

TEKINTŐ

Erdélyi helynévkönyv

Adattári tallózásból összehozta Vistai András János

Hét-nyolcesztendő lehettem, amikor fatornyos falum egyik szép határrészén: Hordóskútban, déli pihenőn, kaszás bátyáimtól először hallottam helyneveink fejtegetéséről: Csincsekverme, Nádaselve, Szilos, Szilvástű, Urakrítje, Árvát és az ottani Szegkút meg sok más került szóba; de ami legjobban megtetszett mindenek közt, az a Hordóskút fölötti Báthori-hegy vagy Báthori-tető vistai neve: a Tekintő volt. Diákkoromban, visszaemlékezve a dologra, azt mondtam magamban: Tekintő lesz kalotaszegi gyűjteményem címe ... Időjártával viszont másfajta és tágabb gyűjtéshez fogtam, s ez bővült azzá, amit kezünkben tartunk; mégis azt hiszem: találóbbr címet keresve sem tudnék jobbat adni erdélyi helynévkönyvünknek.

TÖRTÉNETI HELYNEVEINK TANÚSÁGAI

Mottó:

- Hová, háová, öreg?
- Csak ide Kínlódra.
- S húnét jú?
- Csak innét Gyötrődrül.
- S ugyan biza hun lakik?
- Há csak itt né, Tengődön.

(A kalotaszegi Vista falujában, még 1995-ben is így mondta egykori iskolatársam. Magam pedig erre így válaszoltam neki:)

Minden öregasszonyt elfogadok anyámnak,

Minden magyar falut elfogadok hazámnak.

Mindazáltal

„Erdélyország az én hazám, nem német,

Oda vágyik az én szívem, míg élek ... “

(Hajdani katonadalból, szintén Vista falujából)

Amikor magyar nyelvünkről s a magyar szókincsről ejtünk szót, vagy a költőt idézzük: „Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek, És áhítattal ejtsétek a szót: A nyelv ma néktek végső menedéktek, A nyelv ma tündérvár és

katakomba ...“ – ha jól meggondolná az ember: hasonló áhítattal illenék ejtenie a magyar nyelvkinccs csodálatos gazdagságú egyik sajátos pászmáján kivirágzottakat: a helyneveket vagy – újabban terjedő kifejezéssel – a földrajzi neveket. Közhasználatú szavainkra is kevés gondot fordítunk olykor; tulajdonneveink említett részére pedig sokszor még kevesebbet. Ottan-ottan baj van az irántuk való komoly érdeklődéssel is ... Pedig hát – a költő szavával – ezek között csakugyan fellelhetünk tündérvárákat ... Közülük sok idézi hajdankorok emlékeit; elődeink letűnt évadát hozza vissza az irántuk igazán érdeklődő mai ember számára ... Mint ilyenek: százados küzdelmek, a teremő szellem és emberi áldozatok beszédes tanúságai porladó vagy elenyészett voltukban is, ha írásos emlék maradt róluk. De csakugyan megszólalnak a kevésbé feledésbe merültek. Hadd idézzünk közülük néhányat példának okáért: Almásvár (Bi>Ko), Bálványos (Fe/HSz), Létavár (To), Mentővár (To, Magyarós hr), Sebesvár (Ko), Szentlászlóvára (Kr/KSzö), Szentmihályköve (Fe, Tótfalud hr), Tordavár (Várfalva) ...

Itt vannak azonban régi falvaink és városaink. Soknak neve ugyancsak régenmúlt dolgokat idéz az értő számára. Írástudok köreiben kétségkívül volt érdeklődés irántuk régtől fogva; annál is inkább, mert századok múltán feledésbe merült a név igazi értelme (a jó magyarok elfelejtették a közszó vagy a tulajdonnevet) s volt rá bizonyos igény, hogy megoldják a talányt: a név jelentéstartalmát. Igen ám, de ha a közszó jelentése közben módosult, változott (pl. *gajdol*, *páhol*, *lazsnakol*; *csatár*), ugyan hová folyamodhatott volna a polihistor? Így válik érthetővé számunkra az a pusztá tény, hogy a magyar nyelvtörténeti kutatás tudományos fokra emelkedése előtti időszakból a helynévanyag megfejtési kísérletei alig mutattak fel máig elfogadható értelmezéseket; de sajnos az is megesett, hogy 1925 körüli szófejtések is felemásak lettek; sőt későbbiek is. Sajnálattal lehetett látni, hogy *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára* (I-III. 1967–1976) mennyire mellőzte a helynévkinccset; csak akkor idéz helynevet, ha közszóhoz adatol (pl. ág: *Agosholm*, 1229). E hiányosságá mellett hibája, hogy merőben mostohán bánt el az ótörök eredetű szavakkal ... Ismét más: némelyek bejárták a Balkánt meg az északi és keleti szlávok tájait, hogy felhozott példáikkal elszlávosítsák a magyar helynévanyag tetemes részét, holott arra kellett volna felhívniuk a figyelmet, hogy *egy* a szláv közszó és tulajdonnév s *más* a belőlük eredeztethető magyar helynév; a kettő közt világos különbséget kellett volna tenniük, hiszen a névtörténeti kutatás tisztázta a dolgot mind a nevek eredetét és használatát, mind a helynévadás indítékait és módjait illetően.

A magyarság sok helyt ezer esztendeje őrzi a helynevek mondhatni: többnyire ősi alakját, s régi formája szerint él vele. Megjegyezhető, hogy már a régiségben előforduló tájoló előtagok sem általánosan használtak a közeles szomszédságban: ha a nádasmentiek *Vásárhelyre* mentek, az *Gerővásárhely* (Gyerővásárhely) volt a legújabb időkgig.

Ahol bennük módosulások mentek végbe, azok csak ritkán rontották meg az eredeti fogalmat; mint éppen ad vocem ront: mássalhangzó-torlódás feloldásából, magánhangzó illeszkedésből, aztán összevonásból így alakult: *Sancta Trinitas* {*Szent-Háromság*}: Szent Trinitas > Torinitas > Torontas : "Szent-Rontás"; > Szentháromság (Msz/MT). Vö. *Sancta Gratia* > Szent Gratia > Garatia > Geretia > Geritia > *Szent-Gerice*: Szentgerice (Msz/MT). Többnyire a nyelvi fejlődés általános vonásai tapinthatók ki rajtuk: magánhangzó illeszkedés (előbbi példa), mássalhangzó hasonulás: Hárság > Hásság; Hévjó > Hejó meg mások: Sálvására > Sárvásár. Érdekes Fogaras város nevének kialakulása. Viszonylag kései feltűnéséig (1291: *Fogros* ~ *Fogras*) benne már végbement az a hang átalakulás: *l* > *r*, amely az említett Sálvásárnál csak később. Itt ugyanis szerintem a Foglas ~ Foglyas előformával van dolgunk. De elfogadható az is, hogy a *fogoly*: 'perdix' szó nyelvjárási *fogor* alakjából ered és a *fogros* 'foglyas' olyanféle képzés, mint Baglyas (Gy 2: 447/4). (Lásd még a Kalotaszeg Jegénye falujában feljegyezett Fajdas határnevet.)

Általában-egészében azonban ez a nyelvi fejlődés nem bontotta meg a névkincs alapszövetét, a nevek sajátos jellegét, a névrendszert. Hozzáfűzhetjük még azt is, hogy az imitt-amott mégis kitapintható torzulások nem mind a „nép ajkán“ mentek végbe; sokkal inkább tulajdonítható írástudók henye szóhasználatának, az írásban rögzítés felületességének vagy tudákos beavatkozásának. A mindent "érthetővé" tenni akarás, az ún. népetimológia ritkábban szólt bele a dologba; hanem igen azok tolla, akik a számukra szokatlan és már érthetetlen helynevet önkényesen "érthetővé" akarták tenni összeírásuk olvasója (uruk) számára, még annak árán is, hogy voltaképpen hamisítást vittek végbe.

II

Tízegynéhány esztendővel ezelőtt, azaz 1987 szeptemberének első szombatján, jó kedélyű román irodalmár társaságban, igen érdekes és tanulságos eszmecsere folyt.

(A helyzet érzékeltetéséhez röviden elő kell adnom: derűs délutántól borongós késő estig várakoztunk valami konyháralóra; tehát volt rá érkezésünk, hogy tüzetesen szemügyre vegyük a dolgokat. S hogy az

ugyancsak várt serital váratlanul még korán befutott, csak megnyugtatta a kedélyeket, hogy lesz itt még csürke is.)

Eszmecserénk azzal kezdődött, hogy újonnan érkező három fiatalember, azok közül, akikkel többször is folytattunk késő estébe nyúló vitákat – 1990 elejétől szinte mind ellenzéki sajtóban működtek, aztán ki-ki emide-amoda állott –, azzal fordul hozzám: nem tudnak dülőre jutni bizonyos kérdésben, s egyikük azt mondta: János úr majd megoldja a dolog nyitját („... ne va dezlega enigma“).

– És mi volna az a kérdés?

– Az a bizonyos ... Márminthogy az erdélyi helynévanyag igazolja-e vagy nem a kontinuitást ...

– Rendben van – válaszoltam –, ha ti hajlandók vagytok szemináriumszerűen bekapcsolódni a dologba, igyekszem válaszolni.

Elfogadták a kikötést, s mire a dologra tértünk, vagy heten-nyolcan lehettünk; a végére majd kétszerannyira szaporodtunk.

Kissé messziről igyekeztem megközelíteni a kérdéskört, hogy a gondolatmenetet megérthessék.

– Aminthogy minden ember és nép a maga sajátos nyelvi eszközeivel nevezi meg a földet, mezőt, a virágokat és a csillagokat, közeles vagy messzibb dolgokat, ugyanazon nyelvi logika szerint ad nevet közvetlen környezetének: ez a kiskert, ez a csűröskert, az a szilvás, az ott Köveshegy ... Erre van Felső-faluvégünk, Hidegkút; ha lefelé fordulunk, eljutunk a Kalodáig; ha tovább haladunk, le az Alsó utcán, kijutunk az Csináltútra; ha ott balra fordulunk, Egeresig érünk, ha jobbra haladunk, a legközelebbi szomszédos falu Nádas ...

– Ez eddig világos ...

– Nos, itt kilépünk saját falunk világából, s akkor már közbeszól az, amit könnyebb érthetőség kedvéért kulturális tényezőnek nevezhetünk. Nevezzük így azt a szellemet is, amely a magyar helynévadásban igen jelentős tényezőként hatott ... a katolikus kereszténységet. (Ezt inkább a jelenlevők s nemzetfeleik saját szóhasználatához igazítottam; szinte általánosnak mondható ugyanis értelmiségi köreikben az "ortodox keresztény" kifejezés használata, mintha a pusztá ortodoxot nem tartanák elegendőnek!) Tudott dolog, hogy a Kárpátoktól nyugatra keresztül-kasul számtalan helység viseli keresztény szentek nevét ... (Néhány távoli példát adtam.) Kell-e bizonyítani?

– Nem kell, tudjuk.

– Hát akkor mondjátok meg: a Kárpátoktól keletre és délre hány falu vagy város viseli keresztény szentek nevét?

– Egy sem – volt a válasz.

– Tévedtek – mondtam –, van egy Szentgyörgy Bukaresttől keletre, a főúton, csak hogy ez tárgyunkra irreleváns, mert újabb kori névadás. Meg aztán volt egy San Giorgio, de ez meg azért nem, mert genovai alapítás ... ma Giurgiu ...

– Nem, velencei alapítás ...

– Meg volt egy Szentmiklós. Tuggyukmiki miatt törölték el nevét 1972-ben ...

És íme itt van a kérdések első bibije: Ti Erdélyt kérdezitek, holott a magyarok ezer esztendővel ezelőtt nemcsak a sok Almás, Egeres, Egres, Egregy, Nádas, Szilvás falnevet adták egységesen a Kárpát-medencében, hanem a templom védőszentjéből alakult településneveket is: a háromszéki Szentgyörgy neve csak újabb kori tájoló előtagjával lett Sepsiszentgyörgy, különben ugyanolyan névtípus, mint a Pozsony melletti Szentgyörgy ... Kell-e további példa? Akárhányat felhozhatunk szélteben-hosszában: számos Szentmárton, Szentmihály, Szentmiklós ...

– Nem szükséges, értjük ... De hát a többi?

– A többit pedig néhány fő csoportra oszthatjuk. Kezdjük a hét magyar törzs neveivel. Igaz, ezek Erdélyben (akár a tágabb, mai értelmű országrészben) ritkábban fordulnak elő, de mégiscsak megtaláljuk őket imitt-amott: Nyék, Megyer, Kürt-Gyarmat, Tarján, Jenő, Kér, Keszi. Ez utóbbit Keszü alakban Kolozsvártól keletre, Jenőt (Szamosjenő) kissé északkeletre; nyugatibb pontok ismertebbek: Borosjenő, Kisjenő, Köröskisjenő ... És ezek nem későbbiek a X. századnál, a honfoglalás időszakánál; törzsi helynévadás ugyanis alig lehetséges a X. század után. Nos, mondjátok ti nekem néhány törzsnévi eredetű településnevet a Kárpátoktól keletre és délre ...

– Mi az a törzs? Ezt csak úgy tanultuk, hogy "valami primitív törzsek" léteztek és léteznek ma is Afrikában ...

– A magyar nép kialakulásának magasabb szintjén – az első ezredvéget záró századot megelőző korszakban – jut el odáig, hogy megélje történelme egyik záró momentumát, a mondákban, regékben, krónikás hagyományban megőrződött törzsszövetség létrehozását. A mondott magyar törzsek, amelyek mindenikét több nemzetség (*gens*; > *Szemere de genere Huba*) alkotta, az ún. vérszerződésben kötötték szövetséget és egyesültek az általuk választott fejedelem alatt.

– No de mi az a nemzetség?

– Számotokra ez kissé nehezebb fogalom, talán a törzsnél is, mert a ti társadalmi fejlődésetek nem ismerte a nemzetséget (ezért vettétek át a XV–XVI. században a magyar *nem*(zetség) szót: *neam* formában, ez kapott eleinte

'rokon, rokonság' értelmet, illetőleg e szóval nevezik a moldovai krónikák a bojár nemzetségeket, s csak később tágult 'nép, faj, fajta; nemzet' értelművé), azt a nemzedékek során számon tartott és sokszor mindmáig nyomon követhető vérségi közösséget, amely a magyar társadalom hosszú ideig meghatározó sajátossága volt, s túlélte a kereszténység felvételét, sőt voltak úri nemzetségek (a XIV. században vagy 160), amelyek maguk számára ilyen értelemben építettek templomot, monostort, s ilyen címen örököltek nemcsak birtokokat, például, hanem kegyúri jogokat is, a velük járó köteleességekkel, persze. És névadói lettek falujuknak, mint például a honfoglaló Ákos nemzetség Ákos falunak (KöSz/Szi vm); első említésekor Apa falu (Sza vm) Apafi-birtok (az Apafiak a Becsegergely-nemzetségből származtak; itt tehát nemzetségi ágról nevezett faluval van dolgunk). Az erdélyi részekben a Zsombor nemzetség adott nevet néhány falunak; ezeket (és másakat) a XIV. század elejéig birtokolták. A székelyeknél pedig nemzetségek és ágak szerint szállt át a széki hivatalviselés is egészen az újkorig.

Zárómomentumként közbeiktattam a "továbbképző" [*reciclare* > recsiklás!] egyik óráján (1984) hozzánk jött aktivista: a KB főtörténész-dokumentalistája méltatlankodásait, akit a kongresszusokra járó intézeti informátorok frissiben tájékoztattak a fránya külföld legújabb támadásairól. Előtte két halom iratsomó: egyik az orosz, bolgár, lengyel, német történészek, a másik, külön: a magyar történészek „2000 esztendő elleni támadásait” tartalmazta. Persze: a leghevesebb kirohanást a magyarok ellen indította, akik úgymond „odáig vannak a maguk nemzetségével (*formația gentilică*). Mit tehetünk? Nálunk nem volt ilyen! “

– Ez hovatovább bonyolódik számunkra. Térjünk át másra.

– Térjünk. Mondjuk a személynévi eredetű településnevek egyik ugyancsak sajátosan magyar pázsmájára. Ezek közül is a fejedelmi neveket őrzőkre. A sorukba tartozó Dèce (2) és Déva a X. század végi Gyevüce ~ Gyécse > Géza fejedelem (972–997) nevét őrzi. Sarolt fejedelemasszony nevére mutat a küküllői Sarold falu (később eltűnt). De felhozhatunk korábbi hasonlót is: a X. század közepi Fajszt fejedelemről (947–952) kapta nevét – valószínűleg ide telepített vitézei révén – Küküllőfajszt. (NB! Fajszt nevű település ismeretes korabeli magyar délnyugati határpontról, nevezetesen Zágráb mellől, de a Duna mellékéről is.) Géza kori főúr nevét viseli Ajton (Kolozsvar mellett), Béd, Bolya (Fe vm), Bonyha (Kü vm). Ha mármost ezek világossá tehetik az érvényesülő névadási szokást, azt is kimondják, hogy hasonló nevek nem szorítkoztak Erdély területére.

– Világos. De mi a helyzet a más jellegű helynévanyaggal?

– Erre is sort keríthetünk, előbb azonban, éppen ennek megértéséhez tegyünk fel egy másik kérdést, nevezetesen: Kronológiailag miként lehetne osztályozni a Kárpátokon kívüli helynévanyagot? Milyen eligazítást adhat hozzá a román nyelvtudomány? Gondolkozzunk egy kicsit ... Addig elmondom, hogy a nagyon gazdag és változatos magyar helynévanyagot illetően a magyar tudományosság azt vallja, hogy az eddig említett és közismert neveket őrző településekkel párhuzamosan alakultak a más, ugyancsak személynévi helyneveket viselő, amelyeknek névadóiról okkal feltételezzük, hogy első birtokosként vagy telepítőként és előjáróként voltak névadók, mert a fejlettebb írásbeliség időszakától már találkozhatunk ilyen névadókkal. Ez az időszak nagyjából a XII. század végéig tart, s mondhatni ez ideig alakult, települt az ilyen nevű falvak hosszú sora Ábránytól Zsobokig.

Ábrány (Bi), Acintos (Fe), Adorján (Bi, Msz, To); Bábonny (Bi>Ko), Bágny (Uh), Batiz (Hu, Sza), Bede (Msz), Benedek (Fe), Bertalan (Br), Bökény (Bi>Ko); Cikó (Sza), Csaba (Szo), Csán (Szo/Szi, To), Csanád (Fe, To), Csula (Hu); Dámos (Bi, Ko), Dános (Sv/NK), Demeter (Be, Uh, Szo/Szi), Derzs (Uh), Derzse (Do/SzD), Dés (Szo/SzD); Elekes (Fe), 2 Enyed (Fe), Ernye (Kü, Msz); Föld (Ko), Füle (2 To, Uh), Fülöp (Ko, To); Gálos (Sze), Gezse (Fe), Gyula (Do, Ko); Hermány (Br, Sze, Uh); Ida (Ko), Illye (Bi, Hu, To); Kályán (Ko), Kaplony (Sza), Károly (Sza), Kide (Do), Kodor (Szo/SzD), Kund (Kü); Ladamos (Fe), Lándor < Nándor (Fe), László (Hu), Léta (To), Lóna (Do, Ko, To); Máda (Hu), Mákó (Ko), Márkos (Fe), Máté (Do), Micske (Bi), Mikes (To), Mikó (Do), Mikola (Do, Sza), Miriszló (Fe), Moson (Msz), Muzsna (Med/NK, Uh); Nándor (Hu), Noszoly (Do); Nyén (Fe/Br); Olcs (Za/Ar); Panit (Msz, Szo/Szi), Páró (Fo), Pete (Ko, Sza, To), Petri (Bi, Ko, Sza), Póka (To), Pósa (Bi, Do); Radnót (Kü), Rados (Se/NK), Rápolc (Hu); Salamon (Szo/SzD), Sályi (Bi, Kü, To), Sámson (Szo/Szi), Selye (Msz), Sükő (Uh), Sülye (Fe); Szinye (Szo/SzD), Sztána {szláv szn: < *Stanislav*} (Ko), Szucság (Ko); Tamási (Bi), Táté (Fe), Teke (Ko), Tibor (Fe), Tiborc (Ko), Tihó (Do), Tompa (Hu, Msz), Topa (Bi, Ko), Torboszló (Msz), Tuson, Türe (Ko); Ugra (Kőhalomszék/NK, Kü/KK); Vaja (Kr/Szi, Msz), Vajola (Ko), Valkó (Ko, Kr/Szi), Vécs (To/MT), Vista (Ko), Volkány (Br, Fe/NK); Záh (To/TA), Zutor (Ko); Zsadány (Sza, Te), Zsobok (Ko).

Bizonyal hasonló régiségű lehet Abafája (To/MT), Csomafája (Do/Ko) és Radnótfája (To/MT); ezeket ugyanis nem lehet az általában XII. század utáninak tartott *-háza*, *-laka*, *-telke* utótagúak (néhol-olykor értelemző utótagúak) közé sorolni.

A *-d* korai helynévképző mondatja, hogy a sorba jól beillenek a részint ugyancsak személynévi, de más gyököt is mutató helyneveink Abádtól Zeréndig.

Abád * (Ar), Abod, Agárd, Bánd, Bazéd (Msz), Bord (Kü), Bosoród (Hu), Buzd (Fe), Cserged (Fe, Kü), Csüged (Fe), Dányád (Sza), Domáld (Kü), Élesd (Bi), Erdőd (Sza), Erked (Sv/Uh, Szo/Szi), Etéd (Uh), Fejérd (Ko), Fenyéd (Uh), Gáld (Fe), Gerend (Hu, To), Havad (Msz), Homoród (Hu, Kőh/Nk, 3 Sza), 2 Hunyad: Vajdahunyad (Hu) és Bánffyhunyad (Ko); Ikland (Msz, To), Iklód (Do, Kü, Te), Jánosd (Bi), Jedd (Msz), Jód (Mm), Kakasd (Msz), 3 Káránd (Bi), Kávásd (Bi), Kéménd (Hu), Kibéd (Msz), Ketesd (Ko), Kézd (Sv/NK), Küsmöd (Uh), Kocsárd (Asz, Kü), Koppánd (Fe, To), Kóród (Ko, Kü, Sza), Korpád (Ko), Kövend (Asz), Kövesd (Bi, Fe, Msz, Szo/Szi, Te, To), Lackod (Kü), Leppend (Kü), Lozsád (Hu), Makód (Be/BN), Márkod (Msz), Miháld (> Mehádia Szö/KrSzö), Nyujtód (Hsz), Obád (Te), Ombód (Sza), Ózd (Fe), Örvénd (Bi), Peterd (To), Rikosd (Bi), Sámsond (Msz), Sárd (Fe, Ko, Kü, Msz), Segesd (Sv/NK), Sepród (Msz), Siklód (Uh), Simánd (Ar), Somosd, Szabéd (Msz), Szalárd, Telegd (Bi), Tibód (Uh), Tinód (Bi, Fe), Vajasd (Fe), Varsánd (Za/Ar), Vasad, Vasand (Bi), Vérđ (Sinkszék/NK), Vesszöd (Fe/NK, Sink/NK), Zalasd (Hu), Zaránd (Za/Ar), Zerénd (Ar), Zsákod (Kü, Uh).

Alak szerint ide kellene sorolni Lapád (Fe) falut is, ám éppen ennek 1023-ból való említése arra mutat, hogy a *d*-képzős alakulású települések zömükben nem lehetnek későbbiek.

A sorból nyilvánvalóan kitűnik a névanyag egységes volta, még akkor is, ha összetétele igen sokszínű. A keresztény királyság első századaiban vagyunk itt; a kor eszmevilágát égi és földi szentek tisztelete jellemzi; természetes volt, hogy ez behatoljon a falu világába és csakhamar tetemesen meghatározza a személynevek jellegét. Ennek megfelelően illik látnunk tehát a használatos neveket, de arról se feledkezzünk meg, hogy minden időben volt kívülről ható névdivat is; így állott össze e sorozat a napjainkig fennmaradt helynevekből. (Az eltűntekkel együtt szétvetnék a keretet.)

Szó esett a továbbiakban arról is, hogy vajon miért hiányzik a román helynévanyagból a keresztény szentek neve, s a monostorok és hegyi zárdák kivételével más egyházi intézmény neve is; itt éppen csak utaltam a részint közismertekre, mint Apáti (Ar, Bi, Do, Sze/NK, Sza); Püspöki (Bi); > Piski (Hu); s megemlítettem a kevésbé ismert Káptalan (Fe) nevet.

– A kérdés egyik felére – mondtam – választ lehetne adni, ha pontosabban meghatároznák, hogy a románok mikor tértek át a kereszténységre.

– Kétezer esztendeje! – volt a válasz.

– Számoljatok csak! Mennyi van még a kétezerig? Nem kellene aztán megvárni legalább Krisztus első templombavitelét? Hisz akkor már hiányzik a kétezerből vagy negyedszázad!

– Nem! Kétezer esztendeje ortodox keresztények vagyunk!

– No, erre inni kell – mondám –, s nagy lélekzetet venni ...

– De minek azt?

– Hogy tovább tudjunk lépni.

– Éspedig?

– Példának okáért azért, hogy valamelyest megközelítsük az előbbi kérdés lényegét: Miért hiányoznak a keresztény szentek?

– Mit lehet erre válaszolni?

– Azt például, hogy a román helynévanyag-rendszer kialakult a kereszténység felvétele előtti időben, s annyira rögzült a hozzá fűződő szokáshagyomány, hogy később azt módosítani, megbontani nem lehetett még a templom védőszentjéért sem.

(Falurendszer kialakulásáról ugyanis a Kárpátokon kívül még a XVII. században is csak imitt-amott lehet beszélni, ha a fogalmat úgy értelmezzük, hogy bizonyos települések vagy szabadbirtokosok kezén voltak, vagy valamilyen uradalomhoz (uralkodói, egyházi vagy világi földesurak birtokaihoz) tartoztak, többnyire kialakultak gazdasági gócai (vásáros helyei) stb.; itt tehát a települések tetemes része a XVIII. század elejétől rögzült véglegesen, csak azóta nemigen fordulnak elő ekkor települt s később eltűnt falvak.)

Tanakodtunk még sokat ilyen-amolyan kérdésről; arról is, hogy a sokat emlegett szláv helynévanyagban különböztetni kell a történeti Magyarország területén a honfoglaláskor talált gyér szláv elem névadása és a magyar névadásmód között. A szláv szomszédság adhatta Erdőfalva (*Erdő* régi magyar személynév {pl. 1451: Szentgyörgyi Erdő fia László} + *falva*. Kolozs vm) *Ardeova* nevét – ezt vették át később a románok bizonyára a környéken talált szlávoktól, mert ez teljesen megfelelt a maguk névszemléletének; lásd *Moldova* –, de magyarok adták Vista (Kolozs vm) falujának nevét, amely szláv személynév ugyan, de mint falunév – toldalékolás nélküli (puszta) személynév – korai magyar névadásmódra utal.

A párhuzamokat adatolni lehet bőven. Mondhatni: a sorból nem kizárhatók a szláv szóból eredő tárgyi vagy természetföldrajzi helynevek sem, mint ilyenek: Gelence (Háromszék) ~ Kelence (Szilágyság) : 'méhkaptár'; Gorbó (több helyen) : 'füzes'; ellenben vö. *Govora*, *Gârbova* stb. Hozzáfűztem még azt is, hogy a viszonylag gyakori Tót, Tóti, Tótfalu,

Tóttelek nem 900 körüli szláv települések emlékei, hanem XIII–XIV. századi telepítések. Sajátos dologra utal, hogy ezek nevét több formában vették át a románok: *Totfalău* és *Toteleac*, *Tăut* és *Tăuți*, de zömében *Sîrbi*; van *Stremț* és *Vale* is a sorban. Ami mondhatni többféle körülményre utal:

1. számottevőbb magyar környezetben a magyar nevet vették át (*Tăut*, *Tăutelec* Bi);

2. más helyzetben jobban hozzáigazították a román hangkészlethez és névalakokhoz (*Tăuți* Fe, Ko; *Tăuții de Jos*, *Tăuții de Sus* Sza);

3. a "tótokat" a Balkánon megismert szláv néphez és nevéhez (*sîrbi*) hasonították (*Sîrbi* Hu, KSz/Szi, Mm);

4. sajátos névvel illették a helyet (*Stremț* KSz/Szi, *Vale* BSz/SzD; a névadás indítékát itt csak találgatni lehet).

E rövid felsorolásból is világosan kitűnik a kétféle névszemlélet és névadásmód lényeges eltérése; s ez nemcsak Erdélyre áll, hanem az egész magyar nyelvterületre.

Amikor merészen ide csatoltam a Szeret vize mellékét, elég volt egyetlen névvel: Szabófalvával szemléltetnem a különbséget: *Săbăoani* kétszeresen eltér a magyar névadásmódtól: 1. az *-ean* ~ *-oan* ~ (*an*): 'valakihez ~ valaková tartozás' jelentésű elem (*clujan* : kolozsvári); 2. a többesszám sajátosan román névadási módra vall, s visszafordítva 'Szabóék' lenne a falu neve.

A társaság egyik tagja nem is a magyarázatot kifogásolta, hanem azt vette zokon, hogy *Săbăoani*-t eleve magyar településnek akarom bemutatni Moldovában! ...

Ugyanó zárta majd sajátos értekezletünket.

(Addig azonban felemelő jó híreket kaptunk: elindult a koci, csirkét hoz! Immár azon rimázkodtak a kiszolgálók: maradjunk s várjunk türelmesen, mert a szállítmányt el kell hordani, hiszen nincs hűtőszekrény, vasárnap nem dolgoznak; hétfőig tönkremegy minden ... Nos: hajlottunk a szóra, s maradtunk.)

Két-három futó kérdésre még vissza-visszatértünk egyik-másik részvevő vagy később érkezett kedviért, például arra:

a) Milyen magyarázatot lehet adni arra, hogy román őstelepülésnek mondott terület legjelentősebb vize nevét: *Arieș* a magyar Aranyos névből vették át; ugyanezen a tájon s másutt is átvették valamilyen formában az Arany ~ Aranyos helynevet; hasonló román nevek nincsenek; Aranyos hs máig 12 ismeretes magyar nyelvterületen.

b) Miként lehet értelmezi olyan román helynevet, mint *Ardud*. Mit jelent ez? Semmit. – De igen – mondám –. Azt jelenti, hogy a magyarból – Erdőd

(Sza) – ugyanúgy vették át ezt is, mint az E- kezdetű többi nevet; itt megőrizték a sajátos magyar *-d* helynévképzőt is; másutt nem mindig. Az értelemezést illetően emlékeztettem a társaság néhány tagját, hogy a körünkben jól ismert merész szófejtő egyik alkalommal milyen csodálatosan ecsetelete számunkra a *Călvășăr* falunevet, meg sem fontolva a román név német (*Kaltwasser*) eredetét (m: Hidegvíz Fe/NK). Nos: az illető így rakta össze a nevet: *cal* + *vas* + *sare* = olyan falu, ahol lovon edényben sót szállítottak! Az illető nem járt messze a korábbi és korabeli sajátos "értelmezők" felfogásától és jártasságától; hisz odáig mentek, hogy a Várad Regestrum (1208–1235/1550 Kv) s általában a magyar középkori oklevelek névanyagát az ott írott formához legközelebb álló vagy pusztán kitalált román névre fordították (DIR, C).

A sószállításról könnyű volt áttérnem a magyar névadás egyik ugyancsak jellegzetes sajátosságára: a hetivásár tartásának napjáról nevezett helységek sorára, itt-ott párhuzamosan a magyarországi helynevekkel. Ismét a legismertebbel: Csikszeredával kezdtem; s folytattam azzal, hogy a korai és korán állandósult vásártartásra utaló több *Vásár* és *Vásárhely* mellett kisebb-nagyobb számban – hétfő kivételével – megtaláljuk a hét többi napját mint helynevet, részint átalakult formában: *Keddhely* > *Ketted*: > *Ketely* (Do), *Kitid* (Hu); *Szereda* (Csik, Msz), *Szeredahely*: *Szerdahely* (Sze); Erdélyben nincs, de van a Felvidéken *Csütörtökhely*; *Péntek* (Ko, BSz/SzD), *Szombathely* (Fo) > *Szombatfalva*; másik *Szombathely* (Ar) > *Szabadhely*; *Szombatfalva* (Uh; » *Székelyudvarhely*), *Szombatság* (Bi), *Szombattelke* (Do/SzD, Ko).

Mindezeknek nyomát sem találni a Kárpátokon kívüli helynévanyagban; hanem igen a Kárpát-medencében széltében-hosszában, keresztül-kasul, többnyire változatlan alakokban vagy kissé módosult formákban, mindenesetre: jól felismerhetően.

Azon megjegyzéssel, hogy a hatalom keresztelődijének legkevésbé alávetett említett vásáros helyek egyike-másika kivételével, talán a magyar helynévanyag három sajátos neve is szinte ugyancsak hasonlóan túlélte az erőszakteteleket. Ezek a Szentkirály, Szentimre és Szentlászló nevű települések. Idejüket illetően felhívtam a figyelmet a következőkre:

– 1083. augusztus 20. Székesfehévár: I. István király (1001-1038) szenttéavatása. Erdélyben is helységek sora őrzi emlékét:

Sanctus Stephanus: Székelyszentistván (Msz; újabban Hármásfalva része); *Sanctus Rex*: Szentkirály (Hu); Csik-; Maros- > Enyed- (Fe); Ér- (KSz/Szi); Gyéres- (To/TA, Aranyosgyéres része); Kalota- (Bi>Ko); Maros- (Msz/MT); Pusztá- (To/TA); Sepsi- (Hsz); Székely- (Uh); Szilágy- (KSz/Szi);

Topaszentkirály (Ko vm). {Ezeket a hatalom is többnyire a korábban kialakult *Sîncrai* ~ *Sîncraiu* névvel nevezi; *Cic-Sîncraiu* viszont *Sîncrăieni*, *Pusta-Sîncraiu* pedig *Crăești* nevet kapott.} Elenyészett: *Szentkirály 1202-1203 villa *Scencyral* Ar vm (Simánd és Székudvar közt. Su 2: 401). *Sanctus Rex: 1332: sac. de **Sancto Rege* Kü vm (Mikeszásza mellett. Su 2: 398). *Szentkirály 1333-1516: *Scentkyral*, *Zenthkyral* Krassó vm (Újpécs mellett. Su 2: 400). *Szentkirály 1387: *Zenchkeral*, 1406: *Zenteskyraly* Zaránd vm (Szentmárton és Simánd közt. Márki, II/1. 236; Su 2: 431), 1472: *Zenthskyraly* (Km). Több helyen templomot szenteltek tiszteletére. Egyik korai adatunk: 1296: az Arannyos melletti Farkad * püspökségi faluban Sz. István király tiszteletére emelt templom (Er I. 545).

Ezek nem lehetnek 1192 utániak: I. László szenttéavatása után már két szent király volt a magyarnak, ezért nem lehetett egyszerűen Szentkirály nevet adni újabb falunak.

– 1083.XI.5. Imre herceg szenttéavatása. – Erdélyben is helységnevek őrzik emlékét:

Sanctus Emericus: Szentimre (Uh, ma Székelyudvarhely része); Csik-, Görgény- (To/MT); Hegyköz- (Bi); Maros- (Fe/AF); Nyárádszentimre (Msz/MT vm). {Ezek kialakult neve közül a hatalom megőrizte a biharit: *Sîntimreu*, a csiki és Fehér vm-i *Sîntimbru* nevét, a nyárádi *Sîntimbru*-t *Eremieni*-re alakította, a görgényi *Sînt-Imbrul-Gurhiului*-t *Gurghiu*-ra keresztelte.} Eltűnt *Sztrigyszentimre 1380-1587 Hu vm (Su 2: 432).

– 1192.VI.27. Várad. Gergely bíboros, pápai követ jelenlétében szentté avatják I. László királyt (1077–1095). – Erdélyben is helynevek őrzik emlékét:

Sanctus Ladislaus: Homoród- (Uh), Kis- (Kü/KK); Nyárad- (Msz/MT vm); Oláh- (Kü/KK); Szász- (Segesvárszék/NK vm); Tordaszentlászló (Ko>TA vm). {Ezek korábbi román nevét – a hatalom kedve szerint alakult *Săvădisla* (Tszl) kivételével – mind megmásították: a Hszl: *Sînlaslău* > *Vasileni*, a két küllői: *Laslău Mare*, *Laslău Mic*; Nyszl: *Sînlaslăul Nirajului* > *Sînvăsii*.} Eltűntek: *Szentlászló 1404–1438, Krassó vm (a Berzova vize mellett); *Szentlászlófalva 1435, Bi vm; *Szentlászló(vára) 1430–1536, Krassó vm, Koronini/Lászlóvára hs mellett (Su 2: 432).

Ezek után a Kárpátokon kívül ugyancsak hiányzó, de a Kárpát-medencében mindenfelé található Keresztúrra térünk még ki. A *Sancta Crux* érthető volt számukra, de a kereszthez csatlakozó *-úr* ~ urazás merőben felfoghatatlan. Próbáltam ugyan a Halotti Beszéd „imádjuk Szent Péter urat“ kitételére hivatkozni, de amikor a HB-t 1200 tájára tettem: kételkedő

felhördülést váltottam ki. Erre annyira felbuzdultam, hogy kivágtam az est egyik legkényesebb kérdését:

– Mondjátok meg, ezek után, hogy melyik évből és honnan származik a muntyánokra vonatkozó első oklevél!

Mély csend, majd időtalálgatás egy-két évszázaddal korábbra s tova Kijevtől Bécsig ...

– Ti nem olvastok egyáltalán történeti forrásokat? A DIR-ben láthattátok volna: 1247-ből való IV. Béla király johannita adománylevele ... Ez az a bizonyos dokumentum. Korábbi ez ideig nem ismeretes. ... S ezzel kezdődik az említett forrásgyűjtemény ... Mi viszont ezzel befejezzük mára ...

Sajátságos szemináriumunkat, évődéseinket és élcelődéseinket lezárandó: végül mégis feladtam a következőt:

– Vegyük sorra Európa országait és népeit, s mondjuk meg: melyik nép él ma kialakulása területén. Kezdjük Nyugatról ... A románok szerények, hagyjuk hátul őket ...

– Hát lássuk akkor ...

– Kezdjük Portugáliával ... Mint tudjuk, a portugál ősi nép a maga földjén

...

– Azért ne tessék gondolni, hogy mi semmit sem tudunk a luzitánokról!

– Örvendetes ... Menjünk tovább: az angolok ...

– Angolszászok, beköltöztek a szigetországra, meghódították a kelták ősi földjét ...

– Franciák ...

– A franciák a más tájakról érkezett s gallokra települt frankok leszármazottai ...

– Németek ...

– Vándorló gót és germán népek konglomerátumából származnak ... A világ legkevertebb népe. Őrület volt a tiszta faj mítosza ...

– Ámde nem úgy a mások mítoszai!

– Mit akarna mondani ezzel? Bizonyára reánk céloz ...

– Csak azokra, akik nem hallottak a nagy égei vándorlásról ...

– Én nem hallottam ... Ti hallottatok?

– Nem hallottunk ...

– Emiatt mondhatni: a románok itt szállottak le a fáról.

– Micsoda? Kikkel csúfolkodik?

– Senkikkel. Csak úgy látszik, vannak közöttünk olyanok, akiket vissza kellene küldeni az 1948-as meg 1950-es szemináriumok padjaira, hogy

elolvassák Endzselsz elvtárs híres művét a család, állam és magántulajdon kialakulásáról, s vegyék tekintetbe a vadság és barbárság fokozatairól ott mondottakat ...

Borzasztó felháborodást váltottam ki újabb megjegyzésemmel is: a feljebb említett felszólamló mintha mindent magára vett volna; társai alig tudták lecsillapítani: nem reá céloztam, ő ki tudja mondani Engels nevét rendesen, a vadság és barbárság sem őt, sem a románokat nem érinti, az emberi nem fejlődésének bizonyos fokozataira utaltam.

Mondanom sem kell: a védelmemre adott magyarázat olyan jól sikerült, hogy mindenki derült rajta; az értelem úgy jött ki ugyanis, hogy a románok kívül estek az emberi nem fejlődésének feltételezett, ismert vagy elfogadott szakaszain ...

Még egy serital végleg megnyugtatta azonban a kedélyeket, s néhány perc múlva még derűsebben hurcolkodtunk hazafelé tömesz szatyrainkkal ...

(Emlékeztető jegyzeteimből alapvázát leírtam 1998 májusában. A társaság egyes tagjaira vonatkozó régibb-újabb pontosításokat mellőztem.)

Ha mármost szemlét tartunk a magyar helynévkincs román átvétele és kezelése fölött, eleve szögezzük le azt az egyszerű tényállást, hogy XI–XIII. századi forrásokból 511 erdélyi helységnév ismeretes; belőlük 3 román eredetű; 1400-ig 1757 településnévvel találkozunk; ebből 76 (4,3%) román eredetű (Kniezsa, 1943. 158).

Emlékszünk még rá, mennyit vitatták a kétnyelvű falutáblákat, várostáblákat. Akadtak alkalmi "szakértők" (1999 októberében ugyanazok felcsaptak heraldikusnak), akik azon szóval akarták elintézni az ügyet, hogy a magyarok a Horthy-korszak településneveit akarják visszaállítani. Amennyire otromba, annyira valótlan volt minden állításuk. Megjegyezhető viszont, hogy egyik józanabb hang (ki tudja, hányadik vitamenetben) megjegyezte azt, amit eleve mondania kellett volna, ti. hogy a románok által használt helynevek valami 80%-a magyar eredetű ... Valahol etájt az igazság. Csakhogy ...

Az önkény beavatkozása elsősorban az erdélyi helynévkincs jellegét igyekezett megmásítani: olyan "rendszert" kialakítani, amely gyökeresen eltér a hagyományostól illetőleg más nyelvi-névadási módhoz és szokáshoz "hasonul".

Az amolyan közönséges eljárás, amely Magyarlapád történelmi állását 'Újlapád'-ra, Magyardellőét pedig 'Újdellő'-re módosítja, eléggé beszédes. Az viszont kevésbé vált ismeretessé vagy tűnt fel, hogy néhány másodlagos település nevét teszi meg elsőnek – mondhatni egyszerű nyelvi hamisítással: ennek adja az alapnevet, a korai első pedig másodlagosra mutató névalakot

kap: Magyargyerőmonostor: *Mănăștur* > *Mănăstireni*. (A teljesen összeépült két falut a hivatalosság újabban a magyarnak adott névvel egyetlenül nevezi.)

Ragozhatjuk tovább is a kérdést: Természetes, hogy nyelvünket nemigen ismerő utasnak saját nyelvén nevezzük meg a következő megállót ... Ezt senki nem kifogásolhatja. Azt viszont már bárki zokon vehette, hogy a vasúti jegypénztár fiatalasszonyának, aki jól tudott magyarul, a hatalom parancsára a székely atyafi kénytelen volt így mondani: „Kérek egy másodosztályú jegyet *Sánta Maria de Jósba* ...“ – holott a pénztáros azt is megértette volna: ... Alsóboldogfalváig.

Itt lépünk be aztán a képtelenségek világába. Amikor egyik erdélyi újságíró – valamikor 1930 után – kifigurázta a „Sánta Máriát“, a hatalom úgy döntött és rendelkezett: a pénztáros csak annak adjon jegyet, aki a kérést is azon a nyelven mondja. Mindenesetre: a dolog odáig fajult, hogy újságban nem lehetett idézni: „Maros vize folyik csendesen ...“ – hanem csak „Murăș vize ...“ (Akkor még a régi „*Murăș*“ járta, aztán az is „*Mureș*“ lett.) Hanem az újdondászok sem voltak restek, s csakhamar ilyen cím alatt élcelődtek a hatalommal: „Nincsen rózsa Teiuș nélkül!“ (Ahol a *Teiuș* < Tövis városka.) A dolgot általános visszavágás zárta le: még Erdély nevét sem lehetett többé így írni. Lásd *Erdélyi Helikon* > *Helikon*; *Erdély folyóirat* > *Transilvania*, 1936; Szabó T. Attila: *A transylván magyar társadalomkutatás*. Hitel, 1938. 3. 1 22., ETF 97. Cluj 1938.

A szakmányban módosított nevek között a kirívó keresettség mellett van néhány mulatságos is: Oroszhegy (Uh) bányahelységre mutató tudákos nevet: *Rusomontan* – 'Oroszbánya' – kapott, majd egyazon önkény pusztán 'Hegy'-re: *Dealul* > *Dealu* változtatta; Felső-Tisza melléki falu 'Tiszatorok' nevet is viselt (míg bizonyára észbe nem kaptak a keresztelősök). A sort folytatni lehet ...

Akad azonban 'Kukutyin' is (*Cucuteni* < Serling), a mindenáron nacionalizálni akarók nem is hederítvén arra, hogy a "Kukutyin" milyen felhangokkal él (néhol ugyanis oda járnak "zabot hegyezni", másutt "jeget aszalni").

Használatosak olyan új nevek, amelyek egyszerűen sajtóhiba miatt alakultak; Coriolan Suciu is utal pl. a *Cepan* > *Cepari* ilyen létrejöttére. De hát se baj! Egy kis hiba, s máris kifordult eredeti valójából. Feltételezni lehet egyébként azt is, hogy két aranyosszéki falu keresztelését összezavarták valahol: Kövend helyett Csegez kapta a *Pietroasa* kitalált nevet.

A nacionalizáló játékok azonban imitt-amott visszaütöttek. Derűt keltő példa erre Maroscsúcs: használatos román neve bizonyos ideig *Ciuci* volt; buzgalomból – mint másutt is – hozzátoldották a "jellegzetesen" román -u-t (-

u final): > *Ciuciu!* (A román nyelv szótáraiból hiányzó közhasználatú illetlenség: „Mondjam is, vagy csak mutassam?”) Miután rádöbrentek botorságukra, újrakeresztelték 1964: *Stîna de Mureș*. (Itt megjegyezhetjük, hogy C. Suciu történeti helynévszótára (I-II. 1967-1968) elég ritkán adja meg az ilyen és hasonló keresztelések évét; többnyire csak a szócikk címéből lehet látni, hogy a helységnek milyen korábbi nevei voltak. Nem tulajdonítanám a szorgos munkásnak e hiányosságot; inkább a hatalom és cenzúrája szólhatott belé a dologba; így válik érhetővé, például, hogy az I. G. Duca egykori keresztelések teljesen hiányoznak még a szócikkek címéből is; holott nemcsak a Gyalui-havasok egyik falujának s másoknak, hanem még székely kisvárosnak is ezt a nevet adták ...)

*

Kolozs vármegye nyugati határa közelében van Malomszeg falu; nevének első román előfordulás 1850: *Moloszig* (Su 1: 103); 1861: Malomszeg, *Moloszig* (*Erdély Nfjs*, 13), 1909/19: Molosig, *Malomszeg* (117), 1921: ≈, ≈ (147). Akik kifogásolták az ilyenszerű névalakulást és névhasználatot, esetleg egyenesen azt mondták: az idegen ajkon eltorzult a magyar falunév, eszükbe juthatott volna (ha tanítójukkal eljutottak idáig a működő nyelv törvényeivel), hogy az általános nyelvszokás – kiejtéskönnyítés – nem válogat tulajdonnév és közszó között, hanem egyaránt érvényt szerez magának. Avagy valaki zokon vette, hogy a *mesterségből meșteșug* lett?

No de sebj! A csúfondáros magyarok eszén úgy jártak túl, hogy a sok falut – ugyebár malac nélkül! – egyre-másra átkeresztelték, fittyet hányva múltnak és szomszédságnak; így lett egyik napról a másikra *Brăișor*. – Ne keresd a malmot benne, mert a keresztelősök szántsándékkal feledtetni akarták azt. – NB! Nekik is "torz" valaminek rémlettek az ilyenszerű településnevek, a magyar névalakulatok pedig éppenséggel barbár neveknek. Így kerítették rá sort csakhamar, miután „kézhez vettek minket“ (Tamási), hogy alapjaiból kiforgassák az erdélyi helynévanyagot, megrontsanak minden névadási szokáshagyományt és általánosan bevett szabályt: „Egy név egy falu“ – s tucatszám ragaszgattak falvakra rájuk illetlen és – a szó eredeti ám mai értelmében is – idétlen nevet:

Idétlen azaz időtelen és semmitmondó is minden *Dumbrava* (**Gyerővásárhely!**) és minden *Văleni* (**Magyarvalkó**). Oh, dehogyis semmitmondó: kiáltva kiáltja, hogy mindenhez, ami a táj, a vidék ódonóságát, történeti tényeit és személyiségeinek emlékét őrizte, valójában nincsen semmi közük, tehát nyugodtan kitörülhetik a közemlékezetből. Mert ezt akarták már

az 1920-as évek elejétől imitt-amott, majd végétől kezdve ezt akarják mindmáig s végtelenül.

Összevetéshez néhány példa a féltucatnévadásból:

Aluniş ~ Alunişu: 1. Cserealja (Ar); 2. Kecsed (BSz/SzD; Chiced > A); 3. Magyaró (To/MT); 4. Magyarókereke (Ko; Muerău > A); 5. Szamosszéplak (KSz/Szi; Săplac > A); 6. Székelymagyaros (Uh; Măgheruş > A).

Băiţa: 1. Boica (Za/Hu); 2. Kérő (BSz/SzD; Chireu > B); 3. Láposbánya (Sza); 4. Mezőbanyica (Ko); 5. Mosóbánya (KSz/Szi) 5. Rézbánya (Bi).

A magyar névrendszerhez szokott ember számára ez a szellemtelen, tucatnévadási eljárás mód annál is inkább elfogadhatatlan, mivelhogy pontosan e semmitmondó névtévelybe és névvesztőbe akarja bekényszeríteni a mi falvainkat is. A szándék ordítóan kirívó kiváltképpen akkor, ha ezeréves falu nevét – mert az nem "torzult" annyira, hogy könnyen kiejthető, mi több: érthető legyen – háromtucatos névvel nacionalizálják, s ráadásul: *Satu Nou*-nak minősítik. Erre mondja a jámbor utas, aki a falutáblára néz: „Hát ez már felháborító! Ez nekik új falu?“ Hogyne! Úgyannyira új, hogy készek akármikor még újabb névre keresztelni. Nekik mindegy, mire. Őszintén szólva: nekem is; a *Poiana* ugyanolyan felháborító lenne számomra **Gyerővásárhely** nevéként, mint amilyen a *Dumbrava* és amilyen **Magyarvalkóra** a *Văleni*. Mind hamisít, s roppant nevetségesen – ismétlem – szellemtelen. (Annál sajnálatosabb eset, hogy a *História* szerkesztősége 1996-ban helyet adott a *Magyar Nagylexikon* helynévhasználata elleni okatlan támadásnak.)

Ez a "*Satu Nou*" így alakult: Régeny 1177-i határjárásában szomszédosként szerepel Olivér. 1213-ban Olivér fia Quid perli bátyját Nyüved birtok miatt. E Kügyről kaphatta nevét a falu. 1332: *Kyud* = egyházas hely magyar lakossággal; 1808: *Kugy* aliis *Kügy* h.; 1944: Kügypusztá (Bihar-É), Nyüved tartozéka (Gy 1: 638). – Su 1: 144. *Chiughiu* alatt 1213-tól 1828-ig adatolja. Címében mint korábbi román név: *Chiugi*. u. Kügy, Kügypusztá, cătun al satului Niuved. Aztán jöttek a nagy anabaptisták 1964-ben: *Satu Nou* ... Olyan hatalmi központ, amelynek "ősi" falvairól 1400 előtről alig-alig vannak ősrögös adatok, milyen erkölcsi alapon csúfol X–XI. századi települést "Újfalú"-nak? (Ezt és mást.) Igen, bizvást állíthatjuk, hogy e személynevet viselő falu ilyen régi lehet, s ha történetesen a testvéri perlekedés nem termel iratot, és így majd csak sokkal később tűnik fel, valamely összeírásban, akkor is régibb, nevének jellege szerint, mint az anabaptisták háromezer ófaluja.

Csak azt tudják hajtogatni, hogy a magyarok a Horthy-korszak neveit akarják visszaállítani. Azt már huszmilliójukból húsz sem tudja, hogy

Marosvásárhely Bethlen Gábor fejedelemtől kapta ezt a nevet, 1616-ban, azaz háromszáznégy esztendővel a Horthy-korszak kezdete előtt. De vajon elfogadnák-e a város azelőtti nevét? Hiszen az **Székelyvásárhely** volt; s gyaníthatjuk: ez még nagyobb műfelháborodást váltott volna ki a várostáblameszelők soraiban. Különben is a csusztatást már egyszer elvégezték: Marosvásárhely korábbi nevét Kézdivásárhelynek adták – *Târgu Secuiesc* –, s az elorzást szláv eredetű névformával – *Târgu Mureș* – teljesítették ki.

*

A hamisítások sorozatából lásuk például a következőt:

Harta judet\ului Cluj, 1936/9 (1936. évi adatokkal jelent meg 1939-ben; ezért: 1936/9), ahol Vista határán a *Nádas* völgye (a folyó neve itt 1304-ben: fl. *Nadas*) *V[alea]. Darba*, odébb a *Sárd-pataka* (ez Vista határán ömlik a Nádasba) kapta a *Nădașul* nevet, feltehetően azért, mert a beömléséhez legközelebbi falu (Magyarnádas) akkorra már majdnem teljesen románná vált. Ha kissé dél felé fordítjuk tekintetünket, elégedetten mondhatjuk: Szucság határában a Bátor-hegy még *D. Batori* 653 m. De vegyük kézbe a műszakilag dicséretes autóatlaszt: *România Atlas rutier* [1981], s 22 B szelvényén már ezt találjuk: *Dl. Suceagului* 637 m; vajon ennyire lekopott a Nádasmente legmagasabb hegye, a kövecses *Tekintő* (ez vistai neve) 55 év alatt? 1942-ben *Gyalai tekintő (Báthori-h.)* néven még 652,1 m volt. Vista határának legmagasabb pontja bizonyára évszázadok óta *Ölves*; ennek 1936/9-ben nincs "hivatalos" neve, de 639 m; 1942-ben *Ölyves* néven még 637,8 m; 1981-re *Viștea* nevet kap és 601 m-re zsugorodik. (Az időnkénti pontosítások mellett az is számításba jöhet, hogy más-más volt a tengerszint-viszonyítás.)

A névjáték különös leleményeit azonban nem dombvidékeken csodálhatja az érdeklődő, hanem havasalji és havasi tájakon. A magyarok annyit mondogatták, hogy magasabb helyeken csak román pásztorszállások alakultak, hogy immár megosztották velünk a helyet, sőt helyet cseréltek: a nagyobb vizek forrásvidékét imitt-amott magyar nevekkkel látták el, alább pedig, mivelhogy újabban lejöttek – leözönlöttek – a havasokból a vizek alsó folyása mellékére {mellékág > r. *meleaguri*: 'táj, tájék, vidék' – az 1970-es évektől különösen felkapott volt s amolyan költői szónak számított Tuggyukmiki gyarló köszöntéseiben) – nos: azt a folyószakaszt már ősrögös nyelvre keresztelték 1981-ig. Az említett autóatlasz 21 B szelvényéről elveszett a *Székelyjő* – a Sebes "egykor" bal oldali mellékvize (a falu még helyén van) – s helyette a *Henț* víznevet találjuk. De vele elveszett maga a *Sebes* is, holott *Sebesvár* attól lett *Sebes*-, hogy a folyó Körösbe ömlése fölött épült, sőt a Körös is attól lett *Sebes*-, hogy a *Sebessel* egyesült Sebesvár alatt

{NB! Forráshelyétől, Körösfőtől Sebesvárig ez a neve; lásd 1942. évi tk: Bánffyhunyadi alatt: *Körös*. Csak a Sebes beömlésétől – Sebesvár alatt ÉNy-ra – *Sebes-Körös* (Uo., Kissebesnél). Ikernévvvel van itt dolgunk, s nem lehet henyé módon a két ismertebb Körös: *Fehér-Körös* és *Fekete-Körös* jelzői előtagjához hasonlót látni a *Sebes*- elemben, merthogy ez úgy mond „sebesen folyik“. Oktalan újságíró SZTA szájába adta! Önkéntelenül folytatni kell az ilyen megjegyzést: a hasonló ikernévre: Vág-Duna ugyanolyan oktondian mondhatta volna ugyanaz, hogy hát azért, mert ott a Duna nagyon „vág“!} No de – visszatérve a Sebeshez – ne gondoljuk magunkat teljesen vesztesnek: nekünk is jutott valami: kis bal oldali mellékág – *Sebeș* – Székelyjő falutól messze DNy-ra, ama völgy legfelső szakaszában, amely az ide költöztetett Sebes torkolatától lefelé: *Valea Drăganului*. A *Henț* víznévvvel helyettesített Sebesről 1965 táján még tudtak. Coriolan Suci (1895–1967) sokszor idézett helységnevé-szótárában ezt írja Sebesvár még látható romjairól: „Ruinele cetății se văd și astăzi pe un deal lângă satul Bologa, la confluența râului Sebeș cu Crișul Repede ...“ (Su 2: 401) – tehát valamikor 1967 után orozták el e folyóvizünket.

Ha valaki feltenné a kérdést: „De hát lehet-e folyóvizet elorozni? S ha igen, minek jó mindez?“ – könnyen válaszolhatunk rá: Lehet, mert a természetjárókban is tudatosítani kell, hogy őseik már a múltban is az alsófolyás mellékén laktak, s fent csak valami jövevények kószáltak, így hagyták itt emléküket.

Valamikor 1985 táján – fentieket ecsetelve – gyergyói erdészek valósággal megbotránkozva mondták, hogy kevéssel azelőtt az erdészeti hivatal földmérői és térképészei járták a havasokat, hegyeket, s amúgy filhallás után keresztelve: szakmailag meghamisították az erdők jellegét, mert a magyar szót megmásították s belőle immár másfajta fák nőttek a hegyeken ... pl. Cseres > *Cireș* ... ('Csresznye') mármint akkoriban "alkotott" térképeik szerint. Így válik az önkényes keresztelés néhol szakmai hamisítássá és képtelenséggé.

*

A "mindig mindenütt első" ott is azok akartak lenni, ahol ezért meghamisították őseikre mutató valóságos nevet – 1450: kenezius de *Borbatfalva* –, holott ez a falu nem tűnt el, hanem csak nevet változtatott. (Névátvitel kérdése; legismertebb: Pest > *Ofen* = Buda).

Így vált aztán Magyarléta (1324: *castrum Leta*) olybá: *Liteni*, mintha maga települt volna valamely korábbi falu mellé.

*

Van azonban a keresztelődinek másik arculata is; példaként a következőt adjuk:

Béles Ko (Bfh-Valkó-D; 1162 m) 1770: {Béles} "Jósikatelep" (*Siebenbürgen*, 1993. 90); 1913: Jósikafalva Ko vm. – Belis\ = Su 1: 69. B, u. Jf. 1913: Jf. 1921: B, Jf. {Jellemző, hogy csak 1921-ből ismeri a Belis\ nevet.) 1936/9. tk: Bälces\ti (Belis\) ÉNy-i szomszédja: Bälces\ti {Balk}. *Gyh* 1999. tk: Belis\ / Béles. – Vö. Meregyó 1439. hj: a Szamos, a Béles és a Fejér-vize-feje forrása (Cs 5: 282). 1755: Alpes: In Territorio hujus Possessionis Magyar-Valko reperibiles sunt sequentes et quidem: 1. Béles, alias Kápu Gyáluluj. NB: in hac Alpi reperibile fluvioque Szamas, rivulis item Béles, et Szilha vocitate, circumvicinatum pascuum, uti fatentes referunt hujas Ecclesia Reformata tenet, ac possidet, sed quo jure aut titulo ignoratur (KszHn 109-110). Vagyis: 1. a falu Magyarvalkó havasi részein, a Szamos, a Béles és a Szilha vize által határolt legelőn települt (a vallók nem tudják, hogy milyen jogon birtokolt itt a magyarvalkói ref. egyház); 2. amikor a magyarok átkeresztelték, 600 esztendő magyar nevet adtak fel; 3. amikor a románok hitük szerint visszakeresztelték, magyar nevet tulajdonítottak maguknak; hiszen 1755-ben ennek román neve Capu Dealului volt; a Belis\ pedig – mint annyi más – magyarból átvett név.

„Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek, És áhítattal ejtsétek a szót ...“: *Aranyosgyéres, Asszonynépe, Bálványoscsaba, Bánffyhunyard, Csikszereda, Dicsőszentmárton, Gyerővásárhely, Kalotaszentkirály, Kolozsvár, Magyarvalkó, Marosszentimre, Marosvásárhely, Székelyszentistván, Tordaszentlászló ...*

2001 tavaszán

*

Alapforrásaink

An = *Anjou-kori oklevéltár*. Szerk. Kristó Gyula. Bp. – Szeged. I. 1990- II. 1306-1310. 1992.- III. 1311-1314. 1994. - IV. 1315-1317. 1996.

Cs = Csánki Dezső: *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*. Bp: I. 1890; II. 1894; V. 1913.

Dé = Jakó Zsigmond: *Adatok a dézsma fejedelemségkori adminisztrációjához*. Kv 1945. {1587 Falvaink dézmafizetése. E: pöspöki, A: főesperesi tizedrész. Helyenként nem különítik el a kettőt illetőleg nem tünteti fel a főesperesi részt.}

{Túlzás nélkül mondható: a maga nemében és korára jelentőségben felér a Váradi Regestrummal. Kedves emlékeim közé tartozik: sűrűsödő gondjaink közepette írta szerzője: „András Jánosnak, kedves segítő társamnak és

könyveim gondos dajkálójának, őszinte ragaszkodással / Kolozsvárt, 1982. augusztus 9-én / Jakó Zsigmond“}

DocVal = Lukinich E.: *Documenta historiam Valachorum in Hungariam illustrancia usque ad annum 1400 p. Christum*. Bp 1941. {> Su}

Er = *Erdélyi Okmánytár. I. 1023–1300*. Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel regesztákban közléteszi Jakó Zsigmond. Bp 1997.

Gy = Györffy György: *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza*. Bp. I. 1962, 1964/2, 1989/3; II-III. 1989; IV. 1998.

Gyalu = Jakó Zsigmond: *A gyalui vártartomány urbáriumai*. Kv 1944.

Kiss = Kiss István: *16. századi dézsmajegyzékek*. Bp 1960. {> Su}

KmJkv = *A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei (1289–1556)*. I-II. Kivonatokban közléteszi és a bevezető tanulmányt írta Jakó Zsigmond. Bp. 1990.

KszHn = Szabó T. Attila: *Kalotaszeg helynevei*. Kv 1942.

Lenk = Lenk Ignaz von Treuenfeld: *Siebenbürgens geographisch-, topographisch-, statistisch-, hydrographisch- und orographisches Lexikon*. I-IV. Wien 1839. {> Su}

Makkai = Makkai László: *I. Rákóczi György birtokainak gazdasági iratai (1631–1648)*. Bp 1954. {> Su}

Maksay = Maksay Ferenc: *Urbáriumok. XVI – XVII. század*. Bp 1959. {> Su}

Nagy = Ludovicus Nagy: *Notitiae politico-geographice-statisticae incltyti regni Hungariae partiumque eidem adnexarum*. Tomus primus Buda 1828. {> Su}

Ru = *Monumenta Rusticorum in Hungaria rebellium anno MDXIV*. Bp 1979.

Scheiner = Scheiner, W.: *Die Ortsnamen im mittleren Theile des sudischen Siebenbürgens*. Leipzig 1926. {> Su}

SzO = *Székely Oklevéltár I-VIII.*; Új sorozat: 1-6.

SzT = Szabó T. Attila: *Erdélyi magyar szótörténeti tár*. I. 1975–
{SzT után a szócikk címével utalunk az idézett helyre.}

Tr = DIR Seria C Tansilvania. {> Su}

Ub = *Urkundebuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*. Zimmermann, Werner ... {> Su}

Ve: Fontes. = Veress A. *Fontes Rerum Hungaricarum*. IV. Bp 1911. {> Su}

Ve: Doc. = Veress A.: *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*. I-XI. Buc. 1929-1939. {> Su}

Wa = *Historisch-statistisches Ortsnamenbuch für Siebenbürgen*. Mit einer Einführung in die historische Statistik des Landes von Ernst Wagner. Bühlau Verlag Köln – Wien 1977 (Studia Transylvanica 4).

A vármegyei adattárakat lásd a vármegyénél. A családi oklevéltárak felsorolása itt nem tetszik szükségesnek: az érdeklődő az idézett név szerint is megtalálhatja őket nagykönyvtárakban.

Krónika:

Szalárdi = *Szalárdi János Siralmas magyar krónikája*. S. a. r. Szakály Ferenc. Bp. 1980

We = Wesselényi István: *Sanyarú világ*. Napló 1703–1708. I-II. Közzéteszi Demény Lajos, Magyar András. 1983-1985.

Tanulmányok:

Demény 1960 = Demény Lajos: *Az 1437–1438-as bábolnai népi felkelés*. 1960.

Demény 1977 = Demény Lajos: *Parasztábor Bábolnán*. 1977.

Dn = Diáknévsor Tonk Sándor: *Erdélyiek egyetemjárása a középkorban* (1979); és Szabó Miklós, Tonk Sándor: *Erdélyiek egyetemjárása a korai újkorban 1521–1700* (1992) c. kötetben.

Engel = Engel Pál: *Királyi hatalom és arisztokrácia viszonya a Zsigmond-korban (1387–1437)*. Bp 1977.

Fügedi = Fügedi Erik: *Vár és társadalom a 13–14. századi Magyarországon*. Bp. 1977.

Ír = Jakó Zsigmond: *Írás, könyv, értelmiség*. Tanulmányok Erdély történelméhez. 1976.

Ke = Kelemen Lajos: *Művészettörténeti tanulmányok*. Bev. Szabó T. Attila. S. a. r. B. Nagy Margit. 1. 1977.; Bev., s. a. r. BNM. 2. 1982.

Kós: Edély = Kós Károly: *Erdély*. Kv 1929.

Kós: Ksz = Kós Károly: *Kalotaszeg*. Kv 1932.

Kós: ... (1952: 1972) ifj. Kós Károly néprajzi dolgozatának (esetleg jelzett) keletkezési éve után gyűjteményes kötetben való kiadására utal.

MtT. = *Művelődéstörténeti Tanulmányok 1979. és 1980.*

ND = *Népismereti Dolgozatok 1976–1992*. Szerkesztette Kós Károly és Faragó József.

SzTA = Szabó T. Attila munkáinak gyűjteményes köteteire utal.

Tá = Jakó Zsigmond: *Társadalom, egyház, művelődés*. Tanulmányok Erdély történelméhez. Bp. 1997.

Helységnévtárak stb.:

Az = *Magyar helységnév-azonosító szótár*. Szerkesztette Lelkes György. Bp 1992.

Je = Dr. Jekelfalussy József szerk.: *A Magyar Korona Országainak Helységnévtára*. Bp. 1888.

{Innen vettük a vármegyei és járási beosztást, valamint a korabeli helységneveket meg a települések külső tartozékait (t). Figyelemre méltó a nevek többnyelvű közlése. Román neveit, ahol lehetett, javítottuk. {Néhány adatát, sajnos, a számítógép elnyelte.} A járások stb. későbbi változásait **Az** szerint adjuk.}

Le = *Magyar Nagylexikon*, Bp. I. 1993– {Helyenkénti tájolási, azonosítási és más hibáit javítottuk}

Su = *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*. Întocmit de Coriolan Suci. I-II. Buc., 1968.

{Érdeemes munka; sok haszonnal forgatható. Szándékosnak is mondható hamisítást ritkán találni benne (ilyen lehet az, hogy 1808-ból többnyire csak a román névformát közli; de ez akár cenzori beavatkozásnak is tulajdonítható); sajnos annál több hibát (sajtóhibát is). Ezekre utal Györffy 2-4. köteteiben. Azonosítási hibáinak zöme a Tr hibái. Su azonban hibázik ott is, ahol a forrásközlő eligazítást ad; pl. Sepsiszentgyörgyhöz vonja a marosszéki Szentgyörgy 1412. évi adatát (SzO VIII. 478: f. Maros sz. 1412. 45 ...); Sepsimagyaróshoz vonja az 1512-i adatot, holott a SzO VIII. 465 azt mondja: a Barcaságon {azaz Szászmagyarós; tárgya is ide teszi}. Az együvé vonás és ellentéte: egyazon helység adatainak kétfelé osztása viszonylag gyakori mind az élő, mind az elenyészett települések adattárában. Számtalan pontatlansággal követi Csánkit, holott lapra adja adatait. Részint jeleztem ilyen és másféle hibáit. Kivált korai adatai (Tr 1350-ig) – de alighanem mások is – bizonyára még sok azonosítási kérdést rejtenek; ezek megoldása azonban további kutatók feladata marad.

Évszám és a helység névadata(i) után csak lapszámmal utalunk a következő munkákra:

1614 = (*Székely felkelés 1595–1596*. Szerk. Benkő Samu, Demény Lajos, Vekov Károly. 1979. 180-190. lapjairól vettük az 1614.

évi összeírás összesített adatot: a családfők számát. Ide viszont 1614: Abásfalva 16 családfő (Uh 2) formában utalunk, vagyis a széki felsorolás helyére.)

1704 = *II. Rákóczi Ferenc erdélyi hadserege*. Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közléteszi Magyar András. 1994.

{Ahol lehet, hibás helyazonosításait javítottam. Noha a közzétevő köszönetet írt érte, nem magam állítottam össze kiadott helynévjegyzékét. Javaslataimat nemigen vette figyelembe. Pl. fatornyos falum név szerint korábbról ismert két katonája után kérdőjel áll, viszont vistainak ír visti személyt.}

1733, 1750, 1760–2, 1805: román egyházi összeírások névalakjait tartalmazza (Su nyomán).

(Közlése nem pusztán ráadás: sok helyen ezek jelzik a románok megjelenését illetőleg egyházuk meglétét. Nyelviileg viszont nagyfokú tarkaság látható bennük: hol a magyar, hol a német helynevet vagy ennek változatait rögzítik az összeírók, s viszonylag ritkábban adnak románnak tekinthető névalakokat.)

1806: Lipszky: *Mappa Generalis regni Hungariae partiumque adnexarum ... item Principatus Transylvaniae*; 1808: Lipszky: *Repertorium Locorum ... Pars Secunda continens Magnum Principatum Transylvaniae*.

(1806: Ha szükség volt az illető helynév *Mappa*-n levő változatára (is). Csak a szegedi kiadást tudtuk használni: *Erdély és a Részek Térképe és Helységnevtára*. Készült Lipszky János 1806-ban megjelent műve alapján. Szerk. Herner János. Szeged 1987. – Már alcíme is hibás: hiszen 1806-ban és 1808-ban megjelent művekből állították össze! (Kár, hogy nem közli a mai értelmű Erdély minden korabeli helyét.)

(a) A Helynévmutatóból hiányzó, de a *Mappa*-n meglevő nevet – pl.: 1806: Nagy Szent Miklós 21 Y 40; (Ó-)Besenyő Uo; stb., stb. – pótoltuk (*Repertorium*-beli névváltozatait legfeljebb közvetve).

(b) Ha a Helynévmutatóból az olvasható ki, hogy a helységnek csak latin, német és román neve volt 1808-ban, a *Mappa* szerint: 1806: Vinga (Theresiopolis) formában pótoltuk a hiányt.

(c) Ha a szegedieknek azonosíthatatlan volt Mikovára → Szeredvára (109) – Szeredvára *ard* {*arx desoluta* = elhagyott vár} (*m*) Mikovára, Szeredavára *Hnt. 13*: azh (161), az talán minden erdélyinek Mikó vár és igen látogatott Csiki Múzeum immár Csikszereda "kellős közepén". Ugyancsak azonosíthatatlannak írt más helységeket (eltűnt helyeket kizárólag az 1913. évi Helységnevtár alapján akartak azonosítani!) történeti adattáraink szerint igyekeztünk azonosítani.

Györffy 1-4. köteteiből vett nevet időrendi helyén így adjuk: 1808: *Szucság* vel *Szucsák* cum pr-o Bócz [: Bocz] et Soma h.. A szegedi kiadvány névadatát állóbetűkkel; illető helyére lapszám utal.)

1861 = *Erdély Nagy Fejedelemség törvényhatóságai- és helységeinek lajstroma*. Kolozsvárt, a rom. kath. Lyc. nyomda betűivel. 39[40].

{Hasznos mind az 1876 előtti beosztásra, mind a korabeli névhasználatra. Sajnos bővelkedik sajtóhibákban; nyilvánvalóan a nyomdász miatt: közbenső

betűrendű nevek vagy román nevek az ő kezén csúsztak egy-két sorral alább több helyütt is. Illetve: a lajstrom összeállítása után módosítottak egyes neveket s pl. a *ts-t cs-re*, s emiatt is hibás a betűrend. Ezeket nem jelezzük, hanem mindeniket a maga helyére igyekszünk tenni. A könyvecske értékes emlék: „András Jánosnak, hogy emlékezzen az index-készítés gyönyörűségeire. Kolozsvárt, 1983. április 15-én. Jakó Zsigmond“ – ahol az index a KmJkv-re utal, amelynek cédulabeli állapotától szerkesztője voltam (indexét viszont csak cédulákban láttam, néhány tucatot belőle), de csak 1989 után jelenhetett meg.}

1909/19 = *Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Transilvania, Banat, Crișana și Maramurăș*. Întocmit din încredințarea Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român de Silvestru Moldovan și Nicolae Togan. Ediția a II-a. Sibiu, 1919. (I. Partea generală, 1-202; II. Partea maghiară–română, 203-262; III. Partea germană–română, 263-271.)

{Lényegében – amint az előszó meg is mondja – az 1909. évi I. kiadás (*Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria*. Sibiu, 1909) anyagát közli, ezért használjuk az 1909/19 évjelzést. 1921, 1922, 1925-ben is megjelentek helységnévtárak; adataikban alapjában nem, csak abban térhetnek el az 1909/19-belitől, hogy pl. egyik a vármegyére nem *judet*, hanem *comitat* megnevezést használ. Takarékosságból általában rövidítve adjuk a román név után álló közhasználatú magyar nevet; pl. Bánffy-Dângău, *Bánffydongó* helyett Bánffy-Dângău, *Bd*; a lélekszámot, pl. Diós, L 437: r 375; m, c, zs Olvasd: 437-ből román 375; a többi magyar, cigány, zsidó; ez utóbbiakat néhol szám szerint is adja. NB! Ha helység nem jelenik meg a jegyzékben, azzal magyarázható, hogy ott nem találtak egyetlen román lakost sem, illetve a település valamelyik nagyobb falu tartozéka, s azt külön nem adatolták.}

Rövidítések 1:

AF = Alsó-Fehérvármegye (a régi **Fe** nyugati része)

Ar = Aradvármegye

Asz = Aranyosszék (és **To**) : 1876-tól **TA**

Be = Beszterce-vidék 1876-ig

Bi = Biharvármegye

BN = Beszterce-Naszódvármegye 1876-tól

Br = Brassó-vidék; 1876-tól Brassóvármegye

BSz = Belső-Szolnok (és **Do** részei) : 1876-tól **SzD**

Cs = Csikszék > Csik-Gyergyó-Kászonszék; 1876-tól Csikvármegye
Do = Dobokavármegye 1876-ig (utóbb **Do** > **Ko** ; **Do** > **SzD**)
Fe = Fehérvármegye; 1750-től 1876-ig : **AF** és **FF**
FF = Felső-Fehérvármegye a régi **Fe** keleti szigetei 1876-ig
Fo = Fogarasföld ~ Fogaras-vidék; 1876-tól Fogarasvármegye
Gy = Gyergó, Gyergyószék (Vö. **Cs**)
Hu = Hunyadvármegye
Hsz = Háromszék; 1876-tól Háromszékvármegye
Kh = Köhalomszék
KK = Kis-Küküllővármegye 1876-tól; lényegében = Kü
Ko = Kolozsvármegye
Kr = Krassóvármegye; **Kr** és Szörénység 1876-tól **KrSzö**
Kr = Krasznávármegye; **Kr** és **KSz** 1876-tól **Szi**
KrSzö = Krassó-Szörényvármegye 1876-tól
KSz = Közép-Szolnokvármegye; **KSz** és Kraszna 1876-tól **Szi**
Kü = Küküllővármegye; 1876-tól **KK**
Me = Medgyesszék 1876-ig
Mm = Máramarosvármegye
Msz = Marosszék; **Msz** és **To** keleti részei 1876-tól **MT**
MT = Maros-Tordavármegye 1876-tól (Marosszékhez csatolták Tordavármegye keleti részeit)
NK = Nagy-Küküllővármegye 1876-tól (több szász szék elemeit egyesítette)
Sv = Segesvárszék 1876-ig
Sza = Szatmárvármegye
Sze = Szebenszék; 1876-tól Szebenvármegye
Szh = Szerdahelyszék 1876-ig
Szv = Szászvárosszék 1876-ig
Szö = Szörénység; **Szö** és Krassó 1876-tól **KrSzö**
TA = Torda-Aranyosvármegye 1876-tól (Tordavármegye nyugati részeivel egyesítette Aranyosszékkel)
Te = Temesvármegye (1876-tól megosztották középkori területét Krassó-Szörényvármegyével)
To = Todavármegye (**To** nyugai rész és **Asz** 1876-tól **TA**)
Uh = Udvarhelyszék; 1876-tól Udvarhelyvármegye
Újeh = Újegyházszék 1876-ig
Za = Zarándvármegye; ismételten megosztották; végül: **Za**>**Ar**; **Za**>**Hu**

Rövidítések 2:

a. n. : alio nomine = másképpen ~ más néven

C. ... : comitatus ...; in C-u : in comitatu ...: ... vm, ... vm-ben

c. q. : census quinquagesimalis (juhötvenedet fizetőkre utal)

(ds) : dictus (dictus-névre utal)

hrs : határos(a), commetaneus

opp. : oppidum, mezőváros

p. : possessio, birtok

p/v = possessio seu villa, birtok vagy falu

pr : pr(a)edium, puszta(falu)

Szn = személynevek (ha az említettek kiléte nem világos)

t. : terra, föld

v. : villa, falu

vm : vármegye, comitatus

Jelek:

= előbbi évszám ismétlése.

≈ előbbi névalak ismétlése.

(t) tanya, telep az illető helységhez tartozik (Je).

» előbbi helység utóbbi helységhez csatolva.

« utóbbi helység előbbi helységhez csatolva.

(?) helynév után: olvasata bizonytalan; vármegye után: helye ismeretlen.

* elenyészett, eltűnt egykori falu ~ terra desolata, que quondam fuit villa (1323).

-Y- : fürdőhely ~ balnearium (Je).

[22 B] : *România atlas rutier* (1981) szelvényére mutat.

{1981 Ø} : ez a település, tanya, puszta az atlaszban nem található.

x

Vofkori L.: *Erdély közigazgatási és etnikai földrajza*. Vörösberény 1996. (Balaton Akadémia könyvek 18.)

TEKINTŐ

Erdélyi helynévkönyv

Adattári tallózásból összehozta Vistai András János

Első kötet A-H

A.....	1
B.....	45
C.....	170
Cs.	176
Cz.....	213
D.....	214
E – É.	266
F.....	290
G.....	339
Gy.....	369
H.....	390

A.

Abád * **Ar** (a Maros partján) **1177**: v. *Abad*. Az aradi káptalan birtoka volt; Ség, Milona és Cemperlaka falukkal közös határát megjárták. A mai Arad város területén feküdt (Gy 1: 170). 1359: *Abaad*, 1405: *Abad* (Cs 1: 766). – Su 2: 287. 1177,1405.

Abafája {első birtokosa: *Aba* nevét örzi} **To** (Régen-D) {**XIII-i templom**} 1332: *sacerdos* de *Abafaya*; 1335: particula terre *Apaty*; 1408: p. *Abafaya* a. n. *Apathy*. Járai, Járai Abafáji, Abafalvi-birtok; része (Apáti) *apátsági* birtok (Cs 5: 691). A humanista Gyulay Pál (1550–1592), majd a Tholdalagi és Huszár család birtoka. 1459.X.24.: *Abafaya*-i János fia: néhai György fia: István – osztályos atyafiai: Lőrinc, Gergely, Ferenc és Jakab nevében is – Járán (To vm) adományokat tesznek Ilyei Bálint fiainak (KmJkv 1388); 1475: *Abafaya*-i malom (2172). A humanista Gyulay Pál (1550–1592), majd a Tholdalagi és Huszár családé. **1587**: *Abafaya*. – E: fl. 10, A: fl. 5. (Dé 68). 1790: templomát barokk stílusban átépítik. XIX: Huszár-kastély (klasszicista); Bornemisza-kúria (barokk). 1808: Abafája, Bendorf (3). 1861: ≈ To (9). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 195). 1913: Abafája MT vm (Az). # Szabó György: *Abafáji Gyulay Pál*. Bp 1974. – 1909/19: Abafaia, A, L 1181: r 464; m, c (3). > Apalina = Su 1: 40. 1332–1854. – 1974: Régen tartozéka [24 A]

Abásfalva Uh (Székelyudvarhely-KDK, a Hargita Ny-i lábánál, a Nagy-Homoród j. p.) 1566: *Abastfalva*. 1592: *Abastfalui*. 1614: Abásfalva 16 családfő (Uh 2). 1808: Abásfalva ~ Abácsfalva ~ Abosfalva (3). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Homoródi js (Je 195). L 1910: 486; 1956: 496 (Le). 1913: Abásfalva Uh vm (Az). – 1909/19: Abaşfalău, *Homorodabásfalva*, L 491: r 60; m (3). > Aldea = Su 1: 30. 1566–1913. [37 A]

Abbatis Villa Fe: Apátfalva : Szászapátfalva. – Holdvilág.

Ábeltelke * **Ko** (Alsózsuk és Válaszút közt) 1325: p. *Abelteleky* ... inter Suk et Valazut; 1326: t/p. *Abelteleke* =; 1316: *Abelteleky*; 1483: p. *Abeltheleke* a. n. Olahswk. 1325-ben Ábel testvére, András átadta Ábeltekét Suki Mihálynak, majd 1326-ban határát megjárták Válaszút felől: ... inc. cca fl-m *Zomus* ... ad *Verusmorthi* ... ad viam magnam dictam *Sahtus* ... *Biguskuth* ... *Byrch* ... dist. ... t-m *Abeltleke* et t-m *Suk* et t-m *Valazut*. Bár 1483-ban Ábeltekét Oláhzsukkal azonosnak mondják, egyik mai Zsukkal sem azonos, mert Alsózsuk ÉNy-i szögletében, a Szamos bal partján terült el (Gy 3: 341).

Ablakos 1660: szőlőhegy Várad hr É (Szalárdi: Eml).

Abod Msz (Marosvásárhely-K, Makfalva-É hrs) 1567: *Abod*, 1602: *Abad* (SzO II. 221, V. 274). 1614: Abod 35 családfő (Msz 80). 1808: Abod (3). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 195). 1913: **Székelyabod** MT vm (Az). – Abud = Su 1: 24. 1567–1913. [24 D]

Abony * **Csa** (Pécska-Ny, a Maros mentén) 1329: p. *Oboyn*... in qua est *eccl. lapidea in honore B. Johannis baptiste* constructa. Hasznosi Péter birtoka, aki 1329-ben te: Miklós beleegyezésével átadja leánya férjének, Neuma-i [Tyges] Miklósnak leányegyedbe Ker. Sz. Jánosról nevezett templomával, vámjával és egyéb tartozékaival. 1723. tk: *Oban* psz (Gy 1: 846). 1409: *Abon*, 1479: *Aban* (Cs 1: 693). 1611: *Abony*, 1762: *Abany* (Borovszky: Csanád II. 1). – Su 2: 379. *Oboyn*. 1329–1762. (Pécska-Ny) {1553-ban és 1560-ban város, 1611-ben már eltűnt.}

Abosfalva (Beznik) Kü (Dicsőszentmárton-KÉK) 1357: p. *Obusfolua* a. n. *Beznik*. A helység eredetibb Beznik neve szerint az Árpád-korban *beznik* nevezetű udavri kutyapecérek laktak benne. 1357 e. Kugh (ds) Miklós és Gergely fia Pouch fiai és unokái itteni részeitet zálogba vetették Szalók nb. Darlaci Simon bán fiának: Miklósnak, s 1357-ben eladták neki 32 M-ért (Gy 3: 546). 1361: p. *Obusfolua*; 1433: *Abusfalwa*; 1456: p. *Abosfalwa*; 1521: p. ≈. Abosfalvi, Af. Benkő, Rákosi Szakál, Szitás, Vas; Szentgyörgyi Bánca (Cs 5: 866). 1456.VI.18.: *Abosfalwa*-n Császári résbirtok (KmJkv 1252); 1461.V.15.: ≈-i Zsigmond özvegye: Esztényi Dorottya (1550); 1468.IX.16.: ≈-i Szakál Imre ü: Mócs (1826); 1484.VI.25.: Szengyeli János ≈-i örökös és zálogos

birtokrészeit 32 Ft-on zálogba veti Teleki Váncsa Jánosnak (2490); 1494.VI.10: ≈-i Rákosi Gáspár és Boldizsár Szentkirályon a Bika Györgytől és Tóth Jánostól lakott két jobbágytelkét 21 Ft-ért eladja Mócsi Salatielnek (2915); 499.II.28.: Üök a felső soron, Mikefalva felé három pusztta jobbágytelküket és a Péternyara nevű erdőt, továbbá Gásárnak az előbbi három telektől keletre eső pusztta jobbágytelkét, az alsó soron bizonyos Demeter nevű jobbágytól lakot telkét, ennek szomszédságában Dészfalva felé egy pusztatelkét és a falu végén egy másikat, az erdők kivételével, 43 Ft-ért eladják Serjéni Pálnak és fe: Krisztinának (3074); 1537.IX.9.: ≈-i Rákosi Pál bevallást tett Bogáti birtokügyben (4615). **1587: Abosffalwa.** – E: fl. 6. A: fl. 3 (32). 1808: Abosfalva, Abtsdorf, Ábus (3). 1861: ≈, Abus Kü (7). 1888: ≈ (Abus) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 196). 1913: Abosfalva KK vm (Az). – 1909/19: Abuş, Af, L 432: r 215; m (3). = Su 1: 24. 1361–1854. – 1974: Mica {Mikefalva} kzs faluja DNy-ra} [23 D]

Ábrahámfalva Uh (1808) : Ábránfalva.

Ábrahámháza * Bi (Váradcsehi mellett) 1374 *Abranhaza* (Jakó 197). 1415: *Abrahamhaza* (Cs 1: 601). 1599: *Abranhaza* (Kiss 843), 1808: Ábrahámháza, Abriház (3). 1851: Ábriháza, pusztta, Oláh-Apáthi mellett (Fé 1: 7). Hnt. 13: Abriháza » Váradcsehi Bi vm (Az). – Su 2: 287. 1374–1828.

Ábrán {a Jenő-nem egyik ágneve} **Cs** 1750–1800: „Ábránfalvi határ“ Karcfalva hr (Szabó M.).

Ábránavasa 1431: *Abronavassa* Nagyesküllőhöz (Do vm) tartozó föld (KmJkv).

Ábránfalva 1. * Te (Aranyág mellett) 1471: *Abranfalwa* Borzlyuk város 34. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 287. Abranfalva.

Ábránfalva 2. Uh (Székelyudvarhely-D) 1496: *Abranffalwa*. Az Ugron család ősi fészke. A Szabárcs-hegyen középkori vármaradványok. 1614: 16 családfő (Uh 34). 1733: *Abrahamfalva*. 1808: Ábrahámfalva ~ Ábránfalva (3). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ (Avram) Homoródi js (Je 196). L 1910: 133; 1956: 146 (Le). 1913: Ábránfalva Uh vm (Az). Iskolája megszűntével lassan elnéptelenedett. 2004-ben 7 lélek élt a faluban. 2004.VIII.4. Duna Tv. – Avramfaláu > Abraneşti > Obrăneşti = Su 2: 6. 1496–1854. [37 A]

Ábrány 1. Bi 1. (Margitta-DNy) **1234:** Filia Pauli mon-i *Abraham*; 1291–4: v. *Abram*; 1397: *Monostorushabraham*. Premontrei monostora 1234 előtt létesült a pályi monostor filiájaként. A falu 1291 és 1294 között egy évben 7 kepe tizedet adott a püspöknek. 1397-ben a Berettyónál Királyival határos (Gy 1: 590). 1808: *Abrány* (*Vedres-*) h. 1851: *Vedres-Ábrány*, 260 **g. kat.**, 170 **ref.**, 10 zsidó lak., **g. kat.** és **ref.** szentegyházakkal. Van meglehetősen földje, szőleje és 23 úrbéri telke. Bírja gr. Zichy Ferenc (Fé 1: 7). 1888: ≈ Magittai js (Je 720). 1913: **Vedresábrány** Bi vm (Az). – 1909/19: Abrămuş, V, L 536: r 261; m, zs (3). = Su 1: 23. 1334–1338: Mogosabraam {! Cf. Gy 1: 641. ld. Szolnok vm}; 1347–1913. [11 C]

Ábrány 2. Bi 2. (Margitta-DK) 1334–1338: *Mogosabraam* (Gy 1: 641. ld. Szolnok vm). 1425: *Abraham*, 1445: *Molnosabran*, 1451: *Monostorabran*. Vámmal, melyet 1451-ben Széltarlóra helyez át a kormányzó (Cs 1: 601). 1632: *Felseő Abram* (Makkai 466) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Ábrány (Felső-), Ábranúl de szusz Bi (3). 1851: Felső-Ábrány, Abrámu de Szusz, 283 **ref.**, 180 n. e. **óhitű**, 20 **r. kat.** lakossal, ref. és óhitű anyatemplommal, 15 2/8 úrbéri telekkel. Határa 4000 hold ... (Fé 1: 6). 1888: ≈ Margittai js (Je 318 & Vaspatak psz). 1913: **Érábrány** Bi vm (Az). – 1909/19: Abramul-de-sus, F, L 681: r 260; m, zs (3). – Abram = Su 1: 23. 1291–1913. [11 C]

Ábrány 3. * Kr/Szi (Maladé környékén) [**1259**]: *Abraam* Somlyó határosa (Er I. I. 230).

Abrud folyó 1808: *flusvius* Abrud AF vm (Az). – Abrud

Abrudbánya Fe (Gyulafehérvár-NyÉNy) {**XII-XIII: r. k. templom**} [**1270.V.2.u.**]: V. István király az Omпой melletti *Obruth* földet, melyet kir. adományból régebben Kán nb. Yula volt bán birtokolta – majd pedig a székely Zubuslaus –, az erdélyi püspökségnek adományozta (Er I. I. 287). 1271: *Obruth* (Er I. I. 310). [1313–24]: *Obrud*; 1320: super p-bus Ompeycha et *Obrudbania*.

1316 és 1320 k. Lampert országbíró az igeni és krakkói telepéseknek adományozta. 1320-ban nemesfémánya; ekkor a tárnokmester a káptalannak ítélte vissza (1271–1320. Gy 2: 130). 1453: bányavárosi kiváltságok. Nemes- és színesfémányászata jelentős volt. 1784.XI.7.: Horea hadai feldúlták. 1808: **opp**. *Abrudbánya h., Auraria major lat., Gross-Schlatten*, nonnunquam {ritkán} *Altenburg g., Abrud* vel *Avrud* val. 1849.V.9.: Iancu felkelői a magyarságot nagyrészt lemészárolták. 1861: Abrudbánya (*oppidum*), Groß-Schlatten ~ Altenburg AF (4). 1888: ≈ (Gross-Schlatten, Abrudu) r.t.vs AF, ház 624, L 2869 (Je 196). L 1910: 2938 (r, m); 1992: 6743 (Le). 1913: Abrudbánya AF vm. # Szabó J.: *Az Abrudbánya–verespataki bányakerület monográfiája*. 1876; Marjalaki-Kiss L., Mikó S.: *Zalatna és Abrudbánya pusztulása 1848/49-ben*. 1927. – 1909/19: Abrud, *Ab*, G (A), L 3341: r 1921; m, n (3). = Su 1: 23. 1271–1854. [34 A]

Abrudfalva Fe (Abrudbánya-É) Abrudbánya és Zalatna bányászfaluja. 1589: *Abrugyfalva*. XIX. sz.: jelentős juhtenyésztése és faedény-kereskedése. 1808: Abrudfalva, Abruden (3). 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ (Abrucel) **AF** Verespataki js (Je 196). L 1910: 4811 (Le). 1913: Abrudfalva AF vm (Az). – Abruzäl > Abruzel > Abrud-Sat 1909/19: Abrud-Sat, *Af*, & Buninginea (Buninzsina), Ciuruleasa (Csurulyásza), Cristea (Krisztea), Mecea, Săliște (Szelistye), Sohar (Szóhár) L 4977: r 4829; m (3). = Su 1: 23. 1595–1854 {1808: Abruden}. » 1956: Abrud {Abrudbánya}

Abrudhavasa erdőbirtok hihetőleg Abrudbánya környékén. **1291: Obrothausa**. Az Aranas földön lakó székelyek és a megyebeliek közös birtoka (Er I. 478).

Abucsa Hu (Déva-Ny) 1491: p. *Habwcha*. ♂Déva vár, Jófő vs (Cs 5: 94). 1526: Avas néven a Lapugyi Bár család birtoka (Le). 1750: *Abucsa*. 1808: ≈, Buschendorf, Abucse (3). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ (Abutia) Hu Marosillyei js (Je 196). L 1910: 106; 1956: 106 (Le). 1913: Abucsa Hu vm (Az). – 1909/19: Abucea, A, L 125: r 103; m (3). = Su 1: 24. 1491–1854. [33 C]

Achya Ko (?) 1213: Solomun de v. *Achya*. Az idevaló Salamon 1213-ban perelte Vendég nevű falubelijét 2 1/2 M miatt. A kolozsi udvarbíró szopori poroszlója kísérte Váradra. Helye ismeretlen; lehet, hogy elírt név (Gy 3: 341).

Acidula Homorodenses, Homoród forrás Uh (1808) : Homoródfürdő.

Acintos Fe {< *Jacinthus*} (Ludas-D) 1357: *Acynthus, Acentus* (Iczkovits 50). 1448.X.26: Landor, Hywd és *Acintus* prédiuumok határjárása. Hn: Csekelakatorka, Faludfarka, Hasság, Méhvölgye, Sándorszőlővige, Szénégetőbérc. Hrs: Szentjakab, Istvánháza, Bükkös, Gombos, Hari, Csekelaka, Gezse (KmJkv 636. 4 lap). 1461: c. q. de *Acinctus*; 1469: *Jacinthus* (Su). 1808: Czintos ~ Csintos, Czintu (36). 1861: Czintos AF (5). 1888: ≈ (Áczintos) **AF** Marosújvári js (Je 285). 1913: **Cintos** AF vm (Az). – 1909/19: Ațintiș, Cz, L 690: r 568; m (10). = Su 1: 48. 1357–1854. {1808: Czintu}. [23 D]

Ács * Kr (Lugos-Ny hrs, Boldor és Krassóhódos mellett) 1471: Ács (Cs 2: 98). – Su 2. 287. {P}

Acsád * Te (Mezőzsadány mellett) 1318: *Achad* (Tr). 1379: p. ≈, a **BoldogságosSzűz** tiszteletére emelt **kőegyházát** említik; 1492: *Nogachyaad, Kysachyaad*; 1498: *Kysachad* a csanádi **püspök** birtoka, *Nogachad* Csáky-birtok (Cs 2: 22). – Su 2. 287.

Ácsfalva Za (Borossebes-KDK, Halmágy-ÉNy) 1366: p. **regalis** *Kisachwicza*, (DocVal 190). 1439: *Acsovicza*, 1477: *Aczwcza* (Cs 1: 724. Acsucza). 1423-tól ♂ Világosvár tartozéka; 1427: Losonczi Zsigmondé, 1510: Brandenburgi György (Le). 1808: Acsucza (3). Andezitbánya (Le). 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 196). 1913: Ácsfalva Ar vm (Az). – 1909/19: Aciuța, *Acsucza*, L 560: r 537; m (3). = Su 1: 24. 1366–1913. [33 A]

Ácsja * Csa (Egres és Nagyszentpéter közt) **1213: v. Achya** (Tr). – Su 2. 287. {Vö. Álcisi}

Ácsova : Balotafalu (Je 196).

Ácsva Za (Borossebes-K) 1439: *Alsovichva*; 1441: p. *Felsew Achwa*; 1444: pr. *Achwa*; 1477: *Felsewaczua* ♂ Világosvár tartozéka (Cs 1: 724). 1510: Brandenburgi György (Le). 1553.VI.29.: Suraklini Petrovics Péter temesi ispán, királynéi tanácsos Csúcs, *Fenyeachowa*, Lázur, Pestere,

Pojána és Kaszarészi nevű szerzett birtokát néhai nővére: Kendi Ferencné Petrovics Anna néhai Le... Zsigmondtól született leánya: Katalin javára vallotta (KmJkv 4793). 1610: Sennyei Miklós Bethlen Gábornak adta cserébe, ő pedig Rácz Györgynek adományozta. 1670: itt húzták meg Erdély és a hódoltság határát (Le). 1808: *Acsuva*, pagus, cum Gyogyest val. 1808: Acsuva, Acsova (3). 1888: Ácsova **Ar** Nagyhalmági js (Je 196). L 1910: 1366; 1956: 1875 (Le). 1913: Ácsva Ar vm (Az). – 1909/19: Aciua, *Acsuva*, L 1277: r 1248 (3). – Aciuva > Aciua > Avram Iancu = Su 1: 48. 1441–1913. [21 C]

Aczél h. (1808) : vide Eczel Med.

Ad KSz/Szi : Diósad..

Adá(s)z * To (Torda-K) 1377: p. *Adaz*. Bodon, Szakál és Sályi hrs (Cs 5: 691).

Adalin Do (Hidalmás-Drág-DK) 1320: t/p. *Odalein*. Az Árpád-korban a Zsombor-nenzetség birtoka volt. 1320-ban mint Zsombor nb. Lőrinc fia István és fiai: Chumpas és László birtokát Károly király elkobozta és Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta (Gy 2: 58). 1733: Adalinul, 1750: Adalin. 1808: *Adalin* h. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ **Ko** Almási js (Je 196). L 1910: 554; 1956: 803 (Le). 1913: Adalin Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: ≈, ≈, L 503: r 493; zs (3). = Su 1: 25. 1733, 1750, 1854. [22 B]

Ádámos Kü (Dicsőszentmárton-DNy) 1405: p. *Adamus*, via qua de p-e = itur ad p-m Kyralfalwa; 1439: p. *Adamos* (Cs). XV-XVI: késő gítkus **unitárius** templom. 1509: p. ≈. Bogáti, Ádámosi Porkoláb, Orbonász ~ Izsóp, Patócsi, Horváth (Cs 5: 866). 1450.IX.9.: *Adamus*-on Kendi rb (KmJkv 893); 1503.III.17.: Ádámosi n. Porkoláb János fia Imre nemesíteni akarván te: Borbála fiát: Orbonász Istvánt, neki adományozza ádámosi nemesi lakóházát, továbbá ottani és Kocsárd, Sályi, Csapó (Kü vm) birtokbeli részeit, s Bogáton remélt jussát ... (3280). 1526: Bornemisza-birtok. 1526: Temploma rekeszes mennyezete (Le). 1579.V.25.: M. Adamossy ld Fráta (Dé 15). **1587**: *Adamos*. – C. Pr: fl. 18. A: fl. 9 (Dé 30). 1797: **Ort. fatemplom**. Régi udvarházak. 1808: Ádámos (3). 1861: Ádámos Kü (7). 1888: ≈ **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 197). L 1910: 1893 (m, r); 1956: 2091 (Le). 1913: Ádámos KK vm (Az). – 1909/19: Adămuș, *Ádámos*, L 1587: r 421; m, c (4). = Su 1: 25. 1405–1854. [35 B]

Ádámvölgy (Torda mellett) 1913: *Ádámvölgy* Ploszkos tartozéka (H). – Adămești = Su 1: 25.

Adony Bi (Érmihályfalva-DK) **1238**: t-m in *Odum*; 1262: t. *Odon*; 1291–4: *Odun*; 1332–7: Petrus **sacerdos** de v. *Adon*, Johannes de v. *Odon*, Elyas ≈ de v. ≈, Helyas ≈ de v. ≈, Laurentius ≈ de v. ≈. A szolnoki várnak 10 ekényi földje volt itt, melyet IV. Béla 1238-ban az ispotályos kereszteseknek adott. 1262-ben az ispotályosok magyarországi mestere a lakatlan földet 35 M zálogösszeg és további 15 M fejében eladta Kereki János ispánnak, akinek hasonló nevű utóda 1302-ben átíratva az oklevelet. Papja 1291 és 1294 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek; 1332: 2 [: 5] gs, 1333–7: évi 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 591). 1302: VáK: Kereki János comes kérésére átírja 1262.VI.4-i, *Odon* és Wezend birtokról szóló saját oklevelét, amelyet a békétlen idő miatt nem mer magával vinni és bíróság előtt bemutatni (An 1: 193). 1408, 1415: **Eeradon** (Cs 1: 607). 1519.IX.29.: *Adon*-i Péter ü: Szentpál Ko vm (KmJkv 3745). 1808: *Adony* (*Ér*-) h. 1888: *Ér-Adony* Bi Érmihályfalvi js (Je 308). 1913: **Éradony** Bi vm (Az). – 1909/19: Eriu-Adoni, *É*, L 901: r 2 (165 g. kat); m, 22 zs (70). > Adoni = Su 1: 25. 1237–1852. [11 A]

Adorján(vár) (Szalárd mellett) **Bi 1277** előtt épült. 1395-ig királyi várnagyok alatt állott (Le). Már 1284-ben feltűnik (Csánki). 1285: in expugnatione castris *Adrian*; 1294.IX.6.: III. And.: Datum sub castro *Adryan*; 1316.VII.6.: I. Kar.: [Datum] sub castro *Adryan* ... A Berettyó partján épült vára Geregye nb. Pál fia Miklós kezén tűnik fel, aki IV. László ellen fellázadt; a király serege a várat 1277-ben ostrommal elfoglalta. Ezután Barsa nb. Tamás és fiai kapták meg, akik IV. László, majd III. Endre ellen fordultak; III. Endre 1294-ben ostrommal vette be, s egy itt kiadott oklevele szerint személyesen itt tartózkodott. Károly király alatt Tamás fia Kopasz nádor Adorján várát is visszakapta. 1302–13 között maga és várnagya többször itt adott ki oklevelet. 1316-ban Kopasz nádor is királya ellen fordult, seregét azonban Debreceni Dózsa vezetésével Debrecennél

megverték, Adorján várát pedig a király jelenlétében ostrommal bevették. A király Adorján várnagyságát 1318–21 táján Pös szolnoki ispánra, 1330–32 táján Dózsa nádor fiára bízta, akik a szolnoki ispánságot is viselték. Papja 1291–4 között egy évben 1 fertót ad a püspöknek; 1333: 3 gs pápai tizedet fizet. Ma puszta és várrom Szalárdtól ÉK-re (Gy 1: 591). 1284: *Adrian* falu; 1421, 1462: *Adoryan* falu (Cs 1: 601). [1285]: Pál fia Miklós és testvérei által bírt *Adrian* vár (korábbi) ostroma (Er I. I. 405), [1291-94]: Roland erdélyi vajda birtoka Székelyhíddal és Szalárddal együtt; 1294: a király elkobozza (Er I. 501). 1314.XI.22. (Előző napokban) [Kopasz nádor?] itt tartott generalis congregacio-t Bihar, Békés, Szolnok és Kraszna vm számára. (An 2: 849). 1395: castrum regale *Adrian*. Zsigmond király, cserében Csák (Te vm) és Kövesd (Kr vm) várakért, a Csákyaknak adományozta Szalárd várossal együtt (Cs 1: 595). 1421: *Adoryan* (Jakó 191). 1660-ban lakója volt Barsay Ákos fj (Le). 1808: pr. *Adorján* h. 1851: Adorján, régi vár, melynek omladozott falai a rétségek közt maig is fennállnak Szalárd mellett (Fé 1: 11). Utóbb lerombolták. 1913: Adorjánpuszta » Szalárd Bi vm. – Su 2: 287. *Adrian*. 1284–1692.

Adorján 2. Msz (Marosvásárhely-DK) 1570: *Nagij Adorjan* (SzO II. 217). 1614: Nagyadorján 24 családfe (Msz 75). 1808: Adorján (Nagy-) (3). 1861: N-A Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 518). 1913: **Nagyadorján** MT vm (Az). – *Adrianul Mare* = Su 1: 25. 1570–1854. > *Adrianu Mare* – 1974: c. Găleşti {Nyárádgálfalva kzs faluja} [24 C]

Adorján 3. Msz (Marosvásárhely-DK) 1567: *Kws Adorjan* (SzO II. 217). 1808: Adprján (Kis-) (3). 1861: K-A Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 418). 1913: **Kisadorján** MT vm (Az). – *Adrianul Mic* = Su 1: 25. 1567–1854. > *Adrianu Mic* – 1974: c. Găleşti {Nyárádgálfalva kzs faluja} [24 C]

Adorján 4. Sza (Szatmárnémeti-ÉK, a Túr-D) **1262**: t. *Adriani*, 1471: *Adoryan*. A király egybefüggő észak-szatmári birtoktestéből a XIII. század közepén adományozta el ezt a területet; 1262-ben visszacserélte. Első magánbirtokosai ugocsai kisnemes családnak lettek ősei, s bizonyára hasonló kisbirtokosoknak adta a király később is (1487, 1492), bár feltehető, hogy az Adorjáni család a Pók nb. Móricokkal volt közös származású (Maksai 108). Adorjáni, majd Ráthonyi-birtok. (Le). 1522.VII.27.: Kusalyi Jakcs Mihály, hűséges szolgálatai fejében és vére ontásáért, nemes familiárisának: *Athoryan*-i Urielek adományozza Adon (KSz vm) lévő birtokrészét (KmJkv 3861); 1546.III.29.: *Adoryan*-i Rátonyi György rátonyi (KSz vm) birtokrészét testvéreinek: néhai Pál Bertalan fiai: Rátonyi Miklósnak és Istvánnak adja (KmJkv 4880). 1808: Adorján, *Adrian* (3). 1888: ≈ Szatmári js (Je 196 & Sepsi tanya, Turi malom). L 1910: 534 (m); 1956: 593 (Le). **Sarlós Boldogasszony-t**, b: VII.2. (RKNt 1999). 1913: Adorján Sza vm (Az). – *Adrian* = Su 1: 25. 1262–1851. [2 C]

Adorján 5. To (Régen-K) 1393: *Adrian* (BfO I. 445). 1453: p/v. *Adrianus*. ♂Görgény vár tatózeka (Cs 5: 691). 1808: Adorján (3). 1861: ≈ To (9). 1888: G-A (Adreu) **MT** Régeni alsó js (Je 349). 1913: **Görgényadorján** MT vm (Az). – 1909/19: *Adrian, G, L* 376: r 364 (4). = Su 1: 25. 1393–1913. [24 B]

Adorjánfalva * Kr (Temesliget mellett) 1334: v. *Adrian, Adriany* (Tr) **egyház** hely. 1356: *Adrianfolua*, 1371–1372: villa *Adrani* (DocVal 241). 1376: *Adrianfalua*, 1406: *Adrianfalwa*, 1458: *Adoryanfalva* (Pesty: Krassó II/1. 3-4, III. nr. 171). 1356: ≈, 1458 ≈ (Cs 2: 22. Te vm). – Su 2: 287.

Adriántelek * Kr (Somlyó-ÉNy, Kerestelek és Kásztelek közt) **1241**: *Adriantelek* (Petri III. 7). – Su 2: 287. {Kárásztelek határán dülönév őrsi emléket}

Aga Ar (Lugos-ÉNy) 1440: *Breztolcz*, 1477: *Brethowecz* Solymos vár 46. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). 1808: Bresztovac, (i) Brestovac (27). 1851: Bresztovác, 120 **kath.**, 10 **ref.**, 350 n. e. **óhitű** lakos. Hegyes-völgyes határa 3-dik osztálybeli, s van 26 2/8 egész urb. telke. Bírja Gál József (Fé 1: 167). 1888: ≈ **Te** Rákási js (Je 257). 1913: Aga Te vm (Az). – 1909/19: Aga (B), A, L 929: r 381; szl, n, m (4). – Brestovăț = Su 1: 105. 1440–1913. [32 C]

Agadics KrSző (1913) < Agyagos Kr.

Agárd Msz (Marosvásárhely-K) 1460: *Agard* (BfO II. 24). 1614: Agárd 19 családfő (Msz 62). Lt 1614–1895. 1808: ≈ (3). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 197). 1913: **Marosagárd** MT vm (Az). – 1909/19: Agard, A, L 295: r 222; m (4). > 1964: Poienița = Su 2: 53. 1460–1964. – 1974: c. Livezeni {Jedd kzs faluja} [24 C]

Agod és Papfalva * Sza 1338: *Ogud*. Dara, Dombó és Géc közt fekvő Szamos-parti helység és birtokosai is a szomszédok közül kerülnek ki. Eredetileg a Csák-nemzetség parti birtoktestének volt része (1338, 1339, 1388). Papfalvát egy alkalommal mellette sorolják fel (1431), egy ízben pedig (1388) vele azonosnak mondják (Maksai 108). 1388: *Papfalva* alias *Agod*. Tán Peleske táján feküdt (Cs 1: 482). – Su 2: 287. 1338, 1388.

Ágostonfalva Fe (Brassó-É, az Olt b. p.) római és **honfoglalás**kori lelőhely. 1606: *Ágoston falu* (Le). 1679: *Agostonfalva* (SzO VI. 389). **Ortodox kolostor** a közeli Mănăstirea hegycsúcson, 1767-ben Buccow tbk leromboltatta, köveiből épült az **ortodox templom**. 1848.XII.9.: román lakói részt vettek Heydte tbk Köpec elleni támadásában (Le). 1808: Ágostonfalva (4). 1861: ≈ FF (3). 1888: Ágostonfalva **NK** Köhalmi js (Je 198). L 1910: 984 (r, m); 1956: 1025 (Le). n: Augustinsdorf (Az). 1913: Ágostonfalva **NK** vm (Az). – Agostin > 1909/19: Agoștin, Áf, L 840: r 638; m, c (4). > Augustin = Su 1: 48. 1679–1854. – 1974: c. Ormenis {Ürmös kzs faluja} [37 A]

Ágya Za (Kisjenő-ÉK, a Fekete- és Fehér-Körös között) **1202: Adia**; 1332: **sacerdos** de v. *Adya*, 1336: *Agya* (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. 1479: *Agya* a váradi **káptalan** birtoka (Cs 1: 725). 1650-tól Jenő vár tartozéka. A XVIII. század végétől József főhg kisjenői uradalmának része (Le). 1808: *Agya* Ar (4). 1851: *Agya*, Ar vm, van 1400 **ref.** lakosa, s anyatemploma. Kiterjed 9309 holdra ... Lakosai sok szemet égetnek. Vize a Töz folyam. Bírja István főherceg volt nádor (Fé 1: 15). 1888: *Ágya* **Ar** Kisjenői js (Je 198). L 1910: 2082 (m); 1956: 1687 (Le). 1913: *Ágya* Ar vm (Az). – Adea = Su 1: 25. 1202–1913. – 1974: c. Sinte Mare {Szinte kzs faluja} [20 C]

Agyagbél * Za (a Fehér-Körös közelében, Keszend mellett) 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: in possessionibus *Agyagbel*, *Kisagyagbel* Keszend tartozékait zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak; 1513: *Agyagbeel*; 1561: *Agyagbelvideke* a Bátoriak birtokában Világos vár tartozéka (Cs 1: 737. Keszend). – Su 2: 287.

Agyagfalva Uh (Keresztúr-DK) **XIV-i gótikus templom**, XV: freskómaradványok; 1506: *Agyagfalva*. 1506 és 1848: székely nemzeti gyűlés színhelye. 1614: 47 családfő (Uh 43). 1726: **Ref. templom** rekeszes mennyezete. 1808: ≈ (4). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Uvarhelyi js (Je 198). 1913: *Agyagfalva Uh* vm (Az). – Agiagfalău > Lutița = Su 1: 370. 1506–1854. [36 B]

Agyagos Kr (Oravicabánya-É) 1355: ioubagiones de *Agagos*; 1471: **opp.** *Agagos*. Bár-Kalán nb. Szeri Pósa birtoka, melynek két jobbágját Jánki Miklós Igricin kifosztotta, és 2 lovukat elvette. Az ügyben Mirsatelki (Mercsényi) jobbágyság tanúskodtak (Gy 3: 477). 1471-ben, Szeri Pósa István magtalan halálakor Guti Ország Mihály és Nádasdi Ongor János kapta. Úgy látszik azonban, hogy a XV. század végén már a Gersei Petők bírták (Cs 2: 97). 1597: *Agadics*. 1690–1700: Palánkai kerület, 1779-től Kr vm. 1808: *Agadics* h. 1851: ≈, Kr vm, Oraviczához 1 1/2 órányira; 3 **kat.**, 1251 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Földje elég termékeny; erdeje van. A kir. kamara bírja (Fé 1: 12). 1855-ig kamarai birtok, azután az O–M Államvasút Társaság tulajdona (Le). 1888: ≈ **KrSzö** Oravicai js (Je 197). L 1910: 845 (Le). 1913: **Agadics** KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Agadiciu*, A, L 896: r 884 (4). > *Agadici* = Su 1: 26. 1366–1851. [42 C]

Ajnád Cs (Szereda-Szentmihály-É) 1808: *Ajnád* h. pagus. 1861: Ajnád Cs (30). 1888: Ajnád telep (t) Csikszentmihály Cs (Je 198). 1913: Ajnád Csik vm Szépvízi js (Az). – Nădejdea = Su 1: 421. 1850–1854. – 1974: c. Mihăileni {Csikszentmihály kzs faluja} [25 D]

Ajta 1. Hsz 1. (Sepsiszentgyörgy-ÉNy) 1332: **sacerdos** de *Ahch* (Tr). 1614: Nagyajta 77 családfő (Se 2). *1778: *Molnos Dávid író, tanár* (–1836, Kv). *1805: *Barra István természettudós* (–1865, Kiskörös). 1808: ≈ (Nagy-) (4). 1861: N-A Hsz (29). 1888: N-A Hsz Miklósvári js szh, ház 300, L 1412 (Je 518). 1913: Nagyajta Hsz vm (Az). # Janitsek J.: *Nagyajta helynevei* (NyIrK 1973.2). – 1909/19: Aita-mare, Na, L 1406: r 157 (5). Aita Mare = Su 1: 27. 1332–1854. [37 C]

Ajta 2. Hsz 2. (Tusnád-DNy, Nagybacon-D 6 km; 600 m) 1332: *sacerdos* de *Zozacha* (Tr). 1452.V.22.: Kői Seres Fábián fia Sebestyén *ZarazAythay*-i *plébános* (KmJkv 1040). 1459: *Zarazaytha* (SzO VIII. 92) Miklósvárszék faluja. 1614: Szárazajta 79 családfő (Se 9). *1704: *Ajtai Abod Mihály* történész, enyedi tanár (–1776). 1808: ≈ (Százaz-) (4). 1861: Sz-A Hsz (30). 1888: Sz-A, Miklósvári js (Je 638). 1913: Szárazajta Hsz vm (Az). 1944.IX.26.: 13 embert gyilkoltak meg a Maniu-gárdisták. 1994-ben a falu emlékkövet állított a gyilkosság helyén. 1969 L 1321.# Janitsek J.: *Szárazajta helynevei* (NyIrK 1973.2). – 1909/19: Aita-sacă, *Sza*, L 1772: r 316 (5). > Aita Seacă = Su 1: 27. 1332–1854. [37 B]

Ajta 3. Hsz 3. (Sepsiszentgyörgy-ÉNy, Nagyajta-K 3 km; 510 m) 1459: *Kewzepajta* (Su). 1614: Közéapajta 93 családfő (Se 3). **Ref. akv.** 1764-től; Benkő Mihály (József apja) kezdte vezetni. *1789: *Ferenczi János* ref. lp, 1857-től kézdi espers (–1868). 1808: ≈ (Közép-) (4). 1814: itt hunyt el *Benkő József* (1740–) polihistor. 1861: K-A Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Miklósvári js (Je 454). 1913: Közéapajta Hsz vm (Az). # Janitsek J.: *Közéapajta helynevei* (NyIrK 1973.2). – Aita Mijlocie > 1909/19: Aita-de-mijloc, *Ka*, L 1388: r 155 (5). Aita de Mijloc > Aita Medie = Su 1: 27. 1459–1854. [37 B]

Ajton < *Ohtun* – Ajtony, **972–997** Géza fejedelem kori főúr; törökös szn: 'arany' (Bakay, 1978. 75). Az Abák honfoglaló ősei: Ed és Edemen unokája. A Maros és Körös vidékén megtelepedett törzs feje. Székhelye Marosvár volt. A Csanád elleni csatában (1003) elesett.

Ajton Ko (Kolozsvár-DK) {**XII–XIII**: csillagrózsás díszítésű kapubéllet-részlet a **ref. templom** nyugati bejárója előtt.} 1320: v. *Ohtunh*; v. *Ohtunteleke* (Cs 5: 326). =: ≈; 1329: *Ahton*; 1334: Thomas *sacerdos* de *Ohcu(n)*; 1345: p/v. *Ahton*. 1316 e. Ajton falu Zsombor nb. Lőrinc fia Istváné és fiaié volt, míg Ajtontelke Barsa nb. Chunka (ds) Lászlóé és fiaié. Mindkét birtokot Károly király elkobozta, és 1320-ban Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta. 1329-ben említik Elefánti Dezső 1320-ban megölt serviensét, Ajtoni Lőrincet, aki után öccse: László fia Adorján kap vérdíjat. Papja 1334 II: 40 új dénár pápapi tizedet fizet. A Zsombor nb. birtokot 1345-ben a Brassai ~ Sombori család kapta meg (Gy 3: 341). „Ajtonban ... a középkor második felében magyar-nagyszombori Somboryak laktak s frissítették kalotaszegiekkel a falut“ (Ke). 1456: p. *Ayhton*; 1473: p. ≈; 1494: p. ≈ simul cum domo et curia nobilitari; 1516: p. ≈. Sombori, Tompa, Pozsegai, Sándorházi ~ S. Porkoláb, Komjáti, Etelei, Teremi Sikesd, Patai ~ Mérai Dezsőfi-birtok (1320–1516. Cs 5: 326). 1456.X.15.u.: Sombori Gergely *Ayhton*-i jobbágya: Kolozsvári Márton és apja: Kolozsvári Miklós (KmJkv 1258); 1474.I.8.: Sombori Péter *Ayhton* nevű egészsbirtokát zálogba adja Domokos székesfehérvári prépostnak (2123); 1494.XII.7.: ≈-ban lakó Basarab (ds) Anton jobbágy, ld Teremi 1. (2934); 1994.XII.18.: Teremi Sükösd Miklós özvegye: Dorottya ≈ birtok felének harmadrészét, melyet Sombori Péter 1000 Ft-ban vallott elhunyt férjének, a néhai Sükösd Miklóstól újonnan épített nemeskúriával együtt visszaengedi Somborinak (2943). 1585: *Aithon*-ban Borrbély György részsbirtokos (Dé 18). **1587**: *Ayhton*. – E: fl. 16, A: fl. 5 den 33 (Dé 56). & Ajtoni Kata (Rhédei Istvánné. VeGy 1758/760. P 3). 1808: *Ajton* h. 1861: *Ajton Ko* (12). 1888: ≈ Ko Kolozsvári js (Je 198). L 1910: 2184 (r, m), 1956: 1890 (Le). 1913: *Ajton Ko* vm (Az). # Kós /szücsmesterség/ (1947 : 1979). – Aiton = Su 1: 28. 1320–1854. [23 A]

Ajton 2. Kr (Detta táján, Csák mellett) 1458: *Ahton* birtokához Dócziak tartanak igényt, örökjogon (Cs 2: 99. Berek). – Su 2: 287.

Ajtonymonostora Csa (Nagylak-DK, Szemlak hr, a Maros j. p, 21°) {**XII**. 2. f.} bencés monostor (Ho–Sz 1: 416. u. tk). 1315: p. *Ahtonmonustura*; 1329: *Ahtunmonustura*. A XI. század elején Csanád vezér által levert Ajtony ivadékainak nemzetségi monostora állt itt. A birtokot 1315-ben Károly király visszaadja Ahton nb. Szuhai Albert fia Jánosnak; 1329-ben Szuhai Simont és Demeter fia Bekét iktatják birtokába. 1352-ben Ószöllőssel határos Szemlaktól K-re (Gy 1: 846). – Su 2: 288, 1315: *Ahtonmonustura* {Semlac: At 31 A; nincs L}

Akác * Za (Borosjenő mellett) 1553: *Agaz* (Márki II/1. 221). – Su 2: 287. {*Virful Acătel* örzi emlékét}

Akasztó hegy Fe 1238: *Akazto* Igen határhegye Bocsárd felé (Er I. 188).

Akasztó * Ko (Mezőszilvás hr) 1325: p. *Nagakasztoteluki*; 1329: p. *Zyluas cum t. Nagyakasztó*, p. *Zylwas cum t. Nogakasztó*, t. ≈ et *Kysakasztó* (Cs 5: 411). =: t. *Akasztó maior*. Nagyakasztótelke Tuzson, Nagyakasztó pedig Szilvás tartozéka. Az előbbi 1325-ben, a telegdi székelyek közül való Tuzsoni nemesek osztozásakor Simien fia Mihály fiai: Miklós és János kapják. Nagyakasztó Kán nb. László fiainak birtoka volt, akiktől a király elkobozva 1329-ben Hontpázmány nb. Pogány Istvánnak adta, és Szilvással közös határát leíratta. A határjárásból kiderül, hogy Nagyakasztó a mai Mezőszilvás DNy-i és Kiscég DK-i határrészét foglalta magában, míg Kisakasztó ettől D-re feküdt. 1864: *Akasztó* dülő (Pesty) Meződomb határában (Gy 3: 341). – Su 2: 377. *Nogakasztoteluki*, 2: 359. *Kysakasztó*.

Aklos Hu (Gy 3: 289) : Szentgyörgy.

Aklos 1. Hu 1. (Kalán-DNy) 1377: *kenezatus ville olahalis Aklus*; *ville volakales due Kytid superior et inferior et Oklus sub duabus kenezatis existentes*; 1391: v. *walachalis Aklus*; 1416: p. *Oklos* 1439: p. *Aklos*; 1515: p. *Aklws*. 1377-ben László erdélyi vajda – I. Lajos király jóváhagyásával – Szentgyörgyi (László fia) Miklósnak és Zajk fia Péternek adta. Később Benczenci, Aranyi ~ A. Porkoláb, Töreki-birtok (Cs 5: 67. Adataiból 1416-tól sorolt be Nagyakloshoz; a korábbiakat Kisakloshoz teszi). 1733: *Nagy-Oklos*, 1750: *Okolis*. 1808: Oklos (Nagy-), Oklis-máre (119). 1861: N-O Hu (23). 1888: ≈ (Okolisu) Hu Hunyadi js (Je 527). 1913: **Nagyoklos** Hu vm (Az). – 1909/19: *Ocolişul-mare*. No, L 857 r (124). > O M = Su 2: 8. 1377–1854. > 1974: *Ocolişu Mare c. Bretea Română* {Oláhbrettye kzs faluja} [34 C]

Aklos 2. Hu 2. (Kalán-DK) 1733: *Kis-Oklos*, 1750: *Okolisel*, 1805: *Kis Oklos*. 1808: Oklos (Kis-), Oklisel (119). 1861: K-O Hu (22). 1888: ≈ (Okolicsel) Hu Szászvárosi js (Je 429). 1913: **Kisoklos** Hu vm (Az). – 1909/19: *Ocolişul-mic*, Ko, L 897: r 890 (25). > *Ocolişul Mic* = Su 2: 8. 1733–1854. > 1974: *Ocolişu Mic c. Orăştioara de Sus* {Felsővárosvíz kzs faluja} [34 C]

Aklos 3. Kü (Dicsőszentmárton-ÉÉK) 1278: de Zamarzigei procedit ad m-m *Oclus*. 1278-ban Dicsőszentmárton és a hozzá tartozó Szénatelek (Csüdötélke) határosa ÉK-en, a Kükillő melletti Szamárszigettől É-ra. A Szamársziget (Pócsfalva) és Kocsárd között fekvő mai Erdőalja (Subpădure) területéről van szó, amely ekkor még nem létezett, ill. a XV. században vált ki Gyulastelkéből (Gy 3: 547). 1278: ≈ (Er I. 362). > Gyulas. 1413: p. *Gyulatelkee*, *Gywlastelke*; 1469: p. *Gywłws*. 1475: p. *Gywłas*. 1482: p. *Gyulas*. 1523: p. *Ghywłos*. Eczeli Tabiási-rokonságé, Kisfaludi, Rákosi, Almakeréki Apafi, Szentpáli, Kerelői, Hosszúaszói, Bolyai, Vessződi-birtok, majd Korvin Jánosé volt (Cs 5: 879. Gyulás. Vö. Györes hs). 1469.III.3.: Szentpáli István teljes meghatalmazást ad Héderfájai Imrének *Gywłws*-i része kezelésére (KmJkv 1848); 1478.I.21.: Kisfaludi Balázs *Gywłws*-i örökös birtokrészét – a *Kezpegywłws* nevű erdő kivételével – 20 arany Ft-on zálogba adja Madarasi Jánosnak (2256); 1478.X.21.: Kisfaludi Bálint *Gywłws*-i részét – a *Naggywłws* nevű erdő kivételével – 15 Ft-on zálogba veti ugyanannak (2271). Ld még KmJkv II. 915. 1733: *Dzulus*, 1750: *Zoulus*. 1808: *Gyulas* h. 1861: ≈, *Zsuluh Kü* (8). 1888: Gyulás (Giulusiu) **KK** Radnóti js (Je 357). 1913: **Gyulas** KK vm (Az). – 1909/19: *Giuluş*, Gy, L 534: r 474 (82). = Su 1: 263. 1413–1854. – 1974: c. *Ogra* {Marosugra kzs faluja, D-i hrs} [23 D]

Aklos 4. To 1. (Torda-DNy) 1408: p. *Aklos*; 1419: p. *Oklos*; 1426: p. *Kysaklos et Naghaklos*; 1490: p. *Felsew Aklos et Also Aklos*; 1516, 1517, 1518: p. *Naghaklos*. ⚭Jára vár. 1448-ban kenézét említik. Vámszedő hely volt. Járai, Alsójárai, Lupsai Kende, Peterdi, Csáni, Tordafi, Hosszúaszói, Zichy, Gordovai, Tusoni Bolgár, F. Veres, Vizaknai, V. Geréb, Gym-i Kemény-birtok (Cs 5: 691). 1449.VIII.18.: *Oklos-on* Mezőcsáni Tordafi részirtok zálogon Szentkirályi Bolgár Lászlónál (KmJkv 733); 1453.VII.25.: Fekete Miklós jobbágyot, aki *NagAklos*-ról Torockóra szökött, visszaadták Járai Mihálynak (1104); 1544.V.1.: Alsójárai Bolyai Mihály és nővére: Bolyai Orsolya *Naghoklos-on* azt a jobbágytelket, amelyen egy házban lakik Ciorga Costandin, Ciorga Mihai és Ciorga Thywadar, 38 Ft-ért eladja Haczkai László özvegyének: Anglétának s fiainak: Felsőjárai Hasdádi Benedeknek és Mártonnak (4823). 1733: *Nagy Oklos*. 1808: Oklos (Nagy-) (119). 1861: Nagy-Oklos To (11). 1888: ≈ **TA** Alsójárai js (Je 527). L 1910: 814, 1956: 812 (Le). 1913: **Alsóaklos** TA vm (Az). – 1909/19: *Ocolişul-mare*, No, L 849: r 838 (124). > *Ocolişul Mare* > *Ocoliş* = Su 2: 8. 1408–1854. [22 D]

Aklos 5. To 2. (Torda-DNy) 1426 p. *Kysaklos* et *Naghaklos*; 1449: p. *Kisaklos*; 1517, 1524: p. *Kysaklos*. ♪Jára vár tartozéka. Lupsai, Szilvási Csezeliczki-birtok (Cs 5: 691). 1449.VIII.18.: *Kysaklos-on* Csáni rb (KmJkv 733). Ld még KmJkv II. 946. 1733: *Kis-Oklos*, 1750: *Kisoklos*, 1760–2: *Kis Aklos*. 1808: *Oklos* (Kis-) (119). 1861: K-O To (10). 1888: ≈ **TA** Alsójárai js (Je 430). 1913: **Felsőaklos** TA vm (Az). – 1909/19: *Ocolişul-mic, Ko*, L 382: r 372 (125). *Ocolişul Mic* > *Ocolişel* = Su [22 D]

Akmán (Atmány, Atoman) Kraszna ld. Ottomány (Gy 3: 509).

Akmár Fe {< *Otmár* szn} (Szászsebes-Ny) **1276**: t. iuxta Marisium site *Othmar* (Gy); =: ≈ az erdélyi püspök ezt és Piski (Hu) falut adja cserébe a káptalan Körösfő (Bi/Ko) földjéért (Er I. 348). 1299: locum ... *Othmarfeo*. Az Ompoly völgyére kiterjedő fülesdi uradalom 1299-i határpontja Akmárfő, az Akmár patak forrásvidéke (Gy 2: 130). Magyar lakossága vsz elpusztult. 1580 k: Gyulay Pálé. A XVIII–XIX. században lakói sóhajózással is foglalkoztak (Le). 1808: *Akmár* h., *Okmára* val. 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ **AF** Alvinci js (Je 198). L 1910: 1158 ; 1956: 1009 (Le). 1913: *Akmár* AF vm (Az). – 1909/19: *Acmar, A*, L **1128 r** (3). > *Acmarium* = Su 1: 24. 1276-1854. – 1974: c. *Blandiana* {Maroskarna kzs faluja} [34 B]

Akna 1. Fe 1. (Enyed-Lapád-DK; sóbánya) **1177**: tenet m-s cum v. de *Acna* ... ad magnum montem qui vocatur *Acnahege*; 1219: *Stephanus de v. Mire* [: *Mirc*] *Acnaya*; 1290: *Merkaknaya*. Sókitermelő falu, határában a hasonló nevű hegygel. Asszonynépe határosa (1777). 1219-ben az idevaló István a szolnoki udvarbíró poroszlója volt. 1290-ben Gyógyi András fiainak birtoka és Pánád (Kü vm) határosa (Gy 2: 130). 1219: István poroszló várnépeket kísért Váradra (Er I. 99). 1290: Pánád most vásárolt földjük (Er I. 460). 1635 Csitszentiván (Msz): Nagy András *Aknan* lakik (SzO). 1733: *Oknisoara*, 1760–2: *Kisakna*. 1808: *Akna* (Kis-) h., *Grubendorf g., Oknisoara* val. 1861: K-A AF (5). 1888: ≈ (Agnisora) **AF** Nagyenyedi js (Je 418). 1913: **Kisakna** AF vm (Az). – 1909/19: *Ocnişoara, Ka*, L 590: r 584 (224). = Su 2: 8. 1202-3, 1290-1854. [35 A]

Akna 2. Fe 2. : Vizakna AF.

Akna 3. Ko (Kolozsakna) : Kolozs Ko.

Akna 4. Ko (Teke-DNy hrs) 1322: p. *Aknay* (Cs). =: p. *Oknay*; 1332–5: *Helvicus sacerdos* de *Akna*, Gerardus de ≈. 1322-ben a király mint a magtalanul elhalt Kukes fia János fia Renold birtokát Kácsik nb. Mihály fia Simon székely ispánnak adta. Az ózdi, ill. régeni esperességhez tartozó papja 1332 I: 1 kuntinus, 1332 II: 1 lat és fél kuntinus, 1333 I: 3 sectinus, 1334 I: 3 gs, 1334 II: 3 gs, 1335 I: 4 gs, 2 régi báni pápai tizedet fizet. Német nevű plébánosai szász lakosságra vallanak (Gy 3: 342). 1404: p. nostra (**regis**) ≈; 1506: ≈. Kökényes-Rénold nb. Rénold ispán, Kácsics nb. Palásti ~ Kendtelkei Radófi és Libercei, Szécsényi; Bánffy-birtok. Szn 1506: Demeter geréb (Cs 5: 326). 1485.IX.2.: *Akna-n* Héderfájai Mihály egészbirtoka (KmJkv 2537); 1495.III.10.: ≈ Harinai Farkasok egészbirtoka (2943); 1502.XI.25.: ≈-n Harinai Farkas János részbirtokos (3261). **1587**: *Akna, Ida, Lwdwegh, Banj, Kathona*. – E: fl. 62, A: fl. 29 (Dé 60. Akna 12, Ida 31, Ludvég 16, Bányica 16, Katona 16 Ft-ot fizetett). 1733: *Okna*, 1750: *Okniza*, 1760–2: *Szászakna*. 1808: *Akna* (Szász-) h., *Salzgruben g., Okna* val. 1861: Szászakna Ko (14). 1888: Szász-Akna (Okna) Ko Tekei js (Je 639). 1913: **Mezőakna** Ko vm (Az).. – 1909/19: *Ocna* (Ocniţa), *Sza*, L 1191: 1161; zs, m, c (124). > *Ocniţa* = Su 2: 8. {+}1315: villa *Aknay*, 1322–1854. [24 A]

Akna 5. BSz : Désakna SzD.

Akna 6. To : Sóakna : Görgénysóakna MT.

Akna 7. Székakna Do : Szék SzD.

Akol Kétaklok.

Akor * Bi (Margitta-DK) 1421: *Akor*, 1422: p. **volahal** *Akor* (Cs 1: 601). A XVII. századi török harcokban elpusztult román falu volt (Jakó 192). 1851: ≈, puszta, Bi vm, Lüki mellett (Fé 1: 17). – Su 2: 288. 1421, 1422. {Lüki (Margitta-K) : Ilteu}

Ákos KSz (Tasnád-ÉK, a Kraszna b. p.) XII. szd: Ákos-nemzetség törzsbirtoka; **monostoralapítás**; templom. 1342: *Akusmonustura* (Tr). 1370: *Akusfalwa* (Le). 1404: *Akus* (Bánffy I. 477). 1421: **opp.** *Akos* (Petri III. 18). Adorján várhoz tartozó mezőváros, Csáky-birtok. 1475 körül azonban csak Orosziak és Ákosiak birtokosai; ugyanekkor a helységre 27 Ft-nyi adót vetettek ki (Cs 1: 549). 1430.III.6.: *Akus-i Tamás ü*: Sámson (KmJkv 34); 1439.XII.27.: *Akws-i Péter ü*: Szentkirály (166); 1454.VII.3.: *Akws-i Antal és Mihály* (1170); 1458.XI.7.u.: *Akos-i Antal ü*: Baksa (1319). Ld még KmJkv I. 848, II. 834. XVI–XVII: KSz vm gyűléseinek székhelye. *1799: *Barra Gábor* nyomdász, KvRefK nyomda igazgatója (–1837, Kv). 1808: Ákos, Akis (4). 1888: ≈ **Szi** Tasnádi js (Je 199). 1902–3: restaurálják XII-i **ref. templomát**. L 1910: 1718 (m, r), 1956: 2009 (Le). 1913: Ákos Szi vm (Az). – Achiş; 1909/19: Acâş, Á, L 1686: r 375; m; 166 zs (3). Acîş = Su 1: 24. 1342–1854. [11 B]

Ákosfalva Msz (Marosvásárhely-DK, a Nyárad völgyében) 1497: *Achusfalwa-i* Gedő Benedek részes volt Székelyvásárhely {Mvh} plébánosának megölésében (KmJkv 3031). 1614: Ákosfalva 64 családfő (Msz 94). Lt 1614–1859. 1635: Incze Márton lófő **praedicator**; Márton **deák** lófő (SzO). *Ákosfalvi báró Szilágyi Sámuel* (?–1771) történeti forrásgyűjtő (Er I. I. M 462). 1729–1849: 16 **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980). 1808: Ákosfalva, Achsdorf, Akosfalo (4). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 199). L 1910: 898 (m), 1956: 990. 1913: Ákosfalva MT vm (Az). – 1909/19: Acoşfalău, Áf, L 892: r 34; m, zs (3). > Acăţari = Su 1: 24. 1497–1854. [24 C]

Alabor völgye Brassó mellett. 1603.VII.17-én a Serban Radu havaselvi vajda ellen itt vívott csatán esett el Székely Mózes fejedelem és vezére: Makó György s Jacobinus János kancellár (MÉL).

Alamor (Mildenberg) Fe (Szeben-Vizaknak-ÉNy) 1319: p. *Alamor*; 1330: *Olmur*; 1332–6: Petrus **sacerdos** de *Obnuk, Milunberg*, Corlardus **capellanus** de *Midenborch*. Talmácsi Corradus fiai bírták; 1319-ben örökösödési szerződésre léptek e birtokot illetően is sógorokkal: Kácsik nb. Mihály fia Péterrel és fivéreikkel, a Vingárti Gerébek őseivel. Egyháza 1330-ban a sebesi dékánátushoz tartozik, ami szász lakosságra mutat. Papja 1332 II: 3 penza, 1334 II: 65 dénár, 1336 I-II: 1 fertő pápai tizedet fizet (Gy 2: 130). 1491.I.3.: Nagyfalusi Apafi Lénárd *Alamor* birtokbeli ősi részét eladja te: Ferencnek és Miklósnak (KmJkv 2717). XVI. század eleji török betörések elpusztították, szász lakossága elhagyta. **Ref.** kismemesek lakták, de a XVIII. századra ezek is elrománosodtak. *1776: *Ioan Barac* költő (–1848). 1808: *Alamor* (Szász-) h., *Sachsenhausen* vel *Mecklenberg* g., *Szaszausz* vel *Lámor* val. 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ (Makenberg) **AF** Kisenyedi js (Je 199). L 1910: 1803 (r, m); 1956: 1902 (Le). 1913: Alamor AF vm (Az). –1909/19: Alămor, A, *Makenberg*, L 1643: r 1424; m (5). = Su 1: 28. 1319-1854. – 1974: Loamneş {Ladamos kzs faluja} [35 C]

Alardi Villa Fe (1299) : Lengyelkék (Ringelkirch).

Alatka * Za (Pankota és Zaránd közt) 1477: *Alathk*, 1478: *Alathka* (Cs 1: 725), 1828: Alatka (Nagy 33). 1851: ≈, puszta, Ar vm, Szent-Anna fiókja (Fé 1: 18). – Su 2: 288. 1477–1828. {Pankota és Zaránd között *Alatca* puszta őrzi nevét}

Alattyán * Te (Temesvár-ÉNy) 1463: *Alathyan*, királyi ember nevében fordul elő (Cs 2: 23.). – Su 2; 288.

Alba * Bi (a Hegyközben, Szalárd környékén Er) **1214**: *Alba-i* Péter és Bosu vádolta a Mon falubeli Vluen-t 25 M elvételéért és kardvágásért; összeégették magukat (Er I. 64). 1291–4: v. *Alba*; 1299: Dionisius de *Alba*; 1300: p. ≈ ; 1333: Martinus **sacerdos** de v. ≈, 1336: Nycolaus **sacerdos** de v. ≈. 1299-ben Albai Dénes a Bihar falu melletti hegyen szőlőbirtokos. 1330-ban Ákos nb. Erney fia István albai öröklött birtokát leányának: Anychnak, Barsa nb. Tamás fia Beke feleségének adja. A falu 1291–4 között egy évben 22 kepe tizedet ad a püspöknek; papja 1333: 5, 1336: 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 592). – Su 2: 288. 1214.

Alba Carolina AF (1808) Károlyfejérvár : Gyulafehérvár. Ld Fehérvár.

Alba Ecclesia: Fehéregyház.

Alba, Alba Jul(a)e, Alba Ultrasilvana ~ Trans(s)ilvana : Fehérvár ~ Gyulafehérvár.**Albák TA (1888) : Fehérvölgy.**

Albertfalva 1. * **Tt** (Bogáros mellett) 1819-ben települt a Bogáros melletti Pakacz pusztán, 1825-ben eltűnt (Borovszky: Torontál 32). – Su 2: 288.

Albertfalva 2. * **Uh** (Székelyudvarhely táján) **1232**: villa *Alberti* (Tr). – Su 2: 288. Alberti villa.

Albesth Bi (1808) : Fehérlak.

Albis 1. Bi (Margitta-ÉNy) {**XIII-i templom**} 1362: *Albeus*. Gutkeled nembeliek birtoka. 1474: *Albes ~ Albys* (Cs 1: 601). Utóbb Zólyomiak bírták. 1525.II.7.: *Albys*-i Bernát egri éneklőkanonok, királyi titkár, az erdélyi püspökség kormányzója (KmJkv 4075). **Ref. templom** (Zólyomi-kripta). 1808: *Albis* (4). *1822: *Irinyi József* újságíró, műfordító, politikus (–1859.II.20., Pest). 1851: ≈. Lakja 1300 lélek, kik kevés kivétellel mindnyájan **reformátusok**, anyatemplommal. Gazdag határa 4000 holdra terjed, melyből 47 úrbéri telek. A földesuraság gr. Zichy Ferenc, itt szép birkákat tenyésztet (Fé 1: 19). 1888: ≈ Margittai js (Je 199 & Véd psz, Ráduly tanya). L 1910: 1088 (m), 1956: 1332 (Le). 1913: *Albis Bi* vm (Az). – 1909/19: *Albiş, A*, L 1127: r 13; m; 29 zs (5). = Su 1: 29. 1373–1851. – 1974: Buduslău {Bogyoszló kzs faluja} [11 A]

Albis 2. Hsz (Kézdivásárhely-DNy, Csernáton-D 5 km) 1539: Kézdiszék egyházi és világi bírósága Balázs lemhenyi plébános, kézdi alesperesnek a tizedszedés felülvizsgálatára kiküldött és őt megkárosító *Albis*-i Both Lukács székbíró ellen indított perét az ítélettel elégedetlen alesperes kérésére Enyedi Adorján dobokai főesperes erdélyi vikárius elébe terjeszti (SzO VIII. 280). 1607: *Albis* és Mátisfalwa) buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyuk 4, lud 2 (SzO VIII. 359) ad a fejedelmi biztosok élelmezésére.) 1614: 56 családfő (Ké 4). 1635: Antal **Deak mester** volt; fia Márton Deák János (SzO). *1759: *Albisi Pánczél Dániel* hírlapíró (–1825). 1808: ≈, Ábusu (4). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Kézdi js (Je 199). 1913: **Kézdi** *Albis* Hsz vm (Az). – *Albiş* = Su 1: 29. 1539–1913. – 1968: c. Cernat {Csernáton kzs faluja} [38 C]

Albkarak * **Se** (Segesvár táján) 1317–1320: *Albkarak* (Tr). – Su 2: 288.

Albopataka * **Za** (a Fehér-Körös közelében, Keszend mellett) 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: *Albopataka*-t, Keszend tartozékát is zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak (Cs 1: 737. Keszend). – Su 2: 288.

Albosfalva * **Za** (a Fehér-Körös közelében, Keszend mellett) 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: in possessionibus *Albosfalva*-t, Keszend tartozékát is zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak (Cs 1: 737). – Su 2: 288.

Albota hegy 1808: *mons Albota* Fo (4). – Albota

Albotor Fo 1808: *Albotor* h., vicus, junct. cum Felső Árpás, D. Fo.

Alcina Újeh (Szeben-ÉK, Szentágota-NyDNy, a Hortobágy völgyében) {**XIII-i templom**} **1291**: *Olchona*. Helweg, Gerlah és Stephan ≈-i comesek megvásárolják a szomszédos Mikuzala[sa] m. n. Iwankatelwke földet (Er I. 490). A szászok egyik első települése. 1361: *Alcinaszék* központja. XIV: városi jellegű; 8 adófizetője, 8 diákja ismeretes (Tonk). 1438.VII.18.: *Olcna* plébánosához ír a kolozsmonostori apát a rohrbachi plébános ügyében (KmJkv 95); 1449.III.20.: *Olchana*-i Hedryh Michael fia Michael özvegye: Apolina (142); 1450.X.14.: *Olczna*-i Hendreh le: Apolonia asszony (911); 1451.III.29.: *Olchna*-i Hedregh Katalin Dobokai Miklósné (946). 1510: templomának gótikus szentélye. 1518.VI.16.: *Olczona*-i Horváth Mihály (n) s Ermen Peter és Pidner Peter *Olczona*-i királyi jobbágyok május 29-én iktatáson voltak (KmJkv 3678). 1581: mezőváros, 1589: vásárjog. Újegyházzal a XVII. század elejéig harcolt a széki központért. Ev. erődtemplom (Le). 1808: *Alczina ~ Olczina*, Altzen (4). 1861: *Olczina*, Altzen Újeh (38). 1888: *Alczina* (Alzen, Altina) **Sze** Újegyházi js (Je 200). L 1910: 2113 (r, m, c), 1956: 2244 (Le). 1913: *Alcina Sze* vm (Az). – 1909/19: *Alțina*, A, A, L 1993: r 1212; n (6). = Su 1: 37. 1291–1854. [36 C]

Alcinaszék: *Újegyház szék* neve az erdélyi fejedelemség korában, XVI–XVII. szd. (Le).

Álcsi 1. * Bi (Körösgyéres határában D-re) 1332–7: Paulus *sacerdos* de v. *Alchi*. Papja 1332–7: évi 14 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 593). 1503: *Alchy* (Jakó 199). 1808: pr. *Alcsi* h., *Alcsin* val. 1851: *Alcsi*, puszta, Igíres mellett, sok és termékeny földekkel, juhtenyésztéssel. Bírja a váradi deák püspök (Fé 1; 19). Hnt. 13: Álcspuszta » Körösgyéres Bi vm. – Su 2: 288. 1332–1828.

Álcsi 2. * Csa (Egres mellett) 1330: v. *Alchy*. Neve szerint eredetileg királyi ácsok lakták. Az idevaló népek 1330-ban Jára, Kenéz és Egres lakóival együtt tanúskodnak a vörösmarti bíró Fügeden történt megölése ügyében. Többé nem szerepel (Gy 1 847). – Su 2: 288.

Álcsi 3. * Kr (Detta táján, a Berzava vize mellett) 1421: *Alchy* (Pesty: Krassó II/1. 5); 1421, 1427: ≈ (Cs 2: 98). – Su 2: 288.

Áldásos Ar (Lippa-Váradja-K) 1479: *Halalos* » Váradja vár 26. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). 1483: Bánffyaké; 1510: Brandenburgi Györgyé. 1808: Halalis (65). 1888: Halalis Ar Radnai js (Je 359). L 1910: 376, 1956: 238 (Le). 1913: Áldásos Ar vm (Az). – 1909/19: Halaliş, *H*, L 391: r 368; m (86). > Hălăliş = Su 1: 284. 1479–1851. – 1974: c. Săvîrşin {Szoborsin kzs faluja, Ny-i hrs} [33 A]

Áldófalva Za (Borosjenő-KDK) 1477: *Aldofalwa* (Cs 1: 725). 1477–1553: Losonczi-birtok (Le). 1808: Algyesty ~ Algya Ar (5). 1851: *Algyest*, Ar vm, erdős, hegyses határral, 428 n. e. *óhitű* lak., anyatemplommal. Bírja a Tüköry nemzetség (Fé 1: 19). 1888: Algyest Ar vm Borosjenői js. L 1910: 835, 1956: 756 (Le). 1913: Áldófalva Ar vm (Az). – 1909/19: Aldeşti, *Algyest*, L 844: r 794; m (5). = Su 1: 30. 1477–1913. – 1974: c. Bîrsa {Barza kzs faluja} [20 D]

Áldomáspatak Cs 1888: Áldomáspatak telep (t) Csik-Gyimes-Bükk Cs Felcsiki js (Je 200). – 1974: Aldămaş, » s. Ghimeş c. Ghimeş-Făget {Gyimesbükk} [26 C]

Aldorf 1. (Walldorf, Latina Villa) Do>Be 1. (Be-DNy) **1295**: plebesanorum de *inferiori Waldorf* (Gy); = ≈ (Er I. 541). 1332–5: Johannes *sacerdos* de Hospitali, ≈ de *Valdorf inferiori*, Tammo de *Inferiori Waldorf*. Vallon telepes falu. Alsóaldorf lakói 1295 előtt két papjukat megölték, ezért a püspök egyházukat, amelyet eredetileg pusztulásra ítélt, 1295-ben átadta a beszercei ispotályosoknak. Papjai 1332.I: 1 lat, 1333.I: 2 1/2 ezüst kuntinus (1 kuntinus = 1/64 M), 1334.I: 2, 1334.II: 2, 1335.I: 2, 1335.II: 2 gs pápai tizedet fizetnek. 1453: v. *Also-Waldorf* (Gy 1: 557). **1587**: Hospitalensis in auro cuso fl. 4 solvit (Dé 71). 1602 » Beszerce-DNy: *Niederwallendorf* (Gy).

Aldorf 2. Do>Be 2. (Beszerce-ÉK) 1332–5: Herm. plb de *Waldorf Superiori*, Nyc. plb de v. *Latina*, Nyc. de *Valdorf Superiori*. Felsőaldorf papja 1332.I: 1/2 fertó, 1334.I: 4, 1334.II: 4, 1335.I: 3 gs pápai tizedet fizet. 1413: in *superiori Latina* ... in monte Gallorum; 1453: v. *Felsewaldorf* (Gy 1: 557). **1587**: Latina superior in auro cuso fl. 9 solvit (Dé 71). 1733: *Altroff*, 1750: *Aldorf*. 1808: *Aldorf* h., *Wallendorf* vel *Walldorf* g., *Aldorfu* val. 1861: Aldorf, Wallendorf Be (39). 1888: Aldorf (Wallendorf, Aldorfu) **BN** Jádi js (Je 200). L 1910: 680 (r, m), 1956: 3316 (Le). 1913: Aldorf BN vm (Az). – 1909/19: ≈, ≈, Wallendorf, L 629: r 98; német (5). > 1956: Unirea = Su 2: 219. 1332-1854. » Bistrița {Beszerce}

Alfalu 1. Gy : Gyergyóalfalu.

Alfalu 2. Kü (1376, 1438) : Mikefalva KK. Ld. még Középfalu, Felfalu.

Alfalu-Bokaj Hu (1888 Je 200) : Bokajalfalu.

Alfalugyógy » Gyógy : Algyógy.

Algyest Ar (1888 Je 200) : Áldófalva.

Algyógy < Gyógy.

Algyógyalfalu

+ Algyógyfalu Hu » Gyógy : Algyógy.

Alibég * Sző (Újmoldova és Lászlóvára közt) (év nélkül) *Alibeg* (Pesty: Krassó II/2. 6). – Su 2: 288.

Alizmajor Sza 1913: *Alizmajor* Krasznaterebes tartozéka. – 1954: Aliza = Su 1: 30.

Alkér Bi (1913) : Kér.**Allios Te (1808) : Temesillésd.**

Almád Me (Medgyes-DDK) **1289**: *Alma*. Hericus A-i pap is részes volt az ErK tizedperében (Er I. 445). 1356: *Almasium*, 1417: v. *Alma* (Ub II. 122, IV. 38). 1808: Almás (Szász-) ~ Almád, Almen, Álme (5). 1861: Sz-Almás, Almen, Alme Med (36). 1888: Szász-Almád (Almen, Alma-Sasaska) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 639). 1913: **Szászalmád** **NK** vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Alma-săsească, *Sza*, *Almen*, L 530: r 192; n (6). > Alma între Vii = Su 1: 31. 1356–1854. {1289: Alma: Küküllőalmához hibázta!} > 1968: Alma-Vii; 1981: Alma Vii [35 B; L]

Almafa Te>Kr (Karánsebes-KÉK) 1387: *Almafa*, 1394: ≈ (P). 1467: *Almafa* in districtu Karansebes (Cs 2: 23). 1601: *Marul* (Ve: Doc. VI. 378). 1607: *Almaffaa* (Pesty: Szörény II. 3). 1687: a Török Birodalom, 1769: a Határórvidek része. 1808: Mörul, (i) Moerul (111). 1888: ≈ KrSzö vm Karánsebesi js. L 1910: 2043 (r, m, n), 1956: 1386 (Le). 1913: Almafa KrSzö vm (Az). – Măru; 1909/19: Mărul, *Mörul*, & Poiana-Mărulu (Pojána-Mörul), L 1832: r 1601; n, m, olasz, vend (111). = Su 1: 387. 1387–1840. > Măru 1974: c. Zăvoi {Závoly kzs faluja} [43 A]

Almafatelep Kr (Karánsebes-K; 600 m) Turisztikai központ és klimatikus gyógyhely (Almafa része. Le). 1632: *Poinamarul*; 1640: *Poiana Marullia* (Makkai 434, 498) I. Rákóczi György birtoka. 1829: *Pojana* (Nagy II. 204). 1888: Pojana-Mörul, telep (t) Mörul **KrSzö** (Je 582). – Poiana Mărului = Su 2: 51. 1632–1909. [43 A]

Almage, Almagia : Halmágy.

Almakereké Fe/FF (Segesvár-DNy) 1305: Gegus de *Almakereke*; 1309: ... Hericum de *Almakerek*; 1322: p-es ... =. 1305-ben Becsegergely nb. Apa fia és Miklós fia Gergely osztozásakor az utóbbinak jut, aki ez évben Gegus néven vajdai megbízott. 1322-ben ugyanezek részére az erdélyi vajda megállapítja, hogy a falu nem Kü vm-be, hanem a gyulafehérvári egyház felállítására óta Fe vm-hez tartozik. A keresdi dékánsághoz tartozó papját 1309-ben Gentilis bíboros a kiközösített szász papok között sorolja fel (Gy 2: 195).

1305/560 ErK: Apa fia Gergely comes, te: Jakab, és testvérüknek: Miklósnak fia Gergely hosszas perlekedés után megosztottnak az erdélyi részekben levő földeken, birtokokon és falvakon: Almakerek, Almásmálom (*Malom*), Alsóoroszfalu (*Karatsontelke*), Apanagyfalu (*Nogfalu*), Apaújfalu (Újfalu), Asszonyfalva (*Assomfalva*), Bese (*Besse*), Bethlen (*Bethlem*), Bőd (*Beud*), Bődön (*Bodin*), Felsőoroszfalu (*Molsed*), Földszin, Füge, Ketel (*Katel*), Magyarberéte (*Zekerbatha*), Magyardecse (*Deththe*), Nagybaromlak (*Baromlak*), Szászivánfalva (*Isonteleke*) (An 1: 722).

Becsegergely nb. Apafiak birtokközpontja és temetkezési helye.

XIV-i szász ev. erődtemplom; itt temették el I. Apafi Mihályt, Bornemisza Annát, II. Apafi Mihályt és Bethlen Katát (a fejedelmi hamvakat 1942-ben a kolozsvári Farkas utcai ref. templomban helyezték végső nyugalomra).

1440.VIII.14.: *Almakerek*-i Apa fia Miklós (KmJkv 264); 1445.XII.2.u.: Thoroczkai Péter és fe: *Almakereg*-i Apa fia Miklós le: Ilona **üv**, Apa fia Miklóst is (546); 1446.I.20.: *Almakeregh*-i Apa fia Miklós, attól való félelmében, hogy váratlan halála esetén ingóságai szétszóródnak, minden ingó javát végrendeletileg *Almakereg*-i Apa fia László özvegyére: Harinai n. Tamás le: Margira, s gy: Borbálára és Mihályra hagyja (552); 1480.IX.22.: *Almakerek*-en lakó Bíró Jakab és Geréb Simon **ü**: Apanagyfalu (2306). Ld még KmJkv I. 850, II. 835.

XVI: Apafi-kúria (átépítve 1830, és a 1900 u.). Apafi-sírkápolna, Apafi György síremléke (1633). Leírta Wesselényi István 1708.IV.19-én, amikor „Tarpai komám uram meghívására“ átjött Keresdről (*Sanyarú világ*. II. 1985. 500-503). Ma a MNM-ban. 1775: Bethlen, majd Hallerbirtok. 1808: *Almakerék* h., *Mallenkrag* g., *Malenkreg* val. 1861: ≈, Mallenkrug, Mellenkrog FF (3). 1888: ≈ (Malmkrog, Melenkrog) **NK** Keresdi js (Je 200). L 1910: 1295 (n, r), 1956: 1593. n. Mallenkrag, szászul: Malmkrog (Le). 1913: Almakerék NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Mälänrcrav, A, M, L 1441: 433 r; n, m (109). – Mälänrcrav > Mälänrcrav > Mälñrcrav = Su 1: 385. 1305–1854. – 1974: c. Laslea {Szászszenzlásztló kzs faluja} [36 A; L]

Almalót (?) Ko (Csucsá-ÉK hrs) 1808: pagus Alma Lothi Ko. Hnt. 13: azh (5). {Talán Malomlótból alakulhatott}

Almamező 1. Bi (Félixfürdő-DDK) 1435: *Almamezeo* (Cs 1: 601). Váradelőhegyi premontrei konventé. Magyar lakossága a török időkben elpusztul, helyébe románok települtek. 1642: *Almamezeő* (Makkai 321) I. Rákóczi György birtoka. Utóbb a várad premontreieké. 1808: Almamező ~ Alsóhegyesél, Hegyesél de zszos (5). 1849.VIII.16.: Inczedy Sámuel magyar hadteste itt tette le a fegyvert Löwenhagen orosz tbk előtt. 1851: ≈, A-H, Bi vm, 354 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Van urb. szántófölde 131, rétje 290, uraságirétje 120, erdeje 2739 hold. Bírja a praemonstrati szerzet váradhegyi prépostsága (Fé 1: 20). 1888: ≈ (Alsó-Hegyesél) Központi js (Je 200 & Vadász psz, Holuba tanya). L 1910: 450, 1956: 632 (Le). 1913: Almamező Bi vm (Az). – 1909/19: Hidişelul-de-jos, *Am*, L 410: r 389; m, zs (89). Hidişelul de Jos = Su 1: 289. 1435–1851. – 1974: Hidişelu de Jos c. Hidişelu de Sus {Harangmező kzs faluja} [20 B]

Almamező 2. Hsz (Bodzaforduló-D; 700 m) 1968: *Almamező* Szitabodza faluja 4 km. 1969 L 134. – 1974: Merişor c. Sita Buzăului [38 C]

Almás 1. Bi 1. (Szalárd-DK) **1291–4:** v. *Alumas*. A falu 1291–4 között egy ében 6 kepe tizedet fizet a püspöknek (Gy 1: 593 Szentjobbtól D-re). 1421 p. *wolachalis Tothalmas*; 1489: *Toth Almas* és *Kozma Almas* (Cs 1: 602. Ma Almás Várad-ÉK). 1808: *Almás* h., *Olmás* val. 1851: ≈, a Lakságon, 154 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 190 hold, ... Bírja gr. Csáky György (Fé 1: 21). 1888: Kis-Almás Szalárdi js (Je 418). 1913: **Szalárdalmás** Bi vm (Az). – 1909/19: Almaş, *Kisalmás*, L 195: 175; m, zs (6). > Almaşul Mic = Su 1: 32. 1291–1913. > Almaşu Mic 1974: c. Sírbi {Alsótótfalu kzs faluja} [10 D]

Almás 2. * Bi 2. (Bályok környékén) 1465.IX.24.: Bályoki Szilvester *Almas* birtok felél elzalogosítja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1484, 1487: *Almas* KSz, 1490: ≈ Bi vm (Cs 1: 580).

Almás 3. Bi 3. (Margitta-KDK) 1421: p. *wolahalis Tothalmas*, 1489: *Toth Almas* és *Kozma Almas* (Cs 1: 602. Ma Almás Váradtól ék). 1760–62: *Almas*. 1808: Almás ~ Szaldobágy (5). 1888: Almás Margittai js (Je 200). 1913: **Kozmaalmás** Bi vm (Az). – 1909/19: Almaş, A, & Sarhigea (Szóvárhegy), L 1356: r 1241; m, zs (6). > Almaşul Mare = Su 1: 32. 1760–1913. > Almaşu Mare 1974: c. Balc {Bályok kzs faluja} [11 C]

Almás 4. Do : Hidalmás Ko.

Almás 5. Almás vár Hsz Lemhény-É a Lemhény-patak b. p. és a Feketügy között 1981 [At 38 A: L] : Cetatea Almaş

Almás 6. Almás vize Hu 1. 1302: fl. *Almas* Keresztúr és Pestes (Hu) közötti határpatak (Gy 3: 289) az Egregy (> Cserna) b. o. melékvize; Alpestesnél torkollik. – 1981: Pestiş [33 C]; **Hu 2.** a Maros j. o. mellékvize; Zám alatt Ny-ra torkollik. – 1981: Almaş [33 A]

Almás 7. Hu "Almás és szomszédai" 1364: p. *Almas* et alie ville iuxta gurgitem *Kysalmaspataka* vocatum a parte orientali existens (Cs 5: 68). Adatát sehová nem sorolta be.

Almás 8. Hu 1. (Déva-D) 1302: fl. *Almas* ... ad *Almas*. A Keresztúr és Pestes közötti határt az Almás-patak mentén vonták meg, kb. Almás mai határáig (Gy 3: 289). 1406: p. *wolahalis*

Alsoalmas, Kiristianus (Kristianus) de ≈; 1472: Kerezthyen de *Almas*; 1475: p. *Kerezthyenalmas*. Almási, Felpestesi, Barcsai, Novaji, Csulai-birtok. ⚭Déva vár tartozéka is volt (1406–1519. Cs 5: 67. A: -c). 1808: Almás (Keresztény-) (5). 1861: K-A Hu (22). 1888: ≈ (Almosu-Girgosului) Hu Hunyadi js (Je 412). 1913: **Keresztényalmás** Hu vm (Az). – 1909/19: Almaşul-mic, *Keresztényalmás*, L 214: r 209 (6). > Almaşul Mic = Su 1: 32. 1405–1854. > 1974: Almaşu Mic c. Peştişu Mic {Felpestes kzs faluja} [33 D]

Almás 9. Hu 2. (Algyógy-É) 1407: p. *Almas*. 1418: ville **volahales** *Nagalmas*, *Kysalmas*; 1509: ≈, ≈. Ákos nb. Folti, Illyei, I. Dienesi, majd ⚭Aldiód vs és vár tartozéka. 1418: capella **volahalis** (Cs 5: 67. A: -a). 1808: Almás (Nagy-), Almásu-mare (5). 1861: N-A Hu (23). 1888: ≈ (Almasu) Hu Algyógyi js (Je 518 & Brádét telep). 1913: **Nagyalmás** Hu vm (Az). – 1909/19: Almaşul-mare, *Na*, L 1358: r 1308 (6). > Almaşul Mare = Su 32. 1407–1854. > Almaşu Mare [34 A]

Almás 10. Hu 3. (Algyógy-É) 1418, 1509: *Kysalmas* (Cs 5: 67. = Almás 2.) 1808: Almás (Kis-), Álmásu-mik (5). 1861: K-A Hu (22). 1888: ≈ Hu Algyógyi js (Je 418). 1913: **Kisalmás** Hu vm (Az). – Almăşel (Almaşul-mic), *Ka*, L 540: r 537 (6). Almaşu Mic de Munte [34 A]

Almás 11. Hu 4. (Déva-DNy hrs) 1453: *Almas*. ⚭Déva vár tartozéka. 1491: *Azzwalmas* (Cs 5: 68. A: -c). 1491.VIII.25.: *Almas* Barcsaiak egészbirtoka (KmJkv 2751). 1808: Almás (Száráz-), Amású-szek (5). 1861: Sz-A Hu (24). 1888: ≈ Hu Dévai js (Je 638). 1913: **Szárázalmás** Hu vm (Az). – 1909/19: Almaşul-sec, *Sza*, L 396: r 375 (6). > Almaşul Sec = Su 1: 32. 1491–1854. > 1974: Almaşu Sec c. Cîrjiţi {Kersec kzs faluja} [33 D]

Almás 12. Hu 5. (Déva-ÉNy) 1468: p. *Almas*. Illye város birtoka (Cs 5: 68. A: -b). 1808: Almás, Almălesd ~ Álmásel (5). 1861: Almásel Hu (20). 1888: Almăsel Hu Marosillyei js (Je 201). L 1910: 464, 1956: 262 (Le). 1913: **Almăsel** Hu vm (Az). – 1909/19: Almăşel (Almaşul-mic), *Almăsel*, L 407 **ort. r** (6). = Su 1: 32. 1468–1854. [33 A]

Almás 13. Hu 6. (Algyógy-É) 1511: p. *Threfa Almas*. 1518: p. *Felsew Almas* (Cs 5: 67. A: -a). 1808: Almás (Közép-), Almásu-minsloc (5). 1861: K-A Hu (22). 1888: ≈ Hu Algyógyi js (Je 454). 1913: **Középalmás** Hu vm (Az). – 1909/19: Almaşul-de-mijloc, *Ka*, L 429 **r** (6). > Almaşul de Mijloc = Su 1: 31. 1511–1854. > Almaşu de Mijloc [34 A]

Almás 14. Hu 7. 1491: p. *Papalmas*. ⚭Déva vár tartozéka (Cs 5: 67. A: -c). {? ~ Almás Hu 1.} 1808: Popesd ~ Almás ~ **Papalmás** (131). 1861: Popesd Hu (23). 1888: ≈ Hu Dévai js (Je 585). 1913: **Popesd** Hu vm (Az). – 1909/19: Popeşti, *Popesd*, L 330: r 328 (138). = Su 2: 55. 1491: p. Papesd (Cs V. 121), 1733–1854. [33 D]

Almás 15. Ké/Hsz (Kolozsvárh-ÉK, az Esztelnek és Lemhény közötti úton; 607 m) 1567: *Almas* (SzO II. 222). 1614: Almás 42 családfő (Ké 19). 1808: Almás (5). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: K-A **Hsz** Kézdi js (Je 416). 1913: **Kézdialmás** Hsz vm (Az). – Almaş > Mereni = Su 1: 390. 1567–1854. [38 A]

Almás 16. Almás vize: a Szamos b. o. mellékvize, 63 km. A Szamoslát Ny-i pereme és az Almás-medence vizeit gyűjti össze. Zsibó fölött szakad a Szamosba (Le). 896-ra [1003 u]: fl. *Almas* (Anonymus 1200 k.). – Almaş

Almás 17. Bi>Ko (Bánffyhunrad-ÉÉK, az Almás vize mellett; 315 m) Anonymus 896-ra [1003 u.] fl. *Almas*. **XII. 2. f. Almásmonostor** (bencés monostor) létesülése (Bunyitay II. 349; Hóman-Szekfü, I. 416. u. tk). Első említése 1234 k: filia S. Stephani – Albensis dioc. *Almas*: premontrei kolostorjegyzékben Váradelőhegy filiája (Gy); 1234–35: *Almas* (Er I. I. 176); 1238: abb. et conv. mon-i de *Almas*: Almás bencés monostor apátja és konventje panaszára – László comes elfoglalta monostorukat, őket kiűzte és helyükbe premontreieket hozott – a pápa vizsgálatot rendel (Gy, Er I. 187). 1249: t. *Almas* (Cs); =: IV. Béla király Geregye nb. Pál országbírónak adományozza (Gy; ≈ Er 209). 1291–4: *Almasmunustura*: a falu egy évben 14 és 13 kepe tizedet ad a váradai püspöknek (Gy); =: XIII capetie (Er I. 501). 1335–7: Paulus **sacerdos** de v. *Almas*: papja évente 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 593. Bihar vm). 1341: p. ≈; 1363: officialis de ≈, p. domini **regis** ≈. Királyi

birtok; 1434: p. *Monostoros Almas*, ecclesia in eadem ≈; 1470: opp. *Almas*; 1473: opp. Nagalmas; 1492: Valkai Rafael fia János almási plébános; 1499: plebanus de *Nagalmas*, iudex oppidi ≈ (1249–1499: Cs 5: 302. vs). 1449–1554 KmJkv I. 858, 989, II. A monostor egy félpalmettás díszű kötöredéke sírkőnek átfargva ma is megvan (Ke 1: 267. BNM); a református templomban őrzik (Ka). 1479.VII.21.: Almási János Sebesvár várnagya (KmJkv 2280); 1490.III.19.: Almási Székely János, Almási Nemcze Bertalan ü: Szentlászló (2710); 1492: a *NaghAlmas-i plébános*: János, aki néhai Valkai Rafael fia (2826); 1554.IV.24.: *Almas* mezőváros plébániatemploma eskütétel színhelye (5298). 1587: *Almas, Kis Petrij, Nag Petrij, Deseofalwa, Babonj*. E: fl. 32, A: fl. 10 den. 67. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad Egeres. fl. 21 den. 82 (Dé 58). = Ksz: *Almas*. fl. 30. Ad rationem ill. Principis accumulandum. fl. 18 den. 20 (Dé 64). Ekkor Kendy Gábor és Csáky István birtoka. 1594 után az erdélyi Csáky-birtokok központja. 1627: 1674.VI.11., Gyfv: Apafi Mihály fejedelem *Nagy Almas* mindenféle dézmáját a **prédikátor** tartására a falunak adományozza (Dé 84). 1708.III.20.: „... hol legyen az a Nagymás nevű hely és mennyi föld Kolozsvártól ..., ott general Montecucculi profligálta {tönkretette} volna a kurucokat ...“ (We). 1722: Almáson – Középlak felé – *Mesterága Torokban* nevű kaszálót és *Mesterága patakja* nevű patakot említenek (Sebestyén 139). 1754: *Komáromi János iskolamester*; 1780–1848: még 3 tanító neve ismert (Sebestyén K. MtT 1979. 160). 1808: *Almás (Nagy-)* h., *Almásu-máre* val., pr. *Desőfalva*. 1861: N-A Ko (13). 1888: ≈ (Almasu mare) **Ko** Almási js (Je 518). 1913: **Váralmás** Ko vm Hidalmási js (Az). # Papp J.: *Nagyalmási kisdédóvó intézet* (Múlt és Jelen, 1845. 7). KszHn 1942. 310. Kelemen Lajos: Ksz ..., 1944. = Ke 1: 207-208, 209. 101. kép: A váralmási kastély (Benkő Elek fv.). Kabay Béla: *István köve* (Utunk, 1972.II.4). Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. Sipos MtT 1980. 121; 276. L 750 ref. > 1990: 350 (Kalotaszeg). – 1909/19: *Almaşul-mare, Na*, L 1638: r 930; m; 51 zs (6). 1926: *Almaş*; 1936/9. tk: *Almaşu* = Su 1: 31. 1239–1913. [22 A]

Almás 19. **Almásvár Ko** (Váralmás határában D-re). Alsó- és felsővárból álló, hegyek közt épült mentsvár. 1363, 1370: castrum *Almas*; 1431: castellani de ≈; 1499: vicecastellani de ≈. 1363: a várhoz tartozó uradalmat I. Lajos birtokolta. 1365: a király a Bebek cs-nak adományozta. 1470: Dengelegi Pongrác János erdélyi vajda kapta meg Mátyás királytól. 1500: a koronára száll, 1510-től Somi Józsa temesi ispáné; egy Somi-lány kezével Balassa Imre kapta meg. A király ellen fellépő Balassától 1540-ben Török Bálint foglalta el (Le). 1554: a vár és tartozékai. Dezsőfalva * hr “Dezsővára” (Cs 5: 295). 1594: Báthory fj a vár felét és birtokait Csáky Istvánnak adományozta. 1658: a törökök elfoglalják és felgyújtják. 1658-60: pusztulásáról Szalárdi. [22A + L: *Almaşu*]

Almás 20. **(Halmas) Kr 1.** (a Néra felső völgyszakaszán) 1307: p. *Halmas*; [1359 k.]: *Halmas*. A kalocsai érsek birtoka, melyet Kán nb. László vajda 1307 előtt elfoglalt, s ezért az érsek kiközösítését rendelte el. 1308.VI.17-én László az Almáson átfolyó Nyárad mellett ítélkezik. Lászlónak a szerb királlyal való családi kapcsolata miatt volt szüksége az Erdély és Szerbia közötti úton, a Karánsebes és Haram között fekvő almási uradalomra. 1359 körül Kövespatakat Almás és Ilyéd között jelölik meg, s mikor Kövespatak birtokába, mely az Almás-völgy Ny-i végén, Újsopot területén feküdt, 1363-ban Himfi Benedeket akarták iktatni, a kalocsai érsek 2 határjelnél (ad qd. montem *Feketeheg* ... ad 2 vias *Ketkerestut*) ellentmondott (Gy 3: 477). 1430: *Halmas* hs és kerület, halmasi kenézeket és nemeseket említenek; 1457, 1480: *Halmas* (Cs 2: 40. Halmas). 1437: castra inferiora cisdanubiana: ... *Halmas* (Cs 2: 13). 1430: *Almas*, 1550: *Halmos* (Pesty: Szörény II. 9). Ma vidék és hegy neve a Néra felső völgyszakaszán. 1808: plaga *Almás* h.; 1884. tk: *Almás*; Gönczy atlasz: *Almás hg.* (Gy). – Su 2: 288. *Almas*, 1430, 1550 {P} + 2: 337. *Halmos* 1430, *Halmas* 1437 {Cs}.

Almás 21. * **Kr 2.** (Detta táján, Gátalja mellett) 1370: *Almas* (Pesty: Krassó II/1. 6); =: ≈ (Cs 2: 98). – Su 2: 288.

Almás 22. **Kü** (Erzsébetváros-DNy) 1317: p. *Almas* (Cs); =: ≈; 1325: t/p. ≈. 1317-ben Károly király Szalók nb. Simon bánt hívei közé fogadva, e birtokát is védelmébe veszi az ispánokkal és a medgyesi szászokkal szemben, s biztosítja, hogy bármely szabad ember megtelepedhet benne. 1325-ben Simon fiainak osztozásakor Mihály gyermekeinek jut Gy 3: 547). 1317: Károly király Simon bánt, annak birtokait, kiváltképpen az *Almas*, *Darlac* és *Somogyom* nevűeket, különleges

pártfogása alá veszi, s megparancsolja az összes bírónak, comesnek és officialisnak, minden medgyesi szásznak és hospesnek: Simon bán birtokait mindenkitől védjék meg; minden szabad ember szabadon mehet letelepedés céljából e birtokokra a király különleges oltalma alatt. Ezt piacokon és nyilvános helyeken hirdessék ki (An 4: 435). 1380: t/p. ≈; 1392: t/p. ≈; 1510: ≈. Szalók nembelieké, majd Eczeli Tabiási, Széplaki Bordi ~ Széplaki-birtok (Cs 5: 866). **1587: Almas.** – C. Pr: fl. 14. A: fl 7 (Dé 33). 1635 Szentistván (Msz): Kis András fia Péter (régii lófő) Kwköllő Varmegieiben *Almason* lakik (SzO). 1808: *Almás* (Szász-) h. 1854: ≈, *Almaschken* g., *Almas* val. 1861: Szász-Almás, Almen Kü (8). 1888: Szász-Kis-Almás (Alma sasesca) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 432). 1913: **Küküllőalmás** **KK** vm (Az). – 1909/19: Alma (Alma-micăsăsească), *Szka*, *Almen* (*Almaschken*), L 781: r 530; m, n (6). = Su 1: 30. 1289: Alma {Cf. Almád!}; 1317–1913. [36 A]

Almás 23. Medgyesszék : Almád.

Almás 24. * **Sza** (Vetés hrs) 1383, 1435: p. *Almas* (Cs 1: 470). – Su 2: 288. 1383.

Almás 25. To (Régen-DNy) **1256: Almas** – Moys (Majos To) hrs – örökbirtobeli részüket Daut és te: Lőrinc, s rokonuk: Olop fia Bob eladták (Er I. 223). 1367: t. *Almas*; 1500: p. ≈. Almási, Pókai, Fodor, Kecseti, Szentmihályi, Barrabási, Szentpáli, Hosszúaszói, Tóth, Kajtor-birtok (1256-tól Cs 5: 691). 1444.IX.2.u. Tholdalagi Tamás tiltja Fodor Tamást *Almas*-i birtokrésze elzálogosításától (KmJkv 532). Ld még KmJkv II. 836. **1587: Almas.** – E: fl. 5, A: fl. 2 den. 25 (Dé 68). 1808: Almás (5). 1861: P-A To (11). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 591). 1913: **Pusztalmás** **MT** vm (Az). – 1909/19: Almaşul-deşert, *Pa*, L 336: r 311; m (6). > Merişor = Su 1: 391. 1256–1854. – 1974: c. Glodeni {Marossárpatak kzs faluja} [24 A]

Almás 26. Uh (Székelyudvarhely-DK) 1333: *sacerdos* de *Almas* (Tr). Egyházas hely székely lakossággal. 1614: Almás 93 családfő (Uh 3). 1635: Almási Péter *deák* (SzO). *1654: Almási Mihály, 1692-től *unitárius püspök* (–1724). 1808: Almás (Homoród-), Pojana Marului (5). 1861: H-A Uh (27). 1888: ≈ Uh Homoródi js (Je 374). 1913: **Homoródalmás** Uh vm (Az). *1930: **Szabó Gyula** író (–2004.XII., Kv). 2004: Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet színházi találkozójáról 2004.VIII.15. Duna Tv. Szabó Gyula: Almási magyar millennium (RMSzó, 2004.XII.31.). – 1909/19: Homorod-Almass, *Ha*, L 2217: r 363; m (90). > Mereşti = Su 1: 390. 1333–1854. [37 A]

Almás 27. Za 1. (Borossebes-DK, a Fehér-Körös b. p., 1316) : Háromalmás Ar.

Almás 28. Za 2. (Pankota-D) 1332–7: *Almos*, *Almas*. A pankotai főesperességben Galsa és Meszt mellett felsorolva (Cs 1: 725). 1364: *Almas* (Márki II/1. 191). 1494: *Almas*. Az alsóegregyi Kolbász csládé volt (Cs). 1808: pagus Almás Ar (5). Hnt. 13: azh {?} Vsz Almáségresbe olvadt: 1981. tk [32 A]; Agrişu Mare az Almás vize mellett fekszik. – Su 2: 288. {Petreshez teszi!}

Almás 29. * **Za 3.** (Zaránd hs mellett) 1746: *Almas* (Su). – Su 2: 288.

Almás-medence: harmadidőszaki zárt szerkezetű medence a Bánsági-hegyvidéken, a Szemenik és az Almás-hegység kristályos tönkje között. Ált. tszfm. 300-400 m. Fő vízfolyása a Néra (Le). 1808: *plaga* Almás Krassó vm (5). – Depresiunea Almăjului

Almasel Hu (1913) < Almás Hu 5.

Almásmező 1. Fo (Brassó-DNy, Zernest-É hrs, a Királykő É-i lábánál) 1570-es években, Horváth Kozma fogarasi kapitány telepítette. 1589: *Poiana Morului*. 1637: *Pojana marului* falu gondviselője Tatrosy emlékiró, birtokosa Christoph Hirscher brassói patrícius. Utódaitól 1707.VI.18-án C. Brâncoveanu havaselvi vajda (1688–1714) megvásárolja jobbágyaival együtt (We II. 740/38). 1760–62: *Almás Mező*. XVIII. század v: határában üvegsúr; XIX: ólomércbánya (Le). 1808: Pojámá-morului, (n) Pojen, Pojámá marului (130). 1861: Pojana-Merului Fo (25). 1888: Almásmező (Poiana-Merului) Törösvári js (Je 201). L 1910: 2373 ; 1970: 5321 (Le). 1913: Almásmező Fo vm (Az). – 1919/19: Poiana-Mărului, *Am*, L 2335: 2318 (137). Poiana Mărului = Su 2: 51. 1589–1854. [47 A]

Almásmező 2. Gy (Gyergyószentmiklos-ÉK, a Békás-patak b. p.) 1770: *Almás mező* (Le). 1888: Almásmező, psz (t) Gyergyó-Békás **Csik** vm (Je 201). Mészakőbányászat, cementgyártás (Le). 1933-tól önálló település (TM). L 1992: 4352 (Le). – Biczai-Chej = Su 1: 77. 1954. [25 B]

Almásrétje Hsz 1956: *Almásrétje* {!} Kézdialmás tartozéka. – Poiana Mereni = Su 2: 32. 1956. – 1974: » Lemnia {Lemhény}

Almásüver hn 1459: *Almasewer* Jára határában (KmJkv 1388). {Üver: SzTA}

Almaszeg 1. * **Ar** (a Maros partján, Szabadhely mellett) **1274**: *Almaseegh*. A Csanád-nem birtoka. A Makófalviak és Tömpösiek osztozásakor az előbbieknél jut (Gy); =: *Almaseeg* (Er I. 334). 1337: *Almazug*. A Makófalviak átengedik a Telegdieknek. Ma psz Ópálos hr (Gy 1: 170). 1360: *Almasegh*, 1487: *Abnazegh* (Cs 1: 766). – Su 2: 288. 1274–1360.

Almaszeg 2. **Bi** (Margitta-DDK, a Bisztra j. p.) **XI–XII.** szd fordulójáról sírlelet III. Béla király {1172–96} pénzével (Le). 1458: *Almazeg* Solyomkő vár tartozéka; 1470 (?): **opp.** *Almasegh* (Cs 1: 597). 1461.VIII.12.: *Almazeg*-i Vajda Mihály Bánffy-jobbágy (KmJkv 1607). 1526 előtt a rézvidéki románság egyházi központja. XV: Bánffyak, XIX–XX: Mólki apátság. 1808: Almaszeg, Voivozi (5). 1888: ≈ Magittai js (Je 201). L 1910: 736, 1956: 1262 (Le). 1913: Almaszeg Bi vm (Az). – 1909/19: Voivozi, Asz, L 685: r 512; m, zs, szlovák (200). = Su 2: 256. 1406 p. **valahalis** *Almazeg* {Csánkinak tulajdonítva}, 1458–1851. – 1974: c. Popești {Papfalva kzs faluja} [11 C]

Almaszeghuta Bi (Margitta-DK, a Réz-hegység É-i részén) Határában a XX. század elejéig üveghuta működött. 1888: *Almaszeghuta* Margittai js (Je 201). L 1910: 631 (szlovák), 1956: 318 (Le). 1913: Almaszeghuta Bi vm (Az). – Huta de Voivozi > Huta Voivozi = Su 1: 299. 1913. [11 C]

Almateleke 1. * **Bi** (Sástelek mellett) 1406: p. hungaricalis *Almateleke* (Jakó 341). – Su 2: 288.

Almateleke 2. * **Kr** (Batta mellett) 1518: *Almateleke* (Márki II/1. 191). – Su 2: 288.

Alpár Bi {Ónd fia *Alpár* 940 k.} (Fugyivásárhely-DK hrs) **1272–90**: *Alpar*. Geregye nb. Pál fia Miklós vajdáé volt, akitől kártétel miatt IV. László elkobozta és a váradi káptalannak adta (Gy 1: 594). 1574, 1692: Alpár (Jakó 194). 1808: *Alpár* h., *Olpare* val. 1851: ≈. Lakja 1025 n. e. **óhitű**, anyateplommal. Van 27 4/8 egész úrbéri telke, igen szép erdeje ... Bírja a váradi deák káptalan (Fé 1: 23). 1888: ≈ Bi Kpi js (Je 201 & Káptalani erdészlak). 1913: **Váradalpár** Bi vm (Az). – 1909/19: *Alparea*, A, L 799: r 750; m, zs (6). = Su 1: 32. 1272–1913. [10 D]

Alparét {< *Alpret* szn.} **Do** (Dés-Ny, a Zsibói úton) 1332: **sacerdos** de *Wehorech* [: *Welpreth*], 1333: *Velperch*, [: *Velperth*], 1334: *Olprech* (Tr) egyházas hely. 1357: Kulhun woyvoda ville *Welpreth* (DocVal 231; Su 2: 423). 1360: Opuliai László nádor fia János birtoka. 1437.VI. végén v. VII. elején határában, a Bábolna hegyen (700 m) zajlott le a parasztfelkelés első jelentős csatája (Demény, 1960). 1437.VII.6.: *Alpreth*-ről való Bíró László a jobbágyok egyik képviselője a kolozsmonostori egyezésen; *Alpreth* határában *Babolna* hegye (KmJkv 88); 1455: **opp.** *Alpreth*, Maróti Lajos és Mátyus *Alpreth*-i oficiális Rucsi Benedek (1234); 1517.X.14.: Szolnoki László deák felesége: korábban *Alpreth*-i Barlabási Mihály özvegye: Katalin nyugtatja Barlabási János magister gyulafehérvári főesperes-kanonokot, előző férje testvérét, az egykori hitvestársa javaiból hitbér és jegyajándék címén neki járó 66 Ft megfizetése felől (3637). XIV: Losonczy; XV: Maróti és Nádasdi Ungor; XVI: Bánffy; XVII: Kornis; XVIII–XIX: Szilágyi, Jósika, Henter-birtok. A Czige-hegy aljában **Magyartemplom** nevű templomrom. **1587**: *Alpretth*. – E: fl. 24, A: fl. 8 (Dé 50). 1750-ben 5 országos nagyvásárt tartott. 1808: Alparét, Olprétu BSz (6). 1861: ≈, ≈ BSz (17). 1888: ≈ (Olprét) **SzD** Csákgörbői js (Je 201). L 1910: 1278. 1913: Alparét SzD vm (Az). 1957-ben a Bábolna-hegyen emlékművet állítottak az 1437-es felkelésnek (Kós András tervezte, vistai kőfaragók végezték minden munkáját). # Kós: *Régi alparéti nagyvásárok* (: 1976). Emlékezés Budai Nagy Antalról, 1437-ről, Kós Károly elbeszélése szerint, meg a Bábolna-hegyen állított emlékműről. (A helybeliek nem tudták, ki tervezte, kik faragták és állították. A tv-munkatársak sem ejtettek szót róluk.) 2004.VIII.6. Duna Tv. – 1909/19: *Olpret*, A, L 1197: r 1102; zs, m (126). > 1957: Bobılna = Su 1: 85. 1332–1957. [12 D; Δ × 693 m]

Alpháza * **Hu** (Marosnémetivel együtt) 1389: p. *Alphaza*, v. [volahalis](#). Hermán nembeli Németieké (Cs 5: 68). – Su 2: 288. .

Alsóbarbatyen(iszkrony) + Felsőbarbetyen Hu : Barbatyen.

Alsócsóra AF < Varjúpatak Fe.

Alsófalu 1. Hu : Al-Diód vs : Gyógy (Algyógy).

Alsófalu 2. Hu (Déva-ÉNy, Illye-DNy, a Maros b. p.) 1491: p. *Alsófalw, Galsesht; Balessth.* ☐Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 72. Jófőhöz csatolt Guradobra része). 1808: Balsesd, Balsam, Bolsesd ~ Guradobri (13). 1861: ≈, Gura Dobri Hu (20). 1888: Guradobra Hu Marosillyei js (Je 351). 1913: Guradobra Hu vm (Az). – Bălșești > 1909/19: Gura-Dobrii (Bălșești), *Gd*, L 403: r 287; m, n, c (85). = Su 1: 274. 1491–1854. » Dobra

Alsófalu 3. * Te (Karánsebes táján) 1447: *Alsófalw*; 1448: *Alsófalwa* in districtu de Caransebes in comitatu Themess (Cs 2: 23). – Su 2: 289.

Alsófalu 4. * Za (Dézna mellett) 1441, 1445: *Alsófalw* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 725). – Su 2: 289. 1441.

Alsófehér = Alsó-Fehér vm : Fehérvármegye alatt

Alsógörbed KrSzö (1913) < Krivina 1. Kr.

Alsókajanel Hu (1913) < Kaján.

Alsópatak 1. Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Alsopathak* (Jakó 377). 1808: Valány (Papmező-) (179). 1828, 1851: Papmező-Valány (Nagy, Fényes). 1913: **Papmezővalány** Bi vm (Az). – 1909/19: Vălani, *Pmv*, L 668: r 650; zs, m (191). > Vălani Pomezueu = Su 2: 239. 1508–1851. > 1974: Vălani de Pomezueu c. Pomezueu {Kispapmező kzs faluja} [21 A]

Alsópatak 2. Bi (1913) < Nagypatak.

Alsótárlaka Szv (Gyulafehérvár-DNy, a Maros b. p.) Jelentős régészeti lelőhely: a sumer agyagtáblákhoz hasonló piktografikus táblácskák (Kr.e. 4000); Macedónia és a Balkán-hg. vidékéről lehúzódt pásztorcsoportok telepei (Kr.e. 2000). 1488: *Grebenchyn* (Berger 50) Szászvárosszékben levőnek írja. Később az alvinci uradalom faluja (Le). 1733: *Tartarija*. XVIII-i ev. t., XIX-i **ort. t.** 1808: Tartaria **AF** (167). 1861: ≈ AF (7). 1888: ≈ AF Alvinci js (Je 679). L 1910: 893; 1956: 938 (Le). 1913: Alsótárlaka AF vm (Az). – 1909/19: Tărtăria, *T*, L 782 r (179). = Su 2: 183. 1733–1913. + Grebenchyn 2: 334. [34 D]

Alsóválya MT (Maroshévíz-ÉK hrs) 1913: Alsóválya, Felsőválya (H). – Vale = Su 2: 225. 1913. [25 A]

Alszeg 1. Cs 1808: pagus Alszeg (7). Hnt. 13: » Csikszentlélek Csik vm.

Alszeg 2. * Kr (Somlyó-D) 1499: p. *Alzeg* (Cs 1: 581). =: ≈, 1546: *Alsözög* (Petri III. 7). – Su 2: 289. {Somlyó-DK, Ráton mellett}

Alszeg 3. KSz 1. 1808: Alszeg (Kisdoba-) ~ Kisalszeg, Alseck, Doba-mika KSz (7). Hnt. 13: Kisdoba Sza vm. Ld **Doba 2.**

Alszeg 4. * KSz 2. (Görcsön mellett) 1847: *Alszeg* (Petri III. 8). – Su 2: 289.

Általkerék * **Te** (Vejteh és Szigetfalva közt) 1370: *Altalkerek* Vejteh somszédja, 1466: *Althalkerek* in districtu Ozkola (Cs 2: 24. Általkerek). – Su 2: 289.

Altland: Szeben környéke, a szászok legrégebb (1141–61) településterülete.

Altringen Te (1808) : Rékás.

Altus Campus Újeh (1332; 1402) : Hőföld.

Altwerk 1808: Alteswerk (A Boksán) *fr* Cr Hnt. 13: azh {!}. 1851: Altwerk, kis bányahelység Krassó vm-ben, 38 **katholikus** lakossal (Fé : 1: 24). 1888: ≈, telep (t) Németbogsán **KrSző** Bogsáni js (Je 213). » Boksánbánya.

Álun Hu (1913) < Monyorómező.

Alus (?) **KSz/Szi** (híhetőleg a Szilágy patak mellékén) **1246**: *Alus*. Gutkeled nz-beli Miklós fia Pál örökölt birtokát átengedi a nz-beli Dragun comes fia: Istvánnak, a kir. udvar bírójának és nyitrai ispánnak (Er I. I. 202).

Alvinc Fe (Gyulafehérvár-DNy 15 km, a Maros b. p.) Bronzkori és római kori leletek. **X–XI-i** magyar sírleletek. **[1205-1235]**>289: ... in *Wynch Inferiori*; II. Endre a Maroson szállított só alvinci vámjának 2/3-át az erdélyi **káptalannak** adta (Gy); =; ≈ [1235.IX.21.e] (Er I. I. 177). 1248: Lőrinc erdélyi vajda *Wynch* és Burg[berg] német (*Teutinici*) hospeseinek az erdő, legelő és vizek használata tekintetében a szebeni ispánság (*comitatus Scybiniensis*) lakóinak jogait adja, továbbá engedélyez egyéb szabadalmakat (Er I. I. 208). 1265: István ifj. király megerősíti a *Wynch*-i hospesek előbbi oklevelét, ugyanakkor tulajdonukban hagyja a magvaszakadt Gobul Mária-Magdolna ~ *Telukwynch* nevű földjét s a *Pad Saxonica* és *Pad Hungarica* nevű földet (Er I. I. 255). 1283: *Winch*. Az erdélyi püspök tizedbérét Fehérvárt, *Winch*-en és Waras-on használatos nehezékekkel mérik (Er I. I. 399). 1289: Alvincen (in *Wynch inferiori*) sóvámot és marosi hídvámot szednek (Er I. I. 448). [1291]: *Winc*-i Henneng fia Herbord 12 M ezüstért megvásárolta Várdai Péter fia Tamás Buzd nevű osztatlan birtoka felét (Er I. I. 497); 1295: III. András király *Vinch*-i Henneng fia Herbord részére átírja a Buzd vásárlásáról szóló 1291-i káptalani oklevelet (536); 1300: Alvinci (de *Vinch inferiori*) Henning fia Herbord comes özvegye [kikötésekkel] Warda {Váradja} és Damásföldre vásárolt birtokát a **káptalanra** hagyja (Er I. I. 597, 598). 1309: *Wincz*-i **plb** Godescalcus (An 2: 551); 1309: *Vincz* ~ *Vinz Inferior* (552); 1309: *Wincz*-i plb G (576); (1309. IV. 4.) *Wynz Inferior*: szentszéki követ utasítására itt tartanak tanúkihallgatást; 1309. IV. 5.: D. in *Vinz Inferioiri* (599); 1309: *Wincz*-i plb Gotscalcus (610); 1310.XI.2.: *Vinch Inferior*. Károly király Alvinci Renerius fia Renerius comesnek adja a fiági örökös nélkül elhalt Alardus fia Miklós Olaharcus földjét (983); 1310: v. *Vynch*. Károly király a vinci kir. hospeseket képviselő Renerius, Cristianus és Heys *Wynch Inferior*-i comesek kérésére átírja István ifj. király, erdélyi herceg és a kunok ura 1265. évi privilégiumát e hospesek szabadságairól és egyéb adományokról (984); 1315: *Wynch Inferior*. Károly király Oláhárkos földet megerősíti élete végéig Erzsébet birtokában, majd halála után Erzsébetnek első férjétől, Alvinci Reyneriustól született fiának és Sumurakus magistertől születendő többi fiának adja {-> Árkos Fe} (An 4: 120). 1334–5: Nycolaus plebanus de *Vynch Inferiori*. A sebesi dékánátushoz tartozó papja 1334 II: 3 1/2 ezüst fertót és 1/2 dénár fertót, latját 32 dénárral számítva, 1335 I: 1/2 M pápai tizedet fizet (Gy 2: 192).

1370.IV.18., Alvinc: Lajos király, a kolozsmonostori apát kérésére, Egeres apátsági birtoknak vásártartási jogot ad (KmJkv 24).

1393: **opp**. *Alsowyncz*, 1435: civitas *Alwincz* (Ub III. 56, IV. 552).

A XV. században menekülő délszlávok („bölgárok“) települnek ide; ezek utóbb elrománosodtak.

1435-től Alvincszék a Szász Universitashoz tartozott. 1452: Stephanus Slenner judex de *Wynztz*.

1469: Stephanus Gereb de eadem *Wyncz*.

Alvinc Km II. 838

XVI. század eleji részei: Alvinc és Borberek mezőváros, Borsómező, Karna, Rakató, Tartaria.

1508: **opp**. *Wincz*: 182 egésztelkes gazda; Borberekén 99 hospes.

1510.I.2.; XI.28.: a vinci bíró és plébános levelei: mivel a magyarok váltásos bíróválasztást követelnek, „judices necnon totus consulatus oppidorum Allwincz et Borberek“ a Szász Universitas gyűléséhez folyamodik, hozzon döntést „triplum oppidi nostri nationem utpote Saxonicum, Hungaricum et Sclavonicum“ vitájában.

1540 Fráter György megindítja az alvinci kastély építését. © **1551.XII.17.**: Martinuzzi Fráter György (*1482) bíboros, váradi püspök, kincstárnok és helytartó meggyilkolása. Ferdinánd parancsára spanyol és olasz bérgyilkosok kastélyában hajnali 2 óra tájt végeztek vele és belső inasával, Vas Ferencsel (Tinódi).

Alvincen született *Pongrácz István* jezsuita szerzetes, régi magyar nemesi család sarja; 1619.IX.6/7., Kassán, két paptársával együtt, vallási okból, katonák felkoncolták. 1995.VI.2-án II. János Pál pápa Kassán szentté avatta mindhármut (Bécsi Napló, 1995.júl.-aug.).

Alvinc : Régeni káptalan **1587–9**: Alvincz in auro cuso fl. 22. Restat (Dé 72).

1590 k., Iffjú János Fehér vármegyei főispán birtoklása idején az utolsó szász pap is elhagyta Vincet. Az itteni – XIII. szd-i románkori – és a borbereki gótikus templom **reformátusoké** lett.

1621–23: Betlen Gábor 1200 anabaptista kézművest (habánok) telepített ide. Ezek 1622-ben kiváltságlevelet kapnak a fejedelemtől.

1642: II. Rákóczi György fejedelemnek morvai juhászata volt itt (Gyalu 96/2).

1658-ban a tatárok felgyújtották a kastélyt.

1690-ben a császári kincstár tulajdona. Ez évben bolgár menekültek települtek ide.

Ferences rendház – Henning fia Herbord comes özvegye: Kelneki Erzsébet 1300-ban 5 M-t adott a ferenceseknek az építendő **Sz. Erzsébet-egyházra** (Gy 2: 192). Magyar I. L.: *Az alvinci ferences krónika és a havaselvi bolgár "communitas"-ok a 17-18. században.* = *Europa Annales* 2/B. Bp 1995.

1715-től a gyulafehérvári káptalan zálogbirtoka. A **r. k. püspök** mint a város birtokosa szétzúzza az anabaptista közösséget. 1808: **opp.** *Alvincz*, junct. cum *Borberek* h., *Binstum* lat., *Unter Wintz* g. 1837: Kaszinó alakul; alapítói Kemény Sámuel és Károly (Jelenkor, II. 22.).

1840.aug.16. Alvinczen is keresztül jöttünk, ott hol a magyar Ximenes megöletett (Tanárky). 1849.II.12.: Bem tbk itt veri le a Szászvárosból ide menekült osztrákokat. 1861: Alvincz (**Oppidum**) AF (4). 1869: 17 **ref.** gyermek született; ekkor Péterffy László az itteni lp. 1888: ≈ AF Alvinci js szh; ház 776, L 3264 (Je 213 & Borberek és Sibisán).

Jeles szülöttei: 1590 k.: *Alvinci Énok* énekszerző. – *1639 k.: *Alvinczi Péter* jogtudós, 1681-től ítélőmester (–1701.II.26., Borberek). – *1735.II.1.: *Alvinczi József*, báró, császári tábornagy (–1810.XI.25., Buda). – *1814.VI.12.: *Kemény Zsigmond*, báró, közíró, regényíró (–1875.XII.22., Pusztakamarás). – *1824.I.19.: *Lázár Jakab* erdészeti szakíró (–1895.II.1., Bécs).

1891.V.7.: itt hunyt el *Gondol Dániel* író, fordító; 1845-től a MTA lev. tagja (sz. 1815, ?). 1912-ben itt hunyt el *Pataky László* festő (*1857, Brád).

1913: Alvinc AF vm (Az). 1977: **ref.** lp Péterffy Árpád (PL dedunokája).

Bakk E.: *Alvincz és Borberek községek története*. Gyfv 1904. Szentimrei Jenő verse Alvincről, 1912. Binder P.: *Alvinc és Borberek*. Közös múltunk, 1982. 145. – 1909/19: Vințul-de-jos; *Alvincz, Winzendorf, & Sibisani* (Sibisán), Vurpăr (Borberek, Burgberg), L 3854: r 2889; m, n (198). Vințul de Jos = Su 2: 250. 1248-1854. > Vințu de Jos [34 B]

Amac Sza (Szatmárnémeti hrs DK-re) 1317: Károly király István fia Pető magister szatmári comesnek adja a hűtlen Tamás fia Beke Sza vm-i Dob és *Amoch* birtokait (An 4: 440). 1332: *Omoch, Amoch* (Tr). 1393: *Amach*, 1446: *Amacz* (Cs 1: 470). Dobbal való kapcsolatai valószínűvé teszik, hogy keletkezése a XIV. századnál jóval korábbi és hogy azzal együtt valamikor Amac is királyi falu volt. A Pető-fiakról 1393-ban a Bátoriakra szállott (Maksai 108). 1808: *Amacz* (7). 1851: ≈, Sza vm, 300 ref., 400 g. kath. lak., **ref. kő-**, **g. kath. fatemplom** (Fé 1: 24). 1888: ≈ **Sza** Szatmári js (Je 213). 1913: *Amac Sza* vm (Az). – 1909/19: *Amăț, A*, L 836: r 442; m, zs (7). > *Amăț* = Su 1: 38. 1332–1851. [1 D]

Amadéfalva (1808) > Madéfalva {Névalakulására SzTA}.

Amborus * Bi (Várad-Ny) **1273**: v. *Ombereus*. A falu tizede a váradi püspököt illeti. Ősi és Megyer között sorolják fel (Gy 1: 594). – Su 2: 380.

Ambrus * Do 1312: p. *Ambrus*. (Gy 1: 58). 1366: *Amburyustelke* (Kádár II. 25). 1722: Ambrus hn Kalocsa és Récekeresztúr közt; 1902. tk: *D. Ambreusul* (Gy). – Su 2: 290, 1312, 1366.

Ambrusfalva * Te (Temesvár-DDK, Sebed táján) 1462: *Ambrosfalwa*; 1483, 1497: *Ambrwsfalwa* (Cs 2: 24). – Su 2: 289.

Ambrustanya Hu 1913: *Abrustanya* Körösbánya tartozéka (H). – Ambru = Su 1: 38. 1913.

Andacs * Bi (Szalonta-ÉK hrs) **1214**: Pos de v. *Vndoch*; 1341: p. *Andach*. 1214-ben egy lakója a gyáni népek perében tanúskodik. 1341-ben dél-bihari falvak között sorolják fel (Gy 1: 594). 1463: *Andach* (Cs 1: 602). 1496: *Andoch*, 1552: *Andochy* (Jakó 196). 1808: *Andacs* h. 1888: ≈ psz (t) Nagyszalonta Bi (Je 213). Hnt. 13: Andacspusztá » Nagyszalonta. – Su 2: 420. 1214–1588.

Andocsfalva * Te (a Temes folyó mellett, Iktár falu közelében) 1365–1420: *Andochfalwa* (Cs 2: 24). – Su 2: 290.

Andocspataka * Bi (Élesd táján) 1406: p. hungaricalis *Anduchpataka* (Jakó 341). – Su 2: 290.

Andrásfalva 1. Kü (Székelykeresztúr-ÉNy) 1432: p. *Andrasfalwa*. Hidegkútiaké (szomszédos Hydegkwth (Kü) A-val együtt fordul elő (Cs 5: 880). 1453: p. *Andoriasfalwa*. Ősiek (Nádas/Szásznádas) hrs (Cs 5: 867). 1455.X.13.: *Andoryasfalua*-i n. Balázs le: Margit Oroszfájai Miklós felesége (KmJkv 1226); 1459.V.20.: *Andreasfalwa*-i Bálint fia Balázs le: Margit Oroszfájai Miklós felesége; leánykájuk: Anna (1352). Ld még KmJkv II. 838. *1800: *Gyulay Lajos gr.*, naplóíró (–1869). 1808: *Andrásfalva (Oláh-)* h. C. Kü. 1816: Kazinczy látogatása a Gyulay-kastélyban. 1861: O-Af Kü (8). 1888: ≈ (Szecsel) **Uh** Székelykeresztúri js (Je 551 & Újlak psz). 1913: **Székelyandrásfalva** Uh vm (Az). – 1909/19: Säcel (Andraşfalău-román), *Oaf*, L 496: r 406; m (150). = Su 2: 102. 1453–1854. [36 B]

Andrásfalva 2. Msz (Marosvásárhely-K, a Nyárad b. p.) 1409: *Andrasfalua* (SzO I. 163). 1614: Andrásfalva 41 családfő (Msz 64). 1635: György **deák** ns obiit (SzO). 1808: ≈ (7). 1861: ≈ Msz (31). 1888: Nyárad-Andrásfalva **MT** Nyárádszeredai js (Je 542). 1913: **Nyáradandrásfalva** MT vm (Az). – 1909/19: Andraşfalău, *Nyaf*, L 638: r 254; m (7). > Sîntandrei = Su 2: 133. 1409–1854. » Miercurea Nirajului {Nyárádszereda} [24 C]

Andrásfalva 3. Uh (Székelykeresztúr-É, a Gagy-p. felső völgyében) 1409: *Andreasfalua* (SzO II. 26). 1614: Andrásfalva 16 családfő (Uh 114). 1808: Andrásfalva (Magyar-) (7). 1861: M-Af Uh (28). 1888: ≈ Uh Székelykeresztúri js (Je 484). 1913: **Magyarandrásfalva** Uh vm (Az). – Andraşfalăul Unguresc > Andreeni = Su 1: 39. 1409–1854. [24 D]

Andrásháza Ko (Kolozsvár-Ny, Méra hrs a Zilahi úton) {Névadója 1314: Féltő fia András: Méra} 1343.V.1.: p. *Nadas* **apátság** birtok határjárása *Orad* és *Boch* (Boc) felől: t. *Orad*, prope fl- m *Nadas*, ... monticulum *halum* vocatum; Inde versus montem *Sapahegh* ... procedendo pertransissent unum rivulum *Bochpataka* ..., quandam viam ad dictam p-m *Nadas* de dicta t. *Boch* ducentem, ascendendo ad praefatum montem *Sapahegh* ... unam viam, quae ducit de eadem *Boch* ad p-m *Baach*, saliendo per *Bachberke* ... in montem *Bochberke*, saliendo unam viam et in eodem *Bochberke* lapidoso ascendendo ... ad alteram *Berch* perveniendo, qui dicitur *Ingoberchberke* ~ *Ingoberchberke* ... duas metas antiquas, quae ipsam p-m *Nadas* et t-m *Boch* separant, per Johannem, Deseu et Emericum filios Thomae, filii Mykch de eadem *Boch* et alios fratres eorundem de *Walko* ... duas antiquas metas ... una a plaga orientali p-ibus eiusdem abbatis *Nadas* et *Sasagh* vocatis, alia vero ex plaga orientali dictae terrae *Boch* et *Zuchak* nominatis separarent (DI 28 726. Szr. reg. MOL). 1438: *Andreashaza*; 1449: p. *Andrashaza*; 1482: ≈. Andrászázi, A. Cseh, Darabos, Nagy, Róka, Mérai, Dombrai, Kemény, Hadrévi, Gyulai Porkoláb, Tompa, Gesztrágyi-birtok (1438–1482. Cs 5: 327. Másiként, régebben, *Nadas* nevet is viselt.) {Ezt itt nem adatolja. Minden “Magyar-Nádas”-ra utalása téves.} 1808: *Andrásháza* h. Praedium (junct.

cum Méra). 1888: ≈ Ko Nádásmenti js (t) Méra (Je). 1913: *Andrásháza* Méra tartozéka (H). Újabb önálló. # KszHn 1942. 181. 1945 után Mérával építettek nekik iskolát. – Rădaia = Su 2: 70. 1954. v. Andreashaza (p. 290). 1348–1839. [22 B]

Andrásvölgy Te (Temesrékás-ÉK) 1913: *Andrásvölgy* Sztancsafalva tartozéka (H). – Andrica = Su 1: 39. 1913–1956. > 1956: Andreica. – 1968: s. Stanciova c. Recaș {Temesrékás kzs. faluja} 1981: S [32 C]

Andrenyásza MT (Régen-ÉK, Palotailva mellett, Ratosnya-DK, a Maros j. p.) 1850: *Andronyasta*, pr. *Andrenyesze* (Su). 1913: *Andrenyászatelep* Palotailva tartozéka (H). 1943: Andrenyásza-tp (1943/44. tk). – Andrenea = Su 1: 39. [24 B]

Andrilest * **Kr~Szö** (Karánsebes mellett) 1588: *Andrilest* (Pesty: Szörény II. 10). – Su 2: 290.

Angyahely * **Sza** (Szatmárnémeti-É, Batizvasvári mellett) 1393: *Angyahely* (DocVal 453). – Su 2: 290.

Angyalkút Te (1913) < Kisfalud Ar.

Angyalos {< *Angelus* < *Angelos* keresztnév} **Se** (Sepsiszentgyörgy-K hrs) 1332: *Angelus*, egyházas hely székely lakossággal. 1424.VII.10. Angyalosi Péter és Angyalosi Forró János Szentgyörgyi Forró László unokatestvérei, ld Háperton. 1614: Angyalos 61 családfő (Se 43). 1635: Léczfalvi János **pap**; Eresztevéni Pál fia János Fejervarat az Collegjomban lakik (SzO). 1808: ≈ (7). *1813: *Forró Elek* (–1893) honvéd ezredes, Bem tbk hadsegéde. 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Sepsi js (Je 213). L 1910: 550 (m), 1992: 881 (99% m) (Le). 1913: Angyalos Hsz vm (Az). – Angheluș = Su 1: 39. 1332–1854. [37 D]

Anina : **Stájerlakanina KrSzö**. 1640: de valle *Aninis* (Pesty: Krassó II/1. 6). – Su 2: 290. {Talán Anina}

Aninószabánya Hu (Petrozsény-DNy) 1913: Aninószabányatelep. **Aninósz**a (Vulkántól 5 km) 2002: 58 **ref.**, Vulkán filiája (Üzenet, 2002.2). – Aninoasa = Su 1: 39. – 1968: c. suburbană mun. Petroșani {Petrozsény vs faluja} [44 B]

Ant Bi (Szalonta-DNy) **1199**: f-is Onch [: Onth] comitis ... Onch; 1353: Petrus f. Johannis de *Ont*. Nevét a XII. század végén élt Becsegergely nb. Ant ispánról kaphatta. (Gy 1: 594). 1453: *Anth* (Cs 1: 195). Székudvari Keczer, Miskei, Sarkadi-birtok. A török korban elpusztult, a XVIII. században magyarokkal újratelepítették (Le). 1808: *Ánth* h. 1888: Ant Bi Nagyszalontai js (Je 214 & Nagymező és Fiter). L 1910: 1181 (m), 1992: 230 (92% m) (Le). 1913: Ant Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – Ant = Su 1: 39. 1353–1851. – 1974: c. Avram Iancu {Keményfok kzs faluja} [20 C]

Antalest * **Kr** (Újmoldova-ÉK, Rekettyő mellett) 1598: *Antalest*, 1690–1700: *Antalestj* (Pesty: Krassó II/1. 6). – Su 2: 290.

Antalfája * **Te** (Temesvár-DDK, Sebesd és Folya táján) 1462: *Anthalfaya*, 1483: *Antalfaya*; 1497: *Anthalfalwa* {ekkor bizonyára Csáky-birtok volt} (Cs 2: 24). – Su 2: 290.

Antalháza Za>Ar 1888: Antalháza psz (t) Borosjenő Ar (Je 214).

Antalokpataka Cs (Csikszereda-ÉK, a Tatros völgyében) 1888: Antalokpataka telep (t) Gyimesközéplök **Cs** (Je 214). 1913: Antalokpataka (H). – Antonești = Su 1: 40. Idem 2: 228. Valea {lui} Antaloc. » Lunca de Jos {Gykl} [25 D]

Antos BSz (Alparér-DNy hrs) 1437: *Anthus* (Su). 1808: Antos, Antosu (7). 1861: ≈ BSz (17). 1888: ≈ (Ántis) **SzD** Csákigorbói js SzD vm (Je 214). 1913: Antos SzD vm (Az). – Anteș, A, L 277: r 266 (7). Antăș = Su 1: 40. 1437–1854. – 1974: c. Bobîlna {Alparét kzs faluja} [12 D]

Anttelke Ko (Hontelke, Ontelke) * (Egeres és Bogártelke között) +1263: *Ontelke*, +1296: ≈, 1299/300: p. *Hontelke* (Gy). [!]1263.II.19. < [1370k]: Ontelke (Er I. 239); [!]1296.VI.11. <

[XIV.köz.-2.f.]: ≈ (549); [!]1296.VI.24. < [XIV.köz.-2.f.]: ≈ (551); [!]1299.XI.25. < [1360-70]: Hontelke (591). {E hamisítványokat a továbbiakban mellőzzük adattárunkból, illetőleg csak pl. [1350-70]: ~ (Er) formában utalunk rájuk a kolozsmonostori apátsági birtokoknál, de csak ott, ahol más adatunk nincsen, s az Er dátumát és számát csak egyszer adjuk. Nem pontosítjuk, hogy Györffy a fenti formában jelzi a hamisítást, azt viszont közöljük, hogy mettől meddig adatol Cs és Gy, s ha például ez időközből csak egy évszámot és nevet találunk, magától értetődik, hogy a többit Györffy vagy Jakó (Er) hamisnak mondja. Kivételt teszünk viszont a határjárásokkal, mert a bennük olvasható helynevek bizonyosan megvoltak a hamisítvány feltételezett ideje előtt is.} 1324: p. *Ontelke* (1263–1324. Gy 3: 342). 1397: p. *Hontelke*; 1427: p. *Onthelke*; 1437: p. *Ontelke*; XV. köz.: pr. ≈. (1263–XV. köz. Cs 5: 389. *Ontelke*). Ma hn Bogártelke és Egeres határán: *Ant, Antpataka, Anthegeye, Anfű* stb. # KszHn *Ontelke* 252. – Su 2: 380. *Ontelke*, 1263– c. 1450.

Anya (Ana) * Fe (Magyarózd mellett) 1296: t. *Ana* (Gy; Er I. 556). 1303: t., silva *Ana*. Csúcsi Mokou fia Miklós 1296-ban cserébe adta a székelly Kylian rokonainak (Gy 2: 131). 1303: t. *Ana* Gombostelke hrs (An 1: 400).

Apa {török hatásra képzett magyar vagy eredeti török szn. Maksai} **Sza** (Nb-ÉNy, Szinerváralja ÉNy-i hrs) 1215: v. *Apa*. Apafi-birtok; 1414: a Móric-uradalom faluja; 1491: possessio hungaricalis; 1512: családfőinek száma közel járt a százhoz (Maksai 109). 1490: *Apa* Szinervár tartozéka (Cs 1: 470). **Ref. templom** (késő gótikus, XVI–XVII. szd). XVII: Báthory-birtok. 1717-ben a tatárok felégették. 1808: *Apa* (7). 1888: *Apa Sza* vm Szinerváraljai (Je 214 & Apahegy psz). Határában 1939-ben került felszínre a korai és középső bronzkor fordulójáról (Kr.e. XV. szd) származó ún. apai kincs. L 1910: 2532 (r, m), 1992: 2769 (17% m) (Le). 1913: *Apa Sza* vm (Az). – 1909/19: *Apa, A, & Viile-Apei* (Apahegy), L 3121: r 2013; m, zs, c (7). = Su 1: 40. 1215–1909. [2 C]

Apáca 1. * Ar (a Maros b. p.) 1333–5: Johannes (**sacerdos**) de *Apacha*. Nevéből következtethetően **apáca** birtoka volt. Papja 1333: 13 báni, 1334.II: 2 gs, 1335: 3 báni pápai tizedet ad. 1709. tk: *Opatitza* Bodrog és Szentmiklós között. Helyén létesült Új-Arad (Gy 1: 170). 1481: *Apaczya*, 1485: pr. ≈, 1488: *Apacza* (Cs 1: 766). – Su 2: 290.

Apáca 2. Br (Brassó-É, az Olt völgyében) 1460: *Apaczija*. Neve arra utal, hogy a falu D-i végén, a Czerják-szorosban egykor apáca kolostor állott. Hőltövény vár, majd a töröcsvári urd. 1498-tól Brassó jobbfaluja. 1531-ben fellázadt Brassó uralma ellen. 1718–19-ben pestis pusztította. 1794: Ev. t. kopjafás temetővel. *1625: **Apáczai Csere János**, a művelődés kiváló úttörője (–1659, Kv). 1635 Bölön (Hsz): Cserjék Ferenc Apaczan lakik (SzO). 1777–1820: Szucságban (Ko) 43 évig tanított **Apáczai Csere Márton**. *1893: **Bartalis János** költő (–1976, Kv). 1808: *Apáca*, Geist, *Apacze* (7). 1839: *Villa Monialis* (Lenk). 1861: *Apáca*, Geist, *Apáca Br* (38). 1888: ≈ (Geist, Apátia) *Br Alvidéki js* (Je 214). *1893: **Bartalis János** költő (–1976, Kv). Közeliében mocsárral körülvett őrtorony, a XV. századi Feketevár maradványai. L 1910: 1930 (m, r), 1992: 2745 (51% m) (Le). 1913: *Apáca Br* vm (Az). # Janitsek J.: *Apáca helynevei* (NyÍrk 1973.2.). – 1909/19: *Apata, A, Geist, Villa Monialis*, L 1814: r 329; m (7). = Su 1: 41. 1460–1854. [37 C]

Apáca 3. Kr (Detta-ÉK hrs) 1333: **sacerdos** de *Apacha*, 1334: *Pacha* (Tr) **egyház** hely magyar lakossággal. 1373: *Magyarapacha, Tothapacha*; 1416: *Apacha*, 1424: *Apachya*. 1446-ban és 1492-ben Temes vm-hez számítják (Cs 2: 98). 1723: *Opatitza* (Pesty: Krassó, II/1. 11-12). 1808: *Opatitza Te* (121). 1888: *Opatitza Te* Dettai js (Je 555). 1913: **Magyarapáca Te** vm (Az). – 1909/19: *Opatitza, O*, L 953: r 764; n, szerb, m (126). = Su 2: 16. 1333–1913. [41 B]

Apáca 4. * KSz (Hadad-É) 1451: *Apaczya*, 1462: p. *Apacha*, 1475: *Apaczy* (Cs 1: 550). 1461.II.23.: *Apaza*-n Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (KmJkv 1516). Ld még KmJkv II. 838. 1720: *Apátza* (Su). 1760–2: *Apáca*. 1808: *Apáca* ~ *Várca-Apáca* (7). Hnt. 13: *Apácatanya* » Hadad Szi vm. – Su 2: 290. 1451–1760.

Apácafalu Sza (Erdőd-K) 1370: *Apácafalu* {!} (Cs 1: 470). 1648: *Apatzaffalva* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Apácafalu* (7). 1888: *Pácafalu* (Chilia) **Sza** Erdődi js (Je 563 &

Hamuzsir huta). 1913: **Pácafalu** Sza vm (Az). – 1909/19: Chilia, *Pf*, L 436: r 421; zs (44). = Su 1: 141. 1370–1851. [12 A]

Apádia Te>Kr (Karánsebes-Ny) 1423: *Apadya* (P); 1433: ≈ in districtu Sebes; 1447: *Kysapadya, Felsewapadya* in districtu Sebes et in comitatu Themes; 1448: *Apagya* (Cs 2: 24); 1475: *Apadia* (Pesty: Krassó II/1. 7). Bizerei-birtok; 1561: Csáky Mihályé; 1580: Gámán-birtok. 1658-ban török uralom alá került. A török kiűzése után a Temesi Bánság, 1779-től Krassó vm része. 1808: Apadia (8). 1851: *Apádia*, Kr vm, 802 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, termékeny fölékkel, jó réttel és legelővel, erdővel, szilvásokkal. F. u. Grabowszky és Gyorgyevics családok (Fé 1: 27). 1888: ≈ **KrSzö** Resicai js (Je 214). L 1910: 940, 1992: 320. 1913: Apádia KrSzö vm (Az). – 1909/19: Apadia, A, L 1363: 1123; m, zs (7). = Su 1: 40. 1423–1851. – 1974: c. Brebu {Perlő kzs faluja} [42 B]

Apafája * **Te** (Széphegy és Vejtech táján, az Apord/Obirda folyó mentén) 1408: *Apafaya* et altera *Apafaya*, *Apafaya minor* et *maior*; 1425: *Kysapafaya, Naghapafaya* (Cs 2: 24). – Su 2: 290.

Apahegy Sza (Apa-K, Szinérváralja-ÉK) {1910 e.} Apa kzs. pusztájából alakult. L 1910: 541 (m, r), 1992: 620 (31% m) (Le). – 1909/19: Viile-Apei, *Apahegy* (198). Viile Apei = Su 2: 247. 1909. – 1974: c. Seini {Szinérváralja kzs. faluja} [2 C]

Apahida Fe (Marosújvár-DK) **1299**: ... ad patak *Apahyda* – Gombás hrs (Er I. 589/4). 1343: v. **olachalis** *Apahida* (Tr). 1808: ≈ (8). 1861: ≈, Poszida AF (4). 1888: ≈ (Oláh-Apahida, Pazsida) **AF** Nagyenyedi js (Je 214). 1913: **Kisapahida** AF vm (Az). – 1909/19: Pávida, *Oláhapahida*, L 345: r 327 (129). = Su 2: 29. 1343–1854. [23 C]

Apahida Ko < Apáthida.

Apanagyfalu BSz (Bethlen-D) A Becsegergely nb. Apafiak ősi birtoka. **1243**: *Nogfolu* (Le). 1305: t/p. *Nagyfalu*; 1332: **sacerdos** de *Nogfalu*; 1334: *Nogyfalu, Nogfolu, Appanagfalwa* (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. Utóbb a Kemény, Bethlen, Bánffy család is birtokol itt. 1441.VI.22.: Gergely deák udvari vitéz, a királyi kamarahaszna ispánja, budai polgár a királyt tiltja *Nagfalw* eladományozásától, másokat pedig ennek elfoglalásától (KmJkv 333). 1447: **Ref. templom** (átépítve 1715). 1453.VI.18.u.: *Nagfalw*-i Apa fia: László fia Mihály **üv**, *Nagfalw*-n lakó Bíró Györgyöt is (KmJkv 1092); 1467.XII.14.: *Nagfalw*-ban Geréb Jánosné Zsófiának lakóháza van (1772); 1470.XI.19.u.: *Nagfalw*-i Bereck **deák ü**: Boldoc (1996). 1476: **opp. Nagyfalu** (Kádár II. 30). 1480.IX.22.: *Naghfalw*-i n. Apafi Mihály fia Ferenc **üv**, *Naghfalw*-n lakó Sárkány Jánost is (KmJkv 2306). Ld még KmJkv II. 839, II. 988. 1496.I.20.: **Apa Naghfalwa**-i Apafi Lénárdné Dorottya asszony nagyobb (?) lófőségét egy másik lófőséggel, valamint kisszőlősi részbirtokát s a Nyárad vizén járó malombeli részeit 1000 Ft-ért zálogba veti férjének (SzO VIII. 170). **1587**: *Apanagyffalwa*. – E: fl. 14, A: fl. 6 (Dé 48). Magyar lakosságának egy része elpusztult (1603, 1661), XVII: harangláb. 1808: Nagyfalu ~ Apanagyfalu (113). 1815–17-ben több itteni magyar család Bukovinába vándorolt s Andrásfalván telepedett le. 1861: Apa-Nf BSz (17). 1888: ≈ (Apanosfaleu) **SzD** Bethleni js (Je 214). L 1910: 1021 (r, m), 1992: 958 (26% m) (Le). 1913: Apanagyfalu SzD vm (Az). – 1909/19: Nuşfalău, *Anf*, L 894: r 483; m, zs (123). > Nuşeni = Su 1: 430. 1305–1854.. [13 D]

Apatelek Za (Borosjenő-D hrs) 1478: *Apa*, 1498: *Appa* (Cs 1: 725). 1808: Apatelek, (s) Mokrá Ar vm (8). 1851: ≈, Mokna {! Vö. Mokra}, **13 kat.**, 503 n. e. **óhitű**, 208 evang. lak., óhitű és evang. anyatemplommal. Mokra nevű szőlőhegye a megyének legrégebbi promontoriumai közé tartozik, s igen jó bort szolgáltat. F. u. az Aczél nemzetség (Fé 1: 27). 1888: ≈ (Mokra) **Ar** Borosjenői js (Je 215 & Pintlak, Mokricza és Pusztuczsa psz). 1913: Apatelek Ar vm (Az). – 1909/19: Mocrea, *At*, L 1267: r 803; szlovákok, m (116). = Su 1: 404. c. 1160–1851. + 2: 290. 1214, 1478. [20 D]

Apátfalva Sze>NK (Szentágota-ÉNy) 1311–42: Apátfalva az egresi **apátság** birtoka (Gy 1: 856). 1311–1345: p. *Villa Abbatis* (Tr). (1315.)V.2.: villa *Abbatis* az egresi Boldogságos Szűz-egyház birtoka (An 4: 63). 1322: *Villa Abbatis* (Wa 358: 1). 1496: *Absdorf* (Scheiner 13). 1808:

Apáthfalva, Apesdorf ~ Abtsdorf, Czáp (8). 1861: Apátfalva, Apesdorf, Czáp Sze (34). 1888: ≈ (Abtsdorf, Apesdorf) **NK** Szentágotai js (Je 215). 1913: **Szászapátfalva** NK vm (Az). – 1909/19: Apuşdorf, *Af, Abtsdorf*, L 622: r 139; n, c (8). > Apoşul = Su 1: 41. 1311–45: p. Villa Abbatis, – 1913. > 1974: Apoş c. Bîrghiş {Bürkös kzs faluja} [36 A]

Apáthavasa Ko (erdőbirtok a Gyalui-havasokban) **1299**.IX.21.: *Leske*, másként *Apathouasa*. A kolozsmonostori apát cserébe adja a püspöknek Nádas és Bogártelke (Ko) ellenében (Er I. 584). **Leske (Apáthavasa)** alatt: 1299: *Leske*; 1299/447: *Leske* vulgo *Apáthavasa*. Az erdélyi püspök cserébe megszerezte az apátságtól azért, hogy fenési és egyébütt lakó népeinek hasznára legyen. A megállapodás szerint a monostor saját használatára, építkezésre és fűtésre továbbra is szabadon vághat fát az erdőben. A gyalui és fenési szomszédság, valamint a Szászlóna határában felmerülő *Leske* hn (Pesty gyűjt.) mutatja, hogy Gyalutól D felé, a mai Hidegszamos területén elterülő havasról van szó (+1263, 1299 Gy 3: 362). 1427: *Apathawasa* (KmJkv 24). – Su 2: 362. *Leske*, 1263–1347.

Apáthida Ko (Kolozsvár-ÉK) **1280**: *Pons Abbatis* Szentmiklós hrs (Gy; Er I. 385). 1326: t. *Apathyda*; 1332: v. *Apathyda* (Gy 3: 342). 1326: p. *Apathyda*; 1451: sedes iudiciaria comitatus de Clus in p-e *Apathyda* celebrari consvete; 1468: p. *Apathyda*. A kolozsmonostori **apát** birtoka hídvámmal jogával. Hj 1326 Suk felől: *Vidafája, Hegyeshalm, Hatyáspataka, Apátlába, Ökörítő, Apátharasztya, Kiserdőd*; 1433 Szentmiklós felől: *Kövesorr, Királykutabércze, Bodosbércze, Likashalom, Vajdauta, Dárius ároka*. Hn 1496: *Hatyás* (halastó), *Zsoldoscsereje* (e), *Holtvízszege* (rét). (1263–1496. Cs 5: 327). 1439.II.21.: *Apathyda*-ról Zsoldos János **ü**: Gyerőmonostor (KmJkv 125); 1439.III.23.: **Uő ü**: Papfalva (144); 1440.I.11.: **Uő ü**: Szamosfalva (177); 1440.I.14.: **Uő ü**: Papfalva (179); 1440.V.27.: *Apathyda*-n lakó Zsoldos János és Péter **ü**: Gyerőmonostor (234); 1441.X.8.: **Uők ü**: Szamosfalva (358); 1441.XI.29.u.: **Uők ü**: Gesztrágy (379); 1442.I.20.: *Apathyda*-n január 17-én bírói gyűlést tartottak (404); 1442.I.27.: Zs. J. és P. **ü**: Papfalva (409); 1442.II.24.: **Uők ü**: Devecser (427); 1444.VIII.20.k.: Tamás apáthidai **plébános** (522); 1449.III.10.u.: János apáthidai **plébános** (665); 1453.VII.5.: István apáthidai **plébános ü**: Kolozs (1100); 1460.VII.3.: Bánffy alperesek nem jelentek meg február 13-án *Apathyda*-n a szolgabírák széke előtt (1454); 1468.IV.1.: Apáthidán lakó Zsoldos Péter (c) Csupor Miklós vajda zsuki iktatásán (1800). 1553.IV.2.: Apahidai Bornemisza János jobbágytelket vesz zálogba Patán (5191).

1775-ben pusztá lett, majd románokkal telepítették újra. 1808: Apahida (8). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Kolozsvári js (Je 214). Közeli konyhasós források és fürdő. Jelentős régészeti lelőhely: késő vaskori dák temető, római villagazdaság maradványai (III. szd), gót fibulák (IV. szd), gepida fejedelmi sír (V. szd). L 1910: 1517 (r, m), 1992: 3902 (4% m) (Le). 1913: Apahida Ko vm (Az). # Kovács I.: *Az apahidai őskori telep és La Tene temető*. 1911. – 1909/19: Apahida, A, L 1363: 1123; m, zs (7). = Su 1: 40. 1263–1854. [23 A]

Apathowa ? (azh hs, talán a Mezőségen) [1350~70]: ≈ (Er). A kolozsmonostori apát igényt tartott hozzá.

Apáti 1. * Bi 1. (Érmihályfalva mellett?) **1219**: Johannes de v. *Apaty*; 1220: ≈ *Apathy*. Kérdéses, hogy melyik Apátival azonosítható a bihari ispán 1219–20. évi poroszlójának lakhelye (Gy 1: 594. 1-5?). 1327: *Apathy* (Tr), 1520: *Kysapathy*, 1552: *Puztha Apathy* (Jakó 196). – Su 2: 290. 1219–1570.

Apáti 2. Bi 2. (Félicsfürdő-DNy) **1291–4**: *villa Abbati*; 1319: *Apathi episcopi* nostri [Waradiensis]. A váradi püspök birtoka. 1291–4 között egyik évben a püspök fenési várába 45 köből jó zabot szállítottak be innen. 1319-ben Pósa hrs (Gy 1: 594. A 2). 1319: *Apathi* (Cs 1: 602. A d). 1692: *Apati, Apathy* (Mezősi 45, 118). 1808: *Apáti (Oláh-)* h., *Apatyiu* val. 1851: ≈, O-A, 550 n. e. **óhitű**, 6 **ref.** lak., s óhitű anyatemplommal. Határa 1557 hold, ... Birtokosa a váradi deák püspök (Fé 1: 34). 1888: O-A Központi js (Je 551). 1913: **Oláhapáti** Bi vm (Az). – 1909/19: Apateul-román, *Oláhapáti*, L 515: r 469; m, zs (7). > Apateu = Su 1: 40. 1291–4, 1319–1851. [20 B]

Apáti 3. * Bi 3. (Apátkeresztúr mellett) 1332–7: Petrus *sacerdos* de *Apathi*. Papja 1332, 1334–5, 1337: évi 9 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 594. A 4). 1354: *Apaty* (Cs 1: 602. A a). 1808: *Apáthi* (*Keresztúr*-) h. {Apáti + Keresztúr > Apátkeresztúr}

Apáti 4. Do/SzD (Szamosújvár-K 25 km) 1320: v. *Apati*; =: p. *Apaty*; 1345: medietatem *Apathy* (Gy 2: 58). 1437.X.6.: A harcoló felek itt tárgyaltak újabb egyezségről (Demény, 1960). 1456.V.15.: *Apathy*-ban Drági részbirtok zálogon Mátéi (KmJkv 1246); 1481.X.6.: *Apathy*-i Bojár András és fe: Csekelaki Erzsébet (2332); 1482.IX.22.: Uők *üv*, *Apathy*-i Bíró Györgyöt is (2407); 1504.VIII.10.: Apátiban két lakott, négy elhagyott, de épületekkel felszerelt és két teljesen pusztta jobbágytelek, Csehi néhai Almási Mihály birtoka, Almási Klára révén férjéhez: Szmt-i Tompa Istvánhoz kerül (3308); 1510.VI.10.: *Apathy*-ban Kémeri és Zutori részbirtok (3557). Ld még KmJkv II. 839. **1587: Apathj.** – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 43). 1599: **Dellő-Apáti** (Kádár III. 248). 1808: Apáthi (8). 1861: Dellő-Apáti Do (15). 1888: ≈ (Apátyeu) **SzD** Kékesi js (Je 289). 1913: **Dellőapáti SzD** vm (Az). –1909/19: Apatiu, *Da*, L 284: 252; m (8). = Su 1: 41. 1320–1854. [23 B]

Apáti 5. (Oroszfalu, Orosz) * Hu (Piski-DNy) **1257:** *commetaneorum abbatis* de Bulch; 1367: *Apaty* a. n. *Vruzfolu*; 1513: p. *Oroz* in contigua vicinitate p-is Kysbarcha. 1257-ben Ranolt szomszédosai közt említika a bulcsi apátot. A bulcsi apát a XIV. szd-ban a Kisbarcsa melletti Apátin, más néven Oroszfalun volt birtokos (Gy 3: 289). – Su 2: 290. 1367–1521.

Apáti 6. * Kr (Lugos táján) 1370: *Vzurapati* {!? Vruz...} (DocVal 228). 1415, 1418: *Orozapathy*, 1415: *Orozapath* a Majos család nevében vagy előnévében fordul elő (Cs 2: 105). – Su 2: 421.

Apáti Sza : Dobrácsapáti.

Apáti 7. Za (Borosjenő-É, a Fekete-Köröstől D-re) **1219:** v. *Apati*. 1333: *sacerdos* de v. *Pady* [: *Apaty*] (Tr), templomos hely magyar lakossággal. 1344, 1406, 1453: *Apathy* (Cs 1: 725). 1453: Keczer; 1497: Micskei-birtok. XVIII: **Ort. templom.** A falutól DNy-ra Váraskeszi várának maradványai. 1808: Apáthi (8). 1851: ≈, lapályos, erdős vidéken ... Kiterjed 9060 holdra, ... Majorság: 6401, úrbériség 2659 hold. Sok sertést és marhát tenyészt. Lakja a helységet 3022 n. e. **óhitű**, anyatemplommal és iskolával. Bírja br. Ditrich (Fé 1: 33). 1888: Apáti **Ar** Borosjenői js (Je 215 & Apáti és Ritu-pádi psz). L 1910: 2873 (r, m), 1992: 2536 (Le). 1913: Apáti **Ar** vm (Az). – 1909/19: Apatheu, A, L 2959: 2731; m (7). = Su 1: 40. 1219–1851. [20 C-D]

Apátkeresztúr Bi (Diószeg-K) 1311: c. Benedictus f. Beethleem nob. de *Kereztur*. A Keresztúri nemesek birtoka (1311–1333. Gy 1: 633. K 2). 1311.II.9. Beethleem fia Benedek c. *K*-i nemes és a Keserüi nemesek közt e föld feléért folyó pert Imre váradi püspök lezárja (An 3: 11). 1332: *Apathi*. Hagymány szerint a falu fölötti dombon “veres barátok” kolostora állt az 1241-ben elpusztult Apát helyén. 1863: Apáti és Keresztúr összeolvadt (Le). 1888: A-K Margittai js (Je 215). L 1910: 557 (m), 1992: 461 (70% m) (Le). 1913: Apátkeresztúr **Bi** vm (Az). – 1909/19: Crestur, *Ak*, L 456: 104; m, zs (58). = Su 1: 173. 1311–1913. – 1974: c. Abrămuț {Vedresábrány kzs faluja} [11 C]

Apátörvénye vize : 1464.VII.19.: aqua *Apathewr[w]enye* az aranyosszéki székelyek és a Thoroczkaik nemesek közötti vitás föld egyik határneve (KmJkv 1673).

Apátvölgye Kü (Balázsfalva-ÉK) 1290: > Iklód (Küküllőiklód).

Apáújfalu Fe/FF (Medgyes-KDK) 1305: t/p. *Ujfalv*; 1309: Ulricus plebanus de *S. Katherine*; 1322: p. *Vyfalv*; 1345: p. *Wyfalv* ... cum *capella in honorem B. Katherine virginis*. A Becsegergely nb. Apa-fia és Miklós fia Gergely osztozásakor utóbbinak jut. 1322-ben ugyanezek részére a vajda megállapította: nem Küküllő, hanem Fe vm-hez tartozik. Szent Katalin plébánosa 1309-ben a 7 százsz dékánátus egyik megbízottja, s így feltehetően azonosítható Újfaluvall, melynek 1345-ben Sz. Katalin tiszteletére emelt kápolnája volt (Gy 2: 202). 1305/560: *Ujfalv* (An 1: 722). 1491.I.3.: Nagyfalusi Apafi Lénárd *Wyfalw* birtokbeli ősi részét eladja te: Ferencnek és Miklósnak (KmJkv 2717); 1523.III.22.: ≈ Csegedi Ferencé Ősi Jankafy Zsófia és te: Ősi Jankafy Miklós közti per egyik tárgya (3915); 1534.XII.12.: *Wyffalw*-ban Apafiak birtokosok (4507); 1549.XI.17.: Ebesfalvi

Apafi Gergely almakeréki birtokrészét és *Wyfalw* határán levő Molnostó nevű halastavát fe: Gerendy Erzsébetnek vallja ama 500 Ft fejében, mely összeget ebesfalvi udvarháza építésére kapott tőle (4972). 1808: *Újfalva (Szász-)* h. 1861: Szász-Ujfalva, Neudorf, Noul FF (4). 1888: Szász-Újfalva (Sächsisch-Neudorf, Naul) **NK** Keresdi js (Je 641). 1913: Apaújfalva NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Noul-săsesc, *Szászújfalva, Neudorf*, L 994: r 333; n (123). Noul Săsesc = Su 1: 429. 1305–1854. > 1974: Nou Săsesc c. Laslea {Szászszentlászló kzs faluja DNY-ra} [36 A]

Apiarium Br (1805) Méheskertek.

Apold 1. Sv (Segesvár-D) **1231**: Béla királyfi erdélyi szász lovagjai: ... falvait és *Oplid* falubeli népeiket felementi minden adó és teher alól; csupán évi három fertő aranyat tartoznak fizetni a királynak, de hadbavonulásuk idején ezt a pénzt is saját szükségletükre fordíthatják (Er I. 163). (1299): *Apoldia*-i Nikolaus comes és Simon bán egyezsége Fehéregyházi Peter comes megölését illetően (Er I. 578). XVI: Ev. erődtemplom. 1808: Troppold ~ Trapold, Trapolden, Apoldu (173). *1836: **M. Albert**, a szászok legnagyobb költője (–1893). 1861: Apóld, Trapolder {!} Sv (35). 1888: Apold (Trappold, Trappolden) **NK** Keresdi js (Je 215). L 1910: 1207 (n, r), 1992: 691 (6% m) (Le). 1913: Apold NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Trapold, *Apóld, Trappold*, L 1239: r 570; n, 16 m (184). > Apold = Su 1: 41. 1309–1854. [36 A; L]

Apold 2. Szh (Szeben-NyÉNy) [**1270-72**]: V. István király Enyed földet és falut *Apold*-i Orndol comesnek adományozza (Er I. 297), [1272-90]: IV. László király Pál *Apoldya*-i plb-nak és t: Pókának s örökösöknek adományozza Ladnuk és Kyssebkeretnuk (Fe) birtokot {ld Pókafalva} (Er I. 322), 1288: Pál dékán *Apold*-i plb (Er I. 440), 1291: Verner fia Felapoldi Henneg comes megvásárolja a Mwn n. földet (Er I. 491). 1292: III. András király a szebeni szászok kérésére jóváhagyja az *Apold*-i, magvaszakadt Orndol comes özvegyének ajándékozását: Enyed n. földjét és faluját, a szászok szabadsága szerint, leányának és vejének: Ludueg fia: Cristiannak adta (Er I. 506), 1299: *Apold*-i Henning c. Mun birtokosa, Kisenyed hrs (Er I. 589/7). 1308: *Apoldia Superior*-i plb Reinherus (An 2: 499). 1510: 71 adófizető (Tonk). 1808: Apold (Nagy-), Gross-Apolden ~ Gross-Polden, Poldá máre (8). 1861: N-A, Großpolden, Apold gyin szusz Szh (37). 1888: ≈ (Gross-Pold, Apoldul de sus, Apoldul-Superior, Apoldul mare) **Sze** Szerdahelyi js (Je 518). 1913: **Nagyapold** Sze vm (Az). – 1909/19: Apoldul-de-sus (Apoldul-mare), *Na, Gp*, L 2375: r 808; n (8). Apoldul de Sus = Su 1: 41. 1290–1854. > 1981: Apoldu de Sus [35 C]

Apold 3. Szh (Szeben-ÉNy, Szerdahely-K) **1288**: *Apold*, 1289: *Apoldya Inferior* (Tr). 1309: *Alpoldia Inferior (Alpoldium)*: Johannes A-i pap (An 2: 707). 1510: 36 adófizető, 3 diák (Tonk). 1808: Apold (Kis-), Klein-Apolden ~ Klein-Polden, Poldá mika (8). 1861: K-A, Kleinpolden, Apold gyin zsz Szh (37). 1888: ≈ (Klein-Pold, Apoldul de jos, Apoldul inferior, Apoldul mic) **Sze** Szerdahelyi js (Je 419). 1913: **Kisapold** Sze vm (Az). – 1909/19: Apoldul-de-jos (apoldul-mic), *Ka, Kp*, L 2405 r (8). Apoldul de Jos = Su 1: 41. 1288–1854. > 1981: Apoldu de Jos [35 C]

Apord Te {1408} Apord folyó mellett Apafája falu Széphely és Vejtech táján (Cs 2: 24). 1408: Péterfalva (Te vm) Vejtech táján, az *Apord* folyó mellett feküdt (Cs 2: 57). 1415: Apord vize mentén, Detta táján Salamon (Cs 2: 60). – Obirda (Cs)

Aportháza Sza (Csánki) : Dedemez.

Apród, Apródháza, Apród-Pálfalva Hu (Csánki) : Barcsa.

Aqua Calida Fe (1235) ~ Calida Aqua (1372) : Hévíz (Olthévíz).

Arács * **Kr/Te** (a Berzava folyó mellett) 1404: *Arach* (Pesty: Krassó II/1. 125). 1404-ben Krassó-, 1444-ben Temes megyében említik (Cs 2: 24). – Su 2: 290. 1404.

Arad 1. Ar (a Maros j. p.) István korától (Ajtony leverése után) megyeszékhely. **1131**: *Vrodi. XII-i templom romjai*. 1131: véres országgyűlés színhelye. 1135: **prépostság és Szent Márton társaskáptalan** (a vár és a település birtokosa a török időkig). 1177: Ó-Aradvár – a mai várostól 7 km K-re, ahol ma Öthalom (Glogovác) fekszik. 1177: III. Béla király az *Orod*-i Sz. Márton-eh-at megerősíti összes biortokában (Er I. 13). 1229: Aradi káptalan működésének kezdete. 1256: *Orod*

vm (Er I. 222), 1274: ≈ vm (334). 1241-ben és 1285-ben a tatárok elpusztították. 1311.VI.19. Domokos solymosi várnagy, aradi comes és a 4 szolgabíró oklevele vitás birtokot illető egyezségről, határmegújításról; Gergely az oklevéladó albírja, Domokos és Péter aradi várjobbágy (An 3: 82, 83). 1388: opp. *Orodiense*; 1392: forum ≈ (Cs 1: 765). 1486.VII.5.: Aradi (de *Orodino*) Péter magister gyulafehérvári dékánkanonok eljár a káptalan nevében (KmJkv 2597). 1514.V.v.-VI.e.: Székely Dózsa György serege a Maros völgyében két oszlopban kelet felé indul; elfoglalja az Arad vm-i Csálya, Arad, Zádorlaka várakat. © 1555-ben a törökök a várat elfoglalták, lerombolták, helyébe másikat építettek. 1555-ben az Öthalom helyén épült város elpusztult, helyét a mai Arad vette át. 1595-ben Báthory Zsigmond fj megszállta a várat, de 1598-ban a törökök visszafoglalták. 1658.VII.14-én II. Rákóczi György Aradnál verte meg a budai pasa seregét. A várost a töröktől 1688-ban foglalták vissza. 1699–1741: a Maros menti szerb határőrség székhelye volt. A Rákóczi-szabadságharc idején a kurucok hiába ostromolták a várat (1707.IX., 1708.V.). 1726-ban Raynald modenai herceg kapta adományul, de 1740-ben hűtlenség címén elvették tőle. 1746: mezővárosként a Maros menti kincstári uradalom része. 1762–83: a Maros kanyarjában felépítették a ma is álló várat. 1760–62: **Sz. Simeon-kolostor** (barokk). 1808: opp. Arad (Ó-), Aradinum vetus, Altarad (8). 1808: fortalicium Arad, Aradvára, Aradinum, (n) Arad (8). Hnt. 13: » Arad. 1819: Szerb templom (b). 1827–47: **Ref. templom**. 1832-ben **szabad királyi város** lett. 1849.VII.1.: a vár a magyar honvédség kezébe kerül, parancsnoka Damjanics volt. 1849.VIII.2-án Aradra menekült Kossuth és a kormány. 1849.VIII.17.: Damjanics átadja a várat az oroszoknak. Október 6-án itt végezték ki a szabadságharc 13 főtisztjét (Arad vértanúk). 1862–65: **Ortodox székesegyház** (neobarokk). 1871.IV.6.: Megnyitják az Arad–Temesvár közti vsútvonalat. © 1874: Színház (klasszicista). 1881: Aradi vértanúk emlékoszlópa. 1888: Arad **sz. kir. vs.** Arad vm és az Aradi js szh, ház 3793, L 35 556 (Je 216 & Aradi vár). XIX. szd: Városháza (neoreneszánsz). 1902–1909: **Minorita templom**. 1905–1906: Ev. t. L 1910: 63 166 (70% m; r, n), 1992: 190 114 (16% m) (Le). Aradi sajtó: 1840-53: *Aradi Hirdető*; 1880–1922: *Arad és vidéke*; 1885–1940: *Aradi Közlöny*; 1901–1940: *Aradi Újság*; 1917–1940: *Aradi Hírlap*; 1919–1940: *Aradi Friss Újság*; 1945–1950: *Jövő*. *1910: *Balla József* festő (–1991, Nb). 1913: Arad Ar vm (Az). « Mikelaka, Séga, Kisszentmiklós, Újarad, Csála. *1926: *Réz Ádám* műfordító, kritikus (–1978, Bp). Arad-Belváros **ref.** ehk 2001: 10 / 76 / -66 (PaK, 2002.1). A-Mosócz-telep **ref.** ehk (PaK, 2001.14). 2004.IV.25.: a Szabadság-szobor visszaállítása. Duna Tv. 2004.VIII.22.: Arad szabad királyi város 170. évfordulói ünnepélye. VIII.24. Duna Tv. – 1909/19: Arad, A, L 56 260: r 9956; m, n, szerb, zs, szlovák (8). = Su 1: 42. 1156: Urod, 1183: Orodinum; 1197, 1206: Orod, prepositus Orodiensis; 1229: iudicium ferri candentis Orodini (Tr), 1329–1851. [31 B]

Arad, Ó-Aradvár > Öthalom Ar.

Arad 2. Te (a Maros b. p. a középkori Apáca (1333–1488; 1709) helyén létesült) 1808: opp. Arad (Új-), Neo-Aradinum, Neu-Arad, Szkéla (8). *1850.VII.30.: *Zselénszky Róbert gróf*, közgazdasági író, gazdaságpolitikus, emlékiró (–1939.XI.20., Bp). *1854.V.23.: *Asbot Emil* gépészmérnök, műegyetemi tanár (–1935.IV.8., Bp). 1888: Újarad Te Újaradi js szh, 1888: ház 942, L 5141 (Je 701). Hnt. 13: **Újarad** » Arad. – 1909/19: Aradul-nou, *Újarad*, L 6138: r 210; n, m, zs (8). Aradul Nou = Su 1: 42. 1808–1913. – 1956 » Arad.

Arad 3. Aradi főesperesség – Archidiaconatus (Csanádi Ehm) 1304 Arad: Miklós fe (An 1: 320). 1314: László aradi prépost (An 3: 796).

Arad 4. Aradi káptalan: II. (Vak) Béla 1135 k. Sz. Márton tiszteletére alapította társaskáptalan. Kezdetben a csanádi püspök joghatósága alatt állt, később került az esztergomi érsek közvetlen felügyelete alá. A káptalani templomot, a mai Aradtól 7 km-re (Öthalom), II. Endre felesége, Courtenay Jolánta királyné fejeztette be; 1224 végén, vsz. nov. 18-án szentelték fel. 1229-től hiteleshelyként is működött (Juhász K.: *Egy dél-alföldi hiteleshely kiadványai*. Aradi regeszták 1229–1552. Gyula 1962). 1202–1203: *Orod*. Rikhard prépost (Er I. 29), 1206: Gotholt prp királyi kancellár (32), 1225: Florentius örkanonok, II. András király küldötte a pápánál járt a német lovagok földfoglalása ügyében (138), [1235]: Albert prp (181), 1263: Benedek prp, alkancellár (241, 242), 1264: Benedek magister prp, ≈ (250, 251), 1270: Benedek magister ≈ (285, 286, 290),

1272: ≈ (314), 1278: ≈ (364), 1288: terris ecclesie *Oradiensis* Aranas melletti földjei (434). 1306: Káptalani oklevél haláleset ügyében (An 2: 98); 1308: jobbágy-telek eladása (528); 1309: Miklós prp és az olvasókanonok a szentszéki követ és az esztergomi érsek parancsára 1308 nov-ben Déván a vajda házában (552); 1310: szőlőeladás. János mr. olv-, Elek magister én-, János magister örk, János, Vracha, Márton mr-ek, Miklós magister csongrádi fe (1017); 1314: László prp (An 3: 796). 1438.VII.25.: *Orod-i káptalan* említése (KmJkv 97); 1493.VIII.20.: Mátyás örkanonok eljár az *Orod-i káptalan* birtokügyében; ld Egyházfalva (2883). 1552-ben a hiteleshely elpusztult. A prépostság 1566-ig, Gyula elestéig maradt fenn (Le).

Arad 5. Aradvármegye 1241–1335: 90 lakott település, 44 egyház. 1311: a vm ispánja mellett 4 szolgabíró (első adat).

Fábrián G.: *Arad vármegye leírása történelmi, geográfiai és statisztikai tekintetben*. I. 1845. (II-III. ms); Jancsó B., Somogyi Gy. (szerk.): *Arad vármegye és Arad szabad királyi város monográfiája*. I-IV. 1892–1913. II/1 2. Márki S.: *Arad vármegye és Arad sz. kir. város története*. 1892–1895. Al. Roz, Kovách G.: *Dicționarul istoric al localităților din județul Arad*. Arad 1997.

Arad 6. Aradvármegye járásai (Je 12-13): 1. Aradi, 2. Borosjenői, 3. Borossebesi, 4. Eleki, 5. Kisjenői, 6. Nagyhalmágyi, 7. Pécskai, 8. Radnai, 9. Ternovai, 10. Világosi járás.

Arada To 1839: Arada (Lenk) Nagyaranyos (> Fehérvögy) tartozéka. – 1909/19: Arada v. Albac (8). = Su 1: 42. 1839, 1909. » Albac; 1974: » s/c Horea

Arany Hu (Déva-K) 1333: Stephanus de *Aran* iudex nobilium; 1332–34: Stephanus *sacerdos* de *Anvi*. Aranyi nemes Hunyad vm-i szolgabíró. Papja 1332.I: 50, 1334.I: 24 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 289). 1523: p. *Arany*. Zsámboki, Aranyi, A. Porkoláb, Rápolti, Macskási, M. Tárnok és Bélai-birtok (1332-től Cs 5: 69). [1439.]III.24.: az elmúlt augusztus 15. körül *Aran-i* Miklós és Dénes fia János jobbágyai {másokkal együtt} eltulajdonítottak az alvinci kamarában tárolt négy tömény sót (KmJkv 145); 1445.VI.6.: *Aran-i* Miklós özvegye: Margit és le: Borbála, Anna és Orsolya (1208); 1469.VIII.30.: *Aranya-i* Miklós ü: Valkó (1907); 1526.VII.4.: {Aranyi} Gerlistei Miklós és fe: {Bélai} Fruzsina, ld Rápolti (4162). Ld még KmJkv II. 839. **1587: Arany**. – E: fl. 6. A: fl. 3 (Dé 26). 1750: *Uroju*. 1808: *Arany* h., *Uroj* vel *Uroju* val. 1861: ≈, Uraj Hu (20). 1888: ≈ Hu Algyógyi js (Je 216). 1913: Arany Hu vm (Az). – 1909/19: Uroi, A, L 522: r 458; m (190). = Su 2: 220. 1333–1854. [34 C]

Aranyág 1. Te (Temesvár-KÉK, Rékás-É) 1439: *Aranyaso*, *Aranyasa*; XV. szd: *Haranag* (Borovszky: Temes 24) Bánffy-birtok, a világosi uradalom része. 1651: *opp.*, mezőváros. A XIX. század elején magyar és szlovák telepesek népesítették be (Le). 1808: Hernyakova, (i) Hernjakova (67). 1888: ≈ (Hernyakova) Rékási js (Je 216). L 1910: 1414 (r, m, n), 1992: 472 (Le). 1913: Aranyág Te vm (Az). – 1909/19: Herniacova, A, L 1364: r 970; n, m, szerb (88). > Herneacova = Su 1: 288. 1349–1851. – 1974: c. Reçaș {Temesrékás kzs faluja} [32 C]

Aranyág 2. Za (Világos-KDK) 1390: *Aranagh* (Tr). 1439–41, 1445: *Aranyag*, *Felsewaranyag*; 1464: *Aranyak*, *Zekas Aranyak*, *Also Aranyak*; 1525: *Felse Aranyagh*, *Zekes Aranyagh*, *Medwes Aranyagh*, *Also Aranyagh*. Világos várához tartozott (Cs 1: 725). 1808: Aranyág (8). 1888: ≈ **Ar** Ternovai js (Je 216). 1913: **Székesaranyág** Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Arăneag, A, L 1205: r 1102; m, c (8). = Su 1: 42. 1390–1913. – 1974: c. Tîrnova {Tornova kzs faluja} [32 A]

Aranyas 1. 1660: szőlőhegy Várad határán É (Szalárdi: Eml).

Aranyas 2. Hu 1453, 1491: p. *Aranyas*. ≈ Déva vár tartozéka. 1482: p. *Aranyas* in d-u Hakag; 1506, 1510: v. ≈. ≈ Hunyadvár tartozéka. Nem lehetetlen azonban, hogy ... a mai Aranyossal nem azonos (Cs 5: 69).

Aranyásó * Te (Vejteh mellett) 1349: *Aranhasow* a. n. *Zaramaz* Kereki szomszédja volt (Cs 2: 24). – Su 2: 290.

Aranyászút 1299: *Araniazvt* ~ *Aranyazuth* Bocsárd hr (Er I. 589/12).

Aranyhegy 1430.X.23.: ... prope Marosium sub monte *Aranheg* Piski és Dédács határpontján (KmJkv 65).

Aranykút Ko (Kolozs-DK) 1346: p. *Arankuth*. 1461: p. *Arankwth*; 1510: ≈. Erdő, Széplaki Borda, Nyéni Tél, Gyulakútai, Polyák, Tompa, Mocsi, Bogáti, Györgyfalvi, Gyf. Henke-birtok. 1461: c.q. Suki Péter és Bogáti László jobbágysai. 1470: kenez de *Arankwth*. Jbn 1510: Szabó György, Arankúti János (Cs 5: 328). 1434: Nyugta az *Arankuth*-on meggyilkolt Stoyan vérdíjának kifizetéséről (KmJkv 83); 1441.VI.17.: *Arankwth*-on lakó János fia Dénes – szintén *Arankwth*-on lakó néhai Stanch fiai: Bogdan és Thywadar, továbbá leányai: Iztana és Ana nevében is – kijelenti, hogy *Arankwth*-on lakó Tóth János öt arany Ft-ot fizetett az említett Stanchul megölésében való részessége miatt (326). Ld még KmJkv I. 853, II. 839. 1808: Aranykút, Arankutá (8). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Mocsi js (Je 216). 1913: Aranykút Ko vm (Az). – 1909/19: Aruncuta, A, L 848: r 681; m (10). = Su 1: 46. 1346–1854. [23 A]

Aranymező (Aranyosmező) ld Babafalva és Aranyos (Csánki).

Aranymező 1. KSz/Köv (Zsibó-ÉK) 1377: *Baba*, 1405: *Babafalu*, 1424: *Baba* a. n. *Aranmezeu* (Kádár II. 42). 1405: *Babafalua*, 1424 ... 1461 (Cs 1: 551. Babafalva). 1461.I.2.: *Aranmezew*-n Kusalyi rb (KmJkv 1497); 1461.III.23.: *Aranyasmezew*-i részét K. Jakcs János zálogba adja Bélteki Drágfi Miklósnak (1532). 1808: *Aranymező* h., *Fekenyi* val. Pagus. D. Köv. 1888: ≈ (Bebeny) **SzD** Csákgorbói js (Je 216). 1913: Aranymező SzD vm (Az). – 1909/19: Băbeni, A, L 1012: r 945; zs (10). = Su 1: 60. 1377–1854. [12 D]

Aranymező 2. Köv 1808: pagus Aranymező **Köv** Hnt. 13: azh (8). = Aranyos: Erdőaranyos.

Aranymező 3. *KSz : Aranyosmező.

Aranyos

Kis-Aranyos folyó 1808: *fluvius* Aranyos (Kis-) AF Reu mik (8). – Arieșul Mic

Aranyos Fe 1. Kisaranyas falu (1861) : Vidra : Alsóvidra TA.

Nagy-Aranyos folyó 1808: *fluvius* Aranyos (Nagy-) AF Reu máre (8). – Arieșul Mare

Aranyos Fe 2.: Nagyaranyos AF>To/TA (Topánfalva-ÉÉNy, a Nagy-Aranyos mentén) 1733: *Reul Mare*. 1739: Magyarvalkó (Ko) Szirb nevű havasán „Abrudányokat, az az: zalatnai Felső Dominiumbeli Nagy-Aranyosi jobbágysokat találtam lakni“ (EFLt. IV. f. 259. N. Idézi Jakó: Gyalu 379). 1760–2: *Nagy Aranyos*. 1808: Aranyos (Nagy-), Reu máre (8). 1854: *Albak* (*Nagy Aranyos*), *Albac* (Su 1: 44. Arieșul Mare). 1861: Nagy-Aranyas AF (6). 1888: Albák **TA** Topánfalvi js (Je 199 & Gurá-Albák, Gurá-Árád). 1913: **Fehérvölgy** TA vm (Az). – 1909/19: *Albac*, *Albák*, L 5805: r 5795; (5). = Su 1: 29. 1733–1913. [22 C]

Aranyos 3. Hu (Vajdahunyad-ÉNy) 1387: *Aranyos* (Le). XV: Hunyadvár és Déva tartozéka. {? Vö. Aranyas.} XIX–XX: vasércbányászat (Le). 1808: ≈ (8). 1861: Aranyas, Arias Hu (20). 1888: ≈ (Aries) Hu Hunyadi js (Je 216). L 1910: 144, 1992: 4 (Le). 1913: Aranyos Hu vm (Az). – Arieș > 1909/19: Arănieș, A, L 128 r (8). = Su 1: 42. 1453–1854. – 1974: c. Cerbăl {Cserbel kzs faluja} [33 D]

Aranyos 4. : a Maros legnagyobb j. o. mellékfolyója. 130 km. A Bihar-hg-ben, két forráspatakából (Kis- és Nagy-A) ered. A hegységből kilépve DNy-ÉK-i irányú széles tektonikus völgyével a Gyalui-havasokat elválasztja az Érchegységtől. Borrévnél festői mészkő szurdokkal töri át a hegységet, s a Jára vizét felvéve kilép az Erdélyi-medencébe. Szélykocsárd fölött, Vajdaszegnél torkollik a Marosba. Nevét aranytartalmú hordalékáról kapta; a folyó menti települések aranyosással foglalkoztak (Le). **1177:** az aradi káptalan földje iuxta *Aranyos* (Er I. 13). 1256: circa ≈, sóvám (220); 1262: *Aranas* melletti Szentmiklós (236); [1270-72]: ≈ Igruchteluk és Kerekyghaz (294, 295); =: az *Oronos* és *Morus* közti *Oronos* föld (304); 1288: Szentmiklós az *Aranas* mellett (434); 1289: az *Oronos* és *Morus* folyó között fekvő *Oronos* föld (452); 1291: a *Morus* és az *Aranas* folyó közt fekvő *Aranas* föld (478); 1292: *Aranias* mellet: Gerusteleke (512);

1296?: az *Aranas* melléki székelyek (543); 1296: az *Aranas* mellett Forkod (545), 1298: ≈ m: Szentkirály (566). 1292: t. hereditaria Gerusteleke circa undam fluvii *Aranias* (Cs 5: 707) : Aranyosgyéres. 1312: *Aranyas* – Tordalaka határjárásában: Tordalaka, Lóna, Szentkirály határa (An 3: 269). 1325: Aranyasbanya iuxta fl-m *Aranyas* (Cs 5: 679). 1441: castrum nostrum (regis) Zenthmikloswara secus fluvium *Aranyas* habitum (Cs 5: 675).

1808: *fluvius* Aranyos To Auratus, Chrysilor, Crisilor {!} (8). – Arieș

Aranyos 5. **Sza** (Nagybánya-Ny) 1256.XI.8.: A garamszentbenedeki apátság javai között a tatárjárás után az erdélyrészi *Aranyos* melletti sóvámot is is elfoglalták (Er I. 220); [1270–72]: V. István király Gutkeled nembeli Pál comes fia: Lotárd bán és fia: Lászlónak azt a kiváltságot adja, hogy a Szamoson közlekedő sószállító hajóktól *Oronos* falujuknál vámként 20-20 kősót szedhessenek (299); 1292: III. András király az említett személyeknek adományozza az ≈-i sóvámot (507). 1808: Aranyos, Arges **Köv** (8). 1888: M-A (Áries) **Sza** Nagybányai js (Je 502). 1913: **Mezőaranyos** Sza vm (Az). – 1909/19: Arieș, *Ma*, L 258: r 246; zs, m (9). > Arieșul de Cîmpie = Su 1: 44. 1256–1851. > 1981: Arieșu de Cîmp [12 B]

Aranyos 6. **KSz** (Nagybánya-DNy) 1405: *Felsew Aranyas* (et) *Also Aranyas*; 1424: p. *Aranyas* penes fluvium Zamos (Cs 1: 550). 1808: Aranymező **Köv** (8). Hnt. 13: azh {?} = Erdőaranyos. 1888: E-A (Ariesu de padure) **Sza** Nagysomkúti js (Je 309). 1913: **Erdőaranyos** Sza vm (Az). – 1909/19: Arieșul-de-Pădure, *Ea*, L 378: r 372 (9). = Su 1: 44. 1405–1854. > 1981: Arieșu de Pădure [12 B]

Aranyosalja * **KSz** (Kód környékén) 1460, 1487: *Aranyasallya* Kusalyi Jakcsok birtoka (Cs 1: 550. Aranyos). 1461.III.23.: Kusalyi Jakcs János, Szabó Márton, Bideskúti László és Kusalyon lakó Bíró Mihály Debreni László megölése és Szabó Imre megverése fejében Széplak, *Aranyosalja* és Horvát birtokbeli részeit a széplaki malommal együtt átadják a Szent László tiszteletére emelt hadadi templomnak (KmJkv 1521); 1487.IX.6.: K. J. László *Aranyasallya* falubeli részét zálogba veti Béltéki Drágfi Bertalannál (2658). – Su 2: 291. 1460 Aranyasmezew, 1475 Aranyasfalwa, 1487 Aranyasallya.

Aranyosbánya Fe>To (Torockó-DNy) 1325: **civitas** *Onumberg* seu *Aranyasbanya* iuxta fl-m Aranyas (Cs). Német bányászok alapították. Az erdélyi nemes- és színesfémányászat (arany, ezüst, ólom, réz stb.) egyik központja volt. 1325.VI.14.: Károly király Aranyosbányának (Fe) bányászati és bíraskodási kiváltságokat adományoz.© 1334: **sacerdos** de *Monte Fornacis* (Tr). 1427: **civitas** (regis) *Aranyas Banya*; 1441: **opp.** *Aran Banya* (Cs 5: 679. vs). A XIV. század végétől fokozatosan elmagyarosodott. **XV-i templomrom**. 1497.I.26.u.: Járai Mihály királyi ember és László frater monostori perjel konventi kiküldött *Offenbania*-n tartott bizonyos vallatás kapcsán megidézte Moga Petrut Tarnava nevű birtokán I.22-én, Lupsai Miklóst felsőjárjai részirtokán, Lupsai Lászlót pedig szászfenesi officialatusában I. 26-án (KmJkv 3000). XVIII.v.: **Római katolikus templom**. 1808: Offenbánya ~ Aranyosbánya, Offenburg ~ Schwendburg, Banya ~ Offenbajá (119). 1861: Offenbánya AF (6). 1888: ≈ (Offenburg) **TA** Torockói js (Je 550). L 1910: 956 (r, m), 1992: 3521 (Le). 1913: Aranyosbánya TA vm (Az). 1919 után elrománosodott. – 1909/19: Ofenbaia, *Ob, Ob*, L 1057: r 819; m (125). > Baia de Arieș = Su 1: 52. 1325–1913.

Aranyosfő 1. **To** (Abrudbánya-ÉNy, a Bihar-hegység és a Gyalui-havasok között, a Nagy-Aranyos völgyében) 1733: *Reul Mare*; 1750: *Riul Mare*. 1770: *Szkeresóra* (Le). 1850: *Szkerisora, Lapus*; 1854: *Szkerisora* (Su). Közeliében az Aranyosfői (Gyészár) jégbarlang. **Ort. fatemplom**. 1861: *Szkerisora* AF (7). 1888: *Szkerisora* (Szkarisora) **TA** Topánfalvi js (Je 664 & Alsó-Girda, Felső-Girda, Lepus és Lezest psz). L 1910: 6275 (r), 1992: 2187 (Le). 1913: Aranyosfő TA vm (Az). – Râul Mare > 1909/19: Scărișoara, *Szkerisóra*, & Gârda-de-jos (Alsógirda), Gârda-de-sus (Felsőgirda), Lăpuș (Lepus), Lăzești (Lezest), L 5632: 5609; m, c (161). = Su 2: 109. 1733–1850. [21 D]

Aranyosfő 2. **To** (Af 1.-Ny, a Nagy-Aranyos felső völgyében) 1888: Lepusz psz (t) *Szkerisora* **TA** Topánfalvi js (Je 471). 1909: Lepus. *Szkerisórához* tartozó külső lakott helyként alakult ki (Le). Az 1950-es évektől önálló. L 1956: 2668, 1992: 2129. Állattenyésztés, kézműipari

fafeldolgozás. Turisztikai központ (téli sportok). 1913: Aranyosfő TA vm (Az). – 1909: Lăpuș (Lepus) > Arieșeni = Su 1: 44. 1909. [21 D]

Aranyos-hegység: a Bánsági-hegyvidékhez tartozó Szemenyik csoport egyik tagja a Berzava és a Pogányos völgye között. Legmagasabb csúcsa az 551 m magas Aranyos (Le).

Aranyoslonka To (Torockó-DNy, az Aranyos j. p.) 1470, 1517: p. *Wyfalw*. Torockó vár tartozéka. 1470: Mátyás király Csopor Miklós erdélyi vajdának adományozta. A XVI. szd elején Corvin János, majd II. Ulászló birtokolta. 1473: (felében) 6 jbt; 2-ben Bereczk és Péter jbt (Cs 5: 742. U - a). 1474.V.4.: Thoroczkai Péter özvegye: Alárdi Dorottya *Wyfalw*-i birtokrészét eltartás fejében átengedi Batinai Kis Jánosnak (KmJkv 2146). Ld még KmJkv II. 1065. A XVI. század elején Korvin János, majd II. Ulászló birtokolta. 1808: Újfalu, Lunká (175). 1861: Újfalu, Lunka To (11). 1888: Lunka (Újfalu) **TA** Torockói js (Je 481). L 1910: 384, 1992: 255 (Le). 1913: Aranyoslonka TA vm (Az). – 1909/19: Lunca, L, L 409: r 386; c, zs, m (106). = Su 1: 366. 1470–1913. – 1974: c. Poșaga {Podsága kzs faluja É-ra} [22 D]

Aranyosmező * **KSz** (Kód környékén) 1461.I.2.: *Aranmezew* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv 1497); 1461.III.23.: *Aranyasmezew* birtokbeli részét K. J. János zálogba adja Béltéki Drágfi Miklósnak (1532); 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt, hogy *Aranmezew*-t eladományozza (5418).

Aranyosronk To (Torockó-ÉNy, b. o. az Aranyosba ömlő Ronki-patak mellett) 1733: *Runk*. 1861: ≈ To (11). Közeliében a Ronki-sziklaszoros és cseppkőbarlang. 1888: ≈ **TA** Alsójárjai js (Je 611). L 1910: 606, 1992: 319 (Le). 1913: Aranyosronk TA vm Torockói js (Az). – 1909/19: Runc, *Runk*, & Lunca-largă, L 580: r 576 (148). = Su 2: 88. 1733–1913. (**Ar-2**) 1888: Runk-Lunka-Lárga **TA** Alsójárjai js (Je 611). – Lunca Largă = Su 1: 367. 1954. [22 D]

Aranyosszék „a kézdi székelyek egy része a **XIII.** század második felében költözik Aranyosszékre (SzO I. 18). Ez a székely csoport bizonyára nem Kézdiszékéből, hanem még Szászkezd vidékéről költözik át“ (Benkő L.) 1271 előtt Szoboszló – az Aranyos vidékére telepített kézdi székely lovasok vezetője – az Abrudbánya környéki hatalmas királyi erdőgazdaságot egyéni adományként bírta. [1270-72]: V. István király a *Turda*-i királyi vár *Oronos* és *Morus* közti *Oronos* földjét, hú szolgálataik jutalmául, a [Keezd-i] székelyeknek adományozza (Er I. 304). 1280: A hódtavi csata. A lázadó kunok ellen vívott csatában IV. László királyt az Aranyos földén lakó székelyek is segítették < 1289. 1289.IX.18.: IV. László király megújítja apja adományát a *Torda*-i vár *Oronos* földjére (Er I. 452); 1291.III.12.: III. András király az Aranas földön lakó *Keezd*-i székelyek kérésére megerősíti IV. László adományát, és felsorolja *Aranas* föld tartozékait: *Felvinch*, *Eurmenus*, *Hydusteluk*, *Medyes*, *Dumburou*, *Muhach*, *Kercheth*, *Bagyun*, *Kuend*, *Turdavar*, *Chegez*, *Igrechi*, *Pordoy*, *Kerekyghaz*, *Hory*, *Wyteluk*, *Polanteluk*, *Fyuzeg*, *Bagath*, *Lyukiteluk*, *Zeteteluk*, *Kuchard*, *Feligaz*, *Feuldwar*, *Ketokluk*; a megyebeliakkal közös *Turuskou vára*, *Chakosteluk*, *Farkaszug*, *Obrothausa* (Er I. 478); [1291]: *Torozko*-i Ehellews fia Ehelleus comes örökjogon bírt *Twrozko*-i várát, tulajdonjoga fenntartásával, átengedi szomszédainak, az *Aranas* menti *Kezd*-i székelyeknek (Er I. 492); [1296?]: *Aranas* melléki székelyek közül való Seem comes birtokbecslésre jelölt (Er I. 543). 1313.VII.4.: Károly király – Kolondus fia Egyed comes és Tolon fia Dénes kérésére, figyelembe véve az aranyosi székelyek hűségét és hadi szolgálatait – átírja és megerősíti a két király privilégiumát a *Torda*-i királyi vár *Morus* és *Aranas* folyók közti *Aranas* ~ *Oronos* földjének adományozásáról (An 3: 567). 1441.VII.29.: Felwynch-i Domokos fia Balázs, Balyon-i Bathyz (ds) János fia Dénes, Chegez-i János, Warfalwa-i András kölcsönösen ügyvédül vallják egymást és Zenthmyhalfalwa-i Dénes fia Pétert, Bagon-i Balogh Bálintot és Györgyöt, Kewend-i Mátét, Feldwar-i Mátyást, Alsozenthmyhalfalwa-i Kis Mihályt (KmJkv 342; SzO VIII. 67. latinul); 1449.IV.25.: Tordalaka határa az Aranyostól az aranyosszéki székelyekig terjed: A flumine Aranyas usque ad metas Siculorum sedis Aranyas extenderetur ... (686); 1464.VII.19. Az *Aranyas* széki székelyek és a Thoroczkai nemesek közötti vitás határ pontjai: fluvius *Aranyas*, aqua *Apathewr[w]enye*, mons *Kewzyrth*, *Chwp*, *Eel* ~ *El*, *Pathak*, *Feyeragagoskewes*, versus lapidum castris ad unum *Kapws*, ... *Kewzyrth*, qui mons *Warkewe* nuncupatur et precise supra civitatem Thorozko adiaceret (1673). Ld még KmJkv I. 854, II. 840. **1587**: *Sedis Siculicalis Aranyos in*

comitatu Thordensi connumeranda cím alatt a következő helyei: Csegez, Várfalva, Rákos, 2 Sinfalva, Mészkö, 2 Szentmihályfalva, Felvinc, Kercsed, Kövend, Bágyon, Harasztos, Polyán, Kocsárd, Földvár, Veresmart. {Ezeket lásd külön-külön. Végül:} *Mohaczy, Hidas, Czyako, Eormjnies, Dombora* – Sunt possessiones Valachales, et quinquagesima tantum tenentur. III. Princeps dom. Joanni Galfj quinquagesimas integras vita durante contulit (Dé 69). 1635 Kőkös (Hsz): Mátyás Márton Aranyos földin lakik (SzO). 1652 Lóna (Ko vm): Balog Pál Aranyos földről ... (Gyalu 123).

1808: *Aranyos* lat., *Aranyos-Széke* h., *Arannoscher Stuhl* g. Contin. Proces. 1. Superiorem, 2. Inferiorem. 1861: XV. {th} Aranyosszék. Gyüleseit tartja Felvinczen (a 33. lapon felsorol 22 helységet).

Aranyosszék : kistáj Ny-Erdélyben, az Aranyos folyó közelében. 1264–1271 között V. István király a Maros–Aranyos szegletébe, az elpusztult tordai királyi várbirtok területére kézdí székelyeket telepített. 1291: II. Endre királytól kiváltságlevelet kaptak. Ekkor 29 településük volt. 1784–94: Kolozs vm-be osztották be, 1849–60: a Kolozsvári kerületbe. L 1869: 19 680, T 349,88 km². Székhelye: Felvinc. 1876: TA vm néven To vm-vel egyesítették. Ekkor 22 faluja volt; Alsó js (Felvinc), Felső js (Csegez). Jóllehet régi kiváltságaik megegyeztek, távol esvén a Székelyföld, a székelyek egységes tömbjétől, sok tekintetben eltérően fejlődött. Asz a nagy hadi utak mellett sokat szenvedett és pusztult a 16–18. sz. háborúitól. Jóllehet feudális kötöttségei folyton erősödtek, a kismemesi-szabadparaszti életforma jellemezte 1848-ig. A magyarság ma Asz-en románokkal vegyesen él. (Kósa László – Filep Antal: *A magyar nép táji-történeti tagolódása*. Bp 1983.⁴ K. L.58) # Orbán B., 1872. Jankó J.: *Torda, Aranyosszék, Torockó magyar (székely) népe*. Bp 1893. Jakó Zs.: *Az Aranyos mente múltjából* (Művelődés, 1971. 6. 7-11).

Aranyosvágás To (Topánfalva-ÉNy 8 km, a Nagy-Aranyos völgyében) 1770: *Szekatura*. XVIII: **Ortodox templom**. 1861: Szekatura AF (7). 1888: Szekatura TA Topánfalvi js (Je 644). L 1010: 1967, 1992: 1634 (Le). 1913: Aranyosvágás TA vm (Az). – 1909/19: Săcătura, *Szekátura*, L 1845: r 1834 (150). > 1964: Vadul Moșilor = Su 2: 223. 1909, 1964. [22 C]

Aranyosvára ~ Aranyos vára – középkori vár, feltehetően KSz vm-ben. 1276 előtt építette Gutkeled nb. (Lothard ágból való) Pál. Pontos helye vitatott, vsz. az Erdélyből a Szamos völgyén Szatmárba vezető utat ellenőrizte. Más nézet szerint hegyek közötti mentsvár volt. Pál utódai részt vettek Borsa Kopasz 1316-i lázadásában, emiatt I. Károly király a várat elkobozta (Le). 1341: castellanus de *Aranyas*. 1383-ig királyi vár, ekkor a Bélteki Drágfiak kapták meg: castrum *Aranyas*, *Aranyos* (Cs 1: 548). 1383: castrum *Aranyos* in districtu de Zilagy (Petri II. 15). 1387-ben, amikor Zsigmond király a Kusalyi Jakcsoknak adományozta, már rossz volt (Le). Fekvésére nézve irányadók egy 1246. évi oklevél eme szavai: „... iuxta Lapus terra ... cum uno loco castrum eidem castro adiacens“. Kővár mellett hamar elhanyaglott s már 1405-ben sem volt meg, mert Kővár ez évi iktatólevelében hallgatnak róla, csak a két Aranyos nevű helységet említik (Cs 1: 548). 1577: *Araniás*, 1579: *Araniásmezeo* alias *Araniásvara* (Petri II. 15). – Su 2: 290, Aranyas, 1341–1579. {Kőd mellett}.

Aranyút * Ar (talán Ópálos és Kalodva közt: Su) 1350: *Aranyuth* az aradi **káptalan** birtoka volt (Cs 1: 766). – Su 2: 291.

Árapatak (Árvapataka) Fe/FF (Sepsiszentgyörgy-DNy, az Olt j. p. közelében, az Oltba ömlő Ára mentén; 506 m) **XIV-i gótikus templom**. 1332–4: Martinus **sacerdos** de *Aruapotok*; 1349: *Arapataka*. Az 1252-ben a sepsi székely Akadas fia Vincének adott Szék föld (ld. ott) területén alakult ki. 1349-ben Vince fia Hídvégi Myko fiai és unokaöccsei [a Mikó, Kálnoki és Nemes családok elei] körülhatároltatták, s ekkor az egész Szék földet járták meg újra Árapatak néven (ld. Szék alatt). Papja 1332 I-II: 6 régi báni, 1334 II: 2 régi báni 3 obulus pápai tizedet fizet (Gy 2: 195). XV: Hídvégi Mikó-birtok. 1448.I.9.: Árapataki Antal, ld Szotyor (SzO VIII. 70-71). 1448.II.15., Torda: Hunyadi János kormányzó egyfelől Árapataki Antal, Hídvégi Nemes Antal és Bálint, másfelől a székelyek három nemzetsége között vitás árapataki és hídvégi földeket és erdőket IV. Béla adománylevele alapján az előbbieknél, a bármikor pereskedésre hajlandó székelységet

pedig az örökös hűtlenség fenyegetésével örök hallgatásra ítéli. *A királyi táblai megjegyzés szerint az eredeti oklevél hátán a következő följegyzés volt olvasható:* Anno millesimo quadringentesimo quadregesimo octavo. Hunyadi János levele az árapataki és hidvégi határhasítás felől a székelységgel. Megperelvén egymással, a székelyeknek nem volt semmi levelek, de Nemes Antal, Nemes Bálint és Árapataki Antal Béla király idejebeli levelet producálván, a határt meghasították a Vecel farkától fogva északfelé fel Benedekmezejére néző helyig és onnan Kollátgyepü alias Kollátpatakáig, onnan bé az Oltig, onnan egyenesen hasították a Vecsel farkáig. – 1643. tertia Julii, Johannes Daniel m. pr. (SzO VIII. 71-72). 1475.VI.9.: *Arapathaka*-ra vonatkozó bizonyos kiváltságselevelek említése (KmJkv 2178). 1848. nov.30.: az Árapatak és Olthídveg közötti csatában a háromszéki székelyek visszaverték Heydte császári csapatait. 1849. jan. 2.: Hsz képviselői és az erdélyi osztrák parancsnokság itt kötött szerződést. 1808: Árapataka (9). 1861: Arapataka FF (3). 1888: ≈ (Árpeták) **Hsz** Miklósvári js (Je 217). Árapatak népművészetének jellegzetes darabjai a keresztes varrottások. **Ref. templom**. L 1910: 1523 (r, m), 1992: 1373 (30% m) (Le). 1913: Árapatak Hsz vm (Az). *1928: *Dávid Gyula* irodalomtörténész, szerkesztő; *1932: *Dávid László* ref. lp, műtörténész. 1969 L 1154. – 1909/19: Arpătac, *Áp*, L 1258: r 678 (9). > Araci = Su 1: 41. 1332–1854. > 1981: Vılcele (Araci) [37 D]

Arc 1. Arctelep AF (Szászsebes-D) 1913: *Arctelep* Sugág tartozéka (H). – Arți = Su 1: 46. – 1974: c. Şugag {Sugág kzs. faluja D-re} [34 D]

Arc 2. Árcsó Uh (Székelyudvarhely-Ny, a Szovátai útban; itt van a korondi fazekasok kirakója) 1850: *Árcsó* praed. (St. Tr). 1956: Arcio, Árcsó Atyha tartozéka. – Arcio = Su 1: 43. 1850-1956. – 1968: s. Atia c. Corund {Atyha Korond kzs faluja}. 1974: Ascio {!}.

Ardánfalva * **KSz** 1424: *Ardanfalwa*. A mai Szilágy vm északkeleti vidékén feketett (Cs 1: 551). – Su 2: 291.

Árdány BN (1913) < Jordánfalva Do (1319).

Ardó {'királyi erdőővök' települése} **KSz/Szi** (Szilágycseh-ÉK, a Szamos-völgyi út közelében Ny-ra) 1334: **sacerdos** de *Ordo* (Tr), templomos hely magyar lakossággal. 1405: *Kysordo* (Cs 1: 551). 1455: *Ardo*-n Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (KmJkv 1180). Ld még KmJkv II. 840. 1470: *Kysardo*, 1475, 1477: *Ardo*. Hajdan a megye népesebb helységei közé tartozott; 1475 körül 53 Ft évi adót róttak rá (Cs 1: 551). Drágfiak és Báthoryak után 1569-től Gyulafi László adománybirtoka volt. 1722-i feliratos tábla a templomban (Debreczeni László bukkant rá). 1782-től egyházi anyakönyvei (VJ). 1793: **Ref. templom** festett mennyezete (DL). 1808: Ardó, Árdusel **KSz** (9). 1888: ≈ (Arduzelu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 217). 1913: **Szamosardó** **Szi** vm (Az). # Vicsai J.: *Szamosardó*. Szilágysági magyarok 1999. 474. Kép: **Református templom**. Iskolájában V-VIII. osztályos tanulók számára bentlakás. 1995/96: 124 tanulóból 47 bentlakó volt (VJ). 2001.XI.25.: három aehk: Ardó, Monó, Sülelmed és három leányegyház: Égerhát, Szamoscikó és Szamosújlak {! Szilágyújlak} 53 presbitere itt tartott konferenciát (PaK, 2001.14). – 1909/19: Arduzál, A, L 560: 78; m, zs (9). > Arduzel = Su 1: 44. 1334–1913. [2 A]

Areopolis (1808) : Marosvásárhely; Székelyudvarhely.

Argyas Ko {< török, közelebről kun vagy besenyő eredetű lehet} (Egeres-É; 329 m) 1470: p. *Argyas*. ≈ Almás vár tartozéka (Cs 5: 329). 1528.IV.2.: *Arghyas* Somi Gáspártól zálogon Háportoni Forró Tamásnál (KmJkv 4214). 1554.IV.24.: *Argyas* ld Almásvár (5299). 1808: Argyas, Árgyisu (9). 1844: **G. kat. fatemplom**. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Almási js (Je 217). L 1910: 315, 1992: 222 (Le). 1913: Argyas Ko vm Hidalmási js (Az). – Arghiş, A, L 292: r 285 (9). > Argi]u > 1936/9. tk: Arghi]u = Su 1: 44. 1470–1854. [22 A]

Argyas Me 1414: *Argias*, 1415: *Argyas* Medgyesszék, ld Mardos.

Arida Bistricia : Besterce 2.: Aszúbeszterce.

Arida Ripa Be/Ki (1587) : Dipse.

Árki 1. * **Ar** (Csálya és Arad közt) Ség, Abád stb. 1177-i határjárása szerint e tájon Valter unokái birtokoltak (Gy). 1316: *Arky* a Morus mellett Leel magister örökbirtokai közt (An 4: 295. Vö. Alcsil, Hármassalmás, Hódos Za, Valkány Tt). 1325: p. *Arky*, 1326: *Aruky*, 1335: Nycolaus (*sacerdos*) de *Arky*. 1325–26-ban a király, mint örökös nélkül elhalt ember lakatlan birtokát, odaadta Bor-Kalán nb. Szeri Pósnak. Papja 1335: 3 báni pápai tizedet fizet. 1784. tk: *Járok* (Gy 1: 172. Ár(ó)ki). 1463, 1471: *Aroky* Szeri Pósa-fi-birtok (Cs 1: 766. Ároki). – Su 2: 291. *Aruky*, 1326, 1335, 1463.

Árki 2. **Hu** (Déva-D) 1453, 1509: p. *Arky*. 1494: kenesiatus p-is *Archy* in pt. castris Dewa; kenesius Dan in *Also Arky*. 1496: Petrus kenezius de *Also Arky*, Brathia et Ignacius de *Felsewarkhy*. 1506: p. *Arky*, *Felsewarkhy*. 1453 = Déva. 1494-ben ns Beretyeli Mihály kapja a királytól e hs (F-Á?) fél kenézségét (Cs 5: 69). 1506: Dévai Péter kir. curiai jegyző II. Ulászló királytól adományul kapta Árki falu részeit. Barcsai Pál 1506. dec. országbírói jegyző kir. adományul kapja Árki felét (Jakó). 1808: Árki (9). 1861: Arki Hu (20). 1888: Árki Hu Dévai js (Je 217). 1913: Árki Hu vm (Az). – 1909/19: Archia, Á, L 138: r 137 (8). = Su 1: 43. 1332 (!); 1453–1854. [33 D]

Árkikunfalu * **Kr** (Resicabánya táján, Ezeres mellett) 1389: *Arkykunfalu*. Himfiek birtoka volt (Cs 2: 98). – Su 2: 291.

Árkos 1. **Bi** (Bél-DK hrs) 1552: *Arkos* (Jakó 200). 1808: Árkus (9). 1888: Árkos (Arkus) Bi Béli js (Je 217 & Vojvonyezsd psz). 1913: **Bélárkos** Bi vm (Az). – 1909/19: Archiş, *Árkus*, L 529: r 515; zs, m (8). = Su 1: 43. 1552–1913. [20 D]

Árkos 2. **Fe 1.** 1310: t. **Olaharcus** ... inter t-s Felkuner, Arcus Saxonialis et Peyn. 1315: p. *Olaherkes*. Vizaknai Alard fia Miklós birtoka volt; fiutód nemlétében Károly király 1310-ben Miklós vejének: Alvinci Rener ispánnak adta. Ezen „Reyner“ halála után özvegye: Erzsébet Barcsai Iváncsa fia András fia Sumurakushoz ment nőül, s 1315-ben a király Oláherkest Erzsébet született és születendő gyermekeinek adta (Gy 2: 131). E helyen – Felkenyér és Pián között – ma Csóra falut találjuk (Gy). > **Varjúpatak Fe/AF** (Kudzsir-ÉÉK) 1458: *Warywpathak*, 1462: *Chorra* a. n. *Warywpathaka* (Iczkovits 53). Barcsay-birtok. 1497.IV.29.: *Chorra*-n néhai Barcsai János leánya: Ilona (Berétei Pogány Péter gyalui várnagy felesége) részbirtokos (KmJkv 3014). 1733: *Csóra*. A közelében épült ortodox kolostorban volt szerzetes Sofronie, az 1759–61. évi görögkatolikus-ellenes ortodox mozgalom vezetője. A kolostort 1788-ban lerombolták. *Barcsay Ábrahám* költő (Piski, 1742.II.2.–1806.III.6., Csóra) nyughelye. Kertje fölötti kriptáját 1933-ban még lefényképezték; azóta elenyészett. Házában akkor a pap lakott; 1996: községháza (Egyed E.). 1808: Csóra (40). 1861: Alsó-Csóra AF (4). 1888: ≈ **AF** Alvinci js (Je 280). *1902: *D. Prodan* történész (–1993, Kv). L 1910: 1979; 1956: 1942 (Le). 1913: **Alsócsóra** AF vm (Az). – 1909/19: Ciora; Cs, L 1796: r 1756; m (48). > 1964: Sălişte = Su 2: 105. 1458-1964. + Olaharkus – Su 2: 379. [34 D]

Árkos 3. * **Fe 2.** (Balomir keleti felén) 1310: *Arcus Saxonialis*; 1330: Petrus de *Arkus*, *plebanus* de decanatu de Sebus; 1332-6: Petrus *sacerdos* de *Arkus* (4x). Papja 1332. I: 3 lat, 1332. II: 3 lat, 1334. I-II: 9 lat, 1336. I-II: 66 dénár pápai tizedet fizet. (Gy 2: 131). 1340: v. *Zazerkys* (Tr). – Su 2: 291. 1310–1340.

Árkos 4. **Se/Hsz** (Sepsiszentgyörgy-É, j. o. az Oltba ömlő Árkos vize mellett, Köröspatak-D 3 km) 1332, 1334: *sacerdos* de *Arkus*; 1333: *Arcus* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. Várhely nevű csúcson középkori vármaradványok. 1404: *Arkws*, 1576: *Arkos* (SzO V. 3, II. 222). 1614: Árkos 109 családfő (Se 33). 1614: Rafay István lófő, puer, *scholába* jár (SzO). *1614: *Árkosi Benedek* (?) 1647–49: fehérvári rektor, 1650 u. *ref.* lelkész. {?} *Árkosi Gelei Benedek unitárius* tanár, orvos, író (–1661.k.). 1635: Veres János széki notarius; Veres András fia Gábor *scholamester* (SzO). Késő gótikus stílusban átépített s a XVI. században erődfallal kerített templom; helyén 1830–33: *unitárius templom* (neobarokk). XVIII: *Ref. templom*. XIX: Szentkereszthy Zsigmond 48-as politikus. Szentkereszthy-kastély (neobarokk). *1808: *Veress György* (–1883). 1808: Árkos (9). 1888: ≈ Hsz Sepsis js (Je 217). L 1910: 1721 (m), 1992: 1248 (98% m) (Le). 1913: Árkos Hsz vm (Az). Szentkereszthy-kastélyában Agronómus Ház. 1969 L 1712. # *Árkos*

1971. A Művelődés Baráti Körének zenei találkozója. Szgy 1972. Kisgyörgy Z., Imre D.: *Árkos*. Szuh 1998. Tanulmányi Központ, Shakespear Ház. 2004.X.9. Duna Tv. & *Árkosi Barabás Miklós* (1902–) unitárius lp, költő, egyházi író. *Árkosy István* (*1943, Kv) képzőművész.– 1909/19: Arcus, Á, L 1588: r 111; m (8). = Su 1: 43. 1332–1854. – 1974: c. Valea Crișului {Körös-patak kzs faluja} [37 D; L]

Ármándombja MT (Maroshévíz-DK) 1956: *Ármándombja*. – Dealul Armanului = Su 1: 193. 1956. > Dealu Armanului [25 A]

Ármenis MT (Nyárádszereda-D) 1913: *Ármenis* Erdőszentgyörgy tartozéka (H). – Armeniş = Su 1: 45. 1913.

Arménis Szö (1808) : Örményes.

Armenopolis, Armenienstadt 1808 Do : Szamosújvár.

Armista * Kr (a Karas vize mellett) 1433: *Armistha* a krassófi várhoz tartozott, s így a Karas felső folyása mentén kereshető (Cs 2: 98). – Su 2: 291.

Árokalja Do (Beszterce-DNy) [1235-70]: p. *Arukalia* ... (Gy 2: 59). [1242-52]: p. *Arukalia*. IV. Béla király Lőrinc erdélyi vajdának adományozza (Er I. 194), [1291-92]: v. *Kelemenecs ~ Kelemen*: Radnai Miklós comes és te: néhai Benedek comes gyermekei osztozásakor Miklós comes és gyermekei osztatlanul kapják (Er I. 500). [1293–1313]: v. *Kelemenecs ~ Kelemen*. 1300 körül Radnai Miklós ispán és unokaöccse: Benus megosztottnak birtokaikon (Dobokában: Sófalva, Szeretfalva, Magyaros, Kelemen, Kendtelke), amikor is Kelemen Miklósnak jut. Midőn 1355-ben Benus fia Miklós IV. Béla és IV. László okleveleit mutatta fel ugyanezen dobokai birtokokra, a felsorolásban Sófalva, Kendtelke, Szeret, Magyaros és Árokalja szerepel, amiből kiderül, hogy Kelemen azonos Árokaljával. A *Kelemen* nevet örzi a német *Kallesdorf* név is (Gy 2: 59). Közeli XIII–XIV-i földvár. Ev. templom (román kori; XVI: késő gótikus stílusban átépítve). Szász jobbágyfalú volt. Bálványosvár, Szamosújvár tartozéka (Le). 1587: *Arokallya*. – E: fl. 32, A: fl. 16 (Dé 45). 1603: magyar és szász lakosságát Basta csapatai kiirtották; a XVII. században románokkal települt újjra. XVIII: Bethlen-birtok. 1801–1811: *Árokalyi énekek* az az: Méltóságos Groff B. Bethlen János Ur Ö Nagysága Nemes Doboka Vármegyei Árokalyi Jósza Ritkaságainak ... Le-írása Iklandi György László Praefectus által ... Kv 1811. 1803, 1863: tűzvész pusztította. 1808: *Árokallya* h., *Kallesdorf* g., *Árkallya* val. 1861: *Arokallya Do* (15). 1888: *Árokallya* (Kallesdorf, Arkalia) **SzD** Bethleni js (Je 217). L 1910: 877 (n, r), 1992: 697 (Le). 1913: *Árokallya SzD* vm (Az). – 1909/19: *Arcalia*, Á, K, L 908: r 363; n, m (8). = Su 1: 43. 1355–1854. [13 D]

Ároki Za (Pankota-Selénd-K) 1477: *Aroky* (Bánffy II. 196); 1477: ≈, 1483: *Arky* (Cs 1: 725. Ugy látszik, Apa körül feküdt). 1746: *Jarkos* (Su). 1808: *Járkos ~ Árkos Ar* (74). 1888: *Járkos Ar* Ternovai js (Je 392). 1913: **Újárkos** Ar vm Tornovai js (Az). – *Iarcos, J*, L 436: 332; m (93). > *Iercoșeni* = Su 1: 304. 1477–1913. – 1974: c. *Șilindia* {Selénd kzs faluja} [20 D]

Árokszék * Za (Kisjenő-DDNy, Simánd és Székudvar közt) 1349: *Arokszék* (Márki II/1. 222). – Su 2: 291.

Arosnok Kr (?) 1348: Stephanus f. Thome de *Kysarosnuk*; 1358: Michael de *Arusnuk*. 1348-ban már 2 falura tagolódott; Arosnoki nemesek megbízottként szerepelnek (1348, 1358). Összevetették a Jám és Mirkóc határában lévő *Rusnik* hn-vel, de a jámi határleírásban nem szerepel (Gy 3: 478). 1358: *Arusnuk*, 1378: *Horosnok* (Cs 2: 102. Harosnok). – Su 2: 291. 1358, 1378. {Oravicabánya táján, Harampatak mellett}

Árpád Bi (Szalonta-DK) 1214: *Arpa*; 1326: p. *Arpad*; 1332–4: Blazius *sacerdos* de v. *Arpad*. Boleszló váci püspök 1214-ben a gyulai monostornak adományozta. A faluban 40 háznép élt. 1326-ban Rénold fiai: András és János birtokolják. Ekkor Éri felé elhatárolják: ... *Galnaer*... p-is *Ery*, ... p-is *Arpad* ... p-is ... *Wasary*. Papja 1332: 13, 1333: 9, 1334: 9 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 595). 1423-tól Csáky-birtok. 1504.VI.29.: Szilágysszegi Gergely érvénytelennek nyilvánítja a

váradhegyfoki káptalanban Csáky Mihály javára tett nyilatkozatát, mert azt Csáky azzal kényszerítette ki, hogy június 13-a körül *Arpadh*-i officiolatusában, saját szálásán, familiárisaival megverette, körösszegi várába hurcoltatta, ott fogva tartotta, kínoztta és a hiteleshelyre is őrizettel vitette be (KmJkv 3306). 1808: *Árpád* h. 1849-ben határában fogták el a vértanúhalált szenvedett Szacsvay Imrét. Itt bujdosott Táncsics, Arany és Kuthy Lajos is. Faeszközkészítéséről volt nevezetes (Le). 1851: *Árpád*, ..., mocsáros, erdős vidéken. 1130 **ref.** lak., anyatemplommal. Határa 4659 4/8 hold, ... belső telek 87 7/8 h. Bírja gr. Csáky Károly özvegye (Fé 1: 53). 1888: ≈ Bi Nagyszalontai js (Je 218). L 1910: 1686 (m), 1992: 905 (83% m) (Le). 1913: *Árpád* Bi vm (Az). *1928: *Oláh Tibor* zeneszerző (–2002, Mvh). **Ref.** ehk 2001.XI.25: templomavató ünnepélye, Tőkés László püspök beiktatta Filep Ferenc lp-t (PaK, 2001.14). – 1909/19: *Arpad, Á*, L 1642: r 132; m, 20 zs (9). > *Arpășel* = Su 1: 45. 1326–1851. [20 A]

Árpás Fo az Olt b. o. vize 1223: riv. *Arpas*. 1808: riv. *Árpás* {!}, *Árpása* máre Fo (9). – *Arpaș*

Árpás 1. Fo 1. (Fogaras-Ny) 1223: riv. *Arpas* (Gy; Er 125), 1223/359: ≈. Kerc föld hrs K-en az *Árpás* patak, mely nevét a mellette levő *Árpás* földről kaphatta (Gy 2: 450). 1511: *Arpas*. Alsó *Árpás* (Su). [1606.u.] Báthory Gábor Gyalu tartozékainak visszaváltásakor Alsóárpás és Besenpatak jószágokat átengedte Kápolnai Bornemisza Zsigmondnak (Gyalu XVIII). **Román** népművészeti központ. 1808: *Árpás (Alsó-)* h., *Árpásu de dzosz* val. 1861: A-Á Fo (25). 1888: ≈ Fo Alsóárpási js szh, ház 232, L 989 (Je 201). L 1910: 1266 ; 1956: 1336 (Le). 1913: **Alsóárpás** Fo vm (Az). –1909/19: *Arpașul-de-jos, Aá, Unterarpasch*, L 1283: r 1131; m, n (9). *Arpașul de Jos* = Su 1: 45. 1511–1854. {1808: *Arpasu de dzosz* !} > > *Arpașu de Jos* [36 C]

Árpás 2. Fo (Alsóárpás-D) 1589, 1601: *Felseo Arpas* (Su). 1806: *F. Árpás cum Albota* (XXXVI 64 aa). 1808: *Árpás (Felső-), Árpásu de szusz* (9). 1808: *Albotor* h., vicus, junct. cum Felső *Árpás*, D. Fo. 1861: F-Á Fo (25). 1888: ≈ Fo Alsóárpási js (Je 318). 1913: **Felsőárpás** Fo vm (Az). – 1909/19: *Arpașul-de-sus, Fá, Oberarpasch*, L 1756: r 1715 (9). = Su 1: 45. 1589–1854. > 1981: *Arpașu de Sus* [36 C]

Árpástó BSz (Besztercee-Ny) 1362: *Arpasthou* (Kádár II. 68). A csicsói uradalom magyar jobbágyfaluja; Apafi; XIV–XVII: Bethlen-birtok. 1453.VI.18.: *Arpastho*-i Nagy János és Gál ü: Apanagyfalu (KmJkv 1092); 1461.III.28.: Arhpasto-i Nagy János ü: Szék (1535). Ld még KmJkv II. 840. XVI: **Ref. templom** (1754-ben átépítve). 1587: *Arpasto*. – E: fl. 10, A: fl. 5 (Dé 49). 1635 Bözödújfalú (Uh): Sámuel deák *Arpastoj schola mester* (SzO). 1780: árvíz pusztította. 1760–62: *Árpástó*. 1808: ≈ (9). 1861: ≈ BSz (17). 1888: ≈ (Árpásteu) **SzD** Bethleni js (Je 218). L 1910: 1255 (r, m), 1992: 1290 (52% m) (Le). 1913: *Árpástó SzD* vm (Az). # Márton Gy.: *A szolnokdobokai Árpástó helynevei*. Kv 1944. – *Arpaștiu*, 1909/19: *Arpașteu, Á*, L 1141: r 601; m (9). > *Braniște* = Su 1: 101. 1362–1854. > *Braniștea* [13 C]

Árpatarló * Ar (Cserealja mellett: Su) 1463: *Arpatharlo* Szeri Pósafti-birtok (Cs 1: 771. Hidegfő). – Su 2: 291. *Árpatarló* {!}.

Arsica MT (Régen-K) 1956: *Arsica* Görgényhodák tartozéka. – *Arșița* = Su 1: 46. {1981 R}

Arsicza BN (Oláhszentgyörgy-K, b. o. a Nagy-Szamosba ömlő Ilva b. p.) 1909: *Arsicza*. 1913: *Arsiczatelep* Magura tartozéka (H). – *Arșița* = Su 1: 46. 1909, 1913. – 1974: c. *Măgura Ilvei* {Magura kzs. faluja, DK-i hrs} [14 A]

Artius * Bi (Szalonta táján?) 1341: p. *Artius* (Tr). – Su 2: 291.

Árvádtanya AF (Szerdahely-ÉNy) 1913: *Árvádtanya* Drassó tartozéka (H). – Carpen = Su 1: 121. 1913. – 1974: c. *Șpring* {Spring kzs. faluja} 1981: Ș [35 C]

Árvahegy * Ar (Lippa-DK, Soborsin és Áldásos közt) 1510: *Árvahegy* (Márki II/1. 192). – Su 2: 291.

Árvátfalva Uh (Székelyudvarhely-D hrs) 1566: *Arwatfalwa* (SzO II. 221). 1614: *Árvátfalva* 12 családfő (Uh 32). 1808: *Árvádfalva* (10). *1819: *NagyLajos*, a *Lear király* egyik fordítója (–1893) 1861: *Árvádfalva Uh* (27). 1888: ≈ *Udvarhelyi js* (Je 218). L 1910: 215 (m), 1992: 88 (Le).

1913: Árvátfalva Uh vm (Az). – Arbat, Arbateni, Arvatfalău > Arvățeni = Su 1: 46. 1566–1854. [37 A]

Arx Nova 1584 Do : Szamosújvár.

Aszalósfő hn 1461: *Azalosfew* nevű föld Lele határán (KmJkv 1592).

Asszony * **Ar** (Vinga-É: Su) 1454: *Azony* (Cs 1: 766). 1539: *Azsony* (Borovszky: Csanád II. 20). – Su 2: 291.

Asszonyerdeje 1329: *Azunerdeye* Gyeke (Do) hr: a falu kezdetben – legalábbis részben – királynéi birtok volt (Gy 2: 70).

Asszonyfalva 1. * **Ko** {Neve királynéi birtokra utal} (Zsuk és Kályán környékén) 1467: p. *Azsonfalwa*; 1516: ≈. Suki, Pongrácz, Somkeréki Erdélyi, Geszti, Sándorházi ~ S. Porkoláb, Ombozi ~ O. Kisfaludi-birtok (Cs 5: 329). 1468.III.23.: *Azsonfalwa* volt Suki egészbirtokot Csupor Miklós kapta királyi adományul (1797); 1474.V.31.: Sukiak tiltják Mátyás királyt attól, hogy *Azsonfalwa*-i részüket eladományozza (2148); 1481.VI.18.: Somkeréki Erdélyi János fe: Jusztina ≈-i részét is féjének, mindkettőjük magtalan halála esetére pedig férje testvéreinek: Tamásnak és Miklósnak vallja (2323). Ld még KmJkv II. 840. 1808: *Asszonyfalva* h., *Predaj* val. Praedium, junct. cum Alsó Sük C. Ko. – Su 2: 291. 1467–1496.

Asszonyfalva 2. **Me** (Medgyes-DNy) 1305: *Assomfalva*. Apafi-birtok (An 1: 722). A középkorban szabad szász falu volt. XIV: Ev. erődtemplom (gótikus). 1516: 61 adófizető, 1 diák (Tonk). 1808: Asszonyfalva, Frauendorf, Froue (10). 1861: ≈, ≈, Freu **Me** (35). 1888: ≈ (Frauendorf, Fr{u}a) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 218). L 1910: 1624 (n, r); 1992: 2247 (Le). 1913: Asszonyfalva NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Frăua, *Af*, *Fd*, L 1519: 727; n (76). > Axente Sever = Su 1: 49. 1305–1854. [35 B]

Asszonyfalva 3. **To** (Kolozsvár-DNy, Magyarléta déli hrs) 1456: p. *Azonnfalva*, *Assonfalwa*; 1500: p. *Azsonfalwa*. ♠Léta vár tartozéka volt (Cs 5: 692). 1640 Hévaszamos: Fugitiv. Czuka Georgy marhástól *Azsonyffaluan* vagyon (Gyalu 60). 1652: *Azsonyffalua integra*. Gyalui vár birtok. Fülep János falusbíró, Demjen Simon, Pele János, Mercze László, Moldouai Koztin, Vaczkan János, László Tivadar Hi sunt jurati. 32 csf (1 özvegy) 31x2 = 62 + 5 házas = 72 + 3 öcs + 2 fiú = 77 + 33 fiú {és 33 leány} = 143 lakos; 1 béres Sukon, 1 falusi csordapásztor, 1 kenéz az Curiához, 2 ménespásztor Sukon, 1 molnár; 1 major és 1 pásztor s 1 pakulár Sukon a havasalföldi juhok mellett, 1 szabados. Fugitivus: 1. Huszár Illés Keotelenden lakik. Fundus Sok. A Suki Curiahoz vagyon egy darab rét a Paduraban ... A Visai határon vagyon két erdeje is az Fejedelemnek, czere erdőnek híják. Szabados az Azzonyfaluiaknak is hordani ... A Suki határon egy hasonló Czere erdő, ezt is ők szabadosan hordják ... Decimae: Semmiféle gabonából dézmát nem adnak, hanem tavasszal minden 20 bárányos juhtól egy bárányos juhot; meddőből is 20-ból egyet, ha 20-ra nem telik, váltópénz den. 2. ... (Gy 140-142). 1808: Asszonyfalva, Szecsel (10). 1861: ≈, Szetsel To (9). 1888: ≈ **TA** Alsójárai js (Je 218 & Af-Havas telep, Bakkpatak). {Más:} 1888: Havas-Asszonyfalva, telep (t) Asszonyfalva **TA** (Je 364). 1913: **Havasasszonyfalva** TA vm (Az). – 1909/19: Säcel, *Af*, & Muntele-Säcelului (Asszonyfalvahavas), L 657: r 599; c, m (151). = Su 2: 102. 1456–1854. [22 D]

Asszonyfalvahavas TA (Járabánya-ÉNy) 1888: Aasszonyfalva-Havas telep, Asszonyfalva tartozéka (Je 218). 1909/19: Asszonfalvahavas (151). – Muntele Säcelului = Su 1: 411. 1956. – 1974: c. Băișoara {Járabánya kzs. faluja} [22 D]

Asszonylaka 1. * **Ar** (Arad-DK) **1238**: t-m ad 7 aratra, que est iuxta Morisium, contiguam v-e ... *Assunlaka*, cum hominibus castrensiis; 1333–4: Nicolaus (**sacerdos**) de *Azumlaka*. Eredetileg **királynéi** birtok; 1238 előtt már az **ispotályos keresztesek** kezére került. 1238-ban a király

ezzel határos 7 ekényi földet ad a kereszteseknek a Maros partján a rajta lakó várnépekkel együtt. E 7 ekényi föld később Kisfalud; itt volt az asszonylakai rév. Papja 1333: 32 báni, 1334 II: 10 báni pápai tizedet fizet. 1723., 1761. tk: *Asonlak* psz. Helyén létesült falu: Ibéd > Réthát (Gy 1: 172).

1445: *Assonlaka*; 1478: *Azsonlaka* nemesi névben (Cs 1: 766. A mai Fiskut mellett ény-ra). – Su 2: 291. 1238–1478.

Asszonylaka 2. Kr (Denta-K) 1323: p. *Ozunlaka ~ Ozunloka ~ Ozonloka*; 1389: p. *Azonlaka*. **Királynéi** birtok és lak lehetett. 1323-ban a király az erményi uradalommal együtt Magyar Pálnak adományozta, és Erménnyel közös határát leírta (ld. ott). Versectől ÉÉK-re kereshető. Mivel az Erménytől Ny-ra fekvő (*Mező-)*Somlyó neve *Sümeg ~ Sumiga* alakban maradt fenn, feltehető, hogy a Sümegtől K-re, a régi Ermény felé elterülő Asszonylaka nevének szókezdő A nélküli *Szomlak* (vö. *Asszonyfalva > Szomfova* Gy I. 708) alakjából lett a *Szemlak* ill. *Semlak* név. Utóbbi ma kzs. Dentától K-re: 1808: Nagy-*Semlak* h., *Gross Schemlok* g., *Morava* val. Hnt. 1858: *Szemlak* (*Gross-*). Hnt. 26: *Mezősolyó*, R. *Şemlacul mare*. (Másként: Krassó II/1. 12; Cs II. 98; Su II. 381.) – Su 2: 291. 1389. {Ezeres mellett, Resicabánya közelében} > *Şemlacu Mare* [42 A]

Asszonynépe Fe (Enyed-K, Lapád-ÉK) 1177: v. *Ultra Silvas ... Ascen nepe* (Gy). =: *Ascennepe* (Er I. 14). 1317: pr. *Azunnepe*; 1319: *Benedictus sacerdos* de v. ≈; 1332-5: ≈ ≈ de *Azunnepe*, *Petrus de Azumepe*. Neve szerint eretileg **királynéi** birtok volt. A XII. századtól az aradi **prépostság** faluja. Papja 1332.I: 4 gs, 1332.II: 30 d, 1333.I: 14 d, 1334.II: 2 gs, 8 d, 1335.I: 20 d pápai tizedet fizet (Gy 2: 131). 1461: c. q. de *Azonnepe* (Su). XVII–XVIII: erős magyar kismemesi közössége **református** és **unitárius**. 1808: *Asszonynépe* h. 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ (Frauenvolk, Aszinipu) **AF** Nagenyedi js (Je 218). L 1910: 640 (r, m); 1992: 230 (Le). 1913: *Asszonynépe AF* vm (Az). – 1909/19: *Asinip, An, Fv*, L 604: 454; m, n (10). = Su 1: 46. 1202–1854. [35 A]

Asszonypataka (Rivulus Dominarum) Sza > Nagybánya.

Asszonyrét < Ó- és Új-Asszonyrét **Szö** (Orsova-DNy) 1598: pr. *Ogradenia*, 1690–1700: *Ogradenij*, 1774: *Ogradina* (Pesty: Szörény II. 383). 1808: *Ogradina* (119). 1888: Ó-Ogradéna (Ó-Ogradina) **KrSzö** Orsovai js (Je 547). 1913: **Óasszonyrét** **KrSzö** vm (Az). 1828: Újogradina, Frauenwiese (Nagy II. 203). 1888: Új-Ogradina (Frauenwiesen) **KrSzö** Orsovai js (Je 702). 1913: **Újasszonyrét** **KrSzö** vm (Az). – *Ogradena* = Su 2: 10. 1598–1840. – 1974: » Ieşelnița {Dunaorbász} I: [55 A]

Asszonyvására (Forum Reginae) Bi (Várad-ÉK) 1203: *Forum Regine*; 1268: *Ahunwasara*; 1272–90: IV. Lad: Dat. in *Azunvasara*; 1336–7: Johannes (*sacerdos*) de v. *Azzunuisari*. 1203-ban Imre király a bihari vásárvámok 2/3 részét a váradai püspöknek adta, kivéve a **királyné** vásáranak vámját. 1268-ban IV. Béla e birtok ügyében úgy dönt, hogy É-i része, mely a kihalt királyi csöszöké volt, Toboli Ilarus fia Marcellnak, D-i része, mely hajdan a királyi tárnokoké volt, Jakab tárnoknak jut. 1272 és 1290 között IV. László itt adott ki oklevelet. Papja 1336: 4, 1337: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 595). Később a Váradhegyfoki premontrei **konvent** birtokolta (Le). 1435, 1466: *Azsonwasara* (Cs 1: 602). 1600 k: Fráter-kastély; XVIII.v.: **Ref. templom**. 1808: *Asszonyvására* h. 1851: ≈. Lakja 1200 **ref.** és 80 **r. kath.**, s mind a két felekezetnek jeles anyatemploma van itt. Rétjei az Ér mentiben kövérek; szőlőhegye híres bort terem; szántóföldjei is gazdagok. Bírja a praemonstrati szerzet váradhegyi prépostsága (Fé 1: 56). 1888: ≈ Bi Székelyhidi js (Je 218 & Csendovai t). L 1910: 1142 (m); 1992: 634 (80% m) (Le). 1913: *Asszonyvására Bi* vm (Az). – *Asonvaşar > Târguşor > Tîrguşor* = Su 2: 197. 1203–1851. [11 A]

Aszó 1. BSz (Kolozsvár-É, Alparét-Ny) 1314: *Wssyway*. Aba nb. Chente (ds) János fia János Cseh birtokot Hontteleke és Mikusteleke földbeli részekkel együtt Aszó, Csobánka és Semesnye birtokért 70 M fejében Lőrincnek örökíti (An 3: 869). 1378: *Bebek*-birtok; 1470: Pongrác Jánosé. 1523.XI.7.: *Ozway* Somi Gáspár birtoka (KmJkv (3962); 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsár fe: Somi Anna *Ozway* birtokbeli része negyedét leköti férjének (5299). XVI–XVII: Báthory, Balassa, Csáky-birtok. 1658-ban elpusztult. 1730 után románok lakják. 1733: *Oszvay*, 1750: *Oszvaly, Ohaj*, 1760–2: *Oszvai*. 1808: *Oszvaj, Oszojul ~ Oszvály* (122). 1822: **Ort. fatemplom**. 1861: *Ocsvaj, Oszvoj BSz* (19). 1888: *Oszvaly* (*Oszoly, Oszoja*) **SzD** Csákgorbói js (Je 559). L 1910: 432 ; 1992: 224 (Le). 1913: *Aszó SzD* vm (Az). – 1909/19: *Osoiu, A*, L 393: r 382 (128). > *Osoi* = Su 2: 21. 1314–1854. – 1974: c. Cherechiu {Kiskereki kzs faluja} [12 D]

Aszó 2. * Te (Temesvár táján) 1337: *Azaw* (Tr). – Su 2: 291.

Aszódpaták Gy/Cs 1956: *Aszódpaták*. – Píriul Asodului = Su 2: 45. 1956. – 1974 » Tulgheș {Gyergyótölgyes} T: [25 B]

Aszóirtás Bi (Várad-KDK, a Királyerdőben, a Fekete-Körösbe ömlő Aszó völgyében) 1552: *Lazwr, Kyszohoda*. (Jakó 290, 358). 1692: *Szohodol* (Mezősi 118). A XVIII. században a váradi püspökség telepítő román vajdának emberei lakták. 1808: Lazur (Szohodol-) (96). 1888: Szohodol-Lázur Bi Belényesi js (Je 666). L 1910: 1368 ; 1992: 397 (Le). 1913: Aszóirtás Bi vm (Az). – Sohodol-Lazuri > Sohodol = Su 2: 139. 1552–1913. [21 A]

Asztag-hegy Hsz 1808: *Asztag* h. Mons. S. Hsz.

Asztrág * Fe (Gylafehérvár-DNy hrs a Maros j. p.) 1274: t. *Astragh*. A Poklospatak falun átfolyó patak őrzi nevét. (Gy 2: 181. Pklospatak). = ≈ (Tr). – Su 2: 291.

Aszúág 1391: *Azzywag* > Szivágy : a Szilágy patak b. o. mellékzive. Szélszeg közelében torkollik. – Asuaj

Aszúág * Fe (Vizakna-ÉK, Bolya mellett) 1366: p. *Azyoag* (Ub I. 242). – Su 2: 291.

Aszúág 1. (Oszivágy) * Kr (Resicabánya-NyDNy, Forotik-ÉNy) 1323: p. *Ozywag*; 1428: *Ozyagh iuxta Ozyaghpathaka*. 1323-ban kapják a királytól Szalók nb. Him fiai: László, Pál és János a Remete (Te vm) birtokon kívül Karulos, Csécs, Aszúág, Bokorán, Szörén(d), Egres és Perdő birtokot. Ma hn Forotic határában ÉNy-on 1884. tk: *D(ealul) Osiacu* és DNy-on *V(alea) Oșacului* (Gy 3: 478). 1488: *Azwagh* (Cs 2: 98). – Su 2: 381. 1323–1488.

Aszúág 2. Sza>KSz 1. (Nagybánya-DNy, a Szilágy-patakba ömlő Szivágy mentén) Az erdői uradalom keretei közt a XIII–XIV. században keletkezett falu. A XIV. század végén a Drágfi-faluk sorában román lakossággal, kettős település alakjában kerül elénk, 1391: p-es **Olachiales** duo *Azzywag*. Később inkább Közép-Szolnokhoz számít (Maksai 217. Szivágy). 1424: *Also Azywagh* (Petri IV. 606). A XVI. században Gyulafi-birtok. 1682-ben elpusztult, 1715 u. románokkal települt újra. Bornemisza, Gyulay, Bethlen, Thorotzkai, Teleki család és több román kisnemes birtoka. 1733: *Aszsuadsul de Dsós*, 1750: *Also-Aszovacs*, 1760–2: **Alsó Szivágy**. 1772: **Görögkatolikus fatemplom**. 1808: Szivágy (Alsó-), Szovász de dzsosz (162). 1888: A-Sz **Szi** Szilágycehi js (Je 210 & Rogyina psz). L 1910: 1033; 1956: 822 (Le). 1913: **Alsószivágy** Szi vm (Az). – 1909/19: Asuagiul-de-jos, *Asz*, L 970: r 939; zs, m (10). > Asuajul de Jos = Su 1: 46. 1391–1854. > Asuaju de Jos [12 A]

Aszúág 3. Sza>KSz 2. (Alsószivágy-ÉNy hrs) 1391: p-es **Olachiales** duo *Azzywag* (Maksai 217). 1424: *Felse Azywagh* (Petri IV. 606). 1733: *Aszsuadsul de Szusz*, 1750: *Felső Aszovacs* 1760–2: **Felső Szivágy**. 1808: Szivágy (Felső-), Szovász de szusz (162). 1888: F-Sz **Szi** Szilágycehi js (Je 328). 1913: **Felsőszivágy** Szi vm (Az). – 1909/19: Asuagiul-de-sus, *Fsz*, L 1478: r 1401; zs, m (10). > Asuajul de Sus = Su 1: 46. 1391–1854. > Asuaju de Sus [12 A]

Aszúbeszterce (Arida Bistricia) (Beszterce-ÉK, a Kelemen-havasok ÉNy-i lábánál, a Beszterce Aszú-Beszterce nevű mellékága partján) 1332–5: Hermanus **plebanus** de *Amda* {! : Arida} *Bystricia* [...], Johannes de *Anda Bystricia*; 1453: v. *Azyw-Bestricie*. Papja 1332.I: 1 lat, 1333.II: 1 lat, 1334.I: 4, 1334.II: 2, 1335.I: 2, 1335.II: 1 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 558). A középkorban szabad szász falu volt. 1587: Arida Bistricia in auro cuso fl. 3 solvit (Dé 71). XVII: Ev. templom. XIX: **Ort. templom**. 1808: *Beszterce (Kis- vel Aszu-)* h., *Klein Bistritz* g. 1861: Aszú-Beszterce, ≈ Be (39). 1888: A-B (Klein-Bistritz, Dorolea) **BN** Jádi js (Je 218). L 1910: 820 (n, r); 1992: 813 (Le). 1913: Aszúbeszterce **BN** vm (Az). – 1909/19: Dorolea, *Ab* (Kisbeszterce), *Kleinbistritz*, L 868: r 151; n (67). = Su 1: 207. 1332–1854. – 1974: c. Livezile {Jád kzs faluja} [14 C]

Atosfalva Msz (Marosvásárhely-KDK, a Szovátai úton) 1567: *Atosfalwa* (SzO II. 217). 1614: Atosfalva 17 családő (Msz 83). 1760–2: *Atosfalva*. 1766–1850: Atosfalva hét **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 122). 1808: Átosfalva (10). 1888: Atosfalva **MT** Nyárádszeredai js (Je 218). L 1910: 342 (m), 1956: 1734 (Le). 1913: Atosfalva **MT** vm (Az). – Atosfalău > Hotești = Su 1:

296. 1567–1854. – » Atosfalva + Csókfalva + Székelyszentistván: Hármásfalva. – Trei Sate – 1974: c. Ghindari {Makfalva kzs faluja} [24 D; L]

Atya Sza (Szatmárnémeti-ÉNy) 1314: *Atha* Rozsály hrs (An 3: 857). A Gutkeled-nemzetség birtoka, szamosháti uradalmuk egyik régi települése; 1314-ben a Tiba-ág felosztja, új tulajdonosa, a Zajtaiakkal közösen birtokló Atyai család ide költözik s a falut kihaltáig kezében tartja. Később a rokon Gacsályi (1476) és Rozsályi Kun család (1524) birtoka (Maksai 111). XV: **Ref. templom**. 1808: Atya ~ Atyha (10). 1888: ≈ Sza Csengeri js (Je 219). L 1910: 676 (m); 1992: 355 (70% m) (Le). 1913: Atya Sza vm (Az). 1920: **határfalu** – Atea = Su 1: 47. 1314–1851. [I D]

Atyás 1. Bi (Szalonta-ÉÉNy) **1283**: p. *Athas*; 1332–6: Johannes **sacerdos** de v. *Athas*. A Zovárd-nem birtoka. 1283-ban az elhalt Thanch fia Fülöp és Mortun fia Lőrinc itteni földjén a rokonok: Bench, Miklós, Budun és Apa fiait osztoznak. Papja 1332: 2 gs, 1336: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 596). 1401, 1483: *Athyas* (Cs 1: 602). 1403: Gyula városé, majd Maróti-birtok. 1488: Ugriaiak részirtokosok. 1495.III.18.: Nagyugrai Pál *Athyas*-i részét zálogba adja fe: Anasztáziának, apósának: Teremi Péter kolozsvári polgárnak s családjának (KmJkv 2944); 1530.VI.17.: Marcellházi Tanka János szentmihályfalvai {Asz} plébános távol levő apai jószágait, köztük *PwzthaAthyas*-t oltalmazás végett Iklódi Fodor Istvánra bízta (4306). 1808: *Atyás* h., *Átyies* val. 1888: Atyás Bi Cséffai js (Je 219). L 1910: 653; 1992: 225 (Le). 1913: Atyás Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ateaş, *Biharatyás*, L 605: r 577 (10). = Su 1: 47. 1283–1913. [20 A]

Atyás 2. Bi 1808: Atyas (10). Hnt. 13: Atyápuszta » Nagyszalonta.

Atyha Uh {< szn. 1217: *Atha*; Valkó vm-ből hozott név: 1275: *Atyha*} (Korond-Ny, 790 m dombos fennsíkon; É: Alsósófalva, DNyNy: Etéd és Küsmöd, D: Firtosvár-alja és Énlaka hrs) 1437: haragnfelirata: **ANNO DOMINI MILLESIMO CCCXXXVII** (Orbán B. I. 140). A Szentegyház-as-dombon 9 falunak volt temploma; a reformáció előtt már csak három falu: Atyha, Korond és Pálfalva maradt együtt. 1536: *Atia* (Q 2: 450), 1567: *Attijha*. 42 szabados porta (SzO II. 220), a falu legjelentősebb birtokosa a fejedelem (SzO IV. 41). 1614: Atyha 21 családfő (Uh 81). Háromszori valláscsere után visszatér a **r. kat**-ra. 1625.III.15: Bethlen Gábertól egyházi önállóságot nyer. 1635: Kovács János öccse **schola mester** (SzO). 1651: II. Rákóczi György fejedelem megerősíti egyházi önállóságát. Ez évben templomot építenek. 1704: 24 atyhai Pekri Lőrinc udvarhelyszéki seregében. 1795-99: mai templomának építése. 1808: Atya ~ Atyha (10). Ez időben fellendül fazekassága. 1861: Atyha Uh (27). 1867: templomtűzben elpusztul régi haragja. 1888: Atya (Atyha) Udvarhelyi js (Je 219). Határában Firtos vára. 1913: Atyha Uh vm (Az). L 1900: 1536; 1910: **1609**; 1930: 1276; 1950: 1565; 1960: 1229; 1980: 417. Elvándorlás: 455 család (1302 fő) atyhai élt erdélyi városokban (TZ). L 1992: 341 (99% m) (Le). # Tófalvi Z.: Korunk Évk 1982. Janitsek J., Szöcs L.: *Atyha jelenkori és történeti hely- és családnevei*. Bp 1998. – Atia = Su 1: 47. 1567–1854. – 1974: c. Corund {Korond kzs faluja} [24 D]

Aurarest * **Kr** (Lugos-ÉK, Bukovec és Bozsor közt) 1717: *Aurarest* (Pesty: Krassó II/2. 12). – Su 2: 291.

Auraria major (1808) : Abrudbánya.

Auraria minor ~ Auropolis (1808) : Zalatna 1.

Auraria Villa : Villa Auraria (1808) : Zalatna 2.

Auratus 1808: *fl.* Auratus To (10). ~ **Aureus** : Aranyos folyó.

Aurélháza Tt (Temesvár-DNy, a Béga-csatornától D-re) 1843: a kincstár telepítette, elsősorban magyar dohánykertészekkel. Nevét gr. Dessewffy Aurél tiszteletére kapta. L 1910: 1135 (m, n), 1992: 520 (43% m) (Le). 1913: Aurélháza Tt vm Csenei js (Az). – Rautendorf – Aurelhaza > Răuț > Răuți = Su 2: 72. 1843, 1913. – 1974: c. Uivar {Újvár kzs faluja} [31 C]

Aureus : Aranyos.

Auropolis (1808) : Zalatna 1.

Avas 1. Avas-hegység, Máramaros déli hegyvonulata 1389: *Avas* (Gy 4: 111/2).

Avas 2. ~ **Avasság** tájegység: Alföldre nyíló hegyi medence az Avas-hegység aljában (Sza vm). Falvai a középkorban a szatmári kir. vár uradalmához tartoztak. Lakosságának többsége román. Magyar lakossága a medence középső részén, a Túr és a Tálna patakok mellett Avasújváros, Kőszegremete és Vámfalu községekben él (K. L. 59). Avas > Oaş.

Avas 3. * **Ar** (Soborsin-ÉK) 1479: *Awas* Váradja vár 37. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 291. Helyén létesült Torjás falu.

Avas 4. Hu (1526) : Abucsa.

Avasfalva Kr-Hu-Te (Lugos-ÉK, Facsád-DK) 1514: *Branesth* (Pesty: Krassó II/1. 29) Hunyadi, Brandenburgi; Jósika, Török-birtok (XVI. v: Hu, XVII: Te vm) A XVII.v. elpusztult; **románokkal** telepítették újra. XIX. szd: kincstári birtok. 1808: Branyest, Branyesti (26). 1888: ≈ **KrSzö** Facseti js (Je 257). L 1910: 685 ; 1992: 562 (Le). 1913: Avasfalva KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Brăneşti, B, L 673: r 664 (28). = Su 1: 103. 1514–1913. –1974: c. Făget {Facsád kzs faluja} [33 C]

Avasfelsőfalu Sza (Szatmárnémeti-KÉK, az Avas-hegységtől D-re, Újváros-ÉK 12 km, a Szigeti úton) {1250 u.} Ez az avasi Móric-telep a Túr-patak völgyében felfelé haladó magyarság utolsó állomása. Magyar lakossága a románokkal együtt vagy valamivel előttük, a XIII. század közepe után vetette meg a lábát, de meglehetősen számban élt itt még a XV. szd végén is (Maksai 136). 1490: *Felswfalw*. Szinér vár tartozéka (Cs 1: 474). Morócz, Báthory-birtok; Teleki, Kornis, Wesselényi, Vécsey, Károlyi rb. 1808: Felsőfalu, Negresti (53). **Krisztus Király-templom** (RKNt 1999). 1888: A-F **Sza** Szinérváraljai js (Je 219). Az Avas-vidék központja. Építőanyag-, fafeldolgozó és ruhaipar. L 1910: 3253 (r, m); 1992: 14 635 (Le). 1913: Avasfelsőfalu Sza vm (Az). – 1909/19: Negreşti, *Aff*, L 2725: r 2200; zs, m, c (121). = Su 1: 423. 1490–1851. > 1981: Negreşti-Oaş [2 D]

Avashely Za (Borossebes-K, a Sebes bp-i Dézna és Décse közt) 1553: *Avashely* (Márki II/1. 222). – Su 2: 291.

Avas-Köhát: harmadidőszaki vulkanikus hegység az Észak-Keleti-Kárpátokban, a Tisza, a Mára és a Túr között. Lm: a Péter-csúcs (1120 m), a Cigány-hegy (1224 m) és a Fekete-csúcs (1232 m) a Köhát-gerincen. – Munţii Oaşului.

Avaspatak Ug (Szatmárnémeti-ÉK, az Avas-hg Ny-i lábánál, Nagytarna-D hrs) 1378: *Zarazpatak*. A Perényiek telepítették. Első lakói ruszinok és vlachok voltak, a XVIII. század óta **románok** lakják. 1808: Szárazpatak, Suchypotok, Valleszaka (153). L 1910: 930 (r, m); 1992: 1335 (Le). 1913: Avaspatak Ug vm (Az). 1920: **határfalu**. – Valea Seacă = Su 2: 232. 1378–1913. [2 A]

Avasújfalú Sza (Avasfelsőfalu-ÉK hrs a Köhát lábánál) 1493: *Wyfalw* Szinér várához tartozott (Cs 1: 488). Nagybánya város birtoka; XVI–XVII: Morócz, Báthory, Lónyai, Wesselényi s más birtokosé. Közélemben Munnier-kastély (XIX. szd). 1808: Újfalú (Avas-), Certere ~ Csertyese (175). L 1910: 1684 (r, m, n); 1992: 3343 (Le). 1913: Avasújfalú Sza vm (Az). – 1909/19: Certeze, A, & Huta, L 1842: r 1629; zs, m (41). = Su 1: 134. 1490 Awas, 1493 Vyfalw, Wyfalw {Csánki !}, 1828. [2 D]

Avasújváros Sza (Szatmárnémeti-K 36 km, az Avas-hg Ny-i oldalán, a Túrba ömlő Tálna völgyében) Az Avasság legelső, még a románok megjelenése előtt kialakult települése ... Az uralkodó **1270**-ben mint kihalt ember birtokát adta a Móric-család őseinek. A Móric-birtoktest hegyvidéki részének egyik legnépesebb s a jobbágynevek bizonyossága szerint a középkor végén teljesen magyar jellegű telepe. 1512-ben egyházát **Krisztus Szent Testéről** nevezték (Maksai 227). 1270: *Nova Civitas* (de *nova ciuitate*), 1370: *Wynarus*, [: *Wywarus*] (Tr). 1490: *Awas* Szinér várához tartozott (Cs 1: 470); =: *Wywaros* Szinér várához tartozott (Cs 1: 488). Utóbb Báthory, Wesselényi-birtok. XV: **Ref. templom** (reneszánsz). 1633: **mezőváros** nevezetes vásárokkal, 1686: **ref. zsinat** színhelye. 1808: **opp**. Újváros (176). 1888: A-U Szinérváraljai js (Je 219). 1897-ben

tagosóják határát, így alakul ki egy-egy 800 holdas (Grósz Áron) és 300 h (Nagy Bálint), négy 80 h (két Teltscher, Nyáguly Mihály, Perecz Lajos) birtok; 30-40 holdas gazda lett nyolc (Bak Imre, Cseh Márton, Dóczy Péter, Dudás Pál, Ferenczi István és Károly, Istvánfi Ferenc és József); 10-30 holdas hat; a többinek 6-10 h jutott (Kós). **Szent József, a munkás-templom**, b: V.1. (RKNt 1999). Az Avas vidéki román néprajzi táj egyik központja. L 1910: 2062 (m); 1992: 2470 (76% m). 1913: Avasújváros Szavm (Az). – 1909/19: Ioarăș, A, L 1822: r 217; m, zs (97). – Orașul Nou = Su 2: 17. 1270–1913. > Orașu Nou [2 C]

B.

Bába BSz (Dés-ÉNy, a Szamostól É-ra, a Galgó–Magyarláros úton) 1357: *Babapataka*. (Anjou VI. 549) Csicsó vár jobbágyfaluja. 1405: *Baba* (Kádár II. 83) Bánffy-birtok; 1467: Szerdahelyiek birtoka; 1579: *Babapataka*, 1663: *Babafalva* (Kádár). 1793: Rhédey Ádám és Wesselényi Farkas birtoka. A XIV–XVIII. században a lakosság ősi foglalkozása mészégetés volt. XVII: **Ort. fatemplom**. 1808: Bába (10). 1861: ≈ BSz (17). 1888: ≈ **SzD** Nagyilondai js (Je 219). L 1910: 669, 1992: 567 (Le). 1913: Bába SzD vm (Az). – 1909/19: *Baba, B*, L 608: r 588; zs (10). = Su 1: 50. 1357–1854. –1974: c. Coroieni {Karulyfalva kzs faluja} [13 C]

Babafalva 1. Sza (?) 1478: *Babafalwa*. A meggyesaljai Móricok avassági falvai közt egyetlen alkalommal felsorolt, ismeretlen fekvésű falu. Lakói vegyes năpisegűek (Maksai 111). – Su 2: 292. {Talán Kisbábony}

Babafalva 2. KSz (Csánki) : Aranymező.

Bábahalma Kü (Dicsőszentmárton-NyÉNy) **1278**: cum v. *Mouch* (Gy); 1278: ≈ (Er I. 362). 1332: Joannes **sacerdos** de *Babalhalma*. Dicsőszentmárton 1278-i határleírása szerint ettől ÉNy-ra, Kocsárd és Dombópataka között Mócsfalva feküdt. 1332-ben már mai nevén szerepel; papja 1332 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 547). Vsz szász lakosság (Le). 1278: v. *Mouch* (Cs 5: 887. (Dicsőszentmárton táján eltűntnek írja). 1348: magnus mons *Hegesholm* alias *Babaholm*; v. *Babahalma*; 1461: c. q. 1505: *Babahalma*. Kendi, K. Baládfi, Dobokai, Eczeli Tabiási-birtok (1332–1505. Cs 5: 867). 1468.II.22.: Dobokai László *Babahama*-i birtokrészét 240 arany Ft-ért örökjogon átengedi Eceli Tabiási Györgynek (KmJkv 1790). 1808: *Bábahalma* h., *Rupsdorf* g. 1861: ≈ Kü (7). 1888: ≈ (Bodohalma) **KK** Radnóti js (Je 219). L 1910: 1316, 1992: 1480 (Le). – 1909/19: Bobohalma, *Bh*, L 1261: r 1189; m, zs (27). = Su 1: 85. 1332–1854. – 1974: or. Tîrnăveni {Dicsőszentmárton vs faluja} [23 D]

Babatelke KSz (Csánki: Bábca) ld Babod.

Bábca KSz (Hadad-ÉNy) 1383: villa **olachalis** *Babos* (Petri III. 93), királyi birtok, román falu. A-, F-, K-, N-Babócsa. XV–XVI: Drágfi, Báthory, Kusalyi Jakcs, Gyulaffy-birtok. 1461.I.2.: *Babocza* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv (1497); 1461.III.23.: K. J. János tiltakozik amiatt, hogy Béltéki Drágfi Miklós elfoglalta *Babocza*-i részét, amelyet ő örökjogon Jakcs Péternek engedett át (1530). 1650 körül pusztta, a XVIII. század elején települt újra. 1808: Babocza ~ Babocsa, Bapcza (10). 1815: **Ort. fatemplom**. 1888: Bábca (Babtia) **Szi** Szilágycsehi js (Je 219). L 1910: 1088, 1992: 1053 (Le). 1913: Bábca Szi vm (Az). – 1909/19: Babța, *B*, L 944: r 906; zs, m (10). = Su 1: 50. 1383–1854. – 1974: c. Bogdand {Bogdánd kzs faluja} [12 A]

Babecz Ko (1808) : Báboc 2.

Babi hegy BSz 1808: *mons Babi* BSz (10),

Babna (azonosíthatatlan hs) 1291: *Babna*-i Gergely comesnek Szilasiak visszaadták Köbli nevű öröklött földjét; ld Szilas Za (Er I. 499).

Báboc 1. Do (Bonchida-Ny, a Borsai-patak j. o., a Páncélcsehi úton) 1325: t. *Babuch* ~ *Bobuch*. Szalók-nembeli Simon bán fiai kettéosztják (Gy 2: 59). Hosszú ideig pusztta (1441). 1445.XII.2.: *Babothz*-on Szentmihályteki Tompa rb (545); 1468.II.22.: Eceli Tabiási György *Babocz* nevű birtokát 100 arany Ft-ban elzalogosítja Veresmarti Czikó Mihálynak (1791); 1477.XII.10.: Somogyomi Péter *Babocz* felét zálogba veti Zalai Lászlónál (2249). **1587**: *Babocz*. – E: fl. 6. A: fl. 2 (Dé 38). 1635 Harcó (Msz): Barlabás András drabant Babocson lakik Colos Varmegieiben (SzO). A XVIII. században magyar kisenemesek és magyar jobbágyok lakták. Később **román** parasztok költöztek ide. 1808: *Babucz* h. 1861: ≈ Do (15). 1882.IV.11.: Szakács István kolozskalotai esperes Vistán esketi Kósa Károly babucz **ref.** lp-t és Kónya Marit, Kónya János vistai lp leányát. 1888: ≈ **Ko** Kolozsvári js (Je 220). 1904: 47 **ref.**, Ördögkeresztúr szórvány. L 1910: 361 (r, c), 1992: 212 (Le). 1913: Báboc Ko vm (Az). Középkori gótikus **ref.** templomát 1927 k.

lebontották, Sipos Dávid faragta szószékét és Umling Lőrinc festette rekeszes mennyezetét Nyíró József plébános közbenjárására a kidei római katolikus templomba vitték. – 1909/19: Băbuț, *Babucz*, L 347: r 266; m, zs (11). > 1956: Băbuțiu = Su 1: 60. 1344–1913. – 1974: c. Vultureni {Borsaujfalu kzs faluja} [22 B]

Báboc 2. * **Ko** (Bedecs és Inaktelke hrs) 1441: pr. *Baboch*. Mikola-fiak birtoka volt (Cs 5: 329). 1441.IV.29.: Gyerővásárhelyiek tiltják a Gyerőmonostoriakat *Babuch* prérdiumbéli részük elfoglalásától (KmJkv 303. Bábuc). 1808: pr. Babecz (Λ Bedecs) (10). Hnt. 13: » Bedecs Ko vm. – Su 2: 292.

Babod * **KSz** (Derzshida hr Szi) **1213**: *Babud* faluból való György poroszló Váradra kísér Gyúró falubeli pereseket; 1215: ≈: György és Cubuchi nevű poroszlója a VáK előtt kijelentette: szolgája erőszakos elvitele miatt Angelus, a szolnoki curialis comes előtt pert indított a Gyúró falubeli Somu ellen. Somu viszont azt mondta: nem áll az említett bíró színe elé, mert nekik más a bírójuk és poroszlójuk (Er I. 53, 76). 1262–1510 (Petri III.35). 1475: *Babathelke*, 1479: *Babodtheleke*, 1486: *Babuchtheleke*, 1492: *Babwthelke* (Cs 1: 551. Babatelke. A mai Bábca, Girókuta mellett, amellyel együtt fordul elő). {!} 1486.X.11.: *Babwchthelek*-en Majádi, Szakácsi és Ilosvai részirtok (2617); 1492.X.13.: Ilosvai Gerbert Tamás *Babwthelke* birtokbéli részét zálogba veti Bátori Andrásnak (2820); 1499.XII.14.: *Babudtheleke*-n Ilosvaiak birtoka (3116); 1507.VII.14.: Ilosvai Gebert Mihály és fe: Ilona *Babudthelke* {s más} birtokbéli részeit zálogba adják Ilosvai Majádi Istvának és Gergelynek (3423); 1529.V.5.: néhai Majádi Gergely *Babwdthelke*-i része testvérét: Majádi Jánost és fiait illeti (4259); 1544.VI.12.: *Babwthelke*-n Lompéti Majádi ösi jogon részirtokosok (4825); 1550.V.10.: *Babwthelke* prérdiumot Dobay János dési kamarás zálogból visszaadja fe: Domahidai Gut Annának (5026); 1551.IV.22.: Uő ≈ prérdium területén lévő négy puszta jobbágytelkét, 18 hold szántó földjét és két wythorna szénafüvét cserébe adja Ilosvai Nádasy Boldizsár nádasi (Ko vm) birtokrészéért (5088); 1552.IV.12.: Bőnyei Mátyás ≈ prérdiumbéli része harmadát cserébe átengedi Sámsoni Kőrösi Ferencnek (5143); 1554.I.18.: Ilosvai Gerbert Tamás ≈ prérdiumbéli része zálogban van (5273). 1735: Babuctelke (Petri). 1750: Nagy-Dersida. 1839: Bobote (Lenk), 1854: Nagy-Derzsida Bul. 82). – Su 1: 85. Babud, 1213–1854. {> Dershida 2.}

Bábolna 1. * **Ar** (Marosborsa-ÉK) 1471: *Babolna*. Kapronca várossal együtt említik (Cs 1: 764. Kaproncza). – Su 2: 292.

Bábolna 2. **Hu** (Déva-K, a Maros É-i p., a Piski–Algyógy úton) Határán római település és út nyomai. 1362: p. *Babulna*; 1496: officialis et kenezius de *Babolna*; 1510: ≈. Töreki, T. Bakócz, a bulcsi apátság, 1443-ban a Pánádiakat és Keszi Balázs deákot iktatták birtokába. Szn 1510: Kovács Tamás (Cs 5: 70). XV: Rápolti, Fosi Székely zálogbirtok. 1441.IV.2.: Fosi Székelyek tiltják Vizaknai Miklós volt erdélyi alvajdát, hogy elfoglalta *Babolna* (Hu) nevű birtokukat, amelyet László frater bulcsi apát 150 arany Ft-ban zálogosított el nekik (KmJkv 295); 1461.X.2.: *Babolna*-i János ü: L. Dezsőfiak (1624). XVII–XIX: Naláczi-birtok. {*16.?} Itt született Teofil ortodox metropolita. Kastélyában börtönözték be Sofronie szerzetest (1759), az unitusok elleni ortodox mozgalom vezetőjét. 1784: Horea felkelői lerombolták. Naláczi István Hu főispán (?–1702) és fe: Tornya Borbála síremléke (XVIII. sz.). 1808: Bábolna, Bobelná (10). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ Hu Algyógyi js (Je 220). 1913: Bábolna Hu vm (Az). {Magyar Nagylexikon “1332: Wehoreh” adata = Alparét, és az 1347-es felkelésre utalása is az alparéti Bábolna-hegyre helyénvaló!} – Bobálna > 1909/19: Bobálna, B, L 962: r 922 (22). > Bob[lna = Su 1: 85. 1362–1854. – 1974: c. Rapoltu Mare {Nagyrápoli kzs faluja} [34 C]

Bábony 1. **Bi>Ko** {< *Babun* szn, 1212} (Bánffyhunrad-ÉÉK) VII.sz.d-i avar sírlelet. **1291**: A falu 1291–94 között egy évben 10 kepe tizedet fizetett a váradai püspöknek (Gy 1: 596. Bihar). =: *Babun* X capetie (Er I. 501). Egyházas hely magyar lakossággal. 1434: p. *Babon*; 1471: p. *Babony*; 1524: p. *Babon*. Középlaki ~ K. Kémeri, K. Zutori, Z. Tamási, Z. Siroki, Kémeri Erdélyi, Sombori. Jbn 1501: Pogán János (Gesztágyi), Damokos András (Siroki) jb (XIII.v.–1524. Cs 5: 329). 1440.I.11.: *Babon*-ban élő Tóth György ü: Kémer (KmJkv 176); 1471.XI.6.: Zutori Tamási Tamás *Babony*-i részét 10 arany Ft-ban zálogba adja Szentmihálytelki Tompa Mihálynak (2038).

1511.VIII.4.: Bábonj (3574); 1532.I.30.: ≈ Id Kémer (4370). Ld még KmJkv II. 841. **1587:** *Babonj*, ld Almás (Dé 58); = Ksz: *Babony*. fl. 7 (Dé 64). 1658: A törökök felégették. 1666: a gyalui vár tartozéka. 1704/5: kurucok és labancok pusztították. XVIII: Bánffy, Farnasi, Keczei, gr. Bethlen Miklós és gr. Csáky Kata birtoka. 1808: *Bábonya* h., *Bábgyi* val. 1861: Babony Ko (12). 1888: ≈ (Babiu) **Ko** Almási js (Je 220). L 1910: 309 (r, m), 1992: 129 (40% m) (Le). 1913: Babony Ko vm Hidalmási js (Az). 1935: **Ref. templom**. Kós Károly építette (belső tere XVIII. századi berendezés). # Szabó T. Attila: *Bábony települése és története*. Kv 1939; KszHn 279. Kabay 1973. Üzenet, 1993.12. – Babgiu > 1909/19: Babiu, *B*, L 235: r 162; m, zs (10). 1936/9. tk: Băbiu = Su 1: 60. 1291–1854. – 1974: c. Almaşu {Váralmás kzs faluja} [22 A]

Bábony 2. Ug (Halmi-K, a Turc felé vivő úton) **1261:** p. *Babun* (Tr). 1808: Bábony, Babinec, Baboña (10). 1913: **Kisbábony** Ug vm (Az). **Szent Anna-templom**, b: VII.26. (RKNt 1999). – Babiu > Băbeşti = Su 1: 60. 1261–1913. – 1974: c. Halmeu {Halmi kzs faluja} [2 C]

Babonya * Bi (Székelytelek-ÉK hrs) **1291:** Gregorius c. de *Babna*; 1300: ≈ de *Babuna*; 1319: rel. c-is Greg-i dicti de *Babana* ...; 1325: filia ... quondam Greg-i de *Babonya*. Katapán nb. Gergely ispán birtoka. Gergely 1291-ben Köbli (Za vm) birtokosa; 1300-ban szőlőt műveltet Váradon és Méhes falut kapja megőrzésre; 1306-ban rablókat vádol Zarándban és választott bíró Kopasz nádor és a Szeriek pörében; Gergely özvegye Pál bán leánya (1319), Gergely leánya pedig Kárászi Sándor özvegye (1325), István a csanádi Semlek mester serviense (Gy 1: 596). 1808: pr. *Babonya* h. Hnt. 13: *Babostyatanya*. 1808/1987: pr. Babonya ... Bi vm R: azh (10). {!}

Babos 1. * Ar (Tornya és Sziond hrs) **1232:** t. Petri cuius nomen *Babos*. Nemesi birtok. 1232-ben Sziond határosa. 1755. és 1764. tk: Pr. *Babos* Tornya kzs. ill. Szionda psz. hrs (Gy 1: 173). 1456: *Babos* (Cs 1: 766). – Su 2: 292. Babos 1232 {M. Pécska-É}. + 2: 299. Bobos 1232 (Tr). {Arad-É}

Babos 2. * Do (Vice mellett) 1305: *Babos* (Tr). 1315: *Babus* és Bód Becsegergely nb. Apa fia Jakab comes birtokai; használatától Miklós erdélyi vajda tiltja László volt erdélyi vajda két fia vicei és csabai népeit (An 4: 150). {Vö. Gy 2: 93. Vice} 1361: *Babuspatak* (Tr). – Su 2: 292. 1305–1361.

Babostya * Bi (Biharsályi és Székelytelek közt) 1552: *Babostya* (Jakó 201). 1587, 1588: *Babosta* (Kiss 689, 659). 1692: *Babostya* (Mezősi 119). – Su 2: 292. {XVII. századi harcok során pusztult el}

Babsa Te (Lugos-ÉNy) 1488: *Also Bapsa, Felsew Bapsa, Kewzwpsew Bapsa*. Cikóvásárhely kastélyhoz tartoztak (Cs 2: 25), Pomázi Cikó Sandrin és János Pilis vm-i nemeseké. A török hódoltság után a Lugosi kerület része és kamarai birtok (Le). 1808: Babsa (10). 1888: Babsa Te Rékási js (Je 220). 1899: **Ortodox templom**. L 1910: 1338 (r, m), 1992: 300 (Le). 1913: Babsa Te vm (Az). – 1909/19: Babşa, *B*, L 943: r 917; m (10). = Su 1: 50. 1448–1851. – 1974: c. Belinţ {Belence kzs faluja} [32 C]

Babucz Do (1861) : Báboc.

Babucz * Sv (Segesvár táján) 1325: *Babuch, Babwch* (Tr). – Su 2 292.

Babud * KSz (Er) : Babod.

Bábudtelke * KSz (KmJkv): Babod.

Baca BSz (Dés-K, a Nagy-Szamostól É-ra, a Rettegi út j. o.) {**XIII-i templomromrom**} 1405: *Bacha* (Kádár II. 89) Csicsó vár tartozéka, magyar jobbágyfaló. 1405–67: Bánffy, majd Szerdahelyi családe, később Nagy István moldovai vajda hűbértartó (Le). & 1483 Szentmargita: Bacai Mátyás jobbágy (KmJkv 2467). 1495, 1553: *Bacza* (K). 1554: I. Ferdinánd király Bocskai Györgynek adományozta. **1587:** *Rettegh, Bacza*. – E: fl. 50, A: fl. 25 (Dé 48. Retteg 50, Baca 25 Ft-ot fizetett). 1631: várát említik, castrum *Bacza* (K). 1638: I. Rákóczi György fejedelemre szállt; 1650: II. Rákóczi György fejedelem Kassai Ferenc árváinak adta. 1658–62-ben elnéptelenedett. 1715 után **románok** települtek be. XVIII: **Ref. templom**. 1808: Bácsa (11). 1861: Bacza BSz (17).

A XIX. sz. v. gr. Zichy Antal birtoka. **Görögkat. fatemplom.** Zichy-kastély romjai. 1888: Bacza (Batia) **SzD** Dési js (Je 220). L 1910: 887 (m, r), 1992: 826 (46% m) (Le). n. Batzan. 1913: Baca SzD vm (Az). . – 1909/19: Bața, *B*, L 843: 384; m (16). = Su 1: 59. 1405–1854. – 1974: c. Petru Rareș {Retteg kzs faluja} [13 C]

Bacalár Hu (Hátszeg-É) 1453: *Bachalar*. ⚭Déva vár tartozéka. 1458: p. *Baczalar* in d-u Haaczak {Ha}; 1503, 1524: ≈. Brettyei, Ellyőfalvi Erdélyi, Kolonityi, K. Horvát, Barcsai, Márgai-birtok (Cs 5: 70). 1808: Baczallár, Boczallár (11). 1861: Baczalár, Beczelár Hu (20). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 220). 1913: Bacalár Hu vm (Az). – 1909/19: Bățalar, *B*, L 370: 341; m (16). = Su 1: 65. 1453–1854. – 1974: c. Bretea Română {Oláhbretteye kzs faluja} [34 C]

Backamadaras Msz : Madaras.

Bacon 1. Uh (Barót-K, a Málnási úton) 1334: *sacerdos* de *Rachan* [= *Bachan*]. 1493: *Gregorius Francisci de Baco* krakkói **diák**, 2 garast fizet (Dn 710). 1567: *Nagij Bachon* (SzO II. 219). 1614: 66 családfő. *1679: *Baczoni Incze Máté* **ref.** lp, fizikus, tanár, utazó (–1742). 1808: Baczon (Nagy-) (11). *1860: *Baló József* pedagógus, szakíró (–1916). 1861: N-B Uh (28). 1888: N-B (Sepsi-Telegdi-Baczon) **Hsz** Miklósvári js (Je 518). 1913: Nagybacon Hsz vm (Az). « Sepsibacon, Telegdibacon. & *Nagybaczoni Nagy Vilmos* tbk, miniszter. # Janitsek J.: *Nagybacon helynevei* (NyIrK 1969.1). – 1909/19: Bățanii-mari, *Nb*, L 2037: r 218; m (16). B M = Su 1: 65. 1334–1854. – 1974: c. Bățani {Bacon kzs. székhelyfaluja} [37 B]

Bacon 2. Uh (Nagybacon-É 4 km; 540 m) 1567: *Kws Bachon* (SzO II. 219). 1614: 17 családfő. *1743: *Benkő Sámuel* orvos, időjárás kutató (–1825). 1808: Baczon (Kis-) (11). *1859.IX.29.: *Benedek Elek* író, lapszerkesztő (–1929.VIII.17., Kb). 1861: K-B Uh (27). 1888: Kis-Baczon Uh Homoródi js (Je 419). 1913: Kisbacon Uh vm (Az). 1969 L 726. Benedek Elek Emlékház. # Janitsek J.: *Kisbacon helynevei* (NyIrK 1969.1). 2004 Benedek Elek-évfordulóról 2004.VIII.23. Duna Tv. – 1909/19: Bățanii-mici, *Kb*, L 677: r 67; m (16). B M = Su 1: 65. 1567–1854. – 1974: c. Bățani {Bacon kzs faluja} [37 B]

Bacon 3. Se 1808: Baczon (Sepsi-) (11). 1861: S-B Hsz (30). 1913: » Nagybacon Hsz vm..

Bacon 4. Uh 1808: Baczon (Telegdi-) (11). 1861: T-B Uh (28). 1913: » Nagybacon Hsz vm.

Bács < ótörök *baya* méltóságnév. > *Bayacs*, 1252: *Baach* személynév.

Bács 1. * Ar (Alsódombró és Kapronca mellett) 1341: *Bach* ~ *Baach* (Tr). 1471: Bácsa (?) Kapronca városossal együtt említik mint a Gerlai Ábrahámfiak birtokát (Cs 1: 764. Kaproncza). =: ≈ (Márki II/1. 193). – Su 2: 292. 1341. Bach, Baach. {*Capul Voșiu* nevű hegy őrzi emlékét} + Su 2: 292. Bácsa {M}.

Bács 2. Ko (Kolozsvár-Ny hrs, a Nádas b. p.; 357 m) 1297: *Baach*. A kolozsmonostori apátság birtoka Monostor hrs (+1263, +1296, +1324; 1297 Gy 3: 342). 1371: tributarii in *Baach*; 1374: ≈ in v. *Bach*; 1417, 1419: **plebanus** de *Baach*; 1497: iudex et iurati ac ceteri populi et incole p-is ≈. Vámja Bebek György királyi tárnokmesteré. Kőegyház (1413, 1417). Jbn XV. 2.f., XVI: Koda, Veres, Dékán, Szász, Barla, Szabó, Csiher, Orros, Gacsó, Szucsák, Jancsó, Bíró, Nagy, Galicz, Telki. Hn XIV. v., XV. 1.f.: Orad ~ Orat birtok, Sápa-hegy, Ingóberekbércz, Kómál-hegy, Orathalma, Sándorkő m. n. Oroszlánkő, Pappfalvi patak, Határpatak, Nádas patak, Boczpaták, Boczbércz, Kolozsvárra vezető út. {E hn-ek zöme Nádas (Andrásháza) határpontja Orad és Boc felé. Id Andrásháza 1343 hj.} (1263-tól Cs 5: 330). 1430.I.27.e.: *Bach*-i Dénes (KmJkv 25); 1442.IV.25.: *Bach*-ban élő Kis Tamás fia György két arany forinttal kártalanította Sárdon lakó Tóth Györgyöt uja levágásáért (444); 1444.VIII.20.k.: Tanúkihallgatás Imre *Baacz*-i **plébános** megverése és megsebesítése ügyében. **Sz. Egyed-templom** említése (522); 1449.III.10.u.: János *Bach*-i **plébános** (665); 1458.VII.22.: *Bach*-ban lakó Kelemen és fia: Tamás jobbágy (1299); 1461.I.4.: *Baach* község elöljárói: Kelemen, az új bíró, s az esküdtpolgárok (1501). Ld még KmJkv I. 855. 1733: L(ocum) M(ixtum) *Báts* (Togan; KszHn 214). 1808: *Bács* h., *Bacsu* val. {cum pr-o Kardosfalva.} 1861: Bács Ko (12). 1888: ≈ Ko Nádasmenti js (Je 220. 1913: **Kisbács**

Ko vm (Az). & Bácsi család Kolozsvárt 1430-tól. – 1909/19: Baci, B, L 1278: r 373; m, 19 zs (11). = Su 1: 51. 1263–1913. [22 B]

Bács 3. * Kr (Doklény és Krassócsér mellett) 1433: *Bacz* (Pesty: Krassó II/1. 13). 1452: *Bachi* (Pesty: Szörény III. 64); =: ≈ Czerovával együtt Borzafő várához tartozott (Cs 2: 98); – Su 2: 292. {Doklény mellett *Dealul Basului* örzi emlékét}

Bács BSz 1808: Bács, Batsch BSz Hnt. 13: azh (11). Ld Bacsonatelke*

Bácsa * Ar (Cs, M, Su) : Bács.

Bácsfalva Fe>Br {< *Bácsfalva*} (Br-DK, a Barcaság keleti peremén) 1336: *Zlanfalua*. Nagy Lajos király Ztanislaus comesnek adományozta. 1444, 1460: *Bachfalva* (Iczkovits 80). Hétfalu [ill: Négyfalva] egyike. Töröcsvár tartozéka; 1498–1848: Brassó jobbágyfaluja. Lakói kötelesek voltak a határon átvezető hegyi ösvényeken őrszolgálatot teljesíteni. *17...: *Bartos Márton* barcasági ev. lp, **rektor** (1750–55: brassói magyar lp, 1755–63: krizbai rektor; 1763–67: pürkereci, 1769–71: brassói, 1771–88: hosszúfalusi lelkész. Szeli József 1763-ban írt krónikáját 1771–88 között bemásolta a hosszúfalusi ev. egyház jegyzőkönyvébe és aláírta. Ezt Borcsa Mihály 1859-ben leírta és neki tulajdonítva *A bárcai magyarságnak rövid történeti rajza* címmel közölte (Prot. Egyházi és Iskolai Lap). A XIX. században szekeres falu. Később betelepített **román** lakói juhtenyésztéssel foglalkoztak. XVIII: Ev. templom (barokk). XIX: **Ort. templom**. 1808: Bácsfalva, Batschendorf (11). 1861: ≈, ≈ Br (38). 1888: ≈ (Bazendorf, Bac[i]faliu) Br Hétfalusi js (Je 220). L 1910: 2017 (m, r). 1913: Bácsfalva Br vm (Az). 1956: Négyfalva » Szecseleváros része. – 1909/19: Bacifalau, *Bf. Bazendorf*, L 1973: r 729; m (11). > Baci = Su 1: 51. 1444–1854. – » Säcele [47 B]

Bácsfalva Hu (Illye-ÉK hrs a Marostól É-ra) 1468: *Bachafalwa*. 1505: p. *Bachfalva*; 1518: ≈. Bácsfalvi Pap, Illye vs birtoka (Cs 5: 70). XVIII: Bornemisza. Sok tutajos lakta. 1808: Bácsfalva, Bácsá (11). 1861: ≈, Bácsa Hu (20). 1888: ≈ (Bácsa) Hu Marosillyei js (Je 220). L 1910: 599, 1992: 370 (Le). n: Hirtendorf (Le). 1913: Bácsfalva Hu vm (Az). – 1909/19: Bacea, *Bf*, L 508: r 503 (11). = Su 1: 51. 1468–1854. – 1974: c. Ilia {Marosillye kzs faluja} [33 D]

Bácsi Hu (Vajdahunyad-ÉÉK, a Sztrigy b. p.) 1332: *Bachi*, egyházas hely magyar lakossággal. 1462: p. *Bachy*; 1480: *Also Bachy*; 1513: p. *Bachy*. Bácsi, Alsóbácsi ~ Tompai, Bácsi Beke, Erdő-birtok (Cs 5: 70). 1467.VII.21.: *Bachy*-i István fia: néhai Péter fia Lőrinc eljár Demuszi Morzsinaiak ügyében (KmJkv 1759). A XVII. század legjelentősebb nemesi családai: Györfi, Antalfi, Zudor, Naja, Bereczk, Pap. XVIII: **Ref. templom**. Az ezután betelepülő **románok** zsellérek voltak. 1808: *Bácsi* h. 1861: ≈, Becsiu Hu (20). 1888: ≈ (Becsi) Hu Dévai js (Je 220). *1884: Dr. *Petru Groza*, ügyvéd, politikus (–1958). n. Schäferdorf (Le). 1913: Bácsi Hu vm (Az). – 1909/19: Băcia, B, L 693: r 373; m (11). = Su 1: 60. 1332–1854. [34 C]

Bacsisora * Hu (ma psz Bácsfalva-É) 1468: p. *Bachisora*. Illye vs birtoka (Cs 5: 70). 1808: Bacsisora (11). Hnt. 13: azh.

Bacsonatelke * Do>Be (Szásztörpény-ÉNy) +1243: t. castrum ... de Doboka ... *Bachunateleke*. Hamis oklevél szerint dobokai várföld volt Cegetelkével és Fatatelkével együtt, amelyeket Lőrinc vajda a tatárjárás után a német (*Theotonicus*) Lentink ispánnak és fivérének, Hermannak adott, s IV. Béla 1243-ban megerősítette birtokaikban. Területe utóbb Beszterce-vidékhez tartozott (Gy 2: 59). [!]1243.I.27.: ≈ (Er I. 195. XIV. 1. f.). 1344: *Bachanateleke* (Tr). 1412: *Bachana*, 1414: *Bachna*, 1433; *Bochyona*, 1434: *Bochinia* ~ *Bochona*, 1436: *Bochona* (Ub III. 531, 619, IV. 509, 515, 526). 1808: *Bács* h., *Batsch* g. 1916. tk: *Batschen B.* (Gy 2: 59). – Su 2: 292. Bachunateleke 1243. {Kádár II. 135 nyomán Doboka mellé teszi} + 2: 292. Bachanateleke 1344 (Tr) {Bethlen mellé teszi} + 2: 292. Bachana 1414–1436. {Nagydemeter mellett = Szásztörpény-É}

Bácstelek 1. Hsz 1888: ≈ telep (t) Dobolló Hsz Sepsí js (Je 220). – 1909/19: Dobârlău, *Dobolló*, cu & Baștelek (Bácstelek) (66).

Bácstelek 2. Hsz (Kökös-DK) 1888: Bácsstelek, psz (t) Kökös Hsz (Je 220). – Baštelec > Chichiş-Baştelec > 1930: Băcel = Su 1: 60. 1909–1930. – 1974: c. Chichiş {Kökös kzs. faluja} [37 D]

Bádstövisse * Kr (Varadia mellett) 1338: *Bächtövisse* (kiv.); 1363: p. *Bachtiuisse* ~ *Bach Tiuisse*, in ... C-u Crasso ... de pertinentibus ad p-em Ersoomia ... separantes; 1411: p. *Bastuisse*. 1338-ban Bádstövisi Kelemen fiait: Pétert és Jánost elmarasztalták a Himfi Pállal és Heymmel folytatott perben. 1363-ban felének birtokába Himfi Benedeket és testvéreit vezette be; ekkor egy erdős völgy Ny-i oldalán terült el, Érsomlyóval (Versecel), ill. uradalmával határosan. 1411-ben tilalmazták a Versecel ÉK-re szomszédos Szerdahely (ma Szredistye, Hnt. 26: Nagyszered, J. Veliko Središte) polgárait Bádstövisse használatától. Eszerint a verseci „Somlyó hegy” ÉK-i oldalán feküdt (Gy 3: 478). 1361–1425: *Bachtyuisse* ... (Cs 2: 98). – Su 2: 292. *Bachtyuisse*, 1361–1425. {Varadia mellett *Bachii* hegy őrzi emlékét}

Badacsony Kr>Szi (Somlyó-ÉK hrs) **1213**: *Botocun* (Gy; Er 59). Krasznai várföld volt. A krasznai udvarbíró Keteli Zoloc panaszára, aki azzal vádolt 3 badacsonyi embert: Márkot, Juant és Marcelt, hogy négy ökrét elvitették, Váradra, tüzesvas-próbára küldte őket; 1217: II. Endre ilosvai, lompérti és *Badachyen*-i nemeseknek adta a Kraszna folyó vámját (Gy 3: 509; Er 90. XVII. v^o: Hidveghi hidnak vamjarol valo level, Sombori Lászlójé); 1259: *Bochochon* Orbán és Mikó várjobbágy földje, Somlyó határosa (Er I. 230). 1455.II.2.: *Badachyn* Szerjeszentgyörgyiek birtoka (KmJkv 1187); 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye: Báthory Adviga *Badachon* birtoka nagyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (2114). Ld még KmJkv II. 841. 1475: *Badacon*, *Badachon* (Cs 1: 551). 1808: *Badacson* h. 1888: Badacson **Szi** Szilágyosomlyói js (Je 221). 1913: **Szilágybadacsony** Szi vm (Az). – 1909/29: Bădăcin, B, L 759: r 729; m, zs (11). = Su 1: 60. 1213–1913. – 1974: c. Periceni {Perecsen kzs faluja} [11 D]

Bádok Do (Kolozsvár-É, Doboka-Ny hrs a Borsa völgyében) **{XIII-i templom}** 1306: *Baduc* (Gy 2: 59). =: *Baduc* Poklostelek hrs (An 2: 72). 1314: Petrus de *Baduk*; 1327: Johannes f. Chub ... in p-e *Baduk*; 1332: Petrus de *Baduck* iudex nobilium; 1334: Petrus de *Badug* ≈. 1314-ben királyi ember, 1332–4-ben dobokai szolgabíró nevében szerepel. 1327-ben egy nemes Visegrádon az országbíró előtt azt állította, hogy Chub fia János királynéi kondicionarius, maga János viszont azt vallotta, hogy ő bádoki birtokos nemes (Gy 2: 59). **Ref. temploma** román stílusú (ad vocem M. Szabó; gótikus, román kori részletekkel; a mézsréteg alatt középkori freskók. Le). 1430.III.9.: *Badok*-i János fiai: Péter, László, Lukács, Jakab megosztóznak *Badok*-i birtokrészeiken (KmJkv 40); 1431.IV.26.u.: Bádoki Péter **ü**: Doboka (73); 1439.II.25.: Bádoki János és Balázs **ü**: Nyíres (126); 1440.I.7.: Bádoki néhai Domokos fia Antal Szentmártonmacskásán Kecseti birtokrészt vesz zálogba (175); 1440.III.3.: Uő **üv**, Bádoki Lászlót és Jánost is (206); 1440.XII.2.: *Badogh*-i Péter fia János (285); 1441.IV.29.: Bádoki János és Antal **üv**, Bádokon lakó familiárisaikat: Fodor Jánost és Nagy Jánost is (305); 1441.V.18: Bádoki László a régeni dékán: István, s Bádoki Lukács és Jakab részéből őt illető földet zálogba adja özv. Bádoki Péterné Gyerő Orsolyának (317); 1446.VII.16.u.: Bádoki Jánosné: Györgyfalvi Imre le: Ilona felperes és Gy. I. fia Balázs alpers közt fogott bírák egyezséget hoztak (582); 1448.VIII.4.: Bádoki János, Antal és László **ü**: Pata (632); 1450.II.6.: Bádoki János **ü**: Gyula (800); 1450.X.9.e.: Bádoki Miklós le: Margit Kecseti Péter felesége (906); 1452.V.7.: Bádoki János **ü**: Gyvh (1026); 1475.V.11.k.: Bádokon Györgyfalvi részirtok (2170); 1494.II.13.: Minthogy Bádoki Balázs a néhai Bádoki Lászlótól és Páltól *Badok*-on korábban neki elzogosított három jobbágytelket, amelyeken Kerekes Benedek, Bocz Antal és Fábián Péter lakik, továbbá öt pusztatelket, melyeken Nagy Péter és Mihály, Kázmér Tamás, Kósa és Anna Péter lakott, minden fizetség nélkül visszabocsátotta Bádoki Gergelynek s fiainak: Benedeknek, Jánosnak és Bálintnak, ezek viszonzásul a Bádoki Balázs halála után birtokaiból őket illető részt 200 Ft-ért átengedik Losádi Albertné: Ilonának, Bádoki Balázs leányának s fiainak: Fórisnak és Kelemennek. A gyermektelenül elhunyt fél birtokai a túlélő félre szálljanak (2906); 1510.XI.7.: Bádoki János *Badok*-on néhai Bádoki Jakab nemestelkét, egy pusztta jobbágytelket és a *Somberek* nevű erdő egy darabját 40 Ft-ért eladja Dinnyeberki Bálint deáknak, Almás vára udvarbírájának (3568); =: Bádoki Gál a *Badok* határán levő *KewzepMezew* erdőt és a *Borsooshegh*-en fekvő két darab szántóföldjét 25 Ft-ért eladja ugyanannak (3569); 1524.VIII.15.:

Bádoki János *Badok*-on hét és fél pusztja és egy népes jobbágytelkét, amelyeken Nagy Péter, hídvégi Bocz Antal, Torda Gergely, Kósa Miklós, Szulak Benedek, Márton Miklós, Márton Péter, Dombi Gergely, Pál Gergely lakott, illetve lakik, minden tartozékukkal, de különösképpen a Pál Gergely telkéhez tartozó öt hold szántóval és egy hold kaszálóval együtt, 200 Ft-ért eladja Girolti Galaczy Tamásnak (4039). Ld még KmJkv I. 855, II. 841. **1587**: *Baadok*. – E: fl. 6. A: fl. 2 (Dé 37). 1600: Ravazdi György birtoka, majd magyar kisnemesek – Török, Tunyogi, Csapó család –, **román** jobbágyok és zsellérek lakták. 1733: **Ref. templom** rekeszes mennyezete; feliratos padelői közt: Ajtai Cserepes Pálné Félegyházi Sára; Umling Lőrinc festette; 17..? Umling Lőrinc fia János munkája a legénykarzat. 1808: *Bádok* h., *Baduk* val. 1861: Bádok Do (15). 1888: Bádok **Ko** Kolozsvári js (Je 221 & Kirnác). L 1910: 530 (r, m), 1992: 181. 1913: Bádok **Ko** vm (Az). – 1909/19: *Badoc*, *B*, L 546: r 367; m, 16 zs (11). > 1956: Bădești = Su 1: 61. 1332–1854. – 1974: c. Vultureni {Borsaujfalu kzs faluja} [22 B]

Bádon (1888, 1913) < Báldon.

Bagd * **Bi** (a Kölesér vize mellett, Szalonta hr) **1240**: *Bwgud* (Tr). 1290: t. Petri et Pauli de *Bwgud*. Péter és Pál Vásári mellett K-re birtokol (Gy 1: 596). 1435: *Bagd* (Cs 1: 602). 1442.X.23.: Bagdi János **ü**: Bogát (KmJkv 1074); 1453.XI.9.: Uő **ü**: Uo (1112). Ld még KmJkv II. 841. 1588: *Bagd* (Kiss 648). 1808: *Bagd* h. 1808/1987: Bagd (11) Hnt. 13: azh {!}. & *Bagdi Sándor* matematikatanár, író. – Su 2: 306. 1240–1588.

Bagd Te (Csánki) > Bogdarigós > Rigósfürdő.

Baglyafalva * **Za** (?) 1441, 1445: *Baglyafalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 726). – Su 2: 292.

Baglyos * **Za** (Nádalmás mellett) 1553: *Baglyos*, *Alsó-Baglyos* (Márki II/1. 223). – Su 2: 293.

Bagó Fe (Nagyenyed-K) **[1296]**: p/t. *Perech* nunc *Bogo* dicitur appellari (Gy; Er 548, 553). 1329: Miske de *Bogo*. Bagó, régi nevén Perec, területe eredetileg Lapád határához tartozott; a budai káptalan birtoka volt. Az idevaló Miske 1319-ben Lapáddal szomszédos birtokos, 1329-ben Szécsényi Tamás vajda serviense. János, majd Miklós nevű papja 1332.I.: 4 gs, 1332.II.: 40, 1333.I.: 6, 1334.I.: 12, 1334.II.: 10 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 132). 1430.IV.5.: Ősi Jankafiak tiltják a királyt attól, hogy *Bago* negyedrészt újra eladományozza (KmJkv 54); 1431.IV.25.: *Bago*-n Dabolci és Györgyfalvi részirtok (70); 1461.VI.13.: *Bago*-n Mócsi rb (1571); 1481.V.1.: *Bago*-i Bíró Benedek (2319). Ld még KmJkv II. 841. **1587**: *Bago*. – E: fl. 20. A: fl. 8 (Dé 21). 1760–2: **Magyar Bagó**. 1808: *Bagó* (*Magyar*-) h. 1861: M-B, Bégen {!; Bégeu} AF (6). 1888: ≈ (Begeu) **AF** Nagyenyedi js (Je 484). 1913: **Magyarbagó** AF vm (Az). – 1909/19: Băgău, *Mb*, L 650: r 552 (11). = Su 1: 61. 1296–1854. – 1974: c. Lopadea Nouă {Magyarlapád kzs faluja} [35 A]

Bagófalva * **BSz** (Tótszállás mellett) 1591: *Bagofalva*, *Melypatak* (Kádár II. 100). – Su 2: 293.

Bagolyfalva 1. Kr (Kraszna-D, a Meszes Ny-i lábánál) 1481: villa **olachalis** *Bagolyfalwa*, (P); =: *Bagolyfalwa* Valkó vár tartozéka (Cs 1: 581); 1519: *Bagolfalwa*; 1520: *Meszesalji Bagollyfalva* (Petri III. 87). XV–XIX: Bánffy-birtok. 1518.XII.14.: L. Bánffy László *Bagolfalwa* birtokbeli részeit örök jogon Borzási Györgynek és Péternek ajándékozta (KmJkv 3692); 1519.IV.28.: Uő uo. részeit átengedi fiának: Miklósnak (3723); 1534.XI.12.: *Bagolffalwa* egészségszágukat Bánffyak cserébe adják Dobokai Miklósnak (4490). A török korban elpusztult, 1715 után magyarokkal és **románokkal** települt újra. Magyar lakossága elenyészett (Le). 1808: Bagolyfalva (11). 1888: Bagolyfalu (Huredia) **Szi** Krasznai js (Je 221). L 1910: 336, 1992: 511 (Le). 1913: **Bagolyfalu** **Szi** vm (Az). 1941: » Boronamező. Utóbb ismét önálló. – Huhurez, 1909/19: Hurez, *Bf*, L 366: r 331 (92). > Hurez-Ponița > Hurezul Mic = Su 1: 298. 1481–1854. > 1974: Hurez c. Horoatu Crasnei {Krasznahorvát kzs faluja} [11 D]

Bagolyfalva 2. Fo (Fogaras-DNy hrs) 1556: *Bagolyfalva* (Su). 1632: *Bagolyffalua*, 1637: *Bagolyffalva* alias *Hurez* (Makkai 471, 481) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Huréz, Huress, Harczú {!} (71). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ Fo Fogarasi js (Je 380). 1913: Huréz Fo vm (Az). – Hurez – 1909/19: Hurez, *Huréz*, L 551: r 549 (91). = Su 1: 298. 1556–1854. – 1974: c. Beclean {Betlen kzs faluja} [36 D]

Bagolyháza * Kr (?) 1481: *Bagolhaza*. Valkó vár trtozékai közt mint román falut Gyümölcsénes és Halmosd közt sorolják föl (Cs 1: 581). {Su 1: 298 szerint Petri Bagolyfalvával azonosítja; ez azonban ugyancsak akkor másik tartozék.}

Bagos 1. Kr (Kraszna-Ny, Somlyó 15 km) 1214: pristaldus Donca de v. *Bogus*; Micicu de v. ≈, prist. Buda d v. ≈; 1263: t-m v-e ≈; 1285: p. *Bagus*; 1332: Stephanus *sacerdos* de *Batus* [: *Bacus*]; 1341: p. *Bogus*. Krasznai várföld volt. 1214-ben a krasznai udvarbíró bagosi poroszlót küld ki megyebeli oroszokkal Váradra (Gy); =: ≈ ... Bán falubeliek ügyében (Er I. 64). Ez évben a krasznai főesperes Váradra küldte az idevaló Micicut, aki kezeskedett egy ló eladásánál, de mivel a lovat ellopták, Rufdo ura, Dursa megvádolta. 1227-ben Borzás határában a falu felől Gotfrid szomszédos. 1263-ban István ifjabb király mint vendégek lakta várföldet adta Miskolc nb. Pál fia Panitnak. 1285-ben Panit bán fia Miklós cserébe adta a Borsod vm-i Parasznyai nemeseknek, akik megfizették. Ekkor hozzá tartozott *Morous* (Monyoród) föld. 1341-ben Balog nb. Szécsi Dénes bán birtoka, és Somlyó felől elhatárolják (ld. még Monyoród). Egyházának papja 1332: 9 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 509). 1214: *Bogus* falubeli Micicu Rufdo úr kezese, ... (Er I. 65), 1263: ≈ (242), 1285: ... felét, a hozzá tartozó *Morous* {Monyoród?} nevű földdel együtt servienseinek adja cserébe (419). 1340: v. *Bogus*; 1341: ≈; 1356, 1425: *Bugus* (Cs 1: 581). 1450.VIII.23.: *Bogus* Ráton határosa (KmJkv 887); 1549.VII.20.: *Bagos*-i Szennyesi Lukács Nyíri Báthori András officiálisa, Lukács Péter NyBA jobbagya (4939); 1553.VI.17.: Bagosi Miklós Szécsi Margit officiálisa (5217). 1553-ban a Felső-Berettyó mente legnépesebb települése: 63 kapu után fizetett adót. 1663-ban török–tatár martalócok dúlják fel. Temploma 1674-ben épül újra. 1708-ban 44 és fél lakott telek és 38 puszta volt a faluban. 1792–94: Felépül *ref. temploma*. 1808: *Bagos* h. 1850: Dalárdája alakul; 1882: *Szilágybagos* (MM). 1888: Sz-B (Bogasu) *Szi* Szsomlyói js (Je 661). 1913: *Szilágybagos* Szi vm (Az). *1927.XI.10.: *Birtalan József* zeneszerző, karvezető. A falu határában, a Szilágynagyfaluba vezető út mellett 1971 óta termálfürdő működik. A lakosság 78,6%-a magyar, 15,9%-a cigány, 5,3%-a román. # Major M.: *Szilágybagos*. Szilágyvási magyarok 1999. 480. Kép: A *református templom* déli bejárata, Kethely-kastély {1719} (ma öregek otthona). – 1909/19: Bogâș, B, L 1188: r 40; m; 39 zs (23). > Boghiș = Su 1: 90. 1214–1913. – 1974: c. Nușfalău {Szilágynagyfaluba kzs faluja} [11 D]

Bagos 2. Sza (Szatmárnémeti-DNy) 1322–1328: *Bogus*. A Kaplony-nemzetség egyik ágának faluja (Maksai 111). 1334: *Boghus* (Tr), templomos hely magyar lakossággal. 1332–7: *Bogus*, 1352: *Bagos* (Cs 1: 470). 1808: ≈ (11). 1913: *Csengerbagos* Sza vm (Az). 1920: *határfalu*. – 1909/19: Boghiș, Csb, L 1541: r 676 (g. kat. 763); m, 78 zs (24). = Su 1: 89-90. 1322–1851. – 1974: c. Doba {Szamosdob kzs faluja} [1 D]

Bágy Uh (Székelyudvarhely-DK) {*XV–XVI-i gótikus templom*} & 1482 Retteg: Bágyi János ü: Csicsó (KmJkv 2352). 1554: *Bagij* (SzO I. 196). 1614: Bágy 36 családfő. Lakói híres cserge- és szőnyegszövők voltak. *Ref. templom*. 1635: János *deák* alias Zasz *schola mester* (SzO). A Várhegyen a bágyi vár romjai. A várat 1658–61 között építette a környező hat falu: Bágy, Ége, Dálya, Lókod, Patakfalva és Recsenyéd. 1720 után birtokosai, az Ugronok lebontották, s anyagából építették ábránfalvi udvarházukat. 1808: Bágy (11). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Homoródi js (Je 221). 1913: Bágy Uh vm (Az). # Kósa L.: *Bágy (Bădeni) helynevei*. 1983. – Bagi > Baghiu > Bădeni = Su 1: 60. 1554–1854. – 1974: c. Mărtiniș {Homoródszentmárton kzs faluja} [37 A]

Bágyon To>Asz {?< *Bágyon* comes, 1150: magyar seregvezér} (Torda-DDNy, az Aranyostól D-re) Bronzkori leletek, *honfoglaláskori magyar temető*. 1291: *Bagyun* (Er I. 478). 1332: *sacerdos* de *Bakum*, 1333: *Bagun* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1441.VII.29.: *Balyon*-i Batiz János fia: Dénes, *Bagon*-i Balog Bálint és György ü: Felvinc (KmJkv 342); 1455.IX.6.: *Bagyon*-i Balog Pál és te: Bálint (1222); 1539.III.4.: *Bagyon*-i apai örökségét néhai Lupsai László le: Erzsébet férjének: Zutori Siroki Gergelynek vallja (4688). A XVI–XVII. században erős unitárius egyházközség, több *unitárius zsinat* színhelye. 1587: *Kerczyed, Keowend, Bagion*. – E: fl. 45, A: fl. 15. Ill. Princeps egr. Baltasaro Vajda integram Bagion vita durante contulit fl. 20 (Dé 70). *1707: *Tőzsér János* unitárius lelkész, egyháztörténész (–1772). 1764 után a székely határhoz tartozott. 1651-től 1848-ig Asz közgyűlésének 26 alkalommal adott otthont. 1840:

vásártartási jogot nyer. 1844–49: Asz székhelye; szerepe jelentős volt Asz védelmi harca idején. **Unitárius templom** (a régi tornyot – 1677 – meghagyva újjáépítették 1846-ban). 1808: Bágyon (11). 1861: ≈, Batsin Asz (33). **Görögkat. templom**. 1888: ≈ (Bazsin) **TA** Tordai js (Je 221). L 1910: 1418 (m, r), 1992: 755 (71% m) (Le). 1913: Bágyon **TA** vm (Az). *1941: *Bágyoni Szabó István* költő, író. – Başin > 1909/19: Bagin, *B*, L 1508: r 213; m (11). > Bădeni = Su 1: 60. 1291–1854. – 1974: c. Moldoveneşti {Várfalva} kzs faluja} [23 C]

Baj 1. Bi (Szalonta-D, a Körös-csatorna j. p. mellett) **1232**: t. *Boy* (Tr). 1283: t. *Boy*, *Kydedboy*, v. *Nogboy*; 1284: *Bey*; 1332–6: Paulus **sacerdos** de v. *Boy*, Johannes ≈ de v. ≈, *Bay*, Petrus ≈ de v. *Boy*. A Zovárd-nem birtoka; Tancs fia Fülöp és Márton fia Lőrinc halála után 1283-ban Baj föld harmada Kisdedbaj faluval és malommal Bucsó és Ináncs fiainak, kétharmad része Nagybjaj faluval és az **egyházzal** Beccs, Bodon és Apa utódainak jut. 1284-ben Bodon fiai baji részüket az udvarhellyel átengedik Apa fia Istvánnak. Papja 1332: 12, 1333–6: évi 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 597). 1304-ben a VÁK Zovárd nb. Budun comes fiai: László és Miklós kérésére, akik testvérüket: Andrást is képviselték, átírja a VeK 1284.VI.18-i oklevelét Aka, Thanchkereke és *Bey* birtokok felosztásáról (An 1: 583). 1435: *Nagbay*, 1438: *Kysbay* (Cs 1: 603; Jakó 202). 1438.VII.25.: *Nagbay* Besenyőiek birtoka (KmJkv 97). 1808: *Baj* h. 1888: Baj (Bajj) Bi Nagyszalontai js (Je 221). 1913: **Mezőbjaj** Bi vm (Az). – 1919/19: Boiumb, *Bajj*, L 1374: r 128; m, 16 zs (25). > Boiu = Su 1: 91. 1232–1913. + 2: 377. *Nogboy* 1283. + Su 2: 359. *Kysdedboy*. – 1974: c. Ciumeghiu {Illye kzs faluja} [20 A]

Baj 2. * Kr (Omor mellett) 1334: de archidiaconatu Karasow ... Joannes {**sacerdos**} de *Bay*. Egyházának papja 1334: 15 báni pápai tizedet fizet. 1407-ben Szederjessel együtt Ozorai Pipo birtoka volt. Szederjes, Omor és Dent szomszédságában feküdt (Gy 3: 478). – Su 2: 295. 1334. {? Dragomér mellett}

Baja Ar (Tótvárad-K) 1808: Bája (11). 1888: Baja Ar Radnai js (Je 222). 1913: **Kisbaja** Ar vm (Az). – 1909/19: Baia, *B*, L 585: 567; m (11). = Su 1: 52. 1479 Bany (Csánki I. 763). {!: Banya. Ld Bánya}, 1828, 1851, 1913. – 1974: c. Vărădia de Mureş {Tótvárad kzs faluja} [33 A]

Baja Br (Zernyest-ÉNy) 1808: Baja (La-) Hnt. 13: azh (11).

Bajasd * Hu 1499: *Bayasd*; =: *Bayesd*. D. Árka László birtoka (Cs 5: 70. Talán nem azonos a másik, haczaki kerületbeli Bajesd hs-gel). – Su 2: 295.

Bajaz * Kr (Facsád táján, Ferde mellett) 1599: *Bayaz* (Pesty: Krassó II/1. 14). – Su 2: 295.

Bajesd Hu (Hátszeg-DK, a Sztrigy b. p.) 1447: p. *Boyesd*; =: ≈ in d-u de Ha. p. *Bayesd*; 1453: p. ≈; 1488: jobagio **regius** in p. *Boyesd*; 1501: ≈; 1506: v. *Bayesth*; 1519: nobiles p-is *Bayesd*. 1443 ♂Déva; 1482 ♂Hunyadvár. Bajesdi, Bajaza, Török, Szabó, Farkas, Volkfi (Cs 5: 71). XV: **Görögkat. templom**. 1500 után Hátszeg város birtoka. Az újkorig román kismemesi falu. A XVIII. században Bai és Balica **román** nemes családé. Közélemben márványbánya (Le). 1808: Bajesd (11). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ Hu Puji js (Je 222). L 1910: 685 (r, m), 1992: 311 (Le). 1913: Bajesd Hu vm (Az). – 1909/19: Băieşti, *B*, L 693: 606; m, n (12). Băeşti = Su 1: 61. 1447–1854. > 1974: Băieşti c. Pui {Puj kzs faluja} [44 A]

Bajfalu Sza (1913) < Balkfalva.

Bajla * Za (Újbártfalva mellett) 1441: Bayla; 1445: Baylafalwa. Világos vár tartozékai közt Újbártfalva mellett sorolják föl. 1464: *Bayesthfalwa*; =: *Bayeestefalva*. Zöldesfalva után említik (Cs 1: 726. Zöldesfalva nincs a névsorban). – Su 2: 295.

Bajnokfalva Za (Borossebes-KÉK, Dézna-Ny hrs) 1441, 1445: *Baynfalva*. Világos vár aranyági kerületéhez tartozott (Cs 1: 726). 1441: *Baynafalua*; 1445: *Baynokffalwa* (Márki II/1. 223). 1550: Losonczi, 1597: Kornis-birtok; 1619: Bohany néven Jenő vár (Borosjenő) vitás birtoka. 1808: Bohány (22). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 249). L 1910: 473, 1992: 215 (Le). 1913: Bajnokfalva Ar vm (Az). – Bohani > 1909/19: Buhani, *B*, L 405: r 388; m (32). = Su 1: 111. 1441–1913. – 1974: c. Dezna {Dézna kzs faluja} [21 C]

Bajola * Kr (Oravicza táján, Csorda mellett) 1355: *Baiola*, 1362: *Bayla* (Cs 2: 98). – Su 2: 293. {P}

Bajom 1. Kü (Küküllővár-DK, Medgyes-ÉNy) 1309: ... Thedericum **sacerdotem** de v. *Boneti*; 1332: Joannes **sacerdos** de v. *Bonetis*; 1344: Nicolaus f. Detrici de *Bayun*. Küküllővár tartozéka; Bajomi Miklós 1344-ben a várnépek képviselője. Német nevű plébánosát 1309-ben a tizedmegtagadó kiközösített szász papok közt említik. Utóda 1332 II: 80 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 547). 1447: p. **regalis Bayon**. 1507: p. ≈ (Cs 5: 867). A Kü vm-i 13 szász jobbágyfalu egyike. 1489: Nagy István, 1529: Petru Rareș moldovai vajdák a küküllővári uradalommal együtt kapták hűbértul. XV: Ev. erődtemplom (gótikus). **1587**: *Also Bayon*. – C.Pr: fl. 100. A: fl. 50 (Dé 28). XVIII: Bethlen Miklós és Küküllővár részirtoka. 1808: *Bajom (Alsó-)* h., *Bonesdorf* vel *Bunesdorf* aut *Unter-Bassern* vel *Bossern* g., *Bujumul* vel *Baszue de dzosz* {val}. 1861: A-B, Bunusdorf, Boján Kü (7). **Ort. templom**. 1888: ≈ (Bonnesdorf, Bojamu) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 201). L 1910: 2028 (r, n, m); 1956: 2245 (Le). 1913: **Alsóbajom KK** vm (Az). – 1909/19: Boian, *Ab, Bd*, L 1937: r 1384; n, m, c (24). = Su 1: 91. 1309–1854. – 1974: c. Bazna {Bázna < Felsőbajom kzs faluja} [35 B; L]

Bajom 2. Felső-Bajom Kü (1888) : Bázna.

Bajom 3. KSz (Tasnád-DDNy) 1358: *Bayon* (Anjou VII. 136). 1460.X.31.: *Bajon-i* István ü: Bánffyak (KmJkv 1480); 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Bayon-i* részjóságát elzálogosítja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (1677). 1475, 1482, 1486, 1487: *Bayon* (Cs 1: 551). 1808: Balyom ~ Bajom ~ Bajon, Baldorf, Polyán KSz (13). 1888: Bajom (Bojanu-Mare) **Szi** Tasnádi js (Je 222 & Kis-Bajom psz). 1913: **Tasnádbajom Szi** vm (Az). – 1909/19: Boianu-mare, *Nb*, L 993; r 813; m, zs, c (24). > Boianul Mare = Su 1: 91. 1358–1913. > Boianu Mare [11 A]

Bajton Kr (Denta-DK, a Moravica j. p.) 1353: Tompa f. Andree de *Boytun*; 1364: *Bayton*. Bajtoni Tompa 1353-ban tiltakozott a birtokán, Berkeszen történt rablás miatt, 1364-ben megbízott (Gy 3: 478). 1472: kenezius de *Felsew Baythyn* mint Borzlyuk város szomszédosa Garai Jób embere (Cs 2: 24. Te vm). 1479: *Bwthyn* (Pesty: Krassó II/1. 15). 1808: *Butyin* val. 1888: Temes-Buttyin Te Dettai js (Je 681). 1913: **Temesbökény** Te vm (Az). – 1909/19: Butin, *Temesbuttyin*, L 1065: r 178; szlovák, m, n, szerb, zs (33). = Su 1: 115. 1364–1913. + 2: 295. [41 B]

Bak * Ar (Lippa-DNy) 1333–5: Clemens (**sacerdos**) de *Mok, Botk*, ≈, *Bok*. Papja 1333: 23 báni, 1334 I: 5 gs 1 báni, 1334 II: 13 báni, 1335: 1 gs pápai tizedet fizet. Később Lippától DNY-ra eső falvakkal együtt szerepel, 1451-ben Csegzéhez közel feküdt. Nem azonos Bogda faluval (ma Bogda), de lehet, hogy ennek környékén volt (Gy 1: 173). 1436, 1451, 1471: *Bak* királyi ember nevében (Cs 1: 766); 1462: *Baak* Berekszői Hagymások birtoka (Cs 2: 40. Haraszthegy); 1561. évi adólajstromban: *Bak* (Cs 1: 766). {Su Torna falu korai adatainak vette}

Bák Te (Temesvár-ÉNy) 1317: terra deserta *Baak* (Tr). 1317: *Baak* néptelen föld Pél határosa, Jécse {> Jécsa} szomszédságában (An 4: 457). 1488: *Baaka* Szöllősiek előnevében fordul elő (Cs 2: 25. Báka). – Su 2: 292. 1317, 1488. {Vejteh és Biléd közt}

Bakaj 1. Fe 1. (Szászváros-ÉK, Algyógy-KÉK) [1263-72]: t. Iwanche iob-is castri Albensis Transsilvani; 1278: *Bakay*; 1329: ≈. A várjobbágy eredetű Bakaji nemesek őse: Ivánka 1263–72 k. Bencenc-Sahtelek határosa K felől. 1278-ban Ivánka és fia Lesták a Maros két partján fekvő öröklött bakaji földje felét 10 márkáért eladta ... Bakaji Illés utódai 1329 e. eladták Vingárdot (Gy 2: 132). 1278: *Bakay* ... eladta hunyadi Sánta János fiainak (Er I. 363). 1377: Erdel ns de *Bakay*; 1382: p. *Bakay*; 1525: ≈ Bakaji, Bakaji Erdélyi, Gyal mári; Rápolti, Macskási, M. Tárnok, Bélai, Dédácsi-birtok (1278–1525. Cs 5: 71). **1587**: *Bakay*. – E: fl. 3. A: fl. 1 (Dé 24). 1808: *Bokaj* h., *Bocksdorf* g., *Bakáinczá* val. 1861: ≈, Bekeincző Hu (20). 1888: Alfalu-Bokaj **Hu** Algyógyi js (Je 200). 1913: **Bokajalfalu** Hu vm (Az). – 1909/19: Băcăinți, *B*, L 882: 833 (11). = Su 1: 60. 1278-1854. – 1974: c. Șibot {Alkenyér kzs faluja} [34 C]

Bakaj 2. * **Fe 2.** (Gyulaféhérvár-K, Drombár szomszédja volt a Maros b. p.) 1299: Terra autem **capituli** *Bakay* vocata a terra **episcopatus** Dorumbar nominata ... separata fuit ... (Er I. 589/5, 11).

Bakaj 3. **Hu** (Algyógy-ÉK) 1888: *Felfalu-Bokaj* Hu Algyógyi js (Je 318). 1913: Bokajfelfalu Hu vm (Az). – 1909/19: Ceru-Băcăinți, *Bf*, L 530: r 519 (41). = Su 1: 134. 1909. [34 C]

Bakamező **Kr** (Arad-Lippa-DK, a Maros bp-i úton) 1332: *Mok ~ Both* az Aradi főesperesség **parochiális** faluja. Arad vm-i Baki családé Lippa elestéig (1551). Elpusztult, a fejedelemség idején magyarokkal települt újra. 1717-ben *Bacomesso* néven a Lippai kerülethez csatolták (Le). 1738: *Bago-messeu*, 1761: *Bacamesau*, 1778: *Baecames* (Pesty: Krassó II/1. 16). 1808: Bakamező, Bakanczea (12). 1888: ≈ **KrSzö** Marosi js (Je 222). Ez időben a királyi kincstár birtokolta. L 1910: 681, 1992: 237 (Le). 1913: Bakamező KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bacamezeu, *Bm*, L 652: r 642 (11). > Bacăul de Mijloc = Su 1: 50. 1717–1851. {1808: Bakanczea !} > 1974: Bacău de Mijloc c. Bata {Batta kzs faluja} [32 D]

Bakcsoll * **Kr** (Facsád táján, Marzsina mellett) 1364: *Bakcholl* (Pesty: Krassó II/1. 13). – Su 2: 293.

Bakonya **Hu** (Algyógy-É, Zalatna-D) 1431.IV.26.: *Baka-i N ü*: Doboka (KmJkv 73); 1441.X.29.: *Bakay-i* Zsigmond fia János **ü**: Györgyfalva (366); 1441.XII.15.: *Baka-i* néhai Erdélyi János le: Katalin Dobokai Lőrinc özvegye (388); 1449.X.6.u.: *özv. Bakay-i* Zsigmondné: Veronika (764); 1449.X.30.: *Bokay-i* Pál **ü**: Farnas (765); 1450.X.11.: *Baka-i* Zsigmond le: Ilona Gyerővásárhelyi Gyerőfi Mihály felesége (910); 1451.X.16.: *Bakay-i* Zsigmond gyermekei: János, Vásárhelyi Gyerőfi Mihály fe: Ilona és Somogyomi Miklósné: Potencia (989); *Bakay-i* Gergely **ü**: Menyő (1154); 1458.X.23.: *Baka-i* Kelemen és testvérei: János, László és Fábán (1316); 1554.I.13. *Bakay-on* Gyerőfi rb Macskásiakhoz kerül (5270). Ld még KmJkv I. 856, II. 842. {Băcîia-ra mutat}. 1509, 1511: p. *Bakonya*; 1518: v. *Bakanya*. ⚭Al-Diód, algyógi uradalom része (Cs 5: 71). Közéleben a Csébi-patak mészkőszurdoka. 1808: Bakanya, Bachendorf, Bakája (12). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ (Bekia) Hu Algyógyi js (Je 223). L 1910: 435, 1956: 205 (Le). 1913: Bakonya Hu vm (Az). – 1909/19: Băcâia, *B*, L 412: r 400 (11). > Băcîia = Su 1: 60. 1509–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja} [34 A]

Bakóvár **Te** (Buziás-ÉNy hrs) Dezséri Bachó János kerületi biztos telepítette kincstári erdőbirtokra (1783), nevét róla kapta, 1808: *Bachovar*. Magyar és szlovák lakossága az 1784–85-ben beköltözött birodalmi szász családok hatására elnémetesedett. 1808: Bachóvár ~ Bakóvár, (n) Bochovar (11). L 1910: 2037 (n), 1992: 1424 (Le). 1913: Bakóvár Te vm (Az). – 1909/19: Bacova, *B*, L 2099: r 39; n, m (11). = Su 1: 51. 1783 ... 1828, 1851. – 1974: or. Buziaș {Buziás vs faluja} [32 C]

Baksa 1. **KSz** (Zilah-É) 1220: *Bocka* falubeli Saden ökörlopás ügyében tanú Váradon (Er I. 108). 1349: *Baxa*, 1450: *Also Baxa* (Petri III. 66). 1444.VIII.17.: *Baxa-i* Lőrinc fia Pál **ü**: Désháza (KmJkv 517); 1444.IX.2.: *Baxa-i* Márton és Birtalan **ü**: Sándorháza (528); 1449.V.30.: *Baxa-i* Dul István és Dul János **ü**: Menyő (699); 1450.VII.6.u.: Nádasd birtok szomszédai körében tartott vallatásra *Baksa*-ról megidéztek Hódi Mártont (859); 1450.VIII.20.: *Baxa-i* Adi Ozsvát **ü**: Szilágyszeg (885); 1450.IX.27.: Dul (ds) György vallomást tesz Szentkirályon (To) lakó jobbágyok ügyében (900); 1451.VI.16.: *Baxa-i* Ördög (ds) András fia Albert és fia: Márton, {B-i} Barla (967); 1451.IX.18.: *Baxa-i* Dul Ozsvát, János és Albert is vallomást tesz sarmasági és ököritői vitás birtokrészekről (980). Ld még KmJkv I. 856, II. 842. 1450: *Baxa*, 1456: *Bakcha*, 1475: *Also Baxa* (Cs 1: 551). 1760–1762: **Magyar Baksa**. 1808: Baksa (Magyar-), Boksá-ungurész ~ Boksicza-ungurészka KSz (12). 1888: M-B (Bocsitia) **Szi** Zilahi js (Je 484). 1913: **Magyarbaksa** Szi vm (Az). –1909/19: Bocșița, *Mb*, L 330: r 255; m, zs (23). = Su 1: 87. 1349–1854. – 1974: c. Hereclean {Haraklyán kzs faluja} [12 C]

Baksa 2. **KSz** (Somlyó-ÉK) 1349: v. *Baxa* (Tr). 1453: *Felsew Baxa* (Cs 1: 551; Petri III. 66). (Cs 1: 551; Petri III. 66). 1453.V.4.: *Felsewbaxa-i* Kolonth László – Baxa-i Eördög Barla nevében is – tiltja V. László királyt és Hunyadi Jánost, hogy ≈ ama negyedét, amely néhai Szőkeé és Veres Péteré volt, Dul Jánosnak és fiának: Mihálynak adományozza (KmJkv 1085); 1455.I.16.: ≈-i

Barla **üv** (1177); 1489.V.22.: ≈-i Dul Bálint, ≈-i Szabó Bálint eskütárs Sarmasági ügyben (2702). 1760–1762: **Oláh Baksa**. 1808: Baksá (Oláh-), Boksá-rumunyaszka Kr (12). 1888: Oláh-Baksa **Szi** Zilahi js (Je 551). 1913: **Oláhbaksa Szi** vm (Az). – 1909/19: Bocşa-Română, *Ob*, L 959: r 904; zs, m (23). > Bocşa = Su 1: 86. 1349–1854. {1808: Boksá rumunyaszka} [11 D]

Baksa 3. Pusztabaksa KSz (prédium Magyarbaksa határában) 1540.I.8.: Nagymoni Simon Benedek *Pwzthabaxa* prédiumbeli részét 220 magyar Ft-ért eladja (KmJkv 4735).

Baksabernolt KSz (közelebről meghatározhatatlan prédium) 1552.III.26.: *Baxabernolth* prédiumbeli részüket nagydobai Mike-fiak eladják nagydobai n. Nagy Fábíán gyermekeinek (KmJkv 5139).

Bakszafalva * Kézdi (Csomortán mellett) 1602: *Baxafalva* (SzO V. 192). – Su 2: 295.

Baktornya Csa (Csánki) : Tornya.

Bal * Kr (talán Facsád táján) 1372: *Bal* (Pesty: Krassó II/1. 17). – Su 2: 293.

Bala To (Régen-NyDNY) 1327: *Bala*, magyar falu (Le). 1367: p. *Bala*; 1524: ≈. Balai, Alárdfi, Csapi, Bethlen, Erdélyi, Sámsondi, Madarasi, Pókai-birtok.. 1461: az Alárd- és Erdélyi-jobbágyok juhötvenedfizetők (1367–1524. Cs 5: 692). 1444.IX.2.u.: Balai Miklós halálával *Bala*-i részirtoka Tholdalagiakra szállott (KmJkv 531); 1451.V.6.k.: Pókai Erzsébet *Bala* birtokbeli részét zálogba adja saját férjének: Vajdaszentiványi Jánosnak (956); 1445.V.1.: *Bala*-n Sámsondi Ernyeai részirtok (1198). 1447–1449: **Balai György** erdélyi alvajda (KmJkv M 856). 1480.IV.8.: *Bala* prédiumbeli részeiket, a kúriájukhoz tartozó 32 kaszaalja szénafüvükkel együtt Pókaiak 200 Ft-ért eladják Madarasi Jánosnak (2298); 1483.II.7.: *Bala*-n Péterfalvi Porkoláb és Meggyesfalvi Alárd részirtok (2426). Ld még KmJkv II. 843. 1447–1449: *Balai György* erdélyi alvajda (KmJkv I. M 856). 1808: Balla ~ Bala (12). 1861: Bala, Béla To (9). XIX: **Görögkat. templom**. 1888: ≈ (Bola) **MT** Marosi felső js (Je 223). L 1910: 1327 (r, m), 1992: 853 (Le). 1913: Bala MT vm (Az). – 1909/19: Bala, *B*, L 1179: 1053; m (12). = Su 1: 62. 1327–1854. [24 A] & **Balai** : Devecseri, Kisdevecseri Balai család. 1481.VI.30.: Balai János **ü**: Papfalva (KmJkv 2324). 1482.VI.29.: **Uő ü**: Szamosfalva (2377); 1490.III.19.: **Uő ü**: Szentlászló Ko~To vm (2710). Ld még KmJkv I. 856, II. 843.

Balád * Te (Ivánd mellett) 1385: *Balad* (Pesty: Krassó II/1. 17). 1446: ≈. Partas vagy Ivánd határosaként nemesi névben (Cs 2: 25). – Su 2: 293. 1385.

Balalény Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös b. p.) 1580: *Bolilitt*, 1588: *Balylen* (Jakó 203) kezdettől román falu. Lakói a török hódoltság előtt vasércbányászattal foglalkoztak. XVIII–XIX: Nagyvárad g. kat. püspökségé. 1808: Balalény (12). 1888: Balaleny Bi Vaskohi js (Je 224). L 1910: 366, 1992: 263 (Le). 1913: Balalény Bi vm (Az). – 1909/19: Bälälény, *B*, L 313: r 306 (12). > Bälény = Su 1: 63. 1580–1851. – 1974: c. Lazuri de Beiuş {Belényesirtás kzs faluja} [21 C]

Balamér 1. Hu 1. (Hátszeg-DK, a Sztrigy j. p.) 1451: p. *Balamer* in d-u Haczag; 1514: ≈. Szentgyörgyi: Sztrigy-Szentgyörgyi, Vádi, Vádi Kopasz és Török köznemesi családok (Cs 5: 71). **1587**: *Balamyr*, ld Kenyér (Dé 25). XVII–XVIII: Naláczi-birtok. 1780: **Görögkat. fatemplom**. 1808: Balomir ~ Balamér, Balmiren, Balomir (12). 1861: Balamir Hu (20). 1888: Balomir Hu Hátszegi js (Je 225). L 1910: 380, 1992: 369 (Le). 1913: **Balomir** Hu vm (Az). – 1909/19: Balomir, *Bálo mir*, L 427: r 394 (13). = Su 1: 54. 1451–1854. – 1974: c. Sântămăria-Orlea {Óraljaboldogfalva kzs faluja} [44 A]

Balamér 2. Szv 1479: p. *Balamer*. Vecel vs birtoka (Cs 5: 71). 1808: Balomir ~ Balamér, Balmiren, Balomir (12). 1861: ≈ Szv (38). 1888: ≈ Hu Szászvárosi js (Je 225). 1913: **Balomir** Hu vm (Az). – 1909/19: Balomir, *B*, *Bellendorf*, L 858: 821; m (13). > Balomiru de Cîmp = Su 1: 54. 1479–1854. – 1974: c. Şibot {Alkenyér kzs faluja} [34 D]

Balamérfalva * Za (Doroszlófalva mellett) 1406: tres ville *Balamerfalua* Egregy vár tartozékai voltak (Cs 1: 722. Egregy). – Su 2: 293. Balamérfalua, 1406–1409 villa sclavonialis [: **valachalis**]

Balána Hu 1909: Balána. 1913: *Balánatelep* Lindzsina tartozéka (H). – Bălana = Su 1: 63. 1909, 1913.

Balánbánya Cs (Szereda-É, az Olt fv) A XVII. században vasércet bányásztak és vashámorok működtek területén. 1760 után a rézbányászat indult fejlődésnek. 1818: első lakóit a csikszentdomokosi bányai igazgatóság telepítette ide. 1849-ben rezes és vasat küldött Gábor Áronnak Kézdivásárhelyre ágyúöntés céljára. 1850: Bálán, Balana (StTr), Szentdomokos határában. 1861: Balán Cs (30). 1888: Csik-Balánbánya Felcsiki js (Je 276). 1913: Balánbánya Csik vm (Az). 1964: rézbánya és rézfeldolgozó üzem. 1968: város. L 1992: 10 937. – 1930: Poiana Mărului; Bălan = Su 1: 63. 1850–1913. 1968: or. Bălan [25 B]

Bala-pataka 1268: riv. *Balapataka* (Er I. 272) Toldalag (To vm) határán.

Balásháza Kr (1808) : Ballaháza Szi.

Balás-patak 1808: *rivulus* Baláspatak Uh (12).

Baláta Hu (a Maros j. p. közelében, Dévával átellenben) 1850: *Balata, Belata* (Su). 1913: *Balátatelep* (H). – Bălata = Su 1: 63. 1850, 1913. – 1968: c. Şoimuş {Marossolymos kzs. faluja Kre} [34 C]

Balavásár Kü (Marosvásárhely-DK 24 km, a Kis-Küküllő j. p.) **XII:** a Szalók nb. Balad vásáros helye volt (Le). 1325: t/p. *Balauasara*. Szalók nb. Simon fiainak osztozásakor Mihály gyermekeinek jut (Gy 3: 548). 1409: p. *Balawasara*; 1495: ≈; 1482: *Balawasar*. Baládfiaké (Cs 5: 867). 1441.VI.17.: *Balawasara*-i Balad fia Péter és Miklós Kornéltelkén egy lakott és egy elhagyott jobbágytelket vesz zálogba (KmJkv 327); 1482.VI.22.u.: *Balawasar*-i Baládfi Mihály (2370); 1495.IV.28.: *Balawasary*-i néhai Baládfi Péter fia: Mihály – fiai: Lajos, Imre, Péter és Pál nevében – domáldi birtokrészét zálogba veti (2958); 1550.XII.18.: *Balawasar*-i Baládfi Tamás és György (5054). Ld még KmJkv II. 843. **1587:** *Balawasara*, ld Kend (Dé 36). 1798: **Ref. templom.** 1808: *Balavására* h., *Bladen* g., *Balaiser* val. 1861: ≈ Kü (7). 1888: ≈ (Balaiser, Bladenmarkt) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 224). Népművészet (piros színű vászonhímzés). 1912: újra kap vásártartási engedélyt három országos vásárra: III.2-3.; VII.16-17.; XII.19-20. 1913: Balavásár **KK** vm (Az). 1914: pénteki hetivásárt tart. # Hentaller L.: *A balavásári szüret*. Történeti rajz a középkorból, 1934. – 1909/19: Bălauşeri, *B, Bm*, L 871: r 111; m (12). = Su 1: 63. 1325–1854. [24 C]

Balazéra * Kr (Facsád táján, Bukovec mellett) 1511: *Balazera*, 1514–1516: *Balozyna*; 1596: *Baloznia* ~ *Baloyna*; 1599: *Balazina* (Pesty: Krassó II/1. 19). – Su 2: 293. {Bukovec falu mellett *Balazina* hegy és völgy őrzi emlékét}

Balázscsere MT 1913: *Balázscsere* Magyarpéterlaka tartozéka (H). – Stejeriş = Su 2: 144. 1913. – 1974: » Petrilaca de Mureş

Balázsd Te (1913) < Balázsfalva (1410).

Balázsfalva 1. Do 1. (Beszterce-ÉNy) < Rozva – **1292:** *Rozua* (Gy); 12[9]2: *Ruzua*-i Balas fiai: Imre és László, s testvére: Miklós Kide és Biszóteleke n. földek felét anyja hitbére és jegyajándéka címén örökre átadták Vana leánya: Annusnak, aki Egyed fia Karacsin felesége (Er I. 514). A Rozva (ma: Roszuva) patak mentén feküdt; utóbb birtokosáról Balázsfalva nevet kapott: 1407, 1451: *Balaszfalwa* (Gy 2: 85. Rozva). 1434: *Balaszfalua* a Cserényi család jobbágyfaluja (Le). 1439.XII.11.: Cserényi Jánosné Jankafi Margit, Cserényi Miklósné Jankafi Johanna (KmJkv 160); 1448.XI.2.: Cserényi János özvegye Jankafi Margit tiltja a Bánffyakat a néhai férjénél elzalogosított Felőr jogtalan használatától (637); 1448.XI.2.: Uő **üv** (638); 1449.I.15.: Cserényi János özvegye: Margit jelenleg Lónai Miklós feleség (645); 1451.XI.15.: Cserényi Miklós Bánffy István familiárisa Hunyadon (992); {1460.VIII.} Cs. M. özvegye: Sombori Apollónia **üv** (1472); 1477.VIII.16.: Sárdi Péterné Balázsfalvi Cserényi Krisztina földvári (Do vm) birtokrészét 40 Ft-on zálogba adja Földvári Nagy Gáspár özvegyének: Katalinnak (2242); 1482.VIII.27.: *Balaszfalwa*-i Cserényi János vajdai kiküldöttként, Cserényi Mihály, László és Pál pedig mint szomszéd Keresztúr birtok (Do vm) határjárásán (2395); 1539.III.28.: Bf. Cserényi István özvegye: Katalin

AlsoBalásfalva-n Kajla Márton és Szerető Bálint telkes jobbágyot, akiket elhunyt férje javaiból hitbér és jegyajándék címén élete végéig neki engedtek át, fiának: Cserényi Gábornak adja (4691); 1553.XII.20.: Cserényi Boldizsár, István és Gergely fogott bírák: Valkó (5262). További adatok KmJkv I. 857, 888 (Cserényi cs.), II. 836, II. 843. **1587**: *Balásffalwa utraque*. – E: fl. 34, A: fl. 14 (Dé 45). Ekkor is Cserényi-birtok. 1808: *Balásfalva (Alsó-)* h., *Unter-Blasendorf g.*, *Blásfalou gye dzsosz* val. 1861: A-Bf Do (15). 1888: A-Bf (U-B, Brasfaleu din josu) **BN** Jádi js (Je 202). Magyar lakossága kihalt, **ref.** egyháza 1896-ban megszűnt. L 1910: 526; 1970: 462 (Le). 1913: **Alsóbalázsfalva** BN vm (Az). – Blasfălăul-de-jos, *Abf*, *Ubd*, cu & Făuriște (Fauristye), L 555: r 521 (22). > 1956: Blăjenii de Jos = Su 1: 84. 1434–1854. {1808: Blásfalou gye dzsosz !} – 1974: c. Şintereag {Somkerék kzs faluja} [13 D]

Balázsfalva 2. Do 2. (Beszterce-ÉNy) 1434: *Balásfalua* (Ub IV. 526). 1492: két *Balásfalwa* (KmJkv 2821); 1523.XI.14.: *Balásfalwa*-n Nagy András részbirtokos (3964). **1587**: *Balásffalwa utraque*. – E: fl. 34, A: 14 fl. (Dé 45). 1760–2: Felső-Balásfalva. 1808: Balásfalva (Felső-), Ober-Blasendorf, Básfalou gye szusz (12). 1861: Felső-Balásfalva Do (15). 1888: Felső-Balázsfalva (Ober-Blasendorf, Blasfaleu din susu) **BN** Jádi js (Je 318). 1913: **Felsőbalázsfalva** BN vm (Az). – 1909/19: Blajfălăul-de-sus, *Fbf*, *Obd*, L 635: r 540; c (22). > Blăjenii de Sus = Su 1: 84. 1434–1854. – 1974: c. Şintereag {Somkerék kzs faluja} [13 D]

Balázsfalva 3. (< **Herbordfalva**, < **Szancsal**) **Fe 1. vs** (Gyulafehérvár-ÉK, a két Küküllő összefolyása fölött) **1252**: t. *Zonchel*, 1271: t/v. *Herbordi* vaivode, 1332: Leustachius sacerdos de v. *Blasii*. Szalók nb. Márton comes fiai: Balad, Márton és Tamás 1252-ben Szancsal föld felét, melyen három falu volt s a két Küküllő összefolyásánál **Szent Márton-templom** tartozott hozzá, eladták Herbord ispánnak és te: Lőrincnek. A három falu közül a templomos Herbord fia Balázsról Balázsfalva nevet kapott. Papja 1332.I: 20, 1332.II: 33 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 132). 1416: via magna, que a parte p-is *Balásfalwa* penes Kykullew maiorem vadit versus p-m Mykehaza, in loco Lowdonis vocato; 1426: p. *Balásfalwa*; 1486: ≈ (1332–1486. Cs 5: 867). 1435-ben Zsigmond király megmentőjének, baróti Czéri Baláznak adományozta, majd Bagdi György birtoka, aki itt 1535-ben várkastélyt építtetett (Le). **1587**: *Balásffalwa*. – E: fl. 4. A: fl. 2 (32). Ekkor Toldi-birtok. 1613 után Péchi Simon, majd a Bethlen család, 1664-től Apafi Mihály birtoka. A fejedelem kastélyában írta alá biztosa: Teleki Mihály és Lotharingiai Károly a balázsfalvi szerződést (1687.X.27.), melynek értelmében Erdély Habsburg-fennhatóság alá került. 1705.XI.18.: Balázsfalván a várban (We). 1738: a **G. Kat.** Püspökség Szamosújvár uradalmát Balázsfalvára cseréli, s Fogarasról ide költözik (Rátz § 121). 1738-ban III. Károly király a balázsfalvi uradalmat a fogarasi görögkat. püspökségnek adományozta. I. Micu-Klein püspök ide tette át székhelyét, papneveldét és bazilita kolostort alapított, s megkezdte székesegyház építését (1738–65; 1837-ben kibővítik). 1738–1842: az Apafi-kastélyt újjáépítik; görögkat. érseki palota (ma múzeum). 1741–77: bazilita **Szent Háromság-kolostor**; 1750: **Angyali Üdvözet-kolostor** – ezekben működött a balázsfalvi nyomda. 1753-tól **görögkatolikus érseki székhely**. 1754: unítus gimnázium nyílik a principia és a grammatica osztályával; három év múlva a sintaxis osztállyal bővül; 1772-ben a rhetoricával és poeticával. 1808: **opp.** *Balásfalva* h., *Blasendorf g.*, *Bláss* val. 1848: román nemzeti gyűlések színhelye. 1861: Balásfalva (*oppidum*), Blasendorf, Blás AF (4). 1865.V.15.: Pronunciamento (Magyarország és Erdély uniója elleni nyilatkozat). Az erdélyi román kultúra és a görögkatolikus egyház központja. 1888: Balázsfalva vs (Blasendorf) **AF** Balázsfalvi js szh, ház 190, L 1080 (Je 224). L 1910: 8731, 1992: 24 101 (Le). 1913: Balázsfalva AF vm (Az). # *Kelt Balázsfalván ...* A román–magyar levelezés múltjából 1746–1916. Ştefan Pascu akadémikus előszavával. Közreadja Ioan Chindriş és Kovács Ferenc. A bevezetést írta Kovács Ferenc. A latin levelek szövegét és fordítását lektorálta Lakó Elemér. A latin leveleket fordította Köllő Károly. Kriterion 1985. Miskolczi A., V. András J.: *A balázsfalvi könnyező ikon irataiból {1764–1766}*. Europa Annales 2/B. Bp 1995. – 1909/19: Blaj, *Bf*, *Bd*, L 2122: r 1492; m. zs, n (22). = Su 1: 84. 1271–1900. {1808: Blass !} # Dr. Ioan Raţiu: *Blajul*. 1911. [35 A]

Balázsfalva 4. Fe 2. Bf falu (AF és KK hr). 1888: Balázsfalva falu (Basendorf, Blasiu) **AF** Balázsfalvi js (Je 224). 1913: **Kisbalázsfalva** AF vm (Az). – 1909/19: Blaj, *Bf*, L 1144: r 689; m, zs, n (22). Blaj-Sat = Su 1: 84. {Sine data} » Blaj.

Balázsfalva 5. Te (Temesvár-DK, a Temesbe ömlő Pogányos j. p., Berény és Niczkyfalva közt) 1410: *Balaszfalwa*. Dobozai Dánfi család dobozi uradalmához tartozott (Le). 1447: *Balaszfalua* Doboz 61. tartozéka (Cs 2: 34. Doboz). 1462: *Balaszfalua* (B). 1471-ben Balyasfalva-val együtt mint a Lugos melletti Hodos kastély tartozékát említik (Cs 2: 25). 1488: Cikóvásárhely tartozékaként Haraszti Ferenc szörényi bán birtoka (Le). 1717: *Blaschevo*; 1723–25, 1761: *Plaschova* (tk), *Blaszova* (Borovszky: Temes 27). 1808: Blásova, (i) Blaxova (21). XIX: Losonci Gyürki, br. Sédeni Ambrózy és Vettel-birtok. 1888: Balázsfalva (Blaszova) Te Buziási js (Je 224). L 1910: 509, 1992: 189 (Le). 1913: **Balázsd** Te vm (Az). – Blaiova {!}, B (Bf), L 528: r 458; n, m, szlovák (22). Blajova = Su 1: 84. 1462–1851. – 1974: c. Nițchidorf {Niczkyfalva kzs faluja} [42 A]

Balázsfalva 6. Za (Brád-ÉK) 1439. 1441, 1445: *Balaszfalwa*. Világos vár körösbányái kerületéhez tartozott; 1525: *Blasanfalwa* (Cs 1: 726), 1733: *Blasen*. 1808: Blesény (21). 1888: Bleszény (Blaseny) **Hu** Brádi js (Je 245). 1913: **Blezseny** Hu vm (Az). – 1909/19: Blājeni, *Blezseny*, L 3313: r 3292 (22). = Su 1: 84. 1439–1854. [33 B]

Balázsháza 1. Do (Zilah-K) 1399: *Balashaza* (DocVal 518). 1454, 1520: *Balashaza* (Petri III. 74). Almás vár tartozéka. 1439.XII.27.: *Balashaza*-i Mihály és György **ü**: Szentkirály (KmJkv 166); 1447.VII.18.: *Balashaza*-i Benedek, Gáspár és Mihály **ü**: Menyő (615); 1451.IX.18.: *Balashaza*-i Tamás fia György is vallomást tesz sarmasági és ököritői vitás birtokrészéről (980); 1466.XI.13.: *Balashaza*-i György fe: Földi Ilona, fiuk: András (1703). Ld még KmJkv I. 857, II. 843. Magyar lakossága a törökök idején elpusztult. XVI: Báthory; XVI–XVIII: Csáky; XX: Jósika-birtok. 1760–62: Almás Balásháza . 1808: Balásháza, Blasenkirchen Do (12). 1837: **Ort. fatemplom**. 1861: Balásháza, Belán Do (15). 1888: A-B (Balán) **Szi** Zsibói js (Je 202). L 1910: 1495 ; 1956: 1690 (Le). 1913: **Almásbalázsháza** Szi vm (Az). – 1909/19: Bălan, *Abh*, L 1370: r 1342; zs, m (12). = Su 1: 63. 1399–1854. [12 C-D]

Balázsháza 2. KSz (Tasnád-DNy hrs a Margittai úton) 1454: *Balashaza* Tasnád határleírásában merül föl; 1475: ≈ (Cs 1: 551). 1808: Balásháza, Blasenkirchen, Blásá KSz (12). 1888: Balázsháza (Blagea) **Szi** Tasnádi js (Je 224). 1913: **Tasnádbalázsháza** Szi vm (Az). – 1909/19: Blaja, *Bh*, L 337: r 261; m, zs (22). = Su 1: 84. 1454–1854. – 1974: or. Tășnad {Tasnád vs} faluja} [11 B]

Balázsszeg BSz (Kapnikbánya-DK) 1770: predium *Blosa* (Kádár II. 100). 1888: Blosza (Blaszá, Blosia) **SzD** Magyarlaposi js (Je 245). 1890: Teleki Sándor birtoka. L 1910: 88, 1992: 65 (Le). 1913: Balázsszeg SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Bloaja, *Bsz*, L 82 r (22). > 1964: Izvoarele = Su 1: 312. 1770–1964. – 1974: c. Cernești {Csernafalva kzs faluja} [13 A]

Balázstelke Kü (Medgyes-ÉÉNy) 1373: *Blastelke*; 1374: p. *Balaasteleke*; 1392: *Balasteleke*; 1404: p. **regia** *Balastheleke*; 1523: p. *Balas Thelke*. L. Dezsőfi, Haranglábi, Hunyadi, Szentiváni, Szentiváni Székely, Héderfáji, Bakócz, Sálfalvi, Töreki, Dienesi, Lépes, Báthory-birtok. Jbn 1510: G. Werner (Cs 5: 868). Szász jobbágyfalu. Ev. templom. 1467.XII.9.: *Balasthelke*-i Mihály részt vett iktatáson (KmJkv 1769); 1478.VI.26.: *Balasthelke*-i Mátyás **ü**: Ecel (2268). Ld még Km II. 843. 1556.IX.25.: Az erdélyi egyházmegye vicariusának idézőlevele özv. Alárd Miklósné és Haller Péter szebeni polgármester *Balasthelke*-i dézmaperében (Dé 12). **1587**: *Balasttelke*. – C. Pr: fl. 44. A: fl. 22 (Dé 30). A XVII. századtól kezdődően **románok** települtek be. Az újkorban a gr. Haller család birtoka, a XIX. v. és XX. e. mintagazdasággal (Le). 1808: Balástelke, Blasendorf, Blásul de szusz (12). 1861: ≈ Kü (7). **Ort. templom. Ref. templom**. 1888: Balázstelke (Kelin-Blasendorf, Bleselu) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 224). L 1910: 1800 (r, n, m), 1992: 1975 (16% m) (Le). 1913: Balázstelke **KK** vm (Az). {1332: *Villa Blasii* (Le) téves; ld: v. *Blasii* = Balázsfalva (Gy).} – 1909/19: Blăjel, *Bt, Kbd*, L 1661: r 1290; n, m (22). = Su 1: 84. 1373–1854. [35 B]

Balbuk Hu (Algyógy-ÉK, a Galac-patak forrásvidékén) 1457: p. *Balbwk*; 1478: p. *Balbewk*; 1523: *Balbuk*. Rápolti, Macskási, M. Tárnok, Bélai-birtok (Cs 5: 72). 1554.I.13. *Balbwk*-on Inaktelki Gyerőfi részirtok Macskásiakhoz kerül (KmJkv 5270). 1808: Balbuk, Buldorf (29). 1861: ≈ Hu

(21). 1888: Bulbuk Hu Algyógyi js (Je 262). 1913: Bulbuk Hu vm (Az). – 1909/19: Bulbuc, B, L 387: r 386 (32). = Su 1: 112. 1457–1854. [34 A]

Báld Ko (Mocs-DK, Sármás-D hrs a Ludasi úton) 1334: Stephanus **sacerdos** de *Bald*. Papja 1334 I: 2 gs, 14 d, 1334 II: 35 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 342). 1384: p. *Bald*; 1410: ≈; 1460: ≈; 1492: ≈, Ródi Cseh, Szomordoki, Batizházai, Forrai, Mocsi, M. Miskefi, Szamosfalvi Gyerőfi, Szentmiklósi, Némái ~ N. Kakas, Barlabási-birtok (Cs 5: 330. 1498: To vm). 1460.VII.16.: Szf-i Gyerőfi László özvegye: Ilonának Mócsiak kifizették a néhai férje *Bald*-i részeiből neki járó hitbért és jegyajándékot (KmJkv 1456); *Balad*-ból ugyanazok ugyanazt fizettek Mócsi Balázs özvegye: Szentmiklósi Dorottyának (1571); 1461.X.28.: *Bald*-i András **ü**: Baksa (1637); 1473.VII.21.: Mócsi Miklós néhai özvegyét: Némái Kakas Erzsébetet *Baal*d-ból megillető hitbért és jegyajándékot fizettek Mócsiak Némái Kakas-fiúknak (2105). Ld még KmJkv II. 843. A XVIII. századtól gr. Bélydy-birtok 1808: *Báld* h., *Balden* g. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Mocs js (Je 225). L 1910: 717 (r, m), 1992: 1171 (9% m) (Le). 1913: Báld Ko vm Nagysármási js (Az). – Balta > 1909/19: Balda, B, L 663: r 525; m, c, zs (13). = Su 1: 54. 1334–1854. – 1974: c. Sărmașu {Ns kzs faluja} [23 B]

Báldon 1. Kr (Somlyó-KÉK) 1323: *Baldun*, 1337: p. *Baldun*. Báldoni nemes Jakab fia Lukács eskütárs. Midőn 1337-ben Kuth fia Imre fiával: Kristóffal báldoni része negyedét ki akarta adni leánya fiainak, Péter fia István és Nagy János fia Lőrinc ellentmondott: Báldont közösen bírják és még nem osztották meg. 1341-ben Balla és Perecseny határosa (Gy 3: 509). 1391: *Baldon* határjárása; 1452: *Nag Baldon* (Cs 1: 581). 1430.II.21.u.: néhai *Baldon*-i András (KmJkv 31); 1444.VII.14.: *Baldon*-i Baksai András **ü**: Esztény (507); 1444.VIII.17.: *Baldon*-i Macsi István **ü**: Désháza (517); 1451.VI.22.: *Baldon*-ban Kusalyi részirtok zálogon Keczei Szele (968); 1452.II.29.: mindkét *Baldon*-ban Kémeri rb (1014); 1452.V.11.: *Baldon*-ban Szilágyszegi és Horvát Peres rb (1032); 1459.X.15.: *Baldon*-i Miklós **ü**: Kide (1381); 1461.III.25.: Kusalyi Jakcs János mindkét *Baldon* nevű birtokát 100 Ft-ban zálogba adja Varsolcon lakó Péntek Istvánnak, Bálintnak és Mártonnak (1534); 1471.V.31.: *Baldon*-i György **ü**: Szentanna (2020); 1479: *Baldon*-i Ambrus Bönyében részirtokos (2288); 1482.IX.15.: *Baldon*-i Tamás fe: Kidei Ilona gy: László és Anna (2400). Ld még KmJkv I. 857; II. 844. XV–XVI: Kusalyi Jakcs és Bánffy-birtok. 1523: puszta. 1715 után **románokkal** települt újra. 1808: *Bodon* aliis *Bádon* h. 1888: Bádon **Szi** Zilahi js (Je 221). L 1910: 572, 1992: 660 (Le). 1913: **Bádon** Szi vm (Az). – Baldon > 1919/19: Badon, B, L 511: r 502 (11). = Su 1: 51. 1323–1854. – 1974: c. Hereclean {Haraklyán kzs faluja} [12 C]

Báldon 2. * Kr Kisbáldon ~ Pusztabáldon (prédium Báldon határában) 1523: *Pwzthabaldon* prédium Borzási-birtok (KmJkv 3974). 1525.VIII.30.: Borzási György hataklyáni birtokrészét cserébe átengedi Haraklyáni Miklósnak *KysBaldon*, másként *PwzthaBaldon* prédium feléért, a Récse felől folyó *Baldonpathaka*, másként *KysBaldonpathaka* mellett, *KysBaldon* Panit felőli déli részén elterülő füves völgyvel együtt addig, ahol e patak az *Erekwyzpathaka*-ba ömlik (4116); 1534.IV.7.: Zutori Siroki Albertné Domahidi Anna *PuzthaBaldon* és *KysBaldon* prédiumbeli részét 100 Ft-ért eladja Körösieknek (4453); 1534.IV.12.: Borzási és Haraklyáni tiltja az elidegenítést (4456).

Báldovin Za (Körösbánya-É, a Fehér-Körös j. o., a Vaskoh felé vivő úton) 1464: *Baldomenfalwa*; 1525: *Baldovin*. Világos várhoz tartozott (Cs 1.: 726). 1808: Baldovin, Baldowing **Hu** (12). 1888: ≈ Hu Körösbányai js (Je 225). L 1910: 256, 1992: 151. 1913: Báldovin Hu vm (Az). – 1909/19: Baldovini, B, L 243: r 241 (13). > Baldovin = Su 1: 54. 1464–1854. – 1974: c. Baia de Criș {Körösbánya kzs faluja} [33 B]

Balest 1. * Kr (Facsád táján, Kófalú mellett) 1514–1516: *Balesth* (Pesty: Krassó II/1. 17). – Su 2: 293. {Kófalú mellett *Bălesc* hegy őrzi emlékét}

Balest 2. * Kr (Facsád táján, Hosszúremete mellett) 1514–1516: *Balesth* (Milleker 159). – Su 2: 293.

Baliczafalva * Te (Dézna mellett) 1471: *Balyczafalwa* ~ *Balykafalwa* Borzlyuk város 25. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). 1553: *Baliczafalva* (Márki II/1. 223).– Su 2: 287. 1553. + 2: 293. Baliczafalva, 1471 Balikafalwa (Cs).

Bálinec Kr (Lugos-ÉNy) 1480: *Belincz*, 1482: *Belyncz* in districtu Lwgas in pertinentii castris Sydowar et in comitatu de Sebus; 1488: *Felsewbalyncz*, *Alsobalyncz* Cikóvásárhely tartozékai (Cs 2: 25). 1488: *Also-Felsewbalyncz*. Cikóvásárhely tartozékaként Haraszti Ferenc szőrényi bán birtoka (Le). 1510: *Felső-Balyncz*, *Also-Balyncz*, pred. *Balyncz*; 1554: *Balynch* (Pesty: Krassó II/1. 17). 1604-ben a császáriak itt verik meg Bocskai és Bethlen csapatait. 1778-ig a Lippai kerület, 1880-ig Krassó vm része. 1808: Balincz Kr (12). 1888: Bálinec (Balintiu) **KrSzö** Bégai js szh, 1888: ház 131, L 860 (Je 225). L 1010: 1354 (r, m, n), 1992: 609 (10% m) (Le). 1913: Bálinec KrSzö vm (Az). – Balint, *B*, L 915: r 737; n, m, zs (13). = Su 1: 54. 1510–1851. [32 D]

Bálintfalva Msz (Marosvásárhely-DK) 1484: *Balyntfalwa* (SzO I. 243). 1614: 5 családfő. Lt 1614–1895. 1808: Bálintfalva (12). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ (Bálinta) **MT** Marosi alsó js (Je 225). 1913: **Nyarádbálintfalva** **MT** vm (Az). – Balintfalău, *Nybf*, L 217: r 199; m (13). > Bolintineni = Su 1: 83. 1484–1913. – 1974: c. Păsăreni {Backamadaras kzs faluja} [24 C]

Bálinttelke * KSz (Dersida környékén) 1493.VI.14.: Ilosvai Jeromos *Balinthelke*-i részét zálogba adja saját fiának: Ilosvai Miklósnak (KmJkv 2871).

Balkfalva (Nagybánya-K, , Kapnikbánya-DNy; 350 m) A XIV. század végén Nagybánya alatt megtelepült, később egyidőre a Drágfi-családhoz jutott román faluk egyike. 1411: *Balkfalwa*, 1491: p. **Wolachalis** *Balkfalwa* (Maksai 112). 1405: *Balkonia*, 1470: *Balkona*. Kővár tartozékai közt Somkút mellett sorolják föl. Úgy látszik, megfelel a szintén utóbbival együtt említett 1424. évi *Balkfalwa* helységnek (Cs 1: 552. Balkonia KSz). XVI: a nagybányai, 1634-ben a daróczi uradalom részeként Szatmár vár tartozéka; XVIII–XIX: kamarai birtok. Lakói a környékbeli arany- és ezüstbányákban dolgoztak és szénégetéssel foglalkoztak (Le). 1808: Bajfalu, Bontén ~ Bajnesti (11). 1810: **Görögkat. templom**. 1888: ≈ (Nest) -Y- Nagybányai js (Je 222). L 1910: 404, 1992: 646 (Le). 1913: **Bajfalu** Sza vm (Az). – 1909/19: Dănești, *Bf*, L 351: r 319 (63). = Su 1: 192. 1405 Balkonia {Maksainak tulajdonítja!}, 1411–1913. + 2: 293. Balkonia. 1405 Balkonia, 1470 Balkona {Csánki szerint} – 1974: c. Șișești {Lacfalva kzs faluja DK-re} [13 A]

Balkuj Ko (Gyalu-Ny) 1888: Balkuj (Balcsesti), telep (t) Kiskapus Ko (Je 225). – Bălcești = Su 1: 63. 1909. {Bánffyongó tartozéka}

Balla (Barla) Kr (Zilah-ÉNy) 1341: p. *Barla*. A valkói uradalom tartozéka; 1341-ben DNy-i határát Báldontól Ilosváig leírják, amiből kiderül, hogy Baksa területe is Ballához tartozott (Gy 3: 510). 1454: *Barla* (Cs 1: 581). 1454.II.8.: *Barla* Bánffy-birtok (KmJkv 1141-2); 1513.XII.21.: *Barla* és Baksa egészbirtokot és krasznai birtokrészét Bánffy János cserébe adja Bátori Szaniszlófi Istvánnak feje (Ko vm) részbirtoka és 1000 Ft készpénz ellenében; gyermektelen halála esetén Fejérd visszazárja Szaniszlófi (3578); 1516.VII.6.: *Barla*-t és Baksát kiegyezéskor uő kapja (3617); 1549.IX.17.: *Barla*-i Mátyás Ambrus említése (4961). 1556-ban térhetett át a falu a **református** hitre; 1654-ben anyaegyházzá alakul; 1684 óta szól nagy harangja; 1782–1784-ben felépül temploma (BV). 1808: *Balla* aliis *Bala* h. 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 225). 1913: **Szilágyballa** **Szi** vm (Az). 1992 L 1635: 1451 m, 171 c, 13 r. # Boné Vilmos: *Szilágyballa*. Szilágysági magyarok 1999. 485. Kép: **Református templom**. – 1909/19: Borla, *B* (Szb), L 1086: r 16; m (26). = Su 1: 95. 1341–1913. – 1974: c. Bocșa {Oláhbaksa kzs faluja DK-re} [12 C]

Ballaháza Kr (Kraszna-DDNy) 1454: *Barla*, 1537: *Barlahaza* (Petri III. 88). XVI–XVII: Báthory; XVII–XX: Bánffy-birtok. 1715: puszta. 1720 után **román** lakossággal települt újra. 1808: Balásháza ~ Ballaháza, Ballenthal, Mál Kr (12). 1888: Ballaháza (Malu) **Szi** Krasznai js (Je 225). L 1910: 959, 1992: 1150 (Le). 1913: Ballaháza **Szi** vm (Az). – 1909/19: Mal, *Bh*, L 899: r 854; c, zs (109). = Su 1: 377. 1454–1854. – 1974: c. Sîg {Felsőszék kzs faluja DK-re} [11 D]

Balogd * Te (Csatád mellett) 1494: pr. *Balogd* (Cs 2: 25). – Su 2: 293.

Balogjánostelke * **Ko** (Ó- és Új-Buda közt) 1353: p. *Balugianusteleke*; 1455: pr. *Balog Janosthelke*; 1495: p. ≈. Budai ~ Óbudai ~ Újbudai, Nagy, Kis, Hamar, Szucsáki Nagy-birtok (Cs 5: 331). – Su 2: 293. 1353–1495.

Balogkereke * **Csa** 1256: *Bolugkereke* cum 2 sessionibus villarum. A Csanád-nem 1256-i osztozásakor Vaffa fiainak jutott; a faluhoz ekkor két faluhely [telek] tartozott. Feltehetően azonos az 1494-ben feltűnő *Balogd* pusztával a temesi határon Bogáros és Csatád vidékén (Gy 1: 847). – Su 2: 293. *Balogd*, 1494.

Balomir Hu (1808, 1913) : Balamér 1 2.

Balosest Kr (1808) < Belusfalva.

Balota * **Te** (Karánsebes táján, Almafa mellett) 1464: *Balwtha* (Milleker 158). – Su 2: 293. {Almafa határán *Balota* erdő és völgy örzi emlékét}

Balotafalu {< *Balota* szláv szn.} **Sza** (Nagybánya-NyDNy, a Szamos b. o. árterén) 1394: *Balotafalua* (DocVal 473). Az erdői Drágfi-uradalomnak a XIV–XV. szd fordulóján főleg román lakosokkal megtelepített falva (Maksai 112). 1424: Bélteki Sandrin utódai bírták (Le). 1424: *Balathafalwa*, 1463: *Balothafalwa*, 1470: *Baladfalwa* (Cs 1: 471). 1470: újra Drágfi-birtok; 1632: Kornis Zsigmond kapta királyi adományként. 1808: Balotafalu, Acsuva (12). XIX: [Görögkat. templom](#). 1888: ≈ (Ácsova) Nagybányai js (Je 225). L 1910: 552 , 1992: 188 (Le). 1913: Balotafalu Sza vm (Az).– 1909/19: Aciua, *Bf*, L 478: r 467 (3). = Su 1: 24. 1394; 1463: p. Valahalis Cs I. 163 {Nincs!}, 1470–1851. – 1974: c. Pomi {Remetemező kzs faluja DK-re} [12 B]

Balotafalva * **Mm** (Budfalva mellett) 1387, 1405: *Balatafalwa* (Cs 1: 446). 1387: *Balothafalwa*, 1405: *Balothafalua* (Bélay 122). – Su 2: 293. {Bélay szerint}

Balsa Hu (Déva-ÉK) Gepida leletek (V. szd). 1407, 1509: p. *Balsa*; 1511: p. *Balssa*. 1518: v. *Balza* (?). ♂Al-Diód vár tartozéka (Cs 5: 72). 1808: Balsa, Bolsa (12). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ Hu Algyógyi js (Je 225). Körülötte karsztikus táj barlangokkal. L 1910: 1351 , 1992: 430 (Le). 1913: Balsa Hu vm (Az). – 1909/19: Balşa, B, L 1300: r 1268 (13). = Su 1: 55. 1407–1854. [34 A]

Balsesd (1808) ~ Guradobra Hu (1913) : Alsófalva.

Balsjánosfalva Te (?) 1406: *Balsyanusfalwa* (Pesty–Ortvay 372). – Su 2: 293. Balsyanusfalua {! Azonos lehet Balázsfalva/Balázsd faluval}

Balta * **Hu** (Zám-É, Almás táján) 1468: p. *Baltha*. Illye város birtoka (Cs 5: 72). – Su 2: 293.

Baltaháza Ar (Soborsin-DK) 1366: *Balthahaza* (Cs 1: 770. Fizes). 1598: *Bwlza*, 1652: *Bulza* (Pesty: Krassó II/1. 93). 1808: ≈ (29). 1888: ≈ **KrSző** Marosi js (Je 262). 1913: **Bulza** KrSző vm (Az). – 1909/19: Bulza, B, L 571 r (32). = Su 1: 113. 1366–1851. + 2: 293. Balthahaza {!}. – 1974: c. Margina {Marzsina kzs faluja ÉK-re} [33 C]

Báltfalva Za (Arad-K, a Fehér-Körös j. p.) 1441, 1445: *Balthfalua*; 1525: *Balth*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 726). 1464–1525: Báthoryaké. A török időben többször elpusztult. A XVIII. század végén románok népesítették be. 1808: Báltyele ~ Balthelye Ar (13). XIX: [Ort. templom](#). 1888: Báltyele Ar Borossebesi js (Je 226). L 1910: 112. 1913: Báltfalva Ar vm (Az). – 1909/19: Baltele, B, L 110 r (13). Báltele = Su 1: 63. 1441–1913. » Gurahonț {Honctő} [33 A]

Bálványos * **Ar** (Mikelaka és Öthalom közt) 1388: *Balvanyos* (Márki II/1. 193). Aradi [káptalan](#) birtoka (Cs 1: 782). – Su 2: 393. {M}

Bálványos hn 1666: *Balvanyos* tölgyes, bükkös erdő, az urak számára való, Lapupatak (Ko vm) falu határában (Gyalu 192). Máiig élő név a környéken.

Bálványosfürdő Hsz (Kézdivásárhely-Torja-ÉNy, az egykori Bálványos vár alatt; 775 m) 1950 után kialakult üdülőhely. Folklorünnepélyek, ifjúsági táborozás, konferenciák színhelye. – 1981: Băile Bálványos [38 A]

bálványoshavas : Bálványos-havas (Csiksomlyó-K) 1823: „Alpium Bálványos ... kétszáz évvel ezelőtt azért adott a moldovai vajda Szent-Péter egyházmegyének [Csiksomlyó egyházközség: Várdotfalva, Csobotfalva, Csomortán, Taplocza], hogy Szent Péter ehm-je a szomszédos Moldovából a csiksomlyói pünkösdi búcsúkra jövő magyaroknak három napi ellátást adjon“ – Szepesi Ignác püspök feljegyzése (Domokos P. P., 1979. 14-16). Hagyomány szerint a moldovai vajda azon célra adományozta Somlyónak, hogy jövedelméből vendégeljék a búcsúra járó moldovai katolikus testvéreket (Orbán B. II. 12-15, 76). **Bálványos havasa** Gyimes alsó felében; a XVII. szd-tól Szent-Péter egyházmegye – azaz Várdotfalva, Csobotfalva, Csomortán és Taploca – birtokolta (Benkő K. 1853. 97).

Bálványospatak Cs 1888: Bálványospatak telep (t) Gyimesbükk Cs (Je 226).

Bálványos vár 1. Fe>Hsz (Torja-ÉNy, 1029 m magas meredek hegy csúcsán) **XII.** századi királyi vár; gyepüvédő magyarság építette, a székelyek előtt. Más vélemény szerint 1280–90 közt épült. A XIV. század elejétől az Apor család birtoka. 1603-ban még lakott volt. Ovális kerítőfalból, északi oldalán négyszögletes toronyból és ciszternából állt. A hozzá fűzött számos székely monda ihlette Jókai *Bálványosvár* c. regényét. – Su 2: 293. Baluanus, 1360: castrum Balwanus.

Bálványos vár 2. BSz (Bálványosváralja SzD hr) 1269 előtt a király vagy az erdélyi vajda építette a dési és szásznyíresi sóbányák és rév védelmére (Le). (1308. III. 29.e) László erdélyi vajda *Baluanus*-i várnagya Mike comes (An 2: 331); 1308. III. 29.: *Baluanus*-i vn Mike comes {ld Szilágytő} (333). 1321-ben jutott királyi kézre. Ekkortól az erdélyi vajda alá tartozott. 1353.VII.15.: a parte Castri *Balwanus*. István erdélyi alvajda elrendeli: a *Balwanus* várához foglalt földrészeket adják vissza (Magyar)Décsének és Apanagyfalunak (Bf. lt. F. IX/2. 295-7. SzTA IV: *Malunfekw*). 1403: Losonczy László erdélyi vajda fia Jánosról visszaszállt a koronára. 1406: Szántai Laczk Jakab és Dávid kapták adományul.

1430.III.26.u.: Lőrinc és Tamás *Balwanos*-i várnagyok ü: Szántai Laczk György (KmJkv 50); 1439.II.25.: Tamás *Balwanas*-i várnagy ü: Nyíres (126); 1441.VI.19.: Pál *Balwanos*-i várnagy ü: Szántai (330); 1449.XII.10.: Miklós *Balwanys*-i várnagy ü: Szántai (777); 1451.VI.10.: Benedek *Balwanos*-i várnagy ü: Iklód (965).

1456 után Losonczy Dezsőfi László és Várdai Aladár kapja meg.

1457.IV.20.k.: Bethleniek és Szántaiak tiltják V. László királyt attól, hogy *Balwanos* várát és Kendtelke birtokot eladományozza (KmJkv 1265); 1457.VIII.9.: Várdaiak és Dezsőfiak bevezetése ≈ vár és tartozékai birtokába: Váralja, Németi, Szásznyíres, Gerla, Szentbenedek, Füzes, Csaba, Boda, Csaptelek, Bátor, Kötke, Vásárhely, Mikola, Vice, Szentmárton, Kerlés, Szentjakab (1275).

1458: Vingárdi Geréb János erőszakkal elfoglalja.

1458.VII.25.: Mátyás király parancsára Vingárdi Geréb Lászlót új adomány címén július 11-én beiktatták ≈ várába, valamint a hozzá tartozó Szolnok és Kolozs vm-i falvakba (KmJkv 1301); 1458.VIII.20.: Dezsőfiak és Kisvárdaiak tiltják Mátyás királyt az adományozástól (1305).

1463: Várdai István kalocsai érseké lett, az uradalmat pedig megosztották a Losonczyak és Várdaiak közt. 1467: Mátyás király a Losonczyak részét elvette s a váradi püspökségnek adta.

1497.VII.28.: Herendi Ozsvát, a *Balwanos*-i kúria provisor *üv* (KmJkv 3025); 1510.IV.27.: Orosztonyi Domokos ≈-i várnagy (3549); 1526.IX.19.: Esztári János *Balwanyos*-i várnagy (4167);

1526-ban Majláth István elfoglalta; 1526 után, több ostromot követően, birtokolta I. János és I. Ferdinánd király, a moldovai és az erdélyi vajda is. Martinuzzi váradi püspök uradalmával együtt a szamosújvári várhoz csatolta.

1529.III.31.: Gerendi Miklós püspök, királyi kincstartó a hűtlenek kezéből ostrommal elfoglalt *Balwanyos* várát, tartományával együtt, I. Ferdinánd király nevében 12 440 Ft-on zálogba adja Pemflinger Markus szebeni ispánnak és Armbruster Matthias szebeni polgármesternek (KmJkv

4251); 1538.XI.11.: *Balwanios* várát {korábban} Majlád István erdélyi vajda kapta a királytól; most György frater váradi püspök Borberek kastélyát és Alvinc birtokot cserébe adva akrja visszaszerezni (4667).

1539: Martinuzzi lebontatta, s köveiből építette tovább Szamosújvárat. Ma csak alapfalainak és pincéinek romjai láthatók. {x} – Su 1: 218. (Unguraş) 1325: castellanus de Balvanus, 1537: castrum Balwanyos.

Bálványosvár < **Bálványos BSz** (Dés-KDK, a Kis-Szamosba j.o. ömlő Bandó-p. völgyében) {XIII-i templom} 1269: István ifjabb király *Balwanus* birtokot és Németi falut s tartozékaikat örökre Mikud comesnek adományozza; az adományt megerősíti 1270: t. *Balvanus*; 1291: *Balwanius*-on a désaknai hospesek nem fizetnek sóvámot (Er I. 275, 286, 465). 1332: *Waraka* [: Waralya], 1333: *sacerdos* de *Baluanos* (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. A falu a K-re épült várról kapta nevét, s a falu sorsa később is összefonódott a váréval. 1492.VI.12.: Bideskúti Mihály *Warallya*-i plébános (KmJkv 2795). 1587: *Varallya*. – E: fl. 12, A: fl. 6 den. 50 (Dé 51). 1643: **Ref. templom** újjáépítése (1761: megújítják). 1692 tájáig felesége révén Tótfalusi Kis Miklósnak is volt itt birtoka. 1750: **Görökat. templom**. 1808: Bálványosvárallya, Schlosswall, Ungurás (13). 1861: B-v, Ungurás Bsz (17). 1888: B-V (Ungurás) **SzD** Dési js (Je 226). L 1910: 1672 (m), 1992: 2117 (92% m) (Le). 1913: Bálványosvárallya SzD vm (Az). – 1909/19: Unguraş, *Bva*, L 1696: r 272; m, zs (189). = Su 2: 218. 1291–1854. [13 C; L]

Bályok 1. Bi (Margitta-DK, a Berettyó b. p.) **XII.** százaad 2. felében települhetett, királyi népek lakták (Le). 1213: t. *Baluc*; 1298: p. *Baalk*. 1332–3: Paulus *sacerdos* de v. *Balach*. 1313-ban a Kügyön birtokos Oliverius ispán fiai: Kügy és Herbord úgy egyeztek meg, hogy Kügy itteni fél részét Lecsmér felé, fenntartva magának a malomra szóló jogot, Herbordnak adja. 1298-ban Becsegergely nb. Apa, Miklós és Becse fiai e lakatlan birtokukat a **Boldogságos Szűz**ről nevezett egyházzal eladták Szarvadi Hegen fia László mesternek {a Bályoki Szénássy család ősének Le}. 1332-re betelepülhetett. Pál nevű papja 1332: 2 gs, 1333: 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 597). 1465: p. *Balyok* simulcum castello, 1484: castellanus castelli ... *Balyok* (Cs 1: 595). Várkastélyát (e: 1465) Mátyás király 1472-ben Bályoki Szilvesztertől elkobozta, s 1483-ban a váradi **püspökségnek** adományozta. A falu a Bályokiak kezén maradt, 1519-ben az elkobzott részeket is visszanyerték (Le). 1440.III.21.u.: *Balok*-i Hégen Péter **ü**: Zutor (KmJkv 216); 1441.V.9.: *Balyok*-i HP **ü**: Sándorháza (309); 1441.V.10.: *Balyok*-i Péter és H. P. **ü**: Sándorháza (314); 1450.II.23.: *Balak*-i Szénás András és Bálint **ü**: Kémer (809); 1454.IV.28.u.: *Balyok*-i Szénás István és András **ü**: Zutor (1158); 1459.IV.14.: Bályoki Szilveszter felperes Zutoriak ellen (1343); {1460.III.} Bályoki Szénás István, Bályoki Szilveszter **ü**: Zombor (1429); 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter Bályok felét meg más birtokai felét és részjóságait elzálogosítja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (1677). 1465: *Balyok*; 1520: *Balyog* ~ *Baliog* vámhely és a Szénássy család birtoka (Cs 1: 603). A hódoltság idején elnéptelenedett, várkastélya elpusztult. 1715 után magyarokkal települt újra. 1727 Gyalu, Fugitivusok: Szél István fia: Jankó a Szilágyban, Bályokon lakik (Gy 266). 1808: *Bályog* h., *Bájok* vel *Bojok* val. 1851: Bályok, {r} Ball, Kraszna vm szélén, 165 házzal és 994 lak., kik csaknem mindnyájan reformátusok. **Ref.** anyatemplom. Földes-gazda van 148. Birtokosa gr. Kun Gergely; de bír valami csekélységet Kabos József is. Az uraság tart itt egy kisdédóvó intézetet (Fé 1: 79). 1880–1920. gr. Károlyi Tibornak volt itt nagy uradalma és kastélya (Le). 1888: Bályok Bi Magittai js (Je 226 & Emmaliget és Kopasz psz). 1895: bővítik a templomot. 1896: Károlyi-kastély; ma romos. L 1910: 1347 (m), 1992: 1359 (65% m) (Le). 1913: Bályok Bi vm (Az). – 1909/19: Balc, *B*, L 1223: r 74; m; 23 zs (13). = Su 1: 54. 1213–1851. [11 C]

Bályok 2. * Te (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában, Nagytopoly és Kistopoly közt) 1387: *Balyuk* falut, Cserivel együtt, Zsigmond király a Kórógyiaknak adta; 1459: *Balyok*-ot, Cseri vár tartozékát, Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). 1473.VIII.30.: *Balyok* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Balyok* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 293. Balyuk, 1387, 1459. {*Balyak* határrész őrzi emlékét}

Bán 1. Ar (?) 1177: ... cum pr-o *Bani* usque ad portum *Esteuerd* ... Ség határjárásában említik (Gy 1: 184).

Bán 2. Kr 1. (Kraszna-DDNy, a Krasznába b. o. ömlő Bán-patak völgyében, a Krasznai úton) **1213:** Golsa de v. *Ban* imp. convillanum suum Sedun; pristaldus ... Golsa de v. *Bani*; 1214: castrenses de Carasna de v. *Ban* scil. Damang, Duh, Nusata et omnes alii de eadem v. coadiuvante eos Tumpa centurione ... imp. ... Iecur f-m Redea, Sol et Boutun f-os Sacicu, Syteci f-m Babuci, dicentes quod concives essent eorum; 1312: magister Stephanus f. Iwanka de *Baan*; 1323: Martinus f. Chorrt de *Ban*. Krasznai várbirtok volt. 1213-ban Báni Galsa megvádolta falubelijét háza felégetése és 6 M kár miatt, majd ugyanő poroszlóként jár el a krasznai udvarbíró kiküldetésében. 1214-ben a báni várnépek száznyugyukkal együtt megvádoltak 4 embert azzal, hogy azok is várnépek, de ezek azt állították, hogy szabadok és orosz nemzetbeliek, és elővezették szabadságuk védőjeként az orosz Chedurt, Barnabás [harcos] jobbágyát, aki tanúskodott, hogy a vádlottak rokonai. Kérdéses, hogy ezen oroszok lakhelye maga Bán volt-e, avagy valamelyik szomszédos falu. (Leginkább a báni völgy valamelyik faluja – Felsőbán, Szék, Tótfalu – jöhet szóba.) 1312-ben Báni István mester megkapta a királytól Maron falut, mely Bánnal ÉNy-on határos. Báni „Hort“ fia Márton 1323-ban Váradon nemes eskütárs (Gy 3: 510). 1213: ≈; 1214: ≈ (Er I. 51, 59, 64). 1341: *Banthe Luke*; 1438: *Ban*; 1481: p. *olachales Alsoban, Felsewban*. Már a XIV. században Valkó vár tartozékai (Cs 1: 581). XV–XVI: Bánffy-birtok. 1519.IV.28.: *Alsoban-i rb-t L. Bánffy László átengedi fiának: L. Bánffy Miklósnak (KmJkv 3723)*; 1553.II.18.: Nagyfalusi Bánffy Miklós *Alsoban-on* Pap János, Pap Simon, idősb Szabó Péter, Blaga Ioan özvegye, Simon özvegye és fiai jobbágytelkét Horváti Peres Gáspárnak vallja (5172); 1553.XI.5.: *Alsoban-i* Baksa János Bánffy-familiáris (5237). 1648: I. Rákóczi György fejedelem ifj. RGy feleségének, Báthory Zsófiának adományozta. 1750: *Kisban*. 1753-tól ismét Bánffy-birtok. Magyar lakossága elpusztult, helyébe románok települtek. *Görögkat. fatemplom*; híres búcsújáráshely. 1808: *Bán* aliis *Bánn (Alsó-)* h., *Unter-Bandorf* g. 1888: A-B (Banisoru) **Szi** Krasznai js (Je 202). L 1910: 986 (r); 1956: 1286 (Le). 1913: **Alsóbán** Szi vm (Az). – 1909/19: Bănișor, *Ab*, L 869: r 846; zs, m (14). = Su 1: 64. 1213–1854. {Vö. Gy 3: 510. „Cs. I. 581 tévesen sorolja az 1341-i *p-es Olachales* közé; ... Su. I. 64 tévesen követi Cs-t”} [11 D]

Bán 3. Kr 2. (Alsóbán hrs D-re) 1481: *Felsewban* Valkó vár tartozéka (Cs 1: 581); = *Felseu Ban* (Bánffy II. 223). 1519.IV.28.: L. Bánffy László *FelsewBan* birtokbeli jussait átengedi fiának: L. Bánffy Miklósnak (KmJkv 3723). 1808: Bán (Felső-), Ober-Bandorf (13). 1888: F-B **Szi** Krasznai js (Je 319). 1913: **Felsőbán** Szi vm (Az). – 1909/19: Ban, *Fb*, L 693: r 675; zs (13). = Su 1: 55. 1213, 1332 {?}, 1481–1854. – 1974: c. Bănișor {Alsóbán kzs faluja} [11 D]

Bánd Msz (Marosvásárhely-Ny) 1332: *sacerdos* de *Brand* [: *Band*], 1334: *Band* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1469.X.26.u.: *Band-i* Pál fia: Gál *üv*, Gergely bándi *plébánost* is (KmJkv 1930); 1484.I.25.: Szentmihálytelki Tompa Mihály kötelezi magát, hogy ha a feleségét: Krisztinát, Suki Jánost és Mócsi Salatielt a marosszéki *Band-on* egyenlő joggal illető székelységet (siculatum) és halastavat idegen kézből visszaszerezheti, azok felét – költségei felének megtérítése esetén – visszaadja utóbbiaknak, ellenkező esetben hatalom-bajvesztésen maradjon (2478). 1501.III.23.: *Band*. Szentgyörgyi és Bazini Péter országbíró és erdélyi vajda ítélete Erdőszentgyörgyi Teel Balázs és Barcsai Gáspárné közt a székely gyűlés előtt vitt perben: elmarasztalja a felperest, mivelhogy az nem jelent meg a fogott bírák határozata szerint Havadtón. Felperes elveszti a halastórészt, a malmot és a birtokrészt *Band* birtokon, s a Meggyes nemzetség bíróságát is (DI 50 557. MOL Szr. reg.). 1539.VIII.27.: *Band-i* Ravai László, Szép Balázs, *Band-i* Egerházi András és Balázs mint szomszédok peres ügyben több helyen bizonyosságok voltak (KmJkv 4720); 1553.V.18.: Kornis Mihályné Barcsai Borbála *Band*, Bazéd és Csávás birtokbeli részeit és székely nemességeit, a *Bandyto* felét, az ottani malomhellyel együtt átengedi anyjának: Gyulay Annának (5203). 1614: Bánd 35 családfő (Msz 15). Lt 1614–1930. 1635: Mátyás *deák* ns, Péter János *deák* és Maksai Bálint *deák* új drabantok (SzO). {1707.IV.1.} Bejövén Rákóczi uram, szintén [= szinte] olyankor érkezett volna {Marosvásárhelyre, iktató országgyűlésbe}, mikor prima Aprilis lőtt volna, azért azt az egy napot Bándon töltötték el (1707.XI.16. We). 1808: Bánd (Mező-) (13). 1861: M-B Msz (32). 1888: M-B (Bandulu de Campiu) **MT** Marosi alsó js (Je 502). 1913: Mezőbánd **MT** vm

(Az). # Kovács I.: *A mezőbándi ásatások*. Kv 1913. – Bandul-de-Câmpie, Mb, L 3299: r 1111; m, c, zs (13). > Band = Su 1: 55. 1332–1854. [23 D]

Bandaczel Hu 1808: Bandaczel (13). Hnt. 13: elpusztult település.

Bandaraszó Bi 1808: Bandaraszó ~ Aszó (Bandar-) 1888: Bandaraszó psz (t) Krajova Bi Béli js (Je 226). (13). Hnt. 13: » Bélkirálymező Bi vm.

Bandia * Te (Fagyrag, Kalodva és Lökösfalva közt) 1500: *Bandya*, 1510: *Bandia* (Cs 2: 25). ≈ (Pesty: Krassó II/1. 20). – Su 2: 293. {P}

Bándkúttelke * Do 1312: p. *Bandkuthelke*. A Szil-nem birtoka. Ma hn Kalocsa hr: *Treszinyis Bankod* (Gy 2: 59).

Bandó-patak a Kis-Szamos j. o. mellékvize; Bálványoscsaba (Dés-DK) határában ered s Désnél torkollik. – 1981: Bandău [13 D]

Banesd (1888) : Zarándbánya.

Bánfalva * Sza 1490: *Baanfalwa* Szinér várához tartozott s vámszedőhely volt (Cs 1: 471). – Su 2: 293.

Bánffytanya Ko (Kolozsborosa-DK, a Borsa j. p.) {...} Malmok > 1913: *Bánffytanya* Kolozsborosa tartozéka (H). – Borşa-Cătun = Su 1: 96. 1913. – 1974: c. Borşa {Kolozsborosa kzs. faluja} [23 A]

Báni (Principis Villa) Ko (Régen-ÉNy, Teke-D) 1315: v. *Bany* (Cs). =: v-s suas ... *Bany* et *Kvzmateluke*; 1322: p. *Bani*; 1332–5: Nicolaus *sacerdos* de v. *Principis*, Henricus de *Bama* (*Bania?*), Henchmannus ≈ de v. *Principis*. 1315-ben Kökényesréold nb. János fia Renold comes uradalmából Bánit és Kozmatelkét az erdélyi *káptalanra* hagyta (Gy). =: hagyja halála után (An 4: 96). 1322-ben a király, mint az örökös nélkül elhalt Kukeenes fia János fia Renold birtokát Kácsik nb. Mihály fia Simon székely ispánnak adta. Német nevet is viselő papja 1332 I: 1 lat, 1332 II: 5 régi báni, 133 I: 1 sectinus, 1335 I: 5 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 342). 1506: *Bani*. Kacsics {Kácsik} nb. Radófi és Libercei, Szécsényi, H. Farkas, Kozmatelki Fóris-birtok. 1506: Kerestel geréb (H. F. jobbagya). Hn 1498: *Sypolkas* völgyben *Gerebfywe*, Potrapál és Szászvölgye (sz), *Ewzakerdew* (Cs 5: 331). {KmJkv 3042 szerint ezek kozmatelkiek volnának} 1449.I.19.: *Baly*-n a *Szent Lénárt-templom*nak Harinai Farkas János végrendeletében ezüst tálat ajándékoz (KmJkv 648); 1479.XII.11.: *Bany* H. F. Miklós fiai: Tamás és Miklós birtoka (2286); 1485.IX.2.: *Banya* ua. (2537); 1493.II.28: Uők az előző évben *Bany*-hoz foglalták Galacziak Kozmatelke határán levő erdejük nagy részét (2851); Uők *Bany* határán, a Harasztos felé eső *Ewzakerdew* nevű erdőt Kozmatelki Fóris Mihálynak ajándékozzák (3042); 1502.XI.25.: *Bany* H. F. János birtoka (3261); 1505.IX.24.: H. F. J. és Bikali Bikli János birtokügyükben *Bany*-ba hat-hat fogott bíráat küldjenek (3375). **1587: Banj**, ld Akna (Dé 60). 1808: *Banyicza* vel *Banicza* (*Szász*-) h., *Baicza* val. 1861: Szász-Bányicza, Bajtza Ko (14). 1888: Szász-Banyicza (Bajice) Ko Tekei js (Je 639). 1913: **Mezőbanyica** Ko vm (Az). – 1909/19: Băița, *Szb*, L 937: r 878; m, zs (12). = Su 1: 62. 1315–1913. – 1974: c. Lunca {Tekeújfalu kzs faluja} [24 A]

Banica Hu (Petrozsény-Ny hrs a Szrigy völgye felé vezető hágó alatt, a Hátszegi úton) 1770: *Banyica* (Le). 1808: *Banyicza* ~ *Banicza*, Bansdorf (13). 1850 előtt Merisor része. 1861: *Bányicza* Hu (20). Mészakőbánya, mészégető telep. Közéleiben (K-re) a Bolii-barlang és szűk szoros, ahol a vasútnak 66 kanyarja, 8 alagútja és több viaduktja van. XIX: **Római kat. templom**, **Görögkat. templom**, **Ortodox templom** (Le). 1888: *Banicza* (*Banyica*, *Baniti*) Hu Petrozsényi js (Je 226). 1913: *Banica* Hu vm (Az). – 1909/19 Bănița, *Banicza*, L 800: 689 r; m, n (14). = Su 1: 64. 1839–1854. [44 A]

Banincz * Ar (Lugos táján, Bégalaposnok mellett) 1440, 1477: *Bahnyczi* Solymos vár 19. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1610: *Bahincz*, 1622: *Banincz*, 1717: *Bagninzi*, 1723: *Baniz* (Pesty: Krassó II/1. 20). – Su 2: 293.

Banka * KSz (Almásrákos mellett) 1350: terra *Banka* (Tr). – Su 2: 294.

Bankakenézfalva * **Te** (Doboz mellett) 1410: *Bankakenezfalwa* Doboz 47. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 294.

Bánkfalva 1. Cs (Tusnád-É, b. o. az Oltba ömlő Fiság j. p.) 1567: *Bankffalwa*-n 20 kapu (SzO II. 221); ősi tizesei: *Ittkeetffalwa*: 22 kapu, *Kotorman*: 5 kapu (Venczel 35). 1614: Bánkfalva 138 családfő. 1808: Bánkfalva (13). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Cs-B Cs Kászton-alcsviki js (Je 276). 1913: **Csikbánkfalva** Csik vm (Az). – Bancu = Su 1: 55. 1567–1913. – 1974: c. Ciucsîngeorgiu {Csikszentgyörgy kzs faluja} [37 B]

Bánkfalva 2. * Te (Belinc és Nörincse közt) 1447: *Bankfalwa*, 1480: ≈ in districtu Lwgas (Cs 2: 25). 1447, 1462: *Bankfawa* Doboz 16. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). 1493: pr. *Bankfalwa* (Pesty: Krassó II/1. 32). – Su 2: 294. 1447, 1493. {P}

Bánlak 1. Bi (Barátka és Rév közt, a Sebes-Körös j. p.) 1458: *Banlaka* Sóllyomkő várához tartozott (Cs I. 603). 1622: *Bánlaka* (Ve: Doc. IX. 250). 1692: *Bánlaka* (Mezősi 101). 1808: Bánlak (13). 1888: ≈ Bi Élesdi js (Je 227). 1913: **Körösbánlaka** Bi vm (Az). – 1909/19: Bánlaca, *Bl*, L 1273: r 1237; m, zs (14). > Bálnaca = Su 1: 63. 1406 Bánlak (Cs I. 603) {!}, 1622–1913. – 1974: c. Şuncuiuş {Vársonkolyos kzs faluja} [21 B]

Bánlak 2. Tt (Temesvár-D, Detta-Ny 7 km) 1717: *Panlogh* (Borovszky: Torontál 21). A hódoltság idején is lakott hely, várkastélya a temesvári pasa nyári szállása volt. Azután kincstári birtok. A határvidék szervezésékor a Draskovich család kapta cserébe birtokaiért, tőlük Karátsonyi Lázár vette meg (Le). 1806: *Bánlok* (30 cc 43). 1828: Bánlak (Nagy 327). 1851: Bánlok, Tt vm, Te vm szélén, 112 **kath.**, 10 **ref.**, 2280 **óhitű** lak., s anyateplommal. Ékesíti az uraság szép kastélya, s gyönyörű gazdasági épületei. Határa felette termékeny; erdeje, s 103 5/8 egész jobbágytelke van. F. u. Karácsonyi Lajos (Fé 1: 86). 1888: Bánlak Tt Bánlaki js szh, 1888: ház 370, L 2244 (Je 227). Szeszgyár, gőzmalom, fűrésztelep. Karátsonyi-kastély (XVII. sz.; átépítve 1793). **Ort. templom.** (1700 k.) L 1910: 2836 (r, m, n), 1992: 1636 (Le). 1913: Bánlak Tt vm (Az). – 1909/19: Banloc, *B*, L 2755: r 2075; n, m, szerb, zs (14). = Su 1: 56. 1717–1851. [41 B]

Bánliget * **Ar** (Lippa táján) 1358: *Banligeth* Illyeiek birtoka (Cs 1: 767). =: ≈ (Pesty: Krassó III. 42). – Su 2: 394. {P}

Bánpaták Hu (Déva-K, j. o. a Marosba ömlő Vormága m., a Piski út közelében) 1362: *Banpotaka*. 1492, 1506: p. *Banpathaka*. Bánpatáki, Kéméndi, K. Nagy és Pap, Teremi Sikesd-birtok (Cs 5: 72). A XVIII. században sok tutajos lakta. 1808: Bánpaták (13). 1861: Bánpaták Hu (20). 1888: Bánpaták Hu Dévai js (Je 227). Mészköbánya, mészégetés. Közelében sziklaszoros, vízesés, márványbánya. L 1910: 806, 1992: 541 (Le). 1913: Bánpaták Hu vm (Az). – 1909/19: Banpotoc, *B*, L 790: r 782 (14). = Su 1: 56. 1362–1854. – 1974: c. Hărău {Haró kzs faluja K-re} [34 C]

Bánság, Bánát (n, sz, r: *Banat*): a Maros, Tisza, Duna és az erdélyi hegyek által közrefogott vidék, az 1876–1918 közötti Torontál, Temes és Krassó-Szörény vm területe. A honfoglalás kora óta magyarlakta terület, a középkorban síksági részét Temesköznek nevezték. Ebben az időben viszonylag sűrűn lakott táj, bár oszmán-török beütések már a 14. sz. végétől fenyegették déli vidékeit. Temesvár eleste (1552) után fokozatosan elnéptelenedett és a vár visszafoglalásáig (1717) teljesen elvadult az egykor gazdag és termékeny mezőgazdasági terület. A török kiűzetése után a bécsi kormány nem ismerte el a régi birtokosok jogi igényeit, hanem a háborúk tetemes költségeire hivatkozva az egész vidéket kincstári tulajdonnak nyilvánította. Nem kebelezte be a magyar királyságba, hanem 11 vidékre osztva Temesi Bánság néven katonailag Bécsből kormányozta (Temeswarer Provinz, Banatus Temesvariensis). Az első évtizedekben – csekély kivétellel – csak német katolikus telepesek költözhetek be a ≈-ba. Mercy tábornok, az első katonai parancsnok, nagyszabású mocsár-lecsapolási és folyamszabályozási munkákat indított meg. Először rokkant és kiszolgált katonákat telepítettek le, majd 1724-től toborzott német telepesekkel folytatta a betelepítést. A ≈ német lakossága szinte az egész német nyelvterületről gyűlt össze. Egy időben kényszertelepítés is folyt. Ausztriából kitoloncolt bűnözőket és nem kívánatos társadalmi elemeket

költöztek be a területre. A második nagy telepeshullám az 1763. évi Mária Terézia-féle benépesítési törvénnyel kapcsolatos. II. József alatt is történt jelentős német bevándorlás, sőt 1799, 1802, 1808 és 1812-ben is érkeztek kevés számban németek. 1720–1740 között a németekkel együtt kisszámú olasz, spanyol és francia telepes is bevándorolt, akik hamarosan elnémetesedtek. Szerbek kevesen a török hódoltság alatt is laktak a vidéken, 1740 után pedig a Maros és Szeged vidékéről a Dél-~ba húzódtak le, illetőleg 1751-ben a tiszai határőrvidék feloszlatása miatt telepedtek le Kikinda környékén. 1737-ben kaptak engedélyt a bevándorlásra a törökök elől Olténiából menekült katolikus bolgárok. A románok már a 15. sz.-ban is éltek a Temesközrel határos keleti hegyvidéken, a 18. sz. folyamán telepítés és önkéntes vándorlás következtében a ~-ban mindenütt falvakat alapítottak. A 18. sz. végétől Torontál és Temes vm déli részén szlovák, a 19. második felében Krassó-Szörényben cseh falvak is keletkeztek. Különös színfolt a Karas folyó felső völgyében a szerb–bolgár határról származó délszláv népcsoport, a *krasovánok*. Ezek valószínűleg az 1740-es években vándoroltak mai lakóhelyükre. A sokféle telepítési akció következményeképpen a ~ a történeti Magyarország legtarkább nemzetiségű tájává lett, a magyarok azonban csak a legutolsók között telephettek le e vidékre. Bár a török kivonulása után spontán több ezer magyar költözött be a kialakuló városokba (Temesvár, Becskerek, Versec stb.), helyzetük csak akkor változott, amikor 1778-ban Pancsova, Fehértemplom és Karánsebes központtal szervezett német, szerb, illetőleg román határőrvidékek kivételével a ~ közigazgatásilag visszakerült Magyarországhoz. A magyarok idetelepítését, a nemzetiségektől eltérően, csak kis részben a kincstár, nagyjából földesurak szervezték. A földesúri telepítések jelentős hányada szerződéses dohánykertész község volt. Közülük számos csak néhány évig állott fenn, lakosságuk szétszéledt, máshova települt. 1781-ben Békés vm-i reformátusok költöztek Ittebére, 1782-ben felső-magyarországi katolikusok Csókára, 1783-ban a Heves vm-i Erdőtelekről jött telepesek Párdányban szálltak meg, de a Béga gyakori áradásai miatt Ótelekre és más községekbe költöztek át. A 18. sz. végén jött létre tiszántúli és sárközi református magyarokból Végvár (Rittberg). Alföldi magyarok, elsősorban Szeged vidéki, Csongrád és Csanád vm-i dohánykertészek alapították Szaján (1804), Magyarszentmárton (1806), Majláthfalva (1819), Gátalja (1823), Udvarszállás (1835), Magyarszentmihály, Ürményháza (1840 k.) és más községeket. 1817 után nem magyar telepes már csak szórványosan került a ~-ba. 1867 után folyamatossá vált a magyar telepítés – közben 1873-ban a határőrvidéket is megszüntették – és a ~ a korabeli Magyarország telepítési akcióinak csaknem kizárólagos színterévé vált. 1876-ban települt Felsőmuzsaly és Torontálkeresztes magyarsága. 1881-ben Szapáryfalva tiszántúli reformátusokból, 1883-ban Hertelendyfalva, Székelykeve és Sándoregyháza bukovinai székelyekből, 1891-ben Újszentes (Vadászerdő) Szentesről, 1893-ban Nagybodófalva Makó és Szeged vidéki reformátusokból, 1894-ben Igazfalva Békés és Csongrád vm-i agrárproletárokból, elsősorban kubikusokból. 1890–1913 között még 16 ~-i községbe költöztek be kisebb vagy nagyobb számmal magyarok. 1918-ban [! : 1920-ban] a trianoni békeszerződés a ~ északi és keleti részét Romániának, a nyugati és déli részét Jugoszláviának [! : Szerb-Horvát-Szlovén Királyságnak] ítélte, csupán kis északi csücske maradt Magyarország területe. A jugoszláviai németeket a második világháború után kitelepítették. A romániai ~-ban a falvakon kívül a nagyobb városokban és a resicai iparvidéken újabban odaköltözött magyar munkásság is él. (K. L. 63-66.)

Bánsárszó * **Te** (Gyér mellett) 1322: *Bansarzowa*. Györrel együtt említik (Cs 2: 25. Bánsárszova, Bán-sárszója). {Bizonyára Csáky-birtok volt}. =: p. ≈, 1329: terra *Bansarzoa* (Tr). – Su 2: 294. {Tr}

Bánya 1. * **Ar** (Facsád-DK, Kurtya mellett) 1451, 1453: *Banya*, 1596: *Bánya*, 1599: *Bannya*, 1609: *Banazul*, 1617: *Baniasul*, 1620: *Baniaszi* (Pesty: Krassó III. Nr. 398, II/1. 121). 1479: *Banya* Váradja vár 12. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 294. {Kurtya falu határában *dealul Baniasului*, *valea Baniasului*, *Dosul Baniasului* erdő, Galadnától délre pedig *valea Banița*}

Bánya 2. * **Te** (Lugos-ÉK, Ferde táján) 1454: *Banya* (Cs 2: 25).

Bánya 3. **Te** (Orsova-ÉNy, Bozovics-DK, b. o. a Nérába ömlő Bánya-patak b. p.) 1484: *Banyay* nevű nemes birtokbaiktatáson Te vm Almási kerületében (Cs 2: 25). 1603: *Bania* Karánsebesi

kerület; 1690–1700: *Bandia* (Pesty: Szörény II. 10). 1765: a bánsági román határőrezredhez csatolták. Közeliében mangán, vasérc és kőszén lelőhelyek. XVIII: **Ort. templom**. 1808: Bania, Bannia {!} (13). 1888: Bănia (Bánya) **KrSzö** Bozovicsi js (Je 226). L 1910: 2403 (r), 1992: 1400 (Le). 1913: Bánya KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bănia, *Bánya*, L 2454: r 2433 (13). = Su 1: 63. 1484–1840. [54 B]

Bánya 4. To (Torda-Ny, a Jára felső völgyében, Jára-ÉNy hrs) 1426: p. *Banya*; 1438: p. *Olahbanya*; 1470: p. *Kysbanya*; 1523: ≈. ♂Jára vár tartozéka; majd Járjai, Alsójárjai, Peterdi, Csáni, Tordafi, Zichy, Szilvási Csezeliczki, Lupsai-birtok (Cs 5: 715). 1440.III.26.: *Banya*-n Szarkadiak részirtokosok (KmJkv 219); 1449.VIII.18.: *Banya*-n Mezőcsáni Tordafi, Szécsi és Járjai részirtok (733); 1470.V.17.: *Kysbanya*-i részét Szarkadi Máté 14 arany Ft-ban elzalogosítja Hosszúaszói Tamási Lászlónak (1954); 1473.VII.3.: *Kysbanya*-n Csáni és Hosszúaszói részirtok (2103); 1482.X.8.: *Kysbanya*-i részét Csáni Antal zálogként leköti fe: Szamosfalvi Gyerőfi Dorottyának (2412); 1496.VI.27.: *Kysbanya*-i részét Zichy Mihály eladja Járjaiaknak (2992); 1533.III.16.u.: *Kysbanya*, ld Szurdok (4407); 1535.I.2.: *KysBanya*-n a *Jarawyze* mellett kaszáló, *Damoswelgye*-ben szántó (4511). További adatok KmJkv II. 836: Alsóbánya, II. 946: Kisbánya. 1808: Kisbánya ~ Bánya (Kis-), Kleingrub (84). 1861: Kis-B To (10). 1888: Kisbánya TA Alsójárjai js (Je 419 & Érczpaták-Kisbánya, Dajisora {B...}). 1913: **Járabánya** TA vm (Az). – 1909/19: Băişoara, *Kb*, & Valea-Ierţii (Érczpaták), L 747: r 670; m, zs (12). = Su 1: 62. 1426–1913. [22 D]

Bánya-hegy Felsőbánya fölött 1851: Bányahegy (Fé 2: 14).

Bányabik(i) Ko (Kolozsvár-DK, Torda-ÉNy) 1297: p. *Banabyk*; 1322: *Banabike*; 1332–3: Andreas **sacerdos** de *Banabyky*, *Banabiky*; 1339: p. *Banabiky*. Tyukod nb. Gerendi Péter fia Miklós 1339-ben két unokájára: Miklósrá és Péterre testálta közös birtokul. Papja 1332 II: 90 d, 1333: 10 gs 1 dénár pápai tizedet fizet. Monostor (1297) és Mikes (1322) határosa (Gy 3: 343). 1414: p. utraque *Banbyky*; 1416: *Magiar Banabyke*, **Olah Banabyke**; 1523: *Magyarbanyabyky*, *Olahbanyabyky*. Gerendi, Barancskai, Tótprónai, Bogáti-birtok. 1461: c. q.. 1500: Gerendi-udvarház. Szn 1503: Macskási Albert és fia Miklós (1332-től Cs 5: 331). 1430.I.27.: *Banyabyk*-en lakó Bíró Jakab és László ü: Gerend (KmJkv 27); 1440.IX.13.: a *Banyabyke*-i bíró: János és Ördög György ü: Gerend (272); 1445.XII.2.: két *Banabiky*-n Gerendi-birtok (543); 1445.XII.9.: *Banabyk Hungaricali* és **Banabiky Walachali** (547); 1446.IV.25.: Hunyadi János fia: Georgius Sclavus kijelenti, hogy *Banabik*-en lakó Vasile, Sandrin és Nicolae nevű románok (**Walachi**) az általuk megölt testvére: Rad vérdíját teljesen kifizették (569); 1448.II.22.: *Banyabyk*-en lakó Bíró János ü: Gerend (627). Ld még KmJkv II. 847, II. 969: M-b; II. 996: O-b. 1587: *Banyabikj*. – E: fl. 3, A: fl. 1 (Dé 55). 1635 Szereda (Msz): Nagy János (38 é) *Baniabwkin* lakik, Gerendi-jb (SzO). 1715 után magyar lakóit románok váltották fel. 1733: *Bánya-Bük*, 1750: *Banabek*, 1805: *Bánya Bik*. 1808: Bányabik, Buchgrub (13). 1861: ≈ To (9). 1888: Bányabük TA Tordai js (Je 227). 1913: **Bányabükk** TA vm (Az). – 1909/19: Banabic, *B*, L 1161: r 1091; m (13). > Vâlcele > Vâlcele > Vâlcele = Su 2: 253. 1297–1854. – 1974: c. Feleacu {Erdőfelek kzs faluja D-re} [22 B/D] > Vâlcele

Bányafalu * Kr (Homapatak-Ny) {...} *Banyafalw* (Su). 1514–1516: Bányafalu (Pesty: Krassó I/1. {II/1.} 121). – Su 2: 294.

Bányafalva ~ Kisbánya * Za (Halmágy táján) 1441: *Banyafalwa*; 1445: *Felsew Banyafalwa*. Világos várhoz tartozott. Ugy lszik, megfelel az 1451-ben Halmágygyal együtt föltűnő *Kisbanya* nevű helységnek, melyet Kis-Bánya mezővárostól meg kell különböztetnünk (Cs 1: 726).

Bányahavas To (Járabánya-Ny) 1760: *Kis Bányahavas*. Kisbánya (> Járabánya) hr-ban keletkezett. Lakói román hegyi zsellérek voltak, juhtenyésztéssel és fafeldolgozással foglalkoztak. Közeliében a Kishavas (1385 m), távolabb (DNy) a Nagyhavas csúcsa (1826 m). 1888: Havas-Kisbánya TA Alsójárjai js (Je 364). {?} L 1910: 1151 (r), 1992: 636 (Le). 1913: Bányahavas TA vm (Az). – 1909/19: Muntele- Băişoarei, *Kbh*, & Muntele-Bicalatului (Bikalathavas), L 724 r (118). > Muntele Băişorii = Su 1: 411. 1760–1854. [22 D]

Bánya-hegy Felsőbánya fölött 1851: Bányahegy (Fé 2: 14).

Bányaság: a Zsil-völgy erdélyi szakasza, Petroszény és Lupény vidéke. Magyar lakossága az elmúlt {XIX.} évszázadban ipari munkára odavándorolt erdélyi magyarokból, elsősorban székelyekből áll (K. L. 66.).

Bányászfalva (Székelyudvarhely-K) 1956: Bányászfalva Lövete mellett. – Minereni = Su 1: 399. 1956. – 1974: » Lueta [37 A]

Bányika Do (Hidalmás-ÉNy hrs, b. o. a Szamosba ömlő Almás b. p., a Zilahi úton) 1336: p-es ... *Bayka* mint a gorbói uradalom része a Hontpázmány nembelieké lett. 1350: határában remeteegyház volt (Gy 2: 59). 1396: a Sombori és Drági család perlekedik rajta. Feltehetően elpusztult; csak akkor tűnik fel ismét (1600), amikor Báthory fejedelem Boeskaiknak adja. 1645: **Ort. fatemplom**. 1808: *Bányika* h., *Bajika* val. 1861: ≈, Báika Do (15). 1888: ≈ (Bajka) **Ko** Almási js (Je 227). L 1910: 379, 1992: 173. 1913: Bányika Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Baica, B, L 356: r 344; zs (12). = Su 1: 53. 1396–1854. – 1974: c. Hida {Hidalmás kzs faluja} [12 C]

Bár-Kalán-nem. Anonymus szerint a 7 vezér egyikétől, Ondtól származtak. A nemzetség 1241 előtt már 5 ágra szakadt. Birtokai Hu vm-ben Bár és Kalán.

Bár 1. Hu 1. (Hátszeg-DK) 1453: p. *Baar* in d-u Ha.; 1501: p. *Nagbar*; 1508: p. *Nagh Baar*. Bári ~ Nagybári, Szálláspataki Szerecsen és Szentgyörgyi, Borbátvízi, Bv. Oláh, Kendefi és Kenderesi-birtok (Cs 5: 72). 1808: Bár (Nagy-), Gross-Elefant (13). 1861: N-B Hu (23). 1888: ≈ (Nagy-Baár, Baru mare) Hu Puji js (Je 519). 1913: **Nagybár** Hu vm (Az). – 1909/19: Baru-mare, Nb, L 523: r 435; m, n (15). > Barul Mare = Su 1: 57. 1453–1854. > Baru [44 A]

Bár 2. Hu 2. (Hátszeg-DK) 1501: p. *Kysbar*, Barbucz kenezius de ≈; 1508: p. *Kysbarysso*. Nagybár birtokosaié volt. Jbn 1501: Hotig Stanchul (Cs 5: 72). 1808: Bár (Kis-), Klein-Elefant (13). 1861: K-B Hu (22). 1888: ≈ (Kis-Baár, Baru micu) Hu Puji js (Je 419). 1913: **Kisbár** Hu vm (Az). – 1909/19: Baru-mic, Kb, L 375: r 372 (15). > Barul Mic = Su 1: 57. 1501–1854. > Baru Mic » Baru.

Bár-Mocsolya-ága 1302: *Barmachalaga* Pestes (Hu vm) határa.

Bara Kr (Lugos-É, j. o. a Bégába ömlő Fagymag ~ Fadimák felső völgyében) 1367: t. aquosa *Bara* (P); 1437: p. *Bara Te* (Cs 2: 25); 1440: *Bara* (Pesty: Krassó II/1. 22). 1440: I. Ulászló király Ország Mihálynak adományozta. 1477: *Bara* Solymos vár 23. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos Ar vm). A törökök elpusztították; 1680 után települt újra. 1808: Bara (13). 1888: Barra **KrSzö** Bégai js (Je 230). 1913: **Barafalva** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bara, B, L 1088: r 1063 (14). = Su 1: 56. 1367–1913. [32 D]

Baracháza Te (Vinga-DNy, a Bégába ömlő Jer-patak j. p.) Határában feküdt az elpusztult Szikszó (1231, 1237), Csák nb. Miklós birtoka. 1411: *Barochaza*, 1428: *Barothaza* (Cs 2: 25). A hódoltság alatt elnéptelenedett, a török kiűzése után a kincstáré lett, németek és románok népesítették be. 1808: Baraczház (13). 1888: Baraczháza Te Vingai js (Je 228). L 1910: 826 (r, n), 1992: 584 (Le). n: Baratzhausen. 1913: Baracháza Te vm (Az). – 1909/19: Bäräteaz, Bh, L 838: r 380; n, m, szerb (14). = Su 1: 64. 1411–1854. – 1974: c. Satchinez {Temeskenéz kzs faluja ÉK-re} [31 D]

Baracka Ar (Lippa-NyÉNy, a Maros jp-i úton) 1888: Baraczka psz (t) Ópaulis **Ar** (Je 228). 1913: Baracka Ar vm (H). – 1954: Barațca = Su 1: 56. 1913, 1954. – 1974: c. Păuliș {Ópálos kzs. faluja K-re} [32 A]

Barackos Cs (Balánbánya-K) 1888: Barackospataka, telep (t) Gyimesközéplek Cs (Je 228). 1913: Barackospatak Csik vm (H). 1956: Barackos. – 1956: Barațcoș = Su 1: 56. 1913, 1956. – 1974: c. Lunca de Jos {Gyimesközéplek kzs. faluja É-ra} [25 B]

Barackos-hegy Cs 1808: *mons* Barackos Csikszék (13).

Barafalva * Za (Honctó táján, Dancsfalva mellett) 1553: *Barafalva* (Márki II/1. 223). – Su 2: 294.

Barakony 1. Bi (Szalonta-Cséffa-É) 1332–7: Johannes *sacerdos* de v. *Barakun*, Andreas ≈, Valentinus ≈ de v. *Barkun*. Papja 1332–7: évente 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 598). Egyházas hely magyar lakossággal. 1692: *Barakon* (Mezősi 118). 1808: *Barakony* h., *Beretyin* val. 1888: ≈ Bi Cséffai js (Je 228). 1913: **Felsőbarakony** Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Berechiu, B, L 443: r 410; m (18). = Su 1: 72. 1332, 1334, 1337 (Tr); 1515 Barakon (Csánki I. 726) {! Zarándi}, 1692–1913. – 1974: c. Cefa {Cséffa kzs faluja} [20 A]

Barakony 2. Za (Borosjenő-É, a Béli-hg Ny-i előterében) **1249**: *Borok* iuxta medium Crysium. IV. Béla király Pál országbírónak adományozza, több faluval (Er I. 209). 1344: v. *Barakun* (Cs); =: *Borokun* (Tr); 1515: *Barakon* (Cs 1: 726). 1808: Barakony Ar (13). 1888: ≈ **Ar** Borosjenői js (Je 228). L 1910: 1904 (r, m); 1956: 1810 (Le). 1913: **Alsóbarakony** Ar vm (Az). – 1909/19: Berechiu, B, L 1852: r 1636; m (18). = Su 1: 72. 1344–1913. – 1974: c. Apateu {Apáti kzs faluja ÉK} [20 D]

Barakörtvélyes * Te (Temeshódos és Barafalva közt) 1471: *Barakerthweles* ~ *Barakerthwelgh* Hódos kastélyhoz tartozott (Cs 2: 25. Bara-Kertvélyes). =: *Barakerthwelws* (Pesty: Krassó II/1. 23). – Su 2: 294.

Barana * Szolnok vm (Szi vm) **1220**: v. *Barana* (Tr). – Su 2: 294.

Barancska Hu (Déva-ÉNy) 1323: c. Andreas et Joannes dicti de *Baranchka*; 1329, 1330: Andreas de *Baranchka*. Idevaló nemes Szécsényi Tamás erdélyi vajda serviense, akinek megbízásából többfelé, így Hunyadban is eljár (Gy 3: 291. Branyicska). 1329: *Baranchka*; 1518: p. ≈; 1519: p. *Branchka* a.n. *Barynychka*; 1523: *Branychka*. Barancskai, Barincskai Köke, Nagy, Soklya, Horvátbirtok. Jbn 1516: Oláh János, Vajda Péter (1329–1523. Cs 5: 72). 1468.IX.5.: *Baranchka*-i Péter mint szomszéd illyei iktatáson (KmJkv 1824); 1482.XXI.26.: *Barynychka*-i Péter **ü**: Szentgyörgy (2422); 1484.III.22.: Barancskai néhai Miklós fia István 800 Ft-on zálogba veti vejénél: Werbőczy Jánosnál több Hu vm-i birtoka felét. Ezek: Barancska, Baresd, Bóz, Dalmár, Fenes, Gyulakuta, Kabafalva, Rébás, Szegfalva, @1-2. Tarnóca (2481); 1485.III.9.: Báthory István erdélyi vajda és országbíró parancsára Werbőczy Jánost és fe: Barancskai Lúciát beiktatták Barancskai István Hu vm-i birtokaiba, köztük Fekesótarnóca, Alsótarnóca, Kabafalva, Gyulakúta, Ruzs, Bekő, Szegfalva és Fenes felébe, Barancska, Baresd, Répás, Dalmár és Várhely részeibe (2519); 1533.XII.17.: *Branyczka*-i Skarica Petronella Galaczi Kristófné (4433). 1504: Muronyi Vér András magyar nyelvű záloglevele (SzTA). **1587**: *Braniczka*. – E: fl. 16 (Dé 26). 1808: *Branyicska* aliis *Braniczka* h. 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 257) 1913: **Branyicska** Hu vm (Az). « Bikótelep. – 1909/19: Brănișca, *Br*, L 753: r 653; m (28). = Su 1: 103. 1329–1854. [33 D]

Báránykút Sink (Fogarás-É, a Hortobágy felső völgyében) **1206**: *Barankwth*. ?1206: *Barancvth* Kozdfő hrs (Er I. 33. Gy 2: 203. szerint gyanús). 1289: t-is v-e *Barabuch* [: *Barankuth*], Moha és Sárostelek határosa (Gy 2: 199. Moha); =: ≈ (Er I. 456). Szabad szász falu. A reformációig a Közhalmi dékánátushoz tartozott. 1309: *Barankuht*, *Barankulzt*. János ≈-i **plébános** (An 2: 551). XIV: Ev. erődtemplom (gótikus). XV.v: 50 adófizető (Tonk). A XVIII.v. **román** egyház alakult itt is. 1808: Báránykút ~ Borkút, Brekolten, Brekolt (13). 1861: ≈, Bekokten **Sink** (37). 1888: ≈ (Bekokte, Barkut) **NK** Szentágotai js (Je 228). L 1910: 1086 (n, r), 1992: 392 (Le). 1913: Báránykút NK vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Bărcut, *Bk*, *Bekokten*, L 1094: r 395; n, c (14). = Su 1: 64. 1206–1854. – 1974: c. Șoarș {Nagysáros kzs faluja} [36 B; hr: L]

Baraszló Cs 1808: *pagus* Baraszló Hnt. 13: azh (13). Ld Boraszló.

Barátfalva Ko (Teke-Ny, Szentmihály-ÉK hrs) [1670.VII.] Harinai Ferenc: „Barátfalva oláh falucskámnak (mely az idai határon vagon)“ ...; 1670.VIII.5.: Apafi fejedelem Barátfalva dézmájának quartáját a nagidai ref. egyháznak adományozza (Dé 83-85). 1808: Barátfalva, Brátfalou (13). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Tekei js (Je 229). 1913: **Mezőbarátfalva** Ko vm (Az). – 1909/19: Bratfalău, *Bf*, L 302: r 295 (29). > Brăteni = Su 1: 103. 1670–1913. – 1974: c. Sînmihaiu de Cîmpie {Mezőszentmihály kzs faluja} [23 B]

Baráthely Me (Medgyes-K hrs a Nagy-Küküllő b. p.) Jelentős régészeti lelőhely az újkőkortól a XI–XII. sz-ig: kora Árpád-kori magyar leletek II. István (1116–1131) pénzével. **1283**: *Mons Mariae*. A Medgyesi szász dékánátushoz tartozott. 1476: Első adat a nyomtatott könyv erdélyi jelenlétéről: János baráthelyi **pap** bejegyzí nevént Vincent de Beauvaisis *Speculum historiale* c. enciklopédiájának köteteibe (Dankanits: *XVI. szdi olvasmányok*, 17). 1535: **plebanus Parationum** (Su). 1808: Paratáj, Pretau, Bráté (125). 1861: ≈, Pretey, ≈ Med (36). 1888: Baráthely (Paratély, Pretai) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 229). L 1910: 1463 (r, n), 1992: 1956 (Le). n. Breitau ~ Pretai. 1913: Baráthely **NK** vm Medgyesi js (Az). – Bratei > 1909/19: Brateiu, *B, P*, L 1422: r 717; n (28). = Su 1: 102. 1283–1854. [35 B]

Barátka Bi (Várad-K, Csucsá-Ny, a Sebes-Körös j. p.) 1435: *Brata*, 1470: *Wybrathka*, 1552: *Barathka* (Jakó 221). Bánffyák sólyomkői uradalmának tartozéka; jobbágyai erdőirtás során települtek ide, alapítója román kenéz lehetett. Utóbb Drágfiaké, s része a báródsági nemesi kerületnek. A hódoltság idején elnéptelenedett, 1715 után települt újra. 1808: Brátka (26). 1888: ≈ Bi Élesdi js (Je 257). L 1910: 1536 (r, m), 1992: 1729 (Le). 1913: Barátka Bi vm (Az). – 1909/19: Bratca, *B*, L 1379: r 1309; m, zs (28). = Su 1: 102. 1435–1851. [21 B]

Barátos Or/Hsz (Sepsiszentgyörgy-K, az Oltba ömlő Feketeügy b. p. és a Kovászna-patak j. p. közt; 530 m) 1415: *Borothfalua*, *Borotfalw*; 1567: *Barathos* (SzO I. 109, III. 33, II. 222). 1614: Barátos 60 családfő (Or 17). 1679.VIII.5.: Finta János barátosi Orbai székeknek hűtös assessora (SzO VIII. 380). 1760: **Ref. templom**. 1762-ben festett mennyezete a Székely Nemzeti Múzeumban. 1808: Barátos (14). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Orbai js (Je 229). L 1910: 1427 (m, r), 1992: 641 (99% m) (Le). n: Mönschdorf. 1913: Barátos Hsz vm (Az). & *Baráthosi Balogh Benedek* tanár, orientalista (Lécfalva, 1870–1945, Bp). – Bratis > Brateş = Su 1: 102. 1415–1854. [38 C]

Barátpestes * Bi (Élesd táján) 1406: *Barathpestese* (Jakó 319). – Su 2: 294. » Peştiş {Sólyomkőpestes}

Barátpüspöki * Bi (Érselind-DK) **1281**: v. *Barathpyspuky* ~ *Baratpyspuky*; 1282: *Baratpispuki*. Az erdélyi püspök birtokolta, aki 1281-ben 12 ekényi földet követelt hozzá Selind földjéből, de a megítélt eskütől elállt s lemondott a földről. 1282-ben IV. László király kiveszi Barátpüspöki megfoglyatkozott népeit az ispánok joghatósága alól (Gy 1: 655). 1416: *Barat Pyspeki* (Cs 1: 599; J); 1449: *Barathpiskeky* (Jakó 204). 1886/906. tk: *Püspöki halom*. – Su 2: 294. 1282–1449.

Barázdafalva * To 1503: p. *Baarazdafalwa*. Aranyosbánya bírta; vsz a város Muncsel nevé birtoka (Cs 5: 693). – Su 2: 294. 1503.

Barbantina, Barbantina villa Fe : Borbánd.

Barbátfalva Ko>To : Borbátfalva.

Barbatyen 1. Hu (Petrozsény-D, a Zsil völgyében) 1715 után települt. 1733: *Olah Sij*, *Dsilul Rumineszk*. 1861: Alsó-Barbatyén Hu (20). 1888: Alsó-Barbatyen-Iszkrony Hu Petrozsényi js (Je 202). Barnaszénbányászat, fafeldolgozás. L 1910: 1523 (r, m); 1956: 1906 (Le). 1913: **Alsóbarbatyeniszkrony** Hu vm (Az). – 1909/19: Bărbătenii-de Jos-Isroni, *Abi*, L 1070: r 822; olasz, lengyel, m, n (14). > Isroni, subordonat oraşului Petroşeni = Su 1: 311. 1733–1854. [44 B]

Barbatyen 2. Hu 1835: *Barbateni* (Schem. 174). 1861: Felső-Barbatyén Hu (21). 1888: Felső-Barbatyen Hu Petrozsényi js (Je 319). 1913: **Felsőbarbatyen** Hu vm (Az). – 1909/19: Bărbătenii-de-Sus, *Fb*, L 626: r 623 (14). = Su 1: 64. 1835–1913. » Lupeni

Barbfalva 1. * Hu (Marosillye-ÉNy) 1468: p. *Barbfalwa*. Illye vs birtoka volt (Cs 5: 74). – Su 2: 294.

Barbfalva 2. * Te (Lugos és Zsidóvár táján) 1437: *Barbfalwa* (Cs 2: 25). – Su 2: 294.

Barbi-hegy Br 1808: *mons* Barbi Br-v (14).

Barbos Kr (Resicabánya-ÉNy, a Berzava egyik mellékpatakja felső völgyében) 1699: *Barbusz* (Pesty: Krassó II/1. 24) a Lugosi kerülethez tartozó kamarai birtok. 1790: a szórt falut

összetelepítették. 1808: Barboza, Barbozsu (14). 1851: Barboza, Boganis vize mellett, 4 **kat.**, 979 n. e. **óhitű**, 5 **ref.** lak., óhitű anyatemplommal. Bírják a kamara és Gabriel család (Fé 1: 91). 1866-tól az Osztrák–Magyar Államvasút Társaság birtoka volt. 1888: Barboza **KrSzö** Bogsáni js (Je 229). L 1910: 855, 1992: 63 (Le). 1913: Barbos KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Bärbosul, *Barbosza*, L 869: r 837; n, zs (14). = Su 1: 64. 1699–1851. > 1974: Bärbosu c. Ramna {Rafna kzs faluja} [42 A]

Barbosa Ko (Teke-DK) 1956: *Barbosa* Kozmateke tartozéka. – Bärboasa = Su 1: 64. {1981 Ø}

Bárbura Hu (Déva-É, a Maros egyik j. o. mellékvölgyében, az Érchegységben) 1805: *Barbura* (c. D). Bányászfaluként alakult. Közeliében aranyércleőhelyek. Több zúzómalma működött. 1808: Babura (Füzesd) ~ Barbura, Barbesdorf (10). 1861: Barbura Hu (20). 1888: Bárbura Hu Dévai js (Je 229). L 1910: 411, 1992: 200 (Le). 1913: Bárbura Hu vm (Az). – 1909/19: Barbura, B, L 414: r 405 (14). = Su 1: 57. 1805, 1854. – 1974: c. Băița {Boica kzs faluja} [33 B]

Barca vize az Olt b. o. mellékfolyója **1211**: *Borsa*; ?1222: *Burza*; 1222: *Borsa* (Er I. 38, 119, 123) – Burzenbach – Burza (Er). 1808: *riv. Burcza*, Burtzen ~ Burzen (29). – Bírsa

Barca a Barca folyó tágabb környékén elterülő föld neve. Területének nagy részéből alakult ki Brassó vm. 1211: in Ungaria ... scil. territorium quod dicitur *Wurcza*; 1211/231: t-m *Borza* noine ultra silvas ve. Cumanos [...] effluxum aque que *Borsa* nominatur; [...] 1235: decanum et sac-es de t. *Burze*; 1240: eccl-s in *Burcia*; [1250 k.]: 1241-re: prov., que *Burza* dicitur; 1288/XIII: prepositis, decanis, plebanis, universisque nob-bus Ungarorum, Saxonibus, Syculis et Volachis et Cybiniensi et de *Burcia* C-bus Transilvanis (Gy 1: 819-832. Brassóvidéke (Barca); 826-7. Barca). – 1704: a székelység itt portyáz a Barcán (Wesselényi).

– Barcai káptalan **1587–9**: *Capitulum Barcense*. – Similiter {ti. Szebenhez hasonlóan} in sortem chatedratici eidem archiepiscopo {Strigoniensi} alternis annis in monetis dent fl. 80 (Dé 72).

Barca ~ Barcaság ~ Burzenland ~ Țara Bârsei

1222-25: Német Lovagrend a Barcaságon. 1394.X.: Első török betörés Erdélybe, a Barcaságra (Havaselve felől, I. Bajezid szultán X. 10-i győzelme után). 1421 tavasza-nyara: Török portyázók pusztítanak a Barcaságon, felprédálják a Barcaságot és Brassót, a tanácsbelieket elhurcolják.

Binder P.: *A barcasági magyarok művelődéstörténetéből* (Művelődés, 1973. 3). Seres A.: *Barcasági magyar népköltészet*. 1984. Halász P.: *A barcasági magyarok* (Honismeret, 1993. 2. 22-28).

Barca, Barca-föld, Barcaság, Barcasági-medence (n. *Burzenland*, r. Țara Bârsei): hegyi medence a K-Kárpátokban, a Brassói-h., a Baróti- és a Persányi-hg. közt. Az Olt nagy déli kanyarulata és a Dél-Erdélyi havasok határolják. Átl. tszfm. 500-600 m. Fő vízfolyása az Olt; ezt a havasokból leszaladó bővizű patakok – Barca, Vidombák, Tömös, Tatrang – táplálják. ≈ éghajlata erősen kontinentális. A sűrűn lakott, szépen művelt, tágas medence ipari és kulturális központja Brassó. (Le) A magyarság a honfoglaláskor átvonult rajta, azonban hosszú ideig gyeplévének hagyta a gyakori kun–besenyő betörések miatt. Valószínű, hogy a 11. sz. folyamán az ott talált bolgár-szlávok mellé már telepedtek magyar és besenyő határőrök, akik a Havaselvére vezető szorosokat őrizték és a barcasági magyarság magját alkották. ≈ kezdetben az erdélyi Fehér vm-hez tartozott. (K. L.) Ekkor épültek első várai: Brassóvár, Feketehalom, Töröcsvár, Királykő, Hőltövény. 1211-ben II. Endre a ≈-ba hozta a Német Lovagrendet, hogy a határt védelmezze és részt vegyen a kunok ker. hire térítésében, de önállósulási törekvéseik miatt a lovagokat 1225-ben elűzte. Az általuk ill. utánuk betelepített szászok számos királyi kiváltságot élveztek. Létrehoztak 13 községet és felépítették Brassó városát. 1288-tól Barca ispánság (*comitatus de Burcia*), 1331-től Brassó-vidék néven közigazgatási-jogi egység (*districtus*), élén a brassói ispánnal. 1355-től Br-v-t a székelyispánok kormányozták, de a brassói ispáni cím nélkül. 1377-ben Nagy Lajos király a 13 szász helységet Brassó várossának rendelte alá, amely hamarosan a ≈ központja lett. A ≈ az 1876. évi XXXIII. tc. értelmében létrehozott Brassó vm része lett. (Le) A ≈-i magyarok ma jórészt Brassóban, a Brassótól keletre fekvő Hétfaluban, ill. a medence nyugati és északi peremén:

Barcaújfalu, Krizba, Apáca, Hídvég, Árapatak és Erősd községekben laknak. (K/Le) A románok első települése a 13. sz. végétől ismeretes a ≈-on. Ma a medence egész területén magyarokkal és szászokkal vegyesen élnek. (K. L. 67.) & (Le) # Orbán B.: *A Székelyföld ... VI. Barczaság*, 1878; Kolumbán L.: *A Barczaság és népe*, 1906; E. Jekelius (szerk.): *Das Burzenland*, 1928–1929.

Barcánfalva Mm < Szurdok.

Barcaújfalu Br (Brassó-ÉNy, b. o. az Oltba ömlő Homoród mellett) 1404: *Hopsiwen et Neudorff*. 1414: p. *Vyfalu*. 1404-ben mint pusztát Laczkfi Jakab erdélyi vajda Johannes Syndenswarcz és Antonius Sander brassói patrícusoknak adományozta. 1462: Petrus Sander alias Gereb Brassóra testálja; 1462–1848: Brassó város a földesura. A középkorban magyarok és szászok lakták, vezetőit paritásos alapon választották. Jelentős fazekassága. **Római kat. templom** (XV. sz.). 1555-ből való első regestruma (jobbágyösszeírása) 50 magyar és szász portáról szól (Br. It. Rechnungen). 1566: *Neudorff* összeírása: 54 családfő (BP). 1635 Zágón (Hsz): Bereczk Bálint ... Brasso Videkin Uj falun vagyon (SzO). 1690-i tanúvallatási jegyzőkönyvben több magyar, szász és **román** jobbágynev olvasható. 1760–2: *Ujfalu*. 1780.IV.27-től Gödri István itteni lelkész; szászok évszázados sora után első magyar a „Neudorffi két Natioból álló Ev(angelika) Ekklesia Lelki Tanítója“ – mint magát nevezi. 1808: Újfalú, Neudorf, Noe (175). 1861: Ujfalú, ≈ Br (39). L 1910: 1064 (m, r), 1956: 1108 (Le). 1913: Barcaújfalu Br vm Felvidéki js (Az). – 1909/19: Nou, *Barcaújfalu, Neudorf*, L 1035: r 209; m (123). Satul Nou = Su 2: 99. 1404–1854. > 1974: Satu Nou c. Hălchiu {Höltövény kzs faluja} [37 C]

Barceltelke * **BSz** (Kérő mellett) 1338: *Barcelteleku* (Tr). – Su 2: 294.

Barcsa 1. Hu 1. (Déva-DK) **1295**: *Barcha* (Cs). 1315: magister Sumurakus f. Andree f-i Iwanche; 1340: Ladislaus ac Joannes f-i Sumurakus nobiles de *Barcha*. Az Ivánka fia Andrástól származó Barcsai Sumurakus és fiai Oláhárkos (Fe vm) birtokosai (1315). Mivel 1380-ban a Pest megyei Smaragd nb. Ajnádi Zsámbokiak öröklött jogon birtokolnak a Hu vm-i Arany, Tamáspataka és Tóti faluban, valószínű, hogy a jellegzetes *Sumurakus* (< *Smaragd*) nevet viselő Barcsaiak velük egyeredetűek (Gy 3: 289). 1340: f-i Sumurakus nobiles de *Barcha*; 1377: *Barcha*; 1390: ≈. 1507: provisor curie de ≈; domus seu curia nobilitaris in ≈. Barcsai, Sálfalvi ~ S. Sálfi; Berettyei Pogány s más birtokosé. A vm törvénytevő gyűlései Barcsán: 1390, 1481, 1483, 1488, 1489–1494, 1500, 1505 (Cs 5: 74). 1460.VII.3.: *Barcha*-i János és te: Tamás Somkeréki Erdélyi részirtokokat vesz zálogba (KmJkv 1453); 1473.I.21.: Barcsai János fogott bíró: Sztána (2074). 1484–1496: *Barcsai Pál* magister Kolozsmonostoron konventi jegyző (KmJkv 101), majd erdélyi ítélmester 1532-ig (KmJkv M 860). Ld még KmJkv II. 847. **1587**: *Barcza*, ld Sálfalva (Dé 26). *1610: **Barcsai Ákos**, 1658.X.11.–1661.I.6.: **Erdély fejedelme** (–1661.VII.eleje, Kozmatelke). 1808: *Barcsa* (Nagy-) h., *Bercsa* val. 1861: N-B Hu (23). 1888: N-B (Bircsa mare) Hu Dévai js (Je 519). 1913: Nagybarcsa Hu vm (Az). – 1909/19: Bârcia (Bârcia-mare), *Nb*, L 280: r 166; m (14). > Bîrcea Mare = Su 1: 82. 1295–1854. – 1974: or. Simeria {Piski vs faluja} [34 C]

Barcsa 2. Hu 2. Kisbarcsa (1913) < Ranolt (1257).

Barcsa 3. Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1956: *Barcsa* Köröspatak tartozéka. – Barcia = Su 1: 57. 1956. {1981 R}

Barcstelke * **Sza** (Nagykároly táján) 1334: p. *Barch Teleke* (Tr). – Su 2: 294.

Bárd 1. * **Za** (Nadab mellett) **1177**: Bátor (Bi vm) monostor egyháza Bárd (Za vm) mellett birtokol (Gy 1: 598). 1202–3: v. *Bard* (Tr). 1449: *Bard*; XVI: *Naghbard, Kysbard* (Cs 1: 726. Nadab mellett). – Su 2: 294. 1202, XVI.

Bárd 2. * **Za** (Ternova mellett) 1449: *Bard* (Bánffy I. 663); 1553: *Nagy-Bárd*, 1561: *Kis-Bard*, 1790: pr. *Bardu* (Márki II/1. 223). – Su 2: 294. {1449 Csánkit ide tévesen írta}

Bárda * **Za** (Körösökény mellett) 1744: *Barda* (Márki II/1. 223). 1828: ≈ (Nagy 28). – Su 2: 294. {Bökény mellett *La Barda* határrész örzi emlékét}

Bárdfalva Mm (Sziget-DDK, az Izába b. o. ömlő Mára-patak völgyében) 1387: *Barbfalwa* (Cs 1: 446; DocVal 332), vsz. az e század elején élt Barb kenéz volt névadója. A kaszói kenézség legjelentősebb faluja volt. 1387-ben csere útján a király birtokába került. 1398: *Barthfalua* (B). A XV. században a kaszói kenézeztől származó román nemesek pereskedtek érte az Úrmezeiekkel. Később a kenézutódok birtokolták (Le). 1405: *Bardfalwa*, 1423: *Barbfalwa* (Bélay 124). 1808: Bardfalva ~ Bartfalva, Berbesty (14). 1851: Bártfalu, 1032 g. kath., 141 zsidó lakos (Fé 1: 97). Jellegzetes román kisenemesi falu volt. Népi építészet és élő népviselet (Le). 1888: Bárdfalva (Berbesty) Mm Szigeti js (Je 229). L 1910: 2264 (r, n), 1992: 1771 (Le). 1913: Bárdfalva Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Berbesti, Bf, 2063: r 1556; zs, m (18). = Su 1: 71. 1387 DocVal; {Csánki adatát 2: 294 a Bárdfalva mellett elenyészett falunak írja}–1828; 1839 (Fényes IV 204). {!} [3 C]

Bardóc Uh (Barót-É 7 km, a Baróti-medence É-i részén, az Oltba j. o. ömlő Korrmos-patak völgyében) 1332: *sacerdos* de *Bandachfolua*, 1333: v. *Bardach* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. Bardóc-fiúszék. 1567: *Bordoczfalwa*. XVII–XVIII: *Ref. templom* (középkori haranggal). *1740: *Benkő József* ref. lp, történetíró, polihisztor (–1814, Középpajta). 1808: Bardocz (14). 1861: ≈ Uh (27). 1888: Bardócz Uh Homoródi js (Je 229). L 1910: 892 (m), 1992: 992 (100% m) (Le). 1913: Bardóc Uh vm (Az). 1969 L 937 {+ 3 faluja: Száldobos, Erdőfüle, Olasztelek: 4529}. # Janitsek J.: *Bardóc helynevei* (NyIrK 1978. 2). – Barduț > Brăduț = Su 1: 103. 1332–1854. [37 B]

Bardócszék # Janitsek J.: *Bardócszék helynevei és családnevei*. Bp 1993.

Bárdos Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1567: *Bardos* (SzO II. 218). 1602.VIII.16.: *Bardos*-ról Z. Nagj Pál, Z. Zekelj Miklós, L. Bodor István (SzO 4: 132); 1603.II.7.: *Bardos*-ról L. Paulus Nagy, P. Stephanus Bodor, L. Nicolaus Zekely, L. Michael Nagy, L. Valentinus Kyraly (Uo. 152); 1614: Olah Raduj Bardosi Vajában vm-i jobbágyok közt (Uo. 279). Lt 1635–1910. 1808: Bárdos (14). 1861: Bardos Msz (31). 1888: Bárdos MT Marosi felső js (Je 229). 1913: **Marosbárdos** MT vm (Az). – 1909/19: Bardos, B, L 409: r 396 (14). > Bärdești = Su 1: 65. 1567–1913. – 1974: c. Sîntana de Mureș {Marosszentanna kzs faluja} [24 C]

Báré Ko (Kolozs-KÉK) 1279: p. *Bare*, 1326: v. *Baree*, mons *Bareberch*; 1329: t. *Baree*; 1333–5: Petrus *sacerdos* de *Bare*; 1339: p. *Baree*. A Tyukod-nem birtoka volt; 1279-ben IV. László király e nb. Sámson és Feenee fiainak adja. 1339-ben e nb. Gerendi Péter fia Miklós unokáira: Miklósrá és Jakabra hagyta közös birtokul. Zsuk (1326) és Gyulatelke (1329) határosa. Papja 1333: 30 dénár, 1 gs, 1334 I: 2 gs, 1334 II: 3 gs, 3 d, 1335 I: 1 gs, 4 d pápai tizedet fizet (Gy 3: 343). 1279: IV. László király parancsára a Túr faluból való Ders királyi ember Tyukod nemzetségbeli Sámson fiait: Pétert és Jakabot, s Feenee fiait: Sámson és Mátét beiktatta az adományul kapott *Bare* falu birtokába (Er I. 376). 1326: v. *Baree*; 1329: t. ≈; 1411: p. *Bare* h. d.; 1461: ≈ nobilium; 1467: **Olah Bare**; 1509: p. *Bare*. ⚭Diód vár (Fe) tartozéka; Dengelegi Pongrácz, Alárdfi, Kendi Baládfi, Szentiváni, Járai, Butkai, Kerelői, Kecseti, Urkund, Gerendi, Gyerőfi, Suki s más birtokosé. 1461: c.q.. Jbn 1473: Vitéz János, Forró István (Cs 5: 332. 1501: To, 1509: Do vm). 1468: a zsuki uradalom része (Le). 1468.III.23.: **OlahBare** volt Suki egészbirtokot Csupor Miklós kapta királyi adományul (KmJkv 1797); 1470.VI.9.: Járaiak cserébe vett *Bare*-i részüket visszaengedik korábbi tulajdonosainak, Szentiványiaknak (1979); 1479.X.31.: Haranglábiak tiltják Mátyás királyt néhai Suki Pál és János *Bare*-i részei eladományozásától (2282); 1481.VI.18.: Somkeréki Erdélyi János fe: Jusztina *Bare*-i részét férjének, mindkettőjük magtalan halála esetére pedig férje testvéreinek: Tamásnak és Miklósnak vallja (2323); 1484.I.19.: Vajdaszentiványi Ferenc övegye: Katalinnak a *Bare*-ből neki járó hitbér és jegyajándék rájuk eső harmadrészét Vajdaszentiványi Tamás deák és fe: Margit kifizette (2475). Ld még KmJkv II. 847. 1780 után Kemény-birtok. 1808: Baré ~ Barév, Baren (14). 1861: Báré Ko (12). 1888: ≈ Ko Mocijs js (Je 229). L 1910: 835, 1992: 370 (Le). 1913: Báré Ko vm (Az). # *Frunză verde – Zöld levél*. Báréi román népköltészet. Ford. Szabédi László. Kv 1945. – Bärei > 1909/19: Băreii, B, L 752: r 704; c, zs (14). = Su 1: 64.: u. Bárd [!]. 1279–1854. – 1974: c. Căianu {Magyarkályán kzs faluja} [23 A]

Baresd 1. Bi (1808) : Körösbarafalva.

Baresd 2. Hu 1. (Hátszeg-D) 1444: p. *Baresth* in comitatu seu districtu de Hwnyad; 1451: p. *Barezth* in d-u Ha.. 1499: p. *Baresd*; 1514: ≈. Szentgyörgyi, Vádi, Vádi Kopasz és Török-birtok. Jbn 1514: Susman, Opra (Cs 5: 74). 1808: Baresd (14). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 229). L 1910: 485 , 1992: 480 (Le). 1913: Baresd Hu vm (Az). – 1909/19: Bărești, *Băresd*, L 470: r 466 (15). > Băreștii Hațegului = Su 1: 64. 1444–1854. – 1974: c. Sîtmăria-Orlea {Őraljaboldogfalva kzs faluja DNy-ra} [44 A]

Baresd 3. Hu 2. (Illye-ÉK) 1482, 1518: p. *Baresth*. 1484, 1485: p. *Borresth*; 1499: p. *Baresd*; 1519: ≈. Barancskai; zálog ~ vétel: Werbőczieké (Cs 5: 74). 1484.III.22.: *Borrest* ld Barancska (KmJkv 2481); 1485.III.9.: *Borrest* része, ld Barancska (2519). 1808: Baresd *pagus* Hu. Hnt. 13: azh (14). {Három sorral alább:} Baresd. 1861: Báresd Hu (21). 1888: Baresd Hu Marosillyei js (Je 229). 1913: Baresd Hu vm (Az). – 1909/19: Bărești, *Băresd*, L 544 r (15). > Băreștii Iliei = Su 1: 64. 1482–1854. – 1974: c. Brănișca {Branyicska kzs faluja ÉÉNy-ra} [33 B]

Baresd-4 Za (Brád-ÉÉNy, Ribica-É hrs, 1439) : Újbáresd Hu

Barkán * Szö (Miháld/Mehádia mellett) XIII: *Barcan*, 1614: *Parkanian* (Pesty: Szörény II. 12). – Su 2: 294. {A Mehádia melletti Bărcan hegyen látható azon vár romjai, melyről megőrződött Manole (Manoil) mester egyik mondája}

Bárkány Hsz : Zágombárkány.

Barkás Te (Temesrékás közelében) 1913: *Barkás* Sztancsafalva tartozéka (H). – Barcaș = Su 1: 57. 1913. – 1974: » Stanciova.

Barkfalva * Mm (Tiszakarácsonyfalva mellett) 1402: *Barkfalva*, 1480: *Barka* a Drágfy-birtokok sorában tűnik fel (Cs 1: 446). – Su 2: 294.

Barla 1. Do (Beszterce-DDK, , Nagysajó-Ny hrs) 1319/320: v/p. *Barla*; 1319/323: p. *Barla*; 1323: ≈. A Kácsik-nem birtoka volt. 1319-ben Károly király mint „örökölt” birtokot visszaadja e nb. Mihály fia Simon ispánnak; de röviddel ezután Simon unokatestvére: Farkas fia Tamásnak mint a hűtlen Sárpataki Ipocho fia András elkobzott birtokát adományozza, majd 1323-ban Szécsényi Tamást mint erdélyi vajdát erősíti meg birtokában (Gy 2: 60; Cs 5: 502 Sajó). 1473.VIII.30.: *Barla* Szobi Mihály birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Barla* ugyanazé (3264). 1808: *Berlád* h., *Birlea* val. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ BN Besenyői js (Je 240). 1913: **Berlád** BN vm (Az). – 1909/19: Bârla, B, L 450 r (15). = Su 1: 82. 1319–1854. – 1974: c. Mărișelu {Sajónagyfalu kzs faluja} [24 A]

Barla 2. * Kr (Lugus-D) 1373: *Barla*, 1437: *Barlefalva* (Pesty: Krassó II/1. 25). =: ≈ (Cs 2: 98). – Su 2: 294.

Barlafalu Sza (Nagybánya-Ny, a Lápos b. p. közelében) 1485: *Bartafalu* (Le). 1505: *Bartafalu* vsz a mai Barlafalu megfelelője; a Drágfi-uradalom területén feküdt. Települése a XV. század második felére esett (Maksai 112). 1634: hét falut tömörítő román vajdaság központja volt. Az erdőszádi uradalom. részeként Szatmár vár tartozéka. 1711 után Károlyi Sándor szerezte meg; 1785: svábokat telepített ide (Le). 1808: Barlafalu, Barlesti (14). **Szent Mihály-templom**, b: IX.29. (RKNt 1999) 1888: Barlafalu Sza Szinerváraljai js (Je 230 & Gr. Károlyi major). L 1910: 1553 (r, m), 1956: 155o , 1992: 923. n: Burlescht (Le). 1913: Barlafalu Sza vm (Az). « Szakállasbikó. – Borlești, Bf, L 1578: r 1154; n, m, zs (26). = Su 1: 95. 1585 {! Maksai. Cf. supra!}–1851. – 1974: c. Pomi {Remetemező kzs faluja} P [12 B]

Barlang (-barlang) falunévben: Körösbarlang, Krassóbarlang

Barmód * Bi (Szalonta-DNy) 1273: p. *Bormow*; 1327: p. *Borumou*, locus seu t. *Kis Baroumo*, v. *Borumo*. 1273-ban a váradi püspök és káptalan közös birtoka. 1327-ben elhatárolják Kölesértől (Gy 1: 598. Barmó, Kis-). 1273: t. *Bormow*, régi neve *Bernold*, *Bernolt* is (Cs 1: 603). 1808: *Barmód* (*Szil-*) h. 1851: Barmód, pusztá, Szalonta alatt ... Birja a váradi deák püspök (Fé 1: 83). 1888: ≈ psz (t) Nagyszalonta Bi (Je 230). Hnt. 13: Barmódpusztá » Nagyszalonta. – Su 2: 301.

1273–1851. {Csánki I. 727 nyomán ide vonja 1332: Bernold, 1335: Barnad, 1338: Bernolt zarándi falut.}

Barnád Kü ld. Bernád (Gy 3: 548).

Barnafalva Kr (Lugos-ÉK) 1514–16: *Barnafalva*, 1544: *Barna* (Pesty: Krassó II/1. 53). XV: Hunyadiak; XVI: Brandenburgi György; XVII: Enyingi Török István; XVIII: Bethlen Gábor és a Kamara birtoka. 1717: Facsádi kerület; 1779–1880: Krassó vm része. L 1910: 439, 1956: 382 (Le). 1913: Barnafalva KrSzö vm Lugosi js (Az). – 1909/19: *Bârna*, *Birna*, L 406: r 404 (15). > *Birna* = Su 1: 82. 1514–1913. [32 D]

Barnazel Za 1888: Barnazel psz (t) Román-Világos **Ar** (Je 230).

Barnót Za 1808: Barnóth (Kis-), Barnazel Ar (14). 1854: *Barnazel*, puszta, **Ar** vm-ben, lásd Világos (Fé 1: 83). 1888: Barnazel psz (t) Magyar-Világos Ar (Je 230). Hnt. 13: Barnót » Világos Ar vm.

Báród 1. Bi (Csucsá-ÉNY, a Várad–Kolozsvár úton) 1291–4: v. *Baroud*; 1291–4 között egy évben a falu 21 kepe tizedet ad a püspöknek, papja ugyanakkor 1 unciát fizet (Gy 1: 598). 1291: *Baroud*, 1475: *Barod* (Cs 1: 603). 1392: **Magyarbarod** (Jakó 20). 1499.VII.17.: Barod-i Vaida Ştefan özvegye: Anastasia nemes asszony, aki jelenleg Ribicai Vaida Mihai felesége, úgy állapotodott meg báródi Venter Vasiléval, hogy minden vitájuk eldöntését július 7-én Feketetón négy-négy fogott bíróra bízzák; a megjelölt időpontban Venter Vasile nem jelent meg, ezért 12 Ft bírsággal sújtották (3098). 1500.XII.21.: Gym-i Kabos Kristóf összes birtokát 200 arany Ft-on zálogba adja Vaida Ştefan özvegyének: Anastasiának (3161). 1500.XII.21.: *Naghbarod*-i Venther (ds) Vaida Ştefan özvegye: Anastasia a néhai férje *Naghbarod*, Kisbáród, Cséklye, Szárazpatak, Hárombeznye és Kornechel birtokaiból neki járó hitbért és jegyajándékot s azt a 600 arany Ft-ot, amelyet Halmágyi Sandor (ds) Moga Ioanra bízott, leányi szeretetből Gym-i Kabos Kristófnak vallja (3162). 1525: *Naghbarod* (Jakó 20). 1808: *Bárod* (*Nagy*-) h. vel *Borod* val. 1851: Nagy-Báród, 30 r. **kath.**, 53 n. e. óhitű, 600 g. e. **óhitű**, 10 **ref.**, 8 zsidó lak., **óhitű** anyatemplommal, új kerületi házzal. Hetenkint divatozó vásárját a szomszédok élénken látogatják. E helység fő helye volt a báródsági nemes kerületnek ... {hozzá tartozott:} Kis-Báród, Cséklye, Nagy-Patak, Korniczél, Beznye, Körös-Topa és Brátkának egy része. ... a báródsági nemességet I. János király parancsa 1532 körül állítá katonai lábra, s képezé azt kerületre ... (Fé 1: 93-95). 1888: Nagy-Báród Bi Élesdi js (Je 519). 1913: **Nagybáród Bi** vm (Az). – Borodul-mare, *Nb*, L 2558: r 1160; szlovák (26). > Borod = Su 1 : 95. 1291–1851. [21 B]

Báród 2. Báródság tájnév – a Sebes-Körös jobb partján a Királyhágótól Élesdig húzó terület; Nagy- és Kisbáródról kapta összefoglaló jellegű nevét (*Fn. f.* 35). Élesdtől a Királyhágóig, a Sebes-Körös j. p-n elterülő táj. A honfoglalás után az Erdélybe vezető hadiút védelmére rendelt királyi jobbágyságok lakták; falvai később a sólyomkői uradalom részeivé váltak. **Román** népessége a XIV. században települt be, s a táj központja, Magyarbáród (Nagybáród) is fokozatosan elrománosodott. Az Erdélyi Fejedelemség kialakulása után ismét katonai terület: a Királyhágón áthaladó fejedelmek és főurak védelmét és szolgálatát látta el. Katonai jelentősége {1711. u.} megszűnt; kapitányi címe vármegyei tisztséggé vált. Magyar lakói Élesden, Réven és néhány környező faluban élnek (Le).

Báród 3. Bi (Nagybáród-Ny hrs) 1392, 1393: *Olahbarod* (Jakó 207). 1500.XII.21.: *Kysbarod* Venter-birtok, ld Báród (KmJkv 3162). 1510: *Kysbarod* (Jakó 207). 1808: Bárod (Kis-), Borodzel (14). 1851: Kis-Báród, Bi vm, 395. g. **kath.**, 10 r. **kat.**, 14 **ref.**, 20 zsidó lak., g. kat. anyatemplommal (Fé 1: 93). 1888: Kis-Báród (Borozel) Bi Élesdi js (Je 419). 1913: **Kisbáród Bi** vm (Az). – 1909/19: Borozál, *Kb*, L 628: r 595; m, zs (26). > Borozel = Su 1: 96. 1291–1851. – 1974: c. Borod {Nagybáród kzs faluja} [21 B]

Báródsomos Bi (Báród és Királyhágó közt, a Kolozsvári úton) XIV. szd: Komorzovan Péter román vajda vagy apja telepítette. 1392: *Chormel* (Jakó 282) Zsigmond király ekkor Kaplai János országbírónak, Sólyomkő birtokosának adományozza. 1406: p. **walachalis Chornyche**, 1465: *Cornicel* (Jakó 282). 1500.XII.21.: *Kornechel* Venter-birtok, ld Báród (KmJkv 3162). 1532: I.

János király birtokosait megnevesítette és a Királyhágó őrizetével bízta meg. A XVI. században kialakult román kisnemesi vidék, a Báródság része lett. 1808: Korniczal (88). 1851: ≈, a báródsági nemes kerületben: 170 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal (Fé 2: 248). 1888: Korniczal Élesdi js (Je 445). L 1910: 652, 1992: 631 (Le). 1913: Báródsomos Bi vm (Az). – 1909/19: Cornițal, K, L 534: r 478; zs, m (55). Cornițel = Su 1: 167. 1392–1913. – 1974: c. Borod {Nagybáród kzs faluja K-re} [21 B]

Barófészek * **To** (vsz Marosszentkirály mellett) 1451: p. *Barofezek*. Tusoni vagy Szentkirályi Bolgár-birtok (Cs 5: 693). 1451.X.2.: *Barofezek* ua. néhai (KmJkv 986). – Su 2: 294.

Baromlak 1. **Bi** (Várad-ÉK) 1327: p. *Boromlak* a Turul-nem öröklött birtoka; e nb. Lőrinc fiai osztózasakor fele Rubertnek jut (Gy 1: 598). 1461: *Baromlak* (Cs 1: 603). Kérő szolnoki várföld határában alakult ki, magva a széplaki pásztorok szállása lehetett. Első lakói magyarok voltak, de a XVI. században a sólyomkői uradalom területéről románok költöztek be. Borziásiak, Borsaiak, Bályoki Szénássyak bírták. 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Baromlak*-i részeit zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). A török kiűzése után román falu, de jelentős számú szlovák lakosság is megtelepült itt (Le). 1808: *Baromlak* h. 1888: ≈ Magittai js (Je 230 & Fogás psz). 1913: *Baromlak* Bi vm (Az). – 1909/19: Borumlaca, Bl, L 597: r 205; szlovák (27). = Su 1: 96. 1327–1851. – 1974: c. Suplacu de Barcău {Berettyószéplak kzs faluja} [11 C]

Baromlak 2. **Fe>Selyk>Me** (Medgyes-DNy) 1305: t/v. *Baromlak*; 1357: Gebhardos de *Wurmloch*. 1305-ben Becsegergely nb. Apa fiai és Miklós fia Gergely ostoznak rajta, s Apa-fi Gergelynek jut Izséptelkével együtt. A XIV. szd elején átkerül a szász Selykszékre. 1357-ben papja a selyki szász dékánátus tizedmegtagadó papjainak megbízottja (+1263–1357. Gy 2: 195). 1305: ≈ (An 1: 722). 1516: 96 adófizető, 5 diák (Tonk). 1808: *Baromlaka* h., *Wurmloch* g., *Vormlek* val. 1861: ≈, ≈ **Me** (35). 1888: ≈ (Wurmloch) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 230). 1913: **Nagybaromlak** NK vm Medgyesi js (Az). – Vurmloc > 1909/19: Vorumloc, Bl, L 1268: r 540; n (200). > 1964: Valea Viilor = Su 2: 234. 1305–1964. [35 B]

Baromlak 3. * **Sza** (Szaniszló, Mezőpetri, Reszege hrs) 1431: *Boromlak*, 1437: *Baromlak*. 1431-ben a Károlyi-rokonság, később (1437, 1502) közeli kisnemes családok a birtokosai. Hn 1431: Cser, 1439: Hosszúreketye, Kerekdomb, Kereknádhegye, Miklóskovácserdeje (Maksai 112). – Su 2: 302. 1431, 1437.

Baromlak 4. * **To** (Torda-ÉNy, Túr és Komjászeg hrs) 1430: p. *Baromlak* secus Komyathzegh ... adiacens ..., quam nunc Thwr appellaret; 1440: p. *Baromlak*. Szentjakabi, Túri és Komjászegi-birtok (Cs 5: 693). – Su 2: 295. 1430, 1440.

Barót 1. * **Ar** (Feketegyarmat és Nagypél közt) 1418: *Baroth* (Márki II/1. 223). – Su 2: 294.

Barót 2. **Uh/Miv** {< *Barold* n. szn} (Brassó-É, az Oltba ömlő Baróti-patak völgyében, Sepsiszigy-ÉNy 45 km ; 482 m) 1224: *Boralt* a német vendégek földjének (K-i) határa (Er I. 132). A legkorábban említett székelyföldi település. 1332-ben egyházas hely. Egykor Miklósvárszék fiúszék része. Erdővidék köpontja. 1493: *Gregorius Emerici de Barothi* krakkói **diák**; 1514.VII.1.: Sepsiszentgyörgyön ügyvéd (Dn 711). 1614: 142 családfő. 1635: Cserei Márton **schola mester** (SzO). 1760-67: régi helyén új **római katolikus templom** épül; erősített. 1839-től szénkitermelés az erdőfülei vashámorok számára. A XIX. szd: négy országos és egy hetivására. Lakói fazekassággal és tégláégetéssel is foglalkoztak. 1848-49: az erdővidéki honvédpáncsnokság székhelye. *1739: *Baróti Szabó Dávid* költő (–1819, Virt). *1863: *Gaál Mózes* író (–1936, Bp). 1888: Baróth (Baraoltu) **Hsz** Miklósvári js (Je 230). L 1910: 1531 (m), 1992: 6483 (95% m) (Le). 1913: Barót Hsz vm (Az). 1968: város. 1969 L 3752 (+ 6 faluja 8956). # Janitsek J.: *Barót helynevei* (NyÍrk 1975. 1). Hajdani és mostani énekkaráról 2004.VII.14. Duna Tv. 2004: erdővidéki bajtársak emlékeztek a harcok során elesett és fogságban elpusztult katonákra. 2004.XI.7. Duna Tv. – 1909/19: Baraolt, B, L 2309: r 93; m (24). = Su 1: 56. 1224–1854. [37 B]

Baróti-hegység Cs 1808: *mons* Barót Csikszék (14). A Keleti-Kárpátok láncokra tagolt belső homokkővonulatának középső része az Olt-kanyar és a Hargita déli része között; 800-900 m magas erdős hegység (Le). – Munții Baraolt.

Barpatak Sza (Nagybánya-Ny) 1493: *Barpathak* Szinér vár tartzéka volt. Borpatak pusztának felel meg (Cs 1: 471). 1493: *Barpathak* a megyyesi uradalom faluja. Lehet, hogy Borpattakkal azonos (Maksai 112). – Su 2: 294.

Barra KrSzö (1888) : Barafalva.

Barsa * Kr (Varadia mellett) 1390: *Barsa*, 1548: *Borsa* (Pesty: Krassó II/1. 25). – Su 2: 294. {Varadia mellett *ritul Borşii* örzi emléket}

Bársonyfalva Kr (Oravicabánya-ÉÉNy) 1872-ben alapított falu. 1884: Bressonfalva (Su). 1888: Brezonfalva, telep (t) Forotik **KrSzö** Oravicai js (Je 258). 1910 L 386 r, n. 1913: Bársonyfalva KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – Breasova > Brezon = Su 1: 106. 1884–1913. – 1974: c. Forotic {Forotik kzs faluja} [42 C]

Bartafalva * Te (Zsidóvár tartományában, Lugos vidékén) 1444: *Barthafalwa* Zsidóvár 5. tartozéka (Cs 2: 15. Zsidóvár; P); 1447: *Barthafalwa* (Cs 2: 26; Pesty: Krassó II/1. 26). 1487.III.14.: Iklódi Dési Péter *Barthafalwa* s más birtokbeli részét elcseréli Drági Márk jószágaival (KmJkv 2635). – Su 2: 294. 1444, 1447.

Bartalosújfalu Ko (Teke-DK, a Régeni úton) 1228: m-e Joannis f-is Stephani ... m. Emerici; 1319: v/p. *Bartaleusvyfolua*; 1323: *Barthaleuswyfolva*; 1332–5: Gothfridus *sacerdos* de *Vyfalua*. A széplaki uradalom határleírásában Újfalu területének alsó része István fia János, a mai Újfalu környéke Imre birtoka. 1319-ben a király mint öröklött birtokot adja vissza Kácsik nb. Mihály fia Simon ispánnak, de még ez évben Simon unokatestvérének, Farkas fia Tamásnak mint a hűtlen Sárpataki Ipochnak fia András elkobzott birtokát adományozza, majd 1323-ban Szécsényi Tamás erdélyi vajdát erősíti meg birtokában. Papja 1332 II: 6 régi báni és verőcei, 1333 I: 1 sectinus, 1335 I: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 377. Újfalu). 1443: p. *Wyfalw*; 1505: p. ≈. Kácsics nb. Szécsényi; Bánffy, Losonczy, Hunyadi, Horogszegi Szilágyi, Szentiváni Székely, Héderfáji, szintén Kácsics nb. Harinnai Farkas s más birtokosé (1319-től Cs 5: 421). 1489.IV.13.: Bogáti László *Wyfalw* birtokbeli ősi részét zálogba veti Dengelegi Pomgrác János volt erdélyi vajda özvegyénél: Erzsébetnél és fiánál: Mátyásnál (2695); 1516.VI.16.: ≈-ban Szilvásiak részbirtokosok (3613). 1808: *Újfalu (Oláh-)* vel *Oláhfalua* h., *Neudorf* g. 1861: O-Ujfalu Ko (14). 1888: Oláh-Újfalu (Újfaleu) **Ko** Tekei js (Je 553). 1913: **Tekeújfalu Ko** vm (Az). – 1909/19: Uifalau, *Oújf*, L 614: r 584; zs, m (188). > Lunca = Su 1: 366. 1319–1854. [24 A]

Bartavölgye * KSz (a két Csaholy közt) 1348: *Barthaelge*, 1368: p. *Barthawelg* (Petri III. 92). 1368: p. *Barthawelg* (Cs 1: 552). – Su 2: 294.

Bártfalva 1. Bi (Margitta-DK, a Somlyói úton) 1408: *Barby*, *Barby Janusfalva*; 1435: *Barthfalva*, 1599: *Bartafalva* (Jakó 207). 1465: *Bardfalwa* (Cs 1: 603). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Bardfalwa*-i részeit zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1913: **Újbártfalva Bi** vm Margittai js (Az). – 1909/19: Satu Barbă, *Bf*, L 451: r 360; m, zs (160). = Su 2: 100. 1406–1913. > Satu Barbă [11 C]

Bártfalva 2. * Sza (Mizmogyorós mellett) 1493, 1519: *Barthfalwa*. A megyyesaljai uradalom XV. század végén települt faluja. Középkori nevei többnyire magyar lakosságra mutatnak. 1670: *Bártfalua* (Maksai 112). 1648: *Barthfalva* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. – Su 2: 295.

Bartosékpataka Cs 1888: Bartosékpataka, telep (t) Gyimesbükk Cs Felcsiki js (Je 231).

Bartostanya Uh (Parajd-DNy) 1956: *Bartostanya* Siklód tartozéka. – Bartoştana = Su 1: 57. 1956. {1981 Ø}

Bárügy-ága 1302: *Baruigaga* Pestes hr Hu vm {-ügy: Vö. Feketeügy Hsz}

Barza Za (Borosbes-ÉNy, a Fehér-Körös b. p.) 1489: *Barza* (Cs 1: 726). 1808: Bersza, Bursza (18). 1888: Berza **Ar** Borosjenői js (Je 241). 1913: Barza **Ar** vm (Az). – 1909/19: Bârsa, *Berza*, L 1269: r 1243 (15). > Bîrsa = Su 1: 83. 1489–1913. [20 D]

Barzafalva Bi (Bél-K, Bélárkos-K hrs) 1580: *Barzofalva* (Jakó 204) 1808: Barzest (14). 1888: Barzesd Bi Béli js (Je 231). 1913: Barzafalva Bi vm (Az). – 1909/19: Bărzăști, *Borzest*, L 237 r (15). > Bîrzești = Su 1: 83. 1580–1913. – 1974: c. Archiș {Bélárkos kzs faluja} [20 D]

Barzana Sze (Szászsebes-D) {...} *Barzanatelep*, *Berzanatelep*. – Şugag-Bîrsana = Su 2: 178. 1956. – 1974: c. Şugag {Şugag kzs. faluja} [34 D]

Basarág * Ar (Basarága psz Pécska-É) 1222: t. *Bursorog*; 1332: t. *Posorogh*; 1333: Poca (*sacerdos*) de *Bozarak*. Az aradi várnépek szerint az ő földjük, s Miklós esperes, csanádi kanonok elfoglalta tőlük; az esperes szerint ő vette egy szabad embertől (ho. liber nomine Kelemen f. Wgni [: Wgrini]). Kelemen Váradon tüzesvas-próbán igazolódott, s így a birtok a csanádi kanonoké lett. 1333-ban a falu a Marosontúli (Csa vm) esperességben tűnik fel. 1332-ben Sziond határosa Ny-on. Papja 1333: 13 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 173). 1337: p. *Bosorog* (Tr). 1454: *Basarag*, 1751: *Bassaraghi* (Borovszky: Csanád II. 29). 1808: pr. *Bassarága* h. Ua: Hnt. 13: azh (14). 1828: *Basaraga* (Nagy 33). Hnt. 82: *Basarága*. Ma psz Battonyától DK-re (Gy). – Su 2: 305. 1222–1828.

Báskafalva * Te (Temesvár-DK) 1434: *Baskafalva* (Cs 2: 26). =: ≈ (Pesty: Krassó III. 347). – Su 2: 295.

Básta * Te (Detta-K, Monostorszentgyörgy mellett) 1370: *Basta*, 1410: *Baastha* Érd-Somlyó várához tartozott (Cs 2: 98); =: ≈ (Pesty: Krassó II/1.26). – Su 2: 295. {Mszgy falu mellett *Basta* határrész}

Bástya Hu (Illye-NyDNy) 1733: *Bástya*. 1808: ≈ (14). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 231). 1913: Bástya Hu vm (Az). – 1909/19: Baştea, *B*, L 216 r (16). = Su 1: 58. 1733–1854. – 1974: c. Lăpuşiu de Jos {Alsólápuşiu kzs faluja} [33 C]

Baszarabásza Za (Körösbánya-Ny) 1439: *Baszarabasfalva*; 1464: *Baszarabasa*. Világos vár tartozéka (Cs 1: 726). 1808: Baszarabásza, Bassaraben, Baszarabu (15). 1888: Baszarabásza **Hu** Körösbányai js (Je 231). 1913: Baszarabásza Hu vm (Az). – 1909/19: Băsarăbeasa, *B*, L 384 r (16). > Baszarabasa = Su 1: 58. 1439–1854. – 1974: » Vaşa de Jos {Alsóváca} [33 B]

Batares Ug (Halmi-ÉK) 1378, 1405: p. *valachalis Batharch*; 1454: *Batarch*, *Batarez* (Szabó 291). 1808: Batáres, (s) Batárca (15). 1913: Batares Ugocsa vm Tiszántúli js, szh Halmi (Az). 1920: *határfalu*. – 1909/19: Bătarci, *B*, L 1506: r 1157 (g. kat. 1227); zs, m (16). = Su 1: 65. 1378–1851. [2 C]

Bathwa Te (Cs 2: 11. Cseri) ~ Bátva (?) (Cs 2: 26) : Bottyamártonfalva.

Báti * Te (Alsóbencsek mellett) 1330: *Bachy* (Cs 2: 26. L. Sarád városnál). {Ahol nincsen!} – Su 2: 292. 1330 (Tr).

Batiest Kr (1808) : Vadpatak KrSzö.

Batij * Te (Temesgyarmat mellett) 1337: magister Petrus de *Bathij* (Tr). – Su 2: 295.

Batiz Hu : Batizháza 2.

Batiz 1. Mm (Alsóvisó-DNy) 1411: p. *Batyz*; =: *Batizhaza* ~ *Bathizhaza*; > r. Batiza: 1459: *Bathyza* (Kniezsa, MR. I. 237. Gy 4: 113/15). 1411: *Bathyz*, =: *Batyzhaza*, 1459: *Bathyza*, 1480: *Batizfalva* (Cs 1: 446). 1808: Batiza, Botiza (15). 1888: ≈ (Botiza) Mm Izavölgy js (Je 231). 1913: Batiza Mm vm (Az). – 1909/19: Botiza, *Batiza*, L 1807: r 1422; zs, m, szlovák (27). = Su 1: 98. 1373–1851. [13 B]

Batiz 2. Sza (Szatmárnémeti-ÉK) XIII. századi királyi alapítású falu (M). 1364: *Batyzhaza* alias *Feyerfalw*, 1490: ≈ Szinér várához tartozott (Cs 1: 471). Kárásziak, majd Móricok bírták.

1481–1523: számos magyar jobbágynév. 1493: a Móric-birtok 1/3-án 21 lakott és 4 puszta jobbágytelek volt. 1512: **ecclesia Sancti Regis** (Maksai 112-113). *1510: *Batizi András* énekszerző (–1546/52). **Szent József-templom**, b: III.19. (RKNt 1999) 1888: ≈ Szatmári js (Je 231 & Batiz-Gombás telep, Bodonya, Draveczi, Ecsedi, Fényes, Gedő és Jakó tanyák, Sárhidi korcsma). 1913: Batiz Sza vm (Az). – 1909/19: Botiz, B, L 1605: r 256 (965 g. kat.); m, zs (27). = Su 1: 98. 1364–1851. [2 C]

Batizfalva Hu (Csánki) : Batizháza 2.

Batizháza 1. Fe (Ludas-DNy, Csekelaka-D hrs) 1353: *Bathyzhaza* (Iczkovits 51). 1440.III.21.: *Batyzhaza*-i Nagy Mihály ü: Bogát (KmJkv I. 217); 1449.IV.14.: *Bothyzhaza*-i Tamás tanu dengelegi (BSz) birtokügyben (682); 1498.VI.30.: Csekelakiak *Bathyzhaza* birtokbeli részüket zálogba adták Csániaknak (3055). 1808: Batizháza, Batiza ~ Botez (15). 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ (Bátyis, Botezu) AF Marosújvári js (Je 232). 1913: Batizháza AF vm (Az). – 1909/19: Botez, Bh, L 343: r 340 (27). = Su 1: 98. 1353–1854. – 1974: c. Aṭintiş {Acintos > Cintos kzs faluja} [23 C]

Batizháza 2. Hu (Vajdahunyad-ÉK) 1346: p. *Batizhaza* vel a. n. *Sohthesthelek* ... iuxta fl-m Sthrygh. Nevét az 1302-ben szereplő Pestesi Batiz ispánról kapta. 1346-ban az Ellyüsfalviak visszabocsátják a rokon Pestesieknek tartozékaival együtt, azzal, hogy az itt levő és építendő malmokat birtokolják (Gy 3: 290). 1387: *Bachychfalua*; =: *Batyzfalua*. 1404, 1409: *Batyz*. 1444: *Bathiz*; =: *Bathyz*. 1457: *Bathezfalwa*; 1520: *Batyzfalwa*. Batizfalvi ~ Bf. Batiz, Barcsai, Büszteri Herczeg-birtok (1387–1520. Cs 5: 74. Batizfalva). 1449.IX.30.: *Bathyz*-i Péter és Erdő ü: Pestes (KmJkv 760); 1497.IV.29.: Barcsai néhai János le: Ilona (Beretei Pogány Péter gyalui várnagy felesége) *Bathyzfalwa*-n részbirtokos (3014). 1808: *Batiz* h. 1861: ≈, *Betiz* Hu (20). 1888: ≈ (Batisa) Hunyadi js (Je 231). 1913: Batiz Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Batiz, B, L 666: r 524; n, m (16). = Su 1: 58. 1346–1854. – 1974: or. Călan {Kalán vs faluja} [34 C]

Bátöny BSz (Dés-DK) 1405: *Bathon* (Kádár II. 136). 1457.VIII.9.: *Bathon* Bálványos vár tartozéka; fele-fele részébe új birtokosai: Várdaiak és L. Dezsőfiak bevezetése (KmJkv 1275). 1808: Bátón, Battendorf ~ Betendorf, Batyin (15). 1861: Bátón, Batin BSz (17). 1888: Bátón és Kis-Bátón **SzD** Kékesi js (Je 232). 1913: Bátor SzD vm (Az). – 1909/19: Batin, *Bátón*, L 1030: r 975; zs (16). = Su 1: 58. 1405–1913. – 1974: c. Unguraş {Bálványosvárálja faluja, déli hrs} [13 C]

Bátor(monostora) Bi (Szalonta-DK) 1177: t. eccl. de *Batur*; 1316: p-es Toty et Kauastelek iuxta mon. *Batur*. et Nigrum Crisium; 1332–7: Laurentius **sacerdos** de v. *Batus*, *Batur*; 1344: t. mon-i de *Batur*, p., populi de *Batur*. 1177-ben tűnik fel mint monostor, melynek egyháza Bárd (Za vm) mellett birtokol; feltehető, hogy a Barsa-nem monostora volt. Tóti és Kávástelek (1316) és Sámolykeszi (1344, Za vm) határosa. Papja 1332–7: évente 15 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 598). 1462: *Bathor* Toldi-birtok (Cs 1: 603); =: ≈, 1552: *Fekete Bathor* (Jakó 207). 1808: *Bátor* (*Fekete*-) h. 1888: F-B Bi Tenkei js (Je 316). 1913: **Feketebátor** Bi vm (Az). – 1909/19: Bator, *Fb*, L 1963: r 1784; m, zs (16). > Batăr = Su 1: 58. 1202–1851. [20 B]

Bátor 2. * Csa (? Egres mellett) 1230: v. *Baatur*, in C-u Chenad. Várbirtok volt, melyet II. Endre király Csák nb. Miklósnak adott, s Béla herceg a királyi javak visszavételekor, 1230-ban meghagyott Miklós birtokában. Többé nem szerepel. Helye ismeretlen (Gy 1: 848). =: ≈ (Borovszky: Csanád II. 43). – Su 2: 292. {B. nyomán; Egres mellett} + 2: 299. Boatur (Tr).

Bátor 3. * Za (Nagypél és Zerind táján) 1477: *Bathor* (Cs 1: 726). – Su 2: 295.

Bátos Ko (a vm K-i hr, Régen-ÉÉNy) 1319: p. *Batus*. 1332-7: **sacerdos** de *Batus*, plb de Bacus, Batus. 1461: p. *Bathos*. 1507: **opp.** *Bathws*. Bánffy, N. Ungor, Bethleni és Szobi. Jbn 1508: “Geréb” Fábíán, Farkas György és Bálint, Kelner Mátyás Szobi Mihály jb-ai (Cs 5: 302. vs). 1461.V.18.: *Bathos*-on L. Dezsőfi János örökös részbirtokos (KmJkv 1556); 1471.VI.1.: *Bathus*-i **plébános** volt néhai Lekencei Tamás (2023); 1473.IV.26.: L. D. Mihály a hűtlensége miatt elvesztett és a királytól Hungor Jánosnak adományozott birtokait: ..., *Bathus* birtokot a maga részéről is átengedi az új adományosnak (2098); 1473.VIII.30.: *Bathws* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1475.VII.23.: *Bathos* határán halastó (2186); =: L. D. László, magtalan halála

esetére Bathos birtokbeli részét N. Ongor Jánosnak vallja (2188); 1502.XII.13.: *Bathws* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1536.V.11.: Galaczi István *Bathos-i plébános* jelen volt vajolai és septéri iktatáson (4571). Bátos Régeni káptaln 1587–9: Bathos, argenti marcas 7. Dominus Mindzenty perceptit (Dé 72). 1808: opp. *Batos*, pr. *Pusztató* h., *Batosch* g., *Bates* val. (Li). 1861: Bátos (*oppidum*) Ko (12). 1888: ≈ (Botsch) Ko Tekei js (Je 232). 1913: Bátos Ko vm (Az). – 1909/19: Batoș, *B*, Bootsch, L 1590: r 90; n, m, c (16). = Su 1: 59. 1228–1854. [24 A]

Batrina Hu (Déva-DNy) 1750: *Betrina*, 1760–2: *Batrina*. 1808: ≈ (15). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 232). 1913: Batrina Hu vm (Az). – 1909/19: Bătrâna, *B*, L 701: r 698 (16). Bătrâna = Su 1: 65. 1750–1854. [33 D]

Batta Ar (Lippa-DK, a Maros b. p.) 1367: *Kethbata* a bulcsi *apátság* birtoka (Cs 1: 767). =: ≈, 1573: *Batha*, 1798: *Batta* (Pesty: Krassó II/1. 26). 1808: ≈ (15). 1888: ≈ **KrSzö** Marosi js (Je 232 & Antal major). 1913: Batta KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bata, *B*, L 1480: r 1380; c, n, m, sz (16). = Su 1: 58. 1367; 1479 Balthanagra, Balthanegre {! Ld Feketető}, 1573–1851. [32 B]

Batuin * **Kr** (Szilágybagos mellett) 1341: p. *Bathuyin* (Tr). – Su 2: 295.

Battyánháza Tt (Béb hrs) 1838: *Battyánháza* (Szentkláray I/1. 322). 1913: Battyánháza Tt vm Törökkanizsai js (Az). – Su 2: 295. 1838. » Óbéb {Beba Veche}

Báty 1. * **Te** (Temesvár-ÉK, Piski/Hidasliget mellett) 1479: *Alsobathy*, *Felsewbathy* Sarád város tartozéka volt (Cs 2: 20. Sarád). – Su 2: 285. 1479; 327. 1474. {!?

Báty 2. * **Te** (Temesvár-ÉK, Piski/Hidasliget mellett) 1479: *Felsebathy*, p. *Fewlsewbathy*. Sarád város tartozéka (Cs 2: 20, 21. Sarád). – Su 2: 328. Fewlsewbathy.

Bátya > Bályafalva Ar (Lippa-DK, a Maros j. p., a Dévai úton) 1380: *Bachya*, 1499; *Bathya* az aradi *káptalan* birtoka; 1561-i adójastromban *Baitya* (Cs 1: 767. Bátia). 1808: Batúcza ~ Kisbáta (15). 1888: Batucza Ar Radnai js (Je 232). 1913: Bályafalva Ar vm (Az). – 1909/19: Bătuța, *Battucza*, L 341: r 331 (16). = Su 1: 65. 1851, 1913. + 2: 292. 1380, 1499. – 1974: c. Bîrzava {Marosborsa kzs faluja} [32 B]

Baucár Hu 1. {? < **Pala*. Cs} (Hátszge-DNy, a Ruszka-havas D-i lábánál, a Bisztra-p. völgyében, a Karánsebesi út mellett D-re) Alapítása és első említése 1750: *Bouczar*. 1835: Bautzár inferior (Schematismus 167). 1808: Bauczar, Pauczur (15). 1861: Bauczár Hu (20). 1888: Alsó-Bauczár Hu Hátszegi js (Je 202). L 1910: 1255 (r); 1956: 1219 (Le). 1913: **Alsóbaucár** Hu vm (Az). – Bruțarul de Jos > 1909/19: Bouțarul-de-jos, *Ab*, L 1208: r 1171 (27). > Băuțarul Inferior = Su 1: 65. 1750–1854. – 1974: BI + BS > s/c Băuțar // **2.** 1835: Bautzár superior (Su). 1888: Felső-Bauczár Hu Hátszegi js (Je 319). 1913: **Felsőbaucár** Hu vm (Az). – Bruțarul de Sus > 1909/19: Bouțarul-de-sus, *Fb*, L 936: r 899 (27). > Băuțarul Superior = Su 1: 65. 1750–1854. [43 B]

Bavara * **Za** (a Fehér-Körös közelében, Keszend mellett) 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: *Bavara*-t, Keszend tartozékát is zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak (Cs 1: 737. Keszend). – Su 2: 295.

Bavarica Villa Do/Be : Németi (Királynémeti) BN.

Bazafalva KSz (Sziágycseh-ÉÉNY) 1391: *Bassafalva* in districtu de Erdeud; 1424: *Bazzafalwa* a. n. *Elyesfalwa*; 1470: *Bazafalwa* néven Sza vm-hez számítják; 1475: ≈ (Cs 1: 552). 1391: *Bassafalva*; 1424: *Bazzafalva* a. n. *Elyefalwa*; 1543: *Illesfalwa* (Petri III. 545). 1470: *Eliesfalwa*-i Sós János ü: Thoroczkaiai (KmJkv 1986). 1808: Illésfalva ~ Illyésfalva, Brzesti (72). 1888: ≈ (Basesci) **Szi** Szilágycsehi js (Je 383). 1913: **Szilágyillésfalva** Szi vm (Az). – Băsești > 1909/19: Băsești, *If*, L 1091: r 943; zs, m (16). = Su 1: 65. 1391–1913. [12 A]

Bazéd To>Msz (Régen-DNy) 1481: p. *Boheed*; 1481: p. *Bozed*; 1509: ≈. Alárdfi, Meggyes, Bátori, Futaki Nagy, Barcsai (Cs 5: 695. To vm). 1482.VI.27.: Báthory Istvánt adomány címén beiktatták *Bozed* birtokába (KmJkv 2375); 1553.V.18.: *Bozed* (Msz), ld Bánd (5203). 1567:

Bozed Msz. 1602.VIII.16.: *Bozed* – {Senki}; 1603.II.7.: ≈ *deserta* (SzO). 1614: 10 családfő. Lt 1614–1898. 1635: *Bozed*: Márton **deák** új drabant (SzO). 1808: Bazéd ~ Baréd Msz (15). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 233). 1913: Bazéd **MT** vm (Az). – 1909/19: Bozediu, B, L 457: r 449 (27). Bozed = Su 1: 99. 1481–1854. – 1974: c. Rîciu {Mezőrűcs kzs faluja} [24 A]

Bazest KrSzö (1888) : Bázosd.

Báziás Kr (Újmoldova-ÉNy, az Al-Duna kapujában) 1581: *Bazyach* supra fluvium Danubii (Pesty: Krassó, II/1. 33). 1808: Bazias, Baziasch (15). 1888: Báziás, telep (t) Szokolovác **KrSzö** vm (Je 233). 1913: Báziás **KrSzö** vm Újmoldovai js (Az). – Bazias = Su 1: 59. 1581–1829. – 1974: c. Socol {Nérasoly mos kzs faluja} [53 B]

Bázna 1. * Kr (Oravicabánya táján, Jám és Alsóvárány mellett) 1421: *Bazna*, 1427: pr. *Bozna* (Pesty: Krassó II/1. 80). = ≈ (Cs 2: 99). – Su 2: 295.

Bázna 2. Kü 1. (a Küküllők közt, Medgyes-ÉNy) [1270–72]: V. István király *Bozna* falut Inok fia: Bozóknak adományozza (Er I. 301). 1302: v. *Bozna* (Cs). =: ≈ inter fl-os Kukullu; 1328: Joanne Henrigi **plebano** de *Bazna*. Bozók 1302-ben a **káptalanra** hagyta. 1328-ban plébános a hét szász dékánátus megbízottja, így bizonyos, hogy ekkor már a Szászföldhöz tartozott (1302-től Gy 3: 548). 1302: ≈ (An 1: 179). 1359: v. (sedis ... Megyes!) *Bazna*; 1359: **plebanus** et villicus de *Bozna*, v. ≈, universitas saxonum de eadem; 1372: universi hospites **regales** de ≈, *Bazna*; =: v. **regalis** ≈; 1415: universi populi et hospites nostri (**regis**) de *Bozna*. A káptalan a XV. század 2. felében is jogot tartott hozzá (1479; 1491). Mindazáltal két szász székhez tartozott (Cs 5: 868. XIV. 2. f., XV. el. Medgyes és Selyk szék, 1359: Medgyes). **1587: Felseo Bayon.** – C.Pr: fl. 100. A: fl. 50 (Dé 27). 1808: Bajom (Felső-), Basen (12). 1861: F-B, Baaßen, Bazne Med (35). 1888: ≈ (Baasen, Bazne) -Y- **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 318). 1913: Bázna **KK** vm (Az). – 1909/19: Basna, *Fb, Baasen*, L 1456: r 515; n (16). *Bazna* = Su 1: 59. 1302–1913. [35 B]

Bázna 3. * Kü 2. 1331: molendinum de *Bazna*. Széplak és Héderfája határosa (Cs 5: 868. Meglehet ... puszta és nem helység volt). – Su 2: 295.

Bázos Te (Temesvár-K, Rékás-D hrs) 1783: *Bassosch* (Borovszky: Temes, 27). 1808: Bázos, Bazosch, (i) Bazosh (15). 1851: ≈, Te vm, rónaságon, erdők között, 1438 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Kiterjed 9300 holdra, ... Birja a királyi kincstár (Fé 1: 104). 1888: ≈ Te Rékási js (Je 233). 1913: Bázos Te vm (Az). – 1909/19: Bazoş, B, L 2133: r 1629; m, n, horvát, szerb, zs (16). = Su 1: 59. 1783–1851. – 1974: c. Reçaş {Temesrékás kzs faluja} [32 C]

Bázosd Kr (Lugos-ÉK, Facsád-Ny hrs a Dévai útban) 1690–1700: *Basiestj* (Pesty: Krassó, II/1. 29). 1808: Basziest, Basziesti (15). 1888: Bazest **KrSzö** Facseti js (Je 231). 1913: Bázosd **KrSzö** vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Băseşti, *Bázest*, L 579: r 573 (16). > 1964: Begheiu Mic = Su 1: 1690–1964. – 1974: c. Făget {Facsád kzs faluja} [32 D]

Béb Csa>Tt (Nagyszentmiklós-ÉNy) **1256: Beeb.** A Csanád-nem birtoka hídvámjával és halászatával. Egyik fele Kelemen bán fiai (a Telegdiek őse) kezén volt; az 1256-i osztálylevél szerint Waffa fiai kapták, s ezek utódai 1274-ben úgy egyeztek meg, hogy a Tömpösiek őseinek jut. Ezt megelőzően azonban már V. István király (1270–72) kunoknak adományozta, akiknek utódai: Kool nb. Kondam és Juhpogo királyi kunok 1315-ben Károly királytól megerősítést nyertek rá. 1321-ben a kun Kondam ispán engedélyt kapott, hogy e birtokra népeket telepítsen, három évi adómentességet és szabad költözést biztosítva az odatelepülőknek (Gy 1: 848). 1256, 1488: *Beeb* (Cs 1: 697). 1274: *Beeb* Csanád nz-beli Csanád fiai és Barabás fiai osztozásakor Barabás fiainak jutott, a vámmal együtt (Er I. 334). 1315: t/p. *Beeb* (An 4: 41). 1808: *Béba* (*Kis-*) h. aliis *Boeba* vel *Beba Mala* ill. *Béba* (*Ó-*) aliis *Boeba* vel *Beba Stara* ill. 1888: Ó-Béba **Tt** Törökkanizsai js (Je 546). 1913: **Óbéb** **Tt** vm (Az). 1920: **határfalu.** – 1909/19: Beba-veche, *Óbéba*, L 3032: r 2049; m, n (17). *Beba Veche* = Su 1: 65. 1247–1828. {1808: pagus *Boeba* vel *Beba Stara*} [30 B]

Bece Fe (Enyed-DK) **1272: t. Beche;** 1319: t. *Bece*; 1332–5: Benedictus **sacerdos** de *Beche*. Területe eredetileg Vadveremmel együtt Szokmándhoz tartozott. 1272-ben V. István király az

örökös nélkül elhalt Bece üres földjét Gyógyi Pál fia Sámsonnak adta. 1317-ben Sámson fia István bírta. Papja 1332 I: 36, 1332 II: 50, 1333 I: 20, 1334: 2 régi + 14 új, 1335 I: 22 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 132). 1317: Sámson fia István *Bece* faluja Lapád határosa (An 4: 516). 1501.VII.2.: *Beche*-n lakó Töri Antal és Péter részt vett meggykeréki iktatáson (KmJkv 3203). 1576.VI.18.: *Becze* Bánffy György birtoka (Dé 14). **1587**: *Becze cum Feldiod.* – E: fl. 6 (Dé 23). 1808: *Becze* h., *Beca* val. 1861: *Becze* AF (4). 1871: első iskolaépülete. 1888: M-B **AF** Nagyenyedi js (Je 484). 1913: **Magyarbecze** AF vm (Az). 1975: 18, 1976: 17 gyermek született. 1977 L 750. 230 új épület van a faluban. **Ref.** lp Tomai László. Csn: Éles, Horváth, Molnár, Papp, Sipos, Szilágyi, Türi {Vö. 1501} (Beke Gy.). – Beța = Su 1: 76. 1272–1854. [35 A]

Bécs * Ar (Arad és Pécska közt) 1421: Bécs (Márki II/1. 194). – Su 2: 295.

Becskerek Te (Temesvár-ÉNy, a Szentmiklósi úton) 1232: t. *Potkerequ*, 1334: *Pechkerek* (Tr). 1462: *Pechkerek* (Cs 2: 26). 1808: *Becskerek* (Kis-), *Klein-Betschkerek* (15). 1913: *Kisbecskerek Te* vm Központi js (Az). – 1909/19: *Becicherecul-mic*, *Kb*, *Klein-Betschkerek*, L 3738: r 422; n, szerb, c, m (17). = Su 1: 66. 1232–1854. > *Becicherecu Mic* [31 D]

Bede Msz (Marosvásárhely-DK, b. o. a Nyárádba ömlő patak b. p.) 1449.V.10.: *Bedew-i* Antal ü: Drági Ozsvát (KmJkv 696). 1567: p. *Bede* (SzO II. 212). 1614: 26 családfe. Lt 1614–1895. 1620–1842: nyolc **tanítója** lévita (Sipos G. MtT 1980. 122). 1635: Bedey János **deák** lófő Zent Simonról jött ide; Enyedi János **deák** (SzO). 1808: *Bede* (15). 1861: ≈ *Msz* (31). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 233). 1913: *Bede MT* vm (Az). – *Bede* > *Bedeni* = Su 1: 66. 1567, 1854. – 1974: c. Găleşti {Nyárádgálfalva kzs faluja} [24 C]

Bedecs 1. Bi>Ko {1305: Beke fia *Bedech* libertus} (Bánffyhunyad-DK, Egeres-DNy; 668 m) 1345: p. *Bedech*; 1356: ≈ in C-u Bihoriensi; 1441: ≈; 1486: ≈; 1356: ≈Sebesvár tartozéka. Mikola-fiak, Wass, Veresmarti Czikó, Krasznai Kis ~ Porkoláb, Dobszai-birtok. 1505: a Kemények új malmot építenek (Cs 5: 333). XV: **Ort. kőtemplom** (Kabay). 1808: *Bedecs* (15). 1861: ≈ *Ko* (12). 1888: ≈ *Ko Bfhi* js (Je 233). 1913: *Bedecs Ko* vm (Az). # *Kós*: *Egy Kolozs megyei román ácsfalua* (1956 : 1979). Kabay 1973. – 1909/19: *Bedeciu*, *B*, L 996: r 972 (17). = Su 1: 66. 1345–1854. – 1974: c. Mănăstireni {Gyerőmonostor kzs faluja} [22 A]

Bedecs 2. * Cs (Szentimre mellett) 1567: *Bedechij* (SzO II. 220). 1839: *Bedets* (Lenk). – Su 2: 295. » *Sintimbru* {Csikszentimre}.

Bedeháza ~ Bedőháza * Hsz (Sepsiszentgyörgy-ÉK, Gidófalva hr): **XI–XII.** századi település nyomai. A tatárjáráskor pusztulhatott el a falu. László Ferenc tárta fel. 1602: *Bedő Haza* – (SzO). 1808: *Bedőháza praedium* (Λ Gidófalva) (15). Hnt. 13: azh. # {Régészeti kutatásairól} K. Horedt (Materiale 2. 1956).

Bedellő To (Torockó-D) 1470: p. *Bedelew*, *Bedelw*; 1516: ≈. ≈Torockó. 1473-ban (3/4) részében 12 jbt volt Drágos, Vlád, Korlát, Magyar, Varga és Hergő jb kezén (Cs 5: 693). 1470.V.24.: *Bedele* Torockzaiak birtoka (KmJkv 1960); 1474.V.4.: Thoroczka Péter özvegye: Alárdi Dorottya *Bedelee*-i birtokrészét eltartás fejében átengedi Batinai Kis Jánosnak (2146); 1489.IV.13.: *Bedelew*-i ősi részét Bogáti László zálogba veti Dengelegi Pongrácz János özvegyénél (2695); 1495.III.10.: Járai Pál özvegye: Torockói Anna *Bedewlee*-i részét zálogba adja D. P. Mátyásnak (2942). 1808: *Bedelő ~ Bedellő* (15). 1861: *Bedelő To* (9). 1888: *Bedellő TA* Torockói js (Je 233). 1913: *Bedellő TA* vm (Az). – *Bede*u, *B*, L 881 r (17). > 1956: *Izvoarele* = Su 1: 312. 1470–1956. – 1974: c. Livezile {Úrháza kzs faluja} [22 D]

Bedőtelke * Fe (Kútfalva mellett) 1400: *Bedewtelke* (Iczkovits 51). – Su 2: 295.

Bedrefalva * Kr (Resicabánya közelében, Rafna mellett) 1344: *Bedrefalua* (Pesty: Krassó II/1. 34). =: ≈ (Cs 2: 98). – Su 2: 295. {Rafna mellett *Valea Budrului* örzi emléket}

Béga-csatorna Te 1808: Béga Canalis, Béga-Csatornája, Béga Schiffahrtz-Kanal *Te* (15). – Canalul Béga

Bégakörtés Kr (Lugos-É) 1723 (Mercy-tk), 1848: *Pöel* (a falu pecsétjén) (Pesty: Krassó II/2. 103). 1808: *Perul* (126). 1828: *Poerul* (Nagy 184). 1851: ≈, 499 **óhitű** lak., s anyateplommal. F. u. a kamara (Fé 3: 245). 1888: *Perul* **KrSzö** Bégai js (Je 574). 1913: Bégakörtés KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Päurul*, *Perul*, L 662: r 631 (131). = Su 2: 30. 1723–1913. > 1974: *Päru c. Coșteiu* {Kastély kzs faluja É-ra} [32 D]

Bégalankás KrSzö (1913) : Lunkány.

Bégamonostor Te (Lugos-ÉK, a Béga b. p.) 1427: *Monostor*; 1453: districtus **volahalis Monostor** in comitatu Themes; 1484: **opp.** *Vizes-Monostor*; 1427-ben Zsigmond király zálogba vetette Garai Jánosnak és nejének, 1453-ban pedig V. László király Hunyadi Jánosnak adományozta; a XVI. század elején Korvin János is bírta (Cs 2: 19); 1505: castellum *Monostor*; 1512–14: opp. ≈; 1717: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 42). 1493.IV.1.: *WyzesMonosthor* (Te vm) Iklódi Dési Péter és fiai birtoka (KmJkv 2855). 1516.II.29.: itteni kenézek panasza (Pataki 1973. 171). 1806: *Monostor* (22 aa 49). 1808: *Monostor*, *Monostur* (110). 1851: *Monostor*, Kr vm, a Béga mellett, 309 **óhitű** lak., anyateplommal, jó rétekkal. F. u. a kamara. Ut. p. Bozsúr {Bozsor} (Fé 3: 114). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je). 1913: Bégamonostor KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Mănăștur-Begheiu*, *M*, L 479: r 450 (110). *Mănăștiur* = Su 1: 385. 1427–1913. [32 D]

Béganyíresd Kr (Facsád-DK, a Béga b. p.) 1579, 1596: *Brazova*, 1778: *Brassova* (Pesty: Krassó II/1. 30). 1808: Brázová (27). 1851: Brazova, Kr vm, 489 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal, sok uras(ági) legelővel. F. u. a kamara (Fé 1: 166). 1888: Brázova **KrSzö** Facseti js (Je 257). 1913: Béganyíresd KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: *Breazova*, *Brázova*, L 472: r 468 (29). = Su 1: 104. 1579–1913. – 1974: c. Mărgina {Marzsina kzs faluja D-re} [33 C]

Bégapata Ar (Lippa-DK) 1444: *Spata*, 1477: *Zpatha* Solymos vár 26. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1607: *Zpata*, 1785: *Spada* (Pesty: Krassó II/2. 185). 1808: *Spata* (149). 1851: *Szpata*, Kr vm, 6 **kath.**, 382 **óhitű** lak., s anyateplommal. Birja D'Ellevaux (Fé 4: 158). 1888: *Spatta* (*Szpatta*) **KrSzö** Bégai js (Je 629). 1913: Bégapata KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Spata*, *Spatta*, L 434: r 416 (166). = Su 2: 142. 1544–1913. – 1974: c. Bara {Barafalva kzs faluja É-ra} [32 D]

Begej * Za (?) 1202–1203: v. *Begey* (Tr). – Su 2: 296.

Begyest Te (Csánki) : Borzasfalva.

Béja * Kr (Facsád táján, Bozsor mellett) 1529: *Beya*, 1582: *Bayaz*, 1598: *Baya*; 1514–1516, 1599: *Boya* (Pesty: Krassó II/1. 14, II/2. 328; Milleker 167). – Su 2: 298. {Beolvadt Bozsorba, ahol határrész őrzi emlékét}

Béka ~ Békamajor AF (Gyulafehérvár-ÉK) 1850: praedium *Bekás* (Su). 1808: Békás (16). 1913: *Békamajor* (H). Hnt. 13: » Gáldtő. – Beca = Su 1: 66.

Békafalva Bi (Belényes-D) 1600: *Bika falua* (Jakó 921). 1808: *Brost*, *Brocsiu* (27). 1851: *Brost* vagy Békafalva, 248 n. e. **óhitű** lak. s anyateplommal. Urb. szántó 50, rét 90, legelő 120 hold. Birja a váradí görög püspök (Fé 1: 169). 1888: ≈ Bi Vaskohi js (Je 259). 1913: **Kisbékafalva** Bi vm (Az). – 1909/19: *Broaste*, *Brost*, L 260 r (29). > 1964: *Sțințești* = Su 2: 145. 1600–1964. – 1974: c. Buntești {Bontosd kzs. faluja. B a Fekete-Körös j. p. köz.} [21 C] {S Erdély 1991. tk-en sincs}

Békás 1. Fe 1808: *pagus* Békás (16). 1861: ≈ (*praedium*) AF (4). Hnt. 13: Békamajor » Gáldtő

Békás 2. Békás-patak 1808: *riv.* Békáspatak Cs (16). – Bicajel

Békás 3. Gy (Gyergyószentmiklós-ÉK) 1808: Békás (16). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Gyergyó-Békás Cs Gyergyótölgyesi js (Je 353 & Almásmező psz, Iványos). Környékén alakult települések: D: Domuk, DK: Iványos, K: Almásmező, ÉK: Zsedánpatak ~ Zsedánteleg, É: Bisztrapatak, K, a hrsz: Tikos, Köszörükő (Chisirig), Feketepatak (Neagra), Szék (Secu). 1913: **Gyergyóbékás** Csik vm (Az). – 1909/19: *Bicaz*, *Gyb*, L 6368: r 5735; m, zs (20). *Bicazul Ardelean* = Su 1: 77. 1808–1909. [25 B]

Békás 4. Békás-szoros–Nagy-Hagymás Nemzeti Park 6475 hektár. Természetvédelmi feladatok 2004.VIII.25. Duna Tv.

Békás 5. To (Torda-É) 1913: *Békás* Ploszkos tartozéka (H). – Bicaș = Su 1: 77. – 1974: » s. Valea Florilor {Virágosvölgy} c. Ploscoș {Ploszkos kzs. faluja} [23 C]

Békás 6. Uh (Parajd-DK) 1913: *Békás ~ Békástelep* Felsősfalva tartozéka (H). – Becaș = Su 1: 66. 1913; 1956: Becaș, Békás. – 1974: s. Becaș c. Praid {Parajd kzs. faluja} [24 D]

Békás 7. * Za (?) c. 1169: v. *Bekas*, mansio Bas (Tr). – Su 2: 296.

Békástó * Te (Temestremete mellett, Cseri vára tartományában) 1476: *Bekastho* (Cs 2: 26).

Békátó * Te (Temesgyarmat mellett) 1330: Reekachofew. Bizonyára *Beekachofew* helyett (Cs 2: 26). 1479: pr. *Bekatho* Sarád város tartozéka (Cs 2: 31. Sarád). – Su 2: 295. *Beekachofew* + 2: 393. *Reekachofew*. + 2: 296. *Bekatho* 1479.

Beke * BSz (Néma hr) ?1288: *Beeke*. Némái Miklós fia: Derzsik comes, nővére: Margit leánygyedeként, átadja sógorának, Zalai (ds) Beche-nek Nema örökjogú birtokának *Beeke* n. darabját (Er I. 433). 1298: *Beeke, Beche Nymaya* (Kádár II. 141). 1523.X.9.: Némái Némái Tamás *Beke* birtokbeli része felét zálogba adja (KmJkv 3950); Némái Radványi Máté – Némái István és fia: Miklós nevében – tiltja Némái Tamást, hogy *Beke* birtokbeli részét elidegenítse (3958); 1524.VIII.17.: *Beke*-n Pásztor Jakab és György Kelemen jbt (4031). 1535.XI.4.: *Beke*-n Botházi rb (4542); 1536.V.24.: *Beeke*-n ua. (4575). 1539.VI.28.: Komjátszegi István fe: Budai Margit bekei értékesebb birtokrészét elcseréli bósira (4707). 1587: *Nema, Beke*. – E: fl. 18; A: fl. 6 (Dé 49). Némából szakadt ki s oda olvadt be miután a XVII. szd 1. felében elnéptelenedett. – Su 2: 295. 1298, 1587.

Bekecs, Bekecsalja “Bekecs alatt Nyárád tere”

Bekenzeg * Fe (Gáldtő mellett) 1348: p. *Bukenseke*, 1354: *Bukenzeg*, 1461: c.q. de *Bekenzeg*, 1505: *Bekenzeg* (Iczkovits 51). 1475.V.29.: Tarkői Rikalf László *Bewkenzeg* birtokbeli részét zálogba adja Bocsárdi Bíró Mátyásnak, Sebes vára várnagyának (KmJkv 2177); 1482.IX.16.: *Bekenzeg* birtok a leányágot nem illeti (2401-2); 1492.V.16.: *Bekenzeg* felét Gáldi néhai Fahídi János végrendeletileg a káptalanra hagyta (2785). 1512: *Bekenzeg* (Teleki, II. 314). 1808: pr. *Bekenzeg* h. (Gy 2: 160. Gáldtő tartozéka). 1808: *pagus* Beklenszeg {!}, (n) *Bekentzeg* (16). 1861: *Bekenzeg*, Zervas AF (4). Hnt. 13: » Gáldtő AF vm. – Su 2: 305. 1348–1512.

Békés Kr (Lugos-ÉK, a Béga j. p., Facsád-Ny hrs) 1717: *Bikiz*; 1778: *Bikits, Bikisch* (Pesty: Krassó, II/1. 49). 1808: *Bikis* (20). 1888: *Bikis KrSzö* Facseti js (Je 243). 1913: **Kisbékés** *KrSzö* vm Facsádi js (Az). – Bichiș > 1909/19: *Bichigi, Bikis*, L 822: r 800 (20). = Su 1: 78. 1717–1913. – 1974: c. Făget {Facsád kzs faluja} [32 D]

Bekfalva * Te (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1459: *Berkfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). 1473.VIII.30.: *Beekfalwa* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Bekfalwa* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). 1507: *Bekfalwa* (Cs 2: 27. *Berkfalva*). – Su 2: 297. *Berkfalwa*.

Bekó Hu (Déva-ÉNy, Branyicska-ÉK) 1484: p. *Bewkew*. 1485: p. *Bekew*. 1518: p. *Byko*. Barancskai-birtok (Cs 5: 75). 1484.III.22.: *Bewkew* ld Barancska (KmJkv 2481); 1485.III.9.: *Bekew* fele, ld Barancska (2519); 1492.VII.3.: Barancskai Pétert tiltják attól, hogy *Bwkew*-i részét elidegenítse Werbőczy János javára (2800). 1808: *Bikó* (20). Hnt. 13: *Bikótelep* » Branyicska Hu vm. – Bicău > 1964: Rovina = Su 2: 86. 1913, 1964. + 2: 298. *Bewkew*. 1484–1518. [33 D]

Bél 1. * Te (Belinc és Buziásfürdő közt) 1400 körül: Nexa fiai: Mihály, Oszvát és Bézsán bírói ítélet szerint a Remetei Himfieknek adták át a Bélvidéki kerületben (*districtus Beelvydyke*) levő birtokaikat. De bizonyára csak részben. Mert 1415-ben és 1416-ban a Szabadfalvi Nexafiak ismét “de districtu Beel” nevezik magukat. Ekkor (1416) azonban eme kerületben már a Szeri Pósaifiak

is birtokosok, valamint fél évszázad múltán, 1472-ben is, midőn e hely *Beel* poss. Nevet visel. Ugyan e tájon említenek 1467-ben {több falut; ezeket lásd betűrendjükben} (Cs 2: 26).

Bél 2. Za>Bi (Bi–Za hr, Borosjenő-ÉK, a Fehér-Köröstől É-ra) 1332: *sacerdos* de v. *Boly* [: *Bely*] (Tr). Meggyesi *Bely* (ds) Vaida Nicolae fél jobbágytelket vásárol Meregyón Ko vm (KmJkv 3772-3); 1533.VI.18.: *Bely Nicolae* (4419). 1808: *opp.* Bél ~ Béll ~ Beél (16). 1888: Bél **Bi** Béli js szh, 1888: ház 263, L 1423, (T) 6579 kh (Je 234). 1913: Bél Bi vm (Az). – 1909/19: Beliu, *Bél*, L 2021: r 1427; m, zs (18). = Su 1: 69. 1332–1851. [20 D]

Bél-előtagú hs 1913 (Az): Hagymás, Kalocsa, Karoly, Királymező, 2 Maros, Mocsolya, Örvényes, Rogoz, (Márka)Szék {ld. alapneveknél}.

Belabuk * Te (Miháld/Mehádia táján, Ekés mellett) 1439: *Belabwk* in districtu Myhald (Cs 2: 27). 1519: pr. *Belibwk*, 1540: *Belibuk* ~ *Belybukteleke*, 1577: pr. *Belubwka* (Pesty: Szörény II. 72-73). – Su 2: 296.

Bélafalva Hsz (Kolozsvárh-ÉÉK, Szentkereszt-K hrs 3 km) **XV-i templom**, Egységben az erő felirattal. 1536: *Belaffalwa*, v. *Byelafalva* (SzO III. 257). 1614: Bélafalva 50 családfő. 1808: ≈ (16). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 235). 1913: Bélafalva Hsz vm (Az). **Fekete János plébános**, az ESzC egyik alapítója; 1950-ben elhurcolták, börtönben halt meg (sírja Gelencén). 1969 L 580. 2004.XI.7. Déli harangszó Duna Tv. – Belafaläu > Belani = Su 1: 68. 1536–1854. – 1974: c. Poian {Kézdiszentkereszt kzs faluja} [38 A]

Bélafalva Mm (Fejérfalva mellett) 1423: *Belafalwa* (Bélay 126). – Su 2: 296. {Azonos lehet Fejérfalvával}

Bélaháza * Mm (Batiza és Szurdok közt) 1418: *Belahaza* aliter *Polan Ujfalu* (Bélay 126). – Su 2: 296.

Bélahegy 1516.VI.27.: *Belahegh* hn Dés határában (KmJkv 3616).

Bélavár-1 To (XV. szd) : Járavár.

Bélavár-2 TA (Torda-Ny) 1909: Belioara, *Bélavár*, &, v. Poșaga-de-sus. = 1909/19 (18). – Belioara = Su 1: 69. 1909. – 1974: » s. Poșaga de Sus {Felsőpodsága} [22 D]

Bélavára Bi 1808: *arx* Bélavára (16). – Cetatea Finiș

Bélbor Gy (Borszék-ÉNy, a Kis-Beszterce b. p.) 1808: Belbor Cs (16). 1861: Bélbor Cs (30). 1888: Gyergyó-Bélbor Cs Gyergyótölgyesi js (Je 353). 1913: Bélbor Csik vm (Az). Borvízforrások. Színes román népviselet (1973). – 1909/19: Bilbor, *B*, L 1283: r 1078; m, zs (21). = Su 1: 79. 1808–1854. [15 C]

Béld {< Beled (*Beliud*), Géza fj házassági tanácsadója, Kalán veje} **Fe** (Enyed-D) **1219**: Laur. de v. *Belud* (Gy; Er 98). 1299: t. *Beld* nobilium de eadem. 1219-ben az erdélyi vajda Béldi Lőrincet a gyulafehérvári káptalannal szemben Váradra küldte tüzesvaspróbára; előtte Lőrinc kiegyezett a káptalannal oly módon, hogy 12 M-t s egy szolgát adott át. 1295-ben Miklós fia Zerias Béldnek Orbó felőli harmadát a káptalanra hagyta; ez Orbó 1295-i metálisa szerint a Maros partján gyarapította Orbó határait, ugyanekkor a Béldi nemesek továbbra is szerepelnek szomszédosként. Az említett „Zerjes“ nevét tartotta fenn egy psz Magyarkapud határában D-en (1880. tk, Hnt 1907). 1319-ben Domokos itteni földjét Jákóra hagyja eltartás fejében. Jákó 1319-ben királyi ember Szentbenedeken (Gy 2: 132). 132). 1468.IX.16.: *Beld*-i Balázs ü: Mócs (KmJkv 1826); 1471.VI.3.: *Beld*-i Balázs vallomást tesz hatalmaskodási ügyben (2027); 1499.IV.8.: *Beeld*-i Kelemen mint szomszéd mindszenti (Fe vm) iktatáson (3077). **1587**: *Belld* per se. – E: fl. 20 (Dé 23). 1808: *Béld* h., *Beldendorf* g., *Bélgya* val. 1861: ≈ AF (4). 1888: M-B (Belgiu) **AF** Nagyenyedi js (Je 494). 1913: **Marosbéld** AF vm (Az). – 1909/19: Beldiu, *Mb*, L 309: r 293 (17). = Su 1: 68. 1219–1854. – 1974: c. Teiuș {Tövis kzs faluja} [35 A]

Béldán * Te (Szentandrás mellett) 1462: *Beldan* (Cs 2: 27). – Su 2: 296.

Belebur * Te (Temeshódos mellett) 1471: *Belebwr*. Hódos kastélyhoz tartozott (Cs 2: 27). – Su 2: 296.

Belence Te (Lugos-ÉNy, Temessvári úton) 1285: p. *Becl* (Tr). 1368: *Belenche* (P); 1369: ≈ (Cs 2: 27); 1467: *Belynce*; 1482-ben a Belinczi Besánok birtoka (Cs 2: 26. Bél). 1723–25: *Belinz* (Pesty: Krassó II/1. 17). 1808: Belincz (16). 1888: ≈ Te Rékási js (Je 236). 1913: Belence Te vm (Az). – 1909/19: Belinț, *Bélincz*, L 2884: r 2700; m, n, zs (17). = Su 1: 69. 1285–1913. [32 C]

Belénszeg * Za (Vadász táján) 1429: *Belenzek* (Cs 1: 726). – Su 2: 296.

Belényes 1. Bi 1. (Várad-DK, a Bihari-hs és a Béli-hegyek közötti medencében, a Fekete-Körös j. p.; 200 m) 1270: *Benenus*, *Belynes*, *Belenjes* (Györffy István 54). V. István király bányászati jogot ad Ladomér püspöknek; ez időtől vas- és ezüstbányák működtek a vidéken (Le). 1291–4: in *Benenus*; 1332–7: [plebanus] de *Belenus*, Johannes *sacerdos* de v. *Belenes*. A váradi püspök birtoka. Az itt működő ezüstbánya jövedelmének harmadrészét Imre püspök (1297–1317) átengedte a káptalannak. Papja 1291–4 között egy évben 1 fertót fizetett a püspöknek; 1332: 2 budai M, 1333–5 és 1337: évente 35 gs pápai tizedet ad; mezővárosi szintre mutat (Gy 1: 599). 1451: *opp*. *Belynes*. Vitéz János püspök, kivéven a várnagyok hatósága alól, városi szabadalmakkal ajándékozta meg. Vámhely is volt (Cs 1: 597). 1441.IX.29.: *Belwenes*-en lakó Varga György *üv* (KmJkv 357); 1458.VII.13.: *Belenes*-i István (1295); 1473.I.21.: *Bewlenes*-i ~ *Belenes*-i Gergely magister erdélyi kanonok vajdai megbízott birtokügyben (2074); *Belenes*-i ~ *Belenyes*-i Gergely éneklőkanonok (2597-601); 1487.V.19.: Botos Petru *Belenes*-i vajda fe: Dorotea (2648); 1491.VIII.30.: *Bewlenes*-i {Botos} Petru vajda özvegye: Dorotea (2754); 1492.V.16.: néhai *Belenes*-i Gergely éneklőkanonok (2786). Várad 1660: Kapu Fély, és Torony bizatott Belénesi Komáromi Ferencre (Szalárdi: Eml). Várad eleste után török uralom alá kerül. 1675: Várad Belényesi István Egerbegy (Ko) birtokosa. 1727 Gyalu, Fugitivusok: Kádár János Belényesben lakik (Gyalu 266). 1777: Mária Terézia a váradi görögkatolikus püspöknek adományozza. 1808: *opp*. *Belényes* h., *Beins* val. {NB! *Beinș* ma is népi neve a környéken.} 1828-ban Samuil Vulcan görögkatolikus püspök itt román gimnáziumot alapít; ez utóbb SV Gimnázium néven működött. 1851: ≈. Népesége 2273, kik közt 371 r. k., 722 g. k., 536 n. e. *óhitű*, 7 ágostai, 554 *ref.*, 83 zsidó ... A város feje egy nagy uradalomnak, melyet a váradi g. k. püspök bir (Fé 1: 112). 1888: ≈ Bi Belényesi js szh, ház 429, L 2614 (Je 235). 1913: Belényes Bi vm (Az). 1919-ben Bukarest csángó papot küld a magyar katolikusoknak, hogy tovább románul tartsák a miséket. Felhárborodásukban megölték két izgága román. Megtorlásként legyilkoltak 154 magyart. 2004.XI.13. Déli harangszó Duna Tv. 2001: **Belényesi Megmaradás Háza** szórvány-központ; az alapítvány elnöke Zsiskú János *ref.* lp, titkára Miklós János képzőművész (RMSzó, 2001.VII.9.). *Ref.* ehk 2001: 5 / 10 / -5 (PaK, 2002.1). 2004.X.22. Déli harangszó Duna Tv. – *Beinș* > 1909/19: *Beiuș* (Beinș), *B*, 3631: r 1591; m, zs (17). = Su 1: 67. 1270–1851. [21 C]

Belényes 2. Bi (Belényes-ÉK) 1588: *Kys Bellenes*, 1600: *Bellenes* (Jakó 209). 1808: Belényes (Kis-), *Beinsele* (16). 1851: K-B, róna helyen, 426 n. e. *óhitű* lak., anyatemplommal. Bírja a váradi görög pöspök (Fé 1: 112). 1888: ≈ Bi Belényesi js (Je 420). 1913: **Kisbelényes** Bi vm (Az). – 1909/19: *Beinșele*, *Kb*, L 689: r 687 (17). > *Beiușele* = Su 1: 67. 1588–1851. [21 A]

Belényes 3. Belényesi-medence magyar szórványai: Belényes, Diófás, Rézbánya, Vaskoh, Vaskohsziklás, Kisnyégerfalva, Köröstárkány, Magyarremete, Várasfenes, Körösjánosfalva, Belényessonkolyos, Belényesújlak, Gyanta, Tenke (RMSzó, 2001.VII.9.)

Belényes 4. Kr (Boksánbánya-DNy hrs) 1349: locum seu situm v-e in districtu de Kuesd ... *Belenus*; 1351: p. *Benenys*; 1370: p. *Belenus*. A Kövesdi (boksáni) kerülethez tartozó faluhely, melyet a király telepítés céljából 1349-ben Hench fia Jánosnak és Márknak adott (Gy 3: 479). 1371–2: kenezius de *Bynus* (DocVal 243). 1428: *Belenus* Székás határosa (Cs 2: 98). 1650: *Bényes* (Pesty: Krassó II/1. 51). 1808: *Binis* val. 1888: *Binis* **KrSző** Bogsáni js (Je 244). 1913: **Bényes** KrSző vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: *Biniș*, *Binis*, L 1887: r 1761; c, n (21). = Su 1: 79. 1371–1913. + 2: 296. 1349–1428. {Kernyécsa mellett *Belinț* határész örzi emlékét} – 1974: c. Doclin {Doklén kzs faluja} [42 A]

Belényes-előtagú hs 1913 (Az): Forró, Örvényes, Sonkolyos, Szeleste, Szentmárton, Szentmiklós, Valány {ld. alapnénel}. Újnevű:

Belényesirtás Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös bp-i úton) 1588, 1692: *Lazur* (Jakó 290; Mezösi 108). 1808: *Lazur* (Belényes-) (96). 1851: B-Lazúr, 244 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Birja a váradi görög püspök (Fé 3: 15). 1888: Belényes-Lazur Bi Vaskohi js (Je 235). 1913: Belényesirtás Bi vm (Az). – 1909/19: *Lazuri*, *Bl*, L 464: r 454 (102). *Lazuri de Beiuș* = Su 1: 353. 1588–1913. [21 C]

Belényesújlak Bi (Belényes-Ny, a Fekete-Körös j. p.) 1332–7: Petrus **sacerdos** de *Vylak*. Papja 1332: 17, 1333: 9, 1334: 8, 1335: 8, 1336: 7, 1337: 8 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 680). 1422: *Wylak* (Jakó 374). 1808: *Újlak* (Belényes-) h. 1851: B-U, 566 **ref.**, 251 **gör. kath.**, 8 **r. kath.**, 4 zsidó lak. A **reformatusok egyháza** tornyában egy igen régi harang van, illy körirattal: „**TUI 4Z 1361. DA AKS VRED SINR OK. GIS. ND. DGAM CASILPS.**“ Birja a helységet a váradi görög **püspök** (Fé 4: 239). 1888: Belényes-Újlak Bi Belényesi js (Je 235). 1913: Belényesújlak Bi vm (Az). – 1909/19: *Uilac*, *B*, L 1190: r 356; m; 16 zs (188). > *Uileacul de Beiuș* = Su 2: 215. 1332–1851. > *Uileacu de Beiuș* [21 A]

Béles Ko (Gyalu-DNy, Valkó-D; 1162 m) 1755/1831: Béles (KszHn). 1770: {Béles} “Jósikatelep” {Jósikafalva} (*Siebenbürgen*, 1993. 90); 1913: Jósikafalva Ko vm Bánffyhunyadi js (Az). – 1921: *Beliș* = Su 1: 69. 1913: Jf, 1921: B, Jf. – 1936/9. tk: Bălcești (Beliș); ÉNy-i szomszédja: Bălcești (Balk). – A gyalui duzzasztógáttal víz alá került. A hegyre felköltöztetett falu neve: *Belișu Nou* volt, de 1981: *Beliș*, a tótól É-ra [22 C] és *Gyalui-havasok* 1999. tk-en is: *Beliș / Béles*

Belest * Kr (Lugos-DK, Kavarán mellett) 1585: *Belest*, *Belyes*; 1624: *Beleien*, 1642: *Belen* (Pesty: Krassó II/2. 35). – Su 2: 295. {Beolvadt Kavarán határába, ahol *Belen* nevű dülő őrzi emlékét}

Beletháza Te (Lippa-K, a Maros b. p.) 1607: *Belotincza* (Márki, II/2. 149). 1808: *Belotincz* (16). 1888: ≈ Te Lippai js (Je 236). 1913: Beletháza Te vm (Az). – 1909/19: *Belotintz*, *B*, L 1184: r 1167; zs (18). = Su 1: 69. 1607–1913. – 1974: c. Conop {Konop kzs faluja} [32 B]

Beletin * Kr~Szö (Miháld/Mehádia táján) 1528: *Belethin* (Pesty: Szörény II. 14). Porhó és Miháld sorában említik – Su 2: 296.

Belezsény Bi (Belénye-DK, a Fekete-Körös egyik j. o. mellékvize j. p.) 1552, 1595, 1692: *Belezen* (Mezösi 116, 325). 1808: *Belesény* (16). 1888: *Belezenseny* Bi Belényesi js (Je 236). 1913: *Belezsény* Bi vm (Az). – 1909/19: *Belejeni*, *B*, L 275: r 270 (17). = Su 1: 68. 1552–1851. – 1974: c. Drăgănești {Dragánfalva kzs faluja} [21 C]

Bélfenyér Bi (Szalonta-DK, Tenke-D hrs) 1552: *Belfenyér* (Györffy, 1914. 90). 1808: *Bélfenyér*, *Belfire* (16). 1888: ≈ Bi Tenkei js (Je 236 & Buzásd psz). 1913: *Bélfenyér* Bi vm (Az). « Buzásd. # Csák L.: *Bélfenyér keresztszemei* (1639–1846) (NyÍrK 1971.2). – *Belfir* = Su 1: 68. 1552–1851. – 1974: c. Tinca {Tenke kzs faluja} [20 B]

Belin-hegy Fo 1808: *mons Belin Fo* (16).

Bellobreska (1808) : Fejérdomb.

Belmező 1. * Bi (Margitta-DK) 1291–4: in *Bel Mezeu*. Papja egy évben 1 unciát ad a püspöknek (Gy 1: 599). XIII: *Belmezeu* (Cs 1: 604). 1347: p. *Belmezew* (Tr). 1435: p. **walahalis** *Belmezew* (Jakó 213). 1692: *Belymesey* (Mezösi 35). 1808: pr. *Bélmező* h. Hnt. 13: *Bélmezőhegy* » *Cséhtelek* Bi vm. – Su 2: 296.

Bélmező 2. Fe 1839 Wa 288: 32 b: Márkossal együtt FF. – Su 2: 296. *Belmezee* v. *Belmesev*. {Ez hiányzik.}

Bélmező 3. * Kr (Kékes mellett) 1487: *Belmezew*. A két Nyárlóval együtt említik (Cs 1: 581). =: ≈; 1488: *Belmezee* (Petri III. 123). – Su 2: 296.

Bélmező 4. * Za (Apáti mellett) 1453: Beelmező (Másolat után) Apátival együtt említik (Cs 1: 726). – Su 2: 295.

Beloczfalva * Za (Csermő táján) 1429: *Belothfalwa, Belochfalwa* (Cs 1: 727). – Su 2: 296.

Belosandrafalva * Te (Facsád táján, Hegyeslak mellett) 1405: *Belos-Andrafalwa* Ikus falu 10. tartozéka; 1439-ben Hunyadi János birtoka (Cs 2: 42. Ikus). – Su 2: 296. 1405.

Belosfalva * Te (Facsád táján) 1405: *Belosfalwa* Ikus falu 13. tartozéka; 1439-ben Hunyadi János birtoka (Cs 2: 42. Ikus). – Su 2: 296. 1405.

Belotincz (1808) : Beletháza.

Bélsok * Bi (Szalonta vidékén) 1399: *Beelsok*; 1421, 1489: *Belsok* (Cs 1: 604).

Belső-Szolnokvármegye: Szolnok 1.

Béltek Sza (Szatmárnémeti-D, a Kraszna j. p.) {1290} 1394: *Beltug* (M). Olnodi Czudaroké, majd 1412 után a rokon Bélteki Drágfiak és Bélteki törzsbirtoka (Cs 1: 468). Kialakulása legalább egy századdal előbbi. 1414: vásártartási jogot kapott. 1424: **egyházát Szűz Mária tiszteletére** építették. Eredeti magyar népiségét az egész középkoron át megőrizte (Maksai 115). 1461.III.5.: *Erdevalyabelthewk-i* Drágfi Miklós (KmJkv 1516); 1461.V.14.: *Belthewk-i* Drágfi Miklós, *Belthewk-i* Drag fia: néhai Sandrin, Balk fia: Sandrin, Drag fia György (1548); 1461.VI.4.: *Belthewk-i* Drágfi Miklós és Benedek *Belthewk-i plébános ü:* Kusalyi Jakcs Adviga (1560). További adatok KmJkv I. 862, II. 851. 1470: p. *Beltek* (Cs); 1475: **opp.** *Erdeuallya Beltek* (Cs; Borovszky 103). 1808: **opp.** Béltek (16). **Szent László-templom**, b: VI.27. (RKNt 1999). 1888: Kr-B Sza Erdődi js (Je 456). Fürdőhely. 1913: **Krasznabéltek Sza** vm (Az). – 1909/19: Beltiug, *Kb*, st. baln., L 1902: r 298; m, n, zs, c (18). > Belchiugul Codrului > Beltiug = Su 1: 69. 1216–1334. [11 B]

Belus Kü (Medgyes-É, Harangláb és Dányán közt) 1301: t. *Belus* (Tr). 1301: *Belus* föld Dányán határosa {ld Bún} (An 1: 92). – Su 2: 296.

Belusfalva Kr (Facsád-DK) 1548: *Belusfalva*, 1598: *Belosest* alias *Belasfalva* (Pesty: Krassó II/1. 18). 1808: Balosest Kr (12). 1888: Ballosest (Balosest) **KrSzö** Facseti js (Je 225). 1913: **Bégabalázd** KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Băloșești, *B*, L 222 r (13). > Băloșești = Su 1: 55. 1548–1913. – 1974: c. Tomești {Tamásd kzs faluja} [33 C]

Bélyegalja * BSz (Bethlen határában) 1456: *Belyegsalja ~ Dengalya* (Kádár). 1483.IX.2.: *Kelegallya* [!] Harinai Farkas Tamás és Miklós birtoka (KmJkv 2537); 1502.XI.25.: *Belyghallya* Harinai Farkas János birtoka (3261). 1576: *Belegallya*, 1596: *Beliegalia*, 1609: *Belegalia*, 1619: *Beliechalia*, 1783: pr. *Bilak*, XIX: *Jeruzsalem* (Kádár II. 145). – Su 2: 296.

Bena Bi (Su) : Bon.

Bencéd Uh (Székelyudvarhely-ÉNy) *1500–10: *Bencédi Székely István* protestáns iskolamester, prédikátor; munkáiból a *Calendarium magyar nyelven* (1538) és *Krónika ez világnak jeles dolgairól* (1559) elsők e nemben (mh.1563 u.). 1567: *Benched* (SzO II. 219). 1614: 29 családfő. 1808: Bencéd (Alsó-, Közép-, Felső-), Bincza de dzsosz, Bincza de minzlok, Bincza de szusz (16). *1839: *Beczédi Gergely unitárius* tanár, a KvUK igagatója és történetírója (–1906, Kv). 1861: A-B, F-B, Homoród-Bencéd {?} Uh (27). *1883: *Bencédi Pál* bibliográfus, történész, műfordító (–1966, Kv). 1888: Bencéd Uh Székelykeresztúri js (Je 237). 1913: Bencéd Uh vm (Az). # Tibád L.: *Bencéd helynevei*. NyIrK 1978. 2. Dávid L. 40-41.– Bențid = Su 1: 70. 1567–1854. – 1974: c. Șimonești {Siménfalva kzs faluja} [24 D]

Bencenc {<Vicentius comes filius Akadas Siculus de Sebus, 1252. Ub I. 78; Gy: Kel, 41.} (**Sahtelek**) **Fe>Hu** (Gyulafehérvár-DNy, Szászváros-ÉK hrs a Maros mellett) 1263–72: t. *Soththeluk* (Gy). 1270–72: ≈ (Er I. 293). 1291: t. *Soththeluk*; 1332–4: Lampertus **sacerdos** de *Benchench*; 1345: *Sahteluke* a. n. *Benchench*. Nevéből következtethetően sószállító telep volt. V. István király (1272 e.) adta a székelyek nemzetségéből származó Bencencnek; az ő fiai: István,

Domokos és Myko (a Kálnoki, Mikó és Nemes családok ősei) 1291-ben 20 M-ért eladták Kelneki Chel fiainak: Dánielnek és Salamonnak. A fehérvári esperességhez tartozó papja 1332 I: 40, 1334 I: 24 dénár pápai tizedet fizet. Utóbb Hunyad vm-hez tartozott (Gy 2: 133). 1380, 1384: p. *Benchench*. 1460: p. *Benczencz*; 1517: ≈. Kelnöki, Benczenczi, Gáti, Somkeréki, S. Erdélyi, Sombori. XVI. szd elején Korvin János özvegye után második férje: Brandenburgi György birtoka (Cs 5: 75. Hu vm. 1470, 1514–15: Fe vm). 1466.X.30.: *Beczencz-i* [!] István *deák* és Miklós *ü*: Sándorháza (KmJkv 1696); 1469.IX.7.: Somkeréki Erdélyi István *Benczen-i* részét eladja Vingarti Geréb Jánosnak (1909); 1469.X.4.: Esztényi Bertalana *Benczencz-i* részét eladja ugyanannak (1912); 1477.XII.19.: Suki János *Benczencz-i* részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2252). Ld még KmJkv II. 851. 1808: *Benczencz* h., *Binczincz* val. *1882: *Aurel Vlaicu* repülő (–1913). 1888: Benczencz **Hu** Szászvárosi js (Je 237). 1913: Bencenc Hu vm (Az). –1909/19: Binținți, B, L 791: r 609; n (21). > 1956: Aurel Vlaicu = Su 1: 48. 1291–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja} [34 C]

Bencs * Kr (Detta táján, Gátalja mellett) 1401: *Bench*, 1419: *Bencsefalwa* (Pesty: Krassó II/1. 37). =: ≈ (Cs 2: 99). – Su 2: 297.

Bencsek 1. Ar Alsóbencsek < Bencsekuta < Erzsébetkuta > Erzsébetforra.

Bencsek 2. Te 1471: *Felsewwenecze* (Borovszky: Temes 41). 1888: Német-Bencsek Te Vingai js (Je 537). 1913: **Felsőbencsek** Te vm (Az). – 1909/19: Bencecul-german, *Nb*, L 1703: r 37; n (18). > Bencecul de Sus = Su 1: 70. 1471–1913. > 1974: Bencecu de Sus c. Pișchia {Hidasliget kzs faluja} [32 C]

Bendefalva * Za (Honcő táján) 1464: *Bondefalwa*; 1525: *Bendefalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 727. Bondefalva, Bendefalva). – Su 2: 301.

Bendorf Fe (Szentágota-Ny, a Hortobágy vize j. p.) 1406: *Begendorf* (Su). 1808: Bene, Baegendorf ~ Begendorf ~ Bendorf, Benczedorf Újeh (17). 1861: ≈ FF (3), részben {Újegyházzsékhez} tartozik (4). 1861: ≈, Bögendorf Újeh (38). 1888: Bendorf (Bägendorf) **Sze** Újegyházi js (Je 237). 1913: Bendorf **Sze** vm (Az). – 1909/19: Bendorf, *Bd*, *Bägendorf*, L 695 **ort. r** (18). > 1929: Benești = Su 1: 70. 1406–1854. – 1974: c. Alțina {Alcina kzs faluja} [36 C]

Bendő * KSz (Zilah táján, Sámson mellett) 1366: *Bendew*, XVI: *Wendu* (Petri III. 111). – Su 2: 297. {Sámson határán *Bendő* nevű dülő örzi emlékét}

Bene Sv (Segesvár-DK) 1494: *Mebwrg*; 1504: *Meeperg*, *Meepwrg*, *Meepwrg*; 1532: *Mebrych* (Scheiner 91). 1733: *Szász-Bénye*, 1750: *Beje*. 1808: Bene, Mähdorf ~ Mehbürg, Beja (17). 1861: ≈, Mehbürg, ≈ Sv (35). 1888: ≈ (Mebürg, Beja) **Uh** Homoródi js (Je 237). 1913: **Homoródbene** Uh vm (Az). – Beia = Su 1: 67. 1494–1913. – 1974: c. Cața {Kaca kzs faluja} [36 B]

Bene Újegyházzsék (1808) : Bendorf.

Benedek (Belenik, Nagykecskés) Fe (Gyulafehérvár-É) **1238**: meta cum Chanad c-e f-o Wofa ... t. c-is Chanad (Gy). 1256: *Nogkechkes* Belenyg nagyobbik fia: idősb Fülöp jussa (Er I. 222). 1274: p. *Belenig* (Gy), =: *Belenygh*. Csanád-nemzetségbeli Csanád fiai és Barabás fiai osztozásakor Csanád fia Dénes comesnek és Gergelynek jutott (Er I. 334). 1299: *Benemygh* ~ *Belemig* Fülesd határosa (Er I. 589/11). 1332–4: Albertus *sacerdos* de *Benenyk*, Dominicus ≈ de *Benedic*. Eredetileg a Nagykecskés hegyről (1880. tk: *Petra Caprii* 1220 m) nevezték azt az uradalmat, amely a Gáldi patak völgyében eredetétől Benedekig terjedt, majd az 1200 körül élt Csanád nb. Belenikről Benedeknek nevezték. 1238-ban Igen határleírásában Wofa fia Csanád az uradalom tulajdonosa. 1256-ban Belenik-fi Kelemen és Woffa gyermekei Nagykecskést közös birtoknak hagyják és jövedelmén egyenlő módon osztoznak. Az 1274-i osztozásakor Csanád fiainak, a Makófaliaknak jut. 1299-ben a Kelemen fia Pongráctól leszármazó Telegdiék és a Vaffától leszármazó Makófalviak és Tömpösiek kettéosztották „Benedeket“. Papja 1332 I: 20 d, 1332 II: 7 liliomos és 4 d, 1334 II: 10 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 133). **1587**: *Benedikj*. – E: fl. 24, A: fl. 12. Magn. dom. Alexandro Kendy (Dé 25). 1808: *opp. Benedek* vel *Szent Benedek* h., *Bendesdorf* g., *Benyik* vel *Benegyik* val. 1861: ≈ (*oppidum*) AF (4). 1888: ≈ (Benyik) **AF**

Magyarigeni js (Je 237). 1913: **Borosbenedek** AF vm Tövisi js (Az). – Benedic > 1909/19: Benic, B, L 889: r 827; m (18). = Su 1: 70. 1299–1913. – 1974: c. Galda de Jos {Alsógáld kzs faluja} [34 B]

Benedekfalva 1. KSz (Szilágycseh-K) 1475: *Benedfalwa* {!}, 1487: *Benedekfalwa* (Cs 1: 552). 1475: *Benedekfalwa* (Petri III. 111). 1487.IX.6.: Kusalyi Jakcs László *Benedekfalwa* falubeli részét zálogba veti Bélteki Drágfi Bertalannál (KmJkv 2658); 1508.IX.20.: ≈ Kusalyi rb (3475); 1533.VI.17.: ≈ K. J. Mihály rb (4417); 1544.X.3.: Csehi néhai Kalmár Miklós fia és Csehi néhai Vajda János fiai *Benedecfalwa*-i apai és nagyapai jószáguk közös birtok (4835); 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt, hogy *Benedekfalwa*-t eladományozza (5418). 1572-ben Báthory István fejedelem Gyulaffy Lászlónak adományozza, 1637-ben pedig Gyulaffy Sámuel végrendelete Széchy Katának hagyatékolja. 1733-ban Wesselényi István birtoka (VJ). 1808: Benedekfalva KSz (17). 1888: ≈ **Szi** Szilágycsehi js (Je 237). 1909: országos közadakozásból felépül református temploma. 1913: Benedekfalva Szi vm (Az). 1992 L 550: 444 r, 106 m; **ref.** 80–90. # Vicsai J.: *Benedekfalva*. Szilágysági magyarok 1999. 343. Kép: **Református templom**. – 1909/19: Benefaläu, *Bf*, L 529: r 415; m, zs (18). > Benesat = Su 1: 70. 1475–1854. [12 A]

Benedekfalva 2. * Te (Szilha és Lugosegres mellett) 1479: *Benedekesth*, 1480: *Benedechezt*, 1488: Benedekfalva (Cs 2: 27). – Su 2: 297.

Benedektelke * Te (Temesvár-ÉNy, Zsadány táján) 1454: pr. *Benedektheleke* (Cs 2: 27). – Su 2: 297.

Benefalva * Msz (meghatározhatatlan fekvésű, elpusztult település Mezőszabad környékén KmJkv II. 851) 1495.IV.6.: Szentannai Tóth Miklós Petenyeháza, Szentkeresztfalva, Sereden (Kraszna vm) birtokban és a Székelyvásárhely határában a Marosra épített malomban lévő részét cserébe adja te: Balázsnak ennek Tomb {Domb > Meződomb}, Tuson (Ko vm), Dátos, Gerebenes, Sályi (To vm), *Benefalwa*, Szabad (Marosszék) birtokban és a Tótszeg nevű földön a Marosra épített malomban való részéért. Tóth Miklós szabadon építhet magának malmot a Székelyvásárhely mezőváros végén lévő Cseke nevű földre (KmJkv 2951). **Benefalva Msz** (Marosvásárhelyhez csatolva) 1495: *Benefalwa*; 1567; *Benefalwa*; 1603: *Benefalva* (SzO VIII. 161, II. 218, V. 268). – Su 2: 297. {Ahol 1495 azonos a KmJkv adataival. Hol a tévedés?}

Benekenézfalva * Te (Temesrékás mellett) 1459: *Benekenézfalwa* Cseri vára tartozéka, Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 297. 1455 {!}.

Benes * Ar (Marosborsa mellett) 1479; *Benes* a Gerlai Ábrahámfiak birtoka volt (Cs 1: 767). – Su 2: 297.

Benete * Do 1306: *Benete*. Poklostelek hrs. Ma hn Magyarderzse határán DK: *Benete ~ Beneta* és Lónapoklostelke határán Ny: *Beneta, Gura Benetsi* (Gy 2: 60). = (An 2: 72). 1568: *Benethe* (Kádár II. 147). – Su 2: 297.

Benk * To (Marosvásárhely-ÉK, Szederjes vidékén) 1340: p. *Benk*; 1351: vacua t. et h. d. *Benk* vocata; 1355: p. *Benkteleke*; 1359: p. *Bengh* in C-u Zedryes existens; 1379: p. *Beng*. Járai (~ Marosjárjai); Losonczy, Bánffy, L. Dezsőfi-birtok (Cs 5: 693). – Su 2: 297. 1340–1379.

Benka * Bi (Bihar-É, Paptamási mellett) 1229: v. *Benca* (Tr). – Su 2: 296.

Benkefalva 1. ~ Benkeháza * Bi 1. (Bihar-É) 1291–4: v. *Benke*; 1310: *domus Benke*; =: Johannes f. Benke. Nevét azon Benkéről kaphatta, akinek fia 1310-ben fogott bírót a Gutkeledek perében. A falu 1291–4 között egyszer 100, másszor 76 kepe tizedet ad a püspöknek. 1310-ben Süvegd hrs (Gy 1: 599). 1475: *Benkefalwa* (Cs 1: 603); =: *Benkefalva*, 1552: *Benkefalwa* (Jakó 210); 1588, 1692: *Benke* (Kiss 676). 1808: pr. *Benke*. 1913: *Benkepuszta* » Paptamási Bi vm (1987: 17). – Su 2: 297. 1291–1692. {Kérdés: Jakó 1552-i adata ide is, avagy csak a Belényes közelire vonatkozik?}

Benkefalva 2. * Bi 2. (Élesd táján) 1435: p. *Walachalis Benkefalwa* (Jakó 210). – Su 2: 297.

Benkefalva 3. * Bi 3. (Belényes-D) 1552: *Benkefalwa* (Jakó 210). – Su 2: 297. {Beolvadt Békafalva román faluba.}

Benkefalva 4. * Kr (a Néra melletti Csatár szomszédosa) 1348: Petrus f. Joannis de *Benkefolua*. A névadó Benke leszármazotta lehet azon Benke fia Mihály, aki 1338-ban a Himfiekkel pereskedett, és 1347-ben a Nyárád ill. Néra mellett fekvő Dubja falu birtokosának mondta magát. Benkefalvi Péter (1348) a Néra mellett fekvő Csatár szomszédosa (Gy 3: 479).

Benkefalva 5. * Kr (Bácsövise körül fekketett) 1418: *Benkefalva* (Cs 2: 99). =: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 38). – Su 2: 297. 1418. {Szászskabánya-É, Szakalár mellett. Milleker azonosnak véli az 1378-ban említett Zenthbenedek faluval}

Benkőfalva * Uh (Homoródalmás mellett) XVI: Benkőfalva. – Su 2: 297.

Bensetelke * Kraszna (Varsolc mellett) 1341: p. *Benseteluke ~ Benseteleke* (Tr). – Su 2: 297.

Bénye KSz (Csánki) : Bőnye.

Bénye Ko (Gy 3: 343) : Bőnye.

Bénye Kü (Gy 3: 548) : Bua.

Bénye * Kü (Teremi és Nyárádtő közt) [1370k]: *Nagy Bene, Kis Bene*. A kolozsmonostori **apát** birtoka (Er I. 239).

Bényebua * Kü (1431, Csánki) : Bua.

Benyefalva Bi (Borosjenő-ÉK) 1808: Benyesd (17). 1888: Benyesd Bi Béli js (Je 238). 1913: Benyefalva Bi vm (Az). – 1909/19: Benești, *B*, L 247: r 237 (18). = Su 1: 70. 1828–1913. – 1974: c. Beliu {Bél kzs faluja} [20 D]

Bényes KrSzö (1913) < Belényes Kr (1349).

Bényes * Te (Lugosegres mellett) 1444: *Felsewbenyes, Alsobenyes* Zsidóvár 21–22. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár); 1479: utraque *Bynys*; 1480: *Felsewbynys, Alsobynys*; 1488: *Alsobynes, Felsewbynes*. Együtt emlegetik Hezeressel, melynek egyik határrészét ma is Binyisnek nevezik (Cs 2: 28. Binyis). 1650: *Bényes*, 1723: *Binyis*, 1761: *Bignis* (Pesty: Krassó II/1. 48). – Su 2: 305. *Bynys*. 1479–1761. {P}

Berbence * Ar (Féregyház mellett) 1443, 1444: *Berbenche*, 1452: pr. *Thothberbencze* (Cs 1: 767). – Su 2: 297.

Bérc * Hu (Vajdahunyad-DNy, Zalasd, Ruda, Csolnokos táján) 1482: p. *Belch*; 1506: v. *Beercz*; =: v. *Berch*; 1509: locus Thwlya in pert. castris nostri (marchionis) Hwnyad prope aquam Feyerwyz in p. *Byrtz*; 1520: ≈. ≈Hunyadvár tartozéka. 1509-ben Görgy brandenburgi örgróf és neje Frangepán Beatrix nemes Török Gáspárnak s te: Miklósnak és Nánknak adta az itteni Tulya nevű helyet, hogy új vasbányát építsenek s azt ők és örököseik művelhessék. Ez adományhoz 1515-ben II. Ulászló jóváhagyását adta (Cs 5: 75). – Su 2: 296. 1482–1515.

Bercse 1. Ko (Hidalmás-DNy) 1600: *Berche* (Veress: Doc. 145). Csáky-birtok. 1808: Bercse ~ Berecse (17). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Almási js (Je 238). 1913: Bercse Ko vm Hidalmási js (Az). – Bercia > 1909/19: Bercea, *B*, L 510: 497 r; zs (18). = Su 1: 71. 1600–1854. – 1974: c. Sînmihaiu Almaşului {Almásszentmihály kzs faluja} [12 C]

Bercse 2. Kr (a vm déli részén) 1375: *Berche ~ Barcha* (Pesty: Krassó II/1. 38). – Su 2: 297.

Berdencz * Te (Detta-É, Vejteh és Csák közt) 1433: *Burdinch*; 1494, 1497: pr. *Berdencz* (Cs 2: 30. Burdincz). – Su 2: 305.

Bere 1. Msz (Marosvásárhely-K, a Kis-Nyárád j. p.) 1569: p. *Bere* (SzO II.246). 1614: 26 családfő. Lt 1614–1869. 1758–1850: 13 **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 132). 1808: Bere (17). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 238). 1913: **Székelybere** MT vm

(Az). – Bere > Bereni = Su 1: 72. 1569–1913. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmogyorós kzs faluja} [24 D]

Bere 2. Sza (Nagykároly-NyDNy, Csomaköz-É hrs) XIII. szd-i településmaradványok (Sepsi Attila). A Kaplony-nem Károlyi-ágának egyik később szerzett vagy telepített faluja; **1291**: t. *Bere*; ekkor visszakerül tulajdonosaihoz. 1338-ban Bátoriak kezén, majd a kismemes Bereiek birtokosai (Maksai 116). 1411: *Bere* (Cs 1: 471). 1808: Bere (17). 1888: ≈ Sza Nagykárolyi js (Je 238). 1913: Bere Sza vm (Az). – 1909/19: Berea, *B*, L 523: r 10; m, zs (18). = Su 1: 71. 1291–1851. – 1974: c. Sanislău {Szaniszló kzs faluja} [11 A]

Bereck Ké/Hsz (Kézdivásárhely-ÉK, az Ojtozi-szoros előterében) 1426: Lemhényi Mátyás fia Gergely Bereck város követe Zsigmond királynál (Nagy Iván VII. 86). 1602: **opp. Bereczk**. 1614: Bereck város 63 családfő (Ké 26). 1808: **opp. Bereczk** aliis *Beret* h. 1812-től a Gábor családból tanácsbeliek, *Gábor István* főjegyző, fiai: *1814.XI.27.: *Gábor Áron* ágyúöntő (–1849), *Imre* jegyző, majd polgármester, 48-as országgyűlési követ Kolozsvárt. 1861: XXXIX. {th} *Bereczk (város)* Hsz (29). 1888: ≈ (Berecku) Hsz Kézdi js (Je 238 & Ojtoz telep). 1913: Bereck Hsz vm (Az). – 1909/19: Brețcu, *B*, & Oituz (Ojtoz), L 2917: r 1093; m (29). = Su 1: 105. 1426–1854. [38 A]

Berecktelke Kr (Somlyó vára tartományában. Lehet, hogy elírás Krestelek helyett) 1543.I.24.: *Berecktelke* Somlyai Báthoryak osztatlan részein tiltják az irtást (KmJkv 4773).

Berecktelke To (1458, 1587) : Beresztelke.

Beréd KSz (Zilah-ÉK, Zsibó-DNy) 1385: *Beryd* (Cs 1: 552; Petri). 1423: v. **olachalis Bred** (Petri III. 174). 1450, 1472: *Bered* (Cs). 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt, hogy *Bred* birtokot eladományozza (KmJkv 5418). 1808: Bréd, Bredendorf, Brebgy ~ Brediu (27). 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 257). 1913: Beréd Szi vm (Az). – 1909/19: Bred, *B*, L 1062: r 1032; c, zs, m (29). > Brebi = Su 1: 104. 1385–1913. – 1974: c. Creaca {Karika kzs faluja} [12 C]

Berek 1. BSz : Virágosberek.

Berek 2. Sza : Szárazberek

Berek 3. Te (Detta-ÉK, a Berzava b. p.) 1458: *Berek* (Borovszky: Temes 29); =: a Dócziak örökjogon igényt tartanak *Berek* birtokához (Cs 2: 99). 1723–5: *Berekuza* (Mercy-tk). 1808: Berekúcza (17). 1851: Berekutcza, 300 n. e. **óhitű** lakos. Bírja a kamara (Fé 1: 119). 1888: ≈ Te Dettai js (Je 239). 1913: **Berekutca** Te vm (Az). – 1909/19: Berecuța, *B*, L 299: r 290 (18). = Su 1: 72. 1458–1851. – 1974: c. Gătaia {Gátalja kzs faluja} [41 B]

Berekenyes Ko (1333) : Berkenyes.

Berekszó 1. {< *Berekaszó*} **Hu** (Déva-ÉK) 1440: p. **regalis Berekwow**. 1453: *Beregzo*; =: *Berekzo*; 1502: ≈. Solymos vs sorsában osztott s ezzel (1453-59) ⚭Déva vár tartozéka (Cs 5: 75). 1458.XI.7.: *Berekzo*-i Péter **deák ü**: Lukács apát (KmJkv 1320); 1473.VIII.30.: *Berekzo* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1502.XII.13.: *Berekzo* Nádasdi n. Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). 1808: Berekszó, Berszó (17). 1861: ≈ Hu (20). 1888: ≈ Hu Dévai js (Je 239). 1913: Berekszó Hu vm (Az). – 1909/19: Bârsău, *B*, L 765: r 711; m (15). > Bîrsău = Su 1: 83. 1440–1854. – 1874: c. Hărău {Haró kzs faluja} [34 C]

Berekszó 2. KSz (Nagybánya-NyDNy) 1470: *Alsoberekzo* (Cs; Petri III. 119). 1475: *Berekzo* (Cs 1: 552). XV–XVI: Drágfiak, 1569–1671: Gyulafiak birtoka. 1660 után elpusztult. 1715 után újratelepült románokkal és magyarokkal. 1808: Berekszó (Alsó-), Birszó de dzsosz ~ Burszu de dzsosz KSz (17). 1888: A-B **Szi** Szilágycsehi js (Je 202). L 1910: 922 (r, m); 1956: 947 (Le). 1913: **Alsóberekszó** Szi vm (Az). – Bârsăul-de-jos, *Ab*, L 874: r 802; zs, m (15). Bîrsăul de Jos = Su 1: 83. 1470–1854. > Bîrsău de Jos [12 A]

Berekszó 3. KSz (Alsóberekszó-DNy hrs) 1470: *Felsewberekzo* (Cs; Petri III. 119). 1808: Berekszó (Felső-), Birszó de szusz ~ Burszu de szusz KSz (17). 1888: F-B **Szi** Szilágycsehi js (Je

319). 1913: **Felsőberekszó Szi** vm (Az). – Bârsăul-de-sus, *Fb*, L 1523: r 1447; zs, c (15). Bîrsăul de Jos = Su 1: 83. 1470–1854. > Bîrsău de Sus [12 A]

Berekszó 4. Berekszó-patak Te 1808: *rivulus* Bergszó (17). – Canalul Beregsău

Berekszó 5. Te (Temesvár-Ny, a Zsombolyai úton) 1335: *Brekzo*, 1349: p. *Belberekzov* (Tr) nemesi birtok. 1349: p. *Belberekzav*, 1387: districtus *Beregzow*; 1462: *Berekzo*, *Kysberekzo*. Már 1388-ban hetivásáros hely (Cs 2: 27). 1417: Blasius de Ebrekzo bécsi **diák** (Dn 317); 1418: Adreas de *Berchso* bécsi **diák** (Dn 69); 1419: Johannes de *Berekso* bécsi **diák** (Dn 922); 1427: Lucas de *Bereczzo* bécsi **diák** (Dn 1351). 1808: Beregszó, Beregsen ~ Beregschafen Te (17). 1888: ≈ (Bergshofen) **Te** Központi js (Je 238). 1913: Berekszó Te vm (Az). – 1909/19: Beregsău, *B*, L 2210: r 1981; n, m, c, zs, szerb (18). > Beregsăul Mare = Su 1: 72. 1335–1851. > 1974: Beregsău Mare c. Săcălaz {Szakálháza kzs faluja} [31 C]

Berektye 1 Hu 1. (Déva-ÉNy) **1289.XI.4.**: IV. Lad. Datum in *Berechte*. Feltehetően itt adott ki oklevelet Kun László király (Gy 3: 291). 1453: p. *Berekthe*; 1516: p. *Brette*; 1520: p. *Berekthe*. Barancskai, zálog ~ vétel útján Szöllősi Lóz, 1518: királyi adományul Korlátközi és Illyei Dienesiek birtoka (Cs 5: 76). 1808: *Brettye* (Maros-) h., *Bretyá* val. 1861: M-B Hu (23). 1888: ≈ (Bretea) Hu Marosillyei js (Je 494). 1913: **Marosbrettye** Hu vm (Az). – 1909/19: Bretea-de-Murăș, *Mb*, L 667: r 626; m, n (29). > 1956: Bretea Mureșană = Su 1: 105. 1453–1854. – 1974: c. Ilia {Marosillye kzs faluja} [33 D]

Berektye 2 .Hu 2. (Hátszeg-ÉK) 1332: Ladislaus **sacerdos** de *Berecce*, 1336: Petrus ≈ de *Berekete*. Papja 1332. I: 36, 1336.I-II: 32 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 291). Temploma alapján azonosítható: Gerecze 403. Csánki téves). 1480: *Olahberthe*; 1503, 1504: p. *Olahberthe*; 1505: p. *Olalbrech*, *Olah Berethe*; 1524: p. *Olahbrethe*. Brettyei ~ Berektyei ~ Ob-i Pogány, Ellyőfalvi Erdélyi, Kolonityi ~ K. Horvát, Barcsai, Márgai s más birtokosé. 1506 körül: 2 nemesi udvarház: néhai Pogány Péteré és néhai Pogány Gáspáré volt (Cs 5: 76). 1485.X.3.: *OlahBerekthe*-i Pogány Péter Magyarberektye, Mácsó és Plop (Hu) felét, melyet Bethleni Gergely vetett nála zálogba 200 arany Ft-on, átadja Bethleni Miklósnak, mivel a fenti összeget visszfizette neki (KmJkv 2540). 1808: *Brettye* (*Oláh*-) h., *Wallach. Brettendorf* g. [?], *Bretyá Rumunyeszká* val. 1861: O-B Hu (23). 1888: Oláh-Bretye (Bretea rumunyeszka) Hu Hátszegi js (Je 551). 1913: **Oláhbrettye** Hu vm (Az). – 1909/19: Bretea-română, *Ob*, L 345: r 299; m, n (29). Bretea Română = Su 1: 105. 1406–1854. [34 C]

Berektye 3. Hu 3. (1406) Magyarbrettye < Fenes.

Berekutca Te (1913) : Berek 3.

Berekvölgy Ar Makra-hegy mellett 1214: *Berukweg* (Márki II/1. 224). – Su 2: 298.

Berence 1. KSz (Nagybánya-DDK) 1405: *Berencha*, 1424: *Berenche*, 1470: *Berencze*, 1475: *Berencher*. Vámhely volt (Cs 1: 552). 1405: *Berenche* (Kádár II. 148). 1652 Asszonyfalva (To): Berenczei Demeterné, relictá, most halt meg az ura (Gyalu 141). 1808: Berencze **Köv** (17). 1888: ≈ (Berinczá) **SzD** Magyarlápósi js (Je 239). 1913: **Kővárberence** SzD vm (Az). – 1909/19: Berința, *B*, L 989: r 958; zs (19). = Su 1: 73. 1405–1913. – 1974: c. Copalnic-Mănăștur {Kápolnokmonostor kzs faluja} [12 B]

Berence 2. Sza (Aranyosmeggyes-DNy hrs j. o. a Szamosba ömlő Szinér-patak j. p.) 1512: *Berencze* a megyesi uradalom faluja. Később román többség lakta (Maksai 116). 1808: Berencze (17). 1851: ≈ 5 **r. kath.**, 8 **ref.**, 497 **g. kath.** lakos (Fé 1: 120). 1888: ≈ Sza Szatmári js (Je 239 & O-Berencze telep, Kovács tanya, Lanka). 1913: **Szamosberence** Sza vm (Az). – 1909/19: Băbășești, *B*, L 589: r 545; zs, m (10). = Su 1: 59. 1512–1913. – 1974: c. Medieșu Aurit {Aranyosmeggyes kzs faluja} [2 C]

Berend < *Berény* kazár törzsnév + *d*; XI. század közepétől elönyomuló, újonnan beköltöző török nép nevét őrzi. Újabb nézet szerint: határvédő *berend* nép települése: Keve vm. Gy 3: 315.

Berend 1. Ko (Kolozsvár-ÉNy, Topa-K hrs; 458 m) 1372: *Burund* (Su). 1423: p. *Berend*; 1461: ≈ filiorum Kabos c.q.; 1487: p. **Olah Berend**; 1501: p. *Berend*. Mikola-fiak birtoka (Cs 5: 334). 1808: Berend, Berindu (17). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Nádasmenti js (Je 239). 1913: **Nádasberend** Ko vm (Az). – 1909/19: Berind, *B*, L 733: r 714; m, zs (19). 1936/9. tk: Berindu = Su 1: 73. 1372–1913. – 1974: c. Sînpaul {Magyarszentpál kzs faluja} [22 B]

Berend 2. Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamos j. p., Udvari-DK hrs) 1332: **sacerdos** de *Byrend* (Tr), templomos hely magyar lakossággal; 1410: *Berend* Berendi kisnemesek és a Móric család birtoka; 1493-ban a Móric-birtok harmadán 5 lakott és 1 üres jobbágytelek volt (Maksai 116). 1463: *Berend*, 1490: *Berendmezew* Szinér várához tartozott (Cs 1: 471). 1503.V.24.: *Berendh*-i Dávidné: Katalin (KmJkv 3283); 1549.VIII.16.: Kisdobai Szabó Ferenc özvegye: Adwyga *Berend*-i részét eladja (4949); 1552.IV.12.: *Berend*-i Baróti Kelemenné: Katalintól Bőnyei részt szereznek vissza (5143). 1808: Berend (17). 1888: ≈ Sza Szatmári js (Je 239). 1913: Berend Sza vm (Az). – 1909/19: Berind, *B*, L 489: r 53 ; m, zs (19). > Berindan = Su 1: 73. 1332–1851. – 1974: c. Odoreu {Udvari kzs faluja} [2 C]

Berend 3. Za (Borossebes-D, a Fehér-Körös j. p.) 1553: *Beryndaw*, *Berende* (Márki, II/1. 224). 1808: Berendia Ar (17). 1851: ≈ 56 **kath.**, 437 n. e. **óhitű** lakos (Fé 1: 120). 1888: Berindia Ar Borossebesi js (Je 240). 1913: **Borosberend** Ar vm (Az). – 1909/19: Berin...deni, *Berindia*, L 317: r 309 (19). Berendia = Su 1: 73. 1553–1913. – 1974: c. Buteni {Körösbökény faluja} [32 B - 33 A]

Berendefalva * Te (Temeshódos mellett) 1471: *Berendefalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 27). – Su 2: 297.

Berény < *berény* kabar törzsnév; katonai segédnép {Györffy}. Számos helynév őrzi emlékét Magyarország vármegyéiben. Erdélyben:

Berény 1. Szv (Szászváros-DNy) 1332: *Byrni*, **sacerdos** de *Beren*, 1334: *Beryn* (Tr), egyházas hely szász lakossággal. 1808: Berény, Birin (17). 1861: ≈ Szv (38). 1888: ≈ (Lammdorf, Berium) **Hu** Szászvárosi js (Je 239). 1913: Berény **Hu** vm (Az). – 1909/19: Beriu, *B*, *Ld*, L 676: r 674 (19). = Su 1: 73. 1332–1854. [34 C]

Berény 2. Te (Buziásfürdő-DNy) 1333: **sacerdos** de *Beren* (Tr), templomos hely magyar lakossággal. 1403: *Beren* Berényi Han(c)kófi Mihály birtoka volt, akinek ekkor Zsigmond király megkegyelmezett. 1407-ben mint e Mihálynak (magvaszakadván) birtokát a király Ozorai Pipónak adja, akit e helység s 19 népes és 5 néptelen falu birtokába 1408-ban be is iktattak. Későbbi sorsáról csak annyit tudunk, hogy 1473-ban és 1507-ben Cseri vára sorsában osztozott. 1473: **opp.** *Beren* (Cs 2: 15). 1473.VIII.30.: *Beren* mezőváros Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Beren* mezőváros Nádasdi n. Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1554.I.16.: *Beremy* Bársony Benedek Jakcs Mihály familiárisa (5272). 1808: Berény (17). 1851: ≈ 932 n. e. **óhitű** lakos. A határszélen folyik a Bogonis {!: Pogányos} patak, mely 3 malmot hajt. Bírja a királyi alapítvány (Fé 1: 121). 1913: **Temesberény** **Te** vm Csáki js (Az). – 1909/19: Berini, *B*, L 1184: r 1090; m (19). = Su 1: 73. 1333–1913. [42 A]

Beresty Te (Detta-DK, Denta-DK hrs) 1846-ban alapított falu. 1888: Brestye Te Dettai js (Je 257). 1913: Beresty Te vm (Az). – Breştea = Su 1: 105. 1913. – 1974: c. Denta {Denta kzs faluja} [41 B]

Beresztelke (Régen-Ny hrs a Lúci-patak j. p.) 1319: p. *Berycteluke*; 1332-7: **sacerdos** de v. *Bricci*, *Berech*; 1458: *Berecztelky*; 1459: p. *Bereczthelke*; 1503: p. *Berecztelke*. Losonczi, Bánffy, L. Dezsőfi-birtok. Szn 1458: Kána György (Cs 5: 693. 1459.IV.28.: *Bereczthelke* L. Bánffyak birtoka (KmJkv 1344); 1509.X.19.: *BereczkThelke* ua. (3519); 1519.IV.28.: *Bereczkthelke*-i részét Bánffy Miklós, több részirtok átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1536.I.15.: *Bereczthelke*-n lakó Nagy Ágoston bizonyoság Bánffy-birtokok zálogosításáról (4550); 1539.VIII.5.: *Berechthelke* Bonchidai Bánffy László és Miklós birtoka (4718); 1543.V.1.: L. néhai B. L. fiai úgy osztoztak meg, hogy László és Pál *Berecztelke*-n építsen magának lakóházat (4785). **1587: Berecztelke**. – E: fl. 13, A: fl. 8 (Dé 68). 1808: Berecztelke ~ Beresztelke, Beretzdorf, Bréczku

(17). 1848: Bánffy János Beresztelkén felprédálva (Gyulay, XI.16.). 1861: Berecztelke To (9). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 239). 1913: Beresztelke MT vm (Az). – 1909/19: Brețcu, *Bt*, L 1149: r 300; m (29). > Breaza = Su 1: 104. 1319–1854. [24 A]

Beréte 1. Hu (Hátszeg-ÉÉK) Magyarbrettye < Fenes Hu.

Beréte 2. * **BSz** (puszta Sajóudvarhely határában. Kádár II.280; Dé) 1305: *Zekerbatha* {Zekerberethe} Apafi-birtok (An 1: 722). 1392: *Alsobrethe, Felsewbrethe*, 1474: *Zekerberethe* (Kádár II. 280). 1507.V.31.: *Zekerberethe*-i Bíró Zsigmond, Somkeréki Erdélyi familiáris, szentandrásai részt kapott uraitól (KmJkv 3420). **1587**: *Zeker Brette, Viragos Berec*. – E: fl. 12. {A-} (Dé 48). 1635: *Székér-Brete* (Kádár II. 280). – Su 1: 105. {Magyarberéte adataival.}

Beréte 3. **BSz** (Bethlen-DK, b. o. a Sajóba ömlő patak völgyében) 1329: *Berethe*, 1482: *Zaazberke* (Kádár II. 280). 1484.VIII.3.: *Berethe* Somkeréki Erdélyiek birtoka (KmJkv 2501); 1530.V.31.: *Zazberethe* ua. (4300); 1549.I.12.: S. E. István *ZazBerethe*-n négy jobbágytelket ad familiárisának: Teremi Tamásnak (4907); 1553.XII.9.: *Alsobrethe* Somkeréki Erdélyiek egészbirtoka (5248). **1587**: *Vdwarhely, Zaz Brette*. – E: fl. 11 {A: -} (Dé 48). 1744: **Magyar-Bréte** (Kádár II. 280). 1808: Bréte ~ Bréte, Bretye (27). 1861: Bréte **BSz** (17). 1888: Szász-Bréte (Bretya) **SzD** Bethleni js (Je 639). 1913: **Magyarberéte** **SzD** vm (Az). Szőlő-, gyümölcsstermesztés; 1983 L 400 k. Kocsis, Nagy, Rémán, Szatmári, Székely csn (El, I.13.). – 1909/19: Bretea, *Szb*, L 408: r 111; m, zs (29). = Su 1: 105. 1305–1913. – 1974: c. Șieu-Odorhei {Sajóudvarhely kzs faluja} [13 D]

Beretel Hu (Déva-Ny, Herepe-D hrs) 1453: p. *Thersek*. 1481: Hunyadi János kormányzó {1446–1453} nemes Teodor kenéznak adományozta a Déva vár tartozékában fekvő Törz(s)ök birtokot Kalmárfölde n. particula-val együtt. Teodor halálával a birtok Beretlini (!?) Mihályra s ennek testvéreire szállott, akik annak most (1481) is birtokában vannak. 1491: p. *Thersekws*. 1494: *Berethel*. 1712: Törzsök alias Brettyelin (Cs 5: 166. Brettyelin cs.) 1808: Brettelin, Brettlein, Bretelin (27). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Dévai js (Je 258). 1913: **Brettyelin** Hu vm (Az). – 1909/19: Bretelin, *B*, L 243 r (29). = Su 1: 105. 1453–1854. [33 D]

Berethalom Me (Medgyes-DK) **1283**: *Berthelm*-i pap Johann; 1289: *Burutholm*-i pap Johann dékán (Er I. 399, 445). 1315: *Berethalm*-i szászok communitasa {>Medgyes} (An 4: 143). 1397: **opp**. *Birthelm*, 1418: opp. ~ civitas ≈ (Ub II. 157, III. 409) bíraskodási jogot nyer. 1513: 1120-1200 lakos; 44 diák (Tonk). *1530: *Jacobinus Bernát*, János kancellár apja (–1601). **1540.IX.21**. Berethalmi országgyűlés. Megjelenik Szinán csasz portai megbízott (első ízben van jelen egyen török személy), aki Maylád Istvánt akarja vajdává választatni, de eredménytelenül. © A reformáció korától a szász püspök hagyományos parókiája volt, „mivelhogy az az bévett szokás már több száz esztendőknél“ (1708.III.7., We). 1808: **opp**. *Berethalom* h., *Birthelm* g., *Gyertán* val. 1861: ≈ (város), ≈, ≈ **Me** (35). 1888: ≈ (Birthälm, Bertanu) **NK** Bo-bhi js, ház 550, L 2487 (Je 239). 1913: Berethalom **NK** vm Medgyesi js (Az). # J. M. Salzer: *Der königliche freie Markt Birthälml in Siebenbürgen*. Wien 1881. – Ghiertan > 1909/19: Biertan (Ghiertan), *Bh*, *B*, L 2280: r 767; n, c, m (21). = Su 1: 78. 1283–1854. [36 A]

Beretia * **Za** (ma psz Vadászi mellett: Su) 1441, 1445: *Berethya*. Világos várhoz tartozott. Tamásfalva mellett említik (Cs 1: 727). – Su 2: 297. {1411 Csánki!}

Berettyó {< *Berekjó*} folyó – a Tisza b. o. mf – Szilágy – Bihar vm 1249–1255 k: *Berkyo*; 1270: ≈; 1278: *Berrukio* mellett Fancsika (Er I. 210, 288, 360). „Szalárd alatt, Szalárd alatt folyik el a Berettyó, Beléesett, beléesett Miklós huszár lovastol ...“ (Nd Kalotaszegen). – Bărcău.

Bergenyé Msz (Marosvásárhely-Ny, a Kövesd-patak j. p.) 1334: **sacerdos** de *Borgene*, 1335: *Bergune* (Tr). 1605: **Iskola** említése. 1614: Bergenyé 26 családfő (Msz 17). Lt 1614–1895. 1687–1849: 26 **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 127). 1808: Bergenyő ~ Berkenye (18). 1861: Bergenyé Msz (31). 1888: Mező-Bergenyé (Bergia) **MT** Marosi alsó js (Je 502). 1913: **Mezőbergenye** **MT** vm (Az). – 1909/19: Berghia, *Mb*, L 1047: r 318; m (19). = Su 1: 73. 1334–1909. – 1974: c. Pănet {Mezőpanit kzs faluja} [23 D / 24 C]

Berhény Bi (Vaskoh-ÉNy, b. o. a Fekete-Körösbe ömlő patak b. p.) 1588: *Brehen*, 1600: *Blehen* (Jakó 221). 1808: Brihény (27). 1888: Briheny Bi (Je 258). 1913: Berhény Bi vm Vaskohi js (Az). – 1909/19: Briheni, *Briheny*, L 396: r 388 (29). = Su 1: 106. 1588–1913. – 1974: c. Lunca {Biharlonka kzs faluja} [21 C]

Berivoj {< szn. 1440: Klopotivai Bogdan fia: *Berywoy* KmJkv 255} **1. Fo** (Fogaras-D) 1511: *Berivoy*, 1582: *Nagy Berivoy* (Su). *Boér Imre pater* (Emericus Boer de *Nagy Berivoy*) a Lyceum Könyvtár utolsó jezsuita prefektusa (–1795.XII.30., Kv) könyveit a könyvtárnak ajándékozta; 14 274 Ft-ot a Kolozsvárt emelendő kórházra hagyott. 1808: Berivoj (Nagy-), Berwein, Berivoju máre (18). 1861: N-B Fo (25). 1888: N-B Fo Fogarasi js (Je 519). 1913: **Nagyberivoj** Fo vm (Az). & Berivoji János jogász.. – 1909/19: Berivoiu-mare, *Nb*, L 656: r 629 (19). > Berivoii Mari = Su 1: 74. 1511–1854. > Berivoi [36 D]

Berivoj 2. Fo {1582} 1589: *Kis Berivoi*, 1608: *Kis Berivoy* (Su). 1808: Berivoj (Kis-), Berwein, Berivoju mik (18). 1861: K-B Fo (25). 1888: K-B (Berivoju mike) Fo Fogarasi js (Je 420). 1913: **Kisberivoj** Fo vm (Az). – 1909/19: Berivoiu-mic, *Kb*, L 851 r (19). > Bereivoii Mici = Su 1: 74. 1589–1854. > Breivoiu Mic » Berivoi.

Berkani Hu (Hátszeg-K, Kórógy/Kovrágy mellett) {1920 e.} *Berkani*. – Berca = Su 1: 71. {1981 Ø}

Berkenyes Ko (Kolozs-K, Mocs-D) 1332–5: Ladislaus *sacerdos* de *Bereknes*, *Berekenes*. Papja 1332 I: 49 új báni, 1332 II: 20 új báni, 20 kis dénár, 1333 I-II: 4 gs, 5 keresztes báni, 1334 I: 27 d, 1334 II: 5 gs, 1335 I: 4 gs, 6 d pápai tizedet fizet (Gy 3: 343). 1350: ns de *Berekenes*; 1509: p. *Berkenyes*, Mátéi, Hadrévi, Berkenyesi Faragó, Komlódi, Iklódi, Szilvási, Dombai, Járai, Aknai, Sárdi Szegő-birtok. Jbn 1465: Fodor László bíró (F), 1493: Dávid Péter (J), Laki Demeter (Szi), 1509: Bőjtés Bálint (Szegő), Laki Balázs (A-jb) (Cs 5: 334). 1441.VI.9.: *Berkenyes-i* János ii: Szamosfalva (KmJkv 325); 1441.VI.22.: *Berkenyes-en* lakó Dürückölös Jakab, Pap Péter és Sfora Petru a Peterden lakó Mihály fia: Demeter te: Koszta László vérdíja fejében adtak 150 juhot, egy 20 arany Ft-ot érő lovat, építettek és felszereltek egy kápolnát (331); 1471.III.19.: *Berkenyes-en* hat és fél telekből álló birtokrész Mátéiaktól 32 arany Ft-ért Iklódiakhoz kerül (2007); 1473.IV.12.: Berkenyes fele Frátai Gergely birtoka (2095); 1493.II.18.: Járai Balázs képében Berkenyesen lakó Dávid Péter (pr), Szilvási Ambrus képében Berkenyesen lakó Laki Demeter (pr) vett részt frátai iktatáson (2845); 1537.VII.3.: Bongárti Istvánné Komjátszegi Anna Berkenyesen egy pusztá jobbágytelkét 13 Ft-ért eladja Bethleni Farkasnak (4610). 1554: Disznajó és Kissajó környéki 17 faluban a jobbágy, aki egész nyilat vett, egy forintot, az a szegényebb pedig, akinek csak félannyira volt tehetsége, 50 dénárt fizetett Márton-napkor (Gyalu LII). Berkenyesen: Item singuli coloni, qui acceperint integrum sortium, quod Nylas vocant, ad festum Sancti Martini tenentur solvere florenum unum. Item pauperes, qui acceperint medium sortium, singuli tenentur solvere denarios quinquaginta (Gyalu LII/1). **1587: Berkenyes**. – E: fl. 15, A: fl. 5 (Dé 57). 1652 Szászfenes (Ko): Nagy Jakab tavaly esztendőben ment el, az drágaság miatt, az Mezőségen, Berkenyesen lakik (Gyalu 121). 1808: *Berkenyes* h., *Berkis* val. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Mocsi js (Je 240). 1913: Berkenyes Ko vm (Az). – 1909/19: Berchieș, *B*, L 560: r 383; m (18). > 1956: Berchieșu = Su 1: 71. 1332–1854. – 1974: c. Frata {Fráta kzs faluja} [23 A]

Berkes 1. Kr (Soborsin-DNy, a Maros b. p.) 1596: *Piertes*, 1717: *Birtesch* (Pesty: Krassó, II/1. 52). 1808: Birkis (20). 1828: *opp*. Birkis, Pirkisch (Nagy 179). 1888: ≈ **KrSző** Marosi js (Je 244). 1913: **Marosberkes** KrSző vm (Az). – 1909/19: Birchiș, *Birkis*, L 1499: r 1447; m, zs, n (21). = Su 1: 80. 1596–1913. [33 C]

Berkes 2. To (Kolozsvár-D, Torda-Ny) 1351: v. *Berkes*; 1426: p. ≈; 1522: ≈. ♪Jára vár tartozéka, Berkesi; Bogáti, Czobor; Indali, Szentmihályfalvi, Kercsed Nagy, Járai, Peterdi, Petlendi, P. Bakó, Solymos és Veres, Magyarai, Szarkadi, Hosszúaszói-birtok (Cs 5: 693). 1502.VI.23.: Alsójárai Szarkadi István *Berkes-en* azt a két jobbágytelkét, amelyen Mansar Petru és Lito Mihai lakik, 12 arany Ft-on zálogba adja Szentmihályfalvi Gergely deáknak (KmJkv 3249). 1808: Berkes (18). 1861: ≈ To (9). 1888: ≈ (Bergyis) **TA** Alsójárai js (Je 240). 1913: Berkes TA vm (Az). – 1909/19:

Berchiş, *B*, L 623: r 609 (18). > 1966: Borzeşti = Su 1: 97. 1351–1854. – 1974: c. Iara {Alsójára kzs faluja} [22 D]

Berkesz 1. Kr (Detta-DK, a Moravica j. p.) 1353: p. *Berkez*; 1358: Nicolaus f. Andree de *Berkez*. 1353-ban Bajtoni Tompa tiltakozott, hogy birtokát és öccse, Miklós lakhelyét Szécsi Miklós szörényi bán szolgálai kirabolták. Miklós 1358-ban megbízott (Gy 3: 479). 1358, 1431: *Berkez*, 1405: *Perkez*, 1472: *Berkeez* (Cs 2: 99). 1808: *Perkoszova* val. 1851: ≈, 608 n. e. **óhitű**, 286 **r. kath.** német lak., **óhitű** anyatemplommal. Van 77 7/8 egész úrbéri telke. F. u. br. Hiller család (Fé 3: 221). 1888: ≈ Te Dettai js (Je 573). 1913: **Berkeszfalu** Te vm Dettai js (Az). – 1909/19: Percosova, *P*, L 1027: r 480; n, m (132). = Su 2: 34. 1358–1913. + 2: 297. *Berkeez*, 1358–1472. {Kákófalva határában Bercas-völgy.} – 1974: c. Gătaia {Gátalja kzs faluja} [41 B]

Berkesz 2. KSz (Nagybánya-DNy, a Lápos b. p.) 1351: *Berkes* (Anjou V. 437). 1405, 1470: *Berkez*, 1475: *Berkes* (Cs 1: 552). 1647: *Berkesz* (Makkai 440) I. Rákóczi György birtoka. & 1727 Nagykapus (Ko vm): Berkeszi György jobbágy, 2 fia (Gyalu 292); 1737: BGy j b 50 éves (Gy IV. t). 1808: Berkesz (Sáros-) ~ Berkes **Köv** (18). *1817.XI.17.: *Medgyes Lajos* ref. lp, költő, egyházi író (–1894.III.9., Dés). 1888: Sáros-M-B **Sza** Nagysomkúti js (Je 618). 1913: **Magyarberkesz Sza** vm (Az). – 1909/19: Berchez, *Smb*, L 534: r 173; m, zs (18). = Su 1: 71. 1351–1913. – 1974: c. Remetea Chioarului {Kövárremete kzs faluja} [12 B]

Berkeszpataka KSz (Nagybánya-DNy) 1566, 1603: *Uyfalú*, 1639: *Berkesz Pataka* (Su). 1808: Berkeszpataka ~ Berkeszpataka, Waldbach **Köv** (18). 1888: Berkeszpataka **Sza** Nagysomkúti js (Je 240). 1913: Berkeszpataka vm (Az). –1909/19: Berteşoaia, *Bp*, L 649: r 648 (19). > Berchezoaia = Su 1: 71. 1566–1854. – 1974: c. Remetea Chioarului {Kövárremete kzs faluja} [12 B]

Berketeleke * Do 1320: p. *Berketeleke*. Zsombor nb. Lőrinc fia Miklós fiai: a hűtlen Theke (ds) János, Bothus Miklós és Wrduk (ds) András birtoka volt, akiktől Károly király elvette és Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta. 1331-ben azonban megkegyelmezett Mihály fiainak és visszaadta birtokaikat. Ma hn Magyarköblös hr ÉNy: *Berke ~ Bert'a* (Gy 2: 60). – Su 2: 297.

Berkolcz * Te (Temesrékás táján) 1459: *Berkolcz* Cseri vára tartozéka, Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta; 1473: *Beekfalwa* Nádasdi Ungor János birtoka (Cs 2: 11, 12. Cseri). – Su 2: 297.

Berlád BN (1913) < Barla.

Berle ~ Berlő * Te (Temesvár táján) 1356: *Berleu*; 1391, 1425: *Berle*; 1418, 1428: *Berlew* (Cs 2: 27). – Su 2: 297.

Berlistye Kr (Oravicabánya-DNy) 1611: *Berliste* (Pesty: Krassó II/1. 89). 1808: Berlistye (18). 1888: ≈ **KrSzö** Jámi js (Je 240). 1913: Berlistye KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Bârliste, *B*, L 1144: r 1106; n (15). > Berliste = Su 1: 74. 1611–1851. [42 C]

Bermen * Ko (Csucsá táján) 1460: pr. *Nagbermen*, *Kysbermen*; 1496: pr. *Naghbermen*, *Kysbermen*. 1460: Csicssei Vajda és Csicssei-birtokból Bánffy-birtokba kerül (Cs 5: 334).

Bernád Kü (Bonyha-Ny hrs) 1301: t. *Barnad* (Cs). =: t-m magistri Mys *Barnad* vocatam. 1301-ben Désfalva határosa, Mys [: Moys] mester birtoka (Gy 3: 548). 1301: *Bernad*, *Barnad* {ld Bún} (An 1: 92). 1405: p/v. *Barnad*; 1450: p. ≈; 1492: p. *Bernald*; 1502: p. *Barnad*. Vámszedő hely volt s Újvár vár sorsában osztozott. Losonczi ~ L. Dezsőfi, Fejéregyházi ~ Nádasdi, N. Ungor, Báthori, Bethlen-birtok (Cs 5: 869). 1450.IX.1.: L. Dezsőfi László *Barnad*-i részét zálogba adja (KmJkv 890); 1464.IV.30.: *Barnad* L. Dezsőfi id. László részjószága (1671); 1473.IV.26.: L. Dezsőfi Mihály a hűtlensége miatt elvesztett és a királytól Hungor Jánosnak adományozott birtokait: ..., *Barnad* birtokot a maga részéről is átengedi az új adományosnak (2098); 1473.VIII.30.: *Barnad* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1502.XII.13.: *Barnad* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1546.III.23.: Bonyhai Vid deák *Bernald*-i részét fe: Hosszútelki Apollóniának vallja (4877); 1550.VII.2.: *Barnod*-i Nagy Illés korpádi örökjogú részét eladja (5043); 1552.II.10.: Bonyhai Dezsőfi László tiltja a királyt *Bernard*-i része eladományozásától

(5128). **1587**: *Bernald*, ld Bonyha (Dé 36). 1808: Bernárd ~ Bernád, Berhardsdorf (18). 1861: Bernád Kü (7). 1888: ≈ (Bernadie) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 240). 1913: Bernád **KK** vm (Az). & *Bernády György*, Marosvásárhely újjáépítő polgármestere. – Bernadia, Bärnadia > 1909/19: Bernadea, B, L 325: r 283 (19). = Su 1: 74. 1301–1854. – 1974: c. Bahnea {Bonyha kzs faluja} [24 C]

Bernát Cs (a Békás-szorostól É-ra, a Békásba b. o. ömlő Sugó-patak j. p.) 1913: Bernát Csik vm (Az). « {Kisbernát}. – Bernat > Bîrnadu = Su 1: 83. 1913. – 1974: c. Bicaz-Chei {Békásszoros kzs. faluja} [25 B]

Bernold * Za (Világos-DNy) 1332: *sacerdos* de v. *Bernold*, 1335: *Barnad*, 1338: *Bernolt* (Tr). 1449: *Bernolt*; 1464: *Nagberholt*; 1478: *Bernolth* nemesi névben; 1483: *Kisbernoth*, 1487: *Kis Bernold*. Ma Kis-Bernót nevű pusztát találunk Világostól nyd (Cs 1: 727). – Su 2: 301. 1273 Bormow (Tr) {! : Barmó(d) Bi vm. Tovább Györffy 1: 598 adatait is ide veszi} Tr és Cs.

Bernót XVI. századi dicalisokban *Erdősbernoth* alakban Zerind vidékén fordul elő (Cs 1: 727).

Berszászka Szö (Újmoldova-DK, a Duna-parton) 1692: *Besaska*, 1785: *Perschaschka* (Korabinszky > Pesty: Szörényi II. 14). 1808: Berszaszka, (i) Bersaska (18). 1888: Berzászka **KrSzö** Moldovai js (Je 241 & Drenkova és Kozla). 1913: Berszászka KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – 1909/19: Bârzasca, *Berzászka*, & Drencova (Drenkova), Cozla (Kozla), Sirinea (Szirinya), L 2251: r 1515; n, cseh, m, szerb, zs (15). > Berzasca = Su 1: 75. 1692–1913. [54 B]

Bertalan Br {az apostolok egyike nevééről < [Nátánél; Jn 1: 46]; a Kaukázuson túl térített; borzalmas vérténúságot szenvedett. El Greco portréanulmányt festett elképzelt arcmásáról. Toledo, Emlékmúzeum.} **Br** (Brassó-ÉNy 3 km) **XIII.** szd 1. f-ben emelt temploma csak 1417-ben tűnik fel mint a brassói plébános káplánja által gondozott egyház. Környékét ma Ó-Brassónak nevezik (Gy 1: 827). 1808: Bartholomé (14). Hnt. 13: **Brassóbertalan** » Brassó.

Bertény Bi (Élesd-DK, Rév-Ny, a Sebes-Körös b. p.) **1213**: v. *Berceu* [: *Berten*]; 1256: tributum de *Berthem*; 1284: p. ≈, trib., quod in portu Chrysi in *Berthem* exigi consuevit ab antiquo; 1291–4: in *Berten*; 1325: in campo de *Berthen*. 1213-ban a váradi tüzesvas-próbán egy bertényi ember falubelijét: Vendeg feleségét, Benedicta-t bűbájossággal vádolta. Már a tatárjárás előtt a Csanád-nem birtokolta az Erdélybe vezető út körösi révjével együtt. 1256-ban Geregye nb. Pál a révvám felét visszabocsátotta a Csanád nb. Telegdiék őseinek, s a telegdi uradalmat elhatárolták Pál sólyomkői uradalmától. 1291–4 között a falu egy évben 40 kepe tizedet ad a **püspöknek**, a pap pedig 1 unciát fizet. 1308-ban Csanád nb. Tamás fiainak osztozásakor Miklósnak jut. 1325-ben Miklós a jofai Szent Jeromos remetiségnek 10 hold szántóföldet adott a bertényi mezőn, továbbá az újonnan feltárt bertényi vasbányából termelt vasérc tizedét (Gy 1: 599–600). 1257: *Berthem*, 1284: *Berthen*. Vámhely volt (Cs 1: 604). 1808: *Birtiny* h. 1888: ≈ Bi Élesdi js (Je 244). 1913: Bertény Bi vm (Az). – 1909/19: Birtin, *Birtiny*, L 382: r 326; m, zs (21). = Su 1: 80. 1213–1851. – 1974: c. Vadu Crişului {Rév kzs faluja} [21 A]

Bertényfalva Za (Körösbánya-Ny, a Fehér-Körös b. p.) 1439: *Bertenfalva*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 727). 1808: Birtin, Birtú (20). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 244). 1913: **Birtin** Hu vm (Az). – 1909/19: Birtin, *Birtin*, L 506: r 496 (21). = Su 1: 80. 1439–1854. – 1974: c. Vața de Jos {Alváca kzs faluja} [33 B]

Bertonia (Britonia, Várhely) Hu (Hátszeg-DNy) 1315: p. *Brethonia* ~ *Brythonia* in C-u de Hatzak; 1360: Nicolaus f. Joannis de *Britonya*, p. ≈; 1366: p-is Olachalis Brazua ... cca p-em *Britonya* a parte civitatis Hachak; 1377: Nicolaus f. Joannis Rufi de *Brittonia*, p. ≈; 1398: p. *Vorhel*; 1417: portionem ... in ... p-e *Brytonia* a. n. *Warhel* et in p-e Volahalís Brazova. Szláv eredetű neve (*bîrten*) szerint méhészek lakták. 1315-ben István fia Miklós hátszegi bíró panaszolta, hogy e birtokot, amely nagyapjáról: Lekembrat fia Tamásról maradt rá, némely románok (qd. *Olachi*): Dan és Ztonislov kenézek elfoglalták. Károly király Miklós restitúcióját rendelte el. 1360-ban a király Hátszeg vártól visszavéve visszaadja a kiskorú Bertoniai Miklósnak. 1366-ban és 1417-ben még nem volt románok lakta falu, mint a szomszédos Brázova. 1377-ben Miklós itteni

részeit eladta Demsusi Mozana fia Stoyannak. 1398-ban Várhely néven a Hátszegi kerület gyűléshelye. 1417-i oklevél szerint Várhely Bertonia másik neve. *Várhely*, délszláv néven *Gradište*, az ókori Sarmisegetusa romjait jelölte, míg Bertonia a hozzá csatlakozó falu Árpád-kori neve volt (Gy 3: 290). 1315: ≈ István fia Miklós villicus (An 4: 100, 111, 142). 1366: *Brithonya*; 1377: p. *Brittonya* ~ *Bryttonya*; 1475: p. *Brthonia*. 1475: Rákosdi, Várhelyi, Vh. Szabó és Fodor, Brazovai és Vári, D. Mosona, Bizerei és Barancskai-birtok (Cs 5: 76. Bertonia, Hátszeg-DNy, Brazova táján. Etűntnek véli). 1404: *Varhel*; 1429: *Warallia*, *Warhel*; 1436: p. *Warhel* in d-u de Ha. 1516: p. *Warhelfallwa*; 1521, 1514: p. *Warhel*. Damsosi, Morsinai, Árki; Várhelyi, Vh. Szabó, Fekécs és Fodor s más birtokosé, 1524-ben Barcsai Pál részirtokos (Cs 5: 146). 1485.III.9.: Werbőczy Jánost beiktatták *Warhel* felébe (KmJkv 2519); 1505.I.27.: Margaiak kibékülnek *Warhel*-i részük miatt perben (3331); 1536.IV.7.: *Gredysthe* Szálláspataki Szerecsenek közös birtoka (4564-5). 1564: *Gradista* (Ve: Doc. I. 251). 1808: *Várhely* h., *Gradisteu* val. 1861: ≈, Gregyistya Hu (24). 1888: ≈ (Gradistye) Hátszegi js (Je 716). 1913: **Várhely** Hu vm (Az). – 1909/19: Grădište, Vh, ist. Sarmisegethusa, Ulpia-Traiană {!}, L 1067: r 1021; m (84). > 1956: Sarmisegetusa = Su 2: 97. 1398–1854. + 2: 304. Brethonia, 1315 (Tr), 1360–1475 {Csánki nyomán}. [43 B]

Berve (Lotrid) Fe (Gyulafehérvár-K) 1313: t-m **episcopalem** *Lotryd* (Gy). =: Lotryd püspöki föld Gergelyfája hrs (An 3: 522). 1348: v. *Bervey*. 1313-ban a Verezegyház-székesi uradalom határjárásában mint az erdélyi püspök birtokát említik. 1348-ban a püspök 4 itteni telket cserébe ad a Gáldi nemeseknek. Régebbi *Lotrid* neve a népetimológias német *Blutrot* névben maradt fenn (Gy 2: 134). 1808: *Berve* h., *Blutroth* g., *Birges* vel *Bérghin* val. 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ (Blutroth) **AF** Alvinci js (Je 241). 1913: Berve AF vm (Az). – Berghin = Su 1: 73. 1332 **sacerdos** de Bumi, villa Beumi {?}; 1348-1854. [35 A]

Berzava folyó **1256**: a *Borsua* mellett Kalántelek falu (Er I. 222). 1808: fl. Berzava (Stara-), Alt-Bersava Krassó vm (18). – Bírzava

Berzava-csatorna 1808: Berzava Canalis, Berzava tsatornája, Bersawa Kanal Te vm (18). – Canalul Bírzava

Berzava Ar (1808) : Marosborsa.

Berzava * Te (Karánsebes táján) 1489: *Berzowa*. A Karánsebesi kerületben feküdt (Cs 2: 27). – Su 2: 298.

Berzenalja * Hu (Déva-ÉNy, Branyicska-Marosbrettye-É) 1453: p. *Berzenyal*; 1482: p. *Berzenalya*; 1494: p. *Berzenallya*. Barancskai-birtok (Cs 5: 77). – Su 2: 298.

Berzesd Fe (Aranyosbánya-K, az Aranyos j. p.) 1733: Brezesti. 1808: Brezest, Bresesden (27). 1861: Brezest AF (5). 1888: Brezest **TA** Torockói js (Je 258). 1913: Berzesd TA vm (Az). – 1909/19: Brăzești, *Brezest*, L 487: r 450; c, zs (29). = Su 1: 103. 1733–1854. [22 D]

Berzevicza * Kr (Resicabánya mellett) 1598: *Felső-Berzevicza* (Pesty: Krassó II/1. 42). – Su 2: 327. {*Dealul Berjavița* örzi emlékét}

Berzi * Kr (hihetőleg a Berzava vize mentén, Rafna, Resicza táján) XV: *Berzy* (Cs 2: 99). – Su 2: 298. {Bozovics táján, Dalbosfalva mellett}

Berzös * Te (Zsidóvár mellett) 1442: *Berzews* in districtu Lugos (Cs 2: 27). =: ≈; 1470: *Felsev Berzas*; 1505: *Borzos*, 1510: *Borzas*, 1597: *Bozos* (Pesty: Krassó II/1. 73, II/2. 329). – Su 2: 298. {Babsa és Vásáros mellett}

Bese 1. Fe (Segesvár-DNy, b. o. a Nagy-Küküllőbe ömlő Bese-patak b. p.) 1305: v. *Besse*; 1309: *Hericum de Pessendorp*; 1322: p. *Bese*. 1305-ben Becsegergely nb. Apa fiai és Miklós fia Gergely osztózasakor utóbbinak jut. 1322-ben ugyanezek részére az erdélyi vajda megállapítja, hogy a falu nem Kü, hanem régóta Fe vm-hez tartozik. A keresdi dékánshoz tartozó papját 1309-ben Gentilis bíboros a kiközösített szász papok között említi (Gy 2: 196). 1305: ≈ (An 1: 722). 1309: *Henricus Pessendorp*-i **plébános** (An 2: 551). 1493.II.22.: Bethleni Bernát *Beese*-i részét eladja

te: Miklósnak (KmJkv 2846). **1587**: *Bese*, ld Keresd (Dé 20). *Bese* h., *Beschendorf* aliis *Poschendorf* g. 1861: ≈, Besendorf, Bésa FF (3). 1888: ≈ (Besse) **NK** Keresdi js (Je 241). 1913: Bese NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Beşa, *Bese*, *Peschendorf* (*Beschendorf*), L 854: r 207; n, m, c (19). > 1964: Stejărenii = Su 2: 144. 1305–1964. – 1974: c. Daneş {Dános kzs faluja} [36 A]

Bese 2. MT {....} *Bese* Marosszentkirály tartozéka. – 1956: Beşa > 1964: Remetea = Su 2: 75. 1956, 1964.

Besen * **Ar** (Hódos és Bresztovác közt) 1477: *Besen* Solymos vár 5. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 298. {Buşina hegy őrzi emlékét}

Besenyei: Dobokai Besenyei család. KmJkv I. 864, II. 853.

Besenyő XI–XII. századi Magyarországon csaknem száz falu (História, 1982. 4–5. 4). Erdélyben:

Besenyő 1. * **Ar** {?} **1202–1203**: villa tavarnicorum qui dicitur *Bessenew*, nemus de *Beessenew* (Tr). 1213: t. castrum ... *Beseneu*. Az aradi várnépek és várjobbágyok e várföld miatt perbe fogták Csanád nb. Geruasiust. Helye ismeretlen (Gy 1: 173). – Su 2: 298. 1202.

Besenyő 2. (Paganica Villa) Be (Beszterce-DNy) 1332–4: Johannes plb de v. *Paganika*, v. *Paganica*; 1432: in monte *Beseneu* alias *Heidendorff*. Besenyő határörtelep; az ideköltöző németek pogány lakóiról Heidendorfnak nevezték. Papja 1332.I: 1/2 fertő, 1332.II: 16, 1334.I: 4, 1334.II: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 557). 1391: *Franciscus Leuenrod*, **plebanus** in *Pagendorf*, bécsi **diák**, 4 garast fizet (Dn 515). 1468.IV.12.: *Bessenew*-n lakó Páncél Lőrincet (pr) tiltják Cziger prédiüm megszerzésétől (KmJkv 1798). 1494: *Michael Bartolomei* de *Paganica* krakkói **diák**, 3 garast fizet (Dn 1678). **1587**: Paganicensis in auro cuso fl. 15 solvit (Dé 71). 1808: *Besenyő* h., *Hydendorf* g. 1861: ≈, Heydendorf (39). 1888: ≈ (Besenau, Heidendorf) **BN** Besenyői js (Je 241). 1913: Besenyő BN vm (Az). – Beşineu; > 1956: Viişoara {» Beszterce} = Su 2: 247. 1332–1964. [13 D]

Besenyő 3. * **Bi** (Várad-DNy) **1273**: t. *Beseneu*; 1319/XVI: *Besenyő Thelek*; 1374: *Beseneu* cum t. *Besenthelek*. 1273-ban felerészben a váradi **püspök**, felerészben a **káptalan** birtoka. Tartozéka volt Besenyőtelek, mely 1319-ben Pósa, Som és Somogy határosa (Gy 1: 600). 1396: *Bessenew*, *Beseneu* (Cs 1: 604. B a. Bunyitay szerint a szentjogi apátságna is volt egy ilyen nevű birtoka. B b). 1599: *Beseniö* (Kiss 843). A törökkel vívott harcokban pusztult el. 1808: pr. *Besenyő* h. 1888: Kis-Besenyő psz (t) Köröstarján Bi Központi js (Je 420). – Su 2: 298. 1273–1599.

Besenyő 4. * **Csa 1.** (Jára és Egres között) **1230**: in par. Chenad v. *Bessenew*; 1232: m. *Bissenorum* de castro Cenadiense excepte. A Harangod vidékén két Besenyő település volt. **1.** Eredetileg a csanádi vár alá tartozó besenyők faluja, melyet II. Endre Csák nb. Miklós ispánnak adományozott, de 1230-ban a várjavak visszavételekor visszavett. 1232-ben II. Endre újra Miklós ispánnak adta. A tatárjárás után e telep nem szerepel (Gy 1: 848). **1230–32**: *Kysbessenew* (Borovszky: Torontál 96). – Su 2: 359.

Besenyő 5. Csa 2. (Nagyszentmiklós-Ny hrs) 1332: in foro *Byssenorum*; 1333–5: Nicolaus **sacerdos** de *Ensseuis* [!], *Byssenis*; 1345: ad t-s *Byssenorum*; 1369: Bisseni nobiles de *Bessenew*. E helyen régi módon harcoló besenyők éltek, mint erre a helység későbbi neve, Bottalütőbesenyő utal. Jelentős hely (mezőváros), melynek szerdai napon tartott vásárát 1332-ben említik. Papja 1333: 70 báni, 1334. II: 50 báni, 1335: 17 gs 7 báni pápai tizedet fizet. 1345-ben a Csanád nb. Telegdiék tiltakoznak, hogy öröklött birtokaikat: *Veresdub*, *Kocha*, *Demeuar*, *Kengelus*, *Sulumus*, *Keralfaya* ... Besenyő Gergely (a besenyők ispánja) Lajos királytól a besenyők földjéhez kérte kapcsolni, azon jogon, hogy besenyők földje volt. 1369-ben Lajos király a besenyői nemes besenyőket megerősíti Károly királytól kapott következő birtokaikban: *Saap*, *Domerwar*, *Weres Dob*, *Kocha*, *Thompa Valkan*, *Heges Valkan* et *Veg Valkan* iux. *Harangoch* in C-u Chanad (Gy 1: 848. B 2.). 1451.VII.28.: *Nagbeseneu*-i Porkoláb Péter **ü**: Szamosfalva (KmJkv 974). 1484: *Bessenew*, *Bessenew* (Cs 1: 694). 1808: **opp.** *Besenyő (Ó-)* h., *Alt-Beschenova* g., *Stara Beschenova* ill. 1888: Ó-B **Tt** Nagyszentmiklósi js (Je 546). 1913: **Óbesenyő** Tt vm (Az). – 1909/19: Beşenova,

Óbesenyő, L 5921: r 39; bulgár, m, n, zs (19). > Beșenova Veche > Beșenova Mare > 1964: Dudeștii Vechi = Su 1: 212. 1213, 1230 (Tr) {?}, 1333–1964. [30 B]

Besenyő 6. Fe (Balázsfalva-DNy) 1509: *Besenew* (Scheiner). 1620: **Oláhbeseñő** (SzO ... 206; Su). 1808: Besenyő, Funtzendorf ~ Funzendorf (18). 1854: Besenyő, Heidendorf, Beșineu (Su). 1861: Bessenyo AF (4). 1888: Besenyő AF Balázsfalvi js (Je 241). 1913: **Székásbesenyő** AF vm (Az). – 1909/19: Beșinău, B, *Seidendorf*, L 698 r (19). > Secășel = Su 2: 113. 1509–1854. – 1974: c. Ohaba {Székásszabadja kzs faluja} [35 A]

Besenyő 7. Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-K, Maksa-ÉNy 5 km) 1332: *sacerdos* de *Besenczsed*, 1334: *Besenzd*, templomos hely székely lakossággal; 1484: *Besenyw* (SzO I. 253). 1614: Besenyő 48 családfő (Se 44). 1635: Veres János *schola mester* (SzO). 1808: Besenyő, Beschendorf (18). 1888: ≈ Sepsi js (Je 241). 1913: **Sepsibesenyő** Hsz vm (Az). 1968: Maksa faluja. 1969 L 493. – Beșeneu > Beșineu > 1964: Pădureni = Su 2: 29. 1332–1964. [37 D]

Besenyő 8. * Ko 1315: *Bechenyet* Szomordok hrs (Gy 3: 375).

Besenyő 9. Kü (Dicsőszentmárton-ÉK) 1349: p. *Beseneu* (Cs). =: ≈. Besenyők által lakott falu volt. 1349-ben Jövedicsi Jakab fia Pető 1/4 részét eladta 16 M-ért Szentpáli Chepan fiainak (Gy 3: 548). 1414: p. *Bessenew*. 1469: p. *Bessenew*; 1521: p. ≈. Karácsonfalvi, Széplaki, Szőkefalvi, Kecseti, Szentmihályi, Héderfáji Barlabási, Szentpáli, Hosszúaszói, Bolyai, Kerelői, Kasuhi, Bf. Cserényi, Teremi-birtok (Cs 5: 869). 1469.III.3.: Szentpáli István teljes meghatalmazást ad Héderfáji Imrének *Bessenew*-i része kezelésére (KmJkv 1848); 1493.V.23.: Szentpáli István frater, a váradi ferences kolostor lakója *Besenyew* egészbirtokot atyafiúi szeretetből Hosszúaszói Ferencnek és Mártonnak adja (2865); 1497.XI.7.u.: Kecseti Péter *Bessenew*-i részét elcseréli (3035); 1500.XI.8.: Székelykecseti Kecseti Péter *Bessenew*-i részét eladja Héderfáji Barlabásiaknak (3156); 1510.VII.29.: Szavai Angyalló Péterné Cserényi Anna *Bessenew*-i részét eladja Almakeréki Apafi Lénárdnak és fiainak (3565); 1510.X.24.: *Bessenew*-n Széplaki Bordi-örökség Lupsai Lászlóhoz jut (3566); 1523.XI.4.: Nagy András *Bessenew* birtokbeli anyai jussát eladja saját feleségének: Jankafi Zsófiának (3964); 1545: *Bessenew*-i József *deák* eljár Bethlen Farkas nevében (4869); 1549.XI.23.: Glésán János – fe: Barlabási Zsófia és fia: Boldizsár nevében – tiltja Barlabási Farkast attól, hogy *Besenyew* birtokot elidegenítse Barlabási János csanádi püspöknek (4974); 1553.XII.18: *Bessenew*-i Józsa *deák* tiltja a Csígedieket *Besenyew* határán lévő szántói, szénafüvei, erdői elfoglalásától és elidegenítésétől (5258-9). 1587: *Bessenew*. – C. Pr: fl. 24. A: fl. 8 (Dé 35). 1808: Besenyő (Búzás-) (18). 1861: Búzás-Besenyő Kü (7). 1888: B-B (Besineu) **KK** Radnóti js (Je 263). 1913: **Búzásbesenyő** **KK** vm (Az). – Beșineu > 1909/19: Beșinău, Bb, L 1050: r 295; m, c, zs (20). > 1964: Valea Izvoarelor = Su 2: 228. 1349–1964. [23 D]

Besenyő 10. * Sza (Reszege-D) **X–XI.** századi település; korán elpusztult. 1303: villa *Beseneu* (Tr). 1316: *Kysbesenew* Reszege határosa (An 4: 290). 1366: *Beseneu*, 1417: *Bezenew* Reszegiek pusztája. A Petri és Reszege határában fekvő *Beseny-tag* őrzi az idegen népelem betelepítésének emlékét (Maksai 117). – Su 2: 298. 1363. + Su 2: 359. 1316–1417.

Besenyő 11. Sző (Herkulesfürdő-D hrs) 1540: *Pechenezska*, 1690–1700: *Pecsenicska* (Pesty: Szörény II. 439). 1808: Pecsinyeska, (i) Pecsinyeshka (125). 1888: Pecsinyeska **KrSző** Orsovai js (Je 571). 1913: **Csernabesenyő** KrSző vm (Az). – 1909/19: Pecenișca, *Pecenyaska*, L 676: r 644; n (132). = Su 2: 32. 1540–1913. – 1974: Pecinișca » Băile Herculane {Herkulesfürdő} [55 A]

Besenyő 12. Te (Temesvár-ÉNy) 1333: {*sacerdos*} de *Ersenis* [: *Besenis*], 1334: *Berzenez*, de *Beseno* (Tr), ez is templomos hely magyar lakossággal. 1494: *Nagbeseny*e e vármegyei nemes előnévben; 1498: *Bessenew* (Cs 2: 27). 1808: Bessenova ~ Újbeseñő, Neu-Beschenowa, (i) Beshenova (19). 1888: Új-B Te Kpi js (Je 701). 1913: **Újbeseñő** Te vm (Az). – 1909/19: Beșenova-nouă, *Újbeseñő*, L 2857: r 78; n, m, c (19). > 1964: Dudeștii Noi = Su 1: 212. 1333–1964. – 1974: c. Becicherecu Mic {Kisbecskerek kzs faluja} [31 D]

Besenyőd * **Ar** (Vinga-ÉNy) 1235: *Besenyöd* (Márki II/1. 194). – Su 2: 298.

Besenyőpatak > Besenpatak Fo (Fogaras-Ny, az Olt b. p.) 1529: *Bezenbach* (Su). {1608 u.} Báthory Gábor Gyalu tartozékainak visszaváltásakor Alsóárpás és *Besenpatak* fogarasföldi jószágokat átengedte Kápolnai Bornemisza Zsigmondnak (Gyalu XVIII). 1637: *Bessymbak* (Makkai 482) I. Rákóczi György birtoka. 1723.IX.20.: *Besenbach*. III. Károly adományából a **G. Kat. Püspökség** birtoka (Rátz § 121). 1733: *Besimbách*, 1750: *Besimbach*, 1761: *Bessenbach*. 1808: Bessenbák, Bessenbach, Besinbák (19). *Bessenbich* (szász nevéből) > Besinbák > Besimbák. 1861: Bessimbák Fo (25). 1888: Besimbák (Besenbach) Alsóárpási js (Je 241). 1913: Besimbák Fo vm (Az). – 1909/19: Beşimbac, *B*, *Besenbach*, L 543: r 507 (19). > Olteţ = Su 2: 15. 1529–1854. – 1974: c. Viştea {Alsóvist kzs faluja} [36 C]

Beszna * Te (Karánsebes táján, Perestyén mellett) 1447: *Besna* in districtu Sebes in comitatu Themess; =: *Beesna* in districtu Sebes; 1495: *Besne* in districtu Karansebes (Cs 2: 27). 1447: *Besna*, *Beesna*; 1537: *Bezna* (Pesty: Szörény II. 15). – Su 2: 298.

Besznijófalva * Uh (Korond-D, Székelypálfalva mellett) 1455: *Bezznijofalwa* (SzO I. 169). – Su 2: 299.

Besztegnő * Za (Sámolykeszi mellett) 1429, 1453: *Beztegnew*. Sámoly-Keszi, Apáti sorában említik (Cs 1: 727). – Su 2: 299.

Beszterce 1. folyó a Sajó j. o. mellékvize. 1243: aqua, t. *Byztricia* (Gy). 1243: ubi *Byztricia* cadit in Sayow (Besztercénél); 1288: a *Bezterche* folyó mellett Zenthandreas {Szentandrás} nevű föld (Er I. 196, 441)

Beszterce 2. Aranyos-Beszterce – 1808: *fluvius* Bisztra (Arany-), Bisztricz ~ Goldene-Bistra BSz (20). – Bistriţa Aurie

Beszterce 3. Aszú-Beszterce – a Beszterce mellékága

Beszterce 4. Békás-Beszterce – az Aranyos-Beszterce a Békás beömlésétől.

Beszterce 5. Kis-Beszterce folyó 1808: *fluvius* Beszterce (Kis-), Klein-Bistritz Csikszék (19). – Bistricioara

Beszterce 6. Do>Be 1. (Dés-K, a Beszterce folyó völgyében {XII.2.f. települt város} 1241-re {1250 k.} : in **oppido** quod *Nosa* dicitur; =: in civitate, que vocatur *Nosen*; 1243/344: aqua, t. *Byztricia*; [1264 k.]: in *Bisterka*; 1264/Pp: v-s et t-s *Bistiche*, Rodona, Zolosim et Querali (Gy); =. IV. Orbán pápa inti IV. Béla király fia: Istvánt: adja vissza anyjának e régtől fogva királynéi falvakat és földeket (Er I. 248). Beszterce szászokkal való betelepítését a XII. szd második felére vagy legkésőbb a XIII. század elejére tehetjük. 1241-ben már jelentékeny város; a tatárok elpusztítják. 1243-ban Sófalva (Do vm) határjárásában [a több helységet magában foglaló Beszterce földet említik. Királynéi birtok.

1268: **Ferences rendház** A Ferenc-rend erdélyi jelenlétének első említése. Györffy (1: 559. tk; 558 és 560) 1316-ból adatolja.

1274, 1279: Beszterce és Radna közös ispán igazgatása alatt; ezután csak besztercei ispánt említenek (Gy 1: 553).

1285: **Ispotály** (Gy 1: 559. tk.). [1285] (Gy); [1285 u]: (Er I. 417, 420). 1295: capellano magistri hospitalis de *Byzterce* (Gy; Er 541).

1286: IV. Lad: cives nostri de *Byzturche* (Gy).

1289.VII.22. (Waradini): IV. László király megengedi a tatárok pusztítása miatt lerombolt *Byzturche* polgárainak, hogy adójuknak csak harmadát fizessék meg (Er I. 446). 1290: IV. László a ≈-i polgárok kérésére megerősítve átírja adójuk kétharmada elengedéséről kiadott oklevelet (Er I. 458). 1291: III. András király a ≈-i polgárok kérésére megerősítve átírja IV. L 1290-es privilégiumát (Er I. 469).

1291–2: Radnai Miklós comes és te: néhai Benedek comes gyermekei *Bysterche*-i házukat fele-fele részben megosztották (Er I. 500).

1309: **Domonkos rendház** 1309: fr. Cristianus prior Predicatorum de *Bysterci* ~ *Bysterce* (Gy). 1309.I.8.: Christianus *Bystrice*-i domonkos perjel szentszéki követi utasítás egyik címzettje (An 2: 551); 1309.IV.5.: Uő Alvincen harmadmagával tanúkihallgatást tart (599).

1309: *Bextriz*a seu *Neusna*. Ottó király egykor itt időzött (An 2: 683).

1310: László erdélyi vajda elismeri Károlyt királynak; visszaadja a *Bysterce*-i és szebeni ispánságokat (An 2: 863).

1330: Károly király a besztercei polgárokat és telepeseket az egész székkal együtt kiveszi a vajda bíraskodása alól, s közvetlenül a király vagy a királyné joghatósága alá rendeli.

1332–5: Ebyrhardus **plebanus** de *Bistricia*, Johannes **plebanus** de *Bystricia*. 1332 I: a város plébánosa 1 finom ezüst fehérvári M pápai tizedet fizet; utóda 1333: összes jövedelmének fele után 9 + 8 finom ezüst besztercei M-t fizet (Gy 1: 557-560).

1380–1410: **Besztercei Szójegyzék**. 1316 magyar szót tartalmaz, részben katonai tárgykörből. 1891-ben fedezték fel, a vármegyei levéltárban (MTA Kt).

1440.VI.16.: Brassói lakosok *Bystricia*-n kapott régi pénzzel Kolozsvárra jöttek, hogy újra váltsák (KmJkv 249); 1441.VIII.24.: *Bistricia*-i lakos Kalmár Tamás (351); 1448.VIII.5.: Torockai Péter tiltakozik amiatt, hogy Gyulai Erdélyi György felesége jogtalanul elfoglalta az anyja halálával Besztercén (in civitate *Bystriciensis*) reá szállott házat és telket (633); 1449.III.1.: Herepei Márk erdélyi alvajda a Kolozsmonostori konventhez: Tartson vizsgálatot Georg ötvös, *Bistricia* város egykori polgára panaszában (659); 1450.V.11.u.: *Bystricia*-i Farkas András eljár Lekence királyi birtok hospesei és lakói nevében (825); 1451.IX.24.u.: Swarcz Ladislaus *Bystricia*-i polgár fe: Katharina (985); 1451.X.16.: *Bystricia* város bírāja: Hertel Peter (989).

1453.II.1. V. László király a kormányzóságról lemondott Hunyadi Jánosnak Beszterce örökös grófja címet adományozza.© 1453.XI.9.e.: Hunyadi János (m) *Bistricia*-i örökös ispán (KmJkv 1111);

1459.VII.9.: Szentiványi Székely Mihály és Héderfáji István besztercei ispánok (1364).

1459.IX.9. Szilágyi Mihály visszakapja a besztercei grófságot.© 1460.XII.15.: Horogszegi Szilágyi Mihály (m) besztercei (*Bistriciensis*) örökös ispán (KmJkv 1493).

1465.III.27.: Mátyás király a besztercei grófi cím eltörlésével Beszterce városát visszahelyezi régi szabadságjogaiba.©

1467.XI.3. Mátyás király felszólítja Erdély nemességét, hogy ne akadályozza a jobbágyok Beszterce városába és környékére költözését.©

1470.II.21. Mátyás király meghagyja az erdélyi vajdáknak és alvajdáknak, hogy hivatalnokaikat távolítsák el Beszterce városából.©

1501.IV.26.: Szentgyörgyi és Bazini Péter országbíró, erdélyi vajda és székely ispán a kolozsmonostori konventhez: A besztercei **Szűz Mária-kolostor** apácáit vezessék be Szentmihálytelke {Mezőszentmihály} egészbirtokba (ama rész kivételével, amelyet Farkas Tamás korábban Bongárti Porkoláb Demeternek adományozott), továbbá a falu alatt dél felé fekvő *ZenthMyhalthelkyTho* nevű halastóba és a rajta levő háromkerekű malom két részébe (3187); 1501.V.13.: Széplaki Kajtor Gergely vajdai ember és a konvent tanúbizonyossága: Pál frater pap a besztercei Szűz Mária-kolostor apácáit IV.28-án beiktatta Szentmihálytelke egészbirtokba (3195). Sok adat még KmJkv I. 864, II. 853.

A XVI. században erődítések védték, 13 tornyának őrizetét 14 céh látta el. Iskolája, 6 temploma, 3 kolostora, 1572-ben könyvkereskedése is volt. A város alkalmazottai között festőről, szobrászról is említést tesznek. A mesteremberek között akadtak a hangszerek javításához is értők. A város

zenészei jó hírnévnek örvendtek; több alkalommal is kölcsönözték a városi tanácstól egyik-másik muzsikust (Benkó A.: *Levéltári adalékok Beszterce XVI. századi zenei életéhez* {1568–1599-ből való 7 levél.} NyIrK 1977.2.202-205).

1517: judex Valentinus Kuglar vallomása említi: Ego misi cum eiusdem [ti. felsőbb hatóság küldötteivel] honestum Michaelem Sartorem juratum civem et Blasium Schowago notarium publicum, qui bene in arte calculandi sunt instructi. Szabó Mihály esküdt azt vallja: legnagyobb rendben találta Stephanus notarius számadásait. (Program Sässsburg 1889/90. 35.)

1537: a tanítói fizetés 80 forint.

1550-es évek: Dávid Ferenc a besztercei latin iskola rektora.

1552: Beszterce harmincadhivatalát 200 aranyforintért adták bérbe. A keleti kereskedelem hanyatlása miatt 1562-ben csak 70 Ft-ra teszik, s 1574-ben is legtöbb 100–120 Ft-ra (Barta: *Er.fjs.* 204).

1587: Bistriciensis argenti marcas 16 solvit (Dé 71).

1602.II.2.: Basta generális ostrom alá veszi a Báthorynak hódolt Besztercét; II.24. Beszterce város megadja magát Bastának.©

*1785: gr. *Teleki Ferenc* költő és matematikus (–1831, Paszmos).

1808: **c. l. r.** *Besztercze* h., *Bistriz* oder *Nösen* g., *Bisztricziu* val. 1861: ≈ sz. kir. v., Bistriz Be (39). 1888: ≈ (Bistriz, Bistritia) sz. kir. vs, **BN** vm és a Besenyői js szh; ház 1161, L 8063 (Je 19, 242). *1893: *Daday Loránd* író (–1954, Dés). 1913: Besterce BN vm (Az). # A. Berger, E. Wagner: *Urkunden-Regesten aus dem Archiv der Stadt Bistriz in Siebenbürgen 1203–1570*. I. Köln – Wien 1986. – 1909/19: Bistrița (Târgu-roșu), *Besztercze*, *Bistriz (Nösen)*, L 12 081: r 3753; n, zs, m (21). 1926: Bistrița; > Bistrița = Su 1: 81. 1264–1854. # M. Dan, S. Goldenberg: *Bistrița în secolul al XVI-lea și relațiile ei comerciale cu Moldova* (StUBB Hist. 1964. f. 2). [14 C]

Beszterce 7. Besztercei káptalan 1587: Capitulum Bistriciense. – Hozzá tartozott ekkor és dézmát adott: Bistriciensis, Paganicensis {Besenyő}, Hospitalensis (71/4: Meghatározhatatlan, talán a besztercei ispotályegyház.) {Lehet azonban Alsóaldorf is. Ld. ott.}, Czittmany {Csépan}, Terpen, Magnus Demeter, Pentek {Pinták}, Latina superior {Felsőaldorf}, Jad, Arida Bistricia {Aszúbeszterce}, Vinda, Zolna, Nova Villa {Felsőszászújfalú}, Bwdak, Malom Arok {Malomárka}. Ld külön-külön (Dé 71). 1589 in festo Martini honorabiles dom. Henrici pastor ecclesiae Sancti Joannis, item Jacobus Pimius [!] ecclesiae Magnae Villae pastor ex capitulo Bistriciensis administraverunt argenti puri marcas 20, pisetas 20 [!] (Dé 75).

Beszterce 8. Beszterce-vidék Bistrizer District ~ Nösnerland. Besztercevidéke, Királyi és Radna (Gy 1: 551-565). Besztercevidéke s a vele egybeolvadt Királyi kerület eredetileg Do vm-hez, Radna pedig BSz-hoz tartozott. A Havasok felé eső K-i részeiken – a Nagy-Szamos, Sajó, Beszterce, Budak és Lekence patak völgyében – az itt talált szlávásra jelentékeny magyarság telepedett, majd német telepések jöttek; az országból kivezető besztercei útvonalon besenyő határörtelep, a Sajó partján XI. századi bajor telep (Bavarica villa – Németi) létesült (Gy 1: 553-5).

1317: János magister *Bezterce*-i, kolozsi és kolozsvári comesre bízza Károly király a szabad állapotúak biztonságos megtelepedését {ld Cente} (An 4: 408).

1332–5: Beszterce-vidék egyházas helyei: 2 Aldorf, Besenyő, 2 Beszterce, Budak, 2 Demeter, Dipse, Fehéregyház, Jád, Lekence, Malomárka, Nagyfalú, Németi, Péntek, Szentgyörgy, Szentiván, Szépnýr, Törpény, Újfalú, Vermes, Vinda, Zselyk, Zsolna. Nigua {?}.

1861 XXVI. **Beszterczevidék.** Gyűléseit tartja Besztercén (a 39. lapon felsorolja 23 helységét. Ezeknél a vidék jelzése Be).

Berger A.: *Volkszählung in den 7 und 2 Stühlen, Bistrizer und Kronstädter Distrikte vom Ende des XV. und Anfang des XVI. Jahrhunderts* (Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. Hst. 1894. nr. 5-6).

Beszterce-Naszódvármegye járásai (Je 19-20): 1. Besenyői (székhelye: Beszterce), 2. Jádi (Be), 3. Naszódi, 4. Óradnai járás.

Beszterce 9. Do>Be ld. Aszúbeszterce.

Béta Uh (Székelyudvarhely-DNy) 1566: *Beta*, 1567: *Betha* (SzO II. 199, 222). 1614: Béta 17 családfő. 1808: Bétha ~ Béta (19). 1861: Béta Uh (27). 1888: ≈ Uh Udvarhelyi js (Je 242). 1913: Béta Uh vm (Az). 1974: **Római katolikus** új templom. – Beta = Su 1: 75. 1566–1854. [37 A]

Betfalva Uh (Székelykeresztúr-K hrs) 1566: *Betfalva* (SzO II. 209). 1614: 39 családfő. 1808: Béthfalva (19). 1861: Bethfalva Uh (27). *1883: *Tompa László* költő (–1964, Szuh). 1888: Betfalva (Bethfalva) Uh Székelykeresztúri js (Je 242). 1913: Betfalva Uh vm (Az). – 1909/19: Bitfalău, *Bf*, L 518: r 26; m (21). > Betfalău > Betești = Su 1: 75. 1566–1854. – 1974: c. Mugeni {Bögöz kzs faluja} [36 B]

Betfia Bi (Félicsfürdő-DK hrs) 1552: *Beethfya* (Jakó 212). 1808: Bettfia, Bittfia (19). 1888: Betfia Bi Központi js (Je 242). 1913: Betfia Bi vm (Az). – 1909/19: Betfia, *B*, L 407: r 398 (20). = Su 1: 75. 1552–1851. – 1974: c. Sínmartin {Váradszentmárton kzs faluja} [20 B]

Bethlen {1219: *Bechleem* szn. VR 81} **BSz** vár és mezőváros (Dés-ÉK, a Nagy-Szamos b. p.) 1305: *Bethlem, Bethlend*. Apafi-birtok (An 1: 722). 1334: **sacerdos** de *Bethlem* (Tr), egyházas hely magyar lakossággal. Utóbb Bethlen-birtok. 1430.IV.13.: *Bethlen*-i János fiai: Miklós, Gergely és Antal *Bozkuth* prédiom használatát tiltják (KmJkv 62); 1437.I.13.k.: Diódi Mihály nyilatkozata *Bethlen*-i János fia: Miklós és fe: István fia Jakab leánya: Anna ellen a Péterfalva, Panád, Iklód és Böstelke birtok nekik elzálogosított részei felől (87); 1439.II.14.: *Bethlend*-i János fiai: Miklós és Gergely Boncnyíres használatát tiltják (121); 1439.II.25.: Nyíresiek tiltják *Bethlen*-i Miklóst, Gergelyt és Antalt Nyíres, Mányik és Móric birtokbeli részeik használatától (127); 1461.VI.4.: *Bethlen*-i Gergely özvegye: Kusalyi néhai id. Jakcs László leánya: Adviga *Bethlen*-i lakóházánál **üv** (1560); 1482.V.16.: *Bethlen*-i néhai Márk fia: Miklós apja keresdi kúriájának Segesvár felőli őt illető felét elcseréli te: Lestah-hal ennek apjuk *Bethlen*-i házában lévő Dés felőli felerészéért (2363). Sok adat még KmJkv I. 865, II. 854. **1587: Bettlen Fwzes.** – E: fl. 16, A: fl. 8 (Dé 51. 5. j. Fűzes – ha nem elírás a bethleni uradalomhoz tartozó Füge helyett – talán az a jobbágyoktól is lakott sziget, melyen Bethlen vára épült. Vö. Kádár II. 166-8). 1808: Bethlen, Bethlanu ~ Bekleán (19). 1861: ≈ BSz (17). 1888: Betlen (Bethlen, Beklánu) **SzD** Bethleni js szh, 1888: ház 362, L 1760 (Je 242: & Jeruzsálem telep). *1891.VI.1.: *Székely Béla* újságíró, író, pszichológus (–1955, Buenos Aires, Argentina). 1913: Bethlen SzD vm (Az). – 1909/19: Beclean, *B*, L 2730: r 1127; m, zs, c (17). = Su 1: 66. 1235–1913. [13 D]

Bethlenegres BSz (Bethlen-DK hrs a Sió b. p. közelében) **Egres 1.** 1408: *Egres*, 1576: **Olah-Egres**, 1577: *Also-Egres* (Kádár III. 395). A Bethlenek és mások birtokolták. 1482-ben moldovai románokkal telepítették be. A XVI. században még magyarok is lakták. 1658-ban elpusztult. 1733: Egres. 1808: Egres (Alsó-), Egresu de dzsosz (48). 1861: A-E BSz (17). 1888: ≈ (Agrisu de josu) **SzD** Bethleni js (Je 203). L 1910: 200 (r). 1913: **Alsóegres** SzD vm (Az). – 1909/19: Agrișul-de-jos, *Ae*, L 207: r 203 (4). – Agrișul de Jos = Su 1: 27. 1408–1854. {1808: Egresu ...} [13 D] 1941: Felsőegressel egyesítve: Bethlenegres. **Egres 2.** (Bethlen-DK, Ae-DNy hrs) 1364: *Egrus*, 1484: *Egres* (Kádár III. 399). 1493.II.22.: Bethleni Bernát *Egres*-i részét eladja te: Miklósnak (KmJkv 2846); 1530.V.31.: *Egres* Somkeréki Erdélyiek birtoka (4300); 1537.X.27.: Bethlen Farkas *Egres*-i részét cserébe adják darlaciért (4622); 1553.XII.9.: *Egres* Somkeréki Erdélyiek birtoka (5248). 1808: Egres (Felső-), Egresu de szusz (48). 1861: F-E 2 BSz (18). 1888: ≈ (Agrisu de susu) **SzD** Bethleni js (Je 320). 1913: **Felsőegres** SzD vm (Az). – 1909/19: Agrișul-de-sus, *Fe*, L 137 r (4). Agrișul de Sus = Su 1: 27. 1364–1854. [13 D]

Bethlenfalva Uh (Székelyudvarhely mellett) 1504: *Thomas de Betlenfalua* bécsi **diák** (Dn 2349). 1505.XI.20.: Az udvarhelyi székely nemzeti gyűlés által választott bírák közt *Bethlenfalwa*-i Péter (SzO VIII. 220). 1614: Bethlenfalva 45 családfő (Uh 52). 1808: Bethlenfalva (19). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Udvarhelyi js (Je 242 & Felső-Siménfalva psz). 1913: **Székelybetlenfalva** Uh vm (Az). « Siményfalva. – 1909/19: Betlenfalău, *Bf*, L 865: r 12; m (20). > Beclean = Su 1: 66. 1505–1913. » Odorheiu Secuiesc {Székelyudvarhely} [37 A]

Bethlenháza KrSzö (Lugos-ÉÉK, a Béga j. p.) 1883: *Bethausen* (H). 1888: Bethlenháza KrSzö Béga j. js (Je 242). 1913: Bethlenháza KrSzö vm (Az). – 1909/19: Becliza, *Bh*, L 1020 n, m, r {!} (17). > Betlenhaza > Betlinești > Bethausen = Su 1: 75. 1883, 1913. [32 D]

Bethlenósi * Za : Ősi.

Bethlentanya SzD 1913: *Bethlentanya* Szeszárma falu tartozéka (Su). – Becleanul Mic > Beclenuț = Su 1: 66. 1913. – 1974: » or. Beclean {Bethlen város része} [13 D]

Bethlen-előtagú hs alább: Keresztúr, Körtvélyes, Szentmiklós.

Beti Ar (?) **1278**: *Beti*. Pál bán, Solymos vár ura, Beti földet a solymosi egyházra hagyta (Gy 1: 185. Solymos).

Betlen Fo (Fogarás-Ny hrs) **1235.XI.13.**: *Bethleem* prépostja és a csanádi prépost pápai utasításra eljár az erdélyi püspök panasza ügyében (Er I. 180). 1509: *Bethlen* román település volt, s az itteni jobbágyságok szolgálat tekintetében a fogarasi várhoz tartoztak (Binder). Szászok idetelepítéséről rendelkezett 1533.V.20.: Majláth István erdélyi vajda, 1576.III.14-én Báthory István fejedelem; 1579.I.1.: Petrichevich Horváth Kozma, ezt 1610.III.13-án Báthory Gábor fejedelem megerősítette (1714.V.1-i áí Fogarasi Ref. lt); 1617.VI.11.: Bethlen Gábor fejedelem privilégiuma (Uo.). 1632: Bettlen (Makkai 463) I. Rákóczi György birtoka. Szász papok működtek itt az 1810-es évektől. Két bírója volt: szindia román bíró, folnagy szász bíró (Binder). 1808: Bethlen, Badlinen, Bekleán ~ Beklán (19). 1861: ≈ Fo (25). 1888: Betlen Fo Fogarasi js (Je 242). 1913: Betlen Fo vm (Az). # Binder P.: *Bethlen*. Közös múltunk, 1982. 183. – 1909/19: Beclean, *B*, L 1140: r 1115 (17). = Su 1: 66. 1509–1913. [36 D]

Betlenfalva * Za (Borossebes-ÉK, Ignafalva mellett) 1553: *Betlenfalva* (Márki II/1. 224). – Su 2: 198.

Béz * Csa (Palota, Törösd és Kökényér között) **1247**: t. nobilium de *Beez* ~ *Bez*; 1296: c. Nic. dictus Turnus una cum f-is suis Mich-e et Bez vocatis de *Bezy*; 1332: p. *Beez*. 1338: ≈, **eccl. lapidea in honore S. Johannis ewangeliste**. A Csanád nb. Béziek öröklött birtoka. A Béziek 1247-ben Palota szomszédai, s e földet 1296-ban telepítésre bérbe is veszik. 1329-ben Rudan-i Csanád fiaival együtt Béz birtok Törösd és Kökényér felé eső felét a Szent János evangélistáról nevezett kőtemplommal és tartozékaival (t. ar., pisc., loc. sess., patronatus eccl-e et 1/2 totius slave *Palataerde iuxta fl-m Morus*) együtt 100 M-ért eladják a csanádi prépostnak és a temesi esperesnek, akiktől 1332-ben Bézi Mihály nővére: Gyálai Demeter özvegye: Anna, és leánya, Klára 50 M-ért visszaváltja (Gy 1: 849). – Su 2: 296.

Bez d * Te (Csávós mellett) 1333: **sacerdos** de *Beesd*; 1334: *Besd*, *Bez d*; 1335: *Desd* (Tr). 1462: *Bez d* a Berekszói Hagymás-birtokok sorában (Cs 2: 28). – Su 2: 295. 1333, 1334, 1335.

Bezdedtelek Do (Hidalmás-ÉK) 1336: p. *Bezdidtelek*; p. *Bezdidteluk* ~ t. *Bezdidteluky* (Gy 2: 60). 1525.X.24.: *Bezded* (KSz) Somi Gáspár birtoka (KmJkv 4122); 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Bezded* birtokbeli része negyedét férjének köti le (5299). 1808: *Bezded* h., *Bezdedu* val. BSz 1861: ≈ BSz (17). 1888: ≈ **SzD** Csákgorbói js (Je 242). 1913: Bezdedtelek SzD vm (Az). – 1909/19: Bezded, *B*, L 888: r 866 (20). = Su 1: 76. 1336–1913. – 1974: c. Gîrbou {Csákgorbó kzs faluja} [12 D]

Bezdin monasterium (Pécska-D) 1808: *Bezdin* monasterium Te XXI Y 43 (19). – 1909/19: Bezdin, mănăstire, v. Munar.

Beznik Kü ld. Abosfalva (Gy 3: 548).

Beznye 1. Bi 1. (Várad-K, a Királyhágó Ny-i oldalán, a Sebes-Köröstől É-ra) 1406: *Alsobeznye, Felsewbeznye, Papbeznye, Domokusbeznye* (Jakó 212) a sólyomkői uradalom része. 1450 után Venterek birtoka. 1475: *Bezne* (Jakó 212). 1500.XII.21.: *Harumbezne* Venter-birtok, ld Bátor (KmJkv 3162). 1532: I. János király megnemesítette és a Királyhágó őrizetével bízta meg az itteni birtokosokat, így a falu a báródsági nemes kerület része lett. A hódoltság alatt elnéptelenedett, 1715 után újratelepült. 1808: Beznye ~ Böznye (19). 1888: ≈ Bi Élesdi js (Je 243). L 1910: 1765 (r), 1992: 1600 (Le). 1913: **Báródbeznye** Bi vm (Az). – 1909/19: Beznea, B, L 1683: r 1654; zs, m (20). > 1964: Delureni = Su 1: 196. 1406–1964. > 1974: Delureni c. Bratca {Barátka kzs faluja} [21 B]

Beznye 2. * Bi 2. (Várad-K, a Királyhágó Ny-i oldalán, a Sebes-Köröstől É-ra fekvő Beznye mellett) 1406: *Damokusbeznye* (Jakó 212). – Su 2: 315.

Bezsán 1. Hu 1. (Déva-ÉNy, Marosnémetivel szemben, a Maros j. p.) 1330: v. *Besen* ~ *Beseen*. Hermán nembeliek birtoka; az 1330-i osztozáskor fele Dénes fia Lászlónak [a Lackfiak őséne] jut; másik fele Máté fia László és Péter fis András birtoka (Gy 3: 290). 1468: p. *Boson*; 1506, 1510: p. *Bessanfalwa*; 1518: p. *Beesan*; = p. *Besan*. 1333-ban (!) Hermán nz-beli László magisternek, a Kerekegyházi Laczkfiak őséne jutott. Bo(z)son (1468): Illyei Dienesieké; Bezsánfalva (1506, 1510): ☿Hunyadvár tartozéka; Bes(z)án (1518): vsz szintén Hermán nemzetségbeli Kajáni Dánieltől kerül a Beregszói Hagymások és Forgácsok birtokába (Cs 5: 77). 1473.VIII.30.: *Bosol* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1533.XII.17.: Galacziak kiegyeznek Németiekkel több birtok, köztük *Besan* felől (4433-6); 1536.I.19.: *Besom* Németi Nemesek részirtoka (4552). 1808: *Besany* vel *Beszany* [: *Bezsany*] h., *Bessendorf* g. 1861: Bezán Hu (20). 1888: Bezsán Hu Dévai js (Je 243). 1913: Bezsán Hu vm (Az). – 1909/19: Bejan, B, L 422: r 421 (17). = Su 1: 67. 1330–1854. – 1974: c. Şoimuş {Marossolyos kzs faluja} [33 D]

Bezsán 2. Hu 2. (Tirnovicza hr: Bezsán tanya) 1434: p. *Besen*. 1516: p. *Besanfalwa*; 1519: p. *Kysbesan*. Barancskai-birtok (Cs 5: 77. Bezsán). 1913: **Bezsántelep** Hu vm (H). – Bejan-Tirnăvița = Su 1: 67. 1434–1956. + Su 2: 298. 1434, 1516, 1519 (!). [33 D]

Biallak * Te (Temesvár-DNy, Ivánd mellett) 1400: *Byallak*. 1761. tk: *Bianlak* Ivánd mellett (Cs 2: 28). 1761: *Bianlok* (Borovszky: Torontál 57). – Su 2: 306.

Bibarcfalva (< kun *Bibars* szn: 'úr-párduc', Rásonyi 150; Bibarc ~ Biborc szn; < Tiburc vára; romjai a Várhegy tetején. JJ) **Uh** (Barót-ÉK 5 km) XIV. szd: Szent László-legenda falképen (1972: Vígh István restaurálta). 1332: *Bybouch* [: *Byborch*]; 1333: *Byborch* (Su; JJ). Templomos hely székely lakossággal. 1567: *Bijbarchffalwa* (SzO II. 219). 1614: 41 családfő (SzO). 1808: Bibarczfalva (19). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Homoródi js (Je 243). 1913: Bibarcfalva Uh vm. # Janitsek J.: *Bibarcfalva helynevei* (1957) (NyIrK 1970. 2). 1968: Barót faluja; 1969 L 931. A 617 m magas Várbükk hegyen tojásdad alakú "földgátony": Tiborc (ritkábban Biborc) vára. A néprege szerint tündérvár, Orbán Balázs: pogányvár. Újabb nézet (Aluta, 1978) kora középkori várnak tartja (Kisgyörgy Z., MeTü, 1978.dec.23.). Nevezetes borvize. – Bibartfaläu > Biborteni = Su 1: 77. 1332–1854. [37 D]

Bideskút * KSz (Bőnye határában) 1449.IV.3.k.: Bőnyei *Bywdeskwthy* Jánosné Vervölgyi Márta (KmJkv 678); 1459.X.4.: *Bewdeskwth*-i Mihály **deák ü**: Béltek (1376); 1459.X.4.: *Bydeskwthy*-i Kun Bálint, Mátyás, Mihály, Tamás, László és György ügyvédekéket vallanak, köztük *Bydeskwth*-i Mihály deákot is (1379); 1459.XII.14.: *Bydeskwth*-i Mátyás, *Bydeskwth*-i Mihály deák **ü**: Kusaly (1408); 1461.III.23.e.: *Bydeskwth*-i László ld Aranyosalja (1521); 1474.I.17.: *Bydeskwth*-i néhai Kun János gyermekei: Tamás, László, Miklós, Margit, s Tamás gy: György, Erzsébet és Orsolya Szilágyszegiektől megkapják a Szilágyszegen és Szakácsiban visszaszerzett zálogos rész felét (2127); 1489.V.18.: *Bydeskwth*-i László és Miklós **ü**: Szilágyszeg (2698); 1492.VI.12.: *Bydeskwth*-i László, Miklós és testvérük: Mihály, a váraljai plébános, még Mátyás király idején kedvező ítéletet szereztek szilágyszegi és Hadaháza prédiumbeli részeikre; most perújításra idézik őket (2795); 1552.I.25.: *Bydeskwthy* Tamás **deák** fogott bíró Kusalyi Jakcs Mihály birtokügyében (5120).

Adatok még KmJkv I. 865, II. 854. 1452: *Bydeskwth* (Zichy IX. 317). 1487: ≈ Bőnye határjárásában tűnik fel (Cs 1: 552). 1524–1549: ≈ (Petri III. 124). – Su 2: 305. 1452–1549.

Bidirest * **Kr** (Bégamonostor mellett) 1598: *Bidirest* (Pesty: Krassó II/1. 49). – Su 2: 299.

Bigér Sző (Berzászka-K) 1826-ban alapított s Temesvár katonai kormányzójáról, A. Schneller tábornokról *Schnellersruhe*-nek nevezett település (Pesty: Szörény II. 482). 1888: Schnellersruhe **KrSző** Moldovai js (Je 620). 1913: Schnellersruhe, Bigér (H). 1913: Bigér **KrSző** vm Újmoldovai js (Az). – Şnelersruhe > Bigăr = Su 1: 78. 1816, 1913. – 1974: c. Berzasca {Berzászka kzs faluja} [54 B]

Bihar ~ **Bihari-hegység** 1808: *mons Bihar*, Bihor Bi (19). 1851: Bihar havas (Fé 3: 246). Palczér J.: *Bihar – Vlegyásza*. Turisztikai kalauz. Cszs 1998. – Munții Bihorului

Bihar 1. Bihar(vár) Bi (Nv-É 13 km) Anonymus 896 u-ra: De duce *Bycoriensy* ... in castrum *Byhor* da ducem Menumorout; Menumorout ducem *Byhoriensen* (!) (1200 k.). 1067 k.: pristaldus ... Stephani *Byhoriensis* comitis, Wde; 1068 u-ra: Cuni ... totamque provinciam Nyr usque civitatem *Byhor* crudeliter depredantes; 1071 u-ra: Ladislaus ... de civitate *Byhor* ivit in Rusciam; 1198: tributum castrum *Bychor*, de Kewres; 1213: Pousa **archidiaconus** de *Bychor* (Gy). 1215: *Bichor*-i Lőrinc poroszló (Er I. 78); 1235: Valter ≈-i hospes hat márkát kölcsönöz (182). 1291–4: in *Býhor*; 1332–7: Johannes **sacerdos** et Michael de *Bihar* ~ v. *Byhor* ~ v. *Byhar*. Bihar vár Anonymus szerint a honfoglalás előtt Ménmarót vezér kazárok lakta országának központja, Ménarót vára volt. Bár Ménmarót nem tekinthető történeti személynek, a környező szláv helynevek valószínűvé teszik, hogy Bihar szlávok által épített földvár volt. A honfoglalás után Árpád fia Zoltán trónörökös országának központja, vára lett. A XI. században szintén a hercegség (dukátus) egyik központja s egyik megyéjének székhelye; Géza herceg idejében László herceg volt Bihar ura. Bihar várát vagy legalábbis vidékét 1068-ban és 1091-ben kunok (úzok) pusztították el. Bihar vár és a Körös vámját I. László a püspökségnek adományozta, s ezt Imre király megerősítette (1198). A bihari vásárvám 2/3-át Imre a püspökségnek adta (1203). Régeny 1177-i határjárásában említik a bihari vár kapuőrzoinek földjét. Egyháza 1213-ban tűnik fel. Kezdetben esperesség központja volt; esperesére 1213-tól van adatunk, amikor ez már a váradi káptalanban székelt. Ezperessége Bi vm-nek a Sebes-Köröstől É-ra fekvő területére terjedt ki. Idevaló poroszlók 1214, 1215, 1219, 1220-ban szerepelnek. A XII. század végén élt azon német nevű (Valderus) bihari telepes, akinek unokája: Hus fia István pap 1235-ben 6 M-ért felszabadította a nála zálogban levő Hémi Hengeuch-et családjával együtt. Ez az adat német lakosságra is mutat. 1214-ben Boleszló váci püspök azon 5 bihari szőlőt, melyet testvérétől, Elvin váradi püspöktől vásárolt, a leleszi prépostságnak adta. A bihari hegy szőlőit említik 1299-ben is, amikor Gutkeled nb. Kozma ispán itt levő szőlője 2/3 részét, mely Bihari Bertalan és Albai Dénes szőlőivel szomszédos, 12 1/2 M-ért eladta Reszegi Istvánnak. 1308 és 1313 között Kopasz nádor itt adott ki oklevelet. 1291–4 között egy évben a falu 120 kepe tizedet ad a püspöknek; papja 1/2 M-t fizet. Két papja 1332–7: évente 50 gs pápai tizedet fizet; ez mezővárosi szintre mutat. Földvéra, mely a tatárjárás után jelentőségét veszítette, ma is látható a Székelyhídra vezető országút mellett (Gy 1: 601). 1349: *Byhor*, 1393: v. ≈, 1470: **opp**. *Byhar*, 1520: opp. ≈ a vámhelyek közt említik. Lakói iparral és kereskedéssel is foglalkoztak. A váradi **püspöké** volt (Cs 1: 597). *Császár András* (1803–1884) 48-as hv. tbk,ogy. kv sírja (várbörtön után 1868-ig bihari postamester; 1868–75: a bihari kerületogy. kv). 1808: *Bihar* h., *Bihor* val. 1851: Bihar, ... 330 **r. kath.**, 2000 **ref.**, 12 zsidó lak., szép új kath. paroch. házzal és teplommal, ref. tornyos anyaegyházzal, postahivatallal (Fé 1: 131). 1888: ≈ nkzs, Bi Központi js, ház 418, L 2350, (T) 8547 kh (243). 1913: Bihar Bi vm (Az). **Bihari püspökség alapítása** emlékéül szobrot állítanak Szent István királynak a katolikus templom kertjében {újra:} 2004.IX.10. Duna Tv.

– 1909/19: Biharia, B, L 2891: **r 31** (ort. 102, g. kat. 94); m, 112 zs (21). > Biharea = Su 1: 78. 1075–1851. > 1981: Biharia [10 D]

Biharvármegye 1135: Bökény a Curia és Bihar vm ispánja (Ob 51); 1213: *Bichor*-i curialis comes Nuethlen (Er I. 49); 1214: ≈-i comes Mica (70); 1215: ≈-i c. Pál (78); 1220: ≈-i ispán Mica (112).

1240: Rátót Domokos bihari ispán. 1249: *Byhor* vm (Er I. 209); 1276: ≈ vm (348); 1279: Waradinum de *Byhorino*, ... in *Byhor* (365); 1282: ≈ vm (391); 1291: ≈ vm (463). # Borovszky Samu: *Bihar vármegye és Nagyvárad*. Bp 1901. *Bihar vármegye*. Szerk. Borovszky Samu. Bp 1911. Nagy Márton: *Régi idők, régi emberek*. Biharvármegyei képek. P. Gulácsi Irén előszavával. Nv 1925. Jakó Zsigmond: *Bihar megye a török pusztítás előtt*. Bp 1940. Mezősi Károly: *Bihar vármegye a török uralom megszűnése idejében*. Bp 1943.

Biharvármegye járásai 1888 (Je 20-22): 1. Béli, 2. Belényesi, 3. Berettyóújfalvai, 4. Cséffai, 5. Derecskei, 6. Élesdi, 7.Érmihályfalvi, 8. Központi (szh: Nv), 9. Magyarcsékei, 10. Margittai, 11. Mezőkeresztesi, 12. Nagyszalontai, 13. Szalárdi, 14. Székelyhidi, 15. Tenkei, 16. Tordai (szh: Bihartorda), 17. Vaskóhi járás.

Bihardobrosd Bi (Magyarcséke-K) 1508: *Wasnosfalva* (Jakó 235). 1692: *Dobrizd* (Mezősi 102). 1808: Dobrest-Govorest (45). 1888: Dobrest (Govorest) Magyarcsékei js (Je 295). 1913: Bihardobrosd Bi vm (Az). – 1909/19: Dobrești, D, L 1723: 1429; m, zs, c (66). = Su 1: 204. 1508–1851. [21 A]

Biharfenyves Bi (Vaskoh-ÉÉK) 1587: *Bradeth* (Jakó 220). 1808: Bragyeth, Branyeth ~ Bregyet (26). 1888: ≈ Bragyet **Bi** Vaskohi js (Je 257). 1913: Biharfenyves Bi vm (Az). – 1909/19: Brădet, B, 614 ort. r (28). = Su 1: 103. 1587–1913. – 1974: c. Buntești {Bontosd kzs faluja DK-re} [21 C]

Biharfüred Bi (Belényes-K; 1102 m) Alpesi klímájú üdülőhely; a váradi görögkatolikus püspök üdülője volt. 1913: Biharfüred Bi Belényesi js (Az). – 1909/19: Stâna-de-vale, Bf, staț. baln., v. Budureasa. > Sfîna de Vale = Su 2: 145. 1909. – 1974: » Budureasa {Bondoraszó} [21 A, C]

Biharmező Bi (Vaskoh-D) 1600: *Poian* (Jakó 325). 1851: Pojana, a váradi deák püspök vaskohi uradalmában, magas hegyek közt, 320 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal (Fé 3: 246). 1888: Pojana Bi Vaskohi js (Je 582). 1913: Biharmező Bi vm (Az). – 1909/19: Poiana, P, L 641 r (137). = Su 2: 51. 1600–1913. – 1974: c. Criștioru de Jos {Biharkristyor kzs faluja} [21 C]

Biharpoklos Bi (1913) < Solymos (1422).

Biharszenes Bi (1913) < Szénfalva (1588).

Bik * **Szö** (Orsova táján) 1598: *Byk* (Pesty: Szörény II. 15). – Su 2: 306.

Bikácfalva KSz (Hadad-É) 1424: *Bykazfalwa* (Cs; Petri III. 125). 1470: *Bikaz* Sza vm; 1475: *Bekacza* (Cs 1: 552. Bikácza). 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt, hogy *Bykaczya* birtokot eladományozza (KmJkv 5418). 1808: Bikácza, Farrendorf KSz (19). 1888: ≈ (Farendorf, Bicadin) **Szi** Szilágycsehi js (Je 243). 1913: Bikácfalva Szi vm (Az). (Az) – 1909/19: Bicz, *Bikácza*, L 833: r 795; zs, m (20). = Su 1: 77. 1424–1913. [12 A]

Bikács 1. * **Ar** (Arad mellett) 1472: *Bike*, 1607: *Bikács* (Márki II/1. 194). – Su 2: 199. *Bike*. {Ma *Bikács* puszta Arad városhoz tartozik}

Bikács 2. **Bi 1.** (Szalonta-ÉK, a Váradi út j. o. közelében) 1291–4: in *Bykach*; 1332–7: Johannes **sacerdos** de v. *Bykach* ... Papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek; 1332: 20 gs, 1333–6: évente 25 gs, 1337: 15 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 603). 1808: *Bikács* h. 1851: ≈, 536 **r. kat.**, 530 n. e. **óhitű**, 4 **ref.**, 3 zsidó lak. Határa 3010 hold. Bírja a váradi deák káptalan (Fé 1: 132). 1888: ≈ Cséffai js (Je 243). 1913: **Mezőbikács** Bi vm (Az). – 1909/19: Bicaciu, B, L 1214: r 559; szlovák, m, zs (20). = Su 1: 77. 1291, 1406 *Bikach* (Csánki I. 604) {! Ld alább},–1913. > 1981: Bicaci [20 B]

Bikács 3. **Bi 2.** (Félixfürdő-DDK) 1406, 1477, 1495: *Bikach* (Cs 1: 604. Ma puszta Káránd mellett, Belényes és Nagyvárad közt). 1508: *Hozzwbykach* (Jakó 215). 1808: *Bikács* Bi (19). Hnt. 13: azh. {!} 1851: ≈, puszta, 552 h. határral. Ezt a lakosok, 300 n. e. **óhitű** ..., haszonbérlik a váradi deák püspöktől. Kőbányája van (Fé 1: 132). 1888: Puszta-Bikács Bi Magyarcsékei js (Je 591). 1913: **Pusztabikács** Bi vm (Az). – 1909/19: Bicăciel, Pb, L 311: r 308 (20). > Bicaciu > Bicăcel = Su 1: 77. 1508–1851. – 1974: c. Lăzăreni {Miklóirtás kzs faluja} [20 B]

Bikács 4. * Te (Csák-É, Parác mellett) 1412: *Bikach* (Pesty–Ortvay 469). – Su 2: 299. {Parác mellett *Bicaș* határrész őrzi emlékét}

Bikácsa * Te (Temesvár-DNy, Ivánd-Ny) 1400: *Bykacha, Bykocha, Bykotha*; 1414: *Bykota*. Nemesek nevéből ismeretes (Cs 2: 28). – Su 2: 306.

Bikafalva Uh (Székelyudvarhely-DDNy hrs a Nagy-Küküllő j. p.) 1334: *sacerdos de Luce* (Luca evanghelistul are ca simbol taurul. Su). Egyházas hely székely lakossággal. 1477: *Bykafalwa* (SzO I. 98). 1497.XI.7.u.: *Bykalfalwa*-i székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet asszony és leánya: Katalin elcsereéli Kecseti Péterrel (KmJkv 3035). 1614: Bikafalva 27 családfő (Uh 51). 300 évet töltött iskoláján emléktábla (*Hargita megye útikönyve*, 1973. 50). 1808: Bikafalva ~ Nagyküküllőfalva (19). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Udvarhelyi js (Je 243). 1913: Bikafalva Uh vm (Az). – Bicafalău > Tăureni = Su 2: 184. 1334–1854. – 1974: c. Feliceni {Felsőboldogfalva kzs faluja} [37 A]

Bikal 1. Bi>Ko 1. {< *bikkalj* ~ *bükkalj*} (Bánffyhunad-ÉK; 453 m) 1249: t. *Bekaly* birtokot IV. Béla király Pál országbírónak adományozza (Cs; Gy 1: 604; Er 209). 1393: v. *Bykal* Sebesvár tartozéka; 1481: *Magyarbykal*. 1397: Zsigmond király a Tamásfalviaknak adományozza; Bikali ~ Tf. Vitéz, Tf. Erdélyi, Marton György hunyadi lakos, Almási János sebesvári várnagy birtoka. Hj 1399: 15 magyar hn; 1498: szőlők, Középmező, Előmező (rétek). Jbn 1475: Bakos Antal; 1498: Jó Péter, Gilyén Máté, Lénárt György, Nagy Fábrián, néhai Jakab Pál (Cs 5: 334). 1587: Ksz: *Bikall*. fl. 24 (Dé 63). 1741: Kalotaszegi *rektorok* közül hat személy tesz hűségesküt Mária Teréziára: *Újvárosi Imre* Bikalról (Se); 1744: *Katona György iskolamester*; 1746–1884: még 13 tanító ismert (Se 156). 1808: *Bikál (Magyar-)* h. 1861: M-B Ko (13). 1888: ≈ (Bikeladu) Ko Bánffyhunyadi js (Je 485). 1913: **Magyarbikal** Ko vm (Az). # Névkönyv 1872. 3 5. Malonyay 1907 (mennyezetképek). Kelemen Lajos: *Magyarbikal* (Magyar Nép, 1927.21.sz. 245-247). = Ke 2: 171-173., j. 367.; 40. kép: A mb. t. mennyezetének részlete, 1697 (B. Nagy Margit fv.), 41. A templom keleti karzata, 1790 (BNM). 1942. KszHn 69. Gálffy M.: *A kalotaszegi Magyarbikal népnyelvének névszótövei*. Kv 1943. Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. – 1926: Bicălat; 1936/9. tk: Bicălatu = Su 1: 77. 1249–1854. [22 A]

Bikal 2. Ko 2. (Bánffyhunad-DK, Gyerőmonostor-ÉNy hrs; 761 m) 1359: p. *Bykol*; 1461: *Bykal*, c. q.; 1478, 1486, 1494: p. *Olah Bykal*. Mikola-fiak, Krasznai Kis ~ Porkoláb, Dobszai-birtok. Jbn 1494: Dienes Mihály (1359–1494. Cs 335). 1578: Magyargyerőmonostori Ebeni Gábor újvári várnagy megkapja a hűtlen Kabos Farkas magyar- és oláhgyerőmonostori, bedecsi és oláhbikali birtokát (Gyalu 86/1). 1808: Bikál (Oláh-), Bgyiká (20). 1861: O-B Ko (13). 1888: Oláhbikal (Bgyika) Ko Bánffyhunyadi js (Je 551). 1913: **Kalotabikal** Ko vm (Az). – 1909/19: Bica-Română, *Ob*, L 529 r (20). 1936/9. tk: Bica = Su 1: 77. 1350–1913. – 1974: c. Mănăstireni {Gyerőmonostor kzs faluja} [22 A]

Bikal 3. To (Torda-Ny, a Jára mv-ben) 1449: p. *Bykal*; 1516: p. *Bikal*; 1518: p. *Bykal*. Járjai, Alsójárjai, Lupsai Kende, Peterdi, Csáni Torda-fi, Zichy, Jára (Cs 5: 694). 1449.VIII.18.: *Bykal*-on Mezőcsáni Tordafi, Szécsi és Járjai rb (KmJkv 733); 1486.IV.10.: Járjai Balázs *Bykal*-i részét zálogba adja Peterdieknek (2566). Ld még KmJkv II. 855. 1808: Bicalat (20). 1861: ≈ To (9). 1888: ≈ (Bikelatu) **TA** Alsójárjai js (Je 243 & Lunzsesty és Bicalat havas). 1913: **Bikalat** TA vm (Az). – 1909/19: Bicalat, *B*, cu & Lungeshtii-din-sus, L 620: r 616 (20). > Bicălat > Făgetu Ierii = Su 1: 226. 1449–1854. – 1974: c. Iara {Alsójára kzs faluja} [22 D]

Bikalattelep TA (Járabánya-DNy) 1913: *Bikalattelep* Bicalat tartozéka (H). – Casele Bicălat = Su 1: 120. 1913. – 1974: sat » Muntele Cacovei {Kákovahavas} c. Băișoara {Járabánya kzs faluja} [22 D]

Bikamező 1-2. * Te (Temesvár-Ny, Berekszó mellett) 1462: *Kethbykamezey* a Berekszói Hagymások birtokai sorában (Cs 2: 40. Haraszthegy). – Su 2: 352.

Bikamező 3. * Te (Billéd-K) 1371: *Bykamezeu* (DocVal 240). – Su 2: 306.

Bikás MT 1956: *Bikás* Hodák tartozéka. – Bicașu = Su 1: 77. – 1974: c. Hodac {Görgényhodák kzs. faluja} [1981 Ř]

Bike * Ar (Mondorlak és Ménes közt) 1471: *Byke*; 1561-i adólajstromban is *Byke* (Cs 1: 767). – Su 2: 306. Byka {!}.

Bikenes * Kr (Facsád táján) 1597: *Bykenes* (Pesty: Krassó II/1. 49). – Su 2: 306.

Bikes * Ar (Bükkhegy mellett) 1471: *Bykes* (Cs 1: 765. Macsalaka). – Su 2: 306. {*Dealul Bichișului Bătrîn* örzi emléket}

Bikesd * Kr (Oravicabánya táján, Vizes mellett) 1343: p. *Bykesd* (Tr). =: ≈ Érd-Somlyó várához tartozott (Cs 2: 99). – Su 2: 306.

Bikfalva Hsz (Uzon-DK 5 km, a Keresztvári úton; 565 m) 1508: p. *Bikfalwa* (SzO III. 171). 1614: Bikfalva 93 családfő (SzO). 1808: ≈ (20). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 243). 1913: Bikfalva Hsz vm (Az). 1968: Uzon faluja. 1969 L 627. – 1909/19: Bicfalău, *Bf*, L 911: r 164; m (20). = Su 1: 78. 1508–1854. [37 D]

Bikigyol * Kr (Facsád és Rekettyő közt) 1690–1700: *Bikigiol* (Pesty: Krassó II/1. 49). – Su 2: 299.

Bikis Kr (1808) : Békés: (Kisbékés) KrSzö.

Bikis BSz (1808) : Bükkös.

Bikó Hu (1808) ~ Bikótelep Hu (1913) : Bekő.

Bikó 1. Sza 1. (Nagybánya-Ny, Borválaszút-DK hrs) **1231**: *Bikópataka*; a Hont-Pázmányoknak adott Fentős-erdő vagy a később idáig terjedő erdődi uradalom keretei közt települt meg. Lakói magyarok voltak a később, amikor új birtokukon a Drágfiak kezdtek berendezkedni, alapították az általuk hozott román pásztorok új Bikó nevű falukat. 1394: *Biko* et alia *Biko*, 1424: *Magerbyko*, p-es **Valahales Olahbyko, Nagbyko** (Maksai 117). 1394: *Byko* et altera *Byko*; 1424: *Magerbbiko, Olahbyko, Nagbyko*; 1470: *Magyarbiko, Olah Naghbiko, Olahkysbyko* (Cs 1: 471). 1808: Bikó (Pap-), Bikogyenipaduré {!} (20). 1888: Pap-Bikó Sza Szinérváraljai js (Je 566). 1913: **Papbikó Sza** vm (Az). – 1909/19: Bicău, *Pb*, L 331: r 314; m, zs (20). = Su 1: 77. 1394–1851. – 1974: c. Crucișor {Borválaszút kzs faluja} [12 A]

Bikó 2. * BSz (Vasasszentiván mellett) 1321: p. *Bicho* (Tr). =: *Bychou ~ Bythou* (Kádár II. 199). – Su 2: 299. *Bicho*. + 2: 306. *Bychou*. {Bátony mellett; megelehet: maga Bátony}

Bikó Sza 2. : Szakállasbikó.

Bikszád {*introitus fagorum, hegyek torca, kulcsa* M} **Sza** (Nagybánya-ÉÉNy, az Avas keleti lábánál) Az avassági Móric-uradalom XIV–XV. században megtelepült, egyes lakosságú falvai közé tartozik. 1478: *Bykzad*. Jbn 1493 M: Darabos, Weres; B: Brczewayda, Dada, Oroz; 1512 M: Weres, Sz: Komar (Maksai 117). 1490: *Bykzad* Szinér várához tartozott (Cs 1: 471). 1808: Bikszád (20). 1888: Bikszád -Y-, Sza Szinérváraljai js (Je 244). 1913: Bikszád Sza vm (Az). – 1909/19: Bicsad, *B*, L 1579: r 1405; zs, m (20). > Bixad = Su 1: 82. 1478–1851. [2 D]

Bikszádfürdő Sza (Bikszád-D) 1913: Bikszádfürdő Sza vm Avasi js (Az). – 1981: Băile Bixad [2 D]

Bilak {< *Biallak*: 'bivalylak'} **Do** (Beszterce-D, b. o. a Besztercébe ömlő Sajó j. p.) **1246**: *curtis pontificalis Byolokol*; 1282: v. *Bylokul ~ Byolokol*. 1246-ban püspöki udvarhely Harinával együtt. Valójában Harina lehetett udvarhely és „Bivalakol“ annak gazdasági tartozéka. IV. Béla király ugyanolyan kiváltságot ad az idetelepülőknek, mint Harina telepeseinek. 1282-ben IV. László megújította a kiváltságot (Gy 2: 60; Er 201, 391). 1449.I.19.: *Bylak*-on a **Sz. Jabab tiszteletére épült templom**nak Harinai Farkas János végrendeletében ezüst tálat ajándékoz (KmJkv 648); 1483.IX.2.: *Bylak* Harinai Farkas Tamás és Miklós birtoka (2537); 1502.XI.25.: *Belyghallya* Harinai Farkas János birtoka (3261). **1587**: *Harinna cum pertinentiis Neczy, Bilak, Mogioros*. – E:

fl. 14, A; fl. 6 (Dé 45). 1808: *Bilak* h. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Adelsdorf, Bileagu) **BN** Besenyői js (Je 244). 1913: Bilak BN vm (Az). – 1909/19: Bileag, *B, Ad*, L 869: r 408; n, m (21). > 1956: Domnești = Su 1: 206. 1246–1854. – 1974: c. Mărișelu {Sajónagyfalu kzs faluja} [14 C]

Bilgezd Kr ld. Bülgezd (Gy 3: 510)

Bilibókok Cs 1974: Biliboceni Răchitiș {Rakottyástelep része} > Biliboceni » Făget c. Ghimeș-Făget {Gyimesbükk kzs} G-F 1981: [26 C]

Bilicse * Kr (a Karas és a Néra vize közt, Oravicabánya táján) 1418: *Biliche*, 1426: *Beliche*, 1431: *Bilice*, 1433: *Bulice* (Pesty: Krassó II/1. 50). 1418–1437: Bilicze. Nemesek nevében fordul elő (Cs 2: 99). – Su 2: 306.

Billéd Tt (Zsombolya-ÉK, a Temesvári útbán) 1462: *Bylyed* (Cs 2: 28). 1806: : *Billiet* (21 Z 42). 1851: Billét, Billiet, német m{ező}város. Lakja 3466 *kath.*, paroch. templommal. Birja a zágrábi püspök (Fé 1: 134). 1913: Billéd Tt vm Csenei js (Az). – 1909/19: Biled, *B*, L 4566: r 49; n, m, zs (21). = Su 1: 79. 1462–1851. [31 C]

Binis Kr (1888) : Bényes KrSzö.

Birbó Fe < Csata.

Birda Te (Detta-ÉK, a Boksánbányai úton) 1717: *Birda* (Borovszky: Temes, 30). 1808: ≈ (20). 1851: ≈, 1080 n. e. *óhitú* lak., paroch. templommal. Határa első osztálybeli, s van 59 egész urb. telke. Birja Termasics János (Fé 1: 135). 1888: ≈ Te Dettai js (Je 244). 1913: Birda Te vm (Az). – 1909/19: Birda, *B*, L 1142: r 495; n, m, szerb, zs (21). = Su 1: 80. 1717–1851. – 1974: c. Gătaia {Gátalja kzs. faluja} [41 B]

Birkis Kr (1808) : Berkes (Marosberkes) KrSzö.

Birlesty AF (Abrudbánya-K) 1909, 1919: Mogos-Birlesty Mogos falu tartozéka. – 1909/19: Mogoș-Bârlești, *M.-Birlesty*, &, v. Mogoș. > Bîrlești = Su 1: 82. 1909. – 1974: c. Mogoș {Mogos kzs. faluja} [34 A]

Bírófüve hn 1539: *Byrofywe* kaszáló Diós (Ko) határában (KmJkv 4725).

Birs Hu (1808) : Boja.

Birtin Hu (1913) : Bertény.

Bischdichell * Kr (Pesty) : Pestisel.

Biszéna * Za (?) c. 1202–1203: v. *Bissena* (Tr). – Su 2: 299.

Biszó(telke) * Do (Kide, Csomafája és Újfalu közt) 1292: *Bizoteleke* Rozvai Balas fiai: Imre és László, s te: Miklós Kide és *Bizoteleke* nevű földek felét anyja hitbére és jegyajándéka címén örökre átadták Vana leánya: Annusnak, aki Egyed fia: Karachin felesége (Er I. 514). 1304: t. *Bizov* ~ *Bizkou* [: Bizcou], t. *Bizou*; 1335: t. *Bizo*. Emuch fiai: Wass Miklós csicsói vánagy és János bírták öröklött jogon, s 1304-ben e jogon ítélték nekik vissza Kidei Karachin és Pethe birtokfoglalásával szemben. Eymech fia Miklósé 1321-ben is. 1333-ban viszont bemutatott egy oklevelet, mely szerint Rozvai Balas fiai Biszótelke földet még 1292-ben átadták Egyed fia Karchin feleségének ... 1335-ben nagyobbik és kisebbik Wass Miklós íratják át az 1304-i oklevelet (Gy 2: 60). 1304: *Bizkou* ~ *Bizov* földet László erdélyi vajda ítélte vissza (An 1: 650). 1347: *Bizou*, *Bizow*, *Bizoteleke* (Tr). Ma hn Kide és Csomafája határában; 1903. tk: *Biszó*; 1940: *Biszó* ~ *Bdisău* (Gy). – Su 2: 299. Bizov. 1304–1347.

Bisztere Kr (Karánsebes-ÉK) 1430: *Bizthere* alias *Negoteste* in districtu de Sebes; 1453: *Beztria* Te vm-i királyi ember (Miklós) nevében; 1470: *Negotest* (Cs 2: 28. Bisztere és Besztria); 1485, 1690–1700: Bistra-Ohaba (Pesty: Szörény, II. 385). 1808: Ohábabisztra, Bisztraohába (119). 1888: Ohába-Bisztra **KrSzö** Karánsebesi js (Je 550). 1913: Bisztere KrSzö vm (Az). – 1909/19:

Ohaba-Bistra, *Ob*, L 1026: r 844; n, m (125). = Su 2: 10. 1397{Csánkinak tulajdonítva}, 1430–1913. » Oțelu Roșu {Nándorhegy} [43 A]

Bisztra-völgy és Bisztra folyó Hu 1808: vall+riv = (Valle-), Valebisztra (20). –

Bisztra 1. Cs {Békásbisztra Gyergóbékás tartozéka}. – Bistra = Su 1: 81. 1954. – 1974: Bistra » s. Telec {Zsadántelek, Gyb-ÉNy} [Telec 25 A]

Bisztra 2. Mm (Sziget-DK, Petrova-É hrs) 1888: Bisztra, telep (t) Petrova Mm Visói js (Je 245). 1913: **Petrovabisztra** Mm vm (Az). – Bistra = Su 1: 81. 1913. [3 D]

Bisztra 3. To (Aranyosbánya-Ny, az Aranyos felső völgyében, Topánfalva-K hrs) 1437: kenezius de *Byzere*; 1486: p. *Byzere*. Az erdélyi **káptalan** birtoka; Aranyosbánya és Lupsa határosa (Cs 5: 694 Bizere). 1595: *Beszerch* (Ve: Doc. IV. 193). 1727 Gyalu: Amely havasokat a topánfalviak bírnak, melyek is a Várhoz valók, azoknak határok a Létai Dobrának egy része, Bisztrai, Abrug bányai határok, és a Béles nevű víznek a felén mégyen el, határosok az Egerbegyi határral is (Gyalu 352). 1733: *Bisztra*. 1771: *Bisztray György* a zalatnai uradalom vezetőispánja (Gyalu CII). 1808: Bisztra AF (20). 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ **TA** Topánfalvi js (Je 244). 1913: Bisztra TA vm (Az). – Itt volt káplán a későbbi balázsfalvi érsek, Al. Sterca-Șuluțiu. – 1909/19: Bistra, *B*, L 3755: r 3688; c (21). = Su 1: 81. 1437, 1486 {Ugyanezt Su 2: 306. Körösbánya mellett elenyészettnek mondja}, 1595–1854. [22 C]

Bisztracseres Sző (Karánsebes-ÉK) 1580: *Cserese* (Pesty: Szörény II. 42). 1808: Cserese (Bisztra-), (i) Cseresha Bistra (37). 1888: Csirésa **KrSző** Karánsebesi js (Je 278). 1913: Bisztracseres KrSző vm (Az). – 1909/19: Cireșa, *Csirésa*, L 538: r 476; n, m (49). = Su 1: 150. 1580–1913. » Oțelu Roșu {Nándorhegy} OR [43 A]

Bisztranagyvölgy Sző (Karánsebes-ÉK, a Hátszegi útban) 1501: *Valemare*, 1578: *Nagypatak*, 1769: *Valiamare* (Pesty: Szörény II. 359-361). 1808: Valliamáre, Váleamáre (180). 1888: Valeamare (Valyamare) **KrSző** Karánsebesi js (Je 712). 1913: Bisztranagyvölgy KrSző vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, *Valemáre*, L 473 r (193). Valea Mare > Valea Bistrei = Su 2: 225. 1501–1913. [43 A]

Bisztranyíres Sző (Karánsebes-ÉK, a Bisztra b. p.) 1547: *Obrez*, 1563: *Obresye*, 1592: *Alsó-Obresia*, 1636: *Felső-Obresia* (Pesty: Szörény II. 377). 1808: Obresa, Obrescha, (i) Obrexa (118). 1888: ≈ **KrSző** Karánsebesi js (Je 549). 1913: Bisztranyíres KrSző vm (Az). – 1909/19: Obreja, *Obrézsa*, L 1984: r 1964 (124). = Su 2: 6. 1547–1913. [43 A]

Bitá Ké/Hsz (Kovászna-Ny, Réty-K 3 km; 525 m) 1332: *Sytka* [: *Bitka*], 1334: *Bycha* [: *Bitha*] (Tr), egyházas hely székely lakossággal. 1567: *Bytha*, 1602: *Bitá* (SzO II. 222, V. 190). 1614: Bitá 17 családfő (SzO). 1808: Bitta ~ Bitá (21). 1861: Bitá Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 245). 1913: Bitá Hsz vm (Az). 1968: Réty faluja. 1969 L 456. – Bitá = Su 1: 81. 1332–1854. [38 C]

Bizere (Bisztra) * Ar (Arad-K) **1183**: naves **monasterii** de *Bisra*, 1233: eccl. de *Bistria*, 1265: t. abb-is de *Bezered*, 1321: ecc. B. V. de *Byscere*, Jacobus abb. de *Bysscere*, 1323: abb. de *Byzere*, 1333–5: Thomas (**sacerdos**) de *Byzere*. A **Boldogságos Szűz**nek szentelt bencés apátsága már a XII. században fennállott. 1235-ben 32 szerzetes lakott benne. A monostor hajói évente háromszor szállíthattak le a sót a Maroson vámmentesen és bármely sóbányából vásárolhattak sót (1230). 1233-ban a király évi 4000 kőóban (zuan) állapította meg sórészedésüket. {Vö. Bulcs.} A helység papja 1333: 13 gs, 1335: 4 gs pápai tizedet fizet. Az 1528. tk. a Maros déli partján, Sződítől K-re tünteti fel. Romjai a Maroscsicsér mellett D-re fekvő Csicséri szigeten állnak (Gy 1: 173). 1401: abbas monasterii **B. M. V.** de *Bissere* (Cs 1: 767). 1469.VIII.30.: Bizerei Miklós és fia: Miklós ü: Valkó Ko (KmJkv 1907. Glogovác határában). – Su 2: 299. Bisra, 1183–1236. + Bezered + 2: 306. Byzere. 1323–1401.

Bizere 2. * Te (Varcsaró mellett) 1411: *Byzere*, 1428: *Bizere*, 1491: *Byzre* in districtu Sebes comitatus Themesiensis (P; Cs 2: 28); 1495: *Biszere*, 1500: *Felsew Byzere*; 1537: *Alsó-Bezered*, *Felső-Byzere*; 1580: *Alsó-Bizere*, *Felső-Bizere* (Pesty: Szörény II. 15). – Su 2: 306.

Bizere 3. * Te (Cseri vára tartományában) 1459: *Alsobyzere, Kezepselyzere, Felsebyzere* Cseri vára tartozéka, Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri).

Blenkemező BSz (Dés-ÉNy, Galgó-ÉK hrs) 1591: *Polyan* (Kádár II. 199), 1805: *Blenkemező* seu *Pojána* (c. D). 1808: *Pojána* (Plenke-), *Blenkepojána*, *Plenkepojána* (130). 1861: *Blenke-Poján BSz* (17). 1888: ≈ (Pojána-blenki) **SzD** *Nagyilomdai js* (Je 245). 1913: *Blenkemező SzD vm* (Az). – 1909/19: *Poiana-Blenchii, Bm*, L 778: r 701; zs, m (137). P B = Su 2: 51. 1591–1854. [13 C]

Blezeseny Hu (1913) < Balázsfalva Za>Hu.

Blidirásza MT (Régen-K, a Görgény-völgyi út b. o.) {19..} *Blidorasza*, 1913: *Blidirászaházcsoport* *Libánfalva* tartozéka (H). – *Blidireasa* = Su 1: 85. 1913. – 1974: c. *Ibănești* {*Libánfalva* kzs. faluja} [24 B]

Bloza SzD (1888) : Balázsszeg.

Boba * Te (Temesvár-DK, Nagykövérés mellett) 1462: *Boba*. *Berekszó* mellett sorolják föl (Cs 2: 28). – Su 2: 299.

Bobád * Sza (Nagykároly-DK) Csak 1329-től (1352: *Károlyi I. 211*) szerepel a *Károlyi-rokonság* birtokai között, valószínű tehát, hogy a *Kaplonyok* itteni ágának későbbi telepítése. *Színmagyar* jobbágynépessége a középkor végén még benne él. 1431: *Bobald*. *Jobbágynevek* 1490–1516 (*Maksai* 117). – Su 2: 299.

Bobatin * Te (Lugos-ÉNy, Hosszúág mellett) 1488: *Bobathyn* *Czikóvásárhely* kastély tartozéka (Cs 2: 71. *Vokfalva*). – Su 2: 299. {*Bobocelul* határrész örzi emlékét}

Bobócsmező Hu (Hátszeg-ÉNy, a Cserna felső völgyében) 1380: *terra vacua et habitatoribus destituta Bobochmezeu* appellata iuxta fl-m *Charnauryz nucupatum in districtu Hathzak*. *Mosina* fia *Stojan* kapta *Nagy Lajos* királytól, betelepítés végett. Az e *Sztojántól* leszármazó *Mosinai* család birtokában e néven nem említik. Valószínűleg nevet változtatott a betelepítéskor (Cs 5: 77). – Su 2: 299. {*Alsónyíresfalva* mellett}

Boc 1. Do Boc(telek) * (?) Do 1214: *Bocy de v. Boscu* (Gy); 1214: *Boscu* faluból való *Bocy* poroszló (Er I. 67). 1269: t. *Bucteluk ~ Buchteleke*; =: *Burteluk* iuxta aquam Orbo. Feltehetően idevaló volt *Bocy*, a *dobokai* ispán poroszlója. 1269-ben földjét *István ifj. király Kökényesrénd* nb. *Mykud* fia *Mykud* ispánnak adta. *Jenő* és *Csaboló* között sorolják fel; az *Orbó* (ma *Lozsárdi patak*) mellett feküdt. *Szamosjenő* területén kereshető. *Böktelek* (Gy 2: 61). 1296: *Bucteluk, Buchteleke* (Kádár II. 275). – Su 2: 304.

Boc 2. * Ko (Kolozsvár-Ny, Szucság-É hrs) 1295: *Elya f-o Mykula ac aliis commetaneis* (Gy); 1295.VII.25. = (Er I. 537). 1341: p/v. *Buch*. 1295-ben *Sáságy* föld szomszédjának mondják *Mikola-fi* *Illést*. 1341-ben a *Sáságytól É-ra* elterülő *Boc* falun a *Mikola-fiak* úgy osztóznak, hogy a *Csonka Pál* házától a *Nádas* felé eső rész *Demeter* fiainak jut. Ma hn *Szucság* határában: 1903. tk: *Bocz p.* *Templomhelye* a *Boc-patak* és a *zilahi országút Ny-i szögében* volt (Gy 3: 343). 1343.V.1.: t. *Bocz* {ld *Andrásháza*}. 1518: *Bocz*. *Boczi*, *Tamásfalvi ~ Bikali ~ Vitéz, Túri, Bánffy, Farnasi ~ Veres, Valkai, Jaksics, Dengelegi Pongrácz, Nf. Marton, Mérai, Porkoláb, Illyefalvi-birtok* (1341-től Cs 5: 335. *Bócz*. "Magyar-Nádas szomszédjában" teljesen hibás itt és a bevezetés több helyén). 1449.X.30.: *Bacsó Benedek Bocz-i lakos ü*: *Farnas* (KmJkv 765); 1450.VI.13.: *Bocz-on* élő *Nagy Albert* *szentmihálytelki, nádasi, szomordoki* és *vistai* társakkal együtt *Szent György-nap* táján *Debreczen* *mezővárosban* lévén, egy *kolozsvári polgár* előttük tett végrendeletet (846); 1450.VI.27.: *Boch-i Bacsó Benedek ü*: *Farnas* (853); =: *Uő ü*: *Andrásháza* (854); 1453.VII.25.: *Boch-on* *Erdélyi Miklós rb* (1105); 1453.VIII.16.: *Valkaiak Boch-i* részüket *zálogba adják Farnasi Veres Benedeknek* (1107); 1458.XI.21.: *Bocz-on Benedek jobbágy telke Mérai-birtokból Gym-i Kemény Istvánhoz kerül* (1322); 1483.X.29.: *Farnasi Veres István özvegye: Margitnak Bikaliak és Tamásfalviak fizették ki a Bocz-ból neki járó hitbért és jegyajándékot* (2468). 1587: *Bocz desertum*. – E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 58). 1808: *Szucság* vel *Szucsák cum pr-o Bócz* [: *Bocz*] et *Soma h.*

Bocfalva * Bi (Élesd táján) 1470: p. *walachalis Boczfalva* (Jakó 341). – Su 2: 299.

Bocka * KSz (Szilágycseh táján) 1220: v. *Bocka* (Tr). – Su 2: 299. {Oláhhorvát mellett}

Bocony Hu {1920 e. Bocony}. – Boțoni > Boțeni = Su 1: 99. u. Bocony. 1954. » or. Petroșeni {Petrozsény városba olvadt}

Bocteleke * Ko (Kolozsvár-K, Szamosfalva táján) 1326: t. *Bochteluke, Bochteleky*; 1377: *magnum fossatum Bochteleke* pataka vocatum. Kolozsvár vs birtoka (Cs 5: 336).

Bocs Ko (Bánffyhunrad-DDNy; 782 m) 1408, 1519: p. *Boch*. ≈Sebesvár tartozéka (1408–1519 Cs 5: 335). 1808: Böcs (26). 1861: Bocs Ko (12). 1888: ≈ Ko Bánffyhunyadi js (Je 246). 1913: Bocs Ko vm (Az). – 1909/19: Bociu, *B*, L 790: r 783 (22). 1936/9. tk: Bociu = Su 1: 86. 1408–1854. – 1974: c. Mărgău {Meregyó kzs faluja} [22 A]

Bocsárd 1. Fe 1. {< *bocsár*: 'pohárnok' + *d*} (Gyulafehérvár-ÉÉNy; vá Sárd 5 km) 1238: *populi de Buchard* (Gy); = v. *Buchad*, flumen ≈, cum populis de ≈ Krakkó és Igen hrs (Er I. 188). 1299: *t/v. Bwchard*; = *Bwchard* ~ *Bochyard*. Hn: Aranyásút, *Berch*, Bocsárdmező, Bocsárdpatakfő, Csemernahavasa, Gáldbérc, *Guozd*, Rákos, *Tyzakeo*, Verespiliske, *Zeteregmamezev* (Er I. 589/12). 1332–6: Hentmanus ~ Heczmannus *sacerdos* de *Buchard*, Emilianus ≈ de ≈, Nycolaus ≈ de *Bohard*. Nevéből következtethetően eredetileg udvari szolgálók, *bocsár*-nak nevezett pohárnokok lakták. A bocsárdi népek Krakkó határosai. Az erdélyi *káptalan* birtoka. Papja 1332 I: 80, 1332 II: 34, 1333 I: 80 d, 1334 I: 3 pensa, 1334 II: 30 d, 1336: 32 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 134). 1442.I.3.: *Bochard* Kecsetiek adománybirtoka; Hunyadi János erdélyi vajda erőszakkal magának foglalta (KmJkv 395); 1486.VII.5.: *Borosboczard* (2599). 1808: *Borosbocsárd* (Magyar-) h., *Bucsérde* val. 1861: M-B-B AF (6); 1888: M-B-B AF Magyarigeni js (Je 485). – 1909/19: Bucerdea-vinoasă-ungurească, *Mbb*, L 700: r 695 (30). B-V U = Su 1: 107. 1238–1854. **Bocsárd 2. Fe 2.** () 1346: villa *olachalis Buchard*, 1496: *Olahbochard* (Iczkovits 52). 1808: Borosbocsárd (Oláh-), Bucsérde (24). 1861: O-B-B AF (6). 1888: O-B-B (Bucserda rumuneaszka) AF Magyarigeni js (Je 551). – 1909/19: Bucerdea-vinoasă-românească, *Obb*, L 610 r (30). B-V R = Su 1: 107. 1346–1954. M-B-B + O-B-B > 1913: **Borosbocsárd** AF vm (Az). – Bucerdea Vinoasă. – 1974: c. Ighiu {Magyarigen kzs faluja} [34 B]

Bocsárd 3. Fe 3. (Balázsfalva-ÉNy; vá Alsókarácsonfalva 3 km) 1303: *Bochard*; 1332–4: Michael *sacerdos* de *Buzasbuchard*, Matheus ≈ de *Buzazbuchard*. Gyógyiak birtokolták. Papja 1332 I: 6, 1332 II: 40, 1333 I: 19, 1334 I: 25 d és 12 montán d, 1334 II: 30 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 134). 1587: *Bwzas Boczyard*. – E: fl. 25. A: fl. 8 (Dé 24). 1590.I.12.: Radnóti Márton ü: Bag (SzO 1). 1808: *Bocsárd* (*Búzás*-) h. 1861: Búzás-Bocsárd AF (5). 1888: ≈ (Bucsárgye) AF Balázsfalvi js (Je 263). 1913: **Búzásbocsárd** AF vm (Az). – 1909/19: Bucerdea-Grânoasă, *Bb*, L 1871: r 1233; m (30). 1956: Bucerdea-Grânoasă = Su 1: 107. 1303–1854. – 1981 B G [35 A]

Bocskó 1. Mm (Sziget-ÉK, a Tisza-parti úton) 1364: *Bochko* (Mihályi 65). 1364: *Bochko*, 1373: *Bochkoy*, 1473: *Bochkou*, 1480: *Boczko* (Cs 1: 447). 1808: Bocskó (Német-), Bočková (21) azh {!}. 1851: *Kis-, Nagy-, és Németh-Bocskó*, orosz–német falu Mm vm, 558 r. *kath*, 1627 g. *kath.*, 9 *ref.*, 3 evang. lak., r. és g. *kath.* anyaszentegyházzal. Itt van egy kamarai szószállító-hivatal (a sőt Rhónaszékről hozzák), 3 sókamarával, több jeles kamarai épületekkel, s tisztalakokkal. F. u. a kir. kincstár, s feje egy uradalomnak (Fé 1: 139). (1913: Nagybockó Mm vm Tiszavölgyi js.) Német-Bocskó > **Újbockó** (Az). 1920: *határfalu. Kisboldogasszony-templom*, b: IX.8. (RKNt 1999). – 1909/19: Bâcicoi, *Nagybockó*, L 5294: r 50; rutén, m, zs (11). > Bocioiu Mare = Su 1: 86. 1364–1851. > 1981: Bocioiu Mare [3 C]

Bocskó 2. Mm (Felsővisó-DNy) 1365: *Bachkow* (Mihályi 57). 1495: *Kysbachko* (Cs 1: 447). 1808: Bocskó (Kis-), Bocskojel (21). 1913: **Kisbockó** Mm vm Izavölgyi js (Az). – 1909/19: Bocioel, *Kb*, L 882: r 828; zs (22). = Su 1: 86. 1365–1851. – 1974: c. Bogdan Vodă {Izakonyha kzs faluja} [13 B]

Bocskó 3. Ug (Halmi-ÉK, a Nagy-Tarna mellett) 1572: *Bochko* (Szabó István, 295). 1808: Bocskó, Bockow, Biskeu (21). 1913: Bocskó Ugocsa vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Bocicău, B, L 432: r 399 (g. k. 420); zs (22). = Su 1: 86. 1572–1851. – 1974: c. Tarna Mare {Nagytarna kzs faluja} [2 A]

Bocsonya pr Do (Nagydemeter közelében) 1449.X.6.u.: *Bochonya* a Györgyfalvi és Zalaházi nemesek birtoka (KmJkv 764); 1451.X.16.: Uők és más birtokosok *Bochonya* prédiomot eladták a nagydemeteri és törpényi szászoknak (989); 1451.XII.8.: *Bochonya* pr. határjárása: Nyergeshát, Oroszösvény (994).

Boda * BSz (Szásznyíres közelében, Bálványos vára tartományában) 1456: *Boda* (K). 1457.VIII.9.: *Boda* Bálványos vár tartozéka; fele-fele részébe új birtokosai: Várdaiai és L. Dezsőfiak bevezetése (KmJkv 1275). 1458: *Batocz*, 1599: *Budapataka* (Kádár II. 208). – Su 2: 299. {Bálványosváralja mellett}

Bodesd Ar (1888) : Bugyfalva.

Bodia Szi (1888: Bogy (Szilagybogy).

Bodófalva 1. * Kr (Detta-K, Gátalja mellett) 1401: *Bodofalwa* (Pesty: Krassó II/1. 54). – Su 2: 300.

Bodófalva 2. Te (Lugos-É, a Béga j. p.) 1488: *Bodofalwa* Czikóvásárhely kastély tartozéka (Cs 2: 12, 28). 1828: Bodofalva, Bodowice (Nagy 381). 1913: **Nagybodófalva KrSzö** vm Bégai js (Az). – Bodofalva > Bodăul Mare > Colonia Maghiară > Bodo = Su 1: 87. 1344 Bodov, 1401 Bodofalva {Csánkinak tulajdonítva}, 1828, 1913. – 1974: c. Balint {Bálic kzs faluja} [32 D]

Bodogánfalva * Te (Berény mellett) 1408: *Bodoganfalwa* Berény város tartozéka volt (Cs 2: 29). – Su 2: 300.

Bodok Hsz (Sepsiszentgyörgy-É 11 km, vasúton 9 km, az Olt b. p.; 549 m) 1332: **sacerdos** de *Buduk*, 1334: de *Buduli* [: *Buduk*] (Tr). Egyházas hely székely lakossággal. **XV-i református templomvár** védőfállal, kaputoronnyal. 1440.II.22.e.: *Badok*-i László **üv**, *Badok*-i Jánost, Györgyöt, a fehérvári egyház cantorát, Tamást, a Sz. Kereszt-oltár igazgatóját (KmJkv 199. Tamás magister, majd kanonok; Szentkereszt néven is); 1495.V.30.: *Bodog*-i Cserjék Antalné: néhai Szentgyörgyi Balázs leánya: Márta, leánya: Júlia nevében is megosztozik n. Szentgyörgyi Balázs birtokain (2963-4). Bádoki Tamásra adatok még KmJkv I. 870. 1495: *Bodog* (SzO VIII. 166). 1508: *Bodok* (SzO III. 71). *1597: **Mikó Miklós** emlékiró, Bethlen fejedelem titkára (–1668). 1614: Bodok 84 családfő (Se 37). & 1740: Bodoki János gyalui udvarbíró (Gy: C). 1808: Bodok (21). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 246). 1913: **Sepsibodok** Hsz vm (Az). Bodoki borvíz hirneves. 1968 kzs kp. 1969 L 1241 (2721) 2 faluval: Oltszem 679 (3 km), Zalán 801 (5 km). 2004 L 1330. 2004.XI.21. Déli harangszó Duna Tv. – Bodoc = Su 1: 87. 1332–1913. [37 D]

Bodol * Za (Seprős mellett) **1202–1203**: v. *Bodol* (Tr). – Su 2: 300.

Bodola 1. Fe>Br-v>Hsz (Brassó-K, a Zajzon vize mellett) {**1288**} [1272-90]: Budula (Er I. 320). 1294: t/v. *Budula*. IV. László adta Simon fia Miklós brassói ispánnak (vsz 1288-ban, brassói tartózkodása idején), majd III. Endre az adományt megerősítette (Gy 1: 827. Br-v). 1373: *Bodula* (Ub II. 407). A Béli család ősi fészke; a XVII. szd végéig Bodola, Nyén és Márkos egyedüli birtokosa. 1450.VI.13.: *Bodola*-i Jánost **ü**; Prázsmár (KmJkv 845); 1525.IX.5.: *Bodola*-i Bélyd Pál (4117). 1635: **r. k.** egyház és iskola. XVIII. 2. f.: **ref.** iskola. 1808: *Bodola* h., *Bodeln* g., *Budilla* val. FF. 1861: ≈, Budilla **FF** (3). 1888: ≈ (Budilea) **Hsz** Sepsi js (Je 247). 1913: Bodola Hsz vm (Az). # Binder Pál: *A bodolai (Béli) uradalom története (Bodola, Keresztvár vagy Nyén, Márkos és Bodzaforduló)*. Szecseleváros 1994. – 1909/19: Budila, B, L 1813: r 804; m (31). = Su 1: 110. 1294-1854. [37 D]

Bodola 2. * KSz (Menyő környékén) 1426: *Bodola* aliter *Possa*; 1480: *Posathelke* aliter *Bodolatelke* (Petri III. 132). 1505.II.9.: Menyői néhai Adorján János *Posathelke*, más néven

Bodolothelke prédiüm birtoka vásárlással Szilágyszegiekhez kerül (KmJkv 3338. Bodolótelke). – Su 2: 300. 1426, 1480.

Bodon 1. * Kü (Magyarbénye hr) **1177**: villa Cuculiensis castri, que vocatur *Bodon* – Asszonynépe hrs (Er I. 14).

Bodon 2. Msz (Marosvásárhely-D hrs) 1567: *Bodon* (SzO II. 217). 1614: Bodon 19 családfő (Msz 33). 1635: **Deák** János alias Tövissi (SzO). 1808: Bodon (Hagymás-, Hagendorf, Hagymasu (21). 1861: H-B Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 359). 1913: **Hagymásbodon** MT vm (Az). – Budiui > Hășmaș-Bodon > Budiul Mic = Su 1: 110. 1567–1854. > 1974: Budiui Mic c. Crăciunești {Nyárádkarácson kzs faluja} [24 C]

Bodon 3. * Te (Temesmurány mellett) 1318: *Budun*, 1337: p. *Bodon*, 1347: *Bodun* (Tr). 1337: p. *Budwn* ~ *Bodon*. Zsadány és Csama szomszédja volt; 1487-ben *Bodontheleke* néven puszta (Cs 2: 29). – Su 2: 305.

Bodon 4. To (Marosludas-ÉK) 1334: **sacerdos** de *Budun*, egyházas hely magyar lakossággal; 1346: p. *Budun* (Tr). 1377: p. *Bodon*; 1521: p. ≈. ♂Diód vár (Fe) tartozéka, részben Bogáti, Altemberger, Czobor, Cs. Barlabási, Györgyfalvi Henke, Bethleni-birtok. Mai **ref.** temploma csúcsíves alkotású (Orbán B., V. 51; 1377–1521. Cs 5: 694). 1449.I.15.: *Bodon*-i Gáspárné Cserényi Katalin, *Bodon*-i Nagy Gáspár **ü.**: Lóna (KmJkv 645); 1460.XI.10.: Szentbenedeki Erdő János *Bodon* birtokbeli prédiümát Szb. E. Tamásnak ajándékozta (1484); 1473.VIII.30.: *Bodon* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1482.VI.22.u.: Mátyás király parancsára Gyulakúti Balázst és te: Jánost új adomány címén beiktatták *Bodon* birtok részébe (2370); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthori Istvánt adomány címén beiktatták *Bodon* birtokába (2375). Adatok még KmJkv II. 860. **1587**: *Bodon*. – E: fl. 17, A: fl. 5 den. 68. (Dé 66). 1750: *Budij*, 1760–2: **Mező Bodon**. 1808: Bodon (Mező-), Boden, Budiui To (21). 1861: M-B, Budiui To (11). 1888: ≈ (Budeiulu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 502). 1913: **Mezőbodon** TA vm (Az). – 1909/19: Budiui-de Câmpie, *Mb*, L 1369: r 633; m, zs (31). > Papiu Ilarian = Su 2: 26. 1334–1954. [23 D]

Bodon 5. * Za (Seprős és Tőzmiske közt) 1413, 1479: *Bodon* (Cs 1: 727). 1644: Bodoni dézmabúzáról. A falu Bethlen István birtoka; Bethlenösi tartozéka (Dé 79). – Su 2: 300. 1407 (Csánki) {!}, 1644.

Bodonfalva * Za (Világos mellett) 1561: *Bodonfalva* (Márki II/1. 225). – Su 2: 300.

Bodonkút (1909-től) < Buda Ko.

Bodonos Bi (Margitta-D) 1828: *Bodonos* (Nagy 84). 1851: *Bodonospatak*, a Rézhegy tövében. Van 750 **r. kath.** lakosa; a bodonosi hegyen egy régi elpusztult **templom** nyomai láthatók (Fé 1: 142). 1888: Bodonos (Bodonos-Pataka) Bi Margittai js (Je 247). 1913: Bodonos Bi vm (Az). – 1909/19: Budoi, *B*, L 1112: **r 17**; szlovák, m, n, zs (32). = Su 1: 111. 1828–1851. – 1974: c. Derna {Felsőderna kzs faluja} [11 C]

Bodonosi kőszénbánya Bi 1913: Bodonosi kőszénbánya (H). – Budoi-Colonie = Su 1: 111. 1913. » Budoi {Bodonos}

Bodorfalva Kr (Ermény-É hrs) 1321: super facto 3 v-rum *Budurfalua*; 1323: v. *Bodurfolwa*, =: v. *Budurfolua*; 1323. p. *Perdouoy*; 1325: p. *Purduoy*; 1342, 1343, 1345: *Perdvey*; 1347: p. *Perdeve*; 1353: p. *Harumprede* [-perde]; 1388: Nicolaus f. Laurentii de *Perede*. Hajdan királyi agarászok földje volt (1347). 1321 e. a király a 3 Bodorfalvát Szalók nb. Heym fia László mesternek adta; a beiktatásnak Bálint fia Budur ellentmondott; az országbíró 1321-ben úgy ítélte, hogy Bodorfalva 1/3 részét adják vissza Budurnak. 1323-ban a király Perdve néven adta Heym fiainak: Lászlónak, Pálnak és Jánosnak, s 1325-ben is a Himfiek (magister Ladislaus, Paulus, Georgius et Heym f-i Heym) birtokolták; ekkor Kopajt határota. 1343-ban és 1345-ben a nádor Budur fia Miklósna a Himfiek ellen Perdvej ügyében indított perét elhalasztotta; s ugyanők folytatták a pert 1347-ben. 1353-ban a Himfiek osztoznak „Háromperdve“ birtokon, mely megfelel az 1321-i három Bodorfalvának. Ermény határoza É-on (1323). Esetleg a mai hn Nagy-Semlak (Mezősomlyó,

Morava, Şemlacul Mare) határában É-on. 1884/89.tk: *Peret* (Gy 3: 492. Perde, Perdvej, Három-, Bodorfalva). – Su 2: 300. 1323.

Bodorklaka Ar (Arad-DK, a Maros jp-i úton) 1471, 1472: *Bodorklaka* (Cs 1: 767). 1561: *Badarklaka* (Márki II/1. 196). 1564: *Monostorklaka*, 1607 e: *Mantaluk* (Márki II/2. 154). 1752: *Mondorloc* (Su). 1808: Mondorlak ~ Széplak (110). 1888: ≈ Aradi js (Je 512). 1913: **Mondorlak** Ar vm (Az). – 1909/19: Mándruloc, *MI*, L 1646: r 1618 (110). Mándruloc = Su 1: 402. 1471–1851. – 1974: c. Vladimirescu {Öthalom kzs faluja} [32 A]

Bodos Se/Hsz (Bibarcfalva-D, Barót közelében; 543 m) 1459: *Bozos*; 1567: *Bodos* (Hagyomány szerint < *Bujdos* szn. JJ). 1614: Bodos 42 családfő (Se 7). 1808: ≈ (22). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Miklósvári js (Je 247). 1913: Bodos Hsz vm (Az). *1929.XI.25.: *Egyed Ákos* történe. # Janitsek J.: *Bodos helynevei* (1957) (NyIrK 1970. 2). – Bodos = Su 1: 88. 1459–1854. [37 B; L]

Bodótelke * **Kü** (Radnót és Kutyalva mellett) 1346: p. *Bodoteluke* (Cs 5: 870). – Su 2: 300. Bodonteluke {!}.

Bodrog 1. Ar (Arad-Ny, a Maros j. p.) 1422: *Bodruch*, 1492: *Bodrogh* (Cs 1: 767). 1808: Bodrog Ar (22). 1888: Ó-Bodrog **Ar** Pécskai js (Je 546). 1913: **Óbodrog** Ar vm (Az). – Hodos-Bodrog > 1909/19: Bodrogul-vechiu, *Ób*, L 370: r 328; c (23). Bodrogul Vechi = Su 1: 88. 1422–1851. > 1974: Bodrogu Vechi c. Pecica {Pécska kzs faluja} [31 B]

Bodrog 2. Ko (Pata-ÉK hrs) 1954: *Bodrog*; 1973: *Bodrog* (Kalotaszeg tk, Korunk). *Bodrogköz* (*Kalotaszegi népviselet*). – Bodrog Su 1: 83. 1954, » Cara {! Kolozskarába olvadt?}. – 1974: s. Bodrog {!} c. Apahida {Apahida kzs faluja} [23 A]

Bodrog 3. Te 1888: Hodas-Bodrog psz (t) Újbodrog **Te** Újaradi js (Je 372).

Bodrog 4. Te (Arad-Ny, a Maros b. p.) 1808: Bodrog (Új-), Hodos (val) (22). 1828: Neo Bodrogh, Új-Bodrogh, Neu Bodrogh, Nowy Bodrogh (Nagy 375). 1888: Új-Bodrog **Te** Újaradi js (Je 701). 1913: **Újbodrog** Te vm (Az). – 1909/19: Bodrogul-nou, *Ujbodrog*, L 315; r 227; n (23). Bodrogul Nou = Su 1: 88. 1828–1851. > 1974: Bodrogu Nou c. Felnac {Felnac kzs faluja} [31 B]

Bodrovölgytelke (Podradja, Poddráj, Podor) * **Ko** (Kolozsvár-ÉK) 1326: in monte *Podriaybirch*; in capite *Puddradyaberch* ... in eodem *Poddrayberch*; 1332: vallis *Pudurueulg*, t/p. *Bodroueulgteluke*. E névvel a mai Kecskévár, ill. a belőle K-re lefutó völgyet és a völgytoroknál fekvő „telket” nevezték, amely 1332-ben Zsuk tartozéka. Ma hn Alsósuk határában Ny-ra: 1808: *Asszonyfalva* junct. cum Alsó Suk h., *Predaj* val. 1880 tk: *Sasu Prodei*; 1903. tk: *V(alea) Prodăii* (Gy 3: 343). 1332: p. *Bodroueulgteluke*. Sukiak birtoka (Cs 5: 336). – Su 2: 300. 1332 (Tr).

Bodza 1. Kis-Bodza folyó 1808: riv. Boza (Klein-) FF (25). – Buzoel

Bodza 2. Fe (Brassó-K) 1668: *Boza*, 1672: arx *Boza*, 1690: *Bozza*, 1721: *Bodza* (SzO VI. 321, 335, 417, VII.303). 1861: Bodza FF (3). 1913: **Magyarbodza** Hsz Sepsi js. Bodzaforduló, Bodzavám és Szitabodza hs-re vált szét (Az). 1909/19: Buzăul-unguresc, *Mb*, & Brădet (Bredet), Crasna (Krászna), L 5451: r 5190; m, n (33). – Buzăul Ardelean = Su 1: 116. 1668–1913.

Bodza 3. Bodzaforduló Hsz 1808: pr. Bodzafordulása (22). 1861: Bodza-forduló (*praedium*) Hsz (29). 1888: Bf Hsz Sepsi js (Je 248 & Tálpatak). 1913: Bodzaforduló Hsz vm (Az). – Întorsura Buzăului = Su 1: 313. 1839–1854. [38 C]

Bodza 4. Bodzamező 1525.IX.5.: A Bodzamezőn át Havaselvére vezető *Wthas* nevű út a huszadszedő pecsétje nélkül tilos és álút (via *Wthas* nominata, que per campum *Bozamezew* appellatum Transalpinam vadit ...). IX.14.: *Wthas* út korábban is tilos volt és álútnak számított (KmJkv 4117-8).

Bodza 5. Bodzavám Fe/Hsz (Brassó-DK) 1808: Boza *passus*, Bozaer-Pass FF (25). 1888: Bodzavám Hsz Sepsi js (Je 248). 1913: **Bodzavám** Hsz vm (Az). – Vama Buzăului = Su 2: 236. 1533–1854. [48 A]

Bodza 6. Szitabodza (Fe) Hsz (Bodzaforduló-D hrs) 1533, 1675: *Boza*, 1691: *Bozza*, 1721 *Bodza* (SzO VI. 335, 417, 427, VII. 303). 1854: *Szita Bodza* (Bul. 50). 1888: *Szita-Bodza Hsz* Orbai js (Je 664 & Krászna). 1913: **Szitabodza** Hsz Sepsi js (Az). – Sita Buzăului = Su 2: 123. 1533–1854. [38 C]

Bodza 7. Kisbodza Hsz (Bodzavám-ÉK hrs) – Buzăul Mic > Buzoel = Su 1: 116. 1954. > 1974: Buzăiel c. Vama Buzăului {Bodzavám kzs faluja} [48 A]

Bodza 8. Bodzai-szoros Brassó-K, 653 m magasan, a Brassói-havasok és a Berecki-havasok közti Bodza vize völgyébe vezet (a Bodza a Szeretbe ömlik).

Bodzás * Szö (Bozovics táján, Perebő mellett) 1598: *Bozzas* (Pesty: Szörény II. 36). – Su 2: 303.

Bodzástelek Te (?) 1479: *Bozyasthelek ~ Bodzasthelek*. Pesty Buziással azonosítja ... Bodzástelek alighanem közelebb feküdt a régi Csanádmegyéhez (Cs 2: 30. Bozzás).

Bodzaszeg * Msz (?) 1567: *Bozzazegh* (SzO II. 218). – Su 2: 303.

Boérfalva BSz (Magyarlápós-DK) 1584: *Boierfalwa*, 1615: *Bojérfalva* (Kádár II. 208). 1808: Boérfalva, Boehren, Boeriu ~ Boerul (22). 1888: Boérfalva (Bojereny) **SzD** Magyarlápósi js (Je 248). 1913: Boérfalva SzD vm (Az). – Boereni > 1909/19: Boiereni, *Bf*, L 932: r 899; zs (24). > 1964: Dumbrava Nouă = Su 1: 213. 1584–1964. > 1981: Boiereni [13 A]

Bogács 1. Do (Szék-DK) 1318: t. *Bogath* ~ t. *Bagach*; 1320: t. *Bogach*; 1324: t =. 1318-ban Cyko fia Péter ispán özvegye: Margit és leánya: Erzsébet, Hadya fia Már özvegye 50 M-ért eladta Felkapusi Jánosnak tartozékaival. 1320-ban Omboz határosa. 1324-ben István fia: Orros János és fia László Cserébe adta Gerendi Jakabnak (Gy 2: 61). 1446.V.19.: *Bogach*-on (Do) örökölt Szomordoki rb; ezt megvásárolja Farnasi Dénes (574); 1449.IX.15.: Tamásfalvi Imre *Bogath*-on (Ko) részbirtokos (754); 1449.XI.5.: Szavai Gergely *Bogath*-i (Do) teljes részét, azaz a birtok negyedét, melyet lakói jelenleg elhagytak, 20 arany Ft-ban elzálogosítja Farnasi Dénesnek (766); 1452.XII.3.: Szentpáli Lászlóné Lónai Erzsébet élete végéig Mátéi Miklósné Fejes Orsolyának engedi át az őket közösen illető *Bogach*-i (Ko) részét (1080); 1458.I.4.: *Bogach* (Do) birtokban ius quartalicium illeti meg Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annát (1278); 1460.XII.4.: *Bogach*-on (Do) Szamosfalvi részbirtok (1490); 1479.VII.5.: *Bagach*-on Szilkeréki Gebárt rb (2278). Ld még KmJkv II. 860. 1808: *Bogács* h. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Bogias) **Ko** Mocijs js (Je 248). 1913: **Kisbogács** Ko vm (Az). – 1909/19: Băgaciu, *B*, L 218: r 211 (11). = Su 1: 61. 1461–1913. – 1974: c. Pălatca {Palatka kzs faluja} [23 A]

Bogács 2. Me-Kü (Dicsőszentmárton-DK) [1296]: *Bugach*; = ≈ ~ *Bogach*; =: *Bugach* ~ *Bukach*, ahol **kőtemplom** van, László erdélyi vajda adománybirtoka; jogvita a káptalannal (Er I. 542, 543, 546). 1366: saxones de *Bagath*; 1371: v. *Bagach*; 1394: cives et hospites de *Bogach*, p. ≈; 1509: p. ≈ in pert. duarum sedium saxonicalium. Eczeli Juliánna, Ádámosi, Á. Porokláb, Orbonász, Szentmártoni Bertók, Pettendi Nemes-birtok. Ev. temploma csúcsíves (Cs 5: 870. **Kü** vm. Részben Szászföldhöz tartozott). **1587**: *Bogaczy*. – E: fl. 124. A: fl. 62 Kü (Dé 27). 1808: Bogács, Bogeschdorf, Bogácsá Me (22). 1861: ≈, ≈ **Me** (35). 1888: ≈ (Bogeschdorf) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 248). 1913: **Szászbogács** KK vm (Az). – 1909/19: Băgaciu, *B*, *Bd*, L 1054: r 305; n, m (11). = Su 1: 61. 1351–1913. [35 B]

Bogafalva * Te (Boldor mellett) 1447: *Bogafalwa* Doboz 17., 1462-ben (*Bagafalua*) 62. tartozéka volt (Cs 2: 33, 34. Doboz). – Su 2: 300.

Bogara Hu (Illye-É) 1518: p. *Fwyed* (Cs 5: 91). 1733: *Begara*, 1760–62: *Füzes-Bagara*. 1808: Bagara (Fujesd-) ~ Fügesdbagara ~ Füjesdbagara, Fujeda (11). 1861: Füjesbogara Hu (21). 1888: Füzes-Bogara (Begáre) Hu Marosillyei js (Je 336). 1913: **Füzesdbogara** Hu vm (Az). – Băgara > Fizeş > Fizeş-Băgara > Fuiş-Băgara > 1909/19: Fueş-Băgara, *Füzesdbogara*, L 626: r 620 (76). > 1964: Valea Poienii = Su 2: 231. 1518–1964. [33 B]

Bogárdfalva > **Bogárfalva Uh** (Székelyudvarhely-ÉNy 10 km, a Felső-Nyikó mellékén, a szomszédos Szentlélekkel csaknem egybeépülve; Farkaslaka-K hrs) Földterülete három tömb: a nagyobbik a faluhoz közvetlenül kapcsolódik, a másik kettő a *Szencsed* és *Tartod* nevű havasi legelők, a településtől 15-20 km-re (TL). 1566: *Bogartfalva* (SzO II. 203). 1580-tól *Bogárdfalvi* Mihály jeles prókátor; 1589-ben Márton **deák**; itteni lakosok ez időben Kovács Péter, Sente Gáspár és János (SzO 1). 1614: Bogárfalva 20 családfő (Uh 66). 1808: ≈ (22). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Udvarhelyi js (Je 248). 1913: Bogárfalva Uh vm (Az). # Tibád L.: *Bogárfalva mai helynevei* {1970–73, a falu körül 146 hn} (NyIrK 1976. 1). – Bogarfalău > Bulgăreni = Su 1: 112. 1566–1854. – 1974: c. Lupeni {Farkaslaka kzs faluja} [25 C]

Bogáros Tt (Zsombolya-Csatád-ÉK) 1462: *Bogaros*, 1493: *Bogarus*, 1494: pr. *Bogaros* (Cs 2: 29). Az eltűnt falut 1769-ben újraalapították (Borovszky: Torontál 31). 1806: Bogáros (XXI 41 Z). 1851: ≈, német falu ... Lakja 2150 **kath.**, paroch. templommal; vendégfogadó; birja a kamara (Fé 1: 145). 1888: ≈ Tt Perjámosi js (Je 248). 1913: Bogáros Tt vm (Az). – Bogaroș > Bulgăruș = Su 1: 112. 1462–1851. – 1974: c. Lenauheim {Csatád kzs faluja} [31 C]

Bogártelke Ko (Egeres-K hrs; 439 m) **1299**: v. *Bugarteluke* (Cs). =: ≈: (Gy); 1299.IX.14.: ≈ (Er I. 583). Az erdélyi püspök cserébe adja a kolozsmonostori **apátnak**. Hn 1299: 1 *Byrch*, *Kapus* nominato, *Makobykepataka*, *Daroczpatok* et *Inaktelkepataka*, fl-m *Nadas*, *Makotew* ... A *Kapus Bértz* nevet 1761-ig ismerték; É-i oldalán Egeres határában *Kapus* hn található (Gy 3: 344). Jbn 1418: Molnos Tamás (malmot építhet); 1451: Mónos János. 1509: **Szent László-templom** (Cs 5: 336). 1449.III.10.: Miklós *Bogarthelky*-i **plébános** (KmJkv 665); 1450.XI.11.: Gál fia Pál *Bogarthelke*-i jobbágy (921); 1451.I.11.: Miklós *Bogarthelke*-i plébános a falu határán levő Vereshegyen fekvő vásárolt szőlőjét, melynek szomszédja Simon **deák**, Nagy Balázs, Lökös Gergely, Nemes István és Gál fia Pál szőlője, hét arany Ft-ért örök áron eladja vezetett Simon deáknak (924); =: Antal apát *Bogarthelke*-n lakó Nemes János nevű jobbágyának megengedi, hogy a Vereshegynek vezetett nagy hegy alatt a Nadas vizére malmot építhessen. Évi bérként a haszon negyedét a *Bogarthelke*-i plébánosnak tartozik adni (925). 1569–77: Forgách Ferenc birtoka. 1579: *Bogártelke*, Kajántó és Tiborc birtokot Blandrata György fejedelmi udvari orvostól közösen megvásárolja Lónai Kendi Sándor és Losonci Bánffy Farkas (Gyalu 1/2). Ekkor összeírtak itt 59 személyt/telket (Gy 3-4). A családnevek az akkor jelenlévő és egykori lakosok nevével együtt: 1 András, Antal; 2 Balázs; 4 Benőcs; 1 Bernárd, Dévai, Fazakas, Fejes; 8 Fekete; 2 Fodor; 7 Forrai; 1 Katona, Kelemen, Kovács; 5 Lőrinc; 1 Márton; 2 Máthé; 1 Nagy; 6 Simon; 5 Soldos (Zsoldos); 1 Szász; 1 Vajda; 3 Varga; 2 Veres. 1581-ben Báthory Zsigmond fejedelem Bogártelkét (Kajántóval és Tiborccal) a kolozsvári jezsuita rendház részére magához váltotta (Gy 1/2). 1638 k.: *Bogartelke* a gyalui vártartomány faluja. Balas Ambrus Judex, 6 Fekete (Tamás, Péter, Márton, Gergely, Albert, János), Leörintz Albert, Nagi György. = 9 családfő. Az 1595–1606 közötti nagy pusztulást beszédesen tanúsítja az 52 tételből álló felsorolás többi pusztá helye. 1708: Daróc-Bogártelke egyesült egyházak (Névkönyv 1872. 23-27; Ke 1: 248/131). 1711: *Diarium Ecclesiasticum*, az az oly könyvecske, melyben a Bogártelki és Daroczi két Filialisból egy Materré lött Ecclesianak viselt dolgai jegyeztetnek fel {...} Bükösi Miklós, ezen Ecclesianak rend szerént első Predikatora m. p. Anno: 1711: diebus Apr. (Egykor Nádasdaróc-Bogártelke ehk lt-ban; Czira András lp szívességéből láthattam e könyvet. Újabban **Bogártelke-Nádasdaróc** elnevezésű az ehk.) 1808: *Bogártelke* h., *Bogára* val. 1861: ≈, ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Nádasmenti js (Je 248). 1913: Bogártelke Ko vm (Az). – 1909/19: Bogara, *Bt*, L 545: **r 25**; m, 9 zs (23). 1926: Băgăra; 1936/9. tk: Băgara = Su 1: 61. 1299–1854. – 1974: c. Aghireșu {Egeres kzs faluja} [22 A]

Bogát 925-től Bogát gyula az észak-erdélyi magyarság vezetője; 927-ben besenyő szövetségben elfoglalja Dél-Erdélyt.

Bogát 1. * **Asz** (Harasztos mellett) **1291**: *Bagath* (KmJkv 2; Er 478).

Bogát 2. Fe < Kerék 1. Nagykerék.

Bogát 3. Fe (Kőhalom-DK, Hévíz-DK hrs az Olt b. p.) 1337: *Bogath* (Tr). 1600: *Bogát* (Ve: Doc. VII. 269). 1760–62: **Olt-Bogáth**. 1808: Bogát (22). 1861: O. Bogáth FF (3). 1888: Olt-Bogát

(Bogátá) **NK** Kőhalmi js (Je 554). Régóta nevezetes a Bogáti-erdő a Brassóba vezető út mentén. 1913: **Oltbogát** NK vm (Az). – 1909/19: Bogata-olteană, *Oltbogát*, L 411: r 302; c, m (23). B O = Su 1: 89. 1337–1854. – 1974: c. Hoghiz {Olthevív kzs faluja} [37 A]

Bogát 4. To (Torda-DK, Ludas-DK hrs a Maros szögkanyarában) **1295**: *Bagach* (Er I. 540). 1332-7: **sacerdos** de *Bogath*, *Bogach*, *Bagach*; 1377: *Bogat*; 1439: p. *Bogath*; 1507: p. ≈. Alárd-fi, Bogáti, F. Veres, Altemberger, Czobor, Tótóri. Középkori temploma csúcsíves (Cs 5: 694. 1483: Kü). 1430.I.27.: *Bogath*-i Imre **ü**: Gerend (KmJkv 27); 1430.III.11.: *Bogath*-i János összes birtokát Sülyei Barnabás oltalmára bízta, minthogy ő Rómába készül zarándokolni (41); 1438.VIII.2.: Járaiak hozzájárulnak, hogy *Bagath*-i Imre fia: Péter, akinek anyja Járai-leány volt, beiktathassa magát a [járai?] vár és tartozékai öt anyja jussán megillető részébe (99); 1442.V.19.: *Bogath*-i Péter **üv**, *Bogath*-on lakó Nagy Pált, familiárisait: Zombori Pált és Ferenc **deák**ot is (464); 1447.VII.18.: *Bogath*-i Miklós **ü**: Menyő (615); 1452.V.7.: *Bogath*-i Péter **ü**: Gyerővásárhely (1025); 1452.VI.5.: *Bogath*-i Péter **ü**: Szind (1045); 1452.X.23.: *Bogath*-i Péterné Kölcsei Ágnes **üv** (1074); 1458.X.24.: *Bogath*-i néhai Péter fia: László bogáti birtokrészeit 100 arany Ft-ban és egy 100 Ft-ot érő lóért zálogba adja Gerendi Mihály diódi várnagynak (1317). Ld még KmJkv I. 870, II. 860. **1587**: *Bogath*. – E: fl. 40, A: fl. 13 den. 34 (Dé 66). 1808: Bogáth (Maros-) (22). 1861: M-B To (10). 1888: ≈ (Bogata de Muresiu) **TA** Marosludasi js (Je 494). 1913: **Marosbogát** TA vm (Az). – 1909/19: Bogata-de-Murăș, *Mb*, L 2572: r 941; m; 96 zs (23). > Bogata de Mureș > Bogata = Su 1: 88. 1295–1854. [23 D]

Bogáti {?} *1550: *Bogáti Fazekas Miklós* zsoldárfordító (–1590).

Bogáta 1. BSz 1. (Dés-NyÉNy, b. o. a Szamosba ömlő Bogáta-patak felső völgyében) 1315: *Bogath* székely birtok, Lápos tartozéka {ld MLápos} (An 4: 109). 1325: p. *Bogath* (Tr). 1366: *Bogath*, *Bogathu* (Bánffy I. 265). 1418: *Bogata* (Kádár II. 214). 1437.VII.6.: Losonczy Dezső *Magyarbogath*-i jobbágya: Antal a jobbágyok egyik képviselője a kolozsmonostori egyezségeen (KmJkv 88). **1587**: *Bogatt*. – E: fl. 6, A: fl. 3 (Dé 51). 1808: Bogátha (Magyar-) (22). 1861: Magyar-Bogáta BSz (19). 1888: ≈ **SzD** Dési js (Je 485). 1913: **Felsőbogáta** SzD vm (Az). – 1909/19: Bogata-ungurească, *Mb*, L 438: r 388; zs, m (23). > Bogata de Sus = Su 1: 89. 1315–1913. – 1974: c. Vad {Révkápolnok kzs faluja} [12 D]

Bogáta 2. BSz 2. (Dés-NyÉNy, a Szamosba ömlő Bogáta-p. völgyében, Révkápolnok-DNy hrs) 1325: p. *Bogath* (Tr) Csicsó vár tartozéka. 1387: Bánffyak kapták. 1467: Mátyás király elkobozta tőlük, és szerdahelyi Imrefi Györgynek és fiainak adta (Le). 1553: **Olá-Bogath** (Kádár II. 219). 1577: újra Bánffy-birtok; XVII–XVIII: Sárközi, Kendeffy, Bethlen. Magyar lakossága kihalt. 1795: **Görögkat. fatemplom**. 1808: Bogátha (Oláh-) (22). 1861: Oláh-Bogáta BSz (19). 1888: ≈ **SzD** Dési js (Je 551). L 1910: 633 ; 1956: 729 (Le). 1913: **Alsóbogáta** SzD vm (Az). – 1909/19: Bogata-românească, *Ob*, L 627: r 608; m (23). > Bogata de Jos = Su 1: 89. 1325–1913. – 1974: c. Vad {Révkápolnok kzs faluja} [13 C]

Bogátpuszta TA (Torda-DK) 1913: *Bogátpuszta* Harasztos tartozéka (H). – Bogata = Su 1: 89. 1913. – 1974: c. Călăraș {Harasztos kzs faluja} [23 C]

Bogátu * **BSz** (beolvadt Felsőbogáta határába) 1325: *Bogathu* ~ *Bogathu* (Kádár II. 214). – Su 2: 300.

Bogdán * **Kr** (Izgár mellett) 1369 – 1377: *Bogdan* (DocVal 223). – Su 2: 300.

Bogdánd KSz (Hadad-Ny 7 km) 1383: *Bogdand* (Petri III. 133). 1383 Inventatio vasárnap után 5. nap: Bogdánd, Nádasd és Korond határjárása (Petrinél). 1450.VII.6.u.: Nádasd birtok szomszédai körében tartott vallatásra *Bodand*-ról megidéztek Kusalyi néhai Jakcs László fiait: Lászlót és Andrást (KmJkv 859); 1461.II.23.: *Bogdand*-on Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (1516); 1461.III.23.: K. J. János *Bogdand*-i részét zálogba adja K. J. Péternek, Ferencnek és Potenciána asszonynak (1533). Ld még KmJkv II. 860. 1475: *Bagdan* (Cs 1: 552). 1543-ban 10, 1570-ben 13 kapu után fizettek adót. 1584.III.6-án Báthory István Erdély fejedelme és lengyel király Hadadot és tartozékait, így Bogdándot is, Wesselényi Ferencnek adományozta. 1625-ig a falu Hadad

leányegyháza, ekkor önállóul s maga tart prédikátort (SL). 1808: Bogdánd, Bodendorf, Bogdaná (22). 1888: ≈ **Szi** Szilágycsehi js (Je 248). 1913: Bogdánd Szi vm (Az). 1972–1975: lakossága megközelítette a 2500 főt. 1981.XII.7. RTV Szuh Táncház-talákozóról: sikeres volt legényes és páros táncuk is. 1995: lakossága 1100 főnyi. # Sípos László: *Bogdánd*. Szilágysági magyarok 1999. 345. Kép: **Református templom**. – 1909/19: Bogdand, B, L 9094: r 11; m; 18 zs (24). = Su 1: 89. 1383–1854. [12 A; L]

Bogdánfalva 1. * **Kr** (Kastély mellett) 1548: *Bogdanfalw*, 1598: *Bogdanffalwa* (Pesty: Krassó II/1. 55). – Su 2: 300.

Bogdánfalva 2. * **Za** (Világos mellett) 1441, 1445: *Bogdanfalwa*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 727). – Su 2: 300.

Bogdánháza Kr (Kraszna-DK) 1341: *Bogdaynhaza* a valkói uradalom telepítvénye (Gy 3: 507/16). =: villa **olakalis** (Tr). 1481: *Bogdahaza* (Cs); =: *Bogdanhaza* (P); 1491: *Badanhaza* Valkó vár tartozéka volt (Cs 1: 581); 1553: *Bogdanfalva* (Petri III. 142). 1519.IV.28.: *Bogdanhaza*-i részirtokát L. Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (KmJkv 3723). 1733: *Stirca*. 1808: Bogdánháza (22). 1888: ≈ (Starciu, Szics) **Szi** Krasznai js (Je 248). 1913: Bogdánháza Szi vm (Az). – 1909/19: Stârciu, Bh, L 1405: r 1370; zs, m (167). Stîrciu = Su 2: 145. 1341–1854. – 1974: c. Horoatu Crasnei {Krasznahorvát kzs faluja} [11 D]

Bogest * **Kr** (Hegyeslak mellett) 1599: *Bogest* (Pesty: Krassó II/1. 75). – Su 2: 300.

Boglezsd * **Za** (Székás táján) 1441, 1445: *Boglezth* Világos várhoz tartozott; 1464: *Bogylestefalva*, 1525: *Boglesth* (Cs 1: 727). – Su 2: 300.

Boglyafalva * **Te** (Ferde mellett) 1453: *Boglyafalva*, 1514: *Bogbyesth* (Pesty: Krassó II/1. 55). 1454: *Boglyafalwa* (Cs 2: 29. Pesty: Krassó III. 397 szerint). – Su 2: 300. {P}

Bogodánfalva * **Te** (Temesberény mellett) 1408–1423: *Bogodanfalwa* ~ *Bokdano*; 1761: *Bogdano-Lesdie* (Pesty: Krassó II/1. 68, 312; Milleker 166). – Su 2: 300.

Bogoltény Te (Herkulesfürdő-É, Somosrév-D) 1452: *Bugulthin*, 1480: *Bogalthyn*, 1501: *Bogeltin* (Pesty: Szörény II. 23-24 = Su). 1452: ≈, 1480: ≈, 1500: *Bogalthyn* (Cs 2: 29. Pesty i. h. 23 szerint). 1808: Bogoldin, (i) Pogoldin (22). 1888: Bogoltin **KrSzö** Teregovai js (Je 249). 1913: Bogoltény KSzö vm (Az). – 1909/19: Bogoltin, *Bogoltin*, L 1780 r (24). = Su 1: 90. 1432–1913. > 1974: Bogiltin c. Cornereva {Somosrév kzs faluja} [43 C]

Bogorfalva 1. * **Ar** (Tók és Iltó közt) 1479: *Bogorfalwa* (*Bogwryefalwa*) Szád vár 5. tartozéka (Cs 1; 762. Szád). – Su 2: 300.

Bogorfalva 2. Kr (Szászkabánya-ÉNy, a Dunába ömlő Néra j. p.) 1690–1700: *Bogotin* (Pesty: Krassó, II/1. 56). 1808: Bogodincz (22). 1888: ≈ **KrSzö** Jámi js (Je 249). 1913: Bogorfalva KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bogodint, *Bogodincz*, L 900: r 893 (24). > Bogodinti = Su 1: 90. 1690–1913. – 1974: c. Sasca Montană {Szászkabánya kzs faluja} [54 A]

Bogsán : Német-Bogsán, Román-Bogsán (1888) : Boksánbánya.

Bogy Bi (Szalonta-DK, Bél-É) 1808: Bogy, Bogyiu (22). 1888: ≈ Bi Béli js (Je 249). 1913: Bogy Bi vm (Az). – 1909/19: Bodi, B, L 273: r 268 (23). = Su 1: 87. 1909. » Ucuriş {Ökrös} [20 D]

Bogya Do (Zilah-D) 1538: *Bugya*, 1600: *Budgya*, *Budgia* (Petri III. 129). 1750: *Bogya*. 1808: Budgya, Budendorf, Budgyia Do (28). 1861: Budgya, Bogyie Do (15). 1888: Bodia (Bogya, Bugyia, Bogyie) **Szi** Zilahi js (Je 246). 1913: **Szilágybogya** Szi vm (Az). – 1909/19: Bodia, *Bodja*, L 423: r 410; zs (23). = Su 1: 87. 1538–1913. – 1974: c. Buciumi {Vármező kzs faluja} [12 C]

Bogyafalva Za (Halmagy-ÉNy hrs) 1441, 1445: *Bodyafalva*. Világos várhoz tartozott; 1525: *Bogesthfalwa* (Cs 1: 727). 1808: Bugyesd, Bugyiest (28). 1888: Budesd **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 260). 1913: Bogyafalva Ar vm (Az). – Bodeşti = Su 1: 87. 1441–1854. – 1974: c. Hălmagiu {Nh kzs faluja} [33 B]

Bogyesd Za (1808) : Bugyfalva**Bogyest Ar (1888) : Bozósd.**

Bogyoszló {< *Bogyiszló* 995 k. Szár László fia, Vazul unokaöccse} **Bi** (Margitta-ÉNy hrs) 1552: *Bogyzlo* (Jakó 216). 1808: Bogyoszló (22). 1851: ≈, az Ér mellékén, 1100 **reform.**, anyatemplommal. Birja a váradai deák **püspök**. Itt volt prédikátor ama ritka igaz hazafi Récsei János, ki szűk fizetéséből meggazdagodott egész vagyonát a haza oltárára tette, s Debreczenben a magyar literatura tanszékét megalapította (Fé 1: 147). 1888: ≈ Bi Magittai js (Je 249). 1913: **Érbogyoszló** Bi vm (Az). – Bodislău > 1909/19: Buduslău, B, L 971: r 9; m; 22 zs (32). = Su 1: 111. 1552–1851. [11 A]

Bohanosfalva * Te (Izgár mellett) 1410, 1447, 1462: *Bohanusfalua* Doboz 67. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 300. 1462.

Bohány Ar (1808) : Bajnokfalva.

Boholc Sink (Fogarás-ÉNy) 1317–1320: *Bolcholtz* (Tr). 1808: Baholcz ~ Bakólcz, Buchholtz, Bákolczá (11). 1861: Bohólcz, Bucholz, Bokolcza Sink (37). 1888: Boholcz (Bucholz, Boholtiu) **NK** Szentágotai js (Je 249). 1913: Boholc **NK** vm (Az). – 1909/19: Boholț, *Boholcz*, Buchholz, L 828 r (24). = Su 1: 90. 1317–1954. [36 D]

Boholt Hu (Déva-É, Solymos-ÉK hrs) 1453: *Boffal*, 1479: p. *Boholth*. ⚭Déva vár tartozéka (Cs 5: 78). 1808: Bohold, Bolden, Boldul (22). 1861: Boholt Hu (20). 1888: ≈ Hu Dévai js (Je 249). 1913: Boholt Hu vm (Az). – 1909/19: Boholt, B, L 592: r 589 (24). = Su 1: 90. 1453–1854. – 1974: c. Şoimuş {Marossolymos kzs faluja} [33 D]

Boica Hu (Hátszeg-Ny) 1733: *Bots*; 1750: *Boicza*. 1808: Baicza, Botzen, Boiczá (11). 1861: Boicza Hu (20). 1888: Boicza Hu Hátszegi js (Je 249). 1913: Boica Hu vm (Az). – 1909/19: Boița, *Boicza*, L 453: r 439 (24). = Su 1: 91. 1733–1854. – 1974: c. Răchitova {Reketyefalva kzs faluja} [43 B]

Boica Za (1808) > Hu (1913) < Kisbánya.

Boin * Kr (Facsád táján, Bunya mellett) 1743: Boin (Pesty: Krassó II/1. 68). – Su 2: 300.

Boj 1. * Bi (Vaskoh mellett) 1600: *Boj* (Jakó 216). – Su 2: 300. {Bányásztelepülés volt; beolvadt Vaskoh városba}

Boj 2. Hu 1. (Szászváros-ÉNy) 1418: villa **volahal**is *Boaan*, *Boan*, *Boamfalua*; (Cs 5: 77). 1808: Bun, Bundorf (29). 1861: Bunn Hu (21). 1913: Boj Hu Algyógyi js (Az). – 1909/19: Boiu, *Boj*, L 633 r (24). = Su 1: 91. 1418–1854. – 1974: c. Rapoltu Mare {Nagyrápolc kzs faluja} [34 C]

Boj 3. Hu 2. (Illye-ÉNy, az Érchegeység déli oldalán) 1485: *Alsobuan*. Ákos nembeli Folti és Illyei ~ I. Dienesi-birtok (Cs 5: 77. Boán). 1750: *Alsó-Boj*. 1808: Boj (Alsó-), Unter-Achsendorf, Boul de dzsos (22). 1861: A-B Hu (20). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 202). L 1910: 197; 1956: 139 (Le). 1913: **Alsóboj** Hu vm (Az). – 1909/19: Boiu-de-jos, *Ab*, L 176 **ort. r** (24). > Boiul de Jos = Su 1: 91. 1485–1854. > 1974: Boiu de Jos c. Gurasada {Szád/Guraszáda kzs faluja} [33 B]

Boj 4. Hu 3. (Illye-ÉNy, az Érchegeység déli oldalán) 1485: *Felsewbuan* (Cs 5: 77. Boán). 1750: *Felső-Boj*. 1808: Boj (Felső-), Ober-Achsendorf, Boul de szusz (22). 1861: F-B Hu (21). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 319). 1913: **Felsőboj** Hu vm (Az). – 1909/19: Boiu-de-sus, *Fb*, L 496 **ort. r** (25). Boiul de Sus = Su 1: 91. 1485–1854. > 1974: Boiu de Sus c. Gurasada {Szád/Guraszáda kzs faluja} [33 B]

Boja Hu (Déva-Ny) 1386: *Boya* (Su). 1453: *Boya* ⚭Déva vár tartozéka (Cs 5: 78). 1733: *Bolya*, 1750: *Boje*, 1760–2: *Bojabirz*. 1808: *Boja cum Birs*, utrumque *Bojabirs*, *Boubirs* (Su szerint). =: Boja ~ Bojabirs, Boubirs (22), =: *vicus Birs* ~ Bojabirs, Boubirs (20). 1861: Boja-Birs Hu (20). 1888: Bojabirz Hu Dévai js (Je 249). 1913: **Bojabirz** Hu vm (Az). – 1909/19: Boia-Birzii, *Bb*, L

303: r 302 (24). > Boia-Bîrzii = Su 1: 90. 1386–1854. > 1974: Boia Bîrzii c. Vețel {Vecel kzs faluja} [33 D]

Boján Kr (Kraszna-D) 1481: villa **olachalis Boyan** (Petri III. 149). =: ≈ Valkó vár tartozéka volt (Cs 1: 581). 1519.IV.28.: *Boyan*-i részbirtokát L. Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723); 1553.XII.30.: Nagyfalusi Bánffy György *Boyan*-ban egy özvegyasszony és két fia jobbagy telkét zálogba adja Bartakovit Jánosnak (5268). 1808: Bolyan ~ Bolyom, (n) Bojem, Bojum (23). 1888: Boján **Szi** Krasznai js (Je 249). 1913: Boján Szi vm (Az). – 1909/19: Boian, *B*, L 641: r 586; zs, m (24). > Boianul Crasnei = Su 1: 91. 1481–1854. – 1974: » Cizer {Csizér} [11 D]

Bojbun Hu 1888: Bojbun Hu Algyógyi js (Je 249). {?}

Bojca Sze (Szeben-Talmács-D, az Olt j. p., a Verestoronny-szoros előterében) 1488: *Boycza* (Berger 56). 1496: *Boyza*, 1529: *Boyca* (Scheiner 28). 1662: *Boycza* (Ve: Doc. XI. 12). 1733 *Bojczza*, 1750: *Boicza*, 1760–2: *Boitza*. 1808: Boicza, Ochsendorf, Tornurossu (22). 1861: ≈ Sze (34). 1888: ≈ (Bitza, Ochsendorf, Boita) Nszi js (Je 249 & Verestoronny (Rothenurm, Turnu-Rosu) telep). 1913: Bojca Sze vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: Boița, *Boicza*, *Od*, & Turnu-Roșu (Vt, Rt), L 1586: r 1469; m, n, zs (24). = Su 1: 91. 1488–1913. – 1974: c. Tâlmăciu {Talmács kzs faluja} [45 B]

Bojtor Hu (Vajdahunyad-ÉK) 1336: *Buhtur*; 1395: nobiles p-is *Bohtur*; 1453: *Boythor*. 1520: p. ≈. Bojtori, Pestesi Bodor, Hunyadi, Bojtori Forgács és Csendor-birtok. 1482, 1506, 1510: ♀Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 78). 1808: Bujtur, Bojturna (28). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 261). 1888: Hunyad-Bujtur (t) Vajdahunyad (Je 380). Hnt.13: *Hunyadbujtur* » Vajdahunyad {1808/1987. 28}. 1913: **Bujtur** Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Buituri, *B*, L 204: r 200 (32). = Su 1: 111. 1336–1854. » Hunedoara {Vh}.

Bojtorjános Kr (Lugos-D) 1637: *Zkeus*, 1673: *Aszkius*, 1690–1700: *Szkaus* (Pesty: Krassó II/2. 212). 1808: Szkeus, Szkejus (163). 1851: Szkejus, Kr, Lugoshoz 2 1/2 órányira, 9 **r. kath.**, 1261 **óhitű** lak., anyatemplommal (Fé 4: 141). 1888: Szkeus **KrSzö** Lugosi js (Je 664). 1913: Bojtorjános KrSzö vm (Az). – 1909/19: Scăiuș, *Szkeus*, L 1635: r 914; rutén, cseh, m, n (161). = Su 2: 109. 1637–1851 {1913}. – 1974: c. Fîrlug {Furlog kzs faluja} [42 B]

Bokajalfalu Fe/Hu (1913) és Bokajfalfalu Hu (1913) : Bakaj.

Bokcsincs * Kr (Facsád táján, Rácszabadi mellett) 1421: *Bokchynch*, 1427: *Bosynch* (Pesty: Krassó II/1. 69; Sztáray II. 263). =: ≈ (Cs 2: 99). – Su 2: 300. {Rácszabadi mellet *Valea Vocsinț*}

Boklya Bi (Bél-ÉK) 1552: *Bokonya* (Jakó 217). 1808: Bokiá (23). 1828: Bokkia (Nagy 87). 1851: Bokkia, a hegyek közt, a váradai deák püspök béli uradalmában, 400 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. ... Lakosai üveggel, taplóval kereskednek, épületeket csinálnak, s kevés juhokat is tenyésztnek (Fé 1: 148). 1913: Boklya Bi vm Béli js (Az). – 1909/19: Bochia, *Bokkia*, L 336: r 322 (22). = Su 1: 86. 1552–1913. – 1974: c. Beliu {Bél kzs faluja} [20 D]

Bokorán(d) (Deacolc) * Kr (Nagyszurdok táján) 1323: p. *Bokoran*; fl. *Bokarand*, fl. *Bukurand*; 1347: *Deacolch* a. n. *Bukran*. 1323-ban a király mint örökös nélkül elhalt ember birtokát Szalók nb. Heym fiainak: Lászlónak, Pálnak és Jánosnak adta. 1347-ben Benedek fiai: Mihály, Tamás és Márk az erre vonatkozó oklevelet megszerezték a titeli káptalantól, noha a birtokot Albert, a királyné speciális notáriusa már korábban megkapta kezelésre. (A Deacolc név a notáriusról ragadhatott rá.) A Bokoránd folyó az erményi uradalmon átfolyik (1323). Ma völgy neve, mely Nagyszurdok felől Ferendia felé húzódik. 1884. tk: *V(alea) Bucurundia* (Gy 3: 479). 1323: *Bokoran*; 1347: *Deacolch* a. n. *Bukran*; 1359: *Dyakowch* a. n. *Bokrand*; 1429: *Dyakolcz* (Cs 2: 99, 100). – Su 2: 315, Deacolch, 1347–1394.

Bokorfava 1. * Bi (Magyarremete-ÉNy) 1445: *Bokorfalwa* (Jakó 217). – Su 2: 301.

Bokorfalva 2. * Hu (Jófé-ÉNy, Zám, Tamásfalva táján) 1468: p. *Bokorfalwa*. Illye vs birtoka (Cs 5: 78). – Su 2: 301.

Bokorfalva 3. * Te (Hosszúág-Ny) 1488: *Bokorfalwa* Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 29). – Su 2: 301.

Bokorfalva 4. * Za 1. (Kőkaró táján) 1439, 1441, 1445: *Bokorfalwa* (Cs 1: 727). – Su 2: 301. 1439 (Csánki V {!} 727).

Bokorfalva 5. Za 2. 1445: Bokorfalwa ld Bukuresd.

Bokorvány Bi (Félixfürdő-K) 1508: *Bokorvanya* (Jakó 221). 1808: Bukorvány, Bukurvany (28). 1888: ≈ Bi Magyarcsékei js (Je 261). 1913: Bokorvány Bi vm (Az). – 1909/19: Bucuroaia, B, L 383: r 380 (31). = Su 1: 109. 1508–1851. – 1974: c. Copăcel {Kiskopács kzs faluja} [21 A]

Bokos Sző (Karánsebes-D, a Temes b. p.) 1468: *Bokostycza* (P); 1468: p. *Bokosthycza* in districtu Karansebes (Cs 2: 57. Petrosnicza); 1531: *Bokosnycza*, 1785: *Bokoschnitza* (Pesty: Szörény II. 24). 1808: Bukosnicza, (i) Bukoshnica (28). 1888: ≈ **KrSző** Karánsebesi js (Je 261). 1913: Bokos KrSző vm (Az). – 1909/19: Bucosnița, *Bukosnicza*, L 679: r 675 (31). = Su 1: 109. 1468–1913. + 2: 301. Bokosnicza 1690, 1717 {1723-ban már nem volt meg}; Bokosthycza 1468. [43 C]

Boksánbánya 1. KrSző (Resicabánya-ÉNy) < **Boksán 1. Kr** 1534: castrum *Bokcha*, 1552: *Baczka*; 1597: castrum *Bokcza*, **opp.** *Bokcza*; 1720: *Német-Bogsán, Vasziava* (Pesty: Krassó II/1. 56). 1808: **opp.** Boksán (Német-), Deutsch-Bogschan ~ Werk-Bogschan (23). 1888: Német-Bogsán (Bogsánbánya) **KrSző** Bogsáni js szh, 1888: ház 579, L 2803 (Je 537 & Neuwer és Altwer telepek). 1913: **Boksánbánya** KrSző vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Bogşa-Montană, *Németbogsán* (Bogsánbánya), & Buza-Turcului, Altwerk, Neuwerk, L 3116: r 1837; n, m, szerb, zs, szlovák (24). > Bocşa Montană > Bocşa Vasiova = Su 1: 86. 1534–1913. » Bocşa. **Boksán 2.** 1808: Boksán (Oláh-), Walachisch-Bogschan (23). 1828: Vallach Bogschán (Su) 1888: Román-Bogsán (Bogsia romana) **KrSző** Bogsáni js (Je 607). 1913: **Várboksán** KrSző vm (Az). – 1909/19: Bogşa-Română, *Románbogsán*, L 2985: r 2599; n, szlovák, m (24). > Bocşa Română Su 1: 86. 1828–1913. » Bocşa. < **Kövesd.** [42 A]

Boksánbánya 2. Óboksán Kr 1828: *Altverk* (Nagy, I. 180). 1851: *Altwerk*. Kis bánya helység Krassó vármegyében, 38 **katholikus** lakossal (Fé 1: 24). 1913: *Óboksán* (H). – Alverc > Uzinele Vechi > Buza Turcului = Su 1: 116.

Boksitrahavas Hu 1913: *Boksitrahavas* Kudzsir tartozéka (H). – Bocşitura > Bucşitura = Su 1: 109. 1913, 1956.

Bokszeg Za (Borosjenő-K 7 km, a Fehér-Körös b. p.) 1553: *Bakolzegh* (Márki, II/1. 223). 1808: Bokszeg ~ Bakszeg ~ Bakszék Ar (22). 1888: Bokszeg (Bokszin, Bocsigu) **Ar** Borosjenői js (Je 250 & Kontrató psz, Francia telep). 1913: Bokszeg vm (Az). – 1909/19: Bocsig, B, & Bocsigulnou (Ujbokszeg), L 2144: r 1937; m (23). > 1928: Caragheorghievici > 1930: Bocsig = Su 1: 86. 1583–1930. [20 D]

Bokszin Ar 1888: Bokszin psz (t) Monyoró Ar (Je 250).

Boldád 1. Sza 1. (Tasnád-ÉK, a Mária-csatornával a Krasznába ömlő Boldád-patak völgyében) 1592: *Also-Boldád*. Az erdői, erdőszádi uradalom részeként a szatmári vár tartozéka (Le). 1648: *Also Boldad* (Makkai 405) I. Rákóczi György birtoka. 1711 után a Károlyi családé. 1808: Boldád (Alsó-), Sztina de dzsosz (23). 1888: A-B Sza Erdői js (Je 202). L 1910: 385; 1956: 510 (Le). 1913: **Alsóboldád** Sza vm (Az). – 1909/19: Bolda, Ab, L 315: r 299; zs, m (25). > Stâna de Jos > Bolda = Su 1: 92. 1648–1851. – 1974: c. Beltiug {Krasznabéltek kzs faluja} [11 B]

Boldád 2. Sza 2. (Tasnád-K, a Boldád felső völgyében) {1592: Felseo-Boldad}. 1648: *Felső Boldad* (Makkai 405) ugyan I. Rákóczi György birtoka. 1808: Boldád (Felső-), Sztina de szusz (23). 1888: F-B Sza Erdői js (Je 319). 1913: **Felsőboldád** Sza vm (Az). – 1909/19: Stâna, Fb, L 655: r 626; zs (167). Sfîna = Su 2: 145. 1648–1851. – 1974: c. Socond {Nagyszokond kzs faluja} [12 A]

Boldoc ~ Boldóc To (Aranyosegerbegy-É) 1332-7: *sacerdos* de *Bolduch*; 1426: p. *Boldoch*; 1438: p. *Boldocz*; 1516: ≈. ⚭Jára, Járai, Peterdi, Boldóczi, Boldóczi Szőke, Csáni s más birtokosé. XVI. század elején Hosszúaszói János özv: Orsolya nemesi udvarháza; ua. Jbn: Bíró, Szabó, Simon; 1450 k: Bagol(y) Mátyás; 1494: a hs 4 bírāja (judex): Illés, Simon, Nagy Gergely, Fodor Antal. Szind hs-gel együtt emlegetik (Cs 5: 695). Szind okán Tordától Ny-ra teszi s elpusztultnak írja). 1440.III.26.: *Boldoch*-on Szarkadiak részirtokosok (KmJkv 219); 1449.VIII.18.: *Boldocz*-i Pál fia: Bertalan, *Boldocz*-on rb (733); *Boldoz*-on a déli soron, Bagoly Máté háza szomszédságában fekvő két puszta jobbágytelket eladnak (934); 1452?VI.6.: *Boldocz*-on zálogos rész (1048); 1452.IX.29.e.: *Boldocz*-on lakó Egyed fia Gergely ü: Csán (1066); 1470.XI.19.u.: *Boldocz*-i néhai Szőke Gergely fia Pál ügyvédekett vall (1996); 1482.X.8.: *Boldocz*-i részét Csáni Antal zálogként leköti fe: Szamosfalvi Gyerőfi Dorottyának (2412). & 1459: Boldoci Jakab kolozsi polgár (1391). Ld még KmJkv II.861. 1587: *Boldocz*. – E: fl. 8/50, A: fl. 2 den. 48 (Dé 65. Ma puszta Mezőcsán és Egerbegy között 65/9). 1587: Stephanus Boldoczi Hadréven részirtokos (Dé 66). 1806: Boldoc (17 U 60). 1808: Boldóc (23). Hnt. 13: Boldoc » Mezöbö TA vm. – Bolduț = Su 1: 92. 1954 {Mb}. + Su 2: 301. Bolduch, 1332–1587. – 1974: sat Bolduț, c. Ceanu Mare {Mezőcsán kzs faluja} [23 C]

Boldogasszonyfalva 1. Hu 1. (Hátszeg-D) {1250 k. templom} 1300: super de Hunyad et de Hazak eccl-is; 1315: Joannes *sacerdos* de v. *Sancte Marie*; 1332–4: ≈ *sacerdos* de ≈; 1447: opp. *regale Bodogasszonyfalva*. Hátszeg vára alatt kialakult váralja-település; innen későbbi *Váralja*- > *Orlyá*-előneve. A XIII. század derekán épült egyházát 1300-ban Kán nb. László vajda bitorolta, s ezért a pápa kiközösítéssel fenyegette. Ugyanezen *Szent Mária-egyház*-ban, a ma is álló ref. templomban a második freskórétég felirata 1311-ben történt [második] felszentelésről tudat. Papja, János, aki 1315-ben Hátszeg melletti ügyben eljár, 1332 I: 40 d, 1332 II: 6 pensa, 16 d, 4 régi báni, 5 új báni és 34 csulakos, 1333: 8 pensa, 21 d és 90 montán dénár, 1334: 3 pensa és 4 régi báni pápai tizedet fizet, ami mezővárosi szintre mutat. 1447-i oklevél szerint országos vásárt tartottak benne (Gy 3: 290). 1447: opp. *regale Bodogasszonyfalva* simulcum foro annuali et thelonio in d-u Ha. Kendefiek kapják 1447-ben Hunyadi kormányzótól országos vásárral és vámmal; 1492-ben a Kendefiek és Kenderesiek II. Ulászló királytól. 1453: ⚭Déva, 1506, 1510: ⚭Hunyadvár tartozéka. Románkori temploma, falképekkel, ma *református* (1332-től Cs 5: 57. vs). 1808: Boldogfalva (Orlyá-), Mariendorf, Szentemerie ~ Szentmerie (23). 1861: Oralja-Boldogfalva, Sente Marie Hu (23). 1913: **Óraljaboldogfalva** Hu vm (Az). Hátszegi Ref. Ekh filiája. – 1909/19: Sântămăria-Orlea, *Óraljabf*, L 570: 307; m, n (157). Sântămăria-Orlea = Su 2: 134. 1332–1854. [44 A]

Boldogasszonyfalva 2. Hu 2. (Kalán-É, a Sztigy j. p.) 1346: p. *Bodoghasszonyfalwa* ~ *Bodughasszonyfalwa* ... iuxta fl-m Sthrygh. 1346-ban a Pestesi nemesek visszabocsátják a rokon Ellyüsfalviaknak mint öröklött birtokukat tartozékaivall együtt (Gy 3: 290). 1363: *Bodughasszonyfalua*; 1444: p. nostra (*regis*) *wolachialis Bodo*{g}asszonyfalwa; 1507, 1508, 1509: *Bodogfalwa*; 1513: *Bodogasszonyfalwa*. Bldog(asszon)falvi, Pestyéni, Barcsai-birtok (Cs 5: 78). 1808: Boldogfalva (Kő-), Mariendorf, Szentemerie de ptyátre (23). 1861: Kő-Boldogfalva Hu (22). 1888: ≈ (Szvinta-Maria de piatre) Hu Hunyadi js (Je 449). 1913: **Kőboldogfalva** Hu vm (Az). – 1909/19: Sântămăria-de-piatră, *Köbf*, L 601: r 584 (157). Sântămăria de Piatră = Su 2: 134. 1315 {! Cf. Gy}, 1346–1854. [34 C]

Boldogasszonyfalva 3. Kr (Boksánbánya-ÉNy, Gertenyes és Remete hrs) 1330: per fora provincialia ... in v. *Bodugasszonyfalwa* ... convocassent; 1344: ad v-m ... *Bodugasszonyfalua*; 1370: consuetum forum ... ad p-em *Bodugasszonyfalua*. Krassó vm-i vásáros hely, ahol 1330-ban nyilvános kihirdetés (idézés) történt. 1344-ben Bedre birtoka; az itt tartott vásáron Bedre serviense és 2 *vlach* (Dobrota kenezius, Lukach f. Myrsa) egy remetei jobbágyot (Zsidovin területéről, de már a Berzavától É-ra, Temes megyéből) elfogott és kifosztott. 1370-ben Nyéki Gyertyánosi Chepe (ds) András tisztje panasolta, hogy egy jobbágyuktól a vásáron egy lovat elvettek. Többé e néven nem szerepel. Gertenyes és Remete szomszédsága a Berzava felső szakaszánál lévő jelentős helyre mutat; ilyen a kettővel határos Zsidovin, melynek helyén nagy római város állott *Berzobis* ~ *Berzovia* néven. Középkori eltűnése esetleg azzal is magyarázható, hogy a folyó É-i oldalán lévő Remete, a Himfiek uradalmának központja átterjedt ide is, mint erre a D-i parton lévő

Füzegetésért folytatott perükből is lehet következtetni. E helyen előkerült zsidó felirat kapcsolatban állhat az itt folytatott kereskedelemmel és magyarázhatja a hely újkori nevét (Gy 3: 479). 1344, 1370: *Bodugazonfolua* (Cs 2: 99). 1690–1700: *Sidovin*, 1699: *Sidovina*, 1717: *Schidovina* (Pesty: Krassó II/1. 2). 1808: *Zsidovin* h., *Xidovin* ill. 1888: ≈ **KrSzö** Bogvási js (Je 742). 1913: **Zsidovin** KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: *Jidovin*, *Zs*, L 1808: r 1336; szlovák, n, m, c, zs, szerb (99). > Berzovia = Su 1: 75. 1690–1851. + 2: 300. 1334, 1364, 1370. [42 A]

Boldogasszonyfalva 4. Kü (Küküllővár-Ny) 1448: p. **regalis** *Bodogazonfalwa*; 1462, 1507: p. ≈. Küküllővár tartozéka (Cs 5: 870). **1587**: *Bodoghffalwa*. – C. Pr: fl. 24 {A -} (Dé 29). 1808: Boldogfalva, Dreykirchen (23). 1861: ≈, Szintemarie Kü (7). 1888: ≈ (Saitamaria {!}) **KK** Hosszúasói js (Je 250). 1913: **Boldogfalva** KK vm (Az). – 1909/19: *Sântămăria*, *Bf*, *Treukirch* (*Frauenkirch*), L 378: r 195; m (157). *Sîntămărie* = Su 2. 134. 1448–1854. – 1974: c. Cetatea de Baltă {Küküllővár kzs faluja} [35 B]

Boldogasszonyfalva 5. Uh 1. (Székelykeresztúr-Ny hrs a Nagy-Küküllő árterének É-i szélén) 1332: (**sacerdos** de v.) *Sancte Marie Inferioris* (Le). 1333: *Villa Marie* (Tr) **egyház** hely székely lakossággal. 1566: *Bodogazonfalwa*, *Also Boldogh Azzonij Falwa*; 1574: *Boldogasszonyfalwa*; 1576: *Also Boldogasszonyfalva*; 1602: *Alsó-Bldogasszonyfalva* (SzO II. 198, 199, 213, IV. 30, 38, V. 317). 1614: 33 családfő (Uh 110). 1635: Jancsó Tamás pap. Uh vs: Lőrincz **deák** fia János ... Boldog Azzonyfalui pap (SzO). 1644: *Also Boldogh Asszonffalva* (Makkai 554) I. Rákózi György birtoka. 1733: *Bdogaia*; 1750: *Bodogoj*, 1760–2: *Also-Boldogfalva*. 1791: **Unitárius templom** (középkori gótikus részletek). 1808: Boldogasszonyfalva (Alsó-), Unter-Mariendorf (23). 1861: Alsó-Boldog-Asszonyfalva Uh (27). 1888: Alsó-Boldogasszonyfalva Uh Székelykeresztúri js (Je 202). L 1910: 710 (m); 1956: 729 (Le). 1913: **Alsóboldogfalva** Uh vm (Az). – Bodogaia > 1909/19: *Bodogaia-de-jos*, *Abf*, L 725: r 61; m (23). > Bodogaia = Su 1: 87. 1333–1913. – 1974: c. Secuieni {Újszékely kzs faluja} [36 B]

Boldogasszonyfalva 6. Uh 2. (Udvarhely-D hrs a Nagy-Küküllő b. p.) 1333, 1334: **sacerdos** de *Villa Sancte Marie* (Tr). 1497: *Bodogazonfalwa*-i székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet asszony és leánya: Katalin elcsereéli Kecseti Péterrel (KmJkv 3035). 1566: *Bodogazonfalwa*, 1567: *Bodoazzonijfalwa*, 1576: *Felső Boldog Asszonyfalva* (SzO II. 198, 220, V. 42) 1592: **Iskolájának** említése. 1602: *Felső Boldogasszonyfalva* (SzO V. 290). 1614: Felsőboldogasszonyfalva 28 családfő (Uh 49). 1635: Benedek Péter pap (SzO). 1670: a templommennyezet Asztalos János és András munkája. 1760–2: *Felső Boldogfalva*. 1766 L 1725. 1808: Boldogasszonyfalva (Felső-), Ober-Mariendorf (23). 1861: Felső-Boldog-Asszonyfalva Uh (27). 1888: Felső-Boldogasszonyfalva Uh Székelykeresztúri js (Je 319). 1913: **Felsőboldogfalva** Uh vm Udvarhelyi js (Az). 1978 L 3566. – Feliceni = Su 1: 229. 1333–1854 {1913}. [37 A]

Boldogasszonyháza * Csa (Csanád-DNy) **1256**: *Bodugazunhaza*; 1285: *Bodugazunffalwa*, 1337: *Bodugazunfalwa*. A Csanád-nem Telegdi ágának öröklött birtoka. Nevét Boldogasszonyról nevezett templomáról kapta. Később Boldogfalva (Gy 1: 849). 1495: *Boldogfalwa*, 1680: *Bodogfalva*, *Bodrogfalva*, 1702: *Balogfalva*, 1723: *Budavolla* (Mercy-tk; Borovszky: Csanád II. 63). – Su 2: 300. 1256–1723.

Boldogváros Sink (Szentágota-K) 1355: *Selgestat*; 1383: de *Felici loco* (Ub II. 111, 569). 1456: *Johannes Krull* (*Kroll*) de *Seligenstadt* Bécsben artium magister, majd orvosdoktor (Dn 1011). A XV. század végén 34 adófizetőt írtak össze itt (Tonk). 1805: *Boldogváros* (c. D). 1808: Szelistadt ~ Zselidváros, Seligstadt, Sziligstát (156). 1861: Selistadt, Seligstadt Sink (37). 1888: Boldogváros (Seligstadt, Selista) **NK** Szentágotai js (Je 250). 1913: Boldogváros **NK** vm (Az). – 1909/19: *Selįtat*, *Bv*, *S*, L 710: r 347; n (162). = Su 2: 115. 1206 {Cf. Gy 2: 200. = Réten!}, 1355–1854. [36 B; L]

Boldor Kr (Lugos-Ny hrs) **1290**: *Bulder* (Tr). 1323: *Bodurfalwa* (Cs 2: 99). 1368: *Boudor*, 1371–1372: *Boldur*, 1416: *Boldor* (Pesty: Krassó II/1. 169). 1471: *Boldor* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 29). 1488: *Boldor* (Cs 2: 99). 1808: Boldur (23). 1851: ≈, Kr vm, a Temes mellett, 19 **kat.**,

1184 n. e. **óhitű** lak., at (Fé 1: 151). 1888: ≈ **KrSzö** Lugosi js (Je 250). 1913: Boldor KrSzö vm (Az). – 1909/19: Boldur, *Boldur*, L 1094: r 955; m, n. c (25). = Su 1: 92. 1290–1851.

Bolgár Ko {1284 e.} 1284: t. *Bolgar* ... eadem autem t. ad praesens *Papfalva* vocatur. > **Papfalva**.

Bolgártelep 1. Hsz (Kovászna mellett) {1920 e.} *Bolgártelep*. – Colonia Bulgară = Su 1: 161. » Covasna.

Bolgártelep 2. Tt (Nagyszentmiklós-ÉNy) 1845-ben alapították Óbesenyőről hozott bolgár telepesek (Borovszky: Torontál 33). 1888: Bolgártelep Nagyszentmiklósi js (Je 250). 1913: Bolgártelep Tt vm (Az). 1920: **határfalu**. – Colonia Bulgară = Su 1: 161. 1913.

Bolkács Kü (Küküllővár-DNy, a Kis-Küküllő menti úttól délre) 1319: p. *Bolkach* (Cs); 1324: v/p. ≈; 1332: Joannes **sacerdos** de v. *Balkaz*, *Bolchat*. Talmácsi Corradus fiai: Miklós és János 1319-ben 1/3-át átadták sógoruknak: Kácsik nb. Mihály fia Péternek, és fiutóduk nemléteben felét is neki ígérték. 1324-ben Corradus fia Miklós át is adta az egészet nővérekek, Katalinnak és férjének, Péternek mint vásárolt birtokát. Papja 1332 I: 60, 1332 II: 50 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 549). 1343: p. *Bolkach*; 1391: p. *Bolkach*; 1450: p. ≈; 1453: p. ≈ (Cs). 1460 körül Mátyás király Bolkácsot és Zsidvét Rápolti Gothárd fehérvári prépostnak és a prépostságban utódainak adományozta, hogy szülei és rokonai lelki üdvéért naponta kétszer misézzenek a gyulafehérvári székesegyházban (KmJkv 57). 1482: **opp.** *Bolkach* (Cs). **1482.XII.4.:** Mátyás király Bolkács mezővárosnak vásártartási jogot ad (egy hetivásár, évente két országos vásár).© 1500: **plebanus** de *Bolkach* (Cs 5: 862. vs). **1587:** *Bolkaczy*. – E: fl. 100, A: fl. 50 (Dé 27). 1808: *Bolkács* vel *Bolgács* h., *Bulkesch* g. 1861: ≈ (*Portio*) Kü (7). Vegyes igazgatású: Bolkács egy része Szebenzékhez tartozik Kü (9); = Sze (34). 1888: ≈ (Bulkesch, Belkácsa) **KK** Hosszúaszói js (Je 250). 1913: Bolkács **KK** vm (Az). – 1909/19: Bălcaciu, *B, B*, L 1499: r 392; n (13). = Su 1: 63. 1319–1854. – 1972: c. Jidvei {Zsidve kzs faluja, DNy hrs} [35 A; L]

Bolókerék * Ar (Arad-ÉNy) **1256:** *Boluhkerek* (Cs 1: 780. Szudas. A Marostól északra. A XV. századot aligha élte meg). – Su 2: Boluhkerek 1256 (Tr).

Boltosfalva * Tt (Nagyszentmiklós táján, Loránthalma/Lovrin mellett) 1560: *Boltosfalva* (Borovszky: Torontál 72). – Su 2: 301.

Bolvás Kr~Szö (Karánsebes-DK) 1376: *Balasnicha* (Pesty: Szörény, II. 26). 1808: Bolvasnicza, (i) Bolvashnica (23). 1888: ≈ **KrSzö** Karánsebesi js (Je 251). 1913: Bolvás KSzö vm (Az). – 1909/19: Bolvașnița, *Bolvasnicza*, L **801 r** (25). = Su 1: 93. 1376–1913.

Bolvásvölgy Szö (Herkulesfürdő-É) 1436: *Balvasticza*, 1769: *Bolvasnicza* (Pesty: Szörény, II. 29). 1808: Valliabolvasnicza, Bolvasniczaválea (180). 1888: Valea-Bolvasnicza **KrSzö** Orsovai js (Je 712). 1913: Bolvásvölgy KrSzö vm (Az). – 1909/19: Valea Bolvasnița, *Vb*, L 1262: r 1245; n (192). = Su 2: 225. 1436–1840.

Boly * Te (Detta táján, Rudna mellett) 1429: *Kysbool*, 1482: *Boly* (Cs 2: 29). – Su 2: 359.

Bolya Fe {Boja az István ellen lázadó Gyula egyik fia; másik: Bonyha} (Vizakna-ÉK) **1296:** *Bulla*. Hidegvízi Tamás fiai Bolya területéből várépítésre alkalmas hegyet, kis földterülettel és erdővel 20 M-ért eladtak a hóhalmi (vurpódi) [szász] népeknek. A Hidegvíziek utóbb Bolyai néven szerepelnek (Gy 2: 196). 1296: ≈ Tamás fia Mihály és te: Miklós (Er I. 555). 1302.V.1. recte: 1382.IV.15./507: *Bolya*-i Ákos fia Tamás fe: Vrsula, aki Chyswd-i Balázs fia János leánya, Mihály magister káptalani kiküldött előtt – Bolyai Gergely, a bolyai egyház rectora, Ákos fia Mihály, Rovási Mihály és Haranglábi Antal nemesek jelenlétében – bevallást tesz: Gálfalva birtokbeli részét, leánynegyedét eladja rokonainak: Haranglábi Pál fia Mihály fiainak: Jakabnak és Györgynek (An 1: 206-207. közt). XVI–XVII. századi kastélya (alaprajzzal Kovács A. MtT 1980. 79-80). *1775.II.9.: *Bolyai Farkas* kollégiumi tanár, matematikus, író (–1856.XI.20., Mvh). 1808: *Bolya* vel *Boja* h., *Bell* g., *Bulya* val. 1808: Bolya FF Bolyai js szh. 1861: ≈, Bell, Bullye FF (3). 1888: Bólya (Bell, Bura) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 251). 1913: Bólya NK vm Medgyesi js (Az).

– 1909/19: Buia, *Bolya, Bell*, L 1167: r 736; m, n (32). = Su 1: 111. 1296–1854. – 1974: c. Șeica Mare {Nagyselyk kzs faluja} [35 D]

Bolya 2. Kisbolya * Fe (Bolya mellett Km II. 946)

Bolygókút 1554.I.20: *Bolygokwth* forrás Sárd (Ko vm) határában (KmJkv 5274).

Bolyhozó * Za (Borosjenő-D hrs, Apatelekek mellett) 1214: *Boyhozow* (Márki II/1. 223). – Su 2: 302.

Bolyobár * Te (Detta táján, Pártos mellett) 1446: *Kysbolibar*, 1481: *Bolyobar*; 1494: *Magyarbolobar, Thothbolyobar* (Cs 2: 29). 1492: *Magyarbolyobaar*, 1497: *Magyarbolyobar* (Csáky 473, 495). – Su 2: 359.

Bon * Bi (Várad-DNy) 1291–4: v. *Bon*; 1332–4: Paulus **plb** de *Bon ... vicarius* suus, Paulus **plb** de *Soran*, Paulus **sacerdos** de *Bon*. 1291–4 között e helyről 1 szekér jó gabonát szállítottak be a váradi püspök fenési várába. Plébánosa 1332: 19 gs, káplánja 10 gs, papja 1333–4: évi 18 gs pápai tizedet ad. Nevét a *Boni kút* tartotta fenn Nagyvárad területén, 1887/94. tk: *Bone kút* (Gy 1: 605). – Su 2: 296. Bena, Bon. {Bononia városrész}

Bonafalva * Bi (Belényes-ÉNy, Pusztahollód mellett) 1334: p. *Bonafalva* (Jakó 275). – Su 2: 301.

Boncafalva Za (Honctó-Ny hrs) 1441, 1445: *Bonchafalva*, 1525: *Bonczafalwa* (Cs 1: 727). 1808: *Bonczesd Ar* (23). 1888: ≈ Ar Borossebesi js (Je 251). 1913: *Boncafalva Ar vm* (Az). – 1909/19: *Bonțești, Bonczesd*, L 835: r 735; m (25). = Su 1: 94. 1441–1913. – 1974: c. Gurahont {Honctó kzs faluja} [33 A]

Bonchida Do (Kolozsvár-ÉK) ?[1060-63]: *Bon[hh]yda* (Er I. 2). [1263]: t. *Bonchhyda* (Gy); =: István ifj. király a Csák nembeli Miklós fia Máté = n. földjére települő szabad embereknek háromévi mentességet biztosít, de a 4. évben mansionként három nehezéket (pondera) tartoznak adni a birtokosnak földbérként (Er I. 240). 1307.X.6.: *Lad. voiv.: D. in Bonchhyda*, Greg. **sacerdos** de ≈ (Gy 2: 61); =: László erdélyi vajda. *D. in ≈. Gergely ≈-i pap vajdai kiküldött Gyula határjárásán* (An 2: 241). 1308.III.29.: L. er.v. *D. in B* (333). (1310.)V.29.: L. er.v. az ErK-hoz. *D. in B* (894). 1312.III.1. L. er.v. *D. in Bonczyda*. Ozuer erdő hj; hú familiarisai: Cseh (ds) Jakab kolozsi comes és Cseh István magister, házának **clericusa** (An 3: 239). 1315: Károly királyhoz Temesvárra összejött tanácskozáson Csák nembeli Máté fia Miklós kir. és káptalani okl-t mutatott be annak igazolására, hogy a *Vyzzomus* víz melletti *Bonchhyda* birtok régtől fogva az övé (An 4: 123). [1318-ban] itt győzte le Majos fia Majos seregét Tomaj nb. Losonczi Dénes fia István mester s vele együtt Suki Mihály. 1321-ben Kácsik nb. Szécsényi Tamás vajda egy évre lakhelyül adja malmaival és vámjával együtt Wass Miklós ispánnak. Tamás vajdáé 1326-ban is, aki 1330 Szent György napján és utóbb (1337 e.) itt tartott közgyűlést. 1334.I.17.: c. de Dubuka: *D. in Bonchhyda; Doboka vm* itt gyűlésezik. 1332-5: Marcus **sacerdos** de *Bonchida*. Papja 1332 I: 60 dénár, 1332 II: 60 új báni dénár, 1333 I: 7 gs 5 d, 1334 I: 10, 1334 II: 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 61). 1387-től Bánffy-birtok. 1430.III.26.u.: *Bonczyda-i Illés ü*: Szántói Laczk György (KmJkv 50); 1438.VII.24.u.: L.B. László fia István képviselőjében a *Bonchhyda-i* bíró: Pál részt vett a Sukiak iktatásán (96); 1440.I.20.k.: *Bonchhyda-i* Bíró Gáspár ü: Súlyomkő (185); 1440.XI.6.: **opp. Banchyda** mezőváros bírái: Kántor István és Gáspár ü: Györgyfalva (278); 1449.X.3.: Miklós *Bonczyda-i plébános ü*: Kolozsvár (762). Ld még KmJkv I. 871; II.861. 1587: *Bonczyda*. – E: fl. 13, A: fl. 5 den 50 (Dé 41). 1670 táján kalotaszegi jobbágyokat, zömükben románokat telepítenek ide (Gyalu). 1808: *Bonczhida* h., *Bruck* g., *Bonczida* val. 1861: Dobokamegye Gyüleseit régebben *Bonczhidán* {tartotta}, jelenleg *Szamosujvárt* tartja (15). 1888: ≈ **Ko** Kolozsvári js (Je 251 & Sátor). 1913: *Bonchida Ko vm* (Az). # Bíró J.: *A bonczhidai Bánffy-kastély* (EM 1935. 123-125). Marosi I.: *Kis/bánffy könyv. Bonczhidai Prospero*. Cszs 1997. – 1909/19: *Bonțida, B*, L 2223: r 1139; m, zs, c (25). = Su 1: 94. 1263–1854. [23 A]

Boncs * Bi (az Ér vize mellett) 1334: p. *Bonch* (Tr). – Su 2: 301.

Boncsó * Ar (Csánki) : **Döbördön. Vö. Bontó : Dobordon** (Gy).

Bondoraszó Bi (Belényes-K) 1588: *Bwduraz*, 1600: *Budoriaza* (Jakó 221). 1808: Budurásza ~ Bandaraszó ~ Bondoraszó (28). 1888: Budurásza Bi Belényesi js (Je 260). 1913: Bondoraszó Bi vm (Az). – 1909/19: Budureasa, *Budurásza*, cu st. baln. Stâna-de-vale (Biharfüred), L 949: r 914; m, zs (32). = Su 1: 111. 1588–1913. [21 A, C]

Bongárd 1. {< *Baumgarten*: 'Gyümölcsös'; szászosan: *Bengert* ~ *Bongert*} **Do** (Szék-K) [1235–70] Béla király bizonyos földet adományozott *Bongarth*-i Benedek elődeinek a B-i határ Ews felé eső részén. [1331 k.]: Stephanus de *Bungarth*; 1332: Johannes =, iudex nobilium. 1331 körül Doboka vm ítélete alapján Bongárti István megölése miatt Mátyás András 1 M vérdíjat fizet Vas Miklósnak. János 1332-ben dobokai szolgabíró (Gy 2: 62). 1430?IV.5.: *Bongarth*-i László – te: Benedek nevében is – apjuk kúriahelyét *Bongarth*-on az utca déli sorának Szentgyörgy felé eső végén 100 arany Ft-ért eladja le: Dorottya férjének: Mátéi Györgynek, és felhatalmazza őt arra, hogy a telekre jobbágyokat telepíthessen (KmJkv 53); 1442.V.5.: *Bongarth*-i Oszvát ü: Kisdevecser (452); 1455.VI.30.: *Bongarth*-i Benedek *Bongarth*-on a Fűzkút birtok felőli soron Felker Márton és Takács Márton háza között fekvő 9 jobbágytelkét, a lakóháza felett Fűzkút irányában elterülő erdő negyedrészt 100 arany Ft-on zálogba adja Szentkirályi Szilágy Jánosnak (1210); =: Uő uo. az Ós felőli oldalon fekvő két jobbágytelkét átengedi ugyanannak (1211); 1455.X.15.: *Bongard*-i Oszvát gyermekei: Mihály és Klára {másokkal együtt} tiltják *Bongard*-i Benedeket és fiait: Antalt, Lázárt, Mártont, Jánost *Bongard*-i birtokrészük eladásától (1228). Ld még KmJkv I. 872, II.862. **1587**: *Bongarth*. – E: fl. 2, A: fl. 1 (Dé 46). 1665: *Bongarthi* faluban Sárpataki Márton ítélmester részbirtokos (Dé 83). 1808: *Bongárd* h., *Baumgarten* g., *Bungárd* val. 1861: ≈ Do (15). 1888: **Szász-Bongárd** (Bungardu) **BN** Besenyői js (Je 639). 1913: **Szászbongárd** BN vm (Az). – 1909/19: Bungardul-săsesc, *Szb*. L 456; r 433 (32). > Bungard = Su I. 113. 1331–1854. – 1974: c. Lechința {Lekence kzs faluja} [23 B]

Bongárd 2. Sze (Szeben-DK hrs) 1370 k: ecclesia in *Panngarte* ekkoriban önállósul (Bi). 1429: *Pangarten*, v. *Pangorten* (Ub IV. 372). 1589: *Bongarth* (Ve: Doc. III. 31). Az 1480-as évek török pusztításai után románok települnek be; 1488: *Bongarden walachi* 20 hospites. 1518–20: szász gazdákat telepítenek ide a szomszédos Szenterszébetről. 1521: Petrus Huet plébános. 1524: v. *Bongart* Szebennel való vitája miatt a szászokat visszatelepítik. 1528: pr. *Bongarth*-ot Habsburg Ferdinánd a szebeni születésű Georg Reicherstorfer humanistának adományozza. 1550 után bolgároknak nevezett délszlávok települtek a faluba; ezek áttértek a lutheránus hitre. 1584-i adásvételi szerződés zömében román lakosságra mutat. 1607.VI.28., a Szebeni Tanács rendelete: csak bolgár vagy szász lehet a folnagy. 1613 őszén a román Nicula a folnagy. 1628: a románok templomépítésre kapnak engedélyt Szebentől (Bi). 1708: *Bonyárd*-on Naláczi Lajos guberniumi titkár birtokos (We). 1721: 40 román és 20 bolgár családfőt, 1760–2: 280 ortodox és 55 evangélikus személyt írtak össze (Bi). 1808: Bongárd ~ Bonyárd, Baumgarten ~ Bangert, Bungere (23). 1861: Bongárt, Baumgarten (34). 1888: ≈ (Baumgarten, Bungard) Nagyszebeni js (Je 251). 1913: Bongárd Sze vm (Az). – 1909/19: Bungard, *Bongard*, *Bg*, L 740: r 728 (32). = Su 1: 113. 1429–1854. [35 D]

Bonfalva * **Ar** (Kaprevár mellet, a Maros közelében: Su) 1366: *Bonfalwa* (Cs 1: 767). =: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 71). – Su 2: 301. {P}

Bontesd Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös és j.o. mv: a Köves-Körös közt) 1588: *Buntafalva*, 1600: *Bonta falva* (Jakó 222). 1808: Buntyesd, Buncsesd (29). 1888: ≈ Bi Belényesi js (Je 262). 1913: Bontesd Bi vm (Az). – 1909/19: Buntești, *Buntyesd*, L 541: r 534 (33). = Su 1: 114. 1588–1913. [21 C]

Bontó Ar (1337) : Dobordon.

Bontó * **To** (Régen táján) 1334: *Bonthew* (Tr). – Su 2: 301.

Bonyha {*Bonyha* az István ellen lázadó Gyula egyik fia; a másik: Boja} **Kü** (Dicsőszentmárton-KÉK) **1002** u-ra: Gyla cum 2 f-is suis Biuia et Bucna; Geulam, patrem Bue et Bucne (Anonymus); 1046-ra: Bua et Buhna (Gesta). **1291**: p. *Bahna* (Cs; Gy; Er 488). 1319/XVIII: p. *Bohna*, iuxta flumen Minorem Küköllő; 1332–3: Stephanus *sacerdos* de *Bahnia*. Nevét az erdélyi Gyula törzsfő

fiáról, Bonyháról nyerhette, akinek itt lehetett nyári szálláshelye. 1291 e. Filpe fia Jakabé volt, aki 1291-ben Tomaj nb. Dénes nádor fia Dénes ispánra hagyta, azzal, hogy életében Dénes gondoskodik róla, ha pedig örököse lenne, Jakabra visszaszáll. 1319-ben Dénes nádor fia Tamás és testvérei bírják, s tilalmazzák Moys fia Elleus mestert, hogy a kecskési várnagy kezére játssza. 1331-ben a Széplak és Héderfája közti választóvonal a bonyhai malomnál ér véget. Papja 1332 I: 80, 1332 II: 40, 1333 I: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 549). 1405: opp. *Bohnya*; 1495: castellum ≈; 1513: opp. ≈. Vára a hasonló nevű város sorsában osztozott. L. Dezsőfi, Betleni, N. Ongor; Batori, Németi Bánffy, Szobi-birtok. Újvár várával járt együtt. 1490: Sz. Mihály-eh (Cs 5: 858. vár; 862. vs). 1392.IX.8.: *Bohnya*. Sőji Bertalan magister erdélyi alvajda innen ír a konventnek (KmJkv 16). 1543.VII.15., Datum in p-e *Bohnya*: Bethlen Farkas Darlac bérbe vett dézmáját familiarisának (Nicolaus de *Bohnya*) engedi át (Dé 9). 1587: *Bonyha, Bernald, Gogany, Várallya*. – C. Pr.: fl. 40, A: fl. 16 (Dé 36). *1700.XI.30.: gr. *Árva Bethlen Kata* író (–1759.VII.29., Fogaras). 1783-ban vásártatási jogot nyer. 1888: Szász-Bonyha (Bachnen, Bagna) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 639). 1913: Bonyha KK vm (Az). – 1909/19: Bachnea, B (SzB), L 1215: r 362; m (11). > Bahnea = Su 1: 52. 1291–1909. [24 C]

Bonylaza * **Hu** (Jófő-DK, Sztregonya táján) 1491: p. *Bonylaza*. ♂Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka (Cs 5: 78). – Su 2: 301.

Borbánd (Barbantina) {< *Brabant*} **Fe** (Gyulafehérvár-É) {1050–1150} 1299: t/v. *Borbanth* (Gy). =: *Borbanth* ~ *Borband* határai; fn: Élesbérc, Kútfő, Nagykörtvély, Ség, *Twlg* (Er I. 598/8, 11). 1320: eccl. de *Barbantina*; 1326: Petrus *sacerdos* de *Barbandino*; 1335–6: dominus Petrus de v. *Barbancina*. Neve a Brabant tartománynevből származik; vsz 1050 és 1150 között, Rajnán túli telepítések során szállták meg brabanti hospesek. 1299-ben a *káptalan* birtoka. 1302-ben a püspök elismeri a káptalan itteni tizedszedési jogát. 1320-ban üresedésben levő egyháza jövedelme 12 M; 1326-ban is szereplő papja 1335: 40 d, 1336: 3 pensa pápai tizedet fizet (Gy 2: 135). 1439.II.7.: György *Borband*-i *plébános* ü: Kolozsvár (KmJkv 113); 1453.VII.5.: Márton *Borband*-i *plébános* ü: Kolozsvár (1099). Ld még KmJkv II.862. & Borbándi Mihály 1635 új lőfő Altorján (Hsz); Bodó Péter jb-ának mondják (SzO). 1808: opp. *Bobánd* h., *Weindorf* g., *Barabáncz* val. 1861: ≈ (*oppidum*) AF (4). 1888: ≈ (Barabánc) AF Alvinci js (Je 251). 1913: Borbánd AF vm (Az). – Barabant; 1909/19: Bărăbant, B, L 1211: r 1079; m (14). = Su 1: 64. 1299–1854. [34 B]

Borbászlófalva * **Te** (Facsád táján, Belusfalva/Bégabalázs mellett) 1405: *Borbazlofalwa* Ikus 7. tartozéka; Ikust és kerületét 1439-ben a király Hunyadi Jánosnak adományozza (Cs 2: 42. Ikus). – Su 2: 301.

Borbát Hsz (Zágon-DNy) 1956: *Borbát* Salamás tartozéka. – Borbat = Su 1: 94. » Sărămaș {Salamás}.

Borbátfalva Ko (Torda-ÉNy) cca 1450: kenezius de *Borbatfalva*; 1456: p. *Barbatfalwa, Barbathfalwa*; 1500: ≈. ♂Léta vár tartozéka (Cs 5: 332. Eltűntnek tartja). 1762: *Oláh Léta* alias *Borbátfalva*; 1768: *Oláh Letai* alias *Borbátfalvi* határ (EHA); Szabó T. Attila tisztázta, hogy nem tűnt el, hanem – hosszú időn tartó! – kettős névhasználat után az „Oláhléta“ kerekedett felül: # *Eltűnt település-e Barbátfalva? Nép és nyelv*. Vál. t., c. IV. 1980. 190-196. 1861: Oláh-Léta To (11). 1888: O-L (Lita rumuneaszka) **TA** Alsójárai js (Je 552). 1913: **Oláhléta** TA vm (Az). – 1733: *Litha*; 1824: Oláh Léta, Lita Rumunyaszká (Su); 1839: Litya-rumunyeaszka (Lenk III. 215); 1850: Lyita Rumunyeaszka, 1854: Oláh Léta, Lita Românească (Su). 1909/19: Lita-română, *Oláhléta*, L 602: r 591 (104). 1921: Lita Română. = Su 1: 360. {Ahol Cs 5: 374. lapjáról ide vonja „1324 castrum Leta, 1331 Letha, 1461 c: q: Lethallja“ adatokat, holott ezek nem erre vonatkoznak, hanem Magyarlétára. Különben 1461: *Lethallya* (cum suis pertinentiis)-ből „Létaváralja“ (< Magyarléta) kezdemény olvasható ki; a név nem ment teljesezésbe, nem rögzült.} > Lita [22 D]

Borbátvíz Hu (Hátszeg-DK) 1391: *Barbaduize*; 1404: *Barbaadvyz*; 1411-12: kenezii de *Burbaduize*, keneziatius in =, Dabrota *presbiter volachorum et archydiaconus eorundem, plebanus perpetuus ecclesie sancti Nicolai* de *Burbaduizy*; 1507: p. *Barbathwyze* in d-u de Ha. 1519: nobiles p-is =. Barbátvízi-birtok. 1482, 1506, 1510: ♂Hunyadvár tartozéka. 1519: Kendefi, Kenderesi-

birtok (Cs 5: 73).. 1808: Borbátviz, Schnellbach, Reuberbat (24). 1861: ≈, Ruuborbát {!} Hu (20). 1888: Borbátvíz (Rivbarbát, Reuberbát) Hu Puji js (Je 251). 1913: Borbátvíz Hu vm (Az). – 1909/19: Râu-Bărbat, *B*, L 339: r 236; m, n (144). Rîu Bărbat = Su 2: 80. 1391–1854. [44 A]

Borbátvízi család: KmJkv II.862.

Borberek {< *Burgberg*: 'Várhegy', a vinci hospesek építette várról; ezt később Zebernyik várának nevezték} **Fe** (Alvinc ikervárosa a Maros j. p.) **1248:** *Burgberk* (Gy); =: *Burgh[erg]* (Er I. 208). 1320: *Burperg*. 1248-ban Lőrinc erdélyi vajda a Szeben megyeiek szabadságát adja az alvinci és borbereki német telepéseknek (Gy 2: 135). 1421: *Borberek*. 1508: *Burchbereck* ex oppositio {Vincsel átellenben}; ekkor 99 hospes lakta, s még a Királyföldhöz tartozott. 1702.II.26-án itt hunyt el *Alvinczi Péter* (*1639) jogtudós, 1682-től erdélyi ítélőmester. 1733: *Vurper*, 1750: *Verper*, 1805: *Burgperg*. 1808: **opp.** *Borberek* iunct. cum Alvincz h., *Weinberg* g., *Vulper* val. 1861: ≈ (*oppidum*) AF (4). 1888: ≈ (Burgberg) Fe (t) Alvinc. 1907: *Borberek*. 1913: *Borberek* AF vm (Az). » Alvinc. 1992.XII.21.: Hunyadi János temploma romos állapotban (RTV magyar adása). – Vurpär = Su 2: 259. 1248-1854. [35 B]

Borberek (Óradna mellett, 1853) : Radnaborberek BN.

Borczfalva Hsz 1808: Borczfalva (A Kovászna) (24). Hnt. 13: » Kovászna Hsz vm.

Bord Kü (Radnót-D) 1348: v. *Burdfolua*; 1351: *Bord*; 1360: *Bardhaza*; 1383: *Boord*; 1390: *Bord*; 1396: v. ≈; 1470: p. ≈; 1505: ≈. Több köznemes család birtokolta (Cs 5: 871). 1470.VI.5.: *Bord*-i néhai László unokái bordi birtokrészüket eladják Eceli Tabiási Györgynek (KmJkv 1963); 1484.VII.8.: Kisfaludi Balázs özvegye: Erzsébet *Bord*-i részirtokát 25 Ft-on zálogba veti Altemberger Thomas szebeni polgármesternek (2492). Ld még KmJkv II.862. 1808: *Bord* ~ *Pord*, *Borden*, *Pordu* (24). 1861: ≈ *Kü* (7). 1888: ≈ (*Bordu*) **KK** Radnóti js (Je 251). 1913: *Bord* **KK** vm (Az). & *Bordi András* festőművész. – 1909/19: *Bord*, *B*, L 589: r 575 (25). = Su 1: 94. 1348–1854. [23 D]

Borda Bi (Belényes-KÉK) 1588, 1692: *Burda* (Jakó 222). 1808: *Burda* (29). 1888: ≈ *Bi* Belényesi js (Je 262). 1913: *Borda Bi* vm (Az). – 1909/19: *Burda*, *Burda*, L 424: 412 (33). = Su 1: 114. 1588–1913. – 1974: c. Budureasa {Bondoraszó kzs faluja} [21 A]

Bordos Uh (Marosvásárhely-DK, a Kis-Küküllő b. p. közelében) 1566: *Bordos* (SzO II. 199). 1614: *Bordos* 32 családfő (Uh 128). 1808: ≈ (24). 1861: ≈ *Uh* (27). 1888: ≈ *Uh* Székelykeresztúri js (Je 251). 1913: *Bordos Uh* vm (Az). – *Bordoşiu* = Su 1: 94. 1566, 1854. – 1974: c. Fintínele {Gyulakuta kzs faluja} [24 C]

Borgói-hágó Beszterce-ÉK 1230 m (Isk. atl. 1939) Dornavátra felé. 1808: *Passus* Borgo, *Borgoer* Pass, *Radnensis* Pass Be-v (24). – *Tihuța* 1200 m (1981) [14 D]

Borgó 1. Do>Be 1. (Beszterce-ÉK, a Borgói-hágóra vezető úton) 1328: p. *Purgo*. 1328-ban az erdélyi vajda Gebul fia János fia Henul (ds) János idevaló és epemezei (Be-v) jobbágyainak menlevelet ad és szabad odaköltözést biztosít. *Henul* nevét tartotta fenn a Borgó felett É-ra emelkedő 1614 m magas *Henyl* hegy neve (Gy 2: 62). XVII: **Ortodox templom**. 1733: *Borgo*, 1750: *Borgo Zsoszeny*, 1760–2: *Also Borgo*, *Zsoszeny*; 1805: *Zsoszény*. 1808: *Borgo* (Alsó-) h. 1861: *Borgó-Zsoszény*, *Alsó-Borgó Na* (26). 1888: A-B (*Borgó-Zsoszény*) **BN** Jádi js (Je 202). 1913: **Alsóborgó** **BN** vm (Az). – *Borgo joseni* > 1956: *Josenii Bîrgăului* = Su 1: 319. 1547–1854. [14 C]

Borgó 2. Do>Be 2. (Beszterce-ÉK) 1733: *Borgo*, 1750: *Mislocseny*, 1760–2: [*Borgo*] *Misloszeny*. 1854: *Borgo Mislocsény*, *Mijlocenii Bărgăului* (Su). 1861: *Borgó-Mislocsény Na* (26). 1888: K-B (*Borgo Misloceny*) **BN** Jádi js (Je 454). 1913: **Középborgó** **BN** vm (Az). – *Mijlocenii Bîrgăului* = Su 1: 398. 1733–1854. » *Josenii Bîrgăului* {Alsóborgó}

Borgó 3. Do 3. (Beszterce-ÉK, Alsóborgó-K hrs) 1493.II.22.: *FelsewBorgo* Do vm (KmJkv %). 1547: *Borgo superior* (Su). 1552.VI.24.: *Felseo-* és *Alsoburgo* (5158). 1552.VI.24.: *Felseo-* és

Alsoburgo (KmJkv 5158). 1733: *Borgo*, 1750: *Szusseny*, 1760–2: *Felső Borgo*, *Szuszény*; 1805: (*Borgo*) *Szuszény*. 1808: Borgo (Felső-) (24). 1861: F-Dorgó (! F-Balásfalva után) Do (15); Borgó-Szuszény, Felső-Borgó **Na** (26). 1888: F-B (Szuszény-Borgó) **BN** Jádi js (Je 319). 1913: **Felsőborgó** BN vm (Az). – Susenii Bîrgăului = Su 2: 153. 1547–1854. [14 C]

Borgó 4. Do>Be 4. (Beszterce-ÉK, Borgótiha-K) 1835: *Marosenii*; 1854: *Borgó Maroseny*, *Mureşenii Bărgăului* (Su). 1861: Borgó-Marosény **Na** (26). 1888: M-B (Borgó-Marosény, Borgó-Mureseny) **BN** Jádi js (Je 494). 1913: **Marosborgó** BN vm (Az). – 1909/19: Borgo-Murăşeni, *Mb*, L 1086: r 1016; zs (25). > 1956: Mureşenii Bîrgăului = Su 1: 412. 1835–1854. – 1974: c. Tiha Bîrgăului {Borgótiha kzs faluja} [14 C]

Borgó 5. Do>Be 5. (Beszterce-ÉK, a Borgói-hágóra vezető úton Jád-K hrs) 1733: *Ruszi-Borgoului*, 1750: *Ruschi Bergeuluj*, 1805: *Rusz-Borgo*. 1808: *pagus* Rusz Be-v (139). Hnt. 13: azh. {!} 1861: Borgó-Rusz **Na** (26). 1888: O-B (Borgó-Rusz) **BN** Jádi js (Je 556). 1913: **Oroszborgó** BN vm (Az). – 1909/19: Borgo-Rus, *Ob*, L 941: r 904 (26). > 1956: Rusul Bîrgăului = Su 2: 89. 1733–1854. – 1974: c. Josenii Bîrgăului {Alsóborgó kzs faluja} [14 C]

Borgóbeszterce Do>Be (Beszterce-ÉK, a Beszterce felső völgyében) 1317: *Borgo*, 1328: *Purgo* (Tr). 1461: **c. q.** de *Borgo*, 1543: *Burgo*, 1699: *Bîrgou* (Su). 1750: *Borgo pe Besztercze*, 1805: *Bistritz*. 1861: Borgó-Bisztricza **Na** (26). 1888: Borgó-Besztercze (Borgo-Bistritia) **BN** Jádi js (Je 252). 1913: Borgóbeszterce BN vm (Az). – 1909/19: Borgo-Bistriţa, *Bb*, L 2735: r 2241; n, zs (25). > Bistriţa Bîrgăului = Su 1: 81. 1317–1854. [14 C]

Borgóprund Be (Beszterce-ÉK, a Felsőborgó és Borgótiha közötti úton, j. o. a Besztercébe ömlő Borgó torkolatától É-ra) 1386: p. *Borgo*, 1390: *duae villae Borgo nuncupatae* (Ub II. 603, 648). 1461: **c. q.** de *Borgo* (Su). 1733: *Borgo*, 1750: *Prund*. 1808: Borgóprund, (n) Borgóprund ~ Brundborgo Be-v (24). 1861: Borgó-Prund **Na** (26). 1888: Borgó-Prund **BN** Jádi js (Je 252 & Tihucza). 1913: Borgóprund BN vm (Az). – 1909/19: Borgo-Prund, *Bp*, L 2540: r 1961; n, zs (26). > 1956: Prundul Bîrgăului = Su 2: 62. 1386–1854. > Prundu Bîrgăului [14 C]

Borgótiha BN (Beszterce-ÉK, Borgóprund-K hrs) 1386: p. *Borgo*, 1390: *in duabus villis utriusque Borgo nuncupatis*. 1733: *Borgo*, 1750: *Tycha*, 1760–2: *Tiha*. 1861: Borgó-Tiha **Na** (26). 1888: ≈ **BN** Jádi js (Je 252). 1913: Borgótiha BN vm (Az). – 1909/19: Borgo-Tiha, *Bt*, L 2267: r 2118; zs (26). > Tiha Bîrgăului = Su 2: 193. 1386–1854. [14 C]

Borhid Sza (Szinérváralja-DNy, a Szamos b. p.) 1399: *Borhyda* (M); 1409: *Borhyda* (Cs 1: 472); =: ≈. Négy szomszédos faluval – Krassó, Lippó, Veresmart, Tótfalu * – a meggyesi uradalom különálló egységét alkotta. 1491, 1492: p. **Valachalis Borhyd**. Krassó tartozéka. A Borhídról ránkmaradt nevek többsége magyar (Maksai 118). 1808: Borhid (24). 1851: ≈, Sza vm, 6 **r(ómai kath.)**, 754 **g. kath.**, 6 zsidó lak., g. kath. anyatemplommal. Földjei csak közép termékenységek, de gyümölcse, tengerije sok terem; rétjei jók; fája tűzre elég; az árviztől gyakran szenved. F. u. Eötvös Mihály, gróf Károlyi, Teleki, báró Wesselényi, Gáspár nemzetségek (Fé 1: 154). 1888: ≈ Sza Szinérváraljai js (Je 252). 1913: **Szamosborhid** Sza vm (Az). – 1909/19: Borhid, *Szb*, L 1281: r 1188; zs, m (26). > Valea Vinului = Su 2: 234. 1399–1913. [2 C]

Borkút BSz (Magyarláros-ÉNy hrs) 1331: *Burliget*, 1381: *Burkuth* (Kádár II. 240). 1500.II.13.: *Borkwt* Láros tartozéka (KmJkv 3126); 1500.IV.3.: Bánffyak *Borkwth* őket illető felerészét eladják Ştefan moldovai vajdának és fiának: Bogdannak (3130). 1598: *Borkuth* (Kádár II. 240). 1808: Borkút (24). 1861: ≈ BSz (17). 1888: ≈ **SzD** Magyarlárosi js (Je 252). 1913: Borkút SzD vm (Az). – 1909/19: Borcut, *B*, L 544: r 517; zs (25). = Su 1: 94. 1331–1854. [13 A]

Borlásza SzD (1888) ~ Borlyásza BSz (1861) < Lonkafalva.

Borló Sző (Karánsebes-DK, a Sebes j. p.) 1519: *Borlowa*, 1640: *Borlova* (Pesty: Szörény II. 31). 1808: Borlová (24). 1888: Borlova **KrSző** Karánsebesi js (Je 252). 1913: Borló KrSző vm (Az). – 1909/19: Borlova, *Borlova*, L 1588: r 1575 (26). = Su 1: 95. 1519–1913. – 1974: c. Turnu Ruieni {Sebesrom kzs faluja} [43 A]

Borlovény 1. Sző (Herkulesfürdő-ÉNY) 1690–1700: *Borlovenj*, 1729: *O-Borloven* (Pesty: Szörény II. 31). 1808: Borloven (24). 1888: Ó-Borlovény **KrSző** Bozovicsi js (Je 546). 1913: **Óborlovény** KrSző vm (Az). – 1909/19: Borlovenii-Vechi, *Ób*, L 1005: r 1004 (26). B V = Su 2: 95. 1690–1840. – 1974: c. Prigor {Nérahalmos kzs faluja} P [54 B]

Borlovény 2. Sző (Herkulesfürdő-ÉNY) 1829-ben alapította 48 borlovényi család. 1829: *Borloven*, 1840: *Borloveny*. 1888: Új-Borlovény (Brazova) **KrSző** Bozovicsi js (Je 701). 1913: **Újborlovény** KrSző vm (Az). – 1909/19: Borlovenii-noi (Brezova), *Újb*, L 664: 657 (26). Borlovenii Noi = Su 1: 95. 1829–1909. – 1974: c. Prigor {Nérahalmos kzs faluja} [42 D]

Boronamező Kr (Kraszna-DK) 1481: *Boronamezew* (Bánffy II. 345). =: ≈ Valkó várhoz tartozó román falu volt (Cs 1: 581). Bánffy-birtok. 1519.IV.28.: *BoronaMezew*-i részbirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (KmJkv 3723). 1549: *Boronamezeu* (Petri III. 152). 1808: Barnamező ~ Boronamező (14). 1888: Boronamező (Ponitia) **Szi** Krasznai js (Je 252). 1913: Boronamező Szi vm (Az). – 1909/19: Ponița, *Bm*, L 470: r 436; c, zs (138). = Su 2: 55. 1481–1854. » Hurez {Bagolyfalva} 1974: c. Horoatu Crasnei {Krasznahorvát kzs faluja} Hurez [11 D]

Borosd(falva) Za (Halmágy-É) 1464: *Borosthfalwa*, 1525: *Brost*. Világos vár tartozékai közt a mai Ar vm északkeleti vidékén sorolják fel. Tán a mai Brusztur {Borosztok} vagy Brusztureszk {Páfrányos} Nagy-Halmágytól északra és északnyugatra (Cs 1: 727).

Borosnyó 1. Se/Hsz (Kovászna-Ny) 1332: *sacerdos* de Suruzno [: Buruzno] (Tr). Egyházas hely székely lakossággal. 1567: Nagy Borosnijo (SzO II. 223). 1569: Iskolájának első említése (M 1971.1.17.). 1614: Nagyborosnyó 70 családfő (Se 12). 1808: Borosnyó (Nagy-), Gross-Weindorf (24). 1861: N-B Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 520). 1913: **Nagyborosnyó** Hsz vm (Az). – 1909/19: Boroșneul-mare, *Nb*, L 1517: r 44 (26). = Su 1: 95. 1332–1854. > Boroșneu Mare [38 C]

Borosnyó 2. Se/Hsz (Kovászna-DNy, Nb-D) 1567: *Kis Borosnijo* (SzO II. 223). 1614: Kisborosnyó 52 családfő (Se 32). 1614: Tompa István, nemes, puer, *scholába* jár (SzO). 1808: Borosnyó (Kis-), Klein-Weindorf (24). 1861: K-B Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 420 & Nagy-Patak). 1913: **Kisborosnyó** Hsz vm (Az). – 1909/19: Boroșneul-mic, *Kb*, L 1366: r 801; m (26). B M = Su 1: 95. 1567–1854. > Boroșneu Mic [38 C]

Borospaták Cs (Gyimesbükk-DNy) 1888: Borospaták, telep (t) Gyimesközéplak Cs (Je 253). 1913: *Borospaták* Gyimesközéplak tartozéka (H). – Valea Boroș = Su 2: 225. 1913. + Boroș > Valea lui Boroș = Su 2: 229. 1913. – 1974: c. Lunca de Jos {Gykl kzs faluja} [26 C]

Borosteleg 1. * Ar (Apateleg mellett) 1493–1561: *Borosteleg* (Márki II/1. 250). – Su 2: 301. {» Mocrea/Apateleg}

Borosteleg 2. Bi (Telegd-D) 1552: *Borostheleg* (Jakó 218). 1808: Borosteleg, Borsá (24). 1888: ≈ Bi Központi js (Je 253). 1913: Borosteleg Bi vm (Az). – 1909/19: Borșea, *Bt*, L 478: r 462; m, zs (27). > Borșea = Su 1: 96. 1249 {! Cf. Er 209: Barakony}, 1552–1851. – 1974: c. Săcădat {Mezőszakadát kzs faluja} [11 C]

Boroszlaviczafalva * Te (Doboz mellett) 1447, 1462: *Borozlawiczafalwa* Doboz 44. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 301.

Boroszló 1. Cs (Mindszent és Szentlélek között) 1596: *Boroszlo* (SzO II. 261). 1808: *pagus* Baraszló (13). Hnt. 13: azh {!}. 1854: Boroszló. – Boroslo = Su 1: 95. 1596, 1854. {1974, 1981 Ø}

Boroszló 2. * Do 1320: p. *Borozlouu*. Zsombor nb. Mihály fiainak birtoka. Sorsát ld. Berketelkénél és Köblös alatt, melynek tartozéka volt. Ma hn Magyarköblös hr DK-re: 1899: *Kis és Nagy Boroszló*; 1942: *Nagyburuzló ~ Bruzlău mare* faluhely és *Kisburuzló ~ Bruzlău m'ik* (Gy 2: 62). – Su 2: 301. 1320; 1631.

Boroszló 3. * Kr (?) {1481 előtt vásárolt birtokon} Boroszlón a váradi *püspökség* részbirtokos (Cs 1: 581). – Su 2: 301.

Boroszlótelke * **Ko** (Kolozsvár-ÉNy, Berend, Szentmihálytelke hrs) 1439: p. *Borozlothelke*; 1465: p. *Borozlotelke*; 1482: p. *Borozlo*. Budai, Gesztrágyi, Topaszentkirályi Gesztrágyi-birtok (Cs 5: 337). – Su 2: 301.

Borosztok **Ar** (Vaskoh-DDNy) 1619: *Brusztuzek* (Ve: Doc. IX. 203). 1808: Brusztuzek Ar (27). 1888: ≈ Ar Borossebesi js (Je 259). 1913: Borosztok Ar vm (Az). – 1909/19: Brusturescu, *Br*, L 166 r (30). = Su 1: 107. 1619, 1913. » Zimbru {Zombrád} Z [21 C]

Borovecz * **Kr** (Dognácska-D) 1761: *Borovecz* (Pesty: Krassó II/1. 71). – Su 2: 301.

Borozfalva * **Bi** (Élesd táján) 1472: p. *Walachalis Borozfalwa* (Jakó 341). – Su 2: 301.

Borpatak **Be** (1853) : **Radnaborberek BN**.

Borpatak **Cs** 1808: *rivulus* Borpatak Csik vm (24). – Pírîul Vinului

Borpatak Sza (Nagybánya mellett) 1909: *Borpatak* Nagybánya tartozéka. – 1909/19: Valea-Borcutului, *Bp*, &, v. Baia-mare (192). = Su 2: 225. {1981 Ø}

Borrév To (Torockó-ÉÉK, az Aranyos és a Jára összefolyása alatt, az Aranyos j. p.) 1470: p. *Borrew*, *Borrw*; = p. *Bor Rew*; 1473: p. *Borrew*, felében 3 jobbágytelek; 1516: ≈. ♂Torockó vára tartozéka (Cs 5: 695). 1470.V.24.: Toroczkaiak tiltják Mátyás király, hogy *BorRew* (To) felét eladományozza (KmJkv 1960). 1666: *Borrév* (SzO VI. 311). 1808: Borrév, Báré ~ Boré (24). 1861: ≈, *Buru To* (9). 1888: Borév (*Buru*) **TA** Torockói js (Je 252). 1913: Borrév TA vm (Az). – 1909/19: *Buru*, *Borév*, L 312: r 307 (33). = Su 1: 114. 1470–1913. – 1974: c. Iara {Alsójára kzs faluja} [22 D]

Bors 1. {*Bors* kabar vezér} **Bi** (Várad-ÉNy 16 km) **1215**: Vilmos et Temes de v. *Burs* imp. convillanos suos Scicum et Fitam, 1291–4: in v. *Bors*; 1290–1301: Alexium **presb**-m de *Bors* ... Lad. f. Rophaim de *Bors*; 1304: Stephanus de *Bors*; 1308: comes St. de *Bors*; 1333–6: Mathaeus **sacerdos** de v. *Bors*, Johannes **sac**. de v. ≈. 1215-ben tűnik fel, midőn 2 lakója a váradi püspök udvarbírája előtt 4 M-ért perli falubelijeit, ami arra mutat, hogy legalábbis részben a püspök faluja volt. 1291–4 között második fizetéskor Bors falu 9 és 5 kepe tizedet ad a püspöknek; papja pedig 1 fertőt. Papjai 1333: 12 gs, 1334–6: évi 6 gs pápai tizedet adnak (Gy 1: 605). 1313: Borsi István nádori ember (An 3: 463). 1316: Borsi István fogott bíró (An 4: 282). 1441.II.3.: *Barsy*-i Miklós **ü**: Kémer (KmJkv 292). 1808: *Bors* h. 1851: ≈, a pesti országútban, ... Lakja 1238 **ref**. Határa 2477 hold ... Bírja a váradi deák káptalan (Fé 1: 157). 1888: ≈ Mezőkeresztesi js (Je 253 & Nagy-Zomlin psz). 1913: Bors Bi vm (Az). 1920: **határfalu vámmal**. – 1909/19: Borș, *B*, L 1174: r 26 (26). = Su 1: 96. 1215–1851. [10 D]

Bors 2. **Mm** (Sziget-DK, a Radnai-hágó előterében) 1365, 1473: *Bors*, 1475: *Borswafalwa*, 1720: {> r.} *Borsa* (Bélay 130). 1808: *Borsa* (24). 1888: ≈ (Borsia) Visói js (Je 253 & Borsabánya telep, Fintina, Bogyircz, Repede, Subt-Petrosz, Pecsizla és Poposzále). 1913: **Borsa** Mm vm (Az). – 1909/19: Borșa, *B*, & Borșa-Händal (Borsabánya), L 7758: r 5251; zs, m, rutén (27). = Su 1: 96. 1365–1851. [14 A]

Borsa Do (Bonchida-Ny) 1315: v. *Borsaharazta* (Gy). = ≈, *Borsaharaztha* (Kendi)Lona hrs; népeit tiltják Lona használatától (An 4: 176). 1332-7: Dom. **sacerdos** de *Borsa*, *Borza Harasta*, Nic. **sacerdos** de *Bursaharazta*, =, *Borsahazarca*. Nevéből következtethetően egy Barsa (Borsa) nb. Borsa harasztos (erdős) birtoka lehetett. Barsa nb. Artolfus fiai bírták 1307-ben is; a szomszédos Gyula nevű falujuk körülhatárolásakor ugyanis Borsa irányában nem járattak határt, mivel az övök volt. Paja 1332 I: 16 d, 1332 II: 17 új báni d, 1333 I: 3, 1334 I: 3, 1334 II: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 62). 1449.VI.13.u.: *Borssa*-i Jakab özvegye: Erzsébet (pr) ügyvédjéül vallja Jánost, a *Borssa*-i **plébánost** (KmJkv 715); 1460.XI.6.: Benedek *Borsa*-i **plébános ü**: Doboka (1482); 1470.II.22.: *Borsa*-n Bánffy-birtokrészét zálogba adnak György magister kolozsi főesperes kanonoknak (1941). Ld még KmJkv II.863. & 1450 Kolozsvár: Borsai Tamás polgár (KmJkv 841); Válaszút: Borsai Imre jobbágy (852). 1576.VI.18.: *Borsa* Bánffy György birtoka (Dé 14). **1587**: *Borsa*. – E: fl. 16. A: fl. 8 (Dé 37). 1808: *Borsa* (24). 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ **Ko**

Kolozsvári js (Je 253). 1913: **Kolozsborsa** Ko vm (Az). – 1909/19: Borşa, B, L 2321: r 1885; m; 74 zs (26). = Su 1: 96. 1315–1913. [22 B]

Borsa folyó Mm 1808: *fluvius* Borsa Mm (24). – Țișla

Borsa Mm < Bors.

Borsa Za : Marosborsa Ar.

Borsabánya Mm (ma Borsa része) 1828: *Borsa-Bánya* (Nagy 195). 1851: ≈, Borsa határán fekszik: 250 r. **kath.**, 42 g. **kath.**, 10 evang., 2 **ref.** lak., kik az ide való bányákban dolgoznak, melyekből az újabb időkben nem csekély mennyiségű réz ásatott (Fé 1: 157). 1888: Borsabánya telep, (t) Borsa (Je 253). **Assisi Szent Ferenc-templom**, b: X.4. (RKNt. Sza 1999). 1913: Borsabánya Mm vm Visói js (Az). – 1909/19: Borşa, B, cu & Borsa-Händal (Borsabánya) (27). {1.} Băile Borşa = Su 1: 61. 1828, 1851. {2.} Borşa-Baia = Su 1: 96. 1828, 1851. » Borşa; {3.} Borşa-Handal = Su 96. 1828, 1851. [14 A]

Borsaújfalu (Kolozsvár-ÉNy, a Borsa két partján; hrs Ény-ra Fodorháza, Dnt-ra Súlyomkő) 1314: t. *Wyfalu* (Tr). 1455: *Wyfalw* (BfO I. 685). 1431?IV.26.u.: *Vyfalw*-i Lukács **ü**: Súlyomkő (KmJkv 77); 1439.III.5.: *Wyfalw*-n lakó László **ü**: Uo (131); 1440.II.3.: *Wyfalwa*-n lakó Miklós **ü**: Drág (189); 1440.V.18.: *Wyfalw*-i Adorján fia János **ü**: Uo (231); 1441.VIII.15.: *Wyfalw*-n lakó Veres Andrásné (pr), aki szintén *W*-n lakó Ács István leánya, ügyvédjéül vallja férjét, s Bálint *W*-i és Péter súlyomkői **plébánost** (347); 1452.V.24.: *Wyfalw*-n lakó Miklós fia Tamás **ü**: Esküllő (1042), 1452.VI.10.u.: Balázs *Wyfalw*-i **plébános ü**: {Almás}Szentmihály (1047). Ld még KmJkv I. 1060, II. 1065. **1587**: *Magyarwyfalw*. – E: fl. 16, A: fl. 8 (Dé 37). 1639: *Uyffalu* (Makkai 581) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Ujfalú*, 1750: *Magyar Ujfalú*. 1808: Újfalú (Magyar-) (176). 1861: Magyar-Ujfalú Do (16). 1888: Magyarújfalu **Ko** Kolozsvári js (Je 488). 1913: **Borsaújfalu** Ko vm (Az). – 1909/19: Uifalăul-unguresc, *Mújf*, L 841: r 776; m, zs (188). > Borşa Nouă > Uifalăul Borsei > Vultureni = Su 2: 259. 1314–1854. [22 B]

Borsa-völgy ~ Borsa völgye a Kolozsvártól északra eső, Kis-Szamosba ömlő Borsa-patak és mellékvizeinek mente. Erdély legkorábban magyarlakta vidékei közé tartozik. Ma nagyjából románok, kisebbséget magyarok lakják. Vásáros központjai Kolozsborsa és Páncélcseh. Jelentősebb magyarlakta falvai: Kide, Válaszút, Bádok, Csomafája. A néprajzi irodalomban a ≈ az 1940-es évektől szerepel, miután az Erdélyi Tudományos Intézet több éven át komplex falukutatást (történelem, néprajz, nyelvjárás, egészségügy stb.) szervezett falvaiban. Ennek eredménye részben napvilágot látott „Borsavölgyi kutatások” sorozattal (K. L.73). # Szabó. T. A., Gergely B.: *A kolozsmegyei Borsavölgy helynevei*. Kv 1945. Márton Gy.: *A kolozsmegyei Borsavölgy állatnevei*. Kv 1945. Uő: *A borsavölgyi nyelvjárás igetövei és igealakjai*. Bp 1962.

Borsjakabfalva Kü (Csánki), Borslyacobjalua (Su) : Pettend ~ Petlend.

Borsómező Fe (Gyulafehérvár-NyDNy) 1733: *Inuri* {'Kenderek'}, 1760–2: **Borsómező**. 1808: ≈, Inur (24). 1861: ≈ AF (4). 1888: ≈ **AF** Alvinci js (Je 253). 1913: Borsómező AF vm (Az). – 1909/19: Inuri, *Bm*, L 1082 r (97). = Su 1: 309. 1733–1854. – 1974: c. Vințu de Jos {Alvinc kzs faluja} [34 B]

Borszeg Bi (Szalárd-DK) 1421: p. **wolachalis** *Borzlyk*, *Borzlik* (Cs 1: 605. Borzlik). 1808: Borzik, Burzuk (25). 1888: Borzik Bi Szalárdi js (Je 254). 1913: Borszeg Bi vm (Az). – 1909/19: Burzuc, *Borzik*, L 903: 838; m, zs (33). = Su 1: 114. 1421–1913. – 1974: c. Sîrbi {Nagyótfalu kzs faluja} [11 C]

Borszék Gy (Maroshévíz-ÉK; 900 m) 1808: Borszeg Csikszék (24). 1836: Borszéki (SzT 1: 1036). 1854: Borszék, Borsec (Bul. 54). 1888: Gyergyó-Borszék **Cs** Gyegyótölgyesi js (Je 353 & Hollósorka). 1913: Borszék Csik vm (Az). – 1909/19: Borsec, B, L 1669: r 137; m, zs (26). = Su 1: 96. 1854. [25 A]

Borszékely * Te (Temesvár-ÉNy, Szentandrás mellett) 1391: tributum regium quod olim in villa *Borzekeli* exigebatur, nunc vero in Zenthandoryas; 1492: *Borzekel* (Cs 2: 30). – Su 2: 302.

Borszó 1. BSz (Ilonda-D, a Szamos j. p.) 1405: v. **olachalis** *Borzo* (Kádár II. 247). 1733: *Borszó*, 1750: *Berszeu*. 1808: Borszó, Bersdorf, Buszu (25). 1861: ≈ BSz (17). 1888: N-B (Berseu) **SzD** Nagyilondai js (Je 520). 1913: **Nagyborszó** SzD vm (Az). – 1909/19: Bârsău, *Nb*, L 458: r 437 (15). Bîrsău Mare = Su 1: 83. 1405–1854. – 1974: c. Gîlgău {Galgó kzs faluja} [12 D]

Borszó 2. BSz (Ilond-KÉK) 1603: *Ujffalu* (Kádár II. 246). 1639: *Kis Borzo* (Makkai 474) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Borszó*, 1750: *Birszeucezele*. 1808: Berszó (Kis-), Birsza-mika **Köv** (18). 1888: K-B (Bersentia) **SzD** Nagyilondai js (Je 421). 1913: **Kisborszó** SzD vm (Az). – 1909/19: Bîrsăuța, *Kb*, L 200: r 198 (15). = Su 1: 83. 1603–1854. [12 D]

Bortest * Kr (Facsád táján, Maroserdőd mellett) 1548: *Bortesth*, 1597: *Borzest*, 1612: *Borsest*, 1620: *Bordsest*, 1717: *Boursche* (Pesty: Krassó II/1. 71). – Su 2: 302.

Borz Bi (Belényes-Ny) 1587, 1692: *Borzik* (Jakó 219; Mezősi 117). 1808: Borz (25). 1888: ≈ Bi Belényesi js (Je 253). 1913: Borz Bi vm (Az). – 1909/19: Borz, *B*, L 346: r 336 (27). = Su 1: 97. 1587–1851. – 1974: c. Șoimi (Sólyom kzs. faluja) S [20 B]

Borza 1. * Kr (Resicabánya mellett) 1452: *Borza* (Pesty: Krassó II/1. 71). – Su 2: 302.

Borza 2. MT (Régen-ÉK, a Maros b. p.) {1920 e.} *Borza* Ratosnya tartozéka. – Borzia = Su 1: 94. 1956. [24 B]

Borza 3. TA (Marosludas-É) 1956: *Borza* Mezőszengyel tartozéka. – Bîrza = Su 1: 83. – 1974: c. Sînger {Mezőszengyel kzs. faluja} [23 D]

Borzafalva * Bi (Élesd táján) 1508: *Borzafalwa* (Jakó 228). – Su 2: 302.

Borzafő * Kr (a Berzava forrásvidékén) 1370: *Borzafeu*. Mint királyi vár fennállott már 1370-ben; a XV. században is többször említik. Kiváltságos oláh kerület székhelye volt. 1433: *Borzafew*, hozzá tartozott Bács, Vasziló, Czerova (Cs 2: 95). 1437: *Borzafő* (Pesty: Krassó II/1. 72). – Su 2: 302.

Borzás 1. Borzás (Buziás) 1. * Do 1. 1315: *Buzias*. 1315-ben Székkal és Vászoltelkével határos föld. Ma hegy neve Szék határában K-re: 1875, 1912. tk: *Borzás* (Gy 2: 63). 1315: *Buzias* Vasasszentgyed hrs (An 4: 179, 180).

Borzás 2. * Do 2. 1318: *Bozyas*; 1334: *Boziastelec ~ Buziasthelek*. Boncnyires mellett Ny-ra fekvő föld. 1576-ban *Borzás*, ma *Podu mori Bozias* hn (Kádár II. 239) Boncnyíres hr (Gy 2: 63).

Borzás 3. Do 3. (Szamosújvár-K) 1334: v. *Buzias*; 1332-7: Paulus **sacerdos** de *Buzyas*. – Bőd hrs, Bálványosvár tartozéka (1334). Papja 1335 I: 60 denar montanus pápai tizedet fizet (Gy 2: 63). **1587: Borzás, Ketelly.** – E: fl. 40, A: fl. 20 (Dé 43). 1614: **Magyar-Bozzás**, 1687: Magyar-Borzás (Kádár II. 252). 1733: *Bozies*, 1760–2: *Borzás*. 1808: *Borzás* h. 1861: Borzás Do (15). 1888: M-B (Bosiesu, Bozies) **SzD** Kékesi js (Je 485). 1913: **Magyarborzás** SzD vm (Az). – 1909/19: Bozieș, *Mb*, L 731: r 401; m (28). = Su 1: 99. 1315–1854. – 1974: c. Chichiș {Kékes kzs faluja} [13 D]

Borzás 4. * Krassó 1. (Resicabánya táján, Zsidovin mellett) 1452: *Bozzas*, 1464: *Bozas*, 1469: *Bozafalwa*; 1470: *Bozyas, Felsew Borzas*; 1548: *Bozzásfalva* (Pesty: Krassó II/1. 74). – Su 2: 303. Bozzas.

Borzás 5. * Krassó 2. (Resicabánya táján, Zsidovin mellett) 1548: *Borzawch ~ Borzoows*; 1573: *Berzavos*; 1590: *Berzos*; 1699: *Borzous ~ Bozas*; 1723: *Berzeus*; 1834: *Barzeus* (Pesty: Krassó II/1. 72). – Su 2: 302.

Borzás 6. Kraszna (Somlyó-DNy, Bagos-DNy hrs) [1090 k.]/227: Mesta ... t. sua fuit planicies bubalorum et mera planicies, Seecos sua silva, Nepocor vestem ferens et eius nepos Nezdino; 1227: t-m *Gemelchen* que et a n. *Bozia* vocatur; 1250: homines de genere Nopoc[ur]-Mezte; 1341: inter medium 2 fl-rum scil. Almas et *Gemelchenus* ... Napakur ... contradictor extitisset; p-is ... Napakur de *Bozyas* iuxta *Gumulchenes* habite ad dictum p-em *Bozyas* ... pertinentis. A XI. századi

Necoportól és Mezda-tól leszármazott *Nopoc[ur]-Mezte* (1250), mai ejtéssel Napkor-Mesztenemzetség lakhelye. A Könyves Kálmán herceg, váradi püspök intézkedését fenntartó oklevélszöveg szerint Mesztének I. László király krasznavári civisséget adott, de ő Kálmántól ehelyett had-, adó- és dézmamentességet kért földjére, az ún. Bölénymezőre, s a tiszta sík Székes (*Scecos*) erdőre. A Bölénymező biztosan a Berettyó itteni síkja, mert két faluval alább, a Berettyó sík mezejének alsó végén, Ippen királyi bölényvadászok laktak. Az 1227-i megjelölés szerint a nemzetség lakhelye *Gemelchen* (Gyümölcsénes) más néven *Bozia* (Bodza) nevet visel, s ekkor határukat így írják körül: inc. a meta Gutfrex et vadit iuxta aquam *Gemelchen* usque ad m-m Cepan f-i Chepan ... revertit ad m-m ... Gutfrex et pars prenominate aque [pertinet] Simeoni, pars isti. 1341/42-ben leszármazottjuk, Napakur, Borzás falu birtokosa volt, s ekkor Borzást két patak fogta közre, az Almás (*Almas*, ma *Valea Halmosdi* 1887. tk) és a Gyümölcsénes (ma *Valea Mare* uo.), mely a mai Gyümölcsénes falu mellett folyik (ld. ott). 1227-ben az Almás (Halmosd) és Gyümölcsénes patak egész köze Borzáshoz tartozott, de Valkó vár felépítése és uradalmának kiépítése után Borzás erdős részét a várhoz foglalták, és vlach falukat telepítettek rá (Halmosd, Elyüs és részben Gyümölcsénes). Ez idő tájt vált ki határából Detreháza (ma Detrehem, R. Drighiu) is. Ami Székes birtokot illeti, a földrajzi megjelölés: „tiszta sík“ és „székes“ azaz 'szíktavas' nem talál Kraszna vm területére és inkább arra mutat, hogy a nyírségi Napkor (Szabolcs vm) faluról van szó, amelynek neve az egyedülálló *Necopor* szn-ból ered. Ez esetben a Kálmán-kori oklevélben Napkor, Meszte és nemzetségük téli és nyári szálláspárjáról van szó: Napkor Szabolcsban, és Borzás Krasznában. Ami a nemzetség társadalmi helyzetét illeti, a XI. szd végén némely vendégtelepeshez hasonló köztos helyzetük volt; földet kaptak, de nem katonáskodtak és nem adóztak a „faluval“ – talán a szomszédos Nagyfaluval – együtt, viszont valami szolgálatot láttak el vagy szolgáltatást teljesítettek. Szláv nevük és dézmamentességük alapján nem megalapozottan összevetették őket azon Kraszna vm-i oroszokkal, akik 1213-ban a közeli Bán faluban szerepelnek. 1227-ben a Napkor-Meszte-nemzetségbe tartozó emberek neve: Tola f. Nezdin, Wonc, Denc f. Iwan, Stephan, Wolcan, Pech, Bungj, Wich, Míc; 1250-ben a nemzetség tagjai átíratják kiváltságlevelüket, amely a tatárjárás alatt megrongálódott. Utódjuk, Napakur 1341/42-ben nemesi jogú birtokos (Gy 3: 510). 1227: *Gemelchen*, másként *Bozia* (Er I. 147). 1342: *Bozyas*, *Bozias* (Tr). 1404: Nicolaus de *Bozias* bécsi **diák** (Dn 1734); 1411: Ladislaus de *Bosias* bécsi **diák**; 1421-ben gyulafehérvári és váradi **kanonok** (Dn 1226). 1442.I.3.: *Bozyasy*-i János fia György vajai és kaznacci birtokrészét, *Bozyas*-on négy telkét és a vajai vámot 100 arany Ft-ban elzalogosítja Péterházai Kis Antalnak (KmJkv 397); 1442.II.4.: Vervölgyi Antos Balázs *Bozyas*-i részét eladja Sándorháziaknak (417); 1444.VII.16.: *Bozyas*-i László, Miklós és Mihály tiltakozik amiatt, hogy *Bozyas*-i György vajai részét elzalogosította Esztényi Kis Antalnak (508); 1446.IV.24.: *Bosias*-i Benedek **ü**: Lóna (568); 1449.V.2.: *Bozyas*-i Napakur fia: Péter fiai: Miklós és Mihály – gy: Miklós fiai: Péter, Pál, László és Benedek, Mihály fiai: János, Márk és Mátyás nevében is – visszavonták Nagydobai Csiszér Jakab fiainak néhai *Bozyas*-i Megyész László *Bozyas*-i részeibe való iktatása elleni tiltakozásukat (689); 1450.II.6.: *Bozyas*-i Kelemen, Márton és Mihály **ü**: Ráton (799); 1450.IX.1.u.: *Bozyas*-i Pál deák fia Gál – te: Benedek, s Mihály fia László fia: László fiai: Bereck és Benedek, *Bozyas*-i Szőke (ds) Gergely fia Benedek, s *Bozyas*-i Szabó Benedekné nevében is – tiltakozik az ellen, hogy Napakur Péter fia Miklós az ő *Bozyas*-i birtokrészüket kitevő szántókat és réteket elfoglalva tartsa (891). 1485: *Bozyas* (Cs 1: 581). 1531: v. *Bozzás* (Petri III. 153). 1549.VII.1.: *Bozzas* végében *Pwzta* nevű hely, **remete barátok** klastroma, *Gymelchenes Meghy* nevű hely (kaszáló), *Bozyasssy* Lukács malma, Vas Benedek jobbágy fél kaszálója (KmJkv 4937). Ld még KmJkv I. 873, II.863. 1646: *Borzás* (Makkai 421) I. Rákóczi György birtoka. 1760–2: *Borzás*. 1781: **Görögkat. fatemplom**. 1808: *Borzás* h. 1888: *Borzás* (Boziesiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 254). 1913: **Szilagyborzás** Szi vm (Az). 1992 L 352: 315 m, 37 r. # Major M.: *Szilagyborzás*. Szilágysági magyarok 1999. 490. – 1909/19: Bozieş, B, L 478: r 95; m (28). = Su 1: 99. 1342–1913. – 1974: c. Nuşfalău {Szilágynagyfalu kzs faluja} [11 D]

Borzás 7. Kü (Dicsőszentmárton hrs a Kis-Küküllő m) 1441: p. *Bozyas*. 1464: p. *Bozzas*; 1466: kenezius de *Bozyas*; 1523: p. ≈. Haranglábi, Kemény, Folti, Barlabási, Lengyel, Vizaknai, Tabiási, Vánca, Ósi, Hunyadi, Bogáti, Altemberg-birtok (Cs 5: 871). 1461.III.19.u.: *Bozyas*-i Jakab búzai alesperes (KmJkv 1520). 1808: *Borzás* (25). 1861: ≈ Kü (7). 1888: ≈ (Bozias) **KK**

Dicsőszentmártoni js (Je 253). 1913: Borzás KK vm (Az). – Boziaş » Tîrnăveni {Dicsőszentmárton} [23 D]

Borzás 8. * Te (Lugosi kerületben, Zsidóvár táján) 1462: *Bozas, Bozzas, Bozyas*; 1470: *Felsew Borzas*; 1478: *Bozyas, Felsewborzows, inferior Borzows* Zsidóvár 7., 8., 35. tartozéka volt (Cs 2: 30. Bozzás c; 15. Zsdóvár).

Borzás 9. * Za (Kisjenő-Ny, Sikló és Otlaka közt) 1418: *Bozas*, 1488: *Bozos* {??}. – Su 2: 302. Bozas {Csánki I. 739-re utal, de ott L és M kezdőbetűs nevek olvashatók}.

Borzásfalva Kr (Lugos-K) 1464: *Begyest* (Cs 2: 26; P); 1596: *Bothest* (Pesty: Krassó II/1. 75). 1808: Bottiest, Botiesti (25). 1888: Botyest **KrSzö** Facseti js (Je 255). 1913: Borzasfalva KrSzö vm Lugosi js (Az). – 1909/19: Boteşti, *Botyest*, L 215 r (27). = Su 1: 98. 1464–1913. – 1974: c. Bîrna {Barnafalva kzs faluja} [32 D]

Borzástelek * Za (Sikló-Ny) 1418: p. *Bazyastelek*. Sikló és Kevermes táján említik (Cs 1: 728. Bozzástelek). – Su 2: 295.

Borzaszeg 1. Msz (Marosvásárhely-Ny) 1614: Borzaszeg 4 családfő (Msz 32). Lt 1614–1635. Názánfalvával összenőtt.

Borzaszeg 2. * Te (Bázos mellett) 1459: *Bozyazek* Cseri vára tartozéka, Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 303. 1459, 1492.

Borzik Bi (1888) : Borszeg.

Borzlyuk 1. * Kr (Delta táján, Denta és Omor mellett) 1389: *Borzlyuk*, 1430: *Borzlik* (Pesty: Krassó II/1. 74). 1437: *Borzliuk* (Cs 2: 99). – Su 2: 302.

Borzlyuk 2. * KSz (Szilágycseh táján) 1391: *Borzlywk* in districtu de Erdewd (Cs); 1392: ≈ (P); 1424: *Borlyk*. A mai Szi vm északkeleti vidékén feküdt (Cs 1: 552.). 1464: *Borzluk*, 1543: *Borzlywk*, 1682 e.: *Borzjuk*, 1767: pr. *Borsuk* (Petri III.158). – Su 2: 302. 1392–1767. {Alsóaszúág/Alsószivágy mellett}

Borzlyuk 3. * Te~Ar (Temesgyarmat és Temesjenő közt) 1374: hospites **regii** de *Borzlyuk*; 1456: districtus *Borzlyk*; 1471: **opp.** *Borlywk*. 1444-ben is királyi birtok volt. Első kiváltságait I. Károly királytól nyerte. 1456-ban Hunyadi János kapta újadományul. Mátyás király Lippával és Solymossal együtt (1462) Giskra Jánosnak adta, akitől zálogban, több mint 1000 arany fejében, udvarbírája: Pán Mátyás kezére került. Pán bírja 1471-ben is, amikor a város Arad vm-hez, a hozzá tartozó 30 falu pedig Arad és Temes vm-hez tartozott. 1477-ben azonban Alsólendvai Bánfi Miklós és Jakab az aradi Solymossal együtt ezt az uradalmat is, mint Temes vm-ben fekvőt, a magukénak mondják, de Borzlyuk város teljes elhallgatásával. Ez alkalommal 27 falut és 6 pusztát sorolnak föl, melyeket Borzlyuk tartozékainak vehetünk (Cs 2: 16). {E tartozékokat ld helyükön} – Su 2: 302.

Borzond MT (Marosvásárhely-KDK) 1956: *Borzond* Hármásfalva tartozéka. – Borzond = Su 1: 97. Trei Sate – 1974: c. Ghindari {Makfalva kzs. faluja} [24 D]

Borzont Gy/Cs (Alfalu-Ny hrs a Bucsinra vivő úton) 1956: *Borzont* Gyergyóalfalu tartozéka. – Borzont = Su 1: 97. – 1974: c. Joseni {Gyergyóalfalu kzs. faluja} [25 A]

Borzova KSz (Zsibó-D, az Egregy j. p., a Szamos közelében) 1469.III.16.: *Borzawa*-n Sombori rb (KmJkv 1854); 1469.X.11.: *Borzowa* negyede, itteni teljes Sombori rb, zálogon Monoslói Csupor Miklós erdélyi vajdához kerül (1917); 1471.X.22.: Sombori Péter *Borzwa* birtokbeli részét s a *Borzwa*-n szedett vámbeli jussát eladja osztályos atyafiának: Sombori Lászlónak (2037); 1473.X.4.: Girolti Lőrinc özvegye: Martonosi Ilona *Borswa*-i részét átadja le: Mártának és Dávodi Nagy Péternek (2111); 1488.III.2.: *Borzwa*-n a Sombori-rész zálogon Solyomkői Siroki (2666). Ld még KmJkv II.864. 1469: *Borzova* (Petri III. 160); 1808: Borzva ~ Borsova ~ Borzova, Borsou (25). 1888: Borzova (Borza) **Szi** Zsibói js (Je 254). 1913: **Egregyborzova** Szi vm (Az). – 1909/19: Borza, B, L 363: r 360 (27). = Su 1: 97. 1469–1913. – 1974: c. Creaca {Karika kzs faluja} [12 C]

Borzvára Kisborosnyótól Ny-ra, a Kispatak völgyében. Orbán Balázs (1869. 164) 15-20 m-re becsülte. László Ferenc ugyanitt 60x40 m méretű östelepet tárt fel.

Borzsova {< 'Borsi'} **Cs** (Szereda-ÉÉK kb. 8 km) 1496: *Borsova*; 1567: *Borsowa* (SzO I. 286, II. 221) 28 kapu. 1614: Borzsova 50 családfő (Cs 25). 1808: Borsova (24). 1861: ≈ Cs (30). 1888: ≈ Csik-Borzsova Cs Felcsiki js (Je 276). 1913: **Csikborzsova** Csik vm (Az). – Bírzava = Su 1: 83. 1496–1913. – 1974: c. Frumoasa {Csikszépvíz kzs faluja} [25 D]

Bós 1. Hu (Vajdahunyd-Ny hrs) 1358: *Bosy* (Anjou VII. 390). 1482: p. *Bos*; 1525: **ecclesia** in p-e **Magyarboz**. Keresztúri, K. Damokosi, Fábián, Furka, Horvát, Lesták, Tormás, Veres-birtok (Cs 5: 79). 1733: *Booss*, 1750: *Boschu*, 1805: *Boos-Gros*. 1808: Bósgros ~ Bós ~ Bösgros, Brosbou (25). 1861: Bóós, Gróós Hu (20). 1888: Bos (Boos, Bosiu) Hunyadi js (Je 254). 1913: Bós Hu vm (Az). – 1909/19: Boz, *Bós*, L 804: r 782; m (27). > Boş = Su 1: 97. 1358–1854. » Hunedoara {Vajdahunyd} [33 D]

Bós 2. Ko (Kolozsvar-DK, Pata hrs) 1346: p. *Bos* (Tr). 1377: p. *Bos*; 1392?1393: p. *Bos nobilium* de Reud; 1461: *Bos* c. q.; 1499: p. **Magyarbos**, **Walabos**; 1510: p. *Olah Bos* (Cs 5: 337). 1440.VI.9.: Ródi Cseh Bálint fia György tiltakozik amiatt, hogy n. Kályáni Mihály *Boz* felerészét elzálogosította Patai Dezső fiainak (KmJkv 243); 1449.II.27.: János *Boos*-i **plébános** a Gyalu districtusbeli papok közt; kölcsönösen ügyvédül vallják egymást (657); 1452.VIII.6.: *Bos*-i Fábián György, *Bos*-i lakos Búza Pál **ü**: Ród (1062); 1473.VIII.12.: *Bos*-on *BosElew* n. rét (2106); 1473.X.25.: *Bos*-on lakó Székely György **ü**: Ród (2113); 1482.IV.24.: *Bos*-i Székely György **ü**: Ród (2355); 1484.VII.25.: *Boos*-on Ródi Cseh birtokrész zálogon a kolozsvári bíróné (2494). Ld még Km I. 873; II.864, II. 970: Mb, II. 996: Ob. **1587**: *Boss*. – E: fl. 2, A: -. (Dé 58). 1733: *Boos*, 1750: *Bosch*. 1808: Bós, Boschen, Bosu (25). 1861: Boos Ko (12). 1888: Bós (Boós, Bosu) Ko Kolozsvári js (Je 254). 1913: **Kolozsboós** Ko vm (Az). *1924: *Szőcs Sándor* festő, marosvásárhelyi tanár. – 1909/19: Boos, *Bós*, L 901: r 799; m, zs, c (25). > Boju = Su 1: 92. 1214: Boscu {! Cf. Er 67: Boc * Do}, 1346–1913. – 1974: c. Cojocna {Kolozs kzs faluja} [23 A]

Bós 3. Msz (Marosvásárhely-K) 1566: *Boos*, 1580: *Bos*, 1602: *Bosz* (SzO II. 309, IV. 279). 1614: Bós 8 családfő (Msz 78). 1808: Bós, Boschen (25). 1861: Bóós (31). 1888: Bós (Boós) **MT** Marosi felső js (Je 254). 1913: **Székelybós** MT vm (Az). – 1909/19: Boş, *Bós*, L 323: r 52; m (27). > Bozeni = Su 1: 99. 1566–1913. [24 C]

Bosán 1. Nagy-Bosán patak Csik 1808: *rivulus* Bosán (Nagy-) (25). – Borzont

Bosán 2. Kis-Bosán patak Csik 1808: *rivulus* Bosán (Kis-) (25). – Borzontul Mic

Bósár * Hu 1446: *Bosar*-i János Hu vm-i királyi ember nevében, Léváddal kapcsolatban tűnik fel (Cs 5: 78). – Su 2: 302.

Bosche * Kr (Facsád táján) 1717: *Bosche* (Pesty: Krassó II/1. 74). – Su 2: 302.

Bósi alagút Ko (Kolozs-DK) 1913: *Bósi alagút* Kolozsboós tartozéka (H). – Boju-Cătun = Su 1: 92. 1913, 1954 {!}. – 1974: Boj-Cătun c. Cojocna {Kolozs kzs. faluja} [23 A]

Bosilafalva * Kr (?) 1442: *Bosilafalwa* (Pesty: Krassó II/1. 74). =: ≈ (Cs 2: 99). – Su 2: 302.

Bosnya-patak az Almás-patakkaal egyesülve Nagyváradtól É-ra a Berettyóba ömlik (Le I. 655: Alsótótfalu).

Bosnyák KrSző 1913: *Bosnyák* Újmoldova tartozéka (H). – Boşneag = Su 1: 97. » Moldova Nouă

Bosonka * Sza 1493: *Bosonka* Szinér vár tartozéka volt (Cs 1: 472). =: ≈ a Móricok meggyesaljai uradalmának egy alkalommal említett, ismeretlen fekvésű telepe (Maksai 119). – Su 2: 302.

Bosoród Hu (Kalán-DK) 1733: *Basarod*, 1760–2: *Bosorod*. 1808: ≈, Bosendorf, Bosrodu (25). 1861: Bosorod Hu (20). 1888: Bosorod Hu Hátszegi js (Je 254). 1913: Bosoród Hu vm (Az). Határában, a Piatra Roşie 832 m magas hegyen Kr.e. I.–Kr.u. I. szd-i dák vár (László A.). – 1909/19: Boşorod, B, L 1404: r 1392 (27). = Su 1: 97. 1733–1854. [34 C]

Boszna * Kr (Csánki) : Bázna.

Bosztéh Za (Kisjenő-É, a Fekete-Körös jp-i Tamáshida mellett) 1350: *Bosztéh* (Tr). – Su 2: 302.

Bosztos * Ar (Németremete mellett) 1471: *Bosthos* (Cs 1: 765. Macsalaka). – Su 2: 302.

Botadülő TA 1913: *Botadülő* Mezőzáh tartozéka (H). – Botei = Su 1: 98. – 1974: c. Zau de Cîmpie {Mezőzáh kzs faluja} 1981: Z [23 D]

Boták Gy/Cs (Gyergyószentmiklós-DK) 1956: *Boták* Marosfő tartozéka. – Boteni = Su 1: 94. 1956. {1981 Ř}

Botegyház * Ar (Arad-DDK, Vinga-K fekvő Fejéregyház/Féregyház mellett) 1455: *Botegyház* (Márki II/1. 196). – Su 2: 302.

Botfalva 1. Br (Brassó-ÉÉK) 1316–42: v. *Bathfalua*. Károly király kiváltságot adott Botfalvi Jakabnak, ill. elődeinek 1 telek és tartozékai, s 1 malom adómentességéről (Gy 1: 827). 1368: v. *Bathfalua*, 1377: *Brigendorf*, 1415: *Botfalu* (Ub). 1808: *Botfalva* h., *Brenndorf* g., *Botá* val. 1861: ≈, ≈, *Botha* Br (38). Jelentékeny cukorgyára. 1888: Botfalu (Brendorf, Botu) Br Alvidéki js (Je 254). 1913: **Botfalu** Br vm (Az). – 1909/19: Bod, *Bf*, Brenndorf, L 2431: r 911; m, n (23). = Su 1: 87. 1368-1854. [37 D]

Botfalva 2. * Te (Doboz mellett) 1447: *Alsobathfalwa*, *Felsewbothfalwa*; 1462: *Felsewbothfalwa* Doboz 32-33. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 295. Bathfalwa. 1447, 1462.

Botfalva 3. * Za (Almássegres-É: Botfalu nevű hely Su) 1439, 1445: *Bothfalwa*. Világos vár tartozéka volt; Kis-Kápolna és Almás közt említik (Cs 1: 727). – Su 2: 302. 1439.

Botfej Bi (Borossebes-ÉK) 1595: *Boytttest* et *Botffeo* (Jakó 219). 1808: Botfej, Botfeju (25). 1888: = Bi Béli js (Je 254). 1913: Botfej Bi vm (Az). – 1909/19: Botfeiu, *Bf*, L 356: r 353 (27). = Su 1: 98. 1595–1851. > 1974: Botfeii c. Hășmaș {Bélhagymás kzs faluja} [20 D]

Botfej hegy Bi Kománfalva határán (Fé 2: 280).

Botháza Ko (Kolozsvár-K, Mócs-D hrs) 1349: *Boothaza* (Tr). 1414: *Bathhaza*; 1423: *Bothaza*; 1505: *Bothhaza*. Frátai, Frátai Örkei, L. Dezsőfi, F. Veres, Vásárhelyi, Pakosi, Botházai, Papfalvi Csorong (Cs 5: 337). Egyenes szentélyzáródású temploma a késő románkor emléke. XV. századi címeres felirat a bejárat fölött: *hanc ecclesiam iussit (?) edificare ad honorem sancti nicolay am(en?)*. Címerállata kakas. < Botházi Kakas család. 1440.II.21.: *Bothaza*-i György fia János özvegye: Somai Benedek le: Zsuskónak (Susco) botházi telke keleti részén lakóháza (198); 1440.V.18.: *Bothaza* Kakasfalvi Kakas Imre és Frátai Szentesek birtoka (230); 1442.IV.29.: F. Sz. György tiltja a királyt és a királynét az ő és *Bothaza*-i György *Bothaza*-i része eladományozásától (450); 1442.VI.27.: Frátai Kakas Imre és László *Bothaza*-i részük elfoglalásától tiltják F. Sz. Györgyöt és Andrást (471); 1449.XI.21.: *Bothaza*-i Kakas Gergely ü: Szentkirály Ko 1. (768); 1450.XI.2.: *Bothhaza*-i Kakas Imre ügyvédekett vall (917); 1450.XI.18.e.: Hosszúaszói nemesek jobbágysai néhai Sárvári Benedek megöléséért 40 Ft-ot fizetnek *Bothaza*-i Kakas Imre botházai jobbágysainak (922); 1452.II.29.: Botházai Kakas Imre és gy: Benedek, Lampért és Anna (1015); 1453.V.24.: Botházi Kakas Imre ü: Szucság (1090); (1289); 1459.XII.10.: *Bothaza*-n Szentmihályi rb cserében Farnasiakhoz kerül (1406); 1461.XI.27.: Botházai Kakas Imre özvegye most Gym-i Radó Lászlóné (1646). 1467: *Bothaza*-i *Szentes András fia Lukács* krakkói *diák* (Dn 1362). 1469.III.22.: Frátai és Botházai Szentesek tiltják Mátyás királyt attól, hogy az ő *Bothaza*-i birtokrészüket eladományozza (KmJkv 1857); 1486.V.1.: Botházai Porkoláb Mihály fiai: Pál és András (2570). Ld még KmJkv I. 874 II.864. Késő románkori temploma mellett harangláb; kis harangján: **IESUS NAZARENUS REX IVDEORUM 1540**. 1579.V.25.: Georgio Bodonj de *Bothaza* ld Fráta (Dé 15). **1587: Bothaza**. – E: fl. 4/67. {A -} (Dé 54). 1635 Farkaslaka (Uh): András Mihály Bothazan Egry István jobbágysai; & Zetelaka (Uh): Botházi Gergely (SzO). 1670.V.28.: renoválja Gregorius Somodi, Stefanus Cisar, Johanes Szarvadi, Stephanus Egri **TEMPORE PASTOR(IS) AN[...]** **KOROSFO(I)**. 1733: *Bot-Háza*. 1746: Ez templomot régi romlásából kivitte **BOTHAZI SZARVADI MIHÁLY**. 1808: Botháza (25). 1861: ≈ Ko (12).

1888: ≈ Ko Mocsi js (Je 254). 1913: Botháza Ko vm (Az). – 1909/19: Bothaza, *Bh*, L 376: r 292; m (27). > Boteni = Su 1: 98. 1349–1854. – 1974: c. Mociu {Mócs kzs faluja} [23 A]

Botibok * Te (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1473: *Botybok* Cseri vára tartozéka (Cs 2: 11. Cseri; 30). 1473.VIII.30.: *Botybok* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Bathybok* Nádasdi n. Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264).

Botkúta * {< Both bihari ispánról, aki III. Béla korában {1172–1196} élt. Gy 1: 631. Keménye, Botkeménye 1320} Bi (Nagyszántó mellett) 1335: *Bothkutha* (Tr). – Su 2: 302.

Botorka Me/NK (Erzsébetváros-D hrs) {1948} *Botorka* Szászsáros tartozéka. – Botorca = Su 1: 94. 1954. {1981 Ř}

Botos Ko (Kolozsvár-K) {?} *Botos* Kolozs tartozéka. – Botoş = Su 1: 98. 1956. {1981 Ø}

Botsej * Bi (Belényes táján?) 1692: *Botsey* (Mezősi 117). – Su 2: 302.

Bottelke * Ko (Kolozsvár és Szamosfalva közt) 1326: t. *Bochteluke ~ Bochteleky*; 1377: magnum fossatum *Bochteleke pataka* vocatum (Cs). 1381: riv. *Bohttelkepathaka*, magnum fossatum *Bohttelkepotaka*. E földet a kolozsvári polgárok emberemlékezetet meghaladó idő óta birtokolták, és oklevelük is volt rá. 1326-ban Pok nb. Miklós, néhai erdélyi vajda fia: István máramarosi ispán Fejérd faluhoz foglalta, a király azonban visszaadta a polgároknak. 1381-ben Bottelkepataka a Kolozsvár és Szamosfalva közti határon folyt, a nagy út alatt (Gy 3: 344; Cs 5: 336. Bocztelke). – Su 2: 299.

Bottyamártonfalva * Te (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában, Kövéres mellett) 1459: *Botiamarthonfalva*, utraque *Bathwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 302.

Bottyán Bi (Várad-K, a Sebes-Köröstől É-ra) 1366: *Botthyan, Bathyan*, 1399: *Battyán* (Cs 1: 603; Jakó 204). 1808: Bottyán (25). 1851: ≈, 250 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal, erdős-hegyes sovány határral, 5 egész urbéri telekkel. Birják Haller és Kornis grófok, Buday (Fé 1: 160). 1888: ≈ Bi Központi js (Je 254). 1913: **Mezőbottyán Bi** vm (Az). – 1909/19: Botean, *B*, L 465: r 429; m, c, zs (27). = Su 1: 97. 1366–1913. – 1974: c. Ineu {Köröskisjenő kzs faluja} [10 D]

Bottyánfalva Kr (Lugos-ÉK) 1514–6: *Bothnest*, 1779: *Botinyest* (Pesty: Krassó, II/1. 76). 1808: Bottinest, Botinesti (25). 1888: Botinyest **KrSzö** Facseti js (Je 254). 1913: Bottyánfalva KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Botineşti, *Botinyest*, L 611: r 567; vend (27). = Su 1: 98. 1514–1913. – 1974: c. Bírna {Barnafalva kzs faluja} [32 D]

Bóz 1. Hu 1. (Illye-K) 1453: p. **Magyarboz**; 1518: p. **Olaboz**, *Papboz* et *Magyarboz*. Barancskai, Köke, Szöllősi Lóz-birtok (Cs 5: 79). 1484.III.22.: *Bwz* ld Baraneska (KmJkv 2481) 1808: Boz ~ Bozgyalakuta ~ Gyalakuta, Bosendorf, Bozu (25). 1861: Bóz Hu (21). 1888: Bóz Hu Marosillyei js (Je 255). 1913: Bóz Hu vm (Az). – 1909/19: Booz, *Bóz*, L 682: r 665; m, n (25). Boz = Su 1: 99. 1453–1854. {Bóz 2. és Bóz 3. adataival együtt.} – 1974: c. Brănişca {Branyicska kzs faluja} [33 D]

Bóz 2. * Hu 2. 1494: p. *Thothboz*. 1518: **Olaboz**; 1520: *Olahboz, Kysboz* (Cs 5: 79).

Bóz 3. * Hu 3. 1516: *Kysboozfalwa ~ Kys Bozfalwa*; 1518: *Papboz*; 1521: p. *Kysboz* (Cs 5: 79).

Bóz 4. Dusnokbóz * Za (Kisjenő-DNy hrs, Székudvar mellett) **1261**: *Dusunkboz, Dusunkzoch* (Fejér IV/3. 40; Márki II/1. 202). – Su 2: 319.

Bózes Hu (Algyógy-É) 1407: p. *Bozes*; 1509: p. *Bozos*; 1518: v. ≈. Al-Diód vár tartozéka (Cs 5: 79). 1808: Bozés, Bosendorf, Bozesu (25). 1861: Bozes Hu (21). 1888: Bozes (Bazesd) Algyógyi js (Je 255). 1913: Bózes Hu vm (Az). – 1909/19: Bozeş, *Bozes*, L 644: r 635 (27). = Su 1: 99. 1407–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja} [34 C]

Boziás 1452–1470 Sismán szn < kun *šišman*: 'kövér'. Hátszeg-vidéki kenézek: 1452: Stefanus Susman de Bozas; 1457: Stefáni filij Sysman de Bozijas; 1470: Sandrinus Sysman (Rásonyi 154-155).

Boziás * Kr (? Resicabánya táján) 1370: *Bozyas* (Pesty: Krassó II/1. 74). 1421, 1427–8: ≈ (Cs 2: 99). – Su 2: 302. {a Berzava és a Karas vize közt. Milleker Baziással azonosítja}

Bozifalva * Kr (Karánsebes táján) 1585: *Bozyfalva*; 1590, 1610: *Bozy* (Pesty: Krassó II/1. 74). – Su 2: 302.

Bozinta 1. KSz/Köv (Nagybánya-Ny hrs a Lápos j. p.) 1383: *Bozyntha* (Károlyi I. 402). 1405: *Bozincha*, 1410: *Buzytha*, 1424: *Bozontha*, 1475: *Bozonhta* (Cs 1: 552). 1540.III.17.: Zalai Indali Péter *Bozontha* (Sza vm) határában a Zazarwyze folyóra épített malmát, amelyet fe: Veronika (korábban Eszenyi Péter váradi polgár özvegye) jussán bír, 150 Ft-ért eladja Osgyáni Bakos Simonnak, Kövár új várnagyának (KmJkv 4744). 1733: *Nagy Bozonta*, 1750: *Nagy Bozinta*, 1760–2: *Ó-Bozinta*. 1808: Bozonta (Oláh-) **Köv** (25). 1888: Ó-Bozinta **Sza** Nagysomkúti js (Je 546). 1913: **Nagybozinta** Sza vm (Az). – 1909/19: Bozinta-mare, *Óbozinta*, L 457: 439; zs (28). Bozinta Mare = Su 1: 100. 1383–1913. – 1974: c. Tăuții-Măgherauș {Miszmogyorós kzs faluja} [12 B]

Bozinta 2. KSz/Köv (Nagybánya-Ny, j. o. a Szamosba ömlő Aranyos j. p.) 1405: *Bozincha* ... (Cs 1: 552). 1647: *Bozonta* (Makkai, 444) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Kis Bozinta*. 1808: Bozonta (Kis-) **Köv** (25). 1888: Kis-Bozinta **Sza** Nagysomkúti js (Je 421). 1913: **Kisbozinta** Sza vm (Az). – 1909/19: Bozinta-mică, *Kb*, L 393: r 387 (28). Bozinta Mică = Su 1: 100. 1405–1854. – 1974: c. Recea {Lénárdfalva kzs faluja} [12 B]

Bozkút 1. * Ko (Koloszvár-K, Mócs környékén Km I. 874; II.865) 1377: t.v.h.d. *Bozkuuth*; 1430: pr. *Bozkwth* inter p-es Moch, Legen, Palathka et Kezew; 1504: pr. *Bazkwth*. Mocsi, M. Miske, Csehi Cseh, Csesztvei ~ Héderfájai Barlabási, Bethleni-birtok (Cs 5: 338). 1430.IV.13.: Bethleniek tiltják a Jankafiakat *Bozkuth* prédiom használatától (KmJkv 62); 1468.IX.16.: Miskék és Mócsiak tiltakoznak amiatt, hogy a Bethleniek a fizetés után nem adják vissza *Bozkwth* nevű örökös prédiomukat (1827); 1493.II.22.: Bethleni Bernát *Bwzkwth*-i részét eladja te: Miklósnak (2846); 1494.VI.10.: Szászszomboron lakó Bátor Illés (pr) és ≈-i néhai Tóth László leányától: Potenciánától született fia: Bertalan *Bwzkwth* prédiom (Ko vm) felét 40 Ft-on zálogba veti Mócsi Salatielnél (2916). – Su 2: 303. 1377–1504.

Bozkút 2. * BSz (Bethlen-DNy, Almásmalom mellett) 1390: *Bozkut*, *Bozkeit*; 1400: *Bizkut*, *Büzkut*; 1407: *Oroszbércz*, *Bozkeit*; 1492: *Bakuth* (Kádár II. 262). 1457: *Bozkuth*, *Bozkwth* (Zichy IX. 562, 566). – Su 2: 302.

Bozolnok * Ko (Bánffyhunad-ÉK, az Almás m) 1434: pr. *Bozolnok*; 1461: pr. *Bozolnokteleke*. Középlaki ~ Kémeri, Zutori, Z. Tamási, K. Erdélyi, Z. Dávid, Súlyomkői Ördög, Géresi-birtok (1434–1506.Cs 5: 338). 1482.II.21.: Eördög Simon *Bozolnokthelke* prédiomot elzalogosítja Gym-i Kabos Jakabnak (KmJkv 2341). 1808: *Bozolnokpataka* (25). Hnt. 1913: *Kisbozolnok* » Középlak Ko vm. – Bozolnic = Su 1: 100. 1434–1913. » Cuzăplac

Bozósd Za (Honctő-Ny, a Fehér-Köröstől D-re) 1441, 1445: *Bodyafalva*, 1525: *Bogesthfalva* (Cs 1: 727; Márki, II/1. 225). 1808: Bogyesty (22). 1888: Bogyest Ar Borossebesi js (Je 249). 1913: Bozósd Ar vm (Az). – 1909/19: Bodești, *Bogyest*, L 759: r 751 (23). > Rădești = Su 2: 71. 1441–1913. – 1974: c. Almaș {Háromalmás kzs faluja} [33 A]

Bozosegyház * Za (Kisjenő-NyDNy, Sikló-ÉNy) 1418: Bozosegyház. Megfelelni látszik a Siklóhoz tartozó mai Bodzás pusztának (Cs 1: 739. Lőkősegyház). – Su 2: 303.

Bozova * Ar (Marosborsa mellett, a Maros közelében: Su) 1471: *Bozova*, 1479: *Nagbozwa*, 1519: *Also Bozwa* (Cs 1: 768). 1508: *Bozva*, Alsó-Bozva (Márki II/1. 191). – Su 2: 303. 1508.

Bozovics Te/Szö (Szászabánya-ÉK, az Almás-medencében) 1484: *Bohowyth* (P); =, ≈, nemesi névben (Cs 2: 29. Bohovics); 1551: *Bozowyth*, 1603: *Buzovitt*, 1774: *Bosovics* ~ *Bosevics* (Pesty:

Szörény II. 32). 1808: Bosovich ~ Bozovics, (i) Boxovich (25). 1888: Bozovics **KrSzö** Bozovicsi js szh, 1888: ház 627, L 3599 (Je 255 & Ponyászka telep). 1913: Bozovics KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bozovicu, B, L 3974: r 3557; n, c, m, zs, szerb (28). Bozovici = Su 1: 100. 1484–1840.

Bozuka * Sza (Szinérváralja mellett) 1334: *sacerdos* de *Bozuka* (Tr) **egyház** hely volt. – Su 2: 303.

Bozul Bi (Borosjenő-ÉK) 1808: *div.* Bozul Bi (26). Hnt. 13: azh. 1888: Bozul psz (t) Krajova {Bélikirálymező} Bi Béli js (Je 255).

Bozvár Te (Te vm Hu vm felőli határán II.865) 1490: *Bozwar*, 1597: *Bozowara*, 1598: *Bozvara*, 1612: pr. *Bozvára* (Pesty: Krassó II/1. 77). – Su 2: 303.

Bozsaly Bi (Margitta-D) 1406: p. *walachalis* *Bozay* (J); 1438: *Bosay* (Cs 1: 605; Jakó 219). 1808: Bosály ~ Bosaj ~ Bozsaj, Bosej (25). 1888: Bozsaly Bi Magittai js (Je 255 & Dód psz). 1913: Bozsaly vm (Az). – 1909/19: Bogeiu, B, L 394: r 340; zs, m (24). = Su 1: 89. 1406–1851. > 1974: Bogeii c. Tăuteu {Tóti kzs faluja} [11 C]

Bozslík Hu (Jófő-ÉNY, a Maros jp-i útban) 1468: p. *Boslyk* Illye vs birtoka (Cs 5: 79). 1733: *Bursuk*. 1808: Burzek ~ Burzsek, Burszuk (29). 1861: Bursuk Hu (21). 1888: Burzsok (Bursuk) Hu Marosillyei js (Je 262). 1913: Burzsuk Hu vm (Az). – 1909/19: Burjuc, B, L 390: r 378; m (33). = Su 1: 114. 1468–1854. [33 C]

Bozsor * Te (Temesvár közelében) 1390 k.: p. *Bosor* prope civitatem Themeswar (Cs 2: 17. Meg kell különböztetni Bozsor várostól).

Bozsorfő Kr (Lugus-ÉK) 1364: *Bozsorfő*, 1371: *Kysbosarfew* (P); 1427: *Bosar* in comitatu Themes (Cs); 1446: **opp.** *Bosor* (P); 1446, 1453: *Bosor* oppidum et districtus in comitatu Themes; 1484; opp. *Bosor*. 1427-ben még Zsigmond király birtoka, aki zálogba adja Garai Jánosnak. 1440-ben I. Ulászló király újadományul adta a Hunyadiaknak, 1446-ban Hunyadi János cserében az Országoknak és Berekszői Hagymásoknak, de 1453-ban V. László királytól ismét adományul nyerte. 1484-ben Korvin János kezén találjuk (Cs 2: 17. Bozsor vs); 1607: *Busor*, 1690–1700: *Bosour* (Pesty: Krassó II/1. 80). 1704: *Bosor* (222). 1808: Bozsor ~ Bosor, (i) Boxur (26). 1888: Bozsor **KrSzö** Facseti js (Je 255). 1913: **Bozsor** KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1910/19: Bujor, *Bozsor*, L 632: r 590; m, zs (32). > Traian Vuia = Su 2: 204. 1364–1913. [32 D]

Bozsortanya TA (Ludas-É) 1913: *Bozsortanya* Mezőzáh tartozéka. – Bujor-Hodaie = Su 1: 112. – 1974: c. Miheșu de Cîmpie {Mezőméhes kzs. faluja} [23 D]

Bő {nemzetségfőre mutató név} **1.** * **Csa** (Szemlak mellett) **1232**: t. *Beu*, ... t. *iobagionum castrum* que vocatur *Beuu*. E föld egyik része várjobbágyoké volt, másik része várföld; ez II. Endre adományából Csák nb. Miklós birtokába jutott, Béla herceg a várjavak visszavátelekor elvette Miklóstól, de a király 1232-ben visszaadta. A két föld határán a falu közös volt. 1754-ben *Bőtelek* Szemlak tartozéka. 1764-i tk: *Pr. Beo Teleck* határa felőleli a régi Bő és Telki területét (Gy 1: 850). – Su 2: 298. 1232.

Bő 2. Msz (Marosvásárhely-ÉK) 1332: *sacerdos* de *Ben* [: *Beu*], 1334: *Bev* (Tr). 1567: *Beo* (SzO II. 216). 1575: *Bew* faluból Vécsei Gergely, Szengyel László, Ferenczi Balázs, Szengyel Bálint ott volt a szentpáli csatán (SzO VIII. 304). 1614: Bő 16 családfő (Msz 88). 1805: *Böö*. 1808: Bő ~ Beő, Betendorf, Böva (26). 1861: Bő Msz (31). 1888: Bő (Böö, Beu) **MT** Nyárádszeredai js (Je 255). 1913: **Székelybő** MT vm (Az). – Beu = Su 1: 76. 1332–1854. – 1974: c. Miercurea Nirajului {Nyárádszereda kzs faluja} [24 C]

Bő 3. To (Torda-ÉK) 1303 t. *Bwd* (Cs). =: *Bwd* Torda vm-i föld felét, **Sz. Jakab ap-nak szentelt kőtemplom**mal, Gerendi Miklós comes és te: Saul magister nővérük férjének, Járai Marcellus fia Dénes magisternek adják, az erdő kivételével. *Bud* másik fele Muron fiaié, Járai nemeseké (An 1: 378). 1413: p. *Bwl*; 1524: p. *Bel*. ☞Gernyeszeg tartozéka; Farnasi Veres, Nagyvölgyi, Peres, Kecseti, Sk. Erdélyi, Szilvási, Gerendi, Csáni, Szentjakabi-birtok. Szomszédja Mezőszentjakab; a

két hs 1303 után különült el (Cs 5: 695). 1413.VI.11.: Galacziak *Bewl*-i részüket eladják Örkei Szopós Péter özvegyének: Csáni Katalinnak és gyermekeinek (KmJkv 19); 1422.X.16.: Katalin s fia és leánya halálával a vásárolt *Bewl*-i rész Csáni Ilonára szállott (22); 1430.IV.11: *Bewl* birtokban Szentjakabi örökös részek (58); 1454.VII.3.: Detrehi Peres Mihály *Bewl*-i részét Farnasi Veres Benedeknek adja (1171); (1183); 1458.I.4.: *Bwly* birtokban ius tercialcium illeti meg Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annát (1278); 1458.XII.15.: *Bewlg* harmadát Farnasiak átengedik testvérüknek: Kecseti Lászlónénak (1328); 1481.VI.18.: *Bewl*-ben Somkeréki Erdélyi rb ld Asszonyfalva (2323). Ld még KmJkv II. 865. 1733: 1733: *Böly*, 1750: *Bej*, 1760–2: *Mező Boly*. 1808: *Boly* ~ *Bő* ~ *Böly*, Boelndorf ~ Bolendorf, *Bej* ~ *Beje* (23). 1861: *Böö*, *Béj To* (9). 1888: *Mező-Bő* (M-Böö, *Böly*, *Bedecs*) **TA** Tordai js (Je 502). 1913: **Mezőbő** TA vm (Az). « Boldoc. – 1909/19: *Beiu*, *Mb*, L 659: r 590; m, zs (17). > Boian = Su 1 : 90. 1413–1909. – 1974: c. Ceanu Mare {Mezőcsán kzs faluja} [23 C]

Böd BSz (Bethlen-D) 1305: *Beud* Apafi-birtok (An 1: 722). 1485: *Beed*, 1511: *Bewd* (Kádár II. 236). 1524: *Bewd* határában, Borzás felé halastó (KmJkv 3992). **1587**: *Malom*, *Beod*. – E: fl. 20, A: fl. 10 (Dé 50). 1646: *Beod* (Makkai 420) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Beiu*gy, 1750: *Bögy*, 1760–2: *Böd*. 1808: *Böd*, *Beöd*, *Bögyu* (26). 1861: *Bööd BSz* (17). 1888: ≈ (*Bööd*, *Beudu*, *Bogyu*) **SzD** Kékesi js (Je 255). 1913: *Böd SzD* vm (Az). – 1909/19: *Beud*, *B*, L 726: 616; m, zs (20). > *Beuidu* = Su 1: 76. 1305–1854. – 1974: c. Nuşeni {Apanagyfalva kzs faluja} [13 D]

Bödön Do (Bethlen-D) 1305: t/p. *Bodin*. Becsegergely nembeli Apa fiainak osztozásakor Jakabnak jut (Gy 2: 63). 1305: *Bodin*, *Bodyn*. = (An 1: 722). 1410: *Bywden* (Kádár II. 270). 1467.XII.14.: Almakeréki Apa fia Mihály *Beden* egészbirtokot s az Encs és *Beden* határáján levő tóra épített malom hasznát zálogba adja Geréb Jánosné: Zsófiának, de a tavat közösen halásszák (KmJkv 1772). **1587**: *Beodeon*. – E: fl. 17 den. 33, A: fl. 8 den 67 (Dé 44). 1589: *Bödön*, 1622: *Bidda* (Kádár II. 270). 1750: *Bigyj*. 1759: Lup Vonyisor (82) Bethlen-jobbágy vallja: szász lakossága elpusztult (Jakó). 1808: *Bödön* h., *Betendorf* g. 1861: ≈ *Do* (15). 1888: ≈ (*Bigyiu*) **SzD** Kékesi js (Je 255). 1913: *Bödön SzD* vm (Az). – 1909/19: *Bidiu*, *B*, L 575: r 415; szlovák (21). = Su 1: 78. 1305–1854. – 1974: c. Matei {Szászmaté kzs faluja} [13 D]

Bögöz Uh (Székelyudvarhely-DNy, a Nagy-Küküllő j. p.) **XIII-i** templomban Szent László-legenda falképei (Huszka József fedezte fel, 1898-ban). XVI. század közepi rovásjeles szöveg: „Bögözi rovásírásos freskófelirat“ (6 rovásjeles szöveg). 1333: *Bugus*, 1334: *sacerdos* de *Buguz* (Tr). 1486: *Begez*, 1505: *Bögöz* (SzO I. 257, 308). 1614: *Bögöz* 51 családfő (Uh 46). 1808: *Bögöz*, *Begesen* (26). 1861: ≈ *Uh* (27). 1888: ≈ *Uh* Udvarhelyi js (Je 256). 1913: *Bögöz Uh* vm (Az). Ref. templom bemutatása Jánó Mihály, Tüdös S. Kinga 2004.VIII.31. Duna Tv. – *Bogoz* > *Mugeni* = Su 1: 410. 1333–1854. [37 A]

Bökény < *Bökény* < 1111: *Buquen* szn < ótörök *bük*: 'erdő, sűrűség'.

Bökény 1. Bi>Ko (Bánffyhunad-DDNy, Nagykalota-DNy hrs; 642 m) **1291–4**: in *Buken*. (Gy); =: *Buken* XV capetie – képét fizet a váradi püspöknek (Er I. 501). 1439: p. *Beken*; 1519: p. *Bekewn*. Jbn 1493: István, Durmul, Jankó. (Cs 5: 338). 1666: *Bökény* (Gyalu 179). 1713: *Bökény* – Ez az Faluis az Kalota Havassa alatt vagyon (Conscriptio, 54, F. 49. MOL). 1733: *Bölkén*, 1750: *Bükény*, 1805: *Bölkény*. 1808: *Bölkény* vel *Bökény* h., *Krumendorf* g., *Butyéne* val. 1861: *Bölkény*, *Butyéne Ko* (12). 1888: ≈ (*Butyenia*, *Buticsnia*) *Ko* Bánffyhunyadi js (Je 256). 1913: **Kalotabökény** *Ko* vm (Az). – 1909/19: *Butene*, *Bökény*, L 525: r 521 (33). > *Buteni* = Su 1: 115. 1291–1913. – 1974: c. Mărgău {Meregyó kzs faluja} [22 A]

Bökény 2. Te/Szö (Karánsebes-D, a Temes jp-i úton) 1411: *Beken* (P); 1489: *Bewken* in comitatu de Sebes (Cs 2: 30); 1525: *Bwken*, 1613: *Buken*, *Felső-Bukiny*, 1627: *Bukiny* (Pesty: Szörény II. 37). 1808: *Bukin*, (i) *Pukin* (28). 1888: ≈ **KrSzö** Karánsebesi js (Je 261). 1913: *Bökény KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Buchin*, *Bukin*, L 628: r 618 (30). = Su 1: 108. 1411–1913. [43 A]

Bökény : **Temesbökény Te (1913)** < **Bajton (1353)**.

Bökény 3. * **Za 1.** (Székudvar-ÉK, a Fekete-Körös j. p.) 1202–1203: *Buken*, 1214: p. *Beken*, 1326: *Bwken*, 1333: *sacerdos* de v. *Buken* (Tr). 1326: *Buken*; 1446: strata de Zekudwar ad *Bewken*; 1484, 1487: *Beken* (Cs 1: 728. B a). 1888: Bököny psz (t) Kisjenő Ar (Je 256). – Su 2: 305. *Buken*. {*Bokony* puszta}

Bökény 4. **Za 2.** (Borossebes-D, a Fehér-Körös b. p.) 1202–1203: *Buquerq* ~ *Beuquerq* (Tr; Su 2: 305. Bökény előzménye). 1332–7: *Buken* (Cs). 1387: *Buchyn* (Márki II/1. 225). 1498: *Bewkewn*. Losoncziak birtoka (Cs 1: 728. B b). 1808: *opp.* Buttyén ~ Bököny ~ Butyin ~ Butyén, (i) Bekeny, Buteni Ar (29). 1851: *Bököny* v. *Buttyin*, 205 *kath.*, 2724 n. e. *óhitű*, 5 ev., 20 *ref.* lak. (Fé 1: 164). 1888: Buttyin (Bököny, Butyin) Ar Borossebesi js (Je 263). 1913: **Körösbökény** Ar vm (Az). – 1909/19: Buteni, *Buttyin*, L 3245: r 2597; m, zs, n, szlovák (33). = Su 1: 1387–1913. [32 B]

Bökön Ko 1808: pr. Bökön (A Palatka) (26). Hnt. 13: azh.

Bozov-17 Bökény a Maros b. o. mellékvize; Felsőoroszi határában ered, Régen alatt ömlik a Marosba. – Beica

Bölkény 1. **To** (Régen-DK) 1453: p/v. *Belken*. ♂Görgény vár tartozéka; 1503: p. *Belken*, *Bewlken* ekkor Kerekes Lőrinc „Ő felsége“ jobbágya birtokában (Cs 5: 696). 1645: **Magyarbeolkeny** (Makkai 628) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Magyar Bölkény*. 1808: Bölkény (Magyar-), Ungrisch-Belken (26). 1861: M-B, Béka unguresszke To (10). 1888: M-B (Beka unguresszke) **MT** Régeni alsó js (Je 485). L 1910: 1047 (m, r); 1956: 967 (Le). 1913: **Alsóbölkény** **MT** vm (Az). – 1909/19: Beica-ungurească, *Ab*, L 980: r 307; m, c (17). > Beica de Jos = Su 1: 67. 1453–1913. [24 A]

Bozov-18 Bölkény 2. **To** (Régen-DK, Ab-K hrs) 1453: *Belke* ♂Görgény vár tartozéka (Cs 5: 696). 1642: **Olah Beölken** (Makkai 614) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Oláh-Bölkény*, 1750: *Bölkény*. 1808: Bölkény (Oláh-), Walachisch-Belken (26). 1861: O-B, Béka Rumunyaszké To (11). 1888: O-B (Beka rumunyeszk) **MT** Régeni alsó js (Je 551). 1913: **Felsőbölkény** **MT** vm (Az). – 1909/19: Beica-română, *Fb*, L 518: r 510 (17). > Beica de Sus = Su 1: 67. 1435 {?}-1913. [24 A]

Bölön Miv (Barót-D, az Olt jp-i úton, vá Apáca 7 km; 446 m) 1334: *sacerdos* de *Belen* (Tr). XV. szd eleji vár közepén **református templom**; védőtorony. 1415: *Bwlen*. 1425: *Michael Czekel* de *Belen* bécsi *diák* (Dn 1596). 1512: *Naghbelen*. 1614: Bölön 137 családfő (Se 1). *1795: *Bölöni Farkas Sándor* közírő (–1842); szülőháza emlékház. 1808: Bölön (Kis-, Közép-, Nagy-) (26). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ (Belinu) **Hsz** Miklósvári js. & Bölöni Mikó család. 1913: Bölön Hsz vm (Az). 1968: kzs. 1969 L 2019. # Janitsek J.: *Bölön helynevei* (NyÍrk 1976. 2). Kisgyörgy Zoltán, Veres Péter: *Bölön*. Szuh 1998. – 1909/19: Belini, *B*, L 2205: r 683 (17). Belin = Su 1: 69. 1334–1854. [37 C]

Bölönpatak Hsz (Bölön-K 3 km) 1956: *Bölönpatak* Bölön tartozéka. 1968: ≈ Bölön faluja. 1969 L 677. – Valea Belinului > 1956: Belin-Vale = Su 1: 69. [37 D]

Bőnye (Bénye) 1. * **Ko** (Kajántó hr Diós felé) 1283: t. *Benye*; 1301: p. *Bewnye*. A két Bőnye a kolozsmonostori *apát* birtoka; Kajántó tartozéka (+1263–1324. Gy 3: 344). 1304: *Bevnye*; 1356: p. *Beunye*; 1357: p. *Bennye* et *Tybuch* (Cs). [1370k]: két *Bewnye* (Er I. 239). 1380–1383: p. *Benye* a. n. *Tyburchteleke*. 1393: *Bewnye*. A XV. században már puszta (1263–1435. Cs 5: 336). – Su 2: 298. 1263–1393.

Bőnye Kü : Bénye KK.

Bőnye 2. * **KSz** (Szilágyszeg közelében) 1329: p. *Beune*; 1377: *Benye*, *Bewnye* (Cs 1: 553; Petri). 1550: *Beunye*; 1630: *Bony* (Petri 3: 171). 1430.II.15.: *Bewnye*-i Márk *ü*: Sándorháza (KmJkv 28); 1430.II.2.u.: Bizonyos Görgy 23 márka ezüstön zálogba adja *Bewnyw*-i birtokát Vizaknainak (30); 1440.V.18.e.: *Benew*-i Márk és az itteni *pap*: György *ü*: Nagydoba (227); 1840.V.18.: *Benew*-i János *ü*: Drág (231); 1441.IX.25.: *Benye*-i András *ü*: Désháza (356); 1444.VII.14.: *Benye*-i András és Balázs *ü*: Esztény (507); 1449.IV.3.k.: Szentkirályi Imre és fe: Erzsébet tiltja *Bewnye*-i Bideskúti Jánosné Vervölgyi Mártát is a tiltakozó Erzsébetre szállott birtokrész elfoglalásától

(678); 1449.XI.21.: *Bewnye-i* Ambrus **ü**: Szentkirály Ko 1. (768); 1461.IX.20.: *Benye-i* Tamás a konvent kiküldöttjével együtt járt el perbeidőzés ügyében (1621); 1470.VIII.22.: Valkai Ozsvát özvegye: Szilágyszegi Erzsébet *Benye-i* egészbirtoká zálogba adja Szilágyszegieknak (1984); 1475.XII.10.: *Bewnye-n* Menyői, Hódosi és Szilágyszegi rb (2200); =: V. O.özvegye Sz. E. *Bewnye-i* részét 100 Ft-on zálogba adja Sándorháziaknak (2201); *Bewnye-n* a **Szüz Mária-templom** alatt a *Zylagpathaka*-ig terjedő részen s a *Kewreskerekezezy*, *Sarmaskerekezezy* és *Thetlygethallya* között elfoglalt szántók és kaszálók miatti pert lezárják (2288); 1482.X.13.: Gyulai Porkoláb Albertné *Bewnye-i* Anna (2414); 1493.IV.12.: *Bewnye-n* lakó jb-ok: Szilágyszegi György, Madaras György, Kusalyi István és Nagy Benedek oláhnádasdi iktatáson (2857); 1518.XII.10.: *Bewnye-i* ~ *Bewney* n. Benedek **deák** fia: Vitályos boci (Ko) birtokrészét 150 magyar arany Ft-ért eladja (3690). 1524.VI.26.: *Bewnye-i* Bewnye János a *Bydeskwth* n. hr-ben, László István kertje alatt, a *Zylagh* folyó felőli, n. Thossa András puszta jbt-t, fordulónként 2-2 h szántóval, s a Kassa Demeter és Nagy Péter szénafüve közti, *Chyzarne Rethe* n. kaszálóval együtt 100 Ft-ért eladja említett L. I. nemesnek (4028). 1526.III.18.: *Bewnye-i* Herepei Gergely berendi birtokrészét 200 Ft-ért eladja Sárdi Budai Gergelynek (4141). Ld még KmJkv I. 875 II. 865. 1888:Bönye psz (t) Szilágyszeg **Szi** (Je 256). – Su 2: 298. 1329–1630.

Börvely Sza (Nagykároly-É) **1216: Beruei** – Lotomas poroszló, Muncu, Vida, Vulchi villicus (Er I. 87). Ez a Ecsedi-láp partján fekvő falu a korán megtelepült Gutkeled-birtokok egyike. Lakosairól 1216-ban hallunk először. 1281-ben István fia Pál, az Apaj-István báni alág tagja a birtokos. A lápi nagy út krasznai átkelőhelyén (1455) fekvő falunak már 1342-ben hét utcasora van; 1497: **opp. Berweh**. Vára a XV. században is csak romjaiban állott; emléket a ma is élő Vársziget (1430) és a középkori Vár utcája (1448) őrizte meg (Maksai 119). 1435: *Berwe* határát megjárják (Cs 1: 472). 1648: *Börvej* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Börvely ~ Bervély (26). 1851: ≈, 9 **kat.**, 1591 **ref.** lak. Ref. anyaegyház. ... Fu. gr. Károlyi nemzetség (Fé 1: 165). 1888: ≈ Sza Nagykarolyi js (Je 256 & Ágerdő psz). **A 14 Segítő Szent-t**, b: IX.7. (RKNt 1999). 1913: Börvely Sza vm (Az). 1920: **határfalu**; átkelőhely. – 1909/19: Bervei, B, L 1688: r 25; m (19). Berveni = Su 1: 74. 1216–1851. [1 C]

Börvény Ko (Csucsá-K hrs; 572 m) 1808: Jelelitye (75). Hnt. 13: azh (! Vö. Plessa). 1848 ... 18-d december éjszakáján Csucsán túl, a Szilágység felé vezető úton egy *Börvény* nevű falucska mellé érkezünk meg; ... Urban elleni harcok (Wass Pál: *Fegyver alatt*). 1850: Jegeritsi; 1854: Börvény, Iegreștiea. 1888: Jegeristye (Börvény) Bánffyhungyadi js (Je 393). – 1909/19: Iegeriște, *Jegeristye*, L 496: r 488 (94). > Iegăriște > Egeriște, > Egăriște, 1936/9. tk: Vânători {!}; > Vânători = Su 2: 254. 1850, 1854. [21 B] > Vânători.

Börzény Kr (Hekulesfürdő-D, a Cserna jp-i út mellett) 1808: Börsza, (i) Berza ~ Borsa, Börza (26). 1888: Börza (Berza) **KrSzö** Orsovai js (Je 256). 1913: Börzény KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bârza, *Börza*, L 455: r 393; n (15). Bîrza = Su 1: 83. 1808–1913. – 1974: c. Topleț {Csernahévíz kzs faluja} [55 A]

Bősháza KSz (Szilágycseh-ÉK hrs) 1388: *Beushaza* (A.A.F.C.). 1423: *Beoshaza*, 1487: *Beushaza* (Petri III. 163). 1450: *Bewshaza*, 1462, 1475: *Bwshaza* (Cs 1: 553). 1487.IX.6.: Kusalyi Jakcs László *Bewshaza-i* részét zálogba veti Bélteki Drágfi Bertalannál (2658); 1508.VII.9.: Bélteki néhai Drágfi Bertalan fia György – te: János és saját fia: Zsigmond nevében is – Görcsön egészbirtokot s *Bewshaza* és Széplak felét Drágfi Bertalan özv: Hédervári Dorottyanak ajándékozta (3468); 1508.VII.11.: ≈; ld Kusaly (3469); 1527.XII.16.: ≈ Kusalyi-birtok zálogon Drágfi (4201); 1544.X.3.: *Boeshaza-i* Erdődi Ferenc és fe: Anna (4834); 1551.VI.27.: Erdődi Ferenc **deák**ot tiltják *Bewshaza* elidegenítésétől (5101); 1555.X.10.: ≈ Kusalyi-birtok (5418). 1670 Jegenye (Ko): Fugitivi: Kalos János Bólczhazan lakik (Gyalu 186). 1808: Bősháza, Boeschkirchen, Bgyiuse ~ Biuzse (26). 1888: Bősháza (Bösháza, Biusia) **Szi** Szilágycsehi js (Je 257). 1913: Bősháza Szi vm (Az). – 1909/19: Biușa, *Bh*, L 683: r 292; m. zs (22). 1929: ≈ L 705, H{Vá}: Benesat 4 1/2 km (AnR). = Su 1: 81. 1388–1854. – 1974: c. Benesat {Benedekfalva kzs faluja} [12 A]

Böstelke * **Kü** (KK Ny-i sarkában, Péterfalva, Panád, Iklód táján) 1415: p. *Ewstelke*; 1437: *Bwsthelke*; 1437-40: p. *Bwsthelek*. Péterfalvi, Tátéi, Diódi ~ Gyógyi, Tövisei-birtok (Cs 5: 871). 1437.I.13.: Diódi István *Bwsthelke* felét (beleértve a malom felét is) Tövisei lakó familiárisának; Antalnak (pr) zálogba adja (KmJkv 86); 1440.V.28.k.: Tövisei lakó Antal tiltja a királyt és királynét *Bwsthelek* eladományozásától (236). – Su 2: 324. *Ewstelke*.

Böszörmény 1. * **Sza** (Zsadány táján) 1388-ban lakatlan pusztaként tűnik fel; Szatmár városa szomszédokkal perel érte; 1411: *Bezermen* (Maksai 120). – Su 2: 299.

Böszörmény 2. * **Te** (Horogszeg környékén) 1408: *Bezermen*; 1462: *Naghbezermen*, *Kysbezermen* (Cs 2: 27. Beszermény). – Su 2: 299. {Vizeds mellett}

Bözöd {< mR. *Beze* szn. + d. *Beze* 1263. FrL} **Uh** (Székelykeresztúr-ÉNy, a Kis-Küküllőbe b. o. ömlő Bözödi patak mellett) 1566: *Beozeod* (SzO II. 219). 1614: Bözöd 64 családfő (Uh 118). 1733: *Bezíg*. 1748-i kapufelirat: *Sperantem in Domino, Misericordia Circumdabit* (SzTA IV. Galambbúgos). 1760–2: *Bözöd*. 1808: Bözöd ~ Bezed, Besendorf (26). *1829: *Nagysolymosi Koncz József* tanár, történész (–1906, Mvh). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Székelykeresztúri js (Je 257). 1913: Bözöd Uh vm (Az). # Koncz J.: *Adatok a bözödi ev. ref. egyházközség történetéhez*. Mvh 1905. Murádin L.: Bözöd {tájszavaiból} (NyIrK 1962.1.378-379). – Bezid = Su 1: 76. 1566–1854. – 1974: c. Sîngeorgiu de Pădure {Erdőszentgyörgy kzs faluja} [24 D]

Bözödújfalú Uh (Székelykeresztúr-ÉNy, Bözöd-É) 1589: *Bezedvyfalj* Balogh Mihály ügyvédet vall (SzO 1: 52). 1614: Bözödújfalú 67 családfő (Uh 117). 1654: *Uyfalú* (Makkai 554) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Ujfalú*, 1760–2: *Bözöd Újfalú*. 1808: Újfalú (Bözöd-) (175). 1861: B-U Uh (27). 1888: B-U Székelykeresztúri js (Je 257). 1913: Bözödújfalú Uh vm (Az). # Kovács A.: *Mondjatok káddist egy székely faluért*. Bözödújfalú és a székely szombatosok története. Cszs 1997. – Bezidu Nou = Su 1: 76. 1644–1854. – 1974: c. Sîngeorgiu de Pădure {Erdőszentgyörgy kzs faluja} [24 D]

Braczfalva * **Te** (Temeshódos mellett) 1471: *Braczfalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 30). – Su 2: 303.

Brád 1. * **Kr** (Krassógombás mellett) 1532: *Braadh*, 1572: *Brad*, 1585: *Bradfalú* (Pesty: Szörény II. 13; Pesty: Krassó II/1. 29). – Su 2: 302. {*Bradú* hegy őrzi emlékét}

Brád 2. Za (Déva-ÉÉNy, a Fehér-Körös partján) 1585: *Brad*, 1599: *Rudabania* (Ve: Doc. III. 69, V. 254). 1733, 1750: *Brad*. 1808: Brád Za (26). *1857: *Pataky László* festő (–1912, Alvinc). 1888: ≈ **Hu** Brádi js szh, 1888: ház 499, L 2326 (Je 257). 1913: Brád Hu vm (Az). – 1909/19: *Bradú*, B, L 3896: r 2809; m, n (28). Brad = Su 1: 101. 1585–1854. [33 B]

Bradacel Hu (Illye-ÉNy, a Marostól É-ra) 1468, 1485: p. *Bradyczel*. Illye vs birtoka; 1485: Foltiak kapták újadományul (Cs 5: 79). 1733: *Bradaczel*, 1750: *Bredeczel*, 1805: *Bradatzel*. 1808: Baradaczel, Bradaczel (13). 1861: Bradaczel Hu (21). 1888: ≈ (Bredeczel) Hu Marosillyei js (Je 257). 1913: Bradacel Hu vm (Az). – 1909/19: Brädăţel, B, L 534 r (28). = Su 1: 102. 1468–1854. – 1974: c. Burjuc {Burzsuk kzs faluja} [33 C]

Brádét Hu 1888: Brádét, telep (t) Nagyalmás Hu Algyógyi js (Je 257). – Brădetu > Brădeţ = Su 1: 103. 1954. {1981 Ø}

Bradic * **Hu** (Hátszeg-DNy, a mai Hobicza táján) 1377: v. *olacalis Bradach*; 1429: p. *Bradicz* (Cs 5: 79). – Su 2: 303.

Brádka Bi 1888: Brádka psz (t) Széltalló Bi (Je 257).

Bragyeth Bi (1808) : Biharfenyves.

Bráján * **Kr** (Oravicabánya táján, Forotik mellett) 1343: Brayán (Pesty: Krassó II/1. 29). – Su 2: 304. {Forotik mellett *Dealul Braian*}

Brájkúta * Bi (Élesd táján, Izsópallaga-DNy) 1508: *Braykwtha*, 1552: *Baraynkwth* (Jakó 220). – Su 2: 304.

Brakoly * Kr ((Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tótól É-ra fekvő Izgár mellett) 1369–1377: v. *Bracoy* in *Yzgar* (DocVal 223). – Su 2: 303.

Bramfalva * Te (Temesberény mellett) 1408: *Bramfalwa* Berény város tartozéka volt (Cs 2: 30). – Su 2: 303.

Brankfalva * Kr (Oravicabánya táján, Varadia mellett) 1343: v. *Brancfolua* (Pesty: Krassó II/1. 29). =: ≈ Erd-Somlyó várához tartozott (Cs 2: 99). – Su 2: 303.

Branóveszi * Ar (Arad táján) 1477: *Branovezi* (Márki II/1. 196). – Su 2: 303.

Branjest Kr (1808) : Avasfalva.

Branjicska Hu (1913) < Barancska.

Brassó {< bolgár *Boro-šuy*: 'szürke víz'. Rásonyi 61} (**Corona, Kronen**) **XI. századi Szent Lénárd-kápolna** romjai Brasovia királyi várban; határvédő magyarság; Brassó magva magyar település (Gy: 1: 827; Székely Z. 1973. 226).

1234-35: ... paternitas dyocesis Cumanie: *Corona* (Er I. 176). 1235: *Claustra sororum* ... in Hungaria ... dyoc. Cumanie *Corona*; 1252: t. Saxonum de *Barasu*; 1271: Teel f. Ebl de *Brasu* (Gy).

1272–90: Simon fia: Miklós *Brasov*-i comes (Er I. 320).

1288.X.27.: Datum in *Braso*. **IV. László király** brassói látogatása; itt ad ki oklevelet (Gy 1: 827).

1294: Simon fia Miklós *Brasov*-i comes (Er I. 527).

1309: nuncius decani de *Brasso*, ... omnium sacerdotum ... de *Brasso* ... publice in ... *Brasso* fecit ... nunciari (Gy). =: *Brasso* (An 2: 552). **Szent Lénárd-kápolna** (a Cenk hegyi várban. Gy).

1317 recte 1347 (An).

1323-ban engedélyezik a **Szent Péter és Pál domonkos kolostor** építését (Gy).

1329: magister Nicolaus de *Brasso comes Cybeniensis* (Gy 1: 827). 1347 (< 1317): Tamás volt erdélyi vajda kevei és *Brason*-i comes (An 4: 483-484. közt).

1348: Andreas filius Loche comes Siculorum et de *Brassow*. 1349: magister Andreas comes Siculorum, *Brassouiensis*, *Zathmariensis* et *Maramorosyensis*.

1358.VII.28.: **Lajos király** szabad átkelést engedélyez a brassói kereskedőknek a Bodza és Prahova folyók között {bizonyára az Ósánci úton} Havaselvére egészen az Ilonca (Ialomîța) és a Szeret folyók dunai torkolatáig. ©

1368.I.20.: **Lajk havaselvi vajda** kiváltságlevelet ad a brassói kereskedőknek: Havaselvén folytatott kereskedelmük után nem kötelesek harmincadot fizetni.©

1368.VI.22.: Lajos király a brassóiak kérésére elengedi a harmincadfizetést az Erdélybe jövő kereskedőknek. (Abban a reményben, hogy a brassóiak is harmincadfizetés nélkül kelhetnek át áruikkal Moldovába.)©

1369.XII.18.: Lajos király Brassó városának az idegen (lengyel, német) posztókereskedőkkel szemben árumegállító jogot adományoz. ©

1370.VII.31.: Lajos király a brassóiaknak vámmentességet ad Zarával folytatott kereskedelmükhöz.©

1374.I.13. Lajos király engedélyezi a brassóiaknak, hogy finomviasszal az ország egész területén szabadon kereskedjenek.©

1383–1400-as évek vége: Felépül a **Szűz Mária-templom** (> Fekete templom, Gy 1: 829., tk) A 88 m hosszú és 23 m széles mai evangélikus főtemplom a legnagyobb erdélyi templom, s az európai csúcsíves építészet legkeletebbre eső, nagy alkotása. A XVI. század óta birtokolják az evangélikusok. 1383-ban kezdték építeni, száz évvel később fejezték be. Háromhajós szentélye a késő XIV. század alkotása, a hosszahajós a két nyugati torony – közülük csak az egyik épült teljes magasságban – a XV. század közepéről való. Az 1689-es Caraffa-féle pusztítás kiváltotta tűzvészben feketedtek meg falai. Régi boltozata ezért omlott be, s emiatt 1710 és 1772 között át kellett építeni. Így kerültek addigi gótikus, helyenként reneszánsz stílusába a barokk elemek (Bíró József: *Erdély művészete*, 45-46).

1399: **opp.** *Corona* seu vulgariter *Brascho* (Ub IV. 141).

1421 tavasza-nyara: Török portyázók pusztítanak a Barcaságon, felprédálják a Barcaságot és Brassót, a tanácsbelieket elhurcolják.

1427.II.1.: Zsigmond király Brassóban. 1427: *Cronen* (Ub IV. 313; Gy).

1439.XII.1.: Meswen (ds) Georg, valamint Valentin és Bernhard *Brassow*-i polgárok továbbá Zenner Peter kolozsvári polgár tiltakoznak amiatt, hogy L. Bánffy István sebesi várnagya: Gym-i Kemény István két szekérszék árújukat elvette (KmJkv 158); 1440.VI.16.: Hofnagh Johann és Szepes (ds) Johann *Brassou*-i lakosok (249); 1449.VIII.21.k.: Notarius Prasmaer [?] Caspar Robold de *Corona* (741); 1450.VI.13.: Rödel Johann magister *Brasso*-i **plébános ú.** Prázsmár (845).

1467.II.18.: Somkeréki Erdélyi István és Farnasi Veres Benedek fogott bírák január 25-én Martonfalván Vingárti Geréb János és *Brassovia* város ügyében a döntést – egyrészt Kendi Antal, másrészt Johann *Brasso*-i **plébános**, a művészetek mestere, és Klein Anton *Brasso*-i polgár, ügyvédek egyetértésével – május 8-ra Tordára halasztották, amikor a brassóiak mutassák be Zerne, Tohán és Volkán birtokra vonatkozó okleveleiket (1733). Ld még KmJkv II. 866.

1465.IX.10.: **Mátyás király** megtiltja Brassó városának és a Barcaság lakóinak, hogy a szász városokban (a 7 szász székben) posztót, vásznat és egyéb árucikket kicsiben árusítsanak.©

1467: Peczcsütő csn: *Laurentius Peczswthew* brassói bíró. 1468.IX.28.: **Mátyás király** Brassónak árumegállító jogot adományoz. (A város a Havaselvéről és Moldovából érkező kereskedőkkel szemben érvényesítheti kiváltságát.) 1468.X.4. Mátyás király Brassó városa számára a magyar pénzek mellett a **havaselvi pénzek** használatát is engedélyezi.©

1472: a Fekete templom keresztelődmedencéje.

1475–1500 Brassó első adókönyvei szerint a város valamennyi negyedében, de főleg Bolonya és Bolgárszeg külvárosokban laktak magyarok.

*1498: *Johannes Honterus* humanista tudós, író, nyomdász, az erdélyi szászok reformátora (–1549).

1500.II.25.: Krauss Balázs levele Konrad Celtis bécsi humanistához, akinek ösztönzésére alakult 1497-ben, Budán, a Sodalitas litteraria Danubiana Ungarorum a tudományok és az irodalom művelésére (Szinyei II. 1368. Eperjesi).

1500: Misztériumjátékról híradás.

1503: Brassó külkereskedelmi forgalmának (behozatal-kivitel) értéke 167 000 Ft (:1530).

1503–1705 Helynévi eredetű magyar családnevűek Brassóban: Bölöni Mihály, Csiki Péter, (Székely János,) Tatrangi Bálint; 1531: Fogarasi Kelemen; 1579: Fogarasi Tamás, Rákosi Boldizsár, Szentpáli Pál, Tatrangi Péter, Zolnay; 1627: Margondai János, Rákosi János, Rozsnyai György, (Székely György,) Tatrosi György, Zillai Lőrincné; 1679: Apáczai, Hétfalussy János, Magyarossy János; 1705: Bándi Mihály, Budai Pál, Hosszufalusi Márton, Magyarosi Márton.

*1507: *Bakfark Bálint* (*Valentin Greff Bakfark*) lantművész (–1576).

- 1515: András brassói deák feljegyzi: L. Valla latin grammatikáját szótárral és költői antológiával együtt egy falusi iskolamesternek kölcsönözte (Békefi: Kápt. isk. 507).
- 1520: a tanítói fizetés 50 Ft (1530-ban Kristóf iskolamester még kap 10 Ft jutalmat a Tanácstól).
- 1526: Szaniszló mester 370 Ft-ért ágyút készít (BrSzkv. ÉT 1980. 610).
- 1527: az egyik harangozót (*campanator*) iskolamesternek teszik.
- 1530: *Chron-Stadt* (Ve: Fontes IV. 214).
- 1530: Brassó külkereskedelmi forgalmának (behozatal-kivitel) értéke 33 000 Ft-ra csökken (:1503). A század közepének rövid fellendülése sem haladta meg a 80 000 Ft-ot (Barta: *Er.fjs* 204).
- 1535: Honterus Lukas Hirscher városbíró (Stadtrichter) házában lakik. – V. Wagner latin magyarázatokkal kísért görög nyelvkönyvet ad ki; igen népszerűvé vált.
- 1536: Honterus városi tanácsbeli (Ratsherr).
- 1538: I. János király Brassó kapitányául rendeli Kálnói Kálnai Andrást.
- 1539: Megjelennek I. H. C. [Honterus] kiadványainak első darabjai.
- 1541, 1542: János brassói magyar prédikátor (*pecuniam dedit domino Ioanni Hungarorum nostrorum praedicatori flor. 4. Q II. 645; Ioanni praedicatori Hungarorum. Q III. 168*).
- 1542: Demeter brassói magyar prédikátor (*in domo praedicatorum Hungarorum, Praedicatori Hungarorum domino Demetrio ... Krbl 1888*).
- 1542.X.3. **Utolsó katolikus mise Brassóban.**©
- 1544.IV.22. Honterust brassói első pappá (Stadtppfarrer von Kronstadt) választják.
- 1544.XII.1. Megnyílik a Honterus alapította Studium Coronense ~ Gymnasium Coronensis – Kronstädter Gymnasium. (XII.1. IsR) Valentinus Wagner a rektor 1551-ig; 1552–6: Petrus Weresius Arcusinus, 1556-tól conrector J. Mellebriger Cibinensis.
- 1546.III.7 12. Brassóban megkezdődik a Honterus kezdeményezésére a város által létesített papírmalom.© 1546 márciusában Hans Fuchs és Johannes Benkner vállalkozásaként papírmalom létesül (Jakó Zs.: *Az erdélyi papírmalmok feudalizmus kori történetének vázlatja (XVI–XIX. szd.)* (Levéltári Közlemények, 1989.1).
- 1547.II.25. Honterus levele Martin Weiß nagyszombati polgármesterhez: „tanult emberek“ („gelehrten Männern“) összejövetelét szorgalmazza a ceremóniák egyeztetése ügyében. {Első lapja: 1996. 26. }
- 1547/48 Honterus levele Sebastian Münsterhez Bázalbe: észrevételek és pótlások Georg Reichstorffer [Chorographia Transilvaniae & Moldaviae] munkájához (:1550).
- 1548: Iskolai használatra római irodalmi antológiát ad ki Honterus: *Odae cym harmoniis ex diuersis Poetis in usum Ludi literaris Coronensis decerptae*. [Coronae] M.D.XLVIII.
- 1549.I. 23.**, Brassó: Johannes Honterus halála.
- 1560, 1571, 1572–1583:** Magyar iskolamester – *Scholasticus Hungaricus* – Brassóban a városi alkalmazottak névjegyzékében.
- 1570–1670:** a brassói magyar egyház kálvinista jellegű.
- 1573–1683 Brassó házbecslési könyve – *Liber supraestimationem domorum civitatis Coronensis* – Häuserschätzung (Br It IV. G.1.).
- 1575.I. Halmágyi Istvánt, a darabontok kapitányát Brassóból Fogarasra küldik.

1575.II.27. Brassóba érkezik Daczó János, a fejedelem megbízottja; küldött megy Várhegy várnagyához.

1575 tavaszán Brassóba ékezik több székely főember: Daczó János, Mikó Ferenc, Daczó Pál, Henter Benedek, Pernyeszi István várhegyi várnagy stb.

1575.IV.17. Georgio Blandrata fejedelmi követ **Moldovába** menet átutazik Brassón.

1575.IV.21. táján **Báthory István fejedelem** néhány napot a Barcaságon tölt.

1575: a Honterus Gimnázium nyilvános könyvtárának jegyzéke 600 nyomtatott és 70 kéziratos könyvet tartalmaz (Herepei III.).

1583: *Brassó* (Ve: Fontes IV. 261).

1599–1611 Michael Seybriger krónikaíró: *Chronik 1599–1611* (Q V.).

1600.V.25., Brassó. Örömlövések **Mihály vajda** moldovai győzelmére: „Den 25 Tag Maii schiesset man Freud zu Cronen des Michel Wedtte halbe.“

1601.IX.6. Brassó megnyitja kapuit a Moldovából visszatért **Báthory Zsigmond fejedelem** előtt. ©

1606–1617 Andreas Hegyes brassói naplóról: *Diarium* (Q V.).

1608.VI.11., Brassó: Báthory fejedelem rendelete Csik-Gyergyó-Kászonszék főtisztjeihez ld Delne (Ke 1: 42-43).

1609.VII.14. Báthory fejedelem Michael Weiss (Fejér Mihály) brassói főbíró **Moldovába** küldi, hogy felmondja az 1608. július 18-i szerződést. ©

1610.I.13., Brassó: **Bethlen** Gábor tanácsúr a Portáról hazatérve itt találkozik a farsangi körúton levő **Báthory** fejedelemmel. ©

1611: *Bolonia, Bolgárszek* (Ve: Doc. VIII. 227).

1612.IX.13. „Báthory Gábor visszamenvén Barcáról Szebenbe, Fejér Mihály {Michael Weiss}, Géczy András, Heltauer György a brassai haddal magokat igen elbízván kiszállának táborba, és az székelységet igen vesztegetvén, rontván, rabolván, Uzon várát {Illyefalva templomvárát} megvevék“ (Tatrosy. Dátum pontosítása: Q V. 453. A. Hegyes). (Ekkor Illyefalván) „Itt való prédikátor lévén Johannes Zemerjai Elekes és innét mintegy rabul vitetvén be Brassóba, lött azután az itt való magyar eklézsiának leki tanítója, ki ezután 14 esztendővel nekem jámbor ipam lön“ (Tatrosy).

(1635) **Datum Coronae 20. die Octobris Anno 1635.; Datum in civitate nostra Brasso, die 23. Octobris, Anno 1635.: I. Rákóczi György fejedelem** utasításai portai követéhez = (SzO Új 5. El. 4 5. j.).

1635 Martonos (Hsz): Pál János György; Szászfalva (Hsz): Tamás István; Illyefalva (Hsz): Puinok Mihály; Agárd (Msz): Török János lófő Brassóban lakik (SzO).

1689: Caraffa dúlásai következtében nagy tűzvész pusztít a városban; „Fekete templom“.

Bolgárszeg negyedben 1700.IV.30-án C. Brâncoveanu havaselvi vajda (1688–1714) két sor házat vett meg 1000 tallérért Bialis Ferenctől (We II. 740/38). 1700: *Şcheii Braşovului* (Su).

1708: Brassó városa: *Corona, Stephanopolis*, olim *Tiasum* (SzMA–PPF: *Dictionarium H–L*).

1709.X.29.: Brassó Tanácsa engedélyt ad Lucas Seuler (1661–1735) litteratus orvosnak, nyomdatulajdonosnak, hogy a Dealul Morii nevű hegy lábánál folyó patak vizére, az ötvösök olvasztó hutája mellé papírmalmot építsen; 1872-ben még működött (Jakó, Studia, 1964).

1761-ben **Ortodox Püspökség** létesül (Rátz § 121).

1763 Törvényfa. „Anno 1763 Die 25 Febr. Ujfalusi Lénárt András orgazdaságban találtatván, mikoron megszenteltetett s azután harmadnapig szüntelen való tanításokkal, imádságokkal és éneklésekkel a Tanácsházban halálhoz készítettett volna, tehát anyagi énekszók között való imádsággal az törvényfához kivetetvén felakasztatott“ (BrMEvEhAkV). Ld Törvénydomb Hadad.

1808: **c. l. r.** *Corona* vel *Stephanopolis* aut *Brassovia* lat., *Brassó* h., *Kronstadt* g. 1861: Brassó **sz. kir. város**, Kronstadt, Brasseu Br-v (38). 1888: Brassó (Kronstadt, Brasiovu) **sz. kir. város**, ház 3941, L 29 584 (Je 20, 257). 1913: Brassó Br vm (Az). # Hermann, G.M.G. von: *Das alte und neue Kronstadt*. I-II. Hst 1883. *Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt in Siebenbürgen*. I-VII. 1886–1918. Gross J.: *Kronstädter Drucke*. 1535–1886. Kst 1886. Tontsch H.: *Honteruspresse in 400 Jahren*. Br 1933. Binder P.: *Brassó iskolaügye a XVI-XVIII. században* (Erdélyi Tükör, 1993. 2. 16-18). – 1909/19: Braşov, *Br*, *Kst*, *Corona* (Stephanopolis), ist. Brassovia, & Dârste (Deresty), Timişul-inf. (Alsó-Tömös, *Untertömös*), Timişul-sup. (Felső-Tömös, *Obertömös*), Stupini (Méhkertek, *Bienengärten*), Noa şi Predeal, L 36 646: r 11 248; m, n, zs, szlovák, görög (28). 1950–1960: Oraşul Stalin; 1960: Braşov = Su 1: 101. 1271-1960. [37 D]

x **Bolgárorszeg** – **Şchei**

1611: *Bolonia*, *Bolgárorszeg* (Ve: Doc. VIII. 227).

Bolgárorszeg negyedben 1700.IV.30-án C. Brâncoveanu havaselvi vajda (1688–1714) két sor házat vett meg 1000 tallérért Bialis Ferencről (We II. 740/38). 1700: *Şcheii Braşovului* (Su).

Baiulescu, B.: *Monografia comunei bisericesci gr. or. române a Sfintei Adormiri*. Br 1898. Bârseanu, A.: *Istoria şcoalelor centrale române gr. or. din Braşov*. Br 1902. Iorga, N.: *Braşovul şi Români*. Buc. 1905. Stinghe, S.: *Documente privitoare la trecutul românilor din Şchei*. Br 1906. Muşlea, I.: *Obiceiul junilor braşoveni*. Cluj 1931. Muşlea, C.C.: *O dinastie de preoţi şi protopopi: Radu Tempea*. Br 1939. Muşlea, C.C.: *Biserica Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului*. I-II. Br 1946. Szász Z.: *A brassói román iskolák ügye a századvég nemzetiségi politikájában* (TSz 1976. 1-2.). Puşcariu, S.: *Braşovul de altădată*. C-N 1977. Miskolczi A.: *A brassói román levantei kereskedő-polgárság kelet-nyugati közvetítő szerepe (1780–1860)*. Bp 1987. Ua. románul Kriterion 2001.

x **Bolonya** – Blumenau

1611: *Bolonia*, *Bolgárorszeg* (Ve: Doc. VIII. 227).

– Evangélikus magyar egyházközség

– Református egyházközség

– Görög egyházközség

Brassó-vidék – 1252; 1331: in districtu de *Brassou* (Gy).

Brassói dékánátus 1309: a B-i dékán küldötte is eljutott az esztergomi érsekhez (An 2: 552).

1861 XXV. {th} **Brassóvidék**. Gyűléseit tartja Brassóban (a 38-39. lapon felsorolja 30 helységét).

Brassóvármegye járásai (Je 23): 1. Alvidéki járás (szh: Földvár): Apáca, Botfalu, Földvár, Krizba, Prázsmár, Szászhermány, Szászmagyarós, Szentpéter, Veresmart. 2. Felvidéki járás (Feketehalom): Barcaújfalu, Feketehalom, Hóltövény, Keresztényfalva, Rozsnyó, Vidombák, Volkány. 3. Hétfalusi járás (Hosszúfal): Bácsfalva, Csernátfalva, Hosszúfalva, Pürkerec, Tatrang, Türkös, Zajzon.

Brassó 2. Hu (Brád-DNy) 1733: *Brassó*, 1750: *Brasseu*. 1808: Brassó, Braschen, Brassá (26). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 257). 1913: Brassó Hu vm (Az). – 1909/19: Braşeu, *Br*, L 590 r (28). Brăşeu = Su 1: 103. 1733–1854. – 1974: c. Zam {Zám kzs faluja} [33 B]

Brassó 3. * Te (Belinc mellett) 1482: *Brasso* in districtu Beel a Belinczi Bésánok birtoka (Cs 2: 2. Bél). – Su 2: 303.

Bratafalva * **Bi** (Venter mellett) 1399: *Brathafalva* (Jakó 221). – Su 2: 303. {Ventere falu *Brătești* nevű határrésze őrzi emlékét}

Bratamérfalva * **Te** (Lugos táján, Doboz mellett) 1447, 1462: *Brathamermalwa* Doboz 42. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 303.

Bratastinatya * **Ar** (Soborsin-É) 1479: *Brathasthynathya* (*Bratasynathya*) Váradja vár 23. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 303.

Bratest * **Ar** (Soborsin mellett) 1479: *Brathesth* Váradja vár 45. tartozéka (Cs 1: 763). – Su 2: 303.

Bratinofalva * **Te** (Temesvár táján) 1471: *Brathymafalwa*, 1477: *Brethhynofalwa* Borzlyuk város 4., 9. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 304. *Brethynofalwa*.

Bratisinovec * **Ar** (Ménés táján) 1477: *Brathysynowcze* Solymos vár 37. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 303.

Bratiszlófalva * **Te** (Temesrékás táján) 1365–1420: *tres ville in capite Rekaspatak existentes Possafalwa, Bratizlofalwa, Padefalwa* (Cs 2: 58. Pósfalva). – Su 2: 303.

Bratokenézfalva * **Te** (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1459: *Brathokenezfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 303.

Bratova * **Kr** (Tornó és Krassócsér mellett) 1495: *Brathova* (Pesty: Krassó II/1. 30). – Su 2: 303.

Bratulfalva * **Te** (Detta táján) 1410, 1447, 1462: *Bratulfalua* Doboz 56. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 304.

Bratutest * **Hu** (Illye-ÉNY, Szád táján) 1468: p. *Brathwtesth*. Illye város birtoka (Cs 5: 79). – Su 2: 304.

Braty * **Kr** (Lugos táján, Érszeg és Pogányremete mellett) 1369–1377: *Braty* (DocVal 222). – Su 2: 304.

Bratyásza * **Hu** (Vajdahunyad-Ny) 1506, 1510: v. *Brathyaza*. ☞Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 80). – Su 2: 303.

Bráza Fo (Fogarás-DNy) 1554, 1589: *Braza* (Ve: Doc. I. 147, III. 162). 1732: pagus *Braza* (Su). 1733: *Brjázá*, 1760–2: *Bresza*. 1808: Bráza ~ Brácz, Frauendorf, Boraszá {!} (26). 1861: Bráza Fo (25). 1888: ≈ (Breáza) **Fo** Fogarasi js (Je 257). 1913: Breáza Fo vm (Az). – 1909/19: Breaza, *Breáza*, L 1140: r 1107 (29). = Su 1: 104. 1554–1854. – 1974: c. Lisa {Lésza kzs faluja} [36 D]

Brázova Hu (Hátszeg-DNy, Várhely mellett) 1366: ... p-is *olachalis Brazua* vocate, 1377: villa *olacalis Brazua*; 1404: *Braza* (László királyi ember nevében); 1510: p. *Brazova*. Brazovai ~ Brezovai Kernyesdi, Poklisai Móré, (Zejkányi), Pestyéni, Márgai-birtok (Cs 5: 80). 1733: *Brjazova*, 1750: *Bratova*. 1808: Brázova (27). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 257). 1913: Brázova Hu vm (Az). – 1909/19: Breazova, *Br*, L 313: r 296 (29). = Su 1: 104. 1366–1854. – 1974: c. Samizegetusa {Várhely kzs faluja} [43 B]

Brázová Kr (1808) : Bégyányresd KrSzö.

Bréb Mm (1913). < Hódpatákfalva.

Brébfalva KSz (Magyarlápós-ÉNY) 1570: *Babapataka, Brethfalva* (Kádár II. 277). 1639: *Brebbfalva* alias *Baba Pataka* (Makkai 428) I. Rákóczi György birtoka. 1699: *Brebbfalva*, 1751: Brébfalva (Kádár II. 277). 1733: *Brebeny*, 1750: *Brebenyi*. 1808: Brébfalva ~ Prébfalva, Ehrendorf **Köv** (27). 1888: ≈ (Brébeny) **SzD** Magyarlápósi js (Je 257). 1913: Brébfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Brebeni, *Bf*, L 323: r 318 (29). = Su 1: 104. 1570–1854. – 1974: c. Cernești {Csernafalva kzs faluja} [13 A]

Bréd Szi (1888) : Beréd.

Bredest AF (Enyed-Ny) 1808: Bredest (27). 1909: Remete-Bredesty. Hnt. 13: Bredest » Remete AF vm (Az). – Rîmeți-Brădești = Su 2: 80. 1909. > 1974: Brădești c. Rîmeț {Remete kzs faluja} 1981: R [34 B]

Bredet 1. * Hu 1. (Hátszeg-DNy, Brazova és Várhely közt) 1436: p. *Bredeth* in d-u de Ha. Pestyéniék bírták (Cs 5: 80. Bredet -b). – Su 2: 304.

Bredet 2. * Hu 2. (Jófő-Ny, Laszó és Fitóág táján) 1491: p. *Bredeeth*. ⚡Déva vára, Jófő vs birtoka (Cs 5: 80. Bredet -a). – Su 2: 304.

Brekafalva * Kr (Facsád táján, Barnafalva és Hegyeslak közt) 1453: *Brekafalva*; 1514–1516, 1596: *Prechest*, 1723: *Brusest* (Pesty: Krassó II/1. 45). – Su 2: 304.

Brestye Te (1888) : Berestye.

Breszlava * Kr (Oravicabánya táján, Berlistye mellett) 1750 k.: *Breszlava* (Pesty: Krassó II/1. 47). – Su 2: 304.

Bresztovác Te (1888) : Aga.

Bresztovecz Ar (Csánki) : Aga.

Bréte BSz (1861) : Beréte (Magyarberéte).

Brettyelin Hu (1913) : Beretel.

Brezest AF (1861) : Berzesd TA.

Breznek 1. Hu 1. (Jófő-K, a Maros bp-i úton) 1491: p. *Also Breznek*. ⚡Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka (Cs 5: 80). 1601: *Alsó Broznik* (Ve: Doc. VI. 370). 1733: *Bersnik*, 1750: *Birsznik*, 1760–2: *Briznik*. 1808: Burzink, Bursendorf, Burznyik (29). 1861: Burznyik Hu (21). 1888: Briznik (Bruznik) Marosillyei js (Je 258). 1913: Briznik Hu vm (Az). – 1909/19: Brâznic, *Briznik*, L 700: r 699 (29). Brîznic = Su 1: 106. 1491–1854. – 1974: c. Iliia {Marosillye kzs faluja} [33 D]

Breznek 2. * Hu 2. 1491: p. *Felsew Breznek*. ⚡Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka volt (Cs 5: 80).

Brezniske * Kr (Bozovics táján, Újsopot mellett) 1390: *Breznische* (Pesty: Krassó II/1. 48). – Su 2: 304. {*Dealul Breznicu*}

Brezonfalva KrSzö (1888) : Bársonyfalva.

Briheny Bi (1888) : Berhény.

Broczkafalva * BSz (Szalonnapatak mellett) 1607: *Brotzkafalva*, 1741: *Braczka* (Kádár II. 275). – Su 2: 304. {pusta *Broasca*}

Bród * Kr (Oravicabánya táján, talán Varadia mellett) 1390: *Brod* (Pesty: Krassó II/1. 83). – Su 2: 304. {Milleker (170) Detta tájára, Tolvádtól délre helyezi}

Brondorf * Se (Szászsebes táján) 1488: *Brondorff* (Berger 52). – Su 2: 304.

Bros * KSz (Mojgrád mellett) 1475: *Bros*. Karika és Mojgrád közt említik (Cs 1: 553). – Su 2: 304.

Brostyán KrSzö (1888) : Krassóborostyán.

Brozkulya * Bi (Belényes-É, Nagypapmező mellett) 1508: *Brozkwlya* (Jakó 221). – Su 2: 304. {Beolvadt Nagypapmező határába}

Brotonya Za (Körösbánya-Ny, a Fehér-Körös b. p.) 1439: *Brothonya*. Világos várhoz tartozott; 1525: *Brothona* (Cs 1: 728). 1760–2: *Brotuna*. 1808: ≈ (27). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 259).

1913: **Brotuna** Hu vm (Az). – 1909/19: Brotuna, B, L 228 r (30). = Su 1: 106. 1439–1854. – 1974: c. Vața de Jos {Alváca kzs faluja} 1981: V [33 B]

Brukán * Ar (Tótvárad-É) 1479: *Brwkan ~ Bryakay* Váradja vár 9. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 304. 1479; 1510 Bryczkanfalva (Csánki I. 763) {! Vö. Bruma}.

Brukenau Te (1888) : Hidasliget.

Brulya Sink (Nagysink-DNy) 1307: p. *Burulia* a Fe vm-i Földvár hrs (An 2: 152). 1307: *Burutia*, 1332–5: *Brunwiller* (Tr). 1478–80: *Broller* (Scheiner, 28). 1601: *Bruy* (Ve: Doc. VI. 378). 1733: *Bruj*, 1760–2: *Burullya*. 1808: Brullya, Braller (27). 1861: Brulya, ≈ Sink (37). 1888: ≈ (≈, Bruiu) **NK** Szentágotai js (Je 259). 1913: Brulya **NK** vm (Az). – 1909/19: Bruiu, B, B, L 1047: r 487; n (30). = Su 1: 106. 1307–1854. [36 C; L; A falutól É-ra 600 m magas hegy]

Bruma * Ar (Soborsin és Pernyefalva közt) 1479: *Alsobrwm* (*Alsobanya*) Váradja vár 30. tartozéka, *Felsebrwm* 46. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). 1510: *Alsobrwm*, *Felsebrwm* (Márki II/1. 191). – Su 2: 304. Brwma, 1479, 1510 *Brwma*, *Alsobrwm*, *Alsobanya*, *Felsebrwm* (Csánki I. 763; Márki II/1. 191). {Melyből Márki, bizonyosan, 1510, de hogy a sorból valamennyi-e?}

Brusznik Ar (Csánki) : Marosborosznok.

Brusznok * Kr (Detta táján) 1437: kenezius de *Bruznu*. Remetei Himfiek birtoka volt; Halimba vidékén feketett (Cs 2: 99).

Brusztúr Za>Ar (1888) : Páfrányos.

Brusztura Mm (Borsa mellett) 1828: Brusztura (Nagy 195). 1913: Brusztura (H). – Brusturi = Su 1: 107. 1828, 1913. » Borșa

Brusztureszk Ar (1888) : Borosztok.

Bruznik Kr (1808) : Marosborosznok KrSzö.

Bua Kü 1002 u-ra: Gyla cum 2 f-is suis Biuia [: Buua] et Bucna; Geulam patrem Bue et Bucne (Anonymus). 1046-ra: Bua et Buhna (Gesta). Bonyha (Buhna) bátyja: Bua neve két helynévben maradt fenn.

1. Bényebua (Dicsőszentmárton-DNy, Bf-K, a Kis-Küküllő j. p.) 1346: p. *Benye* (Cs). =: in C-u de Kykellew, iuxta fl-m similiter Kykellew nominatum adiacentem, in qua **capella in honore B. Emerici** foret constructa; 1431: p. *Bényebua*. Bényét Sz. Imréről nevezett kápolnájával, mely királyi kézen volt, I. Lajos 1346-ban Bakoch (ds) Istvánnak és társainak adományozta. A vele összetartozó Bényebua részeibe 1431-ben Sztrigyszentimrei Imréné Dicsőszentmártoni Margitot iktatják. A mai Bénye területén kereshető (Gy 3: 549). 1501: p. *Beenyebwa*. Váradjai, Sztrigyi, Kolonity, Barcsai, Dicssei, Dienesi-birtok (1431, 1501 Cs 5: 869. Bénye környékén). 1455: p. *Bewnye*; 1476, 1477: Juga kenezius in *Bewnye*; 1525: p. ≈. Bakócz, Sálfalvi ~ Sálfi, Lépes, Hunyadi, Bényei, Csesztvei, Varsányi s más birtokosé. Jbn 1477: Tót Miklós; 1506: Karácson Gál bíró (Cs 5: 869). 1430.II.21.: Bényei György *Bewnye*-i birtokát zálogba adja Vizaknai N-nek (KmJkv 30); 1454.I.25.: *Bewnye* Komjászegi István birtoka (1130); 1475.V.12.: *Bewnye*-n K. I. részirtokos, a Küküllőre épített malom fele övé (2171); 1486.XI.2.: *Bewnye*-i Sülyei Albert vallomást tesz elekesi birtokgyben (2623). 1520: *Wolphgangus Wessedi* bécsi **diák**; 1525: Wessedi Miklós fia János Szépmező és Bönye Kü vm-i helységekben volt birtokos (Dn 2496). 1522.VIII.6.: *Bewnye* és **OlahBewnye** Komjászegi-birtok (KmJkv 3865); 1522.VIII.7.: Bönyei Ádám (3866); 1525.I.5.: Vessződi Nagy Miklós *Bewnye*-i részét nővéreinek ajándékozza (4064); 1527.V.5.: *Bewnye*-i Temesvári Ádám *Bewnye*-n egy nemeselkét, Alló Orbán, Székely Antal, Bulbuk Mihály és fia: Mihály lakott jobbágytelkét s két pusztatelket a román szeren (in serie **Walachali**) 200 Ft-ért eladja Herepei Gergelynek (4188); 1527.VI.27.: Nagyfalusi Szarvadiak tiltják *Bewnye*-i Temesvári Ádámot, *Bewnyey* Vitályost és Gáldtői Kelement attól, hogy *Maghyarbewnye*, **Olahbewnye** egészbirtokot elidegenítsék (4191); 1530.IV.11.: *Bewnye*-i néhai Temesvári Pál leánykája: Dorottya apai birtokai védelmét nővére: *Bewnye*-i Herepei Gergely feleségére:

Orsolyára és ennek férjére bízza (4293); 1537.IV.28.: Pocsaljai Porcsi István *Bewnye*-i részét, a Kükillőre épített malommal együtt, 50 Ft-ért eladja Nagyfalusi Baksa Demeternek (4604); 1553.VI.7.: *Bewnye*-i Nagy Bertalan és fe: Temesvári Katalin három jobbágytelket vesz zálogba Szépmezőn (5215). **1587**: *Beonye*. ld Szépmező (Dé 33). 1733: *Bénye*, 1750: *Benye*, 1760–2: **Magyar Bénye**. 1808: *Bénye (Magyar-)* h., *Bendorf* vel *Beinden* g., *Bejé* val. 1888: M-B (Benden, Bia) **KK** Hosszúaszói js (Je 485). 1913: **Magyarbénye** **KK** vm (Az). – 1909/19: *Biia*, *Mb*, *Benden*, L 1344: r 1075; m (21). = Su 1: 79. 1202–3: villa Bodon [?], 1346–1854. – 1974: c. Şona {Szépmező kzs faluja} [35 A] + Bényebuda – Su 2: 297. 1431, 1501.

2. Nyárádtőbuva (?) 1435: *Nyaradtheubua*. Nyárádtőbuát 1431-ben {!} a Teremi család bírta zálogban a királytól a kolozsmonostori apátság ellentmondásával. Nagyteremi és Nyárádtő között, a Nyárád D-i partján kereshető (Gy 3: 549).

Buasz * Za (Seprős mellett) c. **1202–1203**: villa *Bwaz* (Tr). – Su 2: 305.

Buchberg Te (1808) : Bükkhegy.

Bucs * To (Indal közelében) 1440.IV.28.: *Bulchthelke*-n Kocsárdi Szemesek részbirtokosok (KmJkv 225); 1444.VI.13.: Komjátszegi–Indali kiegyezés *Bwlch*-i részek miatti perben (495); 1450.VII.9.: *Bwcz*-on Indali Csegezi rb (861); 1452.XII.3.: Indaliak tiltják Indali n. Bontha László *Buch*-i része elfoglalását (1079); 1452.XII.3.u.: Indali Péter kiegyezik Csegezi Miklósné Indali Margittal: *Bwch*-i része felét neki adja (1081); 1453.VI.30.: *Bwch*-i László ü: Kusaly (1096); 1473.VI.3.: Hosszúaszói Máté özvegye: Gyulakutai Dorottya *Bwcz* prédiuum zálogjogon bírt felerészét 32 arany Ft-ban továbbadja Hosszúaszói Lászlónak (2101).

Bucsa-1 Bi (1888) : Királyhágó.

Bucsa-2 Za (Solymos+Bucsa) : Solymosbucsa Ar.

Bucsafalva Za (Brád-ÉK) 1439, 1441, 1445: *Buchafalwa*. Világos vár tartozéka; 1525: *Bwchaz* (Cs 1: 728). 1733: *Bucseni*, 1750: *Bucses*, 1760–2: *Bucenz*, 1805: *Butsesd*. 1808: Bucsesd (28). 1888: ≈ (Bucesiu) **Hu** Brádi js (Je 259). 1913: **Bucsesd** **Hu** vm (Az). – 1909/19: *Buceş*, *Bucsed* {!}, L 800: r 770 (30). = Su 1: 108. 1439–1854. [34 A]

Bucsec * Ar (Vizma és Bégapata közt) 1440: *Bwchecz*; 1477: *Bwchewchy* Solymos vár 27. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). 1622: *Buchencz*, 1757: *Buheniz* (Pesty: Krassó II/1. 84). – Su 2: 305.

Bucsedzs havas ~ Bucsedzs-hegység 2507 m a Brassói-medence déli peremén. – Munții Bucegi.

Bucsedz Za (1806: Bulcsed-D) 1808: *pagus* Bucsed XXIV X 53. Hnt. 13: nim (28). = Alsóbulcsed > Alsóbulzesd. – Bulzeşti de Jos

Bucsin 1. * Ar (Székudvar mellett) 1387: *Buchyn* (Márki II/1. 225). – Su 2: 304.

Bucsin 2. Gy/Cs Bucsin-tető 1287 m magas hágó a Parajd–Gyergyóalfalu közti úton. – 1973. tk: Pasul Bucin, 1981: Bucin

Bucsin 3. Gy/Cs (a Bucsin-tető alatti település) 1954, 1956: *Bucsin* Gyergyóalfalu tartozéka. – Bucin = Su 1: 108. – 1974: c. Joseni {Gyergyóalfalu kzs faluja}

Bucsin 4. Hu (Szászváros-D, Alsó- és Felsővárosvíz között) 1439: p. *Bwchyn*; 1462: p. *Bwchon*; 1496: *Bwchyw*; 1515: p. *Bwthyn*. Töreki ~ T. Bakócz, Sálfalvi, Macskási, M. Tárnok, Barcsai-birtok (Cs 5: 80). 1733: *Butsumi*, 1750: *Bucsum*, 1760–2: *Bucsumi*, 1805: *Butsum*. 1808: Bucsum (28). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Szászvárosi js (Je 260). 1913: **Bucsum** **Hu** vm (Az). – 1909/19: *Bucium*, *B*, L 441 r (30). = Su 1: 108. 1439–1854. [34 C]

Bucsin 5. * Kr (Alsókaznacs és Halmosd közt) 1491: *Bwchyn* (Cs 1: 581. > Bucsum puszta). – Su 2: 306.

Bucsin 6. Uh 1956: *Bucsin* Parajd tartozéka. – Bucin = Su 1: 108. 1956. – 1974: c. Praid {Parajd kzs. faluja} {1981Ř}

Bucskatelke * **BSz** (Dés táján, Fellak mellett) 1364: Bucskatelke (Kádár II. 287). – Su 2: 304. {Beolvadt Fellak határába}

Bucsmér * **Kr** (Lecsmér mellett) 1410: *Buchmer* (Petri III. 131). – Su 2: 304. {Beolvadt Lecsmér határába}

Bucsonfalva KSz (Nagybánya-D) 1424: *Buchonfalwa* (Cs 1: 553). 1639: *Butacza* (Makkai 433) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Butyásza*. 1808: Butyásza **Köv** (29). 1888: ≈ (Buteása) **Sza** Nagysomkúti js (Je 263). 1913: Bucsonfalva Sza vm (Az). – 1909/19: Buteasa, *Bf*, & Codru, L 625: r 624 (33). = Su 1: 115. 1424–1913. – 1974: c. Şomcuta Mare {Nagysomkút kzs. faluja} [12 B]

Bucsony Fe (Verespatak-D) 1595: *Buchin* (Ve: Doc. IV. 193). 1733: *Butsumi*, 1750: *Bucsumi*, 1760–2: *Butsum*. 1808: Bucsum (28). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Verespataki js (Je 260 & Bucsum-Cserbu, Bucsum pojeni és Bucsum szásza). 1913: Bucsony AF vm (Az). – 1909/19: Bucium, *B*, & B-Cerb (B-Cserb), B-Izbita (B-Izbita) B-Muntari (B-Muntár), B-Poeni (B-Pojén), B-Sat (B-Szát), B-Şasa (B-Szásza), L 4634: r 4608 (30). = Su 1: 108. 1595–1854. [34 A]

Bucsonycserb AF (Abrudbánya-DK) 1850: Cserbu (Stat.Tr), 1854: Cserba (Bul. 100). 1909/19: Bucsum-Cserb AF Verespataki js (30). – Cerbu = Su 1: 132. 1850, 1854. [34 A]

Bucsum Bi (1888) : Tőkefalva.

Bucsum Fo (Fogaras-DK, a Lésza–Ósinka közötti úton) 1556: p. *Butzom*. 1632: *Buczium*, 1637: *Buczium* (Makkai 458, 480) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Bucsumi*. 1808: Bucsum (28). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Bucium) Fo Sárkányi js (Je 260). 1913: Bucsum Fo vm (Az). – 1909/19: Bucium, *B*, L 576: r 565 (30). = Su 1: 108. 1556–1854. – 1974: c. Şinca {Ósinka kzs. faluja} [36 D]

Bucsumpojén AF (Gyulafehérvár-ÉNy, Magyarigen mellett) 1733: *Butsumi*, 1750: *Bucsumi*, 1805: *Butsum*. 1850: *Bucsum*, 1854: *Pojána-Igenuluj* (Su). – Poeni = Su 2: 49. u. Bucsum-Pojén. > Poieni [1981. 187. lap: 34 B]

Bucsumsásza AF (Topánfalva-DK) 1733: *Butsumi*, 1750: *Bucsumi*, 1805: *Butsum*. 1850: *Sássa*, *Sassa*, 1854: *Siasa* (Su). – Şasa = Su 2: 168. u. Búcsumsásza. [22 C]

Bud Ar (?) 1278: *Bud*. Pál bán, Solymos vár ura, itteni szőlőjét a solymosi egyházra hagyta (Gy 1: 185. Solymos). {?>} 1484: *Bwda* Ar Patócsiak birtoka (Cs 1: 768). – Su 2: 306. 1484. {Lippa táján}

Buda 1. Ko (Kolozsvár-Kajántó-ÉÉNy; 522 m) 1315: *nobiles de Buda*, Michael et Nicolaus, f-i A---. Budatelkét ill. a Budai nemeseket Szomordok (1315) határosainak írják (Gy 3: 344). 1367: **eccl.** par. in *Buda*; 1424: *Obuda*, *Vybuda*; 1441: *Kysbuda*; 1469: *Bwryanosbwda*. ⊗ Budai, Újbudai, Budai Nagy, Biró, Bot, Esztényi, Fekete, Hamar (Cs). 1437: **Anthonius Magnus de Buda** (Demény 1960. 270. 15). Hn 1407: *Banyazwt*, *Fashalombercz*, *Istenkelethew*; 1452: Szomordok felé *Darwastho*, pratum *Bydeskwth*; 1455: *Fashalomwerewfele* n. föld; 1461: *Fashalywmoldala*, *Ztrang*, *Erdewchere* és *Chokas* n. erdők; 1498, 1503: *Hamarrez*; 1503: Kerek Domb; 1509: **Kyralkutha** n. kaszáló. **Szn** 1469: Dezmus, Gál, Tar, Seres, Pap; 1475: Csere Albert, Seres János, Bakó Antal, Tatár Bertalan (1283–1521. Cs 5: 338). **1587:** *Bwryanos Bwda*, *Wy Bwda*, *Dios Bwda*. – E: fl. 4, A: fl. 2 den. 33. ... (Dé 55. 1757: *Bodonkut Arka mellett* n. hely (KszHn). 1808: *Buda* (Ó- aliis *Oláh*-) vel *Oláh-Budaburjános* h., *Budendorf cum pr-is Új-Buda* [etc.] 1861: Burjános-O-Buda Ko (12). 1888: Burjános-Oláh-Buda Ko Kolozsvári js (Je 262). 1909: **Bodonkút** Ko vm. – 1909/19: Buda-veche, *Bodonkút*, L 673: r 440 (31). > Vechea = Su 2: 242. 1315–1909. [22 B]

Buda 2. Sv (Segesvár-DK, a Köhalom–Brassói úton) 1337: *Boda* (Tr). 1488: *Budendorff* (Berger 68). 1733: *Bondorff*, 1760–2: *Buda*. 1808: ≈ (Szász-), Budendorf (28). 1861: ≈, Bodendorf Sv

(35). 1888: Szász-Buda (Bodendorf) **NK** Kőhalmi js (Je 639). 1913: **Szászbuda** NK vm (Az). – 1909/19: Bundorf, *Szb, Bd*, L 1018: r 400; n, c (32). > Bunești = Su 1: 113. [36 B; L]

Buda 3. * Te (Izgár mellett) 1369–1377: *Buda* (DocVal 222). – Su 2: 304.

Budafalva * Ar (a Maros b. p., Pozsga és Szolcsova közt) 1455: *Budafalwa* (Cs 1: 771. Hasznosfalva). =: ≈, 1471: *Buvafalva, Bufalva* (Pesty: Krassó II/1. 84). – Su 2: 304.

Budafalva BSz (1767) : Nemesbudafalva SzD.

Budafolt * Kr (Lugos táján) 1590: *Budaholi* [: *Budafolt*] (Pesty: Krassó II/1. 84). – Su 2: 304.

Budak folyó 1228: caput (fluminis) *Bodagd* (Bánffy I. 6; Cs 5: 340; Gy 1: 560). +1228: *Bodagd* – Széplak (Er I. 152); 1243: aqua *Bodrug* [: *Bodwgl*] (Gy); *Bodrug* – Sófalva (Er I. 196). 1318: circa fl-m *Bodaht* – Simontelke (Gy 1: 560).

Budak {1-2 hs} Be (Beszterce-D) 1332–5: Henricus **plebanus** de *Bodako* ... Budak föld Simontelke hrs. Papja 1332 I: 1/2 fertó, 1332 II: 1 fertó és 20 régi báni, 1333 I: 1/2 fertó, 1334 I: 8, 1334 II: 8, 1335 I: 6, 1335 II: 4 gs pápai tizedet ad. Ma két kzs. 1808: *Budak* (*Kis-*) h., *Budesdorf g.*, *Budusu* val. Hnt. 26: *Alsóbudak*, R. *Buduş* és 1808: *Budak* (*Szász-*) h., Hnt. 26: *Szászbudak*, R. *Budacul săsesc*; IAL. 56: *Budacu de Jos* (Gy 1: 560).

1) (b. o. a Sajóba ömlő a Budak b. p.) 1345: *Kysbuduth* (Su; Le). 1416: p. *Budahth*; 1429: p. *Bodahth* (To vm); 1430: p. *Bodayth* (Ko vm); 1439: p. *Budak* (Do vm); 1467v/1468e: p. *Bwdak* (To és Ko); 1482: *Budak*. ⊗ Nemes Budaki László, Nádasdi Ongor János, Parlagi György, Kendi Antal és Besenyei László a Do vm-i Simontelke szomszédai, s bizonyára Do vm-ben értendő. 1503: *Kysbudak*. N. Ongor János és Miklós részbirtokát Rakonczi Istvánnak adták. 1510: p. *Kysbudok* Do vm (Cs 5: 340. Ko vm). **1587**: *Kis Bwdak*. – E: fl. 15 {A -} (Dé 45). 1861: Kis-Budak Do (16). 1888: Kis-Budak (Budis, Budusiu) **BN** Besenyői js (Je 421). L 1910: 736 (r, m); 1956: 701 (Le). 1913: **Alsóbudak** BN vm (Az).– 1909/19: *Buduş, Kb*, L 860: r 716; n, zs (32). = Su 1: 111. 1345–1913. [14 C]

2) (b. o. a Sajóba ömlő a Budak j. p.) 1440: p. *Budag*; 1453: p. *Bwdak* a besztercei uradalomban Hunyadi Jánost mint besztercei grófot iktatják birtokába; 1482, 1492: p. **regalis** *Naghbudak*. Simontelke (Do) egyik hrs (Cs 5: 340. Ko vm). **1587**: *Bwdak* in auro cuso fl. 9 solvit (Dé 71). 1733: *Budák*, 1750: *Szász Budok*. 1861: Szász-B Be (39). 1888: Szász-Budak (Deutsch-Budak, Budacul sasescu) **BN** Besenyői js (Je 640). 1913: **Szászbudak** BN vm (Az). – 1909/19: Budacul-săsesc, *Szb, Db*, L 449: r 188; n (31). > 1956: Budacu de Jos; > Budacul de Jos = Su 1: 110. 1228–1854. > Budacu de Jos [14 C]

Budak 3. Do-Ko (Beszterce-DK, a Budak b. p.) 1443: p. *Olahbudak*; =: p. *Walahbudak*; 1453: p. *Walahbudak*; 1502: *Olah Budak*. Szécsényi, sz. Salgai, Kecseti ~ Agmándi, Bánffy, Hunyadi, Hsz. Szilágyi, Szobi, Ráskai, Kusalyi Jakcs-birtok (Cs 5: 340. 1443, 1453: Ko, de inkább Do). 1733: *Budák*, 1760–2: *Oláh Budák*. 1808: Budak (Oláh-, Nagy-), Budesdorf, Budusu (28). 1861: Nagy-Budak Do (16). {! ? ue:} 1861: Oláh-Budak **Na** (26). 1888: Oláh-Budak (Román-Budak, Budacul-rumanescu) **BN** Jádi js (Je 551); 1913: **Felsőbudak** BN vm (Az). – 1909/19: Budacul-românesc, *Rb*, L 957: r 945 (31). > Budacul de Sus = Su 1: 110. 1443–1913. [14 C]

Budasincz * Sző (Orsova táján, Bélajablánc mellett) 1547: *Budassyncz*, 1564: pr. *Budasincz* (Pesty: Krassó II/1. 48). – Su 2: 304.

Budatelke Ko (Kolozsvár-KÉK, Teke-Ny) [1293–313]: in *Buda*; 1318: v. *Budateleky* (Gy). 1323: p. *Budayghaza*; 1329: t. *Budateleke* (Cs, Gy); 1330: p. *Budateleky*. Kérdéses, hogy ezzel azonosítható-e azon Buda, ahol 1300 k. Radnai Miklós comes családjának része volt, amelyet elzálogosított. 1316 e. a hűtlen Moys fia Moys birtoka volt, akitől Károly király elkobozta és 1318-ban Omori Gál királyi jegyzőnek, ugróci várnagynak adta **Szűz Mária-templomá**val, majd 1323-ban megerősítette birtokában. 1329-ben a király mint a hűtlen Moys fiai: Elleus és Moyus birtokát cserébe adta Hontpázmány nb. Pogány Istvánnak, s határát leíratta: inc. a loco *Kapus* sep. a t. capituli et a t. *Zentiwan* et *Budateleke*, inde desc. ad fl-m *Ludas* et transeundo *Ludaspataka* ... ad

collem *Rakatyasholm*, ... sep. a pt. Occ. a t. *Kathona*, a pt. Or. a t. *Budateleke* ... in uno *beerc* ... inter t-s *Kopur* et *Budatelke* ... a *Rakatyasholm* vadit ad alium collem *Hegesholm*, qui ... sep. ab Occ. a t. *Kopur*, ab Or. a t. *Budateleke* ... in eodem *beerc* ... ad collem *Kereztushege* ... ad *Lumpeyrtholma* ... in eodem *beerc* ... a pt. Occ. ... ad t-m *Budateleke*, a pt. Or. ad t-m *Zentmihalfolwa* ... in eodem *beerc* ad locum *Hegesholm* ... [sep. a pt.] Or. a t-is *Kychyd* et *Wyzuliateleke* ... in eodem *beerc* ... ad ... locum *Kapus*. A hn-ek közül a *Kereztushege* alatti dülő ma Búza határában: *Keresztes dülő, -rét*; V. *Cristesiului* (1875. tk). 1330-ban Pogány István Beke fia Péternek adta, azzal a feltétellel, hogy neki szolgálni tartozik. Ekkor Dobokában fekvőnek mondják (Gy 3: 344). 1366: p. *Budatelke*; 1510: p. ≈. Buza vs (Do) birtoka (Cs 5: 342. 1283: *Budatelke -a*) { : Buda > Bodonkút}. & 1449.III.10.u., Mezőszilvás Ko: *Bwdathelky-i* Bálint jobbágy (666). 1730: özv. Csapai Kun Zsigmondné curialisán 1730-ból való galambbúgos kapu volt; 1757-ben írják (SzTA IV.). 1750: *Budateleke*. 1808: *Budatelke* h. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Mezőményesi js (Je 260). 1913: *Budatelke* Ko vm Nagysármási js (Az). – 1909/19: *Budatelec*, *Bt*, L 1077: r 980; m, zs (31). > Budești = Su 1: 110. 1283 {! Tr nyomán}, 1329–1854. [23 B]

Budenbach Fe : Omlás és Salgó vár.

Budesd Ar (1888) : Bogyafalva.

Budfalva 1. Mm (Sziget-Aknasugatag-D) 1361, 1402: *Buthfalva*, *Vynces*, 1480: *Budfalva* (Bélay 131). 1405: *Bwdfalva*, 1475: *Bwthfalwa*, 1483: *Bodfalwa* (Cs 1: 447). 1808: *Budfalva*, *Bugyesty* (28). 1888: *Budfalu* (*Butyesty*) *Szigeti* js (Je 260). 1913: *Budfalva* *Mm* vm *Sugatagi* js (Az). – 1909/19: *Budești*, *Bf*, & *Jarapa-Baia* (Zsarápabánya), L 2477: r 2356; zs, m (31). = Su 1: 110. 1361–1851. [3 C]

Budfalva 2. * Te (Zsidóvár táján) 1444: *Budfalwa* *Zsidóvár* 40. tartozéka volt (Cs 2: 15. *Zsidóvár*). – Su 2: 305.

Budgya Do (1861) : Bogyá (Szilágybogyá) Szi.

Budháza * Bi (Tenkegörséd mellett) 1341: *Budhaza* (Tr). – Su 2: 305.

Budinács * Kr (Karánsebes táján) 1535: *Bwdinach* (Pesty: *Krassó* II/1. 84). – Su 2: 306.

Budinc Te (Lugos-ÉNy, a Béga j. p.) 1717: *Budinc*, 1761: *Budinz* (Borovszky: *Temes*, 30). 1808: *Budincz*, (i) *Budince* (28). 1888: ≈ *Te* *Rékási* js (Je 260). 1913: *Budinc* *Te* vm (Az). – 1909/19: *Budinț*, *B*, L 1002: r 966; n (31). = Su 1: 110. 1717–1851. – 1974: » *Ictar-Budinți* c. *Topolovățu Mare* {*Nagytopoly* kzs *faluja*} [32 C]

Búdos BSz (1861) : Bujdos SzD.

Budurásza Bi : Bondoraszó.

Budurló Ko (Teke-ÉNy hrs) 1733: *Budoreleo*, 1760–2: *Budurló*. 1808: *Bodorló* ~ *Budurló* (22). 1861: *Budurló* *Ko* (12). 1888: ≈ (*Bodorla*) *Ko* *Tekei* js (Je 260). 1913: *Budurló* *Ko* vm (Az). – 1909/19: *Budurlău*, *B*, L 505: r 491 (32). > *Budurleni* = Su 1: 111. 1733–1854. – 1974: c. *Teaca* {*Teke* kzs *faluja*} [23 B]

Bug * Bi (Szalonta vidékén) 1232: terra *Bug* (Tr). – Su 2: 305.

Bugyfalva Za (Honctó-KDK) 1441–5: *Bodyafalva*, 1525: *Boghestfalwa* (Cs 1: 727). 1601: *Bogyest* (Márki, II/2. 159). 1760–2: *Boszes*. 1808: *Bogyesd* (22). 1888: *Bodesd* *Ar* *Nagyhalmágyi* js (Je 246). 1913: *Bugyfalva* *Ar* vm (Az). – 1909/19: *Budești*, *Budest*, L 291 r (31). = Su 1: 110. 1441–1913. – 1974: c. *Pleşcuța* {*Peleskefalva* kzs *faluja*} [33 A]

Buhapatak Cs 1888: *Buhapatak*, telep (t) *Gyimes-Bükk* Cs (Je 261).

Buizzi* (?) Hu 1364: p. *Buizzi*. *Bábolnával* és *Rápolttal* kapcsolatban említik (Cs 5: 81). – Su 2: 305.

Bujánháza Sza (Újváros-ÉK hrs) Az Avasság XIII. század vége óta betelepülő kevert lakosságú falvai közé tartozik. 1463: *Bwyakhaza*, 1490: *Bwyanhaza*. Szinér várához tartozott (Cs 1: 472). 1490: ≈. Jbn 1493 m: Golya, Merges; r: Dragws (Maksai 120). 1592: *Bujánháza* (Károlyi III. 537). 1648: *Bujanhaza* (Makkai 408) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Bajanháza, Bojnest (11). 1888: Bujánháza Sza Szinérváraljai (Je 261). 1913: Bujánháza Sza vm Avasi js (Az). 1931: 58, főleg szlovák **katolikus**. 1998: a Lajosvölgyi Huta plébánia filiája (RKNT 1999). – 1909/19: Boinești, *Buiánháza* {!}, L 777: r 733; zs, m (24). = Su 1: 91. 1490–1851. – 1974: c. Bixad {Bikszád kzs faluja} [2 C]

Bujdos BSz (Alparét-DNy) 1507: *Budos*, 1577: *Bwdws*, 1750: *Bujdos* (Kádár II. 297). 1750: *Budus*. 1808: Büdös, Budosu (30). 1861: Búdos BSz (17). 1888: Bujdos (Budus) **SzD** Csákgorbói js (Je 261). 1913: Bujdos SzD vm (Az). – 1909/19: Buduş, B, L 447: r 422; m (32). > 1964: Vilcelele = Su 2: 253. 1507–1964. – 1974: c. Bobılna {Alparét kzs faluja} [12 D]

Bujtur Hu (1808) : Bojtor.

Buk * Za (Kisjenő-DNy hrs, Székudvar mellett) **1220**: villa *Buc* (Tr). – Su 2: 304.

Bukin Kr (1808) < Bökény.

Bukin KrSzö 1888: Bukin, telep (t) Szapáryfalva KrSzö (Je 261).

Bukócz * Ar (Csánki) : Bukovec.

Bukosnicza Kr (1808) : Bocos KrSzö.

Bukorvány Bi (1888) : Bokorvány.

Bukova Hu (Hátszeg-DNy, Vaskapu-Ny) 1495, 1519: p. *Bwkowa*. Kendefi és Kenderesi-birtok (Cs 5: 81). 1760–2: *Bukova*. 1808: Bukova (28). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 261). 1913: Bukova Hu vm (Az). – 1909/19: Bucova, B, L 1457: r 1422; n, m (31). = Su 1: 109. 1459–1854. – 1974: c. Bäutar {Felsőbaucár kzs faluja} [43 B]

Bukovapuszta Tt 1909: Bucova, Bukova; 1913: *Bukovapuszta* Szerbcsanád tartozéka (H). – Bucova = Su 1: 109. 1909, 1913. {1974 Ř}

Bukovec Kr (Lugos-ÉK) 1440: *Bwkocz*; 1477: p. *Bwkowcz* Solymos vár 93. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos; 762: Bukócz a mai Bukovecz). 1440: *Bujocz*, 1514–6: *Also-Bwkweicz*, *Felső-Bwkweicz*, 1596: pr. *Bukuvetz*, 1717: *Bukovecz* (Pesty: Krassó II/1. 85). 1808: Bukovecz (28). 1888: ≈ **KrSzö** Facseti js (Je 261). {...?} Krassóbükk (Az). 1913: Bukovec KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Bucovář, B, L 814: r 806 (31). = Su 1: 109. 1440–1851. [32 D]

Bukovecz Te (1808) : Bükkfalva.

Bukurel * Hu (Jófő közelében, Habucsa táján) 1491: p. *Bucurel*, ~ p. *Bwkwrel*. ♂Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 81). – Su 2: 304.

Bukuresd Za (Brád-K, Kristyor-K hrs) 1445: *Bokorfalwa*. Világos vár tartozéka; 1464: *Bukorethfalva*, 1525: *Bukuresth* (Cs 1: 727). 1600: *Bukurest* (Ve: Doc. VI. 216). 1733: *Bukerest*, 1750: *Bukurest*, 1760–2: *Bukuresch*. Köteles: *Bukuresd* aranybánya. 1808: Bukurest (Alsó-, Felső-) Za (28). 1888: Bukuresd **Hu** Brádi js (Je 261). 1913: Bukuresd Hu vm (Az). – 1909/19: București, *Bukaresd*, L 639: r 631 (31). București = Su 1: 109. 1464–1854. [33 B]

Bukurhavas Hu (Szászváros-K, Kudzsir-D) 1913: *Bukurhavas* Kudzsir tartozéka (H). – Bucura > 1956: Bucuru = Su 1: 109. 1913, 1956. [34 D]

Bulbuk Hu (1913) < Balbuk.

Bulcs 1. {942: *Bulcsú* az Itáliába törő kalandozók hét vezérének egyike; 948: Bizánban követségben Tormással} **Ar** (Lippa-K, a Maros b. p.) **XII.** 2.f. **bencés monostor**; mezőváros. **1225**: de *Bulch* abb., 1233: eccl. de *Bulch*, 1257: abb. de *Bulch*, 1332: ≈. Bencés apátsága 1225-től ismeretes. 1233-ban a király 5000 zuan sóban állapította meg évi sórészesedését. {Vö. Bizere.}

1257-ben a Hunyad vm-i Rápolyt mellett (Bábolnán) birtokos (Gy 1: 174). 1257: a *Bulch*-i apát (is) beleegyezését adja Radnót eladásához (Er I. 227). 1430.X.23.: László a *Bolch*-i monostor **apátja** (KmJkv 65). 1443: *Bulch*, 1478: *Bwlch*, 1479: *Bwch* bencés apátsága **Szent Márton** tiszteletére már 1225-ben főnállt (Cs 1: 768). 1443: *Bwlch*, 1602: *Bulczy*, 1643: *Bulcz* (Pesty: Krassó II/1. 85). 1808: *Bulcs* h. 1888: ≈ **KrSzö** Marosi js (Je 262). 1913: Bulcs KrSzö vm (Az).. – 1909/19: Bulciu, *B*, L 446: r 402; m, n (32). > 1926: Bálci > Bulci = Su 1: 112. 1225–1851. [32 B]

Bulcs 2. * **To** (Torda-Ny, Indal vidékén) 1358: p. *Buchtelku*; 1358: p. *Buch*; 1393: p. *Bwch*; 1440: *Bulchthelke*; 1492: p. *Bwch*. Indali, Indali Csegezi, Kocsárdi Szemes, Koppáni, Indali Bonta, Egresi-birtok (Cs 5: 696). – Su 2: 304.

Bulcs 3. * **Za** (Világos mellett) 1386: *Bulch*, 1423: *Bulsh*, 1551: *Buycz* (Márki II/11. 112, 197). – Su 2: 305.

Bulcsfalva Za (Körösbánya-É) 1441: *Bolchfalwa*, 1445: *Bwlchfalwa*, 1464: *Bulyzesthefalwa*. Világos várhoz tartozott; 1525: *Bwlchesth* (Cs 1: 728). 1733: *Bulsesd*, 1750: *Bulzest*, 1760–2: *Bulzesth*. 1808: Bulcsesd, Bulsesti ~ Bulzesti Za (29). 1888: Bulzesd **Hu** Körösbányai js (Je 262). 1913: Bulzesd **Hu** vm (Az). – 1909/19: Bulzeştii (de jos și de sus), *B*, L 2494 r (32). Bulzeşti = Su 1: 113. 1441–1854. – 1974: Bulzeştii de Jos, ≈ de Sus [33 B]

Bulvencz * **Te** (Facsád táján, Bázosd mellett) 1370: p. *Buluench*. A Remetei Himfiek birtokai közt csupán ez egyszer említik, amidőn ugyanis I. Lajos királytól hetivásár tartására nyer jogot (Cs 2: 30). – Su 2: 305. {*Bulvani* határrész őrzi emlékét}

Bulza KrSzö (1913) < Baltaháza.

Bún Hu Bunn (1861) : Boj.

Bún 1. Kü 1. (Segesvár-ÉK, a Nagy-Küküllő j. p. közelében) 1301: t. *Bwn* (Cs). =; 1315: p. ac v. *Bun* cca fl-m Kukulleu Maiorem; 1343: p. *Buun*. Kán nb. László vajda 1301-ben Búnt és a határai közé foglalt Újlak felét mint öröklött birtokát cserébe adta Dees-fi Miklós ispánnak és Paznannak, s határát leírták. 1301/560/XVIII. (zárójelben a XVIII. sz-i másolat helyesebb alakjai): Prima meta fl. *Kükelleu*, qui div. t-m *Bwn* a t. *Nonec* (*Noine*) [: Henel?], a pt. vero t-e *Sugus* dist. ... m-m *Seguswar* ... qd. *Byrch* veniens in superiori parte cd. fontis, qui dicitur *Hidegkw*, qui div. t-m *Hetwr* ... in eadem *Byrch* ... ad m-m, que est in *Byrch* super *Meeznestpataka*, qui div. ... t-m *Bwn* ab t. *Nádas*; ... altera Symonis waiwode div. m. ipsius *Bwn*, que est super *Weichkeferö* (*Veczkefö*); a pt. vero *Thylegh* (*Thilegd*) m-m *Bwn* dist. fl. *Vjlak* (*Vylak*), prout ipse fl. div. a *Thylegh* med-em ... *Vjlak* ad t-m *Bwn*, a pt. autem *Sard* div. m. ipsius t-e *Bwn* ... super 1 *Byrch* ... ad ipsum fl-m *Kükellew* ... in latere ipsius *Byrch* desc. ... A maival egyező határvonalon a *Meeznest* névelem, mely lehet *Meezpest* elírása, a *Meysnerloch* első elemében lelhető fel, Véckefő a mai Zsákkal azonos, az *Újlak* p. pedig ma is határt alkot Bún és a Székelyföldhöz (az egykori Telegdhez) tartozó Újlak között (ld. 1875. és 1880. tk). 1315-ben Dees fia Miklós, örököse nem lévén, Búnt az erdélyi káptalanra hagyta, azzal, hogy 6 évig ő élvezi a falu jövedelmét, azon túl a káptalan, kivéve a malmot, a szőlőt és a falu dézmáját, amelyet élete végéig ő élvez. Mivel ezen adománnyal Dees az egyház kegyura lett, életében ő legyen a falu tisztségviselő bírása (officialis iudex), s a káptalan csak halála után nevez ki helyére újat. 1343-ban viszont Kemen fia Desew fia Jakab az erdélyi nemesek gyűlésén megállapította, hogy Bún elődeié volt, de László vajda elfoglalta tőlük (Gy 3: 549). 1315: p. ac v. *Bun* circa fl-m Kukulleu maiorem (Cs). =: néhai Dees fia Miklós comes örökös híján az erdélyi **káptalanra** hagyja a Nagy Kukulleu f. közeli birtokát és faluját, mely csere címén jutott hozzá (An 4: 64). 1343: p. *Buun* (Cs 5: 871. Olykor Fe vm). 1446.XI.13.: Nádasdi Salamon fia Mihály *Bon* nevű (Kü) örökös birtokát a fehérvári egyháznak adományozza (KmJkv 597); 1451.V.12.: Egeresi Imre kanonok és dékán a káptalan nevében tiltakozik amiatt, hogy Hunyadi János kormányzó elfoglalta *Bwn* **káptalani** birtokot (957); 1467.XII.9.: Mátyás király parancsára udvari vitézét: Ernusth Jánost s fiait: Zsigmondot és Jánost királyi adomány címén beiktatták *Bwn* részirtokba (1769). **1587**: *Bun*. – C. Pr: fl. 6. A: fl 3 (Dé 34). 1750: *Nagy Boj*, 1805: *Bun uterque* {azaz Kisbún is}. 1808: *Bun* (Felső-, Nagy-), Gross-Freudendorf, Boja-máre (29). 1861: Felső-Bún Kü (8). 1861: *Nagy-Bún Kü* (8). 1888: *Bun* (Boiu-Czapa) **KK** Erzsébetvárosi js (Je

262). 1913: Bún KK vm (Az). – 1909/19: Boiul-mare, *Bún*, & Boiul-mic (Țopa), L 1946: r 1333; m (25). Boiu = Su 1: 91. 1301–1854. [36 B]

Bún 2. Kü 2. (Segesvár-ÉK 8 km, a Brassó felé vivő úttól balra) A XVI. század végén Bethlen Farkas küküllői főispán és az udvari hadak kapitánya telepítette a középkori Bún mellé. 1635 Nagysolymos (Uh): Cimbalmos János fia Mihály Bethlen Ferenc Bunij jb-a (SzO). Bethlen-kastély *1642.IX.1.: **Bethlen Miklós** államférfi, emlékiró (–1717.X.27., Bécs). 1672: *Kis Bún* (SzO IV. 311). 1760–2: *K. Bun*. 1808: Bun (Alsó-, Kis-) ~ Czapafalva, Klein-Freudendorf, Boja-mika (29). 1861: Alsó-Bun, Boj Kü (7). 1861: Kis-Bún Kü (8). Hnt. 13: Alsóbún » Bún. {1808/1987} – Țopa = Su 2: 213. 1301–1496 {!}, 1672–1854. [36 B]

Bunilest * Kr (Facsád táján) 1597: *Bunilest*; 1612: *Bunelest* ~ *Bunilesth* (Pesty: Krassó II/1. 96). – Su 2: 305.

Buninzsina AF (Abrudfalva-DDNy) 1850: *Bunyinyzsina*, *Buninyeres*; 1909: Buninzsina. – Abrud-Sat-Buninginea > Buninginea = Su 1: 113. 1850, 1854.

Bunulest Br 1808: *pagus* Bunulest. Hnt. 13: nim (29). XXXVII cc 68-69 {Persány vidéke; B nincs}.

Buntyesd Bi : Bontesd.

Búny 1. KSz/Köv (Ilonda-ÉNy) 1405, 1475: *Boon* (Cs 1: 553). 1405: *Boon*, 1566: *Nagy-Bwn*, 1650: *Nagy-Bun* (Kádár II. 292). 1733: *Bony*, 1750: *Boji*, 1760–2: *Nagy Buny* seu *Boj*. 1808: Bunn (Nagy-) ~ Bun ~ Buny, Priszlopul-máre **Köv** (29). 1888: Nagy-Buny (Boiu mare) **SzD** Nagyilondai js (Je 520). 1913: **Nagybúny SzD** vm (Az). – 1909/19: Boiu-mare, *Nagybuny*, L 887: r 872; zs (25) Boiul Mare = Su 1: 91. 1405–1854. > Boiu Mare [12 B]

Búny-2 : Kis-Búny : Jóháza.

Bunya Ar (Lugos-ÉK) 1440: *Bahnia* Solymos vár 95. tartozéka (Cs 1: 761. 762: a mai Bunya). 1440: *Buhnia*, *Bahnia*, 1597: *Bunie*, 1617: *Bunye*, 1717: *Banna* (Pesty: Krassó, II/1. 94). 1808: Bunya (29). 1888: Román-Bunya **KrSzö** Marosi js (Je 607). 1913: Bunya KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bunea-română, *Románbunya*, L 724: r 718 (32). Bunea Mare = Su 1: 113. 1440–1909. – 1974: c. Făget {Facsád kzs faluja} [32 D]

Bunyaszekszárd * KrSzö (Facsád-tól 13 km) 1866–1981: 115 évet élt település; 54 Tolna megyei család települt ide, a Maros és a Béga közti dombos vidékre. 1871: {B-Sz} (Pesty: Krassó II/1. 96). 1888: Bunya-Szegszárd **KrSzö** Marosi js (Je 262). 1913. Bunyaszekszárd KrSzö vm (Az). 1956-ban kezdődött a lakosok tömeges elvándorlása. A 60 házas falu 1981-ben teljesen kiürült (RMSzö, 1995.VIII.22.). – Bunea Ungurească > Bunea Mică = Su 1: 113. 1871, 1913. {1981 Ř}.

Bunyila Hu (Gyalár-Ny) 1416: p. *Bwnyilla* (HuÉvk 4: 81); 1438: p. *Bwnyla* in d-u de Ha.; 1521: p. ≈. Damsosi ~ Morsinai, D. Árka; Bélai, Folti-birtok (Cs 5: 81). 1467.VII.1.: *Bwnyla*-n Damsosi részirtok (KmJkv 1759). 1733: *Bunyila*, 1750: *Bunila*, 1760–2: *Bunilla*. 1808: Bunyilla, Bunila (29). 1861: Bunyila Hu (21). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 262). 1913: Bunyila Hu vm (Az). – 1909/19: Bunila, B, L 419: r 400; n, m (33). = Su 1: 113. 1416–1854. [33 D]

Burbu * Za (?) 1202–1203 k.: villa *Burbu* (Tr). – Su 2: 305.

Burda Bi (1888) : Borda.

Burdest Bi (Belényes táján, Határ mellett délre) 1588: *Burdesth*, 1600: *Burdest* (Jakó 222). 1692: *Burgyesti* (Mezősi 116). – Su 2: 305. {*Burgești* tanya}

Burdincz * Te (Csánki) : Berdencz.

Burgesfalva * Hu (Illye-ÉNy) 1468: p. *Bwrgefalw*. Illye város birtoka (Cs 5: 81). – Su 2: 306.

Burjánfalva Hu (Déva-É, a Marosba ömlő Kaján-patak j. p.) 1440: p. **regalis** *Buryan*; 1492: p. *Bwryanfalwa*. Solymos vs, ♂Déva vár tartozéka (Cs 5: 81). 1473.VIII.30.: *Bornyofalwa* (Hu)

Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1733: *Burjánfalva*, 1750: *Buriene*. 1808: Burjánfalva, Burjénye (29). 1861: ≈, Buriénye Hu (21). 1888: ≈ (Burjénye) Hu Dévai js (Je 262). 1913: Burjánfalva Hu vm (Az). – 1909/19: Buruiene, *Bf*, L 401: r 387 (33). > Buruene > Păuliș = Su 2: 32. 1440–1854. – 1974: c. Șoimuș {Marossolymos kzs faluja} [33 D]

Burje * Kr (Dersida mellett) 1570: *Bwrye* (Kiss 424). – Su 2: 306.

Burzuk Hu (1913) : Bozslík.

Buság Sza (Nagybánya-Ny, a Lápos j. p.) A Móricok és örököseik megyesi uradalmának vsz csak a XV. szd végén kialakult faluja. 1493: *Bwsak*, *Bwsagh*. Jbn 1493 m: Nagwmeer, Remethe; r: Korna; 1512 m: Weres (Maksai 120). 1648: *Busak* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Busák ~ Buzsák (29). 1888: Buság **Sza** Nagybányai js (Je 262). 1913: Buság Sza vm (Az). – 1909/19: Bușac, *B*, L 453: r 419; m, zs (33). Bușag = Su 1: 115. 1493–1851. – 1974: c. Tăuții-Măgheruș {Miszmogyorós kzs faluja} [12 B]

Bussa Hu (elírás miatt azonosíthatatlan település) 1502.XII.13.: *Bussa* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (KmJkv 3264).

Bussicza * Kr (Oravicabánya táján, Alsóvarány mellett) 1464: *Bussicza* (Pesty: Krassó II/1. 97). =: *Bussicze* (Cs 2: 99). – Su 2: 305.

Bustatelek * KSz (Zilah táján, Kettősmező mellett) 1399: p. *Bustathelek* (DocVal 512). – Su 2: 305.

Buszkafalva * Te (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1459: *Buzkafalwa*-t, Cseri vár tartozékát, Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 305.

Butyásza (1808) : Bucsonfalva.

Butyinfalva * Te (Lugos táján) 1479: *Bwthyn*, 1480: *Bwchinfalwa*. Széla mellett a Lugosi kerületben tűnik föl (Cs 2: 31). – Su 2: 305. *Bwchinfalwa* v. *Bwthyn* {Ez kimaradt!}

Búvópatak az Aranyos j. o. mellékveze; Alsószolcsva alatt torkollik.. **Búvópatak** {< a pataknevből} (Torockó-DNy) 1888: Búvópatak, telep (t) Alsószolcsva **TA** Torockói js (Je 263). Ide vitték, lóháton, a ványolni való posztót. – Valea lui Papane ~ Huțan (Szentimrei Judittól). > 1909: Subpiatră = Su 2: 140. > 1974: Sub Piatră c. Sălcuia {Alsószolcsva kzs faluja} [22 D]

Buza 1. * Bi (Szalonta-DK) **1220**: v. *Buza*, 1332: *Buzas*, **sacerdos** de v. *Gursas*, ... (Tr). 1493: *Buzas*, 1552: *Buzasdh* (Jakó 222). 1692: *Buzast* (Mezősi, 117). 1808: pr. Buzasd (30). 1851: Buzásd, puszta, Bi vm-ben, Bélfenyér és Olcsva közt. ... Bírja a váradai deák püspök (Fé 1: 188). 1888: ≈ psz (t) Bélfenyér Bi Tenkei js (Je 263). Hnt.13: Buzásd » Bélfenyér Bi vm (Az). – Su 2: 305. 1220–1692.

Buza 2. Do (Szék-KDK) **1220**: Pouca de v. *Buza* (Gy). =: ≈ (Er I. 112). 1318: v. *Buza*; 1329; t. *Buza*; 1332–4: Cozma(s) **sacerdos** de v. *Buza*. 1220-ban az idevaló Pouca beperelte Munkach-ot és az összes falubelit emberölésre való szövetkezés miatt. [1316 e.] a hűtlen Moys fia Moysé volt, s 1318-ban Károly király Miklód fia Omori Gál királyi jegyzőnek adta a falut Sz. Györgyről nevezett kötemplommal és vásárjával. mivelhogy Moys 600 M kárt okozott Gál és t: György ménésének elhajtásával, s Myke fia Gergely nevű rokonának. 1329-ben csere révén Hontpázmány nb. Pogány István birtoka lett, s ekkor leírták Gyeke, Lak, Noszoly felé eső határát. Papja 1332 I: 60 d, 1332 II: 4 gs 22 új báni d, 13 liliomos és 9 kis d, 1334 I: 1 pensa d, 1334 II: 5 gs 85 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 63). 1460, 1488: **opp**. *Bwza* (SzO V. 225, 267). 1508.V.15.: *Bwza*-i Bartos Györgyné: Jusztina Széplakon (Ko vm) Újbudai részt vesz zálogba (3466). 1523.V.1.: Buza mv és tartozékai (3925). 1561.IV.23.: Datum ex *Bwza* ... Ambrosius Mosdossy a[rendator] d[ecimarum] a tötöri dézmaról (Dé 11). 1573. 23 Aprilis ... Datum in *Bwza* ... Ladislaus de Sombor A[rendator] D[ecimarum] T[ransilvanensium] a Gyerőfiek kalotaszegi dézmáiról (Dé 11). **1587**: *Buza cum pertinentiis Lak, Nozally, Gyeke*. – E: fl. 100, A: fl. 50 (Dé 47. Feketelak 11, Noszoly 22, Gyeke 8 Ft-ot fizetett). 1808: *Búza* h., *Besotten* g. 1861: ≈ Do (15). 1888: Buza **SzD** Kékesi js (Je 263).

1913: Buza SzD vm (Az). – 1909/19: Buza, *B*, L 1804: r 983; m, zs (33). = Su 1: 115. 1220–1854. [23 B]

Buzád Te (Lippa-DNy) 1415: Benedictus de *Buzad* úgy látszik, temesmegyei nemes (Cs 2: 31). 1808: Buzad (30). 1888: Buzád Te Rékási js (Je 263). 1913: Buzád Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Buzad, *B*, L 843: r 801; m, n (33). = Su 1: 116. 1415, 1828, 1851 {?}. + 2: 305. Buzad 1415. {!} – 1974: c. Bogda {Rigósfürdő kzs faluja} [32 C]

Buzaháza Msz (Marosvásárhely-ÉK, a Nyárad b. p.) 1567: *Buzahaza* (SzO II. 217). 1614: Buzaháza 21 családfő (Msz 47). Lt 1614–1869. 1635: Daniel **deák** (régii drabant) pap fia, lóval mustrált (SzO). 1805: *Buzaháza*. 1808: Búzaháza (30). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 263). 1913: Buzaháza **MT** vm (Az). – 1929: Buza L 103, **r. k. templom** (AnR). > Buzahaza > 1964: Grîușorul = Su 1: 271. 1567–1964. > 1974: Grîușoru c. Vărgata {Csikfalva kzs faluja} > 1981: Grîușorul [24 C]

Búzamező BSz (Ilonda-DNy, a Szamos bp-i út mellett) 1554: *Buzamezeo* (Kádár II. 317). 1733: *Buzamező*, 1750: *Buzás*, 1760–2: *Buzamező*. 1808: Búzamező, Buzás (30). *1855: *Daday Jenő* zoológus, hidrobiológus, műegyetemi tanár (–1920, Bp). 1861: B-M BSz (17). 1888: Buzamező (Buzasiu) **SzD** Nagyilondai js (Je 263). 1913: Buzamező SzD vm (Az). – 1909/19: Buza, *Bm*, L 320: r 301; zs (33). > Buzaș = Su 1: 116. 1554–1854. – 1974: c. Rus {Oroszmező kzs faluja} [12 D]

Buzásd Bi (1888) < Buza.

Buzapuszta SzD (Búza-ÉK) 1913: *Buzai puszta* Buza tartozéka (H). – Buza-Cătun = Su 1: 115. 1913, 1954. – 1974: Buza Cătun c. Chiochis {Kékes kzs faluja} [23 B]

Buzd 1. Fe (Gyulafehérvár-DK) **1291**: *Buzd*. Warda-i Péter fia Tamás = n. osztatlan földje (Er I. 497). 1290-95: p. *Buzd*. 1332–5: Henricus **sacerdos** de *Buzd*. Váradjai Tamás (1290–95 közt) öröklött birtoka felét 12 M-ért eladta Alvinci Henning fia Herbordnak. Buzd másik része – "Székes" – káptalani birtok. A springi szász dékánátushoz tartozó papja 1332 I: 34, 1333 I: 40, 1334 I: 60, 1334 II: 22, 1335 I: 32 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 136). 1707: *Buzd* (We II. 224). 1733: *Bosul*, 1750: *Boz*. 1808: *Buzd* h., *Buss* g., *Buzdu* val. 1861: ≈, Buß AF (5). 1888: ≈ **AF** Kisenyedi js (Je 263). 1913: Buzd AF vm (Az). – 1909/19: Boz, *Buzd*, *Bussd*, L 1013: r 646; n (27). = Su 1: 99. 1290–1854. – 1974: c. Doștat {Hosszútelek kzs faluja} [35 C]

Buzd 2. Me (Medgyes-DK hrs) 1356: *Buzd*, 1418: *Bussd* (Ub II. 122, IV. 62). **1587**: *Bwzd* olim **praepositurae**. – {E -} A: fl. 78 (Dé 25). 1733: *Buz*. 1808: Buzd (Szász-), Buss, Buzdu (30). 1861: Sz-B, Buß **Me** (35). 1888: Buzd (Buszd) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 263). 1913: **Szászbuzd** NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Buz, *B*, *Bussd*, L 844: r 419; n (33). > Buzd = Su 1: 116. 1356–1913. – 1974: c. Brateiu {Baráthely kzs faluja} [35 B]

Buzdulár Hu 1888: Buzdulár Hunyadi js (Je 263). {?}

Buzgó * Bi (Sólyomkő vártól É-ra) 1327: super patronatus **eccl-e heremitarum** de *Buzgow*. Turul nb. Széplaki Lőrinc fiai: Serephin mester, Rubert és Gergely 1327-i osztozásukkor a buzgói remete (pálos) kolostor kegyuraságát közösnek hagyják. A széplaki uradalom területén feküdt (Gy 1: 606). – Su 2: 305.

Buziás < óm. *buzjás*: 'bodzával benőtt hely' (FrL)

Buziás Szö (Temesvár-DK) 1320: *Magyarbuzyas* in comitatu Syrmienisi [: Severiniensi], *Tot-Buzyas*, *Kis-Buzyas* {B}; 1369: *Buzus* (Cs); 1479: *Bozyasthelek*, *Bodzaszthelek*, *Bozyas* {B}; 1482: *Bozas* (Cs 2: 30. *Bozza a*). 1723–1725: *Busiesch*, 1761; *Busiasch* (Borovszky: Temes 30). 1808: Buziás **Te** (30). 1851: ≈, csinos mezőváros, ... Néppessége 1684 lélek, kik közt 385 magyar, 245 tót, 320 német **r. kath.**, 16 evang., 745 n. e. **óhitű**. R. kath. és óhitű paroch. templom. ... A fürdőhely évenként számos vendégektől látogattatik. A víz alkatrészei: szénsavas vasacs, mézszeg, kesereg, szikeg, zöldlet, hamany, szikany, kovasav, vondék és kőolaj ... Bírja a kir. alapítvány, s a n. kövéresi uradalomhoz tartozik (Fé 1: 188). 1888: ≈ Te Buziási js szh, ház 460, L 2473 (Je 263).

1907: **Buziásfürdő** Te vm (FrL). 1913: ≈ Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Buziaş, B, L 2852: r 889; n, m, zs, szerb (33). = Su 1: 116. 1320 {Csánkinak tulajdonítva}, 1369–1913. [32 C]

Buzita Bi 1808: *pr.* Buzita (30). Hnt. 13: azh. – {?}

Buzsák Bi 1808: Buzsák (Nagy-) (30). Hnt. 13: Nagybuzsák » Zsigmondháza Ar vm.

Büdöspatak KSz (Ilonda-ÉNy, a Szamos-kanyar fölötti j. p.) 1567: *Beudeospatak* (Kádár II. 322). 1808: Büdöspataka **Köv** (30). 1888: Rév-Körtvélyes és Büdöspataka **SzD** Nagyilondai js (Je 603). Hnt. 13: » Révkörtvélyes Szi vm (Az). – Buzuşa = Su 1: 82. 1567, 1850, 1854. [12 D]

Büdössár Sza (Avasújváros-K) 1909/19: *Büdössár*. 1913: *Büdössárfürdő* Vámfalu tarozéka (H). – 1909/19: Puturoasa, Bs, v. Vama (141). > Băi de Nămol = Su 1: 61. 1909, 1913. {1981 Ø}

Büdöstó ~ Büdös-patak To () 1808: *riv.* Büdöstó ~ Büdöspatak (30). – Tritu

Bükk 1. Cs 1808: *mons* Bük (Csiki-) ~ Csikibük (30).

Bükk 2. Cs 1808: *mons* Bük (Fejér-) ~ Fejérbük (30).

Bükk 3. Cs 1808: *vicus* Bük (Kisfalussa-) ~ Kisfalussabük (30).

Bükk 4. Hsz 1808: *mons* Bük (Gyalu-) ~ Gyalubük (30).

Bükk 5. Sza 1808: *mons* Bük Sza (30).

Bükkfalva Te (Temesvár-K) 1808: Bukovecz, (i) Bukovec (28). 1851: *Bukovecz*, magyarul *Bükkfalva*, 1410 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa kiterjed 7000 holdra ... Bírja a királyi kincstár (Fé 1: 186). 1888: ≈ Te Rékási js (Je 261). 1913: Bükkfalva Te vm (Az). – Bucovář, *Bukovecz*, L 1634: r 1366; m, n (31). = Su 1: 109. 1828, 1851, 1913. – 1974: c. Remetea Mare {Temesremete kzs faluja} [31 D]

Bükkhavaspaták Cs (Balánbánya-KDK) 1808: *rivulus* Bükhavas ~ Bükhavaspaták (30). 1888: Bük-Havaspataka, telep (t) Gyimesközéplok Cs Felcsiki js (Je 264). 1956: Bükhavas-Pataka. 1970: Bükhavaspataka. – Poiana > Poiana Fagului = Su 2: 51. 1956. – 1974: c. Lunca de Jos {Gyimesközéplok kzs faluja} [25 D]

Bükkhegy Te (Lippa-DNy) 1455–92: *Zenthi*, 1471: *Bykes* (Márki, II/1. 194). 1808: Buchberg, Szintár (28). 1888: ≈ (Szintár) Te Lippai js (Je 259). 1913: Bükkhegy Te vm (Az). – 1909/19: Bucberg, Bb, L 326: r 160; n (30). Sintar = Su 2: 122. 1455–1913. – 1974: c. Bogda {Rigósfürdő kzs faluja} [32 C]

Bükkloka Cs 1913: *Bükklok* Csikszépvíz tartozéka (H). {...} Bükkloka. – Făgețel = Su 1: 226. 1913. – 1974: c. Frumoasa {Csikszépvíz kzs faluja} F [25 D]

Bükkös 1. Be (Naszód-ÉNy) 1523, 1533: *Byrkes*, 1547: *Bykesch*, 1548: *Bykes*, 1576: *Bikiss*, 1691: *Bichigiani* (Su). 1733: *Bikisz*, 1750: *Bikis*, 1760–2: *Bikiss*. 1808: Bikis (20). 1861: Bükkös, Bikis Na (26). 1888: Bikis (Bichigiu) **BN** Naszódi js (Je 243). 1913: Bükkös BN vm (Az). – 1909/19: Bichigiu, *Bükkös*, L 973: r 942 (20). = Su 1: 78. 1523–1854. – 1974: c. Coşbuc {Hordó kzs faluja} [13 B]

Bükkös 2. Fe (Marosújvár-K) **1296**: sessio *Bekes* Anya föld határosa (Gy); =: ≈ (Er I. 557); 1303: t. *Bykus*. Heym fia Gambuci János bükkösi földjét cserébe adja Ákos nb. Torockai Ehelleus alvajdának. 1323: p. *Bykus*. Szécsényi Tamás vajda beiktatni rendelte Bükkösbe Miriszlói Fudur (ds) Jánost, Somog (ds) Miklóst, Mikó fia Bertalant, s Miklós-fi Jánost és Pétert (Gy 2: 136). 1303: *Bykus* vásárolt részét Gammbuci János comes – Hödvására és Ilértelke szintén vásárolt részével együtt – Torockói Ehelleus fia Ehelleus erdélyi alvajdának adja a To vm-i Gerebenes föld feléért (An 1: 400). 1446.X.31.: *Bikes*-i Bonca Pál – fiai: Mátés és György, néhai *Bikes*-i Benedek fia Pál, *Bikes*-i István fia Péter nevében is – tiltja Bogáti Pétert *Bikes* melletti földjeik elfoglalásától (KmJkv 595); 1483.VI.14.: Gerendiek tiltják Musnai Jakabot *Byrkes*-i részeikbe való beiktatásától (2454). **1587**: *Bikes*. – E: fl. 33. A: fl. 11 (Dé 22). *1607.XII.14.: **Kemény János** emlékiratíró,

Erdély fejedelme 1660.XII.24./1661.I.1-től (–1662.I.23., Nagyszöllös). 1733: *Bükös*, 1750: *Bikis*, 1760–2: **Magyar-Bükkös**. 1808: *Bükkös (Magyar-)* h. 1861: M-B AF (6). 1888: ≈ (Bikis) **AF** Marosújvári js (Je 485). 1913: **Magyarbükkös** AF vm (Az). – 1909/19: Bichiș, *Mb*, L 808: r 50; m (20). = Su 1: 78. 1296-1854. [23 D]

Bükkös 3. Kü (Küküllővár-D) 1448: p. *Bykes*; 1493: p. ≈. ꞛKüküllővár tartozéka (Cs 5: 870). 1480.VIII.10.: *Bykes* (Kü) Guthi Ország Sebestyén ősi egészbirtoka, ld Mikeszásza (KmJkv 2305). 1733: *Fassed*, 1750: *Fedzet* {Olv: Fedzset}, 1760–2: **Oláh Bükkös**. 1808: *Bükös (Oláh-)* (30). 1861: Oláh-Bükkös, Fatsét Kü (8). 1888: ≈ (Fagetu) **KK** Hosszúaszói js (Je 551). 1913: **Oláhbükkös** KK vm (Az). – 1909/19: Fäget, *Ob, Birkenwald*, L 525: r 515 (71). = Su 1: 225. 1296–1854. {! 1296–1493 > Cs! Cf. supra!} – 1974: c. Valea Lungă {Hosszúaszó kzs faluja} [35 B]

Bükkös 4. Te (Temesvár-ÉK) 1913: *Bükkös* Sztancsafalva tartozéka (H). – Bichigiul Nou = Su 1: 78. 1913. » Stanciova [32 C]

Bükszád Fe/FF (Tusnádfürdő-D) 1648: *Bikszad* (Makkai, 408) I. Rákóczi György birtoka. 1839: *Bükszád, Bikszád* (Lenk). 1861: *Bikszád* FF (3). 1888: *Bükszád (Bikszád)* **Hsz** Sepsí js (Je 264). 1913: **Sepsibükszád** Hsz vm (Az). – 1909/19: *Bicsad, Sb*, L 1728: r 674; m (21). = Su 1: 78. 1648–1913. > Bixad [37 B]

Bülgezd Kr (Somlyó-Ny) **1259**: t. *Bylgoz ~ Bylgaz* (Gy); 1259: ≈ Somlyó hrs (Er I. 230). 1323: Benedictus f. Michaelis nob. de *Wyllgezd* [: *Byllgezd*]; 1341: p. *Bylgez*. Bülgezdi nemes 1323-ban Váradon eskütárs. 1259, 1341: Somlyó határosa (Gy 3: 511). 1347: *Bylgezd* (Tr). 1478: *Bilgezd*, 1519: *Belgezd* (Petri III. 181). 1442.V.7.: *Bylgezd-i* Gergely **deák ü**: Doba (KmJkv 457); 1450.III.15.: *Uő és Bylgezd-i Márton ü*: Somlyó (813); 1450.VIII.17.: *Uő és B-i András ü*: Ráton (880); 1453.XI.11.: *Uő és B-i Nagy Antal ü*: Újlak (1116); 1455.VII.24.: *Bylgezd-i Gergely deák ü*: Bélték (1376); 1459.X.8.: *B-i Gergely és Nagy Antal ü*: Ipp (1380); 1459.X.15.k.: *Uők ü*: Szilvás (1385); 1461.VI.12.: Keresztúri Sikola Albert özvegye: Fűrmenyesí Nagy Ágnesnek *Bylgezd*-beli apai részéből kifizették a hitbért és jegyajándékot (1565); 1472.VIII.24.: *Bylgezd-i Máttyás pap ü*: Horvát (2059); *Bylgezd-i Mihály üv* (2261). Ld még KmJkv I. 877, II.868. 1478: *Bylgez*, 1485: *Bylgezd* (Cs 1: 581). 1750: *Bilgezd*. 1808: *Bülgezd, Bülgesd* vel *Bilgesd* h., *Bulgerm* g. 1913: **Bürgezd Szi** vm Szilágysomlyói js (Az). 1941 L 720. 1992 L 497; 80%-a **ref.** # Major M.: *Bürgezd*. Szilágysági magyarok 1999. 353. Kép: Baptista imaház, **Református** parókia. – 1909/19: *Belgez, Bürgezd*, L 480: r 7; m (17). *Bilghez* = Su 1: 79. 1259–1854. – 1974: c. Nușfalău {Szilágynagyfalu kzs faluja} [11 D]

Bürkös Fe (Szentágota-Ny, a Fogaras–Medgyes és Szentágota–Szeben útvonalak metszéspontján) 1357: *Byrges* (Ub II. 136). 1540.II.3.: *Byrkes*-en Kenyér Kelemen jb (Km%). 1586: *Bwrkeos* (Ve: Doc. III. 71). 1733: *Bürkös*, 1750: *Bergis*. 1803: 60 birtokos; 2/3 lakosság jobbágy és zsellér (VL). 1805: *Börgös*. 1808: *Bürkös, Buergeß, Burgis* (30). 1808: FF *Bürkösí* js szh. 1861: *Bürkös, Bürgesch, Bürgis* FF (3). 1888: ≈ (Burkesch, Burghisiu) **NK** Szentágotai js (Je 264). 1909: 147 birtokos. 1913: *Bürkös* NK vm (Az). # Vetési L.: *Mobilitás a bürkösiek párválasztásában*. Változó valóság 1978. 73-92. – 1909/19: *Bârghiș, B, Bürgesch*, L 1095: r 799; m, n (15). *Bîrghiș* = Su 1: 82. 1357–1854. [36 A, C]

Büsztzer * Hu (Szászváros-DNy, Büsztzer psz Lozsád és Magura közt) 1475: *Busther*; 1493: *Bwster*; 1507: *Bwsthar*. Lozsádi ~ Büsztzeri Göse és Herczeg-birtok (Cs 5: 82). – Su 2: 305.

Büzöstelke * Ko (Bonchida-DK) 1326: p. *Buzustelkee ~ Buzustelke*. Agmánd nb. Purkulyn fia Domokos és Lőrinc fia Péter birtoka, Zsuk határosa (1326). Bonchida mai határának DK-i sarkában feküdt (Gy 3: 345).

C.

Cáca Hu 1909, 1919: *Czácza* Lindzsina tartozéka. – Țața = Su 2: 201.

Calida Aqua (1235: Aqua Calida, 1372: Calida Aqua) F/FF : Hévíz (1377) : Olthévíz.

Caminus Fe: Sorostély.

Canar (?) Do 1219: *Canar*-i curialis comes: Turdemetz (elírás miatt azonosíthatatlan. Er 103).

Capella Kü ld. Kápolna (Gy 3: 550).

Carbunár Te 1888: Carbunár psz (t) Parác Te Kpi js (Je 264).

Castra Nova 1839 Do : Szamosújvár.

Castrum Novum : Újvár; Castrum S. Marie : Földvár (Br); Castrum Sex : Segesvár.

Cebe Za (Körösbánya-DK hrs) 1427: *Chyba*, 1439: *Chebe*, 1441, 1445: *Chebefalwa*, 1525: *Czebe*, *Also-Czebe* (Cs 1: 729). 1733: *Cseber*, 1750: *Zoebe*, 1760–2: *Tzebe*. 1784-re: „edgy szabadelés (Privilegium) alatt vagynak a Körös-Bányaiakkal, és fel sem támadtak volt a magyarok ellen“ (Benkő J.). 1808: *Czebe* ~ *Csebe* (35). 1888: *Czebe* **Hu** Körösbányai js (Je 283). 1913: *Cebe* **Hu** vm (Az). – 1909/19: *Țebea*, *Czebe*, L 1195: r 1167; m (186). 1935.XII.6.: Acordul între Frontul Plugarilor, MADOSZ, Blocul Democratic și Partidul Socialist. Semnarea documentului lingă mormîntul lui Avram Iancu și gorunul lui Horea (IsR). = Su 2: 212. 1427–1854. [33 B]

Cécke Bi (Élesd-DNy, a Sebes-Körös b. p.) 1256: t. *Czetka*; 1332–5: Albertus *sacerdos* de v. *Chezke*, Paulus *sacerdos* de v. *Gezke*. A telegdi uradalom határjárásában tűnik fel mint Hontpázmány nb. Miklós fia Lampert birtoka. Papja 1332: 5, 1335: 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 606). 1341: *Czechke* (Cs 1: 606). 1483: *Czecz* (Jakó 223). 1808: *Czéczke* h., *Czekea* val. 1888: ~ *Bi* Élesdi js (Je 283). 1913: *Cécke Bi* vm (Az). – 1909/19: *Țețchea*, *Czéczke*, L 556: r 315; m, zs (187). = Su 2: 212. 1256–1851. [11 C]

Cég 1. Ko 1. (Teke-DNy) 1327: p-es ... *Cheeg*; 1329: t. *Ceeg*, *Minor Ceeg*, *Maiori Ceeg*. A hűtlen Moys fia Ehelleus birtoka volt, akitől Károly király elkobozta és Tomaj nb. Losonci Dénes fia Tamásnak adta. 1329-ben Kis- és Nagycég Szilvás határosa; a Ludastól K-re lévő terület, amelyen ma Kiscég fekszik, Nagyakasztóföldhöz tartozott. A Ludas-parti határmegállapítás szerint ettől K-re, a mai Nagycég helyén feküdt Tamás mester faluja: Kiscég; tőle D-re, a Ludas jobb partján testvére: István mester birtokolta Nagycéget (Gy 3: 345). 1349: p. *Cheegh*; 1359: p. *Nogcegh*; 1402: p/v. *Olahceeg*; 1506: p. *Alsoczeeg*; 1523: p. *Naghczeg*. Losonci, Bánffy, Makrai, Kendi-birtok. 1506: J. Pulpa Kendi Antal kenéze (Cs 5: 343). 1519.IV.28.: *Czeeg*-i részbirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (KmJkv 3723). 1733: *Nagy Czék*, 1750: *Czagu*. 1808: *Czég* (*Nagy*-) h., *Gross-Zegendorf g.*, *Czágu* val. 1861: *Nagy-Czég Ko* (13). 1888: ~ (Cagu mare) *Ko* Mezöörményesi js (Je 521). 1913: **Nagycég** *Ko* vm (Az). – 1909/19: *Țagul-mare*, *Nc*, L 643: r 516; m, zs (186). *Țagu* = Su 2: 211. 1327–1854. – 1974: c. Budești {Budatelke kzs faluja} [23 B]

Cég 2. Ko 2. (Teke-DNy) 1329: *Minor Ceeg*; 1487: p. *Kysczeg*; 1512: ~; 1522: p. *Kysczeeg*. Somkeréki Erdélyi, Toroszkai, N. Ungor, D. Árka, Szobi, Bánffy, Barlabási, Parlagi, Pak(o)si, Enyingi Török-birtok (Cs 5: 343. 1502: To vm). 1473.VIII.30.: *Kyszeg* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108). Ld még KmJkv II. 946. 1733: *Kis-Czék*, 1750: *Czeksor*. 1808: *Czég* (*Kis*-) h., *Klein-Zegendorf g.*, *Czegsoru* val. 1861: *Kis-Czég*, *Csegsor*. *Ko* (13). 1888: ~ (Cigsoru) *Ko* Mezöörményesi js (Je 422). 1913: **Kiscég** *Ko* vm (Az). – 1909/19: *Țăgșor*, *Kc*, L 402: r 346; m, zs (186). *Țăgșoru* = Su 2: 211. 1329–1857 {!: 1854}. {1808: *Czegsoru*, *Klein-Zegendorf* !} [23 B]

Cege Do (Szék-K) 1291: t. *Chegue*; 1315: *populis ... de Cege* (Gy). =: *Cege* Vasaszentegyed hrs (An 4: 179). 1324: Nicolaus dictus *Wos*; 1332-4: Paulus *sacerdos* de v. *Chegey*, *Chege*, *Chaga*.

1291-ben Farkas fia Péter Cege és Viszolótelke negyedrészt eladta Pousa fia Péternek, másik negyedét Pethus fia Ropha székelynek és Buthus fia Imrének 7 M-ért. Midőn 1335-ben Pousa fia Tamás fia Nagy István ez oklevéllel keresetet indított a két földért Wos (ds) Miklóssal szemben, a vajda az oklevelet érvénytelennek nyilvánította Miklós alábbi tartalmú oklevelével szemben: 1321-ben Károly király Cegét visszaadta Eymech fia Miklós ispánnak, volt csicsói várnagynak, 1324-ben megismételte intézkedését, és még ez évben ugyanőt Wass Miklós néven kiváltságokban részesíti. 1326-ban a vajda körülhatároltja Wass Miklós négy birtokát: Szentgothárdot, Cegét, Szentivánt és Szilvást, de mivel a széki telepések ellentmondottak Szilvás Szénásáj nevű részére, a határt csak a Szentiván–Cege–Szentgothárd birtoktest É-i, K-i és D-i oldalán állapítják meg, melyből Cegére csak a K-i folyóhatár esik: ad fl-um *Zorwostou*. Papja 1332 I: 18, 1333 I: 10 d, 1334 II: 1 gs 8 denar montanus pápai tizedet fizet (Gy 2: 64). 1430.III.22.: *Chege*-i részét Szentegyedi Wass Tamás leköti te: Mihálynak (KmJkv 48); 1439.II.25.: *Chegew*-i Lökös Tamás ü: Nyíres (126); 1459.XI.7.: *Chege*-i Lökös Tamás özvegye: Dobokai Ilona ügyvédül vallja, többek közt, *Czege*-i lakos György *deák*ot és *Czege*-i lakos Székely Albertet (1394); 1487.III.4.: *Czegew*-i Wass Domokosné: Kiskapusi Gyerőfi Borbála (2633). Ld még KmJkv I. 878, II. 869. **1587**: *Czeghe*. – E: fl. 20, A: fl. 6 (Dé 43). *1659: *Czegei Wass György* naplóíró (–1705); naplóját folytatta fia: *László* (We II. 853). 1733: *Czága*, 1750; *Czaga*, 1760–2: *Cesge* {?}. 1808: *Czege* aliis *Csege* h., *Zegen* g., *Czága* val. 1861: *Czege*, *Czága* Do (15). 1888: ≈ (Cagu) **SzD** Kékesi js (Je 283). 1913: *Cege SzD* vm (Az). – 1090/19: *Ťaga*, *Czege*, L 576: r 425; m, zs (186). = Su 2: 211. 1243: *Chegeteleke* {!}, 1321–1854. « Ghio!t {Göc} [23 A]

Cégény KSz (Tasnád-ÉK, a Kraszna b. p.) [1279]: Chepan fia Péter *Chegen*-i nemes királyi ember (Er I. 372). 1332–7: *Chegan* (Cs). 1380: *Cheghen* (Cs, P). 1475: *Checzen* (Cs 1: 554). 1564: *Czegen* (Petri III. 713). 1760–2: **Kraszna-Czegény**. 1808: *Czegény* (Kraszna-), *Czégýé* (35). 1888: *Kraszna-Czegény Szi* Tasnádi js (Je 456). 1913: **Krasznacégény** Szi vm (Az). – 1909/19: *Ťeghea*, *Kc*, L 365: r 160; m; 13 zs (186). = Su 2: 212. 1279–1854. – 1974: c. Craidorolt {Királydaróc kzs faluja} [11 B]

Cegetelke * Do (psz Szásztörpény-É hrs) +1243: t. castris ... de Doboka ... *Chegeteleke*. Sorsa Bacsonatelkével azonos; ld ott (Gy 2: 64). 1429: *Czygendorf* (Dé 47/4). 1468: Göcziek nevében tiltják a királyt *Chyger* prédiüm (Do vm) eladományozásától (KmJkv 1798). **1587**: *Czyger* in monetis. – E: fl. 3, A: fl. 1. Civibus Bistriciensibus integra arendata. In prima solverunt fl. 4 totaliter (Dé 47. Nagydemeter és Törpény szász lakói szereztek rá királyi adományt. Szétzilálták. 47/4. Ld Fata 47/3 jegyzetet). 1808: *Czigendorf* vel *Zigendorf* g. 1916. térk: *Ziegen B.* (Gy. Téves azonosítással Kádár II. 496; Su II. 211). – Su 2: 211. *Ťaga* {Cege hs alatt!}

Cegő Do (Bethlen-DK, b. o. a Sajóba ömlő Dipse j. p.) 1407: *Zegew*, 1429: *Zegendorf*, 1496: *Czegw* (Kádár II. 496). 1413.VI.11.: *Scegew*-i Mihály felesége Galaczi Katalin (KmJkv 19); 1430.III.26.u.: Zsigmond király néhai *Zegew*-i Miklós és Gergely *NagChegew* és *Kyszegew* birtokát zálogba adta a nagydemeteri és törpényi szásznak (49); 1449.X.6.u.: *Czege* Györgyfalvi és Zalaházi nemesek birtoka (764); 1450.VI.14.: *Czegew*-i nemesek vérdíja címén Lekence szász hospesei és lakói 400 Ft-ot fizettek (847); 1451.X.16.: *Czege* prédiümot eladták a nagydemeteri és törpényi szásznak (989); 1451.XII.8.: *Chege* határjárása (994). Ld még KmJkv I. 878, II.869. **1587**: *Czegeo*. – E: fl. 16, A: fl. 8 (Dé 42). 1622: *Szaz Zege*, *Záz Zege*, *Zagendorf*, *Czigeu* (Kádár II. 496). 1750: *Sigeu*, 1760–2: *Szász Czegő*. 1808: *Csegő* (Szász-) ~ *Czegő*, *Zegendorf*, *Czigou* (37). Temetőkertjében 48-as mártírok síremléke. 1861: *Szász-Czegő*, *Czigou* (35). 1888: ≈ (*Zagendorf*, *Czigen*) **SzD** Bethleni js (Je 640). 1913: **Cegőtelke** SzD vm (Az). – 1909/19: *Ťigău*, *Szc*, L 580: r 169; m (187). = Su 2: 213. 1243 {! *Cegetelke*}, 1344–1854. – 1974: c. Lechința {Lekence kzs faluja} [13 D]

Ceked To (Toda-ÉK) 1332–7: *sacerdos* de *Sygod*, *Chikud*; 1339: v. *Ceked*; 1340: p. *Ceked*; 1522, 1523: p. *Czeked*. Tetrehi Urkund, Figedi, Veresmarti, T. Peres, Gerendi, Bogáti, Barancskai-birtok (Cs 5: 697). 1445.XI.30.: Gerendi Miklós özvegye: Márta *Ceked* birtokot visszaadja Gerendi Péternek (KmJkv 542-3). 1733: *Czikuid*, 1750: *Czekud*, 1760–2: **Mező Czikud**. 1808: *Czikud*, *Csikud* (36). 1861: *Czikud To* (9). 1888: *Mező-Czikud* (Cicudiulu de Campie) **TA**

Marosludasi js. 1913: **Mezőceked** TA vm (Az). – 1909/19: Țicud (Cicud), *Mezőczikud*, L 2067: r 2023; zs, m (187). > Valea Largă = Su 2: 228. 1332–1854 {1913}. [23 C]

Celina Sv (Segesvár-DK) 1614: *Wossling* (Scheiner 159). 1808: Vaslek (182). 1835: *Czelina* (Schem. 147). 1850: *Pusztá Czelina, Wossling*. 1861: Voszling (*Praedium*), **Czelina Sv** (35). 1888: P-Cz (Wossling) **NK** Keresdi js (Je 591). 1913: **Pusztacelina** NK vm Nagysinki js (Az). *1919: *Lőrinczi László* író, műfordító. – 1909/19: Țelina, *Pc, W, L* 564: r 423; m (186). = Su 2: 212. 1614–1854. > Țelina c. Brădeni {Hégen kzs faluja} [36 B]

Cella Kr (Lippa-DK, a Maros mellékágának b. p.) 1427, 1479: *Selle*, 1510: *Zegle* (Pesty: Krassó II/1. 115). 1808: Czella (35). 1851: ≈, 8 **kat.**, 966 **óhitú** lak. Fu. a kamara (Fé 1: 233). 1888: ≈ **KrSzö** Marosi js (Je 283). 1913: **Cella KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Țăla, *Czella*, L 1266: r 1209; m, n (186). Țela = Su 2: 212. 1427–1851. – 1974: c. Bata {Batta kzs faluja} [32 B, D]

Celna folyó **1238**: *Chylna*, 1299: *Cenla ~ Celna* Igen, Fülesd és Bocsárd hr (Er I. 188, 589/12)

Celna Fe (Gyulafehérvár-ÉNy, Bocsárd-É hrs) 1486.VII.5.: A káptalan nevében tiltják Geréb László püspököt, hogy a káptalan Borosbocsárd határán fekvő bizonyos szántóföldjét ottani jobbágyaik nagy kárára *Celnapatak* nevű **püspöki** birtokhoz foglalja (KmJkv 2599). 1648: *Celna* (Makkai 416) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Czelna*, 1760–2: *Czélna*. 1808: Czélna (35). 1861: Czélna AF (5). 1888: ≈ AF Magyarigeni js (Je 283). 1913: **Celna AF** vm (Az). – 1909/19: Țălna (Țelna), *Czelna*, L 1115: r 1088 (186). Țelna = Su 2: 212. 1648–1854. – 1974: c. Ighiu {Magyarigen kzs faluja} [34 B]

Cemperlaka * **Ar 1177**: *Chemperlaca*. Az aradi **káptalan** birtoka; Ség határosa. A mai Arad vs területén feküdt (Gy 1: 174). 1359, 1405: *Cemperd* Ség szomszédságában feküdt (Cs 1: 769). – Su 2: 309. 1135, 1359.

Cenk : a Brassó fölött magasodó Keresztény-havas előhegye, a Cenk-hegy (961 m). – *Kappelberg* (Orbán B. VI. 348). – Tâmpa

Cente Do (Szamosújvár-K) **1219**: Ochy de v. *Scenta* (Gy); = (Er I. 103); 1317: t. *Cente*. Doboka vm-i poroszló nevében tűnik fel. 1317-ben birtokosai: Omori Gál királyi jegyző és t. János fia György oly kiváltságot nyernek rá a királytól, hogy az ideköltözők 5 évi adómentességet kapnak, s a földbért kifizetve szabadon elköltözhetnek (Gy 2: 64). 1317: ... [C]hykateluke, *Cente*, Hundurmark, Zenke és a [N]adas folyó menti Sukteluk földjén (An 4: 408). 1457: *Chente* (Zichy IX. 562). 1533: *Centhe* (K). 1554.IV.24.: *Chenthe* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1673: *Czente* (Kádár II. 506). 1733: *Czentye*, 1750: *Czente*. 1808: *Czente* h. 1861: *Czente Do* (15). 1888: *Czente SzD* Kékesi js (Je 283). 1913: **Cente SzD** vm (Az). – 1909/19: Țentea, *Cz*, L 439: r 430 (187). = Su 2: 212. 1219–1854. – 1974: c. Chichiș {Kékes kzs faluja} [23 B]

Centum Cumulis 1384 Sink : Százhalom.

Cerecel Za (Brád hrs) 1439: *Cherunicerfalva* (Cs 1: 729). 1733: *Czereczel*, 1750: *Czericzcel*, 1760–2: *Szeretzel*, 1805: *Czeretzel*. 1808: Czereczel, Wachsdorf (35). 1888: ≈ **Hu** Brádi js (Je 283). 1913: **Cerecel Hu** vm (Az). – 1909/19: Țărățel, *Cz*, L 939: r 785; m, n (186). = Su 2: 211. 1439–1854. » Brad.

Charlottenburg Te : Saroltavár.

Chikanmyklosfalua Bi (Jakó, Su) : Cigányfalva.

Cibin folyó 1808: *fluvius* Cibin, Zibin ~ Zebin (Klein-), Szibiului ~ Reu mik (32). – Cibin

Cibinium : Szeben.

Ciblesfalva Be (Naszód-ÉNy, a Cibles alatt) 1695: *Supplaj* (Su). 1733: *Plajo*, 1750: *Taj* [: *Plaj*], 1760–2: *Szuplás* [: *Szupláj*]. 1808: Szuplaj (165). 1861: Szuppláj Naszód-v (26). 1888: Szupláj **BN** Naszódí js (Je 673). 1913: **Ciblesfalva BN** vm (Az). – 1909/19: Plaiu (Suplai), *Sz*, L 532: r 526 (135). Suplai = Su 2: 151. 1695–1854. – 1974: c. Zagra {Zágra kzs faluja} [13 B]

Cichegy BSz (Dés mellett) 1553.III.29.: A dési ágostonosok a *Czyczhege* déli oldalán, Tálás György szőlőjétől a Vízmosásig trejedő kis szőlőjüket eladják Szentmártoni Nagy Mihálynak (5187).

Cigánvaja (Czigán-Vaja, Csánki) : Vaja.

Cigányfalva 1. * Bi 1. (Margitta táján, Sástelek mellett) 1406: *Chikanmyklosfalua*, 1435: *Chyganfalwa*, 1470: villa *olachalis Cwganfalwa* (Jakó 223). – Su 2: 310. {Sástelek mellett erdő és határrész őrzi emlékét}

Cigányfalva 2. Bi 2. (Élesd-Ny) 1588: *Cziganfalwa* (Jakó 222). 1808: Cigányfalva, Cziganyesti (36). 1888: ≈ (Cziganyesd) Bi Élesdi js (Je 284). 1913: Cigányfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Țigănești, *Czf*, L 509: r 420; m, zs (187). > Țigăneștii de Criș = Su 2: 212. 1588–1913. [11 C]

Cigányfalva 3. * Ko (Bánffyhunad-DNy, Székelyjő-D) 1507, 1519: *Czyganfalwa*. Mereg्यói Vajda és Ficz, Bánffy-birtok. A Székelyjő folyón malom (Cs 5: 344). 1808: Cigányfalva, Lipovecz (36).

Cigányfalva 4. KrSzö (Lugos közelében DK-re) 1909: *Cziganfalva* Cserestemes tartozéka. – 1909/19: Țigănia, *Czf*, &, v. Cireș (187). = Su 2: 213. {1981 R̄}

Cigányi KSz (Zilah-É hrs) 1387: *Cziganvaja* (P). 1409: *Cigan* (Cs; P). 1411, 1475: *Chygan* (Cs 1: 554). 1549.IX.10 13. : Vártelkén birtoklási ügyben kihallgatott tanúk *Czygan*-ból: Barla János, Barta Mihály, Főző Mihály és Vince, Gál Albert, Gáspár Bereck, Gogan Gaspar, Iacob és Vincențiu, Keceli Demeter, Nagy Mátyás, Nyíró János, Pogány István, János, János bírós, Tamás és Vince, Sebestyén Benedek, Széri Balázs és Márton, Tamás Sebestyén, Tóth Gergely, Varga Antal, Veres Gáspár és Jakab, Zyh Mihály (KmJkv 4959. Nevek a Mutató szerint). 1553: *Czigan* (Petri III. 190). 1760–2: **Czigányi**. 1808: Czigányi, Czegánye KSz (36). 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 284). 1913: Cigányi Szi vm (Az). **Szórványközpont** létesült; parókia építését tervezik. 2004.XI.7. Duna Tv. – 1909/19: Țigani, *Cz*, & Oaia (Vaja), L 654: r 532; m, zs (187). > Crișeni = Su 1: 176. 1387–1854. [12 C]

Cigányosd Bi (Belényes-DK) 1692: *Csigany falua* (Mezősi 116). 1808: Cziganyest, Cziganyesd {!} (36). 1888: Cziganyesd-Pantasesd-Pakalesd **Bi** Belényesi js (Je 284). 1913: Cigányosd Bi vm (Az). – 1909/19: Țigănești, *Ppcz*, L 329 **ort. r** (187). Țigăneștii de Beiuș = Su 2: 212. 1692–1913. – 1974: c. Drăgănești {Dragánfalva kzs faluja} [21 C]

Cikendál Újeh (Szeben-ÉK) 1350: p. *Chekendal* (Tr). 1402: *Czeckindal*, *Czekindal* (Ub III. 271). 1488: *Cecendal* (Berger 56). 1509: *Czekendal*, 1532: *Czekendorf* (Scheiner 159). 1674: *Czikindál* (Amlacher 256). 1733: ≈, 1750: *Czikingyeal*, 1760–2: *Czikendahl*, 1805: *Czikkendal*. 1808: Czikendal, Ziekenthal (36). 1861: ≈, Ziekenthal, Czikingyál Újeh (38). 1888: Czikendál (Ziegenthal, Cichindeal, Tichindeál) **Sze** Újegyházi js (Je 284). 1913: Cikendál Sze vm (Az). – 1909/19: Țichindeal, *Cz*, *Ziegental*, L 599: r 462; c (187). = Su 2: 212. 1350–1854. – 1974: c. Nocrich {Újegyház kzs faluja} [35 D]

Cikmántor Kü (Erzsébetváross-ÉK) 1325: t/p. *Chekmantul* (Cs). =. Szalók nb. Simon fiai osztoznak felette (Gy 3: 550). 1344: p. *Chekmantul*; 1380: *Chekmantel*; 1407: *Cicmantol*; 1435: *Chikmantor*. 1479: *Chykmandor*. Szalók nb. Czikmántoriak és Darlasziak (Cs 5: 873). 1441.XII.1.: *Cykmandel*-i Lászlóné Veres Katalin és te: Imre Túron és Csánban részbirtokosok (KmJkv 381); 1451.II.26.: *Cykmanthor*-i néhai Simon bán fia Jakab fia János fia: László – fia: Demeter nevében is –, [*Cykmanthor*-i] Bálint fia András fia: Mihály apja: András és nagybátyja: Bálint fia Péter nevében is – Somogyomi, Kendi Baládfi és Kémeri társakkal egyezséget kötnek birtokaik visszaszerzésére (936); 1537.X.27.: *Chykmanthor*-i Darlaci Joga (e) darlaci birtokrészét és Pipén a Demetertől lakott jobbágytelkét cserébe adja Bethlenieknek egresi birtokrészéért és kodori (BSz) két lakott jobbágytelkükért, valamint 200 Ft-ért, minthogy mindkét fél már korábban is bírta valamilyen jogcímen e jószágokat (4622). **1587:** *Czikmantor*, *Pipe*, *Egresteo*, *Saakod*. – E. Pr.: fl. 52 {A -} (Dé 31. A püspöki tizedből Cikmántor 26, Pipe 15, Egrestő pedig 7 Ft-ot fizetett).

1733: *Czikmandru*, 1760–2: *Csikmanysor*, 1805: *Czekmántor*. 1808: Czikmántor, Zeckmantel ~ Zickmantel, Czikmandré (36). 1861: Czikmántor, Zuckmantel Kü (7). 1888: Czikmántor (Czukmantel, Cikmandru) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 284). 1913: Cikmántor **KK** vm (Az). 1920-as években vásáros hely. – 1909/19: Ciucmandru, Cz, Z, L 983: r 274; n, m (50). > Ţigmandru = Su 2: 213. 1325–1854. – 1974: c. Nadeş {Küküllőnádás kzs faluja} [24 C]

Cikó Szi (Szilágycseh-K, a Szamos b. p.) 1543: *Czykofalva* (Petri III. 194) Kővár tartozéka, Drágffy-birtok; ekkor 5 kapu után adóznak az erdői plébános jobbágysai; felmentve 1 bíró, 3 szabados, 4 szegény, 2 új ház. 1549: *Chykofalva*-n 12 kapu után adóznak; felmentve 1 bíró, 8 szegény és 5 új ház (VJ). 1555.X.10.: *Cykofalwa* Kusalyi Jakcs Boldizsár, Mihály és András birtoka; Bélteki Drágffy Györgyről szállott rájuk (KmJkv 5418). 1570-ben 3 kapu után adóznak a császár jobbágysai, 1583-ban a falu Gyulafi Istvánhoz kerül. 1601-ben Basta zsoldosai felégetik a falut. 1617-ben Kun István birtokolja, majd a Wesselényiek birtokába kerül. A falu népének **református** hitre téréséről nincs adatunk. 1678-ban a nagylétei zsinat Sárközi Jánost, később a debreceni zsinat Ákosi Sebestyént küldi cikói lelképásztornak. Az 1700-as évek elején Szamosardó leányegyháza. 1710-ben **görögkatolikus fatemplom** épül. 1750 után református egyháza önálló egyházközséggé válik, mert Kun István kiegészíti a papi bért 10 veder borral és két vízimalom szombati vámjával. 1799-ben, gróf Tholdi Zsigmond és neje báró Bánffy Rákel támogatásával, felépül **református temploma** (1901-ben megújították); karzatán olvasható: „Ez a helység régentén magyarokból állott, / Kiknek száma mára tíz gazdára szállott“. 1808-ban Cikó leányegyházként csatlakozik Sülelmedhez (VJ). 1808: Cikó ~ Csikó (36). 1810-ben a faluban 55 gazdát írtak össze. Ez évben, gr. Tholdi Zsigmond halála után pereskedés indul fiai közt. A per után a birtokot Péchy Zsigmond vásárolja meg, aki parkkal övezett kastélyt épít a falu északi részén. 1890-ben Péchy Mihályné új felekezeti iskolát építtet, azt fenntartja, tanítóját fizeti. 1913: **Szamoscikó** Szi vm Szilágycsehi js (Az). 1020 L 443: 291 r, 136 m, 13 zs, 3 egyéb. 1930 L 439: 244 r, 129 m, 7 zs, 69 c. 1992 L 609, fele c, 99 **ref**. 1996-ban négy gyerek tanult magyarul. # Vicsai J.: *Szamoscikó*. Szilágysági magyarok 1999. 477. Kép: A romos Péchy-kúria. – 1909/19: Ţicău, *Czikó*, L 466: r 220; m, c, zs (187). = Su 2: 212. 1543–1854. [12 A]

Cikóvásárhely * **Te** (Lugos táján, Vásáros mellett) 1480: **opp**. *Czykowsarhel* cum castello ibidem erecto et villis, possessionibus, prediis et tributis ad idem pertinentibus; 1488: p. *Wasarhel* et castellum *Pathkolcz*; 1504: castellum in possessione *Pothkowcz* et possessiones *Wasarhel* et *Pothkowcz*; 1506: castellum *Czykowsarhel*; 1510: castellum *Wasarhel* a. n. *Pathkocz* et possessio ... *Agwasarhel*; 1517: castelum *Wasarhel* a. n. *Pathkocz*. 1480-ban Mátyás király mint a magvaszakadt Pomázi Czikó Sandrin és János birtokát udvarnokainak: Derencsényi Imrének és Macskási Tárnok Péternek adományozta. 1488-ban már Haraszi Ferenc szörényi bán birtoka, aki Bástai Gáspártól vásárolta, oly formán, hogy részeinek birtokában élte végéig Bástai is benne marad. Később azonban a Pomázi vagy Básti Czikókat a Harasziak mellett még mindig benne találjuk ez erősség és tartozékai birtokában (Cs 2: 12. Czikó-Vásárhely). {1488-i tartozékait ld helyükön.} – Su 2: 314. 1480–1506.

Cintos Fe/AF (1913) < Acintos < Jácintos.

Civinii mons Sze (Orlát mellett) 1319: *Civinii mons* (Tr). – Su 2: 312.

Claudiopolis : Kolozsvár.

Cód Sze : Szád.

Cófalva Or/Hsz (Kovászna-Ny, a Szentgyörgyi úton) 1567: *Czoffalva* (SzO II. 222). 1614: 14 családfő (Or 14). 1733: *Czófalva*, 1805: *Czofalva*. 1808: Czofalva ~ Csofalva (36). 1861: Czófalva Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Orbai js (Je 285). 1913: Cófalva Hsz vm (Az). – Ţufalău = Su 2: 213. 1567–1854. – 1968: c. Boroşneu Mare {Nagyborosnyó kzs faluja} [38 C]

Cohárd : Nagy-Cohárd (1512 m); Kis-Cohárd ... @

Cold Ko (Bánffyhunad-Bábonny-É; 380-400 m) 1554: *Czold*. ♂Almás vár tartozéka (Cs 5: 298. Almás vár). 1554.IV.24.: *Czod* ld Almásvár (KmJkv 5299). 1750: *Czeud*; 1760-2: *Cööd*. 1808:

Czold (36). 1861: Czöld Ko (12). 1888: Czold Ko Almási js (Je 285). 1913: Cold Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Țeud, *Czold*, L 459: r 453 (187). Țold > Țăud > 1936/9. tk: Țăudu = Su 2: 211. 1334 Thoy (Petri IV. 272) {?}, 1750–1854. – 1974: c. Almașu {Váralmás kzs faluja} [22 A]

Conerito * Kr (Lugos-ÉK, Facsád-Ny hrs, Kisbékés mellett) 1717: *Conerito* (Pesty: Krassó II/1. 285). – Su 2: 313.

Coptelke BSz (Szamosújvár-ÉK) 1424: *Iepthelke*, 1436: *Zopthelke* (Kádár II. 513). 1733: *Czoptelke*, 1750: *Csoptelke*. 1808: Czoptelke ~ Csoptelke ~ Csöptelke, Czopa (36). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Czopu) **SzD** Szamosújvári js (Je 285). 1913: Coptelke SzD vm (Az). – Țop > 1909/19: Țopu, *Cz.* L 481: r 420; zs, c (187). > 1964: Pădurenii = Su 2: 29. 1424–1964. – 1974: c. Mintiu Gherlii {Szamosújvárnémeti kzs faluja} [13 C]

Cormosbach * (Felsőrákos hr) 1235: Nicolaus *Cormosbach*-i pap (Er I. 180). – Su 2: 313. {Talán Krizba}

Crysius : Körös.

Cubis (azonosíthatatlan apátság az erdélyi püspökség területén) 1238: IX. Gergely pápa utasítása: a *Cubis*-i prépost a szentjánosi és a váradi préposttal együtt vizsgálja meg Almás monostor panaszát (Er I. 187).

Cuca {'lándzsa'} * **Csa** (Pécska-ÉÉNy) 1232: t. *Szuza* ~ *Zuza*. Lába határosa K felől. 1764. tk: Pr. *Czucza* Pécskától ÉÉNy-ra, Bótelek, Zlatica, Serjén, Látrány és Szöllös puszták között (Gy 1: 850). – Su 2: 437. Zuza.

Cs.

Csaba 942: *Csaba* vezér > *Csaba* szn. 1005 k: *comes*, vsz nádor; *Aba*-nemzetség.

Csaba 1. * **Ar** (Lippa és Sistaróc közt) 1479: *Chaba* Váradja vár 17. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 307.

Csaba 2. **BSz** (Dés-DK) 1315: *Chaba*. László volt erdélyi vajda fiainak birtoka; népeit tiltják Babos és Bód használatától {ld Babos} (An 4: 150). 1332-ben egyházas hely magyar lakossággal (Le). 1439.III.23.: *Chaba*-i Pál **ü**: Papfalva (144); 1440.I.11.: *Uő ü*: Szamosfalva (177); 1440.V.18.: *Uő ü*: Drág (231); 1450.III.16.: *Chaba*-i Péter **ü**: Báthori Szaniszló László (814); 1450.VI.20.: *Chaba*-i Péter ügyvédül vallja, többek közt, atyafiát: *Chaba*-i Pált, *Chaba*-n lakó Bertalant és Domokost (849); 1453.V.18.: *Chaba*-i Péterné: Erzsébet, leányai: Ilona és Margit (1089); 1457.VIII.9.: *Chaba* Bálványos vár tartozéka; fele-fele részébe új birtokosai: Várdaiak és L. Dezsőfiak bevezetése (1275). 1456: Bánffy, 1458: Vingárdi Geréb János, 1467: a váradai püspök, 1500 u. Szamosújvár birtokolta (Le). **1587**: *Czyaba*. – E: fl. 8, A: fl. 2 den. 20 (Dé 49). 1808: Csaba (36). 1861: ≈ BSz (17). 1888: ≈ (Ciabá) **SzD** Kékesi js (Je 266). 1913: **Bálványoscsaba** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciaba, Cs, L 495: r 487 (47). Ceaba = Su 1: 129. 1315–1913. [13 D]

Csaba 3. * **Te** (Lugos táján, Grúny mellett) 1369: tres *Chaba* a Nexafiai birtoka; 1471: utraque *Chaba* Hódos kastélyhoz tartoztak (Cs 2: 31. Cs a). 1444: *Cheba*, 1471: due *Chaba*, utraque ≈ (Pesty: Krassó II/2. 99). 1529: *Chyaba*, 1586: *Cseba*, 1589: *Chebo* (Pesty: Szörény II. 40). – Su 2: 307.

Csaba 4. * **Te** (?) 1478: *Chaba* Berzsen (Berzen) Bertalan temesmegyei királyi ember előnevében; aligha a főntebbi falvak értendők (Cs 2: 31. Cs b).

Csabaújfalú BSz (Dés-DK) cca 1590, 1603: *Vyfalú* (Kádár II. 335). 1733: *Vallere*, 1750: *Valyere*, 1760–2: **Csaba Újfalú**. 1808: Újfalú (Csaba-), Neudorf, Vályereé (175). 1861: Cs-U BSz (17). 1913: Csabaújfalú SzD vm Kékesi js (Az). – 1909/19: Valea-rea, Cs, L 289: r 258; zs, m (193). > Valea Unguraşului = Su 2: 233. 1590–1854. – 1974 c. Unguraş {Bálványosvár-alja kzs faluja} [13 D]

Csagarafalva * **Te** (Lugos táján) 1410: *Chagarafalwa* Doboz 55. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 306. 1462 {!}.

Csaholy 1. **KSz** (Tasnád-D hrs) **1277**: *Chohol* Gothard comes és felesége egyik faluja; végrendeletükben leányukra és vejükre: Panyt fia Abraan magisterre hagyják (Er I. 354). 1330: *Chohal*; 1341: Csaholymonostora nemesi tulajdonnévben (Cs). 1341: *Chehul*, 1348: *Chahol* (Tr). 1429: **Magiarchahol** (Petri III. 198). 1450.II.7.: *Chahol*-i János **káplánja**: Balázs **ü**: Doba (KmJkv 803); 1466.XI.14.: *Chahol*-i Miklós részt kap Kémeren és Somoson (1705). Ld még KmJkv II. 970: M. 1475: *Czahol*, 1477: *Magyar chahol* cum tributo, *Kezebsew chahol*, *Felsewchahol*; 1476-ban Magyar-, Oláh- és Felső-Oláh-Csaholy helységekben földesurak a Becskiek (Cs 1: 553). 1494: *Gaspar Nicolai de Czahol* krakkói **diák** (Dn 586). 1550.I.9.: *Chaholy* néhai Ferenc fia Gáspár *Magyarchahol*, *Kewzephchahol*, *Olahchahol* birtokbeli részeit tetvéri szeretetből Melith György fe: néhai *Chaholy* Imre (e) leánya: Annának vallja örökösen (KmJkv 4987); =: Néhai idősb Chaholy Ferenc (c) fia Gáspár – te: György nevében is – érvénytelennek nyilvánítja és visszavonja azt a bevallásukat, amelyet Nyíri Báthory András (m) börtönbe vetve őket csikart ki tőlük, s minthogy te: Csaholy György még mindig Báthory fogságában van, tiltja őt attól, hogy ≈, ≈, ≈ {s más} birtokbeli részeit elidegenítse Nyíri Báthory Andrásnak (4988). 1808: Csaholy (Magyar-) ~ Csaholy, Csaholy KSz (13). 1888: M-Cs (Csehelucz) **Szi** Tasnádi js (Je 485). 1913: **Magyarcsaholy** Szi vm (Az). – 1909/19: Cehăluţ, *Mcs*, L 1025: r 109; m; 19 zs (40). = Su 1: 130. 1341–1854. – 1974: reş. c. Cehal {Csaholy kzs székhelyfaluja} [11 B]

Csaholy 2. KSz (Magyarcsaholy-D hrs; Középczaholy Oláhcsaholyba olvadt) 1429: *Fesewchahol*, 1477: *Kezepsew Chahol* et *Felsewchahol*, 1551: **Olahcsaholy** (Petri III. 198). 1550: *Kewzepchahol*, *Olahchahol*; ld Magyarcsaholy (KmJkv 4987). 1808: Csaholy (Oláh-) ~ Csoholy, Csakoly ~ Csekulicze KSz (13). 1888: Oláh-Csaholy (Csehalu romanescu) **Szi** Tasnádi js (Je 551). 1913: **Oláhcsaholy** Szi vm (Az). – 1909/19: Cehalul-român, *Ocs*, L 1121: r 1082; zs, m (40). > Cehal = Su 1: 1330–1854. [11 B]

Csák Te (Detta-ÉNy) 1333: {**sacerdos** de} *Chaac*, 1334: *Chag*, 1335: *Chak* (Tr) egyházas hely magyar lakossággá. 1395 előtt Zsigmond király a Zsidói családnak adományozta, amely innen a Csáki nevet vette föl. 1395-ben Adorjánért visszacseréli tőlük, de 1401-től ismét Csákiaké. 1421-ben újra említik a várat (Engel 38. Ma várom Csák mellett). 1395, 1401: p. *Chaak* (Cs 2: 17); 1395, 1421: castrum *Chaak* (Cs 2: 11). 1395.IX.: Csáky Miklós és Marczali Miklós temesi ispánok Csák mellett (Te) legyőznek egy török csapatot. © 1421: **opp.** (sub castro) *Chaak* vámjával együtt a Csákiaké volt (Cs 2: 17). 1514.VII.: A temesvári táborból kirajzó csapatok beveszik Becse (Tt), Cseri és Csák (Te) várat. © 1516: castrum *Chaak* ekkor is a Csákiaké volt (Cs 2: 11). 1808: **opp.** Csákova (36). 1888: Csákovár (Csakova) Te Csákovári js szh, ház 683, L 4217 (Je 267). 1913: Csák Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Ciacova, *Csákova*, L 4601: r 918; n, szerb, m, zs (47). = Su 1: 146. 1333–1913. [41 B; L]

Csáka BSz (Dés-ÉNy, Csákiatorbó-K) 1378, 1554: *Chyaka* (Kádár II. 342). 1378-ban a király mint Almás vár tartozékát a Bebek családnak adományozta. XV: Pongrác; XVI: Báthory, Kendi-birtok (Le). 1554.IV. 24.: *Chyaka* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). XVII: Haller, Csáky; XVIII–XIX: Teleki és Bánffy család birtoka. 1733: *Csáka*, 1750: *Csaka*. 1765: **Görögkat. fatemplom.** 1808: Csáka, Hagendorf (36). 1861: ≈ BSz (17). 1888: ≈ (Csiaka) **SzD** Csákiatorbói js (Je 267 & Csurány psz). L 1910: 715 (r); 1956: 678 (Le). 1913: **Almáscsáka** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciaca, *Cs*, L 612: r 590; zs (47). > Ceaca = Su 1: 129. 1378–1913. – 1974: c. Zalha {Zálha kzs faluja} [12 D]

Csáklya vize 1337: iuxta aquam *Chaklya* (Gy 2: 133) {Boros}Benedek határán.

Csáklya Fe (Gyulafehérvár-É) 1337: aqua *Chaklya*, p. *Chaklyas*. A Csanád-nem nagykecskési ill. benedeki uradalomhoz tartozott. 1337-ben Telegdi Csanád esztergomi érsek és a Makófalviak kettéosztották. Az erdőket, szántókat, kaszálókat közösen élik (Gy 2: 137). 1733: *Csáklya*, 1750: *Csekje*. 1784: Szotyori nemes házat feldőljk. 1808: *Csáklya* h., *Hagendorf* g., *Csaklé* vel *Csatye* val. 1861; ≈ AF (5). 1888: ≈ (Csetye) **AF** Nagyenyedi js (Je 267). – 1909/19: Cetea, *Cs*, L 1454: r 1439 (42). = Su 1: 134. 1337–1854. – 1974: c. Galda de Jos {Alsógáld kzs faluja} [34 B]

Csákó Asz (Torockó-DK) **1291**: *Chakoteluk* a To vármegyeiekkel közöz falu (Er I. 478). 1587: *Czyako*. ld Mohács (Dé 70). 1733: *Csikeul*, 1750: *Csikou*. 1808: Csákó (36). 1861: ≈, Csiko Asz (33). 1888: ≈ (Csiko) **TA** Felvinci js (Je 267). 1913: Csákó TA vm (Az). – 1909/19: Cicău, *Cs*, L 565 r (47). = Su 1: 147. 1291–1854. – 1974: c. Mirislău {Miriszló kzs faluja} [22 D]

Csákó patak **1299**: *Chakou* – Miriszló hr (Er I. 589/2).

Csákótelke * Kr (Badacson környékén Km I. 881) 1455.II.2.: *Chakothelke* Szerjeszentgyörgyiek birtoka (KmJkv 1187).

Csákovár Te (1888) < Csák.

Csalános 1. * Bi (Székelyhíd-ÉNy) {1300 e.} 1330: p. *Chalanus*; 1342: ≈, p. *Ochalanus*. 1330-ban tűnik fel, amikor az Ér-parti Dióstelkét Léta és Csalános felső vége között meghatározzák. 1342-i oklevél szerint Ákos nb. Ernye fia István adta 1300 körül vejének: Barsa nb. Tamás fia Bekének, aki után Debreceni Dousa fiai kapták meg (Gy 1: 607). 1330: *Chalanus*, 1342: *Ochalanus* (Jakó 223). 1888. tk: *Csalános* (Gy). – Su 2: 306. + 2: 307. {J}

Csalános 2. * Kr (Somlyó-Ny, Leclsmér és Kémer közt) [1270–72]: V. István király Zanak és *Chalanus* (Szolnok vm) birtokot Ippi és Széplaki nemeseknek adományozza (Er I. 300. KSz). 1372, 1475: *Calanus*; 1467: *Chalanos*. Somlyó, Leclsmér, Kémer stb. vidékén tűnik föl (Cs 1: 553).

1547: *Csanalos*, 1628: *Chanalos*, 1720: *Csalanyos* (Petri III. 221). – Su 2: 307. {Részint talán alábbi Csalánosra is vonatkoznak adatai}

Csalános 3. * **KSz** (Tasnád-DK, Zálnok mellett) (ma puszta Zálnok határában KmJkv) 1461.I.2.: *Chalanos*-on Kémeri részirtok (KmJkv 1498); 1474.V.3.: Kémeri Imre *Chalanos*-i részét zálogba veti Bályoki Szilveszternél (2143); 1493.VIII.30.: Kusalyi néhai Jakcs Péter fia Ferenc ≈ és Zálnok egészirtok felét 280 Ft-ért eladja Dobay Györgynek (2888); 1503.V.24.: Borzási Lászlóné Darai Baráth Jusztina ≈-on részirtokos (3282); 1504.VII.17.: Keresztúri Péter ≈ birtokbeli részét eladja Dobay Ferencnek (3307); 1504.VIII.11.: Szilvási Kristóf ≈-i részét eladja Csomborházi Porkoláb Ferencnek (3309); =: Utóbbi ua-t eladja Rátonyi Nagy Lukácsnak (3310); 1523.XII.7.: Sajókeresztúriak *Chanalos* prédiumbeli részüket cserébe adják Borzási Györgynek (3970); 1550.XII.20.: *Chalanos* Borzási-birtok (5055). 1806: Csanálos (8 P 53) Zálnok-K hrs. 1808: *pagus* Csanálos. Hnt. 13: nim (36).

Csalános 4. * **Te** (Temesrékás táján) 1459: *Chalanus* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 307.

Csalhó 1917 m magas hegycsúcs a Keleti-Kárpátokban. – Ceahlău.

Csalótelke * **Do** 1307: p. *Chalotelke*. 1307 e. Palatkai Ösi Gergely és Ivánka harmadát átadta a rokon Gyógyi Tamásnak. Ma hn Újös hr: *Csaló* (Gy 2: 64).

Csálpataka * **Kr** (Tuszatelke mellett) 1481: *Chalpataka* Valkó várához tartozó román falu volt (Cs 1: 581). =: Chalpatak, Tsalpatak (Petri III. 225). – Su 2: 306. {Petri szerint}

Csály **Ar** (Arad-Ny) 1325: v. *Chala* ... Pauli et Stephani de *Chala*, [silva] *Chalakerek*, 1326 Jacobus de *Chala*, 1330: Paulus de *Chalya*, 1334–5: Johannes (**sacerdos**) de *Chala*. A Csályai nemesek birtoka. Határát 1325-ben Árki felől megjárták. Papja 1334.II: 12 báni, 1335: 2 ~ gs pápai tizedet ad (Gy 1: 174). 1421: *Kylsewchalya*, 1422: *Kischalya*, 1486: *Belsewchalya*, 1495 *Challya* utraque (Cs 1: 768). 1514.V.v.-VI.e.: Székely Dózsa György serege elfoglalja az Arad vm-i Csály, Arad, Zádorlaka várakat. © {1553} „Csályá várában akkor bészállott vala / Az Mihál Bekovit, ki Ahmat bék vala, / Három agával kétszáz beslia vala, Száz haramiával Csályában vala“ (Tinódi: *Erdéli história*, III.). 1609, 1613: *Nagy Csály*, *Kis-Csály* (Márki II/2. 141). 1913: **Csálaerdő** **Ar** (H). – Ciala = Su 1: 146. 1325–1913. – 1956: » Arad + 1913: Csálaerdő (H). – Pădurea-Ciala = Su 2: 28, u. Csálaerdő, Csálatelep.: » Arad.

Csama * **Te** (Szentandrás mellett) 1333: *Chama* (Tr). 1337, 1391, 1470: *Chama*. 1400-ban **Szent Erzsébet-egyház**át említik (Cs 2: 31). 1458: *Chamo* (Zichy XII, 258). – Su 2: 307. 1333, 1458.

Csán 1. **To** (Torda-ÉK) [1291]: *Chan*-i Máté fia: István adományul kérte Kerew (Kérő) n. várföldet; 1293: III. András király a szolnoki vár Kerew n. földjét *Chan*-i Máté fia Istvánnak és te: Gábornak és Illésnek adományozza (Er I. 486, 517). 1426: p. *Chaan*; 1439: *Mesechan*; 1440: *Mezewchan*; 1449: *Mezewchany* (közns előneve); 1505: ≈. Csáni, Cs. Tordafi, Cs. Menhár, Hosszúaszói, Járai, Zichy, Peterdi, Várfalvi Székely. 1447: Tordafalvai (de Thordaffalwa) Torda fia László mint kijelölt országnagyi ember szerepel. Szn 1470: Varga Lukács (Cs 5: 696. Cs -a). 1413.VI.11.: *Chan*-i György fia Gergely leánya: Katalin Örkei Szopos Péter özvegye; gy: Imre és Orszolya szentjakabi és bői birtokrészt vásárolnak (KmJkv 19); 1422.X.16.: *Chan*-i Torda fia György fia : néhai Gergely leánya: Ilona: Pálosi Apor felesége (22); 1430.IV.11.: *Chaan*-i Torda fiai: Mihály és László visszakapják azt a járai jobbágytelket, amelyet *Chan*-i István fia n. László adott zálogba (57); 1430.IV.11.: *Chaan*-i György fia Gergely leánya: Ilona Szentjakabi László fia Miklós felesége (58); 1440.I.11.: *Chan*-i Torda fia László ü: Kémer (176); 1441.X.8.: Uő ü: Szamosfalva (358); 1446.IX.18.: Uő ü: Valkó Ko (588); 1449.II.7.: Uő ü: Farnas (654). 1449.VIII.18.: *Mezewchany*-i Tordafi László ü: Széciesiek és Járaiak (733); 1449.X.30.: *Chaan*-i László ü: Farnas (765); 1450.X.9.: Járai Menyhért fia: György – Csáni Torda fia János fia: László nevében is – *Mezewchan*, Th... és Nagyaklos birtok felét rokonként átengedi Zichy Benedeknek (909); 1452.VI.5.: *Chaan*-i László ü: Szind (1045); 1452.VIII.5.: *Mezewchan*-i Bertalan ügyvédjeül vallja, többek közt, csáni lakos Indali Pétert (1058); 1452.IX.29.: *Chan*-i Thorda fia

László özvegye: Erzsébet ügyvédjéül vallja, többek közt, uőt (1066); 1456.X.15.u.: Túri László *Chaan*-on lakó jobbágya: Fodor (ds) Pál (1258); 1466.I.3.: *Chaan*-i László **ü**: Farnas (1685); 1469.II.19.: *Chaan*-i Petlendi Simon **ü**: Rőd (1839); 1482.VII.4.: Csáni Antal, Csáni Kelemen **ü**: Szamosfalva (2380); 1482.X.8.: Csáni n. György fia: Antal fe: Szf-i n. Gyerőfi Antal leánya: Dorottya (2412). Ld még KmJkv I. 881, II.873, II. 978: Mezőcsán. 1700 táján Bánffy-birtok (We 1708.VI.19.). 1733: *Mező Csán*; 1750: *Nagy Csán*. 1808: Csán (Mező-) (36). 1861: M-Cs To (11). 1888: Mező-Nagy-Csán **TA** Tordai js (Je 503). 1913: **Mezőcsán** **TA** (Az). – 1909/19: Ceanulmare, *Mncs*, L 2649: r 2260; m, zs (40). = Su 1: 129. 1293–1913. > Ceanu Mare [23 C] 2004-ben G. Schröder német kancellár a falu temetőjében felkereste 1944-ben itt elesett apja sírját.

Csán 2. To 2. (Torda-ÉNy) 1366: p. *Chan*; 1377: p. *Chaan*; 1489: *Thwrchan*; 1524: ≈. Túri, Csáni, Turcsáni Nagy, Peterdi, Etelei, Koppáni; Csáni Veres, Tincs-birtok (Cs 5: 696. Cs -b. E hs a Tur-Csán nevet kétségkívül a vele szomszédos Túr hs-ről kapta). 1484.VI.21.: Túri Benedek *ThwrChan*-i birtokrészét – a Hegedüs Mártontól és a Kovács-fiúktól lakott két jobbágytelek kivételével – 32 Ft-on zálogba veti Etelei Tamásnak (KmJkv 2489). Ld még KmJkv II. 1063. **1587: Czyan**. – E: fl. 10, A: fl. 3 den. 34 (Dé 64). 1733: *Csán*, 1750: **Pusztá Csán**. 1808: Csán (Pusztá-) (36). 1861: P-Cs To (11). 1888: ≈ **TA** Tordai js (Je 591). 1913: **Pusztacsán** **TA** vm (Az). – 1909/19: Ceanul-deşert, *Pcs*, L 943 g. kat. r (30). > Ceanul Mic = Su 1: 129. 1366–1854. > 1974: Ceanu Mic c. Tureni {Tordatúr kzs faluja} [23 C]

Csán KSz (Er) : Csány (Tasnádcsány).

Csanád 1. * Bi (Csucsá-ÉNy, Nagybárod és Kisbárod közt) 1329: villa **olachalis Chanad** (Jakó 224). – Su 2: 307.

Csanád (< *Marosvár*) **2. Csa** (Nagyszentmiklós-É, a Maros b. p.) E helyen 1000 körül Ajtony vezér vára állott, melyet Marosvárnak neveztek. Midőn Ajtony szembekerült István királlyal [1003 k.], a király unokaöccsét, Csanád vezért küldte sereggel ellene, aki Ajtonyt legyőzte, várát elfoglalta, s mint a vár első ispánja innen igazgatta a vármegyét. Ettől kezdve a vár neve (a legenda szerint királyi parancsra) Csanád lett. 1030-ban a király Csanád várát püspöki székhellyé tette, s Gellértet küldte ki püspöknek, aki **Szent Györgyről nevezett püspöki katedrális** épített a **Boldogságos Szűz-oltárral**, s a régi **Szent János-monostor** mellé másik monostort létesített a Boldogságos Szűz tiszteletére; halála után itt temették el. Sírjánál a legenda szerint csodák történtek. Ez utóbbi monostort **Szent Gellért-apátság**nak is nevezték. A legenda említést tesz egy iskoláról, ahol a grammatika és muzsika tudományát tanították. 1044 nagybőjtjén (III.7-IV.22) Aba Sámuel király országos tanácskozást tartott Csanádon. Püspökségéhez tartozott 7 esperesség: csanádi, maroselvi, aradi, temesi, kevei ill. torontáli, krassói és sebesi. 1153-ban Idrisi azt írja róla, hogy „virágzó, szép és népes város“. 1241-ben a tatárok a várost elfoglalták és elpusztították. A régi Sz. János-monostorral nem találkozunk többé, a század végére azonban a többi egyházi intézmény már mind működik. Ezek: **1. A Szent György-székesegyház és káptalan**; 1290-ben ide temették IV. László királyt. Prépostja 1334: 3 M; az örkanonok 1333: 1 M 28 báni s az előző évről 45 gs, 1334: 1 M 7 báni, 1335: 14 gs; az olvasókanonok 1335: 25 gs pápai tizedet fizet, nem számítva az egyes kanonokokat 4 garastól 7 pondusig terjedő kisebb összegekkel. **2. A Szent Üdvözítő társas káptalan** 1241-től ismert. Prépostja 1333: 8 penza, 1334: 2 M 1 fertó, 1335: 20 gs pápai tizedet fizet. **3. A városi plébánia** papja 1333: 10 gs 1 báni, 1334: 11 garas pápai tizedet fizet. **4. A Szent Szűz vagy Szent Gellért-apátság**, apátja 1333: 1/2 M, 1334: 22 gs, 1335: 10 gs pápai tizedet fizet. 1241-ben és 1320-ban „civitas“-nak mondják. 1285-ben IV. László király 3 vm (Csa, Ar, Te) részére itt tartott közgyűlést, s maga is többször időzött a városban. 1332-ben említik szombati napon tartott hetivásárját (Gy I: 850-853). 1402-ben az iskola egyik diákja, Mihály fia Egyed (aki faluról lóháton járt be) nyilával akaratlanul is halálos sebet ejtett egyik diaktársán; bűne alól a pápa oldotta fel (História, 1980. Olimpiai szám 7). 1451-ben a megyei törvényező gyűlések székhelyének nevezik e várost (Cs I: 691). 1514.VI.15.u.: A temesvári táborból kibocsátott kereszties csapat elfoglalja Csanádot. © 1526.III.29.: Csanádi (de *Chanadino*) Albert **deák ü**: Podvinyai Pál (KmJkv 4143). 1888: Magyar-Csanád Csa vm Központi js (Je 485). 1913: **Nagycsanád** és **Ócsanád Tt** vm Nagyszentmiklósi js (Az). – 1909/19: Cenanul-sárbesc,

Szerbcsanád, L 5710: r 2227; n, szerb, m (40). 1926: Cenadul vechiu, Cenadul mare; > 1956: Cenadu. > Cenad = Su 1: 131. 1030–1851. [30 B]

Csanádvármegye 1256: *Chanad* vm; 1274: ≈ több falu (Er I. 222, 334). # Borovszky Samu: *Csanád vármegye története*. I-II. Bp 1896-1897. Szentkláray Jenő.: *A Csanádegyházmegyei plébániák története*. Tv 1898.

Csanádi egyházmegye [1222]: III. Honorius pápa: a váci püspök, prépost és a *Cenad* egyházmegyei egresi apát a kolozsmonostori apátság elleni püspöki támadás ügyében tartson vizsgálatot; [1225]: *Cenadiensis* ehm Egres (Egris) apátja eljár Boza föld és a lovagok ügyében (Er I. 122, 135, 136)

Püspökség Püspökök: 1204-?1228: Dezső; [1232]: [Bulchu] *Cenad*-i püspök eljár a kolozsmonostori apát és az erdélyi püspök vitás ügyében; 1247: Basilius; 1272, 1274: Bereck; 1275–1291: Gergely, alkancellár, kancellár; 1298, 1299: Antal minorita frater királyi alkancellár (Er). (1298–1301) Antonius püspök; gyóntatója Henricus minorita (An 2: 946-947. közt). 1306.IV.10. Anthonius püspök Ottó király udvari kancellárja (An 2: 26). 1306.VII.28.: Anthonius udvari alkancellár (55). 1306.(VIII.4.u.): ugyanaz (58). 1306, Avignon: Antolinus csanádi (*Scenadiensis*) és Márton [nándor]fehérvári (*Albensis*) püspökök bűnbocsánatot adnak azok számára, akik felkeresik az Antal-templomban őrzött szent ereklyét. D Auennione, a. 1306 (97). 1307.V.29.: Anthonicus minorita csanádi püspök (171). (1307.)VII.31.: V. Kelemen pápa: a Károly király által kért érseki palliumot elküldi a boszniai és a csanádi püspököknek, hogy hűségkeskü után adják át Vince kalocsai és bácsi választott érseknek. A Szentszék által egyesített kalocsai és bácsi egyházat szellemiekben és anyagiakban gazdagítsa (An 2: 197, 198). (1307.)VIII.10.: V. Kelemen pápa: B[enedek] veszprémi és néhai [? quondam] A[ntonius] csanádi püspökök állítólag királlyá koronázták Ottót (221). (1307.)VIII.10.) V. Kelemen pápa: 4 hónapon belül idézzék eléje A[ntonius] csanádi püspököt (222). 1307.IX.3.: Benedek püspök (232). 1309.I.8.-VII.3.: Beedek püspök (552). 1309.VI.15.: Benedek püspök is ott volt Károly király eskütételén és koronázásán (An 2: 668). (1309.)VI.20., Buda: Benedek püspök tanúsítja: bárki szabadon átmehet László erdélyi vajda földjén (671). 1309.VI.24., Buda: Benedek püspök is tanúsítja, hogy Károly király megkoronáztatott (674). {1310.VIII.26. Ld 1298-1301 közt.} 1549: Barlabási János csanádi püspök (KmJkv II. 873).

Csanádi káptalan [1235]: a *Cenad*-i prépost eljár a kolozsmonostori apát és az erdélyi püspök vitájában (Er I. 181). 1304: Gergely székesegyházi prépost, Miklós a Szent Megváltó prépostja, Benedek magister olvasókanonok (az okl. írója), Sebestyén éneklőkanonok, Gergely örkanonok, Miklós aradi, Pál marosontúli, Simon krassói főesperes (An 1: 677). 1308 CsK zálogosítási ügyben kiállított megbízó oklevelét bemutatják a Budai káptalan előtt (An 2: 529).

Juhász, K.: *Die Stifte der Tschanader Diözese im Mittelalter*. Ein Beitrag zur Frühgeschichte und Kulturgeschichte des Banats. Münster in Westfalen 1927. Uő: *A csanádi püspökség története alapításától a tatárjárásig 1030–1242*. Makó 1930. Uő: *A csanádi székeskáptalan a középkorban 1030–1552*. Makó 1941.

Csanád 3. Fe (Gyulafehérvár-K) [1311–25]: v. *Salencen* {: *Salenten*} (Gy). – (1315.)V.2.: *Salencen* ~ *Salente* {ld Apátfalva} (An 4: 63). 1334: Michael **sacerdos** de *Chanad*. Egresi apátsági (Csanád vm) birtok. László erdélyi vajda 1301–11 közt elfoglalta; ezt követően Károly király visszaadta az apátságnak. Papja 1334.II: 44 dénár pápai tizedet fizetett (Gy 2: 137). 1468: **Zazchanad** (Iczkovits 62). 1705.XI.18: háromszáz kurucokat ... arra rendeltének volt, hogy Csanádtól fogva Monora, Hosszúaszó felé minden falukat porig eléggessenek ... Csanádon mind a falut, mind az úr {Bánffy gubernátor} udvarházát porrá tötték, kin az urak igen búsulnak, mert igen derék falu volt (We). 1726/1727 Gyalu: csanádi borok a várpincében: *Szin bor, Sajtolt bor, Piros bor, Piros szin bor, Uj szőlőbe termett Szin bor*; 26 hordóban összesen 781 veder (Gyalu 236/a). 1733: *Csanád*. 1808: *Csanád* (Szász-) h., *Scholten* g. 1861: Sz-Cs, Scholten, Csinadie AF (6). 1888: ≈ (Scholten, Csinadie) AF Balázsfalvi js (Je 640). 1913: **Szászcsanád** AF vm (Az). – 1909/19: *Cinadie, Szcs, Sch*, L 1857: r 1201; n, m (48). > Cenade = Su 1: 131. 1311-1854. [35 A]

Csanád 4. To (Marosvásárhely-ÉK) 1332-7: **sacerdos** de *Chonad, Chanad, Charad*; 1411: p. *Chanad*; 1515: p. ≈. ♀Gernyeszeg tartozéka, L. Dezsőfi, Szengyeli, Csanádi ~ Filetelkei, Andrásfalvi, Af. Balási, Ernei Székely, Cs. Bicsak, Csikfalvai, Názánfalvi Tamási (Cs 5: 697). 1439.II.1.: *Chanad*-i Bicsa{k} Benedek, *Chanad*-i Bálint fia Balázs fiai: Mihály, Márton, György (KmJkv 107); 1481.VI.18.: *Chanad* Gernyeszeg tartozéka ld Asszonyfalva (2323). Ld még KmJkv 876. **1587**: *Czyanad*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 67). 1733: *Csanád*, 1760–2: **Erdős-Csinad**. 1808: Csanád (Erdő-), Scholten (36). 1861: Erdő-Csinád, Csinágye To (9). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 309). 1913: **Erdőcsinád** MT vm (Az). – Cinadea > Cinadia > Pädureni = Su 2: 28. 1332–1854. – 1974: c. Gornești {Gernyeszeg kzs faluja} [24 C]

Csanád 5. Tt (Nagycsanád mellett) 1888: Német-Csanád Tt Nagyszentmiklósi js (Je 537). » **Nagycsanád** Tt vm Nagyszentmiklósi js (Az). – Cenadu Mare > Cenad

Csanád 6. * Za (Pankota mellett) **1219**: *Chonad* (Tr). – Su 2: 311.

Csanaj * Ar (Arad közelében) 1337: p. *Chanay inferior*, =: p. *Chanay superior* (Tr). – Su 2: 307.

Csanáros 1. Bi (Margitta-DNy) 1395: *Chalanus* (Jakó 223). 1461: *Chalanos* (Bánffy II. 28). 1692: *Szinalos* (Mezősi 53). 1808: Csanáros, Csenalos (36). 1888: ≈ Bi Székelyhidi js (Je 268). 1913: **Biharcsanáros** Bi vm (Az). – 1909/19: Cienaloș, Cs, L 513: r 334; szlovák, m, rutén, zs (48). Cenaloș = Su 1: 131. 1342 {! Cf. Gy 1: 607. hn Pocsaj [M] mellett}, 1395–1851. – 1974: c. Ciuhoi {Berettyócsuhaj kzs faluja} [11 C]

Csanáros 2. Bi 1806: Csanáros (7 O 50) a Piskolthoz csatolt Szentmiklóstól DK-re. 1808: *div.* Csanáros (36). Hnt. 13: azh.

Csanáros 3. KSz 1806: Csanáros (8 P 53) Zálnok-K hrs. 1808: *pagus* Csanáros (36). Hnt. 13: nim. Ld Csalános.

Csanáros 4. Sza (Nagykároly-ÉNy hrs) **1221**: v. *Voda*, 1288: *Wada*, 1325: t. *Chalanus*, 1345: *Chalanuswada* (Tr). 1431, 1468: *Chalanus* (Cs 1: 472). Várnépei 1221-ben azzal vádolják a Kaplony-nemzetség néhány tagját, hogy hét ekealjnyi földjüket elfoglalták és András királytól kapott 15 ekealjnyi területükhöz csatolták. A vád valótlannak bizonyul ugyan, mert a Kaplonyok a földet készpénzen vették, valószínű azonban, hogy valaha a birtoknak mégis kapcsolata volt. Erre mutat az is, hogy az 1221-ben szerzett területen a század végén egy időközben a nemzetségtől telepített falut találunk, mely szintén a Vada nevet viseli; a vásárolt birtok a mai Csanáros (Maksai 228. Vada). 1808: Csanáros (36). 1888: ≈ Sza Nagykarolyi js (Je 268). **Szent Kereszt megtalálása-templom**, b: V.3. (RKNt 1999). 1913: Csanáros Sza vm (Az). 1920: **határfalu**. – Ceanaloș > Urziceni = Su 2: 221. 1221–1851. [1 C]

Csanároserdő Sza 1913: *Nagyerdő* Csanáros tartozéka (H). 1999: Csanároserdő. **Kisboldogasszony-templom**, b: IX.8. (RKNt 1999). – Urziceni-Pädure = Su 1: 221. 1913. [1 C]

Csángótelep Hsz 1956: Ciangăi, Csángótelep Esztelnnek tartozéka; 1964: Cärpinenii = Su 1: 128. {Sajtóhibás környezetben.} 1974: c. Poian {Kézdiszentkereszt kzs. faluja} [38 A]

Csány KSz (Tasnád-DNy hrs) **1244**: *Chan* faluból való Gela – fia: Péter egyetértésével, de főként IV. Béla király engedélyével – *Chan*, Dengeleg és Ragald falubeli örökjogú földje három részét örökre átengedte Szentemágocs nembelieknek; 1257: *Chan* birtokból három részt 50 M-ért Gela fia Pétertől és Imrétől megvásárolt Ambrus, Rempe, Simon és István; 1275: IV. László király a Káta nb. Panit fia Ábrahám comesnek adományozza az utód nélkül elhunyt Gyela n. szolnoki vjb *Chen* n. lakatlan földjét (Er I. 197, 228, 335). 1329: *Chan* p. de Zonuk exteriori; 1387: *Chan*; 1474: p. **volahalis** *Chaan* (Cs 1: 553). 1329: *Chyan, Chan*; 1346: p. *Chan* (Tr). 1474: p. **volahalis** *Chan*, 1544: *Chaany*, 1648: *Csan* (Petri III. 225). 1538.X.7.: *Chaan*-ban Álmosdi Csire Ferenc részbirtokos (KmJkv 4659). 1733: *Csán*, 1760–2: *Csány*. 1808: Csán (36). 1888: Csány **Szi** Tasnádi js (Je 268). 1913: **Tasnádcsány** Szi vm (Az). – 1909/19: Cean, *Csány*, L 366: r 240; m, zs (39). = Su 1: 129. 1244–1913. – 1974: c. Săuca {Szódemeter kzs faluja} [11 A]

Csapó Kü (Radnót-K, a Maros b. p.) 1332: Petrus **sacerdos** de *Thapev, Kapov*. Papja 1332 I: 20, 1332 II: 11 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 550). 1347: Antonius de *Chapow*; 1360: p. *Chapou*; 1447: judices de *Chapo*; 1450: p. ≈. 1518: *Czapo*. Csapói, Bogáti, Kendi-birtok (1332-től Cs 5: 872). 1469.III.7.: *Chapo*-n lakó Bíró Benedek (c) Sályiban 25 arany Ft-on zálogba vesz Szilvási-részt (KmJkv 1849); =: Szilvási János fia Ambrus apjának tett hűséges szolgálatai viszonzásaként *Chapo*-n lakó jobbágyának és familiárisának: Bíró Benedeknek (s fiainak: Zsigmond, János, Antal, Tamás) adja azt a telket, amelyen lakik, a házzal együtt, és még két pusztatelket *Chapo*-n, más hármat pedig Kocsárdon (Kü) a Sályihoz tartozó Torkosilyeserdeje nevű erdővel együtt (1850); 1503.III.17.: *Chapo* ld Ádámos (3280); 1503.V.24.: Ádámosi Porkolab Imre és Orbonász István hű szolgálatai jutalmaként megnevesítették Chapay Imrét, neki ajándékozva Csapón ama két jobbágytelek helyét, melyen házat épített magának, a *Cherealyafw* n. kaszálóval együtt, továbbá Sályin egy nyilas szénafüvet (3281). 1534.IV.23.: *Chapo*-n Gym-i Kemény rb (4459). Ld még KmJkv II. 873. **1587**: *Czapo, Kisfalwd.* – C. Pr: fl. 18. A: fl. 6 (Dé 35). 1733: *Csapó*, 1750: *Csipou*. 1808: Csopa ~ Csapó, Csipeu (40). 1861: Csapó, Csipeu Kü (7). 1888: ≈ (Cipau) **KK** Radnóti js (Je 268). Területén IV. századi dák telep és temető, fölötté V–VI-i gepida telep és temető (László A.). 1913: **Maroscsapó KK** vm (Az). & 1499 Egerbegy (To): Csapai Antal (Cs 5: 701). – 1909/19: Cipău, Cs, L 863: r 460; m (49). = Su 1: 150. 1332–1854. – 1974: c. Iernut {Radnót kzs faluja} [23 D]

Csaptelke Msz 1614: *Czaptelkj* (SzO Új 4.) Sz f. 1614: -. ?

Csaracs * Za (Honctő táján, Irtásfalva és Csúcsmező mellett) 1599: castellum *Chiroch*, p. *Chioroch* (Ve: Doc. V. 284). – Su 2: 310.

Csaracsó Cs 1956: *Csaracsó* Csikcsicsó tartozéka. – Cioraccio > Ciaracio = Su 1: 146. 1956. – 1974: c. Siculeni {Madéfalva kzs. faluja} [25 D]

Csarna * (Vajdahunyad-DNy, Bunyila, Nyíresfalva táján, a Cserna felső folyása mentén) 1438: p. *Charna* in d-u de Ha; 1516: p. *Charwa* ≈. Damsosi ~ Morsinai, majd az e családba beházasodott Oszkolai ~ Damsosi Árka család birtoka (Cs 5: 82. Cs -a). – Su 2: 308.

Csarnakápolnok KSz (Magyarláros-ÉNY 15 km) 1424: *Charnakapolnok*, 1583: *Chyarnafalva* (Kádár II. 365). 1733: *Csernafalu*, 1750: *Csernastyi*. 1808: Csernafalva, Zerndorf, Csernasty **KöV** (38). 1888: Csernefalva (Csernasty) **SzD** Magyarlárosi js (Je 274). 1913: **Csernefalva SzD** vm (Az). – 1909/19: Cernești, *Csf*, L 871: r 825; zs (41). = Su 1: 133. 1424–1854. [13 A]

Csarnóháza Bi (Barátka-K) 1406: p. **Walachalis** *Chornahaza*, 1552: *Charnohaza* (Jakó 224). 1808: Csarnóháza, Bulcz (36). 1888: ≈ (Bulz) Bi Élesdi js (Je 269). Környékén hatalmas sziklafalak és sok barlang. 1913: Csarnóháza Bi vm (Az). – 1909/19: Bulz, *Csh*, L 2286: r 2255; m, zs (32). = Su 1: 112. 1406–1851. [21 B]

Csarsziki * Kr-Szö (Karánsebes-DK, Bolvás mellett) 1480: *Charziki* (Pesty: Szörény II. 40). – Su 2: 308.

Császári Do (Szamosújvár-DK) 1336: *Chzarteluke*, 1342: *Chazar*; 1347: *Chazarteleke*, *Chazartelke* (Tr). 1456.VI.18.: *Chazar*-i n. György fia Mihály és *Chazar*-i n. Benedek fia Zsigmond *Chazary*-ban, Göcön és Abosfalván részbirtokosok (KmJkv 1252); 1460.VI.30.: *Chazary*-ban lakó Gergely ü: Szamosfalva (1452); 1473.IV.10.: a *Chazary*-i határon lévő Császárikemő föld Göcziek birtoka (2093); 1473.XI.8.: *Chazar* (2x) Göc hrs (2116); 1482.VI.24.: *Chazary*-i Kovács Albert ü: Göc (2371). 1585: *Cházary* Borbély György birtoka (Dé 18). **1587**: *Czyaszar*. – E: fl. 9, A: fl. 4 (Dé 42). 1760–2: *Császári*. 1808: Császári (36). 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ **SzD** Kékesi js (Je 269). 1913: Császári SzD vm (Az). – 1909/19: Cesariu, Cs, L 260: r 248 (42). = Su 1: 134. 1336–1854. » Sîntioana {Vasasszentiván} c. Țaga {Cege kzs faluja} S [23 A]

Császári: Szentmártoni Császári család (KmJkv I. 881). To vm Szm (Pusztasznetmárton).

Császártető * Te (Detta táján, Tárnokszentgyörgy mellett) 1370: *Chazarteteu*, 1421: *Chazarthethew*, 1427: *Chazartetew* (Pesty: Krassó II/1. 50). 1370, 1421, 1427: *Chazarteteu* (Cs 2: 99). – Su 2: 306.

Császló * Bi (Érselind és Érsemjén között) **1281**: t. *Chaslo*. Selind határjárásában említik. Ma hn. 1886. tk: *Császló* (Gy 1: 607). 1416: vicus versus p-m *Chaslo* (Jakó 225). – Su 2: 308.

Csata 1. (Pirum) > Gorbó Fe (Szeredahely-É) {1300 e.} 1309: Gundolinum de *Piro*; Gundlino *plebano* de ≈; 1332–6: Johannes *sacerdos* de *Pyro*, Chunradus ≈ de ≈; 1345: p. *Chatha* a. n. *Byrium*. A falu eredeti neve Csata volt. Kelneki Dániel 1300 k. szerezte meg (1345). Az idevaló plébános 1309-ben a kiközösített Spring dékánátusbeli tizedmegtagadó szász papok között szerepel, és megbízást kap a papok Szebenbe való megidésére. Utódai 1332 I: 35, 1332 II: 33, 1333 I: 3, 1336 I-II: 50 dénár pápai tizedet fizetnek. 1345-ben a Kelnekiek birtokai között említik (Gy 2: 162. Gorbó). 1309: *Pirum*. Gundolinus (An 2: 551, 759). 1369: *Byrbo* (Iczkovits 51). 1427: *Chata* a. n. *Byrbo* (Ub IV. 285). 1466.XI.26.: *Byrbo*, ld Iklód (KmJkv 1710); 1469.IX.7.: *Byrbon* (1909); 1469.X.4.: *Byrbom* (1912); 1477.XII.19.: *Byrbo* (2352) {ld Bencenc}. 1576.VI.18.: *Birbo* Bánffy György birtoka (Dé 14). 1733: *Girboff*, 1750: *Girbov*, 1760–2: *Girbo*. 1808: *Girbó* h., *Girbová* val. 1854: *Oláh Gorbó* h., *Birnbaum* g., *Gerbou* val. 1861: *Girbó*, *Birnbaum* AF (5). 1888: *Oláh-Girbó* (Gerbó) **AF** Kisenyedi js (Je 551). 1913: **Oláhgorbó** **AF** vm (Az). – 1909/19: *Ghirbom*, *Oláhgirbó*, *Bb*, L 1221: r 1190 (81). = Su 1: 260. 1309–1854. [35 A]

Csata 2. * Te (Detta-ÉNy, Csák és Obád táján) 1478: pr. *Nagh Chata*, *Kys Chata* (Cs 2: 31). – Su 2: 359. *Kys Chata*, 2: 375. *Nagh Chata*.

Csatád Tt (Zsombolya-ÉK) 1482: *Chathad* (Cs 2: 31). *1802: *N. Lenau* német költő (–1850). 1806: Csatád (21 Z 41). 1851: ≈, 2224 német *kath.*, 6 evang., 2 *ref.*, 40 *óhitű*, 6 zsidó lak., *kath. paroch.* templommal, postatisztséggel, ... F. u. a kamara, ... (Fé 1: 202). 1888: ≈ *Tt* Cseneji js (Je 269). 1913: Csatád *Tt* vm Csernei js (Az). – Cetad > 1919: *Lenauheim* = Su 1: 356. g. *Tschatad*, 1482–1851. [31 C]

Csatány BSz (Dés-ÉNy, a Szamos bp-i úton) cca 1593: *Chyatan* (Kádár II. 338). 1733: *Csatán*, 1750: *Csatány*. 1808: ≈, *Csetyán* (37). 1861: *Csatán* **BSz** (18). 1888: *Csatán* (Csetau) **SzD** Dési js (Je 269). 1913: *Csatány* **SzD** vm (Az). – 1909/19: *Cetan*, *Cs*, L 731: r 716; zs (42). = Su 1: 134. 1593–1854. [13 C]

Csatár {'pajzsgyártó'} **1. Bi 1.** (Várad-É) **1208**: *Satar* falubeli Topazius poroszló vitás föld körülhatárolásán; 1294: *Chatar*-i Pál is részes a Roland vajdával kötött fegyverszünetnek (Er I. 36, 528). 1213: v. *Catar*; 1291–4: de v. *Scatar*. 1332–7: *Jacobus sacerdos de Chatar* ... A várad *püspök* birtoka. Papja 1332: 20, 1333: 14, 1334: 14, 1335: 16, 1336: 16, 1337: 16 gs pápai tizedet fívet (Gy 1: 607. Cs 2.). 1647: *Csatári* (Makkai 550) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Csatár* h., *Csatare* val. 1829: *oppidum episcopale* *Csatár* (Nagy, I. 85). 1888: ≈ *Bi* Szalárdi js (Je 269 & Latabár). 1913: **Hegyközsatár** **Bi** vm (Az). – 1909/19: *Cetariu*, *Cs*, L 1605: r 23; m (42). = Su 1: 134. 1208–1913. [10 D]

Csatár 2. * Bi 1. (Monospetri és Albis között) 1484: *Chatar*; 1552: *Chyathar valakorum*; 1582: *Olah Chatar* (Jakó 224). 1808: *Csatár (Oláh-)* h.; Hnt. 44: *Csatártanya* (Gy 1: 607. Cs 1.). 1808/1987: *Csatár (Oláh-)*. Hnt. 13: *azh* (37). {!} – Su 2: 308.

Csatár 3. * Fe (Gyulafehérvár-ÉNy) **1299**: t. *Chitar*. ☞Fehérvárhoz tartozó szolgálónépekről, pajzsgyártó csatárokról kaphatta nevét. Regulustelke (Kisfalud) D-i hrs, az Ökrös-hegy alatt. Ma pataknev Gyfv hr D: 1880. térk: *Par. Citurului*. A mai Rózsamál környékén feketett (Gy 2: 137). =: t. *Chitar* (Er I. 589/9). Vö. (Gyfv-Ny) 1471: *Chathar*; 1492: promontorium *Chatharymal* (Iczkovits 52, 63). 1471.VI.3.: *Chathary* Balázs jobbágy Gyfv (KmJkv 2027). – Su 2: 308. 1471–1492.

Csatár 4. * Kr (a Néra É-i partján) 1348: p. *Chatar*, *Petrum dictum Cyre de Chatar*; 1349: ≈, in C-u de Karasov; 1350: p. ≈, p. *Andree f-i Rugas de ≈*; 1471: p. *Chytarowecz*. Királyi pajzsgyártókról elnevezett falu. 1348-ban András bán fiai: Mihály, Simon és János eladták itteni

birtokukat Gáji Culnuknak a szomszédok: Bak Péter szolgabíró, Csatári Cyre Péter és Benkefalvi Péter hozzájárulásával. 1349-ben a Gáji Chulnuk elleni perben összehívták a szomszédokat, akik 1350-ben elválasztották a vitatott földet a Nyárad (Néra) mellett. A Néra északi partján kereshető (Gy 3: 480). 1363: *Chatar* (Pesty: Krassó II/1. 100). 1363, 1367: *Chatar* (Cs 2: 99). 1471: *Chythorowcz et alia* ≈ (Cs 2: 100). – Su 2: 308. 1363. {Harampatak mellett} & 2: 312. *Chythorowcz*. 1471. {a Berzava mellett}

Csátfalva * **Bi** (Szalonta-DK, Feketebátor mellett) 1433; *Chetfalva*, 1462: *Chatfalva*. Vsz beolvadt Feketebátor határába (Cs 1: 605). 1473: *Chatfalwa*, 1552: *Chyathfalwa* (Jakó 225). – Su 2: 310. *Chetfalwa*.

Csatófalva KK (1913) < Hondorf ~ Hundorf Kü (1367).

Csatószeg Cs (Tusnád-É) 1567: *Chijato Zegh* (Sz O II. 220), = 25 kapu (Ve 35). 1570: *Cyatozeg*. 1614: Csatószeg 83 családfő (Cs 11). 1701: Csatószeg (SzO VII. 67). 1808: ≈ (37). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Csatószeg **Cs** Kászon-alcsiki js (Je 276). 1913: Csatószeg Csik vm (Az). – Ciatoseg > Cetățuia = Su 1: 134. 1567–1854. – 1974: c. Sînsimion {Csikszentsimon kzs faluja} [37 B]

Csávás 1. Kü (Dicsőszentmárton-K) 1301: p. *Chawas* (Cs). 1301/560/XVIII: p. *Cháwás*; 1331.XI.6.: comes de Kukullew ... et ... iudices nobilium: Datum in *Chawas*; 1332: Detricus *sacerdos* de *Chaus*. Dees fiai: Miklós és Paznan 1301-ben cserébe adták Désfalvával, Dányánnal és Körtvélyestelekkel együtt Kán nb. László vajdának, és az egész uradalom határát leírták, melyből Csávásra az alábbi szakasz esik: ... *Cháwás* ... iuxta veteres metas, que currant et dividunt inter t-m magistri Mys [: Moys] *Barnád* vocatam et t-m *Cháwás* ... pervenit ad fl-m *Kükellew*. 1331-ben Küküllővármegye itt gyűlésezik. Német nevű papja 1332 I: 18 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 550). 1301: ≈ ... cserébe adják Búnért (An 1: 92). 1501: p. *Chawas*. A XV. elejétől Újvár tartozéka. Losonczi, L. Dezsőfi, Fejéregyházi, Nádasdi, N. Ongor, Báthori; Bethlen-birtok; rb. a bonyhai parochiális egyház (Cs 5: 872). 1450.IX.1.: L. D. László *Chawas*-i részét zálogba adja (KmJkv 890); 1473.IV.26.: *Chawas*, ld Bátos (2098); 1473.VIII.30.: *Cawas* Nádasdi Ungor János birtoka (2108). Ld még KmJkv II.874. **1587: Czywawas**. – E: fl. 24. A: fl.12 (32). 1733: *Csovás*, 1760–2: *Szász Csávás*. 1807–50: **ref.** iskolamester *Belle József* (1780–1850), a híressé vált dalkar létrehozója; 1832: Dalkarának első említése. 1808: *Csávás* (*Szász*-) h. 1861: Sz-Cs Kü (8). 1888: ≈ **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 640). 1913: Csávás KK vm (Az). 1967.X.: Dalkarának 135. évfordulója (Művelődés, 1967.XI.). – 1909/19: Ceuaș, *Szcs*, L 769: r 59; m (42). = Su 1: 134. 1301–1913. – 1974: c. Mica {Mikefalva kzs faluja} [23 D]

Csávás 2. Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1505.VI.27.: Esztergomi Székely Ferenc a Meggyes nem Dudor és Kürt ágán s a Halom nem Názán ágán bírt lófősegi tisztségeit, továbbá Kisfaludot a hozzá tartozó kebeleszentiváni és jeddi birtokokkal együtt 662 magyar arany Ft-ért Csávási Erdő Miklósnak és Gergelynek örökbe vallja: Nicolao et Gregorio Erdew de *Chyawas* (SzO VIII. 212-213). 1507.V.5.: Békési Pál (e) deák elismeri, hogy te: Békési Gergely özvegye: Ilona, aki most *Chawas*-i Erdő Miklós (e) felesége és gyermekei teljesen eleget tettek az elhunyt székely és nemesi örökségeiből neki járó 3721 Ft értékű rész felől (KmJkv 3418); 1553.V.18.: *Chawas*, ld Bánd (5203). 1567: *Chijawas* (SzO II. 218). 1570: **Ref.** templomi harangláb; helybeli faragó mesterműve (Kós). 1614: Csávás 54 családfő (Msz 21). 1635: Mihály **deák** lófő obiit (SzO). Itteni pap volt *Kőröspataki B. János* históriás énekszerző 1653-ban innen keltezi *Lupuj vajdáról való ének*-ét (mj 1655). Az *Havasalföldi hartzról való historia* 1656-os nyomtatású munkája címlapján *Minister Mezo-Csavásiensis*-nek címezi magát (SzTA VI. 124); *Basaráb Máté vajda haláláról* (Gáldi, 1941. 183). 1733: *Csovás*, 1750: *Csoas*, 1760–2: *Csávás*. 1808: Csávás (Mező-) (37). 1818.I.29.: Itt hunyt el *Ujfalvy Krisztina* költő, Máté János földbirtokos özvegye (*Szőkefalva, 1761.IX.3.). 1861: Csávás Msz (31). 1888: M-Cs **MT** Marosi felső js (Je 502). 1913: **Mezőcsávás** MT vm (Az). „Egyik legszebb fatornyú falunk“ (SzTA). – 1909/19: Ceuașul-de-Câmpie, *Mcs*, L 1164: r 449; m (42). = Su 1: 135. 1505–1854. [24 C]

Csávós Te (Kisjenő-Ny) **1256**: a Tymus közelében *Chauas* falut és az ottani vámot Kelemenus bán fia kapják osztályon; 1274: *Chawas* Themes vm-ben; a Csanád nb. Csanád, Barabás és Fülöp fia örökbirtokának osztályán Csanád fiainak: Dénesnek és Gergelynek jut (Er I. 222, 334). 1333: {**sacerdos** de} *Cauas*, 1334: *Chauas*, 1335: *Chavas* (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. 1727: *Chavosch* (Borovszky: Torontál, 35). 1913: Csávós **Tt** vm Módosi js (Az). 1920: **határfalu**. – Tschawosch. – Ciavoş > 1964: Grănicerii = Su 1: 270. 1256–1964. – 1974: c. Giera {Gyér kzs faluja} [19 D]

Cseb Hu (Algyógy-É) 1407: p. *Cheeb*. 1515: *Cheb*. Al-Diód vár tartozéka (Cs 5: 82). 1733: *Csibold*, 1750: *Csib*, 1805: *Cseb*. 1808: Cseb, Csib (37). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ (Cibu) Algyógyi js (Je 270 & Tyej). 1913: Cseb Hu vm (Az). – 1909/19: Cibu, *Cséb*, L **830** **ort. r** (47). Cib = Su 1: 146. 1407–1854. – 1974: c. Almaşu Mare {Nagyalmás kzs faluja} [34 A]

Cseba * Te (Lugos táján) 1444: *Cheba* Zsidóvár 10. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). – Su 2: 308.

Csebe * Bi (Margitta táján) 1425: *Chebe* Csáky-birtok (Cs 1: 605). – Su 2: 308.

Csebernekszeg (Maros)Décse (To vm) piacának neve 1507.IX.19.: *Deche* falu *Chebernekszeg* nevű piacán (in teatro) 5 jobbágytelek (KmJkv).

Csebernye * Do (Egregy és Romlott közelében) 1460.XI.25.: Dobokai Lökös János *Csebernye*-i részét zálogba adja Kusalyi Jakabfi Györgynek (KmJkv 1485); =: Uő jószágai kezelését és védelmét ugyanarra bízta (1486); 1461.II.2.: Uő *Csebernyenyarlo*-i részét zálogba adja Dobokai Miklósnak (1508); 1473.IV.12.: *Csebernye*-n Iklódi zálogos rész (2094). Ld még KmJkv II.874.

Csebet * Te (Temesvár táján) 1479: *Chebeth*. Sarád város tartozéka; Garai Jób, Sarád várossal együtt, Alsólendvai Bánfi Miklósnak és Jakabnak adta (Cs 2: 20. Sarád). – Su 2: 308.

Csébi * (Csibi) Fe 1288, 1293: *Cheby* (Gy); = (Er I. 439, 515). 1308: vallem *Chybywelge*. 1308-ban, Nagylak kettéosztásakor Csibivölgye a mai Káptalan falu területére esett (Gy 2: 137). =: ≈ (Iczkovits). – Su 2: 308. {I}

Csebnyak Te~Szö (Herkulesfürdő-ÉNy, Parhó mellett) 1484: *Csebnyak*, 1528: *Chebnyak*, 1566: *Chebwnyak*, 1575: *Chebywak*; 1598: *Stybnyak*, *Stebnyak*; 1603: *Czabniak* (Pesty: Szörény II. 40). – Su 2: 313.

Csebze Tt (Csák-ÉNy, a Temes bp-i árterén) 1333: *Chevzen*, 1334: *Chewe*, 1335: *Chevze* (Tr) **egyház** hely magyar lakossággal. 1395: *Chuze*, 1421: *Cheuze* Csáky-birtok (Cs 2: 32. Csöze). 1808: Csepza (30 bb 43). 1851: Csebza, Tt vm, a Temes szigetjében, 2160 **óhitü** lak., s anyatemplommal. Földe szerfelett termékeny; legelője, rétje igen sok; 97 3/8 egész telket számlál. F. u. a kamara (Fé 1: 204). 1913: Csebze Tt vm Párdányi js (Az). – 1909/19: Cebza, *Csebza*, L 1728: r 1413; n, m. szerb (40). = Su 1:128. 1333–1851. [41 B]

Csécs * Kr (Klopdia határán K-re) 1323: p-es Korulos, *Chech*, Ozywag, Bokoran, Zeurin; 1389: Georgius de *Chechteleke*. 1323-ban a király Szalók nb. Heym fiainak adta. Ma hn Klopdia határában K-re. 1884. tk: *Padurea Ceiusiu* a *Valea Bucurundia* és *Dealu Osiacu* között (Gy 3: 480). – Su 2: 308. 1323–1418. {Hibásan}

Csécstelek * Kr~Te (a Berzava közelében) 1389, 1435: *Chechtelek*; 1432: *Chechteleke*. Hol Temes, hol Krassó vm-hez tartozott (Cs 2: 100). – Su 2: 308. 1389.

Csedreg Ug (Halmi-Ny 5 km) **1215**: *Cheydreh* falubeli Iano poroszló (Er I. 80). 1319: v. *Chudrug*, 1348: *Cedrek* (Tr). {...} m. g. k. t: Jézus mennybemenetele, b: V.13. (RKNt 1999). 1913: Csedreg Ug vm Tiszántúli js (Az). 1920: **határfalu**. – Cedreag > Cidreag = Su 2: 148. 1319–1851. – 1974: c. Halmeu {Halmi kzs faluja} [2 C]

Cséfán(hida) * Bi (Bihar és a két Szántó közt) 1214: Salomon de *ponte Cepan*; 1335: Petru **sacerdos** de v. *Chepani*. 1214-ben Cséfánhidára való tanú szerepel bihari, gyáni várnépek porében.

Cséfán falu papja 1335: 2 gs pápai tizedet fizet. Ma pusztá Bihar és a két Szántó közt. 1830. tk: *Cséfán Sz.* (Gy 1: 607). – Su 2: 308. Chepan 1335 (Tr). {Margitta-DNy, Érfancsika mellé helyezi}

Cséffa Bi (Szalonta-É) [1302]: Micaelis villici de *Chepha*; 1322: in 3 foris provincialibus ... in *Chypha* ~ in *Chefa*; 1332–7: Joannes *sacerdos* de v. *Chefa* ... 1302-ben Görbedi Chepan te: Gogan birtokolja, aki tartozik előállítani itteni falunagyát egy elkötött kanca ügyében. Papja 1332: 14, 1333: 22, 1334–7: évente 16 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 607). 1396: p. *Chefa*, 1421: *opp. Chefa* (Cs 1: 597). 1430-ban két *temploma* van; 1489: 1/4 részén 12 lakott és 17 elhagyott telek (Jakó 227). 1470: 1670: *Michael Ladislai de Czeffa* krakkói *diák* (Dn 1670). 1808: *opp. Cséfa* vel *Cséffa* h. 1888: Cséffa Bi Cséffai js szh, ház 185, L 1054 (Je 270 & Püspök-Radvány psz). 1913: Cséffa Bi vm (Az). 1920: *határhelység*. – 1909/19: Cefa, Cs, L 1474: r 1063; m, zs (40). = Su 1: 130. 1302–1851. [20 A]

Csegetelke Do : Cegetelke.

Csegez {< szn. 1213 VR udvarbíró} **Asz** (Torda-DNy, Várfalva-D hrs) **1291**: *Chegez* (Er I. 478). 1441: in p-e *Chegez*. Felvinczi Domokos fia Balázs és társai Szentmihályfalvi Dénes fia Péternek ígérk csegezi pusztatelküik harmadát, ha a bitorló Veresmarti Szele Pétertől visszaperlik (SzO VIII. 68). 1450.VII.9.: *Chegezy* Miklósné Indali Margit *üv* (KmJkv 860); 1508.VIII.7.: Csániak kiegyeznek *Chegez*-i Fábián *deákkal*, anyjával: Tancs Katalinnal, s testvéreivel: Jánossal és Orsolyával a Tancsháza prédiumbeli (To) birtokrészszel kapcsolatos perükben: Nagy Miklós és Mihály szindi (To) birtokrészük és *Chegez*-en levő kertjük felének átengedésével váltják magukhoz Fábián *deák*ek tancsházai részét (3472); 1517.VIII.16.: *Chegez*-i Antal és Lázár Járai Bernát végrendeleti tanúi volta augusztus 5-én (3633). **1587**: *Czygeez*. – E: fl. 4, A: fl. 1 den. 34 (Dé 70). 1808: Csegez (37). 1861: ≈ Asz (33). 1888: ≈ (Ciagz) **TA** Torockói js (Je 270). *Unitárius ehk*. 1913: Csegez TA vm (Az). – 1909/19: Ceagz, Cs, L 520: r 275; m (39). > Pietroasa = Su 2: 43. 1291–1854. {Nem árulja el, hogy – feltehetően Kövend helyett – mikor és miként keresztelték így s lényegítették át; bizonyára gépelési hibából esett ez a képtelenség.} – 1974: Gegaz {!} > Pietroasa c. Moldovenești {Várfalva kzs faluja} [22 D]

Csegöd * Bi (Erdőgyarak hr Ny-ra) **1290**: t. *Cheged*; 1295: t. *Chegued*; 1332: t. *Cheged*. Vásári hrs (1290, 1295, 1332). 1332-ben Benedek fiai: Jakab, Gergely és István birtoka (Gy 1: 607). 1454: *Cheged*, 1552: *Chyghedh* (Jakó 225). 1692: *Csegöd* (Mezősi, 118). A XVII. századi harcokban pusztult el. 1808: pr. *Csegöd* h. Hnt. 13: Csegöd. – Su 2: 308. 1290–1692.

Csegze * Ar (Arad és Vinga közt) 1349: p. *Chegze* Györk határosa (Gy 1: 177. Györk). 1434: *Chegze*, 1446: *Chegzee*, 1447: *Chegzew*, 1450: *Chegze* (Sztáray II. 303, 388, 403, 471). 1446: *Chegzee*, 1451, 1484: *Chegze* (Cs 1: 768). – Su 2: 308. 1434–1451.

Cseh ~ Csehi helységek **1046** utániak lehetnek.

Cseh 1. Do/SzD (Kolozsvár-É, Doboka-ÉNy) 1314: p. *Ceh*. Eredetileg cseh telepítés lehetett, amely más várbirtokok módjára (ld. Csoboló) juthatott Kökényesrégnold nb. Mykud és veje: Csente János kezére. 1314-ben Aba nb. Csente János fia János Cseh birtokot Mikestelke és Honttelke nevű tartozékaival együtt 35 M zálogösszeg ill. duplája fejében átadta Récsei Lőrincnek. Mivel azonban 1307-ben Csente János apja: Márk fia János oly megállapodást kötött Aba nb. Visontai Pállal, Demeterrel és Ethelével, hogy másnak mint ezeknek nem ad el birtokot, 1343-ban a nevezett Pál fia: Csobolói Péter Cseh birtok és két tartozéka felét 25 M-ért visszaperelte. E Pétert 1355-ben Petrus dictus *Panchelus* néven említik, utódai *Páncél* vezetéknevet viselnek; innen ered a helység első néveleme (Gy 2: 64). 1431.V.4.: Pánczél n. György és fia: Péter (KmJkv 78); 1439.III.14.: *Ceh*-i Pánczél Péter (138); 1439.XII.11.: Csehi Pánczél Péterné Ősi Hedvig (160); 1456.V.19.: Súlyomköiek tiltakoznak amiatt, hogy Csehi Pánczél Péter a királlyal fiúsította leányait, be is vezettette őket birtokaiba és ennek során Mikestelek és Szárazpatak földjüket Csehhez foglalta (1248); 1460.III.9.: Dobokai Miklósné Csehi n. Pánczél György le: Katalin (1432); 1460.III.15.: Uő és Vásárhelyi Gyerőfi Gergelyné Csehi n. Pánczél Péter le: Anna, Pánczél Péter özvegye Adviga és leányai: Erzsébet és Angléta (1434); 1461.X.12.: Csehen lakó Zalai János, Bíró Miklós és Nagy Lőrinc *ü*: Gyerővásárhely (1632); 1468.IX.16.: Csehi Cseh Pál és Benedek Bozkút

prédiumban részbirtokos (1827); 1482.V.29.: Csehi Bíró Dénes **ü**: Iklód (2369); 1482.VI.24.: Johannes Desy de Cheh (2372); 1482.VII.4.: Csehi Dési János **ü**: Súlyomkő (2379); 1482.IX.23.: CsDJ és te: Péter kibékül Szopori Tóth Istvánnal (2408); 1533.III.21.: **Panczelch** (4408). **1587**: *Panczell Czehy*. – E: fl. 12. A: fl. 4 (Dé 40). *1718: *Rettegi György* köznemes, 1738–71: dobokai alispán, *Emlékezetre méltó dolgok* írója (–1786). 1733: *Panczetseh*, 1750: *Panczebcse*. *1807: *Almási Sámuel* **ref**. lp és dalgyűjtő; 1827-től Dobokán, 1835-től Drágban, 1850–65 közt itt, végül Sárosmagyarberkeszen volt lp; 1823-tól 1851-ig 5 kötet dalt gyűjtött korabeli dallamokkal (–1875.V.6., Smb). 1808: *Pánczélcseh* h., *Pancsicsó* val. 1861: Pánczél-Cseh Do (16). 1888: ≈ (Páncsieseu, Pantycsó) **SzD** Csákigorbói js (Je 566). 1913: **Pánczélcseh** SzD vm (Az). Két országos vására: Szent Ivánkor: VI.23–24, Kisasszony napján: IX. 8–9; kedden hetivásárt tartott # Kós: *A pánczélcsehi vásár* (: 1976). – 1909/19: Panteceu, *Pcs*, L 1379: r 957; m, zs (130). = Su 2: 26. 1314–1854. [12 D]

Cseh 2. KSz (Zilah-ÉÉK) 1319: castrum *Chehy*, *Cheewar* (VJ). Várának további említése: 1461: *Cheh*, 1524: *Chechy*, 1627: *Chiehy*, 1639: *Czeh* (Petri II. 29). 1405: *Chehy*; 1468: *Czeh* országos vásár tartására nyer kiváltságot Mátyás királytól a Drágfiak kérésére; 1475, 1491: *Chehy*. Jelentékeny helység lehetett, mert 1475 körül a Drágfiak itteni birtokától 75 Ft adó járt (Cs 1: 549). 1437: *Chehi* (Demény, 1960. 269). 1430.IV.49.: *Cheh* Nyírbátori János birtoka (KmJkv 56); 1455.I.22.: *Cheh*-ben Kusalyi rb (1180); 1459.X.4.: Csehi Lukács fia Damján fia: Péter Dësházán rébirtokot vásárol (1377); 1461.III.21.: Kusalyi Jakcs János Cseh birtokbeli részét zálgba adja Bélteki Drágfi Miklósnak (1532); 1531: **opp**. *Cheeh*: Kusalyi Jakcs Péter fia Péter = mezővárostól tiltja Drágfi Gáspárt (4367); 1535.V.27.: Ramocha Imre (e) Cseh várának várnagya (4530). Ld KmJkv II.874. 1540: **Zilagy Cheh** (Petri IV. 501). 1556-ban birtokosa Drágfi Gáspár; utána Báthory György, 1569-től Gyulaffyak, majd Gyulaffy László özv: Széchy Kata kezével Prépostváry Zsigmond birtokába kerül. 1599-ben **református zsinatot** tartottak a mezővárosban. Tövishát vásáros központja 1601-ben Basta hadai feldúlták. 1614-ben megépül a templomtorony. 1632: **iskolamester** említése. 1808: Szilagy-Cseh, Csehu KSz (161). 1847 L 3603: 97 **r. kat.**, 3451 **ref.**, 20 **gkat.**, 35 izr. (Petri; VJ). 1888: ≈ **Szi** Szilagycehi js szh, 1888: ház 417, L 2451 (Je 661). 1913: **Szilagyceh** Szi vm (Az). 1968 < Szilágnádas, Mutos, Völcsök. 1992 L 8941: 4497 m, 4145 r, 283 c, 4 szlovák, 12 más nz. # Vicsai J.: *Szilagyceh*. Szilágysági magyarok 1999. 574. Kép: A régi községháza {1910}, Régi álami elemi iskola {1910}, Baptista imaház, Leromlott régi uradalmi ház, **Katolikus templom**, **Református templom**. – Cehul Sălăgiului > 1909/19: Cehul-Silvaniei (C.-Sălăgiului), *Szcs*, L 3141: r 270; m; 369 zs (40). = Su 1: 130. 1405–1854. + 2: 308. Cheh {Váráról}, 1461–1639. > Cehu Silvaniei [12 A]

Cshehdős Sző (Herkulesfürdő-ÉNY) 1828: *Sumicza* (Pesty: Szörény II. 485). 1888: Sumicza (Schumicza) **KrSző** Bozovicsi js (Je 631). 1913: Cshehdős **KrSző** vm (Az). – Şumița = Su 2: 178. 1828, 1913. – 1974: c. Lăpuşnicel {Kislaposnok kzs faluja DNY-ra} [43 C]

Cshehfalva Uh (Székelyudvarhely-ÉNY) 1566: *Csheherdfalua*, 1567: *Chijehetffalva*, 1576: *Chyehedfalva* (SzO II. 201, 220; IV. 41). 1589: *Chierfalva*-i Deák Tamás, *chieherfalj* Antal Balázs. 1602: Cshehfalva (SzO V. 309). 1614: 38 családfő (Uh 94). 1760–2: *Cshehdfalva*. 1808: Cshehdfalva (37). 1861: Cshehdfalva Uh (27). 1888: Cshehfalva Uh Székelykeresztúri js (Je 270). 1913: Cshehfalva Uh vm (Az). – Cshedfalău > Ceheţel = Su 1: 130. 1566–1854. – 1974: c. Şimoneşti {Siménfalva kzs faluja} [24 D]

Csehi 1. Bi (Várad-D) **1220**: Ben. de v. *Chehy*. A bihari udvarbíró előtt Csehi Benedeket perelte Máté ispán egy ló miatt (Gy 1: 608). 1312: *Chehy* Guthkeled nembeliek birtokai közt (An 3: 213). 1415: *Chehi* (Cs 1: 605). 1808: *Csehi* h., *Csuhi* val. 1888: ≈ Bi Központi js (Je 270 & Ábriház psz, Hodaj és Balogré). 1913: **Váradcsehi** Bi vm (Az). « Abriháza (Ábrahámháza). – Ceheiu > 1909/19: Ciheiu, *Cs*, L 809: r 766; m, zs (48). = Su 1: 148.1220–1913. > 1981: Cihei [20 B]

Csehi 2. Kr (Somlyó-É hrs) **1259**: t. *Chechy*, *Chechtelek* Somlyó hrs (Er I. 230). = t. *Chehy*, iuxta *Chehtelewk*; 1341: t. *Chehywegfew*. Nevét cseh telepeseiről kaphatta. 1259-ben Csehi és a határában fekvő Cshetelek hozzátartozott a somlyói uradalomhoz, s azzal együtt járták meg határát (ld. Somlyó). Ekkor Rátót nb. Roland nádor és Pok nb. Móric királynéi udvarbíró az új birtokosai.

1341: Zovány határosa (Gy 3: 511). 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye *Chehy* birtoka nagyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Eszüllői Eördög Simonnak (KmJkv 2114). 1475: *Chehy* (Cs 1: 553). 1681: **Somlyó-Csehi**, 1733: *Csih, Csiheu* (Petri IV. 351). 1750: *Csesuj*, 1760 – 2: *Somlyó Csehi*. 1808: *Csehi* h. 1888: Somlyó-Csehi **Szi** Szilágysomlyói js (Je 626). 1913: **Somlyócsehi Szi** vm (Az). – 1909/19: *Ceheiu, Scs*, L 895: r 797; m, c, zs (40). = Su 1: 130. 1259–1854. > *Cehei* 1974: or. Şimleu Silvaniei {Szilágysomlyó város része} [11 D]

Csehi 3. * KSz 1470: Csehi Kerestelek mellett {Somlyó-Ny}; ma puszta. De ez még inkább Krasznába tartozott (Cs 1: 553).

Csehi 4. * KSz (Nagysomkút táján) 1405: Csehi magyar falu Kővár tartozéka volt (Cs 1: 548). – Su 2: 313.

Csehipuszta Kr (Somlyó-É hrs) 1913: *Csehipuszta* Somlyócsehi tartozéka (H). – *Ceheiu-Pustă* = Su 1: 130. » *Ceheiu*.

Cséhtelek Bi (Margitta-DK) 1305: p/v. *Cheyteluk*; 1327: p. *Cheytheluk*. A Turul-nem birtoka. 1305-ben e nb. Syxtinus fia János vejének: Bud fia Pál ispánnak adja, rokona: Seraphinus beleegyezésével. 1327-ben Lőrinc fiainak osztózasakor Seraphinusnak jut (Gy 1: 608). 1327–1469: *Cheythelwk*, 1438: *Chewthelek* (Cs 1: 606. Csótelek). 1406: p. **walachalis** *Chethelek* (Jakó 227). 1808: *Csételek* vel *Csehtelek* h. 1888: Cséhtelek (Csételek) Bi Margittai js (Je 271 & Rára és Rovina). 1913: Cséhtelek Bi vm (Az). « Bélmezöhegy, Rogoz. – 1909/19: *Ciutelec, Cs*, L 736: r 443; m, zs (51). = Su 1: 154. 1305–1851. – 1974: c. Täuteu {Tóti kzs faluja} [11 C]

Csehtelke Ko (Mócs-DK) cca 1340: v. *Chehtelege*; 1498: p. *Chehtelke*. Ródi Cseh, Szomordoki, Szentkirályi, Batizházi, Forrai, Mócsi, M. Miskefi, Szf-i Gyerőfi, Szentmiklósi, Palásti, Némai ~ N. Kakas, Barlabási, Mányiki-birtok (Cs 5: 342. 1498: To vm). 1430.IV.6.: *Chehteleg*-en Ősi Jankafi rb (KmJkv 54); 1460.VII.16.: *Chehtelke*-i Mócsi rb-ből hitbért fizettek Szf-i Gyerőfi László özvegye: Ilonának (1456); 1461.VI.13.: *Chehtelke*-n Mócsi rb (1571); 1473.VII.21.: *Chehtelke*-ből Mócsi Miklós n. özvegye: Némai Kakas Erzsébet jogán Mócsiak hitbért fizettek n. N. K. László fiainak (2105). Ld még KmJkv II. 875. 1733: *Cseszelke*, 1750: *Csisteleg*, 1760–2: *Csetelke*. 1808: *Csetelke* ~ *Csehtelke* (38). 1861: *Csetelke, Csiszteleg Ko* (12). 1888: ≈ *Ko Mócsi js* (Je 271). 1913: *Csehtelke Ko* vm (Az). – 1909/19: *Cisteleg, Cst*, L 626: r 561; c, zs, m (49). > *Vişinelu* = Su 2: 252. 1340–1854. – 1974: c. Sărmaşu {Nagysármás kzs faluja, DNy-i hrs} [23 B]

Csejd Msz (Marosvásárhely-KÉK hrs) 1566: *Cheyd* (SzO II. 209). 1614: 23 családfő (Msz 40). & 1758: *Tsejdi András Miklós* lp 1758.III.23. Kv: halotti prédikáció gr. Rhédey Zsigmond fölött {ld Drág}. 1758–1849 közt 12 **tanítója** ismert (Sipos 122). 1772: **Református templom** épül. 1808: *Csejd* ~ *Czejd* (37). 1861: ≈ *Msz* (31). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 271). 1894-ben Kelemen Lajos rovásjeles feliratot tárt fel. 1913: *Csejd MT* vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. 2004 L 350. 2004.X.3. Falunap. Templomát renoválták, iskolát építettek. Híradás a megújuló faluról. 2004.X.12. RTV. 2004.X.24. Duna Tv. « Tófalva. – *Ceid* > *Cotuş* = Su 1: 170. 1566–1913. – 1974: c. Sîngeorgiu de Mureş {Marosszentgyörgy kzs faluja, K-i hrs} [24 C]

Csejdreh * Sza (Erdőd-É) 1215: villa *Cheyderh* ~ *Cheydreh*; 1273: t. *Heydreh* (Tr). 1215: Janus itteni lakos említése. V. István király a falut Jan mercatornak adományozta (1273), aki alighanem szatmári polgár volt. Mint a helység német nevéből sejtjük, talán már megtelepítésében is szatmári polgárnak volt része. Szirmay syerint később is Szatmár város birtokolta (Maksai 121. *Cheydreh*). – Su 2: 310. Tr, M.

Cseje MT (Szováta-DDNy, Szolokma-D hrs) 1956: *Cseje* Hármásfalu tartozéka. – *Ceie* = Su 1: 131. – 1974: c. Ghindari {Makfalva kzs. faluja} [24 D] Újabban elsorvadt, tanyaszerű, 4-5 házzal {1988 Fülöp Samu, Szuh}

Csék * BSz (Szamosújvár-Ny hrs, Ormány mellett) 1292: terra *Chec* (Tr). =: *Check* (Kádár II. 365). – Su 2: 308.

Cseke Msz (Marosvásárhely mellett) 1495: *Cheke* nevű föld Székelyvásárhely mezőváros végén, a Maros mellett (KmJkv 2951).

Cseke {'átkelőhely'} * **Sza** (Vetés és Óvári közt) 1312: p. *Szenne* [: *Cseke*] (Tr). 1364: *Cheke*. A jelek szerint eleinte a vele szemben fekvő Darával volt szorosabb kapcsolatban. Dara az idősebb s talán itt keresendő a csekei lakosság eredete is. A Daraiak később (1367, 1373) a Vetési és Vajai családokkal osztoztak benne (M). 1383: p. *Chege* (Cs 1: 472). A fiatal települést kisszámú lakói elhagyták: 1411: habitatoribus destituta (Maksai 123). 1503.V.24.: *Cheketheleke* prédiüm Daraiak birtoka; Borzási Lászlóné Darai Barát Jusztinának leánynegyed jár belőle (KmJkv 3282). – Su 2: 309. *Cheke*.

Cséke Bi (Belényes-ÉNy, a Váradi úton) 1398: *Cheke*, 1561: **Magyar Chyeke** (Jakó 228). 1399: *Cheke* (Cs 1: 605). 1808: Cséke (Magyar-) (37). 1888: M-Cs Bi Magyarcsékei js szh, 1888: ház 138, L 658 (Je 485). 1913: **Magyarcséke** Bi vm (Az). –1909/19: Ceica, *Mcs*, L 1006: r 637; m, zs (40). = Su 1: 131. 1398–1913. [21 A]

Cséke Bi (Félicsfürdő-DK, a Belényesi úton, 1508) : Drágséke.

Csekefalva 1. Cs (Tusnád-É) 1566: *Chekefalva* (SzO II. 209). 1567: *Chyekeffalwa*: 32 kapu (Ve 35). 1614: Csekefalva 93 családfő (Cs 5). 1808: Csekefalva (37). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Csekefalva Cs Kászton-alcikói js (Je 276). 1913: **Csikcsekefalva** Csik vm (Az). – Cechefalău > Ciucani = Su 1: 151. 1566–1913. – 1974: c. Sînmartin {Csikszentmárton kzs faluja} [37 B]

Csekefalva 2. Uh (Keresztúr-É hrs) 1567: *Chijekeffalwa* (SzO II. 219). 1614: Csekefalva 33 családfő (Uh 112). 1635: Vadász György **deák** új lófő **schola mester** (SzO). 1808: Csekefalva (37). 1861: ≈ Uh (27). 1888 ≈ Uh Székelykeresztúri js (Je 271). 1913: Csekefalva Uh vm (Az). – Cechefalău > Cechestî = Su 1: 130. 1657–1854. – 1974: c. Avrămeşti {Szentábrahám kzs faluja} [36 B]

Csekelaka Fe (Marosújvár-K) 1296.VII.20.: *Chekeloka*-i László fia: Domokos és te: Lukas (Er I. 554). [1296]: Dom. f. Lad-i de *Chekeloka* ... et nomine Lukas fr-is; 1308: c. Dom. de *Chekelaka* (Gy). =: *Ch*-i Domokos c. fogott bíró (An 2: 354). 1331: Nic. f. Luce nob. de =; 1332-5: Lucas sac. de =. 1296-ban (?) Csekelakai Domokos állítólag megújítja elődei adományát Pad földről a káptalan részére. Ugyanő s Miklós megbízottként szerepel (1308, 1331). Papja 1333 I: 62, 1334 I: 20, 1334 II: 18, 1335 I: 20 d, 1335 II: 2 gs, 1336 I: 10 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 137). 1430.I.27.: *Chekelaka*-i Márton ü: Gerend (KmJkv 27); 1439.II.2.: Uő ü: Gyerőmonostor (108); 1442.V.19.: Csekelakai Adorján ü: Bogát (464); 1446.X.31.: Csekelakai Adorjáné Dellői Lúcia, Csekelakai János özvegye: Klára, fiai: Miklós, Balázs, János (594); 1458.III.7.: Csekelakai Lukácsi János fia Miklós – te: Adorján, Balázs, János; Adorján fiai: János, Gergely, Szaniszló nevében is – tiltja Csesztvei Jakabot attól, hogy *Chekelaka*-i részét elidegenítse (1281); 1481.X.6.: Óbudai Kelemen – fe: Margit, korábban Csekelakai János özvegye, s ennek fiai: Lukács, János és Mátyás nevében – tiltakozik az ellen, hogy Apáti Bojár András és n. Csekelakai Adorján le: Erzsébet magának foglalja el vagy elidegenítse n. Adorján *Chekelaka*-i birtokrészét (2332); 1482.IX.22.: Apáti Bojár András és fe: néhai Csekelakai Jabab le: Erzsébet üv, csekelakai Kávás Pált, Bíró Benedeket és Szőke Lukácsot is (2407). Ld még KmJkv I. 883; II.875. 1587: *Czykelaka*. – E: fl. 16. A: fl. 6 (Dé 22). 1733: *Csekelaka*, 1750: *Csakilaka*. 1808: *Csekelaka* h. *1839.X.20: *Szilágyi Farkas* (Kövesdi Szilágy Károly régi birtokos és Farczádi Sándor Zsuzsánna fia) ref. lp, Nagyenyed krónikása (–1910.IX.6., Ne). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Marosújvári js (Je 271). 1913: Csekelaka AF vm (Az). – Cecalaca; 1956: Cecălaca = Su 1: 130. 1296-1854. – 1974: c. Ațintiș {Acintos>Cintos kzs faluja} [23 C]

Csekenye KSz (Tasnád-DNy) 1797, 1815: *Csekenye* (Petri III. 231). 1808: Csekenye (37). 1888: ≈ **Szi** Tasnádi js (Je 271). 1913: Csekenye Szi vm (Az). – 109/19: Reghea, *Cs*, L 144: r 130; m, zs (145). = Su 2: 74. 1797–1854. [11 A]

Csetelke * Sza (KmJkv) : Cseke.

Cselye Uh (Korond-Ny) 1954: *Cselye* Szolokma tartozéka. – Cselye = Su 1: 178. » Solocma {Szolokma}. {Vö. Cseje}

Cséklye {Vö. Csáklya. Névhasadás} **Bi** (Nagybáród-ÉNy hrs) 1392: *Chekhyas*, 1406: p. *walachalis Chaklya*, 1443: *Cheklye* (Jakó 229). 1500.XII.21.: *Cheklye* Venter-birtok, ld Báród (KmJkv 3162). 1808: Cséklye ~ Czéklye, Cseka (37). 1888: ≈ Bi Élesdi js (Je 271). 1913: Cséklye Bi vm (Az). – 1909/19: Cetea, Cs, L 549: r 528; zs, szlovák (42). = Su 1: 134. 1392–1851. – 1974: c. Borod {Nagybáród kzs faluja} [21 B]

Csemernahavasa 1299: *Chememnehawasa* Bocsárd hr; *Chynerma* Fülesd hr (Er I. 589/12, 589/11).

Csemernik Hsz (Bodzaforduló-D hrs) {1920 e.} *Csemernik* Szitabodza tartozéka. – Ciurnic = Su 1: 153. {1981 Ø}

Csemernye Do (Zilah-DK, a Kolozsvári út mellett) 1473.I.31.: *Chemernye* néhai Iklódi Márton gy: Tamás és Márta birtoka (KmJkv 2078); 1553.XII.4.: *Cymernye* Bánffy-birtok (5245). 1473: *Chemernye*, 1721: *Csömörlő-Nyárló* (Petri III. 250). 1733: *Csümorna*, 1750: *Csömörlőnyárló*, 1760–2: *Csömörlő*. 1808: Csömörlő Do (40). 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Csumerna) **Szi** Zilahi js (Je 281). 1913: **Csömörlő Szi** vm (Az). – 1909/19: Ciurnarna, Cs, L 673: r 632; m, zs (51). = Su 1: 153. 1460–1854. – 1974: c. Românași {Alsóegregy kzs faluja} [12 C]

Csempel * (Hátszeg-DDK) 1447: *Chempel*. Csempeli Dán és Vlajkul Galac, Füzesd, Kerynesd határosai (Cs 5: 82). – Su 2: 309.

Csene Tt (Zombolya-DK) 1330: p. *Cheney*, 1333: *Chene* (Tr). 1479: *Chenew* (Cs 2: 31). 1806: Cseney (30 aa 42). 1851: ≈, Tt vm, szép síkságon. Gazdag fekete földű határa 7738 h. ... Határában folyik az Ó-Béga csatornája, és Bara csekély folyam. Lakja 1584 n. e. óhitű, kik részint szerbek, részint oláhok, és 370 német **kath**. Van itt derék óhitű templom és iskola, egy nagyszerű 8 vitorlájú szélmalom, több csinos uri lak, nagy vendégfogadó. Birja a Vuchetich család (Fé 1: 209). 1913: Csene Tt Csenei js (Az). – Cenei = Su 1: 131. 1330–1851. [31 C]

Csenej * **Csa** {?} 1230: in par. Chenad. villam ... *Chunei*. Csanádi várbirtok volt, melyet II. Endre Csák nb. Miklósnak adott, de 1230-ban visszavette tőle. Többé nem szerepel. Helye ismeretlen (Gy 1: 853). – Su 2: 312.

Csengellér Gy/Cs (Ditró mellett) 1956: *Csengellér* Ditró tartozéka. – Țengheler = Su 2: 212. {1981 Ø}

Csengerpuszta AF 1913: *Csengerpuszta* Fugad tartozéka (H). – Cicîrda > Cicîrd = Su 1: 147. > 1974: Ciocîrd c. Lopadea Nouă {Magyarlapád kzs faluja} 1981 LN [35 A]

Csenke * **Te** (Csák táján) 1290.V.21. (in Pent.) Datum in *Cheenk*. IV. László király itt erősíti meg a désvári hospesek régi kiváltságait (Er I. 457). 1425: *Chenke* (Cs 2: 31). – Su 2: 308. Cheenk 1290; 2: 309. Chenke 1425.

Csenkeörvénye * **Ar** (Arad-Ny, a Maros közelében) 1256: *Pangrachfaya* és *Chenkeureme* (Er I. 222). 1319: p. *Chenkewereme* ~ *Chenkewerme*, 1323: p. ≈ ~ ≈. A Csanád-nem birtoka (halászatra alkalmas örvénye); 1256-ban a Telegdiek őseinek jut osztályrészül; 1319-ben Telegdi Csanád püspököt erősítik meg birtokában Pongrácfájával együtt. E mellett feketett (+1256, 1319–1323. Gy 1: 174). 1256, 1323: *Chenkewereme* (Cs 1: 768). – Su 2: 309. Chenkevereme, 1256–1319 (Tr).

Csente Za (Kisjenő-DK) 1396: *Chente*, 1480: *Chenthe* (Cs 1: 728). 1466.X.31.: *Chenthreh-i* [!] László ü: Vetés (KmJkv 1697); 1472.IX.28.: Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajda zarándi birtokrészeit familiárisának: *Chenthe-i* Benedeknek és te: Forgó Ambrusnak engedi át (2063); 1482.XI.4.: *Chenthe-i* Mihály ü: Guti Ország Sebestyén (2415). 1808: Csintye ~ Csénte (39). 1888: Csintye **Ar** Kisjenői js (Je 278). 1913: **Köröscsente** Ar vm (Az). – 1909/19: Cinteiu, *Csintye*, & Fundoaia, Chișir, L 1369: r 1287; m (48). > Cinteiu = Su 1: 149. 1396–1913. – 1974: c. Zaránd {Zaránd kzs faluja} [20 C]

Csepán 1. * Bi (Margitta-DNy, Érfancsika mellett) 1335: *sacerdos* de villa *Cepani* (Tr). – Su 2: 309.

Csepán 2. BSz (Naszód-D) 1380: p. *Chepan* (Ub II. 514). 1451.XII.8.: p. *Chepan* (KmJkv 994). @ 1542.II.10.: *Chepan-on* 2 jbt: Gereb István, Luch Barnabás (Km). Ld még KmJkv II.875. **1587**: *Zaz Nemethj, Nemegie et Czyepan*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 48). **1587**: Czittmany in auro cuso fl. 3 solvit (Dé 71). 1733: **Csépán**, 1750: *Csepan*. 1808: Csépán, Csepun (37). 1861: Csépány BSz (18). 1888: Csépán **BN** Jádi js (Je 272). 1913: Csépán BN vm (Az). – 1909/19: Cepen, Cs, L 754: r 115; n, zs (40). = Su 1: 131. 1380–1854. În indicatorul localităților (1954, 1956) greșit Cepari. {A helynévtárban hibás Cepari} – 1974: Cepari {!} c. Dumitra {Nagydemeter kzs faluja} 1981: Cepari {!} [13 D]

Csepántelke * Do (Nagyiklód hr) **1269**: t. *Sthepantelki*. István ifj. király Csobolótelkével együtt Kökénésréndold nb. Mykud fia Mykud ispánnak adta (Gy 2: 65). ?1269: *Schepantelky* (Er I. 278). 1269: *Schepantelky* (Kádár II. 365) Doboka vár tartozéka. Beolvadt Szamosjenőbe. – Su 2: 400. 1269.

Csepcsó * Ar (Lippa és Sistaróc közt) 1477: *Chepchew* (Márki II/1. 197). – Su 2: 309.

Csepegő Ko (1888) : Macskás (Csepegőmacskás).

Csepely {*Csepej* < *Csopoly*. Hangrendi átcsapás} **Hu** (Hátszeg-D, a Sztrigy bp-i úton) 1453: *Thopol, Chopol*; 1494: p. *Chapolya* in d-u de Ha. Szacsali, Szecseli Dán, Lupsa-birtok (Cs 5: 82. Ma Csopea Hátszegtől dél felé {!} De Csopea uo. Csopoly is:} Cs 5: 84). 1733: *Tsopeja*, 1750: *Csopeja*, 1760–2: *Csopia*. 1808: Csopéja, Schopau, Csupiu (40). 1861: Csopéa Hu (21). 1913: Csopea Hu vm (Az). – Ciopea = Su 1: 150. 1453–1854. > Ciopeia [44 A]

Csépestelek (?) Bi (Tulka mellett, Szalonta-K) 1330: *Chepusteluk*. A Görbediek kettéosztják (Gy 1: 608).

Csér * Kr (talán Detta vagy Gertenyes mellett) 1409: *Cher*, 1411: *Cheer* (Pesty: Krassó II/1. 107). =: ≈ (Cs 2: 100). – Su 2: 309.

Cseralja 1. * Ar (Zábrány-É, a Maros mellett) 1349: Nyarrew, *Cherallya* mindig együtt szerepelnek Zábrány faluval (Cs 1: 776. Nyárrév; 781 Zábrány). 1463: Cseralja (Márki II/1. 197). – Su 2: 309. + 2: 313. {Temeshidegkút-É; ezt Zábrányhoz csatolták!}

Cseralja 2. Te (Arad-DK) 1808: Traunau (173). 1888: ≈ Lippai js (Je 695). 1913: Cseralja Te vm (Az). – Traunau > Alunis = Su 1: 38. 1828–1851. – 1974: c. Fintínele {Angyalkút kzs faluja} [32 A]

Cserbel Hu (Vajdahunyad-Ny) 1476: keneziatus p-is *Cherbel* in pertinentiis castri Hwnyad; 1506: v. *Czerbel* Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 82). 1733: *Cserbel*, 1750: *Cserbou*. 1808: Cserbel, Csirbel (37). 1861: Csebél {!} Hu (21). 1888: Cserbel Hu Hunyadi js (Je 273). 1913: Cserbel Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Cerbel, Cs, L 572: r 566 (40). > Cerbäl = Su 1: 131. 1476–1854. [33 D]

Cserbia Hu (Illye-ÉNy, Zám-É hrs a Marosba ömlő Almás j. p.) 1468: p. *Cherbinye*. Illye vs birtoka (Cs 5: 82). 1730: *Cserbie*, 1750: *Pogenest-Cserbija*, 1760–2: *Cserbia*. 1808: Cserbia, Serben, Csirbá ~ Csirbia ~ Serba (37). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 273). 1913: Cserbia Hu vm (Az). – 1909/19: Cerbia, Cs, L 440 ort. r (40). = Su 1: 131. 1468–1854. – 1974: c. Zam {Zám kzs faluja} [33 A]

Cserefalva Msz (Ákosfalva mellett) 1497: Blasium Veres de *Zereyfalwa* (SzO VIII. 172). 1505.XII.31.: Veresmarti Czikó János özvegye: Bogáti Orsolya *Cherefalwa* határában levő székely örökségét és lófőségét legközelebbi rokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak (agiles et nobiles) vallja (SzO VIII. 221-223; KmJkv 3385). 1614: Cserefalva 14 családfe (Msz 93). Lt 1614–1900. 1635: Ádámosi Bálint **deák** (SzO). 1771–1849: nyolc **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 122). 1808: ≈ (37). 1861: Cserefalva Msz (31). 1888: Cserefalva **MT** Marosi alsó js (Je

273). 1913: Cserefalva MT vm (Az). – Cerefalău > Stejeriș = Su 2: 144. 1497–1854. – 1974: c. Acățari {Ăkosfalva kzs faluja} A [24 C]

Cserep * Za (Kisjenő-DNy hrs, Székudvar mellett) 1326: *Chereep* (Cs); 1467: *Cherepeghaztelek* (Zichy X. 426); 1473: *Cherepeghaz*. Bökény mellett említik (Cs 1: 728). – Su 2: 309.

Cserepes 1. Bi 1. 1888: Cserepes psz (t) Köröstarján **Bi** (Je 273).

Cserepes 2. Bi 2. 1888: Cserepes psz (t) Nagyszalonta **Bi** (Je 273).

Cserépfalva * Za @ (Borosjenő mellett) 1645: *Cserépfalva* {Márki}. – Su 2: 313.

Cseres 1. Kr (Somlyó-NyDNy) 1477: *Cserese* (Petri III. 237). 1479: *Cherese* (Cs 1: 582). 1646: *Cherese*, 1720: *Cseresze* (Petri III. 237). 1733: *Cserise*. 1808: Cserese ~ Cseres (37). 1888: Cserese (Cserese, Cierisia) **Szi** Szsomlyói js (Je 273). 1913: **Szilágycseres Szi** vm (Az). – 1909/19: Cereșă, *Cserese*, L 366: r 352 (41). = Su 1: 132. 1477–1913. – 1974: c. Halmășd {Halmosd kzs faluja, É-i hrs} [11 D]

Cseres 2. Szö (Karánsebes-ÉK) 1580: *Cserese*; 1581, 1583: *Cerese*, *Cherese*, *Cseresse* (Pesty: Szörény II. 42). 1602: *Chieresa* (Ve: Doc. VII. 25). 1808: Cserese (Bisztra-), (i) Cseresha Bistra (37). 1888: Csirésa **KrSzö** Karánsebesi js (Je 278). 1913: **Bisztracseres KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Cireșă, *Csirésa*, L 538: r 476; n, m (49). = Su 1: 150. 1580–1913. » Oțelu Roșu {Nándorhegy} OR [43 A]

Cserestemes Kr/KrSzö (Lugos közelében DK-re) 1603: *Cziresul*, 1700: **Cserestömös**, *Csires*; 1761: *Temes-Csirescha* (Pesty: Krassó II/1. 102). 1808: Cserese (Temes-), (i) Csereshe Temesh (37). 1851: Cserestemes Kr vm, a Temes mellett: 2 **kath.**, 624 **óhitű** lak., s anyateplommal. Birja Sytojanovics család (Fé 1: 214). 1888: Cseres-Temes **KrSzö** Temesi js (Je 273). 1913: Cserestemes KrSzö vm (Az). – 1909/19: Cireș, *Cst*, L 521: r 436; c (49). > Cireșul = Su 1: 150. 1603–1851. > 1974: Cireșu c. Criciova (Kricsó kzs faluja) [32 D]

Cserezgyepüréte * Za (Vadász mellett) 1429: terra *Cherezgyepewrethe* (Márki II/1. 226). – Su 2: 309.

Cseretszeg Cs 1806: Cseretszeg (Tusnád és Lázárfalva közt). 1808: *pagus* Cseretszeg (37). Hnt. 13: nim {?}

Cserfalva * Ar (Arad-ÉK, Újpanád mellett) 1457: *Cherfalwa* (Márki II/1. 197). 1471: ≈. Hidegfaluval együtt említik; 1561-i adólajstromban: *Cherfalva* Kasza és Kő közt foglal helyet (Cs 1: 768). – Su 2: 309. 1457, 1561. 1510 Chernobercz (Márki II/1. 197) {! Ld Csernabarc}

Cserged 1. (Csergöd) Fe 1. (Balázsfalva-D, a Szerdahelyi úton) 1302: v. *Chergeud*; 1313: t. *Chergoud capituli ... eccl-e B. Mychaelis*; 1320: t. eccl-e nostre (cap-i) *Chergeud*; 1332: Egidius *sacerdos* de *Kuegeud*; 1336: p/v. *Chergewd* cap-i eccl-e Transsilvane. A Csergöd-patak két ága mellett két Csergöd falu létesült: a Ny-i az ErK, a K-i a Gyógyiak birtoka. 1302-ben a püspök Cserged tizedét átengedte a káptalannak. Papja 1332 I: 6 dénár pápai tizedet fizet. Veresegyház (1313) és Véza (1320) határosa (Gy 2: 137). 1313: az ErK *Chergoud* földje Gergelyfája hrs (An 3: 522). 1438: p. *Cherged*; 1521: p. ≈. Mikefalvi ~ Középfalvi ~ Kápolnai, Mocsi Miskefi ~ Mocsi, Madarasi Székely, Sztrigyi, Szengyeli, Kóródi-birtok (Cs 5: 872). 1505: **Magyar Chergewd** (Iczkovits 53). **1587: Utraque Czyergeod, Kerezthyenffalwa.** – E: fl. 50. A: fl. 25. Ad Monorah accumulandum (Dé 24). 1705.XI.21.: Az úr {Bánffy gubernátor} csergödi jobbágyi haton ismét bejövénnek {Szebenbe} marhájok után, ... de azokban csak egyet is meg nem adának, hanem Csergödre, Csanádra, Bervére, Dályára protectiókat {oltalmat} szerezvén, azokat az emberektől elküldők (We). 1733: *Csergöd*, 1750: *Nagy Csergöd*, 1760–2: *Nagy Cseged*. 1767: *Csergöd* oder *Sergid*. 1803: *Cserged Majore* et *Minore* (Binder: Oroszcsúr 11.j). 1808: *Cserged (Nagy-)* h., *Csirgida* vel *Csergaul-máre* val. 1861: Nagy-Cserged AF (6). 1888: ≈ (Schergid) **AF** Balázsfalvi js (Je 520). 1913: **Magyarcserged** AF vm (Az). – 1909/19: Cergăul-mare, *Ncs*, Grossschergid, L **1040 görögkat. r** (40). Cergăul Mare = Su 1: 132. 1302-1913. {1808: Csergalul-mare} > Cergău Mare [35 A]

Cserged 2. Fe 2. (Balázsfalva-D) 1303: **Bolgarchergeud**; 1313: t. *Chergoud* nobilium de Gyog; 1336: *Chergeud Bulgaricum*, que est nobilium de Gyog. A Gyógyi nemesek birtokára a XIII. században telepíthettek bolgárokat, akikről megkülönböztető nevét kapta (Gy 2: 137). 1388: p. *Bolgarfalu* (Ub II. 622). 1439.III.24.: Diódi Mihály *Bolgarched*-i jobbágysai (KmJkv 145); 1449.I.24.: *Cherged* Bethleni Antal és Márk birtoka (650); [1452?].VI.26.: Hunyadi János *Chergewd* egészbirtokot az erdélyi káptalannak adja (1056); 1455.X.13.: Oroszfájai Miklós és fe: Andrásfalvi Margit *Cerged* hatodrészt elcserélik Szakoly negyedrészeért (1226); 1459.V.18.: *Cherged* (1351-2). Ld még KmJkv I. 883, II. 876. **1587**: *Utraque Czergeod* ld Cserged 1. (Dé 24). 1647: *Kis Czerged* (Makkai 633) I. Rákóczi György birtoka. 1760–2: *Kis Cserged*. 1808: *Cserged* (*Kis*-) h., *Csergida* vel *Csergaul mik* val. 1861: Kis-Cserged AF (5). 1888: ≈ (Cseregiu mik) **AF** Balázsfalvi js (Je 421). 1913: **Bolgarcserged** AF vm (Az). – 1909/19: Cergăul-mic, *Kcs*, *Kleinschergid*, L 690: r 649; n (40). = Su 1: 132. 1303-1913. # Ion Muşlea: *Şcheii din Cergău și folclorul lor* (Cercet. etn. II. 1972. 140-184, ed. Ion Talos). > Cergău Mic [35 A]

Cserged 3. Kü (Dicsőszentmárton-ÉK) [1370 k.]: *Cherged* a kolozsmonostori apátság hamis okleveleivel jogot formált rá (Er I. 239; Gy 3: 550. +1263 stb.). 1438: p. *Cherged*; 1511: ≈. Mikefalvi ~ Középfalvi ~ Kápolnai, Mocsi ~ M. Miskefi, Madarasi Székely, Sztrigyi, Szengyeli-birtok (Cs 5: 872. Ma Nagy- és Kiscserged). 1647: *Nagy Cserged* (Makkai 634) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Nagy Cserküd*. 1808: *Cserged* (*Nagy*-) h., *Csergidul mare* val. 1861: N-Cs, *Csergidul mare* Kü (8). 1888: ≈ (Cergidu mare) **KK** Radnóti js (Je 520). 1913: **Nagycserved** **KK** vm (Az). – 1909/19: Cerghidul-mare, *Ncs*, L 864: r 701 (41). > Cerghid = Su 1: 132. 1438–1854. [23 D]

Cserged 4. Kü 4. (Dicsőszentmárton-ÉK) [1370 k.]: *Hollos* (Er I. 239). 1324 után a kolozsmonostori konvent mint régi birtokát követelte vissza. Kéteremi után sorolják fel. Ma hn Teremi határában, {1864}: *Halaus* (*Hollos*), *La podu Halaosului* és Kiscserged határában: 1875. tk: *Holos* (erdő) a falutól D-re. Mivel „Cserged“ (ma: Nagycserved) is az apátságé volt, a közte és Nagyteremi közt fekvő Kiscsergeddel azonosítható (+1263 stb. Gy 3: 554). 1438: p. *Cherged*, 1461: *Chewrged*, 1521: *Cherged*. Birtokosai mint Nagycserveden (Cs 5: 872). 1733: *Kis Cserged*, 1750: *Kiscsergüd*. 1808: *Cserged* (*Kis*-) h., *Csergidul mik* val. 1861: K-Cs, *Csergydul* {!} Mik Kü (8). 1888: K-Cs (Cergizelu) **KK** Radnóti js (Je 421). 1913: **Kiscserged** **KK** vm (Az). – 1909/19: Cerghizăl, *Kcs*, L 532: r 523 (41). Cerghizel = Su 1: 132. 1438–1461 {Nagycserved adataival}, 1733–1854. [23 D]

Cserhágó TA 1956: *Cserhágó* Mezöméhes tartozéka. – Cirhagău = Su 1: 151. {1981 Ø}

Cserhát Sza 1888: Cserhát psz (t) Erdőd Sza (Je 273). – Cerhat = Su 1: 132. 1909: Cerhat, Cserhát; 1909/19: Cerhat (Cserhát) &, Gerăușa {Oláhgyűrűs tartozéka} > 1974: Gereușa c. Ardud {Ogy Erdőd kzs faluja} > 1981: Gerăușa [12 A]

Cseri 1. Bi 1808: *div.* Cseri Bi (38). Hnt. 13: » Bél Bi vm.

Cseri 2. * Te (Temesrékás környékén) 1334: *Chery*, 1335: *Cheri* (Tr) bizonyára **egyház** hely. 1387: *Chery*, 1403: **civitas** *Cheri*, 1415: cives de *Chery*, 1417: hospes de *Chery*, 1428: civitas *Chery*, **Ferenc-rendi kolostor** állt benne (1478-ban is); 1453, 1478: **opp.** *Chery*. Sorsa ugyanegy Cseri váréval (Cs 2: 17). 1440, 1442: castellanus de *Chery*; 1443: castellum *Chery*, districtus *Chery*; 1459: castellum *Chery* in comitatu Temes; 1473: castrum *Chery*. 1387-ben mint helységet Zsigmond király a Kőrógyiaknak adta, kik 1453-ban is bírták; 1443-ban Kőrógyi János újra akarta építeni. 1459-ben Mátyás király kezén találjuk, aki ideiglenesen a Kanizsaiaknak adományota, tartozékaival együtt. De a Kanizsaiak nem sokáig bírhatták. 1473-ban már Nádasdi Ungor Jánosé, aki (rokona: Damsosi Árka István nevében is) testvéreé fogadta benne Szobi Mihályt (Cs 2: 11). {1387, 1459 és 1473-i tartozékait ld helyökön.} 1473.VIII.30.: *Chery* vára Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Chery* vára tartozékai Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). 1507-ben Szobi Péter fia Mihály Werbőczy Istvánnak adta (Cs 2: 11). 1514.VII.: A temesvári táborból kirajzó csapatok beveszik Becse (Torontál vm), Cseri és Csák (Temes vm) várát. © & Csery András (e) özvegye Herencsenyi

Dorottya 1550-ben Fehér vm-i falvakban részbirtokos (KmJkv 4990). – Su 2: 310. Chery. {Várát külön}

Cserisor Hu (Vajdahunyad-Ny) 1482: *Chereswr*. ♀Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 83). 1733: *Cserisor*, 1750: *Cserischor*, 1760–2: *Csertésd*. 1808: Cserisor (38). 1861: ≈ Hu (21). 1888: Cserisora Hu Hunyadi js (Je 27). 1913: Cserisor Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Cerisor, *C{serisor}*, L 549: r 543 (41). = Su 1: 132. 1482–1854. – 1974: c Lelese {Lelesz kzs faluja} [33 D]

Cserleszek * Te (Temesrékás táján) 1459: *Cherlezzek* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 309.

Csermasnik * Kr (Detta táján, a Berzava mentén) 1418: pr. *Chermasnik* in Chernolchwideky (Cs 2: 100). =: *Chermasink* (Pesty: Krassó II/1. 98). – Su 2: 309.

Csermő Za (Borosjenő-É) 1429: *Chermel*, *Czyermely* (Cs 1: 728). 1808: Csermő **Ar** (38). 1851: ≈. Van 50 **kath.**, 1426 n. e. **óhitű** lakosa, temploma, több uri lakja. Vizei a Töz és Szartos folyamok. Országos vásárt tart III.25., VI.31. és XII.1. napján (Fé 1: 215). *1862: V. *Goldiş* politikus, miniszter (–1934). 1888: ≈ Ar Borosjenői js (Je 274 & Bánhid, Faschó, Czárán, Glac, Vásárhely és Lajosháza). 1913: Csermő Ar vm (Az). – 1909/19: Cermeiu, Cs, L 3609: r 1878; m, n (41). > Cermei = 1: 132. 1429–1951. [20 D]

Cserna 1. Hu (Vajdahunyad-D, a Cserna vize mellett) 1446: *Charna-i* Boda kenéz ~ ns kenéz Csolnokos szomszédosa; 1506: Demetrius Kenez de *Cherna*; 1510: v. *Cherna*. ♀Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 82). 1733: *Csérna*, 1750: *Cserna*. 1808: Cserna (38). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Hunyadi js (Je 274). 1913: Cserna Hu vm (Az). – 1909/19: Cerna, Cs, L 185: r 171; m (41). = Su 1: 132. 1446–1854. » Cinciş-Cerna {Csolnakos} 1974: c. Teliucu Inferior {Alsótelek kzs faluja} [33 D]

Cserna 2. Te (Csák-ÉK) 1373: *Chorna*, *Charna* (Pesty–Ortvay: Temes 125). 1453: *Chorna* a Varjasok birtoka (Cs 2: 32. Cs b). 1723–1725: *Czerna* (Mercy-tk Borovszky: Temes 100). 1808: Cserna Te (38). 1888: ≈ Te Csákovári js (Je 274 & Közalapítványi psz, Konrád-Mihály tanya). 1913: **Temescserna** Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Cerna, Cs, L 749: r 683; m, n (41). = Su 1: 132. 1373–1913. [41 B]

Csernabarc * Ar (Arad-ÉK, Újpanád mellett) 1440: *Chernabarcz* Solymos vár 78. tartozéka, tán az 1477. évi p. *Charnakowcz* (Cs 1: 761. Somlyó). 1510: *Chernobercz* (Márki II/1. 197). – Su 2: 309. 1440, 1477.

Csernádfalva Br (Brassó-K) 1366: *Charnadfalva* (Ub II. 292). 1444: *Chernatha*, 1456: *Zent Mihali*, 1459: *Zenthmihalfalwa*, *Tharmatfalwa* (SzO III. 59, I. 172, 185, III. 131). 1507: *Mechelsdorff*, 1509: *Michelsdorff*, 1513: *Charnathfallw* (Quellen I. 115, 132, 168). 1531: *Zenthmihalfalwa* (SzO II. 23). 1625: *Csernátfalu* (Árvay 107). Hétfalu vidékén a kereskedelmi központ szerepét is betöltötte. Keresett vására volt a falunak, ezt később Brassó betiltotta. Csak 1842-ben kapott újra engedélyt vásártartásra (Orbán B., VI. 135). 1808: Csernátfalva ~ Szentmihály, Michelsdorf, Csirfalo (38). 1861: Csernátfalu Br (38). 1888: ≈ (Zernendorf, Cernatu) Br Hétfalusi js (Je 274). 1913: **Csernátfalu** Br vm (Az). – 1909/19: Cernatu, *Csf*, *Bernendorf*, L 2577: r 693; m (41). = Su 1: 133. 1366–1854. » Săcele [37 D]

Csernahévíz Szö (Orsova-É, a Cserna jp-i úton) 1436: *Toplecz* (Pesty: Szörény II. 353). 1808: Toplecz, Töplitz (171). 1888: ≈ **KrSzö** Orsovai js (Je 690). 1913: Csernahévíz KrSzö vm (Az). Mezőgépgyára Max Auschnit tulajdona volt. – 1909/19: Topleţ, T, L 1748: r 1572; n, m (183). = Su 2: 201. 1436–1913. [55 B]

Csernáton {< szláv nevű székely főember nevéből} **Ké/HSz** (Kolozsvárh-DNy) **Cs 1. Alsócsernáton**. XII. századi település (falumag). 1332: **sacerdos** de *Kuruskun*, 1334: *Charnacun* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1567: *Alchijarnaton* (SzO II. 222). Jelentős családja volt a Damokos. XVI: **Ref. vártemplom**, 1658-ban ellenállt a tatár–török támadásnak. 1595 Fejes Mihály levele feleségének a Jalomica vize mellől; hadbavonultak: Deák Mihály, Sylvester István, Benkő

Mihály, Bodor Antal, Mihály varga, Barta Jakab, Chye Máté, Beke Tamás, Szaniszló Tamás (SzO V. 159-160). 1607.VI.27.: *Alchyernáton* buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, lud 2. Ezek berbécset 1 adgyanak {a fejedelmi biztosok élelmezésére} (SzO VIII. 359). 1635: Kelemen György nemes **cancellista** (SzO). 1718, 1836: éhínség, pestis, tüzvész. 1733: *Csernáton*, 1750: *Alsó Csernot*. 1840: Zámblér János kanonok-plébános iskolát, 1844-ben templomot épített. 1993: ZJ emlékszobor. 1614: Alsócsernáton 155 családfő (Ké 5). 1848.V.30.: Felső-Háromszék küldöttei népgyűlésen népfelkelést hirdettek és kimondták a robot megszüntetését. 1861: A-Cs Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 203). L 1910: 1949 (m); 1956: 2188 (Le). 1913: Alsócsernáton Hsz vm (Az). Népi fadaragó központ. A Damokos-kúrián műszaki múzeum. **Cs 2. Felsőcsernáton**. Két középkori település nyomai: a. XII. századi; b. XIII. vége~XIV. eleje (Nagy Lajos király pénzei). Csernáton határában VI-i szláv település más völgyben; folyamatosága régészeti nem bizonyítható, így ennek népességével Csernáton falu alapítása és elnevezése nem hozható összefüggésbe (Székely Z., Korunk Évk. 1973. 227). 1497: *Felsewcharnathon* (SzO II. 222). 1607.VI.27.: *Felchyernáton* és Ikafalva buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyuk 4, lud 2 {adjon a fejedelmi biztosok élelmezésére} (SzO VIII. 359). 1614: Felsőcsernáton 105 családfő (Ké 6). *1712.II.22.: *Bod Péter* **ref.** lp, egyházi és irodalomtörténeti író (-1769.III.3., Magyarigen). 1750: *F. Csernát*. 1808: Csernáton (Felső-). *1811: *Végh Antal* ezermester, feltaláló (-1882). 1861: F-Cs Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 320). 1913: Felsőcsernáton Hsz vm (Az). Csernáton faluról, múzeumáról, Haszman Pál muzeológusról 2004.VI.19. Duna Tv. – 1909/19: Cernatul-de-jos, *Acs*, L 1964: r 185; m (41). = Su 1: 133. 1332–1854. » Cernat. – 1909/19: Cernatul-de-sus, *Fcs*, L 1372: r 50; m (41). = Su 1: 133. 1497–1854. » Cernat [38 A]

Csernecz 1. * **Ar** (a Maros b. p.) 1479: *Chernee*, *Chernel*, *Chernec* Szád vár 8. tartozéka (Cs 1: 762. Szád). 1483: *Chernec* (Pesty: Krassó II/1. 103). – Su 2: 310.

Csernecz 2. * **Kr** (Karánsebes táján, Sebesmező mellett) 1468: *Chernecz* in districtu Karansebes, *Csernecz*; 1480: *Cherenyes* in districtu Sebes; 1525: *Chyresnya*, 1531: *Charnech*, 1655: *Cseresnyefalva* (Pesty: Szörény II. 43). – Su 2: 309.

Cserneczfalva * **Za** (Aranyág táján) 1406–7: villa sclavonicalis *Chernechfalua*. Egregy várához tartozott; 1439: *Chernyfalva*, 1464: *Chernesfalva*, 1525: *Chernez* Világos vár tartozéka (Cs 1: 728). – Su 2: 309.

Csernefalva KSz/SzD (1913) <Csarnakápolnok.

Csernegyház Te (Temesvár-É, az Ó-Béga j. p.) 1470, 1492: *Cherezhaza* (Cs 2: 32). 1723–1725: *Csernitkais* (Mercy-tk), 1761. tk: *Csernitacz*, *Csernithaza* (Borovszky: Temes 36). 1808: Csernegyház (38). 1851: ≈, Te vm, rónaságon, 1642 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 4646 hold ..., lakosai juhokat is tartanak. Vizei a Beregszó és Nyirád patakok, s az első egy malmot hajt. Van itt még egy régi földvár-omladék is. Birja a királyi kincstár (Fé 1: 215). 1888: Csernegyháza Te Központi js (Je 274). 1913: Csernegyház Te vm (Az). – 1909/19: Cerneteaz, *Cs*, L 1451: r 1275; n, c (41). = Su 1: 133. 1470–1851. – 1974: c. Giarmata {Temesgyarmat kzs faluja, Ny-i hrs} [31 D]

Csernek Do (Hiadalmás-ÉK) 1336: p. *Gurnuk*; p. *Churnuk* ~ t. *Churnukteluky*. , in C-u de Zonuk interiori. A Zsombor-nem gorbói uradalmához tartozott. Sorsát ld Gorbó alatt (Gy 2: 65). 1378: *Charnatelek* (K). 1561: *Chyernek* (K). 1588: a falu BSz-i részét Báthory István Havaselvi Balázsnak adományozta. 1591: *Ciernek* (K). 1600: *Cherne* (Ve: Doc. VI. 145). 1625: *Cziernek* (Kádár II. 371). 1733: *Csernokul*, 1750: *Csernek*. 1808: *Csernek* iuxta alios *Csernek* h., *Csernuk* val. 1861: {a} ≈ (Portio) Do (15), fele részben Belső-Szolnokhoz tartozik (17). 1861: {b} ≈ Portio; fele Do-hoz tartozik BSz (18). 1888: ≈ (Csernuk) **SzD** Csákgorbói js (Je 274). 1913: Csernek SzD vm (Az). – 1909/19: Cernuc, *Cs*, L 530: r 501; m, zs (41). = Su 1: 133. 1336–1854. – 1974: c. Gîrbou {Csákgorbó kzs faluja} [12 D]

Csernisora Hu (Vajdahunyad-DNy, a Cserna mellékvölgyében) 1380: t. v. h. d. *Polonycza* vocata penes rivulum *Chernyswara* in districtu de Hunyad; 1416: p. *Pogyenicha* iuxta fl-m *Charnasaga*; 1438: p. *Cernyesara* in d-u de Ha.; 1518: p. *Chernysora* in d-u Ha. Damsosi ~

Morzsina, D. Árka-birtok (Cs 5: 83). 1733: *Csernisoara*. 1888: Csernisora Hunyadi js (Je 274). 1913: **Csernisoraflorosa** Hu vm. Cs és F egyesülése (Az). – 1909/19: Cernișoara (Florese), *Csf*, L 280: r 273 (41). Cernișoara-Floreaș = Su 1: 133. 1438–1854. – 1974: c. Bunila {Bunyila kzs faluja} [33 D]

Csernota * Kr (Karánsebes táján) 1467: *Chernota*, 1555: *Chiernota*, 1584: *Czarnota*, 1624: pr. *Czernota* (Pesty: Krassó II/1. 104). – Su 2: 310. {Szákul és Nagymutnok közt határrész őrzi emlékét}

Csernöcz * Kr (Oravicabánya táján) 1354: *Chernewch ~ Chernewlch*; 1362: *Chernewch*, 1365: *Cherneck*, 1390: *Chemerch* (P); 1390-ben Érd-Somlyó várához tartozott (Cs 2: 100); 1392: *Cherneck*; 1428: *Chelnolch Widuky ~ Chernolk widwky* (Pesty: Krassó II/1. 50). – Su 2: 306.

Cserova * Szö (Orsova táján, Bélajablánc mellett) 1547: *Cherova ~ Czerova* (Pesty: Szörény II. 50). – Su 2: 310.

Csertelek * Ar (Temesfüzkút-ÉK) 1446: *Chertelek*, 1449: *Chertheleke*, 1457: pr. *Chertelek* (Cs 1: 768). – Su 2: 310.

Csertés 1. AF (Topánfalva mellett) 1850: *Sartesch*, 1854: *Csertés, Certesea* (Su). 1861: Csertész AF (5). 1888: Csertés **TA** Topánfalvi js (Je 275). 1913: Csertés TA vm (Az). – 1909/19: Certeje, *Cs*, L 1264: r 1244; c (41). > Certege = Su 1: 133. 1850, 1854. – 1974: » Cîmpeni {Topánfalva} C [22 C]

Csertés 2. Hu 1. (Marosillye-É) 1468: p. *Chertez*. Illye város birtoka (Cs 5: 83). Később Bánffy-birtok. 1733: *Csertés*, 1750: *Cserteze*, 1805: *Alsó Csertés*. 1808: Csertés ~ Csertéz, Csertés (38). 1861: Csertés-Hondol {Egyetlen!} Hu (21). 1888: Alsó-Csertés Hu Marosillyei js (Je 203). L 1910: 601; 1956: 321 (Le). 1913: **Alsócsertés** Hu vm (Az). – Certejul-de-jos, *Acs*, L 576 **ort. r** (41). = Su 1: 133. 1468–1854. » ? {1981 Ő}

Csertés 3. Hu 2. (Déva-ÉÉK) 1733: *Csertés*, 1760–2: *Felső Csertész*. 1808: Csetés ~ Csertésköz, Csertéskosá (38). 1888: F-Cs Dévai js (Je 320). 1913: **Felsőcsertés** Hu vm (Az). – 1909/19: Certejul-de-sus, *Fcs*, L 775: r 671; m, n (41). = Su 1: 133. 1468 {!}, 1733–1854. [34 C]

Cservenakolcz * Ar (Lippa és Sistaróc közt) 1440: *Cherwenakolcz*, 1477: *Chermenkowcz* Solymos vár 92. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). 1477: *Chernakocz* (Pesty: Krassó II/1. 107). – Su 2: 310.

Csztereg * Te (Rudna mellett?) 1429: *Cheztreg*, 1430: *Cheztereg* (Cs 2: 32. Rudnával együtt emlegetik). – Su 2; 310.

Cszesztve 1. Fe 1. (Marosújvár-Ny hrs) 1318: magister Paulus gener Zubuzlo nob. de *Chestue*, v/p. ≈; 1332: Egidius **sacerdos** de *Cheztus*. Cszesztvei nemesek birtoka. Papja 1332. I: 40 dénár p.t.f. (Gy 2: 138). 1439.II.2.: *Gezthwe* [!]-i Jakab **ü**: Győrmonostor (KmJkv 108); 1440.II.16.: *Cheztwe*-i Miklós **ü**: Szentiván (196); 1440.VI.13.: *Cheztwe*-i n. György leányai: Gáldi Albertné: Anna és Fahídi Horwathné: Erzsébet, s *Cheztwe*-i néhai János leánykája: Ilona tiltja a királyt, hogy Oláhcsesztve egészbirtokot eladományozza (246); 1440.XI.6.: *Cheztwe*-i Jakab, Cszesztvén lakó Bíró Antal és fia: Gergely **ü**: Györgyfalva (278); 1441.VII.6.: *Cheztwe*-i Jakab **ü**: Szentpál (337); 1449.II.15.u.: *Cheztve*-i Miske Balázs alvajdai ember és *Cheztwe*-i Balázs meghíúsult határjáráson (656); 1449.VIII.25.: *Cheztwe* harmada néhai ≈-i János fia István birtoka (749); =: Cszesztveiek tiltják ≈-i Balázst néhai ≈-i Beke fia: néhai Jakab *Cheztwe* harmadát kitevő birtokrésze elfoglalásától (750); 1473.I.21.: ≈-i Miske István fogott bíró: Sztána (2074). Ld még KmJkv I. 883, II. 876. **1587**: *Mikloslaka, Czeztwe*. – E: fl. 27, A: --- (Dé 21. 24 fl. esett Miklóslakára, 12 Cszesztvére). 1808: *Cszesztve* (Magyar- vel Maros-) h. 1861: Magyar-Cszesztve AF (6). 1888: ≈ (Csiszteu) **AF** Marosújvári js (Je 485). 1913: **Magyarcsesztve** AF vm (Az). – 1909/19: Cesteiul- unguresc, *Mcs*, L 701: r 377; m, c (49). > Cisteiul de Mureș = Su 1: 151. 1320-1854. > Cisteiu de Mureș [23 C]

Cszesztve 2. Fe 2. (Balázsfalva-Ny, a Tövisi úton) 1440.VI.13.: **Wolahcheztwe** Cszesztveiek egészbirtoka (KmJkv 246). 1461: **c. q.** de *Cesthwe* (Su). 1482: **Olahchestwe** (Iczkovits 60). 1733:

Alsó-Csesztve, 1750: *Csisztej*, 1760–2: *Olah Csesztve*. 1808: Csesztve (Oláh-) (38). 1861: O-Cs AF (6). 1888: ≈ (Csiszteu rum [!]) **AF** Balázsfalvi js (Je 551). 1913: **Oláhcsesztve** AF vm (Az). – 1909/19: Cisteiul-român, *Ocs*, L 685: r 664 (49). > Cisteiu = Su 1: 151. 1461–1854. > 1974: Cistei c. Mihalt {Mihálcfalva kzs faluja} [35 A]

Cseszvára Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Choksara* (Jakó 227). 1808: Ciszora, Cseszera-Posga ~ Ciszora-Posga (39). 1888: Cseszora Bi Magyarcsékei js (Je 275). 1913: Cseszvára Bi vm (Az). – 1909/19: Ceişoara, *Cseszora*, L 614: r 588; m, zs (40). = Su 1: 131. 1508–1851. – 1974: c. Ceica {Magyarcséke kzs faluja, K-i hrs} [21 A]

Csiba Cs (Szereda mellett) 1956: Csiba. – Cib > Tiba > Ciba = Su 1: 146. [34 A]

Csibafalva Msz/MT (Marosvásárhely-D, a Nyárad j. p.) 1519: *Chybafalwa* (SzO II. 217). 1603.II.7.: *Chibafalua* L. Lucas Vegh, L. Joannes Horwat: e két szabados lakott ekkor a faluban. 1614: 15 családfő (Msz 91). Lt 1614–1857. 1760–2: *Csiba*. 1808: ≈ (38). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 275). 1913: **Csiba** MT vm (Az). – Ciba Ciba = Su 1: 146. 1519–1854. » Crăciuneşti {Nyáradkarácson} Cr [24 C]

Csicsér Ar (Arad-K, a Maros j. p.) 1522, 1561: *Csicsér* (Márki II/1. 198). 1752: *Csicsir* (Su). 1808: Csicsér (38). 1888: Csicsér Ar Aradi js (Je 275). 1913: **Maroscicsér** Ar vm (Az). # Braun R.: *A falu lélektana*. Bp 1913 (W. J. Thomas ami szociológus kérésére); *Maros-Csicsér, Cicir 1935-ben* (Századunk, 1936.4-5). – 1909/19: Cicir, *Cs*, L 928: r 914 (47). = Su 1: 147. 1522–1851. [32 A]

Csicsó Cs (Szereda-É 3 km) 1566: *Chijcho* SzO II. 209). 1567: *Chychyo* 17 kapu (Ve 35). 1602: Csicsó. 1614: 125 családfő (Cs 18). 1675: **Csik Csicsó**. 1760–2: *Tsitso*. 1783: önálló **ehk** (Ke 1: 41). 1808: Csicsó (38). 1861: ≈ Cs (30). 1888: ≈ Felcsiki js (Je 275 & Borhegyes és Váralja). 1913: **Csikcsicsó** Csik vm (Az). 2004 L 3100. 2004.X.17. Déli harangszó Duna Tv. – 1909/19: Ciciău, *Cscs*, L 1780: r 11; m (47). > Ciceu = Su 1: 147. 1566–1854. – 1974: c. Siculeni {Madéfalva kzs faluja} [25 D]

Csicsói-Hargita 1761 m magas hegység. – Harghita Ciceului.

Csicsó vár és uradalom **BSz** (Dés-ÉK; várrom Csicsóújfalva hr) 1293.II.20.: Dénes nádor fia: Dénes adományul kérte a *Chychov* nevű lakatlan királyi földet; [1294]: a káptalan Dénes comest beiktatta ≈ föld birtokába (Er I. 516, 526). 1304: *Chicho*. László erdélyi vajda: Emuch fiai: Miklós comes, a vajda ≈-i várnagya és te: János számára megerősíti Bizkou örökölt földjüket. D. in *Nemiti* (An 1: 650). 1315: {Wass} Miklós comes *Chicho*-i várnagy (An 4: 179). 1321.XI.1.: Csicsó vár várnagya kiegyezik Szécsényi Tamás erdélyi vajdával, s a várat átadja a királynak. Ezzel megszűnik Kán László fiainak tartományúri hatalma, s egész Erdély a király hatalma alá kerül. © 1387-től adományul a Losonci család Dezsőfi ágáé 1467-ig, de 1423-ban ismeretlen címen a Losonci Bánfiak várnagyai parancsolnak benne. 1392: Mátyás várnagy. Tartozékait 1405-ben említik (Engel Pál, 1977. 103/47). 1439.III.14.: Kecsetiek Somkút (BSz) vásárolt felét átengedik Losonczi Dezső erdélyi vajdának, minthogy azt elődei is *Chycho*-i várúrhoz bírták (KmJkv 139); 1461.X.2.: a *Chicho*-i várnagy: Domokos ü: Kend (1625); 1467.XI.21.: Mátyás király parancsára [néhai Szerdahelyi Imre fia:] Györgyöt s fiait: Kis Jánost és Mihályt beiktatták *Chycho* vára és tartozékai két részébe (1764); 1468.VI.18. és 25. között: Losonczi Dezsőfiak tiltják Mátyás királyt a *Chycho*-i várban lévő részek eladományozásától (1812); 1473.I.19.: Szerdahelyi János *Chycho*-i udvarbírója Szécsi Mihály, várnagya Nagy Domokos (2071); 1473.II.8.: Hatvani Nagy Dénes *Chycho*-i várnagy (2080-1); 1482.IV.13.: Koroncói Nagy Domokos *Cycho*-i várnagy (2351-2). Ld még KmJkv II.876. 1544: *Chcho* (Kádár II. 379). # Kós: *Csicsói malomkő* (1962 : 1979). – Su 2: 312. Ciceu. 1283–1544. {Ciceu-Corabia} [13 C]

Csicsóalja * **BSz** (Csicsóújfalva mellett) 1461: **census quinquagesimalis** de *Chichoallya* (Su). – Su 2: 310.

Csicsó-előtagú hs 1888 (Je 276): Györgyfalva, Hagymás, Holdvilág [AF!], Keresztúr, Mihályfalva, Polyán, Újfalva.

Csicsómező SzD (1913) : Polyán BSz.

Csicsóújfalú BSz/SzD (Dés-É) 1467: *Wyfalu*, 1653: **Cziczó Ujfalú** (Kádár II. 440). 1733: *Csitso-Ujfalú*, 1750: *Korabie*, 1760–2: *Ujfalva seu Csicsófalva*. 1808: Újfalú (Csicsó-), Korábgye (175). 1861: ≈ BSz (18). 1888: Cs-U (Corabie) **SzD** Dési js (Je 276). 1913: Csicsóújfalú SzD vm (Az). – 1909/19: Ciceu-Corabie, Cs, L 720: r 708; zs (47). > Ciceu-Corabia = Su 1: 147. 1467–1854. – 1974: c. Petru Rareș {Retteg kzs faluja ÉNy-ra} [13 C]

Csigásdombréte hn 1460.III.31.: *Chygasdom{b}rethe* nevű Ko vm-i rét Budai-birtok (1436).

Csigatós * Za (Borosjenő-DK, a Feltóti-tó közelében fekvő Ménes/Alménes mellett) 1389: *Cygachius*, 1485: *Chytagos*, 1487-ben nemesi névben: de *Chigatessy*; XVI-i dicalisokban *Chihatevsse*, *Ciga Twse* (Cs 1: 742. Pipaly). 1650: *Chigatoss* (Márki II/1. 226). – Su 2: 314.

Csigér folyó 1808: *fl.* Csiger ~ Csigerér Ar vm (38). – Cigher

Csiger * Do 1243: v. *Chuger*; 1394: p. *Chyger*. Sófalva hrs ÉNy felől (1243), a Beszterce túlsó partján; Kajlával együtt említik (1394). Besenyő-DNy-ra kereshető (Gy 2: 65).

Csigerel Ar (1808) : Szöllős (Csigérszöllős).

Csiglen KSz/Szi (Zsibó-D 6 km) 1545: *Chegyen*, 1559: *Csiglen*, 1604: *Cyglen* (Petri, III. 234). 1715: *Cziglen*, 1720: *Cziglen* (Su). 1733: *Csiklekul*, 1750: *Czeglen*. 1808: Cziglén, (r) Cziglán (36). 1888: ≈ (Csiglán) **Szi** Zsibói js (Je 284). 1913: Csiglen Szi vm (Az). – 1909/19: Ciglean, Cs, L 397: r 394 (48). = Su 1: 148. 1545–1854. – 1974: c. Creaca {Karika kzs faluja} [12 C]

Csigmó Hu (Algyógy-Ny hrs 4 km) cca 1444: p. *Chokmo*; 1515: ≈; 1518: p. *Chikmo*. rb. Al-Diód uradalom, rb. Töreki, Bakócz, Sálfi, Lépes, Hunyadi, Macskási, M. Tárnok (Cs 5: 83). 1733: *Csikmó*, 1750: *Csikmou*. 1808: Csikmó (39). 1861: ≈ Hu (21). 1888: Csigmó Hu Algyógyi js (Je). 1913: Csigmó Hu vm (Az). – 1909/19: Cigmău, Cs, L 557: r 568 {!: L 568: r 557} (48). = Su 1: 148. 1444–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja} [34 C]

Csihányos Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1956: *Csihányos* Kőrspatak tartozéka. – Cihanoș = Su 1: 146. {1981 Ø}

Csik < ótörök: 'confinium; határ(szél)'. {Újabb írásbeliségünk erőnek erejével viszi a népetimológia vonalán, mintha a *csikos* szóttessel akarná összefüggésbe állítani! Nem érzékelik, hogy a hosszú í-s alak eltörli Csik határszél jellegét?}

Csik ~ Csikszék > Csik-Gyergyó-Kászoncsék

Csikszék 1332. évi pápai tizede: 2 báni dénár: Nicolaus de Kazun (Kászon), Tarkó, Szenttamás; 3 b. d. Delne, Mindszent, Kozmás; 4 b. d. Gyergyó, Szentmárton, Szentgyörgy, Szentkirály „stb.“ (Ferenczi S.: Kászon 57).

1511: Cs-Gy-Ksz közsékelei fellázadnak a székely előkelők (primorok) elnyomása ellen. Több főember házáat felperzselik.©

1571.X. Cs-Gy-Ksz királybírája Becz Pál.

1596: Cs-Gy királybírája Apafi Miklós.

1601.XII.31.: Báthory Zsigmond fejedelem kiadja a csiki székelyek harmadik rendjének szabadságlevelét (SzO IV. 150-154. Értelmezése Ke 1: 42).

1861 XIII. {th} Csikszék, v. Fel- és Al-Csik, Gyergyó és Kászon. Gyűléseit tartja Csik-Somlyón (helységei a 20 21. lapon).

Csikvármegye 1876-tól # Benkő Károly: *Csik, Gyergyó és Kászon székek leírások általános és részletes osztályokban*. I-II. Kv 1853. – Ferencz Béla: *Csikvármegye monográfiája a legrégebb időktől napjünkig*. Miercurea Ciuc 1933. Endes M.: *Csik megye földjének és Csik, Gyergyó,*

Kászonszék népének története 1918-ig. Bp 1937. Kós: *Csiki fazekasfalvak és fazekasságuk* (1950: 1976). Tivai Nagy I.: *Emlékezés régi csikiakról.* Cszs 1996.

Csikvármegye járásai 1888 (Je 24): 1. Felcsiki (szh: Csikszépvíz), 2. Gyergyótölgyesi, 3. Gyergyószentmiklósi [Gyszmi], 4. Kászon-alcsiki (szh Csikszenzmárton) járás.

Csikszereda Cs (Székelyudvarhely-K, az Olt j. p.; 660 m) Csikszék, majd Csik-Gyergyó-Kászonszék főhelye. 1558: **oppidum** *Csik Szereda, Csik Szereda* (SzO II. 145). 1567: *Zereda* (SzO II. 236), opp. *Zereda* 16 kapu (Venczel 35). 1635.XI.7.: Datum in oppido *Czikszereda*. I. Rákóczi György fejedelem adománylevelével Béli Kelemennek adja a csiktusnádi Boldizsár Tamást (SzO). 1808: opp. Szereda (Csik-) (161). 1861: XXXVIII. {th} Csik-Szereda (*város*) Cs (31). 1888: ≈ Cs vm szh, 1888: ház 306, L 1597 (Je 277). 1913: Csikszereda Csik vm (Az). Jeles szülöttei: 1881: *Szopos Sándor* festő, grafikus (–1954). 1926: *Szász Endre* grafikusművész.

Újabbban a város magában foglalja a következő helységeket: Csobot(falva), Somlyó, Taploca, Zsögöd, Zsögödfürdő (654 m). **Református** ehk 2000.IX.23. templomszentelés (Üzenet, 2000.21). Taploca 2004: **Szent Lőrinc-kápolna** alapkövetételéről 2004.VIII.22. Duna Tv. Csikszeredai Polgártárs Alapítvány turisztársaság környezetvédelmi eredményei 2004.VIII.25. Duna Tv. Fodor Zsigmond 48-as honvédtiszt építette házat a rokonság visszakapta, átalakították ifjúsági otthon és szállás céljaira; 30 férőhely. 2004.X.25. Duna Tv. – 1909/19: Sereda-Ciucului, Cszs, L 2858: r 81; m, zs (163). > 1929: Mercurea-Ciucului, L 3800 (AnR). > Miercurea Ciuc = Su 1: 396. 1558–1854. > Miercurea-Ciuc [25 D]

Somlyói **Ferenc-rendi zárda**. Kegyetemplom. # Dr. P. Boros F.: *Csiksomlyó, a kegyhely.* Cszs 1994.

Római Katolikus Főgimnázium. # Antal I.: *Tisztesség adassék.* Lapok a Csikszeredai Római Katolikus Főgimnázium történetéből. Cszs 1993.

Nagy A.: *Városkép és ami hozzá tartozik.* Visszaemlékezések. Cszs 1995. Mihály Z., Szócs J.: *Csikszereda Mikó-vár.* Kv [1996].

Csika 1. * **Csa** (Vinga-DNy, Temeskenéz mellett) **1230:** t. *Chyka* (Tr). [1230]/231: t-m nomine *Chykam* [acc.!] in Chenad. C-u ... ad ipsum castrum pertinentem, super qua eccl. in honore S. Martini constructa est. Csanádi várföld, amely Yan száznagy (centurio) birtokában volt. Yan halála után II. Endre király Monoszló nb. Makarás fia Tamás bánnak adta **Szent Márton-templom**ával. Az itt lakó hat embernek (Dominicus, Gerardus, Sobuslo, Joannes, Corlath, Peter) Tamás bán másutt adott földet ... A király Tamás bánnak a Maroson hat sószállító hajót is adott, az egresi és bizerei egyház hajóinak szabadságával, ti. évenként háromszor fordulhatnak a Maroson, minden vám alól mentesek és bármely sóbányából vásárolhatnak sót (Gy 1: 853. Magyarcsanád-K). 1808: pr. *Csiga* h. – Su 2: 312.

Csika 2. * **Za** (Világos vár mellett) 1386: *Chykus* (DocVal 325). 1398: *Chika*, 1597: *Chikay*, 1607: *Czikat*, 1654: *Czika*, 1702: *Csiska* (Borovszky: Csanád II. 106). – Su 2: 312.

Csika(telke) * **Do** (Szamosújvár-KDK, Cente hr) 1317: t. (*Ch*)*ykateluke* (Gy). = : [*C*]hykateluke (An 4: 408). 1335: p/t. *Chyka*. Omori Gál kir. jegyző és te: János fia György [szerzett] birtoka. 1317-ben Károly király az ideköltözőknek 5 évi adómentességet és szabad költözést biztosít. 1335-ben Hontpázmány nb. Pogány István birtoka; Centével közös határa van. Ma hn Cente határán: *Csika* (Gy 2: 65). =: ≈ (Kádár II. 512). – Su 2: 314.

Csikfalva Msz (Marosvásárhely-ÉK) 1412: Benedictus ds Bychak de *Chykfalwa* Marosszék vénei közt nagyernyei határjáráson (SzO VIII. 45). 1614: 37 családfő (Msz 61). 1635: Szakács Ferenc alias Galambodi (új lófő) **cancellarista**; Fazakas Bálint (régii drabant) fia Máté (25) **scholamester**; Bakó Imre ns fia Péter (20) török **deákság**ot tanul a Portán (SzO). 1722: Tótfaluis József, 1844–1845: Bardotzi Simeon **tanító** ismeretes (Sipos G. MtT 1980. 122). 1808: Csikfalva (38). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 277). 1913: Csikfalva MT vm (Az). – Cicfalău > Vărgata = Su 2: 241. 1412–1854. [24 C]

Csiklény Sző/KrSző (Karánsebes-K hrs) 1572: *Chyklen*, 1603: *Cziklén*, 1671: *Sziklény* (Pesty: Szörény II. 44). 1808: Csiklen (39). 1888: Csiklény **KrSző** Karánsebesi js (Je 277). 1913: Csiklény KrSző vm (Az). – 1909/19: Cicleni, Cs, L 191 ort. r (48). = Su 1: 148. 1572–1840. [43 A]

Csiklóbánya Kr/KrSző (Oravicabánya-DK hrs) 1437: *Chiglobanya*, 1464: *Chiglo* (Pesty: Krasó II/1. 107). =: ≈ (Cs 2: 100). 1808: Csiklova (Német-), Deutsch-Tschiklowa (39). 1851: *Német-Csiklova* vagy *Csiklovár*, bányahelység Kr vm, 257 **kath.**, 1520 **óhitű** lak., **kath.** és **óhitű** anyatemplommal, és réz hámmorral. F. u. a kamara (Fé 1: 220). 1888: Csiklovabánya **KrSző** Oravicai js (Je 277). 1913: Csiklóbánya KrSző vm (Az). – 1909/19: Ciclova-montană, *Csiklovabánya*, L 2305: r 2130; n, m (48). Ciclova Montană = Su 1: 148. 1437–1913. – 1974: or. Oravița {Oravicabánya része} [42 C]

Csiklófalu Kr/KrSző (Oravicabánya-D hrs) 1808: Csiklova (Oláh-), Walachisch-Tschiklowa (39). 1828: *Csiklova*, *Csiklovár* (Nagy, I. 184) 1851: *Oláh-Csiklova* vagy *Csiklovár*, Kr vm, 3 **kath.**, 2127 **óhitű** lak., **óhitű** anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 1: 220). 1888: Román-Csiklova **KrSző** Oravicai js (Je 607). 1913: Csiklófalu KrSző vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Ciclova-română, *Rcs*, L 3149: r 3145 (48). Ciclova-Română = Su 1: 148. 1828–1913. > C R [42 C]

Csikó * Csa (Nagylak-Ny) 1219: villa *Chicu* (Tr). – Su 2: 310.

Csil 1. Za (Borossebes-DK, a Fehér-Körös folyásától D-re) 1316: *Chyl* Leel magister és testvérei örökölt birtokai közt (An 4: 295. K: -). 1369: *Chyle* (Tr). 1439: *Cyl*, *Alsowcyl* Világos vár tartozéka (Cs 1: 729). 1746: Alsó-Csély, Felső-Csél (Su). XVIII: **Ortodox templom**. 1808: Csil (Alsó-), Csil de dzsosz (39). Almay-birtok. 1888: Alcsill **Ar** Borossebesi js (Je 199). L 1910: 921 (r, m); 1956: 753 (Le). 1913: Alcsil Ar vm (Az). 1918 e.: almatermesztés, cserépipar. – 1909/19: Csil, *Alcsill*, L 829: r 755; m (48). = Su 1. 148. 1369–1851. – 1974: c. Almaș {Háromalmás kzs faluja}. **Csil 2.** 1746: Felső-Csél (Su). 1808: Csil (Felső-), Csil de szusz (39). Hnt. 13: » Alcsil Ar vm. [33 A]

Csilán * Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tótól É-ra fekvő Izgár mellett) 1369–1377: *Cylan* (DocVal 223). – Su 2: 314.

Csinka 1. * Kr 1. (a Berzava mellett, Resicabánya táján) 1371–1372: **kenezius** de *Chinka* (DocVal 242). – Su 2: 310.

Csinka 2. * Kr 2. (Lugos-DK, Zsidóvár mellett) 1444: *Chynka*, 140 .: *Chynte*, 1478: *Chenthe* (Pesty: Krassó II/1. 111). – Su 2: 312.

Csinkó * Bi>Ko (Bánffyhunjad-DK, Körösfő hrs Nyárszó és Derite felé; psz Derite és Nyárszó hr) 1276: t. *Cynko* (Cs; Gy 1: 608. Bihar). = (Er I. 348). 1471: p. *Chynko*. 1493: ≈. Bánffy, Gyerőmonostori Radó, Dobszai-birtok. 1391: pratum *Chinkorethe*, *Chynkorethe*, 1455: *Cynkopathaka* Körösfő hr (Cs 5: 343). 1471.VI.1.: *Chynko* Bánffy rb (KmJkv 2022). 1808: pr. *Csinkó* iunct. cum *Derite*. » Deréte Ko vm.

Csinód 1. Cs 1956: Csinód. » Csikbánkfalva. – Cinod = Su 1: 149. 1956. » Bancu

Csinód 2. Hsz 1808: vicus Csinód (A Sepsibaczon). Hnt. 13: nim (39).

Csira * Te (Csánki) : Czira.

Csirlefalva * Bi (Élesd táján) 1406: possessio **walachalis** *Chyrlefalwa* (Jakó 341). – Su 2: 312.

Csiró Kr (Soborsin-D, a Maros bp-i Marosnagyvölgy mellett) 1750 k. tk: *Csirov* (Pesty: Krassó II/2. 330). – Su 2: 313.

Csiruszlófalva * Te (Detta táján) 1369–1377: *Cyruslowfalwa* (DocVal 223). – Su 2: 314.

Csitarovcz * Kr (Csánki) : Csatár.

Csittfalva * **Msz** (Csittszentiván határában) 1505.XII.31.: Veresmarti Czíkó János özvegye: Bogáti Orsolya *Chytfalwa* határában levő székely örökségét és lófőségét legközelebbi rokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak (agiles et nobiles) vallja (SzO VIII. 221-223; KmJkv 3385). 1567: *Chijtfalwa* (SzO II. 218). 1602.VIII.16.: *Czitfalua* –; 1603.II.7.: *Czitfalua* deserta (SzO). 1614: *Chytfalva* (SzO V. 292). 1614: Csittfalva 5 családfő (Msz 4). – Su 2: 310. Chijtfalwa, 1567–1614.

Csízér (Cseszár) Kr (Kraszna-D) **1219**: *Cesar* egy részének elfoglalása miatti per (Er I. 105) ; =: 1219-ben Kraszna várhoz tartozó föld gyanánt követelték vissza a várjobbágyok és várnépek; velük szemben Káta nb. Magas Lénárd esküt tett rá, hogy felmenőitől örökölte (Gy 3: 511). 1329: *Chyzer*, 1341: v. **olakalis Chyzer** (Tr). =: ≈ Valkó várához tartozott; 1395: *Cyzeer* határjárása; 1481: *Chizer* (Cs 1: 582). 1449.V.8.: L. Bánffy István jobbágya: Petru *Chyzer*-i vajda 11 arany Ft-ot érő övet adott át eladás végett Kolozsmonostoron (KmJkv 694); 1519.IV.28.: *Chyzer*-i rb-t Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723). Ld még KmJkv II.877. 1590: *Chyzeer* (Petri III. 236). 1733: *Csiser*, 1750: *Csizir*, 1760–2: *Csiszér*. 1808: *Csiszér* vel *Csízér* aliis *Cseszér* h. 1888: Csízér **Szi** Krasznai js (Je 278). 1913: Csízér Szi vm (Az). – 1909/19: Cizer, Cs, L 1290: r 1262; zs, m (51). = Su 1: 154. 1219–1854. [11 D]

Csobaj * **Te~Kr** (Detta táján, a Berzava közelében, Fólya mellett) 1400: *Chobay*, 1418: *Choba* (Pesty: Krassó II/1. 111). 1400, 1462, 1483: *Chobay* (Cs 2: 32. Te). 1416: *Chobay*, 1418: *Choba*. Köznemes nevéből ismerjük (Cs 2: 100. Kr). – Su 2: 310. {P}

Csobánhid Bi 1888: Csobánhid psz (t) Oláh-Homorog Bi Nagyszalontai js (Je 278).

Csobánka < **Aba nembeli Csobánka**. Draskóczy István: *Aba nembeli Csobánka leszármazottai a XIII–XIV. században* (Fiatal oktatók közleményei, 1983. 1. k. 56-76).

Csobánka 1. BSz 1. (Dés-Ny, Alparét ÉNy-i hrs a Szamosba ömlő Semesnye b. p.) 1314: p/t. *Chubanka* (An 3: 869). 1332: **sacerdos** de v. *Chocanika* (Tr) templomos hely magyar lakossággal. 1554: *Alsochyobanka* (Kádár II. 446). Első birtokosa az Aba nb. Csente család; majd 1378: Bebek, 1470: Pongrácz János vajda; XVI–XVII: Balassa, Haller, Csáky-birtok. 1647: *Also Czobankos* (Makkai 556) I. Rákóczi György birtokai közt. XVIII: Mikes-birtok. Magyar lakossága helyébe románok települtek. 1750: *Also Csubanka*. 1750: **Ortodox fatemplom**, 1895: kőből átépítve. 1760–2: *Also Csobánka*. 1808: Csobánka (Alsó-), Csobankucz (39). 1861: A-Cs, Csobankucs BSz (17). 1888: ≈ (Csobánká máre) **SzD** Csákiigorbói js (Je 203). L 1910: 494 r; 1956: 450 (Le). 1913: **Alsócsobánka** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciubanca, *Acs*, L 444: r 410; zs (49). = Su 1: 151. 1314–1854. – 1974: c. Recea-Cristur {Récekeresztúr kzs faluja} [12 D]

Csobánka 2. BSz 2. (Alsócsobánka-DNy hrs) 1554: *Chyobanka*, 1560: *Felső-Chobánka* (Kádár II. 453). 1625: *Felseo Chiobanka* (Csáky 648). 1733: *Felső Csobánka*. 1808: Csobánka (Felső-), Csubanká (39). 1861: F-Cs BSz (18). 1888: ≈ (Csobenku{c}zá) **SzD** Csákiigorbói js (Je 320). 1913: **Felsőcsobánka** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciubăncuța, *Fcs*, L 222: r 221 (49). = Su 1: 151. 1554–1900. – 1974: c. Recea-Cristur {Récekeresztúr kzs faluja} [12 D]

Csobánka 3. * Za (a Fehér-Körös mentén, Kisjenő-ÉK, Ágya közelében) **1202–1203**: pr. *Subanca*, *Sbanca* (Tr). – Su 2: 404.

Csobányos Cs (Csikszentgyörgy-ÉK, határszélen) 1913: *Csobányos* Csikszentmárton tartozéka (H). 1956: Csobános. – Ciobonaș > Ciobănașu > Ciobăniș = Su 1: 149. – 1974: c. Ciucsingorgiu {Csikszentgyörgy kzs. faluja} [26 C]

Csobolyó * **Do** (Iklód és Onok hr) **1265**: *Chobolo* ... iob. castru de Dobka; 1269: t. *Schobolotelky* (Gy); ?1269: ≈ (Er I. 278). 1298: p. *Chobolou*; 1312: t. *Chobolou*; 1343: Petrus f. Pauli de gen Alia [: Aba] nob. de *Cubulo* ~ *Chubulo*. Nevét minden bizonnyal az 1265-ben említett Csoboló várjobbágyról kapta. 1269-ben István ifj. király Csobolóteltét [lakatlan földjét] Csépántelkével együtt Kökényesrénold nb. Mykud fia Mykud ispánnak adta. 1298-ban Mykud bán Jenővel együtt Erzsébet nevű leányára (Er I. 574): Aba nb. Csente János feleségére és utódaira hagyta. 1343-ban Aba nb. Páncélos Péter e birtokról nevezi magát (Gy 2: 65). 1312: néhai Mykud bán fia Miklós

magister – maga és fiai: János, Miklós, László, Mihály nevében is – a Doboka vm-i *Chobolou* örökölt földjét a neki és fiainak tett és teendő hú szolgálatukért serviensének: Mihálynak és t: Györgynek adja (An 3: 392). 1468: *Czobolo* erdő Iklódon (KmJkv 1794, 1796). Ma hn Nagykíld és Ónok hr: {1864} *Czibulau*; 1880. tk: *V[alea] Cibulouli* (Gy 2: 65). – Su 2: 400. 1269: t. *Schobolotelky*, 1298: *Chobolou*, 1326: p. *Chobolow*; 1340: villa deserta *Chubulou*, *Csobolo*; 1343: *Chubulo*, nobilis de *Cubulo*. 1641-ben mint erdőt és kaszálót említik (Kádár II. 459).

Csobolyó hn 1468: *Czobolo* nevű erdő Iklód (Do) határán (KmJkv 1794).

Csobotány **MT** (Maroshévíz-Ny) 1913: *Csobotány* Gödemesterháza tartozéka (H). 1956: Csobotán. – Ciobotani = Su 1: 149. – 1974: c. Stînceni {Gödemesterháza kzs. faluja} [25 A]

Csobotfalva **Cs** (Szereda mellett) 1567: *Chyobot cum Chyomortan* 28 kapu (Ve 35). 1576: Csobotfalva (SzO IV. 44). 1808: Csobátfalva ~ Csobotfalva (39). 1861: Csobodfalva Cs (30). 1888: Csik-Csobotfalva Cs Felcsiki js (Je 276). 1913: Csobotfalva Csik vm (Az). 2004.X.11. Déli harangszó Duna Tv. – Ciobotfalău > Cioboteni = Su 1: 149. 1567–1854. » Csikszereda.

Csohaj **Bi** (Szentjobb-D hrs) [1141–62]: v. *Thura*; 1229: St. de v. *Chueytora*; 1291–4: in v. *Chuey*; 1332–6: Joannes *sacerdos* de *Tvali*, v. *Choc* [: *Choe*], Matheus ≈ de *Couey*. Tora falut II. Géza adta a szentjobbi apátságnak 12 háznép kézművessel. 1229-ben egy csohajtorai ember 2 M kártétel miatt perli a Pályiakat. 1291–4 között egy évben Csohaj falu 20 kepe tizedet ad a püspöknek; papja 1 unciát fizet. 1332: 11, 1333: 11, 1334: 10 1/2, 1335: 9, 1336: 11 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 608). 1342: *Chohuay*, *Chouay* (Tr). 1488: *Choay* Albisi Zólyomiak birtoka (Cs 1: 606). 1808: *Csohaj* h. 1888: ≈ Bi Szalárdi js (Je 278). 1913: **Berettyőcsohaj** Bi vm (Az). – 1909/19: Ciuhoiu, Cs, L 619: r 554; m, zs (50). = Su 1: 153. 1291–1913. > Ciuhoi [10 D]

Csohosd **Za** (Nagyhalmágy-DK hrs) 1760–2: *Czohesd*. 1808: ≈, Csohesd Za (36) 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 285). 1913: Csohosd (H). – 1909/19: *Țohești*, *Czohesd*, L 300 **ort. r** (187). = Su 2: 213. 1760–1913. – 1974: c. Hălmăgel {Kishalmágy kzs. faluja} [33 A]

Csóka 1. **Msz** (Marosvásárhely-D) 1567: *Chijokaffalwa*, 1602: *Csokafalva* (SzO II. 207, V. 273). 1614: Csókafalva 19 családfő (Msz 108). Lt 1614–1895. 1639: *Csoka* (SzO VI. 405). 1808: Csóka (39). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 278). 1913: **Székelycsóka** **MT** vm (Az). – Cioca > Corbești = Su 1: 165. 1567–1913. – 1974: c. Acățari {Ákosfalva kzs. faluja} [24 C]

Csóka 2. * **Te** (Temesvár-Ny) 1333: v. *Chuka*, 1334: p. *Chuka* (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. 1494: *Chokay*. Kenézi Csókai nemesek birtoka. Csóka nevű erdőség örzi emlékét (Cs 2: 76. Csókai cs.). – Su 2: 311.

Csokaly 1. Bi (Székelyhíd-Ny hrs) 1338: *Chokol*. Gutkeled nb. Durug unokáinak osztozásakor Corardus és Keled kapja (Gy 1: 609). 1647: Csokaly (Makkai 550) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Csokaly h., Csokaj val. 1888: Csokaj Bi Székelyhídi js (Je 279). 1913: Csokaly Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ciocaia, *Csóka*ly, L 1171 **m** (211 g. kat.) (48). = Su 1: 149. 1338–1851. – 1974: c. Săcueni {Székelyhíd kzs. faluja} [10 D]

Csokaly 2. * **Kr** (Delta táján, Klopodia és Gertenyes közt) 1414: *Chokal*. Tán Csobaj faluval azonos (Cs 2: 100). 1418; *Chokal* (Pesty: Krassó II/1. 50). – Su 2: 306. {Azonos lehet Chobay faluval}

Csokanest * **Kr** (Lugos-ÉK, Ferde mellett) 1514–1516: *Chokanesth* ~ *Chakanesth*; 1599: *Chokonest* ~ *Chokaniest* (Pesty: Krassó II/1. 50). – Su 2: 311.

Csókás 1. **AF** (Alvinc-É) 1956: *Csókás* Borsómező (Inuri) tartozéka. – Ciocașul = Su 1: 149. > 1974: Ciocașu c. Vințu de Jos {Alvinc kzs. faluja} {1981 Ø}

Csókás 2. hn 1461: *Chokas* nevű erdő Óbuda {: Bodonkút} határán (KmJkv 1586).

Csókás 3. hn, cserjés hely 1282.II.22.: per locum virgultosum *Chokas* nuncupatum (Er I. 390) Tasnád határában.

Csókás 4. KSz/Köv/SzD (Kapnikbánya-D) 1566: Csókás (SzTA). 1591: *Chyokottes*, 1603: pagus *Csokottys* (Kádár II. 460). {1643:} *Csokotica* Gyalu tartozékai közt (Gyalu XCVII). 1665 k.: Kassai Ferenc folyamodik a fejedelemhez, hogy nagyapja szerzett négy falut: Oláh Egerbegyet, Türet, Vistát és Visát; ezek közül Türe négyezer, Vista háromezer forintban volt nála inscriptióban. Árvácul maradvány a fejedelem tutorsága alatt, az említett falukat elvették, Egerbegyért és Visáért Kövár-vidéken *Csokotestet* és Málfalvát adta a fejedelem; Vistáért és Türeért a fejedelem „a sommát nem deponálta, hanem pénz nélkül vette el tőlünk”. Kéri az előbbi két falut: Vistát és Türet kezébe visszabocsátani (Bánffy Rok. Lázár lt. 32. f. 11. sz. EHA). 1733: *Csokotyis*, 1750: *Csokotis*, 1760–2: *Csokites*. 1808: Csokotest **Köv** (39). 1888: Csokotes (Csokotyis) **SzD** Magyarláposi js (Je 279). 1913: Csókás SzD vm (Az). – 1909/19: Ciocotiș, *Csokás*, L 931: r 902; zs (49). = Su 1: 150. 1591–1854. – 1974: c. Cernești {Csernafalva kzs faluja} [13 A]

Csókás 5. * Te (Csák-DNy) 1492: *Chokas* (Csáky 473). 1494, 1497: pr. ≈ (Cs 2: 32). – Su 2: 311.

Csókástelek * Za (Borosjenő táján, Csermő mellett) 1407–1413: *Chokastelek*, 1421: *Chokatelek*, 1479; *Czyokas* (Márki II/1. 227). – Su 2: 311.

Csókafalva Msz/MT (Marosvásárhely-KDK, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1332: *sacerdos* de *Chakafalua* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1567: *Chijokfalwa* (SzO II. 217). 1575.VII.9.: a kerelószentpáli csatán a fejedelem hadában *Chokfalwa*-ról jelen volt Rafay Gáspár, Dósa Mátyás (SzO VIII. 303). 1614: Csókafalva 75 családfő (Msz 82). 1644: *Czyokfalva* (Makkai 553) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Csókafalva ~ Csókfalva (39). 1861: Csókafalva Msz (31). 1888: Csókafalva **MT** Nyárádszeredai js (Je 279). 1913: Csókafalva MT vm (Az). – Ciocfalău, 1909/19: Ciokfălău {!}, *Cșf*, L 925: r 22; m (48). > Satul Cioc > Cioc = Su 1: 149. 1332–1854. » Trei Sate {Hármasfalva}

Csokmány KSz/Köv (Zsibó-ÉK, a Szamos j. p.) 1461: *Chokman* (Kádár II. 464). 1461.I.2.: *Chokman-on* Kusalyi Jakcs fia: néhai László fia János részbirtokos (KmJkv 1497); 1461.III.23.: Uő *Chokman-i* részét zálogba adja Bélteki Drágfi Miklósnak (1532). Ld még KmJkv II. 877. 1475: *Cokman* (Cs 1: 553). 1631: *Czokman* (**Köv**) I. Rákóczi György fejedelem Kamuthi Farkasnak adta (Gyalu XX). 1733: *Csokmány*. 1808: ≈ **Köv** (39). 1888: ≈ (Csogmán, Ciokmani) **SzD** Csákgorbói js (Je 279). 1913: Csokmány SzD vm (Az). – 1909/19: Ciocman, *Cs*, L 896: r 853; m, zs (48). > Ciocmani = Su 1: 149. 1461–1854. – 1974: c. Băbeni {Aranymező kzs faluja} [12 D]

Csokmó * Bi (Bisztraterebes mellett) 1291–4: v. *Chukmo*. A falu egy évben 5 kepe tizedet ad a püspöknek. Terebes és Bélmező mellett feküdt (Gy 1: 609). 1347: p. ≈ (Tr). 1416, 1454: *Chokmo* (Cs 1: 606). – Su 2: 311. 1291; 1347; 1406 (Csánki I. 230) {!}

Csolnakos Hu (Vajdahunyad-D) Határában római kori (II–III. szd) villa rustica és temető (László A.). 1360: *Cholnukus*; 1446: p. *Chanokos*, *Chonokos* in d-u de Ha.; 1515: *Cholnokos*. 1453 ԽDéva vár tartozéka, Csolnokosi-birtok (Cs 5: 83). 1733: *Csincsis*, 1805: *Csolnakos*. 1808: Csolnakos (39). 1861: Csolnakos Hu (21). 1888: ≈ (Cincisu, Csincsis) Hunyadi js (Je 279). 1913: Csolnakos Hu vm (Az). – 1909/19: Cinciș, *Cs*, L 396 *ort.* r (48). = Su 1: 148. 1446–1854. » 1974: Cinciș-Cerna c. Teliucu Inferior {Alsótelek kzs faluja} [33 D]

Csolt 1. * Ar 1. (Arad-K, Mondorlak és Csicsér között, a Maros j. p.) 1334–5: Dyonisius (*sacerdos*) de *Chold*, *Cholch* [: *Cholth*]. Papja 1334.I: 4 gs, 1334.II: 3 gs, 1335: 5 1/2 báni pápai tizedet fizet. 1764. tk: Pr. *Csolt* psz (Gy 1: 174). 1499: *Chyold*, 1517: *Cholt* az aradi *káptalan* birtoka; 1713. tk: *Csolda* Mondorlak mellett keletre (Cs 1: 768). 1499: *Chyold*, 1535: *Csihold*, 1723: *Csolda* (Márki II/1. 198). – Su 2: 311. 1334–1723.

Csolt 2. * Ar 2. (Sistaróc mellett délre) 1344: *Cholth*; 1440: tres possessiones *Cholt*; 1477: *Kezepsewcholtha*, pr. *Alsocholtha* et *Felsew Choltha* (Márki II/1. 198). 1440: tres possessiones *Cholt*, 1477: *Kezepsewcholtha* és *Felsewcholtha*, *Alsocholtha* puszták Solymos vár tartozékai (40.) voltak (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 311. {Sistaróc mellett *Dîmbul Șoldului* és *Valea Șoldului* határrészek őrzik emlékét}

Csolt 3. KSz/Köv/Sza (Nagybánya-D) 1603: pagus *Chioltt*, officiolatus *Chioltt*. 1639: *Cholth*, 1647: *Czolph* (Makkai 432, 440) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Csoltul*, 1750: *Csolt*. 1808: Csolt ~ Czolt, Csoth **Köv** (39). 1888: ≈ (Cioltu) **Sza** Nagysomkúti js (Je 279). 1913: Csolt Sza vm (Az). – 1909/19: Cioltt, Cs, L 523: r 507; zs (49). = Su 1: 150. 1603–1854. – 1974: c. Șomcuta Mare {Nagysomkút kzs faluja, DK-i hrs} [12 B]

Csolt 4. * Te (Ötvény mellett) 1399: *Cholch*. Ötvény uradalom tartozéka; 1456: *Cholth* (Cs 2: 55). – Su 2: 311. {Ötvény mellett *Ciolta* határrész örzi emlékét}

Csolt 5. * Za (Keszend mellett) 1508–1519: *Cholt* (Márki II/1. 227). – Su 2: 311. {Beolvadt Keszend határába}

Csoma hegy 1808: *mons* Csoma Csikszék (39).

Csomád havas 1294 m – # Zsigmond E.: *Csomád hegcsoport, Szent Anna-tó és környéke*. Turisztikai kalauz. Csz 1998. – Ciomatul.

Csomafája Do (Kolozsvár-É, Doboka-DNy, a Borsa-völgyben) **1230**: *Chama* f. Lob; 1307: *Chamafaya*.; 1333–4: Dominicus *sacerdos* de *Chamafaya*. Nevét bizonyára Lob fia Csamától, a Wassok 1230-ban említett ősétől kapta, amire a Csomafájaiak vázolteki és a Wassok biszói birtoklása is mutat. 1307-ben Gyula határjárásakor Csomafája birtokosai Tormach (~ Tormas) fiai: János és László. 1331-ben János fiai Vászoltelkében lévő öröklött részüket eladták a Wassoknak. Papja 1333 I: 11 kolozsvári báni dénár, 1334 II: 1 gs 1 d pápai tizedet fizet (Gy 2: 65). 1307: *Chamafaya* Gyula hrs (An 2: 241). 1365: Johannes Tot de *Chamafaya* (DocVal). 1446.VI.24.: *Chomafay*-i n. Tóth Péter fia György és te: Veronika, János és Adorján peres rb-ot kapnak vissza MÉRÁBAN és KÓRÓDON (KmJkv 579); 1449.III.: *Chomafaya* közgyűlés színhelye volt (667); 1452.VIII.6.: *Chomafaya*-i Tóth (ds) Péter fia György (te: Adorján és Veronika nevében is) tiltakozik amiatt, hogy *Ch*-i n. Csonka Mátyás le: Margit Menszáros Lászlóval, Anna pedig Földvári Antallal, nemtelen emberekkel mátkásodtak el nem kicsiny szégyenükre és kárukra, bitorolva az ő *Ch*-i birtokrészüket (1059); 1454–1482: *Csomafájai Tóth Gergely* Do vm szolgabírája (I. 885); {1460.III.} *Chomafaya*-i György **ü**: Zsombor (1429); 1523.VII.2.: a *Chomafaya*-i **plébános**: Domokos (3932). 1524.IV.14.: *Chomafaya*-i Illés **deák ü**: Bethlen (4001). Ld még KmJkv I. 885, II. 877. **1587**: *Czyomafaya*. – E: fl. 6. A: fl. 2 (Dé 37). 1721: sírfedő, 1745: templomi reneszánsz szószeke a szomszédos kidei Sipos Dávid híres kőfaragó munkája. 1759: cinteremkapuja „ritka mestermű“. Temetőkertjében késő reneszánsz tumba; vsz a Butka család sarja fölött állott. 1750: *Csomafaje*, 1760–2: *Csomafal(u)*. 1808: Csomafája ~ Csomófája (39). 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ **Ko** Kolozsvári js (Je 279). 1913: Csomafája Ko vm (Az). Jelentékeny régészeti lelőhely: a Borsos-hegy nevű határrészben őskori telep (Roska); római villa rustica (nagyobb birtok), a Dombor-hegy lábánál tulajdonosa: Aelius Iulius palotáját tárták fel (Bodor A., Kelemen Elk 1957).– Ciomafaia > 1909/19: Ciumāfaia, *Csf*, L 486: r 325; m, zs (51). = Su 1: 153. 1307–1854. – 1974: c. Borșa {Kolozsborsa kzs faluja} [22 B]

Csomafalva 1. Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös jp-i út mellett) 1588: *Chiomafalwa* (Jakó 229). 1692: *Szudricz* (Mezősi 116) 1808: Szudrics (165). 1913: **Kisszedres** Bi vm Vaskohi js (Az). *1923.IX.25.: Engel Károly irodalomtörténész; mint műfordító: *Köllő Károly*. – 1909/19: Sudrigiu, *Szudrics*, L 333: r 325 (169). = Su 2: 150. 1588–1913. + 2: 310. Cygh 1558. [21 C]

Csomafalva 2. Gy (Gyergyószentmiklós-DNy; 800 m; Délhegy 1695 m) 1567: *Chomaffalwa* 67 porta (SzO II. 221). 1614: Csomafalva 36 családfő (Gy 6). 1750: *Csumafalva*. 1808: Csomafalva (40). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Gy-Csf **Cs** Gyergyószentmiklósi js (Je 353). 1913: **Gyergyócsomafalva** Csik vm (Az). *19.: *Szász Lőrinc* nyelvész. 1964 L 5000. # Szász L.: *Gyergyócsomafalva helynevei* {1964. 536 hn} (NyIrK 1976.1). – 1909/19: Ciomafalu, *Gycsf*, L 3191: r 109; m (49). > Ciumani = Su 1: 153. 1567–1913. [25 A]

Csomakőrös Or/Hsz (Kovácsna-D hrs; 559 m) 1464.X.1.: Datum in *Kewres*. Vizaknai Miklós erdélyi alvajda innen ír a konventhez (SzO VIII. 111). 1567: *Keoreos* (SzO II. 222) 14 porta. 1603: 11 szabados, 6 jb családfő. 1614: 44 családfő (Or 9). 1727: Kibédi Mihály **rektor**; 1804-ig még

nyolc tanítója ismert. 1764: 11 huszár, 142 gyalogos határőr. *1784.IV.4.: **Körösi Csoma Sándor** nyevtudós, a tibeti filológia megalapozója (–1842.IV.11., Darjeeling, India). 1808: Körös (90). 1848-ban felszabadul 23 jobágycsalád, 1 zsellércsalád; 1857 L 657 fő 146 házban. 1861: Körös Hsz (29). 1888: Körös Orbai js (Je 451). Körösi Csoma Sándor emlékezetére 1904: **Csomakörös** Hsz vm. 1968: Kovászna város faluja. 1969 L 527. # Csetri Elek: *Körösi Csoma Sándor indulása*. 1979. – Chiuruş = Su 1: 144. 1464–1854. » Covasna {Kovászna} [38 C]

Csomaköz Sza (Nagykároly-NyDNy) 1306: t. *Chamakuz* Péter fiai és Endus fiai földje hrs *Warchamakuz* földdel (An 2: 101). 1320: utraque *Chamahuz*; 1352: *Warchomakuza*, *Naghchomakuz*; 1473: *Kyschomakaz* a. n. *Warchomakaz* (Cs 1: 472). 1320-ban a Kaplony-nemzetség Károlyi ágának tagjai pereskednek érte; később a Károlyi-rokonság nagy birtoktestének része (Maksai 125). 1453.VII.25.: özv. *Chomakoz*-i Pálné Thoroczka Ilona [!] **üv** (KmJkv 1103); 1454.V.22.: özv. *Chomokoz*-i Pálné Thoroczka Erzsébet [!] **üv** (1159); 1476.II.14.: *Chomakez*-i n. Nagy Pál le: Krisztina – te: Katalin nevében is – tiltakozik az ellen, hogy néhai apja csomafájai (Do) birtokrészüket elidegenítette (2203). 1808: Csomaköz (40). 1888: ≈ Sza Nagykarolyi js (Je 279 & Ponyvás és Ömböly psz). 1913: Csomaköz Sza vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ciomacoz, *Cs*, L 2205: r 280 (49). > Ciumeşti = Su 1: 151. 1306–1851. – 1974: c. Sanialău {Szaniszló kzs faluja} [11 A]

Csomboly Te (Temesvár-Ny) 1333: *Chumbul* (Tr). 1477: *Chombol*; 1489: *Nagh Combol*, *Kozep Combol*, *Belse Combol* (Cs 2: 32). 1505.I.27.: *Chomboly*-i Jánosné Pestyéni Katalin kibékül rokonaival Hu vm-i birtokrészek miatti perükben (KmJkv 3331). 1761: *Csompol*, 1766: *Hatzfeld*, 1783: *Czombol* (Borovszky: Torontál 137). 1806: *Hatzfeld (Zsomboly)* (30 aa 41). 1828: *Hatzfeld*, *Zsomboly* (Nagy, I. 396). *1849.XII.9.: *Mály Sándor* bányamérnök, szakíró (–1929.XI.13., Bp). *1874.III.25.: *Ágoston Péter* jogtudós, egyetemi tanár, miniszter (–1925.IX.6., Páris). 1888: Zsombolya (Hatzfeld) Zsombolyai js szh, 1888: ház 1088, L 8621 (Je 743 & Csító). 1913: **Zsombolya** Tt vm (Az). 1920: **határváros**. – 1909/19: Jimbolea, *Zs*, *Hf*, L 10 152: r 52; n, m, szerb, c (99). > Jimbolia = Su 1: 317. 1333–1828. [31 C]

Csombord Fe (Enyed-K) 1220: pristaldus Numhiz de v. *Chumburd* (Gy); = (Er I. 113). 1299: t. *Chombord* ~ *Chumburd* Gombás hrs (Er I. 589/4). 1334: Andr. ns de *Chumburd*; 1332–5: Johannes **sacerdos** de =. A szolnoki udvarbíró poroszljának nevében tűnik fel. A Csombordi [Gombási] nemesek 1334-ig Kóród (Ko vm) negyedét birtokolják. Papja 1332 I: 36, 1332 II: 40, 1333 I: 30, 1334 I: 26 d, 1334 II: 2 gs 8 d, 1335 I: 24 dénár pápai tizedet fizet. 1317, 1319: Lapád határosa (Gy 2: 138). 1441.VII.6.: *Chombord*-on lakó Deák Tamás **ü**: Szentpál Ko (337). 1554.VII.4.: *Chombord*-i Budai János **deák** fogott bíró: Bonchida (5316). Ld még KmJkv II. 877. 1635: Porkoláb Gáspár Albisról (Hsz) elbujdosott, *Cz'ombordon* Török György jobbágya (SzO). 1733: *Csombord*, 1750: *Csombrod*. 1808: *Csombord* h. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Csimbrud) **AF** Nagyenyedi js (Je 279). 1880: Vincellériskola; br. Kemény István kezdeményezte, saját birtokán. Jelentős szőlészeti és borászati intézettel fejlődött. 1913: Csombord AF vm. 1995.VIII.27-én itt hunyt el 77 éves korában Dr. *Mezei Sándor*, aki a Csombordi Szőlészeti-Borászati Iskolának 40 évig tanára, 36 évig igazgatója volt (RMSzó, 1995.IX.18.). – Ciumbrud = Su 1: 153. 1220 villa Chumbrud {!}, 1289 Gymurd {! Vö. Szentimre}, 1332-1854. [35 A]

Csomortán {< *Csomortán* szn.} **1. Cs** (Szereda-ÉK) 1506: *Csomortan* (SzO I. 316). 1567: *Chyobot* cum *Chyomortan* 28 kapu (Ve 35). 1614: 80 családfő (Cs 27). 1750: *Csomortan*, 1760–2: *Csomortány*. 1808: ≈ (40). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Csomortán Cs Felcsiki js (Je 276). 1913: **Csikcsomortán** Csik vm (Az). 2004.X.12. Déli harangszó Duna Tv. – 1909/19: Ciomortan, *Cscs*, L 671: r 81; m (49). > Şoimeni = Su 2: 175. 1506–1854. – 1974: c. Păuleni-Ciuc {Csikpálfalva kzs faluja} [25 D]

Csomortán 2. Ké/Hsz (Bereck-ÉNy) 1506: Csomortán (SzO I. 416). 1567: *Chijomorthan* (SzO II. 222). 1607.VI.27.: Ezthelnek, Kurtapatak, *Chyomortán* buzát adgyanak vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2. Ezek egy jó öreg {ti. nagy} meccző báránt adgyanak (a fejedelmi biztosok élelmezésére. SzO VIII. 360). 1614: Csomortán 22 családfő (Ké 17). 1760–2: *Csomortány*. 1808: ≈ (40). 1861: Csomortán Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 279). 1913: Csomortán Hsz vm

(Az). – Ciomortan > Lutoasa = Su 1: 370. 1506–1854. – 1974: c. Lemnia {Lemhény kzs faluja} [38 A]

Csamosen * Kr (Resicabánya táján, Zsidovin mellett) 1511: *Chomosen* (Pesty: Krassó II/1. 98). – Su 2: 311.

Csompasz * KSz (ma Göröcsönhöz tartozó puszta) 1368, 1393, 1396, 1410: *Czompaz*; 1424: pr. *Chompaztheleke* (Cs 1: 553). 1425: *Chumpaztheleke*, 1462: *Tompasztelke*, 1464: *Tompostelke* {Csánkinak tulajdonítva}. 1724: *Csompász* (Petri III. 240). – Su 2: 311. 1368–1724.

Csongva Fe (Marosújvár-DDNy) **1215**: pristaldus ... Andreas de v. *Chengua* (Gy); = (Er I. 83). 1268: t. *Chungua* (Gy); = (Er I. 271). 1215-ben Csongvai András az erdélyi vajda poroszlója. 1268-ban Lukács – rokonai: Kama Myko és Olivér beleegyezésével – vejének adja leánynegyed gyanánt csongvai vásárolt földje negyedét (Gy 2: 139). 1351: *Chongwa* (Anjou V. 428). 1449.VIII.25.: *Chong-i* György gye: Gergely és Veresmarti Czikó Andrásné: Veronika (KmJkv 749-50); 1461.VI.13.: *Chongva-n* Mócsi rb (1571); 1468.IX.16.: *Chongwa-i* Gergely ü: Mócs (1826); 1469.III.3.: Csesztvei *Chongowa* Gergely ü: Tök (1846). Ld még KmJkv II. 877. 1733: *Tsunga*, 1750: *Csunga*. 1808: *Csongva* h., *Csungva* vel *Csonga* val. 1861: Csongva AF (5). 1888: ≈ **AF** Marosújvári js (Je 280). 1913: Csongva AF vm (Az). – 1909/19: Ciunga, Cs, L 1118: r 954; m (51). > 1964: Uioara de Jos = Su 2: 215. 1215 villa Cengua, 1268-1964. » Ocna Mureș {Marosújvár}. [23 C]

Csonka Ko (Kolozsvár-ÉÉNy) 1808: Szelistye (156). 1888: Csonka, telep (t) Kajántó Ko (Je 280). 1913: Csonkatelep (H). – Cioanca > Săliștea Nouă = Su 2: 106. 1913. – 1974: c. Baciú {Kisbács kzs. faluja É-ra} [22 B]

Csonkaitanya Sza (Erdőd-ÉK) 1913: *Csonkaitanya* Szatmárhegy tartozéka (H). – Cionchești = Su 1: 150. – 1974: c. Viile Satu Mare {Szatmárhegy kzs. faluja; ÉNy-i hrs} [11 B]

Csonkavár Hsz (Ikafalva mellett Ny-ra) 1808: ard Csonkavár Hsz (40).

Csontaegyház * Te (Nagyjécsa mellett) 1472: *Chonkaeghaz*, 1477: *Chonthaeghaz*. Hetény, Csatád, Öcse faluval együtt említik (Cs 2: 32. Csonkaegyház). – Su 2: 311.

Csontaháza Bi (Bél-ÉK, a Szartos felső völgyében) 1587: *Chiontahaza* (Jakó 230). 1692: *Csontaháza* (Mezősi 117). 1808: Csontaháza ~ Csontaházi-Valány (40). 1888: Csontaháza Bi Béli js (Je 280). 1913: Csontaháza Bi vm (Az). – 1909/19: Ciontāhaz, *Csh*, L 325 **ort. r** (51). > Ciuntești = Su 1: 154. 1587–1851. – 1974: c. Craiva {Bélikirálymező kzs faaluja} [20 D]

Csopoly {Vö. Csepely!} Hu (Hátszeg-D, a Sztrigy b. p.) 1453: *Thopol*; =: *Chopol*. ♂Déva vár tartozéka (Cs 5: 84). 1733: *Tsopeja*, 1750: *Csopeja*, 1760–2: *Csopia*. 1808: Csopéa, Schopau, Csupiu (40). 1861: Csopéa Hu (21). 1888: Csopéa Hu Hátszegi js (Je 280). 1913: Csopea Hu vm (Az). – 1909/19: Ciopea, *Csopea*, L 270: r 257 (49). = Su 1: 150. 1453–1854. > 1974: Ciopeia c. Sîntănăria-Orlea {Óraljaboldogfalva kzs faluja} [44 A]

Csór Fe/Se (Szászsebes-Péterfalva-D, a Sebes b. p.) 1309: (Suburbium) János **plebanus** de *Suburbio* (An 2: 610). (1309): (Subcastrum Petri) **sacerdos** de *Subcastro Petri* (664). Szász lakossága helyébe románok települtek. 1733: *Szásztsür*, 1750: *Szeszcsor*, 1760–2: **Szászcsor**. 1808: Szescsor, Sassenberg, Szecsorá AF (161). 1861: Szászcsor AF (7). 1888: Szász-Csór (Sasciori) **Sze** Szászsebesi js (Je 640). 1913: **Szászcsór** Sze vm (Az). – 1909/19: Săsciori, *Szcs*, L 1492 **ort. r** (160). = Su 2: 108. 1309–1854. [34 D; L]

Csóra 1. Fe < Árkos 1. > Varjúpatak (Kudzsir-É, 1458) > Csóra (Alsócsóra) AF.

Csóra 2. AF/TA (Aranyosbánya mellett) 1805: *Csora*. 1850: *Felső Csóra*, *Csoara* (Su). 1861: Felső-Csóra AF (5). 1888: ≈ **TA** Torockói js (Je 320). 1913: **Felsőcsóra** TA vm (Az). – 1909/19: Cioara-de-sus, *Fcs*, L 356: r 349 (48). = Su 1: 149. 1805–1854. – 1974: c. Baia de Arieș {Aranyosbánya kzs faluja, KDK-i hrs} [22 D]

Csóratanya 1956, 1964: *Csóratanya* Bolya tartozéka. – Dealul Cioara > 1964: Ulmenii = Su 2: 217. Ulmanii {!} > 1974: Ulmeni » Buia {Bolya} [35 D]

Csorda Kr (Oravicabánya-Ny) 1355: *Chortow* (P); 1355, 1374: *Chortow* (Cs 2: 100); 1761: *Csorda* (Pesty: Krassó II/1. 112). 1808: Csorda (40). 1888: ≈ **KrSzö** Jámi js (Je 280). 1913: Csorda KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ciorda, *Cs*, L 652: r 650 (49). > Ciortea = Su 1: 150. 1355–1851. – 1974: c. Vrani {Alsóvarány kzs faluja} [42 C]

Csorga TA 1913: *Csorga* Marosludas tartozéka (H). – Cioarga = Su 1: 149. – 1974: or. Luduş {Marosludas városrésze}

Csorgó Ko (Kolozsvár-K, Sármás-D) {1920 e.} *Csorgó* Mezöméhes tartozéka. – Ciurgău = Su 1: 154. {1981 Ø}

Csorna * Te (a Cserna vize völgyében, Miháld/Mehádia táján) 1400: *Chorna*, 1439: ≈ in districtu Myhald, 1459: *Charna*, 1540: *Cherna* (Pesty: Szörény II. 45). 1436: *Chorna* in comitatu Themes; 1459, 1476: *Charna* (Cs 2: 32. Cs a). – Su 2: 311. {P} {Milleker Cserna faluval azonosítja}

Csornok(telke) Szolnok vm (Gy 2: 65. Do vm hrs).

Csorok * Za ((Nagyhalmagy-É, Irtásfalu mellett) 1599: castellum *Choroch*, p. *Choroch* (Ve: Doc. V. 284). – Su 2: 210.

Csoromlya * Ko (eltűnt település Bánffyhunad környékén) 1461.VII.7.: Csoromlyán lakó Jakab ü: Kalota I. (KmJkv 1578).

Csőb Uh (Marosvásárhely-Balavásár-DK) 1567: *Chijeb* (SzO II. 219). 1614: Csőb 26 családfő (Uh 126). 1733: *Csib*, 1760–2: *Cseb*. 1808: Csőb ~ Cseb (40). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Székelykeresztúri js (Je 280). 1913: Csőb Uh vm (Az). – Ciob > Cibu = Su 1: 147. 1567–1854. – 1974: c. Fintínele {Gyulakuta kzs faluja} [24 C]

Csög KSz (Tasnád-ÉK hrs) **1215**: *Sugu* falubeli szolnoki várnép; [1235-70]: *Chug*; 1297: ≈ nevű telket átadják három évre benépesítésre; 1300: ≈ visszakövetelése (Er I. 81, 183, 563, 603). 1335: **sacerdos** de *Karaznazeg* (Tr). 1424: *Chwgh*, *Chewg* (Petri III. 241). 1430.III.6.: *Chwg*-i Benedek fe: Magdolna Sámsonban rb (KmJkv 35); 1439.XII.27.: *Chywgh*-i Demeter ü: Gesztes (166); 1441.IV.10.: *Chywgh*-i Lőrinc ügyvédek vall, köztük Csögi Demetert is (299); 1441.V.3.: *Chygh*-i László ü: Nagydoba (306); 1444.IX.1.: *Chywgh*-i Lőrinc és László ü: Majád (527); 1449.VIII.18.: *Chewg*-i István ü: Vérvölgy (732); 1450.VIII.16.: *Chewg*-i Péter fia Mátyás ü: Keresztúr (879); 1467.V.11.: Keresztúri Tamás özvegye: néhai *Chewg*-i Fábían le: Dorottya {és mások} *Chewg*-i birtokrészüket lelki üdvükért és Miklós erdélyi püspöktől kapott 200 arany Ft-ért Szent Mihály erdélyi egyházának adományozzák (1747). Ld még KmJkv I. 886, II. 878. 1733: *Csigu*. 1808: Csög ~ Cseg KSz (40). 1888: ≈ (Csigu) **Szi** Tasnádi js (Je 281). 1913: Csög Szi vm (Az). – 1909/19: Cíg, *Csög*, L 673: r 592; m, zs (48). = Su 1: 148. 1215–1854. – 1974: or. Täşnad {Tasnád vs faluja} [11 B]

Csöhába * Kr (Lugos táján, Szákul és Zsidóvár közt) 1442: *Chewhaba* in districtu Lugas (Pesty: Krassó II/1. 50). – Su 2: 306. {Vö. Ohába}

Csömény SzD (1913) < Harasztos BSz.

Csömög * Bi (Illye mellett) **1216**: Sim. de v. *Semec*; 1327: p/v. *Cheomek* ~ *Chemek*. A bihari udvarispán poroszlójának nevében tűnik fel. 1327-ban Illyei Ghuereges fiainak birtoka; ekkor elhatárolják Kölesértől. 1808: pr. *Csömög* h.; nevét fenntartotta Illye román neve is: Hnt. 26: Illye, R. *Ciumediu*, 1956: *Ciumeghiu* (Gy 1: 609). 1493: *Chewmek*, 1550: *Chuermewk* (Jakó 230). 1587: *Cheomewk* (Kiss 687). – Su 2: 401.

Csömörlő Do/Szi < Csemernye.

Csöröly * Ar (Arad táján) **1223**: pr. *Cheureuy* (Tr). – Su 2: 310.

Csósz(telke) * Ko (Úzdiszentspéter táján) [1303 u.]: p-es ... in C-u Ozd ... t. *Cheuzteluke* ... t. *Cheuz*. Eredetileg várhoz tartozó csószök lakhelye lehetett. 1303 u. az Agmánd nembeliek osztózasakor Csósztelke 2/3 része Szentpéterrel együtt Máté fia Máté, Csósz föld (az 1/3 rész?) viszont Rüccsel együtt Márton fia János és a Kodoriak birtokába jut. Úzdiszentspéter táján kereshető (Gy 3: 345).

Csöszvár * Za Solymos-Csöszvár (Halmágycsúcs mellett) 1510: *Solmos-Chewswar* (Márki, II/1. 247). – Su 2: 402.

Csúcs 1. Fe (Marosújvár-ÉK) 1299: t. nob. Nicolai filii Mokou *Chuch* nominata Koppán hrs (Er I. 589/3). 1305: c. Pet. f. Martini de *Chuch*; 1329: Beke de *Chuthy*; 1334: Petrus **sacerdos** de *Chuch*. Kérdéses, hogy idevaló volt-e Péter ispán, aki 1305-ben a dobokai Esztény harmadát eladta. Csúcsi Miklós 1296-ban Gambucon, 1311-ben Nándorlakán birtokol, Beke 1329-ben vajdai kiküldött Ispánlakán. Papja 1334 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 139). 1305: Deme és [Kaza] fia Mihály, Dabaka provincia bírái okl: *Chuch*-i Péter comes, felesége és ennek fia Istyan {Esztény} föld harmadáért a vételárat megkapták (An 1: 785). 1305: *Chuch*-i Márton fia Péter comes bevállása: felesége és ennek korábbi házasságából született fia eladják Istyan örökölt földjük harmadát (786). 1311: *Chuch*-i Mokou fia Miklóst tiltják Nandurlaka {ld Lándor} elidegenítésétől (An 3: 36). 1440.II.11.: *Chwch*-i Miklós és fe: Dengelegi Margit, és leánykájuk: Borbála Dengelegen rb (KmJkv 194); 1440.III.23.: *Chwch*-i Miklós, Pál és Demeter ü: Bogát (217); 1440.VI.15.: *Chwch*-i Zsigmond és Miklós (241); 1450: *Chwch*-i Balázs Gerendiek familiárisa (832); 1458: *Chwch*-i Kulcsár Miklós gy: Máté és Margit (1302). 1501: *Csúcsi Tomori Pál* erdélyi sókamarás, 1509: fogarasi várnagy, 1511: kolozsmonostori gubernátor. 1521: *Csúcsi Tomori István* kolozsmonostori jószágigazgató, 1523–6: erdélyi alvajda. 1532.: *Csúcsi Tomori Zsigmond* budafelhévi prépost és gyfv-i örkanonok. 1534: *Csúcsi Tomori Miklós* fogarasi, majd budai várnagy, 1536: kolozsmonostori gubernátor. Ld még KmJkv I. 886, II. 878. 1587: *Czyweczy*. – E: fl. 9. A: fl. 3 (Dé 23). 1760–2: *Csutsch*. 1808: *Csúcs* h. 1861: Csucs AF (5). 1888: Maros-Csúcs (Ciuciu) AF Marosújvári js (Je 494). 1913: **Maroscsúcs** AF vm (Az). –1909/19: Ciuci, *Mcs*, L 504: r 267; m (50). > 1956: Ciuciu > 1964: Stîna de Mureş = Su 2: 145. 1334-1964. [23 C]

Csúcs 2. Za (Nagyhalmágy-ÉNy) 1390: *Chich*, 1427: *Chwch*, *Chuch* (Cs 1: 729). 1553.VI.29.: *Chwch*, ld Ácsva (KmJkv 4793). 1760–2: *Csucs*. 1808: Csucs Za (40). 1888: Csúcs **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 281). 1913: **Halmágycsúcs** Ar vm (Az). – 1909/19: Ciuci, *Cs*, L 1063: r 994; m (50). > Vîrfurile = Su 2: 254. 1390–1854. [33 A]

Csúcs 3. * Za @ (Borosjenő táján) 1406: *Chuch* (Márki II/1. 227). – Su 2: 311.

Csucsza Ko (a Sebes-Körös j. p., Ko vm és az egykori Erdély Ny-i hr) 1451: mete nobilium de *Chiche*; 1460: p. *Chyche*; 1496: ≈; 1519: ≈. 1460-ban a Csicsei, Csicsei Vajda, Nemes és Igyártó családok birtokából Bánffyak birtokába ment át (Cs 5: 343. Csicse). 1554.VIII.30.: *Chyche* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (KmJkv 5319). 1750: *Csucsza*. 1808: ≈ (40), 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Bánffyhunyadi js (Je 281). Boncza Miklós kastélyt épít, fölötté vadkertet alakít. *1894.VI.7.: *Boncza Berta* ~ *Csinszka* költő, Ady felesége (–1934.X.24., Bp). 1913: Csucsza Ko vm (Az). **Ref.** templomát (ahol Ady is presbiter volt) 1996-ban a Kalotaszegi Nőszövetség renováltatta. – 1909/19: Ciucea, *Cs*, L 1500: r 1162; m, zs (49). = Su 1: 151. 1384–1854. [21 B]

Csúcsmező Za (Vaskoh-D) 1510: *Polyana*, 1697: *Pojána* (Márki II/1. 244). 1553.VI.29.: Suraklini Petrovics Péter *Poyana* nevű szerzett birtokát néhai nővére Kendi Ferencné Petrovics Anna néhai Le... Zsigmondtól született leánya: Katalin javára vallotta (KmJkv 4793). 1808: *Pojána* Za (130). 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 582). 1913: Csúcsmező Ar vm (Az). – 1909/19: *Poiana*, *Pojána*, L 410: r 406 (137). = Su 2: 50. 1510–1913. – 1974: c. Vîrfurile {Halmágycsúcs kzs faluja} [21 C]

Csud * Te (Dóc és Gyér mellett) 1322: *Chud* (Tr). 1322, 1343, 1379: *Chud* (Cs 2: 32). – Su 2: 311. 1322.

Csudafalva Te/Kr (Oravicabánya-ÉÉK) 1459: *Chwdafalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). 1538: pr. *Chudanowycza*, 1690–1700: *Csudanovecz*, 1737: *Tschudanovitz* (Pesty: Krassó II/1. 113). 1808: *Csudanovecz* (40). 1913: *Csudafalva KrSzö* vm Oravicabányai js (Az). 1960 tájától uránbányászat a falu határán és környékén. Az uránsugárzás pusztító hatásáról RTV 2004.III.29. – 1909/19: *Ciudanovița*, *Csudanovecz*, L 586: r 585 (50). = Su 1: 152. 1538–1913. + 2: 312. 1459. [42 C]

Csudaháza * Te (Széphely táján) 1425: *Chudahaza* (Cs 2: 33). – Su 2: 311.

Csudálatos hegy (Gyergyószentmiklós-DNy) 1808: *mons Csudálatos Csikszék* (40).

Csudatelke * Hu (Déva-K, Haró hrs) 1360: t/p. *Chudateleke*; 1437: p. *Chuda*. Harói, H. Nemze, Petenye, Kéméndi-birtok (Cs 5: 84). – Su 2: 311.

Csufud Fe/AF (Balázsfalva-D hrs) 1381: *Ch(y)phud*-i Miklós fia Mátyás bevallást tesz (KmJkv 13). 1386: *Chyphud* (Iczkovits 53). 1387: *Chyfold* (Ub II. 619). 1647: *Cziffud* (Makkai 632) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Chiffud*, 1750: *Csufud*, 1760–2: *Csuffud*. 1808: *Csufud*, *Csifud* (40). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Balázsfalvi js (Je 282). 1913: *Csufud AF* vm (Az). – 1909/19: *Ciufud*, Cs, L 709: r 674; m (50). > 1964: *Izvoarele* = Su 1: 312. 1386–1964. [35 A] » Blaj.

Csujafalva Bi (Szalárd-K) 1808: *Csulafalva* ~ *Csulyafalva*, *Csulyest* (40). 1888: *Csujafalva Bi* Szalárdi js (Je 282). 1913: *Csujafalva Bi* vm (Az). – 1909/19: *Ciulești*, *Csf*, L 328: r 310 (50). = Su 1: 153. 1828, 1851. – 1974: c. *Spinuș* {*Hagymádfalva* kzs faluja} [11 C]

Csukaacs Te (Detta-ÉK, Oszkola/Szigetfalu táján) 1466: *Chukach* in districtu Ozkola (Cs 2: 54. Oszkola). – Su 2: 312.

Csukás 1859 m magas csúcs a Brassói-medence déli peremén. – *Ciucaș*

Csukás Te-Kr (Lugos-D) 1444: *Stuka* Zsidóvár 39. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1585: t. *Stukaith*, 1796: *Ebendorf* (Pesty: Krassó II/1. 141). 1808: *Ebendorf*, *Styuka* (48). 1828: *opp*. *Ebendorf* (Nagy 179). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 304). 1913: *Csukás KrSzö* vm (Az). – *Știuca* = Su 2: 178. 1585–1851. [42 B]

Csukics Kr : Tyukó KrSzö.

Csula 1. Hu 1. (Hátszeg-Ny) 1426: *Chwla*; 1447: *Chwlla*; 1475: *Chula*; 1504: *Chwla*. ⊗ *Csulai*, Cs. Ficsor, Vánca, Móré, Kende (Cs 5: 84). 1445: *Stephanus Thome Czula* krakkói *diák* (Dn 2214); 1492: *Johannes de Cwla* krakkói *diák* (Dn 1127). 1483.XII.16.: *Czwla*-i Vánca János (e) és fe: Haranglábi Ilona (KmJkv 2471). Ld még KmJkv II. 878. 1733: *Nagij Csula*, 1750: *Csula Mare*, 1760–2: *Nagy Csula*. 1808: *Csula* (Nagy-), *Gross-Schulendorf*, *Csula-máre* (40). 1861: *N-Cs Hu* (23). 1888: ≈ *Hu Hátszegi js* (Je 521). 1913: **Nagycsula** *Hu* vm (Az). – 1909/19: *Ciulamare*, *Ncs*, L 301: r 284; m (50). CM = Su 1: 153. 1426–1854. – 1974: c. *Unirea* {*Alsófarkadin* kzs faluja} [43 B]

Csula 2. Hu 2. (Nagycsula-ÉNy hrs) 1447: p. *Kyschwla* in d-u Ha.; 1458: p. *Kyschwla*. Birtokosai ugyanazok (Cs 5: 84). 1733: *Kis-Csula*, 1750: *Csulioara*. 1808: *Csula* (Kis-), *Klein-Schulendorf*, *Ciulisora* (40). 1861: *K-Cs*, *Csulisor* *Hu* (22). 1888: ≈ *Hu Hátszegi js* (Je 422). 1913: **Kiscsula** *Hu* vm (Az). – 1909/19: *Ciula-mică*, *Kcs*, L 219: r 316 (50). CM = Su 1: 153. 1447–1854. – 1974: c. *Răchitova* {*Reketyefalva* kzs faluja} [43 B]

Csula KSz/Köv/BSz : Gyulaszeg SzD.

Csuleny Hu (Vajdahunyad-DNy) 1909: *Csuleny* Toplicza tartozéka. – *Ciuleni* = Su 1: 153. 1909. – 1974: » *Toplița* [33 D]

Csulpez Hu (Vajdahunyad-É) 1733: *Csurpesu*, 1750: *Csulpez*. 1808: *Csulpecz* *Hu* (40). Hnt. 13: *Csulpez* » *Erdőhát* *Hu* vm. *R*: *Ciulpáz* » *Dumbrava* {*Ez Felsőpestes-Ny-ra* a 3. falu}. 1913: *Csulpez* *Nándor* tartozéka (H). – *Ciulpáz* = Su 1: 153. 1733–1913. – 1974: c. *Peștișu Mic* {*Felsőpestes* kzs. faluja} 1981: *PM* [33 D]

Csundzshavas Hu (Kudzsir-DNy) *Csunzshavas* Romoszhelybe olvadt. – 1954: Ciungi > 1964: Fintínele = Su 1: 242. – 1981: R [34 D]

Csungány Za>Hu (Brád-ÉNy) 1760–62: *Csungány*. 1808: ≈ Za (40). 1888: ≈ (Cingoru, Csingoru) **Hu** Körösbányai js (Je 282). 1913: Csungány Hu vm (Az). – 1909/19: Ciungani, *Cs*, L 774: r 765 (51). = Su 1: 154. 1760–62, 1854. – 1974: c. Vața de Jos {Alváca kzs faluja, Ny-i hrs} [33 A]

Csunó * Te (vsz Óbéb mellett) 1482: pr. *Chwno* Dóczi-birtok (Cs 2: 33). – Su 2: 312.

Csura 1. * Ar (Arad-K, Szombathely>Szabadhely mellett) 1357: *Chura* a. n. *Tornova* (M); 1367: *Chura* a bulcsi **apát** birtoka; 1399, 1484: *Chwra* (Cs 1: 769). 1543: *Csura-Szombat* (Márki II/1. 198). – Su 2: 312. 1365–1543. {*Ternova* határrész örzi emlékét}

Csura 2. * Kr (Lugos és Nörincs közt) 1364: *Chure*, 1529: *Chwra*, 1589: *Chyura* (Pesty: Szörény II. 47; Krssó II/1. 114). – Su 2: 312. {*Ciura* nevű erdő örzi emlékét}

Csura * Te (Csánki) : Ligetes.

Csureny ~ Csurenypusztá SzD (Csákiigorbó-ÉK) 1913: *Csurenypusztá* Zálha tartozéka (H). – Valea Ciurenilor = Su 2: 226. [12 D]

Csurkástelek * Bi (Élesd-D, Várfancsika és Cécke mellett) 1335, 1341: possessio **walachalis** *Churchastheluke* (Jakó 287). – Su 2: 312.

Csurilafalva * Te (Detta táján) 1410, 1447, 1462: *Churilafalua* Doboz 57. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 312. 1462.

Csurulyásza AF (Abrudbánya-DNy hrs) 1850: *Csiurul Karcza* (!), 1854: *Csuruliasza* (Su). – Abrud-Sat-Ciuruleasa > Ciuruleasa = Su 1: 154. [34 A]

Csurzács * Bi (Élesd-D, Cécke közelében) 1314: *Churzachk*, *Cuhrzachk*, *Churzacha* (Tr). – Su 2: 312.

Csuta Szö (Karánsebes-É) 1411: *Chutha* in districtu Sebes, 1440: *Cuta* in districtu Caransebes (P); 1470 k.: *Czwa* in districtu Sebes (Cs 2: 33); 1655: *Czuta* (Pesty: Szörény II. 48). 1808: Csutta (40). 1888: Csuta **KrSzö** Karánsebesi js (Je 282). 1913: Csuta KrSzö vm (Az). – 1909/19: Ciuta, *Csutta*, L 705: r 688 (51). = Su 1: 154. 1441–1913. – 1974: c. Obreja {Bisztranyíres kzs faluja, Ny-i hrs} [43 A]

Csutak Te (Detta-ÉK, Szigetfalva mellett) 1410: *Chuthak*, 1466: *Chwkach* (Cs 2: 54. Oszkola). – Su 2: 312. Chutak, Chwkach.

Csutakfalva Gy/Cs (Ditró-Ny) 1913: *Csutakfalva* Gyergyóremete tartozéka (H). – Ciutac = Su 1: 154. – 1974: » Remetea.

Csücsköd (Csicsket) * Csa (Csanád-Ny) **1247**: v. *Chuchkud*. Csanád nb. Telegdi Pongrác, Izsák és Vejtehi Ugod közös birtoka. Palota határosa (Gy 1: 854). 1247: ≈, 1459–50: *Chychked*, 1451: *Chiczked*, 1484: *Czecze* (Cs 1: 695). 1539: *Chythked*, 1560: *Csecskéd*, 1752: *Kisköd* (Borovszky: Csanád II. 123). 1884/891. tk: *Csicske-mjr*; Hnt 13: *Csicskétpusztá* (Gy). – Su 2: 311. 1247–1752.

Csüdötélke < Szénatelek Kü (Dicsőszentmárton-ÉK hrs a Kis-Küküllő j. p.) **1278**: includit aream *Senoteluch*. Dicsőszentmárton 1278-i körülhatárolásakor a határ K-en befoglalja Szénatelekét (Gy 3: 560; Er 362). 1383: p. *Chedeutelek* iuxta fl-m Kykulleu; 1412: v. *Chedeteleke* hungaricalis; 1425: p. *Chedewthelke*; 1492: p. *Chydwethelke*; 1523: p. ≈. Szentléleki ~ Kizdi Sándor, Keszi ~ K. Székely, S. Erdélyi, H. Barlabási, Bánffy-birtok (Cs 5: 873). 1492.V.6.: Keszi Székely László *Chydwethelke* birtokbeli részét elcseréli, ld Dicsőszentmárton (KmJkv 2783); 1544.II.12.: Héderfáji Barlabási Farkas *Chydwethelke* birtokbeli örökös részét nővérének: Barlabási Annának és férjének *Chydwethelke*-n lakó nemes Nagy Miklósnak ajándékozta (4814). **1587**: *Dyczeo Zentt Marton cum Czydeotelke*. – C. Pr.: fl. 32, A: fl. 16 (Dé 35. Dszm 38, Cst 12 Ft-ot fizetett). 1733: *Kusitjelnik*, 1750: *Kucsitelnik*, 1805: *Csüdötélke*. 1808: *Csüdötélke* aliis *Csüdötélke* h. 1861: Csüdötélke, Kusztelnyik Kü (7). 1888: ≈ (Custeniku) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 282). 1913:

Csüdótelke KK vm (Az). – 1909/19: Cuștelnic, *Cst*, L 550: r 413; m (61). = Su 1: 185. 1383–1854. – 1974: c. Gănești {Vámosgálfalva kzs faluja} [23 D]

Csüged AF(Gyulafehérvár-DK hrs) 1299: v. *Chergewd ~ Chergwd*, v. *Chegwed* Bakaj hrs (Er I. 589/5). 1323: Thomas de *Sugud*; 1335: (Abr.) **sacerdos** de *Chigud*. Csügedi ns Hejöd iktatásához kiküldött vajdai ember. Papja 1335. I: 22 dénár pápai tizedet ad (Gy 2: 139). 1587: *Swgod*. – E: fl. 10. A: fl. 3 (Dé 23). 1647: Csüged (Makkai 415) I. Rákóczi György birtoka. A XVII. század végi és XVIII. eleji pusztulás után a magyarság nem tudott megélemedni; helyébe románok települtek. 1733: *Csüged*, 1750: *Csugud*. 1808: *Csüged* h. 1839: Maros-Tsüged (Lenk). 1861: Csüged AF (5). 1888: Maros-Csüged (Ciugud) **AF** Alvinci js (Je 494). 1913: **Maroscsgüged** AF vm (Az). – 1909/19: Ciugud, *Mcs*, L 661 ort. r (50). = Su 1: 152. 1335-1854. [34 B]

Csügés Cs 1888: Csügés, telep (t) Csikszépvíz **Cs** (Je 282). 1913: Csügés (H). 1970: Magyarcsügés gyimesi telep (BK 657). – Ciugheș = Su 1: 152. 1913. » Frumoasa. – 1970: Ciugheșu de Sus {1981 R̂}.

Csűr 1. Sze (Szeben-Ny, a Vizaknai úton) 1323: **decanus** de *Parvo Horreo*, 1332–5: *Parvum Horreum*, **plebanus** ecclesie de *Parvo Orreo* (Tr). 1380: villicus de *Parvuo horreo*, 1409: **plebanus** de *Parvo horreo* (Ub II. 529, III. 484). 1468: *Cleinschwren*, 1494: *Claynschewren* (Scheiner 134). 1733: **Kis-Csűr**, 1750: *Kis-Csör*, 1805: *Klein Scheuer*. 1808: Csűr (Kis-), Klein-Scheuren, Surá mika (41). 1861: Kis-Csűr, Klein Scheuren, Sura Mike Sze (34). 1888: ≈ (Kleinscheuern, Sura-Mica) Sze Nagyszebeni js (Je 422). 1913: **Kicscsűr** Sze vm (Az). – 1909/19: Șura-mică, *Kcs*, *Ksch*, L 1309: r 351; n (177). = Su 2: 179. 1323–1854. [35 D: L]

Csűr 2. Sze (Szeben-É, a Nagyselyk–Kiskapus úton) 1332–5: *Magnum Horreum* (Tr). 1425: Datum in *Magno Orreo*, 1433: seniores de *Horreo*, , incole maioris villae *Horei* (Ub IV. 239, 511). 1468: *Grosschewren*, *Grosschw* (Scheiner 134). 1733: **Nagy-Csűr**, 1750: *Nagy Csor*, 1805: *Gross Scheuer*. 1808: Csűr (Nagy-), Gross-Scheuren, Surá máre (41). 1849: Bem tbk hadmenetében (HSz V. 416. u). 1861: N-Cs, Großscheuren, Schura Máre Sze (34). 1888: ≈ (Grossscheuern, Sura-Mare) Sze Nagyszebeni js (Je 521). 1913: **Nagycsűr** Sze vm (Az). – 1909/19: Șura-mare, *Ncs*, *Gsch*, L 2050: r 920; n (176). Ș M = Su 2: 178. 1332–1854. [35 D: L]

Csűr 3. Sze (Szeben-Ny) 1370: Manshercze villicus de villa *Ruthenica* (Ub II. 131) száz falunagy említése (Bi). 1380: villicus de villa *Ruthenica*, 1403: Michael **plebanus** de villa *Rutenorum* (Ub II. 530, IV. 294). 1468: *Rewsdorffchin* (Berger 541). 1563: Kereszténysziget és Oroszcsűr határpere idején a faluban délszlávok is éltek (Bi). 1599: falutörvénye: *Statutum für Reissdörfchen* (Szebeni lt, lapnyi). 1733: *Rosz-Csűr*, 1750: *Roscsor*, 1805: *Reussdörfell*. 1808: Roszcsűr, Reussdörfel, Rusi (138). 1861: Rosz-Csűr, Reußdorffel, Rusztor Sze (34). 1888: Roszcsűr (Reussdörfel, Rusciori) Sze Nagyszebeni js (Je 608). 1913: **Oroszcsűr** Sze vm (Az). # Binder P.: *Oroszcsűr*. Közös múltunk, 1982. 65. Ad 253. – 1909/19: Ruscior, *Rcs*, *Rd*, L 722: r 684; n (149). > Rușcior > Rușciori = Su 2: 90. 1380–1854. – 1974: c. Șura Mică {Kicscsűr kzs faluja D-re} [35 C]

Csürfalva 1. BSz (Zsibó-ÉK, a Szamos b. p.) 1554: *Kylych*, 1618: *Klicz* (Kádár IV. 377). 1808: Klics, Csürfalva, Klicsu (87). 1861: Klicz BSz (18). 1888: Klicz (Kliczu) **SzD** Csákigorbói js (Je 438). 1913: Csürfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Clițu, *K*, L 234: r 208; m (51). > Cliț = Su 1: 157. 1554–1913. [12 D]

Csürfalva 2. BSz (Zsibó-DK) 1625: *Chwrwnfalwa* (Csáky 654). 1808: Csürfalva (41). 1861: ≈ BSz (18). 1888: Csurány psz (t) Csáka **SzD** Csákigorbói js (Je 282). Hnt.13: Csurenypusztta » Zálha SzD vm. – Ciureni = Su 1: 154. 1625, 1913. [12 D]

Csürüllye To (Kolozsvár-DDNy) 1532.VII.28.: Szilvási András és te: János osztózásakor *Chyrwlye* fele Jánosnak jutott (KmJkv 4382). 1727 Hévszamos (Ko vm), Fugitivi: Csore János ... Csürüllyén lakik egy Filep nevű öccsével (Gyalu 342). 1733: *Csurila*, 1760–2: *Csürüllye*. 1805: *Csürüllye*. 1808: Csürüllye (41). 1861: Csürüllye To (9). 1888: Csürüllye **TA** Tordai js (Je 282).

1913: Csűrűlye TA vm (Az). – 1909/19: Ciurila, Cs, L 579: r 531; m, c (51). = Su 1: 154. 1733–1854. [22 D]

Cz.

Czedries To : Szederjes. – Czérmora Za (1808) : Martfalva Ar.

Czerova Kr (1808) : Krassócsér KrSzö.

Cserovicza * Kr (Resicabánya mellett) 1597: *Czerovicza* (Pesty: Krassó II/1. 118). – Su 2: 314.

Czéza * Za (Körösbánya táján) 1439: *Ceza* Világos vár körösbányai kerületéhez tartozott (Cs 1: 729). – Su 2: 306.

Czibrefalva Uh (Székelyudvarhely mellett) 1566: *Czibrefalwa*, 1567: *Czibreffalwa*, 1602: *Czibrefalva* (SzO II. 204, 209, V. 299). 1602.VIII.11.: *Czibrefalva*-n 3 lófő lakik: Czibre Márton, Bálint és Ambrus (SzO). 1614: Cibrefalva 3 családfő (Uh 50). – Su 2: 314. 1566, 1567, 1602. » Odorhei {Székelyudvarhely}.

Czifra Sza 1888: *Czifra* psz (t) Töketerebes **Sza** (Je 284).

Cziger Do (prédium Balázsfalva szomszédságában) 1468.IV.12.: Göcziek tiltják a királyt *Chyger* prédium (Do) eladományozásától (KmJkv 1798).

Czigol (Czipoly?) * Ar (Temesd mellett) 1479: *Czygwł (Czypol)* Váradja vár 39. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 314. 1477 {!}.

Czika Uh (Korond-DDK) 1913: *Czika* Székelypálfalva tartozéka (H). – Cica = Su 1: 147. + Ticoş = Su 2: 192. + Vasca 2: 238. {Idem!} 1974: Cica + Ticoş » Păuleni.

Czikefalva * Uh (Székelyudvarhely-DK, Homoródlmás mellett) XVI: *Czikefalva* {....}. – Su 2: 314.

Czikud (1861): Ceked.

Czira * Te (Temes vm északnyugati vidékén) 1391: *Cyra*, 1428, 1470: *Chyra*. Temesmegyei köznemesek nevéből ismerjük (Cs 2: 32. Csira). – Su 2: 314.1391, 1428.

Czohesd Za (Nagyhalmág-DK hrs, 1760) : Csohosd Ar.

Czrena * Kr (Karánsebes táján) 1619: *Czrena* Karánsebes districtusban (Pesty: Szörény II. 50). – Su 2: 314.

Czukarczi * Szö (Újmoldova-ÉK, a Néra jp-i Dalbosfalva mellett) 1607: *Czukarczi* (Pesty: Szörény II. 50). – Su 2: 314.

Czunlaka * Kr (Boksánbánya-Ny, Krassófüzes mellett) 1334: v. *Czunlaka* (Pesty: Krassó II/2. 291). – Su 2: 314.

Czygendorf Be (1429) : Cegetelke.

D.

Dabjon KSz (Zsibó-ÉNY) 1219: *Domlun* falubeli Galus poroszló; 1220: *Domulim*; 1300: *Domlyn* n. birtokot (másokkal) Mykud bán fia leánynegyedként adják a bán t: Imre magister leányának (Er I. 106, 110, 595). 1475: *Damlyon* (Cs 1: 554). 1551.VI.28.: *Damlyon* (KmJkv 5101). 1618: **Dabjon** (Petri III. 253). 1733: *Dominul*, 1750: *Dobion*, 1760–2: *Doblyán*. 1808: Dabylon ~ Dabjon ~ Doblyon, Domjin (41). 1888: Dabjon (Domnyin) **Szi** Zsibói js (Je 285). 1913: Dabjon Szi vm (Az). – 1909/19: Domnin, *D*, L 954: r 904; zs, m (67). = Su 1: 207. 1219–1854. – 1974: c. Someş-Odorhei {Szamosudvarhely kzs faluja} [12 C]

Dabjonújfalu KSz/Szi (Zsibó-ÉNY) 1549: *Wyfalw*, 1628: ≈ (Petri IV. 695). 1733: *Bersza*, 1750: *Barszo*, 1760–2: *Doblyán Újfalu*. 1808: Újfalu (Dabylon-), Birsze (175). 1888: Dabjon-Újfalu **Szi** Zsibói js (Je 285). 1913: Dabjonújfalu Szi vm (Az). – 1909/19: Bârsa, *Dabjonújfalu*, L 337: r 323; zs, m (15). Bîrsa = Su 1: 83. 1549–1854. – 1974: c. Someş-Odorhei {Szamosudvarhely kzs faluja} [12 C]

Dabolc Ug (Halmi-ÉK hrs) 1323: *Dabouch*, 1348: *Dabolch* (Tr). 1431.IV.25.: *Dabocz-i* Nagy Jakab ü: Györgyfalva (KmJkv 70). Ld KmJkv II. 878: Dabolci. 1808: Dabólcz (41). 1913: Dabolc Ug vm (Az). 1920: **határfalu**. – Doboł = Su 1: 203. 1323–1851. – 1974: c. Halmeu {Halmi kzs faluja} [2 C]

Dácsa * Za (Körösbánya mellett) 1439: *Dacha* Világos vár körösbányai kerületéhez tartozott (Cs 1: 729). – Su 2: 315.

Dada * Kr (Lugos-DK, Gyepesfalva mellett) 1496: *Dada* (Pesty: Krassó II/1. 118). – Su 2: 315.

Dadadja * Te (Bálint és Babsa mellett) 1488: *Dadadya* Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 12). – Su 2: 315.

Dág * Te (Temesvár-Giroda-K) 1334: *Dag* (Tr). =: ≈; 1428–1429: p. *Deg*, via *Deegwtha*. Gyarmat határleírásában említik (Cs 2: 12). – Su 2: 315, 316.

Dagabratí * Te (Detta táján) 1445: p. *Dagabratí*. A komjáti kerületben feküdt (Cs 2: 33). – Su 2: 315.

Dagaj * Te (Lugos-ÉNY, Panyó mellett K-re) 1408: *Dagay* Berény városhoz tartozott (Cs 2: 33). 1420: *Dagafalwa* (Pesty: Oláh kerületek 57). – Su 2: 315.

Dajest * Kr (Lugos-ÉK, Kisszécsény mellett) 1596: *Dajest*; 1599: *Dayest*, *Dayesth* (Pesty: Krassó II/1. 118). – Su 2: 315. {*Daieşt* határrész őrzi emlékét}

Dál 1. Do (Drág-DNY, j. o. az Almásba ömlő Dáli-patak völgyében) 1460.XI.7.: Gyerőmonostori Kemény István és fiai *Dal* birtok felét visszaengedik Somboriaknak (KmJkv 1483). 1461: c. q. de *Dal* (Su). 1464.II.27.: Sombori Péter Dál felét, azaz ősi részbirtokát zálogba veti Iklódi Mártonnál (KmJkv 1664). 1467.V.27.: *Dal* Sombori László rb (1753); 1473.IX.29.: *Dal* Sombori Péter egészbirtoka (2110); 1536.III.26.: Sombory Mihály kiseskülli Dálon három jbt-t, melyeken Merche Dumitru, Kalacsai János és Pispek Tivadar lakik, elzálogosítja székelyvásárhelyi Székely Sebestyénnek (4560); 1537.VII.3.: Sombori Benedek *Daal*-on azt a jbt-t, amelyen Dragwl Ioan özvegye lakik fiaival együtt, eladta Szalai Györgynek (4611). Ld még KmJkv II. 878. 1733: *Dolul*, 1750: *Dal*, 1760–2: *Dál*, 1805: *Daál*. 1808: Dál, Daal (41). 1861: Dál Do (15). 1888: Dall (Dal) **Ko** Almási js (Je 286). L 1910: 557 (r); 1956: 520 (Le). 1913: **Almásdál** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Dol, *Dál*, L 430: r 415; m, zs (67). > Dolu = Su 1: 206. 1461–1854. – 1974: c. Zimbor {Magyarzsombor kzs faluja; K-i hrs} [22 B]

Dál 2. Sebes (Szászsebes-D) 1509: *Dal* (Scheiner 40). 1733: *Djál*, 1750: *Gyal*, 1805: *Dál*. 1808: Dál, Daal ~ Dallen ~ Dollen, Dájá (41). 1861: Dál **Szse** (36). 1888: Dál (Deal, Dallendorf)

Sze Szászsebesi js (Je 286). 1913: Dál Sze vm (Az). – 1909/19: Deal, *Dál, Dd*, L 1088 **ort. r** (63). = Su 1: 192. 1509–1854. – 1974: c. Cîlnic {Kelnek kzs faluja; DNy-i hrs} [34 D]

Dalafalva * Za (Boncafalva és Solymosbucsa mellett) 1439: *Dalafalva* Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 729). – Su 2: 315.

Dalbosfalva Sző (Újmoldova-ÉK, a Néra j. p.) 1603: *Delboczeecz*, 1690–1700: *Dalbocsecz* (Pesty: Szörény II. 50). 1808: Dalbosecz, (i) Dalboshec (41). 1888: ≈ **KrSző** Bozovicsi js (Je 286). Dalbosfalva KrSző vm (Az). – 1909/19: Dalboșeț, *D*, L 2379: r 2279; n, m, c (62). = Su 1: 190. 1603–1913. [54 B]

Dálcs Sző (Karánsebes-K hrs) 1534: *Dalcs*, 1785: *Dalsch* (Pesty: Szörény II. 51). 1808: Dals, Dalsch, (i) Dalsh (41). 1888: Dálcs **KrSző** Karánsebesi js (Je 286). 1913: Dálcs KrSző vm (Az). – 1909/19: Dalciu, *D*, L 536 **ort. r** (62). Dalci = Su 1: 190. 1534–1840. – 1974: c. Turnu Ruieni {Sebestorony kzs faluja, ÉNy-i hrs} [43 A]

Dalin Bi 1888: Dalin psz (t) Feketetót Bi Tenkei js (Je 286).

Dalmár Hu (Déva-ÉÉNy) 1484: p. *Dalwmar*; 1516: *Dalmarfalwa*; 1519: p. *Dalmar*. Barancskai; zálog ~ vétel: Werbőczyek s más birtokosé (Cs 5: 84). 1484.III.22.: *Dalwmar* ld Barancska (KmJkv 2481); 1485.III.9.: *Dalwmar* része, ld Barancska (2519). 1733: *Gyalumare*, 1750: *Gyalu Mare*. 1808: Gyalumáre (63). 1861: Gyálu-Máre Hu (21). 1888: Gyálumáre Hu Dévai js. 1913: Gyalumare Hu vm (Az). – 1909/19: Dealu-mare, Gyálumáre, L 456 **ort. r** (64). > Dealul Mare = Su 194. 1484–1854. > 1974: Dealu Mare c. Vălișoara {Valisora kzs faluja, DNy-i hrs} [33 B]

Dálnok Ké/Hsz (Kézdivásárhely-DNy) 1332: **sacerdos** de *Dabunk* [: *Dalnuk*], 1334: *Dalnuk* (Tr). *1470: *Dózsa György* (–1514, Tv) 1532: *Dayla* (Honetrus tk; mezőváros). 1578: Báthory István erdőadományá dálnoki darabontoknak, „mely erdő nevezetik Zasnó árnyékának“, de mivel ezen erdő „az falunak uzusára vala“, Cseffey János várhegyi kapitány „akarattyaából más erdőt adának ... Somodi Györgynek és Ferencnek a több darabontokkal egyetembe, az erdőnek neve Alsó-Harokállly“. A cserét igazolják: Thamásfalvi András főember, Kovácsi János, Deső Miklós, Pylatos Boldizsár és Vaska Lukács lófők, „falu fogotta emberek“ (SzO V. 110; Kispál 16). *1612: *Dálnoki Nagy Mihály* tanár, unitárius teológus (–1648, Kv). 1614: Dálnok 156 családfő (Ké 3). *1614: *Dálnoki Nagy Lőrinc* tanár, héber filológus (–1661, Kv). 1614: Balas papnak két zsellére van; 1635: Vaska Gábor (régí lófő) **Schola mester**; Bartha Jakab (új lófő) **Schola mester** (SzO). 1661/2: *Dálnoki Veres Gerzson* költő, kuruc kapitány. 1733: *Dálnok*, 1750: *Dolnik*. 1808: Dálnok (41). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 286). 1913: Dálnok Hsz vm (Az). & **Dálnoki Miklós Béla** (1890–1948) vezérezredes, miniszterelnök. **Dálnoki Veress Lajos** (–) vezérezredes, miniszter. – 1909/19: Dalnic, *D*, L 1466: **r 23** (62). = Su 1: 190. 1332–1854. – 1974: c. Moacșa {Maksa kzs faluja} [38 C: Δ]

Dalsánpatak Hu (Csánki) < Patak.

Dalulgál Kr (Soborsin-DK, a Maros bp-i Kaprevár mellett) 1596: *Dalulgal* (Pesty: Krassó II/1. 119). – Su 2: 315.

Dálya 1. (Luprechtal) Fe (Gyulafehérvár-DK) 1299: ... tertia nobilium de villa *Dalya* Bakaj határosa (Er I. 589/5). 1332-6: Arnoldus **sacerdos** de *Dalya*; v. *Lumperti*; 1341: c. Nic. f. Lopreti nob. de *Dalya*. Valószínűleg Oláhdályával ill. ennek egy részével azonos, noha ez csak 1477-től szerepel a káptalan birtokai között. 1341-ben Henning fia Lupret fi Miklós nevezi magát Dályáról, s apjáról nyerte a falu a „Luprechtal“ nevet. A szász springi dékánátushoz tartozó papja 1332 I: 1/2 fertó, 1332 II: 1/2 fertó, 1333 I: 1/2 fertó, 1334 I: 64 d, 1334 II: 1/2 fertó, 1335 I: 1/2 fertó, 1336 I-II: 66 dénár pápai tizedet fizet (+1293–1341. Gy 2: 139). 1530: *Dayla* (Scheiner 39). 1630: *Dallia*, 1648: *Dallya* (Makkai 413, 416) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Dáje*, 1750: *Dállya*, 1760–2: *Oláh Dálya*. 1808: *Dállya* (Oláh-) h., *Dauendorf* aliis *Daal* vel *Thal* g., *Dája* val. 1861: O-D AF (6). 1888: Oláh-Dálya (Dallendorf, Dája) **AF** Alvinci js (Je 551). 1913: **Oláhdálya** AF vm (Az). – Daia; > 1956: Daia Romîna; > Daia Română = Su 1: 189. 1293-1854. + 1332: v.

Luperti, 1334: sacerdos de valle *Lupardi*, 1335: vallis *Luperti* (Tr). – Su 2: 364. *Luperti villa*. + 2: 364. Lwprichittal (Ub IV. 40). {Kelnek mellé teszi} [34 B]

Dálya 2. Sev (Segesvár-DK) 1289: *Dala*-i Henneng fia Peter comes 20 márkáért megvásárolta Moha és Sárostelek nevű földet; 1293: III. András király *Dala*-i Henneg fia Peter comes kérésére megerősíti birtokvásárlását; [1299]: *Dal*-i Peter comes (másokkal) eljár Fehéregyházi Peter comes megölésével kapcsolatban (Er I. 456, 524, 578). 1309: *Dala*-i plébános Hermannus (An 2: 551). 1309: *Dalida*-i plb Hermannus (610). 1449.VIII.21.k.: Megister Thomas de *Dalyn* plébános (KmJkv 741). 1733: Szász **Dallya**, 1760–2: *Dállya*, 1805: Szász *Dálya*. 1808: *Dállya* (Szász-), Dendorf, *Dája* (41). 1861: Sz-Dálya, Denndorf, *Dája* Sev (35). 1888: Szász-Dálya (Denndorf, *Daje*) NK Keresdi js (Je 640). 1913: Szászdálya NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Sas-Daia, *Szd, Denndorf*, L 1307: r 327; n, c; 18 m (160). > Daia = Su 1: 189. 1280–1854. – 1974: c. Apold {Apold kzs faluja} [36 B; L]

Dálya 3. Uh (Székelyudvarhely-D) 1333: *Dalya*, 1334: sacerdos de *Daya* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1566: *Dallja* (SzO II. 197). 1614: Dálya 43 családfő (Uh 36). 1635: Zoltán János schola mester; Schola földé (SzO). 1760–2: Székely *Dállya*, 1805: *Dálya*. 1808: *Dállya* ~ *Dájja* (41). 1861: *Dálya* Uh (27). *1874: *Kálnoki Bedő Sándor* jogi szakíró (–1948). 1888: *Dálya* Uh Homoródi js (Je 286). 1913: Székelydália Uh vm (Az). *1928.II.18.: *Bálint Lajos* műszaki szerkesztő. – Daia = Su 1: 189. 1333–1854. – 1974: c. Ulieş {Kányád kzs faluja, DK-i hrs} [37 A]

Dalyafalva * Te (Lugos táján, Doboz mellett) 1410, 1447, 1462: *Dayafalua* Doboz 59. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 315. 1462.

Damasfalva * Ar (Marosmonyoros mellett) 1471: *Damasfalwa* a Gerlai Ábrahámfiak birtoka (Cs 1: 764. Kaproncza). – Su 2: 315. *Damasfalwa*.

Damas(a)földre Fe {1290} 1300: t. *Damasfeldu* (2x) ~ *Damasfeldy* ~ *Damasafeldy*, *Damasafeldu* (4x). 1290 k. Várdai (Váradjai) Péter fia Tamás birtoka volt; róla kaphatta nevét. 1300-ban Alvinci Herbordné Várdát, *Damasföldével* együtt, hol a **Szent Háromság**ról nevezett **kőtemplom** áll, az erdélyi **káptalanra** hagyta. Vsz ebből indul Felsőváradja (Gy 2: 139; Er 597, 598). – Su 2: 315. 1300.

Damokosfalva Or (Kovácsna-ÉNy) 1567: *Domokosfalwa*, 1602: *Domokosfalva* (SzO II.222, V. 199). 1614: *Damokosfalva* 7 családfő (Or 11). – Su 2: 318. » *Tamaşfalău* {Székelytamásfalva} T [38 C]

Dámos Bi (Barátka-D) 1622: *Damos Lok* (Ve: Doc. IX. 250). 1808: *Dámos*, *Dames* (41). 1851: *Dámos*, *Bi* vm, kösziklás hegyek közt, Bátoróhoz délre, 180 n. e. **óhitü** lak, anyatemplommal, 16 4/8 urbéri telekkel, roppant erdőséggel. *Birja* gróf Batthyáni József (Fé 1: 239). 1888: ≈ *Bi* Élesdi js (Je 286). 1913: **Erdődámos** *Bi* vm (Az). – 1909/19: *Damiş, D*, L 982: r 977 (63). = Su 1: 190. 1587–1589: *Damos* {! *Kalotadámos* adatát ide hibázza}, 1622–1913. – 1974: c. *Bratca* {*Barátka* kzs faluja} [21 B]

Damos Bi>Ko (Bánffyhunad-D hrs; 579 m) {XIII-i templomhajó} 1408: v. *Damus*; 1451: p. *Damos*; 1513: p. *Damus*. ≠ Sebesvár tartozéka, királyi birtok; majd Bánffy; zálogon Haranglábi. *Jbn* 1493: *Batiz, Joanta* csn (Cs 5: 344). 1473.II.3.: Bánffy György *Damos*-i rb-t zálogba veti te: *Jánosnak* (KmJkv 2079); 1483.IX.15.: Haranglábi János familiáris visszabocsátja urának: *LBGy*-nek *Damos*-i részét (2462). & 1493 Bfh: *Damosi* (Cs 5: 305). 1554.VIII.30.: *Damos* Sebesvár tartozéka, *Bonchidai Bánffy Mihály* birtoka (KmJkv 5319). 1587 Ksz: *Damos*. fl. 25 (Dé 62). 1753–1848: 11 **tanítója** ismert (Sebestyén 158). 1760–2: *Bamos* [: *Damos*]. 1808: *Damos* (41). 1861: ≈ *Ko* (12). 1888: ≈ *Ko* Bánffyhunadi js (Je 286). 1913: **Kalotadámos** *Ko* vm (Az). # 1942 KszHn 43-49. 1712–1941. *Kelemen Lajos*: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 212.; 124. kép: a **ref.** templom mennyezete (1774) és karzata (1753) (Fotofilm). *Kabay* 1973. *Sebestyén K.*: *MtT* 1979. – 1909/19: *Domoş, D*, L 377: r 99; m (67). 1929: *Domoşu; H{Vá}*: *Zamul-Bihorului* 3 km (AnR), = Su 1: 207. 1408–1854. – 1974: c. *Sîncraiu* {*Kalotaszentkirály* kzs faluja, *K-i* hrs} [22 A]

Damuk Gy (Gyergyóbékás-D) 1734: *Damuk* (SzO VII. 375). 1835: *Békés* {!: *Békás*} *Damuk*; 1854: *Domuk, Domuc* (Su). 1888: Gyergyó-Domuk (Domonkos) Cs Gyergyótölgyesi js (Je 353 & Tikos). {1967: Gyergyóbékás tartozéka.} – Dāmuc = Su 1: 192. 1734–1854. [25 B]

Dancsófalva Za (Borossebes-K) 1439: *Danchofalwa* Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 729). 1553: *Danchfalwa* (Márki II/1. 227). 1619: *Donczén* (Ve: Doc. IX. 203). 1746: *Doncseny* (Su). 1808: Doncsény ~ Dáncsfalva (46). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 298). 1913: Dancsfalva Ar vm (Az). – 1909/19: Donceni, *D*, L 382: r 300; m, c (67). = Su 1: 207. 1439–1913. [21 C]

Dánfalva 1. **Cs** (Szereda-É, az Olt b.p-i úton) 1567: *Danffalwa* (SzO II. 222) 43 kapu (Ve 35). 1576: *Dánfalva* (SzO IV. 46). 1614: Dánfalva 106 családfő (Cs 31). 1750: *Danfalva*, 1760–2: *Dánfalva*. 1808: ≈ (41). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Dánfalva Cs Felcsiki js (Je 276 & Csik-Oltfalva psz.). 1913: **Csikdánfalva** Csik vm (Az). – 1909/19: Danfalău, *Csdf*, L 2437: r 127; m (63). > Dănești = Su 1: 192. 1567–1854. [25 D]

Dánfalva 2. **KSz/Köv/Sza** (Nagybánya-DNy) 1405: *Daanfalva*; 1424, 1470: *Danfalwa* (Cs 1: 554). 1566, 1603: *Danfalva* (Su). 1733: *Denest*, 1750: *Denesty*, 1760–2: *Dánfalva*. 1808: ≈ **Köv** (41). 1888: Dánfalva (Denesty) **Sza** Nagysomkúti js (Je 286). 1913: Dánfalva Sza vm (Az). – 1909/19: Dănești, *Dánfalva*, L 202: r 191; zs (63). > Dăneștii Chioarului = Su 1: 192. 1405–1854. – 1974: c. Mireșu Mare {Nagynyíres kzs faluja} [12 B]

Dánfalva 3. **Mm** (Izakonyha-DK hrs az Iza b. p.) 1385: *Danfalva*, 1405: *Dragomerfalwa* (Bélay 137). 1475: *Dragomerfalwa* (Cs 1: 447). 1808: Dragomérfalva, Dragomiresti (46). 1851: *Dragomirfalva*, Mm vm, 8 **romai**, 854 **g. kath.**, 82 zsidó lak., {g. kath.} anyatemplommal. F. u. a kincstár, s m. többen (Fé 1: 282). 1888: Dragomérfalva (Dragomiresci) Izavölgyi js (Je 299). 1913: **Dragomérfalva** Mm vm (Az). – 1909/19: Dragomirești, *Df*, L 2194: r 1482; zs, m (68). = Su 1: 208. 1385–1851. [13 B]

Danilafalva Hu (Illye-ÉÉNy) 1468: p. *Danylafalwa*. Illye vs birtoka (Cs 5: 85). 1733: *Danulesti*, 1750: *Danulestij*, 1805: *Danulesd*. 1808: Danulesd, Danlesti ~ Danolesd (41). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 287). 1913: Danulesd Hu vm (Az). – 1909/19: Dănești, *Danulesd*, L 337 **ort. r** (63). = Su 1: 192. 1468–1854. {1808: Danlesti !} – 1974: c. Gurasada {Szád/Guraszáda kzs faluja} [33 B]

Dank {< *Dank* szn. 1306: An 2: 77) (Egeres-É; 387 m) 1466: *Dank*; 1499: ≈. A danki vajdák, aztán mint nemes Danki Vajdák is bírták (Cs 5: 344). 1475.X.19.: *Dank-i* Vaida (Wayda) Ștefan földi részirtokot vásárol (KmJkv 2194); 1479.VI.28.: *Dank-i* Vaida Ștefan földi részirtokát zálogba veti (2275); 1554.IV.24.: *Dank* Almás vár tartozéka (5299). 1808: Dank, Dinku (41). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ (Dincu) Ko Almási js (Je 286). 1913: Dank Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Dâncu, *D*, L 395: r 387 (63). 1929: ≈; H{Vá}: Aghireș 6 km (AnR). > Dîncu = Su 1: 202. 1466, 1850, 1854. – 1974: c. Aghireșu {Egeres kzs faluja} [22 A]

Dankkenézfalva * Te (Temesrékás-D) 1459: *Dankkenez(falwa)* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 315.

Dános Sv (Segesvár-Ny hrs a Nagy-Küküllő b. p.) 1348: p. *Danus* (Tr). [1370 k.]: *Danus*: a kolozsmonostori apát igényelte (Er I. 239). 1393.I.3.: *Dansdorff*: a Szentlászlóval folytatott határper lezárása (Bi). 1427: *Danus* (KmJkv 24). 1488: *Danis*-on 38 gazdát, tanítót és molnárt említetek. 1532: *Dunesdorff*-on 35 gazda; 1593: 90 gazda. Pusztulás jelei: 1602-ben 20 gazda, 1609-ban 7 lakott telek volt a faluban, s 1661-ben is még csak 12. Románok települnek be, 1668-ban polgárjogot nyernek, s a határt újraosztják. 1671-ben 7 szász és 28 román gazda (cives), 1 szász és 5 román zsellér lakott a faluban (Bi). 1733: *Danes*, 1760–2: *Dános*. 1808: ≈, Dunesdorf ~ Dünesdorf, Deanos (41). 1861: ≈, Dunesdorf, Danes Sv (35). 1888: ≈ (Dunesdorf) **NK** Keresdi js (Je 286). 1913: Dános NK vm Segesvári js (Az). # Binder P.: *Dános*. Közös múltunk, 1982. 82. – 1909/19: Daneș, *D*, *Dunnesdorf*, L 1571: r 1229; n, m (63). = Su 1: 190. 1348–1854. [36 A]

Dánpataka BSz (Magyarláros-DNy) 1331: *Dannpataka* (K); 1364: *Danpataka* (Bánffy I. 247, II. 364); 1500: *Danpathaka* (Kádár II. 521). 1500.II.13.: *Danpathaka* Láros tartozéka (KmJkv 3126); 1500.IV.3.: *Danpathaka* ld Borkút (3130). 1733: *Wallyen*, 1750: *Velyen*. 1808: Dánpatak, Valény (41). 1861: ≈, Valeu BSz (18). 1888: Dánpataka (Váleny) **SzD** Magyarlárosi js (Je 286). 1913: Dánpataka SzD vm (Az). – 1909/19: Váleni, *Dp*, L 834: r 818; zs (194). = Su 2: 239. 1331–1854. > 1974: Válenii Lăpuşului c. Coroieni {Karulyfalva kzs faluja} [13 A]

Dántelek * Bi (Félixfürdő-DK, Nyírmező és Magyargyepes közt) 1552: *Danthelek* (Jakó 232). 1692: *Dantelek* (Mezősi 119). – Su 2: 315.

Danulesd Hu (1913) < Danilafalva.

Dányán Kü (Dicsőszentmárton-DK) 1301: p. *Danyan* (Cs). 1301: p. *Danyan*; 1332: Petrus *sacerdos* de *Anyan*, de *Danan*. Dees fiai: Miklós és Paznan 1301-ben cserébe adják Désfalvával és Csávással együtt Kán nb. László vajdának ... Papja 1332 I: 16, 1332 II: 11 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 551). 1301: *Danyan* örökölt b-t (Désfalva, Csávás, Hagymás és Körtvélyestelek birtokkal) cserébe adják Búnért (An 1: 92). 1361: p. *Danyan*; 1501: p. ≈; 1511: p. *Danyan*. Haranglábi, Dályáni, Szentiváni, Bethleni, Butkai, Piski, Kecseti, Földvári, F. Kóka, Kerelői-birtok; XV: Újvár vár: Losonczy, L. Dezsőfi (Cs 5: 873). 1440.III.29.: *Danya*-n lakó Gergely és András *ü*: (Vajda)Szentivány (KmJkv 223); 1450.IX.1.: *Danya*-n L. Dezsőfi rb (890); 1473.IV.26.: *Dalyan*, ld Bátos (2098); 1473.VIII.30.: *Dalyan* Nádasdi Ungor János birtoka (2108). Ld még KmJkv II. 879. 1576: *Danyan* Polyák Mihály birtoka (Dé 13). **1587**: *Danyan*. – E: fl. 24. A: fl 12 (Dé 33). 1733: *Dáje*, 1750: *Dálya*, 1760–2: *Szász-Dánya*, 1805: *Dányán*. 1808: *Dány* vel *Dányán* h., *Dengel* g. 1861: Dányán, Dengel, Dája Kü (7). 1888: Szász-Dányán (Dangel, Daje) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 640). 1913: Dányán KK vm (Az). – 1909/19: Daia, *Szd*, Dengel, L 606: r 230; m (62). = Su 1: 189. 1301–1854. – 1974: c. Bahnea {Bonyha kzs faluja} [36 A]

Dara Sza (Szatmárnémeti-Ny, a Szamos j. p.) {**1250e**} 1312: *Felseo Dara*, *Egyhazas Darah*, 1322: *Darah* (Tr). {Feltűnések} egyháza van, keletkezése tehát legkésőbb a XIII. század közepére esik. Középkori birtokosai, a Daraiak, a Csák-nemből származnak. Középkori jobbágynépe színmagyar (Maksai 126). 1468.I.28.: *Darah*-i László *ü*: Szakácsi (KmJkv 1786); 1503.V.24.: Borzási László fe: *Darah*-i néhai Baráth László leánya: Jusztinának *Darah*, Óvári, Apáti birtokból, Vizsoly és Cseketelke prédiumból leánynegyed jár (3282); 1525.VII.16.: *Darah*-i Kristófné Kémeri Zsófia, ld Zutor (4113). 1808: Dara (41). **Nagyboldogasszony-t**, b: VIII.15. (RKNt 1999). 1888: ≈ Sza Csengeri js (Je 287). 1913: **Szamosdara** Sza vm (Az). 1920: **határfalu**. – Dara = Su 1: 191. 1312–1913. – 1974: c. Dorolț {Pusztadaróc kzs faluja} [1 D]

Darano * KSz (Badacson környékén) 1455.II.2.: *Darano* Szerjeszentgyörgyiek birtoka (KmJkv 1187).

Darlac Kü (Medgyes-ÉK) 1317: p. *Darlasz* (Cs). =; 1325: p. Dorlasz; 1332: Hermannus *sacerdos* de *Dorlako*. 1317-ben Károly király Szalók nb. Simon bánt hívei közé fogadja, e birtokát is védelme alá veszi az ispánokkal és a medgyesi szászokkal szemben, és biztosítja, hogy bármely szabad ember megtelepedhet benne. 1325-ben Simon fiai osztoznak felette. Német nevű papja 1332 II: 17 régi báni tizedet fizet (Gy 3: 551). 1317: ≈ (An 4: 435). 1391: *Darlasz*; 1392: p. *Darlas*; 1408: *Darlasz*; 1446: *Darlasz* (közns). Eczeli Tabiási, Szalók nb. Darlasziak (Cs 5: 874). 1459.V.4.: *Darlasz*-i Mihályné Madarasi Potencia (KmJkv 1347). Ld még KmJkv II. 879. 1543: Bethlen Farkas *Darlasz* bérbe vett dézmáját familiárisának engedi át (Dé 9). **1587**: *Darlasz*. – C. Pr: fl. 32. A: fl. 16 (Dé 28). 1704: kuruc táborhely: Nemes Küküllő vármegye in castris ad *Darlasz* positis, die 28 Augusti A[nn]o 1704 (510). 1708.II.15: *Dallac* Haller István faluja; szász lakodalomból „nékünk is egy tál káposztát és egy tál borsót hozának, mely is igen jólesett ... Haller István uram udvarházát igen pusztá alkalmatossággal találtuk ...“ (We). 1735: *Darlasz* (SzO VII. 379). 1760–2: *Darlasz*. 1808: Darlócz, Durless, Dirlosz (41). 1861: Darlasz, Durleß, Dirlätz Kü (7). 1888: ≈ (Durles, Dirlos) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 287). 1913: Darlac KK vm (Az). – 1909/19: Dáros, *D*, *Durless*, L 1702: r 1206; n, m (63). > Dáros = Su 1: 202. 1317–1854. [35 B]

Darnótfalva * **Te** (Detta táján) 1410, 1447, 1462: *Darnothfalua* Doboz 64. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 315. 1462.

Daróc 1. Bi 1888: Király-Daróc psz (t) Erdőgyarak Nagyszalontai js (Je 417).

Daróc 2. Ko (Egeres-K hrs; 439 m) {1138/1299} 1299: riv. *Darochpatak* Bogártelke határán; királyi darócok faluja lehetett (Gy 3: 345). 1339: fl. *Nadas* et *Darochpataka* {Id Egeres}. 1350 k.: Daróc **templomának** építése. 1427, 1437: p. *Daroch*; 1509: p. **episcopalis** *Darocz*. Püspöki birtok. Jbn 1447: Zsoldos János és Antal, Fekete Tamás és Albert, Szabó András, Bodor Benedek, Farnasi Balázs, Kerekes János, Ábrán Pál, Berecz(k) Mátyás. 1509: Ábrán Benedeknek fél malma volt Bogártelke határában, a Nádason (Cs 5: 344). 1439.XII.31.: *Daroch*-on lakó Zsoldos Domokos **ü**: Geszterágy (KmJkv 168); 1450.VI.27.: *Darlach*-on [!] lakó Bíró Péter **ü**: András háza (854). XIV–XVI: „Terméskőből épített **református** temploma magastetős, zsindefedésű, műrészletekben gazdag emléke a XIV. és XVI. századnak. Belsejében öt gyémánt és egynek a fészke az elpusztult csúcsíves boltozat tartozéka“ (Ka). 1587: *Darolcz*. – E: fl. 8, A: fl. 4. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad arcem Gyalu (Dé 52). 1682: Balázs András jobbágy elkészíteti a templom szószékének hangvető koronáját; 1687: A templom padfestményei; ismeretlen (kolozsvári) festő munkái. Az első padon a készítő neve ilyen elrendezésben: Balás **ANNO DOMINI 1687** András. Az utána levő pad nyolc festett mintája is ugyanazon mesteré (Ke). 1609: *Daroc* (Ve: Doc. VIII. 70). 1733: *Darocz*. *1791: *Csiszár Pap Sámule* **ref.** lp, 1839–1852 kolozskalotai esperes (–1852.II.28., Kv). 1796–1848: kilenc **tanítója** ismert (Sebestyén 159). 1808: *Darócz* h. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Nádamenti js (Je 287). 1913: **Nádasdaróc** Ko vm (Az). # KszHn 1942. 248-252. 1732–1941. Ke 1: 73-74, 212.; 114. kép: A nádasdaróci **ref. templom** (Erdélyi Lajos fv), 115. festett padelő, 1687 (EL), 1750 (EL). Kabay 1973. Sebestyén K. MtT 1979. – 1926: Dorolț; 1929: Dorolțu, L 239 (AnR). 1936/9. tk: Dorolțiu, {mint Vá:}H. Dorolț; 1956: Dorolțu = Su 1: 208. 1427–1854. – 1974: c. Aghireșu {Egeres kzs faluja} [22 A]

Daróc 3. Kh (Székelyudvarhely-D, a Nagy-Homoród jp-i úton) 1224: terra *Daraus* (Er I. 132); udvarhely tartozéka volt. 1468: *Daraws* (Scheiner 43). Ev. templom, festett karzat. 1583: Kyssling Bálint folnagy tanú Zsombor határperében. 1589. 7 Novembris Georgius Hin pastor ecclesiae *Darolchiensis*, decanus capituli Kizdensis (Dé 72). 1733: *Darotz*, 1750: *Drauss*, 1760–2: *Darócz*. 1808: ≈, Draess ~ Drass, Drás (42). 1861: ≈, Draß Kh (36). 1888: ≈ **Uh** Homoródi js (Je 287). 1913: **Homoróddaróc** Uh vm (Az). – 1909/19: Draos, *Darocz*, *Draas*, L 1011: r 365; m (68). > Drăușeni; "Drăușeni" {!} = Su 1: 210. 1224–1854. – 1974: Drăușeni c. Cața {Kaca kzs faluja} [37 A; L]

Daróc 4. KSz (Tasnád-ÉK 19 km, a Kraszna b. p.) {**XII-i település**}. 1319: *Darohc*, 1326: *Drauch* (Tr). királyi darócok faluja; s a XIV. szd végéig a király uradalmában maradt. Utóbb magánföldesúri hatóság alá került; birtokosai: 1387: Toldi Miklós, 1390: Losonczy István, 1414: Csákiak (Maksai 127). 1370: *Darouch*, 1421: **opp.** *Daroch*; 1475: *Darocz*; 1488: *Darocz*. Csákiaké volt; 1475 körül 71 Ft évi adót róttak ki rá (Cs 1: 549. KSz). 1380: *Darouch*, 1387: **Kyraldaroch**, 1469: **opp.** *Darocz*, 1489: negyedében 22 lakott, 22 puszta és 2 elhagyott jobbágytelket osztottak ki (Maksai). 1648: *Kirally Darocz* (Makkai 404) I. Rákóczi György birtoka. 1678.V.11.: A Teleki Mihály generális parancsnoksága alatt álló erdélyi katonaság Daróc és Tasnád közt egyesül a szövetségesekek Thököly Imre gróf vezette hadaival.© 1760–2: *Király Darótz*. 1808: Daróc (Király-, Kraszna-), Darholz, Darólca KSz (42). 1888: Király-Daróc **Sza** Erdődi js (Je 417 & Récsy és Szilágyi tanyák). 1913: **Királydaróc** Sza vm (Az). – 1915/19: Crai-Dorolț, *Kd*, L 2451: r 867; m, zs (57). > Craidorolț = Su 1: 171. 1319–1913. [11 B]

Daróc 5. Sza (Szatmárnémeti-ÉNy hrs) {**XII-i település**} királyi darócnép lakta. 1314-től a Káta-nemzetség Lázári ága birtokolta; 1314: *Drauci*; 1348-ban a Rozsályi Kun családnak volt benne jelentős területe (Maksai 127). 1314: Németiből *Dorouch* falu mellett Szászra (Beregyszász) vezető út (An 3: 857). 1444.XI.17.: *Daroch* prédiium Fülöpösi-birtok (KmJkv 539); 1461.VII.8.: Pósa Jakab *Darocz*-i **plébános** a bihari ispán megbízottja (1579). 1462: *Darocz* (Cs 1: 473. D b-). 1466.XI.14.: *Darocz*-i Miklós nádori ember Kémeriek ügyében (KmJkv 1705); 1466.XII.23.: *Darolcz*-i Bereck **deák ü**: Kémer (1714); 1467.II.3.: *Daralcz*-i Bereck **deák ü**: Kecel (1728). 1808:

Darócz (Pusztá-) (42). 1888: Pusztá-Darócz Sza Szatmári js (Je 591). **Szent József, a munkás-t**, b: V.1. (RKNt 1999). 1913: **Pusztadaróc** Sza vm (Az). – 1909/19: Dorolț, *Pd*, L 515: r 16; m, zs (67). = Su 1: 207. 1320–1628 {!: 1828}. [1 D]

Daróc 6. * **Te** (Szigetfalu mellett. TSz 1972). 1368: *Darouch* (Cs 2: 34). – Su 2: 315.

Daróc 7. **Darócerdő**, ~ **Alja** Bálványosvárálja hr. Daróc. – Dorolț = Su 1: 191. 1956. & Unguraș {Bv tartozéka}

Daróc 8. **Daróckereke** 1353: Daróckereke nevű hegyél Bogdánd határán (Petri nyomán id.).

Daróc 9. **Daróctekek** (Hadad hrs) 1401: *Darochteleke* (Petri III. 258. TSz 1972. 262). 1423: pr. *Darocztelek* (Petri). – Su 2: 315. 1401, 1423.

Daróc 10. **Daróc** patak **1269**: ad torrentem *Droch* (Er I. 279) Magyardécse (BSz) hr.

Daróc 11. **Darócvárhely** **BSz** (Bethlen-KDK, a Sajó bp-i úton) **1263**: István ifjabb király, erdélyi herceg, a kunok ura Myschouch-i Pál fia Ponytnak adományozza a Krazna vm-i Bogus falut, ahol korábban várnépek (hospites castris) laktak, s az erdélyi részekben *Drauchvduarhel* n. földet és Fenes falut, ahol egykor drauch nevezetű népek laktak (Er I. 242). 1329: p. *Wduorhel*, 1345: *Dyenuswdurhely* (Tr). 1485: *Wdwarhel* (Kádár VI. 47). 1507.IV.16.: Somkeréki néhai Erdélyi János Rűcs és Pagocsa (To vm) birtokbeli vásárolt részei felét *Wdwarhel*-i Ficsor (ds) Lászlónak és te: Antalnak hagyta hű szolgálataik jutalmául (3413); 1507.V.31.: Uő kajlai vásárolt részét ≈-i Nagy Lászlóra hagyta (3419); 1508.V.13.: Somkeréki Erdélyi Márton hű szolgálataiért familiárisának: ≈-i Nagy Lászlónak vallja azt a jobbágytelket, amelyen lakik és azt a pusztatelket, amelyen néhai Kis Péter és néhai Szász Miklós lakott (3464-5); 1526.V.12.: ≈-i Bíró Zsigmond ü: (4151); 1530.V.31.: ≈-en Somkeréki Erdélyi részirtok (4300); 1549.I.12.: Somkeréki Erdélyi István ≈-en nemesi udvarházat ad Teremi Tamásnak, s egy jobbágytelket familiárisának: Nagy Györgynek (4907-8); 1553.XII.9.: ≈ Somkeréki egészirtok (5248). **1587**: *Vdwarhely*, *Zaz Brette*. – E: fl. 12. {A -} (Dé 48). 1708.VIII.12.: Ugyan ma felküldvén engemet az úr {Bánffy gubernátor} a generálnéhoz, mutatá az ura levelét, amely költ 6 Augusti **Sajóudvarhelyről**, kiben írja, hogy az ellenség előtte megindult, és utána megyen, amerre megyen az ellenség (We). 1758. Sz. Jakab hav. 2.: Néhai ... Fritsi Fekete Sámuel ... Árva Özvegye ... Grof N. Ertsei Toldalagi Ersébet [temetésén] a Sajó-Udvarhelyi **Réf.** Templomban, díszes Halotti Frequentiában ... beszéllgetett Beregszászi Moyses (dési lp), és ugyan a déési Vener. Dioecesisnek méltatlan Seniora. = *Meg-betsülhetetlen Drága Köntös* ... Kv Nyomt. Páldi 1758 (Colligatum). 1750: *Udvarhely*. 1760–2: *Sajó Udvarhely*. 1808: Udvarhely (Sajó-), Odorhej (175). 1861: S-U, = BSz (19). 1888: S-U (Odorhely, Sieu-Odorhelyu) **SzD** Bethleni js (Je 614). 1913: **Sajóudvarhely** SzD vm (Az). – 1909/19: Şieu-Odorheiu, *Suh*, L 846: r 657; m, zs (173). Şieu-Odorhei = Su 2: 172. 1329–1854. [13 D]

Daróc 12. Fenes faluban (Hu) **1263** előtt „egykor“ *drauch*-nak nevezett népek laktak (Er I. 242).

Daruvár Te/KrSzö (Lugos-DNy) 1786-ban alapított falu. 1808: Daruvár Te (42). 1851: ≈, Te vm, Krassó vm szélén, dombon, 850 r. **kath.** lak., kik közt 37 magyar, paroch. anyaegyházzal. Határa 6723 hold ... Daruvár dombos fekvése miatt kutait nagy költséggel tartja fenn. Jelenleg 32 öles mély négy kut van a faluban; a vizet lovak használatával meritik. Obedianda nevű völgyben egy 10 öl mély savanyu-vizes kut vagyon. Birtokosai: a k. kincstár, Daruváry, Reményi, gr. Nemes családok (Fé 1: 243). 1888: ≈ **KrSzö** Lugosi js (Je 287). 1913: Daruvár KrSzö vm (Az). – Darova = Su 1: 191. 1828, 1851. [42 A]

Darvas 1. * **BSz** (Tótör mellett) **1279**: p. *Darwas*. Kecseti Marcel fiai = n. birtokot eladják Móríci Márton comesnek (Er I. 375). = *Darwas* (Kádár II. 526); 1291-ben Zsombor (Sumbur) nb. Péter fia Sumbur – te: Pál és Sándor beleegyezésével – Móríc földet 27 M-ért eladja Darvasi Márton fiai: Jakabnak és Jánosnak, s Myko fia Albertnek. Móríci Márton fia János dobokai ispán – Tamás vajda serviense (1326-34) – örökjogon bírja Darvast (Gy 2: 81. Móríc Do vm). 1797: *Darvas* erdő. – Su 2: 315. 1279, 1797.

Darvas 2. * Te (Temesgyarmat mellett) 1479: *Darwas* Sarád város tartozéka volt (Cs 2: 20. Sarád). – Su 2: 315.

Darvas tó Za>Ar 1851: Darvas tó Seprős határán (Fé 4: 25).

Darvastó mocsaras hely [1400–1414]: *Darwasto* Kajántó (Ko) határán (Er I. 400). 1452.X.12.u.: *Darwastho* Óbuda {; Bodonkút} határán (KmJkv 1069); 1461.VIII.10.: *Darwasthoalya* nevű rét uo. (1605).

Datk Fe (1913) < Dobk < Dobka < Doboka.

Dátos To/TA (Torda-DK, Ludas-K hrs a Maros j. p.) 1366: p/t. *Datus*; 1460: p. *Dathos*, 1519: ≈. ≈Gernyeszeg, Somkeréki Erdélyi, Farnasi Veres, Toroszkai, N. Ungor, Szobi, Báthori, Barcsai, Kecseti, Szentkirályi ~ Dátosi s más birtokosé. 1507: itteni magyar nevű bírák (1263–1519. Cs 5: 697). 1460.VII.25.: *Dathos*-on Kecseti részirtok cserében Farnasi (KmJkv 1464); 1473.VIII.30.: *Dathos* ld Bátos (2108); 1481.VI.18.: *Dathos* ld Asszonyfalva (2323); 1481.XI.10.: *Dathws*-on Erdőszentgyörgyi rb (2335); 1482.VI.22.u.: *Dathos* ld Aranykút (2370); 1482.VI.27.: *Dathos* ld Bodon (2375); 1482.IX.19.: *Dathos* N. Ongor-birtok (2406). Ld még KmJkv II. 879. **1587: Daathos**. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 66). 1750: *Dates*, 1760–2: **Maros Dátos**. 1808: Dátos, Dates, Diatos (42). 1861: ≈ To (9). 1888: Maros-Dátos (Datisulu de Muresiu) **MT** Marosludasi js (Je 495). 1913: **Marosdátos** TA vm (Az). – 1909/19: Dateş, *Md*, L 630: r 582; m, zs (63). > Dátăşeni = Su 1: 192. 1263–1854. [23 D]

Dávidháza * Te (Zsombolya-DK) 1489: *Dawidhaza* (Cs 2: 33). – Su 2: 315.

Deákbánya Hu (Petrozsény-K hrs) 1956: *Deákbánya* Petrilla tartozéka. – Mina Deac = Su 1: 399. 1956. » Petrila.

Deákgyarmat Hu 1888: Deák-Gyarmat, telep (t) Livazeny **Hu** (Je 288).

Deáki * BSz (Kodor hr) **1292: Dyaky** ~ *Diaky* Péntek hrs (Er I. 511). 1440.I.20.: *Deaky*-i Demeter **ü**: Kide (KmJkv 183); 1440.VII.1.: *Deaky*-i Balázs **ü**: Néma (256); 1441.X.29.: *Deaky*-i Pach András fiai: Jakab és András Keresztes (Do) birtokbeli részüket 20 arany Ft-ban elzálogosítják Szentiváni Péternek (364); 1449.IV.4.: *Dyaky*-i Miklós mint szomszéd, *Dyaky*-i Balázs szolgabíró Dengelegen birtokügyben tanúskodik (682); 1451.VI.10.: *Deaky* Demeter **ü**: Iklód (965); 14459.X.15.: *Dyaky*-i Balázs és fia: Gál **ü**: Kodor (1384); 1467.VI.16.: *Deaky*-i Györgyné Sárdi Margit (1756); 1469.V.1.: *Dyaky* Pál Kidében részirtokos (1879). 1534: prédium; 1658-ban eltűntnek írják. – Su 2: 319. 1292, 1534, 1658.

Debölcs * Kr (?) 1421: *Debelch*, 1427: *Debewlch* (Pesty: Krassó II/2. 125). =: ≈ (Cs 2: 100). – Su 2: 315.

Debran Fo [1235]: Debran-i pap Bernhard (Er I. 180. Hihetőleg a későbbi Paró (Părau). Ld alább: Debren (Fo) : Páró (Gy).

Debrecen 1. BSz (Magyarláros-É hrs) [1544?X.3.k.]: Csehi néhai Kalmár Miklós gyermekei **Ky[s]debrecen**-i részeit egyenlően birtokolják (KmJkv 4835). 1584: *Debreczen*, 1598: *Kis-Debreczen*, 1631: **Oláh-Debreczen** (Kádár II. 528). 1733: *Valle Debreczen*, 1750: *Kis-Debreczen*. 1808: Debreczen (Kis-), Debreczel-mike ~ Dobroczel-mike (42). 1861: K-D, Dobroczel BSz (18). 1888: ≈ (Dobriczinás) **SzD** Magyarlárosi js (Je 422). 1913: **Kisdebrecen** SzD vm (Az). – 1909/19: Dobriţinaş, *Kd*, L 265: r 249; m (66). > Dumbrava = Su 1: 212. 1584–1854. [13 A]

Debrecen 2. KSz (Zsibó-ÉK, a Szamos j. p. közelében) 1543: *Debreczen*, 1548: *Kis-Debreczen*, 1570: *Kysdebreczen* (Petri III. 250). 1733: *Vadurele*, 1750: *Kis Debreczen*. 1808: Debreczen (Kis-), Debreczel mike, Vedurele KSz (42). 1888: Kis-Debreczen (Vadurele) **Szi** Zsibói js (Je 422). 1913: **Szamosdebrecen** Szi vm (Az). – 1909/19: Vădurele, *Kd*, L 262: r 258 (191). = Su 2: 239. 1543–1854 {1913}. – 1974: c. Năpradea {Náprád kzs faluja D-re} [12 D]

Debrecsenfalva * Bi (Élesd táján) 1490: *Debrechenfalva* (Jakó 375). – Su 2: 316.

Debrek 1. BSz (Bethlen-ÉÉNy) 1456: *Dobrok*, 1485: *Debreg*, 1576: *Debrik*, 1607: *Nagy-Debrik*, 1612: **Nagy Debregh**, *Dibrik* (Kádár II. 536). 1733: *Nagy Debrek*, 1750: *Dobri*. 1808: Debrek (Nagy-), *Dubriku* (42). 1861: N-D, ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Dobriku mare) **SzD** Bethleni js (Je 521). 1913: **Nagydebrek** SzD vm (Az). – 1909/19: Dobric, *Nd*, L 463: r 441; m (66). = Su 1: 204. 1456–1854. – 1974: c. Căianu Mic {Kiskaján kzs faluja} [13 D]

Debrek 2. BSz (Bethlen-ÉÉNy) 1483.IX.2.: *Debreg* Harinai Farkas Tamás és Miklós birtoka (KmJkv 2537); 1502.XI.25.: *Dewbrewk* Harinai Farkas János birtoka (3261). 1593: *Debrik-Pojána*, 1603: **Kis-Debreh** (Kádár III. 592). 1733: *Kis-Debrek*, 1750: *Dobricsel*. 1808: Debrek (Kis-), *Dubricsel* (42). 1861: K-D, ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Dobricsel) **SzD** Bethleni js (Je 422). 1913: **Kisdebrek** SzD vm (Az). – 1909/19: Dobricel, *Kd*, L 500: r 490; zs (66). = Su 1: 204. 1593–1854. – 1974: c. Căianu Mic {Kiskaján kzs faluja} [13 D]

Debrek 3. BSz (Magyarláros-ÉK hrs) 1531.X.8.: *Debrek-i* Dul Benedek (e) 500 Ft-ért Désen kőházat, malmot, kaszálót és házi holmikat vásárol Ősi Ferenc deák özvegyétől (KmJkv 4360); 1537.III.11.: *Debrowk-i* Dul László (4592). 1548: *Debrek* (Kádár IV. 559). 1750: **Láros-Debrek**. 1808: Debrek (Láros-), *Dobrikul* (42). 1861: L-D BSz (19). 1888: ≈ (Dobrik-Lapusului) **SzD** Magyarlárosi js (Je 466). 1913: **Lárosdebrek** SzD vm (Az). – 1909/19: Dobric, *Ld*, L 559: r 544; zs (66). > Dobricul Lăpuşului = Su 1: 204. 1548–1854. > Dobricu Lăpuşului [13 A]

Debren 1. Fo (Fogaras-K) **1235**: Bernardum de *Debran* ... **sacerdos**. Egyháza felett pereskedett az erdélyi püspök és az esztergomi érsek mint német telepítvény felett (1235). Doboka-Datk, Venice és Sárkány között sorolják fel, s így elsősorban Páróval azonosítható; a szláv *dibrī* 'völgytorok, szakadék' elnevezés e helyre talál. Páró falu völgyének *V[alea] Homorecilor* (1875. tk) neve a magyar *Homoród* névre vezethető vissza, amely hasonló földrajzi alakulat magyar megfelelője (Gy 2: 450). [**1235**]: *Debran-i* pap Bernhard (Er I. 180). 1527: *Pereu* (Su). 1532: *Porro* (Scheiner 104). 1535: *Paro*, 1663: *Párró* (Ve: Doc. I. 40). 1637: *Parrho* (Makkai 480) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Párró* aliis *Porro* h., *Berau* g., *Pareu* val. 1861: Páró Fo (25). 1888: Páró (Pareu) Fo Sárkányi js (Je 568). 1913: **Páró** Fo vm (Az). – 1909/19: Părău, *P*, L 1144: r 1139 (130). = Su 2: 30. 1527–1854. + 2: 315. 1235. Debran 1235 {Sárkány mellett eltűntnek tartja}. [37 C]

Debren 2. KSz (Zilah-ÉK) **1213**: *Dobur* falubeli Dopus-t másfél márka érő ló elveszejtésével vádolta Hatvan falubeli Liter (Er I. 56); 1219: *Dobur* falubeli Mátyás poroszló (92); 1300: *Debren* birtokot (másokkal) Mykud bán fiai leánynegyedként adják Mykud bán te: Imre magister leányának (595). 1423: *Debren* (Petri III. 262). 1450: *Debrend*; 1475, 1477: *Debren*. Vámhely volt (Cs 1: 554). 1459.XII.14.: *Debren-i* Dénes ü: Kusaly (KmJkv 1408); 1461.III.23.: *Dobron-i* László megölése és Szabó Imre megverése, ld Aranyosalja (1521); 1471.V.26.: Kenesi Pál *Debren-i* officiálisa: Kálmán (2017). Ld még KmJkv II. 880. 1733: *Dobrin*. 1808: Debren, *Dobrin* (42). 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 288). 1913: Debren Szi vm (Az). – 1909/19: Dobrin, *D*, L 465: r 427; m, zs (66). = Su 1: 205. 1423–1854. [12 C]

Décse nevű falvaink < *Gyeücsa*: Géza **972–997** fejedelem nevét őrzik. Ld még Déva.

Décse 1. BSz (Bethlen-DNy) **1269**: *Dycha* n. földet Belus fia Márk és Jakab fia Fülöp eladták Appa comesnek és utódainak; fn: *Bana*, *Byrch*, *Chakadat*, *Dycha*, *Droch*, *Egris*, *Fertyz*, *Gokorsum*, Ispánlese, *Nadus*, Orr, *Rekety* (Er I. 279). 1305: *Deththe* Apafi-birtok (An 1: 722). 1467.XII.14.: Almakeréki Apafi Mihály *Deche* nevű birtokát 50 arany Ft-ban zálogba adja Tóki Bálintnak (KmJkv 1773); 1480.IX.22.: *Decze*-n lakó Barla ü: Apanagyfalu (2306). Ld még KmJkv II. 880. **1587**: *Decze*. – E: fl. 9, A: fl. 4. (Dé 48). 1750: **Magyar-Décse**, 1760–2: *Magyar Detse*. 1808: Décse, *Djicse* (42). 1861: ≈ BSz (18). 1888: M-D (Gyicse, Dicsa) **SzD** Bethleni js (Je 485). A cseresznyéről több évszázada elhíresült falu 1893-ban tartotta első Cseresnye Majálisát, Bethlen grófok kezdeményezésére. 1913: **Magyardécse** SzD vm (Az). 1932: Dalárdája újjáéled. 1959: betiltják Cseresnye Majálisát. 2001-ben felújítják az ünnepélyt (RMSzó, 2001.VII.4.). – 1909/19: Dicea, *Ma*, L 1520: r 23; m (65). > Cireşoia = Su 1: 150. 1269–1854. – 1974: c. Braniştea {Árpástó kzs faluja} [13 C]

Décse 2. To (Torda-D, a Maros j. p., az Enyedi úton) 1299: *Gwecha ~ Guecha* Miriszló határosa (Er I. 589/2). 1339: p. *Deyche* (Tr). 1355: p. *Deyche*; 1398: *nobiles de Deche*; 1500: p. *Deche*; 1514: p. *Decheh*. Décsei vagy Décsai-birtok (Cs 5: 698). 1440.III.29.: *Dechy*-i András egykor zálogba adta Kara egézsíjóságot és {Magyar}Nádas felét (220); 1443.XI.14.: *Deche*-i András, Illés és Imre Indalon és Egresen rb (476); 1459.X.15.: Décsei Imre, András és Illés ü: Kide (1381); 1507.IX.19.: *Deche* Chebernekzeg n. piacán 5 jbt: Ember Benedek, Szántó Pál testvéreivel és anyjával, náhai Szász Antal özvegye fiaival, János és Gyerke jobbágy (Km). Ld még Km I. 888, II. 880. 1587: *Deczye*. – E: fl. 50, A: fl. 15 (Dé 67). 1700 táján a Bethlen Kollégium birtoka (PPF). 1750: *Decse*, 1760–2: *Détta* {*Détsa*}, 1805: *Décse*. 1808: ≈ (42). 1861: ≈ To (9). 1888: Maros-Décse **TA** Felvinci js (Je 495). 1913: **Marosdécse** TA vm (Az). – 1909/19: *Decea*, *Md*, L 816: r 313; m, c (64). = Su 1: 194. 1339–1854. [23 C]

Décse 3. Za (Borossebes-DK, a Fehér-Körös j. p.) 1613: Deákfalva alias Diécs (Márki II/1. 227). 1619: *Deakfalva* (Ve: IX. 203). 1808: Diécs ~ Deákfalva ~ Diákfalva **Ar** (44). 1851: *Décs*, Ar vm, hegyes, erdős vidéken: 15 *kath.*, 911 *óhitű* lak., s anyatemplommal (Fé 1: 248). 1888: Diécs Borossebesi js (Je 292 & Zemerdsz psz). 1913: *Décse* Ar vm (Az). – 1909/19: *Dieci*, Diécs, L 1216: r 1170; m (65). = Su 1: 199. 1613–1851. [33 A]

Décsepatak SzD 1913: *Décseipatak*tanya Szentmargita tartozéka (H). – Valea Cireșoii = Su 2: 236. – 1974: c. Mica {Mikeháza kzs. faluja; 1981 R}

Décsfalva Uh (Székelykeresztúr-KDK) 1566: *Dechfalva*, 1567: *Deechffalwa*, 1576: *Dechufalva*; 1602: *Décsfalva*, *Decsfalva* (SzO II. 198, 219, IV. 39, V. 174, 298). 1614: Décsfalva 6 családfő (Uh 44). 1808: Décsfalva (42). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Uh Udvarhelyi js (Je 288). 1913: Décsfalva Uh vm (Az). – Decifalău > Dejuțiu = Su 1: 195. 1566–1854. – 1974: c. Mugeni {Bögöz kzs faluja} [36 B]

Déd Kr (Csánki) : Dedita.

Déda 1. Bi {< *Deda* szn. 1113} (Margitta-DK, a Berettyó j. p.) 1386, 1410: villa *olachalis Deda* (Jakó 233). 1425, 1489: *Deda* Csáky-birtok (Cs 1: 606). 1808: Déda, Gyida (42). 1851: *Déda*, {r} *Gyída*, Bi vm, a Debreczenből Erdélybe vivő postautban, Margita és Kémer közt postaváltással, 220 *g. kath.*, 30 földes, 8 zsellér lakossal, 4 2/ urbéri telekkel. Gör. kath. anyaegyház. Határa kiterjed 634 holdra, ... Birtokosa: gróf Károlyi György (Fé 1: 248). 1888: Déda Bi Margittai js (Je 289). 1913: **Berettyódéda** Bi vm (Az). – Deda > 1909/19: Ghida (Deda), *Déda*, L 302: r 277; m, zs (80). = Su 1: 258. 1385–1851. – 1974: c. Balc {Bályok kzs faluja} [11 C]

Déda 2. To (Régen-É; 466 m) 1393: p. *Deda*; 1509: ≈. Losonczi, L. Bánffy, L. Dezsőfi-birtok (Cs 5: 698). 1519.IV.28.: *Deda*-i részbirtokát Bánffy Miklós, több részbirtok átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1539.VIII.5.: *Deda* Bonchidai L. Bánffy László és Miklós birtoka (4718). 1760–2: *Déda*. 1808: Déda, Deden, Dedá (42). 1861: ≈ To (9). 1888: ≈ **MT** Régeni felső js (Je 289). 1913: Déda **MT** vm (Az). – 1909/19: Deda, *D*, L 2105: r 1847; m, n (64). > Deda Bistra > Deda = Su 1: 195. 1393–1854. [24 B]

Dédabisztra MT (Déda-ÉK hrs, a Maros j. p.; 507 m) 1913: *Dédabisztratelep* (H). 1943: *Dédabisztra-tp* (1943/44. tk). & Bisztrai Farkas Ferenc parasztpárti vezér (ad vocem GyGy). – Bistra Mureșului = Su 1: 81. 1913. – 1974: c. Deda {Déda kzs faluja} [24 B]

Dédács 1. {< *Dédács* szn 1270: *Dedach* comes királyi ember. Er 303} **Hu** (Déva-DK, a Maros b. p.) 1377: t. *nobilium de Dedachfolua*; 1451: *Dedaczfalwa*; 1453: *Dedaacz*; 1498: p. *Dedach*. Dédácsi ~ Dédácsfalvi, Soklyósi, Rohodi, Etei, Sági Zajos, D. Kajtár és Veres-birtok (Cs 5: 85). 1430.X.23.: ... ex voluntate *nobilium de Dachfalua* (KmJkv 65). 1577: *Dedachi* (Amlacher 165). 1587: *Dedaczy*, ld Sárfa (Dé 26). 1733: *Bitzkárje*, 1750: *Bizskare*, 1760–2: *Dedats*, 1808: *Dedács*. 1808: Dédács, Dedendorf ~ Dodelndorf, Bisekäre ~ Bizskäre (42). Gr. Gyulay Lajosné kastélya; itt járt Kazinczy, majd Döbrentei, Gyulay Lajos nevelője. 1861: Dédács, Prizskäre Hu (21). 1888: ≈ (Biscaria, Bisznia) Dévai js (Je 289 & Piski, Balakuta). 1913: Dédács Hu vm (Az).

– 1909/19: Biscaria, *D*, L 648: r 449; m, n (31). = Su 1: 80. 1377–1854. » Simeria {Piski} S [34 C]

Dédács 2. * **Kr** (Lecsmér határán, Somlyó-Ny) **1208:** *Deudas* az ippi bölényvadászok földje. Szn: Ananias, Azaria, Gunter, Jakab, Missael, Opsa (Er I. 36). =: ≈; 1311: Michaelae f-o Marci de *Dedach* pro se et Ladislao ac Nicolao f-is suis ... Michaelae dicto Patach, Ladislao, Marla, Nicolao et Stephano f-is Ladislai f-i eiusdem Marci, ... v. ≈; 1318: magister Pothouch f. Ladislai f-i comitis Markus nob. de *Dedach* ... magistro Pothouch [et] Ladislao, Marko, Nycolao et Stephano fr-bus suis. 1208-ban az ippi bölényvadászok bevádolták a király előtt Gunther fiait (Ananias, Azaria, Missael), hogy ezek elfoglalták dédácsi földjüket, de vádjukat visszavonták. Gunther fiainak földjét körülhatárolták; ebből Opsa fia Jakabnak joga volt 1 kötélre, ill. 1/2 ekényi földre. 1311-ben Dédácsi Márk utódai megosztották Dédács és a Kraszna partján fekvő Péra faluban (Szolnok vm) levő telkeiken és malomhelyeiken. Dédácson választóhatárt jelöltek ki: in *Dedach* ab **eccl.** progrediendo iuxta qd. fossatum ve. Or., ... transit illud fossatum ... ad qd. fontem *Kubulkut* ... asc. ad pt. Or. ad qd. vineam, que vinea div. in 2 partes. A templomtól a szőlőig tart a határ; a szőlő K-i része László fiai, a Ny-i Mihály birtoka lett. A berettyói malom Mihályé lett. 1318-ban a Dédácsi nemesek földet vettek a szomszédos Lecsméren. 1327: Ipp szomszédja. Ma hn Lecsmér határában: *Dédács* (Gy 3: 512). 1358: *Dedach* (Anjou VI. 369). 1464: *Dedach* (Cs 1: 582). 1477: *Dedacs* (Petri III. 293). – Su 2: 316. 1208–1477.

Dedemez * **Sza** (Csanáros mellett) 1346: p. *Dedemez* (Tr). 1351: *Dedemez* a. n. *Aporhaza*. Károlyi-birtok volt (Cs 1: 473). – Su 2: 316. 1346, 1351. {Maksaiban hiányzik. Fényes Száldobágy határában említi.}

Dedrád Ko (Régen-ÉÉNy hrs) 1319: p. *Dedraad*; 1325: Joannes **plebanus** de *Dedrad*; 1332–5: Joannes **sacerdos** de *Drad*, *Dydrag*. A széplaki uradalom 1228-i határjárása magában foglalta Dedrád területét, s ennek mai határát követte K, D és Ny felé. Mivel az 1228-i Régenből Széplakra vezető út Dedrádra vezet, és Dedrád mai német neve Zepling, azaz Széplak, valószínűleg Dedrád eredeti neve volt Széplak, és a széplaki magyarokat a németek dedrádi betelepítésekor telepítették át a Bátos területéből kihaló határrészre. 1319-ben a régeni uradalom tartozéka; Tomaj nb. Losonci Dénes fiainak osztozásakor Istvánnak jut. István ügyvédjeként (procurator) szerepel az erdélyi káptalan előtt 1325-ben János pap, aki 1332 I: 1 fertó, 1332 II: 3 lat, 1333 I: 12 régi báni, 1334 I: 1/2 fertó, 1334 II: 7 régi báni, 11 verőcei, 1335: 7 kuntinus pápai tizedet fizet (Gy 3: 345). 1519: p. *Dedrad*. Losonczy, Bánffy, Rédei, Demjéni, Zalai, Lónai Tóki, Solyomkői Eördög, H. Farkas, Bikoli Bikli-birtok (Cs 5: 344). 1482.XI.6.: Tóki Bálint *Dedradh*-i zálogos része, ld Régen (KmJkv 2417); 1483.V.25.: *Dedrad*-i zálogos része visszakerül Losonczy Lászlóhoz (2450); 1501.IV.26.: *Dedrad* Régen vár tartományában; örökös vétellel Harinai Farkas Tamás birtoka (3188); 1519.IV.28.: *Dedrad*-i rb-t Losonczy Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723)._Ld KmJkv II. 880. Régeni kpt **1587–9**: *Dedrad* in auro cuso fl. 14. Restat (Dé 71). 1664.IV.2.: Apafi Mihály fj rendelete a dedrádi papnak járó quarta ügyében. Ez időben dedrádi **praedicator** Régeni Mihály (Dé 80-81). 1750: *Dedrat*, 1760–2: *Dedra*. 1808: *Dedrád* h., *Zepling* g., *Dredá* val. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ (Deutsch-Zepling) **Ko** Tekei js (Je 289). 1913: Dedrád Ko vm (Az). – 1909/19: *Dredat*, *D*, *Z*, *L* 1903: r 19; n; 54 c; 15 m (68). > *Dedrad* = Su 1: 195. 1319–1854. – 1974: c. Batoş {Bátos kzs faluja} [24 A]

Dég Fe>Kü (Radnót-DNy) 1332–5: Egidius **sacerdos** de *Egd*, *Deog*, *Dedeg*. Papja 1332. I: 20, 1332. I: 20, 1333. I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 140). 1360: p. *Deegh*. 1465: p. *Deeg*; 1505: p. ≈; 1507: p. *Deek*. Bogáti, Vizaknai, Altemberger, Baládfi, Czobor, Tótóri, Alárdfi-birtok (Cs 5: 874). 1466.I.2.: Bogáti András *Deeg* birtokbeli ősi részeit újra cserébe adja Alárd Lászlónak (KmJkv 1678); 1482.IV.4.: Uő *Deek* felét Zylkerek erdő kivételével zálogba adja Csesztvei Barlabási Jánosnak (2346); 1483.V.26.: Bogátiak a *Deeg*-i határon a halastó fölött Bord felé eső *Kerew* nevű erdejük felét zálogba adják Teremi Sükösd Miklósnak (2452). Ld még KmJkv II. 880. 1733: *Dög*, 1750: *Dyag*, 1760–2: *Dek*, 1805: *Deeg*. 1808: *Dégh* h., *Gyágu* val. 1861: Déég, Dyák Kü (7). 1888: Dég (Deég, Deagu) **KK** Radnóti js (Je 289). 1913: **Marosdég** KK vm (Az). –

1909/19: Deag, *Dég*, L 1052: r 1025 (63). = Su 1: 192. 1332-1854. – 1974: c. Iernut {Radnót kzs faluja} [23 D]

Degur * Csa (Jára és Egres közötti vidéken) 1232: t. *Degur*. Pony és Besenyő határosa. Többé nem szerepel (Gy 1: 854). – Su 2: 316.

Dehelény * Kr (Facsád táján) {...} *Deheleny* (Pesty: Krassó II/1. 126). – Su 2: 316. {Kerület menevezése lehet}

Dejenje * Kr (Kisszécsény és Bozsor közt) 1617: *Dejenje* (Pesty: Krassó II/2. 126). – Su 2: 316.

Dékányos Bi (Félixfüdő-DK) 1508: *Dekanfalva* (Jakó 233) 1808: Dekanyesd, Dikinyesdi (42). 1851: ≈, Bi vm, egy dombtetőn, 423 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. ... számlál 188 h. szántóföldet, 110 h. rétet, 854 h. erdőt. Majorság az erdőn kívül semmi. Birja a váradi deák **püspök** (Fé 1: 250). 1888: Dékányesd Bi Magyarcsékei js (Je 289 & Bányka). 1913: Dékányos Bi vm (Az). – 1909/19: Decănești, Dekányesd, L 413: r 402; zs (64). > Dicănești = Su 1: 199. 1508–1851. – 1974: c. Drăgești {Drágcséke kzs faluja, Ny-i hrs} [20 B]

Delány * Kr (Facsád táján, Kőfalu mellett) 1597: *Delany*, 1620: *Delani* (Pesty: Krassó II/1. 126). – Su 2: 316. {Margina/Marzsina román kerületben}

Delár * Kr (Karánsebes táján, Tinkova mellett) 1572: *Delar*, 1642: pr. ≈ (Pesty: Krassó II/1. 126). – Su 2: 316. {Beolvadt valamelyik szomszéd falu határába}

Delényes Te/Kr (Resicabánya-ÉK) 1433: *Danilest* in districtu Sebes (Cs 2: 33). 1433, 1530: *Denilest*, 1699: **Delenyes** (Pesty: Krassó III/1. 127). 1808: Dellinestye, Delinyestyi (42). 1851: *Delinyest*, Kr vm, erdők és hegyek között: 8 **kath.**, 513 **óhtű** lak. S anyatemplommal, szilvásokkal, igen termékeny szátóföldekkel. Birja Manziarli család (Fé 1: 251). 1888: Delinyest **KrSzö** Resicai js (Je 289). 1913: Delényes KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Delinești, Delinyest, L 1087: r 1027n, zs (64). = Su 1: 196. 1433–1851. – 1974: c. Păltiniș {Ökörpatak kzs faluja} [42 B]

Dél-Erdély: történeti nagytáj, amelyen általában Erdélynek a Maros és a Nagy-Küküllő vonalától délre, a Székelyföldtől nyugatra eső területét értik. Túlnyomórészt románok, kisebb részben németek (szászok) lakják. Magyar lakossága nagyobb csoportban Hunyadban, a Barcaságban és szórványokban él. Falvaik az egykori szász székek közé bekelelő Fehér vm (1775–1876 között Felső-Fehér vm) területén található. A Székelyföld nyugati határa közelében: Alsórákos, Datk, távolabb Kóbor, Nagymoha, Olthévíz, Ürmös, Dombos, Halmágy. Segesvár és Almakerék vidékén: Héjasfalva, Fehéregyháza, Sárpaták, Keresd. A Viza és a Hideg patak völgyében: Bolya, Mihályfalva, Vizakna, Alamor, Örményszékes, Kiskapus. A Hortobágy-p. völgyében, az Olt mellett és a Vöröstoronyi-szoros közelében: Bürkös, Hortobágyfalva, Kercisora, Oláhújfalva, Salkó, Szakadát. Az itteni magyarok Árpád-kori eredetűek, letelepülésük valószínűleg összefügg a székelyek korai történetével (10–13. sz.), a középkorban a mainál jóval nagyobb területen éltek. Elsősorban a 15–17. sz-i háborúk ritkították meg soraikat, ezt követően a szórványokban nagyarányú volt az asszimiláció. Az utolsó évszázadban a magyarság elsősorban a kialakuló iparvidékeken (*Bányaság*) szaporodott, ahová Erdély különböző vidékeiről költöztek be. Ma a régi szász városokban (Nagyszeben, Brassó, Segesvár, Medgyes) is jelentősebb számú magyar él (K. L.81).

Dél-hegy 1695 m magas hegy a Hargitán, Gyergyócsomafalva határán. - Delhedi..

Dellő 1. To (Radnót-K, a Maros j. p.) 1344: *Dellew*; 1399: ≈; 1486: **Magyardellew** et *Olahdellew*; 1495: *nemus silicii Felsewberek* in p. *Dellew*. Dellői ~ Dellei, Apáti Bojér, Csekelakai, Szilvási, Óbudai, Hadrévi, Kerelei-birtok (Cs 5: 698). 1446.X.31.: *Delev*-i Bertalan **deák**, *Dele*-i Simon le: Lúcia jelenleg Csekelakai Adorján felesége (KmJkv 594); 1470.VII.5.: *Dellew*-i n. Bertalan fia János *Dellew*-i birtokrészét zálogba adja Szentgyörgyi Jánosnak (1964); 1482.IX.22.: *Dellew*-i Bíró Sebestyén és Gáspár **ü**: Apáti (2407). Ld még KmJkv I. 888; I. 995; II. 880; II. 970: Md. **1587**: *Delleo*. – E: fl. 4, A: fl. 1 den 34 (Dé 66). 1733: *Kis-Dilleu*, 1760–2: *Magyar-Dellő*. 1808:

Déllő (Magyar-) (42). 1861: M-Déllő To (10). Marosi tutajosok átrakó állomása volt: kistutajokból itt ácsoltak nagytutajt, azzal ereszkedtek tovább, le Aradig (Marosi B.: *Emberarcok*, 1977. 130). 1888: Magyar-Dellő (Dileuc, Dileulu-Magiaru) **TA** Marosludasi js (Je 485). 1913: **Magyardellő** TA vm (Az). 1975: 340 lélek (93 füst, 85 ház.). – 1909/19: Dileul-maghiar, *Md*, 343: r 19; m (65). > Dileul Nou = Su 1: 199. 1344–1854. > 1974: Dileu Nou c. Sînpaul {Kerelőszentpál kzs faluja; Ny-i hrs} [23 D]

Dellő 2. To (Radnót-ÉK) 1486: p. *Magyardellew* et **Olahdellew**; 1498: p. *Magyar Dellew* et *Olah Dellew* (Cs 5: 698). 1733: *Nagy Dilleu*, 1750: *Nagy-Delö*, 1760–2: *Oláh-Dellő*. 1808: Déllő (Oláh-) (42). 1861: O-Déllő To (11). 1888: Oláh-Déllő (Dileulu romanu) **TA** Marosludasi js (Je 551). 1913: **Oláhdellő** TA vm (Az). – 1909/19: Dileul-român, *Od*, L 760: r 423; m (65). > Dileul Vechi = Su 1: 200. 1344–1459 {!}, 1486–1854. > 1974: Dileu Vechi c. Ogra {Marosugra kzs faluja} [23 D]

Delne Cs (Szereda-É 6 km) 1333: **sacerdos** de *Delna*, *Dilna* (Tr). Templomos hely székely lakossággal. 1495.IX.25.: agilis Abram de *Delne*, Vicentius de *Delne* a széki tisztség képviselői közt az Olt vizén levő malmok ügyében folyt perben (SzO VIII. 167-168). 1567: Delne 25 kapu (Ve 35). 1608.VI.11., Brassó: Báthory fejedelem rendelete Csik-Gyergyó-Kászonszék főtisztjeihez: özv. Pekry Lőrincné Lázár Erzsébet Delnén lefoglalt földjeit adják vissza; 1613 (?) {1673 DL}: **Szent János-templom** mennyezetfestményei; 103 kazetta (Ke 1: 41-43). 1614: Delne 76 családfő (Cs 21). 1760–2: *Delise*. 1808: Delne (42). *1824.XII.11: *Benkő Kálmán* színész és író (–1890.X.25., Bp). 1861: Delne Cs (30). 1888: Cs-D Felcsiki js (Je 276). 1913: **Csikdelne** Csik vm (Az). *1929: *Bálint Lajos*, 1990: gyulafehérvári püspök. – 1909/19: Delne, *Csd*, L 662: r 11; m (64). > Delnița = Su 1: 196. 1333–1854. [25 D]

Délszak Mm (Borsa mellett) 1913: *Délszak* Borsa tartozéka. – Fața = Su 1: 224. » Borșa.

Demegtelve (?) **Fe 1274**: rura sive sessiones v-rum *Deme(r)teluke* (?) < (*Demegtelve*) ?. Öregyházhoz tartozó „telek“ (Gy 2: 140).

Deménülése * Za (Vadász és Tözmiske közt) 1429: Deménülése ~ Keménülése (Márki II/1. 227). – Su 2: 316.

Deményháza Msz/MT (Marosvásárhely-ÉK, a Nyárad j.p-i úton) 1567: *Dijmijenhaza*, 1570: p. *Demienhaza*, 1602: *Demiénháza*, 1603: *Demjénháza* (SzO II. 218, III. 330, V. 257, 275). 1614: Deményháza 25 családfő (Msz 46). Lt 1614–1895. 1760–2: *Deményháza*. 1808: ≈ (42). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 289). 1913: Deményháza MT vm (Az). – Danhaza > Dămieni = Su 1: 191. 1567–1854. 1974: c. Eremitu {Nyáradremete kzs faluja} [24 D]

Demeter 1. (Villa Demetrii) Do>Be/BN (Beszterce-ÉNy, Naszód-DK-i úton) {1319} 1320: plebes seu **ecclesia** de v. *Demetrii*; 1332–5: Nycolaus **plebanus** de v. *Demetrii*; 1366: v. *Noghdemeter*. 1319-ben üresedésben levő plébániája jövedelmének fele gyanánt 6 finom ezüst M-t szedett be a pápai adószedő. Papja 1332.I. és 1333.I: 1/2–1/2 fertó, 1334.I, 1334.II és 1335.I: 1–1 fertó pápai tizedet, 1335.II: ismeretlen összegű kontinust adott. 1366-ban elhatárolják Fatától (Gy 1: 560). 1430.III.26.u. Szántai Laczk György magister nyugtatja Kusalyi Jakcs Jánost és Mihályt s a Nagydemeteren és Törpényen lakó királyi szászokat ama 200 arany Ft kifizetése felől, amely összegben Zsigmond király néhai Szegő Miklós és Gergely Nagycegő nevű birtokát, Kiscegő, Chegerdorf és Petefalva nevű prédiúmat a nevezett szászoknak zálogba adta (KmJkv 49); 1439.IV.14.: Megeren Johann, a művészetek mestere, orvosdoktor, nagydemeteri (de *Magno Demetrio*) **plébános** **üv** (151); 1449.X.6.u.: Györgyfalvi és Zalaházai nemesek kiegyeznek a nagydemeteri és törpényi szászokkal (764); 1451.X.16.: Üök kijelentik, hogy a nagydemeteri és törpényi szászok kifizették ama 2000 Ft-ot, amely összegért ők eladták nekik Fata, Bocsonya, Cege és Tökés prédiúmat (989); 1451.XII.8.: Említett prédiúmatok határjárása (994). **1587**: Magnus Demeter argenti marcas 4 solvit. Idem in auro cuso fl. 1 solvit. Idem in monetis usualibus den. 50 solvit (Dé 71). 1601.XI.1.: Rákóczi Lajos – Basta generális kapitánya – hajdúival szétveri Székely Mózes hadát Nagydemeternél (Beszterce-vidék).© 1733: *Nagy-Demeter*, 1760–2: *Metecsdorf* [: *Mettersdorf*]. 1808: *Demeter* (Nagy-) h., *Mettersdorf* g., *Dumitre* val. 1861: N-D, =,

= Be (39). 1888: N-D (Mettersdorf, Dumitrea) **BN** Jádi js (Je 521). 1913: **Nagydemeter** BN vm (Az). – Dumitrea > 1909/19: Dumitrea-mare, *Nd*, L 1632: r 115; n, c (69). > 1956: Dumitrea = Su 1: 214. 1317-20, 1332–1854. [13 D]

Demeter 2. Do>Be 2. (Beszterce-DK, a Budak j. p., Felsőbudak-ÉNy hrs) 1334: Gothfridus de *S. Demetrio*. **Papja** 1334 I: 1/2 fertő pápai tizedet fizet. 1453: *Kys-Demeter* (Gy 1: 560. D 2.). 1441.VI.24.: Gergely deák, a királyi udvar vitéze tiltja a királyt *Waltherfalw* (Do vm) eladományozásától (KmJkv 333). Be/Ki **1587**: Villa Valteri in auro cuso fl. 11 solvit (Dé 71). 1733: *Kis-Demeter*, 1760–2: ≈, *Vattendorf* [: *Valtersdorf*]. 1808: *Demeter (Kis-)* h., *Waltersdorf* g., *Dumitriczá* val. 1861: K-D, ≈, Dumitricze Be (39). 1888: K-D (Waltersdorf, Dumitrica, Dumitritia) **BN** Jádi js (Je 422). 1913: **Kisdemeter** BN vm (Az). – 1909/19: Dumitrița, *Kd*, *Wd*, L 1258: r 406; n, zs, m (70). = Su 1: 215. 1333: Truhnac {?}, 1334–1854. {1808: Dumitriczá !} [14 C]

Demeter KSz/Szi : Szödemeter.

Demeterfalva 1. Msz (Marosvásárhely-K, a Nyárad b. p.) 1567: *Demeterfalva* (SzO II. 217). 1602.VIII.16.: ≈, 1603.II.7.: ≈ lakatlan (SzO). 1614: Demeterfalva 6 családfő (Msz 89). 1769: Mezei András lévita első ismert **tanítója** (Sipos G. MtT 1980. 123). 1808: Demeterfalva, Dumitru (43). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 290). 1913: Demeterfalva MT vm (Az). – Demeterfalău > 1930: Dumitrești, Surda > 1956: Surda-Dumitrești > 1964: Dumitreștii = Su 1: 215. 1567–1964. {Süketfalva adataival együtt} – 1974: c. Miercurea Nirajului {Nyárádszereda kzs faluja} [24 C]

Demeterfalva 2. Uh (Székelyudvarhely-ÉNy) 1566: *Demeterfalwa* (SzO II. 202). 1808: Demeter (43). 1861: Demeterfalva Uh (27). Hnt. 13: » Kobátfalva Uh vm.

Demeterfalva 3. * Te (Temesrékás-D) 1472: *Demeterfalwa* Rékás város tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 316.

Demeterpataka Fe (Gyulafehérvár-KÉK, a Maros b. p.) **1269**: t. *Demetrii*. 1311: t. *Demeterpotoka*; 1345: *Demeturpataka*. 1269-ben István ifj. király a hűtlen Demeter földjét, amely Fehérvár földje volt, Kelneki Chyl ispánnak adta. 1311-ben Chel fia Jakab comes fiai: Dániel rehoi plébános és Salamon eladták itteni földjük felét apai nagybátyjuknak, Dánielnek 12 finom ezüst M-ért. 1345-ben Cheel fia Dániel fia Mihály leányaira hagyta (Gy 2: 140). 1311: Chelo fia néhai Jakab comes fia Dániel ... Chelo fia Dániel comesnek (An 3: 52). 1376: *Demeterpataka*, 1388: p. *Demeterpathaka* (Ub II. 446, 623). 1466.XI.26.: Iklódi Mártonné Drági Potenciána *Demeterpathaka* birtokbeli részét eladja Vingárti Geréb Jánosnak (KmJkv 1710); 1469.IX.7.: Somkeréki Erdélyi István *D*-i részét eladja ugyanannak (1909); 1469.X.4.: Esztényi Bertalana *D*-i részét eladja ugyanannak (1912); 1477.XII.19.: Suki János *D*-i részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2352). 1733: *Dumitru*. 1808: *Demeterpataka* h., *Dumitru* val. 1861: D-p AF (5). 1888: = (Dumitru) **AF** Alvinci js (Je 290). 1913: Demeterpataka AF vm (Az). – 1909/19: Dumitru, *Dp*, L **547 g. kat. r** (69). = Su 1: 214. 1269-1854. – 1974: c. Sîntimbru {Marosszentimre kzs faluja} [34 B]

Demetrii Villa : Villa Demetrii Do>Be (1320) : Demeter 1. (Nagydemeter) BN.

Demevár * Csa (Valkány környékén Tt) **1274**: *Demewar* iuxta Harangud existens. A Csanád nb. Makófalviak és Tömpösiei őseinek 1274-i osztozásakor az utóbbiak kapják. 1335-ben Károly király a besenyőknek adta (Gy 1: 854). 1274: ≈ Csanád nz-beli Csanád fiai és Barrabas fiai osztozásakor Barrabás fiainak jutott (Er I. 334). 1345: p. *Demeuar* (Tr). 1369: *Demeuar* Besenyeiek (bisseni nobiles de Bessenew) birtoka (Cs 1: 706. Veres-dob). – Su 2: 316. 1274, 1345.

Demsus Hu (Hátszeg-DNy) XIII. századi, román stílusban épült **ortodox temploma**. Az építkezéshez római köveket, téglákat, faragványokat bőven felhasználtak. Ezt a XIV. században átépítették. Belsejében XV. századi freskók láthatók (Kóváry). 1360: sacerdos **olahalis** ecclesie de *Domsus*; 1404: *Domsos*; 1504: domus et curia nobilitaris in p. *Dompsos*; 1521: p. ≈. Damsosi ~ Domsosi ~ Morsinai ~ Mursinai; D. Árka-birtok; királyi adományt kaptak rá Bélaiak és Foltiak

(Cs 5: 84). 1733: *Demsus*, 1750: *Dimbsus*. 1808: *Demsus*, *Demsdorf* (43). 1837–48: *Demsusi Lukács József* vezető főbíró (supremus iudex nobilium) a Hátszegi kerületben.

1840. aug.17.: *Demsus* ... itt Gr: Kún ajánlása következtében be szállottunk Lukács József megyei dirigens főbíró úr házába. ... Délig egy chirurgus, horarius, s még több characterü úr szivességéből, meg néztük a régi *Demsusi* templomot. Az oláh papot ingbe, gatyába öltözve szénát forgatva találtuk. Nem zavarodott meg, deákul beszélt, s meg mutogató templomát. Szilva fáktól sűrűn körzött dombon fe[k]szik a nevezetes régiség, melly külső alakra nézve is érdekes, nem nagy, de erős, bizonyosága hogy daczol az idő emésztő erejével (Tanárky).

1861: *Demsus* Hu (21). 1888: ≈ Hu Hátszegii js (Je 290). 1913: *Demsus* Hu vm (Az). # Kőváry: *Erdély építészeti emlékei*. "Erdély Régiségei". Kv 1866/2. 28-31. – 1909/19: *Demşuş*, *D*, L 823: r 754; m (61). > *Densuş* > *Dănsuş* > *Demsuş* = Su 1: 197. 1360–1854. > 1974: *Densuş* [43 B] Újabbban renoválták templomát.

Dengeleg 1. **BSz** (Szamosújvár-D, a Kis-Szamos b.p-i úton) 1320: *Dengeleg* (Tr). 1391: *Dengelegh* (Kádár III. 261). 1440.I.7.: Dobokai János – fe: néhai Dengelegi Miklós le: Margit s gy: László és Miklós – nevében Dengeleg egészbirtok elfoglalásától tiltja Dengelegi Demeter fia: néhai Mihály gyermekeit: Zsigmondot, Katalint és Margitot (KmJkv 174); 1440.II.11.: Csúcsiak, Faragóiak és Frátaiak tiltják Dengelegi Péter özvegyét *Dengelegh* birtokbeli részeik elfoglalásától (194); 1440.IX.13.u.: Tiltják a királyt *Dengeleg* egészbirtok eladományozásától (269); 1440.IX.13.u.: Farnasi Dénes tiltakozik amiatt, hogy Csúcsi Miklós a király és a káptalan emberével Dengeleg birtokába úgy vezetette be magát, hogy a helyszínen – az ország szokásától eltérően – csupán egyetlen napot várakozott (270); 1442.V.6.: *Dengelegh*-en Bonczhidai (ds) János jobbágy házát Dengelegi Miklós tulajdonába adják (453); 1458.XII.15.: *Dengelegh*-en Kecseti rb (1328). Ld még KmJkv I. 889; II. 881. **1587**: *Dengelyegh*. – E: fl. 33, A: fl. 11 (Dé 49). 1733: *Dengeleg*. 1808: ≈, Gyíngyelág (43). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Dindilág) **SzD** Szamosújvári js (Je 290). 1913: *Dengeleg* SzD vm (Az). – 1909/19: *Dindeleag*, *D*, L 618: r 571; m, zs (65). > *Livada* = Su 1: 360. 1320–1854. {1808: Gyíngyelág !} – 1974: c. Iclod {Nagyiklód kzs faluja, É-i hrs} [23 A]

Dengeleg 2. **Sza** (Nagykároly-DDNy) **1244**: Chan faluból való Gela – fia: Péter egyetértésével, de főként IV. Béla király engedélyével – Chan, *Dengeleg* és Ragald falubeli örökjogú földjeinek három részét örökre átengedte Scentemagus nembelieknek (Er I. 197). 1323: *Dengeleg*. Az Érmellék korán kialakult őrfalui közé tartozik. Az 1330-as években plébániája van; **Szent Mihály-egyház** (Maksai 128). 1332–7: *Dengled*, *Dengeleg* (Cs 1: 473). 1441–1444: **Dengelegi Pongrácz erdélyi alvajda** (KmJkv I. 889); 1458–1461: **Dengelegi Pongrácz András királyi pohárnokmester** (Uo.). **Dengelegi Pongrácz János** 1461–3: **asztalnokmester**, 1462–5: **erdélyi vajda**, 1466: szörényi bán, 1468–72 és 1476: újra erdélyi vajda. *Dengelrgi Pongrácz László* 1461–3, *Dengelegi Pongrácz Mátyás* kolozsmonostori gubernator (KmJkv 95). 1808: *Dengeleg* (43). 1888: = **Sza** Nagykarolyi js (Je 290 & Kis-Dengeleg). 1913: **Érdengeleg** Sza vm (Az). – 1909/10: *Dindeleag*, *D*, L 1360: r 662; m, n, zs (65).> *Dindeşti* = Su 1: 200. 1323–1913. – 1974: c. Andris {Érendréd kzs faluja, ÉK-i hrs} [11 A]

Dengeleg 3. **Sza** (Nagykároly-DDNy) 1888: Kis-Dengeleg *Dengeleg* tartozéka (Je 290). Kisdengeleg **Szent Vendel-templom**, b: X.20. (RKNt 1999). 1909: *Kisdengeleg* Érdengeleg tartozéka. 1913: **Kisdengeleg** (H). – 1909/19: Cerzi, *Kisdengeleg*, &, v. Dindileag (41). > *Dindeştii Mici* = Su 1: 200. 1913. + Su 1: 134. Cerzi 1909. – 1974: c. Petreşti {Mezőpetri kzs faluja} [11 A]

Denk 1. **Hu 1.** (Szászváros-DNy) 1405: tres p-es **regales** *Denk*, in pt. castris (**regis**) Dewa; 1421: tres p-es **valahales** *Denk*; = : p. *Denk maior et superior*, *Denk mediocris*; =: v. *Morthondenky*, fons seu puteus in eadem existens; 1441: p. *Nagdengh*; 1458, 1501: p. *Naghdeng*, Kysdeng, Marthondeng; 1463: Botha kenezius de *Denk* (Erdélyieké), Johannes kenezius de *Alsodenk*, Doboka kenezius de *Martondenk* (Sztrigyieké); 1509: Pethrach kenezius de *Naghdeng*. 1405-ig 3 *Denk* = Déva vár tartozéka volt, ekkor kapta Zsigmond királytól Sztrigy Péter erdélyi alvajda;

1421: 2/3 részük a Somkerékeiek (S. Erdélyi) birtokába kerül; Rápoltiak, Barcsaiak is birtokoltak itt (Cs 5: 85). 1441.VIII.18.: Somkeréki Erdélyi Miklós és István familiáriusoknak: Lozsádon lakó Kónya Márknak és Erzsébet nevű leányának adják, hű szolgálatuk jutalmául, *Nagdengh* nevű birtokukat (KmJkv 350); 1460.VII.3.: S. E. I. *Nagdenk*, *Kysdenk*, *Marthondenk* és Bencenc birtokbeli részét 100 arany Ft-ban zálogba adja Barcsai Jánosnak és te: Tamásnak (1453). Ld még KmJkv II. 988. 1750: *Dink*. 1808: *Denk* (Nagy-) (43). 1861: N-D Hu (23). 1888: N-D (Dinku mare) Szászvárosi js (Je 521). 1913: **Nagydenk** Hu vm (Az). – 1909/19: Dâncu-mare, *Nd*, L 850: r 840 (63). > Dîncul Mare = Su 1: 202. 1405–1854. > 1974: Dîncu Mare c. Mărtinești {Mártondenk/Martinesd kzs faluja} [34 C]

Denk 2. Hu 2. Mártondenk (Szászváros-DNy hrs) 1405: tres p-es **regales** *Denk*, 1421: tres p-es **valahales** *Denk*; 1421: v. *Marthondenky*; 1463: *Marthondenk*; 1508: *Marthondengh* (Cs 5: 85). 1460.VII.3.: *Marthondenk* ld Nagydenk. Ld még KmJkv II. 975. 1733: *Martinești*, 1750: *Marinest*, 1760–2: *Martinesth*, 1805: *Martinesd*. 1808: ≈, Martensdorf, Martinesdu (105). 1861: = Hu (23). 1888: Martinesd (Martinesty) Hu Szászvárosi js (Je 496). 1913: **Martinesd** Hu vm (Az). – 1909/19: Mărtinești, *Martinesd*, L 414 **ort. r** (111). = Su 1: 387. 1405–1854. [34 C]

Denk 3. Hu 3. (Szászváros-DNy) 1405: tres p-es **regales** *Denk*, 1421: tres p-es **valahales** *Denk*; 1458: *Kysdeng*; 1475: *Kysdenk*; 1508: *Kysdengh* (Cs 5: 85). 1750: *Dink*, 1760–2: *Kis Denk*. 1808: *Denk* (Kis-) (43). 1861: K-D Hu (22). 1888: K-D (Dinku mik) Szászvárosi js (Je 422). 1913: **Kisdenk** Hu vm (Az). – 1909/19: Dâncu-mic, *Kd*, L 464: r 450 (63). > Dîncul Mic = Su 1: 202. 1405–1854. > 1974: Dîncu Mic c. Mărtinești {Mártondenk/Martinesd kzs faluja} [34 C]

Dent Kr (Detta-DK hrs a Berzava b. p.) 1322: p. *Denth*; 1329: v. *Denth*; 1334: Petrus (**sacerdos**) de *Dend*. Csanád nb. Vejtehi Tivadar birtoka, aki fiai: Miklós és János hozzájárulásával 1322-ben vejenek: Omori Miklós fia Gál királyi jegyzőnek, később, 1329-ben ugróci várnagynak adta. Egyházának papja 1334: 4 gs, 3 kisdénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 480). 1370: *Dench* az Omoriak birtoka (Cs 2: 100). 1597: *Dente* (Pesty: Krassó II/1. 129). 1808: **opp.** *Denta* h. 1888: ≈ (Gyengya) Te Dettai js (Je 290 & Topolya). 1913: **Denta** Te vm (Az). – 1909/19: Denta, *D*, L 3220: r 1217; szerb, n, m, bolgár, c (64). = Su 1: 197. 1322–1851. [41 B; X]

Derczesd * Hu (Déva-Ny, Dombravica, Bolya táján) 1453: *Derczesty*; 1491: p. *Derchesd*; 1505: *Derchesth*. ▫ Déva vár tartozéka. 1505: Derczesti Nistor és Mihály szomszédosok (Cs 5: 86). – Su 2: 316.

Derenyő Kr (Lugos-K hrs) 1514–6: *Drynova* (Pesty: Krassó II/1. 130). 1808: Drinova Kr (47). 1851: ≈, Kr vm: 2 **kath.**, 263 **óhitű** lak., anyatemplommal, termékeny földekkel (Fé 1: 283). 1913: Derenyő **KrSzö** vm Lugosi js (Az). – 1909/19: Drinova, *Drinova*, L 323 **ort. r** (68). = Su 1: 211. 1514–1913. – 1974: c. Bîrna {Barnafalva kzs faluja} [32 D]

Deresty {'ványoló, kalló'} **Br** (Brassó és Hétfalu között települt) 1720: *Deresztések*, Nyegus *Deresztésnél* ... A Posa Iuon *deresztéjiben* ... (Brassó határában pestisben meghaltak összeírásában. Brassó lt). 1806: *Driszttye* (Bácsfalu-Ny 37 bb 70). 1808: *pagus* Triszttye Br-v. Hnt. 13: azh (173). {!} 1825: *Deresztő* (Catalogus 39), 1839: *Deresztek*, *Dirszte* (Lenk). 1888: Dereszttye (Hétfalu, Dirste, Dirsty) telep (t) Brassó, {mint vasúti mh} (Deresty-Hétfalu) (Je 290) – 1909/19: Dârste, *Deresty*, &, v. Braşov. – Dârste = Su 1: 202. 1825, 1839; g. Walkmühlen. » Braşov {Brassó}

Derite ~ Deréte Bi>Ko (Bánffyhunяд-DK, Körösfő-D hrs; 691 m) 1214: Miros de v. *Dereg* impetit convillanos suos, scil. Elam, Poznanum et Enderem. Deregi Miros 1214-ben vádolt Dereg, Ondó és Fodot (?) falubelieket a kolozsi ispán előtt. E néven ismeretlen; Ondó Kolozsvár mellett ÉK-re feküdt. Lehet „v. *Dedereg*“ azaz Déd rád hibás leírása is (Gy 3: 346).

{Poznanus idevaló voltának támogatására felhozható: *Poznán bükke* viszonylagos közelsége: Nagykapus 1357. évi határnevei: Sátorhegy, Szamártelek, Nádekő, *Páznámbiki* (Cs 5: 365), ahol Szamártelek Kiskapusra mutat, s ha számításba vesszük, hogy Szamártelek, Egerbegy, majd a 2 Dongó is Kapus hajdan messze nyúló határán települt, a nemigen gyakori név hordozóját nem lehet szigorúan kizárni e területről.}

1214: *Dereg* faluból való Miros két és fél márka miatt vádolta falustársait: Ela-t, Poznanus-t és Enderet, továbbá más falubelieket (Er I. 68). [1291-94]: *Derekce* X capetie – képét fizet a váradi püspöknek (Er I. 501). XIII.v: *Dereete*. 1376: p. *Derehth(e?)*; 1495: *Dereythe*. Gyerőmonostori, Gym-i Kabos, Radó, Kemény, Krasznai Kis ~ Porkoláb, Nagyfalusi Marton birtokolta. Jbn 1455: Szabó, Halász, Balog; 1491: Szováti, Partos, Székely, Arács, Gergely, Koncz, Kovács (Cs 5: 345). 1446.I.20.u.: *Derehte*-i Márton ü: Gym (KmJkv 551); 1467.XI.23.: Gym-i Radó András hat jobbágytelekből álló *Derehte*-i birtokrészét zálogba adja Kabos Görgynek (1765); 1469.VIII.28.: Gym-i n. Kabos Tamás fiai: János és Pál apjuk *Derythe*-i kúriáját, a házzal szemben lévő csűrös- és gyümölcsös kerttel együtt 50 arany Ft-ért eladják Nagyfalusi Marthon Mihálynak (1906); 1478.VI.23.u.: Gym-i Kabos János *Derehte*-i részét zálogba veti Gym-i Kabos Jakabnál (2264). 1587: Ksz: *Dereteh*, *Gyereo Monostor*. fl. 30 (Dé 61). 1666: *Derete* zabdézsmája Gyalu várához jár (Gyalu 162). 1733: L(ocum) M(ixtum) *Deretye* (KszHn). 1733: *Dretye*, 1750: *Derete*. **Református** magyarsága 1750 után elenyészett. 1754: „A mester háza pusztájában hever még ma is“ (a kuruc háború óta, Sebstyén 139). 1808: *Deritte*, *Drestye* (43). 1861: *Derite*, ≈ Ko (12). 1888: *Deritte* Ko Bánffyhungyadi js (Je 291). 1913: **Deréte** Ko vm (Az). & **Deritei** családok Türebén. – 1909/19: *Dretea*, *Deritte*, L 555: r 548 (68). 1929: *Dretea*, H{Vá}: Huedin 9 km, L 759 (AnR). = Su 1: 210. 1214–1854. [22 A]

Derna 1. Bi (Margitta-DDNy, a Berettyóba ömlő Derna-patak b. p.) 1406: *Magyardarna*, a sólyomkői uradalom magyar jobbágyfaluja (Le). 1406: p. *walachalis Magyardarna*; 1472, 1692: *Alsodarna* (Jakó 252; Mezösi 53). A török korban elpusztult, 1715 után románokkal települt be. 1808: *Derna* (Alsó-) (43). 1851: A-D, Bi vm, a Rézalján, 575 óhitű, 2 r. *kath.*, 7 zsidó lak., óhitű anyateplommal. Határa 3900 hold, ... Szöleje híres bort szolgáltat. Van határában egy patak, s egy friss forrás, melly nyáron igen hidek, télen lágymeleg. Birja Baranyi Lajos (Fé 1: 255). 1888: A-D Bi Margittai js (Je 203). L 1910: 745 (r); 1956: 950 (Le). 1913: **Alsóderna** Bi vm (Az). – 1909/19: *Dernişoara*, *Ad*, L 624: r 572; m, zs (64). = Su 1: 197. 1406–1851. – 1974: c. *Derna* {Felsőderna kzs faluja} [11 C]

Derna 2. Bi (Margitta-DDNy, a Derna j. p.) 1406: p. *walachalis Olahdarna*, 1472: *Felsewdarna* (Jakó 232). 1808: *Derna* (Felső-) (43). 1851: F-D, Bi vm, a Rézhegy tövében, erdők közt egy völgyben, 3 zsidó, 335 n. e. óhitű lak., s anyateplommal. Határa 1500 hold, ... Határában egy patak, hegyeiben kőszén kimerithetlen mennyiségben, s folyó dohot találtatik. Birja Baranyi Lajos (Fé 1: 255). 1888: F-D Bi Margittai js (Je 320 & Aszfalt telep). 1913: **Felsőderna** Bi vm (Az). – 1909/19: *Derna-de-sus*, *Fd*, L 851: r 286; m, szlovák, zs (64). > *Derna* = Su 1: 197. 1406–1851. [11 C]

Derris * Za (Pankota mellett) 1202–1203 k.: meta cum populo *Derrisi* (Tr). – Su 2: 316.

Ders Bi (Élesd táján) 1406: possessio hungaricalis *Deers* (Jakó 341). – Su 2: 316.

Derse Te (Su) : Derzse.

Dershida 1. {< *Ders* bolgár-török szn; 1279: *Deers* királyi ember Er 376} **KSz** (Tasnád-DK, a Kraszna j. p.) 1349: *Dersida*, 1423: *Dersyda*, 1441: *Dershyda* (P). 1475: *Dershyda*. Három ily nevű helység fordul elő (Cs 1: 554). 1475: **Kis Dersida** (Petri III. 272). 1441.V.18.: Dobokai és Majádi tiltakozás *Dershyda* birtokbavétele ellen (KmJkv 318); 1454.VII.3.: Sarmaságiak tiltják a Leleieket stb. *Dersyda*-i részük elfoglalásától (1170); 1461.X.1.: Majádi László *Dershyda*-i részét zálogba adja Sarmasági Valkai Ozsvátnak (1623); 1466.X.9.: *Dershyda* Sarmaságiak vitás birtoka (1692). Ld még KmJkv II. 881. 1733: *Dersida*, 1750: *Kis Dersida*. 1808: *Dersida* (Kis-), Dobora ~ Dobra (43). 1888: Kis-*Dersida* (Babota) **Szi** Tasnádi js (Je 422). 1913: **Kisderzsida** Szi vm (Az).

– 1909/19: Derșida-mică, *Kd*, L 778: r 738; zs, m (64). > Derșida = Su 1: 197. 1349–1854. – 1974: c. Bobota {Nagyderzsida kzs faluja} [11 B]

Dershida 2. KSz (Tasnád-DK, a Kraszna bp-i úton) Előzménye Babod: 1213: *Babud* (Tr), 1262–1510 (Petri III.35). 1750: **Nagy-Dersida**. 1808: Dersida (Nagy-), Dobora ~ Dobra (43). 1839: *Bobote* (Lenk). 1854: *Nagy-Derzsida* (Su). 1888: Nagy-Dersida (Babuczsa) **Szi** Tasnádi js (Je 521). 1913: **Nagyderzsida Szi** vm Szilágysomlyói js (Az). – 1909/19: Bobota, *Nd*, L 1363: r 1189; m, zs (22). = Su 1: 85. 1213–1510; 1750–1854. [11 B]

Dersik Bi (1213: Er 52) : Dörsök.

Derzs {< *Ders* bolgár-török szn} **Uh XIII.** szd végi rovásírásos téгла. 1419: templomának kifestése; falképei a Szent László-legenda jeleneteit ábrázolják. © 1460: Kőfaragók könnyű (túrú) ekét ábrázolnak a derzsi templomban. © 1525: Antal derzi plébános és közjegyző – Antonius plebanus de *Ders* auctoritate apostolico notarius publicus et tabellio iuratus – székülés alkalmával Bögözön ad ki oklevelet (SzO VIII. 269). 1614: Derzs 84 családfe (Uh 40). 1733: *Derzs*, 1760–2: **Székely Derzs**. 1808: Ders ~ Dersfalva, Dersu (43). 1861: Ders Uh (27). 1888: Derzs Uh Homoródi js (Je 291). 1913: **Székelyderzs** Uh vm (Az). # „a Pénzespatak völgyében ... római korbeltanyának maradványait találhattam meg“ (Ferenczi S.: Kászón 18). Templomáról, a Szent László-legenda falképeiről, a templom védfalairól Tüdös S. Kinga 2004.VIII.10. Duna Tv.– Derja > Dírju = Su 1: 202. 1334–1854. [36 B: L]

Derze Do (Doboka-ÉNy) 1340: p. *Dersa*. Aba nb. Visontai Pál fiai: Péter és János 1340-ben átadják Kökényesrénd nb. Dobokai Mikud fia Miklós fiainak: László, Miklós és Lökös testvéreknek, cserébe Csobolóért (Gy 2: 66). 1441: *Derse* Dobokai-birtok (Kmjkv 388); 1444: Dobokai István *Ders*-en 4 jobbágytelkét 17 Ft-on zálogba adja Csehi Pánczél Péternek (514); 1446.XII.22.: *Derse*-i Demeter fia László tiltakozik az ellen, hogy apja: Demeter és te: Gergely az őket közösen erdeklő birtokrészeket Derzsen (Heves vm) eladja (599); 1460: *Derse*-i Tóth Ozsvát ü: Majád (1433); 1460.XI.6.: András *Derse*-i plébános ü: Doboka (1482); 1485: Dobokai Lökös János *Derse*-i részét zálogba adja Kusalyi Jakabfi Györgynek (1485); 1461.II.2.: *Derse* ld Doboka (1509); 1461.II.23.: DLJ leánykái: Orsolya és Katalin *Derse*-i rb (1513); 1470.IX.3.: *Derse*-i Majádi Mihály (1988); 1471.VII.9.: *Derse*-n Gyerőfi rb zálogon M. Csupor Miklóshoz kerül (2031); 1477.VII.27.: *Derse*-i Komjáti János almási várnagy (2238); 1481.II.4.: *Derse*-i Komjáti Mihály és Miklós (2311); 1490.IV.18.: Kiskapusi Gyerőfi Gergely *Derse*-n öt népes és puszta jobbágytelket zálogba ad *Derse*-i Komjáti Miklósnak és Mihálynak (2711); 1500.XI.24.: *Derze*-i [!] Dobokai n. Mihály fia: Miklós (3158); 1508.XII.27.: *Derse*-i n. Komjáti Miklós leánykája: Erzsébet; *Derse*-i n. Komjáti János (3482); 1510.III.8.: Domahidán lakó Cséplő Benedek te: a *Derse*-i plébániaházban Dobokai Salatiel által meggyilkolt n. Mihály plébános széthordott javainak összeszedésére felhatalmazza a megölt jóakaróját: L. Bánffy Ferencet (3538); 1519.IX.29.: *Derse*-i Komjáti Péter ajtoni rb (3744). 1537.V.22.: *Derse*-i Komjáti Péterné Solymos Ilona (4606); 1539.I.8. Szeremlyéni Zsigmondot (e) és feleségét [1538.] XII.29-én bevezették *Derse* és Poklosthelke birtokbeli részébe Komjáti Péter, *D*-i Nagy Mihály (e) és *D*-i jobbágyok: Kapás Salatiel, Tóth Kristóf, Orgován Pál és Pethe Mihály jelenlétében (4676); 1543.II.16.: A néhai Pálfi Mihály háza szomszédságában álló puszta telket, amelyen néhai Köblösi Benedek (circumspectus) lakott, az *EbesByrcz*-től K-re eső tartozékával együtt *Derse*-i Nagy Mihálynak vallja Dobokai Miklós (4776). **1587: Derse**. – E: fl. 13. A: fl. 4 den. 33 (Dé 40). 1750: *Derze*. 1808: *Derse* h., *Dirsa* val. 1861: ≈ Do (15). 1888: Magyar-Derze (Dirza, Dirseu) **SzD** Szamosújvári js (Je 485). 1913: **Magyarderze** SzD vm (Az). 1984–1990: **református** 3 özvegyasszony. – 1909/19: Dárjea, *Md*, L 936: r 738; m (63). 1956: Dírja = Su 1: 202. 1340–1854. – 1974: c. Panticeu {Páncélcseh kzs faluja} [22 B] > Dárja

Derze 2. * Te (Temesmurány mellett) 1421: *Derse* a csanádi püspök birtoka (Cs 2: 51. Monyorós). – Su 2: 316. {Murány mellett *Derzsa* völgy örzi emlékét}

Dés {< szn; 1312, 1314: *Dees* comes. An 3: 213, 796.} **BSz** (a Kis- és Nagy-Szamos összefolyásánál) **1214: Dees** (Er I. 74). 1235.(IX.21.e.): II. András király kiváltságokat ad *Deeswar*

királyi vendégeinek (Er I. 178). [1252–1260] Ernye erdélyi bán [!] kiváltságlevelet ad a *Deeswar*-i hospeseknek (Er I. 218). 1261: István királyfi, erdélyi herceg megerősíti és tartalmilag átírja a *Deeswar*-i királyi hospesek Erne volt erdélyi bántól [!] nyert ama kiváltságlevelét (218. sz.), hogy mentesek a szolnoki ispán, curialis comes és várjobbágyok joghatóságától; lakosaik, de az idegenek itteni ügyeiben is saját villicusuk ítélik, akitől a királyfihoz fellebbezhetnek, katonai kötelezettségeiket a királyfinak a szalacsi és a szatmári hospesek szabadsága szerint teljesítik (Er I. 233). 1290.V.21.: IV. László király a *Deeswar*-i hospesek kérésére megerősíti azt a régi kiváltságukat, hogy télvíz idején, május 1-ig az erdélyi vajdák és a szolnoki ispánok, officálisok, kamaraispánok joghatóságától mentesen szabadon kereskedhessenek saját portékáikkal (Er I. 457; Tá 13/20). 1310: v. *Dees*. László erdélyi vajda elismeri Károlyt királyának, visszatér Dész, Kolozs és Szék falvakat az itteni kamarai hivattal együtt (An 2: 863). 1310.XII.8. királyi oklevél a dési sókereskedelemtől (ENMLt.Tgy.). 1315.IX.6.: D. in *Deeswar*. Miklós erdélyi vajda oklevele (An 4: 150); 1315: **monasterium** de *Deesuar*. Károly király János ágostonos provinciális kérésére a désvári monostor számára 15 (5) évre biztosított sójövendelmet megerősíti (An 4: 201). 1320: Dészvár és Dészakna közösen szerez Károly Róberttől kiváltságlevelet arra, hogy a falai közé költöző szabadrendűeket befogadhassák (Ub I. 346). 1323: Dész város kiküldöttei írásbeli ígéretet szereznek a királytól: a várost megtartja régebben megerősített kiváltságaiban (Ub I: 373). 1332: **sacerdos** de *Eswar* [: *Deswar*]. 1337: **forum** de *Deswara*. 1366: Dész és Dészakna kereskedői közösen kapnak oltalomlevelet a királytól (Tá 23/47).

1418–1419: Dési Illés fia Máté **deák** magister konventi jegyző (KmJkv 101).

1431.IV.26.u.: Desei-i Mátyás **ü**: Doboka (KmJkv 73).

1440.I.11.: *Dees*-en lakó Deák Péter **ü**: Kémer (176).

1440.II.18.e.: *Dees*-en fogott bírák gyűlést tartottak (197).

1450. VI.8.u.: *Dees*-en lakó Szász Simon bevallása: Máté erdélyi püspök adósságai fejében négy birtok tizedét átengedte nekik (842).

Dési sókamarások:

1440: Pro Meneniis János; 1440-1449: Pape; 1441: Zowan; 1451-1458: Odvardus Italicus de Florentia; 1468-1469: Kovács István; 1473: Fodor Albert **deák**; 1481: Pécsi István **deák** (KmJkv I. 890).

1469.IV.27.: Kovácsi István budai polgár, dési és széki királyi sókamarás **üv** (1878).

1471: Mátyás király megújítja Dész és Dészakna lakóinak vámkedvezményét {<1281 Dészakna. Dész vs lt. Nr. 50}.

1504.XI.30.: a désiék 1261. évi oklevelükkel a vajdák descensus-igényét hártják el (Tá).

1511: *Dees*-i néhai Erdőhegyi Kelemen fia György (n) a *Dees* mezővárosban levő háza telkén a Nagy-Szamos folyó mellett, a *Rosashegye* alatt épült malmát 1600 Ft-ért eladja Szentmihályfalvi Pál deáknak (3575).

1521.III.19.: Szentkirályi Radó György: néhai Iklódi Benedek leánya: Zsófia Vajdaháza és Felsőfüzes (Do vm) birtokbeli részeit 100 Ft-ért eladja mostohaapjának: Dési Lupsai Lászlónak, feleségnek, aki neki édesanyja, valamint gy: Farkasnak és Jánosnak (3806).

1525.VIII.25.: Szakál János *Dees*-i nemes a *Dees* mezővárosban levő házat, két sóhajóját, valamint a *Czyez* hegyen levő szőlőjét, két *Irthrowan* nevű szénafüvét 200 Ft-on zálogba adja Sarló Miklós (e) *Des*-i sókamarásnak (4115).

1548.IV.30.: a désiék azt bizonyítják 1261. évi oklevelükkel, hogy mentesek Belső-Szolok vm joghatósága alól (Tá).

1570 k: Mi Serényi Miklós és a tizenkét esküdtek és mind (az egész dési) tanács.

1577 „*Désen az nagy Szamos vize mentében*“ írta széphistóriáját: Titus és Gisippus történetét Szegedi Veres Gáspár (mj 1578).

1587: *Dees oppidum.* – E: fl. 12, A: fl. 6. In ratione ill. domini Principis accumulandum ad cameram fl. 12. Ad hospitale Desiense una quarta arendata. Solvit fl. 6 totaliter (Dé 47).

– **Szent Ágoston remete rendház Szűz Mária egyház** 1310: v. *Deeswar.* Károly király a ≈-i ≈ testvérei számára 2 sót adat ≈ faluban minden désaknai sószekér után. A testvérek sójukat vámmentesen eladhatják *Deesakna*-n, *Deeswar*-ban, Szatmárban (An 2: 1004).

1808: **opp.** Deés ~ Dés, Dgyes (42). 1861: XLV. {th} Déés (*város*) BSz (18). 1888: Dés (Deés) **SzD** vm és a Dési js szh, ház 1076, L 6191 (Je 291). 1913: Dés SzD vm (Az). *1909: *Viski Balás László* festő (–1964). *1913: *Piskolti Gábor* festő (–1970, Mvh).

Kádár J.: *Dési anekdoták; Dés környéki babonák és hiedelmek; SzD megyében élt írók élete és munkássága* (kéziratot hagyatéka Désen). Szabó T. A.: *Dés helynevei.* Turda 1937. SzTA: *Dés története.* = *SzD msg.* Dés – Kv 1944. 131-4. Jakó: *Újabb adatok Dés város legrégebbi kiváltságlevelének kritikájához* 1958/1997. Tá 9-26. – 1909/19: *Dej, Dés,* L 9888: r 2323; m, zs (64). # Mánzat, G.: *Monografia oraşului Dej.* Bistriţa 1926. = Su 1: 195. 1214–1854). [13 C]

Désakna BSz (Dés mellett; újabban egyesítve) ?[1060–63] *Desocana* (Er I. 2). [1235–1270] IV. Béla király kiváltságlevele *Desakna* hospesei számára (Er I. 184). 1248.II.24.: IV. Béla király Lambert egri püspöknek egy sóaknát ad *Deszakna*-n és vámmentességet az innen szárazon vagy vizen Egerbe szállított sóra (Er I. 206). 1291.I.6.: III. Adrás király megújítja *Desakna* királyi hospeseinek IV. Bélától és V. Istvántól kapott privilégiumait (Er I. 465). Mátyás király erre hivatkozik, amikor 1471-ben megújítja Dés és Akna lakóinak vámkedvezményét (Tá 23/47). **1587:** *Akna.* – E: fl. 12, A: fl. 6. In rationem ill. domini principis ad cameram accumulandum (Dé 47). 1750: *Dezakna,* 1760–2: *Deesakna.* 1808: *Akna* (Deés-) ~ *Deesakna,* Salzdorf, Okna (4). 1861: *Déés-Akna* BSz (18). 1888: *Dés-Akna* (Okne) **SzD** Dési js, 1888: ház 435, L 1879 (Je 291). 1913: *Désakna* SzD vm (Az). – *Ocna Dejului* = Su 2: 7. 1236–1854. » *Dej.*

Deság Uh (Székelyudvarhely-ÉK) 1956: *Deság, Desághátja* Zetelaka tartozéka. – *Desag* = Su 1: 198. 1956. [25 C] {Zeteváralja-K}

Désfalva (Hagymás) Kü (Dicsőszentmárton-ÉK) [1270–72]: V. István király *Hagmas,* más néven *Desfolua* birtokkal kapcsolatosan Des javára oklevelet ad (Er I. 306. < 1372). 1276: Paulo fr-i *Des;* [1270–72 és 1310–42]>372: p. *Hagmas* a. n. *Desfolua;* 1301/560/XVIII: comite Nicolao f-o Déés ... et pro Poznano fr-e suo ... p. *Déés-falua;* 1301/XVIII: p. *Désfalva.* Korábbi neve Hagymás lehetett, s ennek területén alakult ki a birtokosáról, Désről nevezett Désfalva. 1372-ben Haranglábi Pál fia Mihály Körösi Pál fiaival szemben V. István és I. Károly okleveleit mutatta fel, hogy Hagymás, más néven Désfalva felére jogát igazolja. Valójában a névadó Dés 1278-ban szerepel (ld. Dicsőszentmárton), és 1301-ben Dés fiai: Miklós és Pázmány cserébe adták Désfálvát Kán nb. László vajdának Csávással, Dányánnak, Hagymással és Körtvélyestelekekkel együtt, s az uradalom közös határát leírták, amelyből a Désfalva mai határához tartozó Körtvélyestelekre és Hagymásra az alábbi szakasz vonatkozik: ... in loco ... *Harangláb-potokatw* ... in eodem rivulo usque ad *Kewrtwelteluke* ... asc. ad 1 *Byrch,* qui dicitur *Kuzbyrch,* qui dist. t-m *Hagymas* a t. *Haranglab;* dehinc a t. *Hagmasfew Küzbyrch* div. t-m *Belus.* Hagymás ma *Hajmos patak* (1875. tk) nevében él, Hagymásfő föld ma Haranglábhoz tartozik, s ilyenformán lehetett határos *Belus* (Jövedics) faluval (Gy 3: 551). 1301: p. *Deesfalva,* p. *Hagmas,* t. *Hagmasfew* (Cs). 1301: ≈-t cserébe adják Búnért (An 1: 92). 1360: p. *Deesfolua;* 1366: p. *Hagmas* a.n. *Desfolua;* 1371: p. *Deesfolwa,* magna via versus p-m ≈; 1441: p. *Deesfalwa;* 1523: ≈. Haranglábi ~ H. Jakabfi, Körösi, Csifudi, Gym-i Kemény, Folti, Barlabási, Lengyel, Gálfalvi Váncsa, Vizaknai, Hunyadi s más birtokosé. Jbn 1506: Borrobás; 1509: Pálfi, Kelemen csn (Cs 5: 874). 1441.XI.29.: *Deesfalwa*-n Haranglábi részbirtok (KmJkv 376); 1448,XII.22.: Mócsi Barlabás János – Haranglábiak nevében is – tiltja a királyt *Deesfalwa*-i részüik eladományozásától (640); 1459.VII.9.: *Desfalva* ld Borzás (1364). Ld még KmJkv II. 882. **1587:** *Deessffalwa.* – C. Pr: fl. 14. A: fl 7 (Dé 33). 1661: **Unitárius zsinat.** 1733: *Desa,* 1750: *Dess,* 1760–2: *Deesfalva.* 1808: *Désfalva* ~ *Deesfalva* (43). 1861: ≈ Kü (7).1888: ≈

(Deésfalva, Dejas) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 291). 1913: Dészfalva KK vm (Az). – 1909/19: Deaş, *Df*, L 944: r 231; m, c (64). > Deaj = Su 1: 192. 1301–1854. – 1974: c. Mica {Mikefalva kzs faluja, D-i hrs} [23 D]

Désháza KSz (Zilah-É, a Szilágy-patak j. p. közelében) 1343: *Deeshaza*, 1414: *Deshaza* (Petri III. 265) Zsigmond király Kusalyi Jakcsoknak adta. 1428, 1453: *Deshaza* (Cs 1: 554). 1441.IV.25.: *Deeshaza*-i Máté fia Máté és testvérei: Ferenc, Sebestyén, Jakab, Tamás tiltják Esze fia néhai György fiait: Pált, Gergelyt, Jakabot, továbbá atyafiaikat: Istvánt és Domokost *Deeshaza* déli negyedrészeinek jogtalan elfoglalásától (KmJkv 301); 1441.IX.25.: *Deeshaza*-i Pál, István, Gergely és Jakab *üv* (356); 1444.VIII.17.: *Dezhaza*-i Sebestyén, Tánzos Ferenc és András, Benedek fia László fia Benedek, Miklós fia Máté *üv* (515); 1444.VIII.17.: *Deshaza*-i néhai Esze fiai: Pál, Gergely, Jakab és István *üv* (517); 1446.VIII.14.: *Deshaza*-i Ferenc, Sebestyén és Máté *üv* (585); 1447.VIII.13.: *Deeshaza*-i László fia Tamás és Miklós fia Máté, s Jakab fiai: Sebestyén és Ferenc *üv* (623); 1449.IV.3.: *Deshaza*-i Máté *ü*: Szentkirályiak (675); 1449.VI.13.: Menyői Domokos tiltja *Deshaza*-i birtokrésze elidegenítését (711); =: *Deshaza*-i Esze Jakab tiltja *Deshaza*-i Esze Istvánt, Pált, Domokost, Tánzos Mátét, Szipoly Jánost, Petkes Benedeket *Deshaza*-i birtokrésze elfoglalásától (712); 1449.VI.13.u.: *Deshaza*-i Sebestyén *ü*: Menyő és Mon (713); 1449.VIII.16.u.: *Deshaza*-i Sebestyén és *Deshaza*-i Esze Pál *ü*: Kisdoba (726); 1449.VIII.18.: *Deshaza*-i Sebestyén és Máté *ü*: Keresztúr (728); 1449.VIII.18.: *Deshaza*-i Jakab fiai: Sebestyén és Ferenc, *Deshaza*-i Miklós fia Máté *üv* (729); =: *Deshaza*-i Sebestyén *ü*: Vervölgy (732); 1450.III.15.: *Deshaza*-i Esze Pál *ü*: Menyő (812); 1450.VII.6-án vallatást tartottak Nádasd birtok ügyében; vallomást tett, többek közt, *Deeshaza*-i Gergely és Bálint (859); 1450.VII.25.: *Deshaza*-i Sebestyén és Pál *ü*: Kisdoba (867); 1450.VII.26.: *Deshaza*-i Lőrinc fiai: Sebestyén és Ferenc, Menyői Albert leánya: Potenciána, aki *Deshaza*-i Ferenc felesége *üv* (875); 1450.VII.26.u.: *Deshaza*-i Lrinc fiai; Ferenc és Sebestyén, *Deshaza*-i Máté *ü*: Szentkirály (876); 1452.IV.8.: *Deeshaza*-i Sebestyén *ü*: Menyő (1020); 1452.X.23.e.: *Deeshaza*-i Tánzos Máté *ü*: Sándorháza (1072); 1453.VI.25.: *Deeshaza*-i Benedek fia: néhai László fia Domokos – te: Jakab és Tamás nevében is – *Deeshaza* nyugati negyedrészt a Benedekgyakra nevű erdőtől fogva az Árokhát nevű árokig átengedi *Deeshaza*-i néhai Miklós fia Tánzos Máténak és néhai Tánzos Péter leánya: Anasztáziától született fiának: Mártonnak, továbbá *Deeshaza*-i Nagy Lászlóné: néhai Kolos Demeter leánya: Erzsébetnek, jöllehet apja: Benedek fia László saját költségével bírói úton szerezte vissza idegen kézből *Deeshaza*-t (1095); 1453.VII.2.: Moniak tiltják, többek közt, *Deeshaza*-i Ferencet is, *Deeshaza* birtokbeli részeit elfoglalásától (1098); 1454.IV.28.u.: *Deeshaza*-i néhai Jakab fia Sebestyén *üv* (1155); 1456.IV.5.: Menyői Domokos *Deshaza*-i birtokrésze felét 22 arany Ft-ért örök áron eladja *Deshaza*-i Pethkes Gergelynek (1243); =: Uő visszabocsátja *Deshaza*-i Esze Pálnak és te: Istvánnak *Deshaza*-n azokat az örökös birtokrészeit, amelyeket apja váltott ki idegenek kezéből, minthogy a költségek felől kielégítették őt (1244); 1459.VI.27.u.: Menyői Domokos *Deshaza*-n azt a birtokrészt, amelyet apja idegen kézből váltott ki, 10 arany Ft-on zálogba adja *Deshaza*-i Ágoston fia Gálnak és fiának: Györgynek, továbbá *Deshaza*-i Esze György fia Istvánnak és fiának: Mártonnak, s *Deshaza*-i Esze Pál fia Baláznak, olyan kikötésse, hogy azt 500 arany Ft bírság terhe alatt *Deshaza*-i Bak Ferenc is kiválthassa (1362); 1459.X.4.: Menyői Péter *Deshaza* birtokbeli részét 35 arany Ft-ért örökösen eladja Csehi Péternek (1377); =: *Deshaza*-i Kelemen *ü*: Kusalyi Jakcsok (1378); =: *Deshaza*-i Péter *üv* (1379); 1461.III.5.: *Deshaza*-n Kusalyi Jakcsok rb (1516); 1461.V.15.: *Deshaza*-i Esze István és *Deshaza*-i Bálin *ü*: Kusaly (1549); 1461.X.28.: *Dezhaza*-i Máté *ü*: Vervölgy (1639); 1469.VIII.26.: *Deshazy* Kelemen és fe: Dorottya, Menyői *Deshazy* István *üv* (1904). Ez időtől Menyői Désházi család (KmJkv II. 882). 1470.VIII.22.: *Deshaza*-i Kelemenné Dorottya, *Deshaza*-i László, *Deshaza*-i Kelemen *üv* (1985); 1482.VIII.14: *Deeshaza*-i Pethkes Gergely *üv* (2389); 1489.V.22.: *Deshaza*-i István, Sándorházi *Deshazy* Balázs nemes eskütárs (2702); 1491.VII.11.: *Deshaza* Oláhnádasd határosa (2740); 1492.II.13.: *Deshaza* birtokbeli részüket Szentkirályiak eladják Dobai Ferencnek (2773); 1492.XII.6.: *Deeshaza*-i István *deák* kijelölt királyi ember oláhnádasi birtokbaiktatásra (2834); 1493.IV.12.: Pethkes András, *Deeshaza*-i Kis Márton és Esze András, özv. Antal Péterné és fia: Péter mint szomszéd Bönyeiek oláhnádasdi iktatásán (2857); 1508.VIII.30.: *Deshaza*-i Mihály, István, Péter, Bálint és Lukács ezelőtt zálogba vett nagymoni birtokrészt; most, újabb 40 magyar Ft ráfizetése ellenében, Kusalyi

Jakabfiak az említett désházai nemeseeknek zálogosítják (3474); 1510.VII.14.: *Deeshaza-i Désházi István* diósgyőri várnagy Sámsonban 3 jobbágytelket vásárol (3563); 1514–1515: Désházi István ld Menyő. 1517.XII.13.: *Deeshazy István* pénzt kölcsönöz Dobokai Salatielnak és Miklósnak (3648); 1519.III.30.: *Deeshaza-i Deeshazy István* esztergomi udvarbíró és testvére: Péter 25 arany Ft-ért birtokrészt vásárol Csög faluban (3716); 1519.IX.29.: Désházi István esztergomi udvarbíró ü: Szentpál Ko vm (3745); 1520.II.23.: *Deeshazy Péter* (3761); 1533.VI.17.: *Deshaza-n* részbirtokos Kusalyi Jakcs Mihály, Közép-Szolnok vm ispánja (4417); 1551.VI.19.: *Deshaza-i özv.* Fazokas Jakanné Veres Anna és *Deshaza-i Ispán János* tanúk voltak Bönynei Mátyás és Kisdobai Székely Miklós bönyei birtokvitájában (5098); 1552.III.26.: Deeshaza birtokbeli részüket Nagydobai n. Miske István fiai eladják Nagydobai n. Nagy Fábián gyermekeinek (5139); 1555.IX.6.: *Deshaza-i Balogh Mihály* Haraklyáni Miklósné jobbágya; eljár a kolozsmonostori konventnél úrnője menyői birtokügyében (5409). A reformáció óta a falu egyháza **református**. 1712: KSz vm itt tartott tisztújító széklet. 1753: *Désházi János* rektor Kalotaszentkirályon. 1760–2: *Deésháza*. 1785: első **egyházi** anyakönyve. 1806: Somlyó város tanácsa „Uno Ore atque Vote“ {egyhangúlag és egyező szavazattal} nyilatkozott arra nézve, hogy szívesen látják a désházi fazekasok termékeit a somlyói vásáron (Kós). 1808: Désháza ~ Deésháza, Desá ~ Gyesá ~ Gyisá (43). 1858: templomának felszentelése 1888: Désháza (Deésháza) **Szi** Szilágycsehi js, 1888: ház 138, L 624 (Je 291). 1913: Désháza Szi vm (Az). 1847 L 225 ref. 1920 L 742: 732 m, 10 zsidó. 1992 L 1254: 1252 m, 1 r, 1 c. # Kós: *A désházi fazekasság múltja* (FDN 1972. 27); Uő: ua: Kós, Nagy, Szentimrei: *Szilágysági magyar népművészet*, 58-103. Fejér László: *Désháza*. Szilágysági magyarok 1999. 356. Kép: A fazekasmesternél; **Református templom**. – 1909/19: Deja, *Dh*, L 620: r 1; m (64). = Su 1: 195. 1343–1854. – 1974: c. Sälätig {Szilágyszeg kzs faluja, K-i hrs} [12 C]

Deskeny * Ar (Arad közelében) 1561: *Deskeny* (Márki II/1. 199). – Su 2: 316.

Desze Mm (Aknasugatag-DNy) 1360: v. **olachalis Deszehaza** (Tr). 1364: *Dezefalwa*, 1442: *Dese*, 1517: *Deze* (Bélay 134). 1808: Désze, Deszesty (43). 1851: *Dezse*, Mm vm, 618 g. k., 43 zsidó lak., anyatemplommal. F. u. Pap, Román, Dregus s m. (Fé 1: 259). 1888: Desze (Gyeszes) Szigeti js (Je 291). 1913: Desze Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/10: Desăști, *D*, L 1003: r 907; zs (64). > Desești = Su 1: 198. 1360–1851. [3 C]

Deszk * Ar (Arad-ÉNy) **1177**: v. *Deska*. A ségi uradalom határjárásában tűnik fel É felé (Gy 1: 174). 1379: *Dezk*, 1405: v. *Deska* (Ortvay–Pesty I. 355). 1471: *Dezk*, *Deczk*; 1487: *Dezk*; 1561-i adóajstromban *Dezk* (Cs 1: 769). XVIII: *Daszka* psz. Milovával együtt szerepel (Gy). – Su 2: 316. *Dezk*, 1379, 1405; 1465 *Deszk* {Csánkinak tulajdonítva}, 1471, XVIII. {Csak utóbbit veszi át Győrffytól}

Desznye Za (Borossebes-K, a Sebes b. p., 1318) : Dézna Ar.

Detonáta vagy ahogyan az egykorú utas csodálattal vegyes elragadtatásában nevezte, "a' básalt hegyek eme' királynéja" (idősb Zeyk János: *Utazási töredék*. Nemzeti Társalkodó, 1837. okt. 16.), jelentős bazaltoszlopokból álló hegy az Érchegeység részét alkotó Aranyosmelléki-hegységben (Alsó-Fehér vm, Abrudbánya-K 10 km), Bucsum község közelében.

Detre 1. > **Detrethem Kr** (Somlyó-DNy, az Élesdi úton) **1216**: *Detreh* faluból való Lőrinc poroszló (Er I. 86). 1341: t. sessionalis habitatoribus destituta *Dethrehhaza*, *Detrehaza* (Tr). =: *Detrehaza*, 1481: *Detreh* (Cs 1: 582). 1518.XII.14.: Bánffy László *Detreh* birtokbeli részét Borzási Borzásy Györgynek és Péternek ajándékozta (KmJkv 3692); 1519.IV.11.: Uő ugyanazt {más birtokrészekkel együtt} zálogként leköti Borzási György erkedi officiálisnak (3719); 1519.IV.28.: Uő ugyanazt {más birtokrészekkel együtt} örökösen átadja ugyanának (3722); 1519.V.3.: Bánffy Péter özvegye: Petronella tiltja *Detreh* eladását (3724). 1733: *Dridiul*. 1760: *Detrethem* (Petri III. 291). 1808: Detrethem (43) 1888: ≈ (Drighiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 291). 1913: Detrethem Szi vm (Az). – 1909/19: Drighiu, *D*, L 522: r 514 (68). = Su 1: 210. 1216–1854. – 1974: c. Halmășd {Halmosd kzs faluja, ÉK-i hrs} [11 D]

Detre 2. > **Detrethem To 1.** (Tord-K) 1332–7: **sacerdos** de *De{t}ruk*, *Tetruh*, *Tetruch*; 1337: *Tethrih*. Egyházas hely magyar lakossággal. 1340: p. *Tetreh*; 1406; p. *Thethreh*; 1441: p.

Magyartedreh et *Olahtedreh*; 1451 p. *Dethreh*; 1453: **Szent Háromság-t**. 1518: p. *Dethreh*. ☞Gernyeszeg tartozéka; Tetrehi Urkund, Peres, F. Veres, Kecseti, Nagyvölgyi, Szilvási, Sk. Erdélyi, Gerendi s más köznemes bírta (Cs 5: 699). 1430.IV.11: *Tetreh*-i Peres György s gy: Mihály és Farnasi Veres Dénesné: Katalin (KmJkv 58); 1449.II.7.: *Detreh*-ben lakó Pósa Gergely, Tóth Mihály, Kis Mihály és Kelemen, Oláh Pál **ü**: Farnas (654); 1454.VII.3.: *Thethreh*-i Peres n. György fia: Mihály atyafiságos szeretetből Farnasi Veres Benedeknek adja a *Thetreh*, Mindszent, Kak, Tóhát, Ból, Szentjakab, Gyéres, Tordalaka birtokban s Péterlaka és Farkaslaka (To) prédiamban levő részeit (1171); 1455.I.23.: Uó uo. ősi részeit 3000 arany Ft-ért eladta FB-nek és testvéreinek életük végéig (1183); 1458.I.4.: Ugyanazon birtokok ius tertialicium, ill. ius quartalicium vitája (1278); 1458.XII.15.: *Detreh* harmadát Farnasiak átengedik testvérüknek: Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annának; Medvesi Balázs és Dénes n. jobbágyot osztatlanul hagyják mindkét fél szolgálatára (1328); 1461.VI.12.: *Dethreh*-i Veres Benedek **ü**: Gyeke (1567); 1466.I.3.: *Detreh*-en lakó Balázs és Dénes **ü**: Farnas (1685); 1468.V.29.: *Detreh*-ben Farnasi rb (1809); 1469.III.15.: Járai Péter megvert Monoszloi Csupor Miklós erdélyi vajda és székely ispán *Dereh*-en lakó egyik jobbágyát (1851); 1481.VI.18.: *Detreh* ld Asszonyfalva (2323). Ld még KmJkv II. 882. **1587**: *Detreh*. – E: fl. 5, A: fl. 1 den. 68 (Dé 65). 1733: **Alsó-Dertrehen**, 1750: **Alsó Trét**. 1808: Detrethem (Alsó-) (43). 1861: A-D, Trityn-din Zsosz To (9). 1888: Alsó-Detrethem **TA** Tordai js (Je 203). L 1910: 1378 (r, m); 1956: 1679 (Le). 1913: **Alsódetrethem** TA vm (Az). H. n.: *alsódetrei* ember (Keszeg V.). – 1909/19: Tritiul-de-jos, *Ad*, L 1316: r 1091; m, c, zs (185). > Triteni de Jos = Su 2: 205. 1332–1854. [23 C]

Detre 3. > **Detrethem To** (Torda-KÉK) < Mindszent ~ Mezőmindszent nevet is visel, a középkorban Detreh mellett állandóan Mindszent néven fordul elő (Cs 5: 699. Vö. Mindszent). 1441: *Olahtedreh*. 1733: **Felső Detrethem**, 1750: *Felső Trét*. 1808: Detrethem (Felső-) (43). *1818.V.3.: *Mátyás Flórián* történész, nyelvész (–1904.IV.2., Pécs). 1861: F-D, Trityn gryn szusz To (10). 1913: **Felsődetrethem** TA vm (Az). – 1909/19: Tritiul-de-sus, *Fd*, L 829: r 629; m, c (185). > Triteni de Sus = Su 2: 205. 1406: Menzent; 1441–1854. – 1974: c. Triteni de Jos {Alsódetrethem kzs faluja} [23 C]

Detrethemtelep TA (Torda-K, Aranyosgyéres-ÉK 11 km; Alsódetrethem-ÉNy hrs) {...} Románok és református magyarok lakják. Zömük a környék falvaiból (Felsődetrethem, Egerbegy, Nagycsán, Örke) települt be, s a Komárom vm-i Marcellházáról jött (Keszeg V.). 1954: Felsődetrethem tartozéka. – Colonia Triteni > Colonia = Su 1: 161. 1954. [23 C]

Detta Te (Temesvár-D) 1360: *Deed* (Pesty: Krassó III. 31). 1808: Detta (43). 1851: *Detta*, német mezőváros Te vm-ben a temesvár-verseczyi orságtutban, saját postahivatallal, 1000 **kath.**, 120 n.e. **óhitű** lak., kath. paroch. templommal, vendégfogadóval. Második osztálybeli határa 77 6/8 urb. telket foglal magában. Bírja a kamara (Fé 1: 257). 1888: ≈ (Gedu) **Te** Dettai js szh, ház 383, L 2868 (Je 291). 1913: Detta Te vm (Az). – 1909/19: Deta, *D*, L 3997: r 222; n, m, zs, szerb, bolgár (65). = Su 1: 198. 1360–1851. [41 B]

Deus (?) 1303: *Deus*-i Rofain fia Sándor és Gábrriel fia Miklós magister kanonoktársuk, szatmári főesperes a maguk és frateriek: Tamás magister és János nevében, ill. Mog c. fiai (etc) közti peregezség: Sándornak adják Zygeth földet (An 1: 383).

Déva {< *Gyeücsa*: Géza **972–997** fejedelem nevééről} **vár Hu 1269**, 1273: castrum *Dewa* (Cs). 1317: Bolugh nb. Ivánka fia Miklós fiai közül Miklós magister Hatzak-i várnagy és comes s Pál magister somogyi comes László volt erdélyi vajda akkor hütlen fiai, valamint István fiai: Miklós, Fülöp és János ellen *Dewa* vára előtt csatát vívtak (An 4: 605. K:-). 1324: castrum *Deua*; 1333: Nos Martinus comes Hunyadiensis et castellanus de *Dewa*; 1371: universi kenezii et **olachi** de quatuor sedibus districtibus castrum *Deua*; 1395: Nos magister Ladislaus castellanus de *Dewa* et comes de Hwnyad; 1531: castrum nostrum (**regis** Johannis) *Dewa*. A Maros partján, Déva vs fölötti hegymoron épült, s az egész völgyön uralkodván, Erdély ez egyik fő bejáratát őrizte (Cs 5: 42). # *Kőműves Kelemen* ballada. – Cseres T.: *Ezüst pajca*. Kisregény. @

Déva város Hu (1302.)II.5.: Datum in *Deua*. László erdélyi vajda (An 1: 172). 1302.IV.16.: D. in *Deua* (198). 1303.X.16.: D. in *Deua* (463). (1303.) X.21.: D. in *Deua* (465). 1307: *Deua* (Cs) . (1307.) VII. 22.: D. in *Deua*. L e.v. (An 2:193). (1308.)XI.24.: D. in *Deua*. L e.v. (492). 1309: *Deua*. Miklós aradi pr 1308 nov-ben D-n, a vajda házában az aradi olv-kanonok jelenlétében (An 2: 552). 1309.IV. 9.: D. in *Deua*. L e.v. (604). 1332: Benedictus **plebanus** de *Deua*, **vicearchidiaconus** de Hunad, = **sacerdos** de *Deuia*. Papja, aki egyben hunyadi alesperes, 1332 I: 4 pensa és 25 dénár, 1332 II: 3 pensa pápai tizedet fizet, ami mezővárosra mutat (Gy 3: 292). 1366: Petrus **sacerdos capellanus** de *Deua*; 1412: *Denburg*; 1419: **plebanus** de *Dewa*; 1430: magna via de qua agreditur de Warasio ad *Dewam*; 1449: civis **oppidi Dewa**; 1525: in *Dewa* apud domum Johannis **literati** ... A fölötte emelkedő hasonnevű várhoz tartozott s annak sorsában osztozott (Cs 5: 57).

*1500 k.: **Dévai Bíró Mátyás**, az első nagyhatású magyar reformátor, a reformáció eszméit hirdető első magyar nyelvű művek szerzője (-1545 k.); a „magyar Luther“ (Schesaeus); „tipikusan reformátor egyénisége humanista műveltséggel ötvöződött“ (Varjas).

1550.XI. közepe: Enyingi Török János hunyadi főispán Déva alatt szétveri Kászim pasa előhadát.©

1587: *Dewa* oppidum. – E: fl. 80. A: fl. 40. Magn. dom. Francisco Gezthy ad arcem Dewa (DÉ 25).

1601.XII.31., Déván kelt Báthory fejedelem szabadságlevele a marosszéki székelyeknek (SzO IV. 168-171).

1602 Déva melletti táborából Borbély György – a Solymos vára ellen rendelt csapat kapitánya – levele Basta főgeneralishoz (ETT II. 75-76).

1635 Lemhány (Hsz): Gödre Balázs, Gedro Margit *Devan* laknak (SzO).

& 1640: Dévai Jónás deák gyalui nemes, magyarnádasi birtokos, gyalui udvarvívó (Gyalu 68, 83/1).

1733: *Déva*.

1808: **opp**. *Déva* h., *Dimrich* oder *Diemrich*, auch *Schlossberg* g., *Gyevá* vel *Dgyevá* val. 1861: Déva (*oppidum*) Hu (21). 1888: ≈ (Gyéva, Diemrich) Hu vm és Dévai js szh, ház 685, L 3935 (Je 292). 1913: Déva Hu vm. *1914: *Elekes Lajos* történetíró (-1982. Bp). # Zsók Béla: *Én mindig itthon voltam*. Néprajzi írások Déváról. 2000 Kriterion. – 1909/19: *Deva, D, Sch, Dimrich, Dacopolis* (ist. Decidava), & *Petroasa* (Petrosza), L 7089: r 2509; m, n (65). = Su 1: 198. 1269 (castrum), 1303–1854. [33 D]

Devecser 1. Do 1. (Szamosújvár-DK) ?[1060–63]: *Keth-Keth Deuecher* (Er I. 2). {1172–96} ?[1176–96]: *Deuecher inferior et superior* (Er I. 12). 1230: p-es ... *Deuecher Inferior et Superior Deuecher* (Gy; Er 157). 1334: Andreas de *Dewecher* ~ *Deuecher*. III. Béla király {1272–96} Alsó- és Felsődevecsert Lob és Tamás testvéreknek [a Wassok őseinek] adta, s az adományt [IV.] Béla herceg 1230-ban megerősítette Lob fia Chama részére. [1317-ben] Wass Miklóstól elkobozták ... 1334-ben Devecseri András királyi ember (Gy 2: 66). 1401: *Aldeuecher*, 1452: *Kys Demeter* [: *Dewecher*], 1466: *Kis-Dewecher* (Kádár III. 290). 1441.IV.8.: *Dewecher*-i Nagy Albert **ü**: Drág (KmJkv 296-7); 1441.V.6v.7.: *Dewecher*-i György **üv** (308); 1441.VII.15.: *Dewecher*-i Fenesi László **ü**: Ősi (339); 1441?XII.13.: *Kysdewecher*-i Beke András Sombori rb-ot vesz zálogba Devecseren (386); 1442.V.5.: *Kydeuecher*-i Balai Benedek fia György **üv**; *Dewecher*-en lakó Székely Pált is (452); 1446.V.1.: *Dewecher*-i András **ü**: Cege (571); 1449.V.10.: *Dewecher*-i Fodor Pál **ü**: Drág (696); 1450.II.25.: Uő **ü**: Keresztúr (808); 1452.V.20.: Kézdi László *Dewecher*-i birtokrészét 50 arany Ft-on zálogba veti Szentmihályfalvi Péternél (1036); 1453.VI.18.: *Dewecher*-i Király Miklós – gy: Benedek és Anna, valamint *Dewecher*-i Kis Jánosné n. Király Benedek leánya Ilona nevében is – kijelenti, hogy n. Balai György és Fodorháza Albert özvegye Anna *Dewecher*-i birtokrésze átengedése ellenében Király Benedeknek Balai György általi megölése felől kiegyezett *Kysdewecher*-i Balai Andrással, *Kysdewecher*-i Balai György gy: János,

Zzigmond, Katalin és Borbála, Fodorházai Albert fiai: László, Pál, Péter és Miklós, Madarasi György gy: Bálint, Mátyás, Katalin és Ilona, végül *Dewecher*-i Nagy Benedek, s fiai: Antal és Ambrus nevében is (1091). Ld még KmJkv I. 891, Kd 953, II. 946. 1529: Báthory István bérbé adja a nagy- és kisdevecseri dézmát Ombozi Galaczi Istvánnak (Dé 9). 1550.IV.17.: Kemény János fe: Margit nemesi udvarházat vásárol Kisdevecseren (KmJkv 5019). **1587**: *Utraque Deweczyer*. – E: fl. 25, A: fl. 13 (Dé 42). A XVI–XVII. századfordulón elpusztult magyarság helyébe románok települnek. 1733: *Kis Devecher*, 1750: *Devecsori*, 1760–2: *Kis Devetser*. 1808: *Devecsér (Kis-)* h., *Djivicsoru-mike* val. 1861: *Kis-Devecsér* Do (16). 1888: Kis-Devecser (Devicsoru mik) **SzD** Kékesi js (Je 422). 1913: **Kisdevecser** SzD vm (Az). – Divicioru mic; 1909/19: Diviciorii-mici, *Kd*, L 272: r 262 (66). D M = Su 1: 201. 1173–1854. – 1974: c. Sînmartin {Szépkényerűszentmárton kzs faluja} [23 B]

Devecser 2. Do 2. (Szamosújvá-DK) ?[1060–63] {1173–96} {mint Kisdevecser}. 1392–1419: *Feldevecseri Mátyás deák* a vajdai kancellária jegyzője (mh.1421). 1396: *Feldeuecher*, 1431: *Nagdewecher* (Kádár III. 299). 1441.XII.13.: Sombori n. Wystay (ds) Gergely fia: János (Devecseri Fenesi László s Fenesi Lőrinc leánya: Devecseri Bertalanné: Magdolna és Devecseri Bíró Mártonné: Katalin nevében is) devecseri birtokrészét 14 arany Ft-ban elzálogosítja Kisdevecseri Beke Andrásnak (KmJkv 386); 1442.II.24.: *Deuecher*-i László **üv** (427); 1449.III.1.: *Dewecher*-i Miklós vajdai ember beszercei polgár ügyében (659); 1469.V.5.: Balai András **ü**: Gym (1880); 1482.VII.4.: *Dewecher*-i Balai János **ü**: Szamosfalva (2380); 1482.VII.5.: *Dewecher*-i Balai János **ü**: Kapus 2. Ko vm (2381); 1482.VII.30.u.: *Dewecher*-i Balai János **ü**: Teremi Péter kolozsvári polgár (2387). Ld még KmJkv I. 891, II. 882, 988 Nd. **1587**: *Utraque Deweczyer*. – E: fl. 25, A: fl. 13 (Dé 42). 1652 Visa (Ko), Fugitivi: Türei János ... Nagy Devetserben Doboka vármegyében lakik (Gyalu 136). 1733: *Nagy Devecser*, 1750: *Nagy Devecs*, 1760–2: *Nagy Devetser*. 1808: *Devecsér (Nagy-)* h., *Djivicsoru-máre* val. 1861: *Nagy-Devecser* Do (16). 1888: N-D (Devicsoru mare) **SzD** Kékesi js (Je 521). 1913: **Nagydevecser** SzD vm (Az). – Divicioru mare; 1909/19: Diviciorii-mari, *Nd*, L 592: r 472; m (66). = Su 1: 201. 1173–1854. – 1974: c. Sînmartin {Szépkényerűszentmárton kzs faluja} [23 A]

Dezesd Kr (Boksánbánya-ÉK, a Pogányos bp-i úton) 1583: *Deszesth*, 1603: *Dadsest*, 1690–1700: *Decsest*, 1717: *Degesta* (Pesty: Krassó II/1. 129). 1808: Dezesty, Dezesy (44). 1851: ≈, Kr vm, 2 **kath.**, 712 **óhitü** lak., s anyatemplommal. Birja Palikucsevnyi család (Fé 1: 259). 1888: Dezesz **KrSzö** Bogsáni js (Je 292). 1913: Dezesd KrSzö vm Boksánbányai js (Az).. – 1909/19: Dezeszti, *Dezesz*, L 841: r 831 (65). = Su 1: 199. 1583–1913. – 1974: c. Fîrliug {Furlog kzs faluja, DK-i hrs} [42 B]

Dezmér Ko (Kolozsvár-K, Szamosfalva-DK hrs) 1315: *Desmer* (Cs). =: Nicolaus f. Mikola de ≈; 1322: destructione v-e ... *Deszmer*, ... morte iob-um; 1332–4: Marcus **sacerdos** de *Dezmer*, Stephanus ≈ de *Dozmer*. 1315-ben az idevaló Mikola-fi Miklós kolozsi szolgabíró Szomordokhoz kiküldött vajdai ember. 1322-ben [Mikola unokái:] Gyerő, Jakab, Kemény, Miklós és János bírták; ekkor a Szentmiklósiak elpusztították a falut, s a jobbágyokat és a birtokosok anyját megölték. Papja 1332. I: 50, 1332. II: 20 új báni, 10 kisdénár, 1333. I-II: 12 keresztes báni, 1334. I: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 346). 1366: nobiles de *Dezmer*; 1446: **Vladesmir**; 1457: **Olahdezmer**; 1522: *Maghyardezmer*. Tovább is Mikola-fiak birtokolják. Szn 1454: Szabó György; 1467: Székely János, Horvát Péter (1315–1522. Cs 5: 345). 1381–1528 KmJkv. **1587**: *Zent Miklos cum Dezmer*. – E: fl. 12, A: fl. 4 den. 33 (Dé 56). 1733: *Dezmér*, 1750: *Dezsmir*, 1760–2: *Dezmér*. 1808: pagus *Dezmér* vel *Deszmér* cum pr-o *Magyar Dezmér* h. 1861: Dezmér, Gyzmir Ko (12). 1888: (Gyzmér) Ko Kvi js (Je 292). 1913: Dezmér Ko vm. # Ke 1: 206. – 1909/19: Dezmir, *D*, L 813: r 774 (65). 1929: Dezmir, L 1005 (AnR). = Su 1: 199. 1315–1854. – 1974: c. Apahida {Apahida kzs faluja} [23 A]

Dézna 1. Za (Borossebes-K, a Sebes b. p.) 1318: castellanus noster (**regis**) de *Deznye*; 1340: magister Senye castellanus de *Dezne*; 1478: castrum *Deznye* (Cs 1: 722). 1601: *Dezna*, 1619: arx *Deszni*, **opp.** *Deszny* (Ve: Doc. VI. 31, IX. 203). 1808: **opp.** *Deszna* ~ *Dezna* Ar (43). 1851: *Dezna* vagy *Deszni* (Ó- és Új-), 160 **kath.**, 679 n. e. **óhitü**, 13 evang., 24 **ref.** lak., **óhitü** anyatemplommal,

nagy erdőséggel, vashámorokkal (Fé 1: 259). 1888: Dézna **Ar** Borossebesi js (Je 292 & Ó-Dézna, Zugó és Restyiráta telepek). 1913: Dézna **Ar** vm (Az). – 1909/19: Dezna, *D*, & Dezna-veche (Ódézna), Zugău (Zugó), Reștirata (Restyiráta), La-zid, Antalhaza (Antalháza), L 1091: r 839; m (65). = Su 1: 199. 1318–1851. [21 C]

Dézna 2. Za 1808: Deszna (Ó-) ~ Ódeszna ~ Ókohó (43). 1851: Ó-Dezna (Fé 1: 259). 1888: Ó-Dézna, telep (t) Dézna **Ar** (Je 546). Hnt. 13: » Dézna **Ar** vm. – Su 1: 199. Dezna Veche 1851.

Dezpotest * Ar (Lippa-K, a Maros bp-i Bulcs mellett) 1596: *Despotest* (Pesty: Krassó II/1. 129). – Su 2: 316.

Dezsán Fo (Fogarás-DDNy) 1452: *Dezsán*, 1527: *Desany*, 1559: *Desani* (Su). 1589: *Desan*, 1601: *Desany* (Ve: Doc. III. 162, VI. 378). 1733: *Desán*, 1805: *Desány*. 1808: Desán ~ Dessán, Danndorf (43). 1861: Dézsán **Fo** (25). 1913: Dezsán **Fo** vm (Az). – 1909/19: Dejeni, *D*, L 592: r 577 (64). = Su 1: 195. 1452–1854. – 1974. c. Recea {Vajdarecse kzs faluja, DNY-i hrs} [36 D]

Dézsánfalva Te (Temesmóra-ÉK hrs) 1717: *Radovanz* (Borovszky: Temes 39). Szeged környéki római katolikus telepesek alapították. Magyarok és szerbek lakják. 1808: Désánfalva, Deschanfalva, (i) Dexanova (43). 1851: *Dézsánfalva*, **Te** vm, hajdan *Ilanova*. Lakja 570 **r. kath.**, 390 n. e. óhitű, anyateplommal; 441 magyar, 170 német, 343 szerb, 82 oláh. Határa 4727 hold ... Birja a helységet a Gyika család, u. m. özv. Gyika Katalin assz., és Gyika Tivadar, Emanuel, Szilárd és György testvérek (Fé 1: 259). 1913: Dézsánfalva **Te** vm Verseci js (Az). – Dejanfalău > 1909/19: Dejeni (Dejanfalău), *Df*, L 876: r 80; m, szerb, n (64). > Dejan = Su 1: 195. 1717–1851. – 1974: c. Moravița {Temesmóra kzs faluja} [41 D]

Dezsőfalva * Ko (Váralmás vár felé eső része lett) 1434: p. *Desewfalwa*, 1524: p. ≈. Középlaki, Kl. Kémeri, Erdélyi, Zutori, Z. Tamási, Z. Dávid, Z. Siroki, Súlyomkői Ördög, Sombori s más birtokosé (1434–1524. Cs 5: 346; 295. Almásvár). Dezsővára ~ Almásvár. 1467.II.13.: *Desewfalwa*-n Kémeri-birtok zálogon Sombori (1731); 1482.II.21.: *Desewfalwa*-n Ördög Simon részirtok zálogon Gym-i Kabos (2341). 1511.VIII.4.: Dezsőfalva (3574); 1532.I.30.: ≈ Id Kémer (4370). **1587**: *Desewfalwa*, ld Almás (Dé 58). 1808: pr. *Dezsőfalva* ld. Almás. # KszHn 285.

Dezsőgubacz * Ar (Lippa-DNy, Temeskomját mellett) 1547: *Dezsőgubacz* (Márki II/1. 202). – Su 2: 334.

Dezsőháza Ar (Pankota-K) 1888: Dezsőháza **Ar** Ternovai js (Je 292). 1910 L 707 magyar. 1913: Dezsőháza **Ar** vm Tornovai js (Az). # Murádin L.: *Dezsőháza* – Satul Mic {tájszavai}. MNyJA anyagából (NyIrK 1965.2.319-320). – Satul Mic = Su 2: 99. 1954. > 1974: Satu Mic c. Șilindia {Selénd kzs faluja, ÉNy-i hrs} [20 D]

Diafalva Uh (Oroszhegy mellett) 1808: Deafalva (42). 1888: Diafalva **psz** (t) Oroszhegy Uh (Je 292). Hnt. 1913: » Oroszhegy.

Dicsény Kr (Oravicabánya-ÉÉK) 1464: *Dichyn* (PestyKrassó II/2. 322). 1466: *Dichyn* (Cs 2: 100). 1808: Zsittiny, (i) Xittin (189). 1851: *Zsittin*, **Kr** vm, 2 **kath.**, 649 **óhitű** lak., anyateplommal, erdővel, szilvásokkal. F. u. Liebenberg család (Fé 4: 339). 1888: Zsittin **KrSzö** Oraviczai js (Je 743). 1913: Dicsény **KrSzö** vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Jitini, *Zsittin*, L 637: r 619 (99). > Jitini = Su 1: 318. 1464–1913. – 1974: c. Ciudanovița {Csudafalva kzs faluja, Ny-i hrs} [42 C]

Dicsőszentmárton Kü (Marosújvár-K) **1278**: t-m ... *Tycheu Sent Martun* ... iuxta Minorem Kuquellev sitam; 1322: Mychael **sacerdos** de S. Martino ... Michael, Jacobus, Rwchwini villici, Rodolphi et aliorum hospitem de S. Martino; 1332: Joannes **sacerdos** de S. Martino. 1278-ban Nagy Albert fiai: Moyus comes, János és Ákos vásárolt Dicsőszentmárton birtokukat 50 M-ért eladták serviensüknek, Des fivérének, Pálnak, és határát Moyus comes bemondása alapján leírták: ... de *Zamarzigeți* procedit ad metam *Oclus* et abhinc ascendendo includit aream *Senoteluch* et procedit usque t-m Michaelis f-i Ruoz *Kuchard* vocatam et commetatam cum v. *Mouch* et per *Dumbo potaka* desc. in riv-m Kuquellev (Gy). 1278: Albert magister fia: Moys comes ... *TycheuSentMartun* ... hű szolgálatai jutalmául és 50 M fizetése ellenében ... (Er I. 362).

A szentmártoni pap 1322-ben követelte Sáros dézmájának negyedét azon jogcímen, hogy amíg Sáros laktlan volt, a szentmártoniak művelték. A káptalan kihallgatta a német nevű szentmártoni vendégeket és falunagyot, s végül a sárosiak javára ítelt. Plébánosa 1332 I: 80, 1332 II: 70 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 561). 1348: magna via, per quam itur ad *Zenthmartun*; 1386: *Dychewzenmarton* (Cs). 1403.XII.9., Buda: Zsigmond király a Losonczi {László fia} János megvaszakadtával uratlan maradt Kü vm-i Szentmárton a hozzá tartozó Királyfalva, Csüdötelve magyar, s Péterlaka és Szilkut oláh falukkal, a Nápolyi László szította lázadás idején is mellette hűségesen kitartott Kizdi Sándornak és fiainak (Sandor siculus de Kyzd ac Simon et Nicolaus filii eiusdem de eadem) adományozza (SzO VIII. 37-40). 1425: p. *Zenthmarthon*; 1465: **plebanus ecclesie** de *Dichezenthmarthon*; 1502: **opp.** *Dychewzenthmarthon*; 1518: **opp.** ≈. 1386, 1390: Losonczi Dezsőfi László erdélyi vajdáé; XV. szd: Szentléleki ~ Kizdi ~ Dszm. Sándor, Keszi, Somkeréki Erdélyi, Baládfi, Gerendi, Bánffy-birtok. 1502: Sándor-udvarház (Cs 5: 864. vs). 1442.V.9.: *Dychezenthmarton*-i Jakab ü: Súlyomkő (KmJkv 462); 1449.II.15.u.: *ZenthMarton*-i Sandor mint szomszédos nemes Bükkös, Gomboc és Nándorlaka határvitáján (656); 1466.I.2.e. az erdélyi nemesek *Zenthmarthon* mezővárosban közgyűlést tartottak (1679); 1492.V.6.: Keszi Székely László *ZenthMarthon* birtokbeli részét, másokkal együtt, elcseréli osztályos atyafiai: Szentmártoni néhai Kizdi Sandrin fiainak Nógrád vm-i birtokrészeivel (2783); 1502.IV.20.: *Dychewzenthmarthon* mezőváros, nemeskúriájával Kizdi néhai Sándor Simon fia János birtoka (3243); 1517.IV.26.: ≈-ban, a nemeskúriában Somkeréki Erdélyi Márton részirtokos (3621); =: Uő ≈ mezővárost és Péterlaka egészirtokot atyafiúi szeretetből átengedi Gerendi Lászlónak (3622); 1529.II.8.: Gerendi Miklós gyulafehérvári püspök – unokatestvére: Gerendi Márton és más rokonai nevében is – ≈ mezővárost, valamint Királyfalva (Kü vm) és Péterlaka (Fe vm) birtok felét kitevő részét 7602 arany Ft-on zálogba adja Armbruster Matthias (p et c) szebeni polgármesternek (4245); 1550.I.9.: Tarnóczi Sebestyén ≈, Királyfalva és Péterlaka birtokbeli részeit, amelyeket rokonai elidegenítettek, testvéri szeretetből Suselit-Horváth János tasnádi udvarbírónak vallja örökösen, hogy saját költségén magának szerezze vissza azokat (4989); 1551.IV.26.: Herencsényi Péter Zágor, ≈, Péterlaka birtokban, továbbá Szentlélek várában és Kézdi széki tartozékaiban lévő részét bátyjának: Herencsényi Jánosnak vallja örökösen (5089); 1553.VIII.16.: Tarnóczi András (e) tiltja testvérét: Tarnóczi Sebestyént attól, hogy ≈, Zágor és Péterlaka birtokbeli apai részeit elidegenítse (5227).

1587: *Dyczeo Zentt Marthon cum Czydeotelke*. – C. Pr: fl. 32. A: fl. 16 (Dé 35. Dszm 38, Cst 12 Ft-ot fizetett). 1750: *Szent Márton*, 1760–2: *Ditső Szent Márton*, 1805: *Dicső Szent Márton*. 1808: *Szentmárton (Dicső-)* h., *Marteskirch* g. 1808: ≈, *Marteskirch* (159). 1861: *Dicső-Sz. Márton Kü* (7). 1888: D-Sz-M **KK** vm és a *Dicsőszentmártoni js szh*, ház 353, L 1958 (Je 292). 1913: *Dicsőszentmárton KK* vm (Az). – 1909/19: *Dicio-Sân-Mărtin*, *Dszm*, L 3360: r 730; m, zs, n (65). > *Diciosnmarthin* > *Tinaveni* = Su 2: 197. 1278–1854. [23 D]

Dienes 1. * Bi (Margitta-DNy, Láz és Királyi közt) **1255:** p. *Dyenus* ... iuxta Berykio; [1291–4]: v. *Dionosij*. A Geregye-nem öröklött brtoka; 1255-ben Gerege fia Barnabás átadja a rokon Eecch fia Pál ispánnak. A falu 1291–4 között másodízben 8 kepe tizedet ad a püspöknek. 1255-ben Láz és Sáncsi, 1291–4-ben Sáncsi és Királyi között sorolják fel; itt keresendő (Gy 1: 613). 1406: *Dyenis* (Jakó 233). – Su 2: 316. Dienes 1291–1294. + 2: 320. *Dyenus* 1255, 1291 (Tr), 1406. {Vámosláz és Poklostelek közé teszi}

Dienes 2. * Za (Bél-DNy) **1199:** *Dyenes*, **monasterium** comitis Dyenus **prépostság**; 1202–3: **monasterium Sanctispiritus**; 1258: *Dyenusmonustura*; 1291–4: *Sanctus Dyonisius*; 1318: *Dyenusmonustura*; 1332: **sacerdos** de v. **monasterii sancti Dyonisii**, 1347: **ecclesia** Sancti Spiritus dicta *Dyenusmonustora* (Tr). 1318: **monasterium Sancti Spiritus Dyenusmonustura** (Cs 1: 729. *Dienesmonostora*). – Su 2: 320. 1199–1347. {Apateleak és @ Borosjenő közt}

Dienestelke * Ko (Tekétől DK-re fekvő Dedrásdézplak hrs) **1228:** ... transit ultra ad *Dienus Teleke* ... Széplak határleírásában (Gy 3: 346). – Su 2: 316.

Dienös * Ar (Lippa táján) 1596: *Dieneoss* (Pesty: Krassó II/1. 130). – Su 2: 316.

Dilzsa 1. Hu 1808: Dilsa, Dilsapetros (4). 1861: Dilsa-Petros Hu (21). Hnt. 13: Dilzsa » Petrosény Hu vm. – Dîlja = Su 1: 201. 1854. » Petroşeni

Dilzsa 2. Hu 1913: *Nagydilzsa* (H). – Dîlja Mare = Su 1: 201. 1913, 1956. » Petrila {Petrilla}

Dilzsa 3. Hu 1913: *Kisdilzsa* Iszkrony tartozéka (H). – Dîlja Mică = Su 1: 201. 1913, 1956. – 1974: » Petroşani {Petrozsény}

Dingány * Kr (Facsád-ÉK, a Béga jp-i Szentese mellett) 1597: *Dingany*, 1612: pr. *Gingam*, 1761: *Ghingan* (Pesty: Krassó II/1. 192). – Su 2: 316. {Szentese/Bégaszentes mellett *Gingani* nevű határrész őrzi emlékét}

Diód 1. Fe (Tövis-ÉNy hrs) **Honfoglaláskori** telep. **1264**: comes Andreas de *Gyog* (Gy; Er 252. Gyogy); 1266: Paulus c. fr. Andr-e c-is de *Gyog*; 1280: Math. f. Eth quond. de *Superiori Gyogh*; 1296: c. Nic. f. Andr-e nob. de *Gyog*; 1332–4: Dominicus **sacerdos** de *Kyod*, Georgius = de *Gyod*. A Diód vagy Gyogy-patak völgyében alakult ki Diód vagy Gyogy falu, melyet megkülönböztetésül Algyógytól (Hu vm) Felgyógnak is neveztek. Felgyógyi Máté 1280-ban Gyogyon birtokos, a Palatkát megszerző András fia Miklóst pedig 1296–1307 és 1319 években Gyogyinak, 1331-ben Felgyogyinak írják. A nagybirtokos Gyogyi család alapítója, András comes 1264-ben megszerzi Gyármánd (Megykerék), Pacalka és Kapud várföldet, 1263–69 k. Tinód mellett Kendet (Újfalú) [1268-70]: ua. (Er I. 274), 1269-ben Tövist, utódai és rokonai kapják Szokmándot (Vadverem) és Harit; (Alsó-) Orbó határosai, tehát Diód (!) birtokosai, ahol „patrimoniális“ földjük van (1292); megszerzik Gyomordot, Palatkát (Ko vm); zálogban bírják Oroszit és Szentjakabot (1300 e.); perelnek Gyármándért; birtokolják Tövis 2/3 részét – melyen a Gyogy-patak folyik és Gyogyi utcája van (1303) –, Bolgárcsgödöt és Szavát (Do vm). Jelentékeny szerepet játszanak a közéletben: András comes királyi ember (1271, 1274); t: Pál ugyanaz és prókátor (1266, 1274); egyik fia: **András alvajda** (1300 e.); unokája: Péter fia Gergely eskütárs, szolgabíró és királyi ember (1318, 1320, 1327). Papja 1332 I: 53 és új papja 40, 1332 II: 30, 1333 I: 32, 1334 II: 20 dénár pápai tizedet fizet. 1336: Benedek határosa (Gy 2: 162. Gyogy, Diód, Fel-). 1271: *Gyog*-i András comes abrudi határjáráson (Er I. 310). 1274: *Gyogh*-i András comes te: Pál comes ügyvéd miriszlói ügyben (Er I. 328); 1274: *Gyoug*-i András comes öregyházi iktatáson (Er I. 330). 1289: IV. László király visszaadja *Gyog*-i András comes fiai: Miklós és András comeseknek Gomord [Gyomord/Szentimre] nevű örökölt földjüket (Er I. 453). 1299: *Gyod* ~ *Gyog* ~ *Gyooog* falu Orbó hrs (Er I. 589/1). 1300: *Gyog*-i András fia Miklós comesnek és András volt alvajdának 40 márkát fizetnek nekik lekötött két birtok kiváltására (Er I. 595). 1303: *Dyog*-i Miklós comes és te: **András vajda** elfoglalta Sampson fia István magister Tövis falubeli részét; hosszú per lezárása {ld Tövis}; *Gyog* falu (An 1: 463). (1307): Ivanka fiai: János és Gergely Csalótelke és Daman harmadát rokonság okán élete végéig (*Gyog*-i) András fia Miklós comesnek adják (An 2: 156). 1307: András fia Miklós comes *Gyog*-i nemes 5 félbirtok [1296. évi] adásvételi ügyében kiegyezik a tilalmazókkal (An 2: 102): miként Csalótelke és Daman harmadát, Palatka, Mikótelke, Tehenestelke, Petetelke és Légen birtokok felét is tartsa élete végéig (157). 1311: *Gyog*-i András fia Miklós comes serviense: Imre ura és urának fia: Miklos magister nevében tiltja Csúcsi Mokou fia Miklóst a Hory földjével szomszédos Nandurlaka ~ Nandurlaca földje elidegenítésétől (An 3: 36). 1313: a *Gyog*-i nemesek Chergoud földje Gergelyfája hrs (An 3: 522). 1315: *Gyog*-i András fia András vajda és néhai Miklós comes fia Miklós magister kérésére az erdélyi káptalan átírja IV. László 1289.X.19-i privilégiumát (An 4: 71). 1437.I.13.: *Dyod*-i István fia: László fia Mihály Péterfalva, Pánád, Iklód, Böstelke (Kü) birtok felét (beleértve a malom felét is) Tövisen lakó familiárisának: Antalnak engedi át zálogba (KmJkv 86); 1439.III.24.: *Dyog*-i Miklós bolgárcsergedi jobbágyai (145); 1451.VI.22.u.: Losonczi Dezső volt erdélyi vajda s fiai: László és Zsigmond tiltakoznak amiatt, hogy Hunyadi János kormányzó a *Gyog*-ért és tartozékaiért Dezsőnek cserébe adott Sárpatok (To), Teke (Ko) és Sajó (Do) birtok felét Vizaknai Miklóssal és Vingárti Geréb Jánossal maga számára visszafoglaltatta, és az alvajda útján felszólította őket, hogy *Gyog*-ot és tartozékait vegyék vissza (969); [1452]VII.26.: Tinód prédiüm kétharmadát Hunyadi János korábban *Dyod* várához csatolta (1056); 1453.V.16.: *Gyod*-i István fia: n. Jakab le: Aanna és gy: Márk, Borbála és Zsófia (1087); 1458.X.24.: Gerendi Mihály *Dyod*-i várnagy (1317);

1460.VII.29.: Szilágyi Márton *Dyog*-i várnagy (1467); 1469.II.19.: *Dyod*-i Porkoláb Mihály halastavat és malmot vesz zálogba Szamosfalván (1838); 1533.I.9.: Bethleni Farkas tiltja János királyt, hogy *Dyod* várát Gyarmati Balassa Imrének adományozza (4396); 1534.XI.23.: *Dyod* vár és tartozékai (4498). Ld még KmJkv II. 884. [1540] János király Erdélyben szálla, két várat, Almást, Diódot megveve Balassy Imrehtől, Szászsebesben városában szálla (*Memoria Rerum 1504–1566*. Bp 1981. 50). 1704: Görög Todor, Balo Benedek, Abraham Péter, Strencze Todor, Balo Sándor kuruc katona (88, 94, 121, 140, 282). 1750: *Sztremcz*, 1760–2: *Diod várallja*. 1808: *Gyógy* aliis *Diod* (*Subalpestris, Fell-*) vel *Diodvárallya* h., *Sztremcz*i val. 1854: *Diód* (*Várallya*) h., *Nueschloss* g., *Stremcu* val. 1861: *Diód* AF (5). {18..} Boér-udarház (Dr. Boér Jenő tövisi orvosé); 1895 nyarán ide költözött Körösfői-Krisch Aladár festőművész; nyomában többek; festőtelep lett 1900-ig (Vita Zs.: KKA és a diódi festőtelep. K, 1973.11). 1888: *Diód* (Nusschloss, Strencz) **AF** Nagyenyedi js (Je 293). 1913: *Diód* AF vm Tövisi js (Az). – 1909/19: *Stremț, D, N, L* 1578: r 1428; m, n (168). = Su 2: 147. 1332–1854. {Tévesen idevon 1: 254 Felgyógyra vonatkozó adatokat.} [34 B: L]

Diód vize 1303: *Gyog* átfolyik Tövis falun.

Diód Al-Diód Hu : Gyógy (Algyógy).

Diófás SzD (1913) < Nyíres.

Diógy * Ar (Arad és Vinga közt) 1467: *Dyogh* (Cs 1: 769). – Su 2: 320.

Diómál Fe (Tövis-ÉNY) **1282**: ad [locum] qui dicitur *Gyomal* Alsóorbó hrs (Gy 2: 177; Er 589/1: mocsaras hely, később havasalji falu). 1349: p. *Diomal*, villa **Olahalis** *Dyomal* (Tr). 1349: villa **Volahalis** *Gyomal* (Iczkovits 54). 1733: *Diómály*, 1760–2: *Diómál*. 1808: *Diómal*, Nussdorf, *Dsomal* ~ *Sómál* ~ *Sumal* (44). 1861: *Diómál* AF (5). 1888: *Diómál* (Zsomál) **AF** Nagyenyedi js (Je 293). 1913: *Diómál* AF vm. – Geomal = Su 1: 255. 1282–1854. [34 B]

Diómálhegye hn **1282**: *Gyomalhegye* Orbó hr (Er I. 589/1).

Diós ~ Diósd * Csa (Szemlak-DNy, a Maros partján) 1330: p. *Gyous* ~ *Gyows* in C-u Chanad iuxta fl-m Morus; 1331/331: p. *Gyosd*; 1331: *Gyos*; 1332: p. *Gyoos*. Károly király Becsei Imrének adta, de az adomány Zemlek ispán, Salánki András és Dumbow perrel megtámadták, s követelésüktől 1330-ban csak 30 M ellenében álltak el. 1331-ben Zemlek, saját háza leégvén, önhatalmúlag betelepített Becsei diósi házába. 1332-ben Becsei panasolta, hogy Zemlek fia Márk e birtokot harmadéve használja, 100 M kárt okozva neki (Gy 1: 854). 1455: *Dyos* (Cs 1: 695). 1648: *Dios* (Borovszky: Csanád II. 138). – Su 2: 336. *Gyows*. 1330–1648.

Diós (Kolozsvár-ÉÉNY, Buda (: Bodonkút)-K hrs; 495 m) {1003 u.} **1283**: p. *Gyos*, nobiles de *Gyos* (Gy). !1283: [1406–1414]: *Gyos* (Er I. 400). 1301: p. *Gyos*; 1315: nobiles de *Gyos*, Nicolaus et Joannes f-i Joannis vauode. Diós falu és a Diósi nemesek (János vajda két fiával) Kajántó (1283, 1301) és Szomordok (1315) határosai (Gy 3: 346). 1315: ≈ ... Zomordok határjárásán (An 4: 178). 1352: p. *Dyos*; 1435: via *Wagaswth* nuncupata de *Gyos* ad p-m Machkas ducens; 1522: p. *Dyos*. Budai, Budai Nagy, Kis; Gesztrágyi, Keresztúri (Do), Czegei Wass, Zalaházi ~ Z-i Zalai s más birtokosoké. Hn 1435: Zebede n. hegy. Jbn 1469: Nagy, Fodor, Kis, Jász, Pásztor, Szász, Hatvani, Gerkes, Marton, Ördög, Cseh, Tomaji, Szentkirályi, Kontra, Monostori; 1505: Fodor (1283–1522. Cs 5: 346). 1431–1549 KmJkv. & 1610 tájától a Diósi csn máig gyakori Vistán. 1640: Dióson Bornemisza-birtok (Gyalu 60/4). 1647.X.11.: *Diósi Gáspár* Elbing egyetemén tanul; 1656–59: a nagyobb kancellária írnoka; 1662–67: fiscalis director. Azonos lehet azzal a DG-ral, aki 1676.IX.25-én Gyfv-on több társával együtt titoktartásra kötelezte magát a magyarországi bujdosókkal folytatott tárgyalásokat illetően (Dn 615). Megfogyatkozott magyar lakói mellé románok települtek. 1733: *Dios*. 1808: *Diós* h. *Nussdorf* g., *Gyiosá* vel *Djiosu* val. 1861: *Diós*, *Gyiosu* Ko (12). *1868: *Papp Sándor* festő (–1937, Tv). 1888: *Diós* (Gyeus) Kolozsvári js (Je 293 & Henter). {...} Id. Muszka Mihály sírköve; siratják gyermekei: Erzsébet, János, Katalin, Anna, József, Mihály. 1913: *Diós* Ko vm (Az). – 1909/19: *Deuș, D, L* 437: r 375; m, c, zs (65).

1926: Deuş. 1929: Deuşu, L 436, H{Vá}: Cluj 18 km (AnR). 1936/9. tk: Deuşu = Su 1: 198. 1283–1854. – 1974: c. Chinteni {Kajántó kzs faluja, É-i hrs} [22 B]

Diósad KSz (Zilah-É) 1314: Batur fia Ector felesége: Lili[um] hozománya és jegyajándéka fejében *Od*-i nemes rokonságától 42 M-t kap (An 3: 774). 1345: p. *Od*, 1349: *Odi* (Tr) 1424: *Ad*, 1441: **Dios-Ad** (Petri III. 294). 1430.III.6.: *Ad*-i n. Nagy Mihály leányai: Pál fe: Erzsébet és Csögi Benedek fe: Magdolna Sámsonban részbirtokosok (KmJkv 35); 1441.XII.6.: *Od*-i Pócs Demeter – te: Dobai Ruth Miklós nevében is - *Od*-i birtokrészét – le: Ilona jussának kivételével – 15 arany Ft-ban zálogba adja Erdélyi n. Bálint fia Barlának (384); =: E. n. B. fia Barla, Pócs Demeter, *Od*-i Beke Bálint és Mocsolyai Gergely tiltja *Od*-i Pétert, Kusalyi Jakcs Györgyöt és Lászlót *Od*-i birtokrészük használatától (385); 1442.II.24.: *Od*-i birtokrészüket Nagydobaiak 12 arany Ft-ban zálogba adják *Od*-i Barlának (426); 1444.VIII.25.: *Ad*-i Imre fia: János fia Balázs **üv** (525); 1449.VIII.18.: *Ad*-i Péter **üv**; köztük *Ad*-i Márton (730); 1454.II.18.: *Ad*-i Barnabás **deák** és *Ad*-i Márton **ü**: Kisdoba (1141); 1455.I.16.: *Ad*-i Beke Balázs **üv** (1177); 1460.III.15.: *Aad*-i Beke Balázs **ü**: Majád (1433); 1460.VII.23.: *Ad*-i Barla **deák ü**: Horvát (1459). 1460.XI.6.: Lelei *Ady* Márton és *Aad*-i Barnabás **deák ü**: Szilvás (1481). Ld még KmJkv II. 833, II. 884: Diósad. 1808: Diósod, Nussdorf, Gyiosodu (44). 1888: Diósad **Szi** Zilahi js (Je 293). 1913: Diósad Szi vm (Az). – 1909/19: Dióşod, *D*, L 1601: r 15; m; 26 zs (65). = Su 1: 200. 1345–1854. [12 C]

Dióshalom Sza (1913) < Surjánfalva.

Dióspatak KSz/Köv/SzD (Zsibó-Ék) 1603: pagus novus *Djospataka* (Su). 1650: *Diospatak* (Kádár III. 310). 1733: *Vallerej*, 1750: *Valyere*. 1800: *Dios Pataka, Vale Re* (Su). 1808: Dióspataka **Köv** (44). 1888: ≈ (Valea-Rea) **SzD** Nagyilondai js (Je 293). 1913: Dióspatak SzD vm (Az). – 1909/19: Valea-rea, *Dióspataka*, L 251: r 245 (194). Valea Rea > 1964: Vălişoara = Su 2: 241. 1603–1964. – 1974: c. Letca {Létka kzs faluja} [12 B]

Diószeg Bi (Várad-É, az Ér bp-i úton) [1278 k.]: in *Gyozyk*; 1291–4: (in) *Gyozeg*, v. *Gyozeg hiduege*, in *Gyozeg*; 1332–6: Michael **sacerdos** de *Gyozeg* ... Gutkeled nb. Drug fia Péter birtokolta, aki 1278 előtt az egyedi monostort lerombolta s köveiből Diószegen tornyot épített magának. 1312-ben Drug unokái megosztottnak rajta; Ny-i felét és Kútfő földet Drug, Ivachin és Péter, K-i felét Miklós kapja. A diószegi 4 malom jövedelmét ugyanők megfelelőik. 1326-ban, amikor Köjt megszerzik, Diószegieknek írják őket. A falu 1291–4 között egyszer 74, másszor 60 kepe, Diószeghídvége mindenkor 30 kepe tizedet ad a püspöknek, a falu papja pedig 1/2 M-t fizet. Papja 1332–6: évente 14 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 613). 1307: *Dyozeg* Neguenzil (Jankafalva) birtok hrs az Ér mentén (An 2: 164). 1338: *Gyozegh*; 1393, 1467, 1469: *Diozegh*. 1393-tól Albisi Zólyomiak birtoka; 1520-ban, mint Ártándiak birtokát, a vámhelyek közt említik (Cs 1: 606). 1551.II.3.: Fráter György és pártja Diószegen (Bi) tárgyalást kezd Ferdinánd megbízottaival Erdély átadásáról. © 1575.X.1., Gyfv: Báthory fj elvállalja Forgách Ferenc kancellár birtokának. védelmét: ..., item totales portiones suas possessionarias in p-bus *Diozeg* et curia nobilitaria ibidem habita; item Eggyed et Samson, in comitatu Bihoriensi existentes (Lev. I. nr. 412). 1647: *Dioszegh* (Makkai 542) I. Rákóczi György birtoka. 1692: **opp**. *Dyosek, Dyoszek, Dioszek* (Mezősi 23, 30, 32). 1808: **opp**. *Diószeg* h.. 1888: Ér-Diószeg Székelyhidi js (Je 309 & Eggyed és Hének psz, Ferencz, József, Betekints, Morgó, Egyedi-malom, Kis-Janka, Baromszállás, Hernát és Cserecsákó lakhely). 1913: **Bihardiószeg** Bi vm (Az). – 1909/19: Dioság, *Bd*, L 6013: r 507; m; 301 zs (65). > Diosig = Su 1: 200. 1278–1851. [10 D]

Diószeghídvég Bi (Diószeg mellett) 1291: *Diozeghidvege* (Tr). – Su 2: 317. {Beolvadt Diószeg határába}

Dipse (Gypse) Be (Beszterce-DDNy, a Régeni úton) 1332–5: Tychmannus **plebanus** de *Gypsa*, Tyczmannus plb de *Gypsa, Guypsa*. Papja 1332. I és II: 7 lat, 1333.I: 1 ~ fertő, 1334.I: 20 gs, 1335.I: 8 gs és 1 kuntinus híján 3 lat, 1335.II: 1? gs pápai tizedet ad (Gy 1: 560). 1441.VII.20.u.: Szentmihályfalviak tiltják a királyt *Dypse* eladományozásától (KmJkv 341); 1450.IX.29.: Felicián, *Dypse*-i **Szűz Mária-egyház plébánosa** (903); 1450.X.28.: Felicián pap, a *Dypse*-i Szűz Mária-egyház plébánosa tiltakozik amiatt, hogy amikor ő nővére végrendelti meghagyása

értelmében Rómába készült zarándokolni, Kolozsváron átutazva Mön Jakob bíró az ottani adósainál lévő 60 Ft-ját ítélet nélkül lefoglalta és ezzel utazását megakadályozta (914); 1492.IX.13.: **opp.** *Dypse* (2809). Ld még KmJkv II. 884. Be/Ki **1587**: Arida Ripa in auro cuso fl. 18 solvit (Dé 71). Szász lakói mellé románok települtek. 1733: *Dipse*, 1750: *Dipsa*. 1808: *Dipse* h., *Dürrbach* g., *Dipsá* val. 1861: *Dipsel*, *Durbach* Be (39). 1888: *Dipse* (*Dürrbach*, *Dipsa*) **BN** Besenyői js (Je 293). 1913: *Dipse* **BN** vm (Az). – 1909/19: *Dipşa*, *D*, *Dürrbach*, L 693: r 168; n (65). = Su 1: 200. 1332–1854. – 1974: c. Galații Bistriței {Galac kzs faluja} [23 B]

Disznajó To (Régen-ÉK, a Maros j. p.). 1319: p. *Zaazgyznoyo* et *Gyznoyo*; 1332-7: **sacerdos** de *Gyznoyo*; 1495: curia *Dyzno Jo*; 1508; p. *Zazdysnayo*, castellanus seu officialis de *Dyznayo*. Losonczi, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor s más birtokosé (Cs 5: 699). 1455.III.17.: Losonczi Dezs és fe: Margit *Dyznoyo*-i lakóházuknál március 14-én **üv** (KmJkv 1196); 1473.IV.26.: *Zazdysnayo* ld Bátos (2098); 1475.VII.23.: *Dyznoyo* és *Zazdysnayo* ld Bátos (2188); 1534.XI.23.: Disznajói Kecskeméti Patócsi Miklós (e) fia: Ferenc és Bethleni Farkas (e) nevében Bonyhai Albo Elek tiltja a királyt, hogy *Veech*, *Dyod*, *Almas* várát és tartozékait eladományozza Kendi Ferencnek és Gyarmathi Balassa Imrének (4498); 1542.VIII.24.: Patócsi János tőki és igricei birtokrészét 600 Ft-ért eladja fe: Kabos Margitnak (4770). Ld még KmJkv II. 884. **1587**: *Disznajo*. – E: fl. 2, A: fl. 1 (Dé 68). 1733: *Gisneu*, 1760–2: *Disznajó*. 1808: *Disznajo*, *Disznujel* ~ *Disznuju* (44) 1861: *Disznajó To* (9). 1888: ≈ **MT** Régeni felső js (Je 293). 1913: *Disznajó MT* vm (Az). – 1909/19: *Disnăieu*, *D*, L 1350: r 167; m, n (65). > Porcești > 1964: Vălenii de Mureș = Su 2: 240. 1319–1964. – 1974: c. Brîncovenesti {Marosvécs kzs faluja, É-i hrs} [24 A]

Disznód 1. Sze (Szeben-D hrs) **1204**: v. *Rivetel*, *Riuettel*, 1223: *Ruetel*, 1323: civitas *Gyznoyo*, *Helta* (Tr). 1223.XI.20.: a **Szent Mihály-templom** első említése (háromhajós romanika). XIII-i vára a község közepén. Emléke él, hogy a völégényjelölt hatalmas követ görgetett fel a vár udvarába (Kalmár Z.: *Sorsgörgetés*. RMSzó, 1992.IX.26–27.). 1428: *Helthaw* (Ub IV. 371). 1705.X.25.: Ugyan az éjszaka kimentenek vala a lovas németek Disznódra, hogy a kastélyt megvegyék, de haszontalan jártanak, mert nem adták fel nekik a kastélyt (We). 1733: *Disznód*. (1800 u.) Nagyszeben és Nagydisznód posztószövői cifraszűrnek való anyaggal látták el a magyarországi szűrszabókat. Nagydisznód termelése a múlt század elejétől az 1840-es évekre szinte megháromszorozódott: a több mint évi 50 ezer vég posztóból 200 ezer cifraszűrt lehetett szabni, a magyar parasztviselet jellegzetes darabját, amely a paraszti reprezentáció egyik fő kelléke, viselője úri és rendies méltóságtudatát juttatva kifejezésre (Miskolczy: Brassó). 1808: *Disznód* (Nagy-), *Heltau*, *Csiznadiá-máre* (44). 1861: N-D, ≈, *Csiznedie Sze* (34). 1888: N-D (*Heltau*, *Cisnadia*) Nagyszebeni js (Je 521). 1913: **Nagydisznód Sze** vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: *Cisnădie*, *Nd*, *H*, L 3189: r 592; n; 238 m (49). = Su 1: 151. 1204–1854. {1808: *Csiznadia mare* !} [35 D]

Disznód 2. Sze (Szeben-D hrs Nagydisznód-Ny hrs) **1223**: *Mons Sancti Micchaelis*, 1332: *Mons Michaelis* (Tr). 1428: *Villa Sancti Michaelis* (Ub IV. 370). 1488: *Michelsperg* (Berger 56). 1808: *Disznód* (Kis-), *Michelsberg* ~ *Michelsdorf*, *Csiznadiá-mik* (44). 1861: *Kis-Disznod*, *Michelsberg*, *Csiznediore Sze* (34). 1888: *Kis-Disznód* (*Michelsberg*, *Cisnadióra*, *Csiznedióra*) Nagyszebeni js (Je 422). 1913: **Kisdisznód Sze** vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: *Cisnădioara*, *Kd*, *Mb*, L 4024: r 13; n (49). = Su 1: 151. 1223–1854. {1808: *Csiznadia-mik*, *Michelsdorf* !} [35 D]

Disznójó Sze (Szeben-Talmács-DK) 1364: *Gyznoyow*, 1366: *Diznoio*, *Dyznoio*, 1369: *Diznoyo*, 1370: *Dyznoyou*, 1380: *Diznoyow*, *Dyznoyow*, 1383: *Gyznoyo*, 1385: *Dyznov* (Ub II. 216, 243, 333, 357, 521, 577, 623). 1488: *Porckendorf*, 1508: *Porkendorf* (Berger 56). 1496: *Portschest* (Scheiner 109). 1733: *Portsest*, 1750: *Porcsesd*, 1805: *Portsesd*. 1808: *Porcsesd* (131). 1861: ≈ *Sze* (34). 1888: ≈ (*Porkendorf*, *Porcesti*) **Sze** Nagyszebeni js (Je 585). 1913: **Porcsesd Sze** vm Nagydisznódi js (Az). – Porcești > 1964: Turnu Roșu = Su 2. 208. 1364–1964. [35 D]

Disznóól * **Ar** (Kaprevár táján: Su) 1366: *Diznohoul* (Cs 1: 770. Fizes). – Su 2: 317.

Disznópatak MT (Régen-K, a Görgény b. p., a felső völgy utolsó települése) 1956: *Disznópatak* Erdőlibánfalva tartozéka. – Pírül Porcului > 1964: Brădețelul = Su 1: 103. – 1974: Brădețelu c. Ibănești {Libánfalva kzs faluja} [24 B]

Disznópataka 1. Mm (Sziget-DK) 1387: *Dyznopataka* (DocVal 332). 1414: *Dyznopathaka*, 1460: *Disnopataka* (Cs 1: 447). 1474: *Dyznofalwa*, 1488: *Dyznopathaka* (Bélay 135). 1808: Disznópatak, (i) Swinportuk ~ Swvynpotok, Szvnpotuk, Valea porculuj (44). 1888: ≈ (Válya-Porkului) Izavölgyi js (Je 293). 1913: Disznópataka Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Valea-Porcului, *Dp*, L 517: r 489; zs (193). > 1964: Valea Stejarului = Su 2: 233. 1387–1964. – 1974: c. Vadu Izei {Farkasrév kzs faluja, K-i hrs} [3 C]

Disznópataka 2. BSz (Magyarláros-DDNy hrs) 1637: *Disznópataka* (Makkai 419) I. Rákóczi György birtokai közt. 1733: *Poiana Porcului*, 1760–2: *Disznópatak*. 1808: Disznópataka, Pojána Porcului ~ Vallepoculuj (44). 1861: ≈, Pojána BSz (18). 1888: ≈ (Pojáná Porkului) **SzD** Magyarlárosi js (Je 293). 1913: **Lápospataka** SzD vm (Az). – 1909/19: Poiana-Porcului, *Dp*, L 627: r 617 (137). > 1964: Fintinele = Su 1: 243. 1637–1964. [13 A]

Disznópataka 3. * Za (Kalodva mellett) 1439: *Dyznopataka*, 1445: *Diznospataka*. Világos vár tartozékai közt a magyar-kalodvai kerületben említik; 1525: *Diznos Kalodva* (Cs 1: 729). – Su 2: 320.

Disznós patak Sze 1808: riv. Heltauerbach, Disznós (67). – Ciszădie

Ditró Gy (Gyergyószentmiklós-ÉNY) 1567: *Gijtro* 26 kapu, 1576: *Ditro* (SzO II. 221, IV. 43). 1614: Ditró 52 családfő (Gy 7). 1701: *Ditró* (SzO VII. 33). 1808: Ditro ~ Gytro, Dittersdorf, Gyitru (44). 1820: Lázár-birtok, 40 jobbágy. *1849.VIII.6: *Csiby Lőrinc* erdőmérnök, főiskolai tanár (–1903.III.23., Selmezbánya). 1861: Ditró Cs (30). 1888: Gyergyó-Ditró **Cs** Gyergyószentmiklósi js (Je 353 & Ozotva {! : Orotva} és Ditró-Hódos). 1913: Ditró Csik vm (Az). {?} *Csiby Andor* néprajzi gyűjtő (gyergyói jogszokások, gazdálkodás, mondák, történeti személyekhez fűződő hagyományok), a Gyergyói Múzeum egyik létrehozója. *1927: *Tarisznyás Márton* néprajzkutató, a Gyergyói Múzeum igazgatója (–1980, Gyszm). – 1909/19: Ditró, *Gyd*, L 6151: r 307; m (65). > Ditrău = Su 1: 201. 1567–1913. [25 A]

Divécs Sző (Újmoldova-ÉNY, a Duna-parti úton) 1723: *Dibitz* (Mercy tk), 1761: *Tibity*, *Divics* (Pesty: Krassó II/1. 130). 1808: Divich, (i) Divics (44). 1888: Divics **KrSző** Moldovai js (Je 294). 1913: Divécs KrSző vm Újmoldovai js (Az). – Divici = Su 1: 201. 1723–1840. – 1974: c. Pojejena {Pozsgás kzs faluja ÉNY-ra} [54 A]

Dizsér Bi (Margitta-K) 1410: *Dizer*, 1422: p. **volahal**is *Dyser* (Cs 1: 606). 1808: Dézsér ~ Désér ~ Dizsér, Gyizsir (44). 1888: ≈ Margittai js (Je 294). 1913: Dizsér Bi vm (Az). – 1909/19: Dijir, *D*, L 477: r 379; m, zs (65). = Su 1: 199. 1410; 1489: *Dysseyr* (Csánki I. 606) {!}, –1851. – 1974: c. Abram {Érábrány kzs faluja} [11 C]

Dob Sza (Szatmárnémeti-DNy, a Károlyi úton) 1261: Balkány-Dob besenyők egykori földjeként került eladományozásra (Szirmay II. 140), ezt későbbi oklevél helynevei igazolni látszanak, 1388: Böszörménytelek, Balkány (Maksai 129). 1317: Károly király István fia Pethew magister szatmári comesnek adja a hűtlen Tamás fia Beke Sza vm-i *Doob* és Amoch birtokait (An 4: 440). 1323, 1334: *Dub* (Tr). 1332–7: *Dub*, 1393: *Dob*. Vámszedőhely volt (Cs 1: 473). 1433: *Dobo* (Csáky 357). 1808: Dob (44). 1913: **Szamosdob** Sza vm (Az). – 1909/19: Dob, *Szd*, L 1447: r 975; m; 30 zs (66). > Doba = Su 1: 202. 1323–1851. [1 D]

Doba 1. KSz (Zilah-É) 1220: **sacerdos** de v. *Duba* (Tr). 1220: *Duba* falu papja: Pál azzal vádolta Lodmer özvegyét, hogy nem fizette ki a neki eladott szolgálóleány árát (Er I. 113). 1334: p. *Daba*; 1363: *Doba*, 1383: *Doba* kir. birtok (Bogdánd hj). 1417: *Eghazasdoba* (Cs; P); 1439–44: *Doba* (Cs); 1439–1444: *Nagy-Doba* (P); 1454: *Naghdoba* (Cs 1: 554); 1693: *Nagidoba* (Petri III. 308). 1430.II.21.u.: *Doba*-i Lőrinc fia Antal fe: Szabó Péter le: Márta (KmJkv 31); 1430.III.6.: Dobai Kolozsvári János fiai: Tamás és Gergely, Dobai Miklós fia Antal Sarmaságon rb (35); 1439.III.26.: Dobai Imre fia Miklós 300 arany Ft-on zálogba veszi Récsei Gergely festő Récsén

levő minden birtokát (146); 1439.VIII.26.u.: Dobai Kun Fülöp meghiúsult iktatáson (155); 1439.XII.4.: Dobai Somogy (ds) Pál (159); 1440.V.18.e.: *Nagdoba*-i Csiszér Mihály és Benedek, Csete Benedek, Gergely és Mihály, Márton fia Illés, *Kysdoba*-i Kakas Máté ügyvédül vallják egymást, s *Nagdoba*-i Csiszér Balázst és Fülöpöt, Miklós bírót, *Nagdoba*-i Miklóst és másokat (227); 1440.V.18.e.: *Nagdoba*-i Csiszér Miklós fia Mihály – Adorján fiai: Gergely és másik Gergely, s Dobokai Gergely fia: Csiszér Mátyás nevében is – ilyéstelki (KSz) birtokrészüköt őt illető apai hetedét növérenek: Sándorházi Antalné: Erzsébetnek engedi át (229); 1441.V.3.: *Nagdoba*-i Csiszér Mihály és Benedek, Csete Benedek és Gergely, Benedek fia Illés, Pál fia Benedek, Márton fia Illés, László fia György, mind *Nagdoba*-ról, *Kysdoba*-i Kakas Máté *üv* (306); 1441.V.9.: Dobai Miklós *ü*: Sándorháza (309); 1441.XII.6.: Dobai Ruth Miklós (384); 1442.III.12.: Dobai Gebárt Demeter visszaengedett menyői zálogos telket (434); 1442.V.7.: *Nagdoba*-i Márk fia Illés *üv*, köztük *Nagdoba*-i Bíró Miklóst (457); 1444.VII.14.: Dobai György *ü*: Esztény (507); 1446.VI.16.: Dobai Bartos György *üv*, köztük Dobai István fia Miklóst (581); 1447.VII.18.: Dobai Kun Fülöpné Szőke Erzsébet *üv*, köztük Kun Fülöpöt (615); 1449.V.30.: *Nagdoba*-i Mátyus István fia István ügyvédjéül vallja Csiszér Fülöpöt és Gált, Bartos Györgyöt, Kisdobai Domokost és Kisdobai Sandrint s másokat (700); 1449.VIII.16.e.: *Nagdoba*-i Csiszér Gál és Bíró Miklós *ü*: Kisdoba (726); 1450.II.7.: Dobai György *üv* (803); 1450.VII.6.u.: Dobai Nagy Albert és Kelemen vallomást tett Nádasd birtok ügyében (859); 1450.VIII.7.: Dobai Csoma István (888); 1451.II.13.e.: *Nagdoba*-i Csiszér Fülöp és István - Csiszér Gál és Gergely nevében is – tiltják a királyt, hogy Szentkirálynak nagyanyjukról, Ágnesről reájuk szállott negyedét eladományozza (927); 1454.IV.28.u.: Dobai György *ü*: Zutor (1158); 1461.VI.12.: *Nagdoba*-i Porkolab (ds) Miklós és fia: László, *Nagdoba*-i Csiszér Gál és *Nagdoba*-i n. István fia Balázs *üv* (1563). 1495.VII.10.: Naghdoba ... Baksa felől az Ad-ra menő nagy út, *Chombozpathaka*, *Zoborbereke* nevű liget (2969). Ld KmJkv I. 892, I. 990; II. 884; II. 988; Nd. 1693: *Nagidoba* (Petri III. 308). 1733: *Dobele*, 1760–2: *NagyDoba*. 1808: Doba (Nagy-), Dobendorf, Doba-mára (45). 1888: Nagy-Doba **Szi** Zilahi js (Je 521). 1913: **Nagydoba** Szi vm (Az). – 1909/19: Doba-mare, *Nd*, L 360: r 74; m, zs (66). D M = Su 1: 202. 1220–1854. – DMa+DMi : Doba; 1974: c. Dobrin {Debren kzs faluja} [12 C]

Doba 2. (Nagydoba mellett; ma egy falu) 1413: *Kisdoba* (P); 1417: *Kysdoba* (Cs; Petri III. 308). 1452: ≈ (Cs 1: 554). 1440.V.18.e: *Kydoba*-i Kakas Máté – te: Kakas János és [*Kysdoba*-i] Székely Tamás nevében is – tiltja a Nagydobai Csiszéreket ilyéstelki birtokrészük bitorlásától (228); 1442.V.7.: *Kysdoba*-i Máté *üv* (457); 1442.V.7.: *Kysdoba*-i Kakas István, Gergely és Máté kijelentik, hogy *Kysdoba*-i Székely István a *Kysdoba*-n és Nagydobán lévő birtokaik visszaszerzésére fordított költségek felől eleget tett (459); 1442.V.8.: *Kysdoba*-i Lrinc fia Benedek és te: Pál bizonyítja, hogy Menyői Gebárt Antal visszafizette azt az öt Ft-ot, amelyben *Kysdoba*-hoz tartozó szántófeldje és kaszálója volt náluk zálogban (460); 1449.VIII.16.e.: *Kysdoba*-i Nagy István, György és Tamás, valamint Szabó István ügyvédül vallják egymást és Nagydobai Csiszér Gált és Bíró Miklóst, *Kysdoba*-i Dobay Miklóst s másokat (726); 1450.VII.20.U.: *Kysdoba*-i Antalné Sándorházi Ágota *üv* (876); 1452.V.10.: *Kydoba*-i Miklós fia János – te: István és György nevében is – kijelenti, hogy Nagydobai Kolont László és Dénes testvérük: Nagydobai Kasi Eegyed birtokaiból kifizette a hitbért és leánynegyedét Egyed özvegyének: Erzsébetnek (1031); 1454.II.18.: *Kysdoba*-i Kakas Máté Kusalyi Jakcsok nevében tiltja *Kysdoba*-i Lacsoka fiait: Albertet és Domokost, *Kysdoba*-i Ficsor Bálintot, Désházi Tánczos Mátét a Kusalyi Jakcsok *Kysdoba*-i zálogos jószágá, azaz a birtok ötödresze elfoglalásától (1145). Ld még KmJkv I. 953; II. 946. 1733: *Dobele*, 1760–2: *KisDobó-Allszeg*, *Kis Dobó-Felszeg*. 1808: Alszeg (Kisdoba-) ~ Kisalszeg ~ Dobaalszeg ~ Kisdobaalszeg, Alseck, Doba-mika (7); =: Felszeg (Kisdoba-) ~ Kisdobafelszeg, Klein-Felseck, Felsoba-miká (54). 1888: Kis-Doba **Szi** Zilahi js (Je 422). 1913: **Kisdoba** Szi vm (Az). – 1909/19: Doba-mică, *Kd*, L 484: r 19; m, zs (66). Doba Mică = Su 1: 202. {Ismétli Doba 1220, 1334 adatát!} 1413–1854. » Doba

Dobegyház * **Csa** (Valkány környékén Er) 1256: *Dubeghaz*. A Csanád-nem birtoka. 1256-ban Vaffa fiainak jut osztályrészül. Neve összetartozik Veresdobbal, s mellette feketett (Gy 1: 855). =: ≈ (Er I. 222). =: *Dwbeghaz* Ar (Cs 1: 780. Szarakrév). – Su 2: 319. *Dwbeghaz* (Tr).

Dobó {< 'tölgyes'} **1. Uh** (Székelykeresztúr-K) 1333, 1334: **sacerdos** de *Dobov* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1566: *Dobo* (SzO II. 197). 1614: Dobófalva 48 családfo (Uh 88). 1635 Szombatfalva (Uh): Dobay Kovács János Dobófalvan is mustrált (SzO). 1644: *Doboffalva* (Makkai 552) I. Rákóczi György birtokai közt. 1760–2: *Székely Dobosfalva*, 1805: *Dobofalva*. 1808: Dobófalva, Dobendorf (45). 1861: ≈ Uh (27). 1888: Dobó Udvarhelyi js (Je 294). 1913: **Székelydobó** Uh vm (Az). & **Dobai** csn (ha székely). – Dobo > Dobeni = Su 1: 203. 1333–1854. – 1974: c. Mugeni {Bögöz kzs faluja} [36 B]

Dobó 2. Uh a fülei határban a XVII. században elpusztult *Dobó* lakosságának egy része Száldoboson kapott menedéket (Janitsek J).

Dobóc hegy 1485.V.24.: *Dobocz* hegy Toldalag (To) határán (KmJkv 2526).

Doboka 1. {< *Doboka* vezér, Csanád apja} **Do** vár és hs (Kolozsvar-ÉÉK. Szamosújvár-Ny 18 km; közeli környéke: K: Jenő, Szék, ÉK: Székelyáj, É: Kend, ÉNy: Cseh, Ny: Esküllő). Doboka vár őrségének sorában török fajú Kend-ek, környékén török eredetű helynevek: Ormány, Borsa, Jenő (Pais nyomán Ferenczi S.: Kászón 22/47). Anonymus ^1000 k-re: Sunad f. *Dobuka* nepos regis; 1068-ra: in urbem *Dobuka*. 1164 k.: Eustachius comes de *Dobuka*; 1213: Zakeus curialis comes de *Doboka*, Johannes **archidiaconus**; 1219: castrenses *Dobukai* (Gy); =: iobagiones castris *Dubuka*, 1279: cstrum de *Doboka* (Tr). 1279: v-e castris *Dobokawarfolua* vocate; 1305: t. *Dabaka*; 1309: Dominicus **archidiaconus** de *Doboca*; 1315: domum Inok iob-is castris ... v. *Doboka*; 1332–6: magister Dominicus **archidiaconus** de Doboka; Johannes **sacerdos** de =. Vára nevét I. István király korában első ispánjáról: Dobokáról kapta, kinek fia Csanád szintén egy vár és vármegye névadója lett. 1068-ban, a kerlési csata előtt egy hétig itt várta be a támadó kunok seregét Salamon király Géza és László herceggel. Ispánját 1164 k., udvarispánját 1213-ban, várjobbágyait 1213-ban említik először. A vár, amelyet a hozzátartozó váraljával 1068-ban urbs-nak mondanak, az ásatások szerint a falu mögött D-re elterülő fennsíkon állt. A tatárjáráskor a vár és a „város” elpusztult, s ettől kezdve „Dobokavárfalva” a völgyben terül el. Ezt a hozzá tartozó üres földekkel IV. László király 1279-ben Kökényesréndold nb. Mykyd fia Mykud bánnak adta. Mykud bán fiai: Miklós és Péter Doboka felét átadták nővérüknek, Katának, Monoszlai Egyed feleségének, 50 M hitbére fejében, majd 1300-ban visszavették tőle, s így továbbra is a tőlük leszármazó Dobokai család kezén marad. A dobokai esperes 1332 II: 3 M, 1334: 3 M 36 gs, 1336: 36 gs pápai tizedet fizet, Doboka falu plébánosa pedig 1332 I: 40 d, 1332 II: 42 d, 1333 I: 2 gs 22 d, 1334 II: 4 gs tizedet ad (Gy 2: 66). 1305: a Do vm-i Esztyén *Dabaka* és Tótör közt (An 1: 786). 1306: *Dubucha*: a Do vm-i Poklosteluk. hrs (An 2: 72). 1315: v. *Doboka* (Kendi)Lóna hrs (An 4: 176). 1430.III.16.: *Ddoboka*-i néhai Lökös Lőrinc fia Mihály – te: János, s Dobokai Lökös Péter fiai: György, István és Bálint nevében is – tiltja Dobokai Bertalant attól, hogy Dobokához tartozó birtokrészeit elidegenítse (KmJkv 45); 1431.IV.26.u.: Dobokai Lőrinc özvegye: Katalin és fia; Mihály **üv**, köztük Dobokai László **deákot** (73); 1439.I.14.: Dobokai néhai Lökös Lőrinc fia János – fia: Bálint nevében is – egyregyi teljes birtokrészét, az ottani vámban levő részével együtt, 20 arany Ft-ban zálogba adja rokonának: Lökös fia: Péter fia Györgynek (150); 1440.I.7.: Dobokai Imre fia János és fe: Dengelegi Margit, s gy; László és Miklós Dengelegen (BSz) rb (174); 1440.I.11.: Dobokai Dénes **deák** és Kántor Mihály, Dobokai Imre fia János **ü**: Kémer (176); 1440.III.: Dobokai Dénes **deák** magister, Lökös fiai: István, Bálint, Péter, János, Miklós fiai: Kristóf és Miklós Egyregyen részbirtokos (210); 1441.XII.15.: Dobokai Lőrinc özvegye: Bakaji Erdélyi Katalin (388); =: Uő saját fiát: Dobokai Lökös Jánost tiltja attól, hogy az osztály során neki jutott dobokai részét elzalogosítsa (389); 1442.I.27.: Dobokai László **deák ü**: Papfalva (409); 1442.II.3.: Dobokai Dénes **deák ü**: Mikó (416); 1442.IV.20.: Dobokai Kántor Mihály, Dénes **deák**, Lökös János, Dobokai Imre fiai: János és László **ü**: Nyíres (443); 1444.III.24.: Dobokai László **deák ü**: Szamosfalva (485); 1449.III.1.: Dobokai István vajdai ember beszercei polgár ügyében (659); 1449.VII.8.: *Themeskewze*-i Bálint **ü**: Jánoki Ders (718); 1451.VI.10.: *Themiskezy* Mihály **ü**: Iklódi Benedek (965); 1460.III.31.: Dobokai néhai Imre fia István az Inaktelke és Bedecs (Ko vm) birtokon öt vérdíj címén illető részeket 25 arany Ft-ban elzalogosítja Gesztrágyi Albert fe: Vásárhelyi Erzsébetnek (1437); 1460.V.2.: Dobokai István **ü**: Szamosfalva (1441); 1460.V.2.: Dobokai Istvánt tiltják inaktelki és bedecsi részirtok felosztásától (1443); 1460.XI.25.: Dobokai

Lökös Péter fia: néhai György fia János te: Lökös Péterről reá szállott több birtokrészét zálogba adja (1485); 1461.II.2.: DLJ özvegyének hitbért fizetnek Dobokából (1509); 1461.II.23.: Dobokai Lökös Lőrinc fia: néhai János leánykái: Orsolya és Katalin **üv** (1514). 1461.IV.2.: Dobokai Mihályné: Potenciána (1536); 1461.X.12.: Dobokai Miklós **ü**: Gyerővásárhely (1632); 1469.IV.27.: Besenyi János **ü**: Dés (1878); 1470.X.30.: Dobokai Imrefi István **üv**, Dobokai Lászlót és Mihályt, Dobokai Mester Bertalant, Dobokai Mihály **deá**kot, Dobokán lakó Kovács Antalt is (1994); 1472.VI.12.: Dobokai Imre fia: néhai Miklós fia Mihály – te: Máté pap és László nevében is – hidalmási birtokrészüket, amely egykor Dobokai László fia Istváné és Dobokai Lökösé volt, 32 arany Ft-ban zálogba adja Lónai Tőki Bálintnak (2054); 1473.IV.15.: Dobokai néhai János fia László – fia: Salatiel nevében is – és Dobokai Imre fia: néhai Miklós fia Mihály – fia: Pál nevében is – ama 66 arany Ft fejében, amelyet hitbére és jegyajándéka címén Dobokai Imre fia István özvegyének; Gym-i Kabos Borbálnak kellenefizessenek, zálogként az özvegynek kötik le az elhunyt férjről rájuk szállott dobokai birtokrészét, az itteni házzal együtt (2097); 1474.II.15.: Besenyi Lászlóné: Katalin és leánya: Katalin (2164); 1481.v.7.: Dobokai Themeskezy János Dobokai-örökösök nevében tiltja Súlyomkői Eördög Simont, hogy Jenő, Losád és Maró (Do vm) birtokbeli részeit elidegenítse (2320); 1534.XI.12.: Kémeri Tamásné Dobokai Katalin (4490); 1538.XII.29: Tamásfalvi Andrásné: Zsófia Dobokai Miklósne, le: Priszka (4673); 1543.V.24.: Dobokai Ferenc – te: Imre nevében is – zálogba adja jenői (Do vm) birtokrészét (4786). 1553.XII.1.: Dobokai Farkas te: Imre (5242). 1554.IV.11.: Dobokai Imre (5294). Ld még KmJkv I. 892, II. 885. **1587**: *Doboka*. – E: fl. 20. A: fl. 10. Ser. Rex egr. Joanni Basty integram vita durante contulit (Dé 37). 1808: *Doboka* h., *Dobocsel* val. 1861: ≈, Debika Do (15). 1888: ≈ (Debuka) kk. **SzD** Szamosújvári js (Je 294). 1913: Doboka Ko vm (Az). – 1909/19: Dăbâca, D, L 1140: r 1034; m, zs (62). 1956: Dăbâca = Su 1: 191. 1219–1854. {Hibákkal} + 2: 319. 1219, 1279. [22 B] Dăbâca

Dobokai főesperesség – Archidiaconatus 1213: János főesperes; 1309–36: Domokos fe. 1449.I.15.: Domokos dobokai fe (KmJkv 645). 1501: Tamasniczai Bertalan fe-kanonok (Cs 5: 355. Gesztrágy (Ko vm) zálogbirtokosa). 1536.V.18.: Enyedi Adorján kanonok dobokai fe és fehérvári vikárius (KmJkv 4572). 1539: Enyedi Adorján dobokai fe erdélyi vikárius (SzO VIII. 280).

Dobokai-völgy Szabó T. A., Gergely B.: *A Dobokai völgy helynevei*. Kv 1946.

Dobokavármegye a Meszes-hegységtől a Borgói-hágóig húzódó vm. Szomszédai: É-on Besztercevidék és Belső-Szolnok vm a Szamos-fordulóig, Ny-on Közép-Szolnok és Kraszna vm, D-en Kolozs vm (Bátosig), majd Torda vm. Dobokavármegye az Erdélyi-medence északi felének harmadnyi sávján terült el (150 x 20-30 km). A Meszes-hs közelétől a Kelemen-havasokig terjedt. Birtokosok: Zsombor-nem (Do), Barsa nb (Bi), Kalocsa nb (To), Szalók nembeliek (Veszprém vm) (Gy: *István király*, 27. tk).

{1164 k.}: Eustachius comes de *Dobuka* (Gy). ?[1176-96]: Doboka vm-ben Wessel, Ombuzteleke, Fizestelek, Popteleke, Kundurmart, Mohal, Deuecher inferior és superior, a Syov folyó mellett Igalia falu Sz. András-templommal (Er I. 12. 1230 v. 1349 ái interpoláció). 1213: Zakeus curialis c. de *Doboka* (Gy; Er 45); 1214: Voiouoda c. de ≈ (Gy; Er 67). 1219: villani de provincia ≈ (Er I. 103). [1242-52]: IV. Béla király Sofalua, Kendteluk, Zereth, Monyoros, Arukalia (Do vm), Zeyzorma és Kuzepfolua (Szolnok vm) birtokokat Lőrinc erdélyi vajdának adományozza (Er I. 194). 1246: Herina, Byolokol de C-u *Dobica* (Gy; Er 201). 1265: Doboka-i várjb-ok Polon eladásával kapcsolatban (Er I. 257). 1268: Ponith Doboka-i ispán (Er I. 273). 1269: Dabaka-i ispánság (Er I. 275). [1270-72]: V. István király Mykud comes fia: Mykud bánnak és Imre magisternek adományozza Doboka várának *Dobokawarfolua* nevű faluját, Lusad és egyéb lakatlan földjét Doboka vm-ben (Er I. 294). [1272-90]: IV. László király Sofalua, Kendtelek, Zereth, Monyoros, Arukalia (Do vm) s Zeyzorma és Kuzepfolua (Szolnok vm) birtokkal kapcsolatban [Rodna-i Brendulinus fia: Henc comes javára?] ad ki oklevelet (Er I. 319). 1274: Sándor szebeni (de Scybinio) és Doboka-i ispán (Er I. 331). 1279: IV. László király a bárókkal egyetértésben jóváhagyja, hogy néhai Lőrinc vajda fia: Lőrinc Zeurin-i {szörényi} bán az egykor Doboka vm-hez tartozott Kendteluk nevű birtokát eladhassa szomszédjának: Radnai Brendulinus fia: Henc ~ Henc

comesnek, a budai vár rectorának, 150 M finom ezüstért (Er I. 366). 1279: *Dobokawarfalua* és Lusad Doboka vm-ben (Er I. 368). 1282: Herena és Byolokul püspöki falu mentesül az erdélyi vajda és minden más bíró joghatósága alól (Er I. 391). 1291: a *Doboka* vm-i Neech (Néc) birtokra is kiterjed a mentesítés (Er I. 474). [1291]: Mauruch in districtu de *Doboka* (Er I. 493). ?1291: Do vm-i Chegue és Vizouloteluk (Er I. 498). 1298: Do vm-ben Jenew és Choboluo (Er I. 574). 1300: *Doboka* n. föld (Er I. 595). (Gy 2: 66). 1305: C. *Dabaka*, provincia ≈; ≈ ≈ bírái: Kaza fia Mihály és Deme (An 1: 785, 786). 1306: C. *Dubucha* (An 2: 72, 85). 1310: C. *Doboka* (An 2: 861). 1312: C. ≈ (An 3: 392). 1315: C. *Dabaka*-ban Vasculteleke [Vasasszentegyed]; ≈-i szolgabíró: Artolphus fia Loránd, te: Jula, Márton fia János vajdai emberek *Vt* megosztásán (An 4: 179).

1317: Kökényesréold nb. Mykud bán fia Miklós dobokai ispán (Gy 2: 74. Kend 1.), ... magister *Dubuka*-i comes (An 4: 463).

1332: dobokai ispán Móriczi Márton fia János (Er I. 375).

1450: Székely István Do vm ispánja (KmJkv 805).

1456 e. Drági Ferenc Do vm ispánja volt (1251).

1479: Szentegyedi Székely Lőrinc Do vm alispánja (2272).

1516.VI.11.{e.}: Do vm törvénykező gyűlést tartott (3612).

1519.VII.20.{e.} Do vm bírói széket tartott (3737).

1537.III.11.: Szentpáli András Do vm ispánja (4592).

1538.XII.29.e.: Csomafájai István Do vm szolabírája (4672).

1570: Do vm több falujába, ahonnan „az idők zavarai és az ellenség betörései“ kipusztították a „keresztény“ (ti. magyar) lakosságot, románok, rácok, bolgárok települtek (SzD mon. I. 91-92).

1596–9: Iklódi Tholdalagi Ferenc Do vm főispánja (An 4: 456).

{...-...} Fogarasi Lészai István Doboka vm főjegyzője és főbírája és Szavai Almádi Ágnes fia: Lészai István 1709–10-ben Doboka vm alispánja, 1715–45-ben főbírája (felesége Farnasi Keczeli Sára). 1727-ben danki (Ko vm) birtokos (Gyalu 312/6).

1724–1726 dobokai alispán Gyalui Sáfár Péter fia Pál (?–1726, Gy. Gyalu 268/2).

1738–71 dobokai alispán: Rettegi György köznemes (1718–1786), az *Emlékezetre méltó dolgok* írója.

1861: VI. {th} Dobokamegye. Gyűléseit régebben Bonczhidán, jelenleg Szamosujvártt tartja (helységei 15-17).

Hodor K.: *Doboka vármegye természeti és polgári esmértetése*. Kv 1837. 1876: > Ko és SzD vm. Kádár: SzD vm I-VII.

Doboka 2. **BSz** (Nagyilonda-D hrs a Szamos-parti úton) 1553: *Doboka*, 1590: *Dobokafalwa* (Kádár III. 341). 1750: *Dobocsen*. 1808: Doboka (Kis-), Dobrocsel (45). 1861: K-D, Dubricsel BSz (18). 1888: K-D (Doboceni) **SzD** Nagyilondai js (Je 422). 1913: **Kisdoboka** SzD vm (Az). – 1909/19: Dăbăceni, *Kd*, L 255: r 242; zs (62). Dăbăceni = Su 1: 191. 1553–1854. – 1974: c. Ileanda {Nagyilonda kzs faluja} [12 D]

Doboka 3. > **Dobka** > **Datk Fe** (Kőhalom-DK, az Oltt b. p.) **1235:** *Dubucha*-i pap Leon a szentszéki legátusnak bepanaszolt papok sorában első (Er I. 180). 1235: Leonem de *Dubucha*; 1372: v-m *Dobka*; 1377 p. *Dobk*. Nevét feltehetően arról a Csanád apja Doboka ispánról kapta, akit István király a Gyulák Zsombor ágának központjaiba helyezett. Egyházának joghatósága 1235-ben vitás volt az erdélyi püspök és az esztergomi érsek között. Az érsek jogalapja, hogy a falu német telepítvény volt. A XIV. szd első felében Barnabás fiai birtokolták; utánuk László (Vlad) havaselvi vajdáé és Fogaras-föld uráé lett, aki 1372-ben átadta unokabátyjának: Kökényesréold

nb. Dobokai Lászlónak. 1377-ben fele Teremi Ponya fia Mihályé; ekkor Kü vm-ben fekvőnek mondják (Gy 2: 196). 1494.VII.3.: *Daak* (Fe vm) Teremi Sükösd János és fia: Gáspár birtoka (KmJkv 2923). 1542: *Datko* (Scheiner 43). 1750: *Dobka*, 1760–2: *Dak*, 1805: *Dáák*. 1808: Dák, Daaken, Daká (41) 1861: Datk FF (3). 1888: Datk (Daken, Dopka) **NK** Köhalmi js (Je 288). 1913: Datk NK vm (Az). – 1909/19: Dopca, *D*, *Daken*, L 619: r 165; m (67). = Su 1: 207. 1235–1854. – 1974: c. Hoghiz {Olthévíz kzs faluja} [37 A]

Doboka 4. Hu (Vajdahunyad-DNy, az Egregy felső völgyében) 1464: *Doboka*. Csolnokosiak újadománya Mátyás királytól (Cs 5: 86). 1808: Dobokalunka ~ Lunkadoboka (45). 1888: Doboka Hu Hunyadi js (Je 294). 1913: Doboka Hu vm (Az). – 1909/19: Dăbâca, *D*, L 339: r 335 (62). Dobîca = Su 1: 203. 1464, 1854. > Dăbîca [33 D]

Dobokna * **Ar** (Kapronca mellett) 1471: *Dobokna* (?) a Gerlai Ábrahámfiak birtoka (Cs 1: 764. Kaproncza). – Su 2: 317. Doboka, 1471 (Teleki II. 113; Csánki I. 764).

Dobolló Hsz (Prázsmár-ÉK) 1760–2: *Doborló*, 1805: *Dobolló*. 1808: Doborka ~ Doborló ~ Döbölló, Dobersdorf, Dobrá (45). 1861: Doborló Hsz (29). 1888: Dobolló Sepsi js (Je 294 & Bácsstelek). 1913: Dobolló Hsz vm (Az). 1968: közszéközpont. 1969 L 977 + 3 faluja: 2499. Dobollópataka 526, Márkos 470, Márkosrét 526. – 1909/19: Dobârlău, *Dobolló*, & Baștelek (Bácsstelek), L 1354: r 1285; m (66). > Dobîrlău = Su 1: 203. 1760–1850. [37 D]

Dobollópatak Hsz 1956: *Dobollópatak* Dobolló tartozéka. 1968: Dobolló kzs. faluja. 1969 L 526 (*Kovászna megye*, 1969). – Dobîrlău-Vale > Valea Dobîrlăului = Su 2: 227. 1956. [37 D]

Doboly 1. Cs 1808: Doboly (45). Hnt. 13: » Kászonimpér Csik vm.

Doboly 2. Hsz (Sszgy-D, az Olt jp-i úton) 1461: *Dobolij*. 1567: Dobolij, Aldobolj (SzO I. 190, II. 213, 222). 1614: Aldoboly 45 családfő (Se 18). XVII–XVIII: Hollaky-kúria. 1760: *All Dobolly*. 1808: Doboly (Al-) (45). 1848/49: határában az Olt-híderért több csatát vívtak. 1861: Al-D Hsz (29). 1888: Al-D Hsz Sepsi js (Je 199 & Farkasvágó). L 1910: 1425 (m, r); 1956: 809 (Le). 1913: **Aldoboly** Hsz vm (Az). Templomkertjében több emlék-kopjafa. 2004.VIII.21. Duna Tv. – 1909/19: Doboli-de-jos, *Ad*, L 1394: r 926; m (66). Dobolii de Jos = Su 1: 203. 1461–1854. – 1974: c. Ilieni {Illyefalva kzs faluja, D-i hrs} [37 D; **AX**]

Doboly 3. Hsz (Kovászna-DNy) 1567: *Dobolij*, *Feldobolj* (SzO II. 213). 1614: Feldoboly 46 családfő (Se 10). 1760–2: *Fell Dobolly*. 1808: Doboly (Fel-) (45). 1861: Fel-D Hsz (29). 1888: Fel-Doboly Hsz Sepsi js (Je 317). 1913: **Feldoboly** Hsz vm (Az). – Dobolii de Sus = Su 1: 203. 1461 {!}, 1567–1854. – 1974: c. Boroșneu Mare {Nagyborosnyó kzs faluja} [38 C]

Dobonyos Mm (Sziget mellett) 1913: *Dobonyos* (H). – Dobăeș = Su 1: 203. » Sighet {Máramarossziget}.

Dobor * **KSz** (Tasnád-ÉNy, Érhatvan mellett) **1213**: villa *Dobur* (Tr). – Su 2: 317.

Doborcásny Bi (1913) < Dobrocsonháza (1360).

Dobordon * **Ar** (a Maros m, Kaprevár táján) **1256**: *Duburdun* (Er I. 222). 1256: *Duburdun cum pluribus v-is intra sua m-s existentibus*; 1274: *Doburdun*; 1337: in p-bus a Zad usque ad Kapw existentibus ... *Pestws, Caprewar, Bonchou* [: *Bonthou*] que a. n. *Duburdun* nominatur, *Kadrassou* et *Wrkuta* ac pisc. *Kengeltow*; 1340: *Kadrassou* ... que ad p-em *Duburdun* ... pertinet et que a. n. *Kereztyenkenezhaza* vocatur. A Csanád-nem birtoka; az 1256-i osztálylevél szerint Belenig fia Nagy Fülöp része volt, akinek magtalan halála után te: Kelemen bán és Vaffa fiai közös birtoknak hagyták. 1274-ben, Vaffa utódainak osztózasakor a Makófalviak kapják, s nekik jut felsorolt tartozékaival együtt 1337-ben és 1340-ben (Gy 1: 175). 1274: *Doburdun* Fülöp fia: Benedek örökbirtoka felosztásakor Dénesnek és Gergelynek jut (Er I. 334). 1256: *Duburdon*, 1337: *Bonchou* a. n. *Duburden* (Cs 1: 769. Döbördön). 1337: *Kereztyenkenezhaza, Bonthou* (Tr). – Su 2: 319. 1256–1337.

Doborka 1. * **Bi** (Szalárdalmás mellett) 1421: p. **wolachalis** *Doborka* Adorján várához tartozott (Cs 1: 606). – Su 2: 317.

Doborka 2. Szh (Szerdahely-D hrs) 1309: János *Dobrica*-i **plébános** (An 2: 610). 1330: *Doburka*, *Doboka*, 1334: **sacerdos** de *Doborca*, 1336: *Doburca* (Tr) **egyház** hely száz lakossággal. 1484: *Dobroka*, 1532: *Dobroka* (Scheiner 41). 1488: *Doborcka* (Berger 53). 1733: *Doberka*, 1750: *Doborka*. 1808: Doborka, Dobring, Dabirká ~ Dubirká (45). 1861: ≈, Dobreng, Dibirka Szh (37). 1888: ≈ (Dobring, Dobarca) **Sze** Szerdahelyi js (Je 294). 1913: Doborka Sze vm (Az). – 1909/19: Dobârca, *D, D, L* 1341: r 625; n (66). Dobîrca = Su 1: 203. 1309–1854. – 1974: c. Miercurea Sibiului {Szerdahely kzs faluja} [35 C; L]

Dobosd Kr (Lugos-ÉÉK) 1514–6: *Dubesth*, 1717: *Dubesche* (Pesty: Krassó, II/1. 138). 1808: Dubest, Dubesti (47). 1851: *Dubesty*, Kr vm, 4 **kath.**, 607 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, sok urasági legelővel. F. u. a kamara (Fé 1: 283). 1888: Dubest **KrSzö** Marosi js (Je 301). 1913: Dobosd KrSzö vm (Az). – 1909/19: Dubești, *Dubest*, L 936: r 924 (69). = Su 1: 211. 1514–1851. – 1974: c. Ohaba Lungă {Hosszúszabadi kzs faluja, ÉK-i hrs} [32 D]

Doboz Te (Buziásfürdő-D, a Pogányos j. p.) 1333: *Dobos*, 1334: *Dubas* (Tr) **egyház** hely lehetett. 1399: *Dubaz*; 1405, 1410: *Dobaz*; 1410–21: districtus *Dobaz*; 1411: *Kysdoboz*, 1462: *Dobos*, 1489: *Doboz*. Feje volt egy nagy uradalomnak, melynek részeit Dobozi Dánfi László 1447-ben zálogba adott Nagymihályi Lászlónak, akinek özvegye e zálogos birtokhoz 1462-ben is jogot formált a Dobozi Dánfiakkal szemben. Dobozen kívül 44 faluból állt e birtoktest, melyekből azonban máig csak néhány maradt meg {1410-i és 1462-i tartozékait (1-67) ld helyükön} (Cs 2: 33-34). 1723–1725: *Dobosch* (Mercy-tk Borovszky: Temes 100). 1808: Dubóz (47). 1851: *Dubosz*, Te vm, Kr vm szélén, hegyes-völgyes vidéken, 803 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 2776 hold, ... Birja a kir. alapítvány, s a kövéresi urad. tartozik (Fé 1: 284). 1888: Duboz Te Buziási js (Je 301). 1913: **Temesdoboz** Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Duboz, *Td*, L 735: r 669; n (69). = Su 1: 211. 1333–1851. – 1974: c. Nițchidorf {Niczkyfalva kzs faluja} [42 A]

Dobra Hu < Jófó.

Dobra 1. KSz/Szi (Bogdánd hrs) 1383: Dobra királyi birtok (Petri nyomán idézve).

Dobra 2. Sza (Tasnád-K) **1214**: v. *Dabra*. A szatmmári Bükk nyugati lejtőjén fekszik. Az egész hegységet magába foglaló erdői uradalomtól függetlenül fejlődött s kialakulása amazokénál jóval előbb, a XII. században történt. 1383-ban még a király, nem sokkal azután (1394) Erdőddel együtt a Drágfiak birtokában van (Maksai 130). 1450: *Dobra* (Cs 1: 473). 1601: ≈ (Ve: Doc. VI. 438). 1808: ≈ (45). 1888: ≈ Erdődi js (Je 295 & Kraszna malom). 1913: Dobra Sza vm (Az). – 1909/19: Dobra, *D, L* 1318: r 9; m, zs (66). = Su 1: 204. 1214–1851. – 1974: c. Supur {Alsószopor kzs faluja, ÉK-i hrs} [11 B]

Dobra 3. (Szászsebes-DDK) 1854: *Dobra* (Bul. 38). 1888: ≈, telep (t) Zsinna **Sze** (Je 295). 1909: Zsinnadobra. 1913: Dobratelep (H). – 1909/19: Dobra-Jinei, *Zsd*, cätun., v. Jina (66). (1) Dobra = Su 1: 204. 1909, 1913. (2) Jina Dobra = Su 1: 318. 1854. » Jina [34 D]

Dobrács Sza (Szatmárnémeti-DK. a Szamos b. p.) 1321: *Dobrach*. A mai Dobrácsapáti része; a XIV. századra már kialakult falu; középkori birtokosa (1379) a Dobrács nevet viselő kismemes család volt (Maksai 130). 1410, 1436: *Dobrach* (Cs 1: 473). 1441.X.29.: *Dobrach*-i Miklós **ü**: Erdőd (KmJkv 363); 1442.V.8.: *Dobrach*-i György **ü**: Menyő (461); 1449.VIII.18.: Uő **ü**: Désháza (729); 1453.VII.2.: *Dobrach*-i Mihály és Györgz **ü**: Menyő (1097). Ld még KmJkv I. 893. 1526.IV.2.: Gencsi n. Dobrácsi Bertalan leánya: néhai Zsófia leánya: Dorottya Gencs és *Dobrach* (Sza vm) birokbeli részeit 100 Ft-ért eladja Gosztonyi János erdélyi püspöknek (4144). > **Dobrácsapáti Sza** (Szatmárnémeti-DK. a Szamos b. p.) 1367: *Apathy* (Tr). 1410–1493: *Apathy* a mai Dobrácsapáti része. Csak nevéből lehet következtetni arra, hogy már a magyar középkor legelső századaiban megtelepült. Jbn 1423: Erge, Eze (Maksai 110). 1503.V.24.: *Apathy* Dobai György fiainak birtoka (KmJkv 3282). 1808: Apáthi (Dobracs-) (8). 1913: Dobrácsapáti Sza vm

(Az). – 1909/19: Apateu, *Da*, L 334: 85; m, zs (7). = Su 1: 40. 1367–1851. – 1974: c. Culciu {Nagykolcs kzs faluja} [2 B]

Dobracina BSz (1861) : Döbörcsény SzD.

Dobraháza * Ar? (a Maros mellett) 1335: *Dobrahaza* (Tr). – Su 2: 317.

Dobrai-hágó Hu 1704. február elején vonul a Dobrai-hágón át a Maros völgyébe Orlay Miklós, Thököly Imre ezredese, mintegy 500 emberrel. Sorra elfoglalja Ilyét, Branyicskát és Kolcvárát. Dévát azonban nem tudta bevenni (We I. 674/17).

Dobranicznik * Kr (?) 1427: pr. *Dobranycznyk*. Nagymihályi Albert és fiai kapják királyi adományul (Cs 2: 100, 112). – Su 2: 317.

Dobratanya TA (Ludas-ÉK) 1956: *Dobratanya* Mezőbodon tartozéka. – Dobra = Su 1: 204. 1956. – 1974: c. Papiu Ilarian {Mezőbodon kzs. faluja} [23 D]

Dobravicza * Te (Resicabánya táján, Ezeres és Nagyzorlenc mellett) 1382: *Dobravicha*, 1408: *Dobravicza* (P); 1444: *Dobraucza* Zsidóvár 24. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1503: *Dobravitzza* (Pesty: Krassó II/2. 132). – Su 2: 317.

Dobrest Kr (1808) : Dobrozd KrSzö.

Dobrincze * Ar (Lippa táján) 1477: *Dobreyncze* Solymos vár 17. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 317.

Dobrinhasvas Ko-To (Kolozsvár-DNy, Torda-ÉNy) 1909: *Dobrinhasvas* Hasadát tartozéka. – 1909/19: Dobrin, *Dh*, &, v. Hășdate (66). = Su 1: 205. {1981 Ø}

Dobri-Vadu Hu (1888) : Vád.

Dobrocsafalva Za (Körösbánya-É) 1439: *Dobrocsafalva*, 1525: *Dobroch*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 729). 1808: Dobrócz **Za** (45). 1888: Dobrocz **Hu** Körösbányai js (Je 295). 1913: **Dobroc** Hu vm (Az). – 1909/19: Dobroț, *Dobroț* {!}, L 299 *ort. r* (67). = Su 1: 205. 1439–1854. – 1974: c. Tomești {Tomesd kzs faluja} [33 B]

Dobrocsonháza Bi (Rév-ÉNy, a Sebes-Körös b. p.) 1360: *Dobrachenhaza* (Cs 1: 606); =: *Dobrocsonhaza*, 1552: *Dobrychon* (Jakó 236). 1692: *Dobricson* (Mezősi 101). 1808: Dubricsony, Dubricsinesti (47). 1888: ≈ Élesdi js (Je 302). 1913: **Doborcsány** Bi vm (Az). – 1909/19: Dubârcenești (Dubrițenești), *Dubricsony*, L 576: r 564; zs (69). > Dobricionești = Su 1: 204. 1360–1851. – 1974: c. Măgești (Szászfalva kzs faluja, D-i hrs) [21 B]

Dobrodofalva * Te (Temesvár táján) 1471: *Dobrodofalwa* Borzlyuk város 26. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 317.

Dobrogoszt * Te (Karánsebes és Macsova közt) 1394: Dobrogozta, 1440: *Dobrogoszt* in districtu Karansebes; 1452: *Also Dobrogoszt*; 1478: *Dobrogeste* (Cs 2: 34). 1590: *Dobrogoszt* (Pesty: Krassó II/1. 133). – Su 2: 317.

Dobroján * Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg és Pogányosremete között) 1369–1377: *Dobroyan* (DocVal 222). – Su 2: 317.

Dobromerfalva * Te (Lugos-Ny, Belinc, Buziásfördő táján) 1369: *Dobromerfalua* (Cs 2: 34). – Su 2: 317.

Dobrozd Kr (Lugos-É) 1477: *Dobreyncze* (Cs 1: 761), 1690–1700: *Dobrovezj*, 1785: *Dobrescht* (Pesty: Krassó II/1. 132). 1808: Dobrest, Dobresti (45). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je 295). 1913: Dobrozd KrSzö vm (Az). – 1909/19: Dobrești, *Dobrest*, L 611: r 610 (66). = Su 1: 204. 1477–1851. – 1974: c. Bara {Barafalva kzs faluja K-re} [32 D]

Dobrota * Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg mellett) 1369–1377: *Dobrothe villa* (DocVal 222). – Su 2: 317.

Dobroszlavcz * Ar (Sistaróc mellett) 1440: *Dobrozlawcz* Solymos vár 89. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). 1477: *Dobrezlawcz* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 317. {Sistaróc mellett *dealul Dobroslavățul* örzi emlékét}

Dobrovica Bi (Mezőtelegd-K, a Kolozsvári út mellett) 1913: *Dombrovica* Élesd tartozéka (H). – Dumbrăvița = Su 1: 214. {1981 Ř}

Dobrovicapataka * Hu 1426: p. *Dobrouiczapataka*. Ponoriak birtoka. (?Ua:) 1519: *Dombriviczpataka* (Cs 5: 86). – Su 2: 317.

Dobtanya KK (Balázsfalva-ÉK, a Nagy-Küküllő j. p.) 1913: *Alsódobtanya, Felsődobtanya* Magyarbénye tartozéka (H). – Dăptău = Su 1: 192. – 1973: Doptău c. Șona {Szépmező kzs. faluja} § [35 A]

Dóc Tt (Detta-ÉNy) 1333: *Doch*, 1334: *Dolch*, 1345: v. *Dowch* (Tr). 1343: *Dowch*, 1483: *Docz*, 1489: *Dolcz* (Cs 2: 34). 1723–5: *Dollaz* (Borovszky: Torontál 43). 1888: Dolác **Tt** Bánlaki js (Je 296 & Erdő psz). 1913: Dóc Tt vm (Az). – Dolat = Su 1: 205. 1333–1851. – 1974: c. Banloc {Bánlak kzs faluja ÉNy-ra} [41 B]

Dód Bi 1888: Dód psz (t) Bozsaly Bi (Je 296).

Dognácska Kr (1722) < Székásbánya (1358).

Doh Kr (Somlyó-ÉNy, Domoszló-D hrs) 1338: *Doh* (Petri III. 327). 1440.III.21.u.: *Doh-on* lakó Elek **ü**: Zutor (KmJkv 216); [1450.VII.6.u.]: *Doch*-ról Kémeri Miklós Nádasd birtok ügyében megidézett (859); 1457.IX.28.: *Dohy-n* lakó György **ü**: Kémer (1063); 1459: *Doh* (Cs 1: 582). 1459.VI.27.: *Doh-i* részüket Csomafájaiak zálogba adják Perecseni Gáspár papnak (KmJkv 1361); 1459.VII.11.: *Doh-i* részüket Kémeriek átengedik Szilvási Péternek (1366); 1502.V.19.: Kémeri Tamás *Doh-i* részét zálogba adja Kémeri Andrásnak (3248); 1524.X.24.: Kémeri János *Doh-i* részét átengedi Dobokaiaknak (4050); 1532.I.30.: néhai Kémeri János leányai *Doh-i* részeik felét eladják Somlyai Báthory István erdélyi vajdának (4370); 1545.VII.8.: Farnasi Veres Zsigmond tamásfalvi {Ko vm} birtokrészét elcserélte Középlaki Kémeri László és János Kémer, Somoshegy és *Dohtelke* birtokbeli részével (4864). 1553.X.1.: *Doh* prédiumban Mákói Illés deák zálogos rb (5232). 1553.XII.5.: Középlaki Kémeri János *Doh* prédiumbeli része felét zálogba adja Mákói Illés (e) deáknak (5246). 1609: *Dohtelke* (Petri III. 327). 1733: *Dohul*, 1750: *Dohh*. 1808: Doh (45). 1888: ≈ **Szi** Szilágysomlyói js (Je 296). 1913: Doh Szi vm. – 1909/19: Doh, *Doh*, L 500: r 484; m, zs (67). = Su 1: 205. 1338–1854. – 1974: c. Măeriște {Krasznahídvég kzs faluja Ny-ra} [11 D]

Dohányos Ar 1888: Dohányos psz (t) Nadap Ar (Je 296).

Dojalaka * Bi (Belényes táján; beolvadt Lankás határába) 1508: *Doyalaka ~ Goila* (Jakó 2466). – Su 2: 318.

Doklénny Kr (Boksánbánya-DNy, a Füzes felső völgyében) 1597: *Dolkyn, Doklyn*, 1690–1700: *Doklen* (Pesty: Krassó II/1. 135). 1808: Doklén, (i) Doklin (45). 1851: ≈, Kr vm, 18 **kath.**, 1223 **óhitü** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamar (Fé 1: 272). 1888: Doklin **KrSzö** Bogsáni js (Je 296). 1913: Doklénny KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Doclin, *Doklin*, L 1272: r 1170 (67). = Su 1: 205. 1597–1851. [42 A]

Dokora * Kr (Lugos-Ny hrs, Boldor mellett) 1734: *Dokora* (Pesty: Krassó II/1. 330). – Su 2: 317.

Dolinpatak * Szö (Bozovics-K, a Néraparti úton fekvő Néráhalmos mellett) 1550: *Dolynpathak* (Pesty: Szörény II. 55). – Su 2: 317.

Dolmán * Bi (Feketegyörös táján) 1214: v. *Dolman*, 1344: p. *Dolm* (Tr). 1552: *Dalom* (Jakó 231), 1587: ≈ (Kiss 691), 1692: ≈ (Mezősi 119). – Su 2: 317.

Dolmanest Fo 1808: Dolmanest (45). Hnt. 13: » Sebes Fo vm.

Dolmány Sze (Szeben-K) 1327: *Tatheim*, 1332–5: *Thalheym* (Tr). 1372: *Dalhem*, 1374: *Dalheim* (Ub I. 395, 434). [1449.VIII.21.k.]: Magister Thomas de *Dalyn* (KmJkv 741). 1501: *Dalmon*,

Dolmon (Scheiner 147). 1733: *Dállya*, 1750: *Dalya*, 1805: *Dolman*. 1808: Dolmán ~ Dállya, Duermen ~ Dulmen ~ Thalheim, Dajje (45). 1861: ≈, Delheim, Dájje Sze (34). 1888: Dolmány (Thalheim, Daia) Nagyszebeni js (Je 296). 1913: Dolmány Sze vm (Az). – 1909/19: Daia-săsească, *D, Th*, L 460: r 218; n (62). Daia = Su 1: 189. 1327–1854. – 1974: c. Roșia {Veresmart kzs faluja, DNy-i hrs} [35 D]

Dólya Bi 1888: Dólya psz (t) Bártfalva Bi (Je 296).

Domáld {< szn; 1249.I.21: *Domald*} **Kü** (Erzsébetváros-É) 1420: p. *Damald*; 1501: p. *Domald*; 1505: p. ≈; 1507: p. *Doma*. Kendi ~ Kendi Baládfi ~ Kendhidai; Eczeli Tabiás-birtok (Cs 5: 875). Régi harangjáról Balogh Jolán (1943. I. 337). 1587: *Domald*. – E: fl. 16. A: fl. 8 (31). 1760: *Domáld*. 1808: ≈, Maldorf, Dumáldu (45). 1861: ≈, Malldorf Kü (7). 1913: Domáld KK vm (Az). # Barabás Gyula (1894–1973): *Domáldi jegenyék*, 1936 (a Bolyaiak regénye). – 1909/19: Dumald, *D, Md*, L 783: r 122; n (69). Domald = Su 1: 206. 1420–1854. – 1974: » Vișoara {Csatófalva} [36 A]

Domán * **Do** 1307/347: p. *Daman*. 1307 e. Palatkai [Ősi] fia Iwanka Ős, Csalótelke és Domán harmadát átadta a rokon Gyógyi Miklósnak. Újös hr-ban kereshető (Gy 2: 67).

Dománhida Sza (Nagykároly-É) A Balog-Semjén-nemzetség elszigetelt keleti birtoka, keletkezése legkésőbb a XII. századra tehető. IV. László király idején {1272–1290} a Kállaiakat említik a faluval kapcsolatban s 1320-ban hallunk először a velük rokon Dománhidi családról (Maksai 131). 1326: *Domanhida*, 1334: *sacerdos* de *Domanhida*, v. *Domanhyda*, 1335: *Damanhyda*, 1349: *Domahida* (Tr). 1332–7: *Domanhida*, 1467, 1479: *Domanhyda*. Vámhely volt (Cs 1: 473). 1452.X.16.: *Domanhyda*-i András ü: Mon (1068); 1455.X.7.: *Domanhyda*-i László fiai: László és Balázs 200 arany Ft-ot helyeztek letétbe a leleszi konventnél Szántaiak számára (1224); 1460.III.15.: *Domanhyda*-i Andrásné: Veronika (1432); 1461.V.21.: *Domanhyda*-i András ü: Tordatúr (1558); 1461.VI.5.: Uő ü: Majád (1561); 1520.II.8.: Domanhidy Mátyás özvegye: Keczeli néhai Szele Márton leánya: Zsófia nyugtatja Bélteki Drágfi János tárnokmestert az elhunyt férje javaiból neki járó hitbér kifizetése felől (3760). Ld még KmJkv II. 886. 1808: Domahida (45). **Szent Család-templom** (RKNt 1999). 1888: ≈ Nagykárolyi js (Je 297). 1913: **Domahida** Sza vm (Az). – 1909/19: Domohida, *D*, L 976: r 335; m (67). > Domănești = Su 1: 206. 1326–1851. – 1974: c. Moftin {Majtény kzs faluja, É-i hrs} [1 D]

Domány Kr (Resicabánya-D hrs) 1370: *Doman* (Pesty: Krassó II/1. 136). =: ≈ (Cs 2: 100). 1808: Domány (45). 1851: ≈, Kr vm, 4 r. **kath.**, 417 **óhitü** lak., anyatemplommal, köszén-bányákkal. F. u. a kamara (Fé 1: 273). 1888: Domán **KrSzö** Resicai js (Je 297). 1913: Domány KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Doman, *D*, L 1000: r 667; n, olasz, cseh, m (67). = Su 1: 206. 1370, 1839. [42 D]

Domásnya Szö (Herkulesfürdő-É) 1436: *Domasnia*, 1452: de *Damasnay*, nemesi névben (Cs 2: 34). 1535: *Domasnya*, 1649: ≈, 1690–1700: *Domasna* (Pesty: Szörény II. 55). 1808: Domasna (46). 1888: Domasnia **KrSzö** Teregovai js (Je 297). 1913: Domásnya KrSzö vm (Az). – 1909/19: Domașnia, *Domásnia*, L 2072: r 2036; n, zs (67). Domașnea = Su 1: 206. 1436–1840. [43 C]

Domb (Tomb) Ko (Teke-DNy) 1319: v. Thumb; 1325: p. *Tomb*; 1329: v. *Tumb*. A telegdi székely eredetű Tuzsoni Semyen fia Mihály fiainak birtoka (1319), melyet 1316 e. Iwahun tordai ispán kifosztott, 3 faluban 500 M kárt okozva. 1325-ben Tuzsoni Symien unokái osztózasakor Simon, Mihály és János kapja. Szilvás ill. Nagykasztó (1329) határosa (Gy 3: 346). 1395: p. *Twmb*; 1414: kenezius in *Tomby*; 1434: **volahi** de *Tomb*, kenezius de *Thomb*; 1436: p. *Thomb*; 1461: ≈ nobilium Erdeli et Nicolai (de) Vizakna; 1481: p. ≈; 1491: p. ≈; 1510: p. *Dombh*; 1519: p. *Dombo*. #Gernyeszeg (To) tartozéka; Zsolnai ~ Szm. Pongrácz, Kendi Baládfi, Bethleni, Kendi, Patai Dezső, Vizaknai, Bogáti, Toroszkai, N. Ungor, D. Árka s más birtokosé. Kenézek 1414: Miklós, 1434: András (Tuzsoni Bolgár Miklósé, T. Tót Miklósé). 1474: N. Ongor János itteni embere: Orros Kelemen; János és Miklós (Bogáti Lászlóé, Somkeréki Erdélyi Miklósé), 1480: Kendi

Antalé. 1461: c. q. Somkeréki Erdélyi és Vizaknai Miklós jobbágyai (1325-től Cs 5: 418. 1477, 1502 stb. To vm). 1449.III.4.: Udvarfalvi Tóth István familiárisa: Hamar Márton (ura és Tusoni Bolgár László nevében) tiltja Farnasi Dénest *Thomb* birtok tervezett határjárásától (KmJkv 660); 1449.III.10.u.: Tusoni Tóth Miklós fia István tombi jobbágyaival használtatta és elpusztította FD és a Szilvásiak jobbágyaitól használt *Naghakaztho* n. erdejüket, 200 arany Ft kárt okozva nekik; Szilvás Ko (666); 1468.V.29.: *Thomb*-on Farnasi rb (1809); 1477.XII.3.: Bogáti László *Thomb*-i birtokrészét zálogba adja Madarasi Jánosnak (2248); 1481.VI.18: *Thomb* ld Asszonyfalva (2323); 1518.I.14.: *Thomb*-i részét Farnasi Veres Márton leköti Koppándi Gergelynél (3653). 1733: *Dombfalva*, 1750: *Dimbu*, 1760–2: **Mező Domb**. 1808: *Domb* h., *Dimbu* val. 1861: ≈, *Dimb* Ko (12). 1888: M-D (*Dimbu*) Ko Mezőörményesi js (Je 502). 1913: **Meződomb** Ko vm (Az). – 1909/19: *Dâmb*, *Md*, L 976: r 875; m, zs (63). > *Dîmbu* = Su 1: 201. 1325–1854. – 1974: c. Sînetru de Cîmpie {Uzdiszentpéter kzs faluja É-ra} [23 B]

Dombár AF < Drombár Fe.

Dombegyház Za (Nagyhalmágy-Ny, a Fehér-Körös b. p. közelében) 1553: *Dombeghaz* (Márki II/2. 161). 1760–2: *Dumbrava*. 1808: ≈, Dorndorf Za (47). 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 302). 1913: **Körösdombró** Ar vm (Az). – 1909/19: *Dumbrava*, *Dumbráva*, L 369 ort. r (69). = Su 1: 212. 1553–1913. – 1974: c. Pleșcuța {Peleskefalva kzs faluja, D-re} [33 A]

Dombó 1. Kü (Dicsőszentmárton-DNy) **1278**: per *Dumbo potaka* (Gy); =: *Dumbopotaka* Dszm hrs (Er I. 362). 1347: p. *Dombow* ~ *Dumbo*. 1278-ban Dicsőszentmárton határjárásában említik a Dombópatakát. 1316 előtt Kán nb. László vajda birtoka volt, s tőle ill. fiaitól hűtlenség miatt elkobozva a király kezére került (ld. 1347) (Gy 3: 551). 1347: p. nostra (**regis**) *Dombow*; 1348: p. ≈, *Dombo*; 1405: p. ≈; 1439: p. ≈, judex in p. ≈; 1494: ≈. 1347-ben kapta I. Lajos királytól Lapádi Péter fia Miklós magister és te: Bökény mint a néhai László volt erdélyi vajda birtokát; ezután Lapádi, Medgyesi Dor ~ Dorn, Szász ~ Enyedi, Baládfi, Patócsi-birtok (Cs 5: 875). **1587**: *Dombo*. – E. Pr: fl. 16. A: fl. 20 (30). 1733: *Dombó*. 1753: **Dombai Unitaria Ecclesia Könyve**. 1803: az UEhk zsellérei: Lovász István, Finta György, Szabó Istvánné (telekrészét Szabó István zsellér építette be 1764-ben), Vajda István, Finta Márton, Finta Zsigmondné, Vajda Mihály, Darabos Nyikoláj, Lovász János, Mátyás Mihály, Kolozsvári András, Nagy Ferencné, Bíró ... zsellér. 1808: *Dombó* h. 1841: Éneklési és mérsékleti egylet alakul (1861-ben kertet kap haszonvételre; 1862-ben 18 tagja volt. EHK lt). 1861: *Dombó Kü* (7). 1888: ≈ (Dimbeu) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 297). 1913: **Küküllődombó** KK vm (Az). – 1909/19: *Dâmbău*, *D*, L 1003: r 104; m, c (63). *Dîmbău* = Su 1: 201. 1278–1854. – 1974: c. Adămuș {Ádámos kzs faluja, É-i hrs} [35 B]

Dombó 2. * vár Szö (a Duna-parton, Dunatölgyes mellett) 1323: castellanus de *Dombo* (Cs 2: 115). – Su 2: 317.

Dombos NK (1913) < Voldorf Fe.

Dombovicza * Te/Kr (Lugos és Kövesd/Gavosdia közt) 1572: *Domboviczia*, 1591: *Dombravicza*, 1642: *Dombrovicza*, 1649: *Dembovicza* (Pesty: Szörény II. 60; Pesty: Krassó II/1. 137). – Su 2: 317.

Dombpapfalva * Za (?) 1406–1409: *Dombpapfalua* alia *Dombpapfalua* Egregy vár tartozéka volt (Cs 1: 722. Egregy). – Su 2: 317. *Dombpapfalwa*.

Dombravicza 1. Bi 1. (Tenke-K) 1374: *Dombrawyta*, 1599: *Dombrauica* (Jakó 235). 1808: *Dombrovicza* (Kis-), *Dumbravicza* (46). 1851: K-D, Bi vm, igen erdős, hegyes vidéken, 336 n. e. **óhitű** lak., kik szép marhákat nevelnek. Anyatemplom. Határát a Hollód vize és Hodosel patak nedvesíti. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 1: 274). 1888: K-D Bi Magyarcsékei js (Je 422). 1913: **Kisdombó** Bi vm (Az). – 1909/19: *Dumbrăvița-mică*, *Kisdombrovicza*, L 366: r 360 (69). *Dumbrăvița* = Su 1: 214. 1374–1851. – 1974: c. Holod (Pusztahollód kzs faluja; K-i hrs) [21 A]

Dombravicza 2. Bi 2. (Belényes-Ny, a Fekete-Körös b. p. közelében) 1692: *Dombrucza* (Mezősi 117). 1808: *Dombrovicza* (Havas-), *Dumbravicza* (46). 1851: H-D, Bi vm, egy dombon, zordon bérczes vidéken, 1056 n. e. óhitű lak., s anyatemplommal. Erdeje roppan; földje silány kavicsos;

juhok, kecskét sokat tart. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 1: 274). 1888: H-D (Nagy-Dombrovcza) Belényesi js (Je 364). 1913: **Havasdombró** Bi vm (Az). – 1909/19: Dumbrăvița-de-codru, *Havasdombrovcza*, L 1311: r 1304 (69). D de C = Su 1: 214. 1692–1913. – 1974: c. Șoimi {Sólyom kzs faluja, K-i hrs} [21 C]

Dombravica 3. * **Hu 1.** (Hátszeg-DNy, Pestyén, Brazova, Várhely táján) 1436: p. *Dwmbreucze* in d-u de Ha.; 1505: p. *Dombrawycza*; 1519: ≈. Pestyéniek birtoka volt (Cs 5: 86). – Su 2: 319.

Dombravica 4. **Hu 2.** (Déva-Ny) 1453: *Dombrawycza*; 1505: terra/locus, p. ≈ ; 1525: p. ≈. ⚭Déva vár tartozéka. 1505-ben kenézségét a zajkfalvi Zajk és Dombrovczai családok tagjai kapták. 1525-ben II. Lajos király Felpestesi Bási György solymosi és lippai várnagynak adományozta (Cs 5: 86). 1733: *Dombrovcza*, 1750: *Dumbrevicze*, 1760–2: *Dumbravitza*, 1805: *Dombrovcza*. 1808: Dumbravica, Bergdorf, Dumbrava (47). 1861: Dumbrávicz Hu (21). 1888: Dumbravica Marosillyei js (Je 302). 1913: Dumbravica Hu vm (Az). – 1909/19: Dumbrăvița, *D*, L 325 **ort. r** (69). = Su 1: 214. 1453–1854. [33 D]

Dombravica 5. **Sza** (Nagybánya-DK) 1411: *Dobrawycza* (Cs 1: 474). 1411: *Dobrawycha* (M). 1491: *Dombrawycza* (Cs). Bár középkori neve román nyelvű s így a Nagybánya által telepített falvak nagyobb részével együtt a XIV. század végi román hullám egyik lerakódásának kell tartanunk, a románság nem állott itt egyedül, sőt valamilyen fordulat folytán egy évszázad után a magyarok jutottak benne többségre. 1491-ben más falukkal együtt ezt is a Drágfiak szerzik meg, de aztán elveszítették (Maksai 132). 1566: *Dobrawycza* (Maksay: Ub 620). 1808: Dobravica (45). 1888: Dombrovcza Sza Nagybányai js (Je 297 & Konczwald és Gróf Degenfeld Sándor funáczai major). 1913: **Szakállasdombó** Sza vm (Az). – 1909/19: Dumbrăvița, *Szd*, L 943: r 911; zs, m (69). = Su 1: 214. 1411–1913. [12 B]

Dombravica 6. * **Szö** (Oravicabánya-D, a Néra vize völgyében) 1591: *Dombrovcza*, *Dombravica* (Pesty: Szörény II. 60). – Su 2: 332.

Dombraviczapataka * **Hu** (Hátszeg-DK, Urik, Ohabica (Hobica) és Farkaspatak hs-vel együtt) 1519: p. *Dombrawyczapathaka*. Kendefiek és Kenderesek bírták (Cs 5: 86. Vö. Dobrovczapataka). – Su 2: 317.

Dombró Asz (Felvinc-ÉNy) **1219**: *Bundrov* Vinc hrs (Er I. 107); 1291: *Dumborou* (478). 1587: *Dombora* ld Mohács (Dé 70). 1620: *Dombró* (SzO IV. 207). 1750: *Dombrou*. 1808: Dombró (46). 1861: ≈ Asz (33). 1888: ≈ **TA** Felvinci js (Je 297). 1913: Dombró TA vm (Az). – 1909/19: Dumbrău, *D*, L 706: r 695 (69). > Dumbrava = Su 1: 213. 1219–1854. – 1974: c. Unirea {Felvinc kzs faluja} [23 C]

Dombrovány Bi (1913) < Ligetfő.

Dombrovcza Ar (Lippa-K, a Zarándi-hegység D-i oldalán) 1471: *Dobravica* (Cs 1: 769); 1479: *Dombrawycza* Váradja vár 5. tartozéka (Cs 1: 764. Váradia); a váradjai váruradalom része és az Ábrahámfiaké 1508-ig (Le). 1515: *Felsew Dobrawycza* (Cs 1: 769). XVI: Harasziak vették zálogba. 1607: *Dubranicza* (Márki II/2. 161) Kornis-birtok (Le). 1808: Dumbravica (47). 1888: Dombrovcza **Ar** Radnai js (Je 302). L 1910: 1130 (r); 1956: 625 (Le). 1913: **Alsódombró** Ar vm (Az). – 1909/19: Dumbrăvița, *D*, L 1131: r 1120 (69). = Su 1: 214. 1471–1913. – 1974: c. Bîrzava {Marosborsa kzs faluja} [32 B]

Dominici villa * **Be** (Mezőakna és Kissajó mellett) 1332: **sacerdos** de villa *Dominici* (Tr). – Su 2: 318.

Dominócz * **Ar** (Marosborosznok mellett) 1477: *Domynowcz* Solymos vár 11. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 318.

Domonkosfalva > Domokos BSz (Magyarláros-K 3 km) 1393: *Damunkusfalva*, 1438: *Damokosfalwa* (Kádár III. 352). 1488.VIII.11.: *Damokosfalva* egészbirtok Losonczy, zálogon Györgyfalvi, most Harinai (2686). 1637: Domonkosfalva (Makkai 417) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Domokos*, 1750: *Domokoseny*. 1808: Domokos, Damokos (46). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈

(Domokoseny) **SzD** Magyarláposi js (Je 297). 1913: Domokos SzD vm (Az). 1970-es években jelentékeny bútorasztalosság, kertészet; divatos varrottások; fejlett népi gyógyászat; sikeres vegyeskar működött a faluban 1979.III.12. RTV. – 1909/19: Dămăcușeni, *D*, L 847: r 59; m, zs (63). = Su 1: 191. 1393–1854. [13 A]

Domoszló 1. * Bi (Jákóhódos mellett) 1470: *Domozlo* (Jakó 260). – Su 2: 318.

Domoszló 2. Kr (Somlyó-ÉNY) 1418: p. *Domozlo* (Bánffy I. 560). 1459: pr. *Domozlo* (Cs 1: 582; Petri III. 329). 1459.VI.27.: Csomafájiak *Domozlo* prédiumbeli részüket zálogba adják Perecseni Gáspár papnak (KmJkv 1361); 1459.VII.11.: Kémeriek *Domozlo*-i részüket zálogként átengedik Szilvási Péternek (1366); 1502.V.19.: Kémeri Tamás *Domozlo* birtokbeli részét zálogba adja Kémeri Andrásnak (3248); 1553.X.1.: *Domozlo* prédiumban Mákói Illés deák zálogos részbirtokos (5232). 1553.XII.5.: Középlaki Kémeri János *Domozlo* prédiumbeli része felét zálogba adja Mákói Illés deáknak (5246). 1750: *Domoszlou*, 1760–2: *Domoszló*. 1808: ≈, Pressdorf (46). 1888: ≈ **Szi** Tasnádi js (Je 298). 1913: **Szilágydomoszló** Szi vm (Az). – 1909/19: Dumusläu, *D*, L 310: r 290; m, zs (70). = Su 1: 215. 1418–1854. – 1974: c. Carastelec {Kárásztelek kzs faluja, É-i hrs} [11 D]

Domus Hu (Illye-ÉK, Baresd mellett, a hegyekben) 1482: p. *Domws*; 1519: p. *Dwmesd*. Barancskaiaké (Cs 5: 86). 1733: *Dumest*, 1750: *Dumesti*, 1805: *Dumesd*. 1808: ≈, Dorndorf, Dumesdu (47). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 302). 1913: Dumesd Hu vm. – 1909/19: Dumești, *D*, L 391: r 373; n (69). = Su 1: 214. 1482–1854. – 1974: c. Vorța {Vorca kzs faluja, K-i hrs} [32 B]

Donát(telke) * Te (Bánlak mellett) 1322: *Donath*, 1343: *Donaththeleky* (Cs 2: 34). – Su 2: 318. Donath: 1322 p. Donath (Tr); 1343 villa Donaththeleky (Tr).

Dongó 1. Ko 1. (Gyalu-Ny, Kiskapus-DNy hrs; 972 m) 1720 k. A zalatnai uradalom mócai népesítették be, miután az egerbegyi határhoz tartozó Dongón és Farkasmezőn zálogföldet szereztek. 1727 Egerbegy: A Dongo és Farkas mezőnek egy részét a falu zálogba vetette fenn megírt Sztan Jeremi, Máris Toma és Vadán Juon topányoknak (Topánfalva vidékéről való havasi zsellérek) in et pro fl. 128: az portio miatt (Gyalu 322-323). 1740: **Ort. fatemplom** (Ka). 1747: Conscriptio ... a dongói, hév- és hidegszamosi havasi topányok összeírását is tartalmazza (Gyalu CI). 1768: *Dongai Praedium* (Le). Bánffy-birtok. = : Bfd (*Siebenbürgen*, 1993. 90). 1805: *Dongó*. 1808: ≈, Dingou (46). 1861: Dongó Ko (12). 1888: B-D (Dingou-Bánfeszék) Gyalui js (Je 226). 1913: **Bánffydongó** Ko vm. # Ke 1: 267. Kabay 1973. – 1909/19: Bánffy-Dângău, *Bd*, & Bălcești; L 552 **ort. r** (13). 1936/9. tk: Dângăul Mare > Dîngăul Mare = Su 1: 202. 1805, 1850, 1854. [22 A] – *Gyalui-havasok* 1999. tk: Dângău Mare / Bd.

Dongó 2. Ko 2. (Gyalu-Ny, Kiskapus-DNy, Bfd-Ny; 953 m) Egerbegy határához tartozó lakatlan hely, csak 1750 táján népesült be. **Ortodox fatemplom** (Le). 1888: Gy-D (Dingou) Ko Gyalui js (Je 354). 1913: **Gyerőfidongó** Ko vm (Az). – 1909/19: Gherofi-Dângău, *Gyd*, L 332: r 329 (80). 1936/9. tk: Dângăul Mic > Dîngăul Mic = Su 1: 202. 1909 {1913} [22 A] – *Gyalui-havasok* 1999. tk: Dângău Mic / Gyd {A két falu teljesen összenőtt.}

Dorgos 1. Te (Lippa-DK, a Maros b. o. mellékvize partján) 1717: *Dorkosch* (Borovszky: Temes 40). 1806: *Dorgos* (22 Y 47. Egyetlen!). 1808: Dorgos (46). 1851: ≈, Te vm, 565 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal, Hegyes-völgyes, sovány határa 5234 hold, ... Birja a kir. kincstár (Fé 1: 276). 1888: ≈ Te Lippai js (Je 298). 1913: Dorgos Te vm (Az). – 1909/19: Dorgoș, *D*, L 683: r 657; m (67). = Su 1: 207. 1717–1851. [32 B]

Dorgos 2. Te (Lippa-DK, Dorgos-DNy hrs) 1808: Dorgos (46). {22 Y 47-re mutat, de ott csak egy van!} 1851: *Mész-Dorgos*, Te vm, egy mészkemence mellett, 137 n. e. **óhitű** lak., kik szerződési zsellérek. ... Földe köves, sovány. Birja a kir. kincstár (Fé 1: 276). 1888: ≈ Te Lippai js (Je 502). 1913: **Mészdorgos** Te vm (Az). – 1909/19: Mesdorgoș, *Md*, L 145: r 142 (113). > Varnița = Su 2: 237. 1909. {1820 és 1830 között román meszesek (várniceri) alapították} – 1974: c. Șiștarovăț {Sistaróc kzs faluja ÉK-re} [32 B]

Dorna Do (Nagyesküllő-É hrs) 1550: p. Dorna (Kádár VI. 357. Su: Cătălina). 1837: pr. Dorna (Su uo.). 1861: Dornamező praedium Do (15). 1956: *Dorna* Páncélcseh tatózéka. – Dorna = Su 1: 207. 1956. – 1974: c. Așchileu {Esküllő kzs. faluja} [22 B]

Dornavölgy BN (Beszterce-ÉK) 1909: *Dornavölgy* Alsóborgó tartozéka. – 1909/19: Valea-Dornei, *Dv*, &, v. Borgo-Joseni (192). V D = Su 2: 227. {1981 Ř}

Dornavölgytelep BN 1913: *Dornavölgytelep* Marosborgó tartozéka (H). – Dornișoara = Su 1: 202. » Mureșenii Bîrgăului.

Doroszlófalu * **Mm** (Máragyulafalva táján) 1459, 1467, 1480: *Dorozlofalw* (Cs 1: 447. Doroszlófalva). – Su 2: 318. 1421: villa Dorozlo, 1459: Dorozlofalw, 1480: Dorozlofalwa (Csánki I. 447). {!}

Doroszlófalva **Za** (Tornova-D hrs) 1406–9: v. slavonicus *Dorozlofalua*. Egregy várához tartozott (Cs 1: 722). 1746: *Draucz* (Su). 1808: Drautz, (n) Draucz (46). 1851: *Drautz*, Ar vm, hegyes vidéken, 40 **kath.**, 1283 n. e. **óhitü**, 10 zsidó lak., óhitü anyateplommal. Határa 7100 hold, ... Birja a helységet Dániel Ödön özvegye s fiai, és itt szép lakházuk van **r. kath. kápolnával** (Fé 1: 282). 1888: Draucz **Ar** Ternovai js (Je 300). 1913: Doroszlófalva Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Drăuț, *Draucz*, L 2075: r 1978; m (68). > Drauț = Su 1: 209. 1406–1851. – 1974: c. Tîrnova {Tornova kzs faluja} [32 B]

Dorozsman * **Fe** (Kudzsir-ÉÉK, Csóra közelében) 1375: *Drasman*, 1458: *Dorosman* (Iczkovits 54). 1497.IV.29.: Barcsai néhai János le: Ilona (Beretei Pogány Péter gyalui várnagy felesége) *Dorosma*-n részbirtokos (KmJkv 3014). – Su 2: 319. 1375, 1458.

Dorsz * **Ar** (Batta és Lalánc közt) 1471: *Dorsz* birtokot a Kesziek a csanádi **káptalannak** adják (Cs 1: 785. Keszi cs). – Su 2: 318. {Batta és Lalánc közt *dealul Dorștilor* örzi emlékét}

Dovarcs * **Te/Szö** (Domásnya mellett) 1535: pr. *Dowarch* (Pesty: Szörény II. 60). – Su 2: 318.

Döböracsény BSz (Dés-ÉNy, a Szamos b. p.) 1569: *Dobroczyzna*, 1590: *Dobrochyna*, 1607: *Dobraczina* (Kádár III. 345). 1808: Dobraczina (45). 1861: ≈ BSz (18). 1913: Döböracsény SzD vm Nagylondai js (Az). – 1909/19: Dobrocina, *Dobrocina*, L 420: r 418 (67). = Su 1: 205. 1569–1854. [13 C]

Dögmező BSz 1456: *Deugmezew*, 1485: *Degmezö* (K).

Dögmező Szó 1. II. 886

1576: *Deoghmezeo*, 1608: *Dögmezö* (Kádár III. 364). 1733: *Dög*, 1750: *Dyug*, 1760–2: *Dögmezö*. 1808: ≈, Gyugya (46). 1861: ≈, Gyugyu BSz (18). 1888: ≈ (Diugu) **SzD** Bethleni js (Je 299). 1913: Dögmező SzD vm (Az). – 1909/19: Diug, *Dm*, L 951: r 924; zs (66). > Dumbrăvița = Su 1: 214. 1456–1854. – 1974: c. Căianu Mic {Kiskaján kzs faluja, É-i hrs} [13 D]

Dögösöd (Degust) * **Bi** (Szentjobb táján) [1163–73]: v. *Degusd*; 1213: Cochi de v. *Degust*. 1169 körül II. István király a szentjobbi apátságának adta 17 háznéppel. 1213-ban az apát perelte Degusti Cochi urat 10 M miatt, s a Petri falubeliek Fehersa-t 1 1/2 M miatt. E néven később nem szerepel. Szentjobb körül feketett (Gy 1: 613). – Su 2: 316.

Dörsök (Dersik) * **Kr** (Bályok-ÉK hrs) 1213: Dirsig de v. *Dirsig*; 1349: p. *Dersyk*; =: p. ≈ ~ *Dersik*. A faluja nevét viselő Dirsik 1213-ban többeket (Georgium f-m Ponota, item Gyulam et Forcos f-os Casta) bevádolt a krasznai ispán előtt erőszakot tétellel (Gy). 1213: ≈ ... erőszakolással (violentia) (Er I. 52. Dersik Bi/Szi). 1349-ben határát leírták Szarvadi Hegen fia László fiai: László és Miklós részére. Ekkor K-en Csahtól D felé haladva Kémer, Gesztes, Ottomány és Bályok falukkal határos. Területe Almás és Bályok (Bi vm) határába olvadt. Ma psz Bályok határában ÉK-re, Szilágysomlyótól NyÉNy-ra: 1808: pr. *Dörsök* vel *Bojok* h., *Klotzthal* g., *Dirkús* val.; Hnt. 82: *Dörsök* (Gy 3: 512). 1465.IX.24.: *Dersek* birtok felét Bályoki Szilveszter zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1547: *Dörsöktelek* (Petri III. 290). 1851: {Bályok bihari falunak} Pusztái vannak még Krasznában: Dörsök, Kopasz és Sirmező, mely 1000 holdnál

többet foglal magába. Szőlőhegye, mely híres bort terem, s egy nagy Bükk nevű erdeje Kraszna m-be esik, s ebben mind a 4 helység {Bályok és Száldobágy Bi, Almás és Somály Kr} szabad faizást gyakorol (Fé 1: 80). – Su 2: 317. 1213, 1349, 1547.

Draculyafalva * **Za** 1464: *Draculyafalwa* Kápolna mellett (Cs 1: 729. Dragojafalva). 1464: *Draculyafalwa, Dragulafalwa* (Márki II/1. 228). – Su 2: 318. {Márki nyomán. Solymosbucsa mellett}

Drág Do (Hidalmás-DK hrs) 1320: t/p. *Draakh*; 1332–4: *Paulus sacerdos* de *Drag*; 1345: p/v. ≈. Zsombor nembeliek birtoka; elkobzás; 1320-ban a király Elefánti Dezső sebesvári várnagynak, majd [1331-ben] Brassai [utóbb Sombori] Jánosnak és Jakabnak adta, akiktől a Drágiak erednek. Papja 1332 I: 50 d, 1332 II: 60 új báni, 1333 I: 6 gs 3 pensa 31 d, 1334 I: 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 67). XV. századi temploma volt (lebontották). 1430.IV.13.: *Draagh-i* Ozsvát, Jakab, László, Ferenc és Zsigmond tiltja a Somboriakat a Kisesküllő, Drág és Berend között fekvő Úrtelke prédiüm felének használatától (KmJkv 61); & 1437 Vista: Drági Albert püspöki jobbágy (Cs). 1440.II.3.: *Daragh-i* n. Péter fia: Jakab *üv*, köztük *Daragh-on* lakó Fodor Pált, Istvánt, Nagy Jakabot, Kis Bálintot (189); 1440.V.18.: *Dragh-i* Jakab *üv*, köztük *Dragh-on* lakó Nagy Jakabot, Kis Bálintot és Seres Antalt (231); 1441.IV.8.: *Dragh-i* Jakab *üv*, köztük familiárisait: Fodor Pált, Nagy Jakabot, Márkot és Berecket (296); 1442.III.3.: *Dragh-i* Jakab *üv*, köztük *Dragh-i* Ozsvátot, *Dragh-on* Nagy Jakabot, Fodor Pált, Kod Balázst és Balogh Pált (429); 1449.III.1.: Drági Jakab vajdai ember beszercei polgár ügyében (659); 1455.V.22.: Drágon lakó n. László Benedek megölését illetően Mátyás újbudai plébános és Drági István között létrehozott egyezség: Drági István, gyilkos familiárisa: Bartha János helyett, 66 Ft-ot fizet Mátyás plébánosnak (1206); 1456.VI.16.: Drági Ferenc volt Do vm-i ispán özvegye: Margit Szászsombori n. Csúcs Miklós szászsombori birtokrészét, amelyet elhunyt férje elfoglalt, 20 arany Ft ellenében visszaengedi Sombori Dávidnak és Miklósnak (1251); 1457.X.14.: Drági István *ü*: Kolozsmonostor (1276); {1460.III.} Uő *ü*: Zsombor (1429); 1461.X.12.: Drági Benedek, Zsigmond és István *ü*: Gyerővásárhely (1632). 1469.X.11.: Drági Zsigmond és Tamás Somboriak osztályos atyafiai (1917); & 1473: Drági Imre gyalui lakos (2082); 1480.II.19.: Drági Ferencné: Ilona korábban zálogba adott szucsáki erdőt és szántót (2295). 1482.VII.30.u.: Drági Zsigmond *ü*: Teremi Péter kolozsvári polgár (2387). 1482.IX.16.: Drági Zsigmond és fiai: Zsimgond és Márton Kékes (Do) negyedrészenek ősi jogon birtokosai (2403). 1488.III.20., Thuróczy ajánlásában: **Drági Tamás királyi személynök és kancellár**. 1488.IV.5.: Sombori Péter a Drágon szedett vám öt illető felerészét 100 Ft-on elzálogosítja Almási Mihálynak és n. Drági Tamás fia: Kelemennek (2669); 1492.VIII.18.: Drági n. Zsigmond fia: Zsigmond tiltja Drági Márkot, hogy drági részét elidegenítse Sombori Péternek (2805); 1525.VII.16.: Drági Kristófné: Zsófia korában Siroki Mátyás özvegye Zutoron (4113); 1527.XII.9.: Drági Ferenc 100 Ft-ért gabonaasztagot adott el Sombori Péternek (4196). 1534.VII.1.: Drági Ferenc és Zsigmond 1000 Ft-ért megvásárolja Órmezőn a Sombori-részt (4480); 1539.II.6.: Drági Ferenc Zsomboron részbirtokos (4683). Ld még KmJkv I. 894, II. 886. **1587**: *Draagh*. – E: fl. 8. A: fl. 4. Ser. Rex relictæ Blasii Kamuthj integram vita durante contulit (Dé 38). & 1635 Panit (Msz): Drági Mihály régi lófő (SzO). & 1640, 1652 Kolozsmonostor: Drági György és István jobbágy (Gyalu 46, 131).

{A hódoltság idején} Még az öreg Serédi Istvánné, aki Kanuti Kata volt, Drágban a pusztá kastélyban ott lakott, holott még túl Drágon két-három mértföldnyivel is tartott a hódoltság, de ő Drágot csak nem engedte hódolni és az adóját bévinni, hanem amikor odaküldött, hogy az adót vigye bé a falu, mert [különben] elrabolja, megizente Serédiné a török úrnak, hogy ne rabolja, mert a falu bévinné az adót, de ű nem engedte, nem is engedi, mert övé a falu. Hanem ha vitéz ember, jűjön oda egy szál kardra, neki is lévén egy láncsája, mely mindenkor az ágya fejénél állott. Amelyiknek adja az Isten a szerencsét, adozzon annak a falu. Mely is elhíresedvén a törökök közt, a[n]nyira csűfolták a törököt a többi véle, hogy nem lakhatta Váradot a török úr, hanem el kellett onnan bujdosnia. Drág is pedig soha mindaddig nem adózott vala, míg Serédiné élt, noha a több körül való faluk messze is mind hódoltanak. Ilyen asszony volt Kamuti Kata, ki is ezzel a cselekedetével emlékezetit hadta holta után is, hogy ily resolute {elszántan} viselte magát, egy asszony lévén (Bánffy György gubernátor elmondása nyomán We, 1707.V.16.).

1733: *Dragul*, 1750: *Drág*.

1758.III.12.: Rhédei Zsigmond koporsóba tételekor a Drági **Reform**. Templomba fel-gyülekezett Uri Rendei között ... prédikált Deáki F. Sámuel ... kolosvári lp; a Drági Udvari Templomotskában Mohai János, Szilágyfőkeresztúri lp. *Istennek bölcs rendelése ...* Rhédei 'Sigmond ... Temetési Tisztességire és Ditséretes Emlékezetire mondatott Halotti Tanítások, és Deák Oratio, Napfényre botsáttattak, Az ő Nagysága Gyászba borult Nagy Hűségű Özvegyének, Méltóságos Libera Baronissa Hadadi Vesselényi Kata Aszszony Ö Nagyságának Kegyessége által MDCCLX-dik Esztendőben. Kolo'sváratt Nyomt. Páldi István által, 1760-dik Eszt. (A 1–E 1: DFS; E 2–Hv : MJ). {Colligatumban.}

1808: Drág (46). 1848 össze: az udvarház feldúlása (Gyalu 29/3). 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ **Ko** Almási js (Je 299). 1913: Drág Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Drag, D, L 1209: r 1153; m, zs (68). > 1956: Dragu = Su 1: 209. 1332–1854. [12 D]

Dragajócz * **Kr** (Orsavicabánya táján, Harampatak mellett) 1431: *Dragalyolcz* (Cs 2: 100). – Su 2: 318.

Dragadol * **Kr** (Szászkabánya-Ny) {1272–90} 1324: p-es Zurduk et *Dragadal*; 1367: v. *Dragudul*; v. *Dragodol*. IV. László király adta Szurdokkal együtt Imre, Farkas és Kozma testvéreknek; 1324-ben az országbíró utódaikat megerősítette birtokukban (ld. Szurdok). 1367-ben a Nyárád (Néra) D-i partján fekvő Zagorján határosa Ny-on, Radonya (Radimna) uradalmától É-ra. Szászkabánya határában Ny-ra fektetett, a mai Drágán glavicsna hegy mellett (Gy 3: 480). – Su 2: 318. 1324, 1367.

Dragamanócz * **Ar** (Marosborosznok mellett) 1440: *Dragamanocz* (Pesty: Krassó II/1. 120). 1477: *Dragamanowcz* Solymos vár 10. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 318.

Dragánfalva 1. Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös j. p-i út mellett) 1552: *Draghanfalwa* (Jakó 335). 1851: *Dragonyst*, Bi vm, rónás helyen, 199 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal, egy patak. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 1: 282). 1808: Dragonyesd (46). 1888: Dragonyesd Bi Belényesi js (Je 299). 1913: Dragánfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Drăgănești, *Dragonyesd*, L 317: r 302; m, zs (68). = Su 1: 209. 1552–1851. [21 C]

Dragánfalva 2. * Te (Lugos táján, Iktár mellett) 1365: *Dragonfalwa*; 1471: *Draganfalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 35). – Su 2: 318.

Draganócz * **Ar** (Lippa táján) 1596; *Draganocz* (Pesty: Krassó II/1. 119). – Su 2: 318.

Dráगतanya Ko 1913: *Dráगतanya* Mezőszilvás tartozéka (H). – Draga = Su 1: 208. 1913. – 1974: c. Silivașu de Cîmpie {Mezőszilvás kzs faluja} S de C [23 B]

Drágcséke Bi (Félixfürdő-DK, a Belényesi úton) 1508: *Dragcheke* (Jakó 228). 1808: Cséke (Drák-), Drassesty ~ Dresesty (37). 1851: *Drág-Cséke*, {r} *Drazest*, Bi vm, hegyes-völgyes vidéken. Lakja 4 **kath.**, 5 **ref.**, 553 n. e. **óhitű**, anyatemplommal, derék urasági lakkal, pálinkaházzal s egy patakmalommal. Határa 2315 h., ... Birja gr. Frimont Bála (Fé 1: 281). 1888: ≈ (Dresey) **Bi** Magyarcsékei js (Je 299 & Alba). 1913: Drágcséke Bi vm (Az). – 1909/19: Drăgești, *Dcs*, jud. Timiș {!}, L 691: r 652; m, zs (68). = Su 1: 210. 1508–1851. [20 B]

Drágfalva 1. * Bi (Élesd táján) 1406: possessio **walachalis** *Kurthadragfalwa* (Jakó 341). – Su 2: 357.

Drágfalva 2. Kr (Facsád-D) 1453: *Drasinfalva*, 1464: *Dragzenesth*, 1514–6: *Dragzynesth* (Pesty: Krassó II/1. 123). 1808: Draxinest, Drasinesti (46). 1851: *Dragsinyest*, Kr vm, , 5 **kath.**, 261 **óhitű** lak., anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 1: 282). 1888: Drakszinyest **KrSzö** Facseti js (Je 300). 1913: Drágfalva KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Drăgșinești, *Dragsinyest*, L 315: r 314 (68). = Su 1: 210. 1453–1851. > Drăgșinești 1974: c. Firdia {Ferde kzs faluja K-re} [33 C]

Dragobrathest * **Hu** (Illye-ÉNy, Tamásfalva és Szelestye közt) 1468: p. *Dragobrathesth*; = : pr. *Dragobrathesth*. Illye város birtoka (Cs 5: 87). – Su 2: 318.

Dragoest ~ Dragojest Te : Drágonfalva.

Dragojafalva * Za (?) 1441: *Dragoyafalwa*, 1445: *Dragwyafalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 729). – Su 2: 318. {Solymosbucsa mellett}

Dragomér Kr (1913) < Dragomérfalva.

Dragomérfalva 1. * Hu 1. (Illye-ÉNy) 1468: p. *Dragomerfalwa*. Illye vs birtoka (Cs 5: 87).

Dragomérfalva 2. * Hu 2. (Illye-É, Csertés és Kamarzanest közt) 1468: p. *Mezewdragomerfalwa*; = : p. *Mezewdragomerfalwa*. Illye vs birtoka (Cs 5: 112. Meszes-Df).

Dragomérfalva 3. Kr (Lugos-D) 1439: Olasagh et *Dragomerfalwa* in tenutis oppidi Lugas et pertinenciis castri Zydowar; 1440: Orsagh et *Dragomerfalwa* in provincia et pertinenciis oppidi Lugas (Cs 2: 35). 1444: *Dragomirfalwa* Zsidóvár 29. tartozéka (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1542: *Dragomeresth*, 1573: *Dragomirest* (Pesty: Krassó II/1. 120). 1808: Dragomirestie (46). 1851: *Dragomiresty*, Kr vm, 6 **kath.**, 491 **óhitű** lak, s anyatemplommal. F. u. Raics, Vlahovics, Janicsár családok (Fé 1: 282). 1888: Dragomirest **KrSzö** Lugosi js (Je 299). 1913: **Dragomér** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Dragomirești, *Dragomirest*, L 661: r 611; m, n (68). = Su 1: 208. 1439–1851. – 1974: c. Știuca {Csukás kzs faluja, DNy-i hrs} [42 B]

Dragomérfalva Mm (1913) < Dánfalva.

Dragomérfalva 5. KSz (Magyarláros-ÉNy) 1528: *Dragomerfalwa*, 1543: *Draghonafalva*, 1677: *Rusor* (Kádár V. 583). 1750: *Ruschor*, 1760–2: *Rusor*. 1808: Rusor **Köv** (139). 1888: Russor (Rusor) **SzD** Magyarlárosi js (Je 611). 1913: **Rózsapatak** SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Rușor, *Rózsapataka*, L 444: r 403; zs (149). = Su 2: 91. 1528–1913. – 1974: c. Copalnic-Mănăștur {Kápolnokmonostor kzs faluja K-re} [13 A]

Dragomérfalva 6. * Za (Körösbánya mellett) 1439: *Dragomerfalwa* Világos vár körösbányai kerületéhez tartozott (Cs 1: 729). – Su 2: 318.

Dragomérfigyörgyfalva * Te (Doboz mellett) 1410, 1447, 1462: *Dragomerfygerghfalwa*, *Fekethewdragomerfalua* Doboz 22. tartozéka volt (Cs 2: 33, 34. Doboz). – Su 2: 318.

Dragonyesd ~ Dragánfalva Szv (Szászváros-ÉK) 1956: *Dragonyesd*, *Dragánfalva*. – Drăgăneși = Su 1: 209. 1956. – 1974: » Șibot {Alkenyér}.

Drágonfalva Te (Buziásfürdő-ÉK, a Temes b. p.) 1365: *Draganfalva*, *Dragonfalva*, 1514–16: *Dragonyesth* (Pesty: Krassó II/1. 119). 1808: Dragojest, Dragoesti (46). 1851: *Dragojeste*, Te vm, a Temes vize partján, melly gyakran kiárad. Van 900 n. e. **óhitű** lak., anyatemploma, 1443 holdnyi határa ... Agyagos földje igen termékeny, marha- és méhtenyésztése nevezetes. Birja a kir. alapítvány (Fé 1: 281). 1888: Dragoest (Dragojest) Buziási js (Je 299). 1913: Drágonfalva Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Drăgoiești, *Dragojest*, L 955: r 914; m, n (68). > Drăgoești = Su 1: 210. 1365–1913. > Drăgoiești 1974 c. Racovița {Rákovica kzs faluja} [32 C]

Drágosfalva 1. * Hu (Déva-ÉNy, Marosbrettye, Bóz táján) 1453: p. *Dragosfalwa*. Barancskai-birtok (Cs 5: 87).

Drágosfalva 2. BSz (Dés-ÉÉNy, Galgó-ÉK) 1393: *Dragusfalva* (DocVal 465) 1488.VIII.11.: *Dragosfalwa* (BSz vm) egészbirtok Losonczy, zálogon Györgyfalvi, most Harinai (KmJk 2686). 1586: *Dragie* (Kádár III. 375). 1733: *Brugia* [: *Dragia*], 1750: *Dregie*, 1805: *Dragya*. 1808: Drágia (46). 1861: Drágyia BSz (18). 1888: Dragyia (Draghia) **SzD** Nagyilondai js (Je 299). 1890: Drágosfalva (Kádár i. h.). 1913: Drágosfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Drăghia, *Df*, L 320: r 315 (68). = Su 1: 210. 1393–1854. – 1974: c. Coroieni {Karulyfalva kzs faluja, D-i hrs} [13 C]

Drágosfalva 3. * BSz (Magyarláros mellett) 1393: *Dragusfalua*; 1553: *Dragosfalva*, *Dragosfalwa* (Kádár III. 374). 1639: *Dragumarffalva*, 1647: *Dragomerfalua* (Makkai 428, 442) I. Rákóczi György birtoka. – Su 2: 318. {Beolvadt Magyarláros határába}

Drágospolyána * **Mm** (Sziget-D, a Kaszó vize mellett) 1612: *Draguspolyana* (Bélay 137). – Su 2: 319.

Dragoszlófalva * **Kr** (?) 1427: *Draguzlofalva* (Cs 2: 100). – Su 2: 319. {P}

Drágota 1. Bi (Belényes-ÉNy) 1552: *Dragotha* (Jakó 235). 1808: Dragottyán, Dragotjani (46). 1851: *Dragostyán*, Bi vm, rónás helyen, 651 **görögkath.** lak., anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 1: 282). 1888: ≈ Belényesi js (Je 299). 1913: Drágota Bi vm (Az). – 1909/19: Drăgoteni, *Dragotyán*, L 662: r 674 (68). = Su 1: 210. 1552–1913. – 1974: c. Remetea {Magyarremete kzs faluja, Ny-i hrs} [21 A]

Drágota 2. * **Kr** (Resicabánya táján, Érszeg mellett) 1369–1377: *Dragotha* (DocVal). – Su 2: 318.

Dragotafalva 1. * **Bi** (Élesd táján) 1406: p. **walachalis** *Dragotafalva* (Jakó 341). – Su 2: 318.

Dragotafalva 2. * **Te** (Mélynadas-D) 1471: *Dragothafalwa* Borzlyuk város 27. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 318.

Dragotafalva 3. * **Za** (Körösbánya táján) 1441, 1445: *Dragothafalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 730). – Su 2: 318.

Dragotinfalva * **Te** (Zsidóvár táján) 1464: pr. *Dragotenesth* in districtu Lugas; 1470: p. *Dragotenfalva* in districtu Sebes (Cs 2: 35). – Su 2: 318.

Dragoszéla * **Szö** (Orsova-DNy, a Duna menti Tiszóca mellett) 1596: *Drahozela* (Pesty: Szörény II. 52). – Su 2: 318.

Dragsina Te (1808) : Draksinfalva.

Dragubratfalva * **Kr** (Karánsebes-Ny, Felsőzorlenc és Kisszabadi közt) 1544: pr. *Dragubrathfalwa*, 1591: *Dragobrathfalva* (Pesty: Krassó II/1. 119). – Su 2: 319.

Dragulafalva * **Za** 1464: *Dragulafalwa* Solymos mellett (Cs 1: 729. Dragojafalva).

Dragulafalva * **Za** (Almás mellett) 1525: *Dragulafava* (Cs 1: 729. Dragojafalva). =: ≈ (Márki II/1. 228). – Su 2: 318. {Márki szerint}

Dragus Fo (Alsóárpás-DK) 1527, 1534: *Dragos*; 1588, 1601: *Dragus*. 1632: ≈ (Makkai 471) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Drágus*. 1808: Dragus, Drachendorf, Drakuj (46). 1888: ≈ (Dregus) Fo Alsóárpási js (Je 299). 1913: Dragus Fo vm (Az). – 1909/19: Drăguș, *D*, L 1395: r 1369 (68). = Su 1: 210. 1527–1854. – 1974: c. Viștea {Vist kzs faluja, DK-i hrs} [36 C]

Draksafalva * **Te** (Temesvár táján) 1442: kenezius de *Draxafalwa* (Cs 2: 35). 1459: *Draxafalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 319.

Draksinfalva Te (Buziásfürdő-NyÉNy, a Temes b. p. közelében) 1454: *Draxinfalwa*, 1464: *Dragzenesth* (Cs 2: 35). 1723–5: *Dragschina* (Mercy-térkép). 1808: Dragsina, Dragschina (46). 1851: ≈, Te vm. a Temes sik partján, 79 magyar **kath.** 23 tót evang., 738 n. e. **óhitü** oláh lak., anyatemplommal. Határa 3851 hold, ... Vize a Temes; ennek partján egy régi omladék tűnik fel, melyet a köznép törökvárnak tart. Az omladék tövében a Temes vize nem egyszer mosott már ki emberi holttetemeteket. Birja a kir. alapítvány, s a kövéresi uradalomhoz tartozik (Fé 1: 282). 1888: ≈ Buziási js (Je 299). 1913: **Temesfalva** Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Dragsina, *D*, L 896: r 561; m, n, szlovák (68). = Su 1: 209. 1442–1851. – 1974: c. Chevereșu Mare {Nagykövéres kzs faluja ÉNy-ra} [32 C]

Dranifalva * **Te** (Detta táján) 1410, 1447, 1462: *Dranifalua* Doboz 60. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 319.

Drankó Szö (Újmoldova-DK, a Duna-parti úton; vízállásjelzési pont) 1437: *Drankó* (Szörényi bánóság): először 1437-ben említik, aldunai királyi végvár a Tallóciak kezében (Engel 69.).

{1438.I.1.} Albert király, koronázásakor, Drankó várát, a hozzá tartozó kerülettel és falvakkal együtt, a Csornaiaknak (3/4) és Bizereieknek (1/4) adományozta. Ugyanóket 1452-ben e vár birtokába ismét beiktatják. 1451: castrum *Dranko*. Hunyadi János (volt szörényi bán) 1451. évi oklevelének egyik pontjából következtethetjük, hogy e vidéket is Temesmegyéhez (olykor, előbb, bizonyára a szörényi bánsághoz is) számították ez időben (Cs 2: 13). 1451: *Dranko*, 1698: *Drenkova* (Pesty: Szörényi II. 52). 1888: ≈, telep (t) Berzászka **KrSzö** (Je 300). 1913: **Drenkova** Berszászka (Újmoldovai js) tartozéka (H). – Drencova = Su 1: 210. 1451–1913. + 2: 319. Dranco 1451 castrum. – 1974: c. Berzasca {Berszászka kzs faluja, DK-i hrs} [54 B]

Drasafalva * Te (Resicabánya táján, Pogányremete mellett) 1459: *Drasafalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri).

Drasánfalva * Te (Temesrékás-K) 1389: *Drasanfalva ~ Drusanfalva* (DocVal 361). =: ≈ Remetéhez tartozott (Cs 2: 100). 1492: *Drasanfalwa* a Rádi család birtoka (Cs 2: 88. Rádi). 1492: *Drasanfalwa* (Pesty: Krassó II/1. 123). – Su 2: 319. {DocVal és Pesty adatát Drasafalva alá veszi}

Drassó Fe (Gyulaféhevár-DK) {1270 k. < 1345} 1309: Johannes **plb** de *Drasseu*; 1332-5: dominus Nyc. de *Drassev, Drassov, Drasov*. 1345: *Drasow*. 1332 I: 9, 1333 I: 12, 1334 I: 12 d, 1334 II: 2 gs, 1335 I: 15 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 140). 1309: ≈ (An 1: 551). 1446.XI.13.: Nádasdi Salamon fia Mihály *Drassow* nevű örökös birtokát a **káptalanak** adományozza (KmJkv 597); 1451.V.12.: Egeresi Imre kanonok és dékán tiltakozik az ellen, hogy Hunyadi János kormányzó *Drasso* birtokot elfoglalta és Vingárti Geréb Jánosnak készül adományozni (957). 1733: *Drassó*, 1750: *Draschov*. 1808: *Drassó h., Droschen* aliis *Troschen* g. 1861: ≈, Droschen AF (5). 1888: ≈ (Troschen) **AF** Kisenyedi js (Je 300). 1913: Drassó AF vm (Az). – Drašov = Su 1: 209. 1309–1854. – 1974: c. Şring {Spring kzs faluja, D-i hrs} [35 C]

Drau * Se (?) 1334: **sacerdos** de *Drau* (Tr) **egyház** hely volt. – Su 2: 319.

Draucz (1888) ~ Drautz (1808) Ar : Dorozslófalva.

Drejka Hu {...} bányásztelepülés a Maros mellett, Dévától Nyugatra {...}. – Su 2: 319.

Drekulytelep MT (Mezőbánd-ÉNy) 1913: *Drekulytelep* Mezőbánd tartozéka (H). 1956: Bándrekula. – Drăculea Bandului = Su 1: 209. – 1974: c. Band {Mezőbánd kzs faluja} [23 D]

Drenkova KrSzö < Drankó Szö.

Drenye * Kr (vsz Újmoldova táján, Drankó/Drenkova mellett) 1427: pr. *Drennye*. Nagymihályi Albert és fiai kapják királyi adományul (Cs 2: 100, 112). – Su 2: 319. {P}

Drevidia * Kr (Újmoldova-ÉNy, Básiás mellett) 1596: *Oláh-Drevidia*, 1617: pr. *Oláh-Drevidia* (Pesty: Krassó II/1. 130). – Su 2: 379.

Drid Fo (Fogarasi-Ny) 1509: *Driid*, 1511: *Drich*, 1518: *Dridiff*, 1534: *Dryd*. 1638: *Drideff* (Makkai 478) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Dridiff, Dreydrif (47). 1861: Dridif Fo (25). 1888: ≈ Fogarasi js (Je 300). 1913: **Dridif** Fo vm (Az). – 1909/19: Dridif, D, L 680: r 643 (68). = Su 1: 210. 1509–1854. – 1974: c. Voila {Vojla kzs faluja, K-i hrs} [36 D]

Dristye KrSzö (Bozovics-DNy, a Néra bp-i Kövesdpataka/Újsopot mellett) 1913: *Dristye* Újsopot tartozéka (H). – Driştie = Su 1: 211. {1981 Ø}

Drombár Fe (Gyulaféhevár-K) 1299: t. **episcopatus** *Dorumbar* Bakaj hrs (Er I. 589/5). 1332-5: Abraam **sacerdos** de *Dumbar, Duumbar*. Papja 1332. I: 40, 1332. II: 20, 1333. I: 32 dénár pápai tizedet ad (Gy 2: 140). 1733: *Drembar*, 1805: *Drombár*. 1808: *Drombár* aliis *Drembár h., Brunndorf* g., *Drimbur* val. 1861: Drombár AF (5). 1888: ≈ (Drimbárd) **AF** Alvinci js (Je 301). 1913: **Dombár** AF vm (Az). – 1909/19: Drâmbariu, *Drombár*, L 1030 ort. r (68). 1956: Drîmbar = Su 1: 211. 1332–1854. – 1974: c. Ciugud {Maroscsüged kzs faluja} [34 B] > Drâmbar

Drugfalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Drugfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 319.

Drugsóczi * Ar (Radmanóc mellett) 1477: *Drugsowczy* Solymos vár 15. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 319.

Druguzló * Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg mellett) 1369–1377: *Druguzlo* (DocVal 223). – Su 2: 319.

Drusa * Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg mellett) 1369–1377: *Drusa* (DocVal 223). – Su 2: 319.

Doszán-Gurbesd Bi (1888) < Gyoszánfalva (1584).

Dsunk Za (1808) : Zsunk.

Duae Turres Fe : Pókafalva.

Dubest Kr : Dobosd KrSzö.

Dubistya MT (Görgényhodák-ÉK) 1943: *Dubistya* (1943/44. tk). 1956: *Erdődubiste* Toka tartozéka. – Dubiștea de Pădure = Su 1: 211. 1956. {1981 R}

Dubja * Kr (a Néra melletti Csatár hrs) 1347: p. *Dubya*, ... iuxta fl-m *Nyarad*. 1347-ben bírói úton Szeri Pósa kezére szállt, de Benke fia Mihály azt állította, hogy őt illeti. A Néra mellett feküdt, a Benke nevét fenntartó Benkefalva mellett, mely a Néra mellett fekvő Csatárral volt szomszédos (Gy 3: 480). – Su 2: 319. Dubia, 1374. {Nagyszurdok mellett}

Dubest Kr : Dobosd KrSzö.

Duboki-Nádash Te : Mélynádas.

Dubova Szö : Dunatölgyes KrSzö.

Duboz Te (1888) : Doboz (1333).

Dubricsony Bi (1808) < Dobrocsonháza.

Dubrolfalva * Kr (Oravicabánya-ÉNy, Forotik és Dognácska közt) 1428: *Dubbrwlfalwa* in Ozyahgpathaka. Aszuágy mellett feküdt (Cs 2: 100). – Su 2: 319.

Dubrul * (Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg mellett) 1369–1377: *Dubrul* (DocVal 222). – Su 2: 319.

Dubrunháza (?) 1329: *Dubrunhaza* sive *Dubrunfalva* az erdélyi részeken (Tr). – Su 2: 319.

Dúd Za (Lippa-ÉK) **1162–72**: Dúd a szentjebbi **monostor** (Bi) birtoka (Gy 1: 669). 1387: *Magyardwd* (M). 1489: *Magyardwd* (Cs 1: 739. Magyar-Dud). 1552: *Melewdud*; 1561: *Székes-Dud*, *Agyagos-Dud*, *Felső-Dud* (Márki II/1. 228) 1746: *Dud* (Su). 1808: Dúd ~ Duúd **Ar** (47). 1888: Duud **Ar** Ternovai js (Je 303). 1913: Dúd **Ar** vm (Az). – 1909/19: Dud, *Dúd*, L 1502: r 1478; m, zs (69). = Su 1: 211. 1169–1851. [32 B]

Dudád Gy (Várhegy-D, a Maros b. p.) 1860-as évek előtti tutajos fatelepből (Orbán B. II. 134) alakult település. 1956: Duda. – Duda = Su 1: 212. 1956. – 1974: c. Subcetate {Gyergyóvárhegy kzs. faluja} [25 A]

Dudafalva * Te (Temesgyarmat táján) 1471: *Dwdafalwa* ~ *Dwdyntha* Borzlyuk város 33. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 318.

Dulcsa MT (Régen-K, a Görgény-parti úton, Libánfalva-K) 1956: *Dulcsa* Libánfalva tartozéka. – Dulcea = Su 1: 212. [24 B]

Dulcsin Za (Dézna-DK) 1574: *Dulcsin* (Márki II/a 161). 1746: *Dulcséle* (Su). 1808: Dulcsele (47). 1851: ≈, **Ar** vm, Dezna fil., bérczes, erdős vidéken, 5 **kath.**, 283 n. e. **óhitü** lak., szentegyházzal (Fé 1: 286). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 302). 1913: **Édeslak** **Ar** vm (Az). – 1909/19: Dulcele, *D*, L 254: r 253 = Su 1: 212. 1574–1851. [21 C]

Dulló Kr (Boksánbánya-É, a Pogányos j. p.) 1690–1700: *Duleg* [: *Duleo*], 1699: *Dulo*, 1701: *Dullo* (Pesty: Krassó II/1. 139). 1808: Dulleo ~ Duleo (47). 1851: *Dulleó*, Kr vm, 5 **kath.**, 711 **óhitű** lak., s anyatemplommal. Birja Joanovics család (Fé 1: 288). 1888: Dulló **KrSzö** Bográni js (Je 302). 1913: Dulló KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – Dulău > 1909/19: Duleu, *Duleo*, L 833: r 726; n, m, szerb (69). > Duleul = Su 1: 212. 1690–1913. > Duleu 1974: c. Fîrliug {Furlog kzs faluja ÉNy-ra} [42 A]

Dumbracza 1888: Dumbracza, telep (t) Szászsebes **Sze** (Je 302).

Dumbrava Za (1808) < Dombegyház (> Körösdombró).

Dumbravicza Hu : Dombravica.

Dumbrovicza Ar (1888) : Dombrovica (Alsódombró).

Dumesd Hu (1913) : Domus.

Dunaorbágy Szö (Orsova-Ny hrs a Duna-parti úton) 1484: *Jalsanycza* (Cs 2: 43). 1774: *Jeszelnicza* (Pesty: Szörény II. 100). 1808: Jeselnicza, Jeschelnicza (75). 1888: ≈ **KrSzö** Orsovai js (Je 394). 1913: Dunaorbágy KrSzö vm (Az). – 199/19 Ieşelnița, *J*, L 1062: r 999; n, szerb (95). > Eşelnița = Su 1: 222. 1484–1840. > Ieşelnița [55 A]

Dunatólgyes Szö (Orsova-DNy, a Duna-parti úton) 1690–1700: *Dubovo* (Pesty: Szörény II. 61). 1808: Dubova (47). 1888: ≈ **KrSzö** Orsovai js (Je 301). 1913: Dunatólgyes KrSzö vm (Az). – 1909/19: Dubova, *Dubova*, L 476: r 473 (69). = Su 1: 211. 1690–1913. – 1974: c. Plavişevîța {Naszáros kzs faluja} [55 A]

Dupapiátra Hu (Abrudbánya-D) 1808: Dupapiatra, Dupetyatra (47). 1888: Dupapiátra **Hu** Brádi js (Je 303). 1913: Dupapiátra Hu vm (Az). – – 1909/19: Dupăpiatră, *D*, L 2132: r 2125 (70). = Su 1: 216. 1839, 1909. > După Piatră [34 A]

Durusa KSz/Köv/Sza (Szilágycseh-K) 1733: *Durussa*, 1750: *Durusa*, 1760–2: *Durusa* seu *Duruse*. 1808: Darussa, Dursdorf, Durussu **Köv** (42). 1888: Durusa **Sza** Nagysomkúti js (Je 303). 1913: Durusa Sza vm (Az). – Duruşa = Su 1: 216. 1733–1854. – 1974: c. Valea Chioarului {Kővárgara kzs faluja} [12 B]

Dús * Csa (Pécska-DNy, a Maros jp-i Szemlak mellett) **1220**: comprovinciales de *Dus* (Tr). A Hunyadiak korában még megvolt. – Su 2: 319.

Dusafalva Bi (Magyarcséke-D hrs) 1508: *Dwsafalwa* (Jakó 136). 1692: *Dusa Falua* (Mezősi 102). 1808: Dusesty (47). 1851: *Dusest*, Bi vm, hegyes vidéken, 2 **kath.**, 5 **ref.**, 4 zsidó, 632 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, urilakkal. ... Birja Középesy János (Fé 1: 287). 1888: Dusest Magyarcsékei js (Je 303). 1913: Dusafalva Bi vm (Az). – 1909/19: Duşeşti, *Dusesd*, L 713: r 691; m, zs (70). = Su 1: 216. 1508–1851. [21 A]

Dúlófalva SzD (1913) < Újfalva BSz (1521).

E – É.

Ebed * Kr (Jám-Ny) 1349: v. *Ebed*. E falu a Jám és Küke közti határjárás szerint azon ponttól Ny-ra feküdt, ahol a Jámpataka beömlik a Vic'linik patakba. Jám mai határának Ny-i harmadán terült el (Gy 3: 481).

Ebej * Bi (Szalonta-É) **1217**: Tenkeu de v. *Ebey*. A bihari várnépek Székelyszáz nevű századából egy ebeji ember Deus nevű szabadot azzal vádolta a bihari ispán előtt, hogy közülük való; Deus ezt tagadta (Gy 1: 614). 1872. tk: *Ebei rét*; 1914. tk: *Ebei tn.* – Su 2: 321.

Ebendorf Kr (1808) : Csukás.

Ebes * To (Sáromberke-Gernyeszeg hrs) **1215**: *Ebes* falubeli Orbán alperes (Er I. 82). =: Ebestelki Orbán (Gy 2: 86. Simontelke). 1395: p. *Ebes* (TelO 1: 253); 1412: p. *Ebesthelky*. 1395-ben a Szécsényiek cserébe adják Zsigmond királynak. 1405-től Somkeréki ~ Sk. Erdélyi-birtok (Cs 5: 700). Sáromberke-DK: *Ebes* dülönév (ad vocem M. Szabó, 1997). – Su 2: 321.

Ebesfalva Kü (Segesvár és Medgyes között, a Nagy-Küküllő j. p.) {**1250 k.**} 1317: Benedek telegdi főesperes, Benedek erdélyi püspök vicarius ítéletlevele a *Waldhidia*-i egyház tizedéről ezen egyház javára (An 4: 692. Eml: György püspök 1428). 1332: Henricus *sacerdos* de *Ebes*; 1368: p. *Ebesfolwa*. A XIII. század derekán Szentiváni László birtoka; 1368-ban Szentiváni László déd- és ükunokáinak megítélik a László birtokai (Ebesfalva, Szentiván, Hondorf, Gogányfalva és Kund) után járó leánynegyed. Német nevű papja 1332 II: 4 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 551). 1374: *Ebesfalwa*; 1399: p. ≈; 1448: judex de *Ebeschfalwa*, *ecclesia S. Georgii martyris* in *Ebesfalwa*. 1505: ≈. Szentiváni, Ebesfalvi ~ Ernyei, Apafi, Bethleni, Bakócz, Kisszóllósi-birtok (1332-től Cs 5: 875). 1491.I.3.: Nagyfalusi Apafi Lénárd *Ebesfalwa* birtokbeli ősi részét eladja te: Ferencnek és Miklósnak (KmJkv 2717); 1491.VII.19.: ≈ határán levő tóhely Bethleniek birtoka (2748); 1493.II.22.: Bethleni Bernát ≈-i részét eladja te: Miklósnak (2846); 1549.XI.17.: *Ebesfalwa*-i Apafi Gergely almakeréki birtokrészét és Újfalú (Fe vm) határán levő Molnostó nevű halastavát fe: Gerendy Erzsébetnek vallja ama 500 Ft fejében, mely összeget *Ebesfalwa*-i udvarháza építésére kapott tőle (4972); 1552.VI.30.: Bethleni Bethlen Gergely *Ebesfalwa*-i birtokrészét 250 Ft-ért eladja Apanagyfalusi Apafi Gergelynek (5161). 1664: *Ebesfalva* (Ve: Doc. XI. 53). 1733: ≈, 1805: *Ebesdorff*. 1808: *clr* *Ersébethváros* aliis *Ebesfalva* vel *Ibisfalva* h., *Elisabetopolis* lat., *Elisabethstadt* g., *Ibásfalaul* val. 1861: Ebesfalva Kü (7); =: Erzsébetváros *sz. k. város*, Elisabethstadt, Ibásfalou Kü (8). 1888: ≈ (Ebesfalva, Elisabethstadt) sz. kir. vs, az Erzsébetvárosi js szh, 1888: ház 477, L 2500 (Je 311). 1913: Erzsébetváros KK vm. # Ávedik Lukács: *Szabad királyi Erzsébetváros monográfiája*. Szamosujvárott 1896. – 1909/19: Ibaşfalău (Elisabetopole), *Ev, Es*, L 3903: r 765; m, c, n (93). > Dumbrăveni = Su 1: 213. 1332–1854. [36 A]

Ebló * Hu (Vajdahunyad-DNy, Bunyila, Nyíresfalva táján) 1416: p. *Ablew*; 1516: p. *Eblew* in d-u de Ha.; 1518: p. *Eblyew* =. Damsosi ~ Morsinai, D. Árka-birtok (Cs 5: 87. Meglehet, újban nevet változtatott.). 1600: *Eblío* (Ve: Doc. VI. 3). – Su 2: 287. 1416–1600.

Ecel Me (Medgyes-K) **1283**: v. *Ecelini* – Walter dékán *E-i plb* (Er I. 399. Ld Berethalom); 1289: v. *Heclini* – Herbortus *H-i plb* (445). 1315: *Ecul*-i András királyi szász {ld Medgyes} (An 4: 143). 1359: *Villa Hetzelini* (Ub II. 157). 1440.I.13.: Túri Györgyné n. *Echel*-i Gáspár le: Margit és Túri Péterné Petlendi Erzsébet saját férjét vallja ügyvédül (KmJkv 178); 1468.II.22.: *Eczel*-i Tabiási György 240 arany Ft-ért birtokrészt vásárol Bábahalmán (1790); =: Uő Babocz n. (Do) birtokát 100 arany Ft-ban zálogba adja Veresmarti Czikó Mihálynak (1791); 1470.VI.5.: Bordi-unokák bordi birtokrészüket eladják *Eczel*-i Tabiási Györgynek (1963). 1733: *Aczel*, 1750: *Atzel*, 1760–2: *Hetzeldorf*. 1808: *Eczel* ~ *Aczél*, *Hetzeldorf*, *Oczel* (48). 1861: ≈, ≈, *Acyel* (*város*) *Me* (35). 1913: *Ecel* NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Aşel, *E, H*, L 1553: r 538; n (10). = Su 1: 48. 1283–1854. [36 A]

Écse * **Hu** (Déva-D, Alpestes és Batiz táján) 1392: *Eche*, p. ≈; 1520: *Echee*, p. ≈. Batizfalvi Batiz, Barcsai, Herczeg, Alpestesi, Ap. Bodor és Ág, Écsei, É. Zala, Kerek és Péter (Cs 5: 87). **1587**: *Hecze* ld Sál (Dé 26). – Su 2: 321. 1392–1587.

Ecellő (Tetscheln) **Fe** (Vizakna-NyDNy) 1330: **plebani** de decanatus de Sebus ... Johannes de *Thychelew*; 1334: Laurentius **sacerdos** de *Tykylev* [: *Tychylev*]; 1354: p. *Echelleu*. Szász lakosságú. Papja 1334. II: 44 dénár pápai tizedet ad (Gy 2: 140). 1439.XII.11.: *Echellew* Ősi Jankafiak birtoka (KmJkv 160). 1733: *Etsellő*, 1750: *Ecsellő*. 1784-ben itt volt birtokos vizaknai Bogáthy János; jobbágysai megverték. 1805: *Ecsellő*. 1808: *Ecsellő* h., *Tetscheln* g., *Icsilaul* vel *Acsilló* val. 1861: ≈, Tetscheln, Atsilo AF (5). 1888: ≈ (Tescheln, Aciliu) **Sze** Szelistyei js (Je 304). 1913: *Ecsellő* Sze vm (Az). – 1909/19: Aciliu, E, T, L **1062** r (3). = Su 1: 24. 1330–1854. – 1974: c. Săliște {Szelistye kzs faluja, É-i hrs} [35 C]

Ecsenlaka * **Bi** (Élesd táján) 1435: possessio **walachalis** *Echenlaka* (Jakó 341). – Su 2: 321.

Ecsetelke * **Ko** (Kolozsvár-K) 1374: t. *Echetelke* (BfO 1: 325); 1375: t. *Echetelek*. Faragóiaké. Faragóval együtt járt (Cs 5: 347). – Su 2: 321.

Écsfoka * **Za** (Borosjenő-Ny, Zaránd és Garba közt, a Csigér vizének Fehér-Körösbe ömlésénél) 1322: *Echfoka*, 1519: *Ecsfoka*, 1732: *Asuka* (Márki II/1. 228). – Su 2: 321.

Édeslak Ar (1913) < Dulcsin Za.

Ege Uh (Szekelyudvarhely-D) 1567: *Ege*, 1576: *Egeh* (SzO IV. 42, V. 292). 1614: Ege 25 családfő (Uh 37). 1709: *Eege*, 1712: *Eghe* (SzO VII. 143, 189). 1808: Egeh ~ Egek, Egendorf, Argye (48). 1861: Ege Uh (27). 1888: Ege Homoródi js (Je 305). 1913: Ége Uh vm (Az). – Ege > Eghiu > Ighiu = Su 1: 305. 1567–1854. – 1974: c. Ulieș {Kányád kzs faluja, K-i hrs} [37 A]

Éger-patak az Olt egyik mocsaras holtága 1205-9>1223: palus *Egwerpotac* – Kerc (Fo) hrs (Gy 2: 447).

Egerbegy 1. Ko (Gyalu-DNy, Kiskapus-DK hrs; 558-564 m) Római település nyomai (Le). 1448: *Egerbegh*. **Püspöki** birtok (Cs 5: 347). 1448.X.24.: *Egerbegh*-en lakó Demeter Ștefan volt kenéz, Dobra Petru, Datha Petru, Chokos ~ Chekws Ioan püspöki jobbágysok ölyvesi román jobbágy megölésében részesek voltak (KmJkv 634). 1549.III.6.: *Egerbegh*-i presbiter **Walachus** Marcu; Egerbegy Meregyői birtok (4914). XVI. szd: **Ortodox fatemplom** szárnyas oltárral és ószláv felirattal (Le). 1552–1605: Gyaluhoz tartozott; Báthory Gábor a bihari Bagamérért cserébe adta Varkocs Gyögynek (Gyalu 101/2). De visszakerült a vártartományhoz. 1674: Egerbegy még Bánffy-jószág; 1675-ben Váradi Belényesi István és Keceli István kapta adományul; 1677-ben és 1680-ban Bánffy Dénes özvegye: Bornemisza Kata visszaváltotta Gyaluhoz (Gyalu XXIII). 1808: Egerbegy, Erlendorf, Ágribicsi (48). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ (Agribis) Ko Gyalui js (Je 305). 1913: Egerbegy Ko vm (Az). – 1909/19: Agribiciu, E, L 733: r 731 (4). 1929: Agârbiciu, L 596, H{Vá}; Cluj 29 km (AnR). > Agârbiciu = Su 1: 26. 1448–1854. {1808: Agribicsi !} [22 A] > Agârbiciu

Egerbegy 2. Me (Medgyes-DNy, Kiskapus alatt a Nagy-Küküllőbe ömlő Viza j. p.) 1343: *Egurbeg* (Tr). 1357: *Egirbig*, 1532: *Ayrbegen* (Scheiner 17). 1733: *Egerbegy*, 1750: *Agribics*, 1805: *Arbagen*. 1808: Egerbegy (Szász-), Arbegen, Agregyics (48). 1888: ≈ (Arbegen, Agerbicu, Agregyits) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 305; mint vasúti mh: Szász-Egerbegy). 1913: **Szászegerbegy** NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Agârbiciu, E, A, L 1216: r 671; n (4). Agârbiciu = Su 1: 26. 1343–1913. {1808: Agregyics !} – 1974: c Axente Sever {Asszonyfalva kzs faluja, D-i hrs} [35 B]

Egerbegy 3. To (Torda-K) 1318: *Egerbeg*; 1333: **sacerdos** de *Egwibeg* [: *Egurbeg*], 1334: *Egurbeg* (Tr) **egyház** hely volt. 1339: v. *Egerbeg*; 1414: p. ≈; 1450: via que de *Egerbegh* ad Lonam iret, alia via publica de ≈ ad Hodrew, via de *Egerbegh* ad Ewrke; 1521: p. *Egerbeg*. Tetrehi Urkund, Gerendi, Barancskai, Tóprónai, Hadrévi-birtok. Jbn 1474: Barocz Benedek; 1499: Porkoláb István, Bázsai Ambrus, Gáldi Benedek, Csapai Antal, Bíró Antal, Szentmártoni Illés,

Domokos, Székely Mihály G-jb. (Cs 5: 701). 1340 ősze: Miklós magister pécsi notarius tiltakozik amiatt, hogy míg ő külföldön tanult, rokonai, az előkelő Gerendiek, nővérétől elfoglalták Egerbegy, Tetreh, Tordalaka és Cseked n. Torda vm-i birtokait (KmJkv 34); 1430.I.27.: *Egerbeg*-en lakó Balog Péter ü: Gerend (27); 1440.II.25.: *Egerbegh* fele Hadréviak birtoka (201); 1450.XI.10.: *Egerbegh* ~ *Egerbegh* Tordalaka hrs; út vezet innen Lónára, másik út Örkére (920);

1587: *Egerbegy*. – E: fl. 18/50, A: fl. 6 den. 68 (Dé 65). 1619-ben Bethlen Gábor fejedelemtől kiváltságot kap; **oppidum**. A Paphegyen Sarmasági Zsigmond kastélyának romjai (reneszánsz, XVII. szd). 1635: Kovács Pál lófő (Ákosfalva), Tömösvári András (Fele Msz) Egerbegyeken lakik (SzO). 1733: *Egerbegy*, 1750: *Agribics*. 1808: **opp**. Egerbegy, Erlenmarkt, Agribicsi ~ Egerbics (48). 1861: ≈ (**oppidum**) To (9). 1888: ≈ **TA** Tordai js (Je 305). L 1910: 2731 (m, r), 1992: 4847 (Le). 1913: **Aranyosegerbegy** TA vm (Az). – 1909/19: Agârbiciu, *E, Erlberg*, L 2705: r 1065; m, c, zs (4). > Viișoara = Su 2: 247. 1318–1854. [23 C]

Egerbegy 4. **KSz** (Szilágycseh-É) 1424: *Egerbegh* (Cs; P); 1475: *Egerbeth* (Cs 1: 554); 1569: *Egerbeg*, *Egerbegy*, 1604: *Egerbegy* (Petri III. 331). 1733: *Temasestj*. 1808: Egerbegy, Erlberg, Temesesti (48). 1888: ≈ (Tamasiéci) **Szi** Szilágycsehi js (Je 305). 1913: **Szilágyegebegy** Szi vm (Az). – 1909/19: Tămășești, *E*, L 693: r 653; zs (178). = Su 2: 182. 1424–1854. – 1974: c. Ariniș {Égerhát kzs faluja, Ny-i hrs} [12 A]

Egerd, Egervár Kü (Küküllővár-DNy, a Nagy-Küküllő j. p.) [1295–99]: t. *Egurd* [3x ~ *Egrud* 1x] (Gy); 1296: *Egurd* ~ *Egrud* (Er I. 542-3, 546). 1313: Egervár (Fügedi 86.). =: per ... magistrum Joannem dictum Nakas castellanus de *Egurwar* t. Veresyghaz ... nomine Ladislai vaivode statute sunt (Gy); 1315: castellanus de *Egurwar* (Tr). 1347: ad 3 metas ... quarum una a pt. Occ. ... pro Balasfolua ... pro *Egurwar*, tertia ... a pt. Sept. pro Zanchal extitit renovata (Gy); 1356: p. ... *Egurwarpathaka* ... inter p-em Zepmezew et Kukullew (Cs 5: 875. Egörvápataka); =: ≈. Egerd Kán nb. László vajda öröklött birtoka volt, a Küküllő mellett, minden bizonnyal ott, ahol utóbb Egervár nevű vára állott. Midőn 1313-ban székesi uradalmát elcserélte Szépmezőért, egervári várnagya, Nyakas János járt el képében. 1347-ben Balázsfalva és Szancsal DK-i határosának mondják, 1356-ban pedig, amikor a vár már biztosan nem állott, Egervárpataka falut Szépmező és a Küküllő közt jelölik meg. Várát valószínűleg Róbert Károly romboltatta le (Gy 3: 552). 1668-ban köveiből építette Bethlen Miklós bethlenszentmiklósi kastélyát (Kövár: *Edély építészeti emlékei* 58). 1717: *Glogovicza* (Su). 1733, 1750: *Glogovecz*, 1760–2: *Glogovitza*. 1808: *Glogovicza* val., *Tuten* g. 1861: *Glogovicza Kü* (8). A falu felett K-re emelkedik a várhegy; 1875. tk: *Cetatea*. A helyiek *Cetatea Uriésilor*-nak mondják, azt regélve, hogy óriások építették (Pesty gyűjt.; Gy). 1888: *Glogovecz* (*Glogovicz*, *Tutendorf*) **KK** Hosszúaszói js (Je 346). 1913: **Kisgalgóc** **KK** vm (Az). – 1909/19: *Glogoveț*, *Glogovéc*, *Tuten*, L 465: r 459 (83). = Su 1: 267. 1717–1854. + Su 2: 321. *Egurwar*, 1315, 1347, 1356; *Egurwarpathaka*. [35 A]

Egeres Ko (Kolozsvár-Ny 30 km; 476 m) {**XIII-i templom**: a hajó déli ajtaja fölött XIII. szdi kisablak; XV.: csúcsíves modorú bővítésű a hajó} Római kori település (vicus) nyomai. **1299:** p. ... **abbatis** *Egeres* Bogártelke határosa. A kolozsmonostori apátság birtoka (+1263, +1296, +1324. Gy 3: 346). 1339.VIII.1. Datum in Fahyd. Péter erdélyi alvajda bizonyítja: midőn peres eljárás folyamán Johanni, fratri Moynolth, notario de Zumurduk írásban azt a parancsot adta, hogy Kolozsmonostor bizonyos birtokait meghatároolja ... János apáttal kiszállt a mon. *Egeres* birtokához, ad quendam Montem *Zaarheg* ... inter p-m *Egeres* ... et p-m *Inakteluke* ... Két határjel egyikéről Mykola fia János fia Gereu magister azt mondta, hogy az az ő *Inakteluke* birtokának határjele ... fl. *Nadas* et *Darochpataka*, fl. *Makopataka*, ad fl-m *Thurapataka* {? *Thurepataka*}, *Bogarteluk* (DI 26859. MOL Szr. reg). 1359: **sacerdos** de *Egeres*; 1396: **plebanus**, rector ecclesie de ≈ ; 1431: plb parochialis **ecclesie B. Martini** ... de *Egheres* ... p-is monasterii de Colosmonostra. 1418: Henrik apát vízimalom építését engedélyezi Tatár Albert, Molnos Antal és Kálos {? Kallós} Domonkos itteni lakosoknak; a malomtól járó censust a parochialis egyháznak fizessék. 1523: p. *Egeres* (1263–1523. Cs 5: 303-304. vs). 1370.IV.18., Alvinc: Lajos király, az apát kérésére, Egeres apátsági birtoknak vásártartási jogot ad (1418.I.20. ErK átírja. Km 1427. évi feljegyzés: KmJkv 24). 1427.XI.5. Zsigmond király, az apát kérésére, Egeresnek szombati hetivásár és Gál-

napi (X.16.) évi országos vásár tartására ad jogot. {Bizonyára Gyalu közelsége miatt azonban nem tudott magasabbra vergődni. A kísérlet mögött apát–püspök ellentét is feszült.} 1439.II.19.: Micola (ds) Ferenc Egeresen lakó apátsági jbb (KmJkv 124); 1444.VIII.20.k.: Albert egeresi **plébános** (522); 1444: Antal kolozsmonostori apát arra kötelezte az egeresi **plébánost**, hogy egy **káplánt** és deákokat (**scolares**) tartson, s ezek bevonásával tegye rangosabbá és gyakoribbá a misét a mezővároska Sz. Márton-templomában (53); 1451--1460: *Egeresi Imre* kanonok, fehérvári és tordai főesperes (I. 895); 1460.XII.20.u.: Egeres bírāja: Bíró Gáspár és esküdtpolgárai: Ács Mátyás, Bedő Miklós, Szolaki Gáspár, Ferencz Jáanos – István deáknak, a kolozsmonostori apátság udvarbírájának kérésére - nyilatkoznak Egeresen lakó András fia n. Fülöp leánya Orsolyának n. Tatár Mihály fia Balázstól házasságon kívül született gyermeke ügyében hozott ítéletükről (1496). A kolozsmonostori apátság megszűntével 1553-ban Almásvár birtokai közé került. Ugyanez évben említik János **scolasticus** tanítót (Se). 1570-ben Bocskai György, István fejedelem apja, Báthory Kristóf erdélyi vajda apósa kapta adományul (Ke). Vö.: 1569: Bocskay György (?–1572) egeresi kastélyának építése. A szemöldökkő töredékének (1972-ben látott) felirata: [...] *ITIA NECESSARIA. 1569* (MtT 1980. 277/10. Kovács A.). Egeres uradalmi központ lett. „Akkor épült kastélya is, melynek főkapuja, szép ablakai s egy emeleti reneszánsz ajtaja még most is tanúsítják a kastély régi fényéről és a XVI. századi kolozsvári kőfaragóművészet magas színvonaláról. Az épületben sokszor megfordult – mint egykori gazdája – Bocskai István, a nagy fejedelem is. Az ő halála után rokonaitól a XVII. században a Gyulafyak birtokába került“ (Ke). 1616: a templom déli falában Bocskai-síremlék (Ka). 1699-ben itt hunyt el *Gyulaffy László gróf* (1693–); 1683-tól tanácsúr, Marosszék főkapitánya; a császáriakhoz állott, Thököly ellen generális (MÉL). 1788—1848: hét **tanítója** ismert (Sebestyén 156). 1808: *Egeres* aliis *Egres* h., *Erldorf* g., *Ághirésu* vel *Agyirésu* val. 1861: Egeres Ko (12). 1888: ≈ Nádamentii js (Je 305). Gipszgyár, szénbánya, kaolin lelőhely. L 1910: 1374 (r, m), 1992: 4797 (23% m) (Le). 1913: Egeres Ko vm. 1944.X.: Maniu-gárdisták vérengzésének esett áldozatul 11 egeresi magyar. 1977–92: Egeres templomának javítása, majd teljes renoválása. # KszHn 1942. 189. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 206, 208-9.; 95. kép: Az egeresi kastély (Kabay Béla fv.), 96. Falrészlet a kastélyból (KB), 97-98. A kastély kapujának töredékei (KB). Herepei: *Bocskai Gábor egeresi síremléke és mestere*. Kv 1947. Sebestyén K. MtT 1979. – 1909/19: Aghireş, E, L 1426: r 803; m, zs (4). 1936/9. tk: Aghireşu > Aghireşul = Su 1: 26. 1263–1854. {Aghiresu, Agyiresu !} > Aghireşu [22 A]

Egeriesi gipszgyár Ko 1913: Egeresi gipszgyár (H). {Később} Egeres-Gyártelep; 1932: hőerőmű, Kolozsvárnak villanyáram; 1938: kaolingyártás (> porcelán). 1958-tól folyamatos bővítés, lakásépítés. 1977: **Ref.** imaház (500 lélek), 1985 pünkösdjére felújították (Üzenet, 1993.12). 1978 L 3000. – 1929: Şorecani. > 1956: Aghireşul Fabriciei > 1965: Aghireşul Fabrici = Su 1: 26. 1913, 1956, 1965.

Égerhát KSz (Szilágycseh-ÉÉK) 1543: *Egerhat*, 1549: *Egerhath*, 1555: *Égerhát* (Petri III. 356). 1733: *Ardihatul*, 1750: *Erdőhát*. 1808: Egerhát, Erlrück, Árdihát ~ Argyehát (48). 1888: Égerhát (Argihatu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 305). 1913: Égerhát Szi vm (Az). # Vicsai J.: *Égerhát*. Szilágysági magyarok 1999. 366. – 1909/19: Ardihat, *Égerhát* {!}, L L 657: r 482; m, zs (9). > Ariniş = Su 1: 44. 1543–1854. [12 A]

Egerháza Msz 1602.VIII.16.: Z. *Egerhazi* Balas szabad székely Bándon; 1614: *Egerhazi* Balas bándi lófő (SzO 4: 130, 216). » Mezőbánd.

Éger-patak az Árpás mellékvize **1205–9**: *Egwerpotac*; 1359: *Eguerpotak* (Gy 2: 451) Kerc (Fo) hrs.

Éger-patak az Olt egyik mocsaras holtága 1205-9>1223: palus *Egwerpotac* (Gy 2: 447) Kerc (Fo) hrs.

Egerpatak 1. Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-K) 1567: *Egerpathak* (SzO II. 223). 1614: Egerpatak 57 családfő (Se 13). 1635: Szabó Mihály fia János **schola mester** (SzO). 1808: Egerpatak (48). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Sepsí js (Je 305). 1913: Egerpatak Hsz vm (Az). – Agherpatak > Aninoasa = Su 1: 39. 1567–1854. – 1968: c. Reci {Réty kzs faluja, DK-i hrs} [38 C]

Egerpatak 2. Hsz () 1808: Egerpatak XXXVIII bb 73 (48). Hnt. 13: nim.

Egerpataka * KSz (?) 1639: *Eger Pataka* (Makkai 434) I. Rákóczi György birtoka. – Su 2: 321.

Egerszeg 1. Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében) 1369: *Egewscegh*, 1384: *Egurzeg*, 1406: *Egurzegh*, 1433: *Egheerzek*, 1597: *Jerzik* (P). 1369: *Egerzeeg*. Temes vm-hez számítják (Cs 2: 101). 1786: *Erszegh, Járszeg* (Pesty: Krassó II/1. 238). 1808: Jerszeg ~ Járszeg (75). 1888: Jerszeg **KrSzö** Bogsáni js (Je 394). 1913: **Érszeg** KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Iersig, *Jerszeg*, L 980: r 445; m, n, szlovák (95). Ersig = Su 1: 221. 1369–1913. – 1974: c. Vermeş {Krassóvermes kzs faluja, DNy-i hrs} [42 A]

Egerszeg 2. Msz (Maroskisfalud mellett) 1567: *Egerzegh* (SzO V. 218). – Su 2: 321.

Egerszeg 3. To (Marosvásárhely-Ny hrs) 1481: p. *Egerzegh*; 1493: p. *Egerzeg*; 1507: ≈. Meggyes, Báthori, Barcsai, Toroszkai, N. Ungor, Szobi-birtok (Cs 5: 701). 1783: *Egerszeg*. 1808: ≈ (48). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 305). 1913: Egerszeg MT vm. – 1909/19: Egerseg, *E*, L 186: r 109; m (70). > Cornăţel = Su 1: 166. 1481–1854. » Sîncraiu de Mureş {Marosszentkirály}

Egerszék Cs 1956: *Egerszék* Csikszentgyörgy tartozéka. – Eghersec > Egerniţa = Su 1: 217.

Egerügy folyó 1302: *Egrug* Pestes (Hu) hr. > Egereg.

Egervár & Egervárpataka Kü : Egerd.

Egetháza * Za (Nagyhalmagy-É, Irtásfalud mellett) 1599: *Egethaza* (Ve: Doc. V. 284). – Su 2: 321.

Egidiopolis (1808) : Enyed.

Egereg 1. Bi (Bél-ÉK) 1588: *Egereg* (Jakó 199). 1692: *Egred* (Mezősi 117). 1808: Agris (4). 1851: ≈, Bi vm, hegyek közt, dombon, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, 216 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Sovány, kövecses határa áll 141 hold urb. szántóföldből és rétből, s 462 hold majorsági erdőből. Sok szilvát és almát, kevés bort termeszt. Patakja 4 malmot hajt (Fé 1: 13). 1913: **Bélegregy** Bi vm Béli js (Az). – 1909/19: Agriş, *Agris*, L 263: r 245; m, zs (4). – Agrişul Mic = Su 1: 27. 1588–1913. > 1974: Agrişu Mic c. Hăşmaş {Bélhagymás kzs faluja É-ra} [20 D]

Egereg folyó a Szamos b. o. mellékvize **1296**: *Egrug* (Gy 2: 43/3). Zsibó alatt torkollik. – Agrij

Egereg 2. Do 1. (Zilah-DK, az Egereg b. p.) **1296**.VI.18.: Datum prope villam *Egrug* – László erdélyi vajda okl (Er I. 550). 1310: *Egreeg* (Gy 2: 43/3). & 1437 Türe: Egredi Damján, Imre, János püspöki jb (Cs 5: 421). 1439.IV.11.: Dobokai Lökös János *Egreg*-i birtokrészét, az itteni vámban lévő részével együtt 20 arany Ft-ban zálogba adja rokonának: Lökös Györgynek (KmJkv 150); 1440.III.21.u.: Dobokai n. Imre fia János *Egregh*-i részét eladja Kusalyi Jakcs Lászlónak (215); 1446.III.18.u.: Dobokai Christian *Egreg*-i részét átadja fe: Vetési Annának (565); 1460.XI.25.: Dobokai Lökös János *MagyarEgreg*-en te: néhai Lökös Péterről reá szállott részét zálogba adja Kusalyi Jakabfi Györgynek (1485); 1461.II.2.: *Magaregreg* ld Doboka (1509); 1461.II.23.: *Magyaregreg* ld Derzse (1513); 1470.VIII.13.: *Egreg* Dobokaiak birtoka (1981); **1587**: *Egereg*. – E: fl. 5. A: fl. 2 (Dé 39). 1666 Kalota (Ko vm): Berende András vagus, Egeregjen lakik (Gyalu 180). 1733: *Ungurás*, 1850: *MagyarEgereg*. 1808: Egereg (Magyar-) (48). **Ortodox fatemplom**. 1861: M-E, Ungurásu Do (16). 1888: M-E (Unguras) **Szi** Zilahi js (Je 485). L 1910: 847 (r, m); 1956: 1169 (Le). 1913: **Alsóegregy** Szi vm (Az). – 1909/19: Unguraş, *Me*, L 666: r 609; m, zs (189). > Românaş > Românaşi = Su 2: 82. 1310–1854 {1913}. [12 C]

Egereg 3. Do 2. (Zilah-D, az Egereg b. p.) 1459: *Felegreg*, 1461: **c. q.** de *Egreg* (Su). 1639: *Felegregy*, 1721: *Fel-Egereg* (Petri III. 334). 1733: *Agriczul*, 1750: *Fel-Egereg*, 1760–2: *Felső Egereg*. 1808: Egereg (Felső-) (48). 1861: F-E Do (15). 1888: Felegregy (Agris) **Szi** Zilahi js (Je 317). 1913: **Felsőegregy** Szi vm (Az). – 1909/19: Agriş, *Felegregy*, L 916: r 813; zs, c, m (4). Agrij = Su 1: 26. 1459–1913. [12 C]

Egereg vize: a Hunyadvár alatt elfolyó nagyobbik patak 1453: *Egred* (Cs 5: 61). („Cserna vizén zúg a malom“ a versbeli időben tehát nyelvi anakronizmus). Később > Cserna. – Cerna.

Egereg 4. Za (Borosjenő-D, a Fehér-Körösbe ömlő Almás-patak völgyében) ^1214, 1334: *Egred* (Tr). 1406: v. ungaricalis *Felseweregh* ~ *Felegregh* cum patronatu **ecclesie lapidee** Egereg vár tartozéka. 1475: *Egred*, 1477, 1487: *Alegregh* nemesi előnevekben. 1494: p. *Alsoegregh* (Cs 1: 730). 1406, 1409: castrum *Egred*. E várat, birtokosa: Egeregi László magvaszakadván, Zsigmond király 1406-ban Tétényi (Kapronczai) András mesternek a *lucrum camerae* ispánjának adományozta, de 1409-ben a király visszacsérlette. Tartozékai: Felső-Egereg és Csúcs magyar falvak, továbbá az elhagyott Kázmér és Csumótelke; ville *sclavonicales* Csernezcfalva, Nagy-Siklós, Felső-Siklós, Fejéregyháza, Dombpapfalva, Rathmanfalua (Rathinwa), Doroszlófalva, Papfalva, Lalfalua et alie tres ville Balamerfalua és a Siklós folyó mellett fekvő falvak (Cs 1: 722). Közéleben Egereg várának romjai. 1808: *Agris* ~ *Egres* (4). 1851: *Agris*, Ar vm, 15 **kath.**, 2037 n. e. **óhitű**, 7 zsidó lak., óhitű anyatemplommal. Határa 7595 hold, ... Van két patakja, s Csaké nevű hegyen régi vár omladékai. 80 mészkemenczéiben évenként 34 000 köböl jó, s messze ismeretes meszet éget. Birja b. Ditrich József (Fé 1: 13). L 1910: 3038 (r); 1956: 2173 (Le). 1913: **Almásreges** Ar vm (Az). – 1909/19: *Agriș*, *Ágris*, L 2935: r 2797; m, zs (4). – *Agrișu Mare* = Su 1: 27. 1214–1913. – 1974: c. *Tîrnova* {Ternova kzs faluja, DNy-i hrs} [32 A]

Egres 1. Csa (Csanád-K) 1179: Egres **ciszterci monostor**. III. Béla alapítása; Potigny (Franciaország) szerzetesei népesítették be. © 1191: abbas de *Egres*, *Egris*; 1206: abb. ultra *Sylvas* in Hungaria, f-a abb-is de *Egris*; 1288.IX.27.: Iv. Lad: Datum in *Egres*; [1311–42]: I. Kar: p-es *eccl-e* B. V. de *Egrus*, *eccl-e* nostre; 1330: a pop-is v-rum ... *Egrus*; in v. ≈; in v. *Egrys*; =: abb. de *Egresd*. 1239 körül francia és magyar szerzetesei voltak. Potigny filiája, de maga is létesített filiát Erdélyben, Kercen (1207), s egy monostorban, melyet a halicsi hercegnő alapított (1266). Az apátság Imre és II. Endre királyok adományából számos birtokot kapott. Ismert birtokai: Monora (1205), Farkastelke (1318), Apátfalva, Csanád, Sorostély, Selyk (1311–42) Erdélyben és Pabar (1330) Csanádban. A monostor jelentőségét mutatja, hogy hiteleshelyi működést folytatott (1239), apátja többször szerepel pápai megbízottként (1213–47), s itt temették el 1233-ban Jolánta királynét, majd 1235-ben II. Endrét. 1241-ben a tatárok ostrom alá vették a monostort, mely várszerűen meg volt erősítve, s katonaság és asszony nép húzódott meg benne. Bár megadták magukat, a tatárok zömüket lemészárolták. Az apát elmenekült, s a monostor a tatárjárás után ismét feléledt (1247). A kunok 1280-i vagy 1282-i lázadásuk alkalmával a monostort, ahol ekkor a királyi kincseket őrizték, ostrom alá vették, de Bölényfő András közreműködésével sikerült megvédeni (1283, 1324). Egres falu népéről csak 1330-ban van említés egy tanúkihallgatás kapcsán (Gy 1: 855). 1200 körül Franciaországból kölcsönzött kódexekben Cicero, Seneca, Suetonius, Quintilianus művei is. 1205: II. András király megállapítja az *Egrus* ~ *Egrys*-i apátság jóságainak határait (Er I. 31); 1206: abbatis de *Egris* (34); 1222: az egresi apát pápai utasításra eljár Kolozsmonostor panaszában (122); 1225: *Egris* apátja pápai utasításra eljár a német lovagok elleni pansz ügyében (135-6, 138); 1226: *Egris* (142); 1233: *Abbatia de Egrus* (168); 1299: *Egyed frater Egrus*-i apát (577). 1309: *Egrus*: az E-i apát Benedek erdélyi püspökké választásának tanúbizonysága (An 2: 729). 1451: *Egres* (Cs 1: 695). 1499: *Eggres*, 1550: *Egeresth*, 1663: *Egeres* (Borovszky: Csanád II. 158). 1808: *Egres* h., *Egris* val. 1851: ≈, Tt vm, 24 **kath.**, 16 evang., 2540 **óhitű**, 16 zsidó lak., óhitű templommal. 127 7/8 egész telekkel. Termékeny határát a Maros gyakran rongálja; erdeje van. A cisterciták régi zárdájának romjai most is látszanak. F. u. gr. Szapáry (Fé 1: 298). 1912.XI: itteni furulyafelvétel a forrása Bartók *Román táncok* c. művének (2. tétel: bríu). 1913: Egres **Tt** vm Perjámosi js (Az). – 1909/19: *Igriș*, *E*, L 3582: r 3140; n, c, m (95). = Su 1: 305. 1191–1851. [31 A]

Egres 2. * Kr 1. (Denta-K) 1319: v. *Egrus*; 1320: universis populis in p-bus Baach kenez constitutis, ... p-es dicti Baach kenezii; 1323: p. *Egres*. 1319-ben a krassói ispán előtt panaszt tett Bács kenéz (Bach kenezius) fiával, Ivannal, hogy Olasz Pál az ő Egres nevű faluját erőszakkal ugyanazon föld más részére telepítette mint sajátját. 1320-ban a király Bács kenéz minden birtokát elvette 1 malom és 1 falu kivételével, és Heym fia Lászlónak adta, majd 1323-ban Egrest Karulossal stb. együtt mint örökös nélkül elhalt ember birtokát Heym fiainak: Lászlónak, Pálnak és

Jánosnak adományozta. Ma hn Ferend és Füzes határán, Dentától K-re, 1884. tk: *V(alea) Agris* (Gy 3: 481). 1360: *Egres*, 1418: *Egreus*, 1723: *Egris* (Pesty: Krassó II/1. 146).

Egres 3. Kr 2. (Resicabánya-É, a Lugosi úton) 1319: *Egrus*, 1437: *Egreus*. A mai Ezeres (Cs 2: 101). 1761: *Eserisch* (Pesty: Krassó II/1. 146). 1808: Ezeres, Ezeris (50). 1851: ≈, Kr vm, 9 r. **kath.**, 2021 **óhitü** lak., anyatemplommal, vendégfogadóval. F. u. a kamara (Fé 1: 312). 1888: ≈ **KrSzö** Resicai js (Je 312). 1913: Ezeres KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Iezeriş (Ezeriş), *E*, L 1556: r 1506; zs, n (95). > Ezeriş = Su 1: 223. 1319–1851. [42 B]

Egres 4. Kr 3. (Lugos-É hrs) 1401: *Hegeres* (P); 1479: *Hegeres*, 1480: *Hegyeres* (Cs 2: 41); 1567: *Egeres*, 1723: *Egris* (Pesty: Krassó II/1. 112). 1808: Hezeris ~ Hezeres (67). 1851: *Hezeres*, Kr vm, 9 **kath.**, 395 **óhitü** lak., s anyatemplommal, sok uras gyümölcsösökkel, legelővel. F. u. a kamara (Fé 1: 106). 1913: **Lugosegres KrSzö** vm Bégai js (Az). – 1909/19: Hezeriş, *Hezeres*, L 564: r 561 (88). Su 1: 288. 1401–1913. – 1974: c. Coşteiu {Kastély kzs faluja, DK-i hrs} [32 D]

Egres 5. * Kr 4. (Lugos-É hrs, Lugosegres mellett) 1590: *Agres* (Pesty: Krassó II/1. 4). – Su 2: 287.

Egres 6-7. BSz > Bethlenegres SzD.

Egres 8. To 1. (Torda-Ny) 1310: *Egres*; 1358: *nobiles de =*; 1440 k.: p. *Alsoegres*, *Felsewegres*; 1484: pr. **Olahegres** et *Magyaregres*; 1504, 1505: *Puztha Egres*. Peterdi Fancsika, Indali, Indali Bonta, Indali Szurda, Peterdi, Szilvási Czezeliczki, Elekesi, Egresi, E. Székely s más birtokosé. 1473 Ae: Indali-udvarház; 1452: Akasztóhegy (Cs 5: 700). 1439.III.13.: *Felseegres*-i István és György ü: Túr (KmJkv 137); 1440.IV.28.: *Also Egres*-en Koppándi részirtok (225); 1440.VI.18.: Szentmártoni Császári Mihály – fe: *Alsoegres*-i Balázs le: Skolasztika és *Alsoegres*-i Antal leánykája: Lúcia nevében is – tiltja a királyt és a királynét, hogy az említett Antal *Alsoegres*-i birtokrészét eladományozza (250); 1440.IX.23.u.: Inakfalvi n. Kolcsa Mihály fiai: Tamás, Antal és Zsigmond kiegyeznek *Felsewegres*-i Tamás fia Jánossal apjuk véletlen megölése felől, úgy, hogy ez 32 arany Ft-ot fizet nekik (275); 1441.VII.14.: *Egres*-i János és *Egres*-i István ü: Berzeviczei Detre (338); 1443.XI.14.: Indaliak tiltják Indali Pétert n. Bonta László *Egres*-i részei bitorlásától (476); 1443.XII.23.: Túri Péter tiltja *Egres*-i n. Tamás fiait: Istvánt és Györgyöt attól, hogy *Egres*-i részirtokukat extraneus nemeseknek zálogba adják (481); 1444.VI.13.: Kojátszegi Miklós és Indali Margit fia Domokos az Indal, Egres és Bucs birtokbeli részek miatti perében kiegyezett Indali Péterrel. Eszerint Péter n. Szász *Egres*-i harmadrésze felét, s *AlsoEgres*-en Tóth László jobbágy telkét, a Mikes felé fekvő másik telkét és egy puszta telkét átengedte Domokosnak (495); 1449.VII.26.: *Fewlsewegres*-i Tamás fia János (721); 1449.XII.1.: *AlsoEgres*-i Demeter ü: Túr (775). Ld még KmJkv I. 850: Ae; 896: E; 905: Fe; Ae, II. 836, II. 970: Me, Puszta- II. 1013. 1733: *Stiopi*, 1750: *Stopj*, 1760–2: *Puszta Egres*. 1808: Egres (Puszta-) (48). 1861: P-E To (11). 1888: P-E (Sztóptyi) **TA** Alsójárai js (Je 591). 1913: **TordaeGRES** TA vm (Az). – 1909/19: Schiopi, *Pe*, L 584: r 580 (161). > Şchiopi > 1964: Livada = Su 1: 360. 1310–1964. – 1974: c. Petreştii de Jos {Peterd kzs faluja, Ny-i hrs} [22 D]

Egres 9. To 2. (Torda-Ny) 1310: *Egres*-i Imre Zarka föld határjárására hívott szomszédos nemesek közt (An 2: 899). 1358: *Egrus* (AO VII. 371). 1456: p. *Egres*; 1500: p. *Rah Egres*. ᄀLéta vár tartozéka. Hn 1435/XVI: Roh-völgy (Cs 5: 701). 1733: *Agris*, 1760–2: **Ruha Egres**. 1808: Egres (Ruha-) (48). 1861: Ruha-Egres To (11). 1888: Ruha-Egres **TA** Alsójárai js (Je 611 & R-E havastelep). 1913: **Ruhaegres** TA vm (Az). – 1909/19: Agriş, *Re*, L 638 r (4). = Su 1: 27. 1358–1854. – 1974: c. Iara {Jára kzs faluja, É-i hrs} [22 D]

Egreshely BSz (Naszód-ÉNy) 1562: *Egreshely*, 1576: *Egres*, 1577: *Felső-Egres*, 1676: *Egrespataka* (Kádár III. 403). 1733: *Igres*, 1750: *Agries*. 1808: Egres (Felső-) (48). 1861: F-E 2 BSz (18). 1888: Felső-Pusztægres (Agresu de susu) **SzD** Bethleni js (Je 326). 1913: Egreshely SzD vm (Az). – 1909/19: Agriş, *Fpe*, & Agreşel, L 1638: r 1586; zs (4). = Su 1: 26. 1562–1913: Felsőpusztægres {!}.– 1974: c. Tîrlişua {Felsőilosva kzs faluja, ÉNy-i hrs} [13 B]

Egrespatak 1. KSz (Zilah-DNy hrs) 1361: *Egrespataka* (P); 1459: ≈ Kraszna vm (Cs 1: 582); 1475: *Egrespathak* KSz (Cs 1: 554; P); 1543: *Magyar Egrespathak*, **Olah Egrespathak**; 1549: *Magyar Egrespathak* (Petri III. 341). 1733: *Egeress*, 1760–2: *Egrespatak*. 1808: Egrespatak, Argyrics (48). 1888: ≈ (Agiresiu) **Szi** Zilahi js (Je 306). 1913: Egrespatak Szi vm (Az). – 1909/19: Aghireş, *Ep*, L 1045: r 653; m; 18 zs (4). = Su 1: 26. 1361–1854. [12 C]

Egrespatak 2. TA (Torda-Ny) 1913: *Egrespatak* Alsójára tartozéka (H). – Valea Agrişului = Su 2: 225. 1913, 1954. {1981 Ø}

Egrespuszta SzD (Naszód-ÉNy, Egreshely mellett) {1920 e.} *Egrespuszta* {?} – Agriş Luncă = Su 1: 26. » Agriş {Egreshely}.

Egrestő Kü (Erzsébetváros-ÉK) 1325: t/p. *Egrusthw*; 1344: p. *Egrestew*; 1407: *Egresteu*; 1481: p. *Egrestew*; 1496: ≈. Szalók nb. Czikmántoriak és Darlasziak; rb Őújvár tartozéka; 1347-ben a székely Erdő ispán kapta a királytól; Erdőfi, Egrestői, Meggyes, Báthori, Széplaki Bordi, Nyéni Tél, Szentannai Gyulakutai, Polyák-birtok (Cs 5: 876). 1482.VI.22.u.: *Egresthew* ld Aranykút (KmJkv 2370); 1482.VI.27.: *Egresthew* ld Bazéd (2375). **1587**: *Egresteo*, ld Cikmántor (Dé 31). 1733: *Agreste*, 1750: *Agristou*, 1760–2: *Egrestő*. 1808: *Egrestő* h. 1861: ≈, Erlenwald Kü (7). 1888: ≈ (Agristeu, Erlenwald) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 306). 1913: Egrestő KK vm (Az). – 1909/19: Agrişteu, *E, E, L* 768: r 240; m (4). = Su 1: 27. 1325–1854. – 1974. c. Bălăuşeri {Balavásár kzs faluja, D-i hrs} [24 C]

Egri Sza (Szatmárnémeti-ÉK) **1216**: *Nagyegre* víznév és Pothena földje tűnik fel itt Mikola határjárásában. Pothena bizonyára a föld egyik első magánbirtokosa. Az 1339-ben és később feltűnő Egriek az ő utódai, s bennük kell látnunk a telepítőket is (Maksai 132). 1216: *Egre, Nog-Egre*; 1339, 1348: *Egri* (Tr). 1458.V.27.: özv. *Egri-i* Jánosné Dorottya Keresztúron (KSz) részbirtokos (KmJkv 1284); 1461.VI.4.: *Egry-i* Péter ü: Bethlen (1560). 1808: Egri, Ágrin (48). **Szent Erzsébet-templom**, b: XI.19. – m. g. k. t: Keresztfelmagasztalás, b: IX.14. (RKNt 1999). 1851: ≈, Sza vm, 14 **romai**, 45 {m} g. kath., 516 **ref.** lak., ref. anyatemplommal. F. u. Szirmay, Korda, Udvarhelyi s m. (Fé 1: 299). 1888: ≈ Szatmári js (Je 306). *1886.II.13.: *Csűry Bálint* nyelvész (–1941.II.13., Debrecen). 1913: Egri Sza vm (Az). – Agriş = Su 1: 27. 1216–1851. – 1974: c. Botiz {Batiz kzs faluja ÉK-re} [2 C]

Egyed(-monostor) * Bi (Diószeg-ÉNy hrs) **1214**: ecclesia de *Igged*; 1275: super patronatu **mon-i Omnium Sanctorum** de *Igged*; 1291–4: in *Egged*; 1332–7: Johannes **abbas** de v. *Egged*, Egidius **sacerdos** de ≈ ... Dominicus **sacerdos** abb. de eadem, Dominicus **abbas** de ≈. Mindenszentek tiszteletére emelt ismeretlen rendű apátság állott benne. ... Egyed falu 1291–4 közt egyszer 22, másszor 30 kepe tizedet ad a püspöknek, a pap pedig 1 fertót. Pápai tizedként a pap 1332: 8 gs-t, az apát 1332–4, 1336–7-ben évi 25 gs-t fizet. 1307-ben Nyék hrs (Gy 1: 614). 1358: *Eggedmonustura* (A VII. 71). 1438: *Egyedmonustora* (Cs 1: 607). 1466.XI.23.: *Egyed-i* Fodor Simon ü: Kémer (KmJkv 1714); 1470.IX.3.e.: *Eged-i* Fodor Simon ü: Torockó (1986). 1538: *Eggedmonustura* (Jakó 236). 1570: *Egiedfalwa* (Kiss 400). 1808: pr. *Egyed* h. 1888: ≈ (Szent-Egyed) psz (t) Érdiőszeg Bi (Je 306). Hnt. 13: Egyedmajor » Bihardiőszeg. – Su 2: 342. 1214–1692.

Egyeskő a Nagy-Hagymás tömbjétől D-re (Balánbánya-ÉK) kiemelkedő 1608 m magas sziklacsúcs (Ha 72). – Piatra Unică.

Egyház: Fehéregyház ~ Fejéregyház, Félegyház, Veresegyház.

Egyházaskirályi * Za (Simánd-Ny, Szentmárton mellett) : **Királyi.**

Egyházfalva * To (Torda hrs; ma városrész) 1171: Haberet itaque **ecclesia Sancti Martini de Orod** terram in Toda undique metatam – még névtelen; csak Imre király átíró oklevelében fordul elő neve: **1177/1200** k.: *Eghazfalua* (Kristó 406). 1177: t. in Torda: az aradi káptalan birtoka; 1391: p. *Ighazfalua*; 1391: p. *Eghazfalua*; 1446: p. *Eghazfalwa*; 1519: ≈. 1447: iudex ... et concives de ≈. A káptalan malmai az Aranyoson, a Rákoson. Hn 1391, 1493-8: *Fizkut ~ Fizeskut, Rakospathaka*,

Monyorospataka, Sospatak. Szn 1447: Sóvágó Gáspár (bíró), Meszes László; 1461: Sértő Péter; 1493: Kopasz Illés; 1514, 1515: Mike Mihály (Cs 5: 701). 1461.IX.17.: *Eghazfalwa*-i lakos Sértő Péter **ü**: Dész (KmJkv 1620); 1493.VIII.20.: Mátyás örkanonok az aradi káptalan *Eghazfalwa* határában a Rákos patakán épült puszta malmát évi két forintért átadja ≈-n lakó Kopasz Illésnek és Tordán lakó Miklós deáknak (2883); 1508.VIII.22.: *Eghazfalwa* határánn, az Aranyoson épített malom felét János kercesdi pap zálogként leköti Salamonvári Péter deáknak, a tordai bánya királyi sókamrásának (3473). – Su 2: 321. 1391, 1400, 1446. {Helyén épült Torda város egy része}

Egyházhegye hn 1451.XII.8.: mons *Eghahewge* Fata és Tökés prédiom határánn (KmJkv 994).

Ehed {< *uhug* (ühügy), *uheg* (ühegy): 'libertus' – 'felszabadított' Vak Béla-kori {1131–41} okl.} **Msz** (Marosvásárhely-ÉK) E hs egy olyan Nyárad melléki völgyben fekszik, melynek eredeténél Jobbágytelke, torkolata alatt Jobbágyfalva van. Szabad vitézek vagy előkelők közé tartozó "jobbágy" nyári és téli szállásai lehettek, s feltehető, hogy a jobbágyúr a kettő közé telepített egy "ühegy"-ekből vagy "ehed"-ekből álló falut (Györffy: *István király és műve* 500). 1519: *Ehed*, 1567: *Egeed* (SzO II. 218, I. 343). 1614: *Ehed* 31 családfő (Msz 60). 1808: *Ehéd*, Hoda (48). 1838 után három **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 123). 1861: *Ehéd* Msz (31). 1888: *Ehed* **MT** Régeni alsó js (Je 307). 1913: *Ehed* **MT** vm (Az). – *Ihod* = Su 1: 306. 1519–1854. – 1974: c. Hodoşa {Szekelyhódos kzs faluja} H [24 C]

Eibenthal (1888) : Tiszafa KrSzö.

Eisenhammer Szv (1808) Sebeshely Hu 2.

Ekemező 1. Kü 1. (Küküllővár-DK, Medgyes-DNy hrs a Nagy-Küküllő j. p.) 1331: Emericus **sacerdos** de *Ekemezeo Maiori*; 1334: Emericus **sacerdos** de *Ekemezew* (Gy). cca 1360: p. *Noghekemezeu*; (Cs). 1372: v. **prepositalis** *Ekemezew*. A szebeni prépost birtoka. 1331-ben is szereplő papja 1334: 1/2 fertő pápai tizedet fizet. Az 1331-i Nagy- megkülönböztetés szerint ekkor már Kisekemező kivált belőle (Gy 3: 552). 1466, 1509: p. *Ekemezew* (1332-től Cs 5: 876). *1576: *J. Oltard* ev. lp, krónikairó (-1630). **1587: Utraque Ekemezeo.** – E: fl. 120. A: fl. 60 (Dé 27). 1733: *Nagy-Ekemező*, 1750: *Prostye Mare*, 1805: *Grosz Probstdorff*. 1808: *Ekemező (Nagy-)* h., *Gross-Probsdorf* g., *Prosdá-máre* val. 1808/1987: ≈ *Sze* (48). 1861: N-E, Groß Probsdorf, Prosta máre *Sze* (34). 1888: N-E (Gross-Propsdorf, Prostea mare) **KK** Hosszúaszói js (Je 521). 1913: **Nagyekemező** **KK** vm (Az). – 1909/19: *Prošte-mare*, *Nem*, *Gpd*, L 1437: r 232; n, c (141). > 1964: *Tîrnava* = Su 2: 197. 1331–1964. [35 B; L]

Ekemező 2. Kü (Küküllővár-DK) {1332} 1358: p. *Kysekemezeu*; cca 1360: ≈. A szebeni prépost birtoka (Cs 5: 876). **1587: Utraque Ekemezeo.** – E: fl. 120, A: fl. 60 (Dé 27). 1733: *Kis-Ekemező*, 1750: *Prostye Mike*, 1805: *Klein-Probsdorf*. 1808: *Ekemező (Kis-)*, *Klein-Probsdorf*, *Proda mika* (48). 1888: K-E (Klein-Propsdorf, Prostea mike) **KK** Hosszúaszói js (Je 423). 1913: **Kisekemező** **KK** vm (Az). – 1909/19: *Prošte-mică*, *Kem*, *Kpd*, L 500: r 139; n (141). > 1964: *Tîrnăvioara* = Su 2: 197. 1358–1964. » *Copşa Mică* [35 B]

Ekés KrSzö (1913) : Plugova.

Ekkul * Sza (Szatmárnémeti táján) **1238: Ekkul** (Tr). – Su 2: 321.

Ekud Csa (?) **1230:** t. *Ekud*. Várbirtok volt, melyet a király Csák nb. Miklósnak adott, s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette. Többé nem szerepel. Helye ismeretlen (Gy 1: 856). – Su 2: 321. {Pécska mellett ?}

Ele...telke {?} **Kü** 1438: p. *Ele...thelke*. Mocsi Miske-fiaké (Cs 5: 876). – Su 2: 321.

Elekes Fe (Marosújvár-DK) 1332: Dom. ds Churka de *Elekus*. Csurka Domokos királyi ember ózdi iktatáson (Gy 2: 140). 1430.III.16.u.: Elekesi Bakó Péter györgyfalvi birtokrészét és Pata határánn fekvő, öt örökjogon illető kaszálóját eladja Györgyfalviaknak (KmJkv 46, 47); 1439.II.2.: Elekesi Zsigmond **ü**: Gyerőmonostor (108); 1449.II.15.u.: Elekesi Márk (656); 1449.VIII.20.: Elekesi Márkné Dorottyia (735); 1458.II.1.: Elekesi n. Zsigmond leánya: Erzsébet (1279); 1484.I.7.: Elekesi Benedek özvegye: Anna átadja elekesi nemeskúriáját leányának: Erzsébetnek,

minthogy ez nemtelen emberhez: elekesi Moga Bálinthoz ment férjhez (2473). Ld még KmJkv II.889. 1750: *Aleukus*. 1808: *Elekes* h., *Elkendorf* g. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Marosúvjvári js (Je 307). 1913: Elekes AF vm (Az). – 1909/19: Alecuș, E, L 734: r 701 (5). = Su 1: 30. 1332–1854. – 1974: c. Șona {Szépmező kzs faluja É-ra} [35 A]

Élesbérc hegy **1299**: *Eleosberch*, *Elesberch* (Er I. 589/8, 589/11) Borbánd és Fülesd (Fe) hr.

Élesd Bi (Mezőtelegd-K, a Kolozsvári úton) **1291–4**: v. *Elusd*; 1332–3: Demetrius *sacerdos* de v. *Elesd*. A falu 1291–4 közt másodízben 12 kepe tizedet ad a püspöknek. Papja 1332: 3, 1333: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 615). 1406: *Eleesd* (Jakó 238). 1458: *Elesd* Solyomkő várához tartozott (Cs 1: 607). 1622: Élesd (Ve: Doc. IX. 250). 1718: gr. Bánffy Dénes ez évben kapta, a sólyomkői uradalom részeként, Felsőlugossal együtt (Gyalu 236/2). 1727 Gyalu: a vár pincéjében élesdi borok (Gy 236/a). 1808: **opp**. *Elesd* aliis *Ellesd* h. 1888: Élesd Bi Élesdi js szh, 1888: ház 265, L 1400 (Je 307). 1913: Élesd Bi vm. # Jakó Zs.: *Élesd története* (Művelődés, 1991. %) – 1909/19: Aleșd, É, L 2003: r 32; m, zs (5). = Su 1: 30. 1291–1851. [11 C]

Éleskő 1415: Botfalu (Br) határán magányosan álló domb. Újabb neve Gorgány vagy Csigadomb; Hügel; tk: Predigerberg (László F.).

Éleskő * **Te** (Detta táján) 1408: *Eleskw* Berény város tartozéka volt (Cs 2: 35). – Su 2: 321.

Éliásfalva * **Te** (Detta táján) 1408: *Elyasfalwa* Berény város tartozéka volt (Cs 2: 35). – Su 2: 322.

Elisabethfeld * **Szö** (Újmoldova-D) 1836: *Elisabethfeld* (Schedius-tk. Pesty: Krassó II/1. 142). – Su 2: 322.

Ellefalú Szi a Kraszna j. p.; 10-11 házból áll. Somlyóújlak tartozéka. {Su Ø} # Major M.: *Somlyóújlak*. Szilágysági magyarok 1999. 464.

Ellős ~ **Ellősfalva Ar** (Arad-DK) 1334–5: Martinus (*sacerdos*) de *Zoleus*, *Helleus*, *Heleusfelua*, *Elleusfelua*. Papja 1333: 23 báni, 1334.I: 4 gs, 1334.II: 13 báni, 1335: 2 1/2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 175). 1422: *Ellefalva*, 1447: *Ellefalwa*, 1451: *Ellywfalwa*, utóbbiak nemesi névben; 1561. évi adólajstromban *Elesfalwa* (Cs 1: 769). 1440, 1477: *Elewfalw* Solymos vár 56. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). 1723–1725: *Alleosch* (Borovszky: Temes 105). 1808: *Allios* val. 1851: *Allyos*, Te vm, 97 r. **kath.**, 2300 n. e. **óhitű** lak., szép óhitű szentegyházzal s tanodával, nagy vendégfogadóval s jeles uradalmi lakkal. Határa 8275 hold, ... Van itt a hegyek aljában egy régi vár maradvány, s az erdőn és helységen keresztül 2 nagy földtöltés, mely római sáncznak trtatik. Birja a kir. kincstár (Fé 1: 20). 1888: *Allios* **Te** Lippai js (Je 200). 1913: **Temesillésd** Te vm (Az). – 1909/19: Aliuș, *Allios*, L 2084: r 1789; n, m, zs (6). Alioș = Su 1: 30. 1334–1913. – 1974: c. Mașloc {Máslak kzs faluja, ÉK-i hrs} [32 A]

Előd * **Csa** (talán Nagylak táján feküdt) 1420 k.: *Eleud* (Cs 1: 696). – Su 2: 322. cca 1409–1414 (Csánki I. 696). {!?

Előfalú * **Ar** (Lippa-K, Solymos és Milova közt) 1440: *Elewfalu* (Márki II/1. 199). – Su 2: 322.

Előpatak 1. **Fe/FF** (Brassó-É, az Olt j. p.) Az első házat a fürdő területén állítólag gróf Nemes János, Háromszék főkirálybírája építtette, 1790-ben. 1839: *Ellőpatak*, *Előpatak* (Lenk). Egykorú ismertetés a gyógyfürdőről: Fillérhoni [?]: *Emlékezet Előpatakára 1839-ben*. (Nemzeti Társalkodó, 1840.I.9.). 1840.aug.26. **Elő patak**nál meg állapodtunk. Erdély ez újabb divatos fürdője szűk völgyben fekszik, néhány épület van a vendégek számára emelve, kiknek száma ez évben 600at haladott, mint fértek el, nem képzelhetem (Tanárky). 1861: Előpatak FF (3). 1888: ≈ **Hsz** Miklósvári js (Je 307). 1913: Előpatak Hsz vm. # Kőváry: *Előpatak* (Hetilap, 1853. 4). Orbán B., III. 28. Száva Gerő: *Előpatak gyógyfürdő*. Brassó 1891. – Vılce = Su 2: 253. 1839–1854. [37 D]

Előpatak 2. * **Kr 1270**: *Eleupotok* (Kraszna)Horvát határosa (Gy); = (Er I. 283). {Nem bizonyos, hogy a következővel azonos}: *Eleupataka*-t említik Kiszécs (Gurzófalva) 1359/1420 k-i metálisában a Meszesen átvezető sósállító út mellett (Gy 3: 513. Horvát).

- Előspatak Mm** 1913: *Előspatak* Borsa tartozéka (H). – Valea Ilei = Su 2: 228. 1913. » Borşa
- Elyefalva * Bi** (Tenke-ÉK, Méhelő és Nagykáránd közt) 1374: *Elyefalva*, 1426: p. *Elyefalwa*, 1533: *Ilyehaza* (Jakó 263). 1692: *Illya Haz* (Mezősi 117). – Su 2: 322.
- Elyüs Kr** (Somlyó-DNy) 1335: p. *Elia*; 1341: *Ellews*, v. *olakalis Elyews* (Tr). 1341: v. *olakalis Ellews* (Gy 3: 507/16). 1341, 1481: *Elyews* Valkó várhoz tartozott (Cs 1: 582). 1518.XII.14.: Bánffy László *Elyws* birtokbeli részét Borzási Borzásy Györgynek és Péternek ajándékozza (KmJkv 3692); 1519.IV.11.: Uő ugyanazt {más birtokrészekkel együtt} zálogként leköti Borzási György erkedi officialisnak (3719); 1519.IV.28.: Uő ugyanazt {más birtokrészekkel együtt} örökösen átadja ugyanának (3722); 1519.V.3.: Bánffy Péter özvegye: Petronella tiltja *Elyws* eladását (3724). 1587: *Ellyos*, 1590: *Eolveös*, 1646: *Ellyes* (Petri III. 346). 1808: Elgis, Elgyis ~ Elyus (49). 1888: Elyüs (Elüs, Aleusiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 307). 1913: Elyüs Szi vm (Az). – 1909/19: Aleuş, E, L 460: r 428; m, zs (5). = Su 1: 30. 1335–1854. – 1974: c. Halmăşd {Halmosd kzs faluja, K-i hrs} [11 D]
- Ellyüsfalva Hu** 1346: Joannes f. Gregorii f-i Ellysws et Ladislaus f. Nicolai f-i eiusdem Ellyws, nobiles de *Ellywsfalwa*. Ellyüs unokái, az Ellyüsfalviak 1346-ban a rokon Pestesieknek visszaadják Batizfalvát, és visszakapják (Kő-)Boldogasszonyfalvát mint régi birtokukat. Üllyés (Ulies) faluval nem azonosítható, mert utóbbi az Ákos nb. Dienesiek marosillyei uradalmához tartozott. (Kő-)Boldogasszonyfalva vidékén, talán Petrény helyén kereshető (Gy 3: 292). – Su 2: 217. Ulies, u. Ullyes {Ld. Ölves}
- Elzen * Ar** (Mondorlak mellett: Su) 1472: *Elzen* Pósaíak brtoka (Cs 1: 765. Macsalaka). – Su 2: 322.
- Embely Sza** (Nagykároly-Ny) 1419, 1431, 1468: *Embel* Károlyi-birtok (Cs 1: 471). 1808: pr. Ömböly (123). Hnt. 13.: Ömbölymajor » Szaniszló Sza vm.
- Emberfő BSz** (Dés-ÉK, a Nagy-Szamos egyik nellékveze felső völgyében) 1370: *Ambrus* (BfO I. 291). 1553: *Emberfeu*, 1593: *Emberfeo* (Kádár III. 382). 1733: *Imberfő*, 1750: *Ambrisiu*, 1760–2: *Emberfő*. 1808: Emberfő, Ambricsu (49). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Ambrisiu) **SzD** Dési js (Je 307). 1913: Emberfő SzD vm (Az). – 1909/19: Ambriş, Ef, L 773: r 698; zs (7). > Breaza = Su 1: 104. 1370–1854. – 1974: c. Ciceu-Giurgeşti {Csicsógyörgyfalva kzs faluja É-ra} [13 C]
- Embrestelke * Fe** (Bürkös és Kövesd közelében Km I. 897)
- Emelka * Te** (Újpecs mellett) 1405: *Emelka*, 1416: *Emelke* (Cs 2: 35). – Su 2: 322. 1405.
- Emmaliget Bi** 1888: *Emmaliget* psz (t) Bályok Bi (Je 307).
- Encs Do** (Szamosújvát-K) 1356: *Ench*, 1586: *Enchy* (Kádár III. 387). 1467.XII.14.: Almakeréki Apafi Mihály *Ench* felét, a malommal, zálogba adja Geréb Jánosné Zsófiának (KmJkv 1772). Ld még KmJkv II.890. 1587: *Enczy*. – E: fl. 22 den. 66, A: fl. 11 den 34 (Dé 44). 1733: *Jets*, 1750: *Encs*. 1808: Encs (49). 1861: ≈ Do (15). 1888: Szász-Encs (Tenis) **SzD** Kékesi js (Je 640). 1913: **Százencs** SzD vm (Az). – 1909/19: Ienciu, *Sze*, L 508: r 498 (94). Enciu = Su 1: 219. 1356–1854. – 1974: c. Matei {Szászmáté kzs faluja É-ra} [13 D]
- Endréd Sza** (Nagykároly-DDNy) Kialakulása a honfoglalás körüli időre esik, mert az érmelléki kisbirtokos tagja s így nyilvánvalóan szerepe volt az első gyepürendszerben is. Kisnemes gadái a XV. században számos kiscsaládra ágaznak szét (Maksai 133). 1332: *sacerdos* de *Sydred*, 1333: *Dendreg*, 1334: *Endrid* (Tr). 1442: *Endred* (Cs 1: 474). 1441.IV.10.: *Endred-i* István ü: Dengeleg (KmJkv 299); 1450.II.28.: Simai Mátyás ügyvédül vallja Endrédi Mátyást, Jánost, Lászlót, Domokost, Antalt és Miklóst (810); 1461.VI.5.: Endrédi Tóth Tamás ü: Majád (1561). Ld még KmJkv II.890. 1808: Endréd, Ándréd (49). 1835.I.2-i endrédi földrendésről a Társalkodó (Trócsányi: Kalandozások 270). 1851: ≈, az Érmelléken, 53 *romai*, 521 *g. kath.*, 915 *ref.*, 45 zsidó lak., *ref.* és *g. kath.* anyatemplommal. Határa tágas és gazdag fekete föld; rétjei kővérek; két erdeje s nádja van. F. u. b. Luzsinszky, Luby, Sánta, Irinyi, Gencsy, Botka, Uray, Fényes s m. (Fé 1: 303).

1888: Ér-Endréd Sza Nagykarolyi js (Je 309). 1913: **Érendréd** Sza vm (Az). – 1909/19: Andrid, *Érendréd*, L 1720: r 641; m, zs (7). = Su 1: 39. 1332–1913. [11 A]

Endrefalva * Kr (Somlyócsehi mellett) 1529: *Endreffalwa*, 1553: *Endrefalva*, 1623; pr. ≈ (Petri III. 348). – Su 2: 322.

Endrelaka * Za (Tamáshida-D) 1341: Endrelaka. Tamáshidól a Fekete-Körös választotta el, melynek déli partján feküdt (Cs 1: 730). – Su 2: 322.

Endrevára BSz 1407-ben Málom (Almásmálom) közelében említik (Le: A).

Endrőd * Te (Facsád táján, Bottyánfalva mellett) 1361: *Endreud*, 1364: *Kysedreud*; 1365: *Endreudpataka*, 1453: *Endred* (Cs 2: 35). 1371: *Endred*, 1440: *Kysendröd*, 1511: **Oláh Endréd**, 1550: **opp. Magyar Endréd**, 1598: *Magyar Endreod* (Pesty: Krassó II/1. 142). – Su 2: 322.

Enifalva * To (Torda környéki falvakkal együtt említik) 1334: **sacerdos** de *Enifalva* (Tr) **egyház**as hely volt. – Su 2: 322.

Eniszten * Te (Lugos-ÉNy, Iktár és a Temes folyó mellett) 1365–1420: *Enyztzen* (Cs 2: 35). – Su 2: 322.

Énlaka Uh (Korond-DNy) 1332: **sacerdos** de *Jandalaka*, 1334: *Jandlaka* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1566: *Ijenlaka*, 1567: *Janlaka* (SzO II. 200, 220). 1614: 60 családfő (Uh 79). 1614 die 29 July: Nagy Kelemen, Pál Antal György *Jenlakan* lakó nemes személyek (< 1635 Váralja Uh. SzO). 1733: *Illaka*, 1760–2: *Enloka*. 1808: Enlaka (49). 1861: ≈ Uh (27). 1888: Énlaka Székelykeresztúri js (Je 308). 1913: Énlaka Uh vm. # Ferenczi S.: *Az énlaki rovásírásos felirat*. Cluj 1936. – Inlăceni = Su 1: 309. 1332–1854. – 1974: c. Atid {Etéd kzs faluja DK-re} [24 D]

Entrádám Be (Naszód hrs) 1850: *Entradam*, *Intradam*; 1854: *Endtradám*, *Entradam* (Su). 1888: Entrádám BN Naszódi js (Je 308). 1913: Entrádám BN vm (Az). – 1909/19: Tradam, *Entradam*, L 297: r 29; zs (184) > Jidovița = Su 1: 317. 1850, 1854. » Näsäud {Naszód}.

Enudinum (1302) : Enyed.

Enyed 1. Fe 1. (Gyulafehérvár-ÉÉK) {**XI-i település**} [1241 u.]: vára épül. [1272–90] 1293.XI.7.: t. *Enud* (Gy 1964. 22–23. Jakó ezt Felenyedhez teszi!). 1299: p. *Enug* ~ *Enyd*; 1299>372: *Enyed* (Gy). 1299: *Egud* ~ *Enug* (Er I. 589/1). 1302: in *Enudino*; 1332–5: Petrus **plebanus** de *Enyd*. Az Enyed-patak (eredeténél Nagyenyed és Kisenyed patakok) vízterületét nevezték Enyed földnek, mely régi idők óta a gyulafehérvári **káptalan** birtoka volt. 1299-ben Orbóval közös határát megjárták, s ekkor Enyed É-i határvonalát a Pilis hegytől a Marosig leírták ... Enyed föld felölelte Nagyenyed, Felenyed, Muzsina, Vláhháza, Remete, Szabaderdő, Nyírmező, Oláhrákos és Oláhlapád területét. 1302-ben az erdélyi püspök megerősíti, hogy Enyed tizedét régi idők óta fogva a káptalan élvezi. Papja – mint fehérvári főesperes ill. adószedője – 1332 I: 1 fertó, 1332 II: 7 fertó, 1334 I: 9 gs, 6 dénár, 1334 II: 1 fertó, 1 kuntinus, 1335 I: 7 lat finom ezüst pápai tizedet fizet, ami mezővárosi szintre mutat (Gy 2: 141). 1359: számos mesterember közt Michael Pellifici, Stephanus Carnifices, Stephanus de *Enyedino* (SzTA). 1378: *Engetin*-i vásár IX.1.

XV. szd: felépül a ma református vártemplom; eredetileg gótikus építmény; az egyik legimpozánsabb magyar csúcsíves eredetű templom a város terjedelmes várának udvarán. A várat IV. Béla közvetlenül a tatárjárás után alapítja. A templomot sokszor átalakították, a XIX. század elején barokk stílusban. Kétoldalt 4-4 barokk pillér van benne a gótikus ablakok közén. Szentélymennyezete hálóboltozatos, s annak hatalmas támpillérei és erő sugárzó tornya a templomkastélyok stílusát idézi fel előttünk (Bíró: *Erdély művészete* 42).

1439.II.5.: Benedek magister enyedi **plébános ü**: Szomordok (KmJkv 112); 1442.II.3.: Benedek enyedi dékán **káplánja**: Ábrahám pap **ü**: Mikó (416); 1442.II.7.: Benedek dékán **ü**: Imre plébános, Kapus 1. Ko (420); 1446.X.14.: Enyeden (in *Engethino*) lakó Ferenc (590); 1459.XI.30.: december 13-án Enyeden döntőbírótság ül össze (1402); 1459.XII.15.: a december 13-án Enyeden

összegyűlt fogott bírák előtt a **káptalan** képviselői azzal vádolták Thoroczkai Elyüst, hogy egy enyedi asszonyt becsmérő szavakkal sértegetett, egyik jobbágyuk lovát elvette, Enyeden lakó Kovács György nevű jobbágyukat pedig várában bebörtönözve tartotta (1409); 1460.II.9.: Reich Leonard kolozsvári polgár fe: néhai Herman Caspar enyedi (de *Engedino*) polgár le: Veronika visszavonja azt a kényszerű nyilatkozatát, hogy Enyed mezővárosban őt illető minden ingó és ingatlan javait átengedi Hosszúmezei Jánosnak (1421). Ld még KmJkv 890.

*1491: *Adrianus Volphardus ~ Wolfhard Adorján* humanista filológus, költő (-1545).

1536.V.18.: Enyedi Adorján kanonok, a szabad művészetek és mindkét jog doktora, dobokai főesperes és fehérvári vikárius (KmJkv 4572)

1562: Stephanus Henricus *Dillendophinus Transylvanus* – segesvári, brassói és kolozsvári tanulmányok után Enyedre hívják iskolamesternek; Wittenberg után ugyanitt prédikátor.

*1570 k: *Alvinczi Péter*, a XVII. század első évtizedeinek legjelentősebb protestáns írója (-1634).

1576.I.10.: Enyedi zsinat. Dávid Ferenc lp neje: Barát Katalin válópere ügyében [1575.III.11.u.] Báthory fejedelem úgy határozott, hogy a magyar és szász papok zsinatán Alesius Dénes superintendens döntsön (Lev. I. 315. Veress j.).

1579.V.25.: Emerico Vas *Enyediensi* ld Fráta (Dé 15).

1581: *Enyedi István* ő Nagysága (Báthory Kristóf) hites deákja.

1662: Enyeden újjászületik az 1622-ben alapított és 1658-ig Gyulafehérvárt működött Bethlen Kollégium. Fejedelmi gondoskodásból a Kollégium birtokai: Felenyed, Miriszló, Décse, Muzsna és Hidas egész birtokok s Besenyő és Henningfalva részjóságok; Enyed taxája, dézmája és egyéb haszna.

1635 Ikafalva (Hsz): Dienes István Enyeden lakik; Hamar András (régí lófő) Enyeden szolgál. 1635 Siklód (Uh): Boldizsár Ámos; Nagyajta (Hsz): Kovács Mihály; Martonos (Hsz): Pál Balázs Péter Enyeden lakik (SzO).

1664: A város teljes nemesítése.

1679: *Város Könyve, melyben a Város Constitutioi, Tiszteknék és minden rendbéli hivatalokban levőknek esküvéseknek formái és conventioi 1679. Botskai István által leirattak; Sárdi János hazájához való indulattából kötötte bé 1769.* (Bethlen Könyvtár, ms.; Győrfi D.: RMSz, 2000.III.18-19.)

1712.XII.5.: Pápai Páriz Ferenc Teleki Sándorhoz, a BK főgondnokához: tudomásul veszi, hogy az ösztöndíjak kiadását kivette a professzorok hatásköréből (PPF 693. Nagy Géza jegyzete).

1733: *Ennyed*. Románok itteni megjelenésének jele.

1808: **opp.** *Enyed* (Nagy-) h., *Egidiopolis* lat., *Enyeden* vel *Strassburg* g., *Ajud* val.

1820-tól szokásossá váltak a májusi Bethlen-ünnepségek; ezek hatására a diákság körében megnőtt az érdeklődés az erdélyi és a kollégiumi történelem, a helyi hagyományok iránt. Almásy Ferencz: *A bölts fejedelem és a haza atyja emléke*. N-E 1832. Herepei Károly elsőként írja meg kissé részletesebben magyar nyelven a BK történetét: *A nagyenyedi főiskola története*. N. Enyed 1840. Ms. 502. 13. sz. Ne BKt.

1840. N Enyed. Aug: 11kén Kedd. ... délre Enyedre értünk. Be szálltunk a collegium derék emeletes fogadójába, ... Enyed, ha kissébb is, de külömb város mint Torda, Kecskemét szebb részéhez hasonlít. A reformatus templom várral van körülveve, mellynek minden bástyája más czéhnek szolgál lerakó helyéül holmi jószágainak. Megnéztük a collegiumot – az új épület két emeletes, a régi kicsiny s az ó idő bélyegét viselő mint a Debreczeni régi iskola. 95 deák szobát foglal magában, mellyek rendszerint telve szoktak lenni. A collegium könyvtárnoka, Réti nevű fiatal tanuló, kész szivességgel mutogata meg minden látni valót. Az ifjú olly szellemet árult el, hogy rola itélve csak örülni lehet az intézetnek hol Szász és Zeyk vezérlik a fogékony ifjuság irányzatát. Meg mutogatta a könyvtárt, melly három alacson

szobákban mintegy 12 ezer, többnyire régiebb munkát foglal magában. A kézirat tár nevezetesebb, magában foglalja Benkő és Bod minden kézírataikat, s több becses munkákat. Szép az ásvány gyűjtemény is, mindezek felett pedig a pénz gyűjtemény, mely Sigmundtól fogva bir minden Erdélyi Fejedelmek pénzeivel, ezen kívül sokféle emlék pénzek, romai, lengyel, angol s más pénzek szép mennyiségben együtt vannak. ... Kemény István Grófal találkozáskor, ő bevezetett a casinoba, s itt találtuk Szászt, és Herepeyt. Szép estvének volt Erdély e jeles fiai társaságokban. Beszélgeténk egyről és másról, mindenből ki tettett hogy ők tiszta fők, tiszta szivek. A casinonak három csinos szobáját láttam. A társalkodó teremben függ a minden casinok alapítója Gr: Széchenyi István képe. ... Az olvasó szobában kis könyvtár, minden magyar s egy pár német újság van. Szász szives barátsággal fogadott bennünket, s több helyeken ajánlott fel keresendő utasítokat. Estve kilencz óra után váltunk el tőlök, részemről még sokat ohajtó köztök éldelhetni (Tanárky).

1861: N-E (*oppidum*), Ajud AF (6). 1888: N-E (Strassburg, Ajudu) **AF** vm és a Nagyenyedi js szh, 1888: ház 927, L 5362 (Je 522). *1913.IV.24.: *Jékely Zoltán* költő, író. műfordító (–1982.III.20., Bp). Több versét ihlette szülővárosi emlék. 1913: **Nagyenyed** AF vm (Az).

Jókai: *A nagyenyedi két fűzfa*. P. Szathmári K.: *A Gyulafehérvári-Nagyenyedi Bethlen-főtanoda története*. N-E 1868. Szilágyi Farkas: *Nagyenyed pusztulása 1849-ben*. Korrajz. Ne 1891. 366 lap. Uő: *Alsófehér vármegye 1848–49-ben*. Ne 1898. 448 lap. Uő: *A Nagyenyedi református egyházközség monográfiája és A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár története*. Kéziratban BKt (RMSzó, 2000.XI.11-12. Győrfi). *Bethlen Gábor Kollégiuma*. Ismerteti: Váró Ferenc. Ne 1903. Ikafalvi Dienes Jenő: *Nagyenyedi diákélet*. Kv 1924. *A 300 éves Nagyenyedi Bethlen Kollégium Emlékalbuma 1622–1922*. Ne 1926. *Nagyenyedi Album*. Szerk. Lukinich Imre. Bp. 1926. Musnai L.: *Aiud-Nagyenyed és református egyháza*. Ne 1936. Trócsányi Zs.: *A nagyenyedi kollégium történetéhez*. Bp. 1957. Jakó–Juhász: *Nagyenyedi diákok 1662–1848*. 1979. Jakó: *A Bethlen Kollégium diáktársadalma a feudalizmus korában* (: 1997 Tá). Binder P.: *Nagyenyed*. Közös múltunk, 1982. 161.

Berde Mária: *Enyedi emlék* (vers, 1926); *Enyed* (EH 1931.VII-VIII.); Több novellájának színhelye a város és környéke (*Vargabetű, Kifüstölés, Télutó, Próbátétel* stb.); a város reformkori rajza *A hajnal emberei*. Regény, 1943.

Vita Zs.: *Enyedi évek, enyedi emberek*. Visszaemlékezések. Csz 1998.

– 1909/19: Aiud, Ne, Strassburg, L 7494: r 1666; m, n, c (5). = Su 1: 28. 1299–1854. [35 A]

Enyedi Református Egyházmegye

1728–1737 esperes Bánffyhunyadi (Abacs) Márton (–1737.XII.20.). Kolozsvárt tanult. 1694.VIII.4. Franeker egyetemén; 1696.VI.29-én uo. disszertált *Banffi Hunyadi* néven. Hazatért 1696-ban, ref. lp Torockószentgyörgyön, 1710-től Ótordán (Dn 1764).

1773–1788 esperes Bánffyhunyadi (Abacs) János. 1734/5–1741: Franeker egyetemén; azután aranyosgerendi lp, majd ehm főjegyző (EhtLe).

Basa M.: *A nagyenyedi ref. egyházmegye és az abban lévő egyházak története*. Névkönyv, 1867–1868.

Enyed 2. Fe 2. [1276.V.8.u] IV. László király az erdélyi káptalannak megengedi, hogy Fylesd és *Enud* nevű birtokai határára 60 román háznépet (mansiones) telepíthessen és ezek mentesüljenek mindenféle királyi adótól, ötvenedtől, tizedtől (Er I. 342). 1293.XI.7.: III. András király megerősíti IV. László engedményét, hogy az ErK Fylesd és *Enud* nevű földjén 60 háznép románt (mansiones **Olacorum**) tartson, jóllehet elrendelték, hogy az összes románt vigyék vissza a Székes (*Scekes*) nevű királyi prédiura (Er I. 519). 1332–3: Stephanus **sacerdos** de *Enyd*, de *Enyd Superiori*. Papja 1332 I: 18, 1332 II: 30, 1333 I: 22 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 141). 1717: Papírmalmának felszerelését megvásárolják a kolozsmonostori jezsuiták. 1733: *Felejud*, 1750: *Felenyed*, 1760–2: *Fel-Enyed*. 1808: *Enyed (Fel-)* h., *Egisdorf g.*, *Felájud* val. 1861: Fel-Enyed AF (5). 1888: F-E (*Felejud*) **AF** Nagyenyedei js (Je 317). 1913: **Felenyed** AF vm (Az). # Dankanits: *Adalék a*

felenyedi papírmalom történetéhez (MKsz 1959). – Feleiud > 1909/19: Aiudul-de-sus (Felaiud), *Fe*, L 1578: r 1057; m, zs (5). Aiudul de Sus = Su 1: 28. 1332–1854. – Aiudu de Sus [34 B] » Aiud.

Enyed 3. Fe 3. (Szerdahely-ÉK hrs) [1270–72]: V. István király *Enyed* földet és falut Apoldi Ornold comesnek adományozza (Er I. 297). 1292: t/p. *Enyed*; 1320: eccl. de *Egnudino*; 1332–4: Jacobus **plebanus** de *Enudino*, ≈ **sacerdos** de *Enedyno*, Nicolaus ≈ de *Enydino*. Királyi föld volt; V. István adta Apoldi Ornoldusnak; 1292-ben özvegye leányának és vejének: Ludueg fia Christiannak adta, a szászok szabadsága szerint. Ezt 1322-ben Károly király átírta és megerősítette Apoldi Arnold és Enyedi Mihály kérésére. Üresedésben levő plébániájának jövedelme 1320: 20 M; felét a pápa foglalja le. A sebesi szász dékánátushoz tartozó papja 1332 I: 1 báni híján 1/2 fertó, 1332 II: 3 pensa, 1334 I: 24 gs és 1 fertó pápai tizedet fizet. 1334 II: fél dézmáját 6 1/2 szebeni márkáért vette bérbe Szebeni Mihály comes. 1299: Buzd határosa (Gy 2: 141). 1439.XII.11.: *KysEnyed* fele Ősi Jankafiak birtoka (KmJkv 160); 1441.VII.6.: *Kysenyed*-en lakó Keres Mihály **ü**: Szentpál (337). Ld még KmJkv II. 947. 1733: *K(is) Enyed*, 1760–2: *Kis Enyed*, 1805: *Kis Enyed* seu *Szingetyin*. 1808: *Enyed (Kis-)* h., *Klein-Enyed* g., *Szingetin* vel *Szingatin* val. 1861: Kis-Enyed, Klein-Enyed, Szingetyin AF (5). 1888: K-E (Szingetyin) **AF** Kisenyedi js [szh Konca] (Je 423). 1913: **Kisenyed** AF vm (Az). – 1909/19: Sângätin, *Kisenyed*, *Kleinenyed*, L 812: r 750; m (154). 1956: Sângätin = Su 2: 126. 1290–1854. – 1974: c. Apoldu de Jos {Kisapold kzs faluja, É-i hrs} [35 C]

Enyed 4. * To (Régen-DNy, Bala, Póka, Almás hrs) 1367: t. *Enyed* (Cs 5: 702). – Su 2: 322.

Epező (Eppendorf, Neppendorf, Pettendorf) Be 1311: p. *Pettendorf* ... inter Jaad et Alpes in C-u de Bezterce; 1314: p. ≈; 1328: p. *Neppundoph*; 1331: p. *Ependorph*; 1334: t/p. *Epezew*. Károly király 1311-ben Besztercei Gebul fia Jánosnak adta; 1314-ben ezt megerősítette. 1328-ban az erdélyi vajda Gebul fia János fia Henul (ds) János idevaló és borgói jobbágyainak menlevelet ad és szabad költözést biztosít. Azonos lehet a későbbi Alsóborgóval (Gy 1: 561). – Su 2: 386. Pettendorf, 1311–1386.

Eperjes 1. * Ar 1. (Lippa-K, Maroseperjes-É) **1177**: abb. de Eperyes, 1219: eccl. de Eperjes, 1230 k.: abb. de Agries, pecsétjén **SIGILLV ABA DE EPERI[ES]**. **Bencés apátság**. 1177-ben birtokos volt Ség mellett (Ar vm), 1219-ben Felvinc mellett (To vm). 1233-ban a király 3000 kősoiban állapította meg sórészesedését. {Vö. Bulcs.} Azon romokkal azonosítják, amelyek Lippától K-re találhatók, Maroseperjes falutól É-ra (Gy 1: 175). 1405: *Eperyes*. 1511: Patóciakat "de Eperjes alias de Iregd" nevezték: e család mindkét helységben földesúr volt (Cs 1: 769). 1563: *Eperyes* (Márki II/1. 200). – Su 2: 322, Eperyes 1177, 1405, » Firiteaz (Eperjes-Fejéregyháza) {! Ugyanazon adatait más falunak adva:} Eperyes, 1219 Eperies, 1230 Apries, 1233 Epuryes (Györffy), 1563 {Maroseperjes-É}

Eperjes 2. * Ar 2. (Keszend táján) 1349: *Eperjes* (Cs 1: 737. Kőszend). – Su 2: 322.

Eperjes 3. * Ko (Egeres hrs) [1350-70]: *Eperyes* ~ *Eperies* (Er I. 239). **Apátsági** birtok (1263–1296. Cs 5: 347; +1263–1324.Gy 3: 346). # 1942 KszHn 199. – Su 2: 322. Eperjes, 1263, 1269, sec. XV.

Eperjes 4. * Za (Kurtakér táján) 1471: *Eperjes* Keszend tartozéka; Eperjes nevű helységet a Méreg, Toldi s más családok birtokában az adólajstrom is ismer (Cs 1: 737. Keszend).

Ér 1. * Ar (Arad táján) **1219**: udvornici de *Er*. Királyi udvarnokok faluja volt (Tr). – Su 2: 322.

Ér 2. * Bi (Árpád közelében) **1214**: *Her* nevű majorságról (de praedio) való Posu szolgát rablással vádolták (Er I. 70). **Ér(i)** (Árpád-É hrs) 1214: pr-o *Her*; 1219: omnes villanos udvornicorum de *Er*; 1326: p. *Eery*, que est domini **regis** ~ *Ery*. 1219-ben Ér udvarnokfalú lakóit gyilkossággal vádoltak sorában említik. 1326-ban is királyi birtok; ekkor határát Árpád felől megjárják, amiből kiderül, hogy Vásárral is határos volt (Gy 1: 615). – Su 2: 322. 1219.

Ér vize

ÉR-előtagúak 1888 (Je 308-9): Adony, Diószeg, Endréd, Fancsika, Girolt, Hatvan, Kávás, Kenéz, Keserű, Kisfalu, Körös, Körtvélyes, Mihályfalva, Mindszent, Olaszi, Selind {Selénd}, Semjén, Szent-Király, Szodoró, Tarcsa.

Ércpatak To (Járabánya-Ny hrs) 1850: *Ércpatak, Iercza* (Su). 1888: Ércpatak, telep (t) Kisbánya { : Járabánya } **TA** (Je 309). Ércpatak bányatelep (címben). – Valea Ierții = Su 2: 228. 1850, 1854. {1981 R}

Ercse To (Régen-DNy) 1439: *Erche*; 1450: p. *Erche*; 1511: ≈. Alárdfi, Meggyes, Batori, Futaki Nagy, Barcsai, Csapi, Bethleni, Szentpáli, Hosszuaszói, Göczi, Toldalagi ~ T. Gáldtői, Várczai Vajda, Balázsfalvi Cserényi-birtok (Cs 5: 702). 1440.I.15.: Fejéregyházi Mihály Udvarhely nevű (Kü) egészbirtokát, amely örökjogon *Erche*-i Alárd fia: Imre fia Jakabot és Semjén Mihályt illeti, 235 arany Ft ellenében visszaadja Imre fia Jakabnak; amikor Semjén Mihály vagy örökösei az összeg felét megtérítik, Imre fia Jakab haladéktalanul engedje át nekik Udvarhely felerészét (KmJkv 181-2); 1440.XI.17.u.: *Erche*-i Alárd fia Jakab ü: Kakasfalva (282); 1441.III.1.: Uő halastavat vesz zálogba Marosszentgyörgyön (293); 1450.X.18.: Göczi Mihály *Erche*-i birtokrészét, mivel Rómába készül zarándokolni, 40 Ft-ban zálogba adja Tholdalagi Andrásnak (912); 1453.VII.25.: *Erche*-i Alárd fia Jakab ü: Torockó (1103); 1455.X.13.: *Erche*-i Alárd Jakab s fiai: László és Péter Szokol (Ko) negyedrészt elcserélik Cserged hatodrészeért (1226); 1469.III.3.: Szentpáliak *Erche*-i részüket zálogba adják Tholdalagiaknak (1847); 1482.VI.24.: *Erche*-i Tamási Péter ü: Göc (2371); 1482.VI.27.: *Erche* ld Bazéd (2375). Ld még KmJkv I. 898, II.890, II. 988: Ne. 1554: Disznajó és Kissajó környéki 17 faluban a jobbágy, aki egész nyilat vett, egy forintot, az a szegényebb pedig, akinek csak félannyira volt tehetsége, 50 dénárt fizetett Márton-napkor (Gyalu LII); Ercsén: Item isti coloni ad festum Sancti Martini, secundum facultatem eorum, unus tenetur dare fl. 1 (Gyalu LII/1). **1587**: *Erczye*. – E: fl. 7/50, A: fl. 2 den 50 (Dé 61). 1639: *Ercse*, 1646: *Ercsy* (Makkai 503, 598) I. Rákóczi György birtoka. 1665: Ercseei ... nevű faluban Sárpataki Márton ítélőmester részbirtokos (Dé 83). 1733: *Erts*. 1750 k: Nagy-Ercsei Tholdalagi család. 1760–2: *Nagy Ercse*. 1808: Ercse (Nagy-), Jercse (49). 1861: Nagy-Ertse Ko (13). 1888: Nagy-Ercse **MT** Régeni alsó js (Je 522). 1913: **Nagyercse** MT vm (Az). – 1909/19: Ercea, *Ne*, L 759: r 575; m, zs (70). = Su 1: 220. 1439–1854. – 1974: c. Bála {Bala kzs faluja, É-i hrs} [24 A]

Érd Ko ld. Szilvástelek (Gy 3: 347) : Szilvástelke.

Erdélyi csn 1463: Sebastianus Benedicti *Erdeli de Feyereghaz* krakkói **diák** (Dn 2098).

Erdélyi káptalan ld Fehérvár.

Erdélyi Református Egyházkerület

xxx Az *Erdélyi Református Egyházkerület iskoláinak rövid története*. (RefSz, 1948. 6).

Erdélyország – *regnum Transsilvanum* **1266**: *regni nostri Transsilvani* István ifjabb király, erdélyi herceg és a kunok ura oklevelében (Er I. 260).

Erdonfalva * **Sza** (?) **1279**: *Erdonfalwa* (Tr). – Su 2: 322.

Erdő csn 1347: Erdő székely ispán; utódai Erdőszentgyörgyi Erdőfiak (Cs 5: 877).

Erdőalja 1. Kü (Dicsőszentmárton-ÉK) XV. században vált ki Gyulastelkéből (Gy 3: 547. Aklos>Gyulas). 1466: p. *Erdewallya*; 1493, 1523: ≈. Haranglábi, Héderfáji, Vizaknai-birtok (Cs 5: 876). 1482.IV.2.: *Erdewallya*-n Bogáti részbirtok (KmJkv 2347). Ld még KmJkv II.892. 1733: *Szupt Pedure*, 1760–2: *Erdőallya*. 1808: Erdőallya, Unterwald, Suppedure (49). 1861: Erdőalja, Suppedure Kü (8). 1888: ≈ (Subpadure) **KK** Radnóti js (Je 310). 1913: Erdőalja **KK** vm (Az). – 1909/19: Subpădure, *E*, L 564: r 544 (168). = Su 2: 149. 1466–1854. > 1974: Sub Pădure c. Gănești {Vámosgálfalva kzs faluja ÉNy-ra} [23 D]

Erdőalja 2. KSz 1383: Erdőalja birtokon a királyi Kunavár határa (Petri: Bogdánd hj).

Erdőalja: kistáj Kolozsivártól keletre, a Mezőség szélén. Hat magyar–román vegyeslakta helységéből Györgyfalva és Kolozs a jelentősebbek (K. L. 91).

Erdőd Sza (Nagykároly-KDK) X–XII. századi település. A középkor első felében a Bükk-hegység egész erdős területét magában foglalta. *Erdedallya* néven az egész hegység kapcsolatban áll vele a Szamosig. A kora középkorban a szatmári vártól és egy ideig a nemesi megyétől is független erdőispánság élén állott. 1215: **archidiaconus** de *Herdeud*, 1231: meta cum Rege, 1330: comes de Zothmar et de *Erdeud* (Maksai 133). 1336: *Erdeud* (Cs 1: 471). 1380-tól a Drágfiak birtokközpontja. 1441.X.29.: *Erdewd*-i Drágfi Miklós **üv** (KmJkv 363). *1442: *Erdődi Bakócz Tamás*, 1497-től **esztergomi érsek** (–1521). 1456: felépül a vár. 1461.VI.4.: Bertalan *Erdewd*-i **plébános ü**: Bethlen (KmJkv 1560); 1461.X.28.: **Üő ü**: Drágfi Miklós (1638). 1470: *Erdewd*, *Kyseerdeud*, ahol vámot is szedtek (Cs). 1482: Drágffy Bertalan (1447–1501) megbízásából elkészül az erdődi templom. 1487-ben újjáépítetteti a templomot (itt temették el) és a várat (mindkettő gótikus építmény reneszánsz részlettel). 1484.V.21.: *Erdewd*-i Tamás titeli prépost (KmJkv 2486). 1503: **opp**. *Erdeud* (M). 1514, Erdőd: Bélteki Drágffy János „menedkett“ (elismervényt) ad Várday Ferenc erdődi püspöknek kétszáz forint visszafizetéséről. „ez lewel kelt erdedden seredan sen Ilonason napyan 1514“ (MNy II. 162; SzTA III.). Ld még KmJkv II.892. 1542 u.–1547: *Kopácsi István* erdődi lp és rektor (Nagybányára távozott). 1648: *Nagy Erdőd, Kis Erdőd* (Makkai 405) I. Rákóczi György birtoka. 1807.X.10.: itt hunyt el *Unghváry János* mérnök, színházi szakember (*Losonc, 1763). 1808: **opp**. Erdőd (49). 1851: ≈, Sza vm, igen szép vidéken, 1525 lak., kik közt 1350 **r. kath.** sváb s köztök kevés magyar, 159 **gör. kath.**, 6 ág., 7 **ref.**, 3 zsidó, 164 földesgazda, 20 zsellér, 12 lakó. Van szép rom. kath. paroch. temploma, nevezetes urasági gép-szeszgyára. Határa 16 460 hold, ... Szőlőhegye igen jó bort ad; legmagasabb tetején **Sz. Dónát** tiszteletere egy kápolna áll, ... hova népes bucsujárások történnek; ... Erdődnek régen vára volt, de annak helyére gr. Károlyi Sándor 1730{-ban}, a hegy végén csinos kastélyt építtetett, négyszögletes tornyokkal, ... jelenlegi birtokosa gr. Károlyi Lajos (Fé 1: 307). 1888: ≈ Sza Erdődi js szh, 1888: ház 374, L 2159 (Je 310 & Lászlóter és Cserhát psz, major). **Nagyboldogasszony-templom**, b: VIII.15. Erdőd-Zárda **Szűz Mária Szeplőtelen fogantatása-templom**, b: XII.8. (RKNt 1999). 1913: Erdőd Sza vm (Az). – 1909/19: Ardu, *Károly-E*, L 3211: r 628; m, n, zs (9). = Su 1: 43. 1215–1913: Károly-Erdőd. [11 B]

Erdődálja tájnév Szatmár vm-ben 1394: *Erdedallya* – a Bükk-hegység egész erdős területét magában foglalta (Maksai 134).

Erdődhegy Sza (Erdőd-K hrs) 1913: *Erdődhegy* Erdőd tartozéka (H). **Szent Dónát-templom**, b: VIII.7. (RKNt 1999). – Ardu-Vii = Su 1: 43. – 1974: c. Ardu {Erdőd kzs. faluja} [12 A]

Erdőfalva 1. {< m.R. *Erdő* szn. + *falva*} **Hu** (Algyógy-É) 1509: p. *Erdew*; 1511: p. *Erdewfalwa*; 1518: v. ≈. Al-Diód vs birtoka (Cs 5: 87). 1733: *Ardeul*, 1750: *Argyeu*. 1784: *Argyo* (Su). 1808: Erdőfalva, Walddorf, Árdeo ~ Argyova ~ Argyo (49). 1861: ≈, Argyen Hu (21). 1888: ≈ (Argyen) **Hu** Algyógyi js (Je 310). 1913: Erdőfalva Hu vm (Az). – 1909/19: Ardeu, *Ef*, L 323 **ort. r** (9). = Su 1: 43. 1509–1854. – 1974: c. Balşa {Balsa kzs faluja, K-i hrs} [34 A]

Erdőfalva 2. **Ko** (Gyalu-Ny, Körösfő-DDK hrs; 718 m) 1376: p. *Erdeufolua*; 1467: p. *Erdewfalwa*; 1491: ≈. Gyerőmonostori, Gym-i Kabos, Radó, Kemény, Krasznai Kis ~ Porkoláb-birtok. Jbn 1491: Bartos, Mikó, Gergely, Mátyás (Cs 5: 347). 1467.XI.23.: Gym-i Radó András két jobbágytelket számláló *Erdewfalwa*-i birtokrészét zálogba adja Gym-i Kabos Györgynek (KmJkv 1765); 1478.VI.23.u.: Gym-i Kabos János *Erdewfalwa* birtokbeli részét zálogba veti Gym-i Kabos Jakabnál (2264). 1733: *Erdőfalva*. 1808: Erdőfalva, Walddorf, Árdova (49). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ (Argyova) **Ko** Bánffyhungyadi js (Je 310). 1913: Erdőfalva Ko vm (Az). – 1909/19: Ardeova, *Ef*, L 318: r 312 (9). 1929: Ardeova, L 377, H{Vá}: Huedin 17 km (AnR). = Su 1: 43. 1375 {!}–1854. – 1974: c. Mănăstireni {Gyerőmonostor kzs faluja, ÉK-i hrs} [22 A]

Erdőhát 1335: Erdőhát (Jakó: Bihar 8). > 1880: *Király-erdő* hegység a Seebes-Körös b. p; az erdővel borított hegyek egykor a király birtokában voltak (FrL).

Erdőhát Hu (Vajdahunyad-ÉNy) 1808: Erdőhát (49). 1861: ≈, Árgyehát Hu (21). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 310). 1913: Erdőhát Hu vm (Az). – 1909/19: Găunoasa, *Eh*, L 476 **ort. r** (78). Su 1: 220: Erdőhát v. Dumbrava (r. Hunedoara) {Nincs} [33 D]

Erdőhát a.: a Béga és a Maros közötti dombvidék. Gazdasági, kulturális, és igazgatási központjai Temesvár és Lippa. Középkori magyar lakossága a török hódoltság alatt elpusztult vagy elmenekült. Mai magyar lakói, akik a németekkel és románokkal vegyesen élnek, a múlt században, Szeged vidékéről és a Dél-Tiszántúlról települtek. Vö. Bánság (K. L. 91).

Erdőhát b.: dombvidék Hunyad m-ben, a Ruszka Polyána hegység keleti lejtőjén; a Cserna völgyéig terjed. Túlnyomóan román népességű, magyar lakossága apró szórványokban él (K. L. 91).

Erdőhát c.: a Fekete- és Fehér-Körös közén és partján elterülő síkság. A honfoglalás óta magyarul lakta terület. A 16–17. sz-ban *Körösköz* volt a neve. Gyula (1566) és Várad (1660) eleste után igen sokat szenvedett a török hódoltságtól. A magyar lakosság egy része elpusztult, más része elmenekült, az erdők és mocsarak védelmében azonban néhány község kontinuus maradt: Erdőhegy, Vadász, Nagyzerind, Bélzerind, Ant, Tamáshida, Ágya stb. Hagyományos vásáros központjai: Gyula, Nagyszalonta, Borosjenő. Ma majdnem teljes egészében Romániához tartozik (K. L. 92).

Erdőhegy 1. * Te (Temesvár-É) 1341: p. *Herdeuhyg* (Cs 2: 36). – Su 2: 339 (Tr). {Alsóbencsek mellett}

Erdőhegy 2. Za (a Fehér-Körös b. p., Kisjenővel átellenben) 1446, 1487: *Erdewhegh* (Cs 1: 730). 1472.IX.28.: Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajda, székely és temesi ispán azokat az *Erdewhegh-i* {s más zarándi} birtokrészeit, amelyek korábban *Erdewhegh-i* Demeteré és Mihályé voltak, de János nevű testvérük megölése miatt a koronára háramlott jószágokként Mátyás király neki adományozott, familiárisának: Csentei Benedeknek és testvérének: Forgó (ds) Ambrusnak engedti át zálog címén (KmJkv 2063). 1808: Erdőhegy (49). 1851: ≈ (Herdécs), 72 **kath.**, 1100 **ref.**, 600 n. e. **óhitű** lak., ref és óhitű templomokkal. Róna határa 5029 hold, belsőtelek 149 h, szántóföld 1659 h, kaszáló 1100 h, legelő 2112 h. Majorság ebből 200 h szántó, 400 h rét, 136 h legelő. Földje 1-ső osztálybeli, s mindent gazdagon terem. Bírja István főherceg volt nádor (Fé 1: 307). 1888: ≈ **Ar** Kisjenői js (Je 310 & Karancs psz). 1913: Erdőhegy Ar vm (Az). {&} Erdőhegyi törvénygyakorlaton Késmárkon (Kölcsy: *A kárpáti kincstár*). – 1909/19: Erdeiş, *Eh*, L 2121: r 430; m, zs (70). > Pădureni = Su 2: 28. 1394 {Csákinak tulajdonítva}, 1446–1851. » Chişineu-Criş {Kisjenő}

Erdőidecs MT (Régen-ÉK) 1956: *Erdőidecs* Idecspataka tarozéka. – Idicel-Pădure = Su 1: 303. [24 B]

Erdőlibánfalva MT (Régen-K) 1956: *Erdőlibánfalva* Libánfalva tartozéka. – Ibăneşti Pădure = Su 1: 302. 1956. > Ibăneşti-Pădure [24 B]

Erdős * Te (Nagyjécsa mellett) 1467: *Erdes*, 1470: *Erdews*. Zsombolyától kelet felé eső helységekkel együtt emlegetik (Cs 2: 36). – Su 2: 322. 1467.

Erdőses * Ar (Lippa-K, a Maros bp-i Bulcs mellett) 1595: *Erdőses* (Pesty: Krassó II/1. 144). – Su 2: 323.

Erdőszád a Maros-mellék Lippán aluli része; e vidéknév Erdőszádkeszi nevében tűnik fel **1278**: *Erdizadkezi* (Gy 1: 163/7).

Erdőszáda Sza (Nagybánya-Ny, a Szamos bp-i úton) **1231**: *Erdezad* (Cs 1: 474). Területe 1231-ben az egészben eladományozott Fentős-erdővel kerül a Hontpázmány-nem birtokába. Minthogy az erdőség a Hp-nemtől elvételét, Erdőszádanak a következő évszázadban királyi birtoktest keretei között kellett kialakulnia. A XIV. század végétől a Drágfiak erdői uradalmához tartozik s a keleti, szamosmenti rész középpontja (Maksai 134). 1394: *Erdewschada*, 1424: *Erdewdzad*, 1470: *Erdewzada*. Révje volt a Szamoson és szárazvámja is (Cs 1: 474). 1550.I.9.: Csaholyi Gáspár Sza vm-i birtokrészeit, köztük *Erdewzada*-i részét is Melith György fe: Csaholyi Annának vallja (KmJkv 4987). 1648: *Erdőszáda* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. Utóbb Teleki-, majd (házasság révén) Degenfeld-birtok. Degenfeld-kastély (1944). 1808: Szada (Erdőd-), Ardo-Szadá

(151). 1888: Erdőszáda Nagybányai js (Je 310). 1913: Erdőszáda Sza vm (Az). – 1909/19: Arduusat, *E*, L 1278: r 1137; m, zs (9). = Su 1: 44. 1231–1851. [12 B]

Erdőszállás SzD (1913) < Szálna(pataka) KSz.

Erdőtelek * **Te** (Lugos táján, Temesberény mellett) 1369: p. *Erdeuthelek*, 1400: *Erdewtelek* (Pesty: Krassó II/1. 144). 1408: *Erdewtelek* Berény város tartozéka volt (Cs 2: 36). – Su 2: 322. {P}

Erdővásárhely BSz (Csákiigorbó-K, a Dési úton) 1378: *Torokvasarhely*, 1399: *Vasarhely* (Kádár III. 409). 1457.VIII.9.: *Wasarhel* Bálványos vár tartozéka, fele Várdaiak, fele Losonczy Dezsőfiak birtoka (KmJkv 1275). 1507: *Wásárhely*, 1617: *Olá-Vásárhely* (Kádár). 1733: *Vásárhely*, 1750: *Vasarhely*, 1760–2: *Oláh Vásárhely*. 1808: Vásárhely (Oláh-) (182). 1861: O-Vh BSz (19). 1888: Erdő-Oláh-Vásárhely (Osorhélu) **SzD** Csákiigorbói js (Je 310). 1913: Erdővásárhely SzD vm (Az). – Oşorhei = Su 2: 22. 1378–1854. – 1974: c. Bobilna {Alparét kzs faluja Ny-ra} [12 D]

Erdővidék: székelyek lakta, a Hargita délnyugati lejtőjén fekvő terület, az Olt völgye Felsőrákostól Hídvégig, valamint az Oltba ömlő Kormos, Barót és Ajta pataka vidéke. ≈ az 1876 előtti közigazgatási beosztásban az Udvarhelyszékhez tartozó Bardóc-fiúszékre és a Háromszékhez tartozó Miklósvár-fiúszékre tagolódott. Nevezetes helységei Barót, Köpec, Nagyajta, Vargyas (K. L. 92). # Kisgyörgy Zoltán: *Erdővidék*. Útikalauz. Szgy 1973.

Eresztevény {'sarjerdő'} **Se/Hsz** (Sepsiszentgyörgy-K) Ottó kolozsmonostori apát {1361–1383} megkísérelte visszaszerezni monostora távolabbi jószágait: ..., Eresztevényt, ... (KmJkv 38). 1567: *Ereztwen* (SzO II. 223). 1614: Eresztevény 16 családfő (Se 20). 1808: Eresztevény (49). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Sepsi js (Je 310). 1913: Eresztevény Hsz vm (Az). Összenőtt Maksával. Gábor Áron-síremlék. – 1909/19: EreSteven, *E*, L 243: r 16 (70). EreSteghin = Su 1: 221. 1567–1854. » Moacşa {Maksa} [38 C]

Eresztevény erdő **1259:** *Erethwen* Győrtelek határán (Er I. 230).

Eresztevény erdő **1282:** parvam silvam, que vulgo *Erezein* dicitur. Tasnád határán (Er I. 390).

Éri Bi (Szalonta-DK, Feketebátor mellett) 1326: p. *Ery*, *Eery* (Tr). 1341: *Fazeker* (Jakó 208). – Su 2: 323.

Erked 1. Ko (Kolozsvár-ÉK, Teke-DNy) Határában római kori település. **1238.**II.12. in villa Saxonum de *Erkud* IV. Béla király oklevele (Er I. 188). [1270–1272]: V. István király az *Erkud*, Oroszfája és Köbölkút között fekvő S[ulmus] nevű földet Fathai Hermannak adományozza (Er I. 302). 1291: *Erkud*-i János fia János királyi ember (Er I. 486). 1297: t. *Erkud* (Cs). = : ≈ (Er I. 560). =: ≈; 1304: comite Renoldo f-o Joannis de *Erkud*; 1322: p. Herked; 1329: soror condam c-is Renoldi f-i Ioannis de *Erkud*; 1332–4: Jacobus *sacerdos* de *Ercuntino*, *Erkundino*, *Erkud*. A Kökényesrénold-nem birtoka; e nb. Erkedi Rénoldot 1304-ben a Becsegergely nembeliek kielégítik 130 M-val nővére hitbére és jegyajándéka, s unokahúga leányegyede felől. Miután a fenti Kökényes fia János fia Rednold ispán megtalanul elhalt, birtokait Kácsik nb. Simon székely ispán kapja meg. Papja 1332 I: 5 kuntinus, 1332 II: 11 régi báni, 13 új dénár, 1333 I: 3 sectinus, 1334 II: 2 gs pápai tizedet fizet. 1297: Oroszfája szomszédosa (Gy 3: 347). 1514–5: p. *Ewrked*. Kökényes-Rénold nb. Rénold ispán, Kacsics nb. Radófi, Kacsics nb. Szécsényi, Szécsényi Salgó, Kusalyi Jakcs, Bánffy, Losonczy, Hunyadi, Szilágyi, Szobi, Ráskai-birtok. 1444: iudices; 1464: királyi geréb. Jbn 1495: Balog Antal; 1500: Szekeres András, Gáspár Kelemen Szobi-jb (Cs 5: 347). 1469.IV.12.: *Erked* Szobi-birtok (KmJkv 1865); 1473.VIII.30.: *Erked* Szobi Mihály birtoka (2108); 1492.IX.13.: az *Erked*-i határon a beszercei domonkosokat beiktatják azon halastó birtokába, amelyet Szobi Mihály hagyott a barátokra (2809); 1515.XI.4.: Szobi Mihály erkedi és sajói offiálisa: Kenderesi Mihály Ko vm-i birtokbaiktatáson (3591); 1538.II.23.: Borzási Györgyöt csere jogán bevezették *Erked* egész birtokba (4627); 1542.II.12.: *Erked* Werbóczy-birtok (4767). **1587:** *Erked*. – E: fl. 24, A: fl. 12 (Dé 59). 1750: *Arköd*, 1760–2: **Szász Erked**. 1808: *Erked* (Szász-) h., *Erkeden* g., *Árkiud* vel *Argyidu* vel *Argyugyu* val. 1861: Sz-E, Artyugyu Ko (14). 1861-ben itt hunyt el *Móga János* altábornagy, 48-as főparancsnok (sz. 1785). 1888: Sz-E (Artyud)

Tekei js (Je 640). 1913: **Mezőerked** Ko vm (Az). – 1909/19: Archiud, *Me*, L 1147: r 887; m; 9 zs (8). = Su 1: 43. 1238–1913. – 1974: c. Teaca {Teke kzs faluja} [23 B]

Erked 2. Sv (Székelykeresztúr-DDK) 1341: *Erked* (Tr). 1360: v. *Erkud* (Ub II. 175). 1488: *Ergetten*, 1508: *Erketenn* (Berger 67). 1808: Erked, Erkedden, Árkita (49). 1861: Erked, (n) Erked, Arkita Sv (35). 1888: ≈ (Arkedden, Arkita) **Uh** Székelykeresztúri js (Je 310). 1913: Erked Uh vm (Az). – 1909/19: Archita, *E*, A, L 1334: r 351; n, c, m (8). = Su 1: 43. 1341–1854. – 1974: c. Vinători {Héjasfalva kzs faluja DK-re} [36 B; L]

Erked 3. KSz (Zilah-ÉÉNy) 1368: *Erked* (Cs; Petri III. 350). 1450, 1454, 1475: ≈ (Cs 1: 554). 1570: *Erketh* (Kiss 423). 1808: Erked, Erkedden, Árkita KSz (49). 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 310). 1913: **Szilágyerked** Szi vm (Az). # Sípos L.: *Szilágyerked*. Szilágysági magyarok 1999. 492. – 1909/19: Archid, *E*, L 473: r 60; m (8). = Su 1: 43. 1368–1913. – 1974: c. Coșeiu {Kusaly kzs faaluja, ÉK-i hrs} [12 C]

Erkes * Fe (Csóra határában Km II.892) 1497.IV.29.: *Herkes* (Fe vm) Barcsai-birtok (KmJkv 3014).

Érmellék: a Berettyó és az Ér közötti sík- és dombvidék, mintegy 30-35, részben vagy egészben magyarlakta községgel. Nevezetes helységei Margitta, Érmihályfalva, Székelyhíd, Bihardiószeg. A kora Árpád-kor óta magyarlakta táj, nagymúltú történeti borvidék. A 16. sz-tól van román lakossága is (K. L. 93). # Bíró K.: *Az érmelléki (ref.) egyházak*. Névkönyv 1867–1868.

Ermény * Kr (Ferend mellett D-re) 1323: p-es ... *Nag Ermen, Kys Errmen*; p-es *Noghermen* et *Kyusermen*; 1323/323/323/367: p-es *Naghermen, Kyshermen*, utraque Kunfalu, Fizestou, Ozunloka, et Zaydrughaza; ≈ ≈, Lazlauhaza, Ozunlaka et Zaydrughaza, p. *Hermen*; 1334: Michael (**sacerdos**) de *Hermen*; 1389: p. *Ermen* ... a pt. civitatis Mezeusomlyo. 1323.V.1-én Magyar András és Pál birtokaikon osztozva Nagy- és Kisermén Andrásnak jut. Ez év VIII.12-én a király Magyar Pál gimesi várnagyot rendelte beiktatni e két birtokba, és határát leíratta. Az ezen oklevélről készült 1367. évi átirat szerint azonban Nagyermén és Kisermén mellett Kunfalu, Füestó (~ Fülestö), Lászlóháza, Asszonylaka és Zaydrughaza is szerepel a beiktatandó birtokok között, mintha ezek is részei lennének az uradalomnak. Ez lehet közelkorú bővítés is, mert az 1323-i határjárás Ermén „tartozékairól” is említést tesz. {...} A határleírás nem folyamatos; ÉK felől indulva és a Kopait-patakon átkelve a Bokoránd folyóig Keresztessel határos (vö. *Valea Crisla* a *Valea Bucurundia*-ig: 1884. tk); innen Ny felé Gyalmárral határos, amelynek helyén ma Klopodia falu terül el. A további határt Gyalmár és Mezősomlyó (Ma Sümeg Flur, Gátalja határában DNy-ra) irányában nem adja meg, hanem a Bokoránd patak alsó részénél indul el, amelytől kezdve É felé Bodorfalvával határos (kb. a mai Kornis pusztá területén); tovább K-re Varasd faluval. Mivel a falun a Bokoránd folyik át, csak a mai Nagysemlak (Mezősomlyó) és Ferendia (Ferend) közötti területre s ettől valamelyest D-re helyezhető, de téves Pesty és a nyomában járók azon feltevése, hogy *Germán* faluval azonos, melynek nevét e tévedés folytán *Erményre* változtatták. Egyházának papja 1334 I: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 482). – Su 1: 258. Gherman {Pesty nyomán ugyancsak oda tévedte Ermény adatait}. 1389: *Kysermen* (Pesty: Krassó II/1. 145). – Su 2: 359.

"Ermény" **Kr** < **Germán**.

Ernye hs < *Ernye* < *Ireneus* szn. 1252–60 Ákos nb. Ernye erdélyi vajda.

Ernye 1. Kü (Erzsébetváros-ÉNY hrs) 1339: Emericus f. Emerici nobilis de *Ernee*. 1339-ben Ernyei Imre az anyja után járó leánynegyed miatt 200 M követeléssel lépett fel a Szamosfalvi Mikola-fiakkal szemben (Gy 3: 552). 1366: *Ernye*; 1391: p. ≈; =: p. *Ernew*; 1399: p. *Ernye*; 1491: p. ≈. Szentiváni, Ernyei ~ Ebesfalvi, Apafi, Bethleni, Bakócz, Kisszöllősi-birtok (Cs 5: 876). **1587: Ernye**. – E: fl. 14. A: fl. 7 (32). 1733: *Ernij*, 1760–2: **Szász Ernye**. 1808: Ernye (Szász-), Ehrgang ~ Erlgang (50). 1861: Szász-E, Ehrgang, Jernye Kü (8). 1888: Szász-Ernye (Ehrgang, Jernea) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 640). 1913: Ernye KK vm (Az). – 1909/19: Iernea-săsească (E-s), *Sze*, *E*, L 823: r 730; m (95). > Ernea = Su 1: 221. 1366–1854. [36 A]

Ernye 2. Msz (Marosvásárhely-ÉK, a Maros b. p-i úton) 1332: *sacerdos* de *Ernee*, 1334: *Enece*, 1335: *Ernec* (Tr). 1441.I.9.: *Erne*-i Elek fia: Székely Péter Péterlaka, Körtvélyfája és Telek (To) birtoknak a királytól új adomány címén nyert felében, atyafiságos szeretetből, részelteti Gacsálykéri Fekete Miklóst (KmJkv 291); 1453.X.13.: *Ernye*-i n. Székely Péter fia Pál – anyja; Veronika, nővére: Ilona, ennek leánykája: Márta, továbbá Szentgyörgyiek nevében is – többeket tilt Keresztúr birtok, valamint Majos, Bala (To), Szentmárton (Ko) birtokbeli részeinek bitorlásától (1109). 1464: *inter sículos et populos de Naghernee* (SzO VIII. 106): „populos“ = jobbágy magyarság (Benkő L.) 1467.II.18.: *Nagernew*-i n. Székely Péter fia Pál Majos birtokbeli részét 28 arany Ft-ban zálogba adja Tholdalagiaknak (KmJkv 1734); 1480.IX.22.: *Ernew*-n lakó Fejér György ü: Apanagyfalu (2306). Ld még KmJkv II. 892, II. 988: Ne. 1614: 67 családfő (Msz 22). 1614: Ernye: Gyékényszövő István a vm-i jobbágyok közt (SzO). 1635: Kenderei Mihály nemes *deák*, Ajtay István recens nemes *deák* (SzO). 1639: *iskolájának* említése. 1701–1849: 24 *tanítója* ismert (Sipos G. MtT 1980. 129). 1722-i kapufelirat: *A. M. 1722. Hospes Ingressus videas bene quid sit agendum* (1757-i összeírásból SzTA IV. Galambbúgos). 1750: *Ernye*j. 1808: Ernye (Nagy-) (50). 1861: N-E Msz (32). 1888: N-E MT Marosi felső js (Je 522). 1913: **Nagyernye** MT vm (Az). # *Nagyernyei Kelemen cs.* lt (EMLt). – 1909/19: Erneiul-mare, *Ne*, L 1549: r 303; m (70). Ernei = Su 1: 221. 1332–1854. [24 C]

Ernye 3. Msz Kisernye – állítólag Koronka és Vácmány (eltűnt falu) közt (Szabó M., 1998). 1412: Andreas et Thomas de *Ernye* Marosszék vénei közt nagyernyei határjáráson (SzO VIII. 45). {? Avagy nagyernyeiek voltak?}

Erosmegy (?) * Kr (Lugos táján) 1471: *Erosmegh* (Cs 2: 101). – Su 2: 323.

Erőd Fe (Sepsiszentgyörgy-DNy) Határán őskori telep; László Ferenc tárta fel. 1479: p. *Ereusd* in territorio p-is Arapatoka (Iczkovits 82). Mikó-birtok. 1520.VIII.10.: Hídvégi Nemes Ferenc elfoglalta Árapataki Demeter Arapathaka-i és *Ereusd*-i birtokait; alvajdai megbízottak adassák vissza (SzO VIII. 262). 1613: *Erőd* (SzO VI. 38). 1733: *Ariusd*. 1808: Erőd, Arusde (50). 1861: Erőd, Arüsdye FF (3). 1888: ≈ **Hsz** Miklósvári js (Je 311). 1913: Erőd Hsz vm. & Erődi Ferenc ref. lp. – 1909/19: Ariusd, *E*, L 444: r 222; m (9). = Su 1: 44, 1520–1854. [37 D]

Érszeg KrSzö (1913) < Egerszeg Kr.

Érszölös Szi (1913) < Pacal KSz.

Értölgy Bi 1808: Ertölgy (50). Hnt. 13: Értölgy » Szalacs Bi vm.

Erzsébetbánya SzD (1913) < Láposbánya BSz.

Erzsébetforra Ar (Temesvár-ÉK, az Ó-Béga folyótól D-re) 1274: *Elysabethforra* (Gy, Er 334), 1471: *Elsewethkwtha*. A Csanád-nem birtoka; 1274-ben a Makófalviak és Tömpösiek őseinek osztozásakor az utóbbiak kapják. Fülöpköve és Nádasd között sorolják fel. Azonos a későbbi Erzsébetkutával, melyet 1471-ben Mácsalaka tartozékai közt Fülöptelke és Simánd között sorolnak fel. A XVIII. században *Bencsekút*, Pendzsi ugyanis Erzsébet tájnyelvi neve (Gy 1: 175). XIV: a Dorozsma-nemzetség birtoka, majd a dobozi uradalom tartozéka. 1456: Hunyadi János birtoka. 1471: *Elsewethkwtha* (Pesty: Krassó III. 428; Cs 1: 765). 1477–83: Alsólendvai Bánffyaké. A török kiűzése után kincstári birtok. 1715 után románok és németek települtek ide. 1808: *Bencsek* ill. 1888: Román-Bencsek Te Vingai js (Je 607). L 1910: 676; 1956: 580 (Le). 1913: **Alsóbencsek** Te vm (Az). – 1909/19: Bencecul-român, *Rb*, L 690: r 607; n, m (18). > Bencecul de Jos = Su 1: 70. 1447: Wenece. + 2: 322. Elysabethforra 1274. {Máslak mellett eltűnt falunak tartja}. – 1974: Bencecu de Jos c. Pişchia {Hidasliget kzs faluja} [32 C]

Erzsébetváros KK (1913) < Ebesfalva.

Esküllő 1. Bi (Élesd-D, a Sebes-Körös b. p.) Igric-barlang: híres régészeti lelőhely. 1335: *Uskeleu*, 1341: *Wskwlew*, *Wskwleu* (Tr). 1552: *Alsoeskewlew*, *Felseweskelew* (Jakó 237). 1692: *Eskylő* (Mezősi 101). 1808: Esküllő (50). 1851: Esküllőn lakik 230 n. e. **óhitű**, anyatemplommal

(Fé 1: 308). 1888: ≈ Élesdi js (Je 311). 1913: Esküllő Bi vm (Az). – 1909/19: Aşčilău, E, L 547: r 461; m, zs (10). Aştileu = Su 1: 47. 1335–1851. [11 C]

Esküllő 2. Do 1. (Kolozsvár-ÉÉNy, Doboka-Ny, a Borsa forrásvidékén) Anonymus 895 u-ra: *Esculeu* (1200 k.). 1320: v. *Kyseskuleu*; 1332-5: Paulus **sacerdos** de *Eskulev*, Anthonius ≈ de *Eykulev*; 1345: p/v. *Wskulev*. Anonymus regényes elbeszélése szerint Erdély lakói, miután Tétény (Tuhutum) vezér legyőzte Gyalu (Gelou) vezért, itt esküdtek hűséget Téténynek, és az esküvéből ered a hely neve. Ennek az elbeszélésnek semmi történeti alapja nincs, viszont az a hozzátoldás, hogy itt kapott földet Tétény vezér, akitől Gyula és Zombor származik, abból az Anonymus idejében közismert tényből származik, hogy itt birtokolt a Zombor-nemzetség. A XIV. század elején már két faluból állott: Nagyesküllő Zombor nb. Lőrinc fia Mihály fiaié, Teke Jánosé, Bothos Miklóse és Ördög Andrásé, Kisesküllő pedig Zombor nb. Lőrinc fia Istváné volt. {1316: király elleni lázadásuk miatt birtokaik elkobzása; 1331-ben visszakapták.} Papja 1332 I: 20 d, 1334 I: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 68). 1430.IV.13.: *Kiseskelw*, Drág és Berend közt fekszik Úrtelke prédiuum (KmJkv 61); 1431.V.4.: Súlyomkőiek tiltják Sombori Jánost, hogy a Nagyesküllőhöz tartozó Unokföldre és Ábránavasa n. földeket erővel *Kyseskelew*-hez foglalja (79); 1461.I.29.: *Kyseskelew*-n lakó Szakács Gergely és Gál János Sombori familiáris, **ü**: Zombor (1505). 1469.X.11.: *Kyseskelew* fele, Sombori rb, zálogon Monoszlói Csupor Miklós erdélyi vajdához kerül (1917); 1473.I.19.: n. Sombori László *Kyseskelew* n. egészbirtokát, visszaengedett birtokok viszonzásául, Sombori Gergely fia Péter hitbér, jegyajándék és leányegyed címén átengedi özv. Sombori Lászlóné Somkeréki Erdélyi Pontenciánának és leánykájának: Frosinának (2072); 1488.I.23.: *KysEwskelew* Sombori Péter egészbirtoka (2664). 1505.VII.2.: SP *Kyseskelew* nevű egészbirtokát 150 Ft-on elzalogosítja Balázsfalvi Cserényi Pálnak (3364). Ld még KmJkv I. 891, Kisesk I. 953, II.893, II. 947. **1587**: *Kis Eoskeoleo*. – E: fl. 8. A: fl. 2. Ser. Rex dom. arendatori {Sombory} integram vita durante contulit (Dé 38). 1733: *Astyileu*, 1750: *F(első) Esküllő*, 1760–2: *Kis Esküllő*. 1782: Sombory Sándor udvarház-telkén galambbúgos kapu (SzTA). 1808: *Esküllő (Kis-)* h., *Klein-Schwalbendorf* g., *Eskille-mik* val. 1861: Kis-E, Atsylo {! Astylo} Do (16). 1888: Kis-E (Ascilleu mic, Astyileu mike) **Ko** Almási js (Je 423). 1913: **Kisesküllő** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Aşcileul-mic, *Ke*, L 639: r 547; m, zs (10). 1956: Aşchileul Mic = Su 1: 47. 1587–1854. > Aşchileu Mic [22 B]

Esküllő 3. Do 2. (Doboka-Ny) 1320: ... p-um *Esculeu maioris* (Gy 2: 68). 1416–1770: Eördög család birtokolta (ld. még Ördögkeresztúr). 1431.V.4.: *Nageskelew*-höz tartozik Unokföldre és Ábránavasa (KmJkv 79); 1440.I.20.k.: *Eskelew*-i Kelemen **ü**: Súlyomkő (185); 1442.V.9.: Súlyomkői Eördög Borbála **üv** *Nageskelew*-n lakó famulusait: Kelement és Ferencet is (462); 1450.V.20.: *Eeskeley*-i György fia Lukács Boroszlótelkén részbirtokos (831); 1451.VIII.2.: *Eskele*-i Eördög János fia Simon **üv** *Eskele*-i Tóth Jakabot és *Eskele*-n lakó Kelement is (975); 1454.I.30.: Köblösi Teke-testvérek *Eskelew*-n két jobbagytelket átengednek Szentpéteri Miklós övegyének: Teke Veronikának (1131-2); 1461.X.12.: *E*-i Eördög Simon **ü**: Gyeróvásárhely (1632); 1466.VII.25.k.: Miklós *Eskelew*-i **plébános üv** (1691); 1468.VII.4.k.: *E*-i Eördög Simon **ü**: Szentmihálytelke (1817); 1472?V.20.: Sombori Péter *Eskelew*-i teljes birtokrészét zálogba köti le Sombori Tamás özvegyének (2050); 1472.VII.8.: *Eskelew*-i n. Eördög Mihály fia Antimus, *Eskelew*-i n. Eördög János fiai: Simon, János és István, *Eskelew*-i Eördög Simon és fiai: Mihály és Benedek Újfalú határában levő halastavukat átengedik Tóki Bálintnak és fe: Gym-i Kabos Margitnak (2056); 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye több birtoka nagyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak s fiainak, akik neki unokái (2114); 1473.XI.17.: Sombori Péter Ugróc (Do vm) nevű egészbirtokát végérvényesen átengedi Esküllői Eördög Simonnak (2117). Ld még KmJkv I. 891: E, I. 990: Ne, II. 988. 1523: Szentpáli András (Borbála apja, Valkai András anyai nagyapja) elcserélte Ugrócot Ördög Ferencsel Esküllőért (Nagy Iván X. 662; György L.: Valkai 36). **1587**: *Nagy Eoskeoleo*. – E: fl. 13. A: fl. 4 (Dé 38). 1808: *Esküllő (Nagy-)* h., *Gross-Schwalbendorf* g., *Eskille-máre* val. 1733: *Astyileul de Sosz* {Olv: Zsosz}, 1750: *A(Iső) Esküllő*, 1760–2: *Nagy Esküllő*. 1861: Nagy-E Do (16). 1888: N-E (Ascilleu mare) **Ko** Almási js (Je 522). 1913: **Nagyesküllő** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Aşcileul-mare, *Ne*, L 978: r 881; m, zs (10). Aşchileul Mare = Su 1: 47. 1331–1854. > Aşchileu Mare [22 B]

Espanlaka * **To** (psz Torda-DK, Gyéres hrs) 1379: t. *Espanlaka*. Gerendieké volt (Cs 5: 703). – Su 2: 323..

Eszenyő Gy 1808: *rivulus* Ezenespatak Csikszék (50).

Eszenyő Gy 1956: *Eszenyő* Gyergyóremete tartozéka. 2004: Négy vízimalom működik: vízfűrész, lisztelőmalom, olajütő, mosató (mosógép). Régi malmok feújításán dolgoznak. 2004.IX.7. Duna Tv. – Beşineu > Şineu > Eşeneu = Su 1: 222. – 1974: » Remetea {Gyr}

Eszkej Hu : Szkej. – Esztána Ko : Sztána.

Esztelnek Ké/Hsz (Kézdivásárhely-ÉK, a szék legészakibb települése, már hegyek közt) 1332: *Iskulnuk*, 1334: **sacerdos** de *Izkulnuk* (Tr). 1581.IX.9.: Zabolai Székely (Bacz) András – Plescovia (Pskow) vára alatt halálosan sebesült katona – táborban írt testamentuma újadományú esztelneki birtokát két öccsére (Tamás és János) s két húgára (Borbála és Kata) hagyja. „Könyörgök ő felségének, confirmálja az én testamentumomat ... “ (SzO V. 129). Báthory István eleget tett a kérésnek: Riga városában, 1582. március 20-án kelt levelével a Bacz testvéreknek adományozta Esztelneket, s elrendelte a beiktatást (SzO V. 131); ez már június 24-én meg is történt (SzO V. 132; Kispál 15). XVI–XVII. szd: **Ferences rendház**, kolostori iskola; *Pax Intransibus 1856* feliratú kapu; az épület klasszicista stílusú. 1760–2: *Esztelnek*. 1808: Esztelnek (50). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 311). 1904: fűrészüzem. 1913: Esztelnek Hsz vm (Az). 2001-ben két tagja volt a rendháznak (RMSzó, 2001.VII.4.). Szacs vay Sándor és Nagy Mózes emléktáblája a templomkertben. 2004.IX.4. Duna Tv. – 1909/19: Estel nec, E, L 1053: r 10; m (71). > Estelnic = Su 1: 222. 1332–1854. – 1974: c. Poian {Kézdiszentkereszt kzs faluja} [38 A; L]

Eszmény Do (Doboka-É) 1305: Dominicus f. Stephani de *Istyan*, t. ≈ inter t-s Dabaka et Toutheur; 1317: v. *Izthien* ~ *Izthyen*. 1305-ben Csúcci Márton fia Péter ispán fe: Erzsébet, korábban Chenk (ds) Jakab özvegye, e Jakabtól született fiával, Herlant-tal együtt 10 M-ért eladja Esztény harmadrészét, amely őt örökjogon illeti, Esztényi István fiainak: Domokosnak és Miklósnak, Benedek fia Leonardusnak és Beke fia Kozmának, a szomszédok: Kökényesréndold nb. Mikud bán fiai: Miklós, Demeter és Péter beleegyezésével. 1317-ben Károly király Esztény északi felét a hűtlen Zeuke (ds) Domokostól elvéve Mykudban fia Miklós mesternek adja. Ugyanekkor a falu déli fele Leonard birtoka volt. Poklostelek hrs (Gy 2: 68). 1431.IV.25.: *Eztyen*-i Nagy Pál ü: Kide (KmJkv 69); 1431.IV.26.u.: *Ezthyen* Péter ü: Sóllyomkö (77); 1440.I.20.: *Ezthyen*-i Gáspár fia András ü: Kide (183); 1440.II.18.: *Ezthyen*-i Gergely fogott bíró Mikeháza megosztása ügyében (197); 1440.VI.13.k.: Uő ü: Girolt (248); 1441.V.31.: *Ezthyen*-i György és István – testvéreik: E-i Domokos és Gergely nevében is - tiltják Lónai Miklóst és Ferencet az őket Lónán (Do) örökjogon megillet birtokrész bitorlásától (321); 1442.V.22.: *Ezthyen*-i Damján fia Márton – te; Balázs és Pál nevében is - *Ezthyen*-ben levő jobbágytelke egyik részét három arany Ft-ban zálogba adja, másik részét pedig egy arany Ft-ért eladja *Eztyen*-i Székely Istvánné Kovács Ilonának s fiainak: Jánosnak és Benedeknek (467); 1444.I.29.: *Ezthyen*-i Fodor Benedek (484); 1444.VII.5.: *Ezthyen*-i n. Gergely fia Bertalan tiltja E-i Sixtust, Tamást és Antalt *Ezthyen* birtokbeli része elfoglalásától (504); 1449.X.30.: *Yztyen*-i Domokos ü: Farnas (765); 1455.IV.17.: *Ezthyen*-i Ferencné Újbudai Erzsébet (1197); 1466.X.27.: Esztényi Nemes Istvánné: Újbudai Erzsébet (1694). 1470?VII.5.u.: Esztényi Bertalan ü: Szentmihálytelke (1977); 1474.III.19.: Esztényi Gergely fogott bíró: Méra (2134); 1489.XI.23.: Esztényi Egyed részbitokos Szomordokon (2708). Ld még KmJ I. 891; II.893. 1578: *Eszmény* (Kádár III. 420). **1587: Ezthyen**. – E: fl. 8, A: fl. 4 (Dé 40). 1733: *Esztena*, 1750: *Esztyü*. 1808: *Eszmény* aliis *Esztevény* h., *Esten* g., *Sztojáná* val. 1861: ≈, *Sztojáná* Do (15). 1888: ≈ (Sztójána) **SzD** Szamosújvári js (Je 311). 1913: Esztény SzD vm (Az). 2004-ben 50 magyar élt a faluban. 2004.VIII.6. Duna Tv. – 1909/19: Stoiana, E, L 400: r 272; m (167). = Su 2: 146. 1306–1854. – 1974: c. Corneşti {Szarvaskend kzs faluja DNY-ra} [22 B]

Esztró {'gyepü'. Tagányi 1913} **Sza** (Nagykároly-DK) 1450: *Ezthre*, 1475: *Estoro*, 1489: pr. *Ezthro* (Cs 1: 554). 1454: *Ezthro*. Szláv eredetű nevében az Ér–Kraszna vidéki gyepü emlékét őrzi, bizonyára tehát már nagyon korán mai helyén állott, ha legelső róla szóló adataink csak a XV. századból valók is. Erre az időre a királytól a Csákiak birtoktestébe került (Maksai 135). 1520-ban

Közép-Szolnokhoz számítják. 1808: Esztró, Isztrou (50). 1851: ≈, Sza vm, 314 g. **kath.** lak., s anyatemplommal. Határa két nyomásbeli, s elég termékeny; rétjei jók. F. u. gr. Károlyi György (Fé 1: 312). 1888: ≈ Nagykárolyi js (Je 311). 1913: Esztró Sza vm (Az). – 1909/19: Istrău, E, L 355: r 328; m, zs (97). = Su 1: 311. 1454–1851. – 1974: c. Moftin {Majtény kzs faluja D-re} [11 B]

Ete Szi (1888) < Etel KSz.

Etéd Uh (Szováta-D) 1566: *Eted*, 1576: *Etéd* (SzO II. 200, IV. 38). 1598.I.26.: Ferenc **deák schola mester** (SzO 2). 1733: *Ated*. 1808: Etéd (50). 1861: Etéd Uh (27). *1870: *Simó Géza* (–1946, Mvh). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 312). 1913: Etéd Uh vm (Az). – Atid = Su 1: 47. 1566–1854. [24 D]

Etel * KSz (Tasnád-Ny, Pér mellett) 1435: *Ethel*, 1474, 1493: *Echel* Szödemeterrel együtt említik; 1475: *Hethel* Pér mellett fordul elő (Cs 1: 554). 1455: *Ethel*, *Echel*; 1543: *Etheel*; 1609: *Ettel*; 1652: *Etély* (Petri III. 353). 1888: Ete (Ethe) psz (t) Pér Szi (Je 312). – Su 2: 323. 1455–1652. + 1850: *Etej*, *Atej* (Su). 1909: *Ete*. 1913: *Etepuszta* Szilágypér tartozéka (H). – 1909/19: Ateiu, *Ete*, &, v. Pir (10). = Su 1: 47.

Etel patak 1808: *rivulus* Etel Uh (50).

Etelháza Te 1888: Etelháza psz (t) Gilád Te (Je 312).

Etény Sza (Szatmárnémeti-KDK, a Szamos j. p.) 1888: Etényerdő, telep (t) Aranyosmeggyes **Sza** (Je 312). 1913: *Etény* Aranyosmeggyes tartozéka (H). – Eteni = Su 1: 222. 1913. – 1974: c. Odoreu {Udvari kzs. faluja K-re} [2 C]

Étfalva Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-ÉK, az Olt b. p.) 1543.IX.27., Gidófalva: Étfalvi Oltszemi Tamás (Thomas Olthzemi de *Ethfalwa*) Sepsi széki székbíró bizonyáglevelé (SzO VIII. 405-407). 1567: *Ettffalwa* (SzO II. 223). 1602: *Etfalua* : 10 lófő és 5 szabad székely (SzO 4: 68). 1614: Étfalva 38 családfő (Se 39). 1614: *Ethfalva*: Nagy István, lófő, puer, **scholába** jár (SzO 4: 416). 1692.II.27., Köröspatak: Gabriel Gidófalvi de *Éthfalva* Sepsiszek hites notariususa (SzO VIII. 387). 1760–2: *Étfalva Zoltán*. 1808: Etfalva ~ Hétfalva (50). 1861: Étfalva Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 312). 1913: **Étfalvazoltán** Hsz vm (Az). – Zoltan = Su 2: 281. 1760, 1854. {Ide vont a Zoltán adatait.} + 2: 323. 1543–1854. [37 D]

Etre 1. * Ar (Buzád mellett) 1471: *Etre* nevű két birtokukat a Kesziek a csanádi **káptalannak** adják (Cs 1: 785. Keszi cs). – Su 2: 323.

Etre 2. * Te (Szentandrás és Zsadány mellett) 1333, 1334: *Hetre* (Tr) **egyház**as hely magyar lakossággal. 1422: *Ethre*, 1479: *Ethwe*, 1487: *Ethree* Sarád városhoz tartozott (Cs 2: 36). – Su 2: 339.

Evest * Ar (Arad táján) 1511: *Evesth* (Márki II/1. 200). – Su 2: 323.

Ezenespataka (1808) : Eszenyő patak.

Ezeres KrSzö (1913) < Egres.

F.

Faág * Ar (Lippa-DK, a Maros bp-i Batta mellett) 1723. és 1761. évi tk.: *Faag* (Pesty: Krassó II/1. 157). – Su 2: 325.

Fabrika Te (1808) : Gyárváros » Temesvár.

Facsa * Hu (Jófő-D) 1491: p. *Facha*. ⚭Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 87). – Su 2: 324.

Facsád Kr (Lugos-ÉK, a Dévai úton) 1548: *Fagyath*, 1594: *Faczat*, 1595: *Facsád* (Pesty: Krassó II/1. 148). 1595: castrum *Fachad* (Ve: Doc. IV. 257). 1607: arx *Fachatt*, 1616: *Facsat* (Pesty). 1808: Facset (Német-), Deutsch-Fatschet (50); **opp.** Facset (Oláh-), Wallachisch Fatschet (50). 1888: Facset (Német- és Román-Facset) **KrSző** Facseti js szh, 1888: ház 374, L 1762 (Je 312). 1913: Facsád KrSző vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Fäget, Facset, L 2479: r 1372; n, m, zs, horvát (71). = Su 1: 225. 1548–1851. [33 C]

Facsádkistelep (Facsád-D) 1913: *Facsád kistelep* Facsád tartozéka (H). – Colonia Mică = Su 1: 161. – 1974: c. Fäget {Facsád kzs. faluja} [33 C]

Facset Hu (Marosillye-DNy) 1491: p. *Faczet* (Cs 5: 87). 1733: *Fadzazel*, 1750: *Fadseczel*, 1760–2: *Fadsaczel*, 1805: *Fadsatzel*. 1808: Fadzaczél ~ Fadsaczél, Fasseln ~ Fatzellen, Fadcselul (51). 1861: Fádsáczel Hu (21). 1888: Fazacsel (Fagiacel, Fadsetsel) Marosillyei js (Je 315). 1913: **Fazacsel** Hu vm (Az). – 1909/19: Fägetel, F, L 162 **ort. r** (71). = Su 1: 226. 1507 {! Cf. Cs}, 1733–1854. {1808 Fadcselul !} [33 D]

Fagacze Kr (Facsád táján) 1514–1516: *Fagacze*, 1596: *Fagiaczel* (Pesty: Krassó II/1. 157). – Su 2: 325.

Fagy mag Te/Kr (Lugos-É, a Béga mellékén) 1488: *Fagy mag*, *Alsofagy mag* Czikóvásárhely kastélyhoz tartoztak (Cs 2: 36). 1500: *Fagy magh*; 1510: *Fagmagh*, 1551: *Fadimach* (Pesty: Krassó II/1. 157). 1808: Fadimák (50). 1851: ≈, Kr vm, 5 **kath.**, 972 **óhitű** lak., s anyateplommal. ... Földje hegyes és sovány, főleg zabot és kukoriczát terem. Birja a kir. kincstár (Fé 2: 4). 1888: Fadimák **KrSző** Bégai js (Je 312). 1913: Fagy mag KrSző vm (Az). – 1909/19: Fädimac, *Fadimák*, L 958: r 952 (71). = Su 1: 225. 1488–1851. + 2: 325. – 1974: c. Balint {Bálinec kzs faluja, É-i hrs} [32 D]

Fagy magtelep KrSző 1913: *Fagy mag telep* Fagy mag tartozéka (H). – Colonia Fädimac = Su 1: 161. 1913. {1981 Ř}

Fahid * Fe (Gáldtő határában) 1321: *Fahyd*; 1330.IV.28.: Datum in =; 1332: Stephanus **sacerdos** de *Fohyd*. 1321-ben Gáldi László fia Pető magister birtoka, ahonnan a váradi püspökség Váradra való jobbágysai, aki Erdélyben Erdő fia Miklósnál tartózkodtak, elragadták Pető jobbágyinak 11 ökrét és Pető mester 6 M-t érő felszerszámozott lovát. 1330-ban az alvajda itt ítélezik. Papja 1332 II: 16 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 142). 1339.VIII.1. Datum in *Fahyd*. Péter erdélyi alvajda (ld Egeres) (Dl 26.859. Szm.reg). 1352: A Gáld-patak mellett Gáldtő határában Gáld és a „Köves út” felé feküdt (Gy). 1440.VI.13.: *Ffahyd*-i Tamás – Gáldi Albertné Csesztvei Anna, *Fahyd*-i Horvátné Erzsébet, s Csesztvei n. János leánykája: Ilona nevében – tiltja a királyt Oláhcsesztve egész birtok eladományozásától (246); =: Uő **ü**: Mihályfalva (247); 1440.XI.6.: *Ffahyd* Goog-i Horváth **ü**: Györgyfalva (278); 1441.IV.8.: *Fahyd*-i Benedek **ü**: Drág (296); 1441.VII.14.: *Ffahyd*-i Horvát **ü**: Berzeviczei Detre (338); 1442.II.3.: *Ffahyd*-i Horváth **ü**: Mikó (416); 1442.III.3.: *Ffahyd*-i Horvát és Gáldi László **ü**: Drág (429); 1444.VI.1.: Uők **ü**: Mikó (494). Ld még KmJkv II.894. 1538.V.1.: *Fahyd* {ld Gáldtő} (4634). – Su 2: 325. 1289 (Tr) {?}, 1330, 1324, 1332, 1356.

Fajdas * Za (Kisjenő-K hrs, Szinte mellett) 1334: **sacerdos** de *Foydes*, *Faydas*; 1335: *Foydas* (Tr) **egyház** hely magyar lakossággal. 1418-ban a Marótiak birtokai közt: p. *Faydas*, vámhely is volt (Cs 1: 730). – Su 2: 329.

Fajsz {947-952: *Fajsz* fejedelem nevééről} **Kü** (Küküllővár-DNy hrs, a Nagy-Küküllő b. p.) 1332: Henricus **sacerdos** de *Feyz* ~ *Fez*; 1344: Kunch de v. *Fayz* ... pro universis populis ad castrum Kukullear pertinentibus. Küküllővár tartozéka. 1344-ben az idevaló népeket egy német nevű fajsi ember képviselte. Papja 1332 I: 6, 1332 II: 6 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 552). 1448: p. reg. *Fayz*. 1462: p. *Fayes*. Jbn 1344: Kuncz (1332-től Cs 5: 876). 1733: *Faisz*, 1750: *Fajsza*. 1808: *Fajz* h., *Feisza* val. 1888: Fajsz (Füssen, Feisa) **KK** Hosszúaszói js (Je 312). 1913: **Küküllőfajsz** **KK** vm (Az). – 1909/19: Feisa, *F*, *Fässen* (Füssen), L 794: r 787 (72). = Su 1: 227. 1332–1850. [35 B]

Fakert Ar (Arad-ÉÉK, a Kisjenői úton) 1855: Fakert (Márki II/2. 738). 1888: Fakert Aradi js (Je 312 & Ötvenes és Zimánd psz). 1913: Fakert Ar vm (Az) {Hibásan Livada}. – 1909/19: Fachert, *F*, L 2235: r 259; m, n, szlovák (71). > 1930: Andrei Şaguna = Su 1: 39. 1855, 1909, 1930. – 1974: c. Zimandu Nou {Zimándújfalú kzs faluja, É-i hrs} [31 B]

Falkamár * Bi (Érolaszi mellett) 1354: *Falkamar* Érolaszi határosa volt (Cs 1: 607). – Su 2: 325.

Falkosány BSz (Dés-ÉNy, Galgó-K hrs) 1590: *Falkosan*, 1649: *Falkusa* (Kádár III. 431). 1750: *Felkusche*. 1808: Falkusa (50). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ **SzD** Nagyilondai js (Je 313). 1913: Falkosány SzD vm (Az). – 1909/19: Fălcuşa, *F*, L 346: r 340 (71). = Su 1: 226. 1590–1854. – 1974: c. Poiana Blenchii {Blenkemező kzs faluja, DK-i hrs} [13 C]

Faludi * Fe (Marosújvár területén) {1272 e.} 1296: v. *Foludy* (Gy, Er 545). 1298: v. *Foludi* (Er I. 566); =: villa **episcopalis** *Foludi* (Tr); 1300: ≈ (Gy, Er 595). Újvárhoz tartozó királyi falu volt; V. István király 1272 e. Újvárral és két templomával együtt Tyukod nb. Gerendi Sámson fiainak adta; ezek viszont az erdélyi püspöknek adták cserébe. 1298-ban a püspök átadta cserébe Kökényesréndold nb. Mykud bánnak és fiainak; ugyanekkor a falu püspöki dézmáját is odaadta, kivéve a dézma negyedét és a pap részét. Mykud fiai átadták cserébe Monoszló nb. Egyed mesternek, aki 1300-ban Újvárral együtt visszabocsátotta Mykud fiainak (Gy 2: 142). – Su 2: 329. 1296, 1298.

Faluhely 1. * Kr (Facsád táján) 1597: *Faluhely* (Pesty: Krassó II/1. 157). – Su 2: 325.

Faluhely 2. * Te (Detta táján) 1447, 1462: *Falwhel* Doboz 28. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 325. 1462.

Fancsal 1. * Bi (Albis hrs) 1214: Virhar de v. *Fansol*, ioub. Barnabe. 1334: p. *Fanchal*. Barnabás fancsali jobbágya vádolta a szolnoki udvarispán előtt Zilahi Bozc-ot. Régen Szolnok vm-hez tartozhatott az 1334-ben már Biharban fekvő azon Fancsal, melyet Hontpázmány nb. Verbőczy Mykou fiai: Miklós és Leukus kettéosztanak Véd faluval együtt (Gy 1: 616). 1214: ≈ (Er I. 69. Véd hrs). 1808: Fancsal (51). 1888: ≈ psz (t) Kéc Bi (Je 313). Hnt. 13: *Fancsaltanya* » Albis Bi vm. – Su 2: 325. Fansol 1214. + 2: 329. Fonsol 1214 (Tr). {Forrása szerint ugyanaz}

Fancsal 2. MT 1. 1909: *Alsófancsal* Libánfalva tartozéka. – 1909/19: Fâncelul-de-jos (93). = Su 1: 242.

Fancsal 3. MT 2. 1909: *Felsőfancsal* Libánfalva tartozéka. – 1909/19: Fâncelul-de-sus (93). = Su 1: 242.

Fancsal 4. Uh (Székelyudvarhely-É, Farkaslaka-K) 1505.XI.20: Blasium *Fanchali* székbírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220). 1566: *Fanchal*, 1567: *Ffanchijal* (SzO II. 203, 220). 1614: Fancsal 17 családfő (Uh 59). 1760–2: *Fancsal*. 1808: Fancsal (51). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 313). 1913: **Székelyfancsal** Uh vm (Az). – Fîncel = Su 1: 242. 1505–1854. – 1974: c. Dealu {Oroszhegy kzs faluja, D-i hrs} [25 C]

Fancsal-tető 1684 m magas vulkáni kúp a Görgényi-havasokban. – Fâncel.

Fancsika 1. Bi 1. (Élesd-D, Rév-Ny) 1274: t. *Felfonchka* iuxta Crisium Varadiensem. A Hontpázmány-nem birtokolta, amelyben a Fancsika szn-et viselték. 1274-ben Paznan fia Ders felét cserébe adta a rokon Lampert fia Miklósnak (Gy 1: 616. F 2). 1519.IX.29.: *Fanchyka*-i Ferenc ü:

Szentpál Ko vm (KmJkv 3745); 1526.II.1.: ≈ ≈ **alországbíró** (4136); 1551.III.27.: ≈ határán Hwath és Janka nevű szénafű (5072). 1808: *Fancsika* h. 1851: ≈, {r} *Faska*, Bi vm, igen hegyes, erdős vidéken, 205 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, 4 5/8 egész urb. telekkel, szép tágas erdővel. Földe vad; szilva elég. Birja Butoló János, kinek itt udvarháza is van (Fé 2: 5). 1888: ≈ (Fuska) **Bi** Élesdi js (Je 313). 1913: **Várfancsika** Bi vm (Az). – Fāncica > 1909/19: Fāșca, F, L 529: r 523 (72). 1956: Fīșca = Su 1: 243. 1274–1851. – 1974: c. Virciorog {Vércsorog kzs faluja} [21 A]

Fancsika 2. Bi 2. (Margitta-DNy) **1278:** t. *Fonchuka* ... iuxta Berrukio (Gy, Er 360); 1294: *Fanchaka* (Gy, Er 529); 1310: p. *Fanchka*. A Hontpázmány-nem birtoka. 1278-ban Felicián fiai: Paznan és Fanchaka cseréba adták a rokon Marcell fia Mykou-nak, s e cserét 1294-ben megújították. 1310-ben Hp nb. Myko ispán fiai: Miklós és Leukus kettéosztják: az egyik utcát 2 malommal Miklós kapja, a másik utcát a Berettyó felől egy malommal pedig Leukus (Gy 1: 616. F 3). 1397: *Fanchika* (Jakó 238). 1454-ben mint pusztát említik (Cs 1: 607). 1808: *Fancsika* h. 1851: *Ér-Fancsika*, Bi vm, 400 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Agyagos szátófölde nem igen termékeny, erdeje, szőleje, s 5 3/ urbéri telke van. Birja gr. Kemény (Fé 2: 5). 1888: ≈ Bi Margittai js (Je 309). 1913: **Érfancsika** Bi vm (Az). – 1909/19: Fancica, *Érf*, L 335: r 240; m, zs (71). Fāncica = Su 1: 226. 1278–1851. – 1974: c. Abrămuț {Vedresábrány kzs faluja} [11 C]

Fancsika 3. * **KSz** (Elyüs és Alsókaznacs mellett) 1481: *Fanchyka* Valkó várhoz tartozó román falu volt (Cs 1: 582); = v. **olachalis** *Fanchyka*, *Fanchika* (Petri III. 412). – Su 2: 325.

Fancsika 4. * **Uh** 1576: *Fanchyka*. Nihil solvit, quia duo colone inhabitant et nihil habent {Semmit nem fizet, mivelhogy két jobbágy lakja és semmijük sincs} (SzO 4).

Fancslaka * **Te** (Temesvár és Berény közt) 1333: *Fantalaka*, 1334: *Fanthalaka* [: *Fanchalaka*], 1335: *Fanchalaka*, 1337: *Fanchla[ka]* (Tr) **egyház** hely magyar lakossággal. 1455: *Fanczlaka*, 1458: *Fanchlaka* (Cs 2: 36). – Su 2: 325.

Fára * **Kr** (Lugos-KDK, a Temesbe ömlő Nadrág völgyében fekvő Krivina/Alsógörbed mellett) 1597: *Fhara*, 1620: *Thara* (Pesty: Krassó II/1. 158). – Su 2: 328. {*Fara* nevű fennsík és *Virful Farei* nevű erdős hegy őrzi emlékét}

Faragó Ko (Régen-Ny, MT vm hr) 1357: p. *Farago*; 1374: ≈; 1461: *Farago* Andree Tholdalagi, = nobilium Erdeli et Nicolai de Vyzakna. ♂Gernyeszeg (To); Sk. Erdélyi, Vizaknai, Szentiváni Székely, Toroszkai, N. Ungor, D. Árka, Szobi, Kecseti, Toldalagi s más birtokosé. 1461: **c. q.** Kenézek 1482: Béré Péter, Szombat István, Zalai László, Porcha László; 1506: Mészáros Mihály, Balaszin János, Bár Péter Ilyés Péter (Cs 5: 348). 1430.II.15.: *Farago*-i János, te: Antal és Simon (KmJkv 29); 1440.II.11.: *Ffarago*-i János özvegye: Demeter fia n. Mihály le: Anna, s fiai: János és másik János (194); 1441.VI.30.: *Farago*-i n. János fiai: János és másik János, s le: Borbála Dengelegen részirtokosok (335); 1452.VIII.6.: Berentei Benedek – Szécséni László nevében – tiltakozik amiatt, hogy Somkerek Erdélyi Miklós és István, Vizaknai Miklós, Farnasi Veres Benedek és Torockói Elyews *Farago*-n és Nyulason lakó jobbágyai elfoglalták ura szántóföldjeit (1060); 1458.I.4.: *Farago*-n ius quartalicium illeti meg Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annát (1278); 1473.VIII.30.: *Farago* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1481.VI.18.: *Farago* ld Asszonyfalva (2323). Ld még KmJkv II.895. 1711: a fekete halál (pestis) 173 áldozatot szedett (Gyalu LXXIX). Helyükbe románok költöztek. 1733: *Stirgeu*, 1750: *Faragou*. 1808: Faragó, Feregon (51). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Tekei js (Je 313). 1913: Faragó Ko vm (Az). – 1909/19: Fărăgău, F, L 851: r 781; m, c, zs (71). = Su 1: 226. 1357–1854. [24 A]

Farcád Uh (Székelyudvarhely-Ny hrs) 1333: **sacerdos** de v. *Vorkad*, 1334: *Farkad* (Tr). 1566: Farczad (SzO II. 203). 1590: *Farchad*-on eddig volt Feltízes, Középtízes, Altízes; a falu most felosztotta öt tízesre. Hont hegye tilalmas erdő (SzO). 1614: 43 család (Uh 86). Mária Teréziától szabadalmat kapott sertéshús feldolgozására és árusítására. *1761: *Józsa János* tankönyvíró (–1820). 1808: Farczád (51). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 313). *1889.XII.23.: *Farcádi Sándor* (csn: Sándor Áron) költő (–1952.XI.18., Bp). 1913: Farcád Uh vm (Az). 1916-ban leégett 160 épülete. – Farțad > Forțeni = Su 1: 245. 1333–1854. [37 A]

Farkad 1. * **Kr** (Szentandrás-Ny) 1362: *Farkad*. Márktelkével együtt említik (Cs 2: 101). 1597: *Farkadia*, 1612: pr. *Farkadie* (Pesty: Krassó II/1. 158). – Su 2: 325.

Farkad 2. * **To** (Gyéresszentkirály hr) 1296: az Aranas melletti *Forkod* püspökségi faluban Sz. István király tiszteletére emelt templom; *Forkod*-ot elcserélik Marosújváráért (Er I. 545). 1312: v. Sancti regis *Farkad* dicta Tordalaka hrs (An 3: 269). – Su 2: 329. 1296.

Farkadin {< *Farkad* pataknev} **1. Hu 1.** (Hátszeg-Ny) 1411: *Farkadin*; 1446: *Farkadyn*; 1448: p. ≈ in d-u de Ha.; 1462: *Alsofarkadyn*; 1479: *Pathakfarkadyn*; 1509: p. *Ohaba* a.n. *Alsofarkadyn*. Farkadini ~ Af. ~ Ff. Móré (1511: Ff udvarház), Ff. Sánta-birtok (1446–1511. Cs 5: 88). 1509: kenézzogú román falu. 1700 u: Lónyai-birtok. L-kastély (Le). 1733: *Also Ferkedin*, 1760–2: *Also Farkadin*. 1808: Farkadin (Alsó-) (51). 1861: A-F Hu (20). 1888: A-F Hu Hátszegi js (Je 203). L 1910: 379 (r, m); 1956: 459 (Le). 1913: **Alsófarkadin** Hu vm (Az). – 1909/19: Färcădinul-de-jos, Af, L 313: r 282; m (71). > 1919: Berthelot > 1964: Unirea = Su 2: 219. 1411–1964. [43 B]

Farkadin 2. **Hu 2.** (Hátszeg-Ny) 1462: *Felsewfarkadyn*; 1515: ≈ in d-u Ha. (Cs 5: 88). 1760–2: *Felső Farkadin*. 1808: F (F-) (51). 1861: F-F Hu (21). 1888: F-F Hu Hátszegi js (Je 320). 1913: **Felsőfarkadin** Hu vm (Az). – 1909/19: Färcădinul-de-sus, Ff, L 263: r 246 (72). F de S = Su 1: 226. 1446: F {?}, 1462–1854. > Färcădin [43 B]

Farkasasó Sza (Nagybánya-DNy, a Szamos bp-i út mellett) A Drágfiak XIV. század végén települt, román többségű faluja (Maksai 135). 1424: *Farkasazow*, 1470: *Farkasazo* (Cs 1: 474). 1808: Farkasasó, Farkásá (51). **Jézus Szíve-t** (RKNt 1999). 1888: ≈ (Farkás) Sza Nagybányai js (Je 313). 1913: Farkasasó Sza vm (Az). – 1909/19: Färcaşa, F, L 1049: r 979; zs, c (72). = Su 1: 226. 1424 villa valachalis Farkasazow, 1470 Farkasazo (Csánki I. 476) {!!}, 1828–1851. [12 B]

Farkasest * **Te/Kr** (Facsád táján, Zsuppány mellett) 1453: *Farkasest*, 1454: *Farkasesthe* (Pesty: Krassó II/1. 158). =: ≈ (Cs 2: 36). – Su 2: 325.

Farkasfalva 1. * **Kr 2.** (Oravicabánya táján, vsz Harampatak mellett) 1363, 1389: *Farkasfalwa* (Cs 2: 101. A régi Temes és Krassó vm határán). 1389: *Farkasfalua* (Pesty: Krassó II/1. 159). – Su 2: 325.

Farkasfalva 2. * **Kr 2.** (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg mellett) 1369–1377: *Farcasii villa* (DocVal 223). – Su 2: 325.

Farkasháza Ar (Lippa-DK) 1479: *Lwpefalwa* Váradja vár 15. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1510: *Iwppest* (Márki II/1. 209). 1743: *Lupestie* (Su). 1808: Lupesty (100). 1888: Lupest Ar Radnai js (Je 481). 1913: Farkasháza Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Lupeşti, *Lupest*, L 858: r 831 (106). = Su 1: 369. 1479–1913. [33 A]

Farkaskút Bi 1888: Farkaskút psz (t) Mónospetri Bi (Je 314).

Farkaslaka 1. * **To** (a Mezőségen feketett) 1454, 1455: pr. *Farkaslaka*. Tetrehi Peres és Farnasi Veres-birtok (Cs 5: 703). 1454.VII.3.: *Ffarkaslaka* prédiumbeli részét Detrehi Peres Mihály atyafiságos szeretetből Farnasi Veres Benedeknek adja (KmJkv 1171); 1455.I.23.: *Farkaslaka* prédiumbeli ősi részét {több birtokbeli részével együtt} ua. eladta ugyanannak és testvéreinek (1183). – Su 2: 325. Farkaslaka 1454. 1461: c. q. de Farkastelke. {!}

Farkaslaka 2. **Uh** (Székelyudvarhely-ÉNy) 1566: *Farkaslaka*, 1567: *Ffarkaslaka* (SzO II. 202, 219). 1614: Farkaslaka 69 családfő (Uh 68). 1808: Farkaslaka (51). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ (Farkasfalva) Udvarhelyi js (Je 314). 1913: Farkaslaka Uh vm. 197?: Szervátius Jenő és Tibor: Tamási- emlékmű. Hagyományos szénégetés baksákban. 2004-ben a falu csaknem fele foglalkozik szénégetéssel. 2004.IX. elején szénégetés ünnepe; favágóverseny is. 2004.IX.15. Duna Tv. – Farcasfalău > Lupeni = Su 1: 369. 1566–1854. [25 C]

Farkasmező Do (Zsibó-D, a Szamosba ömlő Egregy j. p.) 1469: *Farkasmezew* (Petri III. 413). 1469.III.16.: *Farkasmezew-n* Sombori rb (1854); 1469.X.11.: *Farkasmezew* negyede, itteni teljes Sombori rb, zálogon Monoszlói Csupor Miklós erdélyi vajdához kerül (1917); 1471.X.22.:

Sombori Péter *Farkasmezew* birtokbeli részét eladja osztályos atyafiának: Sombori Lászlónak (2037); 1473.I.19.: Sombori László özvegye: Somkeréki Erdélyi Potenciána *Farkasmezew*-t visszaadja Sombori Péternek (2072); 1488.III.2.: *FarkasMezew*-n a Sombori-rész zálogon Súlyomkői Siroki (2666); 1524.I.12.: *Farkasmezew*-i birtokrészét Sombori Péter és Benedek 100 Ft-on zálogba adja Béltéki Drágfi Jánosnak (3977). 1527.IV.25.: Sombori Mihály ≈ felét 100 Ft-on zálogba adja Csúcsi Tomori Istvánnak (4185). 1642: *Farkas Pataka*, *Farkaspataka* (Makkai 319) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Lupoje*, *Lupaje*, 1750: *Farkasmező*, 1760–2: *Farkas Mező*. 1808: Farkasmező (51). 1861: F-M, Lupaje Do (15). 1888: ≈ **Szi** Zsibói js (Je 314). 1913: Farkasmező Szi vm (Az). – 1909/19: Lupoia, *Fm*, L 317: r 295; zs, m (106). = Su 1: 369. 1469–1854. – 1974: c. Creaca {Karika kzs faluja, K-i hrs} [12 C]

Farkaspatak 1. Bi (Tenke-K) 1508: *Farkaspathaka* (Jakó 239). 1692: *Farkaspatak* (Mezősi 119). 1808: Farkaspataka, Lupoje Bi (51). 1888: Farkaspatak (Lupuj) Bi Magyarcsékei js (Je 314). 1913: Farkaspatak Bi vm (Az). – 1909/19: Lupoia, *Fp*, L 449: r 433; m, zs (106). = Su 1: 369. 1508–1851. – 1974: c. Holod {Pusztahollód kzs faluja, É-i hrs} [20 B]

Farkaspatak 2. Hu (Hátszeg-DK) 1472: p. *Farkaspathaka*; 1519: ≈. Puji, Szentgyörgyi, Kendefi és Kenderesi-birtok (Cs 5: 88). 1733: *Válike Lupuluj*, 1750: *Valye Lupuluj*, 1760–2: *Farkas Pataka*. 1808: Farkaspataka, Valyelupuluj (51). 1861: F-P, Valye Lupuluj Hu (21). 1888: Farkaspatak (Valea Lupuluj) Hu Puji js (Je 314). 1913: Farkaspatak Hu vm (Az). – 1909/19: Valea Lupului, *Fp*, L 402: r 370; c (193). = Su 2: 229. 1472–1854. – 1974: c. Baru {Bár kzs faluja, DNy-i hrs} [44 A]

Farkaspataka Hu 1888: Farkaspataka mint Lupeny névpárja (Je 314).

Farkaspataka Ko (Kalotaszentkirály hrs) 1808: *Farkaspataka Praedium*, junct. cum *Kalota-Sz. Király* h. (Lipszky II. r. 42); 1808/1987: Farkaspataka azh (51).

Farkasrév Mm (Sziget-D, a Mara b. p., az Iza beömlése iránt) 1383: *Farkasrev* (DocVal 313). 1397: *Rew*, 1418: *Farkasrew* (Bélay 138). 1418: ≈, 1459: szomszédos nemesember (Nagy István) előnévben *Farkasfalw*, de a hely *Farkasryw* (Cs 1: 448). 1808: Farkasrév, Brod, Vádul (51). 1888: ≈ (Vád) Mm Szigeti js (Je 314). 1913: Farkasrév Mm vm (Az). – 1909/19: Vad, *Fr*, L 1761: r 1611; zs, m (190). > Vadul Izei > Vad = Su 2: 222. 1383–1854. > 1974: Vadul Izei [3 C]

Farkaszeg * Asz (az Aranyos mentén) 1291.III.12.: *Farkasseg* a vármegyékkel közös helységek közt (KmJkv 2). {Vö. Farkaszeg.}

Farkastelke 1. * Ar (Fellak mellett) 1455: *Farkastheleke*, 1478: pr. *Farkasthelek*. Fellakkal együtt említik (Cs 1: 770). – Su 2: 325.

Farkastelke 2. Fe (Gyulafehérvár-K, Balázsfalva-DK) 1306: *Farkastelke* (Iczkovits 54). 1318: p. *Farkasteluke*; 1331: p. *Farkasteluk*; 1336: per viam ... de *Chergewd* in *Farkasteleke*. Az egresi apát pereskedett érte Fenefalvi Blauuch-cal és Hennyng-gel; 1318-ban ezek megesküdtek, hogy királyi adományból birtokolják. 1336: Csörgödről út vezet ide (Gy 2: 142). 1459: p. *Farkasthelke*. Haranglábiaké, rb. Hunyadi, Szentiváni Székely ~ Szentiváni és Héderfáji (Cs 5: 877. Kü vm). 1467.XI.9.: Mátyás király parancsára Ernuszt János udvari vitézt és te: Zsigmondot és Jánost királyi adomány címén bevezették *Farkasthelke* egészbirtokba (KmJkv 1769). Elpusztult magyarsága helyébe románok települtek. 1733: *Farkastelek*, 1750: *Farkastelke*. 1808: *Farkastelke* h., *Lupuluj* val. 1861: ≈, Lupu AF (5). 1888: ≈ (Lupu) **AF** Balázsfalvi js (Je 314). 1913: Farkastelke AF vm (Az). – 1909/19: Lupu, *Ft*, L 814 **gk. és ort. r** (107). = Su 1: 370. 1306 {?}, 1318–1854. [35 A]

Farkastelke 3. * Kü (Harangláb táján) 1459: p. *Farkasthelke*. A Haranglábi rokonságé, majd a Hunyadi, s ettől a Szentiváni Székely vagyis Szentiváni és Héderfáji családoké (Cs 5: 877). – Su 2: 325.

Farkastelke 4. * Me (Medgyes-DDK, Muzsna mellett) 1359: villa Furkasii, v. Furcasy; 1421: p. *Farkasteleke*, p. **regalis** *Ffarkasteleke*; 1423; v. *Furkesdorff* sedis Megies, *Furkasdorff*; 1426: *Farkastelke*, 1427: *Ffarkastelke* (Ub II. 158, IV. 153, 202). – Su 2: 329.

Farkasvágó Br (Aldoboly és Prázsmár közt) 1698-ban Kálnoky-birtok (Tü). 1808: *Farkasvágó cambiatora* (lőváltó hely) (51). 1861: ≈ (*praedium*) Hsz (29). 1888: ≈ telep (t) Alsó-Doboly Hsz (Je 314). 1913: » Aldoboly Hsz vm.

Farkaszug * Asz (ismeretlen fekvésű hs) **1291**: *Farkaszug* a vármegyeiekkel közös helységek közt (Er I. 478). – Su 2: 325. 1291: homines de Farkaszug. {Vö. Farkasszeg}

Farknicz hegy Hsz 1808: *mons* Farknicz (Nagy-) ~ Nagyfarknicz (51).

Farkút hegy Mm 1808: *mons* Farkút Mm (51). – Farcäu

Farnas Bi>Ko (Bánffyhunad-ÉK, Zsobok-É hrs; 354 m) {1260 előtti} [1260-70]: t. *Fornos*. 1291–4: in *Furnos*. Dénes fiainak birtoka volt. 1260–70 között István ifjabb király Szilitelekkel együtt Fylpus fia Mikola ispánnak [a Kemény-rokonság őse] adja. A falu 1291–4 között másodízben 10 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 616). [1262-66]: *Fornos* és Scylteluk (Er I. 238). [1291–4]: *Furnos* (Er I. 501). 1341: p. *Fornas*; 1518: p. *Farnas*. Farnasi ~ F. Veres, Nagyvölgyi, Valkai, Danki Vajda s más birtokosé (Cs 5: 349). 1437.VII.6.: *Farnasi Dénes* az erdélyi nemesség egyik képviselője a kolozsmonostori egyezségeen (KmJkv 88). & 1437 Daróc: Farnasi Balázs püspöki jobbágy (Cs 5: 344). 1438.VIII.2.: *Fornas-i Dénes ü*: Ós (KmJkv 100); 1439.III.12.: **FD ü**: Gyerómonostor (136); 1439.III.23.: **FD ü**: Papfalva (144); 1439.IV.9.: **FD ü**: Létavár (149); 1440.I.11.: **FD ü**: Szamosfalva (177); 1440.II.3.: **FD** Tamásfalvi részirtokot vesz zálogba Földön (188); 1440.II.22.: Farnasi Veres Dénes **ü**: Gyeróvásárhely (200); 1440.V.27.: **FD ü**: Gyerómonostor (234); 1441.VII.6.: **FD ü**: Szentpál (337); 1441.X.8.: **FD ü**: Szamosfalva (358); 1441.X.29.u.: **FD ü**: Gyerómonostor (368); & 1449 Jákótelke: Farnasi Benedek jobbágy (673); 1472.IX.7.: A hűtlenségbe esett Farnasi Veres Benedek és János Farnas, Jákótelke, Keleczel, Újfalva, Középföld és Felsőföld birtokbeli részeit mint királyi adományt Farnasi Veres István átadja a Jaksicsoknak (2062). 1510: Veres János sírfedőköve a templomban, a diadalív déli falában; XVI. század eleje: A templom déli kapuja; reneszánsz modorú (Ka). **1587**: Ksz: *Farnas*. fl. 17 (Dé 63). 1733: *Izvaras* [: *Szfaras*], 1750: *Szfornos*. 1750: A ref. templom 82 mennyezetablája, 11 padelője, két karzatának 10 tábjája, a két feljáró, az úrasztala és a szószék Umling Lőrinc „virágzó“ munkája (Ka). 1754: „Tudom bizonytal, hogy mikoron ezen református Ecclesia épiségének állapotjában volt a Revolutio előtt, amely helyen most vagyunk ez volt ... a **mesternek** lakhelye“ – vallják Farnason (Sebestyén 139). 1760–2: *Sz.Farnas*. 1777: Öreg Kador Márton renoválta a templom déli ajtószárnyát (Ka). 1780: *Lénárt József iskolamester*; 1791–1848: még 10 **tanító** ismert (Sebestyén 157). XIX. 1. f.: Szentiványi-udvarház (Ke). 1808: *Farnás* aliis *Farnas* h. 1861: Farnas Ko (12). 1888: ≈ (Szferázs) Ko Bánffyhunyadi js (Je 314). 1913: Farnas Ko vm (Az). # KszHn 1942. 286. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 209, 212.; 113. kép: A farnosi **ref. templom** mennyezete, 1750 (Fotofilm). Kabay 1973. Sebestyén K. MtT 1979. – 1909/19: Sfăraș, F, L 419: r 224; m; 8 zs (163). = Su 2: 117. 1262-70–1854. – 1974: c. Almașu {Váralmás kzs faluja, D-i hrs} [22 A]

Farnos Bi (Szalárd-K) 1332–6: Stephanus **sacerdos** de v. *Fornus*, Egidius **sacerdos** de v. *Fernus*. Papja 1332–6: évente 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 616). 1475: *Farnas* (Cs 1: 607; Jakó 240). 1808: *Farnos* h. 1851: ≈, Bi vm, a Berettyótól körülveve, lapályos helyen, 305 **g. kath.** lak., s anyatemplommal. ... Van egy jövedelmes vízimalma a Berettyón, mellynek 1/4 a községé, 3/4 a birtokos uraságé, melly a praemonstrati szerzet váradhegyi **prépostsága** (Fé 2: 7). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 314 & Dezsákás fogadó). 1913: **Berettyófarnos** Bi vm (Az). – 1909/19: Fărnaș, F, L 322: r 242; m, zs (72). > Sfırnaș = Su 2: 118. 1332–1913. – 1974: c. Ciuhoi {Berettyócsuhaj kzs faluja, Ny-i hrs} [10 D]

Fáshalomverőfele hn 1452.X.16.u.: *Fashalom werew fele*; 1455.VIII.27.: *Fashalomwerewfele* n. föld % (1219) a Ko vm-i Buda hr (KmJkv 1069).

Fata Uh (Székelykeresztúr-Ny hrs, Alsóboldogfalva mellett) 1956: *Fata* Alsóboldogfalva tartozéka. – Fața = Su 1: 225. {1981 Ø}

Fata(telke) * Do (psz Nagydemeter hr ÉNy-ra) [1270–72]: *Fatha*-i Herman (Er I. 302). 1285: Hermanno f-o Hermanni de *Facha* (Gy). [1285]: *Facha*-i Herman fia: Herman (Er I. 416). 1297: Nic. f. Har(m)ani de *Fatha* (Gy). 1297.I.20.: [... comites? Hermanus et] Nicolaus filii Hermani de *Fatha* (Er I. 560). 1332: Menhardus *sacerdos* de v. *Pathani*. 1285-ben Fatai Hermann fia Hermann beszercei polgár megvette Lekence két részét. 1297-ben Fatai Herman fia Miklós eladta az Erked, Oroszfája és Köbökút (Ko vm) között fekvő földjét, amelyet apja kapott V. István királytól. A feltételesen ezzel azonosítható Pathani papja 1332: II: 1 gs és 5 régi báni pápai tizedet fizet (+1243–1332. Gy 2: 68). Magukat innen nevező birtokosai magvaszakadtával, 1429-ben, Nagydemeter és Törpény szász lakói szereztek rá királyi adományt (Ub IV. 283). 1430.III.26.u.: *Fatha* ld Nagydemeter (KmJkv 49); 1449.X.6.u.: Györgyfalvi és Zalaházi nemesek a *Fata*, Bocsonya, Cege és Tökés prédiók miatt Nagydemeter és Törpény királyi birtok szászaival régóta folyó határperben kiegyeznek (764). 1451X.16.: Zalaháziak, Györgyfalviak és társaik kijelentik, hogy a szászok kifizették a 2000 Ft-ot, amely összegért ők eladták *Fatha*, Bocsonya, Cege és Tökés prédumaikat (989). **1587**: *Fata* territorium in auro cuso. – E: –, A: fl. 40. Civibus Nagydemeteriensibus et Terpenjensibus integra arendata. Solverunt fl. 40 totaliter (Dé 47. Dobokai várhoz tartozó tatárjárás előtti falu, mely több más településsel együtt áldozatul esett a szomszédos szász községekkel való állandó határviszályoknak. Már a XV. század első felében elnéptelenedett 47/3). – Su 2: 325. 1344–1434.

Fatia-Plajuluj 1888: *Fatia-Plajuluj*, telep (t) Szászsebes **Sze** (Je 315).

Fazacsel Hu (1913) < Facset.

Fazacsel * Hu (Vajdahunyad-ÉNy, Nándor, Erdőhát táján) 1507: p. *Fazechel*. Hermán-nz ivadékaie lehetett. 1507: Czentúritól rb. megvásárolja Bási György (Cs 5: 88).

Fazakas * Te/Sző (Miháld/Mehádia táján, Verend mellett) 1439: *Fazakas* in districtu Myhald (Cs 2: 36). =: ≈ (Pesty: Szörény II. 62). – Su 2: 326.

Fazekastarnó Ar (1913) : Ternavicza Za.

Fazekasvarsánd Za (Pankota-ÉNy) 1746: *F(azekas) Varsand* (Su). 1808: Varsánd (Ófazekas-) (182). 1888: Ó-Fazekas-Varsánd **Ar** Világosi js (Je 547). 1913: **Óvarsánd Ar** vm (Az). – 1909/19: Fazecaș-Varșand (vechiu), *Ófv*, L 995: r 867; m, szlovák (72). >Vărșandul Vechi = Su 2: 242. » Olari + 1808: Varsánd (Újfazekas-) (182). 1888: Új-Fazekas-Varsánd **Ar** Világosi js (Je 701). 1913: **Újvarsánd Ar** vm (Az). – 1909/19: Fazecaș-Varșand (nou), *Újfv*, L 1169: r 80; m, n, szlovák (72). Vărșandul Nou = Su 2: 242. » Olari = Su 2: 14. 1746–1851. [20 C]

Fecicavölgy Szi 1913: *Fecicavölgy* Keresztes tarozéka (H). – Valea Fetitei = Su 2: 227. 1913, 1956. » Cristolț

Fecskitlaczafalva * Te (Lugos táján) 1447: *Fethkythlaczafalwa*, 1462: *Fethkylaczfalwa* Doboz 25. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 328. 1462.

Fede KSz (elírás miatt azh) **1221**: *Fede* falubeli Metsa lopással vádolt egy Voda falubeli hospes (Er I. 116). – Su 2: 326. 1221 v. Fede (Tr). {Nagykároly táján, Csanáros mellett}

Fegel Csa (?) **1238**: in par. Cenadiensis de t. *Fegel*. IV. Béla király Fegel földön Csák nb. Miklósnak, akinek ott egyháza és háza volt, 1 eke földet adott. Többé nem szerepel. Helye ismeretlen (Gy 1: 856). – Su 2: 326; {Pécska mellett}

Fégyér Hu (Hátszeg-DK) 1457: p. *Feder* in d-u Ha.; 1519: ≈. Borbátvízi, Bv. Oláh, Kendefi, Kenderesi-birtok (Cs 5: 88). 1733: *Federi*, 1750: *Feder*, 1760–2: *Fégyér*. 1808: Fegyér ~ Fejér, Fijir (51). 1861: Fegyér Hu (21). 1888: Fegyér Hu Puji js (Je 315). 1913: Fégyér Hu vm (Az). – 1909/19: Federi, *F*, L 686: r 678 (72). = Su 1: 227. 1457–1854. – 1974: c. Pui {Puj kzs faluja ÉK-re} [44 A]

Fegyvernek 1. Bi (Szalárd-DK, a Berettyóba ömlő Almás b. p.) **1213**: *Fegyvernuch ~ Fegyurenuch*; 1291–4: in v. *Feguernuk*. Eredetileg királyi fegyvernökök lakták. 1213-ban Oliverius ispán fiai ezen öröklött birtokon úgy egyeznek meg, hogy Quid átadja Herbortnak. A falu 1291–4 közt másodízben 10 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 616). XIII: Adorján vár tartozéka volt; 1421: *Feghwernek* Csáky-birtok (Cs 1: 608). XVII: a magyarok mellé románok települtek. 1808: *Fegyvernek* h. XIX. eleje: **görögkatolikus templom**. 1851: ≈, {r} *Fezsernik*, Bi vm, a Lakságon, 220 **r. kath.**, 250 **g. kath.** lak., anyatemplommal. Határa 1070 hold, ... Vize az Almás patak. Birja gr. Csáky György (Fé 2: 8). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 315). L 1910: 726 (m, szl, r); 1956: 602 (Le). 1913: **Almásfegyvernek** Bi vm (Az). – 1909/19: Fegirnic, *F*, L 559: r 175; szlovák, m, zs (72). > Fegiernic > Fegernic = Su 1: 227. 1313–1851 {1913}.– 1974: c. Sírbi {Alsótótfalu kzs faluja, ÉK-i hrs} [10 D]

Fegyvernek 2. Bi 1888: Fegyvernek psz (t) Fegyvernek Bi (Je 315). **Újfegyvernek**. @ * 1948: *Szilágyi N. Sándor* nyelvész. – Fegernicul Nou = Su 1: 227. 1954. – 1974: c. Sírbi {Alsótótfalu kzs faluja} 1981: S [10 D]

Fehér-Körös folyó : Körös : – Fehér-Körös.

Fehéraszó Cs 1888: Fehér-Aszó, telep (t) Csik-Rákos Cs (Je 315).

Fehéregyház ~ Fejéregyház ~ Alba Ecclesia < **XI-i** királyi kápolna (Györffy: *István király és műve* 243):

Fejéregyház 1. Ar 1. (Arad-DDK, Vinga-K) **1256**: *Feyereghaz*; 1274: *Feyreghaaz* (Er I. 222, 334). 1274: *Feyereghaaz*, 1321: particula p-is de *Feyeryghaz* excisa, 1333–5: Dominicus sac. de *Alba Ecclesia*, Nycolaus =, Dom. =, Nyc. =. A Csanád-nem birtoka; Vaffa fiainak, ill. a Makófalviak őseinek jut osztályrészül. 1321-ben egy részére nézve Makófalvi Dorman (ds) Pál és Gergely fia András esküt tesz Bor-Kalán nb. Szeri Pózával szemben. A vitás földdarab fele Pálé és Andrásé, másik fele Szeri Pósa részéről a bizerei monostoré lett. Papja 1333: 5 gs, 1334.I: 5 gs, 1334.II: 2 1/2 gs, 1335: 1 1/2 gs pápai tizedet ad (+1256, 1274–1335. Gy 1: 175). 1446: *Feyereghaz* (Cs 1: 770). 1723. tk: *Firitiasch* (Gy). 1808: *Félegyház* h., *Firityáz* val. 1851: *Féregyház*, Ar vm, 1214 n. e. **óhitü** lak., s paroch. templommal. Határa első osztálybeli s 76 6/8 egész telke van. Birják Koics Eufenia és Ernesztina, Röth József örök., Májerfi Károly (Fé 2: 16). 1913: **Féregyház Te** vm Újaradi js (Az). – Firighiaz > 1909/19: Firiteaz, *Féregyháza*, L 1264: r 865; m, n (75). = Su 1: 240. 1256–1851. – 1974: c. Şagu {Ság kzs. faluja; DK-re} [31 B]

Fejéregyház 2. * Ar 2. {Temesszécsény mellett eltűnt} **1274**, 1321: *Feyereghaz*, 1334: *Alba Ecclesia* (Tr). – Su 2: 328. 1256–1334:

Fehéregyháza 3. * Ar 3. {Fejéregyház végén:} Egy másik Fehéregyháza (*Biserica alba*) ma faluhely Aradkövi határában (Gy 1: 175).

Fejéregyháza 4. Ar 4. 1535: *Fejéregyháza*, 1559: *Papok-Fejéregyháza*, 1743: *Ferigház*, 1752: *Feritház* (Márki II/1. 200). – Su 2: 326. 1535–1752. » Arad

Fejéregyház 5. * Csa (Perjámos-K, Munár és Nagyfalú közt) 1480: *Feyereghaz* (Cs 1: 696. F b). – Su 2: 328.

Fehéregyház 6. Do>Be (Beszterce-D) 1332–6: Frichco (**sacerdos**) de *Alba Ecclesia*, Tyczmanus de ≈ de Kyralya, *plebanus* de ≈, Tylmannus plebanus de ≈. Papja 1332 I: és II: 1-2 fertő, 1333 I: 8 gs, 1333 II: 4 gs, 1335 I: 10 gs, 1335 II: 10 régi (báni) és 2 gs, 1336: 1/2 fertő, 1 sectinus és {?} gs pápai tizedet fizet. 1428: Marcus ... Gereb de *Feyereghaz* (Gy 1: 561). 1441.VI.24.: *Feyereghaz* ld Apanagyfalu (KmJkv 333). Be/Ki **1587**: *Alba Ecclesia* in auro cuso fl. 9 solvit (Dé 71). 1733: *Fehér-Ház*, 1750: *Fejereghaza*, 1760–2: *Weisskirchen*. 1808: *Fejéregyháza* h., *Weisskirchen* g. 1861: Fejéregyház, Weißkirchen Be-v (39). 1888: Fehéregyház (Weisskirchen, Feriháza) **BN** Besenyői js (Je 315). 1913: **Kisfehéregyház** BN vm (Az). – 1909/19: Feriháza, *Fe*, L 535: r 134; n (74). > Albeştii Bistriței = Su 1: 29: 1332–1913. – 1974: c. Galații Bistriței {Galac kzs faluja, DK-i hrs} [23 B]

Fehéregyház 7. Fe (Segesvár-ÉK hrs) 1231: v. *Albe Ecclesie*; 1300 k.: Petrus comes de *Alba Ecclesia*; 1315: *Feyereghaz*; 1337: p. ≈, *Feirighaz*. 1231-ben [Nagydisznódi] Olasz (Latinus) János fia: Konrád és Dániel királyi szász vitézek bírták; ekkor Béla ifj. király kiveszi 4 falujukat – köztük Fejéregyházát és Apold részét – a királynak és a szebeni népeknek fizetendő adó alól, azzal, hogy évi 1 fertő aranyat tartoznak adni a királynak {Jakó ezt a köhalomszéki Fehéregyházhoz teszi: Er 163} (ld. Voldorf). 1300 k. Szalók nb. Simon bán fia János cinkosaival megtámadott 5 szász falut, s ennek kapcsán megölte Fejéregyházi Péter comest. A gyilkosság ügyében a székelyek közössége és szász ispánok közbenjárásával Simon bán és Apoldi Miklós comes egyezkedett 25 M vérdíj fizetése, s 10 M-t érő ló és páncél visszaadása felett. 1315-ben Károly király tilalmazta Fejéregyházi Helwich fia Mihályt a volkánylaki népei feletti ítélkezés miatt. 1337-ben Károly király Fejéregyházát Nagy Herricus és fivére: Ravasz hűtlen birtokosaitól elkobozva Segesvári Vydk fiainak adta. 1337-ben azonban Apoldi Miklós fiai elfoglalták tőlük, azon jogcímen, hogy Henrikékkal osztatlanul bírták Fejéregyházát. Pereskedésük még 1345-ben is tartott (Gy 2: 196). [1299.VII.19.e.] A székely közösség beleegyezését adta a Fehéregyházi (de *Alba ecclesia*) Peter comes megölését és az elvitt holmik visszaadását illető egyezséghez (Er I. 578). 1440.I.15.: *Feyereghaz*-i Salamon fia Mihály ld Ercse (KmJkv 181-2); 1448.II.22.: *Feiereghaz*-i SM-nak 200 Ft értékű ezüstműt adtak zálogként (626); 1449.IV.4.: Sárpatakon lakó Geréb Miklós a korábban tőle jogtalanul elfoglalt *Feyereghaz* és a benne lévő kőház felét Herepei Márk alvajdának engedte át, ha annak sikerül visszaszereznie a birtokot (679); 1450.IX.1.: *Feyereghaz*-i Salamon fia Mihály özvegye: Ilona 400 arany Ft-on Losonczy Dezsőfi-bitokokat vesz zálogba (890); 1451.V.12.: *Feyereghaz*-at, a váradi **Szent Lélek-kápolna** adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (958); 1465.VIII.7.: Vizaknai Miklós végrendeletében *Feyereghaz* birtok felét a malom felével együtt a segesvári **domonkosokra** hagyja (1676). Ld még KmJkv I. 904, II. 896. 1733: *Ferihaz*, 1750: *Fejerhaz*, 1760–2: *Fejéregyháza*. 1808: *Fejéregyháza* h., *Weisskirchen* g., *Firegyház* val. 1849.VII.31-én határában halt hősi halált *Petőfi Sándor*. Parkban álló emlékműve kegyeletes megemlékezések színhelye; mellette múzeum. 1861: Fejéregyháza, *Weißkirchen* FF (3). 1888: Fehéregyháza (Magyar-Fehéregyháza) **NK** Keresdi js (Je 315). *1906: *Szabó T. Attila* nyelvész (– 1987, Kv) {Emléktáblája (1996) a **református templomban**.} 1913: **Fehéregyháza** NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: *Ferihaz*, *Fe*, *Wk*, L 1868: r 1190; m, c, n (74). > Albești = Su 1: 29. 1315–1854. {1913: Szászfehéregyháza, g. *Deutschweiskirchen* Error! Cf. *Viscri*} [36 B]

Fehéregyháza 8. Kh (Kőhalom-NyÉNy) 1231: Béla királyfi erdélyi szász lovagjai: Johannes Latinus fiai: Corradus és Daniel Fehéregyház (v. *Albe ecclesie*), ... faluját felementi minden adó és teher alól; csupán évi három fertő aranyat tartoznak fizetni a királynak, de hadbavonulásuk idjén ezt a pénzt is saját szükségletükre fordíthatják (Er I. 163). 1587: *Feyer Egyhaz*. – E: fl. 36 {A -} (Dé 25). 1733: *Fehér-Egyház*, 1750: *Viszkerek*, 1760–2: *Weisskirch*. 1808: Fejéregyház (Szász-), *Veiskirchen* ~ *Weisskirchen*, Fejérgyá Köhalomszék (51). 1861: Fejéregyháza, *Weißkirch*, Gyishrics Kh (36). 1888: Szász-Fehéregyház (*Weisskirch*, Gyishrics) **NK** Köhalmi js (Je 640). 1913: **Szászfehéregyháza** NK vm (Az). – 1909/19: *Viscri*, *Szfe*, *Wk*, L 788: r 217; n (199). = Su 2: 251. 1231–1854. – 1974: c. Bunești {Szász-buda kzs faluja, D-i hrs} [36 B]

Fehéregyház 9. * Szh (Szerdahely mellett) 1316: *Alba ecclesia* (Wa 366: 7b). 1330: *Alba Ecclesia* (Tr). 1861: *Veiskirch praedium* Szh (37). – Su 2: 288. 1330.

Fehéregyház 10. * Za (Somos és Morócz közt) 1406–7, 1494: v. *Feyereghaz*. Részben Egregy várához tartozott, részben nemesi birtok volt. Az 1561. évi adólajstrom Somos és Morócz közt sorolja föl (Cs 1: 730). – Su 2: 328. 1405 7.

Fehéregyház ? 1463: *Sebastianus Benedicti Erdeli* de *Feyereghaz* karakkói **diák** (Dn 2098).

Fehéregyházivölgy NK 1913: *Fehéregyházi völgy* Fehéregyháza tartozéeka (H). – Valea Șapartocului = Su 2: 233. – 1974: c. Albești {Fehéregyháza kzs faluja}

Fehér-Körös folyó : Körös : Fehér-Körös.

Fehér-lak Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Albolfalwa* (Jakó 492). 1692: *Albezt* (Mezősi 102). 1808: *Albesth*, *Albesthi* (4). 1851: *Albest*, Bi vm, hegyes vidéken, 270 n. e. **óhitű** lak.,

anyatemplommal. ... Silány földé kvés gabonát terem és gyümölcsöt. Vize: a Hollód. Birja Ulman Mór (Fé 1: 19). 1913: Fehérlak Bi vm Belényesi js (Az). – 1909/19: Albești, *Albest*, L 391: r 372 (5). = Su 1: 29. 1508–1913. – 1974: c. Răbăgani {Robogány kzs faluja ÉK-re} [21 A]

Fehérszék KSz (Nagybánya-DNy, a Szamos j. p. közelében) 1405, 1470: *Feyerzeek*; 1424: *Feyerzegh*; 1475: *Feyrzech* (Cs 1: 554). 1566: *Feyerzek*, *Fejerszeg*; 1603: *Feierzek* (Su). 1639: *Fejer Szeék* (Makkai 430) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Ferszig*, 1760–2: *Fejérszék*. 1808: Fejérszék ~ Fejerszeg, Firszeke **Köv** (52). 1888: Fehérszék (Fersigu) **Sza** Nagysomkúti js (Je 315). 1913: Fehérszék Sza vm (Az). – Fersig = Su 1: 237. 1566–1854. – 1974: c. Satulung {Kővárhosszúfalú kzs faluja, DNy-i hrs} [12 B]

Fehérvár ~ Gyulafehérvár (Civitas Alba, Alba-Julae, Belgrad, Weissenburg) **Honfoglaláskori** temetőből 35 sír állománya került felszínre (1902–1905, Cserni Béla kutatásai nyomán).

[900–955]: Tercius vero capitaneus Gyula fuit ..., qui *Civitatem Albam* in Erdeel in venatione sua invenerat, que iam pridem a Romanis constructa fuerat (Chronica Hungarorum. Budae 1473/Bp 1973. p. 10v). A rómaiak által a II. században kiépített, majd a népvándorlás alatt rommá vált Apulum helyén épült. A romot már a honfoglalók kiépítették a besenyők elleni védekezésül, s a Krónika szerint ez lett a hét vezér első megszállású erdélyi „hét vár“-ának egyike, a név szerint is említett fővár. Gyulafehérvár jelentősége az önálló politikát folytató és a bizánci császárral szövetkező harmadik Gyulának, István király nagybátyjának országlásakor nőtt meg; őt István 1003-ban sereggel készíttette megadásra, és székhelyét bekapcsolta az új államszervezetbe; Gyula helyére ültette rokonát, Erdőelvi Zoltánt mint tartományi főnököt. A Fehérvárt székelő *dux*, *tribunus*, *princeps*, *vojavoda* címen említett tartományi főnök töltötte be a XI–XII. században a fehérvári ispáni tisztelet is. Az ispán védelmét élvező várban létesült az erdélyi püspök székhelye. E püspök kezdetben térítő szerzetes-barát lehetett, aki követte ura, Zoltán mozgó udvarát, de **püspöki templomát Szent Mihály arkangyal tiszteletére** Fehérvárt kezdte építeni. A négyszögletes római castrum DNy-i sarkában, négyszögletes belső várban kapott helyet mind a székesegyház, mind a püspök palotája (Gy 2: 143–158). A **Boldogságos Szűz itteni templomát** „a hagyomány szerint“ Szent István alapította (Kézai 43. f). Alapítása legvalószínűbben 1009-re tehető, amikor pápai legátus látogatta meg a Magyarországon eladdig alapított püspökségeket (Györffy: *István király* 183).

XI. századból való **bazilika** maradványai a mai székesegyház alatt.

XII. szd v.–1241e.: Szent Mihály-székesegyház építése; az erdélyi romanika legnagyobb emléke.

1201: Julia [Kán nb. Gyula] woiwoda et comes Albe Transilvane.

1246.V.6.: IV. Béla király kiváltságlevele Gál erdélyi püspöknek: falvait kiveszi a vajda és a vármegyék hatósága alól (Er I. 201). Még mindig néptelen a székhely (*A tatárjárás emlékezete*).

1247–1251: a Szent Mihály-székesegyház újjáépítése. A háromhajós, kereszthajós püspöki (ma már érseki) székesegyház Erdély legmonumentálisabb román kori építménye, jelentős későbbi kiegészítésekkel. Gyulafehérvár temploma az egész magyar művészetet végigélte, annak összes stílusváltozásával együtt; valamennyi korstílus és műfaj képviselteti magát a templom arculatán. Bár a mai székesegyház alatt egy XI. századból való bazilika maradványait is feltárták, a jelenlegi székesegyház a XII. század végétől a XIII. században épült, román stílusban. A tatárjárás idején leégett, boltozata és szentélye beomlott, a veszély elmúltával gótikus stílusban fejezték be a templomot. Az épületben a reneszánsz stílust Lászlai János kápolnája (1512) képviseli. A déli oldal sekrestyéje szintén barokk munka (Bíró: *Erdély művészete* 15–20).

1277. II. 21.: Alard fia Gaan vezette szászok felzúdulása a dézma miatt: a lázadók a székesegyházra támadnak; benne égett kétezer ember, köztük Agabitus székesegyházi, Mihály ózdi, Bertalan kükküllői főesperes, Racha kanonok; elhurcolták az egyház felszereléséit (An 2: 656).

1277. V. 30. Buda (Óbuda): a Rákoson tartott országgyűlés után a főpapok kiközösítették a Gyulafehérvárt elpusztító szászokat (Gy 4: 683).

- 1282:** a város a püspök által kinevezett bírák alatt áll (JtK 1980. 665).
- 1291:** ... meta terre Iwanche iobagionis castris Albensis Transilvani {Sohtelek/Bencenc hj} (Er I. 495).
- 1306.XII. 26.:** Datum Albe Jule. János Domonkos-rendi perjel és a fehérvári rendház testvérei a pápához (An 2: 93).
- 1308.XI.14.:** Datum Albe. Főesperesek a káptalant nyugtatják (An 2: 486).
- 1310–1320 k.** *Sermones sacri* (Gyfv Batthyány Kt) laikus hallgatóság számára készült ferences kötet. 3 magyar distinctio (vers jellegű összefoglalás) = *Gyulafehérvári Sorok* – a 3. magyar szövegmű: 15 sor (5 sor Jézus nevééről; 4 sor: miben látják a hívők Krisztust; 6 sor Krisztus szenvedéseiről). Felfedezője Varju Elemér; 1898-ban mutatta be az Akadémiának.
- 1311.VII.24.** Datum et actum in Alba Jule. Benedek püspök az egyház fizetési nehézségeiről (An 3: 115, 116).
- 1338.VIII.28.** A VáK – László gyulafehérvári kanonok vallomása alapján – bizonyítja: Péter alvajda birtokbaiktatásán azzal fenyegette, hogy fel kellene gyűjtani a székesegyházat és a káptalan minden jószágát, amint Alard fia Gaan tette (Id 1277).
- 1344:** a Maros melletti Vjvár Fehér vm-ben; Forrói Mihály és Kemin fia Márton Fehér vm-i szolgabíró (An 4: 272-273. közt.) {Nevek!}
- 1344.VII.24-28.** Lajos király békét teremt a Báthori Miklós erdélyi püspök által előidézett magyar–székely–szász vitában. (Meghatározza az egyházmegyei szentszék illetékességi körét; elrendeli, hogy a tized pénzben is fizethető.)©
- 1352.IX.20.** Lajos király engedélyezi az erdélyi püspöknek, hogy az 1351. évi törvénykönyv (6. tc) intézkedéseivel szemben a terménytizedet nem természetben, hanem pénzben szedhesse.©
- 1451.VII.28.: Fehérvári (de Alba) Bíró (ds) György ü: Szamosfalva (KmJkv 974).
- 1458.III.20.u.** eltemetik a március 6-án Budán lefejezett Hunyadi Lászlót.©
- 1474.I.19.: Gyulafehérvári (de Albagywla) László deák ü: Kalota 1. (2131).
- 1529.II.:** a püspöki vikárius katolikusellenes röpiratokat, gúnyiratokat tilalmaz.
- 1542.V-től** Izabella királyné, fiával, Gyulafehérvárt, a püspöki palotában.
- 1550.VI.v.** Izabella királyné a rendek tudtával bezáratja Gyulafehérvár kapuit Fráter György előtt.©
- 1550.IX.v.** Gyfv: A török követ Petrovics Péterre ruhazza Fráter György eddigi hivatalait.©
- 1550.IX.29.** Fráter György hadai ostrom alá veszik Izabella királynét Gyulafehérvárott. ©
- 1550.IX.** György barát zsoldos seregével elfoglalja Gyulafehérvárt; tárgyal Mehmed követtel, meggyőzi igazáról.©
- 1550.X.12.** Fráter György megegyezésre kényszeríti Izabellát. A királyné ígéretet tesz a behívott török sereg visszaküldésére, a helytartó pedig a törökkel való jó viszony helyreállítására.©
- 1551.V.23.** Fráter György hadai ostrom alá veszik az Izabella királyné katonasága által védett Gyulafehérvárt. ©
- 1551.VI. eleje:** Fráter György csatát nyer Izabella királyné Gyulafehérvár felmentésére siető híveivel szemben.©
- 1551.VI.7.** Gyulafehérvár megadja magát.©
- 1571.III.14.:** Itt hunyt el II. János, Magyarország választott királya, Szapolyai János és Jagelló Izabella fia (*Buda, 1540.VII.7.).

1576 *Bocskay István* a fejedelmi udvarban (Báthoryak rokonsága; Kristóf fe: Bocskay Erzsébet, István nénye).

1577: Bocskay István tanácsúr.

1581: Bocskay István tanácsúr Báthory Zsigmond nevelője.

1581.V.27.: Itt hunyt el **Báthory Kristóf** 1576-tól **erdélyi vajda** (*1530).

1583.IV.8.: Datum *Albe Julie* ... Sigismundus Bathory de Somlyo m. p. A fejedelem elrendeli Monostorszeg, Ormány és Kérő árendájának felülvizsgálását (Dé 17-18).

1583.X.8. Bocskay levele édesanyjának, Sulyok Krisztinának: udvari ügyek tartják vissza, nem lehet. „Költ Fejérvárat, 8. die Octobris 1583 Bochkaj István kismarjai mpa“ (1992. 1. levél).

Laskói János (-1595.X.) levéltárnok; görögből és latinból fordított magyarra (Szamosközy 14).

1600.IX.20. Basta generális bevonul Gyulafehérvárra.©

1607.X.5. Rákóczi Zsigmond fejedelem Szamosközy Istvánnak adományozza Geszthy Ferenc „ország generálisa“ egykori házáat (Bethlen Gáboré szomszédságában), mivelhogy „tehetségének igazi és fényes bizonyítékát adta és naponként adja a hazai történet írásában“. Ugyancsak fejedelmi adományból részint levéltári munkájáért, részint a hazai történet írásáért Magyargárdon (Fe) birtokot és elpusztult nemesi kúriát kapott. 1607.XI.21-én kelt a fejedelem beiktató rendelkezése (Szamosközy 22). 1608.I.31., Gyfv: Szamosközy levele György (fejedelmi) deákhoz: köszönetet mond a házáról szóló adománylevéért (ETT II. 124-126).

1635.VII.15.: Itt hunyt el *Hídvégi Mikó Ferenc* (*H, 1585-); 1617: főudvarmester, 1622: kincstartó. Forrásértékű krónika (1594–1613) szerzője.

1635 Martonfalva (Hsz): Thusa Gábor lófő Fejérvári koltsár; Angyalos (Hsz): Eresztevéni Pál fia János Fejervarat az Collegjomban lakik; Újszékely (Uh): Buzogány Boldizsár Feyeruarat Scholaban tanol; Telegdi Bacon (Uh): Boda Mihály kék gyalog Feyerwarat háza, ott lakik; Karácsonfalva (Uh): Bodó Gergely Fejer Warat lakik; Kilyén (Hsz): Incze Mihály Fejervarat lakik (SzO).

1638 Kolozsmonostor: Fejérvári Mihály két esztendeje hogy ide jött Fejervarrol (Gyalu 29), 1652: Uő Urunk puskása (Gy 132).

1648.X.11.: Itt hunyt el **I. Rákóczi György** 1630.XI.26-tól **Erdély fejedelme** (*1593.VI.8., Szerencs).

1708.VIII.26., Szeben: A Fehérvári Collegiumnak a Consistorium 150 köből búzáat rendel az oda közel való birtokosoktól (We).

1715: *Karlsburg* nevet kap a város.

1727, Gyalu: a vár pincéjében károlyvári borok, mind *Szin-borok*, 322 veder volt belőlük (Gy 236/a).

1733: *Carolina*, 1760–2: *AlbaCarolina*.

1753: **Seminarium Incarnatione Sapientiae** néven papneveldét alapít Sztojka Zsigmond Antal püspök. 2003-i ünneplésre visszatér 2004.VIII.13. Duna Tv.

{1780.VIII.28.u.} *gróf Batthyány Ignác* püspök (-1798) 18 000 kötetes könyvtárával megalapozta a Batthyaneumot. Az 1792-ben a hajdani trinitárius templom és rendház 1719-ből származó épületében alapított Batthyaneum kézirattárában 580 ősnymtatvány, 19 000 okmány, 1230 kézirat, több világhírű kódex található. A műemlékkönyvtár copf stílusú nagyterme az egykori templom hajója. Igen gazdag az Erdélyre vonatkozó gyűjteménye, hiszen itt vannak a gyulafehérvári, aradi, kolozsmonostori apátsági és hiteleshelyi oklevéltárak maradványai, továbbá

az erdélyi vajdák, fejedelmek és királyok okmányai. Itt őrzik a "Gyulafehérvári sorok" néven ismert, 1310 tájáról származó magyar nyelvemléket is.

A könyvtár kéziratos könyveiről Szentiványi Róbert (1880—1961) adott képet: *A gyulafehérvári Codex Aureus* (Brassó 1911); *Catalogus concinnus librorum manuscriptorum Bibliothecae Battyanyanae Albae in Transsylvania* (I. Szeged 1947; II. Szombathely 1949; III. Szeged 1956; IV. Szeged 1958).

1808: *Alba-Carolina, Alba Julia, Carolopolis* lat., *Károly-Fejérvár, Gyula-Fejérvár* h., *Karlsburg g.*, *Belgrád* val. 1808: **clr** *Alba Carolina, ...* (4).

1840. Gyula Fehérvár. Aug. 12. Szerda: ... el értük Károly Fehérvárt. A város keveset mutat, bárha hat tornya, s még több temploma vagyon, tömve sidokkal, s ezeknek szép új sinagogájuk van. ... fel mentünk a város déli oldalán fekvő várba. ... Hajdan Hunyady vár, Károly újra teremtette, most utódi birják. ... A fő kapú felett Károly van ágaskodó lovon. Meg néztük a várban lévő Batthyányi alapítványt, a csillagász termet, melly tágas és csinos, ékesítve a híresb csillagászok mell képeivel. A camera obscura tökéletes, mulatságos volt a vár több házait utzáit, embereit fel s alá járkálni, kiket az észmerős a camera asztalán is szinte felismerhetett. ... meg kérvén a reverendás könyvtárnokot, szivességgel mutogatá meg, az ásványokat biró természettani termet, a könyvtárt, melly igen diszes rendben van fel állitva, mintegy 20 ezer, töbnyire scholastica theologiara tartozó könyveket bir, s igen kevés újat. Ezek közt a Napoleonnak ajánlott képgyűjtemény, brasiliai növények érdekesbek. Mindezeknél gazdagabb az incunabulák és kéziratos tára, több temérdek munkával készült vallási icon s festett könyv találtatik. A kéziratok közt néhány régi magyar igen érdekes példány van, s több Erdély történeteit érdeklő iromány, s autograph. ... egy jó képő ifjú tiszt szivességéből a pénz verő házat néztük meg. Láttam arany rudakat, arany abroncsokat nagy mennyiségben, s ezekkel a velek dolgozó oláh s más munkások olly egykedvűleg bántak mintha szalmát hánytak volna ide és tova. ... a híres ó, fejedelmi nyughelyül szolgáló SzMihály templomba, ... Fa korlát védi a nagy gubernator, esméretlen öttse, s fija László, már sok részben meg roncolt emlékeiket. Isabella, Sigmond János, Martinuzi emlékei itt vagynak – milly emlékek vagynak e nevekhez kötve! S milly szeszélyes a történeteket vezérlő véletlen. Ezek s a többi erdélyi fejedelmek, Rákóczy, Bethlen és mások Carlbura német örjei feszített gondjának köszönik vég nyugtokat, valóban leg jobb fatalistának lenni! ... A várban van egy seminarium, püspöki lak, gymnasium, klastrom, kaszányák, fegyvertár, s a. Úttzái kövezettek, házai jól épültek, fő piatzán csinos fiatal sétány van, de az uttzák nevei, minden kép, ember, minden német, minden olly hivatalos kinézésű, olly barátságatlan olly ausztriai! ... s ez Gyula vár! (Tanárky).

1861: XXVIII. {tvh} Károly-Fejérvár, sz. k. v., Karlsburg, Belgrád. Károlyfejérvári majorosok AF (5). Vegyes igazgatású: K-F szabad kir. városnak egy része: az úgynevezett Püspöki majorok (7). 1888: Gyulafehérvár (Karlsburg, Belgrád) sz. kir. vs AF, ház 1261, L 7338 (Je 356). 1913: Gyulafehérvár AF vm (Az). # 1861–2: *Gyulafejérvári Füzetek* I-II. Kv. *Gyulafehérvár* c. hetilap, *Gyulafehérvári Közlöny*. Ávéd J.: *Karcolatok Gyulafehérvár város jelenéből*. Gyfv 1880. *Battyánueum*. Szerk. Gyárfás Tihamér. I-II. Brassó 1911–1913. Entz G.: *A gyulafehérvári székesegyház*. Bp 1958. Herepei: *A gyulafehérvári iskola újjáéledése*. Adattár III. Györffy Gy.: *Gyulafehérvár kezdetei, neve és káptalanjának registruma* (Sz 1983.5. és kny. 1984). *1928 – 2005.VI.: László Gerő kolozsvári színész. – 1909/19: *Alba-Iulia, (Alba-Carolina, Bálgrad), Gyfv, (Károlyfejérvár), Karlsburg (Weissenburg), ist. Apulum, Alba-Iulia, Alba-Carolina, Carolopolis, & Partos (Marosportus), L 11 507: r 4833; m, zs, n (5). Alba Iulia (Wagner 162: r. Bálgrad, szász Weissenbrich). = Su 1: 28 29. 1097–1854. [34 B]*

Erdélyi ~ Gyulafehérvári püspökség

Püspökök: 1106–1113 Simon; 1113–1119 Villarius (?); 1124–1127 Felicianus (?); 1139k. Baranus; 1156–1158 Valter; 1166–1169 Vilcina; 1181–1185 Pál; 1187–1202k. Adorján (Adrianus); 1204–1221 Vilmos; 1222–1241 Rajnald; 1244–1245 Artolf; 1246–1269 Gál (Gallus); 1270–1307 Monoszló nembeli Péter; 1301: Péter (An 1: 82, 86), 1306: ≈ (An 2: 92, 93); ≈ kancellárja János magister küüllői főesperes (93). 1307.XI.27.: Péter püspök meghalt (An 2: 514). 1309.VII.1-ig a székeskáptalant a világi hatalom akadályozta a püspök-választásban (< 1309. IX.

16. 743). 1309–1319 Benedek. 1311. VII. 24.: Benedek püspök a Szentszékhez fellebbez a súlyos adó (! követi ellátmány/procuracio) miatt (An 3: 115, 116). 1311. IX. 12. [Bécs]Újhely. Gentilis 938 és fél M-ből 520 és fél M felől nyugtatja Benedek püspököt, a káptalant és a papságot, a püspököt az egyházi fenyíték alól felmenti (An 3: 139). 1311. IX. 13. A hévízi Szent Háromság-egyház konventje előtt Péter magister, Benedek püspök jegyzője ura nevében felolvassa a fellebbezést (140). 1312. IV. 19. Pozsony: János kolozsi főesperes, Benedek püspök jegyzője: a követi megbízottnak nem fizetheti ki a 60 M és 3 fertó ezüstöt (270). 1312. IV. 20. Pozsony: Nemes (Nobilis ds) János kolozsi főesperes, Benedek püspök prothonotarius megtagadja, hogy újra megfizesse a megbízottnak a 370 M 100 fertó tizedet (272). 1320–1356 Széchy András; 1357–1368 Széchy Domonkos; 1368–1376 Demeter; 1376–1386 Goblin (Goblinus); 1386–1389 Czudar Imre; 1389–1391 Knoll Péter; 1391–1395 Jánoki Demeter; 1395–1399 Maternus; 1400–1401 Miklós; 1401–1402 Upori István; 1402–1403 Laki János; 1403–1419 Upori István; 1419–1423 Pálóczy György; 1424–1427 Csanádi Balázs; 1427–1442 Váraskeszi Lépes György; 1443–1461 Máté (De la Bischino); 1461–1468 Szapolyai (Zápolya) Miklós; 1472–1475 Veronai Gábor; 1476–1501 Vingárti Geréb László; 1502–1503 Kálmáncsehi Domonkos; 1503–1504 Bácskai (Bacsikai) Miklós; 1504–1505 Thurzó Zsigmond; 1506–1508 {az erdélyi püspökség üresedésben; a kinevezett adminisztrátor nem tartózkodott itt.} 1508–1513 Perényi Ferenc; 1513–1524 Várday Ferenc; 1524.VIII.2.: Kálnay András Kóródon (Ko vm) egy nemestelkét és nyolc pusztá jobbágytelkét 99 Ft-ért eladja Várdai Ferenc gyfv-i püspöknek és egyházának (KmJkv 4036). 1524–1527 Gosztonyi János; 1528–1540 Gerendi Miklós; 1528–1542 Statileo János (Szöke 121). 1542.I.13., in castro *Gyalw*: Statileo János erdélyi püspök igazolja, hogy kamarás kápolnása (cubicularius): Baki Ambrus gyfv-i kanonok, szolnoki főesperes hűségesen ellátta kötelességét, és felmentést ad neki szolgálata alól (KmJkv 4764). 1542–1553.III.1. Serédy Gáspár (MÉL) {Szöke Ø}. 1553–1556 Bornemisza Pál; 1596–1601 Naprágyi Demeter; 1618–1630 Szentandrás/Csiki István; 1632–1634 Hosszútóthy László; 1634–1653 Simándi István; 1653–1656 Pálfalvy János; 1656–1663 Szentgyörgyi Ferenc; 1662–1663 Szegedi Ferenc (!?); 1663–1666 Tolnai/Tolvay Ferenc; 1667–1676 Szenttamási Máté; 1676–1679 Mokcsay András; 1679–1683 Sebestyén András; 1685–1695 Kada István; 1696–1712 Illyés András; 1713–1721 báró Mártonffy György; 1722–1724 báró Mednyánszki László; 1724–1728 báró Antalffy János; 1729–1739 báró Sorger Gergely; 1741–1748 báró Klobusiczky Ferenc; 1749–1759 báró Sztójka Zsigmond Antal; 1759–1760 gróf Batthyány József; 1760–1772 báró Bajtay József Antal; 1772–1774 Manzador Piusz; 1775–1780 gróf Kollonich László; 1780–1798 gróf Batthyány Ignác; 1799–1815 Mártonfi József; 1815–1819 Rudnay Sándor; 1827–1852 Kovács Miklós; 1852–1863 Haynald Lajos; 1864–1882 Fogarassy Mihály; 1882–1897 Lönhart Ferenc; 1897–1938 gróf Majláth Gusztáv Károly; 1938.XII.24.–1980.IX.29. Márton Áron; 1980–199... Jakab Antal; Bálint Lajos püspök; Jakubinyi György érsek

Szent Mihály-egyház 1277.II.21.: A szebeni szászok fegyverrel rontottak a székesegyházra, 2 ezer ember, köztük Agabitus székesegyházi, Mihály Ozd-i, Bertalan Kukullu-i fe. és Racha plb, kanonok benne égett, elvitték az egyház felszereléseit. Emiatti büntetés alól még nem mentesültek [1309] (An 2: 656). [1277.II.21.u] ua. latinul (Er I. 349). [1277.]V.30. Buda: István kalocsai érsek jelentése XXI. János pápának a székesegyház elpusztításáról (Er I. 351). = : A király, valamint az országbárok, nemesek és a kunok közgyűlésén hozott határozat alapján Alard fia Gaan-t és erdélyrészi szász büntársait az egyházból való kiközösítéssel sújtották (Er I. 352). 1308.II.19-én a szebeni universitas és communitas a sebesi dékánosság papjaival együtt fegyveresen támadt a székesegyházra (An 2: 656). (1309.VI.3.v. e): a támadás részbeni cáfolata (661). # Entz G.: *A gyulafehérvári székesegyház*. Bp 1958. 250 lap (44 t., 195 kép).

Gyulafehérvári székeskáptalan [1219]: a fehérvári káptalan (AlbTr) peres ügye Belud falubeli Lőrincsel (Er I. 98). 1231-től a székeskáptalan hiteleshelyi működése. # Levéltára: Kemény, 1836.; Beke, 1889–1895.

– **ErK** 1302: A Pestus-i nemesek priv-át az ErK templomában Alardus fia Gyan [1277-ben] elhamvasztotta (An 1: 172). 1303: István prp., Vince örk., Miklós dékán (361, 400). László erdélyi vajda kéri az ErK-t: Sampson fia István magister számára írja át saját privilégiumát (463) Tövis falu ügyében (465). 1305: István pr., Tamás én-, Vince örk., Miklós dékán (749). 1306.XII. 26.:

Datum Albe Jule. János Domonkos-rendi perjel és a fehérvári rendház testvérei a pápához (An 2: 93). 1308: Tamás én-k (An 2: 486). 1308.XI.14.: Datum Albe. Főesperesek a káptalan nyugtatják (An 2: 486). 1308: Párizsi Péter kanonok (514). 1309. I. 8.-VII. 3. Buda: az ErK és a százsz dékánok pere (552). (1309. VI. 7. v. e): az ErK képviselője benyújtja keresetét (663, 664). (1309. VI. 12. v. e): a kifogások benyújtása (666, 667). (1309. VII. 1. v. e) ErK 12 kérdése ill. állítása a 7 dékánok elleni perben (683). 1311. III. 10. Buda: Csák fia János megbízott királyi országbíró az ErK-hoz: emberét küldje ki iktatásra (An 3: 22). 1311. V. 7.: Gergely magister pr., Tamás én-, Vince örk., Gergely dékán (52). 1312. IV. 19.: ua-k (269). 1312. VIII. 28.: G, T, V, Székely (Syculus) János dékán (363). 1312. XI. 11.: ua-k (392). 1313. IV. 27.: G, T, V, Benedek plébános dékán (492). 1313. V. 29.: ua-k; Benedek itt kolozsvári plb (522). 1313. X. 22.: Tamás magister én-k (618). (1313.) Károly király az ErK kérésére átírja [III.] András 1293. nov. 7-i privilégiumát (645).

1338.VIII.28. A VÁK – László gyulafehérvári kanonok vallomása alapján – bizonyítja: Péter alvajda birtokbaiktatásán azzal fenyegette, hogy fel kellene gyűjtani a székesegyházat és a káptalan minden jószágát, amint Alard fia Gaan tette (ld 1277).

1431.IV.26.: Mérai János **deák**, a gyfv-i székesegyház **Szűz Mária-oltár**ának igazgatója, Barnabás, a **Szent Katalin-oltár** igazgatója és Balázs pap, Mérai Tamás úr káplánja **ü**: Vista (KmJkv 71).

1439.II.5.: György éneklőkanonok és Székely Antal kanonok **ü**: Kályán (111).

1439.II.5.: György éneklőkanonok, Székely Antal és Vajda László magisterek, fehérvári kanonokok, s az éneklőkanonok két familiárisa: Demeter és Bertalan **ü**: Szomordok (112).

1440.XI.6.: György éneklőkanonok, Székely (Siculum) Antal kanonok és ennek káplánja: Mihály pap, Demeter erdélyi prépost clericusa: Simont, illetve familiárisa: János **ü**: Györgyfalva (278).

1440: Rödi Cseh György én-kanonok.

1442.II.3.: Bálint gyfv-i kanonok káplánja: Jakab pap, az erdélyi püspöki vikárius káplánja: Demeter **ü**: Mikó Do vm (416).

1442.II.7.: az erdélyi káptalan kanonokjai: Székely Antal, Krasznai János, Benedek dékán, Gyulafehérváron lakó László **ü**: Kapus 1. Ko vm (420).

1442.V.7.: György, az erdélyi káptalan éneklőkanonokja ld Szucság (455).

1444.IV.23.: Cseh György gyfv-i éneklőkanonok, [gyfv-i] Székely Antal **ü**: Rőd (490).

1446.V.1.: György magister fehérvári éneklőkanonok **ü**: Nádas Ko 1. (572).

1450.V.19.: Dávid szolnoki főesperes, Máté erdélyi püspök káplánja: Miklós, János és Mihály káplánok **ü**: Gyeróvásárhely (829).

1450.VII.2.: a gyfv-i káptalanból Mihály örkanonok, Imre szolnoki és Gergely kolozsi főesperes **ü**: Szentlászló Ko~To (855).

1451.VII.28.: Fehérvári (de Alba) Bíró (ds) György **ü**: Szamosfalva (974).

1452.V.6.: Imre fehérvári esperes, dékán **ü**: Soma (1023).

1452.VIII.5.: Jakab magister kanonok és Tamás, a **Szent Kereszt-oltár** rectora, Albert pap **ü**: Csán To (1058).

1453.VII.5.: Domokos fehérvári kanonok és Dávid főesperes káplánja: Zsigmond **ü**: Kolozs (1100).

1455.V.3.: Ábrahám és Jakab gyfv-i kanonok, a **Szent László király-oltár** igazgatója: Péter magister, a **Szent Kereszt-oltár** igazgatója: Tamás **ü**: Valkó (1199).

1469.II.19.: Ábrahám, a gyfv-i egyház kanonokja, Albert, a **Szent Mihály arkangyal-oltár** igazgatója **ü**: Rőd (1839).

- 1471.VIII.12.: Dobozi János fehérvári főesperes Kolozsvárt tett kijelentéséről (2032).
- 1473.I.21.: Belényesi Gergely magister erdélyi kanonok Dengelegi Pongrácz János volt erdélyi vajda megbízottja: Sztána (2074).
- 1474.I.19.: Albert magister, a **Szent Mihály-oltár** igazgatója, Dobozi János fehérvári főesperes ü: Kalota 1. (2131).
- 1496.IX.16.: Káptalani számadás.
- 1500.XI.1.: Tamasnicai Bertalan dobokai főesperes, gyfv-i kanonok zálogba vesz öt részbirtokot Topaszentkirályon (3151).
- 1523.X.14.: Sandrin fehérvári kanonok ü: Geszterágy (3955).
- 1526.VII.4.: Koppándi Gergely magister gyfv-i kanonok néhai Macskási Gergely gy: János, György, Bernát és Katalin egyik gyámja (4162).
- 1536.V.18.: Enyedi Adorján kanonok, a szabad művészetek és mindkét jog doktora, dobokai főesperes és fehérvári vikárius néhai Nagyfalusi Gergely szatmári főesperes végrendeletének végrehajtója: (Szamos)Szentmiklóson (4572).
- 1556.IX.25.: Datun *Albe Julie* Franciscus Zyengely archidiaconus de Kykellew, canonicus et in officio vicariatus iudex generaliter subrogatus ecclesiae Albensis Transsilvaniae idézőlevele özv. Alárd Miklósné és Haller Péter balázstelki dézmaperében (Dé 12).
- ErK birtokai:** 1276-ig Körösfő (Ko; püspöknek cserébe adta Otmár (Fe) és Piski (Hu) falukért (Cs 5: 372). 1278: IV. László király örökre az ErK-nak adományozza a tordai sóaknát (Er I. 357). {1280 e.:} 1300: Horhi (Pest m.) III. Endre visszaadta régi tulajdonosának, az ErK-nak (1335-ben budai polgár leányára hagyta). 1301: (Maros)Kopánd, (Maros)Nagylak (An 1:82, 86). 1302: Péter püspök Kerechnuk ~ Kerechnuk és Chergoud falvak tizedét – az enyedi, vajasdi és borbándi mintájára –, miután Székely (Siculus ds) János akkori dékán letette az esküt Tamás pap, a püspöki káplán előtt, a káptalani testvéreknek adományozza (275). 1490-91: abrudbányai alattvalóinak lázadása.
- Ágostonos remeték konventje** [1293]: András frater perjel (Er I. 521); 1295: István fr. perjel, András olvasószerzetes (534); 1300: **Szent István első vértanú-egyház** (597, 598). 1308: István perjel (An 1: 344. Á); 1308: István perjel, Péter lector (An 2: 498). 1309. IX. 2. Gentilis szentszéki követ utasítása a gyfvi Domonkos- és Ágoston-rendi perjelekhez: hirdessék ki általános rendeletként: aki nem ért egyet a püspök-választással, 30 napon belül jelenjék meg curiájában (735). 1309. X. 5. Péter Domonkos-rendi vicarius és István Sz. Ágoston-rendi perjel jelenti Gentilisnek: senki nem mondott ellent a választásnak és a választott személynek (752).
- Domonkos konvent** 1289: János perjel (Er I. 445); [1293]: Gellért frater perjel (521); 1295: Teodor fr. perjel, Benedek olvasószerzetes (534); 1300: **Szűz Mária-egyház** (597, 598). 1306: János perjel (An 2: 92, 93); 1309. IX. 2. Gentilis utasítása. 1309. X. 5. Péter vicarius.
- Fehérvári főesperesség – Archidiaconatus** 1308. I. 13. Poitier. [V.] Kelemen pápánál a megyesi dékán és a rectorok panaszkodtak: a főesperes jogtalanul követel rajtuk újabb és újabb összegeket (An 2: 303).
- Fehérvármegye XI.** szd: Keleten az Olt és a Feketeügy völgye az Ojtozi-szorosig: itt alakult ki Háromszék. [1272-90]: Ladnuk és Kyssebkeretnuk [Pókafalva] in C-u Albensi (Er I. 322); 1288: Noglak in districtu ≈ (439); [1290.u.] Pocholka [Pacalka] in C-u ≈ (461); 1295: Bagach (Bogát), Mokovtelukey (*Mákótelke), Hasag in C-u ≈ (540); 1297: Jobostelukey (*Jobostelke, Gambuc hr) in C-u ≈ (564). 1317: Lapath {MLapád} b. Gyulafehérvár m-ben (An 4: 501, 515, 516). – 1342: Kemy fia Márton Fe vm szolgabírája (1354: comes). XV: Hewrimus pert. ad Gald in C-u Albensi (Er I. 432). 1449.IV.3.: Szentkirályi Dénes vajdai és Fülöp frater konventi kiküldött Fehér vm-ben vizsgálatot folytatott (KmJkv 676);

1471: Herepei Péter Fe vm ispánja, Sülyei Illés szolgabíró (KmJkv I. 904).

1861 II. {th} Alsó-Fejérmegye. Gyűléseit tartja Nagy-Enyeden (4-7).

Alsó-Fehérvármegye járásai (Je 11-12): 1. Alvinci, 2. Balázsfalvi, 3.Kisenyedi (szh: Konca), 4. Magyarigeni, 5. Marosújvári, 6.Nagyenyedi, 7. Verespataki járás.

Felső-Fehérvármegye részei szigetekben: *Doboka* (> Datk) az Olt-kanyarban; *Zoltán* a Nagy-Küküllő bp.; *Zoltányepü* az Olt j. p.; *Zsombor* a Homoród b. p.; *Zsombor* az Olt b. p (Györfly: *István király és műve* 28. tk).

1808: Albensis Superior, Felső-Fehér Vm., Ober Weißenburger Gespanschaft. Continet sequentes processus: 1. Bolyaiensem; 2. Bürkösiensem; 3. Réteniensem; 4. Palosiensem; 5. Peselnekiensem.

1861 I. {th} Felső-Fejérmegye. Gyűléseit tartja Erzsébetvároson, régebb Mártonfalván (helségei: 3-4. lapon).

Fehérvíz Hu (1913) < Fejérvíz.

Fehérvölgy TA (1913) < Aranyos: Nagyaranyos.

Fejérd Ko (Kolozsvár-É) 1326: p. *Feird*, t. *Feyrd*; 1332–5: Ioannes **sacerdos** de *Fyerd*, *Veyerd*, Stephanus = de *Feyerd*, *Pheverd*. 1326-ban Pok nb. István máramarosi ispán birtoka; lakói jogtalanul használták a Kolozsvárhoz tartozó Bottelkét. Papja 1332 II: 80 új báni, 1333 I-II: 7 gs, 36 kolozsvári báni, 1334 II: 30 d, 1335 I: 7 gs, 9 dénár pápai tizedet fizet. Szilvástelek (1314) és Zsuk (1326) határosa (+1314, 1326–1335 Gy 3: 347). 1377: p. Joannis f-i quondam Simonis bani *Feyrd* vocata (Cs). 1438: Erzsébet királyné Losonczy Dezső erdélyi vajdához: adja vissza Fejérd falujukat Báthori Lászlónak és Istvánnak (*Parf.* 82). 1491–2: cives de *Feyerd*, iudex de ≈. Báthori, Forgolán ~ Fejérdi; Kolozsvár részbirtokos (1314-től Cs 5: 349. 1494: Do). 1430.IV.9.: Sombori János és te: László (másokkal együtt), 1700 Ft kölcsön biztosítékként, hét évre megkapja Nyírbátori János *Ffeyerd* nevű birtokának mindennemű bor és gabona kilencedének felét (KmJkv 56); 1441.XI.25.: *Ffeyerd*-ről hat hordó bort vittek el (375); 1444.I.15.: *Feyerd*-i Imre **deák ü**: Macskás (482); 1446.IX.17.: *Feyerth*-en lakó Péter, Bartha György, János **deák**, Benedek, Forgolányi István **ü**: Báthori László (587); 1449.V.6.: A kolozsmonostori apát Kajántón lakó jobbágya: Illés kijelenti, hogy Mihály nevű testvére megöléséért 70 arany Ft vérdíj lefizetése fejében megbékélt a következő *Feyerd*-i lakossokkal: Szerémi Benedek, Csoma György, Pető Péter s gy: Pál, Péter, Mihály, Orsolya, Margit (693); 1450.I.28.: *Feyerd*-i Emberse (ds) Bálint és Péter **ü**: Szalmad (792); 1450.I.28.: Fejérden lakó Imre **deák ü**: Papfalva (794); 1450.III.16.: Fejérden lakó Fodor András, Csépán Benedek, Szerémi Benedek **ü**: Báthori László (814); 1455.V.10?: Forgolányi István, Fejérden lakó Szerémi Benedek **ü**: Báthori László (1203); 1457.X.14.: Forgolányi István, *Feyerde*-i **scolasticus** János **ü**: Kolozsmonostor (1276); 1460.IV.17.: Báthori n. Szaniszló fiai: László és Miklós, valamint *Feyerd*-i **officialis**uk: István **üv** (1440); 1461.X.31.: Fejérd fele Sombori és Báthori közös jószág (1643); 1467.II.23.: Forgolányi Bíró István (Bereck Miklós és Sebestyén, s Szerémi Benedek Fejérden lakó jobbágyok nevében) kijelenti, hogy dezmeri lakos Székely János teljes elégtételt szolgáltatott az említett jobbágyoknak okozott károkért (1738); 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye Fejérd egészbirtokát átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (2114); 1481.VI.30.: Fejérdi Réti Pál **ü**: Papfalva (2324). 1513.XII.21.: *Feyerd*-en Batori Szaniszlófi István részbirtokos, ld Balla (3578) ; 1529.V.18.: Fejérdi Ferenc Dióson birtokrészeket vesz zálogba (4260); 1539.V.23.: Fejérdi néhai Albert fia Ferenc magyarnádasi birtokrészét rokoni szeretetből nővérenek: Sárvári Tomori Jánosné: Gesztrágyi Margitnak adja örökösen (4702); 1543.VI.15.: Fejérdről Szurdok Imre, Szeremi Imre, Vég István és Baldamar Salátiel zsuki határjáráson tanú (4797). 1549.VIII.14.: Tomori Miklós fia: Kövesdi Tomori Balázs tiltja Somlyai Báthory Andrást attól, hogy fejérdi két részbirtokát elidegenítse Valkai Miklósnak (4946). Ld még KmJkv I. 904, II. 895. **1587**: *Feyrd*. – E: fl. 40, A: fl. 20 (Dé 57). 1591.II.3.: *Fejérdi Izsák János* római **diák**; nemes származású, a váradi püspök és a bihari főispán küldte (Dn 1099). 1635 Bethlenfalva (Uh): Miklós Péter Feyerden lakik (SzO). 1636.I.27.: Vistai András Czenadi (: Csenádi vagy Csanádi) Gáspár uram jobbágya és bírása Fejérden (Herepei János

közléseiből. Daróczi Ferenc lp feljegyzése, Vista). 1733: *Fejérd*. 1808: *Fejérd h.*, *Fejérdu* val. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Kolozsvári js (Je 316). 1913: *Fejérd Ko* vm (Az). *1923.I.21.: *Benkő András* zenetörténész. # Janitsek J.: *Fejérd* (Feiurdeni) *helynevei* (NyIrK 1988.1). – 1909/19: *Feiurd*, *F*, L 2283: r 1857; m; 18 zs (72). > *Feiurdenei* = Su 1: 227. 1326–1854. – 1974: c. Chinteni {Kajántó kzs faluja ÉK-re} [22 B]

Fejérdomb Sző (Újmoldova-ÉNy, a Duna-parti úton) 1717: *Belobreszka*, 1761: *Belebreska* (Pesty: Krassó II/1. 36). 1808: *Bellobreska*, (i) *Belobreshka* (16). 1888: *Belobreska* **KrSző** Moldovai js (Je 236). 1913: *Fejérdomb KrSző* vm Újmoldovai js (Az). – *Belobresca* = Su 1: 69. 1717–1913. – 1974: c. Pojejena {Pozsgás kzs faluja Ny-ra} [54 A]

Fejérem * **Za** (a Fehér-Körös mellett) 1350: p. *Feyerem* (Tr). – Su 2: 328.

Fejérfalva 1. Mm 1. (Sziget-D, a Kaszó b. p., a Mara vizébe ömlése fölött) 1402: *Feyrfalva*, 1418: *Feyerfalwa utraque*, 1480: *Fejerfalwa* (Bélay 140). 1405, 1458, 1475: *Feyerfalwa*, 1418: ≈ *utraque* (Cs 1: 448). 1808: *Fejérfalva* ~ *Fehérfalva*, (s) *Bjla Cerkwa* ~ *Bjla Cyrkew*, *Fejéresti* (51). 1913: *Fejérfalva Mm* vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: *Ferești*, *Ff*, L 380: r 340; zs (74). = Su 1: 236. 1402–1851. – 1974: c. *Giulești* {Máragyulafalva kzs faluja, ÉK-i hrs} [3 C]

Fejérfalva 2. * Mm 2. (Sziget-D, Fejérfalva mellett) 1442: *Felsewfejerfalwa*, 1465: *Somos*, 1470: *Somosfalua* (Bélay 190). – Su 2: 327.

Fejérfalva 3. * KSz (?) 1405: *Feyrfalua*. Kővár tartozékai sorában Körtvélyrév és Lemény közt sorolják föl. Később e néven nem fordul elő (Cs 1: 554). – Su 2: 328. *Feyerfalua* {Lemény mellett}.

Fejérbuh * **Csa** (Pordány közelében Er) 1256: *Feyeryuh*; 1274: ≈. A Csanád-nem birtoka. 1256-ban Vaffa fiainak jut osztályrészül; 1274-ben ezek utódainak osztozásakor a Tömpösiek ősei kapják. Két ilyen nevű földön része volt Bor-Kalán nb. Nána ispánnak is, aki 1266-ban a margitszigeti apácákra hagyta. Keresztúrtól É-ra feküdt, tehát Béb és Kiszombor között (Gy 1: 856). 1256, 1274: ≈ (Er I. 222, 234). 1256: *Feyrwh* Szurakrév tartozéka (Cs 1: 780. *Szurakrév*. *Fejértó?*). – Su 2: 328. *Feyrwh* 1256 (Tr) {Temesszécsény mellett}

Fejérmező * **Sző** (Karánsebes táján, Fenes mellett) 1501: *Fejérmező* (Pesty: Szörény II. 63). – Su 2: 326.

Fejérpatak folyó **Ko**: 1524.VII.30. Valkó egyik határrészét illető tanúvallomásokból: a Rocskamező mindig Valkóhoz tartozott a *Feyerpathak* nyugati partjáig (KmJkv 4034).

Fejérpatak * **Mm** (Sziget táján, a Tisza mellett) 1684: *Fejer Patach*, 1696: *Fejér Patak* (Bélay 140). – Su 2: 326.

Fejérvíz folyó **Hu** 1509: prope aquam *Feyerwiz*.

Fejérvíz 1. Hu (Hátszeg-DK) 1411–12: *Feyruizy* (kenéz nevében tűnik fel: HuÉvk 2: 24); 1445: *kenezii de Feyeruiz*, p. ≈ in d-u de Ha.; 1447: *nobiles de Feyerwiz*; 1519: *nobiles p-is Feyerwyz*. 1453: *ꞛDéva vár tartozéka*; *Fejérvízi*, *Fv. Magyar*, *Balaczin*, *Biborc*, *Nagy s Bajesdiek birtoka* (Cs 5: 88). 1733: *Fejérvíz*, 1750: *Fejer viz*, 1760–2: *Fehér Viz*. 1808: *Fejérvíz*, *Reualb* (52). 1861: ≈, *Reu alb Hu* (21). 1888: ≈ (Rinválb {!}) *Puji js* (Je 316). 1913: **Fehérvíz** *Hu* vm (Az). – 1909/19: *Râu-alb*, *Fehérvíz*, L 366: r 352; m (144). *Râu Alb* = Su 2: 80. 1411–1854. – 1974: c. *Sălașu de Sus* {Felsőzálláspatak kzs faluja K-re} [44 A]

Fejérvíz 2. * Kr (Resicabánya táján) 1597: *Feyeruiz* (Pesty: Krassó II/1. 163). – Su 2: 328. {Tornó és Krassócsér faluval együtt említik}

Fejérvíz 3. * Te (Miháld/Mehádia táján) 1436, 1439, 1452: *Feyerwyz* nemesi névben (Cs 2: 36). 1436: *Feyerviz*, 1439: *Feyerwyz*, 1452: *Feyerwiz*, 1519: *Alsofejerwyz*, 1550: pr. *Felső-Feyerwyz* (Pesty: Szörény II. 63). – Su 2: 328.

Fékanes * **Te-Kr** (Oravcabánya táján) 1430: *Fekanch-i* Antal temesmegyei királyi ember; 1437-ben Mátyás krassómegyei nemes (Cs 2: 36). 1430: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 164). – Su 2: 326.

Fekete * Msz (Bánd és Madaras közt) 1334: **sacerdos** de *Fekete* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1588: pr. *Fekethe* (SzO IV. 104). 1603.II.7.: *Fekete* totaliter deserta est (SzO V. 267; Új: Sámsond és Kölpény közti szövegben). 1614: *Fekete* (Ve: Doc. IX. 27). – Su 2: 326. + 1332 sacerdos de Feketeluk (Tr). {Ugyanott}

Feketebánya Sza Nagybánya környéki arany-ezüstbánya; a XVI. században kétezernél több munkás dolgozott itt (Kolozsvári Czementes János szerint).

Feketeér Te (Buziásfürdő-ÉK) 1320: *Fyghatar* (B); 1467: *Feketheer* (Cs 2: 26. Bél). 1717: *Vigetar* (Borovszky: Temes 41). 1808: Fikatár (54). 1851: ≈, Te vm, a Temes partján, 1110 n. e. **óhitű** lak. S anyatemplommal. Határa igen termékeny, ... Birja a kir. alapítvány (Fé 2: 17). 1888: ≈ Te Buziási js (Je 332). 1913: Feketeér Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Ficătar, *Fikatár*, L 945: r 898; m, n, zs (74). = Su 1: 238. 1320–1851. – 1974: c. Racovița {Rákovica kzs faluja É-ra} [32 C]

Feketeerdei Üveghuta Bi 1808: Nyagoj *vitriaria* {üveghuta} (117). 1888: Feketeerdei üveghuta (t) Középes Bi (Je 316). » Középes Bi vm.

Feketeerdő Bi (Élesd-É) 1888: Feketeerdő Margittai js (Je 316). 1954: Feketeerdő. – Pădurea Neagră = Su 2: 28. 1954. – 1974: or. Aleșd {Élesd vs tartozéka; távol tőle kb. 20 km} [11 C]

Feketefa * Ar (Simánd közelében) **1256**: *Feketeufa*; 1274: *Feketefa* (Er I. 222, 334). 1274: *Feketefa*. A Csanád-nem birtoka; a Makófalviak és Tömpösiek őseinek osztozásakor az előbbieket kapják (+1256, 1274. Gy 1: 176). 1256: *Fekettewfa* Szurakrév tartozéka (Cs 1: 780. Szurakrév). – Su 2: 326. Fekettewfa, 1256 (Tr), 1274 (Gy).

Feketefalu Sza (Nagybánya-D, a Lápos j. p-i úton) A nagybányai uradalom XIV. században keletkezett faluinak egyike. 1411: *Fekethefalw* (Maksai 135). = ≈ (Cs 1: 474). 1566: ≈ (Maksay: Ub 625). 1725: *Feketefalu, Akolis* (Su). 1808: Feketefalu, Okolis (52). 1851: ≈, Sza vm, elszórt domboldalokban, 6 **romai**, 302 **g. kath.** lak., fil. templommal. A Lápos vize határán foly, mellyben szép halakat fognak, mellékén jó tengerit természetnek; ... F. u. Eötvös Mihály, Darvay Gábor s m. (Fé 2: 11). 1888: ≈ (Oculis) Nagybányai js (Je 316). 1913: Feketefalu Sza vm (Az). „Feketefluba(n) jártam én, Szép szeretőre találtam én ...“ (Nd; 1936 táján divatozott Vistán). – 1909/19: Ocoliş, *Ff*, L 534: r 524 (124). = Su 2: 8. 1411–1851. – 1974: c. Groși {Tökés kzs faluja, DNy-i hrs} [12 B]

Feketehalom (Feketehegy, Mons Niger) Br {**1264**} 1267: várának első említése. IV. Béla király hadvezére, Kemény fia Lőrinc országbíró István ifjabb királyt 1264-ben a várba szorította és ostromzár alatt tartotta, míg Miskolc nb. Panyit az ifjabb király segítségére sietve a várat fel nem mentette. 1267: *Feketeholm* (Gy, Er 262); 1268: *Feketeuholm* (Gy, Er 265). 1331: in traditione seu restitutione castris nostri (**regis**) *Feketehalom*. 1331 e. várat Salamon brassói ispán tartotta kezében; Salamon rokonai szerezték meg, átadták a királynak; ezért megkapták Salamon összes birtokát (Gy 1: 828, 830). 1377: v. *Cidinum*; 1395: *Feketehalm, Fekethehalm*; 1413: *Ceydinum, Feketewhalm*; 1420 *Czydinum*; 1427: *Fekethewhalm* (Ub II. 480, III. 38, 139, 140, 580, IV. 20, 93, 127, 186, 302). 1488: *Czaiden* (Berger 71). 1612.X.16.: Feketehalmi csata: Báthory Gábor fejedelem győzelme Géczy András törökpárti seregén. 1805: *Fekete Halom*. 1808: **opp.** *Feketehalom* h., *Zeiden* g., *Kotleá* val.

1840.aug.23. Fekete halom igen csinos, jól épült, s jó módu lakosokat hirdető szász várost értünk. Jól esik a szemnek egy illy város látása, a nyomornak semmi jele, de a bujalkodásnak sem. Ma a százszok vasárnapi köntöseikben ültek házaik előtt, a nők viselete jellemző, fekete, apácza modorú, egészen Luther szellemében és korából; csak egy pár leány fekete főkötője mellett láttam piros szalagot (Tanárky).

1861: Feketehalom (*város*), ≈, Kotle Br (38). 1888: ≈ (Zeiden, Kodlea) Br Felvidéki js (Je 316) 1913: Feketehalom Br vm (Az). – 1909/19: Codlea, *Fh, Z*, L 4449: r 1436; n, m (52). = Su 1: 160. 1265 Feketewholum, 1267–1854. {1808: Kotle !!} [37 C]

Feketehegy * **Hu** (Csula, Demsus táján) 1447: p. *Feketehegh* in d-u Ha.; 1453: p. *Feketehegh*; 1458: p. ≈. Csulai és Domsposi rokonság birtoka volt (Cs 5: 89. – nem a Hátszegtől ny.-é. és é.-ny. fekvő mai Csernisor és Cserisor hs-eknek felel meg). – Su 2: 326.

Feketeizvar * **Kr** (Oravicabánya-ÉNy, a Karas jp-i Varadia mellett) 1343: p. *Feketeizwar* (Tr). – Su 2: 326.

Fekete-Körös : Körös.

Feketelak Do (Szék-DK) {1316 e.} 1318/323: v. *Look*; 1323: v. *Look*; 1329: p. *Laak*. Moys fia Moys birtoka volt, akitől Károly király 1316-ban elkobozta, s 1318-ban Omori Gál királyi jegyzőnek adta, majd 1323-ban megerősítette birtokában. 1329-ben viszont Hontpázmány nb. Pogány István kapta cserében. Hj Noszoly, Buza, Gyeke felé: ... inter t-s *Zentguthart et Laak* ... desc. ad fl-m *Zarwastou* et per ipsum ≈ usque *Kwrew* ... (Gy 2: 77. Lak). 1482.VI.28.: *Lak*-i Orosz Mihály sármási visszaiktatáson (KmJkv 2376). 1587: *Lak* ld Búza (Dé 47). 1589: **Feketelak** (Kádár III. 436). 1750: *Fekete Laszk*. 1808: *Feketelak* h. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ **SzD** Kékesi js (Je 316). 1913: *Feketelak SzD* vm (Az). – 1909/19: Lacu, *Fl*, L 845: r 335; m (100). = Su 1: 350. 1329–1854. – 1974: c. Geaca {Gyeke kzs faluja, ÉK-i hrs} [23 B]

Feketemező Mm (Sziget mellett) 1913: *Feketemező* (H). – Cîmpul Negru = Su 1: 156. » Sighet.

Feketepatak 1. Bi (Csucs-Ny, a Sebes-Körös j. p. közelében) 1392: *Nagypatak*, 1406: p. *walachalis Fekethepathak* (Jakó 241). 1808: *Feketepatak*, *Valeanyegra* ~ *Valenyegra* (52). 1851: ≈, Bi vm, gr. Batthyányi József élesdi uradalmában, 280 n. e. **óhítu** lak., anyatemplommal, 23 4/8 urbéri telekel, kősziklás sovány határral (Fé 2: 12). 1888: ≈ (Valenyágra) **Bi** Élesdi js (Je 317). 1913: **Nagyfeketepatak** Bi vm (Az). – 1909/19: *Valea-neagră*, *Fp*, L 626: r 611 (193). > *Valea Neagră de Criș* > 1964: *Valea Crișului* = Su 2: 226. 1392–1851. – 1974: c. Bratca {Barátka kzs faluja ÉK-re} [21 B]

Feketepatak Mm-ban 1353: *inter 2 fl-os Rona et Feketewpatak* ~ *Feketupatak* Konyha határa. – *Valea Negra Petrova* és *Rónaszék* között (Gy 4: 111/4).

Feketepatak 2. Mm (Borsa-Ny) 1909: *Feketepatak* Mojszin tartozéka. – 1909/19: *Izvorul-negru*, *Fp*, &, v. *Moiseiu* (98). *Izvorul Negru* = Su 1: 313. » *Moiseiu*.

Feketepatak 3. Sza (Nagybánya-É, a Fernezely és a Fekete-patak összefolyása fölött) A XIV. század közepe után települt (M). 1490: *Fekethepathak* Szinér várához tartozott (Cs 1: 474. Ma pusztá). 1490, 1493: *Fekethepathak*. „A név egymagában nem jelenti még a falu magyar eredetét is, legfeljebb annyit, hogy a román betelepülés előtt a vidéket előbb magyar lakosság ismerte meg“ (Maksai 135). 1888: *Feketepatak*, telep (t) Nagybánya Sza (Je 317). – 1909/19: *Valea-neagră*, *Fp*, &, v. *Baia-mare* (193). V N = Su 2: 231. 1490, 1909. + 2: 326. 1490, 1493. [2 D]

Feketelők * **Ko** (Kolozsvár-K, Fráta határában feküdt) 1348: pr. *Feketuteluk*, *Feketoteluk*. Frátaiak birtoka volt (Cs 5: 350). – Su 2: 326.

Feketető 1. * Ar (Tók mellett) 1337: *Feketwtow* a. n. *Mykehaza* Fülöpköve tartozéka (Gy 1: 176. Fülöpköve). =: ≈ a. n. *Mykchahaza* (Cs 1: 775. Mikcseháza). 1479: *Balthanegra* (*Balthanegre*) Szád vár 7. tartozéka (Cs 1: 762. Szád). – Su 2: 326. 1337, 1479.

Feketető 2. Bi (Csucs-Ny hrs) 1406: *Fekethethow* (Jakó 241). 1692: *Fekete-Tó* (Mezősi 101). 1808: *Feketető* (52). 1828: **opp**. *Fekete Tó* (Nagy 85). 1888: *Feketető* Élesdi js (Je 317). 1913: **Körösfeketető** Bi vm (Az). Híres őszi vására; kivált a havasolja hagyományos termékeinek (famunkák, bőrzekék) volt keletje a XX. század végéig, újabban pedig megőrzött régiségeket kínál gyűjtőknek, turistáknak. – 1909/19: *Fechetău*, *Ft*, L 2020: r 1948; m, zs (72). > 1936/9. tk: *Negreni Jud. Cluj* = Su 1: 423. 1406–1913. – 1974: c. *Ciucea* {Csucs kzs faluja} [21 B]

Feketeügy – az Olt b. o. mellékvize

Feketeügy 1247: t. *Feketig* földet ekkor 500 ekére becsülték (Gy 1: 823/18). Vö. *Feketig* (Er I. 205) : azonosíthatatlan hn talán Hunyadban; esetleg a Cserna egyik forrásának korábbi neve (Er I. Mut 384).

Feketevár XV. századi, mocsárral körülvett őrtorony; maradványai Apáca (Br) közelében (Le: A).

Feketevíz folyó **Ko**: 1524.VII.30. Valkó egyik határ részét illető tanúvallomásokból: a Rocskamező és Várnyak mindig Valkó birtoka volt ac *Naghpathak* divisisset metas et ipsa meta per *Naghpathak* venisset ad radicem fluvii *Fekethewyz*, qui rumpit ad fluvium *Zamos* et ibi meta terminatur (KmJkv 4034).

Feketevíz (Nigra Aqua) Fe + Sze (Szeben-Ny, a Szerdahelyi úton) 1319: p. *Feketewyz*; 1322: v. *Feketewyz*; 1330: **plebanus** de decanatu de Sebus ... Arnoldus de *Nigra Aqua*; 1383: v. *Feketewyz* ~ *Feketheuyz*, *Chirnauada*, riv. *Kyschyruad* ~ aq. *Ciruod Olahorum*. Talmácsi Corradus fiai 1319-ben 1/3 részét sógoruknak: Kácsik nb. Mihály fia Péternek adják, fiörökös nemléteben pedig felét ígéri neki. 1322-ben Corradus fia Miklós a salgói uradalommal együtt cserébe adta Károly királynak. 1324-ben a király a salgói uradalmat Kácsik nb. Farkas fia Tamásnak adta. A sebesi dékánshoz tartozó papját 1330-ban említik, ami szász lakosságra mutat. Omlás és a hozzá tartozó 4 oláh falu 1383-i határleírásából világosan kiderül, hogy Feketevíz falu nem azonos Csernavoda faluval; utóbbi a mellette fekvő Mág (Schardörfel) neve volt; viszont a *Feketevíz* folyónak a Csernavoda (Mág) falu felől jövő mellékágát ekkor *Kis-Csirvad*-nak vagy *Oláh-Csirvad*-nak nevezték, ami a *Černavoda* rövidülése. A *Černa* tovább rövidült alakja él a német *Schar*- nevében. Csernavoda (Mág) a német Feketevíz (Schwarzwasser) falu területére ültetett román telepítvény (Gy 2: 158. tévesen Su II. 102. {?}). 1507, 1509: *Schwarz Wasser* (Scheiner 123). 1733: *Szecsél*, 1760–2: *Szetsel*. 1808: *Szecsél* aliis *Feketevíz* h., *Schwarzwasser* g., *Csernadiá* val. 1861: ≈ vegyes igazgatásu, nagyobb része Szebenszékhez tartozik AF (7); ≈ (*portio*) Sze (34). 1888: Szecsél (Schwarzwasser, Sacel, Szucsel) Szelistyei js (Je 642). 1913: Szecsél Sze vm (Az). – 1909/19: Säcel, Sz, Schw, L 772: r 760 (151). = Su 2: 102. 1319–1854. – 1974: c. Săliște {Szelistye kzs faluja K-re} [35 C]

Feketevölgy 1. Bi 1. (Vaskoh-ÉÉK, a Fekete-Körös egyik mellékpatakja völgyében) 1588: *Alsófeketeptak*, 1600: *Fekete Patak* (Jakó 379). 1692: *Also Fekete Patak* (Mezősi 116). 1808: Valenyagra (Alsó-), Váleanyagra (179). 1828: *Alsó Fekete Völgy*, *Also Valenyagra*, *Vale Nyegra de Szosz* [: *Zosz*] (Nagy, I. 89, 98). A XVIII–XIX. században a nagyváradi görögkatolikus püspök birtokolta. 1851: *Alsó-Valenyágra* v. *Alsó-Feketevölgy*, Bi vm, 450 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, s egy patakkal. Urb. szántó és rét 100, legelő 90, urasági erdő 800 h. Birja a váradi görög püspök (Fé 4: 57). 1878-ban környékén kőszéntelepeket fedeztek fel. 1888: *Alsó-Váleanyágra* Vaskohi js (Je 212). A századforduló táján lakói daróképzéssel és vászonszövésessel foglalkoztak. L 1910: 554; 1956: 631 (Le). 1913: **Alsófeketevölgy** Bi vm (Az). – 1909/19: Valea-neagră-de-jos, *Alsóvalenyágra*, L 497: r 492 (193). > 1964: Valea de Jos = Su 2: 227. 1588–1964. – 1974: c. Rieni {Rény kzs faluja, K-i hrs} [21 C]

Feketevölgy 2. Bi 2. (Vaskoh-ÉÉK, a Fekete-Körös egyik mellékpatakja völgyében, előbbtől K-re) 1600: *Walle nigra* (Jakó 378). 1692: *Felse Fekete Patak* (Mezősi 116). 1808: Váleanyagra (Felső-), Váleanyagra (179). 1828: *Felső Fekete Völgy*, *Felső Valenyagra*, *Vale Nyagra de Szosz* (Nagy, I. 89, 98). 1851: *Felső-Váleanyágra* v. *Felső-Feketevölgy*, Bi vm, 166 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Urb. szántó 45, rét 70, legelő 80, erdő 500 hold. Birja a váradi görög püspök (Fé 4: 57). 1888: *Felső-Váleanyágra* Vaskohi js (Je 329). 1913: **Felsőfeketevölgy** Bi vm (Az). – 1909/19: Valea-neagră-de-sus, *Felsővalenyágra*, L 323: r 317 (193). > 1964: Valea de Sus = Su 2: 227. 1600–1964. – 1974: c. Cîmpăni {Vaskohmező kzs faluja É-ra} [21 C]

Feketevölgy 3. TA (1913) : Nyágra Za.

Feketfő Fe 1177: *Fequetfee* hn Asszonynépe hr; Fugad előzménye (Er I. 14).

Feketig 1247: *Feketig* (Er I. 205). Vö. Feketeügy.

Fekindia KSz (Csánki) : Gurzófalva.

Felber {szászul: besenyők és kunok < nR: *Vawen ~ Valbin*} az Olt jp-i Földvár neve.

Fele 1. * Csa (Óbesenyő és Nagyszentmiklós közt) 1564: *Fele* (Borovszky: Csanád II. 174). – Su 2: 326.

Fele 2. Msz (Marosvásárhely-ÉNy 15 km) 1349: *Fele* (Tr). 1614: Fele 39 családfő (Msz 19). Lt 1614–1895. 1682: **iskolájának** első említése. 1692–1849: 20 **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 128). 1750: *Fele*. 1808: Fele (52). 1861: ≈ Msz (31). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 317). 1913: **Mezőfele** MT vm (Az). A faluban sokáig élt a hagyományos nádfonás. 1979.I.5.: népi együttesének tv-bemutakozása. RTV. – 1909/19: *Felea, Mf*, L 701: r 29; m (73). > Cîmpenița = Su 1: 155. 1349, 1850, 1854. – 1974: c. Ceuașu de Cîmpie {Mezőcsávás kzs faluja, Ny-i hrs} [24 C]

Félegyház 1. * Asz (helye ismeretlen) **1291.III.12.:** *Feleg haz* Aranyas földön (KmJkv 2). 1291: *Feligaz* (Er I. 478). – Su 2: 326. *Feligaz* (Tr).

Félegyház 2. * KSz (Margitta táján) 1423: *Feleg haz* (Petri III. 415). – Su 2: 326. {Kispacsal/Érkisszölös mellett}

Félegyház 3. * Kr~Te (Deta táján, a Berzava vize mellett) 1371, 1404: *Feleg haz* Krassó vm-hez, 1444: *Feleg haz* Temes vm-hez tartozott (Cs 2: 36). 1371: *Fekeghaz* (Pesty: Krassó II/1. 164). – Su 2: 326. {P}

Félegyháza Bi (Szalárd-ÉNy) **1291–4:** (in) f. *Drug*, in *Nogdurugfeleg haz*; 1308–13: t/p. *Felyghaz*. A Gutkeled-nem birtoka. A nemzetség valamelyik Dorog nevű tagjáról kapta a Nagydorogfélegyháza vagy Dorogfalva nevet. A falu 1291–4 közt egy ízben 12, másszor 7 gs püspöki tizedet fizet. 1308–13 között a nemzetség tagjai úgy egyeznek meg, hogy a vak Drug fia László az általa bírt félegyházi részt átadja egy évre Odum fia Iwanka ispánnak és fiának: Miklósnak, azzal, hogy ezek minden hold után 1 köből gabonát fizetnek (Gy 1: 617). 1338: *Durugeghaza* (Tr). 1358: *Doroghaza*, 1399: *Felleghaz* (Jakó 241). 1421: p. *Feleg haz* penes fl-m Berekyo; 1437, 1438: ≈ Csáky-birtok (Cs 1: 608). 1457.VIII.9.: *Feleg haz*-i Gáspár eljár Várdaiak ügyében (KmJkv 1275); 1491.IV.30.: *FelEghaz*-i Balázsnak egykor zálogba adták Ottomány felét (2721). 1808: *Félegyháza* h. 1851: ≈, Bi vm, kissé felemelkedett helyen, 1560 lak., kik csaknem mindnyájan **reformatusok**, s igen derék szorgalmas emberek, kik szűk határuk daczára is vagyonosak, gyönyörű szarvasmarhákat nevelnek, erős dohányt termesztenek. Van szép új tornyos temploma, villámhárítóval ellátva. Határa 1882 hold, ... És mind a lakosok által már régen szabad adás-vevés által biratik, s a földesurnak: Eszterházy herczegnek csak bizonyos évi taksát fizettek, mivel Félegyháza a hajduságot követelő 10 helységek közt van. ... Határán keresztülfoly a Berettyónak Közepes nevű szakadéka, melly sok halat, különösen híres nagy rákokat szolgáltat. ... Van egy régi földvára, melly most már szántatik és vettetik (Fé 2: 13). 1888: Bihar-Félegyháza Szalárdi js (Je 243 & Gyapoly psz, Kozmafalvi birtok). 1913: **Biharfélegyháza** Bi vm (Az). Fh Ágost-major *1916.IX.3.: *Jakó Zsigmond* történeisz. 1920: **határfalu**. – 1909/19: *Fileghihaz, Bf*, L 1671: r 76; m; 54 zs (74). > Roșiori = Su 2: 85. 1291–1913. – 1974: c. Diosig {Bihardiószeg kzs faluja D-re} [10 D]

Felek 1. Fe>Kü>Uh (Székelykeresztúr-D) 1466: p. *Felek*. Nyujtódi, Eczeli Tabiási, Fiádfalvi, Ff. Geréb, Darlaszi, Czikmándi, Kendi Balád és Bódogasszonfalvi-birtok (Cs 5: 877. Kü vm. Máskor Fe vm). 1467.XI.9.: *Feleky*-i Pál iktatáson (KmJkv 1769). 1733: *Felleg*. 1808: Felek, Felken, Felaku (52). 1861: ≈ FF (3). 1888: Magyar-Felek (Alt-Flagen, Felák) **Uh** Székelykeresztúri js (Je 485). 1913: **Magyarfelek** Uh vm (Az). – 1909/19: *Feleag, Mf*, L 548: r 544 (73). = Su 1: 229. 1393–1854. – 1974: c. Vinători {Héjasfalva kzs faluja K-re} [36 B]

Felek 2. Ko (Kolozsvár-D) 1366: mons *Felek Berch* (KolozsvárO 1: 56). 1367: silua *Felek* (Uo. 58). 1377: v. **olachorum** ≈ in silva civitatis (**regis**) Coluswar sita; 1415: fideles nostri (**regis**) universi olahi in p. ≈ ad ciuitatem nostram Coluswar applicata in silva eiusdem pro custodia vie deputati commorantes; 1491–2: kenez de *Fellek*; 1493: p. *Felek*. A Torda felé vezető országút őrzésére az ún. Fekete-Erdőben 1367 táján alapította Kolozsvár (Cs 5: 350). 1446.IV.23.: *Barbos*

(ds) *Veleg-i* [!] pap fia Vasile kezés volt bányabükki románok emberölési ügyében (KmJkv 569); 1468.I.4.: Tótfalusi püspöki jobbágyok fogott bírák segítségével 53 arany Ft-ban kiegyeztek feleki lakos Feier Ștefannal és fiaival: Montával, Lupșával és Ștefannal az általuk megölt Danciu fia Nicolae vérdíja felől, de kikötötték, hogy Feier Ștefan többé sohase lakhassék Tótfaluban (1777). 1640 Hévaszamos: Fugitivi. Tott Tiadar Feleken vagyon, Colosvari jószágban (Gyalu 60). 1733: *Fellek*. 1750 Szabó T. Ádám: *Kolozsvár és Felek adóösszeírása 1750-ból*. Bp 1983 (107 lap). 1808: Felek (52). 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ **Ko** Nádamenti {!} js (Je 318). 1913: **Erdőfelek** Ko vm (Az). – 1909/19: Feleac, *F*, L 2033: r 2002; m, zs (73). > Feleacu = Su 1: 229. 1366–1854. [22 B]

Felek 3. Sze (Szeben-DK, az Olt b. p.) 1364: *Affrica*, 1370: *Ebrek*, 1379: *Africa*, 1387: v. *Affrica*, 1413: *Ebreg* (Ub II. 216, 349, 507, 607, III. 582). 1380: Heyncze Theye villicus et Jekyl sartor említése (Bi). 1488: *Freck* (Berger 55). Szász szabadparaszti falu volt; utóbb románok települtek be s jutottak többségre. 1582: Johannes Wayda szebeni polgármester és Albert Huet királybíró nevében Isaacus Hendelius szebeni jegyző németül írásba foglalja Felek falutörvényét (*Conditiones inter Saxones et Valachos inhabitatores de Affrica 1582*; Szebeni lt). 1720: 26 szász, 195 román telkes gazda lakott itt (Bi). 1733: *Avrig*. 1760–2: 213 szász, 2070 román személy lakott a faluban (Bi). Brukenthal-kastély. *1779: *Gh. Lazăr* tanár (–1823). 1808: Felek, Frek ~ Freck, Ávrig (52). 1861: ≈, Freck, Avrik Sze (34). 1888: ≈ (Freck, Avrig) **Sze** Nagyszebeni js (Je 318). 1913: Felek Sze vm (Az). # Binder P.: *Felek*. Közös múltunk, 1982. 59. – 1909/19: Avrig, *F*, *F*, L 3195: r 2665; n, m (10). = Su 1: 49. 1364–1854. [35 D]

Felek To Felek ~ Telek (1808) : Telek (Marostelek).

Felenyed : Enyed 2.

Feleste * Te/Kr (Facsád táján, Borzasfalva mellett) 1364: *Feleste* (Cs 2: 36). =: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 164). – Su 2: 326. {*Felești* határrész örzi emlékét}

Felfalu To Felfalu To (Régen-É hrs a Maros j. p.) 1319: p. *Feelfalu* (Cs). 1332: *sacerdos* de *Villa Principis* (Tr). 1391: "Felfalusi" Péter – *Petrus de Villa Principum* – bécsi *diák* (Dn 1923). 1461: p. *Felfalw*; 1508: ≈. 1471: *minorita kolostora* (Cs 5: 703). 1461.V.18.: *Felfalw* Losonczy Dezsőfi-birtok; ld Bátos (KmJkv 1556); 1468.VI.: *Felfalw*-n lakó Szabó Fülöp (1812); 1473.IV.26.: *Felfalw* ld Bátos (2098); 1473.VIII.30.: *Felfalw* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1475.VII.23.: *Felfalw* ld Bátos (2188). Ld még KmJkv II. 896. 1648: Felfalu (Makkai 639) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Fölfalu*, 1750: *Felfalu*. 1808: Felfalu (52). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ **MT** Régeni felső js (Je 318). 1913: **Marosfelfalu** MT vm (Az). – 1909/19: Fälfaläu, *Mf*, L 1039: r 315; m, n (71). > Suseni = Su 2: 153. 1319–1854. [24 A]

Felfalu, Fesőfalu Sza (1490, 1493) : Avasfelsőfalu.

Felfalu-Bokaj Hu (1888) : Bakaj 2.

Felfalugyógy (1850), Felfalu-Gyógy (Felgyógy) Hu (1888) : Gyógy : Algyógy.

Félixfürdő Bi (Várad-D; 140 m) 1619: *Thermae Varadiensis Sancti Martini* (Ve: Doc. IX. 258). 1662: szt. Márton fürdőbányájával (Szalárdi). 1716-ban Helcher Félix premontrei kanonok megszerezte az elpusztult falut, s határában helyreállította a fürdőt. 1796: Feliksbánya. 1806: Felixbánya. 1808: Félixbánya, Felixbad, Bejecsele (52). 1888: Félix -Y- (t) Pecze-Szentmárton **Bi** (Je 318). 1913: Félixfürdő Bi vm (Az). – 1909: Baia-Felix, *Ff*. > Bäile Felix > Bäile Victoria = Su 1: 62. 1909, 1913. > Bäile Felix [20 B]

Felkó * Bi (Élesd-DK, a Sebes-Körös bp-i Vársonkolyos mellett) **1264**: possessio *Felku* (Tr). – Su 2: 326.

Fellak 1. Ar (Arad-NyDNy) 1308 k.: c. Johannes iudex curie Ladislai wayuode: [Dat.] in v. *Fellok*; 1330: p. *Fullak*; 1333–5: Martinus (sac.) de *Fellak*. 1330-ban a Dorozsma nb. Szentmihályi Miklós fia Mihály kezén van, de a többi nemzetségtag is igényt tart rá. Papja 1333: 1 fertő 16 báni, 1334.I: 35 báni, 1334.II: 21 báni, 1335: 3 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 176). 1455:

Feellak, 1478: pr. *Fellak* (Cs 1: 770). 1701: *Föllach* (Borovszky: Csanád II. 176). 1808: *Fenlak* val., *Fönlak* h. 1851: *Fönlak*, a Maros mellékén, 2600 {ráczo} n. e. óhitű lak., paroch. templommal. Gazdag róna határa I. osztálybeli s 126 2/8 egész telket számlál. Birja a kamara (Fé 2: 23). 1888: *Fönlak* **Te** Újaradi js (Je 334). 1913: **Fönlak** **Te** vm (Az). – 1909/19: *Fenlac*, *F*, *L* 2970: r 1720; szerb, n, m, c (73). > *Felnac* = *Su* 1: 230. 1330–1851. [31 B]

Fellak 2. Do (Bethlen-D) cca 1310: v. *Fellak* (Tr). 1364: *Fellak* (Kádár III. 444). 1461.VI.12.: *Fellak*-on lakó Tóth Máté Keresztúri-familiáris **ü**: Keresztúr (1564); 1461.XII.7.u.: *Fellak*-on lakó Tóth Tamás **ü**: Keresztúr (1651); 1470.IV.17.: Keresztúri János Fellakon 12 jobbágytelkét 20 arany Ft-ban zálogba adja Domokos dobokai főesperesnek. E telkeken a következő jobbágyok laknak: Bíró István, Tóth Miklós; Modvai Lőrinc, László, György, Péter; Kenéz Orbán és Dénes, Sánta Krystel, Salsan Bálint, Wancha, Sipos János (1951). : (); ();Ld még KmJkv II. 896, II. 970: Mf; II. 996: Of . 1533.IV.16.: *Maghyarfellak*-on Sajókeresztúri rb (4410). **1587**: *Fellak*. – E: fl. 10, A: fl. 5 (Dé 44). 1733: *Felleg*, 1760–2: *Szász Fellák*. 1806: *Fel Lak*. 1808: *Fellak*, *Felzáku* (52). 1861: ≈ *Do* (15). 1888: *Szász-Fellak* (*Fellak*, *Felláku*) **SzD** Bethleni js (Je 640). 1913: *Fellak SzD* vm (Az). – 1909/19: *Feleacul-săsesc*, *Szf*, *L* 632: r 532; m, zs (73). *Feleac* = *Su* 1: 229. 1310–1954. – 1974: c. Nușeni {Apanagyfalu kzs faluja, K-i hrs} [13 D]

Felldorf: Fületelke (Je 318).

Felmér Kh (Fogarasz-ÉK) ?**1206**: v. *Welmer* (Er I. 33). 1494: *Felmar*, 1534: *Fölmer* (Scheiner 50). 1635 Almás (Uh): Pos alias Csike János Felmeren lakik (SzO). 1733: **Felmér**. 1808: *Felmern*, (m) *Felmér* (52). 1861: *Felmér*, *Felmern* Kh (36). 1888: ≈ **NK** Köhalmi js (Je 318). 1913: *Felmér* NK vm Nagysinkai js (Az). – 1909/19: *Felmer*, *F*, *F*, *L* 1115: r 648; n, m (73). = *Su* 1: 229. 1206–1854. – 1974: c. Șoarș {Sáros kzs faluja, K-i hrs} [36 D; L]

Felsendorf: Földszin (Je 318).

Felseo Bayon Kü (1587) : Bázna.

Felsőbánya Sza (Nagybánya-K, a Zazar felső völgyében, a Bánya-hegy tövében) 1329: *Medius Mons*. Középkori története szorosan Nagybányaéhoz kapcsolódik. Közel egykorú kialakulásuk egyazon telepítés eredménye, vezetőik többször közösek (1329), kifelé pedig mindig együttesen lépnek fel. 1360: montana nostra *Mithelperg* dicta (Maksai 135). 1347, 1412: *Medius Mons*; 1384, 1406: **civitas Medii Montis**, 1390, 1452, 1455: *civitas Felsewbanya* Zsigmond király korától bírt városi kiváltságokat; ezeket Mátyás király 1464-ben megerősítette (Cs 1: 468). 1523: **opp**. Felsőbánya (Ve: Doc III. 43). 1808: **opp**. Felsőbánya (52). 1888: Felső-Bánya Sza (Je 319 & Kisbánya telep). 1913: Felsőbánya Sza vm (Az). – Baia Sprie = *Su* 1: 53. 1329–1851. [13 A]

Felsőfalu 1. Cs – Felsőfalu Csikszentgyörgy része (SzO Új 4.)

Felsőfalu 2. * **Kr** (Miháld/Mehádia mellett) 1550: *Felsőfalu* (Pesty: Szörény II. 62). – *Su* 2: 327.

Felsőfalu Sza (1808, Csánki) : Avasfelsőfalu.

Felsőfalva * **Bi** (Élesd táján) 1435: possessio **walachalis** *Felsewfalwa* (Jakó 341). – *Su* 2: 327.

Felsőgörbed KrSzö (1913) < Krivina 2. Kr.

Felsőköves Ar (1913) : Kövesd 2.

Felsőlaka * **Bi** (Élesd táján) 1406: possessio **walachalis** *Felsewlaka* (Jakó 341). – *Su* 2: 327.

Felsőliget Sza (Szatmárnémeti-ÉK) 1913: *Felsőliget* Sárköz tartozéka (H). – Dumbrava = *Su* 1: 212. [2 C]

Felsőmarosújvár Fe 1888: Felső-Marosújvár **AF** Marosújvári js (Je 323). » Marosújvár

Felsőszamos Ko (1913) < Lapistya.

Felsőszászújfalva Be (Beszterve-K, a Kis-Budak partján, Petres-ÉK hrs) 1332–5: *Henricus plebanus* de *Nova Villa* ~ *Villa Nova*. 1453: v. *Wyfalu*. Papja 1332 I: 1/2 fertő, 1332 II: 1 1/2 fertő,

1333 I: 1/2 fertó, 1335 I: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 565). 1372: v. *Wyfalw* (Ub II. 374). 1468: *Newdorf* (Scheiner 101). 1733: *Nou*, 1760–2: *Szász-Ujfalú*. 1808: *Újfalú* (Szász-) h., *Neudorf* g. 1916. térk: *Szász-Ujfalú*, *O. Neudorf*, *Ujfalau*. "Hnt. 26: Szászújfalú, R. Noul săsesc; IAL 56: Noul-Săsesc" (Gy) hibás {1808/1987: 176: helyes: Satu Nou}. 1861: Ujfalú, Neudorf Be (39). 1888: Felső-Szászújfalú (Ober-Neudorf) **BN** Jádi js (Je 327). 1913: Felsőszászújfalú BN vm (Az). – Uifalău > Uifalăul Săsesc > 1909/19: Noieni (Uifalăul-săsesc), *Szászújfalú*, *Oberneudorf*, L 867: r 137; n (123). > Satul Nou = Su 2: 99. 1332 sacerdos de Nova Villa,–1854. > Satu Nou > Cetate (Satu Nou) [14 C]

Felsőválya MT (Maroshévíz mellett) 1956: *Felsőválya* Maroshévíz tartozéka. – Valea de Sus = Su 2: 227. » Toplița.

Felszeg 1. Bi (Várad mellett) 1588: *Felzeg* (Kiss 664). – Su 2: 327. {Beolvadt Várad területébe}

Felszeg 2. Cs 1808: Föszeg ~ Felszeg (56). Hnt. 13: » Csikszentimre Csik vm.

Feltót Za (Lippa-ÉK, Tornova-K, a Csigér b. p.) 1496: *Felthoth*; XVI: **opp.** *Fel-Tot* a váradi püspökség falvaival együtt említik (Cs 1: 730). 1808: Taucz, Thauz **Ar** (167). 1851: *Tautz*, Ar vm, két hegy közé szorított völgyben, 15 **kath.**, 4 zsidó, 1910 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. Határa 18 075 hold, ... Vizei a Csigér és a Tyimer patak. Határában 3 régi vár omladékai láthatók. Végre itt a vasércz igen gazdagon találtatik, s már ásatik is. Birják: Kovács Ágoston, s testvére Károly, és Kiss József özvegye (Fé 4: 191). 1888: Taucz Ternovai js (Je 680). 1913: Feltót Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Tăuți, *Taucz*, L 2598: r 2293; m, zs (179). > Tauț = Su 2: 181. 1496–1913. [32 B]

Feltrineli Sze (Talmács mellett) {?} *Feltrineli*. 1956: *Magyar–olasz erdőipar*. – Fabrica Tălmăciu > Feltrineli = Su 1: 235. {1981 Ø}

Felvinc Asz (Torda-D, a Maros j. p-i úton) [1219]: II. András király az esztergomi **káptalannak** adományozza az erdélyrészi *Wynchy* n. földet, az ottani udvarnokokkal együtt; [1221]: *Oronos Wynch*; 1227: *Oranas Winc* – itteni négy háznépet Béla királyfi az esztergomi káptalannak adományoz; 1276: *Wynch*. IV. László király az esztergomi prépost és káptalan kérésére átírja és megerősíti II. András király *W*-re vonatkozó 1219. és 1221. évi adományát; 1291.III.12.: *Fewynch Asz*-ben (KmJkv 2); 1291: *Felvinch*; [1295]: *Wync superiori* ... (Er I. 107, 115, 146, 344, 478, 539). 1441.VII.29.: *Felwynch*-i Domokos fia Balázs **üv** (342); 1449.XII.20.: *Wyncz*-en lakott n. Kósa László le: Ilona Sáromberkén lakó Nagy Imre felesége és gy: György, Ilona, Erzsébet a három Peterden részbirtokosok (780). 1538: **opp.** nostrum (**regis**) siculicale *Felvincz*; 1568: *Felwijnz*, *Felwincz* (SzO II. 52, 147, 236). **1587**: *Fellvincz*. – E: fl. 24, A: fl. 12. III. Princeps magn. dom. Joanni Gallffj integram vita durante contulit (Dé 70). 1694: *Fel-Vincz* (SzO IV. 340). 1760–2: *F(el) Vintz*. 1808: **opp.** Felvintz, Ober-Wintz (54). 1861: Felvincz (*város*) Asz (33). 1913: Felvinc TA vm (Az). & *Felvinczi Takács Zoltán* művészettörténész. – 1909/19: Vințul-de-sus, *Fv*, L 1840: r 118; m; 205 c (198). V de S = Su 2: 251. 1219–1854. > Vințu de Sus + Vereșmort: Unirea [23 C]

Feneres Bi (1888) : Fenyéres.

Fenes < Fenes-patakról. < *fen* + *es*: 'fen(ő)kő, kaszakő' lelőhelyéről.

Fenes 1. Bi (Belényes-DNy hrs) **1291–4**: castrum nostrum [ep-i] *Fenes*; in castro = (Gy). 1294: *Fenes* vára (Er I. 528). 1332–7: Benedictus **sacerdos** de v. *Fenes*, Fabianus **sacerdos** de =. A váradi püspök vára. Az 1291–4. évi számadás szerint a püspök ide hordat 504 köböl gabonát ..., 400 db sót. 1294-ben Barsa nb. Roland vajda megostromolta a várat ... Papja 1332: 14, 1333: 13, 1334: 13, 1335: 12, 1336: 12, 1337: 12 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 617). A vár romjai a falutól DDNy-ra: 1808: arx *Bélavára* h. 1808: *Fenes* aliis *Fényes* h., *Fenis* val. (54). 1851: ≈, Bi vm, hegyek közé szorított lapályban, 7 **kath.**, 739 **ref.**, 316 **g. kath.** lak., két anyateplommal. Földei meglehetősen; erdeje van. A helység közepén folyó patakon az elpusztult papirosmalom helyébe fűrészmalom épült. A határ délnyugoti végén pedig egy csucsos hegyen látszanak romjai a hajdani *Béla* várnak. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 15). 1888: ≈ Belényesi js (Je 330). 1913:

Várasfenes Bi vm. –1909/19: Feniş, *F*, L 1671: r 485; m (73). > Feniş = Su 1: 240. 1291–1851. [21 C]

Fenes : a Marosba ömlő patak **Hu** vm-ben 1520: rivulus *Fenes* vocatus, inter p-es Brethe (Berekthe) ac alteram p-m nobilium de Illye Plop vocatam adiacens (Cs 5: 90).

Fenes 2. Hu 1. (Hátszeg-ÉÉK) **1263**: t-m v-e *Fenes* cum t-is Machou et Gurbeu, in qua populi drauch residebant, exceptis t-is Dragun et Kodoch keneziis. Valaha királyi darócok lakták. 1263-ban István ifj. király Miskolci Ponytnak adta Mácsó és Görbő földdel együtt, kivéve Dragun és Kodoch [román] kenézek földjeit (ld. Mácsó). Mivel a Mácsót felölélő uradalom központjában Magyarbrettye fekszik, Fenes ezzel azonosítható; új nevét a Sztrigy túlsó partján fekvő egyházas Brettyéről kaphatta (Gy 3: 292. F 1.). =: *Fenes* (Er I. 242. Fenes. Hu 2.). 1406: p. *Berethkthe*, *Berekthe*; 1453: *Berekthe*; 1458: p. *Bereththe* in d-u Ha. 1468: p. *Berekthe*; 1483: **Magyarberekthe**; 1485: ≈; 1524: p. *Berekthe*. 1406-tól vámjával Bethlenieké, zálogban Oláhberektyei Pogány, Macskási Tárnok, Malomvízi Kendefi. 1453 DÉva vár tartozéka (Cs 5: 76). 1468.VIII.4.: *Berekthe* Bethleni-birtok (1819); 1483.V.28.: Bethleni Gergely *Magyarberekthe* felét zálogba adja Oláhberektyei Pogány Péternek (2453). 1733: *Magyar Brettye*. 1808: Brettye (Magyar-), Ungrisch-Brettendorf, Brettyá-unguraszka (27). 1861: M-B Hu (22). 1888: M-B (Bretea ungureaszka) Hu Hátszegi js (Je 485: M-Brettye; 258: M-Brettye). 1903: Szilvássy nagybirtokos család. 1913: **Magyarbrettye** Hu vm (Az). – 1909/19: Bretea-ungurească, *Mb*, L 183: r 136; m (29). > Bretea Sreiului = Su 1: 105. 1332–1854. – 1974: c. Bretea Română {Oláhbrettye kzs faluja} [34 C]

Fenes 3. * Hu 2. (Marosillye és Marosbrettye között, a Marosba ömlő hasonló nevű patak mellett) **1292**: t-s ... Elye, Zad et *Fenes*. 1292-ben III. Endre megengedi Ákos nb. Gurk fia Sándornak, hogy öröklött Illye, Szád és Fenes birtokaira románokat telepítsen (**Olacos** possit aggregare), minden adót neki engedvén át (Gy 3: 292. F 2.; Er 505). 1292: t. *Fenes*; 1434: p. ≈; 1494: p. *Fenes Thorokfalwa*; 1518: p. *Fenesthorok* ac *Felsewfenes* et *Alsowfenes*; p. *Fenes Thorok*. Barancskai-birtok (Cs 5: 89-90). 1484.III.22.: *Fenes* ld Barancska (Kmlkv 2481); 1485.III.9.: *Fenes* fele, ld Barancska (2519). – Su 2: 327. 1292–1519.

Fenes 4. * Hu 3. 1518: *Felsewfenes* (Cs 5: 89-90).

Fenes pataka Ko : a Kis-Szamos j. o. mellékvize.

Fenes 5. Ko 1. (Kolozsvár-DNy, Szászfenes-D, a Járjai úton; 455 m) **1196–1204**: *Fenos*. Imre király bizonyítja, hogy ... főesperes megvásárolta a Fenos patak melletti birtokot; 1285: ≈ (Er I. 23, 413). 1332–5: Paulus **sacerdos** de *Olafenes*, *Olaufenes*, *Olahfenes*: a román hozzátelepülőkről nevezett Oláhfenés eredeti lakóinak a római egyházhoz tartozó papja 1332. I: 35, 1332. II: 45 új báni, 1334. I: 10 gs, 7 keresztés dénár, 1335. I: 12 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 347. Fenes 2.; 1332–1505. Cs 5: 350). 1350 tájáról való a **r. kat.** templom keleti falát betöltő háromrészes freskó; Balogh Jolán szerint Kolozsvári Miklós mester (Márton és György apja) munkája. Szárnyasoltárát említi B. Nagy Margit (MtT 1980. 62). **1587**: *Olahfenes*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 52). 1733: *Blaha*, 1760–2: *O(láh) Fenes*. 1808: *Fenes (Oláh-)* h., *Wal. Fenisch* g., *Vláhá* val. 1861: O-F, Bláhá Ko (13). 1888: O-F (Oláhá) Ko Gyalui js (Je 551). 1889: **Magyarfenés** Ko vm. *1919.V.28.: *Balázs Péter* festő, újságíró, szerkesztő. *1938.IX.15.: *Bazsó Zsigmond* újságíró, novellista. # Ke 1: 206, 246/118; Kelemen Lajos: *A magyarfenési báró Jósika-kastély* (Művészeti Szalon, 1927. 12. sz. 3-10). Részint módosításokkal: Ke 2: 227-235., j. 371. 1920 után a belső síksági része 25 telekre oszlott, a kastélyt és melléképületeit pedig építőanyagként használták fel. Az 1930-as évek végére már nyoma sem volt az egykori érdekes épületnek (BNM). Janitsek J.: *Magyarfenés helynevei* (Nyírk 1996.2. Több eltűnt hn mellett (részint 1650 óta is) élő 130 hn). – Feneşul Unguresc > 1909/19: Vlaha, *Mf*, L 1112: **r 9**; m; 17 zs (199). 1929: Vlaha, L 1450, H {Vá}: Cluj 20 km (AnR). = Su 2: 255. 1332–1854. – 1974: c. Săvădisla {Tordaszentlászló kzs faluja, É-i hrs} [22 D]

Fenes 6. Ko 2. (Kolozsvár-Ny 7 km; 372 m) {**XI. szd** elejétől püspöki birtok lehetett) **1282** e: Fenes vára (Fügedi 95.); **1297**: p. **episcopalis** *Zaafenes*; 1298: *Fenes* (Cs; Gy). =: Gyolo és Fenes között fekvő Louna ~ Lona (Er I. 566). 1299: populi **episcopatus** nostri [Transilvani] de *Fenes*

(Gy). =: ≈ (Er I. 583, 584). 1312: Ambrus fia Tamás mester az erdélyi püspök fenesi várnagya; a Kolozs vm-i ispánnal és két szolgabíróval együtt említik. 1334: Nycolaus **plebanus** de *Fenes* – papja 1334 I: 48 régi báni pápai tizedet fizet. Szentbenedek (1297) és Lóna (1298) határosa (Gy 3: 347. F 1.). 1336: p. episcopalis ecclesie Transsilvane *Zazfenes* vocata; 1400: paroch. eccl. **Omnium Sanctorum** de *Fenes saxonicali* (Cs 5: 350). A katolikus püspökség megszűnése után a gyalui vártartomány faluja volt. **1587: Zázfenes.** – E: fl. 100, A: fl. 50. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad arcem Gyalu (Dé 53). 1592: **opp.** *Fenes*. 1750: *Szaszfenes*. {1840:} Nemes vonalú, klasszicista ízléssel emelt Mikes-udvarház (végrelegesen 1843-ra készült el). 1840.IX.3. **Fenesen** Gr: Mikes Jánosnak festőileg szép kis kastélya, s kertje mellett jövénk el (Tanárky). 1808: *Fenes (Szász-)* h., *Sächsisch-Fenisch* g., *Fenyis* val. 1861: Sz-F (14). 1888: Sz-F (Fenescu-Sesesk) Ko Gyalui js (Je 640). 1913: **Szászfenes** Ko vm (Az). 1960–63: a templom restaurálása; Bágyuj Lajos vezette. # Binder P.: *Szászfenes*. Közös múltunk, 1982. 194. Janitsek J.: *Szászfenes helynevei* (NyIrK 1985.1). Ricci J.: ≈ **r. k. temploma** (Kalotaszeg, 1993.6). – 1909/19: Feneşul-săsesc, *Szf*, L 2508: r 1411; m, c (73). 1926: Feneşul săsesc; > 1929: Feneşu-Săsesc: Floreşti, L 3000, H{Vá}: Cluj 8 km (AnR). = Su 1: 243. 1272–1854. [22 B]

Fenes 7. Ko 3. > To (Kolozsvár-DNy, Szentlászló-Ny hrs; 541 m) 1440.V.26.: Dumitru özvegye: néhai Boken [?] leánya: Dragwl, *Pwsthafenes*-en lakó jobbágyasszony és fia: Foth, akiknek személyazonosságát Barnabás jobbágy bizonyítja, nyugtája az említett [?] *Kysfenes*-en lakó Miklóst házuk megépítése felől (KmJkv 233). 1456: p. *Kysfenes*; 1500: *Fenes*. ♀Léta vár tartozéka (Cs 5: 351). 1569.III.10.: Kamuthi Balázs katonai érdemeiért megkapja Szentlászlót kúriájával és Kisfenest (Ke 2: 227). 1640 Hidegszamos: Sombori János tavaly ment Kisfenesre, Kamuti Miklósné alá (Gyalu 62). 1652 Hévszamos: Hazug Lukács Kisfenesen, Mikola Sigmund földén lakik (112). 1727 Hidegszamos: Bogyas Gabriella Kis Fenesen szolgál, parasztembernél, ennek nőtelen bátyja: Bogyás Veszilie: ez is ott szolgál (330). 1733: *Kis-Fenes*, 1750: *Fenyesel*. 1808: Fenes (Kis-), Klein-Fenisch, Fenesel **To** vm (54). 1861: Kis-Fenes To vm (10). 1888: ≈ (Fencsel) **TA** Alsójárai js (Je 423 & Cserk és Plop telepek). 1913: **Kisfenes** TA vm (Az). – 1909/19: Feneşel, *Kf*, & Cerc (Cserkhavas), Plopi (Plophavas), L 956: r 950 (73). 1929: Fenişel, L 733, H{Vá}: Cluj 20 km (AnR). = Su 1: 240. 1456–1854. – 1974: c. Săvădisla {Tordaszentlászló kzs faluja} [22 D]

Fenes 8. * Kr (Bulcs mellett) 1596: pr. *Fenes* (Pesty: Krassó II/1. 164). – Su 2: 327.

Fenes AF (1913) < Fülesd Fe.

Fenes Te (Csánki: a mai Fönis) : Fényes.

Fenestorok * Hu 1494: p. *Fenes Thorokfalwa*; 1518: p. *Fenesthorok* (Cs 5: 90).

Fentős 1. KSz Fentős {'küllös'} **1. KSz** (Nagybánya-DNy) **1231: Finteus, Fenteus** (Tr). 1405: *Alsofenthews*, 1470: *Alsofenthys*, 1475: *Fenthes* (Cs 1: 555). 1566: *Also-Fentös*, 1603: pagus *Alsofentheös* (Su). 1647: *Also Fenteos* (Makkai 442) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Kis-Fento*, 1760–2: **Kis Fentös**. 1808: Fentös (Alsó-) **Köv** (54). 1888: Kis-Fentös (Finteusiulu micu, Finteusel) **Sza** Nagysomkúti js (Je 423). 1913: **Kisfentös** Sza vm (Az). – 1909/19: Finteuşul-mic, *Kf*, L 588: r 570; zs (75). F M = Su 1: 240. 1231–1854. > 1974: Finteuşu Mic c. Satulung {Kővárhosszúfalva kzs faluja, K-i hrs} [12 B]

Fentős 2. KSz (Nagybánya-DNy, Kf-től D-re) 1405: *Felsewfenthews*, 1470: *Felsewfenthys*, 1475: *Felsewfenthes* (Cs 1: 555). 1566: *Felső-Fentös*, 1603: pagus *Felsőfentheos* (Su). 1750: *Finteus Mare*, 1760–2: **Nagy Fentös**. 1808: Fentös (Felső-, Nagy-) **Köv** (54). 1888: Nagy-Fentös (Finteusu mare) **Sza** Nagysomkúti js (Je 522). 1913: **Nagyfentös** Sza vm (Az). – 1909/19: Finteuşul-mare, *Nf*, L 669: r 643; zs (75). F M = Su 1: 240. 1231–1854. > 1974: Finteuşu Mare c. Şomcuta Mare {Nagysomkút kzs faluja, É-i hrs} [12 B]

Fentős 3. KSz (Nagybánya-DDNy) 1555, 1556: *Puszta Fentös* (Su). 1647: *Pusztafenteos* (Makkai 445) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Puszta*, 1750: *Puszta Finteus*, 1760–2: **Puszta Fentös**. 1808: Fentös (Puszta-) **Köv** (54). 1888: Puszta-Fentös (Posztá) **Sza** Nagysomkúti js (Je

591). 1913: **Pusztafentős** Sza vm (Az). – 1909/19: Posta, *Pf*, L 289 g. kat. r (139). > Pošta = Su 2: 58. 1555–1854. – 1974: c. Remetea Chioarului {Kővárremete kzs faluja, ÉNy-i hrs} [12 B]

Fény 1. Sza (Nagykároly-Ny hrs) A Kaplony-nemzetség Károlyi-ágának fiatalabb alapítása. A XIV. században elveszti lakóit s a későbbiek Károlyiak vagy Vetésiek telepítik (Maksai 136). 1410, 1468: *Feen* (Cs 1: 475). 1808: Fény (54). **Szent Mihály-t**, b: IX.29. Kápolna **Szent Flórián-t**. Kápolna **Havas Boldogasszony-templom**, b: VIII.5. (RKN 1999). 1851: Fény, Sza vm, 972 **római**, 24 **g. kath.**, 12 **ref.** lak., r. kath. anyatemplommal. Fekete és homokos határa jól műveltetvén mindent bőven terem; kaszálói szépek; erdeje, szőleje van; derék lovakat nevel. F. u. gr. Károlyi nemzetség (Fé 2: 15). 1888: ≈ Nagykárolyi js (Je 330). 1913: **Mezőfény** Sza vm (Az). & Fényi csn Kaplonyban. – Foeni = Su 1: 244. 1410–1518: Feen, Fen, Fentelek (Csánki I. 475, Maksay 136), 1828, 1851. > Foieni [11 A]

Fény 2. Tt < Fövény Te (1289).

Fenyalatt * Hu (Szálláspatakkal együtt) 1392: p. *Fenyalath*. Szentgyörgyi-birtok (Cs 5: 90). – Su 2: 328.

Fenyéd Uh (Székelyudvarhely-ÉK, a Nagy-Küküllő b. p.) 1532: v. *Fenyed*, 1567: *Ffenijed*, 1574: *Fened*, 1576: *Feneod*, 1602: *Fenyöd* (SzO III. 248, II. 220, V. 96, IV. 42, V. 288). 1614: Fenyéd 35 családfő (Uh 53). 1760–2: *Fényed*. 1808: Fenéd, Brád (54). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 330). 1913: Fenyéd Uh vm (Az). – Brădești = Su 1: 103. 1532–1854. [25 C]

Fenyéres Bi (Belényes-ÉNy) 1580: *Feneres* (Jakó 241). 1692: *Fenyeres* (Mezősi 109). 1808: Feneres ~ Fenyeres, Feneris (54). 1851: ≈, Bi vm, dombos helyen, 416 **g. kath.**, 234 n. e. **óhitű** lak., két anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 15). 1888: Feneres Belényesi js (Je 330). 1913: Fenyéres Bi vm (Az). – 1909/19: Feneriş, *Feneres*, L 721: r 717 (73). = Su 1: 235. 1580–1851. – 1974: c. Pocola {Biharpoklos kzs faluja, ÉNy-i hrs} [21 A]

Fényes 1. Kr (Karánsebes-D) 1501: *Felső-Fenes*, *Alsó-Fenes* (P); =: *Felsew Fenes*, *Also Fenes* in districtu Karansebes et Nagy Mihald (Cs 2: 37). 1531: *Felsew-Fenes*, *Alsó-Fenes*, 1534, 1575: *Fenes* (Pesty: Krassó II/1. 164). 1808: Fönis, Fönisch, (i) Fenish (56). 1888: Fényes (Fönyes) **KrSző** Teregovai js (Je 330). 1913: Fényes KrSző vm (Az). – 1909/19: Feneş, *F*, L 907: r 906 (73). = 1: 236. 1501–1840. – 1974: c. Armeniş {Örményes kzs faluja, DK-i hrs} [43 C]

Fényes 2. Za (Vaskoh-DNy, a Fehér-Körös j. p.) 1553–1633: *Fenes* (Jakó 241). 1746: *Fényes* (Su). 1808: Fényes, Fenis (54). 1851: ≈, Ar vm, hegyes erdő vidékén: 12 **kath.**, 400 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 2: 16). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 330). 1913: **Körösfényes** Ar vm (Az). – 1909/19: Feniş, *F*, L 418: r 413 (73). = Su 1: 236. 1553–1851. – 1974: c. Gurahont {Honctó kzs faluja ÉNy-ra} [33 A]

Fenyőfalva 1. Hu 1418: v. **volahalis** *Fenywfalua*. Ákos nb. Folti és Illyei ~ Illyei Dienes-birtok (Cs 5: 90. Később talán más néven fordul elő). – Su 2: 328.

Fenyőfalva 2. Sze (Szeben-DK) 1311–9: *Feneufolua*, 1332–5: *Gerudis vallis*, 1335: *Insula Gerhardi*, 1337: *Fenyefalva* (Tr). 1370: *Fenyuefolua*, 1394: *Fenyewfolwa*; 1413: *Ffenyefalwa*, *Fenyefalwa*; 1428: *Insula Gyrhardi* (Ub II. 349, 407, 529, III. 96, 582, 584, 591, IV. 369). 1468: *Gerardsau* (Su). 1750: *Brad*, 1805: *Girelsau*. 1808: Fenyőfalva, Gereldsau ~ Gierelsau, Brád (54). 1861: ≈, ≈, Sze (34). 1888: ≈ (Gieresau, Brad) Nagyszebeni js (Je 331). 1913: Fenyőfalva Sze vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: Brad, *Ff*, *Gierelsau*, L 992: r 510; n (28). > Bradu = Su 1: 101. 1311–1854. – 1974: c. Avrig {Felek kzs faluja, Ny-i hrs} [35 D; L]

Fenyőkút Uh (Korond-K) 1913: *Fenyőkút* Korond tartozéka (H). – Fintîna Brazilor = Su 1: 242. – 1974: c. Corund {Korond kzs. faluja} [25 C]

Fenyőpatak * Za (Ribice mellett) 1439: *Fenepathak*, 1441: *Fenyepathak*, 1445: *Fenyewpathak*. Világos vár ribiczei kerületéhez tartozott (Cs 1: 731). 1599: *Fenyő* (Ve: Doc. . 284). – Su 2: 327.

Fenyős Hsz (Bodzaforduló-Ny hrs) 1909: *Bredét*. 1968: *Fenyős* Bodzaforduló vs faluja. 1969 L 350 (*Kovácsna megye*, 104). – Brădet = Su 1: 103. 1909. [38 C]

Fenyőspatak Msz/MT (?) 1956: *Fenyőspatak*. – Fenişpatac > Fenişpatoc = Su 1: 236. {1981 Ø}

Ferde Kr (Lugos-ÉK) 1361: *Turd*, 1427: *Twerd*, in comitatu Themes, 1596: *Ferde*, 1723–5: *Furdia* (Pesty: Krassó II/1. 170). 1808: *Furdia* (56). 1851: ≈, Kr vm, 8 **kath**, 747 **óhitü** lak., s anyatemplommal, sok urasági legelővel. F. u. a kamara (Fé 2: 25). 1888: ≈ **KrSzö** Facseti js (Je 335). 1913: *Ferde* KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: *Fárdia*, *Furdia*, L 971: r 953; n (72). *Firdia* = Su 1: 243. 1361–1913. > *Firdea* [32 D]

Ferecse Hu (Vajdahunyad-Ny, hegyek közt) 1482: p. *Ferech*; 1506: v. *Ferecze*; =, 1510: v. *Fereche*. ≈Hunyadvár. 1506: Koszta kenéz (Cs 5: 90). 1733: *Feress*, 1750: *Feresd*, 1760–2: *Ferets*, 1805: *Feleds*. 1808: *Feredz*, *Ferez* (54). 1861: *Feresd* Hu (21). 1888: *Feresd* Hu Hunyadii js (Je 331). 1913: **Feresd** Hu vm (Az). – 1909/19: *Fereşti*, *Feresd*, L 257: r 254 (73). > *Feregi* = Su 1: 236. 1482–1854. – 1974: c. *Cerbäl* {Cserbel kzs faluja ÉNy-ra} [33 D]

Ferecsfalva Za (Bökény-DK) 1441: *Ferechfalva*, 1445: *Ferreczfalwa*, 1525: *Ferichora*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 731. Ma *Fericse*). 1806: *Fericse* (23 X 50) Solymosbucsa-Ny. 1808: pagus *Fericse* (54). Hnt. 13: azh. {!} – Su 2: 328. {1822-ben Mosztafalvába olvadt}

Feredőgyógy AF (1913) : Gyógy 4.

Féregyháza Te (1888) < Fejéregyház.

Ferencbánya Ko (Egeres-É; 400 m) 1941: *Ferencbánya*; 1942 tk: *Ferencbánya-tp*. Egeres egyik szénbányatelepe. Ko vm Nádásmenti js. 1954-ben Forgácskút tartozéka. – Ticu-Colonie = Su 2: 192. 1954. [22 A]

Ferencfalva 1. Kr (Resicabánya-DK, a Berzava vizéből alakult Ferenc-tó kifolyása mellett) Valószínű előzménye 1597: *Valle* (Pesty: Krassó II/2. 271. < Su 2: 418). 1806: *Frantzdorf* (Valiuga). 1808: *Franzdorf*, *Frantzdorf*, (i) *Valjuga*, *Valyuga* (56) 1888: *Ferencfalva* (*Franzdorf*) **KrSzö** Resicai js (Je 331 & Josefenthal). 1913: *Ferencfalva* KrSzö vm Resicaabányai js (Az). – 1909/19: *Väliug*, *Ff*, *Fd*, L 2481: r 1301; n, cseh, m (194). = Su 2: 241. 1808, 1828, 1851. {1808: *Valyuga* ! Cf.} [42 D]

Ferencfalva 2. * Za (Aranyág mellett) 1441, 1445: *Ferenczfalva*. Világos vár aranyági kerületéhez tartozott (Cs 1: 731). – Su 2: 328.

Ferenc-rendiek 1268: Ferenc-rendiek erdélyi jelenlétének első említése: Besztercén kolostoruk van. 1300–1316 közt létesül Szászváros, Szeben és Székelyvásárhely (Mvh) ferences rendháza (KatSz, Róma, 1991. 4.; Tonk 1993.X.8.: Mvh 1316-tól). Erdély-szerte 30 rendházuk működött. # Boros F.: *Az erdélyi ferencrendiek*. C – Kv 1927. Boros F.: *Ferencrendiek a Székelyföldön*. ElkSzNM 1929. György J.: *A ferencrendiek élete és működése Erdélyben*. C – Kv 1930.

Ferend Te (Boksánbánya-DNy) 1717: *Werendia*, 1723–5: *Firendia* (Borovszky: Temes 42). 1808: *Ferendia* (54). 1851: ≈, Kr vm szélén, 1400 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 2-ik osztályu s van 76 6/8 egész urb. telke. Birja *Pidoll* nemzetség (Fé 2: 16). 1913: *Ferend Te* vm *Verseci* js (Az). – 1909/19: *Ferendia*, =, L 1718: r 1314; m, n (73). = Su 1: 236. 1717–1851. – 1974: c. *Jamu Mare* {Nagyzsám kzs faluja É-ra} [42 A]

Fergeság * Bi (Sejter/Sitervölgy mellett) 1489: *Fergesaagh* (Cs 1: 608; Jakó 339). – Su 2: 328.

Fericse 1. Bi (Belényes-KDK, a Fekete-Körös egyik j. o. patakja mellett) 1588: *Feriche*, 1600: *Fejerecije* (Jakó 241). 1808: *Fericse* (54). 1851: ≈, Bi vm, magas hegy tövében, 354 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Roppant erdejében vaddisznók és őzek tanyáznak. A határ keleti részén áll az Erdélyt elválasztó havas. Alatta van egy jó messzire nyuló, csepegő kövekkel megrakott barlang. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 16). 1888: ≈ *Belényesi* js (Je 331). 1913: *Fericse* Bi vm (Az). – 1909/19: *Fericse*, *F*, L 789: r 785 (74). = Su 1: 236. 1588–1851. [21 C]

Fericse 2. KSz (Nagybánya-DNy) 1733: *Felicsa*, 1750: *Fericsa*, 1760–2: *Perivoj seu Fericse*. 1808: Fericze **Köv** (54). 1888: Fericse **Sza** Nagysomkúti js (Je 331). 1913: **Szamosfericse** Sza vm (Az). – 1909/19: Fericea, *F*, L 412: r 371; c, zs (74). = Su 1: 236. 1733–1854. – 1974: c. Valea Chioarului {Kóvárgara kzs faluja Ny-ra} [12 B]

Fericse 3. Za>Ar (@) 1851: Fericse, Ar vm, Buttyinhoz keletdélre 3 órányira, felette zordon hegyes vidéken: 4 **kath.**, 158 n. e. **óhitü** lakossal (Fé 2: 16).

Fernezey Sza, „ma Alsó- és Felsőfernezey [Firiza de jos, Firiza de sus]. Szirmay egy bizonytalan hitelű közlése szerint (II. 356) a király 1329-ben adományozta el Nagybányának. Keletkezése valószínűleg jóval későbbi, róla szóló középkori oklevelet nem ismerünk“ (Maksai 137).

Fernezey 1. Sza (a Kőhát D-i lábámál) 1566: *Fernezey inferior* (Maksay: Ub 624). Színesfémbányáit a XVI. század óta művelik. 1580: Báthory István, 1592: Nagybánya, 1608: Lisibona Gellért birtoka, majd a királyi kincstár visszaváltotta, s 1711-től birtokában maradt. 1808: Fernezey (Alsó-) (54). **Szent Erzsébet-templom**, b: XI.19. (RKNt 1999). 1851: A-F, Sza vm, 351 **g. kath.** lak., kik kertjeikben tengeri természetű székerezéssel s bányászattal foglalkoznak. Templomjok, papjok, és jó savanyu vizek van. F. u. a kamara (Fé 2: 16). 1888: A-F Nagybányai js (Je 203 & Felső-Handal psz). A XX.század elején arany-, ezüst-, rézkohászat; gőzfűrés- és vegyiüzem. L 1910: 2167 (r, m); 1956: 1235 (Le). 1913: **Alsófernezey** Sza vm (Az). – Firiza de Jos > 1909/19: Fernezeiu, *Af*, L 1841: r 1233; m, zs (74). > Ferneziu = 1: 287. 1566–1851. » Baia Mare {Nagybánya}

Fernezey 2. Sza (Nagybánya-É, a Fernezey-tó fölött) 1329: Felső-Fernezey (Szirmay: Szatmár I. 148). 1411, 1430: *Fernezey* (Cs 1: 475). 1566: *Fernezey inferior*, *Fernezey superior* (Maksay: Ub 624). 1808: Fernezey (Felső-) (54). 1851: F-F, Sza vm, nagy hegyek közt a völgyben hosszasan építve, s a Fernezey patakától, mellyben szép és sok pisztráng fogatik, így neveztetvén, 621 **g. kath.** lak., s anyateplommal. A lakosok semmi vetést nem tesznek, hanem mindnyájan szénégetők, bányászok, szekeresek, s a t. (Fé 2: 16). 1888: F-F (Firize) Nagybányai js (Je 320). – Firiza de Sus > 1909/19: Firiza, *Ff*, L 1132: r 1108; m, zs (75). = Su 1: 240. 1329–1851. [2 D]

Feset 1888: Feset psz (t) Feketegyarmat **Ar** (Je 331).

Fiad BN (Naszód-Telcs-É) 1954: *Fiad* Telcs tartozéka. – Fiad = Su 1: 238. [13 A]

Fiatfalva Uh (Székelykeresztúr-D hrs a Nagy-Küküllő b. p.) 1460.VII.25.: Blasius filius condam Elie de *Fyathfalwa*. Fiatfalvi néhai Illés fia Balázs, anyja és testvérei képében is, szentiványi (BSz) részbirokat cserébe adja Iklódi Miklós fia Benedeknek (SzO VIII. 93; KmJkv 1461). =: Fiatfalvi Illés fe: Szentiványi Veronika, fiuk: Balázs; Balázs testvérei: István, Anna Cserényi Jánosné, Veronika, Dorottya (1463). Ld még KmJkv II. 899. 1614: 59 családfő (Uh 109). 1634.II.9., Fiátfalva: I. Rákóczi György fejedelem székelyföldi körútja során innen írja Mikó Ferencnek: „magunk ... az jövődő szombaton innét Udvarhelyre megyünk, hétfőn onnét Gyergyóra, onnét Csikra, Háromszékre“ (SzO Új 5. El. 7.j). Templomát 1726-tól reformátusok és unitáriusok közösen használják. Ugron-kastély. 1805: *Fiáthfalva*. 1808: Fiádfalva ~ Fiatfalva (54). 1861: Fiatfalva Uh (27). 1888: Fiátfalva Uh Székelykeresztúri js (Je 331). 1913: Fiatfalva Uh vm. Sósút nevű hr-én szulfátokban gazdag források. 2000 L 1106. # Derzsi Domokos: *Fiatfalva*. Előszó: Bartha Alpár unitárius lp. 2001. – 1909/19: Fiatfalău, *Fiátfalva*, L 894: r 11; m (74). > Filiaș = Su 1: 239. 1460–1854. [36 B]

Fibis Te (1888) : Fűves (Temesfüves).

Fickó-patak a Maros b. o. mellékveze Marosoroszfalu alatt (1943/44. tk).

Fickópataka MT (Régen-ÉK, Magyaró mellett, a Maros bp-i úton) {...} *Fickó*. Marosmagyaró kirajzása. 1913: *Ficzkópataka* Magyaró tartozéka (H). – Fițcău = Su 1: 241. – 1974: c. Aluniș {Marosmagyaró kzs faluja ÉK-re} [24 B]

Figelegy * Kr (?) 1405: *Phigelegh*, 1415: *Fygeleg* krassói köznemesek (Tatár István, Fodor János) előnevében fordul elő (Cs 2: 101).

Fikatár Te (1808) : Feketeér.

Fikendia * Bi (Élesd táján) 1406: possessio *walachalis Fykendia* (Jakó 341). – Su 2: 329.

Fikó * Te (Lugos táján) 1444: *Fykow* Zsidóvár 18. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1568: *Fyko*, 1570: *Feko*, 1603: *Fiko* (Pesty: Szörény II. 67). – Su 2: 330. {P}

Files * Te (Karánsebes táján, Csuta vagy Tinkova mellett) 1411: *Files* nemesi névben fordul elő (Cs 2: 37). – Su 2: 328. {Tinkova mellett}

Fileskenézfalva * Kr (Resicabánya táján, Pogányremete mellett) 1389: *Phileskenezfalva*. Remete mellett fekketett (Cs 2: 101). – Su 2: 386.

Filespéterizgara * Te (Lugos táján) 1410, 1447, 1462: *Filespeterizgara* Doboz 63. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 328. 1462.

Filestó * Kr (a Pogányos vize mellett) 1389: *Filestow* (Cs 2: 101). – Su 2: 328.

Filged * Te (Temesberény mellett) 1408: *Kis-Filged* néptelen birtok Berény városhoz tartozott (Cs 2: 16. Berény). 1447: *Nagyfylged*, 1462: *Nagyfylked* Doboz 26. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 353. *Kis-Filged*; 376. *Nagyfilked* v. *Nagyfylged* {Ez nincs! Minden adata a 353. lapon, együtt van}.

Filgedfalva * Te (Doboz mellett) 1410, 1447, 1462: *Filgethfalua* Doboz {61.u.} tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). {Előbbtől el kell választani, mivelhogy ez 1410-től adatolt és névalakja is ezt sugallja. Voltaképpen három településsel lehet számolni: *Kisfilged*, *Nagyfilged* és *Filgedfalva*.} – Su 2: 353. *Kis-Filged* {alatt ez is}.

Filipmihályfalva * Za (Honctó táján) 1439: *Filip-Mihály-falva* Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 731). – Su 2: 328.

Finta Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tótól É-ra, Izgár mellett)

1369–1377: *Phynta* (DocVal 223). – Su 2: 386.

Fintafalva * Te (Detta táján, Vermes mellett) 1447: *Fynthafalwa*, 1462: *Fintafalua* Doboz 24. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 330. 1462.

Fintaháza Msz (Marosvásárhely-D, a Nyárad b. p.) 1451: *Fintahaza*, 1567: *Fijtahaza*, 1580: *Fintahaza* (SzO I. 191, II. 217, IV. 69). 1614: 35 családfő (Msz 9). 1733: *Csintu*, 1750: *Csinta*. 1808: *Fintaháza* (55). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 332). 1913: *Fintaháza* **MT** vm (Az). – 1909/19: *Cinta*, *Fh*, L 529: r 93; m, c (48) = Su 1: 149. 1451–1854. – 1974: c. *Gheorghie Doja* {*Lukafalva* > *Dózsza* kzs *faluja*, **DK-i hrs**} [24 C]

Fintóág Hu (Jóffő-Ny) 1491: p. *Fyntho* Ag. ♂*Déva* vár tarozéka, *Jóffő* vs birtoka (Cs 5: 90). 1527: *Finthoag*, 1528: *Finthoagh* (Ve: *Fontes* IV. 143, Doc. I. 5). 1733: *Fintová*g, 1750: *Fintoág*, 1760–2: *Fintuag*, 1805: *Fintó-Ág*. 1808: *Fintoág*, *Fintog* (55). 1861: *Fintóág* **Hu** (21). 1888: ≈ *Marosillyei* js (Je 332). 1913: *Fintóág* **Hu** vm (Az). – 1909/19: *Fintoag*, *F*, L 662: r 660 (75). = Su 1: 240. 1491–1854. – 1974: c. *Lăpugiu de Jos* {*Alsólapugy* kzs *faluja* **ÉNy-ra**} [33 C]

Firtos vára Uh XI-XII. századi edénytöredékek.

Firtosvára Uh (Székelyudvarhely-ÉNy) 1459: *Varalyafalw*, 1462: *Waralya*, 1566: *Waralija* (SzO I. 177, III. 720). 1594: *Varallia*. Báthory Zsigmond fejedelem – megengedvén, hogy a Perusith Máténak adományozott *Farcád*, *Pálfalva*, *Váralja* és *Farkaslaka* lakosai az emberi emlékezet óta szabadon használt közös erdőket, havasokat a *Farczádszállása* és *Fenyőcsötört* nevű helyekkel együtt (az ott legeltetendő sertésekből járó tized kivételével) ezután is szabadon használhassák, az adományos Perusith Máté és utódai pedig az említett erdőkben és havasokon sertéseiket szintén szabadon legeltethessék – *Mindszenti Benedek* udvarhelyi kapitánynak és *Izsó János* udvarbírónak meghagyja, hogy nevezett lakosokat az erdők használatában, az adományost pedig a sertéslegeltetésben ne gátolják (SzO VIII. 322–324). 1614: 31 családfő (Uh 70). 1760–2:

Firtos Várallya. 1808: Várallya (Fürtes-) ~ Fürtösvárallya (181). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 332). 1913: Firtosvárallya Uh vm (Az). – Firtuşu = Su 1: 249. 1459–1854. – 1974: c. Lupeni {Farkaslaka kzs faluja DNy-ra} [24 D]

Firu * Bi (?) 1216: villa *Firu* (Tr). – Su 2: 329.

Fitáctelke * Do (Magyarköblös hrs) 1320: p. *Fitachteleke*. Zsombor nb. Mihály fiainak birtoka. Sorsát ld. Köblös alatt, melyhez tartozott. 1631: *Fitác*, 1639: *Fitacz vermén ki az Fitacz kuttyára* Magyarköblös határán (Gy 2: 69). =: ≈ (Kádár III. 452). – Su 2: 328. Ficachteleke.

Fitód Cs (Szereda-K hrs. Szentlélek „messzi tízese“ a Hosszúaszói-völgyben: Venczel 32) 1808: Fitod (55). 1861: Fitód Cs (30). Hnt. 13: Fitód » Csikszentlélek. – Fitod = Su 1: 241. 1913. – 1974: c. Sîncrăieni {Csikszentkirály kzs. faluja É-ra} [25 D]

Fiútelek * Ar (Poklosi és Almaszeg környékén) **1274:** *Fyuteluk*. A Csanád-nem birtoka; a Makófalviak és Tömpösiek őseinek osztozásakor az előbbieket kapják. Poklosi és Almaszeg között sorolják fel. 1479-ben a vm déli határvidékén, a temesi Sarád tartozékai között *Fywfalwa* néven tűnik fel (Gy 1: 176). 1274: *Fyuteluk* (Er I. 334). 1479: *Fywfalwa* (Cs 2: 20. Sarád; 38. Fűfalva, Fiúfalva). – Su 2: 330. Fyutelek.

Fizes Kr (1808) : Fűzes (Krassófűzes KrSzö).

Floralaka * Bi (Élesd táján) 1470: possessio *walachalis Floralaka* (Jakó 341). – Su 2: 329.

Floresza Hu (Gyalár-DNy) 1888: Florese Hunyadi js (Je 332). 1913: Floresza, Csernisorafloresa (H). – Floreasa = Su 1: 243. 1913. » Cernişara-Florea [33 D]

Fodorház Tt (Detta-ÉNy) 1913: Fodorház Tt vm Módosi js (Az). – Fodorház = Su 1: 244. 1913. » Gad {Gád} [41 A]

Fodorháza 1. Do (Doboka-Ny) **1214:** *Fodot* (Er I. 68). 1320: p. *Fudurhaza*. Zsombor nb. Mihály fiai birtokolták (Gy 2: 69). 1381.XII.27.u.: Botos (ds) János magister jobbágya: Mihály fia: János fia László *Fudurhaza*-i hospes [apja:] János segítségével Katonainak mondott Péter fia Simont, ugyaniteni jobbágyát megölte (KmJkv 8); 1431.IV.26.u.: *Fodorhaza*-i Gál ü: Solyomkö (77); 1441.V.6.v.7.: Fodorházi Albert üv, Fodorházi Andrást is (308); 1444.III.24.: Fodorházi András ü: Szamosfalva (485); 1457.X.14.: Fodorházi András **deák ü**: Kolozsmonostor (1276). 1461.X.12.: Fodorházi Korpad [!] János ü: Gyerővásárhely (1632); 1524.VI.26.: Fodorházi Tóth Péter és Mihály (4029); 1554.V.18.: Fodorházi András vajdai ember több kalotaszegi és borsai visszaiktatáson (5308). Ld még KmJkv I. 907, II. 900. **1587:** *Fodorhaza*. – E: fl. 6. A: fl. 2 (Dé 38). 1733: *Fodora*, 1750: *Fodorhaza*, 1760–2: **Magyar Fodor Háza**. 1808: *Fodorháza* h., *Fodorá* val. 1861: ≈ Do (15). 1888: M-F **Ko** Kolozsvári js (Je 485). 1913: **Magyarfodorháza** Ko vm (Az). – 1909/19: Fodora-ungurească, *Mfh*, L 627: r 483; m, zs (76). 1956: Fodora = Su 1: 244. 1214–1854. – 1974: c. Aşchileu {Nagyesküllő kzs faluja, K-i hrs} [22 B]

Fodorháza 2. BSz (Dés-ÉNy, Galgó-DNy, a Szamos b. p.) 1508: *Fodorhaza* (Kádár III. 453). 1750: *Fodora*. 1808: Fodorháza, Fodorá (55). 1861: ≈ BSz (18). 1888: Oláh-Fodorháza (Fodorháza, Fodora) **SzD** Nagyilondai js (Je 551). 1913: **Oláhfodorháza** SzD vm (Az). – 1909/19: Fodora-română, *Ofh*, L 667: r 647; zs (76). Fodora = Su 1: 244. 1508–1854. – 1974: c. Gilgău {Galgó kzs faluja} [12 D]

Fófeld Sze (1888) < Hófeld.

Fogaras Fo (Brassó-ÉNy, az Olt b.p.) **1291:** p. *Fogros* (~ *Fogras*). Fogaras hs csak a XIV. szd-ban vált főhelyévé és névadójává Fogarasföldnek. 1291-ben még csak kisebb uradalmi központ, hasonlóan a mellette fekvő Szombathelyhez. Mindkettő a tatárjárás előtt került Csák nb. Pous szörényi bán és gyulafehérvári ispán birtokába, róla fiára: III. Ugron szörényi bánra szállt. 1291-ben százsz, székely és román nemesek igazolták, hogy Ugron örökbirtoka. Az Anjouk alatt újra szörényi bánok, ill. havaselvi vajdák kezén tűnik fel; Vlad vajdát 1369-től szörényi bánnak és

Fogaras, ill. Fogarasföld urának címezik, ami valószínűsíti a város kifejlődését. Várára, várnagyaira csak 1455-től van adat (Gy 2: 450). 1413: **opp.** *Fugrasch* (Ub III. 577).

1469.XII.21.: Vingárti Geréb János és fiai: Péter, László és Mátyás tiltják Mátyás királyt attól, hogy Fogaras mezővárost és tartozékait a hét szék szászainak adományozza (KmJkv 1931).

1507 előtt Bornemisza János kincstartó szerezte meg Fogaras uradalmát, s 1508-ban Tomori Pál várnagyot állította Fogarasföld élére; Tomori bizalmi emberei köréhez tartozott Kálnai András (KmJkv 74-76);

1509.IV.24.: Tomori Pál (e) fogarasi várnagy zálogba vesz Lwcz-i (Zemplén vm) birtokrészt (3497); 1509.XI.24.: Tomori Pál fogarasi várnagy a kolozsmonostori apátság jövedelmeinek administratora (3521); 1511.III.23.: Tomori Pál fogarasi várnagy a kolozsmonostori apátság gubernátora (3573); 1522.II.2.: Sárvári Miklós Munkács és Fogaras várnagya 1500, illetve 700 Ft-ért megvásárolja Csúcsi Tomori István Galac egész és Kövesd nevű (Fe vm) részbirtokát (3839); 1526.VIII.22.: Kövesdi Tomori Miklós (e) fogarasi várnagy társörököseivé fogadja öccseit {ld Kövesd} (4165).

Budavár 1530-i védelmében szerzett érdemeiért Fogaras a hozzá tartozó javadalmakkal Nádasdy Tamáshoz kerül János királytól. „Nádasdy pedig, midőn Anna testvérét Majlád Istvánnak nőül adá, azon birtokokat neki ajándékozá; mely után Gábor fiára szállott; ettől idő folytával megvette Békesi“ (Bethlen János: *Erdélyi história*; idézi Bisztray)

1543.X.5.: Gerdei Demeter fogarasi várnagy és fe: Komlódi Orsolya 200 Ft-ért megvásárolja Cserényi Anna szombattelki (Ko vm) birtokrészt (KmJkv 4804); 1552.VI.30.: Cseffei Benedek (e) fogarasi várnagyot Fülöpösi Orsolya fia: Guti János oltalmazójává fogadják (5159); 1553.III.25.: néhai Kecseti Márton Fogaras nevű birtokára vonatkozó oklevelek (5182); 1555.V.30.: Fogaras várára vonatkozó oklevelek (5373); 1555.IX.7.: Fogaras várára és tartozékaira vonatkozó oklevelek (5411).

A mezővárost együtt kormányozták a várhoz szolgáló polgárjogú szabadosok és a város kismemes lakói; a fejedelmi korban mindkét réteg többsége magyar; szász kisebbség; ortodox lakóinak nagyobb része román, kisebb része görög volt. 1576 után Fogaras ura a fejedelem vagy a fejedelmi család valamelyik tagja.

1580-as években már „elsőrendű protestáns egyház“.

1581: Petriyevity Horvát Kazimir várkapitány; Laskai neki ajánlja művét (Bisztray).

1635 Kányád (Uh): Tompa Péter Fogarasi drabant (SzO).

1648–50: **ref.** lp Veresmarti Gáspár; 1661.IV-től **erdélyi püspök** 1668.III.1. k. bekövetkezett haláláig (Dn 613).

1715: megkezdik a Rabutin által leromboltatott református templom újjáépítését. Vára hírhedt börtönné vált.

1733: *Fogarass*, 1750: **opp.** *Fogaras*, 1760–2: *Fogaras*.

1759.VII.29.: Itt hunyt el **gróf Árva Bethlen Kata** író (*1700.XI.30.).

1808: **opp.** *Fagaras* ~ *Fogaras* (50). 1861: *Fogaras (város)* Fo (25). 1888: *Fogaras vs Fogaras* vm és a *Fogarasi js szh*, ház 844, L 5307 (Je 332). *1903: **Ajtay Andor** színész, rendező (–1975, Bp). 1909-ben Mikszáth mint Fogaras országgyűlési képviselője iskolát épített. 1913: *Fogaras Fo vm* (Az). # Kós: *A fogarasi román templom alaprajza. Erdély*. Kv 1929. 67. Bisztray Gy.: *Táj és irodalom. Fogaras példája* (1942). *Író és nemzet*. Bp 1943. Binder P.: *Fogaras*. Közös múltunk, 1982. 173. 2004: 1500 magyar. *Múltjáról, váráról; magyar emlékei*. 2004.X.2. Duna Tv. – 1909/19: *Făgăraș, F, Fogarasch*, L 6457: r 2292; m, n, zs (71). = Su 1: 225. 1291–1854. # Ioan Ciupea: *Făgăraș*. Mic îndreptar turistic. B 1983. [36 D]

Fogarasföld () Fogarasföldnek a Fogarasi-havasoktól az Olt síkságáig lejtő területet nevezték. Legkorábbi helynév-rétege magyar. 955 után telepítettek ide "talmács" (besenyő) határőröket. A román beköltözés 1166 utánra tehető; ez egyben legkorábbi telephelyük Magyarországon. Fogarasföld (Blacorum, Olacorum terra [de Kerch]) 1222/280: cum transierint per t-m Siculorum aut per t-m *Blacorum*; 1222/Pp: cum per Siculorum t-m transierint aut *Blachorum*; 1223: mon-o de Kerch ... t-m quam ... mon-o contuleramus exemptam de *Blaccis*. 1233: Csák nb. Pous bán birtoka (Gy 2: 453).

1366 körül Lajos király Lajk havaselvi vajdára bízta a Szörényi bánóság kormányzását; engedélyezi a fogarasi erdőség betelepítését; Lajknak a Fogaras hercege címet adományozza.©

1369: Ladislaus dei et regis Hungarie gratia vaivoda Transalpinibus et banus de Zewerino necnon dux de *Fogaras*; 1372: Ladislaus woyvoda Transalpinus, banus de Zerinio et dux nove plantationis t-e *Fougaras*; Wladislaus vaivoda Transalpinus, banus de Zerinio et dux nove plantationis t-e *Fugaras*: ... forum dictum Scherkkengen situm in t. *Fugaras* prope *Alt* cum suis pert-is, item v-m dictam *Venetze*, v-m *Kotzalad*, v-m que vocatur *Calida Aqua*, v-m *Dobka* (Gy 2: 450).

+1302.I.7. Fogaras districtus nemesei (An 1: 158). {Helyneveit mellőztük.}

1554.XII.29.: Nádasdy Tamás (sp et m) nádor, a kunok bírása, Fogaras földének örökös ispánja, Vas vm ispánja, I. Ferdinánd király helytartója (KmJkv 5332).

1861 IX. {th} Fogarasvidék. Gyüleseit tartja Fogarasban (helységek a 25. lapon).

Fogarasvármegye járásai (Je 26): 1. Alsóárpási, 2. Fogarasi, 3. Sárkányi, 4. Töröcsvári járás.

Densusianu, N.: *Monumente pentru istoria Ţierei Făgăraşului*. B 1885. – Puşcariu, I.: *Fragmente istorice despre „Boierii din Ţara Făgăraşului“ dimpreună cu documente istorice*. I-IV. Sibiu 1904–1907. *Urbariile Ţării Făgăraşului*. Ed. de D. Prodan cu Liviu Ursuţiu şi Maria Ursuţiu. I-II. B 1970–1976.

*

Foglyas > {?} **Fogás Bi** (Margitta-DK) 1888: *Fogás* psz (t) Baromlak Bi (Je 332). 1954: *Fogás* Berettyószéplak tartozéka, NyDNY-i hrs. – Foglaş = Su 1: 241. 1954. [11 C]

Fok a Maros Ség mellett kiágazó holtága **1177**: ripp Morisii, qui vocatur *Fuc* (Gy 1: 163/13).

Fok * **Kr** (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg mellett) 1406: *Fok* (Pesty: Krassó II/1. 167). – Su 2: 329.

Foktalan * **Kr** (Oravicabánya-ÉNy, a Karas jp-i Varadia mellett) 1363: *Foktalan*, 1378: *Foktalanfeye* (Pesty: Krassó II/1. 167). – Su 2: 329.

Folt Hu (Szászváros-ÉNy) 1316: comes Beke de *Folth*; 1321: *Folth*; 1332–6: Petrus **sacerdos** de *Folt*. 1316-ban Folti Beke királyi ember Lapád (Fe vm) meghatározásánál. 1321-ben a király Ákos nb. Geurk fia András ispánnak adta a falut. Papja 1332 I: 70, 1334 I: 23, 1335 II–1336 I: 24 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 293). 1316: *Folth*-i Beke comes királyi ember Lapádon {visszaadás} (An 4: 262. K:-). 1321: p. *Folth*; 1357: ≈; 1468: ≈. Ákos nb. Folti, Illyei, Illyei Dienesi-birtok (Cs 5: 91). **1587**: *Folt*. – E: fl. 14. A: fl. 6 (Dé 24). 1733: *Fotul*, 1750: *Folt*. 1808: Folt, Foldt, Filt (55). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Algyógyi js (Je 333). 1913: Folt Hu vm (Az). – 1909/19: Folt, F, L 299: r 289 (76). = Su 1: 245. 1321–1854. – 1974: c. Rapoltu Mare {Nagyrapolt kzs faluja} R M [34 C]

Foltest * **Bi** (Vaskoh-É, Szerbesd mellett) 1600: *Foltést Sukan* (Jakó 242). 1692: *Fölttest* (Mezősi 120). – Su 2: 329. {Beolvadt Szerbesd határába}

Fólya Te (Delta-ÉK) 1341: *Ffele*, 1349: *Fele*, *Felea* (Tr). 1717: *Folle*, 1723–*Follia* (Mercy-tk, Borovszky: Temes 42). 1808: *Folia* (55). 1851: *Folya*, Temesvárhoz délre, 1200 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Gazadaghatára első osztályu, s van 55 3/8 telke. Birja Milecz József, Klaniczay Lajos, Prusinszky Miklós stb. (Fé 2: 18). 1888: Folya Te Csákovári js (Je 333). 1913: Folya Te

vm Csáki js (Az). – 1909/19: Folia, *Folya*, L 1452: r 799; n, m, szerb (76). = Su 1: 245. 1431–1851. > 1974: Folea c. Voiteg {Vejte kzs faluja, ÉK-i hrs} [41 B]

Folyfalva Msz (Marosvásárhely-D, a Nyárád jrp-i úton) 1497: *Folffalwa*-i Jánosi Damján részes volt Lőrinc székelyvásárhelyi plébános meggyilkolásában (SzO VIII. 171; KmJkv 3031). 1505.XII.31.: Veresmarti Cziko János özvegye: Bogáti Orsolya *Folyfalwa* birtokbeli részeit eltartása fejében legközelebbi vérrokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak vallja (3385). *Fojfalvi Tóth* család: 1610.II.7-én II. Mátyás királytól címereslevelet nyert Tóth család Borosjenőből a XVII. századi zavaros időkben a marosszéki Karácsonfalvára és Fojfalvára költözött s tagjai ettől kezdve innen nevezik magukat. 1737: Georgius Thoot de *Fojfalva* gyalui udvarbíró (Gyalu 354/3). 1614: 35 családfő (Msz 104). Lt 1614–1857. 1760–2: *Jajfalva* [: *Fojfalva*]. 1808: Folyfalva ~ Fojfalva (55). 1861: Fojfalva Msz (32). 1888: Folyfalva MT Marosi alsó js (Je 333). 1913: Folyfalva MT vm (Az). – Foi = Su 1: 244. 1497–1854. » Crăciunești {Nyárádkarácson} [24 C]

Fonác BSz (Magyarlápós-ÉNy) 1583: *Fonác*, 1613: *Fonátz*, 1630: *Fonáts*, 1650: *Fonác* (Kádár III. 461). 1733: *Fonácze*, 1750: *Finacze*, 1760–2: *Fonacz*. 1808: Fonác, Heugraben, Finaczele **Köv** (55). 1888: Fonác (Funacz) **SzD** Magyarlápósi js (Je 333). 1913: **Kővárfonác** SzD vm (Az). – 1909/19: Fânațe, *F*, L 745: r 734; zs (71). Fînațe = Su 1: 241. 1583–1854. – 1974: c. Cernești {Csernefalva kzs faluja, ÉK-i hrs} [13 A]

Fonáca Bi (Vaskoh-ÉK) 1600: *Fonacz* (Jakó 243). 1692: ≈ (Mezősi 106). 1808: Fonáca, Funáca (55). 1851: ≈, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskóhi uradalmában, Rézbányától 1 órányira: 383 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, 9 urbéri telekkel. Nevezetessé teszi e helységet híres csepegőköves barlangja (Fé 2: 19). 1888: Fonáca Vaskohi js (Je 333). Határában barlang. 1913: **Fonóháza** Bi vm (Az). – 1909/19: Fânațe, Fonáca, L 544: r 536 (71). Fînațe = Su 1: 242. 1600–1851. – 1974: c. Cîmpani {Felsőmező kzs faluja DK-re} [21 C]

Fonácfalva * Za (Honctótáján) 1464: Fonazfalva, 1525: Fanacz. Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 731). – Su 2: 329.

Forgács ~ Forgácsfalva Te (Buziásfürdő-ÉK, a Temes b. p. közelében) 1369: *Forgachfalva* (Cs 2: 37). 1442: *Kisforgach*, *Nagyforgach* (Borovszky: Temes 100). 1467: *Kysforgach*, *Nagforgach*; 1482: ≈, ≈ in districtu Beel a Belinczi Bésánok birtoka (Cs 2: 26. Bél). 1808: Ohába (119). 1851: *Ohába-Forgács*, Te vm. Van 1748 n. e. **óhitü** lak., anyaegyháza. Határa 2308 hold, ... Birja a kir. alapítvány (Fé 2: 20). 1888: ≈ Te Buziási js (Je 550). 1913: **Temesforgács** Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Ohaba-Forgaci, *Of*, L 1676: r 1639; n, zs (125). = Su 2: 11. 1369–1913. + 2: 329. 1467: Nagforgach – Su 2: 375. – 1974: c. Boldur {Boldor kzs faluja, ÉNy-i hrs} [32 C]

Forgácskút (Egeres-É, Dank-K; 409 m) 1521, 1523: p. *Forgachkwth*. ☉Almás vár tartozéka (Cs 5: 351). 1750: *Forgacskut*, 1760–2: *Forgátskut*. 1808: Forgácskút, Hochbrunn, Holtzbrunn, Tyik (55). 1861: ≈, Tyik Ko (12). 1888: ≈ (Ticu) Ko Almási js (Je 333). 1913: Forgácskút Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Tic, *Fk*, L 335: r 301; m, zs (181). 1929: Ticu, L 781, H{Vá}: Aghireș 6 km (AnR). 1936/9. tk: Ticu = Su 2: 192. 1521–1854. – 1974: c. Aghireșu {Egeres kzs faluja} [22 A] *Gyalui-havasok* 1999. tk: Ticu / Tiku {!}

Fornádia Hu (1499) < Tatamérháza (1330).

Forotik Kr (Oravicabánya-ÉNy) 1597: *Forotigh*, 1690–1700: *Forotik* (Pesty: Krassó II/1. 168). 1808: Forotik, Forrotik (55). 1851: ≈, Kr vm, 10 **kath.**, 1262 **óhitü** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 2: 20). 1888: ≈ **KrSzö** Oravicai js (Je 333 & Brezonfalva). 1913: Forotik KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Forotic, *F*, L 1682: r 1248; n, m, c (76). = Su 1: 245. 1597–1851. [42 C]

Forraifrutafalva * Te (Detta táján) 1410, 1447, 1462: *Forrayfruthafalua* Doboz 48. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 329. 1462.

Forrásészka MT 1913: *Forrásészka* Nagyölyves tartozéka (H). – Valea Sînmartinului = Su 2: 233. – 1974: c. Rîciu {Mezőrűcs kzs. faluja} R [23 B]

Forrásfalva Kr (Facsád-DK) 1548: *Forrasfalva*, 1597: *Farasest*, 1598: *Farasest* alias *Forrásfalva* (Pesty: Krassó II/1. 167). 1808: Forasest, Forasesti (55). 1851: ≈, Kr vm, Ruzska hegye tövében, 7 **kath.**, 217 **óhitű** lak., s anyateplommal. F. u. Winkler család (Fé 2: 19). 1888: Forrásfalva **KrSzö** Facseti js (Je 333). 1913: Forrásfalva KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Fărășești, *Farasest*, L 538: r 521 (71). = Su 1: 226. 1548–1854. – 1974: c. Pietroasa {Kőfalu kzs. faluja, D-i hrs} [33 C]

Forrásköze Uh 1888: Forrásköze psz (t) Oroszhegy Uh (Je 333).

Forrásvölgy Mm (Sziget-DK, Borsa mellett) 1913: *Forrásvölgy* Borsa tartozéka (H). – Borșa-Fîntîni = Su 1: 96. – 1974: Borșa-Fîntîni » Borșa.

Forró 1. Bi (Belényes-ÉNy) 1552: *Toplytza*, 1587: *Forrofalva* (Jakó 236). 1692: *Forro* (Mezősi 117). 1808: Forro (Dzsoszan-) (55). 1851: *Dzozsán-Forró*, { : Dzsoszan-} Bi vm, hegyes vidéken, 825 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Határa tágas, de sovány, erdeje is van. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 1: 288). 1888: Dzsoszan-Forró Belényesi js (Je 301). 1913: **Belényesforró** Bi vm (Az). – 1909/19: Josani-Forău, *Dzsoszánforró*, L 1300: r 1294 (99). Forău = Su 1: 245. 1552–1851. – 1974: c. Uileacu de Beiuș {Belényesújlak kzs. faluja, ÉNy-i hrs} [21 A]

Forró 2. Fe (Marosújvár-DK) 1299: Petrus de *Forro*; 1303: comes de *Forrou*. 1308.V.1.: Datum in *Forro*. Ehellevs erdélyi alvajda okl.; 1329: Michael de *Foro*; 1332–6: Thomas **sacerdos** de *Forrow*. A közéletben szereplő Forrai nemesek nevében tűnik fel. Peter comes királyi ember (1299), Gambuc szomszédosa (1303), tanú Nagylaknál (1308) és szolgabíró (1303); Mihály Tamás vajda servienseként Kolozsban hatalmaskodik (1329). 1303-ban itt ítélt az alvajda. Papja 1332 I: 22, 1336 I: 18 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 158). 1299: *Forro*-i Péter az ErK birtokainak határjárásán (Er I. 588, 589). 1587: *Forro*. – E: fl. 36. A: fl. 12 (Dé 23). 1733: *Farro*. 1808: *Forró* h., *Brenndorf* g. (55). 1861: ≈ AF (5). 1888: Magyar-Forró **AF** Marosújvári js (Je 485). 1913: **Magyarforró** AF vm (Az). – 1909/19: Fărău, *Mf*, L 1119: r 1045 (71). = Su 1: 226. 1299–1854. [23 C]

Forrószeg Bi (Tenke-ÉK) 1508: *Forrozeegh* (Jakó 243). 1808: Forrószeg, Forroszig (55). 1851: ≈, Bi vm, hegyes vidéken, 289 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal, s Hodisel patakkal. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 2: 20). 1888: ≈ Magyargyarcsekei js (Je 333). 1913: Forrószeg Bi vm (Az). – 1909/19: Forosig, *F*, L 357: r 354 (76). = Su 1: 245. 1508–1851. – 1974: c. Holod {Pusztahollód kzs. faluja É-ra} [20 B]

Forum Ruthenorum Szh (1334) : Szeredahely.

Forum Sicularum ~ Forum Syculorum (1361) : Székelyvásárhely > Marosvásárhely.

Fotos Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-ÉK) 1407.II.15.: *Fothos*-i Benedek fiai: Péter és Mátyás testvérüket: Fábiánt, aki a nekik adományozott barcasági Bodola falu megtartásában minden tőle telhető módon segítségükre volt, Zsigmond király előtt a nevezett falun velük egyenlően osztozó testvérüknek vallják s annak harmadrészét neki és utódainak ajándékozzák (SzO VIII. 40). 1441.IV.2.: *Fothos*-i Fábián fia Székely Bálint (Imre, Mátyás, Gál, Péterr, János és a krakkói plébános: Tamás, János gyfv-i örkanonok nevében is) tiltja Vizaknai Miklós volt erdélyi alvajdát, hogy elfoglalja Bábólna (Hu) nevű birtokukat, amelyet László frater bulcsi apát 150 arany Ft-ban adott nekik zálogba (KmJkv 295). 1614: Fotos 10 családfő (Se 41). 1808: Fotos (55). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Sepsi js (Je 333). 1913: **Fotosmartonos** Hsz vm (Az). – Fotoș = Su 1: 245. 1407–1854. – 1974: c. Ghidfalău {Gidófalva kzs. faluja, K-i hrs} [37 D]

Földhid * Za (Feketegyarmat mellett) 1477: *Feldhyd*, 1478: *Fewldhyda*. Gyarmat és Keszi közt említik; XVI: adórajstromokban az e tájon feküdt Gilvács mellett (Cs 1: 731). – Su 2: 326.

Földra BN (1913) < Nyírmező Be.

Földszin Fe (Segesvár-DNy) 1305/XIX: *Földsintelke*; 1322: p. *Feltevte Luke* [: *Felcenteluke*]. 1305-ben Becsegergely nb. Apa fia és Miklós fia Gergely osztozásakor Apa-fi Jakab kapja. 1322-ben is az övék; nem Kü, hanem Fe vm-hez tartozik (Gy 2: 197). 1305/560: *Feozentelke*, *Földsintelke* Apafi-birtok (An 1: 722). 1340: p. *Vilzendorf*, 1349: *Ffeuthuntelek*, *Feulthunteleke* (Tr). **1587**: *Feoczentelke*, ld Keresd (Dé 20). 1733: *Felgye*, 1760–2: *Földszin*. 1808: *Földszén* aliis *Földszin* h., *Felsendorf* g., *Felszá* val. 1861: *Földszin* **FF** (3). 1888: ≈ (Felsendorf, Felca) **NK** Keresdi js (Je 334). 1913: *Földszin* **NK** vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Felta, *F*, *Felzendorf*, L 310: r 132; n (73). > Florești = Su 1: 244. 1305–1854. – 1974: c. Laslea {Szászszentlászló kzs faluja D-re} [36 A]

Földvár 1. * **Ar** (Arad-ÉK) 1343: *Feldwar*. Markusy-i Dees fia Lóránd fia István birtoka, aki 1343-ban eladta Becsei Imrének. Ma psz (Gy 1: 176). 1487: ≈, 1495: *Fevldwar*, Panáddal együtt emlegetik (Cs 1: 770. F a). 1808: *Földvár* {psz}. – Su 2: 326. 1343–1495; 1656 Cserfalva {Csánkinak tulajdonítva}.

Földvár 2. * **Ar** (Arad-DK, Németremete-D) 1446: *Fewldwar*, 1450: *Feldwar* Simáddal kapcsolatban említik (Cs 1: 770. F b). – Su 2: 328.

Földvár 3. **Asz** (Felvinc-K) **1291.III.12.**: *Feldwar* Aranyas földön (KmJkv 2). 1291; *Feulduar* (Er I. 478). 1320: *Felduar* (Tr). 1441.VII.29.: *Feldwar*-i Mátyás ü: Felvinc (342); 1447.VII.20.u.: *Fewldwar*-i [!] Ferenc bevallást tesz Csáni Lászlóné Ilona nevében (621). 1555: *Feoldwar* (SzO III. 31). **1587**: *Feoldwar*. – E: fl. 5, A: fl. 1 den 68. III. Princeps magn. dom. Joanni Galfj integram vita durante contulit (Dé 70). 1638: *Földvár* (SzO V. 269). Pápai Páriz Ferencnek háza, birtoka volt itt. 1733: *Föld-Vár*. 1808: *Földvár* (Székely-) (56). 1861: *Sz-F Asz* (33). 1888: Székely-Földvár **TA** Felvinci js (Je 644). 1913: **Székelyföldvár** **TA** vm. # Ady László (1900–1974): *A székelyföldvári református egyházközség története*. Torda 1930. – 1909/19: *Feldioara*, *Szfv*, L 952: r 630; m (72). > *Feldioara-Rázboieni* > *Rázboieni-Cetate* = Su 2: 72. 1291–1854. [23 C]

Földvár 4. (Sanctae Mariae Castrum, Marienburg) Br (Brassó-É, az Olt b. p.) **1211 e.**: „Földvár“, mert a német lovagok 1211 után kővárat építettek itt, mely a rend védőszentjét idéző Marienburg névből és a vár központi fekvéséből következtethetően a lovagrend központja lehetett 1225-ig. 1240: *Castrum S. Marie* (Gy). =: ≈ (Er I. 190). Ekkor IV. Béla a ciszterci rendnek adományozta egyházának jövedelmét (Gy 1: 831. Sanctae Mariae Castrum). 1307: *Földvár* {?!} hj: *Olth* f., malom, bércz, árok, hegycsúcs, a Papok hegyének (*montis Sacerdotum* ds) csúcsa, *Zeulithe* hegy, 3 hegy Brulya (*Burulia*), *Földvár* és Martonhegy birtokok közt, *Goldbach* (ds) folyó hegye v. bércze, csúcs, *Neutidul* domb, a *Goldbach* bércz csúcsa, tar (calvus) mező, *Nozia* birtokhoz vezető út, csúcs, Újfalu és *Földvár* birtok határa, a *Goldbach* hegy oldala, a *Goldbach* folyó beömlése az *Olth* f-ba (An 2: 152).). 1379: Saxonum de *Feewlduar*. Várjogú szász mezőváros (Gy). 1380: *Feulduar* alias *Marienburg*; 1392: opp. nostrum (**regis**) *Fewldwar*, 1413: **civitas** nostra (**regis**) *Feldwar*, 1427: opp. *Felduar* (Ub/Su). 1432–1437: *Feldiore* (Su). 1760–2: *Földvár*. 1808: *Földvár* h., *Marienburg* g., *Felduoara* val. 1861: ≈ (város), ≈ **Br** (38). 1888: ≈ (Marienburg, *Feldiora*) **Br** Alvidéki js (Je 334). 1913: *Földvár* **Br** vm (Az). – 1909/19: *Feldioara*, *Fv*, *Mb*, 2527: r 1162; n, m (72). = Su 1: 228. 1240–1854. [37 D; L]

Földvár 5. **Do** (Bonchida-K) {1316 e} 1327: p-es ... *Feulduar*. [1316 e.] Moys fia Ehelleus birtokolta; elkobzás után Tomaj nb. Losonczy Dénes fia Tamás kapta meg, s 1327-ben elrendelték határjárását a vele összefüggő Katona és Cég (Ko vm) birtokokkal (Gy 2: 69). 1452.VIII.6.: Csomafáji Tóth Péter fia György (te: Adorján és Veronika nevében is) tiltakozik amiatt, hogy Cs-i n. Csonka Mátyás le: Margit Menszáros Lászlóval, Anna pedig *Fewlduary* Antallal, nemtelen emberekkel mátkásodtak el nem kicsiny szégyenükre és kárakra, bitorolva az ő csomafáji birtokrészüket (1059); 1453.X.4.: *Fewldwar*-i Demeterné Sárdi Katalin (1108); {1460.VIII.} *Ffewldwar*-on lakó Nagy Tamás és Vajda Balázs Cserényi Mikós özvegye: néhai Sombori János leánya: Apollónia familiárisai, ü: Alsóbalázsfalva (1472); 1461.III.23.e.: *Fewldwar* fele Cserényi-birtok (1522); 1477.I.27.: Iklódi Beke özvegye Margit *Feldwar*-i részét 14 Ft-on zálogba adja Iklódi Polyák Miklósnak (2220); 1477.VIII.16.: Sárdi Péterné: Balázsfalvi Cserényi Krisztina *Feldwar*-i birtokrészét 40 Ft-on zálogba adja *Feldwar*-i Nagy Gáspár özvegyének: Katalinnak

(2242). 1477.X.22.: *Feldwar*-i NG özv: Katalin a leányát: Margitot feleségül vevő Kecse Ozsvát vécsi várnagynak átadja *Feldwar*-on azt a nemestelket, amelyet Sárdi Péternétől szerzett, továbbá három jobbágytelket, amelyen Bereck Lukács, Nagy János és Bíró Sebestyén lakik (2245). 1482.IX.18.: *Fewldwar*-i Porkoláb Ozsvátné Margit [üv](#) (2404). Ld még KmJkv II. 902. **1587**: *Feoldwaar*. – E: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 46). 1733: *Földvár*, 1760–2: *Meleg-Földvár*. 1808: *Melegföldvár* h. 1861: M-F Do (16). 1888: M-F (Feldióra) **SzD** Kékesi js (Je 500). 1913: **Melegföldvár** SzD vm (Az). – 1909/19: Feldioara, *Mfv*, L 931: r 462; m, c, zs (72). = Su 1: 228. 1327–1854. – 1974: c. Cătina {Katona kzs faluja É-ra} [23 B]

Földvár 6. Sze (Fogarás-Ny, az Olt j. p.) 1307, 1322: p. *Feldwar* (Tr). 1589: *Földvár* (Ve: Doc. III. 201). 1733: *Földvár*. 1808: Földvár, Marienburg, Felduara (56). 1861: ≈ Sze (34). 1888: ≈ (Feldior) **Fo** Alsóárpási js (Je 334). 1913: Földvár Fo vm (Az). – 1909/19: Feldioara, *Fv, Mb*, L **547** [ort. r](#) (72). = Su 1: 228. 1307–1854. – 1974: c. Ucea {Alsócsa kzs faluja É-ra} [36 C]

Földvár 7. * Za (Világos-Ny) 1433: *Fewldwar* (Cs 1: 731). 1808: Földvár *praedium* (55). 1828: ≈ (Nagy 33). 1888: ≈ psz (t) Magyarvilágos **Ar** (Je 334). 1913: Világosföldvár » Világos Ar vm (Az). – Su 2: 328. 1433–1828.

Földvár Bi 1806: *Foldvar* (14 R 48 Bihar-É). 1808: Földvár *art* (56). Hnt. 13: azh (56). Ld Bihar vár.

Fönácé Ko (Régen-Ny, MT vm hr) 1956: *Fönácé* Faragó tartozéka, Ny-i hrs. – Fînațe = Su 1: 242. [24 A]

Fönáce MT (Régen-NyDNy) 1956: *Fönáce* Bala tartozéka. – Fînațe = Su 1: 242. {1981 Ø}

Fönlak Te (1913) < Fellak Ar.

Főtelek * Kr (Oravicabánya táján, Komornok mellett) 1362: *Fevtelek* (Cs 2: 101). 1408: *Fythelek* (Pesty: Krassó II/1. 169). – Su 2: 328.

Fövény Te (Temesvár-DNy) **1289**: datum prope *Fuen* (Tr); 1289: *Fuen*, 1400: *Fewen*, *Fewenfeld* (Cs 2: 37. Fövény-földe). 1806: *Fény* (30 cc 42). 1828: Fény, Föny (Nagy 397). 1851: Fény, 2026 **óhitű** lak., s anyateplommal, szép kastéllyal, 94 6/8 egész jobbágytelekkel. F. u. Mocsonyi János (Fé 2: 16). 1913: **Fény** Tt vm Párdányi js (Az). 1920: [határfalu](#). **Ref. eh.** – 1909/19: Foen, *F*, L 2119: r 1323; szerb, m, n (76). Foeni = Su 1: 244. 1289 datum prope (Csánkinak tulajdonítva)–1851. [41 A]

Fövényszaru * Bi (Pelbárthida mellett, a Berettyó partján) **1277**: p. *Fuenzorm*; 1279: t. *Fuenzorm* 1282: p. ≈; 1308: p. *Fuenzaru* iuxta Berukyo; 1327: p. *Fuenzorm*. Gutkeled nb. Privardus ispán szerzett birtoka volt; magtalan halála után V. István király Gutkeled nb. Iuachin bánnak adta, aki rokonának, Kozma ispánnak engedte át. Privardus halála után ugyane földet Rábéi Sándor mester is megkapta V. István és IV. László királytól, de tőle Gutkeled nb. Kozma 1279-ben 20 M-ért magához váltotta. 1281-ben IV. László beiktattatja Kis Kozma mestert e földbe, a vele járó hídvámba és halastóba. 1282-ben Kozma itteni földjét három leányának ígéri, ha esetleg fia: Ivánka mester örökös nélkül halna el. 1327-ben a rokon Ivánka fiai: Leukus, Jakab, Miklós, Tamás és István átengedik a birtokot Kozma fia Iwanka fia Jánosnak (Gy 1: 617). – Su 2: 329. Fuenzorm 1279–1282, 1308, 1327.

Francia Ar 1888: Francia, telep (t) Bokszeg Ar (Je 334).

Fráta 1. Ko 1. (Kolozs-DK) Rogerius [**1241–2**]: *Frata* (Er I. 193). Rogerius [1243]/488 [1242-re]: iuxta silvam v. que *Frata* dicitur; 1293: comes Vs de *Fhratha* et f-i sui Petrus et Nicolaus; 1331: Nicolaus f. Ws de *Frata*, p. *Frata*. Rogerius szerint Gyulafehérvártól 10 mérföldnyire egy erdő mellett feküdt Fráta falu, s az erdő mögött 4 mérföldnyire emelkedett egy csodálatos kimagasló hegy, tetején egy roppant nagy sziklával (= Székelykő), amely a tatárjárás idején menedékkő volt. 1293-ban Frátai Ös és fiai eladják Méhes és Velkér felét; Miklós 1331-ben leányának: Klárának, Novolyi Miklósnénak és a kiskorú Erzsébetnek adja Fráta negyedét és Ponyvatelek felét (Gy 3: 348). 1331: p. *Frata*; 1410: p. *Fratha hungaricalis*; 1426: *Magyarfrata*; ...

1522: *Maghyarfratha*. Frátai ~ Magyarfrátai ~ Markházai ~ Frátai Gálfi, L. Dezsőfi, Farnasi Veres s más birtokosé. Hn 1426: Mátyuserdő; 1469: *Maachaerdeje* (Cs 5: 351). 1430.I.27.: *Frata*-i Gergely **ü**: Gerend (KmJkv 27); 1431.IV.26.u.: *Fratha*-i Antal **ü**: Doboka (73); 1440.II.11.: *Ffratha*-i Gergely leánykája: Cecília és fia: Bálint, *Ffratha*-i Gergely fia n. Mihály fiai: Jakab, Zsigmond és Bálint, ez utóbbi fia: Bálint (194); 1440.V.18.: *Fratha*-i Szentes László, György, András és Péter (230). 1440.IX.13.u.: *Ffratha*-i Gergely -> Farnas (269); 1440.XI.17.u.: *Ffratha*-i Szente Gergely és György **ü**: Kakasfalva (282); 1442.IV.29.: *Fratha*-i Szentes György, *Fratha*-i Szentes András és Péter Márkházán, a két *Fratha*-n, Botházán részbirtokosok (450); 1449.III.10.u.: *Frathay* Mihály mezőszilvási jobbágy (666); 1459.XII.10.: *Magyarfrata*-n, *Olahfrata*-n Szentmihályi rb cserében Farnasiakhoz kerül (1406). 1460.VII.29.: *Ffratha*-i n. Gergely fia: Gergely, te: György és Antal (1467). Ld még KmJkv I. 910; I. 996; II. 902, II. 970: Mf, II. 996: Of. 1467: *Fratha*-i Szentes György fia Máté krakkói **diák** (Dn 1509). 1579.V.25.: Egrediis et nobilibus Johanni et Nicolao de Fratha, ... Gabriei Adoryan de Fratha vajdai idézőlevél címzettjei (Dé 15). **1587**: *Frata*. – E: fl. 3, A: fl. 2 (Dé 54). 1594: Kerekes Mátyás *magyar fratay* Lupsay Magdolna jobbágya (SzTA). 1733: *Frata*, 1760–2: *Magyar Fráta*. 1808: *Fráta* (*Magyar*-) h., *Frátáunguraszká* val. 1861: Magyar-F Ko (13), és Mező-Fráta Ko (13). 1888: Magyar-F Ko Mocsí js (Je 485). 1913: **Magyarfráta** Ko vm (Az). – 1909/19: *Frata*, *Mf*, L 2105: r 1782; m, zs (76). = Su 1: 246. 1293–1854. [23 A]

Fráta 2. * **Ko 2.** (Kis-Fráta psz Kv-Kolozs-DK) {1410} 1413: p. *Wolahfratha*; 1415: *Olahfratha*; 1522: ≈. Hn 1413, 1415: Figöerdő, Mátyuserdő, Büdöstő nevű halastó (Cs 5: 352).

Fratest * **Te/Kr** (Karánsebes táján) 1444, 1445: p. *Fratest* a komjáti kerületben (Cs 2: 37). – Su 2: 329. 1444 {P}.

Frazinet * **Hu** (Vajdahunyad-Ny) 1482: p. *Frazynath*; 1506: v. *Frazinet*; 1510: v. *Frazyneth*. ≈Hunyadvár tartozéka volt (Cs 5: 91). – Su 2: 329. {Vsz a Romosz melletti *Fräsinet* tanya}

Freidorf Te (1808) : Szabadfalu.

Freudenthal Te (Denta-DK, Zsám mellett) 1723. és 1761. tk: *Freudenthal*; 1734: *Freytok* (Pesty: Krassó II/1. 165; Su 2: 287). 1808: Freudenthal, Frajtok (56). Hnt. 13: Örömvölgypuszta » Nagyzsám Te vm.

Freydorff Te 1808: Freydorf, Frajtok (56). 1828: *Freydorf* (Nagy 375). 1851: *Freidorf*, német falu, magyarul *Szabadfalva*, Temesvárral határos: 613 **r. kath.** lak., kik Temesvárra sok tejet hordanak. Határa 2417 hold, ... Bírja a kir. kincstár (Fé 2: 24). 1913: Szabadfalu Te vm Központi js (Az). – Freidorf = Su 1: 246. 1828, 1851. » Timișoara {Temesvár}

Frigida Aqua Fe (1328) : Hidegvíz (1296).

Frinkfalva 1. **BSz** (Nagybánya-D) 1566: [Kis] *Zalnapataka*, 1603: *Frinkfalva* (K). 1639: *Frinkffalva* (Makkai 435) Rákóczi György birtoka. 1650: *Fringfalva* (Kádár III. 465). 1733: *Francsen*, 1750: *Frenczeny*. 1808: Frinkfalva **Köv** (56). 1888: ≈ (Frinceni boiului) **SzD** Nagyilondai js (Je 335). 1913: Frinkfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Frânceni (Frâncenii-Boiului), *Ff*, L 228: r 219 (76). Frâncenii Boiului = Su 1: 246. 1566–1854. – 1974: c. Boiu Mare {Nagybánya kzs faluja, K-i hrs} [12 B]

Frinkfalva 2. **BSz** (Nagyilonda-K) 1592: *Frinkfalva*, 1597: *Fringfalva* (K). 1760–2: *Kö-Frinkfalva*. 1789: *Köfrinkfalva* (Kádár IV. 480). 1808: Frinkfalva, Fruncsen (56). 1888: Kö-Ff (Frinceni de piatre) **SzD** Nagyilondai js (Je 449). 1913: **Köfrinkfalva** SzD vm (Az). – Frâncenii-de-piatră, *Köff*, L 235: r 225; zs (76). Frâncenii de Piatră = Su 1: 246. 1592–1854. – 1974: c. Gîlgău {Galgó kzs faluja ÉNy-ra [12 D]}

Friss Do (Régen-ÉNy) 1319: v/p: *Groseph* (Tr). 1440: *Frys* (BfO I. 632). 1473.VII.30.: *Frys* Szobi Mihály birtoka (2108); 1502.XII.13.: *Frys* Szobi Mihály birtoka (3264). 1642: *Fris* (Ve: Doc. X. 111). 1733: *Friss*, 1750: *Frizs*. 1808: Friss Do (56). 1861: Fris Do (15). 1888: ≈ (Frisu)

BN Besenyői js (Je 335). 1913: Friss BN vm (Az). – 1909/19: Frișu, *F*, L 426: r 417 (76). > Lunca = Su 1: 366. 1319–1854. – 1974: c. Șieut {Kissajó kzs faluja DNY-ra} [24 A]

Frumté Ko (a vm K-i hr, Régen-ÉÉNy) 1956: *Frumté* Batos tartozéka. – Frunte = Su 1: 247. {1981 Ø}

Fugad Fe (Enyed-K) 1317: pr. *Fugud*; 1319: t./v. *Fugud*, riv-m fluentem de *Fugud*, silva *Fugud*. 1177-ben, amikor Asszonynépét meghatározzák az aradi prépostság számára, Fugad területe is Asszonynépéhez tartozott. 1319-ben már megtelepült falu; 1317, 1319: Lapád határosa (Gy 2: 159). 1317: ≈ (An 4: 516). 1733: *Csuguzel*, 1750: *Kis Csogody*. 1808: *Fügöd* vel *Füged* h., *Fügeden* g. 1861: Fugad, Csugurel AF (5). 1888: Fugad (Csugazel) **AF** Nagyenyedi js (Je 335). 1913: Fugad Af vm (Az). – 1909/19: Ciuguză, *F*, L 632: r 579 (50). Ciuguzel = Su 1: 152. cca 1202–3: Feketefee (Tr), 1317–1854. – 1974: c. Lopadea Nouă {Magyarlapád kzs faluja, K-i hrs} [35 A]

Fugyas * Kr (Detta táján, Egerszeg mellett) 1406: *Fugyas* (Cs 2: 101). = ≈, *Feggyes* (Pesty: Krassó II/1. 169). – Su 2: 329.

Fugyi Bi (Várad-K, a Sebes-Körös b. p.) **1236**: v/t. *Fudy*; 1273: v. ≈; [1291–4] in v. ≈, in ≈; 1311: Nic., Maur., Kadycha f-i Maur-i f-i Bucho, Nic. et Lad. f-i Jo-is dicti Inanch nobiles de *Fudy*; 1332–7: Nycolaus **sacerdos** de v. *Fugi*. 1236-ban tűnik fel, Jenő határjárásában. 1273-ban a váradi **püspöknek** 4 háznép szőlőművelője volt itt, a **káptalannak** 5 gyertyával szolgáló, a falu többi része királyi servienseké. Ezek a „királyi szolgák“ a Zovárd-nem tagjai lehettek, akik 1311-ben mint Fugyi nemesek tűnnek fel. Móric fiai 1312-ben eladják szőlőjüket Püspökin, 1314-ben Bánrvét (Szolnok vm), 1331-ben pedig a jofai pálos remetekomostornak, melyet elődeik alapítottak, adnak egy körülhatárolt földet. Miklós 1322-ben királyi ember, 1327-ben a váradi püspök hites embere. A falu 1291–4 közt másodikban 50 kepét ad a püspöknek, a pap pedig 1 fertót fizet neki. Papjuk 1332–7: évente 5 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 617). 1311: *Fudy*-i nemesek: Bucho fia Móric fiai: Miklós, Móric és Kadycha ~ Kadicha, Inach (ds) János fiai: Miklós és László kérésére a váradi káptalan megújítja saját 1284 < 1283. évi privilégiumát birtokfelosztás ügyében (An 3: 100); 1312: *Fudy*-i Móric fiaitól vásárolt *Pyspuky*-i szőlőkön is Guthkeled nembeliek osztoznak (213); 1314: Zuard nb. Apa fia István comes és fia: Ambrosius (mivel a Zuard nb. *Fudy*-i Móric fiai: Miklós, Móric és Kadych, továbbá *Fudy*-i János fiai: László és Miklós által ellenük indított per súlyosan terheli őket, és egyébként nem tudnak elégtételt adni számukra) a Szolnok vm-i Magnum Crisium melletti *Baanrewy* birtokukat 27 M-ért eladják Akus nb. Mihály comes fiainak (B ezek B birtokával hrs); az adásvételhez *Fudy*-i Móric jelen levő fiai beleegyezésüket adják (735). 1403: *Fwgy*, 1416; *Fudy*, 1452: *Fwgh*. Vámját 1403-ban Albisi Zólyomiak kapták (Cs 1: 608). 1450.II.11.: *Fwdy*-i Miklós ü: Horvát (KmJkv 804); 1504.IV.29.: *Fwdy* János Szentmiklósmacskásán Do vm (3303); 1536.II.3.: Szentgyedi *Fudy* Balázs Kendi Ferenc embere (4553); 1538.IV.17.: Uő 100 Ft-ért két pusztát jobbágytelket vásárol Péntek (BSz) faluban (4630). 1670 Bánffyhunrad: Czöreghi Mihály Fughiban szolgál (Gyalu 194). 1722: a Magyarországra való román átvándorlás olyan tömeges volt, hogy az erdélyi út melletti Fugyi községben ekkor már nem volt elegendő föld a jövevények eltartására. A később érkezettek többsége más falvakba költözött, egy részük pedig visszatért Erdélybe (Gyalu: LXXX). 1808: *Fugyi* aliis *Fügyi* h. {Győrffyben téves *Fugyivásárhely*, R. *Oșorheiu*} 1851: ≈, Bi vm, a Sebes-Körös völgyében, 613 lak., u. m. 350 **ref.**, 263 n. e. **óhitü**. Határa 2950 hold, ... Birják Novák Gergely árvái. Van itt ref. és óhitü anyatemplom (Fé 2: 25). 1888: ≈ Központi js (Je 335). 1913: Fugyi Bi vm (Az). – 1909/19: Fughiu, *F*, L 587: r 212; m; 8 zs (76). = Su 1: 247. 1236–1851. – 1974: c. Oșorhei {Fugyivásárhely kzs faluja, ÉK-i hrs} [10 D]

Fugyivásárhely Bi (Várad-K, a Telegdi úton) A váradi **püspök** birtoka. 1325 e: pálos **monostor**. 1391: *Wasarhel* (Bánffy I. 434). 1421: *Wasarhel* (Jakó 384). 1455: *Wasarhel*. A XIV. század elején keletkezett pálos klostromal, **Szent Jeromos** tiszteletére (Cs 1: 628). 1518: Gaspar Bartholomei de *Vasarhel* dioc. Varadiensis krakkói **diák** (Dn 600). 1566 k.: a pálosok a Felvidékre távoztak. 1692: *Vásárhely* (Mezősi 102). 1808: *Vásárhely* (Fugyi-), Osorhelj (182). 1851: *F-V*, Bi vm, kies vidéken, 657 ref., 305 n. e. óhitü, 2 anyatemplommal. Határa 4238 hold, ... A falun keresztül folyó

Sebes-Körösön kívül van itt még egy Tusád nevű patak. Kovács Imre ur szőlőjében pedig egy régi zárdá romjai láthatók. Birják: a váradi deák **seminarium**, b. Klinglin Amalia, Rápolti Nagz Lajosnő, Kovács Imre, Szerdahelyi Imre, Szepesházy Antal, és Novák Gergely árvái (Fé 4: 278). 1888: Fugyi-Vásárhely Bi Központi js (Je 335). 1913: Fugyivásárhely Bi vm (Az). – 1909/19: Oșorheiu, *Fvh*, L 1779: r 455ş m, zs (128). Oșorhei = Su 2: 22. 1391–1851. [10 D]

Fujesd * Hu (Illye és Bácsfalva táján) 1518: p. *Fwyesd*. Illyei Dienesieké Bácsfalvával együtt (Cs 5: 91).

Fundaja MT (Régen-K) 1956: *Fundaja* Kásva tarozéka. – Fundoia = Su 1: 247. [24 B]

Fundáta 1. Fo (Törösvár-D, a vm egyik legdélibb települése) 1808: Fundata (La-), Lafundata (56). 1850: *Fundata* (Su). 1888: Fundata (Törösvár) **Fo** Törösvári js (Je 335). 1913: Fundáta Fo vm (Az). – 1909/19: Fundata, *F*, L 724: r 709 (76). = Su 1: 217. 1850, 1913. [47 A]

Fundáta 2. Kr (Zám-DNy, a Maros D-i p-i Pozsga mellett) 1585: *Fwndacha*, 1596: *Fundata*, 1723: *Fundat* (Pesty: Krassó II/1. 169). – Su 2: 329.

Fundoja 1. Ar (Kisjenő-DK) 1909: *Fundoja* Csente tartozéka. – 1909/19: Fundoia, *Fundoja*, & v. Cinteiu (76). = Su 1: 247. 1909. {1981 Ø}

Fundoja 2. Gy/Cs (Ditró-ÉNy) 1956: *Fundoja* Salamás tartozéka, ÉK-i hrs. – Fundoia = Su 1: 247. [25 A]

Fundus Regius : Királyföld (Szászföld) Id százszok.

Furdia Kr (1808) : Ferde KrSzö.

Furksora Hu (Illye-ÉK, a hegyekben) 1516: p. *Swswarfalwa*; 1518: p. *Fwrsora*; 1519: p. *Fwrsowara*; 1521: p. *Fwswara*. Barancskai, Werbőczy, Barancskai Horvát; királyi adományul Korlátközi Péteré és Illyei Dienesieké (Cs 5: 91). 1733: *Fursora*, 1750: *Fursoara*, 1760–2: *Furkosora*. 1808: Furksora, Furksiora (56). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 335). 1913: Furksora Hu vm (Az). – 1909/19: Furçoara, *F*, L 816: r 800; m (76). = Su 1: 248. 1518–1854. – 1974: c. Brănișca {Branyicska kzs faluja} [33 B]

Furku * Bi (Margitta-D, Tóti mellett?) 1266: terra *Furku* (Tr). – Su 2: 329.

Furluk Kr (Resivabánya-É, a Lugosi úton) 1690–1700: *Ferlyug*, 1717: *Firluck*, 1804: *Furluk* (Pesty: Krassó II/1. 172). 1808: Furlug (56). 1888: Furlung (Furlocu) **KrSzö** Bogsáni js (Je 335). 1913: Furluk KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Fârliu, *Furlug* (Furlug), L 2474: r 2414; n, m (72). Fîrliug = Su 1: 243. 1690–1851. [42 B]

Futásfalva Ké/Hsz (Kézdivásárhely-Ny) 1567: *Fwtasfalwa*, 1579: *Futasfalwa* (SzO II. 222, IV. 64). 1607.VI.27: *Futásfalwa* buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, lud 2. Ezek berbécset eggyet adgyanak (a fejedelmi biztosok élelmezésére. SzO VIII. 359). 1614: 72 családfő (Ké 11). 1635: Deák András lóval mustrált, pap fia (SzO). **Princeps**: I cito[,] Gens Siculorum, cape, res ubi postulat arma. **Siculi**: Ibimus et validis, pro te pugnamus Armis. Stephanus Bardocz de Futásfalva. (Az 1635. évi háromszéki lustra végén, Finis Laus Deo alatt.) 1808: Futasfalva, Fusul (56). 1861: Futásfalva Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Kézdi js (Je 335). 1913: Futásfalva Hsz vm (Az). Itt őrzik a csiksomlyói Szűz Mária-szobor 1750-ben készült másolatát. Korábban búcsúhely volt. 2004 **Sarlós Boldogasszony** napján a búcsú újakezdése emlékére obeliszket állítottak; „pótzarándoklás“ azok részvételével, akik nem tudnak eljárni Somlyóra, mondta Jakubinyi György érsek. Moldovai magyarok is részt vesznek. Híradás 2004.VII.11. Duna Tv. – Futaşfalău > Alungeni = Su 1: 37. 1567–1854. [38 A]

Futfalva * Te (Lugos táján) 1444: *Fwthfalw* Zsidóvár 34. tartozéka (Cs 2: 15. Zsidóvár); 1467: *Futhfalwa* in districtu Beel; 1482: ≈ a Belinczi Bésánok birtoka (Cs 2: 26. Bél). – Su 2: 329. 1444, 1467.

Füge BSz (Bethlen-DK hrs) 1305/560: *Fige, Fighe*. Apafi-birtok (An 1: 722). 1493.II.22.: *Fygee*-i birtokrészét Bethleni Bernát eladja te: Miklósnak (KmJkv 2846). 1587: a bethleni uradalomhoz tartozott (Dé 51/5). 1733: *Fige*, 1750: *Figa*, 1760–2: *Füge*. 1808: Füge, Csiga (56). 1861: ≈, ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Figá, Csiga) **SzD** Bethleni js (Je 335). 1913: Füge SzD vm (Az). – 1909/19: *Figa, F*, L 438: r 432 (74). = Su 1: 238. 1305–1854. [13 D]

Füged 1. * Csa (Szerbszentpéter-É) 1326, 1332: Lad. de *Figud*; 1328, 1330: Dom. f. Pauli de *Fygud*; 1330: in v. *Figud*., in v. *Fygud*; 1333–5: Gallus sacerdos de *Figud*, [a-diac. de] *Fygud*. 1326-tól szerepel megbízottként eljáró nemesek nevében. 1330-ban Salánki Dumbo hatalmaskodik a faluban. Papja 1333: 20 báni, 1334 I: 3 gs, 1334 II: 6 báni, 1335: 1 gs pápai tizedet fizet. 1723. tk: *Vighet*; Pesty {1864}: *Vigetszki kraj, Viyeti szőlők* (Gy 1: 857). 1444: *Feyerfyged*, 1449: *Fygdw* (Cs 1: 696). 1516: *Fywgud*, 1647: *Also Fugod, Felső Figned*, 1700: *Also Fügöd*, 1717: *Viget*, 1723: *Vighet* (Borovszky: Csanád II. 185). – Su 2: 328. 1320–1723.

Füged 2. To 1. (Tord-D, Felvinc-Ny) 1332-7: **sacerdos** de *Figud*; 1337: v. *Fygud* (Cs). 1398: *Sugud* (DocVal 498. "localité inconnu"). 1453: p. tres *Fyged*; 1523: *Alsofyged*. Tetrehi Urkund, Figedi, Gerendi, Barancskai, Baládfi-birtok (Cs 5: 703). 1448.II.22.: *Fyged*-en lakó Petó Gergely ü: Gerend (KmJkv 627); 1452.V.25.: Uő ü: uo (1043). **1587**: *Figed desertum*. – E: fl. 4, A: fl. 1 den. 34 (Dé 67). 1733: *Also Csugul* [: *Csugud*], 1750: *Also Csugudy*, 1760–2: *Alsó Fügöd*. 1808: Füged (Alsó-), Unterfigid, Csákádá de dzsosz (56). 1861: A-F, Sugugyu gyin Zsosz To (9). 1888: A-F **TA** Felvinci js (Je 203). 1913: **Alfüged** TA vm (Az). – 1909/19: Ciugudiul-de-jos, *Af*, L 513: r 462; c (50). Ciugudul de Jos = Su 1: 152. 1219{?}, 1332–1913. > Ciugudu de Jos c. Unirea {Felvinc kzs faluja} [23 C]

Füged 3. * To 2. (Alsőfüged és Felsőfüged közt) 1453: tres *Fyged*; 1523: *Kezephyged* (Cs 5: 703-704). 1597: *Keozépeo Fewged* (Ve: Doc. V. 87). – Su 2: 353.

Füged 4. To 3. 1453: p. tres *Fyged*; 1523: *Felsewfyged* (Cs). 1733: *Felső-Csugul* [: *Csugud*], 1750: *Felső-Csugud*, 1760–2: *Felső Fügöd*. 1808: Füged (Felső-), Oberfigid, Csákádá de Szusz (56). 1861: F-F, Sugugyu gyin szusz To (10). 1888: F-F (Sugugyu din sus) **TA** Felvinci js (Je 320). 1913: **Felfüged** TA vm (Az). – 1909/19: Ciugudiul-de-sus, *Ff*, L 535: r 511; c, zs (50). Ciugudul de Sus = Su 1: 152. {1332–4: F 1.}, 1465–1913. > 1974: Ciugudu de Sus c. Unirea {Felvinc kzs faluja} [23 C]

Füge havas Cs () 1808: *Mons Füge* Csikszék (56).

Fügeschavas Gyergyószentmiklós határában {füge: 'egres'} „Elvágtam az ujjam kiskéssel, / Közőm fügefalevével ...“ (Nd, Vista).

Füges-patak Gyergyószentmiklós határában (1978 Tarisznyás Márton).

Fükerék erdő 1502: silva *Fykerek* (KmJkv) Kisdevecser (Do) határán.

Füld 1. Bi>Ko 1. { < mR. *Fil* (1255: *Fyl*) ~ mR. *Filke* (1227: *Fylke*) szn. + d} (Bánffyhunyadi-ÉÉK, a Szamosba ömlő Almás völgyében, az Almási útban; 353 m) **1249**: t. *Fyld*. IV. Béla király Geregye nb. Pál országbírónak adományozta (Cs, Gy, (Er I. 209). 1393: v. *Fyld*; 1412: p. *Fyld* cum aliis terris sive p-bus similiter *Fyld* appellatis ad eandem spectantibus, alias ad castrum (**regis**) Sebeswar spectantibus; 1519: p. *Ffwld*. 1412 u. Keresi, 1435-től Bánffy, később Tamásfalvi ~ Bikali ~ Vitéz, Farnasi Veres-birtok. Hn 1437 hj: Bodabércz, Farszegvárhel, Ravaszlik [bércz], Keme János-vésze-pataka, Kuonrádpataka, Farkaspatak, Dragnapataka hida, Czigánykuta; 1451 hj: Egreskut, Büdöskut m. n. Czigánykut, Hidegkut, Nyárlókut; Farkaspataka, Dragnapataka, Pesterpataka, Almáspataka; Dancsvölgye, Sösvölgye; Farszegbércze, Farszegvárhelye, Orrhegytúr, Gereben ~ Gerebenbérczi, Vánaserihegye, Vajhova, Vajhovabércze; Drgnahida; Veres-Estván-keresztje-helye, Keme-János-vésze-feje, Somos, Florint-nyárlója, Bánuta, Bagó-szája-feje-árka. 1461: ötvenedfizetők. Jbn 1513: Laczkos Illés, Fodor Mihály. (Cs 5: 352). 1600 után hasonló nevek már nem tűnnek fel itt; a magyarság elenyészett. Helyükbe románok települtek. 1726: **görögkatolikus templom**. 1733: *Also-Füld*, 1750: *A(ISO) Föld*. 1808: *Füld* (Alsó-) h., *Fildul de dzsosz* val. 1861: A-F Ko (12). 1888: A-F Ko Bánffyhunyadi js (Je 203). L 1910: 501 (r);

1956: 778 (Le). 1913: **Alsófüld** Ko vm (Az). – 1909/19: Fildul-de-jos, *Af*, L 467: r 457; zs (74). 1929: Fl-de-J, L 497, H{Vá}: Huedin 10 km (AnR). 1936/9. tk: Fildul de jos; Fildul de Jos = Su 1: 238. 1249–1854. {1808: Fildul de dzsosz !} > Fildu de Jos [22 A]

Füld 2. Bi>Ko 2. (Bánffyhunjad-ÉÉNy; 396 m) 1412: p. *Fyld* cum aliis ... *Fyld*; 1415: tres p-nes *volahales Harumfyld, Kezsepfyld*. 1412-ig Sebesvár tartozékai; ezután maganföldesúri kézen. (Cs 5: 352).. 1472.IX.7.: *Kezsepfyld* és *Felsepfyld*. A hűtlenségbe esett Farnasiakól királyi adományként a Jaksicsoké (KmJkv 2062). 1526: p. *Kewzsepfewld*. 1733: *Közep-Füld*, 1750: *K. Föld*. 1808: Füld (Közép-), Fildul de minslok (56). 1861: K-F, Filda Ko (13). 1888: K-F Ko Bánffyhunyadi js (Je). 1913: **Középfüld** Ko vm (Az). – 1909/19: Fildul-de-mijloc, *Kf*, L 784: r 766; zs, m (74). 1929: Fl-de-M, L 761, H{Vá}: Huedin 14 km (AnR). 1936/9. tk: Fildul de mijloc; Fildul de Mijloc = Su 1: 238. 1415–1854. {1808: Fildul de minslok !} > Fildu de Mijloc [22 A]

Füld 3. Bi>Ko 3. (Bánffyhunjad-ÉNy; 434 m) 1412, 1415: *Harumfyld, Felsepfyld*. Sebesvár tartozéka (Cs). 1508: *Felsepfewld* (Bánffy II. 423). A gyalui vártartomány faluja 1666: *Felseő-Füld*, 1670: *Felsőfüld* (Gyalu 177, 198). 1733: *Felső Füld*, 1750: *F(első) Föld*. 1808: Füld (Felső-), Sibófalva, Fildul de Szusz (56). 1861: F-F Ko (12). 1888: F-F Ko Bánffyhunyadi js (Je 320). 1913: **Felsőfüld** Ko vm (Az). – 1909/19: Fildul-de-sus, *Ff*, L 721: r 712 (74). 1929: Fl-de-S, L 765, H{Vá}: Huedin 16 km (AnR). 1936/9. tk: Fildul de sus; Fildul de Sus = Su 1: 238. 1415–1854. {1808: Fildul de szusz !} > Fildu de Sus [22 A]

Füle 1. To 1. (Toda-Ny) 1450: kenezius de *Alsofile*; 1456: *Alsoffyle* ~ *Alsofylee*; 1500: p. *Alsofwle*. Léta vár tartozéka. 1450: Mancsa kenéz (Cs 5: 704). 1733: *Also-File*. 1739: [görögkatolikus fatemplom](#). 1750: *Fyle dye dsosz*, 1760–2: *Alsó Füle*. 1808: Füle (Alsó-) (56). 1861: A-F, Silu gyin zsosz To (9). 1888: A-F **TA** Alsójárai js (Je 203). L 1910: 672 (r); 1956: 721 (Le). 1913: **Alsófüle** TA vm (Az). – 1909/19: Filea-de-jos, *Af*, L 574: r 564 (74). F de J = Su 1: 239. 1450–1854. – 1974: c. Ciurila {Csürülye kzs faluja DNy-ra} [22 D]

Füle 2. To 2. (Torda-Ny) {1450} 1456: *Felseffyle* ~ *Felsewfyle*; 1500: ≈. Léta vár tartozéka (Cs 5: 704). 1670 Hévszamos (Ko): Czukan György egy fiával az tatárjárástul fogva Felső Filen lakik (Gyalu 190). 1733: *Felső-File*, 1750: *Fyle dye szusz*. 1808: Füle (Felső-) (56). 1861: F-F, Silu gyin szusz To (10). 1888: F-F (Silu din szusz) **TA** Alsójárai js (Je 320). 1913: **Felsőfüle** TA vm (Az). – Filea-de-sus, *Ff*, L 366: r 358 (74). F de S = Su 1: 239. 1456–1854. – 1974: c. Ciurila {Csürülye kzs faluja DNy-ra} [22 D]

Füle 3. Uh (Barót-É, a Kormos-patak j. p., a Hargita alján) **XIII-i templom**. XIV-i harang. Szent László-legenda falképei. 1569: *Fwle*, 1576: *Füle* (SzO II. 219, 197). 1614: Füle 49 családfő (Uh 10). 1635.VI.13.: *Fwole* Bardotz szek-ben; *Fwle-i* Fosztó Máté a szék elöljárói közt (SzO VIII. 371). 1635: János **deák schola mester** (SzO). 1760–2: **Erdő-Füle**. 1808: Füle (56). 1848-ban vasgyárában öntötték Gábor Áron ágyúit. 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Homoródi js (Je 335). 1913: **Erdőfüle** Uh vm (Az). # Janitsek J.: *Erdőfüle helynevei* (NyIrK 1980.1). Falumúzeum. 2004 L 1300; 2/3-a **református**; 1/3-a **katolikus, unitárius**. Kopjafás temető. 2004.VII.3. Duna Tv. – 1909/19: Filea, *Ef*, L 1337: r 42; m (74). > Filia = Su 1: 239. 1569–1854. – 1974: c. Brăduț {Bardóc kzs faluja, É-i hrs} [37 B]

Fülehavas TA (Kolozsvár-DNy, a Jára egyik j. o. mellékvölgyében) 1888: Felső-Fülehavas {!: Felsőfüle-Havas} **TA** Alsójárai js (Je 321). – 1909/19: Muntele-Filei-de-sus, *Ffh*, L 181: r 162 (118). > Muntele Filii = Su 1: 411. 1954. [22 D]

Füleháza 1. * Sza (Szatmárnémeti-D, a Kraszna jp-i Kraszna-bélték mellett) 1321: *Phylehazag* (Tr). – Su 2: 386.

Füleháza 2. To (Régen-É) 1509: p. *Fylehaza*. Bánffy-birtok (Cs 5: 704). 1509.X.19: *Fylehaza* L. Bánffy Péter és te: András birtoka (KmJkv 3519); 1519.IV.28.: *Fylehaza*-i részét Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1539.VIII.5.: *Fylehaza* Bánffyák közös birtoka (4718). 1733: *Pilla*, 1750: *Csile*, 1760–2: *Füleház*, 1805: *Füleháza*. 1808: Füleháza, Fülehdháza (56). 1861: ≈, Schile To (10). 1888: ≈ (Silye) **M Régeni felső** js (Je 335). 1913:

Füleháza MT vm (Az). – 1909/19: Filea, *Fh*, L 1399: r 1249; m (74). = Su 1: 239. 1497–1854. – 1974: c. Deda (Déda kzs faluja, K-i hrs) [24 B]

Fülesd (Ompoly) Fe (Gyulafehérvár-É) **1271**: *Onpoy terra*; **1276**: silva capituli *Fylesd*; 1293: t. *Fylesd*; 1299: m. *Ompay ... Fylesd*; 1326: Stanislaus et f. suus, Nicolaus ds Tuz, item Kende cum Romano fr-e suo, Petrus f. Musuna kenezii nostri (capituli Albensi) de v. *Filesd*. A gyulafehérvári káptalan Ompoly-völgyi uradalmát a benne levő helységről Fülesdnek, fő folyójáról pedig Ompolynak nevezték (1299). 1276-ban a káptalan átadta a fülesdi erdőben levő hegyet – a későbbi Szentmihálykövet – várépítésre Péter erdélyi püspöknek (Gy). 1276.V.8.: ≈ (Er I. 341); [1276.V.8.u]: IV. László király az ErK-nak megengedi, hogy a püspöki földektől elkülönített *Fylesd* és *Enud* (Felenyed) n. birtokai határára 60 román háznépet (mansiones) telepíthessen és ezek mentesüljenek minden királyi adótól, ötvenedtől, tizedtől (Er I. 342); 1293.XI.7. III. András király az ErK-t megerősíti, hogy *Fylesd* és *Enud* földjén 60 háznép románt (mansiones **Olacorum**) tarthasson minden adótól és szolgálattól mentesen, jóllehet a bárók tanácsa elrendelte, hogy a nemesek és mások birtokain tartózkodó összes románt vigyék vissza, akár erővel is, Székes nevű királyi prédiurnra (Er I. 519; Györffy 1964. 22-23). 1299: *Fylesd* hn: *Berch, Buchaz, Celna, Chynerma, Élesbérc, Ghyrorthyan, Homoródfő, Kyraska, Laturwar, Licoshatar, Nadas, Otmárkő, Velkenhawasa, Vincpatakfeje, Zyrkw* (Er I. 589/10 12. Mut szerint). Az uradalomba telepített románok ellentétbe kerültek Szentmihálykő várnagyával és megölték fivérét, Kormos Pétert, ezért 1326-ban a káptalan három kenéze 50 M vérdíjat fizetett Garmannak, a volt várnagynak és fiának, továbbá egy 5 M-t érő lovat adott nekik. Péter kenéz apja, az 1300 körül élt Muzsina lehetett az Enyed fölött telepített Muzsina falu névadója. Ebből kitetszik, hogy a három kenéz a káptalan más birtokain is telepített. A fülesdi uradalom legkorábbi faluja maga Fülesd, mely 1677-től *Fenes* néven szerepel. 1271-ben Abrud föld határosa (Gy 2: 159). 1620-ban tűnik fel újra, majd 1660.IV.17-én Sebesi Boldizsár végrendeletében. 1677-ben helyszíni vallatást tartottak Filesd és Metesd határperében: *Filesdi* (:alias *Fenesi*:) jobbágyok vallanak (SZTA). 1733: *Fenes*. 1778: Fenes, amelyet hajdan Fülesnek hívtak (erre mutat a kincstári javak 1650. évi jegyzéke), a zalatnai uradalomhoz tartozik (Be I. 203). 1808: *Fenes* h. 1861: ≈ AF (5). 1864: *Fenes* hajdan *Fülyes* Zalatna határában (Pesty). 1888: Fenes **AF** Magyarigeni js (Je 330). 1913: Fenes AF vm (Az). # Szabó T. A.: *Eltűnt-é a középkori erdélyi Filesd?* IV. 178-183. – 1909/19: Feneş, *F*, L 1093 g. kat. r (73). = Su 1: 236. 1733, 1850, 1854. + 2: 330. *Fylesd*, 1276, 1293, 1326. [34 A]

Fületelke Kü (Marosvásárhely-D, Egrestő-D hrs) 1347: p. *Fyleteeluke*; 1430: *Fylethelke*; 1453: villicus de ≈; 1481: p. ≈; 1504: ≈. ŐÚjvár tartozéka; a székely Erdő ispán kapta királyi adományul; Erdőfi, Meggyes, Batori, Futaki Nagy, Andrásfalvi Balási, Gyulakutai, Polyák, F. Geréb-birtok. Jbn 1453: Veres Antal, Fodor János (Cs 5: 877). 1430.III.8.: *Fylethelke*-n lakó Kis Balázs ü: Kendhida (KmJkv 39); 1482.VI.22.u.: *Fylethelke* Gyulakútiak új adománybirtoka; ld Aranykút (2370); 1482.VI.27.: Báthori Istvánt iktatták *Fylethelke* birtokba (2375). Ld KmJkv II. 903. **1587**: *Fületelke*. – E. Pr: fl. 28. A: fl. 14 (31). 1638: *Fwletelke* (Makkai 558) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Füleetelke*. 1808: Fületelke, Füllendorf ~ Fülldorf (56). 1861: ≈ Kü (8). 1888: ≈ (Felldorf, Fületelnik) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 336). 1913: Fületelke **KK** vm (Az). – 1909/19: Filitelnic, *Ft, Fd*, L 543: r 40; n (74). = Su 1: 239. 1347–1854. – 1974: c. Bălăuşeri {Balavásár kzs faluja D-re} [24 C]

Fülöpháza * **Bi** (Várad-D, Váradpósa és Nyárszeg közt) 1319: *Domus Philippi*, 1411: *Philiphaza*, 1439; *Fylephaza* (Jakó 243). 1692: *Föliph háza* (Mezősi 119). – Su 2: 386. Philippi Domus.

Fülöpháza KrSzó (?) 1888: Fülöpháza KrSzó Temesi js (Je 336). {?}

Fülöpköve * **Ar** {**XII.** szd végén élt Csanád nb. Nagy Fülöp nevérol. Gy} (Kaprevár környékén, ahol a Maros átlép Ar vm-be) **1256**: *Phylupkue* (Er I. 222). 1337: p-bus a Zad usque ad Kapw existentibus ... *Philepkuy*, Stalatina [: Scalatina], Perew, Stanizlohaza, que a. n. Gyurthyanus vocatur et Feketetow, que a. n. Mykchehaza vocatur et pisc. Ilteuthow vocata super v. Pesthws. A Csanád-nem birtok; az 1256-i osztálylevél szerint Belenig fia Nagy Fülöp része volt, akinek magtalan halála után te: Kelemen bán és Vaffa fiai közös birtoknak hagyták. 1337-től Kelemen

utódai, a Telegdiék bírják. Gyertyános nevét fenntartotta egy hegynev Kaprevártól DK-re: 1876., 1884/89. tk: *Gertenes; Iltótó* nevét egy falunév Kaprevártól ÉK-re Lip: *Ilyó* aliis *Ilyó* h.; Hnt. 26: *Iltó*, R. *Ilteu*; *Pestes* nevét egy völgy Kaprevártól K-re: 1723., 1761. tk: *Pestisell*; 1876. tk: *Valea Pestis*; 1914. tk: *D. Pestis* (+1256, 1237. Gy 1: 176). 1256: *Philwkwue*, 1455: *Philepkue* (Cs 1: 770. Filepkeve. Ar vm). 1360: *Philepkewe*; 1455: p. *Philepkue*; 1468: p. *Philepkew*; = : p. *Philepkw*. Csanád-nz, 1455: Csanád nb. Telegdiék birtoka (Cs 5: 90. Hu vm). 1360: *Philepkewe*, 1508: *Filepkewe*, 1622: *Fülöpkő* (Pesty: Krassó, II/1. 165). XVIII-i tk: *Piatra Philip* Szelcsovától DK-re, a Maros partján (Gy). – Su 2: 386. 1256–1622.

Fülöplaka, -telke * Ar {XII. szd végén élt Csanád nb. Nagy Fülöp nevérol. Gy} (Simánd mellett DNy-ra, a Berekszó partján) 1274: *Phylupteluky* (Gy); = ≈ (Er I. 334). 1323: p. *Phyluplaka* ... iuxta fl-m Berukzo. A Csanád-nem birtoka; 1274-ben a Makófalviak és Tömpösiek őseinek osztozásakor ez utóbbiaknak jut. Később Tömpösi Fülöp fia Benedek s ennek fia Phylipus megszerezte másik felét Tömpösi Domokos fia Mihálytól, s 1323-ban az egészet 50 M-ért eladta Udvardi Buda fiai: Péter és Pál ispánoknak (Gy 1: 176).

Fülöptelke Te () Más birtokos kezén (Gy előbbi helyen: 1: 176). 1318: *Phylupteluke* (Tr), 1471: *Phylephteleke* Mácsalaka tartozéka (Cs 1: 765. Fileptelke; Macsalaka). – Su 2: 386. Phyluplaka, 1256. & Phylupteluke, 1318, 1471.

Fülpe Gy (Maroshévíz-DK) 1956: *Fülpe* Gyergyóvárhegy tartozéka. – Filpea = Su 1: 239. – 1974: c. Subcetate {Gyv h. kzs. faluja; ÉNy-i hrs} [25 A]

Fülpös < *Philippus* = Fülöp, Jézus egyik legelső követője; gyakori név volt.

Fülpös 1. Ko (Régen-Ny) 1319: p/v. *Kysebfilpus* et *Nagfilpus*; 1332-7: *sacerdos* de *Philpus Minori*, *Minori Phylpus*; 1439: *Magyarphilpes* et *Zaazphilpes*; 1509: provisor de *Zazphilpes*. Szécsényi, Sz. Salgai, Bánffy, Dezsőfi, Farnasi Veres, Kecseti s más birtokosé (Cs 5: 704). 1459.I.22.: *Zazfylpes* egészbirtokot Farnasi Veres Benedeknek iktatták (KmJkv 1336); 1460.XII.4.: Szamosfalvi Gyerőfiak tiltakoznak *Zazfylpes* felének Farnasiak általi elfoglalása ellen (1489); 1461.III.19.: Farnasiak tiltják Mátyás királyt és anyját *Zaazfylpes* eladományozásától (1519); 1468.V.29.: *Fylpes* (1809). Ld még KmJkv Szf II. 1033. 1587: *Zazfilpes*, ld Tancs (Dé 59). 1597.V.10.: Joannes Nagy de *Zaz Fylpos* ügyvéd Lázár Farkasné Bernáld Klára örökösödési perében (SzO VIII. 326). 1635 Makfalva (Msz): Fazakas János *Szaszfwlpösön* lakik, Bethlen Péter jobbágya (SzO). 1639: *Zasz Phülpös* (Makkai 583) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kis-Cselpij*, 1750: *Kis Filpis*, 1760–2: *Szász Fülpes*. 1808: Fülpös (Szász-), Silpisu (57). 1861: Szász-Fülpös, Filpisu Ko (14). 1888: K-F (Filpisu) Ko Tekei js (Je 423). 1913: **Kisfülpös** Ko vm (Az). *1926: *Demény Lajos* történésh. – 1909/19: Filpişu-mic, *Kf*, L 569: r 250; m (75). F M = Su 1: 239. 1291 {!}, 1319–1854. – 1974: c. Breaza {Bereszteleke kzs faluja ÉNy-ra} [24 A]

Fülpös 2. To (Régen-DNy, a Mezőségi úton) 1291.I.29.: *Phylpus*. III. András király innen ír az erdélyi káptalanhoz (Er I. 468). 1319: *Nagfilpus*; 1332-7: *sac. de Philpus, Maiori Philpus*; 1357: *hospes de Nogfylpes*; 1404: p. *Magyarfilpes* in pt. Sarpathak sita; 1509: p. *Magyarfylpes* (Cs 5: 704 5.). 1449.II.7.: *Fylpews*-ön lakó Székely András és Nagy Mihály ü: Farnas (KmJkv 654); 1449.X.30.: Székely András *Magyarphilpess*-i lakos ü: Farnas (765); 1459.I.22.: *Magyarphilpes* ld *Zazfylpes* (1336); 1460.XII.4.: *Magyarfylpes* ld Szászfülpös (1489). 1461.III.19.: *Magyarfylpes* ld uo (1519). 1468.V.29.: *Fylpes*-en Farnasi rb (1809). L KJ II. 903, Mf 970. 1587: *Magyarfilpes*. – E: fl. 25, A: fl. 8 (Dé 68). 1733: *Nagy Csilpes*, 1750: *Nagy Filpis*, 1760–2: *Magyar Fülpes*. 1808: Fülpös (Magyar-) (57). 1861: M-F, Silpisu máre To (10). 1913: **Magyarfülpös** MT vm (Az). – 1909/19: Filpişul-mare, *Mf*, L 883: r 428; m (75). F M = Su 1: 239. 1319–1854. > Filpişu Mare 1974: c. Breaza {Bereszteleke kzs faluja, Ny-i hrs} [24 A]

Fűrészmező Br 1888-ban vált el Hosszúfalutól. 1857-ből való iskoláját visszavásárlás nyomán átépítik evangélikus művelődési háznak 2002.IX.16. RTV Magyar adás. Újonnan felépült evangélikus temploma; istentisztelete 2004.VI.20. Duna Tv (felvételtől).

Fürményes KSz (Zilah-ÉK) 1332: p. *Feermenus*, 1341: *Olfermenes* (Tr). 1423: *Olahfermenyes* (Petri III. 415). 1439–44: *Fermentes*, 1453: *Fermynyes* (Cs 1: 555). 1442.IV.20.: Alsótóki *Fermentes* {Fürményesi} Gergely és Máté ü: Nyíres (KmJkv 443); 1447.VII.18.: *Fermentes*-i Kónya Tamásné *Fermentes*-i Máté le: Dorottya üv (615); 1450.VII.17.: Keresztúri Kónya Miklósné *Fermentes*-i Kicse Máté le: Dorottya üv (863); 1453.V.4.: *Fermentes*-i n. Bálint fia Márton és *Fermentes*-i György fia János (Egyed fia Gergely, Vince fia Antal, Péter fia János, említett Márton fiai: István és Antal, nevezett János gy: Zsigmond, Katalin és Erzsébet, László fia Lőrinc, n. Bálint fia István, Gergely fia Benedek, Fábián fia Mihály, János fia István, Jakaab fia Bereck és többi osztályos atyafiak nevében is) tiltják V.László királyt és Hunyadi Jánost attól, hogy *Fermentes*-i birtokrészüket eladományozzák (1086); 1454.VI.11.: *Fermentes* (Ősz Albert része kivételével) az egész falu előbb emlett, újra tiltakozó birtokosoké (1165); 1454.VII.15.: *Fermentes*-i Adorján Gergely fe: *Fermentes*-i Imre fia n. Albert le: Erzsébet (1167); 1461.VI.12.: Keresztúri Sikola Albert özvegye: *Fermentes*-i n. Nagy Fábián le: Ágnes Kisdobaiak kifizették az apjuk Kisdoba, Nagydoba és Bilgezd birtokbeli részeiből őt illető hitbért és jegyajándékot (1565). 1529.VIII.24: *Fewrmenyes*-en rb Lelei Szilágyszegi János (4269). Ld még KmJkv II. 903. 1733: *Firminiss*, 1750: *Firmenyes*, 1760–2: *Fürményes*. 1808: Fürményes ~ Förményes. Firminis (57). 1888 Fürményes (Hirminyis) **Szi** Zsibói js (Je 336). 1913: Fürményes Szi vm (Az). – 1909/19: Firminiş, F, L 533: r 513; m, zs (75). = Su 1: 240. 1332–1854. – 1974: c. Mirşid {Nyírsid kzs faluja, ÉK-i hrs} [12 C]

Fürstendorf * Szh (Szerdahely-K, Kisapold mellett) 1383: t. *Fyrstyndorph*, 1384: *Firstendorff* (Ub II. 582, 586). – Su 2: 330.

Füskút Te (1888) : Füzükút.

Füves a Temesbe ömlő Berekszó mellékvize 1331: aqua *Fyves* (Verese gyháza). Ma *Valea Fibiş*, ill. Mátka pataka (Gy 1: 163/14).

Füves 1. * Ar (Vinga-KDK, a Füves vize mellett) 1234: Tud de v. *Fiues*; 1331: p. Werese gha ... cca aquam *Fyves*. A bizerei apát suptali népei megvádolták Füvesi Tubot, hogy erőszakkal elvett tőlük 4 lovat, 6 ökröt, többeket megsebesített s egy elhurcolt férfit titokban visszatart (Gy 1: 176). 1446: *Fyuves*, 1447: *Felsewfywes*, 1453: *Alsofywes* (Cs 1; 771). 1723–25: *Fibos* (Mercy-térkép), 1761: *Fibes* (Borovszky: Temes 103). 1808: *Fibis* h., *Fibisch* g. 1851: ≈, Te vm, 300 {német} **kath.**, 1700 n. e. **óhitü** lak., s paroch. templommal. Határa 2-dik osztálybeli, s 122 5/8 egész urb. telket számlál. Birják Tököly Péter örökösei (Fé 2: 17). 1888: *Fibis* Te Újaradi js (Je 332). 1913: **Temesfüves** Te vm (Az). – 1909/19: *Fibiş*, *Fibis*, L 2346: r 1354; n, m (74). = Su 1: 238. 1234 v. *Fives* (Tr), 1446–1851. – 1974: c. Maşloc {Máslak kzs faluja DNY-ra} [32 C]

Füzy-25 Füves 2. Bi 1. (Margitta-DK) 1888: Verzár Margittai js (Je 723). 1913: Füves Bi vm (Az). – Värzari = Su 2: 242. 1913. – 1974: c. Popeşti {Papfalva kzs faluja DK-re} [11 C]

Füves 3. Bi 2. (Vaskoh-ÉK hrs a Fekete-Körös j. p. közelében) 1552: *Alsofywes*, 1600: *Also Warzan* (Jakó 386). A XVII. században románokkal települt. Lakói vas- és rézhámorokban dolgoztak, ill. háziiparszerűen üzték a kovács, a varga és a csizmadia mesterséget (Le). 1808: Verzár (Alsó-) (183). 1851: *Alsó-Verzár*, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, domb alatt: 380 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Hegyes-völgyes határa 1501 hold ... Lakosai közül némelyek vassal, kaszával kereskednek (Fé 4: 295). 1888: *Alsó-Verzár* Vaskohi js (Je 212). 1913: **Alsófüves** Bi vm (Az). – 1909/19: Värzariu-de-jos, Av, L 459: r 457 (195). Värzarii de Jos = Su 2: 242. 1552–1913. [21 C]

Füves 4. Bi 3. (Vaskoh-K hrs a Fekete-Körös j. p. közelében) 1552: *Felseo Fywes*, 1600: *Felseo Warsall* (Jakó 386). 1808: Verzár (Felső-) Bi (183). 1851: *Felső-Verzár*, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában: 365 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határának 1/8 része hegyes, a többi egyenes föld, s 1703 holdra terjed ... Mind urbáriség (Fé 4: 295). 1888: *Felső-Verzár* Vaskohi js (Je 329). 1913: **Felsőfüves** Bi vm (Az). – 1909/19: Värzariu-de-sus, Fv, L 335: r 329 (195). Värzarii de Sus = Su 2: 242. 1552–1913. [21 C]

Füzegy pataka 1312: *Fyuzygpataka*: az Aranyos mellékvize (Tordalaka hj. An).

Füzegegy 1. * Asz {bizonyára Tordalaka közelében} **1291.III.12.:** *Fywzes* Aranyas földön (KmJkv 2). {Azonos:} 1291: *Fyuzeg* (Er I. 478. Mut: ismertlen fekvésű elpusztult település).

Füzegegy 2. Bi (Belényes-Ny) 1552: *Fyzegeh* (Jakó 244). 1808: Füzegegy, Fizegyiu (57). 1851: ≈, Bi vm, hegyek közt, 273 g. **kath.** lak., s anyatemplommal, szép és derék erdővel. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 29). 1888: ≈ Belényesi js (Je 336). 1913: Füzegegy Bi vm (Az). – 1909/19: Fiziş, *F*, L 302: r 300 (75). = Su 1: 241. 1552–1851. – 1974: c. Finiş {Várasfenes kzs faluja} [21 C]

Füzegegyköz * Kr (a mai Zsidovin területén) 1328: part. t-e inter fl-m *Borzva* et *Fizeg* ... *Fizegkuz* dicta; 1329: t. *Fizegkuz* in C-u de Karaso. 1328-ban Heym fiai: László és Pál az országbíró előtt azt állították, hogy a Berzava és a Füzegegy közén levő Füzegegyköz földrész az ő Temes megyei remetei uradalmukhoz tartozik, míg Marcell fia Márton szerint e Krassó megyei föld Gyertyánoshoz (Gertenyes) tartozik. 1329-ben az országbíró elhalasztotta a két fél Füzegegyköz feletti perét. A Füzegegy patak ma Füzes p. 1884/89. tk); a vitatott föld a mai Zsidovin területén feküdt (Gy 3: 482).

Füzelő * Bi (?) 1431: *Phyzelew*. Nemesi névben (Cs 1: 608). – Su 2: 386.

Füzes 1. * Ar (Batta-DNy) 1366: *Fizes* a Maros mellett (Cs 1: 770. Fizes). = ≈ (Márki II/1. 201). – Su 2: 329. {Batta mellett *Dîmbul Fusului*}

Füzes * Asz 1291 (KmJkv 2) ld Füzegegy.

Füzes 2. Do (Szamosújvár-K hrs) {**1172–96**} **1230:** p. *Fizestelek*. III. Béla király Lob és Tamás testvéreknek [a Wassok öseinek] adta s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette Lob Chama részére. 1354-ben vitás volt Szék város és a Szentegyediek között (Gy 2: 69). **XIII-i templom.** ?[1176–96]: *Fizestelek*; 1230: ≈ (Er I. 12, 157). 1457.VIII.9.: *Fyzes* Bálvános vár tartozéka; ld ott (KmJkv 1275); 1486.V.1.: *Fwzyesthelek*-i Mihályné: Márta (2570). **1587:** *Fewszes*. – E: fl. 28, A: fl. 14. *Accumulandum ad rationem* ill. dom. Principis (Dé 49). 1637: *Füzes* (Makkai 418) I. Rákóczi györgy birtoka. 1733: *Eördöngös-Füzes*. 1808: Füzes (Ördöngös-) (57). 1861: Ö-F BSz (19). 1888: Ö-F (Fizes) **SzD** Szamosújvári js (Je 561). 1913: **Ördöngösfüzes** SzD vm (Az). # Márton Gy.: *Ördöngösfüzes helynevei*. Kv 1944. x 2004: 600 fős **ref.** gyülekezet. Falumúzeum. 2004.VII.23. Duna Tv. – 1909/19: Fizeşul-Gherlei, *Öf*, L 1626: r 657; m, zs (75). Fizeşul Gherlii = Su 1: 241. 1230–1854. > Fizeşu Gherlii [13 C] + Su 2: 329. Fizesteleke. 1173-76, 1230–1354.

Füzes 3. Do 2. (Hidalmás-K hrs) 1366: *Fyzes*, 1440: v. **olachalis** *Fuzes* (Kádár III. 480). 1440.VI.30.: Iklódiak *Fyzes*-i részüket zálogba adják (KmJkv 261); 1451III.15.: Uők *Fyzes*-i részüket tovább zálogosítják (939); 1454.II.4.: Iklódiak tiltják Iklódi Ozsvátot *Fyzes*-i részük elidegenítésétől (1136); 1467.X.29.: *Fyzes* ld Szopor (1763); 1483.V.6.: Iklódi Ozsvát özvegye: Orsolyának *Fyzes*-ből hitbért és jegyajándékot fizettek (2445). Ld még KmJkv I. 911; Af II. 836; II. 903. Ff II. 897. 1733: *Füzes*. 1808: Füzes, Kisfüzes, Szalká (57). 1861: Füzes Do (15). 1888: Füzes (Fizes) **SzD** Csákigorbói js (Je 336). 1913: Füzes SzD vm Csákigorbói js (Az). – 1909/19: Fizeş, *F*, L 1047: r 1029; zs (75). > 1964: Stupini; > Stupinii = Su 2: 148. 1366–1964. > Stupini 1974: c. Hida {Hidalmás kzs faluja} [12 D]

Füzes 5. Do 3. Kisfüzes Do 1808: pagus Kisfüzes (A Füzes). Hnt. 13: azh (84).

Füzes 6. Kr (Boksánbánya-Ny) 1329, 1334: *Fyzeztov*, 1597: *Fyzes*, *Fwzes*, 1717: *Fisescho* (Pesty: Krassó II/1. 173). 1808: Fizes ~ Füzes Kr (55). 1851: Füzes, Kr vm, 23 **kath.**, 2400 **óhitű** lak., anyatemplommal, s jó szántóföldekkel, nagy erdővel, szilvásokkal, legelővel. A kir. kamara birja (Fé 2: 29). 1888: Füzes **KrSzö** Bogsáni js (Je 336). 1913: **Krassófüzes KrSzö** vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Fizeş, *F*, L 2003: r 1593; m, n, cseh-morva, szlovák (75). = Su 1: 241. 1329–1851. – 1974: c. Berzovia {Zsidovin kzs faluja D-re} [42 A]

Füzes 7. Kr (Somlyó-D) 1341: v. **olachalis** *Fyzes*, *Fizes* (Tr). = v. olakalis *Fyzes* (Gy 3: 507/16). =: ≈ Valkó várához tartozott (Cs 1: 582). 1491: *Fuzes* (Petri III. 419). 1519.IV.11.: *Fyewzes* Bánffy-birtok; zálogon Borzási György erkedi officialishoz kerül (KmJkv 3719); 1519.IV.28.: Bánffy László *Fyzes* birtokbeli részét eladja Borzási Györgynek és te: Péternek (3722); 1519.V.3.:

Bánffy Péter özvegye: Petronella tiltja Bánffy Lászlót attól, hogy Fywzes-i részét eladja Borzási Györgynek (3724). 1575: *Fyüzes, Füzeus* (Petri III. 419). 1733: *Füzes*. 1808: Füzes, Fisesch (57). 1888: ≈ (Fizesiu) **Szi** Krasznai js (Je 336). 1913: **Krasznafüzes** Szi vm (Az). – 1909/19: Fizeş, F, L 693: r 678; zs (75). = Su 1: 241. 1341–1854. – 1974: c. Sîg {Felsőszék kzs faluja, ÉNy-i hrs} [11 D]

Füzes 8. * Za (Világos-ÉK, Meszt/Muszka mellett) 1331: villa *Fuzes* (Tr). – Su 2: 329.

Füzesd 1. Hu 1. (Hátszeg-DK, a Sztrigy egyik j. o. patakja mellett) 1447: p. *Fizeech* in d-u Ha (HuÉvk 4: 90, 91); 1514: p. *Fyzezh* in d-u Ha.; 1519: p. *Fywzweh*. 1447-ben 1/4-ét Kendefiek kapták a kormányzótól; Kenderesi, Borbátvízi, Galaczi, G. Vitéz, Buda, Csob, Volk, Kernyesdi és Brezovai-birtok (Cs 5: 90). 1473.VIII.30.: *Fyzezh* Nádasi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Fyzed* Ungor János és Miklós birtoka (3264). 1733: *Fezesti*, 1750: *Fizecz*, 1760–2: *Fized*. 1808: Fözéd ~ Füzéd, (n) Fised, Fized (56). 1888: Füzesd Puji js (Je 337). 1913: Füzesd Hu vm (Az). – 1909/19: Fizeşti, F, L 674: r 670 (75). = Su 1: 241. 1447–1854. – 1974: c. Pui {Puj kzs faluja, ÉNy-i hrs} [44 A]

Füzesd 2. Hu 2. (Déva-É) 1453: p. *Fyzed*; 1502: ≈. ♂Déva vár tartozéka, Solymos vs birtoka (Cs 5: 91). Köteles aranybányászatról ír. 1733: *Füzetz*, 1750: *Fizedzsi*, 1760–2: *Füzesd*. 1808: Füzesd, Weidendorf, Füzesdu (57). 1888: ≈ Dévai js (Je 337). 1913: Füzesd Hu vm (Az). – 1909/19: Fizeş, F, L 499: r 486 (75). = Su 1: 241. 1453–1854. – 1974: c. Băița {Boica kzs faluja D-re} [33 B]

Füzesdbogara Hu (Illye-É, Brád-DNy) 1518: p. *Fwyesd* (Cs 5: 91); 1733: *Begara*, 1760–62: *Füzes-Bagara*. 1808: Bagara (Fujesd-) ~ Fügesdbagara ~ Fűjesdbagara, Fujeda (11). 1861: Fűjesbogara Hu (21). 1888: Füzes-Bogara (Begáre) Hu Marosillyei js (Je 336). 1913: Füzesdbogara Hu vm (Az). – Bägara > Fizeş > Fizeş-Bägara > Fuiş-Bägara > 1909/19: Fueş-Bägara, *Füzesdbogara*, L 626: r 620 (76). > 1964: Valea Poienii = Su 2: 231. 1518–1964. – 1974: c. Vorța {Vorca kzs faluja} [33 B]

Füzeskút hn Torda hr **1177**: *Fyzeskuth* (Er I. 13).

Füzesetek Do ld Füzes.

Füzeső (Fülestő?) Kr 1323: p. *Fizestou*; 1389: *Fylestow*. Az erményi uradalom része; sorsát ld. ott. 1389-ben ugyanezen uradalommal együtt Fülestő néven említik. Ferend és Temesbökény közt kereshető, ahol egy többágú tó terül el (Gy 3: 483). – Su 2: 330. *Fylestow*, 1389.

Fűzkút 1. Ar (Arad-D, Vinga-K) 1493: *Fyzkuth* (Cs 1: 771). {XVIII. századi?} pecsétnyomóján szántóvető ember (Tv, Bánsági Múzeum). 1808: Fűskút, Fiskút (57). 1851: *Füskut*, Te vm, 1100 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, 58 egész urb. telekkel. A féregyházi birt(okosok) birják (Fé 2: 29). 1888: Fűskút Újaradi js (Je 336). 1913: **Temesfűzkút** Te vm (Az). – 1909/19: Fiscut, F, L 875: r 759; m, zs (75). = Su 1: 241. 1493–1851. – 1974: c. Şagu {Ság kzs faluja DK-re} [31 B]

Fűzkút 2. Ko (Kolozsvár-K, Teke-Ny) 1329: t. *Fyzkut*. Szentmihálytelke határosa (Gy 3: 348). 1455.VI.30.: *Fywzkwth* Bongárd hrs (KmJkv 1210); 1473.VIII.30.: *Fyzkwth* Nádasi Ungor János (2108); 1501.IV.28-án *Fyzkwt*-ről Ungor János jobbágysai: Geréb Kilián és Varga Kelemen, Török Imre jobbágya: Geréb Jakab a besztercei apácák szentmihálytelki {Mezőszentmihály} iktatásán mint szomszédok < V.13. (3195). 1522: p. *Fyzkwth*. Fűzkuti, Oroszfái, Székely ~ Kozmatelki s más birtokosé. Jbn 1507: Szép János (Apafi-jb), Sándor Ozsvát (Kendi-jb), Geréb Mihály (Galaczi-jb) (Cs 5: 353. 1502: To vm). Ld még KmJkv II. 903. **1587**: *Fewzkwt*. – E: fl. 16, A: fl. 8 (Dé 59). 1733: *Csiszkud*, 1750: *Csiszkut*, 1760–2: *Füskut*. 1808: *Fűzkút* iuxta alios *Csizgut* {?} h., *Csizgutú* vel *Fizgutú* val. 1861: Fűzkút, Sziszkut Ko (12). 1888: Fűzkút (Sziszkút) Ko Mezőörményesi js (Je 337). 1913: Fűzkút Ko vm (Az). – 1909/19: Fiscut, *Fk*, L 639: r 581; m, zs (75). > Sălcuța = Su 2: 104. 1329: terra Fűzkut {?}, 1344–1854. – 1974: c. Sînmihaiu de Cîmpie {Mezőszentmihály kzs faluja, ÉNy-i hrs} [23 B]

Füztető * **Za** (Almás mellett, Honctótáján) 1439: *Tyztethew*, 1441: *Fyztethew*, 1464: *Fyzthethewfalwa*, 1525: *Fyztetho*. Világos vár tartozékai közt Almás mellett említik (Cs 1: 731. Fíztető). – Su 2: 416. Tyztethew.

G.

Gab * Za (Sikula mellett) 1229: pristaldus de v. *Gab*, 1332: *sacerdos* de v. *Gab* (Tr) egyházas hely Magyar lakossággal. *Gab* (Bunyitay III. 454) Karulos és Gurba közt feküdt (Cs 1: 731). – Su 2: 331. 1229, 1332.

Gábod Fe (Marosújvár-ÉK, a Maros b. p-i úton) 1458: *Gabud* (Iczkovits 55). 1458.II.1.: Csesztvei Jakab *Gabwd* felét élete végéig átadja Csesztvei Miske fiainak (KmJkv 1279); 1461.VI.13.: Mócsi Balázs özvegye: Szentmiklósi Dorottyának *Gabath*-ból hitbért és jegyajándékot fizettek (1571). Ld még KmJkv II, 904. 1808: Kapud (78). 1861: Gabud AF (5). 1888: ≈ (Gebudu) **AF** Marosújvári js (Je 337). 1913: Gábod AF vm (Az). – 1909/19: Găbud, *Gabud*, L 739: r 704 (77). = Su 1: 252. 1458–1854. [23 C]

Gábor Áron vasüzem Uh (Szentegyhásfalva mellett) 1956: Gábor Áron vasüzem. – 1956: Uzinele Gabor Aron; 1964: Vlăhița Nouă = Su 2: 255. » Vlăhița {Szentegyhásfalva}

Gáborokpataka Cs () 1888: Gáborokpataka, telep (t) Gyimesfelsőlok **Cs** (Je 337).

Gabrián * Te (Temesvár-É) 1333–1334: *Gabrian* (Tr) *egyház* hely magyar lakossággal. ≈ a temesi főesperességben (Cs 2: 38). – Su 2: 331.

Gabrilócz * Ar (Lippa-ÉK) 1440: *Gabrilowcz* Solymos vár 90. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 331.

Gád Te (Csák-DNy) 1333: *Suanad* [: *Guanad*], 1334: *Gunad*, *Guad* (Tr) bizonyára *egyház* hely volt. 1481: *Gaad* (Cs 2: 38). 1806: *Gaad* (30 cc 43). 1828: *Gaad* (Nagy, I. 397). 1851: *Gád*, Torontál vm, Uj-Pécshez délre, 44 *kath.*, 8 *ref.*, 1080 *óhitű*, 4 zsidó lak., *óhitű* anyateplommal, szép urasági épületekkel, erdőkkel, 41 2/8 telekkel. Határa gazdagon termi a szép tisztabuzát, tengerit, repcét, zabot, szénát stb. F. u. Kászonyi, Nagy, Gyertyánfy, Kukarics, Pálffy, Fodor családbeliek (Fé 2: 31). 1913: Gád **Tt** vm Módosi js (Az). – 1909/19: Gad, *Gád*, L 1127: r 308; szerb, n, m (77). = Su 1: 250. [41 A]

Gada pataka a Nyikó j. o. mellékveze (NyIrK 1978.2.sz.)

Gadonest Hu < Gedénfalva.

Gagy Uh (Korond-DNy) 1566: *Gagij*, 1576: *Gagy* (SzO II. 201, IV. 38). 1614: Gagy 55 családfő (Uh 113). 1614: Gagy „Deák János“-nak – Jo. *Literati* de Gagj – Andrásfalván (Uh) két jövevény jobbágya van (SzO). 1733: *Goty*. *1756: *Szabó Sámuel* tanár, író (–1856). 1808: Gagy (57). 1861: Gagy Uh (27). 1888: Gagy Székelykeresztúri js (Je 338). 1913: Gagy Uh vm. # *József császár Gagyban*. Tréfás népi versezet (kalendáriumok közölték). – Goagiu = Su 1: 267. 1566–1854. – 1974: c. Avrămești {Szentábrahám kzs faluja ÉK-re} [24 D]

Gainár Fo (1913) < Korlátelke Fe.

Gáj Kr (Denta-DDNy) 1348: magister Culnuk de *Gay*; 1349: Chulnuk Chulnuk de *Gay*; 1364: *ecclesia Beate Virginis* in v. *Gay*. Gáji Csolnok 1348/9-ben megvette Csatárt. 1364-ben Krassó vm Mezősomlyón tartott ülésén úgy döntöttek, hogy Farkasfalvi Farkas felesége: Klára a gáji Szűz Mária-templomban tegyen esküt (Gy 3: 483). 1597: *Gayul* (Pesty: Krassó IV. 193). 1717: *Mali Gaj* (Borovszky: Temes 58). 1808: *Gáj* (*Kis-*) h., *Mali-Gaj* ill., *Gáju mik* val. 1913: **Kisgáj** Te vm Verseci js (Az). 1920: *határfalu*. – 1909/19: Gaiul-mic, *Kg*, L 669: r 563; szerb (77). G M = Su 1: 250. 1597–1851. > Gaiu Mic 1974: c. Moravița {Temesmóra kzs faluja ÉNy-ra} [41 B]

Gaja Ar 1808: villa Gaja Ar. Hnt. 13: azh (57).

Gajd * Sza (Szatmár és Vetés közt) 1279: p. *Gayd* (Tr). – Su 2: 331.

Gajna havas **Za** 1808: mons Gajna Za (57). Máig híres-sokadalmas nyárközepi leányvására; Jókai írt róla először. – Gäina

Galac 1. Do (Beszterce-DNy) 1345: *Galoz, Golaz, Goloz* (Tr). 1356: *Galaz* (Ub II. 129). 1413.VI.11.: *Galaz*-i Miklós fia Péter (testvérei; László és Cegői Mihályné Katalin nevében is) Szentjakab és Bő birtokbeli részeit 70 Ft-ért eladja Örkeieknek (KmJkv 19); 1422.X.16.: *Galaz*-i nemesek (22); 1440.II.22.: *Golath*-i [!] Tamás ü: Gyerővásárhely (200); 1441.VI.24.: *Galaz*-i László és fe: Dengelegi Anna üv (334); 1449.III.1.: *Galaz*-i Péter vajdai ember besztercei polgár ügyében (659); 1480.V.18.u.: *Galaz*-i Mózes Cirjámos nevű jobbágya telkét *Galaz*-on és egy lakatlan telkét és a falu Harina felé eső végén, a Közfű nevű szénafű felével együtt, 18 Ft-ban zálogba adja *Galaz*-i Pálnak (2302). 1481.VI.30.: *Galaz*-i János ü: Papfalva (2324). L még KmJkv I. 911, II. 904. **1587**: *Galacz*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 46). 1733: ≈. 1808: ≈. Hieresdorf, Gálác (57). 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Heeresdorf, Galatiu) **BN** Besenyői js (Je 338). 1913: **Galacfalva** BN vm (Az). – 1909/19: Galați, G, L 985: r 920; zs (77). > Galații Bistriței = Su 1: 250. 1345–1854. [23 B]

Galac 2. Fe 1. (Zalatna-KDK, az Ompoly j. p.) 1505: *Galac* (Iczkovits 55). 1507.IV.16.: Túrscáni András deák két puszta jobbágytelekből álló *Galaz*-i birtokrészét 25 Ft-ért eladja Szakácsi Tokos István fogarasi várnagynak (KmJkv 3416); 1522.II.2.: Csúcsi Tomori István (e) *Galacz* egészbirtokát 1500 Ft-ért eladja Sárvári Miklósnak, Munkács és Fogaras várnagyának (3839); 1526.VIII.22.: *Galacz* Kövesdi Tomori Miklós (e) fogarasi várnagy egészbirtoka, ld Kövesd (4165); 1534.V.25.: *Galacz*, ld Rovás (4465). 1733: ≈, 1760–2: *Galatz*. 1808: *Galacz* (57). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Magyarigeni js (Je 338). 1913: **Ompolygalac** AF vm (Az). – 1909/19: Galați, G, L 750: r 730 (77). = Su 1: 250. 1505–1854. [34 A, B]

Galac 3. Fe 2. (Fogarassal szemközt) 1396: *Galath*; 1432: *Galach* (Ub III.165, IV. 465). 1632: *Galacz* (Makkai 463) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Galacz* FF (57). 1861: ≈ FF (3). 1888: ≈ **Fo** Fogarasi js (Je 338). 1913: *Galac Fo* vm (Az). – 1909/19: Galați, G, L 1036: r 1006 (77). = Su 1: 250. 1396–1854. » Făgăraș

Galac 4. "Sztrigygalac" **Hu** (Hátszeg-DK, a Strigy p) 1447: p. *Galacz*, in d-u Ha.; 1519: nobiles p-is *Galacz*; 1523: *Galaacz*. Kendefi, Kenderesi, Borbátvízi, Galaczi, G. Buda, Csob, Vitéz, Volk; Kernesdi, Brezovaibirtok (Cs 5: 92). 1533–1539: Galaczi Mór Péter gyalui várnagy és udvarbíró (KmJkv II. 983); 1533.XII.17.: *Galaczy* Péter, a gyalui vár udvarbírája és várnagya – testvérei: *Galaczy* János, László, Kristóf és jegyese: Branyicskai néhai Skaricza Gergely leánya: Petronella nevében is – kiegyezik Németi Nemes Jánossal és Németi Mikolczi Jánossal a Kaján, Németi, Kiskaján, Mezed, Bezsán, Hosszúliget, Kőfalu és Pusztafalu (Hu vm) birtokbeli részek miatt folyó perükben (KmJkv 4433); 1534.VI.25: Statileo János püspök hű szolgálatai jutalmaként gyalui udvarbírájának és várnagyának: *Galaczi* Mór Péternek s te: *Galaczi* Jánosnak, Lászlónak és Kristófnak adományozza kóródi (Ko vm) birtokrészeit (4477); 1539.XI.8.: GMP felesége Petronella, másként Dorottya (4726); 1549.XII.2.: GMP kóródi (Ko vm) birtokrészét Máté magister erdélyi ítélőmesternek adja (4979). 1733: *Galatz*. 1808: *Galacz*, Galtz, Galáczu (57). 1861: ≈, Gelátz Hu (21). 1888: ≈ Hu Puji js (Je 338). 1913: *Galac Hu* vm (Az). – 1909/19: Galați, G, L 651: r 630; m, n (77). = Su 1: 250. 1443–1854. – 1974: c. Pui (Puj kzs faluja Ny-ra) [44 B]

Galacs Szö (Karánsebes-D, a Temes b. o. közelében) 1468: *Golyecz* in districtu Karansebes (Cs 2: 39. *Golyecz*). =: *Goliecz*; 1501: *Golacz*; 1525: *Golecz*; 1531: *Galach, Galacz*, 1613: *Gholecz* (Pesty: Szörény II. 83). 1808: *Golecz*, (i) *Golec* (60). 1888: ≈ **KrSzö** Karánsebesi js (Je 346). 1913: *Galacs KrSzö* vm (Az). – 1909/19: Goleț, *Golecz*, L 720: r 706 (83). = Su 1: 268. 1468/1840. – 1974: c. Bucosnița {Bokos kzs faluja, DNY-i hrs} [43 C]

Galadna Kr (Facsá-D) 1464: *Gladna*, alterius *Gladna* (Cs 2: 39. Te vm). 1784: **Oláh Gladna** (Pesty: Krassó II/1. 182). 1808: *Gladna* (Oláh-) (60). 1851: *O-G*, kr vm. 7 **kath.**, 742 **óhitű** lak., s anyatemplommal; tölgyes erdővel, s jó legelővel, s egy tóval. F. u. a kamara (Fé 2: 49). 1888: Román-Gladna **KrSzö** Facseti js (Je 607). 1913: *Galadna KrSzö* vm Facsádi js (Az). – 1909/19:

Gladna-română, Rg, L 777: r 754; m (82). G R = Su 1: 266. 1784–1851. – 1974: c. Fırdea {Ferde kzs faluja K-re} [33 C]

Galadnabánya Kr (Facsád-D) 1454: *Gladnya, Felső-Gladna, Also-Glanda* [: *Gladna*]; 1464: *Gladna*; 1466: pr. *Also Gladna*; 1514–17: opp. *Gladna, Gladnycza*; 1617: *Gadana*; 1784: *Oláh Gladna, Német Gladna, Galadnabánya* (Pesty: Krassó II/1. 180). 1808: Gladna (Német-) (60). 1851: N-G, Kr vm, 75 **kath.**, 146 n. e. **óhitű** lak, óhitű anyateplommal. Fekszik a Bagyos hegy tövében, réz és vasbányákkal, szép tölgyes erdőséggel, középszerű földekkel (Fé 2: 49). 1888: Német-Gladna **KrSzö** Facseti js (Je 538). 1913: Galadnabánya KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Gladna montană, Ng, L 311: r 251; n, m (82). = G M = Su 1: 265. 1454–1851. – 1974: c. Fırdea {Ferde kzs faluja K-re} [33 C]

Galambfalva 1. Uh (Székelykeresztúr-K, a Nagy-Küküllő j. p-i úton) 1333: v. *Salonib* [: *Galomb*], 1334: **sacerdos** de v. *Galomb* (Tr). 1459: *Galambfalwa*, 1566: *Nagij Galambfalva* (SzO I. 177, II. 198). 1614: Nagyalambfalva 71 családfő (Uh 102). 1733: *Nagy Galambfalva*, 1750: *Nagy Galambfalva*. 1808: Galambfalva (Nagy-), Golumbá-máre (57). *1818.XII.18.: *Feleky Miklós* színész, rendező, színműíró és fordító (–1902.III.16., Bp). 1861: N-Gf Uh (28). 1888: N-Gf (Porumbu mare) Székelykeresztúri js (Je 522). 1913: **Nagygalambfalva** Uh vm (Az). – Galomfalău > 1909/19: Porumbul-mare (Golombfalăul-mare), Ngf, L 1433: r 249; m (139). > Porumbenii Mari = Su 2: 57. 1333–1854. – 1974: c. Mugeni [Bögöz kzs faluja ÉNy-ra} [36 B]

Galambfalva 2. Uh (Székelykeresztúr-K, a Nagy-Küküllő b.p.) 1506: *Kisgalambfalua* (SzO I. 170). 1506.VI.1.: Adorján Gergely özvegye, Dorottya asszony kisgalambfalvi és remetei részirtokait (super portionibus Kis Galambfalua et Remete) a székelyek udvarhelyi bírósága előtt Nemes Jánosnak és Forró Antalnak vallja (SzO VIII. 223). 1614: Kisgalambfalva 43 családfő (Uh 103). 1733: *Kis-Galambfalva*. 1808: Galambfalva (Kis-), Golumbá-mika (57). 1861: K-Gf Uh (27). **Uh** 1888: K-Gf Székelykeresztúri js (Je 423). 1913: **Kisgalambfalva** Uh vm (Az). – Galomfalău > 1909/19: Porumbul-mic (Galombfalăul-mic), Kgf, L 666: r 18; m (139). > Porumbenii Mici = Su 2: 57. 1506–1854. – 1974: c. Mugeni [Bögöz kzs faluja ÉNy-ra} [36 B]

Galambod Msz (Marosvásárhely-É) 1332: **sacerdos** de *Galamb*, 1334: *Galambud* (Tr). 1567: *Galombad*, 1568: p. *Galambod* (SzO II. 217, 230). 1614: 32 családfő (Msz 20). 1652 Visa (Ko): Galambodi Szabó István jb (Gyalu 135). 1694-ből ismert első **tanítója**: Szathmári István (Sipos G.: MtT 1980. 123). 1733: *Golombat*, 1750: *Golomba*. 1808: Galambod, Golumbá ~ Porumbá (57). 1861: Galambod Msz (32). 1888: Galambod **MT** Marosi felső js (Je 338). 1913: Galambod MT vm (Az). – 1909/19: Golomba, G, L 438: r 133; m (83). Porumbeni = Su 2: 57. 1332–1954. – 1974: c. Ceuașu de Cîmpie {Mezőcsávás kzs faluja DK-i hrs} [24 C]

Galánfalva * **Te** (Temeshódos táján) 1471: *Galanfalwa*. Hódossal együtt említik (Pesty: Krassó II/1. 174). =: ≈ (Cs 2: 101). – Su 2: 331.

Gáld 1. Fe (Gyulafehérvár-É, j. o. a Marosba ömlő Gáldi-patak mentén) Határában római maradványok és **honfoglaláskori** leletek (Le). 1280: Jacobus f. Jacobi fr. Georgii ... de *Gald*; 1287: Buken comes, Barlabas, Nicolaus et Gregorius f-i eiusde de *Gald*. 1291.V.8.: Datum in *Gald*. Benedek comes okl; 1332–3: Dominicus **sacerdos** de *Gald*. A közéletben szerepet játszó Gáldiak lakhelye. Jakab birtokos Prépostfalván (Szászföld 1280 e.). Bökény fiai Örvényesen (1287 e.), a Gáldiak Vajasd mellett, azaz Gáldon (1299) és Kiskeréken (1313), Pető Fahídon (1321), néhai Domokos leányai Újfalun (1325). 1318-ban Konrád fiai és Pető felszabadítják Mihályt, aki egy vásárolt jász szolgán és János szabad emeber gyermeke. Domokos eskütárs Farkastelek ügyében (1318). Herbord, Szécsényi Tamás vajda serviense, Kolozsban hatalmaskodik (1329) és Csergődön királyi ember, Pető pedig Ózdon beiktat. 1291-ben az alvajda helyettese itt ad ki oklevelet. Papja 1332 I: 18, 1333 I: 10 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 160). 1287: Bökény comes és fiai Hewrinus n. földet eladják Berga comesnek és fiainak; 1291.V.8.: Benedek comes László erdélyi alvajda helyettese; 1299: t. nobilium de *Gald* (Er I. 432, 479, 589/13). 1313.V.29. *Gald*-i nemesek földje Gergelyfája hrs (An 3: 522). 1440.VI.13.: *Gald*-i Albertné Csesztvei Anna (KmJkv 246); 1441.VII.14.: Gáldi Bolta Albert **ü**: Berzeviczei Detre (338); 1442.III.3.: Gáldi László **ü**: Drág

(429); 1452.V.6.: Gáldi László **ü**: Soma (1023). 1452.V.7.: Gáldi Bolth Albert **ü**: Gyervásárhely (1024). 1458.VII.13.: Gáldi László bizonyította, hogy Tordai Fodor Antal és társai halállal fenyegették Tordai Bálint deákot (1295). 1469.IX.27.: Gáldi Ozsvát **ü**: Buda Ko (1910). LKJ I. 912, II. 905, Mg 970. 1570-ben Bakfark Bálint lantművész kapott itt birtokadományt. **1607**: Szamosközy István fejedelmi adományból részint levéltári munkájáért, részint a hazai történet írásáért Magyarárdon (Fe) birtokot és elpusztult nemesi kúriát kapott. 1607.XI.21-én kelt a fejedelem beiktató rendelkezése (Szamosközy 22). Később Kemény-birtok; várkastély. 1732: **Ortodox fatemplom**. 1733: *Gáld*, 1750: *Alsó-Galda*, 1760–2: *Alsó Gald*. 1808: *Gáld (Alsó-)* h., *Unter-Hanenberg* g., *Gáldá de dzosz* val. 1840.aug.12. El hagytuk jobbra **gáldi** szép kastélyát Gr: Kemény Albertnek (Tanárky). 1861: Alsó-Gáld AF (4). 1888: A-G (Galdudin {!} zszsz) **AF** Magyarigeni js (Je 204). L 1910: 1455; 1956: 1631 (Le). 1913: **Alsógáld** AF vm Tövisi js (Az). – Galda-de-jos, Ag, & Zăries (Zerjes), L 1417: r 1390 (77). = Su 1: 251. 1287–1854. [34 B]

Gáld 2. Fe (Alsógáld-ÉÉNy) 1648: *Felső-Gáld* (Makkai 416) I. Rákóczi György birtoka. 1733: ≈, 1750: *Felső-Galda*. 1808: Gáld (Felső-), Ober-Hanenberg, Gáldá de szusz (57). 1861: Felső-Gáld AF (5). 1888: F-G (Guldu din szusz) **AF** Magyarigeni js (Je 321). 1913: **Felsőgáld** AF vm Tövisi js (Az). – 1909/19: Galda-de-sus, *Fg*, L **970 g. kat. r** (77). = Su 1: 251. 1648–1854. – 1974: c. Galda de Jos {Alsógáld kzs faluja} [34 B]

Gáld 3. (Gyulafehérvár-ÉNY, a Gáld-patak felső völgyében) 1525: **Olahgald** (Iczkovits 60). 1808: Intragolo, Koliben (73). 1861: Intra-Gáld AF (5). 1913: **Havasgáld** AF vm Tövisi js (Az). – 1909/19: Intre-Galde, *Intregáld*, & Necrilești (Nekrilesty), Popești (Popesty), Valea-Gálzii (Gáldpatak), L 1483: r 1465 (97). > *Íntregalde* = Su 1: 313. 1525, 1854, 1913. [34 B]

Gáldbérc hn 1299: *Geldbercz* Bocsárd hr (Er I. 589/12).

Gáldtő Fe (Gyulafehérvár-ÉK, a Maros b. p.) {1329} 1333: quartam partem ... p-is *Galdtu* ~ v. *Galdtu*; 1335: Petrus ds Zakalus de *Galdtu*. Birtokosai a Gáldi nemesek. 1329-ben Gáldi Adorján, nényének, Margitnak, az őt Rákosdi Tamás özvegyeként illető leánynegyedet Gáldtő negyedrésében és tartozékaiban adta ki, s 1333-ban nem váltotta vissza. 1335-ben az oklevelet Gáldtői Szakállas Péter íratta át (Gy 2: 160). 1441.IV.8.: *Galthew*-i Imre **ü**: Drág (KmJkv 296); 1442.II.3.: *Galthew*-i Horváth Pál **ü**: Míkó (416); 1450.VII.2.: Gáldtői Imre **ü**: Szentlászló Ko~To (855); 1458.IV.17.: *Galthew*-i Szabó Albert és Horváth János **ü**: Szucság (1283); 1482.II.15.: Gáldtői Jánosné Fodorházi Dorottya (2339). Ld még KmJkv I. 912, II. 905. 1501.V.12.: *Galthew*-i Tamás királyi ember meggykeréki iktatáson (3193). 1509.I.3.: Uő és gy: Zsigmond, Gergely, Kelemen, Iszván, Orsolya, Potenciána, Dorottya és Klára részirtokot vásárolnak Újfaluban {ld Kend 1.} (3484); 1538.V.1.: Mihálczfalvi néhai Péter és Katalin asszony leánya: Erzsébet, most Kisbudaki Huszár Benedek felesége, lelki üdvéért, a **káptalannak** adományozza az őt anyai jogon illető *Galthew*, Újfalú és Fahíd (Fe vm) birtokbeli részeket (4634). 1733: *Gáld* (!), 1750: *Közep-Galda*, 1760–2: *Galdtő*. 1808: *Gáldtő* vel *Gáltő* h., cum pr. Bekenszeg h. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Gáltó) **AF** Magyarigeni js (Je 338). 1913: Gádtő AF vm Tövisi js (Az). « Békás ~ Békamajor; Bekenszeg. – 1909/19: Galtiu, *Gt*, & Beca (Béka), L 487: r 452 (78). = Su 1: 251. 1333–1854. – 1974: c. Sîntimbru {Marosszentimre kzs faluja, K-i hrs} [34 A]

Gáldpatak AF (Gyulafehérvár-ÉNY) 1909: *Gáldpatak* Havasgáld tartozéka. – 1909/19: Valea-Gálzii, *Gp*, & v. Intre-Galde (192). V G = Su 2: 227. {1981 Ø}

Gálfalva 1. Kü (Dicsőszentmárton-K hrs a Kis-Küküllő b. p.) 1302: p. *Galfalwa* (Cs). 1302 recte: 1382/507 (An 1: 206-207. közt). 1302: p. *Galfalwa*; 1314: Symone et Jacobo f-is Laurentii de v. *Galfalua* pro se et Elya fr-e ... comite Gal f-o Stephani de eadem ... t. *Galfalua*; 1332: Paulus **sacerdos** de v. *Galli*, *Salphalia*. Névadója az 1314-ben szereplő Gál comes vagy egy közeli felmenője lehetett. 1314-ben Gálfalvi Gál ispán testvérét megölte Gálfalvi Lőrinc két fia, ezért vérdíj fejében, mely 20 nagyobb súlyú M-t (fertóját 50 bánival számítva) tett ki, zálogba adták Gálnak Gálfalva felét. Kikötötték, hogy Gál népei (populi) Lőrinc fiainak részéről, a malomúttól Szőkefalváig az erdőkből vesszőt és száraz fát hordhatnak, de ha Szent György-napig Lőrinc fiai kifizetnek 10 M-t, akkor az erdőlés joga megszűnik. Papja 1332 I: 40, 1332 II: 13 dénár pápai

tizedet fizet (Gy 3: 552). 1314: ≈ (An 3: 676). 1367: *Galfalva*; 1371: Pólyás és Közép-Csere n. erdő; Désfalva vezető nagy út (Cs). 1382/507 { < 1302 } Bolyai Ákos fia Tamás fe: Vrsula *Galfalwa* birtokbeli részét, leánynegyedét eladja rokonainak: Haranglábi Pál fia Mihály fiainak: Jakabnak és Györgynek (An 1: 206-207. közt). 1459: Székely Fábrián bíró; 1499: judex in p. *Galfalwa*. 1500: Nagy Jakab tisztartó; Nagy és Csontos n. jobbágy. 1506: Réti Gergely bíró. 1517: p. *Zenth Jacobfewlde* a.n. *Galfalwa*. 1523: p. *Gaalfalwa* (Cs 5: 877). 1441.XI.29.: *Galfalwa* Haranglábi-birtok (KmJkv 376); 1441.XI.29.u.: *Galfalwa* birtokbeli rész körüli jogvita Haranglábiak és Gyerómonostori Kemény István közt (380); 1448.XII.22.: Haranglábiak tiltják a királyt *Galfalwa*-i részüik eladományozásától (640); 1469.VII.26.: *Galfal*-i Ferenc és György ü: Perse (1896). Ld még KmJkv II. 905. **1587**: *Gallffalwa*. – C. Pr: fl. 30. A: fl 10 (Dé 34). 1733: *Ganfalva*. 1808: *Gálfalva* h., *Hahndorf* g. 1861: ≈ Kü (8). 1888: V-G (Gaufaló) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 713). 1913: **Vámosgálfalva** KK vm (Az). – 1909/19: Ganfalău, *Vgf*, L 1334: r 251; m (78). > Gănești = Su 1302–1854. [23 D]

Gálfalva 2. Msz (Marosvásárhely-DK, a Nyárad j. p-i úton) 1501: *Galfalwa* (SzO III. 149). 1614: *Gálfalva* 46 családfő (Msz 98). Lt 1614–1896. 1760–2: *Gálfalva*. 1808: *Gálfalva* (57). *1813.V.30.: *Szentiváni Mihály* költő, író (–1842.XII.10., Kv). *1828.VII.6.: *Nagy Lajos* unitárius tanár, szerkesztő, népköltészeti gyűjtő (–1910.V.19., Kv). 1861: ≈ Msz (32). 1888: Ny-G **MT** Marosi felső js (Je 543). 1913: **Nyáradgálfalva** MT vm. « Szentlászló. – Galfalău > Gălești = Su 1: 253. 1501//1854. [24 C]

Gálfalva 3. *KSz (Ardó és Tóhát mellett) 1477: *Galfalua*. Ardó, Tóhát és Sülelmed sorában említik (Cs 1: 555). – Su 2: 331.

Galgó 1. Do (Zsibó-DK, a Hidalmási úton) 1554.IV.14.: *Galgo* Somi Anna birtoka; ld Almás vár (KmJkv 5299). 1560: *Chalgo* (Petri III. 422) Almás vár tartozéka. XVI: Báthory; XVI–XVIII: Csáky; XX: Jósika-birtok. 1733: *Galgo*. 1805: [görögkatolikus fatemplom](#). 1808: Galgó, Gilgoul (57). 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Gilgó) **Szi** Zsibói js (Je 338). L 1910: 1186; 1956: 1639 (Le). 1913: **Almásgalgó** Szi vm (Az). – 1909/19: Gălgău, *G*, L 1048: r 1003; zs, m (77). > Gîlgău = Su 1: 264. 1560–1854 {1913}. > Gîlgău Almașului c. Bălan {Almásbalázsháza kzs faluja É-ra} [12 D] {?} Közeliében a Szamos szurdoka és a Sárkányok Kertje n. sziklavilág (Le).

Galgó 2. BSz (Dés-ÉNy, a Szamos j. p-i úton) 1405: v. [olachalis Galgo](#) (Kádár III. 422). 1733: *Galgó*, 1750: *Gilgeu*. 1808: Galgó, Gilgo, Galgaul (57). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Gáligeu) **SzD** Nagyilondai js (Je 339). 1913: Galgó SzD vm (Az). – 1909/19: Gălgau, *G*, L 857: r 535; m, zs (77). > Gîlgău = Su 1: 264. 1405–1854. [13 C]

Galgóc Kü Kisgalgóc KK (1913) < Egerd Kü.

Galocás Gy (Maroshévíz-KDK, a Maros b. p.) 1913: Galocás Csik vm Gyergyószentmiklósi js (Az). *1926: *Bege Margit* színésznő (–1967, Bp). – Gălăuțaș 1981 [25 A] Su 1: 251. Galocás v. Gălăuțaș {Kihullott a sorból}

Galocáspatak Gy (Galocás-DNy hrs) 1956: Galocáspatak. – Gălăuțaș-Părau = Su 1: 253. 1956. [25 A]

Galoja MT (Déda-ÉK) 1956: *Galoja* Ratosnya tartozéka. – Găloaia = Su 1: 253. {Vö. Galonya 2.}

Galonya 1. Kr (Resicabánya-DNy) 1368–71: *Golonia* (DocVal 221). 1376: *Golonya* (P); =: ≈ (Cs 2: 102); 1690–1700: *Kalina*; 1725, 1761: *Gallina*, *Galina* (Pesty: Krassó II/1. 244). 1808: Kallina, Kalina (77). 1851: *Kalina*, Kr vm, 102 {horvát} **kath.**, 657 **óhitü** lak., óhitü anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 2: 166). 1888: Kalina **KrSzö** Oravicai js (Je 398). 1913: Galonya KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Călina, *K*, L 649: r 648 (35). Calina = Su 1: 119. 1368–1913. – 1974 c. Dognecea {Dognácska kzs faluja DNy-ra} [42 C]

Galonya 2. MT (Déda-ÉK, a Maros j. p.) 1943: Galonya (1943/44. tk).

Gálos Sze (Szeben-Ny) 1383: v. **olachalis Galusdorph** (Ub II. 575). 1733: *Galís*, 1750: *Gales*, 1760–2: *Gélyes*. 1808: Gallyis ~ Gallis, Grossdorf ~ Krebsdorf, Gelis (57). 1861: Gályis Sze (34). 1888: Gallis (Gales) Szelistyei js (Je 339). 1913: **Szebengálos Sze** vm (Az). – 1909/19: *Gales, Gáles*, L 715: r 691 (77). = Su 1: 251. 1383–1854.; u. Gális, Szenegálos {!}. {1808: Gallis, Gelis !} 1974: c. Săliște {Szelistye község faluja, D-i hrs} [35 C]

Gálosháza Bi (Élesd-DNy) 1552: Galoshaza (Jakó 244). 1808: Gálosháza ~ Gelesény (58). 1851: ≈, Bi vm, hegyes vidéken, 200 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal, sovány földekkel, derék erdővel. Van egy itt fakadó forrása, mely 2 malmot hajt. Birja a váradi deák **káptalan**. Közös birtokáról lásd Szászfalvát (Fé 2: 35). 1888: ≈ (Gelesény) Élesdi js (Je 339). 1913: Gálosháza Bi vm (Az). – 1909/19: Gheleşeni, *Gh*, L 276 **ort. r** (79). Gălăşeni = Su 1: 253. 1552–1851. – 1974: c. Măgeşti {Szászfalva kzs faluja DNy-ra} [21 A]

Galponya Do (Zilah-DK) 1350: p-es Kendurmezeu, *Galpuna* et Ketteusmezeu. 1336 után telepítették be (Gy 2: 59-60. Bányika). 1469.III.16.: *Galponya*-n Sombori rb (1854); 1469.X.11.: *Galponya* negyede, itteni teljes Sombori rb, zálogon Monoszlói Csupor Miklós erdélyi vajdához kerül (1917); 1471.X.22.: Sombori Péter Galponya birtokbeli részét eladja osztályos atyafiának: Sombori Lászlónak (2037); 1473.I.19.: Sombori László özvegye: Somkeréki Erdélyi Potenciána Galponya birtokbeli részét visszaadja Sombori Péternek (2072). Ld még KmJkv II. 905. 1733: *Gelpéje*, 1750: *Galponya*, 1760–2: *Gálponya*. 1808: ≈ (58). 1861: ≈ Do (15). 1888: Galponya (Galpuje) **Szi** Zsibói js (Je 339). 1913: Galponya Szi vm (Az). – 1909/19: Gălpăia, *G*, L 710: r 699 (78). > Gîlpăia = Su 1: 264. 1350–1854. > Gălpăia c. Bălan {Almásbálázsháza kzs faluja DNy-ra} [12 C]

Galsa {< *Galsa* szn. 1213: VR} **1.** * **Ar** (Lippa táján) 1479: *Galsa* Váradja vár 36. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 331. {*Valea Galşa*}

Galsa 2. **Za** (Világos-É hrs) **1202–3**: v. *Golosa*; 1331: *Galsa*, 1334: *Gsossa* (Tr). 1332-7: *Gsossa*, *Galsa*; 1444: **opp.** *Galsa* (Cs 1: 723. vs). 1808: Galsa (58). 1851: ≈, Ar vm, 161 **r. kath.**, 870 **görög kath.**, 1147 n. e. **óhitű** lakossal. Van egy új urasági és megyei háza, g. kath. temploma, s egy elhagyott répaczukorgyár. Határa 7642 hold, ... Birja a falut Bohus János (Fé 2: 35). 1888: ≈ **Ar** Világosi js (Je 339). 1913: Galsa Ar vm (Az). – 1909/19: Galşa, *G*, & Jimbolea (Zsombolya), L 2269: r 1485; m, n, zs (78). = Su 1: 251. 1202–1851. – 1974: c. Şiria {Világos kzs faluja} [32 A]

Galt Kh (Kőhalom-D hrs) **1211**: ... ad indagines castri *Noilgiant*; ?1222: ... *Noialt*; [1222]: ... *Noilgiant*. Szászföld egyik határpontja. ?1280: néhai *Gald*-i György te: Jakab fia Jakab Prépostfalva örökös földjét és malmának felét eladta (Er I. 38, 119, 123, 384). 1325: *Galt* (Tr). 1488: *Gald* (Berger 58) 1494: *Galth* (Scheiner 55). 1512-ben geréb áll a falu élén. 1569: Kőhalommal folyó határperében a falut latin: Figuli, Sartor, német: Krauss, és magyar nevű: Barlabási, Sarló szabadparasztok képviselték. Szász és magyar evangélikusok. 1658: Johann Csaki lelkész tatár fogságba esik. 1733: *Ugra*. 1808: Ugra, Galt, Ugroná (175). 1913: **Ugra** NK vm Kőhalmi js (Az). # Binder P.: *Szászugra*. Közös múltunk, 1982. 73. Ad 261. – 1909/19: Ungra, *Ugra*, *Galt*, L 1407: r 680; n, m (189). = Su 2: 218. 1211–1854. [37 A; L]

Galus Hu (?) 1302/325 Galus fiai földje Pestes határosa (Gy 3: 298. P 1.; An).

Gambuc (Gombocelke) Fe (Marosújvár-K) **1296**: t. *Gumbuch* sessio *Gumbuchtelke*; 1303: c. Johannes de *Gumbuch* f. Heym, t. *Gumbuch*; 1332: Dominicus **sacerdos** de =; 1339: p. *Gombocz*. 1296-ban Csúcsi Mokou fia Miklós ispán Gombocelkét a Középerdővel, egyéb földjeitől elválasztva eladta 34 M-ért Heym fia János mesternek. Hj: berch *Gombocz* és *Ana* között, *Gombocz* erdő, *Gombocz* patak, *berch*, *Keyzbirch* (*Kuzberch*), *Mokou* (*Moko*) gyepü (indago), *Gombocz* patak, *Ana* erdő, *berch*. 1303-ban Heym fia János cserébe adta Ákos nb. Torockai Ehelleus alvajdának. 1339-ben Tatamir fehérvári prépost és fivérei meghatároztatják. Papja 1332 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 160). 1296: ... Heym fia. János magisternek, s Domokos fiai: Gergelynek és Miklósnak (Er I. 556). 1303: ... Heym fia *Gombocz*-i János comes a Torda vm-i Gerebenes feléért Thorockói Ehelleus fia Ehelleus erdélyi alvajdának adja – Heuduasara, Ieerteluke és Bykus vásárolt földbeli részével együtt – *G* f-t is. Ehhez a szomszédok: Forrói Péter comes, Szentiváni (de

S. Johanne) László fia Lukachius a maga és te: Domokos nevében beleegyezésüket adják (An 1: 400). 1448.X.31.: *Gombotch* Bükkös hrs (KmJkv 636); 1449: Bükkös, *Gombocz* és Nándorlaka közötti vitás föld határjárása meghiúsult (656). 1733: *Gambacz*, 1750: *Gombocz*, 1760–2: *Gambutz*. 1808: *Gombucz* aliis *Gambucz* h., *Gimbuçz* val. 1861: *Gambucz* AF (5). 1888: *Gambucz* (Ghimbutiu) **AF** Marosújvári js (Je 339). 1913: **Gombostelke** AF vm (Az). – 1909/19: Gâmbuț, *Gambucz*, L 625: r 616 (78). > Gîmbuț = Su 1: 264. 1299: Gumbach {?}, 1303–1854. – 1974: c. Bichiș {Magyarbükkös kzs faluja} [23 C]

Gamza * **Te** (Nagymutnok határosa volt) 1352: *Gamza* (Cs 2: 38). 1585: *Gomza* (Pesty: Krassó II/1. 174). – Su 2: 331.

Gancága **Hu** (Hátszeg-ÉK) 1426: *Ganchaga*; 1511: p. *Ganczaga*. Ganczágai, Brettyei, Oláhbretkyei Pogány, Ellyőfalvi Erdélyi, Kolnonityi, K. Horvát, Barcsai, Márgai, Szacsali ~ Szecseli s más birtokosé (Cs 5: 92). 1733: *Gonczága*, 1750: *Genczaga*, 1805: *Gontzága*. 1808: *Gonczága* ~ *Genczága*, *Gensaga*, *Ginsul* (60). 1861: *Gonszága* **Hu** (21). 1888: *Gonczága* Hátszegi js (Je 347). 1913: *Goncága* **Hu** vm (Az). – 1909/19: Gânța, *G*, L 510: r 490; m (78). Gîntaga = Su 1: 264. 1426–1854. – 1974: c. Bretea Română {Oláhbrettye kzs faluja DK-re} [44 A]

Ganerlócz * **Ar** (Lippa táján, Marosborosznok-K) 1477: *Ganerlowcz* (Márki II/1. 201). – Su 2: 331. {*Valea Vocsințului*}

Gáncs **BSz** (Dés-ÉK) 1467: *Ganch*, 1553: *Ganth*, 1608: *Gancz*, 1650: *Gáncs* (Kádár III. 513). 1733: *Gántcs*, 1750: *Kancsul*. 1808: *Gancs*, *Gáncs* ~ *Káncse* (58). 1861: *Gáncs* **BSz** (18). 1888: ≈ (*Gansiu*) **SzD** Dési js (Je 339). 1913: *Gáncs SzD* vm (Az). – 1909/19: *Canciu*, *G*, L 998: r 911; zs (36). > 1964. Dumbrăveni = Su 1: 213. 1467–1964. – 1974: c. Ciceu-Giugești {Csicsógyörgyfalva kzs faluja ÉNy-ra} [13 C]

Garabolcs * **Kr** (Oravicabánya táján, Dognácska mellett) 1418: *Garabolch* (Pesty: Krassó II/1. 175). =: ≈ (Cs 2: 101). – Su 2: 331.

Garabos **Tt** (Zsombolya-É) 1764: *Grabác* (Borovszky: Torontál 49). 1828: ≈ (Nagy 397). 1851: ≈, csinos és gazdag német falu, *Tt* vm, 1630 **kath.**, 2 **ev.**, 16 **óhitű**, 16 zsidó lak., **kath.** parovh. templommal, első osztálybeli határral, 191 4/8 egész telekkel, vendégfogadóval. F. u. a kamara (Fé 2: 57). 1913: *Garabos Tt* vm Zsombolyai js (Az). – *Grabaț* = Su 1: 270. 1764–1913. – 1974: c. Lenauheim {Csatár kzs faluja, Ny-i hrs} [31 C]

Garadistya * **Te** (Gertenyes táján, a Berzava mentén) 1409: *Garadystya*; 1411, 1415: *Gradisthe* (Cs 2: 38). – Su 2: 331. 1408 {!}, 1415.

Garag * **Za** @ (Borosjenő-ÉNy hrs, Garba mellett) 1332: **sacerdos** de v. *Garag*, 1333: *Garak* (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. – Su 2: 331.

Garancs * **Sza** (Batizvasvárival volt határos) 1339: *Garanch* (Cs 1: 475). – Su 2: 331.

Garassa **Ar** (Tótvár-É) 1515: p. *Grassa* Gerlai Ábrahámfiak birtoka (Cs 1: 771). 1607: *Grossia* (Márki II/1. 202). 1806: *Gross* (23 X/Y 49). 1808: *Gross* (62). {Ahol XXIII X 50 hibás; ez Bökény és Almás közt elenyészett.} 1851: *Gróss*, *Ar* vm, magas hegyek közt völgyben. Van 673 n. e. **óhitű** lak., **fa temploma**, iskolája, derék udvarháza egy pálinkafőző-házzal együtt, mellybe egy forrásból vezetik a vizet, ... Patakja, mellyben aranyat is szoktak mosni, több liszt- és egy fűrészmalmost hajt. Mész is égettetik. Hegyes-völgyes határa 6000 hold, ... Birja a kir. kincstár (Fé 2: 58). 1888: *Gross Radnai* js (Je 350). 1913: *Garassa Ar* vm Máriaradnai js (Az). – *Groșii Noi* = Su 1: 272. 1515–1913. – 1974: c. Bîrzava {Marosborsa kzs faluja K-re} [32 B]

Garat **Kh** **Garat** **Kh** (Kőhalom-NyDNy) 1309: *Lapis*. Henricus kői **plébános** a tizedmegtagadó kiközösített szász papok közt (An 2: 551). 1420: *plebanus de Lapide*; 1432: *Stein* (Ub IV. 127, 486). 1733: *Garad*, 1750: *Sztena*, 1760–2: *Stein*, 1805: *Garád*. 1808: *Garad*, *Stein*, *Grádul* (58). 1861: *Garád*, =, *Styéna* **Kh** (36). 1888: *Garát* (*Stein*, *Stenna*) **NK** Kőhalmi js (Je 340). 1913: *Garat* **NK** vm (Az). – 1909/19: *Ștenea*, *G*, *Stein*, L 1358: r 744; n (167). > *Stana* > *Dacia* = Su 1: 189. 1309–1854. [36 C]

Garba Za (Borosjenő-ÉNy hrs) **1213**: v. *Gurba*, 1332: *sacerdos* de v. *Gorbo*, 1335: *Garba* (Tr). 1808: *Gurba*, (m) *Gorba* (62). 1851: ≈, Ar vm, 10 *kath.*, 688 n. e. *óhitű* lak., anyateplommal. Határa lapályos; erdeje sok, és vadakkal bővelkedik (Fé 2: 60). 1888: ≈ **Ar** Borosjenői js (Je 351 & Ladánka és Viznik psz, Livada). 1913: *Garba* Ar vm (Az). – 1909/19: *Gurba*, *Gurba*, L 2108: r 1970; m (85). = Su 1: 275. 1213–1851. – 1974: c. *Şicula* {Sikula kzs faluja} [20 D]

Garbonác SzD (1888) : Kővárfüred.

Gardánfalva KSz/Szi (1913) < Kardánfalva KSz.

Gardinfalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Gardinfalwa*-t, Cseri vár tartozékát, Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 331.

Gárdony * Kr/Szö (Karánsebes táján) 1535: *Gardony*, 1543: *Gardowyn* (Pesty: Szörény II. 67). – Su 2: 331.

Garom-rév 1592 Kénos határában; előtte szántó föld (SzO 2: 13).

Garulya Kr (Resicabánya-DNy) 1437: *kenesius de Garulia*, Krassófő vidékén (Cs 2: 101). 1597: *Gorwya*, 1690–1700: *Goruny*, 1723: *Goruje* (Pesty: Krassó II/1. 176). 1808: *Goruja* (61). 1851: ≈, Kr vm, a Karas vize mellett, 23 *kath.*, 1232 n. e. *óhitű* lak., s anyateplommal, vendégfogadóval. F. u. a kamara (Fé 2: 52). 1888: ≈ **KrSzö** Resicai js (Je 347). 1913: **Gorony** KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: *Goruia*, *Goruja*, L 878: r 856; n (84). = Su 1: 269. 1437–1913. [42 C]

Gástatelke * Fe (Asszonynépe hr) **1177**: *Gastateluke*. Asszonynépe határjárásában említik É-on. Mivel Asszonynépe ekkor Háporton határát is felölelte, ettől É-ra kereshető, Ispánlaka területén (Gy 2: 161). = (Er I. 14).

Gatály Kr (Denta-ÉK) 1343: p-es *Superior Gatal* et *Inferior Gatal* ... inter civitatem Mezew Smljo et fl-m Burzua, in C-u de Karasow; 1392: *Diabolus* ... per ... *Turcas* ... ultra fl-m Themes 2 claustra Boldogkew et *Gatal* ... fecit desolari. 1343-ban a két részre tagolódnó falu felét Omori Gál fia László átadta nővéreinek: Klárának, Szeri Pósa fia Balázs jegyesének. Ez idő tájt épült pálos kolostorát az 1392-ben becsapó törökök elpusztították. Mezősomlyó és a Berzava között feküdt (Gy 3: 483). 1396: *Gatal*, *Gathal* (Cs 2: 101). 1808: *Gattáj* h., *Gatajáj* val. 1888: *Gattaja* (Gitaja) Dettai js (Je 341). 1913: **Gátalja** Te vm (Az). – 1909/19: *Gätaia*, *Gättája*, L 3437: r 1049; m, n, zs, c, szlovák, szerb, cseh (78). = Su 1: 253. 1323: *Gotaal* {?}, 1343–1913. [42 A]

Gaura KSz (1808), Gavora (Csánki) : Kővárgara.

Gaurán AF (1861) : Ompolyszáda.

Gaurény BSz (Naszód-ÉNy) 1695: *Gaureny*, 1717: *Gauren* (Su). 1733: *Gaurian*, 1750: *Geureny*, 1760–2: *Gaureny*. 1808: *Gaurény*, *Gauren* BSz (58). 1861: ≈ **Na** (26). 1888: ≈ **BN** Naszódi js (Je 341). 1913: *Gaurény* BN vm (Az). – 1909/19: *Gäureni*, *G*, L 416 *g. kat. r* (79). > 1964: *Alunişul* = Su 1: 38. 1695–1964. > *Alunişu* 1974: c. *Zagra* {Zágra kzs faluja É-ra} [13 B]

Gauricsa Hu (Hátszeg-Ny) 1808: *Gauriczá* (58). 1861: *Gauricsa* Hu (21). 1888: *Gaurácsa* (*Geurény*, *Gauricsa*, *Gaurusa*) Hátszegi js (Je 341). 1913: *Gauricsa* Hu vm (Az). – 1909/19: *Gäuricea*, *G*, L 265 *g. kat. r* (79). > 1964: *Livezile* = Su 1: 361. 1850, 1854, 1964. > 1974: *Livezi* c. *Unirea* {Alsófarkadin kzs faluja, É-i hrs} [43 B]

Gavosdia Hu (Vajdahunyad-Ny) 1482: p. *Gawasdywar*; 1506, 1510: v. *Gabosdwar*. \varnothing Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 92). 1808: *Gavosdia*, *Govosdia* (58). 1888: *Govasdia* Hunyadi js (Je 347). 1913: *Govasdia* Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: *Gävoşdia*, *Govasdia*, & *Nădrap* (Nadráp), *Limpert* (*Limpert*), L 371: r 216; m, n (79). *Govăşdia* = Su 1: 269. 1482–1854. > *Govăjdia* [33 D]

Gavosdia Krassó (1808) < Kövesd.

Geczefalva * Ar Geczefalva vagy Keczefalva Váradja vár 10. tartozéka (Cs 1: 774). {Téves! Szád vár 10. tartozéka. Ld Keczefalva}

Géczy-vár (Kolozsvár-DNy) Magyarléta határában (783 m), a Nagykő (917 m) alatt DNy-ra, a Jára-völgy felé.

Gedefalva * Te/Kr (Lugos táján, Kövesd mellett) 1444: *Gedefalwa*, 1447: *Gedefalva* in districtu Lugos, 1487: *Gewdefalwa* in comitatu Themes (P); 1447, 1487: ≈ (Cs 2; 38); 1495: pr. *Geodefalwa* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 331.

Gedénfalva Hu (Jóffő-É) 1418: p. *volahalís Gedenfalua*; 1468: p. *Gadonesth*; 1485: *Godenesth*. Ákos nb. Folti és Illyei ~ Illyei Dienesi (Cs 5: 92). 1733: *Godinest*, 1760–2: *Godinesd*. 1808: *Godinesd*, *Godinesd Petresd* (60). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 346). 1913: *Godinesd Hu* vm (Az). – 1909/19: *Godinești*, G, L 815 ort. r (83). = Su 1: 267. 1428–1854. – 1974: c. Zam {Zám kzs faluja} [33 A]

Gégény Bi (Élesd-DK) 1406: p. *walachalis Gegen*, 1552: *Gheghendh* (Jakó 245). 1808: Gégény (58). 1851: ≈, Bi vm, a Sebes-Körös völgyében. Lakja 380 n. e. *óhitú*, anyatemplommal. Urb. szántó 228, rét 280, majorsági szántó 80, rét 280, közös legelő 120 hold. ... Birják Draveczy Lajos, Komáromy György, Sulyok Honorata özv. Décsey Károlynő asszony (Fé 2: 40). 1888: ≈ (Gygyei) Élesdi js (Je 342). 1913: **Körösgégény** Bi vm (Az). – 1909/19: *Gheghie*, G, L 198: r 177; m, zs (79). = Su 1: 257. 1406–1851. [21 A]

Geges Msz Msz (Marosvásárhely-KDK) 1567: *Geges* (SzO II. 217). 1614: *Geges* 47 családfő (Msz 67). 1758: első ismert *tanítója Kibédi Réti András*; 1850-ig kilenc *tanítóját* említik (Sipos G. MtT 1980. 123). 1808: *Gegés*, *Gegesch*, *Gyeka* (58). 1861: *Geges Msz* (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 342). 1913: *Geges MT* vm (Az). – *Gheghes* > *Ghinești* = Su 1: 259. 1567–1854. – 1974: c. Neaua {Havad kzs faluja, ÉK-i hrs} [24 D]

Gegöcs * Kr (Oravicabánya táján, Székás mellett, a Karas vize mentén) 1358: *Gegeuch* (Pesty: Krassó II/1. 182). = ≈ (Cs 2: 101). – Su 2: 331.

Gegösfalva * Te (Detta táján, Magyarapáca mellett) 1388–93: *Gegesfalua*, 1406: *Gegusfalva* rendszerint köznemesek nevében fordul elő; 1412-ben pedig mint falu is (Cs 2: 38). – Su 2: 331.

Geled * Ar (Gy) ~ Gelet (Cs) : Gyelid.

Geledén ~ Geledény Ko (Beszterce-DK, Régen-É) 1319: p. *Geledun*; 1332–5: Conradus *sacerdos* de *Kledyn*, Henricus ≈ de *Gledyno*, Joannes ≈ de ≈. A régeni uradalom tartozéka. Tomaj nb. Losonci Dénes fiainak osztozásakor Istvánnak jut. A pápai tizedfizetéskor az első évben két német nevű papja fizet: 1332 I: 1 lat + 14 régi báni, 1332 II: 1 lat + 6 régi báni összeget; a továbbiakban egy pap adója: 1333 I: 1 lat, 1334 három évre (?) 6 gs, 1334 I: 2 gs, 1334 II: 6 régi báni, 1335 I: 3 gs (Gy 3: 348). 1393: p. *Geledon* superior cum v. Holtmarus ac una v. rutinorum superior; 1509: p. *Geleden*; 1519: p. *Gleden*. Losonczy, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor, Bátor, Betleni, Szobi s más birtokosoké. 1381: Régeni/Losonczy-curia (Cs 5: 354. 1502: To vm). 1461.V.18.: *Gedelen* L. Dezsőfi János birtoka; ld Bátor (KmJkv 1556); 1473.IV.26.: *Geleden* ld. Bátor (2098); 1473.VIII.30.: *Beleden* [!] Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1475.VI.23.: *Gleden* ld Bátor (2188). Ld még KmJkv II. 909. 1733: *Gledieni*, 1750: *Gledeny*. 1808: *Gléden* h. 1861: *Gledény* Na (26). 1888: ≈ (Geledény, Gledinu) **BN** Besenyői js (Je 345). 1913: *Gledény* BN vm. – 1909/19: *Gledin*, *Gledény*, L 1005: r 985 (83). = Su 1: 266. 1319–1854. – 1974: c. Monor {Monorfalva kzs faluja, ÉK-i hrs} [24 A]

Gelence {'méhkas'. Vö. Kelence} **Or/Hsz** (Kézdivásárhely-DK) XIII. század végi templomban (XIV. szd-i) Szent László-legenda falképen. 1505 körül épült templomának ovális alakú védőfala. 1567: *Gelencze*, 1602: *Gelenczie* (SzO II. 214, V. 197). 1614: *Gelence* 186 családfő (Or 4). 1733: *Gelincz*, 1750: *Gelincza*, 1760–2: *Selentye*. 1808: *Gelencze*, *Gelentz*, *Klenczá* (58). 1861: *Gelencze* Hsz (29). 1888: ≈ Orbai js (Je 342). 1913: *Gelence Hsz* vm. # Kós: A gelencei gör. kath. magyar templom alaprajza (*Erdély*. Kv 1929. 48). {Nevére: méhkelenczék: *Méhtolmács*, 1791.} – 1909/19: *Ghelința*, G, L 2817: r 251 (79). = Su 1: 257. 1567–1854. [38 C]

Gelényes * Sza (Szarmárnémeti és Vetés között) 1234: *Gilien* n. föld (Er I. 174). Keletkezése a XII. és XIII. szd fordulójára esik. Névadója az a Gelyanus, akinek fia, Jakab 1273-ban itteni birtokos és akiben a közeli vár egyik jobbágyát kereshetjük. Másik, Farkas nevű tulajdonosa (1234) ugyancsak kapcsolatban állott a várbeliekkel: 1216-ban pristaldus. {...} 1392-ben még emlegetik jobbágyait, de 1465 óta már csak pusztá van a helyén (Maksai 140). – Su 2: 333. 1234–1419. {Mivelhogy Szatmár és Ugocsa vm nemesei itt tartották közgyűléseiket, a falu elszegényedett és elnéptelenedett}

Gémár * Za (Kisjenő táján?) 1202–1203 k: v. *Gemar* (Tr). – Su 2: 331.

Gémestanya Ko (Régen-NyÉNY) 1913: *Gémestanya* Nagynyulas tartozéka (H). – Gemes = Su 1: 254. {1981 Ø}

Gémfalva * Bi (Bontosd mellett) 1588: *Gemfalwa*, 1600: *Gemfalua* (Jakó 246). – Su 2: 332. {Beolvadt Bontosd határába}

Gencs Sza (Nagykároly-DK hrs 7 km) 1328: *Gench* (M). 1332–7, 1446, 1463: *Gench* Sza (Cs 1: 475); 1475: *Gencz* KSz (Cs 1: 555). Minthogy az érmelléki kismemes falusor tagja: keletkezését jóval a XIV. század előtti időre kell tannunk. A Gencsi család nagyszámú tagjai {...} kezén a birtok néhány száz év alatt rendkívül felaprózódott. A Bátori (1337) és Óvári familia (1418) itteni nagyobb területű részein kívül a „Gencsi” előnevűek számtalan változata mutatja, hogy az egy-egy családra jutó föld a kismemesi életforma legalsó határát tette csak lehetővé. Az 1514-i jobbágylázadáskor számos gencsi kismemes fogott fegyvert s haragjuk, úgy látszik, a szűkreszabott területük nagy részét is birtokában tartó Bátoriak ellen fordult. A felkelés eredménye azonban csak annyi lett, hogy maradék földjüket is a Bátori család kapta (Maksai 140). 1468.III.21.: *Gench*-i Mihály familiárisa: Gáspár Benedek ü: Károlyi László (1795). 1514.XI.23.: *Genchy* (Ru 287). 1526.IV.2.: Gencsi néhai Dobrácsi Bertalan leánya: néhai Zsófia leánya: Dorottya *Gench* és Dobrács (Sza vm) birokbeli részeit 100 Ft-ért eladja Gosztonyi János erdélyi püspöknek (KmJkv 4144). Ld még KmJkv II. 906. 1808: Gencs (58). 1851: ≈, 73 r. *kath.*, 368 g. *kath.*, 726 ref. lak., ref. és g. *kath.* anyatemplommal. Téréséges határa gazdag búzatermő föld; rétjei igen jó szénát teremnek; erdeje nincs. Az Ér a helység mellett foly el. F. u. Csomay, Laskay, Sántha, Iklódy, s más számos nemesség (Fé 2: 42). {1514-ben említik Iklódy Albertet.} 1888: ≈ Nagykárolyi js (Je 342). 1913: Gencs Sza vm (Az). – 1909/19: Ghenci, G, L 1437: r 342; m (80). = Su 1: 257. 1418, 1828, 1951. – 1974: c. Căuaș {Érkávás kzs faluja 8 km É-ra} [11 A]

Genyemacskása * Do (Macskás mellett) 1314; p. *Genyemachkasa*, *Genemachkasa*; 1450: *Gengemachkasa* (Cs 5: 375). – Su 2: 332.

Genyéte Bi (Margitta-ÉK hrs) XIII–XIV-i szürke agyag edények (Székelyhídi Múzeum). 1332: *Sanctus Martinus*, 1345: *Genethe* (Tr). 1425: *Genethe*; 1489: *Zenthmarton* aliter *Genyete* Csáky-birtok (Cs 1: 606). 1489: *Zenthmarton* vel *Genyethe* (Jakó 245). 1808: Genyéte, Gétye (58). 1851: ≈, Bi vm, az Érmelléken. Van 380 n. e. *óhitü* lakosa, anyatemploma, kevés és sovány szántóföldre, szép bikkes erdeje, szőlőhegye, 5 6/8 urbéri telke. Birja Szlávy, gr. Csáky, Budaházy (Fé 2: 42). 1888: ≈ Margittai js (Je 342 & Lőcsös). 1913: Genyéte Bi vm (Az). – 1909/19: Ghetea, G, L 523: r 466; m, zs (80). Ghenetea = Su 1: 257. 1332–1851. [11 A]

Genyő * Bi (Mezőtelegd táján) 1466: *Genyev* (Cs 1: 608). – Su 2: 332.

Gera TA (Járabánya-Ny) 1956: *Gera* Bányahavas tartozéka. – Gera = Su 1: 255. » Muntele Băișorii.

Gerbóc Sző (Bozovics-D) 1603: *Gerbovecz*, 1700: *Girbovecz* (Pesty: Szörény II. 71). 1808: Gerbovecz, Girbovecz (58), 1888: ≈ **KrSző** Bozovicsi js (Je 342). 1913: Gerbóc KrSző vm (Az). – 1909/19: Gârbovăt, *Gerovecz*, L 1821: r 1819 (78). Gîrbovăt = Su 1: 265. 1603–1840. – 1974: c. Bănia {Bánya kzs faluja, Ny-i hrs} [54 B]

Gérce 1. Ug (Halmi-DK) 1351: *Gerche*, 1393: *Gerche* et alia *Gerche*, 1405: utraque *Alsogercze*, 1471: *Nagy Gercze* (Szabó 417). 1808: Gércze (Nagy-), Gercze-mare (58). 1851: *Nagy-Gércz*, Ug

vm, a Turczi völgy oldalában, a Várhegy és Kis-Kircs hegyei alatt, 538 **g. kath.** lak., s anyateplommal. Hegyes határa sovány. F. u. nagy részt b. Perényi, de a Pap nemzetség is birtokos (Fé 2: 42). 1913: **Nagygerce** Ug vm Tiszántúli js (Az). – 1909/19: Gherța-mare, Ng, L 931: r 837; zs, c (80). G M = Su 1: 258. 1351–1851. – 1974: c. Turț {Turc kzs faluja, D-i hrs} [2 C]

Gerce 2. Ug (Halmi-DK) 1393: Gerche et alia Gerche (Maior et Minor), 1405: Felsewgercze, 1471: Kis Gercze (Szabó 389). 1808: Gércze (Kis-), Gercze-mika (58). 1851: *Kis-Gércz*, Bereg-Ugocsa vm, Sza vm szomszédságában, 4 **r(omai)**, 1120 **g. kath.** lak., g. kath. anyateplommal. Határa dombos, hegyes és soványacska; rétjei a Túr mentiben jók; Kányaháza felől eső hegyeiben kőszén találtatik. F. u. b. Perényi, de bir valamit a Pap nemzetség is (Fé 2: 42). 1913: **Kisgerce** Ug vm Tiszántúli js (Az). – 1909/19: Gherța-mică, Kg, L 1638: r 1581; zs, m (80). G M = Su 1: 258. 1393–1851. [2 C]

Gerdály Sink (Nagysink-DNy) 1532: *Gyrtlen* (Scheiner 58). 1601: *Gerdal* (Ve: Doc. VI. 378). 1733: *Gyergyál*, 1760–2: *Gerdally*, 1805: *Gerdály*. 1808: ≈, Gürteln ~ Gürtlen, Gerdale ~ Girdale (58). 1861: ≈, Girtlein Sink (37). 1888: ≈ (Gürtlen, Gerdal) **NK** Szentágotai js (Je 342). 1913: Gerdály **NK** vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Gherdeal, G, *Gürtlen*, L 370: r 128; n (80). = Su 1: 258. 1532–1854. – 1974: c. Bruia {Brullya kzs faluja, DK-i hrs} [36 C]

Gerebens * **Fe** (Tusnádfürdő-D) 1342: p. *Gerebench*; 1349: ≈. 1342-ben Hidvégi Bencenc fia Domokos fia János és Bencenc fia Mikó panasolta, hogy a sepsi székelyek megrohanták Zsombor és Gerebens falut, mindent kiraboltak; a jobbágyok ingó és ingatlan javait elvitték, hogy a falu teljesen elpusztult, továbbá Oltszemén lévő házukat is lerombolták. 1349-ben Kü vm-hez tartozott; ekkor megjárták Zsomborral közös határát: in campo *Bezedmezew ... ad Toberch, Kuzberch et Bydushyg ... ad Somborfw ... ad Gerebechfw et Zaldubuspotakfw*, quod declinat ad fl-m *Olth ... Zaldubuspotak* sep. a t. Siculorum ... E határjárás ellen a sepsi székelyek a határjárók lovai fékjének megragadásával tiltakoztak. A körülhatárolt terület, a mai Bükszád és Mikóújfalú területe, 1876-ig Felső-Fehér vm-hez tartozott. Az említett hn-ek közül ma is él: 1875. tk: *Tó bércze* (a Szent Anna-tó és Mohos-tó mellett D-re); 1891. tk: *Büdös h[egy]* (a Torjai büdös barlang mellett Ny-ra); *Zsombor p[atak]*, *Gerebens p[atak]*, *Száldobos p[atak]*, *Olt*. Ma az újtelepítésű Mikóújfalun átfolyó patak neve (Gy 2: 197). – Su 2: 332. 1342.

Gerebenes **To** (Torda-K, Mezőbánd-Ny) 1294: Torockói Ehelleus fia Ehelleus magister *Gerebenes* nevű örökölt földjének felét örök tulajdonként átadja rokonainak: Helemban fia: Istvánnak és Andrásnak, akik apja nővérének gyermekei (Er I. 532). 1303: Torockói Ehelleus fia Ehelleus erdélyi alvajda Torda vm-i *Gerebenus* örökölt földje felét cserébe adja Heym fia Gombuci János comesnek (An 1: 400). 1332-7: **sacerdos** de *Kerebenus, Gerebenus*; egyházas hely magyar lakossággal. 1521: *Gerebenes*. A geryeszegi erősséghez és Diód várához (Fe vm) tartozott; utóbb magánbirtok (Cs 5: 705). 1447.II.6.u.: néhai Semyen *Gerebenes*-i részirtokának felosztása kapcsán számos személynév ac domum **plebani walahorum** (KmJkv 606); 1460.VII.25.: *Gerebenes*-en Kecseti rb cserében Farnasi (1464); 1466.I.2.: Alárd László *Gerebenes*-i ősi részjószága cserén Bogáti Andrásához kerül (1678); 1481.VI.18.: *Gerebenyes* Geryeszeg tartozéka; ld Asszonyfalva (2323); 1481.XI.10.: *Gerebenes*-en Erdőszentgyörgyi rb; ld Aranykút (2335); 1482.VI.22.u.: *Gerebenes* részét Gyulakútiaknak iktatják; ld Aranykút (2370); 1482.VI.27.: Gerebenes adomány címen Báthori Istvánhoz kerül (2375). Ld még KmJkv I. 913, II. 907. 1733: *Grebenis*. 1808: Gerebenes, Gerbesch, Gerebenisu (58). 1861: ≈ To (10). 1888: M-G (Grebenisulu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 503). 1913: **Mezőgerebenes** TA vm (Az). – 1909/19: Grebenișul-de-Câmpie, Mg, L 1207: r 1045; m (84). = Su 1: 270. 1294–1854. > Grebenișu de Cîmpie [23 D]

Gereblyés * **Te** (Temesgyarmat mellett) 1428–29: *Gerebles*. Gyarmat határában említik (Cs 2: 39). – Su 2: 332. 1371–1372 Gereblies {Csákinak tulajdonítva}, 1428–1429 Gerebles.

Gerecs * **Kr** (Facsád táján) 1421–1427: *Gerech* (Pesty: Krassó II/1. 183; Sztáray II. 253, 261). 1421, 1427: ≈ (Cs 2: 101). – Su 2: 332. {P}

Gerecse (Gyerecse) * Ko (Kolozsvár-Ny, Vista hrs) 1304: t. *Gyereche* (Cs 5: 357). =: ≈ ... in commetaneitate t. Wista. Fekete Pál fia: Tamás és fiai: Jakab és Miklós Vista szomszédságában, a *Nadas* folyó {közeli} földet 7 M-ért eladták Miklós gyalui plébánosnak. Ny felől a határ *Churthlyuk* mellett kezdődik, s egy *Berch*-en át „usque ad l locum palatii lapidei, qui est cca fl-m *Nadas*“ nyúlik. Pesty {1864} gyűjteménye szerint „*Geretse* foglalja magában ... *Palota* fiok részeket; az utolsó arról nevezetik, hogy ottan valami udvar házak voltak, melyeknek romjai ez előtt nem régen lázodtak“. Ma hn Vista hr-ban K-re (Gy 3: 348). # KszHn 1942. 272. – Su 2: 335.

Gerecsk * KSz (?) 1393: *Gerecsk* (DocVal 447). – Su 2: 332. {Talán azonos Göröcsön faluval}

Geréd Hu (Kalán-K hrs) 1392: p. *Gred* in d-u de Dewa; 1490: p. *Gered*; 1505: p. *Gyryd*. Szentgyörgyi, Geredi, Szálláspataki, N. Ungor, D. Árka, Vingárti Geréb, Bélai, Folti s más birtokosé (Cs 5: 92). 1733: *Grid*. 1808: ≈ (61). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Szászvárosi js (Je 350). 1913: *Grid Hu* vm (Az). – 1909/19: *Gridu*, G, L 538 [ort. r](#) (84). *Grid* = Su 1: 270. 1392–1854. [34 D]

Gerend 1. Hu (Jóffy-Ny) 1491: p. *Gerend*. ♂Déva vár tartozéka, Jóffy vs birtoka (Cs 5: 92). 1808: Gerénd, Gerind, Grind (58). 1861: Gerend Hu (21). 1888: Gerend (Grind) Marosillyei js (Je 343). 1913: *Gerend Hu* vm (Az). – 1909/19: *Grind*, G, L 113 [ort. r](#) (84). = Su 1: 271. 1491, 1850, 1854. [33 C]

Gerend 2. To (Toda-DK, az Aranyos jp-i úton) 1268: t. *Gerende* (Cs 5: 706). 1268: Gerend; 1270: István ifjabb király, erdélyi herceg, a kunok ura a *Guerend* faluból való Sámson fiainak: Péternek és Jakabnak adományozta a tordai vár joghatósága alól kivett Hadrév és Lóna n. lakatlan földet; 1289: IV. László király *Gerend-i* Sampson fia Péter comes fia: Miklós magisternek adományozza Kereztur, Gurgud és Heurke (Örke) n. lakatlan földeket (Er I. 270, 284, 455). 1290: a sekrestyeajtó rozetta- és levéldíszes szemöldökét István gerendi pap Erdély legrégebb évszámos feliratával ékesíti. 1299: **Árpádházi Szent Erzsébet tiszteletére emelt templom** befejezését megörökítő feliratot helyeztek el a templom kegyurai, Gerendi Sámson fiai: Saul tordai főesperes és Péter ispán, s unokája: Péter ispán fia Miklós. (Ma a toronyaljban.) 1303: Gerendi Péter fia Gerendi Miklós comes – és Péter testvére: Sámson comes fia Saul magister kanonok, tordai főesperes – Torda vm-i Bód földjük felét, az erdőt kivéve, nővérik férjének: Járai Marcellus fia Dénes magisternek adják (An 1:378). 1312: Vr kund fia János comes, ill. Gerendi Péter comes fia Miklós tordai comes Szarkad, Felgerend és Tordalaka földek perében a szomszédság okán megegyeznek: János c. adja Felgerend és Szarkad föld felét, Miklós c. pedig Tordalaka földet (An 3: 269). 1332-ben egyházas hely magyar lakossággal. 1360.III.18.: Örkei Xopus (ds) Miklós visszaadja Miklós fia Miklós és Jakab fia Péter Gerend-i nemeseknek birtokaikról szóló, IV. László király, az ErK stb. okl-t (An 2. 21–22. közt). 1391: p. *Alsow et Felsew Gerendh*; 1523. *Gerendh* (Cs 5: 706). 1430.I.27.: Gerendi Miklós magister [üv](#) (KmJkv 27); 1439.XII.21.: Gerendi László (164); 1440.II.25.: Gerend fele Hadréviak birtoka; elfoglalásától tltják Gerendi néhai Miklós fiait: Lászlót, Miklóst és Mihályt (201); 1440.IX.13.: Gerendi Miklós fia László és János fia Péter [üv](#) (272); 1449.II.7.: Gerendi Miklós fiai: Miklós és Mihály Lónán és Szentkirályon lakó jobbágyai ld Tordalaka (655); 1461.I.29.: Gerendi Miklós és Mihály [ü](#): Zombor (1505). Ld még KmJkv I. 913, II. 907. 1529.I.21. Gerendi országgyűlés: elszakadás Ferdinándtól. 1629–1861: Kemények birtoka. 1633: Kemény-kastély épül, melynek a terve is az utókorra maradt. Ezt a kastélyt a múlt században barokk stílusban, L alakúra, átalakították a Kemények; az épület megváltozott formájában a barokkos és klasszicista elemek keverednek. Roppant dupla fedele alatt négy karcsú ión oszlop található az egyik oldalán. Ez a hatalmas kastély volt az egykori Kemény bárók lakhelye. A Kemény János erdélyi fejedelem (1607–1662) ágához tartozó **Kemény József gróf** (a híres erdélyi történész) a középkori templom közelében, egy kisnemesi kúrián született, amely a család grófi ágának birtokában volt (Bíró: *Erdélyi kastélyok* 50, 55). 1635 Magyaros (Msz): Deák Gergely drabant Gherenden lakik (SzO). *1673.VIII.21.: **Hadadi báró Wesselényi István** (W. Pál, Apafi főgenerális és Uzoni Béli Zsuzsanna fia), 1699-től Közép-Szolnok vm főispánja, status praesidens, guberniumi tanácsos (–1734.IV.27., Kv; eltemették Zsibón). {Ld. ott!} 1723: a templom megújítása. 1808: Gerend (58). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ (Grind) **TA** Felvinci js (Je

343). L 1910: 1289 (m, r), 1992: 1362 (35% m) (Le). 1913: **Aranyosgerend** TA vm (Az). # Veress E.: *Gróf Kemény József (1795–1855)*. C-Kv 1933. Janitsek J.: *Aranyosgerend helynevei*. (NyIrK 1990.1). Kovács A.: *Az aranyosgerendi ref. templom*. Kv 1990; Uő: ≈ (Családi Tükör 1992. 6.16–17). – 1909/19: Grind, G, 1229: r 493; m, zs, c (84). > Luncani = Su 1: 368. 1268–1854. {Aranyosgerend név nélkül.} – 1974: c. Luna (Aranyoslóna kzs faluja, DK-i hrs) [23 C]

Gerepse * **KSz** (Egrespatak határában Kis-Gerepse és Nagy-Gerepse dülönév örzi emlékét) 1368: *Gerebse* (Cs 1: 555); 1368: ≈ (Petri III. 432). – Su 2: 332.

Géres 1. **KSz** (Erdőd-DNy hrs) 1367: *Gres*, 1423: *Gyres*. Először bizonyos Gres-i Péter nevében szerepel. Ez az ember a jelek szerint nem birtokosa, csak lakója a falunak, mely akkoriban még bizonyára a király itteni nagy uradalmának része. Daróccal együtt kerülhetett a Csáky család kezére (Maksai 141). 1475: *Geroz*, 1489: *Gyeres* (Cs 1: 555). 1760–2: *Gyires*. 1808: Gyéres, Gyirise **KSz** (63). 1888: Géres **Sza** Erdődi js (Je 343). 1913: Géres Sza vm (Az). – 1909/19: Girişa, G, L 1079: r 35; m, zs (82). > Gârşa Mare > Ghirişa = Su 1: 260. 1367–1851. – 1974: c. Beltiug {Krasznabéltek kzs faluja ÉNy-ra} [11 B]

Géres 2. * **Za** (Komlós mellett) 1490: *Geres*. Komlóssal együtt említik (Cs 1: 732). – Su 2: 332.

Gereznád * **Te** (Detta táján, talán Tolvád mellett) 1462: *Gereznad* a Berekszói Hagymások birtoka (Cs 2: 28. Bezd). – Su 2: 332.

Gergelyfája **Fe** (Gyulafehérvár-K) {1241 e.} 1304: p. *Gregorfaya* ... in loco Zekes; 1307: *Gerugurfaya*; 1332–6: Johannes **sacerdos** de v. *Gregorii*. „Székes“ földön terült el (1304–13). A kolozsmonostori konvent hamis birtokösszeírások alapján követelte itteni régi birtokjogait. Ezzel szemben Varsányi Gergely fia Tywan, két fiával 1304-ben azt adta elő, hogy Gergelyfája felét, öröklött birtokukat a régi tatárjárás óta elidegenítették tőlük, s mivel ezt rokonuk, Been öccse: Sólyom Benedek visszaszerezte 50 M költséggel, neki adják. 1307-ben Benedek, mint az erdélyi püspök serviense, átíratja az oklevelet, rövidesen azonban Gergely fia Tyuan comes perbe keveredett Sólyom Benedekkel e fél birtok felett, és Kán nb. László vajda elhalasztotta a pert. 1313-i oklevél szerint e birtok egyik fele mint az örökös nélkül elhalt Tywan birtoka, másik fele pedig bírság fejében László vajdára szállt, aki 12 M-val megváltva Tywan leányai: Margit és Skolasztika leánynegyedét cserébe adta Kelneki Dánielnek és Salamonnak. Ekkor körülírták Gergelyfája, Veresegyháza és Székesföld közös határát. E határjárás D felé Spring és Ringelkirch (Hosszútelek), K felé pedig Konyha (Preszáka, azaz Székásgyepü) és *Cheuturn*, azaz Pókafalva felé adja meg a határt. Ny felé a határ *Zynpotoka* (a Szinpatoka 1875. tk: *V(alea) lui Sinui*). 1320-ban a Kelnekiek átíratják ezt az oklevelet, s ők bírják 1324-ben is, mint Ringelkirch szomszédosai, s 1345-ben. A springi szász dékánátushoz tartozó papja 1332 I: 1 lat, 1332 II: 1/2 fertó, 1333 I: 33, 1334 I: 11, 1334 II: 44, 1335 I-II: 20, 1336: 45 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 161). 1466.XI.26.: Iklódi Mártonné Drági Potenciána *Gergelfaya* birtokbeli részét eladja Vingárti Geréb Jánosnak (KmJkv 1710); 1469.IX.7.: Somkeréki Erdélyi István *Gergelfalya*-i részét eladja ua (1909); 1469.X.4.: Esztényi Bertalan *Gergelfalya*-i részét eladja us (1912); 1477.XII.19.: Suki János *Gergelfalwa*-i részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2252). Ld még KmJkv II. 907. **1587**: *Gergellyffaya*, ld Vingárt (Dé 20). 1600: *Gergelyfája* (Ve: Doc. VI. 150). 1733: *Ungureny*, 1750: *Ungurej*, 1760–2: *Gergelyfája*. 1808: *Gergelyfája* h., *Gergesdorf* g., *Gergissá* val. 1861: ≈, *Gergersdorf*, *Ungurej* AF (5). 1888: ≈ (≈, ≈) **AF** Kisenyedi js (Je 343). 1913: *Gergelyfája* AF vm (Az). – 1909/19: *Ungurei*, *Gf*, *Gergeschdorf*, L 1279: r 375; n (189). = Su 2: 218. 1304–1854. – 1974: c. Roşia de Secaş {Székásveresegyház kzs faluja, DNY-i hrs} [35 A]

Gergelyfalva * **Kr** (Detta táján, a Berzava vize mellett) 1389: *Gergerfalva*, 1392: *Gergefalva*, 1434: *Gergelyfalva* (Pesty: Krassó II/1. 184). = ≈ (Cs 2: 102). – Su 2: 332.

Gergelyforra * **Ar** (Arad és Csálya közt) 1426: *Gergerforra*, 1487: *Gergelforra* (Cs 1: 771). – Su 2: 332. 1421 *Gergerforya* {Csánkink tulajdonítva}, 1436, 1487.

Gerlahida BSz (Dés-D, a Kis-Szamos b. p.) **1291:** *Gerlahida* vámos hely (Er I. 465). **1587:** *Gerla*. – E: fl. 17, A: 6. In rationem Principis accumulandum (Dé 50). Szamosújvár magva. Ld ott.

Gerlista * Szö (Ógerlistye mellett) 1410: *Gerlista*, *Gerlissa*; 1452: *Gerlestha*, 1484: *Gerlysthe* in districtu de Halmas (Pesty: Szörény II. 72-73). – Su 2: 332. » Ógerlistye.

Gerliste * Kr (Karánsebes mellett) 1572; pr. *Gerliste* (Pesty: Krassó II/1. 184). – Su 2: 332.

Gerlistye 1. Szö (Bozovics-DK) 1410: *Gerlissa*; 1452: *Gerlistha*; 1484: *Gerlystye*, *Rwdarya*; 1566: *Gerlistye* alias *Rudaria*; 1774: *Roderia* (Pesty: Szörény II. 72). 1410, 1484: ≈. Úgy látszik, két, egymás tőzsomszédságában fekvő falu volt (Cs 2: 39). 1808: *Rudaria* (139). 1888: ≈ **KrSzö** Bozovicsi js (Je 610). 1913: **Ógerlistye** KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Rudăria*, *R*, L 2827: r 2801 (148). = Su 2: 86. 1410–1913. > Eftimie Murgu [54 B]

Gerlistye 2. Kr (Resicabánya-DDNy, Krassóvár-DNy) 1535: *Gerlystye*, 1598: *Gerlisté*, 1785: *Gerlista* (Pesty: Krassó II/1. 184). 1851: *Gerlistye*, Kr vm, a Karas vize mellett: 24 **kath.**, 1626 **óhitű** lak., anyatemplommal, szép erdővel, közsén-bányákkal. F.u. a kamara (Fé 2: 45). 1888: *Gerlistye* **KrSzö** Resicai js (Je 343). 1913: *Gerlistye* KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: *Gârliște*, *G*, L 1692: r 1659; n (78). > *Gârliște* = Su 1: 265. 1535–1851. [42 C, D]

Germán Kr (Detta-DDK) 1447: *Gyarman* (Cs 2: 127). 1717: *German* (Pesty: Krassó II/1. 146). 1808: *Gyermán* (64). {Tévedésből:} 1913: *Ermény* Te vm Verseci js (Az). – 1909/19: *Gherman*, *Germán*, L 616: r 541; m, n, c (80). = Su 1: 258. 1323–1411 {! Téves. Cf. Gy 3: 481. *Ermény*), 1447–1913. – 1974: c. *Jamu Mare* {Nagyzsám kzs faluja, ÉNy-i hrs} [41 D]

Gernyeszeg To (Marosvásárhely-É, a Maros b. p.) **XII-i cseréptöredékek** (1992). 1319: v/p. *Cnezeg*, *Knezeg* (Tr). 1395: p. *Gernyeszeg*; 1398: fideles nostri (**regis**) seniores de *Gernieseg* (*Gerniesek*) ac universi hospites de eadem; 1477: castellani castelli *Gernyeszegh*; 1478: castellum ≈, csatrum nostri (**regis**) *Gernyeszeg*. 1495: **prebiter** de *Gernezeeeg*. 1395-ben a Kacsics nb. Szécsényiek átadták a királynak, cserébe némely Do vm-i birtokokért. 1405-ben aztán a király a Somkerékieknek vagyis Somkeréki Erdélyieknek adományozta. Később állandóan e családé, s tőle Monoslói Csupor Miklós erdélyi vajdái volt, illetve az itt épült (⊕) erősséghez tartozott. Vö. *Knezeg* hs. a. (Cs 5: 669; 706). 1319: p. *Knezeg*; 1323: ≈. Szécsényi Tamásé (Cs 5: 715. Talán a későbbi *Gernyeszeg*?). Utóbb Teleki-birtok. 1481.VI.18.: Somkeréki Erdélyi István fia János felesége Juszтина gernyeszegi kastélyához tartozik: 1. Sárpatok, 2. Körtvélykapu, 3. Unoka, 4. Sáromberg, 5. Gernyeszeg, 6. Illye, 7. Csanád, 8. Szederjes, 9. Szent-Iván, 10. Faragó, 11. Rics, 12. Néma, 13. Detreh, 14. Mentszent, 15. Kók, 16. Böl, 17. Mező-Szengyel, 18. Méhes, 19. Dátos (To vm); 20. Szilvás, 21. Tomb, 22. Tuson, 23. Velkér, 24. Gerebenes (Ko vm); 25. Sombor, 26. Devecser (Do vm), ezek zöme részirtok; valamennyit zálogba adja (KmJkv 2323). 1481-ben ugyanezek, de Gerebenest To vm-hez, Méhest Ko vm-hez számítják. 1491-ben kiveszik közülük Sárpatok, Körtvélykapu, Szent-Iván és Mező-Szengyel helységeket mint Szentiváni Székely Miklós és János birtokait. 1489.VIII.1.: *Gyenyesegeh*-i János **ü**: Potenciána asszony (2704); 1495.IX.28.: Gernyeszegi István – *Stephanus de Gernyeszek* – baccalaureus artium magister scholae de Vasarhely (Mvh). 1502.IV.20.: *Gernyeszeg* kastélyra és tartozékaira kölcsönös örökösödési szerződés Somkeréki Erdélyi János, Tamás és Márton testvérek s Kizdi Sándor János közt (3243); 1515.IX.6.: S. E. Mártont bevezették *Gernyeszeg* egészirtoka (3592); 1525.V.1.: *Gernyeszeg*-i **plébániatemplom** (4085-6); 1553.XII.9.: Somkerékiek és Szentiványi Kendi Ferenc edélyi vajda és fiai kölcsönös örökösödési szerződése Somkerék, Gernyeszeg s más brtokaikra (5248). **1587:** *Gernyeszegh*, *Keortwellykapw*. – E: fl. 24, A: fl. 8 (Dé 67). Teleki Mihály kastélyt épít birtokán. 1733: *Gernyeszeg*. 1756: Borbára Biro prov(idi) Joannis quondam Péter, 56 éves (SzTA). 1733: *Gernyeszeg*. 1808: Gernyeszeg, Kertzing (59). A gernyeszegi Teleki-uradalom jószágigazgatója Milotai Ferenc volt, az agrárpedagógia jeles erdélyi úttörője; a gernyeszegi **iskola** számára rendtartást írt (Benkó S. 1971. 123). 1861: Gernyeszeg To (10). 1888: ≈ (Gerneszig, Kercing) **MT** Régeni alsó js (Je 344). 1913: Gernyeszeg MT vm. # Csekme F.: *A gernyeszegi Teleki iskoláról* (ProtK 1893. 32). *Rózsa királyfi*. Berekméri Sándor gernyeszegi meséi. Gyűj. Szabó

Judit. 1977. – 1909/19: Ghernesig, G, *Kertzing*, L 1438: r 354; m (80). > Gornești = Su 1: 268. 1319–1854. [24 A]

Geróc KrSzö (1913) < Greovacz (1808) < Péterfalva Kr (1349).

Gertenyes Te (1723) < Gyertyános Kr (1328).

Gertia 1-4. Be (Naszód-K hrs) 1956: *Gertia* 1-4. Kisrebra tartozékai. – Gersa I-IV. 1956. Gersa I: Kisrebra-É [13 D]; Gersa II: Hordó-ÉK [14 A]

Gerudis vallis Sze (1332) Fenyőfalva.

Gerzsenfő * Do (Nagysajó közelében) 1473.VIII.30.: *Gersenfew* Szobi Mihály birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: ≈ ugyanazé (3264).

Gesztenyebérce hn 1268: *GeztheneBerche* (Er I. 272) Toldalag határrésze.

Geszterágy Ko (Gyalu-ÉNy; 560 m) **1219**: Petrum et fr-em eius Shyrinchym iouabagiones Miske comitis de v. *Gnezted* [: *Guest(er)ed*]. 1219-ben Agha ispán felesége, Macya asszony vádolta Miske ispán két geszterágyi jobbágját és az erdélyi püspök felkapusi jobbágyságait serviensének megölése és kifosztása miatt (Gy 3: 348). =: ≈ (Er I. 95). 1359: *Geztrag*; 1398: *Gesterag*; 1504: *Geztheragh*. Szentkirályi ~ Topaszentkirályi, Mérai és Gesztrágyi Gesztrágyi ~ Gesztrádi-birtok (Cs 5: 354). 1439.III.1.: *Gestradi*-i Albert (fiai: Mihály, Márton, István, János és György nevében is) többeket tilt Boroszlótelke n. birtokuk használatától (KmJkv 130). **1587**: *Gezteragy*. – E: fl. 5. {A -} (Dé 58). 1676: *Puszta Geztragy* (KszHn 147). 1760–2: *Gesztrágy*, 1805: *Gesztrágy*. 1808: *Gesztrágy* h., *Gestren* g., *Gyestrágy* val. 1861: Gesztrágy Ko (12). 1888: ≈ (Gesztrase) Ko Gyalui js (Je 344). Szomszédsági neve **Geszterágy**. ld 1587 és geszterágyi (!): KszHn 199. 1913: Gesztrágy Ko vm (Az). # KszHn 1942. 147. Ke 1: 267. – 1909/19: Gästrade, *Gesztrángy* {!}, L 230; r 229 (78). 1926: Gastrade. > 1929: Straja, L 217, H{Vá}; Cluj 28 km (AnR). = Su 2: 146. 1219–1854. – 1974: c. Căpușu Mare {Magyarkapus kzs faluja, É-i hrs} [22 A]

Gesztes * Kr (Kémer mellett) 1349-ben Csaholytól D felé Dörsök (Dersik) határosa (Gy 3: 512. D). 1349: p. *Geztes*, *Gesztes* (Tr). 1467: *Gezthes* (Cs 1: 582). 1560: pr. *Geszthes* (Petri III. 433). – Su 2: 332. 1349 (Tr), 1460: Gezthewstheleke, Gesztüs Thelek {Csánkinak tulajdonítva}, 1467–1560.

Gézafalva KrSzö (Detta-DK) 1895-ben alapított falu. 1913: Gézafalva Te vm Dettai js (Az). – 1921: Omorul Mic, Kisomor (Martinovici-Istrati), > 1964: Rovinița Mică = Su 2: 86. 1921, 1964. [41 B]

Gezés Sze < Szécs.

Gezés Sze (Szeben-ÉK) 1536.VIII.30.: Bánffy Katalin *KysGezees* birtok felét eladja Tomori Miklósnak (KmJkv 4587); 1550.II.5.: *Kysghezech*-en Gerendi részirtok (5001). 1636: *Gezes* (Ve: Doc. IX. 367). 1733: *Felső Kisaza*, 1750: *Felső Gezsés*, 1760–2: *Felső Gizás*, 1805: *Felső Gezés*. 1808: Gezés (Felső-), Ober-Gesäss, Gyisa de szusz ~ Visa de szusz (59). 1861: Felső-Gezés, Geseß, Gyizása de szusz FF (3). 1888: F-G (Ober-Gesäss, Ghisa de sus) **NK** Szentágotai js (Je 321). 1913: **Felsőgezés** NK vm (Az). – Ghijasa-de-sus, *Fg*, *Obergesäss*, L 774: r 750 (80). = Su 1: 259. 1636–1854. – 1974: c. Alțina {Alcina kzs faluja ÉNy-ra} [35 D]

Geze Fe (Ludas-DNy hrs a Maros b. p.) 1366: *Gese* (Iczkovits 55). 1448.X.31.: *Gheese* Bogát és Acintos hrs (KmJkv 636); 1458.II.1.: Csesztvei Jakab *Geze* felét élete végéig átadja Csesztvei Miske fiainak (1279); 1458.III.7.: *Gese*-ben Csekelaki részirtok (1281); 1461.VI.13.: *Gyese* ld Bagó (1571). Ld még KmJkv II. 908. Bánffy-kastély mellett két udvarház is volt egykor, a gróf Toldi és a báró Splény család udvarháza; mindkettő kétszintes, kastélyszerű fényűzéssel készült (Keresztes: *Kastélyok* 91). 1733: *Géza*, 1750: *Gezsa*. 1808: Gése (Maros-) ~ Marosgeze, Geschendorf, Gesá (59). 1840.IX.1. ... ismét fel kerültünk Bogáthnak, hol harmadszor át kelvén a Maroson, estve felé Gezsére értünk, B. Splényi Misihez. Szívesen fogadtatánk, az estve jól tölt el többek társaságában. Ott voltak Gr: Toldy, B. Splényi Heinrich és B. Kemény István, később érkezett B.

Bruckenthal Samu, dragonos hadnagy. Misi háza hegy oldalban fekszik, s szép kilátás van a tágas folyosórol a nyomorult falura, a szerte domborodó kopasz hegyekre, s távolabb a Tordai hegyek ormaira. Ő igen csinos gazda (Tanárky). 1861: Maros-Gecse AF (6). 1888: M-G (Géza) AF Marosújvári js (Je 495). 1913: **Marosgezse** AF vm (Az). – 1909/19: Gheja, Mg, L 1217: r 852; m, c (79). = Su 1: 257. 1366–1854. [23 C]

Gidest * Kr (Lugos város határában) 1581: *Gidest*, 1586; pr. *Gidesteleke, Gedeteleke* (Pesty: Krassó II/1. 192). – Su 2: 333.

Gidófalva Hsz (Sepsiszentgyörgy-ÉK hrs az Olt b. p.) 1200-as években épült templom; magas védőfala 12 szögletű. 1332: **sacerdos** de *Villa Guidonis* (Tr). 1415: *Gydafalw*, 1420: *Gydofallua* (SzO I. 109, III. 33). 1543.IX.27.: Étfalvi Oltszemi Tamás sepsiszéki székbíró bizonyáglevle szerint Uzoni Bélyd Pál gidófalvi idősb Csulyak Mátét hetetmagával azon feltétellel fogadta be a „Kövér fiai“ nevű nemzetség tagjai közé, hogy ezen nemzetségre kerülvén a székbíróság sora, mikor ezt a tisztet Bélyd Pál elnyerni óhajtja, illetőleg el is nyeri, nevezett idősb Csulyak Máté és társai a jog szerint őket is megillető székbíróság fejében a szokásos váltságdíjat nem fogják tőle követelni (SzO VIII. 405). 1614: Gidófalva 89 családfő (Se 40). 1614: Elek deák **schola mester**; a lófők közt 4 *puer scholába* jár: Cseri Márton, Csizsér András, Tóth Márton, Csulak Gáspár; Zakariás varga, Péter pap zsellére, kacai (Kaczay) fi (SzO). 1635: András Mihály pap (predicator); Csizsér András **schola mester**; Szabó Balázs **deák**, odafel küldték tanolni; Szabó Jakab egy ideig **schola mester** volt, azután tiszttartó; Tóth Márton és Nagy András **schola mester**; Nagy József, ez is **mester**; Elek Deákné fiai **schola mesterek**; Sikerd János **schola mester** volt (SzO). 1750: *Gidafalu*, 1760–2: *Hidofalva*. 1808: Gidófalva (59). *1822.VI.8.: **Czetz János** honvéd tábornok (–1904.IX.6., Buenos Aires). *1824.VII.31.: **Nagy Sándor** ref. lp, 48-as honvédtiszt; Háromszék önvédelmi harcának krónikása; 1851: gidófalvi, 1858-tól hídvégi lelkész (–1900.VIII.10., Hídvég). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 345). 1913: Gidófalva Hsz vm (Az). # Herepei: *Gidófalva deákos végzettségű fiai a XVII. században*. Adattár III. # Ezredévi kopjafa. A község ház előtt világháborús emlékmű. 2004 L 1700 fő. Híradás a falu múltjáról 2004.X.3. – Ghidfalau = Su 1: 259. 1332–1854. [37 D]

Giesshübel * Fe (ma Szászsebes része) 1341: *Gusubul* in fine civitatis Sebus (Ub I. 514). 1587: *Malum Prandium in Zaz Sebes*. – A: fl. 2 (Dé 25. A Szászsebes végén (in fine civitatis) lévő Giesshübel nevű település a Sebes patak áradásai következtében korán elnéptelenedett s területe beolvadt a város határába. Emlékét ma is őrzi a Gászivel helynév. Ub I. 514 16. Dé 25/12). – Su 2: 335. Gusubul.

Gilád Te (Csák-D) 1212: *Gyad* (Tr). A középkori falu epusztult. Újratelepült. 1717: *Dolni-Gilád, Gorni-Gilád* (Borovszky: Temes 47). 1808: Gilád (59). 1842-ben római katolikusok települtek ide Szeged környékéről. 1851: ≈, Te m, 4386 n. e. **óhitű** lak. Gazdag hatara első osztálybeli, s van 303 7/8 egész telke. Birja a kir. alapítványi kincstár (Fé 2: 18). 1888: ≈ Csákovári js (Je 345 & La-padure, Ilonaháza, Valleri, Tuzokrét, Etelháza, Tanasziova psz). 1913: Gilád Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Ghilad, G, L 3785: r 2492; m, n, szerb, szlovák (80). = Su 1: 259. 1212–1851. – 1974: c. Ciacova {Csák kzs faluja} [41 B]

Gilesd Hu (1808) : Glod.

Gilvác 1. Sza (Nagykároly-K, a Kraszna j. p.) 1324: *Gyluach*, 1347: *Gyluas*. A Kraszna-part nagy királyi erdősegeiben a XIV. század előtt települt. Vára még 1324-ben is a királyé volt. A XIV. században került a Gutkeled-nemzetség egyik hajtásához, majd a Zelemérik (1347) és Szántai Petőfiak (1393) révén a Bátoriak majtényi uradalmába (Maksai 141). 1393: *Gyluach*, 1446: *Gelwach* (Cs 1: 475). 1648: *Gilvach* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Gilvác (59). 1851: ≈, német falu, Sza vm, 220 r. **kath.** lak., kik magyarul is mindnyájan beszélnek, igen szorgalmas gazdák (35 telkes és 10 zsellér), ... Határa 1113 hold, ... Vizei a Kraszna és a Homorod, mellyek néha a határ felét is elöntik. Birja gr. Károlyi György (Fé 2: 48). **Nepomuki Szent János-templom**, b: V.16. (RKNt 1999). 1888: ≈ Nagykárolyi js (Je 345). 1913: Gilvác Sza vm (Az). – 1909/19: Gilvaci, G, L 801: r 46; m és más nemzetiségűek (81). Ghilvaci = Su 1: 259.

1324, 1347, 1417, 1446 (Csánki I. 475) {!}, 1648, 1828. – 1974: c. Moftin {Majtény kzs faluja} [11 B]

Gilvács 2. * Za (ma Galvacs psz Gyulavarsánd mellett) 1438: *Gywlucacz* (Cs 1: 732). – Su 2: 336. 1418, 1438 Gywlucacz, Gylwach (Csánki I. 732; Márki II/1. 230). {Varsánd-Ny}

Girbo Fe (1808, 1861) < Birbo < Pirum < Csata.

Girda 1. TA {?} 1888: Alsó-Girda psz (t) Szkerisora TA (Je 204). 1909: *Alsógirda*. – 1909/19: Gârda-de-jos, *Alsógirda*, & Scărișoara (78). Gîrda de Jos = Su 1: 265. 1909. {1981 Ř}

Girda 2. TA (Aranyosdfő-Ny) 1888: Felső-Girda (t) Szkerisora TA (Je 321). 1909: *Felsőgirda*. – 1909/19: Gârda-de-sus, *Felsőgirda*, & Scărișoara (78). Gîrda de Sus = Su 1: 265. 1909. [21 D]

Giród Sza ld Tótfalu (Csánki).

Giroda Te (1808) : Györöd.

Girókút * BSz (Szamosújvár-Ny hrs, Girolt mellett) 1371: *Girokut* (Kádár III. 540). – Su 2: 333.

Girókúta KSz (Tasnád-DK, a Kraszna j. p.) 1423: *Girokuta* (Petri III. 434). 1454.VI.3.: *Gyrolthkwtha*-n Sarmaságiak részirtokosok (KmJkv 1170); 1466.I.3.: Kusalyi Jakcsok elégtételt szolgáltattak Sarmasági Eleknek, amiért K. J. László familiárisaival elpusztította *Gyrolthkwta* n. birtokát és itteni jobbágját: Moț Ștefan vajdát fogságban tartotta (1683); 1466.X.9.: Sarmaságiak tiltakoztak az ellen, hogy Sarmasági Ambrust bevezessék *Gyrolthkwtha* birtokbeli részükbe (1692). 1475: *Gerothkwtha*, 1487: *Gyrolthkwtha* (Cs 1: 555). 1760–2: *Girokuta*. 1808: Girokuta ~ Girokuta ~ Girolkuta, Forrokuta ~ Sorokuta (60). 1888: Gyirókuta (Girókuta, Zsorokuta) **Szi** Tasnádi js (Je 355). 1913: Girókuta Szi vm (Az). – 1909/19: Giorocuta, *Gk*, L 654: r 606; m, zs (81). > Giorocuta = Su 1: 262. 1423–1854. > 1974: Giorocuta c. Supur {Szopor kzs faluja DK-re} [11 B]

Girolt 1. BSz (Szamosújvár-Ny hrs) 1333: *Gur*, 1334: *sacerdos* de *Gerolch*, 1338: v. *Gerold*, 1348: *Gerolt* (Tr). 1438.VII.24.u.: *Gyrolth*-i János Sukiak iktatásán (KmJkv 96); 1439.II.25.: Antal *Geroth*-i *plébános*, egyházi doktori *ü*: Nyíres (126); 1440.II.4.: *Gyrolt*-i Albert és Antal, Bíró György *ü*: Vasasszentiván (191); 1441.IV.29.: Girolti Dávid szolnoki főesperes *üv*: Bádok (305); 1441.VI.19.: *Gyrolth*-i Antal *ü*: Szántó* (330). 1441.VII.6.: *Gyrolth*-i Antal *ü*: Szentpál (337). 1441.XI.29.u.: *Gyrolthy* Imre *üv* (379). 1448.VIII.4.: Girolti Antal *ü*: Pata (632). 1451.VI.6.: *Gyrolth* birtokból hitbért és jegyajándékot fizettek Korpádi-özvegynek (962). Ld még KmJkv I. 915, II. 908. **1587**: *Gyrolth*. – E: fl. 17, A: fl. 5 den 75 (Dé 52). 1733: *Girolt*, 1750: *Giralt*. 1808: Girolt ~ Girolt (60). 1861: Girolt BSz (18). 1888: ≈ (Giroltu) **SzD** Szamosújvári js (Je 345). 1913: Girolt SzD vm (Az). – 1909/19: Ghirolt, *G*, L 912: r 808; m, zs (81). = Su 1: 260. 1333–1854. – 1974: c. Aluniș {Kecsed kzs faluja K-re} [13 C]

Girolt 2. KSz (Tasnád-É, az Ér b. p) 1376: *Gymolth*, 1410: *Gyrolt* (Petri III. 360). 1410: ≈; 1475: *Gyroth*; 1495, 1496: *Gyrolth* (Cs 1: 555). 1491.V.5.: Újnémeti Lászlóné Mihályfalvi Anna *Gyrolth*-i részét eladja Bőnyei Jánosnak (KmJkv 2722-3); 1493.VI.14.: Ilosvai Jeromos visszabocsátja Bőnyei Jánosnak a nála zálogon volt *Gyrolth* egészbirtokot (2870); 1518.VI.12.: *Gyrolth* és a határában elterülő Illéd prédiium egyaránt illeti a fiú- és a leányágot (3677); 1521.V.10.: *Gyrolth*-i Benedek a Barlabási Lénárd erdélyi alvajdától elrendelt esküt *Gyrolth*-i Balázs és *Gyrolth*-i Rátoni András társaságában letette (3810); 1535.XI.4.: *Gyrolth*-on Botházi részirtok (4542). 1619: **Érgirolt** (Petri III. 360). 1733: *Girolt*, 1750: *Girot*, 1760–2: *Ér Girolt*. 1808: Girolt ~ Girolt (60). 1888: Ér-Girolt **Szi** Tasnádi js (Je 309). 1913: **Érgirolt** Szi vm (Az). – 1909/19: Girolt, *Érgirolt*, L 522: r 380; m, zs (82). > Ghirolt = Su 1: 260. 1376–1854. – 1974: c. Moftin {Majtény kzs faluja D-re} [11 B]

Giroltfalva, -háza * Ar 1333–4: Benedictus (*sacerdos*) de *Gerlochfalua*, *Gerolthaza*. Papja 1333.I: 4 gs, 1334.I: 3 gs pápai tizedet ad. Mácsalaka és Bizere, ill. Keszi és Mácsalaka között

sorolják fel, ahol ma *Valea Giuroca* (1884. tk) található (Gy 1: 177). 1463: *Gyrottfalwa* (Cs 1: 771. Hidegfő). – Su 2: 332. 1333–1463.

Gizellafalva Te (Lugos-ÉNy) 1880: Gizella (Borovszky: Temes 48). 1888: Gizellafalva, telep (t) Panyova Te Rékási js (Je 345). 1913: Gizellafalva Te vm Temesrékási js (Az). – Ghizela = Su 1: 261. 1880, (1906), 1913. [32 C]

Gladna-1 (1888) : Galadna.

Gladna-2 (1888) : Galadnabánya.

Glimboka 1. Szö (1808) < Novákfalva (1370).

Glimboka-2 Újeh (Szeben-K, az Olt j. p.) 1332: *Honrabach* (Tr). 1418: v. *Hunerbach* (Ub IV. 60). 1589: *Glemboka* (Ve: Doc. III. 201). 1674: *Glimboka* (Amlacher 256). 1750: *Gliboaka*. 1808: Glimboka, Hannerbach ~ Hännerbach Uh (60). 1861: ≈, Händerbach Újeh (38). 1888: ≈ (Kühnerbach, Glimboaka) **Sze** Újegyházi js (Je 346). 1913: Glimboka Sze vm (Az). – 1909/19: Glâmbocă, *G, Hühnerbach*, L 454 **ort. r** (83). Glîmboacă = Su 1: 266. 1332–1854. – 1974: c. Avrig {Felek kzs faluja ÉK-re} [36 C]

Globukrajova Szö (1808) : Kiskirálmező KrSzö.

Globuren Szö (1808) : Golbor KrSzö.

Glod 1. Hu 1. (Algyógy-É) 1418: v. *volahalis Glod* 12 népes jobbágytelekből állt; 1518: v. ≈. Ákos nb. Folti, Illyei ~ Illyei Dienes; ⚭Al-Diód vár tartozéka, a város birtoka (Cs 5: 93. Glod -a). 1733: *Glodul*. 1808: Glód (60). 1861: ≈ Hu (21). 1888: ≈ Algyógyi js (Je 346). 1913: Glod Hu vm (Az). – 1909/19: Glodu, *G, L 411 ort. r* (83). Glod = Su 1: 267. 1418–1854. – 1974: c. Almaşu Mare {Nagyalmás kzs faluja DK-re} [34 A]

Glod 2. Hu 2. (Jófő-ÉNy) 1468: p. *Glod* (Cs 5: 93. Glod -b). 1750: *Glod Gelest*, 1760–2: *Glod Gilesd*. 1808: Gilesd (Glod-), Gilesdorf, Gilesdu ~ Gilistye (59). 1861: Glód-Gilesd Hu (21). 1888: Glodgilesd Marosillyei js (Je 346). 1913: **Glodgilesd** Hu vm (Az). – 1909/19: Glodghileşti, *Gg, L 868: r 857; m* (83). = Su 1: 267. 1468–1854. – 1974: c. Burjuc {Burzsuk kzs faluja ÉNy-ra} [33 C]

Glod 3. * Kr 1. (Resicabánya táján, Nagyzorlenc mellett) 1544: *Glood*, 1591: *Glod* (Pesty: Krassó II/1. 196). – Su 2: 333.

Glod 4. * Kr 2. (Resicabánya táján, a Berzava folyó mellett) 1589: *Glod* (Pesty: Krassó II/1. 197). – Su 2: 333.

Glód Mm (Szurdok-D) 1680: *Glod*, 1715: *Glocz* (Bélay 141). 1808: Glód ~ Gloód (60). 1851: *Glood*, Mm vm, 597 **g. kath.**, 67 zsidó lak., anyatemplommal, synagógával. F. u. többen (Fé 2: 50). 1888: Glód (Gloód, Glódu) Izavölgyi js (Je 346). 1913: Glód Mm vm (Az). – 1909/19: Glod, *G, L 941: r 713; zs* (83). = Su 1: 267. 1680–1851. – 1974: c. Strîmtura {Szurdok kzs faluja} [3 C]

Glogovác Ar (1888) < Öthalom (Ó-Aradvár).

Glogovecz ~ Glogovicza Kü : Galgóc.

Goaselehas Hu (Szászváros-K) 1913: *Goaselehas* Kudzsir tartozéka (H). – Goaşele = Su 1: 267. 1913, 1956. {1981 Ø}

Godinesd ~ Godonest Hu < Gedénfalva.

Godinfalva * Te (Temesrékás táján) 1471: *Godynfalwa* Borzlyuk város 6. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). 1473: ≈ Cseri vára tartozéka (Cs 2: 12. Cseri). 1473.VIII.30.: ≈ Nádásdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: ≈ néhai Nádásdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 333. 1471, 1473.

Gogánfalva {1309: Goch fia *Gogan*. An 2: 805} **Kü** (Erzsébetváros-ÉÉNy) 1332: *Chuchan* (Tr). 1368: p. *Goganfolwa*; 1391: p. *Goganfalua*; = : p. *Goganfalwa*; 1494: *Gogan*; =: *judices villanorum in ≈ commorantium*; 1524: p. *Goganfalwa*. Szentiváni, Ebesfalvi s más birtokosé (Cs 5: 878). 1470.IX.3.e.: *Goganfalwa*-i Horváth János ü: Torockó (KmJkv 1986); 1473.IV.26.: *Goganflalwa* ld Bátos (2098). Ld még KmJkv II. 909. **1587**: *Gogany*, ld Bonyha (Dé 36). 1760–2: *Gogány*. 1808: Gogány, Gogesdorf (60). 1861: Gógány Kü (8). 1888: Gogán (Goganu, Gogeschdorf) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 346). 1913: **Gógán** **KK** vm (Az). – 1909/19: Gogan, *G, Gogesdorf*, L 414: r 189; m (83). = Su 1: 267. 1332–1854. – 1974: c. Bahnea {Bonyha kzs faluja} [36 A]

Gógánváralja Kü Erzsébetváros-ÉÉNy) 1332: Nycolaus *sacerdos* de *Subcastro*; 1347: castrum suum (**regis**) *Wywar* vocatum ... magister Nicolaus f. Dominici castellanus noster (woyuode) de dicto castro *Wywar*. Valószínűleg a XIV. század elején épült azon Újvár, amely 1347-ben az erdélyi vajda alá tartozó királyi vár. Építése idejét 1301 tájára tehetjük; ekkor szerezte meg ugyanis Kán nb. László vajda Csávást és Dányánt, amely 1405-ben Újvár tartozékai közt szerepel. A hozzá tartozó Váralja papja 1332 I: 16 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 563. Váralja, Subcastro, Újvár). 1361: castellanus de *Vyuar* comes comitatus de *Kykulleu*; 1390: p. **regalis** *Zenthlasclo* ad castrum nostrum (**regis**) *Wywar* appellatum pert.; 1405: castrum *Wyuar*; 1502–1503: *Warallya* cum castro *Wywar*. 1347-ben István erdélyi vajda oklevele szerint az e várhoz tartozó Filetelke és Egrestő hs-t Lajos király Erdő ispán székely hadnagynak (Hodnog siculo) adományozta. 1390-ben Zsigmond király az e királyi várhoz tartozó Szentlászló hs-et, kivéven e vár uradalmából és hatósága alól, Tusoni Simon fia nemes Semlyén mesternek, 1405-ben pedig az egész várat, *Bonyhamvs*, Barnád, Örményes, Csávás, Solymos, Dányán és Váralja "magyar és oláh helységekkel együtt" Losonczi (Dezső fia Miklós fia) Istvánnak adományozta. 1502-ben a Bethleniek kezére kerül (1347-től Cs 5: 861, vár). 1405: p/v. *Waralya*; cca 1450: p. ≈; 1502-3: ≈. «Újvárral együtt 1405-től Losonczi, L. Dezsőfi, Fejéregyházi ~ Nádasi, N. Ungor, Bátori, Bethleni-birtok. Mai **ref.** templomának imaszéke a XIV. szd-ból való (1332-től Cs 5: 900). 1450.IX.1.: *Waralya* L. Dezsőfi-birtok, zálogon Fejéregyházi (KmJkv 890); 1473.IV.26.: *Waralya* ld Bátos (2098). 1501–1509: **Ref.** templomának késő gótikus híres festett mennyezete (Schulz Ferenc 1869-i felfedezése). **1587**: *Várallya*. ld Bonyha (Dé 36). 1733: *Varolia*, 1750: *Varolya*, 1760–2: *Gogan Varallya*. 1808: *Várallya* (*Gogány*-) h., *Gogeschburg* g., *Gogánvára* val. 1854: *Gógány-Várallya* h., *Burg* g., *Varolea* val. 1861: Gógány-Váralja Kü (8). {1861} „Elnevezését egy hegy alatti fekvéséről vette, mely most szőlő és gyümölcs fákkal vagon ellátva *Vároldala* név alatt, ... a mellyen valami volt épület vagy vár nyomai látszanak mostig“ (Pesty gyűjt.). *1885: *Gaál Sándor* tanár, fizikai szakíró (–1972). 1888: Gógánváralja (Varolea) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 346). 1913: Gógánváralja **KK** vm (Az). # Murádin L.: *Gógánváralja* – Goganvarolea – {*tájszavai*}. MNyJA anyagából (NyIrK 1965.2.320-322). – 1909/19: Gogan Varolea, *Gógánváralja*, *Gogeschburg*, L 728: r 146; m (83). = Su 1: 267. 1332–1854. » Gogan {Indicatorul 1974: Sóváradohoz, Szovátához csatolja!}

Gojcsfalva Kr (Facsád-DK) 1514–16: *Goychesth*, 1598: *Goychest*, *Goychfalva*, 1612: *Goynest*, 1734: *Gocesest* (Pesty: Krassó II/1. 193). 1808: Gojzest, Gojzesti (60). 1851: ≈, Kr vm, hegyek, erdők közt, 3 **kath.**, 193 **óhitű** lak. F. u. Madarassy család (Fé 2: 51). 1888: Goizest **KrSzö** Facseti js (Je 346). 1913: Gojcsfalva **KrSzö** vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Goizești, *Goizest*, L 175: r 167 (83). = Su 1: 268. 1514–1913. » Tomești {Tamásd} [33 C]

Goldbach folyó 1307: *Goldbach* folyó (An 2: 152) az Olt mellékvize, Földvár (Fe) hrs.

Golbor Szö (Herkulesfürdő-É) 1584: *Globsor*, 1690: *Globurea* (Pesty: Szörény II. 85). 1808: Golburen (60). 1888: ≈ **KrSzö** Orsovai js (Je 346). 1913: Golbor **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Globuräu, *Globuren*, L 665: r 664 (83). = Su 1: 266. 1584–1840 {1913}. – 1974: c. Mehădia {Mehădia kzs faluja ÉK-re} [43 C]

Golles Hu (Vajdahunyad-DNy) 1733: *Gales*, 1760–2: *Gollyes*, 1805: *Golesd*. 1808: Goles ~ Golyes, Galisá (60). 1861: Goles Hu (21). 1888: Golles (Golicsu) Hunyadi js (Je 346). 1913: Golles Hu vm (Az). – 1909/19: Goleș, *Golles*, L 168 **ort.** r (83). = Su 1: 268. 1733–1854. – 1974: c. Toplița {Toplica kzs faluja, DNy-i hrs} [33 D]

Goloszka * **KSz** (Zsibó-ÉÉK, a Szamos jp-i úton, Nagygoroszló mellett) **1213**: villa *Guolozka* (Tr). – Su 2: 334.

Gomba * **Kr** (Kraszna-DK, Sereden mellett) 1429: *Gomba*, 1486: pr. *Gombatelek* (Petri III. 439). – Su 2: 333. {*Coasta Gumbii* és *Valea Gumbii* örzi emléket}

Gombás 1. **Fe** (Enyed-ÉK 4 km) **Honfoglaláskori** sírmező (1895, földmunka közben); öt ép és több bolygatott sír (1901, Bodrogi János és Fogarasi Albert BK tanárok; 1911–12: előbbiektől 250–300 m-re kerültek elő tetemek). **1231**: t. iuxta *Morus* ... t. *Gumbas*; 1280: Nicolaus de *Gonbas*; 1318: magister Andreas f. Nicolai de *Gumbas*; 1328: Andreas de ≈; 1329: ≈. A XIII. század elején Kege birtoka volt, aki egyik felét a gyulafehérvári káptalanra hagyta, másik felét eladta Peech fia Jovbnak. Ő e felet rokonai (Samson, Us, Obus) és szomszédai (Povsa woioouode et Thobie comitis) beleegyezésével eladta 20 M-ért Mihály fia Obusnak. 1280-ban Obus fia Miklós átíratja az oklevelet, Miklós comes az alvajda kiküldötte (1291) és királyi ember (1299) volt; fia, András: Moys fia Elleus mester serviense (1318), majd Szécsényi Tamás vajda embere (1328–9). 1325-ben András fia Domokos feleségével, Becsegergely nb. Geleth-tel kapja Somkeréket. András fiai Csombordi néven is szerepelnek. 1294/95-ben Gombástól Alvincig állítottak Maros-menti eskütársakat (Gy 2: 162). 1231: ≈; 1280: ≈; 1291: *Gumbas*-i Domokos comes társbíró birtokperben; 1295: *Gumbas*; 1299: *Gumbas*-i Miklós és Forrói Péter nemesek a káptalani birtokok harárjárásán (Er I. 164, 382, 479, 539, 588, 589). 1733: *Gombás*, 1750: *Gimbas*, 1760–2: **Maros Gombás**. 1808: *Gombás* h. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Gimbás) **AF** Nagyenyedi js (Je 347). 1913: **Marosgombás** AF vm (Az). – 1909/19: Gâmbaş, *Mg*, L 473: r 216; m (78). Gîmbaş = Su 1: 264. 1231–1854. [23 C]

Gombás 2. **BSz** (Dés-ÉNy) 1553: *Gostille*, *Goztilla*; 1617: *Guztillare* (Kádár III. 641). 1733: *Gosztila*, 1750: *Kosztile*. 1808: Gosztilla (61). 1861: ≈ **BSz** (18). 1888: ≈ (Góstila) **SzD** Nagyilondai js (Je 347). 1890: *Gombás* (Kádár). 1913: **Csicsógombás** SzD vm (Az). – 1909/19: Goştıla, *Gombás*, L 711: r 693; zs (84). = Su 1: 269. 1553–1913. – 1974: Gostila c. Poiana Blenchii {Blenkemező kzs faluja, ÉK-i hrs} [13 C]

Gombás 3. **Sza** : **Gombás-erdő** (Görbed-É) 1808: Sylva Gombás (60).

Gombás 4. **Sza** (Szatmárnémeti-ÉK) 1888: Gombás, telep (t) Aranyosmeggyes Sza (Je 347). 1913: *Gombástanya* Batiz tartozéka (H). 1999: **Batizgombás Szent Péter és Pál ap.-templom**, b: VI.29. (RKNt 1999). {?}

Gombás 5. **Sza** (Szatmárnémeti-ÉK) 1888: Batiz-Gombás telep (t) Batiz (Je 231). 1913: *Gombástanya* Batiz tartozéka (H). **Magyargombás** m. g. k. t: **Szent Háromság-templom**, b: V.24. (RKNt 1999). – Ciuperceni = Su 1: 154. 1913. [2 C]

Gombatelek ~ **Gombatelke** * **Kr/Szi** (prédium Sereden közelében) 1455.I.12.: *Gombathelek* prédium Bánffy, Dobai és Keczei-birtok (KmJkv 1181); 1487.IV.6.: Sámsoni Kőrösi Zsigmond *Gombathelke* prédium zálogon bírt részét zálogba adja Béltéki Drágfi Bertalannak (2644); 1488.V.18.: *Gombathelek* ezelőtti Bánffy-részét Kőrösi Zsigmond zálogba adja Keczei Szele Mártonnak (2678).

Gomboc (KmJkv I. 916) ~ **Gombostelke** **AF** (1913) < **Gambuc** **Fe**.

Gombocpataka * **Kr** 1423: *Gombochpataka* (Cs 1: 582). – Su 2: 333. 1413, 1423 {Csánki! Sereden mellett}

Gonczafalva * **Te/Kr** (Lugos-É) 1471: *Gonczfalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 39). 1597: *Gonchiesdfalva*, 1598: pr. *Gonczesd* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 333. {Talán Barafalva mellett}

Gonczága **Hu** : **Gancága**.

Gonozsfalu **Hu** (Hátszeg-DNy) 1360: *Gunuzfolu* (DocVal 147). 1443: p. nostra (**regis**) **Walachalis Reye**, 1447: *Rew*, 1456: *Rea* (Cs 5: 130). 1733: *Rije*, 1750: *Rea*, 1805: *Réa*. 1808: Rea, Raden

(135). 1913: Rea Hu vm Hátszegi js (Az). – 1909/19: Rea, *Rea*, L 261: r 235; n, m (144). = Su 2: 72. 1360 – 1854. > 1974: Reea c. Totești {Totesd kzs faluja K-re} [43 B]

Gonoszpaták Hu (Kalán-DK) 1360: *Gunazfolu* (HuÉvk 1882. 60; Su). 1453: p. *Jopathak* et *Gonozpathak*; 1458: p. *Jopathak*, *Gonozpathak* in d-u Ha.; 1503: p. *Pokolwalchal*; 1524: p. *Pokolwalcha*. 1453: Jp és Gp ṡDéva vár tartozéka; 1458: Brettyei, Oláhbrettyei Pogány, Ellyőfalvi Erdélyi, Kolonity ~ Kolonityi Horvát, Barsai, Márgai, Szecseli ~ Szacsali-birtok (Cs 5: 97. Jópatak. Ma Jó-Valcsel és Pokol-Valcsel). 1733: *Pokol-Valcsal*, 1750: *Velcelele rele*, 1760–2: *Pokol Valcsel*, 1805: *Pokol Valtsel*. 1808: Valcsél (Pokol-) ~ Pokolvaczal (179). 1861: Pokol-Valcsel Hu (23). 1888: P-V (Velcelele réle) Hátszegi js (Je 583). 1913: **Pokolvalcsel** Hu vm. – 1909/19: Vélcelele-rele, Pokolvalcsél, L 639: r 636 (192). Vélcele = Su 2: 253. 1360–1854. – 1974: c. Bretea Română {Oláhbrettye kzs faluja K-re} [34 C]

Gorbó {szl. *vruba*: 'fűzfa'. Vö. Fűzes, Fűzkút} **1. Do** (Hidalmás-ÉK) 1336: p-es ... *Gurbo* vidl. Gurnuk, Bezdidtelek, Salamontelek, Sumburtelek, Thohotelek, Komlostelek et Bayka ac 2 montes Kylych nominatas ad predictam *Gurbov* spectantes; p-es ... *Gorbo* vidl. Churnuk. A Zsombor-nem mányiki ágának birtoka. 1336-ban e nb. Sombor fiai: Gyula és Pető, e Gyula fia János, továbbá Dénes fia Pál fia András, előbbieket nővéreinek fia, átadták cserébe Hontpázmány nb. Ferenc fia Pogány István mesternek öröklött gorbói birtokaikat, mivel szegénységük miatt nem tudták használni venni és a [birtokot] elhagyatottsága miatt nem tudták megőrizni. Gorbóhoz tartoztak az alábbi földek, azaz „telkek”: Csernek, Bezdéd, Salamon, Zsombor, Tihó, Komlós és Bányika, továbbá két Klics nevű hegy. Az uradalomról megjegyezték, hogy Szilágy felől a Nagy-Szamos határolja s három vm-ben fekszik: maga Gorbó Do és BSz, Tihó és Komlós Do, Bányika Külső-Szolnok s a többi BSz-ban (Gy 2: 69). 1366: *Gorbo*, *Gurbo* (Kádár II. 347). 1555.VIII.5.: Oláh Boldizsár *Gorbo*-i officialis és fe: Szerémi Anna Zutoron nemesi udvarházat vesz (KmJkv 5400). **1587: Gorbo**. – E: fl. 6. A: fl. 2. (Dé 39). 1594: **opp. Olah-Gorbo**; 1768: **Csáki-Gorbo** (Kádár II. 347). 1750: *Garbou*. 1775: Haller János uralalmának része; Dési Zsigmond letöri az itteni jobbágyságok elégedetlenségét. 1808: *Gorbó* h., *Gorbau* g., *Girbová* val. 1840.aug.6.: ... szűk völgyben találtuk **Gorbót**, melly Jósika János kastélyával ékes (Tanárky). 1861: ≈ Do (15). 1888: Cs-G (Girbou) **SzD** Csáki-gorbói js szh, ház 180, L 891 (Je 267). 1913: **Csáki-gorbó** SzD vm (Az). – 1926: Ciachi-Gâr bou; 1956: Gîrbou = Su 1: 264. 1366–1854. [12 D]

Gorbó Fe Oláhgorbó AF (1913) < Pirum < Csata Fe.

Gorbó 2. Gorbó ~ Gorbó-völgy ~ Olah-Gorbo * Ko (Kolozsvar-DDNy, Szászfenes hr) 1344: *olachi* domini *episcopi* Transsilvanensis in *Gorbowolg* existens; t. *Gorbowelge*; 1409: p. *Gorbow*; 1415: fluvius *Gorbopathaka*; 1448: wayuoda in *Gorbo walahali* episcopatus ecclesie Transsilvanensis; kenessii in eadem =; 1468: Nicolaus Wayuoda wolahalis de =; 1498: nobiles Johannes Wayuoda, Sandrinus similiter Wayuoda de *Olah Gorbo*, és Petherfy Miklós mint szomszédok szerepelnek (1263-tól Cs 5: 355). 1448.X.14.: *Gorbo Walachali* n. püspöki birtokon lakó Nicolae vajda, Blasiu és Ioan kenéz, Cristen Petru, Aranyas László és Lökös Miklós {többekkel együtt} eleget tettek egy ölvesi román jobbágy megöléséért (KmJkv 634); 1468.I.4.: Nicolae *Gorbo*-i román vajda (wayuoda Wolahalis) tótfalusi és rákosi jobbágyságok személyazonosságát igazolja (1777).

Gorbó 4. Ko (Gyalu-ÉNy, a Kolozsvar-Egeres országúton; 423 m) Római Optatiana castrum. {**XV-i temploma volt**} 1437: p. *Gorbo*; 1446, 1449, 1496: *plebanus* de *Gorbo*. **Püspöki** birtok. Jbn 1437: húsz magyar püspöki jbn nevét említik. 1470-es években Sárdi ~ Gorbói Új (Wy) ~ Gorbói család (1437–1496. Cs 5: 355). 1446: Balázs *Gorbo*-i *plébános üv* (KmJkv 602); 1449.II.27.: Uő a Gyalu districtusbeli papok közt, *üv* (657); 1470.III.29.: *Gorbo*-i néhai Wy (ds) Mihály fiai: Pál és Péter 10 arany Ft-ért egy lakott és egy elhagyott jobbágytelket vásárolnak Sárdon (1946); 1970.III.29.u.: *Gorbo*-i néhai Mihály és fiai ... (1947). **1587: Magyar Gorbo**. – E: fl. 20, A: fl. 30 (Dé 57). 1643: Lázár Istvánné és Bornemisza László egyezkedése Magyargorbó árendája felől (Dé 76-78). 1733: L(ocus) purus v(alachicus) {?} *Magyar-Gorbo*. {1791:} késő barokk udvarház (Ke); a belső emléktábla tanúsága szerint Hilibi Gál János építtette 1791-ben (Ke 1: 267. BNM). Utóbb Lészay-birtok. Lészay Lajos (?–1857) fő kormánybiztos tanácsos, az Erdélyi Ref. Consistorium

alelnöke; fe: Kabos Anna (–1860.IV.24. Nagy Iván VII. 99). {1965 k. még állott sírköve az udvarház feletti kertben; később ledöntötték.} 1808: Gorbó (Magyar-), Ungrisch Gorbau, Girbová (61). 1841.III.29.: Gorbai Ev. Ref. ifju Legény Rántó János (26) és Vistai András Anna (19) házassága. Tanúk: Nagy András, Rántó István (Vistai Akv). 1808: Gorbó (Magyar-), Ungrisch Gorbau, Girbová (61). 1861: M-G Ko (13). 1888: M-G (Girbeu). Ko Nádasmenti js (Je 486). 1913: **Magyargorbó** Ko vm (Az). 1944 őszén a Kabos–Lészay levéltár (benne Kalotaszegre vonatkozó, XIV. századtól őrzött több oklevél) állítólag orosz kézbe került (1979, GyGy, hallomásból; 1992-ben már nem emlékezett a dologra). 1945-ben a Lészay-birtokot teljesen kisajátították. Temetőjének régi sírkövein zömében magyar nevek; 1996-ban vagy három itteni lakos tudott magyarul. # KszHn 1942. 219-221. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 209, 267.; 102. kép: A magyargorbói kastély (Benkő Elek fv.), 131. A román fatemplom (BNM). {1948. u.:} Udvarházát teljesen átalakították. A régi templomdombon XV. századi szenteltvíztartó-töredék került elő (Kabay 1973). – Gîrbău 1909/19: Gârbăul-ungures, *Mg*, L 592: r 556; zs, m (78). 1929: Gârbău, L 729 (AnR). 1936/9. tk: Cârba {!: Gârbău} > Gîrbău = Su 1: 264. 1437–1854. [22 B] – *Gy-h* 1999. tk: Gârbau {!} / *Mg*

Gorbó * **Ko** (Kolozsvár-Ny, Mákó hrs, 1676–1868: Mákó hr) 1437: p. *Gorbofew*, p. *Gorbofew*. **Püspöki** birtok. Mikor Bogártelke apátsági birtok határát megjárták, az erdélyi püspök e faluval szomszédos Türe, Gorbó, Gorbó, Mákó és Daróc falubeli jobbágysai szegültek hatalmasul ellene a határjárásnak. Jbn 1437: János bíró (villicus), Kovács (Faber) Péter és Márk, Cheda Lőrinc, Argyagh Balázs és György (Cs 5: 356). **1587**: *Gorbofeo*. E: fl. 16, A: fl. 8. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad arcem Gjalu (Dé, 53). 1607: *Gorbó* (Petri II. 463). 1699: *Gorbo Fő* (KszHn) 1808: Gorbó (61). 1864: *Gorbofü* (KszHn). # KszHn 199-200. 1437–1864 (1781, 1794). – Su 2: 333. 1437–1864.

Gorbolyfalva Bi (1913) < Gyoszáfalva (1584).

Gorbómező SzD (1913) < Hosszúmező BSz (1322).

Gorbonafalva KSz (Csánki) : Kővárfüred.

Gorony KrSzö (1913) < Garulya.

Góros 1. Kr (Kápolnás-DK) 1596: *Gros*, 1717: *Grosch* (Pesty: Krassó II/1. 197). 1808: Groz, Grozi (62). 1851: *Gross*, Kr vm, 3 **kath.**, 375 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 2: 58). 1888: ≈ **KrSzö** Marosi js (Je 350). 1913: **Marosgóros** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Groş, *Gross*, L 396: r 382 (84). Groşi = Su 1: 272. 1596–1851. – 1974: c. Margina {Marzsina kzs faluja É-ra} [33 C]

Góros 2. Za (Vaskoh-DK, Halmágycsúcs-É) 1760–2: *Grosi*. 1808: Grósz Za (62). 1888: Gros (Groós) **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 350). 1913: **Halmágygóros** Ar vm (Az). – 1909/19: Groşi, *Grós*, L 276 **ort. r** (84). = Su 1: 272. 1760–1913. – 1974: c. Vîrfurile {Halmágycsúcs kzs faluja} [21 D]

Goroszló 1. KSz 1. (Somlyó-ÉK) **1219**: *Guolozka* falubeli Bela 4 jobbágysát (Bud, Chebae, Chymp, Modoros) lopással vádolták (Er I. 106). 1341: viam publicam per quam de v. *Guruzlo* itur ve. ... v-m Worsolch. A Goroszlóról Varsolcra vezető közutat említik a Balla és Perecsen közti határ leírásában (Gy 3: 512). 1441: *Gorozlo* (Bánffy I. 640). 1454: ≈ Kr vm (Cs 1: 582). 1454.II.8.: ≈ Bánffy István és László birtoka (KmJkv 1141). 1472: Két **Magyar Gorozlo**, 1584: *Guruzlo* (Petri III. 441). 1472: *Magyar-Goroszló*; 1475 k.: *Gorozlofalwa* (Cs 1: 556). 1519: Csetneki Ferenc jobbágya: Fábrián Benedek jelen volt dobai és adonyi birtokbaiktatáson (DJ) 1523.VII.1.: Nagyfalusi Bánffyak tiltják Csetneki Ferenc özvegyét: Katalint attól, hogy *Gorozlo* (Kr vm) egészbirtokot elidegenítse, mintogy az férje halála után őket illeti (KmJkv 3931); 1544.VI.17.: *Gorozlo*-i Székely Gergely özvegye: zilahi néhai Szilágyszegi Benedek leánya: Erzsébet jelenleg Nagy Lőrinc kolozsvári polgár felesége (4829); 1549.IX.15.: Vaja és Haraklyán közti birtokügyben *Gorozlo*-ról kihallgatott tanúk: Varga Pál, Csókás Imre, Keserű Lajos, Bíró Márton (4960). 1553-ban 18 kapu után adóztak Somlyai Báthory András jobbágysai; ugyanekkor feljegyeztek egy bírót, 22 szegényt, 12 servitort és 28 új házat (DJ). 1601.VIII.3., Goroszló:

Báthory Zsigmond fejedelem vereséget szenved Basta generális és **Mihály vajda** csapataitól. (Báthory Moldovába, Székely Mózes fővezér a törökhöz menekül.) © Basta és Mihály zsoldosai felgyújtják és földig rombolják a falut. A lakosság egy része elmenekül, más része áldozatul esik az öldöklésnek. A régi falu helyét ma Pusztának nevezik. A megmenekültek új, biztonságosabbnak vélt helyen építik fel a falut, ahol ma is található. Basta a csatatérről keletre eső dombon végeztette ki a fogságba esett katonákat. Hatvan akasztófát állíttatott, ezért ezt a határrészt a nép ma is Hatvanfának nevezi. A csata helyét Térnek (Csatatérnek) nevezik. Az új falu számára 1630-ban templomot építenek. A tatárjárás idején egy portyázó sereg több más tövisháti településsel együtt Magyargoroszlót is feldúlja, a lakosság többségét rabságba hurcolja, köztük Beregszászi Pál **lekészt** is {1690-ben}, aki szabadulása után, 1696-ban Lőcsén így emlékezik a *Keserves sírással zokogó história* c. versezetében: „Ötödnapi ott csavargának Szilágyországban, De legelőször Goroszlón vettek bé kalodába.“ 1724-ben Goroszló birtokon Bánffy György, Zsigmond, László és Kristóf osztokodtak. 1760–2: *Magyar Goroszló*. 1773-ban Bánffy Ferenc és Mihály **iskolát** alapít és építtet. 1795-ben a kincstár a falut Cserei Farkas udvari tanácsosnak adta (DJ). 1808: *Goroszló (Magyar-)* h., *Grosslau* g. 1888: M-G **Szi** Zilahi js (Je 486). 1913: **Magyargoroszló** Szi vm. # Dani József: *Magyargoroszló*. Szilágysági magyarok 1999. 419. Kép: Baptista imaház, **Református templom**. – 1909/19: Guruslăul-unguresc, *Mg*, L 712: r 234; m (85). 1928-ban a csata emlékére a Csipkésdombon 10 m magas emlékművet építettek; ezt 1941-ben a magyar hatóságok lerombolták; 1976-ban impozánsabbat emeltek a régi helyén, Victor Gaga szobrászművész terve alapján (DJ). > Guruslău = Su 1: 275. 1441–1854. – 1974: c. Hereclean {Haraklyán kzs faluja, ÉNy-i hrs} [12 C]

Goroszló 2. KSz 2. (Zsibó-ÉÉK, a Szamos jp-i úton) 1387: villa **olachalis Goriszlao** (Petri III. 441). 1555.X.10.: *Naghgorozlo* Bélteki Drágfi Györgyről Kusalyi Jakcsokra szállott birtok; ld Aranymező (KmJkv 5418). 1733: *Goroszló*, 1750: *Garuszlo*, 1760–2: *Szamos Nagy Goroszló*. 1808: Goroszló (Nagy-), Gross-Grosslau, Gereszlou-máre ~ Tranisul (61). 1888: Sz-N-G **Szi** Zsibói js (Je 637). 1913: **Nagygoroszló** Szi vm (Az). – 1909/19: Someș-Guruslău, *Szg*, L 685: r 649; m, zs (166). = Su 2: 140. 1387–1854. – 1974: c. Năpradea {Náprád kzs faluja D-re} [12 C]

Goroszló 3. KSz 3. (Zsibó-ÉÉK, a Szamos jp-i úton) 1475: *Kysgorozlo* (Cs 1: 556; P); 1543: *Kysghorozlo* (Petri III. 441). 1555.X.10.: *Kysgorozlo* Bélteki Drágfi Györgyről Kusalyi Jakcsokra szállott birtok; ld Aranymező (KmJkv 5418). 1750: *Kis Garuszlo*, 1760–2: *Kis Goroszló*. 1808: Goroszló (Kis-), Klein-Grosslau, Gereszlou-mik ~ Tranisul (61). 1888: K-G (Trányis) **Szi** Zsibói js (Je 423). 1913: **Kisgoroszló** Szi vm (Az). – 1909/19: Traniș, *Kg*, L 529: 511; zs (184). = Su 2: 204. 1475–1854. – 1974: c. Năpradea {Náprád kzs faluja D-re} [12 C]

Gorvicza * Kr (Krassóvár mellett) 1598: *Gorwicza* ~ *Gorujicza* (Pesty: Krassó II/1. 196). – Su 2: 334.

Gorzófalva 1. * Te (Facsád táján) 1405: *Gorzofalwa* Ikus 5. tartozéka; Ikust és kerületét 1439-ben a király Hunyadi Jánosnak adományozza (Cs 2: 42. Ikus).

Gorzófalva 2. * Za (Kismagló és Nagyhalmágy közt) 1427: *Gorzofalwa* (Cs 1: 732). =: *Gorzofalua*, *Gorzofalwa* (Bánffy I. 579, 582). – Su 2: 334.

Gorzóháza * Mm (Visó táján) 1374: *Gorzohaza* (DocVal 252). – Su 2: 334.

Goruja Kr (1808) < Garulya.

Gósd Ar (Borossebes-D hrs) 1553: *Gosd*, 1574: *Csoozd* (Márki II/1. 230, II/2. 162). 1808: Govosdia, Gavosdia (61). 1851: ≈, **Ar** vm, a Fejér-Körös mellett, 863 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 2: 52). 1888: ≈ Ar Borossebesi js (Je 347). 1913: Gósd Ar vm (Az). – 1909/19: Govoșdia, *Govosdia*, L 511: r 507 (84). > Paulian > 1964: Livada = Su 1: 360. 1553–1964. – 1974: c. Buteni {Körösökény kzs faluja É-ra} [20 D]

Gostaja * Kr (Lippa táján) 1596: pr. *Gosthaia* (Pesty: Krassó II/1. 196). – Su 2: 334.

Gostyefalva * Te (Temeshódos táján) 1471: *Gosthefalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 39). – Su 2: 334.

Gosztaja * Hu (Vajdahunyad-Ny) 1482: p. *Gozthaya*; 1506: v. *Gozthya*; 1506, 1510: v. *Gozthaya*.
 ☞ Hunyadvár tartozéka volt (Cs 5: 93). – Su 2: 334.

Gosztilafalva * Za (Borosjenő mellett) 1553: *Gostilafalva*, 1601: *Gosztilecz* (Márki II/1. 230). – Su 2: 334.

Gosztilla BSz (1861) : Gombás.

Gothátya Hu (1913) < Kúthátja.

Govosdia Ar (1808) < Kövesd (Alsóköves).

Gozavámja * Ar (Soborsin mellett) 1479: *Gozewmya* (*Gozawamya*) Váradja vár 41. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia. Gozemia (?) 771). 1479: *Gozawamya*, 1483: *Gozewmya* (Márki II/1. 202). – Su 2: 334. {M}

Gozdesd * Kr (Bégabalás mellett) 1620: *Gozdest* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 350.

Göc Do (Szék-K) 1305: p. *Geuch*; 1326/331: t. *Geuch* ... per vallem *Geuchkapusa*; 1329: t. *Geuch*. 1305-ben vita volt a Szentiván és Göc között húzódo határról egyrészt Wass Miklós, másrészt Ambrus fia Tamás fiai: János, László és István között. Ezt meghallván Ábel fia Mihály fiai: András és Ábel, kijelentették, hogy Göc az ő birtokuk, míg velük szemben Tamás fiai azt állították, hogy Göc azonos Kétnyíressel, ti. Alnyíressel és Felnyíressel (ld. Nyíres). 1328-ban Wass Miklós titltakozik, hogy Tamás fia János Göc nevű birtoka határait Szentiván felé az ő kárára tűzték ki. Cege (1326) és Noszoly (1329) határosa (Gy 2: 70). 1439.II.9.: Szamosfalvi Gyerőfi László özvegye: *Geewch*-i Margit **üv** (KmJkv 117); 1452VII.26.: *Gewch*-i Mihály **ü**: Herepe (1055); 1456.VI.18.: *Gewcz*-ön Császáriak részbirtokosok (1252); 1460.VI.30.: *Gewcz*-ön lakó Bíró Fábrián **ü**: Szamosfalva (1452); 1468.IV.12.: *Gewcz*-i Mihály gy: Bálint, Porkoláb Lászlóné Márta, s Katalin nevében Szucsáki Máté titja a királyt Csiger prédiom eladományzásától (1798); 1481.VI.30.: *Gewcz*-i Porkoláb László, *Gewcz*-i Gergely **ü**: Papfalva (2324). 1482.VI.24.: *Gewcz*-i Porkoláb Lászlóné Márta **üv**; *Gewcz*-i Farkas Albertet és *Gewcz*-i Bíró Gáspárt is (2371). 1482.VII.4.: *Gewcz*-i Porkoláb László, *Gewcz*-i Bíró Gergely **ü**: Szamosfalva (2380). Ld még KmJkv I. 916, II. 910. **1587: Geöcz.** – E: fl. 16, A: fl. 12 (Dé 43). 1705.XI.: {Bonchidáról} éjszaka későn, mind a bérceken és erdőkön menvén, meghálni Göcre mentem. Ott lévén az úrnak {Bánffy gubernátornak} egy gazdag jobbágya, ahhoz szállék és ott meghálék (We 1: 657). 1733: *Gyols*, 1760–2: *Götz*. 1808: Göcs ~ Göcz (61). 1861: Göcz Do (15). 1913: Göc SzD vm (Az). 1808: *Göcs* aliis *Göcz* h. 1861: Göcz Do (15). 1888: Göcz **SzD** Kékesi js (Je 348). 1913: Göc SzD vm. – 1909/19: Ghiolț, G, L 567: r 499; m, zs (81). = Su 1: 259. » T̃aga [23 A]

Göcs Msz (Balavásár-ÉNy 2 km, a Marosvásárhelyi úton) **XVI-i templom, Ref.** 1567: *Geóch*, 1602: *Geoczj* (SzO II. 217, V. 272). 1614: 22 családfő (Msz 111). Lt 1614–1857. 1759: Bibarczfalvi István lévita első ismert **tanítója**; 1850-ig 18 tanítója mind lévita (Sipos G. MtT 1980. 123). 1760–2: *Göts*. 1808: Göcs (61). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 348). 1913: Göcs MT vm (Az). – Gociu > 1929: Gäești L 354, H{Vá}: Bălăușer 2 km (AnR). = Su 1: 252. 1567–1854. > 1974: Gäești c. Acățari {Ákosfalva kzs faluja} [24 C]

Göcse * Kr (a Berzava mentén, Detta táján) 1458: *Gewche* a Dócziak birtoka (Cs 2: 99. Berek). – Su 2: 332.

Göde MT 1888: Göde MT Régeni felső js (Je 348). » Mesterháza: Gödemesterháza.

Gödefalva * Te (Gavosdia környékén) 1487.III.17.: *Gewdefalwa* ld Bartafalva (KmJkv 2635).

Gödemesterháza To (Maroshévíz-Ny, a Maros jp-i úton) 1808: Mesterháza (107). 1861: ≈ To (11). 1854: ≈, *Meisterhausen*, *Mesterhaza* (Su). 1888: ≈ **MT** Régeni felső js (Je 501). 1913: Gödemesterháza MT vm (Az). – 1909/19: Meșterhaza, *Gmh*, L 1615: r 1116; m, zs (113). > Gudea-Meșterhaza > Stînceni = Su 2: 145. 1824, 1854. [24 B]

Göden * Ar (Lippa-ÉNy, Kalodva mellett) 1439: *Gewden* (Márki II/1. 230). – Su 2: 332.

Gödény * Kr (a Karas vize mentén) 1378: *Guden* (Cs 2: 102). – Su 2: 334. {Oravicabánya táján, Illyéd mellett}

Gödös (Gedös) * Csa (Pécska mellett) 1231: pr. *Guedus*; 1237: pr. v. *Gueduch ~ Gveduch*; 1239: Nicolaus comes de *Guedeck*, fr. W[grini] ... archiepiscopi, v. *Guedeck*; 1266: t. *Fulgudus* de C-u Chanad; 1333: Andreas (**sacerdos**) de *Felgedus*; 1334–5: Michael (**sacerdos**) de *Gedus*; 1348: *Felseuedus* in C-u Chanad. (Al-)Gödös falut a XIII. század elején Farkas ispán felesége eladta Csák nb. Ugrin esztergomi érseknek, akiről unokaöccsére: Miklósra szállt. Miklós többször végrendekezett róla. 1231-ben Lőrinc fiára hagyta, 1237-ben két kisebbik fiára, fenntartva itt magának 9 szabadost (Forcos, Widus ~ Vidus, Mortun, Neurenc, Miclous, Marhev ~ Marcheu, Chila, Mogus, Joub), 1238-ban a rendelkezést visszavonta, végül 1239-ben, amikor újonnan született fiára: Márkra hagyta, maga is itt lakott. Felgödös földet István ifjabb király 1266-ban a kun Parabuch ispánnak adta, azzal, hogy a föld új neve Parabuch legyen. Ez az elnevezés azonban nem honosodott meg. Papja 1333: 15 báni, 1334 I: 2 gs, 1334 II: 14 báni, 1335: 1 gs pápai tizedet fizet. Alsógödös Pécska mellett Ny-ra feküdt, 1784. tk: *Gödös*, 1784. tk: *Alsó Gödös*, 1884/91. tk: *Gedos*. Felsőgödös 1784-i tk: *Fölső Gödös* néven Pécska mellett DK-re, Papin, Bodrog és Fönlak között a Maros szigetén van feltüntetve, ami összhangban van azzal, hogy a középkorban a csanádi esperességhez tartozott (Gy 1: 857). 1467: *Gedes*, 1762: Alsó-Gödöss (Márki II. 2). – Su 2: 334. *Guedus* 1231–1762. + Su 2: 329. *Fulgudus*.

Gönc(telke) * Ko (Szomordok-ÉNy) 1315: *Gyechtheleke* javítva *Gyumchteleke*-re; 1427: riv. seu fl. *Geunchpathaka*. Szomordok határosa a falutól ÉNy-ra (1315). 1427-ben ugyanezen a helyen Göncpatakát említenek (Gy 3: 349). – Su 2: 335. *Gyechthel*, 1315.

Görbed 1. Bi (Szalonta-K) 1300: p. *Gurbeth ~ Gvrbeth*; 1302: Goganus fr. Chepani de *Gurbeed*; 1332–7: Michael **sacerdos** de v. *Gorbed*, Petrus = de v. *Gurbed*, Dionisius =, Joannes = de v. *Gurbeg*, *Gurbed*. A névadó Gurbeth szn-et viselte egy 1300-ban itt birtokos nemes apja. 1300-ban a Görbediek és Jolant bán rokonai megosztóznak Görbed, Hodos, Jánosd, Tulka és Csépestelek birtokaikon. 1302-ben Görbedi Gogan Cséfa faluban volt birtokos. Papja 1332: 6 gs, 1333–5: évi 10 gs, 1336: 6 gs, 1337: 10 gs pápai tizedet ad. 1338-ban a faluban 22 jobbágytelek volt (Gy 1: 619). 1430.III.6.: *Gerbed*-i Imre ü: Sámson (KmJkv 34). 1430: *Gwrbed*, 1450, 1475: *Gerbed* (Cs 1: 609). 1552: *Gewrbedh* (Jakó 246). 1808: *Görbed* h., *Gurbegye* val. 1851: Görbed, {r} Gurbegy, tótul Kriva, Bi vm, rónaságon, 675 n. e. **óhitü**, 238 magyarul is tudó tót **r. kath.** lak., kath. és óhitü paroch. templomokkal, az uraságnak derék házával, nagy gyümölcsös kertjével. Határa 5000 hold, s ez csaknem mind majorsági, s igen termékeny földekkel bir. A helységen egy patak fut keresztül. Birja a váradi deák nagyprépost (Fé 2: 55). 1888: ≈ Tenkei js (Je 348 & Görbed psz). 1913: **Tenkegörbed** Bi vm (Az). *1922: *Tóth István* költő. – 1909/19: Gurbediu, G, L 1656: r 1263; m, zs, szlovák (85). = Su 1: 275. 1302–1913. – 1974: c. Tinca {Tenke kzs faluja ÉNy-ra} [20 B]

Görbed 2. Alsógörbed KrSzö (1913) : Krivina.

Görbed 3. Felsőgörbed KrSzö (1913) : Krivina.

Görbed 4. Sza (Aranyosmeggyes-ÉNy hrs) 1339: p. *Gurbed* (Tr). 1401: *Georbed*. Keletkezése a XIII–XIV. század fordulójára esik, ekkor élt ugyanis az a Gurbed, akinek utódait 1339-ben a falu birtokosai közt sorolják fel. A XIV. századtól kismesek – a névadó utódai –, valamint a Móric család birtokolják. A Móric-birtok harmadaként 1493-ban négy lakott és öt pusztá jobbágytelket osztanak ki (Maksai 142). 1490: *Gyerbed* Szinér várához tartozott (Cs 1: 475). 1808: Görbed (61). 1851: ≈, 350 **g. kath.**, 85 **ref.** lak. Határa kiterjed 1500 holdra, ... s ez mind urbériség. Birja gr. Károlyi család (Fé 2: 55). 1888: ≈ Szatmári js (Je 348). 1913: **Szatmárgörbed** Sza vm (Az). – 1909/19: Giurbed, Szg, L 669: r 402; m, zs (81). > Ghiurbed > {1929} Românești = Su 2: 83. 1339–1913. – 1974: c. Medieșu Aurit {Aranyosmeggyes kzs faluja} [2 C]

Görbepatak Cs (Szereda-ÉK, a Gyimesi úton) 1888: Görbepatak, telep (t) Gyimesfelsőlok Cs (Je 348). 1913: Görbepataka Gyimesfelsőlok tartozéka (H). – Valea Gîrbea = Su 2: 227. 1913. – 1974: c. Lunca de Sus {Gyimesfelsőlok kzs faluja, É-i hrs} [25 D]

Görbesd Bi (Szalárd-DK) 1828: *Gurbest* (Nagy 92). 1851: *Görbesd*, puszta, Bi vm, Kis-Tót falu mellett, 1200 h., dombos völgyes határral, s erdővel. Birják b. Huszár Károly és Lajos (Fé 2: 55). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 348). 1913: Görbesd Bi vm (Az). – 1909/19: *Gurbești*, G, L 172: r 166 (85). = Su 1: 275. 1828, 1851. – 1974: c. Spinuș {Hagymádfalva kzs faluja K-re} [11 C]

Görbő Hu (Hátszeg-ÉK) **1263**: t. *Gurbeu*. 1263-ban István ifj. király Fenessel és Mácsóval együtt Miskolc nb. PONYT ispánnak adta (ld. Mácsó). Mivel a 3 faluból álló uradalom központja Fenes (Magyarbrette) volt, a D-en fekvő Ploppal azonosítható (Gy 3: 293). =: *Gurbeu* n. föld (Er I. 242). {1406} 1468: p. *Plop*; 1524: ≈. "1406 óta a Bethlenieké" (Cs 5: 125. Vö. Zejkfalva. Az 1453. évi Strigfalwa a mai Sztigy-Plop hs-nek felel meg). 1468.VIII.4.: *Plop*-on Bethleni Márk részbirtokos (KmJkv 1819); 1483.V.28.: *Ploph* felét Bethleni Gergely zálogba adja Oláhbrettei Pogány Péternek (2453). Ld még KmJkv II. 1010. 1733: *Plopi*, 1750: *Plopij*, 1760–2: *Sztrigy Plop*, 1805: *Sztrigy Plopp*. 1808: *Plop* (*Sztrigy*-) h., *Plop de Sztrej* val. 1861: Sz-P Hu (24). 1888: Sz-P (Peopi [!]) Hátszegi js (Je 672). 1913: **Sztrigyplop** Hu vm (Az). – 1909/19: Streiu-Plopi, *Sztrigyplop*, L 328: r 327 (168). Plopi = Su 2: 46. 1453–1854. [44 A]

Görcsön KSz (Zilah-É) 1405: *Gercsen*, *Gerchen*; 1413: *Georchyeon*; 1464: *Görtsen* (Petri III. 456). 1444.VI.13.u.: *Gewrchen*-i Sebestyén Kusalyi Jakcsok nevében tiltja Bethlen Gergely székely alispánt Radnavölgy districtus és vár elfoglalásától (KmJkv 496). Ld még KmJkv II. 910. XVI. szd: & *Görcsöni Ambrus* históriás énekszerző. 1733: *Gercsij*, 1750: *Görcsön*. 1808: ≈, Gertsch, Girtsel (61). 1888: ≈ (Garceiu) **Szi** Zilahi js (Je 348). 1913: **Szilágygörcsön** Szi vm (Az). # Farkas Ferenc: *Életemet elmesélem* (Kisközösségi vonatkozású népi önéletrajz). 1998. Kovács Kuruc J.: *Szilágygörcsön*. Szilágysági magyarok 1999. 500. Kép: A baptista imaház, **Református templom**. – 1909/19: Gârcei, G, L 1010: r 402; m; 23 zs (78). > Gîrceiu = Su 1: 265. 1405–1854. – 1974: c. Crișeni {Cigányi kzs faluja, É-i hrs} [12 C]

Görcsöny * Ar (Arad, Világos, Györök táján) 1380: *Gurchun*, *Gerchun*; 1392: *Gwrchen* (Cs 1: 771). – Su 2: 334. {Talán Újpanád mellett}

Görén Hu : Sebestorok.

Görgény < úz/török *Gürgen*: 'bükk' (Rásonyi 100).

Görgény folyó 1808: *fluvius* Görgény To vm (61). – Gurghiu

Görgényi-havasok 1808: *mons* Görgény To vm (61). # Torjai Rác Z.: *Görgényi-havasok*. Turisztikai kalauz. Csz 1998. – Munții Gurghiului

Görgény vár **To** (romjai Görgényszentimre határában) 1364: castellanus noster (wayuode Transilvani) de *Gurgen*. 1413, 1437 (Höltövény várával és Töröcsvárral) a székely ispán alá volt rendelve; 1453: László király a Hunyadi-nemzetségnek adományozza. 1502: comes de *Gergen*; 1504: castrum *Georgen*; 1517: *Gelgen*. Feltűnésétől királyi vár, az erdélyi vajda honor-birtoka (Cs 669). 1451.XII.29.: Ferenc görgényi várnagy Vingárti Geréb János familiárisa (KmJkv 995); 1494.IV.14.: Bujáki Kelemen kolozsvári lakos korábban a *Gergen*-i vár udvarbírája volt (2913); 1495.IV.29.: Szilágyszegi Pál *Gergen* vár ispánja (2959); 1503.VI.25.u.: *Gergen* vára, *Gergen* tartománya (3288); 1516.I.27.: a *Gergen* közelében fekvő Jára említése (3594); 1554.V.16.: *Gerghyn* várából Szentiványi Kendy Ferenc erdélyi vajda fegyvereseket küldött Régen mezővárosba (5305). – Su 2: 334. Gurgen, 1364–1504.

Görgényvávalja ~ Görgényszentimre To (Régen-K) **1248**: *Gurgen*, 1329: *Gurghyn*, 1350: *Georgyn* (Tr). 1453: p/v. *Zenthemreh*. (⌘) Görgény vár tartozéka. 1453: Fodor Gergely juratus civis de sub castro *Gergen*: vásáros helyre mutat; 1499: *Zenthimreh* sub castro *Goewrgen* (Cs 5: 683). 1642: *Geörgeny*, 1644: *Geörgeny Szent Imreh* (Makkai 614, 617) I. Rákóczi György birtoka. 1673: Apafi fejedelem újjáépíti és bővíti a papírmalmot. 1733: *Görgény* alias *Szent Imreh*, 1750: *Görgény*. 1765.VII.26.: Görgényi Fiscale Dominium összeírása (Bornemisza It). 1808: **opp.** Szentimre (Görgény-) (158). 1861: Görgény-Sz. Imre (*oppidum*), Gurgij To (10). 1888: G-Sz-I (Giurgiu-Szint-Imbrului) **MT** Régeni alsó js (Je 349). 1913: **Görgényszentimre** MT vm (Az). Környéke a faipar sajátos fejlődési vonalát követve alakult; ÉNy: Görgényadorján; É: Kásva; K:

Görgényhodák; KDK: Libánfalva; DK: Görgényorsova; távolabb ÉK: Görgényüvegcsúr; Hodáktól ÉK-re: Dubistya, feljebb: Iszticsó. – 1909/19: Gurghiu, *Gszi*, L 1878: r 578; m, c (85). = Su 1: 1248–1854. [24 B]

Görgényi Református Egyházmegye

A görgényi egyházmegye története. Névkönyv 1891–1894. Csekme F.: *A görgényi ev. ref. egyházmegye iskolaiügyi története* (ProtK 1896. 30).

Görgény ~ Kisgörgény Msz (Marosvásárhely-D, a Nyárádtól D-re) 1497.X.13.: Paulus Sikezd et Gregorius Nagh de *Geyergyen* (SzO VIII. 173). 1501: *Kysgewrgen* (SzO III. 149). 1614: Kisgörgény 43 családfő (Msz 103). Lt 1614–1857. 1635 Szárazajta (Hsz): Bodossi Lőrinc 3 fiával (György, István, Mihály) Kis Geörgenben laknak (SzO). 1760–2: *Kis Görgény*. 1808: Görgény (Kis-) (61). 1861: K-G Msz (32). 1913: **Kisgörgény** MT vm Marosi alsó js (Az). – Gruisor = Su 1: 273. 1501–1854. – 1974: c. Acățari {Akosfalva kzs faluja D-re} [24 C]

Görgény-előtagú hs 1888 (Je 349) Adorján, Hodák, Oroszfalu, Orsova, Sóakna, Szentimre, Üvegcsúr.

Görgényszentimre : Görgényváralja.

Görgényüvegcsúr (Régen-ÉK, a Kásva felső völgyének utolsó települése; 577 m) 1760–2: *Görgény Üvegcsúr*. 1824: *Eveg Csür, Glezserie, Gläjärie* (Su). 1888: Görgény-Üvegcsúr **MT** Régeni alsó js (Je 349). 1913: Görgényüvegcsúr MT vm (Az). – 1909/19: Glăjerie, *Gü*, L 1117: r 150; m (83). > Glăjerie = Su 1: 266. 1760–1854. – 1974: c. Gurghiu {Görgényszentimre kzs faluja ÉK} [24 B]

Görgöd * psz **To** (Gerendkeresztúr hr) **1289**: t. *Gurgud* habitatoribus carens (Cs). =: IV. László király Gerendi Sámson fia Péter comes fia Miklós magisternek adományozza *Gurgud* nevű lakatlan földet (Er I. 455. *Gurgud*). 1367: t. habitatoribus vacua *Geurgud* vocata. Gerendi-birtok (Cs 5: 706). – Su 2: 335.

Görhe * **Za** (Székudvar közelében) 1348: *Gwrhe*, 1406: via publica de Symand ad *Gewrhe*, 1412: *Gerhe*, 1466: *Goheche*, 1487: *Kewrhe* (Cs 1: 732). 1472.IX.28.: *Gewrche* ld Erdőhegy (KmJkv 2063). – Su 2: 335. 1348–1487.

Göröcsfalva Cs (Szereda-É) 1567: *Gerechijffalwa* (SzO II. 221). =: *Georechy ffalwa*: 20 kapu (Venczel 35). 1614: Göröcsfalva 23 családfő (Cs 29). 1760–2: *Göröcsfalva*. 1808: ≈, Görtsch, Grecsi (61). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Göröcsfalva Felcsiki js (Je 276). 1913: Göröcsfalva Csik vm (Az). – Gîrciu > Satul Nou = Su 2: 100. 1567–1854. > Satu Nou 1974: c. Siculeni {Madéfalva kzs faluja ÉK-re} [25 D]

Grabolcz * **Te** (Temeshódos táján) 1467: *Grabolcz* in districtu Beel. Bél uradalmához tartozott (Cs 2: 26. Bél). – Su 2: 334.

Gradocs * **Kr** (?) 1427: *Gradoch* (Pesty: Krassó II/1. 182). =: ≈ (Cs 2: 102). – Su 2: 334.

Grediste * **Kr/Szö** (Karánsebes és Temesfő közt) 1572: *Grediste*, 1642: *Gradiska*, pr. *Gradiste* (Pesty: Szörény II. 70). – Su 2: 334.

Gredistye Hu (Szászváros-D) 1888: Gredistye (Várhely) Szászvárosi js (Je 349). 1913: Gredistye Hu vm (Az). – 1909/19: Grădiște, *G*, L 169: r 161 (84). > Grădiștea de Munte = Su 1: 270. 1909. – 1974: c. Orăștioara de Sus {Felsővárosvíz kzs faluja D-re} [34 C]

Greifenthal Te 1808: pad Greifenthal, (i) Luka (61). Hnt. 13: Németremeteipusztá » Németremete Te vm.

Greleti * **Kr** (Resicabánya táján) XV: *Grelethy* (Cs 2: 102). – Su 2: 334. Grelety.

Greovacz Kr (1808) > **Geróc KrSzö (1913)** < **Péterfalva Kr (1349)**.

Gresf * **Do** (?) 1319/320: p/v. *Greseph*; 1319/323: ≈; 1323: ≈. Helye bizonytalan (Gy 2: 70).

Grid Fo (Fogaras-Sárkány-K) 1509, 1527, 1535: *Grid* (Su). 1520: *Grit*; 1526–1540: *Gryt*, *Gryth*, *Gryd*, *Gritt* (Scheiner 59). 1531: *Gryd* (Ve: Fontes IV. 225). 1808: Grid (61). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Gridu) Fo Sárkányi js (Je 345). 1913: Grid Fo vm. – 1909/19: Grid, G, L 1197: r 1171 (84). = Su 1: 271. 1509–1854. – 1974: c. Părău {Páróh kzs faluja, DK-i hrs} [37 C]

Grid Hu (1913) < Geréd.

Griva Hu : Kriva.

Grohot Za (Körösbánya-ÉK) 1733: *Grogh*, 1750: *Grohot*, 1805: *Grohát*. 1808: Grohot Za (61). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 350). 1913: Grohot Hu vm (Az). – 1909/19: Grohot, G, L 561 **ort. r** (84). = Su 1: 271. 1733–1854. – 1974: c. Bulzeștii de Sus {Bulzesd kzs faluja DK-re} [33 B]

Gropile * Szö (Karánsebes táján, Fenes mellett) 1534: *Gropile* ~ *Gropyla* (Pesty: Szörény II. 86). – Su 2: 334.

Groppa KSz (1808) : Haragosalja SzD.

Gros Ar (1888) : Góros.

Gros Hu: Tőkefalva.

Gros Za : Góros.

Grós Hu (Vajdahunyad mellett) 1733: *Grosi*, 1750: *Grosch*. 1850: *Gross*, 1854: *Gros* (Su). – Groși = Su 1: 272. 1733–1854. » Hunedoara {Vajdahunyad}

Gross Ar (1808) < Garassa.

Gross Bi : Tönköd.

Gross Kr (1888) : Góros.

Gross * Za (Bökény és Almás közt) 1746: *Gross* (Su). 1806: *Gross* (23 X 50). 1808: *pagus* Gross Ar XXIII Y 49 Hnt. 13: azh (62). {Hibás a szelvényre utalás, felcserélte.} – Su 2: 334. 1746. {Almás és Bökény közt}

Grósz Za (1808) : Góros.

Groz Kr (1808) : Góros.

Gro zest * Kr (Lugos-ÉK, Bégamonostor mellett) 1598: *Grozesth* (Pesty: Krassó II/1. 198). – Su 2: 334.

Gruin Kr (1808) < Grúny.

Grujelács Hu (Déva-D) 1805: *Grujels*. 1808: Grujelás, Gruelás ~ Gruleá (62). 1861: Grujelás Hu (21). 1888: Grujelács (Grudás) Hu Dévai js (Je 350). 1913: Grujelács Hu vm (Az). – 1909/19: Gruielaciu, G, L 200: r 195 Gruelaci = Su 1: 273. 1805, 1854. » Dealu Mare {Gyalumare} [33 D]

Grúny Kr (Lugos-ÉNy, Szapáryfalva-Ny hrs) 1453: *Grwn*, (P); =: ≈, 1471: *Grwon* Hódos kastélyhoz tartozott (Cs 2: 39); 1597: *Gruny*, 1690–1700: *Grun* (Pesty: Krassó II/1. 199). 1808: Gruin (62). 1888: ≈ **KrSzö** Lugosi js (Je 350). 1913: Grúny KrSzö vm (Az). – 1909/19: Gruin, L 877: r 866 (85). > Gruni = Su 1: 273. 1453–1851. [32 D]

Gubanácsa * Kr~Szö (Miháld/Mehádia táján) 1590: *Gubanachva* (Pesty: Szörény II. 87). – Su 2: 334.

Guga BSz (Dés-ÉÉny) 1590: *Lapuhan*, 1592: *Guga*, 1600: *Lapuhán*, 1650: *Guga* a. n. *Lapuhán* (Kádár III. 555). 1808: Guga (62). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ **SzD** Dési js (Je 351). 1913: Guga SzD vm (Az). – 1909/19: Guga, G, L 251: r 217; szlovák (85). = Su 1: 273. 1590–1854. – 1974: c. Cășeiu {Alsókosály kzs faluja É-ra} [13 C]

Gugteleke * Kr (Karánsebes táján) 1492: *Gugtheleque* (Pesty: Krassó II/1. 198). – Su 2: 334.

Gunlya * Kr (a Karas felső folyása mentén) 1418, 1438: *Gunlya*. Krassófő várához tartozott (Cs 2: 102). – Su 2: 334.

Gura-Albák TA 1888: Gura-Albák psz (t) Albák TA (Je 351).

Gura-Árádi TA 1888: Gura-Árádi psz (t) Albák TA (Je 351).

Gurabárza Hu (Brád-K) 1909/19: *Gurabárza* Zarándkristyor tartozéka. – 1909/19: Gura-Barzii, *Gurabárza*, &, v. Criscior (85). Barza = Su 1: 58. 1909, 1956. – 1974: c. Crișcior {Zarándkristyor kzs része} [33 B]

Guradobra Hu (1913) < Alsófalva.

Gurahoncz (1808) : Honctő.

Gurány Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körösbe j. o. ömlő Köves-Körös j. p.) 1587: *Gwraryw*, 1600: *Gorany* (Jakó 246). 1808: Gurany (62). 1851: *Gurány*, Bi vm, rónás helyen: 425 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Urb. szántó 200, rét 100, legelő 150, majorsági erdő 3550 hold, mellyben vaddisznók, őzek, rókák, medvék és farkasok tanyáznak. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 60). 1888: ≈ Belényesi js (Je 351). 1913: Gurány Bi vm (Az). – 1909/19: Gurani, G, L 928: r 894; m, zs (85). = Su 1: 274. 1587–1851. – 1974: c. Pietroasa {Vasaskőfalva kzs faluja, É-i hrs} [21 D]

Guraró Sze (Szeben-DNy, a Cibin j. p.) 1733: *Gurareului*, 1750: *Gurariuluj*, 1760–2: *Gurarou*. 1808: Guraró, (n) Gurarau, Gurarou ~ Gurarouluj (62). 1861: Gurárou Sze (34). 1888: Guraró (Gura-Riului) **Sze** Szelistyei js (Je 351). 1913: Guraró Sze vm (Az). – 1909/19: Gurariului, G, L 2564: r 2545 (85). Gura Riului = Su 1: 274. 1733–1854. [35 C]

Guraszáda {"hibrid tautologikus helynév". Fn. f. 18} Hu : Szád.

Guravoj Za (1808) < Vojkafalva (1553).

Gurba Ar (1808) < Garba.

Gurbesd Bi (1808) : Garba.

Gurbulyfalva * Za (Borosjenő-ÉK, Bél mellett) 1595: *Gurbulyfalva* {? Márki}. – Su 2: 334.

Gurbunyeszt * Hu (Jófé-NyDNy, Fintóág, Ohába táján) 1491: p. *Gwrwnyesth* ~ *Gwrwnnest*. ♂Déva vár tartozéka, Jófé város birtoka (Cs 5: 93. ahol ma Kosesd hs van). – Su 2: 335.

Gurény Hu (1808) < Sebestorok.

Gurse * Kr (Resicabánya-É, Pogánosremete mellett) 1369–1377: *Gurse* (DocVal 222). – Su 2: 335.

Gurzófalva KSz (Zilah-DNy hrs) 1405: *Fekyndia*. Kővár tartozékai közt említik (Cs 1: 555. Fekindia). 1549: *Gurzofalwa*, 1594: *Gorzofalu* (Petri III. 464). 1733: *Fetindia*, *Fitindia*, *Fetindea*, 1760–2: *Gurzofalva*. 1808: Gurzófalva, Gursdorf, Fetingyie ~ Fetryingyie (63). 1888: ≈ (Fetindia) **Szi** Zilahi js (Je 351). 1913; Gurzófalva Szi vm (Az). – 1909/19: Fetindia, Gf, L 275: r 262; m, zs (74). = Su 1: 237. 1549–1854. – 1974: c. Meseșeni de Jos {Magyarkecel kzs faluja K-re} [12 C]

Gutin Mm-ban, az Avastól K-re 1231: Guthunchowosa (Gy 4: 111/3).

Gutmér * Kr (Szilágysomlyó-Ny, Leicsmér mellett) 1410: *Guthmer* (Cs 1: 582). – Su 2: 335.

Gutonya 1. * Ar (Lippa-DK, Bégapata és Vizma közt) 1477: *Also Gwthwnya*, *Kezepsew Gwthwnya*, *Felsew Gwthwnya* Solymos vár 29-31. tartozékai voltak (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 335.

Gutonya 2. Kr (Lugos-É, a Béga j. p-i úton) 1440: *Gwthonia*, *Gwthonya* (P); 1488: *Kwthyna* Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 48); 1518: *Kuthnya*; 1717: *Gutina* (Pesty: Krassó II/1. 305). 1477: *Felsew Gwthwnya*, *Kezepsew Gwthwnya*, *Also Gwthwnya* Solymos vár 29., 30., 31. tartozéka Ar vm (Cs 1: 761. Solymos). 1808: Kutina, (c) Kuttina (94). 1851: ≈, 930 n. e. **óhitű** lak.,

paroch. templommal. Határa 3233 hold, mellyből urbéri beltelek 149, ... Birja a kamara (Fé 2: 283). 1888: Kuttina **KrSzö** Bégaí js (Je 462 & Roskest psz). 1913: Gutonya **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Cutina, *Kuttina*, L 923: r 900 (62). = Su 1: 186. 1440–1913. – 1974: c. Bethausen {Bethlenháza kzs faluja, Ny-i hrs} [32 D]

Güdüc Gy (Szarhegy-É) XVIII. század végi molnártelepülés Gyergyószentmiklós roppant kiterjedt határában. 1773: *Güdütz* még szántó és kaszáló. 1910 táján malmokból és fűrészekből állt (Tarisznyás). – Ghiduț, u. Güdücs {!} = Su 1: 259. 1956. – 1974: c. Lázarea {Szarhegy kzs faluja} [25 A]

Güg * Se (Szászsebes táján) 1334: **sacerdos** de Gyg (Tr) **egyház** hely volt. – Su 2: 335.

Gy.

Gyabarfalva * Ar (Iltó közelében, a Maros mellett) 1478: *Gyabarfalwa* a bulcsi **apát** birtoka (Cs 1: 783). – Su 2: 335.

Gyakar * Ar (Lippa-K, a Maros bp-i Bulcs mellett) 1596: *Gyakar* (Pesty: Krassó II/1. 200). – Su 2: 335.

Gyakarócz * Ar (a Maros b. p.) 1477: *Gyakarowcz* Solymos vár 7. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 335.

Gyákos Kü (Erzsébetváros-ÉNy) 1337: p. *Gyakteluk*; 1337>399: p. *Gyakusteleky* ~ p. *Gyaktelke*. 1337-ben Szalók nb. Simon bán fia Mihály és fiai 60 M-ért átengedték Apour ispánnak és fiának, Lászlónak, majd még ez évben keresetet indítanak ellene (Gy 3: 553). 1373: p. *Gyakus*; 1435: p. *Gyakos*; 1507: ≈. (1337-től Cs 5: 878. Vö. Kékes hs). 1474.V.4.: *Gyakos* falut Toroczka Péter leányai birtokolják (KmJkv 2146); 1507.I.29.: *Gyakos* birtok Kiskendi Baldfi Jánostól vásárolt negyedrészenek felét Eczeli Tabiási István 100 Ft-ért eladja testvéreinek (3394); 1526.VI.22.: *Gyakos*-on Almási Tabiási János részbirtokos (4161). **1587**: *Gyakos*. – E: fl. 14. A: fl. 7. Ser. Rex filiis olim dom. Georgii Banffy integram perpetuo contulit (Dé 31). 1733: *Gijeke*, 1750: *Gzsakes*, 1760–2: *Fákos* [: *Gyákos*], 1805: *Gyákos*. 1808: *Gyákos iuxta alios Jakabfája h., Jakosch* oder *Jakobsdorf* g. 1861: ≈, Jakobsdorf Kü (8). 1888: ≈ (Jakobsdorf, Giacosiu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 352). 1913: Gyákos **KK** vm (Az). – Giacoș > 1909/19: Giacăș, Gy, *Jd*, L 370: r 330 (81). = Su 1: 261. 1337–1854. – 1974: c. Așel {Ecel kzs faluja a Nagy-Küküllőtől É-ra} [36 A]

Gyalakuta Hu (1913) < Gyulakúta.

Gyalány Bi (Belényes-É hrs) 1808: Gyalány (63). 1828: Gyalán (Nagy 89). 1851: Gyalány, vagy Tövisfalva, halmos helyen, 355 g. **kath.** lak., s anyatemplommal. Szántófölde és rétje termékeny; erdeje nincs; juhot tart. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 62). 1888: ≈ Belényesi js (Je 352). 1913: Gyalány Bi vm (Az). – 1909/19: Delani, Gy, L 385: r 383 (64). = Su 1: 195. 1828, 1851. – 1974: or. Beiuș {Belényes vs tartozéka} [21 A]

Gyalár Hu (Vajdahunyad-DNy) 1733: *Gyélár*, 1750: *Gelar*, 1760–2: *Gyalár*. 1808: ≈ (63). 1861: ≈, Ghelárd Hu (21). 1888: ≈ (Gyelár) Hu Hunyadi js (Je 352). 1913: Gyalár Hu vm (Az). – 1909/19: Ghelar, Gy, & Mănăstirea (Menezstirea), L 1777: r 1264; magyar, olasz, n, horvát (79). = Su 1: 257. 1733–1854. > Ghelari [33 D]

Gyalmár 1. Fe/Hu (Szászváros-É, a Maros p) **1291**: t. *Galmar* (Cs). = : ≈, que est Egidii filii Lewstachii (Er I. 495). 1291-ben Leusták fia Egyed birtoka; Bencenc (Sahtelek) határosa. Utóbb Hunyad vm-hez tartozott (Gy 2: 162). 1334, 1335: ≈; 1516: p. *Gyalmar*. Dédácsi, Soklyósi, Rohodi, Etei, Sági Zajos, Bakai Gyalmári, Gy. Fekete, Ferencz, Miklósi, Zsoldos-birtok (Cs 5: 93). 1733: *Gyál-Máre*, 1750: *Zsilman*, 1760–2: *Gyalmár*. 1808: *Gyalmár* h., *Gyalmáre* val. 1861: ≈, Dselmár Hu (21). 1888: ≈ (Zselmár) Szászvárosi js (Je 352). 1913: Gyalmár Hu vm (Az). – 1909/19: Gelmar, Gy, L 326: r 296; m (79). = Su 1: 254. 1291–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja, DK-i hrs} [34 C]

Gyalmár 2. Kr (Boksánbánya-DNy) 1323: v. *Galmar*; 1333: Petrus (**sacerdos**) de *Gabrian* [: *Galmar*]; 1400: Nicolaus f. Symonis de *Gialmar*. A Gyalmári nemesek birtoka (1400). Egyházának papja 1333: 20 báni pápai tizedet fizet. Ermény határosa D felől (1323), így Mezősomlyótól DK-re helyezhető (Gy 3: 483). 1427: *Galmar*. Keresztes és Ermény faluval volt határos (Cs 2: 102). Klopodia előzménye (Gy 3: 482). 1717: *Klobodia*, 1723–25: *Klopodie* (Mercy-tk Borovszky: Temes 60). 1808: Klokodia, Klopotyia (87). 1851: *Klopodia*, Te vm. Lakja 600 n. e. **óhitü**, s 600 **r. kath.**, és ref. és ágostai; a kath. magyarok, az ágost. és ref. németek, de magyarul is beszélnek ... Van itt óh. anyaegyház két pappal, óhitü és ref. iskola. ... papi, iskolai földek ... mészárszéki s

kocsmái illetőség ... Birják a helységet Beniczky Miklós, Nyéky Albert, és Onossy Antonia asszonyság (Fé 2: 229). 1913: Klopódia Te vm Verseci js (Az). – 1909/19: Clopodia, K, L 1779: r 688; cseh, n, m (51). = Su 1: 158. 1717–1851. + 2: 331. Galmar, 1323, 1383 {Germán > "Ermény" mellett} 1974: c. Jamu Mare {Nagyzsám kzs faluja ÉK-re} [42 C]

Gyalu Ko {< ótörök szn ~ török–magyar szn.} (Kolozsvár-Ny; 405 m) Anonymus 896-ra [1003 u-ra]: t-e Ultrasilvane, ubi Gelou qd. Blacus dominium tenebat. ?[1060–63]: *Galov*; 1246: *Golou* a kiváltságos **püspöki** birtokok közt (Er I. 2, 201). =: in ... curtibus pontificalibus ... *Gelou*; 1282: v. *Gelo* (Gy, Er 391); 1294: usque in *Galou* (Gy, Er 529); 1298: *Gyolo* (Gy, Er 566); 1304: Nicolaus **plebanus** de *Gyolou*; 1331: magister Nicolaus de *Galo*; 1332–6: Michael **plebanus** de *Gyalo*. Anonymus szerint a magyar honfoglaló Tétény (Tuhutum) vezér az Erdélyben uralkodó Gyalu (Gelou) blak vezért megfutamította, majd a Szamos melletti vára felé menekültében a Kapus folyónál megölte. Anonymus meseköltési módszeréhez tartozik, hogy a helynévből költött személyeket ott halatja meg, ahol a helynév található. A névmagyarázó népmonda nyelvén Gyalu helyet azért hívják így, mert ott ölték meg Gyalut. Valójában Gyalu vezér nem történeti személy, hanem Gyula vezér szerepébe helyettesített irodalmi alak. A helynév a török–magyar Gyalu személynévből, kora Árpád-kori birtokosának nevéből ered. 1246-ban püspöki udvarhely. Mivel a tatárjárás pusztításai miatt lakói (inquilini) megfogyatkoztak, IV. Béla király olyan kiváltságot adott a püspöknek Gyalut illetően, hogy mind régi telepesei, mind szabad állapotú újonnan települt vendégei kivételnek a vajda és a vármegye joghatósága alól, és csak a püspök és a mindenkori falunagy (villicus) ítél felettük. 1282-ben IV. László király megújította a kiváltságot; 1298-ban is a püspöké. 1294-ben Roland vajda a bihari Fenes várból elvonulóknak Gyaluig ígér kíséretet. Plébánosa, Miklós, aki 1304-ben megveszi Gerecse földet, 1331-ben mint az erdélyi káptalan tagja szerepel klerikusával együtt. Mihály plébános 1333 I: 60 dénár, 1333 II: 20 gs, 2 pensa, 1334 I: 32 gs, 3 p, 1335 I: 12 gs, 1336: 70 d, 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 349). 1384: *Gyalow*; 1391: p. *Gyalow*, strata publica de = in Zuchak (Cs); 1428: Gyalu vár (Engel 98. Ub IV. 356 szerint. Vö. Fügedi III. 1439). 1439: castellanus de *Gyalo*; 1449: decanus in d-u *Gyalo*; 1466: **opp.** *Gyalw*; = : **plebanus** ecclesie parochialis de *Gyalo*; 1473: **opp.** ≈; 1501: publica et magna via inter **opp.** ≈ et p. Naghkapus. 1449: Benedek szászfenesi **plébános** a Gyalo-i kerület dékánja. Szn 1392: Gyaloi és Gy. Osztogár család; 1473: Drági Imre; 1494: Nagy Pál; 1500: Dézmás Balázs (1263-tól Cs 5: 304. vs). & 1413: Gyalui Imre bácsi **plébános** (KmJkv 47). 1442.III.19.: *Gyalo* III.15-én döntőbírótság színhelye volt (435). Várnagyok: 1449: Sombori Gergely; 1460: László; 1473; Szentmihályfalvi László; 1477: Forgács Imre; 1477–1482: Sándorházi Ambrus. & 1504: Gyalai János jobbágy Körösfőn (Cs 5: 372). 1517.I.27.: Szolnoki László deák gyalui udvarbíró (KmJkv 3619).

1541.XII.29. Gyalui szerződés. Serédy Gáspár főkapitány, illetve Fráter György, uralkodóik nevében egyezséget kötnek Gyalu várában: Izabella királyné átadja fia országrészét és a Szent Koronát; cserébe visszakapja a szepesi Szapolyai-birtokokat. (A szerződés teljesítését elhalsztották.) 1556.III.15., Gyalu vára. Bornemisza Pál – távozó püspök – levele Cseffei Jánoshoz (ETT I. 24). 1579: *Giallu* (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*). 1587: *Gyalw*. – E: fl. 100. {A -} In rationem ill. dom. Principis accumulandum (Dé 53). 1630–44: a váron végzett javításokról Haller Gábor ír naplójában. 1808: **opp.** *Gyalú* h., *Jalmarkt* g., *Gyilau* vel *Gyisilou* val. 1840.IX.3. Gyalun B. Bánfy Dénes hegyre épült nagy szerü kastélyát hagyánk el (Tanárky). 1861: Gyalu (*oppidum*), Dsilou Ko (12). 1888: ≈ (Gilon, Zsileu) Gyalui js szh, 1888: ház 507, L 2514 (Je 352). 1913: Gyalu Ko vm (Az). # Jakó Zs.: *A gyalui vártartomány urbáriumai*. Kv 1944. Herepei J.: *A gyalui iskola régi mesterei*. Kv 1947. – 1909/19: Giläu (Geläu), Gy, L 2879; r 1654, m, zs, c (81). 1936/9. tk: Giläu = Su 1: 261. 1246–1854. „1808 Gyilau vel Gyillou (Lipszky)“ {!} [22 B]

Gyalui-havasok --- Palczer J.: *Gyalui-havasok*. Turisztikai kalauz. Csz 1999. – Munții Gilăului.

Gyalumáre Hu (1808) ~ Gyalumare (1913) < Dalmár.

Gyán Bi (Körösszeg-K hrs) 1215: Bandu de v. *Gyan*; 1273: v. *Gyan*. 1215-ben egy gyáni ember kártételi perében a váradi prépost ítélkezik, ami **káptalani** birtokra mutat. 1273-ban a váradi egyház birtoka (Gy 1: 620). 1552: *Wyzesgyán* (Jakó 251). 1808: *Gyán* (Vizes-) h., *Tobol* val. 1851:

Vizesgyán, {r} Topoly, Bi vm, síkságon, 957 n. e. **óhitü** lak., s anyateplommal. Határa 1142 hold, ... A helység mellett folyik a Sebes-Körös, ezenkívül van egy mocsáros nádas tava. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 4: 310). 1888: Vizes-Gyán Bi Cséffai js (Je 728 & Káptalani puszta). 1913: **Vizesgyán** Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Toboliu, Vgy, L 960: r 884; m, zs (182). = Su 2: 198. 1213, 1216 {!!}, 1273–1851. – 1974: c. Girişu de Criş {Körösgyéres kzs faluja DNy-ra} [10 D]

Gyandra * Te (Detta táján, Szigetfalva mellett) 1410: utraque *Gygyandra* Oszkola kerületben (Cs 2: 54. Oszkola). – Su 2: 335.

Gyano * Kr (?) 1473: *Gyano*. A Harami székhez tartozott (Cs 2: 102).

Gyanta 1. Bi 1. (Tenke-KDK, a Fekete-Körös j. p.) **1213**: Mecam de v. *Genta*; Vrbanum de v. *Gyonta*. 1213-ban gyantaiakat jánosdi és solymosi emberek vádolnak a bihari udvarbíró előtt (Gy 1: 621). 1430: *Gyantha* Bunyitaynál királyi ember nevében (Cs 1: 609). 1552: *Egyhazas Gyantha, Kapolnas Gyantha* (Jakó 247). 1808: *Gyánta* (Magyar- et Oláh-) h., *Dzsinta* val. 1851: *Gyanta*, {r} *Zsinta*, Bi vm, a Fekete-Körös jobb partján, a Körös és Hollód vizei völgyei közt fekvő kies dombon. A tulajdonképeni Gyantát mind **reformatusok** lakják 1359-an, az oláhok által lakott, s Cséfa patak által elválasztott rész *Rohánynak* neveztetik, 385 n. e. **óhitü** lak., s anyateplommal, valamint Gyantán a reform. van anyateplomuk. Határa 1860 hold ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 2: 63). 1888: Gyanta Tenkei js (Je 352 & Gyanta-Kohány). 1913: Gyanta Bi vm (Az). 1944.IX.24.: Román katonák gyilkosságsorozata: 46 áldozat; a falu felgyújtása. Emlékezés 2004.IX.28. RTV. Boros Ferec ref. lelkészt elhurcolták, a parókiát felgyújtották. Ambrus Péter kezdeményezte a tettesek felderítését, eredmény nélkül. 2001-ben emléket állítottak az áldozatoknak. 2004.X.5. Duna Tv.– 1909/19: Ginta-Rohani, Gy, L 2146: r 455; m; 68 zs (81). Ginta = Su 1: 262. 1313–1851. – 1974: c. Căpîlna {Feketekápolna kzs faluja ÉNy-ra} [20 B]

Gyanta 2. * Bi 2. (Tenke-KDK, a Fekete-Körös jp-i Gyanta mellett) 1692: *Rab gyonta* (Mezősi 117). – Su 2: 391.

Gyantakohány Bi () 1888: *Gyanta-Kohány* psz (t) Gyanta Bi Tenkei js (Je 352).

Gyapjú Bi (Szalonta-ÉK, a Váradi úton) 1332–7: Bank **sacerdos** de v. *Gapyu*, Mank ≈ ≈, Bank ≈ *Capiu*, *Gapyo*. Papja 1332–7: évente 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 621). 1399: *Japyw*, 1418: *Gyapyw*. Az innen Váradra vezető országútról (publica via) szintén megemlékezik az oklevél. 1463-ban és 1520-ban vámhely is volt (Cs 1: 609). 1808: *Gyapjú* h., *Zsepiu* val. 1851: *Gyapju*, {r}: *Zepjü*, Bi vm, rónaságon, 600 n. e. **óhitü**, 8 **r. kath.** lak., óhitü anyateplommal. Határa 5500 hold, ... Birja Blaskovics Bertalan, kinek itt derék lakháza van (Fé 2: 63). 1888: ≈ Cséffai js (Je 352 & Pankota, Nagy-Méhes, Kis-Méhes, Kis-Oros és Blaskovics psz). 1913: Gyapjú Bi vm (Az). – 1909/19: Gepiu, Gy, L 1465: r 1082; m, zs (79). = Su 1: 255. 1332–1851. – 1974: c. Cefa {Cséffa kzs faluja, ÉK-i hrs} [20 A]

Gyapoly * Bi (Félegyháza-É hrs) **1213**: *Gyopol* f. Nicus; 1229: *Gyopol* comes; 1332–4: Petrus **sacerdos** de v. *Dyapol*, *Gapol*, *Gapul*. Gyopol ispánról elnevezett falu, aki 1213-ban poroslóként szerepel nyüvedü ügyben. 1323-ban a falu Ákos nb. Ómarjai Lukács fiainak kezén van, akik itt vámot szednek; ezt a nádor eltiltja. Papja 1332–4: évente 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 622). 1370: *Gyapal*, 1473: *Gyapol* (Jakó 248). 1404, 1474: *Gyapol* (Cs 1: 609). 1808: pr. *Gyapoly* h. 1851: *Gyapoly* és *Kerekegyháza* összeolvadt puszták Bi vm, Diószeg és Félegyház közt. Határa 4300 hold, ... egy részén váltógazdaság üzetik kitünő sikerrel, s e puszták birtokosának, b. Mandel Lajos urnak van itt 2 jól elrendelt és minden szükséges solid gazdasági épületekkel felékesített majorja (Fé 2: 63). 1888: Gyapój psz (t) Biharfélegyháza **Bi** (Je 352). Hnt. 13: Gyapoly. – Su 2: 335. 1213–1828.

Gyapolytelke * Bi (Élesd táján, Örvénd határjárásában említik) **1282**: ad Occ. ... ad locum *Gepolteluke* (Gy 1: 649. Örvénd). = ≈ (Jakó 312). – Su 2: 332. {J}

Gyarak 1. * Ar 1. (a Maros mellett, Novák és Ada között, Öthalom-DK) **1177**: v. *Gyarak*; 1315: *Gyarak*. Az aradi **káptalan** birtoka; 1315-ben Novákkal együtt. 1723. tk: *St. Gora*, 1761. tk: *St.*

Georg (Gy 1: 177). 1477: *Gyarak* Solymos vár 12. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 335. f. a. {1177} Gyarak, 1315. {Marosborosznok-DNy}

Gyarak 2. Ar 2. (Arad-K) 1306: *Gyurk*. Mark comes nemes fővesztés megváltására *Gyurk* földből elégtétel adására kényszerül Crispinus comes és fiai: Cristoforus és Fabianus javára (An 2: 98). 1323: *Gyarak*. Magyar András és Pál mint örökölt birtokukon osztoznak rajta (Gy 1: 177). 1471, 1480, 1483: *Gyarak* (Cs 1: 771. Gy a). 1808: **opp.** *Gyorok* h. 1851: ≈, mezőváros Ar vm, közel Méneshhez, 438 **kath.**, 150 **ref.**, 832 n. e. **óhitű** lak., ref. és óhitű anyatemplom; kastély, híres bortermő szőlőhegy, s termékeny szántófölddek. Eredeti helye az Edelsbacher nemzetségek, s ugyancsak Edelsbacher György volt legelső a múlt század 2-ik felében, ki a most elhíresedett ménesi vörös aszuszőlő-bort nagyban csináltatta, s vele Lengyelországban nagy kereskedést üzött; bánásmódját későbbben a szomszédok is eltanulván. Mostan b. Forray birja (Fé 2: 68). 1888: Gyorok Ar Aradi js (Je 355). 1913: Gyorok Ar vm (Az). – 1909/19: Ghioroc, Gy, L 2036: 451; m, zs (81). 1926: Gioroc > Ghioroc = Su 1: 260. 1135 { : 1177 ld Gyarak 1. }, 1471–1851. [32 A]

Gyarak 3. Bi (Szalonta-D) **1214**: Micusa de v. *Gyoroc*; 1320: *Gyarak*; 1332–7: Joannes **sacerdos** de v. *Garah*, Gabriel = de v. *Garad*, *Garach*. 1214-ben a bihari ispán Ósiben eljáró poroszlója nevében tűnik fel. Vsz ennek elírása az a Fekete-Körös melléki *Borok*, melynek földjét IV. Béla 1249-ben Geregye nb. Pál országbíróknak adta. 1320-ban részben a Told-nemzetség, részben Ajkai Péter fiai: Pál és Mihály birtoka. A Toldiak átadnak egy telket az Ajkaiaknak, s elhatárolják a birtokot. Papja 1332: 13, 1333: 13, 1334–7: évi 12 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 622). 1427: **Erdegyarak**, 1525: *Nagh Gyarak* a. n. *Erdegyarak* (Jakó 248). 1441.IV.10.: *Gyarak*-i László **ü**: Dengeleg (Kmlkv 299); 1449.VIII.16.e.: *Gyarak*-i Imre **ü**: Kisdoba (726); 1449.VIII.18.: *Garak*-i Lőrinc és Pál **ü**: Menyő (730); 1450.I.10.: *Garak*-i Péter fia János **üv** (785); 1450.VII.26.u.: *Gyarak*-i Lőrinc fia Imre **ü**: Szentkirály (876); 1452.X.23.e.: *Gyarak*-i Imre **deák ü**: Sándorháza (1072). 1808: pr. *Gyarak* aliis *Gyorok* (*Ér*-) h. 1888: Erdő-Gyarak Nagyszalontai js (Je 309 & Csegöd, Király-Daróc és Hórindzsa psz). 1913: **Erdőgyarak** Bi vm (Az). – 1909/19: Gherac, Egy, L 1668: r 290; m, c (80). > Ghiarac > Ghioroc = Su 1: 260. 1214–1851. > Ghiorac 1974: c. Ciumeghiu {Illye kzs faluja, KDK-i hrs} [20 A]

Gyarán * Bi (Körösgyéres hr) **1291–4**: in *Gyaran*; 1332–7: Stephanus **sacerdos** de v. *Jaran*, *Jarand*, *Garan*. Papja 1291–4 között egy évben 1 unciát fizet a püspöknek; 1332–7: évi 4 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 612). 1417, 1477: *Gyaran* (Cs 1: 609). 1588: *Giaranj* (Kiss 654). 1864: *Gyerán* psz Körösgyéres hr (Pesty). – Su 2: 335. 1291–1588.

Gyarmat E nevű helységek a XI. században, a törzsrendszer bomlása előtt már fennálltak:

Gyarmat 1. Te (Temesvár-ÉK) 1334: *Zamar* [: *Garmat*], *Gormat*, *Garmat*; 1335: *Garmat* (Tr). 1407-ben Kis-Gyarmatot Vajdafalvi Vajdafiak kapják királyi adományul (Cs 2: 91. Vajdafai); 1428–29: *Kysgyarmath*, *Gyarmath*. Határában magna via que veniet de Themeswar (Cs 2: 39). 1515-ben Nagy- és Kis-Gyarmat Gyarmati Vajdafiak birtoka (Cs 2: 91). 1808: Gyarmatha (63). 1851: ≈, német mezőváros, Te vm, 3080 **r. kath.**, 196 n. e. **óhitű**, 5 ágostai, 25 zsidó lak., kath. anyatemplommal. Van itt 73 egész, 111 fél, 99 negyedtelkes, 272 zsellér, 195 lakó, 107 kézműves, 9 kereskedő. Határa 9478 hold, ... A föld első rendű, ... A szarádi hegy csucsán van régi váromladéka. Birtokosok: Gyürky Pál, b. Ambrózy István és György urak (Fé: 2: 65). 1888: Gyarmata Te Központi js (Je 352 & Überlande). 1913: **Temesgyarmat** Te vm (Az). – 1909/19: Iermata-timișană, *Temesgyarmata*, L 5322: r 295; n, m, zs (95). > Giarmata = Su 1: 261. 1334–1851. [31 D]

Gyarmat 2. Za 1. (Kisjenő-ÉNy) **1241**: *Garmad*, 1332: **sacerdos** de v. *Gaumand* [: *Garmad*], 1334: *Gormat*, 1335: *Garmath* (Tr) **egyház**as hely volt. 1561: *Kis Gyarmat* (Márki II/1. 231). 1808: Gyarmath (Fekete-) (63). 1851: F-Gy, Ar vm, lapályos erdős vidéken. Van 1321 **reform.** lakosa, temploma, **iskolája**. Róna határa gazdag volna, de az itt elfolyó Fekete-Körös ársjai rongálják. Kiterjed 8143 holdra, ... Birja Istváan főherczeg (Fé 2: 65). 1888: F-Gy **Ar** Kisjenői js (Je 316 & Feset és Bedőszeg psz). 1913: **Feketegyarmat** Ar vm. 1920: **határfalu**. – Iermata Neagră = Su 1: 304. 1241–1851. – 1974: c. Zerind {Nagyzerénd kzs faluja, ÉNy-i hrs} [20 C]

Gyarmat 3. Za 2. (Borosjenő-DNy) 1387: *Gyarmath*, 1561: *Kis Gyarmat* (Márki II/1. 231). 1808: Gyarmatha (63). 1851: ≈, Ar v, rónaságon, 1931 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 2866 hold, ... Vize a Fejér-Körös és a malom-csatorna. Birja Aczél Sándor (Fé 2: 65). 1888: Gyarmata **Ar** Borosjenői js (Je 352). 1913: **Csigérgyarmat** Ar vm (Az). – 1909/19: Iermata, *Gyarmata*, L 764: r 750 (95). = Su 1: 304. 1387–1913. – 1974: c. Seleuş {Csigérszölös kzs faluja} [20 C]

Gyárosfalva Uh (Székelyudvarhely mellett) 1567: *Gijarosffalwa*, 1570: *Jarosfalwa*, 1609: *Giarosfalwa* (SzO II. 220, 300; IV. 185). Beolvadt Székelyudvarhely területébe. – Su 2: 333.

Gyarru * Ar (Szódi táján) [1070–80]> 1374: *Gyarru*. I. László és Lambert herceg adta a titeli prépostságnak Szódivel és Zábránnal együtt. Ezek vidékén feketett (Gy 11: 177). – Su 2: 335.

Gyárváros (1808: Fabrika) » Temesvár.

Gyegyesény Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös bp-i úton) 1588: *Gegessen* (Jakó 252). 1692: *Gyegyesek* (Mezősi 111). 1808: Vojen (Gyigyisen-), Gyigyisenvojen (185). 1851: Gyigyisény-Vojény, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában: 458 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal (Fé 2: 66). 1888: Gyigyisény Bi Vaskohi js (Je 354). 1913: Gyegyesény Bi vm (Az). – 1909/19: Ghighişeni, *Gyigyiseny*, L 895: r 882; zs, m (80). = Su 1: 259. 1588–1913. – 1974: c. Rien {Rény kzs faluja DNy-ra} [21 C]

Gyeke Do (Szék-KDK, Mócs-ÉK) **1228:** v. Simonis bani nomine *Gyeka* (Cs). 1228: v. *Gyeka* (Gy). ?1228: ≈ (Er I. 152). 1326: v. *Geke*; 1329: p. *Gekekuta*, t. *Geke*; 1332: Paulus **sacerdos** de *Kege*, *Geke*; 1334: vallem *Gekeuelge*. A határában lévő „Asszonyerdeje“ hn (1329) arra mutat, hogy kezdetben – legalábbis részben – királynéi birtok volt. 1213 e. Kácsik nb. Simon bán birtoka, aki Gertrúd királyné meggyilkolásában részt vett, s ezért birtokait elvesztette. II. Endre királytól Tomaj nb. Dénes fia Dénes tárnokmester kapta meg. 1329 e. uratlan birtok volt, melyet Kán nb. László vajda tartott jogtalanul elfoglalva, majd az ő és fiai hűtlensége miatt a király tette rá kezét, és 1329-ben Gyekekuta és Gyeke néven Hontpázmány nb. Bechend fia Ferenc fia Pogány István mesternek adta cserébe Nyitra és Trencsén vm-i birtokaiért. Szentgothárd (1326) és Légen (1334) határosa. Papja 1332 I: 16 d, 1332 II: 10 d és másodszor 1 fertó ezüst pápai tizedet fizet (Gy 2: 70. Do vm). 1521: p. *Ghyke*. Kacsik-nembeliek, majd Tomaj nb. Bánffyak, továbbá Gesztrágyi, Jankafi, Czegei Wass s más birtokosé. Jbn 1506: Fodor Péter, László Ferenc (Cs 5: 356. Ko vm; 1329, 1505: Do vm). 1431.IV.20.: *Gyeke*-i Fejes Márk *Gyeke*-i Fejes János fiai: László és Pál nevében is tiltja Wass Mihályt, Suki Jánost és a Szentgothárdi nemeseket Gyeke bitorlásától (KmJkv 68); 1438.VIII.2.k.: *Geke*-i Sztrigyi György **ü**: Ős (100); 1449.IX.15.: *Gyeke*-ben Tamásfalvi rb (754); 1461.VI.12.: *Gyeke*-i néhai Fejes István leányai: Mátéi Miklósné Orsolya és Szentgothárdi öz. Wass Vidné Márta **üv** (1567); 1468.XI.30.: *Gyeke*-i Kemez Benedek két jobbágytelket vesz zálogba Szentpéteren (1831). Ld még KmJkv II. 911. 1574: *Gyeke* (SzO IV. 31). **1587:** *Buza cum pertinentiū Lak, Nozally, Gyeke*. – E: fl. 100, A: fl. 50 (Dé 47. Do vm. Gyeke 8 forintot fizetett). **1587:** *Gyeke*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 53. Ko vm). 1733: *Gyeke*, 1750: *Dsaka*. 1808: *Gyeke* h., *Gyeku* vel *Gysáka* [Olv: "Gyizsáká"] val. 1861: ≈, Zsáka Do (15). 1888: ≈ **Ko** Mocsí js (Je 352). 1913: Gyeke Ko vm Nagysármási js (Az). – 1909/19: Geaca, Gy, L 742: r 601; m; 12 zs (79). = Su 1: 253. 1228–1854. [23 B]

Gyékényes 1. BSz (Dés-Ny hrs) **1292:** *Gykynus* Péntek hrs (Er I. 511). 1315: *Gekenus patak*, 1448: *Also-Gekenes* (Kádár III. 558). Kecseti, Vingárti Geréb-birtok. 1430.III.26.u.: *Gykenes*-i Balázs **üv**: Szántó (50); 1450.IX.15.: *Alsogekenes* és *Fewlsewgyekenes* birtokból Kecseti István özvegye Tusoni Mártának férje gyermekei hitbért és jegyajándékot fizettek (898); 1457.VII.14.: *Gekenes*-i Máté te: Zsigmond nevében is tiltja Kecseti Pétert attól, hogy *Gekenes*-i birtokrészét elidegenítse (1270); 1474.IV.6.: Péterháziak tiltják Mátyás királyt attól, hogy gyékényesi birtokrészüket eladományozza (2137); =: Uők itteni birtokrészüket bistosítékként átadják Szucsáki Ravasz Lukácsnének (2138); 1475.VI.24.: Kecseti Gál deák özvegye Suki Ilonának *AlsoGyekenes* és *FelsewGyekenes* birtokból hitbért és jegyajándékot fizettek (2182); 1475.VII.17.: Kodoriak tiltják Mátyás királyt attól, hogy néhai Kodori Gál deák Kecset, Kodor, Törpény,

AlsoGyekenés, FelsewGyekenés, Keménye és Péterháza birtokbeli részeit eladományozza (2185). Ld még KmJkv I. 918, II. 836; II. 911. XVI: Bethlen, Kendi, Ghyczy-birtok. 1640-ben I. Rákóczi György a szamosújvári uradalomhoz csatolta és a maga részére elfoglalta. 1750; *Also-Gyekenyes*. 1787: **görögkatolikus fatemplom**. 1808: Gyékényes (Alsó-), Unter-Rohrbach, Gyekisul de dzsosz (63). 1861: A-Gyékényes, Gyekisu BSz (17). 1888: A-Gy (Zsikis) **SzD** Dési js (Je 204). L 1910: 552; 1966: 663 (Le). 1913: **Alsógyékényes SzD** vm (Az). – 1909/19: Ghichişul-de-jos {! Gi... betűrendjében}, Agy, L 492: r 481 (81). > Jichişul de Jos = Su 1: 316. 1292–1854. > Jichişu de Jos [13 C]

Gyékényes 2. BSz (Dés-DNy hrs) 1379: *Gyekenés*, 1448: *Felsew Gyekenés* (Kádár III. 564). 1473.III.10.: Kecseti Gál deák *Felsewgekenés*-en részbirtokos (KmJkv 2084); 1475.IV.22.: *Felsewgyekenés* ld Alsógyékényes (2167); 1475.VI.24.: *FelsewGyekenés* ld Alsógyékényes (2182). 1495.IV.27.: *FelsewGyekenés* felét Lónai Tóki Imre eladja István moldovai vajdának (2956). Ld még KmJkv II. 897. 1808: Gyékényes (Felső-), Ober-Rohrbach, Gyekisul de szusz (63). 1861: F-Gyékényes BSz (18). 1888: F-Gy (Zsikis de sus) **SzD** Dési js (Je 321). 1913: **Felsőgyékényes SzD** vm (Az). – 1909/19: Ghichişul-de-sus {! Gi... betűrendjében}, Fgy, L 447: r 443 (81). > Jichişul de Sus = Su 1: 317. 1379–1854. > Jichişu de Sus [13 C]

Gyelid * **Ar** (Gyelte psz Arad-ÉÉNy, Gáj mellett) **1177**: cum f-is eccl-e de *Geled*; 1233: eccl. de *Geleth*. Ismeretlen rendű **monostor**; 1233-ban a király évi 500 kősóban határozta meg sőrészedését. 1177-ben a Monostor „fiai” a ségi uradalommal határosak Deszk mellett. 1471-ben Szentpál tartozékai közt Deszk után említik. 1785. tk: *Monaster*; az *Arader Comitatus* tk (é.n.): *Monostor Gajavilla* a mai Gáj helyén (Gy 1: 177). 1471: *Geleth, Geled*; 1480 k.: *Gheleed*; 1553. évi adólajstromban *Gelyd*, 1561: *Gyelyd*. Gyorok vidékén feküdt (Cs 1: 771. Gelet). – Su 2: 331. Geled 1135 {?}, 1471–1561. {Arad és Zimándköz falu közt, ahol *Gyelte* pusztja és *Gyelin* csatorna (?) örzi emlékét}

Gyenetelke KSz (Tasnád-ÉK, Érszentkirály mellett) 1550: pr. *Gyenetelke* (Petri III. 468). – Su 2: 335.

Gyepceze Cs 1888: Gyepceze, telep (t) Csikszépvíz Cs (Je 353).

Gyepes ér Za/Ar Vadász határán (Fé 4: 250).

Gyepes folyó Bi 1808: *fl.* Gyepes Bi (63). 1851: Csujafalva vize, 2 malmot forgat (Fé 1: 220). Sárszeg határán (Margitta-DNy) 1851 (Fé 4: 15).– Valea Nouă

Gyepes 1. Bi 1. (Félixfürdő-DK) 1552: *Magyar Gyepes* (Jakó 251). 1692: ≈ (Mezősi 119). 1808: Gyepes (Magyar-), Kaleamáre (63). 1851: M-Gy, {r} *Kálemáre*, hegyes vidéken 2 dombon: 483 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Van itt 190 h. szántóföld, 123 h. rét mind urbériség és 881 h. majorsági erdő. Birja a váradi deák **püspök** (Fé 2: 66). 1888: M-Gy Magyarcsékei js (Je 486 & Külső). 1913: **Magyargyepes** Bi vm (Az). – 1909/19: Calea-mare, *Mgy*, L 584: r 572; zs (35). Calea Mare = Su 1: 119. 1552–1851. – 1974: c. Lăzăreni {Miklóirtás kzs faluja ÉK-re} [20 B]

Gyepes 2. Bi 2. (Félixfürdő-D) 1338: p. *Chepusteluk* (Tr). 1411: *Gyepes*, 1426: p. seu predium ≈, 1583: **Olahgyepes**, 1600: *Olah Geoepos* (Jakó 252). 1808: Gyepes (Oláh-), Zsepis (63). 1851: Gyepes (Oláh-Gyepes), apró dombos helyen: 622 n. e., 23 e. **óhitű** lak., s n. e. óhitű anyatemplommal. Határa 2200 hold, ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 2: 66). 1888: Oláh-Gyepes Tenkei js (Je 551). 1913: **Oláhgyepes** Bi vm (Az). – 1909/19: Gepiş, *Ogy*, L 704: r 655; c, zs (79). = Su 1: 255. 1338–1851. – 1974: c. Lăzăreni {Miklóirtás kzs faluja ÉK-re} [20 B]

Gyepes 3. Uh (Székelyudvarhely-KDK) 1566: *Gijpes*, 1567: *Gijepes*, 1576: *Gyepes* (SzO II. 196, 218, IV. 42). 1614: Gyepes 40 családfő (Uh 5). 1808: Gyepes (63). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Homoródi js (Je 353). 1913: Gyepes Uh vm (Az). – 1909/19: Ghepeş, Gy, L 505: r 15; m (80). > Ghipeş = Su 1: 260. 1566–1854. – 1974: c. Mărtiniş {Homoródszentmárton kzs faluja É-ra} [37 A]

Gyepü Fe (< Preszáka) : **Ompolygyepü, Székásgyepü.**

Gyepü Te (Lugos-DK, a Temes bp-i úton) 1412, 1445: *Gyepew*; 1496: *Gyepew* a. n. *Prezaka* (Cs 2: 39). 1561: *Priszaka, Preszaka* (Pesty: Krassó II/2. 114). 1808: Priszaka, (i) Priseka, Preszaka (133). 1851: ≈, Kr vm, 4 **kath.**, 866 **óhitü** lak., anyatemplommal. Birják Mocsonyi és Dániel családok (Fé 3: 264). 1888: Priszáka **KrSző** Temesi js (Je 589). 1913: **Gyepesfalu** KrSző vm (Az). – 1909/19: Prisaca, *Priszaka*, L 875: r 839; n, m (140). = Su 2: 61. 1561–1913. [42 B]

Gyepüpataka Bi (Belényes-ÉNy, a Várad-i út b. o.) 1580: *Giapiupataka* (Jakó 327). 1808: Preszaka (132). 1851: *Priszáka*, Bi vm, dombos helyen, 529 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal ... Birja a várad-i görög **püspök** (Fé 3: 263). 1888: ≈ Bi Belényesi js (Je 588). 1913: Gyepüpataka Bi vm (Az). – 1909/19: Presaca, P, L 513: r 508 (140). > Prisaca = Su 2: 61. 1580–1913. – 1974: c. Uileacu de Beiuș {Belényesújlak kzs faluja É-ra} [21 A]

Gyér Te (Detta-Ny) 1322: p. *Geur*, 1329: *Gewr* (Tr); 1322: ≈, 1343: *Gewr*. **Mindenszentek** tiszteletére épült kőtemplomát említik; 1379: *Gewr*. Újudvarral együtt említik. Csáky-birtok (Cs 2: 40). Szerb lakói a XVII. században települtek be. 1723–5: *Gyr* (Mercy-tk Borovszky: Torontál 50). 1851: Gyér, oláh-rác-magyar falu, Tt vm, 186 **kath.**, 4 **ref.**, 572 **óhitü** lak., óhitü anyatemplommal, 42 egész telekkel. F. u. Gyertyánfy Lukács (Fé 2: 66). L 1910: 1281 (n, sz, m), 1992: 678 (r, 38% m) (Le). 1913: Gyér Tt vm Módosi js (Az). 1920: **határfalu**. – Gier = Su 1: 261. 1322–1851. > Giera [41 A]

Gyéres 1. Bi (Várad-Ny) 1326: p. *Geres*; 1332–7: Stephanus **sacerdos** de *Geres*, Joannes =, Michael = de v. *Guras*. Ákos nb. Torockai Elleus fiai: István, Akus és Gergely öröklött birtoka, melyet **Sz. Jakabról nevezett kőtemplommal** együtt 1326-ban 150 M-ért eladnak Ákos nb. Mykch bánnak. Papja 1332: 4, 1334: 7, 1335: 7, 1337: 7 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 623). 1384: *Gyrus* (Jakó 252). 1477: *Gyeres* (Cs 1: 609). 1561: *Gyeres*, 1625: *Gieres, Giereos* (CsákyOkl 576, 649, 651). 1808: *Gyéres* h., *Gyiris* val. 1851: *Gyires*, {r} *Zsiriz*, Bi vm, lapályos rónaságon, 685 n. e., 434 egyesült **óhitü**, 18 **r. lath.**, 12 **ref.** lak., egyesült és nem egyesült anyatemplommal. Határa 2284 hold, ... Folyóvíze a Sebes-Körös, mellyből egy árok vezetett ki, nagy kárára a lakosoknak, mert most ezen önt ki az árvíz. Határán megy keresztül az Ördög árka, s egy halmon valami épület alapnyomai láthatók. Birja a várad-i deák **püspök** (Fé 2: 67). 1888: Gyires Bi Központi js (Je 354 & Álcsei és Mácsa psz, Erzsébet major). 1913: **Körösgyéres** Bi vm (Az). < Alcsipuszta. 1920: **határfalu**. – 1909/19: Giriș, *Gyires*, L 1602: r 1377; m, zs (81). > 1956: Girișu de Criș, Girișul de Criș = Su 1: 262. 1221, 1291–4 {!!}, 1326–1851. > Girișu de Criș [10 C]

Gyéres 2. Ko (Mócs-Ny hrs a Kolozsvári úton) 1377: p. *Gerus*; 1414: p. *Geres*; 1461: *Geres* nobilium; 1496: p. ≈. Rödi Cseh, Szomordoki, Szentkirályi, Batizházi s más birtokosé. Jb 1461: c.q. (Cs 5: 357). 1430.IV.6.: *Geres*-en Ósi Jankafiak részirtokosok (KmJkv 54); 1431.IV.25.: *Geres*-en Dabolcsi és Györgyfalvi rb (70); 1460.VII.16.: Szamosfalvi Gyerőfi László özvegye Ilonának *Geres*-ből hitbért fizettek Mócsiak (1456); 1470.IV.16.: *Gyrews*-en Rödi Cseh rb (1949); 1473.VII.21.: Mócsi Miklós néhai özvegyét: Némái Kakas Erzsébetet *Geres*-ből megillető hitbért fizettek Némái Kakas-fiaknak (2105). Ld KmJkv II. 912. 1733: *Géres*, 1750: *Giris*, 1760–2: *Oláh Gyéres*. 1808: Gyéres (Oláh-), Gyirisu (63). 1861: O-Gy Ko (13). 1888: O-Gy (Gyiris) Ko Moci js (Je 551). 1913: **Mezőgyéres** Ko vm (Az). – 1909/19: Ghirișul-român, *Ogy*, L 454: r 409; m, zs (81). = Su 1: 260. 1377–1854 {1913}. > 1974: Ghirișu Român c. Mociu {Mócs kzs faluja} [23 A]

Gyéres 3. To (Torda-DK, az Aranyos j. p.) Avar leletek (VIII. szd). **1292**: t. hereditaria *Gerusteleke* circa undam fluvii Aranyos (Cs). =: Gerus fiai: Pál és Péter, *Gerusteleke*-i nemesek – nővérük: Sebe nevében is – az Aranyos melletti *Gerusteleke* nevű örökös földjüket 30 M-ért eladták Vrkund fia János comes tordalakai nemesnek (Er I. 512). 1331: p. *Gerus*; 1406: p. *Geres*; 1524: ≈. Tetrehi Urkund, Peres, Farnasi Veres, Kecseti s más birtokosé (Cs 5: 707). 1448.II.22.: *Geres*-i Albert ü: Gerend (KmJkv 627); 1449.X.30.: Józsa Gergely *Geres*-i lakos ü: Farnas (765); 1454.VII.3.: *Geres* birtokbeli részét Tetrehi Peres Mihály atyafiságos szeretetből Farnasi Veres Benedeknek adja (1171); 1455.I.23.: Uő ugyanazt eladja ugyanannak (1183); 1458.I.4.: Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annát ius tertialicium illeti meg *Geres* birtokban (1278); 1458.XII.15.: *Geres* harmadát Farnasiak átengedik testvérüknek: Kecseti Lászlóné Annának; a malom teljes

egészeben Farnasi Benedeknek és Jánosnak marad; Józsa Gergelyt és Szabó Tamást osztatlanul hagyják mindkét fél szolgálatára (1328). Ld még KmJkv II. 912. **1587**: *Geress*. – E: fl. 8, A: fl. 4 (Dé 66). 1610.V.1. Báthory fejedelem hajdúszabadságot adományoz Gyéresre (To) települt 58 vitéznek. © XVI–XVII: **Református templom**. 1750: *Girisch*. 1760: **Görögkatolikus fatemplom**. 1760–2: *Gyéres*. 1808: **opp**. Gyéres (Aranyos-), Jerischmarkt (63). 1840.IX.2. **Ar**: **Lónán** tul **Gyérest** értük, hol Kemény Farkas lakik, de most nem volt honn (Tanárky). 1861: ≈ (*oppidum*) To (10). 1888: Gyéres (Aranyos-Gyéres) **TA** Tordai js (Je 353). 1892.IV.10-én itt hunyt el *John Paget esquire* angol származású, 1847-ben magyar honosságot nyert útleíró, író, jeles mintagazda (sz. 1808). L 1910: 1815 (m, r). Sodronyipar, építőanyag- és textilipar. 1913: **Aranyosgyéres** TA vm (Az). 1968-tól újra város. L 1992: 29 307 (10% m) (Le). – 1909/19: Ghiriş, Gy, L 1697: r 704; m, c, zs (81). > Cîmpia Turzii = Su 1: 155. 1292–1854. {Gyéresszentkirály adataival együtt.} « Sîncrai {Gyéresszentkirály Su 2: 125. Sîncrai} [23 C]

Gyéres KSz (1808) : Géres.

Gyergyelő Ko (?) 1808: *pr.* Gyergyelő (A Nagysármás) Hnt. 13: nim (63).

Gyergyó: a Maros felső medencéje a Keleti-Kárpátok és a Görgényi-havasok között. Központi helye Gyergyószentmiklós. Erdélynek a magyarság által legkésőbb megszállt területei közé tartozik (12 13. sz.). Gyergyószék néven a Székelyföld széki beosztásában Csikszékhez tartozott. Lakói székelyek. Kisebb román lakossága 18. sz-i földesúri telepítés. Népiségileg Gy-hoz kapcsolódnak a Gyergyói-havasok közeli szűk medencéi (Borszék, Bélbor, Tölgyes), melyeknek erdei munkával és állattartással foglalkozó magyar és román lakossága van. (K. L., 101.)

Gyergyószék

XIII-i templomkapu Alfalu; XIII-i keresztelőmedence; XIII–XVIII-i elemek a templomban Szárhegy (EM 1941). 1508.V.6.: KmKv jelenti II. Ulászló királynak: parancsára Gyergyai vagy Szárhegyaljai Lázár András (Andreum Lazar de *Gijergyo* seu *Zarheghallija*) a Maros széki Kisfalud hs s az ottani vízimalom és három lőfőség birtokába ellentmondás nélkül beiktatta (SzO III. 169). 1553.V.5.: *Gyrghyo*-i Lázár Ferenc özvegye Bikli Katalin Szászfülpös, Tancs, Újfalu, Szentandrás és Dextrád (Ko vm) birtokbeli részeit rokoni szeretetből örökösen vallja te: Suki Jánosné Bikli Margit leányának: Szentannai Lázár Ferencné Suki Katalinnak (KmJkv 5199); =: *Gyrghyo*-i LF BK hű szolgálataiért *Gyrghyo*-i Székely Antalnak vall 100 Ft-ban három jobbágytelket Szentandrásán (5200).

1704.XI.28.: gyirgyaiak (We).

Kölönte Béla: *Gyergyó története a kialakulástól a határőrség szervezéséig*. Gyszm 1910. Szabó T. A.: *Gyergyói helynevek a XVIII–XIX. századból*. Bp 1940. Tarisznyás M.: *Gyergyó történeti néprajza*. B 1982. Garda D.: *Gyergyó a történelmi idő vonzásában*. Szuh 1992.

Gyergyói-havasok - Torjai Rácz Z.: *Gyergyói havasok*. Turisztikai kalauz. Cssz 1998. – Munții Giurgeului.

Gyergyó-előtagú hs 1888 (Je 353-4): Alfalu, Békás, Bélbor, Borszék, Csomafalva, Ditró, Domuk, Holló, Kilyénfalva, Remete, Salamás, Szárhegy, Szent-Miklós, Tekerőpatak, Tölgyes, Újfalu, Várhegy, Vasláb, Zsedánpatak.

Gyergyóalfalu Gy (Gyergyószentmiklós-Ny hrs) **XIII-i** templomkapu (EM 1941). A templom állítólag 1213-ban épült. 1567: *Alffalw* (SzO II. 221). =: *Al ffallw*: 44 kapu (Venczel 36). 1614: Alfalu 104 családfő (Gy 4). 1635 Mezőmadaras (Msz): Albert Ferenc új drabant *Gergiaj Alfalui* (SzO). 1724: *Gyergyó Alfalu* (SzO IV. 414). 1760–2: *All Falu*. 1808: Alfalu Cs (5). 1861: ≈ Cs-Gy-K (30). 1888: Gy-A Cs Gyergyószentmiklói js (Je 353). 1913: Gyergyóalfalu Csik vm (Az). A Gyergyói-medence sajátos légköri viszonyai miatt leggyakrabban itt mérik a vidék, sőt Erdély legalacsonyabb hőmérsékletét; gyakoriak a korai és késői fagyok egyaránt. # Magyarai A.: *Gyergyóalfalu a történelem sodrában*. Monográfia. Cssz 1997. Gál Irma: *Gyergyóalfalvi fejtős*

szedettek és keresztes minták. 1965–1995. Néprajzi gyűjtés. Csz 1997. – 1909/19: Alfaläu, *Gya*, L 5811: r 387; m (5). > Joseni = Su 1: 319. 1567–1854. [25 A]

Gyergyószentmiklós Gy (Szováta-ÉK) 1333: **sacerdos** de *Gorgio* (Tr). 1499: Gergelyfy Györgyné Luca asszony három földet hagyományoz a szentmiklósi egyháznak. 1567: *Zent Mijklos* (SzO II. 221) *Zent Myklos* 78 porta (Venczel 36). 1569: *Gijergijo Zent Miklos* (SzO II. 269). 1583: határrészeit felosztják a tízesek közt. 1607-től Gyergyószentmiklós határszélében a Piritsketetén újonnan felállított vámhivatal működik, a Piricskei vám. 1614: Szentmiklós 209 családfő (Gy 1). 1750: *Szentmiklos*, 1760–2: *György Sz(ent) Miklós*. 1808: **opp.** Szentmiklós (Gyergyó-), Niklasmarkt, Szin-Miklós (160). 1861: Gyergyó-Sz.-Miklós város Cs-Gy-Ksz (30). 1888: Gy-Sz-M Cs a Gyergyószentmiklósi js szh, 1888: ház 940, L 5503 (Je 353). Jeles szülöttei: 1843.X.24.: *Ávéd Jákó* tanár, közíró, a *Gyulafehérvár* c. hetlap felelős szerkesztője (–1922.I.19., Gyfv). 1885: *Berecz János* erdőmérnök (–19..). 1899: *Karácsony János* festő (–19..). 1913: Gyergyószentmiklós Csik vm (Az). Salamon Ernő Líceum. 1990-től Fogarassy Mihály Ált. Isk. Daloska gyermekkar; Domokos Pál Péter női kórus; Ipartestület férfikórusa; Szent Miklós kamarazenekar. Szent Benedek Tanlmányi Ház 2004.VIII.15. Duna Tv. # *Tarisznyás M.: Gyergyószentmiklós és környéke határhasználatáról; ≈ településrajzához; ≈ adatok az erdélyi örménység történeti néprajzához: Gyergyó történeti néprajza*, 1982. – 1909/19: Giurgeu-Sânmiclăuș, *Gyszm*, L 7028: r 422; m, zs (82). > Gheorgheni = Su 1: 257. 1333–1854. [25 A-B]

Gyergyóújfalu Gy (Gyergyószentmiklós-NyDny hrs) 1567: *Wijffalw* (SzO II. 221); =: *Wyffalw* 32 kapu (Venczel 36). cca 1569: *Uijfalu*, 1576: *Ujfalu* (SzO II. 269; IV. 43). 1581: Gyergyóújfalu régi jogszokásokat foglal írásba; a falunak végzése volt még a régi székely szabadság idejéből (1562 előtről). Ma a legrégebb ismert székelyföldi falutörvény. 1614: Újfalu 77 családfő (Gy 3). 1808: Újfalu (Gyergyó-) (175). 1861: Gy-Ujfalu Cs (30). 1888: Gyergyó-Újfalu Cs Gyergyószentmiklósi js (Je 354). 1913: Gyergyóújfalu Csik vm (Az). # *Gyergyóújfalu törvénye 1581: Imreh I.: A törvényhozó székely falu*, 1983. 275-278. Garda Dezső, Páll Vilmos, Szilágyi Miklós, Szilágyi Rozália: *A falutörvénytől a közbirtokosságig. Gyergyóújfalu monográfiája*. Csz 1998. – 1909/19: Uifaläu, *Gyergyóújfalu*, L 3382: r 85 (188). > Suseni = Su 2: 153. 1567–1854. [25 A]

Gyerk ~ Györk * Ar (Lippa-DNy, Rigósfürdő és Németremete közt) 1435; *Gyerk*, 1552: *Gyewrk* (Márki II/1. 202). – Su 2: 335.

Gyerőfalva (Bánffyhunad-DK; 644 m) Középkori előzménye villa *Obonik* (1219) vagy az Inaktelke melletti *Opanyak* (1533) pusztával azonosítható (Le). 1345: p. *Banid* (Bedecstől elkülönítik); 1391: *Panyak*; 1461: c. q.; 1523: p. *Panyth*. Gyerőfi, Gesztrágyi, Lónai, Szentpáli, Czegei Wass, Szamosfalvi, Sz-i Gyerőfi-birtok (Cs 5: 392). 1441–1549 KmJkv. 1732: **Ortodox fatemplom** (Kabay). 1733: *Panik*, 1805: *Pánik*. 1808: Pányik, Panyiku (124). 1861: ≈ (14). 1888: ≈ (Panik) Ko Gyalui js (Je 566). 1910: Gyerőfalva Ko vm (Az). # Ke 1: 267. – 1909/19: Panic, P, L 543; r 531 (130). > 1929: Panic : Păniceni, L 710, H{Vá}: Stana 8 km (AnR). = Su 2: 30. 1219–1854. – 1974: c. Căpușu Mare {Magyarkapus kzs faluja Ny-ra} [22 A]

Gyerőmonostor 1. (Kolozsvár-DNy, Bfh-DK, Gyalu-Ny; 738 m) honfoglaló Kalota ~ Mikola nemzetség törzsbirtoka, monostora; Benedek-rendi apátság. „**Kalotaszeg legöregebb egyházi műemléke a Gyerőfyek hajdani nemzetségi temploma.**“ (Kabay). 1260: Gyerőmonostor templomának kettős tornyot emelnek; ma csak az egyik, az északi áll (*Ksz*, 1993. 4). 1332: Petrus **sacerdos** de v. *Monostur* – papja 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 645). 1405: nobiles de *Monostor*; 1424: **Gerewmonostor**; 1499: t. seu sessio predialis *Galosdombya* in p. *Gyerewmonostro* existens. Gyerőmonostori ~ Gym. Kabos, Radó, Kemény, Gyerőfi, Szamosfalvi Mikola-fiak birtoka. Vámhely, aranymosó. Hn 1485: Rakató, Lespataka; 1490: Gálodombja. Szn 1491: Csere Gergely, Bolgár Péter, Kovács Antal, Bíró Kelemen, Rajk Máté, Ferencz Balázs, Emreh Bálint, Török Ferenc, Marinna Albert, Tánzos Lukács, Szántó Gergely; 1493: Egyed Péter; 1494: Barra Máté, Bencze Domokos és András (Cs 5: 357). 1587: *Ksz: Dereteh, Gyereo Monostor*. fl. 30 (Dé 61). 1632: Váradi István **deák iskolamester**; 1850-ig még 13 tanítója ismert (Sebestyén K. MtT 1979. 157). 1733: *Gyerő-Monostor*, 1750: *Gyerő-Monostor, A(lsó) Gyerő-Monostor*. 1759.IV.29.: id. Kabos Ferenc – Ko vm-i viceispán, majd 6 évig főbíró – temetésén prédikál Deáki F. Sámuel

kolozsvári lp; Verestói György püspök (latin oratio); Intze Mihály lp; ez 16 pontban búcsúztatja atyafiságától, barátaitól, szomszéditól, jobbágyitól. 1760–2: *Magyar Gyerő Monostor*. *1802: *Debreczeni Márton* bányamérnök, költő (–1851, Kv). 1808: *Gyerőmonostor (Magyar-)* h., *Munesturungureszk* val. 1840-től itteni **ref.** lelkész Hóry Farkas (1813–1872). *1843: *Gyarmathyné Hóry Etelka* író, Kalotaszeg nagy népszerűsítője (–1910). *1846: *Hóry Béla* jogász, közíró (–1909, Kv). – 1861: M-Gy-M Ko (13). 1888: M-Gy-M (Monestur unguereszk) Ko Bánffyhungyadi js (Je 486). 1913: **Magyargyerőmonostor** Ko vm (Az). (Az). # KszHn 1942. 75-90. 1485–1938. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 211. 266, 268.; 112. kép: A gyerőmonostori **ref.** templom (Kós Károly linóleummetszete). Almási I., Olosz K.: *Magyargyerőmonostori népköltészet*. 1969. Kabay 1973. Czirják K.: *Adatok a ≈i ref. egyházközség történetéhez* (Bánffyhungyadi RefEhk lt). – Mănăsturul Unguresc – 1909/19: Mănăsturul-unguresc, *Mgym*, L 1975; r 1309; m; 73 zs (110). 1929: M-U, L 2198, H{Vá}: Calata 20 km (AnR). 1936/9. tk: Mănăstireni. > Mînăstireni = Su 1: 402. 1332–1864 {!: 1854}. > 1974: Mănăstireni. [22 A] – *Gyalui-havasok* 1999. tk (egyetlen név): Mănăstireni / Gyerőmonostor

Gyerőmonostor 2. (Bánffyhungyad-DK, Mgym-D) 1376: *Monustur olachalis*; 1486, 1490: p. *Olahmonostor* (1376–1490. Cs 5: 357. Gym). 1486.II.15.: *Olahmonososthor-on* Szentkirályi Radó rb (KmJkv 2560). 1550.k.: *Olahmonostor* említése (5061). 1670 Nagykalota: Szakallos Máténé egy fiával Olahmonostoron lakik (Gyalu 200). 1760–2: *Oláh Gyerő Monostor*. 1808: Gyerőmonostor (Oláh-), Munuster rumuneszk (64). 1861: O-Gy-M Ko (13). 1888: ≈ (Monestur rumuneszk) Ko Bánffyhungyadi js (Je 551). Oláhgyerőmonostor. 1913: **Felsőgyerőmonostor** Ko vm (Az). – 1909/19: Mănăsturul român, *Ogym*, cu & Rișca (Roska), L 1174; r 1162; zs, m (110). 1929: M-Românesc, L 1219 (AnR). 1936/9. tk: Mănăsturul Rom. > Mînăsturul Românesc = Su 1: 402. 1376–1854 {1913}. [22 A]

Gyerővásárhely (Bánffyhungyad-DK, Egeres-D; 647 m) **1288**: t. *Vasarhel* (Cs). =: ≈. Mikola-fiak: Kemény és János bírták; 1288-ban ezt, Sztánát és Szamárteket leköltötték az erdélyi püspöknek a neki okozott 160 M kár fejében (Gy); =: *Vassarhel* (Er I. 437). 1296: régi vámhely. 1296: tributum quod in v. *Vasarhel* vocata (a Johanne filio Mykola de Kalatha) ab antiquo exigi consuevit (Cs); =: ≈. 1296-ban III. Endre visszaítélte Jánosnak Barsa nb. Rorandus vajdával szemben régi vámjával együtt (Gy); =: ≈ ... – hű szolgálataiért – visszaadja jogos tulajdonosának *Kalatha*-i Mykola fia: Jánosnak. Ezt tegyék közhírré a vásárokon (Er I. 547). 1332: Blasius **sacerdos** de *Vasarhel*; papja 1332 II: 41 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 378). 1363: tributum in *Wasarhel*; 1423: tributum in **Gyrewasarhel**; 1524: *Ghyrewassarhel*. Gyerővásárhelyi ~ Vásárhelyi Gyerőfi, Szamosfalvi ~ Szf. Gyerőfi, Mikola, Lónai, Szentpáli, Czegei Wass, Kabos, Radó, Kemény, Dobszai-birtok. Jbn 1434: Szőke, Garda. 1461: ötvenedfizető jb-k is. Hn 1444 hj Jegénye felé: Szöllőhegy, *Zewlewheghpathaka* (Cs 5: 358). 1439-től 1555-ig számos adat KmJkv. **1587**: *Vasarhely*, *Inaktelke*, *Zithana*, *Kiskapus*. – E: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 55); Ksz: *Zithana et Giereo Vasarhely*. fl. 25 (Dé 61). 1780–1848: hat **tanítója** ismert (Sebestyén 157). 1808: *Vásárhely (Gyerő-)* h., *Osorhej* val. 1861: Gy-V, Osorhely Ko (12). 1888: ≈ (Vosorhei) Ko Gyalui js (Je 354). 1913: Gyerővásárhely Ko vm (Az). # KszHn 1942. 150-162. 1428–1941. Ke 1: 266/18.; 121. kép: A gyerővásárhelyi szószék hangvetője, 1770 (Fotofilm), 122. A **ref. templom** mennyezetének részlete, 1752 (Horváth József fv.). Kabay 1973. Sebestyén K.: MtT 1979. – 1909/19: Ghero-Oșorheiu, *Gyv*, L 794; r 340; m, c, zs (80). 1926: Oșorheiu > 1929: Oșorheiu : Dumbrava, L 779, H {Vá}: Aghireș 6 km (AnR). = Su 1: 212. 1288–1854. – 1974: c. Căpușu Mare {Magyarkapus kzs faluja Ny-ra} [22 A]

Gyertyámos Tt (Zsombolya-K) 1387: *Gyurthyanos* (Cs 2: 39). Mária Terézia korában {1740–1780} svábok települtek ide (Borovszky: Torontál 50). 1828: *Gyertyámos* (Nagy, I. 397). 1851: ≈, német falu Tt vm, szép rónaságon. Határa 4482 hold, ... Ebből uradalmi föld csak 221 hold. Lakja 1874 **kath.**, paroch. templommal. Birják gr. Sermage Anna és Bonáczi Antal mint a zágrábi püspök hűbérnökei (Fé 2: 66). n: Gertianosch. 1913: Gyertyámos Tt vm Csenei js (Az). 1920: **határfalu**. – Cărpiniș = Su 1: 128. 1387, 1828, 1851. [31 C]

Gyertyános 1. * **Ar** 1337: *Stanizlohaza*, que a. n. *Gyurthyanus* vocatur. Nevét fenntartotta egy hegynév Kaprevártól DK-re: 1876. és 1884/89. tk: *Gertenés* (Gy 1: 176). 1337: ≈; 1360: *Stanizlowhaza* önállóan is; mindig a Telegdiek birtokában (Cs 1: 771). 1360: *Stanislowhaza*, 1455: *Gyorgianos* (Pesty: Krassó II/1. 200; II/2. 333). – Su 2: 403. Stanizlowhaza, 1337–1455.

Gyertyános 2. **Fe/AF** (Vingárd-Ny) 1913: *Gyertyános* Vingárd tartozéka (H). – Carpen > Carpenii de Sus = Su 1: 121. 1913. > Cärpiniş 1981 [34 C]

Gyertyános 3. **Hu** (Déva-K) 1505: p. *Gyorthyanos*; 1508: p. *Gyerthyanos*. Rápolti, Macskási, M. Tárnok, Bélai s más köznemeseké (Cs 5: 93). 1733: *Kerpenyes*, 1750: *Kerpényes*, 1760–2: *Gyertyános*. 1808: Gyertyános, Kerpenis ~ Korpenis (64). 1861: ≈, Kerpenyis Hu (22). 1888: ≈ (Kerpenyis) Algyógyi js (Je 354). 1913: Gyertyános Hu vm (Az). – 1909/19: Cärpiniş, Gy, L 335: r 308 (38). = Su 1: 128. 1505–1854. > Cärpiniş [34 C]

Gyertyános 4. **Kr** (Denta-KÉK) 1328: t. *Gerthanus*, in C-u de Karasou. Marcell fia Márton mester birtoka; 1328-ban e földhöz tartozóként követelte a Berzava és a Füzegy közén levő Füzegyköz földet (Gy 3: 484). 1380: *Gertianos*, 1418: *Gyarthanus* (P); 1430: *Gyerthenes* (Cs 2: 102); 1597: *Kertenis*, 1723: *Gerthenisch* (Pesty: Krassó II/1. 186). 1808: *Gertenyes* h., *Gertinesti* val. 1888: Gertenyes **Te** Dettai js (Je 344). 1913: **Gertenyes** Te vm (Az). – 1909/19: Gherteniş, G, L 1480: r 1157; m, n, horvát, c, cseh, szerb (80). = Su 1: 258. 1380–1851 Gertenyes {Fényesnél nincs ez évben; talán 1840}. [42 A]

Gyertyános 5. **KSz** (Nagybánya-DK) 1405: *Karpenys* (Cs; K); 1424: *Kerpemes* a. n. *Gerthyanos* (Cs); 1424: *Kerpenica* alias *Gethyanos* (Kádár III. 570). 1470: *Karpenyes*, 1475: *Gerthianus* (Cs 1: 556). 1475.VIII.9.: Kodoriak visszabocsátják *Gyerthyanus* egészbirtokot Béltéki Sándorfi Mihály kezébe (KmJkv 2191). 1639: *Gyerttianos*, 1648: *Gyertyanffalva* (Makkai 408, 439) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kerpenyes*, 1750: *Körpenyes*, 1760–2: *Gyertyános*. 1808: ≈, Kerpenisu **Köv** (64). 1888: ≈ (Kerpinyis, Carpenisu) **SzD** Magyarlápósi js (Je 354). 1913: **Kővárgyertyános** SzD vm (Az). – 1909/19: Căpiniş, Gy, L 300: r 296 (38). = Su 1: 128. 1405–1854 {1913}. – 1974: c. Copalnic-Mănăştur {Kápolnokmonostor kzs faluja távolabb É-ra} [12 B]

Gyertyános 6. * **Te** (Temesvár és Rékás közt) 1476: *Gyerthyanus*, *Alsogyarthyanus*. Remetével együtt említik. E helység 1387-ben – *Gyrthyanus* – (tán csak részben) Cseri várához tartozott (Cs 2: 39. Gy a; 11. Cseri). 1761. tk: *Gortianosch* (Cs 2: 29. Bokorfalva). – Su 2: 336. {Alábbival együtt}

Gyertyános 7. * **Te** (Temesrékás-É) 1488: *Gyerthyanos*, 1761. tk: *Jork Janos* (Cs 2: 29. Bokorfalva).

Gyertyános 8. **To** (Torockó-D) 1342–43: villa **Wolachalis** *Gerthyanos* (Tr). 1470: p. *Gyethianus* (Cs). 1473: *Gyorthyanos* (Jakó: Thorotzkay 19). 1516: *Gerthyanos*. ☞Torockó vár tartozéka. 1473-ban 15 jobbágytelek Frath Miklós, Baki Miklós, Sánta Mán, Lappady Péter, Kis Dán jobbágyok kezén (Cs 5: 707). 1733: *Vallye*, 1750: *Vale*, 1760–2: *Gyertyámos*. 1808: Gyertyános, Agendorf, Vállya (64). 1861: ≈, Válye To (10). 1888: ≈ (Vale) **TA** Torockói js (Je 354). 1913: **Torockógyertyános** TA vm (Az). – 1909/19: Vale, Gy, L 533 g. kat. r (192). > Vălişoara = Su 2: 240. 1342–1854. – 1974: c. Livezile {Úrháza kzs faluja ÉNy-ra} [22 D]

Gyetvir * **Kr** (Kraszna-ÉÉK, Varsolc mellett) 1496: *Gyetvir* (Petri III. 468). – Su 2: 335.

Gyigasztro * **Kr** (Karánsebes táján) 1585: *Gyiigaztrow*, 1586: *Gdsugaztrwl* (Pesty: Krassó II/1. 201). – Su 2: 335.

Gyigysiseny Bi (1888) : Gyegyesény.

Gyilkos-havas 1384 m magas hegy a Gyilkos-tó közelében. – Ghilcoş.

Gyilkos-tó 1837-ben – ahol addig havasi liget állott, s a Likas-patak és a Gyilkos-patak egyesült – sziklaomlás betemette a kifelé rohanó patak útját (Hankó, 1896. 276). 995 m tszf, 600 m hosszú,

néhol 200 m széles, 30–40 m mély. Környéke K: Gyilkos-havas, É: Nagy-Czohárd, D: Nagy-Hagymás.

Gyilkostó Gy helység Gyergyószentmiklós határában KÉK-re települt, a Békásba vezető úton. 1913: Gyilkosvölgyi telep (H). 1913: Gyilkostó Csik vm Gyergyószentmiklósi js (Az). 1956: Gyilkostó. – Lacul Gilcoş > Ghilcoş > Lacul Ruşu = Su 1: 350. 1913, 1956. > Lacu Roşu [25 B]

Gyimesi havasok 1808: *mons Gimes* (59). „A Gyimesi havasokban nyílt az erdő legfehérebb virága, / A Gyimesi havasokból két legény is szemet vetett reája ...“

Gyimesi-szoros 1808: *passus Gimes* (59).

Gyimes (Gyimesfelsőlok-K, a Tarkó-havas alatti úton) 1760–2: *Gyimes*. 1808: *vicus Gimes* ~ Gyimes, Ghimes Hnt. 13: nim (59). {!} 1854: *Gyimes, Gimes* (Su). 1888: Gyimes, telep (t) Csik-Gyimes-Bükk Cs (Je 354). 1913: **Csikgyimes** (H). – Ghimes = Su 1: 259. 1760, 1854, 1913. – 1974: c. Ghimes-Făget {Gyimesbükk kzs faluja DK-re} [26 C]

"Gyimesek" : Gyimesbükk, Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplak

Gyimesi csángók: a Csiki-havasokból Moldovába futó Tatros folyó völgyében, a Gyimesi-szorosban élő magyarok neve. Három községük – Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplak és Gyimesbükk – a folyó néhány száz méter széles, 30 km hosszú fővölgyében és annak mellékágaiban, az ún. *patakokban* szétszórt házcsoportokban helyezkedik el. Területük eredetileg 5 szomszédos csiki székely község tulajdona volt. A 17. sz-tól kezdték legelőbérletként benépesíteni. A Gyimesi-szoros lakossága nagyobb részben csiki székelyekből, kisebb részben moldovai magyarokból és románokból származik. Csekély termőföldjük miatt fő foglalkozásuk a havasi állattenyésztés és fakitermelés. A gyimesi csángók népi kultúrájuk zárt helyzete folytán a székely paraszti műveltség archaikus rétegeit őrizték meg (K. L. 102). # *Gyimesi vadvirág*. Rátonyi Ákos filmje. Vákár Katalin: *A gyimesi fonóján varrott*. Néprajzi gyűjtés. Csz 1999.

Gyimesbükk Cs (Szereda-ÉK, a Tatros-kanyar keleti oldalán) 1854: *Gyimesbükk* (Su). 1888: Gyimes-Bükk Cs Felcsiki js (Je 276 & Gyimes, Áldomás-patak, Tarhavas-pataka, Hosszuhavas (Rakottyás), Bálványospatak, Bartosé-pataka, Buhapatak és Hidegség). 1913: Gyimesbükk Csik vm Szépvízi js (Az). Határában az ún. Rákóczi vár; 1626-ban épült határvár. *Gyimesi krónika*. Beke Gy.: Magunk keresése. 1965-ben megszüntetik a magyar oktatást. Deáky András tanár igazgató szorgalmazza az anyanyelvi oktatást. 1990 után újrászervezi. Magyar könyvtár létesít közadakozásból. Antal Mária tanár tájházat szervez. 1974-i felvétellel együtt; Tófalvy Zoltán filmje. 2003/4: 118 tanuló. Fejlett színvonalú turizmus. Számos külsországi látogató. 2004.IX.28. RTV. – 1909/19: Ghimes, *Csikgyimesbükk*, L 4413: r 1875; m, zs (81). > Ghimes-Făget = Su 1: 259. 1854, 1913. [26 C]

Gyimesfelsőlok Cs (Szereda-ÉK, a Tatros-kanyar előtt) 1808: Lunka (Gimes-) (A Kisfalussa), Gimesch, Lunka (100). 1850: Gyimes Felső Lok, Gyimes Lunka (StTr). 1861: Gyimes-Lok Cs (30). 1888: Gy-Fl Felcsiki js (Je 276 & Réczepatak, Gáborokpataka, Ugrapatak, Ránapatak, Rajkópataka, Sántatelek és Komját-pataka). 1913: Gyimesfelsőlok Csik vm Szépvízi js (Az). **Árpád-házi Szent Erzsébet Kollégium** diákközhely moldovai tanulók számára is. A falu zenéje, tárgyi néprajza, állattenyésztése képekben: 2004.VII.10. Duna Tv. – 1909/19: Lunca-de-sus, *Gyfl*, L 1896: r 69; m (106). = Su 1: 367. 1850. [25 D]

Gyimesközéplak Cs (Szereda-ÉK, a Tatros mellékén) Csiki menekülők népesítették be a vidéket. Boronaházak zsindelyfedéllel. 1850: Gyimes Középlak, Gyimes Lunka (Su). 1888: Gy-Kl Felcsiki js (Je 276 & Hidegség, Rovás-patak, Szalamás-patak, Újavárdipataka, Bükkhavas-pataka, Nagypatak, Antalokpataka, Kápolnapataka, Setétpatak, Borospatak és Baraczkospataka). 1913: Gyimesközéplak Csik vm Szépvízi js (Az). Környéke D-ről ÉK felé haladva, a Tatros két parján (b: Ny, j: K): b: *Rónapataka*, j: *Farkaspataka*; b: *Görbepataka*, j: *Gyimesfelsőlok*, DK-re: *Ugrapataka*; j: *Szőcsökpataka* és *Gáborokpataka*, DK: *Borospataka*; b: *Sötétpatak* és *Antalokpataka*, j: *Gyimesközéplak*, tőle DK-re: *Kápolnapataka*; a Tatárosba (Tatrosba) a kanyarulatnál j. o. ömlő Hidegség-patak felső völgyében, messze: *Rakottyás* (1029 m), alább, j. p.:

Jávárdipataka, Salamáspataka, Kováspataka, b. p.: *Hidegség* (tőle Ny-ra, 822 m magas hegyen: **Sarlós Boldogasszony-kápolna**); a következő, kanyarulat utáni, ugyancsak j. o. mellékpatak: az Agyagos középső völgyében *Buhapataka* település, tovább: a Kövecses-patak mellékén *Bartosokpataka*; következik *Gyimesbükk*; tőle É-ra: *Bálványospataka*, DK-re, b: *Tarhavaspataka*; távolabb DNy-ra: *Áldomáspataka* (1943/44. tk). Gyimesközéplekon 1974-ben népi együttes (zenekar, ének tánc) alakult Bilibók Béla tanító kezdeményezésére. Sikeresen szerepelt többször is gazdag műsorával. Tácrendjük 30 táncot ismer; a községben 35 táncalkalmat számoltak össze (A Hét, 1985.I.17.). Lakossága apad. Fafeldolgozó üzemek is fogynak. Korszerű szálloda és magánházak várják a turistákat. 2004.IX.19. Duna Tv. – 1909/19: Lunca-de-mijloc, *Gykl*, L 2632: r 25; m; 135 zs (106). > Lunca de Jos = Su 1: 367. 1850, 1854. [25 D]

Gyires Bi (1888) : Gyéres (Körösgyéres).

Gyirok Te (1888) : Gyüreg.

Gyirókúta Szi (1888) : Girókúta.

Gyöd * KSz (Tasnád mellett) **1281**: t. *Gyovd*, 1282: v. *Gyovd* (Tr). – Su 2: 336.

Gyógy < *dió* ~ *gyió* + *gy*

Gyógy Fe Gyógy (Diód, Fel-) (Gy 2: 162; Er) : Diód.

Gyógy 1. Fe 1. (Tövis-ÉNy, a Gyógy felső völgyében) 1300 után települt. 1331: *Giog Superior*, 1340: *Gyog superior* (Tr). 1410: *Dyogh*, 1413: *Gyogyh Superior* (Jakó: Thorotzkay 14). **1587**: *Becze cum Feldiod*. – E: fl. 6 {A: -} (Dé 23). 1733: *Gyogy*, 1750: *Felső-Gyogy*, 1760–2: *Fel Gyógy*. 1808: Gyógy, Diód (Alpestris Fel-), Feldiód, Gergesdorf, Dsoads {Olv: Dzsoadsz} (64). 1861: *Fel-Gyógy* AF (5). 1888: *Felgyógy* (Zsoász) **AF** Nagyeniedi js (Je 317). 1913: **Felgyógy** AF vm (Az). – 1909/19: Geoagiul-de-sus, *Fgy*, L 1608: r 1575 (79). = Su 1: 254. 1263, 1262 {!}, 1271–1282, 1303 {?}, 1331–1854. {Korai adatai a Felgyógy néven is emlegetett Diódra vonatkoznak: Gy 2: 163} 1974: c. Stremț {Diód kzs faluja ÉNy-ra} [34 B]

Gyógy 2. Fe 2. (Tövis-ÉNy) 1413: alter *Gyog volahalis*, 1416: **Volahgyog** (Iczkovits 55). 1850: *Havas Gyogy*, *Muntele Gyogely*, 1854: *Havas Gyógy*, *Muntari (Geogel)* (Su). 1861: *Havas-Gyógy*, *Muntoru* AF (5). 1913: **Havasgyógy** AF vm Tövisi js (Az). – Dealul Geoagiului = Su 1: 193. 1413–1854. – 1974: c. Întregalde {Havasgáld kzs faluja ÉK-re} [34 B]

Gyógy 3. Hu (< Diód ~ Al-Diód) **Hu** (Szászváros-É, a Maros j. p.) **XI–XII.** századi féköríves apszisú kis rotunda (a gyulafehérvári párjának tűnik. Kádár Gy. 1992. 35). {**1280**} **1291**: aqua Morisii a Sept. v-m *Gyog* contingente; 1334: Jacobus **sacerdos** de *Gyg*. A Fe vm-i Gyógy 1280-tól szerepel Felgyógy néven, ami közvetett bizonyíték Algyógy meglétére. Papja 1334 I: 50 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 293). 1291: v. *Gyog* Sotheluk (Bencenc) határosa (Er I. 495). 1397: p. *Dyog* ~ *Dyod*; 1404: p. **regalis** *Gyod*. 1397: Zsigmond király a Tőreki és Illyei családnak adományozza (Cs 5: 53). 1468: Pongrác János erdélyi vajda birtoka. 1494: mezőváros. 1501: II. Ulászló király Corvin János hg-nek adományozza Aldiód várával együtt. 1501, 1508: castrum *Aldyod* (Cs 5: 42. Al-Diód vár; 53-57. Al-Diód vs). Utób a Kuun család birtokolta. XVI. század eleje: Kuun-kastély (udvarán az 1848-ban legyilkolt családtagok sírjai). 1575: *Gyógy-Bánya*. Nem messze Szászvároshoz vagy egy jeles hév víz Gyógy város mellett, mely igen egészséges és sok betegek gyógyulnak abban, mikoron benne ferednek (Heltai: Krónika V. rész). **1587**: *Aldiod*. – E: fl. 50. A: fl. 16 den. 33 (Dé 24). XVII. szd: Algyógy-Alfalu és Algyógy-Falfalu. 1673: *Al-Gyogyienses Thermae* (Amlacher 249). 1733: *Also-Gyogy*, 1750: Algyogy, 1760–2: *Al-Gyógy*. *1803.VI.25.: *Algyógyi gróf Kun Kocsárd* művelődéspolitikus (–1895.I.11., Szászváros). 1808: *Gyógy (Al-)* h., *Gergesdorf* g. 1850: *Fefalu Gyogy*, 1854: *Fel Gyógy (Felfalu)*, *Geoagiul de Sus* (Su). *1858.VI.29.: *Mailand Oszkár* tanár, néprajzi gyűjtő (–1924.XI.30., Déva). 1861: Al-Gyógy, Dsoads {Olv: Dzsoász} Hu (20). 1888: Alfalu-Gyógy (Al-Gyógy) Hu Algyógyi js szh, ház 254, L 1050 (Je 200). L 1910: Alf. 1170 (r, m); Felf. 1593 (r, m). „Felgyógy borral, Algyógy vízzel gyógyít“ (*Fn. f.* 7). 1913: Algyógyalfalu és Algyógyfalfalu Hu vm Algyógyi js (Az). A két rész 1918-ban egyesült (Le). – 1909/19: Geoagiui-Joseni, *Algyógyalfalu*, L 1091: r 964; m (79); Geoagiui-

Suseni, *Algyógyfelfalu*, L 1315: 1064; m (79). > Geoagiu = Su 1: 254. 1271: comes de Gyog {?}, 1291–1854. + Geoagiul de Sus [34 C]

Gyógy 4. Hu (Algyógy-ÉNy hrs; 352 m) 1805: *Feredő*. 1808: Feredő Gyógy ~ Gyógyferedő, Warmbaad von Gyoogy, Firigyó (54). 1854: *Ferdő-Gyógy*, *Ferdő Geoagiu* (Su). 1861: *Feredő* Hu (21). 1888: *Feredő-Gyógy* -Y- Hu Algyógyi js, 1888: ház 74, L 240 (Je 331). 1913: **Feredőgyógy** Hu vm (Az). – 1909/19: Feredeu, *Fgy*, L 207: r 206 (73). > Feredău > Geoagiu-Băi = Su 1: 254. 1805, 1854. [34 C]

Gyogyest Za 1808: vicus Gyogyest. Hnt. 13: nim (64).

Gyógypatak AF (Enyed-Ny, Mészkö-ÉNy) 1867: *Valea Geogelului*, *Kis Gyógypatak* (Su). 1913: **Kisgyógypatak** AF vm Nagyenyedi js (Az). – 1909/19: Valea-Geoagelului, *Kisgyp*, & Macareștii, Todoșieștii, Valea-Bucurului, L 797 **ort. r** (192). > Geogel = Su 1: 255. 1867. – 1974: c. Ponor {Nagyponor kzs faluja D-re} [34 B]

Gyomord Fe (Gy, Er): Szentimre. Gywmurd (Su 2: 336) ua.

Gyorok Ar (1913) : Gyarak.

Gyorok * Za (Borosjenő mellett) **1213**: villa *Gyoroc* (Tr). – Su 2: 336.

Gyozán 1. * Ar (Pozsga táján) 1455: *Gyozan* (Cs 1: 771). 1468: pr. *Ingozan*, pr. in *Gozan*; 1508: *Gozaan*, 1540: *Gyozan* (Pesty: Krassó II/1. 201). – Su 2: 336. {a Maros mellett, Pozsga és Szolcsva közt}

Gyozán 2. * Hu (Hu KrSzö felőli hr) 1455: p. *Gyozan*; 1468: *Gozan*. Csanád nembeli Telegdiek birtoka (Cs 5: 93-4).

Gyozánfalva Bi (Belényes-É, a Meziád b. p. közelében) 1584: *Giozanfalua* (Jakó 235). 1692: *Gyioszan*, *Gyozan Gebesti* (Mezősi 109). 1808: Gurbest (Dzsoszán-) (62). 1851: *Dsozsán-Gurbest*, vagy *Gojla*, Bi vm, hegyes vidéken, 568 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal, patakka. Határán sok szántóföld van, de agyagos, köves; erdő. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 1: 288). 1888: Dsozsán-Gurbesd **Bi** Belényesi js (Je 301). 1913: **Gorbolyfalva** Bi vm (Az). – 1909/19: Josani-Gurbești, *Dsozsángurbesd*, L 900: r 890 (99). Gurbești = Su 1: 275. 1584–1913. – 1974: c. Căbești {Kebesd kzs faluja, D-i hrs} [21 A]

Gyovád * Te (Csák táján) *Magyaryowad*, *Thothgyowad*. Csáky-birtok (Cs 2: 39). – Su 2: 366, 412.

Gyökeres KSz (Szilágycseh-ÉK, a Szamos j. p.) 1566, 1603: *Remeczj* (Su). 1750: *Remecz*, 1760–2: *Gyökeres*. 1808: Gyökeres, Sedendorf ~ Seckendorf, Rimeti **Köv** (65). 1888: Gyökeres (Remetri) **Sza** Nagysomkúti js (Je 355). 1913: Gyökeres Sza vm (Az). – 1909/19: Remeți, Gy, L 667: r 644; zs, m (145). = Su 2: 76. 1566–1854. > 1974: Remeți pe Someș c. Mireșu Mare {Nagynyíres kzs faluja, D-i hrs} [12 B]

Gyöngfalva Za (Körösbánya-ÉK) 1439: *Gengfalva*, 1441: *Gyunk*, 1445: *Gyewnk*, 1464: *Gywnchfalwa*. Világos vár tartozéka (Cs 1: 732). 1733: *Surca*, 1750: *Dzsunkul*, 1760–2: *Zsunck*, 1805: *Zsunk*. 1808: Dsunk (47). 1854: *Tulokfalva* (*Jounka*), *Juncu* (Su). 1888: Zsunk (Tulokfalu, Junku) **Hu** Körösbányai js (Je 744). 1913: **Zsunk** Hu vm (Az). – 1909/19: Juncul- (de-sus, de-jos), *Zsunk*, L 1189 **ort. r** (100). 1930: Junc, 1954: Juncul de Jos, Juncul de Sus, 1956: ≈. > 1964: Dumbrava de Jos = Su 1: 213. 1439–1964. & Dumbrava de Sus. – 1974: c. Ribîța {Ribica kzs faluja ÉK-re} [33 B]

Gyöngy KSz/Sza (Királydaróc-DK, a Kraszna j. p.) **1215**: *Perlu* faluból való István lopással vádolta Fecu fia Salamont; Váradon Simon tüzesvas-próbán (bünösként) összeégette magát; 1220: *Perl* falubeli Ecyul lopással vádolta Schoma comes jobbágyát: Lipótot. Lipót tüzesvas-próbával tisztázta magát (Er I. 85, 109). Mint a Kraszna-mellék néhány falujának, Gyöngynek is németek voltak első lakói. Ezek bizonyára mindannyian korai s az egységes királyi területre irányuló településhullám lerakódásai (Majtény, Újnómet, Nagyfalva). A király s később a Csákiak

uradalmában a falunak jó ideig tiszta magyar a szomszédsága s így érthető, ha minden német elemnek nyoma vész. 1475: p. **Valachalis Gewngh**: vajdája van s bizonyára lakóinak többsége is román. A lakosság száma közepes: 1489-ben 12 jobbágycsalád képviseli a falu egynegyedét (Maksai 143). 1433: *Gyengh*, 1489: *Gyeung* (Cs 1: 475). 1642–4: *Gyöngy* (Makkai 323) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Gyöngy, Funcz KSz (64). 1851: ≈, Sza vm, a Kraszna mellett, 614 g. **kath.**, 6 zsidó lak., s anyateplommal. Földje csak közép termékenységű; rétjei jók. F. u. gr. Károlyi ház (Fé 2: 69). **Rózsafüzér Királynője-templom**, b.: X.7. (RKNt 1999). 1888: ≈ Sza Erdődi js (Je 355). 1913: Gyöngy Sza vm (Az). – 1909/19: Giungi, *Gy*, L 672: r 519; m, zs (82). = Su 1: 263. 1215–1851. – 1974: c. Acîș {Ákos kzs faluja, É-i hrs} [11 B]

Gyöngyödegyháza * **Te** (Detta táján, Gyér mellett) 1322: p. *Gunggudyeghaza*, 1329: terra *Gungudeghaza*, 1343: v. *Gwngudyghaza* (Tr). 1322, 1343: ≈. Kőtemplommal **Szent Jakab** tiszteletére (Cs 2: 39). – Su 2: 334 (Tr).

Györen vár * **Kr-Szö** (Miháld/Mehádia mellett) 1439: castrum *Gewryn*, 1440: *Gyewren*, 1443: *Gewryn* (Pesty: Szörény II. 86). – Su 2: 332.

Györes Kü {?} 1479, 1482, 1494: p. *Gewres*. Mint a magvaszakadt Szentpáli Miklós után maradt és Mátyás király által Korvin Jánosnak adományozott Kü vm-i birtok merül föl. Máskor ugyanily viszonyban *Gyulás* hs-et említik az oklevelek (Cs 5: 879. Nem tudom meghatározni, miféle hs értendő. 1494 ErK: To vm). {To vm-ben esetleg Gyéres/Oláhgyéres?} – Su 2: 332. {Gywlas lehet}

Györgő * **Kr-Te** (a Berzava mentén) 1404: *Gywgew*, 1444: *Gergethew* (Cs 2: 40. < Pesty). – Su 2: 336.

Györgyed MT (Torda-DK) 1913: *Györgyed* Gerendkereszúr tartozéka (H). – Giurgiș = Su 1: 263. {1981 Ø}

Györgyfalva 1. Ko (Kolozsvár-DK hrs) 1333–4: Briccius **sacerdos** de v. *Georgii*. Papja 1333 II: 37 dénár, 1334 II: 1 gs, 11 d pápai tizedet fizet (Gy 3: 349). 1344: p. *Felekfark*; 1348: *Gyurfolua*; 1366: p. nobilium de *Gurfolua*, via que venit de civitate Cluswar et vadit in villam =; 1371: p. *Felekfark* nunc vero *Gyurfolua* nuncupata; 1378–1386: hospes de *Gyurfolua*; 1419: magna via, qua itur de silvis p-is **Gewrgfalwa** ad p-em Zamusfalwa; ... 1499: p. *Gyewrgfalwa*. Suki, Suki Darabos, Györgyfalvi ~ Gy-i Henke, Bósi és Butó, Szilkereki, Somogyomi, Kendi, Bádoki, Szamosfalvi Gyerőfi s más birtokosé. Mai **r. k.** temploma eredetileg csúcsíves építmény volt. Hn 1468: *Petherkerthe* (e); 1481: *Kewlsewfew*; 1493: *Medwezeg* ~ Kosáruta (e), Köves és Kosáruta (sz); 1499: **Olahwt** (e). Jbn 1468: Farkas Albert, Nagy Zsigmond; 1481: Gyerkó, Faragó Demeter, Ambrus, Mező Simon (1332–1499. Cs 5: 359). **1587: Gyeorgyffalwa**. – E: fl. 15, A: fl. 5 den 33. III. Princeps dom. Gregorio litterato directori integram vita durante contulit (Dé 55). 1750: *Györgyfalva*. 1808: *Györgyfalva* h., *Gergesdorf* g., *Gyurfalau* val. 1861: Györgyfalva, Gyurfalu Ko (12). 1888: Györgyfalva Kolozsvári js (Je 356). 1913: Györgyfalva Ko vm (Az). # Janitsek J.: *Györgyfalva helynevei* (NyIrK 1982.1-2). – 1909/19: Giurfalău, *Gyf*, L 1680; r 198; m; 17 zs (81). > 1929: Giurfalău : Gheorgheni, L 2104, H {Vá}: Cluj 10 km (AnR). = Su 1: 257. 1333–1854. > 1974: Gheorghieni c. Feleacu {Erdőfelek kzs faluja, K-i hrs} [22 B]

Györgyfalva 2. BSz Dész-ÉK) 1405: *Gywrghfalwa*; 1702: *Csicso* alias *Oláh-Györgyfalva* (Kádár II. 425). 1733: *Györgyfalva*, 1750: *Gyzurdzest*, 1760–2: *Csicso Györgyfalva*. 1808: Györgyfalva (Csicsó-), Gergesdorf, Györgyics (64). 1861: Cs-Gyf BSz (18). 1888: ≈ (Giugiesti, Zsurzsesty) **SzD** Dési js (Je 276). 1913: **Csicsógyörgyfalva** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciceu-Giurgești, *Csgyf*, L 1429: r 1255; zs (47). = Su 1: 147. 1405–1854. [13 C]

Györgyteleke * **Ar** (?) 1388; *Geurteleke*, 1389: *Gyurghtheleke* (Cs 1: 771). – Su 2: 332.

Györk 1. * **Ar 1.** (Mácsalaka és Ellésfalva között) 1306: t. *Gyurk*; 1326: *Magyar Gyurk* a parte p-is Machalaka. 1349-i határpontjai: ... *Machalaka* ... p. *Chegze* ... vallem *Esterd* ... *Veresharosth* ... ve. capellam ... t. eccl-e *Byzere Wylak* vocate ... a pt. Mer. p. p. *Machalaka* ... a pl. Sept. a parte p-um *Ellesfalua* et *Wrugd*. *Esterd* ma *Stirda mică* és *Stirda mare* hn-ben él 1884. tk: Máslak-K (Gy 1: 177). – Su 2: 336.

Györk 2. * **Ar 2.** ... a párhuzamokat tekintetbe véve Tótyörk lehetett (Gy 1: 177).

Györk 3. ~ **Györklaka Bi** 1220/550: Vedus de v. *Gyurhc*; 1291–4: in *Gyurklaka*. 1220-ban Györk falubeli Vedus egy geszti embert vádol lopással. Papja 1291–4 közt egy évben 1 unciát fizet a püspöknek. Ekkor Gyarán és Szentandrás között sorolják fel. E helyen a pápai tizedlajstromban Mindszent tűnik fel, így talán ezzel azonosítható. Tévesen Gyéres alatt: Bunyitay III. 366; Cs I. 609; Jakó 252 (Gy 1: 623).

Györkefalva Sza (Nagybánya-DK) A nagybányai uradalom XIV. század végén kialakult egyik román faluja: 1411: *Gywrkefalwa* (Maksai 144). =: *Gyywrkefalwa* (Cs 1: 475). 1808: Györkefalu ~ Gyürkefalu, Cseteczele (64). 1851: ≈, Sza vm, F. Bányához délre, 538 **g. kath.** lak., s egy kősziklás helyre épített derék anyatemplommal. Határa felette hegyes, erdős, köves; erdejében sok vad cseresznye terem, melly Augustusban érik, s belőle pálinkát főznek. Van egy igen jó és bővizű forrása is kősziklától egészen körülvértetve. F. u. a k. kamara (Fé 2: 73). 1888: ≈ (Cseteczel) Nagybányai js (Je 356). 1913: Györkefalva Sza vm (Az). – 1909/19: Cetătele, *Gyf*, L 452: r 449 (42). = Su 1: 134. 1411–1913. – 1974: c. Şişeşti {Lacfalu kzs faluja DK-re} [13 A]

Györménd Za (Brád-DK) 1439, 1441, 1445: *Gormend*, *Germend* alakban fordul elő Világosvár ribiczei kerületében, 1464: *Ermendfalwa*, *Kurmenfalwa*; 1525: *Ormynde* (Cs 1: 732. Györménd. Ma Ormingya). Köteles aranybányáját említi. 1750: *Ormingyie*, 1760–2: *Ormingya*, 1805: *Ormingye*. 1808: Örmingye, Urmingya (123). 1888: Ormingya (Ormindea) **Hu** Brádi js (Je 556). 1913: Ormingya Hu vm (Az). – 1909/19: Ormindea, *O*, L 1231: r 1217 (127). = Su 2: 19. 1439–1854. – 1974: c. Băița {Kisbánya/Boica kzs faluja É-ra} [33 B]

Györöd Te (Temesvár-K 8 km; határában Tv röptere) 1389: *Gyureg*, 1418: *Kysgywrwgh*, 1429: *Naggyrywgh*, via *Gyrwgh* (határjáráskor); 1492: *Gywred* nemes nevében; 1494: *Gywrug* ugyane nemes nevében; 1497: *Gywrewd*; 1498: *Gywreg* nemes nevében (Cs 2: 40). 1717: *Girouda*, 1723–25: *Gyroda* (Mercy-tk, Borovszky: Temes 48). 1808: Giroda (60). 1851: ≈, Te vm, lapályos helyen, 987 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa 3191 hold, ... A római sánczok itt is átvonulnak. Birja Gyürky Pál (Fé 2: 49). 1888: ≈ Te Központi js (Je 345 & Erzsébetháza). 1913: Györöd Te vm (Az). – 1909/19: Ghiroda, *G*, L 1184: r 774; m, n, c (81). = Su 1: 260. 1389–1913. [31 D]

Györög Kr (Resicabánya-DNy, a Karas j. p.) **1285:** t-e ... iuxta fl-m *Karasu* ... usque *Gyreug* a pt. Or., Zeploc nuncupate; 1354: Lorandus de *Gyreud*; 1424: Nicolaus de *Gywrwgh* ~ *Gywrwgh* iudex nobilium. A Györögi nemesek lakhelye (1354, 1423). 1285: a Krassó (Karas) folyó mellett feküdt (Gy 3: 484). 1394: *Gyreg*, 1404: *Gyurgyew* (P); 1424: *Gywrwgh* (Cs 2: 102); 1738: *Zsurzsova* (Pesti: Krassó II/2. 327). 1808: Zsurzsova val., Xurxova ill. 1913: **Karasszentgyörgy KrSző** vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Jurjova, *Zs*, L **773 ort. r** (100). > Giurgiova = Su 1: 263. 1285: Gyreung {!}, 1394–1913. + 2: 336. Gyreg {!}. – 1974: c. Goruia {Gorony kzs faluja Ny-ra} [42 C]

Györös Bi (Tenke-D) **1169 k.:** v. *Gyuros* (Tr). 1321: p. *Gyres*; 1332–7: Gabriel **sacerdos** de v. *Gerres*, *Gurus*, Jacobus ≈. A Barsa-nem 1321. évi osztozásakor Apa fiainak jut. Papja 1332: 11, 1333: 11, 1334–7: évi 12 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 623). 1337: *Guras* (Tr). 1397: *Gwrws*, 1402: *Gywres* (Jakó 253). 1402: *Gywreus*, 1430: *Gewres*, 1433: *Gywrus*, 1479: *Gyeres* a Fekethekeres mellett (Cs 1: 609). 1479: *Gyeres*, *Kysgyeres*; 1552: *Also Gyewrews*, *Felsew Gyewrews* (Jakó 253). 1587: *Gheres* (Kiss 689). 1692: *Györes* (Mezősi 119). 1808: *Györös* (*Fekete-*) h., *Zsiris* val. 1851: *Feketegyörös*, {r} *Zires*, Bi vm, a Fekete-Körös völgyében, 10 **r. kath.**, 35 **ref.**, 652 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Van lapályos igen termékeny szántófölde és rétje 850 hold, hatásabb és soványabb 220 h., erdő 580 hold ... Birja a Nadányi nemzetség számos ivadéka, kik közül helyben lakik Nadányi Ferenc, Sisáry Lajos, Vincze Péter, Govrik (Fé 2: 11). 1888: F-Gy Tenkei js (Je 316). *1892.X.9.: *Nadányi Zoltán* költő, műfordító, szerkesztő, főlevéltáros (–1955.II.2., Bp). 1913: **Feketegyörös Bi** vm (Az). – 1909/19: Giriş, *Fgy*, L 1327: r 1149; m, c, zs (82). Girişul Negru = Su 1: 262. 1169 {?}–1851. – 1974: c. Tinca {Tenke kzs faluja} [20 B]

Györösd Kr (Lugos-K) 1569, 1599: *Giurest*, 1717: *Schuresche* (Pesty: Krassó II/2. 326). 1808: *Zsuresty*, *Xurestje*, *Zsuresti* (190). 1851: *Zsurest*, Kr vm, 10 **kath.**, 252 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 4: 341). 1888: ≈ **KrSző** Facseti js (Je 744). 1913: Györösd KrSző vm

Facsádi js (Az). – 1909/19: Jurești, Zs, L 289: r 283 (100). = Su 1: 320. 1569–1913. – 1974: c. Bîrna {Barnafalva kzs faluja, D-i hrs} [32 D]

Györtelek (Györkteleke) 1. Kr (Somlyó-É, a Kraszna j. p.) **1259:** *Ghywrktheleke ~ Gywrgthelek* Somlyó hrs. Hn: *Erezthwen, Somosmal Bercz* (Er I. 230). =: A somlyói uradalom tartozéka, 1259-ben azzal együtt határolják meg (Gy 3: 512). 1378: *Gyurgteleke*, 1416: *Gywrgteleky* KSz (Cs 1: 556). 1435–47: *Gywrthelek*, 1445: *Gyerghteleki* Kr (Cs 1: 582). 1461.III.5.: *Gergthelke*-n Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (KmJkv 1516); 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye *Gergthelek* birtoka negyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (2114). 1543.I.24.: *Gywrgteleke* Somlyai Báthoryak osztatlan birtoka (4773); 1555.X.10.: *Gyorghteleke*-n Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (5418). 1733: *György-Telke*, 1750: *Györgytelek*, 1760–2: **Somlyó Györtelek**. 1808: *Györtelek* aliis *Györgytelek* h. 1888: S-Györtelek (Giurtelecu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 627). 1913: **Somlyógyörtelek** Szi vm (Az). – 1909/19: Giurtelecul Simleului {!}, Sgy, L 1216: r 1148; m, zs (82). = Su 1: 264. 1259–1854. > 1974: Giurtelecu Șimleului c. Măerîște {Krasznahídvég kzs faluja, D-i hrs} [11 D]

Györtelek 2. KSz (Szilágycseh-Ny hrs) 1378: *Gertheleke, Gyurgteleke, Gywrgteleky*; 1400 k.: *Gyewrteleke* (P). 1405: *Gywrgthelek*, 1475 k.: *Gerthelek*, a Bélteki Drágfiak birtoka (Cs 1: 556). 1623: *Gyeörtelek* (Petri III. 468). 1733: *Csiur Telek*, 1750: *Szilágy Györgytelek*, 1760–2: **Hadad Györtelek**. 1808: Györtelek ~ Györgytelek (64). 1888: Hadad-Györtelek (Giurtelecu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 358). 1913: **Hadadgyörtelek** Szi vm (Az). – 1909/19: Giurtelecul-Hododului, Hgy, L 1182: r 1153; zs, m (82). = Su 1: 263. 1378–1854. > 1974: Giurtelecu Hododului c. Hodod {Hadad kzs faluja, ÉK-i hrs} [12 A]

Gyud Saxonica {Fe} 1334: *decimae de Gyud Saxonica* (Tr). – Su 2: 348. {Talán Pad Saxonica} ld. Pad Fe.

Gyula 1. * Ar (Kápolnás mellett) 1479: *Kapolnasgywla* Váradja vár 8. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 348. *Kapolnasgywla*.

Gyula 2. Do (Kolozsvár-ÉK, Bonchida-Ny) 1307: t. *Gyula*. 1314: Gyla de *Gyula*. 1315: magister Gywla. 1307-ben Barsa nb. Artolfus fiai: Lorandus és Gyula birtokolták; ekkor itteni birtokukat elhatárolták szomszédaitól. 1315-ben Gyulai Gyula mester Szomordok szomszédos birtokosa (Gy 2: 71). 1307.X.6.: a kiküldött vajdai ember Gergely bonchidai pap volt (An 2:241). 1381.XII.13.e.: *Gyula*-i Baranyai János tartozik szolgáját: Andrást a konvent elé állítani (KmJkv 6); 1440.V.18.: *Gywla*-i Porkoláb István ü: Drág (231); 1440.XII.1.: *Gywla*-i Porkoláb Istvánt és Pált tiltják csepegőmacskási részük eladásától (284); 1441.VIII.24.u.: GyPI Berenden Kabos-birtokrészét vesz zálogba (352); 1444.III.24.: Gyulai Pál fia Gergely **deák ü**: Szamosfalva (485); 1446.IX.17.: GyPI ü: Báthory László (587); 1446.IX.18.: Uő és Gyulai Erdélyi György ü: Valkó (588); 1446.IX.19.: *Gywla*-n lakott n. Kerékgyártó Miklós fia Miklós nővérei; Anna és Ilona, s fiai: Péter és István nevében Ambrus nevű testvérük megölése ügyében, 40 Ft kötés alatt, úgy egyezik meg Várfalván lakó János fia Györggyel, hogy ha karácsonytól számított egy esztendőn belül Rómába való zárándoklással nem szerez magának felmentést, a per újratezdődik (589); 1447.II.12.: *Gywla*-i Porkoláb István választott bíró; Gyulai Miklós fia László fiai: György és Benedek, Gyulai Tamás fia: János Valkai-örökösök (614); 1450.I.28.: Gyulai Porkoláb István ü: Papfalva (794); 1450.II.6.: Gyulai Erdélyi György fia László üv; Gyulai Porkoláb Istvánt is (800); 1452.V.6.: Gyulai Gergely ü: Soma (1023). 1458.IV.17.: Gyulai Porkoláb István ü: Szucság (1283); 1458.VII.13.: Gyulai Indali Gergely {másokkal együtt} bizonyította, hogy Tordai Fodor Antal és társai halállal fenyegették Tordai Bálint deákat (1295); 1458.XI.21.: *Gywla*-n a Kelemen n. jb-tól lakott népes és az egykor Borgyas Andrástól lakott elhagyott telek Mérai birtokból Gym-i Kemény Istvánhoz kerül (1322); 1458.XI.21.: *Gywla*-i Porkoláb István és fe: Patai Dezső Margit és gy: László, Miklós, István, Benedek és Albert patai örökös birtokrészüket elcserélik Patai Dezső Antal mérai birtokrészével (1325); 1473.XI.24.: Zalaházi Szaniszló – gy: Ágoston és Márta nevében is – a Gywla határán fekvő Zalamusagarus nevű erdejét és Vekker nevű szántóföldjét, amelyeket Gywla-i Erdélyi György fia Miklós nagyapja Zalai Mihálynak adott zálogba, hat és fél Ft-ban elzalogosítja az említett Miklósnak (2118); 1479.IV.23.: *Gywla*-n Mérai rb (2273). Ld még

KmJkv I. 920, II. 914. **1587:** *Gywla.* – E: fl. 10. A: fl. 3 den. 33 (Dé 37). 1733: *Gyula*, 1760–2: *Gyulaszeg*. 1808: br. Szentkereszthy-udvarház. 1808: *Gyula* h. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ **Ko** Kolozsvári js (Je 356 & Szála telep). 1913: **Kolozsgyula** Ko vm (Az). – 1909/19: *Giula*, *Kgy*, L 762: r 705; m, zs (82). = Su 1: 263. 1307–1854 {1913}. – 1974: c. Borşa {Kolozsborsa kzs faluja, Ny-i hrs} [22 B]

Gyula 3. Ko () 1808: *Gyula praedium* (64). Hnt. 13: » Uzdiszentszépér Ko vm.

Gyula 4. * Te (Lugos táján) 1488: *Gywla* Czikóvásárhely tartozéka volt (Cs 2: 12). – Su 2: 336.

Gyulafalva Mm (Sziget-D) [1335-42]>349/355: iuxta fl-m *Maramorisii* existenti et *Nyres* vocatis, quas olim ... Karolus ... rex Hungarie ... eidem *Gyula* contulisset. Drágos fia Gyula panasolta, hogy őt és fiait a Károly király által nekik adott Gyulafalva és Nyires birtokból Ige (Juga) fia István, ki 1349 előtt a (Moldovába áttelepült) Bogdán vajda rokona és hozzá csatlakozott, kizavarta s a benne levő házakat felégettte (Gy 4: 123. Sajtóhibával: a dátum kihullott). 1355: *Gyulahaza*, 1385: *Gywlafalwa* (Bélay 143). 1355: ≈, 1451, 1459, 1470: *Gywlafalwa* (Cs 1: 448). 1808: *Gyulafalva* h., *Gyulesti* val. 1851: ≈, Mm vm, 1006 g. **kath.**, 51 zsidó lak., anyateplommal. Nevezetesebb birtokosai a Pap és Rednik nemzetségbeliek, kik közvélemény szerint Gyulától, ama híres magyar hőstől ágaznak le, még pedig fiú ágon (Fé 2: 76). 1888: Gyulafalu (Gyules, Giulesci) Szigeti js (Je 357). 1913: **Máragyulafalva** Mm vm (Az). – *Giulesti*, *Mgyf*, L 1763: r 1565; zs, m (82). = Su 1: 263. 1349–1851. [3 C]

Gyulafehérvár : Fehérvár.

Gyulahavasa 1299: *Gyulahawasa* az Enyed patakába ömlő Tarkó pataka fölötti Tarkóhoz É-on csatlakozó hegy. 1880. tk: *Vrf. Secului* 1281 m (Gy 2: 141). 1299: supra locum *Nagy-Enyedfew* ... vocatum in vicinitate alpís *Gywlahauasa* Orbó hr (Er I. 589/1).

Gyulakúta 1. Hu (Brád-D) 1484.III.22.: Barancskai néhai Miklós fia István *Gelakwtha* felét zálogba veti vejénél: Werbőczy Jánosnál; ld Barancska (KmJkv 2481); 1485: WJ-t és fe: Barancskai Lúciát zálogjogon beiktaták *Gywlaqwtha* felébe (2519). 1484: p. *Gelakwtha*, 1485: *Gywlaqwtha*, 1516: *Gywlaqwthafalwa*. Barancskai, majd Werbőczy-birtok (Cs 5: 94). 1733: *Dselkuta*, 1750: *Zselekuta*, 1760–2: *Dsalakita*. 1808: Gyalakuta (Bós-) (63). 1861: Gyalakuta Hu (21). 1913: Gyalakuta Hu vm Marosillyei js (Az). – 1909/19: *Gialacuta*, *Gyalakuta*, L 366 **ort. r** (81). = Su 1: 261. – 1974: c. Brănişca {Branyicska kzs faluja távolabb É-ra} [33 B]

Gyulakúta 2. Krassó vm (?) 1888: Gyalakuta (Zselekuta) **KrSzö** vm Marosi js (Je 352).

Gyulakúta 3. * Kraszna vm (Kárásztelek közelében) 1470: p. *Gywlaqwtha*. Kerestelek és Csehi mellett sorolják föl (Cs 1: 556. KSz). 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye *Gywlaqwtha* birtoka negyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (2114); 1534.III.24.: Báthory Péter és István tiltja BáthorI István erdélyi vajdát a *Ghywlaqwtha* határában levő halastó bitorlásától (4445); 1543.I.24.: *Gywlaqwta* Somlyai Báthoryak osztatlan birtoka (4773). 1529: p. *Ghywlaqwtha*, 1568: *Gyulakuta*, XVII: *Giulakuta* (Petri III. 483). – Su 2: 336. Gyulatelke, 1427 Gyulatelke, 1461: Gyulakutha {Csánkinak tulajdonítva}, 1470–XVII. {Somlyóújlak határában Gyulakuta dülő örzi emlékét}

Gyulakúta 4. Msz (Marosvásárhely-DK, a Kis-Küjüllő jp-i úton) 1332: **sacerdos** de *Kulakuta*, 1334: *Gularuka* [: *Gulacuta*], 1335: *Gulagucha* [: *Gulagutha*] (Tr). 1412: Nicolaus filius Ladislai filii Erdew de *Gywlaqwtha* Marosszék vénei közt nagyernyei határjáráson (SzO VIII. 45). 1447.II.6.u.: *Gywlaqwtha*-i Péterné Anna is részesül néhai Semjén Méhes, Velkér, Nyulas, Néma, Szentmárton és Gerebenes birtokbeli részeiből (KmJkv 606); 1473.VII.3.: *Gywlaqwtha*-i néhai Péter leánya: Dorottya Csáni Györgyné, majd Hosszúaszói Máténé, végül Fiti Máténé (2101-2); 1479.XII.11.: Harinaiak Ölyves n. egész birtokukat 600 Ft-ért eladják *Gyulakutha*-i Balázsnak és fe: Zsófiának, s testvéreinek: néhai Péter fiainak: Jánosnak, Benedeknek és Gergelynek (2286). 1482.IV.25., Győr: Mátyás király a marosszéki Szentannát s a Székelyfalva és Szentanna közti Mezőmalom nevű marosi malmot hűségéért Gyulakúti (de *Gywlaqwth*) Balázsnak és rokonainak adományozza (SzO VIII. 147). 1482: Mátyás király parancsára *Gywlaqwth*-i Balázst és te: Jánost

új adomány címén bevezették június 18-án Aranykút, Szentmárton, Kisnyulas, Nagynyulas, Velkér, Tuson prédiüm (Ko) birtokbeli részekbe, június 19-én Ilye, Sályi, Pynar, Gerebenes, Kapus, Néma, Bodon, Ikland, Keménytelke birtokbeli és Dátos prédiümbeli (To) részekbe, június 22-én pedig Fületelke és Egrestő (Kü) birtokbeli részekbe; utóbbi helyeken jelen voltak *Gywlakwtha*-i Lukács képviselői is (KmJkv 2370); 1492.III.7.: *Gywlakwtha*-i Székely Pál (2776); 1493.II.14.: *Gywlakwtha*-i néhai Péter le: Margit Rödi Cseh János felesége (2844); 1494.X.13.: Nagymihályi Nagy Albertné Zsófia és korábbi férjétől: *Gywlakwtha*-i néhai Balázstól született gy: Miklós és Ferenc a férje, illetve az apjuk megölése miatt Szentannai néhai Tóth István fiai ellen indított perüket elhalasztották (2926); 1496.X.31.: *Gywlakwtha*-i néhai Balázs fia: Miklós {1482-i} birtokbeli örökös részeit és ingóságait 2000 arany Ft-ért élete végéig eladja Györgyfalvi Zsófiának és férjének: Polyák Albertnek (2995). 1614: Gyalakuta 31 családfő (Msz 73). 1760–2: *Gyalakuta*. 1775: vásárjogot szerez. 1808: Gyalakuta (63). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 352). 1913: Gyulakuta MT vm (Az). – Fíntútele = Su 1: 243. 1332–1854. [24 C]

Gyulamonostr Mm (Sziget-D, a Mára vize j. p.) 1913: *Gyulamonostr* Máragyulafalva tartozéka (H). – Mînästire = Su 1: 402. 1913. > 1974: Mănăstirea [3 C]

Gyulas Kü (1413; 1913) < Aklos (1278).

Gyulaszeg KSz (Zsibó-ÉK) 1566: *Chywlya*, 1567: *Chyula*, 1603: *Csulya*, 1616: *Csula*, 1641: *Czula* (Kádár III. 575). 1808: *Csula Kóv* (40). 1888: ≈ (Ciula) **SzD** Nagyilondai js (Je 282). 1890: Gyulaszeg (Su). 1913: Gyulaszeg SzD vm (Az). – Ghiula > 1909/19: Giula, *Gysz*, L 299: r 283; zs (82). > Ciula = Su 1: 153. 1566–1890. – 1974: c. Letca {Létka kzs faluja, ÉNy-i hrs} [12 D]

Gyulatelke (-háza) Do (Szék-D hrs) 1318: v. *Gyulatelke*; 1326: v. *Gulahaza*; 1329: p., t. *Gulateleke ...* in vicinitate Zeekakna. A magtalanul elhalt Gula nemes örökölt birtoka volt; 1329-ben a király Hontpázmán-nb. Pogány István mesternek adta cserébe. Hj; Bogács (1318) és Zsuk (1326) határosa (Gy 2: 71). **1587: Gyulatelke.** – E: fl. 36 {A: fl. ?} (Dé 41). 1750: *Gyulatelek*. 1808: *Gyulatelke* h. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Sulyatelek) **Ko** Mocsi js (Je 357). 1913: Gyulatelke Ko vm (Az). – 1909/19: Giulatelec, *Gyt*, L 511: r 455; m, zs, c (82). > 1956: Coasta = Su 1: 159. 1318–1854. – 1974: c. Bonțida {Bonchida kzs faluja, DK-i hrs} [23 A]

Gyulatelep KrSzö (Lugos-D) 1896-ban alapított német falu. 1913: Gyulatelep KrSzö vm Temesi js (Az). – Giulatelep > Sălbăgelul Nou = Su 2: 104. 1913. > 1974: Sălbăgelu Nou c. Sacu {Szákul kzs. faluja, Ny-i hrs} [42 B]

Gyulató Ar (Lippa-K, a Maros jp-i út közelében) 1479: *Gywlathy ~ Gywlathew* Váradja vár 6. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). 1510: *Gywlathew, Gyulathy* (Márki II/1. 203). 1808: Gyulicza (65). 1851: ≈, Ar vm, két hegy között, 179 n. e. **óhitú**, 600 **görög kath.** lak., görög kath. anyatemplommal. Hegyes, sziklás határa 3700 hold, melyből 390 hold szántóföld, a többi erdőség. Birja özv. Kaszonyi Aloysia asszonyság (Fé 2: 77). 1888: ≈ Radnai js (Je 357). 1913: Gyulató Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Giulița, *Gyulicza*, L 1098: r 1075; m (82). > Julița = Su 1: 319. 1479–1913. – 1974: c. Vărădia de Mureș {Tótvárad kzs faluja É-ra} [32 B]

Gyulavarsánd Za (Gyula-DK) **1214:** v. *Vozian* (Tr). 1311: *Wasyan* (An 3: 200). 1479: *Gywlawarsan* (Cs 1: 748). 1808: Varsánd (Gyula-) (182). 1888: Gyula-Varsánd **Ar** Eleki js (Je 357). 1913: Gyulavarsánd Ar vm. 1920: **határfalu.** – 1909/19: Giula-Varșand, *Gyv*, L 2666: r 1909; m, n, zs, szlovák (82). > Vărșand = Su 2: 241 2. 1214–1851. [19 D]

Gyulicza Ar (1808) : Gyulató (1479).

Gyurfalva * Kr (a Berzava vize mentén, Pogányosremete mellett) 1389: *Gyurfalva*. Remete vidékén feketett (Cs 2: 102). – Su 2: 336. {P}

Gyurgevecz * Kr (Lugos-ÉÉK, Bégakalodva mellett) 1596: *Gyurgewecz*, 1597: *Gyurgevecz* alias *Chwrcheul, Gyrgles, Chwrchewl, Gyrges* (Pesty: Krassó II/1. 202). – Su 2: 336.

Gyurkapataka BSz (Alparét-Ny) 1378: *Gekepataka*, 1554: *Gerkepataka*, 1561: *Gywrkapataka* (Kádár III. 579). 1554.IV.24.: *Gekepataka* [!] Somy Anna birtoka; ld Almás vár (KmJkv 5299). 1625: *Georkepataka* (Csáky 648). 1733: *Gyukapataka*, 1750: *Csurka*. 1808: Gyurkapataka, Gyurká (65). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Zsurká) **SzD** Csákiigorbói js (Je 357). 1913: Gyurkapatak SzD vm (Az). – 1909/19: Jurca, *Gyp*, L 169: r 164 (100). = Su 1: 320. 1378–1854. – 1974: c. Recea-Cristur {Récekeresztúr kzs faluja É-ra} [12 D]

Gyurka-Pojnicz Hu : Pojanica.

Gyurkuca 1. (Magyarvalkó tartozéka) 1755/1831: *Gyurkutzá* (KszHn 110). 1850: Gyurkutzá (StTr). – 1909/19: Giurcuța, *Gyurkucz*, &, v. Vălcăul-unguresc (83); Su 1: 263. 1850, 1909. {1972-től nem írják.}

Gyurkuca 2. (Bánffyhunad-Kiskalota-D; 961 m) 1770: Alsógyurkuca (*Siebenbürgen*, 1993. 90). 1888: Gyurkucz (Balczek) Bánffyhunyadi js (Je 357). {Balczek tkp. az É-i szomszédos (Bálcești) falu neve.} – 1936/9. tk: Giurcuța de jos; G de J = Su 1: 263. 1954. {Béles tartozéka} [22 C] – *Gyalui-havasok* 1999. tk: ≈ / Alsógyurkuca.

Gyurkuca 3. (Bánffyhunad-Meregjő-DNy, Alsógyurkuca-Ny hrs a Bélesi-tó felső nyúlványa D-i partján; 1071 m) 1839: Felsőgyurkuca (*Siebenbürgen*, 1993. 90). – 1936/9. tk: Giurcuța de sus; G de S = Su 1: 263. 1954. {Béles tartozéka} [21 D] – *Gyalui-havasok* 1999. tk: ≈ / Felsőgyurkuca

Gyuró 1. * **KSz** (Érszakácsi hr) **1213:** *Gourou* faluból való Opoy, valami kardot látván a Szentmárton faluból való András n. bölényvadásznál, megvádolta őt lopással; =: *Gyou*; 1215: ≈; [1235-70]: *Gyuro* Szarvad hrs; 1281: File bán fia István comes *Gyovd* ~ *Gyow* ~ *Gyowd* örökös faluját a püspök tasnádi népei elpusztították, földjéből két és fél ekealjnyit Tasnádhoz foglaltak, 30 mansio jobbágját oda költöztették, ... István c. a vitás területet örökre átengedi a **Szent Mihály-egyháznak**; 1282: v. *Gyod* hj: ... parvam silvam ... *Ereztein*, ... per locum virgultosum *Chokas*, ... vallis *Wduarag*; 1297: *Gyuro* (és más) örökjogú birtokukat Zaznog-i Anduma fiai ... átadják Salamon fia: Supur-i Erdew fia Dénesnek három évre benépesítésre; 1300: ua. Zakachy-ból és *Gyuro*-ból tiltakoznak amiatt, hogy nem adták vissza nekik (többek közt) *Gyuro* nevű birtokukat (Er I. 44, 53, 76, 183, 374, 387, 390, 563, 603). Lakosok: Angelus, Dursus, Latinus hospes, Márton, Mica, Opoy ~ Opoi, Péter, Somu (Er I. Névm). – Su 2: 334. {Ma *Gyuró* puszta}

Gyuró 2. * **Te-Szö** (Karánsebes táján) 1467: *Gywrow* in districtu Karansebes (Cs 2: 40). =: ≈, 1501: *Gywro*, 1531: *Gwro*; 1613: *Felső-Giuro*, *Alsó-Giuro*; 1631: *Alsó-Gywro*, *Felsew-Gywro*, *Glino* (Pesty: Szörény II. 87). – Su 2: 336.

Gyüdtelek * **Fe** (Óregyház hr) **1274:** rura sive sess-es v-rum ... *Gvyudteluke*. Óregyházhoz tartozó „telek“ (Gy 2: 164). =: *Gyudteluke* nevű falu. Ld. Óregyház (Er I. 330). – Su 2: 335.

Gyükeres Sza (1808) : Gyökeres.

Gyülelves * **Kr** (?) {....} *Gylelues* (Pesty: Krassó II/1. 192). – Su 2: 335.

Gyülvész 1. * **Bi/Sza** 1392-ben Ragálddal együtt említik; 1446: pr. *Gylwez*, 1481: p. *Gywlwez* (Cs 1: 609). 1441: pr. *Gywluez*, 1446: *Gylwez*, 1451: *Gewlwez*, 1481: p. *Gywlwez* (Jakó 253). 1808: pr. Gyülvész (65). 1851: Gyülvész, puszta Sza vm, Vetéshez tartozandó (Fé 2: 77). Hnt. 13: Gyülvész » Vetés Sza vm. – Su 2: 336. 1441–1481. {Jakó szerint}

Gyülvész 2. **Te>Tt** (Temesvár-DNy) 1433: *Gyluez*, 1462: *Gywlwez* (Cs 2: 40). 1717: *Guilaws*, 1723–25: *Julves* (Borovszky: Torontál 125). 1785: Gyüleviz – 28-a Augusti 1785 – innen kelt Comes Antonius Jankovics új kincstartó és kormányzó alelnök levele a karlócai metropolitához: a Hora-lázadás leverésében szerzett érdemeiért elismerését fejezi ki (StMed 6. 1973. 379). 1806: *Gyülvész* (*Julvesz*) (30 bb 43). 1851: *Gyulvész* v. *Gyülvész*, Tt vm, 2 **kath.**, 1226 n. e. **óhitű**, 14 zsidó lak., óhitű anyatemplommal, 68 4/8 egész telekkel ... F.u. Dadányi Constantin (Fé 2: 77). 1913: **Torontálgyülvész** Tt vm Párdányi js (Az). – 1909/19: Guilväs, Gy, L 1435: r 1006; n (85). > Giulväs = Su 1: 263. 1433–1913. [41 A]

Gyümölcsénes Kr (Somlyó-DNy) 1227: *Gemelchen* másként *Bozia* f-t II. András király Nezdin fiainak adományozza (Er I. 147). 1342: *Gumulchenus* (Tr). 1481: *Felsewgemelchenes*, *Alsogemelchenes* Valkó várhoz tartozott (Cs 1: 582); =: *Felsew-Gemelchenes*, *Also-Gemelchenes* (Bánffy II. 223). 1518.XII.14.: Bánffy László *Alsogyemelchenes*, *Felsewgyemelchenes* birtokbeli részeit Borzásiaknak ajándékozza; ld Bagolyfalu (3692); 1519.IV.11.: Uő ua-t zálogként leköti Borzási György erkedi officialisnak (3719); (3722); 1519.V.3.: *Also- és Felsewgyemewlchenes*-en Bánffy Péter özvegye: Petronella részirtokos (3724). 1733: *Summilcsijts*, 1750: *Gyümölcsös*, 1760–2: *Gyümölcsénes*. 1808: Gyümölcsönös (65). 1888: ≈ (Giumalcisiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 357). 1913: Gyümölcsénes Szi vm Krasznai js (Az). – 1909/19: Giumelciş, Gy, L 1268: r 1198; zs, m (82). > Plopiş = Su 2: 46. 1227–1854. [11 D]

Gyüreg Te (Temesvár-D hrs) 1371–2: *Gyrug* (DocVal 242). 1717: Jurok, 1785: Diurak (Borovszky: Temes 48). 1808: Gyürök (65). 1851: Gyirok, Te vm, 2400 n. e. **óhitű** lak., s imaházzal. Róna határa első osztálybeli, ... Kiterjed 6239 holdra, ... Birja a királyi kincstár (Fé 2: 67). 1888: Gyirok Te Központi js (Je 354). 1913: Gyüreg Te vm (Az). – 1909/19: Ghiroc, *Gyirok*, L 2215: r 1979; n, m, zs (81). > Giroc = Su 1: 262. 1371–1851. [31 D]

Gyürke Cs (Szereda-ÉK, a Tatros mellékén) 1956: *Gyürke* Gyimesközéplek tartozéka. – Ghiurche = Su 1: 261. {1981 Ø}

Gyürkenyér * Bi (Várad-DK, a Fekete-Körösbe ömlő Topa völgyében) 1692: *Gyür Kenir* (Mezősi 102). – Su 2; 336.

Gyűrűs Sza (Erdőd-DK) 1424: *Gywres* (M). 1461: *Gyrus*, 1470: *Gyerews* (Cs 1: 476). Bár csak 1424-ben tűnik fel a Drágfi-uradalom községei közt s így a Bükk-hegység XIV. szd végén települt román faluival egyidős, az 1424-i oklevélből arra is lehet következtetni, hogy lakói nem voltak románok. A hegyvidék nyugati szélén fekszik s így benépesítése – talán a szomszédos Erdődből – még magyar lakossággal történt (Maksai 146). 1648: *Gyűrűs* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Gyűrűs (65). 1851: *Gyűrűs*, Sza vm, 18 **r. kath.**, 557 **g. kath.**, 64 evang., 7 zsidó lak., g. kath. anyatemplommal. Hegyes-völgyes határa tengerit, búzát, zabot terem; cserfás erdeje derék. F. u. gróf Károlyi ház (Fé 2: 78). 1888: Oláh-Gyűrűs Erdődi js (Je 551 & Sós psz). 1913: **Oláhgyűrűs** Sza vm (Az). – 1909/19: Gerăuşa, *Ogy*, & Cerhat (Cserhát), Şoş (Soós), L 732: r 660; m, n, zs (79). = Su 1: 255. 1424 {Csánkinak adja} 1461–1851. – 1974: c. Ardud {Erdőd kzs faluja} [12 A]

H.

Habucsa Hu (Cs) : Abucsa.

Haczag, Haczak, Hathczak stb. Hu : Hátszeg.

Haczazsel Hu (Cs) : Hátszeg-4 : Kishátszeg.

Hadad KSz (Szilágycseh-Ny) 1334: **sacerdos** de *Hodod* (Tr). 1368: castrum *Hadad* (Cs 1: 548). 1382: Mária királynő megerősíti Hadad birtokot Kusalyi Jakcs mester fiai: György, István, András, Dénes és Dávid javára (SL). 1449.IX.24.: Récseiek tiltakoznak amiatt, hogy *Hadad*-i Jakcs István fiai: Mihály és László, s László fia Péter és János fia György Horvát, két Sereden nevű vásárolt birtokukat és Récse örökjogon bírt negyedét elfoglalta (KmJkv 757). 1454, 1462, 1475: p. *Hadad*. Jelentékeny helység volt; 1475 körül 47 Ft adót fizetett. Kusalyi Jakcsok és Szántai Bekcsok bírták (Cs 1: 549); 1469, 1489: castrum *Hadad*. Kusalyi Jakcsoké (Cs 1: 548). 1458.VII.4.: Mátyás király parancsára a konvent vizsgálatot tartott, az alperes Margit asszony panaszát igaznak találta, és Jakcs fia : László fia Lászlót Hadadon, augusztus 9-re a per eldöntése végett a királyi jelenlét színe elé idézte (KmJkv 1291); 1459.X.15.: Hadadi Pál **deák ü**: Szentpéterszeg (1384); 1461.I.2.: Miklós hadadi **plébános**, Hadadi Csukodi János **ü**: Kusaly (1499); 1461.III.5.: Kusalyiak tiltják Kusalyi Jakcs Jánost, hogy Hadad birtokbeli részét elidegenítse (1516); 1461.III.23.e.: Kusalyi Jakcs János, Szabó Márton, Bideskúti László és Kusalyon lakó Bíró Mihály Dobroni László megölése és Szabó Imre megverése fejében, 200 arany Ft büntetés terhe alatt kötött megegyezésük értelmében, **a Szent László király tiszteletére emelt hadadi templomnak** átadják Széplak, Aranyosalja és Horvát birtokbeli részeit a széplaki malommal együtt (1521); 1461.III.23.: Miklós hadadi plébános **ü**: Kusaly (1524); =: Kusalyi Jakcs János hűséges szolgálatai jutalmául Miklós plébánosnak és a Szent László tiszteletére emelt hadadi templomnak adja a templomon alul, nyugatról Nyulas Péter, keletről pedig Pap Péter házával szomszédos pusztá házat (1525); 1466.I.3.: **opp**. Hadad (1682); 1466.XI.16.u.: Hadad határában Vásármező (1708). Ld még KmJkv II. 916. Utóbb birtokolta még Báthory István, Sámsoni Kőrösi László, a Dráffyak. 1584.III.6-án Báthory István lengyel király és Erdély fejedelme Wesselényi Ferencnek adományozza Zsibó várost és Hadad várát összes tartozékával. Ezután a Wesselényiek Hadadi előnevet használtak, bár Zsibón székeltek és építkeztek. A nemzetségből több jeles férfiú tűnt ki a közéletben, a gazdálkodás és a kultúra terén. 1733: *Hadod*. 1753-ban itt járt Bél Mátyás; a várat igen leromlott állapotban találta; 1791-ben már csak a kaputornyot tudták megrajzolni. 1808: Hadad, Hodod (65). 1888: ≈ (Hodudu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 358 & Apáczá psz). 1913: Hadad Szi vm (Az). # Sípos L.: *Hadad*. Szilágysági magyarok 1999. 373. Képek: Wesselényi-címer a kastély homlokzatán, **Református templom**. 2004: 526 **református**. Templomának megmetési ügye 2004.VII.4. Duna Tv. – 1909/19: Hodod, *H*, L 2119: r 189; m, n, zs (89). = Su 1: 291. 1334–1854. [12 A]

Hadaháza * KSz (prédium Szilágyszeg és Bönye környékén) 1440: *Hadahaza* (Cs 1: 556. Hadaháza). 1440, 1492: ≈ (Petri III. 497). 1492.VI.12.: *Hadahaza* prédium Szilágyszegi-birtok; Mátyás király idején Bideskútiak szereztek rá kedvező ítéletet; perújítás (KmJkv 2795). – Su 2: 337. 1440, 1492.

Hadrév To (Torda-DK) **1270**: A Tordai vár joghatósága alól kivett *Hodryv* és Lona n. lakatlan földet István ifj. király a Gerend falubeli Sámson fiainak adományozza (Er I. 284). 1339: v. *Hodrew*; 1367: p. *Hadrew*; 1382/407: p. *Hadrew* cum thelonio; 1440: *Hodrew*; 1496: ≈. Tetrehi Urkund, Figödi, Gerendi, Hadrévi, H. Fekete és Bíró-birtok (1270–1496 Cs 5: 707). 1439.XII.21.: *Hadrew*-i Miklós fia: Péter fia Gergely testvérei: János, István, Antal személyében is tiltja Péter nevű testvérüket attól, hogy Hadrew felét elidegenítse Gerendi Lászlónak (KmJkv 164); =: Hadrévi Miklós fia: Péter fia Gergely **üv** Csáni Tordafi Lászlót, Hadréven lakó Bíró Lászlót és Márton (165); 1441.IX.3.: Hadréven lakó László **ü**: Peterd (353); 1442.III.3.: Hadréven lakó Bíró László **ü**: Drág (429); 1446.IX.18.: Hadrévi János **ü**: Valkó (588). 1447.II.12.: Hadrévi Jánosné Valkai Orsolya (614); 1460.II.14.: Uőróla Gesztrágyi Mihály feleségére és leányára szállottak

Méra, Andrásháza és Kóród (Ko vm) birtokbeli részek (1426). Ld még KmJkv II. 916. 1587: *Had Rew.* – E: fl. 5/50, A: fl. 1 den. 84 (Dé 66). 1593.I.27-én, Husztról Kocsárdi Gállfy János arra kéri feleségét: „Az Hadrewy asztagot, szénát, add, szerelmes Atyámfia, Thomory Istvánnak, teremtsen valami költséget belőle, érkezhessék inkább dolgainkra“ (NyIrK 1978.2.212). 1733: *Hadaráu*, 1750: *Hadareu*, 1760–2: *Hadre*. 1808: Hadrév (65). 1861: ≈, Hederou To (10). 1888: ≈ (Hadareu) TA Marosludasi js (Je 358). 1913: Hadrév TA vm (Az). 1990 után romák lázongásai tartották izgalomban a falut. – 1909/19: Hädäräu, H, L 823: r 595; m, zs (86). > Hädäreni = Su 1: 283. 1270–1854. – 1974: c. Chețani {Maroskece kzs faluja, Ny-i hrs} [23 C]

Hagarafalva Te (Csánki) : Csagarafalva.

Hágó 1. BN (Beszterce-DNy) 1956: *Hágó* Galacfalva tartozéka. – Hagău = Su 1: 280. {1981 Ř}

Hágó 2. Ko (Sármás-K) 1956: *Hágó* Mezőszentmárton tartozéka. – Hagău = Su 1: 280. {1981 Ř}

Hágótanya Ko (Mócs-ÉK) 1913: *Hágótanya* Katona tartozéka (H). – Hagău = Su 1: 280. 1913. – 1974: c. Cătina {Katona kzs faluja, D-i hrs} [23 D]

Hágótó Gy/Cs (Ditró-ÉK, a Putna j. p.) 1956: *Hágótó* Gyergyótölgyes tartozéka. – Hagota = Su 1: 280. 1956. – 1974: c. Tulgheș {Gyergyótölgyes kzs faluja K-re} [25 B]

Hagymádfalva Bi (Szalárd-KDK) 1523: *Halmaghfalwa* (Jakó 254). 1692: *Hag'mad-Falua* (Mezősi 95). 1808: Hagymádfalva, Hagymadiu (65). 1851: ≈, {r} Spinus, Bi vm, egy déli hegyoldalon: 18 r. kath., 27 ref., 560 g. kath. lak., s anyatemplommal. Határa 1200 hold, ... Vize a Gyepes, mely árvizével gyakran károkat okoz, s két malmot hajt két-két kerékre. Birják b. Huszár Károly és Lajos, s mind a kettőnek van itt uri laka, az elsőnek angolkerete is, de nem lakván itt, el vannak hanyagolva (Fé 2: 79). 1852-ben mint itteni g. kat. pap „Rátz Péter“ császárhű és Kossuth-ellenes szellemben megírta 48-as emlékeit; terjedelmes munkája levéltárban maradt. 1888: ≈ Szalárdi js (Je 358 & Etelkavölgy psz). 1913: Hagymádfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Spinuș, Hf, L 783: r 601; m, zs (167). = Su 2: 143. 1523–1851. [11 C]

Hagymás Nagy-Hagymás havas 1808: *mons* Hagymás (Nagy) Csikszék (65). – Hășmașu Mare

Hagymás 1. * Bi 1. (Bihar mellett) 1214/334: pr. quod *Hagmas* vocatur iuxta Byhor. 1214-ben Boleszló váci püspök a leleszi prépostságnak adta Hagymást, s a mellette levő földet, melyet Mercurius bántól vásárolt (Gy 1: 623). – Su 2: 337.

Hagymás 2. Bi 2. (Bél-K) 1588: *Hagimas*; 1595: *Kis-Hagymás*; 1599: *Kyshagimas*, *Nagyhagimas* (Jakó 254). 1692: *Hagymas* (Mezősi 117). 1808: Hagymás, Hesmás (65). 1851: ≈, {r} Haztmas, Bi vm, a nagyobb hegyek alatt, igen szép vidéken, a váradi deák püspök béli uradalmában: 583 n. e. óhitű lak., s anyatemplommal. A béli üveghutában használt békasót itt ássák, elébb a patak által, mely még 6 kis malmot hajt, mozgásba hozott törő által apróra töretvén (Fé 2: 79). 1888: ≈ Béli js (Je 358 & Klitt psz). 1913: **Bélhagymás** Bi vm (Az). – 1909/19: Hășmaș, H, L 754: r 746 (87). = Su 1: 285. 1588–1851. + 2: 376. Nagyhagimas. [20 D]

Hagymás 3. Bi 3. (Bélhagymás mellett) 1599: *Kyshagimas* (Jakó 254). 1692: *Kis Hagymas* (Mezősi 117). – Su 2: 359. {Beolvadt Bélhagymás határába}

Hagymás 4. BSz 1. (Dés-ÉNy) 1325: p. seu v. *Hagmas* (Tr) Bánffy-birtok, utóbb 1378: Bebek György és Imre bírta. 1554.IV.24.: *Hagymas* Somy Anna birtoka; ld Almás vár (KmJkv 5299). XVI: Báthory, Balassa, Csáky; XVII: Haller, Daniel, Béldy, Teleki-birtok. Eredeti magyar lakosságát románok váltották fel. 1653: Alsó-Hagymás (Kádár IV. 5). 1675: **Ortodox fatemplom**. 1733: *Hadgymás*, 1750: *Hezmas*. 1808: Hagymás (Alsó-), Hacsomás (65). 1861: A-H, Hacsomás BSz (17). 1888: A-H (Hezsmás) **SzD** Csákigörbői js (Je 204). L 1910: 978; 1956: 926 (Le). 1913: **Alsóhagymás** SzD vm (Az). – 1909/19: Hășmaș, Ah, L 938: r 877; zs (87). = Su 1: 285. 1325–1854. – 1974: c. Rus {Oroszmező kzs faluja D-re} [12 D]

Hagymás 5. BSz 2. (Retteg-ÉK) 1405: *Haghmas*, 1615: **Cziczó-Hagymás** (Kádár II. 405). 1750: *Hesmas*, 1760–2: *Csico Hagymás*. 1808: Hagymás (Csicsó-), Hacsomás (65). 1861: Cs-H BSz (18). 1888: Csicsó-Hagymás (Hezsamasu) **SzD** Dési js (Je 276). 1913: **Csicsóhagymás** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciceu-Hășmas, *Csh*, L 495: r 482 (47). > Hășmașul Ciceului = Su 1: 285. 1405–1854. > 1974: Hășmașu Ciceului c. Uriu {Felsőr kzs faluja É-ra} [13 C]

Hagymás 6. * **Sza** (Szatmárgörbed mellett) 1339: p. *Hagmas* (Tr). – Su 2: 337.

Hagymás 7. **To** (Torda-ÉNy, a Hesdát j. o. mellékvize j. p.) 1381: *Hagymasmezew*; 1435: p. *Hagymas*; 1505: ≈, Bálint kenéz említése. ≈ Léta vár tartozéka (Cs 5: 707). 1733: *Hagymás*, 1750: *Hasmas*. 1733: *Hagymás*, 1750: *Hasmas*. 1808: Hagymás (65). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ (Hesmas) **TA** Alsójárjai js (Je 358). 1913: **Tordahagymás** TA vm (Az). – 1909/19: Hășmaș, *H*, L 456: r 451 (87). > Plaiuri = Su 2: 45. 1381–1854. – 1974: c. Petreștii de Jos {Magyarpeterd kzs faluja ÉNy-ra} [22 D]

Hagymásfő * **Kü** (Désfalva és Harangláb közt) [1270–72 és 1310–42]>372: p. *Hagmas* a. n. *Desfolua*; 1301/560/XVIII: p. *Hagmas* ~ *Hagymas*, t. *Hagymásfew*. Hagymás területéből vált ki Désfalva. 1372-ben V. István és I. Károly oklevelét említik „Hagymás, más néven Désfalva” birtokot illetően. 1301-ben Dés fiai: Miklós és Pázmány cserébe adták Hagymást és Désfalvát Kán nb. László vajdának, s határát leírták (ld. Désfalva). A határjárásból kiderül, hogy *Hagymás* a mai *Hagymáspatak* völgyének alsó felén terült el, amely ma Désfalvához tartozik, míg *Hagymásfő* föld a patak felső völgyét jelölte, mely ma Haranglábhoz tartozik. Ma hn Désfalva határában, {1864}: „A községnek »falu helye« nevezetű dűlőjén valaha egy falu lett volna *Hagymástelke* néven, a hol ered az úgynevezett *Hagymáspataka* is” (Pesty gyűjt.). 1875. tk: *Hajmos patak* (Gy 3: 553). 1301/500: t. *Hagymásfeű* ~ *Hagmasfew* föld Harangláb (Kü) hrs {ld Bún}. (An 1: 92). – Su 2: 337. 1301.

Hájó Bi < Hévjó (1249).

Hajtótelek Hu : Bencenc.

Halagos * **Te** (Temesrékás táján) 1459: *Halagos* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 337.

Halandin * **Te-Szö** (Herkulesfürdő-É, Krusovecz/Körtvélypatak mellett) 1519: *Halandyn*, 1557: *Hollandyn*; 1569: *Halandin*, *Helendin* (Pesty: Szörény II. 88). – Su 2: 337.

Halásztelek * **Za** (?) 1493: *Halaszthelek*. Csak ez egy ízben említik az egri **püspökség** birtokai közt (Cs 1: 732). – Su 2: 337. {Körös-vidék}

Halalis Ar (1888), Halálos (Csánki) : Áldásos.

Halimba Kr (Boksánbánya-ÉNy) 1341: *Halymba* (Cs). 1342: dictum Joannem Rufum de *Halymba*. Halimbai Veres János és Imre 1341–46 körül Gerebenc örökjogú birtokosa. A Berzava mellett feküdt, Gyertyános (Gertenyes), Foktalan (ma Faitalan psz) szomszédságában, Sasddal (Te vm) átellenben. A mai {Móriczföld} helyén vagy határának É-i részén kereshető (Gy 3: 484). 1439: *Helyomba* (Cs 2: 102). 1808: Móriczföld, Moritzfeld (111). 1828: **opp.** *Moritzfeld* (Nagy 374). 1851: *Móriczföld*, német mezőváros, Te vm, Kr vm szélén, 1200 **kath.** lak., paroch. templommal, 131 egész urbéri telekkel. Határa második osztálybeli, dombos és erdős. F. u. a kamara (Fé 3: 116). 1888: *Móriczföld* (Moritzfeld) Dettai js (Je 513). 1913: **Móriczföld** Te vm (Az). – Moritzfeld > 1956: Măureni = Su 1: 387. 1828–1913. + 2: 337. 1346–1435. Halymba {P} [42 A]

Halmágy vár Id. Szászföld, Kóhalom-szék (Gy 2: 197).

Halmágy 1. **Fe/Kh** (Fogarás-KÉK) **1211**: ... de indaginibus castri *Almage* – Szászföld egyik határpontja; 1222: ... castri *Almag[e]* (Er I. 38, 123). 1211: indagines castri *Almage*, *Almagia*; 1222: castrum *Almaye* (Tr). 1488: *Halffenmegen*, 1508: *Halffenmengen* (Berger 57). 1521: *Halmegen*, 1528: *Halb megen*, 1538: *Halmag*; 1539: *Halmagh*, *Halmagy* (Scheiner 61). *1550: *Halmágyi István* kapitány (–1620) itteni birtokos; 1579.III.25: Báthory Kristóftól nemességét

kapott. Birtoka az unoka: Mihály után leányágra szállt, majd Seberg, Fronius, Apáti, Torjai Könczei Elek birtoka volt. A reformációtól evangélikus magyarok lakták. 1662: *Halmágy* (Ve: Doc. XI. 21). 1808: Halmágy, Halmagen ~ Halmegen, Halmásá **Kh** (65). 1861: ≈ FF (3). Halmágy részben Kőhalomszékhez tartozik FF (4); ≈, Halwegen, Hélmázá Kh (36). 1888: ≈ (Halmagen, Helmeág) **NK** Kőhalmi js (Je 360). 1913: Halmágy **NK** vm (Az). – 1909/19: Hälmeag, *H, H, L* 1116: r 228; m (86). = Su 1: 284. 1211–1854. {1808: Halmásá !} 1974: c. Şercaia {Sárkány kzs faluja É-ra} [36 D; L]

Halmágy 2. Za 1. (Brád-ÉNy, a Fehér-Körös jp-i úton) 1390: *Halmag* (Tr). 1439, 1441, 1445: *Halmaghfalwa*, 1451: *Halmagh* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 731). 1500.XII.21.: *Halmagh-i* Sandor (ds) Moga Ioan (KmJkv 3162). 1680: **Nagy Halmágy** (Ve: Doc. XI. 186). 1760–2: ≈. 1808: Halmágy (Nagy-), Halmagyul-máre (65). 1888: Nagy-Halmágy **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 523). 1913: **Nagyhalmágy** **Ar** vm (Az). – 1909/19: Hälmagiu, *Nh, L* 1235: r 969; m, zs (86). = Su 1: 284. 1390–1854. {1808: Halmagyul-máre !} [33 B]

Halmágy 3. Za 2. (Nagyhalmágy-K hrs) 1439: **Kyshalmagh** (Cs 1: 732). 1760–2: *Kis Halmágy*. 1808: Halmágy (Kis-), Halmagyul-mik (65). 1888: Kis-Halmágy **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 424). 1913: **Kishalmágy** **Ar** vm (Az). – 1909/19: Hälmagel, *Kh, L* 1186: r 1177 (86). = Su 1: 284. 1439–1854. {1808: Halmagyul mik !} [33 B]

Halmágykenézháza * Kr (a Berzava mentén, Detta táján) 1389: *Halmagkenezhaza* (Cs 2: 102). – Su 2: 337.

Halmágymező Za (Nagyhalmágy-D hrs) 1760–2: *Pojenar*. 1808: Pojenár, Polendorf, Pojenaru Za (130). 1850: *Kis Pojana, Pojenar*; 1854: *Kis Pojana, Poienari* (Su). 1888: Pojenár **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 583). 1913: Halmágymező **Ar** vm (Az). – 1909/19: Poienari, *P, L* 442 **ort. r** (137). > Poenari = Su 2: 48. 1760–1854 {1913}. > 1974: Poienari c. Hälmagiu {Nagyhalmágy kzs faluja} [33 B]

Halmas Te (Csánki) : Almás (Halmas) Kr.

Halmi Ug (Szatmárnémeti-ÉK) 1217: t. *Holmy*, 1224: *Halmy*, 1274: *Holmi* (Tr). 1319: Halmii, 1493: **opp**. Halmi (Szabó 363). 1808: **opp**. Halmi (65). 1851: ≈, 112 **római**, 203 **g. kath.**, 601 **ref**. 150 zsidó lak., ref. anyatemplommal s eklézsiával, synagógával, postatisztséggel. Főbirtokos benne Szentpály uraság, kinek nemzetsége már II. András király idejében virágzó volt, s melly különösen sok derék vitéz férfiakat adott honunknak. Többi földesurai Ráthony, b. Perényi, Gazda, Zaffiry, Száraz, végre gr. Haller, és Csató örökösök (Fé 2: 83). **Szent József, a munkás-t**, b: V.1. (RKNt 1999) 1888: Halmi (Halymín) Ugocsa vm Tiszántúli js (Je 360). Járasszékhely. 1913: Halmi Ug vm (Az). 1920: **határhelység**. – Halmeu = Su 1: 281. 1217–1851. [2 C]

Halmihegy Ug 1913: *Halmihegy* Halmi tartozéka (H). – Halmeu Vii = Su 1: 281. > Halmeu-Vii [2 C]

Halmos * Ar (Németremete mellett) 1471: *Halmos* Mácsalaka vs tartozéka (Cs 1: 765. Mácsalaka). – Su 2: 337.

Halmosd KSz (Somlyó-DNy 20 km) 1341: *Halmas* Valkó vár tartozéka **Kr** (Cs 1: 583); =: v. **olachalis** *Halmas* (Tr). 1481: ≈ (Cs). 1491: *Halmusd*, 1500: *Halmasd* (Bánffy II. 297, 371). 1518.XII.14.: *Halmosd-i* részét Bánffy László Borzásiaknak ajándékozta (KmJkv 3692); 1519.IV.11.: Uő ugyanazt zálogként leköti Borzási György erkedi officialisnak (3719); 1519.IV.28.: Uő ua-t örökösen átadja ugyanakk (3722); 1519.V.3.: Halmosdon Bánffy Péter özvegye: Petronella részbirtokos (3724). 1537: *Halmasd* (Petri III. 498). 1733: *Halmágy*. 1808: Halmásd, Halmasul (65). 1888: Halmosd **Szi** Szilágysomlyói js (Je 360). 1913: Halmosd **Szi** vm (Az). – 1909/19: Halmásd, *H, L* 1153: r 1041; zs, c, m (86). = Su 1: 281. 1341–1854. [11 D]

Halom székely nem 1505.II.17.: a Halom-nem Názán ágán három lófőségét Esztergomi Székely Ferenc (n et a) zálogba adja Nagyvernye Székely Bernátnak (n et a) (KmJkv 3340); 1505.VI.27.: Uő ugyanazt eladja Csávási Erdő Miklósnak és Gergelynek (3363); 1509.VII.26.: Frátai Vas

Gergely berekeresztúri nemeskúriáját, a Meggyes-ágon és a Halom-nem Náznán ágán bírt két lófőségét cserébe adja feleségének: Margitnak (3510).

Hám * Kr (a Karas vize mentén) 1344, 1370: *Hom*; 1388: *Haam*. Vásáros és vámhely volt (Cs 2: 102). – Su 2: 340. {P} {Lacunás mellett}

Hamuspatak * Fe (Fehéregyháza és Héjasfalva között) **1231**: Béla királyfi erdélyi százsz lovagjai: Johannes Latinus fiai: Corradus és Daniel Fehéregyház (v. Albe ecclesie), *Homuspotoc*, Sárpatak és Voldorf (v. Latina) faluját és Apold falubeli népeiket felemeli minden adó és teher alól; csupán évi három fertő aranyat tartoznak fizetni a királynak, de hadbavonulásuk idjén ezt a pénzt is saját szükségletükre fordíthatják (Er I. 163). 1231: v. *Homuspotoc*; 1301: t. *Noine ~ Nonec*. Sorsa Sárpattakkal azonos (ld. ott). Fehéregyháza és Sárpatak között sorolják fel, ahol Bún (Kü vm) 1301-i hibás metálisha *Noine ~ Nonec* földet jelöl meg (Gy 2: 197). – Su 2: 340. 1231.

Hamvazó * Za (Borosjenő-D hrs, Apatelekek mellett) **1214**: *Humowozow* (Márki II/1. 231). – Su 2: 341.

Handal 1. Sza 1. 1888: Felsőhandal (t) Alsófernezely **Sza** Nagybányai js (Je 321).

Handal 2. Sza 2. (Iloba-É, j. o. a Szamosba ömlő Iloba felső völgyében) 1888: Iloba-Handal (Iloba-Handal) (Je 384). – 1909/19: Händal, *Ilobabánya*, &, v. Ilba (86). Handalul Ilbei = Su 1: 281. 1909. > 1981: Handalu Ilbei [2 D]

Handra * Kr (Oravicabánya-ÉNy, a Karas jp-i Varadia mellett) 1839: *Handra* (Pesty: Krassó II/1. 205). – Su 2: 337.

Handrag * Te (Temesvár táján) 1471: *Handraga ~ Handrak* Borzlyuk város 5. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 337.

Hanisafalva * KSz (Zsibó-ÉÉK, a Szamos jp-i Kisgoroszló és Nagygoroszló közt) 1604: *Hanisafalva*, 1682: predium ≈. Várad török elfoglalása (1660) után pusztult el (Petri III. 501). – Su 2: 337. {*Haniša* erdő őrzi emlékét}

Háporton Fe (Enyed-K) **1177**: ad locum qui ... *Parpurcum* [: *Harpurtum*] vocatur; 1317: *Haperthon*; 1332–5: Petrus sacerdos de *Hupurtun*. Asszonynépe 1177-i határleírása szerint Háporton területe a pataktól K-re Asszonynépéhez tartozott, s az aradi prépostság birtoka volt. Az 1317-től szereplő helység papja 1332 II: 100, 1333 I: 22, 1334 II: 22, 1335 I: 22 dénár pápai tizedet fizet. 1317: Lapád határosa (Gy 2: 164). 1177: ≈ (Er I. 14). 1317: ≈ (An 4: 516). 1424.VII.10., Buda: Zsigmond király a Kerekegyházi Laczk fiainak magvaszakadtával urafogyott Háportont (p-em *valachalem Haporthon*) hadi érdemei jutalmául Szentgyörgyi Forró László székelynek, Csáki Miklós erdélyi vajda familiárisának s általa fiainak, valamint testvéreinek: Balázs tordai főesperes kanonoknak, s unokatestvéreinek: Angyalosi Péter és Angyalosi Forró János fiainak adományozza (SzO VIII. 48). 1442.VI.29.u.: Háportoni Forró Mihályné Herepei Veronika; gy: László, Miklós, Ozsvát, Benedek és Anna Budakon részbirtokos (KmJkv 472, 473); 1473.I.21.: Háportoni Forró Mihály ü: Herepe (2073); 1528.IV.2.: Somi Gáspár Almás várában Lapupatak és Vásártelek, ill. Argyas (Ko vm) n. birtokát zálogba vallotta Háportoni Forró Tamásnak (4213, A: 4214). **1587**: *Haporthon, Ispanlaka*. – E: fl. 8. A: fl. --- (Dé 21). & *Háportoni Forró Pál Q*. Curtius Nagy Sándor históriájának fordítója (Debrecen 1619). 1808: *Háporton* h. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Nagyenyedi js (Je 361). 1913: Háporton AF vm (Az). – 1909/19: Hopârta, *H*, L 844: r 790 (91). Hopârta = Su 1: 294. 1332–1954. [35 A]

Haragos KSz (Magyarláros-Ny) 1603: pagus *Praelukafalva* (Kádár IV. 12). 1639: *Praeluka*, 1647: *Preluka* (Makkai 434, 445) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Préluka **Köv** (132). 1888: Preluka **SzD** Magyarlárosi js (Je 588). 1913: Haragos SzD vm (Az). – Preluca > Preluca Veche = Su 2: 60. 1603–1854 {1913}. – 1974: c. Copalnic-Mănăștur {Kápolnokmonostor kzs faluja DK-re} [13 A]

Haragosalja KSz (Magyarláros-Ny, a Láros j. p.) 1638: *Groppa*, 1650: *Gropa* (Kádár III. 553). 1808: Groppa, Grappendorf, Gropa ~ Propa **Köv** (61). 1888: ≈ (Grope) **SzD** Magyarlárosi js (Je

350). 1913: Haragosalja SzD vm (Az). – 1909/19: Groapa, G, L 104 g. kat. r (84). > Groape = Su 1: 271. 1638–1913. [13 A]

Haraklyán KSz (Zilah-ÉNy, a Zilah-patak j. p. közelében) 1314: *Haraklian*-i birtokrészéért hozomány és jegyajándék fejében fizetnek Diósadon (An 3: 774). 1415: *Haraklyan* (Petri III. 502). 1429, 1453, 1475: *Haraklyan* (Cs 1: 556). 1441.V.10.: *Haraklyan*-i Mihály fia János ü: Sándorháza (KmJkv 314); 1450.VII.17.: Haraklyáni Árva Tamás leánya Katalin üv (863); 1455.XI.8.: Haraklyáni néhai Nagy Demeter fia Nagy Demeter kiegyezik Haraklyáni néhai Szaniszló Balázsnak Haraklyáni Györfi Tamásné Ilona leányától: Katalintól született fiaival: Kelemen pappal és Szaniszló Domokossal a haraklyáni vitás birtokrész felől úgy, hogy átengedi nekik itteni jussának a Bere kút nevű forrás felőli felét, kivéve a házához foglalt egy hold szántót (1230); 1459.I.2.: Haraklyáni Demeter és Haraklyáni Árva László üv, Haraklyáni Nagy Gált is (1333); 1461.X.28.: Haraklyáni János fiai: György és Miklós (1637); 1461.X.30.: HD és HÁL üv, Haraklyáni Nagy Gált és Haraklyáni Rátoni Jánost is (1642). Ld még KmJkv II. 917. & 1609 Zilah: Harakljanj András és Demeter jobbágy (Gyalu 431). 1733: *Hereklanul*, 1750: *Haraklány*. 1808: Haraklyán, Kereklán (66). 1888: ≈ (Herecleanu) **Szi** Zilahi js (Je 361). 1913: Haraklyán Szi vm (Az). – 1909/19: Hărăclani, H, L 481: r 453; m, zs (86). > Hereclean = Su 1: 287. 1415–1854. [12 C]

Haraly Or/Hsz (Kovászna-É) 1567: *Haralij* (SzO II. 222). 1606: *Haralje* (Ve: Doc. VIII. 37). 1614: Haraly 62 családfő (Or 5). 1733: *Harale*, 1760–2: *Harally*. 1808: Haraly (66). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Orbai js (Je 362). 1913: Haraly Hsz vm (Az). – Harale = Su 1: 281. 1567–1854. – 1974: c. Ghelintă {Gelence kzs faluja, D-i hrs} [38 C]

Harampatak Kr (Szászabánya-É) 1367: *Pathaky*, 1378: *Woya* a. n. *Patak* (DocVal 277). 1437: *Pathak*, 1464: *Patak*, 1690–1700: *Potok* (Pesty: Krassó II/1. 129). 1808: Pottok ~ Potok (132). 1888: Potok **KrSzö** Jámi js (Je 586). 1913: Harampatak KrSzö vm (Az). – 1909/19: Potoc, *Pottok*, L 1423: r 1412 (139). = Su 2: 58. 1367–1913. – 1974: c. Sasca Montană {Szászabánya kzs faluja} [54 A]

Harangláb Kü Kü (Dicsőszentmárton-DK) 1301: t. *Haranglab* (Cs). 1301/560/XVIII: t. *Haranglab*, in loco ... *Haranglábpotokatw*; 1331: Dominicus f. Bezter; 1332: Michael **sacerdos** de *Haranglas*. Az 1331-ben küüllői szolgabíróként szereplő Bezter fia Domokosról 1367-ben megmondják, hogy Haranglábi vezetéknevet viselt; a családot a Nána-Beszter-nemből származtatják. Papja 1332 I: 15, 1332 II: 10 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 553). 1301/500: t. *Haranglab*, ... Désfalva, Csávás, Dányán hrs {ld Bún} (An 1: 92). 1302 recte: 1382/507. 1360: *Haranglab*; 1367: p. ≈ (Cs). 1382/507: Haranglábi Antal nemes bevallási tanú; Haranglábi Pál fia Mihály fiai: Jakab és György megvásárolják rokonuk: Bolyai Ákos fia Tamás felesége: Orsolyától gálfalvi leányegyedét (An 1: 206–207. közt). 1523: p. *Haranglab*. Haranglábi ~ Jakabfi vagy Barlabási, Lengyel, Ősi, Gálfalvi Vánca, Hunyadi, Szentiváni Székely, Vizaknai, Altamberger, Bogáti, Teremi ~ Sükösd, részben káptalani birtok is (Cs 5: 879). 1430.III.8.: Haranglábi Jakab fia György ü: Kendhida (KmJkv 39); 1441.XI.29.: Haranglábi Gál fia Zsigmond és Haranglábi Imre fia György tiltakozik amiatt, hogy Gym-i Kemény István és fe: Haranglábi Jakab fia: néhai György leánya: Ilona néhány évi gyerőmonostori tartózkodás után apósa, illetve apja haranglábi kúriájába költözött lakni és annak Harangláb, Gálfalva, Telek, Désfalva, Borzás és Sáros (Kü) birtokbeli részeit a leányegyeden túlmenően használja (376); =: Haranglábi Orsolyát ugyanúgy tiltják (377); 1442.I.8.u.: fogott bíróság nem tudta eldönteni, hogy Haranglábi Gál és György vitás birtokai egészében vagy csak részben illetik-e meg a férfi- vagy leányágot (403); 1450.V.19.: Haranglábi Albert ü: Gyerővásárhely (829); 1473.I.21.: Haranglábi Zsigmond fogott bíró: Sztána (2074); 1483.IX.15.: Haranglábi János Bánffy-familiáris (2462). Ld még KmJkv I. 924, II. 917. **1587**: *Haranglab*. – C. Pr: fl. 36. A: fl. 12 (Dé 35). 1635 Szentiván (Hsz): Nagy Jakab Haranglabon lakik (SzO). 1733: *Harangláb*. 1808: *Harangláb* h., *Heringláb* val. 1861: ≈ Kü (8). 1888: ≈ (Hiringláb) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 362) 1913: Harangláb KK vm (Az). – 1909/19: Hărănglab, H, L 1008: r 355; m, c (86). = Su 1: 284. 1301–1854. – 1974: c. Băgaciui {Bogács kzs faluja, ÉK-i hrs} [35 B]

Harangmező Bi (Félixfürdő-DK) 1214/334: silvam *Gures* nomine et pratum eidem silve contiguum, quod dicitur *Harungwe Mezew*. 1214-ben Boleszló váci püspök ezen erdőbirtokot, melyet Ludwyntól s fiától: Symiantól vásárolt, a leleszi prépostságnak adta, s határát leíratta, elválasztva a birtokot a [váradelőhegyi] Sz. István-monostor erdejétől [Almamezőtől] (+1214 Gy 1: 624). 1214: *Harangve Mezew*, 1552: *Haranghmezeo* (Jakó 254). 1808: *Harangmező* vel *Felső-Hegyesely* h., *Hegyesel de szusz* val. (66). 1851: ≈, másképp *Felső Hegyesel*, Bi vm, hegyes-völgyes vidéken, 2 dombocsán, 653 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. A határ nagy részét erdőség teszi, 5199 hold, mellyet az uraság szoros tilalomban tart, más majorsága itt nem lévén. Urb. szántó van 167, rét 234 hold. Főképp tengerit és zabot termeszt. Birja a praemonstrati szerzet váradhegyi **prépostsága** (Fé 2: 89). 1888: ≈ (Felső-Hegyesel) Bi Központi js (Je 362). 1913: *Harangmező Bi* vm (Az). – Hidişelul-de-sus, *Hm*, L 832: r 819 (89). = Su 1: 289. 1214–1851. > 1974: Hidişelul de Sus [20 B]

Harangod folyó Arad, Temes és Torontál vm 1274: *Haramgud*, ma Aranka.

Haraps-ülés * Bi (Szaránd és Kegyek táján) 1471: *Harapsyles* (Cs 1: 610). = ≈ (Jakó 255). 1513: *Harapsiles* (Csáky 544). – Su 2: 337.

Haraszthegy * Te (Billéd táján) 1462: *Haraztheg* a Berekszői Hagymások birtoka (Cs 2: 40). – Su 2: 337.

Harasztkerék Msz (Marosvásárhely-DK) 1332: **sacerdos** de *Hazashkerek*, 1334: *Harchkerek*, 1335: *Sarazkerek* [: *Harazkerek*] (Tr). 1484: *Harasthkerek* (SzO I. 243). 1575.VII.9.: Kerelőszentpálnál a fejedelem hadában jelen volt Nagy Miklós *Harazkerek* (SzO VIII. 304). 1614: *Harasztkerék* 43 családfő (Msz 114). 1635: Gergely **deák** (SzO). 1760–2: *Harzakerék*. 1808: *Harasztkerék* (66). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 362). 1913: *Harasztkerék MT* vm (Az). – 1909/29: *Hărăscrac*, *Hk*, L 942: r 149; m, c (86). > *Roteni* = Su 2: 85. 1332–1854. – 1974: c. Acățari {Ákosfalva kzs faluja DK-re} [24 C]

Harasztócz * Kr (Oravicabánya táján, Varadia mellett) 1343: *Harasztowch* Érsomlyó királyi vár birtoka volt (Cs 2: 107. Stepkfalva). =: *Harasthowth*, *Harasthowcz*, *Harasthowth Bronofalua* (Tr). – Su 2: 337.

Harasztos < *haraszt* + *os*: vízparti tölgyes.

Harasztos 1. Asz (Aranyosgyéres-D) 1332: **sacerdos** de *Hazartu* [: *Harastus*], *Harastus* (Tr). 1332–7: **sacerdos** de *Harastus* (Cs 5: 360. Ko vm-i H-hoz tette; Gy ezt nem említi). 1587: *Harasztos*. – E: fl. 20, A: fl. 8 den. 68. Ill. Princeps magn. dom. Joanni Galfj integrum vita durante contulit (Dé 70). 1592: *Harasztos* (Ve: Doc. III. 290). 1635 Keresztúrfalva (Uh): Sós János szolgál *Harasztoson* (SzO). 1638: *Harasztos* (SzO IV. 269). 1808: ≈ (66). 1861: ≈ Asz (33). 1888: ≈ **TA** Felvinci js (Je 362). 1913: *Harasztos TA* vm. 1922–58: *Murádin Lukács* (1900–1963) itteni **tanító**. *1929: *Murádin László* nyelvész; *1937: *Murádin Jenő* művészettörténész. *1929: *Diószeghy Iván* színész. – 1909/19: *Hărăstăș*, *H*, L 1928: r 551; m (86). > *Călăraș* = Su 1: 124. 1291: *Hory* {! Error}, 1332–1854. [23 C] Tordaharasztos (RMSzó, 2001.I.4.) – *Călărași-Turda*.

Harasztos 2. Ko (Kolozsvár-DK, Teke-DDK) 1319: p. *Harastus* (Cs). =: v/p. ≈; 1323: p. ≈. A Kácsik-nem birtoka. 1319-ben Károly király mint öröklött birtokot adja vissza e nb. Mihály fia Simon ispánnak, de még ez évben Simon unokatestvérének, Farkas fia Tamásnak mint a hűtlen Sárpataki IPOCH fia András elkobzott birtokát adományozza, majd 1323-ban Szécsényi Tamást mint erdélyi vajdát erősíti meg birtokában (Gy 3: 350). 1426: p. *Harasthus*; 1505: p. *Harasthos*. Kacsics nembeli Szécsényi; Bánffy, Losonczy, Hunyadi, Horogszegi Szilágyi, Szentiváni Székely, Héderfájai, Harinai Farkas-birtok. Hn 1426: *Körtvélyespatak* (Cs 5: 360). 1485.IX.2.: *Harasthos Héderfájai Mihály* egészbirtoka (KmJkv 2537); 1495.III.10.: ≈ Harinai Farkas Tamás és fia: Ferenc egészbirtoka (2943); 1502.XI.25.: ≈ HF Jánosé (3261); 1544.XI.21.: ≈-on Káposztásszentmiklósi Mátyás deák özvegye részbirtokos (4843); 1555.V.30.: ≈ birtok per tárgya HF Farkas és Kecseti Menyhért közt (5373). 1733: *Harasztos*, 1750: *Hrasztos*. 1808: *Harasztos* h., *Tresten* g., *Hrasztose* val. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Tekei js (Je 362). 1913: **Mezőharasztos** Ko

vm (Az). – Hărăstaș > 1909/19: Hrastăș, *H, Trasten*, L 549: r 531; m, zs (91). > 1929: Hărăstaș v. Frunzeni, L 589 (AnR). = Su 1: 247. 1319–1854. – 1974: c. Lunca {Tekeújfalu kzs faluja D-re} [24 A]

Harasztos 3. BSz (Zsibó-ÉK, a Szamos b. p.) 1554.IV.24.: *Harasztos* Somy Anna birtoka; ld Almás vár (KmJkv 5299). 1554, 1560: *Harasztos*, 1590: *Csomeny*, 1591: *Harasztos* alias *Chománfalva* et *Chieömeny* (Kádár II. 470). 1733: *Csömény*, 1750: *Csumeny*, 1760–2: *Csomonnyfalva*. 1808: Csömény, Csumenye (40). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (C{i}umeni) **SzD** Nagyilondai js (Je 281). 1913: Csömény SzD vm (Az). – 1909/19: Ciumeni, *Cs*, L 283: r 275 (51). 1964: Podișul = Su 2: 48. 1554–1964. > 1974: Podișu c. Ileana {Nagyilonda (Szamos jp-i) kzs faluja} [12 D]

Harczafalva * Te (Temesvár táján) 1471: *Harczafalwa ~ Herczefalwa* Borzlyuk város 14. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 337.

Harcó 1. Msz (Marosvásárhely-ÉNy) XIII. szd-i templom. Ma **ref.** 1332: *Hudzov*, 1334: *Hudsov* (Tr). 1468.I.26: *Hoczó-i* Antal 13 Ft-on zálogba vesz négy jobbágytelket Kozmatelkén (KmJkv 1785) 1493: *Hoczay* Pál nyárádtói lakos meghívott tanú lőrincfalvi zálogbaadáson (SzO VIII. 157). 1505.XII.31.: *Hotthczo* ld Cserefalva (KmJkv 3385). 1614: *Harcó* 13 családfe (Msz 12). 1733: *Herczio*, 1760–2: *Hartzó*. 1808: *Harczó* (66). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 362). 1913: *Harcó* MT vm (Az). – 1909/19: Hărtău, *H*, L 406: r 215; m, c (87). = Su 1: 285. 1332–1854. – 1974: c. Pănet {Mezőpanit kzs faluja, É-i hrs} [24 C]

Hargita 1592: *Hargita n. havas* (SzO 2). – Torjai Rác Z.: *Hargita hegység*. Turisztikai kalauz. Csz 1998. – Munții Harghita.

Hargitafürdő 1. Cs (Csikszereda mellett) 1913: *Hargitafürdő* (H). 1956: Harghita-Băi, Hargitafürdő. – Băile Harghita > Harghita Băi = Su 1: 282. 1913, 1956. » Miercurea Ciuc {Csikszereda}

Hargitafürdő 2. Cs (Szentkeresztbánya-É, az 1755 m magas Hargita déli lábánál; borvízforrással). – Harghita-Băi 1981 [25 D]

Hargita megye 1968-ban alakult az egykori Udvarhely és Csik vármegye területén. – *Hargita megye útikönyve*. Csz 1973. – *Hargita megye*. Útikönyv. Csz 1998.

Hari Fe (Marosújvár-DK) 1274: t. *Hari*; 1280: ≈; 1292: quartam in t. *Hary*, t. *Hari*; 1311: t. *Hory*. Hari földet 1274 e. Jakab, György, Lesták és Benedek cserébe adta Asztrágért Lewének, aki 1274-ben vejének: Máténak adta cserébe egy gyógyi földért. 1280-ban Gyógyi Eth fia Máté öröklött hari földje felét 7 M-ért eladta Máté-fi Miklósnak és Györgynek. 1292-ben Gyógyi Eth leánya, Osanna férjével, Simonnal együtt a Hari földből öt illető negyedét, amely bátyja: Máté birtokába a Gyógyon levő atyai földért cserébe jutott, tovább adta Gyógyi András fiainak. 1311-ben Gyógyi András fia Miklós birtokolja; ekkor Nándorlakával (Lándorral) szomszédos (Gy 2: 164). 1274: Lew fehérvári várjobbágy ... a gyógyi örökölt földért (Er I. 333). 1311: *Hory* (An 3: 36). 1441.I.5.: *Hary-i* Mihály te: Bálint, István és Katalin nevében is tiltja az erdélyi káptalant néhai Geréb György rájuk szállott pócstekei részirtoka és a Sorokzo nevű jószág harmadrésze elfoglalásától (KmJkv 290); 1442.I.3.: *Hary-t*, Farnasiak és Kecsetiek adománybirtokát Hunyadi János erdélyi vajda erővel magának foglalta (395); 1458.XII.15.: *Hary*-ban Kecseti részirtok (1328); 1460.XII.4.: *Hary* felét Farnasiak maguknak foglalták (1489); 1526.VII.4.: *Hary-i* Nagy János Koppándi Gergely magister gyfv-i kanonok familiárisa (4162). @ Ld még KmJkv II. 918. 1587: *Harj*. – E: fl. 16. A: fl. 8 (Dé 24). 1733: *Hyrie*, 1760–2: *Harri*. 1808: *Hári* h., *Harendof* g., *Hiriá* val. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Hiria) AF Marosújvári js (Je 362). 1913: *Hari* AF vm (Az). – 1909/19: *Heria*, *H*, L 770: r 532; m (88). = Su 1: 287. 1202–3: v. Heren {Error! Ld ott!}, 1274–1854. – 1974: c. Fărâu {Magyarforró kzs faluja, ÉNy hrs} [23 C]

Harina Do (Beszterce-DDNy) XII. szd v: templom (Entz). 1246: *Herina*; 1282: v. *Herena*. Püspöki udvarhely (curtis **pontificalis**) a szomszédos Bilakkal együtt, mely tartozéka lehetett. Mivel a tatárjárás pusztításai miatt lakói megfogyatkoztak és újak nem települtek rá, IV. Béla király olyan

kiváltságokat ad, hogy mind régi telepesei, mind szabad állapotú újonnan települt vendégei kivételnek a vajda és a vármegye joghatósága alól, és csak a püspök és a mindenkori falunagy (villicus) ítél felettük. 1282-ben IV. László király megújítja a kiváltságot, azzal az eltéréssel, hogy falunagy helyett bírót (iudex) ír (Gy 2: 72; Er 201, 391). 1412.IX.8.: Zsigmond király Harinna birtokot (p-um *Harynna*) érdemei jutalmául Somkeréki Erdélyi Antalnak adományozta (SzO VIII. 42). 1430.II.15.: *Harina*-i Farkas János (KmJkv 29); 1449.I.19.: *Harynna*-i Farkas Tamás fia János végrendeletében a *Harynna*-i **Szent Péter-templom**nak ezüst tálat ajándékoz (648); 1449.IX.15.: Farnasi Dénes fia Benedek Almakereki Apa fia: néhai Lászlónak *Harynna*-i Farkas Tamás leányától: Margittól született gy: Mihály és Borbála, s az említett Dénesnek ugyanazon Margittól született fia: István nevében tiltakozik az ellen, hogy Margit asszony, gyermekei kárával, egyezségre lépjen testvéreivel: Farkas Tamás fia Jánossal és Miklóssal birtokjogaikat, ingóságait, ékszereiket, ménesbeli lovaikat illeten és a torvényesnél jóval kisebb résszel is beérje (755). 1474.II.15.: *Haryna*-i Farkas Miklós s fiai: Tamás és Miklós (2164). Ld még KmJkv II. 918. és a Farkas család I. és II. **1587: *Harinna cum pertinentiis Neczy, Bilak, Mogioros.*** – E: fl. 14, A: fl. 6 (Dé 45). 1733: *Harinna*. 1808: *Harina* h., *Müntzdorf* g., *Hirina* val. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Münzdorf, Mönchdorf, Herina) **BN** Besenyői js (Je 362). 1913: *Harina* BN vm (Az). – 1909/19: *Herina*, *H*, *Md*, L 948: r 518; n, zs (88). = Su 1: 287. 1246–1854. – 1974: c. Galații Bistriței {Galac kzs faluja É-ra} [13 D]

Harka * Te-Kr (Temesvár táján) 1421: *Harka*, 1427: *Harkynch*, 1429: *Harkan*. Rudnával együtt említik (Pesty: Krassó II/1. 134). = ≈ (Cs 2: 41, 102). – Su 2: 337.

Harkán * Za (Zaránd és Szentanna közt: Su) 1332: **sacerdos** de v. *Harkan*, *Hakyan*; 1334: *Sakyan* [: *Hakyan*], 1338: p. *Harkyan* (Tr). 1478: *Harkolyan* nemesi névben; 1483: *Haraklyan* (Cs 1: 732. Haraklyán, a mai Harkály puszta Zaránd mellett). 1828: *Harkály* (Nagy 331). – Su 2: 338. 1332–1828.

Harmad 1. * Csa (Perjámos-K, a Marostól D-re) 1355: p. *Harmad*; 1333–5: Georgius **sacerdos** de *Harmad*. Az időben, amikor Károly király Temesvárt székelt (1315–23), István fiai: Miklós és Fülöp meg akarták ölni a királyt, s ezért birtokaikat – köztük Harmadot – elkobozták. Papja 1333: 17 báni, 1334 I: 6 báni, 1334 I: 4 báni, 1335: 3 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 858). 1454, 1463: *Harmad* (Cs 1: 697). 1478: *Harmath*, 1655: *Harmanda*, 1717: *Jarmada*, 1723: *Armada* (Borovszky: Csanád II. 206). – Su 2: 338. 1333, 1478–1723.

Harmad 2. Te>Kr (Lugos-K hrs) 1444: uterque *Hamardia* Zsidóvár 46. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1444: utraque *Harmadia*; 1493: *Homorogya*; 1535: *Hamaradya*; 1562: *Harmadaya*, *Kisharmadya*, *Nagyharmadya*; 1596: *Harmadia*; 1717: *Armadia*; 1723–5: *Harmodia* (Mercy-tk, Pesty: Krassó II/1. 208). 1808: *Harmadia* Kr (66). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 363). 1913: *Harmad* KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Harmadia*, *H*, L 370: r 367 (86). > *Härmădia* > *Armadia* = Su 1: 44. 1444–1851. > *Armădia* » *Tapia* {Tápia} [32 D]

Hármasfalva: Atosfalva, Csókfalva, Székelyszentistván egyesülése. (Adatiai külön-külön.) – Trei Sate – 1974: c. Ghindari {Makfalva kzs faluja}

Hármaspatak Kr (Élesd-ÉK) 1830: *Hármaspatak* (Petri III. 506). 1888: ≈ **Szi** Szilágyosomlyói js (Je 363). 1913: *Hármaspatak* Szi vm (Az). – Valea Tırnei = Su 2: 233. 1830, 1913. – 1974: c. Șinteu {Sólyomkő kzs faluja, É-i hrs} [11 D]

Harna 1. * Za>Bi (Tenke-D, Béalcaloca mellett) 1344: terra *Harna* (Tr). – Su 2: 338.

Harna 2. * Bi (Magyarcséke-D, Venter-ÉK hrs, Venterrogoz-Ny) 1374: *Harna inferior* (Jakó 257). – Su 2: 338.

Harna 3. * Bi (Magyarcséke-D, Venter-ÉK hrs, Venterrogoz-Ny) 1374: *Harna superior* (Jakó 257). – Su 2: 338.

Harnyakfalva * Za (Honctő-D) 1439: *Harnyakfalwa*, 1441: *Haryachfalwa*, 1445: *Hazyachfalwa* Világos vár kápolnai kerületében (Cs 1: 732). – Su 2: 338.

Haró {951 u. fejedelmi szolgálónép települése} **Hu** (Déva-ÉK, a Cserna jp-i úton) 1360: (nobiles) de eadem *Harow* ... p. *Harow*. Az Árpád-kori udvarháznak szolgáló horókról (szakácsokról) kapta nevét. 1360-ban idevaló nemes *generatio*-k osztják fel határát (Gy 3: 293). 1360: *Harow*; 1389: *Haro*; 1517: *Hara*. Harai, H. Csemege, Csikos, Csuka, Egyed, Elekes, Fodor, Géberjén, Hodos, Horvát, Nagy, Nemze, Petenye, Szunyog, Zámbo-birtok (Cs 5: 94). 1468.IX.5.: *Haro*-i Hodos István és Petenye Antal mint szomszéd jelen volt Pongrácz János illyei iktatásán (KmJkv 1824); 1485.II.16.: *Haro*-i Mihály vajdai ember Werbőczy János iktatásán (2517, 2519); 1539.VIII.14.: *Haray* Sebestyénne Szilvási Borbála (4718); 1550.III.21.: *Haray* Anna Cselpéz Lászlóné (5015); 1552.IV.4.: Tamási Lőrinc özvegye: *Haray* Jusztina *Haro*-n egy nemesi udvarházban és a hozzá tartozó erdőben, szántókban, kaszálókban egyedül csak őt illető részét unokáira hagyja (5141). 1587: *Solymos, Haro*. – E: fl. 20, A: fl. 10 (Dé 26). 1750: *Hereu*. 1808: *Haró* h., *Haren* g., *Harou* val. 1861: ≈ **Hu** (22). 1888: ≈ (Hereu) **Hu** Dévai js (Je 363 & Pankota). 1913: **Haró** **Hu** vm (Az). – 1909/19: Hărău, *H*, L 873: r 564; m (86). = Su 1: 284. 1360–1854. [34 C]

Háromalmás 1. * **Ar** (Zám-ÉNy, a Maros közeli Marospestes mellett) 1471: *Haromolmos*. Mácsalaka várossal együtt említik (Cs 1: 765. Macsalaka). – Su 2: 338.

Háromalmás 2. **Za** (Borossebes-DK, a Fehér-Körös b. p.) 1316: *Almas*. Leel magister és testvérei örökölt birtokai közt (An 4: 295. K: -). 1334: *Almos, Almas* (Tr). 1439: *Felsewalmas, Also Almas*; 1525: *Nagh Almas, Kys Almas* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 725). 1808: **Almás** **Ar** (5). 1851: ≈, **Ar** vm, 20 **kath.**, 2024 n. e. **óhitű**, 4 zsidó lak., anyatemplommal, hegyes, erdős határral (Fé 1: 21). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 200). 1913: **Háromalmás** **Ar** vm (Az). – 1909/19: **Almaș, A**, L 1940: r 1904; m (6). = Su 1: 31. 1334–1913. [33 A]

Háromárok * **Te** (Zsadány táján) 1355: p. *Harumaruk* (Cs 2: 41). – Su 2: 338.

Hárombeznye Bi 1500.XII.21.: *Harumbezne* (KmJkv 3162, 3162) ld Beznye.

Hárombizere * **Te** (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1473.VIII. 30.: *Harumbyzere* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Harombyzere* néhai Nádasdi Ungor János fiai: Ungor János és Miklós birtoka (3264).

Háromfűlű * **Za** (Arad-É: Su) 1418: *Haromfylew* Marótiak uradalmában (Cs 1: 744. Sinkavölgye. **Za**). 1449: *Haromfilew*, 1471, 1472: *Haromfylyw*. Mint az aradi **káptalan**, majd a Szeri Pósafti birtokát említik. Arad vidékén feküdt (Cs 1: 771. **Ar**). – Su 2: 338. 1439 {Cs}, 1471.

Háromház * **Za** (Nadab mellett) 1473, 1481: *Haromhaz* (Cs 1: 733). – Su 2: 338.

Háromkút 1. **Cs** 1888: **Háromkút**, telep (t) Csikjenőfalva **Cs** (Je 363).

Háromkút 2. **Cs** (Gyimesközéplak-K) Legeltetésre feljáró gyimesiek szálláshelyéből alakult. 1913: **Hidegség**, **Antalokpataka**, **Kápolnapataka** (H) egyesülése. – **Trei Fintîni** = Su 2: 202. 1913. » **Lunca de Jos** [25 D]

Háromkút 3. **Gy** (Gyilkostótól DK-re, a Kis-Békás völgyében) Gyergyószentmiklós határában települt, előbbihez hasonló módon. – 1981: **Trei Fintîni** [25 B] **Trei Fântâni**

Háromoltárom * **Ar** (Vinga-K, Féregyház mellett) 1453: *Haromoltarom* (Márki II/1. 203). – Su 2: 338.

Háromszék: az egykori székely székek egyike, önálló tájegység. A Székelyföld déli, délkeleti sarkában fekszik, az Olt és a bele ömlő Feketeügy síkságán. Északi katolikus részét tréfásan *Szentföldnek*, a Feketeügy alsó folyása és az Olt által bezárt vidéket *Szépmezőnek* nevezik. Vásáros és igazgatási központjai Sepsiszentgyörgy és Kézdivásárhely. A székelyek a 13. sz. első felében szállták meg a mai Hsz-et. Előttük valószínűleg kisebb bolgár-szláv csoportok és az újabb régészeti feltárások tanúsága szerint nem székely magyarok laktak a vidéken. A háromszéki székelyek a későbbi Szászorbó, Szászsebes és Száskézsd vidékéről költöztek mai helyükre, Orbai-, Seps- és Kézdiszékbe. A három szék a 16. sz-ban egyesült mai neve alatt. Csatlakozott a 14. sz. végétől Sepsiszékétől különálló Erdővidék egy részét alkotó Miklósvárípuszék is. Hsz 1876-ban alakult

azonos néven vármegyévé. Ekkor magába olvasztotta a korábban Felső-Fehér vm-hez tartozó területek testében fekvő községeit is. Ezek egy része a középkorban a Bálványosvári uradalomhoz tartozott. Hsz a Székelyföld legfejlettebb mezőgazdasági területe. Népeisége a 19–20. sz-ban a leginkább polgárosult székelység (K. L. 106).

Háromszék

Területén 61 vár volt. XII. szd: 3 királyi vár: Várhegy (Lécfalva hr) és Szentlélek megmarad királyi birtok; Bálványos vára vsz már a XIV. szd elejétől az Apor család birtoka (Székely, 1973). 1550.XI.2. Éliás **moldovai** vajda török parancsra betör Háromszékre és a Barcaságra. Mircse **havaselvi** vajda a Vöröstoronyi-szoroson Szeben felé nyomul.© 1550.XI.13. Fráter György helytartó a székely népfelkelés segítségével megveri Éliás moldovai vajda seregét.© 1583.II.11.: Perneszi István – Várhegy várnagya – Hsz királybírája. Első adat Háromszékre (Kispál 17).

1840.aug.26. Háromszék hegyektől körzött nagy lapály, rakva falukkal, mellyeknek házai fábol építvék, és sindellel fedvék. A föld nagy szorgalommal van mivelve, s ez meg elégedést nyújtó látvány a tiszta magyar faj között (Tanárky).

1861 XII. {th} Háromszék, vagy Sepsí, Kézdi, Orbai, Miklósvár fuszék. Gyüleseit tartja Sepsí-Sz.-Györgyön (helységek 29-30).

Berecz Gy.: *Háromszék vármegye népoktatási intézményeinek története*. Brassó 1893. Márton Gy.: *Háromszéki tájszók* (NyIrK 1968.1.120-127). Cserey Zoltán, József Álmos: *Füüdőélet Háromszéken. Viața balneară în Trei Scaune*. Szgy 1998.

Háromszékvármegye járásai (Je 28-29): 1. Kézdi, 2. Miklósvári (szh: Nagyajta), 3. Orbai (Kovászna), 4. Sepsí járás.

Háromszendrő * **Te** (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1473.VIII.30.: *Haromzenderew* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Haromzenderew* Ungor János és Miklós birtoka (3264).

Hasadad, Hasadath To (Cs) : Peterd.

Hasadát Ko~To (Kolozsvár-DNy, Torda-ÉNy) **1278**: t. *Hasadad*, 1297: *Peturd Hasadata* (Cs 5: 725. Peterdnél). 1285: Hesdái (létai) uradalom (To vm); a Sukiak osztályakor Hesdátot Demeter és Domokos kapta (Gy 3: 372. Szentlászlónál). 1456, 1500: p. *Hosdath*. ⚭Léta vár tartozéka (Cs 5: 361. Hosdát). 1478.VI.25.: *Hosdath*-i Ferenc két jobbágytelket vesz zálogba Szentiványon (KmJkv 2265); =: Szentiványi Antal Szentivány határában a Maros vagy Lúe folyón lévő malomhelyét átengedi *Hosdath*-i Ferencnek (2266). 1652 Hévszamos, Fugitívi: Kadas János Hosdaton lakik, Jósika Gábor földén (Gyalu 112). 1733: *Hesdadt*, 1750: *Hesdate*, 1760–2: *Hesdád*. 1808: Hesdát (67). 1861: ≈ To (10). 1888: Hesdát **TA** Alsójárai js (Je 369 & Hesdát-Járavize telep). 1913: Hasadát TA vm (Az). – 1909/19: Hășdate, *Hesdát*, & Dobrin (Dobrinhavas), Plopi (Plophavas), Valea-Ierii (Járavize), L 1232: r 1112; m, zs (87). = Su 1: 285. 1456–1854. – 1974: c. Săvădiszla {Tordaszentlászló kzs faluja, DNy-i hrs} [22 D]

Hásáj { 'Há(r)svölgy' } * **Bi** (?) **1234**: terra *Hasay* (Tr). – Su 2: 338.

Hasdó Hu (Hátszeg-ÉNy, a Cserna ffm) 1438: p. *Hasdo* in d-u de Ha.; 1499: ≈; 1516: *Hozdo*. Demsusi ~ Morsiai, D. Árka-birtok; kir. adományul Bélaiai és Foltiak kapják (Cs 5: 95). 1808: Hosdó (70). 1861: ≈ Hu (22). 1888: Hasdó Hunyadi js (Je 377). 1913: **Hosdó** Hu vm (Az). – 1909/19: Hășdău, *Hosdó*, L 442: r 434 (87). = Su 1: 285. 1438–1854. [33 D]

Hasnaradamérfalva * **Za** (Világos-KDK, Székásaranyág mellett) 1349: pr. *Hasnaradamelfalva* (Márki II/1. 232). – Su 2: 338.

Hásság 1. Fe>Me (Vizakna-É) **1263**: *Hassach*. 1263-ban István ifj. király hássági lakatlan udvarnokai földjét Kán nb. László fia Jula mesternek adta (Gy 2: 164). 1263: ≈ László volt bán fia: Jula magisternek (Er I. 241). 1414: *Hashadia*, *Haschadia*, *Haschagia*, 1415: v. *Haschadya* (Ub II. 600, 606, 644, 646). 1486: *Hassagh* (Amlacher 35). 1507: *Hazagh* (Scheiner 63). 1733: *Hártság*,

1750: *Hásság*, 1805: *Hásszág*. 1808: *Hasság* h., *Haschhagen* g. 1861: ≈, Haschagen Me (35). 1888: ≈ (Haschagen) NK Bolya-berethalmi js (Je 364). 1913: *Hásság* NK vm Medgyesi js (Az). – *Haşag*, *H*, *H*, L 1090: r 602; n (87). = Su 1: 282. 1263–1854. – 1974: c. Loamnăş {Ladamos kzs faluja, É-i hrs} [35 D]

Hásság 2. * **Fe** (Acintos és Szentjakab közt) 1295: t. *Hasag*; 1448: rubetum *Hassagh*. Erdeje felét 1295-ben Kőkényesréndold nb. Mikud bán fia Miklós mester Kelemen gyulafehérvári kanonoknak adta. 1448-ban Acintos és Szentjakab között csipkebokros (Gy 2: 164). 1295; = (Er I. 540).

Hássas * **Do** (Kisiklód hr) 1326, 1333: p. *Hassas*; 1348: ≈ in contigua vicinitate ... p-is ... *Iklod*. 1326 e. Bolyar fia Benedek eladta Kendi Sándor fia Rophoynnal, aki 1326-ban 50 M-ért eladta Horváth Simonnak. 1333-ban Horváth Simon comes ugyanannyiért továbbadta Márton dévai várnagynak, ami ellen ekkor s 1348-ban Barsa nb. Feledi László fia Beke mint Iklód felől szomszédos tiltakozott. 1432-ben és 1469-ben a Szamostól K-re, a mai Kisiklód (Iclozel) területén feküdt (Gy 2: 72). – Su 2: 338.

Hasznos 1. * **Ar** (Lippa táján) 1311/342: Datum in *Haznus* (Tr). – Su 2: 338. 1311–1342.

Hasznos 2. * **Bi** (Szentjobb mellett) 1449–54, 1492: *Haznos*. Szentjobb, Kőbölkút és Szentmiklós határjárásában említik (Cs 1: 610). – Su 2: 338. 1449.

Hasznosfalva * **Ar** (a Maros déli p., KrSzö ÉK-i zugában) 1455: *Hasznosfalwa*-t Sandorfalwa és Budafalwa helységekkel együtt említik; ez időben mind a három lakatlan volt (Cs 1: 771) 1455: p. *Hasznosfalwa* habitatoribus destituta; 1468: pr. ≈, *Haznusfalwa*. Csanád nembeli Telegdiék birtoka (Cs 5: 95. Hu vm). 1508: *Hasznos* (Pesty: Krassó II/1. 209). – Su 2: 338. {Pozsga és Szolcsva közt}

Hasznos-pataka Ko 1452: Hasznos-pataka Inaktelke faluban (Cs 5: 361). Ma is élő pataknev.

Határ 1. **Bi 1.** (Vaskohsziklás-Ny hrs) 1527, 1528: *Hathar* (Ve: Fontes IV. 143; Doc. I. 5). 1588: *Hatur*, 1600: *Hathar* (Jakó 255). 1808: Határ (66). 1851: ≈, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, 268 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 2: 94). 1888: ≈ Vaskohi js (Je 364). 1913: Határ Bi vm (Az). – 1909/19: Hotar, *H*, L 427: r 321 (91). > Hotárel = Su 1: 296. 1527–1851. – 1974: c. Lunca {Biharlonka kzs faluja ÉNy-ra} [21 C]

Határ Bi 2. : Izsópallaga.

Határ 2. * **Hu** (Jófé-Ny) 1491: p. *Hatar*; 1491, 1526: p. *Hathar*. ⚭Déva vár tartozéka, Jófé város birtoka. Fitóág-Ny vk. tk: Hatar ele (Cs 5: 95). – Su 2: 338.

Határvölgy Mm (Sziget-Ny hrs) 1913: *Határvölgy* (H). – Valea Hotarului = Su 2: 228. 1913. [3 C]

Haten * **BSz** (Nagyilonda-D, Semesnye mellett) 1378: *Haten* (Kádár IV. 15). – Su 2: 338.

Hatincz * **Ar** (Lippa táján) 1477: *Hathyncz* Solymos vár 48. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 338.

Hatolyka Ké/Hsz (Kézdivásárhely-D, a Feketeügy j. p.) 1332: **sacerdos** de *Hotolka*, 1333: *Hatalka* (Tr). 1567: *Hatolka*, 1574: *Hatolyka* (SzO II. 222, V. 94). 1614: Hatolyka 56 családfő (Ké 27). 1733: *Hotilka*, 1805: *Hatojka*. 1808: Hatolyka ~ Hatojka (66). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 364). 1913: Hatolyka Hsz vm (Az). – Hătuica = Su 1: 285. 1332–1854. – 1974: c. Catalina (Szentkatolna kzs faluja, DNY-i hrs} [38 C]

Hátszeg 1. város **Hu** (Vajdahunyad-DK) 1247: t. *Harszoc* [: *Hatszoc*]; 1276: Petro magistro agasonum comite de *Hatzak*; 1278: p. *Hatzok*; 1300: super de Hunyad et de *Hazak* ecclesiis; 1315: Nicolaus f. Stephani villicus de *Hatzak*; 1317: ... Nicolaus de *Hatzak* ...; 1332–3: Petrus **sacerdos** de *Hatzok*, Nycolaus = de *Haczak*. Hunyad vm D-i részén elterülő föld; utóbb kerület, ispánság központja és város hely. Valószínűleg ide vonatkozik IV. Béla 1247-i oklevelének azon adata, mely

szerint a király a jeruzsálemi ispotályos lovagrendnek adta Szörény földet a hozzá tartozó havasokkal az Oltig, kivéven Litva vajda kenézségének földjét, amelyet a románoknak hagy meg, amint eddig is bírták, úgy azonban, hogy a Litva földjén lakó románok minden adójának felét az ispotályosok kapják, kivéve Hátszeg földet tartozékaival, melynek adóját a király szedi. Ebből úgy tűnik, hogy a hátszegi királyi uradalom 1247-ben a szörényi bán alá tartozott, és Litva román vajda vlach népei lakták, akiknek adóját a király fenntartotta magának. 1276-ban ispánja Aba nb. Péter lovászmester. Bizonyára ezzel azonos az a Hatzak birtok, amely 1278 előtt a miháldi, hatvani, gyepüelvi és borsonóci uradalmakkal együtt királyi adományból Gutkeled nb. Joachim tárnokmester kezére jutott, majd 1278-ban IV. László király Joachim öccsének, István szlávón bánnak adott. 1300-ban egyházával Kán nb. László vajda tartotta elfoglalva. 1315-ben falunagya (bírája) panasolta, hogy a hátszegi ispánságban levő öröklött Bertonia földjét némely románok elfoglalták; a vizsgálat igazolta, hogy a foglalók Dan és Ztonislov kenézek voltak. A Hunyadi esperességhez tartozó papjai 1332 I: 40, 1332 II: 48, 1333 I: a hunyadi esperesség után? 55 dénár pápai tizedet fizetnek (Gy 3: 293). 1247: *Harszoc*; 1278: *Hatzok*. IV. László visszaadja István bán fia: István bánnak; 1300: *Hazak*-i egyházon erőszakoskodó László erdélyi vajda ellen vizsgálat (Er I. 205, 359, 593). 1315: István fia Miklós *Hatzak*-i villicus Brethonia (Várhely) öröklött földjét Károly király visszaállítja (An 4: 100, 111, 142). 1360: v. *Hatzak*; 1366: *civitas Hachzak* in eodem districtu; 1419: publica via de *Hatzak* ad p-em Hosdath (Cs 5: 58). 1462: providus Johannes Pethue iudex de *Haczak*, in persona totius communitatis de *oppido* ≈; 1510: opp. *Haczag*. Eleinte „Hátszeg vár tartozéka. A XV. szd 1.f. a Hunyadiak kezére kerül s az itteni várral együtt Hunyadvár tartozéka lett. 1482-ben Mátyás király, 1506-ban s 1510-ben II. Ulászló király Korvin János hercegnek, aztán özvegyének és György brandenburgi örgrófnak adományozta. 1500-ban II. Ulászló király Nagy-Boldogasszony, Anna és Sz. Márton napjára országos vásárt engedélyezett a városnak (Cs 5: 58). 1430.X.23.: magna via, per quam directe de Pisky transitur ad *Hatchak* (KmJkv 65); 1440.I.20.: *Hazac*-i Péter ü: Gyerővásárhely (184); 1440.X.4.: Rossi Pero tordai királyi sókamarás temesvári házát *Hazagh*-i Rázsó Antalnak adja szolgálatai jutalmául (277).

– **Ferences rendház** 1428, 1439, 1478 (Cs 5: 59).

1669 előtt nemesi volt a városvezetés; 1669-től 1764-ig váltásos; 1764-ben a főbíró helyét a hadnagy (*ductor*) által vezetett Tanács vátotta fel. 1733: *Hátzegh*, 1750: oppidum *Haczeg*, 1805: *Hatzeg*. 1808: **opp.** *Hátszeg* h., *Hotzing* g., *Háczag* val.

1840.aug.19. ... kirándulást tettünk Hátszeg vidékére, éltében sajnálni fogom, hogy olly igen kicsit. Útunk kellemetlen hegyeken le és fel vitt Szilvásig apró nyár és nyír csalitok közt – szilvási hegyeket el hagyva fel nyilott előttünk a dicső vidék – Hátszeg vidéke. Alacson lapály terül el szép simaságban, s a lapályt egyenesen emelkedő gyönyörű hegyek veszik körül, különösen Oláh ország felől roppant magasságu hegy láncozat, mellyek közül Retyezát diadalmasan tolja fel büszke fejét. Utunktól balra a völgy szélén fekszik Hátszeg katona város négy tornyával. Körül a hegy oldalokban mindenütt tornyok s faluk viritanak elő, a völgy közép maga üres faluktól és erdőtől, néhány kristály tiszta patak játszadozza körül, s termékeny hátán gazdag termés virul (Tanárky).

1861: XLI. {th} Hátszeg (*város*) Hu (22). 1888: ≈ (Hötzing) Hu Hátszegi js szh, 1888: ház 379, L 1808 (Je 364). 1913: Hátszeg Hu vm (Az). # Binder P.: *Hátszeg*. Közös múltunk, 1982. 127. – 1909/19: *Hațeg*, *H*, *Wallental* (*Hotzing*), Vallopolis, L 2367: r 1337; m, n (87). = Su 1: 283. 1315–1854. # Radu I.: *Istoria vicariatului greco-catolic al Hațegului*. Lugos 1913. [44 A]

Hátszeg 2. vár **Hu** (Vajdahunyad-D) Vára, mely először 1317-ben tűnik fel várnagya, Szécsi Miklós címében, nem a helységen épült fel, hanem attól 4 km-re DK-re, a Sztrigy áttörésénél levő hegyfokon, ahol Váralja és Óraljaboldogfalva között hatszögletű tornyának romjai ma is állanak: 1880., 1900. tk: *Orlia* néven. Az *Orlia* < *Váralja* név hibás továbbképzése *Óralja*. Boldogfalva volt a vár eredeti „váralja“-települése, ld ott (Gy 3: 294). 1317: Bolugh nembeli Banka fia Miklós fia: Miklós magister *Hatzak*-i várnagy és comes (An 4: 605. K:-). 1360: Nos Petrus viceuoyuoda Transsilvanus et castellanus de *Hattzak*: Universitas keneziorum et alterius status et conditionis homines de d-u *Hatzak* (Cs). 1360: Lajos királynak Dénes vajdához intézett parancsa értelmében Péter alvajda congregatiót tartott Hátszeg kerület kenézeinek és egyéb lakóinak (JtK 1980. 624).

1360, 1447 Hátszeg vidékén két kun eredetű kenéz neve: Bay (Cs 5: 151, 208 > Rásonyi). 1510: castellum *Haczag*; 1513: nobiles districtus *Haczak* (Cs 5: 45).

Hátszeg-vidék: hegyi medence tájneve Dél-Erdélyben, Hunyad vm-ben, a Sztrigy folyó és a Nagypatak völgyében, Hátszeg városa környékén. A terület magyarsága nem sokkal a honfoglalás után megtelepült (10–11. sz.), azonban a 15–17. sz. háborúi idején nagyon megritkult (K. L. 108).

Hátszeg-vidék 1420.IX. A törökök az Al-Duna vidékéről betörnek a Hátszegi kerületbe; a Vaskapu-hágó közelében legyőzik Csáky Miklós erdélyi vajda csapatait. ©

Hátszeg : Kishátszeg Hu (Hátszeg-DNy, Demsus-K hrs) 1447: p. *Haczachek* {! *Haczachel*?} in d-u Ha. 1453: p. *Haczagyel*; 1518: p. *Hachachel*. Dampsosi ~ Morsonai; D. Árki-birtok (Cs 5: 94. *Haczazsel*). 1600: *Haczaszkel* (Ve: Doc. VI. 13). 1733: *Hátzezel*, 1750: *Heczeczel*, 1760–2: *Haczaszell*. 1808: *Haczadzel*, *Kishátszeg*, *Klein-Hotzing*, *Hadcsaczel* ~ *Hasaczel* (65). 1888: *Haczasel* (Kis-Hátszeg) Hu Hátszegi js (Je 358). 1913: *Haczasel* Hu vm (Az). – 1909/19: *Hätägél*, *Haczaszell*, L 378: r 360 (87). = Su 1: 285. 1447–1854. [43 B]

Hatvan 1. KSz (Tasnád-ÉNy) **1213:** *Hotuon* faluból való Liter azzal vádolta a Dobur {Debren?} faluból való Dosust, hogy a hadjárat alatt szándékosan veszejtette el másfél márkát érő lovát. A bíró Kozma szolnoki ispán, a poroszló Versény faluból való Ylegen volt. Liter Váradon a tüzesvaspróba során [bűnösként] összeégette magát (Er I. 56). 1334: *Hothuon* (Tr). 1414: *Hatvan* (Cs; P); 1427: *Kyshathwan* nemesi névben (Cs 1: 556; P); 1588: *Hatwan* (Petri III. 367). 1444.VIII.17.: *Hatwan*-i László ü: Menyő (KmJkv 515); 1444.IX.2.: *Uő ü:* Sándorháza (528); 1449.X.30.: *Uő ü:* Farnas (765); 1450.V.20.k.: *Uő, Hothwan*-i Gergely és János tanú Nádasd elfoglalása ügyében (833); 1451.IX.18.: *Hathwan*-i Gergely kormányzó ember sarmasági birtokvitán (980); 1473.II.8.: *Hathwan*-i Nagy Dénes csicsói várnagy (2080-1). 1733: *Hotan*, 1760–2: **ÉrHatvan**. 1808: *Hatvan* (66). 1888: *Ér-Hatvan Szi* Tasnádi js (Je 309 & Ptyinus). 1913: **Érhatvan** Szi vm (Az). – 1909/19: *Hotoan, ÉrH*, L 760: r 604; m; 17 zs (91). = Su 1: 296. 1213–1854. – 1974: c. Căuaș {Érkávás kzs faluja, Ny-i hrs} [11 A]

Hatvan 2. * Te (?) 1238: *Hatwan* in comitatu de Timisio (Tr). – Su 2: 338.

Hattyas Te (Buziásfürdő-É, a Temes b. p.) 1410: *Hathyas*, 1447: *Hatthyas*, 1462: *Hathyas* Doboz 7. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). 1808: *Hityias* (68). 1851: *Hityiás*, *Te* vm, 1363 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 6574 hold, ... Lakosai szerszámfával kereskednek. Birja a kir. alapítvány (Fé 2: 110). 1888: *Hittyiás Te* Buziási js (Je 372). 1913: *Hattyas Te* vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: *Hitiaș, Hittyiás*, L 1789: r 1664; m, n, zs (89). = Su 1: 290. 1462–1913. + 2: 338. 1462. – 1974: c. Racovița (Rakovica kzs faluja, Ny-i hrs) [32 C]

Havad Msz (Nyárádszereda-D 10 km, a Kis-Küküllőbe ömlő Havad pataka völgyében) 1569.XI.23.: *Havad*-ot II. János választott király Móre Lászlónak adományozza, „az walogatott darabontok kywel“ (SzO III. 263). 1602: *Havad* (SzO V. 275). 1614: *Havad* 26 családfe (Msz 81). 1635: Fodor Márton deficiált, örökségét egy praedicator, Márton **pap** birja (SzO). 1808: *Havad* (66). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 364). 1913: *Havad* **MT** vm. 1926-tól jegysőség, csendőrőrs (& Abod, Geges, Vadasd). 1926–45: Csorvási József jegyző. 1948: Néptanács (& Rigmány, Szentsimon, Geges, Vadasd). 1976: 2 születés, 11 halálozás. 1977 L 473 (havadi 450). – *Havad* > *Neaua* = Su 1: 422. 1569–1854. [24 C]

Havadtó Msz (Marosvásárhely-DK, a Havad Kis-Küküllőbe ömlése fölött, a Szovátai úton) 1501.III.23.: Szentgyörgyi és Bazini Péter országbíró és erdélyi vajda ítélete Erdőszentgyörgyi Teel Balázs és Barcsai Gáspárné közt a székely gyűlés előtt vitt perben: elmarasztalja a felperest, mivelhogy az nem jelent meg a fogott bírák határozata szerint *Hawadthew*-n. Felperess elveszti a halastórészt, a malmot és a birtokrészt Bánd birtokon, s a Meggyes nemzetség bíróságát is (DI 50 557. Szr. reg.; SzO VIII. 187-191). 1567: *Hawad Teo*, 1602: *Havadtó* (SzO II. 217, V. 271). 1614: *Havadtó* 34 családfe (Msz 72). 1644: *Havatteö* (Makkai 553) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Havadtó* (66). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 364). 1913: *Havadtó* **MT** vm (Az).

– Havadtău > Viforoasa = Su 2: 247. 1501–1854. – 1974: c. Fintinele {Gyulakuta kzs faluja, K-i hrs} [24 C]

Havasdombró Bi (1913) : Domravicza.

Havaserdő – a Kárpátok.

Havasgáld Fe (Gyulafehérvár-ÉNy) 1525: **Olahgald** (Iczkovits 60). 1808: Intragolo, (n) Koliben (73). 1888: Inregáld **AF** Magyarigeni js (Je 385). 1913: Havasgáld AF vm (Az). – 1909/19: Întregalde, I, & Necrilești (Nekrilezty), Popești (Popesty), Velea-Gălzii (Gáldpatak), L 1483: r 1465 (97). Întregalde = Su 1: 313. 1525, 1854, 1913. [34 B]

Havaskisbánya TA (1888) : Bányahavas.

Havaskő Mm : Havasmező és Oroszkő egyesülése; ma ismét 2 helység (Az).

Havasmező Mm (Felsővisó-É) 1411: *Polyna, Rwskapolyana*; 1457: *Polyana*; 1600: *Ruszkouapojana*; 1604: *Poyana* (Bélay 180). 1411: *Polyna*, 1458: *Poyanfalva*, 1459: *Polonya*, 1463: *Polanya*, 1489: *Pojana* (Cs 1: 451). 1851: *Polyána (Ruszkó)*, Mm vm, 18 r. **kath.**, 3111 {oroszl} g. **kath.**, 2 **ref.**, 58 zsidó lak., anyatemplommal és synagógával. F. u. többen (Fé 3: 250). 1808: Polyána (Rusz-) ~ Ruszpolyána, (s) Ruskowá-Poiana, Pojana-Ruszuluj (131). 1888: Ruszpolyána Mm Visói js (Je 611 & Luhi telep, Pentája, Szolotyán, Zvasnicza és Miszihá). 1913: Havasmező Mm vm (Az). – Poienile Rusului > Poienile de sub Munte = Su 2: 52. 1411–1851. [3 D]

Havasnagyfalu Ko (Gyalu-Ny, 1197 m) 1724: *Marisel (Siebenbürgen, 1993. 89)*. 1805: *Marisel*. 1806: Maruczel (Marisel). 1808: *vicus* Maruczel ~ Marisel (105). 1861: Marisel Ko (13). 1888: ≈ Ko Gyalui js (Je 493). 1913: Havasnagyfalu Ko vm (Az). – 1909/19: Mărișel, *M*, L 2076: r 2026; m, zs (111). 1936/39: Mărișelu > Mărișel = Su 1: 386. 1805, 1854. [22 C]

Havaspatak * Hu (Hátszeg-DK, Borbátvíz táján) 1391: p. *Hawaspathak* in districtu de Ha. Borbátvízi-birtok (Cs 5: 95). – Su 2: 338.

Havaspoklos Bi (Belényes-Ny) 1587: *Poklossa* (Jakó 326). 1692: *Poclossa* (Mezősi 117). 1808: Poklusa (131). 1851: ≈, Bi vm, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, 65 n. e. **óhitű** lak. Földje elég, de felette sovány; juhok eleget tarthatna; erdeje nagy (Fé 3: 247). 1888: ≈ Béli js (Je 583 & Hodisel). 1913: Havaspoklos Bi vm (Az). – 1909/19: Poclușe, *Poklusa*, L 167**ortr** (136). > Poclușa de Beliu = Su 2: 48. 1587–1913. > 1981: Poclușa de Beiuș [20 D]

Havasrekettye Ko (Bánffyhunrad-Meregyó-DNy) 1805: *Rekeczel*. 1808: Retyiczel, Retviczel, Rätshel, Retyitá (136). 1861: Rétyiczel (14). 1888: Retyiczel (Rekicel) Bánffyhunyadi js (Je 603). 1913: Havasrekettye Ko vm (Az). – 1909/19: Retițea, *Retyczel* {!}, L 1509: r 1490 (146). > Răchițele = Su 2: 70. 1805–1854. – 1974: c. Mărgău {Meregyó kzs faluja} [21 B]

Havasrogoz Ko (Bánffyhunrad-Székelyjő-DNy; 1029 m) 1805: *Rogosel*. 1861: {...}, *Rogosel* Ko (14. Röd sorába csúszott!). 1888: Rogozsel Bánffyhunyadi js (Je 606). 1913: Havasrogoz Ko vm (Az). – 1909/19: Rogojel, *Rogozsel*, L 1079: r 1072 (147). > 1936/9. tk: Rogojelu. > Rogojel = Su 2: 82. 1805–1913. – 1974: c. Săcuieu {Székelyjő kzs faluja} [21 B]

Hávord KSz (Nagybánya-DDNy) 1603: *Hovrila* (Su). 1733 *Bourila*, 1750: *Vovrila*, 1760–2: *Hovrilla*. 1808: Haurilla ~ Haburilla, Schaumdorf, Hovrilla **Köv** (66). 1888: Hovrilla **Sza** Nagysomkúti js (Je 378). 1913: Hávord Sza vm (Az). – 1909/19: Hovrila, *H*, L 321: r 315 (91). = Su 1: 296. 1603–1854. – 1974: c. Șomcuta Mare {Nagysomkút kzs faluja DK-re} [12 B]

Házpatak Mm 1913: *Házpatak* Borsa tartozéka (H). – Valea Caselor = Su 2: 226. 1913. » Borșa [14 A]

Heberdyn * Kr Karánsebesi kerület (Teregova közelében) 1552.VII.11.: Bánffy Miklós *Heberdyn* prédiumbeli jószágát zálogba adja Karánsebesi Sebesi Lajosnak és Flora Ioannak (KmJkv 5162).

Hedemer * Te (Temesrékás-É) 1472: *Hedemer* Rékás város 10. tartozéka volt; 1484-ben Alsó- és Felső-Hedemer (Cs 2: 20). – Su 2: 338.

Héderfája Kü Dicsőszentmárton-ÉK, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1331: v. *Hedruhſaya*; 1336: Thomas et Laurentius f-i Joannis f-i Myke nobiles de *Hedrihfaya*. Héderfáji Mike fia János fiai bírták, akik 1336-ban Szentmiklóst (To vm) elzálogosították. 1331-ben Kü vm elhatárolta Széplaktól az alábbi vonalon: ... metas ostendit ... in superficie montis, ... ve. pt. Mer. desc. sub monte ... locum ... *Kuthfew*, ... ve. *Kukullew* ... iuncturam 3 viarum, quarum una via veniens de *Hedruhſaya*, altera vero *Zaazut*, tertia autem via desc. de *Zeeplak*, ... eandem ... viam magnam usque ad litus *Kukullew*, ubi iuxta mol. de *Bazna* [: *Bahna*] transitur ... A határjárás a mai *Hegyes-tető*-ről indul D felé. A Küküllő ekkor nem mai medrében folyt, hanem a völgy D-i szélén, ahol a faluhatár ma is fut, s ide torkollott a D felől jövő „Szászút” (Gy 3: 553). 1370: *Hedrefaya*; 1435: *Hederfaya*; 1478: p. ≈; 1521: p. ≈ (1331-től Cs 5: 879). 1430.III.7.: *Hederfaya*-i Lökös Demeter ü: L. Dezsőfi János (KmJkv 36); 1459.V.18.: *Hederfaya*-i István (1351); 1459.VII.9.: Héderfáji István beszercei ispán (1364); 1468.VIII.21.: Lökös Imre és fia Elek (1820); 1469.III.3.: Szentpáli István teljes meghatalmazást ad Héderfáji Istvánnak Szentpál, Ugra, Besenyő, Lackod és Gyulus birtokbeli részei kezelésére (1848); 1478.VI.29.: Karácsonfalviak tiltják Héderfáji Lökös Imrét és te: Istvánt több birtokrész bitorlásától (2270). Ld még KmJkv II. 919. 1508.IV.5., Szvh: **Leonardus Barlabassy de Hederfaya** vicevayvoda Transsilvanus et siculorum vicecomes etc. (SzO VIII. 227). **1587**: *Hederfaya*. – C. Pr: fl. 18. A: fl. 6 (Dé 35). 1733: *Idirfaja*. 1808: *Hederfája* h., *Ederholz* g., *Iderfája* val. 1861: Héderfája Kü (8). 1888: ≈ (Ederholz, *Hidirfája*) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 365). *1905.VI.2.: *Bordi András* festőművész (–19., @). 1913: Héderfája **KK** vm (Az). – Hidrifáia > 1909/19L Idrifaia, *H, E, L* 964: r 15; m (94). = Su 1: 303. 1331–1854. – 1974: c. Suplac {Küküllőszéplak kzs faluja, Ny-i hrs} [24 C]

Hedre * Bi (?) **1215**: pristaldus Jano de v. *Cheydreh*; 1219: Paul de v. *Heydeh* [: *Heydreh*?]. A bihari ispán és udvarbíró poroszlójának nevében szerepel. Helye ismeretlen (Gy 1: 624). – Su 2: 339. *Heydeh*.

Hedvező Ko 1808: Hedvező (A Sebesváralja) Ko XV S 54. Hnt. 13: nincs megfelelője (66).

Hégen {szn. 1279: *Hegun* comes. Er 372} **Sv** (Segesvár-D, a Szentágotai úton) **1297**: t. *Heen*, 1349: p. *Hegun*, 1350: v. *Henndorff* (Tr). 1353: Nicolaus de *Hegny* geréb elfoglalta a szomszédos Réten birtokot (Bi). 1427: **opp.** *Hendorf* (Ub). 1504: *Heendorf*, 1508 *Hengendorf* (Scheiner 65). 1733: *Hégen*. 1808: Hégen, Henndorf, Heidorf (66). 1861: ≈, Hendorf, Heidorff Sv (35). 1888: ≈ (Henndorf) **NK** Keresdi js (Je 365). 1913: Hégen **NK** vm Szentágotai js (Az). – 1909/19: Hendorf, *H, Hd*, L 1066: r 530; n, m, zs (88). > 1964: Brădeni = Su 1: 103. 1297–1964. [36 A]

Hégenháza * Za (Somos és Köröscsente határosa volt) 1418, 1438: *Hegenhaza*. Marótiak birtoka (Cs 1: 730, 733. *Hegyháza*). (Csintye környékén) 1472.IX.28.: *Hegenhaza* ld Erdőhegy (KmJkv 2063). – Su 2: 338. 1438.

Héharszó * Kraszna vm 1465: *Heeharzo* Kr (Cs 1: 583). 1465. IX.24.: *Heeharzo* felét Bályoki Szilveszter zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). – Su 2: 338.

Hegyalja 1. (Nagyvárad mellett): 1991: ökumenikus templom épült. Felavatta Tőkés László és Tempfli József.

Hegyalja 2. a) Aradi Hegyalja: kistáj és történeti borvidék Arad vm-ben, a Hegyes-Drócsa hegység nyugati lábánál. A Máriaradna és Pankota közötti községek határára terjed. Honfoglalástól folytonos lakossága a 16–17. sz-ban a török háborúk elől északra menekült vagy elpusztult. Mai magyar lakói, akik románokkal vegyesen élnek, újabb kori, 18–19. sz-i telepések. Nagyobb számban Máriaradnán, Gyorokon (ide az 1880-as években bukovinai székelyek is települtek), Világoson és Pankotán lagnak (K. L. 109).

Hegyalja 3. b) Erdélyi Hegyalja: Nagyenyed és Gyulafehérvár vidéke, régi történeti borvidék. A magyarság igen korán benépesítette (10. sz.). A középkorban virágzó magyarlakta táj volt. A Maros jobb partján a honfoglaláskor talált nagyobb számú bolgárszláv lakosság hamarosan

megmagyarosodott. A 12. sz. végén szászok is települtek a vidékre (Krakó, Magyarigen, Nagyenyed). Ezek nem tartozván bele a szászok közjogi egységébe, a 16–17. sz-ra elvesztették nyelvüket. A románok a 13. sz. végén, a tatárjárás után megritkult lakosság közt tűntek föl. A 15–18. sz-ban igen sokat szenvedett a háborús pusztításoktól. Előbb a török beütésektől és hadjáratoktól, majd a kuruc háborúktól és a Hóra-féle parasztfelkeléstől, sőt 1848–49 magyar–román összetűzéseitől is. Magyar lakossága erősen megfogyatkozott, ma elsősorban a Maros bal partján él. Nevezetes községe Vajasd, melyet Bethlen Gábor 1617-ben a töröknek átadott Lippáról eljött magyaroknak adományozott, hajdúszabadsággal együtt, és 1764–1848 közt a katonai határőrvidékhez tartozott. A helyi hagyomány szerint Miriszló és Magyarlapád lakói is hajdúszabadsággal bírtak az erdélyi fejedelmek korában (K. L. 110).

Hegyes hegy Ar 1808: *Mons Hegyes* (66). – Highiş

Hegyes 1. Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Alsohydassel* (Jakó 256). 1808: Hegyes (66). 1851: ≈, Bi vm, dombos helyen, 197 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal, egy Hollód nevű patakkal ... Birja Gálbory Sámuel (Fé 2: 96). 1888: ≈ Belényesi js (Je 365). 1913: Hegyes Bi vm (Az). – 1909/19: Hidiş, *H*, L 408: r 395 (88). = Su 1: 289. 1508–1851. – 1974: c. Pomezueu {Kispapmező kzs faluja DNy-ra} [21 A]

Hegyes 2. Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Felsewhydassel* (Jakó 305). 1808: Hegyessely (Nán-), Higýisel (67). 1851: *Nán-hegyesel*, {r} *Hegyesel-Inánd*, Bi vm, hegyes vidéken: 505 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal ... A határszélen foly a Ró vize, melly gyakran kiönt, és egy más patak Dobrest felől jön. Birják Zuber Imre, Pál és Sándor urak (Fé 2: 97). 1888: Nán-Hegyesel (Hidisel-Nand) **Bi** Magyarcsékei js (Je 534). 1913: **Nánhegyes** Bi vm (Az). – Hidişelnan, *Nh*, L 722: r 714 (88). > Hidişel = Su 1: 289. 1508–1913. – 1974: c. Dobreşti {Bihardobrost kzs faluja, DNy-i hrs} [21 A]

Hegyes 3. * Kr (Sód és Pogányosremete sorában említik) 1381: *Heges*, 1387: *Hegius* (Pesty: Krassó II/1. 210). – Su 2: 338.

Hegyesd * Ar (Tótvarad-K, Kisbaja mellett) 1510: *Hegyesd* (Márki II/1. 203). – Su 2: 338.

Hegyeshalomér hn 1177: *Hegesholmir* Asszonynépe hr (Er I. 14. Hegyeshalom)

Hegyeslak Kr (Lugos-K) 1464: *Hewgest* (Cs 2: 42); =: ≈, 1596: *Hawgest*, 1717: *Atseste* (Pesty: Krassó II/1. 209). 1808: Hauszest, Hausescht, (i) Hausest, Hauszesti (66). 1851: *Hauest*, Kr vm, Bagyes hegy tövében: 267 **óhitű** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 2: 95). 1913: Hegyeslak KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Hăuzeşti, *Hauzest*, L 314: r 309 (87). = Su 1: 285. 1464–1913. – 1974: c. Fîrdea {Ferde kzs faluja, D-i hrs} [32 D]

Hegyiek TA (Torockó-DK) 1888: *Hegyiek* psz (t) Felsőszolcsva TA (Je 366). 1909: *Hegyiek*. 1913: *Hegyitelep* Felsőszolcsva tartozéka (H). – 1909/19: Lătureni, *Hegyiek*, &, v. Sălviva-de-sus (101). = Su 1: 354. 1909, 1913. {1981 R}

Hegyítanyák AF 1913: *Hegyítanyák* Sorostély tartozéka (H). – Deleni = Su 1: 196. 1913. – 1974: » Soroştin [35 A]

Hegyköz 1. BSz (Zsibó-KDK) 1557: *Mwnczel*, 1618: *Muncsal* (Kádár IV. 359). 1760–2: *Muntsel*, 1805: *Muntsal*. 1808: Muncsal, Muncsel (111). 1861: Muncsel 2 BSz (19). 1888: Gorbó-Muncsel (Muncselu) **SzD** Csákigorbói js (Je 347). 1913: Hegyköz SzD vm (Az). – 1909/19: Muncelul-Gârboului, *H*, L 341: r 328; zs (118). > Gîrbou-Muncel > Muncel = Su 1: 410. 1557–1913. – 1974: c. Cristolţ {Nagykeresztes kzs faluja, ÉNy-i hrs} [12 D]

Hegyköz 2. Bihari Hegyköz: Nagyváradtól keletre, a Berettyó és Sebes-Körös közén elterülő dombvidék. A középkor folyamán az Alföldtől az erdélyi határig húzódó *Középkalota* {Középkalota} nevű táj része. Magyarsága a honfoglalás korában települt, a 16. sz. óta románokkal vegyesen lakik. Jelesebb községei Hegyközkovácsi, Szalárd, Micske (K. L. 115).

Hegyköz-előtagú hs Biharban 1888 (Je 366): Kovácsi, Pályi, Száldobágy, Szent-Imre, Szent-Miklós, Újlak.

Hegyközújlak (Várad-ÉK) 1291–4: in v. *Vylak*. A falu 1291–4 között második alkalommal 20 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 680). 1588: *Ujlakfalua* (Jakó 374). 1692: *Pal-Uilak* (Mezősi 88). 1808: *Újlak* (Páli- vel *Hegyköz*-) h. 1851: *Hegyköz-Ujlak*, hegyen és hegyek közt, 968 lak., kik kevés **r. kath.** kivéve mindnyájan **reformatusok**, helybeli anyatemplommal. Határa 2950 hold, ...; bora jeles, gyümölcse sok. Itt ered a Kösmő vize 3 völgyből, melyek Hegyköz-Pályinál szakadnak össze. Birja a várad deák **káptalan**, s kis részben Servánszky család (Fé 4: 239). 1888: Hegyköz-Újlak Bi Központi js (Je 366 & Káptalan tanya). 1913: Hegyközújlak Bi vm (Az). – 1909/19: Uileac, H, L 1128: **r 23**; m (188). Uileacul de Munte = Su 2: 215. 1291–1851. > 1974: Uileacu de Munte c. Cetariu {Hegyközcsatár kzs faluja, D-i hrs} [10 D]

Hegymegett Ko (Kolozsvár-ÉK, Teke-DNy) 1913: *Hegymegettanya* Mezőerked tartozéka (H). – Capul Dealului = Su 1: 120. 1913. – 1974: Capu Dealului » Stupini {Mezősolymos} S [23 B]

Hegymegettitanya Ko (Kolozsvár-ÉK, Teke-DNy) 1913: *Hegymegettitanya* Mezőerked tartozéka (H). – După Deal = Su 1: 215. [23 B: Nyulas mellett DK-re]

Hegyorr Mm-ban 1353: *supercilium montis Heghor* – lehet a Széphavas > Şerban (1795 m) melletti mai Pop Ivan (1940 m) havas (Gy 4: 111/2).

Héharszó Kr (Csánki) : Harcó.

Héjasfalva Fe (Segesvár-K) 1329: p. *Heesfolva* ~ *Heesfolwa*. 1329-ben Károly király a szebeni százsok kérésére visszaitélte Keresztényszigeti Keresztély fiainak: Salamonnak és Herbordnak, s Ermen fia Hennengnek a birtokot elfoglaló Vosmoth fia Dániellel szemben (Gy 2: 197). 1467.XII.9.: *Hewesfalwa*-i Pál királyi ember Ernuszt János udvari vitéz birtokbaiktatásán (KmJkv 1769); 1527.XII.10.: Szamosfalvi Gyerőfy Ferenc azon birtokrészeit, amelyek Gyerőfy Imrétől szállottak reá, 300 Ft-on zálogba adja nővéreinek: Klárának és férjének: *Heyasfalwa*-i *Heyasfalwy* Ferencnek (4197); 1537.IX.9.: *Heyasfalwa*-i Vitályos bevallást tesz Rücscről (4615); 1554.XII.29.: *Heyasffalwy* János és Pál nemes eskütárs (kraszna)horváti ügyben (5332); 1555.II.11.: *Heyasfalwa*-i Bilyak Péter **deák** azt a megegyezést, amelyre a minap Vécs várában lépett, a *Heyasfalwy* Gergelyt, Jánost és *Heyasfalwy* Vitályos fia ifjabb Gergelyt illető részében érvénytelennek jelenti ki, mielőtt vasra vert fogolyként csikarták ki tőle (5346). 1597.XI.25.: *Heyasffalwa*, Feyerwarmegyében; *heyasffalwy* **Opra Kelement** röviddel ezelőtt elfogták Alsóboldogasszonyfalva határában mint marhatolvajt (SzO Új 2-ből mellőzve). 1733; *Hásfalva*, 1750: *Hasfalva*, 1760–2: *Hejjás Falva*. 1808: *Héjjásfalva* h., *Teufelsdorf* vulgo pro *Diewaldsdorf* {g.}. 1861: Héjasfalva, Teufelsdorf, Hasfalva FF (3). 1888: ≈ (Héjjásfalva, Teufelsdorf, Hasfaleu) **NK** Keresdi js (Je 366). 1913: **Héjjásfalva** NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Hasfalău, *Héjasfalva*, Td, L 1463: **r 667**; m (87). > Vinători = Su 2: 254. 1329–1854. [36 B]

Hejöd (Hódvására) * Fe (a Lándor- és Csekelaki-patak egybefolyásánál) 1296: t. *Heuduasara*; 1303: ≈; 1323: p. *Hyduasara*; 1332–6: Nycolaus **sacerdos** de *Kyud*, *Heyud*. 1448: pr. *Hyud*. Neve szerint vásáros hely volt. 1296-ban a székely Kylian rokonságába tartozó Heym fia János, Domkos fia: Gergely és Miklós, valamint Ivanka fia: Beke, Dénes és Miklós 2/3 részét cserébe adták Csúcsi Mokou fia Miklósnak. 1303-ban viszont Gambuci Heym fia János itteni vásárolt részét Ákos nb. Torockzai Ehelleus alvajdának adta cserébe. 1323-ban Szécsényi Tamás vajda beiktatni rendelte Miriszlói Fodor Domokost, Somog Miklóst, Miko fia Bertalant és Miklós-fi Jánost és Pétert birtokába. Papja 1332 I: 40, 1333 I: 22, 1334 I: 20 dénár, 1334 II: 3 régi báni és 9 dénár, 1336 I-II: 20 dénár pápai tizedet fizet. 1448-ban Acintos (Cintos) és Lándor (Nándor) falvakkal együtt határolják körül (Gy 2: 164). 1296: ≈ (Er I. 557). 1303: *Heuduasara* vásárolt földbeli részét Gambuci János comes Torockzai Ehelleus fia Ehelleus erdélyi alvajdának adja – Ileerteluke és Bykus szintén vásárolt földbeli részével együtt – a Torda vm-i Gerebenus föld feléért (An 1: 400). 1448.X.31.: Landor, *Hywd* és Acintos prédiomok határjárása; Cég, Hegyhalom, Órhegye nevű határrészek (KmJkv 636); 1492.V.26.: ≈ prédiom Bogáti István birtoka; felét átadja anyjának: Vizaknai Affrának, aki jlenleg Atemberger Thomas magister szebeni polgármester özvegye

(2790); 1494.II.9.: Bogáti László ≈ prédiüm öt illető felét eladja ugyanannak és fiainak (2905); 1523.II.23.: Radnóti Bogáti Ozsvát ≈ prédiümban részbirtokos (3898). – Su 2: 339. 1296–1448.

Hék * Ar (Arad közelében) **1135**: *Hek* (Márki II/1. 203). – Su 2: 338.

Héler Ko (Kolozsvár-K) 1954: *Héler* Mócs tartozéka. – Heler = Su 1: 286. » Mociu.

Helmesaljavölgy SzD (Bethlen-É) {1913}: *Helmesaljavölgy* Ispánmező tartozéka {H}. – Hälmasäu = Su 1: 284. 1956. – 1974: c. Spermezeu {Ispánmező kzs. faluja É-ra} [13 D]

Hém > Himtelke * Bi>Ko (Bánffyhunjad-DNy, Szentkirály hrs) **1235**: Hagya kolozsi várnép (civis) lopással vádolta a *Hem* falubeli Henguch-ot; ez tüzesvas-próbával tisztázta magát a vád alól, Hagya-t a bíró hat márka bírságban marasztalta el (Er I. 182). 1440: p. *Hyntelke*; =: p. *Hymthelke*; 1507: ≈. 1443: p. ≈ in comitatu (!) de Kalathazeg. 1491: pr. ≈. Szentkirályi, ~ Csenkeszi, Gyerőmonostori ~ Szentkirályi Radó s más birtokosoké (Cs 5: 360). 1608-tól: *Hintelkiben* Kalotaszentkirály hr (Hn 50-). 1808: Hintelke pr (68). # Himtelke KszHn 37. – Su 2: 338.

Hemstelke * Sink (Szentágota-Ny, Vecsérd mellett) 1337: possessio habitatoribus carens *Hemstelke* vocata (Tr). – Su 2: 339.

Hencz 1. * Ar (Lippa-DDK, Krimárvára mellett) 1440: *Hencz* (Márki II/1. 203). – Su 2: 339.

Hencz 2. * Bi (Élesd táján) 1435, 1457: possessio **walachalis** *Hencz* (Jakó 341). – Su 2: 339.

Heng * Kr (Oravicabánya-Ny, Csorda mellett) 1362: *Eng* (Pesty: Krassó II/1. {?}). – Su 2: 339.

Henkeres Bi (Belényes-D) 1588: *Henkeres* (Jakó 257). 1692: ≈ (Mezősi 107). 1808: ≈ (67). 1851: ≈, Bi vm, hegyes-völgyes vidéken, 576 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Urb. szántó 533, rét 436, majorsági erdő 1400 hold. Van egy patakja. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 100). 1888: ≈ Bi Vaskohi js (Je 367). 1913: Hemkeres Bi vm (Az). – 1909/19: Hinchiriş, *H*, L 974: r 964 (89). = Su 1: 289. 1588–1851. – 1974: c. Lazuri de Beiuş {Belényesirtás kzs faluja, Ny-i hrs} [21 C]

Heningfalva Fe (Gyulafehérvár-KÉK) [1308–22: 1374]: *Heningfalua*; 1332–4: Petrus **sacerdos** de v. *Hen(n)iuigi*; 1369: nobiles de *Henikfolua*. A Kelnekiek bírták a XIV. században. A springi dékánátushoz tartozó papja 1333 I: 12, 1334 I: 21 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 165). 1369: *Henikfolua*, *Henigfolua*; 1417: *Hennyngfolua* (Ub II. 325, 529, IV. 624). 1466.XI.26.: Iklódi Mártonné Drági Potenciána *Hennengfalwa-i* részét eladja Vingárti Geréb Jánosnak (KmJkv 1710); 1469.IX.27.: Somkeréki Erdélyi István *Henyngfalwa-i* részét eladja ua (1909); 1469.X.4.: Drágiak *Henyngfalwa-i* részüket eladják ua (1912); 1477.XII.19.: Suki János *Hennenghfalwa-i* részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2252); 1525.VI.19.: Ősi Jankafiak és Farnasiak *Henyngfalwa-i* részüket Vingárti Horváth Gáspárnak vallják (4104). 1620: *Heningfalva* (SzO IV. 206). 1733: *Henig*, 1760–2: *Heningfalva*. 1808: *Henigfalva* h., *Rangesdorf* g., *Henyig* vel *Heningu* val. 1861: Heningfalva AF (5). 1888: ≈ (Rangeldorf) **AF** Alvinci js (Je 367). 1913: Heningfalva AF vm (Az). – 1909/19: Henig, *Hf*, *Rangeldorf*, L 1094 g. kat. r (88). = Su 1: 286. 1333–1854. – 1974: c. Berghin {Berve kzs faluja, ÉNy-i hrs} [35 A]

Henzerova * Te~Szö (Karánsebes és Apádia közt) 1475: *Henserowa* in districtu Sebes in comitatu Themes; 1492: *Henzerova* in districtu Karansebes et sub banatu Zeweriniensi (Cs 2: 41). 1515: *Henzerova* (Pesty: Szörény II. 72-73). – Su 2: 339.

Henyul : a Borgó felett É-ra emelkedő 1614 m magas *Henyul* hegy; Borgó és Epemező 1331 körüli birtokosa: *Henul* nevét örzi (Gy 2: 62). – 1981: Heniul Mare 1611 m [14 C]

Hér * Bi (Szalonta-DK, Feketebátor határán) 1214: predium *Her* (Tr). – Su 2: 339.

Herbat ~ Herbarty Kr (prédiüm Kémer közelében, Somlyó-ÉNy) 1453: pr. *Herbath* (Petri III. 507). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Herbarty* prédiümot zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). – Su 2: 339. 1453.

Herbus MT (Régen-DK hrs) {...} *Herbus* {?}; 1913: *Herbusfürész* Radnótfája tartozéka (H). – Ierbuș = Su 1: 304. » Reghin.

Herczefalva Te (Csánki) : Harczafalva.

Herczeg * Za (Borosjenő-D hrs, Apateleak és Szentanna közt) 1214: *Herseg*, 1561: *Herczeg-Móricz* (Márki II/1. 232). – Su 2: 339. Herseg.

Herczegfalva Za (Brád-DK) 1439, 1441, 1445: *Herczegfalwa* Világos várhoz tartozott. 1525: *Hercjegan*. A mai Herczegány Hu vm (Cs 1: 733). 1597: *Herczeghelie* (Ve: Doc. V. 6). 1733: *Herczigány*, 1750: *Herczegany*, 1760–2: *Hertzegány*. 1808: Herczegány (67). 1888: ≈ **Hu** Brádi js (Je 367). 1913: Herczegány Hu vm (Az). – 1909/19: Hărăgani, *H*, L 1797: r 1785 (87). = Su 1: 285. 1439–1854. – 1974: c. Băița {Kisbánya/Boica kzs faluja ÉK-re} [33 B]

Herczek * Kr (Delta táján, Sebed mellett) 1370: *Herczek* (Cs 2: 102). – Su 2: 339. {P} {*Herzegu* határrész őrzi emlékét}

Herczest * Kr (Lugos-ÉK, Szárazány és Pogányfalva közt) 1514–1516: *Herczest* (Pesty: Krassó II/1. 211). – Su 2: 339.

Heren * Fe (Asszonynépe hr) 1177: villa *Heren*. A Hápontont is nagyrészt felölelő Asszonynépe 1177-i metálisában említik mint vele É-on határos falut. A Somogyi-patak völgyében eltűnt vagy nevet változtatott falu lehet (Gy 2: 165). =: ≈ (Er I. 14). 1202–3: v. Heren (Tr). – Su 1: 287. Heria {Hari!}.

Herendiest Kr (1808) : Herés.

Herepe 1. Fe (Marosújvák-KDK) 1332–5: Paulus *sacerdos* de *Herepel*; 1344: Demetrius f. Merhardi, nob. de *Herepe*, p. *Herepe*. Herepei Demeter e birtokát 1344 e. zálogba adta az erdélyi püspöknek 12 M-ért. Papja 1332 II: 13, 1333 I: 20, 1335 I: 13 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 165). 1441.X.29.: Herepei Márk *ü*: Györgyfalva (366); 1442.VI.29.u.: Herepei Márk és nővére: Hápontoni Forró Mihályné: Veronika, ennek gy: László, Miklós, Ozsvát, Benedek és Anna, továbbá Márk másik nővére: Erdőszentgyörgyi Erdő felesége: Anna és ennek fia: András tiltják Budaki Mihályt a Budaki Arnoth özvegyének halála után maradt budaki birtokrészek elfoglalásától (472); 1446–1450: **Herepei Márk erdélyi alvajda** (I. 898); 1449.II.15.u.; Herepei János (656); 1452?VII.26.: Herepei Márk özvegye: Gyerőfi Potencia *üv* (1055). Ld még KmJkv II. 920. 1587: *Herepeh*. – E: fl. 36. A: fl. 12 (Dé 22). 1760–2: **Magyar Herepe**. 1808: *Herepe (Magyar-)* h., *Hiripe* vel *Hiripeá* val. 1861: M-H AF (6). 1888: M-H **AF** Marosújvári js (Je 486). 1913: **Magyarherepe** AF vm (Az). – 1909/19: Herepea-ungurească, *Mh*, L 491: r 368; m, c (88). > Herepea = Su 1: 287. 1332–1854. – 1974: c. Adămuș {Ádámos kzs faluja ÉNy-ra} [35 B]

Herepe 2. Fe (Gyulafehérvár-K) 1520: *Herepe* (Zichy XII. 399). 1733: ≈, 1750: *Heprie*, 1760–2: **Oláh Herepe**. 1808: Herepe (Oláh-), *Hiripe* ~ *Hiripeá* (67). 1861: O-H AF (6). 1888: O-H (Herpia) **AF** Alvinci js (Je 551). 1913: **Oláhherepe** AF vm (Az). – 1909/19: Hăpria, *Oh*, L 986 g. kat. r (86). = Su 1: 284. 1520–1854. – 1974: c. Ciugud {Maroscsüged kzs faluja ÉK-re} [34 B]

Herepe 3. Hu (Déva-ÉNy) 1491: p. *Herpelye* ad castrum Solmos pt.; 1491: p. *Herpelye*. ≈ Solymos vár (Ar) tartozéka (Cs 5: 95. *Herpelye*). 1601: *Herpelie* (Ve: Doc. VI. 370). 1601: *Herpelie* (Ve: Doc. VI. 370). 1733: *Herepea*, 1750: *Herepeja*, 1760–2: *Herepe*. 1808: Herepe, Herpen, Hárepeá ~ Hepriá (67). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ (Hepria, Hirpia) Hu Dévai js (Je 368). 1913: Herepe Hu vm (Az). – 1909/19: Herepea, *H*, L 236: r 233 (88). = Su 1: 287. 1491–1854. > 1974: Herepea c. Vețel {Vecel kzs faluja, K-i hrs} [33 D]

Herés Kr (Lugos-DNy hrs) 1650: *Herendest*, 1753: *Herindiest*, 1794: pr. *Herés* (Pesty: Krassó II/1. 211). 1808: Herendiest, Herendiesti (67). 1851: *Herendjest*, Kr vm, 6 *kath.* 889 *óhítü* lak., s anyatemplommal. Birja Piacsek (Fé 2: 102). 1888: Herendjest **KrSzö** Lugosi js (Je 368). 1913: Herés KrSzö vm (Az). – 1909/19: Herendești, *Herendjest*, L 971: r 945; n (88). = Su 1: 287. 1650–1851. – 1974: c. Victor Vlad Delamarina {Lugoskisfalu kzs faluja, Ny-i hrs} [32 D]

Hergolya * Te (Buziásfürdő-Ny, Nagykövérés mellett) 1371: *Hergolya* (DocVal 240). – Su 2: 339.

Herkefalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Herkefalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 339.

Herkulesfürdő (Orsova-É; 160 m) 1828: *Mehadienes Thermae* (Nagy II. 205). 1840: Herkulesi melegfürdők (Fényes VI. 203). 1888: Herkulesfürdő **KrSzö** Orsovai js (Je 368). 1913: Herkulesfürdő KrSzö vm. N: Herkulesbad. – Baile Herculane = Su 1: 61. 1828, 1840. [55 A]

Hermán {< a Hermán-nem nevéből} * **Hu** (Herepe mellett) 1479: p. *Herman*. Hermán-nz, majd Vecel vs birtoka (Cs 5: 95). – Su 2: 339.

Hermani villa : Szeben.

Hermansdorf * Szv (Szászváros-D hrs, Kasztó faluval együtt említik) 1488: *Hermansdorff* (Berger 51). – Su 2: 339.

Hermántelke * Do – 1319/320: v/p. *Hermanteleke*; 1319/323: p. ... *Hermanteluke*; 1323: ≈. Kácsik nembeliek birtoka volt (Gy 2: 72). – Su 2: 339.

Hermány 1. (Honigberg, Mellis Mons) Br (Brassó-ÉK) 1240: eccl-s in Burcia ... vidl. ... *Montem Mellis*; 1404: p. *Herman*; 1415: *Honchperg*. 1240-ben IV. Béla egyházának jövedelmét, jogait és tartozékait a **ciszterci rendnek** adományozta (Gy 1: 830); a Kerci **ciszterci monostornak**, Szentpéter faluval együtt (Er I. 190). 1377: v. *Mons Mellis*; 1404: p. *Herman*; 1415: *Hochperg*; 1422: *Hermanfalw*; 1426: Hermanfalwa; 1427: **opp**. *Hermanffalua* (Ub II. 480, III. 313, 665, IV. 130, 148, 163, 256, 269). 1484: v. **regalis Herman** (SzO I. 246). 1733: *Hermány*. 1808: *Hermány* (Szász-) h., *Honigberg* g., *Hirmáni* val. 1861: Hermány, ≈ Br (38). 1888: Szász-Hermány (Honigberg, Hermán) Br Alvidéki js (Je 640). Határában Käsberg (magános dombon, 12 m) őstelep. 1913: **Szászhermány** Br vm (Az). – Hármani; 1956: Härman = Su 1: 284. 1240–1854. [37 D]

Hermány 2. Sze (Szeben-K, a Hortobágy j. p.) 1302: *Castenholz-i Boldogságos Szűz Mária-egyház* plébánosává Dániel comes fia Pétert választották (An 1: 286). 1332: *Kastenhok* [: *Kastenholz*], 1339: *Castenholz*, 1342: *Casteholcz* (Tr). 1409: *Castenholcz* (Ub III. 484). 1733: *Kásócz*, 1750: *Kaschocz*, 1805: *Kastenholz*. 1808: Hermány, Kastenholz, Kásáhouholcz (67). 1861: ≈, Kastenholz, Kastahoulcz Sze (34). 1888: ≈ (Kastenholz, Casolt) **Sze** Nagyszebeni js (Je 368). Határában dák-római település és hamvasztásos halomsír a II-III. századból (László A.). 1913: Hermány Sze vm (Az). – 1909/19: Caşolt, *H, Kh*, L 629: r 364; n (39). Caşolt = Su 1: 122. 1302–1854. – 1974. c. Roşia {Szekásveresegeyház kzs faluja D-re} [35 D]

Hermány 3. Uh (Barót-ÉK) 1566: *Hermany*, 1567: *Hermanij*, 1576: *Hermány*, 1602: *Hermán* (SzO II. 209, 219, IV. 42, V. 297). 1614: Hermány 25 családfő (Uh 11). 1635: Bardócfiúszék faluja. 1638 Kolozsmonostor: Serfőző János szekeli feoldereol jött, veres drabant volt, ide jött ante annos 20, született Hermanban (Gyalu 28). 1760: Pető György iskolamester; 1762-ben 18 tanulója volt. 1760–2: **Magyar Hermány**. 1762-től **református anyakönyv**. 1808: Hermány (Magyar-) (67). 1861: M-H Uh (28). 1888: M-H Uh Homoródi js (Je 486 & Bodva vasgyár). 1912: 656 hektár 301 családe: 0,5-7 ha. 1913: **Magyarhermány** Uh vm (Az). 1940/41: 4 tanító, 196 tanuló. 1977 L 1300; 100 bányász. 1977/78: 16 tanító, 190 tanuló 8 osztályban; 2 óvónő, 50 gyermek. # Janitsek J.: *Magyarhermány helynevei* (NyÍrk 1969.1). – 1909/19: Hărmanul-unguresc, *Mh*, L 1183: r 56; m (87). > Herculian = Su 1: 287. 1566–1854. – 1974: c. Bătani {Bacon (Nb) kzs faluja É-ra} [37 B]

Hernécs Mm (Sziget-D, a Mára bp-i úton) 1360: *Hwrniachfalwa*, v. **olachalis Hernichhaza** (DocVal 144). 1389: *Hernech* (Bélay 144). 1451: *Hernechfalwa*, 1459: *Hernych*, 1472: *Hernychfalwa* (Cs 1: 448). 1808: Hernécs (67). 1851: ≈, Mm vm, 2 **r. kath.**, 381 **g. kath.**, 15 zsidó lak., anyatemplommal. F. u. a kincstár, gr. Vay, Pap, Rednik nemz. (Fé 2: 103). 1888: ≈ (Hernicses) **Mm** Szigeti js (Je 369). 1913: Hernécs Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19:

Hárnicești, *H*, L 764: r 759 (86). = Su 1: 284. 1360–1851. – 1974: c. Desești {Dezse kzs faluja, ÉK-i hrs} [3 C]

Hernécsfalva * Za (Solymos és Madarsák közt) 1464: *Herniczfalwa*, 1525: *Hernecsth*. Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 733). – Su 2: 339.

Hérnek * Bi (Bihardiószeg-Ny) 1307: t. *Hernuh* S. Stephani de promontorio Waradiensi. A váradelőhegyi konvent birtoka, Nyék határosa (Gy 1: 624). 1692: *Herdnek* (Mezősi 30, 51). 1886/906. tk: *Hérnek mjr.* 1888: Hérnek psz (t) Érdiőszeg Bi (Je 369). Hnt. 13: *Hérnekmajor.* – Su 2: 339. *Herdnek* 1692.

Hernyak * Te (Bozovics táján, Ógerlistye és Peregő mellett) 1484: *Hernyak* in districtu Halmas (Cs 2: 41). – Su 2: 339. {Almás kerületben. Ógerlistye és Peregő mellett *Hernegu* határrész őrzi emlékét}

Hernyakfalva * Te (Aranyág mellett) 1471: *Hernyakfalwa* (*Hernyakowczy*) Borzlyuk város 16. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 339. {Vö. 1: 288, ahová az itt elenyészettnek írt falu adatait is felvette}

Hernyakova Te (1808) : Aranyág.

Herszény Fo (Fogarás-D, a Sebes j. p.) 1520: *Herszeni*, 1556: *Herszeny* (Su). 1589: *Herszén*, 1600 *Herzeny* (Ve: Doc. III. 162, VI. 378). 1632: *Herszin*, 1637: *Hirszeny* (Makkai 458, 479) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Herszény ~ Hersény (67). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ Fogarasi js (Je 369). 1913: Herszény Fo vm (Az). – 1909/19: Herseny {!}, *H*, L 806 g. kat. r (88). Hírsesti = Su 1: 290. 1520–1854. [36 D]

Hertig * Bi (Érmihályfalva-DK, Szalacs mellett) **ld Szolnok vm (Gy 1: 625) 1215:** v. *Hertueg* (Tr). 1396: *Hercig*, 1422: pr. *Herczygh* (Jakó 257). 1422: *Herthygh* (Csáky 315). – Su 2: 339. *Hertueg*. {Beolvadt Szalacs határába}

Herzafalva Bi (Vaskoh-ÉÉK) 1588: *Herchiesth* (J); 1597: *Hercest* (Ve: Doc. V. 110); 1600: *Herscesth*, *Herecest* (Jakó 257). 1692: *Hersesti* (Mezősi 106). 1808: *Herzest* (67). 1851: ≈, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában: 340 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal (Fé 2: 104). 1888: ≈ Vaskohi js (Je 369). 1913: Herzafalva Bi vm (Az). – 1909/19: Hársești, *Herzest*, L 288: r 287 (86). Hírsești = Su 1: 290. 1588–1913. > 1974: Hírsești c. Cîmpani {„Vaskohmező“ (Am+Fm) kzs faluja É-ra} [21 C]

Hesdát Do (Szamosújvár-DNy hrs) 1339: Jo. f. Dom-i de *Hassad* [: *Hasdad*]. 1339-ben (Mórici) Domokos fia János királyi embert írják Hesdátinak (Gy 2: 72). 1463: *Hosdady* (Cs 5: 501: Hezdát). 1449.IV.14.: *Hosdad*-i Kakas Imre tanú dengelegi (BSz) birtokügyben (KmJkv 682); 1457.VII.14.: *Hasdad* Nyíres hrs (1271); 1461.XI.27.: Özv. Gym-i Radó Lászlóné: Katalin, korábban Botházi Kakas Imre özvegye, kijelenti, hogy *Hosdad*-i Imre, akinek anyja özv. Szilkeréki Antalné: Genith, és *Hosdad*-i Kopasz Antal teljesen kifizette a néhai Kakas Imrét illető *Hosdad*-i két birtokrészből neki járó hitbért és jegyajándékot (1646); 1462.X.6.e.: *Hosdat*-i ...ucza Imre, Kolozs vm szolgabírája részt vett az Ős és Bongárt közötti vitás határ kijelölésén (1658); 1468.XII.15.: *Hosdad*-i Boncza Imre és fe: Keresztúri Ilona **üv** (1833). Ld még KmJkv II. 920. **1587: Hesdatth.** – E: fl. 9, A: fl. 6 (Dé 41). 1616: *Hesdad* (Kádár IV. 21). 1637: *Hesdat* (Makkai 418) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Hesdátth.* 1808: Hesdát (67). 1861: Hesdát Do (15). 1888: Hezdát (Hesdátya) **SzD** Szamosújvári js (Je 370). 1913: **Szamoshesdát** SzD vm (Az). – Hășdate = Su 1: 285. 1339–1854. [23 A]

Hesdát Ko~To : Hasadát TA.

Hesdát pataka Indal határán. 1444.IV.18.: *Hesdadpathaka* nevű szénafü Szarkad felé (KmJkv 488).

Heszota * Ar (Milova mellett) 1477: *Hezotha* Solymos vár 57. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 339.

Hétfalu To (Régen-DK) 1453: p/v. *Hedbyk*. «Görgény vár tartozéka (Cs 5: 708). 1733: *Hubics*, 1750: *Hétfök*, 1760–2: *Hétfük*. 1808: Hétfük ~ Bükhét, Hábgye (67). 1854: Hétfük, Buchendorf, Hábgye (Su). 1861: ≈, Hábsik To (10). 1888: ≈ (Hábsik) **MT** Régeni alsó js (Je 369). 1913: Hétfük **MT** vm (Az). – 1909/19: Hábgye, *Hb*, L 649: r 639 (86). = Su 1: 280. 1453–1854. – 1974: c. Petelea {Petelea kzs. faluja DK-re} [24 A]

Hete 1. Fe/FF (Árapatak-ÉK) 1571: *Hethe* (SzO III. 338). 1913: *Hete* Árapatak tartozéka Hsz (H). 1969: Hete L 327 (*Kovácsna megye*). – Hetea = Su 1: 288. 1571, 1913. – 1974: c. Vilcele {Előpatak kzs. faluja} [37 D]

Hete 2. * Kr (Oravicabánya-D, Szokolár és Illyéd közt) 1436: *Hethe* (Pesty: Krassó II/1. 211). – Su 2: 339.

Hétfalu (n. Siebendorfen, r. Şapte sate): a Barcaság délkeleti szegletében, Brassótól keletre, a Kárpátok lábánál fekvő hét település együttes neve. A Brassóhoz közelebb eső *Négyfalu* (Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu, Hosszúfalu) ma már teljesen összeépült és Szecsele { Szecseleváros } (r. Săcele) néven várost alkot. A távolabbi *Háromfalu* (Tatrag, Zajzon, Pürkerec) különálló települések. Népessége többségében magyar, kisebb részben román. A magyarokat a szomszédos székelyek *hétfalusi csángóknak* nevezik. – Valószínűleg a 11. sz.-ban a Barcaságban megtelepült magyar és besenyő határőrök leszármazottai. Az eredeti gyér népesség a kora Árpád-korban a Dél-Erdélyben lakó (Fehér vm) magyarokból (székelyekből) gyarapodott, és alaprétege a székelyek végső megtelepedését megelőzően vagy azzal egyidőben kialakult (12. sz. vége–13. sz. eleje). Hétfalu eredetileg királyi birtok volt. A 14–15. sz.-ban kezdték egyes részeit eladományozni, majd II. Ulászló elzálogosította Brassó városának. A központi királyi hatalom összeomlása után nem történt meg a visszaváltás, és Brassó másfél százados ellenkezés dacára jobbágysorba süllyesztette az egykor szabadalmas jogállású, határőrző Hétfalu lakosságát. A szász polgárság földesurasága társadalmi, gazdasági és egyházi elnyomás volt, és a hétfalusi csángók kultúrájában jellegzetes nyomokat hagyott (pl. az evangélikus vallás követését). Kevés földjük lévén, a szomszédos szász községekben vállaltak munkát (feles bérlleteket) és fakitermeléssel, s fuvarozással is foglalkoztak. A múlt század második felében – különösen a vasutak megépülése után – Hétfalu magyar és román lakossága nagy arányban vándorolt ki Óromániába. A hétfalusi csángók különösen Bukarestben alkottak erős diaszpórát, ahol a városi személyfuvarozást (bérkocsi, később taxi) az 1930-as évekig nagyrészt ők látták el (K. L. 116-117).

Hétfalu 1366-ban, Töröcsvár tartozékai közt tűnik fel Négyfalu: Bácsfalu, Türkös, Csernát, Hosszúfalu {1950: Szecseleváros; > Négyújfalú}. Továbbá: 1367: Zajzon, 1484: Tatrag, 1500: Pürkerec. 1500-tól Hétfalu zálogként Brassó birtoka. 1544 Hétfaluban **magyar iskolát** talál a vizitáció. Csernátfalu – Szent Mihály-egyház (Csf, Bácsfalu és Türkös) : 101 jobbágy fizeti a **ludi rector**; Hosszúfalu (önálló); Háromfalu – Mária Magdolna-egyház Pürkerecen (Pürkerec, Tatrag és Zajzon). (*Proventus Parochorum et Ludi-Rectorum Praedialium Terrae Barcensis Anno A. 1544 – Bachfalu, Türkes, S. Michayl, Langendorff, Tatrag, Purcheretz, Zayzon*. VerArch 1927. 503-504. Bi). 1614: Czirmó Mihály, Bodokon (Sepsiszék) Pál János zsellére, *heftalusi* fi (SzO). 1635 Bikfalva (Hsz): Marhat Gáspár Hetfaluban lakik (SzO). 1649: A brassói főbíró engedélyezi az iparűzést a hétfalusi csizmásoknak és tabakoknak, de idegeneket nem taníthatnak ki mesterségükre (Miskolczy, 1987.119/260). 1652: Apácával és Krizbával együtt Hétfalu teljesen Brassó tulajdonába kerül. 1709: Josephus Szeli, rector scholae Hungaricae, promotus in pastorem Hosszufaluensem Septempagorum (Quellen V. 33). # Árvay József: *A barcasági Hétfalu helynevei*. Kv 1943. Kós : *Hétfalusi szekeresség* (: 1976).

Hetény * Za (Világos-Ny) 1481: *Hetyn, Hethyn* (Márki II/1. 232). – Su 2: 339.

Hétúr Kü (Erzsébetváros-ÉK) 1301: p. *Hethwr* (Cs). 1301/560/XVIII: t. *Hétwr*; 1332: Nicolaus f. Marcyll f-i Marci de *Heethur*, p. *Heethur*; 1343: p. *Hethwr*. 1332-ben Hétúri Miklós, fiörököse nem lévén, Tomaj nb. Régeni Dénes fia Tamásra hagyta. 1343-ban viszont Kemen fia Desew fia Jakab az erdélyi nemesek gyűlésén megállapította, hogy Hétúr az elődeié volt, de Kán nb. László vajda [1300 k.] elfoglalta tőlük. 1301: Bún határosa (Gy 3: 553). 1301: t. *Hetwr* Bún hrs (An 1: 92).

1343: p. *Hethwr*; 1515: ≈. Nádasdi ~ Fejéregyházi, Losonczy ~ Dezsőfi, Bánffy, Báthori, Bethleni, Nádasdi Ungor, Csáktornyai Ernuszt családokévolt (Cs 5: 880. 1446, 1453: Fe vm). 1451.V.12.: *Hethwr*-t, a váradi Szent-Lélek-kápolna adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 958); 1467. XII.9.: Mátyás király parancsára Ernuszt János udvari vitézt s fiait: Zsigmondot és Jánost, királyi adomány címén, beiktatták ≈ részirtokba (1769); 1499.VI.20.: Bethleni Miklós ≈-on Székely Tamás és Lőrinc jobbágy telkét és e kettő között egy pusztatelkét, a falu felett egy, alatta pedig két tóhelyét a domonkosok Szűz Máriáról nevezett segesvári kolostorának adományozza (3094). **1587: Hettwr.** – E. Pr: fl. 12. A: fl. 6 (31). 1708.IV.3.: Az úr {Bánffy György} hétúri szénáját most Segesvárra mind elhordották (We). 1808: *Hétur* h., *Marienburg* g., *Heturá* val. 1861: Hétúr, ≈ Kü (8). 1888: ≈ (≈) KK Erzsébetvárosi js (Je 369). 1913: Hétúr KK vm (Az). – 1909/19: Hetur, *H*, L 1214: r 524; n, m (88). > Hetur = Su 1: 288. 1301–1854. [36 A]

Heuersdorf KrSzö (1888) < Vaja Kr (1277).

Hévaszó Uh 1497: *Heyauzo*-i székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet asszony és leánya: Katalin elcsereéli Kecseti Péterrel (KmJkv 3035). Ma dülönév Felsőboldogfalva, Bikafalva és Miklósfalva határában (II. 921).

Heveder Gy/Cs 1913: *Heveder* Vasláb tartozéka (H). – Heveder = Su 1: 288. 1913.

Hévér KrSzö (1913) < Vaja Kr (1277).

Hevesizvor * Kr (Oravicabánya táján) 1535: p. *Heves-Izvor* (Pesty: Krassó II/1. 232). – Su 2: 339.

Hévíz (Calida Aqua) Fe/FF (Kőhalom-DK) **1235:** Gotfridum de *Aqua Calida*; 1372: v-m que vocatur *Calida Aqua*; 1377: p. *Hewiz* ~ *Heuiz*. Egyháza felett 1235-ben pereskedett az erdélyi püspök és az esztergomi érsek. Mivel a korai német telepítvények egyházára az érsek formált jogot, száz településnek kellett lennie. A XIV. szd első felében a Barnabás-fiak birtokolták; utánuk László {Vlad} havaselvi vajda és Fogarasföld ura bírta, aki 1372-ben átadta unokabátyjának: Kökényesréndold nb. Dobokai Lászlónak. 1377-ben fele Teremi Ponya fia Mihályé; ekkor Kü vm-hez számítják (Gy 2: 197). 1235: *Aqua calida*. Gottfried a szentszéki legátus által engedetlenség miatt megrótt papok közt (Er I. 180). 1522: *Warembach* (Scheiner 69). 1594–1603: Sükösd István az uradalom birtokosa; urbáriumában említett hévízi jobbágysai: Joannes Ugrai cum domo et filio Georgio. 1606: *Hévíz* (Ve: Doc. VII. 308). 1733: *Hévviz*. 1743–49: Bod Péter Árva Bethlen Kata lelkésze. 1750: *Hotize*. 1808: *Hévíz* vel *Hévvíz* h., *Warmwasser* g., *Hevizá* val. 1861: ≈, *Warmbach* FF (3). 1888: ≈ **NK** Kőhalmi js (Je 370). *Warmbrunn* (Er). 1913: **Olthévíz** NK vm (Az). – 1909/19: *Hoghiz*, *Oh*, *Warmbach*, L 1415: r 109; m, zs (89). = Su 1: 292. 1235–1854. [37 A]

Hévjó folyó 1303: *Heuyo* Zeuleus (Váradszöllös) határán.

Hévjó Bi (Várad-DK, Félixfürdő-K hrs) **1249:** *Hewyo*; 1272–90: *Heyo* ~ *Hewio*; 1332–7: Philippus **sacerdos** de v. *Hevio*, Joannes ≈ de *Heyo*, Paulus ≈ de *Hevio*. IV. Béla király Geregye nb. Pál országbírónak adta; IV. László király Pál fia Miklós vajdától kártételei miatt elkobozta s a váradi káptalannak adta. Papja 1332: 6, 1333–5 és 1337: 10 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 623). 1249: *Hewyo* (Er I. 209. Hájó). 1332–7: *Hewyo*, *Heyo* (Cs 1: 610. Hévjó). 1374: *Heyo*, *Heuio*, 1552: *Hayo* (Jakó 255). 1808: *Hájó* h. 1851: *Hájó*, Bi vm, dombos helyen, 287 g. **kath.** lak., s anyatemplommal. Határa 1000 hold, ... Határán van a híres váradi meleg fürdők egyike, melly *Püspökfürdő*nek nevezetik. Szinte inen ered a Pecze vize, mellyen az uraságnak nagy malma van 4 köre, s mivel télen sem fagy be, 7000 vft haszonbért is fizetnek érte az izraeliták. Birtokosa a váradi deák **püspök** (Fé 2: 81). 1888: Hájó Bi Központi js (Je 359: & Szent-László (Püspök) -Y-, Jónás telep, Farkas, Jolánka és Krismucza). 1913: **Hájó** Bi vm (Az). – 1909/19: Haieu, *H*, L 450: r 374; m, zs (86). = Su 1: 281. 1249–1851. – 1974: c. Sînmartin {Váradszentmárton kzs faluja DK-re} [20 B]

Hévszamos hs (> Melegsamos) Ko : Szamos. Hév-Szamos folyó: Szamos.

Heydeh Bi (Su) : Hedre.

Hezeris Kr (1808) : Egres (Lugosegres) KrSzö.

Hidalmás Do (Zsibó-D, a Kolozsvári úton) 1298: v. *Almas*, ubi **eccl. lapidea in honore B. Demetrii** est constructa; 1333: **sacerdos** de *Pomerio*, Laurentius ≈ de *Hydalmas*; 1365: *Hydalmas*. Kökényesrétnold nb. Mykud bán faluja volt Sz. Demeterről nevezett kőtemplomával. Mykud 1298-ban feltételesen lekötötte az erdélyi püspöknek 100 M értékben. Papja 1333 I: 1 gs, 1333 II: 18 d pápai tizedet fizet. 1365-ben is Mykud utódai, a Dobokaiak birtokolták (Gy 2: 58). 1441.XII.15.: *Hydalmas*-on Dobokai részirtok (KmJkv 388); 1459.X.15.: Dobokai Pál *Hydalmas*-i részét zálogba adja Dobokai Istvánnak (1383); 1459.XII.20.: *Hydalmas*-i Eördög Egyed özvegye (1413); 1460.XI.25.: *Hydalmas*, ld Doboka (1485); 1460.XII.20.: *Almas*-on lakó Bagos László **ü**: Kémer (1495); 1461.II.2.: *Hydalmas*, ld Doboka (1509). 1465: *Martinus Thome de Hydalmas* krakkói **diák** (Dn 1438). 1470.VIII.13.: *Almas*-i Kántor Mihály (KmJkv 1981); 1471.VII.9.: *Almas*-on Gyerőfi rb zálogon M. Csupor Miklóshoz kerül (2031); 1473.III.10.: *Hydalmas*-i Kántor Pál és *Hydalmas*-i Bertalan **deák** fogott bíró Drágiak ügyében (2087); 1474.X.10.: Dési János *Hydalmas*-i hat jobbagytelke cserében *Hydalmas*-i Kántor Pálhoz kerül (2162); 1480.V.19.: *Hydalmas*-i Kántor Márton te: Balázs nevében is tiltja ≈-i Kántor Pált birtokrészei elidegenítésétől (2303). Ld még KmJkv II. 835, 921. **1587**: *Hidalmas*. – E: fl. 20. A: fl. 4 (Dé 39). 1733: *Hida*, 1750: *Hidalmás*. 1808: *Almás* (*Hid*-) h. 1861: *Hid-Almás Do* (15). 1888: *Hidalmás* (*Hida*) **Ko** Almási js szh, ház 182, L 1041 (Je 370). 1913: *Hidalmás Ko* vm *Hidalmási js* (Az). # Kós: *Hidalmási nagyvásárok* (: 1976). – 1909/19: *Hida*, *Ha*, L 1253: r 680; zs, m (88). = Su 1: 289. 1333–1854. + 1219: v. *Liquj*, *Lij* (Tr). – Su 2: 352. {Vsz} [12 C]

Hidas 1. Asz (Torockó-DK) **1291.III.12.**: *Hydasthelke* Aranyas földön (KmJkv 2). 1291: *Hydusteluk* (Er I. 478). 1332: **sacerdos** de *Hydus* (Tr). 1517: *Hydas* (Jakó: Thorotzkay 24). 1538: silva super *Hidas* (SzO II. 52). 1587: *Hidas*, ld Mohács (Dé 70). 1694: p. *Hidas* (SzO V. 340). 1750: *Hidos*. 1808: *Hidas*, *Hidis* (68). 1861: ≈, *Higyis Asz* (33). 1888: ≈ **TA** Felvinci js (Je 370). 1913: **Székelyhidas** **TA** vm (Az). – 1909/19: *Hidiş*, *H*, L 1463: r 1448)88). > Podeni = Su 2: 48. 1291–1854 {1913}.+ 1219: v. *Liquj*, *Lij* (Tr). – Su 2: 352. {Vsz} – 1974: c. Moldovenesti {Várfalva kzs faluja D-re} [22 D]

Hidas 2. Bi 1. (Belényes-ÉNy) 1326: ... p-i *Hydus*; 1332–7: Nycolaus **sacerdos** de v. *Hydus*, Benedictus ≈, Stephanus ≈, Thomas ≈ de v. *Hudus*. A váradi püspökség birtoka Hodos mellett. Papja 1332: 5, 1333: 15, 1334: 15, 1335: 8, 1337: 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 625). 1552: *Hydastelek* (Jakó 259). 1808: *Hidastelek* h. 1808: Hollód (A Belényes) (1808/1987: 69). 1851: *Hidastelek*, vagy *Hollód*, Bi vm, dombos helyen, **5 ref.**, **375 g. kath.** lak., anyatemplommal. Földe agyagos és fekete lapály, melly mindent megterem. Folyóvize a Hollód. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 107). 1882: Hollód, *Hidastelek* (Hnt). 1888: Hollód (*Hidastelek*) Bi Magyarcsékei js (Je 373). 1913: **Pusztahollód** Bi vm (Az). – 1909/19: *Holod*, *H*, L 537: r 495; m, zs (90). = Su 1: 293. 1326–1851. [20 B]

Hidas 3. * Bi 2. (Belényes-ÉNy, Hidas/Hegyes mellett) 1508: *Kapolnashydas* (Jakó 259). – Su 2: 348.

Hidasliget Te (1913) < Piski (1333).**Hidastelek Asz (Er) : Hidas.**

Hideg patak: a Temes j. o. mellékvize; Teregova alatt torkollik. 1808: *riv.* Hideg Kr (68). – rîul Hidagu (Su 2: 341) > 1981: Rîul Rece [43 C]

Hideg * Te/Szö (Teregova táján, a Hideg patak mellett) 1392: *Hydech* in districtu de Mihald; 1409: *Hidek*; 1447: *Alsohydeg* in districtu Mihald. Pesty szerint máskor Patak néven említik (Cs 2: 41). 1548: *Hidegpathak*, 1552: pr. *Hideghpathak*, p. *Patak* (Pesty: Szörény II. 90). – Su 2: 341.

Hidegfa * Ar (Pozsga és Szolcsva vidékén) 1366: *Hidegfa* (Cs 1: 771). > **Hidegfa** (Pozsga és Szolcsova táján, a Maros bal partján) 1491.VIII.27.: *Hydegfalw* Corvin János birtoka (KmJkv 2752).

Hidegfalu 1. * Hu 1. (Hu-KrSzö határán) 1455: p. *Hidegfa*; 1468: p. *Hydegfalw*. 1455-ben a Csanád nb. Telegdiek, mint Ar vm-i birtokot, zálogba adják Illyei Dienesi Jánosnak. 1468-ban mint Hu vm-i helységet sorolják fel a Dienesiek birtokában. 1508-ban azonban ismét a Telegdiek kapják újadományul II. Ulászló királytól (Cs 5: 95. H -a).

Hidegfalu 2. * Hu 2. (Déva-Ny, Vecel táján) 1479: p. *Hydegfa*; 1491: p. *Hydegfalw* ad castrum Solmos pertinens. 1479-ben Vecel városhoz, 1491-ben ezzel együtt Solmos várhoz (Ar) tartozott (Cs 5: 95. H -b). – Su 2: 339. Hidegffa, 1366–1491. {Hármat együtt.}

Hidegfő Ar (Csánki) : Hiegekút Te.

Hideghavas Ko (Gyalu-DNy) 1888: Hideghavas (Montile-rece) Ko Gyalui js (Je 370). 1913: Hideghavas Ko vm (Az). – 1909/19: Muntele-rece, *Hh*, L 873: r 866 (118). Muntele Rece = Su 1: 411. 1909. – 1974: c. Măguri-Răcătau {Szamosfő-Reketó kzs faluja} [22 C]

Hidegekút 1. Fe (Kőhalom-DK, Hévíz-D hrs az Olt b. p. közelében) 1467.XII.9.: *Hydegkwth*-i Ósi László officiálisa: Sárdi András Fe és Kü vm-i iktatáson (KmJkv 1769). 1606: *Hidegkut* (Ve: Doc. VII. 308). 1733: *Hidegkut*, 1750: *Fintina*, 1760–2: **Olt-Hidegkut**. 1808: Hidegekút, Kaltbrunnen (68). 1861: ≈, Kaltbrunnen FF (3). 1888: ≈ (Fontina) **NK** Kőhalmi js (Je 370). 1913: **Olthidegekút** NK vm (Az). – 1909/19: Fântâna, *Ohk*, L 527: r 524 (71). Fântâna = Su 1: 242. 1606–1854. – 1974: c. Hoghiz {Olthévíz kzs faluja} [37 C]

Hidegekút 2. Kü 1. (Székelykeresztúr-ÉNy) 1319: *Hydegkwth* (SzO I. 327; Dávid L. 226). 1432: p. *Hydegkwth*. Hidegekuti-birtok (Cs 5: 880). 1494.VII.3.: *Hydegkwth* Teremi Sükösd-birtok (KmJkv 2923). 1566: *Hidegkut*, 1567: *Hijdegkwth* (SzO II. 209, 219). 1733: *Vida-Kut* (**Magyar Hidegekút**), 1760: *Magyar Hidek Kut*. 1808: Hidegekút (Magyar-) (68). 1861: M-H **Uh** (28). 1888: M-H **Uh** Székelykeresztúri js (Je 486). 1913: **Magyarhidegekút** Uh vm (Az). – 1909/19: Vidacutul-unguresc, *Mh*, L 443: r 165; m (197). V U = Su 2: 246. 1432–1854. » Hk 2-3: Vidacut [24 D]

Hidegekút 3. Kü 2. (Székelykeresztúr-ÉNy) 1645: *Oláh Hidegekúth* (SzO IV. 279). 1733: *Vida-Kut* (*Oláh-Hidegekút*), 1750: *Vidakut*. 1808: Hidegekút (Oláh-) (68). 1861: O-H, Kaltenbrunn Kü (8). 1888: ≈ **Uh** Székelykeresztúri js (Je 551 & Újlak). 1913: **Székelyhidegekút** Uh vm (Az). – 1909/19: Vidacutul-român, *Szh*, L 353: r 314; m (197). V R = Su 2: 246. 1432 {?}, 1645–1854. » Hk 2-3: Vidacut [24 D]

Hidegekút 4. KSz (Nagybánya-DNy) 1405, 1411, 1429: *Hidegkwth*; 1475: *Hidegkuth* (Cs 1: 556). 1733: *Higyaga*, 1750: *Hidag*, 1760–2: **Pusztá Hidegkut**. 1808: Hidegekút, Kaltenbrunn, Higjág **Köv** (68). 1888: Pusztá-Hidegekút (Higyága) **Sza** Nagysomkúti js (Je 591). 1913: **Pusztahidegekút** Sza vm (Az). – 1909/19: Hideaga, *Phk*, L 428: r 363; zs (88). = Su 1: 289. 1475–1854. – 1974: c. Satulung {Kővárhosszúfalva kzs faluja ÉK-re} [12 B]

Hidegekút 5. Sza (Nagybánya-DNy hrs a Lápos j. p.) Nagybánya XIV. század végén települt faluja, 1411: *Hidegkuth* (Maksai 146). 1808: Hidegekút, Mocsira (68). 1851: ≈, Sza vm, 4 **római**, 628 **g. kath.** lak., s anyatemplommal. Fekszik dombon, kies vidéken, de földje sovány; tölgyes, nyíres erdeje szép. F. u. b. Bánffy László örökösei (Fé 2: 107). 1888: ≈ (Mocsirae) Sza Nagybányai js (Je 370). 1913: **Láposhidegekút** Sza vm (Az). – 1909/19: Mocira, *Lhk*, L 780: r 769 (115). = Su 1: 403. 1411–1913. – 1974: c. Recea {Lénárdfalva kzs faluja, DK-i hrs} [12 B]

Hidegekút 6. Te (Lippa-DNy, a Maros bp-i úton) 1463: *Hydegfew*, 1561-i adólajstrom: *Hydegkwth* (Cs 1: 771). 1717: *Sedekut*, 1720–3: *Guttenbrunn*, 1723–5: *Edekut* (Mercy-tk, Márki II/1. 203). 1808: Hidegekút, Guttenbrunn, Hajdekút (68). 1851: *Guttenbrunn*, magyarul *Hidegekút*, olául *Hajdekut*, Te vm, a Maros mellékén. Van itt 2544 **r. kath.**, 198 **g. kath.**, 91 n. e. **óhitű**, 3 zsidó; 5 egész, 182 fél, 88 negyed, 1 nyolczad telek, 19 zsellér, 62 szerződési zsellér, 135 lakó, 87 mesterember, 5 kereskedő, derék r. kath. templom, szép paplak, nagy vendégfogadó, postahivatal. Határa 6688 hold, ... Határát a Maros keresztülfutja, és egy árok, mely római sáncznak nevezetik. Végre vezetes e város pompás hidegforrásáról, mely körül gyülekeztek az első gyarmatosok Szászországból és Ausztiából 1724-ben; s e forráskutat tetővel befedvén, pecsétjük is tartalmazza.

Országosvásárt 3 tart, u. m. jan. 17., maj. 16., és sept. 17-kén; ezenkívül hetivásárokat minden csötörtökön. Birtokosa a királyi kicstár (Fé 2: 61). 1888: Hidegkút (Guttenbrunn) Te Lippai js (Je 370 & Kettős-Szélmalom). 1913: **Temeshidegkút** Te vm (Az). – 1909/19: Hidegcut, *Hk, Gb, L* 3013: r 243; n, m (88). Guttenbrunn = Su 1: 276. 1463–1913. » Zăbrani {Zábrány} [32 A]

Hidegpatak * **Karánsebesi kerület** (a Hidagu patak völgyében, Teregova közelében) 1552.VII.11.: *Hydegpathak ~ Pathak* Bánffy Mihály birtoka; ld Heberdyn (KmJkv 5162).

Hidegrákoskövi hn 1441: *Hydegrakoskey* mező Aranyospolyán határában (KmJkv 371).

Hidegretteg * **BSz** (Dés-ÉK, Négerfalva mellett) 1593: *Hideg-Retteg* (Kádár IV. 28). – Su 2: 340.

Hidegség patak Cs 1808: *rivulus* Hidegség, Kaltbach (68). – Valea Rece

Hidegség 1. Cs 1. 1888: *Hidegség*, telep (t) Gyimesbükk **Cs** (Je 371).

Hidegség 2. Cs 2. (Balánbánya-DK) 1888: *Hidegség*, telep (t) Gyimesközéplak Cs (Je 371). 1913: *Hidegség* Gyimesközéplak tartozéka (H). 1970: Hidegségpataka. – Valea Rece = Su 2: 232. 1913. – 1974: c. Lunca de Jos {Gyimesközéplak kzs faluja ÉNy-ra} [25 D]

Hidegszamos hs és Hideg-Szamos folyó: Szamos.

Hidegtófeje hn 1299: *Hydekthofeye* Kisfalud hr (Er I. 589/10).

Hidegvíz **Fe** (Vizakna-É) 1296: *Hydegwyz-i* Tamás fia Mihály nemes ifjú, te: Miklós nevében is, Bulla (Bolya) n. birtokukból várépítésre hegyet s erdős földet ad el a Herman fia András által képviselt hóhalmi népeknek (Er I. 555). 1296: ≈; 1326: *Hydegwyz*; 1328: Georgius de *Frigida Aqua*. 1296: ... hóhalmi (vurpódi) népeknek. 1326-ban Károly király Tamáspatakáért Ladamost adja a Hidegvízieknek. György 1328-ban királyi ember Vizakna ügyében, Ákos 1357-ben már Bolyai vezetékneven is szerepel (Gy 2: 198). 1440.VI.13.: *Hydewyz-i* Bertalanné Katalint tiltják mihályfalvi részirtoka jogtalan elidegenítésétől (247); 1454.IV.4.: *Hydegwyz-i* Nagy Jakab Vizaknai officialis (1151); 1467.XI.9.: *Hydegwyz* ld Farkastelke (1769); 1485.X.3.: *Hydegwyz-en* Bolyai Gáspár részirtokos (2541); 1523.II.23.: *Hydegwyz-en* Vizaknai Miklós rb (3898); 1523.X.27.: *Hydegwyz-en* Vizaknai, Bolyai, Nyujtódi, Kocsárdi, Vessződi, Hosszútélki rb (3961); 1525.I.5.: *Hydegwyz* ld Bönye (4064). 1733: *Hidegviz*, 1750: *Kaltwasser*, 1760–2: *Hideg Viz*. 1808: *Hidegvíz* h., *Kaltwasser* vel *Kaltbach* g. 1861: ≈, *Kaltwasser* FF (3). 1888: ≈ (Kaltwasser, Kelbázer) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 371). 1913: *Hidegvíz* **NK** vm Medgyesi js (Az). » Nagyselyk. – Calvasăr > 1909/19: Călvasăr, *Hv, Kw, L* 976: r 920; m, zs (35). = Su 1: 125. 1296–1854. » Şeica Mare [35 B]

Hidur * **Bi? Sza?** 1343: *Hydur* (Tr). – Su 2: 341.

Hídvég 1. Fe/FF (Brassó-É) 1333–4: Nycolaus **sacerdos** de *Hydueg, Hidueg*. 1342: Joannes f. Dominici f-i Benchench et Jacobus f. Mykou f-i eiusdem Benchench de *Hyduig*. Az 1252-ben a székely Akadas fia Vincének adott Szék-föld (ld. ott) területén alakult ki. 1342 ugyanazon Vince azaz Bencenc unokái bírják Hídvégi vezetéknevvvel, és zombori, gerebencsi birtokukon s oltszemei házukon elkövetett hatalmaskodások miatt tiltakoznak. Papja 1333 I-II: 23 régi báni, 1334 II: 4 báni 14 obulus pápai tizedet fizet (Gy 2: 198). 1407: *Hydvegh*, 1427: *Hidveg* (SzO IV. 6, 8). 1475VI.9.: *Hydweg. Pathak* nevű folyótól K-re levő birtokrész *Gyepew* nevű erdő felőli felét néhai Bálint fia: Mihály ajándékol adja *Hydweg-i* Miko (ds) Lőrincnek és Péternek (KmJkv 2178). *1585: **Hídvégi Mikó Ferenc** (–1636.III.21., Baca) 1617: főudvarmester, 1622-től kincstartó; forrásértékű krónika (1594–1607) szerzője. 1750: *Hagig*. 1808: *Hídvég* h. 1861: ≈ FF (3). 1888: ≈ **Hsz** Miklósvári js (Je 371 & Nyáros-Patak telep). 1913: *Hídvég* Hsz vm. n: Fürstenburg, Fürstenberg (Az). « Lüget és Nyáraspatak. – 1909/19: *Heghig, Hv, L* 2331: r 1122 (88). > Hähgig = Su 1: 283. 1332–1854. [37 D]

Hídvég 2. Ko 1808: *pagus* Hídvég. Hnt. 13: azh (68). Elírás! 1806: Ludvég (Ludersdorf).

Hídvég 3. Kr (Somlyó-É, a Kraszna bp-i úton) 1351: p. *Hydveg* ... cum tributo in eadem *Hydveg* exigi consueto. 1315-ben Hídvéget az ott szedni szokott vámmal együtt Pok nb. Simon a somlyói

uradalommal együtt átadta nővérének, Annának, Gutkeled nb. Bátori László feleségének. Hídvég régebbi helye a mai *Pusta Hidigului* határrészen (1887. tk és Petri III. 515) volt, mely nevét Iklód vámos hídjáról kapta; neve ma is *Vámos híd – Podul Vamei* (1887. tk) (Gy 3: 513. Iklód (Hídvég) +1217). 1352: *Hydweg*, 1421: *Kiszantho* a. n. *Hydwegh* (Csáky 312). 1435–47: *Hydweg* vámjával együtt Somlyó várához tartozott (Cs 1: 556). 1473: *Hydwegh* (Petri III. 507). 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye *Hydwegh* birtoka nagyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (2114); 1524.VIII.15.: *Hydweg-i* Bocz Antal Bádokon (4039); 1543.I.24.: *Hydweg* Somlyai Báthoryak osztatlan birtoka (4773). 1570: *Hidwegh* (Petri III. 507). 1733: *Hidvégh*, 1750: *Hidvég*. 1808: *Hidvég* h. 1888: ≈ **Szi** Szilágyosomlyói js (Je 371). 1913: **Krasznahídvég** Szi vm (Az). – 1909/19: *Hidig, H, & Moiad* (Mojád), L 862: r 792; m, zs (88). > Măierişte > Măierişte = Su 1: 382. 1351–1854. [11 D] + 2: 341. 1421–1717 {Szántó melletti puszta}

Hídvég 4. **Msz** (Marosvásárhely mellett) 1760–2: *Hidvég*. 1808: ≈ (68). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 371). » Marosvásárhely. – Podeni = Su 2: 48. 1760, 1854.

Hídvég 5. * **Te** (Hódos táján) 1467: *Hydweg* in districtu Beel Hollódi Fülöp, Temeshelyi Dési Péter, Belinczi Bésánfiak és Bélvidéki Nexafiak birtoka (Cs 2: 26). – Su 2: 341. 1467.

Hilértelke (Iértelke) Fe {?} 1303: t. *Ileerteluke*; 1323: p. *Hylerteluke*. 1303-ban Gambuci Heym fia János itteni vásárolt részét cserébe adta Ákos nb. Toroczkaei Ehelleus alvajdának. 1323-ban Szécsényi Tamás vajda beiktatni rendelte Miriszlói Fodor Domokost, Somog Miklóst, Mikó fia Bertalant s Miklós-fi Jánost és Pétert birtokába. 1303-ban Hódvására és Bükkös közt, 1323-ban ugyanezek után sorolják fel. Lehet, hogy az 1440-ben e tájon feltűnő Istvánháza helyén feküdt (Téves azonosítással: Iczkovits 56 és Su II. 342. Gy 2: 165). 1303: *Ileerteluke* vásárolt földbeli részét Gumbuch-i János comes Thoroczkaei Ehelleus fia Ehelleus erdélyi alvajdának adja – Hódvására és Bükkös szintén vásárolt részével együtt – a Torda vm-i Gerebenes föld feléért (An 1: 400). 1449.[II.15.u.]: *Illerthelke* birtokra vonatkozó privilégium (KmJkv 656. V. László királynak tulajdonítja a privilégiumot, aki viszont 1453–1457 közt uralkodott); 1466.I.2.: Bogáti András *Hylle* birtokbeli ősi részét újra cserébe adja Meggyesfalvi Alárd Lászlónak (1678-80); 1488.VII.30.: Bogáti László *Hyllle* egészbirtok felét zálogba adja Bogáti Imre özvegyének: Affrának, aki jelenleg Thomas magister szebeni polgármester felesége (2685); 1495.II.9.: *Hyllle* prédiüm öt illető felét BL eladja szebenieknek (2905).

Hilib Or/Hsz (Kédivásárhely-DK) 1602: *Hilib* (SzO V. 198). 1614: 53 családfő (Or 2). 1760–2: *Hilib*. 1808: Hilib (68). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Orbai js (Je 371 & Kis-Hilib). 1913: Hilib Hsz vm (Az). – 1909/19: *Hilib, H*, L 695: r 50; m (89). = Su 1: 289. 1602–1854. – 1974: c. Ojdula {Osdola kzs faluja, DNY-i hrs} [38 A]

Hille Hu: Illye.

Hilye * **Fe** (Szentjakab közelében KmJkv I. 928, II. 921) : **Hilértelke**.

Hinkiteleke * **Asz** (ismeretlen fekvésű) 1291.III.12.: *Hynkytheleke* Aranyas földön (KmJkv 2).

Hintelke Ko 1808 : *pr.* Hintelke. Hnt. 13: azh (68). {!} Ld. Hém.

Hintos patak 1320: ..., ubi ipse fl. *Pala[t]ka* et fl. *Hyntus* coniunguntur (Gy 2: 84). Pálostelke, Palatka és Omboztelke (Do) határpataka.

Hirántanya Ko (Régen-Ny) 1913: *Hirántanya* Mezönyulas tartozéka (H). – Hirean = Su 1: 289. 1913. – 1974: c. Milaş {Mezönyulas kzs. faluja, DNY-i hrs} [23 B]

Hirip Sza (Szatmárnémeti-DK, a Szamosháton) 1370: *Hyrip*. A mai Hiripről 1370-ben hallunk először s bizonyára nem is keletkezett sokkal korábban. Ekkor még – úgy látszik – a Mőric-szaládé, de nem sokkal azután a Drágfiak kapcsolják erdői uradalmukhoz (1393). Eredetében szláv falu, magyarosodása azonban gyorsan ment végbe (Maksai 146). 1393: *Hirip*, 1470: *Hiryp*. Vámhely volt (Cs 1: 476). 1806: *Hirip* (8 N 54). 1808: Hiriss, Hirip (68). 1851: *Hirip*, Sza vm, rónaságon, 613 lak., u. m. 15 r. kath., 330 ref., 283 g. kath., kik mindnyájan magyarul is beszélnek. Ref. és g. kath. anyaegyház. Határa 4706 hold, ... Határán végig folyik a Nagy-Balhán,

továbbá határszélben esnek a száraz Balhán és a Homorod patak. Birja Szuhányi László, kinek itt csinos lakhelye és szeszgyára van; továbbá Szuhányi Ferencz és Ignác, Kállay Erzsébet özv. Peley Zsigmondnő, Sántha Mária özv. Kruspér Sándornő, és a Zamathy örökösök (Fé 2: 110). 1888: ≈ Erdődi js (Je 372). 1913: Hirip Sza vm. # Murádin L.: *Hirip {tájszavaiból}* (NyIrK 1963.2.294-295). – 1909/19: Hirip, *H*, L 1323: r 494; m, zs (89). > Hrip = Su 1: 297. 1370–1851. – 1974: c. Păulești {Szatmárpálfalva kzs faluja DK-re} [2 C]

Hirlau Sze (Szeben-ÉK, Szentágota-NyDNy) 1909: *Hirlau* Alcina tartozéka. – 1909/19: Hârla, *Hirlau*, &, v. Alțina (86). Hîrla = Su 1: 290. 1909. » Alțina.

Hisziás Te (1808) : Hosszúág.

Hityias (1808) ~ Hittyiás (1888) Te < Hattyas (1462).

Hobavicza Hu (Cs) : Vízköz ~ Hobicza-Urik Hu (1861) : Vízköz.

Hobicavárhely Hu (Hátszeg-DNy) 1733: *Hobitza Gredisti*, 1750: *Hobitza Gredistyej*, 1760–2: *Hobicza-Várhely*. 1808: Várhely (Hobicza-), Lagerfeld, Gregisi ~ Hobicza-Vályon (181). 1861: Hobicza-Várhely Hu (22). 1888: Hobicza-Várhely (Gradistye) Hu Hátszegi js (Je 372). 1913: Hobicavárhely Hu vm (Az). – 1909/19: Hobița-Grădiștei, *Hvh*, L 265: r 262 (89). H G = Su 1: 290. 1733–1854. > 1974: Hobița-Grădiște c. Sarmizegetusa {Várhely kzs faluja D-re} [43 B]

Hobicsény Hu () 1861: Hobicsény Hu (22). {?} – Su 1: 290. Hobiczeni v. Hobița. {Ott nincsen!}

Hobicza-Urik Hu (1861) : Vízköz.

Hodák 1. To 1. (Régen-K, a Görgény j. p.; 463 m) 1453: p/v. *Hodak*. »Görgény vár tartozéka (Cs 5: 708). 1469: *Hodak* (Bánffy II. 34). 1733: *Hudák*, 1760–2: *Hodák*. 1808: Hodák (Görgény-) (68). 1861: G-H To (10). 1888: G-H (Hodak pe Riu) **MT** Régeni alsó js (Je 349). 1913: **Görgényhodák** MT vm (Az). – 1909/19: Hodac, *Gh*, L 2632: r 2508; c, m, zs (89). = Su 1: 290. 1453–1854. [24 B]

Hodák 2. To 2. (Régen-ÉK) 1461: p. *Hadak*; 1473: p. *Hodak*; 1508: ≈. L. Dezsőfi, N. Ungor, Báthori, Bethleni, Bánffy és Szobi (Cs 5: 708). 1461.V.18.: *Hadak* L. Dezsőfi János egészbirtoka (KmJkv 1556); 1473.IV.26.: *Hodak* ld Bátor (2098). 1733: *Huducs*, 1750: *Hudok*, 1760–62 *Maros Hodák*, *Maroslak*, 1805: *Maros-Laka*. 1808: Hodák (Maros-) (68). 1808: Maroslaka (ΔGödemesterháza), Maricsen (104). 1861: Maros-Hodák To (10). 1861: Maros-Laka To (10). 1888: Maros-Hodák (Huduku) **MT** Régeni felső js (Je 495). 1913: **Maroslaka** MT vm (Az). – 1909/19: Huduc, *Ml*, L 336: 324 (91). > Maiorești = Su 1: 376. 1461–1854. – 1974: c. Rușii-Munți {Marosoroszfalu kzs faluja Dny-ra} [24 A]

Hodály Ko (Régen-Ny, MT vm határán) 1956: *Hodája* Faragó tartozéka. – Hodaia = Su 1: 290. 1956. – 1974: c. Fărăgău {Faragó kzs. faluja} 1981: F [24 A]

Hodgya Uh (Székelyudvarhely-Ny 8 km) 1566: *Hogya*, *Hogija* (SzO II. 203). 1614: Hodgya 36 családfő (Uh 90). 1745: **Iskolájá**. 1784.XI.18.: *Hodogya*. 1808: Hodgya (68). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 372). 1913: Hodgya Uh vm (Az). 1975 L 379. 1978 L 361; 102 lakott, 11 lakatlan ház. – Hoghia = Su 1: 292. 1566–1854. – 1974: c. Feliceni {Felsőboldogfalva kzs faluja ÉNy-ra} [37 A]

Hodi * Ar (vsz Temesszécsény mellett) {1205–1230} 1230: v. *Hudi*; 1337: p. *Hody*. II. Endre adta egyéb javak között Csák nb. Ugrin érsek öccse: Miklósnak, akitől Béla herceg 1230-ban visszavette. 1337-ben mint a Csanád nb. Telegdiék birtokát Szécsénnyel együtt említik (Gy 1: 178). 1237: *Houd*, *Houdu*; 1337: *Hody* (Borovszky: Csanád II. 211). 1337: *Hody* (Cs 1: 772. Hódi). – Su 2: 341. 1230: t. Hudi (Tr); 1237, 1337.

Hodisel 1. Bi 1888: Hodisel psz (t) Poklusa **Bi** Béli js (Je 372).

Hodisel 2. Bi 1888: Pusztá-Hodisel **Bi** Béli js (Je 591).

Hodony Te (Temesvár-ÉNy) 1480: *Odon*; 1717: *Hodogn* (Borovszky: Temes 51). 1808: Hodony (68). *1822: *Vicențiu Babeș* magyarországi román politikus, jogász (–1907). 1851: Hodony, Te vm, 168 r. **kath.** német, 918 n. e. **óhitü**, 15 zsidó lak. Van itt jó anyagú óhitü egyház 2 lelkésszel, kath. és óhitü tanoda, szép kinézésű vendégfogadó, jeles urilak szép kerttel, egy nagyszerű, igen szép idomu 5 kerekü hollandi szélmalom. Völgyes határa gazdag termékenységu, ... A római sánczok határszélén mennek el. Birja: Manasszi György (Fé 2: 111). 1888: Hodony Te Vingai js (Je 372). 1913: Hodony Te vm (Az). – 1909/19: Hodoni, *H*, L 1440: r 727; n, m (89). = Su 1: 291. 1480–1851. – 1974: c. Satchinez {Temeskenéz kzs faluja, DK-i hrs} [31 D]

Hodor * **To** 1492: p. *Hodor*. Egyszeri említés, Hodákkal; a L. Dezsőfiéktől a Báthoriak birtokába megy át (Cs 5: 708). – Su 2: 340.

Hódos 1. Ar (Lippa-DDNy, Tejes/Tés mellett) 1256: *Hudus* et Teyes ...; 1319: p-es ... *Kyshwdus*; 1323: ≈; 1337: p. *Hudus* ...; 1360: p. Teyes cum suis pertinentiis, que a. n. ut puta *Hwdus* nominatur. A Csanád nb. Telegdiék birtoka; az 1256-i, 1337-i és 1360-i összeírás szerint e 4 falura rúgó uradalom a mai Tés melletti Hodosnak felel meg (Gy 1: 178). 1256: *Hudus*; 1278: *Harduld-i Szent Péter-kolostor* (Er I. 222, 364). 1360: Teyes a. n. *Hwdws* (Cs 2: 108. Tejes). 1389: *Hodos* (Bánffy I. 421). 1808: *Hodos* h. (Gy). 1808: Hodos, Hodosch (68). 1888: ≈ **Te** Ternovai js (Je 373). 1913: **Temeshódos** Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Hodoș, *Hodos*, L 602: r 423; m, n (89). = Su 1: 291. 1323: Kis Hodos, 1334: *Hudus* (Tr) –1913. + 2: 341. *Hudus* 1337. – 1974: c. Brestovăț {Aga kzs faluja, ÉNy-i hrs} [32 C]

Hodos 2. Ar 1489: *Hodos*-t Bodroggal együtt említik, tehát bizonyára a mai Ó- vagy Hodos-Bodrog örzi nevét Ó-Aradtól dny (Cs 1: 772). 1851: *Hodos* Ar vm, lásd Bodrogh (Fé 2: 112).

Hódos 4. Bi 1. (Várad-É) 1268: Chak, Petrus, Jacobus et Benedictus f-i Chaz iob-es castri Byhoriensis, qui quondam nobiles fuerunt; 1291–4: in v. *Hudus*. 1301: Jako f. Jacobi de *Hudus*; 1332–7: Nycolaus **sacerdos** de v. *Chodos*, Petrus ≈ de v. *Hudus*. A Hodosi nemesek birtoka, akiknek egyik őse 1268 előtt a bihari várjobbágyságok közé állt, de 1268-ban István ifjabb király ennek utódait: Chaz fiait a várjobbágyságok közül kiemelve a királyi serviensek közé fogadta. Chaz fia Jakab fiai: Nagy Jakó és Cikó 1301–34-ben a vm-i közéletben vezető szerepet visznek mint fogott bírák, eskütársak és királyi emberek. A falu 1291–4 között egyszer 76, másszor 83 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig 1 fertót fizet. 1332: 13, 1333–7: évi 9 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 625). 1448: Hodos (Jakó 259). 1808: *Hodos* (*Jakó*-) h. 1851: *Jákó-Hodos*, Bi vm, lapályos rónaságon, a Berettyó mellett, 958 **ref.** lak., s anyatemplommal. Határa 5000 hold, ... A Berettyóban sok halat és híres nagyságu rákokat halász; s ugyan ezen jövedelmes vizimalom áll. Birják: Porubszky István, Ercsey Zsigmond, Barthos Gábor, Szilágyi Gábor, Jármy László, Lévy Imre és Farkas, özv. Nagy Péternő Szilágyi Teréz asszony (Fé 2: 112). 1888: *Jákó-Hodos* Bi Szalárdi js (Je 390 & Süvegd, Bartos). 1913: **Jákóhodos** Bi vm (Az). – Hodoș = Su 1: 291. 1169 {?}–1851. – 1974: c. Sálard {Szalárd kzs faluja, Ny-i hrs} [10 D]

Hódos 3. * Bi 2. (Tenke-K) 1300: p. *Hudus*. A Görbediek osztoznak rajta; felső része Benche fia Benedeké és Jolant bán rokonságáé, alsó része Gyurk fia Arnoldé és társaié. 1887/13. tk: *Olán hodos* (Gy 1: 625).

Hódos 5. Bi 3. (Tenke-KÉK) 1326: p-em ... *Hudus* ... vicinam ... p-i *Hydus*. Csanád nb. Telegdi Miklós Károly királytól nyert azon birtokát, amelyen Negul vajda [román] népével megtelepedett s lakik, a Hodos folyón levő malommal együtt a váradi püspökségnek adta (Gy 1: 625). 1808: *Hodos* (*Oláh*-) h. 1851: *Oláh-Hodos*, {r} *Hodis*, Bi vm, hegyes vidéken, 306 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Hodisel nevü patakkal. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 2: 112). 1888: *Oláh-Hódos* Bi Magyarcsékei js (Je 552 & Hódos psz). 1913: **Káptalanhodos** Bi vm (Az). – 1909/19: Hodiș, *Oh*, L 351: r 339 (89). = Su 1: 291. 1326–1851. – 1974: c. Holod {Pusztahollós kzs faluja ÉNy-ra} [20 B]

Hódos 6. Bi 4. (Magyarcséke közelében) 1508: *Kyshodos* (Jakó 260). 1808: Hogyis (69). 1851: ≈, {r} *Ozsest*, Bi vm, hosszú hegység alatt, 229 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. ... Vize a Hollód patak, s van egy kénszagu hideg forrása. Birja Dobray Gábor (Fé 2: 113). 1888: ≈ (Ozest) **Bi**

Magyarcsékei js (Je 373). 1913: **Csékehodos** Bi vm (Az). – 1909/19: Ojeşti, *Hogyis*, L 229: r 224 (126). > Ogeşti = Su 2: 10. 1508–1913. 1974: Ogeşti (Cod Poştal). {1981 R}

Hódos 7. Bi 5. (Tenke-DK) 1580: *Kyshodos* (Jakó 159). 1692: *Kis Hodos* (Mezősi 117). 1808: Hodosel (69). 1851: ≈, Csontaháza mellett, hegyes vidéken, a váradi deák **püspök** béli uradalmában: 600 n. e. **óhitü** lak., 400 hold szántó, 200 h. kaszáló földekkel, szép erdővel (Fé 2: 112). 1913: **Pusztahodos** Bi vm Béli js (Az). – 1909/19: Hodişel, *Pusztahodisel*, L 545: r 543 (89). = Su 1: 291. 1580–1851. – 1974: c. Şoimi {Sólyom kzs faluja DNY-ra} [20 D]

Hódos 8. Hódos-tó () 1808: *lacus Hodos Do* (68). – Lacul Ţaga Mare

Hódos 9. Gy/Cs (Ditró-ÉNY, a Maros j. p.) A XVII. század végétől, Ditró, Salamás és Várhegy kirajzásából települt. 1913: **Gyergyóhodos** Csik vm Gyergyószénmiklósi js (Az). – Hodoşa de Ciuc > Hodoşa = Su 1: 292. 1956. – 1974: c. Sărmaş {Salamás kzs faluja, D-i hrs} [25 A]

Hódos 10. Ko (Bánffyhunad-ÉNY, Kissebes-K; 617 m) 1496: *Hodos*; 1519: p. *Hodos*. 1519: p. *Hodos*. Bánffy-birtok (1496–1519. Cs 5: 361). 1666: *Hodos Falva* Gyalu tartozéka; 8 jobbágyból 3 van hon; 3 másutt lakik, 2 vagus; 1670: *Hodosfalua*-n 9 jobbágyot említene; közülük 1 vagus (Gyalu 177, 198). 1808: Hodosfalva, Hodiss, Hodisu (69). 1861: Hodosfalva, Hodisu Ko (12). 1888: Hódosfalva Ko Bánffyhunyadi js (Je 373). 1913: **Hodosfalva** Ko vm (Az). – 1909/19: Hodiş, *Hf*, L 801: r 774; zs, m (89). Hodişu = Su 1: 291. 1496–1854. – 1974: c. Poieni {Kissebes kzs faluja, K-i hrs} [21 B]

Hódos 11. Kr (Lugos-Ny) 1334: *Hudus*, 1428: *Hodos*; 1471: castellum *Hodos*, **opp. Hodos**, *Kis-Hodos* (Pesty: Krassó II/2. 214). 1631: *Hidas* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Hodos (68). 1851: ≈, Kr vm, 6 **kath.**, 692 **óhitü** lak, s anyatemplommal. Birja Kiss család (Fé 2: 112). 1888: Hódos **KrSzö** Lugosi js (Je 373). 1913: **Krassóhódos** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Hodoş, *H*, L 635: r 628 (89). = Su 1: 292. 1334–1828 {1913}. – 1974: c. Darova {Daruvár kzs faluja É-ra} [32 C]

Hódos 12. Msz (Marosvásárhely-ÉK) 1332: **sacerdos** de *Hudus* (Tr). 1589, 1592: *Hodos* (SzO IV. 69, 117). 1614: Hodos 31 családfő (Msz 49). 1635: Lázár Péter **schola mester** volt, de már vén ember (SzO). 1808: Hodos (68). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 373). 1913: **Székelyhodos** MT vm (Az). – Hodoşa = Su 1: 292. 1332–1854 {1913}. [24 C]

Hódos 13. Me (Ecel mellett) 1750: *Hodos*. 1956: Hodoş = Su 1: 291. – 1974: » Aţel {Ecel}

Hódos 14. NK (Erzsébetváros-D) 1956: *Hódos* Szászszáros tartozéka. – Hodoş = Su 1: 291. {1981 Ø}

Hódos 15. * Sza 1. (Zsadány és Amac közt) **1214**: *biloti Hodosdiensis*; 1219: v. *Hodosto* (VR). Igen régen, a jelek szerint királyi területen alakult ki. A középkorban a Hodosi, az ezzel igen közeli rokonságban álló Pálfalvi és a Dobrácsi családok birtoka. 1399: *Hodus*; 1425, 1523: *Hodos* (Maksai 148). – Su 2: 340. Hodosd.

Hódos 16. Sza 1. (Béltek-K) 1424-ben kettős alakban sorolják fel az erdődi Drágfi-uradalom román falui közt: p-es **Valahales Felsehodos**, *Alsohodos*. Keletkezése csak néhány évtizeddel eshetik korábbi időre (Maksai 148). = ≈, ≈ (Cs 1: 476. H b). 1569: *Pusztahodos*, 1586: *Puzta Hodos* (Ve: Doc. I. 286, III. 68). 1808: Hodos (Oláh-) (69). 1851: *Oláh-Hodos*, Sza vm, 6 **romai**, 415 **g. kath.**, 7 zsidó lak., g. kath. anyatemplommal, sovány földekkel, szőlővel és kevés erdővel. F. u. gr. Károlyi s mindenkor a bélteki urad. tartozott (Fé 2: 112). 1888: Oláh-Hódos Sza Erdődi js (Je 552). 1913: **Béltekhodos** Sza vm (Az). – 1909/19: Hodişa, *Bh*, {<} Oláhhodos, L 465: r 446; zs, m (89). = Su 1: 291. 1271–1913. – 1974: c. Socond {Szokond kzs faluja, ÉK-i hrs} [12 A]

Hódos * 17. Te (a Berzava mentén) **1247**: *Kyshudus iuxta Burzua*; 1323: ≈ a Csanád-nemzetség birtoka; 1471: *Kyshodos Szeri Pósa*fi-birtok, 1472: *Thothodos* (Cs 1: 772. Ar vm). XIII: Kis-Hodos (Cs 2: 41. Te vm). – Su 2: 359. Kyshodos 1323, 1471.

Hódos 18. Za 1. (Borossebes-Ny) **1162–72**: Hodos a szentjobbi **monostor** (Bi) birtoka (Gy 1: 669). 1429: *Hodos* (Cs 1: 733). 1808: Hodos Ar (68). 1851: ≈, Ar vm, Kujedhez szomszédos, 6 **kath.**, 750 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 2: 112). 1913: **Zarándhódos** Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Hodiş, *H*, L 729: r 545; m (89). = Su 1: 291. 1429–1913. [20 D]

Hódos 19. * Za 2. (Vadász mellett) 1429: *Hodos*, 1561: *Banhodos* (Cs 1: 733). – Su 2: 340.

Hódos 20. * Za 3. (Áldófalva-D) 1553: *Hodos, Tölgyes-Hodos*; 1561: pr. *Hodos* (Márki II/1. 232). – Su 2: 340.

Hódosmonostora Ar Hodos(d)monostora (psz. Arad-Ny) **1177**: t. ecc-e de *Hvdust*; 213: prist. Gonga de gen. *Hudus*; 1233: eccl. de Zadust [: Hadust]; 1293: t. *Hudusmonostura* ... iuxta fl-m Morus. Az Ar vm-i Hodos-nz. fészke lehetett. Sz. Péterről nevezett monostora 1177-től ismert. 1233-ban a király évi 1000 sódarab javadalmat állapít meg számára. 1278-ban Pál bán a monostor kegyuraságát unokaöccseire: István és Pósa ispánokra, Miklós csanádi prépostra, Pál mesterre és Jánosra hagyja. A monostor 1278 és 1293 között pusztulhatott el, alighanem a kun zavargások idején. 1293-ban a király Hodosmonostora földet a kun nevű Itemus ispánnak, továbbá Kwsa és Demeter nevű testvéreinek adja. Helyén létesült később a hodosi vagy bodrogi görögkeleti monostor (Gy 1: 178). 1293: *HodusMonustura*. III. András király Nagy (magnus) Itemus comest s Kwsa és Demeter nevű testvérét megerősíti IV. Lászlótól nyert Morus menti adományában (Er I. 522). 1808: *Bodrog (Új-)* h. alias *Hodos* val. (Györffy). 1808: Hódos *claustrum* {klastrom} (68). 1851: Ó-Bodrog {!?!}, vagy Hodos-Bodrognak is nevezetik, szerb-oláh falu ... E helységet birja a Hodosi szinte itt levő n. e. **óhitű** kalugyer zárda, s ennek birtokára van a falucska is építve, melly 215 n. e. **óhitű** lakost számlál ... {Erdejében} láthatók némely sánczok nyomai, és egy régi erős lestorony jó állapotban, Jakszics család kőbe metszett czimerével, melly család I. Mátyás király alatt költözött ki Szerbiából Magyarországra, s a klastromot is ez alapította (Fé 1: 142). Hnt. 13: *Hodosbodrogi zárda* (Gy). 1913: Hódosbodrogi zárda » Óbodrog Ar vm (Az). – # Eugen Arădeanul, Teodor Bodogal, Lucian Emandi: *Mănăstire Hodoş-Bodrog*. Arad 1980.

Hódos patak : a Fehér-Körös b. o. mellékvize; Borossebestől ÉNy-ra torkollik. – Hodiş [20 D]

Hódospataka * Kr (Lugos-Ny, Krassóhódos mellett) 1371–1372: kenezius de *Huduspataka* (DocVal 243). – Su 2: 340.

Hodost * Ar (Mikelaka és Öthalom közt) **1135**, 1561: *Hodust* (Márki II/1. 203). – Su 2: 340.

Hódostelek Za (?) 1316: *Hudustelek* Leel magister és testvérei örökölt birtokai közt (An 4: 295).

Hódostó * Za (Zarándhódos-É) 1553: *Hodostó* (Márki II/1. 232). – Su 2: 340.

Hódpatakfalva Mm (Sziget-D, a Marába j. o. ömlő patak mellett) 1360: *Hodpatakfalwa*, villa **olachalis** *Hatpatokfalva* (DocVal 144). 1364: *Hodpathaky*, 1440: *Hadpathaka* (Bélay 146). 1452, 1467: *Hothpatak*, 1469: *Hothpathaka*, 1470: *Hothpathak*, 1517: *Hathpathok* (Cs 1: 448). 1715: *Bréb*, 1720: *Breb* (Bélay 146). 1808: Bréb, Brib (27). 1851: ≈, Mm vm, 690 **g. kath.**, 43 zsidó lak., anyatemplommal, s mintegy 20 nemessel. F. u. a Pap és Rednik nemzetségek. Ezen helységnek és Kracsfalunak határában, Kővár vidéke és Szathmár vm felől esik Guttin nevezetű havas, a hol szép fehér alabastrom találtatik; vagon a tetején egy tó, vagy ugynevezett tengerszem (Fé 1: 167). 1888: ≈, -Y-, Mm Szigeti js (Je 257). 1913: **Bréb** Mm vm (Az). – 1909/19: *Breb, B*, L 1531: r 1341; zs (29). > Brebu > Breb = Su 1: 104. – 1974: c. Ocnaşugatag {Aknasugatag kzs faluja} [3 C] & N. Breban

Hóföld Újeh (Újgyház-DK) 1332–5: *Altus Campus*, 1342: *An dem veld* (de Fofeld) (Tr). 1382: v. *Hofeld, Hofold*; 1402: de *Alto Campo*, 1433: *Fö-Feld* (Ub II. 552, III. 271). 1488: *Hoeweld*, 1508: *Hoewelt* (Berger 56). 1750: *Fofelde*, 1760–2: *Fofeldt*. 1808: Főföld ~ Fóföld ~ Tőföld, Hochfeld, Fofeld, Hochfeldia (55). 1861: Fofeld, Hochfeld, Fofeldgya Újeh (38). 1888: Fóföld (Főföld, Hochfeld, Fofeldea) **Sze** Újgyházi js (Je 332). 1913: Hóföld Sze vm (Az). – 1909/19: Fofeldea,

Fófeld, Hochfeld, L 915: r 904 (76). = Su 1: 244. 1332–1854. – 1974: c. Nochrich {Újgyház kzs faluja} [36 C]

Hogyis Bi (1808) : Hódos (Csékehodos).

Hohe Rinne Sze (Szeben-DNy; 1442 m) 1909: *Hohe Rinne* klimatikus üdülőhely, Kereszténysziget tartozéka. – 1909/19: Páltiniş, *H R*, v. Cristian (130). = Su 2: 29. {Resinár tartozéka} [35 C]

Hohihi * To 1453: p. *Hohihy*. Nagyobb része ṡGörgény tartozéka. Orsovával (Görgényorsova: Régen-K) együtt említik (Cs 5: 708).

Holbák Fo (Brassó-Ny) 1589: *Holbak* (Ve: Doc. III. 162). 1632: *Holbach* (Makkai 457) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Holbác*, 1750: *Holbab*. 1808: Holbak, Holbach (69). 1861: Holbák Fo (25). 1888: ≈ Töröcsvári js (Je 373). 1913: Holbák Fo vm (Az). – 1909/19: Holbav, *Holbak*, *Holbach*, L 1163: r 1152 (90). = Su 1: 292. 1589–1854. – 1974: c. Vulcan {Volkány kzs faluja, ÉNy-i hrs} [37 C]

Holcmány Újeh (Szeben-ÉK, a Hortobágy b. p.) 1317–20: *ecclesia* de *Holzmenia* (Tr). 1485: *Holczmeng*, *Holzmang* (Scheiner 70). 1488: *Holzmengen* (Berger 56). 1506: *Holczman* (Scheiner 70). 1636: *Oltzman*, *Oltzman* (Ve: Doc. IX. 367; Su). 1636: Szeben vidékiek panaszzolják, hogy a román pásztorok „marhájokkal az tilalmasban becsületlen károkat tétetnek, gabonájokat, szénaréteket és erdejeket vágják, vesztegetik. Ha reátalálván a szászok, be akarnák hajtani marhájokat, mindárust az sok oláhság reájok támadván, verik igen, holott az szászok égéstől félvén, nem mernek veszekedni vélek, mert nemrégén is háromszor gyujtották fel Oltzmant“ (Ve: Doc. IX. 366; Jakó 1943). 1760–2: *Holtzmány*. 1808: Holcmány, Holtzmengen, Holczman (69). 1861: ≈, Holtzmengen Újeh (38). 1888: ≈ (Holtzmengen, Hosman) **Sze** Újgyházi js (Je 373). 1913: Holcmány Sze vm (Az). – 1909/19: Hosman, *H, H*, L 937: 442; n (91). = Su 1: 295. 1317–1854. – 1974: c. Nochrich {Újgyház kzs faluja D-re} [35 D]

Holdmészes Za (Hoctő-ÉNy, a Fehér-Körös j. p.) 1553, 1561: *Holthkerews*, 1574: *Holt* (Márki II/2. 163). 1808: Hólt ~ Holdt **Ar** (69), Mészes (107). 1851: Holdmészes, Ar vm.: 10 *kath.*, 628 *óhitü* lak., anyatemplommal, hegyes, erdős határral. A Kornély nemzetség innen veszi előnevét (Fé 2: 113). 1888: Holdmészes **Ar** Borossebesi js (Je 373). 1913: Holdmészes Ar vm (Az). – 1909/19: Holtmezes, *H*, L 571: r 551; m (90). > Pescari = Su 2: 35. 1553–1851. + 2: 340. *Holthkerews* {Beolvadt Holdmészesbe}. – 1974: c. Gurahont {Honctő kzs faluja} [33 A]

Holdvilág 1. (Abbatis Villa) Fe (Vizakna-É) 1309: ... sacerdotum de *Hulduualach*; [1315–35]/402: v. *Abbatis*; 1333–5: Johannes *sacerdos* de =. Az egresi cisztercita apátság (Csanád vm) birtoka. Kán nb. László vajda 1301–13 k. elfoglalta; ezt követően Károly király visszaadta az apátságnak s kérte a szebeni szászokat, hogy ne zaklassák, hanem védelmezzék. Plébánosa 1309-ben a nagy-küküllői esperesség kiközösített szász papjai közt szerepel, 1333-ban viszont a fehérvári esperességhez és selyki, majd a springi dékánshoz sorolt papja 1333 I: 44, 1335 I: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 165). {Vö. Holdvilág 2.} 1416: *villa Abbatis*, 1417: p. *Apathfalwa* (Ub IV. 17, 55). 1750: *Holdvilag*, *Czapu*. 1808: *Holdvilág* (Csicsó-) h., *Appesdorf* g., *Czáp* val. 1861: Csicsó-Holdvilág, Appesdorf, Czáp AF (5). 1888: Csicsó-Holdvilág (Absdorf, Czápu) **AF** Balázsfalvi js (Je 276). 1913: **Csicsóholdvilág** AF vm (Az). – 1909/19: Űapu, *Csh*, *Absdorf*, L 1080: r 695; n (186). = Su 2: 211. 1309: *Huldunalsch* {!}, 1333–1854. – 1974: c. Micásasa {Mikeszásza kzs faluja D-re} [35 B]

Holdvilág 2. Sv (Erzsébetváros-K 4 km) 1309: *Hulduualach* papja a szentszéki követi utasításra megidézettek közt (An 2: 551). 1332: *sacerdos* de *Hoduilag*, 1345: *Hodwilag*, 1348: p. *Hoodwylag* (Tr). 1411: *Noghodwylag*, 1428: *plebanus* de *Holdvylag*, 1432: *seniores et hospites de Holbalegen*, 1468: *Holdwylagh* (Iczkovits 56). 1587: *Holdwilagh*. – C.Pr: fl. 50. A: fl. 25 (Dé 28). 1609: 16 lakott telek. 1647: *Holdvilagh* (Makkai 633) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Holdvilág*. 1808: Holdvilág, Hallwelegen ~ Halwelagen (69). 1861: Hojdvilág, Hallwegen Sv (35). 1888: Holdvilág

(Halwelagen) **NK** Keresdi js (Je 373). 1913: Holdvilág NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Hoghilag, *H, H*, L 1017: r 255; n; 33 m (89). = Su 1: 292. 1309–1854. [36 A]

Holgya Hu (Marosillye-NyDNy) 1733: *Holdelye*, 1750: *Holdye*, 1760–2: *Holgya*. 1808: Holdgya ~ Holgya (69). 1861: Holgya Hu (22). **Hu** 1888: ≈ Marosillyei js (Je 373). 1913: Holgya Hu vm (Az). – 1909/19: Holdea, *H*, L 234: r 225 (90). = Su 1: 292. 1733–1854. – 1974: c. Lăpuگیu de Jos {Alsólapugy kzs faluja Ny-ra} [33 C]

Holló Gy (Borszék-KÉK, Tölgyes-ÉNy hrs a Kis-Beszterce völgyében) 1808: Holló (69). 1888: Gyergyó-Holló **Cs** Gyergyótölgyesi js (Je 353). 1913: **Gyergyóholló** Csik vm (Az). – 1909/19: Corbu, *Gyh*, L 1333: r 883; m, zs (54). = Su 1: 165. 1808–1913. [25 B]

Hollód vize : a Fekete-Körös j. o. mellékveze; a Király-erdőben két ágból ered, Hollód/Pusztahollód falu alatt torkollik. 1851: Hollód (Fé 2: 96. Hegyes falu patakja; 2: 174. Kapocsány patakja). – Holod

Hollód (Hidastelek) Bi (1888) : Hidas.

Hollód (Hollós) * Te (Buziásfürdő mellett) 1367: *Tathalas* (P); 1369: ≈ (Cs); 1445: *Hollod* (Sztáray II. 364); 1467: *Hollod Szeri* Pósaifiak birtoka; 1468: *Thotholos* in districtu Beel Hollódi Fülöp, Temeshelyi Dési Péter, Belinczi Bésánfiak és Bélvidéki Nexafiak birtoka (Cs 2: 26). 1569: *Tathalus* (Pesty: Krassó II/2. 641). – Su 2: 343. Hollod 1445, 1467. + 408. Tathalas 1367–1467 (Csánki II-2 641) {!}

Hollómező BSz (Dés-É) 1588: *Hollomező* (Kádár IV. 29). 1662: *Hollmező* (Ve: Doc. XI. 23). 1646: *Hollomező* (Makkai 420) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Hollo-Mező*, 1750: *Magocze*. 1808: Hollómező, Mogácse (69). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Magazse) **SzD** Dési js (Je 373). 1913: Hollómező SzD vm (Az). – 1909/19: Măgoajea, *Hm*, L 1027: r 988; m, zs (108). Măgoaja = Su 1: 383. 1588–1854. – 1974: c. Chiuiesti {Pecsétszeg kzs faluja É-ra} [13 C]

Hollós 1. * Csa (Nagyszentmiklós táján, Vizeds mellett) 1429: populi et iobagiones **regales** de *Hallos*; 1433: p. *Hollos*; 1438: descensus *Halos* in sede comanorum Zenthelthzeek; 1451: p. *Hollos*; 1489: pr. *Hollos*. Vizes-Gyánnal és Szöllőssel volt határos. 1433-ban Berekszői Hagymás László, 1451-ben pedig Hunyadi János kezén találjuk. Tehát egy jobbágy és egy kun Hollós állt e vidéken (Cs 1: 697). – Su 2: 340. 1423 {!}, 1429, 1438 (Csánki I. 697). 1723 Olloch.

Hollós Kü [1370 k.] : Cserged (Kiscserged).

Hollósarka Gy (Borszék-ÉK, a Kis-Beszterce b. p.) 1956: Capul Corbului, u. Hollósarka = Su 1: 120. > Capu Corbului 1974: c. Corbu {Gyergyóholló kzs. faluja, ÉNy-i hrs} [15 D]

Hollósvölgy Szi (Szilágysomlyó-É) 1913: *Hollósvölgy* Somlyógyörtelek tartozéka (H). – Berc = Su 1: 71. 1913. – » Giurtelecu Şimleului [11 D]

Hollószeg Bi (1913) : Korbost.

Holtmaros To (Régen-É) 1319: p. *Holtmorus* (Cs). 1366: *Holthmorus*, 1497: *Holth Maros* (Bánffy I. 263, II. 345). 1503: *Holthmaros*, 1512: p. *Holtmaros*. Losonczi, Bánffy, L. Dezsőfi-birtok. Jbn 1503: Solymos Péter, Szakács Benedek, Mihály Vince Bánffy-jobbágy (Cs 5: 708). 1519.IV.28.: *HolthMaros*-i rb-t Losonczi Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: L. Bánffy László kezébe adja (3723). 1555.IX.7.: *Holthmaros* (KmJkv 5412). **1587**: *Holt Maros, Mogioro*. – E: fl. 5, A: fl. 2 den. 50 (Dé 69). 1808: Hóltmaros, Holten (69). 1861: H-M To (10). 1913: Holtmaros MT vm Régeni felső js (Az). – 1909/19: Murășmort, *Hm*, L 684: r 88; m (119). Murăș-Mort > Mureș-Mort > 1964: Lunca Mureșului = Su 1: 367. 1319–1964. – 1974: c. Aluniș {Magyaró kzs faluja, DNy-i hrs} [24 A]

Holt-Maros 1394: piscina wlgo *Holthmarus* Rápolt határán Hu.

Hólya, Hólya erdő Kolozsvár határában ÉNy-ra {Hólya telep (t) Karancseszki Nógrád vm}

Homapatak Kr/KrSzö (Facsád-K) 1514–6: *Homosthya*, 1596: *Homostia*, 1785: *Homichie* (Pesty: Krassó II/1. 216). 1808: Homosdia (70). 1851: ≈, Kr vm, 201 **óhitü** lak., s anyateplommal (Fé 2: 116). 1888: ≈ **KrSzö** Facseti js (Je 374). 1913: Homapatak KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Homojdia, *Homosdia*, L 381: r 322; c (90). = Su 1: 293. 1514–1913. [33 C]

Homok Sza (Szatmárnémeti-É) **1261**: p. *Humuk*. A Káta-nemzetség Lázári-ágának rokonsága bírta ekkor és később (1379) is (Maksai 148). (1317.)XI.23: Rophayn fia Pál fia Tamás, aki hatalmaskodva rátört József fia Miklós házára vagy Pesyt falujára, *Homuk* faluból indult s oda tért vissza (An 4: 641). 1406, 1488: *Homok* Károlyi-birtok (Cs 1: 476). 1466.X.30.: Homoki László ü: Sándorházi Ambrus (KmJkv 1696). 1808: Homok (69). 1851: ≈, Sza vm, 24 **római**, 64 **g. kath.**, 230 **ref.**, 6 zsidó lak., **ref. amyateplommal**. Három nyomásbeli határa mindent bőven terem. Tölgyes erdeje van; az Eger és Sár vizek körülveszik, de veteményében kárt nem tesznek. A homoki és mikolai határ össze-jövetelénél van egy ásványos vize, s fürdője is, melly közsvényben különösen ajánltatik. F. u. Kovács, Boros Sándor és József, stb. (Fé 2: 115). 1888: ≈ Sza Szatmári js (Je 374). 1910 L 610 m. 1913: **Sándorhomok** Sza vm (Az). 1920: **határfalu**. – Homoc > Nisipeni = Su 1: 427. 1261–1913. – 1974: c. Lazuri {Lázári kzs faluja É-ra} [1 D]

Homorágya * **Te** (?) 1493: *Homoragya*. Temesmegyei királyi ember (Gala György) előnevéből ismerjük. Tán valahol Lugos vidékén feküdt (Cs 2: 41). – Su 2: 340. {Talán Bázos mellett}

Homoród gyakori víznev. Erdélyben legismertebb a Hargitában eredő Nagy-Homoród és Kis-Homoród; Udvarhelyszék DK-i felének jelentékeny vizei. 1808: *fl.* Homorod (Nagy-) (69). 1808: *fl.* Homorod (Kis-) (69). Kőhalom közelében K-re egyesülnek; az egyesült folyó Homoródfürdő alatt ömlik az Oltba. – Homorodul Mare, Homorodul Mic

Homoród-előtagú falvak: 1888 (Je 374): Almás, Keményfalva, Szent-Márton, Szent-Pál, Szent-Péter, Újfalu. 1913 (Az): Almás, Bene, Daróc, Jánosfalva, (régebben Karácsonfalva és Oklánd is), Szentlászló, Szentmárton, Szentpál, Szentpéter, Újfalu.

Homoród 1. * **Bi** (Élesd táján) 1490: *Homorod* (Jakó 375). – Su 2: 340.

Homoród 2. **Hu 1.** (Algyógy-ÉK) **1299**: in *Homorodfew*; 1407: p. *Homorod*. A fülesdi uradalom (Fe vm) határleírásában említik Homorodfőt; ez a Homoród-patak fejét jelenti. Kérdéses, hogy állott- e már mellette a patakról elnevezett falu (Gy 3: 294). 1407: p. *Homorod*; 1518: v. ≈. Algyógy vs birtoka. 1507: kenézét említik (1407–1518. Cs 5: 96). 1784.XI.: Érsekújvári Sámuel homoródi nemes birtokost lázadók megtámadják és kifosztják; XI.10.: Szászvárosról ír az alispánnak a Horea-lázadásról. 1808: *Homorod* h., *Homoroden* aliis *Hammeroden* g., *Homrud* val. 1861: Homoród Hu (22). 1888: ≈ Hu Algyógyi js (Je 374). 1913: Homoród Hu vm (Az). – 1909/19: Homorod, *H*, L 1095: r 1082 (90). = Su 1: 293. 1407–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja} [34 C]

Homoród 3. * **Hu 2.** (Illye-É, Vorca-D) 1468: p. *Homorod*. Illye vs birtoka (Cs 5: 96). – Su 2: 340.

Homoród 4. **Kh** (Kőhalom-K hrs a Nagy-Homoród j. p.) 1448: *Hamoroden* (Berger 58). 1520: *Homorod*, 1532: *Hameruden* (Scheiner 63). 1658: *Hameroden* (SzO VI. 218). 1760–2: *Homorod*. 1808: ≈ ~ Homoród, Hammeroden ~ Homoroden, Homrud (69). 1861: Homoród, Homrod Kh (36). 1888: ≈ (Hameruden) **NK** Kőhalmi js (Je 374). 1913: Homoród NK vm (Az). – 1909/19: Homorod, *H*, *Hamruden*, L 1514: r 340; n, c, m (90). = Su 1: 293. 1488–1854. [37 A]

Homoród-patak Sza 1808: *rivus* Homoród Sza (69). 1851: Amac (Sza) határszélén folyik el a Homorod (Fé 1: 24). – Homorod

Homoród 5. **Sza 1.** (Szatmárnémeti-DK, a Homoród völgyében) **1273**: t. maioris *Humuruk* (Tr). =: *Humuruk* (Le). 1394: *Homrod*. 1424: possessiones **Valahales** *Felsehomorod*, *Nagghomorod*, *Megerlehomorod*. A mai Homoródok közül az első bizonyára még a Drágfiak birtoklása előtti időben, magyar jobbágysággal települt meg. A Drágfiak által hozott románok eleinte külön falukba, a patak völgy felső régióiba szorultak, mélyen a hegyek közé. Az idegen néptömbben

azonban a magyar sziget sem őrizhette sokáig teljes különállását (Maksai 149. „Az 1273-i terra maioris és minoris Humruk a Homoród patak vidékén állot, nem szabad a mai Homoródokkal összetévesztenünk“). 1463: *Homorod* (1273-tól Cs 1: 476). 1600: **Alsó Homorod** (Ve: Doc. VII. 125). 1711 után Károlyi Sándor bírta, aki svábokat telepített ide (Le). 1808: Homoród (Alsó-) Sza (69). **A Szent Kereszt felmagasztalása-templom**, b: IX.14. (RKNt 1999). 1851: *Alsó-Homorod*, Sza vm, dombok közt, 540 r. **kath.**, 65 telkes gazda, 22 zsellér, 6 lakóval. Paroch. szentegyház ... A zsellérek és a lakók vászonszövésből élnek. Birja gr. Károlyi Lajos (Fé 2: 115). 1888: A-H Sza Erdődi js (Je 204 & Alajostelek és Juhfürösztó). L 1910: 933 (n, m, r); 1956: 575 (Le). 1913: **Alsóhomoród** Sza vm (Az). – 1909/19: Homorodul-de-jos, *Ah*, L 828: r 59; n, m, zs (90). H de J = Su 1: 293. 1273–1851. > 1974: Homorodu de Jos c. Homoroade {Középhomoród kzs faluja É-ra} [12 A]

Homoród 6. Sza 2. (Szatmárnémeti-DK, a Homoród völgyében) 1424: p. **valahalis Megerlehomorod** (Cs 1: 476; Maksai). 1600: **Keozepseo Homorod** (Ve: Doc. VI. 125). 1808: Homoród (Közép-) Sza (69). 1851: *Közép-Homorod*, Sza vm, dombos helyen, 400 g. **kath.** lak., s anyatemplommal ... Földje vörös agyag és sovány, ... Birja gr. Károlyi Lajos (Fé 2: 116). 1888: *Közép-Homoród Sza* Erdődi js (Je 454). 1913: **Középhomoród** Sza vm (Az). – 1909/19: Homorodul-de-mijloc, *Kh*, L 585: r 529; zs, m (90). H de M = Su 1: 293. 1394–1851. > Homorodu de Mijloc > Homoroade [12 A]

Homoród 7. Sza 3. (Szatmárnémeti-DK, a Homoród völgyében) 1273: t. minoris *Humuruk* (Tr). 1424: p. **valahalis Felsehomorod**, 1470: *Fesewhomorod* (Cs 1: 476). 1808: Homoród (Felső-) (69). 1851: Felső-Homorod, Sza vm, 305 g. **kath.** lak. Van 148 hold szántóföldre, ... a falu végén van egy hamuzsirégető intézete ... Birja gr. Károlyi Lajos (Fé 2: 116). 1888: Felső-Homoród **Sza** Erdődi js (Je 321). 1913: **Felsőhomoród** Sza vm (Az). – 1909/19: Homorodul-de-sus, *Fh*, L 398: r 378; c, zs, m (90). H de S = Su 1: 294. 1273–1851. > 1974: Homorodu de Sus c. Homoroade {Középhomoród kzs faluja, D-i hrs} [12 A]

Homoród 8. Sza 4. 1888: Homoród psz (t) {Nagy}Madarász Sza (Je 374).

Homoródforrás Uh 1808: Acidula Homorodenses, Homoród forrás Uh (3). Ld Homoródfürdő

Homoródfő 1299: *Homorodfew* hn Fülesd hr (Er I. 589/11).

Homoródfürdő Uh (Székelyudvarhely-K; 756 m) 1808: Acidula Homorodenses, Homoród forrás Uh (3). 1888: Homoród, -Y- (t) Kápolnásoláhfalu Uh Udvarhelyi js (Je 374). 1913: Homoródfürdő Uh vm (Az). – Bäile Homorod = Su 1: 61. 1913. [25 C]

„**Homoródfürdő**“ **Kh (Kőhalom-K) : Honterusfürdő.**

Homoródmente: H m kistáj a Hargitából eredő Nagy- és Kis-Homoród patakok völgyében, az egykori Udvarhelyszék déli részén, Oklánd és Homoródszentmárton vásáros központtal (K. L.118).

Homoródújfalú Uh (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Homoród j. p.) 1481, 1484: p. *Wijfalw*; 1550: *Wijffalw*, *Eijffalw* (SzO I. 236, III. 111, II. 89). 1614: 22 családfő (Uh 20). 1712: **Homoród-Újfalú** (SzO VII. 189). 1733: *Újfalú*. 1808: Újfalú (Homorod-) (175). 1861: Homoród-Ujfalú Uh (27). 1888: H-Ú Uh Homoródi js (Je 374). 1913: Homoródújfalú Uh vm (Az). – Homorod-Uifalâu > Satul Nou = Su 2: 99. 1481–1854. > 1974 Satu Nou c. Ocland {Oklánd kzs faluja, D-i hrs} [37 A]

Homorog(d) Bi (Szalonta-KÉK) 1273: decime provenientes de *Homrok*; 1291–4: in **archidiaconatu** *Humuruk*; 1332–7: Paulus **sacerdos** de v. *Humrugd*, de *Humruk*; Thomas **archidyaconus** de *Homrus*, *Humruk*; de archidiaconatu de *Humrak*, *Humruk*. A váradi püspökség egyik esperességének központja, melynek területe Bihar negyedének a Sebes-Körös és a Fekete-Körös–Kölesér vonal közti területére terjedt ki. A falu dézmáját a püspök 1273-ban átengedi a káptalannak. Papja 1333–7: évente 8 gs pápai tizedet ad. A homorogi főesperes 1332: 56 gs + 28 gs + 3 fertó + 1/2 M, 1333: 3 fertó, 1336: 3 fertó pápai tizedet fizet (Gy 1: 626. H 2.). 1421: *Homrok* Csáky-birtok (Cs 1: 610). 1518: *Nagyhomrok* (Jakó 261); 1587: *Homrok* (Kiss 687). 1808: *Homorog (Oláh-)* h. 1851: ≈, *Oláh-Homorog*, Bi vm. Van 1200 n. e. **óhitü**, 18 **ref.**, 7 **kath.**, 8 zsidó

lak., óhitű anyateploma. Határa 5031 hold, ... Birtokos Klobusiczky János, kinek itt szép lakháza és kertje van (Fé 2: 116). 1888: Oláh-Homorog Bi Nagyszalontai js (Je 552 & Csobánhíd psz). 1913: Oláhhomorog Bi vm (Az). – 1909/19: Homorogul-román, *Oh*, L 1559: r 1297; m, zs (90). Homorog = Su 1: 294. 1202 {?}, 1214 {!: Magyarhomorog. Gy: H 1.}, 1273–1851. – 1974: c. Mădăras {Madarász kzs faluja, ÉK-i hrs} [20 A]

Homosdia Kr (1808) : Homapatak KrSzö.

Homospatak * Sev (Fehéregyháza és Héjasfalva között) **1231**: Béla királyfi erdélyi szász lovagjai: Johannes Latinus fiai: Corradus és Daniel ... *Homuspotoc*, ... faluját felementi minden adó és teher alól; csupán évi három fertő aranyat tartoznak fizetni a királynak, de hadbavonulásuk idjén ezt a pénzt is saját szükségletükre fordíthatják (Er I. 163).

Honcér Ar (1913) : Hontesér Za.

Honctő Za (Nagyhalmagy-Ny, a Fehér-Körös bp-i úton) 1386: *Hunc* (DocVal 325). 1439: *Huncztea*, 1441, 1445: *Hontheu*, 1464: *Hwnczfalva* Világos vár tartozékai közt Rosztócz mellett említik (Cs 1: 733. Huncztő). 1518: *Gurahoncz*, 1574: *Honcz*, 1601: *Gaura*, 1697: *Gura*, 1784: *Honcz* (Márki II/1. 232, II/2. 163). 1808: *Gurahoncz* (62). 1851: ≈, Ar vm, Jósás és Bonczesti közt: 348 n. e. **óhitű** lak. (Fé 2: 60). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 351). 1913: Hontő Ar vm (Az). – 1909/19: Gurahonț, *Gh*, L 756: 349; m, zs (85). = Su 1: 274. 1386–1913. « Băltele {Báltfalva} G [33 A]

Hondol Hu (Déva-ÉK, a Marosba ömlő Csértés b. p.) 1760–2 *Hondol*. 1785: *Hondolbania* (Su). 1808: Hondál, Hondolen (70). 1861: Hondol Hu (22). 1861: Csértés-Hondol Hu (21). {Ua.} 1888: Hondol Dévai js (Je 375). 1913: Hondol Hu vm (Az). – 1909/19: Hondol, *H*, cu & Bocșa (Boksa), L 1234: r 1142; m, n (90). = Su 1: 294. 1760, 1785, 1854. – 1974: c. Certeju de Sus {Felsőcsértés kzs faluja ÉK-re} [34 C]

Hondorf Kü (Erzsébetváros-É) 1367–8: p. *Hondorf*; 1399: p. ≈; 1402: p. ≈; 1491: p. *Hondorfh* (Cs 5: 880). **1587**: *Handorf*. – E: fl. 4. A: fl. 2 den 25 (32). 1733; *Hundorff*, 1750: *Hundorf*. 1808: Hondorf ~ Hundorf, Hahnendorf (70). 1861: Hondorff, Hunsdorff Kü (8). 1888: Hundorf (Hohendorf, Himdorfu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 380). 1913: **Csatófalva** **KK** vm (Az). « Domáld. – 1909/19: Hundorf, *H*, *Hohendorf*, L 829: r 583; n (91). > 1964: Viișoara = Su 2: 238. 1367–1964. [36 A]

Honoros Kr (Lugos-D) 1371–2: *Honorych*, 1650: *Honoricz* (Pesty: Krassó II/1. 216). 1808: Honoris (70). 1851: ≈, Kr vm, 4 **kath.**, 718 **óhitű** lak., anyateplommal. Birja Kiss család (Fé 2: 116). 1888: ≈ **KrSzö** Lugosi js (Je 375). 1913: Honoros KrSzö vm (Az). – 1909/19: Honorici, *Honoris*, L 825: r 780; n, m (90). = Su 1: 294. 1371–1913. – 1974: c. Victor Vlad Delamarina {Lugoskisfalu kzs faluja D-re} [42 B]

Hont * Za (Honctő mellett) 1441: *Honth*, 1445: *Felsew Honth*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 733). – Su 2: 340.

Hont hegye Uh 1590: Farcád határán; tilalmas erdő (SzO).

Honterusfürdő Kh (Kőhalom-K, Homoród mellett; 460 m) 1913: *Honterusfürdő* (H). – Bäile Homorod = Su 1: 61. 1913. [37 A]

Hontesér Za (Nagyhalmagy-Ny, Hontő-D, a Fehér-Körösbe ömlő Somos j. p.) 1441, 1445: *Hontheser*, 1445: *Honczisorfalwa*, 1464: *Hunczissor* és *Hunczisor*, 1525: *Honczisor*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 733). 1519: *Honczisor*, *Intrehonczur* (Márki II/1. 232). 1808: Honczisor (70). 1851: ≈, Ar vm, közel Zaránd vm-hez, zordon hegyes vidéken: 13 **kath.**, 596 **óhitű** lak., s anyateplommal (Fé 2: 116). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 375). 1913: **Honcér** Ar vm (Az). – 1909/19: Honțisor, *Honczisor*, L 922: 893; m (91). = Su 1: 294. 1441–1913. – 1974: c. Gurahonț {Honctő kzs faluja} [33 A]

Hontfalva * Bi (Papfalva és Várvíz közt) 1406: p. **olachalis** *Honthfalua* (Jakó 254). 1692: *Hegyefalva* (Mezősi 55). – Su 2: 340.

Hontpataka * Bi (Papfalva és Várvíz közt) 1406: p. **hungaricalis** *Honthpataka* (Jakó 341). – Su 2: 340. {Talán beolvadt Hontfalvába}

Honttelke * Do (Páncélcseh határában) 1314: p. **Cheh cum 2 particulis t-rum ... Hunthteleke ...** (Páncél)Cseh tartozéka, sorsa azonos vele (Gy 2: 72). 1314: t. *Hunthteleke* Aba nb. Csente János fia János Cheh birtokot *Hunthteleke* és Mykusteleke földbeli részekkel együtt Aszó, Csobánka és Semesnye birtokért 70 M fejében Lőrincnek örökíti {Id Aszó} (An 3: 869). 1343: *Huntheleke* (Tr). – Su 2: 341. 1314, 1343.

Hopsiwen Br (Su) : Komlós.

Hord Kr (Oravicabánya-É, a Karas jp-i Krassószékás mellett) 1358: *Hord* (Pesty: Krassó II/1. 218). – Su 2: 340.

Hordó BSz (Naszód-É, a Borsai úton) 1523: *Hordo* (Su). 1616: *Hordomezeu* (Ve: Doc. IX. 77). 1733: *Hordeu*, 1750: *Hordou*. 1759: „két egy testvér, Alexa és Opra ... igen régen ... Alsó Ilosvárol elszökvn Hordóra mentenek ... posteritási volnának a mostani kérdésben forgó Kosbukék“ (P. Horváth lt. SzTA 1938). 1760–2: *Hordó*. 1808: Hordó BSz (70). 1861: ≈ **Na** (26). *1868: *G. Coşbuc* költő (–1917%). 1888: ≈ (Hordeu) **BN** Naszódi js (Je 375). 1913: Hordó BN. – 1909/19: Hordáu, *H*, L 846: r 818 (91). 1968: a költő centenáriumi ünneplése alkalmával adták új nevét > 1968: Coşbuc = Su 1: 169. 1523–1854. [13 B]

Horgastó * Te (Temesrékás táján) 1473: *Horgastho* Cseri vára tartozéka (Cs 2: 11. Cseri). 1473.VIII.30.: ≈ Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: ≈ Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 340. 1473.

Horgospataka BSz Horgospataka BSz (Dés-ÉÉK) 1588: *Horgospathak*, 1595: *Tekerespatak*, 1608: *Horgospatak* (Kádár IV. 38). 1703: *Horgaspataka*-n nemes Csizmadia Mihály és Máté urakat megtámadják a tolvajok. 1733: *Horgos-Pataku*, 1750: *Sztrimbu*, 1760–2: *Horgospataka*. 1808: Horgaspataka, Szerimbu {!: Sztrimbu} (70). 1861: ≈ BSz (18), Sztrimbuly (19). 1888: Horgospatak (Strimbu) **SzD** Dési js (Je 375). 1913: Horgospataka SzD vm (Az). – 1909/19: Strâmbul, *Hp*, L 1018: r 997; zs (1680. Strimbu = Su 2: 147. 1588–1854. – 1974: c. Chiuişti {Pecsétszeg kzs faluja ÉK-re} [13 C]

Horgospataka SzD (1888) : Kohóvölgy.

Horgostó Za/Ar 1888: Horgostó psz (t) Nadab Ar (Je 375).

Horó * Bi (Székelyhíd táján) 1350: *Hora* (Tr). =: *Horon* (Jakó 202). 1417-ben pusztá; 1421: p. *Horo* (Cs 1: 610. Horó). – Su 2: 340. Hora 1350; 2: 340. Horon 1350–1421.

Horogszeg * Csa (Vizesgyán és Nagykomlós mellett) 1408: *Horogzegh* hetivásárját említik; 1451, 1462: ≈. 1408-ban és 1462-ben Te vm-hez számítják (Cs 1: 697). 1460.II.11.: *Horogzeg*-i Mihály említése (KmJkv 1425). 1460–1461: **Horogszegi Szilágyi Mihály erdélyi kormányzó** (KmJkv I. 1044). 1503-ban a Te vm-i Horogszegen castellumot említenek (Cs 2: 41). – Su 2: 341. 1371–2: Hurugzeg, {Csánkinak adja}, 1408.

Horova * Szö (Orsova-DNy, a Duna-parti Dunatölgyes és Óasszonyrét közt) 1747: *Horova* (Pesty: Szörény II. 91). – Su 2: 340.

Horpágy * Do : Kéthorpágy.

Horpataka * Ar (Lippa-DNy, Lippakeszi mellett) 1471: *Horpathaka* Keszi-birtokot Keszi Balázs deák a csanádi **káptalannak** adja (Cs 1: 785. Keszi). – Su 2: 340. 1455.

Horreum 1. Magnum Horreum : Csúr: Nagycsúr; 2. Parvum Horreum : Csúr : Kiscsúr.

Hortlaka Ko : Jákótelke.

Hortobágy ~ Hortobágyfalva Fe~Sze (Szeben-K, a Hortobágy vize mellett) 1319: *Hortobagh*, 1335: p/v. *Harbasdorff* (Tr). 1384: *Hortobag*, 1370: *Hortubagh* (Ub II. 205, 349). 1534: *Hortobaghfalua* (Jakó: Thorotzkay 27). 1555: *Horthobaghfalwa* (SzO II. 89). 1733: *Kornicsel*, 1750: *Korneczel*, 1760–2: *Hortobágyfalva*. 1808: ≈, Haarbach ~ Haresdorf ~ Hartbachsdorf, Korneczel ~ Korniczel (70). 1861: ≈, Hartbach, Kornetzal FF (3). Hortobágyfalva részben Szebenzékhez tartozik (4). 1888: ≈ (Hartbachsdorf, Kornetzal, Cornatel) **Sze** Újegyházi js (Je 376). 1913: **Hortobágyfalva** Sze vm (Az). – 1909/19: Cornățel, *Hf, Hbd*, L 684: r 635; m (54). = Su 1: 166. 1306 {?}, 1319–1854. {1808-ból nem ismer Hortobágyfalva nevet!} – 1974: c. Roșia {Veresmart kzs faluja, DK-i hrs} [35 D]

Hortobágy vize 1808: *fluvius* Hortobágy, Hartbach ~ Harbach, Kornizel **Nagyszinkszék** (70). – Hírtibaciu

Horvát 1. Kr 1. (Kraszna-DK hrs) **1213**: Rahina imp. convillanum suum Zamam de v. *Huruat*; 1270: t-m nostri (**regis**) de Crazna *Huruath* vocatam nunc vacuum. Krasznai vár birtok volt. 1213-ban Rahina bevádolta falubelijét a krasznai vár billogosa és udvarispánja előtt azzal, hogy bárdját ellopta. A tatárjárás alatt elpusztulhatott, mert 1270-ben István ifj. király az itteni lakatlan várföldet eladományozta. (Sajnos az eredeti oklevélből az újkorban kivágták a megadományozott nevé.) A meszesi apát írta le határát: inc. a capite *Eleupotok* et in *berch* ... ve. Or. ad caput silvarum *Ha(r)um Bugarfyu* ... iuxta tertium *Bugar* desc. in qd. viam ... de via transit fontem *Serdunke* ... asc. ad *Kwesberch* ... super eundem *berch* eundo cadit ad fl-m *Zolina* [vagy *Zoliua!*] ...; inc. a predicto *Eleupotok* ... ve. Occ. desc. ... a. piri *wachun curtuely* vocata ... desc. transit fl-m *Crasna* usque *Pechel* ... sep. a ... t. *Pechel*. Mivel a meszesi apát nem járta körül a határt, és csak elmondás alapján írta le két oldalát, nem azonosítható minden pontja biztonsággal. Úgy látszik, hogy ekkor még Sereden és Petenye határa is Horváthoz tartozott. *Eleupataka-t* említik Kisrécse (Gurzófalva) 1359/1420 k-i metálisában a Meszesen átvezető sószállító út mellett, de az nem bizonyosan a mi Előpatakunk. Ma *Coasta* ill. *Dealul Bogardului* az Oláhkecel és Sereden, ill. Magyarkecel és Petenye közti erdős hegy neve (Petri III. 619; 1872. tk), *Kis-bogár* és *Seredenke* (Petri IV. 255) Petenye határában található (Gy 3: 512). 1353: *Horuat*; 1422: *Mathyas Horuatha*, *Sadan-Horuata* (Cs 1: 583). 1353-ban Nagy Lajos király Horvát birtokot Báthory Lászlónak adományozza; utóbb Szentannai Tóth Miklós révén a Peres család és Keczei Szele Márton birtokolja, de volt a Bánffyak, Matoltsyak, Telekiek és Thoroczkayak kezén is (MM). 1450.II.7.: *Horwat*-on lakó Sike Balázs **ü**: Doba (KmJkv 803) 1450.II.11.: *Horwathi*-i Peres Tamás **üv** (804). 1454.IV.28.u.: *Horwath*-i Peres Tamás **ü**: Zutor (1158); 1461.VIII.12.: HP László és Péter, e Péter fia György, HP Tamás fiai: András és János (1606); 1466.XI.13.: Szentannai Tóth István – fiai: György, Miklós, Albert és Balázs nevében is – tiltja *Horwath*-i Peres Tamás fiait *Horwath* és Tormafalva (Kr vm) birtokbeli részeik elidegenítésétől (1704); 1472.VIII.24.: *Horwath*-i Peres László **üv** (2059). 1476: *Horwath* határát megjárják (Cs). Ld még KmJkv II. 922. 1550.VI.24. körül a következő horváti jobbágyságok fegyveres hatalmaskodásban vettek részt: Bekő Tamás, Kéti Márton, Katona Ferenc, Gál Jakab, Deák Pál, Tóth György, Gál Demeter, Kovács Péter, Ányos Péter, Csine (Chyne) Péter, Fazokas Máté, Szász Péter, Keczei Ambrus, Demeter, György, Mihály, Lukács és Imre, Csobod István, Deák János és Benedek, Mozog András < 1554.XII.29. (KmJkv 5332). 1553-ban 12 kapu után adóztak; összeírtak még egy bírót, 18 szegényt, hat új házat. 1638-as évszám a templom deli bejáratának ajtókeretén; 1669: régi harangján (MM). 1710: **Ref. templom** mennyezete ekkor került helyére, de díszítménye XVII. századi (SzTA). 1733: *Horváthj*, 1760–2: **Kraszna Horváth**. 1808: *Horváth* (*Kraszna-*) h. 1888: Kraszna-Horvát **Szi** Krasznai js (Je 456). 1910-ben baptista gyülekezet alakul. 1913: **Krasznahorvát** Szi vm (Az). # Major M.: *Krasznahorvát*. Szilágysági magyarok 1999. 403. Kép: **Református templom** és harangláb. – 1909/19: Horoat (Crasna-Horoat), *Kh*, L 674: r 405; m, zs (91). > Horoatul Crasnei = Su 1: 295. 1213–1854. > Horoatu Crasnei [11 D]

Horvát 2. KSz (Szilágycseh-K hrs) **1220**: *Chroath* faluból való Zauida ökre ellopásával vádolta a Demeter majorságáról való Gecha-t. Ő azonban Bocka {Baksa} faluból előállított egy Saden nevű embert, mondván, hogy az ökrét tőle vásárolta ... (Er I. 108). 1287: *Horvathi*, 1390: v. *Horuaty* (Bánffy I. 426). 1449.IX.24.: Récseiek tiltakoznak amiatt, hogy Hadadi és Kusalyi Jakcsok

Horwath, két Sereden vásárolt birtokukat és Récsé örökjogon bírt negyedét elfoglalták (KmJkv 757). 1450, 1460: *Horwath* (Cs 1: 556). 1461.III.5.: *Horwath*-on Kusalyi Jakcsok részirtokosok (KmJkv 1516); 1461.III.23.e.: *Horwath* ld Aranyosalja (1521). Ld még KmJkv II. 923. 1596: *Chehhorwath* (Petri III. 517). 1733: *Horvát*, 1750: *Cseh Horvát*. 1754: **Oláh Horvát** (Petri). 1808: Horváth (Oláh-) K Sz (70). 1888: Oláh-Horvát (Horvátulu romanu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 552). 1913: **Oláhhorvát** Szi vm (Az). – 1909/19: Horoatul-român, *Oh*, L 231: r 220 (91). > Horoatul Cehului = Su 1: 295. 1220–1854. > Horoatu Cehului [12 A]

Hory * Asz (ismeretlen fekvésű település) **1291.III.12.**: *Hory* Aranyas földön (KmJkv 2; Er 478).

Horzfalva * Te (Karánsebes táján) 1458: *Horzfalwa* in comitatu Themes; 1485: *Herzesthe* in districtu civitatis Karansebes (Cs 2: 41). – Su 2: 340.

Hosdát (Hasdát) Hu (Vajdahunyad-DK) 1333: Georgius f. Bere nob. de *Hasdath*, Emilianum, Mataeum et Petrum f-os Symonis, Stephanum et Joannem f-os Joannis, Nycolaum et Jacobum f-os Symonis, Michaelem et Nycolaum f-os Stephani nobiles de *Hasdath*, Laurentius f. Peeth de ipso *Hasdath*, ... p. *Hasdath*. Kisnemesek lakták. 1333-ban Hosdát Beke és fiai mint öröklött birtokot követelték Hosdát 1/6 részét 9 hosdát nemestől. A megegyezés során Beke és fiai (Georgius, Andreas, Nycolaus et Blasius), továbbá Peeth fia Lőrinc megkapták a vitatott föld 1/5 részét, úgy, hogy eddig bírt telekhelyeiket megőrzik és benne laknak, míg a másik 4 telekhely a többi nemesnek jut (Gy 3: 294). 1333: nobiles de *Hasdath*, p. ≈; 1419: publica via de Hatzak ad p-m *Hosdath* ducens; 1521: *Hazdad*. Hosdát, H. Antalfi, Bakófi, Bíró, Gálfi, Jánosi, Kis, Nagy, Pető és Tormás-birtok. Hn 1419, 1431: Hegyesdomb, Szökedomb, Ravaszlik, Veremvölgy, Vizeság, Hunyadkeszed, Hosdátkeszed, Keresvölgy, Gorládréve, Szárhegy, Agyagosvölgy, Kapus, Hosszúmező stb.; 1483: Gólyaharasztya nevű hegyen szülő (Cs 5: 96). 1733: *Hosdát*, 1750 *Hesdat*, 1805: *Hesdát*. 1808: *Hosdát* h., *Hochstätten* g., *Hesdátu* val. 1861: ≈, *Hesdát* Hu (22). 1888: ≈ Hu Hunyadi js (Je 377). 1913: Hosdát Hu vm (Az). – 1909/19: Hășdat, *H*, L 497: r 122; m (87). = Su 1: 285. 1333–1854. – 1974: m. Hunedoara {Vajdahunyad tartozéka} [1981: Ø]

Hosdó Hu (1913) < Hasdó.

Hosszúág Te (Lugos-ÉNy) 1488: *Hazyagh* Czikóvásárhely kastélyhoz tartozott (Cs 2: 42. Hosziág). 1808: Hisziás, Hiziás (68). 1888: Hissziás Rékási js (Je 372). 1913: Hosszúág Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Hisieș, *Hissziás*, L 709: r 669; n (89). > Hisiaș = Su 1: 290. 1488–1913. – 1974: c. Ghizela {Gizellafalva kzs faluja, ÉNy-i hrs} [32 C]

Hosszúaszó 1. Bi 1. (Várad-K) **1226**: *Huzzeuozo*. Jenő határjárásában említik e [lakatlan] helyet, ahol utóbb Újfalva tűnik fel, melyet románul ma is Hosszúaszónak neveznek (Gy 1: 626). 1463: *Wyfalw*, 1466: pr. *Hozywazo* (Jakó 261). 1692: **Oláh-Vifalu** (Mezősi 102). 1808: *Újfalva* (Kis-) h., *Huszuszen* val. 1851: *Kis-Ujfalva*, Bi vm, a gr. Csákyak siteri uradalmában, hegyes-völgyes, sovány határral, 138 **óhitű** lak. (Fé 4: 236). 1913: **Köröskisújfalu** Bi vm Központi js (Az). – 1909/19: Hususău, *Kisújfalu*, L 692: r 627; m, zs (92). 1956: Husasău de Criș = Su 1: 298. 1236–1913. – 1974: c. Ineu {Köröskisjenő kzs faluja, Ny-i hrs} [10 D]

Hosszúaszó 2. Bi 2. (Szalonta-K) 1332–7: Johannes **sacerdos** de v. *Hirziezo*, *Husoso* ... Papja 1332–7: évi 9 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 626). 1349: *Huzyuozow* (Cs 1: 611; Jakó 261). 1542: *Hozzwazo* (Ve: Doc. I. 29). 1587: *Hozzuazzo*, 1588: *Hozzuazo* (Kiss 684, 642). 1692: *Hozaszo* (Mezősi 119). 1808: *Hosszúaszó* vel *Hoszusz* h., *Hószszéni* val. 1913: **Biharhosszúaszó** Bi vm Tenkei js (Az). – 1909/19: Hususău, *H*, L 1399: r 1376; zs, m (92). 1956: Husasău de Tinca = Su 1: 298. 1332–1913. [20 B]

Hosszúaszó 3. Cs (Csikmindszent mellett) 1494: *Hozijwazo* (SzO III. 125). 1808: Hosszúaszó ~ Aszú (Hosszú-) (70). 1888: ≈, telep (t) Csikmindszent **Cs** (Je 377). Hnt. 13: Hosszúaszó Csik vm. » Csikmindszent. – Hususău > Asău = Su 1: 46. 1494, 1854.

Hosszúaszó 4. Cs 1913: *Hosszúaszó* Csikszentlélek tartozéka (H). – Hosusău > Hosasău = Su 1: 295. 1913. – 1974: c. Sîncraieni {Csikszentkirály kzs faluja} {1981: Ø}

Hosszúaszó Kr/Szi (1341) < Monyoród Kr (1259).

Hosszúaszó 5. Kü (Balázsfalva-DK) 1309: universitateam sacerdotum archidiaconatus de Maiori Kukullo ... Arnaldum de Longavalle (Gy); 1309: *Longa Vallis*-i Arnold pap (An 2: 551). 1322: v. *Huzuazou* ... iuxta fl-m Maioris Kykullew; 1332: Petrus **sacerdos** de *Longavalle*. Kán nb. László vajda fiaié volt; a király elkobozta tőlük, s 1322-ben Talmácsi Miklósnak adta. Papja 1309-ben a tizedmegtagadó kiközösített szász papok között szerepel. Utóda 1332 II: 5 lat finom ezüst pápai tizedet fizet (Gy 3: 554). 1397: p. *Hozywazo*; 1519: p. *Hozzywazo*. Hosszuaszói, H. Francziás, Csáni, H. Tamási-birtok. Hn 1416 hj Bf és Szancsal felé: Hegyor(r), Köveshegy, Köveshegyor (1322-től Cs 5: 880).. 1576.VI.18.: *Hozwaso* Bánffy György birtoka (Dé 14). **1587: Hozwazo**. – E: fl. 50. A: fl. 25 (Dé 27). 1733: *Hozsu-Aszu*, 1760–2: *Hosszu Asszó*. 1808: Hosszuaszó, Langenthal (70). 1861: ≈, Langenthal Kü (8). 1888: ≈ (Langenthal, Hosszu-Zeu) **KK** Hosszuaszói js szh, ház 238, L 1066 (Je 377). 1913: Hosszuaszó **KK** vm. – Husasäu > 1909/19: Husasäu, H, L 1421: r 462; n, m, zs (92). > Valea Lungă = Su 2: 229. 1309–1854. [35 A]

Hosszúaszó 6. Te (Lippa-DK hrs a Maros b. p.) 1418: *Hozyazo*, 1723–5: *Assiaso*, 1761: *Assiasou* (Borovszky: Temes 70). 1808: Hosszúszó ~ Hosszuszeö, Oszuszeni (70). 1851: ≈, 1459 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Hegyes-völgyes határa sovány, s áll 3507 holdból ... Birják gr. Latour Tódor hadügyminiszter örökösei (Fé 2: 120). 1888: ≈ **Te** Lippai js (Je 378). 1913: **Marosaszó** Te vm (Az). – 1909/19: Ususäu, Ha, L 1575: r 1519; m, n (190). = Su 2: 221. 1418–1851 {1913}. – 1974: c. Dorgoş {Dorgos kzs faluja, ÉNy-i hrs} [32 B]

Hosszúér * To (Marosludas táján) 1348: *Huzyueer* (Tr). – Su 2: 341.

Hosszúfalu 1. Br (Brassó-DK) Hétfalu/Négyfalu egyike. 1366: *Huzyufalu* (Ub II. 242). 1456: *Nagyfalw*, 1460: *Hozzijfalw* (SzO I. 172, 185). 1500: *Hozwfalw* (Árvay 135). 1504: *Langendorf* (Quellen I. 82). Honterus 76 gazdát talált a faluban. 1603: Isaacus Somboriensis (a zombori Bene családból) in *Longavilla* új lelkész (Bi). 1709: Josephus Szeli, **rector scholae Hungaricae**, promotus in pastorem *Hosszufaluensem* Septempagorum (Quellen V. 33; Bi). 1760–2: *Hosszufalu*. 1808: Hosszúfalu ~ Nagyfalu, Langendorf, Szátul-lung (70). 1861: ≈, ≈, *Szátu Lungu* Br (38). *1874.I.16.: *Feyér Gyula* gépészmérnök, energetikai szakíró (–1959.III.9., Bp). 1888: *Hosszúfalu* (Langendorf, Satulungu) **Br** Hétfalusi js (Je 377 & Ó-Sánc (Altschanz). 1913: Hosszúfalu Br vm (Az). 1997-ben **katolikus temploma** épült báró Apor Vilmos vértanú püspök tiszteletére. 2004-ben 70 ifjút bérált itt Jakubinyi György érsek. 2004.VII.11. Duna Tv. – 1909/19: Satulung, *Hf, Ld*, L 6239: r 3428; m (160). = Su 2: 100. 1366–1854. > Satu-Lung » Säcele {Négyújfalu} [47 B]

Hosszúfalu 2. KSz (Zsibó-ÉK, a Szamos j. p.) 1405: *Hozywfalw* Kővár tartozéka; 1475: *Hwzwfalw* (Cs 1: 556). 1582: *Hosszúfalu* (Petri IV. 695). 1733: *Huszie*, 1750: *Újfalu*, 1760–2: **Hosszú Újfalu**. 1808: Újfalu (Hosszú-), Hausenbach, Huszie (175). 1888: *Hosszúújfalu* (Huszie) **Szi** Zsibói js (Je 377). 1913: **Hosszúújfalu** Szi vm (Az). – 1909/19: Husia, H, L 344: r 335 (92). = Su 1: 298. 1405–1854. [12 C]

Hosszúfalu 3. KSz (Nagybánya-DNy) 1566: *Hosszufalu*, 1603: *Hoszúfalu* (Su). 1607: *Hozzufalwa* (Ve: Doc. VIII. 34). 1696-től Zentelki István Teleki Mihály itteni udvari papja, 1698: lp Szentjobbon, majd Tulkán; 1704-ben a szerbek itt megölték (Dn 2703). 1733: *Hozzufalu*, 1750: *Hoszsufalu*, 1760–2: *Hosszufalva*. 1808: Hosszúfalva **Köv** (70). 1888: ≈ (Satulung) **Sza** Nagysomkúti js (Je 377). 1913: **Kővárhosszúfalu** Sza vm (Az). – 1909/19: Satulung-Chioran, *Khf*, L 1104 r és m (160). Satulung = Su 2: 100. 1566–1854. [12 B]

Hosszúfalu 4. Tt (Nagyszentmiklós-DDNy) XVI. szd: *Hosszufalu* (Borovszky: Torontál 74). 1806: Duguszella (Szellistye) (XXI Z 40). 1851: *Dugoszela*, *Nyerő*, Tt vm: 530 **kath.**, 772 n. e. **óhitü**, s tíz zsidó lak., óhitü anyatemplommal, 78 3/8 egész telekkel. Határa szerfelett termékeny s 1-ső oszt. F. u. gr. Gyulay család (Fé 1: 286). 1913: **Nyerő** Tt vm Nagyszentmiklósi js (Az). – 1909/19: Niereu, Ny, L 1402: r 926; n (122). > Nereu > Nerău = Su 1: 424. XVI., 1828–1913. – 1974: c. Teremia Mare {Máriafölde kzs faluja, ÉK-i hrs} [30 B]

Hosszúhavas Cs (Gyimesbükk-ÉNy) 1888: *Hosszúhavas* (Rakottyás), telep (t) Gyimesbükk **Cs** (Je 377). 1913: *Rakottyástelep* Gyimesbükk tartozéka (H). – Rechitiş > Valea Răchitiş > Răchitiş = Su 2: 70. 1919 {! : 1913}. [26 A]

Hosszúlászlófalva * Za (?) 1441, 1445: *Hozywlazlofalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 733).

Hosszúliget 1. Bi (Félixfürdő-DK) 1508: *Hozzwlygeth* (Jakó 246). 1808: Liget (Hosszú-), Grujlung ~ Grujulung (98). 1851: Hosszuliget, {r} Grujlung, Bi vm, hegyek közt, dombtetőn: 219 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 2: 119). 1888: Hosszúliget (Grujlung) Bi Magyarcsékei js (Je 377). 1913: Hosszúliget Bi vm (Az). – 1909/19: Gruilung, *Hl*, L 254 g. kat. r (85). = Su 1: 273. 1508, 1829, 1851. – 1974: c. Lăzăreni {Miklóirtás kzs faluja, K-i hrs} [20 B]

Hosszúliget 2. Hu (Déva-ÉNy, hegyek közt) 1330: v. *Hozywlygeth* ... ultra Morusium. 1330-ban a Hermán nembeliek osztozásakor fele Kajánfő felével együtt Geche fia János ispánnak, a Makraiak ősenek jut. Fennmaradó része Máté fia László és Péter fia András birtoka (Gy 3: 294). 1330: v. *Hozywlygeth*; 1518: *Hozzwlygeth*. Hermán-nz ivadékai: Szentgyörgyiek, Felpestesiek, Szgy. Makraiak, Kajáni Dánielek; rb. Illyei Dienesek bírták; rb. 1506, 1510: **Hunyadvár** tartozéka (Cs 5: 96). 1733: *Suligeti*, 1750: *Szuligethy*, 1760–2: *Szuliget*. 1808: *Szuliget* h. 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ **Hu** Dévai js (Je 673). 1913: **Szúliget** Hu vm (Az). – 1909/19: Suligete, *Sz*, L 900: r 899 (169). Sulighete = Su 2: 150. 1330–1854. [33 D]

Hosszúmező 1. Kr (Szilágysomlyó-ÉK, a Sarmasági úttól D-re) 1427: *Hozzywmezew* (Petri III. 533). 1479, 1486: *Hozywmezew* (Cs 1: 557. KSz, Kr).

1733: *Hoszu Mező*, 1760–2: *Hosszumező*. 1808: Hosszúmező (70). 1888: Hosszúmező (Campulung) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 377). 1913: **Somlyómező** Szi vm (Az). – 1909/19: Husmezău, *Hm*, L 374: r 366 (92). > Cîmpia = Su 1: 155. 1427–1913. – 1974: c. Bocşa {Felsőbaksa kzs faluja ÉNy-ra} [11 D]

Hosszúmező 2. (Longum Pratum) Mm (Sziget-ÉNy, a Tisza p.) 1329: *Hozzumezeo*; 1334–5: de Maramorisio Johannes **plebanus** de *Longo Prato*, **sacerdos** de *Hozcomezew*. 1329-ben Károly király az itt lakó szászoknak és magyaroknak a terméketlen rengeteg betelepítéséért azon szabadságokat adja, mint amelyeket más máramarosi városok és (Nagy)Szöllős (Ugocsa vm) polgárai élveznek (Gy). 1329.IV.26.: Károly király Visk, Huszt, Técső és Hosszúmező magyar és szász telepeseinek hospes-szabadságokat adományoz. (Ezzel megveti az I. Lajos alatt felvirágzó sóbányászat alapját.)© Egyházának papja 1334 I: 12 gs, 1335 I: 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 4: 123). 1425: **civitas** *Hwzywezew* (Bélay 147). 1429: **civitas** *Hwzywezew*; 1457: **opp.** *Hozwmezew*. Hj 1389, amikor Drág székely ispán bírja (Cs 1: 445). & 1464–68 Hosszúmezei János kolozsvári esküdt. 1808: **opp.** *Hosszúmező* h., *Dlúhopole* vel rectius *Dlahuépole* s., *Kimpullung* val. 1851: ≈, magyar-orosz koronaváros, Mm vm: 210 **r. kath.**, 522 **ref.**, 438 g. kat. lak., g. kath. és ref. anyatemplommal. Határa termékeny, szénája sok, erdeje derék (Fé 2: 119). **Nagyboldogasszony-templom**, b: VIII.15. (RKNt 1999). 1888: ≈ (Kimpulung) Szigeti js (Je 377). 1913: Hosszúmező Mm vm (Az). # Templomáról alaprajzzal: Radu Popa, SCIV 17 (1966). 522-524. Janitsek J.: *Hosszúmező helynevei* (NyÍrK 1984. 1). Janitsek J., Román J.: *A máramarosi Hosszúmező helynevei*. Bp 1994. 1999: **Tiszahosszúmező** (RKNt Sza). – 1909/19: Câmpulung, *Hm*, L 2350: r 88; m, rutén, zs (36). > 1956: Cîmpulung la Tisa = Su 1: 156. 1329–1851. [3 C]

Hosszúmező 3. BSz (Csákiatorbó-K) 1322: *Hozz{u}mezeu*, 1330: p. *Hozwmwzew* (Tr). 1378: *Huzyumezeu*, 1561: *Hozwmezeu* (Kádár IV. 47). 1733: *Hosszumező*, 1760–2: *Hoszu Mező*. 1808: Hosszúmező (70). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Huzmezeu) **SzD** Csákiatorbói js (Je 377). 1913: **Gorbómező** SzD vm (Az). – Husmezeu > 1909/19: Husmezău, *Hm*, L 565: r 552; m, zs (92). > Valea Luncii {!} = Su 2: 229. 1322–1854. – 1981: Valea Lungă [12 D]

Hosszúmező 4. * Te (Miháld/Mehádia táján, Teregova mellett) 1436: *Hozywmezew* in districtu Myhald (Cs 2: 42). – Su 2: 341. {Pesty nyomán Karánsebes tájára teszi}

Hosszúpatak 1. Kü (Hosszúaszó-ÉK) 1461: *Hozywazopataka nobilium*; 1476: p. *Hwzywpathak*; 1499: p. *Hozywpathak*. Hosszuaszói, Csáni, Horváth-birtok. 1461: c.q.. Jbn 1499: Vánca Bolgár (Cs 5: 881). 1477.V.23.: *Hwzywpathak* (KmJkv 2226). 1733: *Theum*, 1750: *Teun*, 1760–2: *Hosszupatak*. 1808: Hosszúpatak, Krentzindorf ~ Prentzindorf, Teun (70). 1861: ≈ Kü (8). 1888: ≈ (Brenzendorf, Teuni) **KK** Hosszúaszói js (Je 377). 1913: Hosszúpatak **KK** vm (Az). – 1909/19: Täuni, *Hp*, *Prezendorf*, L 868 g. kat. r (179). = Su 2: 184. 1461–1854. – 1974: c. Valea Lungă {Hosszúaszó kzs faluja} [35 B]

Hosszúpatak 2. Kr (Lugos-ÉK) 1510: *Hozywpathak* (Pesty: Krassó II/2. 268). 1631: *Hosszupatak* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1650: *Valealunga*, 1717: *Valle longa* Pesty). 1913: **Bégahosszúpatak KrSzö** vm Bégai js (Az). – 1909/19: Valea-lungă, *Valealunga*, L 467: r 362; m (193). > Valea Lungă Mare = Su 2: 229. 1510–1913. > Valea Lungă Română [32 D]

Hosszúpatak 3. * Te (Temesvár-É) 1471: p. *Hozywpathak* Borzlyuk város 28. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 341.

Hosszúpatak 4. * Za (Körösbánya táján) 1464: *Hozywpathak* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 733). – Su 2: 341.

Hosszúremete KrSzö (1913) < Remete Kr.

Hosszúrév SzD (1890, 1913) < Resztoles KSz.

Hosszúsor Za (Nagyhalmagy-ÉK) 1760–2: *Lunksora*. 1808: Lunksora Za (100). 1888: Lungsora-Vosdocs **Ar** Nagyhalmagyi js (Je 481). 1913: Hosszúsor Ar vm (Az). – 1909/19: Lungsoara, *Lungsora*, L 750 ort. r (106). > Luncsoara = Su 1: 368. 1760–1854 {1913}. – 1974: c. Hălămgel {Kishalmagy kzs faluja É-ra} [33 B]

Hosszúszabadi Kr (Lugos-ÉÉK) 1440, 1477: *Ohaba*, 1597–1620: *Oláh-Ohába* (Pesty: Krassó II/2. 72). 1808: Ohábalunga, Ohábarumunyaszka (119). 1851: *Ohaba-Rumunyst*, Kr vm, 6 **kath.**, 221 **óhitü** lak. (Fé 3: 159). 1888: Ohabalunga **KrSzö** Bégai js (Je 550). 1913: Hosszúszabadi **KrSzö** vm (Az). – Ohaba Lungă = Su 2: 11. 1440–1913. [32 D]

Hosszútelek (Pauli Villa) Fe (Szerdahely-ÉK) 1299: v. Pauli f-i Ladislai; 1320: Valentinus f. Zerechmer de *Huzyuteluk* ... p/v. *Huzyuteluk*; 1332–4: Henricus **sacerdos** de v. *Pauli*. 1299-ben Buzdról nagy út vezet ide, László fia Pál falujába. 1320-ban Hosszútelki Bálint a falu felét átengedi cserébe néhai Pál fia László dévai várnagynak, s Péter, János és István nevű fivéreinek. Német nevű papja 1332 I: 9, 1334 I: 4 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 165). 1338: villa *Pauli* (Iczkovits 61; Su 2: 384. 1290–1301: *Pauli* villa). 1733: *Hosszutelke*, 1750: *Dostat*, 1760–2: *Hosszutelek*. 1808: *Hosszutelke* h., *Langenthal* g., *Dostat* vel *Telku* val. 1861: Hosszutelke, Langenthal, *Dostat* AF (5). 1888: Hosszútelek (Tohrstadt, *Dostat*) **AF** Kisenyedi js (Je 378). 1913: **Hosszútelke** AF vm (Az). – 1909/19: Doştat, *Ht*, L 1147 g. kat. r (68). = Su 1: 208. 1320–1854. [35 C]

Hosszúújfalú Szi (1913) < Hosszúfalú Ksz.

Hosszúvölgy 1. KrSzö 1913: *Hosszúvölgy* (H) „Ligetes“ tartozéka. – Colonia Mare = Su 1: 161. 1913. » Lighetiş – 1974: » Nevrincea {Nörincse Bégai js}

Hosszúvölgy 2. Kishosszúvölgy TA (Torda-É) 1913: *Kishosszúvölgy* Ploszkos tartozéka (H). – Valea Lungă Mică = Su 2: 229. {1981 Ø}

Hotinka Mm (Sziget-D, a Mára vize j. p.) 1360: *Zalatina* (DocVal 144). 1555: *Hottynfalwa*, 1715: *Hotinka* (Bélay 149). 1808: Hotyin, (m) Hatyén ~ Hotyin ~ Hotyén, (u) Hotinka (70). 1851: *Hotinka*, Mm vm, 325 g. **kath. lak.** F. u. több nemesek (Fé 2: 121). 1888: ≈ (Hotyen) **Mm** Szigeti js (Je 378). 1913: Hotinka Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Hoteni, *H*, L 409: r 386; zs, m (91). = Su 1: 296. 1360–1851. – 1974: c. Ocna Şugatag {Aknasugatag kzs faluja, DNY-i hrs} [3 C]

Hoalfalva * Kr (?) 1471: *Howalfalwa* (Cs 2: 102). – Su 2: 340. {P}

Hovrilla KSz : Hávord Sza.

Hód Fe (prédium Acintos közelében Km I. 927, II. 921: Heud)

Hódvására Fe : Hejód.

Hóhalom Újeh (Szeben-ÉK) 1296: Hidegvízi Tamás fia Mihály, te: Miklós nevében is, Bolya nevű birtokból egy várépítésre alkalma hegyet, a mellette elterülő kis darab földdel és erdővel együtt 20 márka finom ezüstért eladta a Herman fia Andreas által képviselt *Heoholm*-i népeknek (Er I. 555). 1332: **plebanus** de *Portperek*, 1333: *Borcperg*, 1350: p. **regalis** *Burperk* (Tr). {15..} a harangozó (campanator) deák (literatus. KincsesKv 290). 1733: *Wurberg*, 1750: *Verper*, 1805: *Burgper*. 1808: Húhalom, Burgberg, Burgprig ~ Vurpod ~ Vurpur Szebenszék (71). 1861: Vurpod, Burgberg, Vurper Sze (35). 1888: Húhalom: Vurpód (Je 381). 1913: **Vurpód** Sze vm (Az). – 1909/19: Vurpär, V, Bb, L 2079: r 1190; n (200). = Su 2: 259. 1296–1854. [35 D; L]

Hőke Bi (Margitta-DNy) 1808: Hőke, Hencsesd (70). 1888: ≈ Margittai js (Je 378). 1913: Hőke Bi vm (Az). – 1909/19: Hăucești, H, L 175: r 168 (87). = Su 1: 285. 1909. – 1974: c. Spinuş {Hagymádfalva kzs faluja ÉK-re} [11 C]

Höltövény vára 1253-ban Akadás fia Bencenc Sepsiszentgyörgy és a Barcaság közt kap birtokot; ő építhette Hóltövény várát. (Utódai Sepsiszek legősibb nemesi jogú családja.) A vár (Görgény várával és Törcsvárral) a székely ispán alá volt rendelve. 1335: castrum *Heltheuin* (Ub I. 468). 1335 előtt Wass Miklós és rokonsága Hóltövény várában Károly királynak teljesített szolgálatot. Romjai Krizba-ÉÉNy, 1875/88. tk: *Várhegy, Heldenburg* (Gy 1: 830). – Su 1: 284. 1335.

Hóltövény Br (Brassó-ÉNy) 1344: *Holtuen* (Tr). 1377: *Heltwen* (Ub II. 489). 1431.VI.7.: Datum in *Hewlthwen* Jakcs Mihály székely ispán bizonyoságlevele (SzO VIII. 65). 1488: *Heltesdorf* (Berger 71). 1677: *Hóltövény* (SzO VI. 371). 1808: *Hóltövény* vel *Heltevény* h., *Hultzdorf* vel *Heltzdorf* g., *Heltyie* val. 1861: ≈, Helsőrdorf, ≈ Br (38). 1888: ≈ (Helfsdorf, Helchiu) Br Felvidéki js (Je 378). 1913: Hóltövény Br vm (Az). – 1909/19: Hălchiu, H, *Heldsdorf*, L 2833: r 532; n, m (86). = Su 1: 284. 1325: castrum *Heltheuin*, 1344–1854. [37 C]

Hudus; Huduspataka (Su) : Hódos; Hódospataka.

Huholó * Ar (Kapronca mellett) 1515: *Hwholo* a Gerlai Ábrahámfia birtoka (Cs 1: 772). – Su 2: 341.

Humowozow Za (Su) : Hamvazó.**Humrukzentmyhalteleke Ko (Su) : Szentmihályteleke.**

Hunyad < *Hunya* szn. + *d*; ~ *Hunod* szn: 1213 VR.

Hunyad: nagy kiterjedésű medencejellegű domb- és hegyvidéki táj az Érchegység, a Pojána-Ruszka, a Retyezát és a Kudzsiri-havasok között, illetőleg a Maros Alkenyértől Zámig tartó szakasza, a Sztrigy folyó és mellékvizei melléke. Túlnyomórészt román lakosságú, magyarságának többsége szórványban él. A magyarság három csoportra osztható:

1. A honfoglalástól és a középkortól folyamatos lakosság. A honfoglaló magyarok a folyóvölgyeken hatoltak be Erdélybe. A 10–11. sz-ban benépesítették a széles, termékeny Maros völgyet, majd a Cserna és Sztrigy folyók völgyének alsó szakaszát is. A falvak a 15. sz-tól állandóan szenvedtek az Erdély ellen vonuló török hadaktól. A magyar lakosság nagyon megfogyatkozott, többsége elpusztult. Jelentős része az utolsó századokban 1848 előtt köznemesi vagy kismemesi jogállású volt. Sorukat a középkor végén magyar nemességet kapott és megmagyarosodott számos román kenézcsalád gyarapította. Egyes falvakban az utóbbi kétszáz esztendőben – különösen a Maros, a Sztrigy és a Cserna folyókba ömlő patakok mentén – a magyarságot csupán a földesúr és annak udvara jelentette. A századfordulón a hunyadi magyarok már mindenütt románokkal vegyesen, és az egykor kismemesi Lozsád kivételével számbeli kisebbségben éltek, viszonylag nagy számban asszimilálódtak. A magyarság jelentősebb falui – közel egymáshoz csoportot alkotva –: Alpestes,

Rákosd, Hosdát, Bácsi, Haró, Nagyrápolc és Lozsád. Régi magyar polgári lakosság él kis számban a városokban is (Déva, Szászváros, Vajdahunyad).

2. A dévai csángók 1888–1910 körül települtek Déva, Vajdahunyad, Sztrigyszentgyörgy és Csernakeresztúr csángótelepeire.

3. A múlt {XIX.} század második felétől egész Erdélyből, elsősorban a Székelyföldről folyamatosan a Zsil-völgyi (*Bányaság*) és a vajdahunyadi iparvidékre betelepült magyar ipari munkásság. (K. L. 121.)

Hunyad 1. Hu (Déva-D) 55 **XI. századi** sírt tárt fel Roska Márton; a sírokban 1000–1074 közti pénzek (ET). 1265: Ceba **archidiacono** de *Hungnod* (Gy); = (Er I. 257). 1276: in C-u de *Hunod* Pyspuki (Cs, Gy, Er 348). 1278: Kadan, Felician ac Paulus f-i Janus de *Huniad* (Gy); =-i Sánta János (Er I. 363); 1300: super de *Hunyad* et Hazak ecclesiis (Gy, Er 593). 1331: procuratores decimarum de C-u *Huniad*; 1332–4: Petrus **sacerdos** de *Hunad*; de **archidiaconatu** de *Hunod*; **archidiaconus** de *Hunad*, magister Nicolaus de *Hunad*; 1333.IX.29.: Nos Martinus comes Hunyadiensis et castellanus de Dewa, Stephanus de Aran et Petrus f. Pauli de S. Cruce iudices nobilium C. eiusdem. Hunyad vm és esperesség központja. A XIII. század második felében, amikor a forrásokban feltűnnek, már nem központja sem a megyének, sem az esperesnek; az ispán ugyanis ekkor már Déva várában székel, az esperes pedig a gyulafehérvári káptalanban. 1278-ban egy idevaló nemes család, Hunyadi János fiaival Bokajon vett földet. 1300-ban az erdélyi püspökséghez tartozó egyházát (a várral és a várossal együtt) Kán nb. László vajda bitorolta, amiért a pápa kiközösítéssel fenyegette. 1331-ben a fehérvári káptalan hunyadi dézmaszedői 8 M-t (1 M = 5 pensa) szolgáltatottak be. Papja 1332 I: 96, 1332 II: 70 dénár, 1333: 3 pensa, 27 dénár és 1 verőcei gs pápai tizedet fizet, ami mezővárosi szintre mutat. A hunyadi esperes 1333: kanonoksága után 1 M (latját 11 régi bánival számítva) és esperessége után 1/2 M tizedet ad; 1334: kanonoksága után egy 2 1/2 M-t nyomó ezüst serleget, esperessége után 1 M-t (latját 12 régi bánival számítva). XV. századi kővéra helyén egy tatárjárás előtti földvár feltehető (Gy 3: 294). 1341: ccomes de *Huniod*; 1364: castellanus de *Hunyad*; 1366: nemora ac rubetum a parte ≈; 1377: districtus de ≈; 1399: universis et singulis nobilibus tam ungaris quam **olachis** castellanis, vicecastellanis et presertim castellanis in Haczak et in *Huniad* constitutis; 1409, 1410: p. nostra **regalis Hunyadvar** ~ *Hwnyadvar* vocata in C-u Albensi partium nostrarum Transsilvanarum; 1409: p. nostra regalis *Hwnyad*. 1409.X.18.: Hunyadvár királyi birtokot – possessio nostra regalis *Hwnyadvar* vocata – Zsigmond király udvari vitézének: a havaselti származású Sorba fia Vajknak és fiának: Jánosnak, továbbá édestestvéreinek és egy unokatestvéreinek – azaz a későbbi Hunyadi családnak adományozza, egész uradalmával (Cs 5: 6). 1415: **opp. Hwyardiense**; 1415: castrum *Hwnyad*; 1515: ≈; 1445: **civitas** ≈; 1446: castellanus de ≈ et comes de eadem; 1453 ... 1510: **opp.** ≈; 1456: iobagiones nostri in ≈ commorantes (Hunyadi László okl.); 1458: Jacobus Hwthman et Benedictus Rado inhabitatores oppidi nostri (**regis**) ≈ in ipsorum ac aliorum fidelium nostrorum Rascianorum et **Volachorum** personis in eodem opido nostro ≈ commorantium (Mátyás király okl.); 1463: executio laboris claustris in *Hunyad* fundari incepti; 1476: kenesii in pert. castris *Hunyad*; 1480: **plebanus** et iudex de ≈; 1482: castrum nostrum (**regis**) paternum et hereditarium ≈; 1490: castrum ≈ in partibus Transsilvanis habitum, quod alioquin iure hereditario ad ducem (Johannem Corvinum) condescendit, eidem iure perpetuo remaneat (Farkashidai egyezség); 1493: ville volahales et montane ferri de ≈; 1506: castrum ≈ unacum auricampione; 1508: opp. ≈, suburbium videlicet castris ≈; =: opp. ≈, necnon ... **volachales** et montana ferrea; prope opidum scilicet penes claustrum istic habitum; 1509: ferrifodine penes castrum ≈; 1512: honor comitatus illius (Hunyadiensis) ad castrum ≈ hucusque semper tentus fuerit; 1513: antiqua et vetus consuetudo in auricampione castris ≈; 1525: **monachi** de ≈; 1534: iudices et iurati ac universi coloni et inhabitatores districtus, oppidi et castris nostri (regis) *Hunyadensis*. A XIV. században királyi vár. Mint ilyet, 1409.X.18-án kapta Zsigmond királytól Serbe ~ Sorbe fia Vojk, királyi udvari vitéz, s általa édes testvére: Magas és Radul: Radol, és fia: János (végleges adománylevél: 1410.II.10.). Vajk vitézt 1414-ben már Hunyadi néven nevezik. Fiaié: a két János, e vár (1430, 1437), s a hírneves Jánosé pl. 1445-ben is. Ugyanő 1456.V.12-én újadományul kapja e várat, várost és

tartozékait, a Komjáti kerülettel (Te vm; ezt még Zsigmond királytól kapta) és az Ikusi kerülettel (Te) együtt, melyet Albert királytól nyert adományba. Így szállott e vár Mátyás királyra; 1482.IV.8-án „mint atyai és örök birtokát“ fiának: (Korvin) János lipthói hercegnek és hunyadi ispánnak adományozta. 1492-től Derencsényi Imre, Kinizsi Pál, Bakócz Tamás, Bikali Bikli János kezén (Cs). 1502.XI.25.: BBJ zálogon bírja *Hwnyad* várát (KmJkv 3261). 1506.XII.8-án II. Ulászló király János herceg özvegye: Beatrix és leánya: Erzsébet birtokában megerősíti. 1509: Beatrix együtt birtokolja második férje: György brandenburgi örgróffal. 1534-ben I. János királyé. Tartozékai 1482: 40 hs Hu, 6 mvs kerületeikkel és vámaikkal Te; 1506, 1510: 57 hs Hu, Morzsina kastély és vs vámjával, Terdi és Ikusi kerület 16+35 faluval és 1-1 elpusztult faluval, Bozsor vs és 24 falu Te. Várkastélyát Hunyadi János kétszer is átépítette (az ő alkotása a híres lovagterem), Szilágyi Erzsébet és fia Mátyás király új épületrészekkel és díszítésekkel gazdagította (Gerecze II. 407-410). 1452: Hunyadvár lovagtermének építése; a vár átalakításának befejezése. Hunyad vs-ban 1453-ban Hunyadi János szabad curiát ad nemes Bojtori Istvánnak az *Egred* vize mellett, ahol a *Zalasd* vize beömlik a folyóba; e curián ekkor Sutor János és néhai Buza János leánya lakott. 1456: Hunyadi László mint a vs földesura engedélyt ad rác és román jobbágyainak kápolnaépítésre (a régi helyen); az engedélyt Mátyás király 1458-ban megerősíti. 1465: Szilágyi Erzsébet ferences kolostort alapít (MÉL). Csánki szerint 1463-ban (a kolostort 1508-ban, szerzeteseit 1525-ben is említik). 1480: Gergely **plébános**. 1506: Zsigmond Antal bíró, Vajda Gergely és Buza János polgárok; 1508: Cheztha Gergely a vs bírja (1276-tól Cs 5: 46-51. vár. 60-61. vs). 1511-ben mintegy 385 lakosa lehetett (Bácskai 1965. 26). & **Hunyadi János** (1407–1456) beszercei örökös ispán, erdélyi vajda (1441–1446), Magyarország kormányzója (1446– 1453), ezután országos főkapitány és temesi ispán (–1556.VIII.11., Zimony).

1575: Hunyadi Jánosnak „úgy kele a neve, hogy mindenkoron csak János vajdának nevezék. És az hunyadi várat és várast Vayda Hunyadiának“ (Heltai). 1582: *Tótszer* utcanév (török elől menekülő déli-szlávok). **1587: Hunyad** oppidum. – E: fl. 20. A: fl. 10 (Dé 25). 1666 Gyalu, Vagusok: egyik Lippai István Vajdahunyadon lakik (Gyalu 146). 1705.XI.22.: Hunyadon és Déván kuruc praesidiumok vannak (We). 1733: *Vajda-Hunyad*. 1808: **opp. Hunyad (Vajda-)** h., *Eisenmarkt* g., *Hinyidáre* val.

1840. **Aug. 17. Vajda Hunyad.** ... Ez keveset jelentő város, csak a név, és emlékek emelik nagygyá az érző honfi kebel előtt. A hunyadi vár szikla, nem magas tetőn erőssen van alkotva, a középs századok regényes, változatos modorjában. Eröss, szeszélyes, bélyegét viselő az ifjúságnak, mellyből akkor a nemzetek nagy része fejlődött. Magas kő oszlopokon nyugvó hosszú fa hid vezet a vár fő kapujához, a hid oszlopok lábai közt rohan egy malmot hajtó patak. A vár hidra néző oldala gyönyörű maradványa a 15. század építészetének. A vár belseje nem nagy, most camerai administratio hivatal és lak termei. A lovag terem veres márvány oszlopokon nyugszik. ... Egyik márvány oszlop párkányzatán fel van írva hogy Hunyadi építette 1452-ben. Fel mentünk Hunyadi lak szobáiba. A nagy terem falai magyar vezérek, és királyok képeivel vannak be mázolva, nem tudom mellyik időből. A többi szobák szinte tágasak, a kül falra vivő folyosó veres márványból készült. E nemzeti szent helyeket most egy német camerális administrator foglalja el lak helyül. Fel mentünk a vár két tornyába, az éjszak keletre néző új épület, s annyira különbözik a sas fészektől, mint alkotóik lelkeik, s szellemök. A déli oldalra hosszú, magas oszlopokon álló folyosó vezet egy bástya toronyhoz, melly – mint szinte az egész épület 1825ben újítottatott. ... Történetünk leg szebb szakát a Hunyadi ház varázslá elő. ... (Tanárky).

1861: XXXV. Vajda-Hunyad (*város*), Hunyedoara Hu (24). 1888: Vajda-Hunyad (Eisenmarkt, Hinyedora) sz. kir. vs, a Hunyadi js szh, 1888: ház 514, L 2303 (Je 711 & Hunyad-Bujtur és Alsó-Telek, Peape). 1911. okt.: EME vándorgyűlés a lovagteremben (Dr. újtordai Kővári Ernő: *Vajdahunyad és környéke*). 1913: **Vajdahunyad** Hu vm (Az). 2004: 6000 magyar lakos. 2004.XI.6. Duna Tv. # Nagy Lajos: *Vajdahunyad vár története*. Kós: A vajdahunyadi lovagvár földszinti alaprajza. *Erdély* 1929. 43. Binder P.: *Vajdahunyad*. Közös múltunk, 1982. 132. – Inidoara > 1909/19: Hunedoara (Inidoara), *Vh, Eisenmarkt, Eisenstadt*, Hunyadiopolis, L 4419: r 1987; m, n, szlovák (91). = Su 1: 297. 1265–1854. # Pataki, I.: *Domeniul Hunedoara la începutul secolului al XVI-lea*. Studii și documente. B 1973. CXIV + 351. [33 D]

Hunyadi főesperesség – Archidiaconatus 1265: Cebe archidiacono de *Hungnod* (Gy, Er). 1307: Elyas magister Hunad-i főesperes kanonok vajasdi (Fe vm) malmának harmadát – amely eddig másoké volt – megvásárolja (An 2: 255). 1308: Elyas mr. közreműködik Nagylak (fele ErK) megosztásán (An 2: 354). 1313 Elyas fe Gergelyfája hj-án (An 3: 522). 1332-7: vicearchidiaconus de *Hunad*, 1336, 1431, 1440: archidiaconus de ≈, (Cs 5: 60). 1461.II.1.: Kelemen *Hwnyad*-i főesperes **ü**: Rápolti Gothárd erdélyi prépost (KmJkv 1507).

Hunyadvármegye az Ónd vezértől leszármazó Bár-Kalán nemzetség nyári legelőterülete volt (Györffy: *István király és műve* 199). 1276: C. *Hunod*.

HuÉvk I-XXII. Bp – Déva, 1880–1913: *A Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Évkönyvei*. Szerk. Dr. Sólyom-Fekete Ferenc. Téglás G.: *Hunyad megye ősi magyarsága* (Ethn. 25. évf.). Téglás G.: *Hunyad megyei kalauz*. Kv 1902. Csánki 5: 3-249.

– Hu Várai és erősségei Cs 5: 42-53: Al-Diód 1501–1508; Déva 1269–1531; Hátszeg 1360–1513; Hunyad (Hunyadvár) 1364–1534; Illye 1468–1493; Kolcz (Kolczvár) 1493–1519 (Sziszeny/Kolcz hs hr); Váralja (torony) 1462–1496. {Bővebben ld az illető várnál.} – Hu Városai Cs 5: 53-67: Al-Diód, Al-Gyóg 1291–1526; (Alsófalu: Al-Diód vs-nál;) Bódogasszonfalva (ma Óraljaboldogfalva) 1332-7–1510; Déva 1307–1519; (Diód: Al-Diód;) Haczak : Hátszeg 1332-7–1519); Hunyad (Hunyadvár) 1276: Hunod (a vm neve), 1415–1525; Jófő 1387–1702; Solymos 1440–1507; Veczel 1371–1521. – Hu Helységei Cs 5: 67-149. : 481 helység. – Főbb birtokosai Cs 5: 149-245. : 409 birtokos. Hu Főispánjai Cs 5: 245-249.

1550.XI. közepe Enyingi Török János hunyadi főispán Déva alatt szétveri Kászim pasa előhadát.© Hunyadvármegye 1861 VIII. Hunyadmegye. Gyüleseit tartja Déván (helységei 20-24).

Hunyadvármegye járásai (Je 31-32): 1. Algyógyi, 2. Brádi, 3. Dévai, 4. Hátszegi, 5. Hunyadi [H-i], 6. Körösbányai [Köbi], 7. Marosillyei [Mi-i], 8. Petrosenyi, 9. Puji, 10. Szászvárosi járás.

Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye # Dáné I.: *A V-Hunyad Zarándival egyesült egyházmegye és egyházmegyébenei egyházak története*. Névkönyv 1863.

Hunyad 2. Ko (Csucsá-K, Kv-Ny, a Körös b. p.; 551 m) {**XIII-i templom**} (Ko vm Ny-i részének központja) 1332-7: Marcus **sacerdos** de v. *Hunak*, Stephanus de v. *Hunad* capellanus Marci plebani; Marc (~ Mark ~ Martinus) **sacerdos** de v. *Hunad*. Egyháza jelentősebb volt, mert 1332-ben a **plébános** mellett **káplán** is működött. Papja 1332–37: évente 14 gs, káplánja 1332: 2 gs tizedet fizet (Gy 1: 626). 1377: v. *Hunyad*; 1391: due strate que ducunt de *Hwnyad* ad Cluswar. 1437: **opp**. *Hwnyad* (Cs). 1473.II.8.: Andras *Hwnyad*-i plébános és *Kalothazeg*-i vicearchidiaconus alesperes (KmJkv 2080). 1522: **opp**. *Banffy Hwnyadya ~ Banffyhwnyadya* (Cs). 1487: Mihály plb a **Szent Erzsébet-egyház**ban a Krisztus legszentebb testének tiszteletére általa alapított oltár igazgatóságát Valkai (Rafael fia) János valkói plébánosnak adta, cserében utóbbinak gyulafehérvári kanonokságáért. Ez a ma is meglevő, nevezetes (református) egyháza román-kori és csúcsíves részleteket mutat. ♪Sebesvár sorsában osztozott, mely vár szintén viselte a Hunyad vagy Hunyadvár nevet. Zsigmond király koráig királyi birtok volt. Valamikor 1435 előtt a Losonczy vagy L. Bánffy család birtokába ment át. 1493-ban mintegy 140 felnőtt lakosát sorolják fel (Cs 5: 304. vs). 1493-ban kb. 650 lakója volt (Bácskai 1965. 26). 1553.XII.18.: *Hwnyad* mezővárosban 32 jobbágytelket zálogosítanak (KmJkv 5256). 1555.I.7.: Melchior Somogyi, Franciscus Balogh jurati cives oppidi Hunyad (Dé 10). 1557 Kisasszony estéjén, "Bánfiak Hunyadján, Galota szekben" írta Nagyfalvi György deák bibliai történetét: *Chain és Ábel története* (RMKT VI. 247-252; 377.j.; György Lajos: Valkai András 40; 103.j.) **1587** Ksz: *Hwnyad*. fl. 80. – Ser. Rex filiis olim Georgi Banffy integram perpetuo contulit (Dé 64). 1600-ban lakói megtámadták Mihály vajda darabontjait, emiatt a vajda felprédáltatta a várost. 1640: *Banffy Huniad* (Makkai 535) I. Rákóczi György birtoka. 1808: **opp**. *Hunyad (Bánfi-)* h., *Hunyad* g., *Hoegyin* vel *Hogyegyinu* val. 1861: Bánffy-Hunyad (*oppidum*), *Hogyen Ko* (12). 1888: Bánffy-Hunyad (*Hogyinu*) *Ko Bánffyhunyadi js szh*, 1888: ház 571, L 3152 (Je 226). L 1910: 5194 (m), 1992: 9460 (32% m). (Le). Fafeldolgozó ipar. 1913:

Bánffyhunyard Ko vm (Az). 2004: **Kalotaszegi Ehm** gondnoki és nőszövetségi konferencia {újra:} 2004.IX.10. Duna Tv.

Jeles szülöttei:

*1882.IX.29.: **Ravasz László ref. Ip, 1921–1948: dunamelléki ref. püspök** (–1975.VIII.6., Bp).
*1906: **Balázs Samu** színész (–1981, Bp). *1906.VI.6.: **Borsai Mária** meseíró; 1981-től Kanadában élt. *1911.III.27.: **Mikó Imre** jogász, politikus, közíró, szerkesztő (–1977.III.21., Kv). *1949: **Török András** színész (Mvh).

Lapjai: 1890–1891: *Kalotaszeg*; 1899: *Bánffyhunyard*; 1899–1900: *Bánffyhunyard és vidéke*. 1990-től újra *Kalotaszeg*.

KszHn 1942. 5-32 (1465–1941). Szász T.: *Felső-Kalotaszeg (Bfh m. város és bfhi js) népmozgalma 1930-tól 1942-ig*. 1944. Herepei: *A bánffyhunyadi iskola régi mesterei*. Adattár III. Kós: *Hunyadi híres vásárok* (:1976).

{Környéki román népi neve: *Hod'in*. Ld Su 1850: *Hogyinu*.} – 1909/19: Huedin, *Bfh*, L 4482: r 316; m, zs, n (91). 1926: Huedin. = Su 1: 297. 1332–1854. [22 A]

Hunyad 3. * **To** (Túr, Komjászeg, Indal vidékén feküdt) 1412: p. *Hwnyath*. Hunyadi és Miháldi Tót-birtok (Cs 5: 708). – Su 2: 341. *Hwnyath*.

Hunyadtelek Hu (Vajdahunyard mellett) 1913: Hunyadtelek (H). – Teliucul Mic = Su 2: 187. 1913. » Hunedoara [33 D]

Huréz Fo (1913) < Bagolyfalva.

Hurusy Te (Su) : Oroszi.

Húsharó {951 u. fejedelmi szolgálónép települése} * **To** {?} 1313: Mykud bán fiai: Miklós magister és Péter tiltakozása: szentjánosi Myke fia Gergely és Márton fia Péter Mykud bán fiainak Torda vm-i *Hushorou* birtokán határjárást tartottak és kárukra új határokat jelöltek ki (An 3: 461. K:-).

Husna * **Hu** (Ar–Hu vm hr, Zám táján) 1407: p. *Husna*. Illyei, Folti, Zádorlakai-birtok (Cs 5: 97). – Su 2: 341.

Husvétháza * **Te** (Detta táján, Csák mellett) 1425: *Husuethhaza* (Cs 2: 42). – Su 2: 341.

Huszna * **Ar** (a Maros mellett, Iltó közelében) 1478 *Hwzna* (Pesty: Krassó III. 386). A bulcsi **apát** birtoka volt (Cs 1: 772). – Su 2: 341.

Huta 1. **Ko** 1808: Huta (A Kissebes) (71). Hnt. 13: » Bőrvény Ko vm.

Huta 2. **Sza** (Szatmárnémeti-DK, a Szamosba ömlő Nagybar völgyében) 1272 (?): *Styliteluk* (Szirmay II. 175). A megyesi uradalom faluja, Báthory-birtok, majd a szatmári vár tartozéka, a XVIII. századtól Károlyi-birtok a XX. század elejéig. 1808: Huta (Ó-), Egeresti (71). 1828: *Ó Huta, Egeresstye* (Nagy 366). 1851: *O-Huta*, Sza vm, 303 **g. kath.** lak. s anyatemplommal, s egy régi üveg hutának helyével. Földje sovány; bikes, tölgyes erdeje van. F. u. gr. Károlyi (Fé 2: 127). 1888: Ó-Huta Sza Szinérváraljai js (Je 547). L 1910: 546 (r, m); 1956: 575 (Le). 1913: **Alsóhuta** Sza vm (Az). – 1909/19: Iegeriştea-veche, *Óhuta*, L 496: r 488 (94). > Iegeriştea = Su 1: 304. 1272 (?), 1828–1913. – 1974: c. Crucişor {Borválaszút kzs faluja, D-i hrs} [12 A]

Huta 3. **Sza** (Alsóhuta-D hrs) 1648: *Szellyestye* (Makkai 407) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Huta (Új-), Zelestye (71). 1828: *Zelestye, Új Huta* (Nagy 369). 1888: Új-Huta **Sza** Szinérváraljai js (Je 702). 1913: **Szelestyehuta** Sza vm (Az). – Huta Nouă > 1909/19: Poiana (Huta-nouă), *Ujhuta*, L 435: r 241; n, m (137). > Poiana Codrului = Su 2: 51. 1648–1913. [12 A]

Huta 4. **SzD** (Dés-ÉK) 1913: *Huta* Négerfalva tartozéka (H). – Huta = Su 1: 299. » Negrileşti.

Hutapuszta Szi (Tasnád-K) 1913: *Hutapuszta* Érszakácsi tartozéka (H). – Huta > Huta Chegii = Su 1: 299. {1981 Ř}

Huzarczki * **Szö~Te** (Karánsebes táján, Bolvás mellett) 1480: *Huzarczky* ... in districtu Zeureniensi. Bolvasniczával együtt, melyet máskor (1475) a Sebesi kerülethez, Temesmegyébe számítaak (Cs 2: 42). =: *Hwzarczky* ~ *Huzarczky*, 1501: *Hwczarczky* (Pesty: Szörény II. 91). – Su 2: 341.

Hyntelke Ko (Su) : Hém.

ⁱ Az 1792-ben a hajdani trinitárius templom és rendház 1719-ből származó épületében alapított Batthyaneum kéziratárában 580 ösnyomtatvány, 19 000 okmány, 1230 kézirat, több világhírű kódex található. A műemlékkönyvtár copf stílusú nagyterme az egykori templom hajója. Igen gazdag az Erdélyre vonatkozó gyűjteménye, hiszen itt vannak a gyulafehérvári, aradi, kolozsmonostori apátsági és hiteleshelyi oklevéltárak maradványai, továbbá az erdélyi vajdák, fejedelmek és királyok okmányai. Itt őrzik a "Gyulafehérvári sorok" néven ismert, 1310 tájáról származó magyar nyelvemléket is.

TEKINTŐ

Erdélyi helynévkönyv

Adattári tallózásból összehozta Vistai András János

Második kötet I-P

I – Í	429
J	447
K	460
L	598
Ly	631
M	632
N	704
Ny	723
O – Ó	731
Ö – Ő	751
P	761

I – Í.

Ibaszó * Te (Temeshódos táján) 1471: *Ibazo* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 42). 1475: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 218). – Su 2: 342.

Icsme * Ug (Halmi-Ny hrs, Kökényesd mellett) 1319: p. *Ichme* (Tr). – Su 2: 342.

Ida Ko (Kolozsvár-ÉK, Teke-ÉNy) 1322: p. *Ida*; 1332–5: Nicolaus *sacerdos* de *Ida*. Kökényesrénold nb. Kukenes fia János fia Rednold magtalan elhunytával a király 1322-ben Kácsik nb. Mihály fia Simon székely ispánnak adta. Papja 1332 I: 1 fertó, 1332 II: 1 besztercei súlyú ezüst fertó, másodszer 1332 II: ugyanannyi, 1333 I: 50 régi báni, 1334 I: 12 gs, 1334 II: 11 gs, 1335 I: 21 régi báni és 12 verőcei pápai tizedet fizet (Gy 3: 350). 1502: p. ≈. Kökényesrénold nb. Rénold ispántól a Kacsics nb. Radófi és Libercsei; utóbb Szécsényi és Harinai Farkas-birtok. 1492: a besztercei domonkosok H. Farkas Tamástól és Miklóstól két halastavat és két házhelyet kaptak itt (Cs 5: 361). **1587: Ida**. ld Akna. – Ser. Rex dom. Joanni Bornemisza integram *Ida* vita durante contulit fl. 31 (Dé 60). 1670: *Nagj Idán* Harinai Ferenc **ref.** egyházat alapít (Dé 83-85). 1732-ből galambbúgos kapu (SzTA). 1733: *Juda*, 1750: *Juda*, 1760–2: *Nagy Ida*. 1808: *Ida* (*Nagy*-) h., *Juda* val.; 1854: *Nagy Ida* h., *Eida* g., *Juda Mare* val. 1861: N-I Ko (13). 1888: ≈ Ko Tekei js (Je 523). 1913: **Kolozsnagyida** Ko vm (Az). – 1909/19: *Iuda-mare* (*Ida-mare*), *Ni*, *Grosseidau*, L 1120: r 612; n, m, c, zs (97). > 1964: Viile Tecii = Su 2: 247. 1332–1964. – 1974: c. Teaca {Teke kzs faluja} [23 B]

Idec 1. To 1. (Régen-ÉK hrs a Maros bp-i úton) 1319: p. *Felydeech*, *Olydeech*; 1325: castrum *Idech* (1x): Apa fia Jakab és fia Jakab egyezséglevele Dénes fia Tamással: Tamást a rajta elkövetett károkért, különösen Idecz vára elhamvasztásáért kárpótolják Mylsid n. halommal és Symisne (Semesnye BSz) birtokkal. 1332-7: *sacerdos* de *Idech*, *Idech Inferior*; egyházas hely szász lakossággal. 1393: p. *Idech inferior*, *Idech superior*; 1507: p. *Also Idech*. Losonczi, Bánffy, L. Dezsöfi, N. Ungor, Bálványosi Bánffy, Bethleni és Szobi-birtok (Cs 5: 708). 1473.IV.26.: *AlsoIdech* ld Bátos (KmJkv 2098). Régeni kpt **1587–9**: Ideczy inferior in auro cuso fl. 8. Restat (Dé 72). 1642: *Also Idecz* (Makkai 614) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Idecz*, 1760–2: *A(lsó) Idets*, *A(lsó) Idest*. 1808: Idécs (Alsó-), Unter-Eydisch (71). 1861: A-Idecz To (9). 1888: ≈ **MT** Régeni felső js (Je 204). Határában sósfürdő. L 1910: 1019 (n), 1956: 874 (Le). 1913: **Alsóidecs** MT vm (Az). – 1909/19: Ideciu-de-jos, *Ai*, *Niedereidisch*, L 937: r 31; n, m (94). I de J = Su 1: 302. 1319–1854. > Ideciu de Jos [24 A]

Idec 2. To 2. (Régen-ÉK, Alsóidecs-É hrs a Maros bp-i úton) 1319: *Felydeech*; 1332-7: *plebanus* de *Idech*, *Idech Superior*; egyházas hely ugyancsak szász lakossággal. 1393: *Idech superior*; 1507: *Felsew Idech* (Cs 5: 708). 1473.IV.26.: *FelsewIdech* ld Bátos (KmJkv 2098). Régeni kpt **1587–9**: Ideczy superior in auro cuso fl. 4. Restat (Dé 72). 1648: *Felseö Idecz* (Makkai 639) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Idecz*, 1760–2: *Felső Idest*. 1808: Idécs (Felső-), Ober-Eydisch (71). 1861: F-Idecz To (10). 1888: ≈ (Ober-Eidisch, Igyis din szusz) **MT** Régeni felső js (Je 321). 1913: **Felsőidecs** MT vm (Az). – 1909/19: Ideciu-de-sus, *Fi*, *Obereidisch*, L 812: r 11; n, c, m (94). I de S = Su 1: 303. 1319–1854. > 1974: Ideciu de Sus c. Ideciu de Jos {Alsóidecs kzs faluja} [24 A]

Idec 3. To (Régen-ÉK) 1319: *Vruzfolu superior*, 1393: una villa ruthenorum in Idechpataka existens (Cs 5: 723). 1648: *Orosz Idecz* (Makkai 640) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Patak*, 1760–2: *Orosz Idecspataka*, 1805: *Orosz Idets*. 1808: Idécs (Orosz-), Walachisch-Eydisch (71). 1861: Orosz-Idecz-Patak {!} To (11). 1888: Oroszidecs (Oroszpatak, Potok) **MT** Régeni felső js (Je 557). 1913: **Oroszidecs** MT vm (Az). – 1909/19: Potoc, *Oi*, L 673: r 567; horvát (140). > Deleni = Su 1: 196. 1319–1854. – 1974: c. Ideciu de Jos {Alsóidecs kzs faluja ÉK-re} [24 A]

Ideczfalva * Hu (a Sztigy alsó völgyében) 1373: *Idechfolua*. Hu vm-i királyi ember nevében tűnik fel. 1508: p. *Igechfalwa*. Szentgyörgyi Bánca-birtok (Cs 5: 97. Vö. Igesd hs). – Su 2: 342.

Idecspataka To (Régen-ÉK) 1393: p. *Idechpataka* cum duabus villis **valahalibus** et una villa ruthenorum in eadem *Idechpataka* existentibus; 1461: *Alsodechpathaka, Felsewdechpathaka* [!]; 1495: p. *Alsoydechpathaka, Kezepydechpathaka, Felsewydechpathaka*; 1508: ≈. L. Dezsőfi, N. Ungor, Báthori, Bethleni és Szobi-birtok (Cs 5: 709). 1473.IV.26.: *Idechpathaka, AlsoIdechpathaka* Id Batos (KmJkv 2098). 1733: *Idicsel*, 1760–2: *Idécspataka*, 1805: *Ideth Patak*. 1808: Idécspataka, Eydischbach (71). 1861: Idecspataka To (10). 1888: Idecspatak (Eidisdorf) **MT** Régeni felső js (Je 381). 1913: **Idecspatak** MT vm (Az). – 1909/19: *Idicel, Ip, Ed*, L 1532: r 1504; m (94). = Su 1: 303. 1393–1854. – 1974: c. Brincovenesti {Marosvécs kzs faluja K-re} [24 A]

Igalja Do (1230) > Szentandrás (Sajószentandrás) SzD.

Igazfalva Kr (Lugos-ÉK, Ferde mellett) 1453: *Also-Igazfalwa, Fesew-Igazfalwa* (P); 1454: *Also Igazfalwa, Fesew Igazafalwa*; 1464: *Igazfalwa* (Cs 2: 42); 1464: *Igazfalva*; 1514–6: *Igaz*; 1596: *Ighaz*; 1617: pr. *Ogikazul* (Pesty: Krassó II/1. 218). 1894-ben Békés és Csongrád vm-i agrárproletárokból, elsősorban kubikusokból települt (K. L. {Bánság} 66). 1913: Igazfalva KrSzó vm Facsádi js (Az). – Dumbrava = Su 1: 213. 1453–1913. + Su 2: 288. Also-Igazfalwa 1454, 1464. [32 D]

Igazó * Te~Kr (Karánsebes-Ny) 1421: due possessiones *Igazovo* ... in comitatu Themes; 1427: *Fewlse Igazow* et *Alsoigazow* cum pertinenciis ≈; 1428: *Fesew Igazo, Also Igazo, Igazo, Kwzep Igazow* ≈; 1470: *Igazo* in districtu Sebes (Cs 2: 42). 1637: *Igazeo* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 342. {Resicabánya-ÉK, Perló mellett *Valea Igaseu*, Apádia mellett pedig *Muchea Igazeu* határrész örzi emlékéit}

Igecsfalva (?) Hu 1508: p. *Igechfalwa* (Cs 5: 97. Igecsfalva ~ Idecsfalva).

Igen (Krapundorf) Fe (Gyulafehérvár-ÉNy) **1206**: primos hospites regni de 3 v-is Ultrasilvanis ... *Crapundorph*; 1225: *Crapundorph*; 1266: hospites nostri (**regis**) de *Yguen ~ Ygun*; 1299: inter Fylesd et *Igwen*, cum hospitibus *Yguen*; 1334–5: Johannes plebanus de Igun. XII. századi Rajnán túli szász telepítés, időben a legkorábbiak közül. 1206-ban II. Endre király szabadságlevelet adott az igeni, krakkói és romoszi telepéseknek. A krakkói és igeni telepések szabadságait István ifj. király 1266-ban megújította, mivel ezek azt panaszolták, hogy a vajda gyakori megszállással terhelte és az alvajda bírósága elé állította őket. Papja 1334 I: 1 M, 1335 I-II: 3 M pápai tizedet fizet, 1334 II. pedig, mikor a pápai tizedjegyzékben nem szerepel, egy adószedő pap 217 füstöt, azaz háznépet számlált itt össze, és kivetett a papra 3 1/2 M és 1 kuntinus híján 1 fertót (Gy 2: 166). 1206-tól (Er I. 32, 141, 188, 258, 260, 558, 589/8, 11, 12). 1347: civitates nostre (**regis**) Carco et *Igen*, populi villarum regalium videlicet *Ighen* et Carco (Tr). 1366: nostra regalis villa ad castrum nostrum Kechkes dictum spectans Vngarice *Igen* et Saxonice Krappundorff nuncupata; 1367: p. *Igen*; 1405: *Igen* (Ub II. 267, 288, III. 339, 366).

Igen Fe Km I. 930

1450.V.19.: az *Igen*-i **plébános**: János borostyános **ü**: Gyerővásárhely (829).

Régeni káptalan **1587–9**: Oppidum Igen in auro cuso fl. 9. Restat (Dé 72). 1646: I. Rákóczi György Szalárdi János fejedelmi vicesecretariusnak adományozza (Sz 23). 1733: 176 haláleset pestis miatt; a papi temetőben ez évben Pelsőtzi K. J. állított sírkövet: Dersi Anna nagyanya, Barakonyi Ersók leánya, Lydia, Josef, Ersébet, Anna unokák emlékezetére. 1733: **Magyar-Igen**, 1750: *Igeny*. 1749–69: itteni lelkész *Bod Péter* (Felsőcsernáton, 1712.II.22.–1769.III.3., Magyarigen). 1778: „Magyarigen, vagyis latinul Hungaricus Hyginus, a Szent Hyginusról elnevezett mezőváros ... Hetipiacát pénteken tartja, nemes borral büszkélkedik. Kőfaragó műhely is működik, ... Br. Josinczi, a híres Danczkai-ház és nem tudom még melyik mágnások, nemesek jutottak örökséghez ...“ (Benkő J. I. 197). 1808: **opp**. *Igen (Magyar-)* h., *Kuppendorf* aliis *Krapundorf* g., *Ige* vel *Ighiu* val. 1861: Magyar-Igen (*oppidum*) AF (6). *1865: **Zoltán Ákos** kertész (–1916, Nb). 1888: M-I (Grabendorf, Igyij, Krapendorf) **AF** Magyarigeni js szh, 1888: ház 297, L 1315 (Je 486). 1913: **Magyarigen** AF vm (Az). 1969: Szegedi László ref. lp

kezdeményezése nyomán Bod Péternek sírkövet állítanak. 1977: 50 magyar ref. és kat. – 1909/19: Ighiu, *Mi, Gd*, L 1585: r 1182; m, n (95). = Su 1: 305. 1206–1854. [34 B]

Igenpataka Fe (Gyulafehérvár-ÉNy, Magyarigen-Ny hrs) 1733: *Igen-Pataka*, 1750: *Kis-Igeny*, 1760–2: *Igen Pataka*. 1808: Igenpataka, Igensbach, Ighiel (72). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Igyel) **AF** Magyarigeni js (Je 382). 1913: Igenpataka AF vm (Az). – 1909/19: Ighiel, *Ip*, L 766 **ort. r** (95). = Su 1: 305. 1733–1854. – 1974: c. Ighiu {Magyarigen kzs faluja} [34 B]

Igesd * Hu 1391: *Igesd*. Hu vm-i királyi ember nevében tűnik fel, Rákosd, Aran, Kitid hs kapcsolatosan (Cs 5: 97. Meglehet, ugyanegy Igecsfalvával). – Su 2: 342. {Aranyág mellett}

Ignafalva Za (Borossebes-ÉK) 1553: *Agnafalva* (Márki II/1. 221). 1808: Ignesty **Ar** (72). 1851: ≈, Ar vm, sovány, bérczes vidéken, 198 **óhitű** lak. (Fé 2: 130). 1888: Ignest Ar Borossebesi js (Je 382). 1913: Ignafalva Ar vm (Az). – 1909/19: Ignești, *Ignest*, L 350: r 348 (95). = Su 1: 305. 1553–1913. [21 C]

Igreverse * Za (Borosjenő-É, Somoskeszi és Csermő közt) 1429: *Igrechverse* (Márki II/1. 233). – Su 2: 342.

Igrici 1. * Asz (?) 1291.III.12.: *Igrychy* Aranyas földjén (KmJkv 2). 1291: *Igrechi* az aranyosi székelyek faluja (Er I. 478).

Igrici 2. Do (Doboka-É) 1379: p-es **regalem** *Igrichy*. Királyi udvarhoz vagy a várhoz tartozó igricek földje lehetett; 1379-ben királyi birtok (Gy 2: 72). 1515.VII.24.: Bánffy Péter (e) *Igrece*-i részét átengedi Kendy Gálnak (KmJkv 3588); 1515.IX.4.: Bánffy András (e) néhai Bánffy Jánosról reá szállott *Igrece*-i részét zálogba adja ugyanának (3590); 1519.IV.28.: *Igrece*-i részirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1524.XI.26.: Bánffy László *Igryczy*-i részét eladja Podvinyai Pál deáknak (4055); 1536.VIII.2.: Kecskeméti Patócsi Mikló *Igrece* negyedét, mely Monyorói Bánffy Lászlóé volt, cserébe adja féltestvérének: Patócsi Jánosnak (4581); 1542.VIII.24.: Patócsi János *Igriche*-i birtokrészét 600 Ft-ért eladja fe: Kabos Margitnak (4770); 1554.VIII.30.: *Igrece*-n Bonchidai Bánffy Mihály részirtokos (5319). 1616: *Igricz* (Kádár IV. 60). 1733: *Egrece*, 1750: *Igricze*, 1760–2: *Egretzei*. 1806: *Igricze* (16 R 58). 1808: Igricze {?} (72). 1861: Igricze Do (15). 1888: ≈ **SzD** Szamosújvári js (Je 382). 1913: **Kisigrice** SzD vm (Az). – 1909/19: Igriča, *Igricze*, L 232: r 227 (95). = Su 1: 305. 1290: p. Igey (Tr), 1379–1854. > Igričia [12 D]

Igriczi * Kr (Oravicabánya táján) 1421: *Igryci* (Cs); =: tres ≈ (P); 1427: *Igrechy*. Három ily nevű falu is állt egymás mellett e megyében (Cs 2: 102). 1550: Igricy (Pesty: Krassó II/1. 220). – Su 2: 342.

Igrictelek * To (Torda-Ny, az Aranyos b. p.) **1270–72:** V. István király Mykud comes fiainak: Mykud bánnak és Imre magisternek adományozza Doboka várának Dobokavárfalva nevű faluját, valamint Lusad nevű és egyéb lakatlan földjét (Do vm), továbbá Kis Gergely magvaszakadt tordai várjobbágy Aranyos melletti *Igruchteluk* és Kerekegyház nevű (To vm) földjét (Er I. 294). 1279: ≈ (Er I. 368). 1279: t. Gregorii Parvi iobagionis castri de Torda sine herede decedentis *Igruchteluk* vocata (Ub 1: 137. Vö. Orbán B.: Torda 120, 121. Cs 5: 709. Igröcztelök). – Su 2: 342. 1279 (Tr).

Iharpatak * Bi (Szalonta-ÉK, Székelytelek mellett) 1580: *Iharpataka* (Jakó 262). 1692: *Iharpatak* (Mezősi 119). – Su 2: 342. {Beolvadt Székelytelek határába}

Ika > Ikafalva Ké/Hsz (Kézdivásárhely-Ny hrs) 1332: **sacerdos** de v. *Ika* (Tr). 1567: *Ikaffalwa*, 1568: *Ikafalwa*, 1587: p. *Ikafalva* (SzO II. 222, V. 86, IV. 97). 1614: Ikafalvaa 60 családfő (Ké 9). *1751: *Andrád Sámuel* orvos, író, anekdotagyűjtő (–1807.VIII.31., Sepsiszentgyörgy). 1808: Ikafalva (72). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 382). 1913: Ikafalva Hsz vm (Az). & Ikafalvi Dienes Jenő (*Nagyenyei diákélet*. Kv 1924). – 1909/19: Icafalău, *If*, L 683: r 18; m (93). = Su 1: 302. 1332–1854. – 1974: c. Cernat {Csernáton kzs faluja ÉNy-ra} [38 A]

Ika vára {*ika* a régiségben: 'karika'}

Ikertelke * Bi (Élesd táján) 1406: possessio hungaricalis *Ikertelke* (Jakó 341). – Su 2: 342.

Ikland 1. Msz (Marosvásárhely-ÉK) 1556: Ikland (SzO II. 209). 1614: 31 családfő (Msz 45). 1635: Makai Nagy Demeter új drabant **schola mester**; Iklodi György **deák** praedicator, fia Mihály új drabant (SzO). 1643: korábban ez évre tették Iklánd iskolájának első említését; 1730–1848 közt öt **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 124). 1808: Iklánd, Iklodá (72). & Iklandi György László Praefectus (*Árokalyi énekek*. Kv 1811). 1861: Ikland Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 382). 1913: Ikland MT vm (Az). – Icland = Su 1: 302. 1556, 1850, 1857. – 1974: c. Ernei {Nagyernye kzs faluja, ÉK-i hrs} [24 C]

Ikland 2. To 1. (Marosludas-ÉK) 1315.IX.26: a Torda vm-i Keresztes határjárásakor a régi határjeleket iklandiak jelenlétében felújították (An 4: 160). (1315.)IX.27. D. in *Ikland*. Miklós erdélyi vajda okl (An 4: 161. K:-). 1419: p. *Ikland*; 1521: ≈. ⚭Diód vár (Fe) tartozéka, rb. Bogáti, Altember, Tötöri, Dengelegi Pongrácz s más birtokosé. Szn 1515: János kenéz Bethlenieké (Cs 5: 709). 1733: **Nagy Ikland**, 1760–2: *Nagy Iklánd*. 1808: Iklánd (Nagy-), Iklandu-Máre (72). 1861: N-Ikland To (11). 1888: N-I (Iklandulu mare) **TA** Marosludasi js (Je 523). 1913: **Nagyikland** TA vm (Az). – 1909/19: Iclandul-mare, *Ni*, L 1241: r 1033; m, zs (93). I M = Su 1: 302. 1419–1854. > 1974: Iclandu Mare c. Iclänzel {Kisikland kzs faluja, Ny-i hrs} [23 D]

Ikland 3. To 2. (Marosludas-ÉK) 1501: *Iklank* (Cs 5: 709). 1733: **Kis Ikland**, 1805: *Kis Iklánd*. 1808: Iklánd (Kis-), Iklandu-mik (72). 1861: Kis-Ikland To (10). 1888: ≈ (Iklencel, Iclandiclu) **TA** Marosludasi js (Je 425). 1913: **Kisikland** TA vm (Az). – 1909/19: Iclänzel, *Ki*, L 714: r 707 (94). = Su 1: 302. 1501–1854. [23 D]

Iklód 1. * Bi (Várad-DNy) 1329: p. *Icloud*. Meggyes, Kakucs, Szentmihály és Ósi szomszédosa (Gy 1: 626). 1374, 1495: *Iklod* (Jakó 262). XV, 1495: *Iklud* a váradi **káptalané** (Cs 1: 611). 1588: *Ikland* (Kiss, 660). A XVI. szd végi török harcokban pusztult el. 1808: *Iklód* h. 1888: ≈ psz (t) Szentandrás Bi (Je 383). 1913: Iklódpuszta » Biharszentandrás Bi vm (Az). – Su 2: 342. 1329–1588.

Iklód 2. Do 1. (Bonchida-É) 1320: p. *Iklud* iuxta fl-m Vyzzomus. Barsa nb. Chunka László és fiai: Beke és Domokos birtoka volt; hűtlenségük miatt Károly király elkobozta és 1320-ban Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta, de László fia Beke 1333-ban és 1348-ban újra birtokolta (Gy 2: 73). **1587: Iklod**. – E: fl. 13, A: fl. 4 den. 50 (Dé 41). 1733: *Iklod*, 1750: **N(agy) Iklód**, 1760–2: *Nagy Iklód*. 1808: *Iklód* (Nagy-) h. 1861: N-I Do (16). 1888: N-I (Iklodu mare) **SzD** Szamosújvári js (Je 523). 1913: **Nagyiklód** SzD vm (Az). – Iclodul mare; 1909/19: Iclod (Iclodul-mare), *Ni*, L 1512: r 1134; m, zs (94). = Su 1: 302. 1348–1854. > Iclod [23 A]

Iklód 3. * Do 2. (Zsombor és Milvány táján) 1320: t/p. *Iuklodtelke*. Zsombor nb. Lőrinc fia István és fiai: Chumpas és László birtoka volt; tőlük elkobozva Károly király Elefánti Dezsőnek adta (Gy 2: 73).

Iklód 4. Do 3. (Szamosújvár-DNy) 1667: *Kis Iklod* (Kádár IV. 66). 1760–2: *Iklód*. 1808: Iklód (Kis-) (72). 1861: K-I Do (16). 1888: ≈ (Mikludeu {-n}, Iklodu mik, Iklozel) **SzD** Szamosújvári js (Je 425). 1913: **Kisiklód** SzD vm (Az). – 1909/19: Iclozel, *Ki*, L 448: r 302; m (94). = Su 1: 302. 1667–1854. – 1974: c. Iclod {Nagyiklód kzs faluja K-re} [23 A]

Iklód 5. * Hu (Déva-DK, Piski és Dédács hrs) 1377: nobiles de *Iklod*; 1501: *Iklod*. Iklódi nemesek birtoka (Cs 5: 97). – Su 2: 342.

Iklód 6. Iklód (Apátvölgye) Kü (Balázsfalva-É, a Kis-Küküllő j. p.) **1290**: p. *Apathwlge* mon-i de Kere [: Kerc]; 1347: Paulus f. Petri dicti Waguth de *Iclod*; 1351 [1330-ra]: p. *Yclod*. 1290-ben Apátvölgye néven a kerci monostor birtoka és Pánád határosa DNy-on a Küküllő mellett. 1351-ben a Péterfalviak azt vallják, hogy míg ők Károly királlyal a havaselvi hadjáraton voltak, Hermán nb. Lack székely ispán Iklód nevű birtokához foglalta Péterfalva egy részét, és famulusának, Vágot Pálnak adta, aki 1343-ban Iklódi Waguth Pál néven szerepel (Gy 3: 554). 1410: p. *Iklod*; 1461: ≈. Péterfalvi, Pf. Sárdi, Diódi, Tövisi-birtok. 1461: c. q. (1410-től Cs 5: 881).

1760–2: *Kis-Iklód*. 1808: *Iklód* h., *Mikluden* g., *Ikluda* val. 1861: ≈ Kü (8). 1888: Kis-Iklód (Mikluden) **KK** Hosszúaszói js (Je 425). 1913: **Küküllőiklód** KK vm (Az). – 1909/19: Iclod, *Kisiklód*, M, L 517: r 516 (94). = Su 1: 302. 1347–1854 {1913}. – 1974: c. Sincel {Szancsal kzs faluja É-ra} [35 A]

Iklód 7. Te (Temesvár-DK, a Pogányos j. p.) 1717: *Iklovida*, 1723–5: *Ikloda* (Mercy-tk Boroszký: Temes 53). 1808: Ikloda (72). 1851: ≈, Te vm, rónaságon. Lakja 793 n. e. **óhitü**, anyaegyházzal. Határa 2028 hold, ... Birja a kir. alapítvány (Fé 2: 132). 1888: ≈ Buziási js (Je 383). 1913: Iklód Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Icloda, *Ikloda*, L 719: r 637; n, m (94). = Su 1: 302. 1717–1913. [31 D]

Iklódtelke * Do (Zsombor és Milvád táján) 1320: t/p. *Iuklottleke*. Zsombor nembeli Lőrinc fia István és fiai birtoka volt (Gy 2: 73).

Iktár Te (Lugos-ÉNY) 1335: *Iktári Bethlen Péter* Krassó vm alispánja és galambóci várnagy (Csetri: BG). 1365–1420: *Ikthar* (Cs 2: 42). 1407: *Iktári Bethlen Gergely* a boszniai hadjáratban. 1458: *Iktári Bethlen Gergely* szőrényi bán; 1464: zsidóvári kapitány. 1468–1472, 1475–1477: *Iktári és Bethlenösi Bethlen Domokos* erdélyi alvajda. 1613.X.23.–1629.XI.15.: **Iktári Bethlen Gábor fejedelem**. 1630.IX.28.–XI.26. **Iktári Bethlen István fejedelem** (Bethlen Gábor unokaöccse). 1808: Iktár (72). 1888: ≈ Rékási js (Je 383 & Józseffalva). 1913: Iktár Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Ictar, I, L 848: r 810; m, zs (94). = Su 1: 302. 1365–1851. – 1974: Ictar-Budinț c. Topolovățu Mare {Nagytopoly kzs faluja, K-i hrs} [32 C]

Ikus-1 2. * Ar (a Temes mellett) **1288**: p. *Olykus*. Alikus Csanád nb. Vejtehi Mihály bán és Vejteh, Tivadar bán bátyjai öröklött birtoka, akik 1288-ban átadják leányegyedbe nővéreiknek és ezek férjeiknek: Mihálynak és Oroz (ds) Iwannak, [aki Tivadar bán lázadása (1316) után Bulgáriában játszik nagy szerepet]. – Felikus 1368-i határjárásából kiderül, hogy a Temes folyó (ma Béga) mellett, Marzsina táján feküdt, mely terület mint *distr. seu prov. Ikus* már 1439-ben Te vm-hez tartozott. 1876. tk: *V(alea) Iku*; 1884/89. tk: *V(alea) Icu* a Marzsina fölötti völgy neve (Gy 1: 178). Marzsina 1981: Margina Facsád-K hrs, az É-i *Icu* patak és a D-i *Homojdia* összefolyásánál [33 C] 1361: *Ikus*; 1364: *Fel-Ikus*, *Ikusfö*, *Ikuspataka*; 1371, 1405: districtus *Ikws* (P); 1405: districtus *Ikws* és villa *Ikws* {Ekkor említett tatózékait ld helyükön}; 1439: districtus seu provincia *Ikws* in comitatu Themes. Hunyadi János kapta a királytól, egész kerületével s ebben Morsina városával együtt (Cs 2: 42); 1440: *Also Ikes*; 1518: aurum de *Ikes* (Pesty: Krassó II/1. 220) – Su 2: 380. 1288–1518. {Galadna és Ferde közt: Facsád-D [33 C] Facsád-DDNy [32 D]}

Iléd * KSz (Érkávás hr) **1219**: *Yled* falubeli Pál és Tena azzal vádolták falujukbeli Mogodia-t és Kávás faluból való Cicusu-t, hogy két márka értékű holmijukat erőszakkal elvették. A bíró Tóbiás, a szolnoki curialis comes, a poroszló Macs faluban lakó Bota volt. Pál – testvére nevében is – vállalkozott a tüzesvas-próbára, de [bűnösként] elégette magát (Er I. 96). 1464: *Ilre*, 1484: *Iledthelke*, 1518: *Ylleed*, 1772: *Illyéd* (Petri III. 543). – Su 2: 427. 1219–1772. {puszta Érkávás-É}

Ilencz * Ar (Zádorlak mellett) 1440: *Ilencz*, 1477: *Illynczy* Solymos vár 36. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 342. {Ma Zádorlak határrésze}

Ilendfalva Msz (Marosvásárhely-DNy, a Nyárad jp-i úton) 1567: *Ilendfalwa*, 1580: *Ilendfalva* (SzO II. 217, IV.69). 1580: Báthory István részbirtokokat adományoz Lőrincfalván és Ilencfalván Kovacsóczy Farkas kancellárnak és öccsének (SzO IV. 69; Benkő S. 1972. 28). 1603: *Illendfalva* (SzO V. 262). 1614: Ilencfalva 30 család fő (Msz 7). **Református egyháza**: Lukafalva. 1687: *Ilenczfalva* (SzO VI. 407). 1760–2: *Ilentzfalva*. 1808: Illénczfalva (72). 1861: Ilenczfalva Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 383). 1913: **Lukailencfalva** MT vm (Az). – Ilentfalău > Ilieni = Su 1: 307. 1567–1854. » Gheorghe Doja [24 C]

Ilértelke Fe (1303, An 1: 400) : Hilértelke.

Iléd * KSz (Érkávás hr) **1219**: *Yled* falubeli Pál és Tena azzal vádolták falujukbeli Mogodia-t és Kávás faluból való Cicusu-t, hogy két márka értékű holmijukat erőszakkal elvették. A bíró Tóbiás, a szolnoki curialis comes, a poroszló Macs faluban lakó Bota volt. Pál – testvére nevében is –

vállalkozott a tüzesvas-próbára, de [bűnösként] elégette magát (Er I. 96). 1464: *Ilre*, 1484: *Iledthelke*, 1518: *Ylleed*, 1772: *Illyéd* (Petri III. 543). 1491.V.5.: Újnémeti Lászlóné *Iled* prédiómát eladja Bőnyei Jánosnak (KmJkv 2722-3); 1493.VII.14.: *Ileththelke* prédióm (2870); 1518.VI.12.: Girolt határán elterülő *Ylled* prédióm egyaránt illeti a fiú- és leányágot (3677). – Su 2: 427. 1219–1772.

Illenbák Újeh (Újegyház-DK) 1375: *Ulenbach*; 1382: v. *Villembach*, v. *Vlenbach*; 1429: *Ullembach* (Ub II. 435, 552, 554, IV. 375). 1488: *Vllebach* (Berger 57). 1532: *Yllenbach* (Scheiner 49). 1733: *Illenban*, 1750: *Ilinbav*, 1760–2: *Illenbach*. 1808: Illenbach, Dulenbach ~ Eulenbach, Elbak (72). 1861: Illenbak, Eulenbach Újeh (38). 1888: ≈ (Eulenbach, Elbák, Ilimbav) **Sze** Újegyházi js (Je 383). 1913: Illenbák Sze vm (Az). – 1909/19: Ilimbav, *Illenbák*, *Eulenbach*, L 571: r 560 (96). = Su 1: 307. 1375–1854. – 1974: c. Marpod {Márpod kzs faluja K-re} [36 C]

Illény Fo (Fogaras-D) 1511: *Ilyen*, **Illény**; 1534: *Illien*, *Jelne* (Ve: Fontes IV. 237). 1603: *Ilény*, 1677: *Illyeni* (Su). 1760–2: *Illyén*. 1808: Illyén, Elisdorf, Ilie (72). 1861: Ilyén Fo (25). 1888: Ilén (Ileni) Fogarasi js (Je 383). 1913: Illény Fo vm (Az). – 1909/19: Ileni, *Illény* (*Ilén*), L 1702 {? 1072}: r 1056 (96). = Su 1: 306. 1511–1854. – 1974: c. Míndra {Mondra kzs faluja DNy-ra} [36 D]

Illésfalva KSz Szilágyillésfalva Szi (1913) : Bazafalva.

Illonc * Kr (Krassó vm déli részén) 1370: *Illoncs*, 1375: *Ilonch*, 1567: *Illoncz* (Pesty: Krassó II/1. 228). – Su 2: 343.

Illópatak Sző (Karánsebes-DK) 1519: *Hylhova*, *Jelhova*; 1531: *Ylhova*; 1690–1700: *Ilhova* (Pesty: Szörény II. 91). 1808: Illova, Ilova (72). 1888: ≈ **KrSző** Teregovai js (Je 383). 1913: Illópatak KrSző vm (Az). – 1909/19: Ilova, *Illova*, L 1060 **ort. r** (96). = Su 1: 308. 1519–1913. – 1974: c. Slatina-Timiş {Temesszlattina kzs faluja ÉK-re} [43 C]

Illuk * Kr (Resicabánya-DNy, Kengyeltó és Nermed mellett) 1334: *Illuc* (Tr). – Su 2: 343.

Iloba Sza (Nagybánya-ÉNy) 1490: *Iloba*; 1493: *Illubabanya* Szinér várához tartozott. Vámszedőhely volt (Cs I: 426). 1808: Ilobá ~ Illoba (72). 1851: *Iloba*, Sza vm. Számlál a Handallal együtt 38 **római**, 415 **g. kath.** lakost. Van g. kath. anyateploma, pstahivatala, jövedelmes bányái, mellyek főképen rezet adnak; veres érczes vize, melly a vasat rézzé változtatja, patakjában sok kővé vált fája, roppant bikkes bércze és gyeptőzege, vagy turfája. F. u. nagyobb részt gr. Károlyi, gr. Teleki, Becsky örökösök (Fé 2: 133). 1888: Iloba (Illoba) Sza Szinérváraljai js (Je 384). 1913: Iloba Sza vm (Az). – 1909/19: Ilba, *Iloba*, & Händal, L 921: r 751; m, zs (95). = Su 1: 306. 1490–1851. – 1981: Ilba [2 D]

Ilobabánya Sza (Nagybánya-ÉNy, Iloba-ÉK) 1909/19: *Ilobabánya* Iloba tartozéka, Szinérváraljai js. 1999: Ilobahandal **Szent István-templom** (RKNt 1999). – 1909/19: Händal, *Ilobabánya*, &, v. Ilba (86). > Bäile Ilba = Su 1: 61. 1919. > 1974: Handalu Ilbei c. Cicîrlău {Nagysikárló kzs faluja É-ra} [2 D]

Ilonda BSz (Dés-ÉNy, a Szamos jp-i úton) 1390: *Ylandameze*, 1467: *Ilonda*, 1615: **Nagy-Ilonda** (Kádár IV. 102). 1750: *Ilonda*. 1808: Ilonda (Nagy-) ~ Ilonda, Ilanda (72). 1861: N-I BSz (19). 1888: N-I (Ileanda mare) **SzD** Nagyilondai js szh, 1888: ház 163, L 702 (Je 523). 1898.IV.22.: *Fodor József* költő (–1973, Bp). 1913: **Nagyilonda** SzD vm (Az). – 1909/19: Ileanda-mare, Ni, L 986: r 622; m, zs (95). Ileanda = Su 1: 306. 1390–1854. [12 D]

Ilondapatak BSz (Dés-ÉNy) 1571: *Dolha*, 1590: **Ilondapataka**, 1598: *Dolhafalva*, 1730: *Dolheny* (Kádár IV. 112). 1750: *Dolhej*, 1760–2: *Dolheny*, *Ilonda Paataka*. 1808: Ilondapataka, Bachenthal, Dolheni **Köv** (72). 1888: ≈ **SzD** Nagyilondai js (Je 384). 1913: Ilondapatak SzD vm. – 1909/19: Dolheni, *Ip*, L 291: r 287 (67). = Su 1: 206. 1571–1854. – 1974: c. Ileanda {Nagyilonda kzs faluja ÉK-re} [12 D]

Ilosva 1. Kr (Somlyó-ÉÉK hrs) **1259**: t. Pauli *Irswa*; 1321: p. *Ilswa*; 1341: p. f-rum Thome *Islwa* [: *Ilswa*]. 1259-ben Ilosva mint Pál földje szerepel Somlyó metálisában. 1321 előtt a Nógrád

vm-i Dráhiak birtokolták. Károly király elkobozta tőlük, és Szécsényi Tamás királynéi tárnokmesternek adta, de 1321-ben visszaadta Dráhi Tamás fiainak, akik 1341-ben is bírták (Gy 3: 513). 1259: *Irswa* (Er I. 230). 1388: Ilosvai György birtoka; 1404-ben Zsigmond király az Ilosvai családot hűtlenség címén megfosztotta birtokától (HJ). 1441: *Iloswa* (Petri III. 551). 1451: *Iloswa* (Cs 1: 583). 1441.V.18.: Dobokai Imre fia Miklós – Majádi György fia László nevében is – tiltja *Iloswa*-i Gerbert fiait: László és Jánost, *Iloswa*-i István deákt, Bőnyei Jánost *Iloswa* {s más falvak} birtokbavételétől (KmJkv 318); 1452.V.11.: ≈-n lakó István deák említése (1033); 1459.v.30.: ≈-i Gerbert László – fiai: Miklós, István, Tamás nevében is – és János – fiai; Mihály és Pál nevében is – *Iloswa*, Lompért, Hosszúmező (Kr vm), továbbá Majád, Dershida és Száldobágy (KSz vm) birtokbeli és *Iloswa*-i István deáknak s fiainak: Mihálynak és Jeromosnak korábban elzálogosított jószágaik harmadrészét s szakácsi (KSz vm) teljes részüket örökre átengedik István deáknak és fiainak (1356); 1461.VI.5.: *Iloswa*-i Nagy János ü: Majádi László (1561); 1461.X.3.: *Iloswa*-i Gerbert László és ≈-i István deák fia Mihály üv, ≈-i István deákt és ≈-n lakó Török Lászlót is (1628); 1468.I.28.: ≈-i Gerbert László ü: Szakácsi Mihály (1786); 1475.XII.21.: ≈ Gerbert Miklós – te: Tamás, Erzsébet, Zsófia és Potenciána nevében is – elengedi azt a főbenjáró ítéletet, amelyet a királyi udvarban a vele szemben hatalmaskodó Szakácsiak ellen hoztak (2202); 1486.X.11.: Majádi János és István tiltja Szakácsi Jeromost, *Iloswa*-i Gerbert Miklóst s ≈-i Mihályt és Pált attól, hogy *Iloswa*, Hosszúmező, Lompért (Kr vm), Majád, Dershida, Száldobágy, Babuctelke és Szakácsi (KSz vm) birtokbeli részeit elidegenítsék (2617); 1492.X.13.: ≈-i Gerbert Tamás ugyanazon birtokbeli részeit 100 Ft-on zálogba veti Báthory Andrásnak (2820); 1493.VI.14.: ≈-i Jeromos – fia: Miklós és leánykája nevében is – visszabocsátja Bőnyei Jánosnak és feÉ Mihályfalvi Katalinnak Mihályfalva, Girolt egészbirtok és Iléd prédiuum zálogos felét (2870); =: Uő Szakácsi, Száldobágy, Dershida, Majád, Bálinttelke (KSz vm), Lomperth (cum telonio), Hosszúmező és *Iloswa* (Kr vm) birtokbeli részeit 200 Ft-on zálogba adja saját fiának: ≈-i Miklósnak (2871); 1497.IX.24.: ≈-i Kilián és Jeromos, minthogy Geréb László gyulaféhevári püspöknek teendő sürgős szolgálatuk miatt nem jelenhettek meg a konventben, szeptember 21-én ≈-i házuknál Balázs frater pap hiteleshelyi kiküldött előtt kölcsönösen ügyvédül vallották egymást (3029); 1497.X.22.: ≈-i néhai Gerbert János fia Pál ≈-n a néhai Majádi László fia Gergely kúriájának kapuja előtti puszta jobbágytelkét 13 Ft-ért eladja említett Majádi Gergelynek (3033); 1499.X.23.: ≈-i Gerbert Mihály, minthogy te: Gerbert Pál leánya: Margitot férjhez adta Ternói Zsigmondhoz, átengedi nekik *Iloswa*, Lompért, Hosszúmező (Kr vm), Majád, Dershida, Száldobágy és Babudtelke (KSz vm) birtokbeli részeit, amiért ezek őt és fe: Ilonát életük végéig tartják és gondoskodnak róluk (3111); 1499.XII.11.: ≈-i Jeromos és Kilán – ez utóbbi fe: Borbála nevében is – semmisnek nyilvánítja minden keresetét, melyet az elmúlt öt évben indított *Iloswa*-i Gerbert Tamás ellen, bizonyos örökbirtokért való pere kivételével (3114); 1499.XII.14.: *Iloswa*-i GT – fe: Borbála és gy: Ferenc, István, László, András és Tamás nevében is – *Iloswa*-i Jeromos, fe: Katalin és fia: Miklós, valamint *Iloswa*-i Kilián fe: Borbála és gyermekei ellenindított minden perét semmisnek nyilvánította, és azon birtokrészeket, amelyeket *Iloswa*-i Jeromos te: Femia, előbb Mándi Ambrus, most pedig Császári András felesége, néhai Báthory Andrásnak elzálogosított {feljebb emlegetett birtokokban}, ez pedig 12 Ft-on Gerbert Tamásnak adott zálogba, most minden fizetség nélkül visszaengedi *Iloswa*-i Jeromosnak és Kiliánnak (3116); 1507.VI.11.: *Iloswa*-i Gerbert Mihály és fe: Ilona *Iloswa* {s többi} birtokbeli részeit 4000 Ft-on zálogba adják *Iloswa*-i Majádi Istvánnak és Gergelynek (3423); 1529.V.15.: Majádiak tiltják *Iloswa*-i Torday András (e) és fe: néhai Majádi Gergely leányát: Zsófiát, hogy zálog vagy vétel címén beiktattassák magukat néhai Majádi Gergely *Iloswa* {s többi} birtokbeli részeibe, minthogy ezek néhai Majádi Gergely testvérét: Majádi Jánost és ennek fiait illetik (4259); 1543.VI.3.: *Iloswa*-i Olcsárdi Vitályos visszavonja évekkorábban kényszer alatt tett nyilatkozatát, és vallja, hogy Dobai Banga János szolgájával meg jobbágyaival kiüzte őt és feleségét *Iloswa*-i lakóházából, kertben legelő lovait, ökreit, szekerét pedig elvette (4790); 1544.VI.12.: Ilosvai Mihály deákné: Majádi Katalin említése (4825); 1551.IV.22.: Dobay János dési kamarás és Újvár vára udvarbírója Babudtelke (KSz vm) prédiuum területén lévő négy puszta jobbágytelkét, 18 hold szántóföldjét és két wythorna szénafüvét cserébe adja *Iloswa*-i Nádas Boldizsár nádas (Ko vm) birtokrészéért (5088); 1551.VI.29.: A kolozsmonostori konvent I. Ferdinánd királyhoz: Nagydobai Csiszér István

királyi ember és György frater pap konventi kiküldött április 24-én *Ilosswa*-n Iloswa-i Mihály **deák**, Lompéti Majády Bertalan, Majádi Majády Miklós, *Iloswa*-i Nádasdy Miklós és Keresztúri Csögi Mátyás, továbbá Benedek Dávid jobbágya: Szarvadi Miklós, Nádasdy Boldizsár jobbágya: Lompéti Kovács Mihály, Drágyfő Gáspár özvegyének *Iloswa*-i bírója: Bodor Albert, Bíró Lőrinc, *Iloswa*-i Imre, Sámsoni Kőrösy Ferenc jobbágya: Nagy Tamás, Nádasdy Boldizsár jobbágya: *Iloswa*-i Kis Ferenc és Demeter jelenlétében megkísérelte a határjárást, becslést és zálogjogon való iktatást Dobai János és fe: Guthy Anna javára, de *Iloswa*-i Cseh Miklós alperes nevében Földesy Gáspár kivont karddal ellenállt s ezért május 8-ra a felség színe elé idézte (5102); 1553.VI.24.: *Iloswa*-i Mihály **deák** királyi ember Sámsoniak ügyében (5219); 1553.VII.2.: *Iloswa*-i Dobay János (e) magyarnádasi (Ko vm) birtokrészét 150 magyar arany Ft-ért örök áron eladja Macsó Györgynek (5223); 1554.I.18.: ~-i Gerbert Tamás – gy: György, Bertalan és Borbála nevében is – ~-n Sinka János apja jobbágytelkét, melynek szomszédja nyugatról korábban néhai Gerbert Pál, jelenleg ~-i Miklós, délről régebben néhai Nemes Péter, most Székely István, keletről pedig ezelőtt Nádasdy Boldizsár, jelenleg Bönyey Mátyás háza, Sinka (ds) János **deáknak** valja örökösen nemesi udvarházul, mentesítve azt földesúri hatalma alól (5273); 1555.IV.28.: *Iloswa*-i Mihály **deák** Kraszna vm **alispánja** (5366); 1555.X.10.: *Iloswa*-i Ilosvay Bernát eljár urai: Kusalyi Jakcsok nevében (5418). 1586-ban a birtok Gencsi János tulajdona. 1624-beli harangjának felirata: **Oppidi Ilosva Anno MDCXXIV**. 1720 L 180: 171 m, 9 r. 1760–2: *Ilosva*. 1793: **Iskolaépületének** említése (HJ). 1808: *Ilosva* vel *Illosva* h., *Ilisvá* val. 1847 L 1126: 1051 **ref.**, 67 **r. kat.**, 8 izraelita. 1881: **Szent József-templom** (HJ). 1888: ≈ (Ilisiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 384). 1913: **Selymesilosva** Szi vm (Az). & *Ilosvai Selymes Péter* vándorlantos, epikus énekszerző (XVI. szd). {1998} L 787: 683 m, 21 r, 83 c. # Horváth J.: *Selymesilosva* {1321: *Iloswa*}. Szilágysági magyarok 1999. 459. Kép: **Református templom**, **Római katolikus templom**, Gencsi-udvarház. – 1909/19: Ilişua, I, L 683: r 68; m; 23 zs (96). > Ilişua = Su 1: 307. 1321–1854. – 1974: c. Şarmăşag {Sarmaság kzs faluja D-re} [11 D]

Ilosva 2. BSz (Bethlen-ÉNy) 1405: *Iloswa*, 1467: *Illosva*, 1628: *Nagy Ilosva*, 1703: **Alsó-Ilosva** (Kádár IV. 116). Csicsó vár tartozéka; Bánffy, 1590: Bocskai-birtok. 1603-ban elpusztult. Eredeti rutén lakosságát magyar és román váltotta fel. A XVII. században jelentős **unitárius** egyháza volt. 1733: *Ilisegwa*, 1750: *Ilisuo*. 1759: Petrichevich Horvátok birtoka; Coşbuk ősei innen kerültek Hordóra (SzTA). 1808: Ilosva (Alsó-), Ilosvá de dzsosz ~ Ilisvá de dzsosz (73). 1816: **görögkatolikus fatemplom**. 1861: A-I BSz (17). 1888: ≈ **SzD** Bethleni js (Je 205). L 1910: 693 (r, m); 1956: 874 (Le). 1913: **Alsóilosva** SzD vm (Az). – 1909/19: Ilişua, Ai, L 703: r 420; m (96). Ilişua = Su 1: 307. 1405–1854. – 1974: c. Uriu {Felőr kzs faluja, ÉK-i hrs} [13 D]

Ilosva 3. BSz (Naszód-ÉNy) 1501: *Ilosva* (Ve: Fontes IV. 58). 1576: *Ilosva*, 1607: *Kis-Ilosva*, 1618: **Felső-Ilosva** (Kádár IV. 127). 1733: *Illosva*, 1750: *Intrilisuoa*. 1808: Ilosva (Felső-), Csilisva de szusz ~ Ilisva de szusz (73). 1861: F-I, Tsilisva BSz (18). *1884: *L. Rebreanu* író (–1944). 1888: F-I (Tirlisua) **SzD** Bethleni js (Je 321). 1913: **Felsőilosva** SzD vm (Az). – 1909/19: Tirlisua, Fi, L 1098: r 1061; zs (182). Tirlisua = Su 2: 197. 1501–1854. [13 B]

Iltótó Ar (Soborsin-K, a Maros jp-i úton) 1337: pisc. *Iteuthow* vocata super v. Pesthus (Gy 1: 176. Fülöpköve alatt). 1743: *Iltyio* (Su). 1808: *Iltyó* alias *Ilyó* h. 1888: Iltyó Ar Radnai js (Je 384). 1913: **Iltó** Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Ilteu, *Iltyó*, L 795: r 758; m (96). = Su 1: 308. 1743–1913. – 1974: c. Petriş {Marospetres kzs faluja DNy-ra} [33 A]

Ilva 1. Be (Naszód-KÉK, a Nagy-Szamosba önlő Ilva vize mellett) 1552: *Ilva*, 1576: *Ilwa*, 1601: *Ilova* (Su). 1564-ben határperre volt Szentgyörgy faluval. 1733: *Ilio*, 1750: *Iloa*, 1760–2: *Ilva*. 1808: Ilovamare, Nagyilova (73). 1854: *Nagy Ilva*, *Ilva Mare* (Bul. 70). 1861: Nagy-Ilva **Na** (26). 1888: ≈ (Ilva mare) **BN** Óradnai js (Je 523). 1913: **Nagyilva** BN vm (Az). – 1909/19: Ilva-mare, Ni, L 3236: r 3021; c, zs (96). Ilva Mare = Su 1: 308. 1552–1854. [14 B]

Ilva 2. Be (Naszód-K) 1808: Ilovamike, Kisilova (73). 1861: Kis-Ilva **Na** (26). 1888: ≈ (Ilva mica) **BN** Óradnai js (Je 425). 1913: **Kisilva** BN vm (Az). – 1909/19: Ilva-mică, Ki, L 1345: r 1313 (96). Ilva Mică = Su 1: 308. 1825–1854. [14 C]

Ilva 3. To (Régen-ÉK, a Maros jp-i úton) 1808: Palota To (124). 1888: Palota (Palota-Ilva) **MT** Régeni felső js (Je 565). 1913: **Palotailva** **MT** vm (Az). – 1909/19: Poleți-Ilva, *Pi*, & Andreneas (Andrenyásza), Ilva (Ilva), Jirca (Zsirka), L 946: r 635; m, zs (138). > Lunca Bradului = Su 1: 367. 1854. [24 B]

Illye 1. * Ar (Arad táján) **1219**: *Ylye* (Tr). – Su 2: 427.

Illye 2. Bi (Szalonta-DNy) **1219**: Dem. et Narad et Toul de v. *Ylye*; 1332–7: Paulus *sacerdos* de v. *Helye*, Nycolaus =, Stephanus =. 1341: ... de *Elyia*. 1219-ben tűnik fel vádlottak nevében. Utóbb az Illyei nemesek birtoka, akik közül 1327-ben Ghuereges fiai: Ghuereges és Mikou, 1341-ben Mike fiai szerepelnek. Papja 1332: 7, 1333: 6, 1335: 7, 1337: 6 gs pápai tizedet fzet. 1327-ben Barmó és Kölesér határosa (Gy 1: 626. Illye). 1435: *Ilye* (Cs 1: 611). 1808: *Illye* h., *Csumegy* val. (72). 1851: *Illye*, {r} *Csömegy*, Bi vm, rónaságon, 900 n. e. **óhitű**, anyatemplom. Határa 1838 hold, ... Határát a Gyepes folyó környékezi, és sok posványa van. Birja a báró Szepessy család (Fé 2: 133). 1888: Illye Nagyszalontai js (Je 383). 1913: **Illye** Bi vm. 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ciumeghiu, *Illye*, L 2117: r 1503; m, c, szlovák, zs (51). = Su 1: 153. 1216: v. Semec {!: Csömög}, 1219–1851. [20 A]

Illye 3. Hu (Déva-Ny) **1266**: v. *Helya* (Gy) =: ≈ (Er I. 259), 1292: p. *Elye* (α Cs, Gy); =: ≈ (Er I. 505). 1266-ban részben Kalán nb. Pósa fia Nánáé volt erdeivel, rétjeivel stb. együtt; Nána e részt a margitszigeti apácákra hagyta. 1292-ben Ákos nb. Gurk fia Sándor birtoka; ekkor III. Endre engedélyt ad neki, hogy birtokaira, köztük Illyére románokat telepítsen, minden adójukat átruházva Sándorra (Gy 3: 295). 1350: p. *Elyia*, v. *hungaricalis Elyia*; 1363: *Illyia*; 1377: *Ellye*; 1407: *Illye*; 1468: castellum *Ilye*; 1468: .. ac quarundam montanarum auri et argenti in pert. p-is *Ilye* existentium; 1468: p. *Magyar-Ilye*; 1493: p. *Illye* prope et penes castellum; 1506: *Hylle*. Illyei ~ Illyei Dienesi és Folti-birtok. 1350: meghatározzák az itteni vásárkor tartandó ítélezés módját. 1412: **kötemplom**, 22 népes és 12 puszta jobbágytelek volt a faluban (D. és F.). 1508-tól marosi révjével együtt csak a Dieneseké (1292-től Cs 5: 51. kastély, 97. hs). 1503.II.21.: *Ylye*-i özv. Dienesy Jánosné Dorottya asszony a Harinnai Farkas Tamás javaiból neki járó leánynegyedre nézve kielégítettvén, azt Harinnai Farkas Jánosnak és Bikali János Hu vm-i főispánnak visszaadja (SzO VIII. 203). *1580: **Iktári Bethlen Gábor, 1613.X.23-tól Erdély fejedelme** (–1629.XI.15., Gyfv). 1583.III.: Antonio Possevino pápai legátus Bethlen Farkas kapitánynál (1584: Emlékirata). **1587**: *Illye*. – E: fl. 8. {A -} Dom. Volfgango Bettlen (Dé 26). 1635 Ehed (Msz): Nagy Mátyás Illyen lakik (SzO). 1750: *Ilia*, 1760–2: **Maros Illye**. 1784: nemes Krajnik László, Görög György itteni birtokos. 1805: *Ilye Armalistarum*. 1808: **opp**. *Illye* h., *Eliopolis* lat., *Elienmarkt* g., *Ilia* vel *Ilie* val. 1861: Illye (város) Hu (22). 1888: M-I (Illyia) **Hu** Marosillyei js szh, ház 225, L 974 (Je 495). 1913: **Marosillye** Hu vm (Az). # Koncz J.: *Maros-Illye vára és uradalma*. Déva 1899. – 1909/19: *Ilia*, *Mi*, *Illendorf*, *Eliopolis*, L 1329: r 753; m, n (96). = Su 1: 306. 1266–1854. [33 D]

Illye 4. (Elye) * Kr (Zilah-DNy hrs Egrespatak hr) **1299**: p. *Elye* in vicinitate v-e Zilah; 1333: p. *Elia*; 1335: p/t. *Elie*. 1299-ben Tomaj nb. Samud fia Lesták és Pete fia Dénes átadja Leustah és Mikeföldre (Szolnok vm) birtokkal együtt Szarvadi Hegun fia Lászlónak és Jánosnak használatra, azzal, hogy népeket tartoznak telepíteni rajta. 1335-ben Tomaj nb. Losonci Dénes fiai: Tamás, István és Dénes kezén találjuk, akiket ekkor az erdélyi káptalan újra beiktat e birtokba. Ma hn Egrespatak határában: *Ilye* (Gy 3: 513. Illye). 1299: *Elye*: ... a Kraszna melletti Lesták és a Zilah szomszédságában fekvő *Elye* nevű birtokukat, tulajdonjoguk fenntartásával, betelepítés végett használatra átengedik Hegun fiainak: Lászlónak és Jánosnak, azon kikötéssel, hogy a két kedvezményezett a földbért és a királyi adót nekik fizetik mint földesuruknak. Ezen kívük Lesták még a Mikeföldre nevű földjét is Hegun fiaira bízza (Er I. 585). – Su 2: 322. *Elye* 1299.

Illye 5. To (Marosvásárhely-ÉK) 1460: p. *Ilye*; 1473: *Illye*; 1492: *Ille*, **Kis-Illye**; 1513: *Ilye*. αGernyeszeg tartozéka, rb. Szentannai Gyulakutai és Polyák, Szentbenedeki Erdő, Andrásfalvi s más birtokosé (Cs 5: 710). **1587**: *Illye et Szederjes*. – E: fl. 7, A: fl. 2 den. 25 (Dé 69). 1760–2: *Kis Illyie*. 1808: Illye (Kis-), Ilie mike (72). 1861: Kis-Ilye To (10). 1888: Kis-Illye **MT** Régeni alsó js (Je 425). 1913: **Kisillye** **MT** vm (Az). – 1909/19: *Ilia*, *Ki*, L 315: r 69; m (96). > Ilioara =

Su 1: 307. 1460–1854. {1808: Ilie mike !} – 1974: c. Gornești {Gernyeszeg kzs faluja DK-re} [24 C]

Ilyéd 1. (Elyéd) vár Kr (Oravicabánya-D) **1223**: regale ... pr. quod *Elyad* vulg. appellatur; 1248: Laurentius vaiv.: Datum in *Yliad*; 1312 és 1316: v-s seu p-es Matheteleke, Patrugh et Orozy in C-u de *Elyed*; 1319: magister Thomas castellanus de *Ilyed* et Ethele fr. eiusdem de Karthal; 1325: magistro Pose de Zer castellano de Sebus et de *Elyed*; 1326: magister Pousa de Zeer castellanus de *Elyed*; ≈ de Zeyry ≈ de Sebes et de *Ilyed*; 1334: de **archidiaconatu** Karasow ... Blasius de *Elyad*; 1363: magister Ladislaus f. Zubunya comes de Keve et Gregorio ac Mychaele vicecastellani eiusdem de *Ilyed*, ... v. *Illyeed*, ... temporibus Joannis f-i Hench, Thome de Kartal et ... magistri Pose condam castellanorum dicti castr. Királyi uradalom központja, melyet II. Endre hűgának, Margitnak, Angelosz Izsák bizánci császár özvegyének adott haszonélvezetre, s ebben a pápa 1223-ban megerősítette őt. 1248-ban Lőrinc erdélyi vajda itt adott ki oklevelet. 1312/16-ban ispánság {? kerület}, melyhez Mátételke, Pátrig és Oroszi (Ruszolc) is tartozott. Az itt épült királyi vár várnagyságát Henc fia János [1323 u. budai rektor], Kartal nb. Kartali Tamás (1319) és Bor-Kalán nb. Szeri Pósa viselte (1325–26). Várnagyai 1363-ban a kövesd(patak)i jobbágyokat ide telepítették. Egyházának papja 1334: 17 báni pápai tizedet fizet. 1359 k. Ilyéd és Almás között fekszik Kövesdpatak (Gy 3: 485. Ilyéd). 1248: in *Yliad* ... az alvinci telepéseknek (Er I. 208). 1312: az *Elyed* comitatus-beli Matheteleke, Patrugh és Orozy falu/b-t Károly király mint örökös nélkül elhalt emberek birtokait Oldruh fia Dénes fiainak: Miklós, Pál, Tamás és Gergely magistereknek adja (An 3: 418). 1316: *Elyed* (An 4: 370. K:-). 1378: castrum *Elyad*, *Elyed* (Pesty: Krassó II/1. 225). 1428: **opp.** nostrum (**regis**) *Elyed*, 1454: districtus *Ileyed*, 1457: ≈ *Illed*, 1717: *Jeladia* (Pesty: Krassó II/1. 224). 1808: *Illadia* val. A vár omladékai tőle DK-re, az egykori uradalmához tartozó Szokolár { : Szakalár} és Patak határán, a 664 m *Cetatie* hegyen (1884/91. tk) állanak (Gy). 1981: *Dealul Cetății* 659 m {54 A; vár jele nélkül}. 1851: *Illadia*, Kr vm, 8 **kath.**, 1553 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 2: 132). 1888: *Illadia* (Iadia) **KrSzö** Jámi js (Je 383). 1913: *Ilyéd* KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Iadia*, *Illadia*, L 2144: r 2120 (95). > *Ildia* = Su 1: 306. 1223–1851. + Su 2: 322. 1378. [42 C]

Ilyéd 2. * KSz (Tasnád-É, Érkávás mellett) **1219**: v. *Yled*, *Elep*; 1464: *Ilre*, 1489: *Iledtheleke*, 1518: *Ylled*, 1722: *Illyéd* (Petri III. 543). – Su 2: 427.

Ilyefalva Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-D 7 km, az Olt jp-i úton) 1332: **sacerdos** de v. *Helye*, 1333: *Villa Elye* (Tr). 1443: *Villa Elie* (SzO I. 146). 1431.VI.7.: Jakcs Mihály székely ispán bizonyítja, hogy Ilyefalvi Kis Gergely (Gregorius Parvus de *Iliefalwa*) és az odavaló székelyek némely peres kaszálókra nézve Kálnoki Demeter székbíró előtt egyezséget kötöttek (SzO VIII. 64). 1443: vsz a régi helyén váras templom épül. 1461: *Ilyefalva* (SzO I. 190). 1612.IX.13. a brassói had elfoglalja Ilyefalva templomvárát. Ekkor „Itt való prédikátor lévén Johannes Zemerjai Elekes és innét mintegy rabul vitetvén be Brassóba, lött azután az itt való magyar eklézsiának leki tanítója, ki ezután 14 esztendővel nekem jámbor ipam lön“ (Tatrosy). 1614: Ilyefalva város 138 családfő (Se 11). 1635: Erdélyi Péter pap. Ilyefalva azok közé a taxális városok közé tartozott, amelyek előjogokat élveztek, az államnak egy összegben rótták le pénzdókjukat. 12 tagból álló magisztrátusa volt (Szentiváni 170; Orbán B. III. 31). & 1703: Ilyefalvi István Finta-jusson Gyaluban birtokhoz jutott kismemesi család tagja (1727: Gyalu 257/2). 1803: *Botz Sámuel ref. rector* 60 évesen is katonai szolgálatra akarják kényszeríteni (huszár családból való). 1808: **opp.** Ilyefalva (72). *1811: *Gál Dániel* (–1861), *1815: *Németh László* (–1893) 48-as ogy. kv, kormánybiztosok. 1861: XXXVI. {th} Ilyefalva (m. város) Hsz (29). Ifjúsági Önképzőkör (könyvtárának egyik darabját – Vörösmarty Kisebb költeményei. Pest 1871 – 1982-ben kolozsvári antikvárium kirakatában láttam). Jókai és Mikszáth országgyűlési képviselői voltak. 1888: *Ilyefalva* Hsz Sepsí js (Je 384). Bornemisza-kúria. 1913: **Ilyefalva** Hsz vm (Az). 2004 L 1000; 2/3 **református**, 1/3 **katolikus**. Ilyefalva múltjáról, újjászületéséről 2004.VI.27. Duna Tv. # Kós: Az ilyefalvi székely vártemplom alaprajza. *Erdély*. Kv 1929. 47. – 1909/19: *Ileni*, *If*, L 1366: r 131; m (96). *Ileni* = Su 1: 306. 1332–1854. [37 D; L]

Ilyeháza ~ Ilyefalva * Bi (Cséke táján) {....} Bunyitay III. 465 (Cs 1: 611).

Ilyék * Te (Temesrékás táján) 1459: *Thothyllek, Magyaryllek* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 366. M; 412. T.

Ilyésfalva * Mm (Hernécs és Aknasugatag mellett) 1576: *Illyesfalua* (Bélay 154). – Su 2; 343.

Ilyéslaka * Bi (Élesd táján) 1406: p. *walachalis Illyeslaka* (Jakó 341). – Su 2: 343.

Ilyésmező Msz (a Juhod vize mellett, Szovátától 3 órai járásra) 1760–70: Ilyés irtást végez, oda telepedik. 1799: 5, 1841: 25, 1845: 27 taxás család (bérlő zsellérek. Tófalvi Z., A Hét 1976. 44). 1850: *Illyes*, 1854: Ilyésmező, Ilieș (Su). Orbán B.: „... Ilyés-mezeje, egy alig 80 éves telep”. 1888: Ilyésmező **MT** Nyárádszeredai js (Je 383). 1913: Ilyésmező **MT** vm (Az). – 1909/19: Ilieșmezău, *Im*, L 253: r 149; m (96). > Ilea > Ilieși = Su 1: 307. 1850, 1854. [24 D]

Ilyéspolyána * Mm (Glód mellett) 1630: *Illyespolyana* (Bélay 154). – Su 2: 343.

Ilyéstelke * KSz (Sarmaság mellett) 1440.V.18.e.: *Hylyesthelke*-n Kisdobai Kakas Máté és te: János, Kisdobai Székely Tamás részbirtokos (KmJkv 228-9); 1442.II.4.: Vervölgyi Antos Balázs *Elyestheleke*-i részét eladja Sándorháziaknak (417); 1451.V.3.: *Ylyestheleke* másként *Paztheleke* (950); 1455.XI.8.: *Ilyesthelek* makkos erdő (1231). 1440: *Illyesthelke*, 1442; *Elyestheleke*, 1519: *Illyéstelke*, 1520: *Elystheleke* (Petri III. 550). Ma psz Sarmaság határában. – Su 2: 343.

Ilyéstelke * KSz (psz Sarmaság határában) 1440.V.18.e.: *Hylyesthelke*-n Kisdobai Kakas Máté és te: János, Kisdobai Székely Tamás részbirtokos (KmJkv 228-9); 1442.II.4.: Vervölgyi Antos Balázs *Elyestheleke*-i részét eladja Sándorháziaknak (417); 1451.V.3.: *Ylyestheleke* másként *Paztheleke* (950); 1455.XI.8.: *Ilyesthelek* makkos erdő (1231).

Ityó Ar (1888) < Iltótó.

Imecsfalva Or/Hsz (Kovászna-É, a Feketeügybe ömlő Gelence j. p.) 1561: *Imecsfalva, Imeczfalva*; 1567: *Imechfalwa, Imechffalwa* (SzO V. 81, II. 214, 222). 1614: Imecsfalva 51 családfő (Or 3). 1733: *Imetsfalva*, 1750: *Imecsfalva*. 1808: ≈ (73). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Orbai js (Je 384). 1913: Imecsfalva Hsz vm (Az). – Imecifalău > Imeni = Su 1: 308. 1561–1854. [38 C]

Impér ~ Impérfalva : Kászonimpér.

Inad * Csa 1230: t. *Inad*, in C-u Chenad. Várirtok volt, melyet II. Endre király Csák nb. Miklós ispánnak adott, s 1230-ban megerősítette az adományt. 1444-ben *Inaad* psz a teleki Varjasoké. Helye ismeretlen (Gy 1: 859). – Su 2: 343. {Egres-Ny}

Inakfalva Asz (Marosújvár-Ny hrs a Maros j. p.) 1733: *Inokul*, 1750: *Inok*, 1760–2: **Inakfalva**. 1808: Inokfalva ~ Inakfalva ~ Inaktelke (73). 1861: Inakfalva, Inok Asz (33). 1888: ≈ **TA** Felvinci js (Je 384). 1913: Inakfalva **TA** vm (Az). – Inoc = Su 1: 309. 1291: t. Igrici {? Igricelke *}, 1773–1854. – 1974: c. Unirea {Felvinc kzs faluja, DNY-i hrs} [23 C]

Inakháza * Do (Bonchida-É) 1315: prope *domum Inok* iobagionis castris iuxta fl-m Lona; 1345: Petrus f. Pauli de *Inokhaza*; 1370: p. ≈. Lóna 1315-i határjárásában említik Inak várjobbágy házát, amely 1345-től Inakháza néven szerepel. Bonchida 1370-i határjárása szerint ettől É-ra feküdt (Gy 2: 73). 1474: *Inaktelke* (Kádár 4: 131). – Su 2: 343. 1315 Inok, 1343: Inokhaza, 1474. {Doboka mellett}

Inaktelke Ko (Kolozsvár-Ny, Egeres-D hrs; 520 m) 1299: p. *Inaktelke*, rivulus Inaktelkepataka. 1299-ben a [Gyerő-]Vásárhelyi Mikola-fi nemesek birtoka; Bogártelek határosa (Gy 3: 350). 1437: p. ≈ nobilium de Vasarhel; 1507: p. *Inakthelke*. Gyerővásárhelyi ~ Vásárhelyi ~ Inaktelki Gyerőfiak, Mikola-fiak bírták. Hn 1452: Hasznos-pataka (Cs 5: 361). Ma is élő pataknev. 1587: *Inaktelke*, ld Gyerővásárhely (Dé 55). 1808: *Inoktelke* h., *Inok* val. 1861: Inaktelke, ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Nádamenti js (Je 384). 1913: Inaktelke **Ko** vm (Az). # KszHn 1942. 200-206. – 1909/19: Inuc, *It*, L 639: r 4; m (97). 1926: Inuc; 1929: Inucu, L 708, H{Vá}: Șorecani {Egeres-Gipszgyár} 4,5 km (AnR). = Su 1: 309. 1270–1854. [22 A]

Inánd Bi (Szalonta-ÉK, a Várad úton) 1369: *Inand*, (J); 1396: *Iwand* (Cs); 1411: *Ivand* (Jakó 263); 1489: *Iuand* (Cs 1: 611). 1587: *Inand* (Kiss 687). 1808: Inánd (73). 1851: ≈, Bi vm, rónaságon, 310 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. A cséffai határtól egy patak választja el. Birja gr. Csáky Károly özvegye (Fé 2: 134). 1888: ≈ Cséffai js (Je 384 & Kistelek psz). 1913: Inánd Bi vm (Az). – 1909/19: *Inand*, I, L 596: r 511; m (96). = Su 1: 308. 1369–1851. – 1974: c. Cefa {Cséffa kzs faluja, DK-i hrs} [20 A]

Incsel Ko (Bánffyhunad-D) 1408: p. *Inchel*; 1461: *Enchel* Elye waywode; 1493: *Inchel*. Incseli ~ Várczai, Kalotai ... Vajda, Kalotai, Rados, Kabos, Sárdi-birtok. Hn 1439 hj Várcza felé: *Kalatapataka*, *Medyesmal*, *Chychere* és Lázvik n. hegyek, Körhegy (*Kwrhwgh*), *Berhespataka*, *Nedeviczapataka*, *Hercsepataka*, Köveskut, Kom-mező (?), *Dorozloeusuenye*, két országút, Valkó, Meregyó, Bocs és Bekény hrs hs (Cs 5: 362). 1733: *Entsel*, 1750: *Incsefalva*. 1808: Incsel, Csula (73). 1861: ≈, Tsula Ko (12). 1888: ≈ (Csula) Ko Bánffyhunyadi js (Je 384). 1913: Incsel Ko vm (Az). – 1909/19: *Ciula*, I, L 439: r 392; m, zs (50). > 1929: *Ciula* : *Ciuleni*, L 864, H{Vá}: Calățele 3 km (AnR). = Su 1: 153. 1408–1854. – 1974: c. Mărgău {Meregyó kzs faluja, ÉK-i hrs} [22 A]

Indal To (Torda-ÉNy, a Tordai-hasadéktól É-ra) 1310: *Indol* (Cs). =: *Idol*-i Florys fia Egyed nemes határjáráson (An 2:899); 1311: *Indala*-i Flórián fia Egyed királyi ember mészköi határjáráson és iktatáson (An 3: 22). 1360: *nobiles de Indal*. 1521: ≈. Indali, Indali Bonta, Csemete, Csegezi, Dienesi, Kis, Nagy, Nemes, Szurda, Tárnok, Török és Vincz; Kocsárdi Szemes, Koppáni s más birtokosé. 1496: *kenezius de Indal*. Jbn 1496: Fodor János (Cs 5: 710). 1439.II.13.: *Indal*-i Gergely ü: Szamosfalva (KmJkv 120); 1439.IV.9.: Indali Gergely ü: Méra (147); 1439.IV.9.: Indali Gergely ü: Gyeróvásárhely (148); 1440.II.22.: *Yndal*-i Gergely és Péter ü: Gyvh (200); 1440.IV.28.: Indali Szurd István (225); 1440.XII.19.: Indali Mihály fia Péter, László leánykája Margit (287); 1441.VII.14.: Indali Török László ü: Berzeviczei Detre (338); 1444.III.24.: Indali Gergely ü: Szamosfalva (485); 1451.X.12.: Antal kolozsmonostori apát a Jegenyén ez évben neki járó gabonatizedet nemes Indali Gergelynek adja jó munkája jutalmaként és a Jób könyvéről szóló fejtegetések lemásolásáért (988). 1458.IV.17.: Indali Gergely ü: Szucság (1283). 1459.XI.5.: Indali Péter ü: Szentlászló Ko~To (1393). {1460.III.} Indali Gergely ü: Zsombor (1429). 1474.III.14.: Indali Zsigmond, Pál, István, Benedek és Albert Szucsáki birtokrészt vesz zálogba Csepegeómacskáson (2133). Ld még KmJkv I. 933, II. 927. 1760–2: *Indally*. 1808: Indal (73). 1861: Indal To (10). 1888: Indal **TA** Tordai js (Je 385). 1913: Indal TA vm (Az). – 1909/19: *Indol*, I, L 655: r 647 (96). > Deleni = Su 1: 196. 1310–1854. – 1974: c. Petreștii de Jos {Alsópeterd kzs faluja, ÉK-i hrs} [22 D]

Ingodály Fe/FF (Medgyes-DNy) 1394: p. *Engodal* (Ub III. 103). 1467.XII.9.: *Indagal* prédiüm részirtokba beiktatták Ernszt Jánost (KmJkv 1769); 1518.VI.16.: *Ingodal* (3678); 1523.X.27.: *Ingodal*-on Vizaknai, Bolyai, Nyujtódi, Kocsárdi, Vessződi, Hosszútelki részirtok (3961); 1525.I.5.: Vessződi Miklós *Ingodal*-i részét nővéreinek ajándékozta (4064). 1760–2: **Ingodály**, 1805: *Ingoldály*. 1808: Ingodály, Engelthal ~ Ingenthal, Minjondalu 1861: ≈, Engelthal, Mingondalu FF (3). 1888: ≈ (Engenthal, Mighindale) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 385). 1913: Ingodály NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Mighindoala, I, *Engental* {!}, L 209: r 139; n (114). = Su 1: 396. 1394–1854. – 1974: c. Șeica Mare {Nagyselyk kzs faluja K-re} [35 B]

Inics * Ar (Lippa-K, a Maros b. p., Bulcs mellett) 1528: *Inych*, 1717: *Innik*, 1723: *Inits*, 1734: *Inniz* (Pesty: Krassó II/1. 228). – Su 2: 343.

Inó KSz (Zsibó-É, a Szamos bp-i úton) 1387: *Ineu*, 1423: v. **valachalis** {-} (Petri III. 576). 1438, 1475: *Ino* (Cs 1: 557). 1533.VI.17.: *Ino*-n Kusalyi Jakcs részirtok (KmJkv 4417); 1555.X.10.: *Ino* birtok Bélteki Drágfi Györgyről Kusalyi Jakcsokra szállott (5418). 1733: *Inno*, 1750: *Jenő*. 1808: Inó, Inoá (73). 1888: ≈ **Szi** Zsibói js (Je 385). 1913: Inó Szi vm (Az). – 1909/19: Inău, I, L 756: r 724; zs, m (96). = Su 1 : 308. 1387–1854. – 1974: c. Someș-Odorhei {Szamosudvarhely kzs faluja, É-i hrs} [12 C]

Insula, Insula Cristiana, Insula Cristiani, Insula Magna, Insula Maior, Insula Minor, Insula Sancte Crucis (Su) : Kereszténysziget Sze.

Insula Gerhardi Sze (1335) : Fenyőfalva.

Intregáld AF (1888) : Havasgáld.

Iphygenie Te 1888: Iphygenie psz (t) Charlottenburg Te Lippai js (Je 385).

Ipp Kr (Somlyó-Ny) **1208:** venatores bubalorum de v. *Ypu*; 1213: Perman de v. *Ip* ... Bolu et Joachim villico de *Ipu*; 1214: Ioachim vicarius iudex Ladislai comitis venatorum bubalinorum; 1327: p. *Ip* ... iuxta fl-m Berukyou. Az ippi királyi bölényvadászok 1208-ban perbefogták Gunther fiait Dédács földért, de visszaléptek a tüzesvas-próba előtt. Ippi Perman 1213-ban kaznacs jobbágyokat vádolt, hogy Rugas nevű szolgájától 8 M-t elvettek; a választott bírák közt volt Joachim ippi falunagy is. Utóbb ez mint a királyi bölényvadászok ispánja: László helyettese bíraskodott Volura és Péter perében (Volura 1 M ezüstöt követelt Pétertől, aki kardot rántott rá). 1327-ben Turul nb. Széplaki Lőrinc fiai: Seraphin mester, Rubert és Gergely három részre osztotta Ipp területét, melyen **Sz. Andrásról nevezett templom** állott ... Határa az újkorban kiterjedt a Berettyó bal partján levő erdőkre Bihar vm-ig (Gy 3: 514). 1420: újabb templomának említése. 1430.II.15.e.: *Iph-i Bertalan ü:* Sándorháza (KmJkv 28). 1438: *Ip* (Cs 1: 583). 1439.VIII.26.u.: *Iph-i Bertalan és Imre* (KmJkv 155); 1441.V.4.: *Ip-i Bertalan s fiai:* László és János **ü:** Keresztúr (307); 1450.II.11.: *Iph-i László üv, Iph-en lakó Forgács Istvánt és Rácz Jánost is* (804). 1459.X.8.: *Ip-i László üv, Ip-i FI, RJ, Ip-i Gergelyt is* (1380); 1461.V.18.: *Ip-i Szabó Mátyás, Ip-i László ü:* Bánffyák (1557); 1472.VIII.24.: *Ip-i Fekete Gergely ü:* Horváti Peres László (2059). Ld még KmJkv I. 934, II. 927. 1500-ból való harangját elvitte a háború. 1620-tól 20 **ref.** papja ismert. 1727 Solyomtelke (Ko), Fugitivi: Illyes Gábor öccse: Illyes a Szilágyban, Ipon lakik, ennek fia Onul, a másik Timok, együtt vannak az apjokkal (Gyalu 312); 1737 Uo: Ilie Stephán, ki ezelőtt cir. 10 esztendővel szökött el, és most Ns. Kraszna vármegyében, Ipon lakik, Nemzetes Balog Péter Uram {a Somlyói Balogh család tagja} földén, és két fiai is vadnak, úgymint: Móka és Onul, magát peniglen most is Stéphánnak hívják (410). 1793: **Ref. templom** jelen alakjának kialakulása. 1808: *Ipp* h. 1888: *Ip* (Ipp) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 385). 1896: román iskola. 1913: *Ipp Szi* vm (Az). 1993-tól nyári festőtábor. 1998 L 1600: 900 **ref.**, 100 baptista. # Major M.: *Ipp*. Szilágysági magyarok 1999. 379. Kép: Baptista imaház, **Református templom**. 2001: *Ipp* L 1700; kzs.: (2 Kaznacs, Zovány és Zoványfürdő) L 4250; 52,3% m (RMSzó, 2001.VII.6.). – 1909/19: *Ip, Ipp*, L 1291: r 383; m; 38 zs (97). = Su 1: 310. 1208–1854. [11 D]

Iratos 1. Csa 1. (Arad-ÉNy) 1446, 1455: *Irathos* Ar vm (Cs 1: 772). 1454, 1498: *Irathos*, 1484: **Nagh Iratos** Csa vm (Cs 1: 697. Néha Zarándhoz és Aradhoz is számítják; s csakugyan e tájon érintkezett e három megye). 1485: *Iratus*, 1537: *Nag Iratus*, 1777: *Nagyiratos* (Borovszky: Csanád II. 414). 1808: *Iratos* (Nagy-) (73). 1851: *Almásy-Nagy-Iratos*, puszta, Ar vm, Csanád vm szélén. Kiterjedése 5212 hold ... Haszonbérlok bírják, de van itt egy kis 30 holdnyi erdő mellett egy dohány-kertész község is megtelepítve, 480 **r. kath.** magyarból álló. Birja a pusztát Almásy Pál volt hevesi alispán; *Forray-Nagy-Iratos*, puszta, Ar vm, Csa vm szélén. Az egész róna határ igen gazdag föld ... Ebből bir a rátelepített kertész község 1500 hold szántóföldet, 464 hold legelőt; majorságilag kezeltek 2750 hold szántóföld, és 750 hold gyp. A dohány-kertész község számlál 688 lelket, kik mindnyájan magyarok és **római katolikusok**. Birja a pusztát báró Forray Iván (Fé 2: 135, 136). 1913: **Nagyiratos** Ar vm Magyarpécskai js (Az). 1920: **határfalu**. – *Iratosul Mare* > *Iratosul* = Su 1: 310. 1446, 1453 {Csánkinak adja!}, 1484–1777. > *Iratosul* [31 B]

Iratos 2. Csa (Kürtös-Ny hrs) 1454: *Irathos* (Márki II/1. 204). 1828: **Kis-Iratos** (Nagy 138). 1851: *Kis-Iratos*, puszta, Csa vm, Arad vm szélén: 259 lakossal, nevezetes ló-, marha- és juhtenyésztéssel. F. u. Szalpek uraság, kinek itt szép lakhelye van (Fé 2: 136). 1888: *Kis-Iratos* Csanád vm Battonyai js (Je 425 & *Kis-Iratos* psz). 1910 L 2210 m (Révai). 1913: **Kisiratos** Csa vm (Az). 1920: **határfalu**. # Kovács F.: *Iratosi kertek alatt*. *Kisiratosi népköltészet*, 1958. 2004-ben Gazdaköri székházat avattak. Híradás 2004.IX.6. Duna Tv. – *Iratosul* Mic > *Dorobanți* = Su 1: 207. 1454, 1828, 1851. [19 D]

Iregd * Te>Ar (Lippa és Hosszúaszó közt) 1421: *Iregd* a csanádi **püspök** birtoka (Cs 2: 51. Monyarós). 1447, 1484, 1511: *Iged* (Sztáray II. 403; Márki II/1. 204). 1484: *Iregd* (Cs 1: 772); a Patócsiakat "de Eperjes alias Iregd" nevezték: e család mindkét helységben földesúr volt (Cs 1: 769. Eperjes). – Su 2: 343. 1421 Iregd (Csánki II. 54) {!: 51}, 1447, 1484, 1511.

Irigyésze Uh (Székelyudvarhely-ÉK) 1913: *Irigyésze* Zetelaka tartozéka (H). – Irigvese = Su 1: 310. 1913. {1981 Ø}

Iriny Sza (Nagykároly-D) **1219**: v. *Ivren*, 1279: *Iriny*, 1329: *Juren*, 1349: *Jwren* (Tr). A Váradi Regestrum 1219-ben lakosairól beszél; kialakulásának ideje a megye legelső falvaiéval esik egybe. 1279-ben az Irinyi nemesek arról panaszkodnak, hogy Theodorus, a szatmári vár Irinyen élő jobbágya, három ekealjnyi földjüket elszántotta. Most, hogy Theodorus örökösök nélkül halt meg, kéri s meg is kapják a szóban forgó birtokrészt (Maksai 150). 1366: *Iryn*, 1458: *Iren*, 1460: *Irin* (Cs 1: 476). 1449.VIII.16.: *Yryn-i* Illés **ü**: Keresztúr (KmJkv 727); 1452.I.29.: *Iren-i* Tamás fia Illés (1003); 1454.IV.28.u.: Menyői Fodor László és fe: *Yren-i* néhai Mátyás leánya Ilona **üv** (1154); 1458.X.23.: *Iren-i* néhai Mátyás leányai: Klára, Márta és Ilona is tiltja Mátyás királyt, hogy *Iren-i* néhai Mátyás fia Mátyás *Iren-i* birtokrészét eladományozza (1316); 1459.V.29.: *Iren-i* néhai Illés fiai: László és István (1354). Ld még KmJkv I. 934, II. 927. 1808: Iriny (73). 1851: ≈, magyar falu, Sza vm, Dengeleghez 1/2 órányira: 68 **r.**, 200 **g. kath.**, 411 **ref.**, 18 zsidó lak., **ref. anyatemplommal**. Határa fekete, s kövér búzatermő; rétjei jók; erdeje kettő. F. u. a régi jeles Irinyi nemzetség (Fé 2: 136). **A Szent Kereszt megtalálása-templom**, b: V.3. (RKNt 1999). 1888: ≈ Nagykarolyi js (Je 385). 1913: Iriny Sza vm. # Irinyi Irinyi István: *Az irinyi Irinyi család levéltára*. Sza 1902. – 1909/19: Irim, I, L 759: **r 26**; m; 27 zs (97). Irina = Su 1: 310. 1219–1851. – 1974: c. Andrid {Érendréd kzs faluja ÉK-re} [11 A]

Irtásfalva Za>Ar (1913) < Lazurfalva Za.

Ispánlaka Fe (Marosújvár-DK) 1329: t., v. *Ispanlaka*; = v. *Spanlaka*; 1332–4: Georgius **sacerdos** de *Spanlaka*. Csesztvei János fiainak birtoka. 1329-ben a vajda elrendelte, hogy iktassák be Ravsz Pétert és fivéreit abba az ispánlakai két telekbe, amely őket anyjuk: Katalin, Csesztvei Jakab nővére leánynegyede jogán illeti, s mikor ez megtörtént, Jakab váltsa vissza a földet becsü szerint. János fiai azonban nem jelentek meg az átadásra. Papja 1332 II: 20 és 30, 1334 II: 7 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 167). 1446.X.31.: *Espanlaka-i* Istvánné Márta (KmJkv 594); 1449: *Yspanlaka-i* Tamás (656); 1450.I.10.: *Ispanlaka-i* Antal **ü**: Gyarak (785); 1450.V.27.: *Ispanlaka-i* Gergely fogott bíró Peterdiek ügyében (836); 1461.VI.13.: *Espanlaka-n* Mócsi részirtok (1571); 1461.X.24.: *Espanlaka-i* ősi birtokrészüket Mócsiak elcserélik novaji részért (1635). Ld még KmJkv II. 928. 1505: Petrus Bewlkeny de *Yspanlaka* (SzO VIII. 222). 1505: Petrus Bewlkeny de *Yspanlaka* (SzO VIII. 222). **1587**: *Háporton, Ispanlaka*. – E: fl. 8, A: fl. --- (Dé 21). *1735.IV.11.: *Báróczi Sándor* író, műfordító; 1760-tól Mária Terézia magyar nemesi testőrségének tagja (–1809.XII.24., Bécs). 1750: *Ispanlaka*. 1808: *Ispánlaka* h. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Spanlaka) AF Marosújvári js (Je 386). 1913: Ispánlaka AF vm (Az). – 1909/19: *Şpálnaca*, II, L 1131: **r 1073** (176). = Su 2: 177. 1329–1854. – 1974: c. Hopîrta {Háporton kzs faluja É-ra} [23 C]

Ispánmező BSz (Bethlen-É) 1456; *Ispanmezew*, 1560: *Espánmezew*, 1576: *Ispan-Mezew*, 1607: *Espan-Mezeö* (Kádár IV. 133). 1665 körül Ispánmezőről 40-50 román család széledt le az elpusztult falvakba; 14 faluba szóródtak szét (Torma lt.; Jakó). 1733: *Nuzamező*, 1750: *Szpelmezeu*, *Ispánmező*, 1760–2: *Ispán mező*. 1808: Ispánmező, Spelmező (73). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Spelmezeu) **SzD** Bethleni js (Je 86). 1913: Ispánmező SzD vm (Az). – 1909/19: Spermežau, *Ip*, L 1352: **r 1132**; zs (166). Spermezeu = Su 2: 143. 1456–1854. [13 D]

Istenmezeje * (Székelyföld?) 1518.II.25.: *Ystenmezeje*. Somkeréki Erdélyi Márton Istenmezeji Jánost is tiltja néhai Kizdi Sándor János és fia: Gáspár nemesi birtokainak elidegenítésétől (SzO VIII. 257). – Su 2: 427.

Istvánd * Kü (Nagykend és Cikmántor hr) 1325: *t/p. Stephand*; 1344: *p. Estfand* (Cs). =: ≈. 1325-ben és 1344-ben Szalók nb. Simon bán fiai ill. unokái osztoznak rajta. Balavására és Pipe közt

sorolják fel. Ma hn Nagykend határában, {1864}: *Istándi szőlőhegy, Istánd* (Pesty gyűjt.); itt és Cikmántor határának K-i részén: 1875. tk: *Istand B[ach]* és *Istand oldala* (Gy 3: 554. Istánd). 1518: p. *Isthwand*. Szalók nembelieké (Cs 5: 881. Fekvése ismeretlen). – Su 2: 404. 1325–1518. **Istvánd** (Balavásár környékén Km II. 928)

Istvánfalva 1. Kr (Lugos-DNy) 1888: Istvánfalva **KrSzö** Lugosi js (Je 386). 1913: Istvánfalva KrSzö vm (Az). – Istvanfalva > Ștefănești = Su 2: 177. {Sine data} » Darova {Daruvár} D [42 A]

Istvánfalva 2. * Te (Temesrékás táján) 1471: p. *Isthwanfalwa (Zthepanfalwa)* Borzlyuk város 10. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 343.

Istvánháza 1. Fe (Ludas-D) 1410: *Istuanhaza* (Iczkovits 56). 1446.X.31.: *Estwanhaza*-i Miklós fia: János fia Tamás [fiai vagy testvérei?] János, Gergely, Miklós, *Estwanhaza*-i Sárosi Miklós fiai: László és Zsigmond (KmJkv 594); 1448.X.31.: Johannes, Thomas, Georgius, Gregorius et Nicolaus Sarozy dictus, nobiles de ... *Estwanhaza* (636); 1449: *Istwanhaza*-i Tamás és János meghiúsult határjáráson (656). Ld még KmJkv II. 928. **1587**: *Istwanháza*. – E: fl. 8 den. 25. A: fl. 2 de. 67 (Dé 22). 1733: *Istvánháza*, 1750: *Istokhaza*. 1808: Istvánháza (73). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Marosújvári js (Je 386). 1913: Istvánháza AF vm (Az). – 1909/19: *Istihaza, Ih*, L 416: r 52; m (7). = Su 1: 311. 1410–1854. – 1974: c. Ațintiș {Jácintos/Cintos kzs faluja D-re} [23 D]

Istvánháza 2. Za>Ar () 1888: Istvánháza psz (t) Borosjenő Ar (Je 386).

Istvánháza 3. Za>Ar () 1888: Istvánháza psz (t) Somoskesz Ar (Je 386).

Istvánhegy KrSzö () 1888: Istvánhegy KrSzö Temesi js (Je 386). » Kavarán.

Iszkrony Hu (Petrozsény-D hrs a Zsil partján) 1733: *Oláh Sij, Dsilul Rumineszk*. 1835: *Iszkronyi, Crivadia Siliu* (Su). 1839: *Barbatyeni-gyin-zsosz* (Lenk). 1850: *Alsó Borbátyén, Borbátyén din zsosz* (Su). 1861: *Iszkrony Hu* (22). 1854: *Alsó-Borbátyén-Iszkrony, Bărbăteni de Jos* (Su). 1913: Alsóbarbatyén és Iszkrony egyesülése: **Alsóbarbatyeniszkrony** Hu vm Petrozsényi js (Az). – 1909/19: Bărbătenii-de-jos-Iscroni, *Abi*, L 1070: r 822; olasz, lengyel, m, n (14). Iscroni = Su 1: 311. 1733–1854. [44 B]

Iszló Msz (Marosvásárhely-ÉK) 1567: *Izlo* (SzO II. 217). 1575: a szentpáli csatában a fejedelem oldalán jelen volt Kenyeres Tamás, *Izlai* (SzO VIII. 304). 1602: *Iszlo* (SzO V. 276). 1614: Iszló 31 családfő (Msz 44). 1760–2: *Iszló*. 1808: Iszló (73). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 386). 1913: Iszló MT vm Nyárádszeredai js (Az). – 1909/19: Islău, *I*, L 428: r 69; m (97). > Isla = Su 1: 311. 1567–1854. – 1974: c. Hodoșa {Székelyhódos kzs faluja, DNy-i hrs} [24 C]

Iszticsó MT (Görgényhodák-ÉK) 1913: *Iszticsó* Görgényhodák tartozéka (H). 1943: *Iszticsó*. {Feljebb:} *Kisiszticsó* v. m. 715 m, *N. Iszticsó* őrház 1017 m magasán (1943/44. tk). – Isticeu = Su 1: 311. 1913. {1981 Ø}

Isztina Fe/FF (Vizakna-ÉK) 1392: p. *Stine, Stina*; 1394: *Sthyno, v. Sthyno* (Ub III. 38, 103). 1733: *Stenya*, 1750: *Stene*, 1805: *Isztine*. 1808: Isztina, Sztinye (73). 1861: ≈ FF (3). 1888: ≈ (Stein, Esztina, Stena) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 387). 1913: Isztina NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Ștenea, *I, Walachisch-Stein*, L 451: r 442 (176). Ștenea = Su 2: 178. 1392–1854. – 1974: c. Șeica Mare {Nagyselyk kzs faluja DK-re} [35 D]

Isztolna Ko (Gyalu-D, Magyarfenes-ÉNy hrs) 1448: *Eztholna*. Püspöki birtok. 1448.X.24.: *Eztholna*-n lakó Mare (magnus) Nicolae és t: Valentin püspöki jobbágyok részesek voltak ölyvesi román jb megölésében (KmJkv 634). 1448: *Sztholna* (Cs 5: 415). 1733: *Sztolna*, 1750: *Stolna*, 1805: *Sztozna*. 1808: Sztolna, Sztoje (165) 1861: ≈ (14). 1888: ≈ (Sztoje) Ko Gyalui js (Je 671). 1910: Isztolna Ko vm (Az). – 1909/19: Stolna, *Sz*, L 188: r 185 (167). = Su 2: 146. 1448–1854. – 1974: c. Săvădisla {Tordaszentlászló kzs faluja ÉNy-ra} [22 B]

Isztrákos Bi (Félixfüdő-DK) 15008: *Iztrakos* (Jakó 359). 1808: Sztrákos (165). 1851: ≈, Bi vm, hegyes dombos vidéken, 315 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Határa 2619 hold, ... Birja gr. Frimont Béla (Fé 4: 161). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 671). 1913: Isztrákos Bi vm (Az). –

1909/19: Stracoș, Sz, L 333: r 329 (168). = Su 2: 146. 1508–1913. – 1974: c. Drăgești {Drágcseke kzs faluja, ÉK-i hrs} [20 B]

Iszujka MT (Szováta mellett) 1956: *Iszujka*. – Isuica = Su 1: 311. 1956. » Sovata [24 C]

Itelaka Ar (Csánki) : Mikelaka.

Ittkétfalva Csik (Tusnád-ÉK) 1567: *Ittketfalva* (SzO II. 221). Bánkfalva ősi tizeze: *Ittkeetffalwa*: 22 kapu (Venczel 35). 1576: *Ittketfalva* (SzO IV. 45). – Su 2: 343. {Bánkfalva mellett} Bancu [37 A]

Ivácskó Sza (Erdőd-DK) 1808: Ivacsókó, Nikonej (73). 1851: *Iváczkó*, Sza vm, 225 g. kath. lak., anyatemplommal, soványacska földekkkel, tölgyes erdővel. F. u. Szuhányi János (Fé 2: 133). 1888: Ivácskó Erdődi js (Je 387). 1913: Ivácskó Sza vm (Az). – 1909/19: Nicopoiu, I, L 532: r 441; m, zs (122). Necopoi = Su 1: 422. 1828, 1851. – 1970: c. Homoroade {Középhomoród kzs faluja É-ra} [12 A]

Iváncs * Ar (psz. Lippa-Ny) 1334: Michael (**sacerdos**) de *Iwanch*. Papja 1334.I: 10 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 179). 1510: *Iwanchy* (Márki, II/1. 204). 1723. tk: *Ivancsa*, 1884. tk: *Ivancsa* (Gy). – Su 2: 343. 1334, 1410. {Kalodva-D: *Ivancea* határnév őrzi emlékét}

Iváncz * Ar (Milova-É) 1440, 1477: *Alsoywanch*, *Felsewywanch* Solymos vár tartozékai voltak (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 285, 327. {*Vîrful Ivanîța* hegynév őrzi emlékét}

Ivánd Bi (Csánki) : Inád.

Ivánd Te>Tt (Temesvár-DNy) 1221: *Fons Ivance*, **ecclesia** de *Ponte Ivance*; 1333: *Hinand* [: *Hiuand*]; 1334: *Hiuand*, *Iwanch* (Tr). 1400: *Iwand* Csáky-birtok (Cs 2: 43). 1828: Ivánda (Nagy 398). 1851: ≈, rácz falu, **Tt** vm, Gyülvészhez 1/2 órányira: 1178 óhitű lak., s anyatemplommal, 64 7/8 egész telekkel. F. u. Ivándai Karácson István (Fé 2: 139). 1913: Ivánd Tt vm Párdányi js (Az). – Ivanda = Su 1: 311. 1221–1851. – 1974: c. Giulváz {Torontálgyülvész kzs faluja, ÉNy-i hrs} [41 A]

Ivánfalva 1. * Ar (?) 1455: *Iwanfalwa* (Cs 1: 772. A mai Krassóm. {!} ék. zugában feketett). 1596: *Alsó-Jiwanest*, *Felső-Jowanest*; XVIII: *Jovanesti* (Pesty: Krassó II/1. 229). – Su 2: 313. {Pozsga és Szolcsva sorában említik}

Ivánfalva 2. (Mikószállása ~ Ivánkotelke) Fe>Újeh>FF (Medgyes-DK) 1291: Vng Péter fia: Szerdahelyi Jung Peter, Jakob és Hannus nevű testvérei nevében is, 24 márkáért örökre eladta a Szebenszékben, az alcinai szászok földje mellett fekvő *Mikuzala[sa]* nevű földjét, melyet a szászok *Iwankatelwke*-nek neveznek, Helweg, Gerlah és Stephan nevű alcinai comeseknek (Er I. 490). 1357: *Iwanfalua*, 1366: *nobiles de Iwanffolwa*, 1403: *Juanfolwa* (Ub II. 136, 233, III. 293). 1454.II.26.: Péter ivánfalvi (de villa *Ysopis*) **plébános**, selykszéki dékán, és Balázs kisselyki plébános a Selyki dékánátushoz tartozó plébánosok nevében tiltják Máté püspököt attól, hogy bizonyos nekik járó tizedeket továbbra is magának foglalhasson (KmJkv 1147); 1483.VI.4.: *Iwanfalwa*-n Gerendiek részbirtokosok (2454). Ld még KmJkv II. 929. 1733: *Ibisdorf*, 1750: *Ibistorff*, 1760–2: *Óláh Ivánfalva*. 1808: Ivánfalva (Oláh-), Eibesdorf, Igisdorf (74). 1861: Oláh-Ivánfalva, Eibesdorf, Igisdorf FF (3). 1888: ≈ (Ighisdorfulu romanu) **NK** Szentágotai js (Je 552). 1913: **Oláhhivánfalva** NK vm (Az). – 1909/19: Ibișdorful-român (Ighișdorful-român), *Oif*, *Walachisch-Eibesdorf*, L 779: r 761; m, n, zs (93). Ighișul Vechi = Su 1: 305. 1291–1854. > 1974: Ighișu Vechi c. Bîrghiș {Bürkös kzs faluja, Ny-i hrs} [36 A]

Ivánfalva Fe>Me < Izséptelke Fe (1305).

Ivánfalva 3. * Te 1. (Lugos-Ny, Fikatár/Feketeér mellett) 1369: *Iwanfalva* (Cs 2: 43). – Su 2: 343.

Ivánfalva 4. * Te 2. (Temesjenő mellett) 1479: *Iwanfalwa*-t, Sarád város tartozékát Garai Jób eladta Alsólendvai Bánfi Miklósnak és Jakabnak (Cs 2: 20. Sarád). – Su 2: 243. 1472 {?}, 1479.

Ivánfalva 5. To (Torda-Ny, Járabánya-DDK, a Gyalui-havasok K-i lábánál, az Aranyosba önlő Jára-pataktól D-re) 1426: p. *Ywanfalwa*; 1473: p. *Iwanfalwa*; 1524: ≈. (⊕) Jára vár tartozéka. Járai, Peterdi, Csáni, Hosszúaszóí, Lupsai-birtok. Mihály deák és Kajári Pán Tamás tordai sókamara-ispánoké is volt (Cs 5: 710. Elpusztultnak írja, s hogy helyére települt Kákova). **Ivánfalva * To** (Alsójára környékén Km I. 936, II. 929). 1733: *Járai Kákova*, 1750: *Kakova*. 1808: Ivánfalva, Kákova (73). 1861: ≈ To (10); Kákova To (10). L 1910: 1060 (r), 1992: 686 (Le). 1913: **Aranyosivánfalva** TA vm (Az). – 1909/19: Cacova-Ierii, *K* (Ivánfalva), L 940: r 931 (34). = Su 1: 119. 1426–1913. [22 D]

Ivánfalva 6. Za (Brád-ÉNy, a Fehér-Körös jp-i úton) 1441, 1445: *Iwanfalwa*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 733. Talán a mai Juonesd Nagy-Halmágytól dny). 1760–2: *Jionesti*. 1808: Juonesd, Jonesdorf, Givonesti ~ Juanesti Za (76). 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 395). 1913: **Körösivánd** Ar vm (Az). – 1909/19: Ionești, *J*, L 335 **ort. r** (97). = Su 1: 310. 1441–1854 {1913}–1974: c. Hălmagiu [Nagyhalmágy kzs faluja DNY-ra] [33 A]

Ivángörgyfalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Iwangewrghfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 343.

Ivánháza * Ar [Lippa-DNy?] [1080–90]>1347: *Iuanhaza*. I. László és Lambert herceg adta a titeli prépostságnak Szódivel és Zábránnal együtt. Ezek közelében feketett. Lehet, hogy azonos Iváncs faluval (Gy 1: 179). 1487: *Iwanhaza* (Cs 1: 772). – Su 2: 313. 1487. {Kovácsi mellett. K: Lippa-ÉNy} Covăsinț [32 A]

Ivánkafalva ~ Ivánkaháza Bi (Csánki) : Jankafalva.

Ivánkafalva * Te (Temesrékás táján) 1472: *Iwanfalwa*, 1489: *Iwankafalwa* Rékás város 6. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 343. *Iwankafalwa* 1472.

Ivánkatelke 1. (Jankatelke) * Do 1322: t. *Iwankateleke*. Toldalagiak örökölt birtoka. Pulyonnal együtt eladták 2/3 részben Wass Miklósnak, 1/3 részben Szentegyedi Chama fia Jakabnak. 1483: *Jankatelke* néven Szentegyed határában említik (Gy 2: 73). 1447: *Iwanka*; 1467: *Jankatheleke* (Kádár IV. 139). – Su 2: 343.

Ivánkatelke 2. Fe (Marosújvár-K, Nagylak és Koppánd között) {1235–70} 1285: v-m Coppan ... iuxta Marosium et t-m *Iuankathelke* iacentem iuxta eundem; 1286: t. *Jowanka teluke*; 1291: t. *Iuankateleke* iuxta v-m Cuppan. Örökös nélkül elhalt ember birtoka volt, melyet IV. Béla király Kökényesréndold nb. Imre mesternek adott, aki 1285-ben Koppánnal együtt az erdélyi káptalannak adta, majd 1286-ban megújította ivánkatelki adományát, elválasztva az adományozott részt fivére: Mykud bán részétől. 1291-ben Csúcsi Mokou fia Miklós és Lukács követelte magának, az alvajda előtt azonban lemondtak a káptalan javára (Tévesen: Iczkovits 56 és Su I. 126 és II. 343. Gy 2: 167). 1587: *Nagylak, Káptalan*. – E: ---, A: fl. 20 (Dé 21). 1733: *Káptalan*, 1760–2: **Maros Káptalan**. 1808: *Káptalan* h. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Marosújvári js (Je 402). 1913: **Maroskáptalan** AF vm (Az). – 1909/19: Căptălanul-de-Murăș, *Mk*, L 552: r 467; m (37). Căptălan = Su 1: 126. 1587–1854. [23 C]

Ivántelke * Te (Temesvár-DDK, Fólya mellett) 1462: *Iwantheleke* (Cs 2: 43). – Su 2: 344.

Iványos Gy (Gyergyóbékás-D) 1734: *Ivántő* (SzO VII. 375). 1854: *Iványos* (Bul. 54). – Ivanioș > Ivăneș = Su 1: 311. 1734, 1854. > 1981: Ivaneș [25 B]

Ivásfok * Sepsiszek (?) 1477: predium *Iwasfog* (SzO III. 98). – Su 2: 344.

Ivópataka Uh (Zetelaka-ÉK, a Nagy-Küküllőbe b. o. ömlő patak völgyében) 1956: *Ivópataka* Zetelaka tartozéka. – Izvoare = Su 1: 312. 1956. – 1974: c. Zetea [Zetelaka kzs. faluja] [25 C]

Iza folyó **Mm**-ban 1353: fl. *Iza* a Borsa-hágó alatt ered, Dragoméralfvánál vette fel a Kelemenpatakát 1377: riv. *Kelemenpataka*, egybefolyásuknál, Sziget előtt a Róna-patakot s a kisebb Feketepatakot 1353: inter 2 fl-os *Rona* et *Feketewpatak* ~ *Feketupatak* (Gy 4: 111/4).

Izbaj * Kr (?) 1437: *Izbay* (Pesty: Krassó II/1. 230). – Su 2: 344.

Izbita AF (Abrudbánya-DK) 1850: *Isbita*, 1854: *Iszbita* (Su). 1909/19: *Bucsum-Izbita* Bucsum tartozéka (30). – Bucium-Isbita > Izbita = Su 1: 312. 1850, 1854. – 1974: c. Bucium {Bucsony kzs. faluja, DNY-i hrs} [34 A]

Izgár Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tótól É-ra) 1389: *Izgara* (Cs 2: 43). 1462: *Nagyzgar*, *Raykoyzgar* Doboz 38-39. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). 1602: *Izgard*, 1607: *Izgar*, 1785: *Ischkar* (Pesty: Krassó II/1. 230). 1808: *Izgár* (74). 1888: ≈ **KrSzö** Bográti js (Je 388). 1913: *Izgár KrSzö* vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: *Isgar*, I, L 1267: r 812; m, n (97). *Izgar* = Su 1: 312. 1389–1851. + 2: 392. *Raykoyzgar*. – 1974: c. Vermeş {Krassóvermes kzs faluja, ÉNy-i hrs} [42 A]

Izgara * Te (Detta táján) 1410: *Wasayzgara* Doboz 50. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 344. 1462.

Izvor * Kr (Kaprevár táján) 1596: *Izvor* (Pesty: Krassó II/1. 232). – Su 2: 344.

Izvorcz * Ar (Lökösfalva mellett) 1440: *Izvorcz* Solymos vár 82. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). =: *Izvorcz*, ≈; 1451: *Izwarecz* (P); 1454: *Iswarecz* a Suggyai kerületben; 1453-tól Hunyadi János birtoka (Cs 2: 42, 61); 1511: *Izwaricha*, 1597: *Izvaricza*, 1622: *Izuarecz*, 1723: *Izvor* (Pesty: Krassó II/1. 231). – Su 2: 344.

Izsák * Te (Temesrékás táján) 1459: *Isak* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 343.

Izséptelke Fe>Me (Medgyes-D) 1305: t/v. *Isontelke* [: *Isoptelke*]; 1359: *Isyptellis* [: *Isyptelke*]. 1305-ben Becsegergely nb. Apa fiai és Miklós fia Gergely osztozásakor Apa-fi Gergelynek jut. 1359-ben a Baromlak és Mártonelke közti határ ÉK-en Izséptelkénél kezdődik (Gy 2: 198). 1305: ≈ (An 1: 722). 1359: v. *Isopis*, 1414: v. **regalis** *Ysopis*, 1429: *villicus totaque communitas Ysopis dicta* (Ub II. 158, III. 600, IV. 380). 1520: *Isofalwa* (Zichy XII. 399). 1532: *Ybesdorff* (Scheiner 47). 1733: *Ibisdorff*, 1750: *Ibistorff*. 1808: *Ivánfalva* (Szász-) aliis *Szász Ibisdorf* vel *Ibistar* h., *Eibesdorf* g., *Ibisdorf* aliis *Igidorf* val. 1861: Szász-Ivánfalva, Eibesdorf, Igidorfu **Me** (36). 1888: ≈ (Sächsisch-Eibesdorf, Ibisdorfu-Sasesc) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 640). 1913: **Szászivánfalva** NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: *Ibişdorful-săsesc*, *Szif*, *Ed*, L 1216: r 571; n, c (93). > Ighişul Nou = Su 1: 305. 1305–1854. [35 B]

Izsópallaga Bi (Élesd-DK) 1508: *Isoparlaga* (Jakó 264). 1808: *Izsópallaga* ~ *Isópallaga* (74). 1851: *Isópallaga*, {r} *Határ* {!}, Bi vm, 3 dombon keresztül szórva, 710 n. e. **óhitű** lak., kik meszet készítenek, s avval kereskednek. Határa 6478 hold, ... Birja Beöthy Zsigmond. Van itt óhitű anyatemplom (Fé 2: 137). 1888: *Izsópallaga* (Határ) Bi Élesdi js (Je 388). 1913: *Izsópallaga Bi* vm (Az). – 1909/19: *Hotar*, *Ip*, L 942: r 719; m, zs (91). = Su 1: 296. 1508, 1692, 1851. – 1974: c. *Țețchea* {Cécke kzs faluja DK-re} [21 A]

J.

Jabalcs Kr (Resicabánya-D, a Karas j. p.) 1564: *Jabalchna*, 1607: *Jabalcsia*, 1713: *Jabalcs* (Pesty: Krassó II/1. 232). 1808: Jabalcsa (74). 1851: ≈, horvát falu, Kr vm, 479 **kath.**, 16 **óhitű** lak. F. u. a kamara (Fé 2: 143). 1888: ≈ **KrSzö** Resicai js (Je 389). 1913: **Krassóalmás** KrSzö vm Resicabányai js (Az). – Jabalcea > Iabalcea = Su 1: 300. 1564–1851. [42 D]

Jablánc Te/Szö (Herkulesfürdő-ÉNY) 1402: *Jabolchina* (P); 1428–1484: *Jabolchyna*, *Jabelchna*, *Yabelchna* in districtu Myhald (Cs 2: 43); 1439: *Jablanc*, 1500: *Jablanowo*, 1501: *Jablanicza*, 1690–1700: *Jablanicza* (Pesty: Szörény II. 93). 1808: Jablonicza (74). 1888: Jablanicza **KrSzö** Orsovai js (Je 389). 1913: **Bélajablánc** Krszö vm (Az). – 1909/19: Iablanița, J, L 1829: r 1795; m, n (92). = Su 1: 300. 1402–1840. [55 A]

Jacobi Villa : Villa Jacobi Do (1332) : Szentjakab : Szászsztjakab BN.

Jád Be (Beszterce-ÉK hrs) 1311: Pettendorf ... inter *Jaad* et Alpes; 1331: hospites et populi de *Jad*; populi vestris (**regis**) de *Jad*; 1332: v. *Jad*; 1332–5: Nycolaus **plebanus** de *Venacione* ~ *Venatione*. Mint Epemezővel szomszédos falu tűnik fel. Az idevaló királyi telepeseket és népek használták a magánbirtokba került Epemező földjét; ezért 1331–2-ben perelték és tilalmazták őket. Papja 1332: 1 lat, 1334 I: 4, 1334 II: 4, 1335 I: 3, 1335 II: 3 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 561). **1587**: *Jad* in auro cuso fl. 6 solvit (Dé 71). 1733: *Iadul*, 1750: *Iad*, 1805: *Iád*. 1808: *Jád* vel *Jaád* h., *Joden* g., *Jádu* val. 1861: *Jád*, *Jadt Be* (39). 1888: *Jád* (*Jaád*, *Jód*, *Jadu*) **BN** *Jádi* js (Je 389). 1913: *Jád* BN vm (Az). – 1909/19: *Iad*, *Jád*, *Jaad* (*Jodt*), L 1533: r 376; n (92). > 1964: *Livezile* = Su 1: 361. 1311–1964. [14 C]

Jádvölgy Bi 1888: Jádvölgy vasúti állomás (t) Csornoháza Bi (Je 389).

Jágeros hegy Uh 1808: *Mons* Nagy-Jágeros Uh (74).

Jáhorosbérc Hsz 1808: *Mons* Jáhorásbirs (74).

Jakabfalva Cs Kászon : Kászonjakabfalva.

Jakabfalva 1. Sink (Szentágota-ÉK) 1309: *villa Jacobi*. Miklós **plébános** (An 2: 551); M. plb Kozd-i dékán (576); M. Cozd-i dékán, jf-i plb (610). 1349: p. *Jakabfalva* (Tr). 1488: *Jacobsdorff* 75 adófizetője volt ekkor (Berger 65). 1733: *Jakesdorff*, 1805: *Jakabfalva*. 1808: *Jakabfalva*, *Jakesdorf* ~ *Jokesdorf*, *Jákisdor* {!} (74). 1861: ≈, *Jakobsdorf* NSink (37). 1888: ≈ (*Jakobsdorf*, *Jakesdorf*, *Jacoben*) **NK** Szentágotai js (Je 389). 1913: *Jakabfalva* **NK** vm (Az). – 1909/19: *Iacoben* (*Iacásdorf*), *Jf*, *Jd*, L 1978: r 416; n; 15 m (97). = Su 1: 300. 1309–1854. [36 A]

Jakabfalva 2. * Te 1. (Csák táján) 1478: pr. *Jakabfalwa*. Csáky-birtok (Cs 2: 43). – Su 2: 345.

Jakabfalva 3. * Te 2. (Temesvár-DDK, Sebed mellett) 1483: p. *Jakabfalwa*. Oszlári Majosiak birtoka volt s bizonyára valahol Oszlár vidékén feküdt (Cs 2: 43). – Su 2: 345.

Jakabpataka * Fe (Gergelyfája és Pókafalva között) 1324: t. inter t-m Gregorfaya et Laadnuk ... que *Jacabpataka* vocatur. 1324-ben Pouka-fi Henning és Bochen egyrésztől, s Kelneki Salamon-fi Mihály és Miklós meg Dániel-fi Mihály és Miklós kettéosztották *Jakabpataka* földet. K-ről a Pouka-fiak, Ny-ről a Salamon- és Dániel-fiak kapják. A vásztóhatár Alárd falujától (Ringelkirch-Hosszútelek) Veresegyházig tartott. Ma *Girdan* erdő és patak (1875/93. tk) található e helyen (Gy 2: 167). 1407: *Iacabpataka* (Iczkovits 57). – Su 2: 342. 1324, 1407.

Jákótelke Ko (Bánffyhunyd-DDK; 600 m) 1393: p. **regalis** *Jakoteleke* a. n. *Horthlaka*. 1393-ig Sebesvárhoz tartozott; ezután Kabos, Valkai, Farnasi, F. Veres, Gym-i Kemény s más birtokosé (1393–1518 Cs 5: 362). **1587**: Ksz: *Jakotelke*. fl. 12. (Dé 64). 1606: *Jakotelke* (Ve: Doc. VI. 145). 1666: *Jako Telke* zabdézsmája a gyalui várhoz jár (Gyalu 161). 1760–2: *Jakotelke*. 1808: *Jákótelke*, *Jakesteig*, *Horlestie* (74). 1861: ≈, *Horlotsel Ko* (12). 1888: ≈ (*Jakotake*, *Horlecsel*) **Ko**

Bánffyhungyadi js (Je 390). 1913: Jákótelke Ko vm. # KszHn 1942. 38. Sebestyén: MtT 1979. – 1909/19: Horlacea {< Hortlaka}, *Jt*, L 196: r 39; m (91). 1929: ≈, L 267, H {Vá}: Huedin 7 km (AnR). = Su 1: 295. 1393–1854. – 1974: c. Sincraiu {Kalotaszentkirály kzs faluja, DK-i hrs} [22 A]

Jákóvára * **Sza** (Szatmárnémeti-K, a vár romjai Aranyosmedgyes mellett) **1274**: possessio *Jakouara* (Tr). – Su 2: 345.

Jalsanicza * **Te/Szö** (Bozovics táján) 1484: *Jalsanycza* in districtu Halmas. Gerlistye és Rudaria közt sorlják föl (Cs 2: 43).

Jám Kr (Oravicabánya-Ny) **1221**: *ecclesia* de *Jani* [: *Jam*]; 1335: p-es ... *Jam* et Borzascenthyurgy; 1349: p. *Jaam*, fl. *Jampataka*. 1221-ben a pápa megerősíti az ittebei (Keve vm) kanonokokat a jámi egyház birtokában. 1355-ben László kalocsai érsek rokona: Jánki Kis Miklós birtoka, melyet az érsek ill. ér(d)somlyói és krassófüi várnagya **Bogdán vajda** beköltözése idején nagyon megterhelt szolgáltatásokkal és adóval. 1349-ben megállapították a Miklós birtokolta Jám, és Kúke, Pousa fia János birtoka határát azon jeleknél, amelyeket egykor Jánki Dénes fia Miklós és Parakuvh [Kúke birtokosa 1266-tól] állított: ... a pt. Or. inter p-es *Jaam* et *Kuke* 2 metas ... ad pt. Occ. ... 2 m-s ... in silva ... usque ad fl-m *Wetelnuk*, ubi qd. fl. *Jampataka* ... cadit in fl-m *Vetelnuk*, ... 3 m-s ... 1. ... ad ... p-em *Kuke*, 2. a pt. magistri Nicolai *Jaam*, 3. ... ad v-m *Ebed*, ... que a pt. Mer. ad p-em ... *Kuke* et a pt. Sep. magistro Nicolao sep. ... Mivel Jám falu kissé DNy-ra fekszik azon ponttól, ahol a „Jámpataka“ beömlik a Vic'nik patakba, a K-ről Ny felé haladó határ D-i, jámpataki oldalán, de a mai falu K-i szélénél terült el a régi Jám, tőle É-ra Kúke és a kettőtől Ny-ra Ebed (Gy 3: 485). 1808: *Jam* vel *Jamen* val. 1851: *Jám*, Kr vm, a Karas vagy Krassó vize mellett, Te vm szélén; 6 **kath.**, 1136 **óhitű** lak., s anyatemplommal. Birja gr. Bissingen (Fé 2: 146). 1888: Jám **KrSzö** Jámi js szh; ház 228, L 1083 (Je 390). 1913: Jám **KrSzö** vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: *Iam*, *J*, L 1136: r 985; m, n (92). = Su 1: 300. 1335–1851. – 1974: c. Berlište {Berlistye kzs faluja ÉNy-ra} [41 D]

Jámsorút * **Kr** (?) 1535: *predium Jamsorowyth* (Pesty: Krassó II/1. 233). – Su 2: 345. {Resicabánya és Oravicabánya környéki falvak sorában említik}

Jancsófalva Bi (Tenke-ÉK) 1808: Jancsesd, Jencsegy (74). 1851: *Jáncsesd*, Bi vm, egy nagy dombtetőn 2 völgy közt, 486 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Fejér agyagos határán van 250 hold szántó, 120 h. rét és 716 h. erdő, ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 2: 146). 1888: Jancsesd Magyarcsékei js (Je 390). 1913: Jancsófalva Bi vm (Az). – 1909/19: Iancești, *Jancsesd*, L 568: r 565 (93). > Incești = Su 1: 308. 1828, 1851, 1913. – 1974: c. Ceica {Magyarcséke kzs faluja, DNy-i hrs} [20 B]

Jánk Kr (Oravicabánya táján, Jám mellett) 1335: de *Jank*, 1383: de *Iwank* nemesi névben bukkan fel. A Karas mentén feküdt (Cs 2: 103). 1335: *Jank* (Tr). 1370: *Janky*, 1382: *Janyk*, *Jwan* (Pesty; Krassó II/1. 235). – Su 2: 345.

Jankafalva Bi (Diószeg-D) **1291–4**: in v. *Ivance*, in v. *Ivanka* f-i Odun; 1307: in p-e ... *Neguenzyl* vocata iuxta Er prope Dyozege, *eccl-m in honore S. Georgii* ... 1333–4: Nycolaus *sacerdos* de v. *Iwanka*, *Yohankahaza*. 1291–4 között a falu egy ízben 30, másszor 20 kepe tizedet ad a püspöknek. Gutkeled nb. Kis Kozma és Odun fia Ivánka 1307-i osztozásakor utóbbinak jut a **Sz. György-egyház**. Papja 1333: 4, 1334: 4 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 627). 1307: *Negvenzyl*, 1343: *Negvenzyl* (Tr). 1393: *Iwankahaza*, 1408: *Jankahaza* (Cs); 1438: **Jankafalwa** (Cs; Jakó 264); 1486: *Iwankafalwa* (Cs 1: 611). 1652 Bács (Ko vm), Fugitivi: Borsai István is Magyarországnban, Janka faluan, Zólyominé jószágában lakik (Z: a megnótázott Albisi Zólyomi Dávid felesége: Iktári Bethlen Katalin. Gyalu 129/2). 1662.VIII.25.: Georgius Tunyoghi de Jankafalva Albisi Zólyomi Miklós erdélyi birtokainak praefectura (Gyalu XCVII). 1808: pr. *Janka* seu *Jankafalva* h. 1851: *Jankafalva*, igen szép pusztá, Bi vm, az Érmelléken: 150 **ref.** lak., több csinos urilakkal. E pusztának határa 3000 holdnyi terjedésű s mindennel megáldott. Van híres bortermő és roppant szőlőhegye, gazdag fekete szántófldjei; az Ér mentiben kövér kaszáló és nádas rétjei; s a szőlőhegy háta megett erdeje. Birják Szilágyi Gábor, Vincze Miklós, Jármy László, özv. Nagy

Lajosnó, Lévay, Dömsödy, Laky, Ercsey, Szeremley, Derecskey, Olasz. Vecsey, Patai, Ibrányi, Sebes, Bay stb. Kiss Péter-féle örökösök (Fé 2: 147). 1888: ≈ Székelyhidi js (Je 390: & Kis-Janka psz). 1913: Jankafalva Bi vm. 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ianca, *Jf*, L 469: r 34; m (92). = Su 1: 301. 1291–1851. + 2: 376. Negvenzyl. [10 D]

Jankatelke Do (prédium Szentegyed határában Km II. 930)

Jánosd Bi (Szalonta-ÉK) 1203: forum de *Janosd*; 1213: Buchud de v. *Ianust*, Vosos =; Ereu villicus de =; 1291–4: in Janusd; 1332–7: Andreas *sacerdos* de v. *Ivanusd*, Paulus =. 1203-ban Imre király a váradi püspökségnek adta Bihar vm vámjainak 2/3 részét, kivéve Jánosd vásárvámját. 1213-ban egy lakója gyantai embert, falunagya pedig varsányi lakost vádol lopással, s idevaló a bihari ispán poroszlója. 1300-ban a Görbediek osztoznak rajta. Papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek; 1332: 12, 1334: 13, 1335–7: évi 14 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 627). 1475: *Janosd* (Cs 1: 611). 1587: *Janosd* (Kiss 687). 1727 Egerbegy (Ko vm), Fugitivi: Szamosán Mafftye Várad vidékén Jánosdára szökött (Gyalu 320); 1727 Hidegszamos: Márton János a Keresben, Jánosdán lakik, fiaival, kiknek egyikét Mihálynak, másikat Gaurillának hívják (330); 1737 Egerbegy: Trucza Szimjuon 3 esztendeje hogy ugyan a Körösbe, Jánosdra ment ki (384). 1808: *Jánosda* h. 1851: ≈, Bi vm. A helységnek hosszát végét egy nagy völgy kigyózza át, különben a határ róna. Népeisége 1288 n. e. **óhitü**, 27 r. **kath.**, 9 **ref.**, 4 zsidó. Óhitü anyatemplom. Határa 7810 hold, ... Van itt egy közlakos telkén valami igen nagy épület maradványa, honnan köveket hordanak a lakosok, s hihetőleg kolostor lehetett. Birtokosa 3/4 részben a váradi deák **püspök**, 1/4 részben Blaskovics Bertalan (Fé 2: 148). 1888: *Jánosda* Bi Tenkei js (Je 391). 1913: *Jánosd* Bi vm (Az). – 1909/19: Ianoșda, *Jánosda*, L 1728: r 1588; m, zs (93). = Su 1: 301. 1203–1851. – 1974: c. Mădăras {Madarász kzs faluja K-re} [20 B]

Jánosfalva 1. * **Ar** (Lippa-D) 1440, 1477: *Janosfalwa* Solymos vár 88. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 345.

Jánosfalva 2. Bi 1. (Belényes-Ny hrs a Fekete-Körös b. p.) 1422: *Janosfalwa* (Cs 1: 611; Jakó 265). 1552: *Janusfalwa* (Györffy István 73). 1808: *Jánosfalva*, Ivanyesti (74). 1851: ≈, Bi vm, rónás helyen: 349 g. **kath.**, 137 **ref.** lak., e. óhitü anyatemplommal. ... Birja a váradi görög püspök (Fé 2: 148). 1888: ≈ Belényesi js (Je 391). 1913: **Körösjánosfalva** Bi vm (Az). – 1909/19: Ioaniș, *Jf*, L 488: r 201; m (97). = Su 1: 309. 1422–1913. – 1974: c. Finiș {Várasfenes kzs faluja, É-i hrs } [21 C]

Jánosfalva 3. * **Bi 2.** (Élesd táján) 1406: p. **walachalis** *Janusfalwa* (Jakó 341). – Su 2: 345.

Jánosfalva 4. * **Te/Kr** (Lugos táján) 1444: *Janusfalwa* Zsidóvár 26. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). =: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 236). – Su 2: 345. {P}

Jánosfalva 5. **Uh** (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Homoród jp-i úton) 1448: *Janosfalwa*, 1487: datum in p-ne *Janosfalva*, 1566: *Janosfolwa* (SzO I. 157, 256, II. 196). 1583: Was János nemes személy, *Janosfaluan* lakó lófő tanú Zsombor (Kh) határperében. 1614: *Jánosfalva* 29 családfő (Uh 23). 1760–2: **Homoród Jánosfalva**. 1808: *Jánosfalva* (74). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ (Homoród-Jánosfalva) Uh Homoródi js (Je 391). 1913: **Homoródjánosfalva** Uh vm (Az). – Ianoșfalău > Ionești = Su 1: 310. 1448–1854. – 1974: c. Cața {Kaca kzs faluja ÉK-re} [37 A]

Jánosföldre Tt (Zsombolya-DK) 1805: *Jánosföld* (Borovszky: Torontál 58). 1951: ≈, német falu, Tt vm.; 1348 **kath.**, 10 zsidó lak., kath. paroch. templommal. Lakosai contractualisták, s vagyonos emberek. F. u. gr. Buttler János örökös (Fé 2: 148). n: Johannsfeld. 1913: *Jánosföldre* Tt vm Párdányi js (Az). – Iohanisfeld = Su 1: 310. 1805–1913. – 1974: c. Uivar {Újvár kzs faluja D-re} [41 A]

Jánoskenézfalva * **Kr** (Resicabánya táján, Ezeres mellett) 1389: *Januskenezfalua* (Pesty: Krassó II/1. 236). =: *Januskenezfalwa* (Cs 2: 103). – Su 2: 345.

Janova Te (1808) : Jenő (Temesjenő).

Jára 1. * **Csa** (Csanád-DK) 1232: t. *Jara*; 1330: a pop-is f-rum *Jara*, = in v. *Jara*; Mich. de *Jara*; 1332: Lad. de *Jaza*. 1232-ben Pony birtok határosa (DNy felé). A falu népe 1330-ban tanúkihallgatás kapcsán szerepel. Köznemesek birtoka (Gy 1: 859). 1451: *Jara*, 1456: *Yara* (Cs 1: 698). 1717: *Jari* (Borovszky: Csanád II. 251). – Su 2: 345. 1232–1717.

Jára 2. To 1. (Torda-Ny) **XIII-i templom. 1286:** *Iara*-i Murun fia Benedek comes hűséges szolgálatai jutalmaként felszabadítja Pál nevű szolgáját szabad rendű feleségétől: Margittól született fiaival és leányaival együtt, kivéve Péter nevű nagyobbik fiát, akit továbbra is maga és utódai szolgálatában tart (Er I. 425). 1303: *nobiles de Jara* (Cs). 1310: [Also] *Jara*-i Marcellus fia Domokos a provincia bírójának albírja (An 2: 899). 1332-7: *sacerdos de Jara*; 1417: p. *Jara* et altera *Jara*; 1438: p. *Felsew Jara* et *Alsow Jara*; 1461: *Jarabanya*, cum suis pert.; 1474: aurifodine in territorio p-is *Jara* ... Pilisi Benedek mester és (Tordai) Aranyműves vagy Ötvös (Aurifaber) János itteni aranybányák s az ezekhez tartozó zúzó (*gaza*), ház (*domus*) és malmok (*molendina*) egyenlő jogú birtoklására szövetséget kötnek, oly módon, hogy a szövetség utódaira is kiterjedjen. 1524: p. *Also Jara, Felsew Jara*. Járai, Alsójárai, Járai Huszár, Kis, Székely; Zichy, Gordovai-birtok. Szn 1440: Magyar Jakab; 1442: Várad Tamás; 1450 k: Okos (János, Benedek, Bálint); 1503: Meleg János. Jbn 1504: Tót Lőrinc, Fazakas István, Gyalai Máté, Egyed Lázár bírák. Hn 1504: *Zenamezew* (Cs 5: 710-712. Vö. Jára vár). 1427: Járai György, János, Péter (KmJkv 24); 1430.III.7.: Járai Domokos ü: L. Dezsőfi János (36); 1430.IV.11.: Járai Domokos te: Imre és Mihály nevében is *Feljara*-n a **templom** és Páncélos László kuriális telke melletti jobbágytelket, amelyen Csiker Balázs lakik, visszabocsátja Csáni Torda fiainak (57); 1430.IV.14.: Szentegyedi Istvánné, korábban Csáni Péter özvegye: Erzsébet összes birtoka oltalmazását fiára: Mártonra és Thoroczkai Elyüsre bízza, amíg Járai János fia Miklóstól született fiai: Pál és Miklós el nem érik a nagykorúságot (63); 1439.XI.30.: Járai Mihály és János fia: Domokos fia Péter - János [?] fia néhai János fia Imre, s gy: Bertalan és Gál, továbbá Domokos fia: János fia István és fia: Balázs, végül János fia Miklós fiai: Pál és Miklós nevében is – tiltja, hogy az említett Péter apja: János fia Domokos *FelsewJara*-n azt a telket, amelyen Aranyász Benedek lakik, eladja Csáni Tordafi Lászlónak (156); 1440.III.26.: Szarkadiak Járai Menyhért fia György nevében is tiltakoznak amiatt, hogy osztályos atyjukfia: Szarkadi Benedek fia László vérdíj fejében Bogáti Péternek engedje át Járai néhai László fiai: Miklós, László és Imre magtalan halálával reájuk szállott Boldoc, Szind, Berkes, Remete, Szurduk, *AlsoJara, FelsewJara*, Bánya birtokbeli részeit és *Jarawar* (castrum) felét (219); 1440.XI.19.: Szarkadi Benedek fia: László *Alsojara*-n lakó jobbágy-familiárisának: Magyar (ds) Jakabnak adja azt a helyet, ahol háza áll, mindkét fordulóban 4-4 hold földdel, a *Zenamezew* n. helyen 3 kaszaalja szénafüvel és az ottani jobbágyoknak járó közös javakkal együtt, szolgálatai és a parasztfelkelés idején tanúsított hűségéért (288); 1442.I.29.u.: Járai Péter a **Szent Miklós-templomban** huszonötödmagával esküt tett, hogy *Alsoyara*-n lakó familiárisai: Várad Tamás és Nagy György nem az ő parancsára akarták megölni Járai Jánost (413). Ld még KmJkv I. és II. 1587: *Jara utraque*. – E: fl. 22, A: fl. 7 den. 34 (DÉ 65). **Unitárius templom** (XIII. szd, átépítve); XVIII. szd: **Református templom** (Le). 1595: Fazekas István, Gombos János, Szabó Benedek fazekasok (Kós). 1700 táján Bethlen Miklós részbirtokos. 1733: *Jára*, 1760–2: *Alsó Jára*. *1772: *Káli Nagy Lázár* kolozsvári főbíró, a kolozsvári színház mecénása (–1837.VII.26., Kv). 1808: Jára (Alsó-) (74). 1814: Banda István, Német-Papucz Mihály fazekasok (Kós). 1848-ban magyar lakossága csaknem teljesen elpusztult. 1861: A-J To (9). 1872: Fazekastársulat alakul 37 taggal (Kós). 1888: A-J **TA** Alsójárai js szh, ház 286, L 1445 (Je 205 & Macskakő telep). L 1910: 1842 (r, m), 1956: 1956 (20% m) (Le). 1913: **Alsójára** TA vm (Az). A XX. század első feléig jelentős volt aranybányászata, fazekasipara. # Aszalós György (volt járai szolgabíró): *Jára története*, 1925 (ms). Kós: *Járai vásárok* (: 1976). Kós: *Járai parasztfazekasság* (1949 : 1979). – 1909/19: *Iara-de-jos, Aj, & Masca* (Macskakő), L 1724: r 862; m (93). > *Iara* = Su 1: 301. 1288: *Zara* (= *Iara*), 1322–1854. [22 D]

Jára 3. * **To 2.** (Alsójára mellett) 1417: p. *Jara* et altera *Jara*; 1430: p. *Feljara*; 1504: p. *Felsew Jara*; 1524: p. *Felsew Jara*. Szn 1430: Chyker (uő 1455 k. Alsójárában); 1439: Aranyász {= Aranyász, nem "Aranas"} (Cs 5: 710). 1449.VIII.18.: *Fewlyara*-n Mezőcsáni Tordafi, Szécsi, Boldoczi, Járai részbirtokok (KmJkv 733); 1473.VII.3.: a *FelsewJara*-i Csáni-részt zálogba adják

a tordai sókamarásoknak (2103); 1477.IX.22: *FelsewJara*-i néhai Péter fia Albert *FelsewJara*-n másfél jobbágytelkét két Ft és 25 dénáron zálogba adja {Szamosfalvi} Gyerőfi Antalnak (2243); 1482.II.19.: *FelsewJara*-n felszólították Hosszúaszozi Bálintot és Györgyöt a náluk zálogban levő birtokrészek visszaadására (2340). Ld még KmJkv II. 897. **1587**: *Jara utraque*. – E: fl. 22, A: fl. 7 den. 34 (Dé 65).

Jára 4. Járavár * To (meghatározhatatlan fekvésű, elpusztult erősség Alsójára környékén KmJkv) 1417: p. Jara et altera *Jara* cum castro similiter *Jara* a. n. *Belwar*; 1438 castrum *Jara*; 1440: castrum *Jarawara*. 1413 óta folyó per tárgya; egyezséggel 1417-ben a Zichyiek megosztják. 1438-ban Bogátiak tartanak jogot e várhoz és több részirtokhoz. 1440: uők óvást emelnek: Szarkadi (Benedek) fia László ne zálogosítsa Járai Péternek (Cs 5: 671. az Aranyos egyik mellékvölgyében: Felsőjára > Podsága hr Bélavár?) 1438.VIII.2.: Járaiak beleegyezésüket adják, hogy rokonuk: Bogáti Péter beiktathassa magát a [járai?] vár és tartozékai öt anyja jussán megillető részébe (KmJkv 99); 1440.III.26.: *Jarawar* (castrum) ld Jára (219); 1440.V.23.: Bogátiak tiltják Szarkadi Lászlót attól, hogy *Jarawara* castrumot és tartozékait elzálogosítsa Járai Péternek (232). – Su 2: 345. Jára 1417, 1440.

Jára 5. To 3. (Marosvásárhely-ÉK) 1303: *Jara*. Muron fiai *Jara*-i nemesek a To vm-i Bud föld felét bírják; *Jara*-i Marcellus fia Dénes magister, Gerend-i Miklós comes és testvére Saul magister nővérének férje, [sógoraitól] megkapja Bud másik felét (An 1: 378). 1332: **sacerdos** de *Jara* (Tr). 1332-7: Petrus de *Jara*; 1340: *Jara*; 1457: p. *Jara*; ... 1505: p. ≈; 1477: *Felsew Jara*; 1495: ≈. Járai ~ Járai Abafá(ja)i, Ilyei, Szengyeli, Felsőjári, Somkeréki Erdélyi, Szénási és Galaczi-birtok. Jbn 1486: Fohnagy, Johos, Kotyó, Ferenczi, Varga, Tapasztó, Sipos, Kis (Parvus), Alcs, Fodor, Sulyok, Tako, Orromberg, Kádár, Járai; 1486, 1488, 1489: Székely, Moldvas, Fodor, Jankó, Káposztás; 1487: Sold, Nagy; 1489: Sánta. Hn 1459: *Zenesay* (= Szénásáj: 'Szénásvölgy' -, nem "Szénásalj"), *Kyswewlgh*, *Almasewer*, *Naghtowerewfele* n. dülők; 1489: Nagytó n. halastó, *Kerthwelfarethe*, *Avas* n. erdő. (Az "Almás-ever" szóra Szinnyei: M. tájszótár II. 880, 881, az "üver" szó a. Cs 5: 712). 1457.III.8.: Erdélyi István öt *Jara*-n zálogjogon illető birtokrész visszaadja familiárisának: Járai Lőrincnek (KmJkv 1262); 1468.I.17.: Járai néhai Abafáji János fia János te: Ferenc és nagybátyja: Péter nevében is tiltja néhai Abafáji János fia Gergelyt s leányait: Potenciánát és Apollóniát az őket illető szentiványi (To) ősi birtokrész eladásától (1781); 1470.VII.9.: Járai néhai János fia Jakab és Járai néhai Miklós fia Péter Báraé (Ko) birtokbeli részüket visszaengedik korábbi tulajdonosainak: Szentiványiaknak (1979); 1483.IX.28.: Járai Jakab, minthogy nővéré: Járai néhai Lőrinc le: Apolinát a nemtelen Horváth Simonhoz adta feleségül, Járán átengedi nekik azt az öt pusztát telket, amelyeken korábban Piroška Balázs, Gacsó Ambrus, Sulyok Péter, Székely János és Zöld István lakott, továbbá 14 hold szántóföldet és nyolc kaszaalja rétet, mely a falusiak évenkénti nyílosztása szerint minden fordulón jár kúriájukhoz (2463); 1483.IX.28.: Járai Jakab Járán három jobbágytelkét, melyeken Kis Benedek, Oláh Antal, Süket Miklós lakik és egy pusztát telkét, melyen korábban Nagy Balázs lakott és amelyek Járai néhai Gergelyről szálltak reá, továbbá a Felsőtó nevű halastó két részét, 14 hold szántót, nyolc kaszaalja rétet, mely a falusiak évenkénti nyílosztása szerint az ő kúriájához jár minden fordulón, 40 arany Ft-ban zálogba adja Szengyeli Benedeknek (2465). Ld még KmJkv II. 897: Fj ; J: II. 931. **1587**: *Jara*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 69). 1733: *Jára*, 1760–2: **Maros Jára**. 1808: *Jára* (Maros-) (74). 1861: Maros-J To (10). 1888: Maros-Jára **MT** Régeni alsó js (Je 494). 1913: **Marosjára** MT vm (Az). – Iara > 1909/19: Iara-de-Murăș, *Mj*, L 827: **r 44**; m (93). Iara de Mureș = Su 1: 301. 1332–1854. – 1974: c. Gornești {Gernyeszeg kzs faluja K-re} [24 C]

Járavize TA (Tordaszentlászló-DNy) 1888: Hesdát-Járavize telep (t) Hesdát **TA** Alsójárai js (Je 369). Fűrésztelepből alakult. 1913: Járavize TA vm (Az). – 1909/19: Valea-Ierii, *Járavize*, &, v. Hășdate (193). Valea Ierii = Su 2: 228. 1900, 1909. [22 D]

Járavölgy # Czírbusz G.: *A Jára völgye és népe* (Erdély 1895. évf.).

Jardasticza ~ Jordasnicza * Te/Sző (Miháld/Mehádia mellett) 1436: *Jardasticza* in comitatu Themes; 1439: *Jordanycza ~ Jordasnycha* in districtu Myhald (Cs 2: 43. Jordasnicza). – Su 2: 345. {Mehádia mellett *Iardastița Mare* és *Iardastița Mică* nevű erdők őrzik emlékét}

Jardebitz * Kr (a Berzava vize mentén, Resicabánya-DNy hrs, Vizes mellett) XVIII-i tk: *Jardebitz* (Pesty: Krassó II/1. 233). – Su 2: 345.

Jári * Kr (Krassó vm nyugati részén, a Berzava mentén) 1388: *Jary*, 1389: *Gyaar*, 1390: *Jar*, 1437: *Jara* (Pesty: Krassó II/1. 200). – Su 2: 345.

Járkos Ar (1808, 1888) : Újárkos.

Járkostó Ar (Újárkos mellett) 1746: *Járkostó* (Su). 1808: Járkostó ~ Árkostó (75). Hnt. 13: » Bokszeg Ar vm. – Su 2: 345.

Jaroslófalva * Za (Szakács mellett) 1439: *Jaruslofalva*, 1441: *Jarozlafalva*, 1445: *Tarozlafalva*; 1464: *Zaroslófalva*, 1525: *Jarazlofalwa*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 733). – Su 2: 345.

Jás Fo (Fogarás-DDNy) 1534: *Jaas* (Ve: Fontes IV. 237). 1640: *Ias* (Makkai 497) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Jáss*, 1750: *Iasch*, 1760–2: *Jats*. 1808: Jás ~ Jaás ~ Jász, Jassau, Jaszu (75). 1861: Jáás Fo (25). 1888: Jás (Jaás, Jasza) Fogarasi js (Je 392). 1913: Jás Fo vm (Az). – 1909/19: Iași, *Jás*, L 590: r 589 (93). = Su 1: 301. 1534–1854. – 1974: c. Recea {(Vajda)Récse kzs faluja ÉNy-ra} [36 D]

Jasabnik Kr (a Néra vize mellett, Szászkabánya-ÉNy, Bogorfalva és Néranádas közt) 1723. és 1761. tk: *Jasabnick* (Pesty: Krassó II/1. 233). – Su 2: 345.

Jásfalva Uh (Székelyudvarhely-DNy) \DL 130/// 1566: *Jastjafalwa*, 1567: *Jastffalwa*, 1576: *Jástfalva*, 1602: *Jásdfalva* (SzO II. 209, 219, IV. 41, V. 288). 1614: Jásfalva 8 családfő (Uh 38). 1805: *Iásfalva*. 1808: Jásfalva ~ Jászfalva (75). 1861: Jásfalva Uh (27). 1888: ≈ Uh vm (Je 392). 1913: Jásfalva Udvarhelyi js (Az). – Iașul = Su 1: 301. 1566–1854. > 1974: Iașu c. Ulieș {Kányád kzs faluja} {1981 Ø}, U [37 A]

Jász Te/Szö (Karánsebes-É hrs) 1480: *Jaz* in districtu de Sebes; 1485: *Yaaz* in districtu civitatis Karansebes (Cs 2: 43); 1597: *Jaaz*, 1785: *Jasch* (Pesty: Szörény II. 98). 1828: *Jász*, *Jáz* (Nagy 203). 1888: Jáz (Jaas) **KrSzö** Karánsebesi js (Je 393). 1913: Jász KrSzö vm (Az). – 1909/19: Iaz, *Jász*, L 826: r 809 (93). = Su 1: 302. 1480–1840. – 1974: c. Obreja {Bisztranyíres kzs faluja, DNy-i hrs} [43 A]

Jávárdipataka Cs (Szereda-ÉK) 1888: Jávárdipataka telep (t) Gyimesközéplek Cs (Je 393).

Jávorfalu KSz (Nagybánya-DNy) 1733: *Stejzere*, 1760–2: *Stezer*. 1808: Sztesér ~ Steser **Köv** (165). 1888: Sztezszer **Sza** vm Nagysomkúti js (Je 671). 1913: Jávorfalu Sza vm (Az). – 1909/19: Stejera, *Jf*, L 158: r 157 (167). = Su 2: 144. 1733–1854 {1913}. – 1974: c. Șomcuta Mare {Nagysomkút kzs faluja DNy-ra} [12 B]

Jávoros KSz (Magyarláros-Ny) 1603: pagus *Gyugasztra* (Su). 1639: *Gsugásztra* (Makkai 435) I. Rákóczi György birtoka. 1650: *Gyugasztra*, 1662–3: *Czugasztrafalva* (Kádár VII. 169). 1733: *Dzugastrény*, 1750: *Zsugesztreny*, 1760–2: *Sugestreni*. 1808: Csugasztra **Köv** (40). 1888: Zsugasztra (Jugastra) **SzD** Nagyilondai js (Je 743). 1913: Jávoros SzD vm Magyarlárosi js (Az). – 1909/19: Jugăstreni, *Zs*, L 194 g. kat. r (100). = Su 1: 319. 1603–1854 {1913}. – 1974: c. Vima Mică {Drágavilma kzs faluja, DNy-i hrs} [12 A]

Jávörvölgy BSz (Bethlen-É) 1601: *Poltinacz* alias *Vyfalw*, *Pontinicza*; 1612: *Pontinacza* (Kádár V. 472). 1665 k. Pontinászáról 60 román család széledt le az elpusztult falvakba (Torma lt.; Jakó 1943). 1733: *Pontinásza*, 1750: *Paltiassa*, 1760–2: *Paltinyásza*. 1808: Pontinásza (131). 1861: ≈, Pojána BSz (19). 1888: ≈ (Paltineasa) **SzD** Bethleni js (Je 585). 1913: Jávörvölgy SzD vm (Az). – 1909/19: Păltineasa, *Pontinyásza*, L 150: r 147 (130). = Su 2: 29. 1601–1854 {1913}. – 1974: c. Spermezeu {Ispánmező kzs faluja, K-i hrs} [13 D]

Jáz Kr (Kraszna-DDNy) 1342: vaivoda ipsorum (olacorum) de *Jazi* et ceteri **olaci** de eadem, *Jazi*, *Jaz* (Tr). 1481: *Alsowiaz*, *Felsewiaz* Valkó vár tartozékai voltak (Cs 1: 583); =: ≈, ≈ (Bánffy II. 223). 1518.XII.14.: L. Bánffy László *Alsowiaz* és *Felsewiaz* birtokbeli részeit hű szolgálataik

jutalmául Borzási Györgynek és Péternek ajándékozta (KmJkv 3692). 1559: *Fewlsewjaz, Alsójaz* (Petri III. 589). 1589: *Iaz* (Ve: Doc. III. 162). 1733: *Jazul*, 1750: *Jeasch*. 1808: Jáz (Felső-, Alsó-) (75). 1888: Jáz (Jaáz) **Szi** Szilágyosomlyói js (Je 393). 1913: **Krasznajáz** Szi vm Krasznai js (Az). – 1909/19: *Iaz, Jáz*, L 795: r 763; zs (93). = Su 1: 301. 1342–1854 {1913}. – 1974: c. Plopiș {Gyümölcséses kzs faluja, DK-i hrs} [11 D]

Jáz KrSzö (1888) : Jász.

Jécsa 1. (Jécse) Tt (Zsombolya-ÉK) 1317: *Vche* föld Peel hrs (An 4: 457). 1467: *Ewczé*, 1479: *Ewche* (Cs 2: 55). 1828: *Nagy Jétsa, Gross Ietscha* (Nagy 398). 1851: *Nagy-Jécsa*, Tt vm. Határa 5591 hold ... Lakja 2323 német **r. kath.**, anyatemplommal, uradalmi tisztalakkal. Birja a kir. kincstár (Fé 2: 153). 1913: **Nagyjécsa** Tt vm Csernei js (Az). – 1930: Iecia Mare; 1954: Iecia Mare = Su 1: 303. 1467–1954. [31 C]

Jécsa 2. Tt (Zsombolya-ÉNy) 1723: *Jetsza* (Borovszky: Torontál 62). 1828: *Kis Jétsa, Klein Ietscha* (Nagy 398). 1851: *Kis-Jécsa*, Tt vm. Lakja 1332 **r. kath.**, ... 106 hold uradalmi föld, 86 egész, 11 fél és 1/4 telkes gazda. Birja a zágrábi püspök (Fé 2: 153). 1913: **Kisjécsa** Tt vm Csenei js (Az). – 1930: Iecia Mică; 1954: Iecia Mică = Su 1: 303. 1467–1954. [31 C]

Jedd Msz (Marosvásárhely-K hrs) 1505.II.17.: Esztergomi Székely Ferenc *Yedd-i* birtokát zálogba veti Nagynyéi Székely Bernátnak (SzO VIII. 211). 1580: *Jed*, 1613: *Jedd* (SzO II. 218, IV. 69). 1614: Jedd 38 családfő (Msz 38). 1615: **Iskolájának** első említése; 1730–1853: 17 **tanítója** ismert (Sipos 124). 1805: *Jedod*. 1808: Jedd (75). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 393). 1913: Jedd MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Ied, *Jedd*, L 778: r 47; m (94). > 1964: Livezenii = Su 1: 361. 1505–1964. > Livezeni [24 C]

Jeddükapu MT (Marosvásárhely-KDK) 1956: *Jeddükapu* Makfalva tartozéka. – Ieducapu = Su 1: 304. {1981 Ø}

Jeder KSz (Nagysomkút-NyDny hrs) 1405: *Nagheder* Kővár tartozéka; 1424: *Nagyeder, Kyseder*; 1475: *Nagyedir, Kyseder* (Cs 1: 557). 1492.I.18.: Remetei Wanka (ds) Thywadar Ioan (n) *KysJeder-i* (KSz vm) birtokrészét 40 jó magyar arany Ft-ért eladja Bőnyei Jánosnak (KmJkv 2768); 1492.I.21.: Bőnyei János *KysJeder* nevű vásárolt egészbirtokát 40 Ft-ért eladja Bélteki Drágfi Bertalannak (2771). 1603: *Kiszeder, Nagyzeder* (Su). 1733: *Jedera*, 1750: *Iadora*, 1760–2: *Jeder* seu *Judeca*. 1808: Jeder, Jadorá **Kőv** (75). 1888: ≈ (Jadera) **Sza** Nagysomkúti js (Je 393). 1913: Jeder Sza vm (Az). – 1909/19: Iadăra, Jeder, L 955: r 933; zs (92). = Su 1: 300. 1475 Jeder (Csánki !)-1854. – 1974: c. Mireșu Mare {Nagynyíres kzs faluja DK-re} [12 B]

Jegenye Ko (Kolozsvár-ÉNy, Egeres-DNy hrs; 522 m) 1343: p. *Jegenye*; 1363: p. ≈; 1431: jobagiones monasterii in ≈ commorantes, **ecclesia parochialis ad honorem S. Michaelis arch.** in ≈ constructa; 1450, 1492: **plebanus** de ≈. A kolozsmonostori **apátság** birtoka. Hn 1444 hj Vásárhely felé: Jegenyebércz, ösvény Bedecs felől, a tetőn Ispánlese, vásárhelyi szőlők, *Zewlewheghpathaka*. Másik hj: Bábusz hrs hs, Bikk-szakadát. Jbn 1418: Botos László, Ferencz, Albert, Kovács Mihály (Henrik apát malomépítést engedélyez nekik); 1431: Botos, Káloz, Hajcsa (1263–1492: Cs 5: 363; +1324 Gy 3: 350). A reformáció óta kálvinista Kalotaszeg egyetlen **katolikus** faluja. Újratelepítették. 1609–1630: Kamuti Farkas zálogbirtoka (Gyalu 105/1), majd Gyalu tartozékeként Bánffy-birtok. *1619: **Jegenyei Ferenc** obszerváns ferences szerzetes, tanár (–1684.VI.8., Mikháza. Dn 554). *1629/30: **Kájoni János** Ferenc-rendi szerzetes, zeneszerző, csiksomlyói nyomdász (–1687.IV.25., Gyergyószárhegy). 1794: Bartalis Antal jegenyei **plébános** feljegyezte a Szent Istvánról szóló népének egyik versszakát: „O deucheoseeges zenth iob keez, / melyet magyar ohaitva neez, / draagha genche neepunknek, / nagy eoreome ziueunknec.“ (*Notitia Parochiae Jegenyensis*. Claudiopoli 1794). 1808: *Jegenye* h., *Lényie* vel *Légyie* val. 1861: ≈, Legyie Ko (12). 1888: ≈ (Jegyie) Ko Nádasmenti js (Je 393). 1913: Jegenye Ko vm (Az). 1978/79: I: 7, II: 7, III: 8, IV: 18 tanuló. # KszHn 1942. 206-210. 1444–1941. – 1926: Leghia, > 1929: Leghea, L 575, H{Vá}: Șorecani 7 km (AnR). = Su 1: 355. 1343–1854. > 1974: Leghia c. Ahireșu {Egeres kzs faluja} [22 A]

Jegenyefürdő Ko (Jegenye-DNy; 629 m) 1890: Jegenyefürdő (*Kalotaszeg*, 1. sz. 15-19). 1904: ≈ climaticus hely. – 1936/9. tk: Leghia Şuricarilor {!: Şorecanilor. Ti. Şorecani volt az Egeres-Gipszgyár telep neve ez időben, s a fürdőhely nevét esetleg mint üdültető helyét a gyár telephelyéről vették}.

Jelenkő * Ar (Fülöpköve és Pozsga táján) 1366: *Jelenkew* a Csanád-nemzetség birtoka (Cs 1: 770. Fizes). – Su 2: 345. Jelczenkew {Csánkinak tulajdonítva}, Jelenkew. {Talán Mélynádas-ÉNy: *IelenaŃ* hegy mellett}

Jelhovecz * Sző (?) 1598: *Jelhovecz*, *Jelhovac* (Pesty: Szörény II. 100, 465). – Su 2: 345.

Jenő hn : a magyar Jenő törzsbeliek települései:

Jenő 1. Bi (Várad-KÉK) 1236: t. *Ienev*; 1256: v. *Jeno*. 1291–4: in v. *Jeneu* ~ in *Jeneu*. 1332–7: Joannes *sacerdos* de *Jenev*, Ladislaus ≈. A XII. szd végén Jób érseké (1185–1203), utána Mika bihari ispáné (1212–21) volt, akitől IV. Béla elvette és Geregye nb. Echy fia Pálnak adta. A falu 1291–4 között a második fizetéskor 52 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig 1 fertót; 1332–7: évi 12 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 628. J 2.). 1360: *Jenew* et *Kis-Jenew* (Cs 1: 611. J a). 1808: *Jenő* (Kis-) h. 1851: *Kis-Jenő*, Bi vm, a Sebes-Körös kies völgyében. Lakja 360 *ref.*, 651 n. e. *óhitű*, s mind a két felekezetnek helyben van papja. ... Birja váradi deák *káptalan* (Fé 2: 155). *1882: *Balogh Ernő* geológus (–1969, Kv). 1888: Kis-Jenő ~ Központi js (Je 425 & Káptalani psz). 1913: **Köröskisjenő** Bi vm (Az). – Ineu = Su 1: 309. 1214 {! Cf. Gy: Jenő 1.!), 1236–1913. [10 D]

Jenő 2. Do (Doboka-K, a Kis-Szamos b. p. közelében) 1269: t. *Geneu* ... iuxta fl-m Zomus, cuius *eccl. est edificata in honorem B. Thome martiris*; 1298: p. *Jenew*. 1326: p. ≈; 1370: *Jeneupotaka*. Ereetileg várbirtok lehetett, mint ez Csoboló nevű tartozékáról igazolható. 1269-ben István ifj. király Jenőt Buc(h)telkével, Csobolótelkével és Csépántelkével együtt Kökényesréndold nb. Mykyd fia Mykud ispánnak adta. Ekkor Becket Sz. Tamás mártírról nevezett templom állt benne. 1298-ban Mykud bán Jenőt és Csobolót leányára: Erzsébetre és ennek férjére: Aba nb. Csente fia Jánosra hagyta (Gy 2: 73). 1440.V.28.: Dobokai Lökös János *Jenew* birtokbeli részét zálogba adja Dobokai Miklósnak (KmJkv 235); 1457.III.29.: DL Bálint néhai DL Bertalan papról reá szállott *Jenew*-i részét zálogba adja nővérének: Olnoki Herczeg Mihályné Lúciának (1264); 1461.II.2.: *Jenew* ld Doboka (1509); 1461.II.23.: *Yenew* ld Doboka (1513); 1461.IV.27.: *Jenew*-n lakó Nagy Miklós *ü*: Doboka (1542). Ld még KmJkv I. 939, II. 932. 1587: *Jeneo*. – E: fl. 3, A: fl. 1 (Dé 41). 1643: *Kis-Jenő* alias **Zamosjenő** (Kádár IV. 140). 1750: *Kis-Olnok*. 1808: *Jenő* (Kis-) h., *Jinó* val. 1861: K-J Do (16). 1888: K-J (Jino) **SzD** Szamosújvári js (Je 425). 1913: **Szamosjenő** SzD vm. – 1909/19: Ineu, *Kj*, L 784: r 746; zs, m (96). 1926: Inău; > 1956: Fundătura = Su 1: 247. 1269–1854. – 1974: c. Iclod {Nagyiklód kzs faluja, D-i hrs} [23 A]

Jenő 3. * Kr (Denta-DK) 1370: Thomas f. Cosme de *Jeneu*. Köznemes nevében tűnik fel. Ma hn Dentától DK-re Dézsánfalva határában a falutól 3 km-re K-re *Janova* ~ *Jenova* (Gy 3: 486). 1370: *Jenew* (Cs 2: 103). 1433: *Jenew* (Pesty: Krassó II/1. 236). – Su 2: 345. 1370–1433.

Jenő 4. Te (Temesvár-ÉK, a Bégába ömlő Gyertyános j. p.) 1333: *Jenev*, 1334: *Jeno*, *Hyeno* (Tr) *egyház* hely magyar lakossággal. 1428–9: *Jenew*, 1488: ≈ (Cs 2: 43). 1690: *Jenovo*, 1723: *Jenova*, 1761, 1783: *Janova* (Borovszky: Temes 105). 1808: *Janova* (74). 1851: ≈, Te vm, 1600 n. e. *óhitű* lak., anyatemplommal. Határa igen termékeny, s 90 5/8 egész telket számlál. Birja Csokonic János (Fé 2: 149). 1888: ≈ Te Rékási js (Je 391). 1913: **Temesjenő** Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Ianova, *Margitfalva*, L 1860: r 1173; n, m, szerb, c (93). = Su 1: 301. 1333–1851 {1913}.– 1974: c. Remetea Mare {Temesremete kzs faluja} [32 C]

Jenő 5. Za (Arad-ÉK, a Fehér-Körös j. p.) 1202–3: v. *Jeneu*, 1332: v. *Jeneusol* < [Jeneufolwa], 1333: *sacerdos* de v. *Ienev*, 1334: *Jenev*, 1335: *Jenov* (Tr). 1476, 1483: **Kysynew** (Cs 1: 611. J b). 1515: *Kisjene* (Márki II/1. 233). 1808: *opp*. Jenő (Kis-) **Ar** (75). 1851: *Kis-Jenő*, Ar vm. Van 211 *r. kath.*, 38 *reform.*, 12 evang., 1300 n. e. *óhitű* lak., kath. és óhitű anyatemploma, ... Róna határa 7892 hold, ... A város feje egy szép és roppant uradalomnak, mellyet István

főherceg volt nádor bir (Fé 2: 155). 1888: Kis-Jenő Ar vm Kisjenői js szh, 1888: ház 338, L 1870 (Je 425 & Bököny és Korhány psz). 1913: **Kisjenő** Ar vm (Az). – 1909/19: Chişineu, *Kj*, L 2307: r 1140; m, zs, szlovák (46). > Chişineu-Criş = Su 1: 144. 1202–1851. [20 C]

Jenő 6. Za (Arad-ÉK) 1334: *Jeno*, 1347: p. *Jeneu* (Tr). 1475: *Jenew Za* (Cs 1: 733). Régi vára lapályon feküdt a Fejér-Körös mellett, egészen vízzel körülvéve, s négyszegletű bástyája vastag kőfalakból építve; ... A török 1552-ben foglalta el legelőször {többször visszavették, de aztán} a törökök megmaradtak birtokában 1686-ig (Fé 1: 155). *1603/4: *Jenei G. István* ref. lp, esperes (–1661.IX.13., Zabola); 1633.IV.20-án Leidenben disputált és ajánlotta Borosjenő kapitányának és Tanácsának (Dn 2615). 1635: Nagy Balázs lófő Bor[os] Jenei katona (Altörja Hsz). 1640: **Boros Jenő** (Ve: Doc. X. 81). 1652 Kajántó (Ko), Fugitivi: Borz Jánost Boros Jeneoben mondják hogy lakik (Gyalu 125). 1660 Várad: Aranas Bastya Praefecturaia bizatott Boros Jenőy Tisza Istuanra (Szalárdi: Eml). 1660: *Jánova vára* a Körös partján (Evliá Cselebi 44-47). 1727 Gyalu: Szöcs István pusztája, melyet most Nemes Jenei Mihály Uram {vsz. a Borosjenői Jenei cs. tagja} bír zálogban (Gyalu 369/3). 1758: Boros-Jenői gr. Székely Ádám fe: Rhédei Kata (VeGy 1758/760. P 3). 1808: **opp.** Jenő (Boros-) (75). 1851: *Boros-Jenő*, igen régi és nevezetes mező-város, Ar vm, a Fejér-Körös mellett: 562 **kath.**, 1154 n. e. **óhitű**, 26 **ref.** lak. Kath. és óhitű anyateplomok. Határa lapályos és igen termékeny ... F. u. az Aczél nemzetség (Fé 1: 155). *1884: *Balló Rudolf* vegyész (–1969). 1888: B-J **Ar** vm Borosjenői js szh, ház 884, L 4817 (Je 252 & Istvánháza, Antalháza, Józsefmajor, Köistálló, Tamánd és Szálkari psz, Mokrai, Mundra-Marjucza és Balukányi ta/te). 1913: **Borosjenő** Ar vm (Az). – 1909/19: Boroşineu (Ienopolea), *Bj*, L 6014: r 3469; m, n, c (26). > Ineu = Su 1: 309. 1334–1851. [20 D]

Jenőfalva Cs (Szereda-É, az Olt bp-i úton) 1334: **sacerdos** de *Sancto Johanne* (Tr). 1406: v. *Jenőfalva* (SzO I. 101). 1495.IX.25.: Bertalan nagybaldogasszonyi plébános, csiki és gyergyói alesperes, írásba foglalja azt az egyezséget, melyet egyfelől jenőfalvi {de *Jenofalwa*} Kézműves György, Miklós Kelemen és Tamási János felperesek, másfelől ugyancsak jenőfalvi Kajtár Miklós, Barlok György, Gegő Ágoston, Gálfi Demeter és Bereczk fia István alperesek között az Olt vizén levő malmaik ügyében folyt perben Lázár András és Balázs, s Blasko János és Imre megállapítottak s a Nemen Ked néven nevezett Csik széki tisztség előtte megvallott (SzO VIII. 167). 1567: *Jenőffalwa*: 30 kapu (Venczel 35). 1614: Jenőfalva 83 családfő (Cs 34). 1808: Jenőfalva (75). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Jf Felcsiki js (Je 276). 1913: **Csikjenőfalva** Csik vm (Az). – 1909/19: Ienőfalu, *Csjf*, L 2142: r 58; m (94). Ineu = Su 1: 309. 1334–1854. – 1974: c. Cîrţa {Csikkarcfalva kzs faluja} [25 D]

Jenőháza Te (Detta-É) 1888: Jenőháza psz (t) Liget Te (Je 393).

Jerce Te/Kr (Lugos-ÉK) 1454: *Also Jerczenik, Kezepszew Jerczenik, Felsew Jerczenik*. Suggya tartozékai közt említik (Cs 2: 43). =; ... 1723: *Jerschek*; 1785: *Jernik*; 1799: *Jernyik* (Pesty: Krassó II/1. 236). 1808: Jersnik (75). 1851: ≈, Kr vm, 5 **kath.**, 378 **óhitű** lak., s anyateplommal. Birja a kamara (Fé 2: 155). 1888: Jersznik **KrSzö** Bégai js (Je 394). 1913: Jerce KrSzö vm (Az). – 1909/19: Ierşnic, *Jersnik*, L 592: r 587 (95). = Su 1: 304. 1454–1913. – 1974: c. Ohaba Lungă {Hosszúszabadi kzs faluja DK-re} [32 D]

Jerszeg KrSzö (1888) : Érszeg.

Jeruzsálem SzD (Dés-ÉK, a Nagy-Szamos b. p.) 1888: Jeruzsálem telep (t) Bethlen SzD (Je 394). – Ierusalim = Su 1: 304. {1981 Ø}

Jeselnicza Kr (1808) : Dunaorbágy KrSzö.

Jeszenovác * Kr (Resicabánya és Krassócsörgő közt) 1723. és 1761. tk: *Jeszenovacz* (Pesty: Krassó II/1. 242). – Su 2: 346.

Jidostinatelep Sze (Szászsebes-D) 1956: *Jidostinatelep* Sugág tartozéka. – Şugag-Jidostina = Su 2: 178. » Şugag.

Jobbágy * Te (Bánlak-Ny hrs) **1214**: v. *Ioubag*; 1333: *Jobaag*, 1334: *Jobag* (Tr) **egyházas** hely magyar lakossággal. 1401: castellum in *Jobag*, quod est constructum in circuitu **ecclesie**; 1458: *Jobbaag* (Cs); 1492, 1494: pr. *Jobagh* (Csáky I. 173); 1497: pr. ≈ és: de *Jobagh* család. A Nevnai Treutelek 1401-ben említett erősségét az országnagyok leromboltatni rendelték (Cs 2: 43). – Su 2: 343.

Jobbágyfalva Msz (Nyárádszereda-É 4 km a Nyárad j. p.) 1414: Anno Dei prima 1414 az Úrban boldogult, kimúlt jobbágyfalvi László János az, kinek meghült teteme nyugszik (Boros Mózes tanító feljegyzéseiből). 1470: *Jobbagistwanfalwa*, 1503: *Jobagfalwa* (SzO II. 90, 153). 1551.I.27.: Madarasi Bernaki Ferenc (a ac e) tiltja *Jobagyfalwa*-i Tóth Ferencet és Istvánt (agiles et nobiles) attól, hogy Petenyefalván és mindkét Seredenen (Kraszna vm) lévő részeit elidegenítse Nyíri Báthory Andrásnak (KmJkv 5964). 1554.XII.29.: *Jobaghffalwa*-i Tóth Balázs (e) – Nádasdy Tamás nádor bírói végzése értelmében – ötevenedmagával letette az esküt, hogy Horváti Peres Gáspár, ifjabb Pál és Antal, valamint Rátoni Nagy Gáspár 1550.VI.24. körül horváti és palickai jobbágyaival együtt fegyveresen megrohanta az ő Horváton másként Petenyefalván levő nemesi udvarházát és ott tartózkodó testvérét: *Jobaghffalwa*-i Tóth Györgyöt megölte, házat teljesen felégette, arany-ezüst marháját, értékeit elrabolta és mindezekkel 1000 arany Ft kárt okozott neki (5332). 1614: *Jobbágyfalva* 33 családfő (Msz 55). 1733: *Jobbágyfalva*, 1750: *Jobbágyfalu*. 1808: *Jobbágyfalva* (75). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 394). 1913: *Jobbágyfalva* MT vm. 1941: 180 ház, 760 lélek. # Kocsis Lajos: *Jobbágyfalva helynevei* (Aluta 1974–1975). – 1909/19: *Iobagifaläu*, *Jf*, L 678: r 61; m (97). > *Iobágeni* > 1964: *Valea* = Su 2: 225. 1470–1964. – 1974: c. *Vărgata* {Csíkfalva kzs faluja, D-i hrs} [24 C]

Jobbágyi * Bi (Bihardiószeg-DNy, Gyapoly mellett) **1229**: pr. *campestre nomine Iobagi*. E mezőbitokot, mely valaha jobbágyoké lehetett, 1229-ben Gyopol ispán átadta cserébe Absolon fiainak. Az Érmelléken, Gyapoly vidékén kereshetjük (Gy 1: 43). = ≈ (Tr; Jakó 284). – Su 2: 343. {Biharfélegyháza mellett}

Jobbágytelke Msz (Marosvásárhely-ÉK, a Nyáradba ömlő Hódos j. p.) 1567: *Jobagijtelke*, 1580: *Jobbagithelke*, 1590: *Jobagytelke*, 1602: *Jobbagytelke* (SzO IV. 69, 71, 114, V. 276). 1614: *Jobbágytelke* 55 családfő (Msz 48). 1808: *Jobbágytelke* (75). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 394). 1913: *Jobbágytelke* MT vm. 1959.I.4.: *Jobbágytelki Népi Együttes* alakul 90 taggal; vezetője Balla Antal, kórusvezető Nagy Ferenc. 1976.I.3.: előadása a Kolozsvári Diákművelődési Házban. – *Iobagitelche* > *Simbriaș* > *Sîmbriaș* = Su 2: 124. 1567–1854. – 1974: c. *Hodoșa* {Székelyhódos kzs faluja, É-i hrs} [24 C]

Jobostelke * Fe (a vm északi részén) **1297**: t. *Jobos teluke*, ... Datum in ... t. *Jobos teluke*; 1321: p. *Jobusteleke*; 1339: Paulus f. Benedicti nob. de *Job telke*. 1297-ben Kökényesrénold nb. Mykud bán eladta *Jobostelkét* három erdőrésszel 29 M-ért Dávid-fi Péter, Márk és István, s Péter fia Gud részére. 1321-ben Mykud bán fiai: Miklós és Péter tiltakozik, hogy atyjuk eladta *Jobostelkét* Csonka Péternek, s most Csonka Péter és Gud fiai, s Dávid fia István birtokolják. Kérdése, hogy ennek elírása-e „Job telke”; az idevaló Pál nemes Tamás vajda megbízottja gambuci határjáráson (Gy 2: 167). – Su 2: 346. 1297.

Jód patak Mm-ban 1377: in campo *Kerthuelusmezey* in capite cd. riv-i *Jod* (Gy 4: 112/9). Az Iza b. o. mellékvize. Izakonyha alatt torkollik. – *Ieud*

Jód Mm (Izakonyha-DNy hrs) 1353: v. *Jood*, 1377: riv. *Jod* (Gy 4: 112/7) *Ld. Konyha* (Gy). 1365: *Jood* (Mihályi 57). 1385: *Jod*, 1419: *kenesiatius volahorum nostrorum regalium* in p-ne *Iood*, 1451: *Jod*, 1469: *Joodh*, *Jwdh* (Bélay 157). 1427: *Jod*, p. *Yod* (Cs 1: 448). 1808: *Jód*, *Jeud* (75). 1851: *Jóód*, Mm vm, 24 **római**, 1610 **g. kath.**, 30 **ref.**, 130 zsidó lak., két g. kath. parochiával, synagógával. F. u. többen (Fé 2: 159). 1888: *Jód* (Joód, Jodu) *Izavölgyi js* (Je 394). 1913: *Jód Mm* vm (Az). – 1909/19: *Ieud*, *Jód*, L 2594: r 2053; zs; 25 m; 23 c (95). = Su 1: 305. 1365–1851. [13 B]

Jódtelep MT (Ratosnya-ÉNy hrs) 1943: *Jódtelep* (1943/44. tk). **Jód** falucska kultúrházat avatott; 85 család, nagyrészt magyarok. Ratosnya kzs faluja (Krónika, 2001.VII.17.).

Jofa * Bi (Várad és Fugyi határán, az Omlás szőlőhegy alatt) 1325: heremitorio *Jwfa*. A Zovárd nb. Fugyiak e helyen alapították a Sz. Jeromusról nevezett pálos remeteséget, melynek Csanád nb. Telegdi Pongrác fia Tamás fia Miklós mester 1325-ben egy maga készítette egy kerékre járó malmot adott a Körösön, 12 hold földet Jofán levő szántóföldjéből, 10 hold szántót Bertényen, és a bertényi vásártermelés tizedét. 1331-ben a Fugyiak e monostornak, ahol évenként a 40 napos böjtöt eltöltik, egy földrészt adtak (Gy 1: 628). – Su 2: 346.

Jofamező * Bi (Bertény–Sonkolyos vonalától D-re) 1264: m. *Jofamezew*; 1298: p. ≈. Csanád nb. Telegdi Pongrác fiainak birtoka, akik 1264-ben Berténnel és Sonkolyossal közös határát leíratják, s 1298-ban ezt az oklevelet átíratják (Gy 1: 628). 1264, 1294: *Jofameze* (Cs 1: 611). – Su 2: 346.

Jófó Hu (Déva-Ny) 1387: Nos iudices, iurati et universi hospites, Kenesii necnon Kraynuk de *Jwfiw*; 1434: in d-u *Jofyw*; 1437: ≈ *Jofw*; 1475: **civitas** nostra (**regis**) ≈; 1494: iudex, iurati, ceterique cives et inhabitatores **oppidi** nostri (**regis**) ≈; 1506: districtus *Joffew*, curia seu fundus curie nobilitaris in **oppido** ≈ habita, cives et iurati opidi ≈; 1526: curia nobilitaris egregii Johanni Zalanczy de Zenththamas secretarii fidelis nostri spectabilis et magnifici Radwl **wayvode** nostri (**regis**) Transalpinensis ... in **oppido** *Joffew* in pert. castris nostri Dewa in C-u Albensi Transilvanensi (II. Lajos király levele); 1552: **opp.** nostrum (**regis**) *Jofyw* (Ferdinánd király okl.); 1664: **opp.** *Jofü* (Apafi fj kiváltságlevele). Kenéz-alapítású helység, később mezővárosi kiváltságokat élvezett s Déva várához tartozott kerületével együtt (1664-ben is). Itteni kenézekkel és krajnokkal együtt nemeseket is emlegetnek (1434, 1437, 1478). 1434-ben Csáki László erdélyi vajda megtartja a kerületbeli nemeseket, kenézeket és népeket régi (néhai Csáki Miklós erdélyi vajdától) nyert szabadságaikban és szokásaikban; ezeket 1437 tavaszán vajdatársa: Cseh Péter, 1478-ba pedig Mátyás király is megerősítette. Szn (nemes) 1439: Lapugyi Balán, Mihályfalvi Radulmestincz (?), Pop György; 1475: Kaba László, Jófői Bálint; 1478: Allazo István, Zakamasy Péter, Play György, Kaba László; XVI. század elején: Pestesi ~ Jófői Bási, Lapogi Bár, J. Kaba, J. Mór (Cs 5: 61-64. vs). 1507.XII.24.: *Jowfyw*-i More Lukács végrendeleti tanú (KmJkv 3446). 1587: *Joffew*, ld Sál (Dé 26). 1601: *Jofeo* (Ve: Doc. VI. 370). 1667: *Jófü* (SzO VI. 317). 1702: **opp.** *Jofeö* (I. Lipót király okl.). 1733: **opp.** *Dobra*. 1808: **opp.** *Dobra* (45). 1861: ≈ (*oppidum*) Hu (21). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 295). 1913: **Dobra** Hu vm (Az). – 1909/19: *Dobra*, *Hunyaddobra*, L 1362: r 1157; m, szlovák, n (66). = Su 1: 204. 1387–1854. [33 D; L]

Jóháza Sza (1913) < Priszlop KSz.

Jónás Bi 1888: Jónás telep (t) Hájó Bi (Je 395).

Jovánháza * Kr (Facsád táján) 1516: *Iowanhaza*, *Iobanaza* (Su). – Su 2: 343.

Jópatak Hu (Kalán-DK) 1453: p. *Jopathak* ~ *Jopatak* et Gonozpathak; 1458: p. *Jopathak*, Gonozpathak in d-u Ha.; 1503: p. *Jowalchal*, Pokolwalchal; 1524: p. *Jowalcha*, Pokolwalcha. 1453: Jp és Gp Déva vár tartozéka; 1458: Brettyei, Oláhbrettyei Pogány, Ellyőfalvi Erdélyi, Kolonity ~ K. Horvát, Barcsai, Márgai, Szecseli ~ Szacsali-birtok (Cs 5: 97. Ma Jó-Valcsel és Pokol-Valcsel). 1733: *Jo-Valcsal*, 1750: *Velcselele bunye*, 1760–2: *Valcsel*. 1808: Valcsel (Jó-), Vaczel {!} (179). 1861: Jó-Valcsel Hu (22). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 395). 1913: Jóvalcsel Hu vm (Az). – 1909/19: Vălcelele-bune, *Jóvalcsél*, L 928: r 925 (192). Vılcelele Bune = Su 2: 254. 1453–1854. – 1974: c. Bretea Română {Oláhbrettye kzs faluja, K-i hrs} [34 C]

Jordánfalva Do (Beszterce-DK, a Kelemen-h. Ny-i lábánál) 1319: p/v. *Jordanfolua*; 1333: Henricus **sacerdos**. de v. *Jordani*; 1453: p. *Ardan*. Kácsik nb. Mihály mint örökölt birtokát kapta vissza; valójában a Sárpatakiak saját uradalmához tartozott. Papja 1333 I: 2 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 2: 73). 1473.VIII.30.: *Ardan* Szobi Mihály birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Ardan* ugyanazé (3264). 1600: Bocskai részirtok. 1733: *Ardan*, 1760–2: *Árdány*. 1808: *Ardány* h. 1854: ≈, Ardán, Garndorf. 1888: ≈ (Ardanu, Gáru) **BN** Besenyői js (Je 217). ÉK-re földvár (ép. szakaszai: neolitikus kultúra; dákok Kr.e. 180–150; magyar határvédő földvár, XIII–XIV. szd). L 1910: 985 , 1992: 891 (Le). 1913: **Árdány** BN vm (Az). – 1909/19: *Ardan*, *Á*, L 902: r 896 (9). = Su 1: 43. 1319–1854. – 1974: c. Şieu {Nagsajó kzs faluja} [14 C]

Jósikafalva Ko (1913) < Béles.

Jószás 1. Za (Honcótó-É hrs a Fehér-Körös j. p.) 1386: *Josaas* (Tr). 1553: *Alsó-Jószás*, 1597: *Jószás* (Márki II/1. 233). 1808: Jószás **Ar** (75). 1851: ≈, Ar vm: 4 **kath.**, 480 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal, bérczes, erdős határral (Fé 2: 159). 1888: ≈ Borossebesi js (Je 395). 1913: Jószás Ar vm (Az). – 1909/19: Iosaş, *J*, L 415: r 392; m (97). = Su 1: 310. 1386–1851. – 1974: c. Gurahont {Honcótó kzs faluja} [33 A]

Jószás 2. Za (Honcótó mellett, a Fehér-Körös b. p.) 1574: *Kis-Jószás* (Márki II/1. 233). 1746: *Joszasel* (Su). 1808: Jószasel, (m) Kisjószás **Ar** (76). 1851: *Jószáshely*, Ar vm: 4 **kath.**, 403 **óhitű** lak., anyateplommal (Fé 2: 159). 1888: Jószáshely Borossebesi js (Je 395). 1913: **Jószáshely** Ar vm (Az). – 1909/19: Iosaşel, *Jh*, L 563: r 485; m (97). = Su 1: 310. 1574–1851. – 1974: » Gurahont {Honcótó}

Jóvalcsel Hu (1913) < Jópatak.

Józseffalva Te (Buziásfürdő-É, a Temesvár–Lugosi úton) 1882: Józseffalva (? Su). 1888: ≈ telep (t) Iktár Te (Je 395). 1913: **Újjózseffalva** Te vm Temesrékási js (Az). – Iojejalva > Iosifălău > 1930: Iosifălău = Su 1: 310. 1882, 1913, 1930. [32 C]

Józsefháza 1. * Bi (Kardó-D) 1552: *Josephaza* (Jakó 266). 1692: *Joseph haza* (Mezősi 119). – Su 2: 346.

Józsefháza 2. Sza (Aranyosmeggyes-ÉK hrs) 1490: *Iosyphaza* Szinér várához tartozott (Cs 1: 477). A Móricok megyesi uradalmának síksági faluja. 1512: egyházát **Szent Iónáról** nevezték (Maksai 153). 1808: Józsefháza (75). **Szent István-templom** (RKNt 1999). 1851: Józsefháza: 325 német **r. kath.**, 468. **g. kath.**, 144 **ref.**, 23 zsidó lak., r. és g. kath., s ref. anyateplommal. F. u. legnagyobb részben gr. Károlyi ház, de birnak benne még gr. Teleki, b. Vécsey Miklós, Szirmay, s egynehány nemesek (Fé 2: 159). 1888: ≈ Szatmári js (Je 395 & Gémes psz, Józsefházi hegy telep). 1913: Józsefháza Sza Szinérváraljai js (Az). – 1909/19: Ioqip, *Jh*, L 1530: r 486; m; 38 zs (97). > Ioqip = Su 1: 310. 1490–1851. – 1974: c. Medieşu Aurit {Aranyosmeggyes kzs faluja} [2 C]

Józsefmajor Ar 1888: Józsefmajor psz (t) Borosjenő Ar (Je 395).

Józsefszállás Te 1888: Józsefszállás telep (t) Zsebely Te (Je 395).

Józsímajor Ar 1888: Józsímajor psz (t) Miske Ar (Je 395).

Jövedics Kü (Erzsébetváros-ÉNy) 1301: t/p. *Belus*; 1319: comes Belus de *Ivedeech*, t/p. ≈. Belus ispán bírta Jövedics területét 1301-ben, mikor a Désfalvához tartozó Hagymásfövel határosnak mondják. 1319-ben Belus ispán Jövedics harmadát (10 M értékben) öccse: Teremi Mihály özvegyének adta át hitbér fejében. Az ügyletnél Miklos villicus és Mike comes, fehérvári polgárok voltak jelen, utóbbi bizonyára Mikefalva névadója (Gy 3: 554). 1319: t/v. *Iuedeech*, *Ivedeech*; 1508: p. *Iwedich*. Ivedicsi, Ebesfalvi ~ Ernyei, Apafi, Betleni, Nádasdi s más birtokosé. Jbn 1503: Korlát György, Veres Gáspár (Cs 5: 881. Ivedics). 1451.V.12.: *Yewedych*-et, a váradi **Szent-Lélek-kápolna** adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 958). **1587**: *Jwedicz*y. – C. Pr: fl. 32. A: fl. 16. Ser. Rex dom. Francisco Kendy integram vita durante contulit (Dé 28). 1599: *Jeowedich* (Ve: Doc. V. 328). 1733: *Idets*, 1760–2: *Jovedess*, 1805: *Jövedics*. 1808: Jövedics, Bolesdorf ~ Belleschdorf, Idith (76). 1861: ≈, Belesdorf, Idits Kü (8). 1888: ≈ (Belleschdorf, Idiciu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 395). 1913: Jövedics **KK** vm (Az). – 1909/19: Idiciu, *J*, *Bd*, L 543: r 240; n (94). = Su 1: 303. 1319–1854. – 1974: c. Bahnea {Bonyha kzs faluja} [36 A]

Jubarfalva Za (Csánki) : Újbártfalva.

Jugafalva 1. * Kr (?) 1418: *Jugafalua*. A Remetei Himfi-féle birtokok vidékén kereshetjük (Cs 2: 103). – Su 2: 346.

Jugafalva 2. * Za (Zöldes mellett) 1439, 1441, 1445: *Jwgafalwa*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 734). – Su 2: 346.

Jugapéterfalva * Hu (Marosillye-ÉNy) 1468: p. *Jwgapeterfalw*; =: p. *Jugapetherfalwa*; =: p. *Jugapeterfalw*. Illye város birtoka (Cs 5: 98). – Su 2: 346.

Juhfürösztő Sza 1888: Juhfürösztő psz (t) Alsóhomoród Sza (Je 395).

Jula * Me (Medgyes táján) 1262: p. *Jula* (Tr). Medgyes, Mikeszásza, Miklóstelke sorában említik. – Su 2: 346.

Julak * Be (Beszterce-D, Szászbudak mellett) 1370: p. *Iwlak*, *Jwlak* (DocVal 231). – Su 2: 344.

Juonesd Ar (1888) < Ivánfalva Za (1441).

Jurka * Kr (Krasznamihályfalva mellett) 1483: *Jurka* (Petri IV. 734). – Su 2: 346.

Jurka-Pojnicza Hu: Pojanica.

Juske * Te (Temesvár táján) 1334: *Juske* (Tr) **egyház** hely. – Su 2: 346.

Juvenin * Ar (Arad táján) **1202–1203**: v. *Juvenin* (Tr). – Su 2: 346.

K.

Kabaj * Bi (?) 1219: villa *Kaboy* (Tr). – Su 2: 347.

Kabafalva 1. Bi 1. (Belényes-É) 1552: *Kabafalwa* (Jakó 270). 1692: *Kaba Falu* (Mezősi 196). 1808: *Kebeds* (80). 1851: ≈, Bi vm, 4 **ref.**, 2 zsidó, 540 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Ubéri szántó 588 1/2, rét 288, legelő 202, majorsági erdő 1424 hold. Földe meglehetősen. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 190). 1888: ≈ Belényesi js (Je 407). 1913: **Biharkaba** Bi vm (Az). – 1909/19: Căbești, *Kebeds*, L 1168: r 1086; c, m, zs (34). = Su 1: 122. 1552–1913. [21 A]

Kabafalva 2. * Bi 2. (Bél mellett) 1595: *Kabafalva*. – Su 2: 347.

Kabafalva 3. Hu (Brád-D) 1484, 1485: *Kabafalwa*; 1494: p. *Kabyesth*; 1516: p. *Kabesthfalwa*; 1519: p. *Kabesd*. Baracskai, Werbőczy-birtok (Cs 5: 98). 1484.III.22.: *Kabafalwa* ld Barancska (KnJkv 2481); 1485.III.9.: *Kabafalwa* fele, ld Barancska (2519). 1733: *Kebesti*, 1750: *Kebest*. 1808: *Kabesa*, *Kabest* (76). 1861: *Kábesd praedium* Hu (22). 1888: *Kabesd* Hu Marosillyei js (Je 396). 1913: *Kabesd* Hu vm (Az). – 1909/19: Căbești, *K*, L 216 **ort. r** (34). = Su 1: 122. 1484–1854. – 1974: c. Brănișca {Branyicska kzs faluja É-ra} [33 B]

Kabalafölde * Mm (Kabolapatak mellett) 1319: p. *Kabalafölde* {!} (Tr). – Su 2: 347.

Kabalapatak BSz (Zsibó-K) 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Kabolapatak* birtokbeli része negyedét férjének köti le (KmJkv 5299). 1554: *Kabalapatak*; 1561: *Kablapatak*; 1591: *Kis-Zurdok* a. n. *Kabolapataka*; 1609: *Kaboláspatak*; 1694: *Jápa* (Kádár IV. 153). 1733: *Kabalapataka*, 1750: *Iapa*. 1808: *Kabalapataka*, *Japá* (76). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (*Japá*) **SzD** Nagyilondai js (Je 396). 1913: *Kabalapatak SzD* vm (Az). – 1909/19: *Iapa*, *Kp*, L 531: r 521 (93). > 1964: Fintínele = Su 1: 242. 1554–1964. > 1974: Fintínele-Rus c. Rus {Oroszmező kzs faluja, DNy-i hrs} [12 D]

Kabalapatak 2. * BSz (Zsibó-K) 1591: *Kiskabalapatak* (Kádár IV. 158). – Su 2: 354.

Kabalás hn Néma és Péntek közt (BSz/SzD). **1292:** meta incipit super unum byrche *Kabalas* vocatum, et ibi separat de metis Nyma. 1687, Néma: *Kabalásfőn*, Péntek fele forduló hr (EHA; SzTA VI.).

Kabaláspatak Bi (Telegd-ÉNy hrs) 1622: *Kabaláspatak* (Ve: Doc. IX. 250). 1808: *Kabaláspatak* (76). 1851: ≈, 230 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, hegyes erdős határral, 75 urbéri telekkel. Birja a Ferdényi család (Fé 2: 161). 1888: *Kabaláspataka* Bi Központi js (Je 396 & Lakatos és Véber tanyák). 1913: *Kabaláspatak* Bi vm (Az). – 1909/19: Bălaia, *Kp*, L 722: r 690; m, zs (12). = Su 1: 63. 1622–1851. – 1974: c. Tileagd {Mezőtelegd kzs faluja} [11 C]

Kabesd Hu (1913) < Kabafalva (1484).

Kabia * BSz (a Lápos vize mellett) 1325: *Kabia* (Kádár IV. 159). – Su 2: 347.

Kabolapatak Mm (Sziget-NyDNy hrs) 1406: *Kabalapathaka*, 1424: *Kabolapatak*, 1429: *Kabolapathaka*; 1459: *Lopatak*, *Lopathaka*; 1543: *Lwpathaka* (Bélay 158). 1808: *Kabolapataka* ~ *Kobolapatak*, *Kobilec*, *Jápa* (76). 1851: *Kabalapatak*, Mm vm: 854 **gör. kath.**, 161 zsidó lak. g. kath. anyatemplommal, synagógával. F. u. többen (Fé 2: 161). 1888: *Kabolapatak* (*Japá*) Mm Szigeti js (Je 396). 1913: *Kabolapatak* Mm vm (Az). – 1909/19: *Iapa*, *Kp*, L 1672: r 1222; zs, m (93). = Su 1: 301. 1406–1851. [3 C]

Kabolás * Te (Aranyág mellett) 1471: p. *Alsokabolas*, *Felsewkabolas* Borzlyuk város 19-20. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 289, 327.

Kabul * Te (Kövesd táján) 1487: *Kabwl* és *Kakoyesth*. Kövesd faluval együtt mint {Iklódi} Désiék birtokait említik (Cs 2: 43). – Su 2: 347.

Kac * Fe (Marosoroszi mellett Su; Bogát közelében KmJkv) 1389: *Kach* (Iczkovits 57). 1439.III.20.: *Kolth* Alcinai-birtok (KmJkv 142-3); 1446.I.27.: *Kacz* prédiüm vitás birtok (556); 1457.II.12.: Bogáti Lászlót tiltják *Kacz* birtok további használatától (1259); 1492.V.26.: Bogáti István *Kacz* prédiüm felét cserébe adja szebeni Altembergereknek (2790); 1494.II.9.: Bogáti László *Kaacz* prédiüm felét eladja ugyanazoknak (2905). – Su 2: 347. 1389.

Kaca Kh (Kőhalom-É) 1488: *Kaczendorf* (Berger 59). 1505.XI.20: Anthonium *Kachai* székbírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220). 1575: *Kacza* (Amlescher 156). {1589. 7 Novembris} Gregorius Velcher pastor *ecclesiae* Kachensis ex capitulo Kezdensi – Kézdi káptalan (Dé 72). 1614: Zakariás varga, Gidófalván Péter pap zsellére, kacza fi (SzO). 1658: *Katzendorff* (SzO VI. 218). 1733: *Katza*. 1808: *Kacza*, *Katzendorf*, *Kátásá* (76). 1861: ≈, ≈ Kh (36). 1888: ≈ (*Katzendorf*) **NK** Kőhalmi js (Je 396). 1913: *Kaca* NK vm (Az). – 1909/19: *Cața*, *K*, *Kd*, L 1309: r 588; n, m (39). = Su 1: 122. 1299 {hamis}, 1488–1854. [37 A]

Kackó BSz (Dés-ÉNy, a Szamos jp-ii úton) 1348: p. *Kaczko* (Tr). 1356: *Kachko*, 1405: *Kaczko* (Kádár IV. 160). 1750: *Keskeu*, 1805: *Katzko*. 1808: *Kaczko*, *Kiczko* (76). 1861: ≈ BSz (18). 1883–89: **református körlelkész** *Berde Sándor* (1856–1894). *1886.XII.15.: *Berde Amál* festőművész, művészeti és néprajzi író (–1976.XII.12., Kv); *1889.II.5.: *Berde Mária* író, publicista, műfordító (–1949.II.20., Kv) 1888: *Kackó* (Caticau) **SzD** Dési js (Je 396). 1913: *Kackó* SzD vm (Az). – 1909/19: *Cățău*, *K*, L 1522: r 1168; zs, m (39). *Cățău* = Su 1: 157. 1348–1854. [13 C]

Kacsalád Fo (Kőhalom-D) 1372: v. *Koczolad* (Ub II. 386). 1589: *Kucsolata*, 1601: *Koczolata* (Ve: Doc. III. 162, VI. 377). 1632: *Koczolata* (Makkai 465) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Kutsulata*. 1808: *Kucsuláta* (93). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Cuciuláta) Fo Sárkányi js (Je 459). 1913: **Kucsuláta** Fo vm (Az). – 1909/19: *Cuciulata*, *K*, L 1493: r 1376; m, zs (60). = Su 1: 182. 1372–1854. – 1974: c. *Hoghiz* {Olthévíz kzs faluja DNy-ra} [37 C]

Kacsalaháza * BSz (Felsőkosály mellett) 1325: p. *Kachalahaza* (Tr). 1366: ≈ (Bánffy I. 265). – Su 2: 347.

Kacsó * KSz (Kusaly és Szilágykirva közt) 1437: *Kacsoffeu*, 1549: *Kacsó*, 1582: *Kaczo* (Petri III. 592). – Su 2: 347.

Kacsurahida * Sza (Szatmárnémeti táján) **1277**: tributum de *Kachurahyda*. Vámhely volt (Tr). – Su 2: 347.

Kadács 1. Uh (Székelyudvarhely-ÉNy) 1567: *Kadachij*, 1576: *Kadachi*, 1602: *Kadács* (SzO II. 219, IV. 39, V. 314). 1614: 40 családfő (Uh 97). 1760–2: *Nagy Kadács*. 1808: *Kadács* (Kis-, Nagy-) (76). 1861: *Nagy-Kadács* (28). 1888: *Kadács* Székelykeresztúri js (Je 396). 1913: *Kadács* Uh vm Nagy-Kadács és Kis-Kadács egyesülése (Az). Utóbb ismét két falu. – *Cădaciul Mare* = Su 1: 123. 1567–1854. > 1974: *Cădaciul Mare* c. *Șimonești* {Siménfalva kzs faluja ÉK-re} [24 D]

Kadács 2. Uh (Nagykadács-D) 1760–2: *Kis Kadács*. 1854: *Kis-Kadács*, *Cădaciul Mic* (Su). 1861: *Kis-Kadács* Uh (27). *Kiskadács*. – *Cădaciul Mic* = Su 1: 123. 1760–1854. > 1974: *Cădaciul Mic* c. *Șimonești* {Siménfalva kzs faluja ÉK-re} [24 D]

Kadács 3. Uh 1956: *Kadács* Atyha tartozéka. – *Cădaciul* = Su 1: 123. 1956. {1981 Ø}

Kadácsmező Firtos-tető és Atyha között (Uh) **XI–XII.** századi edénytöredékek.

Kádár Te (Buziásfürdő-DNy, a Pogányos b. p.) 1717: *Kadar*, 1724: *Kada* (Mercy-tk), 1761: *Kedár* (Borovszky: Temes 53). 1808: *Kádár*, *Kadariu* (76). 1851: ≈, *Te* vm, *Krassó* vm szélén. Lakja 500 n. e. **óhitű**, anyaegyházzal. Határa 3802 hold, ... *Birja* báró Duka István ur (Fé 2: 162). 1888: ≈ *Buziási* js (Je 396). 1913: *Kádár Te* vm *Buziásfürdői* js (Az). – 1909/19: *Cădar*, *K*, L 813: r 587; m, n, szerb (34). > *Cădăr* = Su 1: 119. 1717–1851. > 1974: *Cadar* [42 A]

Kadicsfalva Uh (Székelyudvarhely mellett) 1566: *Kadychfalwa* (SzO II. 209). 1614: *Kadicsfalva* 31 családfő (Uh 63). 1635: *István* deák fia *István schola mester* volt (SzO). 1760–2: *Kadicsfalva*.

1808: Kadicsfalva, Kátá (76). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 397). 1913: Kadicsfalva Uh vm (Az). 2005.I.11. Déli harangszó Duna Tv. – Cadicifalău > Cădișeni = Su 1: 123. 1566–1854. » Odorheiu Secuiesc {Szélyudvarhely}

Kadrassó * Ar (Soborsin-DK, a Maros bp-i Kaprevár közelében) 1337: *Kadrassou*; 1340: *Kadrassou* ... a. n. *Kereztyenkenezhaza* Dobordon tartozéka (Gy 1: 175. Dobordon). 1337: ≈, 1344: *Kadrasso* a. n. *Kereztyenkenezhaza* in districtu Zad (Cs 1: 772). 1344: p. *Quadrasso* alio nomine *Kerustiankenezhaza* vocata in districtu Zaad (Tr). – Su 2: 347. 1337, 1344. + Su 2: 391. 1344.

Kaduch Kr (?) 1323: Abraam f. Markus nob. de *Kaduch* de C-u Karasna. Idevaló nemes Váradon eskütárs. Azonosítása bizonytalan. (Su I. 168 {< Tr!} nem igazoltan Kaznacshoz sorolja.) (Gy 3: 514).

Kágya Bi (Diószeg-ÉK hrs) **1278:** v. *Kaga* iuxta Her. 1291–4: *Kaga* Cosme, ... *Kaga* domini; 1332: Thomas **sacerdos** de *Kaga*, de v. ≈. Az egyedi monostor birtoka, melyet 1278-ban a kegyurak: Gutkeled nb. Kozma és Iwanka a monostor érdekében védelmükbe vesznek. 1291–4 között Kozma Kágyája először 30, másodszer 17 kepe, a másik Kágya először 19, másodszer 38 kepe gabonát ad a püspöknek; Kágya papja 1 fertót fizet; 1332–5: évi 6 gs, 1336–7: évi 7 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 629). 1400: *Naghkaga* (Jakó 269). 1438: *Kagya* (Cs 1: 611). 1808: pag. *Kágya* (Nagy-) h. 1851: ≈, Bi vm. Van 1000 holdnyi híres bortermő szőlőhegye, 500 h. erdeje; lapályban fekvő szátóföldei gyönyörű tiszta búzát, tengerit, zabot teremnek 900 holdon; az Ér vize mentiben fekvő kaszálló és nádló rétjei jó szénát és szép nádat adnak ... A szőlőhegy tövében ékeskedik özv. Lónyai Józsefnőnek szül. Batthyányi Karolina asszonyságnak izlésteljes kastélya és kertje, szilárd gazdasági épületekkel, válogatott nemesérű ménessel, finom birkatenyésztéssel, okszerű szőlőműveléssel stb. Az említett asszonyságon kívül birnak még itt gr. Nemes, Tisza Lajos, gr. Bethlen, gr. Kendeffy, Barcsay, Bükk, Lónyai család, b. Vay, Irinyi, Kállay, Halasy, Becsky, Szemere, Császárs. Van itt egyébiránt 315 lakos, kik kevés kivétellel **reformatus** magyarok s Kólyra járnak templomba (Fé 2: 163). 1888: Nagy-Kágya Székelyhidi js (Je 523 & Gátvégi korcsma). 1913: Kágya Bi vm Kiskágya és Nagykágya egyesülése; újabban ismét 2 helység (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Cadea, Nk, L 496: **r 11**; m (34). = Su 1: 119. cca 1270–1851. **Kiskágya** 1291–4: *Kaga Cosme* (Tr). 1399: *Kyskagya* (J); 1404: *Kiskagya* (Jakó 270; Cs 1: 611). 1808: pr. *Kágya* (*Kis-*) h. 1851: ≈, Bi vm, 280 **ref.** lak. E pusztának kitejedése mintegy 1800 hold, mellynek fele szőlőhegy és erdő, fele szántóföld, kaszálló és nádló rét. Bora az Érmelléken a legjobbak közé tartozik ... az Ér vizében nagy víz idején halak is bőséggel találtak. Birják Fényes Károly, József, Lajos, s több Fényes nemzetségbeliek, Darvay, Csanády, Sárközy, Klobusiczky, Reviczky, Muraközy, Magyarai, Török, Oláh stb. (Fé 2: 163). 1888: Kis-Kágya Székelyhidi js (Je 425). 1913: Kiskágya Bi vm (Az). – Cadea Mică = Su 1: 119. 1291–1851. > 1974: Cadea [10 D]

Kaján (*Kean*): krónikás hagyomány szerint Kalán öccse. A Kaján hn valószínűleg Kalán nemzetségfő fivérének, Kajánnak nevét tartotta fenn, kinek itt lehetett egyik szálláshelye (Gy 3: 295. Kajántó).

Kaján 1. (Kis-) Hu 1330: *duarum t-rum seu v-rum Kyskalyan et Tathamerhaza*. 1330-ban a Hermán nembeliek osztozásakor fele Tatamérháza falu felével Gergely fia Barnabásnak (a Pestesiek ősének?) jut. Másik fele Máté fia László és Péter fia András birtoka. Az Alsókajánél (Căinel de Jos) területén torkolló Kaján-patak középső völgyszakasza, amely felerészben ma is Fornádiához (Tatamérházához) tartozik. (Cs V. 98; tévesen Su. I. 123.) Ld. még Kajántó (Gy 3: 295). 1389: p. *Kiskayan*; 1437: p. *Kyskayan*; 1518: ≈; 1499: p. *Kyskayan*; 1499, 1510: *Kayanwelgye*. 1389: *Kiskaján* Hermán nb. Németiek, 1437: Hermán nb. Szentgyörgyiek és Felpertesiek birtoka. 1499: Kiskaján Soklyósi Péter görgényi várnagy kezére kerül. 1507: Kiskaján Felpertesői Czentúri László birtoka, rb. iktatják Jófői ~ Fp. Bási Györgyöt; 1506, 1510 rb. »Hunyadvár tartozéka; 1518: mint a magvaszakadt Kajáni Dániel L. birtokát kapják a beregszói Hagymások és Forgácsok. 1465, 1473, 1502: *Kaján* Solymos vs birtoka s N. Ungoroké, 1468: Illyei Dienesieké. 1506, 1510: Kajánvölgye »Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 98).

Kaján 2. Kajánfő Hu (Brád-D) 1330: v. *Kayanfw* ... ultra Morusium. 1330-ban a Hermán nembeliek osztozásakor fele Hosszúliget felével együtt Geche fia Jánosnak (a Makraiak őse) jut. Másik fele Máté fia László és Péter birtoka. Az Alsókajánelnél torkolló Kaján-patak forrásvidéke (Gy 3: 295). 1330: ville *Kayanfw* ... et *Kayanthw*; 1465: p. *Kayan*; cca 1520: ≈; 1499: p. *Kayanthew*. Hermán-nz, 1330: megosztás: Kajánfőt János ispán (a Szentgyörgyiek és Szgy. Makraiak őse), Kajántót László magister (a Kerekegyházi Laczkfiak őse) kapja (Cs 5: 98). 1733: *Keinel*, 1760–2: *Koinyei*, 1805: *Kajanel*. 1808: *Kajanyel* val., *Kajánd* h., *Kalian* g. 1808/1987: Zarád vm (76). 1888: F-K (Kajanelu din szusz) Hu Brádi js (Je 322). 1913: **Felsőkajanel** Hu vm (Az). – 1909/19: Căinel, *Fk*, L 569: r 549 (34). Căinelul de Sus = Su 1: 123. 1330–1854. > 1974: Căinelu de Sus c. Băița {Kisbánya/Boica kzs. faluja} {1981 Ř}

Kaján 3. Kajántó Hu (Déva-ÉNy) 1330: v. *Kayanthw* ~ *Kayantho*. 1330-ban a Hermán nembeliek osztozásakor Kajántó fele Bezsán felével együtt Dénes fia László mesternek, a Lackfiak őse) jut; másik fele Máté fia László és Péter fia András birtoka. A Marosnémetivel szemben betorkolló patak ma is Kaján nevet visel (1910. tk: *Caian*); ezzel ma csak a Felsőkaján (Căinelul de Sus) felől folyó főágát jelölik, régente azonban jobboldali ágának mellékágát is így nevezték, amely Bezsán felett Alsókaján területén torkollott a főágba (Gy 3: 295). 1330: ville *Kayanfw* ... et *Kayanthw*; 1499: p. *Kayanthew*. 1499: Kajántó Soklyósi Péter görgényi várnagy kezére kerül (Cs 5: 98). 1473.VIII.30.: *Kayan* Nádasi Ungor János birtoka (2108); 1502.XII.13.: *Kayan* Ungor János és Miklós birtoka (3264); 1533.XII.17.: Galacziak kiegyeznek Németiekkel több birtok, köztük *Kayan*, *Kyskayan* felől (4433-6); 1534.XI.10.u.: Requisitorie Petri More provisoris et castellani castris Gyalw super *Kayan* (4489); 1536.I.19.: *Naghkayan*, *Kyskayan* Németi Nemesek részirtoka (4552). 1733: *Kis-Kaján*, 1750: *Kajanel*, 1760–2: *Also Kajanel*, 1805: *Kajanel*. 1808: *Kajanyel* val., *Kainsdorf* g. [?], *Kajna* h. [?]. 1861: *Kajanel* Hu (22). 1888: A-K Hu Dévai js (Je 205). L 1910: 356 (r); 1956: 258 (Le). 1913: **Alsókajanel** Hu vm. – 1909/19: Căinelul-de-jos, *Alsókajanel*, L 343: r 335 (34). = Su 1: 123. 1330–1854. > 1974: Căinelu de Jos c. Șoimuș {Marossolymos kzs. faluja É-ra} [33 D]

Kaján 4. BSz (Bethlen-É) 1456: *Kyskayan* (Kádár IV. 173). 1485.IX.2.: *Kyskayon* Harinai néhai Farkas Miklós fiai: Tamás és Miklós egészirtoka (KmJkv 2537); 1502.XI.25.: ≈ Harinai Farkas János birtoka (3261). 1733: *Kis Kajon*, 1750: *Kiskejan*, 1760–2: *Kis Kaján*. 1808: *Kajan* (Kis-) ~ *Kiskalyan*, *Kajanu* mike (76). 1861: K-Kájon BSz (18). 1888: *Kis-Kaján* (Kájánu miku) **SzD** Bethleni js (Je 425). 1913: **Kiskaján** SzD vm (Az). – 1909/19: Căianul-mic, *Kk*, L 863: r 828; zs (34). = Su 1: 123. 1456–1854. > Căianu Mic [13 D]

Kaján 5. BSz (Bethlen-É) 1456: *Naghkayan* (Kádár IV. 179). 1485.IX.2.: *Naghkayon* Harinai néhai Farkas Miklós fiai: Tamás és Miklós egészirtoka (KmJkv 2537); 1502.XI.25.: ≈ Harinai Farkas János birtoka (3261). 1750: *Nagy Kajan*, 1760–2: *NagyKaján*. 1808: *Kajan* (Nagy-) ~ *Nagykalyan*, *Kajanu* máre (76). 1861: N-Kájon BSz (19). 1888: *Nagy-Kaján* (Kájánu mare) **SzD** Bethleni js (Je 324). 1913: **Nagykaján** SzD vm (Az). – 1909/19: Căianul-mare, *Nk*, L 694: r 679; zs (34). = Su 1: 123. 1456–1854. > 1974: Căianu Mare c. Căianu Mic {Kiskaján kzs. faluja, D-i hrs} [13 D]

Kaján 6. Za (Brád-DK) 1439, 1441, 1445: *Kyskayan* ~ *Kayary*; 1464: *Kyskayan*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 736. *Kis-Kaján*. A mai Felső-Kaján).

Kajanel Za (1808) : Kaján 2. Kajánfő Hu.

Kajántó {< *Kean* bolgár-szláv vezér. Jakó: Gyalu, IX} (Kolozsvár-É; 476 m) {**XIII. templom**} 1283: p. *Kayanthow* 1285: p. *Kayanto*; 1301: p/t. *Kayanthow*; 1314: p. *Kayantou*; 1339: *Kayantho*. A kolozsmonostori apát birtoka. 1283-ban IV. László király parancsára határát Máriatelekkel [a mai Csonka psz-val] együtt megújítják és leírják. 1283: ... ultra 1 viam ad 1 *Bercz* ... ad locum *Mariatelukfew* ... per 1 nemus ... ad qd. locum *Kyralkwthafew* et *Mariatelekfew* ... in 1 rubeto ... ultra 1 viam qua venitur de *Zentmyhelteke* ... ad 1 *Bercz* ve. Aq. super *Kyralkwthafew* ... per idem *Bercz* ... ad qd. locum *Rawazlywk* ... ad qd. t-m paludosam *Dorwastow* ... 3 ... m-s: ... 1 dist. p-i *Mariatelke* ... que pertinet mon-o ... a p-bus *Zomordok* et *Budathelke* ... transeundo ipsam

paludosam *Dorwasto* ... ad 1 magnam viam, que **via regis** vocatur ... qd. monte *Fashalm* ... inter p-es *Mariatelk* et *Budatelk* ... asc. qd. mont. *Halm* ... 3 metas ... que dist. inter p-es *Mariatelk*, *Gyos* et *Kayantow* ... ad 1 viam que vadit ad *Gyos* ... cca qd. riv-m *Araniasdalpataka* ... asc. qd. montem longum *Zebedei* nminatum, in cuius vertice ... ve. Sept. ... 2 metas ... a pt. Sept. dist. p-i *Gyos* ... a pl. Mer. p-i *Kayanthow* ... ve. Or. ... per 1 viam ... 2 metas, que ... dist. inter p-es ... *Gyos* et *Kayanthow* et t-m p-is ... abbatis *Benye* ... in eodem monte *Zebedei* contra pt. Or. ... prope 1 viam que venitur de ... *Kayanthow* et [: ad] *Machkas*. A határleírás Kajántónak csak É-i határát adja. Az említett hn-ek közül Királykutatónél **Király e[rdő]** található (1903. tk); a Királyút folytatása Kisesküllőnél 1749: **Király Uttya** {1945}; *Zebedei* ma *Sebide* (1880. tk); *Z'ebedeu* {Olv: Zsebedeu < r. *Jebedeu*. 1945}. 1314-ben elhatárolják Kajántó másik tartozékát, Szilvástelket (ld. ott). 1339-ben az apát perbe fogta Macskási József fiait, mivel elfoglalták és lekaszálták Kajántópada nevű rétjét, melyet a nemesek Józsefszénafüvének neveznek, mire a Macskásiak lemondtak róla az apát javára (Gy 3: 350). 1285.VI.28.: ErK megállapítja a kolozsmonostori egyház Máriatelke és *Kayanto* n. birtokának határát és az apátot ellentmondás nélkül beiktatja abba (Er I. 412). 1340: Bedehalma; 1415: Tölgyespatak. Jb 1363: több magyar nevű jb {neveket nem ad}. 1437: part. terre Tyburchtelke intra metas p-is *Kayantho* (1263–1507. Cs 5: 363; +1263, +1296, +1324; 1283–1339. Gy 3: 350; !1283 < [1406–14] Er 398, 400). 1569–77: Kajántó Forgách Ferenc birtoka. 1579: Bogártelke, *Kajántó* és Tibor birtokot Blandrata György fejedelmi udvari orvostól közösen megvásárolja Lónai Kendi Sándor és Losonci Bánffy Farkas (Gyalu 1/2). 1579.X.31.: Bánffy Farkas kajántói jobbágysai. {Hatvan számozott tételben, ökrök számával.} =: *Kaiantai zegin nep zama kik Kendi Sandornak iutotak*. {Számozatlan lajstrom. 47 nevet tartalmaz.} (Gy 1-2, 4). 1581-ben Báthory Zsigmond fejedelem Bogártelkét, Kajántót és Tiborcot a kolozsvári jezsuita rendház részére magához váltotta (Gy 1/2). Utóbb ismét magánföldesúri, majd fejedelmi birtok, Gyalu tartozéka. 1635: Kajántói Zuchy Martonne Bene Dúrko Azzony Marosvásárhelyen (SzTA IV.). 1733: *Kajántó*, 1750: *Kajantou*. 1808: *Kajántó* cum pr-o *Tiburcz* h., *Kajantau* vel *Kinteu* val. 1861: Kajántó Ko (12). 1888: ≈ (Kinto) Ko Kolozsvári js (Je 397 & Csonka telep). 1913: Kajántó Ko vm. *1932.XI.20.: *Kelemen Árpád* műszaki feltaláló, szakíró, műegyetemi tanár (–1994, Kv). *1941.IX.27.: *Szekernyés János* irodalomtörténész, újságíró. # Kabay 1973. Janitsek J.: *Kajántó helynevei* (NyÍrK 1986.2). – 1909/19: Chintău, K, L 1110: r 611; m (45). 1926: Chintău > 1929: Chintău : Chinteni H {Vá}: Cluj 13 km (AnR). = Su 1: 142. 1263–1854. [22 B]

Kajla Do (Beszterce-Ny) 1332: Syfridus **sacerdos** de *Kyule*. Papja 1332. II: 10 kis dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 74). 1377: *Kayla* (Bánffy I. 335). 1486.VI.23.: *Kayla*-ban Szf-i Gyerőfi részirtok (2593); 1502.I.6.: Szenegyedi Wass Jánosné Valkay Klára *Kayla*-n egy népes és egy pusztatelket, melyen Geréb Bartus lakott, eladja Galaczi Valkay Mártonnak (3228); 1503.V.24.: *Kayla*-ban Ródi részt eladnak Szf-i Gyerőfieknek (3284); 1507.V.31.: Somkeréki Erdélyi János özvegye: Petronella kijelenti, hogy elhunyt férje a Harinai néhai Farkas Tamástól pénzen vásárolt *Kaylla*-i birtokrészét végrendeletileg Udvarhelyi Nagy Lászlóra hagyta hú szolgálati jutalmaként, s általa testvéreire: Balázusra és Ambrusra, ezért e hagyatékhhoz maga is hozzájárul (3419); 1510.III.23.: Szentpáli János *Kayla*-ban a néhai Geréb Mihály fia Kelementől lakott népes és egy puszta jobbágytelkét zálogba adja Balázsfalvi Cserényi Pálnak (3540); 1523.III.22.: *Kayla*-i peres birtokrész végül Ősi Jankafy Miklóssé marad (3915); 1534.XI.10.: e ≈ rész cserében Szenegyedi Valkay Istvánhoz kerül (4488); 1553.XII.9.: ≈-ban Somkeréki Erdélyi részirtok (5248). **1587: Zenthandras, Kayla**. – E: fl. 18, A: fl. 9 (Dé 44). 1635 Barátos (Hsz): Fodor László Erdélyben lakik, Kaljhaban (SzO 5: 103). 1733: *Kajla*, 1760: *Kaila*. 1808: *Kajla* h. 1861: *Kaila Do* (15). 1888: *Kajla BN* Jádi js (Je 397). 1913: *Kajla BN* vm (Az). – 1909/19: Căila, K, L 577: r 559 (34). > 1956: Caila = Su 1: 119. 1332–1854. – 1974: c. Şintereag {Somkerék kzs faluja DK-re} [13 D]

Kak Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamos j. p.) **1268: Kaak**, 1341: *Koky* (Tr). Első ismert tulajdonosa, Karászi Sándor, az északi és nyugati szomszédföldekével közös s lehet, hogy kezdeteik is közösek voltak. Később a Kakiak kisnemes családja a birtokos, majd a Móricok és örökösök is. A Móric-rész egyharmadának 1493-ban 1 lakott és 4 puszta jobbágytelke volt (Maksai

154). 1493: *Kaak* Szinér várához tartozott (Cs 1: 477). 1808: *Kak* (76). 1851: *Kak*, Sza vm, a Szamos tekerületében, 350 lak., kik **reformatusok** és **g. katolikusok**. Határa 600 hold, ... Birják: Gáspár Dániel, Péterffy Albert, Markos Imre, Téglásy József (Fé 2: 164). 1888: *Kak* Szatmári js (Je 397). 1913: *Kak* Sza vm Szatmárnémeti js (Az). – 1909/19: *Coc*, *Kak*, L 355: r 225; m (52). *Cucu* = Su 1: 182. 1268–1851. – 1974: c. *Odoreu* {Szatmárudvari kzs faluja, DNy-i hrs} [2 C]

Káka * Te (Temesgyarmat mellett) 1428–29, 1489: *Kaka*. Gyarmat és Rékás határosa volt (Cs 2: 44). – Su 2: 347. 1371 {?}.

Kakacsánfalva * Za (Borosjenő mellett) 1553: *Kakacsánfalva* (Márki II/1. 202). – Su 2: 347.

Kakacsény Bi (1808) : Kakucsány.

Kákarét * Kr (Oravicabánya táján, Harampatak mellett) 1367; *Kakareth* ~ *Kakarek* (Cs 2: 103). – Su 2: 347. {P}

Kakaro Ar (1808) : Kókaró.

Kakasd Msz (Marosvásárhely-D) 1515: *Kakasd* (SzO I. 328). 1614: *Kakasd* 9 családfő (Msz 109). 1806–1850 közt négy **tanítója** ismert (Sipos 121). 1808: *Kakasd*, *Kokos* (76). 1861: ≈ *Msz* (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 397). 1913: **Székelykakasd** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – *Cocod*, > *Cocoși* > 1964: *Vălurenii* = Su 2: 241. 1515–1964. > 1974: *Vălurenii* c. *Cristești* {Maroskeresztúr kzs faluja, K-i hrs} [24 C]

Kakasfalva Sze (Szeben-É 11 km) 1332–5: *Hanbach* (Tr). 1372: *Hanabach* (Ub II. 395). 1488: *Hanebach* (Berger 54). 1497: *Hannapach* (Scheiner 60). 1674: *Hombak* (Amlacher 256). 1733: *Hamba*, 1750: *Hambav*, 1805: *Hannebach*. 1808: *Kakasfalva*, *Hahnembach* ~ *Hannenbach*, *Hambák* (76). 1861: ≈, *Hannebach*, ≈ *Sze* (34). 1888: ≈ (*Hahnbach*, *Hamba*) Nagyszebeni js (Je 397). 1913: *Kakasfalva Sze* vm (Az). – 1909/19: *Hamba*, *Kf*, *Hb*, L 826: r 359; n = Su 1: 281. 1332–1854. – 1974: c. *Șura Mare* {Nagycsűr kzs faluja, K-i hrs} [35 D]

Kakat Te (Csánki) : Orczyfalva. – 1467: *Thothkakath* Su 2: 412. {Orczyfalva mellett}

Kakod * Kh XVI: *Kakod*, *Kakodafalva*. – Su 2: 347. {Homoródalmás mellett}

Kákófalva Kr (Oravicabánya-ÉNy, a Delta–Temesvári úton) 1723–5: *Kákova* (Pesty: *Krassó* II/1. 243). 1808: *Kákova* (Nagy-), *Gross-Kakowa* (76). 1851: *Kákova*, *Kr* vm, 32 **kath.**, 1568 **óhitű** lak., s anyatemplommal, postatisztséggel és váltással *Kudricz* {*Temeskutas*} és *Oravicza* között a verseczi országotban (Fé 2: 165). 1888: *Kákova* **KrSzö** Oravicai js (Je 397). 1913: *Kákófalva KrSzö* vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: *Cacova*, *K*, L 1917: r 1741; n, zs (34). > 1964: *Grădinarii* = Su 1: 270. 1723–1964. > 1974: *Grădinari* [42 C]

Kakojest * Te (Temeskirályfalva (Kralovác) mellett) 1487: *Kakoyesth* Désiei birtokai közt (Cs 2: 43. *Kabul* és ≈). 1487.III.14.: *Iklódi Dési Péter* *Kakoyesth* s más birtokbeli részét elcseréli *Drági Márk* birtokrészeivel (*KmJkv* 2635). – Su 2: 347. 1487 *Kabwl*, *Kakoyesth*. {*Temeskirályfalva-D: Cacovina* határrész}

Kakos * Sza 1493: *Kakos* Szinér várához tartozott (Cs 1: 477). – Su 2: 347.

Kákova 1. Fe (Szászsebes-D) 1451.V.12.: *Egeresi Imre* gyulaféhvári kanonok és dékán a káptalan nevében tiltakozik amiatt, hogy *Hunyadi János* kormányzó elfoglalta {többek közt} *Kakondorfh* (Fe vm) birtokot ... (*KmJkv* 957; I. 941: *Cacovița* – *Krebsdorf*). 1808: *Kákova* (76). 1861: ≈ *AF* (5). 1888: ≈ (*Kákovicza*, *Cacova*, *Cacovita*) **Sze** Szászsebesi js (Je 398). 1913: **Sebeskákova Sze** vm (Az). – 1909/19: *Cacovița*, *Kákova*, *Krebsdorf*, v. *Cacova* (34). *Cacova* (*Cacovița*), *K*, *Kd*, L 345 **ort. r** (34). {Su -} > *Dumbrava* (Az) [34 D]

Kákova 2. Sze (Szeben-Ny) 1366: *Kakowa*, p. *Kakova*; 1383: v. **olachalis** *Gripzbach* (Ub II. 275, 575, 578). 1509: *Krybssyffen* (Scheiner 33). 1733: *Kakova*. 1808: *Kákova*, *Krebsbach* (76). 1861: ≈ *Sze* (34). 1888: ≈ (*Krebsbach*, *Cacova*) *Szelisteyi* js (Je 398). 1913: **Szebenkákova Sze** vm (Az).

– 1909/19: Cacova, *K, Kb*, L 696 **ort. r** (34). > 1964: Fintínele = Su 1: 243. 1366–1964. – 1974: c. Săliște {Szelistye kzs faluja DNy-ra} [35 C]

Kákova 3. To : Ivánfalva (Aranyosivánfalva).

Kákovahavas TA (Járabánya-DNy) 1888: Kákovahavas telep (t) Kákova { : Aranyosivánfalva } TA (Je 398). – 1909/19: Muntele-Cacovei, *Kh*, &, v. Cacova-Ierii (118). Muntele Cacovei = Su 1: 411. 1954. [22 D]

Kakucs 1. * Bi 1. 1329: p. *Kacus*. Iklód és Ősi hrs. Várad mellett DNy-ra feküdt, ahol 1344-ben Kakucs utcát említenek (Gy 1: 629). 1374: *Kakwch* (Jakó 267). 1587: *Kakucz*, 1588: *Kakwcz* (Kiss 689, 658). – Su 2: 347. 1329–1588.

Kakucs 2. Bi 2. (Élesd-DK) 1343: *Kakuch* (Cs 1: 611). 1435: *Kakuch*, 1552: *Magyar Kakwch* (Jakó 266). 1808: Kakucs (Magyar-) (77). 1851: ≈, Bi vm, a Sebes-Körös gyönyörű völgyében: 300 **ref.**, 138 n. e. **óhitü** lak., két anyaegyházzal, 12 egész urbéri telekkel. Határa e vidéken a legtermékenyebbek közé tartozik. Közös birtáról lásd Szászfalva. Birják többen (Fé 2: 165). 1888: Magyar-Kakucs Élesdi js (Je 486). 1913: **Nagykakucs** Bi vm (Az). – 1909/19: Căcuciu-unguresc, *Mk*, L 519: r 247; m; 10 zs (34). > Căcuciu Vechi = Su 1: 119. > 1974: Căcuciu Vechi c. Aușeu {Kisösi kzs faluja, D-i hrs} [11 C]

Kakucs 3. Bi 3. (Élesd-DK) 1482, 1552: **Olah Kakwch** (Jakó 266). 1808: Kakucs (Oláh-) (77). 1851: ≈, Bi vm, a Sebes-Körös kies völgyében: 186 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Határa kicsiny, de meglehetősen. Urbéri telek 5. Közös birtokát lásd Szászfalva. Birja a Servánszky család (Fé 2: 165). 1888: Oláh-Kakucs Élesdi js (Je 552). 1913: **Kiskakucs** Bi vm (Az). – Căcuciu-român, *Ok*, L 313: r 308 (34). > Căcuciu Nou = Su 1: 119. 1482–1913. > 1974: Căcuciu Nou c. Măgești {Szászfalva kzs faluja É-ra} [11 C]

Kakucs 4. To (Régen-DK) 1441: *Kakuch*; 1453: p/v. *Kakwch*. (⊗) Görgény vár tartozéka. 1441: Kakucsi Lukács mint szomszédos iktatáson (Cs 5: 712). 1618: *Kakúcz* (SzO IV. 201). 1733: *Kakuts*, 1750: *Kakucs*. 1808: Kakucs (76). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 398). 1913: **Görgénykakucs** MT vm (Az). – 1909/19: Căcuci, *Gk*, L 315: r 313 (34). > Căcuciu = Su 1: 122. 1441–1854. – 1974: c. Beica de Jos {Alsóbölkény kzs faluja, K-i hrs} [24 B]

Kakucsány Bi (Vaskoh-ÉNy, a Fekete-Körös bp-i úton) 1588: *Kakachien* (Jakó 267). 1808: Kakacsény (76). 1851: *Kakacseny*, Bi vm, 138 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, 80 h. urb. szántó, 50 h. réttel, 179 h. majorsági erdővel. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 164). 1888: Kakacsony Vaskohi js (Je 397). 1913: Kakucsány Bi vm (Az). – 1909/19: Căcăceni, *Kakacseny*, L 134: r 133 (34). > Cucuceni = Su 1: 182. 1588–1913. – 1974: c. Rieni {Rény kzs faluja DNy-ra} [21 C]

Kál {< *Kál harka* (Bulcsu apja) nevérol. Gy 1974} **Msz** (Marosvásárhely-ÉK) 1332: **sacerdos** de *Kaal*, 1334: *Gaal* [: *Kaal*] (Tr). 1614: Kál 72 családfő (Msz 54). 1632–1807 közt 14 **tanítója** ismert (Sipos 133). 1635: Pál deák obýt, Mihály deák régi lófő, Márton deák új drabant (SzO). Hegedüs család a lustrakönyvekben: 1636: Bálint darabant; 1677, 1685, 1691, 1692: Gergely, uő 1693: **unitárius** jzk-ben; 1711 György nemes; 1793.XI.10.: Libertinus Falus bíró Hegedüs Gergely. A család egy része 1711 után Vadadra költözött (SzTA: Vadadi Hegedüs-kódex). 1760–2: *Kaál*. 1808: Kál ~ Kaál (77). 1861: Káál Msz (32). 1888: Kál (Kaál) **MT** Marosi felső js (Je 398). 1913: **Székelykál** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Calu > Călușeri = Su 1: 125. 1332–1913. – 1974: c. Ernei {Nagyernye kzs faluja K-re} [24 C]

Kala * KSz (Érszentkirály és Ákos közelében) 1444: Dengelegi Pongrác erdélyi alvajda *Kalathelke*-t visszaadja Mikolai Miklós fia Lászlónak (KmJkv 524). 1481, 1550: *Kala* (Petri III. 593). – Su 2: 347. 1481, 1550. {» Érszenkirály}

Kalabocs hegy Hsz 1808: *mons* Kalabocs Hsz (77).

Kalácsa 1. * Ar (Konop-Ny) 1440: *Kalacha*, *Felsekalacza*; 1477: *Felsewkalota* Solymos vár 65. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1475: *Alsokalatha* Lendvai Bánfiak birtoka (Cs 1: 773. Kalota). – Su 2: 347.

Kalácsa 2. Bi (1808) < Kalocsa Za.

Kalácsa 3. Te (Temesvár-É) 1339: *Colacha*, 1340: *Kalacha* (Tr). 1356: *Kalacha*, 1454: *Kalocha*. Temesmegyei nemesekek nevében bukkan fel (Cs 2: 44). 1808: Kalácsa (77). 1851: ≈, Te vm, Arad és Temesvár közt. Lakja 44 **kath.**, 1239 n. e. **óhitü** lélek, derék anyaegyházzal és két lelkészszel. Tájéka dombos, kies, nagy völgyekkel ... Birják b. Szina György és János urak (Fé 2: 166). 1888: ≈ Vingai js (Je 398). 1913: **Temeskalácsa** Te vm (Az). Mellette Ny-ra Kalácsafürdő 117 m. – 1909/19: Călacea, *K*, L 1194: r 847; n, m, szerb (35). = Su 1: 123. 1339–1913. – 1974: c. Orțișoara {Orczyfalva kzs faluja, Ny-i hrs} [31 D]

Kalagyer * **Te** (Delta táján, Gad és Pártos mellett) 1481: Bolyobar, *Kalagyer*, Lezkolcz. Gad és Pártos faluval együtt említik (Cs 2: 29. Bolyobar). – Su 2: 347.

Kalamenesd Za (1808) : Kelemenés.

Kalán Ónd vezértől származó Kalán a Bár-Kalán nem őse. Bár-Kalán nb. Kalán (1150–1218) 1181–83: III. Béla király kancellárja, 1193-tól pécsi püspök.

Kalán 1. Hu 1. (Vajdahunyad-K, a Sztrigy b. p.) 1387: p. *Alsokalantelek*; v. *Chalanteluch* ~ *Kalanteluk*. Valószínűleg a Géza fejedelem korában élt Kalán nemzetségtő nevét örzi, akinek itt lehetett nyári szálláshelye. A XIV. századi „telek“ neve arra enged következtetni, hogy az Árpád-kori Kalán falu puszta helyén, „telkén“ létesült két újabb település a XIV. században Alsó- és Felső- részre osztódott. A faluhatárok összefüggése arra mutat, hogy a szomszédos Szentkirály az eredetibb Kalán területéből vált ki (Gy 3: 296). 1387: kenezius de v. *Chalanteluck*, molendinum in fluvio Strig existens in loco habitationis vel p-is ... *Kalanteluk*; 1444: *predia utraque Kalantheleke*; 1453: *Alsokalantelke*, *Fewlsewkalantelke*; 1479: p. *Felsewkalantheleke*; 1482: p. *Kalan*; 1506, 1510: v. *Kalanthelek*; 1520: p. *Kalantheleke*. 1387, 1453: Ak, Fk ≈ Déva vár tartozéka; 1479 Fk: N. Ongorok, utánuk – Kalántelke néven – Szobi, D. Árka, Czobor, Bradács-birtok; 1480: keneziatu p-is nostri (**regis**) *Thothkalanthelek* – Mátyás király Thoth Mihálynak adományozza; 1482, 1506, 1510: Kalán ~ Kt ≈ Hunyadvár tartozéka; 1520–23: Bélai, Rápolti, R. ~ Macskási Tárnok-birtok (Cs 5: 99. Ma Kiskalán és Pusztakalán). 1760–2: **Kis Kalá**. 1808: *Kalán* (*Kis-*) h., *Klein-Klandorf* g., *Lingurá* val. [?] 1861: K-K Hu (22). 1888: K-K Hunyadi js (Je 425). 1913: **Kiskalán** Hu vm (Az). – 1909/19: Călan, *Kk*, L 188: r 172; m (35). Călanul Mic = Su 1: 124. 1387–1854. > Călan [34 C]

Kalán 2. Hu 2. (Vajdahunyad-K). 1444: *predia utraque Kalantheleke*; ... 1733: *Krisáni*, 1750: *Krischen*, 1760–2: **Pusztakalán**. 1808: *Kalán* (*Pusztakalán*) h., *Oed-Klandorf* g. [?], *Lingurá* val. [?] 1861: P-K, Krison Hu (22). 1888: P-K (Krisény) Hunyadi js (Je 591). 1913: **Pusztakalán** Hu vm (Az). – 1909/19: Crișeni, *Pk*, L 1244: r 273; m, n, horvát, cseh (58). = Su 1: 176. 1387–1913. » Călan [34 C]

Kalán 3. Hu 1888: Kalán telep (t) Pusztakalán Hu (Je 398).

Kalancás patak Csik 1808: *val+riv Kalanczás Valle Csiksзык* (77). – Gălăuțaș

Kalanda 1. * **Te** (Papd mellett) 1311: p. *Kalanda*, 1349: p. *Kalanfa*, 1350: *Kalanda* (Tr). 1349: p. *Kalanda* (Cs 2: 44). – Su 2: 347 (Tr).

Kalanda 2. Uh (Korond-D) 1956: *Kalanda* Székelypálfalva tartozéka. – Colonda > Calonda = Su 1: 120. 1956. – 1974: c. Corund {Korond kzs. faluja} [24 D]

Kalánfürdő Hu (Vajdahunyad-K) 1913: *Kalánfürdő* (H). – Bäile Călan = Su 1: 61. 1913. » Călanu Mic {Kiskalán}.

Kalántelek * **Te** (a Berzava mellett, Tárnokszentgyörgy hrs) **1247**: *Kalanteluk* iuxta S. Georgium (Gy 3: 495). 1256: v. *Kalanteluk*, p. *Kalanthelwk* (Tr). =: Vafa comes örökösei osztózásakor *Kalantelek* Kelemenés bán fiainak jutott (Er I. 222). =: *Kalantheluk* (Cs 2: 44). 1285: p. *Kalanteluk* (Tr). 1427: *predium Kalanteleke* (Pesty: Krassó II/1. 244). =: ≈ a magvaszakadt

Nagylaki Jánkfői János birtokaival együtt Nagymihályi Albert és fiai kapták királyi adományul (Cs 2: 103). – Su 2: 347.

Kalatelke * **Sza** (Ákos és Érszentkirály környékén) 1470: pr. *Kalateleke* (Maksai 154). – Su 2: 347.

Kálbor Sink (Fogarás-ÉNy) 1488: *Caldenbaten*, 1522: *Kaltbrunen* (Scheiner 73). 1674: *Kálbor* (Amlacher 256). 1733: *Kálbor*, 1750: *Kalbor*. 1808: Kálbor, Kaltbrunnen (77). 1861: Kalbör, ≈ Sink (37). 1888: ≈ (≈) **NK** Szentágotai js (Je 398). 1913: Kálbor **NK** vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Calbor, *K, Kb*, L 939: r 890 (35). = Su 1: 119. 1488–1854. – 1974: c. Beclean {Betlen kzs faluja ÉNy-ra} [36 D]

Kalemár * **Hu** 1479: p. *Kalemar*. Vecel vs birtoka (Cs 5: 99). – Su 2: 347.

Kalenihavas Hu 1913: *Kaleni havas* Kudzsir tartozéka (H). – Căleni > Călene = Su 1: 124. 1913.

Kalina KrSzö (1888) < Galonya Kr (1368).

Kálinfalva Mm (Sziget-D, a Kászó j. p.) 1387: *Vrdugkaloufalva*; 1495: *Kalanfalwa*, *Kalynfalua*, *Kalynfalwa* (Bélay 159). 1808: Kalinfalva, (s) Kelineš, Kalinesti (77). 1851: *Kalinfalva (Felső-)*, Mm vm, 7 **római**, 1037 **gör. kathol.** 34 zsidó lakossal, s anyatemplommal. F. u. a Jurka nemzetség s mások (Fé 2: 166). 1888: Felső-Kálinfalva (Kalinyes de sus) Mm Szigeti js (Je 322). 1913: **Felsőkálinfalva** Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Călinești, *Fkf*, L 1642: r 1592; zs (35). = Su 1: 124. 1387–1851. [3 C]

Kalinháza 1. * **Ar** (a Maros b. p., Lippa táján) 1358: *Kalynhaza* Illyeiek birtokai közt tűnik föl (Cs 1: 767. Bánliget). – Su 2: 347. Kalinhaza {Szentkláray szerint Krassó vm} + 2: 348. Kalynhaza.

Kalinháza 2. Sza (Avasfelsőfalu-ÉNy, a Túr jp-i úton) 1490: *Kalynhaza* Szinér várához tartozott (Cs 1: 477). =: ≈, 1493: *Kalenhaza* (Bélay 159). A Móric-uradalom avassági, síksághoz közeleső, patakmenti faluja. A jelek szerint kevert lakosság alapította 1270 után. Ismert középkori jobbágynevei magyarok, a szláv-román Kalin név azonban idegen alapításra mutat, 1512-i urbáriumunk idején pedig rutének is laktak benne (Maksai 154). 1648: *Kanyahaza* (Makkai 407) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Kányaháza (77). 1851: ≈, Sza vm, az Avasságon, 1136 **g. kath.**, 14 zsidó lak., s anyatemplommal. Szétszórva épült, több dombok oldalán. Határa hegyes-völgyes és sovány; szép szőlőhegye és erdeje van. F. u. Teleki, Károlyi, Kornis grófok s a t. (Fé 2: 173). 1888: ≈ Szinérváraljai js (Je 401). 1913: **Kányaháza** Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Călinești, *Kh*, L 1824: r 1606; zs, m (35). = Su 1: 124. 1490–1851. > Călinești-Oaş [2 C]

Kálmánd Sza (Nagykároly-É) 1335: cum duabus terris *Keethkamand*. Az ősi, XII. század előtt keletkezett Gutkeled-birtokok egyike, melyet a nemzetség Sárvármonostorának adományozott és mely apátságával még a XIV. században is szoros kapcsolatban áll. A sárvármonostori főág leszármazói (Rozsályi Kunok 1420, Komoróczy, Gacsályiak 1427, Gútiak 1431) később is ragaszkodnak hozzá, úgyhogy a Bátoriak csak egy részét kapcsolhatják uradalmukba (Maksai 154). 1425: *Kamand*, 1427: *Kalmand* (Cs 1: 477). 1808: Kálmánd (77). **Szent Anna-templom**, b: VII.26. (RKNt 1999). 1851: ≈, Sza vm, 640 **római**, 24 **g. kath.**, 12 **ref.** lak., derék kath. anyatemplommal, s nevezetes lótenyésztéssel ... F. u. gróf Károlyi (Fé 2: 168). 1913: Kálmánd Sza vm Nagykarolyi js (Az). 1920: **határfalu**. **EMLÉKÜL** {} *Dr. Scheffler János* {} 1887–1952 {} szatmár-nagyváradai megyéspüspöknek {} és öccsének, {} *Dr. Scheffler Ferenc* {} 1894–1956 {} szatmári kanonoknak, {} Kálmánd község két kiváló fiának, {} kik oly hűséges szolgálói voltak az Úrnak. {} És láték nagy sereget a Bárány színe előtt, {} pálmákkal kezükben ... (Emléktábla a templom falán.) – 1909/19: Calmand, *K*, L 890: r 15; m (35). > Cămin = Su 1: 125. 1335–1851. – 1974: c. Căpleni {Kaplony kzs faluja ÉNy-ra} [1 C]

Kalinócz * **Te** (Temesvár táján) 1471: p. *Kalynowcz* (*Kalynowcze*) Borzlyuk város 8. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 348.

Kálna 1. BSz (Dés-ÉNy) 1325: *Kalna* (Tr). 1512: *Kalna* (Teleki II. 314). 1733: *Kálna*, 1750: *Kalnok*. 1808: Kálna, Kál (77). 1861: *Kalna* BSz (18). 1913: Kálna **SzD** vm Dési js (Az). – 1909/19: *Calna*, K, L 406: r 401 (35). = Su 1: 120. 1325–1854. – 1974: c. Vad {Révkolostor kzs faluja Ny-ra} [12 C]

Kálna 2. * Te/Szö (a Bisztra vize partján, Csutta mellett) 1411: v. *Kalna* (Cs 2: 44); =, ≈, Felső Kálna (Pesty: Szörény II. 269). – Su 2: 347.

Kalnács Gy/Cs (Maroshévíz-D) 1956: *Kalnács* Gyergyóvárhegy tartozéka. – Cálnaci = Su 1: 124. – 1974: c. Subcetate {Gyergyóvárhegy kzs. faluja, Ny-i hrs} [25 A]

Kálnok Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-É) 1332: *sacerdos* de *Kalnuk* (Tr). 1431.VI.7.: Jakcs Mihály székely ispán bizonyítja, hogy Illyefalvi Kis Gergely és az odavaló székelyek némely peres kaszálókra néve Kálnoki Demeter székibíró előtt {coram iudice terrestri utputa Demetrio filio Emerici de *Kalnok*} egyezséget kötöttek (SzO VIII. 64). 1470.IV.14.: Iklódi Márton özvegye: Potenciana tiltakozik amiatt, hogy férje összes erdélyrészi birtokát Mátyás király Gyerőmonostori Kemény Istvánnak és Mihálynak, valamint *Kalnok*-i Györgynek és Lászlónak adományozta (KmJkv 1948). 1477: *Kalnok*, 1566: *Kalnak* (SzO III. 98, II. 194). 1614: 35 családfő (Se 30). XVII. szd: *Kálnoky István* lovastiszt, 1632-ben Miklósvárszék alkirálybírája, majd assessora és főhadnagya. Részt vett I. Rákóczi György felvidéki és morvaországi hadjáratában; útjáról 1645.V.8.–IX.8. között naplót vezetett (ETA IV. Kv 1862). 1635: István *deák schola mester* (SzO). 1808: Kálnok (77). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Sepsi js (Je 399). 1913: Kálnok Hsz vm. # Tüdös S. Kinga: *Székely főnemesi életmód a XVII. század alkonyán*, 1998. – Calnoc > Cîlnic = Su 1: 155. 1332–1854. > 1974: Calnic c. Valea Crişului {Sepsikőröspatak kzs faluja, ÉK-i hrs} [37 C]

Kalocsa 1. Do (Hidalmás-ÉK) 1220: Adriano de gen. *Kalatha* de v. *Scily*; 1312: magistro Olivero de *Kalacha* (*Kalatha*?) de eodem genere [Zyl], p. *Kalucha* ~ *Kalatha* in C-u de Dobuka; 1335: p. *Kalacha*; 1337: Johannes f. Mathey nob. de ≈, p. ≈. Az 1220-ban említett Kalota-nem Szil ágának birtoka volt. 1312-ben Szil nb. Goothard fia Péter, s Nemes János és fia Péter védíj fejében a vérrokon István megöléséért átadják ugyanazon nembeli Kalocsai Olivérnek és fiának, Kalathnak, valamint a megölt István fiainak: Jánosnak és Leukusnak az alábbi falvakban fekvő birtokaik 3/4 részét: Szentpéter, Szili, Kovácskút, Mikó, Szentmárton, Kalocsa, Bándkúttelke, Ambrus és Paptelke; megtartottak maguknak 1/4 részt, továbbá két egész telket Kalocsán. Olivér fia Kalat 1335-ben még mind a 8 faluban birtokos volt. 1337-ben Hontpázmány nb. Pogány István kalocsai birtokát cserébe adta Márokházáért Kalocsai Máté fia Jánosnak és unokaöccseinek: Loránd fia Istvánnak és Jánosnak (Gy 2: 74). 1525.X.24.: *Kalocha* Somi Gáspár birtoka (KmJkv 4122); 1554.IV.24.: *Kalochya* Somy Anna birtoka (5299). 1591: *Kalochya*, 1696: *Kalacsa* (Kádár IV. 190). 1733: *Kalotsa*. 1808: *Kalocsa* h. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Kelácsá) **SzD** Csákiigorbói js (Je 399). 1913: **Kiskalocsa** SzD vm (Az). – 1909/19: Călacea, K, L 867: r 852 (35). = Su 1: 123. 1312–1913. – 1974: c. Gîrbou {Csákiigorbó kzs faluja DK-re} [12 D]

Kalocsa 2. Za (Tenke-D) 1214: v. *Colosa*, 1314: *Kalacha* (Tr). 1344: ≈; 1515: *Kalocha* Váraskeszi Lépesek birtoka (Cs 1: 611). 1552: *Kalochya* (Jakó 267). 1587: *Kaloczia* (Kiss 691). 1808: Kalácsa **Bi** (77). 1851: ≈, Bi vm, dombos helyen, 718 n. e. **óhitü** lak., s anyateplommal. Határa 3183 hold, ... Birja a váradi deák **püspök** s a béli uradalomhoz tartozik (Fé 2: 166). 1888: ≈ Bi Béli js (Je 398). 1913: **Bélkalocsa** Bi vm (Az). – 1909/19: Călacea, *Kalácsa*, L 853: r 798; m, z (35). = Su 1: 123. 1214–1913. – 1974: c. Olcea {Olcea kzs faluja, DNy-i hrs} [20 B, D]

Kalodva 1. Ar (Lippa-ÉNy) 1308, 1332: *Kalodva*; 1333–5: Johannes (*sacerdos*) de *Galadua*, ...; 1501: fratrum heremitarum O. S. Pauli ... in claustrum de *Kalothoa* in portu Marusi fundato. IV. László király adott földet a Maros révje közelében megtelepedett pálosoknak; I. Károly 1332-ben megerősítette az adományt. A pálosok vásárlással is gyarapították birtokaikat: 1308-ban telket vásároltak Aradon 6 M-ért, 1332-ben pedig Bok Pétertől egy szőlőt (in monte *Damyán*) 16 M-ért; erről az aradi káptalan és a kalodvai esküdtek adtak ki oklevelet. Ez arra mutat, hogy Kalodva ekkor mezőváros lehetett. Papja 1333: 26 báni, 1334.I: 26 báni, 1335: 5 báni pápai tizedet fizet (Gy

1: 179). 1308: *Hladova*. Pálos **rendház** 1308: a *Hladova*-i pálosok Saromlyien-ben jobbágytelket vásárolnak (An 2: 528). 1474, 1484: *Kalodwa*. A pálosok **Sarlós Boldogasszony-kolostorával**, mely már a XIV. század elején fönnállt. 1477: *Kalodwa* fele Solymos vár 75. tartozéka (Cs 1: 772, 1761. Solymos). 1477: *Kalodva* fele Lendvai Bánfi-birtok (Cs 1: 734. Kalodva-pataka Za). 1808: *Kladova* olim *Kalodva* val. 1851: *Kladova*, 120 **kath.**, 1614 **óh.** lak, óhitű anyateplommal, szép erdővel, bor- és gyümölcsstermesztéssel. A falu nagy hegyek közt mély völgyben fekszik. Egyikén ezen hegyeknek most is látszanak régi várának romai, honnét felséges kilátás van a Maros vidékére. F. u. a kamara (Fé 2: 227). 1888: *Kladova* Ar Radnai js (Je 438). 1913: *Kalodva* Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: *Cladova*, *Kladova*, L 806: r 781; m (51). = Su 1: 157. 1308–1851. – 1974: c. Păuliș {Ópálos kzs faluja ÉK-re} [32 A]

Kalodva 2. * Ar (Lippa-ÉNy, Kalodva mellett) 1464: *Zekes Kalodva*, *Zekas Kalodva* (Márki II/1. 206). – Su 2: 430.

Kalodva 3. Kr (Lugos-ÉÉK, a Bégába ömlő Kalodva b. p.) 1453: *Cladwa* (P); 1454: *Cladwa* (Cs 2: 46. Te vm); 1597: *Cladowa*, 1612: pr. *Cladna*, 1617: *Cladona*, 1620: *Cladeva* (Pesty: Krassó II/1. 255). 1808: *Kladova* (86). 1851: ≈, Kr vm, 741 **óhitű** lak., anyateplommal, szőlőhegygyel, szilvásokkal, 1000 holdnál több urasági legelőve. F. u. a kamara (Fé 2: 227). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je 438). 1913: **Bégakalodva** KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Cladova*, *Kládova*, L 781: r 740; c (51). = Su 1: 157. 1453–1851. – 1974: c. Bethausen {Bethlenháza kzs faluja É-ra} [32 D]

Kalodva 4. * Za (*Kladova* psz Világos mellett) 1439–41: *Magyarkaldva*, *Mikloskeneskaludvaja*, *Janoskaludvaja*, *Felsewkaludva*, *Zilvakkaludva*, *Kiskaludva*; 1464: *Kalodwapathaka*, *Zekes- ~ Zekas-Kalodva*, *Felsew Kalodwa*, *Kalodwa*; 1525: *Magyar Kalodwa*, *Zylwagh Kalodwa*, *Kyskalodwa*, *Kapolna Kalodwa*, *Diznos Kalodwa*, *Felse Kalodwa*. Világos várhoz tartoztak (Cs 1: 734. Kalodva-pataka). 1439, 1441: *Mikloskeneskaludvaja* (Márki II/1. 205). – Su 2: 370. {M}

Kalogyerolcz * Ar (Lippa-DK) 1440, 1477: *Kalogyerolcz* Solymos vár 91. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 347.

Kalota * Ar (Csánki) : Kalacsá.

Kalota 1. Bi (Élesd-DNy) 1475: *Kalotha* (Cs 1: 611). 1475, 1552: *Kalotha* (Jakó 267). 1808: *Kalota* (77). 1851: ≈, 168 lakos (Fé 1: 309. Esküllő, Kalota, Keszteg, Pestere, Ürgeteg: Öt falu határa). 1888: ≈ Élesdi js (Je 399). 1913: *Kalota* Bi vm (Az). – 1909/19: Călăție, *K*, L 1015: r 1005 (35). > Călătea = Su 1: 124. 1475–1851. > 1974: Călățea c. Aștileu {Esküllő kzs faluja, D-i hrs} [21 A]

Kalota folyó 1526: a *Kalotha* folyón malom Várca határán (KmJkv 4154). 1528.XI.4.: a *Kalothawyze* folyón malom Várca és Oláhkalota határán (4234). 1531.I.19: a *Kalothawyze*-n malom Várca határán (4337). 1722: Pagus Kalota ad utrumque ripam rivuli a se nominati situs (Conscriptio, 70. H. 4. 3. MOL).

Kalota havas 1528: *Kalota*-hegy Lázár deák térképén (Tulogy János: *Kalotaszeg földrajza*. Kv 1943. 9). 1536.V.16.: circa quod oppidum [Dees] Samosum etiam Parvum ex radice *alpis Kalata* ad meridiem sitae supra oppidum Wasarhel ortum admittit [Samos Magnus] (Nicolaus Olahus: *Hungaria*, Cap. 14; ... e mezőváros [Dés] környékén a Vásárhely felett délre fekvő Kalota-Havas lábánál fakadó Kis-Szamos is befogadja [a Nagy-Szamos]. Oláh Miklós: *Hungária*. Fordította Németh Béla. Bp 1985. 59). 1660: *Kalota hauassabul*, s több hegyekből augealtatott [tápláltatott] Sebes Körös folyó Vize (Szalárdi: *Emlékirat várad várának 1660. évi megszállásáról*. Irodalomismeret 1997. 1. sz. Kny 17). 1686: *Kalati M.* [= Kalota-havas] Körösfőtől Ny-ra Giacomo Cantelli da Vignola: *La Transilvania ... Roma ...* 1686 (Színes térkép). 1691: *Kalati M.* [= Kalota-havas] (Vár)Almástól Ny-ra *La Transilvanie ...* Paris 1691 (Színes térkép). 1706: Ritkán kellő hives szellő fű téged, Kolozsvár, / Csak Kisasszony s a Jakab közt van tebened egy kis nyár, / Kül ezeken, túl és innen mentéd le ne vesd bár, / Mert *Kalata* s Görgény háta hevet tőled elzár (Felvinczi Gy.: *Kolozsvár kuruc ostroma alatt*). 1713: Nagy Meregyjo – Ez az Falu az *Kalota havassa* tövib(en) vagyon (Conscriptio, 52. F. 49. MOL). 1713: Bökeny – Ez az Faluis az

Kalota Havassa alatt vagyon (Uo. 54). 1722: Székellyo – Pagus Székellyo in valle profundo sub radice *alpis Calota dicta penes fluvium suo nomine nominatum positus* (Conscriptio, 60. H. 4. 3. MOL).

Kalotai főesperesség – Archidiaconatus (Várad Ehm) – Váradtól Körösfőig és Almásig (Váralmásig).

1291-4: in archidiaconatu de *Kalata*; 1319: magister Petrus archidiaconus de *Kalatha* (Gy 1: 629). (1319.)III.20.: Péter magister *Kalatha*-i főesperes a Várad Káptalan kiküldötte birtokiktatáson (An 5: 405). 1319: magister Petheo archidiaconus de *Kalatha* (Gy 1: 629). (1319.)VI.16.: Petheo *Kalatha*-i fe iktatáson (An 5: 488). 1320: Péter várad kanonok *Kalata*-i főesperes iktatáson (An 5: 948). 1332-7: Paulus archidiaconus de *Kalatha, Kolatha, Kalata* (6x) 1332.I: 1/2 M, II: 1 1/2 M, kanonoksága után 9 gs, 51 d, esperessége után 1 M; 1333-34, 1336-37: évi 1 M pápai tizedet fizetett (Gy 1: 629-630). 1461.I.3.: *Kalatha*-i főesperes Tamás várad kanonok (KmJkv 1500). 1473.II.8.: András hunyadi plébános és *Kalothazeg*-i vicearchidiaconus [alesperes] (KmJkv 2080). 1474: *Kalotai* főesperes Várad Péter királyi kancelláriai titkár (Tonk, Dn 2009).

Kalota **Kolozs-Kalotai Tractus – Ref. Egyházmegye**

1694–1710 kolozs-kalotai esperes: Szatmáry István kolozsi lp (Dn 2719; Zoványi 328).

A *Kolozs-Kalotai egyházmegye rövid ismertetése*. Névkönyv 1871.

Kalota 2. Bi>Ko 1. (Bánffyhunad-DDNy, Zentelke-É hrs; 596-618 m) 1260–70: Paulus **sacerdos** de *Kalata* farnasi, sziliteleki és szomordoki iktatáson (Cs 5: 250; Gy 1: 629).. 1439: *Kalatha*; 1467: Elyas Wayda de *Kalatha*; 1469: Michael fil. Elie de *Kalatha* wayuoda **wolahalis**. Vajda ~ Várczai, Incseli ~ Encseli; Bánffy-birtok. 1493, 1519: Sebesvár tartozéka (1439–1519. Cs 5: 365). 1722: Pagus *Kalota* ad utrumque ripam rivuli a se nominati situs (Conscriptio, 70. H. 4. 3. MOL). 1733: *Kelete*, 1750: *N(agy) Kalata*, 1805: *Nagy Kalota*. 1808: *Kalota (Nagy- et Kis-)* h., *Kelata* val. 1861: N-K Ko (13). 1888: N-K Ko Bánffyhunyadi js (Je 524). 1913: **Nagykalota** Ko vm (Az). – 1909/19: Călata-mare, *Nk*, L 1018: r 992; m, zs (35). 1926: Călata mare. 1929: Calata, L 1452 (AnR). 1936/9. tk: Calata; Plasa Calata. > Călata = Su 1: 124. 1213 villa *Kalatha*, 1262–1270 *Kalata*, 1441 poss. *Kyskalatha*, 1461 c. q. de *Kyskalotha, Kalotha*, 1462 Elyas Wayda de *Kalatha*, 1468, 1474 Elyas de *Kalatha* wayuda **wolahalis**, 1469 Michael filius Elie de *Kalatha* wayude **wolahalis**, 1474 Michael wayoda **wolahalis** de *Kalathazegh* (Cs), 1496–1854. [22 A]

Kalota 3. Bi>Ko 2. (Bánffyhunad-D, Nagykalota-D és Valkó-DNy hrs; 681-704 m) 1408: p. *Kelechech* (!); 1441: p. **Kyskalatha**; 1459: *Keleczel*; 1461: p. *Kyskalota*. Farnasi Veres, Nagyvölgyi, Valkai-birtok (Cs 5: 365. *Kalota*; 367. *Keleczel*). 1733: *Kalaczel*, 1750: *Kis Kalota*, 1760–2: *Keleczel*. 1762: **Ortodox fatemplom**. 1805: *Keletzel*. 1806: *Keleczel*. 1808: *Keleczel* (Alpensis-), *Alpensiskeleczel* {*Havaskeleczel*} (80). 1861: *Keleczel Ko* (13). 1888: *Keleczel* (Valkó-*Keleczel*) *Ko* Bánffyhunyadi js (Je 409). 1913: **Kiskalota** *Ko* vm (Az). 1934: Ort. kötemplom; karzatán középkori szárnyasoltár részei a lebontott fatemplomból (1975). # B. Nagy Margit: *Kalotaszegi táblaképek*. MtT 1980. 62-76., j. 274-277. – 1909/19: Călăteale, *Keleczel*, L 673: r 661 (35). 1929: Călăteale, L 912 (AnR). = Su 1: 124. 1408–1913. [22 A]

Kalotaszeg 1213 (Bi>Ko) első említése: 1213/550: Engues de *Kalatha* (VR Nr. 18. – „Nomen *Kalata* hic non distinctum pagum, sed regionem oppidum Bánffy-Hunyad ambientem olimque comiti Bihariensi subditam significat.“ VR 1903. 161.) 1587: *Ratio arendae decimarum in districtu Kalothazegh*. (Dé 61-64. E jegyzék a kalotaszegi falvak egyikénél sem tünteti fel külön a püspöki és a főesperesi tized-részt.) {Felsorolásunkban ezek: 1587 = Ksz} # Jankó J.: *Kalotaszeg magyar népe*. Bp 1892. Malonyay D.: *A kalotaszegi magyar nép művészete*, 1907. Szabó T. A.: *Kalotaszeg helynevei*. I. Adatok. Kv 1942. Tulogdy J.: *Kalotaszeg földrajza*. Kv 1943. Sebestyén K.: *Kalotaszeg népoktatása a XV. századtól 1848-ig* (MtT 1979).

Kalotaszeg: történeti-néprajzi táj Kolozsvártól nyugatra. Délen a Gyalui-havasok, nyugaton a Vlegyásza-havas és a Meszes-hegység keleti vonulata fogják közre. Ma a gyalu-járai út mentén fekvő, népi kultúrájában hasonló néhány községgel együtt negyven egészében vagy részben

magyarlakta református (csupán Jegénye és Bács római katolikus) falu tartozik ≈-hez. Vásáros központja Bánffyhunad, nevezetes falvai: Magyarvista, Méra, Gyeróvásárhely, Körösfő, Magyargyerőmonostor, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály stb. Ksz három jól elhatárolható területre oszlik: a havasok alatti *Felszegre*, az Almás-p. melletti *Alszegre* és a Kolozsvár közelében fekvő *Nádamentére*. Ksz Erdély azon vidékei közé tartozik, amelyeken legkorábban megtelepült a magyarság. A betelepülés nyugatról, a Sebes-Körös völgyén történt. A 16. sz-ban még élt a hajdani egységes Kalota-vidék neve a Nagyvárad melletti *Kiskalota* { : Kis-Kalota } és a Sebes-Körös bihari völgyében húzódó *Középkalota* { : Közép-Kalota } tájnevekben. Ekkor csupán a Bánffyhunad alatt összeömlő Körös és Kalota patakoktól közrefogott kis háromszögletű területet hívták ≈-nek. A kora Árpád-korban (10–12. sz.) az Alszeg és a Felszeg Bihar vm-hez tartozott és a váradi püspökség kalotaszegi { : Kalotai } főesperességét alkotta. Fontos hadi út mellett fekvő, a 16–17. sz-ban sokat szenvedett és pusztult a háborús időkben, különösen a II. Rákóczi György lengyelországi hadjáratát megtorló török-tatárjárástól és a Várad elestét (1660) követő török portyázásoktól. Ksz parasztsága elsősorban földművelésből él, de sovány földjei miatt régóta foglalkozik fakitermeléssel, szarvasmarha-tenyésztéssel, háziiparral. Népművészete igen gazdag (építkezés, viselet, hímzések, faragás). A kalotaszegi népművészet divatjával kezdődött a magyar népművészet felfedezése a múlt század 80-as éveiben. Gyarmathy Zsigmondné, egy lelkes lokálpatrióta asszony a már majdnem feledésbe merült varrottas kézimunkát felélesztette és háziiparként elterjesztette. Propagandája nyomán a kalotaszegi hímzések nem csupán hazai, hanem európai hírnévre is szert tettek. A kalotaszegi népművészet hatással volt a századelő magyar szecessziós iparművészetére, a „gödöllőiek“ művészcsoport munkájára és ihlette Kós Károly építészeti, grafikai és iparművészeti munkásságát. (K. L.123.)

Kalotaújfalú Ko (Valkó-DK, Gym-DNy hrs; 820 m) 1459: p. *Wyfalw*; 1468: p. ≈ in districtu de **Kolothazeg**. 1518: p. ≈. Bánffy; Tamásfalvi ~ Bikali ~ B. ~ Tf. Vitéz, Túri, Farnasi ~ F. Veres, Nagylaki Jaksics, Valkai, Szm. Tompa, Mérai, Kemény-birtok. Jbn 1493: Hodor, Gavirla, Elyas, László, András (Bf-jb) (1459–1518. Cs 5: 421). 1733: *Uyfalu*, 1750: *Újfalu*, 1760–2: **Kalota-Ujfalu**. 1808: Újfalu (Kalota-), Fincsi (175). 1861: Kalota-újfalú, Fints Ko (12). 1913: Kalotaújfalú Ko vm Bánffyhunyadi js (Az). – 1909/19: Finciu, K, L 338 r (75). = Su 1: 239. 1459–1854. – 1974: c. Călățele {Kiskalota kzs faluja, DK-i hrs} [22 A]

Kalova * Te (Karánsebes-ÉK) 1433: *Kalova*, 1561: *Kalowa* (Csáky 577). 1458: Alsó- és Felső-Kalva Nadányi-birtok (Cs 2: 44). 1576: *Collova*, 1584: Alsó-Kalova, Felső-Kalova (Pesty: Szörény II. 101). – Su 2: 348. {Talán beolvadt Bisztranyíres falu határába, ahol a Bisztra mellékvize: *Valea Calova*}

Káloztelek (Kárásztelek) Kr (Somlyó-ÉNy) 1241: *Kaloztelek* (Tr). 1338: *Kaloztheleke*; 1341: p. *Kaluzteluk*. A kabarokhoz tartozó kálizok települése; szerepük volt a sószállításban. A váradi **káptalan** birtoka (1338); 1341-ben Zovány és Vidonyafő határosa (Gy 3: 514). 1455.VII.24.: Péter *Kalazthelek*-i **plébános ü.** Losonczy János (KmJkv 1214). 1477: *Kaloztheleke* (Cs); =: *Kalozthelek* (P); 1481: ≈ (Cs 1: 583. Ma Kárásztelek; P); 1584: *Kalutthelek*, 1609: *Karaztelek* (Petri III. 605). Az 1660-ban a római katolikus egyházba visszatért Somlyai Báhory Zsófia (1609–1680) erdőket, szőlőket, szántóföldeket adott a római katolikus vallásban maradt falunak, saját kúriáját pedig örök időkre a **plébániának** adományozta. 1732-ben említett kötemplomából csak igen régi harangja maradt fenn „Rex Gloria Iesus Nasarenus Iudeorum“ felirattal (MM). 1808: *Kárásztelek* h. 1888: ≈ **Szi** Szilágysomlyói js (Je 404). 1910 L 1829: 1742 **r. kat.**, 53 **gkat.**, 22 **ref.**, 12 izr., 3 egyéb. 1913: **Kárásztelek** Szi vm (Az). 1992 L 1240. # Major M.: *Kárásztelek*. Szilágysági magyarok 1999. 384. Kép: Napsugaras {oromzatú} ház, **Római katolikus templom** {1917}. – 1909/19: Carastelec, *Kt*, L 1670: **r 15**; m (37). = Su 1: 121. 1241–1854. + 2: 348. Kaloztheleke {Eltűntek közt, Csánkit félegesen véve figyelembe. Ld Cs jegyzetét!} [11 D]

Kaluger * Te (Karánsebes táján) 1444: *Kaluger* Magosd falu határosa (Cs 2: 49. Magojafalva). – Su 2: 348.

Kalugyer Bi (Vaskoh-D) 1808: Kalugyer (77). 1851: ≈, Bi vm, a váradi de **püspök** vaskohi uradalmávan, magas hegyek közé szorított völgyben: 655 n. e. **óhitü** lak., s anyateplommal.

Határa 5066 hold, ... Van itt egy hamuzsír-főző huta, mely 60 egyént foglalatoskodtat (Fé 2: 170). 1888: Kaluger Vaskohi js (Je 400). 1913: Kalugyer Bi vm (Az). – 1909/19: Călugări, *Kaluger*, L 989: r 980 (35). = Su 1: 125. v. Ponoarele (r. Beiuș) (Ott nincs!) 1974: Ponoarele c. Cărpinet {Kerpenyéd kzs. faluja D-re} [21 C]

Kalova * Szö (Herkulesfürdő-ÉNy, Bélajablánc és Petnek mellett) 1531: *Kalwa*, 1548: *Alsó-Kalva*, 1576: *Kalova* (Pesty: Szörény II. 106). – Su 2: 348.

Kálvi * Za (Aranyág mellett) 1441, 1445: *Kalwy*. Világos várhoz tartozott, az aranyági kerületben (Cs 1: 734). – Su 2: 348.

Kálcicza * Kr~Szö (Karánsebes-D, Galacs mellett) 1531, 1540: *Kalwicza* (Pesty: Szörény II. 107). – Su 2: 348.

Kályán 1. Ko 1. (Kolozsvár-K, Mocs-NyDNy) 1326: v. *Kalyan* (Cs). =: v-e nobilium Nicolai, Mychaelis f-rum Joannis f-i Manus *Kalyan* vocate, fl. *Kalyanpathaka*. A Kályáni nemesek birtoka; Zsuk határosa (Gy 3: 351). 1360: via tendens versus v. *Kalyan*; 1457: utraque = ; 1516: p. **Magyarkallyan**, **Olahkallyan**. Kályáni, K. Nagy, Suki, Pongrácz, Sk. Erdélyi, Geszti, Sándorházi, Sh. Porkoláb, Ombozi ~ O. Kisfaludi, Ródi Cseh-birtok (Cs 5: 364). **1587: Kallyan**. – E: fl. 10, A: fl. 4 (Dé 59). 1640, 1652 Kolozsmonostor: Kályáni Márton jb (Gyalu 45, 132). 1652 Bács, Fugitiví: Dienes Márton Kallyanban, ő Nagysága jószágában szolgál (Gy 130). 1652: *Magyar Kalyan integra*. Gyalu tartozéka. Maior Péter hagyottbíró (Hagiot Biro) {~ tavalyi bíró}, Kalyani Mihály, Hagyo István, Kodor Imre, Nagy Miklós, Nagy Péter Hi sunt jurati. {12.} Nagy Tamás falusbíró, nem szolgál. 18 csf (1 özvegy) 17x2 = 34 + 1 = 35 + 1 házas = 37 + 16 fiú {és 16 leány} = 69 lakos; 1 Sukon {Zsukon} a szőke marhák pásztora, 1 Suki tisztartó; Hn csn: Baroti, Kodori. Advena: Szekely, Orosz, Paska, Modouai (Gyalu 139–140). 1808: *Kalyán* vel *Kaján* cum pr-o *Magyar-Kaján* vel *Tokosfoly* h. 1861: Kallyán Ko (12). 1888: Magyar-Kályán (Keján) Mocsi js (Je 486). 1913: **Magyarkályán** Ko vm (Az). – 1909/19: Călian, *Mk*, L 1190: r 919; m; 25 zs (35). > Căianu = Su 1: 123. 1326–1854. [23 A]

Kályán 2. Ko 2. (Apahida-K, a Mocsi úton) 1457: utraque *Kalyan*; 1461: ≈ Michaelis de Swk; 1472: kenezius de *Kalyan*; 1516: *Olahkallyan*. Birtokosok mint K. 1. (Cs 5: 364). 1652: *Olah Kalyan*. {Rövid időre a gyalui vártartomány faluja volt.} Ez puszta faluhely, mezeje és minden határa együtt vagy az magyar kalyaniakkal ... (Gyalu 140). 1733: *Kis Kajon*, 1750: *Kiskeján*, 1760–2: *Kis Kaján*. 1808: Kajan (Kis-), Kiskajan ~ Kiskalyan, Kajanu mike (76). 1913: **Kiskályán** Ko vm Mocsi js (Az). – Căianul Mic = Su 1: 123. 1913. > 1974: Căianu Mic c. Căianu {Magyarkályán kzs faluja ÉNy-ra} [23 A]

Kályánivám Ko (Kiskályán-Ny hrs) 1913: *Kályánivám* Magyarkályán tartozéka (H). – Căianul Vamă = Su 1: 123. > 1974: Căianu-Vamă c. Căianu {Magyarkályán kzs faluja ÉNy-ra} [23 A]

Kamanc Kr (Oravicabánya-D, Ilyéd mellett) **1223: Camanc** (Tr). – Su 2: 307.

Kamarás 1. * Ar (?) 1452: *Kamaras* (Cs 1: 773). 1828: *Nagy Kamarás* (Nagy 33). – Su 2: 348.

Kamarás 2. Ko 1. (Kolozsvár-ÉK 33 km) 1312: t. *Kamaras* (Cs). =: ≈; 1325: p. ≈. A Tomaj nb. Losonciak birtoka. 1312-ben Dénes fia Tamás kamarási földjének Palatka felé eső határát megállapították (ld. Palatka). 1325-ben Dénes fiai osztózásakor Dezső kapja (Gy 3: 351. K 1.) 1312: t. *Kamaras* t. Mykteleke hrs; út Kezw erdő felől *K* faluba (An 3: 307). 1442.VI.12.: Kamaráson lakó Nagy Miklós fia: Gergely és **Waydakamarasa**-i lakos Benedek kijelenti, hogy Patán lakó Bejtes Dénes 19 arany Ft-tal kifizette őket Kamaráson lakott néhai testvérük: Antal megölése miatti keresetükben (KmJkv 470). 1467: p. *Waydakamaras* (Cs 5: 422). 1515.XI.4.: magnifici domini Bogdan wayuode Moldaviensis *Waydakamaras*-i officiálisa W-i Sandrin (KmJkv 3591). **1587: Vajdakamaras**. – E: fl. 28, A: fl. 10 (Dé 58). 1635 Szentkirály (Hsz): Orbán Tamás *Vajda Kamarasi schola mester*; Nagysolymos (Uh): Magyar Tamás Kamarason lakik (SzO). 1652: *Vajda Kamoras integra Uy joszag*. Gyalu tatózéka. Dombi István bíró, nem szolgál marhával, Hagy János, Nagy István, Dombi András, Kis Mihály, Farkas István, Balog Péter, Szabo Pál, Farkas Demeter, Farkas András Hi sunt jurati. 24 csf (3 özvegy, 2 nőtelen) 19x2 = 38 + 1 házas fiú

= 39 + 23 fiú {és 23 leány} = 85 lakos; 1 erdőkerülő. Hn csn: Kodori. Fundus elegendő volna. Hn: *Hintosi Retben, Kis Telek Retin; Soma Uelgieben; Tho mellyekeben, kertfeliben, Lehelyben; vagot erdeo, perellyes erdeő*. Vagyon egy puszta Curia is, mellette gyümölcsös, veteményes kert, egy kis lugas szőlő is vagyon benne. Ez puszta Curianál lakik egy Szeoleosi György nevű szabados, ... Urunk ő Nagysága, hogy mind életéig lova hátán szabadosságával szolgáljon, kegyelmesen megengedte. De mivel Thusumban vagyon öröksége, vissza akar menni, onnét is Sz. peterhez { : Szentpéterre: Uzdiszentpéter, Tuson szomszédságában}, mindazáltal szabadosságával, lova hátán akar szolgálni (Gyalu 137-139). 1689.XII.28., Vk: Bethlen Miklós a beszercei bírónak: „Számos bujdosó jobbágyim vadnak az kegyelmetek Székiben“ (Be lt. 1689. 244. SzTA). 1733: *Vayda-Kamaras*. 1808: *Kamarás (Vajda-)* h. 1861: V-K Ko (14). 1888: V-K Ko Mocsis js (Je 711). 1913: **Vajdakamarás** Ko vm (Az). – 1909/19: Vaida-Cămăraș, *Vk*, L 1019: r 253; m; 11 zs (191). = Su 2: 223. 1213: v. Kamaras {?}, 1335: v. Camaras (Tr) {? Cf. K 2.}, 1467–1854. – 1974: c. Căianu {Magyarkályán kzs faluja É-ra} [23 A]

Kamarás 3. Ko 2. (Kolozsvár-K, Mocs-K) 1322: p. *Camaras*; 1329: v. *Kamaras*. A Kökényesréold-nem birtoka. 1322-ben a király mint a magtalanul elhalt Kukes fia János fia Renold birtokát Kácsik nb. Simon székely ispánnak adta. 1329-ben is az övé, amikor Szilvás határosának mondják (Gy 3: 351. K 2.) **K 1-2.** 1332–5: Petrus *sacerdos* de *Kamaras*, Michael ≈ de ≈. Nem dönthető el bizonyosan, hogy melyik Kamarás papja fizetett 1332 I: 16 új báni, 1333 I-II: 4 gs, 1334 I: 3 gs, 1335 I: 3 gs pápai tizedet (Gy 3: 351). 1335: p. populi ville *Camaras*; 1421: p. *Puztakamaras* (Cs 5: 395). **1587:** *Puzthakamaras*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 57). 1652 Hévszamos, Fugitiv: Haragos Vazil Puzta Kamarason Kemény Boldizsár majorja (Gyalu 111). 1711: a fekete halál (pestis) 170 áldozatot szedett (Gyalu LXXIX). 1733: *Pusztá Kamarás*. 1808: Kamarás (Pusztá-) (77). 1861: P-K Ko (14). 1888: P-K Ko Mocsis js (Je 591). 1913: **Pusztakamarás** Ko vm Nagysármási js (Az). *1927: *Sütő András* író. – 1909/19: Cămărașul-deșert, *Pk*, L 1086: r 782; m, zs (35). > Cămărașul = Su 1: 125. 1325–1854. > Cămărașu [23 B]

Kamarás 3. * To (ma Tordához tartozó dűlő) 1606: Kamarás Sennyei Pongrác birtoka; Bécsből írja feleségének: építtesse házát (H. Takács 65).

Kamarzanest Hu (Illye-É) 1468: p. *Kamarzenesth*; =: *Kamarzanesth* (Cs); =: ≈ (KmJkv 1824); 1485: *Komorzanesth*. Illye vs birtoka; részben Foltiaké (Cs 5: 99). 1733: *Kamerzanest*, 1750: *Kemerzenyest*, 1805: *Komárziness*. 1808: Kamárszinesd, Karsinesdu (77). 1861: Komárzinessd Hu (22). 1888: Kamarziness (Karmasinesdy, Kemerzinessd) Hu Marosiillyei js (Je 404). 1913: **Karmarzinessd** Hu vm (Az). – 1909/19: Cărmăzinești, *K*, L 640 **ort. r** (38). = Su 1: 127. 1468–1854. – 1974: c. Gurasada {Szád/Guraszáda kzs faluja É-ra} [33 B]

Kamén * KSz (Középvárca mellett) 1391: *Kamyn*. Erdődi kerületbeli falu (Cs 1: 557). =: ≈ (Petri III. 593). – Su 2: 348.

Kamenavölgy KrSzö (Herkulesfürdő-É) 1913: *Kamenavölgy* Somosréve tartozéka (H). – Camna > 1954: Camena = Su 1: 120. – 1974: c. Cornereva {Somosréve kzs. faluja ÉK-re} [43 C]

Kamnosza Hu (Erdőhát-KDK hrs) 1806: Kamnosza (33 aa 54) 1808: pagus Kamnosza (77). {1981 R}

Kampény Kr (Lugos táján) 1590: *Campeny* (Pesty: Krassó II/1. 98). – Su 2: 307.

Kampur Hu (Illye-ÉNy) 1485: p. *Kampus*. Foltiak birtoka (Cs 5: 100). 1805: *Kimpuri*. 1808: Kimpur (83). 1861: Kimpuri Hu (22). 1888: Kimpur Hu Marosiillyei js (Je 417). 1913: **Kimpur** Hu vm (Az). – 1909/19: Cămpuri, *K*, L 416 **ort. r** (36). > Cămpuri de Sus = Su 1: 156. 1485–1854. – 1974: c. Gurasada {Szád/Guraszáda kzs faluja, ÉNy-i hrs} [33 D]

Kána * KSz (Érkörös mellett) 1475: *Kana* (Cs 1: 557). =: ≈ (Petri III. 593). – Su 2: 348. {Azonos lehet az eltűnt Kala faluval}

Kanár Do (Szamosújvár-K, Cente mellett) **1219:** curialis comes de *Canar* (Tr). – Su 2: 307.

Kanczó * Te (Lugos táján) 1410: *Kanczo*, 1462: ≈ Doboz 65. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 348. 1462.

Kanizsa Sző (Domásnya-DK hrs) 1535: *Kanych*, utraque *Kanych*; 1543: *Also Kanichya*, *Felseo Kanichya*; 1582: Kanisa; 1769: Kanisa (Pesty; Szörény II. 107). 1808: Kanisa ~ Kanizsa, Kanischa, Kanixa (77). 1888: Kanizsa **KrSző** Teregovai js (Je 400). 1913: **Szörénykanizsa** KrSző vm (Az). – 1909/19: Canicea, *Kanicsa*, L 474 ort. r (36). > Cănicea = Su 1: 125. 1535–1913. – 1974: c. Domaşnea {Domásnya kzs faluja} [43 C]

Kanta Fe (Kézdivásárhely-ÉK hrs) 1502.IV.20.: *Kanthafalwa* (Fe vm) Kézdi néhai Sándor Simon fia János birtoka (KmJkv 3243). 1517.IV.26.: Somkeréki Erdélyi Márton átengedi *Kanthafalwa* egészbirtokot Kiskendi Baládfi Jánosnak (3621). 1603: p. *Cantafalwa* (SzO IV. 163). {16..} „Hogy Nagy Moysesnek, a Székely Nemzet háromszéki Apostoli férjijának, a 17 század végén ide [Moldovába] is valami befolyása volt, ki a Kantai Minorita Szerzetesek házáat is alapította, onnan következtethető, hogy élete le írásában, melly az említett szerzetes háznál találhatik, ezek vannak fel jegyezve többi dicséreti közt: »Trium Regnorum Hungariae Transilvaniae et Moldaviae Apostolus.« (Petrás 1841/2. : 1979. 1342.). 1750: *Kanta*. 1808: Kanta (77). 1861: ≈ FF (3). Hnt. 13: » Kézdivásárhely Hsz vm. # Berecz Gy.: *A volt kantai határörvidék közoktatásügye*. Bp 1892. Deme L.: *A kézdivásárhelyi 3. sz. Ipari Liceum (volt Kantai gimnázium) monográfiája 1680–1980*. Kvh 1980. – Su 2: 348. 1502–1854.

Kánya * Te (Temesvár és Vinga közt) 1421: *Kana* a csanádi **püspök** birtoka (Cs 2: 51. Monyarós). – Su 2: 348.

Kányád Uh (Székelyudvarhely-D) 1333: **sacerdos** de *Kanad* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. ante 1566: *Kanjad*, 1567: *Kanijad*, 1576: *Kaniad*, 1602: *Kányád* (SzO II. 198, 219, IV. 41, V. 286). 1614: Kányád 25 családfő (Uh 39). 1808: Kányád, Kanjádú (77). 1861: ≈ Uh (27). 1888: ≈ Homoródi js (Je 401). 1913: Kányád Uh vm Udvarhelyi js (Az). – Caniad > Ulieşul = Su 2: 217. 1333–1854. > Ulieş [37 A]

Kányaháza Sza < Kalinháza.

Kapjon BSz (Dés-ÉNy, a Szamos j. p-i úton) 1348: p. Kaplyon, Koplyon (Tr). 1356: *Koplyan*, 1467: *Kaplyan*, 1615: *Kaplian* (Kádár IV. 198). **1587**: *All Eor*, *Kaplyon*. – E: fl. 12, A: fl. 6. Dom. Stephani Boczkay integra Kaplyon (Dé 47. Fele-fele arányban fizették). 1601: Basta zsoldosai pusztították; 4 lélek maradt. 1604-ben Haller Gábor (1550–1608) adományul kapta uradalmát Boczkay fejedelemtől. Kastélyt épített. 1703: Fazekas István kőfaragó, Lázár Ferenc jobbagya, ide szökött Szárhegyről (SzTA 1947. Mest 25). 1733: *Kaplyán*, 1750: *Koplan*, *Kapjon*, 1760–2: *Kaplany*. 1808: Kapján ~ Kapjon, Kappen, Koplián (77). 1861: Kaplyon, Koplján BSz (18). 1888: Kaplyon (Koplau, Kopján) **SzD** Dési js (Je 401). 1913: Kapjon SzD vm (Az). 1931–6: itt élt *Simon Béla* festőművész (1. fe: Elekes Viktor leánya: Mariska); ua. élt még ott a Balogh család. – 1909/19: Coplean, *K*, L 460: r 402; m (54). = Su 1: 164. 1348–1854. – 1974: c. Căşeu {Alsókosály kzs faluja, Ny-i hrs} [13 C]

Kaplony {< Árpád-kori török szn} **Sza** (Nagykároly-ÉK hrs) 1300: p. *Koplan*, 1335: *Koplonmonostura* (Tr). A falut 1300-i oklevél említi első ízben, de éppen itt találunk bizonyítékot arra is, hogy keletkezése sokkal korábbi időre nyúlik vissza. A Károlyi-családon és rokonságán kívül – kik a környék urai – a Kaplony-nemzetségnek még két, a többitől már a XIII. században különvált ága birtokos itt Már ebből is következik, hogy Kaplony a nemzetség legrégebb alapításainak egyike, melyen az egyes ágak már a XII. században osztozkodtak (Maksai 155). 1468: *Kaplyon*, 1479: *Kaplyan* a Károlyi család ősei által **Szent Márton** tiszteletére alapított monostorral (Cs 1: 477). A katolikus templom mellett Káolyi-kápolna. Duna Tv 2005.I.15. 1808: Kaplyon (77). **Szent Antal-templom**, b: VI.13. (RKNt 1999). 1851: *Kaplyon* vagy *Kaplony*, Sza vm, 650 **római**, 89 **g. kath.**, 334 **ref.** lak., ref. anyaeckésiaival. Van itt egy **sz. Ferencziek zárdája** és szentegyháza, melly a gr. Károlyi nemzetség temetkező helye. Határa mindent bőven terem, s észak felől Kraszna vizéből alakló tavai vannak. F. u. gr. Károlyi, Bagossy nemzetségek s több apró birtokosok (Fé 2: 174). 1888: Kaplony Nagykarolyi js (Je 401). 1913: Kaplony Sza vm.

*1919.I.10.: *Fényi István* költő, nagykárolyi tanár (–1997). 1999.I.11-én az iskola FI nevet kapott. – 1909/19: *Căplani, K*, L 1687: r 3 (36). > Căpleni = Su 1: 126. 1300–1851. [11 A]

Kapnik Sza 1808: opp. Kapnyik, (s) Kapnik (78). 1888: Alsó-Kapnik **Sza** Nagybányai js (Je 205). Hnt. 13: » Kapnikbánya.

Kapnikbánya Sza (Nagybánya-Felsőb-K) 1455: Hunyadi János – mint földesúr – Felsőbánya polgárainak, kik bányamívelés céljából Kapnikba (in *Kapnek*) telepedni óhajtanak, bányaszabadságot adományoz, ezt 1465-ben Mátyás király ünnepélyesen megerősítette. Ugy vélem azonban, hogy ez alkalommal inkább csak új bányák nyitásáról volt szó (Cs 1: 477). Úgy látszik, Felsőbánya egyik fiatal melléktelepe volt (Maksai 156). 1639: *Kapnikbanya* (Makkai 438) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Kapnik Bánya*. *1790.IV.10.: *Ungár Anikó*, az erdélyi színészet úttörőinek egyike (–1862.XII.25., Kv). 1808: opp. Kapnyik, (s) Kapnik (78). *1886.I.27.: *Krizsán János* festő, tanár (–1948.IV., Nb). 1888: ≈ Sza Nagybányai js (Je 401). 1913: Kapnikbánya Sza vm (Az). – 1909/19: *Capnic, Kb*, L 4665: r 2055; m, zs és más nemzetiségek (36). > Căvnic = Su 1: 122. 1445–1854. [13 A]

Kapocsány Bi (Belényes-ÉNY) 1692: *Kopacsal* (Mezősi 102). 1808: Kapocsány (78). 1851: ≈, Bi vm, egy hosszú hegység tövében, 230 n. e. **óhitű** lak., s nyatemplommal. Van Hollód nevű vize, s azon egy malom. Birja Géczynó asszonyság (Fé 2: 174). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 401). 1913: Kapocsány Bi vm (Az). – 1909/19: *Copăceni, K*, L 241: r 226; m, zs (54). = Su 1: 164. 1692, 1828, 1851. – 1974: c. Sîmbăta {Szombatság kzs faluja D-re} [21 A]

Kapocsfalva * **Mm** (Aknasugatag hrs) 1360: *Kopacsfalva*, 1467: *Kapotsfalwa*, 1469: *Kopachfalwa*, 1471: *Kwpachhaza*; 1470: *Kapochpathaka* (Cs 1: 449). – Su 2: 354. Kopachfalva.

Kápolna 1. Bi (Tenke-DK, a Fekete-Körös jp-i úton) A XVI. században vált ki Gyantából. 1552: *Egyhazas Gyanta, Kápolnas Gyanta* (Jakó 247). 1808: Kápolna (78). 1851: ≈, 683 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 700 h. szántó, 200 h. rét, 300 h. erdő, 20 h. legelő ... Birja a váradi deák püspök (Fé 2: 174). 1888: ≈ Tenkei js (Je 401). 1913: **Feketekápolna** Bi vm (Az). – 1909/19: *Căpâlna, K*, L 852: r 802; c, zs, m (36). Căpîlna = Su 1: 126. 1552–1851 {1913}. [20 B]

Kápolna 2. Fe (Szászsebes-D, a Sebes j. p.) 1386: *Capella* (Ub I. 605). 1760–2: *Kapolna*. 1808: Kápolna AF (78). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Alsó-Kápolna, Kapellen, Capalna) **Sze** Szászsebesi js (Je 401). 1913: **Sebeskápolna** Sze vm (Az). Határában dák kővár a Kr. e. II.sz-d–Kr.u.II. századból (László A.). – 1909/19: *Căpâlna, K*, L 738 **ort. r** (36). Căpîlna = Su 1: 125. 1386–1913. – 1974: c. Săsciori {Szászcsór kzs faluja DK-re} [34 D]

Kápolna 3. Kü (Küküllővár-Ny, a Kis-Küküllő j. p.) 1332: Gunradus **sacerdos** de *Capella*, Petrus = de =; 1393: p. *Kapolna* ad castrum nostrum (**regis**) Kykyllewar spectans. Küküllővár tartozéka volt. Német nevű papja 1332 I: 40, 1332 II: 40 dénár pápai tizedet fizet. Dicsőszentmárton és Vesszős között sorolják fel (Gy 3: 554). 1393-ban Zsigmond király Bethleni Gergelynek adományozta (Cs 5: 882. K -b). **1587: Alsokápolna**. – E: fl. 16. A: fl. 8 (Dé 32). A XVII. századtól lakossága román. 1808: *Kápolna (Alsó-)* h. 1861: A-K Kü (7). 1888: A-K **KK** Hosszúaszói js (Je 205). L 1910: 779; 1956: 984 (Le). 1913: **Alsókápolna** **KK** vm (Az). – 1909/19: *Căpâlna-de-jos, Ak*, L 657: r 622 (36). Căpîlna de Jos = Su 1: 126. 1332–1854. – 1974: c. Jidvei {Zsidve kzs faluja É-ra} [35 B]

Kápolna 4. Kü (Dicsőszentmárton-ÉK, a Kis-Küküllő j. p.) 1332: Martinus **sacerdos** de *Capella*. Papja 1332 I: 7 régi báni, 1332 II: 12 dénár pápai tizedet fizet. Udvarhely és Bonyha között sorolják fel (Gy 3: 554). 1361: p. *Kapulna*; 1521: p. *Kapolna*. Mikefalvi ~ Középfalvi ~ Kápolnai, Mocsi Miskefi ~ Miskei ~ Mocsi, Madarasi Székely s más birtokosé (Cs 5: 882. K -a). **1587: Mikeffalwa, Kápolna**. – C. Pr.: fl. 24, A: fl. 8 (Dé 35). 1808: ≈ (Felső-), Bun (78), 1861: F-K Kü (8). 1888: F-K **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 322). 1913: **Felsőkápolna** **KK** vm (Az). – 1909/19: *Căpâlna-de-sus, Fk*, L 215: r 186 (36). Căpîlna de Sus = Su 1: 126. 1332–1854. – 1974: c. Mica {Mikefalva kzs faluja, K-i hrs} [23 D]

Kápolna 5. (Dés-ÉNy, a Szamos jpi-úton) 1437: *opp. Capolna, Kápolna*; 1467: *Kapolnamezew*; 1553: *Kapolna* (Kádár IV. 212). 1733: *Kápolna*. 1808: Kápolna, Kipolná (78). 1848.XII.22.: Bem tbk serege a vidéken (MT V. 416 u. tk). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Capilne) **SzD** Nagyilondai js (Je 401). 1913: **Csicsókápolna** SzD vm (Az). – 1909/19: Căpâlnea, K, L 497: r 474; zs, m (36). Căpîlna = Su 1: 125. 1437–1913. > 1974: Căpîlna c. Gilgău {Galgó kzs faluja DK-re} [13 C]

Kápolna 6. * Te 1. (Lugos-Ny, Krassóhódos-Ny) 1471: *Kapolna*. Hodoshoz tartozott, s bizonyára tőle ny. felé feküdt (Cs 2: 44).

Kápolna 7. * Te 2. (Lugos-Ny, a fenti Kápolna táján) 1369: *Capolna* a Nexafiai birtokában (Cs 2: 44. Kápolna). – Su 2: 307. Capolna 1369; Kapulna 1371–1372 (Csánki II. 44). {!}

Kápolna 8. * Te (Krassóhódos-Ny) 1369: *Capolna* a Nexafiai birtoka; 1471: *Kapolna* Hódos tartozéka volt (Cs 2: 44). – Su 2: 348.

Kápolna 9. * Za (Solymosbucsa mellett) 1439: *Kapolna*; 1441, 1445: *Kyskapolna*; 1464: *Kyskapolna, Nagykapolna*. Világos várhoz tartoztak. 1525: *Kapolna* (Cs 1: 734). – Su 2: 348. 1427 Kápolna (Csánki) {!}, 1441.

Kápolna 10. * Za (Világos mellett) 1386: *Capella* (DocVal 324). – Su 2: 307.

Kápolnapataka Cs (Gyimesközéplak-D hrs) 1888: Kápolnapataka telep (t) Gyimes-Középlak Cs (Je 402). 1913: Kápolnapataka (H). – Căpîlna > Căpîlnița > Valea Capelei = Su 2: 226. 1913. – 1974: c. Lunca de Jos {Gyimesközéplak kzs. faluja} [25 D]

Kápolnás 1 2. * Ar (?) 1427: *Alsokapolnas, Felsokapolnas* Szád vár tartozékai voltak (Cs 1: 762. Szád). – Su 2: 285. Ak, 326. Fk {Kápolnás mellett}

Kápolnás 3. Kr (Lippa-DK, a Maros b. p. közelében) 1369: *Capolna*, 1471: *Kapolna*, 1479: *Kápolnás* {?}, 1596: *Felső-Kápolnás, Alsó-Kápolnás*, 1717: *Capelnasch* (Pesty: Krassó II/1. 266). 1808: Kápolnás (78). 1828: *opp. Kápolnás* (Nagy, I. 180). 1851: ≈, Kr vm, 1400 n. e. *óhitű* lak., paroch. templommal. Van sok erdeje, szilvása, szőleje. Az uradalmi legelő mintegy 2000 holdra terjed. Birja gr. Zichy (Fé 2: 175). 1888: ≈ **KrSzö** Marosi js (Je 402). 1913: Kápolnás KrSzö vm (Az). – 1909/19: Căpâlnaș, K, L 1506: r 1450; m, zs (36). Căpîlnaș = Su 1: 126. 1369–1851. – 1974: Căpâlnaș c. Birchiș {Marosberkes kzs faluja, ÉK-i hrs} [33 C]

Kápolnásfalu Uh (Homoródfürdő-K hrs) 1567: *Masijk Olahfalw*, 1576: *Innekső Olahfalu*, 1602: *Kápolnás Oláhfalu* (SzO II. 219, IV. 42, V. 284). 1614: Kápolnásfalu 41 családfő (Uh 26). 1733: *Oláhfalu*. 1808: Oláhfalu (Kápolnás-) (120). 1861: K-Of Uh (27). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 402 & Homoród -Y-). 1913: Kápolnásfalu (Az). – Olafalaul Mic > Căpîlnița = Su 1: 126. 1567–1913. [25 C]

Kápolnás-Gyula * Ar (Csánki) : Gyula.

Kápolnáshidas Bi (Su) : Hidas.

Kápolnok 1. KSz (Magyarláros-ÉNy, a Kapnikbányai úton) 1405: *Kawachfalua* (Cs; K); 1424: *Kowackapolnok* (Cs); =: *Kowackapolnok* (K); 1475: *Kowaczfalwa* (Cs 1: 558. Kovácsfalva); 1650: *Kovas-Kapálnak* (Kádár IV. 424). 1639: *Kovackapolnok* (Makkai 439) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Feuresty*, 1760–2: *Kováts Kápolnak*. 1808: Kápolnak (Kovács-), Feuresti **Köv** (78). 1888: Kovás-Kápolnok (Fauresty-Capelnicu, Trestia) **SzD** Magyarlárosi js (Je 448). 1913: **Kováskápolnok** SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Făurești, *Kovácskápolnok*, L 704: r 613; zs, m (72). = Su 1: 226. 1405–1854. {u. Kovácskápolnok} + 2: 355. 1974: c. Copalnic-Mănăștur {Kápolnokmonostor kzs faluja ÉK-re} [13 A]

Kápolnok 2. KSz (Nagybánya-D) 1405: *Kwzepszew Kopalnok* (Cs; K); 1424: *Also Kapolnok* (Cs; K); 1475 k.: *Zurdogcapan* (Cs 1: 565. Szurdok-Kápolnok; Kádár VI. 524). 1505.II.12.: *Zwrdokkapalnak*-i néhai Mykle Ioan fia: Gywla (nemes) a Kővár-vidéki *Zwrdokkapalnak* három

részét 200 arany Ft-on zálogba veti Monosthorkapalnak-i néhai Pap Dumitru fia: Pap Gheorghenél (KmJkv 3339). 1733: *Kopálnok*, 1750: *Kopalnik*, 1760–2: *Szurduk Kopolnok*. 1808: Kápolnak (Szurduk-), Kapolnok **Kőv** (78). 1888: Szurduk-Kápolnok (Kopálnik) **SzD** Magyarlápósi js (Je 674). 1913: **Szurdukkápolnok** SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Copalnic, Surduc-Copalnic, *Szk*, L 1035: r 1018; zs (54). = Su 1: 164. 1405–1854. – 1974: c. Copalnic-Mănăstur {Kápolnokmonostor kzs faluja, É-i hrs} [12 B]

Kápolnokmonostor KSz (Nagybánya-DDK) 1405: *Also-Kopalnok*; 1424: *Monostoros Kapolnok*; 1475: *Monostoros Capal* (Cs 1: 560. Monostoros-Kápolnok). 1505.II.12.: *Monosthorkapalnak-i* néhai Pap Dumitru fia: Pap Gheorghe nemes, ld Szurdukkápolnok (KmJkv 3339). 1733: *Monostor*. 1808: Monostor **Kőv** (110). 1888: Kápolnok-Monostor (Manostur, Copalnicu-Monostoru) **SzD** Magyarlápósi js (Je 402). 1913: Kápolnokmonostor SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Mănăstur (Copalnic), *Km*, L 1237: r 811; zs (110). Copalnic-Mănăstur = Su 1: 164. 1424–1854. [12 B]

Kapor Do (Mocs-ÉK) 1329: t. *Kopur* Budatelke (Ko) határosa (Gy 2: 74). 1379: *Capurd*, *Kapor* (BánffyOkI I. 341, 344). 1469: *Kapor*, 1515: *Capor* (Kádár IV. 208). 1519.IV.28.: L. Bánffy László több birtokbeli jussait gyermeki részként átengedi fiának: L. Bánffy Miklósnak, aki ennek ellenében apja kezébe adja {többek közt} *Kapor* birtokbeli részét (KmJkv 3723). 1553.X.28.: *Kapor*-ról Györgyfalvi Boldizsár jobbágya: Dancsó Mihály és Földvári Jánosné jobbágya: Dancsó Tamás iktatáson Katona faluban (5235). 1733: *Copru*. 1808: *Kapor* h., *Kopru* val. 1861: ≈ Do (15). 1888: ≈ (Kopor, Koporu) **SzD** Kékesi js (Je 402). 1913: Kapor SzD vm (Az). – 1909/19: Copru, *K*, L 308: r 303 (54). = Su 1: 165. 1329–1854. – 1974: c. Cătina {Katona kzs faluja, ÉK-i hrs} [23 B]

Kaporjás * Te (Temeshódos-Ny) 1471: *Koporyas*. Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 46. Kaporjás). – Su 2: 355.

Kaporló * Kr (Lugos-ÉK, a Béga bp-i Bégamonostor mellett) 1514–1516: *Kaparlo*, *Kaporlo*; 1529: *Kaperlo*, 1598: *Kaporlo*, 1600–1700: *Caperuleo* (Pesty: Krassó II/1. 245). – Su 2: 348. {Egy erdő őrzi emlékét}

Kapos hegy Uh 1808: *mons Kapos Uh* (78).

Káposztásfalva Za (Brád-DK) 143, 1441, 1445: *Kapozthasfalwa ~ Kapozthafalwa*; 1525: *Kapozthasfalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 734). 1733: *Kureck*, 1750: *Kurij*, 1760–2: *Kurety*. 1808: Kurety Za (94). 1854: Káposztafalva (Kurety), Curechi (Bul. 103). 1888: Kurety **Hu** Brádi js (Je 460). 1913: **Kurety** Hu vm (Az). – 1909/19: Curechiu, *Kurety*, L 878: r 875 (61). = Su 1: 184. 1439–1854. – 1974: c. București {Bukuresd kzs faluja DK-re} [34 A]

Kaprevár Ar (Soborsin-DK, a Maros b. p.) 1337: *Caprewar* Dobordon tartozéka (Gy 1: 175. Dobordon). =: *Caprevar* (Cs 1: 772). 1596: *Kapriora*, 1607: *Capriora* (Pesty: Krassó II/1. 146). 1808: Kapriora **Kr** (78). 1851: ≈, Kr vm, sziklás hegyek között: 5 **kath.**, 745 **óhitű** lak., anyatemplommal, köves sovány határral, bortermesztéssel, sok gyümölcsessel. Birja Vodianer család (Fé 2: 176). 1888: Kaprióra **KrSzö** Marosi js (Je 402). 1913: Kaprevár KrSzö vm (Az). – 1909/19: Căprioara, *Kapriora*, L 970: r 923; m (37). = Su 1: 126. 1256–1913. – 1974: c. Săvîrșin {Soborsin kzs faluja} [33 C]

Kapronca Ar (Lippa-K, a Maros jp-i úton) 1350: *Kaproncha* (Cs); =: p. *Kaproucza*, *Kaproncza* (Tr). 1471: *Kaproncza*. Vele és a közeli Dobraviczával együtt említik Peleczeke, Damasafalwa, Moldowacz, Dobokna (?), Bácsa (?), Babolna és Bozova helységeket mint a Gerlai Ábrahámfiak birtokát; 1479: **opp**. *Kaproncza*; ekkor castellani (et officiales) in oppido Kaproncza const. kitételrel találkozunk a szomszédos és határos nemesek névsorában; 1515: *Kaproncza* (Cs 1: 764). 1514.VI.6.: *Kaproncza*. A keresztések hada elfoglalta. 1808: Kaprucza, (m) Kaproncza (78). 1851: Kaprucza, Ar vm, a Maros mellett, az Erdélybe vivő posta- és országutban, 736 n. e. **óhitű** lak., paroch. fatemplommal, s iskolával. Van itt vendégfogadó, postahivatal, két patakmalom. Hegyes-völgyes határa 2000 hold, ... Birja özv. Kaszonyinó asszonyság (Fé 2: 177). 1888: Kaprucza

Radnai js (Je 402). 1913: **Maroskapronca** Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Căpruța, K, L 799: r 776; m (37). = Su 1: 126. 1350–1913. – 1974: c. Bîrzava {Marosborsa kzs faluja DK-re} [32 B]

Káptalan 1. Bi () 1888: Káptalan psz (t) Kisjenő Bi (Je 402).

Káptalan 2. Bi () 1888: Káptalan psz (t) Nyárszeg Bi (Je 402).

Káptalan Fe 1913: Maroskáptalan AF < Ivánkatelke Fe.

Kaptató hegycsúcs 1070 m Ratosnya-K (1943/44. tk).

Kapu a Maros szorosa; ezen át jut Erdélyből Arad vm-be. 1337: *Kapw* (Gy 1: 163/5).

Kapu * Te (?) 1337: *Kapw* (Tr). – Su 2: 348.

Kapud Fe (Tövis-K) **1264**: t. *Cupud* ... iuxta Morisium. Fehérvári várbirtok volt, melyet István ifj. király 1264-ben Gyógyi András ispánnak adott (Gy 2: 168). 1733: *Kapuld*, 1750: *Kepud*, 1760–2: **Magyar Kapud**. 1808: *Gabud* aliis *Kapud* h. 1861: M. Kapud AF (5). 1888: Magyar-Kapud (Kepud) **AF** Nagyenyedi js (Je 486). 1913: **Magyarkapud** AF vm Tövisi js (Az). – 1909/19: Murăș-Căpud, *Mk*, L 478: r 330; m (118). Căpud = Su 1: 126. 1264–1854. – 1974: c. Teiuș {Tövis kzs faluja} [35 A]

Kapud AF (1808) : Gábod.

Kapus 1. Fe>Me (Medgyes-DNy, a Nagy-Küküllő partján) **1283**.VI.23.: Theodor *Copus*-i pap a Medgyes vidéki papok közt; 1289.V.30.: Detricus és Hanselmus *Kolx*-i papok ugyancsak Medgyes vidéki papok között, akik kiegyeznek a káptalani tized felől (Er I. 399, 445). [1370]: *Kapws*-t Kolozsmonostor saját birtokának mondja (Er I. 239). (+1263 ... Gy 2: 198). 1402: *Parva Kabaz*, 1415: *Kops Minor*, 1429: **Kyss Kappwss** (Ub III. 289, 646, IV. 381). 1439: *Nicolaus de Kapws* (Hofmeister) bécsi **diák**; 1454.X.9. kir. káplán és küküllői főesperes; 1455: kir. kancelláriai protonotarius (Dn 1774). 1454.III.25.u.: Miklós kapusi (de *Capus regali*) **plébános** és gyulafehérvári kanonok (KmJkv 1150). 1635 Osdola (Hsz): Farkas Benedek odaki lakik Kis Kapuson (SzO). 1733: *Magyar Kapus*, 1750: *Kopse*, 1760–2: *Kis Kapus*. 1808: *Kapus (Kis-)* h., *Klein-Kopisch* g., *Kapusul mik* vel *Kopcse mike* val. 1861: K-K, K K, Kopisa mike **Me** (35). 1888: K-K (Klein-Kopesch, Copsa-Mika) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 426). 1913: **Kiskapus** NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Copșa-mică, *Kk*, *Kleinkopisch*, L 908: r 186; m, n (54). Copșa Mică = Su 1: 165. 1402–1854. [35 B]

Kapus folyó (Kolozsvár-Ny) Anonymus: fl. *Copus* – a Kis-Szamos b. o. mellékvize; Gyalu alatt torkollik.

Kapus 3. Ko 1. (Gyalu-Ny, a Hunyadi úton; 465 m) {1201 u.}: **Püspöki** birtok. [1219: Al-Kapus] 1282: v. *Kopus*. 1332–5: Dominicus **sacerdos** de *Kapus*; = cum suo vicario. Megfogyatkozott lakóit IV. László király kiveszi a vajda joghatósága alól. Papja 1332 II: 23 gs, vikáriusa 1333 II: 16 gs, 1335 I: egyik papja 7 gs, a másik 12 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 351). 1357: p. **episcopii** *Kapus* vocata. 1391: p. *Kapus*, p. **Magiarkapus** (1282–1291. Cs 5: 365). **1587**: *Nagykapws*. – E: fl. 20, A: fl. 10 (Dé 52). 1733: *Nagy-Kapus*. 1754–1856: 13 **tanítója** ismert (Sebestyén K. MtT 1979. 159). 1808: *Kapus (Nagy-)* h., *Gross-Thoren* g., *Kapusul-máre* val. 1861: N-K Ko (13). 1888: N-K (Kepusu mare) Gyalui js (Je 524). 1913: **Magyarkapus** Ko vm (Az). *1925.X.31.: **Szilágyi Ferenc** operaénekes. 1930-as évektől itteni **ref. Ip: Ady László** helytörténész (1900–1974). 1952: Régészeti ásatások során 19 sírt tártak fel (Kalotaszeg, 1991.5.) {Korukat nem jelzi.} # Ady L.: *Magyarkapus helynevei*. Kv 1941. KszHn 1942. 162. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 211.; 110. kép: A nagykapusi templom bejárata (Fotofilm). Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. Helyi tudósítás így mutatja a népesség alakulását: ... 1848: 536; 1900: 959; 1966: 1226; 1990: 1075. 1991: 982 m, 85 r, 8 c (Márti J., Kalotaszeg, 1991. 5.). – 1909/19: Căpușul-mare, *Nk*, L 959: r 54; m (37). 1926: Căpușul mare. 1929: C-M, L 1051 H {Vá}: Cluj 25 km (AnR). 1956: Căpușu Mare = Su 1: 127. 1282–1913. [22 A]

Kapus 4. Ko 2. (Gyalu-Ny; 510 m) 1219: *Felkapus* (Gy). 1439: p. *Kyskapus*; 1483: p. **Magyar Kyskapws** Gyerőfi-birtok (Cs 5: 365). 1587: *Vasarhely, Inaktelke, Zthana, Kiskapus*. – E: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 55). 1750: *Kis Kapus*. 1808: *Kapus (Kis-)* h., *Klein-Thoren* g., *Kapusul-mik* val. 1861: K-K Ko (13). 1888: K-K Gyalui js (Je 426 & Balkuj (Balcsesti) telep). 1913: **Magyarkiskapus** Ko vm. # Hn 1942. 170. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 209, 212.; 99. kép: Reneszánsz töredék a templomból (B. Nagy Margit fv.), 100. kép: A Gyerőffy-síremlék címere (BNM). 111. kép: A magyarkiskapusi templom (Fotofilm). Ka 1973. Sebestyén: MtT 1979. – 1909/19: Căpuțulmic, *Kk*, L 1097: r 522; m, c (37). 1926: Căpușul mic. 1929: C-M, L 1340, H{Vá}: Macău 3 km {! cf. C-Mare} (AnR). 1956: Căpușu Mic = Su 1: 127. 1219–1913. [22 A]

Kapus 5. Ko 3. (Vajdakamarás és Palatka hrs) 1312: t. *Chopus*. Myketeleke határjárásában említik (An 3: 307).

Kapus 6. Ko 4. 1808: *Kapus (Oláh-)* Hnt. 13: nim (78). {!} Ld. Szamártelék.

Kapus 7. Me (Medgyes-DK) 1343: *Kapus*, 1349: hospitees seu Saxones de *Kapus* (Tr). 1359: *Magnus Kopsch* (Ub II. 157). 1520: *Kapwsch* (Scheiner 79). 1733: *Kobse*, 1750: *Kopse*, 1805: *Gross Kopisch*. 1808: *Kapus (Nagy-)*, *Gross-Kopisch*, *Kapusu máre* ~ *Kopsa máre* (78). 1861: N-K, *Groß Kopisch*, *Kopisa máre* **Me** (36). 1888: N-K (*Gross-Kopisch*, *Copsa mare*) **NK** Bolyaberethalmi js (Je 524). 1913: **Nagykapus** NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: *Copșa-mare*, *Nk*, *Grosskopisch*, L 1109: r 488; n (54). *Copșa Mare* = Su 1: 165. 1283, 1289 {! Cf. Er = *Kiskapus*}, 1343–1854. – 1974: c. Biertan {Berethalom kzs faluja, K-i hrs} [36 A]

Kapus 8. To (Ludas-ÉK, a Lekence bp-i úton) 1318: *Kopus Superior*, 1335: **sacerdos** de *Kopus* (Tr) **egyház** hely magyar lakossággal. 1377: Michael f. Erdeu de *Kapus*; 1439: kenezius de *Kapws*; 1481: p. *Kapws*; 1521: ≈. rb. ¶Diód vár (Fe) tartozéka, rb. Bogáti, Altemberg, Dengelegi Pongrácz, Csesztvei Barrabási s más birtokosé. Szn 1511: Gombocz Antal, a Bethleniek kenéze (Cs 5: 712). 1760–2: **Mező Kapus**. 1808: *Kapus (Mező-)* (78). 1861: M-K To (11). 1888: M-K (Kepusu, Capusiulu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 503). 1913: **Mezőkapus** TA vm (Az). – 1909/19: Căpușul-de-Câmpie, *Mk*, L 1260: r 914; m, c (37). = Su 1: 126. 1318–1854. > 1974: Căpușu de Cîmpie c. Iclânzul {Kisikland kzs faluja, ÉK-i hrs} [23 D]

Kapus 9. To (1808: Kapus (Körtvély-) : Körtvélykapu.

Kara 1. Ko (Kolozs-Ny hrs) 1339: p. *Kara*. Pok nb. Miklós vajda fia Móric fia Móric mester és Miklós vajda fia István fia István 1339-ben Márk és Gurbed fiainak adta Szatmár vm-i birtokért (Gy 3: 352). 1423: p. *Karad* (!). 1427: p. *Kara* nobilium. 1433: *Magyarkara*; 1459: **Olah Kara**. Györgyfalvi ~ Gyf. Henke, Szucsáki Szomordoki, Tatár-birtok. Jbn 1476: Sárkán István és Fábián (1423-tól Cs 5: 366). 1440.III.29.: Kara egészségszágot egykor Décei András zálogosította (220). 1449.IX.13.: *Kara*-ban Györgyfalvi rb (752). 1454.III.25.: *Karay* István Dezméren familiáris (1149). 1476.VIII.1.: Gyf-i Henke János *Kara*-ban két jobbágytelkét, melyeken Sárkány István és Fábián lakik, 10 Ft-on zálogba veti Szentmiklósi Nagy Péternél (2216). 1587: *Kara*. – E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 53). 1808: *Kara cum pr-o Magyar-Kara* h. 1861: ≈ Ko (12). 1888: ≈ Ko Kolozsvári js (Je 403). 1913: **Kolozskara** Ko vm (Az). – 1909/19: *Cara, K*, L 796: r 623; c, m (37). = Su 1: 120. 1339–1913. – 1974: c. Cojocna {Kolozs kzs faluja} [23 A]

Kara 2. Ko 1808: pr. *Magyar-Kara* h. 1861: *Magyar-Kerekes* {?} Ko (13). Hnt. 13: » Kolozskara Ko vm.

Karács Za (Körösbánya-D) 1439, 1441: *Karachafalva*, 1445: *Katrachfalva*; 1525: *Karach Világos* várhoz tartozott (Cs 1: 734. 1733: *Karacs*, 1760–2: *Keráts*. 1808: **Karács Za** (78). 1888: ≈ (Caratiu) **Hu** Körösbányai js (Je 403). 1913: **Karács Hu** vm (Az). – 1909/19: *Căraci, K*, L 284: r 278 (37). > *Căraci* = Su 1: 127. 1439–1854. > 1974: *Căraci* c. Baia de Criș {Körösbánya kzs faluja} [33 B]

Karácsonfalva 1. * Bi (Várad környékén) 1291–4: v. *Charachini*. A váradi püspök azon Várad környéki falvai között sorolják fel, amelyekből terményt szállítottak a fenesi várba; e faluból 2 szekérnyi jó gabonát. E néven többé nem említik (Gy 1: 630). – Su 2: 307.

Karácsonfalva 2. Kf (Árosszeg) Fe (Balázsfalva-Ny 8 km, a Küküllő j. p., a Fehérvári úton) 1272: t-m *Aruszegh* sitam iuxta Kykellw; 1324.VII.10.: Datum iuxta fl-m Kukulieu prope *domum Karachyni*; 1410: *Karachonfalua* a. n. *Aruszegh*. 1272-ben V. István király Péter fia Péter székelynek adományozta. 1313-ban a Veresegyház–székesi uradalom határjárásában területét Gyógyi András fiaienak mondják. 1324-ben Károly király itt adott ki oklevelet. 1410-ben a Karácsonyfalvának nevezett Árosszeget a Gyógyiak birtokai között sorolják fel (Gy 2: 168). 1414-ben a diódi váruradalom tartozéka; 1461: Szilágyi Mihály kormányzó kapja. XVIII–XIX: Bethlen-birtok. 1733: *Alsó-Kracsunfalva*, 1750: *Krecsunel*, 1760–2: *Alsó-Karácsonyfalva*. 1819: [görögkatolikus templom](#). 1910: Bethlen-kúria. 1808: *Karácsonyfalva* h., *Kracsunelul* val. 1861: ≈, Krecsunyel AF (5). 1888: Kf **AF** Balázsfalvi js (Je 403). L 1910: 1404 (r, m); 1956: 1934 (Le). 1913: **Alsókarácsonfalva** AF vm (Az). – 1909/19: Crăciunelul-de-jos, *Kf*, L 1223: r 1063; m (57). = Su 1: 172. 1324–1913. + 2: 291. *Aruszegh*. > Crăciunelul de Jos [35 A]

Karácsonfalva 3. * Hu (Déva-É) 1453: *Karaczonfalwa*. ♂Déva vár tartozéka (Cs 5: 100). – Su 2: 348.

Karácsonfalva 4. Kü 1. > Msz (Marosvásárhely-D, a Nyárad jp-i úton) 1444: *Karachonfalwa*; 1504: ≈. Vajdai emberek és peres felek nevében fordul elő (Cs 5: 882. K-b). 1478.VI.29.: *Karachonfalwa*-i Péter fia Mihály – te: Tamás nevében is – tiltja Héderfájai Lökös Imrét és te: Istvánt Héderfája, Kápolna, Mikefalva, Cikud, Kornéltelke, Pusztaszentmiklós és Kerelő (Kü vm) birtokbeli részei bitorlásától (KmJkv 2270). 1602-ben említik először iskoláját; 1686–1850 közt 22 tanítója ismert (Sipos G. MtT 1980. 130). 1614: Karácsonyfalva 19 családfő (Msz 92). 1760–2: *Karácsonfalva*. 1808: Karácsonfalva Msz (78). 1861: ≈ Msz (32). 1888: Nyárad-Karácsonfalva **MT** Marosi alsó js (Je 543). 1913: **Nyáradkarácsony** MT vm (Az). Magába olvasztotta Folyfalvát, Csibakáposztást és Szentmiklóst. 4 faluja: Somosd, Fintaháza, Kisterem és Bodon: 1985 L 5200. # Simon Péter {helyi szerző}: *Karácsonyfalván nincs már régi ház* (E, 1985.VI.26.). – 1909/19: Caracionfalău, *Nykf*, L 548: r 1666; m (37). > Crăciunești = Su 1: 173. 1444–1913. [24 C]

Karácsonfalva 5. Kü 2. (Küküllővár-Tatárlaka-D) 1332: Petrus sacerdos de v. *Karachini*. Papja 1332 I: 30, 1332 II: 30 dénár pápai tizedet fizet. Vesszős és Bajom után sorolják fel (Gy 3: 555). 1462: *Karachonfalwa*. ♂Küküllővár tartozéka (1462 Cs 5: 882. K-a). 1587: *Tatarlaka cum Karacionfallwa*. – C. Pr.: fl. 50, A: fl. 25 (Dé 30). 1733: *Felső-Kracsunfalva*, 1750: *Felső-Kracsonfalva*, 1760–2: *Felső Karácsonfalva*. 1808: *Karácsonfalva* h., *Krecsunelul* val. 1861: ≈ Kü (8). 1888: Oláh-Karácsonfalva (Craciunelul) **KK** Hosszúaszói js (Je 552). 1913: **Felsőkarácsonfalva** KK vm (Az). – 1909/19: Crăciunelul-de-sus, *Okf*, L 576 g. kat. r (57). = Su 1: 172. 1332–1913. > Crăciunelul de Sus [35 B]

Karácsonfalva 6. Mm (Sziget-K, a Tisza-parti úton) 1385: *Karachonfalva* (Bélay 160). 1418, 1480: *Karachonfalwa* (Cs 1: 449). 1492.IX.21.: Szécsi Lukács – Úrmezei néhai Veresmarti László fia Tamás nevében – tiltja II. Ulászló királyt, hogy *Karachonfalwa* egészbirtokot {stb.} eladományozza (KmJkv 2811). 1808: Karácsonfalva, Kračín, Kracsunyesti Mm (78). 1851: ≈, Mm vm, 11 **római**, 639 {orosz} g. kath., 5 **ref.**, 219 zsidó lak., g. kath. templommal, synagógával. F. u. a Pogány nemz. (Fé 2: 178). 1913: **Tizsakarácsonyfalva** Mm vm Szigeti js (Az). 1920: [határfalu](#). – 1909/19: Crăciunești, *Tkf*, L 2201: r 31; zs, rutén, m (57). = Su 1: 173. 1385–1913. [3 C]

Karácsonfalva 7. Uh (Székelyudvarhely-DK, a Kis-Homoród b.p.) 1333: *sacerdos* de *Karachni*, 1334: v. *Karasun* (Tr). 1453.X.11.: Petrus filius Michaelis de *Karachonfalwa* IX.22-én Nagyernyén több társával részt vett Sáromberke és Nagyernye vitás határrészének kiigazításán (SzO VIII. 82). 1462.XII.15.: Gregorius filius Stephani de *Karachonfalwa* széki esküdt (iuratus assessor); társaival együtt eljár Váralja és Pálfalva határvitáinak rendezésén (SzO VIII. 98). 1490/XV.v.: Homoródkarácsonfalvi rovásírásos toronyfelirat. 1614: Karácsonfalva 53 családfő (Uh 18). 1733: *Kracsonfalva*, 1760–2: *Homorod Karátsonfalva*. 1808: Karácsonfalva (Homorod-) (78). 1861: Homoród-Karácsonyfalva Uh (27). 1888: Kf Homoródi js (Je 403). 1913: **Karácsonfalva** Uh vm (Az). – 1909/19: Crăciunfăleni, *Hkf*, L 960: r 92; m (57). Crăciunel = Su 1: 172. 1333–1913. – 1974: c. Ocland {Oklánd kzs faluja, É-i hrs} [37 A]

Karácsonfalva 8. Za (Brád-DK) 1439, 1441, 1445, 1464, 1525: *Karachonfalwa* Világos várhoz tartozott a ribicei kerületben (Cs 1: 734). 1733: *Kracsumos*, 1750: *Krecsunyest*, 1760–2: *Kecsunyesti*, 1805: *Kretsunyesd*. 1808: Kacsunyesd, Kricsunyesd Za (92). 1854: Karácsonfalva, Creciunești (Su). 1888: Karácsonfalva **Hu** Brádi js (Je 403). 1913: **Krecsunesd** Hu vm (Az). – 1909/19: Crăciunești, K, L 681: r 577; n, m (57). = Su 1: 173. 1439–1854. – 1974: c. Băița {Kisbánya/Boica kzs faluja, D-i hrs} [33 B]

Karácsontelke 1. BSz 1. (Bethlen-D hrs a Nagy-Szamosba ömlő Mélyes b. p.) 1305: *Karatsontelke* (Tr). = Apafi-birtok (An 1: 722). 1410: utraque villa Ruthenorum (Kádár V. 310). Rutén jobbágyok lakták. 1467.XII.14.: Almakereki Apa fia Mihály *Felsewkarachonhelke* egészbirtokot és *Alsokarachonhelke* felét elzálogosítja Geréb Jánosné: Zsófiának (KmJkv 1772). Apafiak mellett Bethlenek és Bánffyok is birtokolták utóbb. 1620: *Also Oroszfalu* alias *Karácsontelke* (Kádár). 1646: *Also Oroszffalu* (Makkai 421) I. Rákóczi György birtoka. 1658-ban a faluval együtt lakosai is elpusztultak. 1715 után románokkal települt újra. 1760–2: *Alsó Rusz*. 1808: Oroszfalu (Alsó-), Ruszul de dzsosz (122). 1861: A-Of, Ruszu BSz (17). 1888: A-O (Rusu de dzssz) **SzD** Bethleni js (Je 207). L 1910: 357 (r); 1956: 411 (Le). 1913: **Alsóoroszfalu** SzD vm (Az). – 1909/19: Rusu-de-jos, *Aof*, L 383: r 355; zs (149). Rusul de Jos = Su 2: 90. 1305–1854. > Rusu de Jos [13 D]

Karácsontelke 2. BSz 2. (Bethlen-D) 1305: *Molsed, Molsed*. Apafi-birtok (An 1: 722). 1408: *Karacsontelke*, 1410: utraque villa Ruthenorum (Kádár V. 318). 1467.XII.14.: Almakereki Apa fia Mihály *Felsewkarachonhelke* egészbirtokot és *Alsokarachonhelke* felét elzálogosítja Geréb Jánosné: Zsófiának (KmJkv 1772). 1614: *Oroszfalu* alias *Karachontelke* (Kádár). 1733: *Felső-Oroszfalu*, 1750: *Felső-Oroszfalva*. 1808: Oroszfalu (Felső-), Ruszul de szusz (122). 1861: F-O, Ruszu BSz (18). 1888: F-O (Rusu de susu) **SzD** Bethleni js (Je 325). 1913: **Felsőoroszfalu** SzD vm (Az). – 1909/19: Rusu-de-sus, *Fof*, L 392: r 364; m (149). Rusul de Sus = Su 2: 90. 1408–1854. > 1974: Rusu de Sus c. Nușeni {Apanagyfalva kzs faluja, É-i hrs} [13 D]

Karácsontelke 3. * Te (Temesvár-DNy) 1456: *Karachonteleke* falut, Ötvény tartozékát Hunyadi László és Mátyás Horogszegi Szilágyi Mihálynak adja (Cs 2: 55. Ötvény). – Su 2: 348.

Karácsonyölgy TA 1913: *Karácsonyölgy* Torda tartozéka (H). – Crăciunești = Su 1: 173. » Turda.

Karako Fe (1206) : Krakó (Boroskrakkó).

Karalyos Kr (Csánki) : Karulyos.

Karan AF 1861: Karan {!} AF (5) : Karna.

Karánberek Szö (Karánsebes-DNy) 1827: *Lindenfeld* (Pesty: Szörény II. 296). 1913: Lindenfeld, Karánberek (H). 1913: Karánberek **KrSzö** vm Karánsebesi js (Az). – 1930: Lindenfeld = Su 1: 359. 1827–1930. [42 B]

Karancs Za>Ar (Kisjenő-D hrs, Nadab-D) 1492, 1561: *Karancz* (Márki II/1. 234; Su 2: 348). 1888: Karancs psz (t) Erdőhegy Ar (Je 403).

Karácsonfalva Bi (1913) < Krajnikfalva 2.

Káránd 1. Bi 1. (Félicsfürdő-DK) 1493: *Karand*, 1587: *Nagykarand* (Jakó 268). 1808: Káránd (Nagy-), Karandu (78). 1851: ≈, puszta, hegyes erdős vidéken, 175 h. szántófölddel, 25 h. réttel, 1268 h. erdővel. Ezeket mintegy 167 n. e. **óhitű** haszonbérben tartja a váradi deák **püspöktől** (Fé 2: 179). 1888: Puszta-Nagy-Káránd Magyarcsékei js (Je 592). 1913: **Nagykáránd Bi** vm (Az). – 1909/19: Cărând, *Pnk*, L 225: r 223 (37). > Cărândeni = Su 1: 127. 1493–1851. – 1974: c. Lăzăreni {Miklóirtás kzs faluja, DK-i hrs} [20 B]

Káránd 2. Bi 2. (Félicsfürdő-DK) 1552, 1587: *Kyskarand* (Jakó 268). 1808: Káránd (Kis-) (78). 1851: ≈, Bi vm, puszta, 180 h. szántófölddel, 20 h. réttel, 591 h. erdővel. Ezeket haszonbérben tartja 25 n. e. **óhitű** család a váradi deák **püspöktől** (Fé 2: 178). 1888: Puszta-Kis-

Karánd Magyarcsékei js (Je 592). 1913: **Kiskaránd** Bi vm (Az). – 1909/19: Cărănzăl, *Pkk*, L 192: r 190 (37). Cărănzăl = Su 1: 127. 1552–1851. – 1974: c. Lăzăreni {Miklóirtás kzs faluja D-re} [20 B]

Karándréve Za (Borossebes-ÉNy, a Béli úton) 1429: *Karandrewe* ~ *Karudrewe*; XVI-i adólajstromokban *Karadrewe* (Cs 1: 734). 1692: *Karand-Toplicza* (Mezősi 117). 1808: Karánd (Toplicza-) (78). 1851: ≈, Bi vm, hegyes vidéken, a váradi deák **püspök** uradalmában: 389 n. e. **óhitü** lak. s anyatemplommal. Van itt 538 h. szántóföld s rét mind urbériség, és 2678 hold majorsági erdő ... Közel a faluhoz van egy meleg forrás, mellynek vize vasas, szabadon lévén fürdésre nem alkalmaztatik, hanem lent és kendert áztatnak benne (Fé 2: 179). 1888: ≈ Béli js (Je 404). 1913: **Hévízkaránd** Bi vm (Az). – 1909/19: Cărănd, *Tk*, L 668: r 660 (37). = Su 1: 127. 1429–1913. [20 D]

Karánsebes 1. Kr (Lugos-DDK, a Temes j. p.) **1290**: *Karansebes*, 1325: *Sebus*, 1335: *Sebes* (Tr). 1365: *Sebusvar* (Pesty). 1370: Gruban karánsebesi keznéz (kun személynév: Rásonyi 151). 1376: **civitas** *Karan*, 1397: **opp.** *Karan* (Pesty); 1411: a Karáni kerületben Ruginocz, Leövdes, Toplocza és Tinkova hs határai (Nagy Iván VII. 216). 1448, 1452: liberae civitates *Karan* et *Sebes*, 1464: **opp.** *Karansebes*, 1485: civitas *Karansebes* (Pesty: Krassó II. 115). [1545.VII.15.e.] Valkai Miklós úgy egyezett ki Karánsebesi György Simon fia Lászlóval és Vaida Nicolae-val, hogy ezek a VII.15-ét követő harmadik napon Gyulafehérváron Wassaye birtokért tartoznak részére 250 Ft-ot lefizetni (KmJkv 4865). 1552.VII.11.: L. Bánffy Mihály Alsogawasdya, Felseogawasdya és tartozékai, Thwregowa/Thrygowa, továbbá Hydeghpathak, Krwssowecz, Zalyn, Jobolchyw és Heberdyn prédiüm (Karánsebes vm) birtokbeli jószágait 200 magyar Ft-on zálogba adja karánsebesi Sebessy Lajosnak és Flora Ioannak (5162). 1555.IX.19.: *Karaan-i* Koszta Demeter almási (Ko vm) várnagy (5416). 1631: *Karansebes* (Makkai 449) I. Rákóczi György birtoka. 1635 Sárfalva (Hsz): Csépló János; Jobbágytelke (Msz): Bakó Mátvás nemes fia Gergely, Kis Máté lófő fia István Karánsebesben lakik (SzO). 1808: **opp.** Karánsebes, (m) Sebes, (l) Caránsebes, (i) Karánsebes (78). 1888: ≈ (Cărănsebesch) **KrSző** Karánsebesi js szh, 1888: ház 721, L 4764 (Je 404). 1913: Karánsebes KrSző vm. – 1909/19: Caránsebes, *Ks*, L 6497: r 3365; n, m, cseh, szerb, c (37). = Su 1: 120. 1290–1840. [43 A]

Karánsebes 2. 1814–15 és 1837 közt alakult. 1888: Új-Karánsebes **KrSző** Karánsebesi js, ház 77, L 521, német, cseh (Je 702). 1913: **Újkaránsebes** KrSző vm (Az). – Caránsebesul Nou = Su 1: 121. 1913. g. Schwabendorf » Caránsebes

Karas vize 1285: iuxta fl-m *Karasu* Györög falu {> Karasszentgyörgy} (Gy 3: 484). 1808: *fluvius* Karas, Karasch, (i) Karash Te (78). – Caraş

Karassó Kr (Csánki) : Krassó(fő).

Karasszentgyörgy KrSző (1913) < Györög Kr (1285).

Karaszó Bi (Tenke-DK) 1371: p-es **walachales** *Karazou inferior* et *superior*, 1587: *Alsokarazo*, *Felseokarazo* (Jakó 268). 1808: Karaszó (79). 1851: ≈, egyenes téren. Lakja 792 n. e. **óhitü**, anyatemplommal. Van 1500 h. szántóföldje és rétje, ... Birja a váradi deák **káptalan**, mellynek az erdőn kívül csak 15 hold majorsága van (Fé 2: 179). 1888: ≈ Tenkei js (Je 404). 1913: Karaszó Bi vm (Az). – 1909/19: Cărăsău, *K*, L 1106: r 1077; zs, m (37). = Su 1: 127. 1371–1851. – 1974: c. Cociuba Mare {Alsókocsoba kzs faluja DK-re} [20 B]

Karasztafalva Za (Körösbánya-Ny, a Fehér-Körös mellett) 1439: Karasztafalva; 1464: *Kerezthe Janusfalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 734). 1760–2: *Keresztó*, 1805: *Kárásztó*. 1808: Kárásztó Za (79). 1888: Karasztó (Carasteu) **Hu** Körösbányai js (Je 404). 1913: **Karasztó** Hu vm (Az). – 1909/19: Cărăstău, *K*, L 449: r 446 (37). = Su 1: 127. 1439–1854. – 1974: c. Baia de Criş {Körösbánya kzs faluja} {1981 R} B de C [33 B]

Kárásztelek Kr/Szi < Káloztelek.

Karatna 1. Fe/FF {Szárzapatokon, 1324} lakó oroszokat a Torja és Szárzapatok között, FF vm-ben fekvő *Karatna* és *Volál* irtásfalvakba telepítették; ezek határában *Oroszhegy*, *Oroszok lábja* és *Oroszok* hn őrizte emléküket (Gy 2: 201). **Volál Fe/FF** (Kézdivásárhely-ÉNy) Feltorjának (1307) az a része, amely FF vm keretében maradt, *Karatna* és *Volál* nevet visel. Az utóbbi nevéből következtethetően szláv telepítés (Gy 2: 202. Torja). 1427: Jacobus de *Karathna* árapataki iktatásra kijelölt bizonyosság (SzO VIII. 53). 1587: *Karakna*, 1639: *Valál*, 1657: *Alsó-Valál*, 1664: *Alsó Volál* (SzO IV. 99, VI. 211, 191). 1760–2: *Alsó* et *Felső Volál*, *Karatna-Volál*. 1808: Volál (Alsó-), Valál (185). 1861: Alsó-Volál FF (3). 1888: Volál **Hsz** Kézdi js (Je 729). 1808: Volál (Felső-), Valál (186). 1861: Felső-Volál FF (3). 1808: Karatna (79). 1861: ≈ FF (3). 1888: ≈ **Hsz** Kézdi js (Je 404). 1913: **Karatnavolál** Hsz vm (Az). – Caratna-Volal > 1909/19: Volal, Kv, L 1455: r 70; m (200). = Su 2: 257. 1427–1854. » Turia {Torja}

Karatna 2. Za (Honcő-ÉNy, a Fehér-Köröstől É-ra) 1448: *Karathna*, 1553: *Korothna*, 1561: *Kirotna*, *Also-Korotna*, *Felső-Korotna*, 1732: *Krokna* (Márki II/1. 234). 1808: Krogna (Alsó-, Felső-), Krotna (93). 1851: Krokna, Ar vm, 10 **kath.**, 523 **óhitű** lak., s anyatemplommal, hegyes, köves határral (Fé 2: 278). 1888: Krokna **Ar** Borossebesi js (Je 458). 1913: **Koroknya** Ar vm (Az). – 1909/19: Crocna, *Krokna*, L 945: r 931 (59). = Su 1: 177. 1448–1913. – 1974: c. Dieci {Deákfalva/Diécs kzs faluja, ÉK-i határosa} [33 A]

Karátsonyifalva Tt (Detta-ÉNy hrs) 1828: *Ofszenicza* (Nagy, I. 399). 1851: ≈, német-ráciz falu, Tt vm, kies helyen: 952 **kath.**, 2 ev., 259 óhitű, 12 zsidó lak., kath. paroch. templommal, 34 4/8 egész telekkel. F. u. Karácsonyi (Fé 3: 158). 1913: Karátsonyifalva Tt vm Bánlaki js (Az). – Ofsenița = Su 2: 10. 1828, 1851, 1913. – 1974: c. Banloc {Bánlak kzs faluja É-ra} [41 B]

Karátsonyiliget Tt (Detta-DNy hrs) 1333: *Zago* (Tr). 1851: *Szóka*, Tt vm, 2 **kath.**, 874 óhitű lak., anyatemplommal, 38 2/8 egész jobbágytelekkel, erdővel. F. u. Karácsonyi Lázár (Fé 4: 146). 1888: Szóka Tt Bánlaki js (Je 666). 1913: Karátsonyiliget Tt vm (Az). – Soca = Su 2: 138. 1333–1851. u. Szoka. – 1974: c. Banloc {Bánlak kzs faluja É-ra} [41 B]

Karburnár Bi (1888) < Szénfalva (1588).

Karcfalva Cs (Szereda-É, az Olt partján) XV. századi gótikus erődtemploma igen szép építészeti emlék. 1566: *Karchifalva*; 1567: *Karchffalva* (SzO II. 209, 221) 21 kapu (Venczel 35). 1614: Karcfalva 47 családfő (Cs 33). 1667.IV.16.: Thamási Gergely, Csik-Gyergyó-Kászonszék főesperese, Nagyboldogasszony (Csikkarcfalva) plébánosa átolvasta, revideálta és jóváhagyta az 1364-ből származó hosszúmezői (Campolongo {Longo-Campo, Havaselve}) ferences Psalteriumot (OSzK Ms. Lat. 366. DPP, 1979. 42-44.). 1750: *Karczfalw*, 1760–2: *Kartsfalva*. 1808: Karczfalva (79). 1888: Csik-Karczfalva **Cs** Felcsiki js (Je 276). 1913: Karcfalva Csik vm (Az). # Ferenczi S.: *Csikkarcfalvi régiségek*. Kv 1943. – Cîrța = Su 1: 157. 1566–1913. [25 D]

Kardánfalva KSz (Szilágycseh-ÉK, a Szamos b. p-i úton) 1424: *Kardanfalwa* (Cs); =: *Ardanfalva*, *Hardanfalva*, *Kardanfalva* (P); 1470: *Kordanfalwa* (Cs 1: 557). 1549: *Gardanfalwa*, 1612: *Gardanfalva* (Petri III. 427). 1733: *Gerdány*, 1750: *Gardány*. 1808: Gardánfalva ~ Gordánfalva, Garendorf, Gerdán (58). 1888: Gárdánfalva **Szi** Szilágycsehi js (Je 340). 1913: **Gárdánfalva** Szi vm (Az). – 1909/19: Gárdani, *Gf*, L 878: r 805; zs, m (78). Gárdani = Su 1: 265. 1424–1954. – 1974: c. Sălsig {Szélszeg kzs faluja É-ra} [12 A, B]

Kardó Bi (Félixfürdő-D) 1273: t. *Kordu*; 1291–4: in *Kordo*; 1332–6: Petrus **sacerdos** de v. *Cordo*, ..., Paulus ≈ de v. *Cardo*. 1273-ban egyenlően volt megosztva a váradi **püspökség**, a **káptalan** és váradelőhegyi **konvent** között. Papja 1291–4 közt egy évben 20 dénárt ad a püspöknek. 1332: 11, 1333–6: évi 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 630). 1332–7: *Cardo*, *Korda* (Cs 1: 611). 1692: *Kardó* (Mezősi, 102). 1808: *Kardó* h., *Kardeu* val. 1851: ≈, Bi vm, kisebb dombok közt, 566 **g. kath.** lak. s anyatemplommal. Határa 3127 hold, ... Birtokosa a váradi deák **püspök**, kinek itt csak az erdő majorságos (Fé 2: 181). 1888: ≈ Központi js (Je 404). 1913: Kardó Bi vm (Az). – 1909/19: Cordău, *K*, L 826: r 791; m, zs (54). = Su 1: 165. 1273–1851. – 1974: c. Sînmartin {Váradszentmárton kzs faluja D-re} [20 B]

Kardos 1. Ko (Kolozsvár-Ny) 1808: Bács h., Bacsu val. {cum pr-o *Kardosfalva*.} 1825: *Kardosfalva* (Su). 1888: Kardosfalva psz (t) Kolozs-Monostor; Ko Nádamenti js (Je 404). Téglagyár. Hnt. 13: » Kolozsvár. – Cordoş = Su 1: 165. 1825. » Cluj

Kardos 2. TA (Ludas-ÉNy) 1913: *Kardos* Gerendkeresztúr tartozéka (H). – Cordoş = Su 1: 165. 1913. – 1974: c. Cheţani {Maroskece kzs. faluja É-ra} [23 C]

Karika KSz (Zsibó-D) 1385: p. *Kerykapatak* (Cs); =: *Kerikapatak* (P); 1475: *Karika* (Cs 1: 557; P); 1543: *Karyka* (Petri III. 594). 1733: *Kraka*. 1808: Karika (79). 1888: ≈ (Kráka, Creaca) **Szi** Zsibói js (Je 404). 1913: Karika Szi vm (Az). – 1909/19: Creaca, K, L 545: r 508; m, zs (58). = Su 1: 173. 1385–1854. [12 C]

Karika-szoros : hegyszoros Zsibótól D-re, az Egregybe ömlő Karika-patak völgye, a Meszes északi nyúlványának áttörése Nyirsid falutól Karikáig. 1705: a harc a Karikában volt; ... 1708: kimenvén három nap a Karikáig (We 1: 600, 2: 707. & 2: 870).

Karinkatelek KSz (prédium Sarmaság határában) 1451.V.3.: Sarmaságiak tiltják a Nagydobaiakat és Fürményesi Jánost *Karynkatelek* prédium használatától (KmJk 950).

Karjakesza * Kr (Krassóvár-D) XVIII-i Winkler-térkép: *Kariakesza* (Pesty: Krassó II/1. 250). – Su 2: 348.

Karlicze * Kr (Facsád-DK, Udvarhely/Kurtya mellett) 1514–1516: *Karlycze*; 1597: *Kerliczel*, pr. *Kerlicziel*; 1617: *Kurliczie* (Pesty: Krassó II/1. 269). – Su 2: 348.

Karlyafalva * Te (Facsád táján, Zsuppány és Bégaszederjes mellett) 1469: *Karlyafalwa*. Tőfalual együtt említik (Cs 2: 44). – Su 2: 348.

Karmazinesd Hu (1913) < Kamarzanest.

Karna Fe (Alvinc-Ny) 1733: *Kerna*, 1750: *Korna*, 1760–2: *Kirma*. 1808: Karna (79). 1861: Karan {!} AF (5). 1888: Karna (Korna) AF Alvinci js (Je 404). 1913: **Maroskarna** AF vm (Az). – 1909/19: Cârna, K, L 926 ort. r (38). > Blandiana > Blîndiana = Su 1: 85. 1733–1913. > Blandiana [34 D]

Karoly Bi (Bélikirálymező-Ny hrs a Sartos j. p.) 1808: Koroj (89). 1888: ≈ Béli js (Je 445 & Telmegy psz). 1913: **Bélikaroly** Bi vm (Az). – 1909/19: Coroi, *Kóroj*, L 417: r 408 (55). > Coroiu = Su 1: 167. 1828–1913. > 1974: Coroi c. Craiva {Bélikirálymező kzs faluja Ny-ra} [20 D]

Károly Sza : Nagykároly.

Károly * Te (Zsadány-Ny hrs) 1391: *Karol*, 1454: *Karoly*, 1498: *Kyskarol* (Cs 2: 44). – Su 2: 348.

Károlyfalva Szö (Újmoldova-É) 1773: *Pojana Moldovitzza*, *Steurdorf*; 1775: *Karlsdorf* (Su). 1808: Steurdorf (150). 1888: Károlyfalva (Karlsdorf, Steierdorf) **KrSzö** Moldovai js (Je 405). 1913: **Kiskárolyfalva** KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – Steier > 1909/19: Carlsdorf (Ştaieru-Boşneagului), *Kf*, L 258: r 254 (38). > Moldoviţa = Su 1: 406. 1773, 1775, 1808 {1913}. [54 A]

Karpenyis * KSz (Nagysomkút táján) 1405: *Karpenyis* Kővár tartozéka volt (Cs 1: 548. Kővár). – Su 2: 348.

Karpin Bi 1888: *Karpin* psz (t) Serges Bi Élesdi js (Je 405).

Kárpitus Cs (Tusnádfürdő-D, az Olt bp-i úton) 1956: Kárpitusz Bánya. – Cariera Carpitus = Su 1: 121. – 1974: Cariera Carpitus » Carpitus or. Băile Tuţnad (Tusnádfürdő vs faluja) [37 B]

Karulos Za (Borosjenő-ÉNy) 1334: **sacerdos** de v. *Kual* [: *Kiral*] (Tr). 1462: *Karwlos*, *Karulos* (Cs 1: 735). 1808: Kerülős Ar (82). 1851: ≈ (Tyerelus), lapályos erdős vidéken. Van 100 magyar **kath.**, 1700 **görög egy.** lak., temploma, több gazdasági épülete, pálinka-gyára. Róna határa ... kiterjed 7000 holdra ... Folyóvíze a Fejér-Körös és Töz. Birja Nemeskéri Kiss Sándor (Fé 2: 211).

1888: ≈ Kisjenői js (Je 414). 1913: **Kerülős** Ar vm (Az). – 1909/19: Chereluș, K, L 2499: r 2368; m, zs (43). = Su 1: 138. 1334–1851. – 1974: c. Șicula {Sikula kzs faluja ÉNy-ra} [20 C]

Karuly 1. KSz (Nagybánya-D, a Lápos j. p.) 1405: *Korwllyya*, 1475: *Karulya* (Cs 1: 557). 1566: *Karwlya* (Su). 1639: *Karullya* (Makkai 439) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Karuly*, 1750: *Koroje*. 1808: Karullya, Karulen, Koruj **Köv** (79). 1888: Karulya (Kornia) **Sza** Nagysomkúti js (Je 405). 1913: Karuly Sza vm (Az). – 1909/19: Coruia, *Karulya*, L 731: r 698; zs (55). = Su 1: 168. 1566–1913. – 1974: c. Săcălășeni {Szakállasfalva kzs faluja DK-re} [12 B]

Karuly 2. Sza (Nagykároly-DNy) 1335, 1352: *Karul* (M). 1340, 1347: p. *Korwl* (Tr). 1431: *Karul*, *Nagkarol*. A mai Karuly-pusztá vidékén valamikor két ily nevű falu feküdt. Nagykárolyéval rokon nevükből s a szomszédságból Kaplonyok itteni szerepére lehet gondolni. Az egyik Karulyt, mely "circa aliam possessionem similiter Korwl a parte meridionalis" terül el (1347), a Bátori-rokonság még a XIII. század közepe táján mrgszerezhetette, mert több ág osztozott rajta. A másikat Bátori Bereck fiai kapták Károly királytól. Valamelyik később (1423) Nábárádiakhoz és Bánkiakhoz került, de addigra már egyiknek sem volt lakosa (Maksai 159). 1888: *Karuly* psz (t) Szaniszló Sza (Je 405). 1913: *Karuly* Szaniszló tartozéka (H). – Coroiu = Su 1: 168. 1913. + 2: 355. *Korwl*. {1974 Ø}

Karuly 3. * Te (Temesvár táján) 1341: possessio *Karul* (Tr). – Su 2: 348.

Karulyfalva BSz (Magyarláros-DNy, a Galgói úton) 1584: **Karulyfalwa** (Kádár IV. 227). 1733: *Koroján*, 1750: *Korujen*, 1760–2: *Karulyfalva*, 1805: *Karullyfalva*. 1808: Karulyfalva, Karojeni ~ Korjen (79). 1861: ≈, Karjeu BSz (18). 1888: ≈ (Corojeni) **SzD** Nagyilondai js (Je 405). 1913: Karulyfalva SzD vm Magyarlárosi js (Az). – 1909/19: Coruieni, *Karulyfalva*, L 530: r 514; zs (55). > Coroieni = Su 1: 167. 1584–1854. {1808: Karojeni vel Korjen} > Coroieni [13 A]

Karulyos * Kr (Mezősomlyó-ÉK) 1323: p-es *Korulos*, Chech, Ozywag, Bokoran, Zeurn ... in Karasow C-u; 1331: v. Pauli et Heym fr-um Heym *Korulus*; =; p-es Woyamezey, *Korulos*, Worod; 1344: *Korulus*. 1323-ban a király mint örökös nélkül elhalt földjét a Szalók nb. Himfieknek: Lászlónak, Pálnak és Jánosnak adta. 1331-ben Pál és Heym itteni falujából a miháldi (mehádiai) várnagy kövesdi tisztjével 3 lovat elvitetett és pusztított; még ez évben, amikor a csanádi káptalan Vajamezőt, Karulyost és Varasdot a mezősomlyói vendégek birtokába akarta iktatni, Pál és Heym s Magyar Pál ellentmondott; ez ellen a mezősomlyói polgárok Krassó vm hatóságai előtt tiltakoztak, de Heym fia Pált nem értesítették, és nem jelent meg. 1344-ben az országbíró a mezősomlyói polgároknak ítélte. Ma hn Nagysemlak (Mezősomlyó) falutól ÉK-re, 1884/89. tk: *Korieser Flur* (Gy 3: 486). 1370: *Karalus* (Cs 2: 103). – Su 2: 355. *Korulus*, 1323, 1370.

Karulyosd Hu (Hátszeg-D, a Retyezát alján) 1447: *Karuly*; 1453: *Karwlyws*; 1463: p. nostra **regalis** *Kwrwlyesth*; 1464: *Karwlos*; 1500: p. *Karolfalu*; =, 1508: *Karwlyosd*; 1506, 1510: v. *Korylesth*; 1519: nobiles p-is *Karulyosd*. Részben Karulyosdi-birtok, 1453: ♂Déva vár, 1463: ♂Hunyadvár tartozéka. Mátyás király Szálláspataki Erdélyi Péternek és testvéreinek adta; a XVI. század elején ♂Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 100. Ma Korolyesd). 1733: *Korujesti*, 1750: *Koresty*, 1760–2: *Korojesd*. 1808: ≈ (89). 1861: ≈ 2. {!} Hu (22). 1888: ≈ Puji js (Je 445). 1913: *Korojesd* Hu vm (Az). – 1909/19: Coroiesti, K, L 460: r 391; n, olasz (55). > Coroiesti = Su 1: 167. 1447–1854. > 1974: Coroiesti c. Sălașu de Sus {Felsőszálláspatak kzs faluja DK-re} [44 A]

Karvagyörgyfalva * Za (Bontosd mellett) 1439: *Karwagywrfalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 734). – Su 2: 349.

Kasa * Ar (Világos és Kovászi között) **1280–1300**: Laurentius Philippi de *Kasa*; 1333–4: Paulus (**sacerdos**) de *Kaza*, *Kasa*. III. Endre idején merül fel, királyi ember nevében. Papja 1333: 12 báni, 1334.I: 10 báni pápai tizedet ad. Ma *Kása* psz. Világos vár alatt (Gy 1: 179). 1391, 1393: Szántai Petőfiak után Bátoriak birtoka; ezenkívül 1453-ban az aradi **káptalan** és 1471-ig a Szeri Pósaifiak, 1487-ben pedig *Kasa*-ban a Kasaiak is bírtak (Cs 1: 773. Kasza. Tévesen írja, hogy Kérrel együvé is foglalják. *Kasaker* névben ugyanis a *Kasa*- elem tájoló előtag, s arra mutat, hogy ez a Kér falu Kasa mellett fekszik. A kettő utóbbi összeolvadásának időpontja nem világos; ezért a *Kasaker*-t

Kérnek jobb venni). {Kért ld ott!} – Su 2: 349. Kaza, 1333, 1334. {Kért illetően tévesen követi Csánkit.}

Kásapatak Ko (Bánffyhunrad-É) 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsár felesége: Somi Anna férjének leköti {többek közt} *Kassapathak* birtokot (KmJkv 5299). 1560, 1603, 1607: *Kasapatak* (Petri III. 610). 1750: *Kasa Patak*, 1760–2: *Kasa-Patak*. 1808: Kásapatak, Bogdáná (79). 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ (Bogdáná) **Szi** Zilahi js (Je 405 & Csáki-Újfalu psz). 1913: Kásapatak Szi vm (Az). – 1909/19: Bogdana, *Kp*, L 992: r 870; szlovák, zs, m (23). = Su 1: 89. 1560–1854. – 1974: c. Bucium {Vármező kzs faluja D-re} [22 A]

Kasód Sza (1913) < Katol.

Kastély < Nagykastély és Kiskastély egyesülése Kr ((Lugos-ÉNy hrs a Temesvári úton) 1597: *Kastely*, 1609: *Castelly*, 1650: *Castély*; 1690–1700: *Kustil* (c. Marsigli). 1808: Kostély (Kis-), Kostil-mik (89); Kostély (Nagy-), Kostil-mare (89). 1851: *Kis-Kostély*, Kr vm, 306 n. e. **óhitü**, 8 **kath**. lakossal. Határa 384 hold, ... Birja a kamara. E helységnél válik el a Temes vize, a folyó maga balra távozván, jobbra 2-ik József által ezen felirattal: „*Josephus II. aug. Imperator Rex Hungariae, has Cataractas ad replendum Begae Alveum Temesiis undis in emolumentum Rei publicae Navigationi servituras fieri fecit Anno Imperii 6-ta AE 1786-o*“, épített költséges zsilip Temesvár felé bocsátja nagyobb részét a viznek, a Béga csatorna táplálására (Fé 2: 251). =: *Nagy-Kostély*, Kr vm. Határa 2387 hold, ... Birja a kamara. Lakja 1423 n. e. **óhitü**, paroch. templommal (Fé 2: 252). 1888: N-Kostély **KrSzö** Lugosi js (Je 525). 1913: **Kiskastély, Nagykastély** KrSzö vm Lugosi js (Az). – 1909/19: Coșteiu-mare, *Nagykostély*, L 1271: r 1251 (56); Coșteiu-mic, *Kiskostély*, L 358: r 324; m, n, zs (56). > Coșteiu = Su 1: 170. 1597–1913. [32 D]

Kastély Kr (Felsőkastély) < Lukácsfalu.

Kásva folyó: a Görgény j. o. mellékvize; Görgényszentimre fölött torkollik. Völgyében 5 település, legfelül: Görgényüvegsűr. 1808: *val+riv Kásva Valle To* vm (79). – Cașva

Kásva To (Régen-K; 436 m) 1453: p/v. *Casva*. ♂Görgény vár tartozéka (Cs 5: 713). 1644: *Casoua* (Makkai 617) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kásva*. 1808: ≈ (79). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 406). 1913: Kásva MT vm (Az). – 1909/19: Cașva, *K*, L 1090: r 1051; m (39). = Su 1: 122. 1453–1854. – 1974: c. Gurghiu {Görgényszentimre kzs faluja, ÉK-i hrs} [24 B]

Kaszabánya * Hu (Vajdahunrad mellett) 1825: *Falkaria* (Catalogus 67). 1839: *Kaszabánya, Sensenhammer, Falkaria, Bánya-gye-Koasze* (Lenk). – Su 2: 349.

Kaszarészi * Za (Világos és Kovászi között) 1543.VI.29.: *Kazzarezy*, ld Ácsva (KmJkv 4793).

Kaszó folyó **Mm**-ban: a Mara j. o. mellékvize; Fejérfalva alatt torkollik. **1231**: *caput Maramors et Casu* (Gy 4: 112/7). 1390: *fluvius Kaso* (Su 2: 355. Kozo). – Cosău [3 C]

Kaszó * Mm (a Kaszó vize völgyében, Aknasugatag táján) 1361: *Ozon* [: *Kozo*], 1387: *Kozo*, 1390: *keneziatus possessionis Olachalis Ozon*, 1403: *Kozo* (Bélay 161). 1487: *Kozo*, 1405: *Kozzov*, 1424: *Kozzow ~ Koze* (Cs 1: 449). – Su 2: 355. Kozo.

Kászón folyó 1808: *fl. Kászony Cs* (79). – Cașin

Kászoni-havas 1808: *mons Kászony Cs* (79).

Kászón: szűk, hegyi medence Kézdivásárhelytől északra, a Csiki-havasokban, a Kászón-p. völgyében. Székely lakói valószínűleg a 12. sz-ban települtek meg. Kászonszék néven önálló székely szék, majd a 15. sz-tól Csikszék fiúszéke volt. Népe szűk hegyi határa miatt elsősorban havasi gazdálkodással és fakitermeléssel foglalkozik. Öt községben: Kászónaltíz, Kászónfeltíz, Kászónjakabfalva, Kászónimpér, Kászónújfalu él. Periferikus fekvése és elzárt helyzete a székely népművészet hagyományos formáit legtovább őrizte (K. L. 127).

Kászonszék & Kászony József 1652: kolozsmonostori requisitor, az ez évi urbárium írója (Gyalu 94). # Ferenczi S.: *Az egykori Kászonszék régészete. A kászoni székelyek letelepülése és eredete.*

C-Kv 1938. Kós, Szentimrei, Nagy: *Kászoni székely népművészet*. 1972. Kós: *Kászoni sokadalma és árusok* (: 1976). Imreh I., Pataki J.: *Kászonszéki krónika 1650–1750*. Európa–Kriterion 1992.

Kászonalaltíz Cs (Tusnád-K) 1744: *All-Tiz* (SzO VII. 421). 1808: Tisz (Al-) ~ Alsó-Tiz (170). 1861: Kászon-Altíz Cs (30). 1874: **katolikus iskola**; Lukács Mihály Iskola. 1888: ≈ Kászon-alcsciki js (Je 406). 1913: Kászonalaltíz Csik vm (Az). 1944-ben három hétig állt itt a front; sok háza elpusztult. 1998: Háborús emléket állítanak. 2004.IX.12. Duna Tv. Jelentékeny burgonyatermesztése; a *pityóka* helyi fontossága: gabonáért cserélik; pityókahámozási verseny 2004.VII.18. Duna Tv. – Plăieșii de Jos = Su 2: 46. 1744–1854. > Plăieșii de Jos [38 A]

Kászonfeltíz Cs (Altíz-É) 1567: *Ffelseó ffallu*: 42 kapu (Venczel 35). 1569: *Felsewفالو*, 1602: *Felsőفالو* (SzO II. 277, VI. 178). 1614: Felsőfalva 112 családfő (Kászon 3). 1614: Felső Falu Árkosi Mihály pap (SzO). 1808: Tisz (Fel-) ~ Felső-Tiz (170). 1861: Kászon-Feltíz Cs (30). 1888: ≈ Kászon-alcsciki js (Je 406). 1913: Kászonfeltíz Csik vm (Az). – Plăieșii de Sus = Su 2: 46. 1567–1854. > Plăieșii de Sus [38 A]

Kászonfürdő Cs 1913: *Kászonfürdő* Csik vm Kászonalalcsciki js (Az). – Bäile Iacobeni {Su, Atlas 1981 Ø}

Kászonimpér Cs (Altíz-D) 1333: *Kazun, Kasim* (Tr). 1567: *Imperffalwa* (SzO II. 221) 23 kapu (Venczel 35). Nagy-Kászon Árpád-kori, köríves ízlésű keresztelődmedence (képe: SzNM Eml 1929 és Ferenczi 59). Templomának szentélye „a csúcsíves ízlésnél szokatlan nagy szélessége (hossza 9,15 m, szélessége 7,23 m!)“ (Ferenczi 58). – „nagykászoni telepek“: Impérfalva, Felsőfalva (*Kászonszéki krónika* 10). 1614: Impérfalva 60 családfő (Kászon 4). 1614: lófő Csiki István **deák schola mester** (SzO). 1808: Impérfalva (73). 1861: ≈ Cs (30). 1888: K-I Kászon-alcsciki js (Je 406). 1913: Kászonimpér Csik vm (Az). – Casonul Mare > Imper = Su 1: 308. 1333–1854. – 1974: c. Plăieșii de Jos {Kászonalaltíz kzs faluja} [38 A]

Kászonjakabfalva Cs (Impér-D) 1567: *Jakabbffalwa*, 1602: *Jakabfalva* (SzO II. 221, V. 217). 1614: Jakabfalva 78 családfő (Kászon 2). 1808: Jakabfalva, Jakessdorf ~ Jokesdorf (74). 1861: ≈ Cs (30). 1913: **Kászonjakabfalva** Csik vm (Az). – Iacobfalău > Iacobeni = Su 1: 300. 1567–1854. – 1974: c. Plăieșii de Jos {Kászonalaltíz kzs faluja} [38 A]

Kászonújfalu Cs (Altíz-DNy) 1567: *Wy ffallu*: 26 kapu (Venczel 35). 1614: Újfalu 108 családfő (Kászon 1). 1750: *Kaszon-Ujfalva*. 1808: Újfalu (Kászony-) (175). 1861: Kászon-Ujfalva Cs (30). 1888: ≈ Kászon-alcsciki js (Je 406). 1913: **Kászonújfalu** Csik vm (Az). – 1909/19: Cason-Uifalu, *Kászonújfalu*, L 1767: r 221; m (39). > Cașin > Cașinul Nou = Su 1: 122. 1750–1854. > Cașinu Nou [38 A]

Kasztó Szv (Szászváros-D hrs) 1332: *Keztev, Koztov*; 1334: **sacerdos** de *Kaztonia* [: *Kastovia*]; 1335: *Kozcov* [: *Koz-tov*] (Tr). 1488: *Kosta* (Berger 51). **1587**: Kaztho in monetis fl. 6 (Dé 72). 1659: *Kasztó* (Amlacher 238). 1808: Kasztó, Kastendorf, Ekásztó ~ Kesztó (79). 1861: Kasztó, Kestó Szv (38). 1888: ≈ (Kastendorf, Keszteu) **Hu** Szászvárosi js (Je 406). 1913: Kasztó **Hu** vm (Az). – 1909/19: Căstău, *K, Kd*, L 968: r 954; m, n (39). = Su 1: 128. 1332–1854. – 1974: c. Beriu {Berény kzs faluja, É-i hrs} [34 C]

Katalinfalva KSz (Nagybánya-DNy, a Lápos b. p.) 1475: *Kathalinfalwa* (Cs 1: 557). 1475.VIII.9.: Kodori néhai Pape fia Pál visszabocsátja Bélteki Sándorfi Mihály kezébe *Kathalynfalwa* (KSz vm) részbirtokot (KmJkv 2191). 1808: Katalin (Koltó-, Költő-), Katherinendorf, Ketelin **Köv** (79). 1888: Koltó-Katalin (Katalinfalva) **Sza** Nagysomkúti js (Je 442). Hnt. 13: » Koltó Sza vm. Koltó Sza vm Nagysomkúti js, Koltó és Katalin egyesülése; ma ismét 2 helység: Koltó, ill. **Katalin** (Az). – Catalina > Cătălina, *Kk*, L 930: r 66; m, c, zs (39). = Su 1: 128. 1800–1854. – 1974: c. Săcălășeni {Szakállasfalva kzs faluja, É-i hrs} [12 B]

Katol 1. * **Sza** (Gilvács és Majtény sorában említik) 1391: *Kathol*. > *Kasod* pusztá (Cs 1: 477). 1808: pr. Kassod (79). Hnt. 13: Kasód » Domahida Sza vm.

Katol 2. * Te (Temesjenő táján) 1472: *Katkol*, 1489: *Kaathol* Rékás város 2. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 349.

Katolna Do : Szentkatolna.

Katona Ko (Kolozsvár-ÉK) 1327: p. *Kathana*; 1332–4: Petrus *sacerdos* de *Kathana*. Moys fia Ehelleus birtoka volt, akitől elkobozva a király 1327-ben Tomaj nb. Losonci Tamásnak adta. Az Ózdi esperességbe tartozó egyházának papja 1332 I-II: 30 széles bécsi latos ehhez 30 lilimos és 4 régi báni dénár, 1333 I: 19 d, 1334 II: 7 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 352). 1506: p. *Kathona*. Bánffy, H. Farkas, Katonai Porkoláb-birtok. Jbn 1506: Brws Bálint (Cs 5: 366). 1502.XI.25.: *Kathona* Harinai Farkas János birtoka (3261); 1503.VI.25.u.: FJ *Cathona*-i jobbágysai közül Szakál Péter, Heri István, Nagy László, Széki Dénes, Tótöltő Gergely, Tordai András, Dienesi István, Sipos Márton, valamint Antal *deák* vallja, hogy május 28-án saját szemükkel látták, amikor Cegei Wass Balázs marháit elhajtották (3288); 1536.I.15.: Bongárti János vajdai és Simon frater pap konventi kiküldött Kozárvári László *deák*, Botházai Hosszútelki Menyhért, Gyekei Patolcsy Péter, továbbá a községi bíró: Gál Kelemen jelenlétében Czegői Liphay Ferencet és Miklóst bevezette *Kathona* birtokába (4551); 1553.IX.1.: Galaczy Gáspár vajdai és István frater custos pap konventi kiküldött aug. 28-án *Kathona*-n Harinai Farkas Farkas szolgálói: erkei Borzási Péter, Posgai István és harinai Gondos Márton jelenlétében megkísérelte foganatosítani a Kecseti Menyhért (e) ellenében HFF javára hozott ítéletet, de KM offiálisa: Nagy Benedek kivont karddal megakadályozta a birtokrész visszaiktatását és a három márka kifizetését (5228); 1553.X.28.: HFF-t visszaiktatták *Kathona*-i birtokrészébe (5235); 1555: *Kathona*-n Zalaytowa nevű halastó (5373); 1555.IX.7.: Mogyorói L. Bánffy Pál tiltja Kecseti Menyhértet attól, hogy *Kathona*-i nemesi udvarházukat és halastavukat elidegenítse (5411). **1587: Kathona.** ld Akna {Mezőakna} (Dé 60). 1664: Apafi-birtok; {novemberben} jószágán, Katonán meghalt {a fejedelem} legkisebb fia: György, akit Kolozsváron a kálvinista templomban temettek el (G. Kraus). 1733: *Katona*, 1750: *Katina*. 1808: *Katona* h., *Ketina* val. 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ (Ketyina) Ko Mocsi js (Je 406). 1913: *Katona Ko* vm Nagysármási js (Az). – 1909/19: Cătina, K, L 1796: r 1272; m, c, zs (39). = Su 1: 129. 1327–1854. [23 B]

Káva * Kr (?) 1511: *Also-Kava* (Pesty: Krassó II/2. 253). – Su 2: 289.

Káva ~ Kávapatak Hu (Déva-DNy) 1387: *Cauapathaka* (Su). 1453: *Kawa*; 1491: p. *Kawapathak*. ♂Déva vár tartozéka (Cs 5: 100. mai Káun). 1733: *Kauni*, 1750: *Keoj*, 1760–2: *Kaun*, 1805: *Kaunn*. 1808: Kaun, Kaunsdorf, Koná (79). 1861: Kaun Hu (22). 1888: Kaun (Keun) Dévai js (Je 406). 1913: Káun Hu vm (Az). – 1909/19: Căuni, K, L 114 g. kat. r (39). > Căoiu = Su 1L 125. 1387–1854. > 1974: Căoi c. Vețel {Vecel kzs faluja} V [33 D]

Kavarán Kr (Lugos-DK) 1376: *Karan*, 1572: *Kavaran*, 1687: *Kauran*, 1802: *Kavaran* (Pesty: Krassó II/1. 253). 1808: Kavarán (79). 1851: *Kavarán*, Kr vm, a temesvári és mehádiai postautban, 1 *kath.*, 641 *óhitű* lak., s anyatemplommal, erdőekkel, szilvásokkal. Birja Házy család (Fé 2: 187). 1888: Kavarán **KrSzö** Temesi js (Je 406). « Istvánhegy. 1888: ≈ KrSzö Temesi js (Je 386). 1913: Kavarán KrSzö vm (Az).– 1909/19: Căvāran, K, L 806: r 723; n, zs (39). = Su 1: 129. 1376–1851. > 1973: Constantin Daicovicu > 1981: C (CD) [42 B]

Kávás 1. * Csa? Te? (Temesvár-Ny, a Zsombolyai úton fekvő Berekszó mellett) **1256: Kavas** (Márki II/1. 206). – Su 2: 349.

Kávás 2. KSz (Tasnád-É) **1215:** v. *Rahas* [: *Kahas*], alia *Kahas* (Tr). =: *Rahas* [!] faluból való Péter fia: Pál lopással vádolta a másik *Kahas*-ból [!] való Sceresun fia: Pált (Er I. 77). 1219: *Cayas* (Tr). =: Iléd falubeli Pál és Tena azzal vádolták a falujukbeli Mogodia-t és a *Cayhas* faluból való Cicusu-t, hogy két márka értékű holmijukat erőszakkal elvették (Er I. 96). 1314: *Kawas* a Szatmár vm-i *Gernezt* (Mezőterem) hrs (An 3: 723). 1327: *Kauas* (Tr). 1370: *Kawas* (Petri III. 376). 1430.III.6.: *Kawas*-i Csompasz Pál *ü*: Sámsoni Gergely (KmJkv 34). 1466, 1475: *Kauas* (Cs 1: 557). 1553: *Kovas* (Petri III. 376). 1733: *Kóvás*, 1750: *Kovás*, 1760–2: **ÉR Kávás**. 1808: Kávás (Ér-), Kawesch (79). 1888: Ér-Kávás **Szi** Tasnádi js (Je 309 & Illéd). 1913: **Érkávás Szi** vm (Az). – Cavaş > Căuaş = Su 1: 129. 1215–1854. [11 B]

Kávás 3. * Za (Simánd és Erdőhegy közt) 1406: *Kawas* (Cs 1: 734). – Su 2: 349.

Kávásd Bi (Szalonta-K) 1316: *Kauastelek*. Becsegergely nb. Apa fiai birtokolták, akik 1316-ban átadták betelepítésre rokonaiknak: Onth és Leel mestereknek (Gy 1: 630). =: Apafiak osztatlan, lakatlan birtoka {Ld. Bátor} (An 4: 240). 1425: **Kavasd** (Jakó 270). 1737 Súlyomtelke (Ko), Jobbagiones fugitivi: Buha Irinnyie ezelőtt cir. 6 esztendővel szökött ki Magyarországra, Kávásd n. faluba, és maga ott meghalván, 3 fiai: Onul, Urszul és Alexa most is ott laknak (Gyalu 411). 1808: *Kávásd* val. 1851: *Kávásd*, Bi vm, 663 n. e. **óhitü**, 12 r. **kath.**, 25 zsidó lak., óhitü anyateplommal. Birja a Nadányi család (Fé 2: 187). 1888: Kávásd Bi Tenkei js (Je 407). 1913: Kávásd Bi vm (Az). – 1909/19: Coaşd, K, L 774: r 739; m, zs (52). > Căuşd = Su 1: 129. 1316–1851. – 1974: c. Tulca {Tulka kzs faluja K-re} [20 B]

Kávna 1. Ar (Borossebes-DNy, Tornova-K) 1808: *Kavna* (79). 1851: *Kavna*, Ar vm, B.-Jenő fil., 8 **kath.**, 456 **óhitü** lak., anyateplommal (Fé 2: 188). 1888: ≈ Ternovai js (Je 407). 1913: Kávna Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Camna, *Kamna*, & Câmpul-mare (Kimpumáre), L 474: r 436; m (36). = Su 1: 120. 1828, 1851. – 1974: c. Şilindia {Selénd kzs faluja DK-re} [32 B]

Kávna 2. * Za (Pankota-K, Lugozó mellett) 1746: *Kavna* (Su). – Su 2: 349. {Ma *Camna* tanya Lugozó-DK}

Kavrágy, Kavráty Hu : Kóród.

Kazán-szoros 1808: *vortex Kazan*, Vortex Danubii, Donau-Wirbel (79).

Kazanesd Za (Körösbánya-NyDNy) 1760–2: *Kazanest*. 1808: *Kazanest Za* (79). 1888: *Kazanesd Hu* Körösbányai js (Je 407). 1913: *Kazanesd Hu* vm (Az). – 1909/19: Căzăneşti, K, L 559: r 523; m, n (39). = Su 1: 129. 1760–1854. – 1974: c. Vaţa de Jos {Alváca kzs faluja DNy-ra} [33 A]

Kazelercs * Za (Halmágycsúcs táján) 1534: *Kazelerch* (Jakó: Thorotzkay 27). – Su 2: 349.

Kázmér * Za (Zerind mellett) 1326: *Kazmeer*. Zerind vidéki helységekkel együtt említik. A pápai tizedlajstrom azonban a pankotai fő esperességhez számítja (*Kezmer*), tehát a Fekete-Köröstől délre feketett. 1406: p. deserta hungaricalis *Kazmer*; mint Egregy vár tartozékát Csumótelkével együtt említik (Cs 1: 735). – Su 2: 349. 1326, 1334, 1406, 1519 *Kazmyr* (Csánki) {Mind!}.

Kaznacs 1. Kr (Somlyó-Nagyfalu-Ny) **1213**: Stephanum et Egidium iobagiones Buncu de v. *Coznis*; 1326: p. *Cozluch* ~ *Kozluch*. 1213-ban birtokosának, Buncu-nak két idevaló jobbágyát vádolja Ippi Perman, hogy szolgáljától 8 M-t elvettek. 1326-ban egy részét a Sötétbük erdővel (silva *Setethbyg* ~ *Setethbyk*) a király zoványi népei elfoglalták Jaak fia Heym ispántól; a király neki visszaadni rendeli (Gy 3: 514). 1341: p. *Coznich*, *Koznich*, **Alsokaznach** (Tr). =: ≈ (Cs). XVI: Valkó vár tartozéka; XV–XIX: Bánffy-birtok. Több kismemesi család lakta. Határában feküdt az elpusztult Bucsum (XV–XVI. szd) és Néháza (1438–1673). 1442.I.3.: Borzási János fia György *Kaznach*-i egész birtokrészét elzálogosítja Péterházi Kis Antalnak (KmJkv 397). 1481: *Alsokaznach* (Cs 1: 583). 1519.IV.28.: ≈-i részbirtokát Losonczy Bánffy László átengedi fiának: L. Bánffy Miklósnak (KmJkv 3723). 1551.IV.11.: Nagyfalusi L. Bánffy István hű szolgálatai jutalmául Ippi Szakácsi Lukácsnak ajándékoz hat hold szántóföldet *Magyarkaznach* (Kr vm) határán a puszta templom, Somlyai Báthory András szántói, *Kaznach* birtok és Nagyfalusi Bánffy Miklós jobbágyainak földje között, a *Hozzwfelyarofewld* nevű helyen (5084). 1575: *Also-Koznach*, 1587: *Kis-Kaznach* (Petri III. 598). 1733: *Also Koznits*, 1750: *Also Kasznics*, 1760–2: *Also Kasznak*. 1808: *Kaznács* (*Alsó*-) h. 1888: A-K **Szi** Szilágyosomlyói js (Je 205). L 1910: 583; 1956: 794 (Le). 1913: **Alsókaznacs** Szi vm (Az). – 1909/19: Cosniciul-de-jos, Ak, L 498: r 470; zs, m (56). = Su 1: 168. 1213–1854. > Cosniciu de Jos [11 D]

Kaznacs 2. Kr (Somlyó-DNy) 1341: *Koznich*, **Felsewkaznach** (Tr). 1481: *Felsewkaznach* (Cs 1: 583); =: *Felsew-Kaznach*, 1497: *Felsewkaznach* (Bánffy II. 223, 342). 1519.IV.28.: *Felsewkaznach*-i részbirtokát L. Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723). 1491: *Felsőkaznats*, 1575: *Felső-Koznach* (Petri III. 597). 1733: *Felső-Koznits*, 1750: *Felső-Koznics*, 1760–2: *Felső-Kasznak*. 1808: *Kaznács* (Felső-) (80). 1888: F-K (Cosniciu de susu) **Szi**

Szilágysomlyói js (Je 322). 1913: **Felsőkaznacs** Szi vm (Az). – 1909/19: Cosniciul-de-sus, *Fk*, L 443: r 411; zs (56). = Su 1: 169. 1341–1854. > Cosniciu de Sus 1974: c. Ip {Ipp kzs faluja D-re} [11 D]

Kazol * KSz (Szilágycseh és Sülemed környékén Km I. 945) 1461.III.21.: Kusalyi Jakcs János *Kazol* birtokbeli részeit zálogba adja Bélteki Drágfi Miklósnak (KmJkv 1532).

Kebele Msz (Marosvásárhely-K) 1567: *Kebele* (SzO II. 217). 1614: Kebele 18 családfő (Msz 39). 1641: **Református templom** mennyezete. 1661-i török dúlás (Sipos G. MtT 1980. 108). 1808: Kebele (80). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 407). 1913: Kebele MT vm. Régi ref. templomának lebontásával 1641. és 1804. évi mennyezete a gondatlanság áldozata lett (SzTA). – 1909/19: Chibelia, *K*, L 202: r 132; (44). > Sînişor = Su 2: 128. 1567–1854. – 1974: c. Livezeni (Jedd kzs faluja K-re) [24 C]

Kebeds Bi (1808) < Kabafalva (1552).

Kebetelke * Kr (Somlyó-ÉNy, Kémer mellett) 1453: predium *Kebetelke* (Petri III. 611). – Su 2: 349.

Kebles Ar (Csánki) : Köblös.

Kéc Bi (Margitta-É) 1406: *Gecz*, 1421: *Keech*, 1475: *Eghazaskeech* (Cs 1: 612). 1642–3: *Kecz* (Makkai 323) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Kecz*, *Keczul* (80). 1851: ≈, az Érmelléken. Van 428 **ref.**, 510 **g. kath.** 10 **r. kath.**, 8 zsidó lak., ref. és g. kath. anyatemploma, 19 5/8 urbéri telke, szeszgyára, jó földje és szőleje. Birja gr. Károlyi György (Fé 2: 192). 1888: *Kecz* Margittai js (Je 408 & Fancsal psz, Gugyori). 1913: **Magyarkéc** Bi vm (Az). – 1909/19: Cheţ, *K*, L 1040: r 430; m; 19 zs (43). = Su 1: 139. 1397 *Kech* {Csánkinak tulajdonítja}, 1406–1913. [11 A]

Kece To (Ludas-Ny hrs a Maros jp-i úton) 1444: pr. *Keche* inter p-es Hadrew et Lwdas habitum; 1449: pr/t. *Kecze*; 1512, 1523: p. *Kecze*. Gerendi, Hadrévi és {zálogon} Bogáti-birtok (Cs 5: 713). 1449.XI.27.: Bogátiak tiltakoznak amiatt, hogy a Gerendiek a *Kecze* nevű lakatlan földet Hadrévhez foglalták (KmJkv 774). 1669: *Keze* (Amlacher 245). 1750: *Keczá*, 1760–2: **Maros Ketzé**. 1808: *Kecze* (80). 1861: *Kecze*, Tyétza To (10). 1888: Maros-Kecze (Tycetz, Chetia di Muresiu) **TA** Marosludasi js (Je 495). 1913: **Maroskece** TA vm (Az). – Murás-Cheţa > 1909/19: Cheţa, *Mk*, L 974: r 906; m, zs (43). > Cheţani = Su 1: 139. 1444–1854. [23 C]

Kecel 1. Kr 1. (Kraszna-K) 1213: Zoloch de v. *Rechel* [: *Kechel*]. Keceli Zoloc bevádolt badacsonyiakat, hogy ismeretlen poroszlóval elvitték 4 ökrét (Gy 3: 514). 1341: *Kezel*, 1345: p. *Kecel*, 1349: *Olsou Kechel* (Tr). 1388: **Magyarkeczel** (Petri III. 612). 1388-ban a váradi káptalan Magyarkecel birtokot egyrésről Tamás, Miklós és András, másrésről Keceli Miklós fia: László és Balázs között egyenlően megosztja (MM). 1422: *Keczal* (Cs 1: 583). 1441.III.3.: *Kechel*-i Szele Balázs **ü**: Kémeriek (KmJkv 292); 1450.II.7.: *Kechel*-i Szele István **ü**: Dobaiak (803); 1450.V.20.k.: Uő a vm gyűlésén foglalásról tanúskodik (833); 1450.VIII.27.: *Kechel*-i Nagy Jakab familiárisa: Balog György ura nevében tiltakozik amiatt, hogy Rátonyi Csobod András és Nagyfalun lakó Márton Mihály *Kechel*-i Péter fia: néhai György kiskorú fiát: Györgyöt Dobai Csoma Istvántól lopva elszöktette és mézes-mázás szavakkal bevallások tételére igyekezett rávenni (888); 1453.XI.11.: KSzI **ü**: Újlakiak (1116); =: Uő **ü**: Rátonyi Albert (1117); 1460.VII.23.: *Keczal*-i Szele (ds) Balázs, László és Márton **üv** (1459); 1461.I.2.: Kusalyiak tiltakoznak *Keczal* birtokbeli részük zálogosítása miatt (1497); 1461.VIII.18.: ≈-i Szele László és Márton **üv**, ≈-en lakó Bíró Benedeket, Nagy Istvánt és Domokost is (1609); 1467.II.3.: ≈-i Szele Balázs és László **üv**, ≈-i Szele Márton és ≈-i Márton Mihályt is (1728); 1471.IX.20.u.: KSzB, ld Kecel 2. (2036); 1472.VIII.24.: KSzM **üv**, *Keczal*-i Szele Balázst és ≈-en lakó Domokost is (2059); 1473.X.25.: KSzM **üv** (2112); 1475.X.9.: KSzM és te: András és Gergely említése (2192); 1482.X.13.: Gyulai Porkoláb Albert felesége: Bőnyei Anna nyugtatja elhunyt előző férje: *Keczal*-i Szele Gergely te: Márton és András a *Keczal*-ból neki járó hitbér és jegyajándék kifizetése felől (2414); 1483.IX.28.: Keceli Szele Balázs (te: Márton nevében is) tiltja Kémeri Miklóst, Pált és Jánost Zutor egészjóság bitorlásától és megszerzésétől (2464); 1485: Szele Márton KSz vm **alispánja**

(KmJkv II. 938); 1485.V.27.: KSz M Magyarkeczel és Felkeczel birtokbeli részét, Felsősereden egészbirtokot, Alsósereden és Horvát felét 2000 Ft-on zálogba adja Petlendi Miklósnak (2527); 1488.V.18.: KSz M – néhai feleségétől: Nagyfalusi néhai Márton Mihály leánya: Katalintól született gyermekei: Benedek és Margit nevében is – kiegyezik Körösiekkal Varsolc felől (2678); 1488.XII.15.: KSz M 22 Ft-on két jobbágytelket vesz zálogba Alsóseredenen (2688); 1489.V.22.: KSz M *üv*, Keczei Bertalan *deákot* és *≈-i* Nagy Andrást is (2700); 1490.IX.30.: *≈-i* Szele László özvegye: Nagyfalusi Márton Erzsébet – gy: Tamás és Majádi Jánosné: Borbála nevében is – Magyarkeczel és Felkeczel egészbirtok őket ősi jogon illető negyedrészt és horvát jóságát 200 Ft-ért eladja KSz M-nak (2713); =: KSz M Felkeczel birtok öt ősi jogon illető felét 72 Ft-on zálogba adja Keczei László özvegyének (2714); 1491.VII.19.: KSz M-né Bethlen Borbála (2746); 1493.II.22.: Keczei Szele Demeter eljár Bethlen Márk özvegye: Anna nevében (2848); 1499.V.21.: Szentannai Tóth Balázs (n et a) Petenyefalva, más néven Szentkeresztfalva, Alsósereden és Felsősereden birtokbeli ősi és Szentannai Tóth Miklóstól (n et a) vásárolt részeit 360 Ft-ért eladja KSz M-nak s fiainak: Miklósnak és Eleknek (3088); 1505.V.21.: *Kechel-i* Márton s fiai: Miklós és György 100 Ft-on zálogba vesznek récsei (Kr vm) birtokrészt (3357); =: *≈ SzM*, ld *Kecel* 2. (3358); 1508.II.16.: *Keczel-i* István özvegyét: Báldoni Borbálát KSz M 100 Ft-tal teljesen kifizette az elhunyt férje Magyarkeczel, Felkeczel birtokbeli és a Horvát levő Serlycze nevű ősi részeiből, valamint a horvát és récsei (Kr vm) zálogos birtokaiból neki járó hitbért és jegyajándékot (3454); 1509.VI.22.: KSz M s fiai: Miklós, György és Márk 100 Ft-ért Horvát és Alsópalickán birtokrészt vásárolnak Horvát Peres Tamástól (3501); 1520.II.8.: Domahidy Mátyás özvegye: Keczei néhai Szele Márton leánya: Zsófia (3760); 1521.VIII.17.: Keczei néhai Szele Márton leánya: Klára Gyvh-i Gyerőfi László felesége (3818); 1523.III.6.: Horvát Peres László – saját fe: Zsófia és Gyerőfi László fe: Klára nevében is – tiltja Keczei Szele Miklóst alsóseredeni birtokrésze elidegenítésétől (3902); 1523.XI.26.: KSz M alsóseredeni birtokrészt és a Magyarkeczel határán folyó Katris patak végénél lévő szénafüvet 100 Ft-ért eladja Rátonyi Péternek (3968); 1538.VI.12.: *Kechel-i* Szele Demeter leánya: Katalin – gy: Csótai János, Máté, Klára és Zsófia nevében is – Magyarkecel és Felkecel birtokbeli részeit 60 Ft-ért eladja Keczei Szele Márknak és testvére: néhai Szele Miklós fia Jánosnak, amiként ezeket fia: Csótai Ferenc már április 7-én nekik vallotta (4643); 1543: KSz Márk – leányai: Magdolna és Orsolya nevében is – [Zelycze] prédiüm, s Magyarkecel és Felsőoláhkecel birtokbeli részeit 1000 Ft-ban feleségének: Sarmasági Annának vallja jegyajándéka fejében (4810); 1544.IV.22.: *Keczel-i* néhai Miklós fia: *≈-i* Szele János tiltakozik amiatt, hogy bátyja: *≈-i* Szele Márk Magyarkecel, Felsőoláhkecel, Selicze prédiüm és Sereden birtokbeli részeit, az ő megkárosításával, fe: Sarmasági Annának vallotta (4820); 1546.VII.26.: Szele Klára apáca a váradi Szent Anna-kolostorban a *Keczel-en* és a két Seredenben öt illető birtokrészeket rokoni szeretetből Bethlen Farkasnak (m) ajándékozza, akit egyben örökös gyámjának és ügyvédjének is nyilvánít (4888-9); 1549.IX.20.: Majos Máté *Magyarkeczel-i* jobbágyai: Varga György és Zsoldos Albert, akiket megidéztek, hogy néhai Szele Márton alsó- és felsőseredeni jósága miatti perben tanúskodjanak, megtagadták a megjelenést (4963); 1550.I.22.: *Keczel-i* Szabó Máté (pr) – Szele Klára, Magdolna, Ilona, Anna és Orsolya nevében – tiltja a Zutoriakat birtokrészük elidegenítésétől (4996). 1553-ban Szele Klára és Szele Miklós özvegyének 14–14 port'ja után adózik a falu; népessége 250 lélek (MM). 1553.XI.17.: István frater pap őrserzetes konventi kiküldött és Rátonyi ifjabb Rátonyi János királyi ember – I. Ferdinánd király Pozsonyban augusztus 31-én kelt parancsára – Keczele vizsgálatot tartott Szele Klára apáca ama panaszára, hogy Keczei másként Lelei Majos Máté és fe: Szele Anna, valamint Sarmasági Mihály (e) servitorai és jobbágyai: (nobiles:) Majos Benedek, Kaplyán Ferenc és István, Dobai István, Mikó Balázs és Ambrus, Lelei Sándorházy Menyhért; (providi:) István Barnabás, Kálmán Gergely, Hajdu Pál, Zalai Benedek, Felföldi Zsigmond, Lökös László, Dienes János, Hosztfi Mihály, Dala Ferenc, Borbolya Mihály, Libarcsi Mihály, Vajda Balázs uraik parancsából február 12. körül fegyveres kézzel a felperes keczeli udvarházára mentek, és a ház elé épített tornác oldalát levágták, az ajtókat betörték, a ládákat felfeszítették és kifosztották, két hordó bora felét megitták, 12 szalonnája felét megették, a felperest megverték, a tornác lépcsőjéről letaszították, majd Majos Máté keczeli házához hurcolták, ahol három napon át étlen-szomjan tartották és {számos értékét} elvették. Az alperesek mindezt tagadták (KmJkv 5241); 1555.IV.28.: Egyrésről

Lelei Majos Máté (e) és fe: Szele Anna, másrésztől Keczei Szele Klára apáca (religiosa et nobilis domina ... monialis) 200 Ft kötés alatt kiegyezik régóta folyó birtokperében. Enek értelmében Majos Máté és felesége haladéktalanul visszaadja Szele Klárának *Magyarkeczel*, Oláhkeczel, mindkét Sereden birtokbeli és Horvátan a Silicze nevű részben lévő jószáguk harmadrészét, ő pedig a két Sereden és Horvát birtokbeli részeit, a Sylycze-i szőlőhegy jövedelmének kivételével, odaajándékozta Majosnak és feleségének. E jószágokban Szele Ilona, noha ő is Szele Miklós leánya, nem részesülhet, mert az ajándékozás kizárólag Majosné Szele Annának és gyermekeinek szól. Magyarkeczelen az elhagyott apai házat, a mellette levő vízimalommal együtt, Majosné kapja, Szele Klárának pedig nemesi udvarházul Csiszár Tamás házát adják, az ottani malommal és Csiszár Tamás özvegyével együtt. A felosztott jobbágyok nevei: Kupás Illés özvegye, Kovács Imre, Kis Gáspár özvegye, Kovács Balázs, Varga Mihály özvegye, Szőke Márton, Varga Ferenc és Miklós, Kovács Pál és János, Horváti Ambrus, Kovács András, Cotor Ambrosiu, ifj. Kovács János, Kulcsár Péter özvegye, Varga György, Erdélyi András, Szabó György és Gáspár, György Antal, Horváti János, Erdályi János, Molnár István, Checzi Imre, Nagy Antal, Fazokas Benedek, Kis Gergely, Demjén Pál, Cotor Blasiu és Petru, Szakács Márton özvegye, Varga András, Demjén János, Füles Lőrinc, Boldizsár Péter (5366). 1567 táján alakult **református** egyháza; Horvát filiája volt; 1747-től anyaegyház; 1775-ben készült (vagy újított) a templom melletti harangláb (MM). 1733: *Ketzel*, 1760–2: **Magyar-Ketzel**. 1808: *Keczal (Magyar-)* h. 1888: Magyar-Keczal (Catielu ungurescu) **Szi** Krasznai js (Je 486). 1913: **Magyarkeczel Szi** vm (Az). 1992 L 729. # Fazekas Z.: *A magyarkeceli ref. egyház története* (Szilágysági Református Naptár 1931). Major M.: *Magyarkeczel*. Szilágysági magyarok 1999. 425. Kép: **Református templom** és harangláb. – Căţlăuşa > 1909/19: Căţlăul-unguresc, *Mk*, L 927: r 436; m; 24 zs (39). > 1964: Meseşeni de Jos = Su 1: 392. 1341–1964. [12 C]

Kecel 2. Kr 2. (Zilah-DNy) 1341: v. **Olakalis** ... *Fulkechel* (Gy 3: 507/16). 1359: *Felkeczel* (Cs); =: *Felkechel* (P); 1368: ≈ Valkó várához tartozó román falu; 1471: **Olahkechel** (Cs 1: 583; P); 1490: *Felkeczel*, 1604: *Oláh-Keczal* (Petri III. 612). 1471.IX.20.u.: Récsei Gergely, a zálogösszeg: 36 Ft lefizetése után, visszabocsátja Keceli Szele Balázs *Olahkeczel* birtokbeli részét (KmJkv 2036); 1485.V.27.: *Felkeczel*, ld Kecel 1. (2527); 1490.IX.30.: *Felkeczel*, ld Kecel 1. (2713, 2714); 1505.V.21.: Keceli Szele István *Felkechel*-i birtokrészét – a néhai Keceli Demeter leánykája: Katalin kezén lévő egyetlen jobbágytelek kivételével – 125 Ft-on zálogba veti Keceli Szele Mártonnál (3358); 1535.V.26.: Uő ugyanazt – néhai Keceli Katalintól zálogon bírt jobbágytelek kivételével – 125 Ft-on zálogba adja ugyanak (4529); 1538.VI.12.: *Felkechel*, ld Kecel 1. (4643); 1543: *Felsewolahkechel*, ld Kecel 1. (4810); 1555.IV.28.: {ld Kecel 1.} *Olahkeczel*-en felosztott jobbágyok nevei {Mutató szerint}: Balcu Ioan, Balotă Dumitru felesége és Gheorghe, Bica Mihai, Petru és Toma, Calotă Gheorghe, Cotor Damian, Curta Toma, Dragoş, Gavrilă Ioan felesége és Luca, Godan Teodor, Iancu Mihai, Juga Toma, Jucaş Petru, Kislupsa, Lucaci Petru, Mican Andrei, Igna, Mihai, Nicolae és Ştefan, Nagy Mihály, Nistor, Nistorné fiai, Pap Gheorghe, Nicolae, Petru és Toma, Popiţa Andrei, Ioan, Ştefan és Toma, Roştaş Grigore, Şanta Nicolae, Vak Mihai (5366). 1733: *Ketzel*, 1750: *Oláh Kecsely*, 1760–2: *Oláh Ketzel*. 1808: *Keczal* (Oláh-) (80). 1888: Oláh-Keczal (Catielu romanescu) **Szi** Krasznai js (Je 552). 1913: **Oláhkeczel Szi** vm (Az). – Căţlăul > 1909/19: Căţlăul-román, *Ok*, L 1400: r 1374; zs, c (39). > 1964: Meseşeni de Sus = Su 1: 392. 1213: v. Rechul [: Kechel], 1217: Cocil {Ld alább!}, 1341–1964. [12 C]

Kecel 3. * KSz (Aranyos környékén Er Mut 407) **1217**: *Cocil* falubeli Tupas poroszló (Er I. 89). 1475: *Kezel* penitus deserta (Cs 1: 557).

Kecel 4. Felkeczel * KSz (Erdőszáda környékén) 1552.III.26.: Nagydobai néhai Mike István fiai *Felkechel* (KSz vm) birtokbeli részüket eladják Nagydobai néhai Nagy Fábián gyermekeinek (KmJkv 5139).

Kécsa Tt (1888) < Kőcse (1470).

Kecsed 1. Do + BSz (Szamosújvár-Ny) **1279**: *Kecheeth* (Tr). 1317: *Kecheeth* Purglen fia Domokos faluját Mykud bán fia Miklós magister dobokai comes kérte (An 4: 388); 1317: ≈ falut Károly

király Miklós magisternek adja (463. K.-). 1325: Kechech, 1332: *sacerdos* de *Kechet*, 1333: *Kecheth*, 1341: *Kechet* (Tr). 1412: *Agmándi (Kecseti) Péter* bécsi *diák*, 1423: főesperes, 1430: decretorum doctor, 1445: Albert király kancellárja, Hunyadi híve (Dn 1938). 1468.XII.8.: *Kecheth-en Sz. Margit-egyház* az Iklód felé eső utcában, *Menes* patak, Szilkerék felé *Fyntakathapataka* (1832). 1473.III.10.: *Kecheth-i Gál deák* (2083-6); XII.6.: magister (2119-20). Do **1587**: *Keczeth*. – E: fl. 20, A: fl. 6 (Dé 40). BSz **1587**: *Keczeth*. – E: fl. 20, A: fl. 6 den. 66 (Dé 52). 1610: *Kecsed* (Kádár IV. 232). 1733: *Ketsed*, 1750: *Kecset*, 1760–2: *Ketsed*. 1808: *Kecsed*, *Kicsed* (80). 1861: ≈ portio Do (16); *Kecset* fele BelsőSzolnokhoz tartozik Do (17); *Kecset* BSz (18). 1888: ≈ (Kicsud, Kicsogye) **SzD** Szamosújvári js (Je 407). 1913: *Kecsed SzD* vm (Az). – 1909/19: *Chiced*, *K*, L 830: r 680; m, zs (44). > Aluniș = Su 1: 37. 1279–1854. [13 C]

Kecsed 2. (Kicsid) Ko (Kolozsvár-Mocs-ÉK) 1329: t. *Kychyd*. Budatelke határosa (Gy 3: 352). 1360: *Kucheth*, 1465: *plebanus* de *Keczeth*. *Káptalani* birtok (Cs 5: 367. *Kecset*). 1733: *Kitsud*, 1750: *Kicsud*, 1760–2: **Mező-Ketsed**. 1808: *Kecsed* h., *Kicsedu* val. 1861: ≈, *Kitsud Ko* (13). 1888: M-K (Kicsidu) *Ko Mezőörményesi js* (Je 503). 1913: **Mezőkecsed Ko** vm (Az). – 1909/19: *Chiciud*, *Mk*, L 694: r 668; m, zs (44). > Chiciud de Câmpie > Miceștii de Cîmpie = Su 1: 395. 1329–1854. [23 B]

Kecsed 3. Uh (Székelyudvarhely-ÉNy, a Fehér-Nyikóba j. o. ömlő Gada pataka völgyében) 1460: Ladislaus de *Kecheth* szentiváni (BSz) részbirtokos (SzO VIII. 94). 1493–1495: *Kecseti László* vajdai notarius (Ír). 1500.XI.8.: *Zekelkecheth-i Kechethy Péter* – leánya: Erzsébet nevében is – Széplak, Besenyő (Kü vm), Almás (To vm), Szentiván (BSz vm) birtokbeli részeit 200 arany Ft-ért örök áron eladja Héderfáji Barlabási Jánosnak és Lénárdnak (KmJkv 3156). 1602: *Kecset*. 1614: 36 családfele (Uh 92). 1733: *Kecsed*, 1760–2: *Ketsed*. 1808: *Kecsed* (80). 1861: *Kecsed Uh* (27). 1888: *Kecsed-Kisfalud Uh* Udvarhelyi js (Je 407). 1913: **Kecsetkisfalud Uh** vm; *Kecsed* és *Kisfalud* egyesülése; ma ismét két helység (Az). 1795: Harangláb. 2004.X.14. Fatornyok Duna Tv. *Kisfalud* 1825: Harangláb 2004.X.14. Fatornyok Duna Tv. # Pálfi Cs.: *Kecsetkisfalud a Gyöngyösbokrétában* (TánctudTan 1980–1981. 317–331). *Kecset* 1969 L 800. Tibád L.: *Kecset {helynevei. 299 hn}* (NyirK 1978.2). – Páltiniș = Su 2: 30. 1460–1854. – 1974: c. Lupeni (Farkaslaka kzs faluja, Ny-i hrs) [24 D]

Kecsefalva * **Kr** (Lippa táján, Szabács és Szádvörösmart közt) 1389: *Kechafalua*. Himfiek birtoka volt (Cs 2: 103). =: *Kechefalua*; 1427, 1479: *Keczefalwa*, *Gethefalva*; 1483: *Keczefalva* (Pesty: Krassó II/1. 267). – Su 2: 349. *Kechefalua*.

Kecset * **Bi** (Várad-Ny, Gyires és Gyarán mellett) 1321: Paulus rufus de *Kucheth*; 1323: Thomas de *Kucheth*. A *Kecseti* nemeseké, akik megbízottként szerepelnek (Gy 1: 631). 1476: *Kewcheth*, 1489: *Kecheth* (Cs 1: 612). 1588: *Keczett* (Kiss, 688). – Su 2: 356. 1323–1588.

Kecskedága Hu (Déva-É, a Kaján bp-i úton) 1453: *Keczkedag*; 1459: v. *Kechkedaga*; 1465: p. ≈; 1479, 1502: p. *Kechkedag*. ♂Déva vár tartozéka (Cs 5: 100). 1473.VIII.30.: *Kezythethaga* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108). 1502.XII.13.: *Kechkethhaga* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). 1733: *Kecskdága*, 1750: *Kiskedag*, 1760–2: *Ketskedaga*, 1805: *Ketskedrága*. 1808: *Kecskedága* ~ *Kecskeága*, Geissdorf, Kapre (80). 1861: *Ketskedága Hu* (22). 1888: ≈ (Kapre, Tyiskedága) *Hu Dévai js* (Je 407). 1913: *Kecskedága Hu* vm. – 1909/19: *Chișcădaga*, *K*, L 520: r 209 (45). = Su 1: 143. 1453–1854. – 1974: c. Șoimuș {Marosolymos kzs faluja ÉK-re} [33 D]

Kecsefalva KSz (Szilágycseh-ÉNy) 1424: *Kechkefalwa* (Cs); =: *Kecsefalva*, *Kecskésfalva* (P); 1470: *Kechkefalwa* Sza vm (Cs; P); 1475: *Keczkesfalwa* (Cs 1: 557; Petri III. 620). 1544.X.3.k.: *Kechkefolwa*-t Csehi néhai Kalmár Miklósnak Orsolya asszonytól született fia: Szabó Kelemen, s Csehi néhai Vajda Jánosnak ugyancsak Orsolya asszonytól született fiai: Boldizsár és Gáspár közösen birtokolják (KmJkv 4835). 1642: *Keczkes* (Petri III. 620). 1733: *Szelistye*, 1760–2: *Ketskésfalva*. 1808: *Kecsefalva* ~ *Kecskésfalva*, *Szelistye* (80). 1888: *Kecskésfalva* (Saliste) **Szi** Szilágycsehi js (Je 408). 1913: **Kecskésfalva Szi** vm (Az). – 1909/19: *Săliște*, *Kf*, L 250: r 246 (153). = Su 2: 105. 1424–1854. – 1074: c. Băsești {Szilágvyillésfalva kzs faluja, Ny-i hrs} [12 A]

Kecskehát 1. * Bi (Siter és Almás táján) 1421: p. [wolachalis](#) *Kechkehath* (Cs 1: 612). 1625: p. *deserta Kechkehata* (Csáky 654). – Su 2: 349. {Borszeg határába olvadt}

Kecskehát 2. Do (Csákiigorbó-DK) 1461: census quinquagesimalis de *Kechkehath* (Su). 1463: *Ketskehát* (Kádár IV. 260). 1467.X.29.: *Kechkehath* ld Szopor (KmJkv 1763); 1467.XII.22-én Kovács István volt szebeni kamaraispánt bevezették *Kechkehath* részirtokba < 1468.I.5. (1778); 1469.X.16.: Iklódi Márton fe: Potenciána és gy: Tamás, János és Márta tiltják a királyt, hogy az ő *Kechkehath* birtokbeli részeit eladományozza (1923); 1488.V.13.: Keresztúri Simon *Kecchkehath* birtokbeli részeit Keresztúri Mihálynak ajándékozza (2676); 1495.IV.13.: Sajókeresztúri Simon *Kechkehath* birtokbeli részét zálogba veti Keresztúri Péter gyalui várnagynak (2954); 1503.II.12.: Keresztúri Fülöp *Kechkehath*-i birtokrészét zálogba adja Krestelováci Tóth Györggynek (3270); 1549.VI.5.: Gym-i Kabos Mihály visszaengedi Sajókeresztúri Keresztúri Boldizsárnak *Kechkehath* birtokbeli részeit (4925); 1555.VII.3.: Keresztúri Anna tiltja Keresztúri Lukácsot attól, hogy *Kechkehath* birtokbeli részét elidegenítse Keresztúri Boldizsárnak (5396). 1659: *Keczikehat* (Kádár IV. 260). 1733: *Kecskeháta*, 1760–2: *Ketskehata*. 1808: Kecskeháta (80) 1861: Ketskeháta Do (16). 1888: Kecskeháta (Jyecstyhátá) **SzD** Csákiigorbói js (Je 407). 1913: **Kecskeháta** SzD vm (Az). – Checichehata; 1909/19: Checichehata {!}, K, L 275: r 259; zs (42). > Căprioara = Su 1: 126. 1461–1854. – 1974: c. Recea-Cristur {Récekeresztúr kzs faluja É-ra} [12 D]

Kecskekő hegy ld **Kecskés vár**.

Kecskerez {'Kecskeirtás'} * **Za** (Kisjenő-D hrs, Nadab és Köröscsente közt) 1485: *Kechkerez* (Márki II/1. 234). – Su 2: 349.

Kecskés 1. * Ar (Aradkövi mellett) **1256**: *Nagkechkes* a Csanád-nemzetség birtoka volt (Cs 1: 776). =: *Nagykechkes* (Márki II/1. 210). – Su 2: 372. {Aradkövi-K *dealul Checicheş* örzi emléket}

Kecskés 2. Kecskés vár Fe (romjai Krakkó határában ÉNy-ra) 1299: ad locum ... *Tizakeo*; 1313: magistrum Stephanum castellanus de *Kechkes*; 1319: magistro Nicolao f-o Erdeőd castellano de *Kecskés*; 1322: Arnoldo et Nicolao magistris et castellanis de *Kechques*; 1322: Nos comes Arnoldus et Nycolaus castellani de =. Bocsárd határjárásában 1299-ben Tizsakó nevet visel ez a hely, ahol 1313-tól Kecskés vár szerepel. A kecskési várnagyok 1313-ban Kán László vajda, 1322-ben Szécsényi Tamás vajda megbízottaiként Fehér vm-ben járnak el (Gy 2: 168). 1366: nostra **regalis** villa ad castrum nostrum *Kechkes* dictum spectans Vngarice Igen et Saxonice Krappundorff nuncupata; 1403: *Kethkees* (Ub II. 267). 1808: Mons *Kecskekő* h. 1880. tk: *Petre Crevi*; 1912. tk: *Ptr. Craiovi* (*Kecskekő*) 1082 m. **Kecskekő** hegy Fe/AF vm-i Királypataka mellett Ny-ra; a *Kecskekő* (Piatra Craivii) nevű 1083 m magaslaton kőfallal övezett, Kr. e. II–I. századi dák vár (László A.). – Su 2: 349. 1313–1403. Piatra Craivii (1083 m) – 1981: Dl. Stîinii 1111 m [34 B : L]

Kecskés 3. * Te (Temesvár-DDK, Fólya táján) 1462: *Kechkes*; 1483, 1497: *Keechkes* (Cs 2: 44). – Su 2: 349.

Kecskés SzD (1913) < Kozla KSz.

Kecskésfalva Szi (1888) : Kecsefalva.

Keczefalva * Ar (?) 1479: *Keczefalwa ~ Gethefalwa* Szád vár 10. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád).

Kede 1. Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1505.XI.20: Franciscum *Kedei* székbírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220). 1567: *Nagy Kede* (SzO II. 219). 1614: Nagykede 7 családfő (Uh 98). 1760–2: *Nagy Kede*. 1808: Kede (Nagy-) (80). 1861: N-K Uh (28). 1888: N-K Székelykeresztúri js (Je 524). 1913: **Nagykede** Uh vm (Az). – Chedea Mare > Chedia Mare = Su 1: 136. 1505–1854. – 1974: c. Şimoneşti {Siménfalva kzs faluja} [24 D]

Kede 2. Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1567: *Kws Kede* (SzO II. 219). 1614: Kiskede 15 családfő (Uh 99). 1808: Kede (Kis-) (80). 1861: K-K Uh (27). 1888: K-K Székelykeresztúri js (Je 426).

1913: **Kiskede** Uh vm (Az). – Chedea Mică > Chedia Mică = Su 1: 136. 1567–1854. – 1974: c. Șimonești {Siménfalva kzs faluja} [24 D]

Kedefalva * **KSz** (Szilágycseh-ÉK, Kardánfalva/Gardánfalva mellett) 1451: *Godonaz*, 1671: *Godonasz*, 1766: *Kedefalva* vulgo *Godinyátza* (Petri III. 438). – Su 2: 333. *Godonaz*.

Kedelen(telek) Id. Köteland (Gy 3: 352)

Keglevichháza Tt (Nagyszentmiklós-ÉNy) 1844 (Borovszky: Torontál 61). 1913: *Keglevichháza Tt* vm Nagyszentmiklósi js (Az). 1920: *határfalu*. – 1921: *Cheglevici* = Su 1: 136. 1844, 1913, 1921. – 1974: c. Dudeștii Vechi {Óbesenyő kzs faluja} [30 B]

Kegye Sza>KSz (Tasnád-DK) [1235-1270]: IV. Béla király megállapítja Szakácsi, Gyuró, *Kege*, Kurmud, másként Szarvad és Csög birtok határait (Er I. 183); [1270–1272]: *Keghe* (303); 1297.XII.4.: *Kege* (563); 1300.XII.10.: *Kege* (603). 1279: p. *Kegye*, 1297–1300: *Kege*, 1327: *Kyde* (Tr). 1391, 1393: *Kegie*; 1417: *Magyarkege*, **Olahkege**, *Varalyakege*; 1446: *Alsokege*, *Felsewkege* (Cs 1: 477). Első ismert birtokosai, szomszédos középszolnoki kismemes családok Kegyeinek is hívott ágai, jogaik védelmében Béla király privilégiumára hivatkoznak, keletkezése tehát a XIII. század második fele előtti. Első lakói magyarok és csak 1417-ben – ekkor már Bátoriak a birtokosai (1410) – bukkan elő „Magyarkege“ mellett egy „Olahkege“ s egy „Varalyakege“ nevű falu is. Az idegenből jött lakosság később az eredeti települést sem hagyta érintetlenül: 1433-ban mind a hármat „oláh“ falunak nevezik. Zsigmond király a Bátoriak kérésére Közép-Szolnokba tette át őket (Maksai 159). 1489.V.18.: *Kege-i András* **ii**: Szilágyszeg (KmJkv 2698). 1504: *Kegye*; 1629: *Also-Kege*, *Felső-Kege* (Petri III. 623). 1808: *Kegye*, *Tyegese* (80). 1888: ≈ **Szi** Tasnádi js (Je 408 & Huta telep). 1913: *Kegye Szi* vm (Az). – 1909/19: *Chegea, K, L* 917: r 753; szlovák, m, zs (42). = Su 1: 136. 1279–1854. – 1974: c. Săcășeni {Érszakácsi kzs faluja, D-i hrs} [11 B]

Kegyek Bi (Félfixfűrdő-K) **1236**: *Kuegeg*, 1256: *Kegek*, 1471: *Kydek* (Jakó 278). =: ≈ (Cs 1: 613). 1513, 1692: *Kigyik* (Csáky 544; Mezősi 101). 1808: *Kigyik*, *Kizsik* (83). 1851: ≈, {r} *Kizsik*, *Bi* vm, Telegdhez délre, 300 **óhitü** lak., fa anyatemplommal. Hegyes-völgyes határa 2000 h., ... Birják b. Radivojevich István, gr. Kornis Károly, Thuolt József, b. Döry Ferencz, Sulyok (Fé 2: 218). 1888: ≈ Központi js (Je 416). 1913: *Kegyek Bi* vm (Az). – 1909/19: *Chigic, Kigyik*, L 509: r 498 (44). = Su 1: 140. 1236–1913. > 1974: *Chijic* c. Copăcel {Kiskopács kzs faluja Ny-ra} [20 B]

Kehenös * **Sza** 1383: p. *Kehenus* a Szamos mellett feküdt és Vetéssel volt határos (Cs 1: 477). – Su 2: 349.

Kékbükk * **To** (psz Torda-ÉNy, Pusztaszentkirály közelében) 1335: v. *Kekbikk* (Tr). 1367: p. *Kekbik*; 1456: p. *Keekbyk*, *Kekbwk*; 1500: p. *Kekbyk*; 1505: *Kekbyk*. ⚭Léta vár tartozéka. Szn 1505: *Tapló István* (Cs 5: 713. *Kékbik*). 1569.III.10.: Kamuthi Balázs katonai érdemeiért megkapja Szentlászlót kúriájával és Kisfenest, majd a Kékbikk és Magyarország határában levő halastavat kétkerekű malmával ... (Ke 2: 227). – Su 2: 349. 1335–1500.

Kékec * **KSz** (Kávás mellett) 1490: pr. *Kekecz*, 1550: *Keckeecz*, 1616: *Kekech*, 1742: pr. *Kéketz* (Petri III. 656). 1888: *Kékecz* psz (t) Tasnádszarvad **Szi** (Je 408). – Su 2: 349. 1490–1742.

Kékes 1. Ar (Lippa-D, a Ménes vizébe ömlő Székás j. p. közelében) 1440: p. *Kekes*, iterum *Kekes*; 1477: *Alsokeykes*, predium *Felsewkeykes* Solymos vár 45. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1808: *Kékes* (80). 1851: ≈, Te vm, 657 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 1864 hold, ... Birja Nikolics Dániel ur (Fé 2: 194). 1913: **Lippakékes Te** vm Lippai js (Az). – 1909/19: *Checheș, K, L* 781: r 766 (42). = Su 1: 136. 1440–1913. – 1974: c. Secăș {Temesszékás kzs faluja ÉNy-ra} [32 C]

Kékes 2. Do (Szamosújvár-K) 1306: *Kukus* Poklostelek hrs (An 2: 72). 1320: t/p. *Kekus* circa fl-m Melies; 1329: a parte *Keykes*; 1345: p/v. *Kekus*. Zombor nembeliek birtoka; elkobzás után a király 1320-ban Elefánti Dezső sebesvári várnagynak, majd Brassai [utóbb Sombori] Jánosnak és Jakabnak adta. 1329-ben Noszoly határosa (+1246–1345. Gy 2: 74). 1442.III.3.: *Kekes*-en lakó

Sárvári Miklóst **ü**: Drági Jakab (KmJkv 429); 1450.II.3.: Drági Ozsvát *Kekes* birtok felét 80 arany Ft-ban elzálogosítja Zalai István fiainak: Jánosnak és Lászlónak (795); 1455.XI.31.: Drági István *Kekes*-i birtokrészét 28 arany Ft-ban zálogba adja Mátéi Miklósnak (1238); 1459.V.13.: Benedek *Kekes*-i **plébános ü**: Szentgothád (1348); 1467.X.29.: *Kekes* ld Szopor (1763); 1470: Dobokaiak *Alsokekes* és *Felsewkekes* birtokbeli részeit Rédei János alvajda erővel elfoglalta (1988); 1479: Szilkeréki Gebárt Benedek részbirtokos Kékesen (2278); 1482.IX.16.: Kékes negyede ősi jogon Drági Zsigmondot illeti (2403); 1504.VIII.10.: Kékesen nyolc lakott és három elhagyott, de épületekkel felszerelt jobbágytelek, Csehi néhai Almási Mihály birtoka, Almási Klára révén férjéhez: Szm-ti Tompa Istvánhoz kerül (3308); 1510.VI.10.: *Kekews*-en Kémeri és Zutori rb (3557); 1554.VII.9.: Kékesen Dobokai rb (5317). 1670 Gyalu: Mészáros István Kékesen hallatik hogy lakik (Gyalu 182). 1705: Bánffy-birtok. „... menénk az úr szolgájával együtt Kékesre, holott is hasonló pusztaságot találván, mint egyebütt, ezt a siralmas óesztendőt Isten akaratjából elvégezvén Kékesen“ (We 1: 658). **1587**: *Kekes*. – E: fl. 32, A: fl. 16 (Dé 43). 1733: *Kekes*, 1750: *Keukis*, 1760–2: *Kékes*. 1808: *Kékes* h., *Työtyis* val.; 1861: ≈, *Tyotis* Do (15). 1888: ≈ (Tyotyis) **SzD** Kékesi js szh, 1888: ház 163, L 740 (Je 408). 1913: Kékes SzD vm (Az). – 1926: Cheuchiş; 1956: Chiochiş = Su 1: 142. 1320; 1329–1854. [23 B]

Kékes 3. Kü {helye ismeretlen} 1496: p. *Kekes*. Toroszkai néhai Péter leányai Toroszkai Lászlótól Kund és Kékes hs-ben részeket követelnek. Talán inkább Gyáros lenne értendő, ahol (és Kundon) élt. 1474-ben Toroszkai Péter leányai csakugyan birtokosok (Cs 5: 882).

Kékes 4. Sza 1. (Nagybánya-DK) 1411: *Kekes*, 1429: **Magyarkekes**. Bár a Nagybányától délre fekvő falvakkal együtt Kékes rendszeres megtelepítése is csak 1390 után történt meg, nem lehetetlen, hogy itt, ahol – a másik Kékest leszámítva – egyedül őriztetett meg az ősi erdőség neve, megelőzően is élt valamilyen – talán erdő- vagy határőrökből álló – lakosság. A XIV. század végén Nagybánya szervezte uradalmába, de felét később egyidőre Drágfiak kapták. Lakossága a középkorban magyar maradt (Maksai 159). 1463: *Kekes*, 1492: *Magyarkekes* (Cs 1: 477). 1566: *Kekes Hungarica* (Maksay: Ub 612). 1808: Kékes (Magyar-) (80). 1851: ≈, Sza vm, 352 **g. kath.** lak., s fil. templommal ... a lakosok hajdan magyarok voltak (Fé 2: 194). 1888: M-K (Ungurás) Nagybányai js (Je 486). 1913: **Magyarkékes** Sza vm (Az). – 1909/19: Unguraş, *Mk*, L 386: r 384 (189). = Su 2: 218. 1463–1851. – 1974: c. Dumbrăviţa {Szakállasdombó kzs faluja ÉK-re} [12 B]

Kékes 5. Sza 2. (Nagybánya-D, a Lápos j. p) 1405, 1475: *Kekes* (Cs 1: 477). 1566: **Ola Kekes** (Maksay: Ub 624). 1600: *Olahkekes* (Ve: Doc. VI. 112). 1808: Kékes (Oláh-) (80). 1888: O-K (Tyetyis) Nagybányai js (Je 552). 1913: **Oláhkékes** Sza vm (Az). – 1909/19: Tetiş, *Ok*, L 797: r 787 (181). Chechiş = Su 1: 136. 1405–1851. – 1974: c. Dumbrăviţa {Szakállasdombó kzs faluja DNy-ra} [12 B]

Kékesfalva Hu (1808, 1913) : Muronfalva (1504).

Kékesnyárló 1 2. KSz/Szi (1888) : Nyárló 1-2.

Kékesújfalú Do (Buza-K) 1305/XIX: t/v. Újfalú. Becsegergely nembeli Apa fiai és a Miklós fia Gergely osztozásakor Apa-fi Gergely kapja (Gy 2: 92). 1491.I.3.: Nagyfalusi Apafi Lénárd *Wyfalw* birtokbeli ősi részeit eladja testvéreinek: Nagyfalusi Apafi Ferencnek és Miklósnak (KmJkv 2717); 1533.XII.16.: Kendi Ferenc erdélyi alvajda és székely alispán ≈-ból ír bongárti birtokügyben (4432); 1534.XII.12.: *Wyffalw*-ban Apafi részbirtok (4507); 1535.XI.19.e.: ≈-ban Apafi Miklós özvegye: Monostori Katalin és fia: Gergely részbirtokos (4543); 1535.XI.19.: Ősi Jankaffy László a neki elzálogosított *Wyfalw*-i részt visszabocsátotta Apafiaknak (4544). **1587**: *Zazwyfalw*. – E: fl. 16, A: fl. 8 (Dé 44). 1733: *Ujfalw*, 1750: *Szászujfala*, 1760–2: *Szász Ujfalw*. 1808: *Újfalw* (*Szász-*) h., *Neudorf g.*, *Ujfalou* val. 1861: Szász-Ujfalú Do (16). 1888: Szász-Ujfalú (Neudorf) **SzD** Kékesi js (Je 641). 1913: Kékesújfalú SzD vm (Az). – 1909/19: Uifalăul-săsesc, *Szászujfalu*, *Nd*, L 872: r 736; m, n, zs (188). > 1956: Corvineşti = Su 1: 168. 1305–1854. [23 B]

Kékesvásárhely Do (Szék-ÉK, a Devecseri patak j. p.) 1326–42: t. *Vasarhel*; 1336: ≈. Szilvás és Szentiván határosa (Gy 2: 93). 1367: *Wasarhel* (Kádár VII. 73). 1457: *Vasarhely* (Bánffy I. 706). 1733: *Oláh-Vásárhely*. 1808: *Vásárhely* (*Oláh-*) h. 1861: O-Vh Do (16). 1888: O-Vh (Osorhej)

SzD Kékesi js (Je 553). 1913: Kékesvásárhely SzD vm (Az). – 1909/19: Oşorhel, *Ovh*, L 237: r 173; m (128). > Oşorheiu > 1956: Tîrguşor = Su 2: 197. 1336–1854. – 1974: c. Sînmărtin {Szépenyerűszentmárton kzs faluja} [23 A]

Kékös * Bi (Paptamási táján) XIV, 1406, 1477 Bunyitay II. 278 (Cs 1: 612).

Kelcesed * Kr (Lugos-ÉK, Ferde mellett) 1596: *Kelchesd*, 1599: *Kelchest*, 1607: *Kelchiesd*, 1617: *Klichesti* predium, 1717: *Glesese* (Pesty: Krassó II/1. 273). – Su 2: 350.

Keleczel 1. Ko : Kalota 2. (Kiskalota).

Kelecel 2. Ko 1808: Keleczel (Válkó-) *vic+pag* (80). Hnt. 13: Balktelep » Jósikafalva Ko vm. – Bălceşti = Su 1: 63. 1909.

Keleczel 3. KSz (közelebből meghatározhatatlan fekvésű prédiium Km II. 939)

Kelemen-havasok – hegység Erdély északi határán. 1228: *montes Klementis* (Er I. 152). Torjai Rác Z.: *Kelemen-havasok*. Turisztikai kalauz. Cszs 1999. – Munţii Căliman.

Kelemenés 1. Do (Er) : Árokalja.

Kelemenés 2. Za (Brád mellett) 1733: *Kelemenés*, 1750: *Kelemenyes*, 1805: *Kelemenésd*. 1808: Kalamenesd, Kohlmann, Kalmesdu Za (77). 1850: Kalamenesd (Su). – Călimăreşti-Colindeşti = Su 1: 124. 1733–1850. » Brad

Kelemenfalva * Za (Karácsonfalva mellett) 1439, 1441, 1445: *Keelemenfalwa* Világos vár ribicei kerületéhez tartozott; 1525: *Kelemenesth* (Cs 1: 735). – Su 2: 350. 1439, 1525.

Kelemenpatak Gy/Cs (Maroshévíz mellett) 1913: Kelemenpatak (H). – 1956: Călimănel = Su 1: 124. 1913, 1956. » Topliţa

Kelemenpataka Mm-ban 1377: *riv. Kelemenpataka* Dragoméralfvánál az Izába ömlött (Gy 4: 111/4). – Valea lui Căliman

Kelementelke Msz (Marosvásárhely-DK, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1567: *Kelementelke* (SzO II. 217). 1605.V.8. Székelyvásárhelyi Országgyűlés. A Rudolf császár-király mellett kitartó szászok ellen katonai intézkedéseket fogantatosít. Az ogy Kelementelkén (Msz) folytatódott. © „itt approbálta a Bocskai-felkelést“ (Ra). 1614: 25 családfő (Msz 74). 1635: Dániel pap (SzO). 1699: a Ravasz család közszekelyből jobbágy lesz (Ravasz László (1882–1975) dunamelléki ref. püspök: *Emlékezéseim*. Bp 1992.9). 1799–1850: nyolc **tanítója** ismert (Sipos 125). A Sepsiszentiványi Henterek egyik fő fészke volt. 1808: Kelementelke (80). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 409). 1913: Kelementelke MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Chelementelc > Călimăneşti = Su 1: 124. 1567, 1850, 1854. – 1974: c. Fintúnele {Gyulakuta kzs faluja, Ny-i hrs} [24 C]

Kelence {'méhkas'. Vö. Gelence} **KSz** (Szilágycseh-ÉK, a Szamos j. p.) 1423: v. **olachalis Gelenczemezeo** (P); 1462: *Kelence* (Cs); =: *Kelenchew* (P); 1475: *Kelenchew* (Cs 1: 557); 1505: *Kelenche* (Petri III. 627). 1508.IX.20.: *Kelencze*-n Kusalyi Jakcsi László részbirtokos (KmJkv 3475); 1527.XII.16.: KJ János rb (4201); 1533.VI.13.: KJ Mihály rb (4417); 1555.X.16.: KJM fiai rb (5418). 1733: *Telincze*, *Chelintia*. 1808: Kelence, Tyelinczá (80). 1888: ≈ (Chelintia) **Szi** Szilágycsehi js (Je 409). 1913: Kelence Szi vm (Az). – 1909/19: Chelinta, K, L 621: r 618 (42). = Su 1: 137. 1423–1854. – 1974: c. Ulmeni {Sülelmed kzs faluja ÉNy-ra} [12 B]

Kelmák Te (1808: Kelmák val.) : Maroseperjes.

Kelnek Se (Szászsebes-DK) 1269: István ifjabb király a *Kelnuk* faluból való Chyl comesnek adományozza a hűtlen Demeter és Vince Fe vm-i birtokait; 1271: *Calnuk*-i Ervyn fia: Chyel comes megvásárolja Szancsaltelkét; 1272: IV. László király a *Kalnuk* faluból való Chyl fia Miklós kérésére megerősítve átírja István ifj. király 1269. évi privilégiumát; 1291: *Kelnuk*-i Cheel fiai: Dániel és Salamon comesek megvásárolják Sótelek/Bencenc földet (Er I. 276, 311, 318, 495). 1307: *Kelnek*-i Leustachus fia Osvaldus vajdai ember a Fe vm-i Földvár hj (An 2: 152). 1308:

Bertoldus sebesi dékán *Kelneke-i plébános* (499). 1309: B *Keldenich-i* plb sebesi dékán (551). 1309: B a sebesi káptalan dékánja *K Kelneke-i* plb több dékánátus képviselője az ErK-nal folyó perben (576). 1309: B *Keldenich-i* plb, *K-i* Salamon comes fia Miklós, Herricus, a *K-i Mindenszentek-egyház* képviselője és testvére Miklós tanúk Alvincen (599). (1309): Pertholdus *Kelnuk-i* plb (másokkal) a 7 káptalan utasítására (1308) februárjában nagyszámú fegyverrel az erdélyi Szent Mihály-egyházra törtek, ezer tiszta ezüst márka kárt okoztak; az ErK képviselője kéri Pertholdus elhamvasztását (664). 1313: *Kelnuk-i* Chel fia Dániel comes és fiai cserébe adják a Kü vm-i Szépmező vásárolt birtokot László erdélyi vajdának Gergelyfája és Veresegyház birtokért (An 3: 522); 1313: Károly király megerősíti a cserét (548). 1316: *Kelnek-i* Dániel comes fehéregyházi (Alba ecclesia) örökbirtokait csonkítatlanul biztosítja a szebeni provincialis bíró és az universitas (An 4: 258). 1553: *Kelling* (Scheiner 76). 1635 Aldoboly (Hsz): Baczoni Lukács és Dénes Kelneken laknak (SzO). 1707.VIII.7.: Ma hozának két fejevári deákokat bé {Szebenbe} a rácok, akik is nyavalyások kelneki dézmások voltak, minthogy ez a dézma az Fejevári Collegiumé volt eleitől fogva (We). 1733: *Kelnek*, 1750: *Kilnik*. 1808: Kelnek, Kelling, Kilnik (80). 1861: ≈, (n) Kelnek, ≈ **Se** (36). 1888: ≈ (Kelling, Kilnic, Cálnic) **Sze** Szászsebesi js (Je 409). 1913: Kelnek Sze vm (Az). – 1909/19: Cálnic, *K*, *Kelling*, L 1524: r 886; n (35). Cálnic = Su 1: 154. 1269–1854. [34 D] – Cálnic.

Kemecse(monostora) * Csa (Csanád és Egres között) **1256**: monasterium *Kemeche* (Gy, Er 222); 1332: p. *Kemeche* ~ *Kemechye*; 1334–5: Paulus (**sacerdos**) de *Kemeche*, *Kremeche*. A Csanád-nem monostora állott itt, melyet az 1256-i osztálylevél szerint Kelemen és Vaffa fiai tartozékaival együtt kettéosztottak. A monostort többé nem említik, a birtokról viszont tudjuk, hogy a XIV. század elején Csanád nb. Vejtehi Todor fiai a Csanád nb. Makófalviaktól elfoglalták, de 1332-ben utóbbiaknak ítélik. Papja 1334 I: 9 báni és egy parvus, 1335: 6 báni pápai tizedet fizet. Talán azonos a Telek erdőben levő rommal (Gy 1: 860). 1350: p. *Kemeche* (Tr). 1360: *Kemechye*, 1366: *Kemeche*, 1400: **parochialis ecclesia S. Petri** de ≈, 1451: *Kemecze*, 1488: *Kemethe*. Vámhely volt (Cs 1: 698). 1400: *Kemechce*, 1488: *Kemethe* (Borovszky: Csanád II. 266). – Su 2: 350. *Kemenche*. 1256–1488.

Kemeháza * Bi (Szalonta-ÉNy, Marciháza és Atyás közt) 1438: *Kemehaza*, *Hemehaza* (Jakó 271). – Su 2: 350.

Kémely * Bi (?) **1202–1203**: villa *Kemey* qui alio nomine nuncupatur *Ellen* (Tr). – Su 2: 350.

Kemencszék Kr (Resicabánya-KDK) 1673, 1690–1700: *Kuptore*, 1717: *Kuptora* (Pesty: Krassó II/1. 702). 1808: *Kuptore* (94). 1851: *Kuporte* {!}, Kr vm, 492 **óhitü** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 2: 281). 1888: *Kuptore* **KrSzö** Resicai js (Je 460 & Szekul telep). 1913: *Kemencszék KrSzö* vm Resicabányai js (Az). – Cuptoare, *Kuptoreszekul*, L 1545: r 572; n, cseh, m, szlovák (60). > Cuptoare Secul > Secul = Su 2: 113. 1673–1913. > Secu [42 D]

Kéménd Hu (Déva-K) 1334–6: Emilianus **sacerdos** de *Kemend*. Papja 1334: 24 d, 1336: 1 gs 4 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 296). 1360: *Kemend*; 1362: *Kemynd*; 1506: ≈. Kéméndi, K. Czecei, Nagy, Pap, Teremi Sikesd-birtok (Cs 5: 100). **1587**: *Kemend*. – E: fl. 4. A: fl. 2 (Dé 26). 1750: *Kimindia*, 1805: *Kéménd*. 1808: *Kéménd* h., *Kimindija* val. 1861: ≈, *Kimigyia* Hu (22). 1888: ≈ (*Kimingyia*) Hu Dévai js (Je 409). 1913: *Kéménd* Hu vm (Az). – 1909/19: *Chimindia*, *K*, L 336: r 298; m (45). = Su 1: 141. 1334–1854. – 1974: c. Hărău {Haró kzs faluja, K-i hrs} [34 C]

Kemény (Kéménd, Botkeménye, Martontelke) Bi (Baj és Ant között) 1320: p. *Mortunteleke*, que a. n. *Botkemene* vocatur; 1323: Jo. f. Andree de *Kemend*. Feltűnésekor több részből állt; Martontelke, más néven Botkeménye nevét valószínűleg Becsegergely nb. Both ispánról kapta, aki III. Béla korában {1172–1196} élt. 1320-ban Zovárd nb. Zoard használta a tulajdonos Becsegergely nb. Jakab kanonokkal és Leel-lel kötött megállapodás alapján a Fekete-Körösön lévő 2 kerékre járó malommal együtt. 1323-ban András fia János tanúskodó nemes; 1327-ben András fia Pous keményi birtoka Illye és Barmó határosa (Gy 1: 631). 1320: ≈; 1433: *Marthonthelke*. Az 1554. évi adólajstromban Baj és Ant közt áll (Cs 1: 616. *Mártontelke*). 1323: *Kemend*, 1329: p. *Kemen*, 1341: *Kemen* et alia *Kemen* (Tr). 1364: *Kyskemen* (J); 1466: *Kemyn* (Cs); =: *Nagkemyn*,

Kemyn (J); 1475: *Kyskemen* (Cs 1: 612. Kemény); 1552: *Nagyhkemen, Kyskemen* (Jakó 271). 1808: pr. *Kemény* (*Kis-* et *Nagy-*) h.; Hnt. 13: *Keményfok*. – Su 2: 350. *Kemend*, pusta *Chemenfoc*. – **Keményfok** 1828: *Keményfok* (Nagy 72). 1851: ≈ puszta Bi vm, a Gyepes mellett, a Thurzó nemzetség birtokában (Fé 2: 198). 1913: *Keményfok* Bi vm Nagyszalontai js (Az). 1920: **határfalu**. – *Chemenfoc* > 1932: *Regina Maria* > 1954: *Crișana* > 1956: *Avram Iancu* = Su 1: 48. 1828–1956. {Szalonta-DNy} [20 A/C]

Keménye BSz (Dés-Ny) 1448: *Kemene* (Kádár IV. 281). 1473.III.10.: *Kemene*-n Kecseti Gál deák rb (KmJkv 2084); 1475.IV.22.: *Kemen*-en Kodori Gál deák rb (2167). 1597: *Kemenie* (Kádár IV. 281). 1649: *Kemenyő* (SzO VI. 187). 1750: *Kreminye*, 1760–2: *Kreminya*. 1808: *Keménye* ~ *Köményes*, *Kremine* (80). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (*Kreminye*, *Kremenia*) **SzD** Dési js (Je 410). 1913: *Keménye* SzD vm (Az). – 1909/19: *Cremenea*, K, L 143: r 138 (58). = Su 1: 173. 1448–1854. – 1974: c. *Bobîlna* {Alparét kzs faluja K-re} [13 C]

Keményfalva 1. Uh 1. (Székelyudvarhely-KDK, a Nagy-Homoród mellett) 1566: *Kemenyfalwa*, 1567: *Kemenijfalwa* (SzO II. 204, 218). 1614: *Keményfalva* 19 családfő (Uh 24). 1808: *Keményfalva* (Homorod-) (80). 1861: *Homoród-Kf Uh* (27). 1888: H-Kf *Homoródi js* (Je 374). 1913: **Homoródkeményfalva** Uh vm (Az). – 1909/19: *Homorod-Chemenfalău*, *Hkf*, L 452: r 68; m (90). *Comănești* = Su 1: 163. 1566–1854. – 1974: c. *Mărtiniș* {Homoródszentmárton kzs faluja ÉK-re} [37 A]

Keményfalva 2. Uh 2. (Székelyudvarhely-ÉK, a Nagy-Küküllő menti úton) 1566: *Kemenfalwa*, 1567: *Kemenijfalwa*, 1602: *Keményfalva Kikelleő* (SzO II. 204, 220, IV. 294). 1614: 28 családfő (Uh 55). 1760–2: **Küküllő Keményfalva**. 1808: *Keményfalva* (Küküllő-), *Virtosz* (80). 1861: K-Kf Uh (27). 1888: K-Kf *Udvarhelyi js* (Je 462). 1913: **Küküllőkeményfalva** Uh vm (Az). – *Chemenfalău* > *Tîrnavița* > *Tîrnovița* = Su 2: 198. 1566–1854. – 1974: c. *Brădești* {Fenyéd kzs faluja} [25 C]

Keményfok Bi 1808: *alveus* *Keményfok* (80). – *Foca* {*Keményfok* hs ld *Kemény*}

Keménytelke To (Ludas-ÉK) 1333: t. *Kementelke*; 1419: p. ≈; 1460: p. *Kementhelke*; ... 1521: ≈. rb. (⊕) *Diód vár* (Fe) tartozéka, rb. *Bogáti*, *Altemberger*, *Tótóri*, *Czobor*, *D. Pongrácz*, *Cs. Barrabási*, *Gyf. Henke* s más birtokosoké (Cs 5: 713). 1733: *Keménytelke*, 1750: *Kimitelnik*, 1760–2: *Mező Kemény Teleke*, 1805: *Kemény Telke*. 1808: *Keménytelke*, *Kimintelká* ~ *Kimitelnik* (81). 1861: ≈, *Tyimityelnik To* (10). 1888: *Mező-Keménytelke* (Ghimitelni alulu {!} de *Campie*, *Tyimityelnik*) **TA** *Marosludasi js* (Je 503). 1913: *Keménytelke TA* vm (Az). – 1909/19: *Chimitelnicul-de-Câmpie*, *Mkt*, L 1342: r 1270; m, zs (45). *Chimitelnic* = Su 1: 141. 1333–1913: *Mkt* {!}. – 1974: c. *Sînger* {*Mezőszengyel* kzs faluja, DK-i hrs} [23 D]

Kémer Kr (Somlyó-ÉNy, Bihar és Szilágy határán, a Tasnád–Szilágysomlyó úton; 176 m) 1320, 1321: *Deseu de Kemer*, p. *ipsius Deseu Kemur*, *Desew de Kemur*, t. *Kemer*; 1335: *Ladislaus f. Gyurk* ... p-em *suam Kemur*; 1349: p. *Kemer*. *Kémeri Gyurk* fia *Dezső* birtoka volt; veje, *Mázsa László* [1316-ban] a király ellen *Majos* fia *Majos* és *Kopasz nádor* seregében küzdött, de *Jánki Dénes* fia *Tamás* fogságába esett. Kiváltására *Dezső* kezességét vállalt érte, s 1318-ban, *Dózsa vajda* *Kállón* tartott bírászkodása értelmében 120 M bírság fizetésére kötelezte magát, de mivel nem fizetett, s az összeg 240 M-ra emelkedett, *Kémerbe* 1321-ben *Tamást* iktatták be. 1335-ben *Gyurk* fia *Dezső* fia *László* a nádornál azzal lépett fel, hogy apja az ő és testvérei: *György*, *János* és *Miklós* tudta nélkül zálogosította el *Oldruch* fia *Dénes* fia *Tamás*nak *Kémert*, s ezért a nádor *Dezső* fiait visszaiktatta birtokába. *Jáni Tamás* fia *Miklós* 1353-ban az országbíró előtt visszaperelte magának *Kémert*, de ez megmaradt a *Kémeri* (Ko vm-ben *Középlaki*, *Zutori*) család birtokában. 1349: *Dörsök* határosa (Gy 3: 515). 1435: *Kemer* (Bánffy I. 607). 1439.III.13.: *Kemer-i Miklós deák ü*: *Túri Lőrinc* (KmJkv 137); 1440.I.11.: *Kemer-i Péter* és fe: *Iklódi Erzsébet üv* egymást és *Kémeri Miklós deákot* is (176); 1440.III.2.: ≈i *Dávid ü*: *Iklódi János* (203); 1440.III.21.u.: ≈i *István* fia: *Tamás*, ≈en lakó *Gergely deák ü*: *Zutor* (216); 1440.V.18.: ≈i *Péter*, *Miklós deák*, *Tamás* fia *László ü*: *Drágyi Jakab* (231); 1441.II.3.: ≈i *István* fiai: *Tamás*, *Péter*, *Dávid* és *Pál*, valamint ≈i *Tamási* (ds) *László üv*, ≈i *Miklós deákot* is (292); 1441.XI.29.u.: ≈i *Tamás* és *Dávid ü*: *Zutor*

(378); 1441.XII.6.: {Kémeri} néhai Erdélyi (ds) Bálint fia Barla 15 Ft-ban birtokrészt vesz zálogba Ad {Diósd} faluban (384). 1447-ben Hunyadi János kormányzó azon kiváltsággal ajándékozza meg, hogy minden húsvét nyolcadnapján országos vásárt tarthasson (Cs 1: 580, mvs). 1450.II.6.: ≈i Miklós magister **ü**: Récse (KmJkv 802); 1450.II.11.: ≈i Miklós magister **ü**: Horvát (804); 1450.II.25.: ≈i György fia István fiai: Péter, Dávid, Pál és ≈i Tmás fia László fia: János **üv** (809); 1450.IX.29.e.: {Kémeri} Erdélyi (ds) Tamás – ura: Kusalyi Jakcs György nevében – tiltja Kémeri Miklóst, hogy a jogtalanul kezére került radnai (Do vm) birtokrészt átadja (901); =: Rátanyi János – Kusalyi Jakcsok nevében – tiltja Kémeri Miklóst Leicsmér, Zálnok (Kr vm) és Radna (Do vm) birtokban, ennek tartozékaiban, és az ottani vámban levő részeik bitorlásától, mert ezeket Hunyadi János kormányzó visszaadta nekik (936); 1452.I.13.: ≈i Tamás fia László fia: János **üv**, ≈i Miklóst, familiárisát: Katona Gergelyt és Gergely **deákot** is (1000); 1452.V.7.: ≈i Miklós **deák ü**: Gyerővásárhely (1026); 1452.IX.28.: ≈i Tamás fia László fia: János és ≈i György fia István fia: Péter **üv**, ≈i Dávidot is (1063); 1454.IV.28.u.: Kémeri Miklós **ü**: Zutor (1158); 1455.VII.24.: Kelemen kémeri **plébános ü**: Losonczi István (m) és fia: János (e) (1214); 1457.VII.29.: Kémeri Péter leánya: Katalin Dezméri ifj. Mikola János özvegye (1274); 1458.VII.20.: Kabosok és Radók tiltakoznak amiatt, hogy Gym-i Kemény István alvajda feleségül vette Kémeri Péter leánya: Katalint – Dezméri ifjabb Mikola János özvegyét –, minthogy majdnem közvetlen vérrokonok (1298); 1459.V.29.u.: Kémeri Miklós **deák** özvegye: Sombori Ilona **üv**, Kémeri Pétert és Dávidot is (1355); 1459.VI.27.: Csomafájjak *Kemer* és Doh birtokbeli, s a Somos és Domoszló prédiumbeli részeit 20 Ft-ban zálogba adják Perecseni Gáspár papnak, azon feltétellel, hogy azokat *Kemer*-i György fia István fia: Dávid vagy e Dávid fia Imre és osztályos atyafiaik is visszaválthassák (1361); 1460.I.17.: ≈i néhai László fia Tamás **üv**, testvérét: ≈i Jánost is (1419); {1460.III.} ≈i Péter **ü**: Zsombor (1429); 1460.VII.25.: özv. ≈i Péterné Iklódi Erzsébet gy: Gym-i Kemény Istvánné: Katalin, Valkay János özvegye: Ilona, Mihály és László (1463); 1460.VII.31.: ≈i János **ü**: Sarmasági Elek (1469); 1460.XII.20.: Kémeri Miklós özvegye: Sombori Ilona **üv** (1495); 1461.IV.2.: ≈i Tamás fia: néhai László fia: János középlaki ősi birtokrészt zálogba adja Szentpáli Lászlóné: Katalinnak (1536); 1461.VIII.14.: Özv. *Kemer*-i Dávidné Arday Margit **üv**, ≈i Bernátot és Rafaelt is (1608); 1466.X.9.: ≈i Jánosné Sarmasági Katalin (1692); 1466.XI.14.: Hippolit frater pap konventi tanúbizonyság és Daróczi Miklós nádori ember Gutí Ország Mihály nádor ítéletlevele értelmében elfoglalta *Kemer*-i Pál, valamint fiai: István, Bernát, Rafael, György, Mihály *Kemer* és Somos (Kr vm) birtokbeli részeit, leánya jussának kivételével. A bírót illető két részbe jutott *Kemer*-en Pál lakóháza, Balázs, Kelemen, Ambrus, Pintes István és Szőrös László jobbágyoktól lakott öt telek s három elhagyott ház, Somoson pedig két lakott jobbágytelek. Az ellenfélnek járó harmadik részként Csaholyi Miklósnak átadták *Kemer*-en mindkét Szász Balázs és Bodrog Domokos jobbágy telkét, Somoson pedig a Magdolna nevű özvegyasszonytól lakott telket (1705); 1466.XII.23.: ≈i Tamási László fiai: János és Tamás **üv**, ≈i Kis Balázs familiárist is (1714); 1467.I.14.: Gym-i Kemény István özvegye: Kémeri Katalin **üv** (1720); 1467.I.31.: Kémeri néhai Miklós magister fia: Imre Középlak és Nyerce birtokbeli részét 34 Ft-ban elzálogosítja Sombori Lászlónak (1726); 1467.II.13.: ≈i néhai Dávid fia: János – te: Imre nevében is – deszsófalvi és nyercei (Ko vm) birtokrészt 13 Ft-on zálogba adja ugyanannak (1731); 1467.IV.23.: ≈i néhai Tamási László fia: János a Zutor környékén, az Almásvize folyón levő malomban öt illető részt 20 Ft-on elzálogosítja te: Tamásnak (1744); 1467.IV.23.: ≈i néhai Tamási László fia: Tamás nyercei (Ko vm) birtokrészt elzálogosítja te: Jánosnak (1745); 1468.IV.14.: ≈i néhai Tamási László fia: János középlaki (Ko vm) birtokrészt elzálogosítja Sombori Lászlónak (1799); 1470.IV.16.: ≈i Dávid özvegye: Arday Margit **üv**, ≈i Gergelyt is (1950); 1473.X.25.: ≈i János **üv**, ≈i Rafaelt, Istvánt és Mihályt is (2112); 1480.II.26.: ≈i Rafael tiltja Középlaki Espán Benedeket Kémeri János Középlak, Nyerce, Dezsófalva és Bábony (Ko vm) birtokbeli részei bitorlásától (2297); 1483.I.19.: *Kemer*-i néhai Péter fiai: Erdélyi László és Gergely minden javaikban – tehát a Gergelyre mint kisebbik fiúra szállt ≈i apai kúriában is – gyermektelen haláluk esetére kölcsönösen egymást, özvegyeségük idejére pedig feleségüket: Lászlóné Jusztinát és Gergelyné Potenciánát teszik meg örökösül (2425); 1483.II.26.: Kémeri László fogott bíró: Szentkirály Ko 1. (2430); 1484.VII.30.: Uő zálogba veti zutori birtokrészeit (2498); 1485.II.3.: *Kemer*-i Imre említése (2516); 1486.I.29.: ≈i Gergely – te: László, s ≈i Rafael, György, Imre,

János, említett László fiai: Pál, János, Mihály, István és Rafael fia István nevében is – tiltja Zutori Tamásné: Ilonát, hogy ZT Zutor, Középlak, Dezsőfalva, Bábony, Kökénpatak és Nyerce birtokbeli részeit eladja (2557); 1487.III.19.: Középlaki Ispán Benedek – néhai *Kemer-i* János fiai: András és Gáspár nevében is – tiltja Zutori Tamást, hogy néhai *Kemer-i* János Nyerce birtokbeli részét elidegenítse (2636); 1490.III.19.: ≈i Erdélyi László : Szentlászló Ko~To vm (2710); 1492.XI.29.: Kémeri Gáspár királyi udvari kiküldött volt Báthory Miklós fejedői visszaiktatásán (2833); 1493.IV.19.: A nagyfalusi pálos kolostor perjelje: Pál frater Kémeri Imre s nővérei: Gyerőfi Gergelyné: Katalin és Nagy Imréné: Anna, továbbá náhai Kémeri Miklós leányai: Margit és Zsuzsanna kezébe bocsátja Lecsmér felét, a mellette fekvő prédiuumokkal együtt, melyeket néhai Bályoki Szilveszter mint Kémeri Imrétől származó zálogos birtokait végrendeletileg a kolostorra hagyott, minthogy nevezettek a 200 Ft zálogösszeget megfizették a kolostornak (2858); 1497.V.25.: Zutori János – fia: Balázs, továbbá Kémeri Rafael s fiai: Mihály és István, néhai Kémeri László fiai: Mihály és János, néhai Kémeri Gergely fiai: Imre és Tamás nevében is – tiltja néhai Kémeri Miklós leányait: Gyerőfi Gergelyné: Katalint, özv. Nagy Imréné: Annát és a még hajadon Zsuskót néhai Kémeri Imre Varsolc és Lecsmér birtokbeli részei eladásától (3018); 1498.VII.7.: Szentmártonmacskási Márton – Báthory János, Mklós és Domokos nevében – tiltja özv. Kémeri Gergelyné: Poenciánát s fiait: Imrét és Tamást, néhai Kémeri László özvegyét: Jusztinát s gy: Mihályt, Jánost és Katalint, Gyulai Porkoláb Istvánné Kémeri Borbálát megbízói Középlak, Zutor, Nyerce, Kökénypatak, Dezsőfalva és Bábony (Ko vm) birtokbeli részei bitorlásától (3056); 1502.V.19.: Kémeri Tamás Kémer, Doh, Somos és Domoszló (Kr vm) birtokbeli részét 300 Ft-on zálogba adja néhai Kémeri János fia Andrásnak, aki viszont átengedi neki élete végéig való használatra Zutoron egy jobbágytelkét és az Almás vizén épült malom felét (3248); 1505.I.27.: Valkai Tamás, néhai Kémeri László gyermekei: Mihály – testvére: János nevében is – és Gyulai Porkoláb István özvegye: Kémeri Borbála – te: Katalin nevében is – iklódszentiváni (BSz vm) birtokrészüket 300 Ft-ért eladják (3329); 1510.I.16.: néhai Kémeri Péter fia László fia: Kémeri Mihály és öccse: János (3529); 1510.V.23.: Zutori néhai Siroki Mátyás harmadik felesége: Kémeri Zsófia (3555); 1511.VIII.4.: Kémeri Elek a Zutori Siroki Mátyás özvegye: Zsófiától és gyermekeitől kapott 600 Ft fejében a fentiek részére örökösen vallja Zutor, Középlak, Dezsőfalva, Bábony, Kökénypatak és Nyerce birtokbeli részeit (3574); 1532.I.30.: Kémeri néhai Kémeri János leányai: Pelei Imre özvegye: Erzsébet, Teremi Vetési Albert özvegye: Borbála, Darai Kristófné: Zsófia apjuk és néhai testvéreik: Kémeri Elek és András, valamint ez utóbbi fia: néhai János bárhol lévő jószágaiából s különösképpen Kémer, Doh, Somos (Kr vm), Középlak, Zutor, Nyerce, Bábony, Kökénypatak, Dezsőfalva (Ko vm) birtokból őket leányegyed címen illető részeik felét 150 Ft-ért eladják Somlyai Báthory István erdélyi vajdának, aki ezeknek a hűtlenségbe esett atyjukfiát: Kémeri Mihályt illető másik felét királyi adományból már megszerezte magának (4370); =: Kémeri András özvegye: Katalinnak a néhai férje javaiból hitbér címén őt illető 200 Ft terhére Báthory 50 Ft-ot kifizetett, és megígérte újabb 50 Ft kifizetését, ha a bíróság megállapítja, hogy a Zutori Gyerőfi Imréné által letiltott 100 Ft szintén Katalint illeti (4371); =: Kémeri Tamás – néhai Kémeri László fiai: László és János nevében is – zálogba adja Báthorynak Kémeren azt a hat jobbágytelkét, amelyeken Madarász Mihály, Kis Márton, Kis Ambrus, Vajda Albert, Fazakas Miklós és Szabó Ferenc lakik (4372); 1545.VII.8.: Farnasi Veres Zsigmond tamásfalvi {Ko vm} birtokrészét elcserélte Középlaki Kémeri László és János Kémer, Somoshegy és Dohtelke birtokbeli részével (4864); 1549.VIII.4.: Középlaki Kémeri Tamás és János néhai Kémeri Imre kémeri birtokából és annak tartozékaiból férfi- és leányágon járó jussukat rokonuknak: Varsolczi Ferencnek vallják (4944); 1551.IV.13.: Ippi Porczy István királyi ember és György frater pap konventi kiküldött április 10-én Kémeren {sokak jelenlétében} megkísérelte a határjárást, megosztást és újraiktatást Kémeri Tamás, László, János ellenében és Horváti Peres Gáspárné Krasznai Anna javára, de Kémeri János szolgálja: Peterdi János – az alperes Kémeri Tamás, László és János nevében – kivont karddal ellenállt és megakadályozta ebben őket (5085); 1553.X.1.: Középlaki Kémeri Kristóf, a mostohaanyjának: özv. Kémeri Tamásnénak járó hitbér kifizetése céljából, Kémeren a Fazakas Dénes, Szabó Miklós és Sülye Imre jobbágytól és családjaiktól lakott három telkét 50 Ft-on zálogba adja Mákói Illés deáknak (5232); 1553.XII.5.: Középlaki Kémeri János Kémer birtokbeli részei felét zálogba adja Mákói Illés

deáknak (5246). 1553-ban mezőváros, 400 lélek lakja. Birtokosai tovább a Báthoryakon kívül a Dancs család; a Kémerek 1670-ig; Bánffyak, 1778-tól Bölöniek, a Jósika, legutóbb pedig a Meleg család. A XVIII. század végén 42 nemes, 129 jobbágy, 115 jobbágyörökös, 93 zsellér, 1 pap, 51 egyéb lakta. 1800–1802: felépül mai **református temploma** Petrityevity Horváth Zsigmond főkurátorsága, Héczei Pál és Kováts Mihály prädikátorsága idején (MM). 1808: *Kémér* h. (térképen helyesen: *Kémér!*). *1847.VIII.9.: *Bölöni László* ügyvéd, 1871-től Bánffyhunyaddon. 1879-től politikai és jogi cikkei jelentek meg lapokban. 1890.VIII.–1891: szerkesztette a *Kalotaszeg* c. lapot. Szakmunkái: *Az ügyvédekről*. Kv 1875; *A magyar örökösödési eljárás*. Békés-Csaba 1891. Szinnyei). 1888: Kémér (Camaru) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 410). 1913: Kémér Szi vm (Az). 1992 L 2004: 1845 m, 124 r, 36 c. # Major M.: *Kémér*. Szilágysági magyarok 1999. 387. & Kéméri Nagy Imre 1940 telén magyar önkéntes zászlóalj vezére Finnországban. Visszaemlékezések 2004.VI.28. Duna Tv. – 1909/19: Camăr, K, L 2506: r 115; m, zs, c (35). = Su 1: 120. 1349–1854. [11 D]

Kempene Hu (?) 1506, 1510: p. *Kempene*. ♂Zsidóvár (Te vm) tartozéka (Cs 5: 122. Perő).

Kencse Bi (Györffy) : Kincse.

Kend n. hs – Kurszán vezér népe, a kék-kendek az ország peremére kerülnek 904-ben. (Gyakorlattá vált elhalt vagy elköltözött vezérek kíséretének határon kitelepítése. Györffy: *István király és műve*, 27. tk).

Kend 1. Do (Doboka-ÉÉK) 1306: sep. de *Kend* (Gy). 1306: Kend Poklostelek hrs (An 2: 72). 1317: Rufayn (~ Rophayn) de *Kendi*, v. *Kend*; 1332-4: Michael **sacerdos** de *Kend*. Neve szerint kend népelem lakhelye lehetett. A hűtlen Kendi Rafael és Domján fia Sándor birtoka volt; Károly király elkobozta tőlük, és 1317-ben Kökényesrénold nb. Mykud bán fia Miklós dobokai ispánnak adta, de 1326-ban újra a Kendiek birtokában volt, akik Hássast is bírták. Papja 1332. I: 18 d, 1333.I: 2 gs 9 d, 1334. II: 24 obulus pápai tizedet fizet (Gy 2: 74). **1587: Kend**. – E: fl. 12. A: fl. 4 (Dé 40). 1808: *Kend* h., *Tyendu* vel *Kendru* val. 1861: ≈, Tyendru Do (15). 1888: Szarvas-Kend (Kendru) **SzD** Szamosújvári js (Je 639). 1913: **Magyarszarvaskend** SzD vm (Az). 2004-ben 40 magyar élt a faluban. 2004.VIII.6. Duna Tv. – Chendru; 1956: Cornești = Su 1: 166. 1306–1913. [12 D]

Kend 2. Fe (Enyed-D) {**1263–69**} {1268–70: Er 274} 1280: t. *Kend* ... iuxta Morusium ... cca t-m ... Tynod (Gy, Er 379); 1319: *Vyfolu*; 1325: p. *Vyfalu*; 1332–5: Petrus **sacerdos** de *Nova Villa*, Rudolphus ≈ de ≈. 1410: *Kentheleke* nunc a. n. *Wyfalu*. Neve szerint a határvédelemre kihelyezett kend (kékkend) népelem települése lehetett. 1280 előtt az örökös nélkül elhalt Jób klérikus birtoka volt; István ifj. király (1263–69) Gyógyi Andrásnak adta, IV. László pedig 1280-ban megerősítette fiait birtokában. 1325-ben Károly király a fiutód nélkül elhalt Gáldi Benedek fia Domokos comes itteni birtokát tartozékaival leányainak (Annych, Klára, Erzsébet) adta. E birtokkal Ny-on Gyógyi András vajda (újfalusi) birtoka volt határos. 1410-ben a Gyógyiaké. Papja 1332 I: 40, 1334 II: 23, 1335 I: 22 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 188. Újfalú, Nova Villa, Kend, -telke). 1490.III.19.: {Újfalusi} Vértesi Tamás **ü**: Szentlászló Ko~To vm (2710); 1501.I.4.: *Wyfalw*-i Véresi Tamás özvegye: Szentkirályi Anna *Wyfalw* birtok és a Maroson lévő itteni rév harmadrészét, lelki üdvéért, a **káptalannak** ajándékozta (3168); 1501.VII.2.: ≈-i Kis Péter mint szomszéd részt vett meggykeréki iktatáson (3203); 1509.I.3.: ≈-i Vértesi György – fe: Dorottya és fia: Ferenc nevében is – ≈ harmadát, azaz itteni birtokrészét, a Maroson lévő rév haszonvételével együtt, 70 Ft-ért eladja Gáldtői Tamásnak (3484); 1538.V.1.: Mihálczfalvi néhai Péter és Katalin asszony leánya: Erzsébet, most Kisbudaki Huszár Benedek felesége, lelki üdvéért, a **káptalannak** adományozza az őt anyai jogon illető Gáldtői, *Wyfalw* és Fahíd birtokbeli részeket (4634). 1808: *Újfalú* (*Szász-*) h. 1854: *Szász-Ujfalú* h., *Neudorf* g., *Uifaläu* val. 1861: Szász-Ujfalú AF (6). 1888: Szász-Ujfalú (Neudorf) **AF** Nagyenyedi js (Je 641). Hnt. 13: Tompaházával (1956: Rădești) egyesítve. – 1909/19: Uifaläu, *Szászújfalú*, L 419: r 297; m (188). Rădești = Su 2: 71. 1263–1854. [35 A]

Kend 3. Kü 1. (Erzsébetváros-ÉK, Bonyha-K) 1325: terre ... *Felkend* et *Kendhyda* cum molendino; tributum de *Kendhida* et castrum de eadem (Cs). 1325: t. *Felkend*. A gyepükre

kitelepített kend (kékkend) népelem települése. 1325-ben Szalók nb. Simon bán fiai megosztottnak rajta (Gy 3: 555). 1409: *Naghkend*; 1411: *Kend*; 1443: ≈; 1501: p. *Naghkend*. Kendi ~ Kiskendi ~ Balavásári Baládfi ~ Kendhidai ~ Kiskendi-birtok (Cs 5: 882). 1587: *Utraque Kend et Balawasara*. – C. Pr: fl. 10. A: fl. 5 (Dé 36). 1733: *Nagy Kend*. 1808: *Kend (Nagy-)* h. 1861: N-K Kü (8). 1888: N-K (Kindu mare) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 524). 1913: **Nagykend** KK vm (Az). *19.: *Fülöp Kálmán* költő. Tájház. # Péterfy László: *Kend és egyháza* (Üzenet, 2000. 21). – 1909/19: Chindul-mare, *Nk*, L 732: r 19; m (45). Chendul Mare = Su 1: 137. 1325–1854. > Chendu [24 C]

Kend 4. Kü 2. (Erzsébetváros-ÉK, Bonyha-K) 1325: terre ... *Kendhyda* ... (Cs). 1325: medietas t-rum ... *Kendhyda cum molendino* ... ac medietas castri de eadem, ... medietas tributi de *Kenhyda*. 1325-ben Szalók nb. Simon bán fiai fele részben megosztják a falu területét, a hídvámot és a várat (Gy 3: 555. Kendhida). 1344: nobiles de *Kendtheyd* {? *Kenhyd*}; 1486: *Kyskend*; 1501: p. ≈ (Cs 5: 882). 1760–2: *Kis Kend*, 1805: *Kend*. 1808: *Kend (Kis-)* h. 1861: Kis-K Kü (8). 1888: K-K (Kindumik) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 426). 1913: **Kiskend** KK vm (Az). – 1909/19: Chindul-mic, *Kk*, L 394: r 6; m (45). Chendul Mic = Su 1: 137. 1325–1854. > Chendu Mic » Chendu.

Kende Te (Temesvár mellett) {?} *Kende*. – Colonia Kende = Su 1: 161. 1956. » Timișoara {Temesvár}.

Kenderató * Za (Borosjenő-K, Bokszeg és Monyoró közt, a Fehér-Körös b. p.) 1553, 1561: *Kenderatho*; 1650, 1667: *Kenderato*, 1749: *Kontrató* (Márki II/1. 235). 1808: Kenderató, Kenderató Ar (88). Hnt. 13: » Bokszeg Ar vm. – Su 2: 350. 1553–1749. {Monyoró-D}

Kenderes TA 1913: *Kenderes* Torda tartozéka (H). – Cînepești = Su 1: 156. 1913. – 1974: Cînepiști » Turda [23 C]

Kenderfark * Ar (Zádorlaka mellett) 1421: *Kenderfark* (Márki II/1. 206). – Su 2: 350.

Kendermál Do (Zsombor-É hrs a Zilahi úton) 1839: *Kendermál, Kendremal* (Lenk). 1861: ≈ (*praedium*) Do (16). 1888: ≈ **Ko** Almási js (Je 410). 1913: Kendermál Ko vm Hidalmási js (Az). Itt láttam a legszebb hosszanti fonatú lézsás kerítést. – 1909/19: Chendremal, *Km*, L 244: r 207; m, zs (42). = Su 1: 137. 1839–1850. – 1974: c. Zimbor {Magyarzsombor kzs faluja} [22 A]

Kendermező Do (Hidalmás-É, az Almás bp-i úton) 1350: p. *Kendurmezeu* (Tr). 1469.III.16.: *Kendermezew-n* Sombori rb (KmJkv 1854); 1469.X.11.: *Kendermezew* negyede, itteni teljes Sombori rb, zálogon Monoszlói Csupor Miklós erdélyi vajdához kerül (1917); 1471.X.22.: Sombori Péter *Kendermezew-i* részét eladja osztályos atyafiának: Sombori Lászlónak (2037). 1473.I.19.: néhai Sombori László részét visszaadják Sombori Péternek (2072); 1487.III.17.: *KenderMezew-n* Drági rb cserén Iklódi Désiekhez kerül (2635); 1492.VIII.20.: *KenderMezew-n* Drági rb zálogon Sombori (2806). 1507.XI.8.: *Kendermezew* fele Sombori Péteré (3439). 1544.VI.17.: Drági Annát bevezetik *Kendermezo* egészbirtokba (4831). 1626: *Kendermezeo* (Csáky 653). 1733: *Kendre, Chendrea, Kédre*; 1750: *Kendermező*. 1808: ≈, Kendreú (81). 1861: K-M, Tyendre Do (15). 1888: ≈ (Chendrea, Kendres) **Szi** Zsibói js (Je 410). 1913: Kendermező Szi vm (Az). – 1909/19: Chendrea, *Km*, L 762: r 733; zs, m (42). = Su 1: 137. 1350–1854. – 1974: c. Bălan {Almásbalázsháza kzs faluja, D-i hrs} [12 C]

Kendertelek * KSz (Kettősmező mellett) 1399: p. *Kenderthelek* (DocVal 512). – Su 2: 350.

Kendő Msz (Nyárádszereda-ÉK) 1509.VII.26.: Frátai Was Gergely *Kendew* (in sede Zerdazek) birtokbeli székely örökségét cserébe adja feleségének (KmJkv 3510). 1566: *Kendeó*, 1570: *Kendeo*, 1602: *Kendő* (SzO II. 217, III. 321, V. 274). 1614: Kendő 17 családfő (Msz 63). 1799–1850: 11 **tanítója** ismert (Sipos 125). 1808: Kendő, Kingyó (81). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 410). 1913: Kendő MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1929: Căndu L 276, H {Vá}: 8 km Dămieni {Deményháza} (AnR). Cîndu = Su 1: 156. 1509–1854. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmogyorós kzs faluja ÉNy-ra} [24 D]

Kendtelke Do (Beszterce-NyDNy) [1242–52]>355: p. *Kendtelek* (Gy, Er 194); 1279: p-em ... *Kendteluk*; [1291–1292]: *Kenteluk* (Er I. 500). 1332: Johannes *sacerdos* de *Konteluky*. Határőrző kend népelem lakhelye lehetett. A dobokai várhoz tartozó földjét IV. Béla király Lőrinc vajdának adta; fia, Lőrinc szörényi bán 1279-ben 150 M-ért eladta Radnai Brendulinus fia Hench ispánnak, a budai vár rektorának. Jogutóda, Radnai Miklós ispán, 1300 körül unokaöccsével, Benus ispánnal osztozván, utóbbira hagyta. Papja 1332. II: 1 gs és 8 kis dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 75). **1587**: *Kentelke*. – E: fl. 16, A: fl. 8 (Dé 44). 1612: *Kendtelke* (Kádár IV. 303). 1750: *Kintelek*. 1808: *Kentelke* aliis *Kendtelke* h., *Kinteln* g., *Tyintyelek* val. 1861: *Kentelke Do* (16). 1888: ≈ (Tyintyelik, Kindel, Kintyelek) **SzD** Bethleni js (Je 411). 1913: *Kentelke SzD* vm (Az). – Chintelnic = Su 1: 142. 1279–1854. – 1974: c. Şieu-Măgheruş {Sajómagyaros kzs faluja, ÉNy-i hrs} [13 D]

Kene * KSz (Tasnád környékén) **1277**: *Kene* Gothard comes birtoka; leányára hagyta, aki Ponyt fia Ábrahám magister felesége; 1279: *Kene* említése Szarvad kapcsán (Er I. 354, 374). =, 1446: ≈; 1475: *Kenee* (Cs 1: 557. Szilvás és Szödémeter mellett kereshetjük). 1329: *Keene* (Petri III. 639). 1348: p. *Kene* (Tr). 1450: *Kene* május 24. előtt Közép-Szolnok vm gyűlésének színhelye volt (KmJkv 833); 1450: *Kene* július 6-án a megyei bíróság színhelye volt (859). – Su 2: 350. 1277–1475.

Kenes * Kr 1597: *Kenes* (Pesty: Krassó II/1. 267. Kalodva és Grúny sorában említik). – Su 2: 350.

Kénesd Fe (Zalatna-ÉNy) 1733: *Tompojetye*, 1805: *Trimpojile*. 1808: Trimpoel (173). 1888: ≈ **AF** Magyarigeni js (Je 696). 1913: *Kénesd AF* vm (Az). – 1909/19: Trámpoiele, *T*, L 1043: r 1033 (184). > Trímipoaiele = Su 2: 205. 1733–1854. [34 A]

Kenesey Do (azonosíthatatlan település) 1219: *Kenesey/Kenesy*-i falusiak pereltek a *Peleca/Pelenka*-i falusiakkal (Er I. 103). – Su 2: 350.

Kenéz 1. Bi (Érmihályfalva-DNy) **1279**: Marcellus *sacerdos* de *Kenez*; 1291–4: *Kenez*, v. *Kenez* Serefyl comitis; 1332–7: Petrus *sacerdos* de v. *Kenes*, Johannes ≈ de v. *Kyniz*, Thomas ≈ de v. *Kinis*. A XIII. század végén Turul nb. Szerafin ispán birtoka. A falu 1291–4 között egyszer 33, másszor 17 kepe tizedet ad a püspöknek, a pap pedig 1 unciát fizet; papjai 1332–4: évi 4 gs, 1335–7: évi 6 gs pápai tizedet adnak (Gy 1: 631). 1416 {Kenéz} (Cs 1: 612). 1808: *Kenéz (Ér-)* h. 1851: ≈, Szabolcs vm, Bi vm-től körülvértve, 32 **romai**, 800 **g. kath.**, 14 **ref.**, 6 zsidó lak., g. kath. anyateplommal. F. u. a Szlávny nemzetség, de bir benne Ábrányi is (Fé 2: 199). 1888: Ér-Kenéz Bi Érmihályfalvi js (Je 309). 1913: **Érkenéz** Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Cheniz, *Érkenéz*, L 853: r 681; m, zs (43). > 1956: Voivozi = Su 2: 257. 1291–1851. – 1974: c. Şimian {Érsemjén kzs faluja DNy-ra} [10 B]

Kenéz 2. Csa (Vinga-DNy) 1333: *Kenes* (Tr). 1421–27: *Kenez*, 1479: *Knez* (Cs 1: 698. 1489 Te vm). 1536: *Erdewkenez* (Borovszky: Temes 105). 1808: Knéz (87). 1888: ≈ Vingai js (Je 439). 1913: **Temeskenéz** Te vm (Az). – 1909/19: Chinez, *Knéz*, L 3310: r 1889; n, szerb, m (45). > Satchinez = Su 2: 98. 1230, 1330 {Ld Kenézmonostora!}, 1333–1913. [31 D]

Kenéz(monostora) * Csa (a Maros b. p., Nagylakkal átellenben) **1192**: monasterium *Kenez*; [1230]: mon. *Kenaz*; 1233: eccl. de *Kenaz*; 1330: a populus v-rum ... *Kenez*; =: in v. *Kenez*. 1192-ben, midőn Monoszló nb. Fulbert fia Gergelyről unokaöccsére, Makariás ispánra maradt javakat felsorolják, három falut említenek (Póca, Kereki és Maros), melyeknek fele Makariás ispáné, fele Kenézmonostoráé. E birtokfelezésből következtethető, hogy a monostor a Monoszló-nem alapítása. 1230-ban Csikával határosnak mondják. 1233-ban a király 2000 kósóban állapítja meg a monostor évi járandóságát. A tatárjárás után az egyház többé nem szerepel. A falu népe 1330-ban tanúskodik fügedi gyilkosság ügyében. A nagylaki uradalom tartozéka volt; Nagylak mellett, a Maros partján fekkhetett (Gy 1: 860). – Su 2: 350. 1192–1550. {1330-tól adattára azonos Temeskenézével; ott Borovszky: Temes, itt: Csanád II. 271}

Kenézrekesze * Te (Temeskenéz mellett) 1390: *Kenezrekeze*, 1472: *Kenezrekezy*, 1480: castellum in p-ne *Kenez Rekeze*, 1492: *Rekezy* (Cs 2: 13, 44). – Su 2: 350.

Kengyel * Za (Otlaka mellett) 1453: *Kengyel* (Cs 1: 735). – Su 2: 350.

Kengyeles * Csa (Óbesenyő és Valkány közt) 1345: *Kengelus*. Csanád nb. Telegdiék öröklött birtoka (Gy 1: 849. Besenyő 2.). =: ≈ (Tr). – Su 2: 350.

Kengyelszeg * Bi (Illye táján) 1341: *Kengelzegh*, 1348: *Kengel* (Jakó 272). 1418: p. *Kengel*, 1425: p. *Kengyel*, 1484: Kengyelszeg (Cs 1: 612). – Su 2: 350. 1341, 1348. {1550 táján pusztult el}

Kengyeltő 1. * Ar (Kaprevár táján) 1337: piscina *Kengeltow* Dobordon tartozéka (Gy 1: 175). 1432: *Kengelto* (Pesty: Krassó II/1. 268). – Su 2: 350. 1337, 1432 { a Berzava vize mellett}.

Kengyeltő 2. Kr (Resicabánya-DNy) 1418: *Kengyeltow*, 1432: *Kengelto* nemesek nevében bukkan fel (Cs 2: 103). 1690–1700: *Ravnik* (Marsigli), 1723: *Raffnek*, 1761: *Refnek*, 1785: *Rafnek* (Pesty: Krassó II/2. 137). 1808: Ráfnik, (i) Ravnik (134). 1888: Rafnik **KrSzö** Resicai js (Je 596). 1913: Kengyeltő KrSzö vm Resicabányai js (Az). – Rafnic = Su 2: 68. 1690–1913. – 1974: c. Lupac {Kiskrassó kzs faluja D-re} [42 C]

Kénos Uh (Székelyudvarhely-DK) 1567: *Kenos* (SzO II. 218). 1614: Kénos 24 családfő (Uh 27). 1733: *Kényes*, 1760–2: *Kénos*. 1808: Kénos ~ Kinos (81). 1861: Kénos Uh (27). 1888: ≈ Homoródi js (Je 411). 1913: Kénos Uh vm (Az). – Chenoş > 1921: Sulfureni (Su) > Chinuşu = Su 1: 142. 1567–1921. – 1974: c. Mártiniş {Homoródszentmárton kzs faluja ÉNy-ra} [37 A]

Kentelke SzD (1913) < Kendtelke Do.

Kenyér hn A Maros-parton települt falu neve feltehetően a Brod > n. *Brot* > kenyér értelmezés vonalán alakult, holott tkp. *Rév(hely)*, mint Farkasrév Máramarosban 1808: Farkasrév, Brod, Vádul (51), a Mara b. p.; Bród (Bereg vm) a Latorca mellett; Bród (Pozsega vm) a Duna mellett; Brodszko > Broczkó (Nyitra vm) > Gázlós a Morva mellett.

Kenyér 1. Szv (Szászváros-ÉK, a Maros b. p., a Kenyérvíz Marosba ömlésénél) **1281**: *Kener*; vsz. várjobbágyok lakták. 1332: *Kunertu*, **plebanus** de *Kimortu* [: *Kunertu*], 1333: *Kunerta*, **egyház** hely szász lakossággal; 1336: *Kurnertu* [: *Kuniertu*], 1340: v. *Olkunir*, 1349: *Koyngir* (Tr). 1486: *Alkenyer* (Amlacher 36). **1587**: *Utraque Kinyr, Kwczyr, Balamyr*. – E: fl. 46. {A -} (Dé 25). Szász lakóit a törökök elpusztították; helyükbe románok települtek. XVI: Báthory-birtok; Báthory-kápolna. Közélemben Kenyérmező, az 1479.X.13-i csata emlékműve (1890). 1733: *Sibeth*, 1750: *Alkenyer*, 1760–2: *Al Kenyer*. 1808: Kenyér (Al-), Unter-Brodsdorf, Sibót (81). 1861: Al-K, Brodsdorf, Sibot Szv (38). 1888: Al-Kenyér (Sibot, Unter-Brodsdorf) **Hu** Szászvárosi js (Je 199). L 1910: 1116 (r); 1956: 1299 (Le). 1913: **Alkenyer** Hu vm (Az). – 1909/19: Şibot, A, U, Sibothia, L 1107: r 991; m, n, c (173). = Su 2: 171. 1291–1854. [34 D]

Kenyér 2. Szv (Kudzsir-É hrs) 1310: *Felkuner* Oláhárkos * hrs (An 2: 983). 1330: villa *Wolkani*, villa *Volkany*; 1332: *Villa Vilvani*, **sacerdos** de villa *Wlkani*, 1334: *Villa Wigani*, *superior Kuminus* [: *superior Kunertus*], 1335: *Villa Velkani* **egyház** hely szász lakossággal. 1336: *Kuner superior*, 1340: *Felkunir* (Tr). 1488: *Kynyer Superior* (Berger 52). 1577: *Felseo Kenyer* (Amlacher 36). **1587**: *Utraque Kinyr, Kwczyr, Balamyr*. – E: fl. 46. {A- } (Dé 25). 1617: *Felseo Kenier* (Amlacher 202). 1733: *Vinerje*, 1750: *Felkenyer*, 1760–2: *Fellenger* [: *Felkenyer*]. 1808: Kenyér (Fel-), Ober-Brodsdorf, Vinyere de szusz (81). 1861: Fel-K, Brodsdorf, Vinyere Szv (38). 1888: Fel-Kenyér (Ober-Brodsdorf, Vinyerea) **Hu** Szászvárosi js (Je 317). 1913: **Felkenyer** Hu vm (Az). – 1909/19: Vinerea, F, O, Villa frugum, L 2095: r 2071; m, n (198). = Su 2: 250. 1310–1854. [34 D]

Kenyérmező (Alvinc és Szászváros közt, a Maros bal partján) – híres csatahely, ahol 1479.X.13-án Báthory István országbíró és Kinizsi Pál temesi ispán hada megsemmisítette az Erdélyre zúdult török sereget. 1579: **KINIR MEZO** (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*).

1840.aug.19. Szászvárostól, – Benczenczen keresztül a Kenyérmezőn jöttünk által. Ez úttal meg tekintettük a híres csatához nem méltó, emlék oszlopot, mely már is omladozni kezdő kö alkotmány ... (Tanárky). 1890-ben új emlékművet állítottak a csata színhelyén.

Kenyérmező: a Maros kiszélesedő völgyének sík, fátlan része Hunyadban, Szászvárostól északkeletre Alkenyér és Algyógy közelében. Kinizsi Pál törökverő csatájának színhelye. Nevét talán a mellette fekvő, jellegzetes alakjáról *Kenyérhegynek* nevezett szigetszerű hegykúpról kapta (K. L.128).

Keped Te (Buziásfürdő-ÉK) 1447: *Kyskeped*, 1462: *Kyskepeth* Doboz 10. tartozéka volt (Cs 2: 33). 1717: *Kipeth* (Borovszky: Temes 54). 1808: Keppet, Kepet (81). 1888: Kepet Buziási js (Je 411). 1913: Keped Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Căpăt, K, L 691: r 583; m (36). = Su 1: 125. 1447–1851. – 1974: c. Racovița {Rákovica kzs faluja, DK-i hrs} [32 C]

Képestelek BSz (Szamosújvár-Ny hrs, Ormány mellett) 1312: p. *Kepesteluk*, *Kwkenes*; 1338: *Kepus* (Tr). – Su 2: 351. {1749-ben Ormány egyik határrésze *Chipeș*, 1864-ben pedig *La Chipeș* volt}

Kér nevű helységek a magyar Kér törzsbeli vitézek települései:

Kér 1. * Ar 1. (Arad-DK) 1311: t. *Ker*; 1325: *Keer ... Keer*; 1334–5: Johannes (*sacerdos*) de *Ker*, Laurentius (*sac.*) de *Keer*. A magyar Kér törzsbeliek települése. 1311-ben Fekete Gergely kéri földjét Szódi felől meghatárolják. Az 1325-ben említett két Kér közül egyik az aradi prépostságé, a másik Kéri Fekete Gergelyé, aki itteni birtokát 9 M-ért Bor-Kalán nb. Szeri Pósnak adta zálogba. Papja 1334.II: 2 gs, 1335: 1 gs 1 dénár pápai tizedet fizet. 1723., 1761. tk: *Kier* psz. Ar-DK, 1784. tk: *Tyeer* hn Óthalom-DDK, a Maros j. p. (Gy 1: 179). 1463: *Kysker* (Cs 1: 773). – Su 2: 351. 1311–1463.

Kér 2. * Ar 2. (?) 1325: *Keer ... Keer*. Az 1325-ben említett két Kér közül egyik az aradi prépostságé, a másik Kéri Fekete Gergelyé (Gy 1: 179).

Kér 3. * Ar 3. (Kasa mellett) Egy másik Kér Kasa mellett feküdt, ezzel utóbb összeolvadva (Gy 1: 179). 1391: *Keer*, 1463: *Ker*, 1471: *Kasa-Ker*, 1487: *Kasa Keer*. 1453-ban az aradi *káptalan* és 1471-ig a Szeri Pósa fiak birtoka volt (Cs 1: 773). – Su 2: 349. Kaza, 1391–1487.

Kér 4. Bi 1. (Várad-DK, Félixfürdő-ÉK) ^1202–3: v. *Alqueri* (Tr). 1214: Deus f. Sancti de v. *inferioris Quer*; 1249: t. *Keer*; 1291–4: *Keer*; 1332–7: Stephanus *sacerdos* de v. *Ker*, Petrus = de v. *Keer*, Petrus = de v. *Felker*. A magyar Kér törzsbeliek települése. 1214-ben már két faluból áll; Alkérén Hus jobbágyát (Johannem ioubagionem) vádolta a falubeli Deus a bihari udvarispán előtt. 1249-ben IV. Béla király Geregye nb. Pál országbírónak adta, akinek fiától, Miklós vajdától IV. László {1272–90} elkobozta Al- és Felkért s a várad *káptalannak* adományozta. Papja 1291–4 között egy évben 1 fertót ad a püspöknek; a XIV. szd elején már minkét Kér egyházas hely; Alkér papja 1332–7: évi 9 gs, Felkér papja pedig 1332, 1334–7: évi 16 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 631). 1552: *Nagy Keer*, *Kys Keer* (Jakó, 277). Magyar lakossága a török időkben elpusztult. 1715 után románokkal telepítik be. 1808: *Kér* (Nagy- vel *Fel-*) h. 1851: *Kér* (Nagy-), {r} *Tyer*, Bi vm, a Sebes-Körös völgyében, magas dombon. Lakja 456 n. e. *óhitü* anyatemplommal. Van 22 egész urbéri telke, igen szép erdeje, agyagos földe, melly a zabot leginkább kedveli. Birja a várad deák *káptalan* (Fé 2: 201). L 1910: 536 (r); 1956: 583 (Le). 1913: **Alkér** Bi vm. – 1909/19: Cheriur, *Nagykér*, L 535: r 490; m (43). = Su 1: 138. 1202–1913. – 1974: c. Oșorhei {Fugyivásárhely kzs faluja D-re} [20 B]

Kér 5. Bi 2. (Várad-DK, Félixfürdő-K) ^1202–3: v. *Felquery*, *Felquer* 1332: *sacerdos* de v. *Felker*, 1336: *Felkeer* (Tr). 1374: *Keer superior* (Jakó 277). 1692: *Kis Ker* (Mezősi 102). 1808: *Kér* (*Kis-*) h. 1851: ≈, {r} *Fel-Tyer*, Bi vm, a Sebes-Körös völgyében, fele a falunak dombon, fele völgyben fekszik. Lakja 445 n. e. *óhitü*, anyatemplommal. Van 4 4/8 egész urbéri telke, erdeje, agyagos földe. Birja a várad deák *káptalan* (Fé 2: 200). 1913: **Felkér** Bi vm Kp js (Az). – 1909/19: Felcheriu, *Kiskér*, L 552: r 547 (72). = Su 1: 228. 1202–1913. + 1202–1203: v. *Felquer*, *Felquery* (Tr). – Su 2: 326. – 1974: c. Oșorhei {Fugyivásárhely kzs faluja D-re} [20 B]

Kér 6. * Te 1. (?) 1332–7: *Keer*, *Ker*; 1463: Albert Sechey de *Ker* temesmegyei királyi ember (Cs 2: 45. b).

Kér 7. * Te 2. (Fólya táján) 1462, 1483: *Keer*. Bizonyára Oszlár vidékén (Cs 2: 45. K a). – Su 2: 349. *Keer* 1462.

Kér 8. Za 1. (Borosjenő-D) 1325; *Keer*, 1332: *Kor* [: *Ker*] (Tr). 1808: Kurvakér Ar (94). 1828: Kurvakér alias Kurtakér (Nagy 30). 1851: *Kurtakér*, Ar vm, lapos, vizenyős vidéken, 6 *kath.*, 1503 n. e. *óhitű* lak., s anyateplommal. Vize a Csiger. Birja Aczél János (Fé 2: 282). 1888: Kurtakér Ar Ternovai js (Je 461). 1913: **Kurtakér** Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Curtacher, K, L 2013: r 1936; m (61). > Chier = Su 1: 140. 1325–1851. – 1974: c. Tîrnova {Tornova kzs faluja É-ra} [20 D]

Kér 9. * Za 2. (Borosjenő-ÉK) (Gy 1: 632: Kecskékér ld. Zaránd vm) 1332: *Kechkesker* (Tr). 1449, 1475: *Keer* (Cs 1: 735. L. Gacsál-Kér a. is). 1580: *Keer* (Jakó 278). – Su 2: 349. {Boklya és Tagadómedgyes közt = Borosjenő-ÉK}

Kér 10. * Za 3. (Kurtakér mellett, Borosjenő-D) 1427: *Gachalker* (Cs). 1441.I.9.: Erneyi Székely Péter Péterlaka, Körtvélyfa és Telek (To vm) birtoknak a királytól új adomány címen nyert felében, atyafiságos szeretetből, részelteti *Gachalkeer*-i Fekete Péter fia Miklóst (KmJkv 291). XVI-i adóajstromok ≈ (Cs 1: 732. Gacsál-Kér). – Su 2: 331.

Kerc 1. (Candela) Fo (Fogaras-Ny) 1202: Imre király ciszterci apátságot alapít. A monostor 1206-ban már működött. ©

– B. Szűz Mária ciszterci apátság – Reissenberger: *Die Kerzer Abtei*. Hst 1894. Baumgartner: *A kerzi apátság a középkorban*. Bp 1915.

1202: abbatia de *Kerz*; 1206: abb. Ultra Silvas in Hungaria, f-a abb-is de Egris (Gy). [1211-37]: kerzi apát (Er I. 40). 1216: A ciszterci rend nagykáptalana engedélyezi a kerzi apátnak, hogy három éven át otthon maradhasson és csak a negyedik esztendőben jelenjék meg a nagykáptalanon, minthogy kolostora távol esik a magyarországi többi apátságtól (Er I. 88). 1223: mon-o de *Kerch*; 1225/Pp: de *Kerz* ... abb. ... Ultrasilvane dioc.; 1252: inter t-s Olacorum de *Kyreh*; 1264: *mon. ad honorem ... glor. semper Virginis* de *Kyreh* post Thartarice vastitatis rabiem penitus desolatam; 1272: abb. de *Candela*; 1299: mon. de *Kerch* in partibus Transilvanis. Kerc Szűz Máriáról nevezett ciszterci apátságáról vált nevezetessé, melyet az egresi apátság (Csanád vm/Tt) filiájaként rendi feljegyzés szerint 1202-ben alapítottak. II. Endre király Benedek vajda idejében (1205–9) adott részére privilégiumot. 1223-ban megújította adományát a blakok földjéből kivett Kerc földről, s határait körülíratta. [1205–9]>223: inc. a fl-o *Alt*, ubi finis est cd. insule asc. per paludem ... *Egwerpotac* (1359: *Eguerpotak*), usque fagos que dicuntur *nogebik* ... in fine dictorum fagorum cadit in rivum ... *Arpas* ... per eundem rivum asc. usque Alpes et per Alpes venient ve. Austr. pl. desc. in rivum ... *Kerch* (*Kurchz*) et per eundem rivum ... in fl-m *Alt*. A körülírt föld a Fogarasi-havasoktól az Oltig tart, két patak, az Árpás (1912. tk: *Riul Arpaşul*) és a Kerc (Uo: *Râul Cârţişoarei*) között. Az apátság emelkedő jelentőségére mutat, hogy apátja pápai megbízottként jár el (1225–6). 1235-ben környékéről démoni látomásként említik 200 vörös lovas megjelenését. Apátja 1235–40 között szerepel a rendi káptalanon, de 1241-ben a tatárok elpusztították a monostort, s 24 évbe telt, míg magához tért. 1264-ben István ifjabb király pátfogásába veszi a monostort; 1272: V. István, 1299: III. Endre, 1306: Ottó király megerősíti szabadságait. Az apátság 1271-től működik ismét, apátja ill. perjelje tanúskodik (1271, 1308), szerepel a rendi káptalanon (1272, 1279), és 5 M adományt kap Alvinci Herbordnétól (1300). 1322-ben Károly király szabadságlevelet ad a jogtalanságoktól és pusztításoktól sokat szenvedett monostornak, s népeinek azt a kiváltságot adja, hogy a szebeniek kiváltságát élvezze velük együtt. Ekkor felsorolt birtokai: Kerc, Kreutz (Szászkeresztúr, Criţ), Meschendorf (Mese, Meşendorf), Miklóstelke (Klosdorf, Cloaster), Apátfalva (Appesdorf, Apoş), Michelsberg (Kisdisznod, Cislădioara), Földvár (Marienburg, Feldioara), Kolun (Colun), Honnerbach (Glimboka, Glimboaca) és Oláhkerk {Streza-Cârţişoara}, melyek mind Szászföld Szeben székéhez tartoztak. 1290-ben birtokolt Apátvölgyén (ld. Iklód Kü vm). 1252-ben Kerchről nevezték a Fogarasföld nagy részével azonos Blakföldet (Gy 2: 451). 1306: *Kyerczh* ~ *Kerch*. Ottó király a ≈-i **Boldogságos Szűz Mária-monostor apátja**, János kérésére átírja III. András király 1299. évi, V. István király privilégiumát

mege erősítő privilégiumát (An 2: 26. Á: KmK 1494). 1309: Sifridus *Candela*-i **ciszterci perjel** tanú Alvincen (599); (1309): Syffridus *C*-i perjel (638). „a XIII. század elején létesült Fogaras földjén a ciszterciák kerci apátsága, melynek temploma a szintén átmeneti stílu gyulafehérvári székesegyház mellett Erdély egyik legszebb korai építészeti emléke. Az apátság tagjai kezdetben franciák, majd 1241 után németek. 1272-ben Bertold kerci apát budai útjában a pilisi monostorban összetalálkozott Kézai Simon mesterrel; Kézai adatokat kér tőle a székelyekekről s Bertold közleményét beiktatja krónikájába. A kerci apátságot Mátyás király Raymund apát féktelenségeinek megtorlásául 1474-ben feloszlatta. Az apátság épületei ma romokban hevernek; gyönyörű faragású oszlopaiból és párkányköveiből nem egyet pad gyanánt használnak a falubeliek (Bisztray Gy.: *Író és nemzet*. Bp 1943. 83). 1648: *Kertz* (Makkai 515) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Kercs* h., *Kertz* g., *Kircz* val. 1861: *Kercz*, ≈, ≈ *Sze* (34). 1888: *Kercz* (*Kirz*) **Fo** Alsóárpási js (Je 411). 1913: *Kerc Fo* vm (Az). – 1909/19: *Cârța Săsească*, *Kercz*, *Kerz*, L 1017: r 517; n (38). 1956: *Cârța* = Su 1: 156 7. 1223–1854. [36 C]

Kerc 2. Fo Oláhker (Kerc-D) 1322: p. *Kerch Olacorum*. Az apátság Kerc birtokán létesített román telepítvény (Gy 2: 452). 1509: *Cartisora*, *Kartisora*, *Kertzisora* (Su). 1534: *Ztreza Kerlissora* (Ve: Fontes IV. 237). 1632: *Kerczisora* (Makkai 466) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Sztreze-Kerczesora*, 1750: *Sztrezekercze*, 1760–2: *Sztresa Kertcsora*, 1805: *Sztreza Kertzisoara*. 1808: *Kerczisora* vel *Kercsesora* (*Sztresa*) val., *Streschen* g. 1880. térk: *Strezsa-Kerczisóra* (*Ober-Kerz*). 1861: *Sztréza-Kercsesora Fo* (25). 1888: *Strezakercisora Fo* Alsóárpási js (Je 631). 1913: **Strezakercisóra** **Fo** vm (Az). – *Streja Cârțișoara*; 1956: *Streza-Cârțișoara* = Su 2: 147. 1509–1854. > *Cârțișoara* [36 C]

Kercisora Fo (Alsóárpás-DNy) 1509: *Cartisora* (Su). 1589: *Opra Kercsesory*, 1601: *Opra Kerczesora* (Ve: Doc. III. 162, VI. 378). 1733: *Opra-Kerczesora*, 1750: *Oprakercze*, 1760–2: *Opra Kertsesora*, 1805: *Opra Kertzisora*. 1808: *Kerczisora* (*Opra*-), *Ketschen*, *Kercsesora* ~ *Oprakercsesora* ~ *Oprakercsisora* (81). 1861: *Opra-Kercsesora Fo* (25). 1888: *Oprea-Kerczisora* (*Kelin-Kerz*) **Fo** Alsóárpási js (Je 555). 1913: **Oprakercsisora** **Fo** vm (Az). – 1909/19: *Oprea-Cârțișoara*, *Ok*, *Kk*, L 1050: r 1016; n, m, zs (126). *Oprea-Cârțișoara* = Su 2: 17. 1509–1854. » *Cârțișoara* [36 C]

Kercsed Asz (Torda-D) 1291.III.12.: *Kerched* a tordai vár Aranyas nevű földjén (KmJkv 2), 1291.III.12.: *Kercheth* (Er I. 478). 1332: **sacerdos** de *Kertech*, *Kerthech*; 1333: *Gerchech*, 1334: *Kerchech* (Tr). 1491: *Kerchet*-i János **pap** megvásárolja a szengyeli halastó felét, egy ottani pusztatelekkel együtt (KmJkv 2734); 1472.VIII.15.: *Kercheth*-i János pap halastóhely harmadát vásárol a magyaregresi (To vm) határon; korábban ugyanazt a magyarpeterdi határon (2804); 1505.XII.20.: *Kerched*-i Nagy Miklós (a) fe: néhai Indali Imre leánya: Borbála berkesi (To vm) részét zálogba adja (3384); 1508.II.4.: Peterdiek örök áron átengedik a Peterd határán levő Aranhegytho nevű halastavuk felét János *Kercheth*-i papnak, a tordai Sz. Miklós-templomban épült Sz. Ilona-oltár igazgatójának (3449); 1508.VIII.22.: János *Kercheth*-i pap zálogként leköti Salamonvári Péter deáknak a todai határon Szentmiklósvára közelében az Aranyoson épült malom negyedét és az ennél lejjebb, már Egyházfalva határán, szintén az Aranyosra épült malom felét (3473); 1519.: *Kercheth*-i János magister (3705); 1521.XI.10.: *Kercheth*-i Fodor Pál fia: Albert – hajadon nővére: Borbála nevében is – csongvai (Fe vm) két lakott és egy pusztá jobbágytelkét 100 Ft-ért eladja Csesztvei Mike Tamásnak és fiainak (3821); 1524.I.29.: *Kerched*-i Miklósi János és rokonai turcsányi nemestelekbeli és udvarházi részüke rákosira (3982); 1439.III.4.: *Kerched*-en Lupsai rb Zutori Siroki Gergelyhez jut (4688). 1587: *Kerczyed*, *Keowend*, *Bagion*. – E: fl. 45, A: fl. 15. Ser. Rex egr. Stephano Karoly integram *Kerczyed* vita durante contulit fl. 20. Idem Rex egr. Joanni Zabo integram *Keowend* vita durante contulit fl. 20. Ill. Princeps egr. Baltasaro Vajda integram *Bagion* vita durante contulit fl. 20 (Dé 70). 1635 Dálya (Uh): Birida Mihály és Tamás Aranjas Zekben Kerczedén laknak (SzO). 1703.XII.26.: Aranyosszék lakosai itteni gyűlésükről levelet küldenek a Guberniumnak (Mike-gyűjt.; Magyar A.). 1733: *Kecsárd*, 1760–2: *Kercsed*. 1808: *Kercsed*, *Kircsede* (81). 1861: ≈ *Asz* (33). 1888: ≈ (*Kircsegye*) **TA** Felvinci js (Je 411). 1913: *Kercsed TA* vm (Az). – 1909/19: *Cârceadea*, *K*, L 871: r 179; m (38). > *Stejăriș* > *Stejeriș* = Su 2: 144. 1291–1854. – 1974: c. Moldovenești {Várfalva kzs faluja DK-re} [23 C]

Kere * Te (Temesrékás mellett) 1435: *Kere*, 1437: *Kure* (Pesty: Krassó II/1. 294). – Su 2: 351.

Kerecsény * Za (Csente és Somos közt) 1326, 1438: *Kerechen* (Cs 1: 735). – Su 2: 351. {A Fehér-Körös mellett, Csente és Nadab közt}

Kéreg * Te/Szö (Karánsebes táján, Sebesmező mellett) 1480: *Keregh* in districtu Sebes. Cserneck faluval együtt tűnik fel (Cs 2: 45). – Su 2: 351.

Kereje * Za (Kisjenő mellett) 1202–1203: *Olquereie* (Tr). – Su 2: 380.

Kerek Za (Pankota-Ny hrs) 1334: *Kerektou*, 1335: *Karacton* [: *Kerectou*] (Tr). 1426: *Symonkerek*, **Erdewskerek**, 1484: *Kereky* (Cs 1: 735). 1808: Kerek **Ar** (81). 1851: ≈, Ar vm, rónaságon, 30 **kath.**, 1734 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 6884 hold, ... Brja b. Ditrich József (Fé 202). 1888: ≈ Világosi js (Je 411). 1913: **Erdőskerek** Ar vm (Az). – 1909/19: Cherechiu, K, L 1947: r 1651; m, n (43). > Caporal Alexa = Su 1: 120. 1334–1913. – 1974: c. Sîntana {Újszentanna kzs faluja K-re} [20 C]

Kerék 1. Fe 1. (Vizakna-ÉNy) 1272–90: p-em Pokafalua, que tunc Ladnuk et *Kyssebkerechnuk* vocabatur; 1324: Michael de *Kerek*; 1346: Michael f. Pauli de *Kereky*; 1369: ≈ Pauli Deway de *Kereky*. IV. László király a Pókafalva területén fekvő Ládno és Kisebbkerecsnek birtokot Pál apoldi plébánosnak és te: Pókának adta. 1313-ban Verese gyház metálisában a Gáldiak birtokának mondják területét. Kereki Mihály 1324-ben a Pókafalviakkal együtt szerepel, a Kerekibe való Dévai Pál fia Mihály pedig 1346-ban e tájra, 1369-ben Talmácsra kiküldött királyi ember (Gy 2: 168. K 2.). 1733: *Kis Kerek*, 1750: *Kiskerék*. 1808: *Kiskerék* h., *Brosteni* vel *Kiskrak* val. 1861: *Kiskerék*, Brostyén AF (5). 1888: *Kiskerék* (Kradendorf, Brostyén) **AF** Balázsfalvi js (Je 426). 1913: **Kiskerék** AF vm (Az). – Brosteni = Su 1: 106. 1296–1854. – 1974: c. Păuca {Pókafalva kzs faluja ÉK-re} [35 A]

Kerék 2. Fe 2. (Vizakna-ÉNy) 1296: silva *Kerecnuk*; 1302: v. *Kerechnuk* ~ *Kerecnuk*; 1431: p. *Kereky*. Szláv neve irtott helyet jelent. A gyulafehérvári **káptalan** birtoka. 1296-ban a Kiskonyhán birtokos káptalan egyezkedett Ludasi Both fiaival a Kerecsnek-erdő levágása miatt. A káptalan 25 M fizetését elnegedi. 1302-ben a püspök a falu tizedeit átengedi a káptalannak. 1431-ben Botludas határjárásában Kereki néven említik (Gy 2: 168. K 1.). 1302: v. *Kerechnek*, *Kerechnuk*, *Kerecnuk*. Péter püspök a falu püspöki tizedét a káptalani testvéreknek adományozza (An 1: 275). 1510: *Kereky* (Iczkovits 59). 1733: *Oláh-Bogáth*, 1750: *Bogat*, 1760–2: *Oláh Bogát*. 1808: *Bogáth* (*Oláh-*) nonnunquam {olykor} *Nagykerék* h. 1861: O-Bogáth AF (6). 1888: O-Bogát (Bogátac) **AF** Kisenyedi js (Je 551). 1913: **Oláhbogát** AF vm (Az). – 1909/19: Bogatul-román, *Ob*, L 1218: r 1193 (23). BR = Su 1: 89. 1324–1854. > 1974: Bogatu Român c. Păuca {Pókafalva kzs faluja, DK-i hrs} [35 A]

Kerék Msz : Harasztkerék.

Kerék BSz : Szilkerék.

Kerekegyház 1. * Ar (Rotunda Ecclesia) (Fönlak-Ny) 1333–4: Helyas (**sacerdos**) de *Rotunda Ecclesia*; 1343: v. *Kerekeghaz*. Papja 1333: 1/2 M 13 báni, 1334.I: 14 gs, 1334.II: 8 1/2 gs pápai tizedet ad. 1343-ban Vonuz (Csa vm) hrs. 1723. tk: *Kerekik* psz (Gy 1: 179). 1454: *Kerekeghaz*, 1463: ≈ Ar vm, 1484: ≈ Csa vm (Cs 1: 773). 1539: *Kerekeghhaza*, 1597: *Kerekegiház* (Borovszky: Csanád, II. 273). – Su 2: 395. Rotunda Ecclesia 1333–1723.

Kerekegyház 2. * Asz (az Aranyos síkján Km I. 948; Torda város területén Km II. 941)

Kerekegyház 3. * Bi (Biharfélegyháza és Biharvajda közt) 1328: p. *Kerekyghaaz* (Tr). 1487: *Kerekeghaz* super fl-m Berekyo (Cs 1: 613). 1587: *Kerekegyhaz*, 1599: *Kerekegihaz* (Kiss 694). 1692: *Kerekyhaza* (Mezősi 34). 1808: pr. *Kerekegyháza* h. 1851: *Kerekegyháza*, pusztá, Bi vm. Lásd Gyapoly (Fé 2: 202). Gyapoly és Kerekegyháza összeolvadt puszták Bi vm, Diószeg és Félegyháza közt. Határa 4300 hold, ... birtokosa b. Mandel Lajos (Fé 2: 63). – Su 2: 632.

Kerekegyház 4. * **To** (Torda-Ny hrs, az Aranyos b. p.) 1270–1272: V. István király Mykud comes fiainak: Mykud bánnak és Imre magisternek adományozza Kis Gergely magvaszakadt tordai várjobbágnak az Aranas folyó mellett fekvő *Kerekyghaz* nevű (To vm) földjét (Er I. 294). 1279: t. Gregorii Parvi iobagiones castris de Torda sine herede decedentis *Kerekyghaz* vocata. 1291-ben az aranyosszéki székelyek területén is előfordul (Orbán B.: Torda, 120, 121; Cs 5: 713). – Su 2: 351. 1279, 1291; cca 1288: Kerekegyház.

Kerekes * **Ar** (Lippakékes mellett) 1477: *Kerekes* Solymos vár 77. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 351. {*Crişin* nevű hegy őrzi emlékét}

Kerekesfalva Bi (Belényes-ÉNY) 1508: *Kerekesfalwa* (Jakó 332). 1692: *Kerekes falua* (Mezősi 102). 1808: Rotarest (138). 1851: ≈, Bi vm, hegyes, erdős vidéken: 218 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal; mellynek belseje a legbotrányosabb s pajkosabb modorban van kifestve ... Patakja a Hollód. F. u. Dobsa Sámuel (Fé 3: 300). 1888: ≈ Bi Magyarcsékei js (Je 609). 1913: Kerekesfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Rotăreşti, R, L 279 ort. r (148). = Su 2: 85. 1508–1913. – 1974: c. Sîmbăta {Szombatság kzs faluja K-re} [21 A]

Kereki 1. Bi (Székelyhíd-ÉÉK) 1220: Pousa de v. *Kerequi*; 1262: comes Johannes de *Kereky*; 1333: Michael de Elek, pater Thome, Stephani, Michaelis de Elek de *Eghazaskerequi*, p. *Eghazaskereky*; 1336–7: Gabriel **sacerdos** de v. *Keky*. A Kereki nemesek birtoka. 1220-ban tűnik fel, midőn Pousa vádol egy Vnuka nevű embert háza felégetése és 6 M kár miatt. 1291–4 között már három faluból áll. Papja 1279-ben a váradi káptalan megbízottja Irinyben; 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek, 1336–7: évi 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 632). 1479: *Naghkerekky*, *Kyskerekky* (Jakó 273). 1482: p. *Eghazaskerekky* et *Kerekky* (Cs 1: 613). 1808: *Kereki* (*Kis-*) h. 1851: *Kis-Kereki*, Bi vm, az Ér vize mellett. Lakja 1000 **ref.**, anyatemplommal. Van igen jó szántóföldje, szőlőhegye, sok szénája s nádja, és 23 3/8 urbéri telke. Birja gr. Stubenger, s a székelyhídi uradalomhoz tartozik (Fé 2: 203). 1888: K-K Székelyhídi js (Je 426: K-K & Varsaszeg, Rózsás major). 1913: **Kiskereki** Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Cherecheu, *Kk*, L 1034: **r 9** (43). Cherechiu = Su 1: 138. 1220–1851. [10 B]

Kereki 2. * **Te** (Újpecs és Ötvény táján) 1333: **sacerdos** de *Mikloskerekki*, 1334: *Myhoskerekki* [: *Mykloskerekki*], 1335: *Mykloskerekky* (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. 1349; *Kerek*, 1462: *Kerekky* Berekszóli Hagymások birtokai közt (Cs 2: 45). – Su 2: 370. M; 351. K, 1349, 1462. {Kisbecskerek és Vejtech közt}

Kerekliget * **Bi** (Várfancsika és Kalota közt) 1335: p. **walachalis** Kereklygeth; 1341: v. olacalis ≈ (Tr). – Su 2: 351.

Kerekmező 1. * **Mm** (Sziget táján, Felsőkálinafalva mellett) 1480: pr. *Kerekmezew* (Bélay 165). – Su 2: 351.

Kerekmező 2. * **KSz** (Nagysomkút táján, Berkeszpataka mellett) 1390: *Kerekmezew* (DocVal 389). – Su 2: 351.

Kerektó * **Za** (Borosjenő-Ny, Zaránd és Kereki közt) 1334: *Kerektou*, *Karaktou* (Márki II/1. 235). – Su 2: 351.

Kerelő Kü (Radnót-ÉK, a Maros b. p.) 1332: Benedictus **sacerdos** de *Kerelev*, *Kerelov*. Papja 1332 I: 15, 1332 II: 3 dénár 7 obulus pápai tizedet fizet (+1263 stb. Gy 3: 555). [1370 k.]: *Krelew*. Kolozsmonostor jogot formált hozzá (Er I. 239). 1501: p. *Kerellew*. Héderfá(ja)i, Hf. Lökösfői; Kerellői, K. Tatár, Kiskendi Baládfi, Szentpáli, Hosszúaszóli-birtok. Jbn 1501: Simonfi Péter iudex; 1511: Bíró Péter (1332-től Cs 5: 883). 1478.VI.29.: Kerelew (Kmlkv 2270). **1587**: *Kereleo*. – C. Pr.: fl. 9, A: fl. 3 (Dé 34. Külön cédulán terjedelmes jegyzet Alárd Ferenc három faluja: Ugra, Szentpál és Kerelő árendájáról. 34/11). 1733: *Szempál-Kiriló*, 1750: *Kiraleu*, 1760–2: *Kerüllő*. 1805: *Kerellő*. 1808: *Kerellő* h., *Kürlő* val. 1861: Kerelő Kü (8). 1888: Kerellő (Kerülő, Chirileu, Tyiriliu) **KK** Radnóti js (Je 412). 1913: Kerelő **KK** vm (Az). – 1909/19: Chirileu, *K*, L 593: **r 533** (45). = Su 1: 143. 1332–1854. – 1974: c. Sînpaul {Kerelőszentpál kzs faluja ÉK-re} [23 D]

Kerepcze * Kr (Detta táján, Tárnokszentgyörgy mellett) 1421, 1427: *Kerepche* (Cs 2: 103). 1550: *Kerepcze* (Pesty: Krassó II/1. 268). – Su 2: 351.

Keres * Bi (vsz Oláhhomorog mellett) 1409: *Keres* possessio populosa. Homrokkal együtt kapják a Csákyak (Cs 1: 613). – Su 2: 351.

Keresd Fe (Segesvár-DNy) 1305: t/v. *Keresd* (Gy). 1308: *Crizd-i káptalan* (An 2:499). 1309: Hericum **decanum** de *Crys*; 1322: p. *Keresd*. 1305-ben Becsegergely nb. Apa fiai és Miklós fia Gergely osztózasakor Apa-fi Gergelynek jut. Az erdélyi püspökség alá tartozó hét száz dékánátus (káptalan) egyike itt székel. A keresdi dékán alá tartozott pl. Almakerék és Bese papja; ezeket 1309-ben Gentilis bíboros kiközösítette (Gy 2: 198). 1309: ≈ (An 2: 551, 645); (1309): *Cryis*. A 7 káptalan közt maga is utasítást ad (1308) februárjában a Sz. Mihály-egyház elleni támadásra (664). 1340: **plebani** de decanatu de *Crizs*, p. *Kries* (Tr). 1367.I.30.: Lajos király oklevele; Bethlen-birtok. 1393: *Krisch*, 1408: *Keresd* (Ub III. 48, 452). 1482.V.16.: Bethleni. néhai Márk fia Miklós *Keresd*-i kúriájának vagy házának Segesvár felőli öt illető felét elcseréli te: Lestahnak a bethleni apai házban levő Dés felőli felerészével (KmJkv 2363); 1491.VII.19.: Bethleni Gergely a *Keresd* határán levő *Thormaswelgh* nevű tóhelyét cserébe adja te: Bethleni Miklósnak *Keresden* lévő *Almakerek* völgy nevű halastaváért (2745); 1493.II.22.: Bethleni néhai Márk fia: Bernát keresdi részét eladja te: Miklósnak (2846). 1519: a várkastély legrégebb fennmaradt évszámos faragványa. 1524.III.16.: Bethlen János – Bethleni Balázs és Elek nevében is – tiltja Bethlen Farkast attól, hogy elfoglalja és használja a *Keresd* végén levő halastavat és malmot, s azt a földet, amelyre Iván nevű familiárisa kertet csinált (KmJkv 3993). **1587**: *Keresd, Bese et Feoczentelke*. – E: fl. 40. A: fl. -- (Dé 20). 1647.X.10.: *Keresd* határjárása Dános és Szentlászló szász falvakkal adódott vitás ügy miatt. *Bethlen Elek* (1643–1696.XI.3., Gyfv) tanácsúr, a Fejedelmi Tábla elnöke nyomdát állít *Keresden*, hogy kinyomtassa Bethlen Farkas történeti művét. 1684: Bethlen Farkas történeti munkája itteni nyomtatásának elkezdése; csak részben készült el, s Thököly 1690-es beütésekor példányai megsemmisültek (MÉL). 1708.IV.15.: a Szebenben elhunyt és március végén (Újgyház–Szentágota–Jakabfalva útvonalon) hazahozott *Bethlen Sámuel gróf* (1663–1708) kükküllői főispán, maroszezéki főkapitány temetése (We). 1733: *Krit.* {1748} *Bethlen Ádám gróf* (Nsz, 1691.X.3.–1748.IX.8., Kv) Fe vm főispánja, kamarás, titkos tanácsos temetése (Gyalu 354/1). 1808: *Keresd*, *Kreisch*, *Kriss* (81). 1861: ≈, *Kreisch*, *Kriss* FF (3). 1888: ≈ (*Kreisch*, *Kris*) **NK** *Keresdi* js (Je 412). 1913: *Keresd* **NK** vm Segesvári js (Az). – 1909/19: *Criș, K, Kreisch*, L 1352: r 654; n, m (58). = Su 1: 176. 1305–1854. – 1974: c. Daneș {Dános kzs faluja D-re} [36 A]

Keresdipatak NK {1913} *Keresdipatak*, Kreischer Bach Segesvár tartozéka {H?}. – Valea Crișului = Su 2: 226. 1956. » Sighișoara

Keresköz * Kr (a Karasba ömlő Keres/Keveres vize mellett) 1410: Nicolaus et Johannes de *Kereskuz*; 1426: Johannes *Kereskezy* királyi ember Te vm-ben; 1430: Johannes de *Kereskez* ügyvéd; 1452: Andreas de *Khereskez* királyi ember Keve vm-ben (Cs 2: 103). – Su 2: 351. {P}

Keresszeg * Kr (a Karasba ömlő Keres/Keveres vize mellett) **1277**: *Keresszeg* (Cs 2: 103). =: p-es Woya et ≈, in C-u Sumplio; 1390: Nicolaus de *Kereskuz*. A somlyói (verseci) ispánságban fekvő falut IV. László király Vajával együtt Lőrinc erdélyi vajda fiának, Lőrincnek adta. A Keres (ma Keveres) folyó "szöge" mellett feküdt (1277), míg a Krassó {> Karas} és Keres közét nevezték *Keresköznek* (Gy 3: 486). – Su 2: 351. {P}

Kerestafalva * Kr (?) 1404: *Kerestafalua*. A Remetei Himfiek birtoka volt (Cs 2: 103). – Su 2: 351. {P} {Milleker szerint azonos Kereszthyenfalvával}

Kerestelek < Keres (Kiris) Kr (Somlyó-ÉNy) **1259**: t. *Kyrus* abbatiss de Gwrla, *Kyrus* t. castru Crazna. Keres föld, amely a tatárjárás alatt valószínűleg elnéptelenedett, s neve ezért bővült utóbb a *-telek* értelemzövel, részben a Csolt-nem kegyurasága alá tartozó gerlai **apátságé** (Békés vm) volt, részben krasznai várbirtok. Somlyó határosa (Gy 3: 515). 1400: *Keresteleke* (P); 1435: *Kerestelek* (Cs); =: *Keresthelek* (Petri III. 643). 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye: Báthory Adviga *Keresthelek* negyedét átengedi Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak, valamint fiainak, akik neki unokái (KmJkv 2114). 1470, 1478, 1481: *Kerewstheleke* Somlyó várához

tartozott (Cs 1: 583. Köröstelek). 1553: *Kereztelek* (Petri). 1733: *Körös-Telek*, 1750: *Kereztelek*, 1760–2: *Kerestelek*. 1808: *Kereztelek* h., *Kreschenhaid* g., *Kristelek* val. 1913: Kerestelek Szi vm Szilágysomlyói js (Az). – Criștelec = Su 1: 176. 1257 { : 1259 Cf. Gy}, 1259–1913. – 1974: c. Măeriște {Krasznahívég kzs faluja DNy-ra} [11 D]

Kérész * Za (Somos táján) 1483: *Kerez*, 1485: *Kethkerez* (Cs 1: 735). – Su 2: 352. {Nadab és Csente közt}

Kereszély Bi (Belényes-ÉK) 1588: *Krezwlye*, 1600: *Krezuliy* (Jakó 288). 1808: Kreszuja (93). 1851: *Kreszulya*, Bi vm, a havasok alatt, 470 n. e. **óhitü** lak., s anyateplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 275). 1888: ≈ Bi Belényesi js (Je 457). 1913: Kereszély Bi vm (Az). – 1909/19: Cresuia, *Kreszulya*, L 603: r 597 (58). = Su 1: 173. 1588–1913. – 1974: c. Curățel {Tisztásfalva kzs faluja K-re} [21 A]

Keresztaljtelep Ko 1913: *Keresztaljatelep* Kolozsborsa tartozéka (H). – Borșa-Crestaia = Su 1: 96. 1913. {Idem} Crestia = Su 1: 174. – 1974: Borșa-Crestaia c. Borșa {Kolozsborsa kzs. faluja D-re} [22 B]

Keresztényfalva Br (Brassó-Ny hrs) 1362: *Kerezyenfalva*, *Kereztienfalva*; 1367: *villa Cristiani*, 1377: *Noua civitas*, 1405: *Kerezyenfalwa*, 1412: *Kereztienfalwa*, 1419: v. *Keresthyenfalwa* (Ub II. 198, 279, 480, III. 343, 538, IV. 92). 1552: *Kereszthenffalwa*, 1601: *Naistat* (Ve: Doc. VI. 378). 1760–2: *Keresztényfalva*. 1808: ≈, Neustadt, Kristián (81). 1861: ≈, ≈, Krisztián Br (39). 1888: ≈ (Neustadt, Kristean) Felvidéki js (Je 412). 1913: Keresztényfalva vm (Az). Itteni szász sarlókovácsok sarlóit Erdély-szerte vásárolták (Bi). – 1909/19: Cristian, *Kf, N*, L 2797: r 992; n, m (58). = Su 1: 175. 1362–1854. [37 C]

Keresztény-havas – *Schulergebirg* – hegycsúcs Brassótól délre (1804 m, újabb adatok szerint 1799 m magas), a Brassói-havasok egyik nyúlványa. Orbán Balázs szerint azért nevezik Schulergebirgnek, mert az régen, amikor a brassói szász tanulók minden évben kirándultak oda, a brassói szász gimnázium tulajdona volt. (Orbán, VI. 354.)

Kereszténysziget Sze (Szeben-Ny hrs) 1223: *Insula Christiani* Kisdisznód hrs (Er I. 125). 1323: *Insula Christiani*; 1332–5: **sacerdotes** de *Maiori Insula* et de *Minori*; 1343: *Insula Cristiana* (Tr). 1359: *Insula*, *Insula Magna*; 1383: *Insula Maior*, 1395: *Kerezyenzygeth* (Ub II. 173, 175, 569, III. 153). 1468: *Grosau*, *Grosaw* (Scheiner 59). 1569: *Kereszténysziget* (Ve: Doc. I. 281). **1690.IX.15-i országgyűlés Késmárki Thököly Imrét (1657–1705) Erdély fejedelmévé választja**. 1733: *Keresztian*, 1750: *Krisztian*. 1808: Kereszténysziget ~ Sziget, Gross-Aue, Krisztián (81). 1861: K-Sz, Großau, Kristián Sze (34). 1888: ≈ (Grossau, Cristian) Nagyszebeni js (Je 412). 1913: Kereszténysziget Sze vm (Az). – 1909/19: Cristian, *Ksz, G*, & Páltiniș (Hohe Rinne), L 2908: r 912; n (58). = Su 1: 174. 1223–1854. [35 C]

Keresztes hegy Csik 1808: *mons* Keresztes Csikszék (81).

Keresztes 1. * Do (Iklódszentivány közelében) 1343: pr. *Kereztus*, 1346: pr. *Kerezhthes*, 1351: pr. *Kerestus* (Kádár IV. 327). 1430?I.27.e.: Gyerő-fiak tiltják Iklódi Beke fia: Miklóst és Vitéz Bertalant a *Kerezhthes*-en lévő *Kygyowelge* nevű részük bitorlásától (KmJkv 26); 1449.III.1.: Keresztesi István és Jakab vajdai ember beszercei polgár ügyében (659); 1454.I.15.: *Kerezhthes* (Do vm) prédiium Gyerőfi részirtok , ld Szentiván (1122). 1499: pr. *Kerezhthur* (K). – Su 2: 352. *Kerestus* {K}.

Keresztes 2. Hu (Szászváros-D) 1444: p. *Kozthesd*; 1515: *Kosthesth* a.n. *Kerezhthes*. Töreki, t. Bakócz, Váraskeszi Lépes, Sálfalvi, Macskási, M. Tárnok, Barcsai-birtok (Cs 5: 103). 1733: *Koszted*, 1750: *Kostesty*. 1808: *Koszted* (89). 1861: *Koszcsesd* Hu (22). 1888: *Koszted* (Kosztesti) Hu Szászvárosi js (Je 447). 1913: **Koszted** Hu vm (Az). – 1909/19: Costești, *K*, L 687: r 666; m, n (56). = Su 1: 169. 1444–1854. – 1974: c. Orăștioara de Sus {Felsővárosvíz kzs faluja D-re} [34 C]

Keresztes 3. * Kr (Mezősomlyó-KDK) 1323: t. *Kereztes* (Cs 2: 103); =; t. *Keretus*; 1363: Nicolaus f. Andree de *Kerestes ~ Kerestus*; 1369: *Kerestus*. Eredetileg valamely keresztes rend birtoka lehetett. Utóbb a Keresztesi nemesek lakták (1363–69). 1323: Ermény határosa DK-en? Kérdéses, hogy ennek nevét tartotta-e fenn Füzes határában DNy-ra, 1884/89. tk: *Valea Crisla, D(ealu) Crisla* (Gy 3: 486). 1433: *Kereztez* (Pesty: Krassó II/1. 269). – Su 2: 352. 1323–1433.

Keresztes 4. BSz 1. (Zsibó-DK) 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Naghkereztoicz* és *Kyskereztoicz* birtokbeli része negyedét leköti féjének (KmJkv 5299). 1591: *Nagy Krestolc* (Kádár IV. 334). 1600: *Nagy Kriztócz* (Ve: Doc. VI. 145). 1733: *Nagy-Krisztolcz*, 1750: *Kir [: Kis] Stolucz* Mare, 1760–2: *Kristholtz*. 1808: *Kristolcz* (Nagy-) (93). 1861: N-K BSz (19). 1888: *Nagy-Krisztolcz* (Krisztolczu máre) **SzD** Csákgorbói js (Je 525). 1913: **Nagykeresztes SzD** vm (Az). – 1909/19: *Cristolț* (*Cristolțulmare*), *Nagykeresztes*, L 1304: r 1247; zs, m (58). = Su 1: 175. 1554–1854 {1913}. [12 D]

Keresztes 5. BSz 2. (Zsibó-K) 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsár fe: Somi Anna *Naghkereztoicz* és *Kyskereztoicz* birtokbeli része negyedét leköti féjének (KmJkv 5299). 1591: *Kis Krestolch* (K). 1600: *Kis Kriztócz* (Ve: Doc. VI. 145). 1733: *Kis Krisztolcz*, 1750: *Kir [: Kri] Stolczel*, 1760–2: *Kis Kristholtz*. 1808: *Kristolcz* (Kis-) (93). 1861: K-K BSz (18). 1913: **Kiskeresztes SzD** vm Csákgorbói js (Az). – 1909/19: *Cristolțel*, *Kiskeresztes*, L 412: 391; zs (58). = Su 1: 175. 1554–1854 {1913}. – 1974: c. *Șurduc* {*Szurdok* kzs faluja K-re} [12 D]

Keresztes 6. Te (Arad-D) 1772-ben alapított falu. 1808: *Kreützstäden*, *Breszt* (93). 1828: *Keresztes* (Nagy 376), 1851: ≈ (*Kreuzstätten*), német f. 640 **kath.** lak., s anyatemplommal. Határa termékeny, s van 35 egész urb. telke. Birják *Ulmann Móricz*, *Tóth*, *Thuróczy* családbeliek (Fé 2: 204). 1888: ≈ (*Kreuzstädtl*, *Kreuzstaetten*) *Újaradi* js (Je 413). 1913: **Temeskeresztes Te** vm (Az). – 1909/19: *Cheresteș*, *K*, *Kreuzstädl*, L 1123: r 56; n (43). > *Cruceni* = Su 1: 177. 1828–1913. – 1974: c. *Șagu* {*Mezőség* kzs faluja K-re} [31 B]

Keresztes 7. To (Torda hrs) **1288**: Datum in v. *cruciferorum* de Torda (Cs); 1288.VI.8.: ≈ az erdélyországi nemesek közgyűlése döntést hoz birtokügyben (Er I. 437). 1306. IX. 16.: D. in v. *Cruciferorum* iuxta Torda. László erdélyi vajda oklevele: a Do vm-i Poklostelek ügyében elrendelt bajnítás után az erdélyi rész vele együtt levő nemesével Borsa nb. Szentmártoni László vajdának ítéli a birtokot Mykud bán fiai ellenében (An 2: 72). 1315: KmK: Mihály fia Demeter és Kaza fia János érdekében elvégezték a To vm-i Keresztes falu határjárását: Szárazér, Szentjános falu, halastavak, Zomus folyó (An 4: 160, 161. K:-). 1322: *Kereztes*; 1332: congregatio generalis in v. *Kereztes*; 1453: p. *Kerezthes*, *Kereztes*; 1516: p. *Kerestes*. Dezsőfi, Bátor, N. Ungor, Szilvási-birtok (Cs 5: 714). **1587**: *Kerezthes*. – E: fl. 2, A: fl. 1 den 68 (Dé 67). 1760–2: *Keresztes*. 1808: ≈, *Kristis* (81). 1861: ≈ *To* (10). 1888: ≈ *Tordai* js (Je 413). 1913: *Keresztes TA* vm (Az). – *Cristiș* > *Oprîșani* = Su 2: 17. 1288–1854. » Torda

Keresztes 8. * To 2. (Szászrégen vidékén Km I. 948)

Keresztes 9. Tt (Temesvár-DNy 60 km, a Temes j. p. közelében) 1323: t. *Kereztes* (Tr). 1363: *Kerestes*, 1433: *Kereztus* (Cs 2: 103). 1913: **Torontálkeresztes Tt** vm Módosi js (Az). # *Murádin L.*: *Keresztes* {*tájszavaiból*} (NyIrK 1963.2.293-294). 1920: **határfalu**. – *Cheresteș* > *Cruceni* = Su 1: 177. 1323–1913. [41 A]

Keresztes-János-falva Za (Csánki) : Karasztafalva.

Keresztesmező: az Aranyos folyó medenceszerűen kiszélesedő, fátlan lapálya Tordától délre. Területén a környező aranyosszéki községek osztoznak. A fejedelmi Erdély idején az országgyűlésre összeseregglő rendek táborhelye volt (K. L. 128). {Mellőzve: „Nevének eredete ismeretlen ...“ Téves feltevések! Keresztesmező a To vm-i Keresztes falu területéhez számított, nevét innen kapta. Hadgyülekezőhely is volt; pl. 1526, 1599–1600}

Keresztespatak Za (Nagyhalmagy-É) 1760–2: *Kirstess*. 1808: *Krisztesd*, *Krista Za* (93). 1888: ≈ **Ar** *Nagyhalmagy* js (Je 457). 1913: *Keresztespatak Ar* vm (Az). – 1909/19: *Cristești*, *Krisztesd*, L

211 ort. r (58). = Su 1: 174. 1461 Kerezthe Janusfalua (Csánki I. 734) {Ld Karasztfalva}, 1760–1913. – 1974: c. Hälmagiu {Nagyhalmágy kzs faluja} [33 B]

Keresztevögy SzD 1913: *Keresztesvölgy* Buza tartozéka (H). – Valea Surduc = Su 2: 233. 1913. » Buza

Keresztfalva * Te (Lugos táján) 1471: *Kerezthfalwa*-t mint Hódos kastély tartozékát Kápolnával együtt említik (Cs 2: 45). – Su 2: 352.

Keresztúr ~ Sancta Crux:

Keresztúr 1. * Ar 1. K (Sancta Crux) (?) 1334–5: Nycolaus (*sacerdos*) de *Sancta Cruce*, ≈ *Kerestur*. Papja 1334.I: 3 gs, 1334.II: 1 1/2 gs, 1335: 3 báni pápai tizedet fizet. 1723., 1761. tk: *Kerestur* psz. Temesillésd mellett ÉK-re (Gy 1: 179). 1418, 1495: *Kerezthwr* (Cs 1: 773). – Su 2: 398. 1334, 1418. {Gyarak mellett}

Keresztúr 2. * Ar 2. {1334–5;} Egy másik Keresztúr Panád mellett feküdt. Ez ma faluhely Aradkövi határában. Nem dönthető el, hogy melyikre vonatkozik (Gy 1: 180). 1335: *Kerestur* (Tr), 1723: *Kerestur* (Cs 1: 773). – Su 2: 351. 1335, 1723. {Temesillésd és Kisfalud/Angyalkút között}

Keresztúr 3. Bi (Székelyhíd és Margitta közt) 1311: comes Benedictus f. Beethleem nob. de *Kerezthwr*,... 1333: Mich. et St. f-i Ben-i de *Kerezthur*. A Keresztúri nemesek birtoka, akik 1333-ban Egyházaskerekénél levő földjüket akarják elhatárolni (Gy 1: 633). 1808: *Apáthi (Keresztúr-)* h. 1913: » Apátkeresztúr Bi vm (Az). – Cristur > 1956: Crestur = Su 1: 173. 1311–1913. [11 C]

Keresztúr 4. Csa (Óbéb-KDK hrs) 1274: *Kerestur*. A Csanád nb. Makófalviak és Tömpösiek őseinek osztozásakor utóbbiaknak jut (Gy 1: 861). =: ≈ (Er I. 334. Eltűntnek írja). 1453: *Kerezthwr*, 1540: *Nemeskereszthur*, 1639: *Kerestur* (Borovszky: Csanád II. 457, Torontál 109). 1808: pr. *Keresztúr* h. 1851: *Magyar-Keresztúr*, Tt vm, magyar népes pusztta a bébai uradalomban: 87 házzal, 744 *kath.*, 14 *óhitű* lak. Dohánytermesztéssel. Birja a gr. Batthyáni család (Fé 2: 208). 1913: **Pusztakeresztúr** Tt vm Nagyszentmiklósi js (Az). – Cherestur = Su 1: 138. 1274; 1390: *Kerezthur* (Csánki I. 698). {Hibásan vette ide. Csánki: A mai Szerb-Keresztur}, 1453–1851. – 1974: c. Beba Veche {Óbéb kzs faluja} [30 B]

Keresztúr 5. Do 1. (Kolozsvár-ÉNY, Doboka-DNY) 1320: p. *Kerestur*. Zsombor nb. Lőrinc fia Mihály fiai: Theke János, Bothos Miklós és Ördög András birtoka volt. Hütlenségük miatt 1320 k. a király elkobozta és Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta, de 1331-ben Mihály fiai visszakapták (Gy 2: 75). (1479 Ko vm : Cs 5: 367). 1587: *Eordeogkereszthur*. – E: fl. 13. A: fl. 4 (Dé 38). 1619–1632: Gyalui János *ref.* lp Solyomkőn és Ördögkeresztúron (Rettegi). Megfogyatkozott magyar lakossága mellé 1715 után románok költöztek. 1733: *Ördög Kerestur*, 1750: *Erdőkeresztur*, 1760–2: *Ördög Kerestur*. 1808: *Keresztúr (Ördög- aliis Ó-erdő-)* h., *Kristur* val. 1861: Ö-Kerestur Do (16). 1888: Ö-K (Cristoru) **Ko** Almási js (Je 561). 1913: **Ördögkeresztúr** Ko Hidalmási js (Az). 1940.IX-ben az átvonuló honvédelakulat kocsijába virágokkal együtt kézigránátot dobtak. Tisztázatlan okok miatt véres visszavágás következett. Ezt aztán 1944 őszén a román katonák fölösen megtorolták a magyar lakosságon. – 1909/19: Cristur, *Ök*, L 451: r 284; m; 12 zs (59). 1956: Cristorel = Su 1: 175. 1479–1854. – 1974: c. Așchileu {Nagyesküllő kzs faluja D-re} [22 B]

Keresztúr 6. Do 2. (Doboka-ÉNY, Csákgorbó-DK) 1320: p. *Kerestur*; 1332: Dominicus *sacerdos* de *Sancta Cruce*. Zsombor nb. Lőrinc fiai: István és Cyne Mihály átadják nővérük fiának, Récei Lőrincnek. Papja 1332 II: 17 új báni dénár pápai tizedet ad (Gy 2: 75). 1349: *Kerestur* (Tr). 1587: *Reczie Kerezthwr*. – E: fl. 13. A: fl. 4 den. 34 (Dé 39). 1681: *Recze-Kerestur* (Kádár V. 538). 1733: *Rése Kerestúr*, 1750: *Recse-Kerestur*, 1760–2: *Récze Kerestur*. 1808: *Keresztúr (Récze- aliis Recse-)* h., *Reczekristur* val. 1861: Récze-K Do (16). 1888: Récze-Kerestúr (Recse-Kristur) **SzD** Csákgorbói js (Je 600). 1913: **Récekeresztúr** SzD vm (Az). – 1909/19: Rece-Cristur, *Rk*, L 742: r 705; m (144). > Recea-Cristur = Su 2: 73. 1320–1854. [12 D]

Keresztúr 7. Do 3. (Beszterce-Ny) 1332: Nicolaus **sacerdos** de *S. Cruce*; 1345: p. *Kerezthur*. Papja 1332 II: 1 kuntinus (1/64 M) ezüst, 3 d és 2 régi báni dénár pápai tizedet ad. 1345-ben birtokosai: Mihály fiai: Miklós, László és Dávid határait megjáratták (Gy 2: 75). **1587: Sayokerezthwr.** – E: fl. 16. A: fl. 8 (Dé 38). 1733: *Sajó-Keresztúr*. 1808: *Keresztúr (Sajó-)* h., *Kristur* val. 1861: Sajó-Keresztur Do (16). 1888: Sajó-Keresztúr (Kreuz, Sieu Krisztur) **SzD** Bethleni js (Je 613 & Kis-Keresztúr, telep). 1913: **Bethlenkeresztúr** SzD vm (Az). –1909/19: Şieu-Cristur, *Sk, Kreutz*, L 762: r 679; m, zs (173). > 1956: Cristur-Şieu = Su 1: 175. 1332–1913. [13 D]

Keresztúr 8. Hu (Déva-DK, a Cserna vize b.p.) {**1289 e.**} 1302: Dominicus f. Romanus et cognati sui: Theluk vidl. Mychael, Andreas, Jank et Egidius, f-i Stephani ac Stephanus f. Pauli de *S. Cruce*, v. *S. Cricis*; 1333: Petrus f. Pauli de *S. Cruce*, iudex nobilium; 1365. *Kyritzur*. Keresztúri István 4 évvel a tatárjárás után (= 1289?) földet adott el Keresztúrból a pestesi nemeseknek. Mivel a Pestesiek IV. László idején {1272–90} az oklevelet elvesztették, de a vételt sok tanú esküvel bizonyította, László vajda 1302-ben a keresztúri nemesekkel szemben a Pestesieknek ítélte az 50 M-ra becsült földet, és határát leíratta (ld. Pestes). Keresztúri Péter 1333-ban Hunyad vm-i szolgabíró (Gy 3: 296). 1302: v. *Sancte Crucis* (Cs). 1302.II.5.: Stephanus de *S. Cruce*. Romanus fia Domokos néhai Keresztúri István fiaival (és másokkal) tilalmazták a Pestesi nemeseket Keresztúrhoz tartozó földjüktől; az erdélyi vajda esküt rendel (An 1: 172). 1302.IV.16./325: de *S. Cruce*. László erdélyi vajda: a Pestesi nemesek esküvel bizonyították: a keresztúriak által örökölt birtok jogcímén tilalmazott földet vásárolták. Hj: *Egrug* folyó, *Barmacha*[laga], *Machala*, *fwz*, *Almas* folyó, ..aruigaga {Barigaga}, *Baruigaga*, *byrc*, *Pestus* falu, Galus fiai {földje?}, *Almas*, *Almas-on* túl (An 1: 198). 1333: *Sancta Crux*; 1365: *Kyritzur*; 1367: *Kerezthur*; 1421: p. *Kerezthwr*; 1521: ≈. Kereszturi, K. Damakosi, Fábíán, Furka, Horvát, Lesták, Nagy, Tormás, Veres-birtok (Cs 5: 100). 1525–1534 Kereszturi (Szegedi) Simon deák alvajdai notarius (1525, 1528); 1534: Simon deák (?), akit a király követségbe küldözget a román vajdákhoz (Ír). 1760–2: **Cserna Keresztur**. 1808: *Keresztúr* h., *Krisztur* val. 1861: Keresztur Hu (22). 1888: Cs-K Dévai js (Je 274). 1906-ban bukovinai székelyek költöztek ide. 1913: **Csernakeresztúr** Hu vm (Az). – 1909/19: Cristur, *Csk*, L 535: r 475; m (59). = Su 1: 175. 1302–1854. [34 C]

Keresztúr 9. Msz 1. (Marosvásárhely-K) XIV. szdi templom. Ref. 1484: *Kerezthwr* (SzO I. 243). 1509.VII.26.: Frátai Was Gergely *Berekerezthwr*-i (in sede Zerdazek) nemeskúriáját, a Meggyes ágon és a Halom-nem Náznán ágán bírt két lófőséget cserébe adja feleségének: Margitnak (KmJkv 3510). 1579: **Iskolájának** első említése. 1614: Berekeresztúr 21 családfő (Msz 56). 1661: *Bere Keresztur* (Ve: Doc. XI. 1). 1686–1850: 21 **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 122). 1760–2: *Bere Keresztur*. 1808: Keresztúr (Bere-), *Kristur* (81). 1861: B-Keresztur Msz (31). 1888: B-K **MT** Nyárádszeredai js (Je 238). 1913: **Berekeresztúr** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Bira = Su 1: 82. 1484–1854. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmagyarós kzs faluja, ÉNy-i hrs} [24 D] > Bâra

Keresztúr 10. Msz 2. (Marosvásárhely-DNy hrs a Maros bp-i úton) 1332: **sacerdos** de *Sancta Cruce* (Tr). 1567: **Maros-Keresztur**, 1602: *Keresztúr* (SzO II. 218, V. 278). 1614: (Maros)Keresztúr 36 családfő (Msz 1). 1643: *Maros-Keresztúr* (SzO VI. 408). 1750: *Miras Keresztur*, 1760–2: *Puszta-Keresztur*, *M(a)ros Keresztur*. 1808: Keresztúr (Maros-), *Kristur* (82). 1861: M-Keresztur Msz (32). 1888: M-K **MT** Marosi alsó js (Je 495). 1913: **Maroskeresztúr** MT vm (Az). – 1909/19: Murăş-Cristur, *Mk*, L 839: r 365; m (118). > Cristeşti = Su 1: 174. 1332–1854. [24 C]

Keresztúr 11. Se (Segesvár-DK, a Köhalmi úton) [1270–1272]: *Scenkerest* a telegdi székelyek szomszédságában (Er I. 292. Gyanús). 1322: p. *Cruz* (Tr). 1356: *Kereztur* (Ub II. 121). 1488: *Kruch* (Berger 68). 1532: *Kreycz* (Scheiner 81). 1589: *Keresztur* (Ve: Doc. III. 201). 1805: *Keitz*. 1808: Keresztúr (Szász-), *Kreitz* ~ *Kreutz* ~ *Kreutzdorf*, *Kris* ~ *Krucse* **Sze** (82). 1861: Sz-Keresztur, *Kreutz*, *Kriss Sze* (34). 1888: Sz-K (Deutsch-Kreutz, *Kris*) **NK** Keresdi js (Je 640). 1913: **Szászkeresztúr** NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Criş, *Szk, K*, L 953: r 283; n, m (59). = Su 1: 176. 1270–1854. – 1974: c. Buneşti {Szászbuda kzs faluja, ÉNy-i hrs}

Keresztúr 12. BSz (Bethlen-Ny, a Nagy-Szamos jp-i úton) 1333: *sacerdos* de *Kerezstur*, 1334: ≈ de *Sancta Cruce* (Tr). 1405: *Kerezthwr*, 1601: **Cichio-Keresztur** (Kádár II. 410). **1587**: *Kwldw*, *Kerezthwr*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 47. Fele-fele arányban fizették). 1733: *Csicso-Keresztur*. 1808: Keresztúr (Csicsó-), Kristur (81). *1840: *Torma Zsófia* ósrégész (1899.XI.14., Szászváros). 1861: Cs-K, Kristur BSz (18). 1888: Cs-K (Ciceu-Krisztur) **SzD** Bethleni js (Je 276). 1913: **Csicsókeresztúr** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciceu-Cristur, *Csk*, L 847: r 670; m, zs (47). > Cristești Ciceului = 1: 174. 1333–1854. – 1974: c. Uriu {Felőr kzs faluja K-re} [13 D]

Keresztúr 13. SzD 1888: Kis-Keresztúr (t) Sajókeresztúr **SzD** (Je 426). – 1909/19: Cristurul-mic, *Kiskeresztúr*, &, v. Șieu-Cristur (59). – Cristurul Mic = Su 1: 175. 1909. {1981 Ø}

Keresztúr 14. SzD (Bethlen-DK, a Sajó bp-i úton) 1913: *Sajókiskeresztúr* Sajóudvarhely tartozéka (H). – Cristur-Șieu Coasta > Coasta = Su 1: 159. 1913. – 1974: c. Șieu-Odorhei {Sajóudvarhely kzs. faluja, D-i hrs} [13 D]

Keresztúr 15. KSz (Zilah-ÉÉK, a Csehi úton) **1216**: Keresztúr faluból (de villa *Sancte Crucis*) való Domokos felesége: Cusid tüzesvas-próbával bizonyította falustársával: Ananniással szemben, hogy ő nem boszorkány (Er I. 86). 1313: Mykud bán fia Péter magister maga és te: Miklós magister nevében tiltakozik, hogy serviense, Péter fia Miklós 2 szolgáját e Péter özvegyétől, azaz mostohaanyjától Szilágy-Keresztútból (de *S. Cruce* de Zylag) magával akarta vinni Erdélybe. Péter magister te: Miklós magisterrel Miklós 2 szolgáját Tamás magister erdélyi éneklőkanonok jelenlétében és mások tanúbizonysága mellett visszaadják Pangrác fia Demeternek, az úrasszony testvérének (An 3: 618. K:-). 1639: **Szilágyifeőkeresztur** (Petri V. 522). 1750: *Szilágy Keresztur*. 1758.III.2.: Mohai János, „a Sz. Fő Kereszturi Réf. Ekklésiának együgyü Tanítója a Drágyi Udvari Templomtskában“ halotti tanítást mond Rhédey Zsigmond fölött {ld Drág}. 1760–2: *Szilágy Fő Keresztur*. 1808: Keresztúr (Szilágyfő-), Hohen-Kreutz, Krisztur KSz (82). 1888: Szf-K **Szi** vm Zilahi js (Je 662). 1913: **Szilágyfőkeresztúr** Szi vm (Az). # Tolnai Miklós: *Szilágyfőkeresztúr*. Szilágysági magyarok 1999. 496. Kép: **Református templom**. – 1909/19: Cristur, *Szfk*, L 539: r: 10; m; 20 zs (59). > Cristur-Crișeni = Su 1: 175. 1378–1854. – 1974: c. Crișeni {Cigányi kzs faluja ÉNy-ra} [12 C]

Keresztúr 16. * KSz (Tasnád vidékén) 1475: *Kerezthwr* (Cs 1: 557). – Su 2: 352.

Keresztúr 17. * Te 1. (Berekszó környékén Er) **1274**: Csanád nemzetségbeli Csanád fiainak osztózasakor *Kerestur* (Te vm) Barabás fiainak jut (Er I. 334.). 1462: *Kerezthwr* a Berekszói Hagymások birtokai közt (Cs 2: 45. K b). – Su 2: 352. 1458, 1462.

Keresztúr 18. * Te 2. (?) 1458: Horogszegi Szilágyi Mihály királyi adományul kapja *Kerezthwr* falut (Cs 2: 45. K a).

Keresztúr 19. * Te 3. (Temesrékás táján) 1459: *Kerezthwr* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri. 45. K c). – Su 2: 352. 1559 {!}

Keresztúr 20. * Te 4. (?) 1462: Törödsi Sebestyén és Mihály s Térvári Mhály (csanádi családok) királyi adományul kapják a magvaszakadt Beszédes Mihály *Kerezthwr* nevű birtokát (Cs 2: 45. K d; 90. Terödsi).

Keresztúr 21. To 1. (Torda-DK) **1289**: IV. László király Gerendi Sámson fia Péter comes fia Miklós magisternek adományozza *Kerezstur* nevű lakatlan földet (Er I. 455). =: t. *Kerezstur* habitatoribus carens; 1332-7: *sacerdos* de *Sancta Cruce*; 1339: v. *Kerezthur*; 1522: p. *Kerezthwr*. Tetrehi Urkund, Figödi, Gerendi, Barancskai, Hadrévi-birtok. Jbn 1499: Nagy Mihály (Cs 5: 714. K -a). **1587**: *Gerendkeresztur*. – E: fl. 32, A: fl. 10 den. 68 (Dé 66). 1733: *Keresztúr*, 1750: *Krisztur*. 1808: Keresztúr (Gerend-), Kristur (81). 1861: Gerend-Keresztur To (10). 1888: G-K (Grindu-Kristuru) **TA** Marosludasi js (Je 343). 1913: **Gerendkeresztúr** TA vm (Az). – 1909/19: Grind-Cristur, *Gk*, L 1277: r 718; m, c, zs (84). > Grindenii = Su 1: 271. 1289–1854. – 1974: c. Chețani {Maroskece kzs faluja ÉNy-ra} [23 C]

Keresztúr 22. **To 2.** (Régen-DNy) 1322–1357, 1384: p. *Kerestwr*; 1323: t. *Kyritzur*; 1344: p. *Kerezthur*; 1496: p. *Kerezthwr*. 1350 k.: **Szent Kereszt tiszteletére emelt kőegyház.** Suki, Szentpéteri és Szentmárton – Majosi; Vajai, Sámsondi Nemes, Galaczi-birtok; rb püspöki. Sz 1486: Józsa Pál (Cs 5: 714. K -b). **1587:** *Kerezttwr*. – E: fl. 3, A: fl. 1 den. 25 (Dé 69). 1733: *Keresztur*. 1808: Keresztúr (Póka-), Pokákristur (82). 1861: Póka-K To (11). 1888: P-K MT Marosi felső js (Je 583). 1913: **Pókakeresztúr** MT vm (Az). – 1909/19: Poca-Cristur, *Pk*, L 361: r 69; m (136). > Păcureni = Su 2: 28. 1322–1854. [24 C]

Keresztúr 23. **Uh** (Székelyudvarhely-Ny, a Nagy-Küküllő b. p.) 1333: *sacerdos* de *Sancta Cruce* (Tr). 1459: *opp. Keresthwr*, 1477: *Kereztur*, 1503: *Kerezthwr*, 1567: *Kereztur*, 1571: *Kereztwr*, 1576: *Keresztúr*, 1602: *Keresztur* városa (SzO I. 179, III. 98, V. 35, II. 325, IV. 39, V. 309). 1614: Keresztúr város 33 családfő (Uh 107). 1630: **Székely Keresztur** (SzO IV. 238). 1808: *opp. Keresztúr* (Székely-, Sztás-), Kreutz, Krucse (82).

1840.aug.30. Décs falvát, Galambfalvát el hagyván Sztás Keresztur kis városkában állapotunk meg. Itt lakik Macskásy Lajos, a szék fő királybírája, hozzá Daniel Imrétől ajánló levelünk volt; meg látogattunk, ki fogyhatatlan volt szívességben, majd meg ölt mgos czimekkel. Nője Haller Grofnő, jó öreg aszszony, nagy genealogist, vendég szerető, talán mutató vágybol. A ház úri, a kert gyümölcsös, egy mulató házacsk a kert szélén, magasan emelve az ország út felett, kedves időtöltő hely. A vendégek közt volt fija, uj, eleven szőke nejevel, s Ugron Lázár, jeles ifjú ember (Tanárky).

1861: Sz-Keresztur város Uh (28). 1888: Sz-K a Székelykeresztúri js szh, 1888: ház 598, L 2968 (Je 644). 1913: **Székelykeresztúr** Uh vm (Az). « Keresztúrfalva, Timafalva. # Orbán János: *Székelykeresztúr története*. Kv 1943. – 1909/19: Cristurul-săcuiesc, *Szk*, L 3421: r 25; m, zs (59). Cristurul Secuiesc = Su 1: 175. 1333–1854. > Cristuru Secuiesc [36 B]

Keresztúr 24. **Keresztúrszék X–XI.** századi magyar köznépre jellemző leletek sokaságát tárta fel a régészet a szék területén. 1505.XI.20.: in sedibus Wdwarhel et Keresthwr {Vagyis nem fiúszék} az udvarhelyi székely nemzetgyűlés végzéseiben (SzO VIII. 219, 220). **Uh** filiája # Benkő E.: *A középkori Keresztúrszék régészeti topográfiája*. Bp 1992.

Keresztúrfalva Uh (Keresztúr mellett) 1502: *Kerezthwrfalwa*-i emberek Lőrincfalvára hivattak birtokügyben (SzO VIII. 197). 1566: ≈, 1567: *Kerezthwrfalwa*; 1576, 1602: *Keresztúrfalva* (SzO II. 199, 219, IV. 38, V. 309). 1644: *Kereszturffalva* (Makkai 554) I. Rákóczi György birtokai közt. 1712: *Keresztúrfalva* (SzO VII. 190). 1805: *Kereszur Falu* {!}. 1808: *Keresztúrfalva*, Krucse (82). 1861: *Kereszturfalva* Uh (27). 1888: ≈. » Székelykeresztúr (Je 413). – Su 2: 352. 1502–1850.

Keresztvár 1. "Keresztvár" **Kreuzburg Br** 1212/231: castrum quod *Crucpurg* nominatur, quod cruciferi de Borza de novo construxerant, cum pratis circa illud castrum adiacentibus; 1212/278: ... *Crusburch*; 1222: *Cruceburg*; =: *Cuzeburc*. 1212-ben II. Endre a német lovagrendnek adományozta az általuk újonnan épített várat a körülötte fekvő rétekkkel, majd 1222-ben maga és a pápa megerősítette az adományt. Földje egyben Barca-föld határa volt a brodnikok földje felé. Azzal a várrommal azonosítják, amely Keresztvár kzs-től 30 km-re DK-re, a Bodzaforduló {Tatárhavas-hágó vagy Bodzai-hágó} útvonalán fekszik, a régi országhatáron túl 2 km-rel (Gy 1: 830). 1222 k.: castrum *Crucpurg*, *Crusburch*; 1222: castrum *Cruceburg*, *Cuzeburc*, *Cruczeburg* (Tr). – Su 2: 313. {Teliu: Keresztvár mellé teszi}

Keresztvár 2. **Br** (Brassó-KÉK) [1235–70]: *Nyen*. IV. Béla adta Mikófalvával együtt Prázmári Teel fia Detrének. A kzs mellett K-re emelkedő földvárak (OB VI. 63) az újabb kutatások szerint nem tulajdoníthatók a keresztéseknek, hanem korábbi időből származnak (Gy 1: 830, 831). [1235–1270] = (Er I. 185). 1403: p/v. *Nyen* (Ub III. 306). 1590: Pankota csn (1978: dülönév). 1750: *Tel*, 1760–2: *Nyén*, 1805: *Nyien* seu *Tél*. 1808: *Nyény* vel *Nyén* h., *Tyej* vel *Lyelye* val. 1861: *Nyén*, *Tyiej* FF (3). 1880/91. térk: *Nyén* (*Kreutzburg*). 1888: *Nyén* (*Kreutzburg*, *Tyei*) **Hsz** Sepsi js (Je 544). 1898: *Keresztvár* Hsz vm. # Binder P.: *Keresztvár vagy Nyén*. Közös múltunk, 1982. 91-92. – 1909/19: *Teliu*, *Kv*, *Kb*, L 2464: r 1030; m (180). = Su 2: 187. 1235–1854. {castrum *Crucpurg* adataival!}

Keresztyénfalva 1. * Bi (Belényes táján, Pusztahollód mellett Ny-ra) 1374: *Kerestienfalva* (Jakó 275). – Su 2: 351.

Keresztyénfalva 2. * Fe (Kisened táján) 1431: *Kerezthyenffalwa* (Ub IV. 450). 1587: *Utraque Czyergeod, Kerezthyenffalwa*. – E: fl. 50. A: fl. 25. Ad Monorah accumulandum (Dé 24). 1431-ben Kis-, másként Bakludas, Nagy-, másként Királyludas, Hosszútelke és Kisened között említi egy határjáró-oklevél. Ub IV. 450 (Dé 25/15). – Su 2: 352.

Keresztyénfalva 3. * Kr 1421: *Kerezthyenfalva* (Pesty: Krassó II/1. 269). 1421, 1427: *Kerezthyenfalva* (Cs 2: 103). – Su 2: 352.

Kérfalva * Za (Szakács mellett) 1441, 1445: *Keerfalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 735). – Su 2: 349. {Székás mellett}

Kerges Hu (Déva-DNy) 1406: p. *volahalıs Kerges*; 1491: p. ≈; =: p. *Kergyess*; 1519, 1520-21: p. *Keerges*. Almási, Barcsai, Csulai, Cs. Ficsor, Móré, Vánca-birtok (Cs 5: 101. Vö. Almás hs). 1733: *Kerg*, 1750: *Kerges*, 1805: *Kegyess*. 1808: Kérges (82). 1861: Kérges Hu (22). 1888: Kerges Dévai js (Je 413). 1913: Kerges Hu vm (Az). – 1909/19: Chergeş, K, L 434: r 416 (43). = Su 1: 138. 1406–1854. – 1974: c. Cîrjiţi {Kersec kzs faluja, Ny-i hrs} [33 D]

Kerlés Do (Beszterce-NyDNy) 1068: Salamon király, Géza és László hercegek a kerlési (vagy cserhalmi) ütközetben szétszórják a besenyők ("kunok") seregét (< 1524–27: Karthauzi Névtelen). 1587: *Kerles*. – E: fl. 16, A: fl. 8. Accumulandum ad rationem ill. dom. Principis (Dé 44). 1616: *Kerles*, 1622: *Körlös* (Kádár IV. 311). 1733: *Kiraleizon*, 1750: *Kiralyes*, 1760–2: *Kerlés*. 1808: *Kerlés h.*, *Kyrileis g.*, *Tyiralyes* val. 1861: ≈, Tyirelés Do (16). 1888: ≈ (Kirieleis, Thyireles, Kerlés, Thyirálesti) **SzD** Bethleni js (Je 414). *1908.VII.6.: *Demeter János* jogi író, egyetemi tanár (–1989?). 1913: Kerlés SzD vm (Az). 1981: Laár András (karbantartó Besztercén) Cegőtelkéről költözött ide; egyetlen magyar. 1992.XII.22.: a csiksomlyói ferencesek Julianus Alapítványa Cserhalom dombján keresztet állított László szenttéavatásának 800. évf.; felirata: *Szent László király, könyörögj érettünk*. – 1909/19: Chiraleş, K, *Kirieleis*, L 1089: r 536; n, m, sz (45). = Su 1: 142. "1292 villa Kelemenecs" {= Árokajla}, 1332–1854. [13 D]

Kermelócz * Ar (Marosborosznok mellett) 1440: *Kremelovcz*, 1477: *Kermelewcz* Solymos vár 21. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). ≈ (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 319. {Marosborosznok mellett DNy: *Cîmpul lui Cremene* határrész őrzi emlékét}

Kermezsinfalva * Za (Aranyág táján) 1445: *Kermezsinfalva* Világos várhoz tartozott, az aranyági kerületben (Cs 1: 735). – Su 2: 352.

Kernécsa Te 1808: pr. Kernécsa ~ Kernyécsa, Kiskernécsa ~ Kiskernyécsa, (i) Kernjecsa (82). Hnt. 13: Kernécsapuszta » Nagyzsám Te vm.

Kernyécsa Kr (Oravicabánya-É) 1597: *Olakarnicza, Kernecza*; 1690–1700: *Kornyacsza*; 1717: *Kinaza* (Pesty: Krassó II/1. 270). 1808: Kernécsa, (i) Kernjecsa, Kernyécsa (82). 1851: *Kernyecsa*, Kr vm, 4 *kath.*, 792 *óhitű* lak., anyatemplommal, kevés bortermesztéssel. Birja Jagodics család (Fé 2; 210). 1888: ≈ **KrSzö** Oravicai js (Je 414). 1913: Kernyécsa Krszö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Cârnecea, K, L 1088: r 1030; n (38). Cârnecea = Su 1: 156. 1597–1851. – 1974: c. Ticvanu Mare {Nagytikvány kzs faluja É-ra} [42 C]

Kernyesd Hu (Hátszeg-DNy) 1439: *Kernesth*, 1447: *Kernyesth*, p. *Kernyes* in d-u Ha; 1514: p. *Kernyesd*. Felét 1447-ben Malomvízi Kendefiek kapták a kormányzótól, s mint részjószágot emlegetik e család illetve a testvér Kenderesiek birtokában. Tkp. a Kernyesdi, Damsosi ~ D. Morsina és a Brezovai családoké volt. 1509-ben a Kernyesdiek itteni lakóházát említik (Cs 5: 101). 1733: *Kernesti*, 1750: *Kirnesty*. 1808: Kernyesd, Kernesch, Kernesdu (82). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ (Kirnyesty) Hu Hátszegi js (Je 414). 1913: Kernyesd Hu vm (Az). – 1909/19: Cârneşti, K, L 791: r 765 (38). Cârneşti = Su 1: 156. 1439–1854. – 1974: c. Toteşti {Totesd kzs faluja DNy-ra} [43 B]

Kérő 1. * Bi (Berettyószéplak közelében Km I. 950)

Kérő 2. BSz (Szamosújvár-Ny hrs; fűdöhely; 257 m) **1291.IX.7.:** III. András király a fehérvári káptalanhoz. Küldje ki tanúbizonyságát, akinek jelenlétében megbízottja: Erkedi János fia: János derítse ki, hogy a Csáni Máté fia István által adományul felkért *Kerew* nevű szolnoki várföld a király rendelkezése alá tartozik-e és mekkora a kiterjedése. [1291.IX.7. és 1293.X.6. között] a káptalan jelenti a királynak, hogy parancsára a vizsgálatot elvégezték, és úgy találták, hogy [Kerew] föld a király rendelkezése alá tartozik és legalább tíz ekealjnyi kiterjedésű (Er I. 486, 487). 1332: *sacerdos* de *Ger*, 1338: p. *Kereu*, 1348: v. *Kyrew* (Tr). 1542: *Kyreu*, 1551: *Keérö* (Kádár IV. 341). 1583.IV.8.: Ormany avagy *Keroy* ~ *Kereoy* dézmától, ld Monostorszeg (Dé 17). **1587:** *Orman*, *Kereo*. – E: fl. 55 den. 50, A: fl. 18 den. 50. Accumulandum ad rationem ill. dom. Principis (Dé 49). 1612: *Kérő*, 1614: *Kereö* (Kádár IV. 341). 1635 Cserefalva (Msz): Ferenczy János Kereöben lakik (SzO). 1733: *Kérő*. 1808: Kérő, Tyiró (82). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Tyiró, Tyireu) **SzD** Szamosújvári js (Je 414). 1913: Kérő SzD vm (Az). – 1909/19: Chireu, K, staț. baln., L 453: r 246; m (45). > Chirău > Băița = Su 1: 62. 1214 Kereu, 1219 Kerew (Tr) {?}, 1293–1854. [13 C]

Kerpenest Br (Brassó-K, a Tatrang j. p.) 1888: Kerpenyest Alvidéki js (Je 414). 1913: *Kerpenest* Prázsmár tartozéka (H). – 1909/19: Cărpiniș, K, &, v. Preșmer (38). = Su 1: 128. 1913. – 1974: c. Tărlungeni {Tatrang kzs. faluja, É-i hrs} [37 D]

Kerpenyéd Bi (Vaskoh-D hrs) 1588: *Carpinet*, 1600: *Kerpenetw* (Jakó 275). 1692: *Kerpenyed* (Mezősi 114). 1808: Kerpenyéth (82). 1851: *Kerpenyest*, Bi vm, a váradi deák *püspök* vaskohi uradalmában, erdős, hegyes vidéken, egy domboldal mellett, 535 n. e. *óhitü* lak., s anyatemplommal. Határa 1301 hold, ... Folyóvizei a Fekete-Körös, és Kristyorel nevű patak (Fé 2: 210). 1888: Kerpenyét Vaskohi js (Je 414). 1913: Kerpenyéd Bi vm (Az). – 1909/19: Cărpinet, K, L 533: r 530 (38). = Su 1: 128. 1588–1851. [21 C]

Kerpenyes 1. Fe (Verespatak-NyÉNy) Az abrudbányai, majd a zalatnai kincstári uradalomhoz tartozott. Juhtenyésztés, aranymosás, az Abrud-patakon érczúzómalmok. 1595: *Koerpenes* (Ve: Doc. IV. 193). Itt született Ioan Cloșca, az 1784-es felkelés egyik vezére. 1733: *Kerpenis*, 1750: *Kerpényes*, 1760–2: *Kerpenyes*. 1808: Kerpenyes, Körpenyes (82). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ **AF** Verespataki js (Je 414). 1913: **Abrudkerpenyes** AF vm (Az). – 1909/19: Cărpiniș, K, & Vârtoș (Vurtoș), L 1514: r 1500 (38). = Su 1: 128. 1595–1913. – 1974: c. Roșia Montană {Verespatak kzs faluja} [34 A]

Kerpenyes 2. Szh (Szerdahely-DNy) 1488: *Kopelsbach* (Berger 53). 1532: *Kerpenys* (Scheiner 34). 1733: *Kerpenis*, 1750: *Körpényes*, 1760–2: *Kerpenyes*. 1808: Kerpenyes, Kerpiniș Szh (82). 1861: ≈, Kerpenisch Szh (37) 1888: ≈ (Kerpenisch, Kappelbach, Kesselbach, Carpinis) **Sze** Szerdahelyi js (Je 414). 1913: Kerpenyes Sze. – 1909/19: Cărpiniș, K, *Küppelbach*, L **955 ort. r** (38). = Su 1: 128. 1488–1854. – 1974: c. Gîrbova {Szászorbó kzs faluja Ny-ra} [34 D]

Kerpest Bi (1808, 1888) < Korpafalva (1508).

Kersec Hu (Déva-DNy) 1453, 1491: p. *Kersecz*. ♂Déva vár tartozéka (Cs 5: 101). 1733: *Kersitz*, 1750: *Kerges*, 1760–2: *Klersek*. 1808: Kersecz, Kerschorf, Karseczu (82). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ (Kirsuz) Dévai js (Je 414). 1913: Kersec Hu vm (Az). – 1909/19: Cărjiți, K, L 364: r 363 (38). Cărjiți = Su 1: 156. 1453–1854. [33 D]

Kersefalva * Za (Szakács mellett) 1439: Kirsza-Péter-lakása; 1525: *Kersefalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 736). – Su 2: 353. Kirsza-Péter-lakása.

Kertes Za (Borossebes-É hrs) 1406: *Kertes* (BfO I. 498). 1553: *Also-Kerthews*, *Felsev-Kerthews*, *Mézlö-Kertes*, *Bara-Kertes*; 1561: *Kápolnás-Kerthes*, *Császár-Kerthes*, *Mihály-Kerthes*; 1574: *Kertes* (Márki II/2. 164). 1808: Kertes Ar (82). 1851: ≈, erdős hegyes vidéken: 384 n. e. *óhitü* lak., s anyatemplommal (Fé 2: 211). 1888: ≈ Ar Borossebesi js (Je 414 & Toplicza). 1913: Kertes Ar

vm (Az). – 1909/19: Chertiș, K, L 717: r 631; szlovák (43). > Prunișor = Su 2: 62. 1406–1851. [20 D]

Kerülős Za>Ar (1913) : Karulos.

Kerva * Za (a Fehér-Körös közelében, Keszend mellett) 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: *Kerva*-t, Keszend tartozékát is zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak (Cs 1: 737. Keszend). – Su 2: 352.

Keseháza Bi (Tenke-DK) 1374: *Kesehaza*, 1587: *Keshaza* (Jakó 279). 1692: *Kishaza* (Mezősi 117). 1808: Kisháza (84). 1851: ≈, {r} Kecse. Határa 2478 hold. ... Népeisége 100 r. **kath.** és **ref.**, 1216 n. e. **óhitű**, fa paroch. templommal, urasági kőházzal és nagy magtárral. Vize a Karaszói patak, és egy Holt-Körös, Kristyor nevezetű, mely a Fekete-Körös áradását veszi fel. Birja a váradi deák káptalan (Fé 2: 224). 1888: ≈ Tenkei js (Je 437). 1913: **Kisháza Bi** vm (Az). – 1909/19: Cheșa, K, L 1492: r 1269; m, zs (43). = Su 1: 139. 1374–1851. – 1974: c. Cociuba Mare {Alsókocsoba kzs faluja, K-i hrs} [20 B]

Kesmér * Za (Borosjenő táján) 1335: *Kesmer* (Tr). – Su 2: 352.

Keserű Bi (Érmihályfalva-D) **1215**: Laurentius de v. *Quesereu*; 1236: Petur de *Kuesereu*; 1291–4: v. *Keseru*; 1333–7: Petrus **sacerdos** de v. *Keseres*, Matheus ≈ de v. *Kesereu*. Bihari poroszló (1215) és várbirtok visszavevő bíró (1236) nevében tűnik fel. 1284-től az Osl nb. Keserűiek birtoka. A falu 1291–4 között második alkalommal 10 kepe tizedet ad a püspöknek. Papja 1333, 1335–7: évi 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 633). 1435, 1486: *Kesereu* (Cs 1: 613). *1580: **Keserűi Dajka János**, 1618.XI.18-tól **erdélyi református püspök** (–1633.V.18, Gyfv). 1808: *Keserű* (Ér-) h. 1851: ≈, Bi vm, rónaságon, az Ér vize mellett. Népeisége 2300 lélek, kik 200 **rom. kath.**, és 50 zsidó kivéve, **reformátusok**, s mind ezeknek, mind a katolikusoknak helyben van anyatemplomuk. Határa 8000 hold, ... egy domb csucsán hajdani klostrom helye Püspökdomb néven ma is kiismerhető, és egy szigetbe szorított kastély-maradvány. Birják a Fráter nemzetségbeliek 40-en (Fé 2: 211). 1888: Ér-Keserű **Bi** Érmihályfalvi js (Je 309). 1913: Érkeserű Bi vm. 1920: **határfalu**. – Cheșereu = Su 1: 139. 1215–1851. – 1974: c. Cherechiu {Kiskereki kzs faluja É-ra} [10 B]

Készás * Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg mellett) 1369–1377: *Kesas* (DocVal 222). – Su 2: 352.

Keszend Za (Borossebes-D) Gerlai Ábrahámfiak birtoka 1350-ben: ... in montanis *Kuzund* in aurifodinis, ubi sunt quatuor descensus aurifodinarum ... post hoc autem media villa octo possessionum *Kuzund* vocatarum in possessione *Mortunuskuzyndy* dicta. 1363-ban I. Lajos király ugyancsak e családdal kapcsolatban a montana aurilavorii in rivulo *Kuszund* nevű aranymosóhely tulajdonjogáról intézkedik. 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: in possessionibus Agyagbel, Kisagyagbel simulcum possessionibus Selestje, Bavara, Albosfalva, Korcsomarosfalva, Eperjes, Kerva, Albopataka in pertinenciis *Keöszend* zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak. 1363. évi oklevél említi Kőszend patakot Pankota várossal kapcsolatban; 1513-ban a Gerlai Ábrahámfiak birtokai közt a zarándi Agyagbeél is előfordul; az 1561. évi adólajstromban Agyagbelvideke Kápolnavideke után soroltatik föl a Bátoriak birtokában, tehát már mint Világos vár tartozéka; Keszendvideke pedig (az Aranybélvidékére következő) Kapronczavidéke Ábrahámfi-birtok után, az Ábrahámfiak birtokában. Az említett "vidékek"-hez tartozó falukat azonban az adólajstromok nem sorolják elő. E helyek valószínűleg mind egy csoportban feküdtek, mégpedig a Fehér-Körösnek Bökény felé nyíló ama mellékvölgyében, melyben a régi Kőszendnek megfelelően látszó mai Kiszindiát találjuk. Egy Eperjes nevű helységet a Méreg, Toldi s más családok birtokában az adólajstrom is ismer, ez azonban odább nyugatra, a mai Kurta-Kér vidékén feküdt (Cs 1: 737. Kőszend). XV: *Kuzynd*, *Kewzend*, 1574: *Közönd* (Márki II/1. 235). 1808: Kiszindia **Ar** (86). 1851: ≈, 10 **kath.**, 1364 **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa igen nagy, de bérczes, sovány; erdeje roppant; patakjaiban pisztrángot fog; van szürkallója is (Fé 2: 227). 1888: ≈ Ar Borossebesi js (Je 437). 1913: Keszend Ar vm (Az). – 1909/19: Chisindia, *Kiszindia*, L 1723: r 1683; m (46). = Su 1: 143. 1349–1913. [32 B] + Su 2: 372. 1350: p. Mortonoskuzyndy (Tr). {Mondorlak mellett}

Keszeügye {'Keszevize'} * **Bi** (Szentjobb mellett?) **1169**: villa *Kezeügye, Kezüge* (Tr). – Su 2: 353.

Keszi nevű falvaink a magyar **Keszi** törzsbeliak települései:

Keszi 1. Ar (Lippa-DNy) **1278**: t. *Erdizadkezi*; 1334: Thomas **sacerdos** de *Kezi, Kezy*. A magyar Keszi törzsbeliak települése; az Erdőszád név (jelentése: erdőtorok) a vidéket határozza meg, ahol fekszik. 1278-ban Pál bán végrendeletében öccsére: Pósa ispánra hagyja. Papja 1334.I: 13 gs, 1334.II: 7 1/2 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 180). 1439, 1461: *Kezy* (Cs 1: 774), 1761: *Gessinz* (Borovszky: Temes, 66). A török pusztítás után románokkal települt be. 1808: *Keszincz* vel *Keszéncz* h. 1851: *Keszincz*, Te vm. Lakja 2110 n. e. **óhitü**, s 5 zsidó. Anyatemplom. Birja a kir. kincstár; ezelőtt Lovász Josepha jószágga volt (Fé 2: 215). 1888: Keszincz **Te** Lippai js (Je 415 & Rekitta psz). 1913: **Lippakeszi** Te vm (Az). – 1909/19: Chesinț, K, L 2130: r 2107 (43). > Chesinț = Su 1: 139. 1334–1913. – 1974: c. Zăbrani {Zábrány kzs faluja D-re} [32 A]

Keszi 2. * Bi (Szalonta-D) **1220**: Vacy de v. *Qezy*; 1290: t. *Kesew*. 1220-ban egy lakója ősi várnépeket vádol. 1290-ben Vásári határosa É felől (Gy 1: 633). 1404: *Kezew*, 1473: *Repaskezy* (Jakó 276). 1422: p. *Kezy*. Vásárral együtt említik; 1468, 1473, 1481: *Repeskezy* ~ *Repaskezy* (Cs 1: 613). 1808: *Keszi* (*Répás-*) h. Hnt. 82: Répáskeszi. – Su 2: 391. 1220–1473.

Keszi 3. > Keszi Ko (Kolozsvár-ÉK, Mocs hrs) 1312: *Kezw*. Myketeleke hj: út Palatkáról *Kezw* erdő felé, út *Kezw* erdő felől Kamarás (Vk) faluba (An 3: 307). 1312: via a Polotka tendit versus silvam *Kezw* (Cs). =: silva =; 1332–5: Joannes **sacerdos** de *Kezev, Kezy*. 1334: t. Nicolai dicti Was. Nevéből következtetve a Keszi törzsbeli vitézek, utóbb várjobbágyok települése. 1312-ben a Kamarás és Palatka közti határ megvonásakor említik a Keszi-erdőt. Légen 1334-i határjárásakor e helyen Wass Miklós birtokos. Papja 1332 I: 16 új báni, 1333 I-II: 15 keresztes báni, 1334 I: 12 d, 9 montán d, 1334 II: 8 keresztes d, 9 kisdénár, 1335 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 352). 1413: *Kezew*. Iklódi, I. Bekefi, Dési, Györgyfalvi ~ Gyf. Henke, Kendi, Bádoki, Báldoni Nagy, Récssei, Wass, Képiró, Keszi s más birtokosoké. Jbn 1447: Székely Benedek, Bonchidai Kelemen, Vajda István, Máramarosi András, Ádám Lőrinc, Kályáni Mátyás (Cs 5: 367. Keszö). **1587**: *Kezj*. – E: fl. 8, A: fl. 2 (Dé 53). 1733: *Kesző*, 1750: *Keszeu*. 1808: *Keszi* vel *Keszü* h., *Tyiszou* val. 1861: Keszü, Kiszó Ko (13). *1883.XII.10.: *Járai István*, a Bethlen Kollégium tanára, majd igazgatója (–193?). 1888: Keszü (Keszi, Tyiszeu) Mocsi js (Je 415). 1913: **Mezőkeszi** Ko vm (Az). # Kós /szűcsmesterség/ (1947 : 1979). – 1909/19: Chișeu, K, L 601: r 72; m (46). Chesău = Su 1: 139. 1312–1913. – 1974: c. Mociu (Mócs kzs faluja) [23 A]

Keszi 4. KSz (Tasnád-Ny) 1475: *Kezy* (Cs 1: 558; P); 1516: ≈, 1547: *Kezi* (Petri III. 648). 1760–2: *Keszi*. 1808: Keszi (Oláh-) ~ Keszü, Tyiszou-rumuneszk (82). 1850: Nemes Keszei, Tyisseu nemiseszk (StTr). 1888: Keszi (Chiseu) **Szi** Tasnádi js (Je 415 & Oláh-Keszi). 1913: Keszi Szi vm (Az). – 1909/19: Chiseu, K, & Chiseul-román (Oláhkeszi), L 285: r 17; m (46). > Chisău = Su 1: 143. 1475–1854. – 1974: c. Săuca {Szödemeter kzs faluja, Ny-i hrs} [11 A]

Keszi 5. * Za 1. Csamakeszi (?) 1307: Károly király Tamás comes fia Beke magisternek adja *Waraskezv*, *Chimakezv* ~ *Chomakez* és *Z...dy* Bihar vm-i falvakat/földeket (An 2: 173. E v^o XVI: *Varaskezo*, *Chomakezi*). 1344: p. *Chanakezu*, *Chamakezew*, *Chamakesu*, *Chanakezew* (Tr). =: *Chanakezu*, *Chamakezew*; 1515: *Chwnakezy* (Cs 1: 729. Csuna-Keszi). – Su 2: 307.

Keszi 6. * Za 2. 1344: **Sámolykeszi** Bátor (Bi vm) határosa (Gy 1: 599). 1332: **sacerdos** de v. *Gemulkezev*, 1334: *Samulkesev*, 1336: *Zamulkezev*, 1337: *Gemtiklesev* [: *Samulkesev*], 1344: *Samugkezew* (Tr). – Su 2: 141. Somoșcheș {: Somoskeszi; ez pedig (Fekete)Bátortól D-re az 5. falu! 1332-től Somoskeszi adataival}

Keszi 7. Za 3. (Borosjenő-É, Csermő-É hrs) 1344: *Samugkezew*, 1461: *Samulkezy* ~ *Samolkezy*. Vámhely volt (Cs 1: 743. Sámoly-Keszi. Ma Somoskeszi). 1745: Somostyes (Su). 1808: Somoskesz, (m) Somoskeszi (149). 1828: Somos Keszi, Somos Köz (Nagy 32). 1851: *Somoskesz*, *Somostyes*, Ar vm. Van 1162 n. e. **óhitü** lak., anyatemploma, oskolája, derék urilaka. Határa 7600 hold, ... Birja Jakabffy Gergely (Fé 4: 37). 1913: **Somoskeszi** Ar vm Borosjenői js (Az). –

1909/19: Şomoşcheş, *Somoskesz*, L 2088: r 2010; m, zs (175). Somoşcheş {!} = Su 2: 141. {Sámolykeszi adataival.} 1745–1913. > 1974: Şomoşcheş c. Cermei {Csermő kzs faluja} [20 D]

Keszi 8. * Za 4. (Somoskeszi mellett) 1560: *Kekezhi* (Márki II/1. 238). – Su 2: 350.

Keszi 9. * Za 5. Váraskeszi 1307: Károly király Tamás comes fia Beke magisternek adja a Bihar vm-i *Waraskezv*, *Chimakezev* ~ *Chomakezi* és *Z...dy* falvakat vagy földeket (An 2: 173. E v^o XVI: *Varaskezo*, *Chomakezi*). 1332: *sacerdos* de v. *Varaskesev*, 1344: p. *Varaskezu*, *Waraskezew*; 1347: v. *Waraskezu* (Tr). *Váraskeszi Lépes* család: György 1404–27: *prépost*, 1427–42: erdélyi *püspök*. Loránd 1427: erdélyi *alvajda*. Bernát 1505 Rákosi országgyűlésen Zaránd vm követe (Nagy Iván VII. 95). 1438: *Varaskezy* (1332-től Cs 1: 747. Váras-Keszi). 1438: *Waraskezy* (Demény, 1960. 269. 15). 1442.III.15.: *Waraskezy*-i Lépes Loránd volt erdélyi alvajda Gyaluban tartott döntőbírótság tagja topaszentkirályi zálogos részbirtok feletti jogvitában < III.19. (KmJkv 435). – Su 2: 418, *Varaskesev*, 1332–1438.

Keszin * Te/Szö (Karánsebes-É hrs, Jász falu mellett) 1438: *Alsokезyn*, *Felsekeзyn* in comitatu Themes; 1485: *Kезyn* in districtu civitatis Karansebes (Cs 2: 45). 1530: *Kезyn*; 1590: pr. *Agzyn* alias *Kезyn*, *Zезyn* (Pesty: Szörény II. 274). – Su 2: 360.

Keszler Kü (Küküllővár-D) 1439: p. *Kezler* (Cs); 1439.II.2.: *Kezler* Gyerőmonostori Kabos-birtok (KmJkv 109); 1461.VII.31.: *Kessler* Guti Országok birtoka (1591). 1461: p. *Kessler* (Cs); 1480.VIII.10.: *Kezler*, ld *Mikeszásza* (KmJkv 2305). 1493: p. *Kezler*, *Kezleer*. Guti Ország, Szebeni Horváth, Haraszti, András deák budavári kir. udvarbíró, Bálint váradi püspök, Miskefiak birtoka. 1461: c. q. (Cs 5: 883). 1733: *Kesler*, 1750: *Kezler*, 1760–2: *Keszler*. 1808: Gezlér ~ Keszler, Kesslen, Tyerlir (59). 1861: Keszler Kü (8). 1888: ≈ (Kesseln, Tjesler) **KK** Hosszúaszói js (Je 415). 1913: Keszler KK vm (Az). – 1909/19: Chesler, *K*, *Kesseln*, L 970: r 963 (43). = Su 1: 139. 1439–1854. [35 B]

Keszöd * Tt (Temesvár-D, Bánlak közelében) 1329: terra *Keseud* (Tr). – Su 2: 352.

Kesztafalva * Te (Detta táján) 1447: *Kezthafalwa*, 1462: *Kazthafalwa* Doboz 3. tartozéka volt. Tán a mai Kiszetónak felel meg {Aligha!} (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 353. 1462.

Keszteg Bi (Élesd-DNy hrs a Sebes-Körös b. p.) 1075: in *Caztech*. I. Géza király a garamszentbenedeki apátságnak adott itt 7 házat és 5 ekealja földet (Gy 1: 633). 1309: *Qvsceg*. Pál Q-i *clericus* (An 2: 777). 1341: p. *Kezteg* (Tr). 1692: pr. *Kesteg* (Mezősi 101). 1808: *Keszteg* h., *Kisztyeak* val. 1851: *Keszteg*, Bi vm, 198 n. e. óhitü (Fé 1: 309. Esküllő alatt). 1888: ≈ (Tyisztág) Élesdi js (Je 415). 1913: Keszteg Bi vm (Az). – 1909/19: Chistag, *K*, L 516: r 440; m, zs (46). = Su 1: 143. 1220: Questest {„Talán Keszteg“ Gy 1: 633}, 1341–1851. – 1974: c. Aştileu {Esküllő kzs faluja, Ny-i hrs} [11 C]

Kesztölcz * Ar (?) 1169 k.: *Kesztheltz* (Tr). – Su 2: 352.

Kétaklok * Asz (helye ismeretlen) 1291.III.12.: *Ketokluk* az aranyosi székelyek földjén (Er I. 478). – Su 2: 352.

Keted {< *Ketted* < > *kedd*} **Hu** (Kalán-DK, a Sztrigy mfm) 1377: *kenezatus villarum Olahalium Felkytid* et *Alkytid*; *ville volakales due Kitid*, superior et inferior; 1391: *ville wolachales ... utraque Keted*;...1515: p. *Alsokethyd*, *Fewlsekethyd*. 1377: a 2 hs kenézségét (Aklos kns-vel együtt) – Lajos király jóváhagyásával – László erdélyi vajda Szentgyörgyi László fia Miklósnak és Zajk fia Péternek adta mint a hűtlen Kende és fiai birtokait; később Benczenzi, Arani ~ Porkoláb, Töreki, Rápolti, Macskási, M. Tárnok, Bélai, Váraskeszi Lépes, Korlátközi Bucsáni (Cs 5: 101). 1733: *Titid*, 1750: *Fitit*, 1760–2: *Kitid*. 1808: *Kitid* (86). 1861: ≈ **Hu** (22). 1888: ≈ (Tyityidu) Hátszegi js (Je 437). 1913: *Kitid* **Hu** vm (Az). – 1909/19: *Chitid*, *K*, L 800: r 726; m, n (46). = Su 1: 144. 1377–1854. – 1974: c. Boşorod {Bosorod kzs faluja, ÉNy-i hrs} [34 C]

Ketesd {< mR. *Ketes* (1211: *Keteus*) szn. + d} (Bánffyhyunad-ÉK, az Almási úton, Bikal-É hrs; 394 m) (XIII. szdi volt régi templomának nyugati része) 1399: *Ketesd*; 1437: *via de Kethesd* ad

Alsófyld. 1454: p. ≈; 1519: p. *Kethesth.* ≈Sebesvár. 1435: Bánffy-birtok, zálogban a Keményeknél (Cs 5: 368). 1518–1554: KmJkv. 1587 Ksz: *Ketesd.* fl. 24 (Dé 62). 1733: *Tetise*, 1760–2: *Ketesd.* 1780–1848: 13 **tanítója** ismert (Sebestyén 158). 1808: *Ketesd*, Tyetyisu (82). 1861: *Kecsesd* {!: *Ketesd*}, Tyelisu {!: Tyetisu} Ko (13). 1913: *Ketesd* Ko vm (Az). # KszHn 1942. 61. Kovács Ágnes: *Kalotaszegi népmesék.* I-II. Bp. 1943. Ke 1: 74; 120. kép: A ketesdi **ref.** fatorony (Debreczeni László rajza). Sebestyén K. MtT 1979. – 1929: Tetiş, L 474, H{Vá}: Huedin 5 km (AnR). > Tetişu = Su 2: 189. 1399–1854. – 1974: c. Fildu de Jos {Alsófyld kzs faluja, D-i hrs} [22 A]

Ketel Do (Bethlen-D) 1305: p. *Katel*; 1330: p. *Ketel*; 1332: Benedictus **sacerdos** de *Ketyl*. Becsegergely nb. Apa fiainak osztozásakor, 1305-ben Jakabnak jutott, 1330-ban Apa fia Jakab fia Jakab itteni részét Elefánti Dezsővel szemben Jakabnak ítélik oda. Papja 1332 I-II: 8 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 75). 1305: *Katel*. Apafi-birtok (An 1: 722). 1587: *Borzás, Ketelly.* – E: fl. 40, A: fl. 20. Ad rationem ill. dom. Principis ad Betlen accumulandum fl. 26 den 50 (Dé 43). 1646: *Ketely* (Makkai 421) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kettyü*, 1750: *Ketyu*, 1760–2: *Kéthely*. 1808: *Ketely* h. 1861: *Ketely*, Tyeti Do (16). 1913: *Ketel SzD* vm (Az). – 1909/19: *Chetiu, Kéthely*, L 320: r 291; zs (43). > 1956: *Chetiu* = Su 1: 139. 1305–1913. – 1974: c. Chiochiş {Kékes kzs faluja É-ra} [13 D]

Kétfél Te (Vinga-Ny) 1454: *Kethfylew* a Tariak birtokai közt (Cs 2: 51. Monostor). XVIII. századi tk: *Ketfik* (Görföl) (Cs); =: *Kétfik, Götföl* (Borovszky: Temes 54). 1808: *Kétfél* (82). 1851: ≈, Te vm, 410 **r. kath.** {német}, 1017 n. e. **óhitü** lak., nagy óhitü egyházzal, 2 óhitü lelkeszszel vendégfogadóval, tisztilakkal. Dombos völgyes határa igen kies, ... Kitered 9064 holdra ... A majorsági földken nem rég 2 kertész község telepített meg, u. m. Kis-Szent-Péter, és Telep nevű ... Birja Kétfélt a királyi kincstár, mellynek Turegyháza pusztája is itt fekszik, nagy kiterjedésű gazdasági épületekkel (Fé 2: 216). 1913: *Kétfél Te* vm Vingai js (Az). – 1909/19: *Ketfel, K*, L 1850: r 45; szerb, n, m, szlovák, zs (100). *Chetfel* > *Gelu* = Su 1: 254. 1454–1851. – 1974: c. *Varias* {Varjas kzs faluja, K-i hrs} [31 B]

{**Kétfél**}**Kistelep Te** 1843-ban alapított falu. 1888: *Kistelep Te* Vingai js (Je 434). 1913: **Kistelep Te** vm (Az). – *Colonia Mică* = Su 1: 161. 1913. – 1974: » *Gelu* {**Kétfél**}

Kéthorpágy * Do 1320: p. *Kethurpaag*. Zombor nb. Mihály fiainak birtoka volt. Köblös és Mikestelke táján kereshető (Gy 2: 75). – Su 2: 352.

Kétnyíres Do : Nyíres.

Ketrefalva * Hu (Jóffő-ÉNy, **Hu** vm hr) 1468: p. *Ketrefalwa*. Illye város birtoka volt (Cs 5: 102). – Su 2: 352.

Kétszeleste Mm : Konyha.

Kettkikka Kr (Su) : Kika.

Kettősmező Do (Zsibó-DK, az Almás bp-i úton) 1350: *Kwtteusmezeu* (Tr). 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Kettheosmezeo* birtokbeli részé negyedét leköti fájának (KmJkv 5299). 1560: *Kettewsmezew*, 1603: *Ketteosmezeo*, 1721: *Kettős-Mező* (Petri III. 650). 1733: *Tetisul, Tetise*, 1750: *Kettősmező*, 1760–2: *Kettős Mező*. 1808: *Kettősmező Do* (82). 1888: ≈ (Tyeyis) **Szi** Zsibói js (Je 415). 1913: *Kettősmező Szi* vm (Az). – Tetiş > 1909/19: *Chechiş* (Tetiş), *Km*, L 1264: r 1208; zs, m (42). = Su 1: 136. 1350–1854. – 1974: c. Bălan {Almásbalázsháza kzs faluja, É-i hrs} [12 C, D]

Kétvisó Mm : Konyha.

Keved Za (Csánki) : Köved.

Keveres Te (Buziásfürdő-Ny) 1717: *Keversich*, 1723–25: *Keversch* (Mercy tk. Borovszky: Temes 78). 1808: *Keveres* (Nagy-) (82). 1851: Nagy-Kövéres, derék falu, Te vm, 1940 lak., kik közt 1890 n. e. **óhitü** oláh, 50 magyar **r. kath.**, 10 **reform.**, óhitü anyatemplommal. Urbéri határa 3939 hold ...

Majorsági kaszálló 359 h. ... Birja a kir. alapítvány s feje egy uradalomnak, a minthogy székhelye a tisztartósnak (Fé 2: 270). 1888: Nagy-Kövéres Te Buziási js (Je 525). 1913: **Nagykövéres** Te vm Buziásfürdői js (Az). 1950: 10 **református**. – 1909/19: Cheveresul-mare, Nk, L 1995: r 1692; m, n, c (43). Ch M = Su 1: 139. 1717–1851. > Cheveresul Mare [32 C]

Keves * Ar (?) 1479: *Kewes* Váradja vár 44. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia).

Kézd 1. Sv (Segesvár-K, a Köhalmi úton) 1308–10: *Kizd*; 1328: *Kyzd*; 1345: *Kezd*, *Kyzdy* (Tr). 1459.V.15., Datum in **oppido** *Zazkezdy* : Vingárti Geréb János erdélyi főkapitány innen ír Miklósvárszék falvaihoz (SzO VIII. 91-92). 1460: *Zazkizd* (SzO III. 76). 1488: *Kysch*, 1508: *Kysch* (Berger 68). 1733: *Szászkéz*, 1760–2: *Szász-Kézd*. 1808: **opp**. *Kézd* (Szász-), *Kaysd* ~ *Keisd*, *Kizdul* (83). 1861: Sz-K (*város*), *Keisd*, *Kiszdu Sv* (35). 1888: Sz-K (Kaisd, *Kizdu*) **NK** Keresdi js (Je 640). 1913: **Szászkézd** NK vm (Az). – 1909/19: Saschiz, *Szk*, *Raissd* (*Reissd*) {!; K...}, L 2163: r 838; n; 54 m (160). = Su 2: 98. 1308–1854. [36 B]

Kézd 2. – Kézdi főesperesség – Archidiaconatus [1199] Hylarius kézdi főesperes (Er I. 27). 1308: Miklós magister *Kyzdy*-i fe (An 2: 354); 1309: *Kyzd*. M főesperes-kanonok is megerősíti a püspök-választási decretumot (707). (1316. IV. 18.e): Adorján magister *Kyzdi* ~ *Kyzdy*-i főesperes Lapád visszaadásán (An 4: 262); 131(7): Adorján *Kyzdi* fe (502); 1317: Adorján *Kyzd*-i fe, dékán (516). 1539: Balázs lemhényi plébános kézdi alesperes (SzO VIII. 280).

Kézd 3. Kézdi káptalan – Capitulum Kizd 1308: *Kyzd*-i káptalan (An 2: 499). 1309: *Kyzd*-i dékán Miklós jakabfalvi plb; a káptalan plébánosai (551). 1309: Bertoldus *Kyzd*-i dékán (576). 1309: *Kyzd*-i dékánság (604). 1309: Bertoldus *Kizd*-i dékán (610). (1309): *Kyzd*-i káptalan plébánosi (645). (1309): *Kyzd*-i káptalan is utasítást adott a Sz. Mihály-eh elleni támadásra (664). (1309): *Kizd*-i káptalan kv (688). 1309: Bertoldus *Kyzd*-i dékán (743). **1587–9: Capitulum Kizd Kozd**. – In census Sancti Martini quotannis solennumerare in auro cuso fl. 500. Solutum est. 1589. 7 Novembris Georgius Hin pastor ecclesiae Darolchiensis {Homoróddaróc}, decanus capituli Kizdensis in auro cuso solvit fl. 290. Eodem die Gregorius Velcher pastor ecclesiae Kachensis {Kaca} ex capitulo Kezdensi administravit fl. 210 (Dé 72). A XV. században hozzá tartozott: a) Segesvárszék legtöbb szabad települése: Szászkézd, Segesvár, Segesd, Apold, Hégen, Netus, Szászdálya, Erked, Bene, Rádós, Szászbuda; b) Köhalmoszék néhány szabad faluja: Sövényesség, Szászsombor {később Székelysombor}, Homoróddaróc; több jobbágyfaluj: Sárpatok, Héjasfalva, Szászkeresztúr, Mese, Moha, Zoltán, Pálos – az Olt áttöréséig. # Fabritius, K.: *Urkundenbuch zur Geschichte des Kisder Kapitels vor der Reformation und der auf dem Gebiete desselben ehemals befindlichen Orden*. Hst.

Kézdikóvár < Peselnek Fe (Kézdivásárhely-ÉNY) **XII-i templom nyomai** (Orbán B.). 1332: **sacerdos** de *Pusulnik*, 1333: *Pusulnik*, 1349: p. *Pusulnik*, *Peselnek* (Tr). 1360.XI.25.: Dénes erdélyi vajda meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy a Peselnek és Kászon patakok közt levő földet, fele Bálványos várával együtt, ossza el öt egyenlő részre, s annak háromötöd részébe Sándor fiait, továbbá János fia Miklóst és Apor fia Istvánt, kétötöd részébe pedig Peselneki {de *Pusulnik*} István fia Lászlót iktassa be (SzO VIII. 25-29). 1502.IV.20.: *Naghpeselnek* Kézdi Sándor Simon fia János egészbirtoka (KmJkv 3243); 1517.IV.26.: Somkeréki Erdélyi Márton *Peselnek* egészbirtokot átengedi Kiskendi Baládfi Jánosnak (3621); 1517.VI.25.: S. E. János özvegye a reászállott *Naghpeselnek* egészbirtokot S. E. Mártonnak vallja (3628); 1517.XI.10.: ≈ (3645). 1603: *Pesselnek* (SzO IV. 163). 1808: Peselnek, Pesélku (126). 1808: FF Peselneki js szh. 1827-ben templom, 1858-ban iskola épül. 1861: ≈ FF (3). 1888: ≈ **Hsz** Kézdi js (Je 574). 1913: Kézdikóvár Hsz vm (Az). 2004.X.14. Déli harangszó Duna Tv. 2004.X.30. Duna Tv. – Peşelnic > 1929: Petriceni, L 1217, H{Vá}: Sânzieni 6 km (AnR). = Su 2: 39. 1332–1854 {1913}. – 1974: c. Sînzieni {Kézdiszentlélek kzs faluja ÉNY-ra} [38 A]

Kézdiszék [1270–1272] *Keezd*-i székelyek (Er I. 304); 1291.III.12.: Aranas földön lakó *Keezd*-i székelyek (478); 1291: Aranas menti *Kezd*-i székelyek (492). 1307: Vduor fia András *Kyzdy*-i székely (SzO III. 6-7; An 2: 236).

Kézdiszentkereszt Ké/Hsz (Kézdivásárhely-É 9 km; 600 m; vá) 1332: **sacerdos** de *Polyan* (Tr). 1567: *Polijan* (SzO II. 222). 1614: Polyán 88 családfő (Ké 13). 1614 és 1635: János **deák scholamester** (SzO). 1733: *Polijun*, 1760–2: *Poljan*. 1762: felépül **római katolikus új temploma**. 1802-ben földrengés, 1822-ben tűzvész pusztította. 1808: Polyán (Kezdi-) ~ Poján (131). 1861: Polyán Hsz (30). 1913: Kézdiszentkereszt Hsz vm (Az). 1937: Domokos Pál Péter itt gyűjti a *Miorița* ballada párját: *Kicsi csobánka*. 1968: kzsok; 1969 L 1535 + 4 faluja: 4195: Bélafalva 580 (2 km), Esztelnek 1102 (5 km), Kerpenyes 580 (9 km), Kurtapatak 398 (3 km) (*Kovácsna megye*, 1969). Kézdiszentkereszt bemutatása 2004.VIII.22. Duna Tv. – 1909/19: Poian, *Kszk*, L 1654: r 110 (136). = Su 2: 50. 1332–1854 {1913}. [38 A]

Kézdivásárhely Ké/Hsz (Sepsiszentgyörgy-ÉK) 1407: *Toriawasara*, 1427: *Thoryauasara*, 1463: **opp**. *Thorya Vasarhel* (SzO I. 102, 122, V. 20). 1530.VIII.10.k.: János király *Kyzdywasarhel* mezővárosának hetivásárokat és évenként három országos vásárt adományoz (SzO VIII. 274–275). 1614: 155 családfő (Ké 1). Moldovával kereskedő híres kapuváros. 1625.IX.3.: Bethlen Gábor fejedelem Sepsiszentgyörgy, Ilyefalva, Kézdivásárhely és Bereck mezővárosokat Sepsi, illetve Kézdi szék bírászkodása alól kiveszi (SzO VIII. 360–361). 1733: *Vásárhely*. 1808: **opp**. Vásárhely (Kézdi-), Neoforum ~ Siculopolis, Neumarkt, Osorhéj (182). 1861: XXXII. {th} Kézdi-Vásárhely (város) Hsz (29). *1886: *Bányai János* geológiai szakíró, szerkesztő (–1971, Szuh). 1888: ≈ **Hsz** Kézdi js szh, 1888: ház 892, L 5182 (Je 416). *1903: *Földi István* író, szerkesztő, népművelő (–1967, Dombóvár). 1913: Kézdivásárhely Hsz vm (Az). « Kanta, Nyujtód, Szászfalu, Oroszfalu. 1972.III.3.: Múzeumának megnyitása. – 1909/19: Chezdi-Oșorheiu, *Kvh*, L 5638: r 109; m, zs (44). > Tîrgul Secuiesc = Su 2: 196. 1407–1854. > Tîrgu Secuiesc [38 A]

Kezeld * **Te** (Temesvár táján) 1335: *Kezeld* (Tr). – Su 2: 353.

Kibéd Msz (Szováta-DNy, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1499: *Kijbed*, 1561: *Kibed*; 1575: *Kybed*, *Kybed*; 1602: *Kibéd* (SzO I. 291, II. 217, IV. 36, VIII. 302, V. 207). 1614: Kibéd 59 családfő (Msz 79). 1635: András **deák** gyalog mustrált (SzO). 1808: Kébéd (80). 1861: Kibéd Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 416). 1913: Kibéd MT vm (Az). 2004.VIII.v: Seprődi János zenetanár, népzene gyűjtő születési évfordulóján Seprődi János és fe: Felméri Katalin emlékére kopjafát emeltek. Seprődi Jánosnak mellszobrot állítottak. Híradás 2004.IX.13. Duna Tv. # Ráduly J.: *Kibédi helynevek a XVIII-XIX. századból* {1752–1876} (NyIrK 1970. 2); *Kibédi népballadák* {155 szöveg és 38 dallam a lejegyzett 198 szövegből és 90 dallamból} 1975. Sipos G. MtT 1980. & *Kibédi Varga Áron* költő. – Chibed = Su 1: 140. 1499–1854. [24 D]

Kicsibükk Gy/Cs (Remete-ÉNy) 1956: *Kicsibükk* Gyergyóremete tartozéka. – Făgetel = Su 1: 226. 1956. – 1974: s. F c. Remetea {Gyr kzs. faluja} [25 A]

Kide Do (Doboka-Ny) 1292: *Kydeu* (Er I. 514). 1332: Agnes, relicta quondam c-is Karachun nob. de *Kyde* ac Jo. et Mich., f-i, p/t. *Kyde*; 1333: t. *Kydeu*. 1333-ban bemutatott egy oklevelet, mely szerint Rozvai Balázs fiai: Imre és László Kide és Biszótelke földet még 1292-ben átadták Egyed fia Karachin feleségének, Vana leányának, Annusnak, mint a Vana felesége után járó hitbért és jegyajándékot. 1332-ben Kidei Karachun ispán özvegye és fiai Kidét el akarták adni Bonchidai Istvánnak, de Wass Miklós és rokonai szomszédság jogán tilalmazták az eladást (Gy 2: 76).

1587: *Kyde*. – E: fl. 3. A: fl. 1. Nobiles omnes (Dé 38). 1635 Barót (Hsz): Ambrus István Kideben lakik Doboka Varmegjében (SzO). XVIII. szd: **Sipos Dávid** híres kőfaragó; fennmaradt több templomi szószéke. 1808: *Kide* h., *Kigye* val. 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ (Kigye) **Ko** Kolozsvári js (Je 416). 1913: Kide **Ko** vm (Az). # Járdányi P.: *A kidei magyarság világi zenéje*. Kv 1943. – 1909/19: Chidea, *K*, L 759: r 188; m, zs, c (44). = Su 1: 140. 1332–1854. – 1974: c. Vultureni {Borsaujfalu kzs faluja, ÉK-i hrs} [22 B]

Kide 2. * **Sza** (Nagykároly-D) 1327, 1341: *Kyde* (Tr). 1327: *Kyde*, 1393: *Kide*; 1492, 1509. Kigye keletkezése említésénél (1327) bizonyosan sokkal régebb időre nyúlik vissza. Kisbirtokos tulajdonosai a középkor végéig kezükben tartják (Maksai 161. Kigye). 1473: *Kide* (Cs 1: 478). 1888: Kigye psz (t) Mezőpetri Sza Nagykarolyi js (Je 416). – Su 2: 358. 1327–1393.

Kigyik Bi (1808) : Kegyek.

Kígyós * Kr (Detta táján) 1370: *Kygyos* (Cs 2: 103). – Su 2: 358. {P}

Kígyó(s)falva * Za (Körösbánya táján) 1464: *Kygyofalwa ~ Kygyosfalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 736). – Su 2: 358.

Kika * Kr (Resicabánya-DDNy, Nermed mellett) 1598: *Kettkika* (Pesty: Krassó II/1. 273). – Su 2: 352. {*Dealul Chica* örzi emlékét}

Kilencfalv (Neun-Dörfer): kilenc barcasági magyar falu, a töröcsvári uradalom tartozéka; ld. Töröcsvár.

Kilyén Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-D hrs) **XII.v.–XIII.e.**: a templomdomb ez időben temető volt. Unitárius műemléktemploma – nyújtott félkörös záródású apszisú templom – építése a XIII. szd 2.f-re tehető (1981. évi ásatások. Székely Z.). 1334: **sacerdos** de *Kylien* (Tr). 1462.V.3.: Mátyás király Kilyéni {de *Kylyeen*} Antal állítólagos gyilkosainak stb. megkegyelmezett (SzO VIII. 95). 1480.II.25.: Kilyéni Czerjék Bernát (SzO VIII. 145). 1513.XI.8.: Kilyéni {de *Kylllyen*} Czirjék Balázs (SzO VIII. 399-400). 1567: *Kijilyen*, 1583: *Kilien*, 1591: *Killiyenfalva*, 1602: *Kilin* (SzO II. 222, V. 137, 151, 206). 1614: Kilyén 54 családfő (Se 29). 1733: *Kilyen*. 1785.V.1.: itt hunyt el **Halmágyi István** (1719–) naplóíró, főkirálybíró. 1808: Killyén ~ Kilyén (83). 1861: Killyén Hsz (29). 1888: ~ Hsz Sepsi js (Je 416). 1913: Kilyén Hsz vm (Az). – 1909/19: Chileni, K, L 526: r 34; m (44). > Chilieni = Su 1: 141. 1334–1854. [37 D]

Kilyénfalva Gy (Gyergyószentmiklós-D) 1576: *Kyljenfalva* (SzO IV. 43). *Tekereopatak* cum *Kylienfalva* (Venczel 36). 1760–2: *Kilyénfalva*. 1808: Killyénfalva ~ Kilyénfalva (83). 1861: Kilyénfalva Cs (30). 1888: Gyergyó-Kf Cs Gyergyószentmiklósi js (Je 353). *1909: **Jakab Antal**, 1980-tól erdélyi **római katolikus püspök** (–19??). 1913: Kilyénfalva Csik vm (Az). # Dr. Fodor F.: *Kilyénfalva*. Falumonográfia. Mvh 1955 {!: 1995}. – Chileni = Su 1: 141. 1576–1913. – 1974: c. Suseni {Gyergyóújfalv kzs faluja, ÉK-i hrs} [25 A]

Kimp Bi (1888) : Vaskohmező.

Kimpány 1-2. Bi (Vaskoh-ÉK) 1808: Alsó- és Felsőkimpány, együtt : **Rézbányamezős**.

Kimpány 3. Bi (Belényes-É) 1808: Kimpány (Papmező-) (83). 1851: *Papmező-Kimpány*, Bi vm, hegyes vidéken: 505 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Van itt 384 h urb. szántó, 128 h rét, 120 h legelő; majorság 200 h. Vize a Ró patak. Birja gr. Porcia Otto (Fé 2: 219). 1888: P-K Bi Magyarcsékei js (Je 567). 1913: **Nagypapmező** Bi vm (Az). – 1909/19: Câmpani, *Pmk*, L 602: r 587; m, zs (36). Cîmpanii de Pomezou = Su 1: 155. 1492, 1508 {!: Papmező}, 1828–1913. [21 A]

Kimpulunyág Hu (1913) : < Nyakmező.

Kimpumáre Ar 1909/1919: *Kimpumáre* Kávna tartozéka (36). – Cîmpul Mare = Su 1: 156. 1909.

Kincse (Küncsej) * Bi (Érsemjén-K) **1291–4**: in *Kunchey*. 1318: Nicolaus et Mauricius de *Kenchej*; 1323: Johannes f. Mauritiu de *Kenche*, ... Thomas dictus Nakas nob. de *Kenche*; 1338: p/t. Pauli dicti Nakas (~ Nyakas) *Kynche*. A falu 1291–4 között az első fizetéskor 24 kepe tizedet ad a püspöknek. A Kencsei nemesek Leicsmérien (Kraszna vm) vesznek földet (1318) és eskütársként (1323) szerepelnek (Gy 1: 634). 1338: *Kynche*, 1489: Kencse (Cs 1: 612. Kencse). 1342: *Kenche* (Tr). 1864: *Kincse* Érsemjén hr (Pesty; Gy). – Su 2: 357.

Kincses Kü/KK (1913) : Kincsi.

Kincses To (Régen-DK) 1453: p/v. *Kenches*. »Görgény vár tartozéka (Cs 5: 713). 1644: *Kinczes*, *Kinczies* (Makkai 617) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kintsis*, 1750: *Kincses*, 1760–2: *Kintses*. 1808: Kincses (83). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 417). 1913: **Kincsesfő** MT vm (Az). – 1909/19: Chinceş, *Kf*, L 516: r 514 (45). > Comori = Su 1: 163. 1453–1854 {1913}. – 1974: c. Gurghiu {Görgényszentimre kzs faluja DK-re} [24 B]

Kincseszeg Csik 1808: Kincseszeg (83). Hnt. 13: » Csikszentkirály.

Kincsi Fe (Dicsőszentmárton-ÉNy) 1268: t-m Novi Castri *Kunchey* vocatam; 1291: t. ≈. Kincsedújvár (Marosújvár) tartozéka volt, melyet István ifj. király 1268-ban Tyukod nb. Gerendi Sámson fia Jakabnak adott, majd III. Endre megerősítette Jakab testvéreit birtokában (Gy 2: 169). 1424: p. *Kench*; 1438: v. *Kinches*; 1439: v. *Kynches*; 1461: c. q. de *Kenche*. Lapáti, Medgyesi Dor ~ Dorn, Kiskendi Baládfi, Szász ~ Enyedi-birtok (Cs 5: 883. Kü vm. Kincses). 1733: *Kincses*, 1750: *Csincsis*, 1805: *Kincsi*. 1808: *Kincsi* h. 1861: ≈ Kü (8). 1888: Kincses (Chinchisu, Kincsi) **KK** Radnóti js (Je 417). 1913: **Kincses** **KK** vm (Az). – 1909/19: Chinciș, K, L 531: r 513 (45). > Chinciș = Su 1: 142. 1424–1854. – 1974: c. Adămuș {Ádámos kzs faluja É-ra} [23 D]

Kingyed * **Ar** (Nagyvarjas és Sofronya közt) 1334: Poka (**sacerdos**) de *Kynged*, Gota ≈. Papja 1334 I: 5 gs, 1334 II: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 180). 1439, 1463, XVI-i adólajstromokban *Kinged*-et Szioddal együtt emlegetik (Cs 1: 704. Sziond Csa). 1463: *Kynged*, 1530: *Kynget*, 1534: *Kenged*, 1539: *Kyngeth*, 1560: *Kinyed* ~ *Kyngeth*, 1663: *Kingyed* (Borovszky: Csanád II. 279). – Su 2: 358. 1334–1663.

Királybánya **Hu** (Vajdahunyad-D) 1750: *Banya lui Kraj* ; 1760–62: officina *Királybányatoplicza*. 1808: Királybánya, Königsgruben, Bájákrájuluj (83). 1861: ≈ Hu (22). Hnt. 13: Kb+T > Királybányatoplica Hu vm (Az). – Baia Craiului = Su 1: 52. 1750–1913. » Cinciș-Cerna {Csolnakos}, 1974: c. Teliucu Inferior {Alsótelek kzs faluja} [33 D]

Királyerdeje hn 1456: *Kiralyerdeje* Mócs (Ko) hr.

Királyerdő, roppant puszta Bi vm-ben, Dobrest mellett. Határa 15 000 hold, mellybl 13 000 h. magas hegyes bikkes erdőség, 2000 hold irtás, melly haszonbérbe adatik a tulajdonos kir. kincstár által. Számos patakjai, kősziklás barlangjai vannak, szép öreg bikkes erdő, melynek hasznát senki nem veszi s többnyire kőborgók tanyája. Vizei a Vida patak pisztrákokkal, s a Ró pataka (Fé 2: 219).

Királyerdője hn 1291: III. András király a tordaaknai királyi hospeseknek meghagyja a Tordai-hasadékon túli *Kyralerdewye* nevű királyi erdőt (Er I. 482).

Királyfája * **Csa** (Óbesenyő és Volkány közt) 1345: *Keralfaya*. Csanád nb. Telegdiék öröklött birtoka (Gy 1: 849. Besenyő 2). =: ≈ (Cs 1: 706. Veres-dob). =: p. ≈ (Tr). – Su 2: 351.

Királyfalva 1. **Ko** (Régen-Ny, a Kolozsvári úton) 1549: *Királyfalwa* (Ve: Doc. V. 295). 1733: *Királyfalva*, 1750: *Királyfalu*, 1760–2: **Mező Királyfalva**. 1808: Királyfalva (83). 1861: ≈ Ko (13). 1888: Mező-Királyfalva (Krajfaleon) Ko Mezőörményesi js (Je 503). 1913: **Mezőkirályfalva** Ko vm (Az). – 1909/19: Craifalăul-de-Câmpie, *Mkf*, L 591: r 517; m, zs (57). > Crăiești = Su 1: 173. 1549–1854. > Crăiești [23 B]

Királyfalva 2. (Regis Villa) Kü (Dicsőszentmárton-DNy, a Kis-Küküllő j. p.) 1332: Paulus **sacerdos** de v. *Regis*. Papja 1332 I: 40, 1332 II: 14 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 555). 1348: v. *Kyralfolwa*; magna via ascendens de ≈; 1405: via qua de p. Adamus itur ad p. *Kyralfalwa*; 1412: v. ≈ hungaricalis. Szentléleki ~ Kizdi, Dicsőszentmártoni Sándor, Keszi ~ Keszi vagy Tarnóczi Székely, majd Somkeréki Erdélyi, Gerendi, Bánffy és Szapolyai-birtok (1348-tól Cs 5: 884). 1403: villis *Kyralffalwa*, Chywdethelke hungaricalibus {ld Dicsőszentmárton} (SzO VIII. 39). 1492.V.6.: Keszi Székely László *Kyralfalwa* birtokbeli részét elcseréli, ld Dicsőszentmárton (KmJkv 2783); 1502.IV.30.: *Kyralfalwa* egészbirtok Kizdi Jánosé (3243); 1517.IV.26.: ≈-n Somkeréki Erdélyi Márton birtokos (3621); 1529.II.8.: ≈ ld Dicsőszentmárton (4245); 1546.XII.6.: Tarnóczi Sebestyén testvéri szeretetből Susalit-Horváth Jánosné Romhányi Zsófiának ajándékozta *Kyralffalwa*-n azt a jobbágytelket, amelyen Tóháti Antal lakik (4894); 1550.I.13.: ≈, ld Dicsőszentmárton (4989). 1587: *Kyralfalwa*. – E: fl. 32. A: fl. 16 (31). 1638: *Kiralyfalva* (Makkai 569) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Királyfalu*. 1781: czinigető : Szénégető (SzTA V.). 1808: *Királyfalva* h.1861: ≈ Kü (8). *1863.II.7.: **Ősz János** (–1941.XI.4., Mvh) tanító, népmesegyűjtő. 1884-től Kibédén, 1901–33 között Pócsfalván tanított. 1888: ≈ (Krajfaliu) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 417). 1913: **Magyarkirályfalva** **KK** vm (Az). – 1909/19: Craifalău, *Kf*, L

1153: r 438; m (57). > Crăiești = Su 1: 173. 1332–1913. – 1974: c. Adămuș {Ádámos kzs faluja DNy-ra} [35 B]

Királyföld: a Nagy-Küküllő és az Olt közének elhomályosulóban levő tájneve. A név a terület kora Árpád-kori jogállásának emlékét őrzi. A viszonylag ritkán lakott Dél-Erdély a 13. sz-ig hatalmas összefüggő királyi birtok volt (a középkori oklevelek „terra regis“, „fundus regius“ néven említik). Itt kaptak hűbéres birtokot az erdélyi szászok első csoportjai. Később ezen a területen alakultak ki a szász székek, s ezért a ≈-et *Szászföldnek* is nevezték. Magyar lakossága a legújabb kori városi betelepüléstől eltekintve kisszámú és szórványokban él (K. L.129). # Jikelius A.: *Die Bevölkerungs- und Berufsstatistik des ehemaligen Königsbodens*. Hst 1908.

Királyhágó : a bihari Királyerdő és a Réz közötti hágó a Sebes-Köröstől É-ra; 682 m magas, a Várad–Kolozsvár úton. 1808: *mons* Királyhágó Bi (83). 1840. Sept. 4:én Bucsa vad regényes táját, örmény korcsmásosát elhagyván, a Király hágó meredekére másztunk fáradt lovainkkal. A tetőről még egyszer vissza pillanték Erdélyre, s osztán előre hazám szép téereire (Tanárky). – Pasul Craiului > Piatra Craiului

Királyhágó Bi (Csucs-Ny) 1808: Bucsa (28). 1851: ≈, 158 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Sovány kösziklás határ. Sok erdő. Birják Eördög és Bagossy családok (Fe 1: 170). 1888: ≈ Bi Élesdi js (Je 259). 1913: Királyhágó Bi vm (Az). – Bucea = Su 1: 107. 1828, 1851, 1913. – 1974: c. Ciucea (Csucs kzs faluja) [21 B]

Királyhalma Fe/Kh (Kőhalom-D, az Olt j. p.) 1396: *Kyralhalma*, 1432: *Kiralhalma* (Ub III. 165, IV. 465). 1507.IV.10.: Koppándi Péter *Kyralhalma* (Fe vm) birtokbeli részét 59 magyar arany Ft-on zálogba adja Kománai Majládnak (KmJkv 3406). 1512: Petro Biro in dicta *Kyralhalma* et altero Petro Thorda in eadem *Kyralhalma* (TT 1891. 629. Mayláth). 1519.I.20.: *Kyralhalma*-n Petki Antal rb; birtokrészét bírói úton Eceli Tabiási Pétertől szerezte; felhatalmazza Szunyogszegi Majlád Mátyást, hogy magának foglalhassa, ha nem fizetné neki vissza a tőle kölcsönzött 77 Ft-ot (KmJkv 3701). 1536: *Kwnigsperg* (Scheiner 77). 1576: határper Királyhalma és Ugra közt. 1606: *Királyhalma* (Ve: Doc. VII. 308). 1646; *Kiralyhalma* (SzO VI. 180). 1750: *Krichalma*, 1760–2: *Kirallyhalma*. 1808: Királyhalma, Krajhalma (83). 1861: ≈ FF (3). 1888: ≈ (Königsberg, Krihalma) **NK** Kőhalmi js (Je 417). 1913: Királyhalma **NK** vm (Az). – 1909/19: Crihalma, *Kh*, *Kb*, L 878: r 799; m, c (58). = Su 1: 174. 1396–1854. – 1974: c. Comana {Alsókomána kzs faluja, Ny-i hrs} [37 C]

Királyhalma 2. * **Te** (Tolvád mellett) 1462: *Kiralhalma* a Berekszői Hagymások birtokai közt (Cs 2: 28. Bezd). – Su 2: 353.

Királyi 1. Districtus Királyi Beszerce-vidéki kerület. Királyi káptalan 1587: Capitulum Kiralje. – Hozzá tartozott ekkor és dézmát adott: Lekencze, Vermes, Sanctus Georgius, Arida Ripa {Dipse}, Alba Ecclesia, Magna Villa {Nagysajó}, Selk, Sanctus Joannes {Sajószentiván}, Villa Valteri {Kisdemeter}, Thaczy {Tacs}. Ld. külön-külön (Dé 71).

Királyi 2. Bi (Margitta-DNy hrs) **1291–4:** v. *Kyraly*; 1332–4: Johannes **sacerdos** de v. *Krali*, Iuanka ≈ de v. *Kyrali*. Nevéből következtethetően királyi birtok volt. 1291–4 között második alkalommal a falu 32 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig 1 fertót, s 1332: 3, 1333: 3, 1334: 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 634). 1450, 1454, 1475: Therebes és *Kyraly* együtt; 1485-ben hasonlóképpen (Csokmóval együtt) mint Biharból Közép-Szolnokba áthelyezett falvak (Cs 1: 626. Terebes). 1625: *Kirali* (Csáky 654). 1692: *Kiraly* (Mezősi 36, 52). 1808: *Királyi* h. 1851: ≈, Bi vm, közel a Berettyó vizéhez, fölemelkedett síkságon, 410 lakossal, kik közt 389 n. e. **óhitű**, 10 **g. kath.**, 6 **ref.**, 5 zsidó. Óhtű anyatemplom. Birtokosai: a Baranyi család után Miskolczy Károly, Bernáth Gedeon, Dessewffy urak (Fé 2: 220). 1913: **Berettyókirályi** Bi vm Margittai js (Az). – 1909/19: Chiralău, *K*, 605: r 461; m, zs (45). 1956: Chiraleu = Su 1: 143. 1291–1851. – 1974: c. Chișlaz {Vámosláz kzs faluja ÉK-re} [11 C] {Királyi 1113 (Regis Villa 1332: v. R) Nyitra vm}

Királyi 3. * **Za** 1374: *Eghazaskyraly* in contig. commet. possessionum *Kyskyraly* et *Zenthmarthun*; 1387: *Zenchkeral*; 1406, 1487: *Zenteskyraly*; 1446: p. et v. *Kyrali*; 1473:

Zenteskyraly és *Kyskyraly* együtt. A mai Simánd, Szent-Márton és Székudvar helységek közt terültek el (Cs 1: 736). – Su 2: 321. Eghazaskyraly, 1374. {Csak ez}

Királyi 4. * Za (Sikló és Székudvar közt) 1394, 1406, 1446: p. *Kyrali*, v. *Kerali* (Márki II/1. 236). – Su 2: 359.

Királykegye Kr (Boksánbánya-DNy) 1811-ben alapított falu (Pesty: Krassó II/1. 293). 1828: *Königsgnad* (Nagy 183). 1851: *Königsgnade*, Kr vm, 547 német **kath.** lak., s kath. paroch. templommal. F. u. a kamara (Fé 2: 261). 1888: *Königsgnad* (Királyhegy, Királykegye) **KrSzö** Bogsáni js (Je 451). 1913: Királykegye KrSzö vm Boksánbányai js (Az). 1944–5: munkatáborában magyarok (Királyhegy). – Chirol > Tirol = Su 2: 195. 1828, 1851 {1913}. 1974: c. Doclin {Doklénny kzs faluja, ÉNy-i hrs} [42 A]

Királykő havas: a kárpáti mészkőszirtek óriása, 2240 m {Neve < Királykő vár}. – Piatra Craiului.

Királykő vár Töröcsvár megépülése előtt jóval korábban, tőle D-re: Rukkor magaslatán épült királyi vár. 1458: *castellanus castris Kyraluku*, 1459: *castellanus castris Kijralkewe* (SzO I. 184, III. 69). – Su 2: 359. {Zernest-Ny, a Királykő havason (pe muntele Piatra Craiului) !/, 2244 m}

Királykutabércze 1427, 1433: *Kyralykwtabercze* Apahida (Ko) határán Szentmiklós felől.

Királykútja 1315: *Kyralkuta*; 1499, 1500: *Kyralkutha*; 1501: *silva Kyralkuthaerdewje* Szomordok (Ko) határán.

Királymezeje 1. * Kr (Resicabánya táján) 1511: *Also-Királymezeje* (Pesty: Krassó II/2. 253). – Su 2: 289.

Királymezeje 2. * Te (Miháld/Mehádia mellett) 1402: *Kyralmezeye* in comitatu Themes (P); 1436: ≈ (Cs 2: 45); 1439: *Kyskyralmezew* in districtu Myhald (Pesty: Szörény II. 270). – Su 2: 359.

Királymezeje 3. * Za (Somoskeszi és Csermőtáján) 1344: *locus Keralmezei* (Tr). 1429: *Kyralmezeye* (Cs 1: 736). – Su 2: 351. 1344 (Tr), 1402 villa, 1428 (Csánki) {!}

Királymező Bi (Bél-É, a Tenkei úton) 1344: *locus Keralmezei*, 1345: *Datum in Kyralmezey* (Tr). 1429: *Kyralmezeye* (Jakó 288). 1808: *Krajová* (92). 1851: *Krajova*, Bi vm, hegyes vidéken, a váradi deák **püspök** béli uradalmában: 481 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 1200 hold (Fé 2: 273). 1888: *Krajova Béli js* (Je 455 & Bozul és Bandaraszó psz). 1913: *Béلكirálymező Bi* vm (Az). « *Bandaraszó*. – Craiova > 1909/19: *Craiva* (Craiova), K, L 528: r 512; m, zs (57). > Craiova = Su 1: 172. 1344–1913. > 1974: *Craiva* [20 D]

Királymezőfő 1428: *Kyralmezewfeyw* nevű erdő Rőd (Ko) határán.

Királypataka 1. Fe (Gyulafehérvár-É) 1733: *Király-Pataka*, 1750: *Krajova*, 1760–2: *Királypataka*. 1808: *Királypataka*, Königsbach, Krájpátok 1861: *Király-pataka* AF (5). 1888: *Királypatak* (Königsbach, *Krajova*) **AF** Magyarigeni js (Je 418). 1913: *Királypataka* AF vm (Az). Mellette a *Kecskekő* (Piatra Craivii) nevű 1083 m magaslaton kőfállal övezett, Kr. e. II–I. századi dák vár (László A.). Vö. *Kecskés vár*. – 1909/19: *Craiva*, *Királypatak*, L 490 **ort. r** (57). = Su 1: 172. 1733–1854. – 1974: c. *Cricău* {Boroskrakkó kzs faluja, ÉNy-i hrs} [34 B]

Királypataka 2. * Kü (Erzsébetváros-ÉNy, a Kis-Küküllő mentén) 1517: p. *Kyralpathaka*. Haranglábi ~ H. Jakabfi-birtok (Cs 5: 884). – Su 2: 359.

Királyrét TA (Torda-É) 1913: *Királyrét* Ploszkos tartozéka (H). – Crairft = Su 1: 172. 1913. – 1974: c. *Ploscoş* {Ploszkos kzs faluja, Ny-i hrs} [23 C]

Királyréve * Kü (Mikeszásza és Kisekemező közt, a Nagy-Küküllő m) 1358: p. *Kyralreue* iuxta fl-m Noghkykulleu inter p-es Mykezaza et Kysekemezeu habita nunc populis penitus destituta; 1360: p. *Kyralreue* (Cs). 1461.VII.31.: *Kyralreue* Gutí Országok birtoka (KmJkv 1591). 1514: ≈, 1519: pr. ≈. 1358-ban és 1461-ben a Csekelakiak tartottak hozzá jogot. Később a Gutí Országok birtokai között Mikeszásza, Lodormán és Keszler sorában említik; a Mócsi Miskefi család is birtokos volt itt (Cs 5: 884). – Su 2: 359.

Királytelke * To (Torda-Ny, valamelyik Peterd mellett) 1430: pr. desertum *Kyralthelke* a. n. *Kyralfelde* in vicinitate p-is Zarkad; 1456: pratum *Kyralrethe*. ∞Léta vár tartozéka. 1430 után a Rődi (Dezsőfi) család kapta Zsigmond királytól (Cs 5: 714). – Su 2: 359. {Ruhaegres és Járászurduk közt}

Kirilszka * KSz (Zilah táján) 1332: possessio *Kyrylzka* (Tr). – Su 2: 359.

Kirtva * Kr (?) 1442: *Kyrthwa* (Pesty: Krassó II/1. 274). – Su 2: 359.

Kiruly Uh (Székelyudvarhely-K) 1913: *Kiruly* Lövéte tartozéka (H). 1956: *Kiruj, Chirui*. – Chirui = Su 1: 143. 1913, 1954. {1981 R}

Kirulyfürdő Uh (Székelyudvarhely-K) 1913: *Királyfürdő* {?} (H). 1956: *Kiruj fürdő*. – Bäile Chirui = Su 1: 61. 1913, 1956. [37 A]

Kirulyzásza * Te (Temesvár táján) 1479: *Kyrwyzassa* birtkot, Sarád város tartozékát Garai Jób eladta Alsólendvai Bánfi Mklósnak és Jakabnak (Cs 2: 20. Sarád). – Su 2: 359. 1479, 1480.

Kirva KSz (Zilah-É) 1368: t. *Kyrwa* (Cs 1: 558; P); 1423: predium, 1629: *Kirua* (Petri III. 676). 1733: *Tilvara*, 1750: *Kilva*. 1808: Kirva (84). 1888: ≈ (Chiliora) **Szi** Zilahi js (Je 418). 1913: **Szilágykirva** Szi vm (Az). – 1909/19: Chiliora, K, L 626: r 576; m, zs (44). = Su 1: 141. 1368–1913. – 1974: c. Coșeiu {Kusaly kzs faluja ÉK-re} [12 C]

Kisárokföldre * Ar (a Berekszó vize mellett) 1477: *Kysarokfewldew* Solymos vár 4. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 359.

Kisbánya 1. Sza (Nagybánya-ÉK, Felsőbánya határában létesült) 1851: *Kis-Bánya*, Sza vm, a felsőbányai határra építve, 425 g. kath. lak., s anyatemplommal (Fényes 1: 86). 1888: Kisbánya telep (Je 319. Fb &). 1913: Kisbánya Sza vm (Az). – 1909/19: Chiuzbaia, Kb, L 791: r 777; zs, m (47). = Su 1: 144. 1921: Chiuzbaia, Kisbánya. [12 B]

Kisbánya To (1470) < Bánya (1426).

Kisbánya 2. Za (Déva-É) 1427: *Perneseyfen*, 1441, 1444: opp. *Kisbanya* a. n. *Medwepathaka* (Pesty: Helyn I. 423; Cs). 1445: ≈. ∞Világosvár tartozéka (Cs 1: 723. vs). 1525: *Kisbánya* (Su). 1750: *Boicza*, 1805: *Boitza*. 1808: Baicza Za (11). 1888: Boicza **Hu** Brádi js (Je 249). 1913: Boica Hu vm (Az). – Boița > 1909/19: Băița, *Boicza*, L 1754: r 884; n, m (12). = Su 1: 62. 1427–1854. [33 B]

Kiscserged KK : Hollós Kü.

Kisdombró Bi (1913) : Dombravicza.

Kisenyed Fe < Enyed 3.

Kisér Ar (Kisjenő-DK) 1909: *Kisér* Köröscsente tartozéka. – 1909/19: Chișir, *Kisér*, &, v. Cinteiu (46). = Su 1: 144. {1981 R}

Kiserdőtelek * Ko (Kolozsvár-ÉK, Zsuk, Köteland táján) 1332: p. *Kyserdeuteluk*. Sukiak birtoka (Cs 5: 368).

Kisfalu 1. Hu (Kalán-DK, Sztrigyszentgyörgy-D hrs a Sztrigy j. p.) 1392: p. *Kysfalu*, 1440: *Zabadfalwa* (Cs>Su). 1472: p. *Ohoba, Ohaba*; 1490: p. *Ohaba*; 1511: ≈. Szentgyörgyi, Szálláspataki, N. Ungor, D. Árka, Vingárdi Geréb, ErK, Bélai, Folti, Czobor, Bradács s más birtokosé (Cs 5: 117-118: O -c). 1760–2: *Szent György Ohaba*, 1805: *Sztrigy-Ohába*. 1808: Ohabá (Sztrigy-) (119). 1861: Sztrigy-Ohába Hu (24). 1888: ≈ (Ohaba-Sztrelulu [!]) Hátszegi js (Je 672). 1913: **Sztrigyohába** Hu vm (Az). – 1909/19: Ohaba-Streiuului (Streiu-Ohaba), *Strigyohába* {!}, L 195: r 188 (126). = Su 2: 11. 1392–1854. [34 C]

Kisfalu 2. KSz (Tasnád-ÉK) 1347, 1380: Nagyfalva a mai Érkisfalva mellett (Maksai 183). 1380: *Nogfalva* (Cs); 1475: *Kynagyfalw* (Cs); =: *Kysnaghfalw* (P); 1481: *Kysfalwdtheleke* (P); 1490: *Kysnaghfalw* (Cs 1: 561); 1543: *Kysfalw*, 1590: *Kisfalud* (Petri III. 386). 1733: *Kisfalu*, 1760–2: *Ér*

Kiss Falu. 1808: Kisfalud (84). 1888: Ér-Kisfalud **Szi** Tasnádi js (Je 309). 1913: **Érkisfalud** Szi vm (Az). – 1909/19: Chişfalău (Eriu-Chişfalău), *Érkf*, L 582: r 545; zs, m (46). > Satu Mic = Su 2: 99. 1380–1854 {1913}. > 1974: Satu Mic c. Craidotolţ {Királydaróc kzs faluja D-re} [11 B]

Kisfalud 1. Ar (Arad hrs DK-re, a Maros b. p.) 1457: *Kysfalwd*. Soprony faluval együtt említik (Cs), Czibak-birtok; 1466: ≈ (Cs); Ravazdiak és Garaiak birtoka (Le); 1561. évi adólajstrom Nyárrév és Hodos közt említi (Cs 1: 774), Balogh Imre birtoka. A XVIII. században németekkel telepítették be. 1808: Engelsbrunn, Kisfalud (49). 1851: ≈, Te vm, 850 **kath.**, 2ev., 50 n. e. **óhitű** lak., kath. paroch. templommal, urasági lakkal. Határa gazdag termékenységgel; van 55 7/8 egész urbéri telke, jövedelmes halászata a Marosban. Birja a Kövér család (Fé 1: 301). 1888: Kisfalud (Engelsbrunn) **Te** Újaradi js (Je 436). L 1910: 1702 (n), 1992: 2186 (14% m) (Le). 1913: **Angyalkút** Ar vm (Az). – Chişfaluda > Fântânele > Fintînele = Su 1: 242. 1457–1851. [31 B]

Kisfalud 2. * Bi (Cséffa-DNy) **1214**: *Cusfoloud*. 1214-ben Nyárér birtok határosa. Többé nem szerepel (Gy : 634). – Su 2: 313. Custvulud.

Kisfalud 3. Fe (Ompolykisfalud) < Regulustelke.

Kisfalud 4. * Kü (Radnót-K, a Maros mentén, Csapó, Ugra táján) 1413: p. *Kysfalud*; 1435, 1443, 1466, 1484, 1488: p. *Kysfalwd*. A Kisfaludi, K. Porkoláb és Tárnok, Széplaki Bordi, Csapói Bíró, Rákosi és Szentpáli családoké volt. 1484 előtt egy Kajtár és „quidam **Scolasticus**“, 1488-ban egy Szentés nevű jobbágy lakott itten (Cs 5: 884). 1491.IX.27.: *Kysfalwd*-i Miklósné Suki Ilona (KmJkv 2756); 1492.XII.29.: *Kysffalwd*-i Miklós (2838); 1498.VII.23.: *Kysfalwd*-i birtokos Tárnok Bálint zálogba vesz radnóti jobbágytelkeket (3061); 1507.IV.29.: *Kysfalwd*-i birtokos Bordi Bálint (3417); [1534.XI.12.u.]: Statutio Bordy cum contradictione Chegedy super Gywlos et *Kysfalwd* (4493); 1544.III.23.: Bordi Bálint és *Kysfalwd*-i Elek fogott bíró (4819). **1587**: *Czyapo, Kisfalwd*. – C. Pr: fl. 18. A: fl. 6 (Dé 35). Azóta eltűnt; helye Csapó közelében keresendő (Dé 35/9). – Su 2: 359.

Kisfalud 5. Msz (Marovásárhely-Ny) 1435: Egyezés Bordi Miklós fia Lőrinc és *Kysfalud*-i Barnabás közötti vérontásban (KmJkv 85); 1440.V.18.: *Kysfalud*-i Barnabás **ü**: Drág (231); 1442.V.19.: Uő **ü**: Bogát (464); 1461.XI.2.: *Kysfalwd*-i Alárd László és te: Péter ügyvédek vall (1644); 1461.XII.4.: *Kysfalwd*-i Alárd László zálogba veszi Mikes (To vm) felét (1647); 1467.V.27.: A szentkirályi pálosok tiltják Meggyesfalvi Alárd Lászlót, hogy *Kysfalwd*-on a falu végén lévő malmukon alul új malmot építsen a Marosra (1751); 1478.I.21.: *Kysfalwd*-i Balázs gyulasi (Kü vm) örökös birtokrészt zálogba adja (2256); 1482.IX.18.: *Kysfalwd*-i Bálint **ü**: Földvár Do (2404); 1482.IX.22.: *Kysfalwd*-i Miklós **ü**: Apáti Do (2407); 1483.X.24.: Uő Báthori István lovászmestere (2467); 1484.VII.8.: *Kysfalwd*-i Balázs özvegye zálogba veti bordi (Kü vm) részbirtokát (2492); 1505.II.17.: Esztergomi Székely Ferenc *Kysfalwd* egészbirtokot zálogba adja (3340); 1505.VI.27.: Uő ugyanazt eladja Csávási Erdő Miklósnak és Gergelynek (3363). 1508.V.6.: KmKv jelenti II. Ulászló királynak: parancsára Gyergyai vagy Szárhegyaljai Lázár Andrást (Andreum Lazar de *Gijergyo* seu *Zarheghallija*) a Maros széki Kisfalud hs s az ottani vízimalom és három lófőség birtokába ellentmondás nélkül beiktatta (SzO III. 169). 1614: Kisfalud 5 családfő (Msz 30). 1808: Kisfalud (84). 1861: Kis-Falud Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 436). 1913: **Maroskisfalud** MT vm (Az). – 1909/19: Chişfalud, *Mkf*, L 516: r 477; m (46). > Miceşti = Su 1: 395. 1451–1854 {1913}. » Nazna {Náznánfalva} [24 C]

Kisfalud 6. Uh (Székelyudvarhely-ÉNy, a Fehér-Nyikóba j. o. ömlő Gada pataka völgyében) 1567: *Kwsffalwd*, 1576: *Keched* vel *Kisfalud* (SzO II. 220, IV. 41). 1854: *Kecsed* cum *Kisfalud*. 1861: Kis-Falud Uh (27). *Kecsed*-Kisfalud. > 1913: *Kecsetkisfalud* Uh Udvarhelyi js (Az). Ma ismét két hs: *Kecset* és *Kisfalud*. Határa a legkisebb kiterjedésű a Nyikó menti falvak területei közül. Tibád L.: *Kisfalud (helynevei*. 124 név). (NyIrK 1978.2). – Satu Mic = Su 2: 99. 1567–1854. 1974: Satu-Mic c. Lupeni {Farkaslaka kzs faluja Dny-ra} [24 D]

Kisfeketefalu Za (Borossebes-ÉK) 1553: *Kisnegra, Vrethyknegra*; 1561: *Nagynegra* (Márki II/1. 242). 1808: Nyágra **Ar** (117). 1851: *Nyagra*, Ar vm, 6 **kath.**, 341 **óhitű** lak., anyatemplommal,

hegyes, erdős határral (Fé 3: 146). 1888: ≈ Borossebesi js (Je 542). 1913: Kiskfeketefalu Ar vm (Az). – 1909/19: Neagra, Ny, L 397: r 384; m (121). = Su 1: 422. 1553–1913. [21 C]

Kisfeld * Me (Medgyes-DNy, Nagyselyk mellett) 1394: *Kysfeld* (Ub III. 103). – Su 2: 359.

Kisfeneshavas TA (Kolozsvár-Kisfenes-DNy) 1888: Cserk, telep (t) Kisfenes TA (Je 274). 1913: Kisfeneshavas TA vm (H). – Cerc = Su 1: 132. 1909: Cerc, Cserkhavas [22 C]

Kisfüzes Do 1808: *pagus* Kisfüzes (A Füzes) Hnt. 23: azh (84).

Kisgalgóc KK (1913) < Egerd.

Kisgye 1. Ar 1. (Lippa-D) 1440: quator p-es *Kisgye*, 1477: *Felsewkysdya*, *Radachywakyzdya*, *Negyeddykkyzdya*, predium *Harmadykkyzdya*, Solymos vár tartozékai voltak (Cs 1: 761. Solymos). ≈; 1723–25: *Kisdia* (Márki II/1. 208; Borovszky: Temes 58). 1808: Kiszdia, Kizdia, Kisdia **Te** (86). 1851: *Kizdia*, oláh-montenegrinus falu, Te vm, 1500 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Van nagy erdeje, sok szilvása, ... Birja b. Sina György és Simon (Fé 2: 227). 1888: Kizdia Te Lippai js (Je 437). 1913: Kisgye Te vm (Az). – 1909/19: Chizdia, K, L 1714: r 1620; m, n (47). > 1964: Coșarii = Su 1: 169. 1440–1964. – 1974: c. Brestovăț {Aga kzs faluja ÉK-re} [32 C]

Kisgye 2. * Ar 2. (Lippa-D, Kisgye mellett) 1477: *Radachywakyzdya* Solymos vár 42. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 391.

Kishás * Ko (Kályán táján?) 1461: [census quinquagesimalis](#) de *Kyshas* (Su). – Su 2: 359. {Kályán és Mezősályi sorában említik}

Kishavas BSz (Dés-ÉNy) 1553: *Munchel*, *Munchal*; 1618: *Kis-Muncsal* (Kádár IV. 359). 1733: *Muntsel*, 1750: *Muncsel*, 1760–2: *Muntsal*. 1808: Muncsal, Muncsel (111). 1861: Muncsel 2 BSz (19). 1913: Kishavas SzD vm Dési js (Az). – 1909/19: Muncel, *Kh*, L 251: r 246 (118). = Su 1: 410. 1533–1854 {1913}. – 1974: c. Cîțcau {Kackó kzs faluja ÉNy-ra} [13 C]

Kisháza Bi (1913) < Keseháza.

Kishegy SzDo (1913) : Magura.

Kiskárolyfalva KrSzö (1913) < Károlyfalva.

Kiskászon Ké/Hsz (Kézdivásárhely-É) 1567: *Kyskazon*, 1581: *Kiskazon*, 1584: *Kis Kászon* (SzO II. 222, IV. 79, 91). 1808: Kászony (Kis-) (79). 1913: *Kiskászon* Kédiszentlélek tartozéka Hsz vm (H). 1974–80: **Szent Margit-templom**. 1996: Falumúzeum. 2004.XI.6. Déli harangszó Duna Tv. Falumúzeuma Felső-Háromszék emlékeinek gyűjteménye. 2004.VIII.20. Duna Tv. – Cașinul Mic = Su 1: 122. 1567–1913. > 1974: Cașinu Mic c. Sînzieni {Kézdiszentlélek kzs faluja É-ra} [38 A]

Kiskirály * Za (Simánd-Ny, Szentmárton mellett) 1374, 1473: *Kyskyraly* (Márki II/1. 236). – Su 2: 359.

Kiskirálymező Szö (Herkulesfürdő-ÉNy) 1547: *Glob*, 1557: predium *Glosy* [: *Glob*], 1590: *Alsó Glob*, *Felső Glob*; 1603: *Kis-glob*, 1690–1700: *Globul Krajovy*, 1785: *Globa Krajova* (Pesty: Szörény II. 84). 1808: Globukrajova (60). 1888: ≈ **KrSzö** Teregovai js (Je 346). 1913: Kiskirálymező KrSzö vm Orsovai js (Az). – 1909/19: Globucraiova, *Gk*, L 778: r 774 (83). = Su 1: 266. 1547–1840. > 1974: Globu Craiovei c. Iablanița {Bélajablánc kzs faluja É-ra} [43 C]

Kiskoh Bi (Vaskoh-ÉÉK) 1588: *Alsokoch*, 1600: *Kis Koch* (Jakó 280). 1808: Kóh (Kis-) (87). 1851: *Kis-Koh*, Bi vm, 313 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Itt a híres *Válja-Szákó*, vagy *Reichenstein* ezüstbánya. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 225). 1888: Kis-Kóh Vaskohi js (Je 426). 1913: Kiskoh Bi vm (Az). 1975-ben felfedezett cseppkőbarlangjában a barlangi ősmédve: *Ursus spelaeus* maradványai. – 1909/19: Chișcau, *Kiskoh*, L 888: r 869; zs, m (45). = Su 1: 143. 1588–1851. – 1974: c. Pietroasa {Vasaskőfalva kzs faluja, D-i hrs} [21 C, D]

Kiskopács Bi (Félixfürdő-K) 1508: *Kopachel*, 1580: *Kupachel* (Jakó 282). 1808: Kopacsel (88). 1851: ≈, Bi vm, dombos és erdős vidéken, 413 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa 4662 hold, ... Van pataka, mellyből isznak. Birja gr. Frimont Béla, kinek itt derék udvarháza van (Fé 2: 247). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 444). 1913: Kiskopács Bi vm (Az). – 1909/19: Copăcel, *Kopacsel*, L 623: r 614 (54). = Su 1: 164. 1508–1913. [21 A]

Kiskökényes Ko (1913) < Kökénypatak.

Kiskrassó KrSzö (1913) : Lipkó Kr.

Kis-Küküllő vm: Küküllővármegye után.

Kislaka Bi (Bél-É) 1808: Kislaka (85). 1851: ≈, a váradi deák **püspök** béli uradalmában; 657 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 2: 225). 1888: Kislak Béli js (Je 437 & Telmegye psz). 1913: Kislaka Bi vm (Az). – 1909/19: Chișlaca, *K*, L 813: r 808 (46). = Su 1: 144. 1828, 1851. – 1974: c. Craiva {Bélikirálymező kzs faluja, D-i hrs} [20 D]

Kisles Za>Ar (1913) : Lestornya.

Kismaglóds Za (Nagyhalmágy-ÉNy) 1427: *Maghwycza*, *Magalucha*; 1461: *Magwlyscha*; 1439, 1441, 1445: *Magurich*, *Magyorich*. Világos vár tartozéka (Cs 1: 739. Magulicsa). 1630: *Magulicsa* (Amlacher 215). 1808: Magulicza Za (101). 1888: Magulicsa **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 484). 1913: Kismaglóds Ar vm (Az). – 1909/19: Măgulicea, *M*, L 515: r 514 (108). = Su 1: 383. 1427–1854 {1913}. [33 A]

Kisméhes Bi 1888: Kis-Méhes psz (t) Gyapjú Bi Cséffai js (Je 429).

Kismeregye Ko 1808: *pr.* Kismeregye (A Meregycs) Hnt. 13: azh (85).

Kismező KSz (Zsibó-ÉK) 1543: *Poynycza*, 1614: *Poynicza*, 1632: *Puinicza* (Kádár IV. 369). 1733: *Pojanicza*, 1750: *Pojenicza*, *Pojnicza*, 1760–2: *Poinicza*, 1805: *Pojnitza*. 1808: Pojnicza ~ Pojnyicza **Köv** (130). 1888: Pojnicza **SzD** Nagylondai js (Je 583). 1913: Kismező **SzD** vm (Az). – 1909/19: Poienița, *Km*, L 676: r 675 (136). > Poienița = Su 2: 49. 1543–1854 {1913}. > 1974: Poienița c. Băbeni {Aranymező kzs faluja, Ny-i hrs} [12 D]

Kismiháld Szö : Miháld 2.

Kisod Fe (?) 1382: *Chysud*-i Balázs fia János leánya: Vrsula Bolyai Ákos fia Tamás felesége {ld Bolya} (An 1: 206-207. közt).

Kisolsz Za (Körösbánya-ÉNy, a Fehér-Körös jp-i úton) 1439: *Kisolch* Világos vár tartozéka (Cs 1: 747). 1760–2: *Ocsisor*. 1808: Ocsisor (119). 1850, 1854: *Kis Ots*, *Ocișor* (Su). 1888: Ocsisor **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 549). 1913: **Ócsisor** Ar vm (Az). – 1909/19: Ocișor, *O*, L 391: r 388 (124). = Su 2: 7. 1439–1854. [33 B]

Kisorosz Bi 1888: Kis-Orosz, psz (t) Gyapjú Bi (Je 430).

Kisöd * Te (Delta táján, Bánlak és Tolvád mellett) 1343: v. *Kiseud* a. n. *Pasarustow* (Tr). =: ≈. Újudvarhoz tartozott (Cs 2: 58. Posárostó). – Su 2: 354 (Tr).

Kispatak Hsz (aprótelepülés Kisborosnyó fölött DDNy-ra, a Bodzai-hegyek gerince alatt) 1913: *Kispatak* Kisborosnyó tartozéka (H). 1968: Nagyborosnyó kzs. faluja 4 km. 1969 L 62 (*Kovácsna megye*, 1969). 1979.III.1.: Kispatak (MeTü). Közeliében van Borz vára < Pogányvár. – Valea Mică = Su 2: 230. 1913. [38 C]

Kissebes Fe (< Péterváralja) > Sebeshely.

Kissoda Te (1808) < Tesöld (1333).

Kissomlyó vár Krassó (a Berzava mellett) a Somlyó- (ma Sümeg) hegyen épült vár a középkor végén nem Mezősomlyó, hanem Kissomlyó vár nevet viselt; Kissomlyó lehet Mezősomlyó határosa

D-en a hegy D-i oldalánál (Gy 3: 494. Somlyó 2. Mezősomlyó). 1404: *Kis Somlyó* (Pesty: Krassó II/2. 176).

Kisszabadi KrSzö (1913) < Oabicza Te~Kr.

Kisszedres Bi < Szudrics (1808) < Csomafalva (1588).

Kistécső Mm (Técső várossal átellenben, a Tisza b. p.) 1389: *Kis-Techu* (Cs 1: 445). 1851: Ferencz völgye üveghuta, 219 r. **kath.**, 38 g. **kath.** lak. (Fé 4: 191. Tétső). 1913: Kistécső Mm vm Técsői js (Az). 1920: **határfalu**. **Ref.** ehk (PaK, 2001.14). – Huta > Teceul Mic = Su 2: 185. 1389–1913. > Teceu Mic [2 D]

Kistelek 1. Bi 1888: Kistelek psz (t) Inánd Bi Cséffai js (Je 437).

Kistelek 2. * Kr (?) 1370: *Kisteluk* (Pesty: Krassó II/1. 274). – Su 2: 354.

Kistorony Sze (Szeben-D, ma városrésze) 1327: **plebanus** de v. *Epponis*, 1332: v. *Opponis*, 1336: *Epindorf*, 1339: *Eppendorf* (Tr). 1468: *Neppendorff* (Scheiner 99). 1704–1708: *Kis Torony* > Kistorony (We II. 871). 1733: *Kis Torony*. 1808: Torony (Kis-), Neppendorf ~ Steppendorf, Turnisor (172). 1861: K-T, Neppendorf, = Sze (34). 1888: Kistorony (Steggendorf, Turnisor) Nagyszebeni js (Je 434). 1913: Kistorony Sze vm (Az). – 1909/19: Turnişor, *Kt, Nd*, L 2629: r 430; n; 110 m (185). = Su 2: 208. 1327–1854. » Sibiu {Szeben}

Kistövös Kü (Balázsfalva-ÉK, a Kis-Küküllő bp-i úton) 1647: *Szpiny* (Makkai 632) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szpin*. 1808: Szpin, Blasdorf ~ Blessdorf, Spin (164). 1861: Szpin Kü (9). 1888: Szpin **KK** Hosszúaszoói js (Je 670). 1913: Kistövös AF vm (Az). – 1909/19: Spini, *Szpin*, L 377 g. **kát. r** (166). > 1964: Lunca Tîrnavei = Su 1: 368. 1647–1964. – 1974: c. Şona {Szépmező kzs faluja Ny-ra} [35 A]

Kistulkapuszta Bi (Szalonta-K) 1913: *Kistulkapuszta* Tulka tartozéka (H). – Tulca-Cătun = Su 2: 206. 1913. » Tulca [20 B]

Kiszető Te (Lugos-ÉNy, a Temesvári úton) 1359: *Kyzigteu* (DocVal 161). 1443: *Kizithew*, a Rádi család előnevében; 1492: *Thyzythew* a Rádi család birtoka, zálogon Dóczi Imréné; 1520: *Kysethew* (Cs 2: 88. Rádi). 1761: *Kiseteu* (Borovszky: Temes 59). 1808: Kiszető, (n) Kiseten (86). 1851: ≈, Te vm, 1350 n. e. **óhitü**, 15 **kath.** lak., óhitü anyatemplommal, egy szép fahiddal a Bege { : Béga } csatornáján. Termékeny határa 2-dik osztálybeli, s 26 1/8 egész telket számlál. Birja a kamara (Fé 2: 227). 1888: ≈ Rékási js (Je 437). 1913: Kiszető Te vm Temesrékási js (Az). Vásáros hely; búcsúja: *chişlegi*. – 1909/19: Chizăţau, *Kiszető*, L 1388: r 1256; n, m, zs (46). = Su 1: 144. 1359–1913. – 1974: c. Belinţ {Belence kzs faluja, Ny-i hrs} [32 C]

Kiszindia Ar (1808) < Keszend Za (1349).

Kitesd Kr (Lugos-ÉK, Bukovec és Szárazány közt) 1514–1516: *Kythesth*; 1599, 1617: *Kitest*; 1607: *Kytesd* (Pesty: Krassó II/1. 274). – Su 2: 360.

Kitid Hu (1913) : Keted.

Kiulfalva Za (Körösbánya-ÉNy) 1439: *Kiolfalva*, 1441: *Kyulfalva*, 1445: *Kywfalva* Világos vár tartozéka (Cs 1: 736). 1760–2: *Tujlest*. 1808: Tyulesd Za (174). 1888: Tyiulesd (Tyulesd, Thiulest) **Hu** Körösbányai js (Je 699). 1913: Tyiulesd Hu vm (Az). – 1909/19: Tiuleşti, *Tyiulesd*, L 305 **ort. r** (182). = Su 2: 195. 1439–1854. – 1974: c. Tomeşti {Tomesd kzs faluja ÉK-re} [33 B]

Kivis * Kr (?) 1421: *Kyvys* (Pesty: Krassó II/1. 275). – Su 2: 360.

Kizdia Te (1808) < Kisgye (1440).

Kjakovcz * Ar (Lippa-D, a Sistaróc völgyében: Su) 1440, 1477: *Kyakowczy* Solymos vár 51. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 358.

Kladanyest * Kr (Facsád-DK, Zsupánfalva mellett) 1617: predium *Kladaniesthi* (Pesty: Krassó II/1. 255). – Su 2: 354.

Kladnik * Kr~Szö (Miháld/Mehádia táján) 1564: pr. *Gladnyk*, 1590: *Kladnyk*. Miháldi kerület (Pesty: Szörény II. 40). – Su 2: 310.

Kladova Kr (1808) : Kalodva.

Klárámajor Sza 1909: *Kláratag*; 1913: *Klárámajor* Nagykároly tartozéka (H). – Clara = Su 1: 157. 1909, 1913. » Carei

Klenócz * Te (Lugos táján) 1488: *Clenowcz* Czikóvásárhely kastély tartozéka (Cs 2: 71. Vokfalva). – Su 2: 312.

Klesva * Ar (Kapronca mellett) 1515: *Kleschwa* a Gerlai Ábrahámfiak birtoka; Kapronczával és Monyoróssal együtt említik (Cs 1: 774). – Su 2: 354.

Klics BSz (1808) : Csúrfalva SzD.

Klicsó Kr (Lugos-ÉÉK) 1453–54: *Clechowa* (P); 1454: *Clewchowa* Zsupánhoz tartozott; ma is tőszomszédja (Cs 2: 46. Te vm); 1539: *Klychowa*, 1596: *Klachowa*, 1598: *Klechowa*, 1599: *Klichowa*, 1717: *Klisko* (Pesty: Krassó II/1. 275). 1808: Klicsova, (i) Klishova (87). 1851: ≈, Kr vm, 880 n. e. **óhitű** lak., és óhitű paroch. templommal. Határa 4104 hold ... Földe hegyes-völgyes, s nem igen termékeny. Birja a kamara (Fé 2: 229). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je 438). 1913: Klicsó KrSzö vm (Az). – 1909/19: Cliciova, *Klicsova*, L 1173: r 980; c, m, n (51). = Su 1: 157. 1453–1851. – 1974: c. Bethausen {Bethlenháza kzs faluja D-re} [32 D]

Klitt Bi (Bél-ÉK) 1692: *Klit* (Mezősi 117). 1808: *div.* Klitt (87). 1828: Klit (Nagy 100). 1913: *Pusztaklitt* Bélahagymás tartozéka (H). – Clit = Su 1: 157. 1828–1913. + 2: 354. 1692. – 1974: c. Hásmaş {Bélahagymás kzs. faluja, ÉK-i hrs} [20 D]

Klokotics Kr : Krassócsörgő KrSzö.

Klopotia (1717) ~ Klopódia Te (1913) < Gyalmár Kr (1323).

Klopotiva Hu (Hátszeg-DNy, Malomvíz-Ny hrs) 1360: *sacerdos olahalis* ecclesie de *Clapatua*; 1496: *Klopothywa*; 1519: *nobiles p-is Clopothywa*. Klopotivai, K. Bakócz, Pogány-birtok (Cs 5: 102). 1613: *Nagyklopotiva* (Ve: Doc. VIII. 299). 1630: *Felső Clopotiva* (Amlacher 215). 1733: *Klopotiva*, 1760–2: *Nagy Klopotiva*. 1808: Klopotiva (87). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Hátszegi js (Je 439). 1913: Klopotiva Hu vm (Az). – 1909/19: Clopotiva, K, L 1684: r 1606; m, n (52). Az 1848 előtti román nemesek leszármazottai évszázad múltán is a leghatározottabban elhatárolták magukat a jobbágyok utódaitól. Ion Conea: *Clopotiva, un sat din Haşeg*. I-II. Buc. 1940. – Su 1: 158. 1360–1854. – 1974: c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs faluja} [43 B]

Knéz Te (1808) : Kenéz Cs (Temeskenéz) Te.

Knezeg To (Cs 5: 715) : Gernyeszeg.

Koba * Za (Kisjenő és Szinte közt) 1338: *Chuba* (Tr). – Su 2: 311.

Kobátfalva Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1462.XII.15.: Blasius (filius) Johannes de *Kobathfalwa* iuratus assessor udvarhelyszéki esküdtek közt Váralja és Pálfalva határvitájának rendezésén (SzO VIII. 96). 1566: *Kobadfalwa*, *Demeterfalwa*; 1576: *Kobadfalwa* (SzO II. 202, 209, IV. 39). 1614: Kobátfalva 40 családfő (Uh 96). 1624: *Kobadfalua*-i Fejérvizi Mihály ld Makfalva (SzO). 1760–2: *Kobátfalva*. 1797: Balog Torok nevű erdő egyik szomszédja a *Czinegető* nevű hely, 1842: *Czinegető* nevű erdő (: Szénégető. SzTA). 1808: Kabátfalva ~ Kobádfalva (76). 1861: Kobátfalva Uh (28). 1888: Kobát-Demeterfalva Uh Székelykeresztúri js (Je 439). 1913: Kobátfalva Uh vm (Az). « Demeterfalva. – Cobat-Demeterfalau > Cobăteşti = Su 1: 159. 1462–1913. – 1974: c. Şimoneşti {Siménfalva kzs faluja} [24 D]

Kóbor Kh (Kóhalom-DNy) 1206: v. *Cowrnh* (Tr). 1488: *Kofferin* (Berger 57). 1578: határpere Felmér és Tyukos faluval. *Causa metalis p-um Kobor contra Felmerienses et Tükienses* – Sebastianus Czumpolius szebeni jegyző által felvett tanúkihallgatási jzk-ben (Szebeni lt IV. 1136) 136 tanú Kh és Fe vm több falujából, három nációból (Bi). 1641: magyar pap Víggh Márton. 1727:

Kóbor, Felmér és Dombos határpere (MOL Gyfv kápt. orsz. lt. Metales F 8). 1733: *Kobor*. 1808: Kobor, Kiwern ~ Küwern, Kuburá (87). 1861: Kóbor, Kivern, Kubura Kh (36). 1888: ≈ NK Köhalmi js (Je 439). 1913: Kóbor NK vm (Az). – 1909/19: Cobor, *K, Kivern*, L 891: r 104; m (52). = Su 1: 159. 1206–1854. – 1974: c. Ticuşu {Szásztyúkós kzs faluja, Ny-i hrs} [36 D]

Kócs BSz (Bethlen-ÉK, a Nagy-Szamos j. p.) 1329: p. *Koch* (Tr). 1476: *Kocz*, 1506: *Kaach*, 1609: *Kacz* (Kádár IV. 382). 1733: *Kots*, 1750: *Kocs*. 1808: Kócs, Kocsu (87). 1861: ≈ BSz (18). 1888: Kocs (Kolcs, Kocsiu, Kocsu) **SzD** Bethleni js (Je 439). 1913: **Szamoskócs** SzD vm (Az). – 1909/19: Cociu, *Kócs*, L 803: 769; zs (52). = Su 1: 159. 1329–1913. – 1974: c. Şintereag {Somkerék kzs faluja ÉNy-ra} [13 D]

Kocsa * Csa (Óbesenyő-Ny) 1335: *Kocha*. Csanád nb. Telegdiek öröklött birtoka; 1369: ≈ besenyők birtokába kerül (Gy 1: 849. Besenyő 2). 1335, 1339: ≈ (Cs 1: 706. Veres-dob). 1335: ≈ (Tr). – Su 2: 354. *Nagykocsóhát* psz.

Kocsárd 1. Asz (Torda-DK) **1291.III.12.**: *Kuchard* az aranyosi székelyek földjén (KmJkv 2; Er 478). 1332: *sacerdos* de *Kuchard* (Tr). 1441.VI.30.: *Kochard*-i Szemes János ü: Csúcs Fe vm (334); 1459.XI.10. {e.}: nemesek, székelyek, szászok *Kochard*-on tartottak közgyűlést (1395); 1492.III.7.: *Kochard*-i Geréb Zsigmond mohai (Fe vm) részbirtokos (2776); 1517.VII.16.u.: Szabó Zakariás tordai polgár (pr) fe: *Kochard*-i néhai Szemes Mihály leánya: Orsolya *Kochard*-on apjáról reaszállott székely örökségeinek két részét és lófőségét 89 magyar arany Ft-ért örök áron eladja *Kochard*-i Gálfi Mártonnak (3636); 1523.X.27.: *Kochard*-i Gálfi György részbirtokos több Fe vm-i faluban (3961). **1587**: *Koczyard*. – E: fl. 12, A: fl. 4. III. Princeps magn. dom. Joanni Galffj integram vita durante contulit (Dé 70). **Kocsárdi Gálffy János** nagybirtokos, Báthory Kristóf familiárisa, tanácsúr; Báthory Zsigmond kivégeztette (K,?–1593.II.2. v. III.8. Huszt vára). Börtönben írt önéletrajzát kiadta Kemény József ETT. Kv 1837. KGJ levelei feleségéhez: Pernyeszy Erzsébethez. 1. Belényes, 1592. (XII. 7-8.); 2. Várad, 1592.XII.9.; 3. Várad, 1593.I.1.; 4. Huszt, 1593.I.13.; 5. Huszt, 1593.I.27.; 6. Huszt, 1593.II.14.; 7. Huszt, 1593.II.15.; 8. Keltezés nélkül (1593). (Közl: Szabó György, NyIrK 1978.2.209-214). 1635 Abod: Orbán István, Márton és Tamás **Szekely Kocsárdi** fiak; Ákosfalva (Msz): Veres László Koczardon lakik (SzO). 1670 Nagykapus (Ko): Bodis István az tatárjárástul fogva három fiával Koczardon lakik (Gyalu 188). 1704–1708: *Kocsárd* (We II. 871). 1733: *Kocsárd*, 1750: *Kucserdye*, 1760–2: *Kotsárd*, 1805: *Székely-Kocsárd*. 1808: Kocsárd (Szekely-) (87). 1861: Sz-K Asz (33). 1888: Sz-K **TA** Felvinci js (Je 644). 1913: **Székelykocsárd** TA vm (Az). # Janitsek J.: *Székelykocsárd helynevei* (NyIrK 1991. 2). – 1909/19: Cucerdea, *Szk*, L 1560: r 449; m (59). > Lunca Mureşului = Su 1: 367. 1291–1854. [23 C]

Kocsárd 2. Kü (Dicsőszentmárton-É hrs) **1278**: t. Michaelis f-i Ruoz *Kuchard* vocata (Cs); =: ≈; 1332: Petrus *sacerdos* de *Kohard*. 1278-ban Ravasz fia Mihály birtoka; Dicsőszentmárton határosa. Papja 1332 I: 22, 1332 II: 15 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 555). 1360: p. *Kochar*, 1494: p. *Kochord*, 1505: p. *Kochard*. Kendi ~ Kiskendi ~ Balavásári Baládfi ~ Kendhidai, Szilvási, Eczeli Tabiási s más birtokosé (Cs 5: 884). 1733: *Kocsárd*, 1750: *Kucserde*, 1760–2: *Oláh Kotsárd*, 1805: *Oláh Kocsárd*. 1808: *Kocsárd (Oláh-)* h., *Kucsergye* val. 1861: O-K, = Kü (8). 1888: Oláh-Kocsárd (Cucerdea romane) **KK** Radnóti js (Je 552). 1913: **Oláhkocsárd** KK vm (Az). – 1909: Cucerdea-română, *Ok*, L 1101: r 1017 (59). Cucerdea = Su 1: 182. 1278–1854. [23 D]

Kocsegyház * Csa (Besenyő-Ny) **1256**: *Kucheghaz*. A Csanád-nem birtoka. 1256-ban Vaffa fiainak jut osztályrészül. Homokrév és Dobegyház között sorolják fel, vsz azonos a későbbi *Kocsa* birtokkal, melyre a Telegdiek igényt tartanak. 1884/891. tk: Kocsóhát nagy major (Gy 1: 861). – Su 2: 356.

Kocsoba 1. Bi 1. (Várad-D, Tenke-DK) 1445: *Kochuba* (Jakó 280) János váradi püspök Miklós román vajdának adományozta. A török korban elpusztult, s 1715 után románokkal települt be újra. 1808: Kocsoba (87). 1851: ≈, Bi vm, lapályos földön, 1451 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határán van 850 h. föld és rét, ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 2: 232). 1888: ≈ Bi Tenkei js (Je

440). L 1910: 1432; 1956: 1591 (Le). 1913: **Alsókocsoba** Bi vm (Az). – 1909/19: Cociuba, *Kocsuba*, L 1304: r 1273; zs, m (52). > Cociuba Mare = Su 1: 160. 1445–1913. [20 B]

Kocsoba 2. Bi 2. (Vaskoh-É, a Köves-Körös j. p.) 1587: *Kochioba*, 1600: *Koczuba* (Jakó 280). 1808: *Kocsuba* (87). 1851: ≈, Bi vm, 239 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, patakkal. Urb. szántó 60, rét 40, legelő 80, majorsági erdő 1200 hold. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 231). 1888: ≈ Bi Belényesi js (Je 440). 1913: **Felsőkocsoba** Bi vm Vaskohi js (Az). – 1909/19: Cociuba, *K*, L 358: r 354 (52). > Cociuba Mică = Su 1: 160. 1587–1913. – 1974: c. Pietroasa {Vasaskőfalva kzs faluja} [21 C]

Kocsoba 3. Za (Borossebes-DK, a Fehér-Körös j. p.) 1553: *Kochyoba*, 1574: *Kozoba* (Márki II/1. 237). 1619: *Koczioba* (Ve: Doc. IX. 203). 1808: *Kocsoba Ar* (87). 1851: ≈, Ar vm, Buttyin fil., 2 **kath.**, 120 **óhitű** lak., hegyes, erdős határral (Fé 2É 231). 1888: *Kocsuba Ar* Borossebesi js (Je 440). 1913: **Köröskocsoba** Ar vm (Az). – 1909/19: Cociuba, *Kocsuba*, L 124: r 110; m (52). = Su 1: 159. 1553–1913. – 1974: c. Dieci {Décse kzs. faluja} D [33 A]

Kocsoládfalva KSz (Zsibó-ÉK, a Szamos jp-i úton) 1405: *Kocholathfalua* (Cs); = v. **olachalis** *Kocholathfalva* (K); 1424: *Kucholathfalua* (Cs 1: 559); 1543: *Kwcholat*, 1650: *Kocsolat*, *Koczioláth* (Kádár IV. 515). 1639: *Kotsullath*, 1647: *Kuczulad* (Makkai 434, 444) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kucsulat*, 1750: *Kucsulata*, 1760–2: *Kutsulat*, 1805: *Kutsulata*. 1808: *Kucsulata* **Köv** (93). 1888: *Kucsulát* (Cuciulatu) **SzD** Nagyilondai js (Je 459). 1913: *Kocsoládfalva SzD* vm (Az). – 1909/19: *Cuciulat*, *Kucsulát*, L 349: r 334 (60). = Su 1: 182. 1405–1913. – 1974: c. Letca {Letka kzs faluja, Ny-i hrs} [12 D]

Kodor BSz (Dés-DNy hrs) **1292**: *Kodor* (Tr). 1305: *Kodor-i Márton fia János és te: Lőrincnek fia Péter* Ko vm-ben Rücs föld és Szentpéter föld között fekvő Komlós örökölt földjüket rokosnág okán generüknek, Fekete Péternek adják (An 1: 749). 1437: *Kodor* (Kádár IV. 387).

1587: *Kodor et Terpen*. – E: fl. 15, A: fl. 5. III. Princeps magn. dom. Alexandro Kendy integram vita durante contulit (Dé 51). 1609 Türe (Ko vm): *Kodori Ilona özvegyasszony* (Gyalu 426). 1635 Mátisfalva (Uh): *Katona Gerely és Mihály (régí lófök) Kekedi vram Kodori jobbagyai* (SzO). 1652 Vajdakamarás (Ko): *Kodori Péter jobbagy* (Gyalu 137); *Magyarkályán: Kodori Imre és Péter jobbagy* (139). 1760–2: *Kodor*. 1808: *Kodor, Kodorú* (87). 1861: ≈ **BSz** (18). 1888: ≈ **SzD** Dési js (Je 440). 1913: *Kodor SzD* vm (Az). – 1909/19: *Codor, K*, L 573: r 485; m, zs (52). = Su 1: 160. 1292–1854. – 1974: c. Jichişu de Jos {Alsógyékényes kzs faluja, ÉK-i hrs} [13 C]

Kodrulytelep Sza (Nagybánya-D, a Lápos j. p. közelében) 1913: *Kodrulytelep* Bucsonfalva tartozéka Nagysomkúti js (H). – 1909/19: *Codru, &*, v. *Buteasa* (52). > *Buteasa-Cudru* > *Codrul Butesii* = Su 1: 160. 1913. > 1974: *Codru Butesii* c. *Şomcuta Mare* {Nagysomkút kzs. faluja DK-re} [12 B]

Koh : Kiskoh, Vaskoh Bi.

Kohány 1. Bi (Margitta-KDK) 1454: *Kolyan*, 1489: *Kohan* (Jakó 280). =: ≈ (Cs 1: 614). 1625: *Kohani* (Csáky 654). 1692: *Kohany* (Mezősi 54). 1808: *Kohány* (Lüki-) (87). 1851: *Lüki-Kohány*, {r} *Ityivsi-Kohán*, Bi vm, hegyen és dombon, 241 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal, és 10 4/8 urbéri telekkel. Hegyes-völgyes határa 1079 hold, ... A határ mentiben délről foly a Berettyó vize. Birtokosai: gr. Csáky Sándor, Édes Gábor, Ujfalusi Lajos, Domahidi Dániel, Kabós Dániel, Kabós Mihály, Kabós János, Korda György és Simon Elek, Fráter Imre, Gedeon, Tamás, Jakab és Dániel, Sombory András, Végh György, Fodor Sándor, Kallós Imre, Botka Ádám, Osváth Károly, Mohay, Dobsa család, Radvány nő asszony (Fé 3: 52). 1888: *Kohány Margittai js* (Je 440). 1913: **Berettyókohány** Bi vm (Az). – 1909/19: *Cohan, K*, L 269: r 150; m (52). > *Cohani* = Su 1: 160. 1454–1913. – 1974: c. Abram {Érábrány kzs faluja, K-i hrs} [11 C]

Kohány 2. Bi 1888: *Gyanta-Kohány psz* (t) *Gyanta Tenkei js* (Je 352).

Kohldorf KrSzö (1888): Szenesfalu.

Kohópatak **BSz** (Magyarláros-ÉNy hrs) 1630: *Cohpatak*; 1650: *Kopataka*; 1703: *Koppataka*; 1721: *Köpataka* (Kádár IV. 394). 1733: *Kuffoja*, 1750: *Kufoje*, 1760–2: *Köh Pataka*. 1808: *Köpataka*, Kufejeu (90). 1861: ≈, *Kufoje* **BSz** (18). 1888: *Kohpataka* (Kujoja) **SzD** Magyarlárosi js (Je 440). 1913: *Kohópatak SzD* vm (Az). – 1909/19: *Cufoaia, Köhpataka*, L 374: r 371 (60). = Su 1: 182. 1630–1913. [13 A]

Kohóvölgy (Magyarláros-ÉK, a Láros melletti úton) 1730 táján, vasbányászat kapcsán létesült, Lárosbánya (>Erzsébetbánya) mellett D-re. 1835: *Strimbulu* (Su). 1888: *Horgospataka* (Sztrimbuly, Sztrimbu) **SzD** Magyarlárosi js (Je 375). 1913: *Kohóvölgy SzD* vm (Az). – 1909/19: *Strâmbul, Hp*, L 626: r 168; m (168). > *Strîmbul Băiuțului* > *Strîmbul-Băiuț* = Su 2: 148. 1835–1854. > *Strîmbu-Băiuț* [13 A]

Kojás * **Kr** (Soborsin-D, a Maros b. p., Marosnagyvölgy és Kápolnás közt) 1717: *Kojás*, 1761: *Koblasch* (Pesty: Krassó II/1. 281). – Su 2: 354.

Kók To (Torda-K) 1406: p. *Kok*; =: *Kook*; 1518: ≈. ♂Gernyeszeg tartozéka; majd Farnasi ~ F. Veres, Tetrehi Peres, Kecseti, Somkeréki Erdélyi, Szilvási, Gerendi-birtok (Cs 5: 715). 1733: *Koch*, 1750: *Kok*, 1760–2: **Mező-Kok**. 1808: *Kók* (87). 1861: *Kóók To* (10). 1888: *Mező-Kók* (Mező-Koók) **TA** Tordai js (Je 503). 1913: **Mezőkók** **TA** vm (Az). – 1909/19: *Cooc, Mk*, L 926: r 757; c, m, zs (54). > *Țigăreni* > 1964: *Pădureni* = Su 2: 29. 1406–1964. – 1974: c. *Tritenii de Jos* {Alsódetrethem kzs faluja, K-i hrs} [23 C]

Kokács * **Te** (Temesvár-É, Vinga-D, Mezőzsadány mellett) 1318: *Kokaach* (Tr). – Su 2: 352.

Kolafalva Bi (Vaskoh-Ny) 1580: *Kolest*, 1600: *Kolesty* (Jakó 281). 1808: *Kolest*, {m} *Kolled* (87). 1851: *Kollest*, *Bi* vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, hegyektől körülveve, völgyben, egy felemelkedett kősziklán, 550 n. e. **óhitű** lak. s anyatemplommal. Határa 1907 hold, ... A falu közepén van egy nagy tó, mellynek eredetét s fenekét s belőle a víz hova mentét nem tudhatni; tiszta kősziklán van. Lakosai közül 60-an vasbányászattal foglalkoznak (Fé 2: 234). 1888: *Kollest* Vaskohi js (Je 441). 1913: *Kolafalva Bi* vm (Az). – 1909/19: *Colești, K*, L 460: r 457 (53). = Su 1: 161. 1580–1851 {1913}. [11 C]

Kolbászfalva * **KSz** (Korond környékén KmJkv) 1410: *Kolbazvanfalva* (Petri III. 679). 1424: *Kolbazfalwa*; 1460: ≈ **KSz**; 1470: ≈ *Sza* vm (Cs 1: 478). 1461.I.2.: *Kolbazfalwa* egész birtok Kusalyi Jakcsoké (KmJkv 1497); 1461.III.23.: *Jakcs Péter Kolbasfalwa-i örökjogú részét* Bélteki Drágfi Miklós elfoglalta (1530); 1555.X.10.: *Kolbazfalwa* Kusalyi Jakcsok birtoka (5418). 1595: *Kolbosfalva* (Petri). – Su 2: 354. 1410–1595. {Petri szerint}

Kolbu BN 1888: *Kolbu* telep (t) Óradna BN (Je 441).

Kolcán KSzö {1913} *Kolcán* Boksánbánya tartozéka {H}. – Colțan = Su 1: 162. {Sine data}

Kolcér KSz (Nagybánya-DNy, a Szamos jp-i úton) 1405: *Kolchua*, 1424, 1470: *Kolcher*; 1475: *Kolczer* penitus deserta (Cs 1: 558). 1566: *Koltzir, Koltzier*; 1603: *Kolczyer* (Su). 1647: *Kolczer* (Makkai 444) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kolcziria*, 1750: *Kolczire*. 1808: *Kolczer Kőv* (87). 1888: ≈ (Colțirea, *Kolczirá*) **Sza** Nagysomkúti js (Je 441). 1913: *Kolcér Sza* vm (Az). – 1909/19: *Colțirea, K*, L 478: r 418; zs, m (53). = Su 1: 162. 1566–1854. – 1974: c. *Ardusat* {Erdőszáda kzs faluja DK-re} [12 B]

Kolcvár Hu (Hátszeg-DNy, Malomvíz mellett D-re) 1493, 1511: *turris Kolcz supra p-m Malomwyz*; 1519: *domus curiaque nobilitaris Ladislai necnon Nicolai et Michaelis Kendeffy in Malomwyz ac Kolch subtus castrum similiter* =. Kendefi és Kenderesi. 1493: még csak torony; 1519-ben vár. Ma is várnak mondható: meredek falormán álló öreg tornyát falak, erődítmények fogják körül (HuÉvk 7: 74. Szinte Gábor; Gerecze II. 401; Cs 5: 51). 1661: *Kolcsvár várába mentem* (Evlia Cselebi 90). 1703.III.21.: *Ugyan ma hallottuk, hogy ... Kolcvárát is feladták* Orlai uraiméknak {Orlay Miklós ezredesnek}; 1705.IX.24.: *Kolcvára felett micsoda magas hegy vagon ...* (We). 1808: *ard Kócz* (87). – Su 2: 354. – 1981: *Cetatea Colți* 1251 m [43 B : L]

Kolcs 1. Sza 1. (Szatmárnémeti-KDK, a Szamos bp-i úton) 1279: *Kulchou*, 1300: *Kulchua* (Tr). Neve 1279-ben fordul elő első ízben, kialakulását azonban jóval korábbi időre kell tennünk: a Kaplony-nemzetségnek legalább három különálló ága birtokos benne a XIV. szd elején, a közös szerzés ideje tehát évtizedekre nyúlik vissza. Ezt teszi valószínűvé a falu korai kettőssége is. A mai Nagy- és Kiskolcs (1334: *Kethkulch*) egyike a XIII. szd második felében keletkezett: ekkor éltek névadóik, ekkor került tehát sor a kettő megkülönböztetésére. Mikekolcsa 1312-i tulajdonosának atyjáról, Illyekolcsa pedig talán az ugyanakkor élt Illésről kapta nevét. (Utóbbi Mike ágával közeli rokonságban volt.) A Vitkai-ág előbb a Nagymihályi-ággal küzd itteni birtokáért (1300 és 1330), majd a század közepétől a Károlyi-ág családjaival osztozik benne (Maksai 161). 1301: Gervasius fia János comes *Kolch* örökölt birtoka negyedét eladja Aynardus fia Móricnak és Márk fia Olivérnek, 3/4-ét Moka-nak (An 1: 52, 53). 1303: t. *Colt*. C-i Moka ezt eladja (480). 1305: Aynardus fia Móric és Márk fia Olivér *Kolch* vásárolt birtokuk negyedét eladják Dees magister fia Solomusnak (767). 1305: p/v. *Kolth*-i Tivadar fia János és peres felei kiegyeznek: csak a falubeli telkeket osztják fel (800). (1312): p. *Kulch* (An 3: 221); 1312: ... *Eghazaskolchya* birtokát Simon fia Péter fia Zunga (ds) Péternek, Wrdung (ds) Andrásnak és Endus fia Györgynek iktatják {ld Vetés} (An 3: 234). 1332: *Kouch*, *Kowch* (Tr). 1352: *Kethkulch* (Cs 1: 478). 1808: Kócs (Nagy-) (87). 1851: *Kolcs*, Sza vm, a Szamos árjainak kitétve: 8 római, 250 g. kath., 295 ref., 15 zsidó lak., ref. és g. kath. anyatemplommal. Lapályos határa igen termékeny; gyümölcsöse, erdeje bőven. F. u. Bagossy, Darvay s m. t. (Fé 2: 233). 1888: N-K Szatmári js (Je 525 & Ó-Beremzeszeg és Lanka telep). 1913: **Nagykolcs** Sza vm (Az). – 1909/19: Culciu-mare, *Nk*, L 806: r 356; m, zs (60). = Su 1: 183. 1279–1851. > Culciu Mare [2 C]

Kolcs 2. Sza 2. (Szatmárnémeti-KDK, a Szamos bp-i úton) 1312: VáK jelentése a nádornak: András *Iliekolchya* birtokát, ahol András özvegye él, továbbá ... {ld Kolcs 1.} (An 3: 234). 1406, 1438: *Kis Kolch* (Cs 1: 478). 1808: Kócs (Kis-) (87). 1851: *Kolcs* (*Kis*), Sza, 355 ref., 125 g. kat. lak., ref. anyatemplom. F. u. gr. Teleki, b. Wesselényi, Darvay s m. t. (Fé 2:). 1888: K-K **Sza** Szatmári js (Je 427 & Muhi és Lankák telep). 1913: **Kiskolcs** Sza vm (Az). – 1909/19: Culciu-mic, *Kk*, L 710: r 196; m (60). = Su 1: 183. > 1974: Culciu Mic c. Culciu {(N)Kolcs kzs faluja} [2 C]

Kolibica Be/BN (Beszterce-KÉK, a Beszterce vize) 1760–2: *Colibiza*. – 1909/19: Colibița, *Kolibicza*, &, v. Borgo-Prund (53). = Su 1: 161. 1760, 1909. = Su 1: 161. – 1974: c. Bistrița Bîrgăului {Borgóbeszterce kzs. faluja DK-re} [14 D]

Kolest Bi (1808) : Kolafalva.

Kolosfok * Kr (Denta mellett) 1329: v-m Denth et t-m *Kulusfuk* in Crasso. Csanád nb. Vejtehi Tivadar fiainak öröklött földje, melyet 1329-ben Dentával együtt eladtak Omori Miklós fia Gál ugróci várnagynak. Denta mellett kereshető (Gy 3: 487). – Su 2: 357.

Kolozs(akna) Ko (Kolozsvár-K) {**XI-i sóbánya**} {1229} 1291: hospites nostri (regis) de ... *Kolos*. 1310: v. *Clus* cum officio camere (Cs). = (An 2: 863). 1312: *Colosakna*. Vince és Péter C-i villicusok kérésére elhatárolják az *Ozuer* erdőt a Suki nemesek Szovát felőli erdejétől; László vajda a C-i népeknek adja használatra (An 3: 239). 1314.VII.13. Datum in *Clusakna*. Jakab kolozsi comes, Suki István és Mihály magister szolgabírók oklevele (An 3: 792). 1326: decima salis de *Kulusakna* (Cs). =: decime salium de ≈; 1332–5: Thomas **sacerdos** de *Clus*, *Klusakna*. Mezőváros jelentékeny sóbányával, melyet már a XI. szd-ban műveltek. (Lakóinak feltehető 1229-i perlekedését ld. Pata alatt.) 1326-ban ugyanis Károly király elismerte, hogy az erdélyi püspök a „szent királyok“ adományából birtokolja a kolozsi, dési, tordai és széki akna sötizedét. 1291-ben III. Endre Dész, Szék és Kolozs telepeseinek szabadságát adta Tordaakna telepeseinek: (1.) mentesek a vajda, az ispán és tisztjei ítélezése alól, s csak a király vagy a tárnokmester bírászkodhat felettük. (2.) Nem szállhatnak meg erőszakosan közöttük és nem vehetnek bírságot rajtuk. (3.) Csak a választott falunagy (villicus) ítélezhet közöttük. (4.) Vámmentes hetivásárt tarthatnak. (5.) Az ott lakó kereskedők vámmenteséget élveznek. (6.) A Szent Mihályt {IX.29.} megelőző héten szabadon termelhetnek és adhatnak el söt. 1310-ben Kán László vajda Dést, Széket és Kolozszt a bennük működő sókamarákkal együtt átadta Károly királynak. 1314-ben Kolozs vm itt

tartott gyűlést. 1326-ban a király megerősítette Kolozsakna, Szék, Dés és Torda sőtizedét az erdélyi püspöknek, azzal, hogy tisztjei a sóbányákból szabadon és vámmentesen elszállíthatják. Plébánosa 1332 I: 80 új báni, 1332 II: 20 gs, 1333: 16 gs, 1334 I: 8 gs, 1335 I: 8 + 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 353). 1375: salisfodine nostre (**regis**) de *Kolosakna*; 1377: **civitas** nostra *Kulusakna*; =: due strate magne de Torda ad salisfodinas de *Colus* tendens. 1449: **plebanus** de *Colos*; 1456: camerarius salium regalium camere de *Klws*; 1459: iudex et iurati cives necnon tota communitas **oppidi** *Colos*; 1469: **plebanus** de *Kolos*, **ecclesia parochialis Beati Emerici ducis** in oppido *Kolos* (Cs), 1469.IV.10.: Hunyadi János évi 24 arany Ft-ot rendelt e templom és a plébános javára; Mátyás király újabban megerősítette a rendelkezést (KmJkv 1862). 1470: opp. nostrum *Kolos*. 1471: opp. nostrum *Kolos Akna*; 1472: iudex, iurati ac universi hospites de oppido *Kolwsakna*, **plebanus** de = (Cs). 1472: Domokos pap, Péter deák sósigillator (Dn 2319). 1508: **capella Beate Katherine virginis et martiris** in p-e *Kolos* fundata; 1510: opp. *Colos* regie maiestatis. 1512: vicecamerarius *Colosiensis*. 1375-ben és 1377-ben I. Lajos király a város népességét növelni kívánván, megengedi, hogy minden szabad állású ember, jelesen az urától engedélyt nyert jobbágy (földbér és tartozása lefizetése után) ide telepedjék. A XIV. szd folyamán gyakran itt tartja törvénytevő üléseit a vm. 1469-ben Mátyás király itteni halastóhelyet adományoz György kolozsi főesperesnek. Plébánosai: 1449: Miklós, 1469: Bálint, 1475: Domonkos, 1485–1508: Balázs. Hn 1392 v. 1393 hj: *Sehter* vagy *Sejter* n. hegy, *Kard-erdeuchupya* n. halom, *Bozosberch*, *Wduornokhegyes*, *Byborusberch*, *Lykashatar*, és Ör, Bós, Dezmér, Apáthida, Korpád, Kályán, Szovát és Aranykút hrs hs. Szn 1445 (hatalmaskodás kapcsán) 68 felnőtt férfi. 1453, 1459, 1471, 1474: több név. 1472: Tordáról való nemes Orsolya asszony, Pogány Miklós özvegye és fia: Tamás, a krakkói egyetem baccalaureusa Kályán felé eső elhagyott halastavat – mely azelőtt néhai nemes Berekszői Péter deák sókamrai pecsételő (sigillator camerarum salium) és utódai örökölt birtoka volt, de Péter özvegye elidegenített – Péter deák életben levő kiskorú gyermekei nevében Domonkos plébánosnak 25 arany Ft-ért eladták (Cs 5: 305 7. vs).

1587: *Colos oppidum*. – E: fl. 16, A: fl. 8. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad cameram (Dé 57). 1635 Farkaslaka (Uh): Miklós Pál, Nagy Barla Tamás; Panit (Msz): Magyarai János Coloson lakik (SzO). 1638 Bogártelke (Ko): 29. Fejes Máté puszta házhelye; fia Coloson lakik (Gyalu 41); 1652 Hévszamos (Ko), Fugitívi: 7. Thodor Kirilla ez elmúlt télen szökött el, Koloson lakik (112). 1760–2: O(ppidum) *Kolozs*. 1808: **opp.** *Kolos* olim *Kolosakna* h., *Salzgrub* sonst auch *Klosmarkt*, *Kosokna* val. 1861: XLVII. {th} *Kolos (oppidum)*, *Kosokna* Ko (13). 1888: *Kolozs* (Kozsokná) Ko, 1888: ház 752, L 3150 (Je 441 & Kurtavölgy telep). 1913: *Kolozs* Ko vm (Az). – 1909/19: Cojocna, K, L 3767: r 1614; m, c, zs (52). = Su 1: 160. 1199: *Clus*, 1291–1854. {1808: *Klosmarkt*} [23 A]

Kolozsi főesperesség ld. Kolozsvár alatt.

Kolozs-Kalotai Tractus ~ Református Egyházmegye ld Kalotai főesperesség folytatása.

Kolozsmonostor (Kolozsvár-Ny) {**X--XI-i település**} **1214:** eccl. de *Clus*; királyi curtis, földvár, királyi monostor, Benedek-rendi apátság, hiteleshely (Gy 3: 353; Er 70). 1297: p. *Monustur*; 1315: p. *Clusmonostora*; 1336: p. *Kulumunustora* (Cs). 1439.III.23.: a *Monostor*-i villicus: Antal **ü**: Papfalva (KmJkv 144); 1441.XII.3.u.: *Monostor*-i Péter **deák üv** (383). 1448.XI.2.: *Monosthor*-i Kakas Péter **ü**: Alsóbalázsfalva (638). 1449: iudex et iurati cives de *Colosmonostora* (Cs). Tovább számos adat a KmJkv-ben. 1466: fortalium in circuitu monasterii ... abbatie de *Kolosmonostora* (Cs). 1467.VIII.18.: az erdélyi három rendi natio (magyarok, székelyek, szászok) itt köt szövetséget Mátyás király ellen.© 1492: **opp.** *Kolosmonostora*; 1518: opp. *Monosthor*; 1523: p. *Kolosmonosthra* (1263–1523. Cs 5: 307. vs). 1579.V.5. Báthory Kristóf vajda a létesítendő jezsuita kollégium számára Kolozsmonostoron telket és birtokokat adományoz.© 1584: Kolozsmonostoron hat jezsuita szerzetes-tanár tanít. A diákok száma 150 körül van.© 1588: *Monostorz*. Kolozsvár jezsuita rendházának birtoka. In *Monostorz Anno 1588 in Augusto fuerunt coloni no. 207, inter quos habebant boves (exceptis Libertinorum et Iudicis 64) 226. ... inquilini sunt 14; sylvae ... Zodos Cereie, Byk, Apathmesseie, Birc, Gad Cereie, Agiagos Cereie prohibitaie. Proventus: 13 féle* (Gyalu 5-6). **1590.VII.12.:** *Monostor* fejedelmi birtok. Balogh Jakab bíró, Dobos János liber,

erdőbíró; 118 családfő közt számos foglalkozásnév mint családnév rögzült vagy ilyen iránylatot mutat: János Kovács, Szócs Gáspár és Kádár Boldizsár servit cum artificio: mívével szolgál; 1 pellió: Szűcs András; 14 suttor közt 5 Varga csn. Más nevek: Asztalos, Borbély, Borfőjtő (2), Erszinyártó, Fazakas, Gombos, Kerekes, Kocsis, Sóvágó, Szabó (5), Szócs (2). Hn csn: Bikali János, Drági Jánosné, Egeresi Márta özvegy; Gyalai Mártonné, Györgyfalvi Mihály, Kályáni Jánosné, Kapusiné, Sárdi Péter, Vadadi Bálint. Más: Lengyel, Oláh, Székely, Tatár (Gyalu 10-14). A századforduló körüli pusztulást szemlélteti 1638 k.: Kolozsmonostor urbárium. {Első részében eredeti sorszám szerint: 47 családfő. Tovább;} Az Castelion felliw malom utzaban az also renden: 6 {puszta 1 4. } ; Másik renden ... 6 {puszta a 6.}; Az felzeghen ezen soron 14 {mind puszta}; Az erdő felől való soron vissza térvén Kolozsvár felé 16 {mind puszta} házhely (Gy 27-31). Tovább is gazdag adattár 1640 Ub (Gyalu 45-49). 1642 Ub (Gy 92-94). 1652 Ub (Gy 131-135). 1717: a jezsuiták megvásárolják a feleenyedi papírmalom felszerelését, hogy vele Kolozsmonostoron papírmalmot rendezzenek be; 1718–19-ben a termelés meg is indulhatott (Jakó, Studia 1964. 57). 1733: *Kolos Monostor*, 1760–2: *Kolozs Monostor*. 1808: pagus *Monostor (Kolos-)* h., *Munestur* val. 1854: *Kolos-Monostor* h., *Mănăstur* val. 1861: Kolos-Monostor Ko (13). 1888: Kolozs-Monostor (Monestur) Ko Nádasmenti js, ház 371, L 1890 (Je 442 & Kardosfalva psz). 1894: Kolozsvárhoz csatolják. Ma a *Monostori út* őrzi nevét. # Binder P.: *Kolozsmonostor*. Közös múltunk, 1982. 199. – Su 1: 158. Cluj-Manăstur. 1222–1854.

Benedek-rendi apátság. X–XI. szd-i település; a királyi vármegye-központokból ismert földvárba telepítették az apátságot. 1970 óta folyó ásatások: bronz függő (mint Zápoly u. X. sz-i lovassír), rovájsjeles ezüstgyűrű. Korábbi lakókunyhók helyén temető: Salamon (1063–1074) és László (1074–1095) király pénzei (KmJkv 20-21). A kolozsmonostori Sz. Mária bencés apátság XI. századi alapítás. Mint a legtöbb korai alapítású királyi monostor, erődített királyi udvarháznak monostor céljaira való rendelése alapján létesült. Alapítójául már a középkorban több király személyét jelölték meg. {...} Mint XI. szd-i alapítású királyi monostor ki volt véve az erdélyi püspök joghatósága alól, ami miatt a püspök többször összeütközött az apáttal. Már Adorján püspök (1189–1203) lerombolta a monostort, és apátját elfogta. Vilmos (1204–1221), megrohanva az apátságot, pápai kiváltságlevelét elégette, a királyit pedig vízbe dobta, ami miatt a pápa 1222-ben vizsgálatot rendelt el (Gy); = (Er I. 122). A monostor elpusztult az első (1241) és második (1285) tatárjárás alkalmával (1265, 1296). 1288-tól van adat hiteleshelyi működésére (Gy 3: 353-356).

– **Boldogságos Szűz-egyház konventje** (KmK)

Beke A.: *A kolozsmonostori konvent levéltára*. Bp 1898. Jakó Zs.: *A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei (1289–1556)*. I-II. Bp 1990.

1556.VI.30.: A konvent hiteleshelyi jegyzőkönyvének utolsó bejegyzése (KmJkv 5444). Az apátság megszűnése (88).

1569: claustrum seu curia; 1569–1577: Kolozsmonostor birtokai adományként Gyimesi Forgách Ferenc váradai püspök, később fejedelmi kancellár, történetíró kezén (Gyalu 7/3). 1633: curia seu castellum; 1638: Castelion felliu (Gy 29).

Kolozsvár Ko (a Kis-Szamos és a Nádas összefolyásánál) [1177 k.]: Thomas comes *Clusiensis*; 1199: Henrico archidiacono *Clusiensi*; 1201: Paznan c-e de *Kulus*; 1213: Cristoforus curialis comes de *Clus*; castrenses de *Clus* de centurionatu Agad, scil. Sunad, Vardou, Apa et alii, coadiuvantibus eos ioubagiones eiusdem castris, scil. Egeben principe exercitus, Ysac centurione, Beda varnogy, Bela et Vadasa imp. ioubagiones Nicus f-i Nicus, scil. Vedam et fr-em ... Hyscem dicentes ... esse concives, ... Cristoforus ... comes de *Clus*; Bechy imp. de de v. Zuat castrenses ... iudex Beken curialis comes de *Clus*; Beda varnog, Igeben hodnog, Isac centurio et Vodasa de *castro Clus* coram Cristoforo comite; 1214: Basu curialis comes de *Clus*; ioubagiones de *Zobozlo*, scil. Igeben dux exercitus, Bede, Bela, Vodosa, Ysac centuriones, item Cicolou varnogyo et Peter archipreco imp. Cotlobam et Ceganum de ... occupatione t-e castris; 1229: Mog de v. Poca [: Pota] cum aliis ioubagionibus *castris Clus*, scil. Erdeu principe exercitus, Chicoulu, Tenqneu, Pouca

archiprecone ... Sebastianus comes de *Clus*; 1235: Hagya civis *Culusiensis*; 1241-re: in quodam castro quod dicitur *Clusa* cecidit infinita multitudo Vngarorum; [1257–72]: Stephanus ... rex ... volens olym fundare et congregare ... civitatem *Kulusuar*, multa prerogativa libertatum ipsos decorasset; 1282: in C-u de *Kulus* v. *Kuluswar*; 1288: Petrus de Nytra comes de *Kulus*; 1299: populi episcopatus nostri de *Klusuar*, Datum in *Klusuar*; 1313: super donatione v-e *Kuluswar*; 1316: Benedictus plebanus de *Kuluswar* et canonicus Albensis et comes Tark {Starch} iudex de eadem *Kuluswar*; 1317: magister Joannes comes de Bezterce, de *Kulus* et de *Kuluswar*; 1348: **eccl. parochialis S. Michaelis archangeli** in *Clusenbvr*g. Kolozsvár ott alakult ki, ahol a Meszesi-kapun átjövő „Királyuta“ a Szamoson átkelve egyesült a Királyhágó felől jövő nagy úttal, és K felé folytatódva Kolozson és Örön át Dél-Erdélybe vezetett. E két főút a városképben a Monostori út és a Magyar utca vonalában és a reá merőleges Híd utcában jelentkezik (e neveken már 1372–1453). Az úttalálkozásnál már az ókorban város (a római Napoca) létesült. A népvándorlás alatt rommá vált település mellett a honfoglaló magyarság is megtelepedett; a Zápolya utcai X. századi temető vallomása szerint a vár közelében egy nemzetségszű katonai kísérete temetkezett. A romterület helyén létesült vár lett az István király által ide rendelt ispán székhelye. A vár a két főút összeszőgellésétől É-ra helyezkedett el; a XIII. században kőből kiépített négyzet alaprajzú falvonulata mint belső vár a XVIII. század végéig fennállt, s beépített területe ma is *Óvár* nevet visel. A két főút összeszőgellése mellett DNy-ra kialakult nagy négyszögletes vásártéren épült az első templom; a XI–XII. században a kolozsi esperes székhelye. Így Kolozsvár is, mint az I. István kori legtöbb megyeszékhely, két külön épült magból, a várból és a kerített templomból állt, hasonlóan pl. Sopronhoz, ahol a római város helyén épített vártól függetlenül, egy közeli dombon épült a Szent Mihály-plébániatemplom. Kolozsvár nevét elterjedt felfogás szerint az itt kiépített vár útelzáró jellegéről kapta, korabeli latin források ugyanis ezeket *clusa*-nak nevezik. Mivel azonban várispánságaink túlnyomó része nevét az első ispánról kapta, és a Kolozs személynév ismert volt az Árpád-korban, ez a lehetőség sem zárható ki. A városra az első közvetett adatokat a kolozsmonostori apátság XI. századi alapítására vonatkozó híradások tartalmazzák. A magára Kolozsvárra vonatkozó közvetlen adatok a kolozsi várispánság említéseivel 1177 tájától kezdődnek. Itt volt központja kezdetben a kolozsi esperesnek (1199–) és a várjobbágyosság vezetőinek: udvarbíró, várnagy, hadnagy, börtöncsász (praeco), billogos stb. (1213–1235). Kétséges, hogy köze volt a városhoz az 1213-ban perben elmarasztalt és családjával együtt szolgásgba került Agyának, akit ekkor egy úr jobbágyának, 22 év múlva pedig kolozsi civisnek (várjobbágy) mondanak. A város és közvetve a környék magyar lakosságára következtethetünk a tatárjárás erdélyi pusztítását leíró német forrásból, mely szerint a „Kolozsnak mondott várban a magyarok végtelen sokaságát ölték meg“. I. Károly király 1316-i oklevele szerint István király Kolozsvár várost megalapítani és betelepíteni akarván, szabadságokat adott neki. Istvánon V. István értendő, aki mint Kelet-Magyarország ura 1257-től adott ki oklevelet erdélyi ügyben. A telepített városlakókat ekkor „vendégek és szászok“ névvel nevezik. A szászokon betelepített németeket kell érteni, míg a vendég (hospes) fogalom összegyűjtött telepéseket jelöl; magyarokat és németeket egyaránt. Az 1332-ig felbukkanó kolozsvári polgárnevek többsége német; *Gilnitzer* éppenséggel gölnicbányai betelepülőt jelent. Későbbi nevek (Payer, Neremberga stb.) bajor beköltözésre is engednek következtetni (Makkai 36). A vezető polgárok közül *Zekul* ~ *Scecw*l neve székely eredetre mutat. Az új telepések között elenyésztek a régi várjobbágyok maradványai. V. István nem sokkal az új telepítés után eladományozta Kolozsvár helységet az erdélyi püspöknek, majd IV. László 1275-ben megújította az adományt. 1282-ben a király a püspöki helység lakóit kivette a vajda és más bírák joghatósága alól, és a püspök alá rendelte. A város fejlesztése érdekében a püspök 1291-ben megvásárolta határához Lomb földet, 1299-ben pedig cserében megszerezte az apáttól az épületfa kitermelésére alkalmas Leske (Apáthavasa) és Szentgyörgy erdőbirtokot. A helység ezt követően szerepel polgárvárosként. Károly király 1313-ban még megerősítette a püspököt Kolozsvár birtokában, s bár a püspök saját birtoklása erősítésére a város plébánosává egy kanonokot tett meg (1313, 1324, 1325), a király visszavette a várost. Már 1315 végén Pok nb. Miklós vajda itt működött, 1316-ban pedig a király igénybe vette a polgárok haderejét Debreceni Dózsa seregében a Majos fia Majos ellen vívott topai vagy a bonchidai csatában. Ez év augusztusában Benedek plébános és Stark bíró kérésére a város (civitas) lakóit – „akik a szabadság útjáról lealacsonyítottak“ – visszahelyezte az V. István által adott

szabadságokba: (1.) Minden ekés telepes évente Szent Mihálykor {IX. 29.} 1 királyi fertót, minden háztulajdonos, de nem ekés telepes 3 pondust és minden {más lakos} (inquilinus) 1 1/2 pondust tartozik fizetni földbér (terrarium) címén. (2.) Minden 60 háznép 1 jól felszerelt katonát tartozik adni a király seregébe. (3.) Bírót (villicum) maguk közül szabadon választanak, aki minden ügyben ítéltetik, kivéve emberölés, lopás, rablás, gyújtogatás és sebesítés (vulneris, quod vulgo dicitur *boysesb*) esetében, amikor a király bírója a városbíróval együtt ítélt. (4.) A bírság kétharmadát a királybíró, egyharmadát a városbíró kapja. (5.) Erdély határain belül áruikkal vámmentességet élveznek. (6.) Szabadon választanak papot ill. plébánost. (7.) Szabadon bírják Kolozsvár körüli földjeiket. Az új helyzetnek megfelelően királyi ispánt nevezett ki Beszterce, Kolozsvár és Kolozsvár élére, a besztercei Henning fia Jánost. 1322-ben a király védelmére kelt a városnak: a vajdát eltiltotta attól, hogy a polgárokat és telepeseket a szabadságaikban megállapítottakon felül adókkal terhelje. 1326-ban Pok nb. Istvánt, Fejérd birtokosát eltiltotta a polgárok birtokában levő Bottelke használatától. A gyarapodó polgárság sorából gazdag patríciusnemzetségek emelkedtek ki, akik a város vezetéséért elszánt küzdelmet folytattak. A régi bíró: Stark comes és a rokonságába tartozó Székely pártjával szemben Felicián fia Péter, Henning fia Bertalan és „Magnus“ Péter polgárok nemzetségei 1327-ben fegyvert ragadtak, megtámadták a városban Starkékat, rengeteg anyagi kárt, sebesülést és két halált okozva. Ezért a nádor hűtlenség bűnében marasztalta el őket, 15 éves pert és újabb háborúskodásokat indította el vele. 1331-ben a király, kárpótolva a polgárokat azért, hogy a Bazaráb ellen viselt havaselvi hadjáratban a király seregében súlyos veszteségeket szenvedtek, az alábbiakkal terjesztette ki kiváltságaikat: (1.) Nem tartoznak megjelenni a nádor, erdélyi vajda vagy más hatóság gyűlésein. (2.) Az ellenük pereskedők az ő bírójuk és a király által kinevezett kolozsvári comes előtt, körükben tartoznak vinni a pert. (3.) Bármely bűnt elkövető bűnöst, nemest vagy nemtelent elfognak határukon belül, s a városbíró és a király által kinevezett comes ítéltetik felette. Végül engedélyezte, hogy a Feketeerdő (Gyalui-havasok) megközelíthető részeiből [épület-]fát hordjanak, eltiltva a vajdát és a püspök tisztjeit, hogy akadályozzák őket benne, vagy az odamenőket vámmal zaklassák. Ugyanekkor megerősítette 1316-i és 1322-i kiváltságlevelüket. A király Kolozsvár ispánjává Rimai Miklós létai várnagyot nevezte ki (1331–32), ennek hatalma azonban rövidesen elégtelennek bizonyult a belső harcok leverésére. A városból kikerülő első értelmiségiek: Kolozsvári János, a szebeni polgárok prókátora (1322) és Pál fia Jakab váradi kanonok (1332). A Szent Mihály-templom plébánosa 1332 I: 1 sectinus híján 5 fertó, 1333: 2 1/2 M, 1334 I: 56 gs és 1 sectinus híján 1 fertó, 1334 II: 80 gs, 1335 I: 30 gs, 10 pensa pápai tizedet fizet. Az ispotály ügyvédje 1332 II: 40 új báni tizedet ad. A kolozsi esperes 1333: 128 gs, 1334: 2 M pápai tizedet fizet (1 M = 64 gs). A pápai tizedlajstromból kiderül, hogy Észak-Erdélyben 1333-tól itt vert báni dénárokkal is fizettek, ami a kolozsvári pénzverőkamara meglétének első jele. 1336-ban a király a város 1316-i kiváltságlevelének átírásakor a földbérre vonatkozó cikkelyt úgy módosította, hogy a város évente egy összegben fizet adót, éspedig 62 ezüst M-t. Csütörtökön tartott hetivására (1337) kikiáltás színhelye (Gy 3: 356-360. 358: Kolozsvár a XIV. század elején, tk).

1369.III.24. Kolozsvár városa a helybeli szücsök céhének érdekeit védi az idegen szücsökkel szemben. (Céhek első említése.)©

1427 Garamszentbenedek: a szárnyasoltár kálvária-képen Zsigmond király ábrázolása római centurio alakjában. Kolozsvári Tamás – magister Thomas pictor de Coloswar – munkája.

1432: a Szent Mihály-plébániateplom építésének befejezése.

***1443.II.23.:** Hunyadi Mátyás, Hunyadi János és Szilágyi Erzsébet másodszülött fia, 1458-tól Magyarország királya (--1490.IV.6., Bécs).

1444.IX.21., Orsova: Ulászló király kegyelemlevele visszaállítja Kolozsvár sz. kir. vs régi szabadságait és kiváltságait (melyeket Budai Nagy Antal hadának befogadása miatt 1438-ban elvesztett).

1453: a kolozsvári polgárok névlajstroma (nyelvmemlék) a középkorból ismert felsorolások közül egyik legelső; 553 (többnyire magyar) nevet tartalmaz (Az Unitárius Kollégium könyvtárában őrizték. TT 1882. 523-541. Szabó K.).

1458.I.31.: Szilágyi Mihály kormányzó szabályozza Kolozsvár bíróválasztását: 50 magyar és 50 szász polgár választja a felváltva hol magyar, hol szász bírót.© – Ekkori előjárók: „*Egidio Zabo iudice, Ambrosio literato iurato Hungaris civibus de Koloswar ab una ac Stephano Bertam et altero Stephano dicto Hon Saxonibus civibus de eadem Koloswar ab altera partibus*“ (KvO I. 192).

1467: Mátyás király kolozsvári szülőházát állandó adómentességgel teszi jelessé (Ja: Tá).

1486.V.18.: Mátyás király Buda város jogait adományozza Kolozsvárnak. (A városban birtokos nemesek is fizetik a városi adókat; a polgároknak adós nemesek az erdély vajda előtt foghatók perbe.)©

1487: Mátyás király ez évtől jelentős adományokkal segíti a ferenceseket, hogy Kolozsvárt felépítsék hatalmas csarnoktemplomukat, a mai Farkas utcai református templomot (Ja: Tá).

1488.VI.13.: Buda városa a király felszólítására Kolozsvár városa számára kiadja bíróválasztási szabályzatát és egyéb szabadságjogait. © **1488:** Mátyás király a főváros, Buda ügyintézési és levéltári rendtartását vezeti be Kolozsváron (Ja: Tá).

1489–1503: felépül a Farkas utcai gótikus ferences templom János ferences szerzetes tervei szerint.

1514: Házsongárd fennmaradt legrégebb sírköve.

1527.X.10.: I. János király Kolozsvárra érkezik (Kövár).

1527.X.18.e.: János király erdélyi országgyűlést tart Kolozsvárott.

1534: Megkezdődik Wolphard Adorján erdélyi püspöki vikárius házának építése, az erdélyi reneszánsz egyik legszebb fennmaradt alkotása (Wolphard–Kakas-ház). Adrianus Wolphardus humanista filológus, költő ez évtől volt kolozsvári plébános (?–1544).

1537: Szabályozzák a város számos fontosabb ügyének vitelét (CoStat I. 176; JtK 1980. 664).

1544–1559 Heltai Gáspár kolozsári szász lelkipásztor (luteránus) – a hitújítás fellendül a városban és környékén.

1552.I.5.: Castaldo generális kéri Ferdinánd királyt: Kolozsmonostor apátságát ne adományozza el, mert a birtokok évi 4000 Ft jövedelméből erőddé építi ki a monostort, ágyúkkal szereli fel, hogy így megtörhesse a kolozsváriak ellenállását (TT 1892. 440–442. Barabás S.).

***1557.I.1.:** **Bocskay István**, Erdély fejedelme (1605–1606).

1574 Kolozsvárt megjelenik a *Cancionale* c. énekgyűjtemény Tinódi Sebestyén, Valkai András és mások összesen 15 szerzeményével.©

1587: *Coloswar.* – E: fl. 500, A: fl. 250. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad arcem Gyalu quarta 2 fl. 500. Ser. Rex ad **scholam** Colosuariensem unas quartas perpetuo fl. 250 contulit (Dé 53).

1605.VIII.12. Bocskay István fejedelem bevonul Kolozsvárra.©

1608.III.27. *Virágvasárnap.* Báthory Gábor bevonul Kolozsvárra, s még aznap beiktatják a fejedelemségbe.

IMAGO 1617: *Claudiopolis Coloswar vulgo Clausenburg Transilvaniae civitas primaria* (G. Houfnaglius).

& **1635:** Kolozsvári István (Kelementelke Msz).

1635: Ambrus Gergely, Faggyas György (Barót), Botos György (Szemerja), Molnár István (Bacon), Simon Mihály fia Péter (Bikfalva Hsz), Szabó István (Sszgy) Kolozsvárt lakik; Kádár György Colosvarat drabant (Abod), Jósa Pál lófő (Koronka), Székely Mihály lófő (Somosd Msz); Magyarai Mátyás (Nagysolymos Uh) Kolozsvárt lakik (SzO).

1641–1652: kolozsvári ref. lp Jenei G. István (1603/4–1661.IX.13., Z) (1630: Bréma, 1631: Leiden, 1632: Franeker egyetemén tanult; 1633.IV.20-án Leidenben disputált és ajánlotta Borosjenő kapitányának és Tanácsának); védelmébe vette a puritánusokat: Gidófalvi János lp-társát, s ő hozta Kolozsvárra Apáczeit; 1645–1652 kolozs-kalotai esperes volt, 1653–61: zabolai lp (Dn 2615).

1697 Hatalmas tűzvész pusztít a városban; a Főtéren leég a Szent Mihály-templom gótikus tornya, a Farkas utcában az Apáczai Kollégium.

1733: *Claudiopolis*.

1734.IV.27-én itt hunyt el **Hadadi báró Wesselényi István** (*1673.VIII.21., Aranyosgerend), 1699-től Közép-Szolnok vm főispánja, status praesidens, guberniumi tanácsos (– eltemették Zsibón). {Ld. ott!}

1742–44: újjáépül, barokk stílusban a Szent Mihály-templom tornya.

1750 Szabó T. Ádám: *Kolozsvár és Felek adóösszeírása 1750-ből*. Bp 1983. (107 lap)

1758.III.23.: Rhédei 'Ssigmond ... hogy ... a Kolozsvári Réform. Ekklesia Nagyobbik Templomából az E. Szent-Györgyi Temető Bóltba ... vitetnék ... tiszteltetett Szathmári Pap 'Sigmond által ... Sz. György h. XXIII.; Oratio de Duratione Familiarum Illustrium Periodica, ..., habita a Georgio Verestói, ... Die VIII ante Calendas Majas, Claudiopoli in Templo Ecclesiae Reformatae Majore; Kolozsváratt a Reformata Eklésia Farkas-Utzai Templomában, 1758-dik Esztendőben, Sz. György h. 23. n. ... Tsejdi András Miklos. *Istennek bölcs rendelése ...* {Kv 1760. Ld Drág} (H 2–M 3v; M 4–Q 2v; Q 3–S 4v).

1763: villámcsapás és földrengés rongálta meg a Szent Mihály-templom új tornyát, s azt le kellett bontani.

1796: **Unitárius templom épül IN HONOREM SOLIUS DEI. – Unitárius Kollégium: MUSIS ET VIRTUTIBUS** (kapufelirat).

1808: **civitas libera regia Claudiopolis** lat., *Kolosvár* h., *Klausenburg* g., *Klus* val.

1811: a Rhédey-ház ez évtől a Debreceni Református Kollégium tulajdona.

1816–1829: lutheránus (evangélikus) templom épül; stílusát a kései barokk elemek határozzák meg, de azok helyenként a klasszicizmussal keverednek (Gaal 92). A templom homlokzatán, a bejárat fölötti orommező felirata: **PIETATI** ("A kegyességnek"). (*Kőbe írt Kolozsvár*, 119; Kelemen Lajos: *Az evangélikus (lutheránus) templom*. Ke 2: 154.)

1829–1851: Felépül a Külső-Magyar utcai kéttornyú („kétágú“) **református** templom klasszicista stílusban. A nagyszabású, monumentális épület tervezője és építője Kagerbauer Antal, a tordai származású hírneves kolozsvári építőmester (Ke 2: 153-154; Gaal 109).

1837–1859 (1862) a Sz. Mihály-templom mai, neogótikus tornyának építése.

1840. Kolozsvár – Aug. 8án.: Egy nap a fővárosban – Erdélyében, kicsinben mint az ország – el törpült a benyomás mellyet első pillanatra tett, s a reá következett észrevételek csak jobban meg erősödtek nálam, ez egy kis város, némi érzetével fővárosságának, annak hogy e kis országban első, ez által nem akar másod rangú láttani. ... Sept. 3. Csötörtök : Hajnal hasadtával el hagytuk Erdély kis de jó izü fő városát, talán soká, talán soha nem látandó többé. Az út jó, a vidék apró hegyeivel kellemes, a lég hideg volt (Tanárky).

Intézmények:

– Erdélyi Múzeum # Szabó K.: *Az Erdélyi Múzeum eredeti okleveleinek kivonata (1232–1540)*. Bp 1889.

– **KvRefK** # Török I.: *A kolozsvári ref. collegium története*. I-III. Kv 1905. – Papp. F.: *Gyulai Pál a ~ban*. Kv 1934.

– **KvRKLyceum** *Öreg diák visszanéz.* Szerk. György Lajos. Kv 1926.

- **KvUnK** # Gál K.: *A kolozsvári unitárius kollégium története.* I-II. Kv 1935.

Kv *1830: *Kásztonfeltízi Balázs Sándor* író (–1887).

*1841: *Kft. Balázs Gábor* utazó (–1887).

*1860: *Bálint Sándor* zoológus (–1922).

*1874: *Balázs Árpád* nótaszerző (–1941).

*1901: *Balázs Ferenc* író, mészköi unitárius lp (–1937).

*1928: *Ádám Ottó* rendező, színházigazgató (Bp, Madách Sz.)

*1932: *Bálint Tibor* író.

*1949: *Balla Zsófia* költő.

Kv + 1951 *Balogh Artúr* jogtudós (1866–).

+ 1961 *Delly Szabó Géza* zeneszerző, tanár, zenei író (1883–).

& Kolozsvárhoz csatolt települések: Bóstelke, Ondótelke vagy Tarcsaháza, Sala, Szentbenedek, Szentgyörgy, Szentpéter, Szopor, Kardos, Monostor.

1861: XXVII. Kolos'vár sz. kir. vár., Klausenburg, Klus Ko (13). 1888: Kolozsvár (Klausenburg, Klusu), ház 3736, L 29 923 (Je 442). 1913: Kolozsvár Ko vm (Az). 1950 Kölesföldön (a vasút, a Szamos és Szamosfalva közt) **ref.** gyülekezet alakul. Eleinte az Alsóvároshoz tartozott, 1990-ben Szamosfalvához csatolták. 2000.X.1-én új templomát felszentelte Csiha Kálmán püspök (Üzenet, 2000. 21., Hegedűs József lp).

Jakab E.: *Kolozsvár története; Oklevéltár Kolozsvár története I., II., III. kötetéhez.* Buda 1870–1888. Ferenci Z.: *A kolozsvári nyomdászat története.* Kv 1896. Bíró Vencel: *A kolozsvári piarista templom alapítása.* C – Kv 1932. Dr. Balogh Jolán: *Kolozsvár műemlékei.* Kv 1935. Grandpierre Edit: *A kolozsvári Szent Mihály templom.* Kv 1936. Puskás L.: *Tizedesség és a kolozsvári tizedesek.* Kv. 1942. Szabó T. A.: *Kolozsvár települése a XIX. század végéig.* Kv 1946. Makkai L.: *Kiadatlan oklevelek Kolozsvár középkori történetéhez.* Kv 1947. Binder P.: *Kolozsvár.* Közös múltunk, 1982. 201. Ad 277-309. Herepei: *A Házsongárdi temető régi sírkövei.* Adatok Kolozsvár művelődéstörténetéhez. Bp. 1988. Gaal György: *Kolozsvári séták.* Vincze Zoltán bev. Kalauz a régi és az új Kolozsvárhoz. Kv 1992. Löwy Dániel, Demeter V. János, Asztalos Lajos: *Köbe írt Kolozsvár.* Emléktáblák, feliratok, címerek. Kv 1996.

Irodalomban: Tóth I.: *Múzsák fellegvára.* A kolozsvári latin nyelvű humanista költészet antológiája, 1977. Jósika: *Az utolsó Báthori.* Szabó Dezső: *A bölcsőtől Budapestig; Életeim; Levelek Kolozsvárra.* Laczkó Géza: *Királyhágó.* {A századelő városáról.} {Grandpierre Emil} Nagy Péter: *Ó, kedves Kolozsvár!* ... Reményik előszavával. Berlin 1926. Ignác Róza: *Anyanyelve magyar.* Passuth László: *Kutatóórok.* Mikó Imre: *A csendes Petőfi utca.* Kv 1978. – 1909/19: Cluj, Kv, Kb, Claudiopolis, ist. Napoca, L 49 295: r 6039; m, zs, n, c és más nz (52). = Su 1: 158. 1183–1854. {1808: Klus !} # St. Meteş: *Domni şii boieri români din Țările Române în oraşul Cluj.* C 1935. Şt. Pascu: *Istoria Clujului,* 1974. [22 B]

Kolozsi főesperesség – Archidiaconatus [1199] Henrik magister erdélyi kanonok kolozsi főesperes (Gy; Er 26, 28). 1294: Petro archidiacono de Clus, decano eccl. nostre (Gy); =: főesperes dékánkanonok (Er I. 532); 1308: Joannes archidiaconus de Klus (Gy 3: 356). 1308: János magister kanonok 4 társával birtokosztáson (An 2: 354); 1309: János fe is aláírja a püspökválasztási decretumot (707). 1309: János mr. fe. két társával az ErK képv. a szentszéki követnél (745); 1312.IV.19., Pozsony: János kolozsi fe Benedek erdélyi püspök jegyzője (An 3: 270); 1312.IV.20., Pozsony: Nemes (Nobilis ds) János fe Benedek püspök prothonotarius (272).

1450.VII.2.: Lippai Gergely kolozsi főesperes ü: Nagyszentlászló Sv (KmJkv 855); 1458.VII.12.: Lippai Gergely magister kanonok (1293-4).

1456: Toldalagi Balázs királyi kancelláriai titkár és kolozsi főesperes (Er I. 272).

1504–1517: kolozsi főesperes Megyericsei János (1470–1517) humanista, költő; 1515–17: királyi titkár.

Kolozsvármegye

Csucsától és a Gyalui-havasoktól fokozatosan keskenyedve húzódott csaknem a Felső-Marosig, Bátos és Teke mezővárosokig, ill. ezek keleti határáig; egykori szomszédai: D-en és DK-en Torda, ÉK-en és É-on Doboka, ÉNy-on Kraszna, Ny-on Bihar vm.

– Várai és erősségei Cs 295-302: Almás (1370–1554); Fenes (F hs a.); Gyalu (1439–1525); Hunyadvár (Sebesvár néven); Kalotaszeg (Sebesvár néven); Léta To vm; Sebesvár (1319–1519). Adatait vö. hs.

– Városai Cs 302-326: Almás (1249–1505); Bátos (1319–1509); Egeres {+}1263, 1296–1523); Hunyad (1332–1524); Kolozs (1291–1512); Kolozsmonostor {+}1263, 1296–1523); Kolozsvár (1275–1526); Szóvát (1329–1509); Teke (1318–1506). Adatait vö. hs.

– Helységei Cs 326-427. Összesen: 285 helység.

– Főbb birtokosai: Cs 427-636. Összesen: 565 birtokos.

1213: Kristóf kolozsi curialis comes (Er I. 47), 1213: comes (Er I. 54), uő: 1213: bíró Váradon (Er I. 61).

1213: Agad századából való kolozsi (Clus) várnépek (*castrenses*); kolozsi várjobbágyok hadnagya (*princeps exercitus*) Egeben, Izsák százados, Beda várnagy (Er I. 54).

1213: Beken curialis comes (Er I. 57).

1213: Beda varnog, Igeben hodnog, Izsák százados és Vodasa a Clus-i várból, Kristóf ispán bíró és Fábián poroszló Váradon bírák (Er I. 61).

1214 Basu curialis comes Váradon bíró (Er I. 68).

1214 Igeben kolozsi hadnagy (*dux exercitus*), Bede, Bela, Vodosa, Izsák századosok, Cicolou varnog és Péter főkikiáltó (*archipreco*) (Er I. 73).

1215 Ecce kolozsi ispán Váradon bíró (Er I. 79).

1229: Sebestyén kolozsi ispán (Er I. 156).

1246.V.6.: Golou {Gyalu} Kolozs vm-ben (Er I. 201).

1275.[XII.10.u.]: Kuluswar Kolozs vm-ben (Er I. 339).

1282: Culuswar, Gelo ~ Gylo, Kopus, Keresfев Kolozs vm-ben (Er I. 391).

1288.VI.8.: Nyitrai Péter kolozsi ispán (Er I. 437).

1291.II.24.: Vysta és Sasag Kolozs vm-ben (Er I. 474).

1291: Lomb Kolozs vm-ben (Er I. 489).

1312: Cseh (ds) Jakab kolozsi comes szováti határjáráson (An 3: 239).

1312: Jakab kolozsi comes, Suki István comes és Dénes fia Mihály comes a provincia bírái (An 3: 307).

1313: Machkas Superior Kolozs vm-ben (An 3: 492).

1314: t. Nadas {Mn} Kolozs vm-ben (An 3: 773). 1314: Jakab kolozsi comes, Suki István és Mihály magister a provincia szolgabírái (An 3: 792).

- 1315: Dezméri Mikola fia Miklós comes kolozsi szolgabíró (An 4: 178).
- 1334: Mérai Miklós Kolozs vm-i ispán; birtokrészt vásárol Kóródon (Gy 3: 360; KmJkv szerint alispán).
- 1381.IX.11.: Turóczi Jakab kolozsi ispán, Pathai János és Tótházi Benedek szolgabírák (Demény 1977. 99).
- 1413 tavasza: Kolozs vm szolgabírái: Györgyfalvi Balázs és Mérai Tamás deák (KmJkv 47).
- 1437.IV.2.: Vizaknai Miklós erdélyi alvajda Gerő László Kolozs vm-i ispánhoz: tartson vizsgálatot Antal kolozsmonostori apát panaszja ügyében. Bogártelke határjárásakor Daróc, Mákó és Türe jobbágysai meg akarták ölni az apátot. @
- 1451.VII.21.: Kolozs vm alispánjai: Szamosfalvi Gyerőfi János és Szalmatercsi János, szolgabírái: Szomordoki Domokos és Patai János (971).
- 1460.VIII.7.: Vingárdi Geréb János főispán, Patai Dezső Antal alispán (Cs 5: 636).
- 1467.VI.23.: Rápolti György főispán, Szucsáki Mátyás alispán (Cs 5: 636).
- 1493.VI.14.: Kemény Péter, Gyerőffy Balázs, Szentpáli Mihály és Sárdi Budai István Kolozs vm szolgabírái (KmJkv 2872).
- 1522.VIII.29.: Sárdi Budai Gergely, Kolozs vm ispánja jobbágytelkeket vesz zálogba Dióson (3871).
- 1527.I.12. előtti napokban Kolozs vm Bácsban tartotta gyűlését (4172).
- 1530.X.26.: Szamosfalvi Mikola László és Farnasi Veres Márton Kolozs vm ispánjai, Várcai Wayda Vasile és Györgyfalvi ifj. Henke Salatiel Kolozs vm szolgabírái, Miklós deák a vm esküdt jegyzője (4326).
- 1543: Sárdi Hacza Gáspár konventi jegyző; utóbb Kolozs vm-i notarius (Ja).
- 1553.III.25.: Gyerőmonostori Kabos Mihály Kolozs vm ispánja (5185).
- 1555.I.10.: Zutori László deák Kolozs vm szolgabírája (5336).
- 1555.VIII.5.: Zutori László deák Kolozs vm szolgabírája; Zutoron (Ko vm) nemes udvarházat ad el (5400).
- 1600-as évek: {Bikali} Vitéz Miklós fia György Kolozs vm főispánja (Ke).
- 1590: a vm lakossága (mai becslés szerint) 94-125 ezer fő. (1983)©
- 1605.V.4.: Kiskapusi Gyerőffy János Kolozs vm főispánja, majd szamosújvári főkapitány (Gyalu 422/1).
- 1619: Mikola János Kolozs vm-i főispán, kövári kapitány Bethlen Gábor fejedelem helytartója (Borsos Tamás).
- 1625–1630: Kolozs vm főispánja Csáky István (1603–1662).
- 1631: Kolozs vm alispánja Komáromi Márton (?–1651 k. Gyalu 86/5).
- 1657-től Kolozs vm főispánja Gyerőmonostori Ebeni István (*16.–1666), 1658: főlovászmester, a mezei hadak generálisa (G. Kraus).
- 1663: Kabos Gábor Kolozs vm alispánja (Gyalu XCVIII).
- 1666–1674.XII.18.: Kolozs vm főispánja, egyben Kolozsvár és a végvárok főkapitánya Bánffy Dénes (MÉL).
- 1670 körül: Farnasi Keczei István Kolozs vm-i főszolgabíró (Gyalu 187/1).
- 1675–1679.VIII.10.: Szamosfalvi Mikola Zsigmond Kolozs vm főispánja (Ke 2: 228).

16.: Rhédey Ferenc (?–1684): Kistrédei Rhédey János és Homorószentpáli Kornis Margit fia, Kolozs vm főispánja (Gyalu 216/4).

16.: Gyulaffy László (?–1699): Rátóthi Gyulaffy László és Szentdemeteri Balássi Erzsébet fia, Kolozs vm főispánja (216/5).

(1759) 19-ma Novembris volt instellatiója br. Korda György úrnak a Kolozs vármegyei főispánságba Szamosfalván (Rettegi 95).

1861: V. {th} Kolozsmegye. Gyülesei tartja Kolozsvártt (12-14).

Kolozsvármegye járásai (Je 34-35): 1. Almási (szh: Hidalmás) {Utóbb Hidalmási js}, 2. Bánffyhunyadi, 3. Gyalui, 4. Kolozsvári, 5. Mezőörményesi, 6. Mocsi, 7. Nádasmenti (szh: Kv), 8. Tekei járás.

Kolt * Za (Apáti és Kerülös táján) 1222: *Cholt*, 1271: *Cholth*, 1334: *sacerdos* de v. *Kult*, *Kolt*; 1335: *Kolth*, *Kolch*; 1336: *Colch*, 1337: *Cholth* (Tr). 1332–7: *Cholt*; 1519: ≈; 1462, 1465: *Koth*; 1483: *Kooth*; XVI-i adórajstromban 1549: *Kolt*, 1561: *Kolth* (Cs 1: 737. Kót). – Su 2: 311. 1222–1561.

Koltó KSz (Nagybánya-DNy, a Lápos b. p. közelében) 1405: *Kolcho*, *Alsokolcho*; 1424, 1470, 1475: *Koltho* (Cs 1: 558). 1540.V.6.: Bélteki Drágfi Gápár *Koltho* egészbirtokot (KSz vm) kővári várnagyának: Osgyáni Bakos Simonnak adományozza (KmJkv 4750). 1750: *Koltou*. 1808: Koltó **Köv** (87). 1847.IX.: *Petőfi Sándor* Szendrey Júliával kötött házassága (IX.8.) után itt töltötte mézesheteit, Teleki Sándor kastélyában; a kastélyban ma emlékszoba. 1913: Koltó **Sza** vm Nagysomkúti js (Az). 2004.IX. *Petőfi* emléknapról 2004.IX.21. Duna Tv. – Coltău = Su 1: 162. 1405–1913. – 1974: c. Săcălășeni {Szakálosfalu kzs faluja, ÉNy-i hrs} [12 B]

Kolun Sze (Alsóporumbák-É, az Olt jp-i úton) 1322: v/p. *Colonia* (Tr). 1494: *Kollen* (Su). 1589: *Kolon* (Ve: Doc. III. 201). 1733: *Kolun*. 1808: ≈ *Sze* (88). 1861: ≈ *Sze* (34). 1888: ≈ **Fo** Alsóárpási js (Je 442). 1913: Kolun Fo vm (Az). – 1909/19: Colun, *K*, L 522 **ort. r** (53). = Su 1: 162. 1322–1854. – 1974: c. Porumbacu de Jos {Alsóporumbák kzs faluja} [36 C]

Kóly Bi (Diószeg-ÉK) 1326: *Cool*. 1326 előtt Pok nb. Meggyesi Miklós vajda 70 M-ért zálogba adta Gutkeled nb. Diószegi Dorogh fiainak; 1326-ban Miklós fiai végleg lemondanak róla Dorogh unokái javára (Gy 1: 635). 1415: *Kol*, 1488: *Cool* (Cs 1: 614). 1692: *Koly* (Mezősi, 32). 1808: *Koly* h., *Koj* vel *Koju* val. 1851: *Kóly*, Bi vm, hegytetőn. Lakja 758 lélek, kik keveset kivéve **reformatusok**. Határa 3100 hold, ... A rétek közt van egy régi várnak mardványa, mely a mostani laksoktól Zólyom várának nevezetik. Birtokosai a három ágon, u. m. Komáromy György, Sándor és József után származó számos közbirtkosok, mint: Domokos, b. Döry, Komáromy, Péchy, Fényes, Szunyogh, Sárközy, Sombory, Gulácsy, Décsey, Báthy, Barcza, Marsó, Halmágyi, Sréter, Thury, Becsky, Simonfy, Paksy stb. (Fé 2: 235). 1888: ≈ (Koj) Székelyhidi js (Je 442). 1913: Kóly Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – Coiu > 1909/19: Coli, *Koly*, L 717: **r 5**; m; 23 zs (53). > Coliu = Su 1: 161. 1326–1851. » Cadea {Kágya} [10 D]

Komána 1. Fo (Kőhalom-D, az Olt bp-i úton) 1469: *Kwmana* (Le) Majláth-birtok. 1507.IV.1o.: *Komana*-i Maját zálogba vesz királyhalmi (Fe vm) birtokrészt (KmJkv 3406). 1521: *Komanen* (Scheiner 35). 1640 k.: kománai üvegcsúr (Haller Gábor naplójában 1630–1644). XVII. szd: Majláth-udvarház (késő reneszánsz). XVIII. szd: **g. kat. templom**. 1733: *Also-Komana*. 1808: Komána (Alsó-) (88). 1861: A-K Fo (25). 1888: A-K (Comana inferior) Sárkányi js (Je 205). L 1910: 1065 (r, m); 1992: 2714. Jellegzetes román népviselet. 1913: **Alsókomána** Fo vm (Az). – 1909/19: Comăna-de-jos, *Ak*, L 1074: r 963 (53). Comana de Jos = Su 1: 162. 1509–1854. [37 C]

Komána 2. Fo (Kőhalom-D, az Oltba ömlő Komána vize b.p.) 1582: *Felső-Komana*, 1589, 1667: *Felső Comana* (Su). 1733: *Felső Komana*. 1808: Komána (Felső-) (88). 1861: F-K Fo (25). 1888: F-K (Comana superior) Sárkányi js (Je 322). 1913: **Felsőkomána** Fo vm (Az). – 1909/19: Comăna-de-sus, *Fk*, L 763: r 746 (53). Comana de Sus = Su 1: 163. 1582–1854. – 1974: c. Comana {Komána kzs faluja K-re} [37 C]

Komandó Hsz (Kovászna-DK) Favágók nyári szállásából alakult. 1888: a fakitermelés ipari kezdete; kisvasút építése. 1906-ban megépül a sikló. 1913: *Komándó* (H). Híradás 2004.VIII.25. Duna Tv. – Comandău = Su 1: 163. 1913. – 1974: or. Întorsura Buzăului {Bodzaforduló s tartozéka, távol ÉK-re} [38 C]

Kománfalva 1. Bi (Bél-ÉK hrs) 1599: *Komanfalva* (Jakó 288). 1692: *Kuminyesti* (Mezősi 117). 1808: Kumanyesd (94). 1851: ≈, Bi vm, hegyek közt, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, kies vidéken, 153 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal, 125 hold urb. szántófölddel s réttel és 328 hold majorsági erdővel. Van itt az uraságnak szép szőlője is, melly lehető bort terem. A Botfejről s Agrisról lefolyó, és Hagymásról csergedező patakok itt egyesülnek, s 4 malmot hajtának (Fé 2: 280). 1888: Kumányesd Béli js (Je 459). 1913: Kománfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Cumănești, *Kumanyesd*, L 235: r 220; m, zs (60). > Comănești = Su 1: 163. 1599–1913. – 1974: c. Hășmaș {Bélhagymás kzs faluja, Ny-i hrs} [20 D]

Kománfalva 2. * Te (Lippa-D, Temeshódos táján) 1369: p. *Comanfalua* (Cs 2: 46). =: ≈ *Comanfava* (Pesty: Krassó II/1. 302). – Su 2: 312. {P}

Kományfalva * Za (Szakács, Solymosbuc és Zöldes mellett) 1439: Kományfalva Világos várhoz tartozott (Cs 1: 736). – Su 2: 354.

Komaróczy * Ar (Lippa-K, Milova és Odvas közt) 1510: *Komarowczy* (Márki II/1. 208). – Su 2: 354.

Komjádpataka Cs (Szereda-ÉK, a Gyimesi úton) 1888: Komjátpataka, telep (t) Gyimesfelsőlök Cs (Je 442). 1913: *Komjádpataka* Gyimesfelsőlök tartozéka (H). – Valea Comiat > Comiat = Su 1: 163. 1913. – 1974: c. Lunca de Sus {Gyimesfelsőlök kzs faluja, D-i hrs} [25 C]

Komján * Kr (?) 1364: *Komyan* (Cs 2: 103). – Su 2: 354. {P}

Komját 1. * Kr (a Pogányos vizétől délre, Érszeg és Sósd között) 1369: *Cumyath*, 1419: districtus *Komyath*, 1435: **opp.** *Komyathy* (P); 1449: p. ≈ (Cs 2: 103); 1593: *Komyat* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 313. {A kiváltságos román kerületek egyike volt.}

Komját 2. Te (Lippa-DNy) 1547: *Komját*, 1723–25: *Dolni Komjat*, *Gorni Komjat* (Mercy-tk), 1771: *Lichtenwald* (Márki II/1. 208). 1888: Komját (Lichtenwald) Lippai js (Je 442). 1913: **Temeskomját** Te vm (Az). – 1909/19: Comeat, *Komeát*, L, L 565: r 495; m (53). = Su 1: 163. 1547–1913. – 1974: c. Bogda {Bogdarigós kzs faluja D-re} [32 C]

Komjászeg To (Torda-ÉNy) 1355: *Komiatzek* (Anjou VI. 343; Su). 1366–7: v. *Kampnyadzegh*, nobiles de *Kamyadzeg*; 1517: *Komyathzeky*. Komjászegi, K. Porkoláb, K. Kis és Veres-birtok (Cs 5: 716). **1587**: *Komyattszegh*. – E: fl. 9, A: fl. 3 (Dé 65). 1635 Polyán (Hsz): Bencze Péter fia János Komjászegen lakik (SzO). 1733: *Komitzig*, 1750: *Komyaczeg*, 1760–2: *Komját Szeg*. 1808: Komjászeg (88). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ (Komicig) **TA** Tordai js (Je 442). 1913: Komjászeg TA vm (Az). – 1909/19: Comițâg, K, L 596: r 355; m (53). > Comșești = Su 1: 164. 1355–1854. – 1974: c. Tureni {Tordatúr kzs faluja} [22 D]

Komlód Ko (Teke-DNy) 1322: p. *Comlos*; 1335: p. *Comlod* (Cs). 1335: p. *Comolod*. 1322-ben a király az elhalt Radnold birtokaival együtt Kácsik nb. Mihály fia Simon székely ispánra hagyta. 1335-ben a káptalan tiltakozott, hogy Oroszfáji István a királlyal magának adatta (+1315-től Gy 3: 360). 1339: v. *Komlod*; 1504: p. *Komlodh*. Kacsics nb. Radófi, Zalaházi, Zalai; Apafi, Ősi ~ Ősi Jankafi, Komlódi, Galaczi-birtok (Cs 5: 368). **1587**: *Komlod*. – E: fl. 4, A: fl. 2. III. Princeps dom. Cosmo Horwatt integram vita durante contulit. (Dé 60). 1684.IX.21.: Apafi fejedelem Hadadi Wesselényi Pálnak adományozta. Gyermekkorát részint itt töltötte Wesselényi István. 1704–1708: *Komlód* ~ *Komlod* (We II. 872). 1808: *Komlód* h., *Comlodu* val. 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ Mezőörményesi js (Je 442). 1913: Komlód Ko vm (Az). – 1909/19: Comlod, K, L 453: r 214; m; 8 zs (53). = Su 1: 163. 1315–1854. – 1974: c. Milaş {Nagynyulas kzs faluja É-ra} [23 B]

Komlós 1. * **Br** (Höltövény vára, Krizba és Höltövény mv közt) 1404: *Hopsiwen* et Newdorff. – 1404: fundus *Hopsiwen*, *Hopsyfen*; 1406: *Hophsywen*; 1412: p. *Hopzifen*; 1414: *Komlos*. – Su 2: 340. 1404–1414. {Helyét nem adja.}

Komlós 2. **Csa** (Zsombolya-ÉNy) 1453: *Komlos* (Cs 1: 699). 1828: **opp.** *Banát Komlós* (Nagy 396). 1851: *Komlós*, **Tt** vm, m. v. a török-kanizsai s szegedi postautban: 1206 **kath.**, 18 evang., 6 **ref.**, 3220 **óhitü** lak, kath. és óhtü anyatemplommal, derék urasági épületekkel, postahivatallal és váltással Mokrin és Csatád közt; gyógyszertárral, vendégfogadóval, 183 2/8 egész telekkel. Lakosai sok szarvasmarhát és juhot tartanak. F. u. Nákó János (Fé 2: 244). 1913: **Nagykomlós** Tt vm Zsombolyai js (Az). 1920: **határtelepülés.** – 1909/19: Comloşul-mare (Banat-Comlos), *Nk*, L 4956: r 3015; n, c, ma, szerb (53). C M = Su 11: 163. 1453–1913; g. Komlosch. 1974: Comloşu Mare [30 D]

Komlós 3. * **Ko** (Úzdiszentpéter és Mezörücs táján) 1303 u.: t. *Komlous*, in C-u de Ozd; 1305: t. *Komlos* ... inter t-m Ryuch et t-m Scentpetur, ~ t. *Komlous*. 1303-ban Úzdiszentpéter tartozéka, s ezzel együtt az Agmánd nembeliek úgy osztják meg, hogy Márton fia János és rokonai kapják. 1305-ben Kodori Márton fia János és fivérei vejüknek, Fekete Péternek adják (Gy 3: 360; 1305-ből Cs 5: 369 és An 1: 749. KM fia János és t. Lőrinc fia Péter). – Su 2: 354. 1305.

Komlós 4. **Tt** (Zsombolya-ÉNy hrs) 1770–1771-ben létesült telepes falu (Borovszky: Torontál 62). 1806: *Kis Komlós (Ostern)* {30 aa 41}. 1828: *Osztern* (Nagy 399). 1851: *Osztern* (Kis-Komlós), csinos francia falu Tt vm-ben, 1374 **kath.**, 54 **óhitü**, 30 zsidó lak., kath. paroch. templommal. Határa igen termékeny s első osztálybeli. Vagyonos lakosai 120 4/8 egésztelket birnak. F. u. a kamara (Fé 3: 172). 1913: **Kiskomlós** Tt vm Zsombolyai js (Az). 1920: **határfalu.** – Comloşul Mic = Su 1: 163. 1770–1851 {1913}; g. Ostern. 1974: Comloşu Mic c. Comloşu Mare {Nagykomlós kzs faluja, DK-i hrs} [31 C]

Komlós 5. **Ug** (Halmi-ÉK) 1378: *Komlos*, 1450: *Komlod* (Szabó István 399). 1808: Komlós, (s) Komlóš ~ Komluš, Komnous (88). 1913: **Ugocsakomlós** Ug vm Tiszántúli js (Az). – 1909/19: Comläuşa-Şârlău, *Komlóssellő*, L 857: r 743; zs, m (53). Comläuşa = Su 1: 163. 1378–1913. – 1974: c. Bătarci {Batarcs kzs faluja, É-i hrs} [2 C]

Komlós 6. **Za** (Pankota-Ny) 1334: *Komlous*, 1335: *Conlous* (Tr). 1332–7: *Komlous*, *Conlous*; 1415: *Komlos* Apáti szomszédja. Az 1561. évi adólajstrom Alatkával és Pankota vidéki helységekkel együtt sorol föl ily nevű falut. Az utóbbinak felel meg az a plébánia, melyet a pápai tizedlajstrom a pankotai főesperességben felsorol (Cs 1: 736). 1808: Szentanna (Ó-), Komlós **Ar** (157). 1851: *Szent-Anna* (Ó), **mezőváros** Ar vm, 302 **kath.**, 2566 n. e. **óh.**, 10 zsidó lak., óhitü anyatemplommal (Fé 4: 92). 1913: **Ószentanna** Ar vm Világosi js (Az). – 1909/19: Comläuş, *Ószentanna*, L 4833: r 2703; n, c, m (53). = Su 1: 163. 1334–1851. » Sîntana {Újszentanna} [20 C]

Komlóstelek Do (Hidalmás-ÉÉK) 1336: p. *Komlostelek*; p/t. *Komlosteluk*. A Zsombor-nem gorbói uradalmához tartozó föld. Sorsát ld. Gorbó alatt (Gy 2: 76). 1576: *Ujfalú* a. n. *Komlos*, 1700: **Komlos-Ujfalú** (Kádár IV. 395). 1733: *Trestie*. 1808: *Újfalú (Komlós-)* h., *Komlosu* vel *Tresztye* val. 1861: Komlós-Ujfalú, Tresztye Do (16). 1888: Komlós-Ujfalú (Tresztiá) **SzD** Csáki gorbói js (Je 443). 1913: **Komlósújfalú** SzD vm (Az). – 1909/19: Trestia, *K*, L 342 **g. kat. r** (184). = Su 2: 204. 1336–1854. – 1974: c. Hida {Hidalmás kzs faluja} [12 D]

Komocsó Bi 1888: Komocsó psz (t) Bihar Bi Központi js (Je 443).

Komolló Se/Hsz Komolló Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-KDK, a Feketeügy j. p.) 1567: *Komolló*, 1602: *Komolo* (SzO II. 223, V. 202). 1614: Komolló 31 családfő (Se 21). 1733: *Komlo*, 1750: *Komoleu*, 1760–2: *Komolló*. 1808: Komolló (88). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Sepsi js (Je 443). 1913: Komolló Hsz vm (Az). – 1909/19: Comolău, *K*, L 432: r 118; m (53). = Su 1: 163. 1567–1854. » Reci {Réty} R [37 D]

Komornok Kr (Oravicabánya-ÉNy) 1597: pr. *Komoristie*, 1690: *Komoriste* (Pesty: Krassó II/1. 284). 1808: Komoristye (88). 1851: ≈, Kr vm, 13 **kath.**, 1374 **óhitü** lak., s anyatemplommal. Birja

Deszpinics és Lazarovics család (Fé 2: 244). 1888: ≈ **KrSző** Oravicai js (Je 443). 1913: Komornok KrSző vm Oravicabányai js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Comorâște, *Komoristye*, L 1472: r 1351; n, m (53). > Comoriște = Su 1: 163. 1597–1913. > 1974: Comoriște c. Forotic {Forotik kzs faluja D-re} [42 C]

Komorzán Sza (Turc-K, az Avasban) Komorzanus fia Komorzanus 1315, 1317: peres fél Sza vm-ben (An 4: 55, 495) 1387: *Kamarzanzfalwa* (HO VII. 423), 1478: *Komorzan*, 1480: *Kamarzanzfalva*. A Móric-uradalom avassági falva. Benépesedése a XIV–XV. századi román település idejére esik (Maksai 162). 1490: *Komorzan* Szinér várához tartozott (Cs 1: 478). A XVI. század elején (1512) ruténok laktak benne (Maksai 162). 1808: Komorzány (88). 1851: *Komorzán*, Sza vm, az Avasságon szétszórva épülve: 1830 **g. kath.** lak., s anyatemplommal. Roppant erdős bérczeiken sok irtást tettek, s a közeli Visk lakosaitól megtanulták a nők a lentermesztést és gyolcsszövést. F. u. gr. Károlyi, gr. Teleki, gr. Kornis, b. Wesselényi, b. Vécsey, b. Perényi s a t. (Fé 2: 244). 1888: ≈ **Sza** Szinérváraljai js (Je 443). 1913: Komorzán Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Cămărzana, K, L 1931: r 1767; m; 3 zs (35). Cămărzan = Su 1: 125. 1387–1851. [2 C]

Komorzanest Hu : Kamarzanest.

Komorzánfalva Mm (Sziget-D, Kálinfalva mellett) 1387: *Kamarzanzfalwa*, 1418: *Komorzanzfalwa*, 1483: *Kamarzanzfalwa* (Cs 1: 449). » Kálinfalva. – Su 2: 348. Kamarzanzfalva. 1387, 1418, 1438. » Călinești [3 C]

Konca AF (1913) < Székes (1291) Fe.

Kondormárk * Do (psz Szék hr) {1173–96} 1230: p. *Kundurmart* [= *Kundurmarc*]; 1317: t. *Hundurmark* (Gy). 1317: *Hundurmark* {ld Cente} (An 4: 408). 1321: p. *Kond(ur)mark*. – III. Béla (1173-96) Lob és Tamás testvéreknek [a Wassok őseinek] adta, s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette. XVIII: Kondor-Márok ~ Kondor-Marok ~ Kondormárk. Hnt. 13: Kondormárk (Gy 2: 76). – Su 2: 357. Kundermart 1173-96–1757.

Konkoly * Kr (Facsád-DK, Romanest mellett) 1514–1516: *Kunkul* (Pesty: Krassó II/1. 302). – Su 2: 357. {*Dealul Cunculeu* örzi emlékét}

Konkolyfalva BSz (Nagyilonda-ÉNy, a Szamos b. p.) 1591: *Konkoliosfalva*, *Nyegenyefalva*; 1600, 1607: *Konkolyfalva* (Kádár IV. 401; Ve: Doc. VI. 145). 1625: *Konkolifalva* (Csáky 653). 1760–2: *Konkojfalva*. 1808: Konkolyfalva, Nyegreu (88). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Negreni) **SzD** Nagyilondai js (Je 443). 1913: Konkolyfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Negreni, *Kf*, L 338: r 337 (121). = Su 1: 423. 1591–1854. – 1974: c. Ileana {Nagyilonda kzs faluja} [12 D]

Konkordia Br (Brassó-Ny, Feketehalom-DNy) 1956: *Konkordia bányatelep* (Ind). – Colonia Concordia > Colonia 1 Mai = Su 1: 162. 1956. – 1974: c. Vulcan {Szászvolkány kzs faluja} [37 C]

Konop Ar (Lippa-K, a Maros j. p-i úton) 1510, 1597: *Konop* (Márki II/1. 208). 1808: Konop (88). 1851: ≈, Ar vm, 967 n. e. **óhitü** lak., kis fatemploma, két lelkésze, derék uri lakháza, pálinkafőző-gyára, 5 patak-, 1 Maros-malma a lakosoknak, egy urasági patak- s egy száraz malom, sok szilvás és gyümölcsös. Hegyes-völgyes határa 14 000 hold, ... Van egy elhagyatott rézbánya-ürege, s az uraság pedig 4 helyen is ásatott kőszentet, de rendes kőszén-bánya mindeddig nincs. Birja Czigler Antal (Fé 2: 245). 1888: ≈ Radnai js (Je 443). 1913: Konop Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Conop, K, L 1115: r 1014; m, n (53). = Su 1: 164. 1510–1851. [32 B]

Konstancia Tt (1888) < Kunszöllös (1743).

Kontrató * Za (Pankota-K, a Csigér jp-i Selénd mellett) 1746: *Kontrato* (Su). – Su 2: 354.

Konyafalva * Za (Zaránd-Ny, Szineke mellett) 1553: *Konyafalva* (Márki II/1. 237). – Su 2: 354.

Konyha 1. Fe (Vizakna-ÉNy) 1296: t. *Kysse[u]k[u]h[n]a* iuxta t-m *Kuhna* ... t. *Kyskuhna*; 1313: t. ... *Kohna*. A gyulafehérvári káptalan birtoka. Nevét azért kaphatta, mert fája a káptalan konyháját látta el tüzelővel, hasonlóan a szárberényi Konyhaerdőhöz. 1296-ban a káptalan

visszakapja Ludasi Both fiaitól Kiskonyhát és lemond a kerecsneki erdő kivágása miatt 25 M-ról. 1313: Gergelyfája határosa DK-en (Gy 2: 169). 1313: ≈ (An 3: 522). 1647: *Praeszaka* (Makkai 633) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Praszaka*, 1750: *Preszaka*. 1808: *Preszáka* (Alsó-) h., *Ober Pressendorf* g., *Preszáka de dszosz* val. 1854: *Preszáka* h., *Kerschdorf* g., *Presaka* val. 1861: *Preszáka* AF (6). 1888: *Preszáka-Székás* (Kerschdorf) **AF** Kisenyedi js (Je 388). 1913: **Székásgyepü** AF vm (Az). – 1909/19: *Presaca*, *Székáspreszáka*, *Kd*, L 744: r 678 (140). = Su 2: 60. 1647–1854 {1913}. – 1974: c. Păuca {Pókafalva kzs faluja D-re} [35 C]

Konyha 2. Mm (Sziget-DK) 1353: ad faciem ... p-is *Kohnya* et t-rum ad easdem pertinentium; 1365: p-em *Kuhnya* ... in t. nostra (**regis**) Maramorus ... cum aliis v-is *Jood*, *Bachkow*, *Kethuyssou*, *Moyses*, *Bors* et *Keethzeleste* ... ad eandem *Kuhnya* spectantibus; 1363: dominium qd. p-um *Kuhnya* ... *Bochkoy*, *Feyreghaz*, *Taraz* et *Boztafalua* ... in C-u Maramoros. Neve szerint a máramarosi uradalmi székhelyhez tartozó királyi, ill. főúri konyha helye volt, melyet a királytól Bogdán máramarosi vajda kapott meg tartozékaival (ld. 1365: Jód, Bocskó, Két-Visó, Mojszén, Bors(a), Két-Szeleste); tőle és fiaitól még (1353 e.) Lajos király anyja, Erzsébet királyné elvette, mivel Bogdánék a király akaratával szembeszegülve Moldvába távoztak, s ezért (a Bogdán által elűzött Szász vajda fiai) Balk vajda, Drag és Dragomér és István részére adományozta. Határát leírta 1353/360. Konyha birtok 1377. évi, hasonló vonalat követő, de eltérő metálistának (Mihályi 66-67) elemzését ld. Kniezsa MR. I. 296. (Gy 4: 123–124). 1373, 1435: *Kohnia*, 1411, 1466: *Kohnya*, 1495: *Kohunya* (Cs 1: 449). 1808: *Konyha* h., *Kuchyna* s., *Kujna* vel *Kazhe* val. 1851: ≈, Mm vm, 25 **romai**, 878 **g. kath.**, 86 zsidó lak., g. kath. templommal, synagógával. Határa termékeny, erdeje sok, sóskutja is van. F. u. többen (Fé 2: 246). 1888: ≈ (Cuhea) Izavölgyi js (Je 444). 1913: **Izakonyha** Mm vm (Az). # Kőtemplomáról Radu Popa SCIV 17 (1966) 511-528.; Uő: 1970 (Mm) a Konyhán feltárt udvarház és kápolna értékelése. – 1909/19: *Cuhe*, *Ik*, L 1573: r 1237; zs, m (60). 1956: *Cuhe* = Su 1: 183. 1352–1851. > 1974: Bogdan Vodă [13 B]

Kopács 1. * Bi (Várad-DDNy, Váradpósa mellett) 1319: t. magistri Emerici f-i Iowanche *Kopath* vocata. Ivánka fia Imre földje, Pósa határosa. Pósa mellett, talán Ürögd felé keresendő (Gy 1: 635). – Su 2: 354. *Kopath*.

Kopács 2. * Te (Temesvár-ÉK, Remete és Temesjenő közt) 1488: *Kopaach*, 1523: *Kopach* (Cs 2: 46). – Su 2: 354. 1488 ... {Pesty további adatait alábbihoz tette}

Kopács 3. Szö (Karánsebes-ÉNy) 1503: *Kopach*, 1566: *Kopachy*, 1603: *Kopacz* (Pesty: Szörényi II. 275). {1913} *Ruthentelep* Mutnokszabadja tartozéka **KrSzö** vm Temesi js {H}. {1998} tk: *Copăcele / Rutentelep*. – *Copăcele* = Su 1: 164. 1503–1603. + 2: 354 (P). – 1974: *Copăcele* [42 B] {Vö. *Ruthentelep* 1910 : *Zorile* = Su 2: 282.}

Kopacsel Bi : Kiskopács.

Kopacsel Fo (Fogaras-D, a Sebes b. p.) 1584: *Kopacsel* (Su). 1601: *Kopachiel* (Ve: Doc. VI. 378). 1632: *Kopaczziel* (Makkai 458) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Kopecsel*, 1760–2: *Kopotsel*. 1808: *Kopacsel*, *Kapocsel* ~ *Kopasá* (88). 1861: *Kopocsel* Fo (25). 1888: ≈ (Kepatielu) Fogarasi js (Je 444). 1913: *Kopacsel* Fo vm (Az). – 1909/19: *Copăcel*, *K*, L 1167: r 1153 (54). = Su 1: 164. 1584–1854. – 1974: c. Hîrseni {Hersény kzs faluja, DNY-i hrs} [36 D]

Kopaj * Te (Óbéd-Ny) 1482: pr. *Kopay* (Cs 2: 46). – Su 2: 354.

Kopajt * Kr (Gátalja-DK) 1323: ad fl-m *Kopoyoth*, *Kopoyt*; 1325: p. *Kopaych*. A Kopajt patak mellett fekvő falu; 1325-ben Kylian mester birtoka és Perde határosa. A Kopajt patak az erményi uradalomba folyik ÉK felől (1323). Gátaljától DK-re kereshető (Gy 3: 487).

Kopálcshalva * KSz (Szilágyilléshfalva mellett) 1424: *Kopalchfalwa* (Cs 1: 558). – Su 2: 354.

Kopántelke * Kr (Krasznamihályfalva mellett) 1545: pr. *Kopanteleke* (Petri III. 681). – Su 2: 354.

Kopaszfalva * BSz (Nagyilonda határában) 1597: *Kopaszfalva*, 1691: *Blesény*, 1700: *Kopaszfalva* (Kádár II. 207). – Su 2: 354.

Koppánd < Koppány (–998) nevéből, aki Taksony fj 952–972 korában vezérkedik.

Koppánd 1. Fe (Marosújvár-KÉK, a Maros b. p.) {1235–70} 1285: v. *Coppan* ... iuxta Marosium; 1286: t. *Coppanteluke*; 1291: t. Iuankateleke iuxta v-m *Cuppan*; 1301: Noyglak ... a pt. v-e *Koppoan* que est capituli; =: *Koppan*. Örökös nélkül elhalt ember birtoka volt, melyet IV. Béla király a Kökényesrénd nembelieknek adott. Imre mester 1285-ben az ő részét malomhellyel, halastóval és a mellette fekvő Ivánkatelkével az erdélyi káptalanra hagyta. 1285-ben megújította az adományt, azzal, hogy e részt elválasztják testvére, Mykud bán itteni birtokától (Gy 2: 169). 1301: v. *Koppan* a káptalan faluja, Nagylak hrs (An 1: 82). 1519: *Koppan* (Iczkovits 57). 1587: *Koppán*. – E: fl. 25. A: fl. 8 (Dé 23). 1733: *Koppand*, 1750: *Kopand*. 1808: *Koppánd* (Marosaliis Magyar-) h. 1861: M-K AF (6). 1888: (Kopanda) AF Marosújvári js (Je 495). 1913: **Maroskoppánd** AF vm (Az). – 1909/19: Copandul-de-Murás, *Mk*, L 417: r 192; m (54). Copand = Su 1: 164. 1285–1854. – 1974: c. Noşlac {Marosnagylak kzs faluja, ÉK-i hrs} [23 C]

Koppánd 2. To (Torda-ÉNy) 1288 k: *Coppan* Mikud báné; 1476: p. ≈, **plebanus** de ≈; 1507: *Coppan*. Koppáni, Peterdi, K. Horvát, Csomafá(ja)-birtok. Hn 1476: Rakottyás (e). Jbn 1499: Bíró Dénes, Tót Kelemen, Porkoláb Péter, Cseh Balázs, Kövér Albert, Kis Abrus; 1507: Deák László (Cs 5: 716). 1301: *Koppán*. Kylianus magister végrendeletében (An 1: 86). 1332.III.12. Károly Róbert király a magvaszakadt Tiburtius és Sándor Tiburctelke és Bénye n. Kolozs vm-i lakatlan birtokát Ugrin fia Jánosnak adta, mivel az ő koppándi részjóságát az újtordai királyi hospeseknek engedte át (Jakó). 1440.iv.28.: *Koppán*-i András (KmJkv 225); 1440.VII.6.: *Koppán*-i László és András tiltja a Szilvásiakat és Túriákat *Coppán*-i birtokrészük elfoglalásától (257); 1442.II.15.: *Koppán*-i István Kecsetszilváson rb (423); 1446.IV.11.: *Koppán*-i László eljár Farnasi Dénes ügyében (567); 1447.II.11.: *Coppán*-i László ü: Valkó (611); 1449.II.7.: *Koppán*-i László ü: Farnas (654); 1449.X.30.: *Koppán*-i László ü: Farnas (765); 1452.VI.5.: *Coppán*-i László ü: Szind (1045); 1476.VII.11.: *Koppán*-i Horváth György ama 14 és fél arany Ft biztosítékául, amelyben az erdélyi vikárius előtti perükben fogott bírák segítségével kiegyeztek, zálogként átadja Lőrinc pap volt *Koppán*-i plébánosnak *Koppán*-on a Rakattyás nevű erdőt és nyolc jobbágytelkét, melyeken Aszalós Demeter, Nagy Fábrián, Réz Lőrinc, Lúcia Domokos, Pozsáros Pál, Aszalós Demeter, Testes Pál és Makrai Demeter lakik (2214); 1500.XI.8.: *Koppán*-i Péter közbíró: Inaktelke (3155). Ld még KmJkv II. 956. 1587: *Koppán*. – E: fl. 8, A: fl. 2 den. 68 (Dé 64). 1733: *Koppánd*, 1750: *Kopánd*. 1808: Koppánd (88). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ TA Tordai js (Je 444). 1913: Koppánd TA vm (Az). – 1909/19: Copand, K, L 616: r 512; m (54). > Copăceni = Su 1: 164. 1288–1854. – 1974: c. Sănduleşti {Szind kzs faluja K-re} [23 C]

Koramnik Sző (Orsova-É, a Cserna jp-i úton) 1739: *Koramnik*, 1768: *Coramnik* (Pesty: Szörényi II. 276). 1808: Koramnik (88). 1888: ≈ **KrSző** Orsovai js (Je 445). 1913: **Koromnok** KrSző vm (Az). – 1909/19: Coramnic, *Koramnik*, L 237: r 235 (54). = Su 1: 165. 1739–1913. {1981: Toplet [55 A]}

Korb Fo (Alsóárpás-K) 1589: *Korbi*, 1601: *Korbe* (Ve: Doc. III. 162, VI. 378). 1637: *Korby* (Makkai 475) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Korb, Korben, Korbe (88). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Korbi) Fo Alsóárpási js (Je 445). 1913: Korb Fo vm (Az). – 1909/19: Corbi, K, L 514 **ort. r** (54). = Su 1: 165. 1589–1854. – 1974: c. Ucea {Ucsa kzs faluja, DK-i hrs} [36 C]

Korbest 1. Ar (Soborsin-ÉK) 1743: *Korbestie* (Su). 1808: Korbesty (88). 1851: ≈, Ar vm, Erdélyország szélén, ut. p. Soborsin, hegyek között egy nagy völgyön elnyulva, 387 n. e. **óhitü** lak., s egy **fatemplommal**. Hegyes-völgyes határa 1384 hold, ... Birja Szálbek György (Fé 2: 248) 1888: Korbest Radnai js (Je 445). 1913: **Maroshollód** Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Corbeşti, K, L 704 **ort. r** (54). = Su 1: 165. 1743–1913. [33 A]

Korbest 2. Ar (Marospetres közelében) 1851: *Korbesty*, Ar vm, Petrishez közel, 428 **óhitü** lak, s anyatemplommal, sok bérczes erdővel (Fé 2: 248). {Petriş [33 A] a Maros j. p. közelében; É-i hrs Corbeşti : Maroshollód.}

Korbest 3. Bi (Magyarcséke-ÉK) 1808: Korbesty (88). 1851: ≈, Bi vm, erdős hegyekkel kerített szűk völgyben: 583 n. e. **óhitü** lak., romladozott templommal, derék új urilakkal, mészbányával.

Urb. szántó 162, rét 168, majorsági erdő 2299 hold. Patakja 4 malmot hajt. Birja Valman József (Fé 2: 248). 1888: Korbest Magyarcsékei js (Je 445). 1913: **Hollószeg** Bi vm (Az). – 1909/19: Corbești, K, L 620: r 594; m, c. zs (54). = Su 1: 165. 1828–1913. – 1974: c. Ceica {Magyarcséke kzs faluja} [21 A]

Korbfalva * **BSz** (Csákiigorbó táján, Papteteleke mellett) 1603: *Korbfalva* (Kádár IV. 405). – Su 2: 355.

Korboly Szi (Margitta-KÉK) 1913: *Korbolytelep* Tasnádbajom tartozéka (H). – Corboia = Su 1: 165. 1913. – 1974: c. Boianu Mare {Tasnádbajom kzs. faluja, D-i hrs} [11 C]

Korbul * **Te** (Lugos táján) 1444: *Korbul* Zsidóvár 27. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1487.III.14.: *Korbul* Iklódi Dési Péter részbirtoka cserében Drági Márkhoz kerül (KmJkv 2635). 1591: pr. *Korbul*, 1593: *Korbul* (Pesty: Szörény II. 276). – Su 2: 355.

Korcsonma Te-Szö (Karánsebes-ÉK, Nándorhegy-DK hrs) 1430: *Korchoma* (P); =: ≈ in districtu Sebes; 1492: *Kyrczma* (Cs 2: 46); 1499: *Korchomafalva*, 1503: *Korchmafalva*, 1603: *Korczma*, 1699: p. *Kircsma* (Pesty: Szörény II. 286). 1808: Kröcsma (93). 1888: ≈ **KrSzö** Karánsebesi js (Je 458). 1913: Korcsoma KrSzö vm (Az). – 1909/19: Crâjma, *Kröcsma*, L 701: r 689 (57). > Crâjma > 1964: Măgura = Su 1: 383. 1430–1964. – 1974: c. Zăvoi {Závoly kzs faluja, Ny-i hrs} [43 A]

Korcsomárosfalva * **Za** (a Fehér-Körös közelében, Keszend mellett) 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: *Korcsomárosfalva*-t, Keszend tartozékát is zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak (Cs 1: 737. Keszend). – Su 2: 355. {M}

Kordinest * **Hu** (Déva-DNy, Lapugy és Szelistye táján) 1491: p. *Cordynesth*. ♂Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 103).

Korjasicza * **Kr** (Krassóvár mellett) 1690–1700: *Kurjasicza*, 1761: *Koriaschitza* (Pesty: Krassó II/1. 303). – Su 2: 357.

Korlátptak Hsz (Brassó-É) 1913: *Korlátptak* Hídvég tartozéka (H). – Corlata = Su 1: 165. {1981 R}

Korláttelke Fe>Fo (Alsóárpás-ÉNy) 1357: *Corlathteluke*, 1375: *Chonradi* villa, 1382: p. *Koralathtelke*, villa *Conradi* (Ub II. 136, 436, 551, 556, 559). 1509: *Korlathtelke* (Scheiner 53). 1536.VIII.30.: Kozárvári Lászlóné Bánffy Katalin *Gaynar* másként *Korlathtelke* nevű ősi birtoka felét eladja Tomori Miklósnak (KmJkv 4587, 4589). 1733: *Gejnár*, 1750: *Geinar*, 1760–2: *Gainar*, 1805: *Gajnár*. 1808: Tyukos (Oláh-), Gajnáriu FF (174). 1861: Oláh-Tyukos, Teckes, Gainár **FF** (3). 1888: Oláhtyukos (Gainár) **Fo** Alsóárpási js (Je 553). 1913: **Gainár** Fo vm (Az). – 1909/19: Găinari, *Gainár* (Oláhtyukos), L 315: 301 (77). > 1964: Poenița = Su 2: 49. 1357–1964. > 1974: Poenița c. Cîrța {Kerc kzs faluja ÉNy-ra 5 km} [36 C]

Kormos Cs 1956: *Kormos* (Ind). – Cormoș = Su 1: 166. » Miercurea-Ciuc {Csikszereda}

Kormosbach Fe {?} **1235**: Nicolaum de *Cormosbach*. Egyháza felett 1235-ben pereskedett az erdélyi püspök és az esztergomi érsek. Mivel a korai német telepítvények egyházára az érsek formált jogot, szász faluról van szó. Kucsuláta vagy Alsó-Komána falu helyére gondolhatunk, esetleg a Vargyással egyesülő Kormos-patak torkolatvidékére (Gy 2: 199). – Su 1: 177. {Krizba} + 2: 313. {=}

Korna AF (1850, 1888) : Szarvaspatak.

Kornasfalva * **Za** (Repszeg mellett) 1553–1561: *Kornasfalva* ~ *Kornyafalva* (Márki II/1. 237). – Su 2: 355. {*Coruești* puszta}

Kornéltelke * **Kü** (a Kis-Küküllő m, Dicsőszentmárton, Erdőalja táján) 1383: p. *Kornylteleke* iuxta fl-m Kykulleu; 1523: p. *Korny Thelke*. (Cs 5: 885). 1441.VI.17.: Bogáti Péter *Kornelthelke*-n egy lakott és két elhagyott jobbágytelkét 50 arany Ft-ban zálogba ada Balavásári

Balad fia Péternek/Miklósnak (KmJkv 327); 1449.VI.29.: Súlyomkői János felesége *Kornethelke*-n lévő két teleknyi birtorészét nyolc arany Ft-ban zálogba adja Bogáti Péternek (717); 1459.VII.9.: Gym-i Kemény István *Kornethelke*-n részbirtokos (1364); 1478.VI.29.: Karácsonfalvi Mihály *Kornethelke*-n rb (2270); 1482.IV.2.: Bogáti László *Kornethelke*-n rb (2347). Ld még KmJkv II. 956. – Su 2: 355. 1383–1523.

Kornét * Te (a Pogányos vize mentén) 1442: *Korneth* (P); =: ≈ (Cs 2: 46); 1690–1700: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 286). – Su 2: 355.

Kornicel Za (Abrudbánya-D) 1808: Kornyeczel Za (88). Hnt. 13: Kornicel **Hu** vm » Dupapiatra. – Dupăpiatră > După Piatră [34 A]

Korniczel Bi (1808) : Báródsomos.

Kornislaka BSz (Nagyilond-ÉNy, a Szamos bp-i úton) 1322: *Rona*, 1501: *Vrohna* (Kádár). 1554.IV.24.: *Rohna* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1730: *Radna*, *Rogna* (Kádár IV. 405). 1750: *Rókna*, 1760–2: *Ragna*. 1808: Rogna (117). 1888: ≈ **SzD** Nagyilondai js (Je 606). 1913: Kornislaka SzD vm (Az). 1938 táján Méra (Ko vm) tejesgazdái itt is béreltek szénafüvet. – 1909/19: Rogna, *Kl*, L 291: r 286 (147). = Su 2: 82. 1322–1854 {1913}. – 1974: c. Ileanda {Nagyilonda kzs faluja} [12 D]

Kornujalja AF (Balázsfalva-ÉNy) 1913: *Kornujalja* Buzásbocsárd tartozéka (H). – Cornu = Su 1: 167. 1913. – 1974: c. Crăciunelu de Jos {Alsókarácsonfalva kzs faluja ÉNy-ra} [35 A]

Kornya KrSzö (1888) < Somfa Szö (1539).

Kornyaréva Szö (1808) : Somosréve KrSzö.

Kornyát * Te (a Poganis {Pogányos} folyó mentén KmJkv) 1539: *Kornyth*, *Kornyad*; 1550: *Kornyát* (P); 1553.III.20.: *Kornyath*-i Bekes László Alsó- és Felsőgavosdia, Teregovva, Krusovec, Szalin és Jebasnya/Jablánc (Sebes vm) birtokbeli részeit 100 Ft-on zálogba adja Tövisi Cservicec Jánosnak (KmJkv 5178). 1690–1700: *Kornyat* (Pesty: Krassó II/1. 285). & Kornyáti Bekes Gáspár (1520–1579.XI.7., Grodnó) erdélyi politikus, tanácsúr. – Su 2: 355. {Lugos-ÉK, a Béga jp-i Lökösfalva mellett}

Kornyest Ar 1888: Kornyest psz (t) Borossebes Ar (Je 445).

Kóród 1. Hu (Hátszeg-K) 1453: *Korod*; 1458: p. *Kowrach* in d-u Ha.; 1506: p. *Kowragh*; 1511: p. *Kowrach*. ⚭Déva vár tartozéka, majd Brettyei, Obr. Pogány, Erdélyi, Kolonityi, K. Horvát, Barcsai, Márgai, Szecseli ~ Szacsali ~ Sz. Móré-birtok (Cs 5: 103). 1733: *Kovráss*, 1750: *Kovrad*, 1760–2: *Kovrágy*. 1808: Kovrágy ~ Kövrégy, Kavrács (90). 1861: Kovrágy Hu (22). 1888: Kovrágy (Kovrás) Hátszegi js (Je 448). 1913: **Kovrágy** Hu vm (Az). – 1909/19: Covragiu, *K*, L 416: r 412 (56). = Su 1: 171. 1453–1854. [44 A]

Kóród 2. Ko (Kolozsvar mellett ÉÉNy-ra; 513 m) {1334e} 1334: p. *Koroug*, nobilis de ≈ (Cs); =: nob. de *Coroug*, p. *Koroug*. Kórógyi nemesek birtoka. 1334 előtt negyedét Kórógyi Korkou fia Jakab leányának, Ilonának, a székely Polyáni Tamás feleségének adta, aki 1334-ben eladta Mérai Miklós kolozsi ispánnak (Gy 3: 360). 1351: nobilis de *Kouroug*; 1366: v. *Korogh*; 1486: p. *Korogh*. Kórógyi, K. Horvát és Fodor, Rödi Cseh, Patai Dezsőfi, Szomordoki, Szentpáli ~ Szp. Fogas, Csombordi, Mérai, Gesztrágyi Tatár, Valkai-birtok. Jbn 1474, 1486: Székely, Ősz; 1486: László (1334–1486: Cs 5: 369). **1587: Papffalwa, Korod.** {E -} A: fl. 24. Ser. Rex egr. Blasio Hawassaly integram vita durante contulit (Dé 53). 1808: *Kórod* h. 1861: Kórod Ko (13). 1888: ≈ (Korus) Ko Nádasmenti js (Je 445). 1913: **Nádaskóród** Ko vm (Az). – 1909/19: Coruş, *Kóród*, L 571: r 508; m (55). 1929: Coruşu, L 725, H{Vá}: Cluj 8 km (AnR). = Su 1: 168. 1332–1913. – 1974: c. Baciua {Kisbács kzs faluja É-ra} [22 B]

Kóród 3. Kü (Balavásár-Ny hrs a Kis-Küküllő jp-i úton) 1337: *Karuth* (Tr). 1369: p. *Korough*, 1420: *Korogh*, 1514: *Korod*. Kóródi, Szentmártoni, Vajai s más birtokosé (Cs 5: 885. Kórógy, Kóród). 1733: *Korojun*, 1750: *Koroj*, 1760–2: *Koruj*. 1808: Kórod, Koruju (88). 1861: Kóród,

Kornyu Kü (8). 1888: ≈ (Coroiu, Koroi) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 445). 1913: Kóród **KK** vm (Az). – 1909/19: Coroiu, *Korod* {!}, L 359: r 317 (55). Coroi = Su 1: 168. 1337–1854. – 1974: c. Coroisínmarti {Kóródszentmárton kzs faluja, K-i hrs} [24 C]

Kóród 4. Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamos bp-i úton) 1344: *Korog* (Cs 1: 478). 1344: *Korog*, 1348: *Korough*, 1410: *Koroug*. A Szamos-parti kismenestelep sorában áll; ismert középkori tulajdonosai a róla nevezett kisbirtokosok (Maksai 162). 1808: Kórod (Szamos-) (88). 1851: *Korógy* (Szamos-), Sza vm, 160 **gör. kath.**, 210 **ref.** lak. s ref. anyatemplommal. Lapos határa szűk, de termékeny; gyümölcsösei szépek. F. u. többen (Fé 2: 249). 1888: Szamos-Kóród Szatmári js (Je 637 & Cseh és Lanka psz). 1913: **Szamoskóród** Sza vm Szatmárnémeti js (Az). – 1909/19: Corod, *Szk*, L 551: r 9; m, zs (55). = Su 1: 167. 1344–1854. – 1974: c. Culciu {Szamoskócs kzs faluja Ny-ra} [2 C]

Kórógy * Kr (Somlyó-DK) **1213**: Seraphin de v. *Kourongy* [: *Kourougy*]; 1259: t. Alexandrii f-i Leustachii *Korogh*. A Csolt-nembirtokolt benne; 1213-ban e nb. Vata fia Julia mint földesúr ítélkezett a falu népei felett; Seraphin ugyanis megvádolta falubelijét (Farsiu f-m Petu) 4 juh miatt; a megítélt tüzesvas-próba előtt kiegyeztek. Somlyó 1259-i határleírásában ettől DK-re, Perecsen és Ráton között említik, mint Leusták fia Sándor birtokát. Szilágyosomlyó határában DK-re feküdt (Gy 3: 515). – Su 2: 355. *Korogh*. 1259.

Korój Bi (1808) : Bélkaroly.

Korojesd 1. Hu : Karulyosd.

Korojesd 2. Hu (Vulkán mellett) 1850: *Sili Korojesd, Korojesdény* (Su). 1861: Korojesd 2 Hu (22). 1888: Zsily-Korojesd (Korojesdeni) Hu Petrozsényi js (Je 742). 1913: **Zsilykorojesd** Hu vm (Az). – 1909/19: Coroișteni, *Zsk*, L 513: r 507 (55). Jiu Coroiști = Su 1: 318. 1850, 1854. > Jiu-Coroiști » Vulcan [44 A, B]

Koroknya Ar (1913) < Karatna (1448).

Korond 1. KSz (Tasnád-DK) 1423: *Totkorond* (P); 1466: *Thothkorond* (Cs); =: *Toth-Korond, Felső-Korond, Korond* (P); 1475: *Korond, Korond superior* (Cs); 1487: *Koronth* (Cs 1: 558; P); 1543: *Nagh Korond*, 1547: *Olah Korond*; 1550: *Kis-Korond*, 1564: *Nagykorond* (Petri III. 681). 1454.VII.3.: *Korond*-on Sarmaságiak részirtokosok (KmJkv 1170); 1461.III.23.: Kusalji Jakcs János *Korond*-i részét zálogba adja KJ Péternek, Ferencnek és Potenciána asszonynak (1533). Ld még KmJkv II. 956. 1564: *Nagykorond*, 1569: *Kyskorond* (Petri III. 681). 1733: *Korond*. 1808: *Korond, Korund* (89). 1888: ≈ **Szi** Tasnádi js (Je 446). 1913: **Szilágykorond** Szi vm Szilágycsehi js (Az). – 1909/19: Corond, *K*, L 428: r 337; m, c, zs (55). > Corund = Su 1: 168. 1423–1913. – 1974: c. Bogdand {Bogdánd kzs faluja Ny-ra} [11 B]

Korond 2. Uh (Szozáta-DK, az Udvarhelyi út mellett) 1333: **sacerdos** de *Kurund* (Tr). 1383: *Korond* (Su). 1566: *Koronth*, 1567: *Korond* (SzO II. 200, 220). 1614: *Korond* 31 családfő (Uh 76). 1635: Szabó alias István **deák** fia Sándor **schola mester** (SzO). 1733: *Korod* {!}. 1808: *Korond* (89). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 446). 1913: *Korond Uh* vm (Az). Messze hírneves fazekassága. Sóházát sóbírók rendezték és sóörök vigyázták, főnökiük iberájter volt. # István Lajos: *A korondi sósvíz*. ND 19.. 1981 L 5000: 3400 **r. kat.**, 1600 **unitárius**; 800 cigányból 600 magyar, 200 cigány anyanyelvű. – 1909/19: Corond, *K*, L 3462: r 12; m (55). > Corund = Su 1: 168. 1333–1854. [24 D]

Koronini Kr : Lászlóvára KrSzör (Az).

Koronka Msz (Marosvásárhely-DK hrs) 1332: **sacerdos** de *Korunka*, 1334: *Korucka* [: *Korunka*] (Tr). 1469.X.26.u.: *Karankay*-i Jakab **ü**: Bánd (KmJkv 1930); [1470.XI.19.u.]: *Koronka*-i Jakab **ü**: Boldoc (1996); 1471.V.31.: Üő **ü**: Szentanna Msz (2020). 1529–1554: Koronkai Mihályfi Ferenc, Péter és Tamás a széki közéletben (KmJkv II. 980). 1614: 40 családfő (Msz 34). Tholdalagi Mihály {1580–1642} Székely Bocs gyermekei is Koronkában **tanulnak** (Krónika, 2001.VII.17.). 1635: Márton **deák** új lófő (SzO). 1640 Kolozsmonostor: Koronkai András Drabant, de székelyfi,

hazatéréséről gondolkodik (Gyalu 46); 1652 Km: Koronkai Andrásné özvegy (133). 1808: Koronka (89). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 446). 1913: Koronka **MT** vm (Az). 2003-tól itt épül a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem campusa 2004.IX.13. – 1909/19: Corunca, *K*, L 900: r 177; m (55). = Su 1: 168. 1332–1854. – 1974: c. Livezeni {Jedd kzs faluja D-re} [24 C]

Kórovölgy * **Kr** (Detta-K, a Berzava partján, Nagyszemplak mellett) 1378; *Kuruswlgh*, *Korusvelg* (Pesty: Krassó II/1. 295). – Su 2: 357.

Korpád 1. **Ko** (Kolozs-É) **1215**: Ceca de v. *Curnad* (Gy). =: *Curnad* falubeli Ceca lopással vádolta Péter jobbágját: Geust és szolgáját: Tamást. Geus és Tamás tüzesvas-próbával bizonyították ártatlanságukat (Er I. 79). 1326: t. *Korpad*. Zsuk határosa (Gy 3: 360). 1356: *Corpad*; 1360: p. nobilium *Korpad* vocata; 1460: *scolasticus* de ≈; 1515: p. ≈. Patai, Korpádi Bogár, Fodorházi ~ Fh. Korpádi, Szf. Gyerőfi s más birtokosoké. Jbn 1452: Sós, Megyesaly, Volah, Alb, Pap, Karay; 1486: Csarna László; 1515: Göre János. 1461: c.q. is (1326-tól Cs 5: 368). 1440.II.22.: *Korpath*-i György **ü**: Gyervásárhely (200); 1440.V.27.: *Korpad*-i György **ü**: Gyermonostor (234); 1440.XI.6.: Korpádi György **ü**: Györgyfalva (278). 1444.VI.27.u.: Korpádi György **ü**: Szamosfalva (501); 1451.VI.6.: Korpádi György özvegye Budai Dorottya kijelenti, hogy Szf-i Gyerőfi Jánosné Korpádi Lúcia és gyermekei teljesen kifizették a Korpád, Pata (Ko) és Girolt (BSz) birtokból neki járó hitbért és jegyajándékot (962); 1457.X.14.: Korpádi Jánost **ü**: Kolozsmonostor (1276). {1460.III.} Korpádi János **ü**: Zsombor (1429). 1460.VI.30.: Korpádi Gerő fia János özvegye **üv**, Korpádon lakó Budai Imrét is (1451). {1460.VIII.} Korpádi János **ü**: Alsóbalázsfalva (1472). Ld még KmJkv I. 962, II. 957. **1587**: *Korpad*. – E: fl. 2, A – (Dé 58). 1808: *Korpad* h., *Korpadgye* val. 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ Kolozsvári js (Je 446 & Békás). Határában őstelep maradványai. 1913: **Kolozskorpád** Ko vm (Az). – 1909/19: Corpade, *K*, L 698: r 585; m, zs (55). > Corpadea = Su 1: 168. 1215–1913. – 1974: c. Apahida {Apahida kzs faluja DK-re} [23 A]

Korpád 2. * **Sza** 1347, 1407: *Korpad* (Cs 1: 478). – Su 2: 355.

Korpafalva Bi (Belényes-ÉNy, a Topa vize b. p.) 1508: *Korpafalva* (Jakó 75). 1692: *Korpa Falua* (Mezősi 102). 1808: Kerpest (82). 1851: *Kerpest* (*Nagy*-), Bi vm, 420 n. e. **óhitü**, 10 **kath.** lak., óhitü anyateplommal, derék uri lakkal. Vze a Ró patak. Birja Verner László (Fé 2: 210). 1888: Kerpest Magyarcsékei js (Je 524). **Nagykerpest** Bi vm (Az). – 1909/19: Cârpeştii-mari, *Nk*, L 430: r 420; zs (38). > 1964: Cornişeştii = Su 1: 167. 1508–1964. – 1974: c. Dobreşti {Bihardobrods kzs faluja DNy-ra} [21 A]

Korpafölde psz **Ko** (Pata határában) 1482: pr. *Korpafevlde*-t Fodorháziaktól Györgyfalvi Henke Bálint zálogba veszi (Cs 5: 370). 1482.II.15.: Fodorházi János a Pata határában fekvő *Korpafeolde* nevű, ősi jogon őt illető prédiomot 100 arany Ft-ért örök áron eladja Györgyfalvi Bálintnak és te: Pálnak (KmJkv 2339); 1482.V.1.: Kusalyi László a Pata határában fekvő *Korpafevlde* nevű prédiomát 34 arany Ft-on zálogba adja Györgyfalvi Pálnak és Bálintnak (2356). – Su 2: 355. 1482. {Csánki}

Korparét Sza 1909: *Korparét* Nagykároly tartozéka. – 1909/19: Corparât, *Korparét*, &, v. Careii-mari (55). Corparit = Su 1: 168. 1909. {1981 Ø}

Korustelek * **Ko** (Kolozsvár-ÉK) **1300.VI.1.**: *Kuruulteluk* birtokot (másokkal) Mykud bán fia leányegyedként adják a bán te: Imre magister leányának: Kata asszonynak (Er I. 595. Talán a Palatka közelében elnéptelenedett Korustelekkal azonosítható). 1332: p. *Korusteluke*. Suki-birtok (Cs 5: 370. Korustelöke. Zsuk, Visa, Kötelend táján).

Kósa Hu (Illye-É) 1468: p. *Kosa*. Illye város birtoka (Cs 5: 103). 1750: *Koazsa*. 1808: Kósa, Koseln (89). 1861: ≈ Hu (22). 1888: Kozsa Marosillyei js (Je 449). 1913: **Kózsá** Hu vm (Az). – 1909/19: Coaja, *Kozsa*, L 413: r 400; m (52). = Su 1: 159. 159. 1468–1854. – 1974: c. Vorța {Vorça kzs faluja DNy-ra} [33 B]

Koság : **Kiskoság** patak 1808: *rivulus* Koság (Kis-) Uh (89). – Cosa

Kosály 1. BSz 1. (Dés-É, a Szamos jp-i úton) Határában római castrum Samum maradványai (László A.). 1241: *Kasaal* (Le) a Kaplony-nemzetség birtoka. {? Er nem ismeri.} 1261, 1348: p. *Kasaal* (Tr). XIV: királyi birtok, Csicsó vár tartozéka; 1405–67: Bánffy; XVI: Boeckai-birtok. 1600: *Also-Kusal*, 1609: *Also-Kosaly* (Kádár IV. 411). XVII–XIX: a Haller és Huszár családé. 1733: *Also-Kosaj*, 1750: *Kessej*. 1754: **G. kat. fatemplom**. 1760–2: *Alsó Kassaly*. 1808: Kósaj (Alsó-) ~ Kosály, Keséu (89). 1861: A-Kosaly, Keséu BSz (17). 1888: A-K (Kesej) **SzD** Dési js (Je 206). L 1910: 1373; 1956: 1593 (Le). 1913: **Alsókosály** SzD vm (Az). – 1909/19: Cășeiu-de-jos, Ak, L 1318: r 1191; zs, c (39). Cășeiu = Su 1: 128. 1261–1854. [13 C]

Kosály 2. BSz 2. (Dés-É, hegyek közt) 1325: *Rugachhaza* iuxta rivum *Kasal*, 1467: *Felseu-Kosal*, 1495: *Rwgo* (Kádár IV. 416). 1560: locus *Rwgosest* intra metas possessionis *Felseokosal* (Ve: Doc. I. 184). {Ebből kitűnik, hogy itt két település adatait vonták össze.} 1553: *Felsewkosaly* (Kádár). 1733: *Rugasfalva*, 1750: *Felső-Kosály*, *Rugesest*, 1760–2: *Felső Kossaly*. 1808: Kósaj (F-), Kosály, Rugasest (89). 1861: F-Kosaly, Rugasest BSz (18). 1888: F-K (Regusesty) **SzD** Dési js (Je 322). 1913: **Felsőkosály** SzD vm (Az). – 1909/19: Răgușești, Fk, L 674: r 637; m, zs (143). Răgușești = Su 2: 87. 1325–1854. – 1974: c. Cășeiu {Alsókosály kzs faluja É-ra} [13 C]

Kosár Bi (Belényes-K hrs, Mézes mellett) 1588: *Nagykosár* (Jakó 282). – Su 2: 376.

Kosd patak : a Kis-Homoród mellékvize; Kőhalomtól K-re torkollik.

Kosdánfalva Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Kosdanfalva* (Jakó 283). 1808: Kosgyán (89). 1851: ≈, Bi vm, hegyes, erdős vidéken, 410 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Urb. szántó 480, rét 140, legelő 70; majorsági szántó 360, rét 180, szőlő 20, erdő 700 hold. Vize a Hollód. Birja Dobsa Sámuel (Fé 2: 251). 1888: Kostyán Belényesi js (Je 447). 1913: **Kosgyán** Bi vm (Az). – 1909/19: Coșdeni, K, L 729: r 696; m, zs (55). = Su 1: 169. 1508–1851. – 1974: c. Răbăgani {Robogány kzs faluja ÉK-re} [21 A]

Kosgya * Te-Szö (Bozovics táján, Perebő mellett) 1450 k.: *Cosgya* (Pesty: Szörény II. 47). XV: ≈. A Remetei Himfiek birtoka volt. Az almási kerületben feküdt (Cs 2: 46, 104). – Su 2: 313.

Kosed Hu {Cs 5: 93: Gurbunest (1491) helyén} (Marosillye-DNy, a Facsádi úttól É-ra) 1733: *Kossed*, 1750: *Kostest*, 1760–2: *Kosed*. 1808: Kosesd (89). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 446). 1913: Kosesd Hu vm (Az). – 1909/19: Cosești, K, L 232: r 228 (56). = Su 1: 168. 1733–1854. – 1974: c. Lăpugiu de Jos {Alsólapugy kzs faluja Ny-ra} [33 C]

Koslárd Fe (Tövis-DDK) 1733: *Koslár*, 1760–2: *Koslárd*. 1808: ≈ (89). 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Koslár) **AF** Magyarigeni js (Je 446). 1913: Koslárd AF vm Tövisi js (Az). – Coșlar > 1909/19: Coșlariu, K, L 355: r 333 (56). = Su 1: 170. 1733–1854. – 1974: c. Sibtimbru {Marosszentimre kzs faluja K-re} [35 A]

Kosna patak 1808: *rivulus* Kosna ~ Koszna Be-v (89). – Coșna

Kosna Be (Beszterce-ÉK, a Cohárd alján) 1808: Todoskány (Λ Kukuraza) Be (171). 1850: Kosna (Su). 1861: Todoskány **Na** (26). 1888: Kosna **BN** Óradnai js (Je 446). 1913: Kosna BN vm (Az). – 1909/19: Coșna, sau Todăscani, K, L 728: r 641; n, rutén (56). Coșna = Su 1: 170. 1850. [14 B]

Kosovafalva * Te~Kr (Facsád táján, Ferde mellett) 1405: *Kosowafalwa* Ikus falu 6. tartozéka volt (Cs 2: 42. Ikus). – Su 2: 355.

Kossó 1. Kr 1. (Facsád-K, a Dévai úton) 1405: *Kosoa* (Pesty). 1524.II.28.: *Kosowa*-n Gyulaiak jobbágytelket adnak zálogba Bozvári Miklósnak (KmJkv 3983). 1548: *Korsova*; 1597: *Kosova*, *Kosava*; 1690–1700: *Kosiava* (Pesty: Krassó II/1. 287). 1808: Kossva, Kossova (89). 1851: *Kossova*, Kr vm, a Facsetről Erdélybe vivő postautban: 24 **kath.**, 399 **óhitü** lak., s anyatemplommal, postatisztséggel, szép erdővel. F. u. a kamara (Fé 2: 251). 1888: Kossova **KrSzö** Facseti js (Je 446). 1913: Kossó KrSzö Facsádi js (Az). – 1909/19: Coșova, *Kossova*, L 579: r 533; m, n (55). Coșava = Su 1: 169. 1405–1913. [33 C]

Kossó 2. Kr 2. (Facsád-K, a Dévai úton) 1808: Kossovicza (89). 1828: Kossovitza (Nagy 183). 1851: *Kossovicza*, Kr vm, Erdély határszélén, zordon hegyes vidéken, Kossovához közel: 3 **kath.**, 77 **óhitű** lak. F. u. Dézsánfalvi Gyika család (Fé 2: 251). 1913: **Kiskossó** KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Coșavița, *Kossovicza*, L 140 **ort. r** (55). Coșavița = Su 1: 169. 1828–1913. [33 C]

Koste * Kr (Lippa táján, a Maros vize mellett) 1597: *Koste* (Pesty: Krassó II/1. 386). – Su 2: 335.

Kostelek Cs 1888: Kostelek, telep (t) Csikszépvíz Cs (Je 447).

Kosztafalva BSz (Magyarláros-É) 1603: *Kostafalu*, 1613: *Kosztafalva* (Kádár IV. 420). 1733: *Kosteny*, 1750: *Koteny*, 1760–2: *Kozsta*. 1808: Kosztafalva (89). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Kosztény) **SzD** Magyarlárosi js (Je 447). 1913: Kosztafalva SzD vm (Az). – 1909/19: Costeni, *Kf*, L 709: r 684; zs (56). = Su 1: 169. 1603–1854. – 1974: c. Cupșeni {Kupsafalva kzs faluja DNY-ra} [13 A]

Kosztanest * Te~Kr (Facsád táján, Ferde mellett) 1454: Kosthanesth (Cs 2: 46). =: ≈, 1596: *Kosaniest* (Pesty: Krassó II/1. 386). – Su 2: 335.

Kosztatinfalva * Te (Doboz táján) 1447: *Kozthathynfalwa* Doboz 35. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz).

Kosztésd Hu (1888) : Keresztes.

Kótliget Bi (Magyarcséke-ÉK) 1492: *Koghlygeth*, 1508: *Kothlygeth* (Jakó 283). 1642: *Kok Liget*, *Kokliget*, *Kotiglet* (Makkai 319, 324) I. Rákóczi György bitoka. 1808: Kotyiklet (89). 1851: ≈, két magas hegy közt, 520 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, derék udvarházzal, s egy patakkal. Határa 3234 hold, ... Birja Sztaroveczky Károly (Fé 2: 253). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 448). 1913: Kótliget Bi vm (Az). – 1909/19: Cotiglet, *Kotyklet* {!}, L 608: r 586; m, zs (56). = Su 1: 170. 1492–1913. [21 A]

Kotormány Cs (Szereda-DK) 1567: Bánkfalva ősi tizeze: *Kotorman* 5 kapu (Venczel 35). 1569: *Kothormanij*, 1603: *Kotormány* (SzO II. 221, IV. 150). 1808: ≈ (89). 1861: ≈ Cs (30). 1913: Kotormány Csik vm Kászonalcsiki js (Az). – Cotormani = Su 1: 170. 1567–1854. – 1974: c. Ciucsíngyörgiu {Csikszentgyörgy kzs faluja D-re} [37 B]

Kovácsfalva * Ar (Kaprevár táján) 1366: *Kowachfalwa* a Csanád-nemzetség birtoka (Cs 1: 770. Fizes). – Su 2: 355.

Kovácsfalva KSz (Csánki) : Kápolnok: Kováskápolnok.

Kovácsi 1. Bi 1. (Várad-É) 1213: v. *Kouachi* (Tr). 1291–4: *Kuachy*; 1310: ≈; 1333–7: Petrus **sacerdos** de v. *Kuachi*, Johannes ≈ de *Coachy*. Eredetileg királyi vagy vári kovácsok faluja lehetett. Papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek, s 1333–7: évi 6 gs pápai tizedet fizet. 1310-ben Süvegd határosa (Gy 1: 635). 1310: ≈ (An 2: 994). 1349 {Kovácsi} (Cs 1: 614). 1447: *Kowaczy*, 1470: *Kowachy*, 1501: *Koachy*, 1513 predium (Jakó 283). 1692: *Kouacsi* (Mezősi 99). 1808: *Kovácsi* (*Hegyköz-*) h. 1851: *Hegyköz-Kovácsi*, Bi vm, Bihar mellett, 850 **ref.** lak., s anyatemplommal, több uri lakkal. Határa 1600 hold, ... tavaszt csak a szomszéd Nagy- és Kis-Mezőfalva, Latóbár, Benke, Vay pusztákon természetnek. Vize a Kösmő patak. Birják: Ercsey Zsigmond, Laky Teréz, Szentgyörgyi Eleknő, Olasz Czeccilia, Nadányi Albertnő, Ilosvay Poxelina, Patay Istvánnő, Fényes Zsófia, Jármay Lászlóné örök., Olasz Menyhért, Szeremley Károly zárlott tömege, Pap József, Pesti István, Orbán Sándor (Fé 2: 254). 1888: H-K Központi js (Je 366 & Mezőfalva psz). 1913: **Hegyközkovácsi** Bi vm (Az). – 1909/19: Căuceu, *Hk*, L 843: r 3; m; 39 zs (39). > 1930: Regele Ferdinand; > 1954: Cauaceu = Su 1: 122. 1213–1954. – 1974: c. Biharia {Bihar kzs faluja ÉK-re} [10 D]

Kovácsi 2. Bi 2. *Kovácsi* helynév van Tárkány mellett is (Györffy István i. m. 61) írja Gy 1: 636.

Kovácsi 3. Do (Kolozsvár-É) 1307: ad t-s f-rum Mich-is; 1320: p. *Kuachteleke*; 1467: p. *Kowachy*. Zsombor nb. Mihály fiai bírták; hűtlenség miatt a király elkobozta, s 1320-ban Elefánti

Dezső sebesvári várnagynak adta (Gy 2: 76). 1430.III.7.: *Kowachy*-ban lakó Nagy István **ü**: Szarkad * (KmJkv 37); 1441.X.14.: *Kowachy*-ban lakó Tordai István **ü**: Macskás (361); 1444.I.15.: *Kowachy*-i Tordai István **ü**: Macskás (482); 1445.XII.2.: *Quachi*-ban Szentmihályteki Tompa rb (545); 1452.V.4.: *Kowachy*-ban lakó Tordai István **ü**: Kide (1022); 1467–1469: **Kovácsi István** budai, dési, szebeni és széki kamaraispán (I. 962); 1468.VII.4.k.: *Kowachy*-ban lakó Albert és Bíró Pál **ü**: Szentmihálytelke (1817). 1469.III.21.: *Kowachy* negyede Szentmihálytelki Tompa-birtok (1855). 1477.VII.20.: *Kowachy*-ban Sólyomkői rb-t adnak zálogba Gimesi Forgách Imre gyalui várnagynak (2234). 1483.II.26.: *Kowachy*-i Indali Pál fogott bíró: Szentkirály Ko 1. (2430). Ld még KmJkv I. 962, II. 957. **1587**: *Zalakowaczy*. – E: fl. 15. A: fl. 5 (Dé 38). 1733: *Kovátsul*, 1750: *Kovacs*, 1760–2: *Kovats*. 1808: *Kovácsi* h. 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ **Ko** Kolozsvári js (Je 448). 1913: **Kolozskovácsi** Ko vm (Az). – 1926: Coaciu; > 1956: Făureni = Su 1: 226. 1396–1854. – 1974: c. Vultureni {Borsaujfalu kzs faluja D-re} [22 B]

Kovácsi 4. Kraszna vm (?) 1213: Luca de v. *Kouachi*. 1213-ban, midőn Bán falubeli várnépek pereskedtek, Agya krasznai ispán Kovácsi Lukát küldte ki poroszló gyanánt. Helye ismeretlen (Gy 3: 515). Jakó Biharba teszi (Er I. 51, Mut 412).

Kovácsi 5. BSz (?) 1338: villa Kovácsi (Tr). – Su 2: 355. {Szamosújvár táján}

Kovácsi 6. Te (Temesvár-É, a Béga b. p.) 1843-ban alapított falu. 1851: *Kovácsi*, dohánykertész telepítvény, Te vm, Csernegyháza mellett: 122 r. **kath.** magyar lak., kik birnak 375 h. szántó, 32 h. kivágási földet, s dohánytermesztéssel foglalkoznak. Birja a kir. kincstár (Fé 2: 254). 1888: ≈, telepítvényes **Te** Kpi js (Je 448). 1913: **Temeskovácsi** Te vm (Az). – Covaci = Su 1: 170. 1851, 1913. [31 D]

Kovácskenézfalva * Te (Temesberény táján) 1408: *Kowachkenezfalwa* Berény városhoz tartozott (Cs 2: 47). – Su 2: 355.

Kovácskút * Do (Hidalmás-K) 1312: p. *Kouachkuth*. A Kalocsa-nem Szil ágának birtoka (Gy 2: 76).

Kovácspéter Gy/Cs (Gyergyószentmiklós mellett) {?} *Kovácspéter* {?}. – Covacipeter = Su 1: 170. {év nélkül}. » Gheorgheni.

Kovácsstelke Do>Ko : Kovácsi 3.

Kovácsstelke * Te (Zsombolya-K) 1472: *Kowachthelke*, 1482: *Kowachteleke* (Cs 2: 47). – Su 2: 355.

Kovácsülése * Kr (Krasznamihályfalva táján) 1350, 1418: *Kovacsilese* (Petri III. 687). – Su 2: 355.

Kovás KSz (Nagybánya-D, a Lápos j. p.) 1405: *Komas*, 1424: *Kowas*, 1475: *Kowaz* (Cs 1: 558). 1566: *Kovas*, *Koas*; 1603: pagus privatus *Koas* (Su). 1647: *Kouas*, *Kovas* (Makkai 443, 444) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Kovás*. 1808: Kovás **Köv** (89). 1888: ≈ (Coascu) **Sza** Nagysomkúti js (Je 448). 1913: Kovás Sza vm (Az). – 1909/19: Coaş, K, L 1195: r 1143; zs (52). = Su 1: 159. 1566–1854. – 1974: c. Săcălaşeni {Szakállofalva kzs faluja D-re} [12 B]

Kováspatak Cs 1888: Kováspatak, telep (t) Gyimesközéplak (Je 448).

Kovászdincz * Kr (Oravicabánya táján) 1449: p. *Kowasdincz*. Szokolárral együtt említik (Cs 2: 104). – Su 2: 355.

Kovási Ar (Arad-ÉÉK) **1278**: t. *Kuaci*; 1333–5: Blasius (**sacerdos**) de *Conasi*, *Kuasi*, *Kuasy*, *Kuassy*. Pál bán itteni földjét, amelyet Katalin asszonytól vásárolt, 1278-ban a solymosi ágostonosokra hagyta, egy Wolris nevű szolgálóval, feleségével, fiával és egy ekéhez való ökrökkel. Papja 1333: 44 báni, 1334.I: 14 gs, 1334.II: 3 1/2 gs, 1335: 1 1/2 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 180). 1466: **opp.** *Kowazy* (Cs 1: 764). 1808: *Kovászincz* val., *Kövesd* h. 1851: *Kovászincz*, Ar vm, regényes vidéken: 59 **kathol.**, 3350 **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa részint róna és igen termékeny, részint hegyes. Szőlőhegye a ménesihez hasonló bort terem; erdeje és kőbányája van. F.

u. a kamara (Fé 2: 255). 1888: ≈ Ar Világosi js (Je 448). 1913: Kovászi Ar vm (Az). – 1909/19: Covăsiñț, *Kovászincz*, L 3553: 3270; m, zs (56). = Su 1: 170. 1333–1913. [32 A]

Kovászna-patak 1808: *rivulus* Kovászna Hsz (89). – Covasna

Kovászna Or/Hsz (Sepsiszentgyörgy-K) 1567: *Koazna*, *Kovászna*; 1591: *Kovászna* (SzO II. 214, 222; V. 150). 1614: Kovászna 207 családfő (Or 1). 1660 Várad: Kovásznai Peter Uram, {...} Várbeli Praedicatorink (Szalárdi: Eml). 1756, Kolozsmonostor: „Extractus huius protocolli factus est sudore Dionysii Bogdan de Kovászna scribae iurati conventus manu propria. Anno post partum beatissimae virginis Mariae 1756 diebus Februarii“ (KmJkv 2521). 1808: Kovászna (89). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Orbai js (Je 448 & Vajnafalva telep). 1913: Kovászna Hsz vm (Az). « Borcfa. Lakossága 1869: 3576; 1880: 3628; 1900: 4497; 1930: 6207. 1954: város. Határában szívkörház létesül. L 1956: 7290; 1966: 7831; 1968: 8070; 1970: 8222; 1975: 8809; 1977: 9319 (A Hét 1977.VII.1.). 1977/78: 1700 tanuló. Ignác Rózsa emléktábla koszorúzása 2004.IX.28. Duna Tv. – 1909/19: Covasna, K, L 4497: r 909; m, c, zs (56). = Su 1: 170. 1567–1854. [38 C] 1913: Kovászna Ipartelep (H). – Colonia Covasna = Su 1: 161. 1913. » Covasna. Ua: Colonia Ferăstrăul din Vale Uo.

Kovászna megye 1968-ban alakult, alapjában Háromszék vármegye területén. # *Kovászna megye*. Sszgy 1969. – Județul Covasna

Kovrágy Hu (1913) : Kóród 1.

Kozár(d) * Sza (Nagykároly-DK része) 1335: p. *Kozar* (Cs); 1335-ben e települést tulajdonosai még csak részben adnak Károlyiaknak zálogba, de 1398-ban már csak *ecclesia Kozardeghaza* őrzi emlékét (Maksai 157. Károly). 1421: pr. *Kozard* (Cs 1: 479). – Su 2: 355. {1398-i adatát Csánkinak tulajdonítja}

Kozárvár BSz (Dés-ÉK hrs) [1234–35]: II. András király a szolnoki vár *Kozar* nevű földjének felét Tomaj nb. Dénes nádornak adományozza; 1249.I.21.: *Kazawar*-t IV. Béla király Geregye nb. Pál országbírónak adományozza; 1292.III.27.: III. András király Dénes nádor fia Dénes comesnek adományozza a szolnoki vár *Kozar* nevű földjét, melynek másik felét már II. András király adományából bírja (Er I. 175, 209, 504). 1315: *Kozarwar* {ld Magyarláros} (An 4: 109). 1455.I.20.: Bánffyak *Kozarwar* és Orbó nevű birtokukat 300 arany Ft-on zálogba vetik a dési sókamarásnál (KmJkv 1178); 1467.XI.21.: *Kozarwasar*-i Bíró György csicsói iktatáson (1764); 1474.VII.19.: Bánffy György *Kozarwar*-i birtokrészét 20 arany Ft-on zálogba veti Kecseti Gál deáknál (2151); 1519.IV.28.: *Kozarwar*-i birtokrészét Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723). 1524.XI.26.: Bánffy László *Kozarwar*-on a Bakó Imre, Bíró Vince, Ferencz Lőrinc, Szenes Péter által lakott négy jobbágytelkét átadja Podvinyai Pál deáknak (4056). Ld még KmJkv II. 958. 1587: *Kozarwar*. – E: fl. 15, A: fl. 5 (Dé 51). 1646: *Kozaruar* (Makkai 421) I. Rákóczi György birtoka. 1662: *Kozárvár* (Ve: Doc. XI. 23). 1750: *Kizlioara*. 1808: *Kozárvár*, *Kuzruvará* (90). 1861: ≈, *Vyust* {?} BSz (18). 1888: ≈ (Cusdriona, *Kuzriona*) SzD Dési js (Je 448). 1913: *Kozárvár* SzD vm (Az). – 1909/19: *Cuzdrioara*, *Kv*, L 1653: r 1268; m, zs (62). = Su 1: 186. 1205–35, 1249–1854. [13 C]

Kozd folyó 1289: Moha és Sárostelek in capite rivuli *Kozd* (Er I. 456).

Kozla 1. KSz (Zsibó-ÉK) 1405, 1424: *Kozla* (Cs 1: 558). 1405: v. *olachalis* *Kozla*; 1562: *Koslafalva* (Kádár IV. 265). 1555.X.10.: *Kozla* birtok Bélyi Drágfi Györgyről Kusalyi néhai Jakcs Mihály fiaira szállott (KmJkv (5418). 1639: *Kozla* (Makkai 432) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kosla*. 1808: *Kozlár* ~ *Koszlár*, *Kosza*, *Kosztár* **Kóv** (90). 1888: *Kozla* (Cosla) SzD Nagyilondai js (Je 449). 1913: **Kecskés** SzD vm (Az). – 1909/19: *Cozla*, *Kecskés*, L 635: r 614; zs (56). = Su 1: 171. 1405–1854 {1913}. – 1974: c. *Letca* {Létka kzs faluja ÉNy-ra} [12 D]

Kozla 2. (Orsova-Ny, a Duna-parti úton) 1888: *Kozla*, telep (t) Berzászka **KrSzö** Moldovai js (Je 449). 1913: *Kozlatelep* (H). – 1909/19: *Cozla*, *K*, &, v. *Bărzasca* (56). = Su 1: 171. 1909, 1913. – 1974: c. *Berzasca* {Berszászka kzs. faluja} [54 B]

Kozmafalva * Kr (?) 1471: *Kozmafalva* (Pesty: Krassó II/1. 291). =: *Kozmafalwa* (Cs 2: 102). – Su 2: 355.

Kozmaháza (-falva) * Bi (Diószeg-D) 1291–4: v. *Cosme*; v. *Cosme* parui; 1327: p. *Cozmahaza*. A Berettyó melletti Léta faluban állt Gutkeled nb. Kis (Parvus) Kozma háza; a falu róla kapta nevét. 1300-ban itt, a Berettyó közelében levő házában idézték meg. Az 1327-i osztozáskor Kozma unokája: János kapja. Kozma faluja 1291–4 között első ízben 65, másodsor 60 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 636). 1421: p. **wolachalis** *Kozmafologia*, 1438; *Cozmfalwa*, 1478: *Kozmafalwa* (Cs 1: 614). 1438: *Kozmafalwa* (Jakó 284). 1808: *Kozmafalva* h. Hnt. 13: *Kozmapusztá*. » Biharfélegyháza Bi vm. – Su 2: 362, 1229: Letha, 1291–1438.

Kozmás Cs (Tusnád-ÉK hrs) 1333: {**sacerdos**} *Sancti Cosmas et Damyanus, Sanctus Cosmas*; 1334: **sacerdos** de *Sanctis Cosma et Damiano* (Tr). Templomának védőszentjei **Szent Kozma és Damján**. Gótikus templom körítő védőfállal. 1567: *Kozmas* 17 kapu (Venczel 35). 1569: ≈, 1602: *Kozmás* (SzO II. 276, V. 236). 1614: 109 családfő (Cs 7). 1664-ben a törökök felégetik a falut. 1693: **ecclesia SS Cosmas et Damiani Martyrum** (SzO V. 236). 1706.III.14-én itt hunyt el *Lakatos István* lelkész, helytörténeti író (sz. Szuh 1620). 1808: *Kozmás* ~ *Kozmás* (89). *1824.II.18.: *Bálint Gyula István ferences* tanár, műfordító (–1894.XI.20., Kv). 1861: *Kozmás* Cs (30). 1888: *Csik-Kozmás Kászón-alsíki js* (Je 276). 1913: *Kozmás Csik* vm (Az). *Csikkozmas* templomáról 2004.VI.18. Duna Tv. *Laczkó Károly* hegedűkészítő üzeme 2004.VIII.30. Duna Tv. – 1909/19: *Cozmaş, Csk*, L 1231: r 19 (56). > *Cozmeni* = Su 1: 171. 1333–1913. – 1974: c. *Sînmartin* {*Csikszentmárton* kzs faluja D-re} [37 B]

Kozmatelke Ko (Teke-DK) 1315: v. *Kozmateluke* (Cs). 1315: v. *Kvzmateluke*; 1322: p. *Kozmateleke*; =: p. *Cozmatelke*. *Kökényesréold* nb. János fia Renold 1315-ben Bánival együtt az erdélyi püspökségre hagyta, a király viszont 1322-ben mint uratlan jószágot Kácsik nb. Mihály fia Simon székely ispánnak adta. 1322-ben Simon és fivére, Péter bírta mint Szokol szomszédját (Gy 3: 360). 1315: ≈, *Renoldus comes* (An 4: 96. E: v^o XIV: Bany, *Kvzmatelky*). 1377, 1504: *Kozmatelke*. *Kökényesréold* nb. *Rénold* ispán, *Kacsics* nb. *Radófi*, *H. Farkas*, *Fóris*, *Apafi*, *Zalaházi*, *Kozmatelki*, *Balai*, *Galaczi*, *Járai*, *Almádi-birtok*. Hn 1377: *Örhegy*. Jbn 1482: *Beke Balázs*; 1500: *Deák János és Barla n. pásztor*. 1498, 1500: **parochiális egyház** (Cs 5: 370).). 1451.III.31.: *Harinai Farkas Tamás* fia János zálogjogon bírt *Kozmatelke*-i birtokrészét – saját és apja lekiüdvéért – visszabocsátja több részbirtokosnak (KmJkv 947); 1468.I.26.: *Komlódi Lukács* *Kozmatelke*-n a felvég déli során két lakott és két elhagyott jobbágytelkét 13 arany Ft-ban zálogba adja *Harcói Antalnak* (1785). Ld még KmJkv II. 958. 1661. július elején itt hunyt el **Barsai Ákos** 1658–1661: **Erdély fejedeleme** (sz. 1610). 1733: *Kozma*, 1760–2: *Koszma*. 1808: *Kozmatelke* h. 1861: ≈ *Ko* (13). 1888: ≈ (*Cosma*) *Ko Tekei js* (Je 449). 1913: *Kozmatelke Ko* vm (Az). – 1909/19: *Cosma, Kt*, L 1019: r 1001; m, zs (56). *Cozma* = Su 1: 171. 1231: t. *Cozma* {?}, 1315–1854. [24 A]

Kozolya Hu (Déva-Ny) 1453: *Kozyelye*; 1472, 1491: p. *Kozolya*. ♂*Déva* vár tartaléka, *Bizerei Tatár János* és fia *Mutnoki Jakab* birtoka (Cs 5: 103). 1600: *Kozolia* (Ve: Doc. VI. 45). 1733: *Kozia*, 1805: *Kozollya*. 1808: *Kozolya* ~ *Kozalya*, *Kazija* (90). 1861: *Kozolja*, *Kozia* Hu (22). 1888: ≈ (*Korolya*, *Kozia*) *Dévai js* (Je 449). 1913: *Kozolya Hu* vm (Az). – 1909/19: *Cozia, K*, L 460 **ort. r** (56). = Su 1: 171. 1453–1854. [33 D]

Kózsa Hu (1913) : Kósa.

Kozsokány AF (Abrudbánya-K, Mogos-K hrs) 1760–2: *Kosokány*. 1808: *div. Kosokany Koliben AF* (89). 1835: *Ponor Kozsokani* (Schem. 15). 1888: *Mogos-Kozsokán Mogos AF Verespataki js* tartozéka (Je 510). – 1909/19: *Mogoş-Cojocani, M.-Kozsokány*, &, v. *Mogoş* (116). > *Cojocani* = Su 1: 160. 1760, 1835. – 1974: c. *Mogoş* {*Mogos* kzs. faluja} [34 B]

Kó Ar (Arad-K) 1323: p. *Kew*; 1334–5: *Nicolaus (sacerdos)* de *Ku, Kw*. 1323-ban *Magyar András* és *Pál* osztoznak rajta mint öröklött birtokukon. *Papja* 1334.I: 10 gs, 1334.II: 17 báni, 1335: 1 1/2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 180). 1483, 1487: *Kew*, 1495: *Kev* (Cs 1: 774). 1743: *Kuvin* (Su). 1808: *Kuvin* val., *Kövi* h., *Kovin* ill. 1851: *Kuvin*, vagy *Kövi*, Ar vm, 23 **kath.**, 1828 **óhitü** lak.,

anyateplommal, híres bort termő szőlőhegygyel, kőbányával. F. u. a kamara (Fé 2: 283). 1888: Kuvin Ar Aradi js (Je 462). 1913: **Aradkövi** Ar vm (Az). – 1909/19: Cuvin, K, L 1936: 1820; m, zs (62). = Su 1: 186. 1323–1913. – 1974: c. Ghioroc {Gyorok kzs faluja, É-i hrs} [32 A]

Kőalja 1. Bi (Élesd-DNy) 1552: *Kwallya* (Jakó 284). 1561: *Kewallya* (Csáky Okl 579). 1692: *Kő-Alya* (Mezősi 101). 1808: Kőallya, Szuptpiátra (90). 1851: Kőalja, {r} Subtyátra. Lakja 332 n. e. **óhitű**, anyateplommal. Határa 3120 hold, ... Van két patakja, mészhegy, mellyből mész égettetik ... Birja Beöthy Zsigmond (Fé 2: 257). 1888: Kőalja (Suptyátra) Élesdi js (Je 449). 1913: Kőalja Bi vm (Az). – 1909/19: Piatra, K, L 418: r 298 (ort. 401); m (135). Subpiatră = Su 2: 149. 1552–1851. – 1974: c. Țețchea {Cécke kzs faluja D-re} [11 C]

Kőalja 2. * BSz (A- és F-Oroszfalu környékén) 1467.XII.14.: Almakeréki Apafi Mihály *Kewallya* egészbirtokot zálogba adja Geréb Jánosné Zzófiának (KmJkv 1772)

Kőaljaohába Hu (1913) < Ohába.

Kőbánya 1. KrSzö (Karánsebes-ÉK) 1909/19: *Kőbánya* Ruszabánya tartozéka. – Baia-de-peatră, Kb, &, v. Rusca-montană (11). Baia de Piatră = Su 1: 53. 1909. {1981 Ø}

Kőbánya 2. Sza 1888: Blidár, telep (t) Nagyabánya Sza (Je 245). – 1909/19: Blidar, *Kőbánya*, &, v. Baia-mare (22). > Blidari = Su 1: 85. 1909. [2 D]

Köbli * Za (Somos közelében, a Fehér-Körös mellett) **1291**: Gergely babnai comesnek visszaadják *Cubli* nevű öröklött földjét (Er I. 499). Katapán nb. Gergely ispán 1291-ben Köbli (Za vm) birtokosa (Gy 1: 596. Babonya, Bi). 1438: *Kubli* in portu fluvii Feyrkeres (Cs 1: 737). =: ≈, 1464: *Kwbl* (M). 1472.IX.28.: *Kebly* korábban Ördög Demeteré és Mihályé volt; Mátyás király Dengelegi Pongrácz Jánosnak adományozta; DPJ most familiárisának: Csente Benedeknek és te: Forgó Ambrusnak engedti át zálog címén (KmJkv 2063). 1473: *Kebly*, 1510: *Kegbli*, 1548: *Kewbly* (Márki II/1. 237). – Su 2: 356. {Márki szerint} + (Kisjenő-DNy hrs, Székudvar mellett) **1291**: terra *Cubli* (Tr). – Su 2: 313.

Köblös 1. * Ar (Pécska mellett) 1489: *Kebles*, 1492; *Kewbles* (Cs 1: 773. *Kebles*). – Su 2: 349.

Köblös 2. Do (Doboka-ÉÉNy, Páncélcseh-K hrs) **1280**: Mich. et Jo. f-i Laur-i (Tök falu szomszédai); 1306: *Kublus*; 1332: Johannes *sacerdos* de *Kublus*. Zsombor nembeliek birtoka. Papja 1332. I: 20 d, 1332. II: 21 kis dénár és 10 új báni d pápa tizedet ad (Gy 2: 76). 1439.III.14.: *Kebles*-i Teke László és fia János két lakott és egy elhagyott jobbágytelkét *Kebles*-en 800 új dénárban zálogba adja Csehi Pánczél Péternek (KmJkv 138); 1440.VI.12.: *Kebles*-i Teke László *Kebles*-en az Alsótök felőli soron levő három telkét kilenc arany Ft-on zálogba adja Lónai Miklósnak (245); 1442.I.27.: *Kebles*-en lakó Imre ü; Papfalva (409); 1449.I.9.: *Kewbles*-en lakó Vas Imre ü: Súlyomkő (644); 1454.I.30.: *Kewbles*-i néhai Teke Bereck fiai: István és György, valamint testvérük: néhai Bereck leánya: Szilkeréki Gebárt Miklósné Erzsébet Esküllön két, *Kewbles*-en négy jobbágytelket, Alsótökon pedig teljes birtokrészüket és a kúriájukhoz foglalt földekből minden fordulón egy-egy hold szántót rokon szeretetből átengednek nővérüknek: Szentpéteri Miklós özvegyének: néhai Teke Bereck leánya Veronikának (1131); =: ... a *Kebles*-i apai kúriához tartozó szántóföldek közül mindkét fordulón, a lakosok mindenkor sorssolása szerint, egy-egy holdat ... (1132); 1467.X.29.: *Kewbles* ld Szopor (1763); 1522.VIII.31.: Súlyomkői Menyhárt Mátyás *Kewblews*-ön a Sebestyén Ferenc és Szölös Ambrus jobbágyoktól lakott két telkét és 10 pusztatelkét zálogba adja *Kewblews*-i Teke Balázsnak (3872). Ld még KmJkv I. 963, II. 958. **1587**: *Keobleos*. – E: fl. 18. A: fl. 5 den. 50 (Dé 40). 1590 Kajántó (Ko): Köblösi Máté jobbágy (Gyalu 15); 1638 Kolozsmonostor: Köblösi Tamás falu pástora, ősjobbágy, Uő 1640, 1652 (29, 45, 101); 1642 Súlyomtelke (Ko): Dobos István Magyar Keobleősre szökött (86); 1666 Súlyomtelke, Vagusok: Dobos István, Joan és Koszta Magyar Köblösön lakik (Gy 161). 1670 Súlyomtelke: Dobos István három házas fiával Magyar Köblösön lakik (188). 1733: *Köblös*. 1747: itteni birtokos *Rettegi György* (Páncélcseh, 1718–1786) hatszobás udvarházat épített; itt írta emlékiratait és itt hunyt el. 1808: *Köblös* (*Magyar*-) h. 1861: M-K Do (16). 1888: M-K (*Kubles*) **SzD** Szamosújvári js (Je 486). 1913: **Magyarköblös** SzD vm (Az). – 1926: Cubleşul unguresc;

1956: Cubleşu Someşan; Cubleşul Someşan = Su 1: 181. 1306–1854. > 1974: Cubleşu Someşan c. Panticeu {Páncélcseh kzs faluja} [12 D]

Köblös 3. Ko (Egeres-ÉK; 370 m) 1320: *Kublus* (Cs, Le<Su<Tr). 1329: Peteu de *Kwblws*; [1344]: Stephano et Ladislao f-is Thome f-i Ambrosii nobilibus de *Kublus*, ... p. *Cublus*. 1329-ben Köblösi Petőt, Elefánti Dezső sebesvári várnagy serviensét megölték, amiért fia: Miklós és fivére: István vérdíjat kapott. 1344-ben Köblösi Ambrus fiai eladták itteni részüket András erdélyi püspöknek 60 ezüst M-ért (Gy 3: 360). cca 1355: nobiles de p. *Cublus*; 1429: p. *Kewbles episcopalis*. Köblösi nemeseke és a püspöké (1320-tól, 1329 nélkül Cs 5: 370). Szénbányászat (Köteles 400). 1733: *Oláh-Köblös*, 1750: *Olá Köblös*. 1808: *Köblös (Oláh-)* h., *Kublesu* val. 1861: Oláh-Köblös Ko (13). L 1910: 348; 1956: 333 (Le). 1913: **Almásköblös** Ko vm (Az). {Le: "... a Szamosba ömlő Almás völgyében" hibás: 9 km-re van az Almástól, a Bozolnok-patak forrása alatt.} – 1909/19: Cubleşul-mare (Cubleşul-român), *Ok*, L 284: r 272; m, zs (59). 1926: Cubleşul român 1929: Cubleşu, L 324, H{Vá}: Şoricani {Egeres} 13 km (AnR). = Su 1: 181. 1320–1913. – 1974: c. Cuzăplac {Középlak kzs faluja DK-re} [22 B]

Köboldogfalva Hu (1913) < Boldogasszonyfalva.

Köbölkút 1. Bi (Székelyhíd-KDK) 1291–4: *Kubulkut*; 1323: Nycolaus f. Merhardi de *Kubulkuth*. A falu 1291–4 között első ízben 17 kepe tizedet ad a püspöknek. Köbölkúti nemes 1323-ban tanúskodik (Gy 1: 636). 1449: *Kebeilkuth*, 1492: *Kebeilkewth* (Cs 1: 614). 1692: *Köbölkut* (Mezősi 39). 1808: *Köbölkút* h., *Tyibelkut* val. 1851: ≈, Bi vm, hegyes-völgyes vidéken. Lakja 1522 lélek, kik közt 1432 **ref.**, 22 **r. kath.**, 19 ágostai, 15 n. e. **óhitü**, 34 zsidó. Ref. anyatemplom. Több uri lak. Határa 6000 h., ... A határszélén Berettyó vize foly keresztül, mellyen a Tihanyi családnak jó készületü vizimalma van. Birtokosai: a Tihanyi család, Rhédey Ferenc, Szártóry Károly, Draveczy család, Osváth Ignác, Sárossy József, Szunyogh Sándornó, Némethy Gábor, Kovács Ferenc, Kovács Pál, Ottlik Ferenc, Ottlik Lajosnó, Vásárhelyi József, Fekete Elek, Mihály, Komárominó assz., Bernáth Vince, stb. (Fé 2: 257). 1913: **Érköbölkút** Bi vm Székelyhídi js (Az). – Cubulcut = Su 1: 182. 1291–1913. – 1974: c. Säcueni {Székelyhíd kzs faluja} [11 C]

Köbölkút 2. Ko (Régen-ÉNy) 1297: v. *Kubulkut* (Cs). = *Kubulkuth*; 1332: Nicolaus **sacerdos** de *Kubulcuth*. 1297-ben egy Erked, Oroszfája és Köbölkút között (Solymoson?) levő földet adnak el. Papja 1332 I: 1 sectinus pápai tizedet fizet (Gy 3: 361). 1455: p. *Kwbewlkwth*, *Kebeilkwth*; 1510: ≈. **Káptalani** birtok. 1455: iudex G. Zaaz; 1510: Bíró Demeter és Geréb Imre itteni tiszt (officialis) ~ lakos (Cs 5: 370).

1587: *Vyzolya*, *Keobeollkwtt*, *Wylak*. – E: fl. 42, A: fl. 22 (Dé 60). 1638: *Keöbeöl Kut* (Makkai 558) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Köböl Kut*. 1808: Köbölkút (90). 1861: ≈, Tyibulkut Ko (13). 1888: ≈ (Tyibulkut) Ko Mezőörményesi js (Je 449). 1913: **Mezőköbölkút** Ko vm (Az). # Kós /szűcsmesterség/ (1947 : 1979); Uő: A „lakodalmas nap“ vizsgálata Mezőköbölkúton: Hagyomány és anyagi élet (Korunk, 1974. 745-752). – Fintînița = Su 1: 243. 1297–1854. – 1974: c. Miceşti de Cîmpie {Mezőkecsed kzs faluja, DK-i hrs} [23 B]

Kőcse Tt (Zsombolya-DK) 1470: *Kewche*, 1472: *Keche*, 1482: *Kewche*, 1494: *Kylsewkewche* (Cs 2: 47). 1806: *Kécsa* (30 aa 41). 1851: ≈, Tt vm, 2131 n. e. óhitü, 320 **kath.**, 32 zsidó lak. Az óhitüek 4/5 része oláh, 1/5 szerb ajkú, a **katholikusok horvátok**. Ezenkívül a határhoz tartozó Tamásfalva és Hetény pusztákon laknak több száz lélekből álló **magyar katolikus** dohánykertészek. A határ kiterjedését 14 000 holdra tehetni ... Kécsát a **zágrábi püspök** praedialis nemesei birják ... (Fé 2: 190). 1888: Román-Kécsa Tt Cseneji js (Je 607). 1913: **Nagykőcse** Tt vm Csenei js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Checia-croată, *Horvátkécsa*, L 972: r 149; horvát, m, szerb, n (42); Checia-română, *Rk*, L 2656: r 1727; szerb, n, c, horvát, m, zs (42). Checea Română + Checea Croată > Checea = Su 1: 135. 1470–1913. – 1974: c. Cenei {Csene kzs faluja, ÉNy-i hrs} [31 C]

Kód KSz (Zsibó-É, a Szamos jp-i úton) 1475: *Kew* (Cs 1: 558; P); 1505: *Kewd*, *Keud* (Petri III. 687). 1508.IX.20.: *Kewd* Kusalyi Jakcs-birtok zálogon Drágfi (KmJkv 3475); 1527.XII.15.: *Kewd* elzálogosított részét Kusalyi Jakcs János visszaváltja (4201); 1533.VI.17.: *Keewd*-ön Kusalyi Jakcs

Mihály részbirtokos (4417); 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt *Kewd* eladományozását (5418). 1733: *Teudu*, 1750: *Kööd*, 1760–2: *Köd*. 1808: Köd ~ Ködi-Nemesség, Ködi-Parasztság (90). 1888: Köd (Kööd, Cheudu, Tyeud) **Szi** Zsibói js (Je 449). 1913: Köd Szi vm (Az). – 1909/19: Cheud (Teud), *Köd*, L 964: r 917; zs, m (43). 1929: Cheud, L 1117, H{Vá}: Benesat {Benedekfalva} 6 km (AnR). = Su 1: 139. 1475–1854. – 1974: c. Näpradea {Náprád kzs faluja É-ra} [12 B]

Ködegyház * Za (Feketegyarmat mellett) 1477: pr. *Kwdeghaz*, 1478: p. *Kydeghaz* (Cs 1: 737). – Su 2: 357. 1477, 1478; 1494 *Kewd-eghaz*, 1520: *Kydeghaztheleke* {Csánkinak tulajdonítva}

Ködmönös BSz (Zsibó-ÉK, a Szamos bp-i úton) 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Keodmenes* birtokbeli része negyedét leköti fejének (KmJkv 5299). 1591: *Keodmeneos* (1554-től Kádár IV. 470). 1625: *Keödményes* (Csáky 654). 1733: *Ködmönös*, 1750: *Ködménés*. 1808: Ködmönös, Kidminyos (90). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Kodmenis, Korminis) **SzD** Nagyilondai js (Je 450). 1913: Ködmönös SzD vm (Az). – 1909/19: Cudmenis, K, L 309: r 295; zs (60). > Cormeniş = Su 1: 165. 1554–1854. – 1974: c. Lozna {Nagylozna kzs faluja ÉK-re} [12 D]

Kőfalú 1. * Hu 1. (Zám-É) 1468: p. *Kewfalw*. Illye város birtoka (Cs 5: 103. Kf -a). – Su 2: 353.

Kőfalú 2. Hu 2. (Kisbánya ~ Boicza-DNy) 1437: p. *Keuesd*; 1468: p. *Kewfalw*. Illye város birtoka (Cs 5: 103. Kf-b. a mai Sztojenyászának felel meg. L. ezt Kövesdfalva hs a.). 1505: *Kewesdfalwa*; 1509: p. *Kewesfalw* in contigua commetaneitate oppidi Kys Banya existens; 1520: *Kewesfalwa*. Részbirtokosok: a Hermán-nz. ivadékai: Szentgyörgyi, Felpestesi, Szgy. Makrai, Bácsfalvi Pap, Barsai; 1518: Hermán nembeli Kajáni Dánielek kapják királyi adományul. Kőfalú rb. 1468: Illye város, 1506, 1510: ϩHunyadvár tartozéka (Cs 5: 104. Kövesdfalva. Ma Sztojenyásza). 1497.IV.29.: *Kewesfalw* Barcsa-birtok (KmJkv 3014); 1505.XI.28.: *Kewesdfalwa* Szentgyörgyi-birtok (3383); 1533.XII.17.: Galacziak kiegyeznek Németi Nemesekkel *Kewfalw* zálogos részeit illetően (4433); 1536.I.19.: *Kewesfalw* Németi Nemesek részbirtoka (4552). 1733: *Stojenása*, 1750: *Sztojeneszé*, 1760–2: *Sztojenásza*. 1808: Sztojenyaszá (165). 1861: Sztojenyásza Hu (24). 1888: ≈ Hu Dévai js (Je 671). 1913: Sztojenyásza Hu vm (Az). – 1909/19: Stoieneasa, *Stojenyásza*, L 403 r (167). > Stoenesa = Su 2: 146. 1437–1854. > Stoieneasa [33 B]

Kőfalú 3. Hu (1808, 1861) : Valisora.

Kőfalú 4. Kr (Facsád-KDK) 1514–16: *Petroza*, 1617: *Pijetroza*, 1717: *Petrovaz* (Pesty: Krassó II/2. 1808: *Petroza* (128). 1851: *Petróza*, Kr vm, Erdély határszélén, magas, hegyes vidéken, 5 **kath.**, 357 **óhitű** lak., anyatemplommal; szép erdeje s tartós malomkövei vannak. E falu I. Ferenc király által néhai könyvnyomtató Trattner Mátyásnak adatott kir. adományképen, s innen írja melléknevét a petrózai-Trattner nemzetség. Most birja Gyika család (Fé 3: 255). 1888: *Petrosza* **KrSzö** Facseti js (Je 577). 1913: Kőfalú KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: *Petroasa*, *Petrosza*, L 597: r 570; m, n (134). > *Pietroasa* = Su 2: 43. 1514–1913. [33 C]

Kőfarka BSz (Bethlen-ÉK, a Nagy-Szamos jp-i úton) 1418: *Kwfark* (Kádár IV. 476). 1485.IX.3.: *Kewfarka* Harinai néhai Miklós fiai: Tamás és Miklós egészbirtoka (KmJkv 2537). 1733: *Kőfarka*, 1750: *Pjatra*. 1808: Kőfarka, Piatrá (90). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Piatra, Pratra {?}) **SzD** Bethleni js (Je 450). 1913: Kőfarka SzD vm (Az). – 1909/19: *Piatra*, K, L 567: r 501; m, zs (135). = Su 2: 42. 1418–1854. – 1974: c. Chiuza {Középfalva kzs faluja ÉK-re} [13 B]

Kőfrinkfalva BSz/SzD : Frinkfalva 2.

Kőhalom Kh (Segesvár-DK) 1324: castrum *Kuhalum*, 1334: castellanus de *Keohalum* (Tr). 1334: Zobori Miklós *Kwhalm*-i várnagy (KmJkv 3). 1349: *Rukbas* (Tr). 1418: *Kőhalom* ~ *Rukbas* (Fe vm) királyi vár az erdélyi vajda igazgatása alatt (Engel 143.). 1433: **opp.** *Kwholm* (Ub IV. 509). 1569: Kőhalom és Ugra határperre. 1575: a **tanítói** fizetés 43 Ft, termények stb. (Benkő S., 1972. 103). 1609: Elkészül evangélikus templomának belső berendezése (Capesius, 1983; EM 1991.23. BE). 1630: *Keohalom*, 1658: *Reps* (SzO VI. 28). *Szeli József* ifjabb (SzJ zombori lelkész fia) kőhalmi notarius, majd nagysinki királybíró. 1733: *Kőhalom*, 1760–2: *Rupes*. 1808: **opp.**

Kőhalom, Rupes, Reps, Uluma (90). 1861: ≈ (város), Reps, Kohalm Kh (36). 1888: ≈ (Reps, Kohalmu) **NK** Kőhalmi js szh, 1888: ház 595, L 2778 (Je 450). 1913: Kőhalom NK vm (Az). 1992: **Ref.** lp Szegedi László a templomot újjáépíti; 1995: **Ref.** Szórvány Diákkotthon. – 1909/19: Cohalm, *K, Reps*, L 2968: r 987; n, m, c (52). > Rupea = Su 2: 88. 1324–1854. [37 A]

Kőhalomszék 1512: Kőhalom-széki falusi előjárók: Symone Gereb in Ugra, Nicolao similiter Gereb et Luca Zygyartho in Thykus, Petro Biro in dicta Kyralhalma et altero Petro Thorda in eadem Kyralhalma (TT 1891. 629. Mayláth). 1704.XI.15.: Ugyan azt is ma hallottuk, hogy a kőhalomszéki királybíró a kurucok elvitették volna azért, hogy ide {Szebenbe} élést szállított (We).

1861 XX. {th} Kőhalomszék. Gyűléseit tartja Kőhalomban (36). A 36-37. lapon felsorolja 19 helységét: *Darócz*, Draß; *Fejéregyháza*, Weßkirch, Gyishrics; *Felmér*, Felmern; *Garád*, Stein, Styéna; *Halmágy*, Halwegwn, Hélmázá; *Homoród*, Homrod; *Kacza*, Katzendorf; *Kőhalom (város)*, Reps, Kohalm; *Kóbor* Kivern, Kubura; *Lebnek*, Leblang, Lovnik; *Mi{r}kvásár*, Streiforth, Martyása; *Oláh-Tyukos*, Walachisch Tekes, Gainár; *Siberk*, Senburg; *Sombor*, Sommerburg, Simbor {Olv: Zsimbor}; *Sona*, Schönen, Sonág; *Sövényeszeg*, Schweicher, Csiser; *Szász-Tyúkás* {!: Tyukos}, Deutsch Teckes, Gelinár; *Turzon (praedium)*; *Ugra*, Galt.

Köhát: Avas-Köhát.

Köhér 1. To 1. (Régen-KDK, a Görgényi-havasok Ny-i lábánál) 1453: p/v. *Alsokeher*. »Görgény vár tatózeka, Hunyadiak birtoka (Cs 5: 713. Kehér). 1644: *Alsokeoher*, *Also Keöher*, *Also Köher* (Makkai 617, 623, 627) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Also-Kiher*, 1760–2: *Alsó Köhér*. 1808: Köhér (Alsó-) (90). 1861: A-Köhér To (9). 1888: A-K **MT** Régeni alsó js (Je 206). L 1910: 802 (r); 1956: 929 (Le). 1913: **Alsóköhér** MT vm (Az). – 1909/19: Chiherul-de-jos, *Ak*, L 639: r 619; m, zs (44). = Su 1: 141. 1453–1854. > Chiheru de Jos [24 B]

Köhér 2. To 2. (Régen-KDK) 1453: p/v. *Felsewkeher*. »Görgény vár tartozeka, Hunyadiak birtoka (Cs 5: 713). 1644: *Felseoekoher*, 1645: *Felseoekoher* (Makkai 617, 628) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Felső Kiher*, 1760–2: *Felső Koher*. 1808: Köhér (Felső-) (90). 1861: F-Köhér To (10). 1888: Felső-Köhér (Kihér din szusz) **MT** Régeni alsó js (Je 323). 1913: **Felsőköhér** MT vm (Az). – 1909/19: Chiherul-de-sus, *Fk*, & Säcädat, L 776: r 660; m (44). = Su 1: 141. 1453–1854. > Chiheru de Sus [24 B]

Köhér 3. MT (Szováta mellett) 1956: *Köhér*. – Chiruş = Su 1: 143. 1956. » Sovata.

Kőkaró Za (Borossebes-DK, a Fehér-Körös bp-i úton) 1439, 1441, 1445: *Kakarofalva* ~ *Kakaro*; 1525: *Kakaro*. Világos várhoz tartozott, a kápolnai kerületben (Cs 1: 734. Kakaró. Bökény-DK). 1479: *Kakaro* Váradja vár 11. tartozeka (Cs 1: 764. Váradia Ar vm). 1808: *Kakaro Ar* (76). 1888: *Kakaró Ar* Borossebesi js (Je 397). 1913: *Kőkaró Ar* vm (Az). – 1909/19: Căcărău, *Kakaró*, L 358: r 348 (34). > Joia Mare = Su 1: 318. 1439–1913. – 1974: c. Almaş {Háromalmás kzs faluja Ny-ra} [33 A]

Kökemező Mm (Alsóróna táján) 1419, 1471: *Kewkemezew*. Úrmezeikkel és Alsórónával kapcsolatban említik (Cs 1: 450). – Su 2: 353.

Kökény * Hu (Vajdahunyad-ÉNy, Kutyen (Kutyán, Ciucin) psz Erdőhát-Runk és Ulm közt) 1499, 1507: p. *Kewken*. Hermán-nz. ivadékaie volt. 1499: mint Pestesi ~ Felpestesi Mátyás birtokát Soklyósi Péter görgényi várnagy nyerte királyi adományul. 1507: Czentúritól rb. megvásárolta Felpestesi Bási György (Cs 5: 103).

Kökényér * Csa (Porgány és Béz mellett) {1003 k.}: in vepribus *Kwkiner*; 1247: med. v-e *Woffa Illeyse* que a. n. *Kwkenyer* vocatur; 1256: *Kukener* a. n. *Wophaylese*. 1333–5: Michael **sacerdos** de *Rukener*, *Kukenher*. Állítólag a Csanád vezér által Ajtony ellen vívott hadjárat egyik eseményének színtere. A Csanád-nem régi birtokai közé tartozik; Vaffailése nevét Vaffáról, a Makófalviak tatárjárás előtt élt óséről nyerte. 1247-ben É-i fele Pongrác ispáné, 1256-ban Vaffa fiainak jutott volna, 1285-ben pedig felét ismét a Pongráctól származó Telegdieknek erősíti meg Kun László

király. 1318-tól Kökényéri nemesek szerepelnek királyi emberként. Papja 1333: 1 gs, 1334: 17 báni, 1335: 6 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 862). 1328: *Kukynheer*, 1399: *Kevkenyr*, 1408: *Kwkenes* (Cs 1: 699). 1347: *Kuukynyr* (Tr). 1508: *Kewkenyer*, 1647: *Kökönyen* (Borovszky: Csanád III. 313). – Su 2: 424. Woffahillese. 1247–1647.

Kökényesd Ug (Halmi-Ny hrs) 1274: t. *Kukynus*, *Kukyn*; 1319: p. *Kukenes*, v. *Kukynesd* (Tr). 1446–49: *Kukynyesd*, *Kökényesd* (Szabó 401). 1808: Kökényesd (90). **Szent Imre-templom**, b: XI.5.; m. g. k. t. Kisboldogasszony, b: IX.8. (RKnt. Sza 1999). 1851: ≈, Bereg-Ugocsa vm, orosz-magyar falu, 135 **római**, 492 g. kath., 35 **ref.**, 21 zsidó lak., római és g. kath. anyateplommal. Határa róna és gazdag; rétjei jók, tölgyes erdeje van. F. u. Szentpály, Pogány, Fogarassy, Butykay, Dobsa, Ráthonyi, Domahidy örökösök (Fé 2: 258). 1913: Kökényesd Ug vm Tiszántúli js (Az). 1920: **határfalu**. – Cocani > Porumbești = Su 2: 57. 1274–1851. – 1974: c. Halmeu {Halmi kzs faluja} [2 C]

Kökényfalva * **Ar** (Óbodrog mellett) 1562: *Kökényfalva* (Márki II/1. 208). – Su 2: 355.

Kökénypatak Ko (Bánffyhunad-É, Bábonny-Ny hrs; 424 m) 1453: p. *Kewkenpathak*, 1461: p. *Kewkenpathaka*; 1508: p. ≈; 1510: ≈. Középlaki, K-i Kémeri, Zutori, Tamási, Erdélyi, Sombori, Z. Siroki, Szf. Mikola, Szilvási-birtok. 1461: **c. q.** (Cs 5: 371). 1453.XII.16.: Zutori János *Kewkenpathak*-i birtoka felét zálogba adja Farnasi Benedeknek (KmJkv 1118); 1482.II.21.: Eördög Simon *Kewkenpathaka*-i részét zálogba adja Gym-i Kabos Jakabnak (2341). 1511.VIII.4.: Kökénypatak (3574); 1532.I.30.: ≈ ld Kémer (4370). Ld még KmJkv II. 958. 1750: *Kökény*. 1808: Kökényes, Kuttyjesu (90). 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ (Cuticu, Kuttyis) Ko Almási js (Je 450). 1913: **Kiskökényes** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Cuteiuș, *Kökényes*, L 236 **gkat. r** (62). 1929: Cutiș, L 238, H{Vá}: Huedin 12 km (AnR). = Su 1: 186. 1453–1913. – 1974: c. Almas {Váralmás kzs faluja ÉNy} [22 A]

Kökénytelek * **Hu** (Felpesztés vagy Marosnémeti táján) 1499: p. *Kekenthelek* ~ *Kewkwnthelke*. Kökény hs-gel együtt fordul elő, ettől tehát meg kell különböztetnünk. Hermán-nz. ivadéka bírták. 1499: mint Pestesi ~ Felpesztési Mátyás birtokát Soklyósi Péter görögényi várnagy kapta királyi adományul (Cs 5: 104). – Su 2: 349. Kelenthelek {Sajtóhibás! l=k}

Kökös Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-D, a Feketeügy jp-i úton) **XIV.** század eleji temploma volt. 1461: *Kewkews*, 1567: *Keokeos*, 1578: *Kewkeos*, 1583: *Keokeos*, 1602: *Keökes* (SzO I. 190, II. 220, V. 119, 137, 204). 1614: Kökös 61 családfe (Se 24). 1614: Orbók István, lófő, puer, **scholába** jár (SzO). 1666: *Kökös* (SzO IV. 305). 1808: Kökös, Kekes, Kökény (90). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Sepsi js (Je 450 & Bácsstelek telep). 1913: Kökös Hsz vm (Az). 1954.XI.22-i tűzvészben **református temploma** elpusztul; Debreczeni László vizsgálati jelentése 1955.VI.15. – 1909/19: Chichiș, K, L 1170: r 432 (44). = Su 1: 140. 1461–1854. [37 D]

Kölse KSz (Nagybánya-D, a Lápos bp-i út közelében) 1405: *Kulcha*, 1424: *Kolche*, 1475: *Kolczen* (Cs 1: 558. Kolcsa). 1540.V.6.: Bélteki Drágfi Gáspár *Kewlche* egészbirtokot (KSz vm) kövári várnagyának: Osgyáni Bakos Simonnak adományozza (KmJkv 4750); 1551.VI.27.: OBS-t tiltják *Kolto* elidegenítésétől (5101). 1603: *Keölczye* (Su). 1639: *Keöltze*, 1647: *Keoltse* (Makkai 429, 442) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kulcsa*, 1760–2: *Koltse*. 1808: Kölcse **Köv** (90). 1888: Kövár-Kölcs (Kulcsa) **Sza** Nagysomkúti js (Je 453). 1913: **Kővárkölcs** Sza vm (Az). – 1909/19: Culcea, Kk, L 566: r 545; zs, c (60). = Su 1: 183. 1603–1854 {1913}. – 1974: c. Săcălășeni {Szakállasfalva kzs faluja, D-i hrs} [12 B]

Köles * **Kr** (?) 1421: *Kylyus*, 1427: *Kwles* (Cs 2: 104). 1550: *Kywles* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 358. {P}

Kölesér * **Bi** (Szalonta-Ny hrs) {1108 u.} 1138: v. *Kuleser*; 1203: fora ... de *Kewleser*; 1278.XII.29.: IV. Lad: Datum in *Kuleser*; 1282.I.13.: Eliz. reg: Datum in *Kuleser*; 1332–7: Lucas **sacerdos** de v. *Kuleser*, Lucas et Stephanus ≈, Lusarius ≈, Stephanus de v. *Kulezer*, Laurentius et Stephanus de v. *Kuleser*; Petrus **archidyaconus** de *Kuleser*, Nycolaus ≈; **achidyaconatu** *Kuleshe*, *Kuleser*. Régi esperességi központ és vásáros hely. Egy ilyen nevű faluban 1108 után Álmos herceg

a dömösi prépostságnak adott 2 szolgát, akik 18 háznéppel együtt tartoztak adni évenként 50 disznó, s ezt a rendelkezést II. Béla 1138-ban megersítette. 1203-ban Imre király a váradi püspöknek adta Bihar vm vámjainak 2/3 részét, kivéve a köleséri vásár vámját. 1273-ban a váradi püspökség és káptalan közös birtoka volt. 1279-ben IV. László király, 1282-ben Erzsébet királyné ad ki itt oklevelet. Az esperes 1333: 1/2 M, 1336: 1/2 M pápai tizedet fizet. A köleséri papok 1332: 25, 1333: 35, 1334: 35, 1335: 17 + 17, 1336: 35, 1337: 17 1/2 gs pápai tizedet fizetnek (Gy 1: 636). 1355: v. *Kuleseer*, 1412: *Keleseer*, 1481: *opp. Kelesser* (Cs 1: 598). 1453.XI.9.: *Keleser-i Miklós deák ü*: Bogáti Péter özvegye Kölcsei Ágnes (KmJkv 1112); 1461.I.3.: *Kelesery* János váradi polgár *ü*: Madarász (1500). Ld még KmJkv II. 959. 1525-ben vámhely volt (Cs). 1808: pr. *Kölesér* h. 1851: ≈, puszta, Szalonta és Tulka közt, gazdag határral. Birja a váradi deák püspök (Fé 2: 259). 1888: ≈, telep (t) Nagyszalonta Bi (Je 450). Hnt. 13: *Kölesérpuszta* » Nagyszalonta. – Su 2: 358. 1203–1828.

Kölesmező * (Kolozsvár-ÉNy, Bodokút táján) 1367: p. *Kulesmeze*; 1461: p. *valachalis Kelesmezew*; = ≈ nobilium de Budam, c. q.; 1502: p. *Kwlesmezew*. Budai, Óbudai, Újbudai, Nagy, Gesztrágyi, Keresztúri, Zalaházi-birtok. Hn 1367: *Zholmuskyu* (talán a mai Súlyomkő hs); 1461: prata *Chokasalya et Remethethorok*; 1495: *agh Erdew, Harazthos*. Jbn 1469: Szabó, Kis, Fychor, Tót, Dán, Lupsa, Marus, Sypws (Cs 5: 371). 1446.I.24.: *Kerezmesev*-n Budai részbirtok (KmJkv 554); 1455.VIII.29.: *Kelesmezew*-n örökjogú Budai-birtok (1219); 1458.IX.29.e.: Budai János és Antal Óbuda, Diós és *Kewlesmezew* birtokbeli részeit átengedték Keresztúriaknak, azért, mert néhai testvérük: Mátyás megölte Keresztúri Lászlót és Pétert (1310); 1461.II.2.: p. *Walachalis Kelesmezew* Budai Jánostól zálogon Budai Pálhoz kerül (1510); 1461.IV.13.: *Kelesmezew*-n a Keresztúri-részt átengedik Zalaházi Jánosnak (1538); 1470.X.13.: Budai Antal *Kelesmezew*-i részét, a lakókúriájához rendelt földek kivételével, nyolc arany Ft-on zálogba adja Töki Lászlónak (1992). Ld még KmJkv II. 959. 1808: Kölesmező (90). Hnt. 13: » Bodonkút Ko vm. – Su 2: 356. 1367–1518.

Kölnök Kr (Resicabánya-ÉNy, a Berzava jp-i úton) 1597: *Kalnic*, 1699: *Kelnik* (Pesty: Krassó II/1. 293). 1808: Kelnik (80). 1851: Kölnik, Kr vm, a Berzava mellett, 6 *kath.*, 621 *óhiti* lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 2: 260). 1888: Kölnik **KrSzö** Resicai js (Je 450). 1913: Kölnök Kszö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Cálnic, *Kölnik*, L 2109: r 2014; c, n (35). Cálnic = Su 1: 155. 1597–1851. [42 B]

Kőlözna SzD (1913) : Loznakő.

Kozy-20 Kölp * **Ar** (Ménes mellett) 1471: *Kwlp ~ Kewlp* (Cs 1: 774). – Su 2: 358.

Kölpény {955 utáni határórhely: skandináv varég *kylfínger* népelem; orosz forrásokban *kolbjagi*} **Msz** (Marosvásárhely-ÉNy) 1332: *sacerdos* de *Kulpen* (Tr). 1470: vniversorum populorum et Inhabitorum Siculorum p-um nostrum Mezewmadaras, *Kewlpen* et Samsond (SzO I. 217. – „populorum“ = jobbágy magyarság. Benkő L.) 1473.I.15.: *Kelpen* Csapi János birtoka (KmJkv 2069). 1563: *Keolpen* (SzO II. 230). 1614: Kölpény 33 családfő (Msz 14). 1635: Deák Lőrinc régi drabant, számadó (esküdt. SzO). 1648: *Iskolájának* első említése; 1660–1849: 20 *tanítója* ismert (Sipos 128). 1733: *Kulpi*, 1750: *Kulpij*. 1808: Kölpény (90). 1861: ≈ Msz (32). 1888: M-K **MT** Marosi alsó js (Je 503). 1913: **Mezőkölpény** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. *1924: *Nagy Pál* tanár, kritikus. – 1909/19: Culpiul-de-Câmpie, *Mk*, L 811: r 175; m, c (60). Culpiu = Su 1: 183. 1332–1854 {1913}. – 1974: c. Ceuașu de Cîmpie {Mezőcsávás kzs faluja Ny-ra} [23 D]

Kömegefalva * **Za** (Potingálfalva mellett) 1439: Kömegefalva, 1441, 1445: *Kemegyech*. Világos várhoz tartozott. Azonos 1525: *Kewezesth* (Cs 1: 736). – Su 2: 350.

Königsboden : Királyföld.

Königsdorf : Pálos.

Königsegg * **Kr** (Újmoldova mellett) 1757: *Königsegg* (Pesty: Krassó II/1. 293). – Su 2: 356.

Königsgnad Kr : Királykegye.

Kozy-21 Kópataka BSz (1861) : Kohópatak.

Köpec Mv/Se/Hsz (Barót-DNy hrs) 1459: *Kepecz* (SzO VIII. 92) Miklósvárszék faluja. 1567: *Keopecz*; 1583: *Keöpecz* (SzO II. 222, V. 137). 1589.I.10-én Joannes Keopeczy bethlenfalvi osztályon egyik döntőbíró volt < 1597.V.10. (SzO VIII. 329). 1605.VII.28.: itt hunyt el Gyulaffy László főnemes, az erdélyi hadak fővezére. 1614: Köpec 53 családfő (Se 5). & *Köpeczi János* orvos, csillagász, Apafi fejedelem udvari orvosa. 1733: *Köpöztz.* 1767: **Ref. templom** mennyezete. 1805: *Köpetz.* 1808: Köpecz (90). 1840.aug.27. *Köpeczen* mentünk által, hol Guszta született. Csekély katona falucska, nem nagyon kies vidékkel (Tanárky). 1861: ≈ Hsz (29). 1872: Határában lignitbányászat indul. 1888: ≈ Miklósvári js (Je 451). 1913: Köpec Hsz vm (Az). 1920-as évek: K. Sebestyén József heraldikus-művész karzattáblákat festett a ref. templomban erdélyi virágos reneszánsz motívumokkal; a lelkész bosszúból egyszínűre mázoltatta (SzTA). & Köpeczi Bócz Lajos színész. Köpeczi Béla történész. # Janitsek J.: *Köpec helynevei* (NyIrK 1974. 2). – 1909/19: Chepeț, K, L 1141: r 99 (43). = Su 1: 137. 1459–1854. > Căpeni [37 A, B; L]

Köpecbánya Hsz Köpec határában, lignitbányászat kapcsán települt, 1872-től. 1943: Köpecbánya L 220 (Hsz és Uh falvaiból). 1956: Köpecbánya. » Köpec. – Mina Chepeț = Su 1: 399. 1956.

Köpes(t)bánya * To (vsz Aranyosbánya részei; miután beolvadtak A-ba, e név elenyészett) 1315: p. *Kwpes Banya* circa Aranyas; 1370: p. *Kwpesth Banya, Kupesthbanya*; 1385: p. *Kwpest Banya*; 1391: *Kwpesthbanya*. Ellyős volt erdélyi alvajda, a Toroszkaiak {Thorotzkayak} őse kapta királyi adományul (Cs 5: 716). – Su 2: 358.

Körév * Bi (Berettyószéplak mellett) 1293: *Kerew*, 1461: *Kewrew*, 1482: *Kwrewe* (Jakó 278). 1438: *Kewrew*, 1461, 1475, 1482: *Kwrewe*. Széplak és Baromlak társaságában emlegetik (Cs 1: 614). – Su 2: 352. (Jakó szerint)

Körispatak Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1382: *Corospatak*, 1459: *Kerespatak*, 1566: *Keorijspatak*; 1567: *Kerespatak, Keörrwspatak*; 1576: *Keöreös Patak*, 1602: *Köres Patak* (SzO I. 78, 182, II. 200, 214, 219, IV. 38, V. 311). 1614: Köröspatak 71 családfő Uh 116). 1667: „Mi nagj ob es Kisseb Tiboldi Peter ... Köröspatakban lakok“ (SzTA I. 285). 1712: Köröspatak (SzO VII. 190). 1733: *Köröspatak*, 1750: *Krispatak*. 1808: Köröspatak, Köröspatak (91). 1861: Köröspatak Uh (28). 1888: ≈ (Köröspatak) Székelykeresztúri js (Je 451). 1913: Köröspatak Uh vm (Az). # Lajtha L.: *Köröspataki gyűjtés*. Bp 1955. – Crișpatac > Crișeni = Su 1: 176. 1382–1854. – 1974: c. Atid {Etéd kzs faluja DNy-ra} [24 D]

Köristelke * Ko (Kolozsvár-ÉK, Zsuk-É) 1326: silva *Keuruser*; 1332: p. *Korusteluke*. Zsuk É-i felének tartozéka, a Sukiak birtoka (1326, 1332). Varjadtelke és Visa között sorolják fel, így Köristelke elírása lehet. Ma hn 1875. tk: *Körösvölgy, Köristető* (Gy 3: 361; 1332-ből Cs 5: 370. Korustelöke).

Köriztető Ko (Bánffyhunrad-Meregyó-DNy) 1913: *Köriztető* Havasrekettye tartozérka (H). – Fräsinet = Su 1: 246. > Scrint-Fräsinet [21 B]

Körös 1. Or/Hsz (Kovászna-D hrs 1464) : Csomakörös.

Körös 2. Kü>Me (Medgyes-ÉK) Körös ld. Szászföld (Gy 3: 555). 1296: *Keurusteluk* n. földet a káptalan és László vajda birtokcseréje rendjén átadják a vajdának (Er I. 546). 1322: *Keureus*, 1331: p. *Keurusteluk*, 1337: *Kewruz*, 1343: *Korus* 1345: *Kewrus* (Tr). 1345: *Kewrus*; 1366: *saxones de Keurus* (Cs 5: 886. Kü vm. 1509: Szászföld). 1516: *Koresch* Medgyes széki összeírásban: 65 lakos, **iskolamester**. 1587: *Nagykeoreos*. – E: fl. 72. A: fl. 36 (Dé 27). Szász lakói mellé románok települtek. 1733: *Kurts*, 1750: *Kürcs*, 1805: *Kirts*. 1808: Körös (Szász-), Kirtsch, Kris Med (90). 1861: Körös, Kirtsch, (r) Krisch {!} Med (36). 1888: Körös (Kirtsch, Kurcsin) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 452). 1913: **Küküllőkörös KK** vm (Az). – 1909/19: Curciu, K, *Kirtsch*, L 1102: r 695; n (61). = Su 1: 184. 1322–1913. – 1974: c. Dîrlos {Darlac kzs faluja É-ra} [35 B]

Körös 3. KSz (Tasnád-Ny) **1215**: *Kers* falubeli Voad poroszló (Er I. 77). 1329: *Keurus*, 1345: *Kerews* (Tr). 1450.V.20.k.: *Kewres*-i Gergely és *Kewres*-i Dobó Mihály KSz vm gyűlésén birtokfoglalásról tanúskodott (KmJkv 833); 1450.VII.26.u.: *Kewres*-i László és *Kewres*-i Dobó Mihály ü: Szentkirály (876); 1455.II.5.: *Kewres*-i DM ü: Sándorháza (1190); 1455.X.7.: *Kewres*-i Bönye László és DM ü: Szántó (1225). 1466: opp. *Kewrews* (Cs; Petri III. 391). 1471.VI.1.u.: *Kewres*-i János deák fogott bírák útján kiegyezik a rajta hatalmaskodó Somkeréki Erdélyi István ellen indított perében (KmJkv 2024). 1475: *Keres*, 1482–83: *Kewres*. Vámhely volt; részeit 1466-ban Várdaiaiak bírták; 1475-ben 19 portát számoltak benne (Cs 1: 549). 1488: *Kewres*-i Bönyi László özvegye: Klára és e László fia Mihály (KmJkv 2684); 1489.V.18.: *Kewres*-i Zsigmond ü: Szilágyszeg (2698); 1552.II.5.: *Keressy* Pál nagyfalusi visszaiktatási kísérleten (5126). 1733: *Koroso*. 1738: **Érkeoreos** (Petri III. 391). 1750: *Körös*, 1760–2: *Ér Körös*. 1808: *Körös* (90) 1913: **Érkörös** Szi vm Tasnádi js (Az). – 1909/19: Chereuş, *Érkörös*, L 608: r 19; m; 25 zs (43). Chereuşa = Su 1: 138. 1215–1854. – 1974: c. Santău {Tasnádszántó kzs faluja DNy-ra} [11 A]

Körös 4. * Za (Kisjenő-É, Zerénd mellett) **1169 k.**: villa *Keüres*, *Kereüs* (Tr). – Su 2: 353.

Körös 5. Körös folyó – a Körösfő határában (Ko vm) eredő folyó neve b. o. mellékvize: a Sebes beömléséig, illetőleg Sebesvárig. NB! 1722: Oppidum Banffi Hunyad penes rivulum vulgo **Keres** dictum (C., H 4. 3., 88) és 1942. évi tk: Bánffyhunyad alatt: **Körös**. – Crişul

Körös 6. Fehér-Körös – az Érc-hegységben eredő folyó 1313. VI. 20. D. in *Julamonustra* (Gyulamonostrora) circa *Album fl-m Crys* (An 3: 542). 1808: *fluvius* Körös (Fejér-), *Chrysus albus* ~ *Crisius albus*, *Weisse-Körös*ch Zaránd vm (90). A 3 Körös közül a legdélibb, 200 km, vízgyűjtője 4275 km². – Crişul Alb

(Körös 6.) Fehér-Körös völgye: az egykori Zaránd vm területe. Síksági része a honfoglalástól a 17. sz. elejéig sűrű magyarlakta vidék. Gyula (1566), Borosjenő (1566 és 1658), Várad (1660) eleste után magyar lakossága majdnem teljes egészében elpusztult vagy elmenekült. Maradékai Borossebesen, Borosjenőn, Nagyhalmágyon és a közeli *Erdőháton* élnek. Ma románok lakják többségben, akik a 15. sz-tól a Bihari-hegységből és az Érc-hegységből folyamatosan húzódtak az Alföld felé (K. L. 93).

Körös 7. Fekete-Körös Bihar és Zaránd vm határán, a Bihari-hegységben eredő folyó; „Közép-Körös”: **1249**: *Crysius*, juxta *medium Crysium* (Er I. 209. Barakony 1. Za>Ar (Borosjenő-É, a Béli-hg Ny-i előterében). 1479: Györös a *Fekethekeres* mellett (Cs 1: 609). 1808: *fluvius* Körös (Fekete-), *Chrysus niger*, *Schwarze Körös* Arad vm (90). A 3 Körös közül a középső, 150 km, vízgyűjtője 4645 km². – Crişul Negru (Keresztülfolyik a Belényesi-medencén, Gyulától É-ra egyesül a Fehér-Körössel, innen: Kettős-Körös).

(Körös 7.) Fekete-Körös völgye: a F-K mellékének a Bihari-hegységtől az Alföldig terjedő szakasza, amely magában foglalja a Belényesi-medencét is. Magyarlakta falvai Belényes közelében: Köröstárkány, Kisnyégerfalva, Várasfenes, Körösjánosfalva, Belényessonkolyos, Belényesújlak, Magyarremete, és a folyó Alföldre ömlésénél fekszenek: Gyanta, Kisháza, Tenke, Tenkeszélak, Bélfenyér. Magyarsága a kora Árpád-korban telepedett meg. Faluit a folyó közelében építette fel. A török hódoltság idején, különösen Várad eleste (1660) után sokat szenvedett és megritkult. A Belényes környéki falvak a 17. sz. végén bekövetkezett nyelvi elszigeteltség következtében archaikus népi kultúrát és nyelvjárást őriztek meg, amely részben a régi Alföldhöz, részben pedig Nyugat- és Délnyugat-Erdély magyarságához kapcsolja őket. Tájegységként első néprajzi kutatója, Györfy István tanulmányosorozata (*A feketekörös-völgyi magyarság települése*. FrKözl 1913. 451-542. és kny 1914) óta szerepel a magyar néprajzi irodalomban (K. L. 93). # Márki S.: *A Fekete-Körös és vidéke*. Nv 1877. {198 falu leírása betűrendben.} Kós: *Fekete-Körös völgyi* {néprajzi} gyűjtés (1948: 1976).

Körös 8. Kis-Körös 1808: *fluvius* Körös (Kis-), *Chrysus parvus*, *Kleine Körös*ch Bihar vm (90). – Crişu Mic

Körös 9. Sebes-Körös – 1093–4 u-ra: in part. castrī Bihor inter flumen *Keres*; 1198: tributum castrī Bychor, de *Kewres* (Gy 1: 601). 1421: penes fl-m *Sebeskeres* mellett Körösszeg vára (Cs 1: 595). 1579: *Sebeskoroz* (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*). 1808: *fluvius* Körös (Sebes-), *Chrysius rapax* ~ *Crisius velox*, Schnelle-Körös {Kolozs vm-ből Biharba} (90). – Crișul Repede {Ahány név, annyi otromba hiba! Csak a *Sebes* (1319: *Sebus*- és 1320: *Sebes*- Sebesvár nevében) beömlésétől – Sebesvár alatt ÉNy-ra – *Sebes-Körös* (1942. tk: Kissebesnél, kb. 16 km Bánffyhunad-tól Ny-ra. Vö. Körös). Ikernévvel van itt dolgunk, s nem lehet henye módon a másik két Körös: *Fehér-Körös* és *Fekete-Körös* jelzői előtagjához hasonlólt látni a *Sebes*-elemben, merthogy ez úgymond „sebesen folyik“. Oktalan újságírói badarság. Eszerint a Vág-Duna azért kapta volna nevét, mert ott a Duna „vág“ !}

Körösbánya Za>Hu (Brád-ÉNy, a Fehér-Körös bp-i úton) 1390: *Feyr-keresbanya* (Su). 1427: *civitas Altumburg*, 1444: *opp. Keresbanya* a. n. *Czibebanya*. Elsőrangú (arany)bányahely. ▣Világosvár tartozéka (Cs 1: 723). 1598: *Keoreosbanya*, 1599: *Keoresbania* (Ve: Doc. V. 142, 251). 1733: *Körös Bánya*. 1808: *opp. Körösbánya*, Altenburg, Bajakrisuluj **Za** (90). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js szh, 1888: ház 148, L 637 (Je 451). 1913: Körösbánya Hu vm (Az). – 1909/19: Baia-de-Criș, *K, A*, L 965: r: 339; m, n, szl (11). Baia de Criș = Su 1: 52. 1390–1854. {1808: Bajakrisului !} [33 B]

Körösbarafalva Bi 1808: Barest (14). 1888: Barest Bi Vaskohi js (Je 230). Hnt. 13: Körösbarafalva » Vaskoh Bi vm. – 1909/19: Bărești, *Barest*, L 426: r 343; m, zs (14). {Su Ø}

Körösbarlang Bi (Élesd-DNy) 1692; *Bestele* [: *Pestere*] (Mezősi 101). 1808: Pestere, Pestyere (126). 1851: *Pestere*, Bi vm, 250 lakos, *óhitű* anyatemplommal (Fé 1: 309. Esküllő alatt). 1888: Pestere Élesdi js (Je 574). 1913: Körösbarlang Bi vm (Az. – 1909/19: Peștere, *P*, L 604: 564; m, zs (132). = Su 2: 36. 1692–1913. – 1974: c. Aștileu {Esküllő kzs faluja DNY-ra} [11 C]

Körösdombró Ar < Dombegyház Za.

Körösőfő 1. Bi>Ko (Bánffyhunad-DK; 606 m) 1276: t. *Crysfev*. 1282: v. *Keresfev* (Cs; Gy 1: 637. Bihar). 1391: p. *episcopalis* =. 1504: p. *Keresffiu*. ErK 1276: cserébe adja a püspöknek Piski (Hu) és Otmár (Fe) földekért. Hj 1391, 1455: Csinkó pataka, Keresőfő pataka, Derejte pataka, Földvár, Keresőfőhegye, Szederjesvölgy, Hunyadról Kv-ra vezető országút, Ordomásos b/h. Vámja 1371-ben Bebek György kir. tárnokmesteré, 1471-ben Bánffyaké. Jbn 1493: Magyar Antal; 1504: Gyalai János (Cs 5: 372). 1471.VI.1.: Gyerőmonostori Radó-fiak kiegyeznek Bánffyakkal: ezek *Keresfev*-i vámosai a jövőben semmiféle vámot sem fognak szedni Radó András és György magyarókereki és szentkirályi jobbágyaitól (KmJkv 2022). 1608-tól a gyalui vártartomány faluja. 1737: *Körös-fő* (Gyalu 376). 1808: *Körösőfő* h., *Kriseu* ~ *Krisu* val. 1861: ≈, Kriso Ko (13). 1888: ≈ Ko Bánffyhunyadi js (Je 452). 1913: Körösőfő Ko vm. # Kós: *A falueke* (1978 : 1979). 1888: ≈ Ko Bánffyhunyadi js (Je 452). 1913: Körösőfő Ko vm (Az). # Kós: *A falueke* (1978 : 1979). 2004 nagypénteki gyászos öltözet bemutatása; hírestojás írása. 2004.IX.3. Duna Tv. 2004.X.18. Déli harangszó Duna Tv. – 1909/19: Crișeu, *Kf*, L 929: r 13; m (58). 1929: Crișeu : Izvorul-Crișului, L 1076, H{Vá}: Huedin 8 km (AnR). 1936/9. tk: Izvorul Crișului = Su 1: 313. 1276–1854. {1808: Kriseu vel Krisu !} > 1974: Izvoru Crișului [22 A]

Körösőfő 2. * Za (Halmagyecsúcs és Aranyág közt, a Fehér-Körös forrásvidékén) 1390: districtus *olahalis Keresfew* (DocVal 398). – Su 2: 351.

Körösivánd Ar (1913) < Ivánfalva Za (1441).

Körösök 1319: Keykus in *Kyruskwz* (Cs 1: 612). 1579: **KOROSKVS** a *Sebeskoroz* és *Fekete kerez* közt (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*).

Körösök: a három Körös és a Berettyó által közrezárt síkság. Magában foglalja a békési és a bihari *Sárrétet*. A középkorban a Fehér- és Fekete-Körös közét és mellékét *Kétkörösök*nek hívták, a Fekete- és Sebes-Körös közének *Kölesér* volt a neve. A ≈ ma ritkán használt tájnév. Ugyancsak ritkán használják a földrajzi munkákban bevezetett, a Körösök, a Tisza és a Maros közére

alkalmazott *Körös–Maros köze* tájnevet is (K. L.133). Vö. *Körös–Maros köz* 1635 Szotyor (Hsz): *Keresmarus köz* idegen fiu (SzO).

Körösmart Bi (Várad-DDK, a Fekete-Körös jp-i úton) 1692: Répa hodos (Mezősi 119). 1808: Rippa (137). 1851: ≈, Bi vm, dombon és völgyben, 330 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 2000 hold, ... F. u. a váradi deák **püspök** (Fé 3: 294). 1888: ≈ Tenkei js (Je 605). 1913: Körösmart Bi vm (Az). – Rípa = Su 2: 80. 1692–1913. – 1974: c. Tinca {Tenke kzs faluja K-re} [20 B]

Körösmény * **Csik** (Szereda-DK, Csikszentgyörgy mellett) 1567: *Keorijmenijfalwa*, 1576: *Keoreosmeny* (SzO II. 221; IV. 46). – Su 2: 351. {Beolvadt Csikszentgyörgy határába}

Köröspatak Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-É 6 km) 1332: **sacerdos** de *Kemuspotok* [: *Keuruspotok*], 1334: ≈ de *Kevruspotok* (Tr). 1382: *Corospatac*, 1408: *Kwrwspatak*, 1459: *Kerespataka* (SzO I. 78, V. 7, I. 82). Kálnoky-birtok; kriptá. **Katolikus templomában** 1512-beli harang. 1512: Kálnoky Tamás – Th. Kálnoky de *Kewrespathaka* – vizsgálatra kijelölt alvajdai ember (SzO VIII. 236). 1567: *Kerespatak*, *Keoreospatak*, 1602: *Körespatak* (SzO II. 214, 223, V. 208). 1614: Köröspatak 69 családfő (Se 34). 1635: Polos János **schola mester** is volt; Angyalos: Kovács János **Megjes deak** Köröspatakon (SzO). & *Köröspataki Kálnoky Sámuel* 1692.II.27.: Háromszék főkirálybírája nemes udvarházánál *Körüspatakon* ad engedély „holmi jövevény idegen embereknek“, hogy a szárazajtai erdőn falut alapítsanak (SzO VIII.385–387). 1750: *Krispatak*. **Kálnoky Dénes** gróf (1811–1888) Miklósvárszék királybírája (1839–48), főrendiházi tag és író. 1802: **Unitárius templom**. 1808: Köröspatak, Körispatak (91). 1820: **Református templom**. 1848 utáni erdőbirtokosság: Volt Kétágkatonaság, Volt Úrbéri Közbirtokosság. 1861: Körispatak Hsz (29). 1888: Köröspatak Hsz Sepsí js (Je 452). Apor-kastély (később községház). 1913: **Sepsiköröspatak** Hsz vm (Az). 1949 u. a Kálnoky-kastély mtsz-székház. Több jeles fiáról 2004.XI.20. Déli harangszó Duna Tv. – Crişpatac > Valea Crişului = Su 2: 226. 1332–1854 {1913}. [37 D]

Körösszeg (Szentkatalin) Bi (Várad-Ny) 1289.XII.25: IV. Lad: Datum iuxta *Keresszeg*; 1290-re: prope castrum *Keresszeg*; 1326.IV.20.: I. Kar: Datum in *Keryzeg*; 1332–7: Martinus **sacerdos** de v. *S. Katherine*, v. *Kerez*, v. *S. Katherine*. Jelentékeny város és vásáros hely; várát vsz a tatárjárás után építették a Barsák. 1289-ben tűnik fel, amikor IV. László király innen szólítja fegyverbe Szatmár, Szabolcs és Bereg vm nemeseit. A következő év július 10-én a vár alatt ölték meg IV. László királyt a kunok. I. Károly király alatt Barsa nb. Beke kezén találjuk. 1321-től Aba nb. Nekcei Sándor, majd fia: Demeter viseli a várnagyságot. Hétfői vásárja a 3 megyei kihirdetés színhelye (1322). A falu papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek; 1332–7: évi 8 gs pápai tizedet fizet. A vár lakótornya épen maradt (Gy 1: 637). 1323: castellanus de *Kerusszeg*, 1341; csatrun nostrun (**regis**) *Keresszeg* (Cs). 1396: *Zent Katarina Azzonfalua* (Bunyitay III. 371). 1396: castrum reg. *Keresszeg*, 1421: castrum *Keresszeg* penes fl-m Sebeskeres constructum (Cs 1: 595). 1421: *Zenthkatherinaazonfalwa* (Cs 1: 623). 1441: **opp**. *Keresszegh* (Jakó 285; Cs); 1443: cives de *Keresszegh*. A **domonkosoknak** kolostoruk volt benne (Cs 1: 598. *Keresszeg*). 1504.VI.29.: Szilágyszegi Gergely érvénytelennek nyilvánítja Csáki Mihály javára tett nyilatkozatát, mert azt Csáki azzal kényszerítette ki, hogy VI.13. körül megverette, *Keresszeg*-i várába hurcoltatta, ott fogva tartotta, kínoztatta és a váradhegyfoki hiteleshelyre is őrizet alatt vitette be (KmJkv 3306). 1635: *Keöreöszegh* (Csáky 682). 1808: *Keresszeg* h., *Keresszeg* val. 1888: Körösszeg Cséffaj js (Je 452 & Prépostság psz). 1913: Körösszeg Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Chereşig, K, L 1194: r 1064; m, zs (43). Chereşig = Su 1: 138. 1289–1851. + Su 2: 398–1421. – 1974: c. Girişu de Criş {Körösgyéres kzs faluja DNy-ra} [10 C; L]

Köröstelek Kr (KmJkv) : Kerestelek.

Körös-vidék 1848: *Körös vidéki* {...} *nép* (a pesti román ifjúság nyilatkozata. Rátz 1850. § 100).

Körözs Kü (1888) : Körös (Küküllőkörös).

Körpa Szö (Karánsebes-DK, a Temes jp-i út mellett) 1690–1700: *Kniben*, 1785 {?1765}: *Körpa*, 1774: *Körpa* (Pesty: Szörény II. 285). 1808: Körpa (91). 1888: ≈ **KrSzö** Káransebesi js (Je 452).

1913: Körpa KrSzö vm (Az). – 1909/19: Cârpa, *K*, L 971: r 965 (38). 1964: Valea Timișului = Su 2: 233. 1690–1964. – 1974: c. Buchin {Bökény kzs faluja D-re} [43 A]

Körtvélyes 1. * Bi (Várfancsika mellett) 1335, 1341: p. *walachalis Keurthweles* (Jakó 286). 1341: villa *olacalis Kurtweluz, Kurtwelus* (Tr). 1451.IX.18.: *Kerthweles-i Hatalmas Imre KSz vm alispánja* sarmasági visszaiktatáson (KmJkv 980. Bi vm); 1457: Körtvélyesi János kolozsvári polgár (1277). 1555-ben még megvolt. – Su 2: 353. Keurthweles 1335, 1341. + 2: 357. Kurtweluz 1341.

Körtvélyes 2. Ko (Egeres-É) 1941/1942. tk: Körtvélyes (településszerű; tőle ÉK-re): Körtvélyesi szénbánya.

Körtvélyes 3. BSz (Dés-ÉNy) 1325: p. *Kurthvillus* (Tr). 1366: *Kurtu`lus*, 1457: *Kerthweles* (BfO I. 264, 710). 1515.VII.24.: L. Bánffy Péter *Keorthwelyes* birtokbeli részeit leköti Kendi Gálnak (KmJkv 3588); 1515.IX.4.: L. B. András *Kewrthwelyes* birtokbeli részeit zálogba adja Kendi Gálnak (3590); 1519.IV.28.: *Kewrthweles-i* rb-t L. B. Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: L. B. László kezébe adja (3723); 1524.IV.19.: L. B. L. *Kerthwelyes* birtokbeli részei kiváltására kölcsönt vesz fel (4002); 1524.XI.26.: L. B. L. *Kewrthwelyes-i* részeit eladja Podvinyai Pál deáknak (4055); 1524.XII.1.: *Kewrthwelyes* elidegenítését tiltják (4059); 1524.XII.16.: Ua (4063). 1588: *Körtvélyes* (Ve: Doc. III. 178). 1599: *Keorthwiles*, 1611: *Keortvielies* (Kádár IV. 483). 1760–2: *Alsó Körtvélyes*. 1808: Körtvélyes (Alsó-), Kurtujes (91). 1861: A-K BSz (17). 1888: A-K (Kurtulyus) **SzD** Dési js (Je 206). 1913: **Déskörtvélyes SzD** vm (Az). – Curtuiuş, *Ak*, L 543: r 523; zs (61). > Curtuiuşul Dejului = Su 1: 185. 1325–1854. – 1974: Curtuiuşu Dejului c. Vad {Révkolostor kzs faluja Ny-ra} [12 D]

Körtvélyes 4. BSz (Bethlen-É) 1576: *Kerthvellyes* (Kádár IV. 489). 1733: *Körtvélyes*, 1750: *Felső-Körtvélyes*, *Kurtujus*. 1808: Körtvélyes (Felső-) (91). 1861: F-K BSz (18). 1888: F-K (Kurtiusu de susu) **SzD** Bethleni js (Je 323). 1913: **Bethlenkörtvélyes SzD** vm (Az). – 1909/19: Curtuiuşul-de-sus, *Fk*, L 785: r 766; zs (61). > Curtuiuşul Becleanului > Perişor = Su 2: 34. 1576–1854 {1913}. – 1974: c. Zagra {Zágra kzs faluja Ny-ra} [13 D]

Körtvélyes 5. KSz (Nagybánya-D, a Lápos jo-i mellékvíze forrása alatt) 1405: *Kurthweles*. 1651: *Kiskörtvélyes* (Kádár IV. 493). 1760–2: *Kiskörtvélyes*, 1805: *Kis Körtvélyes*. 1808: Körtvélyes (Kis-), Kirtisul-mik **Köv** (91). 1913: **Kiskörtvélyes SzD** vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Curtuiuşul-mic, *Kk*, L 427: r 423 (61). = Su 1: 185. 1405–1854. > 1974: Curtuiuşu Mic c. Copalnic-Mănăştur {Kápolnokmonostor kzs faluja} [12 B]

Körtvélyes 6. KSz (Nagybánya-DNy) 1405: *Kwrthweles*, 1424: *Kertheweles*, 1475: *Kerthwelyes* (Cs 1: 559). 1566: *Keortwelyes*, *Keorthwelyes*; 1603: *Keortwelyes* (Su). 1733: *Nagy Körtvés*, 1750: *Körtvejes*, 1760–2: *Nagy Körtvélyes*, 1805: *Nagy Körtvélyes*. 1808: Körtvélyes (Nagy-), Kirtisul-máre **Köv** (91). 1888: N-K (Kurtujusu máre) **Sza** Nagysomkúti js (Je 525). 1913: **Nagykörtvélyes Sza** vm (Az). – 1909/19: Curtuiuşul-mare, *Nk*, L 922: r 892; zs (61). = Su 1: 185. 1566–1854. > 1974: Curtuiuşu Mare c. Valea Chioarului {Kővárgara kzs faluja Ny-ra} [12 B]

Körtvélyes 7. KSz (Nagyilonda-ÉNy, a Szamos jp-i úton) 1405: *Kwrthuelrew* (Cs; K); 1424: *Kerthuelrew* (Cs); = *Kerthewelrew* (K); 1475: *Kerwele* (Cs 1: 558); 1566: *Körtwelkew*, 1567: *Keortvelyreu*, 1609: *Körtvelire* (Kádár V. 556). 1637: *Körtuelyes* (Makkai 557) I. Rákóczi György birtoka. 1668: **Rév-Körtvélyes** (Kádár). 1733: *Körtvés*, 1750: *Körtejes*, 1760–2: *Rév Körtvélyes*, 1805: *Rév Körtvélyes*. 1808: Körtvélyes (Rév-), Kurtujes **Köv** (91). 1888: Rév-Körtvélyes és Büdöspatak (Riu-Curtuiusiu, Bizusa, Puturosa) **SzD** Nagyilondai js (Je 603). 1913: **Révkörtvélyes SzD** vm (Az). « Büdöspataka. – 1909/19: Curtuiuş, *Rk*, L 302: r 272; zs (61). > Perii Vadului = Su 2: 34. 1405–1854. – 1974: c. Ileanda {Nagyilonda kzs faluja} [12 D]

Körtvélyes 8. Sza (Nagykároly-DNy, az Érmihályfalvi úton) 1313: *Kurthuelus*. Első róla szóló emlékeink a XIV. szd elejéről valók; ez időben már egyházas hely (1344) és részben a Gutkeled-nemzetség egyik tagja birtokolta (1313). 1345-ben a Gutiak és Balkányiak kezén van. E családok később Kállaiakkal és Olnodi Czudarokkal osztoznak a falun. Népe magyar (Maksai 164).

1554.III.5.: Guti Zsófia: Lasztóci Györgyné *Kerthweles*-i jószágait férjének vallja (KmJkv 5284). 1561: *Kewrthwel'es* (Csáky Okl 579). 1808: Körtvélyes Sza (91). 1851: ≈, Sza vm, 9 **római**, 498 g. kath., 1132 **ref.**, 46 zsidó lak., ref. és g. kath. anyatemplommal. Határának egy része homok, más része a legjobb fekete föld, melly szép buzát, tengerit, árpát, dohányt terem; két növendék erdeje derék. F. u. a Gúthy nemzetség, Szlávy, Tódor, Becsky, Irinyi, Nagy, s más (Fé 2: 266). 1888: **Ér-Körtvélyes** Nagykárolyi js (Je 309). 1913: **Érkörtvélyes** Sza vm (Az). 1920: **határfalu**. 1997–8-ban épült **Jézus Szíve-templom** (RKNt. Sza 1999). – 1909/19: Curtuius, *Érkörtvélyes*, L 1941: r 6; m; 83 zs (61). > Curtuiuşeni = Su 1: 185. 1342–1851. > Curtuişeni [11 B]

Körtvélyes 9. * Te 1. (Temesvár-Ny, Csene mellett) 1333, 1335: *Kurtuelus*; 1334: *Kurteulus* (Tr) **egyház** hely magyar lakossággal. 1462: *Kerthwelyews* a Berekszői Hagymások birtokai közt; Kereki után említik (Cs 2: 45). – Su 2: 357. 1333, 1334, 1335. {1462 alábbival együtt}

Körtvélyes 10. * Te 2. (Temesrékás mellett) 1405: *Kerthwelyes*. Garai-birtok; 1479-ben Garai Jób eladta Alsólendvai Bánfi Miklósnak és Jakabnak. Sarád városhoz tartozott s annak környékén feküdt, Rékás város szomszédságában (Cs 2: 20. Sarád; 47. Körtvélyes). – Su 2: 352.

Körtvélyesmányik * Do (beolvadt Mányik határába) 1492.I.30.: *KerthwelesManyk* prédiüm fele Drági-birtok (KmJkv 2772); 1492.XI.13.: Drági Klára *KerthwelesManyk* prédiüm felét eladja anyjának (2831); 1493.XII.24.: Siroki Mátyásné Drági Klára *KerthwelesManyk* birtokbeli zálogos részét zálogba adja férjének (2902); 1506.I.9.: *KerthwelyesManyk* prédiümből Siroki Mátyásnének leánynegyedet adtak (3387).

Körtvélyesmező Mm-ban 1377: in campo *Kerthuelusmezey* in capite cd. riv-i *Jod* (Gy 4: 112/9).

Körtvélyestelek * Kü (Harangláb-É) 1301/560/XVIII: p. *Kurtweles-teleke* ~ *Kewrwteluke*. Désfalva tartozéka (ld. ott). A határjárás szerint Désfalva mai határának Gálfalva felé eső részén, a haranglábí völgy ÉK-i oldalán terült el (Gy 3: 555). 1301: *Kurtwelesteleke*, *Kwrtwteluke*. Deés fia Miklós comes és testvére K örökölt birtokukat (Désfalva, Csávás, Dányán és Hagymás birtokkal) cserébe adják Búnért (An 1: 92). – Su 2: 357.

Körtvélyfája To (Régen-D, a Maros bp-i úton) 1441: p. *Kerthwelfa*; = p. *Kerthwelfaya*; 1443: v. ≈; 1488, 1497: p. *Kewrthwelfaya*. ≈Görgény vár tartozéka; Sk. Erdélyi, Toldalagi, Ernei ~ E. Székely-birtok (Cs 5: 717). 1572: magyar nyelvű levél (MNY 59. 135). **1587–9**: Pirus in auro cuso fl. 4. Restat (Dé 72. Régeni káptalan). 1635 Telegdi Bacon (Uh): Pál Varga fia Mihály Körtüelyfalui **Mester** (SzO). 1733: *Körtvélyfája*, 1760–2: *Körtövélyfája*. 1808: Körtvélyfája, Kurtifája (91). 1854: ≈, Birnbaum, Curtifaia (Su). 1861: Körtvefája To (10). 1888: ≈ (Kurtifaje) **MT** Régeni alsó js (Je 452). 1913: Körtvélyfája MT vm (Az). – 1909/19: Curtifaia, *Kf*; L 1158: r 163; m (61). Periş = Su 2: 34. 1441–1854. – 1974: c. Gorneşti {Gernyeszeg kzs faluja É-ra} [24 A]

Körtvénykapu To (Régen-DNy) 1319: p/v. *Kurtuelkopu*; 1332-7: **sacerdos** de *Kurtuelkapu*; 1443: p. *Kewrthwelkapw*; 1519: p. ≈. ≈Gernyeszeg tartozéka, Szécsényi, Sz. Salgai, Losonczi, Bánffy, Hunyadi, Horogszegi Szilágyi, Szentiváni Székely, Héderfái, M. Csupor, Körtvénykapui-birtok. Szn 1506: Mark(h) Mihály bíró, Kazdag Ferenc; 1509: Dömötöri Bálint (Cs 5: 717). 1481.VI.18.: Somkeréki Erdélyi István fia: János fe: Jusztina gernyeszegi kastélyát a hozzá tartozó Sárpatak, *Kerthwelkapw*, Unoka birtokkal s több birtokbeli résszel férjének, magtalan haláluk esetére pedig férje testvéreinek: Erdélyi Tamásnak és Mártonnak vallja zálogba (KmJkv 2323); 1553.XII.9.: Somkeréki Erdélyi Miklós, Lénárd és Gergely Szentiváni Kendy Ferenc erdélyi vajdának és székely ispánnak vall több egészbirtokot; ha KF-nek és fiainak magva szakadna, ezek visszaszállnak az Erdélyiekre. Ha viszont E. M., L. és P. hal meg fiutód nélkül, minden jószáguk: ... *Kerthwelkapw*, ... Kenderye és fiaira száll (5248). **1587**: *Gernyeszegh, Keorttwellykapw*. – E: fl. 24, A: fl. 8 (Dé 67). 1642: *Körtvelkapu* (Makkai 616) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kurti Kapu*, 1750: *Kurticap*, 1760–2: *Körtvény Kapu*. 1808 : Kapus (Körtvény-), Kurtikapu (78). 1861: Körtvekapu, Kurtyi kap {!} To (10). 1888: Körtekapu (Birnthor, Kutyikap) **MT** Régeni alsó js (Je 452). 1913: **Körtekapu** MT vm (Az). – 1909/19: Curticap, *Kk*, L 473: r 427; m (61). > Poarta = Su 2: 47. 1319–1854. – 1974: c. Fărăgău {Faragó kzs faluja DK-re} [24 A]

Körtvélypatak KrSzö (1913) : Krusovecz Te~Szö.

Kösmő 1851: Kösmő vize Hegyköz-Ujlakon ered 3 völgyből, mellyek Hegyköz-Pályinál szakadnak össze (Fé 4: 239).

Kösönd * **Za** (Borosjenő táján) 1350: *Kwsund*, p. *Kuzund* (Tr). – Su 2: 358.

Közeg * **Kr~Szö** (a Duna mentén, Pozsezsena mellett) 1370: *Kuzeg*; 1434: *Kwzeg* prope Posesyn; 1444: **opp.** (**regis**) desertum **wolahicale** *Kewzegh* appellatum in districtu de Haram. 1370-ben a galambóczi, majd a harami várhoz tartozott. 1444-ben I. Ulászló király mint elpusztult várost Damsosi Musiáknak, Csornai Mihálynak és Bizerei Miklósnak adta, a Miháldi kerületben szokásos (oláh nemesi) szolgálmányok kikötésével. A Bizereieknek 1472-ben is volt benne részük, melyet akkor a Dóczyiaknak vetettek zálogba (Cs 2: 97). 1472: *Kwzeg*, 1511: *Halmas-Köszegh*, 1561: *Kwzegh* (Pesty: Krassó II/1. 295). – Su 2: 357.

Kőszoros * **Za** (Borossebes-É hrs, Kertes mellett) 1553: *Kewzoros* (Márki II/1. 238). – Su 2: 353.

Köszörűkő völgye Indal (To) határán. 1444.IV.18.: *Kezewrewkewwlge* nevű szánafű (KmJkv 488).

Köszvényes 1. Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös bp-i úton) 1588: *Kozwynies* (Jakó 287). 1692: *Köszuinyes* (Mezősi 108). 1808: Köszvényes, Kuzujsos (91). 1851: ≈, vagy *Kusziis*, 568 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Urb. szántó 532, rét 266, majorsági erdő 1831 hold. Birja a váradi görög püspök (Fé 2: 268). 1888: ≈ Vaskohi js (Je 453). 1913: Köszvényes Bi vm (Az). – 1909/19: Cusiis, K, L 847: r 841 (61). > Cusuius = Su 1: 185. 1588–1851. – 1974: c. Lazuri de Beius {Belényesirtás kzs faluja} [21 C]

Köszvényes 2. Msz (Szováta-ÉNy, a Nyárad jp-i úton) 1484: *Kezwenyes*, 1567: *Keozwenijes*, 1574: *Keoszwenyes*, 1602: *Köszvényes* (SzO I. 244, II. 218, IV. 29, V. 275). 1614: Köszvényes 54 családfő (Msz 53). 1767: **Iskolájának** első említése; hat **tanítója** ismert (Sipos 126). 1760–2: *Szökvényes* [: *Köszvényes*]. 1808: Köszvényes (91). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 453). 1913: **Nyárádköszvényes** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Chişiniş, *Nyk*, L 1071: r 30; m (46). > Mătrici = Su 1: 387. 1484–1854 {1913}. – 1974: c. Eremitu {Nyáradremete kzs faluja Ny-ra} [24 D]

Kótelek Kr (ismeretlen fekvésű prédiom a Rézalján) 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Kewthelek* prédiomot zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának és székely ispánnak (KmJkv 1677).

Köteland Ko (Kolozsvár-ÉK) 1320: *Keduelen* (Tr). 1326: silva *Kedlen*; 1329: v. *Keduelen*; 1332: pisc. *Kedelentou*, riv. *Kedelenpatak*, *Nogkedehelenberch*, t/p. *Kedelenteluk*. A Suki nemesek birtoka (1326), akik 1332-ben Kötelandtelkét kettéosztják. 1329-ben Szécsényi Tamás vajda szolgálói kifosztották. Zsuk határosa (Gy 3: 361). 1332: p. *Kedelenteluk*; 1391: p. *Kethelend*. Suki, S. Darabas, Lepséni, Sk. Erdélyi, Geszti, Sándorházi s más birtokosé. 1461: **c. q.** (1326–1516: Cs 5: 372). 1438.VII.24.: Sukiakat a király parancsára örök adomány címen beiktatták *Kewthelen* birtokba (KmJkv 96); 1468.III.23.: *Kethelen* volt Suki félbirtokot Csupor Miklós kapta királyi adományul; ld Zsuk (1797); 1474.V.31.: *Kethelenth*-en Sukiak részirtokosok (2148); 1474.IX.3.: *Kethelen* Suki rb-ből Szentmihálytelki Tompa Mihályné Suki Krisztinának hitbért fizettek (2160); 1481.VII.18.: *Kewthelen*-en Somkeréki Erdélyi rb, Gernyeszeg tartozéka (2323). Ld KmJkv II. 959. 1733: *Köteland*, 1750: *Gedelin*. 1808: *Köteland* h., *Gedeliná* val. 1861: ≈, *Gedelin* Ko (13). 1888: ≈ (*Gedelina*) Ko Mocsi js (Je 453). 1913: Köteland Ko vm (Az). – 1909/19: Gädälin, K, L 759: r 641; m, c, zs (77). = Su 1: 252. 1320–1854. – 1974: c. Jucu {Zsuk kzs faluja DK-re} [23 A]

Kötelesmező KSz (Magyarláros-ÉNy) 1603: pagus *Kötelesmezeö* (Su). 1609: *Kooteles Meszeo* (Kádár IV. 498). 1733: *Trestie*, 1760–2: *Kötély Mező*. 1808: Kötelesmező, Tresztie **Köv** (91). 1888: ≈ (Tresztia) **SzD** Magyarlárosi js (Je 453). 1913: Kötelesmező SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: *Trestia*, *Km*, L 541: r 505; zs (185). = Su 2: 204. 1603–1854. – 1974: c. Cerneşti {Csernafalva kzs faluja É-ra} [13 A]

Kötke Do (Szamosújvár-K) 1357: p. *Kutke* (DocVal 132). 1456: *Kethke* (Kádár). 1457.VIII.9.: *Kethke* Bálványos vár tartozéka; fele-fele részébe új birtokosai: Várdaiak és L. Dezsőfiak bevezetése (KmJkv 1275). 1457: *Kwthke*, *Chwthke* (Zichy Okl IX. 562, 566). 1458: *Keethke*, 1492: *Kuthke*, 1495: v. **olachalis** (Kuthke), 1677: *Költe*, 1721: *Ketke* (Kádár IV. 501). 1733: *Kutka*, 1760–2: *Kettke*. 1808: Kötke, Kutká (91). 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ **SzD** Kékesi js (Je 453). 1913: Kötke SzD vm (Az). – 1909/19: Cutca, *K*, L 345: r 340 (62). = Su 1: 185. 1357–1854. – 1974: c. Sînmărtin {Szépkényerűszentmárton kzs faluja É-ra} [13 C, D]

Kövág Bi (Szalárd-K) 1421: p. **wolachalis** *Kewag* (Cs; Jakó 287) Csáky-birtok; 1489: *Kewaagh* (Cs 1: 615). 1496: *Kewag*, 1625: *Keö Vagh* (Csáky 489, 643). 1692: *Kövág* (Mezősi 93). 1808: Kövág, Tyivag (91). 1851: ≈, Bi vm, hegyektől körülövezett dombos de forrásos helyen, 126 tót **r. kath.**, 300 **görög kath.** lak., s anyatemplommal. Határa 1381 hold, ... Birja a gr. Csáky család (Fé 2: 269). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 453). 1913: Kövág Bi vm (Az). – 1909/19: Chioag, *K*, L 419: r 272; szlovák, m, zs (45). = Su 1: 142. 1421–1851. – 1974: c. Sîrbi {Alsótótfalu kzs faluja ÉK-re} [11 C]

Kövár KSz vár (a Lápos folyó mellett, Bucsonfalva közelében KmJkv II. 959) 1319: castrum nostrum (**regis**) *Cheewar*, 1349: *Kouary* (Tr). Jelentős királyi vár KSz vm-ben, a Szamos és Lápos mellékén, majd különálló közigazgatási egység, Kövár-vidék központja. 1367-ben I. Lajos király Dragomér fiainak: Drágnak és Jánosnak adományozza; 1378-ban Balk és Drág kapják; utódaik: a Béltekiék és Bélteki Drágfiak bírják. 1470-ben, mivel Bélteki Mihály hűtlenségbe esett, Kövár a Drágfiak egyedüli birtokába jutott. 1390: castrum regium *Kewwar*. Tartozékait csak 1405-ből ismerjük pontosan {felsorolja 59 tartozékát} (Cs 1: 548). 1505.II.12.: districtus *Kewar* (KmJkv 3339). 1540: Bakos Simon várnagy (KmJkv II. 960). A XVI. század második felétől erdélyi kincstári birtok. 1652 Asszonyfalva (To/TA): Kövári János szabados, Kövári János, Kövári Péter, Kövári Gergely, másik Kövári Péter jobbágy (Gyalu 141). 1704–1708: *Kövár* (We II. 873). 1707.XI.27.: Azt is beszéli {a gubernátor egyik embere}, hogy Kövár-vidéken, Hosszúfalván lévén Toroczkaíné, Telekiné asszonyomék több kurucnékkal és Kolozsvárról elszaladott asszonyokkal ... (We). 1737 Lóna (Ko): Kövári Dániel jobbágy (Gyalu II. t). A vártartományt 1876-ban megosztották Sza és SzD vm közt. – Su 2: 308. 1319–1607. Chioar ~ Chioara.

Kövár-vidék: történeti táj a Szamos és a Lápos közén. A Szamos erdélyi kijáratát őrző Kövár és uradalmának falvai a 17. sz. második felében szakadtak el Közép-Szolnok vm-től. Főkapitány vezetése alatt külön közigazgatási egységet alkottak. Bár a Rákóczi-szabadságharc után K-v katonai jelentősége megszűnt, közigazgatási egységként 1876-ig fennállt. Román falvak közül ékelődött magyar falvai közül Koltó, Magyarberkesz a jellegzetesebbek és a vidék központja, Nagysomkút. (K. L.134.) # Szentgyörgyi Mária: *Kövár vidékének társadalma*. Bp 1978.

Köváralja KSz (Nagybánya-DNy) 1456: *Varallya*, *Waralya*, *Waralya* (Bánffy I. 695, 698). 1639: *Warayo* (Makkai 432) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Váraj*, 1750: *Varaj*, 1760–2: *Várally*, **Köváralja**. 1808: Várally **Köv** (181). 1888: Váralja (Varalyu, Varaju) **Sza** Nagysomkúti js (Je 715 & Valeamori telep). 1913: Köváralja Sza vm (Az). – 1909/19: Oaraiug (Varaiu), *Kva*, L 642: r 606; zs, m (123). > Văraiu = Su 2: 241. 1456–1854. > 1974: Vărai c. Valea Chioarului {Kövárgara kzs faluja DNy-ra} [12 B]

Kövárfüred KSz (Nagybánya-D) 1424: *Karbonal*, cca 1475: *Gorbonafalwa* (Cs 1: 555; Kádár); 1543: *Gorbonaczfalwa*, 1609: *Garbonatz*, 1720: *Garbonásfalva* (Kádár III. 473). 1733: *Korbonár*, 1750: *Kerbunar*, 1760–2: *Garbonác*, 1805: *Garbonatz*. 1808: Gorbonác ~ Garbonác, Kohlendorf, Kerbunára **Köv** (61). 1888: Garbonác (Karbunárj) **SzD** Magyarláposi js (Je 340). 1913: Kövárfüred SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Cărbunar, *Füred*, L 788: r 768; zs (37). > Cărbunari = Su 1: 127. 1424–1913. – 1974: c. Dumbrăvița {Szakállasdombó kzs faluja} [12 B]

Kövárgara KSz (Nagysomkút-D) 1405: *Gaura*; 1470, 1475: *Gawora* (Cs 1: 555). 1561: *Gawora*, *Gawra* (Csáky Okl 576, 579). 1639: *Gawra*, 1647: *Gauora* (Makkai 432, 441) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Gaura **Köv** (58). 1888: ≈ **Sza** Nagysomkúti js (Je 341). 1913: Kövárgara Sza vm

(Az). – 1909/19: Gaura, Kg, L 713: r 685; zs, m (78). > Valea Chioarului = Su 2: 226. 1561–1854 {1913}. [12 B]

Köved Za (Borosbes-DNy, b. o. a Fehér-Körösbe ömlő Hódos b. p.) 1447: *Kewed* (Cs 1: 735). 1808: Kujed **Ar** (94). 1851: ≈, Ar vm, 13 **kath.**, 1414 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal (Fé 2: 279). 1888: ≈ Ternovai js (Je 459). 1913: Köved Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Cuied, *Kujed*, L 1424: r 1381; m, zs (60). = Su 1: 183. 1447–1913. – 1974: c. Buteni {Körösökény kzs faluja ÉNy-ra} [20 D]

Kövend Asz (Torda-DNy) **1291.III.12.**: *Kewend* a kézdi székelyek Aranyas földjén (KmJkv 2); =: *Kuend* (Er I. 478). 1441: *Kewend*-i Máté **ü**: Felvinc (SzO VIII. 67). Kövend Asz Km I. 964; II. 960. 1450.III.30.: *Kewend*-i Domokos az Aranyas széki székelyek nevében tiltakozik az ellen, hogy Farnasi Dénes az Aranyas folyó és a *Zawt* n. út mellett, Gerendi Miklós fiai: Mihály, László és Miklós pedig a *Fewzygh* folyása mellett a székelyek földjéből nagy darabot elfoglaljanak (818). 1452.VI.5.: *Kewend*-en lakó Máté **ü**: Szind (1045). 1480.II.3.: *Kewend*-i Balázs és fia: Székely Jakab itteni birtokos (2291). 1516: Kövendi Székely Miklós és Dobrakutai Nelepeczy Ferenc becsületsértési perében 1516.VIII.18-án Szentgyörgyi Péter országbíró ítéletet hoz. A magyar nyelvű becsületbíróági ítélet az országbíró aug. 20-i oklevelében maradt fenn. © **1587**: *Kerczyed*, *Keowend*, *Bagion*. – E: fl. 45, A: fl. 15 (Dé 70). *1744: *Gáll Mózses*, Asz ülnöke, verselő (–1828 u.). 1760–2: *Kövend*. 1808: Kövend (91). *1812: *Fejér Márton* ügyvéd, ellenzéki képviselő (–1866). 1849.VIII.14.: itt hunyt el *Kozma Gergely* unitárius pap, író (sz. 1774.IX.19., Szentgerice); 1833-tól volt kövendi lelkész. 1861: ≈ Asz (33). 1888: ≈ (Kivend) **TA** Tordai js (Je 453). *1905.VIII.24.: *Kováts Dezső* színész, színműíró (–1986.XI.5., Sszgy). 1879-ben ekekészítő kovácsok dolgoztak a faluban. 1913: Kövend **TA** vm (Az). # Miskolczy A.: *Gáll Mózses vallomása* (és *Az igaz Vallásnak Tüköre* c. verse, 1824). Europa Annales 2/B. Bp 1995. – 1909/19: Chiend, K, L 1071: r **18**; m (44). > Plăești = Su 2: 46. 1219 villa Kuen {?}, 1291–1854. > Plăiești [23 C]

Kövesd 1. Ar 1. (Lippa-KDK, Tótvárad-ÉNy, a Maros jp-i úton) {1440 Also *Kewesd*. Ld 1440: p. *Kezepsesew Kewesd*} 1472: *Kewesd* (Le). 1477: *Also Kewesd* Solymos vár 47. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1479: *Nagykevesd*, Váradja vár 2. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). Garaiak birtoka; 1483: Bánffyaké; 1490: a solymosi váruradalom tartozéka és Corvin János birtoka. 1743: *Kovasdia* (Su). XVIII.v: **Ortodox templom**. 1808: Govosdia ~ Gavosdia **Ar** (61). 1851: *Govosdia*, **Ar** vm, hegy alatti kis térségen, 554 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Hegyes, kösziklás határa, 400 hold szántóföldet kivéve, erdőség. Van itt a Maroson egy malom s egy ispányi lak. Birja özv. Kaszonyi Aloysia asszony (Fé 2: 52). 1888: Govosdia **Ar** Radnai js (Je 347). L 1910: 708 (r); 1956: 464 Le). 1913: **Alsóköves** **Ar** vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Găvoșdia, *Gavosdia*, L 735: r 720; m (79). > 1919 u. : Mocioni > 1945 u.: Nicolae Bălcescu = Su 1: 425. 1477–1945. – 1974: c. Vărădia de Mures {Tótvárad kzs faluja} [32 B]

Kövesd 2. Ar 2. (Soborsin-KDK, a Maros jp-i úton) 1477: *Felsewkewesd* Solymos vár 49. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1479: *Kyskewesd* Váradja vár 3. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1479: *Kewes* (Márki II/1. 207). 1808: Kujas (94). 1888: Kujás Radnai js (Je 459). 1913: **Felsőköves** **Ar** vm Máriaradnai js (Az). – Cuiăș = Su 1: 183. 1477–1851. – 1974: c. Săvârșin {Soborsin kzs faluja} [33 A]

Kövesd 3. Ar 3. (Lippa-DDNy) 1440: p. *Kezepsesew Kewesd*, 1477: pr. ≈ Solymos vár tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1717: *Gorni-Kuvesd*, *Dolni-Kuvesd*; 1723–25: *Kuvesda* (Mercy-tk), 1818: *Guvesdia* (Borovszky: Temes 107). 1808: Kövesd, *Guvesdia* **Te** (91). 1888: ≈ (Kuvesdia) **Te** Lippai js (Je 453). 1913: **Temeskövesd** **Te** vm (Az). – 1909/19: Cuveșdia, K, L 1377: r 1356; m (62). = Su 1: 186. 1440–1913. – 1974: c. Șiștarovăț {Sistaróc kzs faluja DNy-ra} [32 C]

Kövesd 4. Bi (Élesd-ÉNy hrs) **1283**: p. *Kuesd* (Tr). 1324: p. *Kuesd*. A Rátót-nem birtoka, melyen 1283-ban (?) Leustach, István és Olivér fiai osztoznak. 1324-ben Olivér unokája: László azzal vádolja a rokon Roland nádor fiait, hogy e birtokon 7 évvel azelőtt hatalmaskodtak (+1283. Gy 1: 638). 1283: *Kuesd*, 1360: *Kwesd*, 1409, 1475: *Kewesd* (Cs 1: 615). 1808: *Kövesd* h., *Kujesd*

val. 1888: ≈ Élesdi js (Je 453). 1913: Kövesd Bi vm (Az). – 1909/19: Cuieşd, K, L 577: r 486; zs, m (60). = Su 1: 183. 1283–1851. – 1974: c. Brusturi {Tataros kzs faluja DK-re} [11 C]

Kövesd 5. Fe/FF (Szentágota-Ny) 1357: p. *Kuesd*, 1403: v. *Kwes* (Ub II. 136, III. 293). Szász jobbágyfal. 1458-ig a Morgondai, majd a Tobiási és Tomori család birtoka. XVI. eleje: gótikus **ref. templom**. 1483.VI.4.: *Kewesd*-en Gerendi Miklós részbirtokos (KmJkv 2454); 1522.II.2.: Csúcsi Tomori István *Kewesd*-i részbirtokát eladja Sárvári Miklós munkácsi és fogarasi várnagynak (3839); 1526.VIII.22.: *Kewesd*-i Tomori Miklós fogarasi várnagy öccseit: Tomori Antalt, Pált, Jánost és Györgyöt, valamint utódaikat testvéri szeretetből társörököseivé fogadja *Kewesd*-i részjóságában és a saját pénzén, szolgálatával szerzett Galacz nevű egészbirtokában (4165); 1534.V.25.: *Kewesd*-i Tomori Miklós budai várnagy (4465); 1549.VIII.14.: Tomori Miklós fia: *Kewesd*-i Tomori Balázs (te: Tomori Kristóf nevében is) tiltja Somlyai Báthory Andrást attól, hogy fejezdi (Ko vm) két részbirtokát elidegenítse Valkai Miklósnak (4946). XVII–XVII: a Kövesdi Boér család birtoka. A XVII. század elején szász lakói helyébe románok telepedtek. 1808: Kövesd, Käbisch (91). 1861: ≈, Käbisch FF (3). 1888: ≈ (Kovesiu, Kabisch, Kujesd) **NK** Szentágotai js (Je 453). L 1910: 706 r, m (Le). 1913: **Ágotakövesd** NK vm (Az). – 1909/19: Coveş, K, *Kabisch*, L 668: r 610; m, n (56). = Su 1: 170. 1357–1854 {1913}. 1956: » Agnita {Szentágota}

Kövesd 6. Kr 1. (Denta-K) 1331: castellanus de Myhald per officialem suum de *Kuesd* nomine Stephanum de Chep; 1349: locum seu situm v-e in districtu de *Kuesd* ... Belenus; 1364: Petrus f. Michaelis ... iudex de *Kuuest*; [XIV. med.]: locum *Chevesdi*. Királyi uradalom központja, utóbb vár (1376). 1331-ben a miháldi (mehádiai) várnagy kövesdi tisztje hatalmaskodott Karulyos faluban. 1349-ig tartozéka Belényes (Bényes); mivel bírása 1364 e. Rafna (Ramna) faluban (Te vm) hatalmaskodott, és 1394-ben vasbánya is tartozott hozzá, a Bényes (Biniş), Rafna és Boksánbánya közt fekvő Boksánnal azonosítható. A XIV. században ide telepített **vlachok** térítésére **ferences** kolostort építettek benne (Gy 3: 487). 1349: districtus *Kuesd* (Tr). 1363: *Kuuesd*, comes de *Kuuesd*; 1376: kenezius de districtu castris *Kuesd* (P); 1391: kenezius de districtu castris *Kuuesd*; 1395: castrum *Kwesd*; (Cs 2: 96); =: ≈, *Kevesd*; 1405: *Kewesd*; 1432: castellanus de *Kevesd* (Pesty: Krassó II/1. 134; Csáky 172, 239). XV. 1. f.: **opp.** *Kewesd* (Cs 2: 97). – Su 2: 356. 1808: *Boksán* vel *Bogsán* (Oláh-) h., *Walachisch-Bogschan* g. 1828: Vallach Bogschán (Nagy 179). 1851: Oláh-Bogschán, L 79 **r. kath.**, 2023 n. e. **óhitű** (Fé 1: 146). 1888: Román-Bogsán (Bogsia romana) **KrSzö** Bogsáni js (Je 607). 1913: **Várboksán** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Bogşa-Română, *Románbogsán*, L 2985: r 2599; n, szlovák, m (24). > Bocşa Română Su 1: 86. 1828–1913. – 1956 u. » Boksánbánya.

Kövesd 7. * Kr 2. (Resicabánya-DNy, Galonya mellett) 1380: castellanus qui est in *Chuccuest* (DocVal 287). – Su 2: 311.

Kövesd 8. Kr 3. (Lugos-DK, a Karánsebesi úton) 1447: *Felso-Kwesd*, *Also-Kwesd*; 1495: *Gawosdya*, 1514–16: *Gawosdywara*; 1458: *Gavosdia* alias *Kewesdh*; 1639: *Gauasdia*, 1717: *Galvostia* (Pesty: Krassó II/1. 177). 1487.III.14.: Iklódi Dési Péter *FelsewGewesd* és *AlsoGewesd* (Te vm) birtokbeli részeit stb. elcseréli Drági Márk Do vm-i jószágaival (KmJkv 2635); 1552.II.29.: Omboziak tiltják *Gawosdya* (Te vm) elidegenítését (5133); 1552.VII.11.: L. Bánffy Mihály *Alsogawasdya*, *Felseogawasdya* (Karánsebes vm) birtokbeli jószágait zálogba adja Karánsebesi Sebesi Lajosnak és Flora Ioannak (5162); 1553.III.20.: Kornyi Bekes László *Also-* és *Felseogawasdya* (Sebes vm) birtokbeli részét zálogba adja Tövisi Cservicse Jánosnak (5178). 1808: *Gavosdia*, *Govosdia* (58). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 341). 1913: **Gavosdia** KrSzö vm Temesi js (Az). – 1909/19: Găvoşdia, *Gavosdia*, L 1503: r 1106; m, n (79). > Gavojdia = Su 1: 252. 1447–1851. [42 B]

Kövesd 9. Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1451, 1496: *Kewesd*, 1567: *Keowesdh* (SzO I. 161, 284, II. 218). 1575.VII.9.: a kerelőszentpáli csatán a fejedelem hadában *Keowesd*-ről jelen volt Székely György (SzO VIII. 306). 1591: János **deák iskolamester**. 1597.V.10.: Báthory fj a magvaszakadt mezőmadarasi Bernáld János maroszéki birtokait a kincstárral szemben testvéreinek, Bernáld Klárának, Lázár Farkas feleségének ítéli, így Kövesdet is; az ítélettelvél egyik címzettje *Köwesd*-i

Csányi Balázs (SzO VIII. 325). 1602: Kövesd (SzO V. 281). 1614: 31 családfő (Msz 13). 1808: Kövesd (Mező-) (91). 1830–1849: Vajda János **tanító** (Sipos 133). 1861: M-K Msz (32). 1888: Mező-Kövesd **MT** Marosi alsó js (Je 503). 1913: **Székelykövesd** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Chieşd, *Szk*, L 568: r 122; m, c (44). > Cuieşd = Su 1: 183. 1451–1913. – 1974: c. Pănet {Mezőpanit kzs faluja É-ra} [24 C]

Kövesd 10. KSz (Sarmaság-ÉK) 1454.VII.3: Sarmaságiak tiltják *Kewesd* birtokbeli részük elfoglalását (KmJkv 1170); 1461.VII.18.: *Kewesd* Sámsoniak birtoka (1587-8); 1466.X.9.: Sarmasági-rokonság tiltakozott az ellen, hogy Sarmasági Ambrust bevezessék **Olahkewesd**, *Magyarkewesd* birtokbeli részeikbe (1692). 1466: **Olahkewesd**, *Magyarkewesd*; 1475: *Kebeds*; 1487: *Kewesd* (Cs 1: 558). 1549-ben *Keowesd*-en 4 kapu után adóztak. 1570: Kövesd (Kiss 422). Ekkortól hosszú per Sarmasági Anna és hat fiútestvére közt. 1641-ben Kövesd castellum Kemény János birtokába kerül (HJ). 1760–2: **Szilágy Kövesd**. 1773: a reformátusoknak templomuk és külön papjuk volt. 1808: Kövesd, Kujesde ~ Tyuveds KSz (91). 1888: Szilágy-Kövesd (Hiesdu) **Szi** Szilágyosmlyói js (Je 661). 1913: **Szilágykövesd** Szi vm Zilahi js (Az). {1998} L 2778: 2499 r, 168 roma, 152 m. # Horváth J.: *Szilágykövesd*. Szilágysági magyarok 1999. 506. – 1909/19: Chieşd, *Szk*, L 1359: r 1117; m, zs (44). = Su 1: 140. 1461 {Csánkinál nincs}, 1466–1854. [11 B]

Kövesd 11. To (Régen-ÉK, a Maros jp-i úton; 458 m) 1461.V.18.: *Kewesd* egész birtok L. Dezsőfi Jánosé (KmJkv 1556). 1463: p. *Kewesd*; 1508: ≈. Dezsőfi, N. Ungor, Szobi-birtok (Cs 5: 718). 1473.IV.26.: *Kewesd*, ld Bátos (KmJkv 2098). 1648: *Keöuesd* (Makkai 639) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Kuedse*, 1750: *Kujesd*. 1808: Kövesd (Maros-) (91). 1861: M-K To (10). 1888: M-K (Kujesd-Mures) **MT** Régeni felső js (Je 495). 1913: **Maroskövesd** MT vm (Az). – 1909/19: Murăş Cuieşd, *Mk*, L 471: r 465 (118). > Petriş = Su 2: 40. 1451–1602 {Székelykövesd adataival!}, 1648–1854. > 1974: Pietriş c. Deda {Déda kzs faluja, Ny-i hrs} [24 A]

Kövesdfalva Hu (Cs 5: 104) : Kőfalva Hu 2.

Kövesdpataka Kr (Bozovics-DNy, a Néra b. p.) 1358: vallem in qua riv. *Kuespatak* meari assertur a capite ... quousque caderet in riv-m *Nyaragh* in C-u de Crassou; [1359 k.]: *Kövesdpataka* (kiv.); 1363: p. *Kuuesd*. 1358 e. Besenyő János érsomlyói várnagy kérte a királytól, aki az ellentmondókkal szemben vizsgálatot rendelt el. 1363-ban a Szokolári nemesek birtoka, akik tiltakoznak, hogy jobbágyaikat az ilyédi alvárnagyok Ilyédre telepítették. Ilyéd és Almás között terült el (1359 k.), s vize a {Nyárádba :} Nérába szakadt (1358). Ma Újsopot (Şopotul Nou) falu területe, hol nevét őrző patak- és hegynév: 1884. tk: *Par(eu) Gavozdia ros* és *Culmea Gavosdia* (Gy 3: 487). 1828-ban települt ósopoti románokkal (Pesty: Szörény II. 484). 1888: Új-Sopot (Bucsiava) **KrSzö** Bozovicsi js (Je 703). 1913: **Újsopot** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Şopotul-nou (Bucsiava), *Újsopot*, L 1157: r 1156 (176). Şopotul Nou = Su 2: 176. 1828, 1909. > Şopotu Nou [54 B]

Kövesdrév * Bi (Élesd-DK, Bertény és Rév közt) 1360: *Kwesdrew*, 1552: *Rewelew* (Jakó 330). 1692: *Réuető* [:*Révelő*] (Mezősi 102). – Su 2: 357.

Kövesegyháza Bi (Szalárd-K) 1490: *Kewesdeghaza* (Jakó 375). 1692: *Keüseghaz* (Mezősi 100). 1808: Kövesegyháza, Gurbesty ~ Szelistye (92). 1851: ≈, {r} *Szelistye*, Bi vm: 326 **g. kath.** lak., s anyatemplommal. Határa 416 hold, ... Birják: Fényes János, Miskolczi Imre, Feltóthy Józsefnő, Domokos Zsigmond, Szodoray Farkasnő (Fé 2: 272). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 454). 1913: Kövesegyháza Bi vm (Az). – 1909/19: Sălişte, *Ke*, L 256: r 166; m; 6 zs (152). = Su 2: 105. 1490–1851. – 1974: c. Spinuş {Hagymádfalva kzs faluja K-re} [11 C]

Kövesláz Sza () Rózsafüzér Királynője-templom, b: X.7. (RKNt Sza 1999)

Kövespatak folyó Rápolt mellett **Hu** 1394: rivulus *Kwespatak* a parte p-is Rapolth (Cs 5: 104).

Kövespatak 1. * Hu (Déva-K, Rápolt és Bábolna táján) 1362: p. *Kuespotak* ~ *Kuespothak*; 1394: rivulus *Kwespatak* a parte p-is *Rapolth*, piscina wlgo *Holthmarus* ibidem (Cs 5: 104). – Su 2: 356.

Kövespatak 2. * **Kr** (a Karas vize mentén) 1358: *Kuespatak* (P); 1361: *Kuespotoka* (Cs 2: 104); 1363: *Kuespataka*, *Kwuespataka*, *Kwespothaka* (Pesty: Krassó II/1. 299). – Su 2: 356.

Közbérc a Kelemen-havasok 1469 m magas csúcsa **1228**: alpes Clementis, mons *Cuzberch* (Gy 3: 325).

Köz(ép)bérc Mm-ban, az Avastól K-re 1353: *Kezepberch*, 1389: *mons Kuzberch* – lehet a mai Vrf. *Sekului* (1313 m), ahol a Régeniek láposi uradalma végződött (Gy 4: 111/3).

Közbércalja Uh 1956: *Közbércalja* Siklód tartozéka. – Cozberțaia = Su 1: 171. – 1974: » Șiclod

Középegyház * **Za** (Kisjenő-DNy hrs, Székudvar és Simánd közt) 1479: *Kezep Eghaz* (Márki II/1. 237). – Su 2: 353.

Középes Bi (Margitta-DDK) 1406: p. **walachalis** *Kwzep* (Jakó 288). 1438, 1466: *Kezepes* (Cs 1: 615). 1692: *Kezeipezs*, *Kesipes* (Mezősi 52, 55). 1808: Középes (92). 1888: ≈ Margittai js (Je 455 & Feketeerdei üveghuta és Csernahora telep). 1913: Középes Bi vm (Az). – 1909/19: Cuzap, K, L 1396: r 548; szlovák, m, n, zs (62). = Su 1: 186. 1406–1851. – 1974: c. Popești {Papfalva kzs faluja D-re} [11 C]

Középfalva BSz (Bethlen-ÉK, a Naszódi úton) [1242–1252] IV. Béla király *Kuzepfolua* birtokot Lőrinc erdélyi vajdának adományozta (Er I. 194); 1272–1290] IV. László király *Kuzepfolua* birtokkal kapcsolatban [Radnai Brendolinus fia Henc comes javára?] ad ki oklevelet (319); [1291–1292] A Radnaiak osztozásakor *Mytteldorf* ~ *Kuzepfolu* nevű falu Benus comes fiainak jutott (500). 1292: v. *Mytteldorf* (Tr). 1355: *Kuzepfolu* (Kádár IV. 504). 1485.IX.3.: *Kezepfalw* Harinai néhai Miklós fiai: Tamás és Miklós egészbirtoka (KmJkv 2537); 1502.XI.25.: *Kewzeepffalw* Harinai Farkas János egészbirtoka (3261). 1733: *Középfalva*. 1808: Közfalu ~ Középfalu, Tyuza (92). 1861: Középfalu BSz (18). 1888: ≈ (Jyuza) **SzD** Bethleni js (Je 455). 1913: **Középfalva** SzD vm (Az). – 1909/19: Chiuza, Kf, L 909: r 824; zs, m (47). = Su 1: 144. 1292–1854. [13 D]

Középlak Ko (Egeres-É, az Almás b. p.; 311 m) **1219**: Shama de v. *Cuzeploc*. Középlaki Sama 1219-ben poroszló Miska ispán és az erdélyi püspök szolgáinak ügyében (Gy); = (Er I. 95). 1341: v. *Kuzeplak* (Cs); =: versus v-m ≈. Tamásfalva szomszédosa (Gy 3: 361). 1358: ≈; 1399: *Kezeplak*; 1426: *Kwzeplak*; 1436: p. *Kezeplak*; 1525: p. *Kewzeplak*. Középlaki, Zutori, Tamási, Súlyomkői Ördög, Géresi, Középlaki Ispán, Bikali, Szilvási-birtok. Hn 1471: Bálnok n. rét (Cs 5: 372). 1440.I.11-től 1555-ig számos adat KmJkv. 1511.VIII.4.: Középlak (3574); 1532.I.30.: ≈ Id Kémer (4370). 1543–1544: *Középlaki Ferenc deák* kolozsmonostori konventi jegyző (KmJkv 88, 102; KmJkv II. 960). **1587**: *Keozeplak*. – E: fl. 20. {A -} (Dé 59). 1595: *Keozeplak* (Csáky 604). 1733: *Középlak*, 1750: *Kedesloka*. 1808: *Középlak* h. 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ (Cuzaplai) Ko Almási js (Je 454). 1913: Középlak Ko vm Hidalmási js (Az). *1935.IX.6.: *Kozma Dezső* irodalomtörténész, egyetemi tanár. # KszHn 1942. 293. Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. – 1909/19: Cuzăplac, K, L 836: r 336; m, 40 zs (62). 1929: Cuzăplac, L 774, H{Vá}: Șorecani 14 km (AnR). = Su 1: 186. 1219–1854. [22 A]

Középtelek Hu ld Telek 2.

Közfalu BSz (Dés-ÉNy) 1538: *Keuzfalu*; 1571: *Keuzeu*; 1578: *Közfalu*, *Tyizeu* (Kádár IV. 511). 1733: *Közfalva*, 1750: *Kizeny*, 1760–2: *Közfalu*. 1808: Közfalu ~ Középfalu, Tyuza (92). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Tizeni, Tyizeni) **SzD** Nagyilondai js (Je 455). 1913: Közfalu SzD vm. – 1909/19: Chizeni, K, L 219: r 216 (47). = Su 1: 145. 1538–1854. – 1974: c. Gîlgău {Galgó kzs faluja} G [13 C]

Krácsfalva Mm (Sziget-DNy, a Mára vize mellett) 1808: Krácsfalva, Krecsesty (92). 1888: Krácsfalva (Krecses, Gracesci) Mm Szigeti js (Je 455). 1913: Krácsfalva Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Crăcești, Kf, L 1137: r 1032; zs; 9 m (57). Su 1: 172. Crăcești, v. Mara {Ez nincs!} [3 C]

Kracsunyesd Za (1808) < Karácsonfalva Za (1439).

Kragolyfalva * Kr (Krassó vm nyugati részén) 1406: *Kragyofalwa*, 1436: *Kragoyfalwa* (Cs 2: 104). – Su 2: 356. {P}

Kragulus Hu (Hátszeg-ÉNy, Alsófarkadin-ÉK hrs) 1462: p. *Kragulwsi*; 1464: p. *Kargalus* in d-u Ha.; 1494: p. *Kergovos*. 1462-ig: ☉Hunyadvár tartozéka. 1462-ben az itteni kenézek: Alsófarkadiniak kapták királyi adományul; rb. Szilvási, D. Árka-birtok (Cs 5: 104). 1493.VIII.22.: Alsófarkadiniak *Kragolyws* birtokbeli közös részeit zálogba adják Domsosi Árki Lászlónak (KmJkv 2884). 1733: *Kreguis*. 1808: Kragvics (92). 1861: Kraguis Hu (22). 1888: Kráguis (Krejnisu) Hu Hátszegi js (Je 455). 1913: **Kraguis** Hu vm (Az). – 1909/19: Crăguiş, K, L 167 g. [kat. r](#) (57). = Su 1: 173. 1462–1854. – 1974: c. Unirea {Alsófarkadin kzs faluja} [43 B]

Kragunfalva * Kr (Oravicabánya táján) 1370: *Kragunfalua*. Illyédhez tartozott (Cs 2: 104). – Su 2: 356. {P}

Krajko ~ Krajkova Za>Ar (Borossebes-DK, Décsé mellett) 1553–1561: *Krajkova*, *Kraikoua*; 1613: *Karajkova* (Márki II/1. 238; II/2. 164). 1746: *Krajkova* (Su). 1808: Krajková (92). 1828: *Krajko*, *Kraikova* (Nagy, I. 30). – Su 2: 356. » Décsé Ar vm.

Krajnicsesd Bi (1808) : Kranikfalva 2.

Krajnikfalva 1. Bi (Élesd-D) 1508: *Cranykfalwa* (Jakó 288). 1622: *Craynikfalva* (Ve: Doc. IX. 250). 1692: *Krainicz Falua*, *Krainik-Falua* (Mezősi 101). 1808: Krajnikfalva, Dzsoszán (92). 1851: ≈, Bi vm, a Sebes-Körös völgyében, hegyes vidéken, 225 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. Van itt egy régi, terméskőből épült szentegyháznak maradványa. Saját határa kicsiny, de közös birtokát lásd Szászfalva helységénél. Birja a váradi deák **püspök** (Fé 2: 273). 1888: ≈ (Zsoszány) Élesdi js (Je 455). 1913: Krajnikfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Josani, Kf, L 354: r 342 (99). = Su 1: 318. 1508–1851. – 1974: c. Măgeşti {Szászfalva kzs faluja} [21 A]

Krajnikfalva 2. Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Kraynikfalva* (Jakó 288). 1808: Kajnicsesd, Krancsed ~ Krencsesty (92). 1851: Kráncsesd, Bi vm, hegyes vidéken: 320 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Vize a Ró patak, mely Hollód helység mellett Hollód nevet vesz fel magára. Birják Derekasy József utódai (Fé 2: 273). 1888: Kráncsesd Magyarcsékei js (Je 456). 1913: **Karáncsfalva** Bi vm (Az). – 1909/19: Crănceşti, *Krăncsesd*, L 477: r 466 (57). Crínceşti = Su 1: 177. 1508–1913. – 1974: c. Dobreşti {Bihardobrosd kzs faluja DNy-ra} [21 A]

Krajnitest * Kr (Lugos-K, Hegyeslak mellett) 1514–1516: *Kraynytesth*, *Graynycesth*, *Kraynecesth* (Pesty: Krassó II/1. 256). – Su 2: 356.

Krajova * Ar (a Maros b. p., Bulcs táján) 1596: *Kraiowa* (Pesty: Krassó II/1. 256). – Su 2: 356.

Krajová Bi (1808) : Királymező : Bélkirálymező.

Krakkó (Karakó) Fe (Gyulafehérvár-É) 1206: II. András király – elődeihez hasonlóan – az erdőkön túli *Karako*, *Crapundorph* (Magyarigen) és *Rams* (Romosz) faluban lakó királyi hospeseket felmenti a vajda joghatósága alól (Er I. 32). 1309: Móric *Crako*-i **plébános** jelen volt Déván, az erdélyi vajda házában, amikor a vajda (többek előtt) szabad utat biztosított a szentszéki követhoz indulók számára (An 2: 552). 1332–4: Paulus **plebanus** de *Krako*; 1334: dicavi v-m *Cracow*. XII. századi Rajnán túli szász telepítés. Telepesei az igeni telepésekkel azonos kiváltságokat kaptak II. Endrétől 1206-ban és 1225-ben, IV. Bélától 1238-ban és István ifj. királytól 1266-ban ... Plébánosa 1309-ben tanúskodik. Utóda 1332 I: 12 pensa, 1332 II: 3 M, 1333 I: 8 pensa, 1334 I: 7 pensa és 40 különféle dénár, 1334 II: 6 pensa, 1335 I: 5 pensa pápai tizedet fizet. 1334-ben a szászvárosi dékánátushoz számítják, és ekkor, az év II. felében, amikor a tizedlajstromban nincs adózás, János adószedő pap Krakkón 188 füstöt (háznépet) számlált össze, és a paptól 3 M 1 fertő adót követelt nagyobb márka súly szerint, s mivel a pap nem fizetett, interdictum alá helyezte (Gy 2: 169). 1441.IV.2.: *Karako*-i **plébános**: Tamás (KmJkv 295); 1454.I.: *Karko*-n lakó n. Frank János leánya: Ágnes **üv** *Karko*-n lakó Bíró Jánost, Mihályt és Pétert (1129); 1460.V.16.: János *Crako*-i **plébános** tiltakozik amiatt, hogy Máté erdélyi püspök az ő plébániáját Péternek, a kerci apátság gubernátorának kívánja adományozni az ő akarata ellenére

(1447). Ld még KmJkv II. 961. 1609 Zilah: Krakai János jb (Gyalu 431). 1666 Gyalu, a vár pincéjében: *krakkaj* {bor} egy hordó (Gy 174). 1733: *Karako*, 1750: *Krakou*, 1760–2: *Krakko*. 1808: *Krakó* aliis *Karkó* h., *Krikó* vel *Kirkó* val. (). 1861: ≈, Krikeu AF (5). 1888: *Krakkó* AF Magyarigeni js (Je 455). 1913: **Boroskrakkó** AF vm (Az). – 1909/19: Cricău, K, L 1430: r 1300; m (58). = Su 1: 174. 1206–1854. [34 B]

Krakóréve Fe 1888: *Krakóréve* puszta (Cs 5: 718: Fe).

Kraloposvicza * **Szö** (Orsova táján) 1540: *Kraloposvicza* (Pesty: Szörény II. 269). – Su 2: 356.

Kralovecz Te (1808) : Temeskirályfalva.

Krassó > Karas vize

Krassó(-fő vár, Karasó) Kr (Resicabánya-D) **1247**: castrum de *Crassou*, *Crassov*; 1255: comes de *Crasu*; 1266: t. castrum de *Karassou*; 1319: *Krasu*, *Kraso*, *Krasso*, *Karasou* (Tr). 1323: magister Nicolaus de Erdsomlow et de *Kraso* ...; 1333–5: de archidiaconatu de Sebus ... Benedictus (*sacerdos*) de *Karosu*, ≈ *Karaso*; 1335: magistrum Thoukam de Ersumlya et *Karasofw* castellanus suum (archiepiscopi Colocensis); 1358: usque metas ... castrum ... *Crassou*. A tatárjárás alatt a Krassó folyó torkolatánál épült eredetibb Krassó (Haram) vár hadi jelentőségét veszítette; ezt követően, a hegyi kővárak építése során emelték a folyó eredeténél Krassóvárát. Valószínű, hogy az 1323-ban említett Jáncsi Miklós ér(d)somlyói és krassói várnagy ennek s nem Haramnak állt az élén, de az bizonyos, hogy 1335-ben Ér(d)somlyó és Krassóvár a kalocsai **érsek** birtokában volt, aki itt várnagyot tartott; ez az érsek nevében a környékre betelepített vlachok felett joghatóságot gyakorolt. 1358-ban királyi vár, uradalma Székás(patak) birtokkal határos. A Krassóvár alatt kialakult váralja falu kapta a Krassó nevet; papja 1333: 7 báni, 1334: 4 gs, 1335: 8 báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 489). 1452: *Krasso*, 1550: **opp.** *Krasso*, 1673: *Karasova* (Pesty: Krassó II/1. 256).

(romjai Krassova/Caraşova közelében láthatók Km II. 961)

1808: *Krassova* cr., *Krashova* ill., *Krassó* h. 1888: *Krassova* **KrSzö** Resicai js (Je 456). 1913: **Krassóvár** KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: *Craşova*, *Krassova*, L 2353: r 57; *krassován*, bolgár, n, m, szlovák (57). *Caraşova* = Su 1: 121. 1333–1913. Su 2: 313. [42 D]

Krassóvármegye

Pesty F.: *Krassó vármegye története*. I-II/1., II/2.; III-IV. *Oklevéltár*. Bp 1882–1883.

1335: Iktári Bethlen Péter Krassó vm alispánja és galambóci várnagy.

1352–55: Szeri Pósa krassói ispán sebesvári várnagy (Fügedi 246.). {Bizonyára (karán)sebesi}

1390 tavasza: A törökök első betörése Szerém, Krassó és Temes vármegye területére.©

1392.IX.: A törökök Krassó vármegyét pusztítják.©

1395.IX.: Török dúlás Krassó és Temes vm-ben. Csáky Miklós és Marczali Miklós temesi ispánok Csák mellett (Te) legyőznek egy török csapatot.©

1396.VII.: Marczali Miklós temesi ispán Maráz mellett (Te) legyőzi a Krassó és Temes vm-ben pusztító török csapatot.©

Krassói főesperesség – Archidiaconatus (Csanádi Ehm) 1304: Simon *Crasso*-i főesperes {a káptalani oklevélben az aradi és a marosontúli főesperes után} (An 1: 677).

Krassó-Szörényvármegye, szh Lugos; járásai 1888 (Je 35-37): 1. Bégai (szh: Báline), 2. Bogsáni (Németbogsán), 3. Bozovicsi, 4. Facseti, 5. Jámi, 6. Karánsebesi, 7. Lugosi, 8. Marosi, 9. Moldovai (Újmoldova), 10. Oravicai (Ob), 11. Orsovai, 12. Resicai (Rb), 13. Temesi (Kricsova), 14. Teregovai járás.

Krassó Sza (Szatmárnémeti-DK) {**XI–XII. szd**} A Szamos déli partján húzódó, legkésőbb a XII. században kialakult Kaplony-birtokok sorában áll. A környék falvai közt később is vezető helyen van s kétségkívül korban is legelső köztük: a nemzetség több ágának van benne birtoka **1300: Karasso**. A XIV. században a Móricok veszik át túlsóparti uradalmukhoz (Maksai 165). 1327: *Karrsow*, 1329: tributum fori ville *Crasso*, 1332: **sacerdos** de *Crassov*, 1334: *Karassov* (Tr). 1490: *Krasso* Szinér várához tartozott, vámhely volt (Cs 1: 479). 1808: Krassó (92). 1849: a Darvay-kúriában szállásolt Bem tbk; emléktábla, emlékszoba. 1888: Krassó Szatmári js (Je 456). 1913: **Szamoskrassó Sza** vm Szatmárnémeti js (Az). 2001: **Ref.** ehk Darvay Kata Nőszövetség (PaK, 2001.14). – 1909/19: Cărățău, *K*, L 1492: r 504; m, zs (37). > Cărășeu = Su 1: 127. 1300–1913. – 1974: c. Culciu {Nagykolcs kzs faluja K-re} [2 C]

Krassóalmás KrSzö (1913) : Jabalcs.

Krassóbarlang Kr (Karánsebes-É) 1577: *Pestere*, 1584: *Pesthjere*; 1577: *Alsó-Pestere*, *Felső-Pestere*; 1600–1700: *Pestere*; 1717: *Pestera* (Pesty: Krassó II/2. 103). 1808: *Pestere*, *Pestyere* (126). 1851: *Pestyere*, Kr vm, a Temes mellett, 747 **óhitü** lakossal, s anyatemplommal. Birja Theodory család (Fé 3: 228). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 574). 1913: Krassóbarlang KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Peștere*, *Pestyere*, L 626: r 570; horvát, zs (132). = Su 2: 36. 1577–1913. – 1974: c. Constantin Daicoviciu (Căvăran) {Kavarán kzs faluja K-re} [43 A]

Krassóborostyán Kr (Oravicabánya-ÉNy hrs) 1690–1700: *Brustian* (Pesty: Keassó, II/1. 183). 1808: *Brostyán*, *Brosteaan* (27). 1851: ≈, Kr vm, a verseczi országutban, 1703 **óhitü** lak., kik bányákban dolgoznak, és sok szenet égetnek. Óhitü anyatemplom (Fé 1: 169). 1888: ≈ **KrSzö** Oravicai js (Je 259). 1913: Krassóborostyán KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Broșteni*, *Brostyán*, L 1728: r 1712; zs (30). = Su 1: 106. 1690–1913. [42 C]

Krassócser Kr (Resicabánya-ÉK hrs) 1433: *Cherova* (Pesty: Krassó II/1.117). 1808: *Czerova* (36). 1851: ≈, Kr vm, 605 **óhitü** lak., s anyatemplom. F. u. a kamara (Fe 2: 234). 1888: ≈ **KrSzö** Resicai js (Je 284). 1913: Krassócser KrSzö vm Resicabányai js (Az). – Țerova = Su 2: 212. 1433–1854. [42 B]

Krassócsörgő Kr (Resicabánya-DNy hrs) 1690–1700: *Klokotics* (Pesty: Krassó II/1. 291). 1808: *Klokodics* (87). 1851: ≈, Kr vm, horvát falu, 1367 **kath.** lak. Sok erdővel. F. u. a kamara (Fé 2: 229). 1888: *Klokotics* **KrSzö** Resicai js (Je 439). 1913: Krassócsörgő KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: *Clocotici*, *Klokotics*, L 1192: r 19; krasovánok (51). = Su 1: 157. 1690–1913. – 1974: c. Lupac {Kiskrassó kzs faluja} [42 D]

Krassógombás Kr (Lugos-DK) 1584: *Zgribest*, 1593: *Zgribesd*, 1673: *Zgarbestje*, 1717: *Sureveste* (Pesty: Krassó II/2. 293). 1808: *Zgribestie* (188). 1851: *Zgribest*, Kr vm, Szakulhoz 1 1/2 órányira: 5 **kath.**, 744 **óhitü** lak., anyatemplommal. F. u. Rigyicsky család (Fé 4: 326). 1888: *Zgribest* **KrSzö** Temesi js (Je 738). 1913: Krassógombás KrSzö vm (Az). – *Zgribești* = Su 2: 279. 1584–1913. – 1974: c. Știuca {Csukás kzs faluja DK-re} [42 B]

Krászna Hsz (Szitabodza-DK, a Bodza bp-i úton; 650 m) 1888: Krászna, telep (t) Szitabodza Hsz Orbai js (Je 664). 1909: Krászna. 1968: **Bodzakrászna** Szitabodza faluja 9 km. 1969 L 381 (*Kovászna megye*, 1969. 105). – Crasna = Su 1: 172. 1909. [48 A]

Krászna folyó **1217**: II. Endre ilosvai, lompéti és badacsonyi nemeseknek adta a Krászna folyó vámját – tributum in fl-o *Karazna* (Gy 3: 509; Er 90. XVII., v^o: Hidveghi hidnak vamjarol valo level, Sombori Lászlóé).

Krászna(vár) {vsz 'Széplak'; megyeközpont eredete méltán kereshető a Csolt-nem nyári udvarhelyében. Györffy: *István király és műve*, 262} (Somlyó-KDK [1090 k.]/227: Colomanus ... princeps fuit in *Kraszon* (~ *Crassou*) civitate, Mesta cui rex donabat civitatem *Kraszon* (≈) ...; [1164 k.]: Janus comes de *Crazna*; 1213: Tupa curialis comes de *Karazna*; 1214: castrenses de *Carazna*; 1272: Demetrius comes de *Zatmar* et de *Crasna*; =: ≈ c. de *Zathmar*, de *Karazna* et de *Tylegd*; 1309: Santus **archidiaconus** de *Karazna*; 1329: Paulus ≈ de ≈; 1332–6: ≈. Könyves Kálmán

váradai püspök korából jegyezték fel egy intézkedést, mely szerint a herceg Kraszna várban tartózkodván, a király által Mestának adott civis-ség (várszolgálat) helyett kiváltságokat adott utódainak Kraszna vm-i birtokukra (ld. Borzás és Gyümölcsénes). Ispánjáról 1161 tájától van említés, várszervezetét a Várad Regestrumból ismerjük meg, ahol ispánja és udvarbírája mellett említik várjobbágyságait, ezek fejt, a hadnagyot, a várnagyot, a száznagyokat, továbbá a várnépeket (1213–1219). Krasznavár tartozékai között szerepel Badacsony, Bagos és Kerestelek (1259), Horvát (1270) stb. Főespereseit, mint már az erdélyi káptalan tagjait, 1214 óta ismerjük. Kraszna vár szerepét a tatárjáráskor veszítette el; ettől kezdve az új kővár, Valkó vette át védelmi és igazgatási szerepkörét. Somlyó (1259, 1341) és Récse (1270–72) határosa. A krasznai főesperes 1332 II: 1 M 3 fertó, 1333: kanonokságáért 1 M, főesperességéért 8 pensa, 1334: 1 M, 1335–36: kanonokságáért 52 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 515). 1341: *Karazna*, 1454: *Krazna* (Cs 1: 583). 1451: *Krazna*, 1481: *Crazna* (Petri III. 699). 1442.II.7.: *Crazna*-i János ü: Kapus 1. Ko (KmJkv 420). {Ez a Krasznai lehetett a közeli Lóna lakosa is.} 1454.II.8.: *Krazna* Bánffy-birtokot János váradai püspök magának foglalta (1141-2); 1461.V.20.: *Crazna*-i András **deák** ü: Bánffyak (1557); 1461.X.3.: Uő ü: Ilosva (1628); 1469.I.14.: Krasznai Benedek ü: Nagydoba (1835); 1486.II.15.: *Crazna*-i Kis Péter említése (2560); 1493.V.6.: Keresztúriak récsei (Kr vm) birtokrészüket 40 Ft-on záloga adják *Crazna*-i Czompor Péternek (castellano dicto) (2862); 1495.XII.2.: Keresztúri György Récse birtokbeli részeit 23 Ft-on zálogba veti ≈i Kis Péternek, Valkó vára várnagyának (2975); 1513.XII.21.: *Krazna*-n Bánffy János részirtokos, ld Balla (3578); 1519.IV.28.: ≈-i részét Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723); 1520.I.13.: Bánffy István a prasztfelkelés idején tanúsított hűsége jutalmául ≈-i nemes Baksa Györgynek adja azt a telket ≈-n, amelyen régebben Bacsó Benedek jobbágy élt, most pedig említett Baksa György lakik, és abban utódaival együtt megemesíti őt (3754); 1522.I.8.: Bánffy Péter özvegye: Petronella egyetlen leánykájára: Annára ruházza át Valkó várában s a hozzá tartozó birtokokban {köztük} *Karazna*-n levő jószágait (3836); 1522.XI.28.: Bánffy Miklós *Krazna*-i birtokrészét 89 Ft-ért és a bánffyhunyadi ama 15 jobbágytelek visszaadása fejében, amelyeket apja 150 Ft-on kötött le zálogba néhai Lulay Johannak, eladja Somlyai Báthory István (e) erdélyi alvajdának és székely alispának (3882); 1539.III.19.: *Karazna*-i Ferenc **deák** és fe: Szécsi Budaházi Sára 50 Ft-ért megveszik Sára nővére: Zalai Indali Péterné Szécsi Budaházi Effraxia szécsi (Külső-Szolnok ! vm) apai kúriáját és a birtok nyolcadrészét (4689); 1539.V.14.: ≈-i Pándi Ferenc **deák** (4699); 1549.IV.26.: Bánffyak Báthoryaknak ígérk *Crazna* mezővárosban levő birtokrészeit (4919); 1549.VII.20.: *Crazna*-i Pándi János királyi ember, ≈-i Pándi Tamás mint szomszéd Borzáson vitás birtokügyben (4939); 1549.IX.17.: ≈-ről Kovács Pál bíró és Kovács Máté kihallgatott tanú Várteleken birtokügyben (4961); 1550.VIII.24.: Nagyfalusi Bánffy Miklós ≈ mezővárosban öt népes jobbágytelkét, melyet már korábban 50 Ft-on zálogba vetett, mot újabb 50 Ft-on zálogba adja Somlyai Báthory Andrásnak (m) (5048); 1441.IV.13.: Horvát Peres Tamásné Krasznai Anna, ld Kémer (5085). 1594: 281 adózó családfő = 3500 főnyi lakosság (Barta: *Er. fjs* 199). 1660–1690 között a török-tatár dúlás teljesen megsemmisítette Krasznát (MM). 1666 Lóna (Ko): Karaszna János öccsével együtt, jobbágy (Gyalu 152); 1670 Lóna: Krasznainé, özvegy (183); 1727 Lóna: KJ és Márton (280); 1727 Gyalu: Karaszna Márton pusztája (286), Karaszna János és Harasztasi Mihály pusztájok, melyet feleségek jussokon bírnak (287); 1737 Lóna: KJ háza (370), KM egy pusztá telket is bír (371); KM, KJ, Jósi, Pista (Gyalu II.t). 1736: **Ref. templom** mennyezete; bővítéskor a régihez hasonlóan díszítették a toldalékrészt (SzTA). *1741.XI.4.: **Gyöngyössi János ref.** lp, költő (–1818.III.15., Újtorda?). 1760–2: *Kraszna*. 1784–1787 L 1534. 1808: *Kraszna* aliis *Karászna* [: *Karaszna*]. 1832: A tanítói állás akadémiai beneficium (Benkő S. 1971. 101). 1848-ban megsemmisül a Cserei Farkas által alapított könyvtár. *1873: *Lengyel Zoltán* ügyvéd, újságíró (–1940.II.6., Bp). 1888: Kraszna (Szilágy-Kraszna) **Szi** Krasznai js szh, 1888: ház 532, L 2767 (Je 456). 1890 L 3281, 569 ház. 1913: Kraszna Szi vm (Az). 1973 L 4600, 1300 ház (BGy). # Major M.: *Kraszna*. Szilágysági magyarok 1999. 395. Kép: Présházás pince, **Római katolikus templom** {1857}, **Református templom** {XIV. szd}. 2004-ben 80% magyar. Krasznai napok. Táncsoportok felvonulása; fogathajtás; fiatalok környezetvédelmi foglalkozása. Felavatták Lőrincz Lehel Petőfi-sobrát. 2004.IX.6., IX.15. Duna Tv. – 1909/19: Crasna, K, L 3525: r 353; m; 282 zs (57). = Su 1: 172. 1213–1854. [11 D]

Krasznai főesperesség – Archidiaconatus (Erdélyi Ehm)

1214: *Carazna*. Compoltus krasznai főesperes Váradon bíró (Er I. 65).

1309: Sanctus erdélyi kanonok, *Karazna*-i főesperes az ErK képviselője a szentszéki követ előtti perekben (An 2: 603).

1309: Santius, az erdélyi eh *Carassna*-i főesperes in castro Budensi a követi ügyhallgató ítélethirdetésén (629).

1309: Santus kanonok, *Karazna*-i főesperes is aláírja a püspökválasztási decretumot (707).

1441.XII.3.u.: János *Karazna*-i főesperes káplánja: Lukács pap **ü**: Kolozsmonostor (KmJkv 383); 1459.V.18.: Mihály *Krazna*-i főesperes **ü**: Kolozsvár (1350); 1470.I.8.: Mihály *Carazna*-i főesperes káplánja: Albert **ü**: Kolozsvár (1937).

Krasznavármegye

Az államszervezéstől 1876-ig fennállott Kraszna vm ... a Kraszna és a Berettyó felső szakaszának vidékét foglalta magában, melyet délkelet felől a Meszes-hegység, délnyugat felől pedig folytatása, az Igyfan-erdő (Réz-hegység) ölelt egységbe ... Ami a vármegye megszervezését illeti, abból a körülményből, hogy a krasznai várszervezet minden vonatkozásban egyezik az első alapítású vármegyékével, és a megye területén esperesség is alkult, arra következtettek, hogy Szent István hozta létre az első szervezést (Gy 3: 501).

Szomszédai voltak: DK-en Doboka, É-on Közép-Szolnok, Ny-on Bihar, D-i kis részén Kolozs vm.

A XV. század végén 7-800 közt váltakozik a területén fennállt adótelkek száma. Északi vidékének a Batoriak somlyói uradalma a központ, élén a hasonló nevű várral s körülte mintegy nyolc faluval. Ehhez csatlakozik nyugat és dél felé Valkó vár tartománya, Zoványtól és Nagyfalutól d-dk ív alakban föl Krasznáig csaknem egy tagban, s inen megszakításokkal föl Balláig, Goroszlóig; mintegy 45 helység. E két fő uradalom közt helyezkednek el a többi fő- és középnemesség kisebb jószágai (Csánki I: 579); 100 helység (586); 64 birtokos (590).

(1148,8 km²), szh: Somlyó (P. Szathmári Károly "Emlékezései"-ből idézi Petri II. 572).

1213: *Carasna*. Sebe krasznai curialis comes (Er I. 50). 1213: ≈. Agya krasznai comes Váradon bíró (Er I. 51, 52).

1213: *Karazna*. Tupa krasznai curialis comes (Er I. 59); 1214: bíró Váradon (63, 64).

1214 Ruben krasznai billogos, Váradon bíró (Er I. 63).

1219 Krasznai várjobbágyok: Ruben hadnagy (*maior exercitus*), Echilleus varnog, Euzud és Pinna századosok és Pradan, és ottani várnépek peres ügyei földfoglalás miatt (Er I. 104, 105).

1314: C. *Karazna*. [Kopasz nádor?] Bihar, Békés, Szolnok és ≈ vm számára nov. 18-án Adorján várában (Bi) generalis congregatio-t tartott (An 3: 849).

1454: Kraszna vm ispánjai Szécsi Szilveszter és Tamás (Cs I: 590).

1485.III.30.: Kraszna vm alispánja Mándi Ambrus (KmJkv 2521).

1517.II.20.: KSz és Kraszna vm-i ispán Bélteki Drágfy János (KmJkv 3620).

1549.IX.9.: Kraszna vm alispánjainak említése {név nélkül} (KmJkv 4957).

1549–1555: Kraszna vm-i szolgabíró Rátoni Nagy András (KmJkv 4939, 5237, 5366).

1553.XI.15.: Kraszna vm-i szolgabíró és alispán említése {név nélkül} (KmJkv 5237).

1555.IV.28.: Kraszna vm alispánja Ilosvai Mihály **deák** (KmJkv 5366).

Csánki I. 1890. 579–590. Györffy III. 1987. 499–522.

Krasznaháza Szi (1913) < Pacal 2.**Krasznahosszúaszó Szi (1913) < Monyoród Kr (1259).**

Krasznaköz: a Szamos és a Kraszna között elterülő sík- és dombvidék. Nyugaton az Ecsedi-láp, keleten a Bükk-hegység határolja, innen *Bükkaljának* is nevezik. A 18–19. sz.-ban külön járás volt. Központja Erdőd. Ma magyar, román, német (sváb) vegyes lakosságú. (K. L.134.)

Krecsunesd Hu (1913) < Karácsonfalva Za (1439).

Kremelócz * Kr (Lippa-DK, Marosborosznok mellett DNy-ra) 1440: *Kremelovecz*, 1477: *Kermelowcz*, *Kemerlewczy* (Pesty: Krassó II/1. 245). – Su 2: 356. {*Cîmpul lui Cremene* határrész őrzi emlékét}

Kremena * Kr (Facsád-DK, Forrásfalva mellett K-re) 1723: *Kremena*, *Gremenna*; 1761: *Kregmegna* (Pesty: Krassó II/1. 273). – Su 2: 356.

Kreszuja Bi (1808) : Kereszély.

Kricsó Kr (Lugos-DK, a Temes jp-i úton) 1444: *Krychyowa* (P); =: *Krychowa* Zsidóvár 14. tartozéka (Cs 2: 15. Zsidóvár), 1490: *Crichowa* (Cs 2: 47); 1548: *Kerchova*, 1717: *Kritsowa* (Pesty: Krassó II/1. 276). 1808: Kricsova (93). 1851: ≈, Kr vm, 4 **kath.**, 878 **óhitű** lak., anyateplommal, termékeny szántóföldekel. Birják Fischer, Otbók, Nákó, Szerényi családok (Fé 2: 275). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 457). 1913: Kricsó KrSzö vm (Az). – 1909/19: Criciova, K, L 992: r 973 (58). = Su 1: 174. 1444–1913. + 2: 356. Krychowa. [42 B]

Krimárvára Ar (Lippa-DDK) 1440: *Crivobara* (?), 1477: *Krymarwara* Solymos vár 34. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1633: *Krivavara*; 1723–5: *Krivowara* (Márki II/1. 208). 1808: Krivobara **Te** (93). 1851: ≈, Te vm, 642 n. e. **óhitű** lak., anyateplomal. Határa 1285 hold, ... Birtokosa: Kapdebo Kristóf (Fé 2: 276). 1888: Krivabara Tt Bánlaki js (Je 457). 1913: Krimárvára Te vm Lippai js (Az). – 1909/19: Crivobara, *Krivobára*, L 622: r 614 (59). = Su 1: 177. 1440–1913. – 1974: c. Secaş {Temesszékás kzs faluja É-ra} [32 D]

Kriminász * Za (Jószáshely-K: Su) 1441, 1445: *Criminaz* Világos várhoz tartozott, a kápolnai kerületben (Cs 1: 738). 1473: *Crimicze* (Jakó: Thorotzkay 19). – Su 2: 313. 1441–1473.

Krisany Veresány Bi (1808) < Veresfalva (1508).

Kristesd AF (Gyulafehérvár-ÉNy) 1909: *Kristest*. 1913: *Havasgyógy-Kristest* Havasgyógy tartozéka AF Tövisi js (H). – 1909/19: Cristești, *Kristesd* (Havasgyógy-Kristest), &, v. Dealul-Geoagiului (58). = Su 1: 174. 1909, 1913. – 1974: » Întregalde {Havasgárd} [34 B]

Kristolcz BSz (1861) : Keresztes.

Kristyor 1. Bi (Vaskoh-DK, a Fekete-Körös b. p.) 1588: *Chiscior* (Jakó 288). 1693: *Krisczo* (Mezősi 113). 1808: Kristyor (Alsó-, Felső-) (93). 1851: Kristyór, a váradí deák **püspök** vaskohi uradalmában, hegyen, völgyön szétszórva: 600 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal, s 9 fazekassal. Hegyes, kösziklás határa 3062 hold (Fé 2: 275). 1888: Kristyor Vaskohi js (Je 457). 1913: **Biharkristyór** Bi vm (Az). – 1909/19: Criștior, K, L 1328: r 1323 (58). = Su 1: 176. 1588–1913. > Criștioru de Jos [21 C] + Criștioru de Sus [21 D]

Kristyor 2. Za (Brád-K, a Fehér-Körös bp-i úton) 1439: *Kirchorfalva* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 735). 1733: *Kriscsor*. 1750: *Kriszcior*, 1760–2: *Kristyor*. {...} ≈ aranybánya (Köteles). 1808: Kriscsor, Kriscsoru **Za** (93). 1888: Kristyor (Zaránd-Kristyor, Cristioru) **Hu** Brádi js (Je 457). 1913: Kristyor Hu vm (Az). – 1909/19: Criscior, K (Zarándkristyor), L 1793: r 1297; m, n (58). Crișcior = Su 1: 176. 1439–1913: Zarándkristyor (H). [33 B]

Krisztea AF 1850: *Kristea*, *Christea*; 1854: *Kristea* (Su). – 1909/19: Cristea, *Krisztea*, &, v. Abrud-Sat (58). > Abrud-Sat Cristea = Su 1: 24. 1850, 1854. – 1974: » Abrud {Abrudbánya}.

Krisztesd Za (1808) : Keresztespatak Ar.

Krisztolcz SzD (?) 1888: Nagy-Krisztolcz (Krisztolczu máre) **SzD** Csákigorbói js (Je 525).

Kriva 1. Hu (Hátszeg-DNy, Kriva ~ Odaja Kriva psz Szejvaspatak hs hr, a Demsus patak mellékvölgyében) 1438: p. *Kryua* in d-u de Ha.; 1516: p. ≈ in d-u de Ha. Demsusi ~ Morsinai, D. Árka, N. Ungor-birtok (Cs 5: 105). 1600: *Kriva* (Ve: Doc. VI. 3). 1913: *Krivapuszta* Stejvaspatak tartozéka Hu vm Hátszegi js (H). – Criva = Su 1: 177. 1438–1913. – 1974: c. Densuş {Demsus kzs. faluja DNY-ra} [43 B]

Kriva 2. Te~Szö (Karánsebes táján) 1480: *Cryua*; *Kriva* in districtu Zeureniensi. Szépmező után említik; együtt Bolvasniczával, melyet máskor (1475) a sebesi kerületben Temes megyébe számítanak (Cs 2: 42. Huzarczki). 1501: *Krywa* (Pesty: Szörény II. 270). – Su 2: 313. *Cryua*.

Krivabara Tt (1888) : Krimárvára Te.

Krivádia Hu (Petrozsény-ÉNy) 1453: p. *Kyrwadia*; 1500: p. *Krywadya*. Szentgyörgyi, Szálláspataki, Szp. Szerecsen, Vingárdi Geréb, Demsusi Árka s más birtokosé (Cs 5: 105). 1536.IV.7.: *Krywadya* Szálláspataki Szerecsenek közös birtoka (KmJkv 4564-5). 1733: *Krevedje*, 1750: *Krivedje*, 1760–2: *Krivádia*. 1808: ≈, Gravadgyie (93). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Hu Petrozsényi js (Je 457). 1913: Krivádia Hu vm (Az). – 1909/19: Crivadia, K, L 283: r 240; m, n (59). = Su 1: 177. 1453–1854. – 1974: c. Bănița {Banica kzs faluja ÉNy-ra} [44 A]

Krivája KrSzö (Resicabánya-DK) 1913: *Krivája* Ferencfalva tartozéka Resicabányai js (H). – 1909/19: Crivei, *Krivity*, & v. Văliug (59). Crivaia = Su 1: 177. 1909, 1913. – *Crivaia* (650 m) kemping [42 D]

Krivapatak * Te~Szö (Miháld/Mehádia táján) 1390: *Kryuapatak*; 1436: *Alsocriva* in districtu Myhald; 1447: *Krewa superior*, *Kwzep-Krewa* in ≈. Teregova határába olvadt (Cs 2: 47). – Su 2: 356. {Teregova mellett *Criva* határrész őrzi nevét}

Krivicza * Szö (Dunaorbágy és Orsova közt) 1590: pr. *Kryvycza*, 1717: *Krivina*, 1774K *Krivicza* (Pesty: Szörény II. 273). – Su 2: 356.

Krivina 1. * Te (Karánsebes táján) 1427–28: *Cryuinabogdan* in comitatu Themes; 1470: *Krivina* in districtu Sebes; 1492: *Kirywyna* királyi ember előnevében (Cs 2: 47). – Su 2: 313. 1427 (Sztáray II. 263).

Krivina 2. Te~Kr (Lugos-KDK, a Temesbe ömlő Nadrág völgyében) 1444: *Kriuina* Zsidóvár 42. tartozéka volt; 1464-ben Mátyás király a várat és tartozékait Dengelegi Pongrácz Jánosnak és Andrásnak adta (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1470: *Krivina*, 1603: *Krivina-Baba*, 1717: *Kribina* (Pesty: Krassó II/1. 278). A XVIII. század elején: Jósika-, a XIX. közepéig kincstári birtok, utána a csanádi **püspök**, majd a Nadrági Vasgyár tulajdona. 1808: *Krivina* (93). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 457). L 1910: 510; 1956: 387 (Le). 1913: **Alsögörbed** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Crivina, K, L 509: r 503 (59). = Su 1: 177. 1470–1913. – 1974: c. Nădrag {Nadrág kzs faluja} [32 D]

Krivina 3. Kr (Facsád-K) 1514–6: *Also-Krywyna*, *Felső-Krywyna*, 1612: pr. *Krivina* (Pesty: Krassó II/1. 279). 1808: *Krivina* (93). 1851: ≈, 1 **kath.**, 361 **óhitű** lak., anyatemplommal, nagy erdőséggel, szép urasági legelővel. F. u. Dezsánfalvi Gyika család (Fé 2; 276). 1888: Felső-Krivina **KrSzö** Facseti js (Je 323). 1913: **Felsőgörbed** KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Crivina, Fk, L 367: r 360 (59). Crivina de Sus = Su 1: 177. 1514–1913. – 1974: c. Pietroasa {Kőfalu kzs faluja} [33 C]

Krivinabogdán * Krassó (?) 1427: *Cryuinabogdan* (Sztáray II. 263). – Su 2: 313.

Krivobara Te (1808) : Krimárvára.

Krizba Br (Brassó-ÉNy) 1410: v. *Cripzpach*, *Kripzpach* (Ub III. 487). 1760–2: *Krizba*, 1805: *Krizba*. 1808: ≈, Krebsbach ~ Kriesbach, *Krizbak* (93). 1861: ≈, *Krisbach Br* (39). 1888: ≈ (Krisbach, *Krizbavu*) *Br Alvidéki js* (Je 458). 1913: *Krizba Br vm* (Az). *19.: *Mózes Árpád* evangélikus lelkész, 1993–2004 püspök. – 1909/19: *Crizbav, K, Krissbach* (Krebsbach), L 1780: r

560; m (59). = Su 1: 177. 1235: Cormosbach {Nem meggyőző Gy 2: 199}, 1410–1854. – 1974: c. Hălchiu {Höltövény kzs faluja ÉNy-ra} [37 C]

Krogna Ar (1808) < Karatna (1448).

Kröcsma Szö (1808) < Korcsoma (1430).

Krusevecz * Te (Temesvár táján) 1447: *Krusevecz* Doboz 15. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 356. 1462.

Kruska * Kr (a Béga mentén, Lugos-ÉNy, Grúny mellett) 1698–1700: *Kruska* (Pesty: Krassó II/1. 307). – Su 2: 335. {Az 1717-i összeírás is említi; az 1723-i térképen már nem jelenik meg}

Krusovecz Te~Szö (Herkulesfürdő-É) 1447: *Krussowecz* in districtu Myhald (Cs 2: 48). =: p. *Krwsowecz*, 1548: *Krwsowecz*, 1603: *Krusevecz*, 1690–1700: *Krusevacz* (Pesty: Szörény II. 290). 1552.VII.11.: L. Bánffy Mihály *Krwsowecz* birtokbeli jószágait zálogba adja Karánsebesi Sebesi Lajosnak és Flora Ioannak (KmJkv 5162-3); 1553.III.20.: Kornyáti Bekes László *Krwsowecz* birtokbeli részét zálogba adja Tövisi Cservicse Jánosnak (5178). 1808: Krusschovecz, Krushovec (93). 1888: Krussovecz **KrSzö** Teregovai js (Je 458). 1913: **Körtvélypatak** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Crușovăț, *Kr*, L 615: r 614 (59). = Su 1: 177. 1447–1913. – 1974: c. Cornea {Somfa kzs faluja D-re} [43 C]

Kuba * Za (Kis-Szintye vidékén) *Ghwba* (Pápai tizedlajstrom. Bunyitay III. 469, 472) (Cs 1: 738). – Su 2: 332. {Téves olvasat lehet, mert a tizedlajstromok nem említik sem az aradi, sem a pankotai főesperességben; Márki sem adja}

Kucs * (Kut?) To cca 1467: p. *Kwch*; 1473: *Kwth*; 1502: p. *Kwch*. Toroszkai, N. Ungor-birtok (Cs 5: 718).

Kucsó KSz (Zsibó-Ny hrs) 1388: *Kucho* (Su). 1450: *Kuczo* (Cs; P); 1475: *Kwcho* (Cs 1: 559); 1547: *Kuchov* (Petri III. 729). 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják *Kwczyo* eladományozását (5418). 1620: *Kutso* (Petri III. 729). 1733: *Kucseul*, 1750: *Kucseu*. 1808: Kucso, Kucseu ~ Kucsul KSz (93). 1888: Kucsó (Cuceu) **Szi** Zsibói js (Je 459). 1913: Kucsó Szi vm (Az). – 1909/19: Cuceu, *K*, L 944: r 918; zs, m (59). = Su 1: 182. 1388–1854. [12 C]

Kucsolátfalva KSz (Csánki), Kucsulát SzD (1888), < Kocsoládfalva (1405) KSz.

Kucsuláta Fo (1913) < Kacsalád (1372).

Kucz Do (Beszterce-NyDNy, Kerlés mellett) 1465: *Cutz* (Kádár IV. 515). – Su 2: 308.

Kudu BSz (Bethlen-Ny hrs) 1392: *Koldow*, 1441: *Kuldo*, 1456: *Koldu* (Kádár IV. 520). 1440.II.18.: *Koldo*-i Dényi Miklos kiegyezési tanú (KmJkv 197); 1441.IV.29.: Győrővásárhelyi Mihály tiltja Bőnyi Miklóst s fiait *Koldow*-i birtokrészük elfoglalásától (302); 1441.X.13.: Vh-i Gyerő fiai *Kwldo*-n, nagyapjuk kuriális telkén kívül, a falu Szamos melletti, nyugati során nyolc olyan jbt-t, melyek atyjukfia: Porkoláb Mátyás magtalan halálával háramlottak rájuk, átengednek Dényi Miklósnak és fiának: Albertnek, nemesi lakóhelyet és magszakadás esetére kölcsönös öröklést kötve ki maguknak e birtokban (360); 1442.I.21.: *Koldo*-i Dényi Miklósné: néhai Gyentai Márton leánya: Dorottya ügyvédekett vall (405). 1454.I.19.: Dényi néhai Miklós fia Albert kijelenti, hogy Szomordoki László fia Balázs teljes elégtételt szolgáltatott a neki okozott károkért (1125); 1483.VI.14.: Rákosi Bálint deák *Koldo*-n részbirtokos (2458). **1587**: *Kwldw*, *Kerezthwr*. – E: fl. 12, A: fl. 6. Dom. Stephani Boczkay integra *Kwldw* (Dé 47. Fele-fele arányban fizették). 1607: *Koldu*, 1703: *Kodu* (Kádár IV. 520). 1733: *Koldeu*, 1750: *Koldou*. 1808: Kudu, Kubdu (93). 1861: ≈, Kubda BSz (18). 1888: ≈ (Koldeo, Koldu) **SzD** Bethleni js (Je 459). 1913: **Várkudu** SzD vm. # Mózes A.: *A várkudui református egyházközség története*. Kv 1936. – 1909/19: Coldeu, *K*, L 602: r 181; m (53). > Coldäu = Su 1: 160. 1392–1913. [13 C]

Kudzsir Szv (Szászváros-K) 1493: v. *Kudzyr*, 1566: *Kwczyr*, 1577: *Kuchier* (Amlacher 55, 150). **1587**: *Utraque Kinyr*, *Kwczyr*, *Balamyr*. – E: fl. 46. {A -} Ser. Rex ad hospitale Albense perpetuo integram contulit (Dé 25). 1599: *Kuchir*, 1617: *Kutser*, 1673: *Kucsir* (Amlacher 150, 165, 250).

1733: *Kusér*, 1750: *Kudzsér*, 1760–2: *Kuczer*. 1808: Kudsir ~ Kudsér, Kusir (93). 1861: Kudsir Szv (38). 1888: Kudzsir (Kusiru) Hu Szászvárosi js (Je 459). 1913: Kudzsir Hu vm (Az). – 1909/19: Cugir, *K*, L 4291: r 3168; m, n, szlovák (60). = Su 1: 183. 1493–1854. [34 D] Kudzsir környéke Wa 372 szerint: 4a: Kudzsir; 4b: Bukurhavas 1910; 4c: Uj-Kudsir 1839, Eisenhammer; 4d: Volkány (1330: villa Volkani, Walkani), Wolkesdorf.

Kujás Ar (1888) < Felsőkövesd (1477).

Kujed Ar (1808) < Köved Za (1447).

Kukuis Hu (Szászváros-DK) 1913: *Kukuis* Magureny tartozéka Szászvárosi js (H). – Cucuiş = Su 1: 182. 1913. – 1974: c. Beriu {Berény kzs. faluja DK-re} [34 C]

Kuldófalva * Te~Kr (Lugos mellett) 1479: *Kwldesth*; 1480, 1489: *Kwldofalwa*. A lugosi kerületben feküdt (Cs 2: 48). 1510: *Kwlboest* a. n. *Lugas* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 358.

Kullyes Hu (1888) : Kunestő (1468).

Kumanyesd Bi (1808) < Kománfalva (1599).

Kunavár 1383: Erdőalja birtokon (KSz) a királyi Kunavár határa (Bogdánd hj: Petri).

Kund Kü (Erzsébetváros-ÉNy) 1332: Henricus *sacerdos* de *Kund*. Német nevű papja 1332 II: 11 báni dénár pápai tizedet fizet. Ld. még Szentiván (Gy 3: 555). 1366: p. *Kwnd*, 1494: ≈ (1332-től Cs 5: 886). 1451.XII.29.: *Kwnd* Györgyfalvi Henke-birtokot Vingárti Geréb János jogtalanul elfoglalta (Kmlkv 995); 1453.VII.25.: *Kwnd*-i Biró Márton ü: Torockó (1103); 1470.IX.3.e.: Ua (1986); 1474.V.4.: Toroczkai Péter özvegye: Alárdi Dorottya *Kwnd*-i birtokrészét eltartás fejében átengedi Batinai Kis Jánosnak (2146); 1505.XII.31.: Veresmarti Czíkó János özvegye: Bogáti Orsolya *Kwnd* birtokbeli részeit eltartása fejében legközelebbi vérrokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak vallja (3385); 1530.VI.21.: *Kwnd* Toroczkai egészbirtok (4309). **1587: Kwnd**. – C. Pr: fl. 26. A: fl. 13 (28). 1590 k: templomerdőjének építése. 1808: *Kund* h., *Kunden* g. 1861: ≈, Reisd{orf} Kü (8). 1888: ≈ (Reussdorf) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 460). 1913: Kund KK vm (Az). – 1909/19: Cund, *K*, *Rd*, L 562: r 71; n, m (60). = Su 1: 183. 1332–1854. – 1974: c. Bahnea {Bonyha kzs faluja D-re} [36 A]

Kunestő Hu (Illye-É) 1468: p. *Kewnesthe*; = : p. *Kwnesthew*. Illye város birtoka (Cs 5: 105. Vö. Fújesd hs). 1750: *Kujes*, 1805: *Kullyes*. 1888: Kullyes (Kujes) Hu Marosillyei js (Je 459). 1913: Kulyes Hu vm (Az). – 1909/19: Cuieş, *Kulyes*, L 193: r 183; m (60). = Su 1: 183. 1468–1854. – 1974: c. Ilia {Marosillye kzs faluja} [33 D]

Kunfalu * Kr (Ermény táján) 1323: p-es utraque *Kunfalu*; =: p-es *Kethkunfalu* ~ *Ketkunfalu*; 1389: *Arkykunfalu*. Az erményi uradalom része volt (1323, 1389). Erménynél (Ferend és Nagysemlak: Mezősomlyó között) kereshető; az 1389-i Árki- megnevezés a Csörsz-árok (Römer-Schanze) melletti fekvésére is utalhat (Gy 3: 490). 1334: Kétkurfalva, Kétkunfalva (Pesty: Krassó II/1. 333). – Su 2: 352. Kétkurfalva 1334.

Kunszöllős Tt (Zsombolya-ÉNy) 1743: *Kunszöllős* (Borovszky: Torontál 71). 1888: Konstancia (Constantia, Lunga) Zsombolyai js (Je 443). 1913: **Kunszöllős** Tt vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Constanța, *Kunszöllős*, L 1078: r 521; n (53). 1930: Lunga = Su 1: 368. 1743–1930. – 1974: c. Comloşu Mare {Nagykomlós kzs faluja Ny-ra} [30 D]

Kupolcz Bi (Nagykároly-DNy) 1808: *pr*. Kupolcz (94). Hnt. 13: Kupócpusza » Szalacs Bi vm.

Kupsafalva BSz (Magyarlápós-ÉÉK) 1584: *Lupsafalwa* [: *Kupsafalwa*] (Kádár IV. 534). 1733: *Kupsan*, 1750: *Kopseny*, 1805: *Kupsafalva*. 1808: ≈, Kupseu (94). 1861: Lupsafalva {!} BSz (18). {Kudu és Lábfalva közti betűrendben!} 1888: Kupsafalva (Kupseny) **SzD** Magyarlápósi js (Je 460). 1913: Kupsafalva SzD vm (Az). – 1909/19: Cupşeni, *Kf*, L 1002: r 994 (60). = Su 1: 184. 1584–1854. [13 A]

Kuptore Kr (1808) : Kemenceszék KrSzö.

Kuptorja Sző (Teregovă-D) 1501: *Kuptor*, 1557: pr. *Komptore*, 1609: *Kuptore* (Pesty: Szörényi II. 287). 1808: Kuptora (94). 1888: Kuptoria **KrSző** Teregovai js (Je 460). 1913: Kuptorja KrSző vm (Az). – 1909/19: Cuptoare, *Kuptoria*, L 916: r 915 (60). = Su 1: 184. 1501–1913. – 1974: c. Cornea {Somfa kzs faluja D-re} [43 C]

Kuraczel Bi (1808) : Tisztásfalva.

Kurety Hu (1913) < Káposztafalva Za (1439).

Kurjantó Ar 1913: *Kurjantó* Borossebes tartozéka (H). – Cornești = Su 1: 167. 1913.

Kurpény 1. Hu (Vajdahunyad-DNy) 1850: *Kurpény*, *Kurpényi* (Su). 1888: Kurpény Hátszegi js (Je 461). 1913: Kurpeny Hu vm (Az). – 1909/19: Curpeni, *Kurpeny*, & Ciuleni (Csuleny), L 250 [ort. r](#) (61). Curpenii Silvașului = Su 1: 184. 1850, 1854. – 1974: c. Toplița {Toplica kzs faluja DK-re} [33 D]

Kurpény 2. Hu (1888) : Kürpény.

Kurtakér Ar (1888) : Kér.

Kurthadragfalva Bi (Su) : Drágfalva.

Kurtapatak Ké/Hsz (Kézdivásárhely-É) 1614: Kurtapatak 28 családfő (Ké 15). 1760–2: *Kurtapatak*. 1808: Kurtapatak (94). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Kézdi js (Je 461). 1913: Kurtapatak Hsz vm (Az). – Valea Scurtă = Su 2: 232. 1760–1854. – 1974: c. Poian {Kézdiszentkereszt kzs faluja ÉNy} [38 A]

Kurtya KrSző (1913) < Udvarhely Kr (1517).

Kurut * Te (Temesrékás táján) 1459: *Kwruth* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 358.

Kusaly {Kusál gyula honfoglaló vezér vagy Kusaly ~ Kurszán vezér +904} **KSz** (Zilah-ÉÉNy 20 km) **1299**: *Kusal* (Tr). 1405: *Kusaly* (BfO I. 483). 1432: *Kwsal* (Cs; P); 1450: *Kwssal* (Petri III. 734). 1451.VI.3.: Kusalyi Jakcs fiai: Mihály és Péter Létavár birtokosai (KmJkv 961). 1454: *Kwsal*, 1459: [opp.](#) ≈; 1475: ≈. Kusalyi Jakcsoké volt. 1459-ben itteni szerzeteseket említenek (Cs 1: 549). 1461.III.5.: *Kwsal* a Kusalyi Jakcsok közös birtoka (1516); 1461.III.23.: Szabó Márton, Biró Mihály kusalyi lakos emberölés és vérontás részese (1521); 1461.V.14.: [opp.](#) *Kwsal* mezőváros (1548-9); 1461.VI.12.: *Kwsal*-on lakó Barla [deák ü.](#) Keresztúr (1563); 1461.VIII.19.: *Kwsal*-on lakó Szabó Antal jobbágy (1612); 1461.X.28.: *Kwsal*-i Biró Mihály [ü.](#) Béltek (1638); 1468.I.19.: Kusalyi Jakab fia György ügyvédek vall; köztük Kusalyon lakó Szekeres Benedeket (1782); 1469.VI.5.: Patai Magyar Benedek özvegye Erzsébet és leánya Ágota kijelenti, hogy Kusalyi n. Jakab fia György teljes elégtételt szolgáltatott fia, ill. testvére: Gergely [deák](#) véletlen megöléséért (1891). 1473.IV.8.: Kusalyi Jakabfi Györgyné: néhai Korpádi György leánya: Lúcia, korábban Szf-i Gyerő fia: néhai János felesége patai földeket ad zálogba (2092); 1482.V.1.: Kusalyi László patai prédiúmat zálogba adja Györgyfalviaknak (2356); 1486.VII.5.: Kusalyi Jakabfi László és Péter (2603); 1491.V.23.: Kusalyi néhai Jakabfi György fia László jbt-t cserél (2724); 1499.IX.5.: KJL (3102); 1504.VI.21.: KJL és Péter kusalyi birtokrészüket zálogba adják Bélteki Drágfi Györgynek és Jánosnak (3305); 1507.VII.30.: Kusalyi Jakcs László Kusalyon Nagy Gergely lakott és néhai Mihály [deák](#) puszta jobbágytelkét 200 magyar arany Ft-ért eladja Bélteki Drágfi Bertalan özvegyének: Dorottyának, aki jelenleg a kusalyi apácák között lakik és halála után a két telket az apácákra akarja hagyni (3428); 1508.VII.11.: 1508.VII.11.: Bélteki Drágfi Bertalan özv: Hédervári Dorottya ferences harmadrendi nővér a Kusaly mezővárosban lévő [Szent Háromság-kolostor](#) melletti apácaházban Göröcsön egész birtokot s Bósháza és Széplak felét, a Szent Háromság és Szűz Mária iránti tisztelete kifejezéséeként, a mondott házban lakó nővéreknek adományozza (3469); 1530–1535: [Kusalyi Jakcs Mihály KSz vm ispánja](#) (KmJkv II. M 930). 1591: *Kusaly*, *Kusally*, *Kusaj* (Petri III. 734). 1633: *Kuszál* (Ve: Doc. IX. 327). 1750: *Kosaj*, 1760–2: *Kusaly*, 1805: *Kusaj*. 1808: Kusály, Kosej (94). 1888: Kusaly (Coseiu) **Szi** Zilahi js (Je 461). 1913: Kusaly Szi vm (Az). # Sípos L.: *Kusaly*. Szilágysági magyarok 1999. 410. Kép: [Református templom](#) ... és

harangláb. {Kusál gyula vezérre: História 1999.4.8.} – 1909/19: Coșeu, *K*, L 761: r 457; m; 14 zs (56). = Su 1: 169. 1299–1854. [12 C]

Kuslya ~ Kusklya * Te~Szö (Karánsebes táján) 1430: *Kwsla* (P); 1444: *Kusklya* in districtu Karansebes (Cs 2: 48). = ≈, 1585: *Krstia*, 1586: *Kuskya* (Pesty: Szörény II. 289-290) – Su 2: 358. *Kwsla* 1430. + 2: 357. *Kusklya* 1444–1586.

Kusma Do (Beszterce-K) 1805: *Kuzsma*. 1808: *Kuzsma ~ Kusma, Kusen, Kucsme Do* (94). 1861: *Kusma praedium Do* (16). 1888: ≈ **BN** Jádi js (Je 461). 1913: *Kusma BN vm* (Az). – 1909/19: *Cuşma, K*, L 737: r 577; n, zs (61). = Su 1: 185. 1805–1854. – 1974: c. Livezile {Jád kzs faluja DNy-ra} [14 C]

Kustos * Bi (Váradszőlős mellett) 1692: *Kustos* (Mezősi 102). – Su 2: 357.

Kustus * Kr (talán Harampatak mellett, Oravicabánya táján) 1383: *Kustus, Kiustus* (Pesty: Krassó II/1. 305). – Su 2: 357.

Kuszák * Kr (?) 1421: *Kuzaak*, 1423: *Kwzaak* (Cs 2: 104). – Su 2: 357.

Kuszvár (a Maros valamelyik mellékvölgyében) 1661: *Kuszvár* (Evlia Cselebi 91; „egészen ismeretlen hely“ 91/7).

Kút 1. * To (ismeretlen fekvésű) 1473.VIII.30.: *Kwth* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Kwth* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264).

Kút 2. * Za @ (Kisjenő-ÉK, Apáti mellett) 1333: *sacerdos de villa Kut* (Tr) **egyház** hely. – Su 2: 357.

Kutas 1. * Te 1. (Buziás-Ny) 1370: *Kwtus*. A mai Niczkyfalva területén feküdt (Cs 2: 48. *K a*). – Su 2: 358. {Alábbival együtt}

Kutas 2. * Te 2. (Doboz táján) 1410: *Kuthus* Doboz 66. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz. 48. *K b*). – Su 2: 358.

Kutas 3. * Za (Kürtös mellett) 1437: *Kuthos* (Teleki II. 136). 1479: *Kuthos ~ Kwhtus* (Márki II/1. 238). 1481: *Kwthos*, 1484: *Keczerkutas*. Mácsával együtt részben a Sáros vm-i Lipóczi Keczerék bírták. Ma Kutasháza psz (Cs 1: 738. Mácsa-Ny hrs). 1808: *Kutos* (Nagy-) (94). 1828: *Kutas* (Nagy 337). Hnt. 13: *Kutas* » Kürtös Ar vm. – Su 2: 358. *Kuthos*, 1437–1828.

Kútegyház * Ar (Óbesenyő mellett) 1256: *Kwteghaz* a Csanád-nemzetség birtoka (Cs 1: 780. Szurakrév). – Su 2: 358.

Kuter * Sza (Pete-K) 1320: p. *Kuther*, 1333: p. *Kuter*, 1341: v. *Kucer* (Tr). 1333: ≈, 1341: ≈ (Cs 1: 479). E korán elpusztult helység emléke a birtokosai nevét őrző Tatárerdeje földrajzi névben maradt fenn (1358, 1523). Tulajdonosa Tatárfalvával volt közös, így telepítőjét is a „Tatárok“ közt kell keresnünk. A XV. században (1436), mire új gazdáik lettek, már nem volt jobbágylakossága (Maksai 165). – Su 2: 357.

Kútfalva Fe (Gyulafehérvár-DDK, Szászsebes-DK) 1291: t. *Kut* inter v-m Ryho et v-m Zekes; 1332–4: Tylmanus *sacerdos* de *Kucis, Kutis*. Várdai (Váradjai) Péter fia Tamás 1291-ben Kútföldet 20 M-ért eladta Kelneki Dánielnek. A springi dékánátushoz tartozó papja 1332 I: 11, 1332 II: 22 d, 1333 I: 1 lat, 1334 I: 44, 1334 II: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 170). 1380, 1388: p. *Kuth*, 1392: *Kuthfalua*, 1418: *Kwthfolwa* (Iczkovits 58; Ub II. 523). 1733: *Kuthul*. 1808: *Kútfalva* h. 1861: ≈, *Kút AF* (5). 1888: ≈ (Kutu) **AF** Kisenyedí js (Je 461). 1913: *Kútfalva AF vm* (Az). – 1909/19: *Cut, Kútfalva* {!}, L 1843 g. **kat. r** (62). = Su 1: 185. 1291–1854. – 1974: c. Cîlnic {Kelnek kzs faluja É-ra} [34 D]

Kútfő 1. * Ar (Lippa-Ny, Zábrány-Ny) 1447: *Kwtfe* (Cs 1: 774). – Su 2: 358.

Kútfő 2. * Bi 1312: *t/p. Kuthfeu* prope Gyozeg iuxta Eer. 1312-ben Gutkeled nb. Drug unokái osztozásakor Kútfő földet a felső malommal Péter fiai kapják, a kútfői erdőt pedig Péter fiai és

Miklós fiai s diószegi jobbágyaik közösen használják. Diószeggel átellenben az Ér partján feküdt (Gy 1: 638). 1338, 1415, 1483: *Kutfeu* Kóly határosa volt (Cs 1: 615). 1364: *Kuthfew* (Jakó 289). – Su 2: 357. 1338 (Tr), 1364.

Kútfő 3. * **Fe** (ismeretlen felvésű Km I. 966) 1449.[II.15.u.]: Bogáti Péter bemutatta V. László király (? 1453–1457. ? IV. László 1272–1290) *Kwthfewl* és Illerthelke birtokra vonatkozó privilégiumát (KmJkv 656). Vö. Hilérteleke.

Kút(földe) Fe Gy 2: 170: Kútfalva.

Kúthátja Hu (Illye-ÉNy) 1418: v. *volahalis* *Kwthathya*; 1468: p. *Kuthathia*; 1493: p. *Kwthhathya*. Illye vs birtoka (Cs 5: 105). 1493.X.8.: Illyei néhai Dienesi András fia Dénes *Kwthhathya* birtokbeli részét zálogba adja Rékási Csarnai Mihálynak (KmJkv 2894). 1733: *Gottheadgya*, 1750: *Korrhathia* [: *Gthathia*], 1760–2: *Godhátya*, 1805: *Gothátja*. 1808: Gotháttya ~ Godhátya (61). 1861: Gothátya Hu (21). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 347). 1913: Gothátya Hu vm (Az). – 1909/19: Gothatea, G, L 461: r 456 (84). = Su 1: 269. 1418–1854. – 1974: c. Gurasada {Szád>Guraszáda kzs faluja, K-i hrs} [33 D]

Kutina ~ Kuttina Kr : Gutonya KSzö.

Kutti Hu (1806: Erdőhát-DNy hrs) 1808: Kutti (94). Hnt. 13: Erdőhát Hu vm {!}. – Cutin = Su 1: 186. 1954. {Nándor tartozéka; tőle Ny-ra. 1981: Dumberva : Erdőhát a kettő között, kissé délebbre}

Kutustelep Br (Krizba-É hrs) 1913: *Kutustelep* Krizba tartozéka (H). – Cutuş = Su 1: 185. 1913. – 1974: c. Hălchiu {Höltövény kzs. faluja ÉNy-ra} [37 C]

Kutyfalva Fe (Ludas-K hrs a Maros b. p-i úton) 1331: naute nostri (*capituli*) de *Cutfolua*; 1339: p., p. et v. *Kugfolua*. E birtok Hermány nb. Dénes fia László (Lack) kezére a rác hadjáratban megölt Imre fia vérdíja révén jutott, s ő adta az erdélyi káptalannak, majd 1339-ben megújította az adományt. 1331-ben a káptalan itteni hajósai 3 M tizedet fizettek (Gy 2: 170). 1461: p. *Kwch*, 1473: p. *Kwth*, 1502: p. *Kwch*. Toroszkaiak, majd utánok a Nadasdi Ungorok birtokai közt említik (Cs 5: 718. Kucs, Kut). **1587:** *Kwtyfalwa*. – E: fl. 8 den. 25, A: fl. 2 den. 67 (Dé 22). Utóbb Daniel-birtok. 1630: *Kutyfalva* (Amlacher 216). 1701: ≈ (SzO IV. 347). 1733: *Kucs*, 1760–2: *Kutyfalva*. 1808: *Kutyfalva* h. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Kucsu) **AF** Marosújvári js (Je 462). 1913: Kutyfalva AF vm (Az). – 1909/19: Cuci, *Kf*, *Kokt*, L 719: r 104; m (60). = Su 1: 182. 1410–1854. [23 D]

Kuvy-00 Kuvin Ar (1888) : Kő > Aradkövi.

Kuzik * Kr (talán Harampatak mellett, Oravicabánya táján) 1383: *Kuzik* (Pesty: Krassó II/1. 306). – Su 2: 357.

Kuzmincz * Kr (talán Jám mellett, Oravicabánya táján) 1421: *Kuzminch* (Cs 2: 104). = ≈ (Pesty: Krassó II/1. 306). – Su 2: 357.

Kügy Bi (Bihar-É) **1177:** m-e Oliuery; 1213: Quid f. Oliverii; 1332–7: Rophaya *sacerdos* de v. *Kyud*, Mathaeus = de v. *Kyd*, Nycolaus = de v. *Kyud*. Régeny 1177-i határjárásában szomszédosként szerepel Olivér. 1213-ban Olivér fia Quid perli bátyját Nyüved birtok miatt. E Kügyről kaphatta nevét a falu. Papja 1332, 1334–7: évi 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 638). 1421: *Kyd*, 1448: *Kywd* (Cs 1: 615). 1587: *Kwgy*, 1588: *Kwghy*, 1599: *Kiügy*, *Kwgi* (Kiss 672, 690, 855). 1808: *Kügy* aliis *Kiügy* h. 1888: Kügy psz (t) Nyüved Bi Szalárdi js (Je 462). 1913: Kügypuszta » Nyüved. 1920: *határfalu*. – Chiugi > Chiughiu. = Su 1: 144. 1213–1828. > 1964: Satu Nou 1974: c. Biharia {Bihar kzs faluja} [10 D]

Küke * Kr (Jám-É) **1266:** t. castru de Karassou *Kuke*; 1339: p-es *Kuke* et Veteulnuk; 1349: v. *Kuke*; p. *Kuke*; inter p-es Jaam et *Kuke*. Krassó vár földje volt. 1266-ban István ifj. király Parabuch ispánnak adományozta, és nevét Parabuchra változtatni parancsolta; ez azonban nem következett be, mert Parabuch fia István 1300-ban e birtokot is átadta két vejének, Vajai Benedek fiainak: Jánosnak és Péternek. 1339-ben a király mint örökös nélkül elhalt ember birtokát Bár-Kalán nb.

Szeri Pósa krassói ispánnak adta Vetelnikkel együtt. 1349-ben Jánki Miklós Szeri Pósa fia János mesterrel szemben Kükén tartozott esküt tenni kusáki (kusicsi) hatalmaskodás ügyében. Ez évben elhatárolták Kükét Jámtól azon jeleknél, amelyeket egykor Parabuch és Jánki Dénes fia Miklós állított; de megerősítették határait Garáb és Kivis felől is, melyek Vitelnikkel is határosak voltak. Jám mai határának É-i részén, a Vicinik patak partján terült el (Gy 3: 490). – Su 2: 356. 1266.

Küküllő folyók X. századi török névadás (a r. Tîrnava szláv eredetű).

1301/500: Kükellö, Kükellew; Bún hrs; 1302: *Kukullu* folyók közt van Bázna.

1324.VII.10. Károly király okl: D. *iuxta fl-m Kukulleu* prope domum Korachyni (AO II. 147).

1324.VII.16. Károly király a Küküllő menti táborban; ugyanekkor Fülöp nádor in exercitu domini regis *iuxta fl-m kvkvlleu* intézkedik (AO II. 148).

Küküllő: K-K 1313: t/p. Scepmzeu *iuxta Kukullew*; 1322–1327: v. *Zepmezew iuxta fl-m minoris Kykullew* (Cs 5: 896); Szépmező Dszm-DNy.

Küküllő: N-K 1308 *Kukullu Maior* (An 2: 499). 1309: archidiaconatus de *Maiori Kukullo* (Gy 3: 556). 1358: p. *Kyralreue iuxta fl-m Noghkykulleu* inter p-es Mykezaza et Kysekemezeu habita nunc populis penitus destituta (Cs 5: 884). 1416: via magna, que a parte p-is *Balaszfalwa* penes *Kykullew maiorem* vadit versus p-m *Mykehaza*, in loco *Lowdonis* vocato (Cs 5: 867). 1808: fl. Küküllő (Nagy-), Cicellus magnus ~ Cucullus magnus, Gross-Kockel ~ Gross-Kuckel (94). – Tîrnava Mare

Küküllő mente: a Kis-Küküllő völgyének a torkolattól a Székelyföld határáig húzódnak szakasza, ill. ennek környező vidéke. Egyik része Bethlenszentmiklós, Küküllővár, Dicsőszentmárton és Balavásár központokkal és vásáros helyekkel, s majdnem 40 magyarlakta faluval a *Vízmellék* nevet viseli. A K. m-hez hasonló néprajzi sajátosságai vannak a Maros és a Kis-Küküllő közt a Forró, Szárazvám és Ózdi-p. völgyében fekvő mintegy 15 falunak, melyek egykor Alsó-Fehér vm területére estek. A K. m. Erdély legkorábban magyarok által benépesített vidékei közé tartozik (10–11. sz.). A 16–17. sz. háborúiban lakossága sokat szenvedett és pusztult. Ma vegyes magyar–román népeességű (K. L. 137). # Kós, Szentimrei, Nagy: *Kis-Küküllő vidéki magyar népművészet*. 1978.

Küküllővár (Enyed-K, a Kis-Küküllő b. p-i úton) **1177:** meta cum v. *Cuculensis* castri, que vocatur Bodon; 1214: Teulegin, Trebus et Vosos, cum occisus esset qd. cognatus eorum, scil. Somoc, imp. ... Man et Budam; sed et Pudu et Banak, ... Rachael [: Raphael] ... comes de *Kuckelluu* per pristaldum nomine Moncu, misit Waradinum; 1241: Tartari ... occiderunt in v. que *Kumelburch* dicitur amplius quam XXXta milia; 1252, 1271: inter 2 fl-os *Kykullu*; [1277-re]: Bartholomeus **archidiaconus** de *Kukullu*; 1300: Joannes ≈ de ≈; 1319: Dausa woiv.: Datum sub castro *Kukullew*; 1324.VII.24.: Kar. I: Datum in t. Transsilvana *iuxta fl-m Kwkullew*; 1331: Nos magister Ders comes de *Kukullew*, Dominicus f. Bezter et Opor f. Ladislai iudices nobilium; 1332: magistro Stephano dicto Pagan ... castellano nostro (regis) de *Kukullew*; 1334: magister Stephanus ds Pagan f. Francisci castellanus de *Kukullewar*; 1337.XII.18.: Thom. vaiv.: Datum in *Kukullewvar*; 1332-5: Dominicus **sacerdos** de *S. Rege, Kukulewar, S. Rege*, Chama **archidiaconus** de *Kevkellew*; 1344: castrum *Kukullewvar*. Vára a XI. század óta vármegye székhelye; első egyháza a küküllői esperesség központja. Várát 1177-ben említik először. 1241 tavaszán a tatárok elpusztították, s állítólag 30 000 ide menekült embert öltek meg. A küküllői esperes első említése korában (1277) már a gyulafehérvári székeskáptalan tagja; I. Károly korában (1301–22) a székesfehérvári prépost és alkancellár élvezi javadalmát. A vár alatt datál Dózsa vajda 1319-ben, közelében Károly király 1324 júliusában, s magában a várban Szécsényi Tamás erdélyi vajda (1337). Várnagya 1332-ben Hontpázmány nb. Pogány István, Szécsényi Tamás vajda bizalmas híve. Küküllővár város, más néven „Szentkirály“ plébánosa 1332 I: 80, 1332 II: 80 dénár pápai tizedet, amiből úgy látszik, hogy a várost templomáról Szentkirálynak is nevezték. A küküllői esperes 1335: 3 M (1 lat = 11 régi báni dénár) pápai tizedet ad. Államszervezés kori földvárának maradványait a Küküllő jobb partján emelkedő hegyen találták meg. Egy másik régi várnak sáncai „a falun alól, a Küküllő partlapályán ... a rétség közepén láthatók“ (Kövár: *Erdély építészeti*

emlékei 83-84). Az utóbbi négyszögletes sáncait az 1875. térkép a várostól Ny-ra, 300 m-re az É-i parton tünteti fel (Gy 3: 556). 1358: *Kykulleu*, vicecastellanus de *Kykulleu*; 1379: *Kykulleuuar*; 1393: *Kykyllewar*; 1507: castrum *Kykellewwar*; 1515: *Kukulewar* (1332-től Cs 5: 858-861). 1462: Dengelegi Pongrácz László birtoka (Km 59). 1468.VII.2.: Varga István kolozsvári polgárt kártalanítják azokért a javakért, amelyeket a *Kykellewar*-i várnagyok más tetteiért elvettek tőle (KmJkv 1814); 1497.IV.13.: Tatárlakai Miklós – Ștefan moldovai vajda nevében – tiltakozik amiatt, hogy Völcs lakói falujukhoz foglaltak *Kykellewwar* tartományához tartozó földeket és szőlőhegyeket (3010); 1543.X.28., Gyalu: Ártánházi Bornemisza Boldizsár Szentlászlón (Ko vm) egy nemestelket és két jbt-t adományoz Temesvári Jánosnak, amiért Küküllővárat megvédte Petru Rareș moldovai vajda ostromával szemben (4807). **1587**: *Kewkeolleo Vaar*. – C. Pr: fl. 100. A: fl. 26 (Dé 29). 1609 Gyalu: 18 die Decembris jött meg *Keőkeőleővar*{r}ól az Úr mind pedig Asszonyom (Gyalu 456). 1642: *Küküllővár* (Ve: Doc. X. 116). Várkastélya Apafi fejedelemé (1661–1690). 1733: *Majoshegy*, 1760–2: *Magoshegy*, 1805: *Küküllő Vár*. 1808: **opp**. *Küküllővár* h., *Kockelburg* vel *Kuckelburg* g., *Csetátye de Balte* val. 1861: ≈ (*oppidum*), Kuchelburg, Csetatye de Balte. A beleolvadt Majoshegyével Kü (8). 1888: ≈ (Kockelburg, Cetate de Balte) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 462). 1913: *Küküllővár* **KK** vm (Az). – 1909/19: Cetatea-de-Baltă, *Kv*, *Kb*, L 1634: r 1006; m, c (42). = Su 1: 134. 1202–1854. [35 B]

Küküllővármegye területén 1003 előtt az erdélyi Gyula ill. gyermekei: Boja, Bonyha és Sarolt osztoztak (Gy). 1214 Rafáel küküllői ispán (Er I. 72). 1302: C. *Kukullu* (An 1: 179, 180).

1603.II. A Küküllő vármegyei nemesség névsora (EOE XVII. 397-398; Cs 5: 839-971).

– Kü Várai és erősségei Cs 858-862: Bonyha: Szászbonyha (1495: castellum Bohnya); Küküllővár (1332–1515); Mikeszásza (1485: castellum in fine p-is Mykezaz); Újvár (1347: castrum (regis) Wywar –1503; rommaradványai Gógánváralja hr).

– Kü Városai Cs 862-866: Bonya (1291–1502); Bolkács (1319–1500); Dicsőszentmárton (1278–1518); Mikeszásza (1268–1519).

– Kü Helységei 862-901. : 141 hs. Kü Főbb birtokosai 901-971. : 352 birtokos.

1861: III. {th} Küküllőmegye. Gyűléseit Dicső-Szent-Mártonban tartja (7-9).

Küküllői főesperesség – Archidiaconatus 1277.II.21.: Bertalan *Kukullu*-i főesperes benne égett a gyulafehérvári székesegyházban (< 1309. An 2: 656).

1300: Joannes archidiaconus de *Kukullu* (Gy 3: 556).

1303: János magister *Kykellew*-i főesperes, vajdai prothonotarius tövisi iktatáson (An 1: 463); 1306: ≈ K-i főesperes püspöki kancellár (93); 1307: ≈ (114). 1307.(VI.1.u.): ≈ *Kykullew*-i főesperes királyi udvari kancellár (173). 1310.III.20.: ≈ fehérvári prépost, udvari alkancellár, K-i fe (855). 1314.XII.27. Szepes föld (Datum in terra Scepus). *Kukulley* János magister (An 3: 862). ... 1317.XI.12. (< 1312.XI.12.) : János magister küküllői főesperes (An 3: 395-396. közt). {1354 u.} küküllői főesperes **Küküllei (Apród) János** (1320–1393/4) krónikás, a köznemesség első öntudatos írója. 1363-tól notarius secretarius Lajos király haláláig. *Chronicon de Ludovico rege : Küküllei János és a Névtelen Minorita krónikája*, 1960.

Nicolaus de Kapws (Hofmeister) {Fe vm-i Kiskapus} 1439: bécsi **diák**; 1454.X.9. királyi káplán és küküllői főesperes; 1455: királyi kancelláriai protonotarius (Dn 1774). 1460–1472: küküllői főesperes Zeréndi Miklós (KmJkv I. 876).

Kis-Küküllői szász dékánátus ~ káptalan 1308 *Kukullu Minor* káptalan (An 2: 499).

Nagy-Küküllői főesperesség – Archidiaconatus 1309.III.28., Avignon: (Szász)Nádas egyház rectora a N-K-i főesperesre panaszkodott census ügyben (An 2: 596).

Nagy-Küküllői szász dékánátus ~ káptalan - 1308 *Kukullu Maior* (An 2: 499). 1309 *Kukullo Maior* főesperesség papjainak szentszéki követi idézése (551). *Kukullu Maior* dékánáság is azonos képviselőt jelöl (602).

Küküllői Református Traktus ~ Egyházmegye x

Küküllői Unitárius Egyházkör x

Kis-Küküllő vármegye 1876-tól (alapja Kü vm területe) (szh Dicsőszentmárton) járásai 1888 (Je 33): 1. Erzsébetvárosi, 2. Dicsőszentmártoni, 3. Hosszúaszói, 4. Radnóti járás.

Küküllőlonka KK (1913) < Tótfalu Kü (1447).

Küküllőmező Uh (Varság-DK) 1942/3: Küküllő-mező (tk). 1954, 1956: *Küküllőmező* Székelyvárság tartozéka. – Poiana Tîrnavei = Su 2: 52. 1954, 1956. – 1974: c. Zetea {Zetelaka kzs. faluja É-ra} [25 C]

Küllyes Hu (1808) < Kunestő.

Kürpény Hu (Algyógy-ÉK) 1805: *Kürpény*. 1808: Kürpény ~ Kürpéncs (95). 1888: Kurpény Algyógyi js (Je 461). 1913: Kurpény Hu vm (Az). – 1909/19: Curpeni, *Kurpeny*, L 443: r 440 (61). = Su 1: 184. 1805, 1854. – 1974: c. Ceru-Băcăintî {Bokajfalu kzs faluja É-ra} [34 C]

Kürpöd Újeh (Újegyház-K, Szentágota-D) 1332–3: *Kyrchperch* (Tr). 1373: *Kirchpert*, 1773–75: *Kuchberg* (Ub II. 408, 414). 1733: *Kirchperg*, 1760–2: *Kürpöd*. 1808: Kürpöd ~ Körpöd, Kirchberg, Kirprig (95). 1861: Körpöd, ≈, Kurpej Újeh (38). 1888: ≈ (Kirchberg, Chirper, Kirper) **Sze** Újegyházi js (Je 462). 1913: Kürpöd Sze vm (Az). – 1909/19: Chirpău, *Kürpöd*, *Kirchberg*, L 1506: r 411; n, c (45). > Chirpăr = Su 1: 143. 1332–1854. [36 C]

Kuvy-07 Kürt székely ág (Km II. 962) 1505.II.17.: Esztergomi Székely Ferenc a Meggyes-nem Dudor és *Kwrth* ágán, valamint a Halom-nem Názán ágán bírt három lófőiségét zálogba adja Nagyernyei Székely Ferencnek (KmJkv 3340); 1505.VI.27.: Uő ugyanazokat eladja Csávási Erdő Miklósnak és Gergelynek (3363).

Kürt * Te (Temesvár táján, Papd mellett) 1410: Gotthardus de *Kwrth* királyi ember Torontálmegyében; 1489: Gaspar de *Kywrth* birtokos Papd vidékén (Cs 2: 83. Kürti). – Su 2: 358.

Kürtös Ar (Pankota-Ny) 1519: *Kurteghaz*, 1645: *Kurtik*, 1646: *Kurták* (Márki II/1. 238). 1808: Kurtics (94). 1851: ≈, Ar vm, 120 **kath.**, 2360 **óhitü**, 35 zsidó lak., kath. és óhitü anyateplomokkal. Határa sik és gazdag termékenységü; sok dohányt termeszt; marha- és juhtenyésztése nevezetes. Többen birják (Fé 2: 282). 1888: ≈ Aradi js (Je 461 & Kutas, Szent-Pál, Almás-Iratos és Sofronya psz). 1913: Kürtös Ar vm. « Kisszentpál, Kutas. 1920: **határhelység** vasúti határállomással. – 1909/19: Curtici, *Kurtics*, L 7642: r 5126; m, zs, szlovák (61). = Su 1: 184. 1519–1913. [19 D]

Küsmöd Uh (Korond-Ny) 1333: **sacerdos** de *Kusmend*, 1334: *Busmend* [: *Kusmend*] (Tr). 1566: *Kwsmeodh*, 1567: *Kwsmod* (SzO II. 200, 220). 1589: Vitezleo *Kws Meodi* Marton Gyeorgy Zent Egyeden {Vasasszentegyed} lakozo (Dé 19). 1602: Kismöd (SzO V.306). 1614: 70 családfő (Uh 84). 1712: Küsmöd (SzO VII. 192). 1733: *Kösmed*. 1808: Kismöd ~ Kismed (85). 1861: Küsmöd Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 463). 1913: Küsmöd Uh vm (Az). 1935 tájáig dolgoztak itt virágos bútorokat készítő ácsok. – 1909/19: Kuşmed, *K*, L 680: r 53; m (100). Cuşmed = Su 1: 185. 1333–1854. – 1974: c. Atid {Etéd kzs faluja É-ra} [24 D]

Kyrieleis Do: Kerlés.

L.

Lába * Csa (Szemlak-É) 1232: t. *Laba*. Egyik része Teka birtoka volt, másik része várföld, melyet II. Endre király adott Csák nb. Miklós ispánnak, s bár Béla herceg visszavette, II. Endre 1232-ben újra odaadta neki (Gy 1: 862). – Su 2: 361.

Lábas Ar (Lippa-DK) 1477: *Labasowcz* Solymos vár 71. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1690–1700: *Labosincz* (Borovszky: Temes 63). 1808: Lábasincz, Labaschincz **Te** (95). 1851: *Labasincz*, Ar vm, 705 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. ... fő kincse roppant erdejében áll, mellyben nagy vadak is tanyáznak. Birja a királyi kincstár (Fé 3: 3). 1888: ≈ Te Lippai js (Je 463). 1913: Lábas Te vm (Az). – 1909/19: Lăbășinț, *Labasincz*, L 680: r 664 (100). Lăbășinț = Su 1: 370. 1477–1851 {1913}. 1974: c. Șiștarovăț {Sistaróc kzs faluja DK-re} [32 C, D]

Lábfalva BSz (Dés-ÉK) 1325: p. *Lanahaza*, 1335: p. *Lelhaza* (Tr). 1366: *Leelhaza* (Kádár IV. 549; Su 2: 361); 1405: v. **Olachalis** *Lalfalwa*, 1467: *Ladfalwa*, 1666: *Lalffalva*, cca 1703: *Lámfalva* (Kádár IV. 540). 1733: *Lábfalva*. 1808: ≈, Lelest (95). 1861: ≈ BSz (18). 1888: ≈ (Lelesty, Szelesci) **SzD** Dési js (Je 463). 1913: Lábfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Leleşti, *Lf*, L 597: r 411; szlovák, m (102). = Su 1: 356. 1405–1854. – 1974: c. Petru Rareș {Retteg kzs faluja ÉNy-ra} [13 C]

Laborfalva Hsz (Uzon-ÉK hrs a Feketeügy jp-i úton) 1600: *Zenth Iwan* et *Laborfalva* (SzO IV. 145). 1805: *Szent Ivány-Laborfalva*. 1808: Laborfalva (95). *1819.III.8.: **Berde Áron** jogász, egy. tr, 1872–73: rektor (–1892.I.25., Kv). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Sepsi js (Je 463). Sepsiszentiván & Laborfalva: 1913: **Szentivánlaborfalva** Hsz vm (Az). & **Laborfalvi Róza** színésznő (Miskolc, 1817–1886, Bp). – 1909/19: Sântion-Lunca, *Szentivánlaborfalva*, L 940: r 159; m (158). Sântionlunca = Su 2: 135. {Szentiván adataival.} 1600–1854. [37 D]

Labodás TA (Torda-É) 1956: *Labodás* Ploszkos tartozéka volt. – Lobodaș = Su 1: 361. » Ploscoș.

Lacfalú Sza (Felsőbánya-D hrs) 1566: *Laczfalwa*, 1688: *Latz-falu* (Maksay: Urbáriumok 624, 631). 1808: Laczfalu ~ Loczafalu, Sisesti (95). 1851: Láczfalu, Sya vm, 3 r. (**kath.**), 714 g. **kath.** lak. s anyatemplommal. Mezejök szűk, s ezen is szénát természetnek; erdejök kevés. F. u. a kamara (Fé 3: 4). 1888: Laczfalu (Seseusty) Sza Nagybányai js (Je 463). 1913: Lacfalú Sza vm (Az). – 1909/19: Șișești, *Lf*, L 956: r 945; zs (174). = Su 2: 174. 1566–1851. [13 A]

Lacház KSz (Kapnikbánya-DNy) 1543: Lachkonía, 1566: Laczkonya, 1650: Laczkina (Kádár IV. 544). 1733: *Leczvény*, 1750: *Leczkie*. 1808: Laczkonya **Köv** (95). 1888: ≈ (Laczkijá) **SzD** Magyarlápósi js (Je 463). 1913: Lacház SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Leschia, *Lh*, L 551: r 541 (103). > Läschia = Su 1: 354. 1543–1913: Lacháza (H). 1974: c. Copalnic Mănăstur {Kápolnokmoostor kzs faluja ÉK-re} [13 A]

Laczkány * Te (Karánsebes táján, Delényes mellett) 1433: *Laczkan*, 1447, 1448: *Lachkaan*, 1475: *Lachkan* in districtu Sebes in comitatu Themes (Cs 2: 48). 1433: ≈, ... 1495, 1559: pr. ≈ (Pesty: Krassó II/1. 307; Csáky 577). – Su 2: 350. { Delényes mellett *Latcan* ~ *Lețcan* határrész őrzi emlékét }

Lackod Kü (Dicsőszentmárton-ÉK) 1414: p. *Lachkod*; 1426: *Laczkod*. Haranglábi, Jakabfi, Lengyel, Kemény s más birtokosé (Cs 5: 886). 1448.XII.22.: *Lachkod* Haranglábi, Lengyel és Kemény-birtok (KmJkv 640); 1459.VII.9.: *Laczkod*-on Gyerőmonostori Kemény rb (1364); 1469.III.3.: *Laczkod*-on Szentpáli rb (1848); 1486.VI.1.: Vessződi Pongrác *Laczkod* birtokbeli örökös részeit zálogba adja Vizaknai Ferencnek (2585); 1493.V.23.: Szentpáli István frater, a váradi ferences kolostor lakója *Laczkod* birtokbeli ősi részeit atyafiúi szeretetből Hosszúaszói Ferencnek és Mártonnak adja (2865); 1530.IX.26.: *Laczkod*-on Haranglábi rb (4320). 1733: *Leszkudu*, 1750: *Laszkud*, 1760–2: *Laszkut*. 1808: Lackod (95). 1861: Lackod, Leszkud Kü (8). 1888: ≈ (Lackód, Leszkud, Lescudu) **KK** Radnóti js (Je 463). 1913: Lackod KK vm (Az). –

1909/19: Lăscud, *L*, L 750: r 720 (101). = Su 1: 354. 1414–1854. – 1974: c. Ogra {Marosugra kzs faluja DK-re} [23 D]

Lacunás Te (Detta-DK, az Oravicabányai úton) 1717: *Lazummasch*; 1761, 1783: *Lasonash* (Borovszky: Temes 63). 1808: Laczunás (95). 1851: ≈, Te vm, hegyes-völgyes vidéken, 1025 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. ... Birja Sztojanovics János (Fé 3: 4). 1913: Lacunás Te vm Verseci js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Lățunaș, *L*, L 1000: e 852; m, n (101). = Su 1: 354. 1717–1851. – 1974: c. Jamu Mare {Nagyzsám kzs faluja DK-re} [42 C]

Ladamér (Gy 2: 171) ld. Szászföld, Szeben szék

Ladamér Sze (Vizakna-É, a Viza bp-i úton) {...} Ladamer {...}. 1320: *Ladamerteluke*, 1326: p. *Ladomateluke*, 1331: *Lodomasteluk*, *Lodomateluk* (Tr). 1392: *Ladamas*, 1394: *Ladamos* (Ub III. 38, 103). 1750: *Lamnas*, 1805: *Ladámos*. 1808: Ladamos, Lamnos AF (95). 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Ladendorf, Lamnes) **AF** Kisenyedi js (Je 464). 1913: **Ladamos** AF vm (Az). – 1909/19: Loamnăș, *L*, *Ld* (*Ladmesch*), L 332: r 311 (104). Loamneș = Su 1: 361. 1320–1854. [35 D]

Ládnok Fe (Gy 2: 171) ld. Pókafalva.

Ladóc Hsz (Kovászna-DNy) 1578.XI.29.: *Ladocz* ekkor Lisznyóhoz tartozott (SzO V. 115). 1968: *Ladóc* Bárkány kzs faluja 5 km; 1969 L 660 (*Kovászna megye*, 1969). – Lădăuți = Su 1: 353. 1954. – 1974: c. Barcani {Bárkány kzs. faluja ÉNy-ra} [38 C]

Ladomér Za 1241 e: a váradi **káptalan** birtoka (Gy 1: 685. Várad).

Lagud * Kr (Sarmaság-DNy) 1259: v. *Lagud* ~ *Lagwd*. Lagud falu s mellette Káta nb. „Ábrahám földé“ 1259-ben a somlyói uradalom határosa ÉNy-on Maladé, Újlak és Győrtelek közt, a Kraszna bal partján. A Kárászteleki patak torkolatánál feketett (Gy 3: 516). – Su 2: 361.

Lahás hegy 1808: mons Lahás Csikszék (95).

Lajosfalva 1. Be (Óradna-ÉK, az Aranyos-Beszterce j. p.) 1861: Ludvigsdorf Na (26). 1888: Lajosfalva (Karlibova, Kirlibaba, Ludvigsdorf) **BN** Óradnai js (Je 464). 1913: Lajosfalva BN vm (Az). – 1909/19: Cârlibaba (Cârlibav), *Lf*, *Ld*, L 513: r 110; n, zs (38). > Cârlibaba Veche > Cîrlibaba = Su 1: 156. 1909. [14 B]

Lajosfalva 2. BN (Lajosfalva-D, az Aranyos-Beszterce b. p.) 1913: **Radnalajosfalva** BN vm Óradnai js (Az). – Cîrlibaba Nouă = Su 1: 156. 1913. [14 B]

Lajosvölgyihuta Sza (Avasújváros-ÉK, a Técsői úton) 1909: *Lajosvölgyi huta* Avasújfaló tartozéka (Su). Lajosvölgyi Huta6: **Nepomuki Szent János-templom**, b: V.16. (RKNt 1999). – 1909/19: Huta, *Lajosvölgyihuta*, &, v. Certeze (92). > Huta Certeze = Su 1: 299. 1909. > Huta-Certeze [2 D]

Lak Do (Gy) : Feketelak.

Lakostelek * Fe (Marosgezse táján) 1291: t. *Lokusteluke*; 1358: *Lakos* ~ *Lakus*. Az erdélyi káptalan 1291-ben átadta Csúcsi Makó fia Miklós ispánnak. A vm É-i részén kereshető, ahol Makókék birtokoltak (Anyá, Csúcs, Gomboc, Makótelke stb.) 1358-ban Lakos birtokot *Laaz* mellett sorolják fel; ez ma *Lazie* hegynév Marosgezse DNy-i határán (Gy 2: 171).

Lakság Bi 1851: ... melly vidék alatt értetik a Rézerdő napnyugoti széle a Berettyó felé öt egész helység határán elterjedve (Fé 1: 146. Bogdán-Szovárhegy). Almás a Lakságon, ... (Fé 1: 21). {Almás: Szalárdalmás}

Lakulya * Hu (Hátszeg-DNy, Szkej, Kriva hs-gel együtt) 1480: p. *Lakwlya* in d-u Ha.; 1518: p. *Lakwra* in d-u Ha. Demsusi ~ Morsinai, D. Árka-birtok (Cs 5: 105). – Su 2: 361.

Lalánc Kr (Lippa-K, a Maros b. p.) 1585: *Lalosh*, 1596: *Lalesocz*, 1717: *Lalesincz* (Pesty: Krassó II/1. 309). 1808: Lalasincz, (i) Lalashince (95). 1888: ≈ **KrSző** Marosi js (Je 465). 1913: Lalánc

KrSzö vm (Az). – 1909/19: Lălăşinţ, *Lalasincz*, L 1439: r 1396; zs, n (101). Lalaşinţ = Su 1: 351. 1585–1913.

Lalfalva * Za (Borosjenótáján) 1406, 1409: *Lalfalua* Egregy várához tartozott (Cs 1: 722). – Su 2: 361. 1406–1409 Lalfalua villa sclavonialis [: Olahalis]

Lámkerék Se (Szászsebes-É hrs) 1308: Miklós *Lanchenrukindorf*, *Lanchnrukiindorf*-i **plébános** (An 2: 499). 1309: *Lanchrukindorf*, 1330: *Lancruk*, 1336: *Lanchruch* (Tr). 1402: *Langkerek* (Ub II. 269). A XV. században menekülő délszlávok („bolgárok“) települnek ide; ezek utóbb elrománosodtak. 1488: *Lanckendorf* (Berger 52). 1526/40: *Langendorf* (Scheiner 82). **1587: Lankerek**. – E: fl. 12. {A -} Ill. Princeps magn. dom. Ioanni Galffy integram perpetuo contulit^a (a: Alatta más kézzel: *Stephanus Caroly possidet*). Dé 25). 1644: *Lámkerék* (Amlacher). 1733: *Lánkreny*, 1750: *Lamkren*. 1808: Lamkerék, Langendorf ~ Lantendorf, Lanker (95). 1861: Lámkerék, Langendorf, ≈ Sebes (36). 1888: ≈ (Langendorf, Lankram, Lankrem) **Sze** Szászsebesi js (Je 465). 1913: Lámkerék Sze vm (Az). – *1895.V.9.: *Lucian Blaga* költő, író (–1961, Kv); itt temették, május 9-én; sírszobra R. Ladea alkotása. 1909/19: Lančrām, *L, Ld*, L 1783: r 1755 (101). = Su 1: 351. 1309–1854.

Lampert KSz (Csánki) : Lompért Kr.

Lanahaza BSz (Su) : Lábfalva.

Lanbószeg * Te (Csák mellett) 1478: pr. *Lanbozezh* Csáky-birtok (Cs 2: 48). – Su 2: 361.

Láncz Za (1808) < Lavocsafalva (1439).

Lándor AF (1913) < Nándorlaka.

Landskrone Sze (Talmács mellett) 1370: castrum nostrum (**regis**) *Lanchkron*, 1376: castellanus de *Lanzcron*, 1378: castellanus de *Landscron*; 1424, 1432: *Landescron* (Ub II. 359, 449, 481). – Su 2: 361. Lanchkron.

Langenfeld Szö (1808) : Néramező KrSzö.

Lankás Bi (Belényes-É) 1692: *Lunkaspri* (Mezősi 102). 1808: Lunkány, Lunkaszprie (100). 1851: Lunkaszprie, igen hegyes, erdős vidéken: 375 n. e. **óhittü** lak., s anyatemplommal. Van egy patakja Ro nevü, s télen egy meleg forrás-vize (Fé 3: 51). 1888: ≈ Bi Magyarcsékei js (Je 481). 1913: Lankás Bi vm (Az). – 1909/19: Luncasprie, *Lunkaszprie*, L 965: r 837; m, zs (106). = Su 1: 368. 1692–1913. – 1974: c. Dobtreşti {Bihardobrosd kzs faluja K-re} [21 A]

Lankoj 1. Za 1. (Brád-D hrs) 1439, 1441, 1445: *Felsew Lankoyh*, *Also-Lonkoi* Világos várhoz tartoztak. 1525: *Lonkwy* (Cs 1: 738). 1733: *Alsó-Laczkoy*, 1750: *Also-Lunkoj*, 1760–2: *Lunkoi inferior*. 1808: Lunkoj (Alsó-), Lunka de dzsosz (100). 1876-tól Hu vm. 1888: Alsó-Lunkoj **Hu** Brádi js (Je 206). L 1910: 714 (r); 1956: 863 (Le). 1913: **Alsólunkoj** Hu vm (Az). – 1909/19: Luncoiul-de-jos, *Al*, L 644: r 633 (106). = Su 1: 368. 1439–1854. > Luncoiu de Jos [33 B]

Lankoj 2. Za 2. (Brád-DK) 1439: *Felsew-Lankoyh*, 1525: *Lonkwy*. Világosvár tartozéka volt (Cs 1: 738). 1733: *Felső-Loszkovény*, 1750: *Felső-Lunkoj*, 1760–2: *Fel Lunkoj*. 1808: Lunkoj (Felső-), Lunka de szusz (100). 1876-tól Hu vm. 1888: Felső-Lunkoj **Hu** Brádi js (Je 323). 1913: **Felsőlunkoj** Hu vm (Az). – 1909/19: Luncoiul-de-sus, *Fl*, L 740: r 733 (106). = Su 1: 368. 1439–1854. > 1974: Luncoiu de Sus c. Luncoiu de Jos {Alsólunkoj kzs faluja DK-re} [33 B]

Lapád 1. Fe 1. (Enyed-KDK 10 km) 11 **honfoglaláskori** sír Árkok köze nevü határrészén, a Gorgán és Vár nevü hegyek között (1905, Bodrogi János és Fogarasi Albert enyedi tanárok tárták fel). **^1023:** Gizella királyné, István király hozzájárulásával, az erdélyi részekben fekvő *Lapat* birtokot a bakonybéli Szent Móric-monostornak adományozza (Er I. 1). [1030–38]: v-m *Lapath*; 1177: v. *Lapad*; 1316: p/v. ≈; 1332–5: Michael **sacerdos** de *Lapad*, Pertus ≈. A bakonybéli monostor régi adományokat összeíró XVI. századi registroma szerint Gizella királyné adta a béli apátságnak, melyet I. István király alapított. Hajdani királynéi birtoklást igazol a felette elterülő „Asszonynepe“ (tk. 'királyné népe') neve, melynek Fugaddal közös 1177-i metálsában említik

Lapád falut is. Lapád határa ekkor Bagó területét is magában foglalta, mert e két birtok utóbb együtt járt. 1296-i oklevélből kiderül, hogy ekkor már Lapád és Bagó a budai káptalan birtoka volt, s a Szentkirályi nemesek zaklatták birtokában a prépostságot (Gy). 1316. IV. 18.: *Laapad ~ Lapad*. Amikor *L*-ot a budai káptalannak visszaadták, Buken fia Péter magister e birtok felét, amelyet tartott, a budai káptalan nevében és helyett a jelen levő Benedek csanádi püspönek visszaadta (An 4: 263. K:-). 1316.IX.10., Temesvár: Károly király udvari bírósága előtt Péter magister bevallást tesz: *Lapad* korábban tartott felét visszaadja. A király *Lapad* felét a budai egyháznak visszaállítja (An 4: 319. K:-). 1317: *Lapath*. A Budai káptalan eladja Damyan nb. Buken fia Péter magisternek, s általa testvéreinek és fiainak. Hj: Sámson fia István *Bece* faluja, *Scentkeral* falu és az odavaló nemesek faluja, *Chumburd*-i fiainak [*Ba*]gow földje, *Haperthon*, *Azunnepe* és *Fugad* falvak (An 4: 501, 516. K: Györffy, Sz 1983. 1127-9; Jakó–Manolescu 7/A). Papja 1332 I: 3 gs, 1333 I: 10, 1334 II: 10, 1335 I: 10 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 171). 1519.IV.19.: Szf-i Mikola István fe: Ádámosi Horváth Gáspár leánya: Katalin lapádi részét 75 arany Ft-on zálogba adja Háportoni Forró Tamásnak (KmJkv 3721). 1587: *Lapad*. – E: fl. ---. A: fl. 8 (Dé 21). 1635 Albis (Hsz): Torjai István (gyalogkatona) Lapadon Beldjek jobbágya (SzO). 1733: *MagyarLopád*, 1760–2: **Magyar Lapád**. 1808: *Lapád* (*Magyar*-) h., *Lopádea ungaraszka* val. 1861: M-L AF (6). 1888: M-L (Lopágyeá, Lopadia) AF Nagyenyedi js (Je 486). 1913: **Magyarlapád** AF vm. # Molnár József: *Várhegy alatt, dombok között Magyarlapád*. Adatok Magyarlapád község és a magyarlapádi református egyházközség történetéhez. Kv 1999 ERefEhk. Tejfeldolgozó üzeméről 2004.VIII.27. Duna Tv. – 1909/19: Lopadea-ungurească, *MI*, L 899: r 34; m (104). > 1956: Lopadea Nouă = Su 1: 362. 1202–1854. [35 A]

Lapád 2. Fe 2. (Enyed-É, Miriszló-Ny hrs) 1299: p./v. *Lapaad*; =: t., fl. *Lapad*. A gyulafehérvári káptalan birtoka; ennek enyedi uradalmával együtt határolták körül. Miriszló határosa (Gy 2: 171). 1499: *Olahlapathi* (Iczkovits 58). 1733: *Lapad*, 1760–2: *Oláh Lápad*. 1808: *Lapád* (*Oláh*-) h., *Lopádea ruméneszka* val. 1861: O-L AF (6). 1888: O-L (Lopágye) AF Nagyenyedi js (Je 552). 1913: **Oláhlapád** AF vm (Az). – 1909/19: Lopadea-română, *Ol*, L 697: r 686 (104). > 1956: Lopadea Veche = Su 1: 363. 1296 {?}, 1499–1854. [22 D]

Lapadure psz (t) Gilád **Te** (Je 466).

Laphegy Sza (Krasznabéltek-K) 1424: *Laphegh* (Cs 1: 479). 1424: v. **valahalis** *Laphogh*. A Dráfiak XV. század eleje táján keletkezett román faluja (Maksai 166). 1648: *Lophagy* (Makkai 405) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Lophágy, Kuza (98). 1851: ≈, Sza vm, 305 g. **kath.** lak. fil templommal. Sovány szántóföldekkel, szép és nagy bikkes erdővel. F. u. gróf Károlyi (Fé 3: 38). 1888: Lophógy (Cutia) Erdődi js (Je 477). 1913: Laphegy Sza vm (Az). – 1909/19: Cuța, *Lophágy*, L 405: r 391 (62). = Su 1: 183. 1424–1913. – 1974: c. Socond {Nagyszokond kzs faluja DK-re} [12 A]

Lapistya (Gyalu-Ny, Dongó-D, a Meleg-Szamos b. p. köz.; 1090 m) 1666: *Lapistya* (*Siebenbürgen*, 1993. 90). 1805: *Lapista*. 1861: Lapistya Ko (13). 1888: ≈ Ko Gyalui js (Je 466). 1913: **Felsőszamos** Ko vm (Az). – 1909/19: Lăpuștești, *L*, L 327 **ort. r** (101). 1936/39 tk: Lăpuștești = Su 1: 354. Lăpuștești (greșit Lăpușești), {Emiatt? hibás betűrendben!} 1805–1854. – 1974: c. Rîșca {Roska kzs faluja DK-re} *Gyalui-havasok* 1999. tk: Lăpuștești / Felsőszamos. {Töle É-ra 1936/39. tk: *I. G. Duca* nevű hs; ott a *Gy-h* 1999. tk-en nincsen település.} [22 A]

Lápos 1. BSz 1. (Dés-É, a Lápos vize partján) 1291: p. *Lapus* (Tr). 1315: t/p. *Lapus*. Károly király előtt Dénes fiai: Tamás és István magisterek, a székelyek comesei tiltakoznak, hogy a Szolnok vm-i örökölt *Lapus* f/b-t aranybányával és összes tartozékával (*Munusturzeg*, *Kozarwar*, *Vrbou*, *Bogath*, *Mana*) László volt erdélyi vajda mostanáig elfoglalva tartotta. A király hű szolgálataikért visszaadja nekik, s mindenkit tilt Dénes fiainak zaklatásától (An 4: 109). 1393: aurifodina et urbura in *Lapus* (Kádár V. 5). 1500.II.13.: Bánffy János és Imre az őket örökjogon illető *Josyplapos* és tartozékai: Alsószőcs, Borkút, Macskamező, Dánpataka és Rohi birtok felét 1500 arany Ft-ért eladja István moldovai vajdának és fiának: Bogdának, akiket csicsói várnagyuk: Péter képviselt (KmJkv 3126); 1502.XI.25.: districtus *Lapws* (3261); 1505.IX.24.: ... in pertinentiis et districtu de *Lapos* (3375). 1553: **Magyarlapos**, 1598: **opp.** *Magyar Lapos* (Kádár). 1733: *Magyar*

Lápos, 1750: *Lapusu*. 1808: Lápos (Magyar-) ~ Iosiplápos, Láposu-ungureszk (95). 1861: M-L BSz (19). *1866.XII.29.: **Kovács Dezső** tanár, író, szerkesztő, 1910–33 a Kolozsvári Ref. Kollégium igazgatója (–1935.VI.17., Kv). 1888: M-L (Lapusu unguereszk) **SzD** Magyarláposi js szh, ház 389, L 1921 (Je 486). 1913: **Magyarlápos** SzD vm (Az). – 1909/19: Lăpușul-unguresc, *ML*, L 2451: r 542; m, zs (101) > Tîrgu-Lăpus = Su 2: 196. 1291–1854. > Tîrgu Lăpuș [13 A]

Lápos 2. BSz 2. (Magyarlápos-ÉK) 1505: *Lapos*, 1548: **Olah-Lapos**, 1616: *Oláh-Lápos* (Kádár V. 32). 1662: *Oláhlápos* (Ve: Doc. XI. 23). 1750: *Ola Lapos*. 1808: Lápos (Oláh-), Láposu-rumonyesz (95). 1861: O-L BSz (19). 1888: Oláh-Lápos (Lapusu rumonyesz) **SzD** Magyarláposi js (Je 552 & Rójahóda (Poduruoji) bányatelep). 1913: **Oláhlápos** SzD vm (Az). – Lăpușiu Românesc, în 28 mai 1865 (Retegan). 1909/19: Lăpușul-românesc, *Ol*, & Păduroi (Rojahida), L 2796: r 2502; m, zs (101). > Lăpuș = Su 1: 353. 1505–1854. [13 A]

Lápos 3. Sza/KSz (Nagybánya-DNy, a Lápos b. p.) 1405: *Magyarlapus*, 1470: *Magyarlapoos*, 1475: *Lapws*. Vámhely és népes helység volt; 1475 körül 45 Ft évi adót fizetett (Cs 1: 559). 1469.VI.26.: *Lapus*. Györgyfalvi Henke (ds) László Láposért (Sza vm) pert folytatott Gyf-i Henke Jánossal (KmJkv 1895). 1744: Miklósvári S. János, gr. Teleki Mihály "Hagymás Láposi Udvari Papja és a N. Bányai Ven. Tractusnak mostani Seniora", Sz. Jakab [VII.] Hav. 5. napj. Teleki József Urfi temetésén "prédikáltott, Kolosvárat a külső Magyar Utzai Templomban" (*Jákobnak Josefet ohajto Siralma ... Kv 1745*). 1760–2: *Hagymás Lápos*. 1808: Lápos (Hagymás-) **Köv** (95). 1888: H-L (Lapusel) **Sza** Nagysomkúti js (Je 359). 1913: **Hagymáslápos** Sza vm (Az). – 1909/19: Hășmaș-Lăpuș, *HL*, L 1290: r 927; m, zs (87). > Lapușel = Su 1: 353. 1760–1854. – 1974: c. Recea {Lénárdfalva kzs faluja DNy-ra} [12 B]

Láposbánya 1. BSz (Magyarlápos-ÉK) 1315: t. *Lapus*, 1390: districtus *Lapus*, 1630: *Lapos-Banya* (Kádár IV. 549). 1808: Láposbánya (96). 1861: Oláh-Lápos-Bánya BSz (19). 1888: Oláh-Láposbánya (Bajucz) **SzD** Magyarláposi js (Je 552). 1913: **Erzsébetbánya** SzD vm (Az). – 1909/19: Băiuiț, *Olb*, L 1235: r 404; m (12). = Su 1: 62. 1315–1913. [13 A]

Láposbánya 2. Sza (Nagybánya-ÉNy hrs) A megszállás az 1231 és 1300 közti időre esik ... 1300-ban Lápos már a Kaplony-nemzetség birtokában van. Utóbb a Móric-család és örökösei uradalmába tartozott az egész középkoron át. 1490: Totfalu cum fodinis et mineris auri et argenti *Lapospbanya* appellatis (Maksai 166). 1490: *Lapospbanya*; 1493: *Lapys Banya*. Részben Szinér várához tartozott arany- és ezüstbányaival, részben Nagybánya városé volt (Cs 1: 479). 1808: Láposbánya Sza (96). **Kisboldogasszony-templom**, b: IX.8. (RKNt 1999). 1851: *Lápos-Bánya*, Sza vm, 223 **római**, 748 **g. kath.**, és 26 evang. lak., a Handalt is ide számítván. Mind a két felekezetnek van temploma és papja. A lakosok nem földmivelésből, hanem kézimunkákból, szekerezésből, bányászságból, szénégetésből keresik élelmüket. A Lápos pataka stompokat, kohfűvókat, malomkerekeket hajt, s benne a hegyek közt sok pisztráng fogatik. F. u. 2/3 a gr. Károlyi ház, 1/3 Nagy-Bánya városé, de kevés jövedelmet vesznek be (Fé 3: 12). 1888: Láposbánya (Baiczae) Sza Nagybányai js (Je 466). 1913: Láposbánya Sza vm (Az). – 1909/19: Băița, *Lb*, L 1158: r 744; m, zs (12). = Su 1: 62. 1334–1851. – 1968: c. Tăuții-Măghruș {Misztmagyarós kzs faluja} [12 B]

Láposbánya Huta Sza (Láposbánya mellett) **Nepomuki Sz. János-templom**, b: V.16. (RKNt 1999)

Lápos mente: a Szamosba ömlő Lápos folyó felső völgye. Nagyobb magyarlakta falvai Magyarlápos és Domokos (K. L. 138).

Laposnak Hu (Jófő-K hrs a Maros bp-i úton) 1491: p. *Laposnak* et *Alsolaposnak*. ♂Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 105). 1733: *Laposnyak*, 1750: *Lepusnik*, 1760–2: *Lapusnyák*. 1808: Lapusnyak, Haldorf, Laposnyak (96). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ (Lapusnyik) Hu Marosillyei js (Je 466). 1913: Lapusnyak Hu vm (Az). – 1909/19: Lăpușnic, *L*, L 619: r 547; m, n (101). = Su 1: 354. 1491–1854. + 2: 289. Alsolaposnak. – 1974: c. Dobra {Jófő/Dobra kzs faluja} [33 D]

Laposnik * Ar (Kapronca közelében) 1440: *Lvposnik*, 1477: *Loposnyk* Solymos vár 20. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 364.

Laposnok 1. Te~Kr (Lugos-É) 1416: *Laposnok* köznemes nevében (Cs 2: 48). 1440: *Lvposnik*, 1477: *Loposnyk*, 1717: *Loboschnik* (Pesty: Szörény II 292). 1808: *Lapusnik* (96). 1851: ≈, Kr vm, 8 **kath.**, 412 **óhitű** lak., s anyatemplommal. Birja D'Ellevaux (Fé 3: 12). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je 466). 1913: **Bégalaposnok** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Lăpușnic, *Lapusnik*, L 522: r 504 (101). = Su 1: 354. 1416–1913. – 1974: c. Bara {Barafalva kzs faluja K-re} [32 D]

Laposnok 2. Szö (Bozovics-DNy hrs) 1540: *Lapusnik* (Pesty: Szörény II. 292). 1808: *Lapusnik*, *Lapuschnik* (96). 1888: ≈ **KrSzö** Bozovicsi js (Je 466). 1913: **Nagylaposnok** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Lăpușnic, *Lapusnik*, L 2108: r 2100 (101). Lăpușnicul Mare = Su 1: 354. 1540–1913. > Lăpușnicu Mare [54 B]

Laposnok 3. Szö (Herkulesfürdő-ÉNy) 1603: *Kis Lapusnik*, *Lapusniczel*; 1774: *Lapusnicza* (Pesty: Szörény II. 292). 1808: *Lapuschniczel* (96). 1888: *Lapusniczel* **KrSzö** Teregovai js (Je 466). 1913: **Kislaposnok** KrSzö vm Bozovicsi js (Az). – 1909/19: Lăpușnicel, *L*, L 932: r 921 (101). = Su 1: 354. 1603–1913. [43 C]

Laposnya MT (Beszterce-K, a Görgény-völgy utolsó települése) 1909: *Laposnya* Libánfalva tartozéka. – 1909/19: Lăpușnea, *Laposnya*, & v. Ibănești (101). > Lăpușna = Su 1: 354. 1909. – 1974: c. Ibănești {Libánfalva kzs. faluja} [24 B]

Lápospataka SzD (1913) < Disznópataka BSz.

Lápos-vidék 1502, 1505: *districtus Lapos* (Km II. 963) : Magyarlápos vidéke.

Lapugy 1. Hu 1. (Jófé-DNy) 1439: *Lapugh*, 1491: p. *Lapwg*, *Alsolapug*. 1506: *Lapogh*. 1526: p. *Lapwg superior et inferior*. ⚭Déva vár tartozéka, Jófé vs birtoka. 1439: Lapugyi Balán; 1506: Lapogyi Bár György Jófé vidéki nemesek (Cs 5: 106). 1601: *Also Lapugy* (Ve: Doc. VI. 370). 1733: *Alsó-Lápos*, 1750: *Also-Lapuds*, 1760–2: *Also-Lapugy*. 1808: Lapugy (Alsó-), Unter-Lappendorf, *Lapusul de szusz* {!: zszsz} (96). 1861: A-Lapágy Hu (20). 1888: Alsó-Lapugy Hu Marosillyei js (Je 206). L 1910: 340 (r); 1956: 311 (Le). 1913: **Alsólapugy** Hu vm (Az). – 1909/19: Lăpugiul-de-jos, *Al*, L 343 **ort. r** (101). = Su 1: 353. 1439–1854. > Lăpugiul de Jos [33 C]

Lapugy 2. Hu 2. (Jófé-DNy) 1491: *Lapwg*. 1526: p. *Lapwg superior*. ⚭Déva vár tartozéka, Jófé vs birtoka (Cs 5: 106). 1601: *Felső Lapugy* (Ve: Doc. VI. 370). 1733: *Felső-Lápos*, 1750: *Felső-Lapudcs*, 1760–2: *Felső-Lapugy*. 1808: Lapugy (Felső-), Ober-Lappendorf, *Lapusul de szusz* (96). 1861: F-L Hu (21). 1888: F-L (Lepugy din szusz) Hu Marosillyei js (Je 323). 1913: **Felsőlapugy** Hu vm (Az). – 1909/19: Lăpugiul-de-sus, *Fl*, L 1241: r 1240 (101). = Su 1: 353. 1439–1854. > Lăpugiul de Sus [33 C]

Lapupatak Ko (Egeres-ÉK; 342 m) 1521, 1523: p. *Lapwpathak*. ⚭Almás vár tartozéka (Cs 5: 373). 1652-től Gyalu tartozéka. 1733: *Lapo*, 1750: *Lapupatak*, 1760–2: *Lapustpatak*. 1808: Lapúpatak, Lépu (96). 1861: Lapupatak Ko (13). 1888: ≈ (Lapu, Lepu) Ko Almási js (Je 466). 1913: Lapupatak Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Lăpuu, *Lp*, L 429: r 419 (101). > 1929: Lapu : Ruginoasa, L 470, H{Vá}: Șorecani 10 km (AnR). = Su 2: 87. 1521–1854. – 1974: c. Cuzăplac {Középlak kzs faluja DK-re} [22 A]

Lapus * Me (Erzsébetváros-D, Váldhid táján) 1349: terra *Lapus vocata* (Tr). – Su 2: 361.

Lárga BSz (1861) : Tágfalva.

Lászlófalva * Te (Temesrékás táján) 1473: *Lazlofalwa* Cseri vára tartozéka (Cs 2: 12). 1473.VIII.30.: *Lazlofalwa* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Laczlofalwa* Nádasdi néhai Ungor János fia: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 362. 1473.

Lászlóháza 1. * Bi 1374: v. **walachalis** *Lazlouhaza* (Jakó 357). – Su 2: 362. {Urszáddal együtt említik}

Lászlóháza 2. * Kr (Ermény körül) 1323: p. *Lazlauhaza*. Az erményi uradalom része (1323); e körül kereshető (Gy 3: 490). 1334: *Laslohaza* (Cs 2: 104). – Su 2: 361.

Lászlóvára Sző (Újmoldova-D, a Duna-parti úton) 1850 {Su}; 1909: Coronini, Koronini (Su). 1913: Lászlóvára **KrSző** vm Újmoldovai js (Az). – 1909/19: Coronini, K, L 901: r 872 (55). 1964: Pescarii = Su 2: 35. 1850, 1909, 1913, 1964. > 1974: Pescari [54 A; L]

Lászó 1. * **Ar** (a Maros b. p.) 1597: *Lazo* (Pesty: Krassó II/1. 311). – Su 2: 362.

Lászó 2. **Hu** (Jófé-Ny, a Marostól D-re) *1448: **Lászai János** gyulafehérvári **főesperes** (–1523); megírta saját sírversét latinul (M. ir. t. I. 184). 1491: p. *Lazo*. ⚠Déva vár tartozéka, Jófé város birtoka (Cs 5: 106). 1733: *Lászó*, 1750: *Laseu*, 1760–2: *Laszó*. 1808: László (96). 1861: Laszszó Hu (22). 1888: Lászó (Lasszó, Laszod, Leszeu) Hu Marosillyei js (Je 467). 1913: Laszó Hu vm (Az). – 1909/19: Läsäu, *Laszó*, L 458: r 436; m (101). = Su 1: 354. 1491–1854. – 1974: c. Lápugiu de Jos {Alsólapugy kzs faluja É-ra} [33 C]

Latabár * **Bi** (Várad-Hegyközcsatár-É, a Csatárról Szalárdra vivő úton) 1221: vir militaris nomine *Latibar*, 1266: t. *Latybar* (Tr). 1272–90: v. *Lathabar*; 1291–4: v. *Latabar*. Geregye nb. Pál fia Miklós vajda birtoka volt, akitől kártétel miatt IV. László király elkobozta és a váradi káptalannak adta. A falu 1291–4 között a második alkalommal 15 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 638). XIII: *Lathabar* (Cs 1: 615). 1808: pr. *Latabár* h. Hnt. 13: *Latabárpuszta*. – Su 2: 361. *Latybar*. 1221–1828.

Latina Villa : Villa Latina Fe (1231) : Voldorf (> Dombos NK).

Latina Villa : Villa Latina Inferior Be (1432) : Aldorf (Alsóaldorf).

Latinorum Villa Bi : Olaszi.

Latorvár * **Fe** (Metesd-É) 1299: supra *Laturwar*. A fülesdi uradalom határpontja Igen felé a hegygerincen az erdőhatárnál. Kérdéses, hogy állt-e az Árpád-korban használatos vár rajta. Metesdtől É-ra kereshető (Gy 2: 172).

Latorvár * {Fe} 1407: castellanus de *Latorwar*; 1419: castrum *Lotharwaar*, *Loteruaar*; XV.v: *Lotorwar* (Ub III. 425, IV. 83). – Su 2: 361. {Talmács és Verestorony mellett}

Látrány * **Csa** (Pécska-ÉÉNy) 1333: Michael (**sacerdos**) de *Latrian*. 1421: *Latoryan*. Papja 1333: 3 gs pápai tizedet fizet. 1421-ben mint a csanádi **püspök** régi faluját erősítik meg a pöspök birtokában. 1757, 1762: *Latrány* Pécska pusztája; 1764. tk: *Latrány* (Gy 1: 863). 1421: *Latoryan* (Cs 1: 699. Latorján). 1474: *Latorian*, 1561: *Luatoryan*, 1647: *Latran*, 1757: *Latran*, 1764: *Latrotai* (Borovszky: Csanád II. 329). – Su 2: 361. 1333–1764.

Laurentii Villa Do : Lőrincfalva.

Lavocsafalva Za (Körösbánya-ÉNy) 1439: *Lavocsaifalva*, 1441, 1445: *Lewothafalwa* Világos vár tartozékai közt a mai Tyulesd mellett említik; bizonyára a szomszédos mai Liaucz vagy Lánicz értendő; ez 1525-ben *Lawch* formában szerepel (Cs 1: 738). 1760–2: *Lyavec*. 1808: Lánicz, Lyánicz Za (95). 1913: *Lyauc* Hu vm Körösbányai js (Az). – 1909/19: *Liauč*, *Lyaucz*, L 213 ort. r (103). *Leauč* = Su 1: 355. 1439–1854. – 1974: c. Tomești {Tomesd kzs. faluja ÉK-re} [33 B]

Láz 1. **Bi** (Margitta-DNy, Micske-ÉNy hrs) 1255: p. *Laz* .. iuxta Berykiou; 1291–4: v. *Laaz*. A Geregye-nem birtoka; az 1255-i osztózáskor Geregye fia Barnabás átengedte Eecch fia Pál ispánnak. A falu 1291–4 között másodízben 12 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 638). 1808: *Láz* (*Vámos*-) h. 1851: *Vámos-Láz*, vagy *Kis-Láz*, Bi vm, a Berettyó völgyében, igen nagy lapályban, 440 lakossal, kik közt n. e. **óhitű** 406, **r. kath.** 4, **g. kath.** 15, **ref.** 10, zsidó 5, földes gazda 65, zsellér 35, lakó 6, mesterember 1. Óhitű anyaegyház. Határa 420 hold, ... F. u. a Baranyi család, s ezek után zálogosok Szártory Károly, Miskolczy Károly, Gencsy Dániel, Gruden Imre, gr. Dessewffy (Fé 4: 261). 1888: ≈ Bi Magittai js (Je 714). 1913: **Vámosláz** Bi vm (Az). – 1909/19: *Chișlaz*, VI, L 675: 614; m, zs (46). = Su 1: 144. 1213–1217 {!: Lázd. Cf. Gy 1: 639}, 1255–1851. [11 C]

Láz 2. **Fe** (Szászsebes-D, a Sebes j. p.) 1357: p. *Laz* (Ub II. 141). Slawendorf 1451.V.12.: *Slahondorf* **káptalani** birtok (KmJkv 957). 1733: *Láz*, 1750: *Laz*. 1808: Láz ~ Laáz AF (96). 1850:

Láz, Laas (Su). 1861: Láz **AF** (6). 1913: **Sebesláz Sze** vm Szászsebesi js (Az). – 1909/19: Laz, Láz, Laas, L **669 ort. r** (102). = Su 1: 352. 1357–1854 {1913}. – 1974: c. Săsciori {Szászcsór kzs faluja D-re} [34 D]

Láz 3. Fe/AF (Alvinc-ÉNy) 1954: *Laz* Borsómező {Alvinci js} tartozéka. – Laz = Su 1: 352. 1954. – 1974: c. Vințu de Jos {Alvinc kzs. faluja} {? »}

Láz 4. Uh 1. (Korond-DNy, a Gagy vize j. p.) 1956: *Láz* Firtosmartonos tartozéka. Firtosláz. – Laz = Su 1: 352. 1956. – 1974: Laz-Firtănuș c. Avrămești {Szentábrahám kzs. faluja ÉK-re} [24 D]

Láz 5. Uh 2. (Szentábrahám-ÉNy) 1956: *Láz* Siménfalva tartozéka {? 4. határ!}. Solymosláz. – Laz = Su 1: 352. 1956. – 1974: Laz-Șoimuș c. Avrămești {Szentábrahám kzs faluja} [24 D]

Láz 6. Za (Borossebes-K, Dézna-D hrs) 1553–61: *Nagy Lasz, Kis Lasz* (Márki II/2. 164). 1746: *Láz* (Su). 1808: Láz ~ Laáz (96). 1851: *Láz*, Ar vm, 17 **kath.**, 428 **óhitű** lak., s anyatemplomml (Fé 3: 14). 1888: Láz (Laáz) Ar Borossebesi js (Je 468). 1913: **Déznaláz** Ar vm (Az). – 1909/19: Laz, Láz, L 462: r 458 (102). = Su 1: 352. 1553–1913. – 1974: c. Dezna {Dézna kzs faluja} [21 C]

Lázárfalva Cs Lázárfalva Cs (Tusnád-DK hrs) {1224 besenyő település} 1365: p. *Lazarfalwa*, 1567: *Lazarffalwa* (SzO I. 69, II. 220). = : 14 kapu (Venczel 35). 1576: *Lazarfalva* (SzO IV. 55). 1614: 29 családfő (Cs 16). 1614: Lázárok jobbágyai, zsellérei; 1640: 14 porta, Petki István kastélyt épített. 1808: Lázárfalva (96). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Lf **Cs** Kászon-alcsiki js (Je 277). 1910 L 836; 1941 L 920 (FN 1991.7.27.). 1913: Lázárfalva Csik vm (Az). – 1909/19: Lazarfalău, Lf, L 830: r 261; m (102). > Lázărești = Su 1: 354. 1365–1854. – 1974: c. Sînmartin {Csikszentmárton kzs faluja D-re} [37 B]

Lázári Sza (Szatmárnémeti-É hrs) **1261**: p. *Lazar*, 1284: v. *Lazar*. A Káta-nemzetség egyik ága bírta. Utóbb a Lázári-ág tagjai, majd a Vasvári, Lázári, Surányi és Csarnavodai családok birtokosok (Maksai 167). 1310: p. *Lazar*. 2/3-a Tamás fia Miklós örökölt birtoka, 1/3-át 50 M-ért megváltotta (An 2: 925, 926); 1313: p. *Lazar*. {Előző ügylet fordulata:} újabb 50 M-t Gábrriel helyett Miklós fizeti, *Lazar* harmadát ő birtokolja (An 3: 480); 1317: Károly király utasítja az ErK-t: hites embere a királyi emberrel együtt tisztázza Gábrriel fia Tamás fia János magister panaszát, akinek házára rontottak, őt és feleségét kezén, lábán megcsonkították és akitől *Lazar* faluban 400 disznót, 16 ökröt, 8 lovat elvettek, Hungucha (ds) Péter serviensét megsebesítették, *Lazar* föld 8 régi határjelét megsemmisítették (An 4: 591.K:-). 1332–7: *Lazar*; 1358, 1468: *Lazaar* Károlyi-birtok (Cs 1: 479). 1348: *Lazari*, 1349: *Lazary* (Tr). 1554.II.1.: Anarcsi Bocskay Péter és János kiegyezik a Somlyai Bátorakkal és a Báthoryak birtokában levő Németi mezőváros lakóival a *Lazar* birtok határában levő Homok és Saarerdeye nevű erdő erőszakos levágása, szántók és prédiomok elfoglalása miatti perben (KmJkv 5277). 1348: *Lazari*, 1349: *Lazary* (Tr). 1808: Lázári (96). 1851: ≈, Sza vm, 172 **római**, 211 {magyar} gör. kath., 285 **ref.**, 12 zsidó lak., **ref. anyatemplommal**, s egy ujonnan állított római kath. plébániával, mellyhez a szentegyház mostan építették. F. u. Eötvös László és családja, továbbá a Nagy és Szerdahelyi nemzetségek, úgy a Daróczy, Balogh, Barabás, Csűry és Csoma nemesek (Fé 3: 14). **Szent László-templom**, b: VI.27.; m. g. k. t: Gyümölcsoltó Boldogasszony, b: III.25. (RKNt 1999). 1888: ≈ Szatmári js (Je 468). 1913: Lázári Sza vm (Az). – Lazar > Lazuri = Su 1: 353. 1261–1851. [1 D]

Lázfalva * Te (Temesberény mellett) 1408: *Lazfalwa* Berény városhoz tartozott (Cs 2: 48). – Su 2: 362.

Lazur (1808) : Aszóirtás, Belényesirtás, Miklóirtás, Robogány Bi.

Lazura * Hu (Marosillye-ÉNy) 1468, 1485: p. *Lazwra* Illye város birtoka; 1/2: Foltiaké (Cs 5: 106). 1468.IX.5.: *Lazura* (KmJkv 1824). – Su 2: 362.

Lazurfalva Za (Nagyhalmagy-É) 1427: *Lazul*; 1464: *Laturalva* ~ *Lazwrfalva*; 1477: *Lazwra* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 738). 1808: Lazúr Za (96). 1850, 1854: Irtásfalva, Lazuri (Su). 1888: Lazur (Irtásfalva) Ar Nagyhalmagy js (Je 468). 1913: **Irtásfalu** Ar vm (Az). – 1909/19:

Lazuri, L, L 877: r 870 (102). = Su 1: 353. 1427–1854. – 1974: c. Vîrfurile {Halmágycsúcs kzs faluja É-ra} [21 D]

Lécfalva Ké/Hsz (Kovászna-Ny) Határában Várhegy: **XII-i királyi** vár; gyepüvédő magyarság (1949. évi ásatások). 1332: **sacerdos** de Beze [: *Leze*], 1333: *Lezofalua*, 1334: *Lezafalua* (Tr). 1537: *Leczfalwa*, 1556: *Lezffalua*, 1560: *Lécfalva*, 1567: *Lezffalwa* (SzO IV. 13, III. 312, V. 76, II. 222). 1580.I.28.: Tanúvallatás felcsernátoni Szaniszló Tamás és lécfalvi (*lezfalvi*) Csákány Gergely közti felcsernátoni vitás földek dolgában. „Birák ez dologban vagyunk mi Georgy Biró Gáspár lezfalvi és Pál Thamás Pál fel chernátoni Kézdy székiek“ (SzO VIII. 313–315). 1600.XI.25.: *Lécfalvi* országgyűlés. A közszekelyeket újra jobbágyosbba veti. Bocskay István birtokait elkobozza, őt magát Báthory-pártisága miatt számúzi az erdélyi fejedelemségből. © 1614: Lécfalva 108 családfő (Ké 12). 1614: egy lófő és egy libertinus: Balás deák és Tamás deák **schola mester**; 1635 Dálnok: Bartalis Mihály (régii lófő) Leczfalvi **Mester** (SzO). 1733: *Letzfalu*. 1808: Lécfalva (96). 1861: ≈ Hsz (29). *1870: **Baráthosi Balogh Benedek** tanár, orientalista (–1945, Bp). 1888: ≈ Kézdi js (Je 469). 1913: Lécfalva Hsz vm Sepsi js (Az). « Várhegy. 1969 L 828. – 1909/19: Letfalău, *Lf*, L 1011: r 24 (103). Let = Su 1: 358. 1332–1854. – 1974: c. Boroşneu Mare {Nagyborosnyó kzs faluja É-ra 6 km} [38 C]

Lecsmér (Necsemér) Kr (Somlyó-Ny, Berettyószéplak mellett) **1213**: t. Baluc ve. *Nesmer*; 1214: Azaria de v. *Nechemer*; 1318: Petrus f. Jacobi et Petrus f. Nicolai nobiles de *Lechmer*, p. *Lechmer*; in ... p-e ≈, ... iuxta fl-m Berekyo in vicinitate ... p-is Dedach et p-is Sceplak. 1214-ben Lecsméri Azarias mint poroszló jár el bihari ügyben. 1318-ban a Lecsméri nemesek Lecsmér birtokot, mely Potouch dédáci földjével határos, eladják 50 M-ért Dédáci Potouchnak; hozzá tartozik 2 malomhely, de kivéteik belőle 3 udvar, melyből egy Lecsméri Péter apjáié, Jakabé volt, s kettő Dédács felől esett. Még ez évben Jakab fia Péter e három udvart a Berettyó mellett Dédács és Széplak (Sceplak ld. Bihar vm) felől eladta 15 M-ért a Bihar vm-i Kincsei Miklósnak (Gy 3: 516). 1311-i határkijelölés Dédács és Lecsmér között **templomát** említi: „a templomtól a szőlőig tart a határ“ (MM). 1318: *Lechmer*, 1423: **Olah Lechymer**, *Lechymer* (Petri IV. 7). 1410: Kusalyi Jakcsok birtokbaiktatása (MM). 1450.IX.29.e.: *Lechmer*-t Hunyadi János kormányzó visszaadta Kusalyi Jakcsoknak (KmJkv 902); 1452.II.29.: *Lechmer*-en Kémeri rb (1014); 1459.V.29.u.: *Lechmer*-en lakó Gergely **deák** Sombori familiáris, **ü**: Zsombor (1355); 1459.X.8.: Uő **ü**: Ipp (1380); 1461.I.2.: *Lechmer*-en Kémeri rb (1498). 1467, 1481: *Lechmer*, 1496: *Lychmyr* (Cs 1: 583). 1469.VIII.27.: *Lezmer*-i Bíró György **ü**: Szilvás KSz (KmJkv 1905); 1493.IV.19.: Nagyfalva pálos kolostora *Lechmer* zálogos felét, a mellette fekvő Lyslechna és Thanczosfalwa prédiuummal együtt visszaadja Kémerieknek, minthogy a nevezettek a 200 Ft zálogösszeget megfizették a kolostornak (2858); 1504.VII.17.: Keresztúri Péter *Lechmer* birtokbeli részét eladja Dobai Ferencnek (3307); 1504.VIII.11.: Szilvási Kristóf *Lechmer*-i részét eladja Csomborházi Porkoláb Ferencnek (3309); =: CsPF a maga részét eladja Rátoni Nagy Lukácsnak (3110); 1523.XII.7.: Sajókeresztúri Keresztúri néhai Péter fia Bernát *Lechmer*-i részét cserébe adja Borzási Györgynek (3970); 1539.V.14.: *Lechmyer*-en Szilágyszegi részt Krasznai Pándi Ferenc deáknak vellanak (4699); [1543.X.22.e.]: Inaktelki néhai Gyerőffy András leányai a *Lechmyer*-i peres rész felől kiegyeznek Varsolczi Ferencsel (4805); 1550.XII.20.: Borzási Miklós 1549.november 20-án kiegyezett Nagy Mátyásné: Katalinnal a *Lechmer*-i peres jószág felől (5055); [1552?I.30.-II.11.]: Varsolczi Ferenc *Lechmer*-i jobbágysai: Nagy Antal, Kovács Sebestyén és Márton, Czompó Imre, Varga Albert, Pándi Ferenc, Dienes Péter, Márton, Tamás és Mátyás (5124); 1553.VII.11.: Varsolczi Ferenc tiltja *Lechmer*-i részek elidegenítését (5225). 1553-ban 15 kapu után adóztak; lakossága 75 főnyi lehetett. **Református** egyháza Ipphez tartozott, 1631-i úrasztali poharán: „Lecsméri István csináltatott Isten tiszteletére 1631“. 1720-ban 13 háztartás fizetett adót a faluban, 22 telke pusztá; 117 magyar lakosa volt (MM). 1808: *Lecsmér* vel *Lesmér* h. 1888: ≈ **Szi** Szilágysomlyói js (Je 468). 1913: Lecsmér Szi vm (Az). 1992 L 396 m, 82 r, 9 c, 1 szlovák. # Major M.: *Lecsmér*. Szilágysági magyarok 1999. 413. – 1909/19: Leşmir, L, L 369: r 75; m; 7 sz (103). = Su 1: 358. 1213–1854. – 1974: c. Marca {Márkaszek kzs faluja} [11 D]

Legedén * Kr~Szö (Szászabánya-ÉK, az Almás-medencében, Bozovics táján) 1555: pr. *Legeden* (Pesty: Szörény II. 295). – Su 2: 362.

Légen (Legyen) Ko (Kolozsvár-ÉK, Mócs-É) 1228: ve. Occ. tangit Bulsu; 1296: p. *Legen* (Cs); arca *Legun*; 1306: p. *Legyen*; 1307: p. *Legen*; 1320: t. *Legyn*; 1329: ad finem *Legenfark*; 1332: p. *Legyun*; 1332–4: Paulus **sacerdos** de *Legen*, Joannes ≈ de *Legun*, Briccius = de *Legen*; 1334: p. *Ligyn*. 1228-ban Gyeke határosainak felsorolásakor birtokosa Bulcsu volt. 1296-ban Légen a Palatkai Jankafi nemeseké. Ekkor Joanka fiai: Gergely és János felét eladták Gyógyi Miklósnak; az eladást ugyanazon „Ivanka“ fia János fia János tilalmazta. 1306/7-ben Gergely fia Iwanka újra eladta Miklósnak, Jánosék ismét tiltakoztak (Gy). 1306: p. *Legyn*. Tilalmazták felének eladását, miként korábban (An 2: 102). 1307: p. *Legen*. A tilalmazók kiegyeznek a vásárlóval: András fia Miklós comes diódi (Gyog) nemes tartsa élete végéig (An 2: 157). 1332-ben Gergely fia Janka védi a birtokot a Tamás vajda támogatásával foglalni akaró Zabariakkal, Köhalom várnagyaival szemben; ezek 1334-ben adománylevelet szereztek rá a királytól, és határát megjáratták: ... in loco *Gepusberche* ... ve. Occ. ad *Petheberche* ... ad *Zylisberche* ... in eodem *Berch* ... ad Or. et cadit ad 1 fl-m; in eodem ... salit ... ad *Somusberche* ... ubi t. Nicolai dicti Was vicinatur ... ad *Gepusberche* ... ad aliud *Felkerusberch* ... desc. ad *latus eiusdem Berch* ... ad *vallem Gekeuelge* ad 1 fontem ... ultra 1 riv-m et asc. ad *Berch* cd. parve silve ... desc. ad *vallem Luakal* ... tangit 1 publicam viam, , que *Zaazwt* nuncupatur ... ad *Kwzberch* ad 1 pirum ... ad *primam metam*. Pálostelke – Omboz (Do vm) és Gyeke határosa (1320, 1329). Papja 1332 I: 40 új báni, 1333 I-II: 10 keresztes báni, 10 dénár, 1334 II: 7 kisdénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 361). 1344: p. *Legyun*; 1523: p. *Leghyen*. Palatkai ~ Ósi ~ Ósi Jankafi (Cs 5: 373). 1334.X.28.: *Legen* birtokot és a hozzátartozó Pethelaka falut visszaadják Gergely fia Iwanka palatkai nemesnek (KmJkv 3); 1480.I.27.: Ósi Jankafi Lőrinc az egykor Balassa Mihálytól lakott pusztá jobbágytelkét 33 magyar arany Ft-ért eladja Ósi Jankfi János özvegyének (2289); 1523.III.22.: *Leghyen*-ben Jankafi rb (3914). 1587: *Legen*. – E: fl. 8, A: fl. 4 (Dé 54). 1733: *Légen*, 1760–2: **Magyar Légen**. 1808: *Légen* h., *Legyinu* val. 1861: ≈, Lésin Ko (13). 1884.X.18.: **Brüll Emánuel**, a Kolozsvári Ref. Kollégium magyar–német szakos tanára, nyelvművelő, könyvtáros (–1951.VII.30., Szatmár). 1888: M-L (Lezsín) Ko Mocsí js (Je 487). 1913: **Magyarlégen** Ko vm (Az). – 1909/19: Legiu, *MI*, L 460: r 360; m; 10 zs (102). Legii = Su 1: 355. 1296–1854. [23 A]

Lehecsény Bi (Vaskoh-DK) 1588: *Lehechien*, 1600: *Recheleny* [: *Lechecheny*] (Jakó 290). 1808: Lehecsény (97). 1851: ≈, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, magas hegyek közé szorított völgyben, 420 n. e. **óhitü** lak., kik közt 42 fazekas. Anyatemplom (Fé 3: 17). 1888: Lehecsény (Lehecsény) Vaskohi js (Je 469). 1913: Lehecsény Bi vm (Az). – 1909/19: Lehecseni, *Lehecseny*, L 488 **ort. r** (102). = Su 1: 355. 1588–1851. – 1974: c. Cărpinet {Kerpenyéd kzs faluja DK-re} [21 C]

Lekence 1. Do>Be (Beszterce-DNy, b. o. a Sajóba ömlő Lekence b. p.) 1285: t-m ... *Lekicench* ... iuxta aquam *Lekencha* ...; t-m ... *Lekenche* ... (Gy 2: 77. Do vm). 1334–5: Johannes **plebanus** de *Lekenche*. Papja 1334.I: 24 gs, 1335.I: 5 lat pápai tizedet ad (Gy 1: 561 Be-v). Be/Ki 1587: Lekencze in auro cuso fl. 25 solvit (Dé 71). 1733: *Lekentze*, 1750: *Lekincze*. 1808: *Lekencze* h., *Lechnitz* g., *Kincza* val. 1861: ≈, ≈, Letyincze Be (39). 1888: ≈ (Lechnitz, Lekintza, Letyincza) **BN** Besenyői js (Je 470). 1913: **Szászlekenca** BN vm (Az). – 1909/19: Lechința, *L* (Szászlekenca), *Lechnitz*, L 1989: r 444; n, m, zs, c (102). = Su 1: 355. 1335–1854. [13 D]

Lekence 2. Ko (?) 1808: Lekencze (A Nagynyulas) Hnt. 13: azh (97).

Lekence 3. Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1722: *Kislekencze* új település (lt. 1722–1949). 1733: *Lekincsora*, 1760–2: *Lekentze*. 1808: Lekencze (97). 1861: ≈ Msz (32). 1913: **Kislekence** MT vm (Az). – 1909/19: Lechințioara, *KI*, L 123: r 107 (102). = Su 1: 355. 1733–1854. – 1974: c. Șincai {Mezősámsond kzs faluja, ÉK-i hrs} [23 D]

Lekence 4. Sza (Avasfelsőfalu-ÉNy) 1490: *Lekenche*, 1493: *Lekencze* Szinér várához tartozott (Cs 1: 479). Az avasi Móric-birtokok XIV–XV. században települt egyike; szláv eredetű, később is rutén többségű (Maksai 168). 1648: *Lekentze* (Makkai 408) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Lekencze (97). 1851: ≈, Sza vm, az Avasságon: 475 **g. kath.** lak., s anyatemplommal. Házai szerte széljel épültek, ... A falu mellett vagyon egy könnyen faragható fehér kőből álló hegy, melyből a lakosok kályhákat szoktak készíteni. F. u. Teleki, Károlyi grófok, Wesselényi, Vécsey bárók,

Becsky, Kovács, Nagy, Draskóczy, sat. (Fé 3: 20). 1888: ≈ Sza Szinérváraljai js (Je 470). 1913: **Avaslekence** Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Lechința, *L*, L 515: r 482; zs (102). = Su 1: 355. 1490–1913. – 1974: c. Călinești-Oaş {Kányaháza kzs faluja É-i hrs} [2 C]

Lekence 5. Lekence folyó a Mezőségen **1292**: Péter *Lekenche* melléki székely (Er I. 513).

Lekence 6. To (Torda-DK, a Kapus {< Lekence} Marosba ömlésénél) Határában római kori dák telep és temető (László A.). **1269**, 1296: p. *Lekenczethw*; 1334: **plebanus** de *Lekenche* (Tr) **egyház**as hely volt. 1366: p/t. *Lekenchetew*; 1383, 1392: p. *Lekenche*; 1418: p. **Volahlekenche**; 1471: **plebanus** de *Lekencze* regie majestatis capellanus; =: *Lekenczethew*. Meggyes, Bátori, Futaki Nagy, Barcsai, Tuzsoni Bolgár s más birtokosé. 1511: Magyar János, a Betleniek kenéze (1263–1519: Cs 5: 718). 1473.VIII.30.: *Lekencze* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1482.VI.27.: Báthory Istvánt adomány címen beiktatták *Lekenczetew* birtokába (2375). 1750: *Lekinca*, 1760–2: **Maros Lekencze**. 1808: Lekencze (Maros-) (97). 1861: M-L To (10). 1888: M-L (Letyinca, Lechinția de Muresiu) **TA** Marosludasi js (Je 495). 1913: **Maroslekence** TA vm (Az). – 1909/19: Lechința-de-Murăș, *Ml*, L 1052: r 939; m, zs (102). > Lechința = Su 1: 355. 1269–1854. – 1974: c. Iernut {Radnót kzs faluja É-ra}– 1974: c. Iernut {Radnót kzs faluja É-ra} [23 D]

Lekenceforduló TA (Ludas-ÉK) 1913: *Lekenceiforduló* Kisikland tartozéka Marosludasi js (H). – Täblășeni = Su 2: 181. 1913. – 1974: c. Iclänzel {Kisikland kzs faluja DK-re} [23 D]

Lele KSz (Szilágycseh-DNy hrs) 1330: p. *Lelej*, *Kis-Lelei*; 1334, 1345: *Leley* (Tr). 1337: *Kis-Leley* (Petri IV. 15). 1447.VI.13-tól sok adat KmJkv. 1466 hn: Aszalóffő, Bérc, Háromhalom, Medvéfő, Medvépataka, Medvéstelek, Vásármező (KmJkv I. 968). 1475: *Lelee*, 1488: *Lele* (Cs 1: 559). 1518: **Lelei Szilágyszegi János** krakkói **diák**, 1523–1525: királyi kancelláriai jegyző (Dn 1208; Petri VI. 572). 1733: *Leleu*, 1760–2: *Lele*. 1808: Lele (97). 1888: ≈ (Lelin) **Szi** Szilágycsehi js (Je 470). 1913: Lele Szi vm. # Sípos L.: *Lele*. Szilágysági magyarok 1999. 416. Kép: **Református templom** ... és harangláb. – 1909/19: Lelei, *L*, L 942: r 135; m; 30 zs (102). > Leleiu = Su 1: 356. 1330–1854. > 1974: Lelei c. Hodod {Hadad kzs faluja DK-re} [12 A]

Lelesd Bi (Belényes-DK) 1588: *Lalesth*, 1600: *Leleztyen* (Jakó 290). 1692: *Lelisty* (Mezősi 116). 1808: Lelesd (97). 1851: ≈, Bi vm, 345 n. e. **óhítü** lak., anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 3: 21). 1888: ≈ Belényesi js (Je 470). 1913: Lelesd Bi vm (Az). – 1909/19: Leleşti, *L*, L 383: r 374 (102). = Su 1: 356. 1588–1851. – 1974: c. Buntești {Bontosd kzs faluja É-ra} [21 C]

Lelesz 1. * Hu (Vajdahunyad-Ny) 1315: comes Georgius de *Lelez*. 1315-ben Hátszeghez kiküldött királyi ember nevében szerepel. A Vajdahunyadtól Ny-ra fekvő *Lelesz* (*Lelese*) faluval nem azonosítható, mert ez egy hegygerincre telepített, a XVIII. századtól adatolt falu (Su I. 356), de ennek előterében kereshető (Gy 3: 296).

Lelesz 2. Hu (Vajdahunyad-Ny) 1733: *Leljesze*, 1750: *Lelasza*, 1760–2: *Lelesz*. 1808: Lelesz, Lelsdorf, Lelesdu (97). 1861: Lelest Hu (22). 1888: Lelesz Hunyadi js (Je 470). 1913: Lelesz Hu vm (Az). – 1909/19: Lelese, *L*, L 542: r 538 (102). = Su 1: 356. 1733–1854. [33 D]

Lélfalva Br : Mikófalva.

Lemény KSz (Zsibó-ÉK, a Szamos jp-i út mellett) 1405: *Lemyn* Cs; K); 1424: *Lemen* (Cs; K); 1470: *Lemeen* (Cs; K); 1475: *Lemen* penitus deserta (Cs 1: 559); 1567: *Lemyn*, 1616: *Lemheny* (Kádár V. 45). 1647: *Lemeny* (Makkai 444) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Lemhény*, 1750: *Lemnij*. 1808: Lemhény, Lenyu **Köv** (97). 1888: Lemény (Lemniu) **SzD** Nagylondai js (Je 470). 1913: Lemény SzD vm (Az). – 1909/19: Lemniu, *L*, L 609: r 574; zs (102). = Su 1: 356. 1405–1854. – 1974: c. Letca {Létka kzs faluja K-re} [12 D]

Lemhény Ké/Hsz (Kézdivásárhel-ÉK 17 km; 580-610 m) 1332: **sacerdos** de Lehmen (Tr). 1426: Lemhényi Mátyás fia Gergely Bereck város követe Zsigmond királynál (Nagy Iván VII. 86). 1539: Balázs lemhényi **plébános** kézdi alesperes (SzO VIII. 280). 1601–2: Lemhény (SzO V. 174). 1614: Lemhény 172 családfe (Ké 20). 1733: *Lemnia*. 1808: Lemhény ~ Lemhany (97). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Kézdi js (Je 470). 1913: Lemhény Hsz vm (Az). Mellette, dombon a XVIII. században

átalakított gótikus templom. 1969 L 2526. « Almásmező, Velence. – 1909/19: Lemnea, L, L 2636: r 185 (102). > Lemnia = Su 1: 356. 1332–1854. [38 A]

Lemnek Kh (Kőhalom-NyDNy, Fogaras-É) 1289: *Leubrugteluky* [: *Leubnigteluky*], Moha és Sárostelek határosa (Gy 2: 199. Moha); = (Er I. 456). 1374: *Lobendyk* (Ub II. 434). 1488: *Loffnicht* (Berger 57). 1536: *Lebling* (Scheiner 83). 1733: *Lemnech*, 1750: *Lubnik*, 1760–2: *Leblang*. 1808: Lebnék, Leblang ~ Löwlingen, Libnik (96). 1861: ≈, Lebelang, Lovnik Kh (36). 1888: ≈ (Leblang, Lebnék, Lovnik) **NK** Kőhalmi js (Je 470). 1913: Lemnek NK vm (Az). – 1909/19: Lovnic, L, L, L 797: r 294; n (105). = Su 1: 363. 1206 {? gyanús : Er 33}, 1289–1854. – 1974: c. Jibert {Zsiberk kzs faluja Ny-ra} [36 B]

Lénárdfalva Sza (Nagybánya-NyDNy, a Lápos j. p.) 1808: Lénárdfalva, Recse (97). 1851: ≈, Sza vm, 506 g. *kath.* lak, s anyatemplommal. Térsegen fekszik, de sovány helyen. F. u. Nagy-Bánya városa (Fé 3: 22). 1888: ≈ (Recse) Nagybányai js (Je 470). 1913: **Lénárdfalva** Sza vm (Az). – 1909/19: Recea, Lf, L 870: r 865 (144). = Su 2: 73. 1828–1913. [12 B]

Lengyelfalva Uh (Székelyudvarhely-ÉNy) 1505.XI.20: Balthasarum Lengenfalwai székbírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220). 1533: *Lengyelfalva* (SzO V. 27). 1614: Lengyelfalva 46 családfő (Uh 65). 1808: ≈ (97). *1829.II.3.: **Orbán Balázs** földrajzi és néprajzi író (–1890.IV.19., Bp). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 471). 1913: **Székelylengyelfalva** Uh vm (Az). # Lévai L.: *Lengyelfalva monográfiája*. Szuh 1935. – Lengahalfalva > Polonița = Su 2: 54. 1505–1854 {1913}. – 1974: c. Feliceni {Felsőboldogfalva kzs faluja ÉNy-ra} [25 C]

Lengyelkék * Ringelkirch (Godin, Lengyelkék, Ringyelli, Alardi Villa) * Fe (Gulafehérvár-KDK, Hosszútelke-Ny) 1295: t. *Godyn* ... que vulg. *Ryngylkyrch* nominatur; 1299: v. *Alardi*; 1313: t. *Ryngerkerh*, que nunc est Alardi dicti Jung; 1323: t/v. *Ryngenberg* in decanatu de Spreng; 1332–6: Johannes *sacerdos* de *Remgurkyr*, Syboto = de *Ringurkir*, Bunnis = *Regurleyr*; 1345: p. *Renghelkyrh*. 1295-ben a kamaraispán, egyben a székesi uradalom kormányzója azt állította, hogy az a godini földrés, amelyet Ringelkirchnek neveznek, az uradalomhoz tartozik és határát kiterjesztette rá, ezzel szemben Vizaknai Gyaan fia Alardus okmányokkal igazolta, hogy az ő vásárolt birtoka. Miután Alárd hűséget fogadott a királynak és a kamaraispánnak, az ispán lemondott róla Alárd javára. 1299-ben Buzd északi határvonalán említik az Alárdfalvára vezető nagy utat, 1313-ban pedig Gergelyfájával szomszédos Jung Alárd „lengyelkégi“ földje. A springi dékánátushoz tartozó papja 1332 I: 9, 1332 II: 9, 1334 I: 12, 1334 II: 21 dénár, 1336: 1 lat pápai tizedet fizet (Gy 2: 182). 1313: ≈ (An 3: 522). 1466.XI.26.: Iklódi Mártonné Drági Potenciána *Lengelkerke* birtokbeli részét eladja Vingárti Geréb Jánosnak (KmJkv 1710); 1469.IX.7.: Somkeréki Erdélyi István *Lengelkerk*-i részét eladja ugyanannak (1909); 1469.X.4.: Esztényi Bertalana *Lengelkerk*-i részét eladja ugyanannak (1912); 1477.XII.19.: Suki János *Lengyelkyrk*-i részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2352); 1523.III.23.: *Lenghyelkerk* Ősi Jankafiak birtoka (3915); 1525.VI.19.: *Lenghyelkyrk* birtokbeli részüket Ősi Jankafiak Vingárti Horváth Gáspárnak vallják (4104). 1576.VI.18.: *Lengielkek* Bánffy György birtoka; dézmamentes (Dé 14). 1587: *Lengyelkek* ld Vingárt (Dé 20). – Su 2: 395. 1295–1578. + 2: 288. Alardi villa 1290–1301.

Leordina Mm (Sziget-DK, a Visó-völgyi úton) 1411: *Lewrgyina*, *Leorgina*; 1451: *Leordina*, 1489: *Leordena*, 1555: *Leurdina* (Bélay 171). 1808: Leordina (97). 1851: ≈, Mm vm, 35 r. *kath.*, 1 ref., 689 g. *kath.*, 70 zsidó lak., g. *kath.* anyatemplommal, synagógával, harminczad tisztséggel. F. u. többen (Fe 3: 23). 1888: ≈ Visói js (Je 471). 1913: Leordina Mm vm (Az). – 1909/19: Leordina, L, L 1451: r 1124; zs, rutén, m (102). = Su 1: 357. 1411–1851. [3 D]

Leordis * Te-Kr (Karánsebes táján) 1411: *Leurdis* in districtu Sebes; 1428: *Leorgis*; 1440: *Leordis* in districtu Karansebes; 1447: *Leudres* ≈; 1470 k.: *Lewrgyiz* in districtu Sebes (Cs 2: 48). 1559: *Lewrdys* (Pesty: Krassó II/1. 311). – Su 2: 362. {Mutnokszabadja mellett *Valea Leodiș* örzi emléket}

Leppend (Nepet) Kü (Erzsébetváros-ÉNy) 1301/560/XVIII: t. Nicolai f. Pazdán *Nepeth* vocata. 1301-ben Pázdán fia Miklós birtoka, Désfalva határosa (Gy 3: 557). 1492: p. *Leppend*; 1495:

Lyppend; 1502: *Lepend*. Dezsőfi, Bánffy s más birtokosé (Cs 5: 886). 1733: *Lepinde*, 1750: *Lepingye*. 1808: *Leppend* h., *Lepingye* val. 1861: Leppénd Kü (8). 1888: Leppend (Lippindea) KK Dicsőszentmártoni js (Je 471). 1913: Leppend KK vm (Az). – 1909/19: Lepindea, L, L 533: r 516 (103). = Su 1: 357. 1492–1854. – 1974: c. Bahnea {Bonyha kzs faluja DNY-ra} [36 A]

Lepus ~ Lepusz To : Aranyosfő 2.

Les 1. Bi (Várad-DNY) 1291–4: in *Lesuy*; 1319: Johannes f. Gotthardi de *Lessi*; 1332–7: Paulus *sacerdos* de v. *Les*, Nicolaus ≈. 1319-ben Lesi nemes birtoka, Pósa {ÉNY-i} határosa. Papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek; 1332–7: évi 15 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 639). 1382, 1489: *Les* (Cs 1: 615). 1808: *Less* h. 1851: ≈, Bi vm, szép dombos vidéken: 315 n. e. *óhitü*, 213 *ref.*, 28 *r. kath.* lak., óhitü és *ref.* anyaegyházzal. Határa 5000 hold, ... Birják a Stélpán és Györffy örökösök, Sántha, Kurányi, Meszner, Körtvélyesi és Aulich családok (Fé 3: 23). 1888: Lessnek Bi Központi js (Je 471 & Magánlak psz, Holvéd tanya). 1913: **Váradles** Bi vm (Az). – 1909/19: Leş, *Less*, L 896: r 552; m, c, zs (103). = Su 1: 358. 1291–1913. – 1974: c. Nojorid {Nagyürögd kzs faluja DNY-ra} [20 B]

Les 2. BSz (Óradna-DDNY, b. o. a Nagy-Szamosba ömlő Les-patak j. p.) 1696: *Less*, 1708: *Lesul* (Su). 1733: *Less*, 1750: *Lesch*, 1760–2: *Lesz*. 1808: Leses, Lesch BSz (97). 1861: Lés, Lesch Na (26). 1888: Les (Lesiu) **BN** Óradnai js (Je 471). 1913: Les BN vm (Az). (1960 k.) Ilvales (újságban). – 1909/19: Leşu, L, L 1409: r 1372 (103). = Su 1: 358. 1696–1854. [14 C]

Lesbérc 1727 Hévszamos: *Les bércz* n. urasági kaszáló és marhalegelő (Gy 343).

Leske Ko (föld, erdő vagy havas) {+}1263, {+}1296/580: silva *Leske* et Alpes eiusdem a. n. *Apathaasa* (*Apathoasa*) vocata cum tanutis, supra v-m Gyalo existentes. 1299: silva/t. *Leske*; =: silva ~ seu Alpes et tenuta eiusdem. A kolozsmonostori apáttól 1299-ben cserében Nádas (Kn) és Bogártelke birtokért a *püspökhöz* került. A két Szamos felsőfolyása mentén emelkedő havasok értendők, melyek aljában később Hévszamos (Melegsamos), Hidegszamos és Isztolna hs tűnik föl (Cs 5: 373). A gyalui és fenesi szomszédság, s a Szászlóna határában felbukkanó *Leske* hn {1864} mutatja, hogy Gyalutól D-re, a mai Hidegszamos területén feküdt (+1263, +1269, +1324; 1299 Gy 3: 362). – Su 2: 362.

Leskovác * Te-Kr (Illyéd táján) 1454-ben Hunyadi János, Magyarország főkapitánya, a király nevében, főkapitányi hatalmánál fogva Dancs Péter szörényi bánnak adományozza (1500 Ft-ban) az illyédi kerületben fekvő Mikusevo és Leskovác temesmegyei (!) pusztákat (Cs 2: 76. Dancs).

Lesnek Hu (Déva-ÉNY, a Maros bp-i úton) 1394: keneziatus silve nostre (*regis*) *Lesnek* in pt. castris nostri (*regis*) Deua habite; 1485, 1491, 1494: ≈; 1506: *Lessnek*. 1394, 1453, 1491: «Déva vár tartozéka, az e királyi várhoz tartozó lesneki erdő kenézségét Lesneki Iván fia Dobra kapja Zsigmond királytól várhoz szolgálással. Dobra utódai: Lesneki Dobra ~ Dobre részbirtokosok a hs-ben (Cs 5: 106). 1485.III.9.: *Lesnek*-i Dobra István február 22-én részt vett Werbőczy János birtokbaiktatásán (KmJkv 2519). 1760–2: *Lesnyek*. 1808: Lesnek (97). 1848: Tornya Ádám Lesnyeki birtokos Németi szomszédságában (Gyulay, XI. 25). 1861: ≈ Hu (22). 1888: Lesnyek Hu Dévai js (Je 471). 1913: Lesnyek Hu vm (Az). – 1909/19: Leşnic, L, L 640: r 607; m (103). = Su 1: 358. 1394–1854. – 1974: c. Veşel {Vecel kzs faluja NY-ra} [33 D]

Lesődtanya Cs (Tusnád-É, Csikbámfalva mellett) 1956: *Lesődtanya*. – Ciangăi = Su 1: 146. » Bancu.

Lespataka 1485 Gyerőmonostor hr (Cs 5: 357). 1485.VII.6.: Rakatho és *Lespathaka* (KmJkv 2531). 1737 Körösfő Marisel havasi birtokának határa: a Rakató patakról által jó a határ a *Les pataka*, holott a Szamosba szakad és mindenütt a Szamos a határa a Valkai határig (Gyalu 377).

Lessnek Bi (1888) : Les (Váradles).

Lesses Sink (Szentágota-K hrs) 1329: *Pulcromons* (Tr). 1374, 1390: homines de *Pulcro monte* quae villa vulgariter dicitur *Schonberg*; 1382: communitas populorum de *Pulcro monte* (Ub II. 433, 548, 649). 1488: *Sonnenbergh*, 1508: *Sommerbergh* (Berger 66). 1532: *Schynberg* (Scheiner

136). 1733: *Solumberg*, 1750: *Schilemberg*, 1760–2: *Lesszes*, 1805: *Leses*. 1808: Leses ~ Lesses, Schönberg ~ Schullenberg (97). 1861: Lesses, Schönberg **Sink** (37). 1888: ≈ (Schönberg, Siuliembergu, Sulemberg) **NK** Szentágotai js (Je 471). 1913: Lesses **NK** vm (Az). – 1909/19: Şulumberg, *L, Sch*, L 1276: r 660; n; 15 m (176). > Dealul Frumos = Su 1: 193. 1329–1854. > 1974: Dealu Frumos c. Merghindeal {Morgonda kzs faluja ÉNy-ra} [36 A]

Lestornya Za (Nagyhalmágy-Ny hrs a Fehér-Körös j. p.) 1477: *Lyzchora* (Cs 1: 738). 1808: Leszora Za (97). 1888: Lestornya **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 472). 1913: **Kisles** Ar vm (Az). – 1909/19: Leştioara, *Lestyóra*, L 216 **ort. r** (103). = Su 1: 358. 1477, 1854. – 1974: c. Hălmagiu {Nagyhalmágy kzs faluja} [33 B]

Lésza 1. Fo (Fogaras-DNy) 1527: *Lisza* (Su). 1534: *Liza*, *Lysza* (Ve: Fontes IV. 237). 1589: *Lesza*, 1602: *Lésza* (Ve: Doc. III. 162, VII. 268). 1639: *Leza* (Makkai 486) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Lissa*, 1761: *Lessa*, 1805: *Lésza*. 1808: Lésza (97). 1861: ≈ Fo (25). 1888: Lisza Fogarasi js (Je 475). 1913: Lésza Fo vm (Az). – 1909/19: Lisa, *Lisza*, L 1504: r 1453; c, m, zs (104). = Su 1: 359. 1527–1854. [36 D]

Lésza 2. Za (Nagyhalmágy-Ny, a Fehér-Körös j. p.) 1439: *Leza* (Cs 1: 738). 1670: *Lésza* (Márki II/2. 164). 1760–2: *Leasza*. 1808: Lyásza ~ Lász, Laas **Za** (100). 1888: Leásza (Sovántfalva, Lyásza) **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 468). 1913: **Sövényes** Ar vm (Az). – 1909/19: Leasa, *Leásza*, L 518: r 506 (102). = Su 1: 354. 1439–1854 {1913}. – 1974: c. Hălmagiu {Nagyhalmágy kzs faluja} [33 A, B]

Leszkolcz * Te~Kr (Detta táján, Partos mellett) 1446: *Lezkolcz* Gád és Partos faluval együtt bukkan fel (Cs 2: 29. Bolyobar). – Su 2: 363.

Leszkovicz Szö (1808) : Néramogyorós.

Lészped * Ar (Lippa-K, Odvas mellett) 1607: *Lezpede*, *Lespegye* (Márki II/1. 208). – Su 2: 363. {*Dealul Petrani* ~ *Lespedani* őrzi emlékét}

Léta {< *Leta* szn: 1202} **1. * Bi** (Diószeg-D) **1229**: pr. *Leta* iuxta Beruciu; 1291: t. Leta, ... que qd. fuerat t. castrum de Bulunduch; 1300: p. Leta. A Berettyó mellett fekvő [Kis-] Léta részben nemesi, részben várbirtok volt. Gyapol ispánnak adták cserébe Jobbágyi birtokért és 60 M-ért. Léta másik része a bolondocsi vár földje volt; ezt V. István király {1270–72} Furd és Farkas fiainak, királyi tárnokoknak adta, akik 1291-ben 25 M-ért eladták Gurkeled nb. Kozma fia Kozmának. Ezt a birtokot utóbb Kozmaházának vagy Kozmafalvának nevezik (Gy 1: 639). > **Kozmaháza (-falva) * Bi** (Diószeg-D) **1291–4**: v. *Cosme*; v. *Cosme* parui; 1327: p. *Cozmahaza*. A Berettyó melletti Léta faluban állt Gutkeled nb. Kis (Parvus) Kozma háza; a falu róla kapta nevét. 1300-ban itt, a Berettyó közelében levő házában idézték meg. Az 1327-i osztozáskor Kozma unokája: János kapja. Kozma faluja 1291–4 között első ízben 65, másodszer 60 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 636). 1421: p. **walachalis** *Kozmafalu* (Cs 1: 614; Csáky Okl. I. 312), 1438: *Kozmafalwa* (Jakó 284). 1808: *Kozmafalva* h. Hnt. 13: *Kozmapusztá*. – Su 2: 362, 1229: Letha, 1291: villa Cosme, 1421, 1438 {Biharfőlegyháza hr}

Léta 2. Ko (Torda-ÉNy) 1322: p. *Leta*, 1334: **sacerdos** de *Leta* (Tr). 1450: **ecclesia S. Crucis** de *Letha*; 1456: p. ≈. 1461: *Lethallya* cum suis pt. 1500: p. *Leta*. ∓Léta vár tartozéka Ko ~ To (1450–1500: Cs 5: 374). **1587**: *Letha*. E: fl. 10, A: fl. 4. Domino Paulo Gjwlaj (Dé 53. **Ko** vm). 1752: **Református templomában** remekbe készült szószékkorona „*Tordai Johannes Major 1752. Asztalos de Torda*“ munkája (Kabay). 1808: Léta (Magyar-), Litu-ungureszk (97). 1861: M-L, To vm (10). 1888: M-L (Lita) TA Alsójárai js (Je 487). 1913: **Magyarléta** TA vm (Az). # Ke 1: 206. Kabay 1973. – 1909/10: Lita-ungurească, *MI*, L 416: **r 2**; m (104). > {1929:} Litenii de Sus = Su 1: 360. 1322–1854. > 1974: Liteni c. Săvădisla {Tordaszentlászló kzs faluja D-re} [22 D; L]

Léta 3. Léta, Létavár To (romjai: Ghiczi ~ Géczi vár a Jára-völgy egyik szirtjén, a Kisbányai-havasokkal szemben) 1242 utánra tehető. A király építette, 1324 előtt. Hegyek közötti mentsvár volt (Fügedi 171.). 1324: castrum *Leta* (Cs). 1331: Rimai Miklós létai és kolozsvári várnagy (Gy 4: 254). {Fü szerint RM vn kolozsi ispán.} 1364: castellanus noster (wayuode Transsilvani) de *Leta*;

1364–1524: castellanus de *Leta, Letha* (Cs). 1395: Jakab vn (Fü). 1405: castrum *Letawar*. 1430: castrum *Leta*; 1435, 1441, 1443: castrum nostrum (**regis**) *Leta, Letha*; 1464: castellanus castri *Leta*. Királyi vár az erdélyi vajda alatt (1324–1524. Cs 5: 672. To vm). 1456: a Dengelegi Pongrácz család szerzi meg a várat és tartományát (KmJkv 59). 1464.XI.6.: Czikó Mihály létai várnagy (1675). 1482.IX.18.: castrum *Letha* birtokosa Dengelegi Pongrácz János özvegye: Erzsébet; várnagya Peterdi János (2405). 1524.VI.15.: Harangi Demeter Gyarmati Balassi Ferenc létai aludvarbírája (4020). 1531–1532: Kerecsi Péter létai várnagy (KmJkv Mut II. 965). 1542.XII.29.: Lénárd deák létai várnagy özvegyét: Járati Katalint említik (4771). – Su 2: 362. 1324–1430.

"Léta 4." : Borbátfalva (> Oláhléta).

Letbenicze * **Szö** (Orsova-DNy, a Duna-parti Tiszóca mellett) 1596: pr. *Letbenicze* (Pesty: Szörény II. 295). – Su 2: 362.

Létka KSz (Zsibó-ÉK, a Szamos jp-i úton) 1405: *Lethka*, (Cs; K); 1424: *Lithka* (Cs; K); 1470: *Lythka* (Cs; K); 1475: ≈ (Cs 1: 559); 1723: *Letka* (Kádár V. 52). 1733: *Letzka*. 1808: Létka ~ Litka **Köv** (97). 1888: Letka (Létka, Letca) **SzD** Nagylondai js (Je 472). 1913: Létka SzD vm (Az). – 1909/19: Letca, *Letka*, L 705: r 650; zs (103). = Su 1: 358. 1405–1854. [12 D]

Letkás * **Kr** (?) 1421: *Lethkas*, 1423: *Lechkas* (Cs 2: 104). =: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 313). – Su 2: 362.

Leukosest Kr (1808) : Lőkösfalva KrSzö.

Leustah * **Kr** (a Kraszna mellett) 1299: p. *Leustah* de iuxta Karazna. 1299-ben Tomaj nb. Samud fia Leustach és Pete fia Dénes átadta telepítésre Ilyével és Mikeföldével (Szolnok vm) együtt Bályoki Hegun fiainak. A Kraszna folyó mellett feküdt, biztosan meg nem határozható helyen (Gy 3: 517). = (Er I. 585). Ld. Ilye. – Su 2: 362. Leupach {Hibás}

Leveles * **Te** (Detta táján, Alsóbencsek mellett) 1479: pr. *Leweles* Sarád várkastély tartozéka volt (Cs 2: 21. Sarád). – Su 2: 362.

Levelespatak * **Ar** (Ópálos mellett) 1399: *Leuelespataka*. Pálülésével együtt említik (Cs 1: 774). – Su 2: 362.

Lezest TA 1888: Lezest psz (t) Szkerisora TA Topánfalvi js (Je 472). – Lăzești = Su 1: 354. 1954. [1981 Ø]

Libán Gy (Gyergyószentmiklós-DNy, az Udvarhelyi úton) Gyergyóújfalu határában, nyári szálláshelyből alakult. 1913: Gyergyólibánteleg Gyergyóújfalu tartozéka Csik vm Gyergyószentmiklósi js (H). 1956: Liban, Libán. – Liban = Su 1: 358. 1913, 1956. – 1974: c. Suseni {Gyergyóújfalu kzs. faluja} [25 C]

Libáncs To (prédium Sáromberke és Várhegy között KmJkv II. 965) ld **Nebáncs**.

Libánczfalva * **Te** (Barfalva mellett) 1447: *Lywbanchfalwa*, 1462: *Lybanchfalwa* Doboz 20. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 362. 1462.

Libánfalva 1. * **Te-Kr** (Karánsebes táján, Mutnokszabadja mellett) 1404: *Lybanfalua* alias *Vozestya* in districtu castri Sebesiensis; 1422: *Vozesty* a. n. *Lybanmezeye* in districtu Kaaran; 1467: *Osestya* (Cs 2: 48. Libánmezeje). – Su 2: 364. Lybanfalua.

Libánfalva 2. **To** (Régen-K, a Görgény-parti úton; 469 m) 1453: p-v. *Lybanfalva*. ⚠Görgény vár tartozéka (Cs 5: 719). 1644: *Libanffalva*, 1645: *Libanfalua* (Makkai 627, 628) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Libánfalva*, 1750: *Ibanfalva*. 1808: Libánfalva (97). 1861: ≈, Ibányest To (10). 1888: ≈ (Görgény-Libánfalva, Ibanyesti) **MT** Régeni alsó js (Je 473). 1913: Libánfalva MT vm (Az). 1990.III.19-én a pápa felhívására itteni bunkósokat is vittek Marosvásárhelyre. – 1909/19: Ibănești, *Lf*, & Lăpușnea (Laposnya), Fâncelul-de-jos (Alsófancsal), Fâncelul-de-sus (Felsőfancsal), L 2966: r 2830; m, n, zs (93). = Su 1: 302. 1453–1854. [24 B]

Libánpatak * **Bi** (Belényes-Ny, a Fekete-Körös jp-i Belényesújlak-K) 1552: *Lybanpathak*, 1580: *Libanpataka* (Jakó 291). – Su 2: 364.

Libaton BSz (Magyarláros-ÉK) 1488.VIII.11.: *Lybathon* (BSz vm) egészbirtok Losonczi, zálogon Györgyfalvi, most Harinai (KmJkv 2686); 1502.XI.25.: *Lybathon* Bikali Bikli János hunyadi ispán birtoka (3261); 1505.IX.24.: *Lybathon* ugyanazé (3375). 1584: *Libotin*, 1594: *Lybatyon* (Kádár V. 56). 1637: *Libaton* (Makkai 418) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Libotyán*, 1805: *Libáton*. 1808: Libáton, Libatin (97). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Libotinu, Libotyin) **SzD** Magyarlárosi js (Je 473). 1913: Libaton SzD vm (Az). – 1909/19: Libotin, *Libaton*, L 1106: r 1085; zs (103). = Su 1: 359. 1488–1854. – 1974: c. Cupșeni {Kupsafalva kzs faluja D-re} [13 A]

Librasd Szö 1437: castra inferiora cisdanubiana ... *Lybrasd* (Cs 2: 13). Aldunai végvár a Tallóciak igazgatása alatt. Szentilona {Dunaszentilona} határában állt (Engel 169.). 1480: castrum *Lybrasd*, 1528: *Liberas* (Pesty: Krassó II/1. 314). – Su 2: 364.

Liebling Te (Csák-ÉK) 1808: Liebling, Briszt *Hnt 13*: ~ *tem* {!} *R*: azh (97). 1828: *Liebling* (Nagy, I. 376). 1851: ≈, {r} *Briszt*, Te vm, rónaságon, 3121 lak., kik nagyobb részt ágostaiak, kevesebb **reformatusok** és **katholikusok**, ágostai anyaegházal. Kiterjedése 8228 hold, ... Birja a kir. alapítvány (Fé 3: 28). 1888: ≈ Csákovári js (Je 473). 1913: Liebling Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Libling, *Liebling*, L 4174: r 73; n, m (103). > Brist > Liebling = Su 1: 359. 1828, 1851. [41 B]

Liftfalva * **Za** (Honctó mellett: Su) 1439: *Liftfalva* Világos várhoz tartozott, a kápolnai kerületben (Cs 1: 736). – Su 2: 363.

Ligesd * **Hu** (Jófő-D, Lapugy táján) 1491: p. *Lygesd*; 1506: p. *Lygewsth* in d-u Joffew. ♂Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka (Cs 5: 106). – Su 2: 364.

Liget Bi : Hosszúliget.

Liget Fe (1808): Lüiget.

Liget 1. Te 1. (Detta-É) 1761: *Liget* (Borovszky: Temes 108). 1808: Liget (98). 1851: ≈, a Temes vize mellett, Uj-Péccsel határos, gazdag első osztálybeli határral (Fé 3: 29). 1888: ≈ (Ligeth, Lüiget) Te Csákovári js (Je 473 & Vizes, Mira és Jenőháza psz). 1913: **Temesliget** Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Lighet, *L*, L 1873: r 1696; n, m, szerb (103). > Pădureni = Su 2: 28. 1761–1913. + 1: 359. Lighet. 1828, 1851, 1913. {Temesliget tartozéka!} – 1974: c. Jebel {Széphely kzs faluja É-ra} [41 B]

Liget 2. Te 2. (Temesrékás-ÉK) 1956: *Liget* Sztancsfalva tartozéka. – Lighet = Su 1: 359. {1981 Ø}

Liget 3. To (Régen-É) 1393: p. *Lyget*; 1475, 1492, 1502: p. *Lygeth*. Losonczi, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor, Báthori, Bethlen-birtok (Cs 5: 719). 1473.VIII.30.: *Lygeth* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1475.VII.23.: L. Dezsőfi László magtalan halála esetére N. U. J-nak vallja *Lygeth* birtokbeli részét (2188); 1502.XII.13.: *Lygeth* N. néhai U. J. fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1519.IV.28.: *Lygeth*-i részbirtokát Losonczi Bánffy Miklós, több részbirtok átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1539.VIII.5.: *Lygeth*-en Bonchidai L. Bánffy László és Miklós részbirtokos (4718). 1733: *Dumbrava*, 1760–2: *Liget*. 1808: Liget, Dumbravá (98). 1861: Ligeth, Dumbráva To (10). 1888: Liget (Dumbráva) **MT** Régeni felső js (Je 473). 1913: **Marosliget** MT vm (Az). – 1909/19: Dumbrava, *ML*, L 979: r 957 (69). = Su 1: 213. 1393–1913. – 1974: c. Vătava {Felsőrépa kzs faluja DK-re} [24 A]

Liget 4. Za 1851: *Liget* puszta, 2400 holdból álló, a gr. Fekete család megvaszakadtával a kir. kincstárba szállott; Zaránd mezőváros tartozéka (Fé 4: 321. Zaránd Ar vm).

Ligetes 1. KrSzö 1. (Lugos-ÉK) 1954: *Ligetes* Bégahosszúpatak tartozéka. – Lighitiș = Su 1: 359. {1981 R}

Ligetes 2. KrSzö 2. (Lugos-É) 1956: *Ligetes* Nőrincse tartozéka. – Lighitiş = Su 1: 359. {1981 Ø}

Ligetes 3. * Te (Lugos táján) 1444: *Legetes, Felsewlegetes* a. n. *Chyura* Zsidóvár 11-12. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1493: *Lygethews* (Cs 2: 48. Legetes). 1529: *Legethys*, 1539: *Lygethys* (Pesty: Szörény II. 296). – Su 2: 362.

Ligetfő Bi (Belényes-DK, j. o. a Fekete-Körösbe ömlő patak mellett) 1588: *Ligetfw*; 1600: *Dombrouani* (Jakó 235) 1808: Dumbrovány, Dumbravany (46). 1851: *Dombrovány*, Bi vm, hegyes-völgyes vidéken, 540 n. e. **óhitű** lak. s anyatemplommal. Van egy pataka. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 1: 274). 1888: Dombrovány Vaskohi js (Je 297). 1913: **Dombrovány** Bi vm (Az). – 1909/19: Dumbrăvani, *Dumbrovány*, L 293: r 275; zs, m (69). > Dumbrăveni = Su 1: 213. 1588–1851. > 1974: Dumbrăvani c. Bunteşti {Bontosd kzs faluja; DK-i hrs} [21 C]

Ligorócz Kr~Szö (a Duna mellett) 1421: *Lygoroch*, 1423: *Lygorouc* puszta (Cs 2: 104). =: ≈ (Pesty: Krassó II/1. 315). – Su 2: 364.

Likaskó 917 m magas bérc Hu vm keleti végén 1299: *Licaskew* (Gy 3: 277/4).

Limba Fe (1808) : Lomb > Lombfalva.

Limpérd * Hu (Vajdahunyad-Ny, Limpért psz Gavosdia m) 1506: v. *Limperd*; 1506, 1510: v. *Lymperd*. ≡ Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 106). 1825: *Vetus Limpert*, 1835: *Novus Limpert*, 1854: *O Limpert, Felső Limpert, AlsóLimpert, Ober und Unter Limpert, Limpert, Limpertul Vechiu, Limpertul de Sus, Limpertul de Jos* (Su). – Limpert = Su 1: 359. 1506–1854. {Gavosdia tartozéka} {1981 Ø}

Lindenfeld (1888) KrSzö : Karánberek.

Lindsina Hu (Vajdahunyad-D) 1446: *Lensene*; 1487: *Lyngzyna*; 1515: *Lenczene, Lenczyna, Lengyena*. 1453: ≡ Déva vár tartozéka; Lincsinai ~ Lindzsina, L. Supa és Oláh-birtok (Cs 5: 106). 1630: *Lincsin* (Amlacher 212). 1733: *Linjina*, 1750: *Linczina*, 1760–2: *Lindsina*. 1808: Lindszina, Lintschin, Lincsin (98). 1861: Lindsina Hu (22). 1888: Lindsina (Lindszina) Hátszegi js (Je 474). 1913: Lindzsina Hu vm (Az). – 1909/19: Lingina, L, & Bălana (Balána), Țața (Czácza), L 560: r 554 (103). > 1964: Izvoarele = Su 1: 312. 1446–1964. – 1974: c. Teliucu Inferior {Alsótelek kzs faluja D-re} [33 D]

Lipamező * Sza (Lippó mellett) 1493: *Lypamezew* Szinér várához tartozott (Cs 1: 479). – Su 2: 364.

Lipkó Kr (Resicabánya-Ny hrs) XV: nobiles et kenesii de Ilyed, *Lypko* et Mihald districtuum (Cs 2: 104). 1598: *Moyselupak*, 1785: *Lupak* (Pesty: Krassó II/1. 414). 1808: Lupak (100). 1851: ≈, Kr vm, horvát falu, 918. **r. kath.** lak., templommal. Birja a kamara (Fé 3: 51). 1888: Lupák **KrSzö** Resicai js (Je 481). 1913: **Kiskrassó** KrSzö vm Resicabányai js (Az). – Lupac = Su 1: 369. 1598–1851 {1913}. + 2: 364. [42 C, D]

Lipócz Ar 1278/XVIII: t. *Lipócz*. Pál bán a solymosi várral együtt unokaöccsére Pósa ispánra hagyja. Ma városrész Lippa határában, Solymossal szemközt. 1876. tk: *Lipovitz*, Hnt. 13: *Lipovicza* (Gy 1: 180). – Su 2: 363.

Lippa Ar (Arad-KDK, a Maros b. p.) 1315.V.13: D. in *Lippwa*. Károly király (An 4: 78); ... 1317.II.22: D. in *Lipuua* (407). 1324: Tomam vaivodam, tunc castellanum de *Lypua* et Hoznos; 1335: Paulus Crispus de *Lypua* pro se et Paulo dicto Saar; 1333–5: Nycolaus **plebanus** de *Lypua*, dominus Nyc. ... cum sociis suis, Nyc. de *Lippua*. A Maros partján települt, ott, ahol a folyó az Alföldre ér. Jelentőségre csak Károly király idejében emelkedett, midőn az 1315–17. években a királyi udvar több ízben itt tartózkodott. 1325-ben Károly, nagybátyja, Toulouse-i Sz. Lajos tiszteletére kolostort alapított a ferencesek részére. Vára már 1324 előtt állt. 1335-ben két lippai lakos kétségbevonta Tamás fia Balázs nemességét, akinek birtokos szomszédai Deák Gál mester, Héder nb. László székely ispán [a Kerekegyházi Lackfiak öse] és a csanádi püspök. Plébánosa ill.

papjai 1333: 1 M 23 báni, 1334.I: 3 fertó 3 pond, 1334.II: 32 gs 1 báni, 1335: 40 gs pápai tizedet fizettek; ez Arad vm-ben a legmagasabb összeg és városi szintre mutat (Gy 1: 180).

1352: *Lyppa* (Cs 1: 764).

1354: Mihály magister lippai és erdélyi sókamarás, harmincados is; majd királyi jegyző: *notarius specialis* (Bónis 37).

1389: civis noster (**regis**) de *Lyppa*; vámja részben az aradi **káptalané**; 1397, 1398: mint királyi sókamarát említik; 1414-ből adókamara, 1454-ből királyi pénzverő nyoma is fennmaradt (Cs 1: 764).

1426.XII.27. Itt hunyt el **Ozorai Pipó temesi ispán**.

1440-től Solymos vár tartozéka; 1446: **opp. Lyppa**; 1473-ban királyi birtok; csak 1482-ben tudjuk meg, hogy a király (1475-ben) 10 000 aranyon zálogba adta Dengelegi Pongrácz Jánosnak; most a Lendvai Bánfiaknak adományozza a várost a várral együtt; 1487-ben hűtlenségük miatt elvette tőlük és Korvin Jánosnak adta; így e vár és város nehéz sorsa ismét Solymos váréval kapcsolódott össze (Cs 1: 764).

1450.VII.2.: **Lippai Gergely** kolozsi főesperes **ü**: Nagyszentlászló Sv (KmJkv 855); 1458.VII.12.: Lippai Gergely magister kanonok (1293-4); [1458.XI.7.u.] **Lippai Mihály** jogi doktor esztergomi örkanonok **ü**: Lukács kolozsmonostori apát (1320).

1514.VI.6. Székely Dózsa György hada beveszi Lippa várát.©

1525: Felpestesi Bási György solymosi és lippai várnagy királyi adományul kapja Dombroviát (Hu 2.: Cs 5: 86).

1528.XII. eleje: I. János király, miután a Tiszántúl és a Maros-vidék visszatért hűségére, Lippára érkezik.

1529: I. János király Lippát királyi városnak nyilvánítja.

1541.VIII.31.: Izaella királyné és kísérete Buda várából elindul Lippa felé.©

1550.X.22. Kászim budai pasa serege Lippára ér.©

1551.X.8. Uleman bég elfoglalja Lippa várát, a negyedik fontos erősséget ezen az őszön.

1551.X. vége: Lippa alatti táborban Martinuzzi és Castaldo egyesített serege. A pápai követ itt közli: György váradí püspököt a pápa kinevezte bíborossá.

1551.XI.13. Lippa visszafoglalása. 1526 óta először arat győzelmet magyar sereg a törökön.

1552.VII.30. Lippát újra elfoglalják a törökök.

& 1640, 1642, 1652 Gyalu: Lippai István drabant (Gy 55, 78, 117); 1666: LI tizedes (145), másik Lippai István Vajdahunyadon lakik (146). 1670 Gyalu: Lippai István csizmadia (182); 1679: LI pusztája (204), Lippai János csizmadia (203), LJ pusztája (204); 1687: LJ cs (219); 1727: LJ sessiója (269).

1660: Lipova vára (Evlija Cselebi 36).

1686-ban Caraffa visszavette, azonban ismét török kézre kerülvén, végképen csak Temesvár bevétele után jött vissza 1716-ban, a mikor a megfélemlített ellenség önként elhagyta (Fé 3: 33).

1808: **opp. Lippa** h., *Lippova* vel *Lipova* ill.

*1820 **Degré Alajos** író, szerkesztő (–1896).

1851: *Lippa*, igen régi s nevezetes mezőváros, Te vm, szőlőkkel és szilvásokkal koszorozott hegyektől övedzve, gyönyörű vdéken. Népessége 6290 lélek, kik közt 2890 német és magyar **r. kath.**, 9 német ágostai, 4 magyar **ref.**, 3319 oláh és szerb n. e. óhittű, 28 zsidó, 40 oláh **görög kath.**, 9 egész, 73 fél, 244 negyed, 158 nyolczad telkes, 575 urbéri, 36 szerződési zsellér, 210 lakó, 497

mesterember, 18 kereskedő. Nevezetesebb épületei: a szép modorban épült emeletes n. e. óhitű tanoda, az óhitű templom 180 láb magas tornyával; a r. kath. anyateplom, paplak és tanoda; egy nagy kir. sóház, mivel a só a Maroson innen szekereken Temesvárra szállítatik, postahivatal, több kincstári és magán épületek, sörház. Határa 14 904 hold ... 5 papi telek 150 hold, templom- s iskolaföld 50 h. ... a lippai cserépedények távolvidéken is becsültetnek, ezek égetésével 200 fazekas foglalatokodik. Ezenkívül van itt egy kis köedény- és egy fénymázos vászon gyár. Az Erdélyből a Maroson lejövő tutajok pedig tömérdek mennyiségben szállítják ide a fenyő deszkákat, léczeket, gerendákat stb, s ezekkel nevezetes kereskedés üzetik. Savanyuvizét, melly 3 gazdag forrásból veszi eredetét, még nem vizsgálták meg tudományosan; ezenkívül még a törökök által épített Basakút és Csézma nevű forrás bent a városban bő és igen jó vizet szolgáltatnak. Régi vára falomladékai a Maros parton a helységen keresztül a hajósok lakai mellett húzódnak el; s kivált említésre méltó a Koszta Bea magyarul Boszborda meredek hegy tetején épült régi vár, mellyből most csak egy csonka torony látható ... Birja a várost a királyi kincstár (Fé 3: 32).

1888: ≈ (Lippova) -Y- **Te** Lippai js szh, 1888: ház 1393, L 6809 (Je 474). 1913: Lippa Te vm (Az). # Braun R.: *Lippa és San Sepolcro*. Bp 1908. – 1909/19: Lipova, L, L 7427: r 3191; n, m, c, szerb (104). = Su 1: 359. 1315–1851. [32 A]

Lippó Sza (Szatmárnémeti-DK, a Szamos bp-i úton) 1409: *Lipo*, 1491: *Lippo*, 1492: *Lyppo*, 1512: *Lypofalwa*. Betelepítésében magyar s északról jött szláv elemeken kívül a XIV. századi román hullámnak volt döntő szerepe. A Móric-uradalom része (Maksai 168). 1493: *Lippo* (Cs 1: 479). 1808: Lippó (98). 1851: *Lipó*, Sza vm, 813 g. kath., 3 ref., 24 zsidó lak., g. kat. anyateplommal. ... Örökös földes urai a Csomaközy nemzetségnek elágazott ivadékai (Fé 3: 31). 1913: **Szamoslippó Sza** vm Szatmárnémeti js (Az). – 1909/19: Lipău, *Szl*, L 914: r 829; zs, m (103). > Lipoveni > Lipău = Su 1: 359. 1409–1913. – 1974: c. Culciu {Nagykolcs kzs faluja DK-re} [2 C]

Lipsa hegy Hsz (Ojtoz-D) 1808: *mons* Lipsa Hsz (98).

Lislecsna Kr (prédium Leccsér mellett) 1493.IV.19.: *Lyslechna* ld Leccsér (KmJkv 2858).

Liszko patak és völgy **Fe** (?) 1808: *val+riv* Liszko Valle XXXV aa 63 (98). {Az írott helyen, Felek-D, Valle Dios olvasható.} – Lişcov

Lisznyó Se/Hsz (Uzon-DK, b. o. a Feketeügybe ömlő Lisznyó pataka j. p.; 521 m) 1332: *sacerdos* de *Lizno*, 1333: *Liznov* (Tr). 1567: *Lyznijo* (SzO II. 223). 1614: Lisznyó 82 családfő (Se 16). 1733: *Lesznyö*, 1750: *Leszmeu*, 1760–2: *Lisznyó*. 1808: ≈ (98). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 475). 1913: Lisznyó Hsz vm (Az). 1868: Uzon faluja 5 km. 1969 L 673. & *Lisznyai Damó Kálmán* költő (1823–1863). 2004-i falunap: lovasverseny, fogathajtás, traktorverseny. 2004.IX.3. Duna Tv. – 1909/19: Lisneu, L, L 954: r 484; m (104). Lisnău = Su 1: 359. 1332–1854. [37 D]

Lisznyópatak Hsz (Uzon-DK; 580 m) 1888: Lisznyópatak, telep (t) Lisznyó Hsz (Je 475). 1913: Lisznyópatak Hsz Sepsi js (Az). 1968: Uzon faluja 11 km. 1969 L 179. – Valea Lisnăului > 1956: Lisnău Vale = Su 1: 360. 1913, 1956. > Lisnău-Vale [37 D]

Livád 1. Ar (Kisjenő-ÉK) 1888: Livád psz (t) Miske Ar (Je 475). 1913: *Livada* Miske tartozéka (H). – Livada Mică > Livada = Su 1: 360. 1913. M [20 C]

Livád 2. Hu 1. (Hátszeg-DK, a Sztrigy p) 1404: p. *Leuad*; 1446: p. *Lewad* in d-u Ha.; 1496: N. presbyter ns de *Lywad*; 1519: nobiles p-is *Lywad*. 1453: ♂Déva vár, 1482: ♂Hunyadvár tartozéka; eleinte kenézi jogon, 1446-tól Hunyadi kormányzó adományából nemesi jogon a Livádi, L. Magyar, Krista s más családoké (Cs 5: 107). 1888: Hegyalja-Livádia. 1913: **Hegyaljalivádia** Hu vm Puji js (Az). – 1909/19: Livadia-se-coaste, *Hl*, L 353 g. kat. r (104). Livadia de Coastă = Su 1: 361. 1850, 1854 {1913}. 1974: » Livadia

Livád 3. Hu 2. (Hátszeg-DK, a Sztrigy p) 1453: p. *utraque Lywad*; 1493: p. *Mezlelewacz*, *Lewad*; =: *Mezlelewach*; 1501: p. *Mezewlywadza*. 1453: ♂Déva vár tartozéka; a Borbátvizi-rokosság bírta (Cs 5: 107). 1733: *Livada*, 1750: *Livadye*, 1760–2: *Mező Livadgye*. 1808: Livágya, Livádia (98). 1861: Livádia Hu (22). 1888: Mező-Livádia Puji js (Je 503). 1913: **Mezőlivádia**

Hu vm (Az). – 1909/19: Livadia-de-câmp, *MI*, L 736: r 680; m (104). Livadia de Cîmp = Su 1: 361. 1404–1854. > 1974: Livadia c. Baru {Bár kzs faluja ÉNy-ra} [44 A]

Livazény 1. Hu (Petrozsény mellett) 1733: *Oláh Sij*, 1750: *Zsij Livedzen*, 1760–2: *Szilivezes, Livedzény*. 1808: *pagus* Livádszel, Livádsel (98). 1861: Livádsel Hu (22). 1888: Livazény Petrozsényi js (Je 475 & Deák-Gyarmattelep). 1913: Livazény Hu vm (Az). – 1909/19: Livezeni, *L*, L 3387: r 2216; m, n, olasz, cseh és szlovák (104). = Su 1: 1733–1854. – 1974: » Petroşani [44 B]

Livazény 2. Hu 1808: *vicus* Livádszel, Livádsel (98). Hnt. 13: Livazény Hu vm. – Livezeni » Petroşani {Petrozsény}

Lóc Uh (Székelykeresztúr-ÉNy) 1913: *Lóc* Bözöd tartozéka (H). – Loţu = Su 1: 363. 1913, 1956. {1981 Ő}

Lócifogadó Msz/MT (?) 1956: *Lócifogadó*. – Făgădăul Loţului = Su 1: 225. {1981 Ő}

Lodormány Kü (Balázsfalva-DK, a Nagy-Küüküllő j. p. közelében) 1439: p. *Lodorman* (Cs); 1461.VII.31.: *Lodorman* (KmJkv 1591); 1480.VIII.10.: ≈, ld Mikeszásza (2305); 1480: ≈. Guti Országok, Horváth, Haraszi s más birtokosé (Cs 5: 887). 1733: *Lodroman*, 1750: *Lodromany*, 1760–2: *Lodormány*. 1808: ≈, Ludermann, Lodróman (98). 1861: ≈, Ledermann Kü (8). 1888: Lodormán (Lederman) **KK** Hosszúaszói js (Je 476). 1913: Lodormány **KK** vm (Az). – 1909/19: Lodroman, *L*, *Lederman*, L 584: r 576 (104). = Su 1: 362. 1439–1854. – 1974: c. Valea Lungă {Hosszúaszó kzs faluja} 35 B]

Logota Sza (Nagykároly-DNy) *Logota* > 1909: *Zsuzsánna major* Szaniszló tartozéka volt. – 1909/19: Logota, *Zs*, &, v. Sanislău (104). > Logata = Su 1: 362. {1981 Ő}

Lok 1. Bi (Élesd-K) **1214**: *Loc* (Tr). 1360: *Lwk*, *Look* (Cs; J); 1366: *Lak* (Cs; J); 1409: *Lok* (Cs 1: 615; J); 1435: p. **walachalis** *Lwkh*, 1472: *Alsolok*, *Felsewlok* (Jakó 291). 1808: Lók ~ Loók, Louksoara (98). 1851: *Lokk*, {r} *Lungsuora*, a Rézhegy déli oldalán 2 völgy és 3 dombon, az egész határon szétszórva 1147 n. e. **óhitű** lak., kik mésszel kereskednek és fuvaroznak. Óhitű anyatemplom. Határa 5243 hold, ... Pataka 2, melly 6 malmot forgat, ezenkívül 2 nevezetes mocsára van, ... Mind kettő vastag hinárral és zombikkal van benőve, s fenekét még póznával nem lehet elérni. A Rézhegy alatt találtatik egy gömbölyű domb, mellyen hajdanán vár volt, s a köznép e helyt ma is *Csetetzan*-nak nevezi. Birja gr. Batthyáni Arthur (Fé 3: 36). 1888: Lokk (Lun{c}sore) Élesdi js (Je 476). 1913: **Élesdlok** Bi vm (Az). – 1909/19: Luncsoara, *Lok*, L 1359: r 1311; zs, m (106). = Su 1: 368. 1214–1851. – 1974: c. Auşeu {Kisősi kzs faluja K-re} [11 C]

Lok 2. Bi (Margitta táján, a Berettyóba ömlő Gyepes mellékén) 1360: *Lwk*, 1393: *Look* (Jakó 292). – Su 2: 364.

Lok Cs: Gyimesközéplok.

Lókod Uh (Székelyudvarhely-DK) 1505.XI.20: Petrum *Lokudi* székbírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220). 1566: *Lokodh* (SzO II. 196). 1614: Lókod 23 családfő (Uh 29). 1808: ≈ (98). 1861: ≈ Uh (28). 1888: Lokod Homoródi js (Je 476). 1913: Lókod Uh vm (Az). – Locod > Locodeni = Su 1: 362. 1505–1854. – 1974: c. Mártiniş {Homoródszentmárton kzs faluja ÉNy-ra} [37 A]

Lomány Sebes (Szászsebes-D) 1733: *Lomán*, 1750: *Loman*. 1808: Lomány (98). 1861: ≈ Sebes (36). 1888: ≈ (Lomaj, Loman) **Sze** Szászsebesi js (Je 476). 1913: Lomány **Sze** vm (Az). – 1909/19: Loman, *L*, *Lammdorf*, L **1237** **ort.** r (104). = Su 1: 362. 1733–1854. – 1974: c. Săsciori {Szászcsór kzs faluja DNy-ra} [34 D]

Lomb 1. Fe (Gyulafehérvár-DK) 1309: Johannes de *Lomb*; 1407: p. *Lumbfalua*. Kérdésem, hogy idevaló volt-e az a lombi nemes, aki 1309-ben Déván a vajda házában megjelent. 1407-ben Lombfálvát elhatárolják Váradjától (Gy 2: 172). 1408: v. *Lumfalva* (Ub III. 451). 1454.I.25.: *Lombfalwa* Komjászegi István birtoka (KmJkv 1130); 1522.VIII.6.: Komjászegi néhai László *Lomfalwa*-i részéhez Herepei Gergely tart igény (3865); 1522.VIII.7.: *Lomfalwa*-n Herepei Gergely

részbirtokos; Hosszúaszóiak tiltják Bőnyei Ádámot *Lomfalwa*-i részei elidegenítésétől (3866). 1733: *Limba*. 1808: *Limba* h., *Várthe* val. 1861: ≈, Warte AF (6). 1888: ≈ (Warthe) **AF** Alvinci js (Je 474). 1913: **Lombfalva** AF vm (Az). – 1909/19: *Limba*, *L*, *W*, *L* **360 ort. r** (103). > 1964: Dumbra = Su 1: 212. 1309–1964. (Lumba pap nevét { : a Lumba-i papot } tévesen idevonva. Gy) – 1974: c. Ciugud {Maroscsüged kzs faluja Ny-ra} [34 B]

Lomb 2. Ko (Kolozsvár határában É-ra) **1213**: *Lomb* faluból való Lucus poroszló Váradra kísér peres feleket (Er I. 49); 1235: *Lomb* faluból való Luxa poroszló (Er I. 182). 1291: t. *Lomb*. Miklós kolozsi várjobbágytól és fia: Jánostól ekkor vásárolta az erdélyi püspökség. 1485: vinee ad quatuor iugera terrarum arabilium se extendentes in monte *Lomb* existentes (Cs 5: 374). 1291: ≈ (Gy; Er 489). 1309: Joannes de *Lomb*. Miklós kolozsi várjobbágy és fia: János 1291-ben lombi földjét tartozékaival 20 M-ért eladta az erdélyi **püspöknek**, aki úgy látszik Kolozsvárhoz csatolta. Lombi János 1308-ban Kán László vajda kíséretében volt Déván (Gy 3: 362). – Su 2: 363. 1213–1485.

Lombinya * **Ar** (Lippa-DK) 1477: *Lombynya* (Márki II/1. 209). – Su 2: 363.

Lómező (Bánffyhunad-D, Alsógyurkuca-DNy; 1133 m) 1755: ... alia mola serrarea dominalis, ... super Rivulo Borospataka ..., ac in vicinitatibus *Lo mező* a Csonkában vocitatorum (KszHn 110). 1770: *Lómező* (*Siebenbürgen*, 1993. 90). 1771: *Ló mező* seu Gyalu Kaluluj (Hn 105). – 1936/9. tk: Tica; > Dealul Calului > Poiana Horii > Poiana Horea = Su 2: 51, cätun al s. Beliș, 1954. – *Gyalui-havasok* 1999. tk: Poiana Horea / Tika {!}

Lomnacsá * **Ar** (Sistaróc-D) 1477: *Lomnacha* Solymos vár 39. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 363.

Lompérd Ko (Kolozsvár-Mocs-ÉK) 1329: ad *Lumpeyrtholma* ... ad montem *Lumpeyrthege*; 1344: Thomas de *Lamperth*. Neve Budatelke és Búza határjárásában hegynevekben tűnik fel. 1344-ben Lompérti nemes szerepel (Gy 3: 362). 1429: *Lomperth*, *Lompert*. 1461: *Lomperth* nobilium de Galacz. 1474: p. ≈; 1523: p. ≈. Galaczi és Lompérti ~ Galaczi Lompért-birtok. Jbn 1510: Joh. Baltazar (1429-től Cs 5: 374. 1491, 1496: Do vm). 1462.XI.11.: Galaczi Lőrinc *Lomperth*-on (Ko vm) Major Miklós és Balthasar Kenez [!] háza között fekvő prédiúmat eladja Erneyi Istvánnak (KmJkv 1660); 1468.I.28.: *Lomperth*-on lakó Szabó Albert és Nagy Bálint **ü**: Szakácsi (1786); 1475.V.21.: Galaczi Lompért Mózes *Lomperth* (Ko vm) birtokbeli részét 16 Ft-on zálogba adja Galaczi Jánosnak (2172); 1485.V.2-től 1545.VI.10-ig több adat KmJkv II. 966. & 1640 Kolozsmonostor: Lompérdi István tisztartó az Udvarban (Gyalu 45); 1642: Lompérdi István jobbágy (93). 1733: *Lomperd*, 1750: *Lumpert*, 1760–2: *Lompérd*. 1808: *Lompérd* aliis *Lumpérd* h. 1861: ≈, Lumptyérd Ko (13). 1888: Lompért (Lompért {!}, Lomptyerd) Ko Mezőörményesi js (Je 477). 1913: Lompérd Ko vm (Az). – 1909/19: *Lumperd*, *L*, *L* 651: r 547; m; 28 zs (105). > Zoreni = Su 2: 282. 1344–1854. [23 B]

Lompért Kr (Somlyó-É, a Zilah-patak közelében) 1321: p. *Lomperth*. 1321-ben a király visszaadja a hűtlenné vált, majd kegyelembé fogadott Drági Tamás fiainak, visszavéve Szécsényi Tamás királynéi tárnokmestertől (Gy 3: 517). 1416: *Lampert* (Petri IV. 23). 1441.V.18.: *Lomperth* (Kr vm) Dobokai Miklós és Majádi László birtoka (KmJkv 318); 1459.V.30.: Ilosvai Gerbert László és János *Lomperth* harmadrészét örökre átengedik Ilosvai István deáknak és fiainak (1356); 1486.X.11-től 1554.I.18-ig több adat KmJkv II. 966. 1733: *Lompérd*, 1750: *Loper*, 1760–2: *Lompért*. 1808: Lompért ~ Lómprét, Lampreten (98). {Gy hibás.} 1888: ≈ **Szi** Szsomlyói js (Je 477). 1913: **Szilágylompért** Szi vm (Az). # Horváth J.: *Szilágylompért*. Szilágysági magyarok 1999. 509. Kép: A Séra család sírja és kúriája, Festett kazetták a református templomból, **Református templom**. – 1909/19: *Lompirt*, *L*, *L* 715: r 218; m, c, zs (104). = Su 1: 362. 1321–1854. [14 D]

Lóna < *Lona* szn. 1265: *Lonia* szn; 1286: Syxtus fia *Lona* királyi ember (Gy 4: 259. Koplány, Nógrád vm).

Lóna pataka 1. Do – 1306: fl., riv. *Louna* Kendilóna pataka (Gy 2: 77). A Kis-Szamos b. o. mellékvize. – Luna

Lóna 1. Do (Bonchida-ÉNy) (Bonchida-ÉNy) 1306: fl., riv. *Louna*; 1315: p. *Lona*. Kaplony nb. Péter fia János és rokonai: Fynta, Mihály és Kopplen birtoka; határát újra megjárják: Inok várjobbágy háza a *Lona* folyó mellett, *Zazholm* hely, *or*, száraz *potok*, domb, *harazth* bokor, *Pastaaya potok*, *berch*, *holm*, *Harumholm*, *Borsaharaztha* falu, *Doboka* falu (Gy 2: 77). = ≈ (An 4: 175, 176, 181). 1431: *Lona*-i András és Miklós ü: Doboka (KmJkv 73); 1469.IV.27.: Lónai Sinka Simon ü: Dés (1878). Tovább sok adat KmJkv I. 970, II. 966. 1536: *Lonya* (Jakó: Thorotzkay 28). 1587: *Lona*. – E: fl. 20. A: fl. 6 den. 66 (Dé 37). **Lónai Kendi Mihály** és Kecsetszilvási Szilvási Zsófia fia: **Kendi Sándor** Báthory István diplomatája, Do és BSz vm főispánja, 1583-tól az Erdélyt kormányzó triumvirátus tagja; törökpártiságáért Báthory Zsigmond 1594.VIII.30-án Kolozsvárott lefejeztette, vagyonát elkoboztatta (Gyalu 1/2, 25/1). 1610: **Lónai Kendi István kancellár** esküvője Magyarországon Csapy Zsuzsánnával, Csapy Kristóf és Telegdi Borbála leányával (Gyalu 436). 1698: a tudós Teleki Pál kastélyt épített itt (Biró József szerint már „elagott reneszánsz stílusban”). 1733: *Kendi-Lona*, 1750: *Kendilona*, 1760–2: *Kendi*. 1808: *Lóna* (*Kendi*-) h. 1840.aug.6. El hagytuk Kendi Lonát, a Telekyek jószágát – hol a Korona örnek pompás laka, s még két Grófnak van udvara (Tanárky). 1861: Kendi-Lona Do (16). 1888: K-L (Lóna) **SzD** Szamosújvári js (Je 410). 1913: **Kendilóna** SzD vm (Az). – 1909/19: *Lona*, *Kl*, L 1099: r 629; m, c, zs (104). > 1956: Luna de Jos = Su 1: 366. 1315–1854. – 1974: c. Dăbica {Doboka kzs faluja K-re} [23 A]

Lóna 2. Ko (Kolozsvár-NyDNy) 1298: t./v. *Louna* ~ t./v. *Lona* Gyalu és Fenes közt. A Nógrád vm-i garábi monostor birtoka volt; kegyura, Kőkényesrétnold nembeli Mykud bán fiaival visszavetette a monostortól, és Monoszló nembeli Péter erdélyi **püspöknek** adta cserébe. 1332: Johannes **sacerdos** de *Lona*, papja 1332. I: 40 új báni, 40 dénár és 4 kisdénár, 1332. II: 7 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 362). 1391: p. *Lona* (Cs). 1439.XII.13.: András *Lona*-i **plébános** (KmJkv 163). 1482: XIV–XV. századi temploma XIX. századi tornyában „szép, körte idomú harang függ. Ezen, a sodrony-fonalpár sorközében, a rövidítések feloldásával ez a minusculás felirat olvasható: *Cristus. rex. venit. in pace. deus. homo. factus. est. anno Domini MCCCC8II.* (Krisztus király eljött békében, az Isten emberré lett. Az Úrnak MCCCC8II. [1482.] évében.)“ (Ke). 1519: p. **episcopalis** *Lona* (1298–1519. Cs 5: 374). 1519.V.29.: a püspök *Lona* nevű birtokán lakott néhai Geréb Ferenc megölésével kapcsolatos hatalmaskodás (KmJkv 3730); 1524.VII.30.: *Lona*-ról Tolvaj Mátyás és Ambrus vallott valkói határvitában (4034); 1525.XI.4.: Óbudai n. Bornemisza Jánostól végrendeletileg a *Lona*-i parochiális egyházra hagyott templomi [?] zászló ügye; *Lona*-n lakó Deák András jobbágy (4125). 1556-tól a gyalui vártartomány faluja. 1587: *Lona*. – E: fl. 32, A: fl. 16. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad arcem Gyalu (Dé 52). 1609-től 1737-ig számos adat (Gyalu). 1663 ősztől Bánffy-birtok. 1733: *Szász-Lona*. 1808: *Lóna* (*Szász*-) h., *Luna* val. 1861: Szász-Lóna (14). 1866–1889: **kolozs-kalotai esperes Szakács István** lónai lp; 1863-tól helyettes volt. 1888: Lóna (Lóna-Sesesk) Ko Gyalui js (Je 640). *1911: **Kiss Manyi** színésznő (– 1971, Bp). 1913: **Magyarlóna** Ko vm (Az). 1926.VI.: Hatalmas felhőszakadás nyomán Lóna egy része elpusztul. # Kelemen Lajos: *A szászlónai református templom mennyezet- és karfestményei* (Művészeti Szalon, 1927.2.3-9). Újra Ke 1: 81-87. – 1909/19: *Lona*-sásască, *Szl*, L 1560: r 488; m, 12 zs (104). 1926: *Lona*. > 1929: Luna-de-Sus, L 1860, H{Vá}: Cluj 13 km (AnR). 1936/9. tk: Luna de Sus = Su 1: 366. 1298–1854. [22 B]

Lóna pataka 2. To 1306: *Louna* Aranyoslóna pataka (An 2: 72).

Lóna 3. To (Torda-DK, az Aranyos jp-i úton) 1270: t. vacua et habitatoribus carens *Lona* vocata (Cs). 1312: v. *Louna*; út *Eurke*-ből *Lona*-ba. Tordalaka hj (An 3: 269; Cs). 1450: via que de *Egerbegh* ad *Lonam* iret; 1504: p. *Lona*. Tetrehi Urkund, Figödi, Gerendi, Barancskai, Hadrévi-birtok (Cs 5: 719). 1449.II.7.: Gerendi Miklós fiai: Miklós és Mihály *Lona*-n és Szentkirályon lakó jobbágysági földet béreltek Tordalakán (KmJkv 655). 1733: *Lohna*, 1760–2: *Aranyos-Lona*. 1808: Lóna (Aranyos-) (98). 1848-ban román lakossága szembeszegült a magyar kormány által elrendelt katonai összeírással. Udvarháza Jósika Miklós otthona volt. 1861: A-L To (9). 1888: A-L **TA**

Felvinci js (Je 216). L 1910: 1568, 1992: 2482 (Le). 1913: **Aranyoslóna** TA vm (Az). – 1909/19: Luna, *Al*, L 1394: r 1310; m, c, zs (105). = Su 1: 365. 1270–1854. [23 C]

Longa Vallis (1309: de Longavalle) Kü : Hosszúaszó.

Longavilla Br (1603) : Hosszúfalva (Hétfalva/Négyfalva egyike).

Longodár Fe/FF (Kőhalom-DNy) 1523.II.23.: *Langodar* (Fe vm) Vizaknai Miklós egészbirtoka (KmJkv 3898). 1606: *Langodar* (Ve: Doc. VII. 308). 1733: *Longodal*, 1750: *Deischoara*, 1760–2: *Longodár*. 1808: longodár ~ Langodár, Langendorf ~ Langenthal, Deissare FF (98). 1861: ≈, Langenthal, Deissore **FF** (3). 1888: ≈ (Langenthal, Deisora) **NK** Kőhalmi js (Je 477). 1913: Longodár NK vm (Az). – 1909/19: Dăișoara, *Logodár* {!}, *Lagenthal* {!}, L 991: r 985 (62). = Su 1: 191. 1606–1854. – 1974: c. Ungra {Ugra kzs faluja DNy-ra} [36 D]

Longsárfalva Hu (Illye-É, Brád-DNy) 1516: p. *Longsarfalwa*; 1519: p. *Lwngsora*. Barancskai, Werbőczy-birtok (Cs 5: 107). 1733: *Lunksora*, 1750: *Lunksoar*. 1808: Lunksora (100). 1861: ≈ Hu (22). 1888: Lunngsora (Lunksóra) Marosillyei js (Je 481). 1913: **Lunksora** Hu vm (Az). – 1909/19: Luncșoara, *L*, L 276 **ort. r** (106). = Su 1: 368. 1516–1854. – 1974: c. Vorța {Vorca kzs faluja ÉK-re} [33 B]

Longum Pratum Mm (1334) : Hosszúmező.

Lonka 1. Bi (Vaskoh-É, a Fekete-Körös jp-i úton) 1588: *Lonka* (Jakó 293). 1808: Lonka-urzest (100). 1851: L-U, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában: 413 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal (Fé 3: 51). 1888: Lunkaurzest Bi Vaskohi js (Je 481). 1913: **Biharlonka** Bi vm (Az). – 1909/19: Lunca, *Lunka*, L 748: r 721; m, zs (105). = Su 1: 366. 1588–1851 {1913}. [21 C]

Lonka 2. * Hu (Piski-Lozsád mellett) 1498: quoddam molendinum Dionisii Ztrigy penes p-m *Lonka*; penes quendam ortum eiusdem p-is *Lonka* prope capellam valachalem (Piski hj-ban); p. *Lonka*, kenezius ibidem; 1515: p. ≈. Szentimrei Sztrigy, Barcsai, Kolonityi, Márgai s más birtokosé (Cs 5: 107). – Su 2: 363.

Lonka 3. Mm (Sziget-K, a Tisza bp-i út végén) 1439: *Lonka*, 1442: p. **olachalis** *Lonka* filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva, 1448: *Lompka* (Bélay 172). 1448: ≈, 1460–61: *Lonka* (Cs 1: 450). 1808: Lonka, (u) Luhé, Lunked (98). 1851: Kis-Lonka, orosz falu a Tisza mellett: 38 **rom. kath.**, 814 g. kat. lak., g. kath. anyatemplommal, fűrészmalommal. F. u. a kir. kincstár (Fé 3: 37). 1913: Lonka Mm vm Tiszavölgyi js (Az). – Lonca > Lunca > Lunca la Tisa = Su 1: 367. 1439–1851. – 1974: c. Bocicioiu Mare {Nagybocskó kzs faluja} [3 C]

Lonka 4. * Za (Borossebes-DK, Háromalmás és Kőkaró mellett) 1464: *Also-Lonka*; 1525: *Lonka* (Cs 1: 739). – Su 2: 289.

Lonkafalva 1. BSz (Bethlen-É) 1597: *Lonka*; 1608: *Borlaza Berlaza* alias *Lonkafalva*; 1703: Borlásza (Kádár V. 62). 1733: *Borlyásza*, 1760–2: *Lonkafalva*. 1808: Borlyásza (24). 1861: ≈ BSz (17). 1888: Borlásza (Borlyászá) **SzD** Bethleni js (Je 252). 1913: Lonkafalva SzD vm (Az). – 1909/19: Borleasa, *Lf*, L 490 **g. kat. r** (26). = Su 1: 95. 1597–1854. – 1974: c. Tîrlișua {Felsőilosva kzs faluja D-re} [13 D]

Lonkafalva 2. * Za (Honctő táján, Almás mellett) 1439: *Lunka*, 1441: *Lonka*, 1445: *Lonkafalva* Világos várhoz tartozott, a kápolnai kerületben; 1464: Alsó-Lonka; 1525: *Lonkas* (Cs 1: 739). 1828: *Lunka* (Nagy 30). – Su 2: 364. Lunka, 1439–1828. » Almás.

Lónya * Za (Bökény mellett) 1498, XVI-i adólajstromok: *Lonya* (Cs 1: 739). 1498: *Lonya*, 1561: *Lonja* (Márki II/1. 239; Bánfy II. 349). – Su 2: 363. 1498, 1561.

Lónyaigyarmat Hu 1888: *Lónyai-Gyarmat*, telep (t) Petrilla Hu (Je 477). {1950 k.} *Lónyabánya*. – Lonea = Su 1: 362. 1956. » Petrila.

Lópatak Te (Csánki) : Mihelencz.

Lopsa hegy Hsz (Ojtoz-D) 1808: *mons Lopsa Hsz* (98).

Loránta Bi (Élesd-ÉNy hrs) 1954: *Loránta* Kövesd tartozéka. – Loránta = Su 1: 363. [11 C]

Lorántfalva * Te (Temesvár táján) 1462: *Lorandfalwa*, 1471: p. *Lorantfalwa* Borzlyuk város 11. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 363. 1471.

Loránthalma 1. Csa (Zsombolya-ÉK) 1466: *Loranthalma* (Cs 1: 699. Lovrin tájára teszi). 1466: *Loranthalma*, *Loranthalma*; 1561: *Loranth*, 1590: *Lorantffalva*, 1647: *Loránt*, 1653: *Lorándfalva*, 1663: *Lorantfalva*, 1717: *Lovren*, 1723: *Lovren* (Borovszky: Csanád II. 335, Borovszky: Torontál 71-72). 1851: Lovrin, derék német falu: 2644 **kath.**, 8 evang., 2 **ref.**, 56 **óhitü**, 10 zsidó lak., kath. paroch. templommal. Ékesíti az uraság szép kastélya és gyönyörű kertje, mely legelső a megyében. Határa felette gazdag; és első osztálybeli 98 4/8 egész jobbágytelekkel. F. u. özvegy b. Liptaynő, s feje gottlóbi uradalmának (Fé 3: 43). 1888: Lovrin **Tt** Perjámosi js (Je 478). 1913: **Lovrin** Tt vm Perjámosi js (Az). – 1909/19: Lovrin, L, L 4012: r 217; n, m, szerb (105). = Su 1: 363. 1466–1851. + 2: 363. 1466 Loránthalma {Lovrin mellett} [31 C]

Loránthalma 2. * Za (Ágya mellett) 1467: *Loranthalma*; XVI-i adólajstromokban mint elhagyott hely Lorántfalva (Cs 1: 739). – Su 2: 363.

Lórév Bi (Csucsá-DNy, a Sebes-Körös b. p.) 1406: p. **walachalis Lorew** (Jakó 292). 1808: Lóré (99). 1851: *Lóre*, Bi vm, 786 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Határa kösziklás és sovány, erdeje sok. Birja gr. Batthyáni Arthur. Az urb. telkek száma M. Teréz urbére szerint 21, az 1798-iki szabályozás szerint 35 egész telekre emeltetett; de ebben már benne van *Ponor* és *Remecz* helységek birtoka is, mivel ezek egyet tesznek (Fé 3: 38). 1888: Lóró Élesdi js (Je 477). 1913: **Remetelórév** Bi vm. Lóró (Lóre), Ponor és Remecz egyesülése: Lóró-Ponor-Remecz, újabban Köröslóró; kivált belőle Jádremete és Körösponor (Az). A *rév* > *ré* alakulására ld. SzTA. – 1909/19: Lorău-Ponoară-Remeț, *Lóróponorremecz*, L 2916: r 2801; m, zs (104). Lorău = Su 1: 363. 1406–1854 {1913}. – 1974: c. Bratca {Barátka kzs faluja K-re} [21 B]

Lotrid Fe Gy 2: 172 ld. Berve.

Lovastelek * Bi (Várad-DNy) 1319: *Lowasthelek*; 1382: *Louastelek*. 1319-ben Hontpázmány nb. István apja: Gergely ispán birtoka; Pósa határosa. 1382-ben a Les és Somogy között megvont határ Ny-i végénél állapítják meg helyét (Gy 1: 640). – Su 2: 363. {A XV. században beolvadt Pósa-ba.}

Lovista Fe (a Vöröstoronyi-szorostól D-re) **1233**: nostre (regis) donationi t-m convenientem *Loysta* vocatam ad aqua Lothur vocata, que fluit ad aquam Olth; 1265, 1311: t. *Loysta*. Neve bolgár-szláv nyelven 'vadászó hely'-et jelent. 1233-ban IV. Béla ifj. király Christianus fia Corlardus comesnek adta Lovista földet az Oltba folyó Lator (Lotru) folyótól kezdve. 1265-ben ugyanezen „Talmácsi” Konrád, 1311-ben fia: Miklós részére írják át az oklevelet. Lovista az Oltba folyó Lotru medencéje. Neve ma is *Lovișta* (Gy 2: 172).

Lovrin Tt (1913) : Loránthalma.

Lózna 1. BSz 1. (Zsibó-ÉK, a Szamos b. p.) 1338: *Loznapataka* (Kádár V. 75). 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Naghlozna* birtokbeli része negyedét leköti félének (KmJkv 5299). 1625: *Nagi Lozna* (Csáky 654). 1760–2: *Nagy Lozna*. 1808: Lozna (Nagy-), Gross-Losdorf, Prelucz-máre (99). 1861: N-Lózna BSz (18). 1888: N-Lozna (Lozná máre) **SzD** Csákiqorbói js (Je 526). 1913: **Nagylózna** SzD vm (Az). – 1909/19: Lozna-mare, *Nl*, L 780: r 714; zs (105). > Lozna = Su 1: 363. 1338–1854. [12 D]

Lózna 2. BSz 2. (Nagylózna mellett) 1554: *Kys Lozna* (Kádár V. 67). 1600: *Kis-Lozna* (Ve: Doc. VI. 145). – Su 2: 359. {Beolvadt Nagylózna határába}

Lózna 3. BSz 3. (Zsibó-K, a Szamos b. p.) 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Kyslozna* birtokbeli része negyedét leköti félének (KmJkv 5299). 1806: *K. Lozna* (9 Q 57, N. Lozna Ny-i hrs a Szamos-parton). – 1909/19: Lungeștii-din-jos, *Lunzsest*, &, v. Surduc (106). > Lungeștii Surducului = Su 1: 369. 1909. » Surduc {Szurduk}

Lózna 4. * BSz 4. (Zsibó-ÉK, a Szamos bp-i Lózna és Kőlózna közt) 1592: *Vy-Lozna*, 1596: *Loznapatak* (Kádár II. 475). – Su 2: 421.

Lózna 5. Szö (Ruszkabánya mellett) 1471: *silva Lozna*, 1583: *p. Lozna*, 1586: *v. Lozna* (Pesty: Szörény II. 299). 1909: *Losnaplesch* Ruszkabánya tartozéka KrSzö vm Karánsebesi js. – 1909/19: *Lozna-Pleş*, *Lozna-Plesch*, &, *v. Rusca-montană* (105). *Lozna Pleși* = Su 1: 363. 1471–1909. » *Rusca Montană* {Ruszkabánya}

Loznakó BSz (Zsibó-ÉK, a Szamos bp-i úttól D-re) 1554.IV.24.: Kecskeméti Patócsi Boldizsárné Somi Anna *Loznakew* birtokbeli része negyedét leköti férjének (KmJkv 5299). 1625: *Lozakeo* (Csáky 653). 1733: *Preluts*, 1750: *Prelucs*, 1760–2: *Kő Lozna*. 1808: *Lozna* (Kő-), *Losdorf*, *Prélucz* (99). 1861: *Kőlózna* BSz (18). 1888: *Kőlözna* (Prelucs) **SzD** Csáki gorbói js (Je 449). 1913: **Kőlózna** SzD vm (Az). – 1909/19: *Preluci*, *K*, *L* 961: *r* 916; *zs* (140). = Su 2: 60. 1625–1854. {1808: *Prélucz* !} – 1974: *c. Lozna* {Nagylózna kzs faluja DNy-i hrs} [12 D]

Lóznavölgy BSz (Zsibó-K) 1338: *locus Laznapataka* (Tr). 1913: *Lóznavölgy* SzD vm Csáki gorbói js (Az). – *Valea Loznei*, *cătun al s. Preluci* {Kőlózna falu tartozéka} Su 2: 228. 1338, 1913. – 1974: *c. Lozna* {Nagylózna kzs. faluja D-re} [12 D]

Lozsád Hu (Piski-DK) 1320: *comite Marko f-o Torda de Losady*. Lozsádi nemes 1320-ban Pál dévai várnagy fia László serviense (Gy 3: 296). 1358: *Losady* (közneves néven); 1366: *nobiles de Losad*; 1380: *ns de Losaag*; 1430: *ns de Lossad*, *magna via per quam de Losad* itur ad *p-m Pisky*. 1511: *Lozad*. Lozsádi, *L. Bereck*, *Bucs*, *Farkas*, *Fekete*, *Lukácsi*, *Nagy*, *Zudar*, *Zsoldos*, *Gőse*, *Herczeg-birtok* (1358-tól Cs 5: 107). 1441.VIII.18.: Somkeréki Erdélyi Miklós és István familiáriusoknak: *Losad-on* lakó Kónya Márknak és Erzsébet nevű leányának adják, hű szolgálatai jutalmául, Nagydenk nevű (Hu vm) birtokukat (KmJkv 350). 1733: *Losárd*, 1750: *Zseledincz*. *1756: **Herepei Ádám** tanár (–1814, Nagyenyed). 1760–2: *Lozsád*. 1808: *Losád* vel *Losádi* h., *Szelegyincz* val. 1861: *Losád*, *Zselendintze* Hu (22). 1888: *Lozsád-Kis-Tóti Szászvárosi* js (Je 478). 1913: *Lozsád* Hu vm (Az). & 1453: *Losádi* István a Hunyadi-nz részére Görgény váráról László király által adott adománylevelében királyi ember. 1497: *Losádi* István szászvárosi esküdt, 1506-ban Szászvárosszék királybírája. – 1909/19: *Jeledinți*, *L* (Lozsádkistóti), *L* 827: *r* 350; *m* (98). = Su 1: 316. 1320–1854. – 1974: *c. Mărtinești* {Mártondenk/Martinesd kzs faaluja DNy-ra} [34 C]

Lózsárd Do (Doboka-K) {1270–72} 1279: *t. Lusad vacua ... castrum de Doboka*. E dobokai várföldet V. István király {1270–72} adta Kökényesréold nb. Mukud fia Mikud báznak, majd IV. László 1279-ben megerősítette az adományt (Gy 2: 78). 1348: *v. Losaad* (Tr). 1440.V.28.: Dobokai Lökös Bálint *Losad* birtokbeli részét elzálogosítja Dobokai Miklósnak (KmJkv 235). További adatok KmJkv I. 971, II. 967. 1507: *Losad wolachalis*, 1570: *Losard*, 1721: *Losárd* (Kádár V. 82). 1808: *Losárd* h., *Losérgye* val. 1861: ≈ *Do* (16). 1888: *Lozsárd* (Luzserda, Luzserdje) **SzD** Szamosújvári js (Je 478). 1913: *Lózsárd* SzD vm (Az). – 1909/19: *Lojard*, *L*, *L* 757: *r* 735 (104). > *Lujerd* > 1956: *Lujerdiu* = Su 1: 365. 1279–1854. [23 A]

Lőcs * Te (Tolvád és Csávós táján) 1338: *p. Leuch*. Csáktól dny. felé feküdt (Cs 2: 49). – Su 2: 362.

Lődje * Kr (Lugos-ÉK, Bottyánfalva mellett) 1514–1516: *Lewdie*, *Levedie*; 1529: *Lewdin*, 1598: *Leudin* (Pesty: Krassó II/1. 313). – Su 2: 362.

Lőkösbarája * Te (Buziás táján) 1410: *Lewkusbaraya* {Ld a 47. u.}; 1462: *Lewkesbarya* Doboz 18. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 362. 1462.

Lőkösfalva Ar (Lugos-ÉK, a Béga jp-i úton) 1440: *p. Lekesfalva* Solymos vár 86. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1454: *Lewkusfalva* a Te vm-i Suggyához tartozott (Cs 2: 49). 1514–16: *Lewkwsesth*, 1597: *Leukusest*, 1761: *Leucosest*, 1799: *Leulcsest* (Pesty: Krassó II/1. 313). 1808: *Leukosest*, *Leukosesti* (97). 1888: *Leukosest* (Leukusest) **KrSzö** Bégai js (Je 472). 1913: *Lőkösfalva* KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Leucușești*, *Leokosest*, *L* 757: *r* 728; *n* (103). = Su 1: 358. 1440–1913. – 1974: *c. Bethausen* {Bethlenháza kzs faluja} [32 D]

Lőkösháza * Bi (Biharszentjános-Ny) 1463: *Lewkeshaza*, 1496: *Lewkewshaza* (Jakó 292). 1587: *Leökeöshaza* (Kiss 691). – Su 2: 362.

Lőrince To (Marosludas-ÉK) 1760–2: *Gerebenes-Lörincze*. 1824: *praedium Lörintzi, Lörintze* (Su). 1888: Lőrincz, telep (t) Alsó-Gerebenes **TA** Marosludasi js (Je 478). – Leorința = Su 1: 357. 1760, 1824. – 1974: c. Grebenișu de Cîmpie {Mezőgerebenes kzs. faluja Ny-ra} [23 D]

Lőrincfalva 1. (Laurentii Villa) Do 1332: Petrus *sacerdos* de v. *Laurentii*. Papja 1332. II: 5 kis dénár pápai tizedet fizet. Kajla és Fata közt említik. E néven {előbb-később} ismeretlen. Talán a Kajla melletti Igalja (Szentandrás), melynek birtokosa 1288 előtt Lőrinc volt (Gy 2: 78). – Su 2: 362. 1332.

Lőrincfalva 2. * Kr (Oravicabánya táján, Néranádas mellett) 1388–9: *Lewrenchfalwa*. A Karas folyó mentén kereshetjük (Cs 2: 104). – Su 2: 363.

Lőrincfalva 3. Msz (Marozvásárhely-DNy, a Nyárad jp-i úton, a Nyárad Marosba ömléséhez közel) 1482.VI.27.: *Lerinczfalwa*-i Barnabás és Kis Balázs jelen volt Teremi Sükösd Miklós képviselőjében Báthory István Kü és To vm-i birtokbaikattatásán (KmJkv 2375). 1493: p. *Lewrynczfalwa*. Szentpáliak és Hosszúaszóiak birtoka (Cs 5: 887. Kü vm). 1493.V.23.: Szentpáli István frater, a váradi ferences kolostor lakója *Lewrynczfalwa* (Kü vm) birtokbeli ősi részeit atyafiúi szeretetből Hosszúaszói Ferencnek és Mártonnak adja (KmJkv 2865). 1493.XI.25.: Özvegy Bolyai Pongrácné Anna asszony Lőrincfalván Nagyerdő nevű erdejét zálogba veti a lőrincfalviaknak. Datum in ... *Lewrynczfalwa* (SzO VIII. 156); 1502.I.24.: *Lewrynczfalwa*-n két lófőség a Halom nem Péter ágán (191). 1502–1612: Nyárádtő leányegyháza. 1514.VI.5.: *Lewrynczfalwa*-i Nagy Gál tanu szentmargitai ügyben (KmJkv (3581)). 1566: II. János adomány: „Lőrincfalvában tizenkét ház jobbágyot“ Barabási Farkasnak. 1580: Báthory István részirtokokat adományoz Lőrincfalván és Ilencfalván Kovacsóczy Farkas kancellárnak és öccsének (SzO IV. 69). 1602.VIII.: Leőrinczfalva: 3 szabados, 2 lófő, 3 jobbágy. 1609: Báthory Gábor fejedelem adománylevelben erősíti meg Ozdi Gergelyt lőrincfalvi és lukafalvi birtokaiban (SzO VI. 29-36; Benkő S. 1972. 28). 1614: Lőrincfalva 24 családfő (Msz 5). 1733: *Szent Lőrincz*. 1808: Lőrinczfalva (99). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 478). 1913: Lőrincfalva **MT** vm (Az). *1928.II.25.: *Benkő Samu* művelődéstörténész. – Lorința > Leordeni = Su 1: 357. 1493–1854. – 1974: c. Gheorghe Doja {Lukafalva kzs. faluja Ny-ra} [24 C]

Lőrinczi * Bi (?) 1291–1294: *Lorency* (Tr). – Su 2: 363.

Lőrinczi psz To (Cs 5: 719) : Lőrinczelke.

Lőrincréve Fe (Enyed-DDK, a Maros b. p.) 1348: p. *Leurynchreue* (Tr). 1501.VII.2.: *Lewrynczreue*-n lakó Peres/Weres Ambrus június 17-én mint szomszéd jelen volt meggykeréki birtokbaikattatáson (KmJkv 3203). 1587: *Leorincz Réve*. – E: fl. 4. A: fl. 2 (Dé 23). 1696: *Lőrinczréve* (Csáky 771). 1750: *Lőrincz*, 1760–2: *Lőrincz Réve*. 1808: Lőrinczréve (99). 1861: Lőrincz-Réve **AF** (6). 1888: ≈ **AF** Nagyenyedi js (Je 478). 1913: Lőrincréve **AF** vm (Az). *19..: *Karsai Zsigmond* táncos, festő, emlékiró. – 1909/19: Liorinț, *Lr*, L 397: r 191; m (103). > Leorinț = Su 1: 357. 1348–1854. – 1974: c. Rădești {Tompaháza kzs. faluja D-re} [35 A]

Lőrinczigete (-réve) * Do (Válaszút területén kereshető) 1320: *Leurenchzygethe*; 1387: t. *Lewrinchryue*. Zsombor nb. Lőrinc fia Mihály fiai: Theke János, Bothos Miklós és Ördög András birtoka volt; tőlük elkobozva a király Elefenti Dezső sebesvári várnagynak adta, de 1331-ben Mihály fiai visszakapták. 1387-ben Lőrincréve néven Esküllői Ördög Benedek, Botos János fia Bertalan és Theke Mihály fiai: Melvhior és Gáspár földje; Bonchida határosa (Gy 2: 78).

Lőrinczelke To (Marosludas-ÉÉK) 1332: t/p. *Lerinchteleke*; 1377: t/p. *Leurenchtelke*; 1428: p. *Lerinchteleky* nunc habitatoribus destituta. Kecseti, Somkeréki Erdélyi-birtok (Cs 5: 719). 1553.XII.9.: *Lewrynczelke* prédiüm Somkeréki Erdélyiek birtoka (KmJkv 5248). 1808: Lőrinczi pr (99). 1861: Lőrincz (*praedium*) To (10). Hnt. 13: Lőrincidülő » Mezősályi. – Leorința-Șăulia = Su 1: 357. 1913. + 2: 362. 1332, 1377. – 1974: Leorința-Șăulia c. Șăulia {Ms kzs. faluja DNy-ra} [23 D]

Lőrincse Te (Csánki) : Nőrincse.

Lövé {*sagittarius* = lövő ~ lövér. Györffy: Kel, 41} **To** (Régen-É) 1228: v. *Luer*; 1319: p. *Luer*; 1461: p. *Lewer*; 1467: p. *Leweer*; 1508: *Lewel*. Losonczi, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor, Báthori, Bethleni, Szobi-birtok (Cs 5: 719). 1461.V.18.: *Lewer* örökös birtokbeli részét L. Dezsőfi János elzálogosítja feleségének (KmJkv 1556); 1473.IV.26.: L. D. Mihály a hűtlensége miatt elvesztett és a királytól Hungor Jánosnak adományozott birtokait, {köztük} *Lewer* birtokot is a maga részéről is átengedi az új adományosnak (2098); 1473.VIII.30.: *Lewer* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1475.VII.23.: L. Dezsőfi László magtalan halála esetére N. U. J-nak vallja *Lewer* birtokbeli részét (2188); 1502.XII.13.: *Lewer* N. néhai U. J. fiai: János és Miklós birtoka (3264). 1648: *Leöuel* (Makkai 639) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Luwier*, 1750: *Lüver*, 1760–2: *Levél*, 1805: *Lövér*. 1808: *Lövér*, Lujérlu (99). 1861: ≈ *To* (10). 1888: ≈ (Lujer) **MT** Régeni felső js (Je 478). 1913: *Lövér* **MT** vm (Az). – 1909/19: *Lueriu*, *L*, L 721: r 719 (105). = Su 1: 364. 1228–1854. > 1974: *Luieriu* c. *Suseni* {Marosfalu kzs faluja} [24 A]

Lövész Cs (Szereda-É) 1835: *Lovész* (Su). 1888: *Lövész*, telep (t) Csikszentmihály (Je 478). – *Lovesa* > *Livezi* = Su 1: 361. 1835. – 1974: c. *Mihăileni* {Csikszentmihály kzs. faluja É-ra} [25 D]

Lövete {< Árpádfia *Levente*} **Uh** (Székelyudvarhely-K, a Kis-Homoród mellett) 1332: *sacerdos de Lueche* (Tr). 1567: *Leöwete*, 1583: *Lövetfalva*, 1602: *Levéte* (SzO II. 219, IV. 87, V. 298). 1614: *Lövete* 38 családfő (Uh 4). 1630: *Leövete*, 1702: *Lövete* (SzO VI. 110, VI. 93). 1733: *Lövete*. 1808: *Lövete* ~ *Lövöte* (99). 1861: ≈ *Uh* (28). 1888: ≈ *Uh* Homoródi js (Je 478 & Szentkeresztbányai vasgyár). 1913: *Lövete* *Uh* vm (Az). 1984 L 4200; majdnem 1100 kiskorú (-18). 634 tanuló tízosztályos iskolájában; 200 tanul líceumokban. 33 oktató, 3 orvos, 4 asszisztens (Sc V.15.). – *Luieta* > *Loveta* > *Lueta* = Su 1: 364. 1332–1854. [37 A]

Lövetebánya Uh (*Lövete-É*) 1956: *Lövetebánya*. – *Satu Nou* > *Minele Lueta* = Su 1: 399. 1956. [37 A]

Lövő * {*sagittarius*} **Te** (helye ismeretlen) 1211: *Luev* (talán azonos Székelylővel. Györffy: Kel, 41).

Lubotafalva * **Te** (Lugos táján, Doboz mellett) 1447: *Lwbothafalwa*, 1462: *Lwbathafalwa* Doboz 40. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 362. 1462.

Luca Fo (Fogaras-DNy) 1556: *Lucza*, 1632: *Lutza* (Su) 1637: *Luca* (Makkai 478) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Lucza* (99). 1861: ≈ *Fo* (25). 1888: ≈ *Fogarasi* js (Je 479). 1913: *Luca Fo* vm (Az). – 1909/19: *Luța*, *L*, L 307: r 306 (107). = Su 1: 370. 1556–1854. – 1974: c. *Beclean* {Betlen kzs faluja DNy-ra} [36 D]

Lucasii Villa : Villa Lucasii * **Te** (Temesvár-D, Detta táján) 1369–1377: *Villa Lucasii* (DocVal 223). – Su 2: 420.

Ludas 1. Fe (Szerdahely-ÉK) 1296: *Both* (~ *Bot*) de *Ludos*; 1309: *Henricum de Rothludas* [: *Bothludas*]; 1332–6: *Andreas sacerdos de Ludas*; *Petrus* =; 1431: p. *Kysludas* a. n. *Bakludas*; p. *Bakludas*. *Ludasi Both* birtoka; 1296-ban ő ill. fiai a Kiskonyhához (Preszákához) tartozó Kerecnuk erdő kivágása miatt pereltek az erdélyi káptalannal. *Botludas* papját 1309-ben a a dézmamegtagadó és kiközösített száz papok közt említik. A sebesi dékánátushoz tartozó papja 1332 II: 3 pensa, 1336: 66 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 172). 1309: *Henricus Rothludas*-i pap (An 2: 551). 1587: *Kys Lwdas* ld *Vingárt* (Dé 20). 1704.IX.20.: a *kisludas* marháját, amely *Bethlen Elek* jobbágyi, az úr tekintetiért kiígíré {a generális}, de a több faluknak azt izenél, hogy addig ki nem adatja, amíg a rájuk kivetett élest nem praestálják; 1705.IX.27.: *Kisludas*ról hoztanak vagy harminc marhát; 1707.XI.1.: Az úr *Szentpálit* kiküldvén *Kisludasra*, onnan 12 szekér borokat szállítván bé, akik *Bethlen Eleké* és több *kurucoké* voltak ... (We). 1733: *Kis-Ludas*, 1750: *Kis-Ludos*. 1808: *Ludas (Kis-)* h., *Giesshübel* g., *Guszul-mik* val. 1861: *K-L*, *Gißhübel*, *Guszu AF* (5). 1888: *Kis-Ludas (Gieshübel, Guczu) AF* *Kisenyedi* js (428). 1913: **Kisludas** *AF* vm (Az). – 1909/19: *Gusu*, *Kl*, *Gh*, L 980: r 580; n (85). = Su 1: 275. 1309–1854. {A középkori *Malum prandium* (*Giessübel*) falut tévesen vonja ide; ezt ld. *Szászföld* alatt. Gy} [35 C]

Ludas 2. (Király-) (Gy 2: 172 Ld. Sászföld) Szh (Szerdahely-ÉK) 1330: *Malum prandium* (Tr). 1330: **plebanus** de *Ludas*, 1333: decime de *Ludas* **Regis** (Tr). 1382: *Lwdas* (Ub II. 551). 1520.XI.19.: Koppányi Gergely ludasi (de *Lwdas* **regali**) **plébános** (KmJkv 3791. To vm). 1532: *Ludes* (Scheiner 86). 1733: *Ludos*, 1750: *Nagy-Ludos*, 1805: *Nagy-Ludus*. 1808: *Ludas* (Nagy-), Gross-Logdes ~ *Ludesch* (99). 1861: N-L, Logdes, *Ludos Szh* (37). 1888: N-L **Sze** Szerdahelyi js (Je 526). 1913: **Nagyludas** Sze vm (Az). – 1909/19: *Luduş, NI, Logdes (Grossludosch)*, v. *Ludoşul-mare*, L 2007: r 1985 (105). *Ludoş* = Su 1: 364. 1330–1854. [35 C]

Ludas 3. To (Torda-DK, a Maros-parton) 1377, 1439: p. *Ludas*; 1507: p. *Lwdas*; 1523: *Ludas*. Bogáti, Meggyesfalvi Alárdfi, Farnasi Veres, Altemberger, Czobor, Tótóri, Károlyi és Dengelegi Pongrácz-birtok. 1461: c. q. (Cs 5: 719). 1449.XI.27.: *Lwdas* Bogáti Péter és fiai: László és Imre birtoka (KmJkv 774); 1451.V.6.: *Ludas-i* János fia: Porkoláb István új adományt szerzett Gyula és Szentmiklósmacskása (Do vm) birtokbeli részére (952); 1461.XII.4.: *Lwdas-on* Bogáti András rb (1647); 1466.I.2.: B. A. *Lwdas* birtokbeli ősi részeit cserébe adja Meggyesfalvi Alárd Lászlónak (1678-80); 1476.IV.25.: Bogáti László *Lwdas-i* birtokrészét 25 Ft-on zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (2206); 1486.IV.19.: B. L. *Lwdas-i* részét zálogba veti Vizaknai Ferencnek (2567); 1492.V.26.: Bogáti István *Lwdas-i* részének felét cserébe adja Altembergeknak (2790); 1492.VI.7.: Bogáti László tiltakozik ez ellen (2792); 1494.II.9.: *Lwdas* zálogos részét B.L. eladja ugyanazoknak (2905); 1523.II.23.: *Ludas-on* Radnóti Bogáti Ozsvát részbirtokos (3898). 1733: *Ludus*, 1750: *Ludos*, 1760–2: **Maros-Ludas**. 1808: *Ludas* (Maros-), *Lúdus* (99). 1861: Maros-L To (11). 1888: M-L (*Ludusiulu de Campie*) **TA** Marosludasi js szh, ház 313, L 1838 (Je 495). 1913: **Marosludas** TA vm (Az). – 1909/19: *Murăş-Luduş, MI, L 2884: r 1359; m, zs (118)*. *Luduş* = Su 1: 364. 1377–1854. [23 D]

Ludasd Hu (Szászváros-D, a Városvízi úton) 1439: p. *Lwthesth*; 1455: p. *Lwdasth*; 1500: *Ludasd*; 1515: p. *Lwdesd*. Tőreki, T. Bakócz, Váraskeszi Lépes, Sálfalvi, Macskási, M. Tárnok, Barcsai-birtok (Cs 5: 108). 1733: *Ludesd*, 1750: *Ludesty*. 1808: *Ludesd* (99). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ (Lugyesti) Szászvárosi js (Je 480). 1913: *Ludesd Hu* vm (Az). – 1909/19: *Ludeşti, Ludesd*, L 561: r 558 (105). > *Ludeştii de Jos* = Su 1: 364. 1439–1854. – 1974: c. *Orăştioara de Sus* {Felsővárosvíz kzs faluja, D-i hrs} [34 C]

Ludfarka Cs 1913: *Ludfarka* Gyergyóremete tartozéka (H). – 1956: *Ludfarca* > 1964: *Brazii* = Su 1: 102. – 1974: » *Remetea* [25 A]

Ludisor Fo (Fogaras-DNy) 1534: *Ludissor*, 1582: *Lwdissor* (Ve: *Fontes* IV. 237, Doc. II. 220). 1760–2: *Luksor*. 1808: *Ludisor* (99). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (*Ludisoru*) Fogarasi js (Je 480). 1913: *Ludisor Fo* vm. – 1909/19: *Ludişor, L, L 570: r 565 (105)*. = Su 1: 364. 1582–1854. – 1974: c. *Beclean* {Betlen kzs faluja DNy-ra} [36 D]

Ludvég Ko (Teke-DK, a Régeni út b. o. közelében) 1228: *meta comitis Coquinus*; 1322: p. *Luduegfalua*; 1332–5: Heugmannus **sacerdos** de v. *Ludvici*, HENCHMANNUS ≈, HENCZMANNUS ≈ de v. *Ludwig*. A széplaki uradalom 1228-i határleírása szerint e helyen Kökényes birtokolt. Kökényesréold nb. Rednold magtalan halála után a király Kácsik nb. Mihály fia Simon székelly ispánnak adta (1322). Német nevű papja – ami szász lakosságra mutat – 1332 I: 3 ezüst sectinus (1 sectinus = 1 1/2 pondus), 1332 II: 15 régi és verőcei és 6 kisdénár, 1333 I: 4 gs, 6 régi báni, 1334 I: 6 gs, 1334 II: 7 gs, 1335 I: 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 362. *Ludvégfalva*). Kökényesréold nb. Réold ispán, Kacsics nb. Radófi, Libercsei; Szécsényi, Salgai; Bánffy, Hunyadi, Toldalagi, Harinai Farkas-birtok. Jbn 1508: Geréb Fábán, Nadasar Bálint (HF-jb) (1322-től Cs 5: 375. 1443, 1453: Do vm). 1485.IX.2.: *Lwdweg* Héderfájai Mihály egészbirtoka (KmJkv 2537); 1502.XI.25.: *Lwdwegh* Harinai Farkas János egészbirtoka (3261); 1504.XII.22.: *Lwdweg* ugyanazé (3321). **1587**: *Lwdwegh* ld Mezőakna (Dé 60). 1733: *Ledvid*, 1750: *Ludvig*, 1760–2: *Szász-Ludvég*. 1808: *Ludvég* h., *Ludesdorf* g., *Ludigul* vel *Lugyigul* val.; ... *Ludesdorf* ~ *Ludwigsdorf* (99). 1861: ≈, *Ludesdorf*, *Lugyigu* Ko (13). 1888: *Szász-Ludvég* (*Ludwigsdorf*, *Logigu*) Tekei js (Je 640). 1913: *Ludvég Ko* vm (Az). – 1909/19: *Logig, Szl, L 872: r 519; m, n, c, zs (104)*. = Su 1: 362. 1322–1854. [24 A]

Lugas 1. Bi (Várad-K, Élesd-Ny hrs a Sebes-Körös j. p.) 1291–4: v. *Lugas*. A falu 1291–4 között másodszer 18 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 640). 1406: p. hungaricalis *Lugasd* (J); 1458: *Magyarlugas* (Cs 1: 615; Jakó 292). Magyar lakossága kihalt; 1715 után románok települtek helyébe. 1808: *Lugos (Alsó-)* h., *Lugosel* val. 1840–1918: a Zichy család birtoka (Le). 1851: *Alsó-Lugos*, Bi vm, a Sebes-Körös regényes völgyében, 8 r. **kath.**, 800 n. e. **óhitű** lak., anyateplom, urasági kastély. Határa 2739 hold, ... Birja gr. Batthyáni Arthur (Fé 3: 49). 1873-ban árvíz pusztította. 1888: Alsó-Lugos Élesdi js (Je 206). L 1910: 1041 (r); 1956: 1128 (Le). 1913: **Alsólugos** Bi vm (Az). – 1909/19: Lugașul-de-jos, *Al*, L 1069: r 903; m, zs (105). = Su 1: 365. 1291–1851. > Lugașu de Jos [11 C]

Lugas 2. Bi (Alsólugos-É hrs 2 km) 1406: p. **walachalis Olahlugas** (Jakó 292). 1808: Lugos (Felső-) (99). 1851: *Felső-Lugos*, Bi vm, hegyes, partos vidéken, 30 **kath.**, 480 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Határa 3155 hold, ... van egy hamuzsir gyára ... Birja gr. Batthyáni Arthur (Fé 3: 50). 1888: Felső-Lugos Bi Élesdi js (Je 323). 1913: **Felsőlugos** Bi vm (Az). – 1909/19: Lugașul-de-sus, *Fl*, L 592: r 534 (105). = Su 1: 365. 1291–1294 {! Cf. nota supra!}, 1406–1851. > 1974: Lugașu de Sus c. Lugașu de Jos {Alsólugos kzs faluja} [11 C]

Lugas 3. Kr (Lugos-DK, a Temes b. p.) 1631: *O Lugas, Olugas* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1690–1700: *Lugosel* (Marsigli). 1717: *Lugoschel* (Pesty: Krassó II/1. 410). 1808: Lugoshely, Lugosel (99). 1851: ≈, térségen: 7 **kath.**, 969 **óhitű** lak., s igen termékeny szántóföldekkel, óhitű anyateplommal, szép urasági legelővel. F. u. a kamara (Fé 3: 50). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 480). 1913: **Lugoshely** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Lugojel, *Lh*, L 1352: r 1289; n, m (105). = Su 1: 365. 1631–1851. – 1974: c. Gavojdia {Gavosdia kzs faluja É-ra} [32 D]

Lugos 1. Kr (Temesvár-K, a Temes-parton) 1334: **sacerdos** de *Lucas* (Tr). 1368: *Lugas*, 1376: castrum *Lugas*, 1386: castellani nostri (**regis**) de *Lugas*, 1542: civitas nostra (**reginae**) *Lugas*, 1554: *Lwgos* (Pesty: Krassó II/1. 315). 1564: *Logos*, 1582: *Lugos* (Ve: Doc. I. 25, II. 228). 1808: **opp.** Lugos (Német-), Deutsch-Lugosch, Lugosul-nemczieszk (99). 1851: ≈ (Oláh és Német), két részre osztott mezőváros, Kr vm, a Temes 2 partján, egy 50 öl hosszú híddal összekötve, ... Népessége 5744 lélek, kik közt 1358 **kath.**, 4093 n. e. óhitű, 100 evang., 14 **ref.**, 179 zsidó. Nyelvökre nézve oláhok, németek, ráczok, magyarok. Van itt **kath.** paroch. templom s minorita szerzetes **zárda**, óhitű anyateplomok, synagóga; vmegyháza, postahivatal, lovas kaszárnya, jó bortermő szőlőhegy. F. {u.} a kamara s széke egy tisztartósági kerületnek. Régi nevezetes vára egészen elpusztult (Fé 3: 49). 1888: ≈ **KrSzö** vm és a Lugosi js szh, 1888: ház 1728, L 11827 (Je 480). 1913: Lugos KrSzö vm (Az). – 1909/19: Lugo, *L*, 16 126: r 5564; n, m, szerb, cseh, c, szlovák (105). = Su 1: 365. 1334–1851. [31 D]

Lugos 2. Kr 1808: **opp.** Lugos (Oláh-), Wallachisch-Lugosch, Lugosul-rumunyeszk (99). Hnt. 13: » Lugos.

Lugoshely Kr (1808) : Lugas.

Lugoskisfalu Kr (Lugos-D hrs) 1717: *Satulmik*, 1811: *Szatumik* (Pesty: Krassó II/2. 182). 1808: Szatulmik (155). 1851: *Szatumik*, Kr vm, 5 **kath.**, 536 **óhitű** lak., anyateplommal, részint róna, részint dombos és termékeny határral. Birják: Jakabffy, Trautenberg, Asbóth, Borngaesser családok (Fé 3: 72). 1888: ≈ **KrSzö** Lugosi js (Je 642). 1913: Lugoskisfalu KrSzö vm (Az). – 1909/19: Satu-mic, *Szm*, L 731: r 663; m, n (160). > Satul Mic = Su 2: 99. 1717–1913. > Victor Vlad Delamarina [32 D]

Lugot * Kr (Illyéd táján) 1464: *Lwgoth*. Az Illyédi kerülethez tartozott (Cs 2: 104). – Su 2: 364. {P}

Lugozó Za (Pankota-K) 1561: *Lugozo* (Márki II/1. 239). 1746: *Lugozó* (Su). 1808: Lugozó **Ar** (99). 1851: ≈, Ar vm: 314 **óhitű** lakossal. Birja a Dezső nemzetség (Fé 3: 50). 1888: ≈ Ternovai js (Je 480). 1913: Lugozó Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Luguzău, *L*, L 454: r 361; n, m (105). = Su 1: 365. 1561–1851. + 2: 353. 1561. [20 D]

Luka * Kr (Krassófő táján) 1433: *Luca*. A krassófői várhoz tartozott, tehát a Karas forrásvidékén keresendő (Cs 2: 104). – Su 2: 363. {P}

Lukácsfalu Kr (Facsád-ÉK) 1548: *Lukaczfalu*, 1598: *Kastely* alias *Lukachest*, 1612: *Kastely*, 1779: *Costia* (Pesty: Krassó, II/1. 288). 1808: *Kostie*, *Kosteju* (89). 1888: Felső-Kostej **KrSzö** Facseti js (Je 322). 1913: **Felsőkastély**. **KrSzö** vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Coșteiu, *Kostěj*, L 608: r 589; n (56). > Coșteiu de Sus = Su 1: 170. 1548–1851 { : 1913}. > Coșteiu de Sus – 1974: c. Margina {Marzsina kzs faluja} [33 C]

Lukácsfalva 1. * Ar~Csa (a Szárazér mellékén, Arad-ÉNy, Tornya mellett) 1446: *Lwkachfalwa* (Cs 1: 699). – Su 2: 364.

Lukácsfalva 2. KSz (Nagysomkút-ÉNy, a Szamos jp-i úton) 1403: *Lucachfalva* (Szatmár vármegye 152). 1405: *Lucachfalua*, 1424: *Lukachfalwa*, 1475: *Lukaczfalwa* (Cs 559). 1750: *Lukaczesty*, 1760–2: *Lutchepsen*. 1808: Lukácsfalva **Köv** (99). 1888: Lukácsfalu (Lucacesci, Lukacsesty) **Sza** Nagysomkúti js (Je 480). 1913: **Szamoslukácsi Sza** vm (Az). – 1909/19: Lucăcești, *Lf*, L 386: r 341; m, zs (105). = Su 1: 364. 1403–1854. – 1974: c. Mireșu Mare {Nagynyíres kzs faluja É-ra} [12 B]

Lukácsfalva 3. * Za (Raj mellett) 1439: Lukácsútja; 1464: *Lukachfalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 739). 1439–1546: *Lukachfalwa*, *Lukachweya*, *Lukasfalwa*, *Lukatfalva* (Márki II/1. 239). – Su 2: 363. {Márki}

Lukácskő Te (Temesrékás-ÉK) 1471: *Erdeglyka* (Cs 1: 765. Ar vm). 1492: *Lwkarowcz* a Rádi család birtoka; Dóczi Imrénél volt zálogban korábban is (Cs 2: 88. Rádi). 1717: *Lucareszi* (Borovszky: Temes 69). 1808: *Lukarecz*, (i) *Lukarec* (99). 1851: ≈, szerb falu, Te vm, 458 n. e. óhitű lak., anyatemplommal, 10 1/8 urbéri telekkel, hegyes-völgyes határral. Birja Agora és Detrich család (Fé 3: 50). 1888: *Lukarecz Te Rékási js* (Je 480). 1913: Lukácskő Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: *Lucareț*, *L*, L 607: r 222; szerb, m, n, szlovák (105). = Su 1: 364. 1471–1913. – 1974: c. Brestovăț {Aga kzs faluja D-re} [32 C]

Lukafalva Msz (Marosvásárhely-DNy, a Nyárad jp-i úton) 1409: v. *Lucafalwa*, 1567: *Lwkafalwa*, 1602: *Lukafalva* (SzO I. 106, II. 217, V. 278). 1609: Báthory Gábor fejedelem adománylevélben erősíti meg Ozdi Gergelyt lőrincfalvi és lukafalvi birtokaiban (SzO VI. 29–36; Benkő S. 1972. 28). 1614: Lukafalva 37 családfő (Msz 10). 1808: ≈ (99). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 480). 1913: Lukafalva **MT** vm. # Szondi Gy.: *Adat töredék a Luka-ilenczfalvi evang. ref. társaság múltjából és jelenéből*. Kv 1902. – Lucafalău > Luca > {1953} Ghoroghe Doja = Su 1: 257. 1409–1854. [24 C]

Lukaja Kr (Oravicabánya táján, Varadia mellett) 1343: *Lucaya* (Tr). =: ... *Lukaya* ... p-es castri regis Ersomlyo (Cs 2: 107. Stepkfalva). – Su 2: 363. Lucaya.

Lukakoli * Kr (Facsád táján) 1761. tk: *Lukakoli* (Pesty: Krassó II/1. 410). – Su 2: 364.

Lukarowcz Te (Csánki) : Lukácskő Ar.

Lukatelke * Te (Temesvár táján, Zsadány mellett) 1421: *Lukatheleke* a csanádi püspök birtoka (Cs 2: 51. Monyarós). – Su 2: 364.

Luki * Kr (a Karas mentén) 1452: *Luky* (Cs 2: 104). – Su 2: 364.

Lumpert Villa Fe : Dálya.

Lungavicza Szö (1808) : Nagylankás KrSzö.

Lunka 1. Ar 1808: Lunka (100). Hnt. 13: » Háromalmás Ar vm.

Lunka 2. Ko (Csucsá-DDNy) 1909: *Lunka* Viság tartozéka Bánffyhungyadi js. – 1909/19: Lunca, Lunka, &, v. Vișag (106). > 1929: Lunca Vișagului, L 1415 (AnR). = Su 1: 368. 1909. – 1974: c. Poieni {Kissebes kzs faluja DNy-ra} [21 B]

Lunka 3. Za (Körösbánya-Ny hrs a Fehér-Körös b. p.) 1760–2: *Lunka*. 1808: Lunka ~ Lunkány Za (100). 1848: Tisztemet Lunkán, meggyilkolták: Körösi Eleket, szegényt! (Gyulay, XI. 20.). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 481). 1913: Lunka Hu vm (Az). – 1909/19: Lunca, *L*, 579: r 557; m, n (105). = Su 1: 366. 1760, 1909. – 1974: c. Baia de Criș {Körösbánya kzs faluja} [33 B]

Lunka Kü (1808) : Küküllőlonka.

Lunka-Bálmós Mm 1828: *Lunka Balmos* (Nagy 200). 1888: *Lunka-lui-Bálmós*, telep (t) Felsővisó Mm (Je 481). – 1909/19: Lunca-Balmoșului, &, v. Vișăul-de-sus (106). Lunca Baamoșului {!} = Su 1: 366. 1828. {Felsővisó vs tartozéka}

Lunkán MT 1956: Lunkán. – Luncani = Su 1: 368. 1956. » Toplița {Maroshévíz}

Lunkány Bi (1808) : Lankás.

Lunkány 1. Hu (Hátszeg-ÉK, a Fejérág felső völgyében) 1750: *Lunkany*. 1760–2: *Lunkány*. 1808: ≈, Lunká (100). 1861: ≈, Lupény {!} Hu (22). 1888: ≈ Hátszegi js (Je 481). 1913: Lunkány Hu vm (Az). – 1909/19: Luncani, *L*, L 1029: r 1021 (106). = Su 1: 368. 1750–1854. [44 A]

Lunkány 2. Kr (Facsád-DK) 1365: *Padushauasa* (DocVal 183). 1596: *Lunka*, 1690–1700: *Lonkagnj* (Pesty: Krassó II/1. 412). 1808: Lunkaszprie, Lunkány (100). 1851: *Lunkány*, Kr vm, nagy hegyek közt: 362 **óhitű** lakossal, anyatemplommal, igen szép és roppant erdőséggel. A Béga vízének egy ága az ide való hegyekből veszi eredetét. F. u. Hoffman és Maderspach családok. E helységben nem rég a gräfenbergihez hasonló hideg víz fürdőt állítottak, meglepő jó sikerrel (Fé 3: 51). 1888: Lunkány **KrSzö** Facseti js (Je 481). 1913: **Bégalankás KrSzö** vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Luncani, *L*, L 637: r 597; m (106). Luncanii de Jos = Su 1: 368. 1365–1851. + Luncanii de Sus [33 C]

Lunkarivuluj * Kr (Facsád-DK, Tamásd és Bégalankás közt) 1514–1516: *Loncka Rywly*, 1599: *Lunka Rivului* (Pesty: Krassó II/1. 4). – Su 2: 363.

Lunkatanya AF 1913: *Lunkatanya* Metesd tartozéka (H). – Dealul Poenii = Su 1: 194. 1913. – 1974: » Poiana Ampoiului {Ompolymező} c. Meteș {Metesd kzs.}

Lunkatelep Sze (Szászsebes-D) 1956: *Lunkatelep* Sugág tartozéka. – Șugag-Lunca = Su 2: 178. » Șugag.

Lunkavica Te~Szö : Nagylankás KrSzö.

Lunkoj-1 2. Za>Hu Alsólunkoj, Felsőlunkoj (1913) : Lankoj 1 2. Za.

Lunksora Hu (1913) < Longsárfalva.

Lunzsesty 1. TA 1888: Lunzsesty telep (t) Bikalat TA (Je 481).

Lunzsesty 2. TA 1888: Lunzsesty telep (t) Szurduk TA (Je 481).

Lupak ~ Lupák Kr : Lipkó Kr.

Lupavicza * Szö (Orsova mellett) 1747: *Also-Lupavicza* (Pesty: Szörény II. 301). – Su 2: 289.

Lupefalva Ar (Csánki) : Farkasháza.

Lupény Hu (Petrozsény-DNy, a Zsil völgyében) Bányásztelepülés. {1750} 1850 {?}: Lupény, Lepingye {?}. 1854: Lupény (Sily Farkaspataka), Lupeni (Su). 1888: ≈ (Farkaspataka) Petrozsényi js (Je 481). *1911: **Pittner Olivér** festő (–1971, Mvh). 1913: Lupény Hu vm (Az). **Ref.** ehk megújított templomát 2000.IX.10-én felszentelte Csiha Kálmán püspök. Rigmányi János lp, Csibi Attila gondnok, Oláh Sándor, Sükösd Lajos, Nagy Sándor, Rácz István, Lukács János presbiterek. Leányegyháza Urikány {Ny-i hrs}. (Üzenet, 2000.21). 2002: 1200 **ref.**; Urikány 120 (Ü, 2002.2). – 1909/19: Lupeni, *Lupeny* {!}, L 4767: r 1167; m, lengyel, rutén, n, szlovák (106). = Su 1: 369. 1750 ? 1850?, 1854. [44 A]

Lupert villa (1332, Su) : Dálya Fe.

Lupest Ar (1888) : Farkasháza.

Lupkó 1. Sző (Resica-D, az Almás-hg-től D-re, a Dunába ömlő Oravica torkolata fölött) 1689: *Lyubkowa*. A török hódoltság után szerbek népesítették be. 1774-ig A- és Felsőlupkó egy falu, és kincstári birtok. 1767–1845: oláh-illír, 1845–1873: oláh-bánsági határőrezredhez tartozott. 1808: Lupkova (Dolnja-) Sző (100). L 1910: 1638 (szerb, r, c, cseh); 1956: 1570 (Le). 1913: **Alsólupkó** KrSző vm (Az). – Dolnia Lubcova > Liubcova de Jos > Liubcova = Su 1: 360. 1689–1840. [54 B]

Lupkó 2. Sző (Újmoldova-DK, a Duna-parti úttól kissé távolabb) 1808: Lupkova (Gornja-), (i) Gornjalupkova (100). 1888: Gornja-Lubkova (Felső-Ljubkova) **KrSző** Moldovai js (Je 347). 1913: **Felsőlupkó** KrSző vm Újmoldovai js (Az). – 1909/19: Gornea-Liubcova, *Gornyaljubkova*, L 862: r 847; szerb (83). > Liubcova de Sus > Gornea = Su 1: 268. 1829–1913. [54 B]

Lupsa 1. Fo (Kőhalom-D) 1539: *Lwpsa* (Scheiner 86). 1589: *Lupsa* (Ve: Doc. III. 162). 1648: *Lupsea* (Makkai 532) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Lupsa (100). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Lupsia) Sárkányi js (Je 481). 1913: Lupsa Fo vm (Az). – 1909/19: Lupşa, L, L 279: r 262 (107). = Su 1: 370. 1539–1854. – 1974: c. Hoghiz {Olthévíz kzs faluja D-re} [37 C]

Lupsa 2. To (Aranyosbánya-Ny) 1366: v. *Lwpsa*; 1370: p. ≈; 1437: p. ≈ ex utraque parte fluvii Lwpsathaka; 1441: p. *Naghlwpsa* et *Kyslwpsa*; 1508: p. ≈ et ≈; 1518: p. *Felsew Lwpsa*, *Also Lwpsa*. Lupsai és Lupsai Kende; Aranyosbánya vs birtoka (Cs 5: 719). 1494.I.16.: *Lwpsa*-i néhai Miklós fia László *Naghlwpsa* és *Kyslwpsa* birtokbeli részeit 100 Ft-ért eladja te: Mátyásnak (KmJkv 2903); 1502.V.17.: *Lwpsay* Kende Miklós – fiai: Imre és Miklós nevében is – nyugtatja Aranyosbánya mezőváros bíróját és közönségét *Lwpsa*-i kenézi nemes lakóházának megrohanása és az ő elfogása kapcsán okozott kárának megtérítése felől (3247); 1516.IV.26.: *Lwpsa*-i Móre András a horvátországi részeket birtokokat ad el (3604); 1525.III.8.: *Lwpsa*-i Tóth Péter (4080); 1550.IV.19.: *Naghlwpsa*-n és *Kyslwpsa*-n a Középlaki Csireki részirtokot megint Bornemisza János kolozsvári királybírónak adják zálogba (5021). Még számos adat KmJkv II. 947, 968, 989. 1620: *Alsó Lupsa* (SzO IV. 206). 1733: *Lupsa*, 1750: *Lupse*, 1760–2: *Nagy Lupsa*. 1808: **opp.** Lupsa (100). 1861: ≈ To (10). 1888: ≈ **TA** Torockói js (Je 481 & Manestira telep, Valea-Lupsa, Lupsa-Hadaró és Lupsa-Sásza). 1913: **Nagylupsa** TA vm (Az). – 1909/19: Lupşa, L, & Hădărău (Lupsahadaró), Mănăstire, Valea-Lupşii (Lupsapatak), L 2836: r 2821 (107). = Su 1: 370. 1366–1854. [22 C]

Lupsahadaró TA (Aranyosbánya-DNy, az Aranyos j. p.) 1888: Lupsahadaró, telep (t) Lupsa **TA** (Je 481). 1909: *Lupsahadaró* Lupsa tartozéka. – Hădărău = Su 1: 283. 1909. [22 C]

Lupsánfalva * Za (Barza mellett: Su) 1439: *Lubsanfalva* Világos várhoz tartozott; 1464: *Fodorlupsafalwa* (Cs 1: 739). – Su 2: 363.

Lupsapatak TA (Aranyosbánya-Ny, az Aranyos bp-i úton) {...} Lupsapatak (Cs). 1854: *Valia Vintzi* (Su). 1888: Valea-Lupsa (Je 481). 1909: *Lupsapatak* Lupsa tartozéka. – Valea Lupşii v. Valea Lupşei {Ott:} Valea Lupşeni {!} = Su 2: 229. 1854, 1909. – 1974: Valea Lupşii c. Lupşa {Lupsa kzs. faluja K-re} [22 C]

Lupulfalva * Te (Lugos táján, Bojtorjános mellett) 1444: *Lupulfalwa* Zsidóvár 43. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). – Su 2: 364.

Luska BSz > Szamospart BN.

Lüget Fe (Brassó-Hídvég-É, az Olt j. p.) 1349: *Liget* (Wa 286: 3). 1808: villa Liget ~ Eger, L'Arin (98). 1861: Lüget FF (3). 1888: ≈ **Hsz** Miklósvári js (Je 482). 1913: Lüget Hsz vm (Az). – Arini = Su 1: 44. 1839, 1850, 1854. – 1974: c. Măieruş {Szászmagyaros kzs faluja DK-re} [37 C]

Lüki 1. * Ar (Vinga-É, Ság mellett) 1478: *Lyky*. Deszkkal együtt emlegetik (Cs 1: 774. Liki). – Su 2: 364. 1478, 1520 (Cs). {!}

Lüki 2. Bi (Margitta-K) 1321: *Lykeu* (Cs; J); 1421: *Lyky* (Cs; J); 1422: p. **volahalıs** *Lyky* (Cs 1: 615; J); 1457: *Liky* (Jakó 293). 1808: Lüki, Ittyiu (100). 1888: Luki (Lüki) Margittai js (Je 480).

1913: Lüki Bi vm (Az). – 1909/19: Iteu, L, L 684: r 430; m, zs (97). = Su 1: 311. 1321–1828; 1851
{: Lüki-Kohány = Berettyókohány: Cohani}. – 1974: c. Abram {Érábrány kzs faluja ÉK-re} [11
C]

Ly.

Lyauc Hu (1913) < Lavocsafalva (1439).

Lyuba * Hu (Vajdahunyad-D). 1482: p. *Lwba*; 1506, 1510: v. *Jwba*. ☞Hunyadvár tartozéka. Poloszka, Lyuba, Telek (Cs 5: 108). – Su 2: 364.

Lyubor * Kr (Detta táján, Érszeg mellett) 1369: *Lybur* (DocVal 221). 1387: p. *Lybor*. A Himfiek kapták ekkor (Cs 2: 104). – Su 2: 364.

M.

Maczadina * **KSz** (Zilah táján, Nagymon mellett) 1423: *Maczadina*, 1477: *Maczedonia* (Petri IV. 38). – Su 2: 365.

Maczas * **Kr** (Facsád táján, Borzasfalva mellett) 1548: *Maczas* (Pesty: Krassó II/1. 14). – Su 2: 365.

Maczedónia Te (Detta-ÉNy) 1334: *Machadonia* (Tr). 1433: *Machadonya*, 1466: *Maczedonia* (Cs 2: 49). 1537.III.19.: *Macedonia*-i Péterfi Miklós fia: Farkas (m) Budán az Esztergáros utcában levő házát, tartozékaival együtt, 400 Ft-ért eladja Martonosi Pestyéni Gergely országbírónak és királyi helytartónak (KmJkv 4593). 1851: *Maczedónia*, **Tt** vm, Uj-Pécshez délre, a Temes szigetében: 12 **kath.**, 2 evang., 4 **ref.**, 1294 n. e. **óhitü**, 8 zsidó lak., óhitü anyatemplommal, 62 4/8 egézszelelkel. Határát a Temes árja rongálni szokta. Vidékén igen szép erdőségek látszanak. F. u. Nikolics testvérek (Fé 3: 54). 1913: **Maczedónia Tt** vm Módosi js (Az). – 1909/19: *Macedonia*, *M*, L 1032: r 869; m, n, szerb (107). = Su 1: 372. 1334, 1828, 1851. [41 B]

Macesd Hu (Hátszeg-D) 1446: *Moczesd*; 1519: nobiles p-is *Macesd*. Maczesdi, M. Kalmár, Kitidi, Bolicza, Párosi-birtok (Cs 5: 108). 1733: *Mitzésti*, 1750: *Maczesty*, 1760–2: *Matzesd*. 1808: Macesd ~ Maczesd, Meczesdi (100). 1861: *Maczesd Hu* (23). 1888: ≈ Puji js (Je 483). 1913: *Macesd Hu* vm (Az). – 1909/19: Mățești, *M*, L 281: r 235; m, n (112). > 1964: Zăvoiul = Su 2: 272. 1446–1964. > 1974: Zăvoi c. Sălașu de Sus {Felsőszálláspatak kzs faluja D-re} [44 A]

Mácsa 1. * **Bi** (Rojt-ÉK) 1273: t. *Macha*; 1332–7: Petrus **sacerdos** de v. *Matha*, Andreas = de *Macha*. A váradi **püspökség** birtoka; 1273-ban a püspök és a káptalan között felerészben oszlik meg. Papja 1332–4: évi 6 gs, 1335–6: évi 7 gs, 1337: 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 640). 1418: p. *Macha* (Cs 1: 615. Ma psz Les mellett). 1587: *Machya*, 1588: *Mácsa*, 1599: *Machia* (Su). 1808: pr. Mácsa (100). 1888: ≈ psz (t) Gyires Bi Központi js (Je 482). Hnt. 13: Mácsapuszta » Körösgyeres Bi vm. – Su 2: 365. 1273–1599. *Macza* psz (Váradles-ÉNy)

Mácsa 2. Za (Arad-Kürtös-É) 1446, 1481: *Matha*; XVI-i dicalis lajstromokban *Maachya* (Cs 1: 739). 1458: *Macza*, XVI. szd: *Maachya* (Márki II/1. 239). 1746: *Mácsa* (Su). 1808: ≈ **Ar** (100). 1851: ≈, gazdag határral, juhtenyésztéssel. Számlál 19 **kath.**, 2128 **óhitü**, 45 zsidó lakost, óhitü anyatemplommal. A Csernovics nemzetség innen veszi előnevét (Fé 3: 53). 1888: ≈ Aradi js (Je 482 & Csernovics-Újfalu psz, Ábrány és Topilla). 1913: *Mácsa Ar* vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: *Macea*, *M*, L 4295: r 2703; m, n (107). = Su 1: 372. 1380: *Machya*, 1394: *Macha* {Csánkinak tulajdonítva}, 1446–1851. [19 D]

Mácsaháza * **Bi** (Belényes táján) 1374: *Machahaza* (DocVal 256) a váradi **káptalan** birtoka volt. – Su 2: 365.

Macsala Hu 1302: *Machala* Pestes hrs (An 1: 172, 198).

Mácsalaka Ar (Arad-DK) 1326: *Machalaka*; 1333–5: Martinus (**sacerdos**) de *Machalaka*. 1326-ban Magyargyörk határosa. Papja 1333: 28 báni, 1334.I: 12 1/2 gs, 1334.II: 6 gs, 1335: 5 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 181). 1475: **opp**. *Machalaka* (Cs 1: 265; Su); 1723–5: *Maschlok* (Márki II/2. 153). 1808: *Blumenthal* g., *Máslak* val. 1888: *Máslak* (Blumenthal) **Te** Lippai js (Je 497). 1913: **Máslak Te** vm (Az). – 1909/19: Mășloc, *M*, L 1574: 66; n, m (111). Mașloc = Su 1: 381. 1326–1833. [32 A]

Macsalateleak * **KSz** (Pacal táján) 1350: *Machalatheleke*, *Machalateleak*; 1487: *Macholatheleke* (Petri IV. 77). – Su 2: 365.

Macsesest * **KSz** (a Maros b. p., Facsád táján) 1596: *Machesest* (Pesty: Krassó II/1. 14). – Su 2: 365.

Macsevics KrSző (1888) : Mátyásmező.

Macskakő TA 1888: Macskakő, telep (t) Alsójára TA (Je 482). – 1909/19: Masca, *Macskakő*, & v. Iara-de-jos (111). > Maşca = Si 1: 381. 1909. [22 D]

Macskamező BSz (Magyarlápós-Ny hrs a Lápós b. p.) 1500: *Machkamezew*, 1553: *Macskamezew* (Kádár V. 96). 1500.II.13.: *Makchamezew* [!] Lápós tartozéka (KmJkv 3126). 1637: *Machyka Mezeő* (Makkai 419) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Maska*, 1750: *Macskamező*. 1808: ≈, Macská (101). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Máská) **SzD** Magyarlápósi js (Je 482). 1913: Macskamező SzD vm (Az). – 1909/19: Maşca, *Mm*, L 700: r 658; zs, m (111). > Răzoare = Su 2: 72. 1500–1854. [13 A]

Macskás Do (Kolozsvár-É) **1283**: nobiles de p. *Machkas* (Cs 5: 375. Ko vm-be teszi; adattára labirintus!). 1283: p. *Machkas*, nob-es de ... *Machkas* Kajántó hrs; 1307: Petrus, Joseph, Mich-e et Dom-o f-is St-i f-i Petri de *Mochkas*, ... ad *Mochkas*, ... a pt. inferiori *Machakas*. 1332–4: Laurentius **sacerdos** de *Mockas*, *Mochkas*, Paulus **sacerdos** de =. 1343: *Gyosmachkas* a pt. p-is *Machkas Josephi* usque viam euntem ad Cluswar; 1357: nepos Petri f-i Gune ... p-is ipsorum ... moderne *Gyosmachkas* vocate (Gy 2: 78).

1307: *Mochkas* Gyula hrs; ≈-i István fiai: Péter, József, Mihály és Domokos gyulai határjáráson (An 2: 241); 1307: *Mochkas Inferior* Gyula hrs (An 2: 241). {1309 = 1339}. 1310: t. *Machkas*, ahol **Szent Márton-egyház** van; felső felét, amelyet folyó választ el (hj: Várhegy – *Mons Castris* –, *Vereser*) Köblösi Lőrinc fia Mihálytól, Herholm-i [Márokházi] Gyuge fia Máté te: András nevében is (Macskási István fia) Józsefnek és testvéreinek adja zálog fejében (An 2: 861); 1313: *Machkas Superior*. FM-i Gergely fia Miklós a Ko vm-i FM falubeli részének felét a szomszédság és védelem okán rokona, a *Machkas* földre való József beleegyezésével odaadja rokonának, Bese fia Macskási (ds) Miklósnak (An 3: 492); 1315: *Machkas-i* Miklós vajdai kiküldött (An 4: 150); 1339 { < 1309): A kolozsmonostori apát perli *Machkas-i* József fiait: D[omokost és Miklóst] rétfoglalás miatt (An 2: 813-814. közt).

1440.XII.2.: Szilvási János özvegyét: Csornok Katalint hitbére és jegyajándéka felől Csepegőmacskási Deák Imre kielégítette néhai férje *Machkas-i* birtokrészéből (KmJkv 286); 1441.X.14.: *Machkas-i* László özvegye {? Vö. 1444.I.15.} : Szarkadi Katalin és Kidei Péterné Macskási Katalin **üv**, *Machkas-i* Jánost, Csepegőmacskási Imre deákot is (361). 1442.I.27.: Macskási Imre **ü**: Papfalva (409); 1442.II.7.: Macskási Imre **deák**, Szakálos Mátyás **ü**: Buda Ko (419); 1444.I.15.: Macckási Lászlóné Szarkadi Katalin **üv**, Macskási Jánost is (482); 1444.III.24.: Macskási János, Macskási Imre **deák**, Almádi László és Illés **ü**: Szamosfalva (485); 1449.I.6.: *Machkas-i* özv. Szabó Lukácsné Indali Dorottya fogott bírák követítésével a szokásos vérdíjban véglegesen megbékélt *Machkas-i* Almádi Lászlóval, aki férjét megölte (643); 1455.V.10?: Macskási Imre **deák ü**: Báthory László (1203); 1457.X.14.: Macskási Demeter **deák**, Macskási Almádi László, Macskási János és testvére: Bálint **ü**: Kolozsmonostor (1276); 1458.IV.17.: Macskási Almádi László **ü**: Szucság (1283); 1460.IV.17.: Macskási Benedek és János, Almádi László, Macskási Imre **deák ü**: Fejérd (1440); 1461.IV.27.: *Machkas-on* lakó Péter **deák ü**: Doboka (1542); 1461.VIII.3.: Macskási János **ü**: Kide (1602); 1468.VI.6.: Szentmártonmacskási Bálint és Gergely Macskáson részbirtokos; uo. apai házuk van (1810); 1474.III.19.: Macskási Sandrin és Gergely fogott bíró: Méra (2134); 1479.IV.23.: Macskáson Mérai rb (2273); 1492. XI.29.: XI.26-án Macskási Márton, Bálint és Péter mint szomszéd jelen volt Báthory Miklós fejtérdi visszaiktatásán (2833). 1526.VII.4.: Macskási n. Gergely gy: János, György, Bernát és Katalin gyámjai Koppándi Gergely magister gyfv-i kanonok és Folti László (4162). Ld még KmJkv II. 969.

& Macskási: Szucsáki Macskási család (KmJkv I. 973); Kidei Macskási család (II. 969).

M 1. Magyarmacskás 1310: **Sz. Márton-templom**. Papja 1332. II: 26 új báni d és 14 lilimos, 1333: 26 kolozsvári báni dénár, 1334: 2 gs pápai tizedet fizet. 1463: Szentelt-kút (*Zenthelthkwh*) Szmm hr, 1478-ban Józsefmacskás hr; ma Magyarmacskás hr, a falu mellett. XVII-XVIII. szd: Felsőmacskás ~ Fmm (Gy 2: 78). 1652 Kajántó: Az Matskasi határszélben egy darab rét, melyet Úr füvének hínak (Gyalu 126). 1733: **Magyar Matskás**, 1750: *Magyar Macskás*. 1808: *Macskás* (*Magyar-*) h. 1861: M-M Ko (13). 1888: M-M **Ko** Kolozsvári js (Je 487 & Csepegő telep). 1913:

Magyarmacszás Ko vm (Az). – 1909/19: Măciçașul-unguresc, *Mm*, L 564: r 374; m; 10 zs (107). > Măciçașu = Su 1: 382. 1283–1854. – 1974: c. Chinteni {Kajántó kzs faluja ÉK-re} [22 B]

M 2. Hosszúmacskás < Genye-, Diós- és Szentmiklósmacsás a mai Hosszúmacskással azonosítható (Gy 2: 78). 1451.II.17.: *Zenthmiklosmachkasa* negyede Zalaházai-birtok (930). 1458.XI.21.: *ZenthMyklosMachkasa*-n a néhai Nagy Páltól elhagyott és az Albert nevű jobbágy özvegyétől lakott telek Mérai birtokból Gym-i Kemény Istvánhoz kerül (1322); 1518.II.19.: *ZenthmyklosMackassa*-i (Do vm) részét Gyulai Valkai Márton zálogba adja Koppándi Gergelynek (3660); 1534.XI.10.: *Zenthmyklosmachkas*-on (Do vm) Szentgyeydi Valkai részirtok cserében Gyulai Valkai (4488); 1554.II.16.: Szentmiklósmacsásán Bikali részirtok (5278). **1587**: *Zentmiklos Maczkása*. – E: fl. 8. A: fl. 2 den 50 (Dé 37). 1733: *Hosszu-Matskás*, 1750: *Hosszu-Macsás*, 1760 – 2: *Hosszu Matskás*. 1808: *Macskás (Hosszú-)* h., *Sztrimba* val. 1861: Hoszszu-M Do (15). 1888: H-M **Ko** Kolozsvári js (Je 377). 1913: **Hosszúmacskás** Ko vm (Az). – 1909/19: Husău-Măciçaș, *Hm*, L 547: r 492; m; 9 zs (92). > 1926: Maciçașul lung; > 1956: Satu-Lung > Satu Lung = Su 2: 99. 1451–1854. > 1974: Satu Lung [22 B]

M 3. Szentmártonmacskás < Szentmártonmacskás és Botosmacskás; 1667: Alsómacskásra út vezet Gyuláról – ez ma Szentmártonmacskásra vezet (Gy 2: 78). 1440.I.7.: Kecseti Péter *Zenthmarthonmachkasa*-i (Do vm) birtokrészét 10 Ft-on elzalogosítja Bádoki Antalnak (KmJkv 175); 1450: Uő és fe: Bádoki Margit *ZenthmarthonMachkassa* más néven *BothosMachkassa* (Do vm) birtokbeli három lakott és egy néptelen jobbágytelkét 32 [?] Ft-on zálogba adja Antal kolozsmonostori apátnak és kolostorának (906); 1451.II.17.: *ZenthMarthonmachkasa*-on (Do és Ko vm) Zalaházai és Szucsáki részirtok (931); 1458.VI.13.: Kecseti Péter *Zentmarthonmachkasa*-i birtokrészét 10 Ft-on zálogba adja Gyulai Porkoláb Istvánnak (1285); 1461.VI.23.: ≈-n korábban Orros Mátyás és Újbudai Hamar Péter, most Szilkerekiek birtoka cserében Szucsáki Nagy Fábiánéhoz kerül újbudai birtokáért (1576); 1468.VIII.24.: ≈-i Kidei Domokos és Dósa Ambrus fogott bírák ld Szentkeresztmacskása (1822); 1470.IV.18.: ≈-n Somai Tóth István fe: Kidei Szilágyi Miklós leánya: Dorottya részirtokos (1952); 1480.II.11.: ≈-n Bádoki Mihály részirtokos (2294); 1489.XI.23.: ≈-i néhai János fiai: Márton és Bálint részirtokosok Szomordokon (2708); 1501.III.16.: Uők szucsáki pusztá nemestelket vásárolnak (3180). 1502: Gyulai Vas Tamás óbudai kanonoknak Girolton (BSz) és Szentmártonmacskásán (Do) 200 arany Ft értékű részjószága volt (Dn 2326). 1526.IV.24.: *ZenthMarthonMachkasa*-n (Ko és Do vm) Macskási Balázs és János itteni Szucsáki részirtokot cserél szucsákiival (4148); 1528.V.13.: Gym-i Kabos László Szabó Kelemen jobbágy telkét öt Ft-on zálogba adja Gym-i Kemény Jánosnak (4218). 1554.II.16.: Macskási János nemes eskütárs (5278); 1555.IV.14.: Girolti János deák részirtokos (5361). Adatok még KmJkv II. 1043. **1587**: *Zentmarton Maczykása*. – E: fl. 8. A: fl. 2 (Dé 38). **1587**: *Zentmarthon Maczykása*. – E: fl. 2, A: fl. 1 (Dé 55). 1750: *Szent Marton Macskas*. 1808: *Szent Márton (Macskás-)* h. 1861: Sz-M-M Do (17). 1913: **Szentmártonmacskás Ko** vm (Az). –1909/19: Sânmărtin-Măciçaș, *Szmm*, L 196: r 191 (155). > 1956: Sînmărtin = Su 2: 129. 1440–1854. [22 B] > Sânmărtin.

M 4. Botosmacskása = Szentmártonmacskás 1450.X.9.e.: Kecseti Páter *ZenthmarthonMachkassa*, más néven *BothosMackassa* (Do vm) birtokbeli három lakott és egy néptelen jobbágytelkét zálogba adja Antal kolozsmonostori apátnak és kolostorának (KmJkv 906).

M 5. Csepegőmacskás * (Macskás közelében) 1439: *Chepegemachkasa*, 1460: *Chepegewmachkasa* (Cs 5: 375). 1440.XII.1.: *Chepegesemachkasa*-i {!} László Indaliak És Szucsákiak társaságában tiltja Gyulaiakat, Valkai és Mikói birtokosokat *Chepegemachkasa*-i [!] részük eladásától (KmJkv 284); 1440.XII.2.k.: *Chepegemachkas*-i **Deák** Imre Szilvási-özvegynek fizetett hitbért macskási birtokrészből (286); 1441.X.14.: *Chepegewmachkas*-i Imre **deák** **ü**: Macskás (361); 1461.VIII.3.: ≈-i Almádi László **ü**: Kide (1602); 1470.VI.22.u.: *ChepegewMachkas*-i Benedekné Újbudai Hamar Katalin ≈-i lakóházát (Do) elzalogosítja Szentmártonmacskási János özvegyének: Ilonának és fiainak: Antalnak, Mártonnak, Bálintnak, Lukácsnak (1974); 1473.I.25.: *Chepegemachkas*-on Indali részirtok (2075); 1473.XII.9.: Girolti Miklós *Chepegewmachkas*-i teljes részét, amely egyetlen jobbágytelekből áll 7 Ft-on zálogba adja

≈-i Almádi Lászlónak (2121); 1474.III.14.: Szucsáki Sandrin *ChepegewMachkas*-i birtokrészét 11 Ft-on zálogba adja Indaliaknak (2133); 1474.V.4.: Szucsáki Dósa István özvegye: Dorottya ≈-i birtokrészét 10 Ft-on zálogba adja Indali Zsigmondnak (2144); 1478.I.5.: *Chepegewmachkassa*-i Almádi László te: Péter két prédiomot vesz zálogba Józsefmacskásán (2254); 1480.II.19.: *Chepegewmachkas*-i néhai Pál fiai: Pál, Gergely és Sandrin korábban zálogba adtak szucsáki erdőt és szántót (2295). 1504.XII.3.: Csepegőmacskási néhai Almádi Mihály fia Máté *ChepegewMachkas*-on (Do vm) lévő egész örökségét, azaz nemeskúriáját a hozzá tartozó gyümölcsösökkel és szőlő felével együtt 10 arany Ft-ért eladja te: Mérai Almádi Mártonnak (3318). Ld még KmJkv II. 875. 1808: pr. Csipigomacskás ~ Macskás. Hnt. 13: nim (39). {!} 1888: Csepegő, telep (t) Magyar-Macskás (Je 487). – Su 2: 309. {Szentkeresztmacskás adataival együtt.}

M 6. Józsefmacskása = Magyarmacskás. 1451.V.6.: *Jozephmachkasa*-i Miklós fia István fia: János Szentmiklósmacskásán részbirtokos (KmJkv 952); 1458.X.4.: Zalaházai László *Josephmachkasa*-n azt a birtokrészt, amelyet Szucsáki néhai Bese János az ő apjának zálogba adott, az összeg visszafizetése után Macskási Almádi Lászlónak és fe: néhai Bese János le: Lúcsiának kezébe engedi (1313); 1472.VIII.5.: Macskási néhai Almádi László fiai: Bálint, Márton és Péter – Szucsáki Vas Fábián és Somai Domokos nevében is – tiltják a Vas Fábiántól nekik elzálogosított *Josephmachkasa*-i birtokrészük eladását (2058); 1478.I.5.: Szucsáki Nagy Fábián *Josephmachkasa*-n (Ko vm) a *Zenthelkwith* felé levő két prédiomat, melyet Csepegőmacskási Almádi Lászlótól vett zálogba, nyolc Ft-on zálogba adja ennek és te: Péternek (2254).

M 7. Szentkeresztmacskása * (Macskás környékén) 1444.VI.27.: Szilvási László saját szilvási birtokrészét elcseréli Szilvási István *Zenthkeresztmachkasa*-i birtokrészével (KmJkv 503); 1444.VII.5.u.: Uő ≈-i birtokrészét 12 Ft-on zálogba adja Indali Györgynek és Lászlónak (505); 1468.VII.24.: ≈-i Almádi László, ≈-i Kidei Domokos és Dósa Ambrus fogott bírák bejelentik a néhai ≈-i László fiai: Bálint és Gergely között az apai ház felett támadt osztályos vita eligazítását (1822); 1474.IV.17.: ≈-on (Do vm) Szilvási részbirtok (2140); 1477.VIII.4.: ≈-i (Do vm) birtokrészét Nyíresi Péterné: Szilvási István le: Margit 40 Ft-on zálogba veti Indali Pálnál (2240); 1507.VI.11.: ≈-i néhai Almádi Bálint leánykaja: Ágnes apja ≈ (Do) és Szentmártonmacskása (Ko vm) birtokbeli részei felét szülei és elhalt rokonai lekiüdvéért Fejérdi Jánosra, a kajántói plébánosra ruhazza át (3422); 1529.IV.26.: ≈-i néhai Szomordoki Bertalan fia: Balázs, nagy nyomorúságában és mert szolgálatba kíván állani, ≈-i pusztá nemeselkét oltalmazás végett átadja ≈-i Macskási Ciriacusnak (4252). Ld még KmJkv II. 1042.

Macskás * **Te** (Karánsebes táján, Mutnokszabadja mellett) 1352: *Mackas*, 1430: *Macskas*; 1440: *Machkas*, *Felsewmachkas*; 1447: *Matskas*; 1448: *Alsomachkas*; 1456: *Machkas* in districtu Karansebes (Pesty: Krassó II/2. 3). 1470 k.: *Machkas* in districtu Sebes (Cs 2: 49). – Su 2: 365. {Valea Boului mellett *Valea Măciçaș*}

Mácsó **Hu** (Kalán-D, a Sztrigy bp-i út mellett) **1263**: t-m v-e Fenes cum *Machou* et Gurbeu vocatis, in qua scil. populi drauch residebant, ... exceptis t-is Dragun et Kodoch kenasiis. 1263-ban István ifj. király Miskolc nb. Ponyt ispánnak adta, jutalmul a tatárokhoz tett eredménye követjárásáért Fenes falut Mácsó és Görbö földekkel, ahol „daróc”-nak nevezett szolgálónépek laktak. Ponyt 1269/70-ben szörényi bán lett, Hátszeg pedig a szörényi bán alá tartozott. 1322-ben Károly király a néhai Panith bán összes birtokait Balog nb. Szécsi Miklós fiainak: Péternek, Miklósnak és Dénesnek adta. A három fiú közül Miklós 1317-ben hátszegi, 1323-ban hasznosi [becsei] várnagy, Péter 1322-ben hasznosi várnagy, Dénes 1322–4: miháldi (mehádiai) és zsidóvári várnagy, 1329: miháldi és hasznosi várnagy, 1330–41: szörényi bán volt. Így érthető, hogy az említett Szécsi Péter fiai, akik közül Miklós 1350–55: ismét szörényi bán volt, 1347-ben az 1263-i oklevelet átírták, és 1364-ben új pecséttel erősítették meg. A három birtok azzal a [Hátszeg-]Váralja (Orlea-Subcetate) közvetlen szomszédságában É-on elterülő uradalommal azonosítható, amely Mácsó, [Magyar-]Brettye és [Sztrigy-]Plop helységekből áll, és 1406-tól új adomány címén a Betlenek bírták. Ilyen módon Dragun és Kadoos [román] kenézeknek az adomány alól kivett földje a Plopnál a Sztrigybe torkolló Szilvás-patak felső völgyével azonosítható, ahol Szilvás faluban

1360-tól szerepel Dragumir kenéz, a Szilvásiak és Nopcsák őse. Nem azonosítható a Kolzs megyei Mákó s a szomszédságában fekvő Gorbó és távolabbi Fenes falvakkal (így Holban, Studii 1967. 773); ezek ugyanis mindvégig az erdélyi püspök birtokai voltak (Gy 3: 297). {1406} 1468: p. *Macho*; 1524: p. *Machow*. "1406 óta a Bethlenieké", zálogban a Pogány, Tárnok, Kendefi családnál (Cs 5: 108). 1468.VIII.4.: Bethleniek tiltják a királyt *Macho* birtokbeli részük eladományozásától (KmJkv 1819); 1483.V.28.: Bethleni Gergel *Macho* felét elzalogosítja Oláhbrettyei Pogány Péternek (2453); 1485.X.3.: O-i Pogány Péter *Macho* zálogos felét átadja Bethleni Miklósnak (2540); 1491.VII.19.: Bethleni Bernát *Macho* birtokbeli részét eladja te: Miklósnak (2747); 1524.III.16.: *Machowa* (Hu vm) fele Bethleni Farkasé, fele pedig Kecskeméti Patócsi Miklósé, minthogy n. Bethleni Miklós le: Erzsébet kezével együtt adta Patócsinak (3992-3). 1733: *Macso*, 1750: *Mecseu*, 1760–2: *Mátsó*, 1805: *Mácso*. 1808: *Macsó* h. 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ (Mecseu) Hátszegi js (Je 483). 1913: *Mácsó* Hu vm (Az). – 1909/19: *Măceu*, *M*, L 849: r 841 (107). = Su 1: 382. 1468–1854. – 1974: c. Bretea Română {Oláhbrettye kzs faluja ÉNy-ra} [34 C]

Mácsova Te-Kr (Karánsebes-É, a Temes j. o. mellékvize partján) 1394: *Machwa* (P); =: ≈ (Cs 2: 49. Macsva); 1496: *Machowa*, 1511: *Macho*, 1577: *Maczova*; 1585: *Maczowa*, *Machyowa* (Pesty: Krassó II/2. 8). 1808: *Macsová* (101). 1851: *Macsova*, Kr vm, Karánsebeshez 1 órányira: 272 **óhitű** lak., s anyateplommal, szép erdővel. Birja Licsek család (Fé 3: 53). 1888: *Mácsova KrSzó* Temesi js (Je 483). 1913: *Mácsova KrSzó* vm (Az). – 1909/19: *Maciova*, *M*, L 628: r 598; m, n (107). = Su 1: 372. 1394–1851. [43 A]

Máda Hu (Algyógy-ÉNy) 1407, 1511: p. *Mada*; 1509: p. *Moda*; 1518: v. *Mada*. ∞Al-Diód vár tartozéka (Cs 5: 109). 1760–2: *Máda*. 1808: ≈ (101). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Algyógyi js (Je 483). 1913: *Máda* Hu vm (Az). – 1909/19: *Mada*, *M*, L 1270: r 1266 (107). = Su 1: 372. 1407–1854. – 1974: c. Balşa {Balsa kzs faluja DK-re} [34 C]

Madaras 1. Cs (Szereda-É, az Olt-parti úton) 1567: *Madaras* (SzO II. 221), 30 kapu (Venczel 35). 1614: *Madaras* 125 családfő (Cs 32). 1750: *Madaras*. 1808: ≈ (101). 1861: ≈ Cs (30). 1888: Csik-Madaras Felcsiki js (Je 277). „Híres falu Madaras, még a pap is fazakas“. Itt jegyezték fel a következő katonadalt: „Hej Csik, Gyergyó meg Háromszék, Hej utána Udvarhelyszék, Kiritkult már egész helység, Sok anyának kesesrűség. Hazám, hazám, csendes hazám, Bárcsak határát láthatnám. Látom füstjét, de csak alig, Hogy az égen lengedezik.“ 1913: **Csikmadaras** Csik vm (Az). Fűkaszások versenyéről 2004.VII.7. Duna Tv. – 1909/19: *Mădăraș*, *Csm*, L 2056: r 70; m (107). = Su 1: 382. 1567–1854 {1913}. – 1974: c. Dănești (Csikdánfalva kzs faluja D-re) [25 D]

Madarasi-Hargita 1801 m magas hegység Csik vm-ben. – *Mădăraș*

Madaras 2. Msz (Marosvásárhely-KDK, a Nyárád jp-i úton) 1392: *Bachka Madaras*, 1580: *Baczkamadaras*, 1602: *Madaras* (SzO I. 84, IV. 63, VI. 65). 1614: 37 családfő (Msz 99). 1643: **Iskolájának** első említése. 1693–1849: 13 **tanítója** ismert (Sipos 122). 1733: *Bancska-Madaras*, 1760–2: *Barza Madaras*. *Baczkamadarasi Kis Gergely* (1737–1787) ref. teológus, egyházi író, a Székelyudvarhelyi Ref. Koll. „második alapítója“, 1771-ben újjáépíttetője. 1808: *Madaras* (Baczka-) (101). 1861: *Baczka-madaras* Msz (31). 1888: B-M (Mederásu) **MT** Marosi alsó js (Je 220). L 1910: 1211 (m), 1992: 969 (98% m) (Le). 1913: **Backamadaras** MT vm (Az). # Benkő L.: *Backamadaras helynevei*. {SzTA III.} Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: *Mădăraș*, *Bm*, L 1090: r 185; m (107). > Păsăreni = Su 2: 30. 1392–1854. [24 C]

Madaras 3. Msz (Marosvásárhely-NyÉNy) 1332: **sacerdos** de *Madaras* (Tr). 1451.XII.29.: *Madaras*-i Kelemen, *Madaras*-i Márton leánykája: Potenciana Méhes (Ko vm), Kisszölös és Kund (Kü vm) faluban részirtokosok (KmJkv 995); 1453.VI.18.: *Madaras*-i néhai György gyermekei: Bálint, Mátyás, Katalin és Ilona (1091); 1470: vniversorum populorum et Inhabitorum Siculorum p-um n-um **Mezewmadaras**, Kewlpn et Samsond (SzO I. 217. „p“ : jobbágy magyarság. Benkő L.). 1473.I.15.: a Madaras határában levő halastó Csapi János birtoka (KmJkv 2069); 1530.IX.10.: *Madarasi* Bernáld Balázs említése (4317). További adatok Km I. 973, II. 969, II. 978. 1643: **Iskolájának** első említése (Sipos 128). 1652 Bács (Ko), Fugitivi: Dienes Mihály Mezeő Madarason lakik, ifjú legény (Gyalu 130). 1692–1849: 16 **tanítója** ismert (Sipos 128). 1750: *Madarász*, 1760–

2: *Mező Madaras*. 1808: Madaras (Mező-) (101). 1861: M-M Msz (32). 1888: M-M **MT** Marosi alsó js (Je 503). 1913: **Mezőmadaras** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Mădăraşul-de-Câmpie, *Mm*, L 2807: r 902; m; 41 c (107). > Mădăraş = Su 1: 382. 1332–1854. [23 D]

Madarász 1. Bi (Szalonta ÉK hrs) **1291–4**: in *Madaraz*; 1333–7: Nycolaus **sacerdos** de *Madaraz*. Nevét királyi madarászokról kaphatta. Papja 1291–4 között 1 unciát ad a püspöknek; 1333–5: évi 8 gs, 1336–7: évi 9 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 641). 1458, 1482: *Madaraz* (Cs 1: 615). 1461.I.3.: *Madaraz*-i Sebestyén özvegye Katalin **üv** (KmJkv 1500); 1475.XI.22: néhai Madarászi István fiai: László és János nevében is tiltják Ugrai Györgyöt attól, hogy néhai *Madaraz*-i László Szentkirály, Magyarokereke, Hynthelke és Székelyjő (Ko) birtokbeli részeit elidegenítse (2196). Ld még KmJkv II. 969. 1808: *Madarász* h. 1851: ≈, Bi vm, 1200 n. e. **óhitü** lak, s anyatemplommal. Határa 2544 hold, ... határát a Korhany és Kákás ér futja végig. Birja Klobusiczky János (Fé 3: 55). 1888: ≈ Nagyszalontai js (Je 483). 1913: Madarász Bi vm (Az). – 1909/19: Mădăras, *M*, L 1020: r 925; m, zs (107). = Su 1: 382. 1291–1851. [20 A]

Madarász 2. Sza (Erdőd-É hrs) 1366: *Madaraz*, 1481: *Madaras*. Madarászi család említése; Madarásznak a szomszédos Szatmárnémetivel fennálló kapcsolatáról a falu eredetére is következtethetünk (Maksai 170). 1808: Madarász (101). **Szent Mária Magdolna-templom**, b: VII.22. (RKNt 1999). 1851: ≈, Szathmár és Erdőd közt inkább lapályos téren: 1075 **g. kath.**, 321 {n.} **r. kath.** lak., kik magyarul is tudnak. Görög kath. anya, r. kath. fiókegyház, 167 telkesgazda, 63 zsellér, 26 lakó, 6 kézműves. Határa 9000 hold, ... Birja gr. Károlyi Lajos (Fé 3: 55). 1888: ≈ Erdődi js (Je 483 & Homoród és Flóra psz, Gyarmat). 1913: **Nagymadarász** Sza vm (Az). – 1909/19: Mădăras, *Nm*, L 1799: r 1370; n, m, zs, c (107). = Su 1: 382. 1366, 1481, 1828, {1851}. – 1974: c. Ardud {Erdőd kzs faluja} [11 B]

Madarsák Za (Honctő-D, a Fehér-Körös mellékvölgyében) 1441, 1445: *Madarsakfalwa*; 1525: *Madersak* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 739). 1808: Madrizesty **Ar** (101). 1851: *Madrizestyi*, Ar vm, nagy hegyek közt, 623 **óhitü** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 56). 1888: Madrizest Ar Borossebesi js (Je 483). 1913: Madarsák Ar vm (Az). – 1909/19: Mădrijeşti, *Madrizest*, L 762: 710; m, n (108). > Mădrijeşti = Su 1: 382. 1441–1913: Madárszák {!}. – 1974: c. Brazii {Raj kzs faluja DNy-ra} [33 A]

Madéfalva {< Amadéfalva} **Cs** (Szereda-ÉÉNy, az Olt bp-i úton) 1567: *Amadeffalwa* (SzO II. 221) 44 kapu (Venczel 35). 1570: *Amadefalwa*, 1576: *Amadéfalva* SzO II. 271, 288). 1592: Ráncz István amadefaluj (SzO 2). 1602: *Madéfalva* (SzO V. 144). 1614: Madéfalva 108 családfő (Cs 20). 1635 Pálfalva (Uh): Lukács Mihály *Madefalui pap* (SzO). *1727.IX.21.: **Zöld Péter plébános**, a moldovai csángó magyarok történetírója (–1795.VI.25., Csikrákos). *1747: **Szentes Antal Regináld csiksomlyói ferences** tanár, drámaíró, a székelyudvarhelyi rendház főnöke (–1806.VI.25., Szuh). 1808: Madéfalva ~ Amadéfalva (101). 1861: Mádéfalva Cs (30). 1888: ≈ Felcsiki js (Je 483). 1913: Madéfalva Csik vm (Az). 1980-ban 3 tizedese: Alszeg (a főúton), Patakelve, Vargaszeg (Gazda J.). – 1909/19: Madefalău, *Mf*, L 1698: **r 39**; m (108). > Siculeni = Su 2: 119. 1567–1854. [25 D]

Madéfalvi-Hargita 1709 m hegység Csik vm-ben. – Harghita Siculeni.

Madjafalva * **Za** (Kőkaró mellett) 1441: *Madyafalva*, 1445: *Madjafifalwa* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 739). – Su 2: 365.

Madrest * **Kr** (Facsád táján) 1620: *Madrest* (Pesty: Krassó II/1. 14) a Marzsina kerületben. – Su 2: 365.

Madrizest Ar (1888) < Madarsák Za.

Mág Fe (Vizakna-DNy) „Csernavoda (Mág) a német Feketevíz (Schwarzwasser) falu területére ültetett román telepítvény“ (Gy 2: 158). 1488: *Awer Blesdorff*, 1508: *Bleschdorf* (Berger 54). 1733: *Mágh*, 1750: *Mag*, 1760–2: *Mág*. 1808: Mág ~ Maág, Schárdörfel (101). 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Schárdörfel) **Sze** Szelistyei js (Je 483). 1913: Mág Sze vm (Az). – 1909/19: Mag, *Mág*,

Schardörfel, L 626 ort. r (108). = Su 1: 373. 1488–1854. – 1974: c. Săliște {Szelistye kzs faluja ÉK-re} [35 C]

Magaré Újeh (Szentágota-ÉNy) 1357: p. *Magare*, 1364: *Magaria*, 1374: *Magyar*, 1375: *Magria*, 1406: *Magara*, *Magary* (Ub II. 136, 218, 416, 345, III. 417). 1488: *Magarey* (Berger 57). 1532: *Magaray* (Scheiner 87). 1733: *Megereu*, 1750: *Megerej*. 1808: *Magare*, *Magarey*, *Mágría* (101). 1861: ≈, *Mogeren*, *Magria Újeh* (38). 1888: ≈ (Magarei, Magari) **NK** Szentágotai js (Je 483). 1913: *Magaré NK* vm (Az). – 1909/19: *Măgărei*, *Magaré*, *Magarei*, L 1019: r 636; n (108). > Pelișor = Su 2: 33. 1357–1854. – 1974: c. Bîrghiș {Bürkös kzs faluja É-ra} [36 A]

Magasdemeterfalva * **Za** (Kőkaró táján: Su) 1439: *Magas-Demeter-falva* Világos várhoz tartozott, a kápolnai kerületben (Cs 1: 739). – Su 2: 365.

Magasfalva KSz (Nagybánya-DNy, a Borszó b. p. és a Szamos közt) 1405, 1424, 1470, 1475: *Magasfalwa* (Cs 1: 559). 1544.X.3.: *Magasfalwa* Papfalvaiak és Tivadariak birtoka (KmJkv 4834). 1566: *Maghafalu*, *Mogofalwa*; 1603: *Mogofalva* (Su). 1750: *Mogosesty*, 1760–2: *Magasfalva* seu *Mogosesty*. 1808: *Magosfalva*, *Magosesty Kőv* (101). 1888: *Magosfalu* (Mogoseszty, Magosiesci) **Sza** Nagysomkúti js (Je 484). 1913: *Magosfalu Sza* vm (Az). – 1909/19: *Mogoșești*, *Mf*, L 505: r 492; zs (116). = Su 1: 404. 1566–1854. – 1974: c. Satulung {Kővárhosszúfalu kzs faluja ÉNy-ra} [12 B]

Magasliget * **Sza** (Sikárló és Misztótfalu közt) 1231: locus *Mogoslyget* (Tr). 1378: *Mogoslyget*, 1379: p. *olakalis* ≈, 1493: *Maghaslygeth* (Cs 1: 480). Ez a terület a XIII. század elején a Hontpázmányoknak adott óriási erdősegekhez tartozik, a birtokviszonyok későbbi alakulása azonban az Avas egész déli lejtőjével együtt a Móricok kezére juttaja (Maksai 170). 1828: *Magoslygeth* (Nagy, I. 366). – Su 2: 371.

Magasmart 1. Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamos j. p.) 1215: v. *Mogos Mortu*, 1271: *Magasmarth*. Királyi területen, várspánsághoz tartozó telepések alapították 1215 előtt. István király 1271-ben megyesi jobbágyság számára biztosítja a jogtalanul foglaló királyi nyilasokkal szemben. A Magasmarti vagy Patóházi Pató család (1338) valamelyik királyi jobbágy utódai lehettek. 1514: *Magasmarth* alio nomine *Pathohaza* (Maksai 171). 1430: *Magasmarth*, 1482: ≈ (Cs 1: 480). 1808: *Patóháza* (125). 1851: ≈, 1200 lak., kik közt 800 magyarul is beszélő **görög kath.**, 400 magyar **ref.**, s mind a két felekezetnek helyben van temploma. Határa 4000 hold ... (Fé 3: 204). 1913: *Patóháza Sza* vm Szinerváraljai js (Az). – 1909/19: *Potău*, *Potóháza* {!}, L 1154: r 666; m, zs (139). = Su 2: 58. 1215–1851. – 1974: c. Medieșu Aurit {Aranyosmeggyes kzs faluja D-re} [2 C]

Magasmart 2. BSz (Bethlen-ÉK, a Nagy-Szamos bp-i úton) 1392: *Magasmorth* (Kádár V. 101). 1530.V.31.: *Magosmarth* Somkeréki Erdélyiek birtoka (KmJkv 4300); 1553.XII.9.: *Magosmarth* Somkeréki Erdélyiek egész birtoka (5248). 1644: *Magos-Mart* (Ve: Doc. X. 161). 1733: *Magas-Mart*, 1750: *Magosmort*. 1808: *Magosmárt* ~ *Marth* (Magos-) (101). 1888: *Magosmart* (Mogosmortu) **SzD** Bethleni js (Je 484). 1913: **Szamosmagasmart** SzD vm (Az). – 1909/19: *Mogoșmort*, *Mm*, L 278: r 274 (116). > *Mogoșeni* = Su 1: 404. 1392–1854. – 1974: c. Nimigea {Nemegye kzs faluja D-re} [13 D]

Magdánd * **KSz** (Mocsolya és Szer táján) 1454: *Magdand* (Cs 1: 559). – Su 2: 365.

Magna Villa Be : Sajónagyfalu. – Magna Villa Be (1587) : Sajó 1. (Nagysajó) BN.

Magnus Demeter Be (1587) : Demeter 1. (Nagydemeter) BN.

Magosd * **Te** (Karánsebes táján, Kisszabadi mellett) 1420: *Magoyafalva* Fratest szomszédosa; 1444: Johannes Mago dictus de *Magosd* királyi ember Fratest faluval kapcsolatban, aki egyszersmint Kalugyer helység felől Fratest szomszédja is; 1445: *Magofalva* Fratest szomszédosa (Cs 2: 49. *Mago(ja)falva*). 1503: *Magojest*, 1572: pr. *Magwrest*, 1717: *Nagoje* (Pesty: Krassó II/2. 15). – Su 2: 365. *Magoyafalva*.

Magosfalu Sza (1913) < Magasfalva KSz.

Magulicsa Za (Nagyhalmágy-ÉNy) 1427: *Magalucha*; 1439, 1441, 1445: *Magurich*; 1461: *Magwlyschya*; 1477: *Maglwycha* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 739). 1630: *Magulicza* (Amlacher 215). 1808: Magulicza Za (101). 1888: Magulicsa **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 484). 1913: **Kismagló**d Ar vm (Az). – 1909/19: Măglicea, *M*, L 515: r 514 (108). = Su 1: 383. 1427–1854 {1913}. [33 A]

Magur * Za (a Fehér-Körös mellett) 1350: p. *Magur* (Tr). – Su 2: 365.

Magura 1. Be (Naszód-ÉK) 1808: Magura aliis Mogura Be-v (101). 1861: ≈ **Na** (26). 1888: ≈ (Mogura) **BN** Óradnai js (Je 484). 1913: Magura BN vm (Az). – 1909/19: Măgura, *M*, L 1269: r 1240 (108). Măgura Ilvei = Su 1: 384. 1808, 1839, 1854. [14 A]

Magura 2. Bi (Vaskoh-ÉK) 1690: *Magoran* (Jakó 293). 1808: Magura (101). 1851: ≈, Bi vm, hegyes vidéken: 660 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Urb. szántó 50, rét 55, legelő 95, majorsági erdő 1120 hold. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 3: 56). 1888: ≈ Vaskohi js (Je 484). 1913: **Biharmagura** Bi vm (Az). – 1909/19: Măgura, *M*, L 360 **ort. r** (108). = Su 1: 383. 1690–1913. – 1974: c. Pietroasa {Vasaskőfalva kzs faluja} [21 C]

Magura 3. Fo (Törösvár-Ny) 1805: *Magura-Pestere*. 1850: Magura (Su). 1888: Magura Fo Törösvári js (Je 484). 1913: Magura Fo vm (Az). – 1909/19: Măgura, *M*, L 543 **ort. r** (108). = Su 1: 383. 1805, 1850, 1854. – 1974: c. Moieciu {Moécs kzs faluja ÉNy-ra} [47 A]

Magura 4. Hu (Kalán-ÉK, Lozsád-D hrs) 1506: p. *Magwra*-n Lozsádi István részbirtokos (Cs 5: 109). 1733: *Magura*, 1805: ≈. 1808: ≈ (101). 1861: Losád-Magura Hu (22). 1888: ≈ (Megura) Hu Szászvárosi js (Je 484). 1913: Magura Hu vm (Az). – 1909/19: Măgura, *M*, L 336 **ort. r** (108). = Su 1: 383. 1506–1854. – 1974: c. Mărtinești {Mártondenk/Martinesd kzs faluja DNy-ra} [34 C]

Magura 5. Hu (Déva-ÉK, Tapolca-K hrs) 1805: *Magura*. 1808: ≈ (101). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ (Megura) Hu Dévai js (Je 484). 1913: Magura Hu vm (Az). – 1909/19: Măgura, *M*, L 448: r 435 (108). > Măgura-Toplița = Su 1: 384. Măgura & Toplița (Toplița Mureșului) {! Kettős tévedés. Ez a Toplica 1453-tól téves, ld Tapolca. Nem egyesülés, hanem 'Tapolcamagura' tájoló névadás!} 1974: c. Certeju de Sus {Felsőcsertés kzs faluja Ny-ra} [34 C]

Magura Ko (1805) : Szamosfő.

Magura 6. Kr (Lugos-DK, a Temes j. p.) 1448: *Magora*; 1454: *Magwre*, *Mogora*; 1557: *Magura*, 1723: *Magur*, 1785: *Maguri* (Pesty: Krassó II/2. 16). 1808: Maguri (101). 1888: Magura **KrSző** Temesi js (Je 484). Szendelak és Magur (Magura) egyesülése; Szendelak-Magur > **Szendelak** KrSző vm (Az). – 1909/19: Măguri, *Magur* (Szendelakmagur), L 432: r 223; c, m, n (109). = Su 1: 384. 1448–1913: Szendelakmagur. [32 D]

Magura 7. BSz 1. (Dés-ÉNy, Galgó-É) 1590: *Magura*, 1615: *Nagy-Magura*, 1715: *Kis-Magura*, *Maguricza* (Kádár VI. 363). 1733: *Magura*, 1750: *Megura*. 1808: Magura (101). 1861: ≈ BSz (19). 1888: Galgó-Magura (Megura) **SzD** Nagyilondai js (Je 339). 1890: Galgó-Magura, Kishegy (Kádár). 1913: **Kishegy** SzD vm (Az). – 1909/19: Măgura, *Kh*, L 189: r 183 (108). = Su 1: 383. 1590–1890. – 1974: c. Poiana Blenchii {Blenkemező kzs. faluja, Ny-i hrs} [13 C]

Magura 8. * BSz 2. Kismagura (Dés-ÉNy, Galgó-É) 1609: *Kismagura*, 1775: *Maguricza* (Kádár IV. 368). – Su 2: 354. {Beolvadt Magura/Kishegy határába}

Magura 9. KSz (Magyarláros-NyÉNy) 1583: *Magura*, 1609: *Kapolnok-Magura* (Kádár V. 209). 1733: *Magureny*, 1750: ≈. 1808: Magura **Köv** (101). 1888: ≈ (Magureny) **SzD** Magyarlárosi js (Je 484). 1913: **Nagyhegy** SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Măgureni, *Nh*, L 410: r 398; zs (109). = Su 1: 384. 1583–1854 {1913}. – 1974: c. Cernești {Csernafalva kzs faluja D-re} [13 A]

Magura 10. * Te~Kr (Karánsebes táján; beolvadt Mutnokszabadja határába) 1467: *Magwra* in districtu Karansebes (Cs 2: 49). 1514: ≈, 1585: pr. *Magura*, 1642: pr. ≈ (Pesty: Krassó II/2. 15). – Su 2: 365.

Magura 11. To (Alsójár-DK) 1733: *Magura*, 1750: *Magura*. 1808: Magura (101). 1888: ≈ (Megura) **TA** Alsójárjai js (Je 484). 1913: **Járamagura** TA vm (Az). – 1909/19: Măgura, *M*, L 253 g. kat. r (108). Măgura Ierii = Su 1: 384. 1733, 1750, 1854. – 1974: c. Iara {Alsójár kzs faluja} [22 D]

Magurásháza * **Za** (Galsa-É) 1510: *Magurásháza* (Márki II/1. 209). – Su 2: 365.

Magureny Hu (Szászváros-DK) 1888: Magureny Hu Szászvárosi js (Je 484). 1913: Magureny Hu vm (Az). – 1909/19: Măgureni, *M*, L 105 ort. r (108). = Su 1: 384. 1909. – 1974: c. Beriu {Berény kzs faluja DK-re} [34 C-D]

Magyarád Za (Pankota-DK) 1746: *Magyarad* (Su). 1808: Magyarád **Ar** (101). 1851: *Magyarát*, Ar vm, kies vidéken, 14 **kath.**, 9 **ref.**, 2170 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 4593 4/8 hold, ... Szőlőhegye felette hires bort ad. Birja b. Ditrich József (Fé 3: 57). 1888: Magyarád Ar Világosi js (Je 488). 1913: Magyarád Ar vm (Az). – 1909/19: Măderat, *M*, L 2337: r 2180; m, n (108). = Su 1: 382. 1746, 1828, 1851. – 1974: or. Pîncota {Pankota városhoz tartozó falu} [32 A]

Magyarfalva * **Te** (Temesberény táján) 1408: *Magyarffalwa* Berény városhoz tartozott (Cs 2: 49). – Su 2: 366.

Magyaró To (Régen-ÉK, a Maros bp-i úton) **1228**: locus qui vocatur *Mogorreuu*; 1319: p. *Monorou*; 1325: **sacerdos** de *Munuro*; 1381: v. *Monorou*; 1509: provisor de *Monyoro*; 1512: p. *Monyoros*. Losonczy, Bánffy, Dezsőfi-birtok (Cs 5: 721. Monyoró). **1587**: *Holt Maros, Mogioro*. – E: fl. 5, A: fl. 2 den. 50 (Dé 69). 1587: Paksi János **ref.** lp és Vásárhelyi Mihály deák **scholamester** birtokvásárlás tanúi. 1733: *Mujareu*, 1750: *Majreu*, 1760–2: *Magyaró*. 1808: ≈ (102). 1861: Magyaró (!) To (10). 1888: Magyaró (Haseldorf, Mejerca) **MT** Régeni felső js (Je 488). 1913: Magyaró MT vm (Az). – 1909/19: Măierău, *M*, L 2198: r 621; m (109). > Aluniș = Su 1: 38. 1228–1854. [24 A]

Magyarókereke {‘mogyoró erdő’} **Ko** (Bánffyhunad-DNy, Szentkirály-Ny hrs; 637 m) {**XIV. századi temploma** (részben átépített); déli, nyugati és északi oldala még eredeti}. 1437: p. *Monorokerek*; 1507: ≈; 1523: p. *Mogyorokereke*. ⊗ Szentkirályi, Gy-i. Radó, Madarászi, Tótóri, Középlaki s más köznemesek (Cs 5: 384). 1440–1554 KmJkv. 1554.VIII.30.: *Mogyorokereke* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (5319). Később a gyalui vártatomány faluja. **1587** Ksz: *Mogyorokereke*. fl. 16 (Dé 62). 1760–2: *Magyar Kereke*. 1780–1847: hét **tanítója** ismert (Sebestyén 159). 1808: Magyarókerék, Majerou (102). 1861: Magyarokereke Ko (13). 1888: Magyaró-Kereke (Majeru) Ko Bánffyhunyadi js (Je 488). 1913: Magyarókereke Ko vm (Az). # KszHn 1942. 91. Kabay 1973. Sebestyén K. MtT 1979. – 1909/19: Muerău, *Mk*, L 529: r 308; m (118). > 1929: Muerău : Alunișu, L 711, H{Vá}: Zam-Bihor 5 km (AnR). = Su 1: 38. 1437–1854. [22 A]

Magyarós 1. Br (Apáca-D hrs az Olt b. p., a Brassó–Kőhalmi út szögkanyarában) 1377: villa *Nucum* (Ub II. 480). 1468: *Monoros* (Amlacher 28). 1468: *Nwspach* (Berger 72). 1517: *Monyoros*, *Monoros*; 1547: *Monyaros*, 1561: *Mogyoros* (SzO II. 75, III. 195, V. 73, 78). 1805: *Magyaros*. 1808: Mogyorós ~ Magyaros, Nussbach, Abuny {!: Aluny} (110). 1861: Magyarós, ≈ Br (39). 1888: Szász-Magyarós (Mogyorós, Nussbach, Magyerus) Br Alvidéki js (Je 640). 1913: **Szászmagyarós** Br vm (Az). – 1909/19: Măgheruș (Alun), *Szászmagyaros* {!}, *Nussbach* (*Manversch*) {Vö. Su: *Manyersch*}, L 1483: r 502; n (108). > Măeruș = Su 1: 382. 1377–1854. > Măieruș [37 C]

Magyarós 2. Do (Beszterce-NyDNy) [**1235-70, 1272-90**] > 355: p. *Monyoros*; 1293: v. *Mungerochs* ~ *Munaros*; 1332: Petrus **sacerdos** de *Monorous*. 1300 k. Radnai Milós ispán és unokaöccse, Benus osztozásakor Miklósnak jutott. Papja 1332: 1 gs 12 kis dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 79). 1355: p. *Monyoros*, 1358: *Monyorous*, 1361: *Monyorow*; 1422: *Orusfalw*, *Orwzfalw* (Kádár VI. 23). 1485.I.6.: *Monyoros*-i Porkoláb Demeter Budakon birtokrészt vesz zálogba (KmJkv 2508); 1501.IV.26.: *Monyaros*-i Gyula László kijelölt vajdai ember szentmihálytelki {Mezőszentmihály} iktatásra (3187). Adatok még KmJkv II. 971. **1587**: *Harinna cum pertinentiis*

Neczy, Bilak, Mogioros. – E: fl. 14, A: fl. 6 (Dé 45). 1597: *Mogyoros*, 1615: *Mogioros*, 1621: *Magyaros* (Kádár VI. 23). 1760–2: **Sajó Magyaros**. 1808: *Magyaros h., Ungers g., Megyerus val.* 1861: *Magyaros Do* (16). 1888: *Sajó-Magyaros* (Ungersdorf, Magyarusu) **SzD** Bethleni js (Je 613). 1913: **Sajómagyaros** SzD vm (Az). – 1909/19: Şieu-Măgheruș, *Sm, Ud*, L 1081: r 701; n, zs (173). = Su 2: 172. 1292–1854. [13 D]

Magyaros 3. Se/Hsz (Uzon-K) 1566: *Mogijoros*, 1567: *Monijoros* (SzO II. 198, 223). 1614: *Magyaros* 31 családfő (Se 15). 1678: *Magyaros* (SzO VI. 383). 1733: *Magyaros*, 1750: *Magyarosa*, 1760–2: *Magyaros*. 1808: *Magyaros* (102). 1861: *Magyaros Hsz* (29). 1888: *Magyaros Hsz Sepsi js* (Je 488). 1913: **Sepsimagyaros** Hsz vm (Az). 1968: Uzon faluja 11 km. 1969 L 328. – 1909/19: Şepşi-Măgherus. *Sm*, L 443: r 72; m (172). Măgheruș = Su 1: 383. 1512–1854 {1913}. [37 D]

Magyaros 4. Msz Msz (Nyárádszereda-ÉK) 1567: *Mogijaros* (SzO II. 217). 1575.VII.9.: Kerelőszentpálnál a fejedelem hadában *Mogioros*-ról jelen volt Szőke Péter, Székely Tamás, Zeke Antal öccse Péter, Györfi Menyhárt, Tökés Antal, Rada Mátyás (SzO VIII. 303). 1614: *Mogyorós* 66 családfő (Msz 112). 1694: *Mogyorós* (SzO IV. 337). 1758–1850: 13 ismert **tanítójából** hat lévita (Sipos 130). 1760–2: *Magyaros*. 1808: *Magyaros* (102). 1861: *Magyaros Msz* (32). 1888: *Magyaros MT* Nyárádszeredai js (Je 488). 1913: **Nyárádmagyaros** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Măgheruș > Măgherani = Su 1: 382. 1567–1854 {1913}.

Magyaros-patak To 1808: *val+riv* *Magyaros To* vm (102). A Maros b. o. mellékvize. Maroshévíz fölött torkollik. – Măgheruș

Magyaros 5. MT (Maroshévíz-D hrs) 1913: *Magyaros* Maroshévíz tartozéka (H). – Măgheruș = Su 1: 383. 1913. – 1974: or Toplișă {Maroshévízhez tartozó falu} [25 A]

Magyaros 6. Uh (Székelykeresztúr-KDK, a Nagy-Küküllő j. p.) 1566: *Mogijoros*, 1567: *Mogijaros*, 1576: *Mogyoros* (SzO II. 198, 217, IV. 40). 1614: *Magyaros* 45 családfő (Uh 45). 1635: Szeredai János deák (SzO). 1760–2: **Székely-Magyaros**. 1808: *Magyaros* (102). 1861: *Magyaros Uh* (28). 1888: *Magyaros Udvarhelyi js* (Je 488). 1913: **Székelymagyaros** Uh vm (Az). – Măgheruș > Aluniș = Su 1: 38. 1566–1913. – 1974: c. Mugeni {Bögöz kzs faluja Ny-ra} [36 B]

Magyaróság To (Torda-Ny) 1435: *Mogiorosd*; 1456: *Monyarossag, Monyorosag*; 1500, 1505: p. *Monyorosag*. ☞ Léta vár tartozéka. Szn 1505: Máté kenéz (Cs 5: 721. Monyaróság). 1569.III.10.: Kamuthi Balázs katonai érdemeiért megkapja Szentlászlót kúriájával és Kisfenest, majd a Kékbikk és Magyaróság határában levő halastavat kétkerekű malmával (Ke 2: 227). 1733: *Meyreu*, 1750: *Mujereu*, 1760–2: *Magyarosság*, 1805: *Magyaros Ág*. 1808: *Magyaróság* (102). 1861: *Magyaróság To* (10). 1888: ≈ (Magyerus) **TA** Alsójárai js (Je 488). 1913: *Magyaróság TA* vm (Az). – 1909/19: Muerău, *M*, L 338: r 335 (118). > Pădureni = Su 2: 28. 1435–1854. – 1974: c. Ciurila {Csürülye kzs faluja D-re} [22 D]

Magyarosd Hu (Vajdahunyad-ÉNy hrs) 1470: *Monyorosd*; 1476: *Monyarosd*; 1506, 1510: v. *Monyarosd*. ☞ Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 113. Monyarosd. Vö. Cserbel és Rus hs). 1733: *Magyarosd*, 1750: *Menereu*. 1808: *Mogyorósd ~ Magyarosd* (110). 1861: *Magyarosd, Monyoro Hu* (22). 1888: ≈ (Minerau) **Hu** Hunyadi js (Je 488). 1913: *Magyarosd Hu* vm (Az). – 1909/19: Măniărău, *M*, L 475: r 473 (110). > Mănărău > Mănerău = Su 1: 385. 1470–1854. – 1974: c. Peștișu Mic {Felpestes kzs faluja D-re} [33 D]

Magyarpaták 1. Kr (Élesd-ÉK) 1830: {*Magyarpaták*} (Petri IV. 38). 1850: *Valia ungureaszka*, 1854: *Magyarpaták, Valea Ungurească* (Su). 1888: *Magyarpaták Szi* Krasznai js (Je 488). 1913: *Magyarpaták Szi* vm (Az). # Jakó Zs.: *A magyarpataki és kalini hamuzsír-huta története*. 1956. – *Valea Ungurului* > 1964: Făgetul = Su 1: 225. 1830–1964. > 1974: Făgetu c. Plopiș {Gyümölcséses kzs faluja DNy-ra} [11 D]

Magyarpaták 2. Mm 1913: *Magyarpaták Máramarossziget tartozéka* (H). – *Valea Ungurului* = Su 2: 234. 1913. » or. Sighet

Magyarvölgye Ko 1956: *Magyarvölgye* Kozmatelke tartozéka. – Valea Ungurului = Su 2: 234. 1956.

Mahus * Ar (Keszend-D) 1471-ben Keszi Balázs deák két *Mahus* birtokát az aradi **káptalannak** adta (Cs 1: 785. Keszi). – Su 2: 366.

Mája Msz (Nyárádszereda-ÉÉK) 1496: *Maius*, 1535: p. *Maijos*, 1567: *Maija*, 1574: *Maya* (SzO III. 126, II. 37, III. 217, IV. 30). 1575.VII.9.: Kerelöszentpálnál a fejedelem hadában jelen volt *Máiai* Májai Máté, Gergely és Benedek (SzO VIII. 304). 1614: Mája 41 családfő (Msz 109). 1758: Földesi Nagy Sámuel lévita első ismert **tanítója**; 1849-ig 11 tanítója volt a falunak (Sipos 126). 1760–2: *Mája*. 1808: Mája (102). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 489). 1913: Mája MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Maia = Su 1: 376. 1496–1854. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmagyarós kzs faluja ÉNy-ra} [24 D]

Majád KSz (Krasznahídvég-É hrs a Kraszna bp-i úton) **1246**: *Mayad* (Tr; Petri IV. 78). 1441.V.18.: *Mayad* Dobokai Miklós és *Mayad*-i György fia László birtoka (KmJkv 318); 1451.IX.18.: *Mayad*-i Gerbert László és János, *Mayad*-i Dobokai Miklós sarmasági és ököritői vitás birtok visszaiktatásán (980); 1459.V.30.: *Mayad* harmadrészét Ilosvaiak örökre átengedik István deáknak és fiainak (1356); 1461.VI.5.: *Mayad*-i László ügyvédekett vall; köztük *Mayad*-i Ábrán Istvánt (1561); 1461.X.1.: *Mayad*-i néhai György fia: László *Mayad* birtokbeli jószágait zálogba adja Sarmasági Valkai Ozsvátnak (1623). Adatok még KmJkv I. 974, II. 972. 1461, 1475: *Mayad* (Cs 1: 560). 1850: Mojád, 1854: Mojád, Moiad (Su). – 1909/19: Moiad, *Mojád*, &, v. Hidig (116). = Su 1: 405. 1246, 1850, 1854. {Krasznahídvég tartozéka} – 1974: c. Şarmăşag {Sarmaság kzs faluja, Ny-i hrs} [11 D]

Maján * Kr (Detta táján, Érszeg mellett) 1369–1377: *Moyan* (DocVal 221). – Su 2: 373.

Majátagyörgyfalva * Za (Világos közelében: Su) 1441, 1445: *Mayathagyergfalva* Világos várhoz tartozott (Cs 1: 739). – Su 2: 368.

Majczó * Kr (a Berzava mentén) 1418: utraque *Maycho* (P); 1433: *Maycho*. Két ily nevű helység állt a megye területén, a Borzafői kerületben (Cs 2: 104); 1515: *Maychyoy* (Pesty: Krassó II/2. 12). – Su 2: 368. {Detta táján}

Majdán Kr (Oravicabánya-ÉK) 1690–1700: *Majdan*, 1723–25: *Maidan* (Pesty: Krassó II/2. 18). 1808: Majdán (102). 1851: ≈, Kr vm, 1 **kath.**, 1309 **óhitű** lak., anyatemplommal, igen köves, kösziklás határral, nagy kiterjedésű szilvasokkal (Fé 3: 57). 1888: ≈ **KrSzö** Oravicai js (Je 489). 1913: Majdán KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Măidan, *M*, L 1265: r 1226; n (109). > Maidan > Brădişorul de Jos = Su 1: 103. 1690–1851. > Brădişorul de Jos [42 C]

Majgrád KSz (Zilah-K) Római Porolissum. 1423: villa **olachalis** *Maygrad* (P); 1450: *Maygrad* (Cs; P); 1475: ≈ (Cs 1: 560); 1609: *Majgrad* (Petri IV. 84). 1733: *Mograd*, 1750: *Molgrad*, 1760–2: *Mojgrad*. 1808: Majgrád, Mayroth (102). 1888: Mojgrád (Moigradu) **Szi** Zilahi js (Je 511). 1913: **Mojgrád** Szi vm (Az). – 1909/19: Moigrad, *M*, P, L 716: r 700; zs, m (116). = Su 1: 405. 1423–1894. – 1974: c. Mirşid {Nyirsid kzs faluja} [12 C]

Majlád * BSz (Dés táján, Ilondapatak mellett) 1615: *Majlad* (Kádár V. 105). – Su 2: 366.

Majláthfalva Te (Arad-DNy, Vinga-ÉNy) 1454, 1465: *Thwreghaz* a Tariak birtoka (Cs 2: 51. Monostor). 1723–25: predium *Durikais*, 1761: pr. *Durikias*, 1819: *Majláthfalva*, 1828: ≈ (Nagy, I. 379). 1851: Majláthfalva, magyar dohánykertész-falu. Lakja 903 **római katolikus**, kik ide Szeged tájáról telepítették. A helység határa 1293 hold föld, mellyet ideiglenes szerződés mellett birnak a királyi kincstártól ... Van tanodájuk is (Fé 3: 60). 1888: ≈ Vingai js (Je 489). 1913: Majláthfalva Te vm (Az). – Mailat = Su 1: 376. 1454–1851. – 1974: c. Vinga {Vinga kzs faluja} [31 B]

Majmát * Ar (Pécska-É) 1421: *Maymath*, 1555: *Maymoth*, 1607: ≈, 1666: *Majmáth*, 1702: *Haymát*, 1757: *Majmaths* (Borovszky: Csanád II. 346). – Su 2: 368.

Major Be (Óradna-DNy, a Nagy-Szamos j. p.) 1440: *Mayor* Radna tartozéka (Gy 1: 554). 1733: *Maijer*. 1808: Major, Mayerhof (103). 1861: ≈, Májer **Na** (26). 1888: Majer (Major, Maieru) **BN** Óradnai js (Je 489). 1913: Major BN (Az). – 1909/19: Maier, *Majer*, L 2918: r 2683; n, zs (109). > Maieru = Su 1: 376. 1440–1854. [14 A]

Majos To (Marosvásárhely-ÉNy) **1256**: t. *Moys*; 1323: t. ≈, v. ≈; 1357: *Moyus*; 1413: p. ≈, *Mayws*; 1461: p. *Mayus* Michaelis de Zenthpal; 1506: *Maios*. Majosi, Vajai, Sámsoni ~ S. Nemes, Galaczi, Ernei Székely, Szentpáli, Toldalagi s más köznemeseké. 1461: c.q. Szentpáli-jbok (Cs 5: 720). 1453.X.13.: *Mayos* Erneyi Székelyek és Szentgyörgyiek birtoka (KmJkv 1109); 1458.IX.29.: Szentiváni Péter *Mayos*-i birtokrészét V. László király adományából testvéreivel és rokonságával együtt bírja (1311); 1467.II.18.: Nagyernyei Székely Pál *Mayos* birtokbeli részét 28 arany Ft-ban elzálogosítja Tholdalagi Andrásnak és fiának: Balázsnak (1734). További adatok KmJkv II. 972. **1587**: *Maios*. – E: fl. 4, A: fl. 2 (Dé 69). 1733: *Moysa*, 1750: *Moyse*, 1760–2: *Mojsza*. 1808: Májos (103). 1861: Majos To (10). 1888: ≈ (Mojsza) **MT** Marosi felső js (Je 489). 1913: **Mezőmajos** MT vm (Az). – 1909/19: Moişa, *Mm*, L 469: r 437; m (117). = Su 1: 405. 1256–1854. – 1974: c. Glodeni {Marossárpatak kzs faluja ÉNy-ra} [24 A]

Majosfalva * Kr (a Berzava mellett) 1333–5: in archidiaconatu Karasow ... Jacobus **sacerdos** de *Mausfolua*; 1364: Dionisius f. Nicolai de *Maius*; 1374: ≈ de *Mayusfalwa*. A Majosfalvi nemesek birtoka; Miklós 1364-ben Felsőrafna, 1374-ben Belényes (Bényes, Biniş) birtokosa. Egyházának papja 1334: 5 gs pápai tizedet fizet. A Berzava partvidékén, az említett falvak táján feketett; Bényes falu szélén van *V(alea) Mosului* (1884/89. tk), de földrajzilag inkább a mellette Ny-ra levő s a Berza felé irányuló *V(alea) Moscodinu* felelne meg (Gy 3: 490). 1333: *Mayusfolua* (Cs); 1406: *Maiosfalva* (P); 1418: ≈, 1426: *Maiusfalwa* (Cs 2: 104); 1488: *Maysfalwa* (Pesty: Krassó II/2. 18). – Su 2: 368. 1333–1488.

Majoshegy Kü (Küküllővár hrs) 1808: Májoshegye (103). 1861: Majoshegy Kü (8). Hnt. 13: » Küküllővár KK vm.

Majsa * Te (Berekszónémeti táján) 1483: *Maysa* sub ditione et territorio castri nostri (**regis**) *Themeswar* (Cs 2: 50). – Su 2: 368. Maysa 1483; 1488 Maysfalva {Csánkinak tulajdonítva}.

Majsafalva * Te (Lugos táján) 1488: *Maysafalwa* Czikóvásárhely tartozéka volt (Cs 2: 12; 50). – Su 2: 368. Majsafalva v. Maysa {!!}.

Majszin Mm (Borsa-Ny) Doboka határvár alá rendelték ... a {Radnai-}hágó bejárata alatti Mojszén (1213) falut is (Gy 4: 113). 1365: *Moyse* (Bélay). 1450: *Moyze*, 1495: *Mayzyn* (Cs 1: 450). 1808: Mojszén, Mojszin (110). 1851: *Mojszén*, Mm vm, a Vissó mellett, 24 **romai kath.**, 1676 **görög kath.**, 200 zsidó lak., anyateplommal, synagogával, s egy régi elhagyott basiliták kolostorával. F. u. többen (Fé 3: 111). 1888: Mojszin (Moisein) Visói js (Je 511 & Monostor). 1913: Majszin Mm vm (Az). – Moisei; 1909/19: Moiseiu, *Majszin* (Mojszén), & Izvorul-negru (Feketepatak), Izvorul-lui-Dragoş, Raghiasa, mănăstirea Moiseiului (Mojszénklastrom), L 3482: r 2551; zs; 23 m (117). = Su 1: 405. 1365–1913: Mojszén [14 A]

Majszinklastrom Mm (Borsa-Ny, Majszin mellett) 1909: *Mojszénklastrom*. – 1909/19: Mănăstirea Moiseiului, *Mk*, Mojszén tartozéka (117. Moiseiu). = Su 1: 385. {1981 R}

Majszon Do (?) 1213: Echy de v. *Moyzun*; Erricus =. 1213-ban az idevaló Echy bevádolta két falubelijét (Gyndus és Suncud) lopás miatt a dobokai udvarispán előtt, és anyjukat bűbájoskodás miatt az esperes előtt. Ugyanekkor Majszoni Erricus vádolta Sumbug urat lopás miatt. Helye ismeretlen. Esetleg gondolhatunk a máramarosi Majszin falura, mely a régi dobokai határtól nem nagy távolságra fekszik, mindazonáltal a Visó völgyének megszállása kérdésesen tehető a XII. századra, amikor Máramaros még csak királyi erdőuralom volt (Gy 2: 80). – Su 2: 373.

Majtény 1. Sza (Nagykároly-K 14 km) 1330: *Mohten*; 1332: **sacerdos** de *Mohya*, 1334: *Mochtin*, 1343: *Mahten* (Tr). XI. századi település; névadóján kívül első lakói is németek voltak; királyi földre települtek. Közvetlen szomszédainak tiszta magyar jellege hatott Majtény korai asszimilációjára (Maksai 171). 1348: *Mohten*, 1387: *Mahtyn*; 1469, 1480: **opp.** *Maythen*. 1348-ban

e helyen adja ki a megye egy levelét. 1387-ben mint királyi birtokot kapják a Szántaiak, akikről leányágon 1405-ben a Bátoriakra szállt. Uradalmi központ; hozzá tartozott Dob, Zsadány, Ombod, Amacz, Bazán, Gilvác és Szentmiklós (Cs 1: 468). 1648: *Majthen* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. 1808: opp. Majtény (Nagy-), Majding (103). **Nagyboldogasszony-t**, b: VIII.15. (RKNt 1999). 1851: N-M, német mezőváros: 1146 **római**, 60 g. kath., 8 **ref**, 5 zsidó lak, szép kath. tornyos anyateplommal. Van vizimalma a Krasznán, derék gyümölcsöse, gazdag buzatermő földje, kaszálója, jó bortermő dombja. Tehetőes lakosai contractus szerint dolgoznak és adóznak. F. u. gr. Károlyi nemzetség (Fé 3: 61). 1888: Majtény Nagykárolyi js (Je 526). 1913: **Nagymajtény** Sza vm (Az). – 1909/19: Moftinul-mare, Nm, L 2000: r 2; m (116). = Su 1: 404. 1330–1851. > Moftinu Mare [11 B]

Majtény 2. Sza 1888: Ó-Kis-Majtény, telep (t) Új-Kismajtény Nagykárolyi js (Je 547).

Majtény-3 Sza (Nagykároly-K 9 km a Szamári úton) 1808: Majtény (Kis-) (103). 1851: K-M, 2 **római**, 723 g. kath., 365 **ref**. lak, ref. és g. kath. anyateplommal. Hatara róna, feketeföld, s mindent bőven terem; a Krasznában csíkot, halat bőséggel foghat. F. u. gr. Károlyi (Fé 3: 61). 1888: Új-Kis-Majtény Nagykárolyi js (Je 702). 1913: **Kismajtény** Sza vm (Az). – 1909/19: Moftinul-mic, *Kisújmajtény*, L 1621: r 919; m, zs (116). = Su 1: 404. 1828, 1851; 1913: Kisújmajtény. > Moftinu Mic [11 B]

Makfalva Msz (Marosváshely-KDK, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1507: *Makfalva*, 1567: *Makfalwa* (SzO III. 164, II. 217). 1614: Makfalva 93 családfő (Msz 76). 1624 Jacobus Gretser: *Institutionum linguae graecae libri tres* ingolstadti kiadású nyelvkönyv (Mvh, Teleki Téka) hátsó kötéstábláján ez a bejegyzés olvasható: „Anno 1624 is {?} liber pertinet ad me Matiam Farkaslaki de Makfalua. Dono dedit Amicus eius Michael Fejeruizi de Kobadfalua“. Felette minden jel szerint egyazon kéztől három rovásírásos sor áll. Feloldásuk csak részben sikerült. A középső sor: „Farkaslaki Mátyásé ez az ...“ {...} „Ez {...} könyvet aki ellopja felakasztják“. Emlékünk sorrendben a 11. ránk maradt rovásírásos szöveg, amely időben Miskolczi Csulyak István két alfabetuma között helyezkedik el. Jelentősége pedig abban áll, hogy a rovásírás eredeti, közlő funkciójának utolsó emlékei közé tartozik és azt példázza, hogy erre az ősi írásmódra a Küküllő-mentén a XVII. század elején nemcsak emlékeztek még, hanem azt használták is (Dankanits Á., NyIrK 1970. 2. 378–379., hsm). 1635: Gergely **deák** régi lófő obiit; Kereszturi János **deákné** (SzO). 1643: **Iskoljájának** első említése; 1692–1850: 24 **tanítója** ismert (Sipos 126). 1644: *Makffalva* (Makkai 554) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Mákfalva (103). *1821.I.30.: **Dózsa Dániel** író, újságíró, kúriai bíró (–1889.IX.25., Búzásbesenyő). 1861: Makfalva Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyáradszeredai js (Je 490). 1913: Makfalva MT vm (Az). # Parádi K.: *A makfalvi székely-nemzeti Wesselényi iskola története*. Állapotrajz Kv 1896. Sipos G. MtT 1980. – Macfalău > Ghindari = Su 1: 259. 1507–1854. [24 D]

Mákó {< *Mákó* szn. 1256; < *Makariosz*: 'boldog'} **Ko** (Egeres-DK, Inaktelke-DK hrs; 508 m) 1299: p. *Mako episcopalis* (Cs). 1299: p. *Mako*, riv. *Makobykepataka* ... ad *Makotew*. Az erdélyi püspök birtoka; Bogártelke határosaként tűnik fel (Gy 3: 362). 1339: fl. *Makopataka* {ld Egeres}. 1437: köegyház. 1446, 1449, 1453: Péter **plébános**. 1437: püspöki jobbágyságok: Kósa György, Fábián fia Péter, Gál fia Máté, Mihály fia Péter, Gál fia János, Albert fia Péter, Járai Ábrahám, Máté fia Péter, Nagy (Magnus) Mihály, Lukács fia György, Járai Ferenc, János fia Benedek, Csercz v. Csörcz Miklós, Albert fia Tamás, Péntes Bereck, Verpeczes Kelemen, Szentkirályi Antal, Sipos Péter, Péter fia László, Fekete Domonkos, Fekete Domonkos (!), Fazzokas Gergely, Szépnéjő (*Zepenyw*, *Zeepneyw*) Benedek; 1500: Lukács Lőrinc, Tót Mihály, Kapsy László (Cs 5: 379). 1442–1553 KmJkv. Később a gyalui vártartomány faluja. 1587: *Maako*. – E: fl. 20, A: fl. 10 (Dé 52). 1753–1848: kilenc **tanítója** ismert (Sebestyén K. MtT 1979. 159). 1808: *Mákó* h., *Mákú* vel *Mecau* val. 1861: Mákó Ko (13). 1888: Makó (Mekeu) Ko Nádasmenti js (je 490). 1910: **Mákófalva** Ko vm (Az). # KszHn 1942. 231. Birtalan: *Mákófalvi vásártéren*. Táncszvit gyermekkarra és zenekarra, 1968–70. Kovács Pali Ferenc: *Egy alakuló falumúzeum* (FDN 1970. 34). Kabay 1973. Sebestyén K. MtT 1979. Népi együttese 1990-től feléled, sikerrek szerepel sok felé. 2004-i szépségverseny, viseletbemutató. 2004.IX.3. Duna Tv. – 1909/19: Macău, M, L 1309: r

67; m; 14 zs (107). 1926: Măcău. > 1929: Macău, L 1309 H{Vá}: ≈ (AnR). > Măcău = Su 1: 382. 1299–1854. > Macău [22 A]

Makód Be (Naszód-DNy, a Nagy-Szamos jp-i úton) 1440, 1488: *Makod* (Su). 1733: *Mokodt*, 1760–2: *Maccods*. 1765-től a Naszódi határörvidék faluja. 1808: Makód (103). Andrei Ciocan tanító fia: *1850: **Ioan Ciocan** tanár, ogy. kv (–1915). 1861: ≈ **Na** (26). 1888: ≈ (Mocodu) **BN** Naszódi js (Je 490). 1913: **Szamosmakód** BN vm (Az). – 1909/19: Mocod, *M*, L 985: r 942; zs (116). = Su 1: 403. 1440–1854. – 1974: c. Nimigea {Nemegye kzs faluja átellenben} [13 D]

Mákosfalva Kr (Oravicabánya-D) 1531: *Makowyste*, 1723: *Makovicz* (Mercy-tk), 1761: *Maskovitz* (Pesty: Krassó II/2. 29; Szörényi II. 301). 1808: Makovistye Kr (103). 1851: ≈, Kr vm, 391 **óhitű** lakossal s anyatemplommal (Fé 3: 62). 1888: ≈ **KrSző** Jámi js (Je 490). 1913: Mákosfalva KrSz:o vm (Az). – 1909/19: Macovište, *M*, L 703 **ort. r** (107). = Su 1: 372. 1531–1913. – 1974: c. Ciuchici {Tyukó kzs faluja K-re} [54 A]

Makótelke * **Fe** (Bogát mellett, a Maros partján) **1295**: t. *Mokovtelukey* ... iuxta Morus ... prope Bogach [: Bogath]; 1334–5: Stephanus **sacerdos** de *Mokovtelky*. 1295-ben Kökényesréndold nb. Mykud bán fia Miklós mester Makótelkét a Somos erdővel és egy másik erdő felével, amely Hásságon van, 30 M-ért eladta Kelemen gyulafehérvári kanonoknak. Papja 1334 I: 20, 1334 II: 14, 1335 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 172). 1439.III.20.: *Makothelke* Miklós erdélyi alvajda és mások birtoka (KmJkv 142-3); 1446.I.27.: *Makotelke* prédiumban Bogáti Imre fia Péter részbirtokos (556); 1457.II.12.: Bogáti Lászlót tiltják *Mako* és Kacz (Fe vm) birtok további használatától (1259); 1492.V.26.: Bogáti István *Lwdas*-i részének felét cserébe adja Altembergeknek (2790); 1492.VI.7.: Bogáti László tiltakozik ez ellen (2792); 1494.II.9.: *Lwdas* zálogos részét B.L. eladja ugyanazoknak (2905); 1523.II.23.: *Mako*-n Radnóti Bogáti Ozsvát részbirtokos (3898). {1864} ... *Mokoului* hn Marosgezse területén (Pesty). – Su 2: 371.

Makrafarka * **Za** (Borosjenő-D hrs, Apatelekek mellett) **1214**: *Makrafarka* (Márki II/1. 239). – Su 2: 366.

Makra hegy Ar vm-ben a Maros É-i oldalán húzódó hegyvonulat régi neve. **1000-38**: in *Macra* dedi 8 vineas cum totidem vinitoribus; 1231: vineas ... in *Macra*; 1302, 1310: vineas in monte *Macra* Ménes határán (Gy 1: 163/1).

Makrai: Szentgyörgyi, Felpestesi, Szengyeli Makrai család (KmJkv I. 975).

Maksa Ké/Hsz (Sepsiszentgyörgy-K 15 km, vá 2 km; 547 m) 1332: **sacerdos** de *Moya*, 1333: *Moxa* (Tr). 1452: *Maxa* (Zichy Okl IX. 317). 1497: *Maxa*, 1580: *Maxsa*, 1583: *Maksa* (SzO III. 131, V. 123, IV. 81). 1583.II.11.: Tóth Márton jobbágy nemesítése katonai érdemeiért; helyette azonban más jobbágyot kellett adni (SzO IV. 83; Kispál 16-17). 1614: Maksa 60 családfő (Ké 2). 1614: Veres Albert lófő **Schola Mester** (SzO). A vidék első református egyháza. 1632–1692: székgyűlések színhelye. Román és gótikus elemeket találtak egykor várfallal körülvett templomában. 1805: *Maksza*. 1808: Maksa (103). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Kézdi js (Je 490). 1913: Maksa Hsz vm (Az). 1968: Maksa-Eresztevény (összenőtt) községközpont. 1969 L 1883. Két faluja: Dálnok 1374; Sepsibesenyő 493 lakos. Múl és jelen. 2004.IX.18. Duna Tv. – Macşa > 1909/19: Mocşa, *M*, L 693: **r 47**; m (116). > Moacşa = Su 1: 403. 1332–1854. [38 C]

Makszembérc Mm-ban 1353: *mons Makzemberch* – a mai Maximów vagy Maximului (1223 m) hegy Alsóvisótól É-ra, ahol a moldovai részek felé költözött Bogdán vajda birtoka kezdődött (Gy 4: 111/2).

Makszina * **Za** (Borosjenő-DNy, Pankota és Keszend közt) 1508: *Makzyna*, *Maczina* (Márki II/1. 239). – Su 2: 366.

Makszond * **Krassó** (vsz Oravicabánya táján) 1370: iobagio **regalis** in *Moxond* residens, 1390: scripta in *Makxand* (DocVal 227, 400). 1385: districtus *Moxond*, 1454: *Maxond*; a XVII. század végén (1686): *maczoni* (puszta) néven említi egy erdélyi író (Cs 2: 119). – Su 2: 372.

Mál {'déli oldal'} **Szö** (Karánsebes-ÉK, Nándorhegy mellett) 1433: *Mal* (P); =: *Meel*; XV: *Meelfalva* és *Alsomel*. A mai Mal (Cs 2: 50. Mélfalva); 1566: *Maal*, 1588: *Malfalva*, 1628: *Mall* (Pesty: Szörény II. 306). 1808: Maál (100). 1888: Mál (Maál) **KrSzö** Karánsebesi js (Je 490). 1913: Mál KrSzö vm (Az). # SzTA. A *mál* jelentésánál *mell* szavunkkal van összefüggésben. – 1909/19: Mal, *Mál*, L 538 ort. r (109). = Su 1: 377. 1433–1840. {? » Nándorhegy} Oțelu Roșu [43 A]

Mál : Kőmál Kolozsvárt: a Fellegvár déli oldala.

Maladé Kr (Somlyó-ÉNy hrs) 1259: t. v-e *Maladei* de genere Wirceta ... meta v-e *Maladei* ... t. *Maladei*. 1259-ben Maladé a Virteka nembeliek faluja; a somlyói uradalom határosa (Gy 3: 517). 1321: p. *Mayod* (Tr). 1448: *Malade*; 1473: *Pwzthamalade* (Petri IV. 41). 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye: Báthory Adviga *Pwzthamalade* birtoka nagyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (KmJkv 2114). 1476, 1480, 1486: *Maladee* poss. és predium (Cs 1: 583). 1489.IX.26.: *Malade* predium Báthory Miklós birtoka (KmJkv 2705); 1543.I.24.: *Melede* Somlyai Báthoryak osztatlan részein tiltják az irtást (4773). 1808: *Maladé* h. 1888: Maládé (Maladia) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 490). 1913: Maladé Szi vm (Az). – 1909/19: Málădia, *M*, L 504: r 469; zs, m (109). = Su 1: 384. 1259–1854. – 1974: c. Măeriște {Krasznahídvég kzs faluja DNy-ra} [11 D]

Malaja {Málalja} **Hu** (Petrozsény-K hrs) 1854: *Meleja* Petrilla tartozéka (Su). {....} Malaja. – Malea = Su 1: 377. 1854, 1956. » Petrila.

Malajesd **Hu** (Hátszeg-D) 1453: p. *Malaesd*; 1498: p. *Malayest*; 1500, 1514: *Maloyesd*. Szentgyörgyi, Szálláspataki, Szp. Szerecsen, Vingárdi Geréb, Demsusi Árka-bitok (Cs 5: 109). 1536.IV.7.: *Malayesth* Szálláspataki Szerecsenek közös birtoka (KmJkv 4564-5). 1733: *Melejesti*, 1750: *Melejety*, 1760–2: *Malajesd*. 1808: Malajesd, Malejesd (103). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Puji js (Je 490). 1913: Malajesd Hu vm (Az). – 1909/19: Mălăiești, *M*, L 270: r 268 (109). > Mălăești = Su 1: 384. 1453–1854. > 1974: Mălăiești c. Sălașu de Sus {Felsőszálláspatak kzs faluja DNy-ra} [44 A; L]

Málány KSz (Nagyilonda-KÉK) 1733: *Majlya*, 1805: *Mályán*. 1808: Malyán ~ Malány, Mallern, Melenyi **Köv** (103). 1854: *Mályán*, *Melieni* (Su). 1888: Malyán (Mailan, Maleni) **SzD** Nagyilondai js (Je 491). Hnt. 13: » Ilondapatak SzD vm. – Măleni = Su 1: 384. 1733–1854. – 1974: c. Ileanda {Nagyilonda kzs. faluja} [12 D]

Málfalva KSz/Köv (?) 1665.k.: Kassai Ferenc folyamodik a fejedelemhez, hogy nagyapja szerzett négy falut: Oláh Egerbegyét, Tükrét, Vistát és Visát; ezek közül Türe négyezer, Vista háromezer forintban volt nála inscriptióban. Árvakul maradv a fejedelem tutorsága alatt, az említett falukat elvették, Egerbegyért és Visáért Kővár-vidéken Csokotestet és *Málfalvát* adta a fejedelem; Vistáért és Tükréért a fejedelem „a sommát nem deponálta, hanem pénz nélkül vette el tőlünk“. Kéri az előbbi két falut; Vistát és Tükrét kezébe visszabocsátani (Bánffy Rok. Lázár lt. 32. f. 11. sz. EHA).

Malka * **Sza** (Szatmárnémeti mellett) 1213: v. Malca, 1268: t. Malka (Tr). 1388: *Malkatheleke* lakatlan pusztá (Maksai 120. Bösörménytelke). – Su 2: 366. 1213, 1268.

Málnás Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-É, az Olt bp-i úton; 570 m) 1366: terra *Malnas* (SzO I. 70). 1614: Málnás 31 családfő (Se 36). 1699: *Málnás* (SzO VI. 418). 1808: Malnás {!} (103). 1861: Málnás Hsz (29). 1888: ≈ Sepsi js (Je 491). 1913: Málnás Hsz vm (Az). 1969 L 741. – 1909/19: Malnaș, *M*, L 846: r 18; m (109). = Su 1: 377. 1366–1854. [37 B]

Málnásfürdő Hsz (Sepsiszentgyörgy-É, az Olt j. p. közelében; 505 m) 1888: Málnás -Y- (t) Málnás Hsz (Je 491). 1913: Málnásfürdő Hsz vm Sepsi js (Az). 1969 L 397. – Băile Malnaș > Malnaș-Băi = Su 1: 377. 1913. [37 B]

Málom BSz (Bethlen-DNy) 1305: *Malom*. Apafi-birtok (An 1: 722). 1353.VI.15.: *Malunfewkw* határpontja Décse felé (SzTA). 1368: *Malon*, 1503: *Maalom* (Kádár V. 105). 1407-ben közelében

említi Endrevárát. 1493.II.22.: Bethleni Márk fia Bernát *Malom* birtokbeli részét eladja te: Miklósnak (KmJkv 2836). XV–XIX: legjelentősebb birtokosa a Bethlen család, XVI–XVII: részirtokos a Báthory, Bánffy és Kornis család. **1587**: *Malom, Beod.* – E: fl. 20, A: fl. 10 (Dé 50). 1703–1711 közt elpusztult. 1715 után magyar lakossága mellé románok települtek. 1733: *Malin*, 1750: *Malom*. 1808: Malom (103). 1861: ≈ BSz (19). 1888: Málom (Málimu, Malina) **SzD** Bethleni js (Je 491). L 1910: 1006 (m, r); 1956: 747 (Le). 1913: **Almásmálom** SzD vm (Az). 1947: Hunyadi Ödön helyszíni gyűjtése (SzTA). – 1909/19: Mälin, *M*, L 961: r 412; m (109). Malin = Su 1: 377. 1305–1854 {1913}. – 1974: c. Nuşeni {Apanagyfalva kzs faluja ÉNy-ra} [13 D]

Malomárka Be (Beszterce-D, j. o. a Sajóba ömlő Budak j. p.) **1243**: v. *Molunark*; 1332–5: Vintus (*sacerdos*) de *Monelarth*, Henricus *plebanus* de *Molnarch*, Ulricus de *Molnark*, Vyricus de *Molnarck*, Viricus de *Molnark*, *Mulnark*. Sófalva határjárásában tűnik fel. Papja 1332.I: 1 lat, 1332.II: 3 sectinus, 1333.I: 1 lat, 1334.I: 3 gs, 1334.II: 2 gs, 1335.I: 2 gs, 1335.II: 1 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 561). **1587**: Malom Arok in auro cuso fl. solvit (Dé 71). 1733: *Molnár*, 1750: *Malomárka*. 1808: *Malomárka* h., *Minarken* vel *Malomarken* g., *Monáriu* val. 1861: ≈, Minarken, Monár Be (39). 1888: ≈ (Minarkeu, Monariu) **BN** Besenyői js (Je 491). 1913: Malomárka BN vm (Az). – 1909/19: Monariu (Monora), *M*, *Minarken*, L 394: r 112; n (117). = Su 1: 406. 1243–1854. – 1974: c. Budacu de Jos {Szászbudak kzs faluja DNY-ra} [14 C]

Malomfalva * Te-Sző (Karánsebes táján, Szákul-D) 1467: *Malomfalw* in districtu Karansebes (Cs 2: 50). – Su 2: 366. {P}

Malomfalva 1. Msz (Marosvásárhely-DNy, a Maros j. p.) 1505.XII.31.: Veresmarti Czikó János özvegye: Bogáti Orsolya *Malomfalwa* határában levő székely örökségét és lófőségét legközelebbi vérrokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak vallja (KmJkv 3385). 1567: *Malomfalwa*, 1603: *Malomfalva* (SzO II. 218, V. 266. 1614: Malomfalva 21 családfő (Msz 3). Kemény Pál báró (1795–1854) maroszekei ellenzéki politikus itt volt birtokos. 1808: Malomfalva (103). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 491). 1913: Malomfalva MT vm (Az). Határában római emlékek (II–III. szd), gepida temető (VI. szd), kora középkori (XI–XIII. szd) erődített település (László A.). Újabban Kurt Horedt kutatta: *Şantierul arheologic Moreşti* (SCIV 6. 1955). – 1909/19: Malomfalău, *Mf*, L 571: r 365; m, c (109). > Moreşti = Su 1: 408. 1567–1854. – 1974: c. Ungheni {Nyárádtó kzs faluja ÉNy-ra} [23 D]

Malomfalva 2. Uh (Székelyudvarhely-ÉNy) 1567: *Malonffalwa*, 1574: *Malomffalwa*, 1576: *Malomfalva* (SzO II. 229, IV. 30, 40) 1808: ≈ (103). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 491). 1913: **Nyikómalomfalva** Uh vm (Az). – Malomfalău > Morăreni = Su 1: 408. 1505 {Hibás! Ld Msz}, 1567–1854. – 1974: c. Lupeni {Farkaslaka kzs faluja D-re} [25 C]

Malomszeg 1. * Bi (?) 1291–4: *Molunzeg*. A falu 1291–4 között első ízben 8 kepe tizedet ad a püspöknek. Kereki és Diószeg között sorolják fel. Talán azonos a Berettyó melléki Malomszeggel, mely 1349-ben Nadányiak birtoka (Gy 1: 641. M 1.). 1349, 1360: p. *Molunzegh*, 1433: *Apamolna* Nadányi-birtok; 1447: pr. *Malomzygeth* (Cs 1: 615. Várad közelében). – Su 2: 371. 1291 Malunzeg, 1350 p. Apamolna (Tr), 1447. {Diószeg mellett}

Malomszeg 2. * Bi 1308: *Malomzeg*. A Csanád-nem örökölt birtoka; 1308-ban Telegdi Tamás fiainak osztózasakor Miklós kapja (Gy 1: 641. M 2.). – Su 2: 366. {a Sebes-Körös mellett, Köröskisjenőtől D-re}

Malomszeg 3. Ko (Bánffyhunad-Ny, a Kalota b. p.; 552 m) 1519: p. *Malomzeg*. Bánffy-birtok (Cs 5: 380). 1519–1554 KmJkv. 1554.VIII.30.: *Malomzegh* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (KmJkv 5319). Később a gyalui vártartomány faluja. 1666: *Malomszegh*-i jobbágyok: Brazdulj Simon; Marosa János Advena. Tizenkét napos; Futó Demeter Nyíresen lakik {Almásnyíres Bfh-É}; Kis Brazdulj Peter; Boga Demeter; Nyacza Tivadár Nyíresen lakik; Bogdány János Nötelen (Gyalu 177). 1712.III.29.: Bánffy Farkas „Szilágyi Máté” nevű jobbágyáért őt (más faluból való) jobbágy vállal kezességet (SzTA I. 275). 1733: *Malomszeg*, 1760–2: *Malom Szék*. 1808: Malomszeg ~ Malomszék, Moloszig (103). 1861: Malomszeg, Moloszig Ko (13). 1888: ≈ (Moloszig) Ko Bánffyhunyadi js (Je 491). 1913: Malomszeg Ko vm (Az). – 1909/19:

Molosig, *M*, L 480: r 464; m, zs (117). 1929: Molosig : Brăișor, L 468, H{Vá}: Molosig 2 km (AnR). = Su 1: 103. 1519–1854. > 1974: Brăișoru c. Sîncraiu {Kalotaszentkirály kzs faluja DNy-ra} [22 A]

Malomszeg 4. **KSz** (Tasnád-ÉNy hrs) 1760–2: *Tasnad-Malomszeg*. 1808: Malomszeg (Tasnád-), Márea-Bántiuluj {!} KSz (103). 1850: Mora Bánffy (Su). 1888: Tasnád-Malomszeg, telep (t) Tasnád **Szi** (Je 679). Hnt. 13: **Tasnádmalomszeg** » Tasnád Szi vm {1808/1987}. – 1909/19: Moara-Banfi, *Tmsz*, &, v. Tășnad (115). > 1964: Valea Morii = Su 2: 231. 1760–1964. {1808: Márea-baniuluj, Márea Bantiuluj !} – 1974: or. Tășnad {Tasnád városhoz tartozó falu} [11 B]

Malomvíz Hu (Hátszeg-DNy, a Retyezát aljában) 1359: p. *Malomwyz* in d-u de Ha.; 1493: ≈. Malomvízi Kendefiek uradalmi központja (Cs 5: 109). 1493.VIII.24.: Krassófi Vakacsin Péter – te: György nevében is – nyugtatja *Malomwyz*-i Kendefi Mihályt az anyjának: néhai Kendefi János elhunyt leányának: Charna-nak *Malomwyz*-ből és más birtokokból járó leánynegyed teljes kifizetése felől (KmJkv 2885). 1733: *Reul de Moare*, 1750: *Riul dye Moreszuszeny*, 1760–2: *Malomviz Szuszeny*. 1808: Malomviz, Mühlendorf, Szuszen (103). 1861: Malomviz-Szaszény {!}, Ren-gye máre {!: Reu-gye móre} Hu (23). *1883: **Serestély Béla** költő (–197?). 1888: Malomvíz (Riu de mora) Hátszegi js (Je 491 & Gureny, Osztrovel és Szuszeny telepek). 1913: Malomvíz Hu vm (Az). « Osztrovel. – 1909/19: Râu-de-mori, *Mv*, L 1028: r 953; m, n (144). Rîu de Mori = Su 2: 81. 1359–1854. [43 B]

Malomvíztorok Hu (Malomvíz-D) 1439: p. *Molomwyztorok* in d-u Ha.; 1496, 1499: p. *Malomwyzthorok* in d-u de Ha. 1495: *Zeven, Zwsen, Zewsen*; 1519: p. *Zyzeen*. Kendefi- és Kenderesi-rokonság bírta (Cs 5: 111). 1750: *Riul dye Moreszuszeny*, 1760–2: *Malomviz Szuszeny*. 1854: Malomviz-Szuszány (Su). 1888: Szuszény, telep (t) Malomvíz Hátszegi js (Je 674). – Suseni = Su 2: 152. 1439–1854. – 1974: c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs. faluja} [43 B; L]

Malozsa-völgy AF Istvánháza, Magyarózd határán.

Malyán KSz/Köv (1808) : Malány.

Mamácsaháza * Bi (Szalonta táján) 1374: *Mamachahaza* (DocVal 256). – Su 2: 366.

Mamaligány AF (Verespatak-KDK) 1760–2: *Memeligány*. 1854: *Mamaligány* (Su). Mogos tartozéka AF Verespataki js. – Mogoș-Mămăligani > Mămăligani = Su 1: 385. – 1974: c. Mogoș {Mogos kzs. faluja É-ra} [34 A]

Mandala * Te (Detta táján) 1341: *Mandala, Mandula* (Tr). – Su 2: 366. {Temeskalácsa és Fólya közt}

Mandra hegy 1808: *mons Mandra* Hu (103).

Manesztira TA 1888: Manesztira, telep (t) Lupsa TA (Je 492).

Manihom * Kr (Karánsebes táján, Apádia mellett) 1587: *Manihom* (Pesty: Krassó II/2. 21). – Su 2: 366.

Mánya BSz (Dés-Ny, a Szamosba ömlő Alparét vize b. p.) 1315: *Mana* {Vö. Magyarláros} (An 4: 109). 1325: p. *Mania*, 1335: *Manya* (Tr). 1473.III.10.: *Manya* Losonczy néhai István bán fiai birtoka (KmJkv 2086); 1515.VII.24.: *Manya*-n L. Bánffy Péter részbirtokos (3588); 1517.I.27.: L. Bánffy István a Bongárti Porkoláb Domokostól visszaváltott *Manya* birtokbeli részét zálogba adja leánya: Katalin férjének: Szolnoki László deák gyalui udvarbírónak (3619); 1519.IV.28.: *Manya*-i részét L. Bánffy Miklós, több részbirtok átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1520.II.24.: Szolnoki László deák *Manya*-i zálogos részeit feleségének vallja (3762). Tovább is Bánffyak birtoka. **1587**: *Manya*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 50). 1733: *Mánya*, 1750: *Maje*. 1808: *Mánya*, *Mája* (103). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Mája) **SzD** Dési js (Je 492). 1913: *Mánya SzD* vm (Az). – 1909/19: *Maia*, *M*, L 368: r 338; zs (109). = Su 1: 376. 1315–1854. – 1974: c. Bobîlna {Alparét kzs faluja K-re} [13 C]

Mányik 1. Do (Kékes-DK) 1329: t. Manik; 1332-5: Petrus **sacerdos** de *Monich, Manich*. A Zsombor nb. Mányikiak birtoka volt (1331, 1344). Buza határosa (1329). Papja 1332. II: 9, 1334: 3, 1335. I: 4 gs pápai tizedet fizet (+1326–1335. Gy 2: 80). 1439.II.25.: *Manyk*-on Nyíresiek részirtokosok (KmJkv 127); Mányiki Sztrigyi család (KmJkv I. 1047). 1439.III.24.: Sztrigyi Miklós jobbágysai {másokkal együtt} eltulajdonítottak az alvinci kamarában tárolt négy tömény sót (145); 1440.I.20.: Sztrigyi Miklós **ü**: Gyerővásárhely (184); *Many*-i [!] János **ü**: Esztény (507); 1452.V.7.: Sztrigyi Miklós, Dénes és Péter **ü**: Gyvh (1024). 1455.V.3.: Mányiki Nagy Simon **ü**: Valkó (1199); 1458.II.1.: Mányiki Dénes fia Péter fe: Csesztvei Jakab leánya részeket kap több apai birtokból (1279); 1461.VI.13.: Mányiki Erdős János **ü**: Máté (1567); 1462.X.6.: Uő részt vesz az Ős és Bongárt közötti vitás határ kijelölésén (1658); 1469.V.1.: Mányiki Széles László Kidében részirtokos (1879); 1477.VII.3.: Hadrévi Jánosné Cseh Ilona *Manyk* birtokbeli részét zálogba veti Ródi Cseh Péternél (2233); 1482.IX.22.: *Manyok*-i János **ü**: Apáti (2407). Tovább sok adat KmJkv II. 973. **1587**: *Manik*. – E: fl. 9, A: fl. 3 (Dé 46). 1808: *Manyik* aliis *Manyék* h. 1861: Mányik Do (16). 1888: ≈ **SzD** Kékesi js (Je 492). 1913: Mányik SzD vm (Az). – 1909/19: Mānic, *M*, L 543: r 497; m, zs (110). Manic = Su 1: 378. 1329–1854. – 1974: c. Chiochiş {Kékes kzs faluja} [23 B]

Mányik 2. Körtvélyesmányik Do (Kékes-DK; beolvadt Mányik határába) 1492.I.30.: *KerthwelesManyk* prédiüm Drági-birtok (KmJkv 2772); 1492.XI.13.: Drági Klára *KerthwelesManyk* prédiüm felét eladja (2831); 1493.XII.24.: Siroki Mátyásné Drági Klára *KerthwelesManyk*-i zálogos részeit zálogba adja férjének (2902); 1506.I.9.: *KerthwelesManyk* prédiumból S. M. D. K-nak leánynegyedet adtak (3387-9). – Su 2: 353.

Mára vize Mm: az Iza b. o. mellékvize. Máramarosszigettől D-re egyesülnek.

Maraborsa Sza 1888: Maraborsa, telep (t) Válaszút Sza Szinérváraljai js (Je 492). – 1909/19: Moara-Borşii, *Mara-Borsa*, & v. Valăsut (115). {Ti. Borválaszút 191} Moara Borşii = Su 1: 403. 1909. {A Ko vm-i Válaszúthoz téveszti}

Máramaros folyó **1231**: *caput Maramors et Casu* – „mely az Izába, s vele a Visóba és É-ra fordulása után hajdan két ágban ömölve a Tiszában »sziget«-et hozott létre, mely a megye fő helyének nevet adott“ (Gy 4: 112).

Máramarossziget Mm (Nagybánya-ÉK, a Tisza-parton) **XI–XII-i** hajkarika került elő itt. 1308: fl-is ... per quos deferuntur sales ... *Soget* (: *Siget*?); 1334–5: Benedictus **plebanus** de *Dygnat*, item de *Ziket*, de *Ziget*; 1346: Benedictus rector eccl-e de *Zigeth* ... ep-i Agr. ... vicarius in *Maramorisio*. Neve először a Tisza vidéki sószállító folyók, ill. városok 1308. évi felsorolásában tűnik fel. Egyházának papja 1334. I: 24 gs, 1335. I: 48 gs pápai tizedet fizet. 1346-ban a szigeti plébános és máramarosi vikárius a viski plébánossal esküt tett, hogy a jövőben az erdélyi püspököt nem fogadja mint főpapot és mindenben az egri püspök alá rendeli magát (Gy 4: 126-128). 1352-ben Huszt, Visk és Hosszúmező kiváltságait kapja I. Lajos királytól. 1392-ben Huszttal együtt – mint szabad városokat – újadományként kapják Balk és Drág vajdák, kik 1397-ben is bírják. 1429-ben **civitas Zigeth**; 1435, 1459: **oppidum** nostum (**regis**). Királyi sókamarahivatal, a vármegye gyűléseinek színhelye (Cs 1: 445). 1468: 27 tanú vall. 1808: *Sziget* h., *Siget* g., *Syhot* vel *Syhoty* s. 1823.I.7.: nagy földrendés (Hazai és Kf Tud febr.5. 81-82. sz.; Trócsányi 268). *1823.VII.22.: *Balogh Károly* színész, színingazgató (–1887.VII.1., ui.). **Borromeo Szent Károly-templom**, b: XI.4. (RKNt 1999). 1851: *Szigeth*, szabad koronai város, ... Határa 21 125 hold ... A házak száma 857, mellyek közt sok csinos épület látható. Van itt **római** és **görög kath.**, és **reform.** anyatemplom, synagóga, reform. lyceum, kath. gymnasium, takarékpénztár, kisedővő, b. Stojka erdélyi püspök által alapított árpolda 12 500 v. f. tőkével; házankénti koldulást megszüntető egyesület 1800 pft. tőkével, piarista **zárda**, kir. kam. igazgatói lak, nagy cancellaria, kir. erdőtisztviszesség cancellariája, városház, nemesi és királyi nagy vendégfogadó, sör-, szesz- és eczetgyár, több mulatóhelyek, mint az *ujmalom* kert az Iza folyó mellett a városhoz közel, és a városban a Banzsalgó-utczában lévő fürdőház. 1846-ban olvasó társaság is alakult s már 200 kötetnyi könyvtárral birt. Néessége a városnak 6336 lélek, kik közt **romai katolikus** 2119, **görög katolikus** 1225; 1978 **ref.**, 50 ágostai, 964 izraelita. A lakosok a földművelést szorgalmasan folytatják; s ezenkívül van itt 716 kézműves, 117 kereskedő, 6 művész. A valóságos polgárok száma volt 1846-ban 311 (Fé 4: 129). 1888: ház 1473, L 10 852 (Je 492).

1913: Máramarossziget Mm vm (Az). 2002-ben önálló magyar középiskola létesült. 2004-ben magyar lakossága 6500 (13%). *1928: *E. Wiesel* Nobel-békedíjas amerikai egyetemi tanár. 2002.VII.29.: jelenlétében emlékházzá avatták 1944-ben német haláltáborba hurcolt családja egykori lakását. – Sighet > 1909/19: Sighetul Maramurășului, *Mmsz*, L 17 445: r 1697; zs, m, rutén, n (163). > Sighetul Marmației = Su 2: 119. 1334–1851. > Sighetu Marmației [3 C]

& **Szigeti** XVIII. szd: Szigeti gyalui kismemesi család. 1727 Szigeti István (Gyalu 267); 1737: Szigeti Ferenc (365), Szigeti Zsigmond (370). 1737 Lóna (Ko): Szigeti Zsigmond jobbágy (II. t).

Máramarosvármegye

Cs 1 (1890): 443-462. Bökenyi D.: *Máramaros vármegye tanügyének múltja és jelene*. *Mmsz* 1894. Apsai Mihály J.: *Máramarosi diplomák a XIV. és XV. századból*. Máramaros-Sziget 1900. Bélay V.: *Máramaros megye társadalma és nemzetiségei a megye betelepülésétől a XVIII. század elejéig*. Bp 1943. – Popa Radu: *Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea*. Buc. 1970. Heller G.: *Comitatus Maramorisiensis, Comitatus Ugocsensis*. München 1975. Gy 4 (1998): 109-129.

Az "Orosz havasok"-nak nevezett Keleti-Kárpátok s az Avastól és Gutintól a Radnai-havasokig terjedő hegyvonulat szögében terült el. Hegyeiből ismeretes a DK-i részeken emelkedő Széphavas (1353: *Alpes ... Zephauas*, 1390: *mons Zepheg*), Hegyorr (1353: *supercilium montis Heghor*) és Makszembérc (*mons Makzemberch*), a déli hegyvonulatból az Avastól (1389: *Avas*) K-re a Gutin (1231: *Guthunchowosa*), a Szemerkes (1353: *mons Zemerkus*), a Köz(ép)bérc (1353: *Kezepberch*, 1389: *mons Kuzberch*) és a Széples (1373: *mons Zepleshauasa*). Vizei közül: a Borsa-hágó alatt eredő Visó (1353: *fl. Wyssó ~ Visó*), az Iza (*fl. Iza*), mely Dragomérfalvánál vette fel a Kelemenpatakát (1377: *riv. Kelemenpataka*), egybefolyásuknál, Sziget előtt a beléjük folyó Rónapatak s a kisebb Feketepatak (1353: *inter 2 fl-os Rona et Feketewpatak ~ Feketupatak*). A Kárpátok felől jövő folyók: Oroszvíz (1353: *fl. Orozuiz*), Sebespatak (*fl. Sebuspatak*), s a kisebbek: Jód (1353: *v. Jood*, 1377: *riv. Jod*), Sajó (1353: *fl. Sospathak*, 1377: *v. Sayo*), Kaszó, Gorgópatak, Máramaros (1231: *caput Maramors et Casu*).

1119: cum in *Maramorisio* tempore venationis venatum ivissemus; 1231: in capite *Maramors ...*; 1271.XII.31.: hospites (regis) de Felzaz ... ad indagine silve *Maramorisi* ... incipiendo piscaturam ... possint exercere; 1272.I.6.: Dat. in *Maramorisio*; 1299: Nic-o woyowode comes de Vgucha et de *Maramorisio* (Gy). 1301: Miklós Vgacha-i és *Malamo[ri]sium*-i comes (An 1: 28). 1303: ErK értesíti Móric magister fia Miklós vajdát, ugocsai és máramarosi (de *Maramorisio*) comest bizonyos ugocsai föld adományozásáról, s kéri, hogy az iktatást végezze el (An 1: 462).

1326 Telepítő kenézek első okleveles emléke Máramarosban: Sztan fia Szanisló, más néven Barcán, a nemes Petrovay és rokon családok őse megkapta az Iza völgyében fekvő Szurdokot a belőle kivált Barcánfalvával, és vlach telepítésbe kezdett (Gy 4: 118).

1334/35 A vlachok legnagyobb beköltözése: Mikola fia Bogdán vajda népével Szerbia felől háromnegyed éven át költözött be. Beköltözése szemmel tartására a király Jánki László kalocsai érseket, Érsonlyó (Versec) és Krassófi urát rendelte ki. Bogdán vajda és népe beköltözésének részletei homályban vannak ... csak eredménye ismeretes: az Erdély körüli térség benépesülése újabb vlach tömegekkel. Bogdán elől az előtte Máramarosba költözött Drágos vajda kimenekülni kényszerült a Kárpátokon túli, tatárok által elpusztított moldovai oldalra, mert máramarosi falvait az új jövevény elfoglalta és felégette, s központját elődje egyik lakhelyén, az Iza felső szakaszán, Konyha faluban rendezte be (Gy 4: 118). 1435: Máramarosi sókamurai szabályzat.

Máramarosvármegye járásai (Je 38-39): 1. Huszti, 2. Izavölgyi (szh: Dragomérfalva), 3. Ökörmezői, 4. Szigeti, 5. Taracvízi, 6. Técsői, 7. Tiszavölgyi (Nagybocskó), 8. Visói járás (Felsővisó).

Maráz * **Te** (Széphely mellett Maras határrész őrzi emlékét) 1333, 1335: *sacerdos* de *Maras*; 1334: *Maraz* (Tr). 1396.VII.: Marczali Miklós temesi ispán Maráz mellett (Te) legyőzi a Krassó és Temes vm-ben pusztító török csapatot. © 1417: *opp. Maraz*; 1456: *Maraz*. Hunyadi János kapta

királyi adományul; 1478: predium *Maraz*. Mint a magvaszakadt Vitéz Péter birtokát a Csákyak kapták a királytól (Cs 2: 18). – Su 2: 366.

Márcia Ko (a vm K-i hr, Régen-ÉÉNy) 1956: *Márcia* Bátos tartozéka. – Marția = Su 1: 381. 1956. {1981 Ø}

Marciháza (Marcellháza) Bi (Szalonta-É) 1291–4: v. f-rum *Marcelli*; 1341: Nicolaus f. Mathie de *Marcilhaza*. Marcell fiainak faluja; utóbb Marciházi nemes királyi ember (1341). Papja 1291–4 között másodízben 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 1: 641). 1412: *Marchelhaza* (Cs; J); 1458: *Marcelhaza* (Cs 1: 615; Jakó 294). 1530.VI.17.: *Marczelhaza*-i néhai Tanka János fia: János pap szentmihályfalvi {Asz} plébános távoli apai jószágait oltalmazás végett Iklódi Fodor Istvánra bízta, akit arra is felhatalmaz, hogy testvéreinek özvegyei: Tanka Mihályné: Katalin és Tanka Pálné: Ilona kezén lévő ingóságait visszaszerezze (KmJkv (4306). 1808: *Marcziháza* h. 1851: ≈, Bi vm, a Korhány vizénél, 18 r. *kath.*, 300 n. e. *óhitü* lak., s anyatemplommal, 17 4/8 urbéri telekkel. Birja a Thurzó nemzetség, melynek itt szép laka s tágas kertje van. Határa mintegy 3000 holdnyi, s mindent jól megterem (Fé 3: 67). 1888: ≈ Cséffai js (Je 492 & Pánt psz). 1913: Marciháza Bi vm. 1920: *határfalu*. – 1909/19: Marțihaz, *M*, L 521: r 439; m (111). > Mărtihaz = Su 1: 387. 1291–1851. > 1974: Marțihaz c. Mădăras {Madarász kzs faluja ÉNy-ra} [20 A]

Mardest * **Kr** (Facsád táján) 1514–1516: *Mardesth*, 1597: *Mardesti*, 1617: *Murgest*, 1620: *Mardeste*, 1723. tk: *Marest* (Pesty: Krassó II/2. 21). – Su 2: 366.

Mardos Me (Medgyes-D) 1373: *Mardisch*, 1373–5: *Ardesch*, 1414: *Argias*, 1415: *Argyas* (Ub II. 409, 416, 600, 646). 1733: *Mardas*, 1750: *Moardos*, 1760–2: *Mordisch*. 1808: Mardes, Mordisch, Árgyes (103). 1861: Argyes, ≈, Moardes **Me** (35) és Mardos **Me** (36). 1888: ≈ (Mardisch, Mardes) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 492). 1913: Mardos **NK** vm Szentágotai js (Az). – 1909/19: Moardăș, *M*, *M*, L 653: r 319; n (115). = Su 1: 403. 1373–1854. – 1974: c. Mihăileni {Sálfalva kzs faluja É-ra} [35 B]

Máréfalva Uh (Székelyudvarhely-ÉK, a Szeredai úton) 1566: *Marefalwa*, 1567: *Mareffalwa*, 1576: *Máréfalwa*, 1602: *Máréfalva* (SzO I. 204, II. 220, IV. 42, V. 287). 1614: Máréfalva 47 családfő (Uh 54). 1733: *Máréfalva*. 1808: Mátéfalva ~ Máréfalva (105). 1861: Máréfalva Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 492). 1913: Máréfalva Uh vm (Az). # Kovácsné József Magda: *Máréfalva mai magyar kereszt- és becenevei* (NyIrk 1977.2). – Marefalău > Satul Mare = Su 2: 99. 1566–1854. > 1974: Satu Mare c. Brădești {Fenyéd kzs faluja, K-i hrs} [25 C]

Márga 1. Te~Szö (Karánsebes-ÉK, a Bisztra b. p. közelében) Római neve: Pons Augusti (Su). 1470: *Marga* nemesi névben (Cs 2: 50); = ≈ (Pesty: Szörény II. 301). 1808: Marga (104). 1888: Márga **KrSzö** Karánsebesi js (Je 492). 1913: Márga **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Marga, *M*, L 1800: r 1751; n, zs (111). = Su 1: 378. 1470, 1829, 1840. [43 A]

Márga 2. KrSzö (Karánsebes-ÉK, a Bisztra j. p.) 1888: Váma-Márga **KrSzö** Karánsebesi js (Je 713). 1913: **Vámosmárga** **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Vamamarga, *Vámamarga*, L 102: r 94 (194). > Vama Marga = Su 2: 236. 1909, 1913. – 1974: c. Marga {Márga kzs faluja DNy-ra} [43 A]

Marginen Fo (Fogarás-DDK) 1437: *Martsinen*, 1557: *Mardsina* (Su). 1635: *Marcšina* (Makkai 471) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Margyna*, 1750: *Merdsinen*, 1760–2: *Marsinen*. 1808: Mardsina ~ Mardcsina ~ Marsina, Marschen (103). 1861: Mardsina Fo (25). 1888: Marginen (Mardzsín, Marzsinény) Fogarasi js (Je 493). 1913: Marginen Fo vm (Az). – 1909/19: Mărgineni, *Marzsinen*, L 907 gk. r (111). = Su 1: 386. 1437–1854. – 1974: c. Hirseni {Herszény kzs faluja DK-re} [36 D]

Margitta Id. Szolnok vm (Gy 1: 641) > Bi (Várad-ÉK) 1216: *Margneta*, 1334: *Margytha*, 1335: *sacerdos* de *Marguita* (Tr). 1352: *Marita* (Cs; J); 1363: *Margita* (Cs; Jakó 294); 1422, 1425: *Margythafalwa* Csáky-birtok; 1520-ban a vámhelyek közt említik (Cs 1: 616). ?–1629: **Margitai Péter** prédikációszerző. 1808: Margitta, Margaretén (104). 1851: *Margita*, mezőváros, Bi vm, kies szőlőhegyekkel s erdőkkel rakott vidéken, postahivatallal és váltással Székelyid és Déda közt. Van

3218 lak., kik közt 2062 **ref.**, 762 **r. kath.**, 88 n. e. **óhitü**, 21 **g. kath.**, 10 ágostai, 275 zsidó. Ref. és romai kath. anyateplmok, synagóga. Határa 8195 1/2 hold, ... 260 kézműves van itt és 15 kereskedő. Van itt továbbá sóház, gyógyszerár, sör- és szeszgyár. F. u. gr. Csáky Sándor (Fé 3: 67). 1888: Margittai js szh, 1888: ház 590, L 3529 (Je 493). *1906: **Horváth Imre** költő (–1994, Nv). 1913: Margitta Bi vm (Az). **Ref.** ehk 2001: 33 / 45 / - 12 (PaK, 2002.1). – 1909/19: Mărghita, M, L 5095: r 241; m, zs, szlovák (111). Mărghita = Su 1: 378. 1216– 1851. [11 C]

Mária(falva) * **Ar** (Pécska mellett) **1219**: villa *Marie* (Tr). – Su 2: 366.

Máriafölde Tt (1913) < Terem(alja)telek Csa.

MáriaHAVAS Kr (Szászkabánya-D) 1755, 1790 (Pesty: Krassó II/2. 22), 1828: *Maria Schnee* (Nagy 183). 1851: *Maria-Schnee*, kis bányahelység, Kr vm: 2 **kath.**, 194 **óhitü** lak. (Fé 3: 68). 1888: Máriáschenee (Stennapar) **KrSzö** Jámi js (Je 493). 1913: MáriaHAVAS KrSzö vm (Az). – 1909/19: Şchinăpar (Ştinăpar), *Máriáschnee*, L 700: r 687; n (171). > Stinăpari = Su 2: 145. 1755–1913. > Ştinăpari [54 A]

Máriatelek (Mariamagdolnatelke) * **Ko** (Kolozsvár-Kajántó-ÉNy) **1283**: p. *Mariateluk* ~ *Mariatelk*, *Mariatelukfew*; 1285: p. *Mariatelke*; 1315: *Mariamagdalen Theleke* ~ *Mariatheleke*. A kolozsmonostori apátság birtoka. Kajántóval közös határát 1283-ban megjárták, amiből kiderül, a Kajántótól ÉNy-ra lévő mai Csonka puszta helyén terült el. Ugyanitt volt vele határos 1315-ben Szomordok (+1263, +1296, +1324 is Gy 3: 363). 1315: *Mariamagdalen T(h)eleke* Zomordok hrs (An 4: 178). 1358: p. *Mariateleke*; 1367: t/p. *Mariatelke*; 1469: pr. *Maryatelke* (1263–1469. Cs 5: 380). – Su 2: 366.

Marillavölgy KrSzö (Oravicabánya hrs) 1888: Marillavölgy -Y- (t) Oravicza KrSzö. – 1909/19: Marila, *Márilavölgy*, &, v. Oravița-montană (111). = Su 1: 379. 1909. » Oravița

Marinkolcz * **Kr** (Oravicabánya táján, Alsóvárány mellett) 1464: *Marinkolcz*. Az Illyédi kerületben feküdt (Cs 2: 104). – Su 2: 366.

Marisel Ko (1861) : Havasnagyfalu.

Marisfalva * **Hu** (Marosillye-É, Vorca, Viszka táján) 1468: p. *Marisfalwa*. Illye város birtoka (Cs 5: 111). – Su 2: 366.

Márjamagdolna * **Bi** (Szentjobb-ÉK hrs) 1332–7: Lucas **sacerdos** de v. *Marie Magdalene*. Papja 1332–7: évi 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 642). 1353: *Mariamagdalen* (J); 1354: ≈, 1446: pr. ≈ Csáky-birtok (Cs 1: 616); 1519: *Maryamagdolna* (Jakó 297). 1808: pr. *Magdolna* h. – Su 2: 366. 1332–1519.

Marján * **Ar** (Pécska-K) 1333: Petrus **sacerdos** de *Moran*, *Morian*. Papja 1333: 16 1/2 báni, 1334.I: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 181). 1446: *Maryan* (Cs 1: 775); 1479: ≈ Szád vár 16. tartozéka, vámmal (Cs 1: 762. Szád); 1483-ban Lendvai Bánfi-birtok (Cs 1: 773. Marján). 1723. tk: *Marian* psz (Gy). – Su 2: 372. Moran, 1333–1723.

Márka Kr (Ipp mellett) 1314: *Markus* (Tr). 1343: *Markusy* (P); 1438: *Marka*. A mai Markaszék, amellyel együtt említik. Hajdan Szék külön (oláh) helység volt Marka mellett (Cs 1: 583. Marka). 1479: *Marka*, *Zeek* (Cs 1: 584); =: *Marka*, *Szék* (Petri IV. 44). 1913: **Márkaszék Szi** vm. **Ld Szék Bi**.

Márkfalva 1. * **Te** (Detta táján) 1462: *Markfalwa* Doboz 21. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). 1462: ≈, 1483: *Maarkfalwa* Oszlári Majosiak birtoka volt. Előbbi része lehet, mert szintén Doboz vidékén feküdt, de inkább Sipet és Fólya felé (Cs 2: 50). – Su 2: 367.

Márkfalva 2. * **To** (Régen táján) 1332–1334: **sacerdos** de *villa Marci* (Tr) **egyházás** hely. – Su 2: 366.

Márkháza Do (KmJkv) : Márokháza.

Márkis * Csa (Szemlak-É) 1332: t. *Markys*. Telki Ny-i szomszédja (Gy 1: 864). – Su 2: 367. t. Markys 1232 {! Egres-Ny, a tatárjáráskor pusztult el}.

Márkod Msz (Nyárádszereda-ÉK) 1567: *Markod*, 1570: p. *Markodfalwa* (SzO II. 217, III. 331). 1614: Markod 38 családfő (Msz 57). 1640: I. Rákóczi György fejedelem márkodi előnévvel nemességet ad a Gönczi családnak (Ravasz L.: Eml. 10). 1758–1850: 13 **tanítója** ismert (Sipos 127). 1760–2: *Mailor* [: *Markod*]. 1808: Markod (104). 1861: Márkod Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 494). 1913: Márkod MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Márcud > 1929: Márculeni, L 630, H {Vá}: Dămieni {Deményháza} 3 km (AnR). = Su 1: 386. 1567–1854. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmagyarós kzs faluja} [24 D]

Márkos 1. Bi (Hegyközszentmiklós-É hrs) {1083–95} 1162–72: v. *Markus*. 1219: Marcellus de v. *Marcusy*. I. László király adta a szentjobbi apátságnak 11 ház szabadossal, határát pedig leírta III. Béla király elveszett oklevele. A monostor falvai között felsorolta III. István király {1162–1172} összeírólevele is. 1219-ben a szentjobbi apát poroszlója e faluból való. Ma a Szentjossal szomszédos Hegyközszentmiklós É-i végénél *Márkos völgy* (1886/906. tk) található, s így lehet, hogy Szentmiklós régi neve volt Márkos, vagy Márkos beleolvadt Szentmiklós határába (Gy 1: 642). – Su 2: 367. 1169, 1219.

Márkos 2. Fe (Brassó-ÉK, Dobolló-D hrs; 538 m) 1505: *Markos* (SzO I. 308). 1733: *Márkos*, 1760–2: *Oláh Markus*. 1808: Markos, Markesdorf (104). 1861: Márkos, Makesdorf **FF** (3). 1888: Márkos **Hsz** Sepsi js (Je 494). 1913: Márkos Hsz vm (Az). 1968: Dobolló kzs faluja. 1969 L 470. – 1909/19: Marco, *M*, L 647: r 642 (110). > Mărcuş = Su 1: 386. 1505–1854. [37 D]

Márkosfalva Ké/Hsz (Kézdivásárhely-DNy; 540-555 m) 1497: v. *Markosfalwa*, 1523: p. *Markosfalwa* (SzO III. 132, 217). 1607.VII.27.: *Márkosfalwa* buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 3, ludat 1. Ezek egy berbécset is adgyanak (a fejedelmi biztosok éllemezésére. SzO VIII. 360). 1614: Márkosfalva 70 családfő (Ké 30). 1614: Szabó Jakab régi drabant most **Schola Mester**; 1635: Szabó Márton fejedelmi secretarius (SzO). 1635.VII.13.: Bardóc szék kiváltságlevelének írója mint fejedelmi titkár *Martinus Markosffalui* secretarius (SzO VIII. 373). 1808: Márkosfalva (104). *1810: **Márkosfalvi Barabás Miklós** festő (–1898, Bp). 1861: ≈ Hsz (29). 1888: ≈ Kézdi js (Je 494). 1913: **Kézdimárkosfalva** Hsz vm (Az). Összenőtt Mátisfalvával. 1968: Szentkatolna kzs. faluja 8 km. 1969 L 755. – Mărcuşa = Su 1: 386. 1497–1854. – 1974: c. Cernat {Csernát kzs faluja D-re 5 km} [38 C]

Márkosréth Hsz (Brassó-ÉK, Dobolló-É hrs) 1968: Márkosréth Dobolló kzs faluja. 1969 L 526. – Lunca Mărcuşului = Su 1: 367. 1954. – 1968: c. Dobîrlău [37 D]

Markunya * Szö (Orsova táján, Dunatölgyes és Óasszonyréth közt) 1598: pr. *Marcunia* (Pesty: Szörény II. 301). – Su 2: 366.

Markusest * Szö (Orsova táján, Ekés mellett) 1519: pr. *Markwsesth*, 1527: *Markowycza* (Pesty: Szörény II. 305). – Su 2: 366.

Maró Do (Doboka-É) 1335: *Moro*. Kökényesréthold nb. Dobokai Mikud bán fiai Miklós fiai bírták (Gy 2: 80). 1440.I.20.: Marai Miklós **ü**: Kide (KmJkv 183); 1440.V.28.: Dobokai Lökös János és fia Bálint *Maro* birtokbeli részét zálogba adja Dobokai Miklósnak (235); 1440.XII.2.: Marai Gergely fiai: Mihály és László Gyulán részirtokosok (285); 1455.V.3.: Marai Albert **üv**: Valkó (1199); 1459.X.15.: Marai Albert **üv**: Kide (1381). Ld még KmJkv I. 976, II. 974. 1750: *Marou*. 1808: Maró h. 1861: Maró Do (16). 1888: Moró (Maró, Mareu, Mores) **SzD** Szamosújvári js (Je 514). 1913: **Moró SzD** vm (Az). – 1909/19: Morău, *M*, L 399: r 396 (117). = Su 1: 408. 1295 {! Cf. Gy 1: 510. Maró Békés vm}; 1335–1854. – 1974: c. Corneşti {Magyarszarvaskend kzs faluja D-re} [22 B]

Marocháza (Marucháza) * Ko (Tuzson-ÉNy) {1316 e.} 1319: v. *Moruchaza*; 1325: p. ≈; 1332–4: Henricus (**sacerdos**) de v. *Marci*. Tuzson tartozéka. A telegdi székelyek közül való Tuzsoni nemesek, Semyen unokái birtokolják (1319); 1316 e. Iwahun tordai ispán Dombbal és Tuzsonnal együtt kifosztotta. Az 1325-i osztozáskor Simien fia Mihály fiai: Miklós és János kapják. Kérdéses,

hogyan idevaló volt-e az Ózdi esperességbeli templom papja, aki 1332: 2 1/2 kúntinus, 1333 I: 6 régi báni, 1334 II: 2 gs pápai tizedet fizet. Ma hn Tuzson mellett ÉNy-ra, 1875. tk: La Moruz, Țigla Morutiui; 1911. tk: Țigla Moruțului; ettől D-re, Báld határában kereshető (Gy 3: 363). 1325: p. *Moruchhaza*. 1395: p. *Moruch*; 1410: Nicolaus de *Marochhazy* (Tuzsoni Bolgár Miklós értendő). Maróczházi ~ Tuzsoni Bolgár, Tuzsoni ~ T. Tamási, Szenkirályi-birtok (Cs 5: 380. Maróc ~ Marócháza).

Márokháza (Hérhalom, Órhalom) Do (Szék-DDK) 1310: Math. f. Gyuge de *Herholm* ... et Andreas (Gy). 1310: *Herholm*-i Gyuge fia Máté Macskás (SzMárton-M) föld felét Macskási István fia Józsefnek adja (An 2: 861). 1318: v. *Markhaza*; 1329: t. ≈ ; 1337: p. *Markhaza*; 1348: p. *Eurholm* ... a. n. *Markhaza* . „Hérhalmi“ Gyuge fiai: Máté és András 1310-ben vallották, hogy apjuk Macskás felét még a nyögérek (kun-tatórok) átvonulása idején (1285) eladta. 1337-ben „Kalocsai“ Máté fia János unokatestvéreivel együtt öröklött birtokát, Márokházát cserébe adta Hontpázmány nb. Pogány Istvánnak, aki 1348-ban Órhalom, másnéven Márkháza birtokot serviensének, Hosszúéri Gálnak adta. 1318, 1329: Bogács és Gyulatelke határosa (Gy 2: 80). 1439.II.9.: Barnabás *Markhaza*-i lakos ü: Szamosfalva (KmJkv 117); 1440.V.18.: *Markhaza* Kakasfalvi és Frátai Szentés-birtok (230); 1440.IX.13.u.: *Markhaza*-n Veres Barnabás ü: Gerend (272); 1440.XI.17.u.: *Markhaza*-n lakó Barnabás és Kutus Imre ü: Kakasfalva (282); 1442.I.27.: *Markhaza*-n lakó Márk ü: Papfalva (409); 1442.II.11.: *Markhaza*-n lakó Veres Barla ü: Zalatna (422); 1442.IV.29.: *Markhaza*-n Frátai és Botházi birtokosok (450); 1459.XII.10.: *Marhaza*-n Szentmihályi rb cserében Farnasiakhoz kerül (1406). Ld még KmJkv I. 976, II. 974. **1587: Marokhaza**. – E: fl. 8, A: fl. 4 (Dé 42). 1733: *Marok-Haza*, 1750: *Marakhaza*, 1760–2: *Marokháza*. 1808: *Márokháza* h.; 1861: Morokháza Do (16). 1888: Marokháza **Ko** Mocsi js (Je 494). 1913: **Marokháza** Ko vm (Az). – 1909/19: Marocaza, *Mh*, L 474: r 460 (111). > 1956: Tăușeni = Su 2: 184. 1318–1854. – 1974: c. Bonțida {Bonchida kzs faluja DK-re} [23 A]

Máron (Marin) Kr (Kraszna-DNy) 1312: p. *Maryn*. 1312 e. Endrédi Phile fia István fiaiei; hűtlenségük miatt Károly király tőlük elkobozta, s 1312-ben Báni István mesternek adta (Gy 3: 517). 1458, 1482, 1483: *Maron* (Cs 1: 584). 1458: ≈; 1497: *Marony* (Petri IV. 49). 1478.I.29.: Bánffy Mihály tiltja Nagyalusi Marton Mihályt attól, hogy *Maron* egészbirtokot elidegenítse Bánffy Jánosnak (KmJkv 2259); 1488.V.18.: Körösi Zsigmond *Maron* zálogos felét zálogba adja Keczei Szele Mártonnak (2678). 1733: *Marinul*, 1760–2: *Máron*. 1808: *Máron* h. 1888: ≈ (Marinu) **Szi** Krasznai js (Je 494). 1913: Máron Szi vm (Az). – 1909/19: Marin, *M*, L 577: r 561; zs (111). = Su 1: 379. 1458–1854. – 1974: c. Crasna {Kraszna kzs faluja} [11 D]

Maros 1. Bi 1. (Bél-É) 1808: Marus (Kis-) (105). 1828, : Kis Maros (Nagy, I. 93). 1851: *Kis-Maros*, Bi vm, hegyek közt, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, 220 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 71).Fényes). 1888: Kis-Maros Béli js (Je 429). 1913: **Bélikismaros** Bi (Az). – 1909/19: Stoinești, *Km*, L 241: r 237 (167). > Stoienesti = Su 2: 146. 1818, 1851, 1913. > 1974 Stoinești 1974: c. Craiva {Bélikirálymező kzs faluja} [20 D]

Maros 2. Bi 2. (Bél-É) 1828: Nagy Maros (Nagy, I. 93). 1851: NagyMaros, Bi vm, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, 315 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. ... patakja 5 malmot hajt; lakosai faszerszánokat csinálnak (Fé 3: 70). 1888: Nagy-Maros Béli js (Je 527). 1913: **Bélnagymaros** Bi vm (Az). – 1909/19: Măraș, *Nm*, L 421: r 404; m, zs (110). = Su 1: 386. 1828, 1851; 1913: Bélmáros (H). – 1974: c. Craiva {Bélikirálymező kzs faluja} [20 D]

Maros folyó ... 1238: iuxta *Morisium*, Asszonylaka * Arad-D (Gy 1: 172). 1256: prope *Morosium*, Cenkeövrénye Arad-Ny-ra (Gy 1: 174; Er 222). 1288: Nagylak (Fe vm) ab utraque parte fl-i *Morus* (Gy 2: 175). 1289: t. *Gomord* {> Szentimre Fe vm} iuxta fl-m *Morus* (Gy 2: 186). 1289.IX.18.: a tordai vár Aranyas és *Morus* folyó közötti földje (KmJkv 1); 1291.III.12.: ... és *Marus* (2). 1293: iuxta fl-m *Morus*, Hódosmonostora Arad-Ny (Gy 1: 178; Er 522). 1308: *Morus* (Maros)Nagylak hr (An 2: 354). 1316: *Arky* a *Morus* mellett (An 4: 295). 1325: Ár(o)ki * Csálya és Arad közt, a Maros partján (Gy 1: 172). 1430: in portu *Morus* Tordas hr (KmJkv 65); 1440: Szentiván határában a *Maros* folyón malom (222); 1448: Szentimre a *Moros* folyó mellett (6250; 1449:

Hadrév határán a *Marws*-on háromkerekű új malmot építenek (774); 1467: Kisfalud végén új malmot építenek a *Maros*-ra (1751); 1482: Radnót közelében a *Morisius* folyón malom (2346).

1840.aug.16. Borbereken túl át keltünk az itt széles Maros derék álló hidján ... a Marosnak ismét egy czifra fa hidján jöttünk által Piskiné (Tanárky).

Maros-előtagú hs 1888 (Je 494-5): Akna-Újvár (Marosújvár), Bæld, Bogát, Borgó, Brettye, Csúcs, Csüged, Dátos, Décse, Gézse (Géza), Hodák, Illye, Jára, Kecze, Keresztur, Koppánd, Kövesd, Lekencze, Ludas, Németi, Orbó, Oroszfalva, Solymos, Szentanna: Sz-A, Szentgyörgy: Sz-Gy, Szentimre: Sz-I, Szentkirály (AF vm), Szentkirály (MT vm), Vásárhely.

Marosaszó Te < Hosszúaszó.

Marosberkes Kr (Soborsin-DNy, a Maros b. p.) 1596: *Piertes*, 1717: *Birtesch* (Pesty: Krassó, II/1. 52). 1808: Birkis (20). 1828: **opp.** Birkis, Pirkisch (Nagy 179). 1851: *Birkis*, mezőváros, Kr vm, 12 **kath.**, 1381 n. e. **óhitű** lak. s anyateplommal, jó vásárokkal. F. u. gróf Zichy (Fé 1: 135). 1888: Birkis **KrSzö** Marosi js (Je 244). 1913: Marosberkes **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Birchiş, *Birkis*, L 1499: r 1447; m, zs, n (21). = Su 1: 80. 1596–1913. [33 C]

Marosborgó Be (Beszterce-ÉK, Borgótiha-K) 1835: *Marosenii* (Su). 1861: Borgó-Marosény **Na** (26). 1888: M-B (Borgó-Marosény, Borgó-Mureseny) **BN** Jádi js (Je 494). 1913: Marosborgó **BN** vm (Az). – 1909/19: Borgo-Murăşeni, *Mb*, L 1086: r 1016; zs (25). > 1956: Mureşenii Bîrgăului = Su 1: 412. 1835–1854. [14 C]

Marosborosznok Ar (Lippa-DK) 1437: kenezius de *Bruznu*; 1440: *Brwznyk* (Pesty: Krassó, II/1. 97). 1477: *Brwznyk* Ar Solymos vár 13. tartozéka (Cs 1: 761. Solymos). 1808: Bruznic, (i) Bruznic (27). 1851: *Bruznyik*, Kr vm, nagy erdős hegyek közt, 2 **kath.**, 1136 **óhitű** lak., s anyateplommal. F. u. a kamara (Fé 1: 169). 1888: Bruznic (Briznik) **KrSzö** Marosi js (Je 259). 1913: Marosborosznok **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Bruznic, *Br*, L 970: r 950; n (30). = Su 1: 107. 1437–1913. – 1974: c. Dorgoş {Dorgos kzs faluja} [32 D]

Marosborsa Ar (Lippa-K, a Maros j. p. közelében) 1471: *Bozova*, 1479: *Nagbozwa*, 1519: *Also Bozwa* (Cs 1: 768). 1743: Berzova. 1808: Berzava (18). 1851: *Berzova*, Ar vm, az erdélyi utban, 1421 n. e. **óhitű** lak., kis **fatemplom**, két lelkész. Hegyes-völgyes határa 12 000 hold, ... Birja özv. Kaszonyi Aloysia asszonyság (Fé 1: 125). 1888: Berzova Ar Radnai js (Je 241). 1913: Marosborsa Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Bârzava, *Berzova*, L 1732: r 1554; m, zs (15). Bîrzava = Su 1: 83. 1471–1913. [32 B]

Maroseperjes Te (Lippa-K, a Maros b. p.) 1717: *Chelmac*, 1723–25: *Kelnak* (Mercy tk, Borovszky: Temes, 71). 1808: *Kelmák* val. 1851: *Kelmák*, Te vm, 782 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. Hegyes-völgyes határa sovány, 3201 hold ... A Maros partján van egy régi vára düledéke, melly nagy részt már a Maros medrébe beszakadt, de még most is látható a kemény kőfalban egy vaskapcsokkal erősített mély üreg, melly vészteljes fogház lehetett ... Birja gr. Latour Tódor hadügyminiszter örököse (Fé 2: 196). 1913: Maroseperjes Te vm Lippai js (Az). – 1909/19: Chelmac, *K*, L 1261: r 1245 (42). = Su 1: 137. 1717–1913. [32 B]

Maroserdőd Kr (Lugos-ÉK) 1414–6: *Padurany*, 1717: *Padurány* (Pesty: Krassó II/2. 86). 1808: ≈, Paduran (123). 1851: ≈, Kr vm, 3 **kath.**, 297 **óhitű** lak., anyateplommal, sok legelővel. F. u. a kamara (Fé 3: 184). 1913: Maroserdőd **KrSzö** vm Marosi js (Az). – 1909/19: Pădurani, *P*, L 498: r 381; c (129). > Pădureni = Su 2: 28. 1514–1913. > 1974: Pădurani c. Mănăştiiur {Bégamonostor kzs faluja É-ra} [32 D]

Marosest MT (Marosvásárhely-Ny) 1956: *Marosest* Mezőbánd tartozéka. – Mărăşeşti = Su 1: 386. {1981 Ø}

Marosfalva ~ Marosújfalva Gy/Cs 1956: *Marosfalva* Gyergyóújfalva Maros balparti falurésze. – Mureş-Sat = Su 1: 412. 1956. – 1974: » Suseni { Gyergyóújfalva } [25 A]

Marosfő Gy/Cs (Gyergyószentmiklós-DK; 891 m) Nyári szálláshelyből alakult. 1913: Marosfő Csik vm Gyergyószentmiklósi js (Az). Kifejlődött üdülőtelep. – Mureș Izvor > Izvorul Mureșului = Su 1: 313. 1956. > 1974: Izvorul Mureșului c. Voșlobeni {Vasláb kzs faluja DK-re} [25 D]

Marosföld vsz Maros-vidék 1614: Marosföldi Imre Martonoson (Uh) advena (SzO).

Maroshévíz To (Gyergyószentmiklós-ÉNy, a Szamos partján) 1760–2: *Taplosza*. 1808: Toplicza, Töplitz (171). 1861: Toplicza To (11). 1888: Oláh-Toplicza -Y- Marosi felső js (Je 553). 1913: Maroshévíz MT vm Régeni felső js (Az). – 1909/19: Toplița, *Mhv*, mai inainte Oláhtoplicza, L 5218: r 3679; m, zs (183). Toplița Română > Toplița = Su 2: 201. 1760–1854 {1913}. [25 A]

Maroshollód Ar (Soborsin-ÉK) 1743: *Korbestie* (Su). 1808: Korbesty (88). 1851: ≈, Ar vm, Erdélyország szélén, ut. p. Soborsin, hegyek között egy nagy völgyön elnyulva, 387 n. e. **óhitű** lak., s egy fatemplommal. Hegyes-völgyes határa 1384 hold, ... Birja Szálbek György (Fé 2: 248) 1888: Korbest Radnai js (Je 445). 1913: Maroshollód Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Corbești, K, L 704 **ort. r** (54). = Su 1: 165. 1743–1913. [33 A]

Marosi Református Egyházmegye # Imreh B.: *Papok, lévíták, mesterek a marosi egyházmegyében* (Eht II. 1944. 1-2. sz.).

Maroskáptalan AF (1913) : Ivánkatelke Fe.

Maroslaka MT < Hodák To.

Marosnagyvölgy Kr (Soborsin-D, a Maros b. p.) 1717: *Vallemare* (Pesty: Krassó II/2. 269). 1808: Vallemáre, Váleamáre (180). 1851: *Valemare (Ó-)*, Kr vm, a Maros mellett, 586 **óhitű** lakossal, s anyatemplommal. Sóházzal. F. u. a kamara (Fé 4: 257). 1888: Valemáre **KrSzö** Marosi js (Je 712). 1913: Marosnagyvölgy KrSzö vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, *Valemáre*, L 570: r 519; m (193). Valea Mare = Su 2: 230. 1717–1913. . > 1974: Vale Mare c. Săvirșin {Soborsin kzs faluja} [33 A-C]

Marosontúli főesperesség – Archidiaconatus (Csanádi Ehm) 1304: Pál fe (An 1:320).

Marossalatna Ar (1913) : Szlatina.

Marosszék: önálló tájegység, a régi székely székek egyike; székhelye Marosvásárhely volt. Eredetileg a Kis-Küküllő felső völgye (Erdőszentgyörgy vásáros központtal), a Nyárad völgye (Nyárádszereda vásáros központtal) és Mvh környékének falvai tartoztak hozzá. Az 1876. évi megtervezés óta általában hozzáveszik a Szászrégentől délre húzódó Mezőség széli, Maros menti magyarlakta községeket is. Msz Erdély korán magyarok által benépesített részei közé tartozik (10–11. sz.). Székely lakói csak a Mezőség felé eső részein és a Nyárad torkolatának környékén élnek vegyesen a középkor vége óta bevándorolt románokkal. Jellegzetes tájai a Kis-Küküllő felső völgyében a *Sóvidék*, ill. a *Nyáradmente*, melynek római katolikusok lakta felső részét tréfásan *Szentföldnek* nevezik, és az ugyancsak humoros színezetű nevet viselő *Murokország*, amely a Nyárad torkolata közelében fekszik (K. L. 139).

1325.VII.11. Symian telegdi székely fiai megosztóznak részint vármegyei területen, részint *inter sículos de Tylegd* fekvő birtokaikon; ez utóbbiakon malmok és szőlősök is voltak (SzO II. 414); 1408.IV.9. SzO III. 426: Symian unokája Simon telegdi birtokai Marosszékben voltak (Bakó G., Brassói Lapok, 1981.II.2.).

Marosszék hadnagyai 1412: Nicolaus Bolgar, Stephanus filius Semyen de Zenthkyral maiori exercitus sedis Siculorum de Marus Marosszék vénei élén nagyernyei határjáráson (SzO VIII. 45). 1468.III.: Mátyás király az erdélyi lázadásba belekeveredett Maros és Aranyas széki székelyeknek megbocsát (KmJkv 1793); 1484.I.23.: Band in sede *Maroszek* (2478).@ Ld még KmJkv II. 974.

1545–1548 A székely nemek és ágak lajstroma Marosszékben (ETA I. 261-264).

1596: Marosszék királybírája Bogáti Boldizsár.

1601.XII.31., Déva: Báthory szabadságlevele a marosszéki székelyeknek. Indoklása: az 1595. évi havaselti hadjáratban „rendkívüli vitézségnek adták tanújelét“, s ezzel megmutatták, hogy „még virágzik közöttük a régi hun erő és dicsőség“ (SzO IV. 168-171).

1861: XIV. {th} Marosszék. Gyűléseit tartja Maros-Vásárhelytt (helységei 31-33).

Marosszék + To vm keleti részei 1876: Maros-Torda vármegye. Maros-Torda vármegye járásai (Je 39-40): 1. Marosi alsó (szh: Mvh), 2. Marosi felső (Mvh), 3. Nyárádszeredai, 4. Régeni alsó (Szászrégen), 5. Régeni felső járás (Magyarrégen).

Sipos G.: *Marosszéki népoktatás a XV. századtól 1848-ig* (MtT 1980). Keresztes Gyula: *Maros megyei kastélyok és udvarházak*. Mvh 1995.

Marosziget KrSzö (1913) < Szigetfő.

Marosújvár < Újvár (Kincsed, Novum Castrum) 1. Fe (Torda-D, a Maros b. p.) [1068-ra]: quidam ... de speculatoribus, nomine Fanciska, qui erat de *Novo Castro*; 1177: v. Tordosi de *Vyuar*; 1268: t-m *Novi Castri* Kunchey vocatam; 1296: t. *Kuncedyuar* vocata iuxta Morosium, ubi sunt site 2 v-e, una *Wyuar*, secunda vero Foludy nominata et 2 eccl-e lapidee, una ... **eccl. B. Mychaelis** et altera **S. Georgii martiris**; 1338: p. *Wywar*. Vár, melynek ispánsága az I. István kori vármegyékhez képest „új“ volt, a XII. században pedig biztosan fennállt, így nagy valószínűséggel sorolható az István uralkodása végén vagy után létrehozott határvárispánságok közé. Inkább idevaló, semmint abaújvári azon Fancsika határkémlelő, aki 1068-ban, amikor Salamon király, Géza és László herceg Dobokavárott várakozott, hírt hozott, hogy a kun sereg Kerlés felé közeledik. A várat 1177-ben említik először. Ismert tartozéka volt Tordas (1177), Kincsi (1268), Hari (1280-ig) és Faludi (1296 e.). A vár 1296-i *Kincsed*-előnevének és egyik *Kincsi* nevű tartozékának összefüggése azzal is magyarázható, hogy Kincse volt a várhely eredeti neve, és talán a Bihar vm-i *Kincse* is tartozéka lehetett. Újvárat Faludival és Kincsit István ifj. király 1268 k. Tyukod nb. Gerendi Sámson fia Jakabnak adta; rokonsága 1296-ban Faludival és két köteplommal (Sz. Mihály és Sz. György) cserébe adta az erdélyi püspöknek. A püspök 1298-ban tovább adta cserébe Kökényesrénd nb. Mykud bánnak és három fiának. Mykud fiai: Miklós és Péter rövidesen cserébe adták Monoszlai Egyednek, aki 1300-ban visszaadta a Mykud-fiaknak. 1338-ban Mykud bán fia Péter mester és fia Péter Újvárat tartozékaival és templomainak kegyuraságával zálogba adta az erdélyi püspöknek 70 M-ért, azzal, hogy további beclés szerint növekedni fog a zálogösszeg (Gy 2: 189). 1344.V.1.: VáK: néhai Mikud bán fia Péter magister, fiai: János, Péter és Dávid *Vjvár* birtokukat elzálogosították András erdélyi püspöknek, de nem tudván visszaváltani, nemes férfiak – Péter erdélyi alvajda, Forrai Mihály és Kemin fia Márton Fe vm-i szolgabírók – jelenlétében átadják a **püspöknek** (An 4: 272-273. közt). 1576: *Arx Nova*; 1601, 1620: castrum et **oppidum Maros-Ujvár** (SzO V. 103, 172, IV. 206). 1808: *Újvár (Maros-)* h. Kastélya volt itt is Mikes János grófnak (1804–1880), ahol 1821 júliusában, erdélyi útja során, Széchenyi is felkereste. 1825: Marosakna (Catalogus 112). 1861: Maros-Ujvár AF (6). 1888: Maros-Akna-Újvár (Maros-Újvár) **AF** Marosújvári js szh, ház 592, L 2260 (Je 494). *1903: **Jancsó Béla** orvos, közíró (–1967, Kv). *1905: **Jancsó Elemér** irodalomtörténész (–1971, Kv). 1913: Marosújvár AF vm (Az). – Uioara; 1909/19: Murăș-Uioara, *Marosújvár*, L 4051: r 1812; m, zs, n (119). > Ocne > Salinele Murăș-Uioarei > Ocna Mureș = Su 2: 7. 1825–1854. [23 C] {„Az újvári sóbányákat csak a XVIII. században (1791) nyitották meg újra. Előző adatait ld. Felsőmarosújvár alatt.“ Su 2: 215: Uioara de Sus}

Marosújvár 2. Fe (Marosújvár mellett, újabban hozzácsatolva) 1850: Ujvár, Ujvare din Szusz (StatTr). 1888: Felső-Marosújvár **AF** Marosújvári js (Je 323). 1913: **Felsőmarosújvár** AF vm (Az). – 1909/19: Uioara-de-sus, *Fmú*, L 903: r 676; m (188). Uioara de Sus = Su 2: 215. 1202–1854. » Ocna Mureș

Marosvár (*Maroswar, Morisena*) Ajtony – 972-997 Géza fj kori főúr – székhelye. Ajtony a Maros és Körös vidékén megtelepedett törzs feje volt. Székhelyén Keresztelő Szent János nevére szentelt görög kolostort alapított. A templom cintermében temették el az Oroszlánosnál vívott

csatában (1003 v. 1008) elesetteket. István püspökséget alapított itt – első püspöke Gellért (–1046); a város lett az új vm székhelye is, az oroszlánosi győzőről: Csanád. > **Csanád.**

Marosváradja : Váradja.

Marosvásárhely < Székelyvásárhely Msz (Kolozsvár-DK, a Maros b. p.) **XII. század** 2004: a vártemplomi ferences kolostor mögött **XII. századi** lakóházra bukkantak a régészek. 2004.XI.15. Duna Tv.

1332: **sacerdos** de *Novoforo*, de *Novo Foro Syculorum*; 1334: de *Foro Novo Syculorum*; 1344: datum in loco *Fori Siculorum*; 1349: *Scekulwasarhel* (Tr). 1361: *Forum Siculorum*, *Forum Syculorum*; 1366: *Zekuluasarhel*; 1370: *Zekeluasarhel*, *Zekelwasarhel*, *Zekelwasarhely* (Ub II.).

1400 k. felépül a **ferencesek temploma**.

1400–1425: *Marosvásárhelyi Sorok és Marosvásárhelyi Glosszák*: (1) hétsoros szövegemlék (Koncz Kódex 102b): Királyok II. Könyve 17: 8–10. versének szabad tartalmi összefoglalása 45 (szótárilag 35) szót tartalmaz; (2) 5 lapalji és lapszéli glossza 11 szót tartalmaz. 1956-ban fedezte fel Farczady Elek, a Bolyai Könyvtár igazgatója; a hírt a Kolozsvári Rádió 1956 májusában sugározta. Farczady kutatási eredményeinek felhasználásával Szabó T. Attila ismertette (MNY 1957); Uők kiadták 1957, 1973.

1439.III.29.: generalis congregatio. Ezidőtől gyakran székgyűlések és országgyűlések színhelye.

1447: A város hetivásár tartására szerez jogot (TeO II. 28-29).

1460: **opp.** *Zekelwasarhel* (SzO I. 106). 1463.V.25.: in oppido *Zekelwasarhel* constituti fuisse... Datum in dicta *Zekelwasarhel* ... Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajda (SzO VIII. 102-103).

1469.X.26.u.: *Wasarhel*-i Ambrus **deák ü.**: Bánd (KmJkv 1930).

1482: Mátyás király évi két sokadalom tartását engedélyezi a városnak (SzO V. 24-25).

1487.I.13.: *Zekelwasarhel*-en vízkeresztii nyolcadot tartottak < III.20. (KmJkv 2637).

1493: székelyvásárhelyi céh első említése; 1513-ban már 11 céh működik itt.

1495.IX.28.: *Stephanus de Gernyezek* baccalaureus artium **magister scholae** de *Vasarhely*.

1501.II.4.: *Zekelwasarhel*. Szentgyörgyi és Bazini Péter országbír, erdélyi vajda és székely ispán innen ír a konventnek (KmJkv 3173).

1519.V.5., *Zekelwasarhel*: Szapolyai János erdélyi vajda és székely ispán innen ad utasítást közbírói bevallásra (3726).

1522.I.4.: *Vasarhel*-i Bálint **deák ü.**: Maroscsúcs (3834).

1535.I.2. Szvh: A tartományi gyűlés honvédelmi rendelkezéseiben a székely lovasok közül csak a két lóval szolgálókat illetik *lófő* névvel (MOE I. 613-614; Tá).

1535.II. Szvh: Az erdélyi rendek gyűlése kimondja: a jobbággyá lett közszekelyeket a nemesek kötelesek 15 napon belül korábbi szabad állapotukba visszahelyezni; aki nem teszi, árulás bűnébe esik.

1545 Ogy. Elrendeli a megadózándók összeírását a hét székely széken is.

1553.VI.30-VII.3. Székelyvásárhelyen a székelyek gyűlése, Radnóton a nemesi részgyűlés a Szapolyai-párt mellett dönt.©

1557 a Ferenc-rendi kolostort az országgyűlés iskolává alakíttatja – 1557/1718-tól **Református Kollégium** kezdete.

1569: Tordai Ádám **tanító**, nov. 21-én felszólal a váradi hitvitán.

1580–1658 Nagy Szabó Ferenc: *Memoriálé*.

1592 Sárpataki György **segédtanító**; Erasmus: *Apophtegmata* – 1559. évi bázeli kiadvány – tulajdonában volt.

1595 bíró Szabó Péter; lovasok hadnagya Török János, vice h: Csiszár András; gyalogok hadnagya Nagy Szabó János (Ferenc apja), vice h: Herepei Gergely.

1602 Borsos Tamás főbíró (1599–1604) várépítésbe kezd. **1603**: a dési egy-en megvédi a várépítést. **1604** *Leges seu decreta oppidi Szekeli Vasarhelii. Opera et studio consultissimi viri Thomae Borsos protempore iudicis primarii praedicti oppidi. DD. Anno domini 1604.* (1a: Decsi Dániel városi notarius verse)

1615-ben Kis János **deák** vallja: „az atyja Moldovából jött ki“ (Mvh lt 138/2/1615).

1635: Miklós **deák** (Hódos), Sáfár István (Harasztkerék) *Marus Vasarhelt*, Bozédi Ferenc lófő (Bánd), Kovács Mihály lófő (Csávás Msz) *Vasarhelt* lakik (SzO).

1641–1647: ref. lp és esperes **Veresmarti Gáspár**; 1661.IV-től püspök 1668.III.1. k. bekövetkezett haláláig (Dn 613).

1652 Bács (Ko), Fugitivi: Borsai György *Maros Vasarhelyen* lakik (Gyalu 129).

1733: *Maros-Vásárhely*.

1754: A Királyi Ítéltábla Medgyesről átkerül Marosvásárhelyre, s ez nagy lendületet adott a város fejlődésének. Ekkor ideiglenesen a piac közepén álló régi városházán került elhelyezésre. Később Marosszék székházába költözött, s ott hat évig működött. A szék innen csak hosszas huzavona és viták után tudta székházából kitenni az intézményt, úgy, hogy a piacon e célra megvásárolt két egyemeletes házba költöztették. 1827-ig székelt ebben a két épületben, akkor gróf Kendeffy Ádámtól csere útján szerezték meg az 1789-ben épült barokk Kendeffy-házat. A testület 1827. nov. 13-án tartotta első ülését az új épületben. Ebben az évben helyezték homlokzatára a fekete márványtáblát is, amelyen a következő felirat olvasható:

Sub fausta regimine

Francisci primi Caes. Aug.

Fide et Lege regnantis

Curiae M. P. Trans. Regiae

D.D.D. A.D. MDCCCXXVII.

Themidi Sacrum.

(Orbán, IV. 144.; Fodor István: *Régi, nevezetes épületek és intézmények (Királyi Tábla, Makariás-ház, Lábasház, Szék-ház...stb)* = *Krónikás füzetek*, II. sor. 7. Mvh 1937. 1-6.)

1760–2: civitas *M(aros) Vásárhely*.

1802: **Teleki Sámuel gróf** (1739–1822) – 1777-ben erdélyi főkormányiszéki tanácsos, 1785-ben bihari főispán, 1791-től erdélyi udvari kancellár – a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi a nevét viselő Teleki Tékát. A könyvesház a XVII. században épült emeletes barokk házban, a Wesselényi- illetve Rhédey-házban nyert elhelyezést. Az épületet 1781-ben az akkori tulajdonos kibővítette. Teleki a hatalmas könyvtárral kényelmes elhelyezése érdekében megbízást adott Schlaf Ignácnak a könyvtárépület felépítésére a régi házban. Az épület átalakítási munkálatai az 1790-es évek végén kezdődtek és még a könyvtár megnyitása után is folytatódtak. Iktári Bethlen Zsuzsánna grófnő (1754–1797), a könyvtáralapító felesége, méltó társa férjének a könyvgyűjtésben. A Teleki Tékában a maga teljes egységében és épségében megmaradt a legnagyobb XVIII. századi erdélyi női könyvtár, Bethlen Zsuzsánna magyar tékája, amely a philobiblon könyvgyűjtő asszony hagyatékát tartalmazza. Az 1200 kötetes könyvgyűjteményt részben örökölte, részben maga vásárolta. A könyvek magyarországi és erdélyi magyar szerzőktől való magyar nyelvű munkák. # Deé Nagy Anikó: *A könyvtáralapító Teleki Sámuel*. Kv 1997; Uő: *Könyvgyűjtő asszonyok a XVIII.*

században (Iktári Bethlen Zsuzsánna könyvtáráról). Emlékkönyv Jakó Zsigmond születésének nyolcvanadik évfordulójára. Kv 1996. 135–147.

& Mvh-hez csatolt települések: Benefalva, Hídvég, Remeteszeg, Székelyfalva 1. Msz 1467–1854.

1808: **clr** Vásárhely (Maros-, Székely-), Agropolis ~ Areopolis, Neumarkt, Osorhéj (182).

1840. Vásárhely. Aug. 31. Folytatva a mult napokat. Koronkán tul M.Vásárhely ált előttünk, keveset mutató külsejével; beljebb érvén többet találtunk. A piatz, kivált ha egy nem igen diszes épület közepét nem foglalná, tágas, s emeletes házaktól környezett. Magyar Koronához czimzett rossz fogadoban szálltunk. Meg néztük a Teleky könyvtárt, mellynek jól rendelt csinosága kedvesen lepett meg, e kis országban, hol tudomány még olly kevés. A könyvek szakok szerint osztályozvák, a tékák tetején romai ércz fejek, s a falakon magyar intézet alkotó férjfiak képeik függenek, Teleky Sámuel élet nagyságban, SzIstván rend öltönyében. A könyvtár gazdag classicusok remek kiadásaiban, s a cancellárné által szerzett 18 századi magyar könyvekben, van egy codex corvinianus is, irva, Tacitus 14 könyve ... A collegium két emeletes épület, egyéb illy intézeteink szinezetét viselő. Könyvtára 12 ezerből áll, csinosan rendezve, itt függ B. SzKereszti képe, s az angoloktól kapott, gazdagon aranyozott damask kardja. Az ifjúság most gyülekezett, s már sürr forr az oskola udvarában és városban. Meg látogattuk Dósa juris professor urat, barna, élénk, eszes, szabad elmü ember, sokat beszélt Erdély némelly viszonyiról, s más színben tünteté fel azokat, mint egynémellyek. Keresztes K. Táblai szám feletti ülnök kész köteles szivességéből meg néztük a Királyi Tábla épületét, az elnök szép lakását, Sophie háló kamaráját. Az igazság kiszolgáltatásának szent (!) terme, akkora forma, mint a Hétszemélyes Tábláé. A rendes ülnökök kerek asztal körül ülnek, a szám feletti két oldal asztal mellett, az ifjúság számára padok vagynak emelkedőleg betéve. Dósa ur el vitt a casinoba, ... Terme tágas, s Erdély jelesb fiai képeivel diszítve. Sok ujságot olvastunk, mert nekünk minden ujság volt, főleg az administrator ur referendariusá lett nevezetése. Az Oroszlánynál vacsoráltunk együtt Gr: Teleky Elekkel, és B. Kemény Pállal (Tanárky).

1861: XXIX. {th} Maros-Vásárhely sz. k. város, Osorhely Msz (32). *Vegyes igazgatás alatt*: Maros-Vásárhely kir. városból 32 nemesi telek, mi a szék törvényhatósága alatt áll (33). 1888: M-V (Neumarkt, Osorhej) sz. kir. vs, **MT** vm s a Marosi alsó járás és a Marosi felső járás szh, ház 1499, L 12 883 (Je 495). 1913: Marosvásárhely MT vm (Az). *1942: *Szőcs Kálmán* költő (-1973). *1947.IX.29.: *Miskolczy Ambrus* történész. – 2000-ben 4500 unitárius; 2 templom: Bolyai tér (1930), teljes felújítás; új: Kövesdomb; Nagy László lp, Szabó László gondnok (RMSz, 2000.XI.25-26., Bögözi). 2004.VIII.29.: az unitárius templomban kiállítás nyílt a második világháború hőseinek tárgyi emlékeiből. VIII.30. Duna Tv.

Kovács I.: *A marosvásárhelyi őskori telep skytha- és népvándorláskori temető*. Kv 1915. Fodor I.: *Mvh oklevéltára*. Mvh 1938. Fodor (S.) S., Balázs Á.: *Mvhi útikalauz*. Mvh 1996. Vigh K.: *Mvhi helynevek és földrajzi közsavak*. Cssh 1996. Keresztes Gy.: *Vásárhelyen vásár tartatik ...* B 1997. – 1919/19: Murăş-Oşorheiu (Târgu-Murăşului), *Mvh, Neumarkt*, Forum Siculorum, L 19 522: r 1864; m, zs, n, szlovák (119). Tîrgu-Mureş = Su 2; 196. 1332–1854. > Tîrgu Mureş [24 C]

*

Marót 1. * **Bi** (Várad táján, Pelbárthida mellett) 1336: *Marouch* (Anjou III. 286). 1350: *Marowth* (Tr). – Su 2: 367.

Marót 2. * **Kr** (Resicabánya táján) 1535, 1536: *Marowyth* (Pesty: Krassó II/2. 23) Gerlistye, Dicsény sorában említik. – Su 2: 367.

Marót 3. **Za** (Pankota-ÉK, a Csigér b. p.) 1508: *Maroth*, 1561: *Marod* (Márki II/1. 239). 1519: *Maroth*; XVI-i adórajstromk Pankota és Világos vidéki helységekkel együtt sorolják föl (Cs 1: 739). 1808: Moroda Ar (111). 1851: ≈, Ar vm, 3620 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Róna határa 1934 hold, ... F. u. a Derra család (Fé 3: 117). 1888: Moroda **Ar** Borosjenői js (Je 514). 1913: Marót Ar vm (Az). – 1909/19: Moroda, *Moroda*, L 1565: 1546 (117). = Su 1: 408. 1508–1913. – 1974: c. Seleuş {Csigérszölös kzs faluja DK-re} [20 C]

Marótlaka 1. * **Bi** (Érolaszi közelében) 1354: *Morouthlaka*. Olaszi Marout magtalan halála után nővéreinek gyermekei: Kereki Pousa fiai és Darahi Domokos örökölték (Gy 1: 642. Marót alatt). =: ≈ (Cs 1: 616). =: *Marotlaka, Marouthlaka* (Jakó 308). – Su 2: 367. {Beolvadt Érolaszi határába}

Marótlaka 2. **Ko** (Bánffyhunjad-Ny, a Kalota b. p., Malomszeg-Ny hrs; 556 m) 1493: *Marothka*; 1519: p. *Marthonlaka*; =: p. *Marothlaka*. Bánffy-birtok (Cs 5: 380). 1519–1524 KmJkv. 1554.VIII.30.: *Marothlaka* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (5319). Később a gyalui vártartomány faluja. 1666: *Marotlaka*, 1670: *Marotlaka* (Gyalu 178, 197). 1760 2: *Marottacz* [: Marotlaka]. 1808: Marotlaka, Moláka (105). 1861: Marotlaka, Molaka Ko (13). 1888: Marótlaka (Morlaka) Ko Bánffyhunyadi js (Je 495). 1913: Marótlaka Ko vm (Az). – 1909/19: Morlaca, *Ml*, L 1379: r 1311 (117). 1929: Morlaca, L 1447, H{Vá}: Molosig 3 km (AnR). = Su 1: 408. 1493–1854. {NB! A vsútállomás még előző nevével! A CFR konzervatív volt.} – 1974: c. Poieni {Kissebes kzs faluja} [21 B]

Márpod Újeh (Újegyház-DK hrs) 1349: *Meyerpoth* (Tr). 1374: *Megerpot*; 1402: *Meyrpot*, *Mairpot*; 1423: *Mayrpot* (Ub II. 434, III. 271, IV. 186). 1438.VII.18.: Antal kolozsmonostori apát az alcinai és a *Meyerporth*-i plébános révén inti a veresmarti plébánost (KmJkv 95). 1507: *Mayrpad* (Scheiner 90). 1733: *Marpod*. 1808: Márpod, Mayerpolden, Mairpod (105). 1861: ≈, Marpolden Újeh (38). 1888: ≈ **Sze** Újegyházi js (Je 495). 1913: Márpod Sze vm (Az). – 1909/19: Marpod, *Márpod, Marpod*, L 1329: r 293; n (111). = Su 1: 380. 1349–1854. [36 C]

Marsina * **Szö** (Bozovics táján) 1487, 1566–1569: *Marsyna* (Pesty: Szörény II. 306). – Su 2: 367.

Martfalva Za (Nagyhalmagy-DNy, a Fehér-Körös b. p.) 1439: *Chermonfalva, Czermora* (Cs 1: 729). 1760–2: *Czermora*. 1808: Czermora, Reppen, Csermura ~ Czermure (36). 1854: *Martfalva, Ţarmure* (Su). 1888: Czermura **Ar** Nagyhalmági js (Je 283). 1913: Martfalva Ar vm (Az). – 1909/19: Ţarmurea, Czermura, L 317: r 305 (186). Ţarmure = Su 2: 211. 1439–1854. – 1974: c. Hälmaagi {Nagyhalmagy kzs faluja} [33 B]

Martinesd Hu (1913) < Denk 3. Mártondenk.

Martinistelep Sze (Szászsebes-D) 1956: *Matinistelep* Sugág tartozéka. – Şugag-Märtinic = Su 2: 178. » Şugag.

Martini Villa : Villa Martini * **Te** (Temesvár-D, Detta táján) 1369–1377: *Villa Martini* (DocVal 223). – Su 2: 420.

Martintelke * **Ar** (Arad és Világos közt) 1335: *Martinteleke* (Márki II/1. 239). – Su 2: 367.

Martonfalva 1. Fe/FF (Medgyes-DK) {1272–90} *Martonfalwa* (Er I. 324). 1319: p. *Martonfalwa*; 1336: p-m ... *Martonfolwa*. IV. László király {1272–90} adományba adta Talmácsi Corradusnak. Fiai 1319-ben harmadát átadták sógoruknak: Kácsik nb. Mihály fia Péternek. 1336-ban Corradus fia Miklós az eredetileg Selykszékhez tartozó birtokot nővére fiainak: a Kistoronyiaknak (Neppendorfiaknak) adta (Gy 2: 199). 1467.I.25-én fogott bírák *Marthonfalwa*-n tárgyaltak Vingárti Geréb János és Brassó város ügyében < II. 18. (KmJkv 1733). 1489: p. *Marthonfalwa* (Cs 5: 887. Kü vm). 1491.I.3.: *Mathonfalwa*-n Apafi ősi birtokrész (KmJkv 2717); 1534.V.25.: Rovási Cseh Mihály *Marthonfalwa*-i részét elcseréli Kövesdi Tomori Miklós galaci (Fe) jószágaival (4465); 1537.V.8.: Uő *Marthonfalwa*-n puszta nemestelkét és azt a jobbágytelkét, amelyen Kádár Menyhért lakik, 20 Ft-on zálogba adja Tomori György kolozsmonostori offiálisanak (4605). 1733: *Mettisdorff*, 1750: *Metisdorf*. 1808: *Mártonfalva* h., *Martinsdorf* vel *Mättersdorf* g., *Metisdorf* val. Megyegyűlések helye volt (1861 előtt). 1861: ≈, Martinsdorf FF (3). 1888: ≈ (Martinsdorf, Martfaleu) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 496). 1913: Martonfalva NK vm Szentágotai js (Az). – 1909/19: Metişdorf, *Mf, Md*, L 656: r 136; n; 17 m (113). Metiş = Su 1: 395. 1319–1854. [35 B]

Martonfalva 2. Ké/Hsz Hsz (Kédivásárhely-DDNy; 540 m) 1407: *Martonfalwa*, 1556: *Marthonffalwa*, 1567: *Martonffalwa* (SzO I. 192, III. 313, II. 222). 1614: Martonfalva 34 családfő (Ké 29). 1733: *Martonfalu*, 1760: *Mártonfalva*. 1808: Mártonfalva (105). 1861: Martonfalva Hsz

(29). 1888: Mártonfalva Hsz Kézdi js (Je 496). 1913: **Kézdimartonfalva** Hsz vm (Az). # Beke Gy.: *Tizenöt esztendő*. Martonfalvi tudósítás, 1959. 1968: Szentkatolna faluja. 1969 L 631. – Martinfaläu > Märtineni = Su 1: 387. 1407–1854 {1913}. – 1974: c. Catalina [38 C]

Mártonfalva * **Te** (Detta táján) 1447: *Mathonfalwa* Doboz 43. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). 1462: Nagmarthonfalwa – Su 2: 375. – Su 2: 367. 1462. {Macedónia mellett}

Mártonhegy Sink (Szentágota-D) 1307: p. *Martonhegy* Földvár (Fe vm) hrs (An 2: 152). 1332–1335: *Mons Martini* (Tr). 1488: *Mertesbergh* (Berger 66). 1532: *Mertesberg* (Scheiner 91). 1733: *Somortin*, 1760–2: *Márton-Hegye*. 1808: Mártonhegy, Martinsberg ~ Märtelsberg, Szamartin (105). 1861: ≈, Martinsberg, Samortin Sink (37). 1888: ≈ (Martinsberg, Siomartin, Somartin) **NK** Szentágotai js (Je 496). 1913: Mártonhegy **NK** vm nagysinki js (Az). – 1909/19: Şomartin, *Mh*, *Mb*, L 1169: r 411; n (175). = Su 2: 176. 1307–1854. > 1974: Şomartin c. Bruiu {Brulya kzs faluja, DDNy-i hrs} [36 C]

Mártoni * **Ar** (Szombathely/Szabadhely mellett) 1449: *Marthony*; 1471, 1484: *Marthoni* (Cs 1: 775); 1477: *Marthony* Solymos vár 74. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1561: *Martonos* (Márki II/1. 209). – Su 2: 367.

Mártonka Gy/Cs 1956; *Mártonka* Gyergyóremete tartozéka. – Martonca = Su 1: 380. – 1974: c. Remetea {Gyergyóremete kzs. faluja, ÉNy-i hrs} [25 A]

Martonos 1. * **Bi** (Ant és Mezőbaj közt) **1291–1294**: v. *Mortunus*, 1320: p. *Mortunteleke* que alio nomine *Botkemene* vocatur, 1347: *Mortunteluke* (Tr). =: ≈, 1433: *Marthonthelke*; 1554. évi adólajstromban Baj és Ant közt állt (Cs 1: 616. Märtontelke). 1587: *Marthontheleke* (Kiss 687). 1692: *Martontellek* (Mezősi 119). {Vö. Kemény. Gy 1: 631.} – Su 2: 372.

Martonos 2. **Ké/Hsz 1.** (Kézdivásárhely-K, Bereck-D hrs; 605 m) 1473.X.4.: *Morthonos*-i néhai Mihály leánya: Ilona, Girolti Lőrinc özvegye Girolt és Borzova (Do) birtokbeli részeit, hitbérevel és jegyajándékával együtt, örökre átadja leányának: Mártának és Dávodi Nagy Péternek (KmJkv 2111). 1567: *Martonos*, 1593: *Marthonos*, 1602: p. *Martonos* (SzO II. 222, IV. 121, V, 186). 1614: Martonos 43 családfő (Ké 25). 1733: *Martinus*, 1750: *Mertinusu*, 1760–2: *Mártonos*. 1808: Mártonos (Kézdi-) (105). 1861: Kézdi-Mártonos Hsz (28). 1888: Kézdi-Martonos Hsz Kézdi js (Je 416). 1913: **Kézdimartonos** Hsz vm (Az). 1968: Bereck faluja 3 km. 1969 L 918. – 1909/19: Chezdi-Märtănuş, *Km*, L 1050; r 375; m (43). Märtănuş = Su 1: 386. 1567–1854. {1913} Kézdimártonos. – 1974: c. Breţcu [38 A]

Martonos 3. **Se/Hsz 2.** (Gidófalva hrs) 1760–2: Mártonos . 1808: Mártonos (Sepsi-) (105). 1861: Sepsi-Martonos Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 622). Hnt. 13: » **Fotomartonos** Hsz vm. – Fotoş = Su 1: 245. 1760, 1850. {Fotos adataival együtt} [37 D]

Martonos 4. * **Te** (Temesvár táján, Papd mellett) 1464: Nicolaus Gothard de *Marthonos*; 1489: Johannes de *Marthonos* földesúr Papd vidékén (Cs 2: 84. Martonosi). – Su 2: 367.

Martonos 5. **Uh** (Korond-DNy) 1473: *Marthonos* (Jakó: Thorotzkay 19). 1497: *Martonosfalwa*-i székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet és leánya: Katalin elcseréli Kecseti Péterrel (SzO VIII. 177; KmJkv 3035). 1566: *Martonoa*, 1567: *Mártonos* (SzO II. 201, 220). 1614: Martonos 44 családfő (Uh 80). 1635: Sebe Pál **scola mester** (SzO). 1808: Mártonos (105). * (?) **Gálfi Mihály** székely vértanú (–1854.III.10., Mvh). 1888: Martonos Uh Székelykeresztúri js (Je 496). 1913: **Firtosmartonos** Uh vm (Az). – Märtănuş > Firtănuş = Su 1: 240. 1473–1854 {1913}. – 1974: c. Avrămeşti {Szentábrahám kzs faluja ÉK-re} [24 D]

Martonosköszöndi * **Ar** (Mondorlak mellett) 1350: *Mortunuskuzyndy* (Tr). – Su 2: 372.

Martonoslaka * **Ar** (Mondorlak mellett) 1444: *Marthonoslaka*. Szentgyörgy faluval együtt említik, mely az 1723-i térképen Mondorlak és Glogovác közt látható (Cs 1L 775). – Su 2: 367.

Martonosülése * **Ar** (Mondorlak mellett) 1350: terra *Mortunusylese* (Tr). – Su 2: 372.

Martontelke Fe (Medgyes-D) 1319: v. *Mortoni*. Martonfalva határosa; eredetileg hozzá tartozhatott mint Márton „telke”, jószágtartó állása. Talmácsi Corradus fiai 1319-ben harmadát átadták sógoruknak: Kácsik nb. Miklós fia Péternek (Gy 2: 199). 1491.VI.7.: Marthonthelke-n Kiskendi Baladfi Mihály és Fiátfalvi Bordi Bálint részbirtokos (KmJkv 2728); 1536.VIII.31.: Ferenc doktor musnai plébános *Marthonthelke*, Vecsérd és Bürkös birtokbeli részeit, amelyeket Kozárvári László fe: Katalintól vásárolt, 600 Ft-ért eladja Tomori Miklósnak (4590); 1537.VII.6.: *Marthonthelke*-i Geréb Antal Túron (To) birtokrészt ad el (4612); 1555.II.12.: *Martontelke*-n Szentmihályi Gerébek, Tótfalviak és Keresdi Bethlenek részbirtokosok (5347). 1750: *Motisdorff*. 1808: *Mártontelke* h., *Märtesdorf* g., *Matesdorf* val. 1861: ≈, Mertesdorf **FF** (3). 1888: ≈ (Mertesdorf, Mortesdorf, Motisdorf) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 496). 1913: Martontelke NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Motișdorf, *Mt*, *Mortesdorf*, L 793: r 129; n (118). > Motișul = Su 1: 409. 1319–1854. > 1974: Motiș c. Valea Viilor {Baromlak kzs faluja DK-re} [35 B]

Marzsina Kr (Facsád-K, a Dévai úton) 1365: *Margina*, 1366: *Marsina* (P); 1405: v. *Morsyna* Ikus kerület tartozéka volt (még mint magánbirtok) s 1439-ben is, amikor Albert király, a kerülettel együtt, 4000 Ft-ért Hunyadi Jánosnak adta zálogba; ezóta a Hunyadiak kezén marad, 1484-ben és 1505-ben Korvin János bírta (Cs 2: 19. Morzsina); 1439: **opp**. *Morsina* (P; Cs); 1484: *Marsyna* in districtu Halmas (Cs 2: 50. Marsina); 1536: castellum *Morsyna*, 1617: castellum et opp. *Marczina*, 1717: *Merschine*, 1723–25: *Marsine* (Pesty: Krassó II/1. 23). 1808: Marzsina (105). 1851: *Marsina*, Kr vm, a Béga vize mellett, 3 **kath.**, 398 **óhitű** lak., anyatemplommal, jó egyenes fekvésű szántóföldekkel. F. u. a kamara (Fé 3: 71). 1888: Márzsina **KrSzö** Facseti js (Je 496). 1913: Marzsina KrSzö vm facsádi js (Az). – 1909/19: Margine, *Márzsina*, L 557: r 502; m, zs (111). Margina = Su 1; 378. 1365–1913. [33 C]

Máslak Te (1808, 1913) < Mácsalaka Ar.

Masztákon * Te-Szö (Karánsebes táján, Kisszabadi-D) 1467: *Masthakon* in districtu Karansebes; 1501: Nyires (Cs 2: 50). 1534: *Mazthakon*, 1613: *Nyires* (Pesty: Szörény II. 377). – Su 2: 367. {P}

Máta * Kr (Somlyó-DNy) **1219**: Toma f. Tup de v. *Mata*; 1259: t. *Mocha* ~ t. *Matha*. Máta Tamás 1219-ben mint proslzó jár el krasznai várjobbágyok Csolt nb. Vata fia Julia és Káta nb. Lénárd elleni perékben. Máta földet 1259-ben Somlyó határleírásában az uradalmon belül említik, Felpetlend néven is (Gy 3: 517). – Su 2: 367.

Máté Do (Lekence-DNy) 1391: *Mathe* (Kádár V. 144). 1430.IV.5.: *Mathe*-i Györgyné Bongárti Dorottya Bongárton kúriahelyet vásárol (53); 1438.VII.2.k.: *Mathe*-i Miklós fia Máté **ü**: Jankafi György (100); 1449.V.9.: *Mathe*-i Miklósné Orsolya Gyekében részbirtokos (695); 1454.IV.28.u.: *Mathe*-i Miklós 22 arany Ft-n három jobbágytelket vesz zálogba *Mathe* birtok déli felében Drágiaktól (1157); 1452.XII.3.: Szentpáli Lászlóné Lónai Erzsébet élete végéig Mátéi Miklósné Orsolyának engedi át az őket közösen illető Szava és Bogács birtokbeli részeket (1080); 1510.VI.10.: *Mathe*-ban Kémeri és Zutori részbirtok (3557). Ld még KmJkv I. 977, II. 975. **1587**: *Mathe*. – E: fl. 18, A: fl. 9 (Dé 46). 1700: Szász-*Mate* (Kádár). 1733: *Mathej*, 1750: *Mate*, 1760–2: *Máté*. 1808: Máté (105). 1861: Máthé Do (16). 1888: Szász-Máté, (Matesdorf, Matyei) **SzD** Kékesi js (Je 640). 1913: **Szentmáté** SzD vm (Az). – 1909/19: Mateiu, *Szászmáté*, *Md*, L 773: r 290; m, zs (111). Matei = Su 1: 381. 1391–1854. [23 D]

Mátéfalva 1. Fe (Kőhalom-K, az Olt b. p.) 1733: *Máthéfalva*, 1750: *Matefalva*, 1760–2: *Mátéfalva*. 1808: Mátéfalva, Mathesdorf (105). 1861: Mathéfalva, Matesdorf **FF** (3). 1888: Mátéfalva **NK** Kőhalmi js (Je 497). 1913: Mátéfalva NK vm (Az). – 1909/19: Măteiaș, *Mf*, *Md*, L 676: r 659 (111). Mateiaș = Su 1: 381. 1733–1854. – 1974: c. Racoș {Rákos kzs (Alsórákos) faluja, Ny-i hrs} [37 A]

Mátéfalva 2. * KSz (Nagysomkút táján) **1231**: *Mathei villa* (Tr). – Su 2: 367.

Mátés * KSz (Nagysomkút táján) 1405: *Mátés*, *Makos* (Su). – Su 2: 367.

Mátételke Kr (?) 1312 és 1316: v/p. *Matheteleke*, Patrug et Orozy in C-u Elyed existens (Gy); 1316: ≈ (An 4: 307. K:-). 1360: *Mathetelke* in C-u de Krassou. Az Ilyédi kerületben feküdt;

1312/16-ban a király Oldruch fia Dénes fiainak: Miklós, Pál és Gergely mestereknek, a Jánkiak őseinek adta. 1360-ban Krassó vm-ben levőként említik; utóbb nevet változtathatott, mert nem szerepel a Jánkiak birtokai közt (1421, 1428). Kérdéses, hogy szlávos alakja rejlik-e az e tájon kereshető *Mátyáz* faluban (Gy 3: 490). 1370, 1436: *Matyaz* (Cs 2: 104). – Su 2: 367. *Matyoz*, 1370. {Milleker úgy véli, hogy 1804-ben Padina Matje/Mátévölgye néven újra létesült}

Mátévölgye Kr (Újmoldova-ÉK) 1804: *Padina Matje* (Pesty: Krassó II/2. 94), 1828: *Padinamatej* (Nagy 184), 1851: ≈ bányahelység, Kr vm-ben, 287 **óhitű** lakossal (Fé 3: 184). 1888: Padina-Máté (Mathei-Padina, Padinamatei) **KrSzö** Moldovai js (Je 563). 1913: Mátévölgye KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – 1909/19: Padina-Mateiu, *Pm*, L 759: r 752 (129). Padina Matei = Su 2: 24. 1804, 1828, 1851. – 1974: c. Gîrnic {Szörénybuzás kzs faluja} [54 A]

Mátisfalva 1. Ké/Hsz (Márkosfalva mellett) 1500: *Mathizfalwa* (SzO V. 33). 1808: Mátisfalva ~ Matisfalva (105). 1861: Matisfalva Hsz (29). 1888: ≈ Kézdi js (Je 497). Hnt. 13: » Kézdimárkosfalva Hsz vm. – Su 2: 367.

Mátisfalva 2. Uh (Székelykeresztúr-DK) 1567: *Mattijwsffalwa*, 1602: *Mátyusfalva* (SzO II. 219, V. 174). 1607.VI.27.: Albis és *Mátisfalw[a]* buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, lud 2 (adjanak a fejedelmi biztosok élmezésére, SzO VIII. 359). 1614: Mátisfalva 12 családfő (Uh 42). 1733: *Matisfalva*, 1750: *Matisfalu*, 1805: *Mátisfalva*. 1808: Mátisfalva (105). 1861: Matisfalva Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 497). *1891: **Palló Imre** operaénekes (–1978.I.25., Bp). 1913: Mátisfalva Uh vm (Az). – Matisfalău > Mătișeni = Su 1: 387. 1567–1854. – 1974: c. Mugeni {Bögöz kzs faluja DNy-ra} [36 B]

Mátyás-Horváta Kr (Csánki) : Horváti.

Mátyásmező Szö (Újmoldova-É, a Duna-parti úton) 1723: *Mathiovecz*, 1761: *Matiovaz* (Pesty: Krassó II/2. 3). 1808: Macsevacz, (i) Macsevich (100). 1888: ≈ **KrSzö** Moldovai js (Je 482). 1913: Mátyásmező KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – Macevici > Măcești = Su 1: 382. 1723–1913. [54 A]

Mátyásülése * Kraszna (Csánki) : Tormafalva; (KmJkv I. 977) < Tormatelke.

Mátyustornya * Ar (Tornya mellett) 1446: *Mathestornya*; 1449: *Mathysthorna* a. n. *Pokathornya*; 1457: *Mathywsthornya* Soprony {mai Sofronya} faluval együtt említik, Palotai vagy Gyéresi Czibakok birtoka (Cs 1: 775. Mt; 778. Sopron). – Su 2: 367.

Mausfalva * Kr (Resicabánya táján) 1334: *sacerdos de Mausfalua* (Tr) **egyház** hely volt. – Su 2: 367.

Mayerhöffe Te 1808: Mayerhöffe (Alt-), Allodia antiqua, Alte Mayerhöfe, (i) Majeri ~ Majurevi (105). Hnt. 13: » Temesvár Te vm.

Mazzagfalva * Za (Somoskeszi és Talmács pusztá mellett) 1429: *Mazzagfalwa* ~ *Mazzakfalwa* (Cs 1: 739). – Su 2: 368.

Mázsatelek * KSz (Kövesd határában) 1299.VII.31.e.: Mortunus fia Mortunus *Masatelek* birtoka felét Mog comes és Sarmasági Márton fiai átadták Desew comesnek a neki okozott károkért (Er I. 579). 1349: *Masatelek*, 1461: *Masa*, 1494: *Masatheleke* (Petri IV. 52). – Su 2: 367. 1349–1494. {Sámson táján}

Mécz-Pest pataka ~ *Meezpest-pataka* (1301/500) Bún hrs.

Meddes Sza (Erdőd-DK) 1273: *Medies* (Tr). =: ≈ (Cs 1: 480). 1648: *Medess* (Makkai 486) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Medes (105). 1851: *Megyés*, Sza vm, 355 **görög kath.**, 5 zsidó lak., s anyatemplommal. Határa igen sovány, ezelőtt nagy erdeje volt, de az itt létezett hamuzsir-főző intézet felette megritkította. F. u. gr. Károlyi ház (Fé 3: 78). 1888: Oláhmeddes Sza Erdődi js (Je 552). 1913: Meddes Sza vm (Az). – 1909/19: Medișa, *Om*, L 533: r 510; zs, c (112). = Su 1: 388. 1273–1913. – 1974: c. Viile Satu Mare {Szatmárhegy kzs faluja DK-re} [12 A]

Medesér 1. Uh (Korond-DNy) 1496: a templomharang évszáma (Benkő E.) 1566: *Meddeser*, 1567: *Medeser* (SzO II. 201, 219). 1614: Medesér 44 családfő (Uh 95). 1808: Medesér, Madzsera (105). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 498). 1913: Medesér Uh vm (Az). – Medeser > Medișer > Medișorul Mare = Su 1: 388. 1566–1854. > 1974: Medișoru Mare c. Șimonești {Siménfalva kzs faluja ÉNy-ra} [24 D]

Medesér 2. Uh (Medesér-ÉNy hrs) 1888: Kis-Medesér, telep (t) Medesér Uh (Je 429). 1913: **Kismedesér** Uh vm Székelykeresztúri js (Az). – Medișorul Mic = Su 1: 388. 1913. > 1974: Medișoru Mic c. Avrămesști {Szentábrahám kzs. faluja ÉK-re} [24 D]

Medgyes < *meggyes* köznévfő; *meggy*: 'sajmeggy; májusfa (= zselnicemeggy), madárcseresnye'

Medgyes 1. * Asz (ismeretlen fekvésű) 1291: t. *Medyes* (Tr). – Su 2: 368.

Medgyes 2. * Bi 1. (Várad-Ny) 1329: inter p-es *Medyes.*, Kacus, Scentmihal et Icloud. Iklód és Ősi szomszédosa (Gy 1: 642. M 2.). 1341: p. *Medies* (Tr). 1588: *Megies* (Kiss 658). – Su 2: 368, Medyes, 1329–1588.

Medgyes 3. Bi 2. (Bél-ÉK hrs a Hagymás és a Medgyes összefolyása fölött) 1489: *Meggyes*. Árpáddal együtt a Csákyaké volt (Cs 1: 616). 1552: *Meggyes*, 1589: *Thagado*; 1599: *Kysmeggies*, *Nagimemggies* (Jakó 360). 1692: *Tagado*, *Megyes* (Mezősi 117). 1808: Megyes (Tagadó-) (106). 1851: *Tagadó* {r}, a magyarok Tagadó-Megyesnek nevezik, Bi vm, hegyek közt, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, 598 n. e. **óhitű** lak. s anyatemplommal. *Tagadó-Megyes*, puszta, Bi vm, s ugyancsak a váradi deák **püspök** béli uradalmához tartozván, majorságilag kezeltetik. Van itt 455 n. e. **óhitű** lakos. Határa meglehetősen, de laposabb részét a patak, mellyen 3 malom van, elönti. Közepén a pusztának van egy felséges forrás, mellynek vizét távolabbra is hordják (Fé 4: 169). 1913: **Tagadómedgyes** Bi vm Béli js (Az). – 1969-19: Tăgădău, Medgyes, L 631: r 606; m, sz (177). = Su 2: 181. 1552–1913. – 1974: c. Beliu {Bél kzs faluja} [20 D]

Medgyes 4. * Bi 3. (Tenke-K, Kisdombró mellett) 1595: Nagy-Megyes {?}. – Su 2: 376.

Medgyes 5. Me (Segesvár-Ny, a Nagy-Küküllő b. p.) 1267.VI.3.: István ifjabb király és erdélyi herceg a fehérvári káptalannak. Küldje ki tanúbizonyosságát, kinek jelenlétében Miklós erdélyi vajda és szolnoki ispán, vagy embere, iktassa be Jula fia Miklóst, hűséges szolgálata jutalmaként, nagyapjának: idősebbik Jula-nak az erdélyi részekben fekvő *Jula Mediesy*, Mikeszásza, Miklóstelke és Tóbiásfalva nevű örökjogon bírt jószágába (Er I. 261); 1283.VI.23.: Adam *Medies-i pap* (399). 1359: *civitas Medyes*. 1423: *opp. Meggyes*.

*1536: **Christian Schesaeus** humanista költő; 1584-ben Báthorytól „poeta laureatus“ címet nyer (–1585.VI.30.).

1553: **Medgyesi (Székely) Ferenc** egyházjogi doktor kolozsmonostori apát (KmJkv II. M 976).

1571.IX.9.: Medgyesi zsinat. Alesius Dénes ismét püspöke a magyar lutheránusoknak, s a reformáció **helvét** iránya mellett kitartó magyarok is elfogadják püspöki kormányzását.

1587: *Meggyes cum Veolcz*. – E: fl. 90. A: fl. 45. Ser. Rex communitati civitatis meggyesiensis integram perpetuo contulit (Dé 27).

1605.IX.4., Medgyes: Bocskay fejedelem tudósító levele Illésházy Istvánhoz, első tanácsosához (Trencsénbe): „Az székelység mindenkoron kész fejek fennállásáig nekünk szolgálni“ (B Lev, 69. levél).

1750: suburbia *Mediae*, 1760–2: subirbium *Medias*.

1808: *clr* Medgyes, Media ~ Mediopolis ~ Merasopolis, Mediasch ~ Medwisch, Medgyias ~ Mediess (106). 1861: Medgyes sz. k. v., Mediasch, Midies Med (36). 1913: Medgyes NK vm (Az). **Ref.** ehk Nyilas Misi Diákokthron. Báthory István Líceum. 2000: Millennium Háza épül. 2003.III.15.: Medgyesi Hírlap. 2004-ben kb. 1000 százsz; a magyarok zöme **református**; korábban 4200 lélek; fogyatkozik; **katolikusok** 1960 után települnek ide, legtöbben Székelyföldről. Harai Pál

kanonok plébános új templomot épített az iparnegyedben. A város múltja, jelene. Fiatal vállalkozók példás igyekezete távlatos. Táncház-kezdemény. 2004.VIII.24. RTV. – 1909/19: Mediaș, *M, Mediasch (Medwisch)*, media, Mediopolis, I 7954: r 2309; n, m, zs, c (112). = Su 1: 388. 1267–1854. [35 B]

Medgyesszék – Mediascher Stuhl – szász szék a Nagy-Küküllő bal partján (Medgyes táján kisebb beékelődéssel a jobbparti Kü vm-be). Szomaszédai: K-en Fe/FF vm egyik szigete, ÉK-en Segesvárszék, É-on Kü vm, Ny-on Nagyselykszék, D-en Fe/FF vm egy másik szigete.

1283.VI.23.: Péter püspök – mindkét fél kérésére – bizonyítja, hogy káptalana Walter dékán eceli, Johann berethalmi, Henrik riomfalvi, Peter musnai, Adam medgyesi, Siffridus paratélyi, Henrik sárosi és Theodor kapusi pap kérésére a *Medies* [vidékéről] neki járó gabona-, bor-, méh- és bárányszék bérbe adta az említett egyházközségeknél és mindenkor papjaiknak (Er I. 399); 1289.V.30.: Péter püspök bizonyítja, hogy káptalana kiegyezett a *Medies* vidéki papoknak eladott tized feletti perében (445).

1315: Károly király Eceli András, Konc fia Péter, Musnai Herbordus királyi szászok s a *Medyes-i*, selyki, berethalmi szász *communitas* nevében előadott kérésére visszahelyezi őket korábbi, a szebeni szász *communitas* azonos szabadságukba (An 4: 143); 1317: Károly király megparancsolja az összes *Medyes-i* szászoknak és hospesnek: Simon bán Almás, Darlac és Somogyom nevű birtokait mindenkitől védjék meg (435). 1320: nobilis vir magister Symon filius Michaelis comes de *Medyes*; 1340: László magister comes Siculorum de *Medyes*

1861 XVIII. {th} Medgyesszék. Gyűléseit tartja Medgyesen (helységei 35-36).

Medgyesi dékánóság (1307.)X.11. *Medies*. V. Kelemen pápa az ErEhm M földje dékánóságának dékánja és egyházainak rectorai kérésére megerősíti az ErK-nal folytatódó tizedperükben létrejött és püspöki oklevélbe foglalt megegyezést (An 2: 244, 245).

Medgyesi káptalan ~ Medgyes felső szék 1589: *Proventus capituli aut sedis Medgyensis superioris*. Anno 1589. 13 die Septembris (Dé 74-75).

Medgyes 6. Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamostól É-ra) Első lakosai Árpád-házi uralkodó által idetelepített népek voltak. (A család tiszteletének emléke a templom Szent Imre nevében maradt fenn: 1491.) **1271:** *Medyes-i* vendégeinek V. István király hospes-szabadságot ad. 1280-ban a birtokot a Pok nembeli Móricok {Moróczok} őse kapja meg, s később mint locus principalis uradalmi központjuk lesz (Maksai 175). 1409–1430, 1415, 1484: **opp. Medgyes** (Cs 1: 469); 1484, 1490: castellum in facie oppidi *Meggyes*. Régente Jákóvár nevet viselt (Cs 1: 466). 1661: **Aranyos Megyes** (SzO VI. 258). Kemény János halála után a Kemény-párt hívei itt választották vezérüké Kemény Simont, s 1662.II.16-án hűségnyilatkozatot küldtek I. Lipótnak. 1706 elején Ráday Pál itt tárgyalt az erdélyi rendekkel az erdélyi konföderáció megkötése ügyében. XVI-i **Ref. templom** (gótikus) a Wesselényiek sírboltjával. *1604: **Medgyesi Pál** ref. pap, író, a magyar puritánusok egyik vezéralakja (–1663, Sárospatak). 1808: **opp. Medgyes** (Aranyos-) (106). 1851: *Aranyos-megyes*, Sza vm, egészen rónaságon, 1580 lak., kik közt 65 **r. kath.**, 140 **ref.**, 105 zsidó, 1270 **g. kath.**, s 60 telek után 120 földesgazda, 119 zsellér, 63 lakó, 14 kézműves. Van g. kath és reform. anyatemploma, synagógája, s egy osztályos postahivatala. Határa 12 310 hold, ... Van itt egy régi **Szent Ferenc szerzetbeli zárdának** maradványa, és egy régi vár, melly 1278 előtt már fennállt, s Jákónak neveztetett ... (Fé 1: 50). 1888: Aranyosmeggyes (Aranyos-Medgyes) Szatmári js (Je 216 & Aranósmeggyesi-hegy telep, Etény erdői és Gombás erdői telep, Böszörmény, Boros, Selyeby, Fakó, Böhm, Streicher és Wesselényi tanyák, Apai és Berenczei Csárda, Rózsás lanka). L 1910: 3236 (r, m). 1913: **Aranyosmeggyes** Sza vm (Az). 1992 L 3313 (6% m) (Le). – 1909/19: *Medieș, Am*, L 3142: r 2253; m, zs, rutén (112). *Medieșul Aurit* = Su 1: 388. 1271–1854. > *Medieșu Aurit* [2 C]

Medgyes 7. * Te (Bánlak és Tolvád mellett) 1322: p. *Medyes*; 1329: t. ; 1343: *Medies* (Tr). 1322, 1343: *Medyes* (Cs 2: 50. Meggyes). – Su 2: 368. 1322–1343.

Medust * Bi (Köröskisjenő mellett) 1236: *Medust* (Tr). – Su 2: 368.

Medvefalva * Za (Aranyág-K: Su) 1439, 1441, 1445: *Medwefalwa* Világos várhoz tartozott, az aranyági kerületben; 1445-ben Körösbánya vidéki helységekkel együtt említik (Cs 1: 739). – Su 2: 368.

Medvegy KrSzö (Herkulesfürdő-É) 1956: *Medvegy* Bogoltény tartozéka. – Medved = Su 1: 386. {1981 R}

Medvés 1. * Fe 1. (Nagylak határában) 1288, 1293: *Medwes*. Nagylak tartozéka (1288, 1293). Sorsát ld. ott. 1880. tk: *Medve* hegy Maroscsúcs határában (Gy 2: 173). 1288: ≈ (Er I. 439); 1293: *Medues* (515).

Medvés 2. Fe (Enyed-K, Szentbenedek-DK hrs) 1319: p. *Medwes*; 1336: p. *Meduis*. Talmácsi Corradus fiai birtokolták; 1319-ben harmadát átadták sógoruknak: Kácsik nb. Mihály fia Péternek, s fiörökös nemlétében felét is neki ígérték. 1336 előtt Corradus fia Miklós e birtokot elcserélte (Gy 2: 173). 1587: *Medwess*. – E: fl. 16. A: fl. 6 (Dé 22). 1760–2: *Medvés*. 1808: *Medves* h. (Gy); Medves ~ Medvés (106). 1861: Medvés AF (6). 1888: ≈ (Ursu, Urszu) **AF** Marosújvári js (Je 498). 1913: **Nagymedvés** AF vm (Az). – 1909/19: Medves (Ursu), *M*, L 515: **r 44**; m (112). Medves = Su 1: 388. 1288, 1293 {Téves}, 1319–1854. – 1974: c. Fărău {Magyarforró kzs faluja} [35 B]

Medvés 3. * Kr (Detta táján, Sósd mellett) 1408: *Medwes* (Cs 2: 104). – Su 2: 368. {P}

Medvés 4. Te (Temesvár-DK) 1722–25: *Metec* (Borovszky: Temes 69). 1808: Medves, Medvis (106). 1851: ≈, Te vm, 50 magyar **kath.**, 40 tót evang., 690 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 4328 hold, ... Vize a Temes és Bernár nevü patak. Birják Gyürky Pál, és Hánzély Márton árvái (Fé 3: 76). 1888: Medvés (Medves), telepítvényes **Te** Közponyi js (Je 498). 1913: **Magyarmedvés** Te vm (Az). – 1909/19: Medves, *Medves*, L 1241: r 484; m, n (112). > Urseni = Su 2: 220. 1723–1913. [31 D]

Medvésfalva * Za (Aranyág mellett) 1464: *Medwesfalwa*. Világos vár tartozékai sorában Aranyág mellett sorolják föl s megkülönböztetik Medvefalvától (Cs 1: 736. Medvesfalva). 1519: *Medvés-Aranyág* (Márki II/ 1. 240). – Su 2: 368. 1464, 1519.

Medveszeg 1509.III.7.: *Medwezeg* erdő Györgyfalva (Ko) határán.

Medve-tó Szovátán, a Görgényi-havasok alatt. 1845-ben alakult; felhőszakadás lesodorta a lekaszált szénát, s feltöltötte a völgy kifolyását. Sós gyógyvize 40–50 fokos.

Mégy 1. * Csa (Óbesenyő és Nagyszentmiklós közt) 1393: *Meeg*, 1397: *Megh* (B); 1421: *Meegh* (Cs 1: 700); 1564: *Megy*; 1590: *Meghe* seu *Meghy*; 1717: *Meesch*; 1723: *Mötja* (Borovszky: Csanád II. 383; Torontál 99). – Su 2: 368. 1393, 1397 {Csánkinak tulajdonítva}, 1421; 1564–1723.

Mégy 2. * Te (Detta táján, Újpecs mellett) 1405: *Megh*. Ormánd vidékén feküdt (Cs 2: 50). – Su 2: 368.

Megyer 1. * Bi (Szentandrás mellett) 1214: pr. *Mager* ... ultra Crisium; 1323: p-em *Meger* circa fl-m Crisy, vicinam v-e S. Andree. A Megyer törzsbeliék települése. 1214 előtt Péter felesége és fia, Dris eladta gyümölcsösével, 2 malommal és 4 eke földdel együtt Boleszló váci püspöknek, aki 1214-ben a leleszi prépostságnak adományozta. 1323-ban a leleszi prépost, miután elzalogosította Iuancha ispán fiának, Imrének, 70 M-ért eladta Imrének és rokonainak. 1377-i határjárása szerint a Körös és Hájó közén, Szentandrás és Iklód mellett feküdt (Gy 1: 642). 1355: *Megyer* (Jakó 298) 1464: ≈ (Cs 1: 616). 1599: *Megier* (Kiss 844). – Su 2: 365.

Megyer 2. * Te (Temesvár-Ny) 1446: *Meger*. Páznád vidékén feketett (Cs 2: 50). – Su 2: 368.

Megyer 3. * Za (Világos és Pankota közt) 1202–1203: v. *Meghyer*, 1334: *Meger* (Tr). 1406: nobiles de *Meger* (Egregyiek kapcsán); 1453: p. *Megyer* az aradi **káptalan** birtoka; 1494: *Meger* Alsóegregyi Kolbász-birtok; 1519: *Borosmegyer* Gerlai Ábrahámfiak birtoka. E három földesurat Boros-Megyerén a XVI. század közepén is megtaláljuk (Cs 1: 740). – Su 2: 368. 1202–1519.

Megyest * **Ar** (Váradja mellett) 1479: *Megyesth* Váradja vár 10. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1828: *Megyes* (Nagy 33). – Su 2: 368.

Meggyes székely nemzetség. 1501: Meggyes nemzetség bírósága Bándon : Mezőbánd.

Meggyesfalva Msz (Marosvásárhely-DNy hrs) 1390.I.13., Gyfv: Péter püspök a szentkirályi és nyárádtői plébánosokhoz. Teremi Mihály fia Lászlót özvegy Meggyesfalvi {de *Medyesfalwa*} Péter fia Lászlóné ellen idézzék ő elébe (SzO VIII. 36-37); 1412: Jacobus filius Alardi et alter Jacobus filius Emerici filii dicti Alardi de *Megyesfalwa* Marosszék vénei közt nagyernyei határjáráson (SzO VIII. 45). Lázár-kastély. 1760–2: *Megyesfalva*. 1808: Medgyesfalva ~ Meggyesfalva (106). 1861: Medgyesfalva Msz (32). 1888: Megyesfalva **MT** Marosi alsó js (Je 499). 1913: Meggyesfalva MT vm (Az). Cukorgyár. – 1909/19: Medesfalău, *Mf*, L 777: r 484; m, zs (112). > Murășeni > Mureșeni = Su 1: 412. 1390–1854. » Țirgu Mureș {Marosvásárhely}

Meggyestelek * **Ar** (Székudvar mellett) 1394: *Meggyestelek* (Márki II/1. 240). – Su 2: 368.

Meggykerék (Gyármánd, Germánd) Fe (Enyed-DDK) **1264**: *Germand* ... iuxta Morosium (Gy). =: ≈ ; 1295: ≈ (Er I. 252, 539). 1303: *Mengkerek*; 1332–5: Laurentius *sacerdos* de *Medykerek*. 1410: *Megkerek* alias *Gyarmand*. Fehérvári várföld volt, melyet István ifj. király 1264-ben Gyógy András ispánnak adott. 1294/95-ben László vajda esküt ítélt meg Gyógyi András fiainak a két Gyármánd föld feletti perben az erdélyi káptalannal szemben. Papja 1332 I: 30, 1332 II: 30, 1333 I: 20, 1334 II: 17 dénár, 1335 I: 2 gs pápai tizedet fizet. Tövis szomszédosa (1300 k.); 1410-ben Gyármándot Meggykerékkel azonosnak mondják (Gy 2: 173). **1587**: *Megykerek*. – E: fl. 6. A: fl. 2. Urunk éltig engedte Kovacsóczy uramnak (Dé 23). 1600: *Megikerek, Megykerek* (Ve: Doc. VI. 6, 7). 1733: *Meskeraj*, 1750: *Megy-kerek*, 1760–2: *Meggykerék*. 1808: *Meggykerék* h., *Meggykrák* vel *Miserák* val. 1861: ≈ AF (5). 1888: ≈ (Meszrák, Mezrák) **AF** Nagyenyedi js (Je 499). 1913: Meggykerék AF vm (Az). – 1909/19: Meșcreac, *Mk*, L 474: r 462 (113). = Su 1: 393. 1264–1854. [35 A]

Mehádia Kr < Miháld.

Mehadika Kr : Miháld 2. Kismiháld KrSzö.

Mehala Te (Temesvár mellett) 1808: Mehala, Mahala (106). 1851: ≈, Te vm, 3643 lak., kik közt 788 német és magyar *kath.*, 5 egyes., és 2656 n. e. *óhittü*, 43 zsidó, 152 cigány. Róna határa igen gazdag, 8133 hold, ... nevezetes festék- és szivargyára ... Birja a királyi kincstár (Fé 3: 78). 1888: ≈ Te Központi js (Je 499). Hnt. 13: » Temesvár Te vm. – 1909/19: Mehala, *Me*, L 6196: r 2884; n, szerb, m, zs, c, cseh (112). = Su 1: 389. 1909.

Méhelő 1. Bi (Tenke-ÉK) 1355: *Mehleu*, 1493: *Mehlew*, 1552: *Mehelew* (Jakó 299). 1808: Mihelő ~ Méhelő, Mihalau (108). 1888: Mihellő (Mirló) Magyarcsékei js (Je 506). 1913: Méhelő Bi vm (Az). – 1909/19: Mihelau, *Mihellő*, L 457: 452 (114). = Su 1: 398. 1355–1913. – 1974: c. Lăzăreni {Miklóirtás kzs faluja D-re} [20 B]

Méhelő 2. * **Za** (Alsóbarakony mellett) 1344: terra *Mehleu* (Tr). – Su 2: 368.

Méhes 1. * **Bi** (Pósa-Ny) **1300**: v/p. *Mehes*; 1319/XVI: Méhes. 1300-ban Domonkos váradi kanonok és testvére, Gergely telepítésre átadta babonyai Gergely ispánnak, azzal, hogy az ajándékokat és szolgáltatásokat Domonkos és Gergely kapják, minden más jövedelem pedig közös. 1319-ben Pósa határosa (Gy 1: 642). 1808: *Méhes* (*Kis-* et *Nagy-*) h., *Mihis* val. Hnt. 13: *Méhesipuszta* » Gyapju.

Méhes 2. Ko (Kolozsvár-K, Sármás-D) **1293**: t-rum ... *Mehes* vidl. *Maiores*, in qua lapidea *ecclesia in honorem B. Martini* stat constructa et *Mehes Minoris* ... pisc. inter ipsas duas *Mehes*. Frátai Vs comes és fiai 1293-ban a két Méhest és Velkértelkét tartozékaikkal 50 M-ért eladták Náznánnak és a szentkirályi székely servienseknek. Nagyméhesen kőtemplom állt Sz. Márton tiszteletére (Gy 3: 363). =: ≈ (Er I. 525). 1348: p. *Myhhes*, p. *Mehhes*, *Mehes*. 1426, 1427: p. ≈ hungaricalis et p. ≈ *volahalis*. »Gernyeszeg (To) tartozéka, Alárdfi, Szmf. Székely, Kendi Baládfi, Nagylaki, Kerelei, Forrai, Péterfalvi Porkoláb, Toroszkai, Madarasi, Györgyfalvi Henke, Erdőfi,

Darlaszi, Meggyes, Bátor, Futaki Nagy, Barcsai s más birtokosé. Hn 1416: Falutava (halastó) a Sauli (Sályi hs) tó alatt. 1427-ben egyházát említik. Jbn 1427: Csonka Bálint (Kecseti-jb); 1447: Tancsol István, Nagy Demeter, Magyar (Hungarus) Barla (Szentkirályi-jb); 1459: Balog Sebestyén (Madarasi-jb); 1465: Szász Antal (Erdélyi-jb), Szabó Péter bíró (Alárd-jb); 1493: Szentes Gergely (Kerelői-jb); 1506: Ágoston Gergely, Székely György, Tamási Bálint, Zompol László, Fábián János (1348-tól Cs 5: 381. 1424, 1468, 1478: To vm). 1553.XII.30: Datum in *Mehes*. Gregorius literatus decimator comitatus Colos ... a méhesi püspöki dézma Csáni Lázár általi befizetéséről itt ad nyugtát (Dé 10). 1579.V.25.: *Mehez*, *Mehes* Zeleméri Péter és Wass György dézmapere (Dé 15-16). **1587: Mehés**. – E: fl. 10, A: fl. 6 (Dé 58). 1733: *Méhes*, 1750: *Mihes*, 1760–2: **Mező Méhes**. 1808: Méhes (106). 1861: ≈ Ko (13). 1888: M-M (Miheșiu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 503). 1913: **Mezőméhes** TA vm (Az). # gr. Béli cs. mezőméhesi lt. (Gyalu 418). – 1909/19: Miheș, *Mm*, L 1136: r 816; m; 16 zs (114). Miheșul de Cîmpie = Su = 1: 398. 1293–1854. > Miheșu de Cîmpie [23 B]

Méhesfava * **Te** (Lugos táján, Rákovica mellett) 1447: *Mehesfalwa*, 1462: *Meheschfalwa* Doboz 9. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 368. 1462.

Méheskertek Br (Brassó határában) 1785: *Méhes kertek* (Orbán B. VI. 340). 1805: *Apiarium* Ó-Brassó. 1888: Méhkertek (Bienengärten, Stupini) telep (t) Brassó Br (Je 500; Brassó-Méheskert m. h.). – 1909/19: Stupini, *Méheskertek*, *Bienengärten*, &, v. Brașov (168). = Su 2: 148. 1785, 1805, 1909.

Méhséd-pataka a Fekete-Körös mellékveze: **1256**: riv. *Mehsedpothoka* ... defluit in *Crysium* ... (Gy 1: 600) Bertény (Bi) hr.

Melbratosfalva * **Te** (Temesberény táján) 1408: *Melbratuffalwa*. Berény városhoz tartozott (Cs 2: 50). – Su 2: 368.

Melczfalva * **Te** (Temesrékás táján) 1463: *Milczfalwa*, 1472: *Melczfalwa*, 1473: *Mylczfalwa*, 1489: *Melzfalwa* Rékás város 3. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 370. 1463, 1472, 1473.

Meleg-Szamos folyó és Melegsamos hs ld Szamos.

Mélfalva Te~Szö (Csánki) : Mál.

Melles-völgy Janitsek J.: *Az erdélyi Mellesvölgy helynevei* (24 település). Bp 1991.

Mellis Mons Br: Szászhermány.

Melsafalva * **Te** (Temesberény táján) 1408: p. *Melsafalwa* populus destituta Berény városhoz tartozott (Cs 2: 50). – Su 2: 369. Melsefalwa {!}.

Melyes vize Do 1320: t/p. *Kekus* circa fl-m *Melies*; Kékes (Szamosújvár-K. Gy 2: 74). 1320: fl. *Meles* (Gy 2: 58) Dellőapáti hr; 1329: *Melyespataka* (Gy 2: 63) Buza hr. 1451.VII.19.: Borzás {Do vm} alsó részén, a *Mellyes* folyón halastó (KmJkv 2748).

Mélykocsa * **Kr** (Lippa táján, Marosborosznok mellett) 1607: pr. *Melykochia* (Pesty: Krassó II/2. 33). – Su 2: 369.

Mélysed BSz (Apanagyfalu mellett) 1305: *Melsed* (Kádár V. 163). 1325: Apa fia Jakab és fia Jakab egyezséglevele Dénes fia Tamással: Tamást a rajta elkövetett károkért, különösen Idecs vára elhamvasztásáért kárpótolják *Mylsid* nevű halommal és Symisne (Semesnye BSz/SzD) birtokkal (Bánffy I. 51-52). – Su 2: 369. 1305. {Apanagyfalu mellett *Melesviz* nevű völgy örzi emlékét}

Ménaság Cs (Szereda-K) 1567: *Menessagh*; 1569: *Menessag*, *Menessagh*; 1576: *Menasag*; 1601: p. *Menasagh*; 1602: Menes Ag (SzO II. 221, 262, IV. 45, 149, V. 237). 1614: Ménaság 135 családfő (Cs 3). 1701: Ménaság (SzO VII. 60). 1808: Méneság (106). 1861: Menaság Cs (31). 1888: Csik-Ménaság Kászon-alcsiki js (Je 277). 1913: **Csikménaság** Csik vm Kászonalcsiki js (Az). # *Ménasági ballada*. Szervátiusz Jenő fadomborműve, 1970. Újvári Béla: *Csikménaság* (Armășeni) *külterületének történeti helynevei*. Bp 1983. – 1909/19: Menășag, *Csm*, L 2047: r 84

(112). > Armășeni = Su 1: 45. 1567–1913. – 1974: c. Ciucsîngeorgiu {Csikszentgyörgy kzs faluja É-ra} [25 D]

Ménaságújfalu Cs (Szereda-K) 1808: Újfalu (175). 1839: *Ménaság-Ujfalu* (Lenk). 1850: *Menaság Ujfalu*, 1854: ≈, Uifalau (Su). 1861: Ménaság-Ujfalu Cs (31). 1913: Ménaságújfalu Csik vm Kászonalcsiki js (Az). – Armășenii Noi = Su 1: 45. 1839, 1850, 1854. [25 D]

Mendrisnak * **Szö** (Bozovics táján) 1555: pr. *Mendrisnak* (Pesty: Szörény II. 369). – Su 2: 369.

Ménes erdő a Makra hegy Ny-i része; lábánál kitűnő szőlők sorakoztak Zaránttól Solymosig. **1278**: silva *Menes* (Gy 1: 163/2).

Ménes 1. Ar (Arad-K) **1278/XVIII**: silvam ... *Ménes*; 1302: vineam ... in monte Macra supra v-m *Menesy*; 1310: ≈ super v-m *Menesi*; 1333–5: Paulus (**sacerdos**) de Menesi. Nevezetes szőlőtermő hely. 1278-ban Pál bán Ménes erdőt és szőlőjét, melyet Fejestől, Györgytől és Botostól vásárolt, unokaöccsére, Pósára hagyja. 1302-ben Cirner (ds) Hench pankotai polgár egy rokonától vásárolt szőlőjét 12 M-ért eladja Bugar vejének, András szegedi polgárnak, aki 1310-ben ugyanezt a szőlőt ugyanannyiért továbbadta Bor-Kalán nb. Izsép fia Szeri Pósnak. Papja 1333: 1/2 fertó, 1334.I: 4 gs, 1334.: 4 gs, 1335: 1 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 181). 1302: ≈: Tirner (ds) Hench ... szőlőjét, mely rokonáról, Gyaniustól háramlott rá, eladja András comes szegedi polgárnak (An 1: 320). 1310: ≈, András comes, Bugar gener-e, fiával, Györggyel együtt ... szőlőjét eladja Ysep fia Pousa magisternek (An 2: 1017). 1471: *Menes, Menesy*; 1485: *Menessy* (Cs 1: 775). 1808: *Ménes* h. 1851: ≈, Ar vm, 60 **kath.**, 1620 **óhitü**, 5 evang., 10 **ref.** lak., óhitü anyatemplommal, szép uradalmi épületekkel. ... legnevezetesebb gazdasága szőlőhegyében áll, melly Ménest egész Európában ismeretessé teszi ... F. u. a kamara, s székhelye egy kerületi tisztartóságnak (Fé 3: 80). 1888: ≈ Radnai js (Je 500). 1913: Ménes Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Miniș, *M*, L 1331: r 1149; m, n (115). = Su 1: 400. 1302–1851. – 1974: c. Ghioroc {Györök kzs faluja, D-i hrs} [32 A]

Ménes 2. * Ko (Kolozsvár-ÉK, Zsuk-D) 1326: t. *Menes* (Cs). =: particula t-e Suk *Menes* vocata ... montem *Meneserdeyberch*; 1332: t/p. *Mynusteluke*. Zsuk D-i felének tartozéka, a Sukiak birtoka. Ma hn Köteland és Korpád között. 1912. tk: *Ménes hágó* (Gy 3: 363; Cs 5: 382).

Ménes 3. Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1332: **sacerdos** de *Menes*, 1335: *Mones* (Tr). 1575.VII.9.: Kerelőszentpálnál Báthory István fejedelem hadában jelen volt *Ménes*-ről Kabos Ferenc (SzO VIII. 306). 1614: Ménes 25 családfő (Msz 24). 1635: István **deák** nemes obiit (SzO). 1740–1849: 12 **tanítója** ismert; mind lévita (Sipos 128). 1750: *Minyes*. 1808: Ménes (106). 1861: ≈ Msz (32). 1888: M-M (Ménes) **MT** Marosi felső js (Je 503). 1913: **Mezőménes** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Meneșul-de-Câmpie, *Mm*, L 388: r 222; m (112). > Herghelia = Su 1: 287. 1332–1854 {1913}. – 1974: c. Ceușu de Cîmpie {Mezőcsávás kzs faluja, DNY-i hrs} [24 C]

Ménes 4. * Te-Kr (Illyéd és Oravicabánya táján) 1382: *Mynes*, 1488: *Menes* (P); =: ≈ Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 12; 50); 1506: v. *Menes* (Pesty: Krassó II/2. 34). =: ≈ (Cs 2: 104). – Su 2: 374.

Ménes 5. Za 1. (Borosjenő-DK, a Feltóti-tó közelében) 1561: *Menes* (Márki, II/1. 221), ekkor Báthory-birtok, 1601: Toldi Istváné, 1639–1643: Bornemisza Pálé, 1650: kincstári birtok. Az Arad-hegylajai vöröaszú borvidék egyik központja. 1808: Ménes (Kreszta-, Kereszt-) (106). 1851: *Kreszta-Ménes*, Ar vm, 15 **r. kath.**, 4 zsidó, 600 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 8442 hold, ... Hózsa nevü hegyen mai napig is láthatók a hajdani vas- és rézbányák gödrei. Birják a falut Izsáky György és Dániel Antal (Fé 3: 80). 1888: ≈ **Ar** Ternovai js (Je 457). L 1910: 807; 1956: 1067 (Le). 1913: **Alménes** Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Cherestameneș, *Km*, L 754: r 724 (43). > Minișel = Su 1: 400. 1561–1851; 1913: Kresztaménes {!}. – 1974: c. Tauț {Feltót kzs faluja DK-re} [32 B]

Ménes 6. Za 2. (Pankota-DK, Alménes-ÉK hrs) 1746: *F. Menes* (Su). 1808: Ménes (Felső-) (106). 1851: *Fel-Ménes*, Ar vm, 4 **kath.**, 3 zsidó, 776 **g. egyesült** lak., s anyatemplommal. Határa 5787 hold, ... Van egy patakja, melly 4 kisebbszerü malmot forgat. Birja Alexics György (Fé 3:

80). 1888: Felménes **Ar** Ternovai js (Je 317). 1913: **Felménes Ar** vm (Az). – 1909/19: Felmenes, *Fm*, L 1016: r 1001; m (73). > Minișul de Sus = Su 1: 400. 1746–1913. > 1974: Minișu de Sus c. Tauț {Feltót kzs faluja K-re} [32 B]

Ménesakol * **Za** (Vadász mellett) 1429: *Ménesakol* (Márki II/1. 202). – Su 2: 369.

Mentővár To (Régen-ÉK, Magyaró határában) 1319: castellanus de *Menteu*; 1333: novum castrum et edificium *Menthev* vocatum (Tr). 1364: castrum *Mentew*, 1494: castrum *Mentew*. 1333-i oklevél szerint Losonczi Dénes fia Tamás (a Losonczi és L. Bánffy családok közös őse) a havasok közt fekvő, testvéreivel nem osztályos pusztta földjén mint új várat már régebben, mintegy 2000 márka költséggel építette és alatta egy jó falut telepített. 1553: *Mentheowar* elhagyott vár Monyoró helység határában. Aljában épült Váralja – 1364: p. *Warallya* –, de úgy látszik, nem azonos a már 1319-ben felmerülő Monyoróval {Magyaróval} (Cs 5: 675. Mentő). 1553.XII.19.: L. Bánffy Pál (e) tiltja Szentiványi Kendy Ferenc (sp et m) erdélyi vajdát a Mogyoro (To vm) határán levő *Mentheowar* nevű pusztavár és prédiüm melletti Remetemező nevű kaszáló elidegenítésétől (KmJkv 5261); 1554.V.16.: Remetemező ad arcem *PwztaMenteowar* (To vm) tartozik (5306). – Su 2: 369.

Menyéd Ar (Borossebes-ÉK) 1619: *Also Menied*, *Felseo Menied* (Ve: Doc. IX. 203). 1808: Mínyád ~ Menyéd (109). 1851: *Monyád*, Ar vm, 178 **óhitü** lak. (Fé 3: 115). 1888: Mínyád Ar Borossebesi js (Je 508). 1913: Menyéd Ar vm (Az). – 1909/19: Minead, *Minyád*, L 236: r 225 (115). = Su 1: 399. 1619–1913. – 1974: c. Ignești {Ignafalva kzs faluja, ÉK-i hrs} [21 C]

Menyháza Ar (Borossebes-ÉK) 1597: Monyásza (Márki II/2. 165). 1808: Monyásza ~ Monyaháza (111). 1848: Néveriek Monyászáról menekültek (Gyulay, XII. 23.). 1851: ≈, Ar vm, zordon bérczek közt, 100 német **kath.**, 362 **óhitü**, 27 **ref.** lak. Kath. és óhitü anyatemplom; vasbányák és hámorok, mészégetés, ásványos meleg forrás. F. u. a Névery nemzetség (Fé 3: 115). 1888: ≈ (Menyháza) -Y- **Ar** Borossebesi js (Je 513). 1913: Menyháza Ar vm (Az). – 1909/19: Moneasa, *Monyásza* (Menyháza), L 658: r 541; m (117). = Su 1: 406. 1597–1913. [21 C]

Menyő KSz (Szilágycseh-DNy) 1335: **sacerdos** de *Mened* (Tr). 1430.II.15.e.: *Menew*-i Damján fia Tamás, *Menew*-i Bertalan fia Albert **ü**: Sándorháza (KmJkv 28); 1430.II.21.u.: *Menew*-i Péter fia Antalnak Sombori János vérdíjat fizetett (31). 1435: *Menye*, 1439: *Menew*; 1450, 1474: *Meney* (Cs 1: 560). 1441.X.29.: *Menew*-i Mihály fia Gergely által elzalogosított *Menew*-i jobbágytelket Gergely nővére: Margit visszaváltotta Bőnyieiktől (KmJkv 362); 1442.V.8.: *Menew*-i Gebárt Antal és *Menew*-i Balázs **deák** fia Barla **üv** (461); 1447.VII.18.: *Menew*-i Bálint felesége: Árva Tamás leánya: Katalin **üv** (615); 1451.VI.3.: Ramocsa fia: István fia Albert **ü**: Létavár (961); 1969.VIII.26.: *Menyew*-i Désházy István **üv** 1469.X.2.: *Menyew*-i Kis Albert és Szentkirályi Menyey (ds) néhai Demeter fiai: Oszvát és Balázs **üv**, *Menyew*-i Nagy Lászlót is (1911). Ld még KmJkv I. 979, II. 977. 1514–1515: Iohannes Fiorentinus, Désházi István köznemes megbízásából, reneszánsz kapuzatot, szentélyfülkét (a megrendelő címerével) és szignált keresztelődencét készít vörös márványból a menyői (Közép-Szolnok vm) templomhoz. © A műről bőven, a megrendelő személyéről eltérően: Fejér L. (430). 1611: *Menyeo*, 1618: *Meniő* (Petri IV. 53). 1733: *Mano*, 1750: *Manyő*. 1808: Menyő, Mínyu (106). 1888: ≈ **Szi** Szilágycsehi js (Je 500 & Sándorháza psz). 1913: Menyő Szi vm (Az). 1989. december közepén Temesvárról ide hurcolták Tőkés László ref. lelkipásztort. Emlékezetére évente Menyői zarándoklat. # Fejér L.: *Menyő*. Szilágysági magyarok 1999. 429. Kép: A **református templom** nyugati kapuja ... és a harangláb. – 1909/19: Mineu, *Me*, L 994: r 541; m, zs (115). = Su 1: 309. 1335–1854. – 1974: c. Sălățiș {Szilágyszeg kzs faluja, DNY-i hrs} [12 C]

Méra {< *Mere* szn. 1216; < n.R: *Miro* ~ *Mero*, vagy szl: *Mira*} (Kolozsvár-NyÉNy, a Nadas terétől balra benyúló völgyben; 415 m) {**XIII-i** a templom félköríves keleti ablakocskája} **1299**: *Mera* (Cs); =: Nicolaus vel Johannes nob-es de *Mera*, Nicolaus de ≈; 1326, 1332: Nic. de *Mera*; 1334: Nic. nob. de ≈ comes Clusiensis; 1332–4: Emericus **sacerdos** de ≈, Petrus ≈, Emericus ≈. A Mérai nemesek birtoka, akik mint megbízottak az erdélyi közéletben szerepelnek (1299, 1326, 1332). 1334-ben Mérai Miklós kolozsi ispán megveszi Kóród negyedét. Papja 1332. I: 56 új báni,

1333: I-II: 3 gs, 5 montán dénár, 1334. I: 20 új dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 363). 1430: *nobiles de Mera*. Mérai ~ Mérai ~ Patai Dezsőfi, Ródi Cseh, Boczi, Csomafáji, Cs. Tóth, Szomordoki, Patai ~ Patai Székely, Suki Darabos, Gesztrágyi Tatár, Gym-i Kemény, Szentmihálytelki Tompa, Hadrévi, Szentpáli; a Méraiak után zálogban István erdélyi püspöké. Jbn 1448: Bacsó Benedek; 1458: Szekeres Mihály, Fekete Lőrinc; 1505: Kozma Bálint, Kovács Ambrus, Varga Márton (1299–1525. Cs 5: 382). 1413 tavaszán Györgyfalvi Balázs és Mérai Tamás **deák** embereikkel kiszabadították András volt kolozsmonostori őrszerzetest (KmJkv 47). 1422: *Barnabas de Mera ~ Barnabas Antonii de Mera* bécsi **diák**; gyulafehérvári kanonok; 1431-ben a jogi karon (Dn 231). Barnabás bátyja: Tamás is értelmiségi pályára került (Bónis 113). 1431.IV.26.: Gál pap vistai káplán ügyvédül vallja Mérai János **deák**ot, a gyulafehérvári székesegyház Szűz Mária-oltárának igazgatóját, Barnabást, a Szent Katalin-oltár igazgatóját és Balázs papot, Mérai Tamás úr káplánját (KmJkv 71). 1449.II.27. Gyalu districtusbeli papok közt Méra: Mátyás **plébános** (657).

1538: a kolozsvári Szent Erzsébet-ispotály ez évtől volt itteni birtokos (Gyalu 374/3). **1587: Méra**. – E: fl. 9, A: fl. 4. III. Princeps ad hospitale Colosuariense perpetuo integram contulit (Dé 56). 1731 Vista: Balázs András fia Márton Méréban Simon Istvánnál szolgál. 1753–1880: nyolc **tanítója** ismert (Sebestyén 159). *1759: *Albisi Pánczél Dániel*, a magyar nyelvű újságírás egyik úttörője. Bécsben több évig Szacsvey mellett a *Magyar Kurir* segédszerkesztője; 1793–1798: a *Bécsi Magyar Mercurius* szerkesztője; a Kurir és a Mercurius egyesülése (1799) után Decsyvel együtt a MK társszerkesztője 1815-ig; Decsy halála után tulajdonos szerkesztője 1827.XII.15-én bekövetkezett haláláig (Szinnyei; MÉL). 1808: *Méra* h., *Mnyira* val. cum pr-o András háza. 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ Ko Nádasmenti js (Je 500-501: & András háza telep). 1892: Méra tartozékai: András háza, Balázsdomb és Kistelek telepek; ház 208, L 1220; 3825 k. hold (Hnt). 1913: Méra Ko vm (Az). 1938.X.1.: Mérai Tejszövetkezet alakul. Lelkes faluvezetők, gazdaköri elöljárók az EMGE szakembereinek támogatásával hozták létre. Évtizednyi működése jótékonyan hatott nemcsak a falu fejlődésére, hanem a távolibb, havasalji szomszédság takarmánygazdálkodására is, ahonnan a méraiak jó áron vásárolták fel a felesleget. # KszHn 1942. 240. Faragó J.: „*Mikor a szógának telik esztendeje ...*“ A mérai szolgák újévi éneke. Utunk, 1958.52. Csák L.: *Méra keresztnévei (1818–1960)* (NyIrK 1962.2.289-304). Kabay 1973. Aradi J.: *Sors és sorsforduló Méréán* (Korunk, 1978.11). Sebestyén K. MtT 1979. 1992.X.26.: iskolájáról Varga György ig., Bóné Lajos lp. RTV. 2004.VI.12.: 3. Mérai napok. Duna Tv. Integrációs gondok a bivalytej körül; 100 család foglalkozik bivalyartással. Mérai napokról újra 2004.VIII.27. Duna Tv. – 1909/19: Méra, M, L 1268: r 91; m, c, zs (112). 1929: Méra, L 1435, H{Vá}: Nädäsel {> Méra} 2 km (AnR). = Su 1: 390. 1299–1854. [22 B]

Méra 2. * **Te** (Detta táján, Sebed mellett) 1334: *Mera* {**egyház** hely: Ortway 465}; 1343: *Mera* (Tr). 1407: *Mera* (Cs 2: 50). – Su 2: 369.

Mérág Bi (Belényes-D) 1588: *Mirragh* (Jakó 299). 1642: *Mierragh, Merag* (Makkai 321) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Mérág (106). 1851: ≈, Bi vm, hegyes vidéken, 388 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 3: 81). 1888: ≈ Belényesi js (Je 501). 1913: Mérág Bi vm (Az). – 1909/19: Mierag, M, L 296: r 294 (114). = Su 1: 396. 1588–1851. – 1974: c. Tärcaia {Köröstárkány kzs faluja D-re} [21 C]

Mercsény KrSzö (1913) < Mirsatelke Kr (1355).

Mercurium (1808) : Szeredahely.

Merczyfalva Te (Temesvár-É) 1717: *Kayragn*, 1723–5: pr. *Karan*, 1761: *Karan* oder *Mercydorf* (Borovszky: Temes 72, 74). 1808: Merczidorf, Mersidorff, Kárány (106). 1888: Merczifalva (Kárán) Te Vingai js (Je 501). 1913: Merczyfalva Te vm (Az). – 1909/19: Carani, *Merczifalva, Merczidorf*, L 1839: r 50; n, m (37). = Su 1: 120. 1717–1913. – 1974: c. Sînandrei {Szentandrás kzs faluja É-ra} [31 D]

Meregyó {< *mereggyű*: 'merítőhálóféle'} **Ko** (Bánffyhunjad-Nagykalota-DDNy; 764 m) 1408: p. *Mereghyo*; 1412: *Merge*; 1449: *Meregio*; 1460: p. *Kysmeregyo*; 1461: *Meregyo* Johannis Bothws; 1468: Dan **wayuda** de *Meregyew*; 1493: p. *Nagh Mereg Jo*; 1496: p. *Kysmereg Jo, Nagh Mereg Jo*;

1520: *Naghmyryggyo*. M. Botos ~ Bernaji ~ Mergai ~ Meregyói, M. Vajda ~ Bád, M. Ficz, Várczai Vajda, Szentpáli, Béli Vajda, Bánffy-birtok. Hn 1408 hj: *Theelgeszeg* (e), *Kywor* (szikla), *Chychyere*; 1439: *Chychere*, *Gonoszhegy*, *Feketehavas*, *Péterhavas*, *Marssan* nevű hegy, a *Belees* vize, *Kalatavize*, *Szekely-Jo*, *Mereg-Jo*, Szamos, a Béles és a Fejér-vize-feje forrása, *Agasztouize*, Tölgyespaták, Köveskút és Ponor (forrás), Monyorosberek, Lázbiki (e); (1439: Lásbikk hegy Incsel hr); Nyires, *Hwmezee* és *Eztheuer* (sz), a Doroszló felé vezető gyalogút (semita versus Dorozlo; 1439 Incsel hr: *Dorosloesuenye*), semita ad *Gwrgwlyatha*, Bocs és Incsel hrs, Valkai István birtokának határai, és szintén szomszédos királyi népek (*populi regales* = Sebesvár tartozékainak lakói); 1486: Székely-Jó, 1499: Nagy-Meregyó és Kis-Meregyó pataka. Jb 1461: Botos János jobbágyai: c. q. Jbn 1499: Sztojka, Mene Simon, Kerleg János, Gergel János, Vasas János, Korcsai Mihály; 1501: Bosjok János; 1505: Mandra Sorbán (Cs 5: 282). 1449–1555 KmJkv. 1713: *Nagy Meregyjo* – Ez az Falu az Kalota havassa tövib(en) vagyon (Conscriptio, 52. F. 49. MOL). 1733: *Nagy Mirigyo*, 1750: *Meregyo*. 1808: Meregyö, Merigyeu (106). 1861: Meredgyo, Morgo Ko (13). 1888: Meregyó (Mergeu) Ko Bánffyhunyadi js (Je 501). 1913: Meregyó Ko vm (Az). – 1909/19: Mărgău, M, L 1914: r 1862; zs, m (111). 1936/9. tk: Mărgău {!}. Margău = Su 1: 386. 1408–1854. # Vasile Sima „documente și însemnări privitoare la trecutul parohiei și al localității Mărgău“ (RevArhivelor, 1985.2.181). [22 A]

Merisor 1. Hu 1. (Petrozsény-ÉNy) 1453: p. *Merysor*. 1498: p. *Merissor*; 1500: p. *Merysor*. Szentgyörgyi, Szállásptaki, Szp. Szercesen, V. Geréb, D. Árka-birtok (Cs 5: 111. M -a). 1733: *Merisor*, 1750: *Merischor*, 1760–2: *Mirisor*. 1808: Merisor (106). 1861: Merisor-Ruszesty {?} Hu (23). 1888: ≈ Petrozsényi js (Je 501). 1913: Merisor Hu vm (Az). – 1909/19: Merişor, M, L 693: r 561; m, olasz, n (113). = Su 1: 391. 1453–1854. – 1974: c. Bănița {Banica kzs faluja ÉNy-ra} [44 A]

Merisor 2. Hu 2. (Déva-DNy) 1491: p. *Merisor* ~ p. *Merysor*. ♂Déva vára tartozéka (Cs 5: 111. M -b). 1808: Merisor (106). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Dévai js (Je 501). 1913: Merisor Hu vm (Az). – 1909/19: Merşor, M, L 175 r (112). > Merişorul de Munte = Su 1: 391. 1491, 1854. > 1974: Merişoru de Munte c. Cerbăl {Cserbel kzs faluja ÉNy-ra} [33 D]

Merlud * Za (?) 1219: v. *Merlud* (Tr). – Su 2: 369. {Arad tájnak véli}

Mermesd Za (Nagyhalmagy-ÉNy) 1760–2: *Mermesd*. 1808: Mermesd ~ Mermecs Za (107). 1888: ≈ Ar Nagyhalmagy js (Je 501). 1913: Mermesd Ar vm (Az). – 1909/19: Merneşti {!}, M, L 258 ort. r (113). Mermeşti = Su 1: 391. 1760–1854. – 1974; c. Vîrfurile {Halmagyecsucs kzs faluja K-re} [33 B]

Mérőfalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Merewfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri); 1472: *Merewfalwa* ~ *Merew*; 1484: *Merew*; 1489: *Merefalva* ~ *Merewfalwa* Rékás város 7. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 369.

Mese Sze (Segesvár-DK) 1322: p. *Messendorf* (Tr). 1356: *Mesche*; 1418: *Meschendorff*, *Meschendorf* (Ub II. 121, IV. 69). 1497: *Mese* (Scheiner 94). 1733: *Messendorff*, 1750: *Mesindorf*. 1808: Mese, Meschendorf, Mosna ~ Musna (107). 1861: ≈, ≈, Moschna Sze (34). 1888: ≈ (Meschendorf) NK Keresdi js (Je 501). 1913: Mese NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Meşindorf, *Mese*, Md, L 799: r 272; n (113). Meşendorf = Su 1: 293. 1322–1854. – 1974: c. Buneşti {Szászbuda kzs faluja, Ny-i hrs} [36 B]

Mestera MT 1956: *Mestera* Gödemesterháza tartozéka. – Meştera = Su 1: 393.

Mesterháza To : Gödemesterháza MT.

Mesterkereke * Fe (?) 1347: *Mesthurkereke* (Tr). – Su 2: 369.

Mesterteleki * Sze (Örményszékes mellett) 1320: t. *Mestertheluky* a. n. *Ermenteluke* (Tr). – Su 2: 369.

Meszesentül ~ Meszesenkívül 1315: Péter szatmári plébános az erdélyi püspök *Mezes*-en túli *vicarius*a (An 4: 55); 1316: Péter szatmári plb az erdélyi püspök *Mesces*-en kívüli *vicarius*a (301, 302).

Meszesi apátság 1108 körül Álmos herceg Meszesi apátságot alapít (H-Sz I. 416 u. tk). **Szent Margit-apátság** (Nyirsid határában) 1165: III. István király, püspökei és ispánjai egyetértésével, a *Meches*-i kapun áthaladó minden egyes sószállító szekértől a királynak szedett részből, apja: II. Géza király lelki üdvössége érdekében, egy darab kősót rendel, természetben vagy értékének megfelelő készpénzben, az Álmos herceg által a *Meches* [hegységben] Szent Margit tiszteletére alapított monostor szükségeire (Er I. 10); [1173–1184] Anna királyné, III. Béla király felesége, a zilahi vámjövedelem ötödét Szent Margit tiszteletére emelt *Mezes*-i monostornak adományozza (11); [1220–1230] II. András király a szolnoki várnépekkel közös Kelewa {Kirva} nevű földet a *Mezes*-i Szent Margit-egyháznak adományozza, és utasítja Csanád fia Gergelyt, hogy a várnépek azon lévő két háznépe részére más lakóhelyet jelöljön ki (114); [1234–1235] *Mezzes...* Filia Sancti Stephani; Fredericus premontrei rendi visitator 1235-ben Váradhegyfok filiájának írja (176); [1264–1270] Mária királyné, IV. Béla király felesége, változtatás nélkül megerősíti III. Béla király feleségének: Anna királynénak a zilahi vámjövedelem ötödére vonatkozóan 1173 és 1184 között a *Mezes*-i Szent Margit-monostor javára tett adományát (253); 1270: a *Mezes*-i apát oklevele a krasznai vár Horvát nevű földjének határaitól (283); 1281: Erzsébet királyné, István frater apát kérésére, visszaadja a *Mezes*-i Szent Margit-monostornak a zilahi vámjövedelem ötödörösztét, amelyet III. Béla király felesége: Anna királyné adományozott a szerzeteseknek (389). =: tributum ecclesie de Sancta Margaretha de Mezes (Tr). 1361: monasterium abbatialis in monte Mezes constructum in C-u Zolnok exist. *Mezesapath* vocatum a Kusalyi Jakcsok adományul nyerték Nyirsid, Majgrád, Vártelek, Kerikapatak, Bered és Monostorpaták helységekkel együtt (Cs 1: 560. Monostorpaták). – Su 2: 398. 1281.

Meszesi kapu 1165: *Meches*-i kapu (Er I. 10).

Meszespataka * Te (Lugos táján) 1427: *Meezespataka*. Igazóval és Krivinával együtt emlegetik (Cs 2: 50). – Su 2: 368.

Mészfalva Te~Szö (Karánsebes-ÉK) 1411: p. *Mezfalva* (P); =: *Mezfalwa* in districtu seu provincia Sebes (Cs); 1480: v. *Mezfalu* (P); 1485: *Waar* in districtu civitatis Karansebes (Cs 2: 50); 1504: *Var* alias *Mezfalu*, 1548: *Mezffalw*, 1590: *Var* alias *Mezfalva*, 1599: *Mészfalu*, 1603: *Mészfalva*, 1699: *Vaar*, 1690–1700: *Var* (Pesty: Szörény II. 369). 1808: Vár, Waar (180). 1888: Vár (Vaár) **KrSzö** Karánsebesi js (Je 714). 1913: Vár KrSzö vm (Az). – 1909/19: Var, Vár, L 1077 ort. r (195). = Su 2: 236. 1411–1840. – 1974: c. Obreja {Bisztranyíres kzs faluja DK-re} [43 A]

Mészkő 1. Asz (Torda-DNy) 1311: *Mezku* Mikud bán fiai: Miklós és Péter magisterek birtoka (An 3: 22). 1333: *sacerdos* de *Meskun* [: *Meskuu*], 1342–3: *Mezkew* (Tr). 1587: *Utraque Senffalwa, Mezkeo*. – E: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 70). 1694: *Mészkő* (SzO IV. 339). 1733: *Micskő* [: *Mészkő*], 1750: *Miszki*. 1808: *Mészkő* (107). 1861: ≈ *Asz* (33). 1888: ≈ TA Tordai js (Je 502). 1913: *Mészkő* TA vm. 1930–37: itt volt **unitárius lelkész Balázs Ferenc** (1901–1937) író. Falu- és vidékfejlesztő elképzeléseit *Aranyosszéki tervek* (Torda 1933) c. röpiratában mondja el; munkájáról, kudarcairól *Rög alatt* (T 1936) c. emlékiratában vall. – 1909/19: Mischiu, M, L 856: r 505; m (115). > Cheia = Su 1: 136. 1333–1854. [23 C]

Mészkő 2. Szö (Karánsebes táján) 1561–1563: *Mészkő* (Pesty: Szörény II. 372). – Su 2: 369. {Talán Vár faluval azonos}

Meszlény * Za (Borosjenő-É, Apáti mellett) 1214: *Mechlen*, 1429: *Mezlenmezeu* (Márki II/1. 240). – Su 2: 368.

Meszt Za (Világos-ÉK, a Pankotai úton) 1331: v. *Nezt* [: *Mezt*], 1334: *Mezt*, 1335: *Gezt* [: *Mezt*] (Tr). 1332-7: *sacerdos* de *Mezt*; 1407: *Mezth*; 1444: *opp. Mezth*. 1475, 1476, 1477: *Mezth*. Bánffy-birtok (Cs 1: 724. vs). 1477: castrum *Mezth*. Bánffyak kezén (Cs 1: 722). 1808: Muszka Ar

(112). 1851: ≈, Ar vm, 10 **kath.**, 1210 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Határa 2810 hold, ...A hegyek ormairól igen bő vízforrások ömlenek, a honnan az uradalom egy igen czélszerű szökőkutat épített pankotai szeszgyárába, melly forrás minden 24 órában 1500 akónyi vizet áraszt a gyár padjára. F. u. b. Ditrich József (Fé 3: 122). 1888: ≈ **Ar** Világosi js (Je 516). 1913: **Muszka** Ar vm (Az). – 1909/19: Musca, *M*, L 1100: r 1006; m, zs (119). Mísca = Su 1: 402. 1331–1851. + 2: 369. 1475. – 1974: c. Şiria {Világos kzs faluja} [32 A]

Mesztákon Hu (1913) < Nyirpatak Za (1439).

Metesd Fe (Gyulafehérvár-Ny) [1313–24], 1338: p. *Metesd*. A gyulafehérvári káptalan fülesdi uradalmán belül feküdt, melynek határait 1299-ben írták körül Metesd említése nélkül. 1316 és 1320 k. Lampert országbíró az igei és krakkói telepéseknek ítélte, 1338-ban azonban a **káptalant** iktatják vissza Metesdbe mint régi birtokába (Gy 2: 173). 1733: *Metesd*, 1750: *Metes*. 1808: *Metesd* aliis *Mutesd* val. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Várnicza) **AF** Magyarigeni js (Je 502). 1913: Metesd AF vm (Az). – 1909/19: Meteş (Varnița), *M*, L 945: r 924; m (113). = Su 1: 393. 1338–1854. [34 B]

Mezéd * Hu (Marosnémeti-É, Fornádia táján) 1389: p. *Mezed*, 1407, 1499: p. *Mezeed*, 1518; p. *Mezed*. A Hermán-nemetségből eredő Németi és Pestesi azaz Felpestesi családé volt. 1499-ben Pestesi Mátyás itteni részeit Soklyósi Péter görgényi várnagy kapta királyi adományul. Részeit azonban 1468-ban Illyei Dienesiek birtokai közt említik (Cs 5: 112). 1533.XII.17.: Galacziak kiegyeznek Németi Nemesekkel *Mezed* zálogos részeit illetően (KmJkv 4433); 1536.I.19.: *Mezeed* Németi Nemesek részirtoka (4552). – Su 2: 369. 1389, 1407, 1499.

Mézes Ar (1808) : Holdmézes.

Mézes Bi (Belényes-K hrs) 1580: *Mezess*; 1588: *Alsomizes*, *Felseomizes*; 1600: *Also Meszes*, *Felseo Meszes* (Jakó 300). 1692: *Mizes* (Mezősi 105). 1808: Mézes (107). 1851: ≈, Bi vm, dombos helyen, 62 **g. kath.**, 395 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 3: 83). 1888: ≈ Belényesi js (Je 502). 1913: Mézes Bi vm (Az). – 1909-19: Mezieş, *M*, L 611: r 605 (113). Mizieş = Su 1: 402. 1580–1851. – 1974: c. Drăgăneşti {Dragánfalva kzs faluja É-ra} [21 C]

Mézged Bi (Belényes-ÉK) 1552: *Mezgedt*, 1600: *Also-Meszes* (Jakó 299). 1692: *Mizgib* (Mezősi 118). 1808: Meziád (107). 1851: ≈, vagy *Mezőfalva*, Bi vm, a havsok aljában, 8 **r. kath.**, 1026 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Határán van egy patak, s egy nagy kiterjedésű barlang, melly eléggé még nem vizsgálatott meg. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 3: 83). 1888: ≈ Belényesi js (Je 502). Határában K-re cseppkőbarlang; előcsarnokában a feltáró Császár Gyula emléktáblája. 1913: Mézged Bi vm (Az). – 1909/19: Meziad, *Meziád*, L 1648: r 1635 (113). = Su 1: 393. 1552–1851. – 1974: c. Remetea {Magyarremete kzs faluja K-re 4 ½ km} [21 A]

Mézgen * Kr (Krassó vm északi vidékén) 1400 k.: p. *Mezgen* (Cs 2: 105).

Mező Arad vm síkföldi része. Ld Mezőség nevében 1335: *Mezesag* (Gy 1: 184).

Mező * Bi (Bihar-ÉÉK) [1291–4] v. Nycolai de *Mezeu*; [1311 k.] Thomas de *Mezeu*; 1324: Nic. ≈; 1327: Jo. ≈; 1328: Nic. ≈. A Mezei nemesek birtoka, akik hitese emberként szerepelnek (1311–27). A falu 1291 – 94 között másod ízben 46 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 643). 1341: *Mezew* (Tr). 1421: p. hungaricalis *Mezewfalua*, 1489: *Mezewfalwa* (Cs 1: 616). 1808: *Mezőfalva* h. 1888: ≈ psz (t) Hegyköz-Kovácsi Bi (Je 505). Hnt. 13: » Hegyközkovácsi. – Su 2: 369. 1291–1625.

Mező-előtagú hs 1888 (Je 502-5): Aranyos, Bánd, Bergenye, Bodor, Bő, Csávás, Czikud, Domb, Gerebenes, Gyán, Kapus, Kecsed, Keménytelke, Királyfalva, Kók, Kölpény, Kövesd, Livádia, Madaras, Méhes, Ménes, Nagy-Csán, Ór, Örke, Örményes, Panit, Pete, Petri, Rűcs, Sályi, Sámsond, Szakál, Szengyel, Szent-György, Sz-Jakab, Sz-Margita, Sz-Márton, Sz-Mihálytelke, Szilvás, Szombattelke, Szopor, Telegd, Telki, Terem, Tóhát, Újfalva, Újlak, Uraly, Velkér, Záh.

Mezőalja * Te (Karánsebes táján, Kisszabadi mellett) 1458: *Mezewallya*, *Mezewhath* együtt fordulnak elő (Cs 2: 51. Mezőhát). – Su 2: 369. *Mezewhat* 1445, 1458 *Mezewallya* {A kettőt azonosnak írja.}

Mezőbanyica Ko (1913) < Báni.

Mezőhát * Te (Karánsebes táján, Kisszabadi mellett) 1445: *Mezewhat* a Mezőhátiak birtoka, Fratest szomszédja 1458: *Mezewallya*, *Mezewhath* együtt fordulnak elő (Cs 2: 51. Mezőhát). – Su 2: 369. *Mezewhat* 1445, 1458 *Mezewallya* {A kettőt azonosnak írja.}

Mezőhavas 1777 m magas hegy a Görgényi-havasokban. – Saca.

Mezős Bi 1913: **Alsómezős + Felsőmezős > Rézbányamezős.**

Mezőség 1): *Erdélyi Mezőség*: a Kis- és Nagy-Szamos, a Sajó, a Maros és az Aranyos közötti erdőtlen dombtság Erdély középső részén. A ≈-en mintegy 300 magyar, román és szász lakta község található. Nevezetes vásáros helyei: Nagysármás, Mócs, Buza, Úzdiszentpéter, Mezőbánd. Jellegzetes magyarlakta helysége Szamosújvár közelében Szék, mely jelentős sóbányái révén a 13–18. sz. között kiváltságos mezőváros volt. A ≈ Erdély legkorábban magyarok által benépesített területei közé tartozik (10–11. sz.). A középkorban viszonylag sűrűn magyarlakta vidék volt. A románok a középkor végén kezdtek nagyobb számmal beköltözni a ≈-re, különösen akkor, amikor a 16–17. sz. háborúiban a magyar lakosság száma nagyon megfogyott. Jellegzetes mezősegi vidék a *Sajó mente* nyolc magyarlakta faluja (a legnevezetesebb Zselyk és Sajómagyarós). Külön egységet alkot a Szászrégentől északra fekvő hat magyar falu, a *Felső-Maros mente* is. A ≈ magyar lakossága szigetszerűen szétszóródva, román falvak közé ékelődve él. Ennek következtében népi kultúrájuk Erdély legarchaikusabb magyar paraszti műveltsége, ugyanakkor intenzív kölcsönhatásban él a környező románsággal is. A mezősegi magyarokat igen későn, csak az utolsó 30-40 évben, főleg zenei és táncéletükre figyelve (széki muzsika) fedezte fel a néprajztudomány. (K. L., 145.) # Kós: *Méhészkedés a Mezőségen* (Ethn 1949); Uő: *Mezősegi gyűjtés* (ms)

2): *Bihari Mezőség*: a Sebes- és Fekete-Körös közé eső sík- és dombvidék. Nyugatról a *Sárrét* határolja. A középkorban a síkvidéki részét *Kis-* és *Nagy-Keresérnek* hívták. A déli része az *Erdőháthoz* tartozik. A ≈-et a magyarság a honfoglalás idején megszállta. A középkorban viszonylag sűrűn lakott vidék volt a síksági része. A románok a középkor végén jelentek meg a tájon. A 16–17. sz. háborúságaiban és főleg Várad eleste (1660) után a magyar lakosság nagy hányada elpusztult vagy elmenekült. Ma többségben románok, kisebb részben magyarok lakják. Nevezetes magyar helysége Nagyszalonta, Bocskai által kiváltságolt hajdúváros, amely azonban előjogait a 18. sz.-ban elvesztette. A bihari ≈ ma kiveszőben levő tájnév. (K. L., 146.)

Mezősomlyó * Kr (Detta-K, a Berzava partján) 1152: in *Mezeusumlusiensi S. Stephani ecclesia*; 1278.IV.16. IV.Lad: Datum *Mezeusumlov*; 1290.III.15: ≈: Datum in *Mezew Sumulo*; 1322: magister Simon f. Michaelis comes Siculorum et de Beztherce et de *Mezew somlyo*; 1330: fr. Petrus ds Koza prior. O.F.B. Aug. de *Mezew Somlyow*, ... mol. ibi in ≈ super fl-o *Burzua* currente; per fora eiusdem C. [Karasou] vidl. in foro *Mezeusomlou*; 1331: hospites de *Mezew somlow*; 1331.VIII.27.: C. Karasu: universitas civium de *Mezeusumlo*; 1333–4: Benedictus (*sacerdos*) de *Mezew somlo*; 1343: Gatal ... inter civitatem *Mezew Somlyo* et fl-m *Burzua*; 1343.XI.25.: vicecomes de Karasow et iudex nobilium: Datum iuxta *ecclesiam B. Stephani regis*; 1347.VIII.26.: in congregatione generali ... nobilium C. de Karasou ... in festo B. Stephani regis prope civitatem *Mezeusumlio* celebrata; 1389: p. Ermen ... a pt. civitatis *Mezeusomlyo*. A mezősegi Somlyó-hegy mellett, a Berzava partján létesült városnak már 1152-ben egy jelentős alapítványa, Szent István királyról nevezett egyháza (prépostsága?) volt, ahol ekkor az ország nagyjai összejöttek ítélezés kapcsán. Ez az egyház maradt a XIV. szd-ban is a város fő helye, mellette tartoták a megyegyűléseket (1343–44), olykor Szent István napja körül (1331, 1347). IV. Béla alapítványaként itt állt az *ágostonos* remeték *Becket Szent Tamás mártíról nevezett klastroma*. Egy 1330-ban átírt hamisítvány szerint V. István király 1270-ben Mezősomlyón, a Berzava mellett malmot adott az ágostonosoknak földdel és tartozékaival, s az átadott föld határát leíratta {...}. Ha a határ jogérvénye vitatható is, földrajzilag kétségtelen, hogy a város azon ÉNy-i része, amelyet az

ágostonosok igényeltek, a Berzava szigetétől, amelyen a **Szűz Mária-kápolnát** emelték, D felé, a **Szent Üdvözítő-egyházig**, valószínűleg a plébániatemplomig tartott, majd a nagy úton DNy felé haladt a határ a [berzavai] hídig és a Bord folyóig, s végül a Berzava szigeténél ért véget. ÉNy felé Elek bán földjével volt határos. Eszerint kétségtelen, hogy Mezősomlyó nem azonos a Moravica partján fekvő, új elnevezésű *Mezősomlyó* faluval (Lip.: *Nagy-Semlak* h., *Gross-Schemlok* g., *Morava* val.; Hnt. 26: *Mezősomlyó*, R. *Şemlacul mare*, ezt ld. *Asszonylaka* alatt), hanem a Sümeg hegy (1884/68. tk) és a Berzava között fekvő *Sümeg-Flur* helyén terült el, inkább a Berzava felé, ti. a Somlyó- (ma Sümeg) hegyen épült vár a középkor végén nem Mezősomlyó, hanem Kissomlyó vár nevet viselt; Kissomlyó lehet Mezősomlyó határosa D-en a hegy D-i oldalánál, míg a mai *Vársomlyó* (Lip.: *Kis-Semlak* h., *Klein-Schemlok* g., *Monastir* val.; Hnt. 26: *Vársomlyó*, R. *Şemlacul mic*) az újkorban települt a görögkeleti monostor köré. 1278 és 1290 tavaszán IV. László király itt adott ki oklevelet. Valószínű, hogy a hegyen a vár a XIV. szd elejére felépült, mert Kácsik nb. Mihály fia Simon 1322-ben a Székelyföld és Beszterce mellett Mezősomlyó ispánságát viselte. Vásárja vm-i kihirdetés színhelye (1330). 1331-ben a csanádi káptalan az idevaló „vendégeket“ Vajamezeje, Karulyos és Vara(s)d birtokába akarta iktatni, de a Himfiek ellentmondtak. Plébánosa 1333: 1/2 M, 1334: 1/2 M és 30 báni pápai tizedet fizet. 1343: Gatály (Gátalja), 1389: Ermény határosa. Ma psz Gátalja határában DNy-ra, 1884. tk: *Sümeg Flur, V(alea) Sumiga*; vö. Hnt. 13: *Sümeg hegy* (Gy 3: 493-494). 1370: congregatio generalis prope civitatem *Mezeusumplyo*, 1437: cives et hospites de *Somlou maiori* (Pesty: Krassó II/2. 171). – Su 2: 170. {Nagysemmlak > Mezősomlyó}

Mezőszentandrás Ko (1913) < Szentesháza.

Mezőtelek * Bi (Várad táján, Jákóhódos mellett) 1447: *Mezethelek* (Csáky 388). – Su 2: 369.

Mezőújfalu To (Ludas-K) 1355: p. *Vyvalu* (Tr). 1473: p. *Wyfalw*; 1500: p. ≈. vsz 1509: ≈. Kerelői, Kiskendi Baládfi, Hosszúaszói; 1509: Meggyesi Alárdfi-birtok (Cs 5: 743. U -b). 1733: *Vajdej*, 1750: *Vajdyej*, 1760–2: **Mezőújfalu**. 1808: Újfalu, Vajdeje (175). 1861: Ujfalu, Vájgyé jéj {!} To (11). 1888: Mező-Újfalu (Vaidei) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1913: Mezőújfalu TA vm (Az). – 1909/19: Vaidei, M, L 494: r 487 (191). Vaideiu = Su 2: 223. 1366–1854. – 1974: c. Ogra {Marosugra kzs faluja É-ra} [23 D]

Mezőújlak Ko (Teke-DNy) **1296**: Kán nb. László erdélyi vajda *Wylok*-ot cserébe adja a **káptalannak** (Er I. 546). 1329: t. *Wylak*; 1332–5: Albertus **sacerdos** de *Wylok, Wylak*, Joannes ≈ de *Vylok*. Septér határosa; az erdélyi káptalan viszolyai uradalmának része (1329). Papja 1332 I: 22, 1332 II: 11, 1333 I: 12 régi báni, 1334 II: 10 dénár, 1335 I: 1 gs, 4 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 377). 1465: **plebanus** de *Wylak*; 1495: p. Septer a parte p-is ≈ a plaga orientali a quodam lapide magno metali usque **ecclesiam lapideam hungaricalem**; 1515: p. ≈. **Káptalani** birtok. Jbn 1506: Miklósi Miklós bíró; 1510: Szabó Demeter bíró, Dócze Péter, Tancsi Imre; 1515: Fodor János (Cs 5: 422). **1587**: *Vyzolya, Keobeollkwtt, Wylak*. – E: fl. 42, A: fl. 22 (Dé 60). 1733: *Ujlak*, 1760–2: *Mező-Ujjlok*. 1785-től **Ref.** akv. 1808: Újlak (Mező-), Újlaká (176). 1861: Ujlak Ko (14). 1913: Mezőújlak Ko vm (Az). 1930.k.: 11 **ref.** család, 47 lélek; lp Földes Károly, aki *Szórványmisszió* c. könyvecskét adott ki (Ne 1934). – 1909/19: Uilac, *Mezőújlak*, L 964: r 856; m, zs (188). > Uilacul de Cîmpie > 1956: Delureni = Su 1: 196. 1329–1854. [– 1974: c. Urmeniş {Mezőövényes kzs faluja É-ra} [23 B]

Mexy * Sza (prédium Szarmárnémeti és Lázári között) 1554.II.1.: *Mexy* prédiumot visszaadják Anarcsi Bacskai Péternek (KmJkv 5277).

Michaelis Villa Kü (1332) : Vesszős.

Michaelis Villa : Villa Mychaelis * Te (Temesvár-D, Detta táján) 1369–1377: *Villa Mychaelis* (DocVal 223). – Su 2: 420.

Micov * KSz (hihetlőleg a Szilágy patak mellékén) **1246**: *Micov* falu Gutkeled-birtok; ld Széplak : Szamosszélak (Er I. 202).

Miczetelke * **KSz** (Zilah mellett) 1409: pr. *Miczetelke* (Petri IV. 69). – Su 2: 370. {Ma Zilah város határrésze}

Micsk * **Kr** (Szokolár és Illyéd táján) 1436: *Mychk* (P); 1486: *Mychk, Mykch* (Cs 2: 105); =: *Mykch* (Pesty: Krassó II/2. 34). – Su 2: 373.

Micske 1. (Mikcse) Bi 1. (Várad-ÉNy) **1214**: pr. *Mycusa* iuxta Waradinum; 1291–4: in *Mykse*; 1332–7: Dyonisius sacerdos de v. *Myksa*, ..., *Mikse*. A Várad közelében fekvő Micske egy réttel (*Scebin Reth*) felerészben Folkus fia Kadar, felerészben Boleszló váci püspök unokaöccsége, Othmaré volt. Kadar részét Boleszló megvásárolta és 1214-ben a leleszi prépostságnak adta, másik részét pedig II. Endre király a hűtlenségbe esett Othmartól elkobozva adta a leleszieseknek. Hj. Othmar részén lakott 15 szabados és 15 szolga feleségével, fiaival és leányaival. A falu 1291–4 között másodízben 20 kepe tizedet ad, papja pedig 1 unciát fizet a püspöknek; a pap 1332: 7 gs, 1333–7: évi 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 643. M 1.). 1381: *Myske* (J); 1387: *Miske* (Cs 1: 617); 1459: *Michke* (Jakó 301). 1808: *Miske* h. Hnt. 44: Miskepuszta. » Biharpüspöki. – Su 2: 373. 1214–1459.

Micske 2. (Mikcse) Bi 2. (Margitta-DNy) **1255**: p. *Mikche* iuxta Berykiou; 1291–4: in *Mykche*; 1323.X.30.: Phil. pal: Datum in v. *Myxe*; 1332–: Marcus **sacerdos** de v. *Mykche*. A Geregye-nem birtoka; 1255-ben Gerege fia Barabás átadta cserébe a rokon Eecch fia Pálnak. 1323-ban Fülöp nádor vsz ezen a Micskén tart gyűlést Bihar vm nemeseinek. 1291–4 között másodízben a falu 14 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig egy fertót fizet; pápai tizedként 1332–5: évi 7 gs-t ad (Gy 1: 643. M 2.) 1451: *Michke* (Cs); 1452: **opp.** *Miske* (Cs; J); 1466: **opp.** *Mykche* (Cs 1: 598; Jakó 300). Súlyomkö várához tartozott (Cs). 1647: *Miczke* (Makkai 542) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Micske* h. 1851: *Micske*, {r} *Miska*, ... A Rézhegy ágai a Berettyó völgyére kinyulván, szőlőhegyekké alakulnak; ilyen hegyek alatt fekszik a helység maga is, jó magas dombon, kies kilátással ... Népeisége 1014 lélek, kik közt 837 **reform.**, 152 **rom. kath.**, 25 izraelita. Ref. és kath. parochia. ... Az erdőben, egy meredek sziklaoldalban látható egy pincze formára bevált lyuk Kőlyuk név alatt, melly a rege szerint tatárok előli menhely vala. Vár itt soha sem volt, csak egy régi curia, melly lakhelyül szolgált Bocskay istvánnak, utóbb Zólyomi Dávidnak, most pedig több rendű változtatások után Baranyai Ágoston birtokában van. Régi épülete még a **reform. templom**, mellyet Zólyomi Dávid neje Iktári Bethlen Katalin építtette a 17ik század első felében, s tetemei is a templom alatt nyugosznak. Az itt lakó számos uraságok házai csinosak, s a kertekre különösen nagy gondot fordítanak. Birtokosok: Barnyai Lajos, Imre, Ágoston, Ferenc, Miklós és Károly; Dessewffy Ignác, Buday János örökösei, Miskolczy István örökösei, Posgai ivadékok, u. m. Ercsei László és osztályosai, Gruden Imre, s több kisebb egyházas nemese (Fé 3: 85). 1888: ≈ Margittai js (Je 505 & Sáncz psz). 1913: Micske Bi vm (Az). *1920.VII.30.: **Balogh Péter** szobrász (–1995). **Ref.** ehk 2001: 6 / 13 / - 7 (PaK, 2002.1). – Mișca = Su 1: 401. 1255–1851. [11 C]

Mihajest * **Kr** (Facsád táján, a Marzsina kerületben) 1598: *Mihaiest*, 1717: *Mihaieste* (Pesty: Krassó II/2. 34). – Su 2: 370.

Mihálcfalva (Középvinc) Fe (Enyed-D) **1287**: commetaneorum ... magistrum Michalch et Emur; 1288: Mihach (!) et Keneer ... f-i Stephani ... p. ipsorum *Kuzepuinch* (Gy). 1288: ≈ (Er I. 442). 1332–4: Matheus **sacerdos** de *Mihalch*, Michael ≈ de ≈; 1391: p. *Mihalchfolua* a. n. *Kuzepuinch*. Mihálc és Emur mestert 1287-ben mint a Gáldiak által eladott Örvényes föld szomszédját említik. 1288-ban István fiai: Mihálc comes és Kenyér, s bátyjuk: Gergely középvincí részüket, melyet királyi adományból bírtak, tartozékaival rokonuknak, Mathius fia Demeter ispánnak adták. A továbbiakban már Mihálcról nevezett falu papja, aki egyben alesperes volt, 1332 I: 40, 1332 II: 40, 1333 I: 24, 1334 I: 70 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 173). 1393: *Myhalchfolwa* (Bánffy I. 445). 1394: *Myhalchfalwa*, 1404: *Mihalchfalua*, 1408: *Myhalchfalua* (Teleki I. 242, 298, 332). 1733: *Mihaltzalva*, 1750: *Mihalcz*, 1760–2: *Mihálcfalva*. 1808: *Mihálcfalva* aliis *Mihályfalva* h., *Mihálczu* val. 1848.VI.: véres összetűzés színhelye. 1861: Mihálcfalva AF (6). 1888: ≈ (Mihalca) **AF** Balázsfalvi js (Je 505). 1913: Mihálcfalva AF vm (Az). – 1909/19: Mihalt, *Mf*, L 2200: r 2148; m (114). = Su 1: 397. 1319–1854. [35 A; **X**]

Miháld 1. Szö (Orsova-É) 1278.VI.19.: *Myhad* István bán fia István bán országbíró visszakapott birtoka; ld Hátszeg (Er I. 359). 1317: Pál magister *Mychald* vára alatt lófarkon vonszoltatta Tivadar bánt (An 4: 605). 1323: castrum *Myhald*, castellanus de *Myhald* (Tr). Vára 1323-ban tűnik föl {vö. 1317!} mint királyi vár s az egész XV. században mint ilyen szerepel. A szörényi bánsághoz számítható (Cs 2: 13); 1372: Naan kenezius de *Myhald*; 1428: opp. nostrum (regis) *Myhald*. Districtus *Myhald* néven külön terület központja volt a város vagy a vár (Cs 2: 18). {Tartozékait ld helyükön.} 1808: opp. Mehádia (106). 1888: Mehádia **KrSzö** Orsovai js (Je 499). 1913: **Mehádia** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Mehádia, *M*, L 2497: r 1993; n, m, szerb (112). = Su 1: 389. 1323–1840. + 2: 373. [55 A; L]

Miháld 2. Szö (Herklesfürdő-ÉNy) 1440–44: p. *Mehedyka* (P); =: ≈, 1484: ≈ (Cs 2: 50); 1575: *Kis-Myhald* alias *Myhedika*, 1603: *Mehadyka* (Pesty: Szörény II. 366). 1808: Mehedika (106). 1888: Mehadika **KrSzö** Teregovai js (Je 499). 1913: **Kismiháld** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Mehadica, *M*, L 2181: 2126; c (112). = Su 1: 389. 1440–1840. [43 C]

Mihalesd Hu (1913) < Mihályfalva.

Mihály > Nagymihály > Mihályfalva 1. Bi (Székelyhíd-É) [1249–1255 táján] IV. Béla király a Berettyó folyó melletti Rof és Szalacs falu közelében, a Nyírben fekvő *Mihal* nevű két prédiomot Ech fia Pál comesnek adományozza (Er I. 210). 1270: pr. *Michal*; 1284: Petrus presbiter de *Nogmihal*. 1312: Gregorius f. Laurentii de *Nogmyhal*. 1332–7: Paulus et Nycolaus sacerdotis de v. *Nagmehal*. Turul nb. Turul ispán birtoka volt, akinek halála után özvegye: Geregye nb. Ec fia Pál leánya kapta meg hitbér fejében. 1312-ben Károly király Turul nb. Nagymihályi Széplaki Gergelynek vámszedési jogot ad. György a vámjövedelem tizedét a helyi **Sz. György-egyházra** hagyta. 1327-ben Gergely és testvérei: Seraphin és Rubert a falut háromfelé osztják. Papjai 1332: 16, 1333: 8 + 20, 1334–7: évi 20 gs pápai tizedet fizetnek (Gy 1: 644. Mihály). 1338: *Nagmihal*, 1434: *Nagh Mihalfalwa*. Vámszedő és vásáros hely volt; 1459-ben a „libertas fori“ tekintetében is intézkednek. Földesurai voltak a Kisvárdaiak, Madarásziak, Macskásiak, Sztáraiak, Uporiak, Álmosdi Csirék s a szentjogi konvent (Cs 1: 599). A ma **református templom** harangja (8 mázsza) 1491-ből való, Imre mester váradi harangöntő műve. 1808: *Mihályfalva* h. 1828: **Ér Mihályfalva** (Nagy 93). 1851: Mihályfalva, mv Bi vm, rónaságon. Van 2600 **ref.**, 90 **r. kath.**, 80 **g. kath.**, 100 zsidó lakosa, derék **ref. szentegyháza**, synagógája, több jeles uriháza. Határa 18 000 holdra terjed, ... urbériség csak 40 egész telek, a többi majorság. Hetivásárt minden csötörtökön, országosvásárt 4 izben szinte {= szintén} az említett napon, de a baromvásár szerdán tartatik. Fő birtokosa gr. Stubenberg, aztán Szlávy Ferenc, Bernáth, Gencsy, Sárközy, Dessewffy, Osváth, Hardicsay, Kovácsok, Silyék (Fé 3: 87). 1888: **Ér-Mihályfalva**, az **Érmihályfalvi** js szh, 1888: ház 601, L 3896 (Je 309). 1913: **Érmihályfalva** Bi vm (Az). 1920: **határhelység**. 1956 miatti megtorlások. 2004-ben 105 ifjút **bérmált** Tempfli József püspök. Simonyi óbesternek emléktáblát szentelt. 2004.VII.4. Duna Tv. 2004: a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetsége itt tartotta összejevetelét és a Dunamelléki RN képviselőivel itt kötött testvéri szerződést. Megemlékeztek Sass Kálmán 1956-ban elhurcolt és börtönben elhunyt **református lelkészről**. 2004.VIII.28. Duna Tv. – 1909/19: Mihaifaläu, *Érmf*, L 5575: r 23; m; 1042 zs (114). Valea lui Mihai = Su 2: 229. 1270–1851. [10 B]

Mihályfalva 2. Fe (Medgyes-DNy) 1349: *Mihalfalua* (Tr). 1394: p. *Myhalfalwa* (Ub III. 103, 106). 1504: *Mihalfalwa*, 1507: *Mechelsdorff*, 1509: *Michelsdorf* (Scheiner 95). 1733: *Mihályfalva*, 1750: *Boarta*. 1808: Mihályfalva, Michelsdorf, Bárta (108). 1861: ≈, ≈, Bartha FF (3). 1888: ≈ (Michelsdorf, Boarta) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 506). 1913: Mihályfalva **NK** vm Medgyesi js (Az). – 1909/19.: Boarta, *Mf*, Md, L 660: r 443; n, m (22). = Su 1: 85. 1349–1854. – 1974: c. Şeica Mare {Nagyselyk kzs faluja K-re} [35 B]

Mihályfalva 3. Hu (Jófé-D) 1439: *Mihalfalva* nemes nevében tűnik fel. 1491: p. *Mychelysth*. ♂Déva vár tartozéka, Jófé város birtoka (Cs 5: 112. Mihelist). 1733: *Mihalest*, 1750: *Myhajest*, 1760–2: *Mihalesd*. 1808: Mihályesd, Mihajesdu (108). 1861: Mihályesd Hu (23). 1888: Mihalesd Hu Marosillyei js (Je 505). 1913: Mihalesd Hu vm (Az). – Mihăeşti, *Mihalesd*, L 447: r 445 (114). = Su 1: 398. 1491–1854. > 1974: Mihăeşti c. Dobra {Jófé/Dobra kzs faluja} [33 D]

Mihályfalva 4. Kr (Tasnád-ÉK) 1380: *Myhالفالwa*, (Cs; P); 1410: *Myhالفالwa* (P); 1450, 1475: ≈ (Cs 1: 560. KSz); 1594: **Kraszna-Mihályfalva** (Petri III. 713). 1760–2: *Kraszna Mihályfalva*. 1808: Mihályfalva (Kraszna-) (108). 1913: **Krasznamihályfalva** Szi vm Tasnádi js (Az). – 1909/19: Miháifalva (Crasna-Miháifalva), *Kmf*, L 787: r 73; m; 24 zs (114). > Miháifaláu > Mihäeni = Su 1: 397. 1380–1854. > Mihäieni 1974: c. Acîş {Ákos kzs faluja, ÉNy-i hrs} [11 B]

Mihályfalva 5. * Sv (Segesvár-D) 1349: p. *Myhالفالua* (Tr). – Su 2: 373. {Netus, Keresd és Besefaluval együtt említik}

Mihályfalva 6. BSz (Dés-ÉK) 1405: *Myhالفالua* (Kádár II. 425). 1495: *Myhالفالua* (Ve: Fontes IV. 46). **1587**: *Myhالفالua*. – E: fl. 8, A: fl. 2 den 50 (Dé 48). 1615: *Miháifalva* (Kádár II. 425). 1733: *Mihályfalva*, 1750: *Mihejest*. 1808: Mihályfalva (Csicsó-), Mihalyesty (108). 1861: Cs-Mf BSz (18). 1888: Csicsó-Mihályfalva (Mihajesci) **SzD** Dési js (Je 276). 1913: **Csicsómihályfalva** SzD vm (Az). – 1909/19: Ciceu-Mihăeşti, *Csmf*, L 672: r 518; m (47). = Su 1: 147. 1405–1854. > Ciceu-Mihăieşti [13 C]

Mihályfalva 7. * Te (Temesrékás táján) 1468: *Myhالفالua* in districtu Beel (Cs 2: 26. Bél); 1484: *Mihالفالua* Rékás város 13. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 373. 1467, 1472 {!!}.

Mihályfalva 8. Za (Körösbánya-K) 1439, 1441, 1445: *Mihalyestfalva* ~ *Mihalestfalva* Világos vár tartozéka; 1464: *Myhalestfalua*, 1525: *Mihالفالua* (Cs 1: 740). 1733: *Miheleny*, 1760–2: *Mihálien*, 1805: *Mikelény*. 1808: Mihelyen Za (108). 1888: Miheleny **Hu** Brádi js (Je 506). 1913: Miheleny Hu vm (Az). – 1909/19: Mihăleni, *M*, L 613: r 526 (114). > Mihăieni = Su 1: 398. 1439–1854. – 1974: c. Buceş {Bucsesd kzs faluja, Ny-i hrs} [33 A; X]

Mihályháza * BSz (Magyarlápós táján) 1325: *Myhalhaza* (Tr). – Su 2: 373. {Felsőszöcs faluval együtt említik}

Mihálymező * Hu (Marosillye-ÉNy, Szurdok táján) 1485: p. *Mihalmeze*. Foltiak birtoka (Cs 5: 112). – Su 2: 370.

Mihelencz * Te~Szö (Karánsebes táján) 1406: *Lopathaka* a. n. *Michalyanch* in districtu Comyati; 1433: *Myhalancz* in districtu Sebes; 1475: *Kethmihelencz* in ≈ in comitatu Themes; 1492: *Mihalyencz* in districtu Karansebes et sub banatu Zewriniensi; 1495-ben Felső- és Alsó-Mihelencz helységet említenek (Cs 2: 51). 1561: *Felsewmyhelench*; 1580: *Alsó-Miheyencz*, *Felső-Miheyencz*; 1584: *Alsó-Mihejencz*, *Felső-Mihejencz* (Pesty: Szörény II. 373). – Su 2: 363. Lopathaka.

Miheleny Za>Hu (1913) : Mihályfalva.

Mikafalva 1. Hu (Marosillye-ÉNy) 1468: p. *Mikafalua*, *Mykafalua*. Illye város birtoka (Cs 5: 112). 1733: *Mikenesti*, 1750: *Mikenyest*, 1760–2: *Mikanesd*. 1808: Mikanyesd-Bogáthesd ~ Mikanesd, Mikanesdulmike {!} (108). 1861: Mikanesd **Hu** (23). 1888: Mikanesd **Hu** Marosillyei js (Je 506). 1913: Mikanesd **Hu** vm (Az). – 1909/19: Micăneşti, *Mikanesd*, L 426 ort. r (114). = Su 1: 395. 1468–1854. [33 A]

Mikafalva 2. * Szö (Lugos és Karánsebes közt) 1631: *Mikafalua* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1650: *Mikefalua* (Pesty: Szörény II. 374). – Su 2: 370.

Mikcseháza * Ar 1337: *Mykchehaza* ~ *Feketwtow* ld Feketető (Gy 1: 177. Fülöpköve). =: *Feketwtow* a. n. *Mykchehaza* (Cs 1: 775. Mikcseháza). – Su 2: 326. Feketwtow.

Mikecsréte * Uh (Felsőboldogfalva és Bikafalva környékén) 1497.nov.: *Mykech Rethe* (SzO VIII. 177). 1497: *Mykechrethe*-i székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet asszony és leánya: Katalin elcseréli Kecseti Péterrel (KmJkv 3035). – Su 2: 373.

Mikefalva Kü (Dicsőszentmárton-ÉK, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1319: Mike comes, fehérvári polgár, bizonyára Mikefalva névadója (Gy 3: 554. Jövedics). 1376: *Alfalu* (Jakó: Thorotzkay 13). 1376: *Olfalu*; 1392: *Mykefalua*; 1438: p. *Alfalu* a. n. *Mikefalua*; 1440: p. *Mykefalua* a. n. *Kezefalu*; 1521: *Mykeffalua* (Cs 5: 887. 1332-7: sac. de v. *Nycolay*, *Nicolai* hibás). **1587**:

Mikeffalwa, Kapolna. – C. Pr: fl. 24. A: fl. 8 (Dé 35). 1733: *Mika*, 1760–2: *Mikefalva*. 1808: Mikefalva, Miká ~ Nyiká (198). 1861: ≈, Mike Kü (8). 1888: ≈ (Miká) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 506). 1913: Mikefalva KK vm (Az). – 1909/19: Mica, *Mf*, L 567: r 122; m (113). = Su 1: 395. 1376–1854. [23 D]

Mikeföldre * **KSz** (Egrespatak táján) 1299: *Mykaffeldy*; ld Ilye (Er I. 585).

Mikeháza 1. * **Csa** (a Szárazér mellékén, Tornyá mellett) 1446: *Mykehaza* (Cs 1: 700. Arad vm-hez is sorolható). – Su 2: 373.

Mikeháza 2. **BSz** (Dés-K, a Nagy-Szamos bp-i úton) cca 1330: *Joank, Jank*; 1334: *Mykehaza* (Kádár V. 164). 1370: *M'ko* (Bánffy I. 291). 1381: *Mikehaza* alio nomine *Jwank* (Kádár). 1587: *Mikehaza*. – E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 50). 1733: *Mikeháza*, 1760–2: *Mikeháza*. 1808: Mikeháza, Mnyiká (108). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Mika) **SzD** Dési js (Je 506). 1913: Mikeháza SzD vm (Az). – 1909/19: Mica, *Mh*, L 491: r 435; m (113). = Su 1: 395. 1330–1854. [13 C]

Mikelaka Ar (Arad mellett K-re) 1333–4: Allexius {**sacerdos**} de *Mekylaka*, Elek de *Mykalaka*. 1343: p. *Itelaka* dicta, que ninc *Mykelaka* nominatur. 1266-ban a Maros partján volt egy Tömörkény nevű birtok, mely korábban Mike izmaelita birtoka volt. Tömörkény eltűnt, de a Maros partján az ösztövérdi rév mellett feltűnik Mikelaka, mely vsz az említett Mike nevét tartotta fenn. A falu Itelaka nevet is viselt egy másik birtokosáról. Papja 1333: 7 gs, 1334.I: 7 gs, 1334.II: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 181). 1377: *Mykelaka* a. n. *Hytalaka* penes fl-m Maros, 1380: *Itelaka*, 1387: *Mikelaka* az aradi **káptalan** birtoka volt (Cs 1: 775). 1743: *Mikalaka* (Su). 1808: *Mikalaka* val., *Kis-Lak* h. 1913: Mikelaka Ar vm Aradi js (Az). – Micloc > 1909/19: Micălaca, *Mikalaka*, L 3243: r 2681; m, n (113). = Su 1: 395. 1135–1913. » Arad

Mikes 1. * **Bi** (Szalonta-ÉK, Gyapjú mellett) 1319, 1347: *Meches* (Jakó 299). 1692: *Mikes* (Mezősi 119). – Su 2: 368.

Mikes To (Torda-ÉNy) 1367: p. *Mykus* (Cs). [1370-es évek] *Mykis* Kolozsmonostor hrs (Er I. 562). 1409: v. *Mykes*; 1435: nobiles de =; 1461: *Mikes* cum pertinentiis; 1467: Raad kenezius de *Mykes*; 1473: Haragos kenezius in =; XV. v. *Mikes* nobilium de Bogath; 1523: p. *Mykews*. Bogáti, Alárdfi, Altemberg, Czobor, Tótóri, Vizaknai, Eruszt, Farnasi ~ F. Veres-birtok. 1461: **c. q.** (Bogáti-jobbágyok) (+1297-től Cs 5: 720. Hajdan Ko vm). 1733: *Mikus*. 1808: Mikes (108). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ **TA** Tordai js (Je 507). 1913: Mikes TA vm (Az). – 1909/19: Micuş, *Mikes*, L 1214: r 1175; m, zs (114). > Miceşti = Su 1: 395. {+}1297, 1367–1854. – 1974: c. Tureni {Tordatúr kzs faluja Ny-ra} [22 D]

Mikespusztatelke * **Za** (Borosjenő-D, Egregy/Almáségres mellett) 1494: *Mikespusztateleke* (Márki II/1. 241). – Su 2: 370.

Mikestelke * **Do** (Páncélcseh-DNy) 1314: t. *Mykusteleke*; 1320: p. *Mikusteleke*. 1314-ben Aba nb. Csente János fia János mint (Páncél)Cseh tartozékát átadta Récsi Lőrincnek, Zsombor nb. Mihály és István húga fiának. Károly király 1316-ban Zsombor nb. Mihály fiainak birtokaként kobozta el, 1331-ben azonban visszaadta a három fiúnak. Ma hn Páncélcseh határában DNy-ra: Mikes ~ Mükös ~ M'ikus (Gy 2: 80). 1343 *Mykusteleke* (Tr). – Su 2: 374. {Györffy utal rá, de nem mondja, hogy három-négy falu adatait vont össze} 1296–1587.

Mikeszásza Kü (Medgyes-DNy) {**XII-i** lehet} {1215/16} [1267]: p-es ... *Mykazaza*, pr. Nicolai; 1309: Joannem de *Michazaz*; 1322: v. *Mykezaza* iuxta fl-m *Maioris Kykullew*. Az 1215/16-ban erdélyi vajdaságot viselt Kán nb. Nagy Jula birtoka volt Medgyessel, a biztosan nem azonosítható Miklós prédiúmával és Tóbiásfalvával együtt, melyekbe 1267-ben István ifj. király Jula fia Miklóst iktattatta be. 1322-ben a Kán nb. László vajda hűtlen fiaitól elkobzott Mikeszászát Hosszúaszóval, Pánáddal és Szépmezővel együtt Károly király Talmácsi Miklósnak adta. Papját 1309-ben a tizedmegtagadó kiközösített szász papok közt említik (Gy 3: 557). [1267] ≈ (Er I. 261). 1268: p. *Mykazaza*; 1358: p. *Mykezaza*, populi seu hospites de v. ≈; 1390: p. **regalis Mikezaza**; 1416: *Mykezaza*; =: via magna, que a parte p-is Balasfalwa penes Kykullew maiorem vadit versus p-em *Mykehaza* in loco Lowdonis vocato (Cs). @ 1480.VIII.10.: Guti Ország Sebestyén (e) *Mykezazya*-n

36 népes és pusztja jobbágytelkét s az erdő felét, továbbá Tótfalu, Lodormán, Bükkös és Keszler (Kü vm) nevű ősi egészbirtokát 4000 arany Ft-on zálogba veti Szebenben lakó Horváth Pálnál (KmJkv 2305). 1485: castellum in fine p-is *Mykezaz erectum seu constructum* (Szebeni Horvát Pálé); 1487: opp. *Mykezazy*; 1519: p. *Mykezazy*. 1268-ban István ifj. király Kán nb. Gyula fia Miklósnak adja vissza, hű szolgálataiért, nagyatyja e birtokát. Később László fia László erdélyi vajda kezén találjuk. 1322: részint cserében, részint királyi adományul (Hosszúaszó, Panád és Szépmező hs-vel együtt) Tolmácsi Konrád fia Miklós mester, az ő magtalan halála után, ugyancsak királyi adományul 1340-ben a Kacsics nb. (Szécsényi) Tamás erdélyi vajda birtokába jutott. 1390, 1391-ben Zsigmond király Losonczy István macsói bánnak (*magnificus baro*) adományozza. Később Mikeszászi, M. Kolozsvári, Guthi Ország, Szebeni ~ M. Horvát és Haraszi-birtok. 1487-ben mint mezővároshoz bizonyos "oláh falvak" tartoztak (Bükkös, Keszler, Lodormán, Tótfalu). Jbn 1486: Kurta, Työs, Sile, Magyar, Fazakas, Pallér, Verner, Rétyus csn (Cs 5: 861. vár; 865. vs). 1587: *Mikeszasza*. – E: fl. 12. A: fl. 7 (32). 1598: kisbirtokos nemesek; szász és magyar jobbágyok bíró alá, a románok Radul Treza kenézbötja alá tartoznak (Ve: Doc. V. 203). A XVII. században Radák László utódai s mások birtokolták. **Református kisenemesek** beköltözése; 1665 után a régi templom református és szász evangélikus. 1733: *Mikeszásza*, 1750: *Mikeszasza*, 1760–2: *Mike Szásza*. 1808: *Mikeszásza* h., *Fegendorf* vel *Feigendorf* g., *Mikszásza* val. 1861: ≈, ≈ Kü (8). 1888: ≈ (Feigendorf) **KK** Hosszúaszói js (Je 507). *1909.VIII.28.: **Asztalos István** író (–1960.III.5., Kv). 1913: *Mikeszásza* **KK** vm (Az). – 1909/19: Micásasa, *M*, *Fd*, L 1572: r 1299; m, zs (114). = Su 1: 395. 1267–1854. [35 B]

Mikháza Msz (Marosvásárhely-ÉK, a Nyárád j. p.) 1567: *Mijkhaza*, 1585: p. *Mikhaza* (SzO II. 218, IV. 96). 1614: Mikháza 34 családfő (Msz 51). 1635: **Ferences kolostor** alapítása; a kolostor mellett 1669-től **iskola** működött, a Felső-Nyárádmunte katolikus falvaiból ide jártak tanulni a gyermekek (Sipos 108). 1673 Die 23 Mai: galambbúgos kapujának felirata (SzTA). 1694: Mikháza (SzO IV. 337). 1808: Mikháza ~ Mikeháza (108). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 507). *1901.II.21.: **Kacsó Sándor** író, szerkesztő, közíró (–1984.II.17., Kv). 1913: Mikháza **MT** vm (Az). # Sipos G. **MtT** 1980. – 1909/19: Michaza, *Mh*, L 644: r 22; m (114). > Călugăreni = Su 1: 125. 1567–1839. [24 D]

Miklesty AF (Verespatak-DK) 1760–2: *Miklesti*. 1854: *Mikleseny* (Su). – 1909/19: Mogoş-Micleşti, *M.-Miklesty*, &, v. Mogoş (116). > Micleşti = Su 1: 396. » Mogoş [34 A]

Miklóirtás Bi (Félixfürdő-DDK) 1808: Lazur (Mikló-), Lazuri (96). 1851: *Mikló-Lazúr*, Bi vm, hegyek közt, 12 **romai kath.**, 6 **ref.**, 412 n. e. **óhitű** lak., ayatemplommal. Birja a váradi deák **püspök** (Fé 3: 88). 1888: Mikló-Lázur Bi Magyarcsékei js (Je 507). 1913: Miklóirtás Bi vm (Az). – 1909/19: Lazuri, *Miklólázur*, L 478: r 453; m, zs (102). > Miclölazuri > Lăzăreni = Su 1: 354. 1828, 1851, 1913. [20 B]

Miklósfalva 1. Uh (Székelyudvarhely-D) 1334: **sacerdos** de *Sancto Nycolao* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1497: *Miklos{falv}-i* székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet asszony és leánya: Katalin elcseréli Kecseti Péterrel (KmJkv 3035). 1567: *Miklosffalva* (SzO II. 219). 1614: Miklósfalva 22 családfő (Uh 47). 1760–2: *Miklosfalva*. 1808: Miklósfalva (108). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Homoródi js (Je 507). 1913: Miklósfalva Uh vm (Az). **Református** egyházának ünnepe Antal István lelkész nyugalomba vonulása alkalmából 2004.IX.19. Duna Tv.

– Micloşfalău > Nicoleşti = Su 1: 426. 1334– 1854. – 1974: c. Ulieş {Kányád kzs faluja ÉK-re} [37 A]

Miklósfalva 2. * Kr (Detta táján, Ezeres mellett) 1389: *Miklosfalua* Himfiek birtoka volt (Cs 2: 105). =, ≈, *Myklosfalva* (Pesty: Krassó II/2. 35). – Su 2: 370.

Miklósfalva 3. * Za (Világos mellett) 1464: *Myklosfalwa* Világos vár tartozéka; 1474: Wayda de ≈ (Cs 1: 740). – Su 2: 373.

Miklősháza Kr (Oravicabánya-DNy) 1389: *Myklosfalwa* (Cs 2: 105). {Ld Miklósfalva 2.} 1690–1700: *Nikolinacz*, 1717: *Nicolinzi*, 1723: *Nikolinz*, 1778: *Mikolinze* (Pesty: Krassó II/2. 69). 1808:

Nikolincz, (i) Nikolince (116). 1913: Miklósháza KrSzö vm Jámi js (Az). 1920: [határfalu](#). – 1909/19: Nicolint, *Nikolincz*, L 1317: r 1300; n (122). = Su 1: 426. 1389 {1389: Myklosfalwa (Cs II. 105) ld Miklósfalva 2.} 1690–1913. – 1974: c. Ciuchici {Tyukó kzs faluja Ény-ra} [42 C]

Miklóslaka Fe (Marosújvár-NyDNy) 1299.X.19.: *Mykloslaka* Gombás káptalani birtok hrs (Er I. 589/4). 1332–4: Abraham [sacerdos](#) de *Mykloslaka*. Papja 1332 I: 30, 1332 II: 30, 1334 II: 23 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 173). 1587: *Mikloslaka, Czyezttwe*. – E: fl. 27. A: fl. --- (Dé 21. Miklóslakára esett 24 fl., Csesztvére 12 fl. {!}). 1600: *Miklos Laka* (Ve: Doc. VI. 150). 1650 után itteni románokat telepítenek Szászfenesre (Gyalu: LXXXII). 1808: *Miklóslaka* h., *Mikeláká* vel *Nyikosláká* val. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ **AF** Marosújvári js (Je 507). 1913: Miklóslaka AF vm (Az). – 1909/19: Micoșlaca, *ML*, L 572: r 560 (114). = Su 1: 396. 1332–1854. [23 C]

Miklóstelke 1. * **Sza** (Szatmárgörbed mellett) 1339: p. *Miclosteluke* (Tr). =: *Myclostelwke*. Névadója bizonyára a Görbed-rokonság 1339-ben szereplő Miklós nevű tagja (Maksai 246. Hagymás). – Su 2: 370.

Miklóstelke 2. Sze (Segesvár-DK) [1267]VI.1.: *predium Nicolai* Jula fia Miklós birtoka; ld Medgyes (Er I. 261). 1322: p. *Villa Nicholai* (Tr). 1353: *Villa Nicolai*, 1356: *Zenthmiclosteleke*; 1418: *Clostorff, Closdorf*; 1427: *Miklostelke* (Ub II. 100, 121, IV. 69, 323). 1733: *Klottsdorf*, 1805: *Klosdorff*. 1808: Miklóstelke, Klossdorf ~ Nickelsdorf, Miklosá (109). 1861: ≈, Kloßdorf Sze (34). 1888: ≈ (Klosdorf) **NK** Keresdi js (Je 507). 1913: Miklóstelke NK vm (Az). – 1909/19: Cloaşterf, *Mt, Kd*, L 374: r 154; n (51). = Su 1: 157. 1267–1854. – 1974: c. Saschiz {Szászkézd kzs faluja, DK-i hrs} [36 B]

Miklósvár Se/Hsz (Barót-D 11 km, az Olt j. p.; 580 m) 1211: *indagines Nicolai* {Miklósvári gyepük} a kereszties lovagoknak adományozott Barca föld egyik határpontja (Er I. 38); [1222] *indagines Nicolym* [!] (Er I. 123). 1332: *Mycloșuara* (Tr). XV-i Kálnoky-kastély (2005.I.29. Déli harangzó Duna Tv). 1404: p/v. *Mikloswara*, 1471: *Miklosvara*, 1567: *Mykloswara* (SzO I. 97, VI. 334, II. 222). [XVI.v.–XVII.e.] A reneszánsz-klasszicista Kálnoky-kastély építése (1974-ben javították tetőzetét. Aluta 1974–1975. Kisgyörgy Z.). 1614: Miklósvára 21 családfo (Se 4). 1733: *Miklósvára*. & Miklósvári S. János 1744: gr. Teleki Mihály "Hagymás Láposi Udvari Papja, és a N. Bányai Ven. Tractusnak mostani Seniora" (*Jakobnak ... Kv 1745*). A kastély udvar felőli átépített homlokzata a késő-klasszicista stílus jegyeit viseli magán. Tetőzeti szelvitorláján az 1780-as évszám valószínűleg az egyik javítás évét jelöli (Kisgyörgy Zoltán: *Erdővidék. Útikalauz*. Sszgy 1973. 125). 1760–2: *Miklosvár*. 1808: Miklósvára ~ Szentmiklósvár (109). Köröspataki gróf **Kálnoky Dénes** (1811–1888) Miklósvárszék királybírája, főrendiházi tag és író.

1840.aug.27. [N.Ajtán](#) keresztül délre [Miklósvárra](#) mentünk Gr: [Kálnoky Déneshez](#). Ő fiatal alacsony barna ember. Mint hoszasb beszélgetésből ki vehetém, szép eszü, s jó lelkü ember, de talán nem tántoríthatatlan elveiben. Magánosan bolyg tágas kastélya termeiben, jól tenné ha a bál királynéjával meg osztaná. Nála volt ebédén rajtunk kívül Sikó táblai ülnök, fiával (Tanárky).

1861: Miklósvár Hsz (29). 1888: Miklósvári js [szh: Nagyajta] (Je 507). 1913: Miklósvár Hsz vm (Az). 1968: Barót faluja. 1969 L 724. # Janitsek J.: *Miklósvár helynevei* (NyIrK 1974.2). Janitsek J.: *Miklósvár hely- és családnevei*. Bp 1998. – 1909/19: Micloșoara, *Mv*, L 729: r 14 (114). = Su 1: 396. 1211–1854. [37 B]

Miklósvárszék : székely szék, utóbb fiúszék Háromszék keretében. 1459.V.15.: Vingárti Geréb János erdélyi főkapitány megparancsolja a miklósvárszéki falvak lakosainak, hogy a szent királyok rendelése szerint ezentúl Miklósvárszék törvényes székéhez hallgassanak. A felsorolt falvak: Miklósvár (*Mikloswara*), Barót (*Barolt*), Köpec (*Kepecz*), Bodos (*Bozos*), Bacon (*Bachon*), Szarazajta (*Zarazaytha*), Uzonka (*Wzonka*), Középpajta (*Kezepaytha*), Nagyajta (*Nagaytha*) és Bölön (*Belen*) falu (SzO VIII. 91-92). 1459.XI.26.: az erdélyi rendek közgyűlése meghatározza Miklósvárszék szabadságjogait.

Miklósvárszék királybírája 1839–48: Köröspataki gr. Kálnoky Dénes (1811–1888).

Mikó * Do (Hiadalmás és Drág közt) 1312: p. *Myko*. A Kalocsa-nem Szil ágának birtoka volt (Gy 2: 80). 1346: *Myko* (Tr). 1430.III.7.: *Mykay* Antal **ü**: L. Dezsőfi János (KmJkv 36); 1440.II.3.: *Myko*-i Márk és János **ü**: Drág (189); 1441.IV.8.: *Myko*-i Márk és Gergely **ü**: Drág (296); 1442.II.3.: *Myka*-i János **üv** (416); 1444.VI.1.: *Myko*-i Márkné: néhai Orros Péter leánya: Ilona **üv** (494). 1449.IX.25.: *Myka*-i László özvegye: Kidei Bíró András leánya: Erzsébet (t: Brigida, Potenciána és Mátyás nevében) tiltakozik amiatt, hogy Kidei Márton bán özvegye: Anna kidei birtokrészét, amely örökjogon őt illeti, Nádasdi Egyed fia: Nagy Simonnak adta át (758). 1452?V.22.: Mykai Lászlóné Bíró Erzsébet és fia Mátyás **üv** (1037); 1453.V.24.: Mikai Márk **ü**: Szucság (1090). Ld még KmJkv I. 983, II. 980. **1587**: *Miko*. – E: fl. 7. A: fl. 1. Ser. Rex relictæ Blasii Kamuthy integram vita durante contulit (Dé 39). 1808: *Mikó* h. Pesty: *Micau*. Hnt. 13: » Drág. – Su 2: 373. 1346.

Mikodanhoncsa * Za (Honctő -DK: Su) 1439: Mikodanhoncsa Világos vár tartozéka a kápolnai kerületben (Cs 1: 740). – Su 2: 373. Mykodanhonychya (Csáanki) {!}

Mikófalva 1. (Lélfalva) Br (Brassó-ÉK) [1235–70]: *Mykofalwa*; 1361: *Mykfolua* a. n. *Leelfalva*, in C-u de Brassow; 1373: *Lylendorf*. IV. Béla adta Nyénnel együtt Prázsmári Teel fia Detrének; 1361-ben unokája: Tyl birtokolja Mikfalvát, másként Lélfalvát. Vsz Nyén (> Keresztvár) mellett feküdt, s beleolvadt (Gy 1: 831). [1235–1270] *Nyen* és *Mykofalwa* (Er I. 185); [1270–1272] V. István király megerősíti az adományt (305); [1272–1290] IV. László király is (323); [1290–1301] III. András király szintén (462). » Nyén > Keresztvár.

Mikófalva 2. * Za (Egregy>Almáségres mellett: Su) 1427-ben de *Mikefalva* nevű nemest említene; 1441, 1445: Mikófalva Világos vár tartozéka (Cs 1: 740). – Su 2: 370. Mikefalva, Mikófalva.

Mikóháza * Kr (Drethem és Elyüs közt : Su) 1341: v. *Olakalis Mykohaza* a valkói uradalom faluja; az egykori meszesi erdőbirtokon települt (Gy 3: 507/16). =: *Mykohaza*. Tusza mellett sorolják fel mint Valkó vár tartozékát (Cs 1: 584). 1549: *Markohaza* (Petri IV. 69). – Su 2: 373.

Mikola 1. * Bi (Székelyhíd és Köbölkút között) 1329: p. *Mykola*; 1333–4: Nycolaus **sacerdos** de v. *Mikula*. János fia Gwren birtoka volt, akiről 1320 előtt zálog címén Ősi András fia Mátyásra és t: István váradi kanonokra szállott, Mátyás pedig 1329-ben kártérítésül átadta Elefánti Dezső sebesvári várnagynak. Papja 1333: 3, 1334: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 645). 1417: *Mikola* (Cs; J); =: *Mykolatheleke* (Cs 1: 616; Jakó 302). – Su 2: 370. Mikula 1333 (Tr), 1417 (Jakó); + 373. Mykola 1329 (Tr).

Mikola 2. Do (Szamosújvár-D) 1326: *Mykolatelukefeu* Szentiván hrs (Gy 280. Mikolatelke). 1369: *Myklos* (Kádár V. 177). 1456: *Mykola* (BfO I. 696). 1457: *Mykola* Bálványos vár tartozéka; új birtokosi Várdaiak (KmJkv 1275). 1700–1712: **Görögkatolikus szerzetesi kolostor fatemploma**. 1733: *Nikola*, 1760–2: *Nicula*. 1808: *Mikola* h. 1861: ≈, Nyikuláj Do (16). 1888: ≈ (Nikuláj, Nyikula) **SzD** Szamosújvári js (Je 507). 1913: **Füzesmikola SzD** vm (Az). – 1909/19: *Nicula, M*, L 662: r 623; c (122). = Su 1: 426. 1326–1854. 1974: c. Fizeşu Gherlii {Ördögösfüzes kzs faluja} [23 A]

Mikola 3. Sza (Szatmárnémeti-ÉK) **1216**: *Mikola* hj (F. VII/3. 19). A falu a környék legrégebb, pontosan körülírt határú, már 1216-ig is többször gazdát cserélt települése; Mikola eredetileg várbitok volt s ekkor is a király adományozta bizonyos Merch comesnek,akit az oklevél szatmárnémeti embernek mond. A telepítés tehát már jóval előbb s királyi akció keretében történt. Később a Mikolai–Szárzberki–Simai-rokonság birtokos; a XV. századtól a külön nevet viselt Mikola-ágak (Maksai 179). 1303: *Mycula*-i Pongrác fia Imre neje: Bung: Mathey [Mátészalka]-i Felicianus fia Hunt comes fiatalabb leánya és egyik kijelölt örököse (An 1: 418). 1327: *Mikola*, 1329: p. *Mykola* (Tr). 1339: p. *Mycola*, 1348: p. *Mycula* (Cs 1: 480). 1808: Mikola (109). 1851: ≈, Sza vm, a Turháton felemelkedett földön: 26 **r. kath.**, 71 **g. kath.**, 770 **ref.**, 100 zsidó lak. Ref. anyatemplommal. Határa 5277 hold, ... A Túr vizében halat, a Piskárkos vizében s Egreiben sok csikot halászhat. F. u. az igen régi s jeles Mikolay család, Mándy Péter és Imre, Szirmay Antal, Mészáros János, Nagy, Pap és több nemzetség (Fé 3: 89). **Szűz Mária Királynő-templom**, b:

VIII.22.; m. g. k. t: Az Istenszüdő oltalma, b: X.1. (RKNt 1999). 1888: ≈ Szatmári js (Je 507: & Császy B., Kölcsey Ant., Kölcsey Ák. és Marosy tanyák, Turi malom). 1913: Mikola Sza vm (Az). – Micula = Su 1: 396. 1216–1851. [2 C]

Mikola 4. * Te (Temesvár táján, Ötvény mellett) 1388: *Mikola*. Orosz vagy Oroszi faluval együtt említik (Cs 2: 51). – Su 2: 370.

Mikolapatak Mm (Aknasugatag-K, az Iza b. o. mellékveze j. p.) 1405: *Pathak*, 1450: *Mikolapatak*, 1475: *Mykolopathak*, 1476: *Mykolapathaka* (Bélay 174). 1808: Mikolapatak (109). 1851: ≈, Mm vm, 662 gör. kath., 48 zsidó lak., anyatemplommal. Ez a helység hajdan a vancsfalusi nemes Godzsa nemzetségnek majorja volt, de már most itt több közrendűek laknak, sőt mintegy 30 nemes lakosa is van, többnyire az említett Godzsa nemzetségből (Fé 3: 89). 1888: ≈ (Valeni, Valeny) Izavölgyi js (Je 507). 1913: Mikolapatak Mm vm (Az). – 1909/19: Văleni, *Mp*, L 1070: r 971; zs (194). = Su 1: 239. 1405–1851. – 1974: c. Călinești {Felsőkálnfalva kzs faluja, K-i hrs} [3 C]

Mikoles * Te~Kr (Karánsebes táján) 1427: *Mykoles* in comitatu Themes; 1470: *Mikulest* in districtu Sebes. Igazó és Krivina faluval együtt említik (Cs 2: 51). – Su 2: 371. {P}

Mikószalatna Ar (Dézna-ÉNy hrs) 1553: *Szlatina* (Márki II/1. 548). 1808: Szlatina (163). 1851: ≈, Ar vm, 278 óhitű lakossal (Fé 4: 142). 1888: ≈ Borossebesi js (Je 665). 1913: Mikószalatna Ar vm (Az). – 1909/19: Slatina, *Szlatina*, L 464: r 459 (164). > Slatina de Criș = Su 2: 137. 1553–1913. – 1974: c. Dezna {Dézna kzs faluja} [21 C]

Mikószállása ~ Ivánkotelke Újeh>FF (1291) : Ivánfalva NK.

Mikótelke * Ko (Kolozsvár-ÉK, Marokháza hrs) 1296: p. *Mykateluke* (Cs). =: arca *Mykoteluke*; p. ≈; 1306, 1307: p. *Mykotelke*; 1312: p. *Mykoteleke*. 1296-ban a palatkai Jankafi nemesek birtoka. Ekkor felét Joanka fiai: Gergely és János eladták Gyógyi Miklósnak; ezt Ivanka fia János fia János tilalmazott. 1306/7-ben Gergely fia Iwanka újra eladta András fia Miklósnak Jánosék tiltakozásával. Miklós ispán 1312-ben Dénes fia Tamás részét is megvette. Marokházával volt határos K felől (Gy 3: 364). 1296: ≈ (Er I. 544, 551); 1300: *Mykouteluke* birtokot (másokkal) Mykud bán fiai leánynegyedként adják a bán te: Imre magister leányának: Kata asszonynak (595). 1344: p. *Mikateluke*; 1348: p/t. *Mykotelke*; 1352: t. litigiosa *Mykoteleky* a. n. *Markhazaeleufelde*. Palatkai ~ Ósi ~ Ósi Jankafi ~ Ivánkafi (Cs 5: 383. Mikótelke). 1808: Mikótelek (109). Hnt. 13: » Magyarpalatka Ko vm.

Mikóújfalu Fe (Sepsiszentgyörgy-É 23 km; 610 m) 1850: Miko Ujfalu, 1854: Mikó-Újfalu (Bikszád-Újfalu), Mico-Uifalău (Su). 1861: Mikó-Ujfalu FF (3). 1888: Mikó-Újfalu (Bikszád-Újfalu) Hsz Sepsi js (Je 507). 1913: Mikóújfalu Hsz vm (Az). 1968: Málnás kzs. kp. 1969 L 2075. – 1909/19: Micouifalău, *M*, L 1372: r 851 (114). > Micfalău = Su 1: 395. 1850–1854. – 1968: c. Malnaș (Micfalău) [37 B]

Mikóvár Cs (Szereda mellett; újabban a város része) 1611: Mikó Ferenc, Cs-Gy-Ksz főkapitánya újjáépíti a romos szeredai várat. 1616: *MikoVyuarbéli* drabantok; 7 darabant Mikó Ferenc jobbágysai (SzO 4). 1635: *Mikóvára*, *Miko Uyuár* (SzO VI. 133). 1635.XI. 6 12. : I. Rákóczi György fejedelem Mikóújváron. 1635.XI.12.: Datum in *Miko Uyuar*: a csik-gyergyó-kászonszéki panaszok meghallgatása után öt pontba foglalt határozatot ad ki; ezt néhány nap múlva az udvarhelyszékiek panaszára megismételte. A fejedelmi székelvény politika összegzése: *Resolutio ad Supplicationem* mint ilyen került be az erdélyi törvénykönyvbe (*Approbatae Constitutiones*, 1653. III. 76. 12.). 1654: *Mikó-Ujvára*, 1716: *Mikóvár* (SzO IV. 260, VII. 215). Su 2: 370. 1635–1716.

Mikusevo * Te~Kr (Illyéd táján) 1454-ben Hunyadi János, Magyarország főkapitánya, a király nevében, főkapitányi hatalmánál fogva Dancs Péter szörényi bánnak adományozza (1500 Ft-ban) az illyédi területben fekvő Mikusevo és Leskovác temes megyei (!) pusztákat (Cs 2: 76. Dancs). – Su 2: 370.

Mikus * **Sza** (Lázári és Vasvári közt) 1261: t. *Mikusy*, 1339: *Myxi*, 1350: p. *Mykusy* (Tr). A Káta-faluk sorában háromszor említik (1261, 1284, 1339). Későbbi sorsáról nincs adatunk (Maksai 179). – Su 2: 370.

Mikustelke BSz (?) 1314: Alia nembeli Chente (ds) János fia János Cheh birtokot Hunthteleke és *Mykusteleke* földbeli részekkel együtt Aszó, Csobánka és Semesnye birtokért 70 M fejében Lőrincnek örökíti {ld Aszó} (An 3: 869). – Su 2: 374: Mykoteluke {Ez meg a Do vm Mikó és a Ko vm Mikótelke együtt!}

Miladini * **Za** (Aranyág mellett) 1439: Miladini-János-falva Világos vár tartozéka az aranyági kerületben (Cs 1: 740). – Su 2: 370.

Milas * **Kr** (a Berzava mentén, Resicabánya táján) 1371–1372: kenezius de *Mylas* (DocVal 242). – Su 2: 374.

Milest * **Hu** (Illye-K, Bóz táján) 1521: p. *Mylesth*. Barancskai Horvát Bertalan szörényi al-bán birtoka (Cs 5: 112. Vö. Bóz). – Su 2: 374.

Milespéterfalva * **Te** (Temesrékás táján) 1459: *Milespeterfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 370.

Millenfalva * **Ar** (Milova mellett) 1461: *Millenfalva*. Lippával és Keszivel együtt említik (Cs 1: 774). 1471-ben Keszi Balázs deák a csanádi **káptalan** adja *Milyufalva* (Millenfalva?) birtokot (Cs 1: 785. Keszi). – Su 2: 370.

Milona * **Ar** (Arad területén) 1177: *Mylona*. Az aradi **káptalan** birtoka; Ség határosa. Vö. Deszk (Gy 1: 181). 1349: *Milona* (Márki II/1. 210). 1359: *Milana*, 1405: *Mylona* (Cs 1: 775). – Su 2: 370. Milana, cca 1135–1405.

Milos * **Kr** (?) 1471: **opp**. *Mylos* (Pesty: Krassó II/2. 35). – Su 2: 374.

Milotinolcz * **Kr** (?) 1427, 1428: *Mylotinolch* (Cs 2: 105). – Su 2: 374. {P}

Milova **Ar** (Lippa-K, a Maros jp-i út mellett) 1440, 1477: *Alsomylova*, *Felsewmylova* Solymos vár tartozékai voltak (Cs 1: 761. Solymos). 1808: Milova *cup* {cupri fodina: rézbánya} Ar (109). 1851: ≈, Ar vm, Solymos helység határán, 585 többnyire n. e. **óhitű** lak., s templommal. Az itt volt rézbányák 1819-ben megszüntetettvén, Milova bányász-telep jelenleg csak kézművesekből és napszámosokból áll. Lakosai közül többen köszörűköveket készítenek (Fé 3: 90). 1888: ≈ Radnai js (Je 508). 1913: Milova Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Milova, M, L 567: r 498; m, n (115). = Su 1: 399. 1440–1851. – 1974: c. Conop {Konop kzs faluja Ny-ra} [32 B]

Miló * **Do** (Szamosújvár táján, Cege mellett) 1473: pr. *Milew* (Kádár V. 183). – Su 2: 374. {Beolvadt Cege határába}

Milvány **Do** (Hidalmás-DK) {1316 e.} 1320: v. *Miluad*; 1345: p/v. *Myluan*. Zsombor nembeli Lőrinc fia István fiai bírták; kiktől a király [1316-ban] elkobozta, Elefánti Dezső sebesvári várnagynak, majd [1331-ben] Brassai [utóbb Sombori] Jánosnak és Jakabnak adta (Gy 2: 81). 1733: *Nyilván*, 1750: *Nyilvan*, 1760–2: *Milván*. 1808: *Milvány* h. 1861: ≈ Do (16). 1913: Milvány Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Miluan, M, L 684: r 682 (115). > 1956: Miluani = Su 1: 399. 1461–1854. – 1974: c. Hida {Hidalmás kzs faluja} [22 B]

Mindszent ~ villa Omnium Sanctorum

Mindszent 1. * **Bi 1.** (Szentjobb-ÉK) 1291–4: in *Mendscent*; 1323: Paulus f. Petri de *Mendzenth*. Mindszenti nemes tanúként szerepel (1323). Papja 1291–4 között 1 unciát fizet a püspöknek (Gy 1: 645. M 1). 1449–54: *Mendzenth* Szentjobb határosa (Cs 1: 616). 1808: pr. *Mindszent* h. 1808/1978: pr Mindszent. Hnt. 13: azh (109). {!} – Su 2: 369. 1291, 1323.

Mindszent 2. * **Bi 2.** (Köröstarján-DK) 1325: monasterium *Mendzenth* dictum (Tr). 1332–5: Michael **sacerdos** de v. *Mendsel*, Nycolaus = de v. *Mendsent*. Papja 1332–4: 7, 1335: 6 gs pápai tizedet ad. 1335-ben a Hontpázmány nb. Czibakok osztoznak rajta (Gy 1: 645. M 2.). 1341: p.

Menzenth vocata circa fl-m Crisii (Tr). 1599: *Mindzent* (Kiss, 844). 1808: pr. *Mindszent* h. 1888: ≈ psz (t) Körös-Tarján Bi (Je 508). Hnt. 13: Mindszentpuszta » Köröstarján Bi vm. – Su 2: 369. 1325–1828.

Mindszent 3. Cs (Szereda-DK) 1333: *Omnis Sancti, sacerdos* de *Omnibus Sanctis* (Tr) **egyház** hely volt. 1567: *Mijndzenth* (SzO II. 221) 30 kapu (Venczel 35). 1576: *Mindszent* (SzO IV. 45). 1614: Mindszent 111 családfő (Cs 13). 1750: *Mindszent*, 1760–2: *Mind Szent*. 1808: Mindszent (109). 1861: ≈ Cs (31). *1873.III.28.: **Nagy István** festő (–1937.II.13., Bp). 1888: Csik-Mindszent Kászon-alsziki js (Je 277 & Hosszúaszó). 1913: **Csikmindszent** Csik vm Felcsiki js (Az). 1980: a falu tízesei: Ambrus-tízes, Józsák tízese, Nagy-tízes, Sillók tízese (Dr. Nagy András, ms). – Misentea = Su 1: 401. 1333–1854 {1913}. – 1974: c. Sincraieni {Csikszentkirály kzs faluja, ÉK-i hrs} [25 D]

Mindszent 4. Fe (Gyulafehérvár-É) 1303: *Mendzenth*. A Gyógyiak birtokai között sorolják fel (Gy 2: 174). 1497.XI.26.: Dengelegi Pongrácz Mátyás a Diód várához tartozó *Menthzenth* nevű birtokát Tordai Kis Péternek, szabadkai háza udvarbírájának adja (KmJkv 3ö36); 1498.VI.22.: II. Ulászló király a kolozsmonostori konvettel bevezetetti az adományost *Mynthyenth/Mendzenth* birtokba és az ottani királyi jogokba (3052); 1501.I.4.: *Myndzenth*-i Tordai Péter és fe: Zsófia *Myndzenth* nevű birtokukat, lelkük üdvéért misealapítványként a gyulafehérvári **káptalannak** adományozzák (3168). 1538: v. *Omnium Sanctorum, Mindszent* (Ve: Doc. X. 31). **1587: Mindzenth**. – E: fl. 12. III. Princeps dom. Joanni Kowaczyocj medias vita durante contulit. Dom. Joannis Boronkay media (Dé 25). 1733: *Metzend*, 1750: *Mind Szent*, 1760–2: *Mindszent*. 1808: *Mindszent* h., *Mentszent* vel~ *Mindszintá* val. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Allerheiligen, Miszinta) **AF** Magyarigeni js (Je 508). 1913: **Kismindszent** AF vm (Az). – 1909/19: Mesentea, *M*, *A*, *L* 283: r 280 (113). = Su 1: 392. 1303–1854. – 1974: c. Galda de Jos {Alsógáld kzs faluja, ÉNy-i hrs} [34 B]

Mindszent 5. **KSz** (Tasnád-ÉÉK) 1320: *Mendzenth*, 1327: *Villa Omnium Sanctorum* (Tr). 1414: *Minszent* (Petri III. 397). 1430.III.6.: *Mendzenth*-i János **ü**: Sámson (KmJkv 34); 1441.X.29.: *Mendzenth*-i Pelbárt **ü**: Erdőd (363); 1447.VII.18.: *Menzenth*-i György és Pelbárt **ü**: Menyő (615); 1458.V.27.: *Mendzenth*-i Pelbárt – özv. Egri Jánosné: Dorottya és néhai *Mendzenth*-i György leánya: Márta nevében is – az őket közösen illető keresztúri (KSz vm) birtokrészt 20 arany Ft-on zálogba adja néhai *Mendzenth*-i Bálint fiainak: Péternek, Mihálynak és Andrásnak (1284); 1461.V.14.: *Mendzenth*-i Pelbát s fiai: Péter és Benedek **ü**: Kusaly (1549). Ld még KmJkv I. 984, II. 981. 1475: *Mendzenth* (Cs 1: 560). 1701: Mindszent régi lakói: Balásházi János, Ferenc és András, Kabay Mihály, Nyiri Sámuel három évre adómentességet kapnak az erdélyi országgyűléstől; 1715: 12 jobbágy-háztartás fizet adót (2 román); 1720: 31 (27 m, 4 r). 1733: *Mint-Szent*, 1760 – 2: *Mind-Szent*. 1808: Mindszent, Meszenta **KSz** (109). 1847: 252 m, 560 **gkat. r** (Petri; SzTA). *1877.XI.22.: **Ady Endre** költő (–1919.I.27., Bp). *1881.I.29.: **Ady Lajos** irodalomtörténész (–1940.IV.18., Bp). Szülőházuk emlékház. Rajza Kós Károlytól (sokszor közölték). 1888: Ér-M **Szi** Tasnádi js (Je 309). 1913: **Érmindszent** Szi vm (Az). 1957: **Adyfalva**. 1966 L 950 (r, m); a 408 személyből álló 93 magyar család 53 vezetéknéven osztozik. Bakos Klára: *Adyfalva családnevei*. (NyIrK 1966.1.77-84). – 1909/19: Mețentiu (Eriu-Mețentiu), *Érm*, 801: r 457; m, zs, c (113). Mețent $>$ 1957: Ady = Su 1: 25. 1320–1957. [11 B]

Mindszent 6. **To** (Torda-K) 1406: p. *Menzenth*, *Mendzenth*; 1468: p. *Myndzenth*; 1524: p. ≈. ≈Gernyeszeg tartozéka; Peres, Farnasi, Kecseti, Szilvási, Erdélyi, Gerendi-birtok (Cs 5: 721. A mai Felsődetrethem értendő, ... E hs ma Mezőmindszent nevet is visel. Vö. Detrethem).

Minécz * **Szö** (a Ménes vize mellett, Bozovics táján) 1555: pr. *Myneecz* (Pesty: Szörény II. 369). – Su 2: 374.

Minisest * **Kr** (Facsád táján, Felsőkastély mellett) 1612: *Minisest* (Pesty: Krassó II/2. 36). – Su 2: 370.

Mira Te 1888: Mira psz (t) Liget Te (Je 508).

Miraja * **Te~Szö** (Karánsebes táján) 1468: *Myraya* in districtu Karansebes (Cs 2: 57. Petrosnicza). – Su 2: 374. {P}

Mireaknája * **KSz** (Zilah táján) **1219**: pristaldus de villa *Mire Acnaya* (Tr). – Su 2: 370.

Mirigalja 1. Ko (Teke-KÉK) 1956: *Mirigalja* Monor tartozéka. – Merigioaia = Su 1: 386. 1956. {1981 Ø}

Mirigalja 2. MT (Régen-K) 1956: *Mirigalja* Görgényhodák tartozéka. – Mirigioaia = Su 1: 401. 1956. {1981 Ø}

Miriszló Fe (Enyed-É) **1219**: v. *Myroslov*; 1269: Petrus de *Myrozlou*, t. ≈; 1274: Petrus f. Petri Magni de *Mereslo*, t. ≈, in qua t. in honorem **B. Petri eccl.** extitit de lapidibus fabricata; 1291: in v. *Meruslo*, in congregatione; 1332–4: Paulus **sacerdos** de *Miruslov*. 1219-ben tűnik fel. 1269-ben Miriszlai Péter fiával, Péterrel Miriszló felét átadta vejének, Jánosnak. 1274 előtt az ifjabb Péter megölte Orbánt, aki apja engedélyével Miriszló egy részén lakott; erre az idősebb (Magnus) Péter a gyulafehérvári káptalanra hagyta Miriszlót Sz. Péterről nevezett kötemplomával együtt, azzal, hogy fiát a káptalan mentesítse tettének következménye alól. 1274-ben a káptalan vérdíj gyanánt 40 M-t adott Orbán özvegyének és fiának, megváltva ezzel Péter és Orbán miriszlói földjét. 1323-ban a Miriszlai nemeseket beiktatják Hejőd, Bükkös és Hilértelke falukba. 1291.I.13-án az alvajda ill. Fehé vm itt tartott gyűlést s adott ki oklevelet. A tordai esperességhez tartozó papja 1332 I: 40 d, 1332 II: 1 gs, 6 d, 1333 I: 18 d, 1334 II: 22 dénár pápai tizedet fizet. Torda vm felé az esztergomi káptalan (fel-)vinci erdőuradalmának (1219) ill. Décsé (1299) határosa (Gy 2: 174). 1219: ≈ (Er I. 107). 1350: *Mirizlow* (Tr). 1381.IX.15.: Miriszló szőlőművelését említik (Szilády Z.). **1587**: *Myrizlo*. – E: fl. 70, A: fl. 35 (Dé 67). 1600.IX.18. Miriszlói csata. Az egyesült erdélyi és királyi seregek megverik **Mihály vajda** csapatait. © Mihály vajda seregében ötvennél több – főleg székely – kapitány és hadnagy harcolt (Veress: *A miriszlói csata*. Kv 1907). 1662-től a Bethlen Kollégium szőlőbirtoka. 1750: *Miraszlo*. 1808: *Miriszló* h. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Nyirászeu) **AF** Nagyenyedi js (Je 508). 1913: Miriszló AF vm (Az). # Szilády Z.: *Miriszló község tárgyi néprajzának vázlatja* (NrÉ 1908). – 1909/19: Miraslău, *M*, L 854: r 365; m, c (115). Mirăslău = Su 1: 400. 1219–1859. [23 C]

Mirkóc Kr (Oravicabánya-DNy) 1691: *Mirkoicz*, 1785: *Mirkocz*; 1799: *Mirkovácz*, *Mirkovecz* (Pesty: Krassó II/2. 36). 1851: ≈, Kr vm, termékeny térségen, 649 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 92). 1808: Mirkovácz (109). 1888: ≈ **KrSzö** Jámi js (Je 508). 1913: Mirkóc KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Mircovaț, *Mirkovácz*, L 1213: r 1199; n (115). > Milcoveni = Su 1: 399. 1691–1851. [42 C]

Mirkvásár Kh (Kőhalom-ÉK, a Kis-Homoród bp-i úton) 1448: *Strithfort* (Berger 58). 1583: Zsombor (északi szomszéd) határpere Mirkvásárral; Fazakas György mirkvásári folnagy, Ferenc plébános tanú: „két esztendeig voltam én Somboron prédikátor“. 1658: *Streifort* (SzO VI. 218). 1733: *Migvásár*, 1750: *Merkiascha*. 1808: Mekvásár ~ Mikvásár, Streitfort, Miklosá (106). 1861: Mikvásár, Streitforth, Martyása Kh (36). 1888: ≈ (Stratford) **NK** Kőhalmi js (Je 508). 1913: Mirkvásár NK vm (Az). – 1909/19: Mercheașa, *Mv*, *Streifurt*, L 1183: r 344; n, c (112). = Su 1: 390. 1448–1854. [37 A]

Mirsattelke (Mirsinc) Kr (Oravicaabánya-ÉNy, a Karas bp-i úton) 1355: iobagiones Nicolai de *Mirsatelleke*; 1421: p. *Myrsinch*. 1355-ben Jánki Miklós itteni jobbágysági tanúskodnak az agyagosiak ügyében; 1421-ben is a Jánkiaké (Gy 3: 491). 1717: *Mirsina*, 1785: *Merschina* (Pesty: Krassó II/2. 33). 1808: *Mercsina* ill. 1851: ≈, Kr vm, a Karas mellett egy térségen, 4 **kath.**, 1348 **óhitű** lak., anyatemplommal (Fé 3: 81). 1913: **Mercsény** KrSzö vm Jámi js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Mărcina, *Mercsina*, L 1670: r 1607; n, m (110). 1956: Mercina = Su 1: 390. 1421–1913. – 1974: c. Vărădia {Varadia kzs faluja D-re} [42 C]

Misest * **Kr** (Facsád táján, Klicsó mellett, a Béga folyó mentén) 1690–1700: *Misestî*, 1717: *Misische*, 1723: *Missost*, 1761: *Mischesti* (Pesty: Krassó II/2. 36). – Su 2: 370.

Miske Za (Kisjenő-ÉK, a Töz vize b. p., a Fekete-Köröstől D-re) 1249: *Myske*; 1332: *sacerdos* de v. *Micke*, *Mikce*; 1334: *Myk*, 1335: *Miske*, 1337: *Miche*, 1341: *Myke* (Tr). 1332–7: *Myske*, 1438, 1453: *Miske* (Cs 1: 740). 1808: *Miske* (109). 1851: ≈, Ar vm, lapályos, eős vidéken. Van 1896 n. e. **óhitű** lakosa, temploma, jeles uradalmi épületei. Róna hára 10 899 hold, ... Vizei a Töz, Szartos, Leveles folyók, Tölgyes, Szarkafok tavak. Birja István főherceg, volt nádor (Fé 3: 92). 1888: ≈ **Ar** Kisjenői js (Je 509 & Liváda, Józsimajor és Tresztia psz). 1913: **Tőzmiske** Ar vm (Az). – 1909/19: Mișca, *Miske*, L 1704: r 1513; m, zs (115). = Su 1: 401. 1249–1913. [20 C]

Misketelke * **Ko** (Kolozsvar-ÉK, Zsuk és Fejérd közt) 1213: Chekez curialis comes Misca comitis; 1219: iobagiones Miske c-is ... Shekedz, cur-i c-e Myske; 1326: t. *Mysketeluke*. Nevét feltehetően arról a Ko vm-i Miske ispánról kapta, aki a Várad Regestrumban két helyen szerepel udvarbírájával, Csegezzel együtt. Cseges 1213-ban vádolta Ilarius fia Jordán jobbágysait: Tecus-t, Dedemer-t és Sumpou urat. 1219-ben Agha ispán özvegye vádolta Miske ispán geszterágyi jobbágysait, amikor Csegez ítélezett. Misketelkét Zsuk határleírásában, a Zsuk, Ondótelke és Fejérd határát alkotó hegy alatt említik. Valószínűleg azonos a Fejérd határában fekvő *Telekfalva* psz-val (1880. tk). Hnt. 13: *Telekfarka* (Gy 3: 364). 1326: t. *Mysketeluke*. (Cs 5: 384). – Su 2: 374. 1326.

Miszbánya Sza (Nb-Láposb-ÉNy) 1555: *Miszt* (Wenzel, 229). 1808: *Miszbánya* (109). 1851: *Miszbánya* Handal, Sza vm; így nevezetnek a misztótfalusi bérczek közt levő alsó és felső királyi munkás helyek, összesen 46 **romai kath.**, 448 **g. kath.** lak., s a kohók körül 75 házzal. Ezek csupán a bányák körül való munkából élnek (Fé 3: 105). 1888: ≈ (Misztru) Nagybányai js (Je 509). **Szent Lélek-templom** (RKNt 1999). 1913: *Miszbánya Sza* vm (Az). – 1909/19: Nistru, *Mb*, L 398: r 182; m s más nz (122). = Su 1: 427. 1555–1913. [2 D]

Miszelec (?) * **Ar** (Vinga és Ság közt) 1471-ben Keszi Balázs deák a csanádi **káptalannak** adja *Miszelec* birtokot (Cs 1: 785. Keszi). – Su 2: 371.

Mittyé Be (Naszód-Ny, a Nagy-Szamos jp-i út mellett) 1547: *Mititel*, 1577: *Mittitew*, 1695: *Mitié*, 1717: *Mitite* (Su). 1733: *Mititej*, 1760–2: *Mititei*. 1808: *Mitite* ~ *Mititej*, *Mitit*, *Lunká Be* (109). 1861: *Mititej Na* (26). 1888: *Mititej* (*Mititeiu*) **BN** Naszódi js (Je 509). 1913: *Mittyé BN* vm (Az). – 1909/19: *Mititei*, *Mititei*, L 726: r 714 (115). = Su 1: 401. 1547–1854. {1808: *Mitit* !} – 1974: c. Nimigea {Magyarnemegye kzs faluja} [13 D]

Mlecs {< *Mleč*: Velence szláv neve} hegyek Venice és a szomszédos Páró hegyvidékén. 1875. tk: Vrf. *Mleci* (604 m), *Mleczi* (640 m), *Mlecs* (782 m). {1981 Atlas egyet sem ismer}

Mócs Ko (Kolozsvar-KÉK, a Régeni úton) 1219: *Mochy* falubeli dobokai várnépek, Queduelen, Tynta és Péter várjobbágyok támogatásával, azt állították Teleguen fia Cumpurdinusról, hogy nincs földje és erővel elfoglalta földjüket. Ő viszont azt mondta, hogy földjének felét örökjogon birtokolja. Az ügyet a király parancsára tárgyaló Demeter magister a feleket Szil faluból való Adorján poroszlóval Váradta küldte. Ott az említett várnépek és várjobbágyok kitértek a próba elől, elismerve, hogy Cumpurdinus [!] a vitatott föld felét örökjogon birtokolja (Er I. 102). 1329: t. *Mooch* (Cs). 1332–5: Joannes *sacerdos* de ≈, *Moch*. 1337: Nicolaus de ≈. Micsi Miklós 1337-ben kiküldött nemes. Papja 1332 I: 60, 1332 II: 80 új báni, 1333 I-II: 80 keresztes báni, 1334 I: 7 gs, 1334 II: 8 gs, 1335 I: 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 364). 1419: *Machy*; 1430: p. *Moch*; 1498: p ≈. Szentkirályi, Batizházai, Forrai, Mocsi, M. Miskefi, Farnasi Veres s más birtokosoké. Hn 1456: **Királyerdeje** (Cs 5: 384).

1587: *Moczy*. – E: fl. 10, A: fl. 3 den. 34 (Dé 55). 1733: *Mots*, 1750: *Mocs*, 1805: *Mócs*. 1808: *Mocs* h. 1861: ≈ **Ko** (13). 1888: ≈ **Ko Mocsi** js szh, ház 294, L 1542 (Je 509). *1912.IX.13.: **Kiss Jenő** költő, műfordító (–199?, Kv). 1913: *Mocs Ko* vm (Az). – 1909/19: *Mociu*, *M*, L 2111: r 1241; m, zs, c (116). = Su 1: 403. 1219–1854. [23 A]

Mocs * **Kü** : **Bábahalma**.

Mocsal * **Hu** (Déva-D, Felpestes, Tamástelke táján) 1507: p. *Mochal*. Hermán-nemzetségből eredő Szentgyörgyieké volt, akik ugyane nemből való Felpestesi Nagy Pálnak zálogosították (Cs 5: 112). – Su 2: 371.

Mocsár 1. Bi (Tenke-K, a Belényesi úton) 1808: Mocsár (109). 1851: ≈, Bi vm, a Hollód partja felett álló dombon, 273 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 1500 hold, ... F. u. a váradi deák **püspök** (Fé 3: 107). 1913: **Tenkemocsár** Bi vm Tenkei js (Az). – 1909/19: Mociar, *M*, L 542: r 531; m, zs (115). > Mocirla > 1964: Dumbrava = Su 1: 212. 1828–1964. – 1974: c. Holod {Pusztahollód kzs faluja} [20 B]

Mocsár 2. Szi 1888: Mocsár psz (t) Monó Szi (Je 510).

Mocsáros Te-Szö (Bozovics-DNy, a Néra j. p.) 1439: *Mochorus*; 1451: *Mochoros*; =: *Machorsy* nemesi névben; 1484: de *Machoris* ~ *Machwrisy* nemesi névben (Cs 2: 51). 1603: *Moczeris*, 1734: *Mazerisch* (Pesty: Szörény II. 374). 1808: Mőzeris, (i) Mocserisch, Mezerish, Moezerish (111). 1888: Mocseris (Mocsáros) **KrSzö** Bozovicsi js (Je 510). 1913: Mocsáros KrSzö vm (Az). – 1909/19: Moceris, *Mocsáros*, L 1196: r 1190 (115). = Su 1: 403. 1484–1840. – 1974: c. Lăpușnicu Mare {Nagylaposnok kzs faluja} [54 B]

Mocsás * **Kr** (Oravicabánya táján) 1390: *Mochias* (Pesty: Krassó II/2. 36). – Su 2: 371.

Mócsfalva Kü ld. Bábahalma (Gy 3: 558).

Mocsir * **Kr** (Facsád táján) 1514–1516: *Mochyr* (Pesty: Krassó II/2. 36). – Su 2: 371.

Mocsirla Bi 1808: *div* Mocsirla (Kis-) (A Mocsirla-(Nagy-), Mocsilucza. Hnt. 13: azh (110). 1851: *Mocsirlucza*, puszta, Bi vm, Mocsirla mellett, a váradi deák **püspök** birtokában, dombos és soványacska földekkel (Fé 3: 107). – Su 2: 371. Moczirlucza, 1828. {Mocsolya mellett}

Mocskán * **Kr** (Resicabánya táján, talán Nagyzorlenc mellett) 1544: pr. *Mochkaan* (Pesty: Krassó II/2. 14). – Su 2: 371.

Mocsmolna * **Bi** (Hegyközpályi mellett) 1552: *Mochmona* (Jakó 303). 1587: *Mochmolna*, 1588: *Moczmolna* (Kiss 690, 696). 1692: *Maczmolna* (Mezősi 84). – Su 2: 371. {A XVII. században elnéptelenedett, területe beolvadt Hegyközpályi határába}

Mocsolya 1. Bi (Bél-ÉNy) 1552: *Mochyola* (Jakó 303). 1808: Mocsirla (Nagy-) (110). 1851: *Mocsirla*, Bi vm, hegyes vidéken, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, 715 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Dombos, de meglehetősen határa 3100 hold (Fé 3: 107). 1888: Mocsirla Béli js (Je 510). 1913: **Bélmocsolya** Bi vm (Az). – 1909/19: Mocirla, *M*, L 712: r 700 (116). = Su 1: 403. 1552–1913. > Lunca Teuzului 1974 c. Beliu {Bél kzs faluja} [20 D]

Mocsolya 2. Bi (Belényes táján) 1552: *Mochyola*, 1580: *Maiczán*, 1600: *Maczola* (Jakó 293). **Malicsánfalva** néven beolvadt Robogány faluba. – Su 2: 371.

Mocsolya 3. {'kenderáztató'} 2. KSz (Zilah-ÉNy) 1349: *Mocsaly* (Tr). 1414: p. *Machola* in C-u de Solnok exteriori; 1454: *Mochola*; 1475: *Moczolya* (Cs 1: 560). 1441.XII.6.: *Mochola*-i Gergely {többekkel többeket} tilt (diós)adi birtokrészük használatától (KmJkv 385); 1450: *Mocholya*-i Miklós, Ivacson és Boldizsár tanú Nádasd birtok ügyében (859); 1451: *Machollaya*-i Balázs, *Machollaya*-i Ivacson Miklós vallomást tesz sarmasági és ököritői vitás birtok ügyében (980); 1492.VI.12.: *Mochola*-i Ivacson Sebestyén kijelölt királyi ember Szilágyszegiek birtokügyében (2795); 1552.III.26.: Nagydobai Mike György és Fóris *Mocholya*-i birtokrészüket eladják Nagydobai néhai Nagy Fábián gyermekeinek (5139). Sámsoni Körösi, Wesselényi és Guti-birtok. 1750: *Mocsolya*. 1792–1794: **Ref. templom** épül (félköríves katolikus kápolna toldásaként). Rekeszes mennyezete egyik tábláján ez olvasható: „Ezen templom Isten segedelméből, fundamentumából a n. Mocsolyai ref. Ekla költségével építettett 1794ik eszt. T. Sárkány préd., Benyéki István oskolamester. Kurátorok ifj. Barta László, nemes Veress Ambrus, egyházi Mátyás István idejében. Asztalos L. Tordai György.“ 1808: Mocsolya ~ Mocsója, Mocsilla (110). 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 510). 1913: Mocsolya Szi vm (Az). 1995 L 395 m, 90 c. # Sípos L.: *Mocsolya*.

Szilágysági magyarok 1999. 433. Kép: A Tasnádi-ház, **Református templom**. – 1909/19: Mocirla, M, L 677: r 5; m; 21 zs (116). > 1964: Valea Pomilor = Su 2: 231. 1349–1964. – 1974: c. Şamşud {Szilágysámszon kzs faluja, D-i hrs} [12 C]

Moécs 1. Fo (Töröcsvár-DNy hrs) 1800: **Ortodox templom** (Astra, 2000.X.2-9). 1805: *Alsó-Moets*. 1888: Alsó-Moecs (Moeciul-Inferior) Töröcsvári js (Je 207 & Cheia psz). Szarvasmarha- és juhtenyésztés. L 1910: 1844 (r); 1956: 1504 (Le). 1913: **Alsómoécs** Fo vm (Az). – 1909/19: Moeciul-de-jos, *Alsómoécs*, L 1590: r 1564 (116). = Su 1: 404. 1805–1854. > Moieciu de Jos [47 A]

Moécs 2. Fo (Töröcsvár-D) 1805: *Felső-Moets*. 1888: Felső-Moecs (Moeciul superior) Töröcsvári js (Je 324). 1913: **Felsőmoécs** Fo vm (Az). – 1909/19: Moeciul-de-sus, *Felsőmoécs*, L 577 r (116). = Su 1: 404. 1805–1854. > Moieciu de Sus [47 A]

Mogabelán * Hu (Illye-ÉNy) 1468: p. *Mogabelan*. Illye vs birtoka (Cs 5: 112). – Su 2: 371.

Moglán MT (Maroshévíz-K hrs) 1956: Moglán Maroshévíz tartozéka. – Moglăneşti = Su 1: 404. 1956. – 1974: loc. comp. or. Topliţa {Maroshévíz része} [25 A]

Mogos AF (Abrudbánya-K) 1808: *vicus* Mamaligani Koliben (103). 1888: Mogos **AF** Verespataki js (Je 510 & Mogos-Miklesán, Mogos-Mamaligán, Mogos-Kozsokán). 1913: Mogos AF vm (Az). – Mogoş = Su 1: 404. Vezi componenteale satului Mogoş {Lásd Mogos falu tartozékait}: Bîrleşti, Cojocani, Mămăligani, Micleşti, Valea Bîrnii. M [34 A]

Mogy * Bi (Széltalló-DK) **1219**: Bota de v. *Mochy*, Johannes ≈; 1220: Nycolaus de v. ≈; 1291–4: in v. *Mogh*, in v. *Moch*. A szolnoki udvarbíró poroszljának nevében tűnik fel (1219, 1220). 1219-ben az idevaló János vádolta falubelijét: Otogurt lopás miatt. A falu 1291–4 között másodízben 18 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig 1 fertőt fizet (Gy 1: 645). 1435: villa *olacalis* (J); 1438: *Mogh* (Cs 1: 617; Jakó 303). 1887/912. tk: *Dîmbul Mogyu*. – Su 2: 371. 1219–1438.

Mogykerek * **Te** (Temesvár táján) 1341: *Moghkerek* (Tr). – Su 2: 371.

Mogyorós 1. * Bi (Borosjenő táján) 1599: *Mogioros* (Jakó 303). 1692: *Mogyoros* (Mezősi 118). – Su 2: 371. {Talán beolvadt Egregy/Alsóegres határába}

Mogyorós 2. Sza Sza (Nagybánya-Ny hrs) {**XIII–XV-i**} A Móric család meggyesaljai uradalmának déli részén fekszik; 1490: *Monyaros* (Cs 1: 481. M b). A megtelepülés a birtoktest többi falvaival együtt a XIII–XV. században történt. 1493: *Kysmonyoros*, *Naghmonyoros* (Maksai 180). 1750: *Magyaros*, 1760–2: *Kis-Tótfalu*. 1808: Tótfalu (Kis-) **Kőv** (172). 1828: Misz Mogyoros (Nagy 367). 1851: *Mogyorós*, Sza vm, Misztótfaluhoz közel, 7 **rom.**, 219 **gör. kath.**, 94 **ref.**, 46 zsidó lak., ref. és g. kath. leánygyülekezettel és synagógával (Fé 3: 110). 1888: Miszt-Mogyorós Sza Nagybányai js (Je 509). 1913: **Miszmogyorós** Sza vm (Az). – 1909/19: Măgheruş, *Misztmogyorós*, L 415: r 361; m, zs (1108). > Tăuţii-Măgheruş = Su 2: 185. 1490–1913. [12 B]

Mogyorós 3. Sza (Nagybánya-Ny) 1424: *Monyoros* (Cs 1: 481. M a). Az erdődi Drágfi-uradalom egyik román faluja; a XIV–XV. század fordulóján keletkezett; 1424: *Monyoros Valahalis* (Maksai 180). 1648: *Mogyoros* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Mogyorós (110). 1851: ≈, {r} *Monus*, Sza vm, a Bikkalján, erdők között, 350 **g. kath. lak.**, anyatemplommal, kik közt 49 telkes gazda, 16 házas zselér. Van 2 patakja, s Bikk nevű hegye. F. u. gr. Károlyi Lajos (Fé 3: 110). 1888: Oláh-Mogyorós Szinérváraljai js 552 & Károlyi-féle major). 1913: Mogyorós Sza vm (Az). – 1909/19: Măriuş, *Mogyoros*, L 667: r 627; m, zs (111). = Su 1: 386. 1424–1851. – 1974: c. Valea Vinului {Szamosborhíd kzs faluja DNy-ra} [12 A]

Móh Sze (Szeben-DK, a Cibin és a Hortobágy összefolyása fölött) 1494: *May*, 1495: *Moy*, 1497: *Maychen*, 1506: *Maychenn* (Scheiner). 1733: *Moh*, 1760–2: *Móh*, 1805: *Moichen*. 1808: Móh ~ Moóh, Machen ~ Moichen, Mohe (110). 1861: Moha, Moichen, Moh Sze (34). 1913: Móh Sze vm Nagyszebeni js (Az). – 1909/19: Mohu, *Móh*, Moichen, L 963: 955 (116). = Su 1: 405. 1494–1854. – 1974: c. Şelimbăr {Sellenberk kzs faluja} [35 D]

Moha Fe FF (Segesvár-DK) **1289**: t. *Muhy* in capite rivuli Kozd; 1293: t. *Mohy*; 1322: t. *Mohy* ~ *Mohi*; 1329: p. *Mohy*. 1289-ben Saras fia László comes és fiai: Mihály, László, Imre és Apor Mohát és Sárosstelt két 20 M-ért eladják Dályai Péter comesnek. A két föld közös határa: ab Or. t-is v-e *Syberg*, ab Austro *Leubrugteluky* [: *Leubnigteluky*], ab Occ. t-is v-e *Barabuch* [: *Barankuth*], a Sept. t-e *Popteluky*. {Zsiberg, Lemnek}. 1293-ban III. Endre megerősíti Pétert birtokában. 1322-ben Saras fia László fia Mihály vissza akarta szerezni Péter fia Mátyástól, de az erdélyi vajda elutasította azzal, hogy a Dályaiak 33 évnél régebben háborítatlanul birtokolják. 1329-ben ezt a döntést Dályai Péter fiai és Segesvári Wythk fia István íratják át (Gy 2: 199). 1289: *Dala-i Henneng* fia: Peter comes (Er I. 456). Dályai Henning fia Péter szász gerébnék (Bi). 1401: *Moha* (Ub III. 264). 1470.VI.12.: *Moha-i* néhai György fia Zsigmond három jobbágytelket vesz zálogba Szentmárton (To vm) faluban (KmJkv 1965); 1478.I.9.: Mohai Geréb Zsigmondné Komjátszegi Klára 40 Ft-on részirtokot vesz zálogba Csán (To) faluban (2255); 1490: Moha birtokban Réteniek hatalmasul halásszák Márk doktor és apát halastavát, maguknak veszik az erdők, rétek minden hasznát (2716); 1492.III.7.: Mohai Sebestyén tiltja Kocsárdi Geréb Zsigmondot, hogy *Moha-i* (Fe vm) birtokrészét elidegenítse (2776); 1495.II.6.: Geréb Péter *Moha-i* négy pusztatelkét 50 Ft-ért eladja Dersi Petky Györgynek (2940); 1555.IV.26.: Sárpataki Tamás deák és Liszti János, a királyi nagyobb kancellária titkára, atyafiú szeretetből és a későbbi békesség kedvéért, Réteny Ádám, Mohay Bálint özvegye Zsófia és Mohay Lajosné Dorottya javára lemond ama királyi jogról, amelyet az uralkodó a felsoroltak réteni birtokrészében nekik adományozott (5363); =: Mohay Bálint özvegye Zsófia Alant Fábián réteni jobbágy telkét, Mohay Lajosné Dorottya *Moha-n* egy pusztta jobbágytelkét Sárpataki Tamás deáknak vallja (5364); 1555.VIII.21.: Sárpataki Tamás deák *Moha-n* dél felől özv. Mohay Bálintné pusztta telke szomszédságában, Morgonday Ferenc kapuja előtt fekvő jobbágytelkét, mely korábban özv. Mohay Lajosné Dorottyaé volt, elcseréli Sárpataky Miklós sárpataki nemeskúriájával (5404); =: Rétheny Ádám *Mohay-on* levő pusztta jobbágytelkét hű szolgálati viszonzásaként 50 Ft-ért eladja Réteni Sárpataky Miklósnak (5405). 1704.VI.20-i összecsapásban esett el Kerekes Izsák nemes ifjú. Röviddel ezután keletkezett balladája: „Hallottátok hírét a híres Mohának ...“ 1750: *Mokendorf*. 1808: *Moha* h., *Munkendorf* g., *Muhu* val. 1861: ≈, Muchendorf FF (3). 1888: ≈ (Mackendorf) **NK** Köhalmi js (Je 511). 1913: **Nagymoha** **NK** vm Nagysinki js (Az). # Faragó J.: *Nagymohai Faust-mondák* (NyIrK 1977.2). Demény István Pál: *Kerekes Izsák balladája*. Összehasonlító-tipológiai tanulmány, 1980. – 1909/19: Mucundorf, *Moha*, *Mückendorf*, L 1188: 346; m; 43 c (118). > Grínari = Su 1: 271. 1289–1854. – 1974: c. Jibert {Zsiberk kzs faluja, ÉNy-i hrs} [36 B]

Mohács Asz (Torda-DDNy, a Felvinci patak völgyében) **1291.III.12.**: *Mohach* Aranyas földön (KmJkv 2). 1291: *Muhach* (Er I. 478). 1332: *Muhach*, *Mohach*; 1334: *Magach*, *Michach* (Tr) egyházas hely székely lakossággal. 1587: *Mohaczy*, *Hidas*, *Czyako*, *Eormjnies*, *Dombora* – Sunt possessiones **Valachales**, et quinquagesima tantum tenentur. III. Princeps dom. Joanni Galffj quinquagesimas integras vita durante contulit (Dé 70). Szabad székely katonái, távolmaradva egy hadjáratból (1617), jobbágy sorba jutottak. 1620: *Mohács* (SzO IV. 207) Bethlen Gábor fejedelem ekkor Székely Mózesnek adományozta. 1733: *Mohács*, 1750: *Mohacs*. 1808: Mohács (110). 1861: ≈ Asz (33). 1888: ≈ **TA** Felvinci js (Je 511). L 1910: 950, 1992: 423 (Le). 1913: **Aranyosmohács** **TA** vm (Az). – 1909/19: Mähaciu, *M*, L 800: r 736; c, zs, m (109). > Mähäceni = Su 1: 384. 1291–1854. – 1974: c. Unirea {Felvinc kzs faluja} [23 C]

Mohaly Do (Szék-ÉK) {**1172–96**} **1230**: p. *Mohal*; 1326: ad silvam *Mohar* ... ad aliam *Kysmuhar*; [1326-42]>347: silva *Muhol*, t. *Muholtelke*, caput *Kysmuholi*, t. *Kysmuholtelke*. III. Béla király Lob és Tamás testvéreknek, a Wassok őseinek adta, s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette Lob fia Chama részére. Szentiván hrs (Gy 2: 81). [1176–1196] ? ≈ (Er I. 12); 1230: *Mohal* (Er I. 162). 1436: *Mohalfalua* (Csáky 357). 1440: *Mohay*, 1721: *Mohaj* (Kádár V. 183). 1733: *Méhal*, 1750: *Mechal*, 1760–2: *Mohaly*. 1808: *Mohaj* vel *Mohaly* h. 1861: Mohaly Do (16). 1888: ≈ **SzD** Kékesi js (Je 511). 1913: Mohaly SzD vm. – Mahal > 1909/19: Mähäl, *M*, L 365: r 347; m (109). = Su 1: 384. 1230–1854. – 1974: c. Sînmărtin {Szépkényerüszentmárton kzs faluja} [23 A]

Mohus * **Hu** (Jóffő-Ny, Gerend, Laszó, Tisza táján) 1491: p. *Mohws*. = Déva vár tartozéka, Jóffő város birtoka (Cs 5: 112). – Su 2: 371.

Mojád-Sarmaság Szi (?) 1888: Mojád-Sarmaság Szi Szilágysomlyói js (Je 511).

Mojgrád KSz (Zilah-K) Római Porolissum. 1423: villa *olachalis* *Maÿgrad*; 1450: *Maygrad*; 1609: *Majgrad* (Petri IV. 84). 1808: Majgrád, Mayroth (102). 1888: Mojgrád (Moigradu) **Szi** Zilahi js (Je 511). 1913: Mojgrád Szi vm (Az). – 1909/19: Moigrad, *M*, *P*, *L* 716: r 700; zs, m (116). = Su 1: 405. 1423–1894.

Mojsafalva * **Te** (Temesvár táján) 1471: *Moysafalwa*, 1477: *Mosmofalwa* Borzlyuk város 21. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 372. *Mosmofalwa* 1471.

Mojselópák * **Kr** (Resicabánya táján, Kiskrassó mellett) 1598: pr. *Moyseluopak* (Pesty: Krassó II/2. 37). – Su 2: 371.

Mojsest * **Kr** (Lugos táján, Vásáros mellett) 1598: *Moisest*, *Moysest* (Pesty: Krassó II/2. 37). – Su 2: 371.

Mokó 1303: indago *Moko* – gypü Gumbuch {Gombostelke} hr.

Moldest * **Kr** (Facsád táján, Marzsina mellett) 1514–1516: *Moldesth*; 1597: *Maldest*; 1612: pr. *Moldest*, 1617: *Mulgest*, 1620: *Maldest* (Pesty: Krassó II/2. 20). – Su 2: 371.

Moldova sziget Szö 1808: *ins* Moldova (110). – Ostrovul Moldova Veche

Moldova 1. Szö 1. (Oravicabánya-D, a Duna-parti úton) 1588: *Mudava*, 1603: *Mudova*, 1607: *Mudva*, 1734: *Moldova* (Pesty: Krassó II/2. 37). 1808: Moldova (110). 1888: Ó-Moldova **KrSzö** Moldovai js (Je 547). 1913: **Ómoldova** KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – Moldova Veche = Su 1: 405. 1588–1840. [54 A]

Moldova 2. Szö 2. (Oravicabánya-D, Ómoldova-K hrs) 1717: *Posneazi* [: *Bosnyák*], 1761: *Bosniak*, 1785: *Boschniak* (Pesty: Krassó II/2. 38). 1808: Moldova (Új-), Moldovabánya, Bergwerk-Neumoldova (110). 1888: Új-Moldova (Moldovabánya, Bozinczak) **KrSzö** Moldovai js (Je 702). 1913: **Újmoldova** KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – 1909/19: Moldova-nouă (Boşneag), *Újmoldova* (Moldovabánya, Bosnyák), L 3202: r 2551; n, szerb, m (117). Moldova Nouă = Su 1: 405. 1717–1913: Moldovabánya {!}. [54 A]

Moldovác * **Ar** (Kapronca mellett) 1471: *Moldowacz* mint Kaproncza város tartozéka a Gerlai Ábrahámfiak birtoka (Cs 1: 764. Kaproncza). – Su 2: 371.

Moldovánfalva Ko (azonosíthatatlan, feltehetően hibásan feljegyzett névalak) 1554.IV.24.: *Molwanffalwa* Somy Anna birtoka; negyedét leköti férjének (KmJkv 5299).

Molmifalu (?) * **Te** (Temesberény táján) 1408: *Molmiffalw* Berény városhoz tartozott (Cs 2: 51). – Su 2: 371.

Molnár Hu : Muronfalva.

Molnári * **Ar** {?} 1428: *Molnary*. Szombathely {> Szabadhely} vidékén feküdt (Cs 1: 775). – Su 2: 371. 1428, 1448–1449 (Cs) {!} {Mondorlak mellett}

Molnosfalva To (Régen-ÉK; 438 m) 1497: *Molnosfalw* (Bánffy II. 343). 1509: p. *Molnasfalva*. Bánffy-birtok (Cs 5: 721). 1509.X.19.: *Molnasfalw* (KmJkv 3519); 1519.IV.28.: *Molnosfalw*-i részirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1539.VIII.5.: *Molnosfalw* Bánffy Péter és András birtoka (4718). 1733: *Murarány*, 1750: *Mureren*, 1760–2: *Monoslava*. 1808: Monosfalva (Maros-), Murony (116). 1888: Monosfalva (Moraréni) **MT** Régeni felső js (Je 512). 1913: **Monosfalva** MT vm (Az). – 1909/19: Morăreni, *Mf*, L 485: r 475 (117). = Su 1: 407. 1497–1854. – 1974: c. Ruşii-Munţi {Marosoroszfalu kzs faluja Ny-ra} [24 A]

Molnosfalva * **Hu** (Marosillye-ÉNy) 1468: p. *Molnosfalwa*; =: p. *Molnasfalwa*. Illye vs birtoka (Cs 5: 112). – Su 2: 371.

Moltséd * **Be** (Beszterce táján) 1305: terra seu possessio *Moltsed* (Tr). – Su 2: 371.

Molucska * **KSz** (Nagysomkút táján) 1231: terra *Moluchka* (Tr). – Su 2: 371.

Mon 1. KSz 1. (Szilágycseh-D, a Zilahi úttól jobbra) **1214**: Albai Péter és Bosu vádolták a *Mon* falubeli Vluen-t 25 márka erszakos elvételéért és kardvágásért. Péter és Bosu [bnösökként] összeégették magukat (ER I. 66); 1217: A szolnoki vár *Mon* falubeli jobbágya: Cholnuk lopással vádolta falubelijét: Mociu-t. Mociu tüzesvas-próbán bizonyította ártatlanságát (89); 1219: A *Nyr-i* falusiak, akik a szolnoki vár kenyérsütői, azt állították a falujukbeli Fecieten, Agya, Mihály és más szabad emberekről, hogy nincsen földjük. Ők viszont azt mondták, hogy nemzetségük megtelepülése óta a várnépekkel közös a földjük. A várnépek megbízottja tüzesvas-próba útján bizonyította igazukat (101); 1300: *Moon* birtokot (másokkal) Mykud bán fiai leányegyedként adják a bán te: Imre magister leányának: Kata asszonynak (595). 1367-ben Bunyitay szerint fakápolnája volt, 1383-ban a **Boldogságos Szűz Mária** tiszteletére szentelt egyházának papja András. 1369: Kusalyi Jakcsok birtoka. 1376: *Mony* (Petri IV. 87). 1413: *Mon* határjárása; 1432: ≈; 1454: *Nagman*; 1457: *Naghmon* (Cs 1: 560). 1430: *Mon-i* János **ü**: Sándorháza (KmJkv 28); 1444: *Naghmon-i* Barta fia: László fia Pál – te: Bereck nevében is – keresztúri birtokrészét 25 arany Ft-on zálogba adja Keresztúriaknak (513); 1446.VII.16.: *Mon-i* János és *Mon-i* Imre **ü**: Nagydoba (580); 1449.V.30.: *Mon-i* János és *Mon-i* Gebárt Antal **ü**: Nagydoba (700); 1449.VI.13.: *Mon-i* Tamás fia Pált s fiait: Jánost és Pétert Menyőiek tiltják désházi birtokrészük elidegenítésétől (711); 1449.VI.13.u.: *Mon-i* Lőrinc fia Bálint és *Mon-i* Illés fia Imre **üv**, *Mon-i* Jánost is (713); ... 1508.VIII.30. *Poganwarhegh* nevű hegyen szülő *Naghmon* határában (3474). Ld még KmJkv I. 985, II. 990. 1582: özv. Jakcs Boldizsárné részirtokos. Utóbb: Spátzai János, Göröcsöni Serédi István krasznai főispán; 1732 előtt Fodor András, a Dobai, majd Gencsi család. 1620. április 24-én az egyházmegye meghagyta, hogy a nagymoniak és nyírmoniak is „a **predikátor** házára, kertjére, iskolára“ gondot viseljenek. 1629: *Mihályfalvi András* első ismert **református** papja. 1643 körül épülhetett első református temploma. 1777: *Vígh János* első ismert tanítója. 1808: *Mon* (Nagy-), *Monu*-máre (110). 1888: N-M (Cióra) **Szi** Zilahi js (Je 527). 1913: **Nagymon** Szi vm Zsibói js (Az). 1914–1916: mai templomának építése. *1916.XII.27.: *Márton Gyula* nyelvész (–1976.IV.4., Kv). Szülőházán emléktábla (1996). Lakossága 1847: 373, 1920: 227 (224 m, 1 r, 2 zs), 1966: 181, 1992: 95, 1996: 108 református. # Márton Gy.: *A nagymoni népnyelv igetövei és igealakjai*. Kv 1942. Kovács Kuruc J.: *Nagymon*. Szilágysági magyarok 1999. 443. Kép: **A református templom** és iskola; Márton Gyula szülőháza. – Naimon = Su 1: 420. 1214–1854. – 1974: c. Dobrin {Debren ksz faluja ÉNy-ra} [12 C]

Mon 2. KSz 2. (Szilágycseh-D, a Zilahi úton, Nagymon-K hrs) 1377: *Nirmon* (Zichy IV. 6). 1413: *Nyir-Mon* (Cs 1: 560, *Mon* határjárásában); =: *Nyrmon* (Petri IV. 87). 1487.V.1.: Sándorházi Sándor Albert özvegye: Nagydobai Ilona *NyrMon* birtokbeli részét eladja Bőnyei Tamásnak (KmJkv 2646); 1492.X.11.: Nagydobai László *Nyrmon-i* részét eladja ugyanannak (2817); 1493.XI.27.: Nagydobai Balázs *NyrMon-i* ősi részirtokát 200 Ft-ért eladja osztályos atyafiának: BT-nak (2900); 1503.I.21.: *Nyrmon-i* Dobay Bálint özvegye: Borbála – gyermekei: Balázs, Márton, György, László, Anna, Katalin, Ilona, Zsófia és Dorottya nevében is – *Nyrmon*-ban két jobbágytelkét, melyek egyikén Ferencz András lakott, a másik pedig Bályog Máté és Madarász György háza közötti pusztá, s négy szénafüvét 26 arany Ft-on zálogba adja *Nyrmon-i* Dobay Benedeknek (3268); 1535.I.7.: Bőnyei János a testvéréről: néhai Bőnyei Miklósról reá szállott *Nyrmon-i* részét, mely két pusztá s Szabó Andrástól és Nemes Mártontól lakott két népes jobbágytelekből áll, 50 Ft-ért eladja Kisdobaiaknak (4513); 1544: Csehi Kalmár-utódok *Nirmon*-ban részirtokosok (4835); 1553.III.2.: Dobai Csiszér István tiltja Bőnyei Mátyást, Györgyöt és Gábort attól, hogy *Nyrmon-i* részét elidegenítse Kusalyi Györgynek (5174). 1570: *Nyr Mon* (Kiss 421). 1600: *Nyiresfalva* (Ve: Doc. VI. 3). 1733: *Bulgarj*, 1750: *Szilágypolgar*, 1760–2: *Nirmon*. 1808: *Mon* (Nyír-) 1888: Ny-M (Bulgariu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 544). 1913: **Nyírfalva** Szi vm (Az). – 1909/19: Bulgari, *Nyirmon*, L 355: r 349 (32). = Su 1: 112. 1377–1854. [12 C]

Moni: Kidei Moni család (KmJkv I. 985).

Monakor * **KSz** (Paczal mellett) 1359: *Monakur*, 1487: *Monakor* (Petri IV. 101). – Su 2: 371.

Monch Kü (Su) : Bábahalma.

Moncsel **Hu** : **Muncsel.**

Monczafalva * **Te** (Temeshódos táján) 1471: *Monczfalua* Hódos kastélyhoz tartozott (Cs 2: 51). – Su 2: 371.

Mondola * **Te** (Zsadány határosa volt) 1328: *Mondula*, 1389: *Mondola* (Cs 2: 51). – Su 2: 372. *Mondula.*

Mondorlak Ar (1913) < Bodorlaka.

Mondra Fo (1861) : Mundra.

Monó **KSz** (Szilágycseh-ÉK, a Szilágycseh-vize és a Szamos közt) 1387-ben Aranyos vár tartozéka (Petri > VJ). 1423: *Mono* (Petri IV. 101). 1461.III.5: *Mono* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv 1516); 1461.III.23.: KJ János *Mono*-i részét zálogba adja KJ Péternek, Ferencnek és Potenciána asszonynak (1533). 1475: *Mono* (Cs 1: 560). 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt attól, hogy Bélteki néhai Drágffy Györgyről rájuk szállott birtokaikat, köztük *Mono*-t eladományozza (KmJkv 5418). 1543: Drágffy Gáspár jobbágysai 13 kapu, Jakcs Mihály jobbágysai pedig 5 kapu után adóznak; mentes volt ekkor 2 bíró, 6 szabados, 15 szegény, 4 új ház és 3 pusztatelek. 1566-ban törökök pusztítják a falut, 1682-ben a császáriak felégetik. 1650: *Kálnói Pál* első ismert papja. 1782: Ref. akv. 1808: Monó, Muno (110). 1825–1838: **Református temploma** épül, jobbára Széplaki Horváth Zsigmond és neje Bánffy Mária adományából, régebbi fatemplom helyén. 1825: **G. kat.** akv. 1848 után is fennmarad a nagybirtok, Károlyiak és cikói Péchiek kezén, majd Maizner bérlőhöz került; tőle Péterfi Sándor vásárolta meg a kúriával együtt. 1888: Monó (Moneu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 512 & Mocsár psz). 1913: Monó Szi vm (Az). 1945-ben a birtok egy részét kiosztották, nagyobb részét az állam vette át. 1992 L 1191: 693 m, 498 r. # Vicsai J.: *Monó*. Szilágysági magyarok 1999. 438. Kép: **Református templom**. – 1909/19: Mânău, *Monó*, L 905: r 438; m; 21 zs (110). Mînău = Su 1: 402. 1423–1854. [12 A]

Monor 1. Csa (Perjámos-K, az Aradi úton) **1219:** v. *Monor* (Tr). 1448: *Munar*, 1467: *Mwnar*, 1560: *Menara*, 1561: *Mvnar*, 1563: *Munora*, 1663: *Monora* (Borovszky: Csanád II. 402). 1487: *Munar* (Cs 1: 700). 1808: Munár (111). 1851: ≈, Te vm, az Aradról Torontálba vivő kövecses uton, 5 zsidó, 577 n. e. **óhitű** lak., és tanodával. Határa 2307 hold, ... Van itt egy nagyszerű sörház és egy nagy szeszgyár ... Birja a helységet a bezdini n. e. óhitű kalgyer zárda. Fekszik ez közel a helységhez egy gyönyörű erdő közepén, regényes vidéken. Udvara közepén van nagy, régi modorban épített, igen csinos szerkezetű templom ... A zárda mellett folyik el a holt Maros, s e részen nyulik el a romai sáncz is. A Maroson kívül még Galambos és Aranka patakok nedvesítik Munár határát, mellyen az aradi ut mellett egy nagyszerű vár rom(j)ai láthatók (Fé 3: 119). 1888: ≈ Újaradi js (Je 515 & Bedin). 1913: **Munár** Te vm (Az). – 1909/19: *Munar*, *Munár*, L 634: r 376; m, szerb, n (118). = Su 1: 410. 1219–1851. [31 A]

Monor 2. Ko (Teke-KÉK) 1319: p. *Monor* (Cs). =; 1332–5: Joannes **sacerdos** de v. *Moneri*. A régeni uradalom tartozéka. 1319-ben Tomaj nb. Losonci Dénes fiainak osztozásakor Tamás mesternek jut. Papja 1332 I: 3 1/2 kuntinus, 1332 II: 9, 1333 I: 9 régi báni, 1334 I: 2 gs, 1334 II: 3 gs, 1335 I: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 364). 1519: p. *Monor*. Losonczai Bánffy-birtok (Cs 5: 384). 1509.X.19.: *Monar*-on Bánffy Péter és András részbirtokos (KmJkv 3519); 1519.IV.28.: *Monor*-i részbirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1539.VIII.5.: Bonchidai Bánffy László és Miklós tiltja Bánffy Pétert és Andrást *Monor*-i részeik elidegenítésétől (4718). 1733: *Monor*. 1808: *Monor* h. 1861: ≈ Na (26). 1888: ≈ **BN** Besenyői js (Je 512). Mindendorf (Wa 226). 1913: **Monorfalva** BN vm (Az). – 1909/19: *Monor*, *M*, L 1320: r 1303 (117). = Su 1: 406. 1319–1854. [24 A]

Monora Fe (Monorád, Quintum Forum, Donnersmarkt) (Balázsfalva-DK, a Nagy-Küküllő b. p.) **1205:** p. *Mon(er)a*; 1263: t-m *udvornicorum ... Munora*; 1320: t. *Munerad*; 1332–4: Gunradus *sacerdos* de Quinto Foro, ≈ ≈ de Munerad; 1336: Nicolaus de *Munerad* Olbrechtus et Petrus villici necnon 12 iurati et tota communitas v-e *Munerad* nomine abbatis de Egres. Az egresi (Csanád vm) apát birtoka volt; 1205-ben határát megjárták, de leírása nem marad ránk. 1263-ban István ifj. király a lakatlanná vált monorai udvarnoki földeket Kán nb. László fia Jula mesternek adta. Ennek ellenére 1336-ban az egresi apát mezővárosi jogokkal bíró helysége, melynek élén két falunagy és 12 esküdt áll. Mivel az egyik falunagy és a pap német nevet visel, szász lakosságra következtethetünk. Német és latin neve tanúsága szerint csütörtöki vásárhely volt. Papja 1332 II: 1 1/2 M, 1334 I: 64, 1334 II: 62 dénár pápai tizedet fizet. Véza (1320) és Csergöd (1336) határosa (Gy 2: 174). 1205: *Monera/Munera* (Er I. 31); 1263: *Munora* (241). {Quintum Forum: 'Ötödnapi vásár(hely)'. NB: vasárnapkal kezdődőleg számítandó. Ld Csütörtökhely.} **1587:** *Monora*. – E: fl. 24, A: fl. 12. Ad Monora accumulandum (Dé 24). 1707.V.27.: Apafi herceg faluja (We). 1750: *Monora*. 1808: *Monora* h., *Donnersmarkt* g. 1861: ≈, ≈ AF (6). 1888: ≈ (Donnersmarkt, Meneradéa) **AF** Balázfalvi js (Je 512). 1913: Monora AF vm (Az). – *1756–1836: *Ioan Monorai*, történeti-földrajzi munka szerzője: *Brevis notitia {?} rerum Dacicarum ...* 1820 (Maria Popescu-Spinei, 1978. 222-3). 1909/19: Mănărade, *M, Dm*, L 1068: r 403; n (109). = Su 1: 385. 1205–1854. [35 A]

Monorostia Ar (1888) : Monyorós.

Monosfalu MT < Molnosfalu To.

Mónostelke * Hu (a Sztrigy mentén, Lozsád, Piski, Tóti táján) 1498: t. *Monostelky abbatialis* (Cs 5: 113; 168. Bulcsi apátság birtok). – Su 2: 372.

Monostor 1. * Ar 1. (Arad-K) 1333–4: *sacerdos* de *Monostor* (Tr). Egyházas hely magyar lakossággal. 1332–7: *Mnostur, Monostor*. E plébániát a XV. században mint helységet Te vm-hez számítják (Cs 1: 775. Ar). – Su 2: 372. 1333–4. {Aradkövi és Kovászi közt, *Mănăstirea* nevű helyen}

Monostor 2. Ar 2. (Arad-DNy) **1285:** *Monustur* (Tr). 1333: Cozmas (*sacerdos*) de *Monustur*. Papja 1333: 72 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 181. M 2.). 1454-ben és 1465-ben *Monostor* a Tariak birtoka volt (Cs 2: 51. Te vm). 1479: *Monostur*, 1552: *Monostor* (Márki II/1. 210. 1808: *Monostor* h., *Monostur* val. 1851: ≈, Te vm, 39 r. *kath.*, 1394 n. e. *óhitü* lak., egy szép óhitü egyházzal, 2 lelkésszel. Határa 6606 hold, ...; a lakosok sok czigara juhot tartanak. ... van 2 nagyszerű uradalmi szesz és eczetgyár. A határban szemlélhetők egy körülsánczolt vár vagy monostor romjai, s a határszélen két, egymástól negyedórára levő tatárhányás ... F. urai: báró Izdenczy János és József testvérek (Fé 3: 114). 1888: ≈ **Te** Vingai js (Je 512). 1913: Monostor Te vm (Az). –1909/19: Mănăstur-Timiș, *M, L* 1925: r 1120; n, szerb, m (110). > Mănăstur = Su 1: 385. 1285–1851. [31 B]

Monostor 3. * Ar 3. 1333, 1335: *Monustur* (Tr). – Su 2: 372.

Monostor 4. Ko 1. : Gyerőmonostor.

Monostor 5. Ko 2. : Kolozsmonostor.

Monostor 6. Mm 1888: Monostor, telep (t) Mojszin Mm (Je 513).

Monostor 7. BSz : Kápolnokmonostor.

Monostor 8. Sza : Szamosmonostor.

Monostor KSz 1806: *Monostor* (9 O 57. Misztótfalu-Ny). 1808: Monostor **Köv.** Hnt. 13: azh (110). = Szamosmonostor.

Monostor 9. Te : Bégamonostor KrSzö.

Monostorpatak * **KSz** (Nyírsid táján) **1281**, 1363: *Monostorpatak*, 1361: monasterium Mezespathak (! Vö. Meszesapát); 1385: p. *Munusturpatak*. Kusalyi Jakcsok adománybirtoka volt (Cs 1: 560); =: ≈ (Petri IV. 101). – Su 2: 372.

Monostorszeg BSz (Dés-ÉK, a Nagy-Szamos jp-i út mellett) 1315: *Munusturzeg*; ld Magyarlápós (An 4: 109). 1325: p. *Monusturzyg*, 1335: p. *Munustursceg* (Tr). 1495: *Monostorzeg* (Ve: Fontes IV. 46). 1553: *Monostorzegh* (Kádár V. 188). 1583: *Monostorzeg* Rozsályi Kun Gáspár birtoka. 1583.IV.8.: *Kun Gaspar Rosaly talált meg minket {fj} könyörgésével, jelenti, hogy az ő falujának, Monostorszegnek dézmájától szinte annyi árendát kell őneki fizetni, mint az ormányi avagy kérői dézmától fizetnek*. A fejedelem elrendeli a három falu árendájának felülvizsgálását (Dé 17). **1587**: *Monostorzegh*. – E: fl. 8, A: fl. 2 (Dé 49). Cserei-kúria; (*17..?) **Cserei Miklós**, 1819-től guberniumi tanácsos; nagy könyvbarát; Kazinczyval levelezett (–1844). 1733: *Monostorzegh*, 1750: *Monostor*, *Monostorszeg*. 1808: Monostorszeg, Munestur (111). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Manesturu, Monostur) **SzD** Dési js (Je 513). 1913: **Kismonostorszeg** SzD vm (Az). – 1909/19: Mănăștiur, *Msz*, L 420: r 333; m (110). > Mănăştirel = Su 1: 385. 1315–1854 {1913}. – 1974: c. Cuzdrioara {Kozárvár kzs faluja, K-i hrs} [13 C]

Mons Medius : Felsőbánya.

Monyaróalja, Monyarósalaja, Monyoróalja Ko: Szomordok.

Monyarós * **Te** (Zsadány mellett) 1421: *Monyaros* a csanádi **püspök** birtoka volt (Cs 2: 51). – Su 2: 372.

Monyasd * **Cs** (?) 1567: *Monijasd*, 1576: *Moniast* (SzO II. 221, IV. 46). – Su 2: 372.

Monyásza Ar < Menyháza.

Monyó Kr (Resicabánya-ÉNy) 1717: *Muniovo*, 1723: *Manio* (Mercy-tk), *Mania* (Pesty: Krassó II/2. 42). 1808: Monio, Monnio (110). 1851: *Mónió*, Kr vm, Dognácskához 2 órányira, a Berzava mellett: 4 **kath.**, 721 **óhitü** lak. s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 3: 112). 1888: Monió **KrSzó** Resicai js (Je 512). 1913: Monyó KrSzó vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Moniom, *Monió*, L 563: r 542 (117). = Su 1: 406. 1717–1913. [42 B]

Monyoró 1. * **Kraszna vm** (Ráton közelében) [1259] t. *Monyorow*. Somlyó határleírásában említik (Er I. 230). Vö. Monyoród.

Monyoró 2. Za (Borosjenő-K, a Fehér-Körös bp-i úton) 1746: *Monyoró* (Su). 1808: Monyoró ~ Mogyorós (111). 1851: *Monyoró*, Ar vm, Boros-Jenő fil., 9 **kath.**, 613 **óhitü** lak., s anyatemplommal, a Fejérvörös mellett meglehetősen földekkel (Fé 3: 115). 1888: ≈ **Ar** Borosjenői js (Je 513 & Bokszi psz). 1913: **Monyoró** Ar vm (Az). – 1909/19: Mănerău, *Monyoró*, L 742: r 696; m (110). Mănerău = Su 1: 402. 1341: Monyoros, 1508: Alsó-Monyoros, Felső-Monyoros (Cs I. 740) {! Ld Monyorós} 1746–1851. – 1974: c. Bocsig {Bokszeg kzs faluja, K-i hrs} [20 D]

Monyoród 1. * **Ar** (psz Temesszécsény határában) 1333: Petrus (**sacerdos**) de *Oynerod*. Papja 1333: 20 báni pápai tizedet ad (Gy 1: 182). 1723: *Magyarat* (Márki II/1. 210). Hnt. 13: Magyarodpuszta. – Su 2: 381. Oynerod, 1333, 1723.

Monyoród 2. ~ **Monyorós Kr** (Somlyó-D) **1259**: t. *Mynoraw*, t. *Monyorow*; 1285: t. *Morous* [: *Monorous*]; 1341: p. *Monoyrod* ~ *Monorod*. 1285-ben Bagos tartozéka; mint ilyet adta Miskolc nb. Ponyth bán fia Miklós cserébe Borsod vm-i Parasznyai nemeseknek. 1341-ben Bagossal együtt Balog nb. Szécsi Dénes bán birtoka; ekkor Hosszúaszó (részföld: particula terra) ezek része. A somlyói uradalom 1259-i leírása szerint Rátonnal és Petlenddel is határos. Eszerint nagyjából a mai Hosszúaszó területén feküdt (Gy 3: 517). 1341: *Monorod*. Bagos és Nagyfalu szomszédságában említik (Cs 1: 584). 1425, 1445: *Hozzywazo*; 1471: *Hozzywazo* (Cs 1: 583). 1808: *Hosszuaszó* junct. cum Somlyó h. 1888: Hosszuaszó **Szi** Krasznai js (Je 377). 1913: **Krasznahosszúaszó** Szi vm (Az). – 1909/19: Husasău, *H*, L 208: r 191 (92). > Huseni = Su 1: 298. 1341–1854 {1913}. [11 D] + Su 2: 372. Monorod, 1341.

Monyoródia * **Kr** (Facsád táján, Bozsor mellett) 1514–1516: *Monyorowdia* (Pesty: Krassó II/2. 46). – Su 2: 372.

Monyorómező **Hu** (Vajdahunyad-DNy, a Ruszka-havas K-i részén) XV–XVI. szd: *Monioromezew* (Brandenburgi Gy. It.; Su). 1482: p. *Monyaromenhe*; 1506: v. *Monyoromezew*; 1510: v. *Monyaromezew*. ☞Hunyadvár (Cs 5: 113). Hunyadi János, Mátyás, Corvin János, Török Bálint, Bethlen Gábor, 1673: Thököly birtokában. 1715 után románokkal telepítették be. Régen vasérc-, ma márványbányászat (Le: Álun). 1808: Alun (7). 1861: ≈ Hu (20). 1888: Alun Hunyadi js (Je 213). 1913: Álun Hu vm (Az). – 1909/19: Alun, *Álun*, L 454: r 447 (7). = Su 1: 37. sec. XV–XVI, 1482–1854. – 1974: c. Bunila {Bunyila kzs faluja, ÉK-i hrs} [33 D]

Monyorós 1. **Ar** (Lippa-K, a Maros jp-i úton) 1350: In possessionibus iuxta fluvium Morisii existentibus Kaproncha vocatis *Kuzepseumonyros* vocata sedecim possessiones ibi existens distincta; 1515: *Also Monyoros, Felsew Monyoros* (Cs 1: 775) 1808: Monorostyia (110). 1851: *Monorostya*, Ar vm, 354 n. e. **óhitü** lak., s egy fatemplommal. Fekszik magas hegyek közt egy völgyben, s határa 4200 hold, ... Van 3 patakmalma. F. u. özv. Kászonyinő asszonyság (Fé 3: 113). 1888: Monorostia Ar Radnai js (Je 512). 1913: **Marosmonyoró** Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Monorostia, *Mo*, L 406: r 384; m (117). = Su 1: 406. 1350: Kuzepseumonyra (Tr), 1515–1913: Marosmonyoros {!}. [32 B]

Monyorós 2. * **Kr** (Facsád táján, Bozsor mellett) 1418: *Monyoros*, 1514–1516: *Monyorosd* (Pesty: Krassó II/2. 36). – Su 2: 372.

Monyorós 3. **Kü** (Erzsébetváros-ÉK) 1391: p. *Monyoros*; 1393, 1507: ≈. Több birtokosé (Cs 5: 887). 1451.V.12.: *Monyoros* birtokot, a váradi **Szent-Lélek-kápolna** adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 958); 1467: Mátyás király parancsára *Monyoros* részébe Ernszt János udvari vitézt iktatták (1769); 1473.VIII.30.: *Monyaros* Nádasi Ungor János birtoka (2108). 1590 k: templomerődjének építése. **1587: Mogyoros**. – E. Pr: fl. 14. A: fl. 7 (31). 1635 Középpajta (Hsz): Hegedüs Máté fiai: György, János, Miklós Szász Mogjoroson laknak (SzO). 1733: *Marus*, 1760–2: *Szász Magyarós*. 1808: Magyaros (Szász-), Mányeresch (102). 1861: ≈ Kü (8). 1888: Szász-Magyarós (Manyersch, Magyarus) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 640). 1913: **Küküllőmagyarós** KK vm (Az). – 1909/19: Măgheruș, *Szm, Maniersch*, L 522: r 63; n (108). = Su 1: 383. 1391–1854 {1913}. – 1974: c. Nadeș {Küküllőnádasi kzs faluja, Ny-i hrs} [36 A; L]

Monyorós 4. * **Te** (Temesvár táján) 1492, 1494, 1497: *Monyoros* (Csáky 473; Milleker 212). – Su 2: 372. {Talán *Monyorus* puszta Medves mellett}

Monyorós 5. **Za** (Alsóbarakony táján) 1515: *Monyoros, Ewkerytho* együtt fordulnak elő; az 1561. évi adórajstrom mindkettőt a bihari határon (Keszi, Kalocsa) sorolja föl (Cs 1: 740).

Móra Te (Detta-D) 1333: *Mora*, 1334: *Mura* (Tr). 1597: *Morawa*, 1761: *Moraviza* (Pesty: Krassó II/2. 36). 1808: Moravicza (111). 1851: ≈, mezőváros Te vm, 1450 **r. kath.**, 66 n. e. **óhitü**, 6 zsidó lak., r. kath, anyateplommal, postahivatalal. Van itt 130 földesgazda, 37 zsellér, 36 lakó, 40 mesterember, 3 kereskedő. Határa 5371 hold, ... Földes úr a királyi kincstár (Fé 3: 116). 1913: **Temesmóra** Te vm Verseci js (Az). 1920: **határhelység**. – 1909/19: Moravița, *Moravicza*, L 1731: r 10; n, m, zs, szerb (117). = Su 1: 407. 1333–1913. [41 D]

Morczin * **Kr** (Rescabánya táján, Krassóalmás mellett) 1323: *Morczin* (DocVal 59). 1370: *Morchyn*. Jabolnokhoz tartozott (Cs 2: 105). – Su 2: 372.

Morencz * **Kr** (Karánsebes táján, Szákul mellett) 1549: *Morencz*, 1559: *Morenczy*; 1584: *Felső-Mutnok* a. n. *Morencz*; 1586: *Morencze*, 1590: *Morova*, 1599: *Morinchion* (Pesty: Krassó II/2. 47). – Su 2: 372. {Beolvadt Szákul falu határába, ahol határrész őrzi emlékét}

Morétanya Szi 1913: *Morétanya* Szilágycseh tartozéka (H). – 1954: Cioara Mică > 1964: Poiana = Su 2: 50. » Cehu Silvaniei

Morgonda Fe/FF és Sink (Szentágota-K) 1332–5: *Vallis Marie* (de *Valle Marie*) (Tr). 1355, 1374: *Mergental*, 1413: *Vallis Mariae*, 1434: *Mergindealu* (Ub II. 111, 434, III. 577, IV. 532).

1478.VI.26.: Balástelki Mátyás – Eczeli Tabiási György és fia: Tóbiás nevében – tiltja megbízója apját: Tabiási Györgyöt és te: Lászlót, hogy néhai *Margondor*-i János *Margondor*-i házát Senk székben és Waldorf (Fe vm) nevű egészbirtokát elidegenítse néhai *Morgondor*-i János fia Mihálynak (KmJkv 2268). 1494: *Mergendal*, *Margendal*; 1506: *Morgonda* (Scheiner 93). 1808: Morgonda, Märgeln ~ Marienthal, Mergegyál Sink (111). 1861: ≈ FF (4); ≈, Mergeln, Mergyegyál Sink (37). 1888: ≈ (Mergeln, Mergindál, Merghindal) **NK** Szentágotai js (Je 513). 1913: Morgonda NK vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Merghindeal, *Mo*, *Mergeln*, L 1245: r 472; n (112). = Su 1: 391. 1332–1854. [36 C]

Móric 1. Ar 1888: Moricz psz (t) Apatelek Ar (Je 511).

Móric 2. Do (Beszterce-DNy) **1291**: t. *Mauruch* ~ *Mouruch*; 1307: Jo. f. Martini de *Mouruch*; 1329: Jo. f. Martini de *Moruch*; 1331: ≈ comes de Doboka; 1332: Jo. de *Mowruch*; 1334: comes Jo. f. Martini de [Mou]ruch comes de Dubuka. 1291-ben Zsombor (Sumbur) nb. Péter fia Sumbur – t: Pál és Sándor beleegyezésével – Móric földet 27 M-ért eladja Darvasi Márton fiai: Jakabnak és Jánosnak, s Myko fia Albertnek. 1307-ben János s t: Domokos Szilkerék (Szolnok vm) negyedét adja nővére fiainak. Mórici Márton fia János – Tamás vajda serviense (1326–34) – örökjogon bírja Darvast (Gy 2: 81). 1332: *sacerdos* de *Maruch*, 1334: *Moruth*, **egyház**as hely volt; 1342: nobilis de *Morouch* (Tr). 1496: *Morocz* (K). Későbbi birtokosai: XV–XVI: Bongárti és Báthory (Le); 1576: *Morycz* Polyák Mihály birtoka (Dé 12). **1587**: *Moricz*. – E: fl. 40, A: fl. 20 (Dé 46). 1615: *Moricz* (Kádár V. 197). XVII–XIX: Haller, Wesselényi, Teleki, Kemény-birtok. 1750: *Merucza*, 1760–2: *Szász-Móritz*. 1808: *Móricz* (Aranyos- vel Aranyas-) h., *Mauritz* g., *Morucz* val. 1861: Moricz Do (16). 1888: Szász-Móricz (Aranyos-Sz-M, Moritzdorf, Meruc) **SzD** Kékesi js (Je 640). Evangélikus templom (gótikus, XV. szd); **Görögkatolikus fatemplom**. L 1910: 525 (r, n, m), 1913: **Aranyosmóric SzD** vm (Az). 1992 L 273 (12% m) (Le). – 1909/19: *Moruț*, *Szm*, L 510: r 253; n, m (117). = Su 1: 408. cca 1278–1913. [23 B]

Móric 3. Pusztamóric Ko (prédium Szászmóric határában Km II. 1013)

Móricföld Te (1808) < Halimba (1342) Kr.

Moró SzD (1913) < Maró Do.

Moróc * Za (ma Újszentannához tartozó puszta) 1334: *Moruch* (Tr). 1403: *Morach* (M); 1418: *Moroch* Maróti-birtok (Cs 1: 730. Fajdas); =: *Moroch*, *Maroch*, *Morocz* (Márki II/1. 241). 1888: Morócz psz (t) Újszentanna **Ar** Világosi js (Je 514). – Su 2: 372.

Moroda Ar (1808) < Marót.

Morsa * Bi (Bihar helység mellett) 1323: *Morsa* (Tr). – Su 2: 372.

Morsháza * Bi (Biharpüspöki és Bihar helység közt) 1552: *Morshaza* (Jakó 304). 1587: *Morshaza*, 1588: *Maczhasza*, 1599: *Moczhasza* (Kiss 695, 669, 854). – Su 2: 372.

Mos * Kr (Facsád táján, Marzsina mellett) 1596: *Moss*, 1598: *Mos* (Pesty: Krassó II/2. 50). – Su 2: 372.

Mosnica Te (Temesvár-K hrs) 1333: *Monis* (Tr). 1717: *Moschnitz* (Borovszky: Temes 77). 1808: Mosnicza, Moschnicza (Verlassen), (i) Moshnica (111). 1851: ≈, Te vm, 1136 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Róna határa igen gazdag, 6080 hold, ... F. u. a k. kincstár (Fé 3: 117). 1888: ≈ (Baseny) **Te** Kpi js (Je 514). 1913: Mosnica Te vm (Az). – 1909/19: Moșnița, *Mosnicza*, L 1180: 1026; m, n (117). = Su 1: 409. 1333–1851. > Moșnița Veche + Moșnița Noua [31 D]

Mosóbánya KSz (Erdőd-DK, a Szilágy egyik b. o. mellékvölgyében) 1475: *Mosobanya* (Cs 1: 560; P); 1543: *Moso Banya*, *Mosóbánya*; 1569: *Mosobania* (Petri IV. 109). 1733: *Kis-Bánya*. 1808: Mosóbánya, Baiczá ~ Beicze (111). 1888: Mosóbánya **Szi** Szilágycsehi js (Je 514). 1913: Mosóbánya Szi vm (Az). – 1909/19: Băița, *Mb*, L 1376: 1322; zs (12). = Su 1: 62. 1475–1854. > Băița de Sub Codru [12 A]

Moson Msz (Marosvásárhely-K) 1446: *Moson* (SzO I. 156). 1635: *Moson*; Péter **deák** in persona nobilis (SzO). 1733: *Mosin*, 1750: *Musin*. 1808: Moson (111). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 514). 1913: **Székelymoson** MT vm (Az). – 1909/19: Muşin, *Szm*, L 474: r 259; m (119). Moşuni = Su 1: 409. 1446–1854 {1913}. – 1974: c. Miercurea Nirajului {Nyárádszereda kzs faluja ÉNy-ra} [24 C]

Mosótó * Te (Nagyszentmiklós táján, Vizesd mellett) 1408: *Mosowthow*. Horogszeghez tartozott (Cs 2: 52.). 1409: *Mosotho* (Csáky 266). – Su 2: 372.

Mosztafalva Za (Honcót-DNy) 1439: *Mosztagywrghfalwa*, 1464: *Mestefalua*, 1525: *Muztafalwa* (Cs 1: 740). 1602: *Musztecz* (Márki II/1. 241). 1808: Musztesty (112). 1851: ≈, Ar vm, zordon hegyek közt, 5 **kath.**, 150 **óhitű** lak. s anyatemplommal (Fe 3: 122). 1888: Musztesd **Ar** Borossebesi js (Je 516). 1913: Mosztafalva Ar vm (Az). – 1909/19: Musteşti, *Musztesd*, L 402: r 397 (119). = Su 1: 412. 1439–1913. – 1974: c. Gurahont {Honcót kzs faluja} [33 A]

Motyár * Mm (Visóoroszi mellett) 1402: *Mothyar* ~ *Mathyar* (Cs 1: 450). 1402: *Mochyar* (Bélay 175). – Su 2: 372.

Mózesfalva Sza (Avasújfalva-É) 1828: Mózesfalva, Mosény (Nagy 367). 1888: ≈ Szinérváraljai js (Je 514). 1913: Mózesfalva Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Moişeni, *Mf*, L 668: r 610; zs, m (117). = Su 1: 405. 1828. – 1974: c. Certeze {Avasújfalva kzs faluja} [2 D]

Mozesty * Za (Honcót táján, Mikószalatna és Bajnokfalva közt) 1746: *Mozesty* (Su). – Su 2: 373.

Moznik * Szö (Újmoldova táján, Drenkova mellett) 1528: *Moznik* (Pesty: Szörény II. 376). – Su 2: 373.

Mún (Mohndorf) * Fe (Gyulafehérvár-DK, Kisenyed ÉNy-i határán) **1291**: t. *Mwn* iuxta Ruzmark; [1299]/338: *Monondorh* ~ *Mondorh*; 1299: *Monundoph* ~ [*Monun*]*dorph*. Alard comes rokonsága: Vizaknai Péter fiai, Reussmarkti (Szerdahelyi) Jung Péter, Jakab és Henneng 1291-ben e földet 20 M-ért eladták Felapoldi Henneng comesnek. 1299-ben is az övé, amikor Buzd határában DK-en, Kisenyedtől DNy-ra említik, ott, ahol a Mogyorós-völgy (*Monorosuelg* ~ *Monundorph vellge*) fekszik (Gy 2: 175). = (Er I. 491, 589/7) – Su 2: 371. Mondorf.

Munár Te (1913) < Monor Csa (1219).

Muncsal 1. To (Aranyosbánya-Ny, az Aranyos b. p.) 1486: mons idiomate wolahico *Monchel* vocatus; 1494: p. *Mwnchel* ad Offombanya pt.; kenezius et alii wolachi ibidem; 1496: p. *Mwnchal*. Aranyosbánya vs birtoka (Cs 5: 722; vsz azonos Barázdafalvával). 1733: *Muntsul*, 1750: *Baiedydsosz* et *Muncsel*. 1808: Muncsel AF (111). 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ **TA** Torockói js (Je 515). 1913: Muncsal TA vm (Az). – 1909/19: Muncel, *Muncsel*, L 468 **ort. r** (118). = Su 1: 410. 1486–1854. > 1974: Muncelu c. Baia de Arieş {Aranyosbánya kzs faluja} [22 C]

Muncsal 2. ~ Muncsel * Hu (Macesd és Páros szomszédságában) 1464: p. *Mwnchal* in d-u Ha.; 1694: p. *Mwnchel*; 1508: p. *Mwnchal*. Maczesdi, M. Kalmár, Kitidi, Bolicza, Párosi, Ohábai-birtok (Cs 5: 113). – Su 2: 373.

Muncsel 1. Hu 1. (Jófő-DK) 1491: p. *Naghmonchel*. ♂Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 112). 1733: *Muntselu Mare*, 1760–2: *Nagy-Muncsel*. 1808: Muncsel (Nagy-), Muncsul-máre (111). 1861: N-M Hu (23). 1888: N-M Marosillyei js (Je 527). 1913: **Nagymuncsel** Hu vm (Az). – 1909/19: Muncelul-mare, *Nm*, L 269 **ort. r** (118). = Su 1; 410. 1491–1854. > 1974: Muncelu Mare c. Veţel {Vecel kzs faluja DNy-ra} [33 D]

Muncsel 2. Hu 2. (Jófő-DK) 1733: *Muntselu-Mik*, 1750: *Muncsel*, 1760–2: *Kis Muncsel*. 1808: Muncsel (Kis-), Muncsul-mik (111). 1861: K-M Hu (22). 1888: K-M (Muncselumik) Marosillyei js (Je 429). 1913: **Kismuncsel** Hu vm (Az). – 1909/19: Muncelul-mic, *Km*, L 187: r 185 (118). = Su 1: 410. 1733–1854. > 1974: Muncelu Mic c. Veţel {Vecel kzs faluja DNy-ra} [33 D]

Muncsel BSz : Kishavas.

Muncsel BSz : Hegyköz.**Muncsel To < Muncsal.**

Mundra 1. Fo (Fogaras-DK hrs a Brassói úton) 1400: *Mondra*, 1520: *Mundra* (Su). 1637: *Mandra* (Makkai 477) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Mindra*. 1808: *Mundra*, Kladendorf, *Mundre* (111). 1861: *Mondra Fo* (25). 1888: ≈ (*Mandra, Mendra*) *Fo Sárkányi js* (Je 515). 1913: *Mundra Fo vm* (Az). – 1909/19: *Mândra, Mundra*, L 1129: 1087 (110). *Mindra* = Su 1: 402. 1400–1854. [36 D]

Mundra 2. AF: Széptelep.

Mura * Te (Detta táján, Tolvád és Partos mellett) 1332–7: *Mura* (3x) **egyház** hely; 1492, 1494, 1497: pr. *Magyarmwra, Tothmwra* (Cs 2: 52). – Su 2: 366. *Magyarmwra*; 414. *Tothmwra*.

Murány Te (Temesvár-ÉK) 1318: *Murun*, 1333: **sacerdos** de *Moran* (Tr). *Moran*. Aradi főesperességben (Cs 1: 775. Ar). 1492: Emericus *Murony* de Kenez; 1498: Ladislaus de *Muron* Kenézőről való nemesek közt. A mai Murány helység értendő. Ezenkívül azonban e vidéken birtokos más családok is nevezik magukat Muronyról: 1427-ben *Muron-i* János fia György kapja Zsigmond királytól Simánd Te vm-i pusztát; *Muron-i* Veres György, *Muron-i* Wer Jakab, *Muron-i* Demeter fia Benedek és Antal fia Jakab Murány vidéki nemesek közt mint kijelölt királyi emberek szerepelnek; 1428-ban *Muron-i* Péter fia Jakab s László fiai: Miklós, Tamás és János Krassó vm-i birtokosok; 1449-ben *Muron-i* Vér László fia Miklós és unokatestvérei: György és Mihály (a Jakab fiai) ugyancsak a mai Murány vidékén tűnnek föl s az 1428-i Murofiakkal azonosok vagy vérrokonok 1463-ban *Themeskewz-i* Wer (ds) György özvegye és fiai: András, János és István mint a király anyjának belső hívei szerepelnek. Semmi kétség, hogy e nemesek a mai Murány faluval azonos régi Muronyt bírták (Cs 2: 52. *Murony*). 1504, Branyicska: *Muronyi Vér András* magyar nyelvű záloglevele (SzTA). 1808: *Murány* (112). 1888: ≈ *Vingai js* (Je 516). 1913: **Temesmurány** Te vm (Az). – 1909/19: *Murani, M*, L 1537: r 1324; n, m, szerb, zs (118). = Su 1: 411. 1318–1913. – 1974: c. Pișchia {Hidasliget kzs faluja, ÉNy-i hrs} [31 D]

Murokország: az alsó *Nyárad mente* néhány hagyományosan zöldségtermesztő falujának (Lukafalva – újabban Dózsa György –, Illencfalva, Lőrincfalva, Mezőteremi, Káposztásszentmiklós) összefoglaló, félig-meddig tréfás elnevezése. Maga az elnevezés a 19. sz. derekán született, de a *Nyárad* termékeny öntéstalaján virágzó intenzív zöldségtermesztés már a 16–17. sz.-tól jelentős jövedelem-kiegészítő foglalkozása volt a vidék lakosságának. Nemcsak a közeli Marosvásárhelyre, hanem a távolabbi városokba is rendszeresen szállítottak szekereken zöldségfélét (K. L. 150). # Benkő S.: *Murokország*. 1972.

Muron * Kr (Oravicabánya táján, Szokolár mellett) 1428: *Muron* (Pesty: *Krassó II/2*. 227). – Su 2: 373.

Muronfalva Hu (Hátszeg-ÉNy, a Cserna felső völgyében; 1000 m) 1504: p. *Mwrunfalwa* in d-u Hathzak; 1521: p. *Mwray* – azonos: 1516: p. *Merye* in d-u Ha; 1518: p. *Nyrea*. *Demsusi ~ Morsinai, D. Árka-birtok* (Cs 5: 113. A mai Kékesfalva vagy Meria hs). 1760–2: *Kékesfalva*. 1808: *Kékesfalva* (80). 1861: ≈, *Meria Hu* (22). 1913: **Kékesfalva Hu** vm Hátszegi js (Az). – 1909/19: *Meria, Kf*, L 692 g. kat. r (112). = Su 1: 391. 1504–1854. – 1974: c. Lunca Cernii de Jos {Alsónyíresfalva kzs faluja} [33 D]

Musa * Ar (Soborsin-Ny) 1479: *Mwta, Felsemuwsa* Váradja vár tartozékai voltak (Cs 1: 763. *Váradia*). – Su 2: 373.

Musca (azonosíthatatlan település a mai Szilágy m-ben) 1297.XII.4.: *Musca-i* Musco fia Miklós is beleegyezését adja több birtok átadásához (Er I. 563).

Muncsel Kr (Karánsebes táján) 1530: *Mwschel*, 1603: *Musczel* (Pesty: Szörény II. 376). – Su 2: 373.

Musina : Muzsnaháza.

Muska To>Fe (Topánfalva-DK) 1529.III.8.: Lupsaiak kiegyeznek néhai Lupsai László javai felől; LL leánya: Erzsébet, egyebek közt, *Mwska*-n egy telket ad át, melyen Ţilca Petru lakik (KmJkv 4248); 1550.IV.19.: Középlaki Csireki Gergely özvegye: Erzsébet Nagylupsa, Kislupsa és *Mwska* (To vm) birtokbeli részeit, amelyeket 200 Ft-ban már az előző időkben elzalogosított, most újabb 200 Ft-on megint Bornemisza János kolozsvári királybírónak adja zálogba (5021). 1733: *Muska*. 1808: Muska ~ Muszka (112). 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ **AF** Verespataki js (Je 516). 1913: Muska AF vm (Az). – 1909/19: Muşca, *M*, L 1392 [gkat. r](#) (119). = Su 1: 412. 1733–1854. [22 C]

Muskó * KSz (Érszentkirály mellett) 1334: *Musko* (Tr). 1350: *Miskatelek*, 1418: *Musko* (Petri IV. 70). – Su 2: 373.

Musó * Bi (Szalonta-K, Tulka mellett) 1214: v. *Musou* (Tr). – Su 2: 373. {Az ugyancsak elenyészett *Euse* faluval együtt említik}

Mustest * Kr (Facsád táján, Kőfalu és Kossó mellett) 1597, 1620: *Mustest* (Pesty: Krassó II/2. 50). – Su 2: 373.

Muszári Hu (Brád mellett) 1909: Muszári Rudafalva tartozéka. – 1909/19: Musari, Muszári, v. Ruda (119). = Su 1: 412. 1909. » Brad

Muszka Ar < Meszt Za.

Mutnok 1. Kr (Lugos-DK) 1352: *Mutnokpataka*; 1376: *Muthnuk*, *Muthnukpathaka* (P); =: *Muthnuk*, {...} *Mothnwk*. Mutnokiak birtoka volt (úgy látszik, 1371 óta) nemesi jogon (Cs 2: 52; 85. Mutnoki); 1454: *Mothnok*; 1584: *Mutnok*, *Felső-Mothnok*; 1608: *Matnok*; 1779: *Nagy-Mutnik* (Pesty: Krassó II/2. 51). 1808: Mutnik (112). 1888: Nagy-Mutnik **KrSzö** Temesi js (Je 527). 1913: **Nagymutnok** Krszö vm (Az). –1909/19: Mutnicul-mare, *Nagymutnik*, L 921: r 822; n, m (119). > Mítnicul Mare = Su 1: 402. 1352–1913. > 1974: Mítnicu Mare c. Constantin Daicovicu {Kavarán kzs faluja, DNy-i hrs} [42 B]

Mutnok 2. Kr (Facsád-D) 1364: *Muchnapataka*, *Muchnuk*; 1453: *Mothnok* (P); 1454: ≈, 1464: *Mothnik* a turdi kerület tartozéka volt (Cs 2: 52). 1514–16: *Mothnyk*; 1607: *Muthink*; 1717: *Mutnik*; 1785: *Modnik* (Pesty: Krassó II/2. 51). 1808: Mutnik (112). 1888: Kis-Mutnik **KrSzö** Facseti js (Je 429). 1913: **Kismutnok** KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Mutnicul-mic, *Kismutnik*, L 351: r 343 (119). > Mítnicul Mic = Su 1: 403. 1364–1913. > 1974: Mítnicu Mic c. Fırdea {Ferde kzs faluja, K-i hrs} [33 C]

Mutnoksabadja KrSzö (1913) < Ohába Te.

Mutos KSz (Szilágycseh-ÉNy hrs) 1387: villa *olachalis Mutos*, 1401: *Mutus* (P); 1405: *Mathos* (Cs; P); 1423: villa *olachalis Muto* (P); 1475: *Mytus* (Cs); 1489: *Mwtos* (Cs 1: 560; Petri IV. 111). 1491.VII.11.: *Mwthos* zálogos egészbirtokot Bőnyei Tamás visszabocsátja Kusalyi Jakcs Ferencnek (KmJkv 2738). 1808: Mutos, Mutisu (112). 1888: ≈ **Szi** Szilágycsehi js (Je 516). 1913: Mutos Szi vm (Az). – 1909/19: Motiş, *Mutos*, L 532: r 507; zs, m (117). = Su 1: 409. 1387–1854. [12 A]

Muzsina Fe (Enyed-ÉNy) Musina és a többi román falu telepítése IV. László király {1272–90} engedélye alapján történt Enyed-föld lakatlan területére. A névadó telepítő kenéz „Musuna“ volt, akinek fia: Péter kenéz 1326-ban a káptalan fülesdi birtokán szerepel (Gy 2: 141. Enyed). 1344: **sacerdos** de *Musna* (Tr). 1461: **c. q.** de *Musnahaza* (Su). 1505: *Mwrsynahaza* (Iczkovits 59). 1620: *Musina* (SzO IV. 206). 1733: *Messena*, 1750: *Madzina*, 1760–2: *Muzsina*. 1808: Musina ~ Muzina, Mussendorf, Musná (112). 1808: Musina ~ Muzina, Mussendorf, Musná (112). 1861: Musina AF (6). 1888: Muzsina (Mesina) **AF** Nagyenyedi js (Je 516). 1913: **Muzsnaháza** AF vm (Az). – 1909/19: Măgina, *Muzsina*, L 773: r 758 (108). = Su 1: 383. 1344–1854. [22 D]

Muzsna 1. Me (Medgyes-DDK) **1280**: *Musyna* (Csáky Okl. I/1. 16), 1283: v. *Musna*, 1315: *Mvsna* (Tr). 1315: *Mosna*-i Herbordus királyi szász {ld Medgyes} (An 4: 143). 1359: *Muschna* (Ub II. 157). 1529: Kálnói Kálnai András (1512–40 adatok – jószágigazgató, diplomata, katona) muzsnai birtokáról nevezi magát. 1733: *Musna*, 1760–2: *Meschen*. 1808: Musna (Szász-),

Meschen, Mosne (112). 1861: ≈, ≈ (*oppidum*) Me (36). 1888: Muzsna (Meschen, Mozsna) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 516). 1913: Muzsna NK vm Medgyesi js (Az). # Kós: *Népi szőlőművelés Szászmuhsznán* (: 1972). – 1909/19: Moşna, *M, M, L* 1792: r 638; n (117). = Su 1: 409. 1280–1854. [35 B]

Muzsna 2. Uh (Székelykeresztúr-DK) 1520: *Muschna* (Scheiner 94). 1529: Kálnói Kálnai András (1512–40 adatok: jószágigazgató, diplomata, katona) muzsnai birtokáról nevezi magát (KmJkv 77). 1566: *Musna*, 1567: *Mwsna*, 1602: *Múzna* (SzO II. 209, 219, V. 294). 1614: Musna 70 családfő (Uh 41). 1635: Jeremias *deák* pap fia. Maga *schola mester*, fia Miklós ecclesiasticus (SzO). 1733: *Mopuja* [: *Muzsna*], 1760–2: **Székely Muzsna**. 1808: Musna (112). 1861: Musna Uh (28). 1888: ≈ Uh Homoródi js (Je 516). 1913: **Székelymuzsna** Uh vm (Az). – Muşna > Mujna = Su 1: 410. 1520–1854. – 1974: c. Dîrjiu {Székelyderzs kzs faluja, Ny-i hrs} [36 B]

Muzsnaháza AF (1913) < Muzsina.

N.

Nácza (? **Norocza**?) * **Te~Kr** (Karánsebes táján) 1448: *Nacza*, 1456: *Norocza* nemesi névben bukkan fel (Cs 2: 52). – Su 2: 375.

Nadab Za (Kisjenő-D hrs) 1334: *Nodob*, 1335: *Nadob* (Tr). 1402–1403: Nadabi István erdélyi alvajda (KmJkv I. 987). 1410: *Nadab* (Jakó: Thorotzkay 14). 1410–1415: Nadabi László erdélyi alvajda (Er I. M 429). 1475: *Nadab*, 1484: *Naab*, 1497: *Nadab*. Vámhely volt (Cs 1: 740). 1808: Nadáb **Ar** (112). 1851: *Nadab*, Ar vm, Simánd és Kis-Jenő közepette, a váradi postautban, 120 **kath.**, 86 **ref.**, 1548 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Róna határa gazdag s első osztálybeli. Kierjed 12 639 holdra ... F. u. József főherceg volt nádor (Fé 3: 123). 1888: Nadab Ar Kisjenői js (Je 517 & Dohányos, Somhid és Horgostó psz). 1913: Nadab Ar vm (Az). – 1909/19: Nádab, *Nadab*, L 2210: r 1781; m, c, n (119). = Su 1: 420. 1334 – 1851. [20 C]

Nadabor Hu (Vajdahunyad-Ny) 1458: *Nadoba*; 1482: p. *Nadabar*; 1506: v. *Nadabor*; 1515: *Nadabor*. ▫Hunyadvár tartozéka, s mint ilyen (bizonyára a nemes) kenéz Nadabori (1458: Nadobai) családe is volt (Cs 5: 113. Ma Nadráp pusztá Govosdia mellett). 1825: *Nadráb*, 1835: *Nedráb* (Su). 1839: *Nadrap* (Lenk). 1854: *Nadráb* (Su). – Su 1: 421. Nădrap. + 2: 375. Nadoba. {1981 Ø}

Nadalbalfalva Za (Dézna-ÉNy) 1553–1551: *Nadalbalfalva* (Márki II/1. 242). 1619: *Nadalbest* (Ve: Doc. IX. 203). 1808: Nadalbesty **Ar** (112). 1851: ≈, Ar vm, 314 **óhitű** lakossal (Fé 3: 124). 1888: Nadalbest Ar Borossebesi js (Je 517). 1913: **Nádalmás** Ar vm (Az). – 1909/19: Nădălbești, *Nadalbest*, L 348 **ort. r** (119). = Su 1: 420. 1553–1913. – 1974: c. Ignești {Ignafalva kzs faluja É-ra} [21 C]

Nadántelek Bi (Szalárd-K) 1400: *Nadantelek* (J); 1421: *Nadanthelek* (Cs 1: 617; Jakó 304) Csáky-birtok. 1461.VII.8.: *Ladantheleke* Csáky Ferenc bihari ispán birtoka (KmJkv 1579, 1580). 1692: *Nadan-Telek* (Mezősi 94). 1808: Nadántelek, Nadáriu (112). 1851: *Nadánytelek*, {r} *Nadár*, Bi vm, egy dombon, 8 **r. kath.**, 18 **ref.**, 6 zsidó, 162 **görög kath.** lak., s anyatemplommal. Birják: Fényes, Imre, Lázár, id. Fényes Károly, Domokos Zsigmon, Jánky László, Miskolczy Imre, Középesy Gyula, Szodoray Farkasnő, és Sándor, Nyéky Lajos, Balku József, Szabó József (Fé 3: 124). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 517). 1913: Nadántelek Bi vm (Az). – 1909/19: Nădăriu, *Nt*, L 278: r 259; m, zs, n (119). Nădar = Su 1: 420. 1400–1851. – 1974: c. Spinuș {Hagymádfalva kzs faluja, ÉNy-i hrs} [11 C]

Nádas 1. * **Ar** (?) 1437: *Nadas* (Márki II/1. 211). – Su 2: 375.

Nádas vize Ko vm Kalotánadas határában ered és – Vista határán Sárd patakával bővülten – Kolozsvár alatt a Kis-Szamosba ömlik. 1299: *Nadaspataka* Bogártelke hr; 1304: *Nadas* Gerecse, utóbb Vista hr; 1317: Sukteluk föld a *Nadas* mellett (utóbb Mákó hr). 1808: *rivulus* Nádas Ko (112).

Nádasmente Kalotaszeg nyelvi-néprajzi kistája az előbbi Nádas vize mellékén.

Nádas 2. **Ko 1.** (Kolozsvár-NyÉNy, Gyalu-É, Vista-É hrs; 426 m) **1285**: Beduen et Scewe de *Nadas*, ... t-e Galli f-i Herczeg de eadem *Nadas*, cognati ... *Nadas* et Zeleche (Gy); =: ≈ (Er I. 410-411). 1314: p. ≈ (Cs). =: t. ≈. A Nádas nemesek birtoka. 1285-ben Beden és Szeve Roland vajdától megkapja azon nádas és szelecei részt, mely a vajdasághoz tartozott. (Beden fiaira Szomordokon ld. Cs. V. 603.) 1314-ben Nádas Domokos fia János fiai (Lad., Dom., Thom. et Greg.) nevében rokonuk, Péter mester tiltakozott, hogy a fiúk apja el akarja adni Nádas egy részét Lorand fiainak: Enard, Luc., Egid., Gall. (Gy 3: 364).. 1338: nobiles de *Nadasd*, p. ≈. 1343: *Nadas superior* (Cs). 1343: Nicolaus vel Laurentius de *Nadas Superior* királyi emberek (DI 28 726. Szm. reg. MOL) 1378: *Felnadas*; 1388: ≈; 1449: **plebanus** de *Nadas*; 1486: p. **Magyar Nadasd** {**MagyarNadas** Kmkv}; 1517: p. *Magyarnadas*. Nádas ~ Nádasdi, N. Nagy, Lőrinczi, Cseh, Dorgó, Szomordoki, Fejérdi Nagyalusi Marton, Horváti Peres, Sárdi, Györgyfalvi ~ Gyf. Henke, Patai Boka, Gesztrágyi

s más birtokosé. (1299–1517. Cs 5: 385. N -a). **1587**: *Nadas*. – E: fl. 11/25. A: fl. 3 den. 75 (Dé 58). Megfogyatkozott magyar lakói helyébe románok költöztek. 1733: *Magyar Nádos*, 1750: *Magyar Nados*, 1760–2: *Magyar Nadas*. 1804: fatornyos román kőtemplom épül (Ke 1: 267. BNM). 1808: *Nádas (Magyar-)* h., *Nedesd* val. 1861: M-Nádos Ko (13). 1888: M-Nádas (Nedesdu) Ko Nádasmenti js (Je 487). 1913: **Magyarnádas** Ko vm (Az). # KszHn 1942. 222. Ke 1: 130. kép: A magyarnádasi felhagyott román templom (BNM fv.). 1964 (?): kis ref. templomát lebontották. – 1909/19: Nădășelul-unguresc, *Mn*, L 650: r 525; m, zs (120). 1926: Nădășel. 1929: Nădășel, L 645, H{Vá}: Nădășel {tkp. Méra} 3 km (AnR). 1956: Nădășelu = Su 1: 421. 1299–1854. [22 B]

Nádas 3. Ko 2. (Egeres-DNy; 548 m) **1299**: *Nadasd*. Az erdélyi püspöké volt, aki 1299-ben a kolozsmonostori apátságnak adta cserébe, mivel a monostor birtokaival határos (1263–1324. Gy 3: 365). 1410: p. *Nadazthelek*; 1431: pastores ovium de **Volahnadasd**, **volahales** de **Volahnadas**. 1447: p. *Nadasd*. Utóbb Almás vár urai birták (1263–1431. Cs 5: 385. N -b). 1733: *Oláh-Nádos*, 1805: *Oláh Nádas*. 1808: *Nádas (Oláh-)* h., *Nádos* val. 1861: Oláh-Nádos Ko (13). 1888: Oláh-Nádas Ko Bánffyhungyadi js (Je 552). 1913: **Kalotánádas** Ko vm (Az). # Hn 1942. 210. – 1909/19: Nadișul-român, *On*, L 657: r 650 (120). > 1929: Nadișul-Român : Nadășu, L 748, H{Vá}: Stana 4 km (AnR). = Su 1: 414. 1263–1854. [22 A]

Nádas Ko (1343) > Andrășháza.

Nádas 4. Kr (Szász-kabánya-Ny) 1378: *Nadasd*, 1688: *Nadas*, 1723: *Nadasch*, 1743: *Nadas*, 1799: Nádas (Pesty: Krassó II/2. 65). 1808: Najdas, (i) Najdash (114). 1888: ≈ (Nádas) **KrSzö** Jámi js (Je 534). 1913: **Néranádas** KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Năidaș, *Najdas*, L 2674: r 2614; szerb (120). > Naidaș = Su 1: 419. 1378–1913. > Naidăș [54 A]

Nádas 5. Kü (Erzsébetváros-ÉK) 1301: t. *Nadas* Bun hrs (Cs). 1309: *Nadaz*. Vlrisc a N-i egyház rectora: tizedpanasza az erdélyi püspökre és a nagy-küküllői főesperesre. N-i **Sz. Márton-eh** (An 2: 596). 1343: p. ≈; 1411: *Nadasd*. 1446: p. ≈; 1497. 1505: p. *Nadasdh*. Nádas ~ Fejéregyházi, V. Geréb, Bethleni; egy ideig a váradi Sz. Lélek-kórházé vagy kápolnáé (Cs 5: 888. 1446: Fe vm). 1451.V.12.: *Nadas-t*, a váradi **Szent-Lélek-kápolna** adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 958). **1587**: *Nadas*. – E: fl. 32. A: fl. 16 (32). 1750: *Nados*, 1760–2: **Szász-Nádas**. 1808: Nádas (Szász-), Nádes (112). 1861: Szász-Nádos, Nadesch Kü (9). 1888: Szász-Nádos (Nádosch, Nadesiu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 640:). 1913: **Szásznádas** KK vm (Az). – 1909/19: Nadeșul-sășesc, *Szn*, *Nadesch*, L 1514: r 449; n, m (120). Nadeș = Su 1: 414. 1301–1854. [36 A]

Nádas 6. * Te (Nagykomlós mellett) {?}. 1761. tk: *Nadiosch* Komlóstól északra (Cs 2: 52). – Su 2: 375.

Nádas 7. To (Régen-DK) 1453: p/v. *Nadasd*. ⚠Görgény vár tartozéka (Cs 5: 722). 1733: *Nadas*, 1756–2: *Oláh Nádos*, 1805: *OláhNádas*. 1808: Nádas (Oláh-), Nádos (112). 1861: O-Nádos To (11). 1888: Oláh-Nádas **MT** Régeni alsó js (Je 552). 1913: **Görgénynádas** MT vm (Az). – 1909/19: Nadășa, *On*, L 472: 447; m (119). = Su 1: 414. 1453 – 1854 {1913}. – 1974: c. Beica de Jos {Alsóbölkény kzs faluja DK-re} [24 A]

Nádas 8. Za (Lippa-ÉK) 1464: *Nadas* (Márki, II/1. 242), 1746: Nádas (Su). 1808: Nádas Ar (112). 1851: ≈, Ar vm, két hegy oldalán, s azok közti völgyben, 12 **kath.**, 8 **ref.**, 1638 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 21 000 hold, ... E határban ered a Cziger vize, s van még más pataka Tyesa nevű, s 2 barangja ... F. urak Marczibányi Antal és testvérei (Fé 3: 124). 1888: Nádas Ar Ternovai js (Je 517). 1913: **Zarándnádas** Ar vm Tornovai is (Az). – 1909/19: Nădaș, *N*, L 2587: r 2527; m (119). > Nadăș = Su 1: 414. 1464–1913. – 1974: c. Tauț {Feltót kzs faluja D-re} [32 B]

Nadas Superior Ko (1343): Nádas 2. Magyarnádas

Nádasd 1. Ar>Te (Füves-DK) **1247**: *Nadasd*, 1256: v. *Nadasd*, 1274: *Nadasd*. A Csanád-nem birtoka; 1247-ben Kelemen bán fiaié, a Telegdiek őseié lett volna, 1256-ban és 1274-ben Vaffa fiainak, ill. a Tömpösiek őseinek jut osztályrészül (+1247, +1256. Gy 1: 182). 1256.XII.17.:

Nadasd; 1274: ≈ (Er I. 222, 334). 1256: *Nadasd* a Csanád-nemzetség birtoka (Cs 1: 780. Szurakrév); 1471-ben Keszi Balázs deák *Nadasd*, másik *Nadasd*, harmadik *Nadasd* birtokot a csanádi **káptalanak** adta (Cs 1: 785. Keszi). 1808: *Duboki-Nadash* ill., vel *Mély-Nádas* h. 1851: *Mélynádas*, Te vm, 569 n. e. **óhitű** lak., s paroch. templommal. Határa hegyes-völgyes és 3-dik osztálybeli. Birják közbirtokosok (Fé 3: 79). 1888: Mély-Nádas (Duboki-Nádas) **Te** Rékási js (Je 500). 1913: **Mélynádas** Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Nadăș, *Mn*, L 705: r 493; m, n, zs (119). = Su 1: 414. 1717–1851. – 1074: c. Reçaș {Temesrékás kzs faluja É-ra} [32 C]

Nádasd 2. Hu 1. (Algyógy-É, Zalatna-Ny hrs) 1321: p. *Nadasd*; 1418: p/v. volahales superior et inferior *Nadasd*; 1518: v. *Nadasd*. Ákos nembeli Folti, Zádorlakai, Illyei ~ Illyei Dienesi, ♂Al-Diód vára (Cs 5: 113). 1733: *Nádestie*, 1750: *Nedestie*, 1760–2: *Nadastyja*, 1805: *Nádestja*. 1808: *Nádasdia* (112). 1861: *Nadastia* Hu (23). 1888: *Nádasdia* (Nedesdia) Hu Algyógyi js (Je 517). 1913: **Nádasdia** Hu vm (Az). – 1909/19: Nădăștia, *N*, L 258 **ort. r** (120). Nădăștia = Su 1: 421. 1321–1854. – 1974: c. Almașu Mare {Nagyalmás kzs faluja, DK-i hrs} [34 A]

Nádasd 3. Hu 2. (Kalán-Ny hrs) 1419: kenesii de p-e **regali** *Nadasd*; 1453: *Also Nadasd*; 1458: p. *Nadasd*; 1511: *Nadas*. részben ♂Déva vár tartozéka, majd ♂Hunyadváré, rb. *Nádasdi* Ungor-birtok (Cs 5: 114). 1733: *Alsó-Nádasd*, 1750: *Al(só) Nedestie*. 1808: *Nádasd* (Alsó-) (112). 1861: A-N Hu (20). 1888: A-N Hu Hunyadi js (Je 207). L 1910: 654 (r); 1956: 488 (Le). 1913: **Alsónádasd** Hu vm (Az). – 1909/19: Nădăștia-de-jos, *An*, L 636: r 617; m (120). = Su 1: 421. 1419–1854. [34 C]

Nádasd 4. Hu 3. (Kalán-DNy hrs) 1447: p. *Felsew Nadasd*; 1453: ≈. ♂Déva vár, majd ♂Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 114). 1733: *Felső-Nádasd*, 1750: *Fel(ső) Nedestie*. 1808: *Nádasd* (Felső-) (112). 1861: F-N Hu (21). 1888: F-N (Nedestia din szusz) Hu Hunyadi js (Je 324). 1913: **Felsőnádasd** Hu vm (Az). – 1909/19: Nădăștia-de-sus, *Fn*, L 743: r 733 (120). = Su 1: 421. 1447–1854. [34 C]

Nádasd 5. KSz 1. (Hadad-Ny hrs) **1220**: v. *Nadast* faluba való Tiburtius 15 ökor és egy ló erőszakos elvételével vádolta Domulin {Dabjon} falu összes lakóját. A bíró Gyula bán, a poroszló Sumpoz volt. [Tiburtius?] bizonyította igazát (Er I. 110). 1337: p. *Nadasa* (Tr). 1475: *Nadasd* (Cs 1: 561). 1556: **Hadad-Nadasgya**, 1682: *Magyar-Nádasd* (Petri IV. 134). 1760–2: *Hadad-Nádos*. 1808: *Nádasd* (Magyar-), *Nádis* KSz (112). 1888: *Hadad-Nádasd* **Szi** Szilágycehi js (Je 358). 1913: **Hadadnádasd** Szi vm (Az). – 1909/19: Nadișul-Hododului, *Hn*, L 690: **r 21**; m (120). Nadișul-Hododului = Su 1: 415. 1220–1854. > 1974: Nadișu-Hododului c. Hodod {Hadad kzs faluja, Ny-i hrs} [12 A]

Nádasd 6. KSz (Szilágyceh-D hrs) 1387: v. **olachalis** *Nadasd*, 1474: **Olachnadasd** (Petri, IV. 134). =: *Olah-Nadasd*, 1485: ≈ (Cs 1: 561). 1733: *Nadassul*, 1750: **Szilágy Nádas**, 1760–2: *Oláh Nádos*. 1808: *Nádasd* (Oláh-), *Nádis* KSz (112). 1888: *Oláh-Nádasd* (Nadisiulu romanu) **Szi** Szilágycehi js (Je 552). 1913: **Szilágynádasd** Szi vm (Az). – 1909/19: Nadișul-român, *On*, L 681: r 658; zs, m (120). Nadiș = Su 1: 415. 1387–1854. [12 A]

Nádasd 7. * Te (Lippa táján, Keszi-D) **1256**: v. *Nadasd* (Tr). Két más birtokos kezén levő közeli *Nádasdot* ld. Temes vm (Gy 1: 182). 1471: secunda (villa) *Nadasd*. 1471-ben Keszi Balázs deák másik *Nádasd* birtokot a csanádi **káptalanak** adta (Cs 1: 785. Keszi). – Su 2: 375.

Nádasd 8. * Te (Temesvár táján) 1318: *Nadasd* (Tr). 1471-ben Keszi Balázs deák harmadik *Nádasd* birtokot a csanádi **káptalanak** adta (Cs 1: 785. Keszi). – Su 2: 375. 1318. {Murány, Gyarmat és Piski (>Hidasliget) sorában említik}

Nádasdia Hu (1913) : Nádasd.

Nádashatár * Za (Borosjenő táján) 1429: *Nádashatár* (Márki II/1. 242). – Su 2: 375.

Nádaspaták MT (Régen-DNy) 1913: *Nádaspaták* Bala tartozéka (H). *Nádas*. – Nadășa = Su 1: 414. 1913. [24 A]

Nádpatak Sink (Fogaras-ÉNy) 1332: *Rorbarch* [: *Rorbach*] (Tr). 1389: *Rorbach* (Ub II. 637). 1438.VII.18.: Salamon *Rorbach*-i **plébános** peres ügye (KmJkv 95). 1488: *Roerbach* (Berger 67). 1601: *Nadpatak* (Ve: Doc. VI. 378). 1750: *Rodbav*, 1760–2: *Röhrbach*, 1805: *Rohrbach*. 1808: Nádpatak, Rohrbach, Robáriu ~ Rorbáka (113). 1861: ≈, ≈, Rohár Sink (37). 1888: ≈ (Rohrbach, Bodbav) **NK** Szentágotai js (Je 518). 1913: Nádpatak **NK** vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: *Rodbav*, *Np*, *Rohrbach*, L 562: r 156; n, c, m (146). = Su 2: 81. 1332–1854. – 1974: c. Şoarş {Nagysáros kzs faluja, DNy-i hrs} [36 D]

Nádpatakfürdő NK (Nádpatak-D; 476 m). – Bäile Rodbav 1981 [36 D]

Nadrág Te~Kr (Lugos-K Zsidóvár mellett) 1364: *Nodrag* (Cs 2: 53). 1548: *Nadrág*; 1590 k: *Alsó-Nagyragh*, *Nadragh* (Pesty: Krassó II/2. 61). A mai falu, a régi helyén, 1846 táján települt (Su). 1733: *Nagy-Agy*, 1750: *Nagyag*, 1760–2: *Szekeremb*. 1888: Nadrág **KrSzö** Temesi js (Je 518). 1913: Nadrág KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Nădrag*, *Nadrag* {!}, l 2150: r 731; n, szlovák, cseh, m, horvát (120). = Su 1: 421. 1364–1846. [33 C]

Nadráp (Su 1: 421. Nădrap) : Nadabor.

Nagojafalva * Za (Káposztásfalva mellett) 1439: *Nagojafalua*, 1441, 1445: *Nagyoyafalva*, 1525: *Nagoya* Világos vár tartozéka a körösbányai kerületben (Cs 1: 740). – Su 2: 375.

Nagyág Hu (Déva-ÉK) 1465, 1502: p. *Naghag*. Solymos vs birtoka (Cs 5: 114. Füzesd, Kecskedága hs-gel együtt említik). 1750: *Nagyag*. 1733: *Nagy-Agy*, 1750: *Nagyag*, 1760–2: *Szekeremb*. 1808: *Szekeremb* (156). 1861 *Szekerembánya* (Nagy-Ág) Hu (24). 1888: Nagyág (*Szekerimb*) Hu Dévai js (Je 518). 1913: Nagyág Hu vm (Az). – 1909/19: *Săcărâmb*, *Nagyág*, L 1547: r 831; m, n (150). > *Săcărîmbu* = Su 2: 102. 1465–1854. > *Săcărîmb* [34 C]

Nagyaranyas AF (1861) : Fehérvölgy.

Nagybánya < Asszonypataka ~ Rivulus Domonarum Sza (Szatmárnémeti-K) A legelső bányamunkások az utolsó Árpádok idején kerültek ide; a híres **Szent István-templom** építése is az Árpád-korban indul; 1332-ben állott a plébánia. A város gazdasági élete a bányászaton s az ezt kiegészítő erdőgazdálkodáson nyugszik. Évi vására 15 napig tart. A város anyagi jóléte fejlett kulturális életet tett lehetővé (Maksai 98-107; 182). Kaplony nb. Tibai Péter plébános egy hitszónokot és 11 káplánt tartott. A templom mellett iskola működött, mesterét a város fizette. 1329: **civitas Rivuli Dominarum**, 1332: *Rivulus Dominarum*, 1335: **parohus** de *Rivulo Dominarum* (Tr). **1347.IX.20.**: Nagy Lajos újraadományozza Nagybánya számára az elpusztult kiváltságlevélben foglalt városi és bányászati jogokat.©

1391: *Asszonypataka*, 1465: *castellum Rivuli Dominarum*, 1469: *castellanus et capitaneus de Rivulo Dominarum*, 1481: *civitas nostra (regis) Rivuli Dominarum*, 1489: *castrum de Rivulo Dominarum*; 1408, 1430: **minorita** Szent Miklós-kolostor, 1481: a Megváltóról nevezett **ferences** kolostor (Cs 1: 467). 1408: Nagybányán ispotály működik: Giródtótfalu (Sza vm) a kórház birtoka.

XV.köz: Hunyadi János hathatós segítségével a Szent István-templom nyugatra nyíló főkapuja mellé gótikus tornyot emelnek. (A ma is meglévő István-tornyot ezért Hunyadi-toronynak is nevezik.)

1455.XII.4 12. : Maróti Lajos és Mátyus alparéti officiális: Rücsi Benedek urai oklevelét felmutatva kiegyezik Zathy Antal és Kristóf nagybányai olasz kamarásokkal (*Italici camerarii de Rivulodominarum*), az ezek familiárisaitól elkövetett fosztogatások ügyében (KmJkv 1234).

1468.VIII.30. Nagybánya városa 13 ezer aranyforintért egy évre bérbe veszi a királytól a nagybányai, szebeni és aranyosbányai pénzverő kamarák jövedelmét.©

1468–1469: Rápolti Gothárd nagybányai (de *Riwulodominarum*) **plébános** (KmJkv I. 989).

1469.III.2.: Nagybányai (de *Rivulodominarum*) Lompert Nicolo özvegye: Márta **üv** (KmJkv 1841).

1469.XI.8.: Mátyás király a céhen kívüli nagybányai szabókat eltiltja a mesterség gyakorlásától.©

1547: Kopácsi István nagybányai ref. lelkész és iskolaalapító (Schola Rivulina) rábírija Veress Mihály plébánost és káplánjait (11!) az áttérésre (*Partiumi Könyvesház*, 377). NbRefK tört. 1905 Thurzó Ferenc.

1549.I. **eleje** Nagybánya: Fráter György helytartó titkos tárgyalásokat folytat Ferdinánd megbízottaival.©

1551–2: **civitas Rivuli Dominarum, Zathmár Bánya et Nagy Bánya, Neustadt.**

1553.VII.20.: Nagybányai (de *Rivulo dominarum*) János **deák** azt a nagybányai kőházát, amelyet néhai Ur Albert (c) magvaszakadtával királyi adománnyal szerzett magának, 100 Ft-ért eladja Hamvay György dési kamarásnak (KmJkv 5226).

1556.I.10.: a Pénzverő latin nyelvű leltára.

1564: *Bagna*, 1585: *Nagybánya*, 1600: *Nagi bania*, 1601: *Nagibagna*, 1614: *Nagy Bania* (Ve: Doc. I. 253, III. 64, VI. 40, 388, IX. 26).

1589: Újfalvi Imre **rektor**.

1602: *Rivulienses* ministro Detsi István lp (MRNy 884).

1613.IV.2., London: Bánfihunyadi János ~ Eötvös János ~ Hans Hungar (Nb, 1576–1646.VIII.28., Amsterdam) alkímista, kora neves vegyész levelet írt Nagybányára, Tagy Bálinthoz, sógorához; „ötvös mívet mívelem“ – írja, s kéri, viselje gondját otthon hagyott ládáinak. (Nb lt. őrzi 1606.V.3-án Kassáról írt levelét is: TJKv I. 288-292; „angol tudós“ : TJKv II. 130-131).

1648: *Nagy Banya* (Makkai 408) I. Rákóczi György birtoka.

1657–1660. {1670. k.} Nagybánya város jegyzője, majd 1677–1691 között főbírája volt *Enyedi István* történetíró, latin nyelvű üdvözlő és elbeszélő versek szerzője; magyarul megírta az 1657–60. évek erdélyi eseményeit: *Occasio* ... (ETA IV. 1862).

1711: a katolikusok visszakapják templomaikat; közülük csak a Szent Miklós volt használható, a Szent István- és Szent Márton-templom villámcsapások martalékaivá vált. Az 1769-es tűzvész az időközben helyreállított Szent István-templomot használhatatlanná tette, s az épületet soha többé nem restaurálták. 1842: Törökfalvi Pap Zsigmond festményt készít a romos templomról. 1847-ben a város a templom "tisztos maradványait" lóporral szétvetette. Megmaradt tornyát 1896-ban restaurálták és ellátták tetőszerkezettel. A torony előtt zajlanak az István-napi búcsúk (RKNt 1999). Nb, minorita t: **Szent Miklós-t**, b: XII.6.; Nb **Szent József-t**, b: III.19. Nb-I. **Szent Háromság-t**; Nb-II: **Bosco Szent János-t**, b: I.31.; Nb-III. **Krisztus Király-t**; Nb-Felsőkohó **Sarlós Boldogasszony-t**, b: VII.2. (RKNt 1999).

1808: **clr** Nagybánya ~ Újváros, Neustadt (113). 1888: ≈ sz. kir. vs, Sza vm és a Nagybányai js szh, 1888: ház 1446, L 8632 (Je 519 & Blidár, Feketepatak és Ulmásza telepek). 1913: Nagybánya Sza vm (Az). Nb-Óváros **ref. ehk** 2001: 29 / 75 / - 46 (PaK, 2002.1). 2004-ben 25 000 magyar lakos. Szent István-torony és Lendvay Márton szülőházának felújítása. Gesztenyeszüretről 2004.IX.3. Duna Tv. 2004 L 140 000; 21 000 magyar. Nagybánya múltja és jelene. Magyar Ház gróf Teleki Sándor háza volt; kulturális tevékenység, tanulók segélyezése. Nagybányai festőiskoláról; a festők képeinek java a városi múzeumban. Festőtábor folytatja munkájukat. Kereskedelmi központ kialakításán dolgoznak. 2004.IX.17. Duna Tv. Asztalos György: *Nagykároly rendezett tanácsú város története 1848-ig*. 1892. Reprint 2004. Beszélgetés gróf nagykárolyi Károlyi Lászlóval (RMSzó 2005.I.8-9).

Nb + : 1872: **Szerdahelyi Kálmán** (1829–) színész, író, műfordító.

1937: **Thorma János** (1870–) festő.

1962: **Ziffer Sándor** (1880–) festő.

Nb * : 1904: **Alföldy Zoltán** orvos, mikrobiológus (–1992).

1926: **Stösszel István** lélekgyógyász (Tv).

1946.X.13.: **Szepessy József** párbajtőröző világbajnok (1973 Göteborg, NSzK-színeken).

Pálmer K.: *Nagybánya és környéke*. Nb 1894. Binder P.: *Nagybánya*. Közös múltunk, 1982. 235. Ad 269. – 1909/19: Baia-mare, Nb, L 11 183: r 2400; m, zs, n; 50 rutén (12). Baia Mare = Su 1: 53. 1329–1851. [12 B]

Nagybányai Ref. Tractus ~ Egyházmegye

1744: Miklósvári S. János, gr. Teleki Mihály "Hagymás Láposi Udvari Papja és a N. Bányai Ven. Tractusnak mostani Seniora" (Kolozsvár 1745). # Soltész J.: *A nagybányai reformált egyházmegye története*. Nb 1902.

Nagybércz ~ Nyírszeg * (Ko) : Nyírszeg.

Nagyboldogasszony * Cs (Csikjenő tája) 1495.IX.25.: Bertalan nagyboldogasszoyi {de *Nagybodogasszon*} plébános, csiki és gyergyai alesperes írásba foglalja azt az egyezséget, melyet egyfelől jenőfalvi Kézműves György, Miklós Kelemen és Tamási János felperesek, másfelől ugyancsak jenőfalvi Kajtár Miklós, Barlók György, Gegő Ágoston, Gálfi Demeter és Bereczk fia István alperesek között az Olt vizén levő malmaik ügyében folyt perben Lázár Adrás és Balázs, s Blaskó János és Imre megállapították s a Nemen Ked néven nevezett Csik széki tisztség előtte megvallott (SzO VIII. 167). 1667: *Nagy Boldog Asszony*; 1717: *Nagy boldog Asszony*, *Kis Asszony* (SzO II. 87, 278; VII. 233). 1854: *Nagy-Boldogasszonyfalva* (Su). – Su 2: 376. {Összefoglaló neve volt Jenőfalva, Karcfalva, Dánfalva és * Oltfalu falvaknak. Orbán B. II. 86}

Nagyér * Bi (Diószeg táján) **1291–4**: *Noger* (2x), *Noger* Petri f-i Drvg; 1312: v. *Noger*. A Gutkeled-nem birtoka; Drug unokái 1312-ben úgy osztják meg, hogy K-i fele Péter fiaié, Ny-i fele Miklós fiaié lesz. Ez a megosztás nem lehetett új, mert Nagyér már 1291–4 között két részből állt; első ízben 34 és 11 kepe, másodsor Drug fia Péter faluja 32 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 646). 1338: v. *Nogheer* (Cs; Tr); 1488: *Nagheer* (Cs 1: 617). – Su 2: 377. 1291 (Tr); 1422 Nager {Csánkinak tulajdonítja},–1488.

Nagyfalu 1. Be/BN : Sajónagyfalu.

Nagyfalu 2. * Bi (ma Oláhszentmiklós része) 1338: Stephanus f. Thome iob. magistri Choka de *Nogfolu*. Toldi Choka birtoka; itteni jobbágyát Bihar vm 8 M fizetésére kötelezi (Gy 1: 646). 1462: *Nagyfalw*, 1485: *Nagfalu* (Cs 1: 617) Toldi-birtok. 1588: *Nagfalw* (Kiss 656). – Su 2: 377. 1338–1588.

Nagyfalu 3. Csa/Te : Temesnagyfalu.

Nagyfalu 4. Fe (KmJkv) : Nagyoláhfalu.

Nagyfalu 5. Kr/Szi : Szilágynagyfalu.

Nagyfalu 6. BSz/SzD : Apanagyfalu.

Nagyfalu 7. KSz (Csánki) : Kisfalu (Érkisfalu).

Nagyhatár * KSz (a Meszes-hegység aljában) 1332: possessio *Nodghathar*. Bán, Fűrmenyes és Paptelék sorában említik (Tr). – Su 2: 377.

Nagyhegy SzD (1913) < Magura.

Nagykároly Sza (<Karuly szn) **Sza** (Szatmárnémeti-DNy) **1264**-ben tűnik fel, amikor visszakerül a Kaplony-nemzetség Károlyi ágához; ekkor már temploma van: ez legalább jónéhány évtizeddel korábbi keletkezését bizonyítja. Az Anjou-kor gazdasági fellendülésével hamarosan a városfejlődés útjára lép. 1346-ban vásárjogot nyer; 1399-ben már négy utcája van (Maksai 156). 1320: v. *Karul*, 1325: *Nogkorwl* (Tr). 1459: **opp**. *Carol*, 1473: castellum seu fortalitium in *Karol*, 1498: iudices et iurati de *Karol* (Maksai 156-157). 1473-ban azért panaszkodnak a Bátoriak, hogy a Károlyiak a király engedelmé nélkül „castellum seu fortalitium in circuitu ecclesiae“ építenek s

abban cseh és más külföldi katonákat tartanak. Mátyás király azonban 1482-ben védelmezi a Károlyiakat mint akik (László) „nec casttrum neque fortalicium sed domum (lapideam) pro habitatione sua in oppido suo“ építenek (Cs 1: 466). 1477: opp. *Karol*. Már I. Lajos királytól nyertek jogot heti, később Zsigmond és Mátyás királytól több ízben heti és országos vásár tartására (Cs 1: 468).

*1529: **Károlyi Gáspár** ref. lp, író, a teljes Biblia (1590) első magyar fordítója (–1591, Vizsoly).

*1543: **Károlyi Péter** hitvitázó, debreceni püspök (–1576.IV.10., D).

1592: Károlyi Mihály levele (kérelme) Hardegg Ferdinándhoz kőházának megerősítésére (*domum lapideam Karoliensem ... Géresi III. 561*).

1723: **Piarista rendház**, 1738: Görögkatolikus ruszin templom, 1769–1778: **Katolikus templom**, 1795: **Református templom** épül.

1808: **opp**. Károly (Nagy-) (79).

1888: N-K Sza Nagykárolyi js szh (Je 524 & Szent-János és Korparét psz, Kláramajor). (1897:) „A gróf Károlyi György-tér parkhoz szögellő végében külön bekerített kis kert van, a hol üdezöld pázsitterületen Kölcsey Ferenc szobra látszik ki az alacsonyra nyírt bokrok közül. Födetlen fejjel ül koszorús költőnk, mintegy méla tűnődésben. Ezt is Kallós Ede szobrász mintázta; érczbe Barbediennél öntötték Párisban. 1897-ben leplezték le“ (*Sza vm*, 1910). (1918 u. előbb megcsontkították, majd eltüntették. RMSzó, 2001.VII.5.) Nk-L: **Kalazanci Szent József-templom**, b: VIII.25. Nk-Kápolna **Szent Háromság-templom**. Nki m. g. k. t: Mihály és Gábor főangyalok, b: XI.8. (RKNt 1999).

*1811.XII.12.: **Gaal József** író, költő (–1866.II.28., Pest). *1822.II.3.: **Barna Ignác** költő, műfordító (– 1894.XI.23., Bp). *1825.V.23.: **Barna Ferdinánd** nyelvész, Kalevala-fordító (– 1895.VII.21., Bp).

*1845.IX.9.: **Acsády Ignác** hírlapíró és történész (–1906.XII.17., Bp).

*1880.VI.10.: **Kaffka Margit** író, költő (–1918.XII.1., Bp).

1913: Nagykároly Sza vm (Az). 1920: **határváros**. # Bura L.: *Nagykároly környéki tájszók* (NyIrK 1968.1.127-130). – *Nagykároly és Vidéke* hetilap 1990-től. 2001: Kölcsey-emléktábla a volt vármegyeház falán. – 1909/19: Careii-mari, *Nk*, L 15 382: r 297; m; 2139 zs (38). Carei = Su 1: 121. 1320–1851. [11 A]

Nagy-Küküllővármegye, 1876-tól; szh Segesvár; járásai 1888 (Je 40-41): 1. Bolya-berethalmi (szh: Medgyes), 2. Keresdi (Segesvár), 3. Köhalmi, 4. Szentágotai járás. – 1913: 1. Köhalmi, 2. Medgyesi, 3. Nagysinkai, 4. Szentágotai járás (Az 440).

Nagylak 1. Csa (Arad-Ny, a Maros j. p.) **1192**: in *Morus* t. ad 6 aratrum; 1313: *Noglok*; 1334: Petrus sacerdos de *Noglok*. A Monoszló-nem birtoka. Vsz ezzel azonos a nem 1192-i birtokösszeírásának „marosi“ birtoka 6 eke földdel, halastóval, nádassal és kaszálóval, mely felerészben Makariás ispáné, felerészben Kenézmonostoré volt. Később a Makariástól leszármazó Egyed fia Gergely uradalmának központja, melyet 1313-ban az esztergomi Sz. Adalbert-egyházra hagyott tartozékaival együtt. Papja 1334 I: 2 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 865). 1514.V.24. Székely Dózsa György hadai felgyűjtják a Jaksicsok nagylaki várát, ahol Báthory és Csáky emberei apátfalvi győzelmüket (V.23.) ünneplik. 1514.V.28. Székely Dózsa György (aki időközben megkapta a hadjáratot betöltő királyi rendeletet) Nagylakon kivégezteti Csáky Miklós csanádi püspököt és a fogságába esett köznemeseket. © 1806: Nagy Lak (21 X-Y 41). 1808: *Nagy-Lak* h. 1828, 1854: **oppidum** Nagy Lak. 1888: ≈ (Nagylaku) Csa vm Nagylaki js (Je 525). 1913: Nagylak Csa vm. 1920: **határváros**. – 1909/19: Nädlac, *N*, L 13 631: r 4358; szlovák, m, zs, szerb, n, c (120). = Su 1: 421. 1313–1851. [31 A]

Nagylak 2. Fe (Marosújvár-K) Határában római kori dák telep (László A.). **1288**: p. *Noglak* ... ab utaque parte fl-i *Morus* (Gy); 1288: ≈ (Er I. 439). 1293: p. *Naglok*; 1301: t. *Noyglak*; 1331:

Andreas f. Kyliani nob. de *Noglok*; 1332–6: Jacobus **sacerdos** de *Noglok*. Péter fia István 1288-ban Nagylakot tartozékaival, Medvéssel, Csebivel és Somogyitelekkel 15 M-ért zálogba adta Kilián telegdi főesperesnek, azzal, hogy ha Kilián épületeket vagy malmot épít, István tartozik megtéríteni. Utóbb a zálogösszeg 40 M-ra emelkedett, s 1293-ban Kilián írásba foglalta, hogy István nem váltotta vissza. 1298-ban az erdélyi püspök Nagylak dézmáját az esperesi negyedrészen és a pap részén kívül cserébe adta Kökényesrénold nb. Mykud bánnak. 1301-ben Kilián főesperes kanonok Nagylak felét Koppánd felől az erdélyi **káptalanra** hagyta. 1308-ban Kilian magister rokona, András comes és a káptalan kettéosztotta Nagylakot az alábbi határ mentén: ... in littore fl-i *Morus* ... *Petefvzy* ... ad *Hegheholma* ... iuxta finem silve *Noglokerde* ... *Chybywelge*. A vonaltól Ny-ra eső felet a templommal András comes kapta, K-i felét a káptalan. Ma ez a határ választja el Nagylakot Káptalantól. 1331-ben Kylian fia (!) András vajdai kiküldött. Papja 1332 I: 50, 1332 II: 16, 1334 I: 20 d, 1334 II: 2 gs 10 d, 1335 II és 1336 I: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 175).

1587: *Nagylak, Káptalan*. – E: fl. --- . A: fl. 20 (Dé 21). 1696: *Nagylak* (SzO VI. 127). 1733: *Noslák*. 1808: *Nagylak* h. 1861: ≈ AF (6). 1888: M-N **AF** Marosújvári js (Je 525). 1913: **Marosnagylak** AF vm (Az). – 1909/19: Noşlac, *Nl*, L 1129: r 708; m, zs (123) = Su 1: 428. 1288–1854. [23 C]

Nagylankás Sző (Karánsebes-Teregova-D) 1440: *Naglukavicza, Kyslukavicza*; 1774: *Lukavicza* (Pesty: Szörény II. 300). 1808: *Lungavicza* (100). 1888: *Lunkavicza* **KrSző** Teregovai js (Je 481). 1913: *Nagylankás KrSző* vm (Az). – 1909/19: *Luncavița, Lunkavicza*, L 1321: r 1308 (106). = Su 1: 368. 1440–1840 {1913}. [43 C]

Nagylászló * Bi (?) 1291–1294: *Ladislai Magni villa* (Tr). – Su 2: 361.

Nagymelegvölgy TA (Torda mellett) 1913: *Nagymelegvölgy* Torda tartozéka. – Valea Caldă = Su 2: 226. » Turda.

Nagymező 1. Bi 1888: *Nagymező* psz (t) Ant Bi Nagyszalontai js (Je 533).

Nagymező 2. BSz (Csákgigorbó-ÉK) 1338: locus *Nagmezew*, 1378: *Nogoteluk*, 1507: *Naghezew*, 1599: *Nagy-Mezeo*; 1636: *Prun* alias *Nagymezeo* (Kádár V. 212). 1733: *Prunul*, 1750: *Pruni, Nagy Mező*, 1760–2: *Nagymező* seu *Prunyi*. 1806: *Nagymező* (*Prunus*) (16 R 58). 1808: ≈, *Pruny* (114). 1861: ≈, *Prung* {! Négerfalva sorába csúszott.} **BSz** (19). 1888: ≈ (*Pruny*) **SzD** Csákgigorbói js (Je 533). 1913: *Nagymező SzD* vm (Az). – 1909/19: *Pruni, Nm*, L 239: r 234 (141). = Su 2: 62. 1338–1854. – 1974: c. Bobılna {Alparét kzs faluja, ÉNy-i hrs} [12 D]

Nagymonótfalu KSz (Szilágycseh-DNy, a Zsilahi úttól jobbra) 1700 k: *Csora* (Petri IV. 695). 1750: *Szilágycsora*, 1760–2: *Nagymonótfalu*. 1804: *Csora* sive *Nagymon-Ujfalú* (Petri). 1808: *Újfalú* (*Nagymon-*), *Gross-Neudorf*, *Csora* (176). 1888: *Mon-Ujfalú* (*Csóra*) **Szi** Zilahi js (Je 527). 1913: *Nagymonótfalu Szi* vm (Az). – 1909/19: *Cioara, Nagymonótfalu*, L 260: r 246; zs, m (48). > *Ciora-Naimon* > *Delenii* = Su 1: 196. 1700–1964. > 1974: *Deleni c. Dobrin* {Debren kzs faluja} [12 C]

Nagyoláhfalu Fe (Szászsebes-D) 1345: p. quondam ... Henning *Nogolafolu* ... iuxta fl-m Sebus in vicinitate et commetaneitate ... p-is *Peturfolua*. Péterfalvi Henning román telepítése Péterváralja területén. Henning fia Miklós halála után, 1345-ben a Kelnekiek és Kisenyedi Mihály úgy osztottnak felette, hogy Nagyoláhfalu a Kelnekieknek jut. A Sebes folyótól K-re ma is határos Péterfalvával (Gy 2: 175). 1451.V.12.: *Nagfalw* Nádas Mihály adományából **káptalani** birtok; ezt most Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 9570). 1733: *Szástsür*, 1750: *Szeszcsor*, 1760–2: *Szászcsor*. 1808: *Szeszcsor* val. [: h.], *Sassenberg* g., *Szecsorá* val. 1861: *Szászcsor* AF (7). 1913: **Szászcsór** Sze vm Szászsebesi js (Az). – 1909/19: *Săsciori, Szcs*, L 1492 **ort. r** (160). = Su 2: 108. 1309: *Suburbium* ... 1336: de *Subcastro Petri* {! Péterváralja adatai}, 1733–1854. [34 D] + 2: 377. 1345. {Péterfalva mellett eltűntnek írja.}

Nagypatak 1. Bi 1. (Tenke-ÉK) 1808: *Nagypatak*, *Valeamáre* (114). A nagyváradi ortodox püspök birtoka. 1821: **Ortodox templom**. 1851: *Nagypatak*, {r} *Válemáre*, *Bi* vm, 300 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal, fejér agyagos, sovány földdel, erdővel. Birja a váradi deák **püspök** (Fé 3:

150). 1888: N-P (Valemare) **Bi** Magyarcsékei js (Je 533). 1910 L 228 (Le. 1828-tól!). 1913: **Alsópatak** Bi vm (Az). 1956 L 354. – 1909/19: Valea-mare, *Np*, L 236: r 230 (193). > Valea Mare de Codru = Su 2: 230. 1828–1913. – 1974: c. Holod {Pusztahollód kzs faluja ÉNy-ra} [20 B]

Nagypatak 2. Bi 2. (Élesd-DK, a Királyhágói út j. o.) 1392: *Nagypatak* (Jakó 305). 1692: *Nagy Patak* (Mezősi 101). 1808: Nagypatak, Valeamáre (114). 1888: N-P (Valamare) Élesdi js (Je 533). 1913: **Felsőpatak** Bi vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, *Np*, L 446: r 439 (193). > Valea Mare de Criș = Su 2: 230. 1392–1913. – 1974: c. Barod {Nagybárod kzs faluja, Ny-i hrs} [21 B]

Nagypatak 3. Cs 1888: Nagypatak, telep (t) Gyimesközéplak Cs (Je 533).

Nagypatak 4. Hsz (Kovászna-DNy; 570 m) 1888: Nagypatak, telep (t) Kisborosnyó Hsz (Je 533). 1913: Nagypatak Hsz Sepsi js (Az). 1968: Zágonybárány faluja 8 km. 1969 L 1123. – Valea Mare = Su 2: 230. 1913. – 1974: c. Barcani [38 C]

Nagypatak 5. Kr (Boksánbánya-ÉK) 1584: *Nagypatak* alias *Valemare*; 1602: *Valemare* (Ve: Doc. VII. 25). 1717: *Vallemare* (Pesty: Krassó II/2. 269). 1808: Vallemáre (180). 1851: *Valemare (Uj)*, Kr vm, a Boganis {Pogányos} vize mellett, 37 **kath.**, 521 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 4: 257). 1888: Valeamer-Poganest **KrSző** Bogasáni js (Je 712). 1913: **Pogányosvölgy** KrSző vm Boksánbányai js (Az). – Valea Mare = Su 2: 230. 1584–1913. – 1974: c. Firluig {Furlog kzs faluja, ÉNy-i hrs} [42 A, B]

Nagypatak 6. MT (Régen-K, a Görgény b. p.) 1956: *Nagypatak* Libánfalva tartozéka. – Pírú Mare = Su 2: 45. 1956. > Pírú Mare 1974: c. Ibănești {Libánfalva kzs faluja K-re} [24 B]

Nagyréz {'nagyirtás'} **Gy/Cs** (Gyergyószentmiklós táján) 1956: *Nagyréz* {falu?}. – Noghirez = Su 1: 428. 1956. {1981 Ø}

Nagyrézpatak Gy/Cs 1956: *Nagyrézpatak* Nagyréz tartozéka. – Pírú Noghirez » Noghirez = Su 2: 45. – 1974: Pírú Noghirez » Tulghies {Gyergyótölgyes}

Nagyszeg KSz (Szilágycseh-DK) 1387, 1423: villa **olachalis** *Nagyzegeh*; 1462: *Naghzeg* (Petri IV. 426). 1450: *Naghzwg*, 1462, 1475: *Naghzeg* (Cs 1: 561). 1487.IX.6.: Kusalyi Jakcs László *NaghZeg* falubeli részét zálogba veti Bélteki Drágfi Bertalannál (KmJkv 2658); 1502.IV.14.: *Naghzeg* KJL egészbirtoka (3242); 1510.IV.17.: KJL *Naghzeg* birtokbeli részét zálogba adja Vajda Istvánnak és fiának: Mihálynak (3544); 1533.VI.17.: Kusalyi Jakcs Mihály, KSz vm ispánja *Naghzeg*-en részbirtokos (4417). 1704–5: *Nagyszegi Gábor* kuruc vezér (We). 1733: *Noczizigul*, 1750: *Nagy Szeg*. 1808: Nagyszeg, Nagyczigu (114). 1888: ≈ (Notigu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 534). 1913: Nagyszeg Szi vm (Az). – Notig = Su 1: 429. 1387–1854. – 1974: c. Sălățiș {Szilágyszeg kzs faluja K-re} [12 C]

Nagyút * Te (Zsombolya-DK) 1472: *Nagwth* (Cs 2: 53). – Su 2: 375.

Nagyvölgy Uh 1913: *Nagyvölgy* Kőrispatak tartozéka (H). – Valea Mare = Su 2: 230. 1913. » Crișeni

Nalác 1. Hu (Hátszeg-D) 1451: p. *Nalacz* in d-u Ha.; 1504: *Nalacz*; 1521: ≈. 1453: ♂Déva vára, Szentgyörgyi, Vádi, Vádi Kopasz, Török, Naláci-birtok. Jbn 1514: Simon (Cs 5: 114). 1733: *Nalätz*. 1808: Nalacz (114). Nalác+Vád: 1913: Nalácvád Hu vm.

Nalác 2. * Kr (Lugos táján, Krassógombás mellett) 1585: *Nalác*, *Nalaczteleke*; 1593: *Nalacztelek* (Pesty: Krassó II/2. 64). – Su 2: 376.

Nalácvád Hu (Hátszeg-DNy hrs) 1444: *Wad*; =; p. ≈ in C-u seu d-u de Hwnyad. 1451: p. ≈ in d-u Ha. 1514: p. *Waad* in d-u Ha. 1453: ♂Déva vár tartozéka. Szentgyörgyi, Vádi, Vádi Kopasz, Török, Haczkai ~ Haczkoi-birtok. Jbn 1514: Kalmár Miklós (Cs 5: 144). 1498.VI.24.: *Wad-i* ~ *Wadi* Miklós 23 Ft-ot kölcsönzött Papfalvi Csorónk Benedeknek (3053); 1536.I.19.: *Wad-i* Kopasz Pál eljár Németi Nemes János fiai ügyében (4552). 1760–2: *Nalác Vád*. 1808: Vád, Schiffenschütz, Nándorá (178). 1861: Nalác-vád Hu (22). 1888: Vád-Nalác Hátszegi js (Je 709). 1913:

Nalácvád Hu vm (Az). – 1909/19: Nălați-Vad (Nălați), *N*, L 296: r 223; m, n (120). > Nalațivad = Su 1: 420. 1444–1854. > Nălațvad [44 A]

Nánda * **Sza** (Nántü mellett) 1424: *Nanda* Bélteki Drágfi-birtokok közt. XVI: Kis-Nánd (Cs 1: 481). – Su 2: 376.

Nándor Hu (Vajdahunyad-ÉNy, a Pstes bp-i úton) 1330: v. *Nandor* ~ *Nandor*. Nándor a bolgárok régi magyar elnevezése; a falu korai bolgár telepítés lehet. Nagy-Pestes tartozéka. A Hermán nembeliek osztozásakor Dénes fia Lászlónak (Lack-nak) jut (Gy 3: 297). 1330-ban Gecse fia János ispán, a Szentgyörgyiek és Szentgyörgyi Makraiak őse kapta osztályrészül. 1499-ben mint Pestesi azaz Felpestesi Mátyás birtokát Soklyósi Péter görgényi várnagy nyerte királyi adományul; 1507-ben pedig részeit Jófői Bási György vásárolta meg Czentúri Lászlótól (Cs 5: 114). 1733: *Nandru*, 1750: *Nandra*, 1805: *Nándor*. 1808: *Nándor* h., *Weisskirchen* g. [?], *Nándorá* val. 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ (Nandru) Hunyadi js (Je 534). 1913: Nándor Hu vm (Az). – 1909/19: *Nandru*, *N*, L 277: r 268 (120). = Su 1: 420. 1330–1854. – 1974: c. Peștișu Mic {Felpestes kzs faluja Ny-ra} [33 D]

Nándorhegy Kr (Karánsebes-ÉK) Vasipari település. 1829: *Ferdinand Verk* (Nagy II. 205). 1888: Nándorhegy (Ferdinandsberg) **KrSző** Karánsebesi js (Je 534). 1913: Nándorhegy KrSző vm (Az). – 1909/19: Ferdinandsberg, *Nh*, L 1407: r 287; n, szlovák, m, olasz, cseh (73). > Ferdinand > Oțelul Roșu = Su 2: 22. 1829, 1913. > Oțelul Roșu [43 A]

Nándorlaka Fe (Marosújvár-K) 1311: t. *Nandurlaka*. 1311-ben Csúcsi Miklós fia Miklós birtoka; Hari határosa (Gy 2: 176). 1311: ≈ {ld Diód} (An 3: 36). 1443: *Landor* (Iczkovits 60). 1448.X.31.: A konvent Bogáti Péter kérésére megállapította *Landor*, Heud és Acintos prédiomok határát (KmJkv 636); 1449: Bükkös, Gambuc és *Nandorlaka* prédiom közti vitás föld ügye (656); 1492.V.26.: *Landor* prédiomban Bogáti István részirtokos (2790); 1494.II.9.: Ladorlaka zálogos részét Bogáti László visszaengedi Bogáti Istvának (2905). 1733: *Nandra*, 1760–2: *Lándor*. 1808: *Lándor* h. 1861: *Landor* AF (6). 1888: Lándor (Nándru) **AF** Marosújvári js (Je 465). 1913: **Lándor** AF vm (Az). – 1909/19: *Nandra*, *L*, L 329: r 258 (120). = Su 1: 420. 1311–1854. – 1974: c. Bichiș {Bükkös kzs faluja, ÉNy-i hrs} [23 D]

Nándortelek * **Te** (Lugos táján, Temeshódos mellett) 1471: *Nandorthelek* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 53). – Su 2: 376.

Nándorválya Hu (Vajdahunyad-ÉNy, a Pstes-patak j. p.) 1733: *Válya*, 1760: *Vale Nándrului*. 1808: Nándorallya ~ Nándorválya, Válya-Nándruluj (115). 1861: Nándor-Válya Hu (23). 1913: Nándorválya Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: *Nandru-Vale*, *Nv*, L 322: r 316 (120). Valea Nándrului = Su 2: 231. 1330–1505 {Ölveság adatai; Csánki nyomán}, 1733–1854. – 1974: c. Peștișu Mic {Felpestes kzs fsluja Ny-ra} [33 D]

Nandrest * **Kr** (Facsád táján, Homapatak és Kiskossó mellett) 1514–1516: *Nandresth*, 1597: *Nandrest*, 1612: pr. *Nandrost* (Pesty: Krassó II/1. 65). – Su 2: 376.

Nánfalva Mm (Sziget-DK, az Iza jp-i úton) 1412, 1414: *Nanfalua*; 1490: *Nanfalwa* (Bélay 175). 1414: *Nanfalwa* (Cs 1: 450). 1808: Nánfalva, Nanyest (115). 1888: Nánfalu (Nánysty) **Mm** Izavögyi js (Je 534). 1913: Nánfalva Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Nănești, *Nf*, L 700: r 691 (120). = Su 1: 421. 1412–1851. [3 c]

Nántú Sza (Tasnád-K) 1424: *Nand*, 1432: *Nanda*. A Csákiak bükkhegységi uradalmának egyik legrégebb falva. Keletkezése a XIV–XV. század fordulójára esik, lakói **románok**. Csánki tagadja, hogy Nántúval azonos volna (Maksai 184). XVI: *Nanthew* (Cs 1: 481. Nanda alatt). 1555: *Nanthew* (Sza vm 127). 1808: Nántü, Hurecz (115). **Szent Háromság-templom** (RKNt 1999). 1851: *Nántü*, Sza vm, K-Sz vm szélén, 350 **romai**, 465 **g. kath.** lak., görög kath. anya, rom. kath. fil. templommal. Határa sovány s erdős; rengeteg erdeje vadakkal bővekedik; szőlőhegye szép fekvésű. F. u. Károlyi ház (Fé 3: 133). 1888: ≈ (Hurediu) Erdódi js (Je 534). 1913: Nántú Sza vm (Az). – 1909/19: Hurez, *Nt*, L 840: r 464; m, n, zs (92). Hurezul Mare = Su 1: 298. 1424–1851. > 1974: Hurezu Mare c. Supur {Alsószipor kzs faluja K-re} [11 B]

Náprád KSz (Zsibó-É, a Szamos jp-i úton) 1387, 1423: villa **olachalis Naprad**, 1454: *Napprad* (Petri IV. 141). 1472: **Olah-Naprad**, 1475: *Naprad* (Cs 1: 561). 1555.X.10.: *Nabrad* birtok Bélteki néhai Drágffy Gyögyről Kusalyi Jakcsokra szállott (KmJkv 5418). 1636: *Nagy-Náprád*, 1637: *Kis-Náprád* (Petri). 1733: *Naprade*, 1750: *Nabrad*, 1760–2: *Náprád*. 1808: Naprád, Rübendorf, Napragye (115). 1848: Huszár Sigónak, szegénynek, az oláhok fejét vették Náprádon (Gyulay, XI. 20.) 1888: Náprád (Rübendorf) **Szi** Zsibói js (Je 534). 1913: Náprád Szi vm (Az). – 1909/19: *Nápradea, N*, L 1104: r 973; zs, m (121). = Su 1: 421. 1387–1854. [12 D]

Narág * Te (?) 1238: terra *Narag* (Tr). – Su 2: 376.

Naszáros Szö (Orsova-DNy, a Duna-parton) 1598: *Plavichowicza*, 1690–1700: *Plavicsovicza* (Pesty: Szörényi II. 439). 1806: *Plavischevicza* (40 hh 50). 1808: *Plavissevicza*, (i) *Plavishевичa* (129). 1888: *Plavesnicza* **KrSzö** Orsovai js (Je 580). 1913: *Naszáros KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Plavisevița, Plavisevicza*, L 457: r 398; bolgár, n (135). > *Plavisevița* = Su 2: 45. 1598–1913. > 1974: *Plavisevița* [1981 Ř]

Naszód Be (Beszterce-ÉNy, a Nagy-Szamos jp-i úton) 1440: *Nazod*, 1450: *Nazad*, 1547: *Naszod* (Su). 1616: *Naszod* (Ve: Doc. IX. 77). 1733: *Naszeud*, 1750: *Neszeud*, 1760–2: *Naszód*. 1764: *Naszódi határőrezred* létesül. A vidék fejlődésnek indul. 1790: **oppida** Orlath, et *Naszad* (Horváth M.: *Statistices regni Hungariae*). 1808: *Naszód* (115). 1851: a határőrezred felosztása; a volt határőrvidék 44 faluja jelentős vagyonhoz jut; ezt alapítványi kezelésben kulturális célokra fordítják. 1861: *Naszód Na* (26). 1863.X.4.: *Naszódon* gimnázium nyílik. 1871-re válik teljessé; ekkor tartja első érettségi vizsgáját. 1888: *Naszód* (Naseudu) **BN** *Naszódi* js szh, 1888: ház 445, L 2453 (Je 535). *1893.V.6.: **Bárd Oszkár** költő, drámaíró (–1942.XII.19., Dés). 1913: *Naszód BN* vm (Az). *1920: **Oláh Tibor** tanár, irodalomtörténész (–1996, Mvh). – 1909/19: *Näsäud, N, Nussdorf*, L 3142: r 2364; zs, m, n (121). = Su 1: 422. 1440–1878. [13 D]

Naszód-vidék 1861: X. {th} *Naszódvidék*. Gyüleseit tartja *Naszódon*. (26. lapon felsorol 46 helységet.)

Natztha Ko (a név elírása miatt azonosíthatatlan település, hihetőleg Ko m) 1213: *Natztha* faluból való István szabad emberek védője (Er I. 54). – Su 2: 376.

Nazalas Do (?) Gy 2: 81. Noszollyal való azonosítását kétesnek írja. De: *Nazalaa* ld Noszoly (Er I. M 430).

Náznán székely ág Ld Székely nemek és ágak.

Náznánfalva Msz (marosvásárhely-Ny hrs a Maros jp-i úton) **1293**: Frátai Ős comes s fiai: Péter és Miklós Nagy- és Kisméhes, továbbá Velkértelke nevű örökjogú földjük felét, minden tartozékaikkal és haszonvételükkel, a két Méhes közötti halastóval együtt, 50 márkáért örökre eladták *Naznanus*-nak és a szentkirályi székely sevienseknek (Er I. 525). 1471: *Naznanfalwa*-i Tamási Péter **üv** (KmJkv 2020); 1534.XI.27.: *Naznanfalwa*-i Tamási Bernát 200 Ft-ért Méhesen (Ko vm) halastavat vásárol (4501); 1534.XII.21.: *Naznanfalwa*-i Tamási Bernát a kolozsmonostori apátság rektora (4508); 1539.VIII.27.: *Naznanfalwa*-i Tamási Bernát felperes és Bogáti János alperes ügye (4720). 1579.V.25.: *Exponitur nobis in persona egregii agilis Petri Zelemery de Naznanffalwa ... ZP és Wass György mezőmehesi dézmapere*; ld Fráta (Dé 15). 1580.III.23-án a gyulafehévári hiteleshely NZP részére tartalmilag átírja a káptalan egykori jegyzőkönyve alapján az 1293-i bejegyzést (Er I. 525). Ezt bizonyára perével kapcsolatosan kérte. 1614: *Náznánfalva* 9 családfő (Msz 31). 1733: *Naszna*. 1736: **Iskoláját** említik; 1793–1849: öt **tanítója** ismert (Sipos 129). 1733: *Naszna*, 1750: *Názna*. 1808: *Náznánfalva* (115). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 535). 1913: *Náznánfalva MT* vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: *Nasna, Nf*, L 544: r 355; m, zs (121). *Nazna* = Su 1: 420. 1453–1854. [24 C]

Náznánháza ~ Szarkad * To : Szarkad.

Nebáncs * To (Libáncs psz Marosvásárhely-É, Várhegy és Sáromberke közt) 1395: p. penitus desolata *Nebanch*; 1412, 1420, 1423: p. *Nebanch*. 1395: a Szécsényiek cserében adják Zsigmond

királynak. 1405-től Somkeréki-birtok (Cs 5: 722). 1453.X.11.: *Nebanch* (SzO VIII. 84); 1455.VIII.8.: *Libancz* (Uo 85); 1495.V.30.: Bodoki Czirjék Antalné Szentgyörgyi Márta asszony Libáncs {*Lybanth*} pusztabeli részét eladja Szentannai Tóth Miklósnak (Uo 165-166). 1495: ≈ (KmJkv 2964). 1971: Libáncs ~ Libáncsmező (Sáromberke-D). Ma az ernyei határon néhány ház (Mózes A.: Sb hn. NyIrK 1971. 133, 132). Tanyaként élt 1985 tájáig; utolsó lakói beköltöztek Sáromberkére (ad vocem M. Szabó, 1997). – Su 2: 376. 1395–1495.

Néc Do (Beszterce-DNy) **1291**: v. *Neech*. Az erdélyi **püspök** birtoka; a király kiveszi az erdélyi vajda ítélkezése alól (Gy 2: 81). =: ≈ (Er I. 474). 1412.VI.23.: *Neech* birtokot Zsigmond király Somkeréki Erdélyieknek adományozta (SzO VIII. 42.). 1485.IX.2.: *Necz* Harinai Farkas Tamás és Miklós birtoka (KmJkv 2537); 1502.XI.25.: *Neech* HF János birtoka (3261). **1587**: *Harinna cum pertinentiis Neczy, Bilak, Mogioros*. – E: fl. 14, A: fl. 6 (Dé 45). 1750: *Neczu*, 1760–2: *Netz*. 1808: *Nécz* h. 1854: ≈, *Netz* g., *Necu* val. 1861: *Nécz Do* (16). 1888: *Necz* (*Netz*) **BN** Besenyői js (Je 535). 1913: *Nec* **BN** vm (Az). – 1909/19: *Neț, Necz*, L 326: r 310 (121). > 1956: *Nețeni* = Su 1: 425. 1291 villa *Neceh* ... 1854. – 1974: c. Mărișelu {Sajónagyfalva kzs faluja Ny-ra} [23 B]

Necsemér Kr ld. Lecsmér Kr/Szi (Gy 3: 518).

Neger * **Se** (Szászsebes-DK, Kelnek mellett) 1366: v. *olachalis Neger* (Ub II. 269). – Su 2: 376.

Négerfalva 1. Bi (Belényes-DK hrs a Fekete-Körös jp-i úton) 1432: *Negerfalwa* (Cs 1: 617). =: p. hungaricalis *Negerfalwa* (Jakó 306). 1552: *Negherfalva* (Györffy István 65). 1808: Nyégerfalva, Nyegru (117). 1851: Nyégerfalva, vagy Feketefalva, 142 **ref.**, 127 **g. kath.** lak. A **reformatusok** leány gyülekezete a tárkányi anyatemplomhoz tartozik. Urb. szántó 48, rét 48, legelő 32; majorság 164 hold, folyóvíze a Fekete-Körös. F. u. a váradi görög **püspök** (Fé 3: 148). 1888: ≈ (Feketefalva) **Bi** Belényesi js (Je 543). 1913: **Kisnyégerfalva Bi** vm (Az). – 1909/19: *Negru, Nyf*, L 391: r 175; m (121). > 1964: *Grădinarii* = Su 1: 270. 1432–1964. > 1974: *Grădinari* c. *Drăgănești* {Dragánfalva kzs faluja, ÉNy-i hrs} [21 C]

Négerfalva 2. BSz (Dés-ÉK, a Nagy-Szamos j. o. mellékvize völgyében) 1405: villa *olachalis Negel falva*, 1467: *Negerfalwa*; 1553: *Negyerfal, Negerfalwa* (Kádár V. 219). 1733: *Nyégerfalva*, 1750: *Négerfalva Nyegrilesti*. 1808: Nyégerfalva, Negrilesti ~ Nyigrilesti (117). 1861: Négerfalva **BSz** (19). 1888: ≈ (Negrilesty) **SzD** Dési js (Je 535). 1913: Négerfalva **SzD** vm (Az). – 1909/19: *Negrilesti, Nf*, L 1765: r 1678; zs (121). = Su 1: 423. 1405–1854. – 1974: c. Ciceu-Giurgești {Csicsógyörgyfalva kzs faluja, ÉK-i hrs} [13 C]

Neglanosfalva * **Te** (Lugos táján, Temeshódos mellett) 1471: *Neglanosfalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 41. Hódos). – Su 2: 376.

Negovanolcz * **Ar** (Szabadfalva/Szabálcs mellett) 1440, 1477: *Negovanolcz* Solymos vár 84. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 376.

Negrilest * **Kr** (Facsád táján) 1514 – 1516, 1612: pr. *Negrilest* (Pesty: Krassó II/2. 66). – Su 2: 376.

Négy * **Csa** (Nagyszentpéter mellett) 1466: *Neeg*. Szentpéter határosaként említik (Cs 1: 700). – Su 2: 376.

Negyed Ar 1323: p. *Nyged*. Magyar András és Pál mint öröklött birtokukon osztoznak rajta. Ekkor Kő és Gyarak után említik. A pápai tizedlajstromban feltűnik egy plébánia az új típusú helynevű Pálülése faluban, amely Kő és Gyarak alatt a hegy lábánál fekszik. Ez alighanem a fentivel azonos és a Negyeden osztozó Magyar Pál nevét örzi. Ld még Pálülése (+1214–1323. Gy 1: 182). – Su 2: 378. 1214–1334.

Négyfalva Br 2004: **Négyújfalva**. 1896-ban kezdett s most befejezett katolikus templom felavatásáról 2004.VI.13. Duna Tv.

Negyvenszil Bi (Gy 1: 646) : Jankafalva.

Nekrilesty AF (Gyulafehérvár-ÉNy, a Gáld-patak felső völgyében) 1909: *Nekrilesty*, 1954: ≈ Havasgáld tartozéka. – 1909/19: *Necrilești, N, &*, v. Intre-Galde (121). = Su 1: 422. [34 B]

Nekszefalva Kr (Krassó és Temes vm határán) 1369: *Nexefalwa* (Pesty: Krassó II/2. 69). – Su 2: 377.

Néma 1. BSz (Dés-D hrs) ?1288: *Neema*-i Miklós fia Dersyk comes, nővére: Margit leánynegyedeként, átadja sógorának, Zalai (ds) Beche-nek *Nema* örökbirtokának *Beeke* nevű darabját (Er I. 433). 1298: *Beeke, Beche Nymaya* (Kádár II. 141). 1298.X.13.: Soós Péter – fiai: Tamás, Pál és István, s rokonai beleegyezésével – *Beeke* vagy *Beche Nymaya* nevű földjét 27 márkáért és désaknai két kuriális telekért eladta a désaknai hospeseknek (Er I. 573). 1431?IV.26.u.: *Nema*-i Miklós fia: László fia Miklós **üv**, *Nema*-i István fia Lászlót is (KmJkv 76); 1440.VII.1.: *Nema*-i László fia János **üv**, *Nema*-n lakó Fodor Bálintot és Balázst, Mátyás **plébánost**, Miklóst és Antalt is (256); 1453.V.24.: Negyedes Mihályné: néhai Némai László leánya: Márta és leánya: [Némai] Bálintné: Erzsébet; Némai Bálint, Miklós, Gergely, Mátyás és János **ü**: Szucság (1090); 1454.VI.15.: Tamás *Nema*-i **plébános ü**: Szántó (1169); 1482.VII.30.u.: *Nema*-i Péter **ü**: Teremi Péter kolozsvári polgár (2387). 1524.VII.17.: Némai Tamás *Nema* birtokbeli része felét, kivéve Kis Márton, Magyar Orbán és egy varga pusztatelkét, zálogba adja Szucsági Miklósnak (4031). 1539.VI.29.: Komjátszegi Istvánné: Budai Margit némai birtokrészét 40 Ft-on zálogba adja Patai Dezső Antalnak (4708); 1554.I.21.: *Nema*-i Szucsági Bertalan eladományozási tiltást tesz (5275). Ld még KmJkv I. 992, II. 991. 1583.IV.8.: Petro Zuchaky de *Nema* fejedelmi levél címzettje (Dé 17). **1587**: *Nema, Beke*. – E: fl. 18; A: fl. 6 (Dé 49). 1808: Néma, Nyima (115). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Nyimá) **SzD** Szamosújvári js (Je 535). 1913: Néma SzD vm (Az). – 1909/19: Níma, *Néma*, L 898: r 748; m (122). = Su 1: 426. 1225 {?}, 1292–1854. – 1974: c. Mintiu Gherlii {Szamosújvárnémeti kzs faluja ÉNy-ra, a túlparton} [13 C]

Néma 2. To (Marosvásárhely-ÉNy, Mezörücs hrs) 1394: p. *Nema*; 1519: p. ≈. «Gernyeszeg tartozéka; Alárdfi, Meggyees, Batori, Futaki Nagy, Barcsai, Kecseti, Szilvási, Tuzsoni, t. Tamási, Szentkirályi stb. Jbn 1447: Barla László, Thwrk István, Veres Lukács és László, Sypus Péter és Miklós, Feelzemew Miklós, Majos Mihály. 1493 kenézek: János (Kerelei Pálé), Zakalos János (Batoriaké), György (Toldalagi Gáldtői Benedeké). Kápolna említése (Cs 5: 722). 1447: {Szentkirályi} néhai Semjén *Nema* birtokbeli részét megosztják; ... ex oppositio **capelle** ... (KmJkv 606); ... 1519.VI.7.: Szentiványi Székely Miklós Sárpatok és Körtvélykapu egész birtokot cserébe adja a Somkeréki-testvérek Faragó, *Nema* és Rücs birtokbeli részeiért (3731). 1808: Néma (Λ Kisnyulas) praedium Ko (115). Hnt. 13: » Mezörücs MT vm. – Níma Milășelului = Su 1: 426. 1394, 1408, 1461. – 1974: c. Crăiești {Mezőkirályfalva kzs faluja} [1981 Ř]

Néma 3. MT (Mezörücs-ÉK hrs) 1913: *Néma* Mezörücs tartozéka (H). – Níma Rîciului = Su 1: 426. 1913. – 1974: c. Rîciu {Mezörücs kzs faluja} [23 B]

Nemcse Kr (Facsád-ÉK) 1427: *Nempche*, 1548: *Nemesest*, 1598: *Nemesesth*, 1717: *Nemiste* (Pesty: Krassó II/2. 66). 1808: Nemesesty Kr (115). 1851: *Nemesest*, Kr vm, 3 **kath.**, 131 **óhitü** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 3: 136). 1888: ≈ **KrSzö** Facseti js (Je 537). 1913: Nemcse KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Nemeșești, *Nemesest*, L 191: r 190 (121). = Su 1: 423. 1427–1913. – 1974: c. Margina {Marzsina kzs faluja ÉK-re} [33 C]

Nemegye 1. Be Be (Naszód-DNy 10 km, a Nagy-Szamos b. p.) 1367: *Nemige*, 1392: *Nemege inferior*, 1468: *Nemegye*, 1505: *Zaaznemege*; 1514: *Nemege hungaricalis* alio nomine *Nemege saxonicalis* (Su). 1528.I.18.: *Nemeghye*-i Vajda Orbán Suki Erdélyi Ferenc megbízottjaként jár el a konvntnél (4206); 1530.V.31.: *Magyarnemege*-n Somkeréki Erdélyiek rész birtokosok (4300); 1553.XII.9.: *Magyarnemegye* Somkeréki egész birtok (5248). **1587**: *Zaz Nemethj, Nemegie et Czeypan*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 48). 1599: Nemegyei Veres György levele Budaki János beszercei főbíróhoz. Somkereken 3 die May 99 (NyIrK 1977.2.205. Benkő A.). & **Nemegyei János** enyedi professzor. 1733: *Magyar Nemegye*, 1750: *Magyar Nimizse*. 1808: Némegeye (Magyar-), Nemisseu unguereszk ~ Nimissa unguereszk (115). 1861: M-N, Nimissa BSz (19). 1888: Magyar-Nemegye (Nimigea-ungureasca) **BN** Naszódi js (Je 487). 1913: **Magyarnemegye** BN vm (Az).

1930 L 1064 (974 m, 355 r, 1 n, 234 zs, 38 c, 2 más). 1941 L 1679 (1072 m, 375 r, 207 zs, 21 c, 2 n, 2 más); vallás: 988 **ref.**, 396 **unitus**, 248 izr., 32 **kat.**, 9 **ort.**, 6 lutheránus. 147 magyar élt vegyesházasságban (Köpeczi B. 1985. 13). – 1909/19: Nimigia-ungurească, *Mn*, L 1272: r 310; m, zs (122). Nimigea de Jos = Su 1: 427. 1367–1854. [13 D]

Nemegye-2 Be (Naszód-DNy, a Nagy-Szamos b. p.) 1392: *Nemege superior*; 1461: c. q. de *Nemegye*; 1505: **Olahnemegye**, 1514: *Nemege Volachalis* (Su). 1530.V.31.: *Olahnemegye-n* Somkeréki Erdélyiek részbirtokosok (4300); 1553.XII.9.: *Olahnemegye* Somkeréki egészbirtok (5248). 1750: *Oláh Nimizse*. 1808: Nemege (Oláh-), Nemissa rumunyeszk ~ Nimicska rumunyeszk (115). 1861: O-N, Nimigya BSz (19). 1888: O-N (Nimigea rumaneasca) **BN** Naszódi js (Je 552). 1913: **Olahnemegye** BN vm (Az). – 1909/19: Nimigia-română, *On*, L 494: r 403; zs (122). Nimigea de Sus = Su 1: 427. 1392–1854. – 1974: c. Nimigea {Nemegye (Mn) kzs faluja, É-i hrs} [13 D]

Nemere {< úz *nemere*: 'unoka' (perzsából), Rásonyi 98} az Úz vize fölé emelkedő legmagasabb hegy Hsz, Csik és Moldova összeszögellésében; 1694: *Nemere* (SzO IV. 333).

Nemes Me (Medgyes-DK) 1359: *Nymps*, 1395: *Nymisch*, 1400: *Nyms* (Ub II. 157, III. 155, 259). 1587.X.12.: Matthias Schifffenbaumer lelkész Unglerus superintendens jelenlétében Franz Elysium főesperes mutatja be. 1733: *Nemse*, *Numsa*, 1760–2: *Nimes*, 1805: *Nimesch*. 1808: Nemes (Szász-), Nimesch ~ Nimesch, Nemcz (115). 1861: ≈, Nimisch, Nyomse Me (36). 1888: ≈ (Nimesch, Nems) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 536). 1913: Nemes NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Nemşa, *Nemes*, *Nimesch*, L 553: r 132; n (121). = Su 1: 424. 1359–1854. – 1974: c. Moşna {Muzsna kzs faluja K-re} [36 A]

Nemesbudafalva BSz (Magyarláros-ÉK) 1584: *Ungurfalva*, 1627: *Ungarfalva* (K). 1733: *Ungureny*. 1767: *Budafalva* (Kádár II. 187). 1808: *Ungurfalva*, Ungureni (177). 1861: ≈ BSz (20). 1888: *Ungurfalva* (Ungureny) **SzD** Magyarlárosi js (Je 706). 1913: Nemesbudafalva SzD vm (Az). – 1909/19: Ungureni, *Budafalva* (*Ungarfalva*), L 1479: r 1437; zs (189). = Su 2: 218. 1585–1854. – c. Cupşeni {Kupsafalva kzs faluja} [13 A]

Nemesfalu * Za (Aranyág mellett) 1439, 1441, 1445: *Nemesfalw* Világos vár tartozéka az aranyági kerületben (Cs 1: 740). – Su 2: 377.

Németi 1. (Bavarica Villa) Be/BN (Beszterce-DNy, a Sajó jp-i Bethleni úton) **XI.** szd-i bajor telep; alapítói Gizellával jöttek. Bayerdorf: a XII. szd közepétől beköltözött Rajna vidéki szász és vallon telepesek nevezték így az ott talált Németit. 1332–5: Petrus plb de v. *Bananta*, *Bauarica*, *Nemty*, *Bavarica*. Papja 1332: 1 lat, 1333.I: 1 lat, 1334.I: 4, 1334.II: 4, 1335.I: 2, 1335.II: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 562). 1451.XII.8.: p. *Nemethy* (KmJkv 994); 1456: *Nemethy* határán, a Beszterce folyón malom (1241). **1587:** Bavarica in auro cuso fl. 6 solvit (Dé 71). 1733: *Király-Nemeth*, 1750: *Király Nemeti*, 1760–2: *Király Némethi*. 1808: *Némethi* (Király-) h., *Bayersdorf g.*, *Kraj-Németh* val. 1861: Krály-Németi, ≈, Krájnémethi **Be** (39). 1913: **Királynémeti** BN vm Besenyői js (Az). – 1909/19: Crainimet, *Kn*, *Baiersdorf*, L 539: r 116; n, m (57). > Cranimät = Su 1: 171. 1264: villa seu terra Querali, 1311–3: Districtus Kyráli, 1332–1854. – 1974: c. Şieu-Măgheruş {Sajómagyarós kzs faluja, DK-i hrs} [13 D]

Németi 2. Be (Naszód-DNy) 1332: **sacerdos** de *Fulnempty* (Tr), 1389: p. *Nemeth* (Ub II. 514), **1587:** *Zaz Nemethj*, *Nemegie* et *Czyepan*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 48). Szász lakossága a XVII. században elpusztult. Utóbb románok települtek a faluba. 1733: *Némethi*, 1750: *Nimteu*, 1760–2: **Oláh Némethi**. 1808: Némethi (Oláh-), Nyimtyin {!:-u} (115). 1861: O-N BSz (19). 1888: O-N (Mintiu) **BN** Naszódi js (Je 552). 1913: **Oláhnémeti** BN vm (Az). – 1909/19: Mintiu-român, *On*, L 1019: r 991 (115). > Mintiu = Su 1: 400. 1332–1854. – 1974: c. Nimigea {Nemegye (Mn) kzs faluja DK-re} [13 D]

Németi 3. * Bi (Szentjános és Bors között) 1410: p. *Nemphy*. A szentjánosi **apátság** birtoka (Gy 1: 646). =: *Nepti* (Cs); 1437: *Nemiti* (Cs 1: 618; Jakó 305). – Su 2: 377. 1410, 1437.

Németi 4. Hu (Déva-ÉNy, a Maros bp-i úton) 1330: t. *Nempty vocata*; 1389: p. *Nymiti*; 1425: p. *Nemethy*; 1518–19: v. ≈. Hermán-nz. ivadéakai: Kerekegyházi Laczkfi, Szentgyörgyi, Szgy. Makrai, Pestesi, Németi, N. Nemes, Zaherjes, Fejér, Pestesi Bási, Czentúri, Nagy, Kajáni Dániel stb. 1506, 1510: ⚭Hunyadvár. Szn 1491: Lázár Bálint, Káta Simon; 1518: Booh Péter bíró, Egyed Elek esküdt (Makrai-jb), Botos István bíró (Bási-jb), Botos Miklós esküdt (Pestesi-jb). Nevét bizonyára a német eredetű Hermánnal bevándorolt németektől vette (Cs 5: 115). 1455.I.2.: *Nemethy*-ben a Szentgyörgyiek részbirtokosok (KmJkv 1175); 1468.IX.5.: *Nemethy*-i András mint szomszéd részt vett Pongrácz János birtokbaiktatásán; a *Nemethy*-i birtokrészt illetően Pestesi Péter és János, Fejér Péter, *Nemethy*-i András és Miklós, s Makrai György és Tamás ellene mondott (1824); 1533.XII.17.: *Nemethy*-n a Maroson rév; Udvarhelyföldre nevű kaszáló; a Kaján folyón malom (4433). Ld még KmJkv II. 992. **1587: Nemethj.** – E: fl. 16. A: fl. 8 (Dé 26). 1733: *Némethi*, 1750: *Nimtia*, 1760–2: **Maros-Némethi**. 1808: Némethi (Maros-), Bayersdorf {?}, Mintyjá ~ Nimithe (115). 1830-tól itt élt gr. *Gyulay Lajos* (1800–1869) naplóról. Kastély, könyvtár, park, üvegház; mintagazdaság. 1848/49 sok kár. 1851-től GyL újjáépíti. 1861: M-N, Misztyie {!: Mintyie} Hu (22). 1888: M-N (Hintea) Hu Dévai js (Je 495). 1913: **Marosnémeti** Hu vm (Az). – 1909/19: *Mintia*, *Mn*, L 411: r 363; m, n (115). = Su 1: 400. 1330–1854. – 1974: c. Vețel {Vecel kzs faluja, K-i hrs} [33 D]

Németi 5. BSz (Szamosújvár-ÉK hrs) **1269:** István ifjabb király, erdélyi herceg, a kunok ura, Bálványos birtokot és *Nemty* falut s tartozékaikat örökre Mykud comesnek adományozza (Er I. 275). 1304.IX.28.: D. in *Nemiti*: László erdélyi vajda itt ad ki oklevelet (An 1: 650). 1333: **sacerdos** de *Nempcii* (Tr), egyházas hely. 1430: *Nemety*-i Bertalan, *Nemethy*-i Szabó Mihály, *Nemethy*-n lakó Moldvai Domokos **ü**: Szántó * (50); 1441.VI.19.: *Nemethy*-ben lakó Szél (ds) András, Nagy Benedek és János, valamint Bertalan **ü**: Szántó* (330); 1449: *Nemethy*-i Bó (ds) Bertalan **ü**: Szántó * (777); 1454: Tamás *Nemethy*-i **plébános**, Bene (ds) **deák** *Nemethy*-i **scolasticus**, Bíró Bertalan itteni lakos **ü**: Szántó (1169); 1457.VIII.9.: *Nemphy* Bálványos vár tartozéka; új birtokosai a Várdaiak (1275); 1461: *Nemeth*-i János **deák ü**: Dész (1535); 1469.IV.27.: *Nemethy*-i Albert **deák ü**: Iklód (1874); 1473: *Nemeth* János **ü**: Kecset (2083). Ld még KmJkv II. 992. 1482: **opp. Nemethi** (Kádár VI. 258). **1587: Nemethj.** – E: fl. 54, A: fl. 21 (Dé 50). 1733: **Szamosújvár-Némethi**, 1750: *Szamosujvár-Nemeti*, 1760–2: Sz. *Némethi*. 1808: Némethi (Szamosújvár-), Deutsch-Neudorf, Gyerli Nyimtyiu (115). 1861: Sz-U-N BSz (19). 1888: Sz-N (Mintyou-Gherli) **SzD** Szamosújvári js (Je 637). 1913: Szamosújvárnémeti SzD vm (Az). – 1909/19: Mintiul-Gherlei, *Szn*, L 1379: r 1265; m (115). – Mintiul Gherlii = Su 1: 400. 1304–1854. [13 C]

Németi 6. Sza (Szatmárvár mellett) **XI-i bajor település: .Szatmár + Németi > Szatmárnémeti.**

Németi 7. * Sza (Batizvasváris hrs) 1339: *Kysnemethy* (Cs 1: 478). – Su 2: 359.

Németi 8. Te (Temesvár-Ny, a Béga-csatorna Ny-i p.) 1317: *Nempti*. Pobdi Péter fia János faluja; a hadsereg által okozott 200 M kár ellenértékéért a Temes vm-i Peel üres birtokot kapja a királytól (An 4: 464). 1333: *Nemiti*, 1334: *Nempty*, *Nemeti*; 1335: *Nemety* (Tr) **egyházas** hely. 1425, 1455, 1497: *Nemethy*; 1437: *Nempti* a Csecsők és Sárszai család előnevében (Cs 2: 53). 1851: *Németh*, **Tt** vm, a Beregszó vize mellett. Határa 4604 hold, ... Lakja 1200 n. e. óhitű {szerb}, paroch. templommal. F. u. Damaszkín Simon (Fé 3: 137). 1913: **Berekszónémeti** Tt vm Csenei js (Az). - Beregsău Mic = Su 1: 72. 1317–1851. – 1974: c. Săcălaz {Szakálháza kzs faluja ÉNy-ra} [31 C]

Németi KSz: Újnemet Szi.

Nempce * Kr (?) 1427: pr. *Nempche*. A magvaszakadt Nagylaki Jánkfí János birtokaival együtt Nagymihályi Albert és fiai kapták királyi adományul (Cs 2: 112. Nagymihályi). – Su 2: 376. Nemche.

Nencstelek * Kr (?) 1421: *Nenchtelek* (Pesty: Krassó II/2. 67). = ≈ (Cs 2: 105). – Su 2: 377.

Nendrász * Kr (a Karas vize mentén, Oravicabánya táján, Nagytikvány mellett) 1382: *Nadraz*, 1404: *Nendraz* (Pesty: Krassó II/2. 67). 1382, 1437: *Nendras*. Nagy-Tikván és Székás falvak egyes határrészei ma is őrzik nevét (Cs 2: 105. Nendrász). – Su 2: 375. Nadraz 1382, 1404. {Nagytikvány mellett *Nandras* forrás és *Culmea Nandrasului* található}

Nénháza * Kr/Szi (Alsókaznacs mellett) 1438: *Neenhaza*; 1479: *Nerohaza*, *Nenhaza* (Cs 1: 584). 1547: *Nakanhaza*, 1587: *Nahaza* (Petri IV. 148). 1438–1673: Nénháza beolvadt Alsókaznacs határába (Le). – Su 2: 376. 1438–1587.

Nepet Kü ld. Leppend (Gy 3: 558).

Nepomuceni Werk Kr 1808: ferricudina {vashámor} Nepomuceni Werk, Cr, XXXI cc 47, (n) Werk (N-). Hnt. 13: azh (115). {A szelvényen Boksán olvasható.}

Nepos Be (Beszterce-É) 1808: Nepos Be (115). 1861: ≈ **Na** (26). Hnt. 13: » Várörja BN vm. – Nepos = Su 1: 424. {Várörja adataival.} N [14 C]

Nér * Kr (Karánsebes táján, Bisztranyíres mellett) 1633: *Nerr* (Pesty: Szörény II. 376). – Su 2: 377.

Néra {< *Nyárád*} a krassói Almás-medence fő vízfolyása. 1808: *fluvius Néra* (115). – Nera

Néaraaranyos Kr (Báziás-ÉK) 1799: *Szlatisca* (Pesty: Krassó II/2. 292). 1808: Szlaticza, Slatica (163). 1888: Zlatnica KrSzö Moldovai js (Je 738 & Zlatica zárda). 1913: Néaraaranyos KrSzö vm Újmoldovai js (Az). « Néaraaranyosi zárda < 1808: Szlaticza (Kloster-), (i) Slatica Pernjavor (163). 1920: **határfalu**. – Zlatița = Su 2: 280. 1799–1913. – 1974: c. Socol {Néaraaranyos kzs faluja K-re} [54 A]

Nérahalmos Szö (Bozovics-K, a Néra-parti úton) 1550: *Prygor*, 1603: *Prigor*, 1690–1700: *Prigoru* (Pesty: Szörény II. 452). 1808: Prigor (132). 1888: ≈ **KrSzö** Bozovicsi js (Je 589). 1913: Nérahalmos KrSzö vm (Az). – 1909/19: Prigor, *Prigor*, L 1843: r 1824; n (140). = Su 2: 60. 1550–1913. [54 B]

Néramező Szö (Báziás-ÉÉK) 1808: Langenfeld, Langofet (95). 1888: ≈ **KrSzö** Moldovai js (Je 466). 1913: Néramező KrSzö vm Újmoldovai js (Az). 1920: **határfalu**. – Langofät > Cîmpia = Su 1: 155. 1829, 1840, 1913. – 1974: c. Socol {Néaraaranyos kzs faluja, K-I hrs} [53 B]

Néramogyorós Szö (Báziás-ÉK) 1371–2: *Lyzkou* (DocVal 240). 1717; *Lesskovicza* (Pesty: Krassó II/1. 313). 1808: Leszkovicz, (i) Leskovicza (97). 1888: Leszkovicza **KrSzö** Jámi js (Je 472). 1913: Néramogyorós KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Lescovița, L, L 1155: 736; szerb (103). = Su 1: 357. 1371–1840 {1913}. {1454: Leskovaz (Csánki II. 76) ld * Leskovác} – 1974: c. Naidăș {Néaraaranyos kzs faluja, DNy-i hrs} [54 A]

Nergase * Kr (Facsád táján, Felsőgörbed és Forrásfalva közt) 1761. tk: *Nergase* (Pesty: Krassó II/2. 67). – Su 2: 377.

Nermed Kr (Resicabánya-DDNy, a Karas b. o. mellékvölgyében) 1723, 1761: *Nermy*, 1796: *Nermed* (Pesty: Krassó II/1. 67). 1808: ≈ (116). 1851: *Nermeth*, horvát falu Kr vm, 633 **kath.**, 10 **óhitű** lak., anyatemplommal, köves, kősziklás határral. F. u. a kamara (Fé 3: 140). 1913: Nermed KrSzö Resicabányai js (Az). – Nermed = Su 1: 424. 1723–1851. – 1974: c. Carașova {Krassóvár kzs faluja É-ra} [42 D]

Nermegy Bi (Borossebes-ÉÉNy) 1580: *Nyrmeegh* (Jakó 306). 1692: *Nyermigz* (Mezősi 117). 1808: Nyermegy (117). 1888: ≈ Béli js (Je 544). 1913: Nermegy Bi vm (Az). – 1909/19: Nermiş, *Nyermegy*, L 318: r 317 (121). = Su 1: 424. 1580–1913. – 1974: c. Archiş {Bélárkos kzs faluja, K-i hrs} [20 D]

Neszebér Kr (Lugos táján, Krassóhódos mellett) 1471: *Nezebeer*. Két ily nevű helység volt e megyében (Cs 2: 105). – Su 2: 377. {P}

Netot Fo (Fogaras-DDNy) 1556: *Netotul* (Su). 1589: *Nytot*, 1601: *Nethot* (Ve: Doc. III. 162, VI. 378). 1635: *Netott* (Makkai 471) I. Rákóczi György birtoka. 1760–2: *Netott*. 1808: *Nethót*, *Netod*, *Netót* (116). 1888: *Netot* Fogarasi js (Je 540). 1913: *Netot Fo vm* (Az). – 1909/19: *Netot*, ≈, L 695 [gkat. r](#) (121). > 1964: *Gura Văii* = Su 1: 274. 1556–1964. – 1974: c. *Recea* {Vajdaréce kzs faluja, Ny-i hrs} [36 D]

Netus Sv (Segesvár-D, a Hortobágy jp-i úton) 1309: *Nethus, Sithus* [: *Nethus*] (Tr). 1309: *Jakab Sithus-i plébános* (An 2: 551). 1349: p. *Nydhuz* (Tr). 1355: *Nythausen* (Ub II. 111). 1532: *Nythussen* (Scheiner 99). 1733: *Nedhus*. 1808: *Nethus, Neidhausen, Netusej* (116). 1861: ≈, *Neidhaus, Netuse Sv* (35). 1888: *Netus* (*Nethus, Neuthausen*). **NK** Keresdi js (Je 540). 1913: *Netus NK vm Szentágotai js* (Az). – 1909/19: *Netuş, Netus, Neidhasen*, L 541: r 190; n; 16 m (122). = Su 1: 424. 1309–1854. – 1974: c. *Iacobeni* {*Jakabfalva* kzs faluja, K-i hrs} [36 B; L]

Nevegytelek Kr (?) 1343: *Neuegteluk* poss. castris **regis** *Ersomlyo* (Tr). =: ≈ (Cs 2: 107. *Stepkfalva*). – Su 2: 377. {*Nyék* 1405 összevonva}

Nicolai Kenez possessio * Kr (Detta táján, Érszeg mellett) 1389: *Nicolai Kenez possessio* (DocVal 362). – Su 2: 377.

Nicolai Praedium Kü ld. Mikeszásza (Gy 3: 558).

Nicolai Villa Kü ld. Szentmiklós (Gy 3: 558).

Nicolai Villa : Villa Nicolai in Yzgar Te (1379–1377) : Pribilfiamiklósfalva.

Niczkyfalva Te (Buziásfürdő-DNy) 1370: *Kwtus*, 1784–1786: *Niczkyfalva* (Borovszky: Temes 83). 1808: *Nitzkidorf, Kutos, Niczkifalva* (116). 1888: *Niczkifalva* (*Nickidorf, Kutas*) *Buziási js* (Je 541). 1913: *Niczkyfalva Te vm Buziásfürdői js* (Az). – *Nit̄chidorf* = Su 1: 427. 1370 – 1851. [42 A]

Niger Mons Br : Feketehalom.

Nigra Aqua Fe (1330) : Feketevíz Sze.

Nigua Be Papja 1335 II: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 556. Nem azonosított plébánia.) A Helységek sorából hiányzik.

Nikoté * Kr (Resicabánya táján, Pogányremete mellett) 1369–1377: *Nicothee* (DocVal 222). – Su 2: 377.

Nimniláza ~ Bunyláza * Hu (Jóffy-K, Breznek mellett) 1494.VII.16.: a Déva vári várnagyok előtt megjelent az Alsobraznak faluban lakó Dacsul Guga, s felmutatta Bátori István erdélyi vajda levelét. Eszerint „ezen mi urunk“ megengedte neki, hogy „lakókkal ékesithessen“ bizonyos „Ny...ylaza“ (XVII: *Nymnylaza* alias *Bunylaza*) nevű helyet (locus), s e benépesítés megtörténvén, most e falu (villa) határának megjárására kérte föl a dévai várnagyokat. A várnagyok a kérésnek engedve kiküldött emberükkel és a jófői kenézekkel megjáratták az új helység határát, s átengedik azt *Dancsul Gugának* firól *fira leendő birtoklás* végett. A határhelyek között a *Kenzovicza* vizét (aqua), a *Preszlog* nevű helyet és az *Ivánkútja* nevű forrást (fons *Iwankwthya*) is említik (Cs 5: 80. *Breznek*). – Su 2: 378.

Noa Br (Brassó mellett) 1954: *Noa* Brassó tartozéka. – *Noa* > *Noua* = Su 1: 429. 1954. » *Braşov*.

Noine 1301/500: *Noine* ~ *Nonef* föld *Bún* hrs (An 1: 92). 1301/560/XVIII: t. *Nonec* (*Noine*) [: *Henel?*] (Gy 3: 550. *Bún*).

Noszoly Do (Szék-K, Búza-ÉNy hrs) 1215: *Demetrius de v. Nazalas*. *Demeter* beperelte *Simontelki Ivánkát* és *Ebestelki Orbánt*, hogy midőn sógornője, férje halála után elköltözött fivéréhez, *Ivánkához* ill. új férjéhez: *Orbánhoz*, 30 M értékű jószágát elvitte. Kiegyezésük: *Demeter* visszakapta *Jahatecu*, azaz *Játék* nevű szolgánót és *Munca* szolgát, a sógornő pedig *Ticura* szolgánót. A sógornő hitbére felől *Demeter*t felmentették. A sógornő megkapja *Demeter* ménesét, ha *Orbán* nyomára akad. A *Noszollyal* való azonosítás az eltérő névalak miatt kétes. *Demeter*

1228-ban Paszmos (Ko vm) birtokosa, Beszterce-vidék területén pedig két Demeter falunév utal egy hajdani Demeter birtokosra (Gy 2: 81. Nazalas). 1215: ≈ (Er I. 83). 1220: Colondus de v. *Noozul* (Gy). =: ≈ (Er I. 112). 1318/323: v. *Nuzal*; 1323: v. ≈; 1329: ≈; 1332-5: Valentinus *sacerdos* claudus, Val. sacerdos de *Nusal*. 1220-ban az idevaló Colondus a bihari ispán poroszlója, és Váradra kísér buzai vádlottakat. Moys fia Moys birtoka volt. 1318-ban a király Miklós fia Omori Gál kir. jegyzőnek adta. 1329-ben Hontpázmány nb. Pogány István mint Moys fiaitól elkobzott birtokot kapta. Papja 1332 I: 15 d, 13333 I: 1 gs 13 montán dénár, 1334 II: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 82). 1540.III.14.e.: János király hűséges szolgálati jutalmául udvarmesterének: Gergelylaci Buzlai Mózesnek adományozza Búza mezővárost és *Nuzal*-t (KmJkv 4740); 1554.IV.24.: *Nwzaly* Somy Anna birtoka (5299). **1587**: *Buza cum pertinentiis Lak, Nozally, Gyeke*. – E: fl. 100, A: fl. 50 (Dé 47. Feketelak 11, Noszoly 22, Gyeke 8 forintot fizetett). 1700: *Noszaly, Noszály*; 1721: *Noszal* (Kádár V. 243). 1733: *Naszáll*, 1750: *Naszal*, 1760 – 2: *Nószal*. 1808: *Noszaly* aliis *Noszaj* h., *Spanndorf* g., *Noszodul* val. 1861: Noszoly Do (16). 1888: Noszoly (Neszálu) **SzD** Kékesi js (Je 541). 1913: Noszoly SzD vm (Az). – 1909/19: Násal, N, L 890: r 752; m (121). = Su 1: 422. 1215–1854. – 1974: c. Ţaga {Cege kzs faluja, K-i hrs} [23 B]

Nova Arx 1839 Do : Szamosújvár.

Nova Civitas Sza (1270) : Avasújváros.

Nova Villa : Villa Nova Ar (1230) : Újfalu.

Novaj (Nóé) Ko (Kolozsvár-K, Sármás-ÉNy hrs) 1320: v. *Noee*(Cs). 1331: Nicolaus f. Philippi de *Nouay*; 1332: Joannes *sacerdos* de *Noe*. Barsa nb. Csonka László és fiai: Beke és Domokos bírták., akiktől Károly király elkobozta, és 1320-ban Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta. 1331-ben Novaji Miklósné Fráti Klára kapja Fráta és Ponyvatelek negyedét. Papja 1332 I: 20 új báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 365). 1426: *Noway*; 1512: ≈. Novaji, Mocsi, Szentkirályi, Silei, N. Szengyeli, ErK is. Az erdélyi alvajdák (1432–5: Váraskesi Lépes Lóránt, 1439: Vizaknai Miklós) többször itt keltezték okleveleiket (Cs 5: 386). 1500.I.27.: Sülyei Péter – te: Benedek és leánykája: Fruzsina nevében is – Szengyeli Lőrinc özvegyének *Noway*-i birtokrésze miatti perében úgy egyezik ki a káptalannal, hogy azt élete végéig használhatja, de halála után a birtok a káptalanra száll. Fruzsina tisztas kiházásításáról a káptalan köteles gondoskodni (KmJkv 3123). **1587**: *Nowaj*. – E: fl. 3, A: fl. 1 (Dé 53). **Novaji Szentpáli család** Borsa-nemzetségből származó régi Kolozs vm-i familia. Szentpáli János és Bánffy Anna fia: **Szentpáli János Ko vm-i főispán** {–1652 e}; 1652-ben özvegye: Petki Erzsébet Türeben részirtokos (Gyalu 96). 1733: *Noaij*, 1750: *Naoi*, 1760–2: *Novaj*. 1808: *Novaj* [h.], *Nova* val. 1861: Novály, Nooju Ko (13). 1888: Novaly (Novi) Mocsi js (Je 542). 1913: **Novoly** Ko vm Nagysármási js (Az). – 1909/19: Năoiu, *Novoly*, L 708: r 637; m, c, zs (120). = Su 1: 421. 1320–1854. – 1974: c Cămăraşa {Pusztakamarás kzs faluja, DNY-i hrs} [23 B]

Novák 1. * Ar (a mai aradi vár helyén) **1177**: v. Orodienis castris nomine *Nouak*; 1315: *Nouak*. 1177-ben az aradi vár birtoka, Gyarak határosa a Maros mellett. 1315-ben az aradi **káptalané**. Ld még Ösztövérd (Gy 1: 182). 1411: *Nouak* penes fl-m Marussi, 1561: v. capituli (Orodienis) *Nowak*, 1561-i adólajstromban: *Nowak* (Cs 1: 776). – Su 2: 377. Novak, 1135–1561. {Mondorlakkal szemközt}

Novák-2 * Kr (?) 1370: *Nouak, Novak* (Cs 2: 105; Pesty: Krassó, II/2. 70). – Su 2: 377, Nouak, 1370.

Novákfalva (Karánsebes-ÉK, Nándorhegy-DNy hrs) 1370: v. *Nouak*, 1430: *Nowak*, 1433: *Novakfalva* (P); =: ≈ a karánsebesi területben, Te vm-ben (Cs 2: 53); 1447: *Noachfalva*, 1475: *Glimboka*, 1580: *Novakfalva* a. n. *Glimboka* (Pesty: Szörény II. 78). 1808: Glimboka (60). 1888: ≈ **KrSző** Karánsebesi js (Je 346). 1913: Novákfalva Krzö vm (Az). – 1909/19: Glâmboaca, G, L 2017: r 1992; n (83). > Glimboca = Su 1: 266. 1370–1840. [43 A]

Nova Villa Be (1332) : Újfalu: Szászújfalva.

Novum Castellum Do 1621 : Szamosújvár.

Novum Castrum Fe (1068) : Marosújvár.

Nozság Hu (Déva-ÉK) 1465, 1502: p. *Naghag* (Cs 5: 114). 1502.XII.13.: *Naghagh* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 3264). 1760–2: *Noszadt*. 1808: *Nagyág* (113). 1850: *Nagyág*, *Noszág*, 1854: *Nagyág*, *Noeság* (Su). 1861: *Nagy-Ág* Hu (23). 1888: *Nozság* (*Nagy-Ág*) Hu Dévai js (Je 542). 1913: *Nozság* Hu vm (Az). – 1909/19: *Nojag*, *Nozság*, L 527ort. r (123). = Su 1: 428. 1465–1854. – 1974: c. *Certeju de Sus* {Felsőcsertés kzs faluja, DK-i hrs} [34 C]

Nögóczfalva * Kr (?) 1421: *Neogochfalva* (Cs 2: 105). – Su 2: 377. {P}

Nőrincse Te~Kr (Lugos-É) 1371–1372: *Neurinche* (DocVal 243). 1440: *Nerenthe*; 1444, 1469: *Lewrynche* (Cs 2: 49. Lőrincse). 1480: *Newrynche*, 1573: *Newrinchye*, 1749: *Neverincse* (Pesty: Krassó II/2. 68). 1808: *Nevrinca* (116). 1851: *Névrinca*, Kr vm, 1 *kath.*, 297 *óhitü* lak., bortermesztéssel. F. u. a kamara (Fé 3: 142). 1888: *Nevrinca* **KrSzö** Bégai js (Je 541). 1913: *Nőrincse* **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: *Nevrincea*, *Névrinca*, L 372: r 359 (122). = Su 1: 425. 1371–1913. – 1974: c. *Bethausen* {Bethlenháza kzs faluja D-re} [32 D]

Nucum Villa Br 1377: villa Nucum > Nussbach : Magyarós (Szászmagyarós).

Nuksora Hu (Hátszeg-DDNy, a Retyezát alján) 1359[:] (Sz 1868. 25); 1394: v. libera *Noxara* vocata in d-u Ha. adiacens; 1519: p. *Nexora*. Kendefiek birtoka (Cs 5: 115). 1606: *Nuxora* (Ve: Doc. VII. 308). 1733: *Nuksoára*, 1750: *Nuksoara*, 1760–2: *Nuksora*. 1808: *Nuksora* (117). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Hu Puji js (Je 542). 1913: *Nuksora* Hu vm (Az). – 1909/19: *Nucsoara*, *Nuksora*, L 1323: r 1066; rutén, n, m, szlovák (123). = Su 1: 430. 1394–1854. – 1974: c. *Sălașu de Sus* {Felsőszálláspatak kzs faluja DNy-ra} [43 B]

Ny.

Nyágra 1. MT (Palotailva-K hrs a Maros jp-i úton) 1913: *Nyágra* Palotailva tartozéka (H). – Neagra = Su 1: 422. – 1974: c. Lunca Bradului {Palotailva kzs faluja} [24 B]

Nyágra 2. Za (Topánfalva-ÉNy) 1850: *Neagra, Lapus*; 1854: *Nyágra, Neagra* (Su). 1913: **Feketevölgy** TA Topánfalvi js (Az). – 1909/19: Neagra, *Nyágra*, L 2798: r 2787 (121). = Su 1: 422. 1850, 1854. > 1974: Poiana Vadului [21 D]

Nyágra 3. TA (Topánfalva-ÉNy) 1909: *Alsónyágra* Nyágra/Feketevölgy tartozéka. – Neagra de Jos = Su 1: 422. 1909. » Neagra.

Nyágra 4. TA (Topánfalva-ÉNy) 1909: *Felsőnyágra* Nyágra/Feketevölgy tartozéka. – Neagra de Sus = Su 1: 422. 1909. » Neagra.

Nyahágó * Hu (Vajdahunyad-ÉNy, Nándor táján) 1499: p. *Nyahago*. Hermán-nz ivadiékaié; mint Felpesesti Mátyás birtokát Soklyósi Péter görgényi várnagy kapta királyi adományul (Cs 5: 116). – Su 2: 378.

Nyakmező Hu (Urikány-DNy) 1493: *Nyakmezew, Niakmezew* (Cs 5: 109, 192). 1808: Kimpulnyák (83). 1861: Kimpulunyák Hu (22). 1888: Kimpulujnyág (Kimpului-Nyág) Petrosényi js (Je 416). 1913: Kimpulunyág Hu vm (Az). – 1909/19: Câmpul-lui-Neag, K, L 540: r 453; olasz, m, n (36). Cîmpul lui Neag = Su 1: 156. 1493–1854. > Cîmpu lui Neag [44 A, C]

Nyárád folyó Msz 1496: Kisszöllös határán a *Nyarad* folyóra épített malmok Apafi-birtokok (KmJkv 2977).

Nyárád-előtagú hs 1888 (Je 542-3): Andrásfalva, Gálfalva, Karácsonfalva, Sz-Anna, Sz-Benedek, Sz-Imre, Sz-László, Sz-Márton, Szereda.

Nyárád mente: az egykori Marosszékhez tartozó vidék a Nyárád és a beléje ömlő patakok völgyében. Vásáros központja, Marosszéknek egy ideig székhelye is, Nyárádszereda. A Nyárádszeredától keletre eső vidéket a Bekecstetőről [: Bekecs-tetőről] *Bekecsaljának* is nevezik. A Nyárád felső völgyében fekvő katolikus falvak tréfás neve *Szentföld*. A Nyárád torkolatának közelében néhány község a századforduló óta intenzív paraszti zöldségtermesztéssel foglalkozik, ezért a környék tréfásan *Murokországnak* nevezi őket (K. L. 152). Benkő L.: *A Nyárádmente földrajzi nevei*. Bp 1947.

Nyárád * Te (Temesberény táján) 1408: *Narad Dragozlay, Narad Hanchkony, NaradDrugany* : Dragoszló-, Hanczkó- és Dragun-Nyárád Berény városhoz tartoztak (Cs 2: 53). – Su 2: 376.

Nyárádtó Msz (Marosvásárhely-DNy, a Nyárád Marosba szakadásához közel) 1264: István ifjabb király, erdélyi herceg, a kunok ura a Kolozsmonostor joghatósága alól kivett és *Naradteu* határában fekvő *Teremy* nevű földet Meggyes-nek és Fyoch-nak adományozza (Er I. 251). 1332: *sacerdos* de *Naradyn*, 1334: *Naragtu*, 1335: *Narad* (Tr). 1390.I.23.: *Discretis viris de Zenkyral et de Nyarththew ecclesiarum rectoribus* – Péter erdélyi püspök idézőlevele a szentkirályi és nyárádtói plébánosokhoz, hogy Teremi Mihály fia Lászlót özvegy Meggyesfalvi Péter fia Lászlóné ellen idézzék ő elébe (SzO VIII. 36-37). 1409: v. *Nyaragteu*; 1420: p. *regalis Nyaradthew ~ Nyaradteu*. Zsigmond királytól cserében a Szántai Laczkok birtokába kerül (Cs 5: 888. L. Nyárádtó-Bua hs). 1497.X.13.: *Nayarthew*-i [!] László részes volt a székelyvásárhelyi plébános megölésében (KmJkv 3031); 1505.XII.31.: Veresmarti Czíkó János özvegye: Bogáti Orsolya a *Nyarathew* határában lévő székely örökségét és lófőségét legközelebbi vérrokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak adja (3385). 1614: Nyárádtó 35 családfő (Msz 2). 1676: Gergely *deák iskolamester*; 1850-ig még nyolc *tanítója* ismert (Sipos 131). 1750: *Mirastou*. 1808: Nyárádtó (117). 1861: Nyárádtó Msz (32). *1881: *Nyárády Erasmus Gyula* botanikus, természettudós (–1966, Kv). 1888:

≈ (Nyirasteu). **MT** Marosi alsó js (Je 543). 1913: Nyárádtő MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Nirăștau, *Nyt*, L 1061: r 732; m, c (122). > Ungheni = Su 2: 218. 1264–1854. [24 C]

Nyárádtőbua * Kü (a Nyárád D-i partján) 1435: p. *Nyaradtheubua*. Teremi ~ Rákos(d)i ~ T. Sikesd ~ Sikesdfi (Cs 5: 888. Nyárádtő határrészei értendő). 1435: ≈. Nyárádtőbuát 1431-ben a Teremi család bírta zálogban a királytól a kolozsmonostori apátság ellentmondásával. Nagyteremi és Nyárádtő között, a Nyárád D-i partján kereshető (Gy 3: 549. Bua).

Nyárág * Te~Kr (Szászkaánya-K) 1362: *Nyarag* (Pesty: Krassó III. 51). 1478: *Nyaragh* Benedek temesmegyei királyi ember nevében maradt fenn (Cs 2: 53). – Su 2: 378. {P}

Nyáraspatak Fe/FF (Hídvég-É hrs; 550 m) 1349: *Korlatpatak* (Wa 288: 32 b). 1808: Nyáraspatak (A Hídvég) villa {majorság}, Jaros (117). 1861: ≈ FF (3). 1888: Nyáraspatak, telep (t) Hídvég **Hsz** Miklósvári js (Je 543). Hnt. 13: » Hídvég Hsz vm. 1968: Hídvég faluja 3 km. 1969 L 552. – Iarăși > 1929: Iarăș sat (Hăghig) L 280 (AnR). = Su 1: 301. 1954. [37 D]

Nyárfás KSz (Felsőbánya-DK) 1583: *Plopis*, 1591: *Kloppys* [: *Ploppys*] (Kádár V. 253). Kincstári föld, a nagybányai bányahivatal birtoka volt. 1808: Ploppis, Poppeln, Plopisu **Köv** (129). 1913: Nyárfás **SzD** vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Plopiș, *Ny*, L 262: r 256 (136). = Su 2: 46. 1583–1850 {1913}. – 1974: c. Șișești {Lacfalú kzs faluja DK-re} [13 A]

Nyárló Bi (1808, 1913) < Nyírmező.

Nyárló 1. Do 1. (Zilah-DK, az Egregy bp-i Zsibói úton) 1438, 1487: *Nyarlo*, *Also Nyarlo* Kr (Cs 1: 584). 1438: *Nyarlo*, *Also-Nyarlo*; 1461: *Narlo* (Petri III. 657). XV–XVIII: Dobokai-birtok. 1486.V.16.: *Nyarlo* Dobokai néhai Miklós leánya Katalin: L. Bánffy Ferencné birtoka (2577); 1503.VIII.: Dobokai néhai Lökös János *Nyarlo*-i részirtokából hitbért fizettek Dobokai Lökös Lúciának: Olnoki Herczeg Mihály özvegyének (3292); 1507.XI.8.: Hidalmási Kántorok *Nyarlo*-i része zálogon Szilágyszegi Pálnál (3439). 1554.VII.9.: Dobokai Miklós fia Imre Doboka, Lozsád, Pklostelek, Hidalmás, Vármező, Magyaregregy, Kékes, Nyárló és Romlott birtokbeli jussait, melyeket elődei idegeneknek zálogosítottak, 150 Ft-ért átengedi testvéreinek: Dobokai Farkasnak (5317). A kuruc harcok idején epusztult a magyarság (We); 1715 után románok települtek ide. 1739: **Görögkatolikus templom**. 1760: *Alsókékesnyárló* (Petri III. 657). 1760–2: *Alsókékes Nyárló*. XIX–XX: Esterházy, Bethlen-birtok (Le). 1808: Nyárló (Alsókékes-), Tyekisul de dzsosz (117). 1861: A-Kékes-Ny Do (15). 1888: Alsó-Kékesnyárló (Tyetyisor) **Szi** Zilahi js (Je 205). L 1910: 367; 1956: 459 (Le). 1913: **Alsónyárló** Szi vm (Az). – 1909/19: Chichișa, *Akny*, L 277: r 261; zs (44). = Su 1: 140. 1438–1913. – 1974: c. Românași {Alsóeregy kzs faluja K-re} [12 C]

Nyárló 2. Do 2. (Zilah-DK) 1438, 1487: *Feksew Nyarlo* Kr (Cs 1: 584). 1438: *Nyarlo*, *Felsew Nyarlo*; 1470: *Felsewkekes*, 1522: Kékesnyárló {!}, 1525: *Kekesnyarlo*, 1722: *Kékes-Nyárló* (Petri III. 657). 1733: *Felső-Kékes-Nyárló*, *Sztana*; 1750: *Kekesnyárló*. 1808: Nyárló (Felsőkékes-), Tyekisul de szusz (117). 1861: F-Kékes-Ny, Szina {!: Stina} Do (15). 1888: Felső-Kékesnyárló (Stina) **Szi** Zilahi js (Je 322). 1913: **Felsőnyárló** Szi vm (Az). – 1909/19: Stâna, *Fkny*, L 717: r 689; zs (167). Stîna = Su 2: 145. 1438–1854 {1913}. {1808: Tyekisul de szusz !} [12 C]

Nyárló 3. * Ko (Katona táján) 1474: pr. *Nyarlo*. Losonczy-birtok, zálogon Dési (Cs 5: 387). – Su 2: 378.

Nyárrév * Ar (Szabadhely és Ópálos közt) {1349} *Nyarrew*, Chereallya mindig együtt szerepelnek Zábránnyal. L. ott (Cs 1: 776). {Ott nincsenek e nevek!} 1463–1472, 1517, 1561: *Narrew* (Márki II/1. 211). – Su 2: 378. {M}

Nyárszeg Bi (Szalonta-ÉK) 1337: Nicolaus **sacerdos** de v. *Narzeg*. Papja 1337: 10 gr pápai tizedet fizet (Gy 1: 646). 1415: *Nyarszegh* (Cs 1: 618). 1558: *Nyárszeg* (Kiss 660). 1692: *Nyár Szegh* (Mezősi 119). 1808: *Nyárszeg* h. 1851: ≈, {r} *Mnyerszig*, Bi vm, egy kis dombon, 650 n. e. **óhitű** lak., és anyateplommal. Határa 2790 hold, ... Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 3: 147). 1888: ≈ Cséffai js (Je 543 & Káptalan psz). 1913: Nyárszeg Bi vm (Az). – 1909/19: Miersig, *Ny*,

L 838: 766; m, zs (114). = Su 1: 396. 1337–1851. – 1974: c. Husasău de Tinca {Biharhosszúaszó kzs faluja ÉNy-ra} [20 B]

Nyárszó Ko (Bánffyhunad-DK hrs) 1391: p. **regalis** *Nyarzo*; 1451: p. ≈; 1519: p. *Nyarzso*. ≈Sebesvár tartozéka, később Bánffy-birtok. Jbn 1493: Nagy, Kerekes, Szőke, Pelbárt, Kis, Kócs, Denk, Filep csn (Cs 5: 387). **1587** Ksz: *Nyarzo*. fl. 13 (Dé 63). 1638: *Nyarszo* (KszHn 120). 1780: *Tarpai Ferenc iskolamester*; 1788–1840: még öt **tanítója** ismert (Sebestyén 159). 1808: Nyárszó, Nyarszová (117). 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ Ko Bánffyhunyadi js (Je 543). 1913: Nyárszó Ko vm. # Hn 1942. 120-128. Kresz Mária: *A fiatalság társas élete a kalotaszegi Nyárszón* (NrK 1960.1.93-121). Csete Balázs: *Karácsonyi és újévi népszokások a kalotaszegi Nyárszón* (NrK 1960.1.122-133). Sebestyén K. MtT 1979. – 1909/19: Nearsova, Ny, L 435: r 114; m (121). 1929: Nearsova, L 450, H{Vá}: Huedin 5,5 km (AnR). 1936/9. tk: Nearsova = Su 1: 422. 1391–1854. [22 A]

Nyavalyásfalva Hu (Déva-É, a Kaján bp-i úton) 1440: p. **regalis** *Nawalyas*; 1459: v. *Nyawolyasfalw*; 1502: *Nyawolyasfalwa*. 1459-ig: ≈Déva vár, ezután Solymos vár tartozéka (Cs 5: 116). 1473.VIII.30.: *Nawolyafalwa* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Nawolyafalwa* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). 1808: Nyavalyásfalva, Nyevajes (117). 1861: ≈ Hu (23). 1733: *Nyavalyás*, 1750: *Nyevojes*, 1760–2: *Nyavallyásfalva*. 1888: ≈ (Nevojes) Hu Dévai js (Je 543). 1913: Nyavalyásfalva Hu vm (Az). – Nevoies > 1909/19: Nevoes, Nyf, L 754: r 748 (122). > 1964: Lunca = Su 1: 366. 1440–1964. – 1974: c. Băița {Kisbánya/Boica kzs faluja D-re} [33 D]

Nyegoj Hu () 1808: Nyegoj (Lunka-) (117). Hnt. 13: » Rekettyefalva Hu vm. – Lunca Negoilui > Negoii = Su 1: 422. 1954. {1981 Ø}

Nyegrefalva Sza (Felsőbánya-DK hrs) 1648: *Negreffalva* (Makkai 409) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Nyegrefalu, Nyegresti (117). 1851: ≈, Sza vm, a Feketehegy oldalában, 214 **g. kath.** lak., s fil. templommal. Kevés kukoriczánál egyebök nem terem, erdeje van. F. u. a kmara (Fé 3: 148). 1888: ≈ (Nyegré) **Sza** Nsgybányai js (Je 543). 1913: Nyegrefalva Sza vm (Az). – 1909/19: Negreia, *Nyegrefalu*, L 365: 358 (121). = Su 1: 423. 1648–1913: Nyegerfalu. – 1974: c. Șișești {Lacfalva kzs faluja K-re} [13 A]

Nyék 1. * **Bi** (Diószeg-Ny) 1265 [1266–9]: t-s *Neek*; 1282: t. *Nek*; 1307: p-m ... *Nek* ... qui castrum Bihoriensis fuerat ... A magyar Nyék törzsbeliék települése, bihari várföld volt; a tatárjárás alatt elnéptelenedett. István ifjabb király Gutkeled nb. Kozma fia Kozmának adta, majd IV. László király 1282-ben megerősítette az adományt. Az 1307-i osztozáskor Kis Kozma ispán átengedte Odun fia Iwancának (Gy 1: 647). 1438: *Nyek* (Cs 1: 618). – Su 2: 376. 1265–1438.

Nyék 2. * **Kr** (Gyertyános mellett) [1351]: Martinus f. Martini literati de *Neek*; 1370: off. Andree dicti Chepe de *Nyeg*; 1405: Nicolaus f. Andree dicti Chiep de Gerthianus ... in p-bus *Nyek* et Gerthianus. Krassó vm Szeri Pósa fia László ispán alatt kiadott oklevelében szerepel Nyéki Márton **deák**. 1370-től a Nyéki más néven Gyertyánosi család birtoka. A Berzava melletti Gyertyános (Gertenyes) mellett feküdt (Gy 3: 491). 1370, 1405 (Cs 2: 105). – Su 2: 377. 1370, 1405. {1343: Neuegteluk Györffy szerint Nevegytelek adata}

Nyék 3. * **Za** (ma pusztá Újszentanna mellett) 1396: *Nyeek* (Márki II/1. 242). 1483: *Nyeek*, 1492: *Nyek*, 1497: *Nyeek* (Cs 1: 740). 1828: Nyék (Nagy 33). – Su 2: 370.

Nyékfalva * **KSz** (?) 1405: *Neekfalua* Kővár várához tartozott (Cs 1: 561). – Su 2: 376. Nekfalva.

Nyén Fe > **Keresztvár Hsz.**

Nyérc > **Nyerce** (< m.R. *nerce*: 'vidramenyét, nyérc') (Bánffyhunad-ÉK, Középlak-É hrs; 338 m) 1320: transitum vie *Neech*. Szentmáriaasszonytelke (Szolnok vm) hrs (Gy 3: 365. Nyérc, Néc). 1434: p. *Nercze*; 1482: p. *Nyerceze*; 1508: p. *Nerche*; 1525: p. *Nercze*, **Olahnerce**. Középlaki, K. Kémeri, Zutori, Z. Tamási, Erdéli, Z. Dávid, Siroki, Sombori, Szilvási, Géresi, Gym-i Kabos-brtok. Jb 1461: c.q. (1434–1525. Cs 5: 387). 1467–1554 KmJkv. 1511.VIII.4.: Nyerce (3574); 1532.I.30.: ≈ Id Kémer (4370); 1554.IV.24.: *Berche* {vsz Nyerche} Almásvár tartozéka (5299). 1730:

Nyercze, 1760–2: *Nyertze*. 1808: *Nyérce* h. 1861: Nyercze Ko (13). 1888: = Ko Almási js (Je 544). 1913: Nyercze Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Nierța, *Ny*, L 376: r 350; m (122). > 1929: Nierța : Mierța, L 458, H{Vá}: Șorecani {Egeres} 20 km (AnR). = Su 1: 396. 1434–1854. – 1974: c. Cuzăplac {Középlak kzs faluja} [22 A]

Nyerges * Te (Lugos táján, Fagyrag mellett) 1488: *Nyerges* Czikóvásárhely tartozéka volt (Cs 2: 12). – Su 2: 378.

Nyergeshát hegy 1451: mons *Nergeshat* a törpényi szászok prédiuumainak határán (KmJkv 994).

Nyermig * Za (Nagyhalmágy táján) 1477: *Nermygh* (Cs 1: 741). = ≈ (Márki II/1. 242). – Su 2: 377. {M}

Nyerő Tt (1913) < Hosszúfalva.

Nyikó + Nyikó mente: a Hargita fennsíkjának nyugati pereméről induló és Székelykeresztúr mellett a Nagy-Küküllőbe torkolló Nyikó patak völgye. Falvai az egykori Udvarhelyszék jellegzetes vidékét alkotják. Közülük a legnevezetesebbek Szentlélek, Farkaslaka, Kobátfalva. Népét Tamási Áron regényei és elbeszélései tették ismertté (K. L. 153). # Tibád L.: *Nyikó menti helynevek*. 1. Kecset; 2. Kisfalud; 3. Bencéd (NyIrK 1978.2).

Nyimesd Bi (1913) < Vajdafalva.

Nyires 1. * **Bi** (Gyapju-K) 1492: *Nyres* (Jakó 307). 1692: *Nyéres* (Mezősi 119). – Su 2: 378.

Nyires 2. **Do 1.** (Szék-É) **1275:** J. f. Bonch homo noster (**regis**); 1318: Blasio et Jo-e f-is Dom-i f-i J(ure) de *Bonchnyrese* pro se et Petro germano, ... t/p. *Bonchnyrese*; 1321: *Bonch Nyrese*; 1334: Jo. et Pet. f-i Dom-i de *Bonchnyrese*, p. ≈. 1275-ben Bonc fia János királyi ember Szilvás 2. iktatásnál. 1318-ban Boncnyiresi János fia Domokos fiai: Balázs, János és Péter 22 M-ért eladják Boncnyires harmadának negyedrészt rokonuknak: Wass Miklós csicsói várnagynak. 1334-ben a Boncnyiresiek újra elhatárolják a falu Borzástelke felé eső negyedét – a *Zupalmapathaka*, *Munurouspathaka* és *Sospatak* mentén – Wass Miklós részére (Gy 2: 82. Ny 2.). 1439: Novaji Fülöp – Bethlendi János fiai: Miklós és Gergely nevében – tiltja Lukácsot, Mihályt és Györgyöt *Bonchgyeres* (! Do vm) birtok szántó földjei, kaszálói, erdői és halastava jogtalan használatától (KmJkv 121); 1439.II.25.: *Nyres-i* István fia Lukács **üv** (126); =: *Nyres-i* István fia György – te: Tamás, Lukács, Mihály, Erzsébet, Márta és Magdolna nevében is – tiltja Bethleni Miklóst, Gergelyt és Antalt *Nyres*, Mányik és Móric birtokbeli részeik jogtalan használatától (127); 1440: *Nyres-i* Mihály **ü**: Bádok (199); 1442.IV.20.: *Nyres-i* István fia Mihály – te: Lukács és György nevében is – Felsőtők birtokbeli részét 25 Ft-ban zálogba adja Agmándi Péter váci püspöknek (439); 1444.IV.5.: *Nyres-i* István fia György *BonchNyres-i* birtokrészét, saját telke kivételével, 40 Ft-on zálogba adja Bethleni Gergelynek (486); 1449.VI.9.: Czegei Lökös-tstvérek *Nyres-i* részüket 32 Ft-on zálogba adják Bethleni Antalnak (706); =: [Nyiresi] Tamás és felesége *Nyres-i* részét zálogba adja ugyanannak (709);); 1458.IV.17.: *Nyres-i* néha Lukács fia: Pál, özv. *Nyres-i* Lukácsné: Erzsébet **üv** (1283). 1469.IV.27.: *Nyres-i* Pál **ü**: Dés (1878). Ld még KmJkv I. 994, II. 994. **1587:** *Boncz Nyres*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 41). 1808: Boncznyires, Bonczu (23). 1861: Boncz-Nyires Do (15). 1913: **Boncnyires** SzD vm (Az). – 1909/19: Bonț, *Bny*, L 520: 502 (25). = Su 1: 93. 1318–1854. – 1974: c. Fizeșu Gherlii {Ördögösfüzes kzs faluja DNY-ra} [23 A]

Nyires 3. * **Do 2.** (Göc-K hr) **1298:** t. *Olnyrus*; 1305: p. *Fulnyres*; 1305: p. *Kethnyres*, videlicet *Olnyres* et *Fulnyres*; 1329: ad Beerc *Niresbeerc* vocatum; 1347: in loco *Fulnyresfey*. 1298-ban Abel fia Mihály fiai Alnyires földet tartozékaival 24 M-ért eladják Ambrus fia Tamásnak és fiainak, majd 1305-ben Felnyirest is eladták. Göc határának K-i részén feküdt; 1622: *Nyires* szántó Göc határában (Gy 2: 82. Ny 1.). 1298: ≈ (Er I. 572. Boncnyireshez teszi). Alnyires (Szamosújvár-DK, Kisdevecser, Mohaly és Göc mellett) **1298:** *Kethnyres*, *Olnyrus*, *Fulnyrus* (Kádár V. 255). – Su 2: 352. Kethnyres.

+ Felnyires (Szék-ÉK, Mohaly mellett) **1298:** *Fulnyrus* (Kádár V. 255). – Su 2: 329.

Nyíres 4. Hu (Hátszeg-Ny, a Cserna ff) 1360: p. *Nyres* in d-u de Ha.; 1516: ≈. Dampsosi ~ Morsinai, D. Árka-birtok (Cs 5: 116). > Alsónyíresfalva, Felsőnyíresfalva.

Nyíres 5. Ko (Váralmás-Ny) 1431: vauode (**valahales**) de *Nyres*. ≈ Almás vár tartozéka volt (Cs 5: 387). 1733: *Nyires*, 1760–2: *Mesztaken*. 1808: Nyíres (117). 1861: ≈ Ko (13). 1888: ≈ Ko Almási js (Je 545). 1913: **Almásnyíres** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Nireş, Ny, L 841: r 784; c, m, zs (122). > 1929: Nireş : Mesteacănu, L 994, H{Vá}: Huedin 14 km (AnR). = Su 1: 392. 1431–1854. – 1974: c. Almaşu {Váralmás kzs faluja} [22 A]

Nyíres 6. * Mm (Máragyulafalva-K) [1335-42]>349/355: p-bus eorum Gyulafalva iuxta fl-m Maramorisii existent et *Nyres* vocatis ... (Gy 4: 126). 1355, 1405, 1452, 1470: *Nyres*, 1472: *Alsonyeres*, *Felsewnyeres* (Cs 1: 451. Gyulafalva hrs). 1478: *Felsewnyres* (Bélay 177). 1480: *Also-Nyres*, *Felse-Nyres* (Bélay 771). – Su 2: 378. 1349–1480. {Desze és Mara közt} + Su 2: 327. 1478.

Nyíres 7. BSz (Dés-K) 1330: *Nyres*; 1332: *Niuis* [: *Niris*] (Tr). 1456: *Zaznyires* (Zichy IX. 576). 1492: *Nires*, 1495: *Zaz Nyres* (Ve: Fontes IV. 461). **1587**: *Zaz Nyres*. – E: fl. 42, A: fl. 21. In rationem ill. domini Principis accumulandum (Dé 49). 1594: **opp**. *Zaz Nyres*, 1615: **opp**. *Szasz Nyires* (Kádár V. 266). 1733: *Szasz Nyres*. 1784: Kornis-birtok; 63 népes jobbágytelek, 27 szökött jobbágy. **Református egyházközség** (SzTA I. 273). 1808: Nyíres (Szász-) (118). 1861: Sz-Ny BSz (19). 1888: Szász-Nyíres **SzD** Dési js (Je 640). 1913: Nyíres SzD vm. # Szabó T. A.: *Niriş – Szásznnyires település-, népiség- és helynévtörténeti viszonyaia XIII–XX. században*. Kv 1937 (ETF 91). – 1909-19: Sasmireş, Szny, L 1382: r 568; m, zs, c (160). Nireş = Su 1: 427. 1330–1854. – 1974: c. Mica {Mikeháza kzs faluja} [13 C]

Nyíres 8. KSz 1. (Nagyilonda-ÉNy, a Szamos j. p. közelében) 1424: *Nyres* Kővár tartozéka (Cs); =: *Nyires* (K); 1475: *Nyres* (Cs 1: 561); 1543: *Kys Nyires* (Kádár V. 257). 1733: *Mestyaka*, 1750: *Mesztakan*, 1760–2: *Mesztzyeken*. 1808: Nyíres (Kis-), Mesztaganul-mik **Köv** (117). 1848.XII.20.: Bem tábornok Dés–Kolozsvár felé itt halad át (MT V. 416. u. tk). 1888: Kis-Nyíres (Messtacénu) **SzD** Nagyilondai js (Je 429). 1913: **Kisnyíres** SzD vm (Az). – 1909/19: Mesteacăn, *Kny*, L 797: r 752; zs (113). = Su 1: 392. 1424–1854. – 1974; c. Valea Chioarului {Kővárgara kzs faluja D-re} [12 B]

Nyíres 9. KSz 2. (Szilágycseh-ÉNy) XIV.v.: Kusalyi Jakcsok birtoka; 1424: *Nyres* Kővár tartozéka (Cs); 1461: *Nyres* (P); 1475: *Nyres* (Cs 1: 561); 1543: *Kysnyres* (Petri IV. 150). 1461.I.2.: *Nyres* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv 1497); 1461.III.23.: Kusalyi Jakcs György *Nyres* román (**Valachalis**) birtokbeli része elidegenítését tiltják Kusalyi Jakcsok (1528); =: KJ János *Nyres*-i részét zálogba adja Bélteki Drágffy Miklósnak (1532); 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt attól, hogy Bélteki néhai Drágffy Györgyről rájuk szállott birtokokat és birtokrészeket, köztük *Nyres*-t eladományozza (5418). 1733: *Csuta*, 1760–2: *Szilágy Kis Nyires*. 1808: Nyíres (Kis-), Csute KSz (118). 1888: Kis-Nyíres (Csiuta) **Szi** Szilágycsehi js (Je 429). 1913: **Szilágynyíres** Szi vm (Az). – 1909/19: Ciuta, *Kny* (Szilágykisnyires), L 374: r 365 (51). = Su 1: 154. 1461–1913. – 1974: c. Bicz {Bikáca kzs faluja, DNy-i hrs} [12 A]

Nyíres 10. KSz 3. (Szilágycseh-ÉK, a Szamos jp-i uton) 1603: officiolatus *Nagynyires* (Su). 1639: *Nagy Nyires* (Makkai 430) I. Rákóczi György birtoka. 1760–2: *Nagy Nyires*. 1808: Nyíres (Nagy-), Nyiresd-máre **Köv** (118). 1888: Nagy-Nyíres (Niresiu mare) **Sza** Nagysomkúti js (Je 527). 1913: **Nagynyíres** Sza vm (Az). – 1909/19: Mireşul-mare, *Nny*, L 1298: r 1197; zs (115). = Su 1: 400. 1603–1854. > Mireşu Mare [12 B]

Nyíresfalva 1. Hu 1. (Vajdahunyad-DNy, a Cserna völgyében) 1360: *Nyres*, Mursinai, XV: Demsusi Árka és Ungor-birtok (Cs 5: 116). 1760–2: *Also Nyiresfalva*. 1888: A-Nyf Hu Hátszegi js (Je 207). 1910 L 1132. 1913: **Alsónyíresfalva** Hu vm (Az). 1956 L 803 (Le). – 1909/19: Lunca-Cernei-de-jos, *Anyf*, L 932: r 914 (106). Lunca Cernii de Jos = Su 1: 367. 1360–1854. [43 B]

Nyíresfalva 2. Hu 2. (Nyíresfalva 1. Ny-i hrs) 1360: p. *Nyres*, 1404: *Nyeres* (Cs 5: 116 = Su). 1760–2: *Felső Nyiresfalva*. 1888: F-Nyf Hu Hátszegi js (Je 324). 1913: **Felsőnyíresfalva** Hu vm (Az). – 1909/19: Lunca-Cernei-de-sus, *Fnyf*, & Crivina (Krivina), Vad (Vád), Mesteacăn

(Mestákeny), L 1982: r 1768; m, n, szlovák, c (106). Lunca Cernii de Sus = Su 1: 367. 1360–1854. [43 B]

Nyiresfalva 3. Hu 3. (Hátszeg-Ny) 1750: *Mesztakin* Reketyefalva tartozéka. 1808: Nyiresfalva, Meszteákeny (118). 1861: ≈, Mésztákán Hu (23). Hnt. 13: » Reketyefalva Hu vm. – 1956: Mesteacăn = Su 1: 392. 1750, 1856 {! 1956}. – 1974: c. Răchitova {Reketyefalva kzs faluja É-ra} [43 B]

Nyirfalva Szi (1913) < Nyirmon < Mon.

Nyiristye Kr (Resicabánya-DNy, Garulya/Gorony mellett) 1597: pr. *Nyiristye*, *Alsó-Nyristye*, *Felső-Nyriste*; 1598: *Nerestye* (Pesty: Krassó II/2. 70; Szörény II. 377). – Su 2: 378.

Nyírmező 1. Be (Naszód-K, a Nagy-Szamos j. p-i úton) 1440: *Nyirmezeo*, 1546: *Feldrev*, 1552: *Nyermező*, 1601: *Birkenaua* (Su). 1733: *Feldru*, 1750: *Földru*, 1760–2: *Földra*. 1808: Földra, Felden, Földra Be-v (55). 1861: Földra Na (26). 1888: ≈ (Feldru) **BN** Óradnai js (Je 334). 1913: Földra BN. – 1909/19: *Feldru*, *F*, *B*, L 2377: r 2329; zs (73). = Su 1: 228. 1440–1854. [14 C]

Nyírmező 2. Bi (Félixfürdő-DK) **1214**: *Nyr Mezew*, 1431: *Nyarlo* (Jakó 396). 1808: Nyarló, Miarló ~ Mirló (117). 1851: *Nyárló*, Bi vm, egy kis dombon, 546 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 2667 hold, ... Birja a váradi deák **püspök**, kinek itt majorsági brtoka csak az erdő (Fé 3: 147). 1888: Nyárló Bi Központi js (Je 543). 1913: **Nyárló** Bi vm (Az). – 1909/19: Mierläu, Ny, L 663: r 634; m, zs (114). = Su 1: 396. 1214–1851. – 1974: c. Highişelu de Sus {Harangmező kzs faluja DNy-ra} [20 B]

Nyírmező 3. Fe (Torockó-DK) 1330: *Nyrmzew*; 1331: kenezio nostro (**capituli**) de *Nirmezeu*. A gyulafehérvári káptalan enyedi uradalmához tartozó mező volt; az egyház 1293-ban kapott engedélyt, hogy vlachokat telepítsen. 1331-ben Adorján, a káptalan kenézeinek román juhötvened gyűjtője (exactor quinquagesime nostre *olacalis*) a káptalan kenézeinek évi tartozásai fejében beszolgáltatott 9 M 1 fertót, míg 3 fertót a nyírmezői kenéz részéről a kanonokok által elengedettnek tekintett. A teljes összeg (10 M) 1/5 része (7 fertó 3 sectinus) a prépostot illette. Adorján mester ugyanezen kenézektől és szondoktól (bíráktól) beszolgáltatott 20 csergét és 14 sajtot, melynek 1/5 része szintén a préposté; a többi megosztják 23 személy között. A XIV. század közepén Enyed Torockó felé eső határán említik (Gy 2: 176). 1600: *Nyirmező* (Ve: Doc. VI. 199). 1733: *Pojana*, 1760–2: *Nyirmező*. 1808: *Nyírmező* h. 1861: Nyirmező, Nyágra AF (6). 1888: ≈ (Birkenfeld, Pojána) **AF** Nagyenyei js (Je 545). 1913: Nyírmező AF vm (Az). – 1909/19: Poiana, *Nym*, *Bf*, L 788: r 784 (136). Poiana Aiudului = Su 2: 51. 1330–1854. – 1974: c. Livezile {Úrháza kzs faluja, ÉNy-i hrs} [22 D]

Nyírmező 4. Hu (Algyógy-É) 1407: p. *Nyresmezew*. Al-Diód város birtoka (Cs 5: 116). 1733: *Mermezeu*, 1760–2: *Nyirmező*. 1808: Nyirmező, Mérmező (118). 1861: ≈, Mermezeu Hu (23). 1888: ≈ (Mermezeu) Hu Algyógyi js (Je 545 & Valény). 1913: Nyírmező Hu vm (Az). – 1909/19: Mermežu (Văleni), *Nym*, L 783 **ort. r** (113). Mermezeu-Văleni = Su 1: 391. 1407–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja} [34 A]

Nyírmező 5. BSz (Bethlen-ÉÉK) 1440: *Ny(r)mezeo* (Su). 1506: **Oláh-Nyires**, 1585: *Nyres*, 1616: *Oláh-Nyires*, *Nyires* (Kádár V. 262). 1733: *Mires*. 1808: Nyires (Oláh-) (118). 1861: O-Ny BSz (19). 1888: Oláh-Nyires (Nyiresu) **SzD** Bethleni js (Je 552). 1913: **Diófás** SzD vm (Az). – 1909/9: Mireş, *Ony*, L 268 **gkat. r** (115). = Su 1: 400. 1440–1854. – 1974: c. Chiuza {Középfalva kzs faluja É-ra} [13 D]

Nyirmon KSz < Mon > Nyirfalva Szi.

Nyirpatak Za (Brád-ÉNy hrs) 1439: *Nyirpatak* Világos vár tartozéka a ribiczei kerületben (Cs 1: 741). 1733: *Mestaken*, 1750: *Mesztakin*. 1808: Mesztákony, Meszteaken Za (107). 1854: *Nyirfalva* vel *Mesztakony*, *Mestachen* (Su). 1888: Mesztákon (Nyirfalva, Mesteacăn) **Hu** Brádi js (Je 502). 1913: **Mesztákon** Hu vm (Az). – 1909/19: Mesteacăn, *M*, L 676: r 654; m, n (113). = Su 1: 392. 1439–1854. [33 B]

Nyírsid {'mocsár+folyóvíz'} **KSz** (Zilah-ÉK, a Zsibói úton) 1385: *Nyirsed* (Cs; P); 1411: *Nyrsyd* (Cs; P); 1475: *Nyrsewd* (Cs 1: 561; Petri IV. 152). 1549: Vártelkén birtokügyben kihallgatott tanúk közt *Nyrsyd*-ről: Balc Luca, Bozgã Matiaș, Cedy Ștefan, Ciorba Nicolae, Cosma Thywadar, Costa Thywadar, Dan, Flora Igna és Nicolae, Floraș Urban, Gheorghe Blasiu, Kerekes Nicolae és Petru, Kerékgyártó Nicolae, Kozthary, Labassy Ilie, Lazăr Ioan, Lucaci Toma, Magyar Crăciun, Marton Ioan, Mateiaș Nicolae, Mészáros Vasile, Pap Ioan, Șandor Flora, Szabó Ioan és Nicolae, Tămaș Blasiu, Tivadar Dumitru, Flora Ștefan és Toma, Trif Matiaș, Vaida Alamy, Znoba Gheorghe és Toma (KmJkv 4959. Névsor Mutató szerint). 1564: *Nyrseed*, 1570: *Nyrsyd* (Petri). 1733: *Mirsid*, 1750: *Mersid*, 1760–2: *Nyirsid*. 1808: Nyírsid ~ Nyirhid, Bulyár ~ Mnyírsid (118). 1888: Nyírséd (Mirsidu) **Szi** Zilahi js (Je 545). 1913: Nyírsid Szi vm (Az). – 1909/19: Mirșid, *Ny*, L 559: r 248; m; 22 zs (115). = Su 1: 401. 1219: villa Roba {Er *}, 1385–1854. [12 C]

Nyírszeg * Ko (Valkó és Gyerőmonostor közt) 1449: p. *Nirzeg* a. n. *Nagybercz* intra metas p-is Walko. Farnasi ~ F. Veres, Tamásfalvi ~ Bikali ~ B. ~ T. Vitéz és Valkai-brtok (Cs: ld Magyarvalkó Ko). 1785: *Nyiresszeg* Gyerőmonostor hr (KszHn 128).

Nyolczszegű * Csa (Zsombolya-ÉNy, Nagykömlös mellett) 1479: *Nyolczzegew* (Cs 1: 700). – Su 2: 378.

Nyomat Msz (Marosvásárhely-K) 1513.II.23.: Pál deák gyulafehérvéri consistoriumi írnok előtt Monyáti {de *Monyath*} Ilyés Péter kötelezi magát, hogy Erős Andrásnak lekaszált szénája helyett két szekér szénát ad, 50 dénár költségét megtéríti és őt a szóban forgó rét s a Monyáti {de *Monyath*} Mártonffy Mihálytól és nejétől: Veronika asszonytól szerzett örökségek békés birtokában nem háborgatja; említve: silva *Bodnyr* (SzO VIII.239). 1567: *Moniat*, 1609: *Monyth* alias *Boldogasszonyfalva* (SzO II. 217, V. 261). 1614: Nyomat 24 családfő (Msz 100). 1808: ≈ (118). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 545). 1913: Nyomat MT vm (Az). – 1909/19: Maiad, *Ny*, L 663: r 85; m (109). = Su 1: 376. 1513–1854. – 1974: c. Gălești {Nyárádgálfalva kzs faluja, ÉNy-I hrs} [24 C]

Nyugolmad * Te (Temesrékás táján) 1472: *Nywgolmad* Rékás város 15. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 378.

Nyujtód Ké/Hsz (Kézdivásárhely-ÉK, a Berecki–Ojtozi úton; 565 m) 1332: *sacerdos* de *Nachtond*, 1334: *Natand* (Tr). 1426: *Nyujtod*, 1444: *Nywthod* (SzO I. 120, III. 60). 1505.XI.20: Paulum Nywthodi székbírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220); 1550.IV.1.: Szentdemeteri Nyujtódi {*Nywytydy*} Gergely és Tamás lófősegi perben vizsgálatra kijelölt személyek közt (282). 1614: Nyujtód 66 családfő (Ké 21). 1808: Nyujtód (Kis-, Nagy-) (118). 1861: Nyujtód Hsz (29). 1888: ≈ **Hsz** Kézdi js (Je 546). 1913: Nyujtód Hsz vm (Az). 1968: Kézdivásárhely faluja 9 km. Vele összeépült Sárfa és Szászfalu. – Niutod > Lunga = Su 1: 369. 1332–1854. [38 A]

Nyulas 1. Ko 1. (Régen-NyÉNy) 1322: p. *Nywlas*; 1335: p. *Nulos*. 1322-ben a király a magtalanul elhalt Rednold comes birtokait Kácsik nb. Simon székely ispánnak adta. 1335-ben a káptalan tiltakozott, hogy Oroszfáji István a királlyal magának adatta (+1315 Gy 3: 365). 1369: p. *Nyulas*; 1429: p. *Feksewnywlas*; 1449: kenezius in *Nwlas*; 1461: c.q. *Nywlas* nobilium et Erdeli ac Nicolai de Vyzakna; 1519: p. *Nag Nywlas*. Kökényesrégnold nb. Régnold ispán, 1322 u: Kacsics nb. Radófi; Alárdfi, Somkeréki Erdélyi, Gyulakutai, Bánffy, Toroszkai, N. Ungor, Szobi s más birtokosé (1322-től Cs 5: 387-8). 1447: néhai Semyen *Nywlas* birtokbeli részét megosztják; Tamás jobbágy háza; Sipos János jobbágy (KmJkv 606); 1452.VIII.6.: Berentei Benedek Szécsényi László nevében tiltakozik amiatt, hogy Somkeréki Erdélyi Miklós és István, Vizaknai Miklós, Farnasi Veres Benedek és Thorockai Elyüs Faragón és *Nywlas*-on lakó jobbágysai elfoglalták ura szántóföldjét (1060); 1473.VIII.30.: *NagNywlas* Nádasi Ungor János birtoka (2108); 1482: *Naghnywlas*-on Gyulakúti Balázs és János újadományú részirtokos; ld Aranykút (2370); 1505.IV.29.: Dobokai Besenyei Bernát *Nywlas* birtokbeli részét eladja Bongárti Porkoláb Demeternek (3354); 1551.V.8.: Károlyi Zsigmond *Nywlas*-on jobbágytelket ad Székely Gergelynek (5092). 1733: *Nagy-Nyulas*, 1750: *Nyilas*, 1760–2: *Nagy Nyilas*. 1808: *Nyulas* (*Nagy*-) h. 1861: N-

Ny Ko (13). 1888: N-Ny (Mnyilasu) Ko Mezöörményesi js (Je 527). 1913: **Nagynyulas** Ko vm. – 1909/19: Milaşul-mare, *Nny*, L 1455: r 1297; m, zs (115). > Milaş = Su 1: 399. {+}1315: v. Nalas, 1322–1854. [23 B]

Nyulas 2. Ko 2. (Régen-Ny, a Kolozsvári úttól D-re) 1426: p. *Kysnywlas*; 1461: c.q. *Kysnywlas nobilium et Alardi*; 1510: *Kysnywlas*. Kökényesrénold nb. Rénold ispán, 1322 u: Kacsics nb. Radófi; Erdőszyörgy Meggyes és Báthori, Futaki Nagy, Barcsai, Csapi, Kecseti s más birtokosé (Cs 5: 387).); 1482: *Kysnywlas*-on Gyulakúti Balázs és János újadományú részirtokos; ld Aranykút (KmJkv 2370); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthori Istvánt, adomány címen, beiktatták *Kysnywlas* birtokba (2375); 1483.II.7.: *Kysnywlas*-on Meggyesfalviak részirtokosok (2426). 1733: *Millesel*, 1750: *Milesel*, 1760–2: *Kis Nyulas*. 1808: Nyulas (Kis-) (118). 1861: K-Ny Ko (13). 1888: K-Ny (Mnyilasu) **MT** Marosi felső js (Je 429). 1913: **Kisnyulas** Ko vm (Az). – 1909/19: Milăşei {!}, *Kny*, L 593: r 530; m (114). Milăşel = Su 1: 399. 1426–1854. – 1974: c. Crăieşti {Mezőkirályfalva kzs faluja, DK-i hrs} [23 B]

Nyüved 1. Bi (Bihar-É) **1177**: m. Philipi comitis; 1208: Cupes de v. *Neueg*; 1213: pr. *Neuegy* ~ *Neueg*; 1291–4: *Neveg*, *Niueg* Johannes f-i Reynoldi; 1308–13: de *Nyueg*; 1332–7: Paulus **sacerdos** de *Nyuet*, Jacobus = de v. *Niued*, Raphael = de v. *Niued*. 1177-ben Régeny határjárásában errefelé Fülöp ispán határát említik. 1208-ban az idevaló Cupes 3 fertó miatt perelte a falubeli Buhust Apa ispán előtt, aki a falubeli Peta-val küldte őket Váradra. 1213-i feljegyzés szerint Olivér ispán felesége megvásárolta Nyüvedet, s róla fiára: Kügy ispánra szállt. 1291–4 között Reynold fia János birtoka; ekkor a falu egyszer 10, másszor 7 kepe tizedet ad. Papja 1332: 6, 1333: 5, 1335: 6, 1336: 6, 1337: 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 647). 1441.II.3.: *Nyweg*-i Farkas János ü: Kémer (KmJkv 292). 1448: *Nywegh* iuxta fl-m Berekyo (Cs 1: 618). 1692: *Nyüved* (Mezősi 102). 1808: *Nyüved* h. 1851: ≈, Bi vm, 530 **ref.** lak., anyatemplommal. Róna lapályos határa 1171 hold, ... Vizei a Berettyó, Kösmő és számos mocsárok. F. u. Dobozy Károly, Dobozy József árvái, Juricskay Rudolf, Reviczky Frigyes; Curialisták: Magyary Ferenc, id. és ifj. Széles Sándor, Bihary Zsigmond, Széles József, Csengery Antal, Lévai Eötvös Lajos és Imre, Széles Lajos, Imre és Zsiga (Fé 3: 156). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 546 & Kügy psz). 1913: Nyüved Bi vm. 1920: **határfalu**. – Niued > 1964: Tămăşeu = Su 2: 183. 1200–1964. > 1974: Niued c. Biharia {Bihar kzs faluja} [10 D]

Nyüved 2. * Za (Bél és Garba közt) **1261**: *Neueg* iuxta Crisium album (Cs; Tr); 1332: **sacerdos** de v. *Nieutelek*, 1333: *Nieuktelek*, 1334: *Neuedtelek*, 1335: *Nyuetelek*, 1337: *Neeltekeg* (Tr). 1490: *Nyuegh* (Cs 1: 741); =: ≈, 1502: *Nevegy*, 1561: *Kis-Nyüved*, *Nagy-Nyüved* (Márki II/1. 242). – Su 2: 370. {Tr, M}

O – Ó.

Obád Te (Csák-ÉK 9 km) 1333: *Huhad*, 1334: *Huhud*, 1335: *Ohod* (Tr) **egyház** hely. 1401: castellum *Obad*; 1453: *Ohad*, 1456: p. *Ohath*, 1478: pr. *Ohath*. 1401-ben a Nevnai Treuteleknek erősségük állt itt, melyet az országnagyok lerombolni rendelték (Cs 2: 54). 1808: Obád (118). 1851: ≈, Te vm, a Temes vize mellett, 1200 n. e. **óhitű** lak., s paroch. templommal. Róna gazdag határa első oszálybeli, s van 63 4/8 urbéri telke. F. u. a k. k. alapítvány (Fé 3: 156). 1888: ≈ Csákovári js (Je 549). 1913: Obád Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Obad, *O*, L 1003: r 534; n, c (124). = Su 2: 6. 1333–1851. – 1974: c. Ciacova {Csák kzs faluja} [41 B]

Óbéb Tt (1913) < Béb Csanád vm.

Obersia Za (Körösbánya-ÉNy) 1808: Obersia Za (118). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 549). 1913: Obersia Hu vm (Az). – 1909/19: Obârșă, *O*, L 384 **ort. r** (124). > Obîrșia = Su 2: 6. 1614 {! Márki}, 1825, 1850, 1854. > 1974: Obîrșă c. Tomești {Tomesd kzs faluja É-ra} [33 B]

Óboksán Kr : Boksánbánya.

Obonic Fe (?) (a név elírása miatt azonosíthatatlan település, talán Fehér m-ben) 1219: *Obonic* falubeli Senc négy márka miatt vádolta a másik *Obonyc*-ből való Texa-t, Erdeu-t, Caesart és Salatot. A bíró Benedek comes, a poroszló a Tinód falubeli Azaria volt. Senc tüzesvas-próbával bizonyította igazát (Er I. 94).

Óborsa Ar (Soborsin-ÉK) 1614: *Obersia* (Márki II/2. 165). 1808: Obersia (118). 1851: ≈, Ar vm, Zaránd vm szélén, hegyek közt s azoknak oldalán: 267 n. e. **óhitű** lak., s fatemplommal. Hegyes határa 2050 hold ... F. u. Szálbek György (Fé 3: 156). 1888: ≈ Radnai js (Je 549). 1913: Óborsa Ar Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Obârșia, *Obersia*, L 466 **ort. r** (124). Obîrșia = Su 2: 6. 1468 {! Csánki Hu *}, 1828, 1851, 1913. [33 A]

Obradaczfalva * Te (Temesvár táján) 1477: *Obradaczfalwa* Borzlyuk város 30. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 379. 1471.

Obradfalva * Te (Lugos táján) 1410: *Obradfalua* Doboz 58. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). 1492: *Obradfalva* Rádi-birtok; már előbb is Dóczi Imrénél volt zálogban (Cs 2: 88. Rádi). – Su 2: 378. 1462, 1492.

Obrázsa Fe (Enyed-D, a Küküllő b. p.) Határában római kori dák település (László A.). 1760–2: *Obráza*. 1808: Obrása, Obrazel (118). 1861: Obrázsa (*praedium*) AF (6). 1888: ≈ **AF** Balázsfalvi js (Je 549). 1913: Obrázsa AF vm Tövisi js (Az). – 1909/19: Obreja, *O*, L 542: r 514; m (124). = Su 2: 6. 1760–1854. – 1974: c. Mihălț {Mihálcfalva kzs faluja, ÉK-i hrs} [35 A]

Obrezsa Kr : Bisztranyíres KrSzö.

Obrothusa * Asz (?) 1289, 1291: terra *Obrothus* (Tr). – Su 2: 379.

Obursatanya AF (Balázsfalva-DNy hrs) 1913: *Obursatanya* Tűr falu tartozéka (H). – Obîrșia Tiurului > Deleni-Obîrșie = Su 1: 196. 1913. » Blaj

Obursia 1. * Hu 1. (Marosillye-É) 1468: p. *Obursia*; =: p. *Abursa*. Illye város birtoka (Cs 5: 116).

Obursia 2. * Hu 2. (Marosillye-É) 1468: p. *Felsewobursia* ~ *Felsewobursa*. Illye város birtoka (Cs 5: 11)

Ocfalva < Ozd(falva) Uh (Székelyudvarhely-DNy, a Nagy-Küküllő b. p.) 1497: *Ozfalwa*-i székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet és leánya: Katalin elcseréli Kecseti Péterrel (SzO VIII. 177; KmJkv 3035). 1566: *Ozdfalva*, 1567: *Oztfalwa* (SzO II. 198, 219). 15.: *Ozd*, Ozdi Ferenc, Ozdi Péter (SzO Új 1). 1602.VIII.11.: *Ozdfalua* (SzO). 1614: Ocfalva 13

családfő (Uh 48). 1733: *Oszfalu*, 1760–2: *Oczfalva*. 1808: ≈ (118). 1861: Óczfalva Uh (28). 1888: Óczfalva Udvarhelyi js (Je 549). 1913: Ocfalva Uh vm (Az). – Oțfalău > Oțeni = Su 2: 22. 1566–1854. – 1974: c. Feliceni {Felsőboldogfalva kzs faluja, DNy-i hrs} [37 A]

Ocsik * Kr (Facsád táján, Dobosd mellett) 1597: *Oczekul*, 1600: *Pezekul*, 1717: *Ozkech*, 1723: *Ocsik* (Pesty: Krassó II/2. 71). – Su 2: 379.

Ócsisor Ar (1913) < Kisolcs Za.

Ocsvaj (1861), Oszvaj (1808) : Aszó.

Odafalva * KSz (a mai Szi vm ÉK-i sarkában) 1424: *Odafalwa* (Cs 1: 561).

Odor (?) * Ar (a Maros partján, a mai aradi vártól K-re) 1177: iuxta Morusium cum v. *Odor* (*Odor!*?). Gyarak töredékes határjárásában tűnik fel; később nem szerepel (Gy 1: 182). – Su 2: 379. 1177/1399. {Gy}

Odvard * Te (Temesrékás táján) {XV. szd} *Odward*. Temesmegyei királyi ember nevéből és előnevéből ismerjük (Cs 2: 54). – Su 2: 379. XV. szd.

Odvas 1. Ar (Lippa-K, a Maros jp-i úton) 1440, 1477: *Odwas*, Solymos vár 61. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1510: *Oduos* (Márki II/1. 211). Odvas vára 1660: *Vefras* (Evlia Cselebi 41; „ez a mai *Odvos* vagy régi neve szerint *Ötvös* falu lehet“ 41/1) 1808: Odvos (119). 1851: ≈, Ar vm, a Maros mellett, az erdélyi országutban, 90 **kath.**, 1058 n. e. {**óhitü**} lak. Van itt egy rom. kath. egyház, melyben egy radnai szerzetes végzi az isteni szolgálatot, egy óhitü lelkésze, 2 patakmalma, postahivatala. Hegyes sziklás határa 7000 hold, ... Birja b. Forray András özvegye (Fé 3: 159). 1888: Odvas Radnai js (Je 549). Odvasi búza: hírneves nemesített fajta volt. 1913: Odvas Ar vm Máriardnai js (Az). – 1909/19: Odvoș, *Odvos*, L 1177: r 1066; m, zs (125). = Su 2: 9. 1440–1913. – 1974: c. Conop {Konop kzs faluja, Ny-i hrs} [32 B]

Odvas 2. * Hu (vsz Ogres psz Nándor-Ny) 1499, 1507: p. *Odwas*. Hermmán-nemzetség ivadécai; Pestesi Mátyás; Soklyósi Péter görgényi várnagy kapja királyi adományul; 1507: Felpestesi Czentúritól rb.vásárlással Jófői Bási (Cs 5: 116). – Su 2: 379. 1499.

Ofélia Szi (Tasnád-DNy) 1954: *Ofélia* Érszőlős tartozéka. – Ofelia = Su 2: 9. » Páthal.

Offenbánya To : Aranyosbánya To/TA.

Ogradéna KrSzö (1888) : Asszonyrét.

Ohabá AF (1808) < Újfalva Fe > Székásszabadja AF.

Ohába 1. * Ar (Soborsin táján) 1440, 1477: *Ohaba* Solymos vár 44. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1479: ≈ Szád vár 17. tartozéka volt (Cs 1: 763. Szád). 1479: ≈ Váradja vár 43. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 379.

Ohába 2. Fo (Fogaras-DK) 1566: *Ohaba* (Su). 1733: *Haba*. 1808: Ohabá (119). 1861: Ohába Fo (25). 1888: ≈ Sárkányi js (Je 550). 1913: Ohába Fo vm (Az). – 1909/19: Ohaba, O, L 724: r 642; c, zs (125). = Su 2: 10. 1566–1854. – 1974: c. Șinca {Ósinka kzs faluja, ÉNy-i hrs} [36 D]

Ohába Hu : *a–k* (Cs 5: 117–118).

Ohába 3. * Hu 1. (Pestyén, Várhely táján) 1377: v. **olahalis** *Ohaba*. 1459: p. ≈ in d-u Ha.; 1492: p. ≈ 1505: p. ≈. Pestyéniek birtoka (Cs 5: 117–118: O f).

Ohába 4. Hu 2. (Hátszeg-D, a Sztrigy b. p.) 1445: p. *Ohaba* in d-u Ha. 1447, 1506: p. ≈. 1453 ȚDéva vár tartozéka, Fejérvízi, Bojesdi ~ Bajesdi-birtok (Cs 5: 117–118: O g). 1536.IV.17.: mindkét *Ohaba* Szálláspataki Szerecsenek közös birtoka (KmJkv 4564-5). 1733: *Ohaba desubt piatre*, 1750: *Ohabadye sub piatre*, 1760–2: *Kőallya Ohaba*. 1808: Ohabá (Kőallya-), Steindorf, Köháb (119). 1861: Kőalja-Ohába Hu (22). 1888: Kőalja-Ohába (Ohaba sup piatra) Hu Puji js (Je 449). 1913: **Kőaljaohába** Hu vm (Az). – 1909/19: Ohaba-de-sub-piatră, *Ko*, L 372: r 365

(125). Ohaba de Sub Piatră = Su 2: 10. 1445–1854. – 1974: c. Sălașu de Sus {Felsőszálláspatak kzs faluja É-ra} [44 A]

Ohába 5. Hu 3. (Hátszeg-DK, a Sztigybe j. o. ömlő Ohába mellett) 1447: p. *Ohaba* in d-u Ha. 1458: p. *Ohoba*. 1493: p. *Ohaba*. 1506, 1510: v. ≈. Ponori-birtok. 1506, 1510 részei ≈Hunyadvár tartozékai (Cs 5: 117-118: O j). 1750: *Ponor Ohába*, 1760–2: *Ohába Ponor*. 1784.XII.5.: a Horalázadás Ponor-Ohábán történt eseményeiről is szól Petrik János alszolgabíró Ponorról írt levele. 1808: Ponor (Ohába-) (131). 1888: **Ponor-Ohába** Hu Puji js (Je 584). {Hibásan:} 1913: Oháaponor Hu vm (Az). – 1909/19: Ohaba-Ponor, *Op*, L 465 r (125). = Su 2: 11. 1447–1854. – 1974: c. Pui {Puj kzs faluja, K-i hrs} [44 A]

Ohába 6. Hu 4. (Hátszeg-DNy, Malomvíz közelében) 1456: p. *Ohaba*; 1496, 1499: p. ≈ in d-u de Ha.; 1519: ≈. Kendefiek birtoka (Cs 5: 117-118: O i). » Sibisel: Ohábasibisel (Cs). 1505.I.27.: *Ohaba* volt Csomboly, jelenleg Margai-birtok (KmJkv 3331). 1733: *Sébisél*, 1750: *Szibisel Ohaba*, 1760–2: *Ohaba Szibisel*. 1913: Ohábasibisel Hu vm Hátszegi js; ma ismét két helység (Az). – 1909/19: Ohaba-Sibisel, *Os*, L 441: r 429 (126). = Su 2: 11. 1456–1854. [43 B]

Ohába 7. * Hu 5. (Hátszeg-D, Alsó- és Felsőszálláspatak táján) 1457: p. *Ohaba*; 1498: p. *Ohabad*. 1500: p. altera *Ohaba*. Szálláspataki, Szp. Szerecsen, Szentgyörgyi-birtok (Cs 5: 117-118: O h).

Ohába 8. * Hu 6. 1464-ben Ohába nevű helységet Csolnokosiak kapták Mátyás királytól (Cs 5: 117-118: O k).

Ohába 9. Hu 7. (Marosillye-DNy, a Facsádi úton) 1472: p. *Ohaba*, *Ohoba* (Csánki V. 117 apud Su). {Csánkinál ez év Sztrigyohába.} 1760–2: *Ohába*. 1808: Ohabá (119). 1861: Ohába Hu (23). 1888: Ohába Marosillyei js (Je 550). 1913: Ohába Hu vm (Az). – 1909/19: Ohaba, *O*, L 374 r (125). = Su 2: 10. 1472–1854. [33 C]

Ohába 10. Hu 8. 1861: Király-Ohába Hu (22). ?

Ohába 11. * Hu 9. 1475: p. *Ohaba* in d-u Ha. Damsosi ~ Morsinai ~ Mursinai, D. Árka, Nádasdi Ungorok birtoka (Cs 5: 117-118: O d).

Ohába 12. * Hu 10. (Jófő-DNy, Laszó, Fítóág sorában) 1491, 1526: p. *Ohaba*. ≈Déva vár tartozéka (Cs 5: 117-118: O a).

Ohába 13. Hu 11. (Marosillye-D, Dombravicza-DNy) 1491: p. *Ohaba*. ≈Déva vár tartozéka. 1505-ben e hs-ből való Ohábai János megjelent Dombravicza szomszédosaként (Cs 5: 117-118: O b). 1733: *Stancsest*, 1760–2: *Sztanescsa-Ohana*. 1808: Ohabá (Szancsesd-) (119). 1861: Száncsed-Ohába Hu (24). 1888: Ohába-Sztancsesd Hu Marosillyei js (Je 550). 1913: **Sztancsesdohába** Hu vm Marosillyei js (Az). – 1909/19: Stâncești-Ohaba, *Sz*, L 412 r (167). Stâncești-Ohaba = Su 2: 145. 1491 {Stenchesd hibás!}–1854. – 1974; c. Dobra {Jófő/Dobra kzs faluja DK-re} [33 D]

Ohába 14. Hu 12. (Hátszeg-DNy) 1760–1762: *Ohába* Malomvíz tartozéka. – 1956: Ohaba de sub Munte = Su 2: 10. {1981 R}

Ohába Hu (Cs: O -e) m. n. Alsó-Farkadin : Farkadin.

Ohába Hu (Cs: O -g: 1517, 1523) : Vajdej.

Ohába 15. * Kr 1. (Karánsebes-É hrs, Jász és Vár közt) 1599: *Also-Ohaba* (Pesty: Szörény II. 384). – Su 2: 289.

Ohába 16. * Kr 2. (Karánsebes-É hrs, Jász mellett) 1590: *Felső-Ohába* (Pesty: Szörény II. 384). – Su 2: 327.

Ohába 17. * Szö (Orsova táján, Somosrév-É) 1525: *Ohaba* (Pesty: Szörény II. 385). – Su 2: 379.

Ohába 18. Te 1. (Lugos-D, a Pogányos-hegy K-i oldalán) 1370: duo possessiones *Ohaba* (DocVal 229). 1485: utraque *Ohaba* in districtu civitatis Karansebes. Ohába-Mutnik és Ohába-

Bisztra értendő (Cs 2: 54. O a). {Utóbbit ld Bisztere.} 1690–1700: *Mutnik-Ohaba*; 1699: *Mutnyik-Ohaba* (Pesty: Krassó II/2. 74). 1808: Ohábamutnik (119). 1851: *Ohaba-Mutnik*, Te vm, 26 **kath.**, 1024 **óhitű** lak., s anyateplommal. F. u. Petrovics család (Fé 3: 158). 1888: Ohábamutnik **KrSző** Temesi js (Je 550). 1913: **Mutnokszabadja** KrSző vm (Az). – 1909/19: Ohaba-Mutnic, *Ob*, L 925: r 882; m, n (125). > Ohaba-Mític = Su 2: 11. 1370–1913. > 1974: Ohaba Mític c. Copăcel {Ruténtelep kzs faluja} [42 B]

Ohába 19. * **Te 2.** (Lugos táján, Zsidóvár és Szákul közt) 1442: *Chewhaba* in districtu Lugas (Cs 2: 54. O b). 1444: *Ohaba* Zsidóvár 4., *Ohaba* circum fl-m Ozastye 9., *Ohaba* 25., *Ohabadechyer* 36. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). Utóbbi vsz Csév-Ohábának felel meg; a többiek közül is lehet azonos egyik-másik a fentebbi Ohábákkal (Cs 2: 54. O c). – Su 2: 378. Ohaba-Decsert 1444.

Ohába-Forgács Te (1888) : Temesforgács.

Ohábazkorcza * **Kr** (Karánsebes-ÉK, Jász és Vár közt) 1603: *Ohaba-Zkorcza* (Pesty: Szörény II. 384). – Su 2: 379.

Ohabicza 1. * **Ar** (Rácszabadi mellett) 1440, 1477: *Ohabyca* Solymos vár 87. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 379.

Ohabicza 2. **Hu**: "Kétségkívül a mai Hobicza értendő, a mai két Osztró közelében, Hátszegtől d.-ny." (Cs 5: 118). Ld. Vízköz.

Ohabicza 3. **Te~Kr** (Karánsebes-DNy, Resicabánya-ÉK) 1433: *Ohabyca*. Vorcsorovával együtt említik (Cs 2: 71. Vorcsorova). 1439: p. *Oghabicza*; 1440, 1447: *Ohabycha* (Pesty: Krassó II/2. 78). 1561: *Ohabycha* (Csáky 577). 1808: Ohábicz (119). 1851: *Ohabicza*, Kr vm, a Szebenik hegy tövében, 217 **óhitű** lak. Birja Manussi család (Fé 3: 158). 1888: Ohábicza **KrSző** Resicai js (Je 550). 1913: **Kisszabadi** KrSző vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Ohabița, *Ohabicza*, L 340: r 336 (126). = Su 2: 11. 1439–1913. – 1974: c. Páltiniș {Ökörpatak kzs faluja DNy-ra} [42 B]

Ohabicza 4. * **Te** (Lugos-D) 1442: *Ohabycha* in districtu Lugas (Cs 2: 54. O b). 1444: *Ohabycha* penes fl-m Zederjes Zsidóvár 37. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár; 2: 54. O f).

Ohabicza 5. * **Te** (Doboz táján) 1447: *Ohabyca* Doboz 36. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz; 2: 54. O d).

Ohabicza 6. * **Te** (Lippa táján) 1477: *Ohabyca* Borzlyuk város 23. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk; 2: 54. O e).

Ohabicza 7. * **Te** (Lugos-É) 1488: *Ohabicza* Czikóvásárhely tartozéka volt (Cs 2: 12; 2: 54. O c).

Ohabicza 8. * **Kr** (Lugos-DK, Szákul mellett) 1442: *Ohabicza*, 1544: *Hoobicza*, *Ohabiczia*; 1589, 1591: *Ohabicza* (Pesty: Krassó II/2. 80). – Su 2: 379.

Ohabicza 9. * **Kr** (Facsád-ÉÉK, Kaprevár táján) 1596: *Ohabicza* (Pesty: Krassó II/2. 81). – Su 2: 379.

Ohát Te (Csánki) : Obád.

Ojnásza * **Hu** (Vajdahunyad-Ny) 1482: p. *Oynaz*; 1506, 1510: v. *Oynaza*. ☞Hunyadvár tartozéka volt (Cs 5: 118). – Su 2: 381.

Ojtoz 1. **Ké/Hsz** (Bereck-ÉK, az Ojtozi-szoros kijáratában) Bereck határán települt. 1533: *Wthas*, 1538: *Oijthoz*, 1552: *Oyotos*, 1623: *Utas*, 1627: *Oytoz*, 1707: *Ojtoz* (SzO V. 52, II. 51, 103, VI. 73, IV. 232, VII. 126). 1854: Ojtoz, Oituz (Su). 1888: ≈, telep (t) Bereczk Hsz (Je 550). 1913: Ojtoztelep Hsz Kézdi js (Az). 1968: Ojtoz Bereck kzs faluja 12 km. 1969 L 1088. – 1909/19: Oituz, *Ojtoz*, v. Brețcu (126). = Su 2: 12. 1533–1854. [38 B]

Ojtoz 2. **Ojtozi-szoros** (Kézdivásárhely-Bereck-ÉK; 866 m) A Mogyorós-tető keleti lejtőjén húzóódó, szűk és jól védhető völgyben. A középkorban itt is alkalmazták a gyeprüvédő módot: a

völgybe vezető út bevágása, eltorlaszolója fatörzsek kidöntése által. 1777: Alig jut kis világ Ojtoz határain {ti. korán; ld Zsil} (Barcsay). 1808: *passus* Ojtoz (119). Előterében: Rákóczi vár (Szf 1941. tk). Ojtoz utáni, szélső település: Sósmező. – Oituz [38 B]

Oklánd Uh (Székelyudvarhely-DK, a Kis-Homoród partján) 1546.VI.30.: *Akland-i* Domokos Kálmán az udvarhelyi törvényszék követe uzoniak perében (SzO VIII. 408). 1550: *Okland*, 1567: *Okland*, 1602: *Oklánd* (SzO II. 89, 137, 218). 1614: Oklánd 39 családfő (Uh 19). 1733: *Okkland*, 1760–2: *Homorod Oklánd*. 1808: Oklánd (Homorod-) (119). 1840.aug.29. Okládon ebédeltünk Sikó urnál nagy társaságban, és vigan (Tanárky). 1861: Oklánd Uh (28). 1888: Homoród-Oklánd (Je 64), Homoródi js szh, 1888: ház 181, L 798 (Je 550). 1913: Oklánd Uh vm (Az). – Ocland = Su 2: 7. 1546–1854. [37 A]

Oklándújfalú Uh () 1604.III.15.: *Okland Vyfalv*-ban 11 katona (SzO).

Oklos Hu, To : Aklos.

Okraviza Kr (Újmoldova-ÉNy, Básiás-É) 1717: *Okraviza*; 1723: *Okkroliza*, *Ogrugliza*; 1734: ≈, 1753: *Oruglicza*, 1761: *Okruglicza* (Pesty: Krassó II/2. 81). – Su 2: 379.

Oláh-előtagú hs 1888 (Je 551-3): Andrásfalva, Apáti, Baksa, Bikal, Bogát, Bogáta, Boros-Bocsárd, Bölkény, Bretye, Budak, Bükkös, Csaholy, Csesztve, Dálya, Déllő, Fenes, Fodorháza, Girbó, Gyepes, Gyéres, Gyerő-Monostor, Gyürüs, Herepe, Hidegkút, Hódos (Bi), Hodos (Sza), Horvát, Ivánfalva, Kakucs, Karácsonfalva, Keczel, Kékes, Oláh-Keszi: Keszi, Kocsárd, Köblös, Lapád, Lápos, Láposbánya, Léta, Meddes, Mogyoros, Nádas (Ko), Nádas (MT), Nádasd, Nemegeye, Németi, Nyires, Péntek, Péterlaka, Pián, Rákos (AF), Rákos (TA), Sályi, Solymos (Kis-Kü), Solymos (Ko), Szent-György, Szent-László, Szent-Miklós, Szilvás, Telek, Toplicza, Tordas, Tótfalu, Tyukos, Újfalú (Fo), Újfalú (Ko), Újfalú (Sza), Valkó, Vásárhely, Zsákod.

Oláhfalu Uh 1-2. A XIII/XIV. század fordulóján a Hargita alján fekvő két Oláhfaluba román népesség települt be az udvarhelyi vár szolgálatára (SzO I. 30). „Az 1301-ből származó oklevélből azonban az is kiderül, hogy ugyanekkor itt már székely lakosság is volt. Így könnyen érthető, hogy e két meglehetősen különálló és zárt fekvésű település román lakossága oly korán felszívódott a székelységbe. E románok után ugyanis egyetlen személynévi vagy földrajzinévi nyom nem maradt az *Oláhfalu* elnevezésén kívül“ (Benkő L.).

Oláhfalu 1. : Kápolnásfalu.

Oláhfalu 2. : Szentegyházsfalu.

Oláhfalva Csik 1808: Oláhfalva {a térképen nem szerepel}, Wlachendorf, Rumun. Hnt. 13: azh (120).

Oláhtelek * Bi (Pusztaiújlak és Kövesd között Er Mut 435) 1324: p. *Olahteluke*. 1319-ben Leustach fia Roland nádor 2 fia hatalmaskodott rajta; ekkor Olivér unokája, László birtokolja (1324). 1366-ban a Tataraspataka-val szomszédos (Gy 1: 647. +1283). 1391, 1409: *Olahtelek* (Cs 1: 618). 1490: *Oláhtelek* (Jakó 375). 1692: *Olla* (Mezősi 101). – Su 2: 379. 1283, 1324 (Tr), 1394 Oláhtheleke {Csánkinak tulajdonítva}–1692.

Oláhtelek Br : Tohán.

Oláhújfalú Fe/FF (Neusidel) (Kerc-É, az Olt j. p. közelében) 1307: p. *Ujfalú ... monticulum Neusidel* {Neusidel}. A Kerc melletti Földvár 1307-i határjárásában említik (Gy 2: 202). 1307: ≈ (An 2: 152). 1366: *Vyfalú*, 1382: *Nova Villa*, 1391: *Wyfalú*, 1418: *Kerz Olachorum* (Ub II. 272, 554, III. 6, IV. 69). 1467.XII.9.: Mátyás király parancsára Ernuszt János udvari vitézt és testvéreit beiktatták *Wyfalw* részbirtokba (KmJkv 1769). 1733: *Nou*, 1760–2: *Oláh-Ujfalú*. 1808: *Újfalú (Oláh-)* h. 1854: Wallachisch Neudorf g. 1861: Oláh-Ujfalú, Neudorf, Neu FF (3). 1888: Oláh-Ujfalú **Fo** Alsóárpási js (Je 553). 1901: **Ref.** templom tornyán zöldmázás cserép. 1913: Oláhújfalú Fo vm (Az). – 1909/19: Noul-român, *Oláhújfalú*, *Walachisch-Neudorf*, L 898: r 776; m, zs, n

(123). Noul Român = Su 1: 429. 1307–1854. > Nou Român c. Arpașu de Jos {Alsóárpás kzs faluja} [36 C]

Oláh-Zsil Hu : Zsil.

Oláhzsil (Su 1: 311. Iscrioni: 1733: Oláh Sij, Dsilul Rumineszk) : **Barbatyen 1.**

Olán Kr (Karánsebes táján, Bisztranyires mellett) 1584: *Olanul*, 1654: *Olan* (Pesty: Szörény II. 388). – Su 2: 380.

Olaszi 1. (Latinorum Villa) Bi (a Sebes-Körös j. p.) **1215**: Laurentius de v. *Latinorum Waradiensium*; 1273: v. *Olazy*; 1285: villicum et populos nostros [*episcopi*] de *Olazy*, civitatem nostram de *Olazy*; 1332–7: Stephanus de *Olaszi*, Johannes *sacerdos* de v. *Olazi*, Nycolaus = de v. *Olazi* de **S. Egidio**, Jovan *plebanus* de *Olazi*, Johannes *sacerdos* de civitate *Olazi*, Iuan *plebanus S. Egidii*. XI–XII. századi olasz (vallon) telepítés. A Váradal átellenben létesített Olaszi 1215-ben tűnik fel. 1273-ban a várad püspök e birtokán árusított bor vagy más ital vámjának felét átengedi a káptalannak. 1332-ben egyik plébánosa 3 finom ezüst M (1 M = 66 gs), a másik 40 gs, egyik papja 6 gs, a másik 3 gs; 1333: a két plébános 40-40 gs, a papok 6 és 3 gs; 1334: a két plébános 40-40 gs, két pap 6 és 3 gs; 1337: a két plébános 40-40 gs, egy káplán 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 648). 1342: *Olazy* (Tr). 1354, 1446, 1483: *Olazy* Csáky-birtok (Cs 1: 618). 1526.IX.19.: *Olazy* negyedben lakó Bíró Péter a várad püspök jobbágya (KmJkv 4167). 1587: vicus *Olazy*, *Olazzy* (Kiss 694, 696). 1808: **opp. Olaszi (Várad-)** h. 1828: **opp. Várad Olaszy** (Nagy, I. 85). Hnt. 13: » Nagyvárad. – Olosig = Su 2: 15. 1184–1828.

Olaszi 2. Bi (Székelyhíd-K) **1291–4**: *Engolozy*, v. *Olozy*; 1325: v. *Olazy*; 1332–7: Nycolaus *sacerdos* de v. *Olassi*, *Olazi*. 1291–4 között a falu egy ízben 18, másszor 30 kepe tizedet ad a püspöknek. 1325-ben Cyne (ds) Péter s fiai: Dubou és Morouch, valamint testvére: Bekee birtoka, akiktől a király elveszi a Szalárd és Szatmár között vezető út vámját és visszahelyezi Székelyhídra. Papja 1332–7: évi 14 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 648). 1461.IV.8.: *Olazy*-i János **ü**: Sámson (KmJkv 1537); 1519.IX.29.: *Olazy*-i Móric **ü**: Szentpál Ko vm (3745); 1522.VI.26.: *Olazy*-i Móric **ü**: Gerend (3857). 1587: *Olazzy*, 1599: *Olazy* (Kiss, 695, 879). 1692: *Ollasi* (Mezősi 56). 1808: *Olaszi (Sváb-)* h. 1851: *Sváb-Olaszi*, Bi vm, dombon és völgyben. Lakja 358 **reform.**, 115 evang., 130 zsidó, 23 **r. kath.**, ref. és evang. anyaegyházakkal. Határa 3623 hold, ... F. u. Tihanyi József, Rhédey László, Szartory Károly, Ottlik Ferenc és Lajosnő, Draveczy Sándor, Osváth Ignác, Sárosy József, Némethy Gábor, Kovács Ferenc, Bernáth Vince, Rettegi Ádám, Fenyves József, Fosztó Károly, Végh János, Komáromi Györgynő (Fé 3: 160). 1888: **Ér-Olaszi (Sváb-Olaszi) Bi** Székelyhídi js (Je 309). 1913: **Érolaszi** Bi vm (Az). – 1909/19: Oláság, *Érolaszi*, L 745: **r 6** (126). Olosig = Su 2: 15. 1291–1851. – 1974: c. Säcueni {Székelyhíd kzs faluja} [11 C]

Olaszi 3. * Kr Hosszúolaszi (Oravicabánya-D, Szokolár mellett) 1449: p. *Hozyuolazy* Szokolárral együtt említik mint a Fejéregyháziak birtokát (Cs 2: 102. Hosszú-Olaszi). – Su 2: 340.

Olasztelek Uh (Barót-É hrs a Kormos-patak mellett) **István-kori temploma volt.** 1332: *sacerdos* de *Olasztelek* (Tr). 1566: *Olasztelek* (SzO II. 197). Olasz telepesek alapították; máig élnek itt Kolumbán és Markó nevű családok. Bethlen-kastély, várfal övezi; Daniel-kastély. A Daniel-kastély épület-együttese XVI–XVII. századi reneszánsz, majd barokk és részben a klasszicista építkezés jegyeit őrzi. 1602: *Olosztelek* (SzO V. 289). 1614: Olasztelek 21 családfő (Uh 8). 1635.VI.13.: *Oloztelek* Bardocz szék tartozéka; *Oloztelek*-i Markó Pál és Keresztes Ilyés széki megbízott (SzO VIII. 371). {1703–11} *Olaszteleki Kolumbán Ferenc fia: Sámuel* kuruc kapitány, 1737 Jákótelkén (Ko) birtokos (Gyalu 375/2). OKS és Vásárhelyi Anna fia: *Olaszteleki Kolumbán János* táblai írnok és hites jegyző, az 1737.III.21.-IV.18-i gyalui urbárium írója (417). 1808: Olasztelek ~ Orosztelek (120). Itt született *Kolumbán Lajos* etnográfus, *Nagy Ferenc* újságíró. 1840.aug.27. **Baróthon** tul **Olaszteleket** értük, itt egy rokkant ó szerü ház lelkes urához B. **Rauberhez** pillanatra be köszöntöttünk. A ház történetileg nevezetes – Brandenburgi Katalin menyegzőjére alkottatott (Tanárky). 1861: Olosztelek Uh (28). 1888: ≈ Uh Homoródi js (Je 553). 1913: Olasztelek Uh vm (Az). # Keöpeczi Sebestyén József: *Erdélyi renaissance-émlékek*. A Vargyasi Danielek kastélyai és címeres emlékeik Vargyason és Olaszteleken (Pásztortűz, 1927.13). Bíró: *Erdélyi kastélyok*, 50-51.

Janitsek J.: *Olasztelek helynevei* (NyIrK 1975.1). Kisgyörgy Zoltán: *A vargyasi és olaszteleki műemlék-kastélyok* (Aluta, 1976–1977.8-9). *Messzelátó* c. havi lapja van. 2004.VII.11. Duna Tv. – Oloştelec, 1909/19: Oleştelec {!}, *Ot*, L 790: r 42; m (126). > Tilişoara > Tălişoara = Su 2: 181. 1332–1854. – 1974: c. Brăduţ {Bardóc kzs faluja, D-i hrs} [37 B]

Olcs 1. Za (Nagyhalmágy-D, a Fehér-Körös b. p.) 1439: *Uthfalva*. Pesty szerint ma Ocs (?) Nagy-Halmágytól d. De úgy vélem, inkább az ugyanakkor Világosvár tartozékai közt föltűnő "Kisolch" felel meg a mai Ocsnak (Cs 1: 747). 1760–2: *Ocs*. 1808: Ocs Za (119). 1888: Ócs **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 549). 1913: Olcs Ar vm (Az). – 1909/19: Ociu, *Ocs*, L 451 : r 444 (124). = Su 2: 7. 1439 Olch (Csánki I. 747) {!}, 1760–1854. – 1974: c. Vaţa de Jos {Alváca kzs faluja ÉNy-ra} [33 B]

Olcs 2. Kisolcs Za (Körösbánya-ÉNy, a Fehér-Körös jp-i úton) 1439: *Kisolch* (Cs 1: 747). 1760–2: *Ocsisor*. 1808: Ocsisor (119). 1850, 1854: *Kis Ots*, Ocişor (Su). 1888: Ocsisor **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 549). 1913: Ócsisor Ar vm (Az). – 1909/19: Ocişor, *O*, L 391: r 388 (124). = Su 2: 7. 1439–1854. – 1974: c. Vaţa de Jos {Alváca kzs faluja ÉNy-ra} [33 B]

Olcsa Bi (Tenke-D, a Béli úton) 1552: *Olchya* (Jakó 309). 1587: *Oltsia* (Kiss 691). 1692: *Oltsa* (Mezősi 118). 1808: Olcsa (120). 1851: ≈, Bi vm, hegyes vidéken, 618 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa 2800 hold, ... Régi prépostsági templomának (**Praepositura Aiska seu Ochka**) alapkövei most is láthatók. A váradi deák **püspök** béli uradalmához tartozik (Fé 3: 160). 1888: ≈ Béli js (Je 553). 1913: Olcsa Bi vm (Az). – 1909/19: Olcea, *Olcsa*, L 633: r 608; m, zs (126). = Su 2: 15. 1552–1851. [20 B]

Olestró * KSz (Királydaróc mellett) 1423: *Olestro*, *Olesta*; 1715-ben predium (Petri IV. 158). – Su 2: 380.

Olloság Kr (Lugos-D) 1437: kenezius imperialis maiestatis (Zsigmond király) de *Olosag* in districtu Lugas (Cs 2: 54); 1439: *Olohsag* et Dragomerfalwa in tenutis oppidi Lugas et pertinenciis castri Zydowar; 1440: *Orsag* et Dragomerfalwa in provincia et pertinenciis oppidi Lugas. Tán megfelel Ollóságnak az 1485-ben és 1501-ben királyi emberek nevében felbukkanó *Arzag*, *Orzagh* (Cs 2: 35). 1582: *Olahság* (Ve: II. 225). 1593: predium *Olasag*, 1596: p. Olahság, 1650: *Oláhság*, 1783: pr. *Olloság* (Pesty: Krassó II/2. 82). 1808: Ollóság ~ Oláhság, (i) Olloshag (120). 1851: *Olloság*, Kr vm, 5 **kath.**, 511 **óhitű** lak., s anyatemplommal. F. {u.} Piacsek család (Fé 3: 162). 1888: Ollóság **KrSzö** Lugosi js (Je 554). 1913: Ollóság KrSzö vm (Az). – 1909/19: Oloşag, *Ollóság*, L 919: r 812; m, n (126). = Su 2: 15. 1437–1851. [42 B]

Olmos * Do (Cs 5: 389; 502: Sajó tartozéka volt).

Olmos * Ar (Németremete mellett) 1452: p. *Olnus* a Fejérháziak birtoka (Cs 1: 770). – Su 2: 380.

Olt folyó 1211/231 Pp: *aqua Alt*, 1222 Pp: ≈, *fl. Alt* Barca határa (Gy 1: 8221/2). 1307: *Olth* Földvár (Fe) határa (An 2:152). 1808: *fl* Aluta, Alt (7). – Olt

Oltárkő - Piatra Altarului.

Oltfalva * Cs (az Olt b. p., Dánfalva-DK) 1806: *Oltfalva* (28 V 71). 1808: Otfalva {!} (122) Hnt. 13: azh {!}. 1854: Oltfalva (Su). 1861: Oltfalu Cs (31). 1888: Csik-Oltfalva psz (t) Csikdánfalva (Je 277). – Su 2: 380. 1854.

Oltszem Se/Hsz (Málnás-D, az Olt jp-i úton; 560 m) *Vármege* dombocska a falu északi végén, az országút és az Olt között, a Mikó-kastély mellett, Olt 21 m, tszf 569,2 m; *Leánykavár* az Olt b. p., 50 m: földvár a Bodoki-hegység aljában (László F.). 1332: *Oloznui* [: *Olthzem*], 1333: **sacerdos** de *Oltzeme*, 1342: t. *Oltzeme* (Tr). 1366: Oltzemen, Olthzemen; 1567: Oltszeme (SzO I. 70, II. 214). 1614: Oltszem 36 családfő (Se 35). 1733: *Oltzimír*, 1750: *Olczimer*, 1760 – 2: *Olt Szeme*. 1808: Oltszeme, Altzen ~ Oltzen (121). *1854: *Rápolti Mózes* jegyző (–19..). 1861: Óltszeme Hsz (29). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 554). 1913: Oltszem Hsz vm (Az). 1968: Bodok faluja 3 km É-ra. 1969 L 679. Mikó-kastély gyermektábor. – Olţemir > Olteni = Su 2: 15. 1332–1854. – 1974: c. Bodoc [37 B]

Ólyom Hu (Vajdahunyad-ÉNy, hegyek közt) 1499: *Olyom*; 1507: *Wlm*. Hermán-nemzetség ivadécai; Pestesi Mátyás; Soklyósi Péter görgényi várnagy kapja királyi adományul; 1507: Fp. Czentúritól részben vásárlással Jófői Bási-birtok (Cs 5: 118-9). 1733: *Ulm*, 1805: *Ulm*. 1808: Ulm (177). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 706). 1913: Ulm Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Ulmi, *Ulm*, L 130 ort. r (189). Ulm = Su 2: 217. 1499–1854. – 1974: c. Cerbäl [33 D] {Cserbel kzs faluja} [Ulm 1981 Ř]

Ombod Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamos bp-i úton) 1373: *Vmbud*, 1414: *Ombod* (Maksai). 1393: *Wmboth*, 1433: *Onbod* (Cs 1: 482). Korai oklevelek híján kezdeteiről nem mondhatunk bizonyosat. Később a Szántai Petőfiak (1373) és Bátoriak (1393) uradalmának része (Maksai 185). 1808: Ombód (121). 1851: ≈, Sza vm, a Szamos mellett, 557 **reform.** lak., s anyatemplommal. Határa lapályos és igen termékeny; gyümölcsösei sok hasznot hajtanak, erdeje van. F. u. gr. Teleki (Fé 3: 162). 1888: ≈ Szatmári js (Je 554). 1913: Ombod Sza vm Szatmárnémeti js (Az). – 1909/19: Ambud, *Ombód*, L 890: r 5; m, zs (7). = Su 1: 38. 1373–1851. – 1974: c. Păulești {Szatmárpálfalva kzs faluja, K-i hrs} [2 C]

Omboz Do (Szék-DK) 1230: p. *Ombuzteleke*; 1320: t. Paulustelky ... cum silva *Vmbuz* ... 1329: v. *Omboz*. III. Béla király Lob és Tamás testvéreknek, a Wassok ősenek adta, s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette Lob fia Chama részére. 1324-ben Károly király átírta az adományt a Sukiak részére. 1329-ben Suki Mihály faluja; Tamás erdélyi vajda kirabolta és lakóin hatalmaskodott (Gy 2: 83). 1230: ≈ (Er I. 157). 1438: Szavai Domokost királyi parancsra örök adomány címen beiktatták Ombozba (KmJkv 96); 1444.VII.20.: *Omboz*-i Benedek és Kis Imre, Wass László familiárisai, ü: Cege (510); 1450.II.23.: *Omboz* felét kitevő birtokrészét Suki Mihály 35 Ft-ban zálogba adja Zalaházi Jánosnak és Lászlónak (806); 1468.IV.15.: Mátyás király parancsára *Omboz* volt Suki-birtokba beiktatták Csupor Miklós vajdát (1800); 1474.V.31.: *Omboz*-i Székely Zsigmond eljár Sukiak ügyében (2148); 1479: *Omboz*-on Sukiak részirtokosok (2281-2); 1489.VIII.1.: Ombozi Nagy Miklós ü: Potenciána asszony (2704). 1507.IV.7.: Szentmiklóson (Ko vm) lakó Ombozi Mihály (3405). 1523.IV.27.: Szf-i Mikola László – néhai Ombozi János gy: Miklós és Margit nevében – tiltja id. Ombozi Miklóst a két gyermek apai birtokrészei elidegenítésétől (3924); 1526.VIII.24.: Ombozy Miklós végrendeletében az *Omboz*-i **Szent Katalin-templom**nak tíz ménesbeli lovat ad (4166). Ld még KmJkv II. 998. 1529: *Omboz*. Báthory István bérbeadja az ombozi, nagy-, kisdevecseri és szováti dézmát Galaczi Istvánnak (Dé 9). 1579.V.25.: Joanni Ombozy ld Fráta (Dé 15). 1587: *Omboz*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 42). 1733: *Imbus*, 1750: *Imbuzu*, 1760–2: *Ombócz*. 1808: *Ombócz* olim *Ombócztelke* h., *Imbuz* val. 1861: Omboz Do (16). 1888: Omboz (Imbuc) **Ko** Mocsi js (Je 554). 1913: **Omboztelke** Ko vm (Az). – 1909/19: Imbuz, O, L 334: r 318; m, zs (96). > 1956: Mureșeni de Cîmpie = Su 1: 412. 1230–1854. – 1974: c. Pălăta {Palatka kzs faluja É-ra} [23 A]

Omlás 1. Bi {1335} Omlás szőlőhegy Várad és Fugyi közt (Gy 1: 628. Jofa).

Omlás 2. Fe/Sze (Vizakna-DNy) 1309: Alhelmum de *Omlus* ... eccl-rum rectores; Ailhelmi **plebani** de *Humlesz*; 1330: plebani de decanatu Sebus ... Nycolaus de *Omlus*; 1332–6: Nycolaus **plebanus** de {...} *Omlus*; 1383: p-m *Omlus* ... inter sedes nostras (regales) Cybiniensem et Zeredahel situatam una cum 4 v-is Olachalibus videlicet Gorozdorph cum Galusdorph, Graphandorph, Budinbach et Cripzbach. Talmácsi Corradus fiainak birtoka; Miklós és János 1319-ben harmadát átadják sógoruknak; Kácsik nb. Mihály fia Péternek és fiutód nemlétében felét is neki ígéri. 1322-ben mint Salgó-vár tartozékát adja át Talmácsi Miklós a királynak. 1383-ban határát leírták a hozzá tartozó 4 román faluval együtt (MR II. 308). Plébánosát 1309-ben a Sebes dékánátusbeli tizedmegtagadó kiközösített száz papok közt említik, akik a per végén megfizetik a pápai kiküldött járandóságát. Utóda, aki 1330-ban a püspöki cenzust megtagadó papok között szerepel, 1332 I: 22 régi báni, 1332 II: 3 penza, 1334 II: 20 verőcei, 1336 I: 1 lat pápai tizedet fizet (Gy 2: 176). 1309: *Omlas* (An 2: 551). 1378: v. *Homlas* (Ub II. 482). 1456: *Omlas*, 1478: *Amlas* (Su). 1505: *Omlasz* (Scheiner 52). 1508: *Hamlaz* (Berger 54). 1733: *Omnas*, 1750: *Amnas*. 1808: *Omlás* h., *Hamlesch* vel *Omlesch* g., *Amláse* val. 1861: ≈, ≈, Amnás Sze (34). 1888: ≈ (Hamles,

Anmas[!] **Sze** Szerdahelyi js (Je 554). 1913: Omlás Sze vm (Az). – 1909/19: Amnaş, *O, H, L* 1695: r 376; n (7). = Su 1: 38. 1309–1854. – 1974: c. Sălişte {Szelisye kzs faluja É-ra} [35 C]

Omlásalja BSz (Bethlen-Ny hrs a Nagy-Szamos b. p.) 1334: *Banathelek, Banateluk*; 1414: *Omlasalya* (Kádár V. 279). 1493.II.22.: Bethleni Bernát *Omlasallya* birtokbeli részét eladja te: Miklósnak (KmJkv 2846); 1544.XII.6.: Bethleni Farkas Árpástó és *Omlasalia* birtokbeli része felét, gyermekkorától fogva tett hűséges katonai szolgálatai jutalmaként, örökösen Pesti Bornemisza Ferencnek vallja (4844). 1585: *Szakadás alatt* (Kádár V. 279). 1733: *Malucz* alias *Omlasallya*, 1750: *Omlásallya, Malner*, 1760–2: *Omlás* seu *Malutz*. 1808: Omlásallya, Malucz (121). 1861: Omlás-Alja, Malucz BSz (19). 1888: ≈ (Maluciu) **SzD** Bethleni js (Je 554). 1913: Omlásalja SzD vm (Az). – 1909/19: Măluţ, *Oa, L* 549: r 539; zs (109). = Su 1: 385. 1334–1854. – 1974: c. Braniştea {Árpástó kzs faluja, K-i hrs} [13 D]

Omnium Sanctorum Villa : villa Omnium Sanctorum : Mindenszent.

Omor 1. Kr (Denta-ÉK hrs a Berzava bp-i úton) [1319]: comes Joannes officialis magistri Galli de v. *Humur*; 1341: magister Gallus nob. de *Vmur*; 1343: ≈ Ladislaus f. m-i Galli nob. de *Wmur* ~ *Vmur*. 1319 körül Omori Gál mester tisztje tiltakozott, hogy urának 1 kepe szénáját Gergely mester Szentgyörgybe vitte. 1341-ben Gál mester kiegyezett Towka temesi ispánnal. Gál fia László 1343-ban Temes és Krassó vm-i birtokai (köztük Gatal: Gátalja) felét átengedte nővérének, Klárának és jegyesének: Szeri Pósa fia Balázsnak (Gy 3: 491). 1370: az Omori Cselnök ~ Csolnok család birtoka volt (Cs 2: 110. Cselnök); 1394: **plebanus** de *Omor* (Cs 2: 105). 1779-ben Szeged környéki **katolikus** telepések alapították újra. 1808: *Omor* val. 1851: ≈, Te vm, a Berzava mellett. Van 500 (magyar) **kath.**, 400 n. e. **óhitű** lakosa, óhitű temploma, 28 2/8 urbéri telke. F. u. a kamara (Fé 3: 163). 1888: ≈ **Te** Dettai js (Je 554). 1913: Omor Te vm (Az). – 1909/19: Omor, *O, L* 1401: r 329; m, n, szerb (126). > 1964: Roviniţa; > Roviniţa Mare = Su 2: 86. 1341–1964. – 1974: c. Denta {Denta kzs faluja} [41 B]

Omor 2. Kr (Denta-K) 1895-ben alapított falu. 1921: *Kisomor* (Su). – 1921: Omorul Mic (Su). > 1964: Roviniţa Mică = Su 2: 86. 1895, 1921, 1964. – 1974: c. Denta {Denta kzs faluja} [41 B]

Omor 3. * Kr (a Karas vize b. p., Orabicabánya-ÉNy) 1690–1700, 1723. tk, 1761, 1779: *Omor* (Pesty: Krassó II/2. 83). – Su 2: 380.

Ompoly vize: Gyulafehérvár alatt DK-re j. f. a Marosba ömlő folyó **1271:** *Ompoy*. 1498.IX.22.: Borbánd és Kisfalud határán, az *Ompay* folyó mellett 300 holdnyi szántó föld (KmJkv 3070). 1808: *fl* Ompoly ~ Ompoj, Ampulus AF (121). – Ampoi

Ompoly 1. Fe (Gyulafehérvár-NyÉNy, az Ompoly j. p.) [1313–24]: p. *Ompoycza*. 1320 táján területe vitatott volt a káptalan s az igeni és krakkói telepések között, Lampert országbíró a krakkói és igeni telepéseknek ítélte (+1293, [1313–24] Gy 2: 176). 1332: *Ompoycza*, 1338: ≈ (Tr). 1471.VI.3.: *Ompaycza*-i Benedek püspöki jobbágy Fehérváron (KmJkv 2027). 1733: *Ampoicza*, 1760–2: ≈. 1808: *Omplyicza* vel *Ompoicza* h. 1861: Ompolicza AF (6). 1888: Ompolyicza (Ampolicza) **AF** Magyarigeni js (Je 555). 1913: **Kisompoly** AF vm (Az). – 1909/19: Ampoiţa, *O, L* **912 ort. r** (7). = Su 1: 38. 1293, 1299 {Téves. = Regulustelke > Ompolykisfalud}, 1320–1913. – 1974: c. Meteş {Metesd kzs faluja ÉNy-ra} [34 B]

Ompoly 2. AF (Zalatna-ÉNy, az Abrudbányai úton) 1888: Valea-Doszului Magyarigeni js (Je 712). 1913: **Nagyompoly** AF vm (Az). – {Su-ban nincs; sajtóhiba lehet az oka. Vö. 1: 194: Dealul Roatei ... Izvorul Ampoului; 2: 227: Valea Dosului v. Izvorul Ampoiului} > Izvorul Ampoiului [34 A]

Ompolygyepü Fe (Metesd-Ny, az Ompoly bp-i Zalatnai úton) 1733: *Praesaka*, 1750: *Preszaka*, 1760–2: *Ompoly-Preszáka*. 1808: Preszáka (Felső-), Ober-Pressendorf, Preszáka de szusz (132). 1913: Ompolygyepü **AF** vm Magyarigeni js (Az). – 1909/19: Presaca, *Ompolypreszáka*, L 640: r 629 (140). Presaca Ampoiului = Su 2: 60. 1733–1854 {1913}. – 1974: c. Meteş {Metesd kzs faluja} [34 B]

Ompolykövesd Fe (Zalatna-DK hrs az Ompoly j-p-i úton) 1733: *Petreselyem*, 1750: *Petrinscheni*, 1760–2: *Petrosány*. 1808: Petresán, Petrezán (127). 1861: Petrosán AF (6). 1888: Petrosán (Petrinsej) AF Magyarigeni js (Je 577). 1913: Ompolykövesd AF vm (Az). – 1909/19: Pátránjeni, *Petrosán*, L 1066: r 1045 (131). Pátríngeni = Su 2: 31. 1733–1854 {1913}. – 1974: or. Zlatna {Zalatna vs faluja} [34 A]

Ompolymező Fe (Metesd-DNy hrs az Ompoly j. p.) 1733: *Pojana*, 1805: *Pojána*. 1808: Pojana ~ Polyána (130). 1861: Poljána AF (6). 1913: Ompolymező AF vm (Az). – 1909/19: Poiana, *P*, L 549: r 536 (137). Poiana Ampoiului = Su 2: 51. 1733–1854 {1913}. – 1974: c. Metes {Metesd kzs faluja} [34 B]

Ompolyszáda AF (1806: Metesd-D, az Ompoly j. p.) 1808: Gaurány, Grubendorf, Gauru (58). 1861: Gaurán AF (5). 1888: Gaurény AF Magyarigeni js (Je 341). 1913: Ompolyszáda AF vm (Az). – Su 1: 253: Găureni v. Văleni; 2: 16: Ompolyszáda v. Vălenii {!} [34 B Ø]

Oncokfalva Hu (Hátszeg-DNy) 1439: p. *Onczokfalwa*, *Onchokfalwa* in d-u Ha.; 1520: p. *Onchok*. rb. Kendefi, Kenderesi, rb. Oncsokfalvi ~ Oncsok, Szentpéteri-birtok (Cs 5: 119). 1733: *Utsúk*, 1750: *Ucsuk*, 1760–2: *Untsukfalva*. 1808: Uncsokfalva (177). 1861: ~ Hu (24). 1888: ~ (Uncsuku) Hu Hátszegi js (Je 706). 1913: Uncsokfalva Hu vm (Az). – 1909/19: Unciuc, *Uf*, L 242: r 239 (189). = Su 2: 217. 1439–1854. – 1974: c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs faluja ÉK-re} [43 B]

Ondó (Ondótelke, Tárcsaháza) * Ko (Kolozsvár-ÉK) 1214: Martinus de v. *Vndou*; 1326: t. *Vndoteleke*; 1352. p. ~ a. n. *Tarchahaza*. 1214-ben Dereg-i Miros vádolta falubelijeit, s Ondói Mártont és Fodot-iakat. A pusztává vált „Ondótelek” 1326-ban Zsuk határosa. 1352-ben Ondótelke, más néven Tárcsaháza Kolozsvár kezére jut (Gy 3: 365). 1214: ~ (Er I. 68). 1377: t. civitatis Cluswara ~ a.n. *Ondoteleke* vocata; 1380: t. civium de Clusuar *Wondotelek* vocata. Kályániak bírták, tőlük zálogon, majd örökáron Kolozsvár városé (1326-tól Cs 5: 389). Ma psz Kolozsvártól ÉK-re. 1808: *Tarcsa* junct. cum Apahida. 1808: *pr Tarcsa* (A Apahida) (166). Hnt. 13: azh {!} – Su 2: 420.

Ónod * Sza (Piskolt és Vasad közt) 1284: *Onod*, *Lazlowthelwk*, *Laczlotheleke*; 1333: *Anad*, 1417: *Onadteleke* deserta, 1429: *Ounad*, 1504: *Onaad*. A falu két első ismert tulajdonosa közt egy László nevű is szerepel (1284); a későbbi Lászlótelek elnevezéséből tehát XIII. század végi alapításra lehet következtetni. Az alapítók a Reszegei családdal állottak kapcsolatban. Családjuk kihalta után az egri püspök (1333), majd a Reszegiek (1417) és a pálás atyák lettek a birtokosok (Maksai 185). – Su 2: 380.

Ónok Do (Doboka-ÉK) 1317: v. *Onuk*. István fiai birtokolták; elkobzás után a király Kökényesrénd nb. Mykudban fia Miklósnak adta (Gy 2: 83). 1317: István fiai: Ágoston, János és Petheu *Onuk* faluját Mykud bán fia Miklós dobokai comesnek iktatják (An 4: 463). 1439: *Olnok*-i Illés *deák* mások nevében is ellentmondott Kusalyi Jakcsok birtokbaiktatásának (KmJkv 155); 1441.VI.30.: *Olnok*-i Herczeg Mihály ü: (Maros)Csúcs (334); 1444: *Olnok*-i Herczeg Mihály és *Olnok*-i Péter bevallást tesz Szilvásiak perében (502); 1449.X.30.: *Olnok*-i András ü: Farnas (765); {1460.VIII.} *Olnok*-i Herczeg Mihály ü: Alsóbalázsfalva (1472); 1461.VII.7.: *Olnok*-i Herczeg Mihály ü: Kalota 1. (1578); 1466.XI.13.: *Olnok*-i Herczeg Mihály ü: Föld 1. (1703); 1473.III.11.: *Olnok*-i néhai Herczeg Mihály fia János – te: Pál nevében is – *Olnok*-on hét jobbágytelkét, amelyeken Vas Tamás, Tőke László, Barla Demeter, Bertalan, Széki Gergely, Varga Albert és Magyar Péter lakik, 24 Ft-on zálogba adja Kodori Gál magisternek (2090); 1476.V.25.: Herczeg János üv, *Olnok*-on lakó Bereczk Albertet és Antalt, Máté Tamást és Ambrust is (2210); 1480.X.26.: *Olnok*-i Herczeg Jánosné Iregi Erzsébet üv (2309). 1482.VI.29.: *Olnok*-i Herczeg János, Bereczk Albert ü: Szamosfalva (2377); 1482.VI.30.: Üöket ü: Kolozsvár (2378). 1482.VII.5.: *Olnok*-i Herczeg János ü: Kapus 2. Ko vm (2381). 1482.VII.30.u.: *Olnok*-i Herczeg János ü: Teremi Péter kolozsvári polgár (2387). Ld még KmJkv II. 998. 1587: *Olnok*. – E: fl. 10, A: fl. 1 den 66 (Dé 41). 1733: *Onak*. 1808: *Onak* vel *Unok* h., *Unokul* val. 1861: *Onak*, Birle Do (16). 1888: *Onok* (Búrla, Birle) **SzD** Szamosújvári js (Je 555). 1913: Ónok SzD vm. –

1909/19: Bârlea, *Onok*, L 433: r 424 (15). 1956: Bîrlea = Su 1: 82. 1317–1854. – 1974: c. Cornești {Magyarszarvaskend kzs faluja D-re} [23 A]

Ónostó * **KSz** (Szilágycseh táján) 1505: pr. *Onosthew*, 1512: *Onostheo*, 1545: *Onosthew* (Petri IV. 159). Kelence és Nagyszeg faluval együtt említik. – Su 2: 380.

Ontelke Ko (Su) : Anttelke (Györfynél).

Opaticza Te (1888) : Magyarapáca.

Opaty * **Ar** (a Maros b. p., Lapusnyak mellett) 1440: *Opaty*, 1477: *Owopathy* Solymos vár 16. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1440: *Opath*, 1477: *Ovapachy* (Pesty: Krassó II/2. 84). – Su 2: 380.

Opheliafalva Te 1888: Opheliafalva, telep (t) Székás Te Lippai js (Je 555). – Ofelia = Su 2: 9. 1956. {1981 Ø}

Oplid * **Sv?Fe/FF** (Segesvár táján, Dombos mellett) 1231: v. *Oplid* (Tr). – Su 2: 380. {Esetleg Váldhíd lehet}

Oprisafalva 1. * **Kr** (Lugos táján) 1400 k.: p. *Oprissafalwa*. Krassó vm északi vidékén feküdt (Cs 2: 105). – Su 2: 380. {Fagyomag faluval együtt említik}

Oprisafalva 2. * **Za** (Ácsva mellett) 1439: *Oprisafalva* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 741). – Su 2: 380.

Orad * **Ko** (Kolozsvár-Ny; ma Méra és Andrászáza határrésze) 1343: p. *Orad* (Cs). 1343.V.1.: t. *Orad*, prope fl-m Nadas. **Apátság**i birtok {Nádas} > Andrászáza hrs (DI 28 726. Szr. reg. MOL). 1358: part. terre *Orath*, *Oraat*; 1378: t. *Oragh*, *Orath*; 1415: particula terre *Orathfelde*; cca 1420: t. *Orad*, monticulum rotundum *Orathhalma* ~ *Oradhalma*; 1433, 1447: t. *Orad* (Cs 5: 389. Nádas (azaz Magyar-Nádas) ... vidékén feküdt). {Hibás!} 1447–1941: Szucság és Méra *Orat* hr. # KszHn 1942. 252. – Su 2: 380. 1343–1420.

Oravicabánya Kr (Resicabánya-DNy) < Oravica 1-2. összeépülése. **Oravica 1.** 1690–1700: *Oravicza* (Pesty: Krassó II/2. 84). 1808: **opp.** Oravica (Német-), Deutsch-Orawitz (121). 1828: **opp.** montanum camerale German Oravicza, Kholdorf (Nagy, I. 180).

Jeles szülöttei:

1791.VIII.3.: **Maderspach Károly** kohómérnök (–1849.VIII.23., Ruszkabánya).

1840.IX.1.: **Sipeki Balás Árpád** mezőgazdasági szakíró, tanár (–1905.V.3., Bp).

1851.I.27.: **Szentkirályi Ákos** gazdasági szakíró (–1933.V.23., Kv).

1888.III.31: **Fitz József** könyvtáros, nyomdász- és könyvtörténész, az OSzK főigazgatója (–1964.IX.12., Bp).

1808: Oravica (Oláh-) (121). 1828: **opp.** montanum camerale German Oravicza, Kholdorf (Nagy, I. 180).

1828: Valach Oravitza (Nagy, I. 180). 1888: Oravicabánya **KrSzö** Oraviczai js szh, 1888: ház 921, L 4250 (Je 555 & Marillavölgy, -Y-). 1888: Román-Oravicza **KrSzö** Oraviczai js (Je 607).

1913: Oravicabánya KrSzö vm (Az). – 1909/19: Oravița-montană, *Ob*, L 4314: r 1487; n, m, szerb, cseh, szlovák (127). » Oravița = Su 2: 17. 1690–1700, 1828–1851. **Oravica 2.** 1808: Oravicza (Oláh-) (121). 1828: Valach Oravitza (Nagy, I. 180). 1888: Román-Oravicza **KrSzö** Oraviczai js (Je 607). 1913: **Oravicafalu** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Oravița-română, *Ro*, L 2542: r 1659; n, m, zs, szerb (127). » Oravița [42 C]

Orbágy * **Te-Szö** (Miháld/mehádia táján) 1413: keneziatus possessionis *Orbagy* in districtu Mihald; 1440: *Orbagh*, 1447: *Wrbachyen* (Cs 2: 54). – Su 2: 380. {P}

Orbaiszék (Utóbb Háromszék része). Orbaisensis sedes, der Orbaische Stuhl in Siebenbürgen (Graeves 151).

Orbest * **Hu** (Illye és Brettye közti vidéken) 1468: p. *Orbesth.* Illyei Dienesiek birtoka (Cs 5: 119). 1539.XI.8.: Illyei Péter deák Illyei Dienesiek nevében tiltja János királyt, hogy *Orbest* birtokbeli részüket eladományozza (KmJkv 4726). – Su 2: 380. 1468.

Orbó patak Dobokában **1269**: iuxta aquam *Orbo* (Gy 2: 61). Boctelek Szamosjenő táján. > Lozsárdi patak.

Orbó 1. Fe 1. (Enyed-DDNy, j. o. a Marosba ömlő Orbó j. p.) {**XIII-i templomrom**} **1282**: t. *Vrbo*; 1285: ≈; [1294–5]: t. *Wrbo*; 1295: t. Beld a parte v-e *Orbo*; 1331: Michael --- de *Wrboy*; 1332–4: Symonis **sacerdos** de *Orbow*. 1282-ben megállapodtak a Gyógyiak és az erdélyi **káptalan** Orbó vitatott határai felett, s leírták a káptalant illető birtok régi határait. 1294/5-ben a Gyógyiak 50 magyar, szász és székely birtokossal esküt kell tegernek arra, hogy Orbó földjéről nem hajtották el a kanonokok juhait, marháit, s az ottani erdők kivágásával nem okoztak 40 M kárt, a kanonokok pedig arra, hogy orbai népek nem okoztak 30 M kárt Gyógyi Miklós comes ottani kúriájának felégetésével és jobbágyai 3 ökrének elhajtásával. 1285-ben IV. László király megerősíti a káptalant birtokában. 1299-ben leírták Enyeddal közös határát. 1331-ben Orbai Mihály a káptalan váradjai révjövedelmével kapcsolatban jár el. Papja 1332 I: 80 d, 1332 II: 4 pensa, 1333 I: 3 p 20 d, 1334 I: 102 d és 40 montán d, 1334 I: 3 p, 1335 I: 80 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 177). 1573: az enyedi uradalom részeként Bekes Gáspár, 1585: Kamuti Balázs birtoka. Magyar lakossága az 1600-as években kipusztult, helyükbe románok települtek. 1707: **Görögkatolikus fatemplom**. 1733: *Magyar Girbo*, 1750: *Magyar Gerbou*, 1760–2: *Alsó Orbó*. 1808: *Orbó* (*Magyar-* vel *Alsó-*) h., *Girbová ungureszk* vel *de dzsosz* val. 1861: M-O AF (6). 1888: Alsó-Orbó **AF** Nagyenyedi js (Je 207). L 1910: 658; 1956: 636 (Le). 1913: **Alsóorbó** AF vm (Az). 1992.XII.21.: Hunyadi János templomának maradványai; köztük szántóföldek. RTV. – 1909/19: Gârbova-de-jos, *Ao*, L 650: r 624 (78). Gârbova de Jos = Su 1: 265. 1282–1854. [34 B]

Orbó 2. Fe 2. (Enyed-Ny, Felső- és Alsóorbó közt) 1505: *Középorbo* {!} (Iczkovits 60). 1733: *Girbovicza*, 1750: *Gerboviza*, 1760–2: *Közép Orbó*. 1808: Orbó (Kis-, Közép-), Klein-Orbau, *Girbová de minslok ~ Girbovicz de minslok* (121). 1861: Közép-Orbó AF (5). 1888: Közép-Orbó (Girbovitza) **AF** Nagyenyedi js (Je 454). 1913: **Középorbó** AF vm (Az). – 1909/19: Gârbovița, *Ko*, L 435 **gkat. r** (78). Gârbovița = Su 1: 265. 1505–1854. [34 B]

Orbó 3. Fe 3. (Enyed-Ny, az Orbó felső völgyében) 1505: *Felsőorbo* {!}, **Oláhorbo** {!} (Iczkovits 60). 1733: *Felső-Girbo*, 1750: *Felső-Gerbou*, 1805: *Girbo*. 1808: Orbó (Felső-), Orbau, *Girbová de szusz* (121). 1861: Felső-Orbó AF (5). 1888: Felső-Orbó (Girbova din szusz) **AF** Nagyenyedi js (Je 325). 1913: **Felsőorbó** AF vm (Az). – 1909/19: Gârbova-de-sus, *Fo*, L 802 **ort. r** (78). Gârbova de Sus = 1: 265. 1505–1854. [34 B]

Orbó 4. Szh (Szerdahely-D) **1291**: *Wrbou*-i Dániel comes, Herbord *Wrbou*-i ácsmester; ld. Fehérvár (Er I. 480). 1309: András *Orbou*-i **pap** (An 2: 664). 1332: *Trikow* [: *Orbov*], *Orbov*; 1336: *Orkov* [: *Orbov*] (Tr). 1488: *Vrbogen* (Berger 53). 1506: *Orbo* (Scheiner 151). 1733: *Gerbova*, 1760–2: **Szász Orbó**. 1808: Orbó (Szász-), Uerbegen, *Girbo ~ Girbová ~ Urbegen* (121). 1861: Sz-O, Urwegen, *Girbová Szh* (37). 1888: Szász-Orbó (Urwegwn, Garbova) **Sze** Szerdahelyi js (Je 640). 1913: **Szászorbó** **Sze** vm (Az). – 1909/19: Gârbova, *Szo*, *Uw*, L 1868: r 931; n (78). Gârbova = Su 1: 265. 1291–1854. [35 C]

Orbó 5. BSz (Dés-É) 1315: *Vrbou* {ld Magyarlápós} (An 4: 109). 1325: *Wrbo*, 1335: *Orbo* (Tr). 1393: *Orbou* (Kádár V. 292). 1502.XII.13.: L. Bánffy János *Arbo* nevű egészbirtokát 2000 arany Ft-ért eladja István moldovai vajdának és fiának: Bogdának (KmJkv 3263). 1553: *Arbo*, 1566: **Oláh-Orbo**, 1613: *Csicsó-Orbo* (Kádár). 1733: *Gorbo*, 1750: *Garbou*. 1808: Orbó (Felső-), Orbau, *Girbó* (121). 1861: F-O **BSz** (18). 1888: F-O (Girben) **SzD** Dési js (Je 325). 1913: **Désorbó** **SzD** vm (Az). – 1909/19: Gârbou, *Fo*, & Leurda (Leurda), Sălătruc (Szalatruc), L 1073: r 1036; zs (78). Gârbaul Dejului = Su 1: 264. 1315–1854 {1913}. [13 C]

Orbó 6. Ksz (Tasnád-DK) **1213**: villa *Vrsei* (P); 1475: *Orbo* (Cs 1: 561; Petri IV. 156). 1455.I.20.: L. Bánffy László, testvérei nevében is, *Orbo* nevű birtokukat zálogba veti Odvardus Italicus dési királyi sókamarásnál (KmJkv 1178); 1538.VI.2.: Eördög Péter özvegye: Fruzsina *Orbo*-i részét eladja te: Szentkirályi Ferencnek (4640); 1549.X.4.: *Orbo*-n Désháziak részbirtokosok (4967). 1854: *Orbo* (Su). 1888: Orbó **Szi** Tasnádi js (Je 555). 1913: **Tasnádorbó** Szi vm (Az). – 1909/19: Orbou, *Orbó*, L 303: r 271; m, zs (127). > Orbău = Su 2: 18. 1213, 1475, 1854. – 1974: c. Cehal {Magyarcsaholy kzs faluja} [11 B]

Orbó 7. To (Radnót-ÉK, a Maros j. p.) 1733: *Oarba*, 1760–2: *Maros Orba*. 1808: Orbó, Orbau, Oarbá ~ Varbá (121). 1861: O, Vorbu To (11). 1888: Maros-Orbó (Oarba de Muresiu) **TA** Marosludasi js (Je 495 & Csapó-Szent-György telep). 1913: **Marosorbó** TA vm (Az). – 1909/19: Oarba, *Mo*, L 663: r 574; m (123). Oarba de Mureş = Su 2: 5. 1733–1854. – 1974: c. Iernut {Radnót kzs faluja} [23 D]

Orczyfalva Te (Temesvár-É, az Aradi úton) 1318: *Kokaach*, 1333: *Kakot*, 1334: *Tot* [: *Totkakot*], 1335: *Kokoth* (Tr) egyházas hely. 1467: p. *Kakath* et *Tothkakath*, 1487: *Kakath* (Cs 2: 44). 1725: *Kokot* (Mercy-tk), 1761: *Koket* (Borovszky: Temes 84). 1808: Orczidorf, Orczifalva, (i) Kokoda, Kokota (121). 1851: *Orczifalva*, Te vm, Arad és Temesvár közti országutban, saját postahivatallal. Van 1900 **kath.**, 60 n. e. **óhitű** lak., paroch. temploma, 150 egész urbéri telke. Róna határa első osztálybeli; lakosai szép lovakat tartanak, s híres buzát termesztnek. F. u. b. Sina György (Fé 3: 166). 1888: ≈ (Kokota) **Te** Vingai js (Je 555). 1913: Orczyfalva Te vm (Az). – 1909/19: Cocota, *Of, Od*, L 2653: r 64; n, m (52). Orţişoara = Su 2: 21. 1318–1913. [31 D]

Ordasmező Hu (Zalatna-Ny) Pojana és Valeajepi egyesülése. Algyógyi js (Révai). 1511: p. *Poyan*, 1518: v. *Poyon* (Cs 5: 126). 1805: *Valye Jepi*. 1854: Válya Jepi, Valea Iepi (Su). – 1909/19: Poiana, *Pojána*, L 626: r 607 (137). = Su 2: 50. 1511–1854. Valea-Iepii, *Valeajepi*, L 517: r 514 (192). > 1964: Poenița = Su 2: 49. 1805, 1854, 1964. > 1974: Poienița c. Balşa {Balsa kzs faluja ÉNy-ra} [34 A]

Ordományos {'irtás ~ irtásföld'} * **Ko** (Bánffyhunad-DK, Körösfő hrs Sárvásár felé) 1391: via que ducit de Saluasara in *Ordomanus*; = p. ≈. 1455: via que ducit de p-e Salwasara ad p-m = (Cs 5: 390). # KszHn 1942. 128. – Su 2: 380. 1391, 1455.

Orest TA 1888: Orest, telep (t) Felsőpodsága TA Torockói js (Je 556).

Orlát Fe>Sze (Gy 2: 178) < Váralja-falu.

Ormán(d) * Te (Detta táján, Újpecs mellett) 1405: *Vrman*, 1416: *Ormand* ~ *Orman* (Cs 2: 54). – Su 2: 421.

Ormány {< szn: 'Erdő'} **BSz** (Szamosújvár-Ny hrs) **1292**: *Vrman* Péntek déli hrs (Er I. 511). 1312: *Vrman*, 1333: **sacerdos** de *Orman*, 1338: *Urman*, 1348: v. *Orman* (Tr). 1385: *Ormany* (Bánffy I. 376). 1473: *Ormand* (Kádár V. 298). 1482.IV.13.: *Orman*-i Székely János **ü**: Koronczói Nagy Domokos csicsói várnagy (KmJkv 2352). 1551: Ormán (Kádár). 1583.IV.8.: *Ormany* avagy Keroy dézmától > Monostorszeg (Dé 17). Ormány **1587**: *Orman*, *Kereo*. – E: fl. 55 den. 50, A: fl. 18 den. 50 (Dé 49). 1733: *Ormány*. 1808: Ormány (121). 1861: ≈ **BSz** (19). 1888: ≈ **SzD** Szamosújvári js (Je 556). 1913: Ormány SzD vm (Az). – 1909/19: Orman, *Ormány*, L 601: r 537; m (127). = Su 2: 19. 1292–1854. – 1974: c. Iclod {Nagyiklód kzs faluja É-ra} [13 C]

Ormingya Hu (1913) : Györménd Za.

Orodinum : Arad.

Oros Bi (1808) : Orosztelek.

Oros(i) * Bi (Gyapjú-É) **1279**: v. *Vrus*; 1284: v. *Vrusi*, 1291–4: in *Wrusy*; 1314: p. *Wrusy*. 1279-ben IV. László király Kany-i Tamástól mint erőszakosan elfoglalt birtokot elvette és Borsa nb. Tamás ispánnak és rokonainak adta. 1284-ben Tamás fiai és rokonaik átadták híveinek: Dees mesternek és testvéreinek: Dénesnek. 1314-ben Dees fiai osztozásakor Solumus, Miklós és László

aradi prépost kapja. Egyházának papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek (Gy 1: 649). 1398: *Orozy*, 1552: *Orossy* (Jakó 309)., 1692: *Oroszy* (Mezősi, 120). 1808: *Orosi* (*Kis-*) h. Hnt. 13: Kisoroszipusza » Gyapju Bi vm (Az). – Su 2: 425, Wrusy, 1291–1692.

Oroszbérce (Su) : Bozkút.

Oroszfája Ko (Teke-DNy) [1270–1272] V. István király az Erked, *Wrufaya* és Köbölkút között fekvő Solymos nevű földet Fatai Hermannak adományozza (Er I. 302). 1297: *Orufaya*; 1335: Stephanus f. Dominici de *Wrufaya*. Nevét orosz származású, Orosz nevű, vagy „orosz“ (ajtónálló) foglalkozású birtokosáról kapta. 1297-ben egy Erked, Oroszfája és Köbölkút közötti földet adtak el (ld. Solymos). 1335-ben az erdélyi káptalan tiltakozott, hogy Oroszfáji István a királlyal magának adatta Nyulast és Komlóst (Gy 3: 365). 1439: nobilis de *Wrufya*; 1461: c.q. *Orosfaya* nobilius etc., Erdelj ac Nicolai de Vyzakna; 1510: p. *Orosffaya*. Oroszfáji, Ródi Cseh, Galaczi, Sk. Erdélyi, Toroszkai, Zalaházi, Apafi, Tuzsoni s más birtokosé. Jbn 1426: Sós Mátyás; 1464: Czigán Pál, Barta István, 1500: Egyed Mihály, Péter Gáspár, Wegh Ferenc, Kása László (1297-től Cs 5: 390). 1441.VI.30.: *Orosfaya*-i Miklós ü: (Maros)Csúcs (KmJkv 334); 1442.II.11.: *Orosfaya*-i Miklós ü: Zalatna (422); 1444.VII.21: *Orosfaya*-i Orbán te: István nevében is kijelenti, hogy *Orosfaya*-i Miklós eleget tett a familiárisa: Lompéti László által megölt Ákosfi Antal vérdíja felől (512); [1451?] *Orosfa*-i Miklós 25 Ft-on zálogba veszi Ósi János komlói birtokrészét (998); 1455.X.13.: *Orosfaya*-i néhai Mátyás fia Miklós és fe: Andorjásfalvi Margit s leányaik: Margit s Anna Cserged hatodrésztét elcserélik Szakál negyedrészéért (1226); 1459.V.20.: Uők ezt Héderfáji Istvánnak ajándékozzák (1352); 1546.IV.22.: Tomori Miklós és felesége zálogba adja Halábori Györgynek *Orosfaya*-n Ercsi László és Márk jobbágy telkét (4884). Ld még KmJkv II. 999. **1587: Orozfaya**. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 60). 1733: *Oroszfaja*. 1808: *Oroszfája* h. 1861: ≈ Ko (14). 1888: ≈ Mezőörményesi js (Je 557). 1913: Oroszfája Ko vm (Az). – 1909/19: Orosfaia, *Of*, L 806: r 570; m; 13 zs (127). = Su 2: 20. 1297–1854. – 1974: c. Milaş {Nagynyulas kzs faluja, É-i hrs} [23 B]

Oroszfallu 1. Ké/Hsz (Kézdivásárhely-D; 553 m) 1567: *Oroszfallw* (SzO II. 222). 1568.V.24., Gyfv: II. János király meghagyja Telegdi Mihály székely kapitánynak, hogy *Oroszfallut*, melyet „lófejektől elválva“ Kiskendi Baládfy Ferenc Küküllő vm-i főispánnak adományozott, bocsássa az adományos kezébe (SzO VIII. 292) 1614: Oroszfallu 29 családfo (Ké 28). 1760–2: *Oroszfallva*. 1808: Oroszfallu (122). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ **Hsz Kézdi** js (Je 557). 1913: **Kézdioroszfallu** Hsz vm (Az). – Rusfalău > Ruseni = Su 2: 89. 1567–1913. » Țirgu Secuiesc {Kézdivásárhely}

Oroszfallu 2. * Hu 1. < Apáti.

Oroszfallu 3. Hu 2. (Kalán-D, a Sztrigy bp-i úton) 1453: *Oroszfallw*. ♂Déva vár tartozéka. Ue hs 1470: kenesiatus p-is nostre (**regis**) *Rws* in d-u castris nostri Hwnyad; kenézségét Monyorórsdi Mares fia Uprinak adta Mátyás király. 1482: p. *Rws*; 1499: p. *Oroszfallwa*; 1506, 1510: v. *Rws* (Cs 5: 119). 1733: *Russi*, 1750: *Rusch*, 1805: *Rüsz*. 1808: Russ (139). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 611). 1913: Russ Hu vm (Az). – 1909/19: Ruși,*Russ*, L 323: r 258; m (149). = Su 2: 90. 1453–1854. – 1974: c. Bretea Română {Oláhbretteye kzs faluja É-ra} [34 C]

Oroszfallu 4. Sza 1. (Nagybánya-DK) 1411: *Oroszfallwa*, 1491: p. **wolachalis** *Oroszfallwa* (M). 1411, 1491: *Oroszfallwa* (Cs 1: 482). A Nagybánya által saját határában a XIV. század végén megtelepített, később egy időre a Drágfiak kezére jutott román faluk egyike (Maksai 185). 1808: Oroszfallu (122). 1851: ≈, 423 **gör. kath.** lak., s anyatemplommal. Kézi-munkával és szekerezéssel keresik élelmöket. F. u. a kamara (Fé 3: 168). 1888: ≈ Nagybányai js (Je 557). 1913: **Kékesoroszfallu** Sza vm (Az). – 1909/19: Rus, *Kof*, L 579: r 565; zs (149). = Su 2: 88. 1411–1851. – 1974: c. Dumbrăvița {Szakállasdombó kzs faluja, ÉK-I hrs} [12 B]

Oroszfallu 5. Sza 2. (Erdőd-ÉK) 1808: Oroszfallu, Ruszi Sza (122). 1851: ≈, {r} *Russ*, Sza vm, a Homoród partján, 440 **gör. kath.** lak., anyatemplommal. Határa 900 hold, ... Birja 1/2 Szathmár városa, 1/2 Mándy Péter és Benkó Pál (Fé 3: 168). 1888: ≈ Erdődi js (Je 557). 1913: **Oroszfallva** Sza vm (Az). – 1909/19: Ruși, *Oroszfallu*, L 461: 411; zs, m (149). > Rușeni = Su 2: 90. 1411 {Csánkinak tulajdonítja, holott ez Kékesoroszfallu}, 1828–1913. – 1974: c. Păulești {Szatmárpálfalva kzs faluja DK-re} [12 A]

Oroszfalu BSz 1-2. < Karácsontelke.

Oroszfalu 6. To 1. (Régen-ÉK, a Maros bp-i úton; 432 m) 1319: *Vruzfolu* circa Monorou et *Vruzfolu* superior; 1509: p. *Nagh Orozfalw*. Losonczy-nemzetségé (Cs 5: 723). 1645: *Kiis Orozsfalu* (Makkai 627) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Ruschimultz* {!}, 1750: *Russij mulcz*, 1760–2: *M(aros) Orozsfalva*. 1808: Oroszfalu (Maros-), Ruszi-Munczilor To (122). 1861: M-Of Na (26). 1888: M-Of (Rusii de Munte) **MT** Régeni felső js (Je 495). 1913: **Marosoroszfalu** MT vm (Az). – 1909/19: Ruşii-Munţi, *Mof*, L 1413: r 1382; zs (149). R M = Su 2: 90. 1319–1854. > Ruşii-Munţi [24 A]

Oroszfalu To 2. 1319 Felső-Oroszfalu = Oroszidecs (Cs 5: 723). Ld **Idecs**.

Oroszfalu 7. To 3. (Régen-K hrs a Görgény b. p.) Görgény vár területéhez látszik tartozni, bár a középkorból nem ismerjük (Cs 5: 723). 1381: p. *Orozfalw* (Cs 5: 723 = Su). 1509.X.19.: *NaghOrozfalw*-ban Bánffy Péter és András részbirtokos (KmJkv 3519); 1519.IV.28.: *Naghorozfalw*-i részbirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1539.VIII.5.: Bonchidai L. Bánffy László és Miklós tiltja Bánffy Pétert és Andrást *NaghOrozfalw* birtokbeli részük elidegenítésétől (4718). 1644: *Nagy Orozsfalu*, 1645: *Nagyoroszfalu* (Makkai 617, 628) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Orozfalva*, 1750: *Oroszfalu*, 1760–2: **Görgényoroszfalu**. 1808: Oroszfalu (Görgény-), Heuschdorf, Heussuschdorf (122). 1861: G-Of, Solovestru To (10). 1888: G-Of (Reussischdorf) **MT** Régeni alsó js (Je 349). 1913: **Görgényoroszfalu** MT vm (Az). – 1909/19: Solovástru, *Gof*, *Rd*, L 916: r 801; c (166). = Su 2: 139. 1381–1854. [24 A]

Oroszhegy Uh (Székelyudvarhely-É; 750 m) 1334: *sacerdos* de *Vriczheg* (Tr). 1556: *Orozhegi*, 1576: *Oroszhegy* (SzO II. 203, IV. 39). 1598.II.23., Ders: Zsámbokréthy Mihály és Bogárdfalvy Mihály jelentik a fejedelemelek, hogy Perrusics Mátét és Apafi Mihályt az Udvarhely széki szentléleki részjóságba beiktatták, az ikatásnak ellentmondó Gyulaffy Lestárt pedig malomfalvi, oroszhegyi, farkaslaki, bogárdfalvi, lengyelfalvi és derzsi lófő és gyalog székekkel együtt törvénybe idézték. Az ikatáson jelen volt Pál Tamás bíró, Demjén Bálint, Andorjás János fejedelmi szabadosok: libertinis serenitatis vestrae in *Orozhegy*; Szentlélek felőli határának leírása a bírótól: Az Farczádi szállásnak mindenestől fogva tartományával egyetembe, onnan Hoszszu mocsárról alámenvén Fekete Pálné patakára, onnat ahon a Fekete Páné pataka be esik Hideg aszszóba, onnat az mely ut által megyen Veres patakra, onnat Kis Ágh patakára be, onnat Tartod nyakára által az Varságra, Varságh tövéről az Kikelőbe, azon az Nagy el(w)etőre, azon fel Nyiresbe az Halom vetésre (SzO VIII. 337-346). 1614: Oroszhegy 73 családfő (Uh 57). 1760–2: *Orosz-hegy*. 1808: Oroszhegy (122). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 557 & Diafalva, Varságtisztás és Forrásköze). 1913: Oroszhegy Uh vm (Az). – Rusomontan > Dealul = Su 1: 193. 1334–1854. > Dealu [25 C]

Oroszi 1. Fe (Ludas-DK hrs a Maros b. p.) **1300**: p. *Vrusci*. Kökényesréndold nb. Mykud bán fiai: Miklós és Péter Szentjakabbal együtt elzálogosították a Gyógyiaknak, de 1300-ban Monoszlai Egyed 40 M-ért visszaváltotta a Mykud-fiaknak (Gy 2: 178). = (Er I. 595). 1410: *Orozy* (Iczkovits 60). 1466.I.2.: Bogáti András *Orozy* birtokbeli ősi részeit újra cserébe adja Alárd Lászlónak (KmJkv 1678-80). Ld még KmJkv II. 999. 1733: *Oroszia*, 1760–2: *Oroszi*. 1808: *Oroszi* h. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Oroszia) **AF** Marosújvári js (Je 557). 1913: **Marosoroszi** AF vm (Az). – 1909/19: Orăşia, *Mo*, L **301 g. kat. r** (126). Orosia = Su 2: 20. 1410–1854. – 1974: c. Cuci {Kutyfalva kzs faluja, DNy-i hrs} [23 D]

Oroszi 2. Oroszi (Ruszolc) Kr (Oravicabánya-DNy) 1312 és 1316: v-s seu p-es Matheteleke, Patrug et *Orozy* in C-u de Elyed; 1421: p. *Rusolch*, in C-u de Crassow; 1428: Wasarhel, Jaam et *Rusolcz* ... iuxta fl-os *Crassow* et *Vytelnek*. Az Ilyédi területben feküdt; 1312/16-ban a király Oldruch fia Dénes fiainak: Miklós, Pál és Gergely mestereknek, a Jánkiak (1360) őseinek adta. 1421-ben, ill. 1428 e. a Nagylaki Jánkiak birtoka (Gy 3: 491). 1316: v/p. *Orozy* in C-u Elyed (An 4: 370. K:-). 1550: *Rusocz*, 1611: *Rusova*, 1785: *Ruschova*, *Alt-Russova* (Pesty: Krassó II/2. 150). > **1.** 1808: *Rusova* (Ó-) h., *Alt-Ruscowa* g., *Rushova* ill. 1851: *Russova* (Ó), Kr vm, egy térségen,

1 **kath.**, 291 **óhitű** lak. (Fé 3: 304). 1888: Ó-Ruszova (Russova) **KrSzö** Jámi js (Je 548). 1913: **Óruszolz** KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Rusova-veche, *Óruszova*, L 380: r 375 (149). R V = Su 2: 89. 1421–1913. – 2. 1723: *Rusova*, 1785: *Neu-Russova* (Pesty: Krassó II/2. 150). 1808: *Russova (Új-)* h., *Neu-Ruscowa* g. 1851: *Russova (Uj)*, Kr vm, 3 **kath.**, 367 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 304). 1888: Új-Ruszova **KrSzö** Jámi js (Je 703). 1913: **Újruszolz** KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Rusova-nouă, *Újruszova*, L 419 **ort. r** (149). RN = Su 2: 89. 1723–1913. (1+2) – 1974: c. Berliște {Berlistye kzs faluja DK-re} [42 C]

Oroszi 3. * Te (Temesvár táján) 1333: *Hurusy*; 1334: *Huruzi*, *Hurusi* (Tr) bizonyára **egyház** hely volt. 1399: *Orozy*, 1456: *Eghazasorozy*. 1399-ben, Ötvény tartozékaival együtt, Zsigmond király birtokába jut. 1456-ban Hunyadi János kapja királyi adományul. Még ugyanez évben Hunyadi László és Mátyás Horogszegi Szilágyi Mihálynak adja (Cs 1: 55. Ötvény). – Su 2: 321. *Eghazasorozy*. + Su 2: 341. *Hurusy*.

Oroszi 4. * Te (Temesvár táján, Ötvény mellett) 1388: *Oroz*, 1489: *Orozy*. Mikola és Ötvény faluval együtt említik (Cs 2: 54). – Su 2: 380.

Oroszi 5. To 1. (Régen-DK) 1453: p/v. *Alsoorozi* et *Felseworozy*. «Görgény vár tartozéka (Cs 5: 723). 1733: *Alsó-Oroszfalu*. 1747: **Görögkatolikus templom**. 1750: *Also Oroszi*. 1808: Oroszi (Alsó-) (122). 1861: A-O, Urisnyin gyin zszos To (9). 1888: Alsó-Oroszi **MT** Régeni alsó js (Je 208). 1913: **Alsóoroszi** MT vm. 1941: egyesítve Felsőoroszival. 1945-től újra önálló. L 1956: 682 (L). – 1909/19: Urisiul-de-jos, *Ao*, L 601: r 593 (189). "Urișul de Jos" = Su 2: 220. 1453–1854. > 1974: Urisiu de Jos c. Chiheru de Jos {Alsóköhér kzs faluja} [24 B]

Oroszi 6. To 2. (Régen-DK) 1453: p/v. *Felseworozy*. «Görgény vár tartozéka (Cs 5: 723). 1733: *Felső-Oroszfalu*, 1750: *F(első) Oroszi*, 1805: *Felső Oroszi*. 1808: Oroszi (Felső-) (122). 1861: F-O To (10). 1888: Felső-Oroszi **MT** Régeni alsó js (Je 325). 1913: **Felsőoroszi** MT vm (Az). – 1909/19: Urisiul-de-sus, *Fo*, L 802: r 783; zs (189). = Su 2: 220. 1453–1854. > 1974: Urisiu de Sus c. Chiheru de Jos {Alsóköhér kzs faluja} [24 B]

Oroszkó Mm (Felsővisó-É) 1808: Kirva, (s) Kriwy ~ Krywy, Repegye (84). 1913: Oroszkó Mm vm Visói js (Az). – Repedea = Su 2: 76. 1913. [3 D]

Oroszmező BSz (Nagyilonda-DDNy, a Szamos b. p.) 1325: *Symisne*, 1366: *Symisne* alio nomine *Wruzmezeu*, 1381: *Oruzmezeu*, 1508: *Orozmezew* (BfO I. 247, 362, II. 424; Kádár V. 323). 1519.IV.28.: *Orozmezew-i* rb-t Losonczi Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: L. Bánffy László kezébe adja (3723); 1524.IV.19.: *Orozmezew*, Bánffy László volt részbitoka, idegen kézen van (4002); 1524.XI.26.: Uő ugyanazt eladja Podvinyai Pál deáknak (4055-6). 1733: *Oroszmező*, 1750: *Russi*. 1808: Oroszmező, Ruzsul (122). 1861: ≈, Ruszu BSz (19). 1888: ≈ (Rusu) **SzD** Nagyilondai js (Je 558). 1913: Oroszmező SzD vm (Az). – 1909/19: Rusu, *Om*, L 1076: r 1019; zs (149). Rus = Su 2: 88. 1325–1854. [12 D]

Orosztelek * Bi (Sonkolyos és Rév közt) 1291–4: v. *Vruzteluk*. Orosz népelemre utaló helynév. A falu 1291–4 között másodízben 10 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 649). 1389: *Vruzteluk* (Jakó 311). 1808: pr *Oros* h. 1888: Orosztelek psz (t) Rév Bi Élesdi js (Je 558). Hnt. 13: Orosztelek » Rév. – Su 2: 421. 1291, 1389.

Orosztelek Kr (prédium Sereden környékén) 1487.IV.6.: Körösi Zsigmond *Orozthelke* prédiumbeli zálogos részét zálogba veti Bélteki Drágfi Bertalannál (KmJkv 2644); 1488.V.18.: Uő *Orozthelke* felét zálogba adja Keczei Szele Mártonnak (2678).

Oroszútja * Za (Honctó táján, Dézsaláz mellett) 1589: *Oroszútja* (Márki II/1. 243). – Su 2: 380.

Oroszvíz folyó **Mm**-ban 1353: *fl. Orozuiz* – a Kárpátokból ered, ma Ruskovo vagy Ruszkova (Gy 4: 112/5).

Oroszvíz Mm (Visó-ÉNy, a Visó j. p.) 1373: p. *Orozviz* (Mihályi 66). 1390: *Orozfalu*, *Orisfalw*; 1411: *Rwsko*, *Ruskova*, *Ruzkowa*; 1473: *Oroszfalu*, 1480: *Orozfalw*, 1555: *Rwskowa* (Bélay 188). 1411: *Ruzkowa* (1390-től Cs 1: 451). 1808: Ruszkova, (s) Ruskowá (140). 1851: ≈, orosz falu, Mm

vm, 9 r. **kath.**, 774 g. kath., 96 zsidó lak., anyateplommal és synagógával. F. u. a kincstár s m. t. (Fé 3: 305). 1888: Ruszkova Visói js (Je 612 & Vocsi és Drahomér). 1913: **Visóoroszi** Mm vm (Az). – Ruscova = Su 2: 89. 1373–1913. [3 D]

Orotva Gy (Ditró-É) Ditró kirajzása; az 1780-as években kezd kialakulni. 1854: Orotva (Su). 1888: Ozotva {!} telep (t) Ditró **Cs** Gyergyószentmiklósi js (Je 560). – Orotva > Jolotea > Jolotca = Su 1: 318. 1854, 1954, 1956. – 1974: c. Ditrău {Ditró kzs faluja} [25 A]

Orrosfalva * Za (Dobroc mellett) 1441: *Orrosfalu*, 1445: *Orrosfalwa* Világos vár tartozéka (Cs 1: 741). – Su 2: 380.

Orrotlanhida * KSz (Tasnádszántó környékén) [1271] V. István király az *Orrothlonheda*-i vámot Panyt fia Ábrahámnak adományozza (Er I. 312); 1277: *Arutlonhyda* birtokot és az itteni vámot Panyt fia Ábrahám magister leköti feleségének (354); 1279: IV. László király a kamaraispánoknak megparancsolja, hogy az *Orrotlanheda*-i vámszedést ne akadályozzák, mert azt V. István adta Panyt fia Ábrahámnak, a kiskorú Péter apjának (370).

Orsova 1. Te-Szö (a Duna mellett) 1091 nyara: I. László király Orsova táján vereséget mér a Kapolcs vezér halálának megbosszulására érkező kun seregére. © Királyi végvár. 1349: castrum *Vrsua*, *Orsuua* (Tr). 1351: castellanus de *Orsva*, 1387: castrum nostrum (**regis**) *Orsva*, (P); 1387: a Losonciak visszafoglalják a felkelőktől (E); 1396: sub castro *Orswe* (P). 1396.VIII.13-15.: Zsigmond király európai lovagok élén itt halad át Vidin felé. © 1417–1420: Losonci Zsigmond királyi kapitány igazgatja Miháld, Sebes és Zsidóvár várakkal együtt. Utána valószínűleg Ozorai Pipó, majd a német lovagok kezén van; 1425 körül várnagya Remetei (Himfi) Imre; 1437-ben a Tallóciak tisztsége a szőrényi várakkal együtt (Engel 204). 1419: *Orswa*, 1427: prope *Orsuam* (P); 1428: **civitas** Orsova; Ferenc-rendi **minorita kolostor** állt bene; 1478-ban is említik (Cs 2: 19); 1440: *Orsaua* (P). 1444.IX.22.: I. Ulászló király seregével Orsovánál átkel a Dunán és török területre nyomul. © 1478: **opp.** *Orsova* (Cs); 1481: *Orseva*, 1501: arx *Orsoua* (Pesty: Szőrény II. 389). 1522.II-III.: Török csapatok elfoglalják Orsova várát. © 1689: *Hersova* (P). 1689.VII.15.: Thököly Imre török és moldovai csapatokkal elfoglalja Orsovát (Ezzel megnyitja az utat egészen Temesvárig). © 1738.VIII.15.: A császári csapatok egyhónapi ostrom után földadják Orsova várát Mehmed nagyvezérnek. © 1808: **opp.** Orsova (Ó-), Óorsova, Alt-Orschowa, (i) Rushava (122). 1849.VIII.14.: Perczel Mór tábornok néhányadmagával Orsovánál átlépi a magyar határt. {Török földre menekülnek.} © 1852.{VIII.}: Ferenc József császár (Újvidékről jövet) meglátogatja Orsovát. © 1878.V.20.: Megnyitják a Temesvár–Karánsebes–Orsova vasútvonalat. © 1888: Orsova (Ó-Orsova) **KrSzö** Orsovai js szh, 1888: ház 381, L 3381 (Je 558). *1908.IV.22.: **Aszlányi Károly** író (1938.XII.8., Dorog) 1913: Orsova KrSzö vm (Az). – 1909/19: Orșova (Rășava), O, L 4610: r 1165; n, m, zs, szerb, cseh, olasz, szlovák (128). Orșova = Su 2: 20. 1349–1840. [55 A]

Orsova 2. To (Régen-K; 495 m) 1454: pr. *Orsowa*. ♂Görgény vár tartozéka (Cs 5: 723). 1644: *Orsoua* (Makkai 617) I. Rákóczi György birtoka. 1689: *Orsova* (Ve: Doc. XI. 332). 1750: *Ursova*. 1808: Orsova (122). 1861: ≈ To (11). 1888: Görgény-Orsova **MT** Régeni alsó js (Je 349). 1913: **Görgényorsova** MT vm (Az). – 1909/19: Orșova, Go, L 905: r 900 (128). = Su 2: 20. 1453–1854. – 1974: c. Gurghiu {Görgényszentimre kzs faluja, DK-i hrs} [24 B]

Ország * Kr-Szö (Miháld/Mehádia és Verend közt) 1485: *Arzagh*, 1501: *Orszagh*, 1603: *Orzagh* (Pesty: Szőrény II. 428). – Su 2: 291.

Ósánc Br 1859: Ó-Sántz, Altschanx, Șanțu (Su). 1888: Ósáncz, telep (t) Hosszúfalu Br Hétfalusi js (Je 548). – Șanțul Vechi = Su 2: 167. 1859. » or. Săcele {Szecseleváros}

Osdola Ké/Hsz (Kézdivásárhely-K 8 km; 600 m) 1332: **sacerdos** de *Ysdula*, 1333: *Uzdula*, 1334: *Odula* (Tr). 1364: *Vadula* (SzO III. 16). 1539.IV.17., Torjavásárhely: Lucas de Osdola székbíró (SzO VIII. 282). 1551: Kun Lázár levele Kendy Ferenchez (SzTA III.). 1614: Osdola 154 családfő (Ké 24). 1635: Hadi Péter Debreczenben tanol (SzO). **Gróf Kuun család**; 1758: Osdolai Kun László, fe: Rhédey Krisztina (1760. P 2). 1750: *Ozdula*, 1760–2: *Osdula*. 1808: Osdola (122).

1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Kézdi js (Je 558). *1880.IX.30.: **Zsögön Zoltán** tanár, költő, író, kőzírő (–1951.IV.11., Kvh). 1913: **Ozsdola** Hsz vm (Az). 1969 L 2626. – 1909/19: Oşdula, *Ozsdola*, L 2527: r 140 (128). Ojdula = Su 2: 12. 1332–1854. [38 A]

Osltelke * **Fe** (Öregyháza hr) **1274**: rura sive sessiones v-rum ... *Oslteluke*. Öregyházához tartozó „telek”; ld ott (Gy 2: 178). =: ≈ (Er I. 330). – Su 2: 381.

Ostoros 1386 m magas hegycsúcs a Hargitán. – Oştoroş.

Ozestia * **Kr** (Karánsebes-ÉNy, Mutnokszabadja mellett) 1467: *Osesthya*, 1544: *Ozyey*; 1581, 1642: *Ozestia* (Pesty: Krassó II/2. 92). – Su 2: 381.

Ozsiágfalu * **Te** (Detta táján) 1410: *Ozyagfalu* Doboz 46. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 381. 1462.

Ozskola 1. * **Csa** (Nagyszentmiklós táján, Szárafalva mellett) 1466: *Oskola*, 1480: *Ozkolla* (Borovszky: Csanád II. 463). – Su 2: 381.

Ozskola 2. Te (Detta-ÉK, a Berzava b. p.) 1333: *Zoruka* [: *Ozcula*], *Zkola*, 1334: *Scalla* [: *Sculla*], *Sculd* [: *Scula*], *Soruld* (Tr) **egyház** hely. 1410: tres ville communiter *Ozkolla* vocate ..., 1466: Tothozkola in districtu *Ozkola* (Cs 2: 54. A mai Szkulya). 1467.VII.21: *Ozkola*-i Arka László említése (KmJkv 1759). 1808: Szkulya, (i) Skulja (163). 1851: ≈, o-m-n falu, Te vm, 988 lakos, 2-ik osztálybeli határ, erdő, szőlőhegy. Birja a Kaiser család (Fé 4: 142). 1888: ≈ Dettai js (Je 665). 1913: **Szigetfalu** Te vm (Az). – 1909/19: Sculea, *Szkulya*, L 1324: r 633; m, n, szerb, zs (161). Sculia = Su 2: 111. 1333–1851 {1913}. [42 A]

Ozslár * **Te** (Detta táján, Folya és Sebed mellett) 1333: **sacerdos** de *Ozlar*, *Hozlar*; 1334: *Huzlar* (Tr) **egyház** hely. 1400, 1405: *Ozlar*; 1462: *Ozthlar*, 1497: *Ozlar* (Cs 2: 55). – Su 2: 381.

Ozsojfalva * **Za** (Dézna egykori vára mellett: Su) 1464: *Ozsojfalwa*, 1525: *Wazzyfalwa* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 741). – Su 2: 381. {*Dealul Osoi* örzi emléket}

Ozstró 1. Hu (Hátszeg-DNy) 1360: **archidiaconus** de *Oztro*; 1436: p. *Oztröh* in d-u de Ha.; 1450: p. *Felsewoztro*, *Alsooztro*; 1453, 1508, 1518: *Ozthro*. Ozstrói és Pestyéni. Innen ered az Osztoi vagy Sárdi Haczaki család (Ko). **Középkori templom** csúcsíves alkotású (Cs 5: 120). 1481: Sárdot fel akarták osztani *Ozthoro*-i Hathzaky István, Szancsali János és a Sárdi nemesek közt, de Sárdi János eltiltotta ettől őket (KmJkv 2325); 1524.V.31.: *Ozthro*-i Haczaky Gáspár *Alsoozthro*, *Felsewozthro* és Hobawycza (Hu vm) birtokbeli részeit dézmatartozás fejében zálogként leköti Szucsáki Sándorházi Tamás magister gyulafehérvári kanonoknak (4012). 1733: *Oztrovul Mare*, 1750: *Ozstrov*, 1760–2: *Nagy Ozstro*. 1808: Ozstro (Kis-, Nagy-), Rodendorf (122). 1861: Kis-Ozstró Hu (22), Nagy-Ozstró (23). 1888: Nagy-Ozstró és Kis-Ozstró Hu Hátszegi js (Je 527). 1913: **Nagyozstró** és **Kisozstró** Hu vm; ma ismét 2 helység (Az). – 1909/19: Ostrovul-mare, Ostrovul-mic, *No*, *Ko*, L 906: r 892; m (128). Ostrov = Su 2: 21. 1360–1854. – 1974: c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs faluja} [43 B]

Ozstró 2. Hu (Ozstró 1. D-i hrs) 1450: p. *Felsewoztro* (Cs 5: 120). 1524: *Felsewozthro* (KmJkv 4012). 1733: *Oztrovul Mik*, 1760–2: *Kis Ozstro*. 1854: Kis-Ozstro, Ostrovu-Mic (Su). – Ostrovul Mic = Su 21. 1450–1854. – 1974: Ostrovu Mic c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs faluja ÉNy-ra} [43 B]

Ozstró 3. * Te/Sző 1. (Herkulesfürdő-ÉNy, Bélajablánc mellett) 1580: *Alsoozthrov*, *Also-Oztrow*; 1547: *Oztre* (Pesty: Szörény II. 428). – Su 2: 289.

Ozstró 4. * Te/Sző 2. (Herkulesfürdő-ÉNy, Bélajablánc mellett) 1593: *Nagy-Ozstrov* (Pesty: Szörény II. 428). – Su 2: 376.

Ozstróv Kr (1808) < Szigetfő.

Ozstrovul Hu (Hátszeg-DNy, Malomvíz hrs) 1439: p. *Oztrogyal* in d-u Ha.; 1456, 1493: p. *Ozthrowyl*; 1519: p. *Ozthrowel*. Kendefi, Kederesi-birtok (Cs 5: 120). 1733: *Ozstroviel Gureni*,

1750: *Osztrovey Gureny*. 1808: *Osztrovel* (122). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈, telep (t) Malomvíz Hu Hátszegi js (Je 559). – *Ostrovel* = Su 2: 21. 1439–1854. – 1974: c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs faluja, É-i hrs} [43 B]

Oszvaly SzD (1888) : Aszó.

Ote(j)falva * Te-Kr (Facsád táján) 1453: *Otheefalva* (P); 1454: *Otheefalwa* kettő is volt Suggya tartozékai közt (Cs 2: 55); 1514–1516: *Othe*, 1597: *Othhye*, 1617: *Oticze*, 1620: *Othhie* (Pesty: Krassó II/2. 91). – Su 2: 381.

Otmár Fe (Cs 5: 372) : Akmár.

Otmarest * Kr (Facsád táján) 1514: *Othmarest*, 1597: *Othmaresty*, 1598: *Ottmaresty*, 1612: *Otmorest*, 1617: pr. *Uthmaresti*, 1620: *Othmaresthi* (Pesty: Krassó II/2. 91). – Su 2: 381.

Otlaka Za (Kisjenő-Ny, Sikló-ÉNy) 1438: *Olthlaka*; 1453, 1499: *Othlaka* (Cs 1: 741). 1808: Otlaka, Ottiaka **Ar** (122). 1851: *Otlaka*, **Ar** vm, a gyulai országutban, Simándhoz északra, 2415 lak., kik többnyire **n. e. o.**, anyatemplommal. Határa 9899 hold, ... A helység szélén folyik a Bugyér vize. Birja István főherceg, volt nádor (Fé 3: 173). 1888: Otlaka **Ar** Eleki js (Je 559 & Otlaka-Megyes). 1913: Otlaka **Ar** vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Otlaca, *O*, L 4260: r 3059; m, szlovák, n, zs (128). > Grăniceri = Su 1: 270. 1438–1851. [19 D]

Ottomány 1. (Oltman) Bi (Székelyhíd-ÉK) **1263**: *Oltman* Bunyitay szerint (Cs). 1333–4: Nycolaus **sacerdos** de v. *Oleman*, *Oltman*. Papja 1333–4: évi 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 649). 1396: *Olthman* (J); 1467: *Oltoman* (Cs; J); 1491: *Olthaman* (Cs 1: 618). Ottomány; Jakó 311). 1491.IV.30.: Baracsi Mihály erdélyi királyi sókamaraispán *Olthoman* egészbirtok zálogon bírt felét 200 arany Ft-on zálogba adja Köbölküti Jánosnak (KmJkv 2721). *1767.VI.22.: **Szentjóni Szabó László** költő, a magyar jakobinus szervezkedés tagja (–1795.X.6., Kufstein). 1808: *Otomány* h. 1851: *Ottomány*, **Bi** vm, igen kies vidéken, rónaságon, szőlőhegyek tövében. Van 980 lakosa, kik 48 zsidót kivéve **reformatusok**, s helyben papjuk. Határa 6025 hold, ... Vize az Ér folyam, és egy patak, melly 2 cserge malmot hajt. Birtokosai: Jasztabszky Ignác, Komáromy Györgyné assz., Szabó László, Balogh Imre, Keresztesy Lajos, Medve Dánielné, Medve Márton, Ormos örökösök, Gulácsy Károly, Pécsy Sándornő örök., és özv. Majzikné assz. (Fé 3: 173). 1888: Ottomány Érmihályfalvi js (Je 559). 1913: Ottomány **Bi** vm (Az). – 1909/19: Otoman, *O*, L 1051: **r 25**; m; 53 zs (128). > Otomani = Su 2: 22. 1263–1851. – 1974: c. Sălacea {Szalacs kzs faluja, DNy-i hrs} [11 A]

Ottomány 2. * Kr (a mai Somály területén) **1283**: Butmer f. Bunna et Buda f. eiusdem de *Ocman*, t-m *Achoman* (hátirata: super p. *Athoman*) (Gy). = (Er I. 397). 1349: p. *Athmany* ~ *Achmon* ~ *Achmonj*. Névadója, Akmán, az Agmánd-nem őse lehetett. Neve az érmelléki *Ottomány* faluével egyezik, noha ezt a XIV. században *Oltman*-nak írták. Az ottományi nemesek 1283-ban itteni földjüket 20 M-ért eladják Márk bán fiainak: Lászlónak és Mihálynak. 1349-ben Dörsök határosa DK-en, Gesztes és Bályok között. 1423-ban Ottománytelke Gesztessel együtt szerepel (Petri III. 433). Kémer és Bályok között, a mai Somály területén feküdt. Su II. 22 tévesen a bihari Ottománnyal azonosítva (Gy 3: 518).

Óvári Sza (Szatmárnémeti-Ny, a Szamos b. p.) 1312: p. *Ovari*; 1350: *Owar*, v. *Ovar* (Tr). Kialakulása bizonyára a XIII. század előtt s a várispánság területén történt. Későbbi sorsa a Hontpázmányokhoz kapcsolódik, ebből a nemzetségből származik ugyanis főbirtokosa, az Óvári család (Maksai 186). 1381, 1426: *Owary* penes fl-m Zamos; révvél a Szamoson 1472-ben és 1483-ban (Cs 1: 482). 1503.V.24.: Borzási Lászlóné Darai Baráth Jusztinának *Owary*-ból leánynegyed jár (KmJkv 3282-3). 1808: Óvári (122). 1851: *Óvári*, **Sza** vm, a Szamos mellett, 48 **romai**, 293 **g. kath.**, 598 **ref.**, 6 zsidó lak., ref. és g. kath. anyatemplom. Róna fekete határa igen buja. F. u. Mátay, Kerekes, Peley s m. t. (Fé 3: 174). 1913: Óvári **Sza** vm Csengeri js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ouariu, *Óvári*, L 1525: r 43; m; 70 zs (128). **Oar** = Su 2: 5. 1312–1913. – 1974: c. Vetis {Vetés kzs faluja, 5 km Ny-ra} [1 D]

Ózd 1. Fe (Marosújvár-K) 1332: p. *Owzd*; 1332–4: Martinus **sacerdos** de *Ozd*. 1332-ben János erdélyi örkanonok s fivérei: Márton, Pál magister kanonok és néhai István fia István, továbbá a rokon Mock (ds) András fia Miklós Ózd harmadát odaadták Tatamér prépost alkancellárnak s Bako és István nevű fivéreinek. Papja 1332 II: 32 d, 1334 I: 20 d 1 báni, 1334 II: 18 dénár pápai tizedet fizet. Ózd esperesség székhelye (Gy 2: 178). 1343: *Ozdy* (Tr). 1446: *Ost*-i Sal felesége nevében előterjesztett panasz Kac és Mákótelke prédiuumok ügyében (KmJkv 556); 1449: *Ozd*-i Sal mint szomszédos nemes meghíusult bükkösi határjáráson (656); 1457: *Ozd*-i Sal fia Pál leányai: Katalin, Ilona, Zsófia és Brigitta nevében is tiltják Bogáti Lászlót Makó és Kac birtok további használatától (1259); 1482.VII.9.: *Ozd*-i Bíró Márton ü: Indal (2382); 1482.IX.16.: Gerendi Miklósné Anna felperes ellenében Tátéi István 50 nemes társával esküt tett rá, hogy Táté, *Ozd* és Bekényszeg birtok nem illeti a leányágot (2401-2); 1491.VII.7.: Kiskendi Baládfi Mihály és Fiadfalvi Bordi Bálint vallja, hogy amikor Geréb László erdélyi püspök a vétkei miatt Törökországba szökött *Ozd*-i Tátéi István *Ozd*, Táté, Bökényszeg és Mártontelke birtokbeli részeit II. Ulászló királytól új adomány címén elnyerte, ezekkel együtt magának iktattatta István néhai nővérének: Erzsébetnek ottani részeit is, ezeket azonban, hű szolgálatai jutalmaként, átengedte familiárisának: *Ozd*-i Kis Péternek, aki nevezett Erzsébet Anna nevű leányának férje. Kis Péter magtalan halála után özvegyét Baládfi Mihály vette feleségül, ezért a püspök neki is átengedte ugyanazon részeket. Ha Baládfinak nem mardnak gyermekei, a kérdéses birtokrészek visszazászálnak Erzsébet asszony gyermekeire: Annára, Katalinra, Bernátra, Mátyásra és Tamásra (2728). 1498.VI.22.: *Ozd*-i Tamás mindszeni (Fe) iktatára kijelölt királyi ember (3052); 1498.VIII.30.: Bogáti László Kisvölgy nevű dégi (Kü) rétyét eddig *Ozd*-i lakosok kaszálták részében (3066); 1518.IV.14.: Szengyeli néhai János és fe: Brigida fia Pál *Ozd*-i birtokrészét cserébe adja Kiskendi Baládfi Mihálynak 132 Ft-ért és istvándi (Kü) birtokrészéért (3672); 1519.I.28.: néhai Gergely, *Ozd*-i **pap**, tordai oltárigazgató volt (3704-5). **1587**: *Ozd*. – E: fl. 30. A: fl. 10 (Dé 22). 1808: *Ozd* h., *Ozdu* val. 1861: *Ozd* AF (6). 1888: Ózd **AF** Marosújvári js (Je 560). 1913: **Magyarózd** AF vm (Az). # Horváth István: *Magyarózd* *toronyalja*. Írói falurajz. Kv 1971. 2004.VIII.29.: A falu iskolája felvette Horváth István nevét; a templomban a költő munkásságát méltatták. VIII.30. Duna Tv. – 1909/19: *Ozd*, *Ozd* {!}, L 888: **r 10**; m, c (129). = Su 2: 23. 1332, 1333, 1334, 1854. – 1974: c. Bichis {Bükkös kzs faluja, DK-i hrs} [23 D]

Ózdi főesperesség – Archidiaconatus (Uzdiszentpéter környékén) **1277**.II.21. Gyfv: amikor a szászok fegyverrel rontottak a székesegyházra, benne égett Mihály *Ozd*-i főesperes is (An 2: 656). = (Er I. 349); 1286: András *Ozd*-i fe (424); 1300.X.13.: Lőrinc magister *Ozd*-i fe (599). 1303: Lőrinc magister *Ozd*-i fe (An 1: 361); 1308: Benedek magister fe (An 2: 486, 498); 1308.XII.10.–1310.VII.2.: Az erdélyi püspök választási perében Nagyszombatban Benedek magister képviselte az erdélyi káptalant (514); (1309): Benedek magister az ErK kv (549, 551, 745, 754); 1309.VII.24.: A püspök-választási decretumot aláírja Benedek magister *Ozd*-i fe is (707); 1309.XII.24., Pozsony: A szentszéki követ ügyszózatjának ítélethirdetésén a tanúk közt az *Ozd*-i fe familiarisa, Adorján (788); 1313: Benedek magister *Ozd*-i fe püspöki vicarius; kérésére a VáK átírja IV. László király 1278. évi privilégiumát (An 3: 540).

Ózd 2. To (Gy 3: 666). **1587**: *Ozd in Thordensi connumeranda* cím alatt a következő faluk: Majos (Mezőmajos), Keresztúr (Pókakeresztúr), Holtmaros, Magyaró, Pinar (Várhegy). Lásd külön-külön (Dé 69).

Ozokerit Szi 1888: Ozokerit, bányatelep (t) Szamosudvarhely Szi (Je 560).

Ö – Ő.

Őcse 1. Te (Zsombolya-ÉK) 1317: *Vche* föld Peel hrs (An 4: 457). 1467: *Ewcze*, 1479: *Ewche*, 1482, 1484: *Ewche*; 1492: *Ewcze* (Cs 2: 55). 1806: *N. Jécsa* (30 aa 42). 1828: *Nagy Jétsa, Gross Ietscha* (Nagy 398). 1851: *Nagy-Jécsa*, német falu, Tt vm. Határa 5591 hold ... uradalmi föld egy darabban 300 hold ... Lakja 2323 német **r. kath.**, anyatemplommal, uradalmi tisztikkal. Birja a kir. kincstár (Fé 2: 153). 1913: **Nagyjécsa** Tt vm Csernei js (Az). – 1930: Iecia Mare; 1954: Iecia Mare = Su 1: 303. 1467–1954. – 1974: c. Cărpiniș {Gyertyános kzs faluja ÉNy-ra} [31 C]

Őcse 2. Te (Zsombolya-ÉNy) {Csánki valamelyik fenti adata erre is vonatkozhatik} 1723: *Jetsza* (Borovszky: Torontál 62). 1806: *K. Jécsa* (30 aa 42). 1828: *Kis Jétsa, Klein Ietscha* (Nagy 398). 1851: *Kis-Jécsa*, német falu Tt vm, szép róna vidéken. Lakja 1332 **r. kath.**, kik igen szorgalmasok és tehetősök; ... 106 hold uradalmi föld, 86 egész, 11 fél és 1/4 telkes gazda. Birja a zágrábi **püspök** (Fé 2: 153). 1913: **Kisjécsa** Tt vm Csenei js (Az). – 1930: Iecia Mică; 1954: Iecia Mică = Su 1: 303. 1467–1954. – 1974: c. Cărpiniș {Gyertyános kzs faluja É-ra} [31 C]

Őcsed * Csa (Csanád-DK, Nagyösz és Nagyszentmiklós közt) 1417: *Ewsced* (Borovszky: Csanád II. 467). – Su 2: 324.

Őcsetfalva * Sza (?) 1220: *Eucheti villa* (Tr). – Su 2: 323.

Őke * Te (Temesvár-ÉK, Gyarmat mellett) 1401, 1437: *Ewke*. 1401 előtt Temesvár várához tartozott. XIX. század eleji térképen Gyarmattól keletre *Joka*-t találjuk, mely hihetőleg azonos a régi Őke-vel (Cs 2: 55). – Su 2: 323. 1401.

Őkőritő {< *ökőritató*} **Kr** (Sarmaság-DK hrs a Zilahi úton) 1450: *Ewkerytho*-n Sarmasági Igaz János és Miklós részbirtokos (KmJkv 894); 1451: szomszédos nemesek esku alatt vallották, hogy a sarmasági és *Ekerytho*-i vitás birtokrészeket Sándorházán lakó Sándorházi Benedek és fe: Katalin s Menyön lakó özv. Valkay Ozsvátné: Anna nemesasszonyok erőszakkal foglalták el maguknak. Ennek alapján a részbirtokokat visszaiktatták Sarmasági Igaz Jánosnak (980); 1455: *Uő Ewkerytho*-i részét zálogba adja Dobai Rácsi Miklósnak (1205). 1455: *Ekeritho* (Cs 1: 561). 1483.V.7.: Nagydobai Máté *Ewkerytho*-i részét zálogba adja Bélteki Drágfy Bertalannak (KmJkv 2446); 1495.IV.6.: Dobay László *Ewkerytho*-i apai és anyai részeit Dobay Györgynek ajándékozta (2950); 1504.I.1.: Nagydobai Ficsor László *Wykerytho*-i részét átengedi Nagydobai Dobay Ferencnek (3297). 1543: *Ekeryto*, 1566: **Olah Őköryto**, 1639: *Eőkeőritó* (Petri IV. 159. 1455-től). 1648: *Ökőrito* (Makkai 391) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Ökőritó*, Kuriteu (123). 1851: ≈, Sza vm, a Szamos mellett, 830 **ref.**, 50 **kath.**, 20 zsidó lak., derék reform. anyatemplommal. Határa felette termékeny, ... Birják Szuhányi, Kende, Uray, Lukácsi, Krasznay, Ilosvay, Szentmajai, Kormos, Mátay, Gulácsi-Nagy stb. családok (Fé 3: 177). 1888: ≈ (Cureteu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 560). 1913: *Ökőritó Szi* vm (Az). # SzTA IV. 202. – 1909/19: Curitău, *Ö*, L 633: r 596; m, zs (61). = Su 1: 184. 1455–1854. > 1974: Sălăjeni c. Bocşa {Oláhbaksa kzs faluja, É-i hrs} [11 D]

Ökőritó 2. * Za (Alsóbarakony táján) 1515: *Monyoros, Ewkerytho* együtt fordulnak elő; az 1561. évi adólajstrom mindkettőt a bihari határon (Keszi, Kalocsa) sorolja föl (Cs 1: 740. Monyorós). – Su 2: 323.

Ökörpatak 1. * Hu (Déva-É, Berekszó, Burjánfalva sorában) 1459: v. *Ewkerpatak*. Solymos vs birtoka (Cs 5: 120).

Ökörpatak 2. Kr (Karánsebes-Ny) 1585: *Ekerpatak*, 1586: *Eőkeörpathak*, 1588: *Eokeorpatak*, 1673: *Valjabul* (Pesty: Krassó II/2. 192). 1808: *Válliaboul, Váleából* (180). 1851: *Valeboul*, Kr vm, 2 **r. kath.**, 2026 **óhitű** lak., anyatemplommal, erdővel, szilvásokkal. Birja Luplászky család (Fé 4: 257). 1888: *Valeaboul* **KrSzö** Temesi js (Je 712). 1913: *Ökörpatak KrSzö* vm (Az). – 1909/19:

Valea-Boului, Valeaboul, L 838: r 824; m (192). > 1964: Pältinişul = Su 2: 30. 1585–1964. > Pältiniş [42 B]

Ökös * Te (helye ismeretlen) 1453: *Ewkews*. Temesmegyei királyi ember előnevéből ismerjük (Cs 2: 55). – Su 2: 323.

Ökrös 1. Bi (Bélikirálymező-É, a Tenkei útom) 1344: t. *Vkrus* (Tr). 1587: *Magiareökreös, Olaheökreös* (Jakó 311). 1599: *Magiar Eokreos* (Kiss 869). 1692: *Nagy Ökres* (Mezősi 119). 1808: Ökrös (123). 1851: ≈, {r} *Ukuris*, Bi vm, dombos helyen, 872 n. e. óhitű, 12 r. k. lak., óhitű anyatemplom. Határa 4017 hold, ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 3: 178). 1888: ≈ Béli js (Je 560). 1913: Ökrös Bi vm (Az). – 1909/19: Ucuriş, Ö, L 1070: r 960; m, zs (187). = Su 2: 214. 1344–1851. – 1974: c. Olcea {Olcsa kzs faluja D-re} [20 D]

Ökrös 2. * Bi Kisökrös (Bélikirálymező-É, Ökrös mellett) 1692: *Kis Ökres* (Mezősi 119). – Su 2: 353. {Ma talán *Bogya* tanya}

Ölveság Hu (?) 1330: v. *Vluesagh ~ Wluesagh*. 1330-ban a Hermán nembeliek osztozásakor Gergely fia Barabás kapja. Nagypestes tartozékeként Középtelek (Zsoszány), Nándor és Ölveság sorrendben sorolják fel, így a Zsoszán és Nándor között fekvő Nándorválya (Valea Nandrului) faluval nem azonosítható. Nándor felett a völgyben vagy a D-ről szomszédos völgyben feküdt, ahol utóbb pl. Olyom (Ulm) faluban a Hermán-utódok birtokoltak (Gy 3: 297). 1330: *Vluesagh, Wluesagh*; 1507: p. *Elwesag*. Gergely fia Barnabás; Pestesi Mátyás; Soklyósi Péter görgényi várnagy kapja királyi adományul; Felpestesi Czentúritól részben vásárlással Jófői Bási bírta (Cs 5: 120. Ölveság). – Su 2: 231. Valea Nandrului, u. Nándorválya, 1330–1507 {Csánki nyomán; 1733-tól Nándorválya adatai}

Ölyved * Za (Alsóbarakony táján) 1433, 1495: *Elweth*. XVI-i adórajstromok szerint Barakony és Betlen-Ősi vidékén feketett (Cs 1: 741). – Su 2: 322. {Kerülös mellett}

Ölyves 1. Hu (Illye-ÉNy) {év nélkül} az Ákos nb. Dienesiek marosillyei uradalmához tartozott (Gy 3: 292. Nem azonos Ellyüsfalvával). 1468: p. *Elwes*; 1493: *Ewlwes*. Illye tartozéka (Cs 5: 87. Elves. Ma Ullyes, Ules, Üllyes). 1493.X.8.: Illyei Dienesi Dénes *Ewlwes* birtokbeli részét zálogba veti Rékási Csarnai Mihálynál (KmJkv 2894). 1733: *Ullyies*, 1805: *Ullyes*. 1808: Üllyés (178). 1861: Ulyes Hu (24). 1888: Üllyes Hu Marosillyei js (Je 708). 1913: Ullyes Hu vm (Az). – 1909/19: Uleş, *Ullyes*, L 381 ort. r (188). Ulieş = Su 2: 217. 1346: Ellywşfalwa {!}, 1468–1854. – 1974: c. Gurasada {Szád/Guraszáda kzs faluja ÉK-re} [33 D]

Ölyves 2. Ko (Sármás-K) 1321: p. *Wlues, Wleues* (Cs). 1329: fl. *Wlwespatak ~ Vlwespatak*. 1321-ben a király Kácsik nb. Mihály fia Péternek adta. 1329-ben az Ölvespatakot Örményes határjárásában említik (Gy 3: 366). 1440: *Ewlwes*; 1446: kenezius de *Vlues*; 1508: p. *Ewlwes*. Diódi ~ Gyógyi, Farnasi, F. Veres, Nagyvölgyi, Kecseti, Rápolti, Hunyadi, Gyulakutai, H. Farkas-birtok (Cs 5: 390. 1442, 1460: To vm). 1442.I.3.: *Elwes-t* (To vm), Farnasiak és Kecsetiek adománybirtokát Hunyadi János erdélyi vajda erővel magának foglalta (KmJkv 395-6); 1448.X.24.: Farnasi Dénes *Ewlwes-en* lakott jobbágya: Stanislau fia: néhai Neeg megöléséért eleget tettek; ld Szentjakab (634); 1449.II.7.: *Ewlwes-en* lakó Székely István és Tamás villicus **ü**: Farnas (654); 1449.X.30.: Székely István *Ewlwes-i* lakos **ü**: Farnas (765); 1458.XII.15.: *Ewlwes-en* Kecseti rb (1328); 1460.XII.4.: *Ewlwes-en* Farnasiak részbirtokosok (1489); 1468.V.29.: *Elwes-en* Farnasi rb; eladományozásától tiltják Mátyás királyt (1809); 1473.VII.30.: *Elyvos* Nádasi Ungor János birtoka (2108); 1479.XII.11.: Harinai Farkas Tamás és Miklós *Ewlwes* nevű egészbirtokukat 600 Ft-ér eladják Gyulakúti Balázsnak (2286); 1502.XII.13.: *Ellywes* Nádasi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1553.III.25.: *Ewlwes* Szilvási Máté jószágá (5182); 1555.II.24.: *Ewlwes-en* Sarmaşági Mihály részbirtokos (5348). **1587**: *Eollyweos*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 60). 1733: *Ullyies*, 1750: *Ulias*, 1760–2: *Nagy-Olves*. 1808: *Ölyves* (Nagy-) h., *Ulvisu* vel *Uliesu* val. 1861: Ölves, Uliesu Ko (14). 1888: Nagy-Ölves (Ulias) **MT** Marosi felső js (Je 528). 1913: **Nagyölves** MT vm (Az). – 1909/19: Ulieşul-mare, *Nö*, L 1083: r 793; m (189). Ulieş = Su 2: 217. 1321–1854. – 1974: c. Ríciu {Mezőrűcs kzs faluja ÉNy-ra} [23 B]

Ölyves 3. * Te (Detta táján, Sasd/Sósd mellett) 1449: pr. *Ewlywes* penes fl-m Borsa. Tornyallyai Liptai (ds) János és Nagy Simon zálogba veti Halimbai Sandrinnak (Cs 2: 61. Sasd). – Su 2: 323.

Ömböly * Sza (Mezőfény-Ny, ahol Ömbölyi erdő őrzi emlékét) 1396: *Embel*, 1499: *Embeld*. Telepítői a Kaplony-nemzetség Károlyi-ágának tagjai. Már a rokonság osztozása előtt kialakult, mert sok családnak van benne birtoka. 1499-ben jobbágyait említik, 1516-ra azonban már elpusztult. Valószínű, hogy a jobbágylázadás dúlásainak esett áldozatul, melyben a szomszédos Vetésiek is nagy szerepet játszottak. Lakói magyarok voltak (Maksai 187). – Su 2: 322. 1396.

Őr 1. Ko (Kolozs-DK) 1320: v. *Eur*. Barsa nb. Iklódi Csonka László és fiai: Beke és Domokos birtoka volt, akiktől Károly király elkobozta, és 1320-ban Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta (Gy 3: 366). 1392 ~ 1393: p. ≈ filiorum Beke de Ikloud; 1448: kenezius in *Ewr commorans*; 1455: p. *Ewr*; 1519: p. ≈. Iklódi ~ Iklódi Bekefi, Dési, Szopori Tót, Szentgyörgyi, Valkai, Tamásfalvi, Kémeri-birtok (Cs 5: 391). 1448.X.24.: *Ewr*-ön lakó **Vasile kenéz**; ld Szentjakab (KmJkv 634); 1455: Iklódi Oszvát *Ewr* és Szopor birtokbeli részét 50 Ft-on zálogba veti Iklódi Beke Mártonnak (1218); 1458.VIII.4.: Iklódi Beke Demeter *Ewr* birtokbeli részét eladja Beke Benedeknek (1304); 1466.VII.25.: Iklódi Péter *Ewr*-i birtokrészét 42 Ft-ért eladja Iklódi Mártonnak (1689); 1467.X.29.: *Ewr* ld Szopor (1763). Ld még KmJkv I. 998, II. 1000. 1469 Karacs szn. < kun *karača*: 'feketés' – Őr és Szopor (Ko) falubeli kenéz (Csánki, V. 504. idézi Rásonyi 153). 1733: *Eor*, 1750: *Joru*, 1760–2: **Mező Őr**. 1808: *Őr* (*Mező-*) h., *Jürü* val. 1861: Mező-Őr, *Jürü Ko* (13). 1888: M-Őr (Jur) Ko Kolozsvárvi js (Je 503 & Strázsa). 1913: **Mezőőr** Ko vm (Az). – Iuriul-de-Câmpie, *Mezőőr*, L 946: r 834; m, c (98). Juriul de Cîmpie = Su 1: 320. 1320–1854. > 1974: Iuriu de Cîmpie c. Cojocna {Kolozs kzs faluja} [23 A]

Őr 2. BSz 1. (Dés-É hrs) 1405: villa hungaricalis *Alewr* (Bánffy I. 483). 1495: *Al Ewr* (Ve: Fontes IV. 46). 1582: *Alsó-Eör* (Kádár V. 333). **1587**: *All Eor*, *Kaplyon*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 47. Felefele arányban fizették). 1733: *Alleor*, 1750: *Iur*, *All-Őr*. 1808: Őr (Al-) ~ Aleör ~ Alör, Urisor (123). 1861: Al-Őr BSz (17). 1888: Alör (Urisor) **SzD** Dési js (Je 199). 1913: **Alör** SzD vm (Az). – 1909/19: Urișor, *Alör*, L 713: r 487; zs, m (189). = Su 2: 220. 1405–1854. – 1974: c. Cășeu {Alsókosály kzs faluja D-re} [13 C]

Őr 3. BSz 2. (Bethlen-ÉNy a Nagy-Szamos jp-i Retteg–Dési úton) 1405: v. *Felewr* (BfO I. 483). 1448: *Fewlewr* Bánffy-birtok, zálogon Cserényi (637); 1458.VIII.21.: *Felewr*-ön Vécsi László részirtokos (1306); 1524.IV.25.: *Felewr*-i Rubint János Bethleni Bethlen Farkas familiárisa (4004). **1587**: *Fell Eor*. – E: fl. 12, A: fl. 6. Ser. Rex egr. Alberto Lonyai integram vita durante contulit (Dé 48). 1733: *Felör*, 1750: *Fell-Őr*. 1808: Őr (Fel-) ~ Feleör, Ūr (123). 1861: Fel-Őr BSz (18). 1888: Felör (Uru de sus) **SzD** Dési js (Je 317). 1913: **Felör** SzD vm (Az). – 1909/19: Uriul-de-sus, *Felör*, L 1118: r 245; m, zs (190). Uriu = Su 2: 220. 1405–1854. [13 C]

Őraljaboldogfalva Hu < Boldogasszonyfalva.

Ördögkút (Zilah-D) 1440.III.14.: Dobokai Dénes deák tiltakozik az ellen, hogy Dobokai Lökös János *Ewrdegkwth*-ot örökítse, minthogy az őt illeti meg zálojon (KmJkv 210); 1440.III.21.u.: Dobokai János Egregy és *Ewrdegkwth* birtokbeli részeit 300 arany Ft-ért eladja Kusalyi Jakcs Lászlónak (215); 1461: Dobokai Lökös János özvegye: Katalinnak *Ewrdegkwth*-ból hitbért fizetek (1509); 1473: *Ewrdegkwth* Iklódi Márton gyermekei: Tamás és Márta egészirtoka (2078). Ld még KmJkv II. 1001. 1522: *Ewrdegkwth*, 1524: *Ördögkuta*, 1642: *Eordeoghkut* (Petri IV. 165. 1440-tól). 1733: *Trezne*, 1750: *Ördögkut*. 1808: Ördögkút, Birleá ~ Birka {!} (123). 1861: ≈, Treznyé Do (16). 1888: ≈ (Tresna) **Szi** Zilahi js (Je 561). 1913: Ördögkút Szi vm (Az). 1940.IX.: a falun átvonuló honvédségre tüzet nyitottak; megtorlás. 1944 őszén a román katonák fölösen visszavágtak. Emlékmű 1940-hez. – 1909/19: Tráznea, *Ök*, L 1237: r 1138; m, zs (184). Tráznea = Su 2: 205. 1440–1854. – 1974: c. Agrij {Felsőegregy kzs faluja É-ra} [12 C]

Ördöglik * Te (Temes és Arad vm határvidékén) 1471, 1477: *Ewrdeglyk* Borzlyuk város 18. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 323. 1471.

Ördöglika * Ar (?) 1471: *Erdeglyka* Mácsalaka város tartozéka (Cs 1: 765. Mácsalaka).

Ördögmonya 1556.VI.30.: *Ewrdeghmonya* völgy Kolozs határában (KmJkv 5444).

Ördögös TA (Torda-ÉK, Virágos-völgyön) 1913: *Ördögös* Ploszkos tartozéka (H). – Drăgulești = Su 1: 209. 1913. > 1974: Drăculești » Ploscoș [23 C]

Öregfalu Tt (Temesvár-DNy) 1767-ben a bánsági Maros tájairól jött románok alapították (Borovszky: Torontál 102). 1828: Öregfalu (Nagy 400). 1913: Öregfalu Tt vm Csenei js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Pustiniș, *Öf*, L 1362: r 727; m, szerb, n, zs (141). = Su 2: 64. 1767, 1828, 1851 {! Fényes R} – 1974: c. Uivar {Újvár kzs faluja DNy-ra} [31 C]

Öregyház Fe (Gyulafehérvár-K) 1274: t. castris Albensis Transilvani *Euryghaz*; 1369: p. *Ewreghaz*. Nevét az itt lakó örökről kaphatta. 1274-ben IV. László király Öregyház fehérvári várföldet a Sz. Tamás-templommal (**ecc. B. Thome apostoli**) és a határai között levő „telkekkel”: Demegtelke, Gyúdtelke, Ositelke és Süvetelke, odaadta Ders esperesnek, Miklós mesternek és bátyjainak. E révén juthatott az erdélyi püspök birtokába, aki 1369-ben határát megjáratta (Gy 2: 178). 1274: ≈ (Er I. 329, 330). 1630: Straza, 1648: Strasa (Makkai 414, 416) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Streissa*, 1750: *Szt(r)azsa*, 1760–2: *Strázsa*. 1808: *Strázsa* h. (Gy); =: Strázsa ~ Strása (150). 1861: Strása AF (6). 1913: Öregyház AF vm (Az). – 1909/19: Straja, *S*, *Hohenwarte*, L 1057 **gkat. r** (168). = Su 2: 146. 1274–1854. – 1974: c. Berghin {Berve kzs faluja Ny-ra} [34 B]

Órhalom Do : Márokháza.

Órhegy hn 1444: *Ewrhegh* nevű erdő Magyarbikal (Ko vm) határán (KmJkv 497).

Órhegye hn 1448: *Ewrghewghe* nevű hegy Heud prédiium határán, Acintos (Fe vm) közelében (KmJkv 636).

Örit * Csa (Arad-Ny, Pécska-ÉNy) 1508: *Ewryth*, 1561: *Erynth*, 1564: *Wred*, 1647: *Irinta*, 1752: *Irinda* (Borovszky: Csanád II. 465). – Su 2: 323.

Örke (Torda-DK, Aranyosgyéres-K) 1289: IV. László király Gerendi Sámson fia Péter comes fia Miklós magisternek adományozza *Heurke* nevű lakatlan földet (Er I. 455). 1289: t. *Heurke* habitatoribus carens (Cs). 1306 recte 1360 (An 2). 1312: via que procedit de *Eurke* versus Lona (Cs). 1312: *Eurke* ~ *Ewrke*: Tordalaka hj: *Ewrke* és Lona közti út határpont (An 3: 269). 1318: t. *Ewrke* (Cs). 1360. III. 18.: *Eorke*-i Xopus (ds) Miklós visszaadja Miklós fia Miklós és Jakab fia Péter Gerendi nemeseknek birtokleveleiket (IV. László király, ErK stb.), ezért Xopus Miklóst békésen hagyják birtokolni *Eorke* határai mentén (An 2: 21-22. közt). 1450: via de Egerbegh ad *Ewrke* (Cs). =: ≈ (KmJkv 920). 1505: p. ≈. Tetrehi Urkundfi, Gerendi, Figedi, Örkei Szopos; Bogáti, Altemberg, Czobor s más birtokosé. 1318: **Szent Margit** tiszteletére szentelt kötemplom. Jbn 1475: Mircse János; 1499: Bálint kenéz és oláh pap (Cs 5: 723). 1492.V.26.: *Ewrke* Bogáti-birtok (KmJkv 2790); 1530.IX.15.: *Ewrke* Barcsai Pál egészbirtoka (4318); 1539.III.4.: Lupsai néhai László *Ewrke*-i részét leánya; Erzsébet férjének: Zutori Siroki Gergelynek vallja (4688). 1733: *Örke*, 1750: *Urka*, 1760–2: **Mező Örke**. 1808: Örke (123). 1861: Örke To (11). 1888: M-Ö (Iurka) **TA** Tordai js (Je 503). 1913: **Mezőörke** TA vm (Az). – 1909/19: Urca, *Mezőörke*, L 859: r 767; m, zs (189). = Su 2: 219. 1289–1854. – 1974: c. Vișoara {Aranyosegerbegy kzs faluja K-re} [23 C]

Örméntelke (Mestertelke) * Fe (Ladamértelke > Ladamos mellett) 1320: t. *Mestherteluky* ... que a. n. *Ermenteluke* vocatur. Pál dévai várnagy fiai: László, Péter, János és István 1320-ban negyedét cserébe adták Hosszútelki Bálintnak (Gy 2: 178). – Su 2: 323.

Örmény hs < m.R. örmény: '(kézi)malom'. (Nem lehet örmények emlékét keresni bennük, mint megfontolatlanul állította valaki.)

Örmény (Ermény) Fe (Vizakna-ÉNy) 1319>413/414: v. *Ermen*. Talmácsi Corradus fiai 1319-ben harmadát átadták sógoruknak: Kácsik nb. Mihály fia Péternek, és fiörökös nemlétében felét is neki ígérték (Gy 2: 178). 1388: p. *Zekes*, 1398: *Bolgarzekes*, 1519: *Ermenzegey* (Iczkovits 60). 1555.XI.22.: *Ermynzekes*-en Sámsoni Körösi Ferenc részbirtokos (KmJkv 5432). 1733:

Örményszékes, 1750: *Örményszék*, 1760–2: *Örményszékes*. 1808: *Székes (Örmény-)* h. 1861: *Örményszékes* AF (6). 1888: ≈ (Urmenen, Armény) **AF** Kisenyedi js (Je 561). 1913: **Örményszékes** AF vm (Az). – 1909/19: Armeni, *Ösz*, *Urmenen*, L 1608: r 1565 (9). = Su 1: 45. 1319–1854. – 1974: c. Loamneş {Ladamos kzs faluja ÉNy-ra} [35 C]

örmények Ávedik F.: *A magyar örménység múltja és történeti jelentősége*, 1920; *Az örmények*, 1921; *Az örmény nép múltja és jelene*, 1922.

Örményes 1. Asz (Felvinc-Ny hrs) **1291.III.12.**: *Ewrmenyes* Aranyas földön (KmJkv 2). =: *Eurmenus* (Er I. 478). 1538: p. *Ewrmenijes*, 1558: *Ewrmenyes* (SzO II. 52, 148). 1587: *Eormjnies*, ld Mohács (Dé 70). 1620: *Eormenies*, 1694: *Eörményes* (SzO IV. 207, V. 340). 1733: *Örményes*. 1808: ≈ (123). 1861: ≈ Asz (33). 1888: ≈ (Urminyis) **TA** Felvinci js (Je 561). 1913: **Marosörményes** TA vm (Az). – 1909/19: Ormeniş, *Ö*, L 406: r 400 (127). = Su 2: 19. 1291–1854. – 1974: c. Mirislău {Mirisló kzs faluja É-ra} [23 C]

Örményes 2. Ko (Teke-DNy, a Régen–Koloszvári úton) 1321: p. *Ermenus* (Cs). 1329: p. *Ewrmenus*; 1332–5: Paulus *sacerdos* de *Herminus*, *Erminus*, *Orminus*; 1336: p. *Eeurminus* ~ *Eurminus*. Kán nb. László vajda birtoka volt; tőle jutott cserében a magtalanul elhalt Mykéhez, s 1321-ben a király Kácsik nb. Mihály fia Péternek adta, majd 1329-ben a király Szilvással és Septérrel együtt Hontpázmány nb. Pogány Istvánnak adta, s ekkor a három helység közös határát megjárták. Az Örményes K-i határára eső szakas: ... ad fl-m *Lekencee* et in ipso ... currit supra per imdem fl. ... uswue nunc cadit riv. *Wlwespatak* ... ad fl-m *Lekencee*, et ad pt. Mer. idem fl. *Vlwespatak* div. a t. *Zenmartun* ... a pt. ... Sep. a t. *Ewrmenes* ... Ezek szerint Örményes határa K felé a Lekence folyón futott és részben Királyfalva területét is felölelte. 1336-ban Pogány István cserébe adta Zsombor nb. Sumbur fiainak: Gyulának és Petőnek és rokonságuknak. Papja 1332 I: 28, 1332 II: 11 régi báni, 1333 I: 15 dénár, 1 báni, 1334 I: 2 gs, 6 verőcei, 1334 II: 4 gs, 2 régi báni, 4 „chulacos”, 1335 I: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 366). 1369: p. *Eurmenes*; 1415: kenezius et *volahi* de p-e *Evrmenes*; 1494: p. *Ewrmenes*. Buza vs (Do) birtoka; utóbb Pelsőci ~ Vámosi ~ P. Bebek, D. Pongrácz (fele zálog Hunyadiak), Gergelylakai Buzlai Mózes s más birtokosé (Cs 5: 391). 1554.IV.24.: *Ewrmenyes* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1626: Kamuthi Balázs halála; 1627 tavaszán két fia: Farkas és Balázs a gyalui és monostori uradalmokon kívül Fenesen, Örményesen, Szentlászlón és az ezekhez tartozó 30 falun osztozott (Ke 2: 228). 1638: *Eömenies*, 1639: *Eormenes*, *Eörményes* (Makai 558, 571, 572) I. Rákóczi György birtoka. 1666 Gyalu: örményesi juhok és kecskék bőre Nr. 40 (Gyalu 164). 1733: *Örményes*, 1760–2: **Mező Örményes**. 1808: *Örményes (Mező-)* h., *Örminyis* val. 1861: ≈ Ko (14). 1888: M-Ö (Orminyis) Ko Mezőörményesi js szh, ház 212, L 966 (Je 503). 1913: **Mezőörményes** Ko vm. – 1909/19: Ormenişul-de-Câmpie, *Mö*, L 1287: r 958; m, zs (127). > Urmeniş = Su 2: 220. 1321–1854. [23 B]

Örményes 3. Kü (Erzsébetváros-É) 1319: v. *Ermeu* [; *Ermen*] (Tr). 1374: *rector ecclesie* de *Ermenes*; 1405: p/v. *Ewrmenes*; 1415: p. *Ewrmenyes*; 1505: ≈; 1453: judex de *Orminis*. *ṘÚjvár* tartozéka (Cs 5: 888). 1450: L. Dezsőfi László *Ewrmenes*-i részét zálogba adja (KmJkv 890); 1464.IV.30.: *Ewrmenes* LDL birtoka (1671); 1473.IV.26.: *Ewrmenyes*, ld Bátos (2098); 1552.II.10.: *Ewrmenyes*-en Bonyhai Dezsőfi László és fiai részbirtokosok (5128). **1587**: *Eormjnyes*. – C. Pr: fl. 32. A: fl. 16 (29). 1704.XII.14.: Örményes Bánffy György gubernátor birtoka; Kolbász nevű itteni jobbágya Szebenben raboskodik (We). 1733: *Örményes*, 1760–2: **Szász Örményes**. 1808: Örményes (Szász-), Iresch, Irminyá (123). 1861: Szász-Ö, Irmesch Kü (9). 1888: Szász-Örményes (Irmesch, Ormenis) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 640). 1913: **Szászörményes** KK vm (Az). – 1909/19: Urmeniş (Ormeniş). *Szö*, *Irmesch*, L 809: r 62; n, m (190). Ormeniş = Su 2: 19. 1319–1854. – 1974: c. Vişoara {Csatófalva kzs faluja ÉNy-ra} [36 A; L]

Örményes 4. KSz (Szilágycseh-É) 1391: duo *Ewrwynys*, in districtu de Erdeud (Cs); =: *Ewrwynys* (P); 1475: *Herminyes* (Cs 1: 561; P); 1543: *Ewrmenyes*, 1595: *Eörményes*, 1604: *Ormenyes* (Petri IV. 170). 1760–2: *Örményes*. 1808: ≈, Irminyis (123). 1888: ≈ (Urminisu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 561). 1913: **Bükkörményes** Szi vm (Az). – 1909/19: Urmeniş, *Ö*, L 645: r 636 (190). Urmeniş = Su 2: 220. 1391–1854 {1913}. – 1974: c. Băiţa de Sub Codru {Mosóbánya kzs faluja K-re} [12 A]

Örményes 5. Szö (Karánsebes-D, a Temes-parti Orsovai úton) 1428: *Eörményes* {!}, 1430: *Ermenis*, 1447: *Ewrmenis* (P); 1467: *Ermenes* in districtu Karansebes; 1480: *Armenyes*, 1501: *Jarmenes* (Cs 2: 55); 1531: utraque *Erményes*, *Armenes*; 1613: *Alsó Eorményes*, *Felső Eorményes*, *Armenes*; 1627: *Eörményes*, 1769: *Armönis*, 1789: *Armönisch*, 1791: *Armmoenisch* (Pesty: Szörény II. 429). 1808: *Arménis*, *Armönisch* (9). 1888: ≈ (Armönis) **KrSzö** Teregovai js (Je 561). 1913: *Örményes KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Armeniș*, *Ö*, *Armönisch*, L 2598: r 2529; n (9). = Su 1: 45. 1428 – 1840. [43 C]

Örményszékes Fe < Örmény.

Örményváros 1726 Do : Szamosújvár.

Örmező Do (Zsibó-DK hrs a Szamos bp-i úton) 1320: p. *Eur Mezeu* ... iuxta fl-m Zomus maiorem; 1345: *Ewrmezew*. Eredetileg az ispán alá tartozó örök tartózkodási helye lehetett. Feltűnésekor Zsombor nb. Lőrinc fia István és fiai: Chumpas és László birtoka volt; Károly király elkobozta tőlük és Elefánti Dezső sebesvári várnagynak, majd Brassai [utóbb Sombori] Jánosnak és Jakabnak adta (Gy 2: 83). 1469.III.16.: *Ewrmezew*-n Sombori részirtok (KmJkv 1854); 1469.X.11.: *Ewrmezew* negyede, itteni teljes Sombori rb, zálogon Monoszlói Csupor Miklós erdélyi vajdához kerül (1917); 1471.X.22.: Somori Péter *Ewrmezew* birtokbeli részét eladja osztályos atyafiának: Sombori Lászlónak (2037); 1473.I.19.: Spmkeréki Erdélyi Miklós *Ewrmezew* zálogos részét visszaadja Sombori Péternek (2072); 1488.III.2.: *EwrMezew*-n a Sombori-rész zálogon Súlyomkői Siroki (2666); 1525.I.28.: Sombori Benedek Péter nevű testvérével közös örmezői részét 100 Ft-on zálogba adja Kiskapusi Gyerőfi Zsigmondnak (4072); 1526.III.1.: Sombori Péter és Benedek örmezői részüket – a só után évente fizetett 100 Ft-ból nővéreiknek: Czakó Benedek fe: Margitnak meg Klárának és Fruzsínának járó évi 25 Ft kivételével – 450 Ft-on zálogba adják Béltéki Drágyf Jánosnak (4139); 1530.I.28.: Kusalyi Jakcs Mihály, KSz vm ispánja és KJ János hűséges szolgálatai jutalmául familiárisuknak: *Ewrmezew*-i Móré Jánosnak s fiainak: Mihálynak és Mártonnak adományozzák viccai (KSz vm) birtokrészeiket (4283); 1534.VII.1.: Sombori Péter, Benedek, Mihály és János örmezői részüket, a vámmal együtt, 1000 Ft-ért eladják Drági Ferencnek és Zsigmondnak (4480). 1575: *Eormezeo* (Petri IV. 173). 1733: *Varul*, 1750: *Örmező*. 1808: *Örmező* olim *Eörmesző* h., *Gürü* vel *Jürü* val. 1861: ≈, Váru Do (16). 1888: *Örmező* (Vár) **Szi** Zsibói js (Je 561). 1913: **Szamosörmező** Szi vm (Az). – 1909/19: *Var*, *Örmező*, L 389: r 370 (195). = Su 2: 236. 1469–1854. [12 C]

Örökfalva Hu (Hátszeg-DK, a Borbátvíz j. o. ága mellett) 1473, 1476: p. *Wryk*; 1478: p. *Playsor* alio nomine *Erwk*; 1494: p. *Ewrewkfalwa* in d-u de Haczak; 1518: p. *Wryk*. Barbátvízi, Kendefi, Kenderesi (Cs 5: 120). 1733: *Urik*. 1808: *Urik*, *Urikul-máre* (177). 1850: *Hobicza Urik*, *Hobitza Urik* (Su). 1861: *Urik Hu* (24). 1888: ≈ *Hu Puji* js (Je 707). 1913: *Urik Hu* vm (Az). – 1909/19: *Uric*, *Urik*, L 405: r 392 (189). = Su 2: 219. 1473–1854. – 1974: c. *Pui* {*Puj* kzs *faluja D-re*} [44 A]

Örs {< Örs vezér nevééről} * **Te** (Temesvár vidékén) 1399: *Weers* Ötvény uradalommal Zsigmond király birtokába kerül; 1456: *Weers*-öt Hunyadi János kapja királyi adományul; még ez évben Hunyadi László és Mátyás Horgszegi Szilágyi Mihálynak adja (Cs 2: 55. Ötvény). – Su 2: 423. 1456.

Örvénd Bi (Élesd-Ny, a Sebes-Körös jp-i úton) 1282: t. *Vluend* ... 1282 előtt Csák nb. Chak fia Guug ispán eladta 40 M-ért Csanád nb. Pongrác fiainak; 1282-ben Rátót nb. Olivér fiai beleegyeznek az eladásba, s határát leíratják (Gy 1: 649. Örvénd, Ölvénd). 1360: *Wruenyas* (Cs; J) ~ *Ewruenes* (Cs); 1409, 1468, 1475: *Erwend* (Cs); 1478: *Ewrwend* (Cs 1: 599; Jakó 312). 1460.VIII.13.: *Ewrwend*-i Bíró László ü: Dész (KmJkv 1471); 1461.VIII.18.: *Ewrwend*-en lakó Rácz György és Nagy Mihály ü: Kecel (1609); 1466.X.30.: *Ewreng*-i [!] Illés ü: Sándorháza (1696); 1469.III.2.: *Erwend*-i Bíró László ü: Nagybánya (1841). 1808: *Örvénd* h. 1851: ≈, *Bi* vm, a Sebes-Körös kies völgyében, szőlőhegy alatt. Lakja 10 **kath.** 715 **ref.**, anyatemplommal. F. u. Beöthy Dienes és Juricskay Mórurak (Fé 3: 181). 1888: ≈ Élesdi js (Je 562). 1913: *Örvénd Bi* vm (Az).

2004.X.20. Déli harangszó Duna Tv. – 1909/19: Urvind, Ö, L 871: r 9; m (190). = Su 2: 221. 1282–1851. – 1974: c. Lugaşu de Jos {Alsólugos kzs faluja DNy-ra} [11 C]

Örvényes 1. Bi (Belényes-Ny, a Fekete-Körös jp-i úton) 1487: *Erwenyes*, 1580: *Keozeperweness* (Jakó 312). 1692: *Kozep Eoruinyes, Eöruinyes* (Mezősi 117). 1808: Örvényes (Belényes-), Örvis (123). 1851: *Belényes-Örvényes*, Bi vm, róna helyen, 446 n. e. óhitű lak., anyateplommal. Folyóvíze a Fekete-Körös. F. u. a váradi görög püspök (Fé 3: 181). 1888: B-Ö Belényesi js (Je 235). 1913: **Belényesörvényes** Bi vm (Az). – 1909/19: Urviş, Bö, L 859: r 841; m, zs (190). Urviş de Beiuş = Su 2: 221. 1487–1851. – 1974: c. Şoimi {Sólyom kzs faluja É-ra} [20 B]

Örvényes 2. Bi (Bél-ÉK, a Hagymásba ömlő Örvényes j. p.) 1599: *Eorvenyes* (Jakó 312). 1692: *Beli örvinyes, Oruinyes* (Mezősi 117). 1808: Örvényes (Bél-), Örvis (123). 1851: *Bél-Örvényes*, {r} *Urvis*, Bi vm, a nagyobb hegyek alatt, a váradi deák püspök béli urdalmában: 220 n. e. óhitű lak., s anyateplommal. Szántó földje s rétje 125 hold, s agyagos, kövecses, egyébiránt mind urbériség; majorsági gyönyörű erdeje 3193 hold; kevés szőlőt és sok gyümölcsöt termeszt. Patakja 4 malmot hajt (Fé 3: 181). 1888: B-Ö Béli js (Je 235). 1913: **Bélörvényes** Bi vm (Az). – 1909/19: Urviş, Bö, L 248 gkat. r (190). Urviş de Beliu = Su 2: 221. 1599–1851. > 1974: Urvişu de Beliu c. Hășmaş {Bélhagymás kzs faluja É-ra} [20 D]

Örvényes 3. * Fe (Mihálcfalva és Táté között, a Maros-parton; a mai Békás-pusztával azonosítható) 1287: t. *Hewrimus* ... iuxta Morusium. Gáldi Bökény és fiai 1287-ben 15 M-ért eladták Tátéi Berga comesnek és fiainak: Keménynek, Andrásnak és Péternek a szomszédos Mihálc mester és Emur beleegyezésével (Gy 2: 178). =: ≈ (Er I. 432).

Örvényes 4. * Za (Zöldes mellett) 1441, 1445: *Ewrwenyes* Világos vár tartozékai közt Zöldesfalva körül tűnik föl (Cs 1: 740). – Su 2: 323.

Örvényesliget * Bi (Élesd-ÉNy hrs, Kövesd mellett) 1326: p. *Wrwenusligethe* (Tr). 1360: *Ewrwenes* (Jakó 312). 1366: p. *Vruenesligethe* (Tr). – Su 2: 421. 1366. + 2: 425. 1326, 1360.

Ös (Ős) Do (Szászszombor-ÉK) 1294: Jo. f. Iwanka de *Ws* ... et pro Greg-o fr-e; 1307/347: p. *Ws*; 1332–5: Nycolaus *sacerdos* de *Vis*, *Vs*. Ősi Ivánka fiai: János és Gergely [a Jankafiak ősei] 1294-ben Petelakát (Ko vm) adják el (Gy). 1294: megboldogult testvérük: Erzsébet, a fehérvári Sz. Lélek-egyház apácája, lelki üdvéért örökre e zárda apácáinak adományozták (Er I. 531). 1307 e. ue "Palatkai" Gegely fia Iwanka és rokonai Ős, Csalótelke és Domán harmadát átadják a rokon Gyógyi Miklósnak. Papja 1332 II: 2, 1333 I: 2, 1334: 2, 1335. I: 4 gs pápai tizedet ad (Gy 2: 83). 1334.X.28.: Zobori Miklós közhalmi várnagy és a Radnófalviak a királytól adományul nyert Légen birtokot és a hozzá tartozó Petelaka falut visszaadják Gergely fia Iwanka palatkai nemesnek, fiának: Miklósnak és unokatestvérének: János fia Jánosnak, akik korábban is tiltakoztak ez adomány ellen, minthogy e birtokok őket illetik (KmJkv 3); 1383.I.18.: László erdélyi vajda a konventhez: *Ws*-i Janka fia János részére írja át a levéltárában őrzött másodpéldányról Légen, Petelaka birtokra és tartozékaira vonatkozó oklevelét, mert eredetijét elvesztette (KmJkv 14); 1383.I.20.: A konvent átírja a kért oklevelet; ld 3 (15); 1430.IV.6.: *Ews*-i Janka fia György – saját leányai: Katalin és Erzsébet, s te: László leányai: Potenciána, Dorottya Erzsébet, továbbá Janka fia Simon gyermekei: Ozsvát, János, István, Bangó, Adviga és Anna nevében is – tiltja a királyt, hogy Mócs, Bagó, Csehtelke, Gyéres (Ko vm) és Szentkirály (Fe vm) negyedrészt újra eladományozza (54); 1438.VIII.2.: Jankafi György özvegye: Orsolya *üv*: *Ews*-i Ozsvátot is (100); 1439.XII.11.: *Ews*-i Janka fia Simon fia: Ozsvát fiai: János és István – Janka fia László fia: másik János, s az említett Simon leányai: Cserényi Jánosné Margit, Cserényi Miklósné Johanna, Janka fia László leánya: Sólyomkői Menyhárt Jánosné Potenciána, Csehi Pánczél Péterné Hedvig, Szamosfalvi Gyerőfi János és Szentpáli János nevében is – tiltja Albert királyt és Erzsébet királynét Ecsellő, Kisenyed birtok és Mihálcfalva felének eladományozásától (160). 1439.XII.11.: *Ews*-i Janka fia Simon fia: Ozsvát *üv* (161); 1441.VII.15.: *Ews*-i Janka fia László özvegye: Békési Potenciána *üv*, *Ews*-i Janka fia Ozsvátot is (339). 1441.VIII.18.: *Ews*-i Janka fia János *üv*, *Ews*-i Ozsvátot is (349). 1449.III.1.: *Ews*-i Janka Ozsvát vajdai ember beszercei polgár ügyében (659). 1449.XI.21.: *Ews*-i Janka fia: Ozsvát *ü*: Szentkirály Ko 1. (768); 1467.V.14.: *Ews*-i Jankafi Ozsvát fogott bíró:

Gyerőmonostor (1750). 1473.IX.9.: Ősi Jankafi János választott és az erdélyi vajdától kijelölt döntőbíró: Buda Ko (2109). Ld még KmJkv I. 999, II. 1001. **1587**: *Eoss*. – E: fl. 22, A: fl. 11 (Dé 46). 1642: Ősi Szilágyi Tamás (?–1651 e) volt gyalui udvarbíró; az elszámoláskor mutatkozott hiányok miatt I. Rákóczi György fejedelem lefoglaltatta szászújósi és mányiki birtokait (Gyalu 70/1). 1733: *Jösu*, 1760–2: *Szász Ujjosz*. 1808: *Ős* (Szász-) h., *Neu Oesch* g. 1861: Szász-Újöss Do (16). 1888: Szász-Újös **SzD** Kékesi js (Je 641). 1913: **Újös** SzD vm (Az). – 1909/19: Ius, *Szászújös*, L 901: r 516; m (98). > 1956: Fíntínele = Su 1: 243. 1288 (Kádár V. 369), 1294–1854. – 1974: c. Matei {Szentmáté kzs faluja D-re} [23 B]

Ősi 1. * Bi 1. (Szentandrás mellett) **1261**: p. *Ewsy*; 1284: t. *Ewsy* iuxta Crisium; 1324.360: p. *Eusi* (~ *Eusy*) ... prope civitatem Waradiensem iuxta fl-m Crisii; 1332–7: Petrus **sacerdos** de v. *Eusi*, *Evs*i. A Káta-nem birtoka. Az 1261-i osztozáskor Rafael fia Gábor és Tamás fia Rafael közös birtoknak hagyja, 1284-ben viszont ugyanazon „Rophoy” fiainak: Tamásnak és Pálnak jut. 1324-ben fele Gábor fia Tamás fia Jánosé, aki 40 M-ért átadja Johanca fiainak; Imre és Miklós mestereknek, s 1324-ben a fél részt átengedik Káta nb. Zámi István fiai is. Papja 1332: 20, 1334: 12, 1336: 8, 1337: 22 gs pápai tizedet fizet. Ma psz Nagyvárad mellett Ny-ra (Gy 1: 649–650. Ő 3.). 1376: {Ősi} Petlendiek birtoka (Cs 1: 618). 1587: *Eössy*, *Varadeössy*, *Waradeössy*; 1588: *Eössi*, 1589: *Eösy* (Kiss 694, 696, 658, 689, 843). 1808: *Őssi* h. 1828: *Őssi* (Nagy 93). 1851: Ősi, puszta Bi vm, Várad alatt. Földe igen kövér, de a Pecze- és Sebes-Körös árjai rongálják. Sok és gazdag rétekekkel. F. u. a váradi deák **káptalan** (Fé 3: 182). Hnt. 13: *Őssipuszta*. » Biharszentandrás. – 1909/19: Ioşia, *Őssi*, v. Sâtandrieu (97). = Su 1: 310. 1324–1851. + 2: 324.

Ősi 2. * Bi 2. (Tulka mellett) **1273**: v. *Ewsy*; [1291–4] : v. *Eusci*; in *Evsy* **episcopi**; 1332–6: Paulus **sacerdos** de v. *Eusi*. A váradi püspök birtoka, melynek tizede a püspököt illeti. 1291–94 között innen 30 köből jó gabonát szállítanak a püspök fenesi várába. A falu papja ekkor 1 unciát ad a püspöknek; 1332: 8, 1335–36: évi 9 gs pápai tizedet fizet. Ma psz Tulka határában D-re (Gy 1: 650. Ő 4.). 1552: *Pathaeossy* (Jakó 313). 1587: *Pathawsy*, 1588: *Pataeosi* (Kiss 687, 641). 1692: *Bata Eösi* (Mezősi 118). 1808: pr. *Őssi* (*Pata*-) h.; Hnt. 13: *Ősipata*.– Su 2: 323. Euse, 1214, 1220 {Cf. Gy}, 1273–1692

Ősi 3. Bi 3. (Élesd-KDK 8 km) 1336: Johannes **sacerdos** de v. *Eusi*. Papja 1336: 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 6 50. Ő 5). 1406: p. **walachalis** *Ewsy* (Jakó 313). 1622: *Eössy* (Ve: Doc. IX. 250). 1808: *Őssi* h. 1851: *Őssi*, Bi vm, Élesdhez 1/2 órányira, 360 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, roppant erdővel. F. u. gróf Batthyáni József (Fé 3: 182). 1888: *Őssi* (Üssö) Élesdi js (Je 562). 1913: **Kisősi** Bi vm (Az). – 1909/19: Auşeu, *Őssi*, L 609: r 552; m, zs (10). = Su 1: 48. 1406–1851. [11 C]

Ősi 4. * Bi 4. (a mai Várad területén) 1479: *Ews*i Álmosdi Csirék birtoka (Cs 1: 618. Ő c). 1538: *Ewssy*-ben Álmosdi Csire Ferenc részbirtokos (KmJkv 4659). ? 1851: *Őssi*, puszta, Bi vm, a váradi deák **káptalan** birtoka (Fé 3: 182).

Ősi 5. * Za 1. (Ősi psz Kisjenő, Nagyzerind és Seprös között) Az Iktári Bethlen család legősibb birtoka és szálláshelye volt (Jancsó–Márki: Arad vm, II/1. 188; Dé 78). 1332–7: **sacerdos** de *Bethlehmoysy* ... (Tr). 1413–1479: *Bethlenewsy*, *Ewsy*, *Ewzy* (Cs 1: 741). 1468: *BethlenEwsy* (KmJkv 1852). 1643.IV.19., Huszt: Betlen István utasítása a bethlenősi dézma felhasználása felől. *Instructio privata egregio Stephano Halaszi officiali bonorum meorum Betlenősiensium ratione exigendarum decimarum ex proventibus meis data*. Magyar nyelvű utasítás több pontban; arra is kitér, hogy búzabeli segítséget rendelt a szegényeknek; „többnek nem jut eszembe az neve, hanem csak egy Csatári Lukácsné szegény asszonnak, de fog több is lenni”; „Predicator Urmnak” többféle dézmából rendel: 12 véka búzát, disznódezmát, kender, len, borsó, lencse tizedét; „12. Az Predicator háza és templom körül az mi épület kívántatik, valamikor Predicator Uram arról megtalálja, arra éntöllem parancsolatot ne várjon, hanem az falut rea gyűlcse, és megépíttesse. 13. Az falutól is ami rendelt fizetése szokott járnai Predicator Uramnak, azt is adassa meg velek, hogy engem ne kellessék érette búsítani, amint néha eddig”. Huszt vára, 1644.V.27.: A bethlenősi tisztartó dézma-elszámolásának felülvizsgálása: Nem mutatta ki a regestrumban, kitől hány kalongya és kéve gabona, mennyi bárány után dézmált stb. Szó esi a hütös szabadosokról és a

Betthleneosi ~ *Betthlen Eosi* bíróról. Az uradalom említett tartozékai: Seprős, Bodon, Újfalu, Palota (Dé 78-80). – Su 2: 298. 1332–1699 {! :1644. Dé szerint}

Ősi 6. * **Za 2.** (Sikló mellett: Su) 1478: *Gorsasewswsy* ~ *Korsasewsy* (Cs 1: 741). – Su 2: 334. GE, KE.

Őstelek * **Za** (Zaránd és Somos mellett) 1485: *Ewsthelek* (Cs 1: 742). – Su 2: 324.

Őstelke * **Fe/FF** (Szentágota táján) 1347: p. *Ewstelke* (Tr). Vecsérddel együtt említik. – Su 2: 324.

Ősz 1. Csa (Csanád-DK) {1003 u.} Achtum ... posuit castra sua in campo nomine *Nageuz*. A Gellért-legenda szerint mezején Ajtony ütött tábort. A XIV. században két falu lehetett: Nagyősz és Kisősz (Gy 1: 865). 1451: *Naghuz* (Cs 1: 700). 1590: *Nagy Eosz* sive *Eöz*, 1647: *Nagy Eócz*, 1700: *Nagyēosz*, 1772: *Triebswetter* (Borovszky: Csanád II. 430, Torontál 89). 1808: *Triübswetter* g., *Nagy-Ősz* h., *Jusz* val. 1913: **Nagyősz Tt** vm Nagyszentmiklósi js (Az). – Tomnatic = Su 2: 200. 1451–1828. – 1974: c. Lovrin {Lovrin kzs faluja ÉNy-ra} [31 A]

Ősz 2. Tt (Zsombolya-É, Nagyősz szomszédja) 1770–1771-ben alapított falu (Borovszky: Torontál 62). 1806: Gottlob (Kis Ősz) (21 Z 41). 1808: pagus Gottlob, Kis-Ősz (Lipszky; Su). 1851: *Gottlob*, Tt vm, Komlóshoz éjszakra, 1768 (német **kath.**, 24 **óhitű**, 28 zsidó lak., kath. paroch. templommal, első osztálybeli gazdag határral, 158 egész jobbágytelekkel. F. u. b. Liptaynő (Fé 2: 32). 1888: Kisősz (Gottlob) Tt Perjámosi js (Je 430). 1913: **Kisősz Tt** vm (Az). – Gottlob = Su 1: 269. 1770, 1808–1851. – 1974: c. Lovrin {Lovrin kzs faluja DNy-ra} [31 C]

Őszény Te (Temesvár-K, a Lugosi úton) 1333: **sacerdos** de *Evsen*, 1334: *Ewun*, 1335: *Ewzin* (Tr) **egyház** hely. Pápai tizedlajstrom: *Ewsen*, *Ewzin* (148, 157); 1453: *Wzen*, 1470: *Ewzen* (Cs 2: 55). 1723–5: *Jesvin* (Borovszky: Torontál 87). 1808: *Jezvin* (75). 1851: *Jeszvin*, Te vm, 1300 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Határa igen termékeny, s 71 7/8 egész urbéri telket foglal magában. Birja a kamara (Fé 2: 157). 1913: **Őszény Te** vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: *Izvin*, *Jezvin*, L 1606: r 1456; m, n (98). = Su 1: 312. 1333–1913. – 1974: c. Reçaş {Temesrékás kzs faluja Ny-ra} [32 C]

Ősztövérd Ar (Arad-Ny) 1177: ad portum *Esteuerd*; 1496: silvas ... ad latus p-is Nowak, puta Alerdew ac *Ezthewer* et Keer vocatas. A Maros révje az aradi kanyarban. Vámjának harmada 1177-ben az aradi prépostságé (Gy 1: 182). – Su 2: 323. (1177, 1405), 1496.

Óthalom 1. (Ó-Aradvár) Ar (Arad-K hrs a Lippai úton) 1752: *Glogovetz* (Su). 1808: *Glogovacz*, Orod (60). 1851: *Glogovác*, Ar vm, közel a Maroshoz, 2093 (német **kath.** lak., s paroch. templommal. F. u. a kamara. Ez a helység a régi Orod városa romjain épült, mely hajdan nevezetes város volt várral, és egy igen gazdag káptalannal együtt. ... A törökök 1551-ben foglalták el először s akkor kezdtek a mostani Aradon egy más új erősséget építeni. A várnak s a káptalan templomának nagyszerű omladéka egész a mi korunkig fennmaradtak (Fé 2: 50). 1882: *Glogovatz* (Nagy 29). 1888: *Glogovác* Aradi js (Je 346 & Csonka). 1913: **Óthalom Aradi js** (Az). – 1909/19: *Glogovaț*, G, L 4616: r 410; n, m (83). > Vladimirescu = Su 2: 255. 1752, 1882, 1851 {1913}. [31 B]

Óthalom 2. * **Kr** (Lugos-D, a Pogányos-hegy K-i oldalán fekvő Mutnokszabadja mellett) 1444: *Ewthalom*, Zsidóvár 17. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár); 1493: Petracko de *Ewthalmi* temes megyei királyi ember (Cs 2: 86. Óthalmi). 1493: *Ewthalmi*, 1640: *Eöthalom* (Pesty: Krassó II/2. 94; Szörény II. 434). – Su 2: 287. + Su 2: 324.

Ötvenablak 1. * **Ar** (Arad-É) 1471: *Ethwen Ablak*, 1489: *Ewtwen*, 1490: *Ewtwenablaka* Hunyadi-birok (Cs 1: 701. Ö a). 1508: *Kötvénablaka* [: *Ötvénablaka*], 1561: *Ötvenablakos* (Márki II/1. 211). – Su 2: 323. {*Ötvenes* nevű pusztá örzi emlékét}

Ötvenablak 2. * **Ar** (Arad-DK, a Maros jp-i Bodorlaka mellett) 1471: *Ewtwenablak* Szeri Pósaifiak birtoka, Szentpál tartozéka (Cs 1: 701. Ö b).

Ötvenes Ar 1808: *pr* **Ötvenes** ~ **Eötvenes** (123). Hnt. 13: » **Fakert Ar** vm.

Ötvény 1. Te (Temesvár-DNy hrs) 1333: *Hutneu* [: *Hutuen*], 1334: *Hutuen Petri, Wtuen*; 1335: *Utwen, Utuen* {két falu} (Tr). Pápai tizedlajstromban *Hutuen, Vtuen, Vtwen* (149, 152, 157, 160) **egyház** hely; 1388: *Wthwyn* hetivásáros hely; 1399-ben Zsigmond király birtokába kerül Ötvény uradalom tartozékaival együtt; 1456-ban *Kysewthwen* néven Hunyadi János kapja királyi adományul; még ez évben Hunyadi László és Mátyás Horogszegi Szilágyi Mihálynak adják (Cs 2: 55). {Tartozékait ld helyükön.} 1808: Utvin (177). 1851: Utfény, Te vm, Lakja 5 **kath.**, 7 zsidó, 1421 n. e. **óhitü**, anyaegyházzal. 4837 hold, ... F. u. a királyi kincstár (Fé 4: 245). 1913: Ötvény Te vm Központi js (Az). – 1909/19: Utvin, U, L 1537: r 1248; n, m (190). = Su 2: 221. 1333–1851 {1913}. – 1974; c. Sînmihaiu Român {Bégaszentmihály kzs faluja K-re} [31 C]

Ötvény 2. * Te 1334: **sacerdos** de *Vtuen*, 1335: *Wtuen* (Tr) **egyház** hely volt. – Su 2: 421.

Ötvösd Te (Buziásfürdő-NyDNy) Eötvösfalva, Eötvös > (Az). 1888: Ötvösfalva, telep (t) Törökszákos Te Buziási js (Je 562). 1913: Ötvösd Te vm Buziásfürdői js (Az). – Otvești = Su 2: 22. 1868 {?}, 1913: Örvösd. {Alatta:} Ötvösd v. Otvești. {Címbe:} u. Eötvösfalva, Örvösd {!}. – 1974: c. Sacoșu Turcesc {Törökszákos kzs faluja D-re} [42 A]

P.

Pabar * Csa (Szemlak és Sajtény hr) 1322: p. Wrusport ... inter p-es *Pobor* et Salaank; 1330: t. *Pobur*. Az egresi **apát** birtoka; Diós és Veresmart határosa. Ma *Bobara* kaszáló és erdő Szemlak és Sajtény határában. 1723. tk: *Bobari*; 1761. tk: *Pobary* (Gy 1: 866). 1330: t. *Pobur* (Cs 1: 701). 1485: *Pobor* nemesi névben (Cs 2: 57. Te vm). 1555: *Pabar*, 1559: *Pobar*, 1607: *Pabort*, 1654: *Pathar*, 1723: *Bobary* (Pesty: Szörény I. 473; Borovszky: Csanád II. 468). – Su 2: 387. 1322–1723. {1596-ban török–tatár had elpusztította}

Pácafalu Sza (Erdőd-K) 1370: Pácafalu {!} (Cs 1: 470). 1648: *Apatzaffalva* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Apáczafalu (7). 1888: Páczafalu (Chilia) **Sza** Erdődi js (Je 563 & Hamuzsir huta). 1913: Pácafalu Sza vm (Az). – 1909/19: Chilia, *Pf*, L 436: r 421; zs (44). = Su 1: 141. 1370–1851. [12 A]

Pacal 1. KSz1. (Tasnád-DNy) 1355: *Pachal* (Anjou VI. 310). 1359: *Pachal*, 1390: *Paczal* (Petri IV. 177). 1430: *Pachal*-i Farkas Benedek és András **ü**: Sándorháza (KmJkv 28); 1449: *Paczal*-i Ferenc **ü**: Menyő (730); 145: *Paczal*-i András vallomást tesz Nádasd birtokot illető perben (833); 1459: *Paczal*-i néhai Kilián fiai: László és Mihály **üv**, *Paczal*-i Tamást és Ferencet is (1341). Ld még KmJkv I. 1000, II. 1002. 1475: *Pacal*; 1486, 1487: *Naghpaczal* (Cs 1: 562). 1487: *Nagypaczal*, 1613: *Magyar-Paczal*, 1639: *Nagi-Paczal* (Petri IV. 177). 1760–2: *Nagy Paczal*. 1808: Paczal (Nagy-), Peczalu-máre (123). 1848 körül gr. Gyulay József (Gyulay Lajos nagyapja) házában unokája, Lotti (Frimontné) lakott (Gyulay, 1849. III. 11.) 1888: Nagy-Paczal **Szi** Tasnádi js (Je 528). 1913: **Érszőlős Szi** vm (Az). – Pătalul-mare, *Np*, L 832: r 73; m; 65 zs (131). > 1964: Viișoara = Su 2: 247. 1355–1964. [11 A]

Pacal 2. KSz (Tasnád-DNy) 1425: *Kyspachal* (Cs 1: 562). 1533.VI.25.: Lelei Szilágyszegi János csögi birtokrészét 206 Ft-on zálogba adja testvéreinek: *Kyspaczal*-i Csögi Máténak és Gergelynek, továbbá anyjuknak: Csögi Ferenc özvegyének: Dorottyának (KmJkv 4423). 1850: *Kis Paczalusa*, *Patzalusa* (Su). 1888: *Kispaczal* (Új-Paczal) **Szi** Tasnádi js (Je 430). 1888: *Kraszna-Paczalusa Szi* Tasnádi js (Je 456). 1888: *Szilágy-Paczalusa Szi* Tasnádi js (Je 662). Újkispatak, Krasznapacalusa, Szolnokpacalusa (Su címben). 1913: **Krasznaháza** (Az 230) és **Szolnokháza** (Az 375) **Szi** vm Tasnádi js (Az). – 1909/19: Crasna-Pătalusa, *Krasznapaczalusa*, L 156: r 66; m (57). Pătalul-mic, *Kispaczal*, L 274: r 53; m; 10 zs (131). > 1964: Izvoarele = Su 1: 313. 1850–1964. – 1974: c. Viișoara {Érszőlős kzs faluja Ny-ra} [11 A]

Pacalka Fe (Enyed-D, a Maros bp-i úton) 1264: t. *Polcholka* ... iuxta Morisium. Fehérvári várbirtok volt, melyet István ifj. király 1264-ben Gyógyi András comesnek adott (Gy 2: 178). =: ..., amiért az országhatáron tartózkova vérét ontotta a tatárok ellen (Er I. 252). [1290 után] Pech fiai: György és Bálint a Maros keleti partján fekvő *Pocholka* nevű földjüket, minden tartozékával és haszonvételével együtt, 20 márkáért örökre eladták Felgyógyi András fiainak: Miklós comesnek és András vajdának (Er I. 461). 1303: *Pachalka* (Iczkovits 61). 1733: *Peczalka*, 1760–2: *Paczalka*. 1808: *Paczalka* aliis *Paczolka* h., *Peczalká* val. 1861: Paczalka AF (6). 1888: Paczalka Nagyenyedi js (Je 563). 1913: Pacalka AF vm (Az). – 1909/19: Pețelca, *P*, L 647: r 620 (163). = Su 2: 42. 1264: Bolcholka {!}–1854. – 1974: c. Teiuș {Tövis kzs faluja KÉK-re} [35 A]

Pacsacs * Kr (?) 1408: *Pachach* (Pesty: Krassó II/2. 94). – Su 2: 382.

Pad * Fe (Alvinc-ÉK) 1265: t-m *Pad Saxoniam* et *Pad Hungaricam*; 1359: p/t. *Paad*. István ifj. király 1265-ben az alvinci telepéseknek adja Szászpad és Magyarpad földjét, melyet eddig is birtokoltak. 1359-ben I. Lajos király átírja az oklevelet. 1265-ben a bizerei apátság és az erdélyi káptalan földjével határos. Poklospatak irányában feküdt (Gy 2: 179). 1265: ≈ (Er I. 255); 1296.VII.20.: III. András király megerősíti a **káptalan** Pad birtokában, mivel a Cselakiaiak elődei lelkük üdvéért a káptalannak adományozták (554). 1359: p/t. *Paad* (Iczkovits 61). – Su 2: 382. Paad 1296; Pad Hungarica, Pad Saxonica 1265, 1359.

Pád Hu (Déva-Piski-K, a Maros bp-i Szászvárosi úton) {1270 e.} 1296: t. *Paad*. IV. Béla 1270 előtt Csekelaki Péternek és Lászlónak adta; akik átadták az erdélyi **káptalannak**; ezt 1296-ban fiai: Domokos és Lukács megerősítették. Utóbb is a káptalan birtoka (Gy 3: 298). 1430, 1482: p. *Pod* (Cs 5: 126). 1430.X.23.: Piski, *Pod* és Répás (Hu vm) káptalani birtokok határjárása; *Bydeskuth* határpatak Lozsád felé; nyugat felé a *Hangyasmal* nevű hegyig terjed (KmJkv 65). 1486: *Paad* (*Spiny*), 1579: *Pad* (Amlacher 42, 167). 1750: *Szpin*. 1808: *Pád* h., *Spin* val. 1861: *Pad* Hu (23). 1888: *Pad* (*Paad*, *Szpiu*) Szászvárosi js (Je 563). 1913: *Pád* Hu vm.– 1909/19: *Spini*, *P*, *L* 367: r 352; m (166). = Su 2: 143. 1430–1854. – 1974: c. Turdaş {Tordos kzs faluja DNY-ra} [34 C]

Pádéfalva * Te (Temesrékás mellett) 1365–1420: tres ville in capite Rekaspatok existentes Possafalwa, Bratizlofalwa, *Padefalwa* (Cs 58. Pósfalva). – Su 2: 382. 1365.

Pádes * Szö (Orsova-É, Domásnya mellett) 1390: *Padych*, 1550: *Pades* (Pesty: Szörény II. 434). – Su 2: 382. {a *Pades* nevű hegy lábánál}

Padurány Kr (1808) : Maroserdőd KrSzö.

Padurencz * Te (Karánsebes táján) 1468: *Padwrencz* in districtu Karansebes (Cs 2: 56; 39. Golyecz). – Su 2: 382.

Padurile * Kr (Resicabánya-ÉK, Kisszabadi mellett) 1555: *Padurile* (Pesty: Szörény II. 435). – Su 2: 382.

Padushavasa * Kr (Facsád-DK, Bégalkás mellett) 1365: *Padushausa* (Pesty: Krassó II/2. 97). – Su 2: 382.

Padvir * Hu (hihetőleg Krivádia környékén) 1536.IV.17.: *Padwyr* Szálláspataki-birtok (KmJkv 4564-5).

Páfrányos Za (Halmagy-É, a Vaskohi úttól K-re) 1464: *Borosthfalwa*, 1525: *Brosd* (Cs 1: 727). 1760–2: *Bruszturi*. 1808: Brusztur, Huffladen Za (27). 1888: Brusztúr **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 259). 1913: Páfrányos **Ar** vm (Az). – 1909/19: *Brusturi*, *B*, *L* 940: r 937 (30). = Su 1: 107. 1464–1913. – 1974: c. Hălmagiu {Nagyhalmágy kzs faluja} [21 D]

Paganica Villa Be : Besenyő.

Pagocsa To (Marosvásárhely-ÉNy) 1345: p. *Pakachatelke*; 1436: p. *Pachacha*; 1482: p. *Pagocha*; 1512: p. *Pakocha*. Bogáti, Somkeréki Erdélyi, Farnasi Veres, Kendi Baládfi, Bethleni, Kendi, Patai Dezső s más birtokosé. Kenézét említik 1439, 1444 stb. (Cs 5: 724). 1449: *Pakachay* Miklós jobbágy Mezőszilváson (KmJkv 666); 1449.IV.24.: *Pakacha* Szentkirályi Bolgár László birtoka; halála esetén testvére: Somkeréki Erdélyi Miklós feleségére: Annára száll (685); 1473.VIII.30.: *Pakacha* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1477.XII.3.: Bogáti László *Pakocha* birtokbeli részét zálogba adja Madarasi Jánosnak (2248); 1482.IX.19.: *Pagocha* néhai Ongor János fia János birtoka (2406). Ld még KmJkv II. 1002. 1597: Mezőmadarasi Bernáld Klára, Lázár Farkas felesége *Pagocza* birtokról Tóth Miklós és Balázs javára lemondott (SzO VIII. 326). 1733: *Pogácsafalva*, 1750: *Pogecsaoa*, 1760–2: *Pogátsa*. 1808: *Pagácsa* ~ *Pagócsa* ~ *Pogácsa* (124). 1824: *Pagocsa*, *Pogetsáva* (Su). 1861: *Pagocsa*, alsó felső {!} *To* (11). 1888: *Pagocsa* **MT** Marosi felső js (Je 563). 1913: **Mezőpagocsa** **MT** vm (Az). – 1909/19: *Pogăceaua*, *Mp*, *L* 1823: r 1508; m, c (136). = Su 2: 50. 1345–1854. [23 B]

Pajsza Za/Ar (Borossebes-Ny) 1888: *Pajsza* psz (t) *Sikula* **Ar** Borosjenői js (Je 563).

Pajzs Za (Keszend-D hrs) 1574: *Paiiz*, 1650: *Baiz* (Márki II/2. 166). 1888: *Pajusán* (*Pajsán*, *Paizsan*) **Ar** Borossebesi js (Je 563). 1913: *Pajzs* **Ar** vm (Az). – 1909/19: *Păiuşeni*, *Pajşán*, = Su 2: 29. 1574, 1650, 1913. – 1974: c. Chisindia {Keszend kzs faluja} [32 B]

Páké Or/Hsz (Kovászna-DNY hrs a Szentgyörgyi úton; 540 m) 1567: *Pake* (SzO II. 214). 1614: Páké 66 családfő (Or 8). 1733: *Pokja*, 1760–2: *Páki*, 1805: *Páké*. 1808: Páké (124). 1861: ≈ *Hsz* (30). 1888: ≈ *Hsz* Orbai js (Je 563). 1913: Páké *Hsz* vm (Az). 1968: Barátos faluja K-re 4 km. 1969 L 496. – *Pachia* = Su 2: 24. 1567–1854. [38 C]

Páktető * Te (Temesvár táján, Papd mellett) 1447: *Pakthethew*. A Papdi és Beréni Bak család tagjai egyezkednek fölötte (Cs 2; 86. Papdi). – Su 2: 382.

Pakura * Hu (Déva-ÉNY, Branyicska, Marosbrettye táján) 1516: p. *Pakwrafalwa*; 1518, 1520, 1521: p. *Pakwra*. Barancskai; Korlátközi, Illyei Dienesi-birtok. 1521: a Bozin-patakon malom (Cs 5: 121). – Su 2: 382. 1516, 1518.

Pala (?) Hu (Vaskapu-Ny) 1390: p. *Pala* in comitatu et districtu Hachsak; 1424: *Nagpala* et *Kyspala* in pertinentiis Hathzak; 1430: p. *Alsopala*, *Felsepala*; 1519: p. *Palla*. Kendefi, Kenderesi-birtok. Hj 1390: porta vulgo *Capeu* (Vaskapu), *Farkaspataka*, *Bukovavize* (a mai Bukova melletti Bisztra pataka), *Bickevize*, *Solumpataka*, *Husarhege*, *Ha(r)shege*, *Hosyoheg*, *Kethremethege*, *Loyahauasa* stb. (Cs 5: 121. Talán a mai Alsó-Bauczár és Felső-Bauczár hs). – Su 2: 382.

Palatka Ko (Kolozsvár-ÉK, Mócs-ÉNY 7 km) 1296: p. *Palathka* (Cs). =: Joannes et Gregorius f-i Joanka de *Palathka*, p. ≈; Joannes f. Joannis f-i Ivanka nob. de ≈; 1306: Iwanka f. Gregorii nob. de ≈; 1307: Gregorius f. Iwanka nob. de ≈ cum Iwanka f-o suo et Joanne f-o Joannis fratris sui; 1312: t. *Palatka* ~ *Polotka*; 1319: t/p. *Palathka*; 1323: Iwanka f. Gregorii de ≈, p. *Felseupalathka*; 1332: Janka f. Gregorii de *Palatka*. A Palatkai, más néven Ősi nemesek birtoka, kiket a XIII. században élt Joanka ~ Iwanka után utóbb Jankafiaknak neveztek. 1296-ban Joanka fiai: János és Gergely eladták Palatka és a hozzá tartozó telkek – Mikótelke, Tehenestelke, Pétertelke (Petetelke) és Légen – felét a Hintos erdő (silva *Hyntus*, ma hn Vajdakamarás hr, {1864}: *Hintos*) felével, melyek egy körülhatárolt területen feküdtek, 70 M-ért Gyógyi Miklós ispánnak. Még ez évben János fia János és Iwanka özvegye, Margit tilalmazta az eladást. 1306-ban viszont Gergely fia Iwanka és nagyanyja, Margit tiltakozott Palatka és négy tartozékának elidegenítése ügyében, végül 1307-ben a Palatkai nemesek együttesen eladták Palatka és tartozékai felét Gyógyi Miklósnak 70 M-ért, azzal, hogy Miklós halálával visszaszáll a Palatkaiakra. 1312-ben Palatka birtokosai: Miklós comes és Yohanka fia Gergely mester Kamarás felé az alábbi vonalon állítottak határjeleket: ... in medio t-e *Chopus* ... super 1 monticulum qui iacet inter *Kamaras* et t-m *Palatka* ... prope silvam *Polotka* est montic. ... desc. 1 via a *Polotka* versus silvam *Kezw* a pt. vie que procedit a *Polotka* ad pt. silve *Kezw* ... 1319-ben Gyógyi Miklós fia Konrád bírság fejében elvesztette Palatkát, mire Dózsa nádor Konrád testvérei: András vajda és Boryu (ds) Miklós beleegyezésével kártérítés fejében átadta a telegdi székely Tuzsoni Semyen fia Mihály fiainak. 1323-ban Iwanka tilalmazta Dózsa nádort Felsőpata eladásától és a Tuzsoniakat megvételétől, 1326-ban és 1331-ben pedig utóbbiakat elfoglalásától. 1328-ban már a Tuzsoniak is pereskednek egymás közt felette, a nádor azonban Buryu (ds) Miklós comes és testvérei ellenében Mihály fia Simonnak ítélte. 1332-ben Palatkai Janka Légen elidegenítése ügyében jelent be tiltakozást. 1320-ban Pálostelke (Do vm) körülhatárolásakor a mai Pete területét, Petetelkét is belefoglalták; ugyanekkor határosnak mondják Palatkát, a Palatka- és Hintos-patakot és Tehenestelkét (Gy 3: 366). 1296: ≈ (544, 552). 1306: ≈ (An 2: 102). 1307: ≈ (An 2:157). 1312: *Palatka* ~ *Polotka* Myketelke hrs (An 3: 307). 1348: p. *Palathka*; 1352: ≈; 1461: c. q. *Palotka* filiorum Janka; 1499: p. **Magyarpalothka**, **Olahpalothka**; 1508: p. *Palathka*, *Olahpalathka*. Palatkai ~ Ősi ~ Ősi Jankafi-birtok. Szn 1480: Biró Benedek, Balassa Mihály (Cs 5: 391). 1334.X.28.: Gergely fia Iwanka *Palathka*-i nemes; ld Ős (KmJkv 3); 1419.V.3.: *Palathka* Ősi Jankafiak birtoka (20); 1430 ld Ős (54); 1438: *Palothka*-n lakó Székely Tamás, Kis Antal és Fábíán ü: Ős (100); 1439: *Palathka*-i Székely Tamás és Miklós ü: Ős (161); 1441.IV.10.u.: *Palathka*-i lakos néhai Tamás fia: János, szentjakabi és aranykúti lakosokkal együtt, bevallást tesz pataiak ügyében (300); 1441.VI.17.e.: *Palathka*-n lakó Mihály, Simon és János nevében is nyilatkoznak aranykúti ügyben (326); 1441.VII.15.: *Palathka*-i Bíró István, Székely Tamás, Kis Antal ü: Ős (339); 1441: Suki Benedek és te: Miklós kijelenti, hogy Ősi Jankafi Ozsvát szeptember 24-én megadta azt a hat ökröt, mellyel korábbi kiegyezésük értelmében tartozott *Palathka*-n lakott román jobbágyaik: Juga és Kertész Toma megöléséért (365); 1446: *Palathka*-n lakó Székely Tamás üv: (Kendi)Lóna (603); 1449: *Palatkay* Tamás és Antal, Ősi Jankafi Ozsvát familiárisai ü: Cege (707); 1464: Mihály *Palathka*-i **plébános** ü: Wass László (1669); 1480.II.10.: *Palathka*-n lakó Bíró Bertalan eljár Ősi Jankafi Simon birtokügyében (2293). Ld még KmJkv II. 971, 997, 1002. 1515: *Paulus Biro* de *Palocka* **bécsi diák**; 1516: ≈ de *Paulatica* Tr (Dn 1912). 1587: *Palottka*. – E: fl. 23, A: fl. 9 (Dé 56). 1733:

Magyar-Palatka, 1750: *Palatka*. 1808: *Palatka (Magyar-)* cum pr-is Tehenestelek, Mikótelek et Bökön h.. 1861: ≈ Ko (14). 1888: M-P Ko Mocsí js (Je 486). 1913: **Magyarpalatka** Ko vm (Az). 1979 L 1400 r, m; 8 tantermes iskola: 28 tanár, tanító (6 Kv); orvosi rendelő; szülőotthon: teljes személyzet helybéli. – 1909/19: Pálatca, *Mp*, L 1256: r 790; m, c, zs (129). = Su 2: 29. 1296–1850. [23 A]

Pálfalva 1. Cs (Szereda-É hrs) 1567: *Palffalwa* (SzO II. 272) 12 kapu (Venczel 35). 1614: Pálfalva 38 családfe (Cs 23). 1760–2: *Pálfalva*. 1808: Pálfalva (124). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Csik-Pálfalva Felcsiki js (Je 277). 1913: **Csikpálfalva** Csik vm (Az). 2004.X.13. Déli harangszó Duna Tv. – 1909/19: Palfalu, *Cspf*, L 521: r 67; m (129). > Palfaläu > Păuleni = Su 2: 32. 1567–1854 {1913}. > Păuleni-Ciuc [25 D]

Pálfalva 2. Sza (Szatmárnémeti-DK, a Szamos bp-i úton) 1379: *Palfalua*. Középkori birtokosai közül a Pálfalviakat és a Dobrácsiakat ismerjük. 1417: Pálfalvi Burján. Egyházának védőszentje **Szent Fülöp és Jakab** (1379). Népe magyar (Maksai 189). 1428: *Palfalwa* (Cs 1: 482). 1808: Pálfalva (124). **Kisboldogasszony-templom**, b: IX.8. (RKNt 1999). 1851: *Pálfalu*, Sza vm, 15 romai, 27 g. kath., 114 ref. lak. Határa igen jó, tölgyes erdeje van. F. u. nagyobb részben gr. Teleki, s még Peley s m. (Fé 3: 187). 1888: Pálfalva (Volovica {?}) Szatmári js (Je 564). 1913: **Szatmárpálfalva** Sza vm (Az). – 1909/19: Palfaläu, *Pf*, L 331: r 107; m (129). > Păulești = Su 2: 32. 1379–1913. [2 C]

Pálfalva 3. Uh (Korond-D) 1455: *Palfalwa*; 1459, 1566: p. *Palfalwa*; 1567: *Palfalwa*, 1602: *Pálfalva* (SzO I. 169, 177, 179, II. 200, 220, V. 303). 1614: Pálfalva 30 családfe (Uh 69). 1750: *Palfalva*. 1808: Pálfalva (124). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 564). 1913: **Székelypálfalva** Uh vm (Az). – Palfaläu > Păuleni = Su 2; 32. 1453–1913. – 1974: c. Lupeni {Farkaslaka kzs faluja ÉNy-ra} [24 D]

Pálfalva 4. * Za (Aranyág mellett) 1439: *Palfalva* Világos vár tartozéka volt az aranyági kerületben (Cs 1: 740). – Su 2: 382.

Palicka Kr (Kraszna-D) 1471.V.9.: *Palychka* Horváti Peres-fiak birtoka (KmJkv 2011). 1476: *Palyzka* határát megjárják; 1481: ≈ Valkó vár tartozéka; 1485, 1487: *Alsopalizka*, *Felsewpalyzka* (Cs 1: 584). 1487.III.8.: *Felsewpalyzka*-i kiváltott részét Horváti Peres János visszaadja trstvérenek: Andrásnak (2634); 1489.V.12.: *Also- és Felseopalyczka* birtokbeli részét Horváti Peres János zálogba adja Báthoriaknak (2696); 1497.VII.4.: Kolozsvári Kale Istvánné Horváti Peres Margit Horvát és a két *Palyzka* birtokbeli örökös részeit 100 arany Ft-ért eladja Krasznai Porkoláb Péternek (3021); 1507.XII.21.: Horváti Peres Lőrinc *Alsopalizka* harmadát és *Felsewpalyzka* felét, azaz ottani birtokrészét, 50 Ft-on zálogba veti Keczei Szele Mártonnál (3444); 1509.VI.22.: Horváti Peres Tamás *Alsopalizka*-i részjóságát eladja ugyanannak (3501); 1521.I.25.: Peres Pál *Alsopalizka*-i részét és *Felsewpalyzka* [!] nevű egészbirtokát zálogba adja Báthori Szaniszlófi Istvánnak (3801); 1554.XII.29.: Horvát fegyveres megrohanásában részt vettek a következő *Paliczka*-i jobbágyok is: Blăjan Simion, Bucur Ilie, Chiș Costa, Costa Ștefan, Fazakas, Filip Matiaș, Mazaron Petru, Muja Gal és Ștefan, Oana Lazșr, Precup (5332. Névsor Mutató szerint). 1808: Paliczka, Policzka (124). 1888: Paliczka (Pleska) **Szi** Krasznai js (Je 565). 1913: Palicka Szi vm (Az). – 1909/19: Plesca, *P*, L 193: r 188 (136). > Pleșca = Su 2: 46. 1471–1851. > Plesca [11 D]

Palina * Te (Resicabánya táján, Perlő és Váldény közt) 1450: *Palyna*, Zakachy. Paniak és Besenyeiek együtt kapták a kormányzótól (Cs 2: 56). – Su 2: 382.

Palogd * Te (Temesvár-ÉNy) 1488: *Palogd* (Cs 2: 56). – Su 2: 382.

Pálos Fe (Kőhalom-É) 1422: *Palos*-i Apor felesége Csáni Tordafi Ilonára szálltak a Csáni Katalin által galaci nemesektől szerzett Szentjakab és Bó birtokbeli részek (KmJkv 22); 1461: *Palus*-i Mihály i: Geszt (1603); 1492.V.6.: Keszti Székely László *Palos* birtokbeli részét elcseréli, ld Dicsőszentmárton (2783). 1520: *Palos* (Zichy XII. 396). 1522: *Kwnixdorf*, 1534: *Kynnyngdorf* (Scheiner 104). 1587: *Pálos* (SzO IV. 99). 1606: *Pálos* (Ve: Doc. VII. 311). 1635 Szentmárton

(Uh): Bencze Péter Paloson Bala Tamás uram földén lakik (SzO). 1733: *Pállós*. 1808: Pálos (124). 1808: **FF** Pálosi js szh. 1861: ≈ FF (3). 1888: ≈ (Königsdorf, Pales) **NK** Köhalmi js (Je 565). 1913: Pálos NK vm (Az). – 1909/19: *Palos, P, Kd*, L 960: r 913 (129). = Su 2: 25. 1520–1854. – 1974: c. Cața {Kaca kzs faluja ÉNy-ra} [37 A]

Pálostelke * **Do** (Omboz környékén) 1320: t. *Paulustheluke*; 1320/324: p/t. *Paulustelky* ~ *Paulusteluke*; 1324: *Paulusteluke*. 1320-ban a király Suki Albert fiainak adta az Omboz erdővel együtt. Ma hn Omboz határában. 1875/91. tk: *Dealul Palosi*; 1912. tk: *Palosu* (Gy 2: 83). 1348: *Palusteleke* (Tr). 1479.X.31.: *Palwsthelke* prédiumban Suki János részbirtokos (KmJkv 2281). – Su 2: 384. 1320–1348.

Palota 1. * **Bi** (Várad-Ny) **1214**: *Palatium* (Jakó 314). 1279: castrum *Derspalataya*; 1335: *Palatha*. Az itt állott várat, nevéből következtethetően, Hontpázmány nb. Derzs építette. Már 1279 előtt Geregye nb. Miklós vajda és Geregen kezén volt. 1335-ben a Hontpázmány nb. Czibakoké (Gy 1: 650). Vára 1277 előtt épült (Fügedi 216. Pontatlanul idézi Gy-t). 1437: *Palotha* (Cs 1: 619). 1808: *Palota* h. 1851: *Ó-Palota*, puszta, Bi vm, az uj-palotai határhoz tartozik, vizimalommal, sörházzal, gr. Frimont Béla birja (Fé 3: 190). 1888: *Ó-Palota* psz (t) Újpalota Bi Központi js (Je 548).

Palota 2. Bi (Várad-Ny) 1644: *Palotara* vitetett 9 öreg véka köles (Dé 79. A falu Bethlen István birtoka; Bethlenösi tartozéka). 1808: Palota (Sváb-) (124). 1851: *Palota, Uj-Palota*, Bi vm, szép rónaságon, 433 **kath.** sváb lakossal, kik azonban a magyar nyelvet is jól beszélik. Szép kath. paroch. templom. Határa 1283 hold, ... Határában folyik a Sebes-Körös, és a Pecze. Az elsón van egy hatkövű s 2000 köből gabonát jövedelmező malom, a Peczén pedig egy 250 v. f. jövedelmű gubakalló. Birja gr. Frimont Béla (Fé 3: 190). 1888: Újpalota Központi js (Je 702 & Ó-Palota psz). 1913: **Újpalota**. Bi vm (Az). – 1909/19: Palota, *Ujpalota*, L 649: r 129; n, m, zs (129) = Su 2: 25. {Ópalota adataival!} 1214–1851. – 1974: c. Sîntandrei {Biharszentandrás kzs faluja DNy-ra} [10 D]

Palota 3. * **(Kelemenés-, Pongrác-) Csa** (Csanád-Ny) **1247**: *Palata*, =: v. *Palatha*, que uno nomine *Kelemenus palotaya*, alio nomine moderno *Pangrach palotaya* (~ *Pangrachpalotaya*) vocatur; 1337: p. *Palata*. A XIII. század elején élt Csanád nb. Kelemen s fia: Pongrác palotájáról kapta nevét. 1247-ben a birtok negyedrésze Pongrácé volt. 1256-ban és 1285-ben az egész falu Pongrácé ill. fiaié lett volna. 1296-ban fia: Tamás itteni földjét átadta telepítésre a Bézieknak, de 1337-ben ismét a Telegdiek kezén volt (Gy 1: 866). 1495: *Palotha* (Cs 1: 701). 1560: *Palotta*, 1655: *Pallota*, 1717: *Palath*, 1742: *Pollad* (Borovszky: Csanád II. 472). 1808: pr. *Palota* (*Kis-*) h. – Su 2: 382. 1247–1742. {A XIII. században a kunok kirabolták, 1552-ben a törökök teljesen elpusztították}

Palota 4. * **Do** 1320: *Palata*. Zsombor nb. Mihály fiainak birtoka volt. Ma hn Magyarköblös határában Ny-ra: *Palota* ~ *Pălut'e* (Gy 2: 84). 1632: pr. *Palota* (Kádár V. 409). – Su 2: 382. 1320, 1632.

Pálpatak MT (Régen-ÉK) 1913: *Pálpatak* Kásva tartozéka {É-ra} (H). – Su 2: 32. 1913. – 1974: c. Ghiurghiu {Görgényszentimre kzs faluja ÉK-re} [24 B]

Pálpataka Uh (Korond-ÉK; 923 m) 1913: *Pálpataka* Korond tartozéka (H). 1943/4. tk: Pálpataka (Korondihegy). – Valea lui Pavel = Su 2: 229. 1913. – 1974: c. Corund {Korond kzs faluja} [24 D]

Pálülése Ar (Arad-K, a Maros jp-i Lippai úton) 1333–4: Symonis (**sacerdos**) de *Paululese*. Kialakulását ld. Negyed alatt. Papja 1333: 34 báni, 1334 I: 8 gs, 1334 II: 4 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 182). 1393: *Paalelese*, 1478: *Pal Elesy*; {...} judex et cives iurati possessione nostre *Palelese* – írja Mátyás király Kovachich (Form. solennes 215) szerint. Marótiaké volt, s utánok tarthatta kezén a király (Cs 1: 776), 1560. tk: *Palelesse*, 1752: *Paulis* (Su). 1808: *Paulis* (*Ó-, Új-*) h., *Paulisul vechiu, nou* val.

(a) 1828: *Vetus Paulis* (Nagy 27). 1913: **Ópálos**, Ar vm (Az). – 1909/19: Pauliș, *Paulis* (Ópaulis), L 2501: r 1737; n, m, zs (131). Păuliș = Su 2: 32. 1333–1913. [32 A]

(b) 1828: *Neo Paulis* (Nagy 27). 1913: **Újpálos** Ar vm (Az). – Păulișul nou; > 1956: Păulișu Nou; Păulișul Nou = Su 2: 32. 1828, 1851. – 1974: Păulișu Nou » Păuliș

Pálvára * KSz (Zilah és Kistréce között) 1361: *Palvara*, 1391: Pálvár {!}, 1459: pr. *Paluara*, 1523: *Palwara* (Petri IV. 215). 1459: *Paluara*. Récsé szomszédságában említik (Cs 1: 584). 1523.XII.7.: Sajókeresztúri Keresztúri Bernát *Palwara* prédiomot, más birtokrészeivel együtt, cserébe adja Borzási György Gyekében (Ko) és Pagocsán (To vm) lévő birtokrészeiért (KmJkv 3970); 1524.I.18.: Keresztúriak tiltják a Récsén és *Palwara* prédiomban levő részek elidegenítését (3979). – Su 2: 382. {Petri szerint}

Pályi 1. Bi (Várad-É) **1229**: Paulum et Petrum de v. *Paul*; 1327.X.6.: C. Byhor.: Datum in *Fel Pauli*; 1338.XI.3.: Datum in *Felpaly*. 1332–7: Paulus *sacerdos* de v. *Pauli*, *Felpali*. 1229-ben tűnik fel, midőn csahajtorai ember vádol 2 M kártétel miatt két pályi embert. 1291–4 között a falu 12 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig 1 unciát fizet. 1327-ben és 1338-ban Bihar vm hatósága itt gyűlésezik. Papja 1332: 40, 1333: 42, 1334: 42, 1335: 30, 1336: 42, 1337: 42 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 651. P. 2. Felpályi). XIII: *Felpali* (Cs 1: 619). 1467.I.9.: *Paly*-i Miklós ü: Sarmaság (KmJkv 1715). 1692: **Hegyköz Paly** (Mezősi 89). 1808: *Pályi* (*Hegyköz*-) h. 1851: *Hegyköz-Pályi*, Bi vm, 8 *kath.*, 988 *ref.*, 22 zsidó, 23 *óhitű* lak., *ref.* tornyos szentegyházzal, több csinos uri lakkal. Határa 3200 hold, ... Vize a Kösmő pataka. Birják: Ilosvai örökösök, Szilágyi Lajos tömege, Szilágyi Imre, Köncs Pál, Vecsey, Jármay, Derecskey, Zsoldos stb. (Fé 3: 191). 1888: Hegyköz-Pályi Bi Központi js (Je 366 & Hágótető csárda). 1913: **Hegyközpályi** Bi vm (Az). – 1909/19: Paieu, *Hp*, L 814: r 7; m (129). > Paleu = Su 2: 25. 1291–1913. – 1974: c. Cetariu {Hegyközcsatár kzs faluja DNy-ra} [10 D]

Pályi 2. * Za (Somoskeszi mellett) 1338: *Paly*. Keszivel együtt említik (Cs 1: 742). – Su 2: 382.

Panád 1. Ar (Arad-ÉK, a Világosi úton) 1315: p/v. *Panad*; 1323: p. ≈; 1333–5: Laurentius (*sacerdos*) de ≈, Johannes ≈. Debreceni Dózs örökölt birtoka, akitől László vajda elfoglalta. 1315-ben a király visszaadja Dózsának; 1323-ban pedig fiait: Jakabot és Pált erősíti meg benne. Papja 1333: 6 gs, 1334 I: 9 gs, 1334 II: 4 gs, 1335: 2 gs 3 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 182). 1315: ≈ (An 4: 78). 1486, 1487: *Panad*, 1495: *Panath* (Cs 1: 776). 1808: *Panád* (*Új*-) h. 1851: *Panáth* (*Uj*), Ar vm, 1100 (német) *kath.* lak., paroch. templommal. Határa róna és igen termékeny (Fé 3: 192). 1888: Új-Panát Ar Aradi js (Je 703 & Kis-Pusztá és Nagy-Pusztá psz). 1913: **Újpanád** Ar vm (Az). – 1909/19: Pănatul-nou, *Ujpanát*, L 2252: r 27 (130). > 1956: Pănatu Nou; > Horia = Su 1: 294. 1315–1851. – 1974: c. Vladimirescu {Öthalom kzs faluja ÉK-re} [32 A]

Pánád 2. Kü (Küküllővár-Ny) **1290**: p. *Panad* ... iuxta fl-m Kykwllw a Sept. (Gy). =: ≈ (Er I. 460). 1322: v. ≈ ... iuxta fl-m *Minoris Kykullew*; 1324: v/p. ≈; 1332: Petrus *sacerdos* de v. ≈. 1290-ben Magnus fia János bán 40 M-ért eladta Gyógyi András fiainak: Miklós comesnek és András vajdának; határai: ... in ... fl-o Kykwllw a pt. inferiori et Mer., t-e monasterii de *Kere* [: *Kerc*] *Apathwlge* vocate ab Or. [: Occ.], t-is comitis Nicolai et Andree vajuode f-rum Andree de Gyogh *Panka* nominate ab Aq., t-e eorundem f-rum comitis Andree *Merkaknaya* vocate ab Or., iuxta inferiores metas eiusdem t-e *Sospathak* ad memoratum fl-m Kykwllw veniente vicinitate. *Panka* ma hn Búzásbocsárd határában ÉK-en; 1914. tk: *Punka*; *Sóspatak* ma *Sărătura* más néven *Pánádi p[atak]*. 1322-ben Károly király a Kán nb. László vajda hűtlen fiaitól való elkobzás után Talmácsi Miklósnak adományozta, aki 1324-ben nővérének, Katalinnak és férjének: Kácsik nb. Mihály fia Péternek adta. Papja 1332 I: 22 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 558). 1410: p. *Panad*; 1514: ≈ (1322-től Cs 5: 889. Vö. Bolkács és Mikeszása vs). 1437: Diódi Mihály *Panad* birtok felét Tövisen lakó familiárisának: Antalnak (pr) engedi át zálogba hű szolgálatai jutalmául (KmJkv 86); 1440: Tövisen lakó Antal tiltja a királyt és királynét *Panad* eladományozásától (236); 1453: Diódiak tiltják Hunyadi Jánost és fiait: Lászlót és Mátyást, hogy Iklód, *Panad* és Péterfalva határait jogtalanul megváltoztatva a Tövisesvölgyet maguknak foglalják (1087); 1550.IX.7.: Thorotzkay Péter és Péterfalvi Nagy Mihály tiltják Forrai Miklóst Péterfalva, Iklód, *Panad* birtokbeli részei

elidegenítésétől és a péterfalvi határon való malomépítéstől (5049). 1705.XI.19.: a kurucok ... elszaladtanak Montecelli előtt, kiket is Pánádig üztenek (We). 1733: *Pánád*. 1808: *Pánád* h., *Penagen* g., *Panádje* val. *18??: Timotei *Cipariu* nyelvész (–189?) 1861: Panád Kü (8). 1888: ≈ (Penádie) **KK** Hosszúaszói js (Je 566). 1913: Pánád KK vm (Az). – 1909/19: Pánade, *P*, 909: r 849; m, zs (130). = Su 2: 30. 1290–1854. [35 A]

Panit 1. Msz (Marosvásárhely-Ny 12 km) 1332: **sacerdos** de *Pambus* (Tr). 1431: *Panijth* (SzO III. 49). {1460.VIII.} *Panith*-on lakó Székely Antal és Máthé János Cserényi Mikós özvegye: Sombori Apollónia familiárisai **ü**: Alsóbalázsfalva (KmJkv 1472); 1505.XII.31.: Veresmarti Czíkö János özvegye: Bogáti Orsolya a Maros széki *Panith* határában levő székely örökségét és lófőségét legközelebbi vérrokonának: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak vallja (3385); 1534.III.30.: *Panyth*-i Alárd Ferenc Szeszárma vár (BSz) és tartozékai egyik királyi adományosa; ezeket a társak 4000 Ft-ért és bizonyos birtokrészekért eladják Bethlen Farkasnak (4446); =: Bethlen Farkas a vételárban Pusztaszentmiklóson (To) *Panyth*-i Alárd Ferencnek átengedi általa választandó hat népes jobbágytelkét (4449); 1543.III.25.: Méhesi Boros János jobbágy – urai: *Panyth*-i Alárd Ferenc és fia: Mihály nevében – tiltja Koronkai Mihályfi Tamást és Ferencet az anyjukról rájuk szállott méhesi (Ko) halastó bitorlásától (4779); 1553.V.19.: *Panyth*-i Alárd Miklósné Bogáti Anna (5205). 1556.IX.25.: generosa domina relicta egregii quondam Nicolai Alard de Panyth ... balázstelki dézmapere Haller Péter szebeni polgármesterrel (Dé 12). 1609 Türe (Ko): Paniti János jobbágy (Gyalu 426). 1614: Panit 66 családfő (Msz 18). 1614.II.: **Schola ház** (SzO). 1633: Iskolájának említése (Sipos). 1635 e. Nagysolymos (Uh): Paniti János mh; 1635: Paniti Lőrinc drabant (SzO). 1688–1849: 18 **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 129). 1733: *Penyed*, 1750: *Penyet*, 1760–2: *Panit*. 1808: Panith (124). 1861: Panit Msz (32). 1888: M-P **MT** Marosi alsó js (Je 504). 1913: **Mezőpanit** MT vm (Az). – 1909/19: Panetul-de-Câmpie, *Mp*, L 1657: r 111; m (130). Pănet = Su 2: 30. 1332–1854. [24 C]

Panit 2. Kr (Zilah-Ny 8 km) 1333: p. *Ponith*. Nevét valamely Káta nb. Panitról, a Csaholyiak őseről kapta. 1333-ban a valkói alvárnagy és krasznai ispán jelenti Erzsébet királynénak, hogy Csaholyi Péter őse: Abraham ideje óta örökjogon bírja Panit falut (Gy 3: 518). 1383: *Panyit* Csaholyi Sebestyén birtoka. 1429: *Panyth* (Petri IV. 199). 1451, 1475: *Panyt* (Cs 1: 562). 1525.VIII.30.: Kisbáldon *Panyth* felőli déli részén füves völgy (KmJkv 4116); 1534.IV.12.: Vajai Borzási György tiltja Siroki Albertné Domahídi Annát attól, hogy *Panyth*-i birtokrészt elidegenítse (4455); 1549: *Panyth*-ről Csompasz Péter, Mátéi Vince, Jó Albert, Lukács László, Anducs Gál kihallgatott tanúk Vaja és Haraklyán közötti vitás szénafüvel kapcsolatosan (4960); 1550.I.9.: Csaholyi Gáspár *Panyth* birtokbeli részét Melith Györgyné Csaholyi Annának vallja (4987). Utóbb több köznemes meg egy-két főnemesi család birtokolta. 1564-ben Hadad vár tartozékának írják. 1621-ben önálló **református egyházközsége** alakul; papot, **tanítót** kap. 1658-ban portyázó tartár sereg elpusztította az iskolát és a rektor lakását, feldúlta a falut, a lakosok többségét elhurcolta. 1703-ban Rabutin rácai pusztítottak itt is. Lassan épült újra: 1715-ben 5 jobbágy és 3 taksás fizetett adót (6 m, 2 r); 1720-ban 8 nemes, 13 jobbágy, 9 zsellér, 1 taksás (26 m, 5 r). 1760–2: *Szilágy Panid*, 1805: **Szilágy-Panit**. 1808: *Panith* h., *Panyik* val. 1808/1987: **KSz** (124). 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 566). 1913: **Szilágypanit** Szi vm (Az). 1960: Iskolája V–VI. osztállyal bővül; 1973/74: 166 tanuló, 13 oktató; 1983/84: 54 óvodás, 132 tanuló; 1995/96: 109 tanuló, 11 oktató, 51 óvodás 2 óvónővel. # Nagy Miklós: *Szilágypanit*. Szilágysági magyarok 1999. 525. Kép: **A református templom** ... és belseje. – 1909/19: Panit, *Szp*, L 468: r 105; m; 11 zs (130). Panic = Su 2: 25. 1383–1854. – 1974: c. Hereclean {Haraklány kzs faluja D-re} [12 C]

Pánk Hu (Jófő-DDNy) 1491: p. *Paank*. ♂Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 121). 1601: *Pank* (Ve: Doc. VI. 370). 1733: *Pancz*, 1805: *Pánk*. 1808: Pánk ~ Bánk (124). 1861: Pank Hu (23). 1888: Pánk Hu Marosillyei js (Je 566). 1913: Pánk Hu vm (Az). – 1909/19: Pancu, *Pánk*, L 401 **ort.** r (130). Panc = Su 2: 25. 1491–1854. – 1974: c. Dobra {Jófő/Dobra kzs faluja} [33 C]

Panka * Fe (Búzásbocsárd-ÉK) **1290**: p. *Panka*. 1290-ben Pánád határosa Ny-on; Gyógyi András fiainak birtoka. Ma hn Búzásbocsárd határának ÉK-i részén: 1875. tk: *Punka* (Gy 2: 179). = (Er I. 460).

Pankota 1. * Bi (Gyapju-É) 1391: *Mezewpankata*; 1396: *Pancotha, Pankata* (J); 1418: *Mezewpankotha* (Cs); 1482: *Pankotha* (Cs 1: 619; J); 1520: *Wewlghpankotha* (Jakó 315). 1692: *Vegipankota* (Mezősi 120). 1808: pr. Pankota, Bangata, Penkota (124). 1828: Pankota (Nagy 101). Hnt. 13: *Pankotapuszta* » Gyapju Bi vm. – Su 2: 369. 1391–1828.

Pankota 2. Hu (Déva-ÉK) 1808: Pankota (124). Hnt. 13: » Haró Hu vm. – Pincota = Su 2: 44. 1956. {Haró tartozéka} [1981 Ø]

Pankota 3. Za (Arad-É) 1202-3: v. *Pankotha*; 1219: *Ponkata* (Cs 1: 722). **Apátság** 1252: ad t-s abb-is de *Pancutha* nomine Wry birtokosa (Úri, Pest m. Gy 4: 562). 1302: *Pankata*. ArK: Tiner (ds) Hench P-i polgár eladja ménesi Macra-hegyi szőlőjét András comes szegedi polgárnak (An I. 320). 1317.VI.6. D. in *Pankatha*. Károly király itt ad ki oklevelet (An 4: 488); 1317.VI.7: D. in *Pankata* (490). 1332-5: *Pancata, Pankata*; 1363: *Pankota*; 1475: **opp.** Pankotha; 1477: ≈; 1478: ≈. Losoncziai birtoka (Cs 1: 724). 1660. 9. July: Várad egyik küldötte a palatinushoz Pankotay György (Szalárdi: Eml). 1808: Pankota (Ó-), Alt-Pankota; ≈ (Új-), Neupankota (124). 1851: *Pankota*, egy rgényes vidéken fekvő mezőváros, Ar vm, 3011 lak., kik közt 1196 magyar és német **kath.**, 263 magyar **ref.**, 25 magyar ágostai, 1527 o. n. e. **óhitü**, **kath.**, **ref.** és **óhitü** anyatemplomokkal. Határa 9477 hold, ... Régi apátságának, mely 1217-ben már fennállot, ma csak romjai láthatók ... Van egy nevezetes szeszgyára, melynek diszét egy ugrókut emeli, melynek vizsugára másfél öles és minden 24 órában 1500 akó vizet szolgáltat. Birja a várost Ditrich József (Fé 3: 192). 1888: ≈ **Ar** Világosi js (Je 566). 1913: Pankota Ar vm (Az). – 1909/19: Pâncota, P, L 5299: r 1871; m, n, c, zs, szlovák (130). Pincota = Su 2: 44. 1202–1851. [20 C] > Pâncota

Pankota 4. vár Za 1318: castellanus noster (**regis**) de *Pankatha* 1387: Losoncziai kapják Zsigmond királytól (Cs 1: 722). A király építette. 1318 előtt. Ez várának első említése, de a várnak már régebb idő óta meg kellett lennie, mert a várnagy hosszabb ideje tartott bizonyos földeket elfoglalva. Sokkal korábbra mégsem helyezhetjük felépülését, mert a terület szervezésével függ össze, hogy 1332-ben a főesperességet Pankotáról kezdik nevezni. Talán a Kun László itineráriumban szereplő „P. mellett“ 1284-ben szintén ezzel függ össze. A Lippáról Váradra vezető utat ellenőrizte. 1318-ban Ivánka mester egyben desznei várnagy. 1331-ben várnagya Nagymartoni Lőrinc. 1387-ig királyi vár, akkor Zsigmond király a Losonciaknak adományozta (Fügedi 217.). 1387-től Desznyével együtt adományban a Losonciaké (Engel 213.).

Pánt * Bi (Szalonta-É, Marciháza mellett-Ny) 1438: *Panch*, 1458: *Panth* (Jakó 317). 1588: *Mezőpanath* (Kiss 649). 1828: *Pánt* (Nagy, I. 101). A törökkel vívott harcok során pusztult el. – Su 2: 382. {Ma *Panti* puszta}

Pantosfalva Bi (Belényes-DK, Dragánfalva mellett) 1580: *Panthosfalwa*; 1600; *Pantos, Pantesti* (Jakó 315). 1692: *Pantos falua* (Mezősi 118). 1828: *Pantases*t (Nagy 94). 1913: Pantasa (H). – Pântăsești = Su 2: 30. 1580–1913. {Cigányosd tartozéka} 1974: c. Drăgănești {Dragánfalva kzs faluja} D [21 C]

Panusa * Za (Solymosbucsa mellett) 1441, 1445: *Panussa* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 742). – Su 2: 383.

Pányik Ko : Gyerőfalva.

Panyó Te (Lugos-ÉNy, a Ménes jp-i úton) 1717: *Bangeva*, 1723–5: *Baunioba* (Borovszky: Temes 88). 1808: Panyova, (i) Panjova (124). 1888: Panyova Te Rékási js (Je 566 & Gizellafalva telep). 1913: Panyó Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Paniova, *Panyova*, L 909: r 478; n, m (130). = Su 2: 25. 1717–1913. – 1974: c. Ghizela {Gizellafalva kzs faluja ÉK-re} [32 D]

Papd 1. * Kr (Resicabánya táján) 1371–1372: *Popd* (DocVal 242). – Su 2: 388.

Papd 2. Te (Temesvár-Ny) 1221: *Popi*, 1266: *Papth*, 1288: t. *Popd*; 1317: *Babna, Popda, Popdi* (Tr). 1317: *Popd*-i Péter fia János comes a Temes vm-i Peel üres földet kéri a királytól (An 4: 413); 1317: Peel földbe János mgistert beiktatták (457). 1333: *Pokd* (Tr) **egyház** hely. 1349:

nobiles de *Popdi*; 1472, 1494: *Papd*; 1494: *Pabd* (Cs 2: 56). 1723–5: *Poda* (Borovszky: Totontál 103). 1913: *Papd Tt* vm Csenei js (Az). – Bobda = Su 1: 85. 1221–1913. – 1974: c. Cenei {Csenei kzs faluja ÉK-re} [31 C]

Papdombja * Bi (elnéptelenedett település, talán a Köröstarján határában fekvő Cserepes puszta környékén) 1530.VI.7.: *Papdombya* Marcelházi Tanka János pap birtoka (KmJkv 4306).

Papesd * Hu (Jóffő-D, Roskány táján) 1491: p. *Papesd*. ⚭Déva vár tartozéka, Jóffő vs birtoka (Cs 5: 121). – Su 2: 383.

Papfalva 1. * Ar (Temesújfalú mellett) 1463: *Papfalva* a Szeri Pósa fia birtoka (Cs 1: 771. Hidegfő). – Su 2: 383.

Papfalva 2. Bi Bi (Margitta-DK) 1435: p. *walachalis Papfalwa* (Jakó 315). 1692: *Papfalva* (Mezősi 51). 1808: ≈, *Popesty* (125). 1851: ≈, {r} *Popesd*, Bi vm, a Rézalján, hegyek közt szép lapályos helyen, 420 g. *kath.* lak., kik mindnyájan földes gazdák 8 6/8 egész urbéri telek után. Gör. *kath.* anyatemlom. Határa 3700 hold, ... a határában Bisztra vize, mellyben van 3 kövümalma, s egy gubakalló, mellyet debreczeniek használnak. Birtokosa: Fráter Mihály (Fé 3: 194). 1888: ≈ Margittai js (Je 567 & Rózsás psz). 1913: *Papfalva Bi* vm (Az). –1909/19: *Popești, Pf*, L 815: r 636; m, zs (138). = Su 2; 55. 1435–1851. [11 C]

Papfalva 3. * Hu 1. (Hátszeg-DDNy) 1366: *Popfolua*. Lőrincz fia Jakab királyi ember nevében tűnik fel (Cs 5: 121. Pf -b. Később talán nevet változtatott). – Su cf. Pf 3.

Papfalva 4. * Hu 2. 1468: p. *Papfalwa*. Illye vs birtoka (Cs 5: 121. Pf -a). – Su 2: 388. 1366, 1468.

Papfalva 5. Ko < Bolgár (Kolozsvár-ÉÉNy hrs; 521 m) {1284 e.} 1284: t. *Bolgar* ... eadem autem t. ad praesens *Papfalva* vocatur; 1332–5: Benedictus *sacerdos* de *Papfalua*, Zebedeus ≈. Zolat fia Lőrinc birtoka volt; 1284-ben Benedek gyulafehérvári kanonok kapta adományul; innen ered a Papfalva név. Papja 1232 II: 45 dénár, 1333: 9 kolozsvári báni, 19 montán dénár, 1334 I: 19 m. d, 1334 II: 8 gs, 17 d, 1335 I: 22 d pápai tizeder fizet (Gy 3: 306). 1357: p. *Popfolua*; 1399: p. *Papfalua*; 1449, 1468: plb de *Papfalwa*; 1471: *scolasticus* de ≈; 1508: p. *Papfalwa*. Papfalvi, Pf. Csorong, Pf. Szász; Papfalvi Lászlótól végrendelete szerint 1492-től az itteni egyház és a kolozsvári *domonkosok* birtoka, a Pf. Csorong családtól a kolozsmonostori *apáté* is. Szn 1492: Máté János bír, Fodor Pál templom-atyja, Máté Mihály, Bakos Balázs, Tót István, Veres Vince, Tót János, Oszvald János, Nagy (Magnus) Balázs, Horvát Máté. *Szent András-eh*, a hs hr-ban *Szent Iván-eh*, az országút mellett *Ewrdeggat*, Henke utja, Kőkút-Feljáró (*Kekwth Felyaro*) (Cs 5: 392). 1439.II.28-tól 1549-ig számos adat KmJkv. 1492.III.1-én a *Papfalwa*-i *plébános* : Fölöp jegyezte fel Papfalvi László végakarátát < 1492.XI.27. (KmJkv 2832). 1587: *Papffalwa, Korod*. – {E -} A: fl. 24. Ser. Rex egr. Blasio Hawassaly integram vita durante contulit (Dé 53). 1591: *Papfalva* (Ve: Doc. III. 232). 1808: *Papfalva* h., *Papfalo* val. 1861: ≈ (14). 1888: ≈ Ko Nádasmenti js (Je 567). 1913: *Nádaspapfalva* Ko vm (Az). # Jakó Zs.: *A Papfalvi Havasalyi család* (EM 1945. 235-238). – 1909/19: *Popfalău, Pf*, L 579: r 556; m, zs (138). > 1929: *Popești*, L 657, H{Vá}: Cluj 6 km (AnR). = Su 2: 55. 1332–1854. [22 B]

Papfalva 6. * KSz (Tóhát környékén) 1544: *Papfalwa*-i néhai Pap János fia Boldizsár több Ugocsa vm-i birtokban apai jusson részbirtokos (KmJkv 4834). 1549–1676: p. *deserta Papfalwa* (Petri IV. 208). – Su 2: 383.

Papfalva 7. * Za 1. (Sikló mellett) 1406–1409: *Papfalva* (Cs 1: 742). – Su 2: 383.

Papfalva-8. * Za 2. (Bántolmács és Somoskeszi között) 1429: *Papfalwa* (Márki II/1. 243). – Su 2: 383.

Papharasztja * Sza 1403: p. *Papharaztya*. Tarcsa és Vasad bihari helységekkel együtt említik (Cs 1: 482). – Su 2: 383.

Papi * Ar (Pécska-K, a Maros j. p.) 1219: v. *Popi* (Tr). 1333–5: Johannes (**sacerdos**) de *Popi*, *Popy*. Egyházi birtok volt. Papja 1333: 31 báni, 1334.I: 4 gs, 1335: 2 gs pápai tizedet ad. Ma psz. Pécskától K-re. 1764. tk: *Pr. Papin*, 1884/91. tk: *Pappin erdő* (Gy 1: 183). 1434: **opp**. *Papy*, 1439: p. *Papi* (Cs 1: 765). 1828: *Popin* (Nagy 31). – Su 2: 388. 1219–1828. {Arad és Pécska közt, ahol Popin erdő őrzi emlékét}

Papistvánfalva * Za (Honctó mellett) 1439: Pap-István-falva Világos vár tartozéka volt a Kápolnai kerületben (Cs 1: 742). – Su 2: 383.

Papiszentpéter * Kr (Detta táján, Fény mellett) 1400: *Popizenthpeter* (Cs 2: 120). – Su 2: 388.

Paplaka Sze (Szeben-DNy) 1488: *Gonczesdorf*, 1508: *Gomczesdorff* (Berger 56). 1733: *Poplaka*, 1805: *Poplaka*. 1808: Paplaka, Guntzendorf (125). 1854: Paplaka, Gunzendorf, Poplaca (Bul. 38). 1861: Poplaka Sze (34). 1888: Poplaka (Gunzendorf, Poplaca) **Sze** Nagyszebeni js (Je 585). 1913: Poplaka Sze vm (Az). – 1909/19: Poplaca, *Poplaka*, *Gd*, L 2515 **ort. r** (138). = Su 2: 56. 1488–1854. [35 C]

Papmező 1. Bi 1. (Belényes-ÉÉNy) 1492: *Papmezeye*, 1508: *Papmezew* (Jakó 279). 1594: arx *Papmező* (Ve: Doc. VI. 173). 1648-ban itt temették el Kornis Zsigmond erdélyi generálist (G. Kraus). 1808: Papmező (125). 1851: ≈, Bi vm, völgyes helyen, 300 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, 150 hold szántó, 42 hold rét, 20 hold legelő földdel, mind urbériség. A helység közepén egy régi vár romjai most is szemlélhetők. Birja Mezey Ferencz (Fé 3: 195). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 567). 1913: **Kispapmező** Bi vm (Az). – 1909/19: Pomezzeu, *Pm*, L 306: r 290; m, zs (138). > Pomezzeu = Su 2: 54. 1492–1913. [21 A; L]

Papmező 2. Bi 2. (Belényes-É) 1492: *Papmezeye*, 1508: *Papmezew* (Jakó 279). 1808: Kimpány (Papmező-) (83). 1851: *Papmező-Kimpány*, Bi vm, hegyes vidéken, 505 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Van itt 384 h. urb. szántó, 128 h. rét., 120 h. legelő; majorság 200 h. az erdőt is beleértve. Birja gr. Porcia Otto (Fé 3: 219). 1913: **Nagypapmező** Bi vm Magyarcsékei js (Az). – 1909/19: Câmpani, *Papmezőkimpány*, L 602: r 587; m, zs (36). > Câmpani de Pomezzeu = Su 1: 155. 1492–1913. – 1974: c. Pomezzeu {Kispapmező kzs faluja K-re} [21 A]

Pápócz * Te~Kr (Deta táján, Krassófüzes mellett) 1410: utraque *Papoch*; 1466: *Papwcz* in districtu Oszkola (Cs 2: 54). – Su 2: 383.

Papolc Or/Hsz (Kovászna-DNy; 562 m) 1567: *Papotcz*, *Papolcz* (SzO II. 215, 222). 1614: *Papolc* 153 családfő (Or 15). 1733: *Pepeuts*, 1750: *Peszceucz*, 1760–2: *Papotz*. 1808: *Papólc* (125). 1861: *Papolcz* Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Orbai js (Je 567). 1913: *Papolc* Hsz vm (Az). 1968: Zágón faluja 4 km. 1969 L 1348. – 1909/19: Păpăuț, *Papolez*, L 3377: r 230; m, szlovák, zs (130). > Păpăuți = Su 2: 30. 1567–1854. – 1974: c. Zagon [38 C]

Paprád * Te~Kr (Miháld/Mehádia táján) 1436: *Pap Rathna* in comitatu Themes; 1439: *Paprad* in districtu Myhald (Cs 2: 56). – Su 2: 383. {Csernahévíz mellett *Propodna*, a Cserna mellékvize őrzi emlékét}

Paptelek 1. Kr/Do/KSz (Kraszna-DNy) 1423: *Paptelek*, 1450: *Paptelke*, 1472; *Papthelke*, 1481: *Papteleke* (Petri IV. 209). 1481: *Paptheleke* Valkó várához tartozott (Cs 1: 584). 1519.IV.28.: *Papthelke*-i részirtokát L. Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723); 1525.X.24.: *Papthelke* Somi Gáspár birtoka (4122); 1536.II.29.: II.25-én Tihóhorgorbón {másokkal együtt} *Papthelke*-i román lakos: Kuk Ioan és Wayda Thyuadar (**Volachi**) vallomást tett Óbudai Budai György régebben külföldre készülésekor tett zálogosításairól (4557); 1554.IV.24.: *Paptelke* (Do vm) Somi Anna birtoka (5299); 1555.X.10.: *Paptelke* (KSz vm) Kusalyi Jakcsok birtoka (5418). 1733: *Preutasa*, 1760–2: **Füzes Paptelek**. 1808: *Paptelke*, Preutyaszá (125). 1888: *Füzes-Paptelek Szi* Krasznai js (Je 337). 1913: **Füzespaptelek** Szi vm (Az). – Preoteasa > 1909/19: *Preuteasa*, *Fpt*, L 505: r 503 (140). = Su 2: 60. 1423–1854. > 1974: *Preoteasa* c. Valcău de Jos {Alsóvalkó kzs faluja D-re} [11 D]

Paptelek 2. KSz (Zsibó-Ny hrs a Zilahí úton) 1387: v. **olahalís** *Paptelek* (Petri IV. 209). 1399: *Popthelke* (DocVal 513). 1424: *Papthelek*, 1476; p. *Paptheleke*, 1478: pr. ≈ (Cs 1: 562). 1450: p. *Paptheleke* (Petri). 1808: Paptelek ~ Paptelke, Poptyelká (125). 1888: Szilágy-Paptelek (Popteleku) **Szi** Zsibói js (Je 662). 1913: **Szilágypaptelek** Szi vm (Az). – 1909/19: Szilágypaptelek, Poptelec (255). {Poptelec csak egy van: a SzD-i} > Popeni Mirşid > Popeni = Su 2: 55. 1387–1854 {1913}. – 1974: c. Mirşid {Nyirsid kzs faluja K-re} [12 C]

Paptelke 1. * Do 1. (Szék határában) {1172–96} 1230: p. *Papteleke*. III. Béla király Lob és Tamás testvéreknek, a Wassok ősenek adta s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette Lob fia Chama részére. 1875. tk: *Paptelke* hn Szék határában K-re (Gy 2: 84). ?[1176–1196] ≈ (Er I. 12); 1230: ≈ (157). 1370: Paptelke a. N. Gyrewekuth (BfO I. 292). 1660-ban Szék határában említik. – Su 2: 388. 1173–1660.

Paptelke 2. * Do 2. (Kend és Esztény táján) 1306: *Poptheluky*. Poklostelke hj-ban Kend és Esztény közt említik (Gy 2: 84). 1306: *Poptheluky* Poklostelek hrs (An 2: 72).

Paptelke 3. Do 3. (Hidalmás-ÉK) 1312: *Poptelke*. A Kalocsa-nem Szil ágának birtoka. Sorsát ld. Kalocsa alatt (Gy 2: 84). 1555: *Paphaza* alias *Paptelke* (Kádár V. 405). 1555.XI.6.: *Paphaza*-n másként *Paptelke*-n Somy Anna három pusztá telekhelyet ajándékoz Oláh Boldizsárnak (KmJkv 5423). 1600: *Pap-Telky* (Ve: Doc. VI. 145). 1750: *Poptelek*. 1808: *Paptelke* h., *Poptelek* val. 1861: ≈ Do (16). 1913: Paptelke SzD vm Csákiigorbói js (Az). – 1909/19: Poptelec, *Pt*, L 706: r 686; m, zs (139). > Popteleac = Su 2: 56. 1230 {! Cf. P 1. Gy}, 1306 {?}, 1312–1854. – 1974: c. Gîrbou {Csákiigorbó kzs faluja D-re} [12 D]

Paptelke 4. * Sink (Moha környékén) 1289: t-e *Popteluky* Moha és Sárostelke É-i határosa (Gy 2: 199. Moha) Er M 444: *Popteluky* Moha környékén, Nagysink sz; 456. regesztában Leubaigteluky/Leubrugteluky van. M 417: l. Lemnek.

Parác Te (Temesvár-D) 1334: *Parkas* (Tr). 1717: *Paraz* (Borovszky: Temes 89). 1808: Paracz, Parca, Parcza (125). 1851: *Parác*z, Te vm, a Temes vize egyik ága mellett, 2730 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 9940 hold, ... Birja a csanádi deák **káptalan** (Fé 3: 196). 1888: ≈ Te Központi js (Je 567 & Carburnár psz). 1913: Parác Te vm (Az). – 1909/19: Parța, *Parác*z, L 2813: r 1444; n, m, szerb (130). = Su 2: 27. 1334–1851. [41 B]

Parajd Uh (Szováta-DK, a Korondi úton; 580 m) Ósidők óta sóbánya. **XV-i templom** (kápolna; 1790–96: beépült a mai ref. templomba). 1567: Parajjd, 1596: Parajd (SzO II. 220, V. 41). 1614: Parajd 19 családfő (Uh 78). 1669-ig Felsősófalva filiája. 1733: *Braid* [: *Praid*]. 1808: Parajd (125). 1861: ≈ Uh (28). *1881: **Rácz András** Sándor népművelő (–197?, Segesvár). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 568). 1913: Parajd Uh vm Parajdi js (Az). – 1909/19: Praid, *Parajd*, L 2370: r 17; m, zs (140). = Su 2: 59. 1567–1854. [24 D]

Parasza Hu (Vajdahunyad mellett) 1850: *Peroasza*, *Paroasza*, 1854: *Parossa*, *Parosa* (Su). 1888: Parasza (Parózsa) Hunyadi js (Je 568). 1913: **Párosza** Hu vm (Az). – Pároasa > 1964: Dealul Mic = Su 1: 194. 1850–1964. » Hunedoara.

Paratěj Me : Baráthely.

Parázfalva * Kr (a Berzava és a Karas között) 1334: Laurentius (**sacerdos**) de v. *Paraz*; 1405: Georgius de *Porazfalua*. Egyházának papja 1334: 9 1/2 báni pápai tizedet fizet. 1405-ben idevaló nemes Gyertyánosban és körülötte birtokos Csép fia Jakabbal pereskedik. A Berzava vidékén kereshető (Gy 3: 491). 1405: ≈ (Cs 2: 105). – Su 2: 383.

Parázfalva Za (Kisjenő mellett) 1553: *Parázsfalva* {!} (Márki II/1. 244). 1808: Prezesty, Prázsa (132). 1851: ≈, Ar vm, 10 **kath.**, 313 **óhitü** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 263). 1888: Prezest **Ar** Borossebesi js (Je 589). 1913: **Parázs** Ar vm (Az). – 1909-19: Prăjesști, *Prezest*, L 397: r 361; m (140). = Su 2: 59. 1553–1913. » Chişineu Criş [20 C]

Páreng ~ Páring 2518 m magas hegység az Olt-völgy és a Zsil forrásvidéke közt. # Péterfi M.: *A páringi juhászat* (NrÉrt 1905). – Parángul Mare.

Parhó Te (Herkulesfürdő-ÉNy) 1440–44, 1484: *Parho* (Cs 2: 56; 50. Mehedika). 1528: *Porho*, 1566: *Perho*, 1575: *Perhova*, 1598: *Pirhova*, 1785: *Pirboda* (Pesty: Szörény II. 450). 1808: *Pirhova*, (i) *Prhova* (128). 1888: *Pervova* **KrSző** Bozovicsi js (Je 574). 1913: **Porhó** KrSző vm (Az). – 1909/19: *Párvova*, *Pervova*, L 1175: r 1146 (131). > *Pírnova* = Su 2: 45. XV–1913: *Perhó* {!}. > 1974: *Pírnova* c. Lăpușnicel [Kislaposnok kzs faluja É-ra] [43 C]

Parlag Sza (Avasújváros-ÉK) **1270**: p. *Barlag* [: *Parlag*] (Tr). 1490: *Parlag*. A Móricok avassági uradalmának egyik legöregebb telepe. Amikor a család a hegyvidéket adományul kapja (1270), a privilégium már említi Parlag nevét, betelepülése tehát az előző tulajdonos vagy – még régebben – a király birtoklása idején történt (Maksai 192). 1808: *Rózsapallag* ~ *Rósapallag*, *Prilop* (139). 1851: *Rózsapallag*, *Sza* vm, az Avasságon, kies magas helyen, honnan az avassági falukat beláthatni: 563 g. *kath.* lak., kik erdejüket csaknem egészen kiirtották. F. u. Teleki, Károlyi, Kornis gr., Vesselényi, Vécsey, Huszár bárók stb. (Fé 3: 302). 1888: *Rózsapallag* Szinervárajai js (Je 609). 1913: **Rózsapallag** *Sza* vm *Avasi* js (Az). – 1909/19: *Prilog*, *Rp*, L 662: r 615 (140). = Su 2: 61. 1270–1851. [2 D]

Páró Fo (Fogarasz-K) **1235**: Bernardum de *Debran* ... sac. ... Ultrasilvane dioc. Egyháza felett pereskedik az erdélyi püspök és az esztergomi érsek. Debren szl. 'völgytorok, szakadék' Páróra talál (Gy 2: 450. Debren). 1471–1625: Brassó vs birtoka (Bi). 1527: *Pereu* (Su). 1532: *Porro* (Scheiner 104). 1634: *Parroh* (Makkai 480) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Parró* aliis *Porro* h., *Berau* g., *Pareu* val. 1861: *Páró Fo* (25). 1888: *Páró* (*Pareu*) *Fo* Sárkányi js (Je 568). 1913: *Páró Fo* vm (Az). – 1909/19: *Päräu*, *Páró*, L 1144: r 1139 (130). = Su 2: 30. 1527–1854. + 2: 315. *Debran* {Sárkány mellett eltűntnek tartja.} [37 B]

Páros 1. Hu (Hátszeg-D, a Retyezát aljában) 1453: *Paros*; 1464: p. *Parooasd* in d-u Ha; 1511: part. terre Frazen aliter Andolya in p-e *Paros*; 1519: nobiles p-is ≈; 1523: ≈. Párosi nemesek birtokolták (Cs 5: 122). 1733: *Párosz Pestére*, 1760–2: *Parospestere*. 1808: *Páros* (125). 1861: ≈ *Hu* (23). 1888: *Páros-Pestere* *Puji* js (Je). 1913: *Parospestere Hu* vm *Paros* (*Páros*) és *Pestere* egysülése; ma ismét 2 helység (Az). – 1909/19: *Paroș-Peșteră*, *Pp*, L 610: r 608 (130). > *Peștera* = Su 2: 36. 1453–1854. [44 A]

Páros 2. Hu (Hátszeg-D) 1954: *Paroș* = Su 2: 27. {Felsőszálláspatak tartozéka} – 1974: c. *Sălașu de Sus* {Fszp kzs faluja DK-re} [44 A]

Parosény Hu (Vulkán és Lupény közt) 1773: *Jiu-Sohodol*, 1818: *Parošeni*, 1835: *Paroseni*, 1854: *Sily-Macsesd-Párosény*, *Măceșdeni* (Su). 1888: *Zsily-Macsesd-Parosény Hu* *Petrozsényi* js (Je 742). 1913: *Zsilymacsesdparoseny Hu* vm (Az). – 1909/19: *Parošeni* (*Mățești*), *Zsmp*, L 1007: r 955; m, n (130). *Jiu-Parošeni* > *Parošeni-Jiu* = Su 2: 27. 1773–1854. > *Jiu-Parošeni* [44 A]

Part * Ar (Temesfűzkút mellett) *Parth*; 1471: két *Parthi*; 1493: *Alsoparth*, *Felsewpart* a Keszi család (Ákos) birtoka (Cs 1: 776). – Su 2: 383. *Parth*; 285. *Alsoparth* 1471; 327. *Felsewparth* 1471.

Partium {< *Partium regni Hungariae Dominus*: az erdélyi fejedelem második címéből. Minden más beállítás hamis, téves! Vö. *pars*, *partes*} 1544.VIII.1.: *Partium* követői először vesznek részt az erdélyi országgyűlésen. 1571: *Bi*, *Mm*, *Kr* és *KSz* vm II. János „életéig köttetnek le“. „Az 1599: 11. 1600: 9. 1601: 25. cikkelyek bizonyítják, miképpen Báthori Zsigmond lemondása után az említett megyék Magyarországhoz azonnal vissza is kapcsolóztak“ (Kölcsey ÖM I. 1247). Vö. alább.

Partium, *Magyarországi Részek*: az egykori Zaránd, Közép-Szolnok és Kraszna vm, valamint Kővár-vidék, melyek a 16–17. sz. folyamán Erdélyhez való csatolás nélkül az erdélyi fejedelmek birtokába jutottak. A ≈-ot az erdélyi fejedelmek mint a „Magyarország részeinek urai“ bírták, azzal a kikötéssel, hogy az haláluk után a magyar királysághoz visszatér. A visszacsatolás 1693-ban megtörtént, de egy 1733-ban kelt királyi rendelet ismét különválasztotta a ≈-ot. Az újabb visszacsatolásról 1741, 1792, 1836, 1848. években kelt törvények intézkedtek. A ≈-ot végleg 1876-

ban szüntették meg, azzal, hogy Zaránd vm-t Hunyad és Arad, Közép-Szolnok és Kraszna vm-t Szilágy, Kővár-vidéket részben Szolnok-Doboka, részben Szatmár vm-hez csatolták. A Partium tájnévként is élt. Nemcsak a közigazgatásilag hozzá tartozó területeket, hanem általában Erdély és az Alföld határvidékét értették rajta. Ma elhalványulóban van, leginkább az élő irodalmi nyelv őrzi (K. L. 159). Trócsányi Zs.: *Az északi Partium 1820-ban.* (A Conscriptio Czirakyana adatai.) Bp 1966. – 1990-től feléledt a név tágabb körű használata; van *Partiumi Közlöny* (a Királyhágómelléki Ref. Ekh lapja, Nv), Partiumi Egyetem (Nv). Partiumi magyar napokról 2004.VIII.8. Duna Tv.

Partos Te (Detta-DNy) 1333: *Partas*, 1334: *Parkas* (Tr) **egyház** hely. 1401, 1406: *Partas*; 1415: *Parthas* (Pesty: Krassó II/2. 97. = Su 2: 383) {Su 2: 27. 1406, 1415: Csánkinak tulajdonítva}. 1481: *Magyarparthas*, *Thothpartas*; 1497: *Parthaas* nemes nevében (Cs 2: 56). 1781: *Magyarpartos*, *Tótpartas*; 1723–5: *Partha* (Borovszky: Torontál 104). 1806: *Partos* (30 dd 43). 1820 körül Szeged környéki **katolikus** telepések költöztek ide. 1888: Partos **Tt** Bánlaki js (Je 568). 1913: Partos Tt vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Partos, *Pártos*, L 1485: r 664; n, m, szerb (130). = Su 2: 27. 1333–1851. + Su 2: 366. Magyarpathas (Csáki II. 58) {!!} + 2: 412. Thothpartas. – 1974: c. Banloc {Bánlak kzs faluja D-re} [41 B]

Párva Be (Naszód-ÉK, a Rebra-patak b. p.) 1806: Rebra (K. Rebern) (11 P 64), ahol Párva falu van. 1861: Kis-Rebra Na (26) ugyanaz lehet. 1838: *Parva*, *Lunca Sinuluj* {Olv: Zsinuluj} (Lenk). 1854: *Parva*, *Lunca Vinului* (Su). 1888: Párva (Lunca vinului) **BN** Naszódí js (Je 568). 1913: Párva BN vm (Az). – 1909/19: Parva ~ Lunca-Vinului, *Párva*, L 890: r 862 (131). Parva = Su 2: 27. 1839, 1854. [14 A]

Parvum Horreum, Parvum Orreum (1323) : Csűr : Kiscsűr.

Parvum Promontorium (1332) : Sink : Kissink.

Pásit * Ug (Halmi mellett) 1319: p. *Pasit*, *Pazit*, *Paast* (Tr). 1385: *Pasith* (Szabó István 447). 1473: *Pasth*, *Paasth* (Zichy 84, 135). – Su 2: 383. {*Past* határrész és *Pasti* malom őrzi emlékét}

Paszmos Ko (Teke-ÉK, a Sajói úton) **1228**: meta Demetrii; 1319: v/p. *Pozpus*. 1332–5: Henricus **sacerdos** de *Pazpus*, ≈ v. *Posmus*, Heluicus ≈ de *Piczpus*, Tylmannus ≈ de v. *Posmus*. 1228-ban a széplaki uradalom határleírásában e helyen Demeter a szomszédos birtokos. 1319-ben a király mint „öröklött” birtokot adja vissza Kácsik nb. Mihály fia Simon ispánnak, de még ez évben Simon unokatestvérének: Farkas fia Tamásnak mint a hűtlen Sárpataki Ipochnak fia András elkobzott birtokát adományozza, majd 1323-ban Szécsényi Tamás erdélyi vajdát erősíti meg birtokában. Papja 1332 I: 5 régi báni, 1332 II: 1 sectinus, 1333 I: 1 sectinus, 1334 I: 1 gs, 1335 I: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 367). 1443: p. *Paszmos*; 1465: **plebanus** de *Paaszmos*. Szécsényi ~ Salgai, Losonczi, L. Dezsőfi, Bánffy, Hunyadi, Horogszegi Szilágyi, Szobi-birtok (1319-től Cs 5: 393). 1473.VIII.30.: *Wazmus* [!] Szobi Mihály birtoka (KmJkv 2108); 1502: *Paszmos* ugyanövé (3264). **1587**: *Paszmos*, *Pentek*. – E: fl. 52, A: fl. 26 (Dé 59). 1638: *Paszmos*, *Paszmas* (Makkai 558) I. Rákóczi György birtoka. *1733: *Teleki József* gr. Teleki Mihály és Bethlen Klára fia (–1744); halotti búcsúztatója: *Jákobnak Josefet ohajto siralma ...* Kv 1745. 1808: Pászmos, Passbesch, Poszmosu (125). 1831-ben itt hunyt el **Teleki Ferenc gróf** költő, matematikus (sz. 1785, Beszterce). 1861: Paszmos Ko (14). 1888: ≈ (Pasbuch) Tekei js (Je 569). 1913: Paszmos Ko vm (Az). – 1909/19: Posmuş, *P*, *Passbusch*, L 886 : r 505; n, zs, m (139). = Su 2: 57. 1319–1854. – 1974: c. Şieu {Nagysajó kzs faluja D-re} [24 A]

Pásztor * Za (Borossebes-K, Dézna-D hrs, Déznaláz mellett) 1599: *Pastor* (Ve: Doc. V. 284). – Su 2: 383.

Pata 1. * Bi (Székelyhíd-ÉNy) **1291–4**: in Pata; 1333–4: Johannes **sacerdos** de v. *Pata*. A falu 1291–4 között első ízben 8 kepe tizedet ad a püspöknek. Papja 1333–4: évi 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 652. P 2.). 1391-ben Zsigmond királytól hetivásár-jogot kap földesurai, Albisi Zólyomiak kérésére. 1397-ben Egyed és Kereki közt sorolják fel a Zólyomi-birtokok sorában (Cs 1: 619). – Su 2: 383. 1291, 1334.

Pata 2. {< *Pata* 972-997 Géza fj kori főúr} **Ko** (Kolozsvár-DK) 1229: Mog de v. *Poca* [: *Pota*]; 1326: Johannes f. Salamonis ns de *Patha*. Várirtok volt. Patai Mog más kolozsi várjobbággyokkal együtt vádolt [kolozsi?] szomszédokat 2 ekényi várföld elfoglalása miatt. 1326-ban egy Patai nemes Suki Miklós serviense (Gy 3: 367). 1229: ≈ (Er I. 156). 1348: *Patha*; 1366: via qua vadit versus v-m ≈; 1429: p. *Eghazaspata*; 1473: p. *Alsopatha*; 1482: pr. *Korpa fewlde* intra m-s p-is *Patha*; 1516. p. *Felsew Patha*; 1515: p. *Maghyarpatha* a. n. *Fewe se w patha*. Patai, P. Székely, Patai ~ Mérai Dezső-fi, P. Salom-fi, Salamon-fi, Bakó, Bakó-fi, Magyarai, Vagyos, Boka, Szentiváni Tatár, Szomordoki, Ródi vagy Ródi Cseh s más birtokosé. Hn 1450: Sóskut, *Bakothawo* n. völgy; 1484: *Hasheghallya*; 1517: *Lowakfewwe*, *Aknamegycherye*. Jbn 1398: Fodor János; 1450: Bewthws Dénes; 1473: Zöld László; 1482: Székely György; 1484: Czincz János; 1497: Dank Pál, Kovács Máté, Nagy Balázs (1348–1525: Cs 5: 393). 1430-tól 1555-ig számos adat KmJkv. 1454.I.16.: Patai Salomfi (ds) János – fiai: László és György, Tatár Mihály és az egész rokonság nevében is – tiltakozik az ellen, hogy Patai néhai Székely László leánya: Anna gyakori intésük ellenére, szégyenükre Szilkeréki Gebárt Miklós jobbággyához: Lászlóhoz menjen feleségül (KmJkv 1124). 1587: *Pata*. – E: fl. 4, A: fl. 2 den. 67 (Dé 57). 1643.VI.1.: Magyar Patában lakó Pesty János Ko vm egyik hütös vice szolgabírója (Dé 76-78). 1733: *Pata*, 1760–2: *Pota*. 1808: *Páta* [: *Pata*] cum pr-o *Pusztá Páta* h. 1861: *Pata* (14). 1888: ≈ Kolozsvári js (Je 569). 1913: **Kolozspata** Ko vm (Az). – 1909/19: *Pata*, *P*, L 666: r 525; m; 11 zs (131). 1929: *Pata*, L 2248, H{Vá}: Cara 8 km (AnR). = Su 2: 27. 1326–1854. – 1974: c. Apahida {Apahida kzs faluja D-re} [23 A]

Patafája * Bi (Szalonta és Tulka közt) 1291–4: in *Patafaya*; 1332–6: Mathaeus *sacerdos* de v. *Pathafa*, *Pathafaya*. Papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek; 1332, 1334–5: évi 10 gs, 1336: 9 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 652). 1808: pr. *Pata* h. Hnt. 82: ≈. – Su 2: 383. 1291–1588.

Patak 1. * Ar (Kalodva táján) 1440, 1477: *Pathak* Solymos vár 55. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1475: *Pathak*, 1477: alter *Pathak* (Márki II/1. 212). – Su 2: 384. {M}

Patak Bi : Nagypatak.

Patak Fe: Szászpatak.

Patak 1. Hu 1. (Kalán-K) 1392 {*Pathak*} Szentgyörgy és Gred (Grid) hs. Szentgyörgyiek birtoka (Cs 5: 112. P -b. vsz a későbbi Székespatak). 1392: p. *Pathak* in d-u de Dewa; 1447: p. *Walya* in d-u Hathczak; 1499: p. *Walya* alio nomine *Zekespathak*. Szentgyörgyi, Szálláspataki, N. Ungor, D. Árka, V. Geréb, ErK, Bélai, Folti, Czobor, Bradács-birtok (Cs 5: 136. Ma Szentgyörgyválya). 1733: *Vallye*, 1760–2: *Szent György Válya*. 1808: Szentgyörgyvállya, Gergesthal, Valje-Györgyi ~ Válje Szingyorcsuluj (158). 1888: Valea-Szent-György (Válya sun Sorsului {! Olv: "Zsorzsuluj"}) Hu Hátszegi js (Je 712). 1913: **Szentgyörgyválya** Hu vm (Az). – 1909/19: Valea-Sângeorgiului, Szgyv, L 594: r 579; m (194). Valea Sângeorgiului = Su 2: 232. 1392–1854. [34 C]

Patak 2. Hu 2. (Hátszeg-DNy, Malomvíz m) 1416: {*Pathak*} Kendefiek kapták Zsigmond királytól újadományul; 1440, 1456: p. *Pathak* (Cs 5: 122. P -a. Valószínűleg Válya : Válya-Dilsi ~ Valea-Dilsi). 1440: p. *Pathak*; 1472: *Dalsanpathak*-i Pap Sztojkat és t: Kenderest, fiaival, leányaival stb. különös védelmébe vette a király, főleg a Kendefiek és Kenderesiek ellenében (Cs 5: 84). 1495: *Walya* (Su 2: 384). 1750: *Valea Silzsj*, 1760–2: *Valye Dilsi*. 1808: Vallyadelsi, Dilsenthal, Dilsivalja ~ Valjadilsi ~ Valyadiczi (180). 1888: Valea-Dilzi (Dilsa-Pietroz) Hátszegi js (Je 712). 1913: Vályadilsi Hu vm (Az). – 1909/19: Valea-Dâlşii (Dâlşa-Pietros). *Vd*, L 519: r 502 (192). > Valea Dîljii = Su 2: 227. 1440–1854. + 2: 384. 1440, 1456. – 1974: c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs faluja} [43 B]

Patak Hu (Su 2: 315) : Dalsanpatak.

Patak 3. Te~Kr (Karánsebes-ÉK, a Hátszegi úton) 1444: *Patak* utraque in districtu Karansebes (Cs 2: 56). 1501: *Valemare*, 1578: *Nagypatak*, 1769: *Valiamare* (Pesty: Szörény II. 359). 1808: Valliamáre, Váleamáre (180). 1888: Valeamare (Valyamare) **KrSzö** Karánsebesi js (Je 712).

1913: **Bisztranagyvölgy** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, *Valemáre*, L 473 r (193). Valea Mare > Valea Bistrei = Su 2: 225. 1501–1913. – 1974: c. Zăvoi {Závoly kzs falua} [43 A]

Patak 4. * Te 2. (Karánsebes és Rugyinc közt) 1444: *Patak* utraque in districtu Karansebes; 1470 k.: *Kyspatak* in districtu Sebes (Cs 2: 56). – Su 2: 360. {P}

Patak 5. * Te 3. (Lugos táján, Zsidóvár közelében) 1444: *Pathak* Zsidóvár 16. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár).

Patak 6. * Te 4. (Lugos táján, Zsidóvár közelében) 1444: alter *Pathak* Zsidóvár 19. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár).

Patak 7. * Szö (Orsova táján, Domásnya mellett) 1387: *Patak*, 1535: pr. *Patak* (Pesty: Szörény II. 436). – Su 2: 341.

-**patak**: Ára-, Elő-, Fekete-, Idecs-, Körös-, Kurta-, Lapis-, Lapu-, Orosz- (: Oroszidecs), Sár-, Száraz-, Szász-, Zalán- (Je 569).

Patakfalva 1. * BSz (Magyarláros táján) 1553: quinquagesium ovium de *Patakfalwa* (Kádár V. 411). – Su 2: 363.

Patakfalva 2. * KSz (Örményes és Vadafalva táján) 1424: *Pathakfalua* (Cs 1: 562). =: *Pathakfalva*, 1543: *Patakfalwa*, 1469: *Patakffalwa*, 1570: *Pathakffalwa* (Petri IV. 214). – Su 2: 384. {Petri szerint}

Patakfalva 3. Uh (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Küküllőbe ömlő patak mellett; 554 m) 1333: **sacerdos** de v. *Potok* (Tr). 1487: *Pathakfalwa* (SzO I. 265). 1505.XI.20: Petrum Pathakfalwai, Clementem Pathakfalwai székbírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220). 1550.IV.1.: Patakfalwai Balázs perbeli vizsgálatra kijelöltek közt (SzO VIII. 282). 1614: Patakfalva 31 családfő (Uh 30). 1635: Ferenczy Balázs def. **Cancellista** nemes ember volt (SzO). 1808: Patakfalva (125). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 569). 1913: Patakfalva Uh vm (Az). – Patacfalau > Văleni = Su 2: 240. 1333–1854. – 1974: c. Feliceni {Felsőboldogfalva kzs faluja Kre} [37 A]

Patakfalva 4. Za (Körösbánya-ÉNy) 1449: *Vallya*, 1464: *Walyafalva*, 1525: *Walye mayr* (Cs 1: 747). 1808: *vicus* Vallye-máre Tyulesd határában **Za** (180). 1854: Patakfalva, Valea Mare (Su). 1888: Valemáre (Valiamare, Valymare) **Hu** Körösbányai js (Je 712). 1913: Valeamare **Hu** vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, *Valea-máre*, L 109 ort. r (193). Valea Mare de Criș = Su 2: 230. 1439–1854. – 1974: c. Tomești {Tomesd kzs faluja} 1981: T [33 B]

Patán(falva) * (?) 1332: **sacerdos** de villa *Pathani* (Tr) **egyház** hely. – Su 2: 384. {Talán Beszterce táján. {?}} {Győrffyben nincs; azaz másutt, talán To vm területén}

Patas Szö (Bozovics-KÉK, a Néra jp-i úton) 1603: *Alsó-Pathas*, *Pathas*; 1690–1700: *Parasu*; XVIII: *Alsó-Patas*, *Felső-Patas* (Pesty: Szörény II. 438). 1808: Patasch, Patash (125). 1888: Pattás (Patás) **KrSzö** Bozovicsi js (Je 570). 1913: **Nérapatas** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Pătaș, *Pattás*, L 1218: r 1157; c (131). = Su 2: 31. 1603–1913. – 1974: c. Prigor {Nérahalmos kzs faluja É-ra} [54 B]

Patatelke * **Csa** (Nagyszentmiklós táján) 1466: pr. *Pathathelke*, 1480: p. *Patha*. Szárafalvához tartozott (Cs 1: 701). – Su 2: 384.

Patingfalva Za (Körösbánya-ÉK) 1441, 1445: *Pontingalfalwa*, 1525: *Potingan* Világos vár tartozéka; talán ugyanez 1464-ben *Nagypathak* (Cs 1: 743). 1733: *Potigas*. 1760–2: *Potingány*. 1808: Potingány ~ Potigány (132). 1888: Potingány (Potingány) **Hu** Brádi js (Je 586). 1913: Potingány **Hu** vm (Az). – 1909/19: Potângani, *Pottingány*, L 189 ort. r (139). Potingani = Su 2: 58. 1441–1854. [33 B]

Patóháza Sza (1913) < Magasmart (1215).

Pátrig Kr (?) 1312 és 1316: v-s seu p-es Matheteleke, *Patrugh* et Orozy in C-u de Elyed; 1421: p-es ... Jaam, Bazna, Kvmynch, due *Patrygh*, Sterkolch, Radomelfalwa, Steresfalva, Rusolcz; 1428: p. *Patrikfalwa*. Az Ilyédi kerület tartozéka. 1312/13-ban a király Oldruch fia Dénes fiainak, a Jánkiak őseinek adta Mátételkével és Oroszival együtt. 1421-ben, ill. 1428 előtt is a Nagylaki Jánkiaké (Gy 3: 492). 1316: v/p. *Patrug* in C-u Elyed (An 4: 370. K:-). 1421, 1428 (Cs 2: 105). – Su 2: 384. *Patryg*, 1421; 1427, 1428: *Patrikfalva*. {P}

Pattás KrSzö (1888) : Patas.

Paucsinesd Hu : Ponconfalva (Cs 5: 128).

Paulis Ar (1888) < Pálülése.

Paulis * Te (?) 1492: *Paulys* temesmegyei nemes nevében (Cs 2: 56).

Pauli Villa Fe (1299) : Hosszútelek.

Paun * Kr (Karánsebes táján) 1585: *Paun* (Pesty: Krassó II/2. 99). – Su 2: 384.

Páva Or/Hsz (Kovászna-É 7 km) 1567: *Pawa*, 1591: *Páva*, 1601: *Pava* (SzO II. 222, V. 150, IV. 147). 1614: Páva 120 családfő (Or 7). 1733: *Pava*, 1750: ≈. 1808: Páva (125). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Orbai js (Je 570). 1913: Páva Hsz vm (Az). Zabolával összeépült. – 1909/19: *Pava*, *Páva*, L 777: r 27; m (131). = Su 2: 28. 1567–1854. » Zábala {Zabola} [38 C]

Pavlovecz * Ar (Radmanóc mellett) 1440: *Pavlocze* (P); 1453: *Pawlest* (Cs 2: 56); 1477: *Pavlocze* Solymos vár 14. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1477: *Pavlovecz*, 1599: *Paulest*, 1717: *Pauloffz* (Pesty: Krassó II/2. 99). – Su 2: 381. {P}

Páznád 1. * Kr (Boksánbánya-ÉNy) 1400: *Paznad*. Talán Rafna vidékén feküdt (Cs 2: 105).

Páznád 2. * Te (Temesvár-Ny) 1458: *Paznad*. Keresztur határosaként említik; 1483: *Paznap*. Temesvár tartozékának mondják, melytől, úgy látszik, ny. felé esett (Cs 2: 56). 1400, 1458: *Paznad*; 1483: *Paznap* (Pesty: Krassó II/2. 99). – Su 2: 384. {P}

Pazteleke KSz (prédium Sarmaság határában) Ld **Ilyéstelke**.

Pécs 1. Szö (Dunatölgyes mellett) Al-dunai királyi végvár, 1437-ben említik először, a Tallóciak várai között (Engel 215. P I.). 1439: castrum *Peech*, 1443: *Peeth*; 1513: opp. *Peeth*; Ortelius tk: *Petz* (Pesty: Szörény II. 441). 1519: *Peeth*; Oláh Miklósnál: *Petycz* (Cs 2: 14. Pécz). Az 1528. évi térkép a Duna vonalán Szentlászlóvárától keletre egy *Pedt*, s még odébb egy *Petic* nevű várat tünet föl (Cs 2: 96. Pécz). – Su 2: 384.

Pécs 2. Szö (Szentilona környékén) Al-dunai végvár, első adatunk szerint 1437-ben a Tallóciak kezén volt. Az előzőtől meg kell különböztetnünk: az 1437. évi várjegyzék *aliud Pech* néven Librasd és Szentlászló között sorolja fel, ugyanitt még a XVI. században is ismerik. Ennek alapján R: Sfinta Elena (Szentilona) környékére helyezhetjük, nagyjából a szerbiai Brnicával szemközt (Engel 216. P II.). 1437: *Pech* (Cs 2: 14. Pécz) – Su 2: 384. {Csánki nyomán Ómoldova mellé helyezi}

Pecseley Kr (Kraszna-D) 1214: Pomel de v. *Pechey*; 1270: t. *Pechel*. 1214-ben Pecseji Pomel latarsággal vádolt két falubelit (Domum et Tumpam), továbbá Saicu (?) falu lakóját. 1270-ben Horvát határosa (Gy 3: 518). = (Er I. 63, 283). 1430: *Pechel*-i Zsigmond **deák ü**: Sándorházi Péterné Menyői Katalin (KmJkv 28); 1441.V.9.: *Peczel*. Uő **ü**: Sándorházi László (309); 1441.V.10.: *Pechel*. Uő **ü**: Sándorházi Benedek (314); 1441.XII.20.: Uő **ü**: Sándorházi János (392); 1442.V.7.: Uő **ü**: Dobai Csizsér Mihály (457); 1442.V.8.: Uő **ü**: Menyő (461); 1444.VIII.25.: Uő **ü**: Adi Balázs (525); 1460.VII.23.: *Peczel*-i Benedek **deák ü**: Horváti Peres Tamás (1459). 1481: *Pechel* Valkó várához tartozott (Cs 1: 584). 1733: *Pecsie*, 1750: *Pecs*, 1760–2: *Petselly*. 1808: *Pecsel* h. 1854: *Pecseley*, *Peceliu* (Su). 1888: Pecsej **Szi** Krasznai js (Je 571). 1913: Pecseley Szi vm (Az). – 1909/19: Peceiu, *Pecsej*, L 665: r 629; zs, m (132). = Su 2: 32. 1214–1854. – 1974: c. Bănișor {Alsóbán kzs faluja É-ra} [11 D]

Pecsenyeska KrSzö (1888) : Csernabesenyő.

Pecsér * Za (Székudvar hrs) **1261**: *Pecher cum Dusnukzoth et Dusnukbos usque ad Crisium ac pulsatoribus et conditionariis ecclesie* (F. IV/3. 40). Egri **püspökségi** birtokok, harangozó és kondicionarius szolgálónéppel. A két tartozék népei dusnokok voltak. E kettő bizonyára beolvadt *Pecher* faluba, ez pedig Székudvar határába (Cs 1: 742, 750. Solymosi László: *Szavak – nevek – szótárak.* = *Írások Kiss Lajos 75. szn.* Bp 1997. 386). 1261, 1334: *Pecher* (Tr). 1483: *Pelcher*; 1492–6: *Pether, Pecheer* (Cs 1: 742). – Su 2: 384. 1261–1496.

Pecsétszeg BSz (Dés-É) 1467: *Pechetzege*, 1553: *Pechethzeg*, 1597: *Peczétszegeo*, 1612: *Peczetszegh* (Kádár V. 412). 1662: *Pecsétszeg* (Ve: Doc. XI. 23). 1750: *Kijesty*, 1805: *Pecsétszeg*. 1808: ≈, Tyiujesty (125). 1861: *Petsétszeg BSz* (19). 1888: *Pecsétszeg* (Tyinjesty) **SzD** Dési js (Je 571). 1913: *Pecsétszeg SzD* vm (Az). – 1909/19: Chiuiesti, *Psz*, L 2112: r 1910; zs (47). > Chiuești = Su 1: 144. 1467–1854. > Chiuești [13 C]

Pécska Csa (Arad-Ny, a Maros j. p-i úton) 1335: Petrus (**sacerdos**) de *Petk*; 1421: *Pechk* cum vado seu portu. Papja 1335: 6 gs pápai tizedet fizet. 1421-ben mint a csanádi **püspök** régi birtokát erősítik meg a püspök birtokában (Gy 1: 866. Pécsk). 1421: ≈ a csanádi püspökség kapja újadományul Kenderfark, Majmat és Kovászi pusztákkal együtt. Bizonyára a Maros mentén feküdt (Cs 1: 777. Pécsk). 1555: *Pecz*, 1564: *Pechke*, 1665: *Peczka*, 1723: *Petschka* (Borovszky: Csanád II. 478). 1808: *Pécska* (Magyar- et Rác- vel Oláh-) h., *Petschka* g. 1851: *Magyar-Pécska*, mezőváros, a Maros jobb partján, rónaságon. Lakja 6370 **rom. kath.**, 36 n. e. **óhitű**, 12 **ref.**, 125 izraelita; egy kis kath. templommal, emeletes vendégfogadóval, városházzal és jeles kamarai épületekkel. Határa 12 574 hold, ... A Maros vizén kötelenjáró komp van. Az erdőt hasító legelő vonalán látszanak a régi romai sánczok; ezeken ismét két templom omladéka, s az erdőben egy török mecset romjai szemlélhetők. A város birtokosa a kir. kincstár (Fé 3: 213). 1851: *Rác-Pécska*, Ar vm, Magyar-Pécskától csak egy utcza választja el, de külön határa és tanácsa van. Lakja 6587 n. e. **óhitű**, 43 **romai kath.**, 40 zsidó, óhitű anyatemplommal. ... jelnleg nem Rác, hanem Oláh-Pécskának irtatik inkább. Gazdag róna határa 21 803 hold, ... F. u. a kir. kincstár (Fé 3: 213). *1883: **Nagy (János) Oszkár** festő (–1965, Nb). 1888: Magyar-Pécska **Ar** Pécskai js szh, 1888: ház 1359, L 7826 m (Je 487). 1913: **Magyarpécska** Ar vm Magyarpécskai js (Az). – 1909/19: Pecica-ungurească, *Mp*, L 8284: r 445; m, zs, c (132). > 1964: Rovine = Su 2: 86. 1421–1851. » Pecica. – 1888: Ó-Pécska (Román-Pécska) **Ar** Pécskai js (Je 548 & Szent-Tamás és Szederhát psz). 1913: **Ópécska** Ar vm Magyarpécskai js (Az). – 1909/19: Pecica-română, *Rp* (Ópécska), L 9000: r 6418; m, szlovák, szerb, n, zs (132). > Pecica Veche > 1964: Pecica = Su 2: 32. 1335–1913. [31 B]

Pecz Szi 1888: Pecz psz (t) Nagyrajtolt Szi (Je 571).

Pég * Kr (Karánsebes mellett) 1505: *Pegh* (Pesty: Szörény II. 400). – Su 2: 384.

Pél 1. * Ar (Arad-ÉNy) 1334–5: Nycolaus (**sacerdos**) de *Pel*. Papja 1334.I: 4 gs, 1334.II: 2 gs, 1335: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 183). 1486: *Peel*, 1487: *Jazpeel*, 1561-i adóajstromban: *Jaazpely* (Cs 1: 772. Jász-Pél). 1764. tk: *Pr. Pél*, 1876. tk: *Béla puszta* (Gy). – Su 2: 384. 1317–1561. – 1317: terra deserta Peel cf. Pél 2.

Pél 2. * Te 1317: *Peel* üres föld (An 4: 413); =: ≈ föld. Hj: *Baak* néptelen föld, *Medyesholm* hely, János birtoka, Pál (királyi ember) és Demeter *Vche* [Jécse] földje (457); =: ≈ üres f/b Te vm. Pobjdi Péter fia János kártétel ellenértékéért kapja a királytól {ld Németi: Berekszónémeti} (464).

Pél 3. Za (Kisjenő-Ny) **1283**: t. *Pyl*, 1334: p. *Pyli* (Tr). 1403: *Wamospewl*, *Nemespyl*; 1433: *Pel*, 1437: *Peel* (Cs 1: 742). 1461.VII.31.: *Pel*-en lakó Gergely (pr) eljár urai: Ország Mihály nádor, néhai Ország János gyermekei s Váraskeszi János felesége birtokügyében (KmJkv 1591). 1467: *Naghpyl* (Zichy Okl X. 437). 1808: Pél (Nagy-) ~ Nagypély **Ar** (126). 1851: *Nagy-Pil*, Ar vm, 10 kath., 1492 n. e. óhitű lak., kötemplommal, derék kasznári lakkal, 4 kerekű malommal, s emeletes épülettel a fejkörösi malomcsatornán, nagy birkaókkal 5000 darabra. Határa 12 950 hold, ... Birtokosa b. Névery Károly (Fé 3: 236). 1913: **Nagypél** Ar vm Eleki js (Az). 1920:

határfalu. – 1909/19: Pi{1}ul-mare, *Np*, L 1868: r 1611; m, n (135). Pilul = Su 2: 43. 1283–1851. > Pilu [19 D]

Pelbárthida Bi (Bihar-ÉNy) **1216:** ioubagiones Privarti, qui sunt in v. *Vodozt*; 1277: *Priuarthyda* vel *Vodosa*; 1327: p. *Pelbarthida*; 1333–7: Paulus **sacerdos** de v. *Perbarthida*. Gutkeled nb. Privartus ispán öröklött birtoka. 1216-ban Agya és Dénes ispánok vádolták Privartus 11 itteni jobbágyát. Privartus magtalan halála után a király kezére került, s István király Gutkeled nb. Juachim bánnak adta, aki a rokon Kozma fia Kozmára ruházta át. 1291–4 között a falu egyszer 25, másszor 22 kepe tizedet ad a püspöknek. Papja 1333–7: évi 6 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 652). 1238, 1280, 1297: *Wodoz* (Cs). 1316: Kis (Parvus) Cosmas comes peregyezsége a váradi egyházzal: *Priuarthyda* és Regun földeket egymástól határokkal elválasztják (An 4: 282). 1323; *Privardhida*, 1438, 1483: *Pelbarthyda*. Vámhely volt; Perényi-birtok (Cs 1: 619). 1808: *Pelbárthida* h., *Parhida* val. 1851: ≈, Bi vm, lapályos rónaságon, a Berettyó mellett, 653 lak., kik közt 21 **rom. kath.**, 34 **g. kath.**, 293 **ref.**, 12 zsidó, a többi n. e. **óhitű**. Ref. és óhitű egyház. Határa 3760 hold, ... Birják {többen} (Fé 3: 215). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 571). 1913: Pelbárthida Bi vm (Az). 1920: **határfalu.** – 1909/19: Parhida, *Ph*, L 997: r 616; m; 16 zs (130). = Su 2: 26. 1216–1851. – 1974: c. Biharia {Bihar kzs faluja} [10 D]

Pele KSz (Tasnád-NyDNy) 1334: *Pele* (Tr). 1447, 1475: *Pelee* (Cs 1: 562). 1450.V.: *Pele*-i György is vallomást tesz Nádasdot illető birtokvitában (KmJkv 833); 1450.VII.26.: *Pele*-i János fiait: Andrást és Mihályt Szentkirályiak tiltják szentkirályi birtokrészük elfoglalásától (872); 1458.VII.20: *Pelehy*-i Pál leánya Margittól, Olnoki Herczeg Mihály néhai első feleségétől született fia: János zálogba vesz Do vm-i birtokrészeket (1297); 1532.I.26.: *Pele*-i Peley Imre özvegye: Kémeri Erzsébet, másokkal együtt, a Kémeri-jószágokból leánynegyed címén őket illető részek felét eladják Somlyai Báthory István erdélyi vajdának (4370). 1570: Pelee, Pelett (Kiss 411, 428). 1808: Pele (126). 1888: Pele Szi Tasnádi js (Je 572). 1913: Pele Szi vm (Az, lásd még Pelekeszi Szi vm, Pele és Keszi egyesülése, ma ismét 2 helység [R]. – Piele > 1909/19: Pele, *Pele*, L 709: r 130; m; 19 zs (132). = Su 2: 33. 1334–1854. » Becheni {Ahonnan Pele-hez küld} – 1974: c. Săuca {Szödemeter kzs faluja DNy-ra} [11 A]

Peleca ~ Pelenka Do (elírás miatt azonosíthatatlan település) 1219: Kenesey-i falusiak pereltek a *Peleca*-i falusiakkal két ekealjnyi föld és 200 kalangya gabona miatt; a *Pelenka*-i [!] falusiak arra hivatkoztak, hogy ez a terület várföld és az ő saját birtokuk (Er I. 103). – Su 2: 384. Pelenka.

Pelecze * Ar (Kaprevár-É) 1471: *Pelecze* mint Kaproncza város tartozéka a Gerlai Ábrahámfiak birtoka (Cs 1: 764. Kaproncza). – Su 2: 384.

Peles AF/TA (Topánfalva-DNy) 1835: *Peles*[s] (Schem. 19). 1909: Peles. – 1909/19: Peleş, *Peles*, v. Soholdal (132). = Su 2: 33. » Sohodal-Peleş {Ahol Peles 1850: Pelesa » Soholdal} 1974: Peleş c. Sohodal {Aranyossohodal kzs (Verespataki js) faluja} [22 B]

Peleske 1. Sza (Szatmárnémeti-ÉNy) **XIII.** századi archeológiai emléke a lakosság jóval korábbi megtelepedésére utal s emellett szól a **templom védőszentjének**, Szent István királynak a tisztelete (1486). Első ismert tulajdonosai a Csáky és Becszy családok voltak (Maksai 193). 1334: **sacerdos** de *Pilike*, 1339: p. *Piliske*, 1348: *Pylyske* (Tr). = ≈; 1450: *Nagypiliske* (Cs 1: 483). 1352: *Peleske*, *Pilyiske*; 1384: *Pelyske* (Csáky 109, 117, 153). 1441: *Pyleske*-n lakó Mihály **ü**: Dengeleg (KmJkv 299). 1450: *Nagypiliske*; 1455: due *Pylyske*, *Naghpeliske* (Cs 1: 483). 1763-tól a Felső-Tisza mentén szolgáló gróf Gvadányi József (1725–1801) többször járt Peleskén és itteni ismerőseiről mintázta a peleskei nótárius és Rontó Pál alakját. *Egy falusi nótáriusnak budai utazása, melyet abban esett viszontagságaival együtt az el aludt magyar szívek fel-serkentésére e versekbe szedett gróf Gvadányi József lovas generális*, 1790. 1808: Peleske (Nagy-) (126). 1851: ≈, Sza vm, 150 **r. kath.**, 375 **g. kath.**, 24 **ref.**, 12 zsidó lak., g. kath. és r. kath. fil. templommal, kevés elmagyarosodó tóttal és oroszal. F. u. Becszy nemzetség fiágon, mellynek itt szép és nagy lakháza van; részt bir itt a b. Sennyei nemzetség is, és Buday (Fé 3: 215). 1888: N-P Szatmári js (Je 528). **Szent József-templom**, b: III.19. - m. g. k. t: Mihály és Gábor főangyalok, b: XI.8. (RKNt 1999).

1913: **Nagypeleske** Sza vm (Az). 1920: **határfalu**. – Peleş = Su 2: 33. 1334–1851. – 1974: c. Lazuri {Lázári kzs faluja ÉNy-ra} [1 D]

Peleske 2. Sza (Nagypeleske-ÉK hrs) 1450: *Kispeleske*, 1455: due *Pyliske* (Cs 1: 483). 1808: Peleske (Kis-) (126). 1851: ≈, Sza vm, 19 **romai kat.**, 241 **reform.** lak., s ref. anyatemplommal, melly igen réi épület, kerekded formára. F. u. a Becsky nemzetség fiága (Fé 3: 215). 1888: K-P Szatmári js (Je 430). 1913: **Kispeleske** Sza vm (Az). 1920: **határfalu**. – Pelisor = Su 2: 33. 1450–1851. – 1974: c. Lazuri {Lázári kzs faluja ÉNy-ra} [1 D]

Peleskefalva Za (Honctő-K, a Fehér-Körös jp-i úton) 1439: *Pleszkucza* (cs 1: 740; Márki II/1. 244). 1760–2: *Pleskucza*. 1808: ≈ Za (129). 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 580). 1913: Peleskefalva Ar vm (Az). – 1909/19: Plescuța, *Pleskucza*, L 599: r 568; m, zs (136). Plescuța = Su 2: 46. 1439–1854 {1913}. [33 A]

Péltelek * Te (Temesvár táján, Papd mellett) 1447: *Pelthelek*. A Papdi és Beréndi Bak család tagjai egyezkednek fölötte (Cs 2: 86. Papdi). – Su 2: 384.

Pencsa * Sza (Szatmárnémeti táján) 1314, 1499: *Pencha*. A Gutkeledek Tiba-ágának 1314-i osztozásán hallunk róla. Megtudjuk innen, hogy Daróc, Atya és Pete közt feküdt, s hogy régibb birtok, mely az előző osztozkodáson is szerepelt már (Maksai 194). – Su 2: 384.

Péntek 1. * Ar (Máriaradna-É) 1440, 1477; *Penthek* Solymos vár 53. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 384.

Péntek 2. (Kis-) Be (Beszterce-É) 1332–5: Ticzmannus **sacerdos** de *Pintuk*, Tylmannus de *Pyntuk*, Friczko de *Pintun Minori*, *Pintuk*, Phyrcho de *Pymchich*, Friczko de *Pintuk*. 1422: *Pynthek*. Papja 1332.I: 5 kuntinus, 1332.II: ~ fertő, 1333.I: 5 kuntinus, 1334.I: 3, 1334.II: 2, 1335.I: 3, 1335.II: 2 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 562). **1587**: Pentek in auro cuso fl. 3 solvit (Dé 71). 1733: *Péntek*, 1750: *Pentek*, 1760–2: *Pinták*. 1808: *Péntek* h., *Pintak* vel *Pintach* g., *Pintyik* val. 1888: *Pinták* (Péntek, *Pinticu*) -Y- BN Jádi js (Je 579). 1913: **Pinták** BN vm (Az). – 1909/19: *Pintic*, *Pinták*, L 699: r 215; n (135). > Slătinița = Su 2: 137. 1332–1854. [14 C]

Péntek 3. Ko (Teke-ÉK hrs) **1228**: t. comitis Coquinus; 1322: p. *Penthwk*; 1332–5: Joannes **sacerdos** de *Pintuch*. 1228-ban Kökényesrénold nb. Kökényes ispán földjeként említik a széplaki uradalom metálsában. 1322-ben Kukes fia János fia Rénold magtalan halála után a király Kácsik nb. Mihály fia Simon székely ispánnak adta. Papja 1332 I: 1 kuntinus híján 1 fertő, 1332 II: 3 besztercei lat, másodsor 1332 II: ugyanannyi, 1333 I: 1 besztercei fertő, 1334 I: 14 gs, 1334 II: 2 gs, 4 régi báni, 1335 I: 15 gs pápai tizedet fizet, ami mezővárosi szintre mutat (Gy 3: 368). 1464: p. *Pentheky*; 1465: **plebanus** de *Penthek*; 1486: iobagiones in ≈; 1503: p. *Pentek*. Kökényesrénold nb. Rénold ispán birtoka; 1322 u: Kacsics nb. Palásti Radófi, Libercsei, Szécsényi, Salgai; Losonczi, Bánffy, Hunyadi, Toldalagi. Jb 1462-ben német nevűek (1322-től Cs 5: 394). 1458.VIII.4.: Iklódi Beke Demeter *Penthek* birtokbeli részét eladja Beke Benedeknek, Bálványos vár volt várnagyának (KmJkv1304); 1473.VIII.30.: *Penthek* Szobi Mihály birtoka (2108). **1587**: *Pazmos*, *Pentek*. – E: fl. 52, A: fl. 26 (Dé 59). 1733: *Pintiku*, 1760–2: **Szász Péntek**. 1808: *Péntek* (*Szász-*) h., *Pintyiku* val. 1861: Sz-P, *Pintyik* Ko (14). 1888: Szász-Péntek (*Pintyik*) Ko Tekei js (Je 640). 1913: **Szászpéntek** Ko vm (Az). – 1909/19: *Pintic*, *Szp*, *Pintak*, L 1059: r 985; m, zs (135). > *Pinticu* = Su 2: 43. 1332–1854. – 1974: c. Teaca {Teke kzs faluja} [24 A]

Péntek 4. BSz (Désakna-DNy hrs) **1292**: Vasa fia Márton unokája: Marcel fia János, a szolnoki vár jobbágya, a *Pentek* nevű földből neki jutott örökjogú részét Baht és Ood, valamint a többi várjobbágy beleegyezésével 20 márka ezüstért eladta László vajdának (Er I. 516). =: Syke fia András, valamint Raak fia Simon, a szolnoki vár jobbágya, Jakab nevű fia nevében is, továbbá Vsa fia Marcel fia: János *Pintuc* nevű örökjogú földjüket, melyet a szolnoki vár jobbágyai újra körülhatároltak, az összes többi várjobbágy: azaz Ádám, Belus fia Márk, valamint testvérei: Pál és Ábrahám, továbbá Scenke comes, végül a szomszédok, különösképpen is Marcel fia János beleegyezésével 80 márka finom ezüstért eladták Borsa nembeli László fia László volt erdélyi vajdának (Er I. 511). =: meta incipit super unum byrche Kabalas vocatum, et ibi separat de metis

Nyma (ÁUO X. 84; SzTA). 1348: p. *Pentek* (Tr), 1440: *Penthek* (Zichy Okl IX. 4). 1442.II.11.: *Penthek*-i András deák ü: Zalatna (KmJkv 422); 1446.X.25.: *Pynthek*-i Kelemen ü: Iklód (592); 1449.IX.15.: Iklódi Oszvát *Pynthek*-en öt jobbágytelkét, melyeken jelenleg Bartha György, Kis Tamás, Nagy Benedek, Kerekes Mihály és Péter lakik, 26 arany Ft-ban zálogba adja Girolti Albertnek és Lászlónak (753); 1460.VI.26.: Iklódi István *Pynthek*-en 10 jobbágytelkét, melyeken Bartha Gergely és Albert, Varga Gergely, Szász Albert, Kis Tamás özvegye, Nagy Benedek, Ambrus, Zsigmond, néhai Perkel özvegye és Hegedüs Pál jobbágy lakik, 26 arany Ft-ban zálogba adja Losonczi Dezső Jánosnak (1450); 1467.X.29.: *Penthek* (BSz vm) ld Szopor (1763). Ld még KmJkv I. 1004, II. 1006. 1568: *Pintek* (Kádár V. 422). **1587**: *Pentek*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 51). 1733: *Péntek*, 1750: *Pintek*, 1760–2: **Oláh Péntek**. 1808: Péntek, Pintyik (126). 1861: Péntek BSz (19). 1888: Oláh-Péntek (Pintyik) **SzD** Dési js (Je 552). 1913: **Oláhpéntek** SzD vm (Az). – 1909/19: Penticul-román, *Op*, L 807: r 783; zs (135). > Pentic = Su 2: 43. 1292–1854. [13 C]

Péntekhely Várad külvárosa; 1660: az Péntekhely [kő]kapuig (Szalárdi: Eml).

Pénteklaka 1. * **Ar** (Máriaradna-É) 1347: p. *Penteklaka* (Tr). – Su 2: 384.

Pénteklaka 2. * **Za** (Kurtakér és Apáti közt) 1553: *Pentheklaka* (Márki II/1. 244). *Pintlaca* erdő őrzi emlékét. – Su 2: 384.

Péntekpataka Gy (Borszék-K) 1956: *Péntekpataka* Gyergyótölgyes tartozéka. – Pintec > Pentic = Su 2: 43. – 1974; c. Tulgheş {Gyergyótölgyes kzs faluja K-re} [25 B]

Péntekülése * **Ar** (Máriaradna-É) 1440, 1477: *Pentukyulese* Solymos vár 64. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos); 1446: *Pentekwlese* (Cs 1: 777). – Su 2: 385.

Pentele * **Te** (Nagyszentmiklós táján, Bogáros mellett) 1462: *Penthele* a Berekszői Hagymások birtokai közt (Cs 2: 28. Bezd). – Su 2: 385.

Peperiga * **Kr** (Facsád táján, Barnafalva mellett) 1514–1516: *Peperigh*; 1544: ≈ alio nomine *Mochkafalva* (Pesty: Krassó II/2. 100). – Su 2: 385. {*Peperiga* erdő őrzi emlékét}

Pér KSz (Tasnád-Ny, a Szalacsi úton) 1474: *Peer* (Cs); =: *Perny* (P); 1475: ≈. A megye jelentékenyebb helységei közt találjuk. 1475 körül évi 61 Ft adót fizettek az itteni jobbágyok. Vámhely volt (Cs 1: 562); =: *Peer*, 1494: *Per* (Petri IV. 219). 1538: *Peer* Álmosdi Csire Ferenc birtoka (KmJkv 4659). 1560: *Pér*, 1565: *Peér* (Petri). *1760: **Budai Ferenc ref.** lp, lexikoníró, polihistor (–1802, Hajdúszovát). 1808: Peér ~ Pér, Piru (126). 1888: Pér (Peér) **Szi** Tasnádi js (Je 572 & Ete ~ Ethe psz). 1913: **Szilágypér** Szi vm (Az). # Csapfalvy J.: *A szilágypéri ref. egyház története*. Zilah 1932. – 1909/19: Pír, *Pér*, L 1939: r 314; m; 175 zs (135). = Su 2: 44. 1474–1854. [11 A]

Pera: Kispera KSz (prédium Girolt, Érmindszent és Krasznamihályfalva környékén) 1491.V.5.: Újnémeti Lászlóné Mihályfalvi Anna *Kyspera* prédiumát eladja Bönyei Jánosnak (KmJkv 2722-3).

Perben * **Kr** (Oravicabánya táján, Illyéd mellett) **1223**: *Perben* (Tr). – Su 2: 385.

Perebő Te~Szö (Bozovics-K hrs a Néra j. p.) 1484: *Prilepacz* in districtu Halmas (Cs 2: 58). 1566: *Prélipecz*, 1785: *Prilip* (Pesty: Szörény II. 563). 1808: Prilipecz (133). 1888: ≈ (Prillpecz) **KrSzö** Bozovicsi js (Je 589). 1913: Perebő KrSzö vm (Az). – 1909/19: Prilipeţ ~ *Pârlipăţ*, *Prilipecz*, L 1744: r 1713 (140). Prilipeţi = Su 2: 61. 1484–1913. – 1974: c. Bozovici {Bozovics kzs faluja} [54 B]

Perecsen {'a túlsó parton lakók'} **Kr** (Somlyó-K hrs a Zilahi úton) **1259**: t. *Perchen* ~ *Perechwn* ~ *Perechen*; 1341: p. *Perechen*. A somlyói uradalom határosa (Gy 3: 518). 1259: ≈ (Er I. 230). 1334: **sacerdos** de *Perechum*, 1335: *Bereche* [: *Perechen*] (Tr). 1351: *Perechun*, 1356: *Perechen*, 1364: *Peretsen* (Petri). 1351-ben Perecsent a somlyói birtokkal és várral együtt Báthory Lászlóné Meggyesi Anna kapja hozományul; a falu ezután a somlyói vár tartozéka. 1430: *Perechen* Nyírbátori János magister birtoka (KmJkv 56). 1435–47: *Perechen* Somlyóhoz tartozott (Cs 1:

584). 1450: *Perechen*-i Simon **ü**: Báthori Szaniszlófiak (KmJkv 813); 1451: *Perechen*-i Tamás és János említése eladományozási tiltással kapcsolatban (927); 1454.I.31: Báthori Szaniszlófiak, hű szolgálatai, valamint az ő István testvérük György nevű fiával együtt Rigómezőn elesett *Perechen*-i néhai Antal fia Péter haláláért, familiárisuknak: Forgoláni Istvánnak Fejérdén (Ko vm) lakóhelyül telket adnak (1134); 1459.VI.27.: *Perechen*-i Gáspár pap zálogba vesz Karaszna vm-i birtokrészeket (1361). 1460; *Perechen*, 1475: *Petreczen*. E tájt évi 47 Ft évi adót róttak rá (Cs 1: 562). 1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye Báthori Adviga *Perechen* birtoka nagyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (KmJkv 2114); 1520.X.15.: *Perechen*-i néhai Albert **deák** fia: Ferenc petlendi (To vm) birtokrészét eladja Petlendi Egresi Tamásnak (3785, 3786). Ld még KmJkv II. 1006. 1585-ben még fennállott a falu régi temploma a Nagy-hegyen. 1601: **opp**. *Perechjen* (Petri IV. 231). 1638 decemberében a Báthory-udvarházban szállt meg Haller Gábor erdélyi főnemes, 1678-ban Thököly Imre. Többszöri pusztulást szenvedett a falu; 1715-ben mindössze 20 lakosa volt; újonnan települők népesítik be; 1725-ben már 336 főt számlált. 1733: *Perecsin*, 1760–2: *Perecsen*. 1774-ig épült a mai **református templom**. 1796: **Görögkatolikus fatemplom**. 1808: *Perecsen* h. 1888: ≈ (Pereceiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 572). 1913: **Szilágyperecsen** Szi vm (Az). 1992: 2930 lakosból református 1905, görögkeleti 497, baptista 464, egyéb 64. 2004.IX. 15. Baptista imaház avatása. 200 lélek. Híradás 2004.IX.19. Duna Tv. # Major M.: *Szilágyperecsen*. Szilágysági magyarok 1999. 533. Kép: Domborműves síremlék a református templomban; **Református templom**. – Perecei > 1909/19: Pericei, P, L 2328: r 1020; m, zs, c (132). > Periceiu = Su 2: 34. 1259–1854. > Pericei [11 D]

Peredő * **Kr** (a Berzava mentén, Temes és Krassó vm határvidékén) 1323: *Perdouoy*, 1347: *Perdeve*, 1414: *Peredew* (Cs 2: 105). 1419, 1439: *Peredew* (Pesty: Krassó II/2. 100). – Su 2: 385.

Pereg 1. **Csa** (Arad-Ny) 1320: p. *Perek* (Tr). 1454: *Perek* (Cs 1: 692). 1808: pr. *Pereg* (Nagy-) h. 1888: Német-Pereg **Ar** Pécskai js (Je 538). 1913: **Németpereg** Ar vm Magyarpécskai js (Az). – 1909/19: Peregul-german, *Németbereg* {!}, L 1473: r 472; n, szlovák, cseh, m (132). > Peregul Mare = Su 2: 34. 1241{Gy 1: 867 Rogerius adatát Kaszapereghez teszi}, 1320–1851. > Peregul Mare [31 A]

Pereg 2. **Csa** (Arad-Ny) 1808: *Pereg* (*Kis-*) h. 1851: *Kis-Pereg*, puszta és falu, Ar vm. Maga a puszta 5600 hold, ... A k. kincstár birja. E pusztának egy részét magyar **reformatusok** ülték meg 1778-ban Szabolcs vm-ből Egyekről, s jelenleg 1400-an vannak, anyatemplommal. *Nagy-Pereg*, puszta, Ar vm, a mezőhegyesi katonai ménésinézethez tartozik ... 9417 hold ... (Fé 3: 219). 1888: *Kis-Pereg* **Ar** Pécskai js (Je 430 & *Kis-Új-Pereg* telep és *Nagy-Pereg* psz). 1913: **Kispereg** Ar vm Magyarpécskai js (Az). 1920: **határfalu**. – {Su} 1974: Peregü Mic c. Peregü Mare {Nagypereg kzs faluja ÉK-re} [31 A]

Peres pataka a Bekecsből ered; 1864: "darab hely" Mikháza és Selye (Marosszék) határpataka (SzTA: Virgó).

Perestyén Te-Sző (Karánsebes-DK, a Temes b. p.) 1447: *Priscyen* utraque in districtu Sebes et comitatu Themes; 1495: *Alsoprysyen*, *Felsevprysyen* in districtu Karansebes et Borzafew (Cs 2: 58). 1690–1700: *Pristian*; 1785: *Prisztian* (Pesty:Szörény II. 455). 1808: Prisztian, (i) Pristian (133). 1888: Prisztián **KrSző** Karánsebesi js (Je 589). 1913: Perestyén KrSző vm (Az). – 1909/19: Prisian, *Priszián*, L 425: r 405; m (140). = Su 2: 61. 1447–1913. – 1974: c. Buchin {Bökény kzs faluja D-re} [43 A]

Perjámos Csa (Csanád-DK, Arad-DNy, a Maros b. p. közelében) 1332: Blasius officialis de *Priamus*; 1333–5: Nycolaus **sacerdos** de *Priamus*; Ch— ≈, Paulus de eadem, Paulus cum Ture et Nycolaus **sacerdotes** de *Priamus*. 1332-ben Becsei Imre birtoka, akinek itteni tisztjét említik. Mezőváros lehetett. Három papja volt, akik 1333: 72 báni, 1334 I: 15-15 báni, 1334 II: 15 báni, 1335: 32 báni pápai tizedet fizettek (Gy 1: 867). 1347: iobagiones nostri (**regis**) de *Pereamo*, *Pereamus* (Tr). 1464, 1480: *Peryemes* (Cs 1: 701. Perjámos). 1625: *Perjamos* (Borovszky: Csanád II. 485). 1808: *Perjámos* h., *Pergemes* val. 1851: ≈, német mezőváros Tt vm, szép rónaságon. Határa 9649 hold, ... Népsége 3662 lélek, kik közt 3606 **romai kath.**, 5 ágostai, 2 **ref.**, 43 n. e.

óhitü, 6 zsidó. Telkes gazda 269, házas zsellér 225, kézműves 113, kereskedő boltos 5. A határát metsző Maroson 11 malom hires lánglisztet gyárt; a halászat is nem megvetendő; kivált pedig partján 6 fakereskedőnek nevezetes üzlete van. Van itt római katolikus templom, emeletes plebania és iskolaház, emeletes vendégfogadó. Birja a várost a zágrábi **püspök**, s a billjeti uradalomhoz tartozik (Fé 3: 220). *1856.VIII.26.: **Baróti Lajos** irodalomtörténész, történész (– 1933.III. 13., Balatonalmádi). 1888: ≈ **Tt** vm Perjámosi js szh, 1888: ház 728, L 5496 (Je 573 & Marsipart psz, Hanlikfalva). 1913: Perjámos Tt vm (Az). # Baróti L.: *Perjámos*. Nagybecskerek 1889. – 1909/19: Periamos, P, L 5612: r 222; n, m, c, zs, szerb (132). > Periam = Su 2: 34. 1333–1851. [31 A]

Perjámosi : Szakácsi Perjámosi család (KmJkv I. 1005).

Perje Kr (Kraszna-D) 1481: *Alsoperye, Felsewperye* Valkó várához tartoztak (Cs 1: 584); =: ≈, ≈ (Bánffy II. 223). 1519.IV.28.: *Felsewperye* és *Alsoperye* birtokbeli részeit L. Bánffy László, más birtokok ellenében, átengedi fiának: Miklósnak (3723). 1614: A., F. *Perieh* (Petri IV. 248). 1808: Perje (126). 1888: Perje (Pria) **Szi** Krasznai js (Je 573). 1913: Perje Szi vm (Az). – 1909/19: Pria, *Perje*, L 1077: r 1017; zs, c, m (140). = Su 2: 60. 1481–1854. [11 D]

Perkász Szv (Szászváros-ÉNy, a Maros b. p. közelében) 1332: *Purkaz, Purkas*; 1335: **sacerdos** de *Purcas* (Tr). 1488: *Parkasz* (Berger 51). 1504: *Perkasz*, 1673: *Perkaz* (Amlacher 72, 238). 1733: *Prikáz*, 1760–2: *Perkász*. 1808: *Perkasz, Berkasz* (126). 1861: *Perkász Szv* (38). 1888: ≈ (Prikász) **Hu** Szászvárosi js (Je 573). 1913: *Perkász Hu* vm (Az). – 1909/19: *Pricaz, Perkász*, L 708: r 690; m (140). = Su 2: 60. 1332–1854. – 1974: c. Turdaş {Tordos kzs faluja K-re} [34 C]

Perkoszova Te (1888) : Berkeszfalu.

Perkó hegy Kézdiszentlélek felett; itt láthatók Szentlélek vára romjai.

Perliszke * **Kr** (Oravicabánya táján, Illyéd mellett) 1378: *Perlyzke* (Cs 2: 106). – Su 2: 385. {P}

Perlő * **Te~Kr** (Karánsebes és Lugos közt; Zsidóvár határosa) 1440: *Perlo* in districtu Karansebes (P); 1444: *Perlew* Zsidóvár 20. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár; 56. Pesty III. szerint 1478-ig); 1447: *Perlew*, 1464: pr. *Perlo* in d-u de Lugas, cca 1470: p. *Peri* in d-u Sebes, 1478: *Perlew* in d-u de Karansebes, ≈ in d-u de Lugos, 1602: *Pereo* (Pesty: Krassó II/2. 101). – Su 2: 385. 1440–1602.

Perlő 2. Kr (Resicabánya-ÉK, a Karánsebesi úton) 1577: *Brebul*, 1585: *Prebul* (Pesty: Krassó II/2. 109). 1808: *Prebul* (132). 1851: ≈, **Kr** vm, 18 **kath.**, 782 **óhitü** lak., anyatemplommal (Fé 3: 262). 1888: ≈ **KrSzö** Resicai js (Je 588). 1913: *Perlő KrSzö* vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: *Brebul, Prebul*, L 1211: r 1120; n, zs (29). *Brebu* = Su 1: 104. 1577–1913. [42 A]

Pernyavár Szö (a Néra b. p., torkolata közelében) 1829: *Pernyavár* (Nagy II. 205). 1920: **határfalu**. – *Pírneaura* = Su 2: 45. 1829. {Néraaranyos tartozéka} 1974: c. *Socol* {Nérasolymos kzs faluja K-re} [53 B]

Pernyefalva Ar (Soborsin-É) 1479: *Pernyfalwa, Pernyefalwa* Váradja vár 31. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1743: *Pernestie* (Su). 1808: *Pernyesty* (126). 1851: *Pernyest*, **Ar** vm, erdős, hegyes vidéken, 332 n. e. **óhitü** lak., kis fatemplommal, 3 patakmalommal. Határa 1000 hold, mellyből 140 hold szántó, a többi erdőség. Szilvások. F. u. Kaszonyi Aloysia assz. (Fé 3: 221). 1888: ≈ Radnai js (Je 574). 1913: *Pernyefalva Ar* vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: *Perneşti, Pernyest*, L 611 **ort. r** (132). *Pírneşti* = Su 2: 45. 1479–1913. – 1974; c. Sávírşin {Soborsin kzs faluja} [33 A]

Pernyes * **Szö** (Bélajablánc mellett) 1564: utraque *Pernys*, 1590: *Also-Pernis, Felső-Pernis* (Pesty: Szörény, II. 141). – Su 2: 385. 1564, 1590.

Perő 1. * **Ar** (Pozsga mellett) 1337: *Perew* Fülöpköve tartozéka (Gy 1: 176). =: ≈ (Cs 1: 777). 1539, 1540: *Perreo*, 1592: *Perro* (Márki II/1. 212). – Su 2: 385. 1337 (Tr), 1539–1592.

Perő 2. Hu 1506, 1510: p. *Perew*. ∓Zsidóvár tartozéka (Cs 5: 122).

Peró 3. Kr 1506, 1510: *Perew* (Pesty: Krassó II/2. 102). – Su 2: 385. 1506, 1510.

Perrest * Hu (Illye-ÉNy, Tamásfalva és Petresd táján) 1468: p. *Perresth*. Illye vs birtoka (Cs 5: 122). – Su 2: 385.

Persány Fo (Fogarasz-DK, a Feketehalmi úton) 1527: *Persány, Persany* (Su). 1633: *Perszani* (Makkai 486) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Pirschany*. 1808: Persány (126). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Persiani) Sárkányi js (Je 574). 1913: Persány Fo vm (Az). – 1909/19: Perşani, *P*, L 1015: r 983; n, m (132). = Su 2: 35. 1527–1854. – 1974: c. Şinca {Ósinka kzs faluja K-re} [37 B]

Persányi-hegység < Sárkány erdeje 1625: az Sárkány erdején levő négy falut: Sárkányt, Parrót, Gritet és Persányt urunk elvevé [Brassótól] és Fogarashoz foglalá (Tatrosy). – Zeidnerwald – Munții Perşani

Persipna * Sző (Orsova táján, Tiszóca mellett) 1596: pr. pr. *Persipna* (Pesty: Szörény II. 441). – Su 2: 385.

Perul Kr (1808) : Bégakörtés KrSző.

Pervova KrSző (1888) : Parhó.

Perzsafalva * Te (vsz Facsád környékén) 1524.II.28.: Gyulayak *Persafalwa*-n (Te vm) jobbágytelket adnak zálogba Bozvári Miklósnak (KmJkv 3983). 1548: *Persafalwa*, 1598: *Persest*, 1612: pr. *Perzest* (Pesty: Krassó II/2. 103). – Su 2: 385. 1548–1612. {Zsupánfalva mellett}

Peselnék Ké/Hsz > Kézdikővár.

Pestény 1. Hu 1. (Hátszeg-DNy) 1404: *Pesten*; 1411/412: *Pestienee*; 1430, 1444: *Pestyen*; 1492: p. *Nagh Pesthyen*; 1519: nobiles p-is *Pesthyen*. Pestyéni, s az ebből kiágazott Pestyéni Alsó, Csók, Filep, Illyés, Jár, Kamarás, Károly, Lehi, Nagy, Pap, Román, Márgai család birtoka. 1508: Kis Mihály malma, Dénes kertje, Lél János által lakott jobbágytelek (Cs 5: 124). 1440.VI.29.: *Pesthen*-i Mihály fia András – fia: Miklós nevében is – tiltja Klopotiva birtok negyedrésze felének elfoglalását (KmJkv 255); 1440.VII.6.u.: *Pesthen*-i Andrást birtokfoglalástól tiltják (259); 1499.V.16.: *Pesthyen*-i Demeter 32 arany Ft-on Malomvízi Kendeffy Mihálynál zálogba veti Pesthyeny Dénes rekecei (Hu vm) birtokrészének harmadát (3087). Ld még KmJkv II. 1007. 1733: *Pestena Mare*, 1750: *Pestyena*, 1760–2: *Nagy Pestyén*. 1808: Pestyén (Nagy-), Pestyaná (126). 1861: N-P, Pestanya Hu (23). 1888: N-P (Pesteanu) Hu Hátszegi js (Je 528). 1913: **Nagypestény** Hu vm (Az). – 1909/19: Peşteana, *Np*, L 668: r 575; m (132). = Su 2: 35. 1460 {? Kezdőév! Utána} 1404–1854. – 1974: c. Densuş {Demsus kzs faluja D-re} [43 B]

Pestény 2. Hu 2. (Hátszeg-DNy) 1459: p. *Pesthenicza* in d-u Ha.; 1492: p. *Kyspesthyen* in d-u de Ha.; 1519: p. *Pesthyenyicza* (Cs 5: 124). 1505.I.27.: *Pesthyenica* ~ *Pesthyenicze* Pesthyen-i Andrei birtoka (KmJkv 3331). 1733: *Kis Pestena*, 1750: *Pestyenicza*, 1760–2: *Kis Pestyén*. 1808: Pestyén (Kis-), Pestenyicze (126). 1861: K-P, Pestenyitza Hu (22). 1888: K-P (Pestenyicza) Hátszegi js (Je 430). 1913: **Kispestény** Hu vm (Az). – 1909/19: Peştenița, *Kp*, L 572 *gkat. r* (132). = Su 2: 36. 1459–1854. – 1974: c. Densuş {Demsus kzs faluja D-re} [43 B]

Pester * Za (Honctó táján, Csúcsmező és Irtásfalva mellett) 1510: *Pesther* ~ *Pestere* (Márki II/1. 243). 1599: *Pester* (Ve: Doc. V. 284). – Su 2: 385.

Pestera Fo (Töröcsvár-Ny) 1805: *Pestere*. 1808: Pestere (La-) ~ Lapestere (126). 1854: Pestere, Pestera (Su). 1888: ≈ Töröcsvári js (Je 574). 1913: Pestera Fo vm (Az). – 1909/19: Peşteera, *Pestera*, L 715 *ort. r* (132). = Su 2: 36. 1805, 1854. – 1974: c. Moieciu {Moécs kzs faluja ÉNy-ra} [47 A]

Pestere Bi (1808) : Körösbarlang.

Pestere 1. Hu (Hátszeg-D) 1808: Pestere, Pestesel (126). 1861: ≈ Hu (23). 1888: Pestyera (Pestyere, Barlangfalva, Pesterea). 1913: **Parospestere** Hu vm Puji js Paros (Páros) és Pestere egyesülése; ma ismét 2 helység (Az). – 1909/19: Paroş-Peşteeră, *Pp*, L 610: r 608 (130). > Peşteera = Su 2: 36. 1453–1854. – 1974: c. Sălaşu de Sus {Felsőszállásptak kzs faluja} [44 A]

Pestere 2. Za 1. (Brád-DK) 1534: *Pesthere* (Jakó: Thorotzkay 27). 1733: *Pestere*, 1760–2: *Pestyere*. 1808: Pestere Za (126). 1854: Barlangfalva, Pestera (Bul. 105). 1888: Pestyera (Pestyere, Barlangfalva, Pesterea) **Hu** Brádi js (Je 574). 1913: Pestyere Hu vm (Az). – 1909/19: Peștera, *Pestyere*, L 531: r 528 (132). > Peșterea = Su 2: 36. 1534–1854. > 1974: Peștera c. Băița {Kisbánya/Boica kzs faluja Ny-ra} [33 A]

Pestere 3. * Za 2. (Acsuva, Pojána és Lázur vidékén) 1553.VI.29.: *Pestere*, ld Ácsva (KmJkv 4793).

Pestes 1. * Ar 1337: v. *Pesthws* Fülöpköve tartozéka. Nevét egy völgy tartotta fenn Kaprevártól K-re; 1723., 1761. tk: *Pestisell*, 1876. tk: *Valea Pestis*, 1914. tk. *D. Pestis* (Gy 1: 176. Fülöpköve). 1337: *Pestews* (Cs 1: 777). 1596: Alsó-Pestes, Felső-Pestes (Pesty: Krassó II/2. 105). – Su 2: 385. 1337 (Tr), 1596.

Pestes 2. Bi 1. (Élesd-É hrs) 1302: *Pestus*; 1406: p. *walachalis Barathapestese, Kelemenkenezpesthese*; 1470: *Felsewpesthes*; 1552: *Alsopesthes, Felseopesthes* (Jakó 319). 1692: *Pestes Inferior et Superior* (Mezősi 101). 1808: Pestes, Pestis (126). 1851: ≈, {r} *Pestyis*, Bi vm, a Rézhegy déli tövében, 3 dombon, mellyek a Sólyomkő, Közép és Lukucza patakok által választatnak el. Lakja 864 n. e. **óhitü**, anyatemplommal. A pestesi erdőn van a sólyomkői üveggyár telepítve. Birja gr. Batthyáni József (Fé 3: 227). 1888: ≈ Élesdi js (Je 574 & Sólyomkő psz). Határában (8 km) Sólyomkő vár romjai. 1913: **Sólyomkőpestes** Bi vm (Az). – 1909/19: Peșteș, *Pestessolyomkő*, L 2039: r 882; szlovák, m, zs (132). > Peștiș = Su 2: 36. 1302–1913. [11 C]

Pestes 3. Bi 2. (Élesd-É, Sólyomkőpestes mellett) 1406: *Kelemenkenezpesthese* (Jakó 319). – Su 2: 350. {Beolvadt Sólyomkőpestes határába}

Pestes 4. Bi 3. (Élesd-É hrs, Sólyomkőpestes mellett) 1406: *Felsewpesthes, Felseopesthes* (Jakó 319). – Su 2: 327.

Pestes 5. Bi 4. (Élesd-É hrs, Sólyomkőpestes mellett) 1478: *Alsopesthes* (Jakó 319). – Su 2: 289. {Beolvadt Sólyomkőpestes határába}

Pestes 6. Hu 1. (Vajdahunyad-ÉÉK, a Cserna b. p.) {1272–90} 1302: nobiles de *Pestus* Botiz comes ... et cognati sui: Chanad, Tyburcius, Lorandus, Joannes Cherche, Petrus f. Sceret, Petrus et Paulus f-i Wanus, Joannes f. Thome, Valentinus et Baas f-i Bork, Lok, Andreas, Laurentius f. Georgii, Valentinus et Paulus f-is Zene, Paulus, Myko et Chobo f-is Martini, Demetrius et Nicolaus f-i Igech, Andreas, Dominicus f-i Joannis et Farkasius f. Pauli ... *eccl. Omnium Sanctorum* de *Pestus*; 1325: Chanad f. Ebes, Petrus f. Baas et Benedictus f. Tyburch ... nobiles de *Inferiori Pestus*; 1346: Stephanum f-um Batiz, Michaellem et Nicolaum f-os Andree f-i eiusdem Batiz, nobiles de *Pestus*. Kismemesi falu. A Pestesi nemesek a tatárjárás után 4 évvel (1289?) a Keresztúriaktól megvették a két falu közt elterülő földet, de az erről szóló oklevelük a László király kori erdélyi zavarokban, amikor feltörték a pestesi Mindenszentek-egyházat és az ott levő ládát (cista), elveszett. László vajda 1302-ben tanúkihallgatás alapján az 50 M értékű földet 25 pestesi nemesnek ítélte, s határát leírta: a fl-o *Egrug* ad *Barmatha* – eiusdem *mathale* ... ad 1 *fiuzb[ukur]* ... iuxta f-m *Almas* ad eandem *Almas* et inde per – [B] *aruigaga* ... term. ad *Baruigaga* ... asc. ad 1 *byrch*, cuius *Byrch* 1 pars Mer-lis pert. ad v-m *Pestus* Botyz comitis et cognatis suis de eadem et 1 pars [f-]is Galus {...} desc. iterum ad *Almas* ad pt. Mer. transit ultra *Almas*, ubi cholunt hereditariis eorundem ... ad 1 metam lapideam ... de *Pestus*. Az *Egrug* a mai Cserna-patak, *Almas* a mai Keresztényalmás felől folyó patak, s ezen fut ma is a két falu határa. 1325-ben 3 Pestesi nemes írta át az oklevelet. 1346-ban a Pestesiek lemondanak a rokon Ellyüsfalviak javára Boldogasszonyfalváról Batizháza ellenében (Gy 3: 298). 1371: *officiales de Pestus*; 1377: *Pestes*; 1381: *Pestus*, p. *Olpeustus*; 1407: *Alpestes*; 1521: nobiles de *Alpestes*. Pestesi ~ Alpestesi, Ap. Ág, Balog, Bencze, Bíró, Bodor, Bojtori, Csanád, Csombó, Gálfi, Kerek, Kis, Kónya, Lógó, Lókes, Lőrinczi, Nagy, Székely, Török, Zerri köznemesek; Batizfalviak, Barcsaiak birtoka. Hn 1488: Aszaló, Ördegmartya, Macskaló, Hidegkút, Kapuféli, Patakszorosa, Óradván (1302-től Cs 5: 122). 1440.I.20.: *Pesth-i* [!] Péter és László **ü**: Gyerővásárhely (184); 1449.IX.30.: *Pestes-i* Imre fia János **üv**, *Alpestes-i* Balogh Márton is (760); 1468.IX.5.: *Pestes/Pesthes-i* Péter és János mint

szomszéd Pongrácz János beiktatásán bizonyos részeknek ellene mondott (1824); 1480.IX.29.: *Pesthes*-i János, *Pesthes*-i Zakariás, *Pesthes*-en lakó Oláh László **ü**: Szentgyörgyi Makray Tamás (2308); 1482.XI.26.: *Pesthes*-i Oláh László **ü**: Sz. M. Tamásné Adviga (2422); **1587**: *Utraque Pestes*. – E: fl. 6, A: fl. 3. (Dé 26). 1660 Várad: Vicze Ispán Uram Alpestessy Balogh Máthé mellé az Obsidio alatt consultatoria, és directiona rendeltetett személyek ... (Szalárdi: Eml). 1760–2: *All Pestes*. 1808: *Pestes* h. 1861: Al-P Hu (20). 1888: Alpestes Hu Dévai js (Je 199 & Tamástelek psz). **Református templom** (középkori alapokon, XVIII. szd). 1910 L 747 (r, m). 1913: **Alpestes** Hu vm (Az). 1956 L 1221 (Le). « Tamástelke. – 1909/19: Peștișul-mare, Ap, L 752: r 426; m (132). P M = Su 2: 36. 1330–1854. 1302–1854. > Peștișu Mare [34 C]

Pestes 7. Hu 2. (Vajdahunyad-É, balról a Csernába ömlő Pestes b. p.) 1330: *Pestus*, v. *Pestus Superior* ... in qua **eccl. lapidea in honorem S. Nicolai** est fabricata, v-is ... Kezeptelek, Nandor et Vluesagh vocatas ad eandem v-m *Pestus Maiorem* pertinentes. Felpestes, melyet 1330-ban Nagyobb-Pestesnek is mondtak, a Hermán nembeliek birtoka volt; ekkor Dénes fia László [Lack] mester, Geche fia János ispán és Gergely fia Barabás 3 részre osztották. János kapott udvart és részt K felől, László Ny felől, s a Kereked-patak választotta el a kettőt. Barabás udvart és részt D-en kapott, úgy, hogy a Pestes-patak választja el a többiektől. Kőtemploma Sz. Miklós tiszteletére épült. Tartozéka: Középtelek, Nándor és Ölveság (Gy 3: 298). 1330: t. *Pestus*; 1424: *Felpesthes*; 1509: ≈. Hermán-nz ivadéka: Laczkfi, Makrai, Pestesi, Felpestesi, Németi, Zaherjes, Bási, Czentúri, Nagy, Nyújtó; Novajiak, Barcsaiak. 1330: Sz. Miklós kőtemplom (Cs 5: 122). 1449.IX.30.: *Fewlpestes*-i Tamás fia Péter, *Fewlpestes*-i Nyújtó Tamás **ü**: Pestesi Imre fia János (KmJkv 760); 1455.I.2.: Szentgyörgyiek tiltják *Felpestes*-i Makray Péter fia Tamást Felpestes és Németi (Hu vm) birtokbeli részeik további bitorlásától (1175); **1587**: *Utraque Pestes*. – E: fl. 6, A: fl. 3. (Dé 26). 1733: *Fel Pestis*. 1808: *Pestes (Fel-)* h. 1861: Fel-Pestes Hu (21). 1888: Felső-Pestes (Pestysisus din szusz) Hu Hunyadi js (Je 325). 1913: **Felsőpestes** Hu vm (Az). – 1909/19: Peștișul-mic, Fp, L 255: r 134 (133). P M = Su 2: 36. 1330–1854. > Peștișu Mic [33 D]

Pestes 8. BSz (Dés-NyÉNy) 1467: *Pesthes*, 1576: *Pestes* (Kádár V. 440). 1733: *Pestes*, 1750: *Pestyes*, 1760–2: *Pestes*. 1808: ≈ (126). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ **SzD** Dési js (Je 574). 1913: Pestes SzD vm (Az). – 1909/19: Peșteș, *Pestes*, L 237 **gkat. r** (132). > Peștera = Su 2: 36. 1467–1854. [13 C]

Pestes 9. * Te (?) 1494: Paulus Nag de *Pestes* temesmegyei nemes (Cs 2: 85. Pestesi Nagy). – Su 2: 385.

Pestesel * Hu (Vajdahunyad-DNy, Szohodol táján) 1482: p. *Pestesel*; 1506: v. *Pestessel*; 1510: v. *Pesthessel*; 1515: p. ≈, *Pesthesel*. ☐Hunyadvár tartozéka, Nadabori és Pesteseli nemes kenézek bírták. Vsz azonos 1481: p. *Pesthesel*, mely Dampsosi ~ Morsinai, D. Árka-birtok volt (Cs 5: 123). – Su 2: 385.

Pestesfő * Ar (Kaprevár mellett) 1366: *Peztuzfew* a Csanád nemzetség birtoka (Cs 1: 770. Fizes; 777: Pesztöczfő). – Su 2: 388. {Kaprevár mellett *Peștiș* völgy örzi emlékét}

Pestisel * Kr (Soborsin-DK, Bulza-É) 1717: *Bischdischell*, 1723: *Pestisel* (Pesty: Krassó II/2. 106). – Su 2: 299. Bischdischell.

Pestyenicza: Kis-Pestyén Hu : Pestyén 2.

Pestyera Hu (1888) < Pestere Za.

Pestyere KrSzö (1888) : Krassóbarlang.

Pészak Tt (Perjámos-D) 1399: *Puerseegh*, 1426: *Pwrseegh*; 1444: *Peerseegh*, *Pwrseegg*; 1549: *Persek* (Márki II/1. 212). 1828: *Pészak* (Nagy, I. 399). 1851: ≈, Tt vm, részint róna, részint kissé dombos vidéken. Határa 4665 hold, ... Népessége 2210 lélek, kik közt 1715 n. e. **óhitü**, 492 **r. kath.** német, 92 egész, 50 fél, 3 fertály telkesgazda, 173 zsellér, 157 lakó, 27 kézműves, 3 kereskedő. Óhitü anyatemplom. Birja a helységet Bajzáth József kir. tanácsos (Fé 3: 298). 1913: Pészak Tt vm

Perjámosi js (Az). – 1909/19: Pesac, *Pészák*, L 3098: r 2454; n (132). = Su 2: 35. 1399–1851. [31 A]

Peszér * Kr (Oravicabánya táján) 1396: *Peser* (Cs); 1400: *Pezeri*, 1407: *Pezery*, 1414: *Pezer* (P); 1418: *Pwzer*, 1429: *Pezeer* (Cs 2: 106); =: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 106). – Su 2: 385. {Talán Nagyszurdok mellett}

Pete 1. (Petelaka, Petetelke, Pétertelke) Ko 1. (Kolozs-ÉK) **1294:** t. *Pethelaka*; 1296: p. *Pethurteluke*; area *Peturteluke*; 1306: p. *Pethetelke*; 1307: *Petetelke*; 1334: *Petheberche*. Ősi (Palatkai) Iwanka fiai: János és Gergely bírták öröklött jogon, majd 1294-ben a gyulafehérvári Szent Lélek-apáca kolostornak adták, az 1296., 1306. és 1307. években azonban felét ugyanők mint Palatka tartozékát adták el Gyógyi Miklós ispánnak (ld. Palatka). Pálostelke (Do vm) 1320-i határleírása különös módon a mai Pete területét is felöleli, amelyet Petelaka folytatójának tekintünk, ami jogtalan birtokfoglalási kísérletre mutat. Petebérce (1334) Légen határa (Gy 3: 368). 1294: *Pethelaka* (Er I. 531); 1296.IV.7.: *Peturteluke* (544); 1296.VII.1.: *Petheteluke* (552). 1306: ≈ (An 2: 102); 1307: ≈ (An 2:157). 1334: v. *Pethelaka*; 1430: p. *Pethe*; 1444: p. *Pethee*; 1509: p. *Pethe*. Palatkai ~ Ősi ~ Ősi Jankafi-birtok; 1461: c.q. (1296-tól Cs 5: 394). 1334.X.28.: Légen birtokot és a hozzá tartozó *Pethelaka* falut visszaadják Gergely fia Iwanka palatkai nemesnek (KmJkv 3); 1501.IV.27.: *Pethe*-n Ősi Jankafi Lőrinc részbirtokos (3189); 1523.III.22.: Jankafiak tiltják *Pethe*-i részük elidegenítését (3914); 1539.VII.30.: Mányiki Székely Miklós a *Pethe* birtokban öt illető leánynegyedről lemond Ősi Jankafi Lázár javára (4715). 1733: *Peta*, 1750: *Pete*. 1808: *Pete* vel *Pethe* h., *Petye* val. 1854: *Pete* (Magyar-Pete), *Petea* (Bul. 80). 1861: *Pete* Ko (14). 1888: ≈ Ko Mocsai js (Je 574). 1913: **Magyarpete** Ko vm (Az). – 1909/19: *Petea*, P, L 225: r 218 (133). = Su 2: 37. 1294–1854. – 1974: c. Pálatca {Palatka kzs faluja ÉK-re} [23 A]

Pete 2. * Ko 2. (Kolozsvár-ÉK) 1499: p. **Olahpethé** (Cs 5: 394).

Pete 3. Sza 1. (Szatmárnémeti-ÉNy) **1215**, 1221: v. *Petus*, 1280; p/t. *Pethe*, 1325: p. *Pete* (Tr). A szamosháti Gutkeled-uradalom egyik ősi falva. A nemzetség egészen távolálló tagjai is igényt tartanak rá, így legrégeb, XII. századi szerzeményei közé kell sorolnunk. Birtokosaik itt a Várday- (1280), a Farkas- (1301) és Tiba-ágból (1314) származó családok, később a Drágfiak (1424), Csákiak, Szántai Becsek (1454) és Mikolaiak (1519). Magyar alapítású és magyar népű helység. 1356: *Petheheleke* (Maksai 195). 1280 ... 1470: *Pethe* (Cs 1: 483). 1808: *Pete* (127). 1851: ≈, Sza vm, 224 g. **kath.** lak., s anyatemplommal. Határa szűk, de jó termő, egy kis erdeje is van. F. u. gr. Károlyi (Fé 3: 228). 1888: ≈ Csengeri js (Je 574). 1913: *Pete Sza* vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: *Petea*, *Pete*, L 353: r 63; m, zs (133). = Su 2: 36. 1215–1851. – 1974: c. Dorolju {Pusztadaróc kzs faluja Ny-ra} [1 D]

Pete 4. * Sza 2. (Kálmánd és Kaplony hrs volt) 1431: *Pethe* (Cs 1: 483. P a). – Su 2: 385. 1280 *Pethe*, 1333 *Pete* (Csánki I. 482) {!! Nagykaroly-É}

Pete 5. To (Radnót-ÉK) 1447: p. *Pethe*; 1519: p. ≈. Mf. Alárdfi, Bogáti; Iklódi Dési; Meggyes, Báthori, Futaki Nagy, Barcsai s más birtokosé. (Cs 5: 725). 1466.I.2.: *Pethe* birtokbeli ősi részjóságát Alárd László cserébe adja Bogáti Andrásnak (KmJkv 1678); =: Bogáti András a cserébe kapott jóságot eladja eredeti tulajdonosának (1680); 1477.VIII.16.: Iklódi Dési János *Pethe*-i részét zálogba adja Meggyesi Balázsnak (2241); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthori Istvánt, adomány címén, beiktatták *Pethe* birtokába (2375); 1483.II.7.: *Pethe*-n Meggyesfalviak részbirtokosok (2426); 1497.X.13.: Szentbenedeki Márton Péter és János több birtokbeli nemesi részeit, a *Pethe*-it is, Geréb László püspöknek vallják azért, mert familiárisaikkal együtt megölték Székelyvásárhely mezőváros plébánosát: néhai Lőrincet, meggyalázták a templomot és a temetőt (3031); 1505.IV.13.: Szentbenedeki Márton Antal *Pethe*-i részét Czegei Wass Balázs átadta Bethlen Miklósnak; ez most visszaengedte SzMA-nak (3350). 1760–2: **Mező Pete**, 1805: *Pete*. 1808: *Pete* (127). 1861: ≈ To (11). 1888: M-P (*Petea de Campie*) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1913: **Mezőpete** TA vm (Az). – 1909/19: *Petea-de-Câmpie*, *Mp*, L 498: r 477; m, zs (133). *Petea* = Su 2: 36. 1447–1854. – 1974: c. Band {Mezőbánd kzs faluja D-re} [23 D]

Petefalva * Do (Alsóbalázsfalva környékén BN) 1430: néhai Cegői Miklós és Gergely *Pethefalwa* nevű préddiumát Zsigmond király zálogba adta a nagydemeteri és törpényi szászoknak (KmJkv 49).

Petegd Bi (Tenke-DK, a Belényesi úton) 1374: *Peteghd* (Jakó 319). 1587: *Petegd* (Kiss 691). 1692: *Petegye* (Mezősi 117). 1808: *Petegd* (127). 1851: ≈, Bi vm, egyenes földön. Lakja 859 n. e. **óhitű**, anyatemplommal. Vize az ugy nevezett Kristyor, mely a Fekete-Körös árját veszi fel. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 3: 228). 1913: *Petegd Bi vm Tenkei js* (Az). – 1909/19: *Petigd, Petegd, L* 936: r 916; m, zs (133). *Petid* = Su 2: 38. 1374–1851. – 1974: c. Cociuba Mare {Alsókocsoba kzs faluja DK-re} [20 B]

Petek Fe (Székelyudvarhely-D 18 km) 1478: *Pethk* (SzO I. 224). > Petky család. 1492.VI.5.: Dersi *Pethky* György Szilvás, Füzes és Vajdaháza birtokban zálogos (KmJkv 2791); 1493.VII.4.: Uő 100 Ft-ért Vasasszilváson negyedbirtokot és malomnegyedet vásárol (2876); 1495.II.6.: Uő 50 Ft-ért négy pusztatelket vásárol Mohán (2940); 1495.VII.11.: Uő és fe: Kendi Dorottya 50 Ft-ért halastóhelyet vásárol Vasasszilváson (2968); 1497.VI.8.: *Pethk*-i György birtokrészt vásárol Girolton (3019); 1505.I.16.u.: Koppándi Péter kijelenti, hogy *Pethk*-i ~ Pethky László, fogott bírák közbenjárására, pénzben elégtételt szolgáltatott neki Dobrotha (ds) Jowan felakasztásáért, amikor ezért perbe akarták őt hívni (3325); 1519.I.20.: Pethky Antal Királyhalmán (Fe vm) részbirtokos (3701); 1529.V.14.: Dersi Pethky György özvegye Dorottya anyai jussából Pulyonban és Szentegyeden (Do vm) egy-egy népes és puszta telkét leányának: Pethky Annának vallja (4257); =: Uő Vasasszentiván őt anyai jogon illető negyedét, az ottani nemeskúriával együtt, és Vasasszilvás felét kiházásitási ajándék címén 100 Ft-on, az apja javaiból neki járó hitbér és jegyajándék címén pedig 66 Ft-on leányának: Pethky Annának vallja (4258); 1554.XII.29.: Pethky János nemes eskütárs Jobbágyfalvi Tóth György (Krasza)Horvátton történt megölése ügyében (5332). 1587: *Petk* (SzO IV. 99). 1733: *Petek*. 1808: *Petek* (127). 1861: ≈ **FF** (3). 1888: ≈ (Petsch, Petka) **Uh** Homoródi js (Je 574). 1913: *Petek Uh vm* (Az). – 1909/19: *Petca, Petek, Petsch, L* 769: r 21; m (133). *Petecu* = Su 2: 37. 1478–1854. – 1974: c. Ulieș {Kányád kzs faluja D-re} [37 A]

Petele To (Régen-D, a Maros bp-i úton) 1332: **plebanus** de *Pytula*, 1332–5: **sacerdos** de *Pycula*, 1348: *Pechwle* (Tr). 1426: p. *Petele*; 1465: plb de *Pethele*. ⚭Görgény vár tartozéka (1332-től Cs 5: 725). Régeni káptalan **1587–9**: *Petelye in auro cuso fl. 16. Solvit* (Dé 72). 1645: *Petelye* (Makkai 623) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Petele, Birk* (127). & **Petelei István** (1852–1910) író, újságíró. 1861: ≈, *Birk To* (11). 1888: ≈ (Birk, *Petele*) **MT** Régeni alsó js (Je 575). 1913: *Petele MT vm* (Az). – 1909/19: *Petelea, Petele, Birk, L* 1854: r 461; n, m, c (133). = Su 2: 37. 1332–1854. [24 A]

Petenye {< *Pethene* 1323 seredeni nemes} **Kr** (Kraszna-DK) 1423: *Zenthkerezthfalwa*. Seredenel együtt említik (Cs 1: 585. Szentkeresztfalva). 1455: *Pethenyefalwa*-n Bánffyak részbirtokosok (KmJkv 1181); 1455: *Pethenyefalwa*-n Kusalyi Jakcsok örökjogon részbirtokosok, Kusalyi György cserejogon részbirtokos (1182). 1484: *Pethnyefalva*, 1495: *Pethenehaza* (Cs 1: 584). 1488.XII.15.: *Pethenefalwa*-i Barnabás ü: Szentannai Tóth Miklós és Balázs (KmJkv 2688); 1495.IV.6.: SzTM *Pethenehaza*-i részét cserébe adja te: Balázsnak (2951); 1499.V.21.: SzTB *Pethenyefalwa*, más néven *Zenthkerezthfalwa* birtokbeli ősi és vásárolt részeit eladja Keczei Szele Mártonnak (3088); 1501.IV.24.: KSzM *Pethenyefalwa* egészbirtokot visszaengedi SzT Ferencnek (3186); 1551.I.27.: Madarasi Bernáld Ferenc tiltja Jobbágyfalvi Tóth Ferencet és Istvánt attól, hogy *Pethenyeffalwa*-n és mindkét Seredenben lévő részeit elidegenítse (5064); 1555.XI.26.: Madarasi Bernáld Balázs hű szolgálati jutalmaként Lőrinc Balázsnak (n) adományozza *Pethenyefalwa*-n azt a házat, minden tartozékaival együtt, amelyben eddig is lakott (5439). 1597.V.10.: Mezőmadarasi Bernáld János birtokait illető örökösödési perben testvére: Lázár Farkasné Bernáld Klára *Petniefalwa* ~ *Petenyefalwa* birtokról lemondott Tóth Miklós és Balázs javára (SzO VIII. 324, 326, 334). 1760–2: *Petenye*. 1808: *Petenye* (127). 1888: ≈ (Petenea) **Szi** Krasznai js (Je 575). 1913: *Petenye Szi vm* (Az). – 1909/19: *Petenia, P, L* 339: r 150; m; 18 zs (133). = Su 2: 37. 1484–1854. » Krasznahorvát Horoatu Crasnei [11 D]

Petercse Te (Lippa-DK) 1723–5: *Petris* (Mercy-tk), 1761: pr. *Peterscha* (Borovszky: Temes 89). 1808: *Petris* (128). 1888: ≈ Lippai js (Je 576). 1913: *Petercse Te* vm (Az). – 1909/19: Pătârș, *Petirs*, L 347: r 337 (131). Pătîrș = Su 2: 31. 1274–1913. {Petercsed adataival együtt} – 1974: c. Dorgoș {Dorgos kzs faluja D-re} [32 B]

Petercse(d) * Ar (Almaszeg és Simánd vidékén) 1274: *Peturched*; 1337: *Petherche*; 1444: vina in promontorio pr-i seu p-is ... *Petterche*. A Csanád-nem birtoka; 1274-ben és 1337-ben a Makófalvi ágnek jut osztályrészül. Nem azonos a mai Petercse helységgel (Gy 1: 183). 1337: *Petherche*, 1444: pr. seu p. *Petterche* (Cs 1: 777. Simánd vidékén kereshető). – Su 2: 31. Pătîrș {a Te vm-i Petercse adataival; Györffy nyomán {!} 1274 Paurched {!}; nem vette figyelembe Csánkit sem}

Peterd 1. * Te (Zsombolya-DK, Köcse mellett) 1341: *Peturd* (Tr). 1470: *Petherd*, 1472: *Petherd* utraque (Cs 2: 57). – Su 2: 385. *Petherd*; 386. *Peturd* {Zsombolya mellett}.

Peterd 2. To 1. (Torda-ÉNY, a Hesdát pataka melletti úton) 1278: t. *Hasadad* (Cs). 1278.X.6.: Marcellus fia Mykou az erdélyi részekén lévő *Hasadad* nevű földből őt illető részt elcseréli a Berettyó melletti Fancsikával (Er I. 360); 1285: {Suki} János vásárolt [Fenes nevű?] birtokuknak a Fenos [patak] melletti felső [!] részét, ahol Szent László tiszteletére emelt templom áll, magának tartotta meg, rokonainak: Demeternek és Domokosnak pedig átengedte annak *Hasadath* nevű alsó [!] részét (413); 1294.IX.25.: III. András király előtt Felicián comes fia Fancsika kijelenti, hogy *Peturd Hasadata* nevű birtokuk felét önként átengedték rokonaiknak: Marthuleus comes fiainak: Myko magissternek és Chepannak. Ezt a földet korábbi osztályuk értelmében Felicián comes fiai birtokolták, mert Myko magister és Chepan az említett osztály során Fancsika nevű földet kapta helyette. A felek *Peturdhasadata* földet idegeneknek nem adhatják el, hanem csak egymásnak (529). 1297: t. *Peturd Hasadata* vocata (Cs). 1304: Honpázmány nb. Martaleus fia Mikou magister és ennek fia, Miklós megosztottnak örökölt birtokaikon; köztük az erdélyi részekén fekvő *Hasadath* birtokon (An 1: 598). 1310: *Peterdy* (Cs). 1310: *Peterdy*-i Fanchika magister fia Dénes nemes mint szomszéd Zarka föld {Szentkirály körül} határjárásához volt hivatalos (An 2: 899). 1332: *sacerdos* de *Peturd*; 1407: in *Peterd hungaricali*, 1480: piscine in p-e *Magyarpetherd* in valle *Hosdadthoroka*; 1505: p. *Magyar Petherd*. Hn 1415, 1417: Hasdát, Királyerdeje, Remetekapu, Dereszkelősvölgy; 1480, 1490: Hosdátorok; Fancsikapataka. Peterdi, Várfalvi, Tordai ~ T. Szalai, Kecseti, Upponi, Székely, Peterdi Fancsika s más köznemes birtoka (Cs 5: 725). 1441.VIII.1.: *Petherd*-i István nevében Túri Péter augusztus 7-én 50 arany Ft-ot és két darab 32 arany Ft-ot érő lovat, szeptember 8-án pedig 100 Ft-ot ad át Dengelegi Pongrác, Gergelylaci László és Vizaknai Miklós alvajdáknak (KmJkv 344); 1441.IX.3.: *Petherd*-i István *üv*, *Petherd*-en lakó Szolga Lászlót és Porkoláb Balázst is (353); 1450.V.27.: Szentmihályfalvi Györgyné: néhai *Petherd*-i László leánya Ilona *Petherd*-i István elleni pere a három *Petherd*, Felsőegres, Koppánd ösi és zálogos birtokból neki járó részekkel kapcsolatosan (835); 1450.VI.1.: Uő és *Petherd*-i Dénes fia Péter [fia: István?] maga és fiai: Illés, János, Balázs és László kölcsönös hatalmaskodási ügyében leteendő esküt július 15-re Torda vm szolgabírájának színe elé halasztják (838); 1459.XI.5.: Peterdi Fancsika Pál *ü*: Szentlászló Ko~To (1393); 1470: Uő *üv*: Thoroczkai László és Zsigmond (1986); 1482.IV.4.: Szucsáki Macskási Gergely és felesége: *Petherd*-i néhai Fancsika Miklós leánya Katalin leánya Dorottya – nevezett Dorottya leánya Ilona nevében is – néhai Fancsika Pálnak a két román *Petherd*-en (in utraque *Petherd* Wolahalibus) és a magyar *Petherd*-en (in *Petherd* Hungaricali) levő része harmadának azt a negyedét, amely nevezett Dorottyát anyja jussán illeti, 100 arany Ft-ért eladja *Petherd*-i néhai István fia Jánosnak (2348); 1482.IX.18.: *Petherd*-i János Dengelegi Pongrác János özvegye: Erzsébet létai várnagya (2405); 1483.VI.4.: *Petherd*-i Fancsika Fóris Alsóegres, Indal, *Magyarpetherd*, Középsőoláhpeterd és Felsőoláhpeterd birtokbeli részeit 62 Ft-ban zálogba adja Indali Kis Istvánnak (2455). Ld még KmJkv II. 971, 1007. 1587: *Peterd cum Zarkad*. – E: fl. 4/15, A: fl. 1 den 39 (Dé 65). 1733: *Magyar-Peterd*. 1808: *Peterd* (Magyar-), *Petridul-ungureszk* (127). 1861: M-P To (10). 1888: M-P (*Petridu*) **TA** Tordai js (Je 487). 1913: **Magyarpeterd** TA vm (Az). – 1909/19: *Petridul-de-jos*, *Mp*, L 857: r 820; m, zs (133). > *Petreștii de Jos* = Su 2: 39. 1278–1850. [22 D]

Peterd 3. To 2. (Tordai-hasadék-Ny, Mp-D) 1407: in Peterd hungaricali, et duabus **Peterd volachorum**; 1483: p. **Kezepsow Olah Peterd**; =: *Kezappeterd*; 1505: utraque **Olah Peterd**. Birtokosai mint Peterd 1. (Cs 5: 725). 1482.IV.4.: in utraque Petherd **Wolahalibus** Id Peterd 1. (KmJkv 2348); 1483.VI.4.: **Kezepsowolaphetherd** Id Peterd 1. (2455); 1486.VII.5.: *Kezappetherd* Id Peterd 1. (2602); 1528.V.15.: *Petherd*-i Petherdy Máté *Kewzappetherd*-en két népes jobbágytelkét eladja Gergely deák tordai sókamarásnak (4219); 1529.I.14.: Petherdy János özvegye Ilona visszabocsátotta Fancsika Balázsnak az elhunyt férjénél 60 Ft-ban elzalogosított mintkét **Olahpetherd** és *Maghyarpetherd* birtokbeli részeit (4244); 1555.IV.12.: *Keozappetherd*-i részbirtokát Szentgothárdi Wass János özvegye: Hosszúaszói Dorottya 60 Ft-on zálogba adja testvérének: Mészköi Maray Gálné: Erzsébetnek (5358). 1733: *Közép Peterd*, 1750: *Középső Peterd*. 1808: Peterd (Közép-), Petridul de minsloc (127). 1861: Közép-P To (10). 1888: Közép-Peterd (Petridu din mislok) **TA** Tordai js (Je 455). 1913: **Középpeterd** TA vm (Az). – 1909/19: Petridul-de-mijloc, *Kp*, L 418: r 416 (133). > Petreștii de Mijloc = Su 2: 39. 1407–1850. [22 D]

Peterd 4. To 3. (Torda-Tordai-hasadék-Ny, Mp-D) Birtokosai mint Peterd 1. (Cs 5: 725). 1442.V.19.: *Felysepetherd*-i László tiltja Komjátszegi Domokost attól, hogy Komjátszegen levő birtokrészét elzalogosítsa Petherdi Istvánnak (KmJkv 465); 1486.VII.5.: **Olahpetherd** Id Peterd 1. (2602); 1555.IV.12.: *Felseopetherd*-i részbirtokát Szentgothárdi Wass János özvegye: Hosszúaszói Dorottya 100 Ft-on zálogba veti testvérénél: Hosszúaszói Gáspárnál (5358); =: Hosszúaszay Mihály özvegye: Petherdy Katalin vallja, hogy rokonai addig nem osztozhatnak meg néhai férje javain, amíg az öneki járó hitbér címén nem fizetnek fiának: Hosszúaszay Gáspárnak 66 Ft-ot. A három *Petherd*-en levő részbirtokai osztályára csak akkor kerülhet sor, ha megfizetik Gáspárnak azt a 200 Ft-ot, amellyel neki tartoznak. *Felseopetherd*-en azt a fiaitól külön kapott jobbágytelket, amelyen Keresztyén Péter és Demeter laknak fiaikkal együtt, Hosszúaszay Gáspárnak vallja (5359). 1733: *Felső Peterd*. 1808: Peterd (Felső-), Pet{r}idul de szusz (127). 1861: F-P To (10). 1888: Felső-Peterd **TA** Tordai js (Je 325). 1913: **Felsőpeterd** TA vm (Az). – 1909/19: Petridul-de-sus, *Fp*, L 483: r 471 (133). > Petreștii de Sus = Su 2: 39. 1407–1854. [22 D]

Péterfalva (Petri Villa) 1. Fe (Szászsebes-D hrs) 1309: Michael **plebanus** de v. *Petri*; 1320: plebes seu ecclesia de v. *Petri*; 1332–6: Martinus **sacerdos** de v. *Petri*; 1345: portio quond. Nicolai f-i Henning de *Peturfolua*. A falu nevét Vizaknai Péterről, a lázadó Vizaknai Gyán közeli rokonáról (fivérérol?) kaphatta (ld. Péterváralja és Vizakna 1291); Péter három fia: Szerdahelyi Jung Péter, Jakab és Henning közül az utóbbi 1323 táján a lázadó szászok vezére lett, de a kunok ellen vívott csatában elesett. Birtokait Szécsényi Tamás erdélyi vajda kapta meg, majd 1325-ben a rokon Kelnekiek Péterfalva birtokosai. Papja 1309-ben a Sebes dékánátusbeli kiközösített tizedmegtagadó szász papok között van. Üresedésben levő plébániája jövedelmének felét 1319: 14, egész jövedelmét 1320: 40 M-ra becsülték. Papja 1330-ban az engedelmisséget fogadók sorában van; utóda 1332 I: 3 lat, 1332 II: 3 fertó, 1333 I-II: 1 M, 1334 II: 25 gs, 1336: 1 fertó 66 dénár pápai tizedet fizet, ami mezővárosi szintre mutat (Gy 2: 179). 1309: ≈ (An 2: 576). 1488: *Petersdorff* (Berger 52). 1517: *Petherfalwa* (SzO III. 192). 1532: *Pyttersdorf* (Scheiner 106). 1611: *Peterfalva* (Amlacher 192). 1733: *Péterfalva*. 1808: *Péterfalva* h., *Petersdorf* g., *Szinpetru* val. 1861: ≈, ≈ **Sebes** (36). 1888: ≈ (Petersdorf, Szint-Petru, Petrifaleu) **Sze** Szászsebesi js (Je 575). 1913: Péterfalva Sze vm (Az). – 1909/19: Petrifalau, *Pf, Pd*, L 2146: r 677; n (134). > Petrești = Su 2: 39. 1309–1854. [34 D]

Péterfalva 2. Fe (Medgyes-DNy) 1336: p. *Peturfolua* (Tr). 1460.V.5.: Gerendi Miklós és fe: Dobokai Anna *Petherfalwa* birtokot és a mellette lévő Répafalva prédiomot 1000 Ft-on zálogba adják Veresmarti Péternek, Szebenszék királybírájának (KmJkv 1445). 1760–2: *Péterfalva*. 1808: Péterfalva, Petersdorf, Petisdorf (127). 1861: ≈, ≈, Szin Petru **FF** (3). 1888: ≈ (Petersdorf, Petisdorf) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 575). 1913: **Kispéterfalva** NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Petisdorf, *Pf, Pd*, L 415: r 130; n (133). > Petiș = Su 2: 38. 1336–1854. – 1974: c. Șeica Mare {Nagyselyk kzs faluja K-re} [35 B]

Péterfalva 3. Kr (Oravicabánya-ÉNy, a Karas j. p., a Dettai úton) 1349: p. magistri Joannis [f-i Pouse] *Peturfolua*. Bár-Kalán nb. Szeri Pósa fia János birtoka; 1349-ben Küke határának Garábtól

és Kivistől való elválasztása végett először Péterfalvára mentek (Gy 3: 492). 1471: **opp.** *Petherfalwa* (Pesty: Krassó II/2. 113). Az 1579-i defter szerint *Petrofça* Oravicánál feküdt; 1723. tk: *Petrovacz*. 1793-ban *Greon*-nal egyesítve *Greovác*z (*Hnt.* 26: *Geróc*, R. *Greoni*) nevet kapott (Gy). 1597: *Greon*, 1717: *Greun*, 1734: *Greovác*z, 1761: *Greon-Petrovác*z (Pesty: Krassó II/1. 191). 1888: *Greovác*z **KrSzö** Oravicai js (Je 350). 1913: **Geróc** KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: *Greovaț*, *Greovác*z, L 1585: r 1546; n (84). > *Greoni* = Su 1: 270. 1597–1913. + 2: 385. *Petherfalwa* 1471. – 1974: c. Grădinari {Kákófalva kzs faluja} [42 C]

Péterfalva 4. Kü (Küküllővár-DNy) 1318: Joannes f. magistri Petri dicti Kethkezeu ... p-is sue *Peturmesturfolua* nominate iuxta fl-m *Kukullu Minorem* ...; 1332: Nycolaus **sacerdos** de *Kechkezevpeturhaza* [: *Kethkezev*-]; 1341: Petrus f. Joannis de *Peturfolua*; 1351: Ladislaus et Michael f-i Joannis f-i Petri de *Peturfolua* pro se ac Petro fr-e, p. *Peturfolva*. 1318-ban Kétkezű Péter mester fia János e falu harmadát, mely a malom felől fekszik, a szőlő harmadával és az udvart ill. házat, amelyben lakik, leányával: Katalinnal együtt átadta vejének: Csanyi Illésnek. 1351-ben a Péterfalviak panaszolták, hogy míg ők [1330-ban] a havaselvi hadjáraton voltak, Hermán nb. Lack székely ispán egy péterfalvi földrészüket Iklódhoz foglalta és famulusának adta. Papja 1332 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 558). 1413: *Petherffalwa* (Jakó: Thorotzkay 14); 1435: *Peterfalwa* (1341-től Cs 5: 889). 1437.I.13.: Diódi István *Petherfalwa* felét Tövisen lakó familiárisának: Antalnak (pr) zálogba adja (KmJkv 86); 1440.V.28.k.: Tövisen lakó Antal tiltja a királyt és királynét *Petherfalwa* eladományozásától (236); 1453: Diódiak tiltják Hunyadi Jánost és fiait: Lászlót és Mátyást, hogy Iklód, Panád és *Petherfalwa* határait jogtalanul megváltoztatva a Tövisesvölgyet maguknak foglalják (1087); 1482.V.8.: *Petherfalwa*-i Porkoláb András **ü**: Sülyei Albertné (2357); 1483.II.7.: Uő **ü**: Forraiak (2426); 1485.XI.7.: *Petherfalwa* Gerendiek egészbirtoka (2550); 1487.V.8.: Egyrésről Szucsáki Péterházi Benedek és *Petherfalua*-i Ravasz Lukácsnak Gyékényesi Ágotától született fia: Péter, másrésről Hidalmási Kántor Balázs és testvérei: Pál és Márton megegyeznek abban, hogy Felsőgyékényest (BSz) bírói úton visszaszerzik az idegenek kezéből Ravasz Lukács számára, de abban egyikük sem birtokolhat 1/3 résznél többet (2647); 1505.IV.9.: *Petherfalwa*-i néhai Porkoláb András fia Zsigmond váradjai (Fe vm) birtokrészét 50 Ft-ért eladja a gyulafehérvári káptalannak (3349); 1518.VI.16.: Héderfáji Barlabási Lénárd *Petherfalwa*-i jobbágyai: Madarasi Bálint bíró, Fekete János, Méz Miklós, Fekete Gyárfás részt vettek Bolyai Lulai Johann szebeni királybíró és kamaraispán birtokbaiktatásán (3678); 1521.IV.23.: Ferenc *Petherfalwa*-i **plébános** írásba foglalja, saját pecsétje alatt, Bikli Gergely felesége: Ilona végrendeletét; egyik tanú *Petherfalwa*-i Porkoláb Zsigmond felesége: Zsófia (3808); 1542.XII.29.: Járaiak tiltják *Petherfalwa*-i Nagy Menyhértet pettendi (Kü vm) birtokrészük és udvarházuk bitorlásától (4771). **1587**: *Petherffalwa*, *Pettend*. – C. Pr: fl. 28. A: fl. 8 (Dé 35). 1647: *Petherffalua* (Makkai 631) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Péterfalva*. Ketzeli Borbára (?–1757) Torotzkai Péterné kegyességéről „Szóljon a' *Péterfalvi* **Ekklesia**, a Mellyben több kegyes tselekedetei között, tulajdon pénzbeli fundussán a' **Schola Mesterséget** felállította“ (Tsernátóni V. János torockószentgyörgyi lp, 1759; ld Torockószentgyörgy). 1760–2: *Magyar Péterfalva*. 1808: *Péterfalva* h. 1861: ≈ Kü (8). 1888: M-Pf (Petrifaleu) **KK** Hosszúaszói js (Je 487). 1906–1939: itteni tanító Farkas Károly (a geryeszegi tanító fia). 1908: fénykép a **presbiterekről**. 1913: **Magyarpéterfalva** **KK** vm (Az). 1977 csn: Berkeci, Domokos, Gáspár (sok). – *Petrifalū* > 1909/19: *Petrisat*, *Mpf*, L 540: r 94; m (134). = Su 2: 40. 1332–1854. [35 A]

Péterfalva 5. * Te 1. (Detta táján, Vejtech mellett) 1408, 1425: *Peterfalua* (Cs 2: 57). – Su 2: 385.

Péterfalva 6. * Te 2. (Temesrékás táján) 1459: *Petherfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri); 1462, 1471: *Petherfalwa* Borzlyuk város 15. tartozéka (Cs 2: 16, Borzlyuk). – Su 2: 385.

Péterháza 1. * Bi (Szalonta-DNy) **1290**: t. Petri et Pauli, 1335: *Peterhaza* (Jakó 124). 1588: *Peterháza* (Kiss 645). 1808: Péterháza (127). *Hnt.* 13: » Szalonta Bi vm. – Su 2: 386. 1290–1588.

Péterháza 2. BSz (Dés-DK, a Kis-Szamos jp-i úton) 1383: *Petewrhaza*, 1431: *Peterhaza* (Kádár V. 451). 1454: *Estwanfy-peterhaza* (SzTA IV.). 1439.II.25.: *Peterhaza*-i Tekenős (ds) Benedek **ü**: Nyíresi Lukács (KmJkv 126); 1442.I.3.: *Peterhaza*-i Kis Antal 100 Ft-ban zálogba veszi Borzási

György vajai és kaznaci birtokrészét, Borzáson négy telkét és a vajai (Kraszna vm) vámot (397); 1454.II.8.: *Petherhaza*-i Sywgesd {Sükösd} eljár Bánffyak ügyében (1141-2); 1458.IV.17.: *Peterhaza*-i néhai Balázs leánya: Ágota Szucsáki Ravasz Lukácsné **üv** (1283); 1461.VIII.1.: *Petherhaza*-i Sixtus és Máté nevében is tiltja az erdélyi részek ítélőmesterét, hogy rövid perbehívást bocsásson ki (1593); 1467.II.18.: *Petherhaza* felét Kodoriak 100 Ft-ért eladják L. Dezsőfi Lászlónak (1736); 1468.IX.13.: Tóth István (pr), Dés mezőváros bírása, *Petherhaza* felét, melyet a király a hűtlenségbe esett L.DL birtokaiból adott neki, visszaengedi Kodori Gál deáknak (1825); 1474.IV.6.: *Petherhaza*-i Miklós fia: néhai Gergely fiai: Benedek és György s Szucsáki Ravasz Lukácsné Péterházi Ágota tiltja Mátyás királyt attól, hogy gyékényesi (Szolnok vm) birtokrészüket eladományozza (2137); =: *Peterhaza*-i néhai Gergely fiai: Benedek és György Gyékényes és *Peterháza* (BSz vm) birtokbeli részeit biztosítékként átadják Péterházi néhai Balázs leánya: Szucsáki Ravasz Lukácsné: Ágotának, ama 300 Ft-ból reájuk eső 100 Ft fejében, amellyel apja: az említett Balázs apjuk: néhai Miklós fia: Gergely gyékényesi birtokát idegenek kezéből egykor visszaváltotta és arra Zsigmond királytól új adományt szerzett, arra az időre, amíg az összeget vissza nem fizetik (2138); 1475.IV.22.: Kodoriak tiltják Mátyás királyt attól, hogy Kodori Gál deák *Petherhaza*-i birtokrészét eladományozza (2167); 1475.VI.24.: Kecseti Gál deák özvegye: Suki Ilonának *Petherhaza*-ból hitbért fizettek (2182); 1495.VI.5.: Szucsáki Ravasz Péter *Petherhaza* öt illető felét, nemeskúriájával, de három telek kivételével, 80 arany Ft-ért eladja István moldovai vajdának (2965). **1587: Peterhaza.** – E: fl. 6, A: fl. 3. In rationem ill. dom. Principis accumulandum (Dé 52). 1733: *Péterháza*, 1750: *Petherhaza*. 1808: ≈ (127). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Petrháza) **SzD** Szamosújvári js (Je 575). 1913: *Péterháza SzD* vm (Az). – 1909/19: *Petrihaza, Ph*, L 372: r 362 (134). *Petrești* = Su 2: 38. 1383–1854. – 1974: c. Mintiu Gherlii {Szamosújvárnémeti kzs faluja É-ra} [13 C]

Peteritye BSz (1861) : Petőré.

Péterlaka 1. Fe (Marosludas-DK) +1263 [1370 k.]: Péterlaka a kolozsmonostori apátság állítólagos birtoka (Er I. 239). 1332–4: Johannes **sacerdos** de *Peturlaka*. Papja 1332 I: 6, 1332 II: 20, 1333 I: 12 d, 1334 I: 27 montán dénár pápai tizedet fizet (+1263–1334. Gy 2: 179). 1403.XII.9.: ... Zylkwth et *Petherlaka volahalibus* ... Zsigmond király Kézdi Sándornak és fiainak adományozza (SzO VIII. 39). 1412: v. *Peterlaka volahalibus* (Cs 5: 889. Kü vm; 1492 s később **Fe** vm). 1492.V.6.: Keszi Székely László *Petherlaka* birtokbeli részét elcseréli, ld Dicsőszentmárton (KmJkv 2783); 1502.IV.20.: *Petherlaka* Dicsőszentmártoni Kézdi-birtok (3243); 1517.IV.26.: *Petherlaka* Somkeréki Erdélyi Márton birtoka (3621); =: Uő Dicsőszentmárton mezővárost és *Petherlaka* egészbirtokot atyafiúi szeretetből átengedi Gerendi Lászlónak, azon kikötéssel, hogy a *Petherlaka*-i erdőből elegendő fát tartozik adni ház- és malomépítésre a szilkúti és királyfalvi lakosoknak (3622); 1524.I.18.: Kézdi Székely Simon *Petherlaka*-i birtokrészét 125 Ft-on zálogba adja Gerendi Lászlónak (3978); 1524.VI.12.: GL *Petherlaka*-i zálogos részét tovább zálogosítja Radnóti Bogáti Ozsvátnak (4018); 1529.II.8.: Gerendi Miklós püspök *Petherlaka* felét kitevő részét zálogba adja Armbrusther Matthias szebeni polgármesternek (4245); 1551.IV.26.: Herencsényi Péter *Peterlaka*-i részét bátyjának: Herencsényi Jánosnak vallja (5089); 1553.VIII.16.: Tarnóczi András tiltja testvérét: Tarnóczi Sebestyént attól, hogy *Peterlaka* birtokbeli apai részüket elidegenítse (5227). 1733: *Péterlaka*, 1750: *Peterlaka*, 1760–2: **Oláh-Péterlaka**. 1808: Péterlaka (Oláh-) (127). 1861: O-P AF (6). 1888: O-P AF Marosújvári js (Je 552). 1913: **Oláhpéterlaka** AF vm (Az). – 1909/19: *Petrilaca-română, Opl*, L 1133: r 1047 (134). *Petrilaca* = Su 2: 40. 1332–1854. – 1974: c. Cuci {Kutyfalva kzs faluja D-re} [23 D]

Péterlaka 2. * Te (Delta táján, Partos mellett) 1334: *Peturlaka* (Tr) **egyház** hely. 1446: *Petherlaka*. Magyar-Partassal együtt említik (Cs 2: 57). – Su 2: 386.

Péterlaka 3. To 1. (Régen-DDK, b. o. a Marosba ömlő patak mellett) 1332: **sacerdos** de Pekurlaka [: *Peturlaka*], 1334: *Peturlaka* (Tr). 1441: p. *Petherlaka, Peterlaka*; 1465: p. *Peterlaka* in suburbio castris Gergen. Görgény vár tartozéka (Cs 5: 726). 1441.I.9.: Ernye Elek fia: Székely Péter *Petherlaka*, Körtvélyfa és Telek (To vm) birtoknak a királytól új adomány címén nyert felében, atyafiságos szeretetből, részelteti Gacsalykéri Fekete Miklóst, azon feltétellel, hogy ő is

így jár el a királytól vagy a királynétól hasonló jogcímen szerzendő birtokaival (KmJkv 291). 1587: *Peterlaka ad Georgyn.* – E: fl. 32, A: fl. 16. Ad rationem ill. dom. Principis accumulandum (Dé 67). 1760–2: **Magyar Péterlaka**. 1808: ≈ (Maros-, Magyar-) (127). 1861: Maros-P To (11). 1888: Magyar-Péterlaka (Péterlaka) **MT** Régeni alsó js (Je 487). 1913: **Magyarpéterlaka** **MT** vm (Az). – 1909/19: Petrilaca-ungurească, *Mpl*, L 816: r 35; m (134). > Petrilaca de Mureș = Su 2: 40. 1332–1854. – 1974: c. Gornești {Gernyeszeg kzs faluja KÉK-re} [24 A]

Péterlaka 4. * To 2. (prédium Torda határában) 1382: *Peterlaka*, 1391: *Peturlaka*, 1454: *Petherlaka* (Cs 5: 726). 1455.I.23.: Tetrehi Peres Mihály *Petherlaka* prédiumbeli ősi részét eladta Farnasi Veres Benedeknek (KmJkv I. 1183). – Su 2: 385. 1382–1454.

Péterpál Ko (Teke-DK) 1956: *Péter-Pál* Kozmatelke tartozéka. – Pătru-Paul = Su 2: 31. {1981 Ř}

Péterpapfalva * Bi 1470: p. **walachalis** *Petherpapfalva* (Jakó 341). – Su 2: 385. {Élesd táján}

Pétertelke * Ko (Szomordok határába olvadt, elnéptelenedett település) 1499.X.16.: *Petherthelke* ~ *Pethewrthelke* másként *Monyarosalya* ~ *Monyorosallya* vagy *Zomordok* Szomordoki Mihály részirtoka; felét átengedi Fejérdi Albertnek (KmJkv 3110).

Péterülése Bi 1308: *Peterilese*. A telegdi uradalom része. 1308-ban Csanád nb. Tamás fiainak osztózasakor Lőrincnek jut. Telkivel együtt szerepel; e mellett feketett (Gy 1: 654). – Su 2: 385. Peteriés {!}, 1308. {Élesd mellett}

Péterváralja (Subcastrum Petri, Kissebes, Sebes Minor) Fe (Szászsebes-D, a Sebes bp-i úton) {1277 e.} 1309: **sacerdos** de *Subcastro Petri*; 1320: plebes seu ecclesia de ≈; 1332–6: **Jacobus sacerdos** de *Subcastro Petri*; 1382: Johannes f. Salamonis de *Sebes Minor*; 1384: nob. de *Kyssebes*. Vizaknai Péter, a Péterfalviak őse tekinthető annak, aki a Sebes-patak völgyében Péterfalvát alapította, s feljebb várat épített, melyet róla Péterváranak neveztek. E Péter fia Henning 1323 táján a lázadó szászok vezére lett {Vö. Gy 2: 179. Péterfalva}; birtokait a király elkobozta. Péterváralja 1325-ben Kelneki Salamon és Dániel fiai kezére jutott. Salamon utódai 1282–84-ben „Kissebesi” néven szerepelnek; ez lett a falu új neve. Péterváralja plébánosa 1309-ben a 7 szász dékánátus egyik megbízottja. Üresedésben levő plébániája jövedelmének fele 1319: 6 M. Papja, aki a tizedmegtagadó Sebes dékánátusbeli papok között szerepel, 1332 I: 3 lat, 1332 II: 7 lat, 1336: 18 garas pápai tizedet fizet. A Váraljának nevet adó vár romjai a mai Szászcsór falu mellett D-re levő alacsony hegyorron állanak. *Váralja* neve azonban 5-7 km-re a Sebes-patak vízválasztó gerincén két helynévben is fennmaradt: az utóbb telepített Kápolna felett *D[jealu] Varalui* és Lomán felett *Curmatura Varalui* (1880. tk). E helyzetből rekonstruálhatók a Sebes-völgy benépesülésének főbb mozzanatai. A völgyet a székelyek helyébe 1224 körül telepedő szászok egy nemzedék után csak Péterfalva magasságáig szállták meg; ennek határában épült 1277 előtt Pétervára, melynek váralja-faluja Sebeshelyen volt. A vár 1280 körüli lerombolása után „Váraljához” tartozott az egész lakatlan völgy. A vár és a Váralja (Sebeshely) közé ezt követően telepítette Péterfalvi Henning Nagyoláhfalut, a mai Szászcsórt, majd utóbb ennek nagy határában Kápolna, Láz és Kákova román falvakat (Gy 2: 179-180). 1498.IX.22.: Kéméndi István káptalani tisztt, urai nevében, tiltja Geréb László püspököt és Geréb Péter országbíró, hogy *Kyssebes* egészirtokukat elcseréljék vagy eladják (KmJkv 3070). 1733: *Sebeshely*. 1808: *Sebeshely* aliis *Alsó-Sebes* h., *Sebesel* val. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Schebeschel, Sebesel, Sibsels) **Sze** Szászsebesi js (Je 620). 1913: **Sebeshely** **Sze** vm (Az). – 1909/19: Sebeșel, *Sh*, L 819: r 797 (161). = Su 2: 112. 1382–1854. {Korai adatait Szászcsórhoz tévedte: 2: 108} **Sava Henția** festőművész emlékháza. – 1974: c. Săsciori {Szászcsór kzs faluja É-ra} [34 D]

Petimogila * Te (Temesvár táján) 1471: *Pethimogyła*, 1477: *Pethyna Gilla* Borzlyuk város 2. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 386. 1471.

Petlend 1. * Kr (Somlyó-D) 1259: t. *Pethlend*, ... t-m *superiorem Pethlend*, t-m *scilicet Mocha*, ... *Pethlend pochka* ~ *Pethlend potoka*. A somlyói uradalom 1259-i metálistában említik kb. Rátontól ÉNy-ra, tehát Szilágysomlyó mai határában D-re. Petlend pataka megfelelhet a mai

Középvölgy-nek (1887. tk); Felpetend másik neve Máta volt. Ekkor már üres föld lehetett (Gy 3: 518). = (Er I. 230).

Petlend 2. * **To** (Szancsal, Magyarpéterfalva táján) 1304: *Pethlend*-i Erney fia István (uo. való nagybátyja, Marcellus fia Péter egyetértésével) Thorda vm-i *P* és Thaduk földbeli részének felét rokonainak adja (An 1: 631). 1341: Johannes ds Zaz de *Borsiyacobfolua*; 1367: ≈ ds Zaaz de *Barsa Jacobfola*; 1438: judex de *Pethlend*; 1448: *Petend*; 1514, 1519: p. *Pethhend* a.n. *Bors Jakobfalwa* (Cs 5: 889). **1587**: *Peterffalwa*, *Pettend*. – C. Pr. fl. 28. A: fl. 8 (Dé 35).

Petlend 3. * **To 2.** (Túr határában) 1345: *Pethlend*, 1424: *Bethlend*, 1439: *Pethlen* (Cs 5: 726). 1430: *Pethlend*-i Solymos Miklós **ü**: Szarkad (KmJkv 37); 1439.II.2.: *Pethlend*-i István **ü**: Gyerőmonostor (108); 1439.III.13.: *Pethlend*-en lakó Székely István és Solymos Pál **ü**: Túr (137); 1440.I.13.: Túri Péterné *Pethlend*-i néhai László leánya: Erzsébet **üv** saját férjét (178); 1440.III.17.: *Pethlend*-i néhai Balázs fia István **üv**, *Pethlend*-i Albertet és Antalt, *Pethlend*-i Lőrincet is (211); 1440.IX.: *Pethlend*-i Czompó István **ü**: Gerendiek (272); 1441.VII.14.: *Petlend*-i Máté **ü**: Berzeviczi Detre (338); 1448.II.22.: *Pethlend*-i Czompó István, *Pethlend*-i János **üv**: Gerendiek (627); 1449.VI.10.: *Pethlend*-i Solymos Pál, *Pethlend*-i Dénes és másik Pál fogott bírák kijelentik, hogy Lengyel Elekné: Erzsébet egy ló és csikója átengedésével kielégítette testvérét: *Pethlend*-i Veres Pált a kettőjüket közösen megillető ménesbeli lovak felől (710); 1449.III.27.: *Pethlend*-i Veres Pál fogott bíró Indaliak és Egresiek ügyében (771); 1449.XII.1.: *Pethlend*-i Tompa Albert, *Pethlend*-i Soymos Pál és Zsigmond, *Pethlend*-i Harcag Dénes **üv**: Túri Lőrinc (775); 1450.I.10.: *Pethlend*-i Veres Pál **ü**: Gyarakai János (785); 1452.VIII.5.: *Pethlend*-i Veres Pál **ü**: Csán (1058); 1457.VII.15.: *Pethlend*-i Éles (ds) Mihály – *Pethlend*-i néhai Barlabási György leányai: saját felesége: Dorottya, Kamarási Balázné: Katalin, Túri Lászlóné: Zsófia, s *Pethlend*-i Veres Pál nevében – tiltja Somai néhai Lukács leánya: Ilonát, *Pethlend*-i néhai Kis Antal leányát: Magdolnát attól, hogy említett Kis Antal birtokrészeit elidegenítsék *Petlend*-i Borz Miklósnak és Solymos Zsigmondnak (1273); 1458.IV.17.: *Pethlend*-i Solymos Zsigmond **ü**: Szucság (1283); 1459.X.15.: *Pethlend*-i Pál, Mihály és Zsigmond **ü**: Kide (1381); 1466.I.3.: *Pethlend*-i Solmos (ds) Pál és Zsigmond **ü**: Farnas (1685); 1471.XI.21.: *Pethlend*-i Kis Pálnak Újbudai Róka Margittól született fia: Foriseus Újbudán fél házat és földeket ad el (2042); 1474.I.19.: *Pethlend*-i Veres Pál, *Pethlend*-i Solymos Pál **ü**: Kalota 1. (2131); 1495.IV.2.: Szucsáki Sándorházi György és Pál *Pethlend*-i és tádoki (To vm) részeit 12 Ft-on zálogba adják *Pethlend*-i Czompó Zsigmondnak s fiainak: Lászlónak, Barnabásnak és Gergelynek (2949); 1517.X.20.: Szentmiklósi Nagy Miklós fiai: Lőrinc és Gáspár *Pethlend*-i (To vm) ősi részirtokukat, Óbudai Tamás pedig a Györgyfalvi Nagy Henke (ds) Salatiellel cserélt részét, a *Tathok* és *Far* nevű határrésszel együtt, 20 Ft-ért eladják *Pethlend*-i Solymos Andrásnak, *Pethlend*-i néhai Czompó Barnabás fia: Ferencnek, *Pethlend*-i Czompó Albertnek és fiainak: Sebestyénnek, Mártonnak és Jánosnak (3639); 1518.II.15.: *Pethlend*-en Óbudai Budai részirtok Somi Gáspár oltalmában (3659); 1518.VIII.8.: *Petlend*-en az Óbudai Budai részirtokot átengedik Somi Gáspárnak (3682). 1520.I.19.: *Pethlend*-en Budai rb (3756). 1520.X.15.: Percseni Ferenc *Pethlend*-i birtokrészét, amelyet Gesztrágyi Albert mint unokatestvérére végrendeletileg hagyott reá, 28 magyar arany Ft-ért eladja *Pethlend*-i Egresi Tamásnak és testvéreinek: *Pethlend*-i néhai Egresi Vince fiainak: Jánosnak és Istvánnak (3785); 1537.V.22.: *Pethlend*-en levő Derzsei Komjáti ősi nemeskúria épületeivel és tartozékaival együtt cserében Komjászegei kézbe kerül (4606). Ld még KmJkv II. 1008. – Su 2: 386. 1345, 1424, 1439.

Petloncz * **Szö** (?) 1596: pr. *Petloncz* (Pesty: Szörény II. 444). – Su 2: 386.

Petnek Szö (Herkulesfürdő-ÉNy) 1603: *Petnik*, 1717: *Petnikul* (Pesty: Szörény II. 444). 1808: *Pettnik* ~ *Petnik* (128). 1888: ≈ **KrSzö** Orsovai js (Je 577). 1913: *Petnek KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Petnic*, *Petnik*, L 1154: r 1140 (133). = Su 2: 38. 1603–1913. – 1974: c. Iablanița {Bélajablánc kzs faluja É-ra} [43 C]

Petőfalva {< *Pető* királyföldi nemes nevérol} **Or/Hsz** (Kovászna-ÉNy, a Feketeügy b. p.; 550 m) Határában **XII.** századi temető; gyeplődő magyarság. 1567: *Peteoffalwa*, 1602: *Peteöfalva* (SzO II. 222, V. 199). 1760–2: *Petőfalva*. 1808: ≈ (127). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Orbai js (Je

576). 1913: **Székelypetőfalva** Hsz vm (Az). 1968: Zabola faluja ÉNy-ra. 1969 L 267. – Petefaläu > Peteni = Su 2: 1567–1854 {1913}. – 1974: c. Zăbala [38 C]

Petőrét BSz (Magyarláros-DNy) 1467: *Papraithmezeu*; 1579: *Podradosmező, Peterite*; 1630: *Peterite* (Kádár V. 445). 1733: *Petyerika*, 1750: *Peterita*, 1760–2: *Peteritye*. 1808: Péteritye, Petrity (127). 1861: Peteritye BSz (19). 1888: Petyeritye (Petyeritya) **SzD** Magyarlárosi js (Je 577). 1913: Petőrét SzD vm (Az). – 1909/19: Peteritea, *Pr*, L 478: r 464; zs (133). = Su 2: 37. 1467–1854. – 1974: c. Vima Mică {Drágavilma kzs faluja ÉK-re} [13 A]

Petrány Bi (1808) : Pontoskő.

Petrelény Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös jp-i úton) 1588: *Petrilen, Zawoyen*; 1600: *Vaien* (Jakó 322, 388). A Bornemisza család régi törzsbirtoka; 1679 Gyalu: Illyés Mester Ez is megírt Asszony ő Nagysága {Bornemisza Kata, Bánffy Dénes özvegye} Petrelini örökös jobbágya (Gyalu 203/2). 1808: Petrileny (128). 1808: Zavojeny, Petrileny-Zavojen (188). 1851: *Petrikény-Zavojen*, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, 418 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal, 8 1/8 urbéri telekkel (Fé 3: 234). 1888: Petrileny-Zavoeny Bi Vaskohi js (Je 576). 1913: Petrelény Bi vm (Az). – 1909/19: Zăvoieni, *Pz*, L 403 **ort. r** (201). Petrileni = Su 2: 40. 1588–1851, 1913: Petrilenyzavoeny (H). – 1974: c. Rieni {Rény kzs faluja D-re} [21 C]

Petrény Hu (Piski-D) 1425: p. *Petren*; 1495: p. *Petrehen*; 1501: *Pethren*, 1515: p. *Petren*. Szentimrei, Sztrigyi, Barcsai, Kolonityi, Márgai-birtok (Cs 5: 124). 1497.IV.29.: Barcsai néhai János le: Ilona (Beretei Pogány Péter gyalui várnagy felesége) *Petrehen*-ben részbirtokos (Kmlkv 3014). 1733: *Petrény*. Barcsay Ábrahámnak volt itt birtoka. 1808: Petrény (127). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Dévai js (Je 576). 1913: Petrény Hu vm (Az). – 1909/19: Petreni, *Petrény*, L 645: r 616 (133). = Su 2: 38. 1425–1854. – 1974: c. Băcia {Bácsi kzs faluja DK-re} [34 C]

Petres 1. Ar (Zám-ÉNy, a Maros közelében) 1743: *Petrisch* (Su). 1808: **opp**. Petris (128). 1851: ≈, mezőváros Ar vm, Erdély szélén, hegyek között, rónaságon fekszik, 10 **kath.**, 11 **reform.**, 512 n. e. **óhitű** lak., **fatemplommal**. Hegyes-völgyes határa 4914 hold, ... van 3 patakmalma. F. u. Szalbek György (Fé 3: 234). 1888: ≈ Radnai js (Je 577). 1913: **Marospetres** Ar vm Măraradnai js (Az). – 1909/19: Petriș, *Petris*, & Almaș (Almás), L 1388: r 1355; m, n (134). = Su 2: 40. 1743–1913. [33 A]

Petres 2. Be (Beszterce-KDK, a Budak és a Petres patak összefolyása alatt) {1311–3}: v. *Petresfolua* ... in d-u Kyráli. Károly király Moyus fia Moyus pohárnokmesternek és besztercei ispánnak adta (Gy 1: 562). **1587**: *Petresfalwa*. – E: fl. 36 (Dé 45). 1733: *Petris*, 1750: *Petres*. 1808: *Petres* aliis *Petresújfalua* h., *Petersdorf* g., *Petris* val. 1808/1987: Petres (Újfalua-), ... (127), azaz: Újfalua-Petres {!}. 1861: ≈, Pd, Pyetris Be (39). 1888: Petres (Péterfalua, Petersdorf, Petris) **BN** Jádi js (Je 576). 1913: Petres BN vm (Az). – 1909/19: Petriș, *Petres* (Péterfalua), *Pd*, l 1181: r 120; n, c (134). = Su 2: 40. 1311–1854. – 1974: c. Cetate (Satu Nou) {Felsszászújfalua kzs faluja DNy-ra} [14 C]

Petresd Hu (Illye-ÉNy, Zám-K) 1468: p. *Petresth*. 1/2: Illye vs birtoka. 1485: p. *Petresd*: Foltiak újadományul kapják (Cs 5: 124). 1750: *Petresd*, 1760–2: ≈. 1808: ≈, Pietresd (127). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 576). 1913: Petresd Hu vm (Az). – 1909/19: Petrești, *Petresd*, L 263 **ort. r** (133). = Su 2: 39. 1468–1854. – 1974: c. Burjuc {Burszuk kzs faluja É-ra} [33 A]

Petresfalua Kr (Karánsebes-D, a Temes b. p.) 1468: *Petrosnicza* (P); =: *Pethrosnicza* in districtu Karansebes (Cs 2: 57); 1525: *Pyetrosnyicza* (Pesty: Krassó II/2. 107; Uó: Szörény II. 445). 1808: Petrosnicza, (i) Petrosznica (128). 1888: ≈ **KrSző** Karánsebesi js (Je 577). 1913: Petresfalua KrSző vm (Az). – 1909-19: Petroșnița, *Petrosnicza*, L 1103: 1083; n (134). = Su 2: 41. 1468–1840 {1913}. – 1974: c. Bucoșnița {Bokos kzs faluja É-ra} [43 A]

Petri 1. Bi 1. (Margitta-Ny hrs) **1215**: Zala megyei sókereskedők *Petri* falubeli Varou-nál lopott ökröt találtak, és a királyné vámosai magukra vállalták a kereskedők ügyét. A bíró Angelus,

a szolnoki curialis comes, a poroszló Rogerus volt. Varou-t a bíró a poroszlóval Váradra küldte, de ellenfelei nem jelentek meg (Er I. 82). 1229: *Villa Petri*, 1270: *Villa Petury*, 1332: *Malnospetri*, 1335: *Malnospetri* (Tr). 1438: *Petry* (Cs; J); 1458: *Molnospetri* (Cs 1: 620. P a; J); 1535: *Molnaspetry* (Jakó 322). 1588, 1647: *Molnos Petri* (Makkai 543, Kiss 673) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Petri* (Monus-) (127). 1851: *Mónos-petri*, Bi vm. Lakja 382 r. kath., 139 g. kath., 255 ref., 25 zsidó. A r. katolikusok közül vannak német és tót eredetűek is. Ref. és g. kath. anya, r. kath. leány egyház. Derék uri lakház és kert. Vizei: a Berettyó a Bisztrával egyesülve; Eger v. Posta patak; Pusztakut, Kis és Nagy Nádaskut, Farkaskut, Büdöskut, és Halastó patakjai Klobusiczky Ágoston úr udvarkertje északi kerítésén kívül mind egygyé válva, ugyan azon kertet keresztül futván, átvágva a nagy országuton, a helység keleti részén a Berettyóba ömlenek. Az Eresztvény erdő völgyében fakad a Bodonos pataka bő vizével, végre a Köröskut patak. A Berettyón van egy 3 kövű nagy malom. A mónospetri határon 3 várnak nyomai látszanak: 1. az Ungoravár egy dombcsucson, most szántóföldképen használtatik; 2. Földvár közel a Berettyóhoz a felső rétbén, csaknem a földdel egyenlővé porladva szemlélhető; 3. a Belsővár a reformátusok templomától nem messze a Berettyó partján, 3 nagy sánczczal maig is fennáll, különféle gyümölcsfákkal berakva. F. urak Klobusiczky Ágoston és Eduard (Fé 3: 113). 1888: Mónos-Petri Bi Margittai js (Je 512). 1913: **Monospetri** Bi vm (Az). – 1909/19: Petreu, *Mp*, L 976: 213; m; 23 zs (133). = Su 2: 39. 1215–1851. – 1974: c. Abrămuț {Vedresábrány kzs faluja ÉK-re} [11 C]

Petri 2. Bi 2. (Érmihályfalva-DK) 1291–4: v. *Petri*, ... v. uxoris Galus; 1321: p. *Galuspetury*; 1322: t. *Galuspetri*. Megkülönböztető nevét Gálos nevű birtokosáról nyerte. A falu ekkor második alkalommal 3 kepe tizedet ad a püspöknek. Károly király, mint örökös nélkül elhalt ember földjét, Csanád váradí prépostnak adta, s 1321-ben Kereki János fiai is lemondtak a birtokot illető jogaikról Csanád javára. 1322: Vasad 2. határosa (Gy 1: 654). 1338: *Peturi*, 1482: *Pethry*, 1471: *Galospetri* (Cs 1: 620. P b). 1808: *Petri* (Gálos-) h. 1851: *Gálospetri*, Bi vm, egy része dombon, többi lapályon. Van 1069 lakosa, kik közt 638 ref., 8 ágost., 288 g. kath., 51 r. kath., 84 zsidó; ref. és g. kath. anyatemplommal, több olajútó. Határa 6000 hold, ... A helység déli részén fekvő magas dombon látható egy várnak maradvány, melyet Draveczky László ezredes építtetett a mult {XVIII.} században, s az 1829 és még inkább 1834-ben dühösködő földrengés tevé semmivé. Birtokosok: Draveczky Gyula és Zsigmond, Bernáth Vince, Fráter Gedeon és Dániel, Komáromy György, Draveczky Sándor, Lázár Imréné, Radványiné, Gámán Ferenc és András, Csonka örökösök (Fé 2: 35). 1888: Gálos-Petri Bi Érmihályfalvi js (Je 339). 1913: **Gálospetri** Bi vm (Az). – 1909/19: Galoš-Petrei, *Gp*, L 1349: r 63; m; 55 zs (77). Galošpetreu = Su 1: 251. 1291–1851. – 1974: c. Tarcea {Értarcsa kzs faluja ÉK-re} [11 A]

Petri 3. Ko 1. (Egeres-ÉNy; 328 m) {1370 e.} ☞ Almás vár tartozéka. 1370: p. *ambe Petri*; 1428: *Nagpetry*; 1523: p. *Kyspethry*, *Naghpethry*. 1370-ben I. Lajos király – amikor Almás várát a Pelsőczy Bebeknek adományozta – a két Petrit magának tartotta fenn. 1503: Korvin János, 1523: Somi Gáspár birtoka. Jbn 1486: Arach, Nagy (Cs 5: 395). 1587: *Nag Petrij*, ld Almás (Dé 58). 1750: *N(agy) Petreny*, 1760–2: *Nagy Petri*. 1808: *Petri* (Nagy-), *Petrindul mare* (127). 1813–1848: négy **tanítója** ismert (Sebestyén 159). 1861: N-P Ko (13). 1888: Nagy-Petri (Petriu du {!} mare) Ko Almási js (Je 528). 1913: **Nagypetri** Ko vm Hidalmási js (Az). # KszHn 1942. 303. Ke 1: 248/132.; 123. Kabay 1973. Sebestyén K. MtT 1979. – *Petrindul-mare*, *Np*, L 641: r 392; m; 13 zs (134). > 1929: P-M : *Petrind*, L 659, H{Vá}: Aghireș 8 km (AnR). 1956: *Petrindul* = Su 2: 40. 1370–1854. > 1974: *Petrindu* c. Cuzăplac {Középlak kzs faluja D-re} [22 A]

Petri 4. Ko 2. (Egeres-ÉNy; 371 m) {1370 e.} ☞ Almás vár tartozéka. 1370: p. *ambe Petri*; 1484: p. *Kyspetrij*, *Naghpetri*. 1524: *Kyspetry*. ☞ Almás vár, 1503: Korvin János, 1523: Somi Gáspár birtoka. 1486: **Mindenszentek-eh**; Demeter **plébános**, Sebestyén clericus itteni **tanító**. Jbn 1486: Pál, Czygan, Nagy, Máté, Barta, Szántó (Cs 5: 395). 1587: *Kis Petrij*, ld Almás (Dé 58). = Ksz: *Kispetrij*. fl. 6. – (Dé 64). 1754–1848: kilenc **tanítója** ismert (Sebestyén 158). 1760–2: *Kis Petri*. 1808: *Petri* (Kis-), *Petrindul-mike* (127). 1861: K-P Ko (13). 1888: Kis-Petri (*Petrindu mic*) Ko Almási js (Je 430). 1913: **Kispetri** Ko vm Hidalmási js (Az). # KszHn 1942. 290. Ke 1: 248/132. Sebestyén K. MtT 1979.– 1909/19: *Petrindul-mic*, *Kp*, L 595: r 79; m, c, zs (134). >

1929: P-M : Petrinzel, L 680, H{Vá}: Stana 5 km (AnR). = Su 2: 40. 1370–1854. – 1974: c. Almaşu {Váralmás kzs faluja D-re} [22 A]

Petri 5. Sza (Nagykároly-DNy, az Érmihályfalvi úton) 1316: *Mezeu Petri* (Cs 1: 483). =: *Mezeupetri* Kisbesenyő és Reszege hrs (An 4: 290). 1323: *Petri*, 1348: *Petry* (Tr). A középkor második felében a Kaplony-nemzetség Károlyi-ágának birtokában találjuk (1366), de a falu csak másodlagos szerzeménye a Károlyi-ágnak (Maksai 196). 1399: *Mezewenthpetery*; 1419, 1435: *Petry* (Cs 1: 483). **Szent Erzsébet-templom**, b: XI.19. Mp-Kápolna **Nepomuki Szent János-templom**, b: V.16. Mp-Kápolna **Szent Egyed-templom**, b: IX.1. (RKNt 1999). 1808: Petri (Mező-) (127). 1851: ≈, Sza vm, 996 **romai**, 35 **gör. kath.**, 21 **ref.**, 5 zsidó lak., rom. kath. anyateplommal. F. u. gr. Károlyi, gr. Teleki László örökösei, Bagossy, Menszáros (Fé 3: 233). 1888: M-P Nagykarolyi js (Je 504 & Kigye). 1913: **Mezőpetri** Sza vm (Az). – 1909/19: Petreu, *Mp*, L 1409: **r 51**; n, m (133). > Petreşti = Su 2: 38. 1316–1851. [11 A]

Petri 6. Te (Csák-É) 1333: *Petree*; 1334: *Petri*, *Petre* (Tr) **egyház** hely. 1436: *Pettre* (Cs 2: 57. Petre, Petri). 1761: Petroman (Borovszky: Temes 89). 1808: Petromán, Petermann (128). 1851: *Petromány*, Te vm, 2816 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. Mind földje, mind rje felette termékeny; van 100 6/8 urbéri telke. Birja az alapítványi kincstár (Fé 3: 234). 1888: ≈ Te Csákovári js (Je 577). 1913: **Petromány** Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Petromani, *P*, L 2084: r 1888; m, n, c (134). Petroman = Su 2: 41. 1333–1851. – 1974: c. Ciacova {Csák kzs faluja} [41 B]

Petrileny-Zavoeny Bi (1888) : Petrelény.

Petrilla Hu (Petrozsény-K hrs a Székely-Zsil partján) 1733: *In Sij in Petrila*, *Dzij Petrila*, 1750: *Zsil Petrila*, 1760–2: *Petrilla*. 1808: ≈ (127). 1861: Petrilla {! Petresd után} Hu (22). 1888: Petrilla Petrozsényi js (Je 577 & Lónyai-Gyarmat telep). 1913: Petrilla Hu vm (Az). – 1909/19: Petrila, *Petrilla*, L 4497: r 2911; m, n, olasz, cseh, szlovák, rutén (134). = Su 2: 39. 1733–1854. [44 B]

Petrilova Kr (Szászabánya-ÉNy) 1717: *Pensilova* [: *Petrilova*], 1723: *Peteryla*, 1761: *Petrilova*, 1785: *Petrilo* (Pesty: Krassó II/2. 107). 1808: Petrillova (128). 1851: *Petrilova*, Kr vm, 1104 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal (Fé 3: 234). 1888: ≈ **KrSzö** Jámi js (Je 577). 1913: Petrilova KrSzö vm (Az). 1920: **határközeli falu**. – 1909/19: Petrila, *Petrilova*, L 938: r 935 (134). Petrilova = Su 2: 40. 1717–1828 {1851}. – 1974: c. Ciuchici {Tyukó kzs faluja D-re} [54 A]

Petris Ar (1808) : Petres.

Petris Te (1808) : Petercse.

Petrócz * Ar (Kisgye mellett) 1440: *Petrolcz*, 1477: *Petrowcz* Solymos vár 81. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 388. {Kisgye melletti *Repaş* völgyben}

Petromány Te (1913) < Petri.

Petrosán AF (1888) : Ompolykövesd.

Petrosnicza Kr (1808) : Petresfalva.

Petrósz Bi (1808) : Vasaskőfalva.

Petrosz Hu (Hátszeg-DK, Nagybár mellett, a Sztrigy partján) 1407–12: p. *Pytrus*; 1438: p. *Petrwz* in d-u de Ha.; 1482: p. *Petroz*; 1501: Dan, Pwzdra et Jowan kenezii in *Petrowcz*; 1518: p. *Petrocz*. Demsusi ~ Morsiai, D. Árka-birtok (Cs 5: 125). 1600: *Petrosz* (Ve: Doc. VI. 3). 1733: ≈, 1750: *Petroszul*, 1760–2: *Petrosza*. 1808: Petrosz, Petrász (128). 1861: Dilsa-Petros Hu (21). 1888: ≈ Puji js (Je 577). 1913: Petrosz Hu vm (Az). – 1909/19: Petros, *Petrosz*, L 1176: r 1068; olasz, n, m, horvát (134). = Su 2: 41. 1407 – 1854. – 1974: c. Baru {Bár kzs faluja} B [44 A]

Petrosza Krszö (1888) : Kőfalva.

Petrova Mm (Felsővisó-ÉNy, a Visó-parti úton) 1411: *Petrowa*, 1451: *Pethrowa*; 1460: *Peterman*, *Petermanfalva*; 1471: *Petherwa* (Bélay 179). 1411, 1489: *Petrowa* (Cs 1: 451). A Petrovay nemes

család birtoka volt. 1808: Petrova (128). 1851: ≈, Mm vm, a Visó mellett, 1187 **g. kath.**, 70 zsidó lak., anyatemplommal. F. u. többen (Fé 3: 235). 1888: ≈ Mm Visói js (Je 577 & Bisztra és Kraszna telepek, Válye-Nyágre, Subt-Kicsere, Dupe-Gyelucz, Hrihoréc, Dubrucs, Szvinéj, Páltyin és Gyálmosi). 1913: Petrova Mm vm (Az). – 1909/19: Pätrova, *Petrova*, L 3350: r 1465; rutén, zs, m (131) Petrova = Su 2: 41. 1411–1851. [3 D]

Petrovabisztra Mm (Sziget-DK, Petrova-É hrs) 1888: Bisztra, telep (t) Petrova Mm Visói js (Je 245). 1913: Petrovabisztra Mm vm (Az). – Bistra = Su 1: 81. 1913. [3 D]

Petrovakraszna Mm (Petrova-K hrs a Visó mellett) 1913: *Petrovakraszna* (H). – Crasna Vişeuului = Su 1: 172. 1913. – 1974: c. Bistra {Petrovabisztra kzs faluja DK-re} [3 D]

Petrovoszelo Te (1888) : Temespéteri.

Petrozsény Hu (Hátszeg-DK, a Székely-Zsil torkolatánál) A szomszédos Petrosz XVIII. századi kirajzása. 1808: Petrosan, Livádszel {!} ~ Petresan (128). 1850: Petrosény, Pietrosény (Su). 1861: Petroszán Hu (22). 1888: Petrozsény Hu Petrozsényi js szh, 1888: ház 391, L 2906 (Je 577 & Dilsa). 1913: Petrozsény Hu vm (Az). # Lévai L.: *Petrozsény települése*. Suh 1927. 2001 **Ref.** ehk: Napközi Diákotthon. – 1909/19: Petroseni, *Petroseny*, L 7765: r 2232; m, n, cseh, olasz (134). = Su 2: 41. 1850, 1854. > Petroşani [44 B]

Pettend * Kü (Magyarpéterfalva környékén) 1542.XII.29.: Járaiak tiltják Péterfalvi Nagy Menyhértet *Pettend*-i birtokrészük és udvarházuk bitorlásától (KmJkv 4771); 1555.XI.22.: A Bolyai-kastély várnagya; ... – Sámsoni Körösi Ferenc nevében – tiltja *Petthend*-i Nagy Menyhértet attól, hogy bevezettesse magát Feketevíz, Váralja és Örményszékes (Fe vm) birtokbeli bizonyos részekbe (5432).

Pettendorf Be (Su) : Epemező.

Pettnik Szó (1808); Petnek KrSzö.

Pettyén Sza (Szatmárnémeti-KDK, a Szamos bp-i úton) 1316: *Bazan*, 1515: *Pethyen*. A középkori Bazan falu a Szamos-parti kisnemes-telepek sorába tartozik. A XIV. század elején a Vajai-rokonsághoz tartozó, tehát a várjobbágyokhoz közeli szinten álló Apród János szerezte meg. Utóbb szomszéd nagybirtokosok is beférköztek a faluba (Maksai 114). 1808: Pettyén, Petény, Petyén (128). 1851: *Pettyin*, Sza vm, a Szamos mellett, 6 **romai**, 18 **g. kath.**, 241 **ref.**, 9 zsidó lak., ref. anyatemplommal. Határa szűk, de felette buja. F. u. Virágh, b. Apor, Böszörményi s m, t. (Fé 3: 235). 1888: Pettyén Szatmári js (Je 577 & Böszörményi gőzmalom). 1913: Pettyén Sza vm (Az). – 1909/19: Petin, *Pettyén*, L 493: r 15; m (133). = Su 2: 38. 1316–1851. – 1974: c. Păuleşti {Szamárpálfalva kzs faluja K-re} [2 C]

Pettyéntelke * KSz (Szilágycseh mellett) 1387: *Petyenteleke*, 1408, 1412: *Pettyenteleke*; XVI: *Pethienteleke* (Petri IV. 255). – Su 2: 386. {Beolvadt Szilágycseh határába}

Petyeritye SzD (1888): Petóré.

Philippi * Bi (Margitta táján) 1406: p. filiorum *Philippi* {?}. – Su 2: 386.

Philippi Domus Bi (1319) : Fülöpháza.

Pián 1. Se 1. (Szászsebes-NyDNy) 1309: Miklós *Peyn*-i **plébános** (An 2: 551); 1309: ≈ *Pen*-i plb (576); 1309: *Pen* ~ *Penn*. ≈ *P*-i plb a tizedmegtagdó papok közt (610); 1310: Oláhárkos föld Felkenyér, Arcus Saxonialis és *Peyn* földek hrs (983). 1340: v. *Pien* (Tr). 1451: Rakovici Mihály – testvére: Anna, Zanolius de Florentia szebeni polgár felesége nevében is – tiltakozik amiatt, hogy a *Zapen*-i polgárok és vendégek Olahpen nevű birtokuk felét hosszú idő óta elfoglalva tartják és ezzel nagy kárt okoznak nekik (KmJkv 997). **1587**: *Pyen*. – E: fl. 36. Egr. Pancratio Sennyey (Dé 25). 1733: **Szász-Pián**, 1750: *Szász Pien*. 1808: Pián (Szász-), Deutsch-Pien, Pianá ~ Pihán (128). 1861: Sz-P, ≈ **Se** (36). 1888: Szászpián (Alsó-Pián, Sächsisch-Pien, Deutsch-Pien, Pianul de jos, Pianul-Inferior) **Sze** Szászsebesi js (Je 640). 1913: **Alsópián Sze** vm (Az). – 1909/19:

Pianul-de-jos (Pianul-săsesc), *Alsópián* (Szászpián), *Deutsch-Pien*, L 1704: r 1312; n (134). = Su 2: 42. 1309–1854 {1913}. > Pianu de Jos [34 D]

Pián 2. Se 2. (Szászsebes-DNy) 1451: *Olahpen* ld Pián 1. (KmJkv 997). 1488: *Blehis pen*, 1508: *Blehis penn*, 1579: *Pyenn* (Berger 52). 1733: *Oláh Pián*, 1750: *Olah pien*, 1805: *Oláh Pien*. 1808: Pián (Oláh-) ~ Pihán, Walachisch-Pien, Pianá (128). 1861: O-P, W P Sebes (36). 1888: Oláh-Pián (Felső-Pián, Walachisch-Pien, Pianul de sus, Pianul-Superior) **Sze** Szászsebesi js (Je 552). 1913: **Felsőpián** Sze vm (Az). – 1909/19: Pianul-de-sus (Pianul-românesc), *Felsőpián* (Oláhpián), *Walachisch-Pian*, L 2145: r 2126 (135). = Su 2: 42. 1488–1854. > Pianu de Sus > Pianu [34 D]

Pietrosz :

1. **Pietrosz** 2102 m magas csúcs a Kelemen-havasokban. – Pietrosul.
2. **Nagy-Pietrosz** 2305 m-es csúcs a Radnai-havasokban. – Pietrosul Rodnei.

Piguedine Kü ld. Fajsz (Gy 3: 558).

Pinar (Su) ~ Pinár To (Csánki) : Várhegy.

Pinták BN < Péntek.

Pipaly * Za (Sikula mellett) 1384: *Pypaly*; 1485: *Pypoly*; 1489: nemesi névben de *Pypal*, *Pipali*; XVI-i adóajstromokban *Pypaly* Pankota táján. Ma Pipaj puszta Sikula határában (Cs 1: 742). – Su 2: 390.

Pipe Kü (Segesvár-É) 1325: t. *Pype*. 1325-ben Szalók nb. Simon bán fiai osztoznak rajta (Gy 3: 559). 1344: p. *Pype* (Tr). 1466: *Pipe* (1325-től Cs 5: 890). 1537.X.27.: Cikmántori Darlaszi Joga *Pype*-n a Demetertől lakott jobbágytelkét cserébe adja Bethleni Farkasnak (KmJkv4622); 1550.XII.18.: *Pype* Eczeli Tabiási János birtoka (5054). **1587: Pipe**, ld Cikmántor (Dé 31). 1808: *Pipe* aliis *Pipa* h. 1861: ≈ Kü (8). 1888: ≈ (Pipin, Wepesdorf) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 579). 1913: Pipe KK vm. # Murádin L.: *Pipe {tájszavaiból}* (NyIrK 1962.1.380-381). – 1909/19: Pipia, *P*, *Wepeschdorf*, L 383: r 12; m (135). Pipea Su 2: 43. 1325–1854. – 1974: c. Nadeş {Küküllőnadas kzs faluja K-re} [36 A]

Pipincs Do {1293–301} : Mungerochs et Kelemenechs v-s ... preter montem *Pyppinch*, qui est communis. E hegy 1300 körül Radnai Miklós ispán és unokaöccse, Benus ispán osztozásakor közös birtok marad; rajta egymás engedélye nélkül nem építhetnek várat. Feltehetően azonos a Magyaros feletti Várhegygel, melyet bizonyára a kerlési csatahellyel való kombinálás nyomán *Szent László várhegy*-nek is mondanak. 1916. tk: *Cetate* (Gy 2: 84).

Piricske Gy 1607-től Gyergyószentmiklós északi határszélében a Piricske-tetőn (1544 m) újonnan felállított vámhivatal működik, a Piricskei vám. 1808: *passus* Piricske (128). – Prişca [25 A]

Pirosfalva KSz (Zsibó-ÉK) 1603: *Pirosfalva* (Kádár V. 456). 1808: Pirossa **Köv** (129). 1888: Pirosa **SzD** Nagyilondai js (Je 579). 1913: **Pirosd** SzD vm (Az). – 1909/19: Piroşa, *Pirosa*, L 197: r 194 (135). = Su 2: 44. 1603–1954. – 1974: c. Băbeni {Aranmező kzs faluja ÉNy-ra} [12 D]

Pirus ('Körtefa') 1309: ... de Piro {< Birnbaum} < Csata > Birbo > Gorbó.

Pirus (1587) : Körtevényfája.

Piskárkos Sza (Erdőd-Ny) Első alkalommal bizonyos *Piscarcosy* Elekus fia György nevében (1324) találkozunk vele, aki a később Zsadányinak is nevezett család őse (Maksai 197). 1326: p. *Piscarcos*, 1330: *Piscarkas*; 1333: **sacerdos** de *Pystarcus* [: *Piscarcus*], *Pysarkos*, *Pyskarkos* (Tr). 1428: *Pyskarkas* (Cs 1: 483). 1570: *Piskaros* (Kiss 431). 1648: *Pyskarkoss* (Makkai 405) I. Rákóczi György birtoka. *1719: **Piskárosi Szilágyi Sámuel** ref. lp (–1785). 1808: Piskárkos (129). 1851: *Piskáros*, Sza vm, 822 g. **kath.**, 9 **ref.**, 14 zsidó lak., g. **kath.** anyatemplommal. Agyagos határa sovány; szép tilalmas erdeje van. F. u. gr. Károlyi (Fé 3: 238). 1888: ≈ Erdődi js (Je 579). 1913: Piskárkos Sza vm (Az). – Pişcari = Su 2: 44. 1326–1851. [11 B]

Piskenc Hu (Szászváros-ÉK) 1387–8: *Pyskench*; 1439, 1505: p. *Pyskencz*; 1520: p. *Pyskench*. Piskenczi ~ Arani ~ A. Porkoláb, Rápolti, Macskási, M. Tárnok, Bélai-birtok (Cs 5: 125). 1553: *Piskencz* (Amlacher 125). 1733: *Piskincz*, 1805: *Piskintz*. 1808: Piskincz, Peskinczul (129). 1861: Piskincz Hu (23). 1913: Piskinc Hu vm (Az). – 1909/19: Pişchint, *Piskincz*, L 577: r 576 (135). Pişchinti = Su 2: 44. 1387–1854. – 1974: c. Romos {Romosz kzs faluja ÉK-re} [34 D]

Piski 1. Hu 1. (Szászváros-Ny, a Sztrigy mellett) 1276: t-rum **episcopaliu** ... *Pyspuki* ... iuxta Strig; 1341: v-s episcopales ... *Pispiky*. Az erdélyi püspök birtoka, melyet 1276-ban a káptalannak adott cserébe. 1341 e. Tamás erdélyi vajda elpusztította (Gy 3: 298). 1276.XI.25.: *Pyspuki* (Er I. 348). 1377: p. *Pysky*; 1430: p. *Pisky*, magna via per quam de Losad itur ad p-m ≈, via per quam directe de ≈ transitur ad Hatchak; 1508: p. *Pysky*, via publica regni in loco Gewse vocato existens (Cs 5: 125). 1430.X.23.: *Pisky*, Pod és Repas **káptalani** birtok határjárása (KmJkv 65); 1472.XII.27.u.: *Pysky*-i György és Kis Albert, Pongrácz János familiárisai, nyolc Ft-ot fizettek Almási Mihálynak familiárisa megveréséért (2067); 1482.XI.6.e.: *Pysky*-i György totockói várnagy és fe: Dorottya **üv**, *Pysky*-i Miklóst, *Pysky*-i Luka Miklóst, Vadas Simont és Szabó Albertet is (2416). 1587: *Piskj*. – E: fl. 14 {A -} (Dé 26). 1630: *Piske* (Amlacher 216). 1733: *Piski*. *1742: **Barcsay Ábrahám** királyi testőr, költő, a fejedelmi család leszármazottja (–1806, Csóra). 1750: *Simere*. **Barcsai László** (1772–1814.IX.5., Piski), Hu vm alispánja, majd főbírája; az *Erdélyi Játékos Gyűjtemény* egyik megindítója és fordítója. 1808: *Piski* h., *Simireá* val. 1861: ≈, Szimera Hu (23). 1888: ≈ (Simeria {!}) Dévai js (Je 579). Kazinczy-emlékoszlop (a parkban). 1913: **Ópiski** Hu vm (Az). – 1909/19: Simeria, *P* (Ópiski), L 537: r 433; m (164). Simeria Veche > Simeria sat = Su 2: 121. 1276–1854. [34 C]

Piski 2. Hu 2. (Déva-DK) 1888: Piski, telep (t) Dédács Hu Dévai js (Je 579). 1913: Piskitelep Hu vm (Az). Vasúti csomópontból várossá nőtt. – 1909/19: Simeria (colonie), *Pt*, L 2505: r 178; m, n (164). = Su 2: 121. 1913 (H). or. Simeria [34 C]

Piski 3. Te (Temesvár-ÉK, a Lippai úton) 1333, 1335: *Pysky* (Tr), Pápai tizedlajstrom: *Pisky* (Cs) **egyház** hely. 1361: *Pisky* (Cs 2: 57); 1479: *Pysky* Sarád városhoz tartozott (Cs 2: 20. Sarád). 1808: Brukenau, (n) Brukenau, Piskie ~ Priskie (27). 1888: Brukenau (Piskie) Te Vingai js. 1913: **Hidasliget** Te vm (Az). – 1909/19: Pişchia, *Brukenau*, L 1572: r 148; n, m (135). = Su 2: 44. 1333–1913. + 2: 390. 1333, 1335. [31 D]

Piski 4. * Za (Seprős mellett) 1484: nemesi névben *Pysky*; XVI-i adólajstromokban Seprős vidékén találjuk (Cs 1: 742). – Su 2: 386. 1235 Pisuqui, 1361: *Pisky*, 1479 *Pysky* {Csánkinak tulajdonítva}, 1484.

Piskolt Bi Id. Szatmár vm (Gy 1: 654).

Piskolt Sza>Bi (Nagykároly-DNy, az Érmihályfalvi úton) 1329–58: v. *Piskolch* (Cs); 1329: v. *Piskolch* (J); 1454: ≈ (Cs. Sza vm-hez számítják); 1458: *Piskolth* (Jakó 324). 1476: *Piscalth* (Károlyi II. 456). 1481: *Piskolch*. Vámhely volt (Cs 1: 620). 1692: *Piscoot* [: *Piscolt*] (Mezősi 57). 1808: Piskólt Bi (129). 1835.I.3.: Piskolti földrengés (Társalkodó; idézi Trócsányi: Kirándulás 273). 1851: *Piskólt*, Bi vm, rónaságon. Lakja 1777 lélek, kik **reformatusok** és **görög katolikusok**, s 8 zsidó. Van ref. és g. kath anyateplom, szeszgyár. F. u. gr. Rhédey Ádám, gr. Mikó Imre és Rhédey László. Itt született 1765-ben **Sárváry Pál** tudós debreczeni tanár, ki még a nehezebb időkben hű bajnoka volt a magyar literatúrának, filozófiai magyar nyelven kiadott munkájával többeket serkentett e nembeli munkára (Fé 3: 239). 1888: Piskolt Érmihályfalvi js (Je 579 & Szent-Miklós psz). **Gyümölcsoltó Boldogasszony-templom**, b: III.25. (RKNt 1999). 1913: Piskolt Bi vm (Az). – 1909/19: Pişcolt, *Piskolt*, L 2424: r 1034; m; 158 zs (135). = Su 2: 44. 1329–1851. [11 A]

Pisztrángosfalva * Za (Bogyafalva mellett: Su) {1464} *Pistrangasfalwa* Világos vár tartozékai közt Dragojafalva mellett említik (Cs 1: 742). – Su 2: 386. 1464.

Piva * Hu (Jóffő-D, Roskány táján) 1491: p. *Pywa*. ⚭Déva vár tartozéka, Jóffő város birtoka (Cs 5: 125). – Su 2: 390.

Plaj * **Hu** (Jóffő-DK, Radulesd, Sztancsel táján) 1491: p. *Play*. »Déva vár tartozéka, Jóffő város birtoka (Cs 5: 125). 1601: *Play* (Ve: Doc. VI. 370). – Su 2: 386.

Plajzor Hu : Örökfalva.

Platonest Cs (Ditró-ÉNy) 1956: *Platonest* Salamás tartozéka. – Platonești = Su 2: 45. [25 A]

Plavesnicza Kszö (1888) : Naszádos.

Plese * Te : Plesó.

Plecest * Kr (Facsád táján, Ferde mellett) 1514–1516: *Plesesth* (Pesty: Krassó II/2. 109). – Su 2: 387.

Plesiva * Te~Szö (Karánsebes táján) 1486: *Plessiva* a Sebesi kerületben (Cs 2: 57). 1544: *Plesyva*, 1575: *Plessyva* (Pesty: Szörény II. 449). – Su 2: 387. {Nagylaposnok mellett *Plesiva Mare* havas őrzi emlékét}

Pleskafalva * Za (Almás mellett) 1439, 1441, 1445: *Pleskafalva*, 1464: *Pleskafalwa*, 1525: *Pleska* Világos vár tartozéka volt a kápolnai kerületben (Cs 1: 740). 1746: *Pless* (Su). – Su 2: 387. {1818-ban Almásba olvadt; a Fehér-Körös mellett *dealul Pleșii* őrzi emlékét}

Pleskócz * Kr (Boksánbánya-DNy, Ferend mellett) 1421: *Pleskoch* (Pesty: Krassó II/2. 109). – Su 2: 387.

Pleskucza Za (1808) : Peleskefalva Ar.

Plesó * Te~Szö (Karánsebes vagy Verccsorova táján: Cs) 1447: *Plese*; 1584: *Alsó-Plese*, *Felső-Plese*; 1597: pr. *Plese*, 1598: *Plesyn*, 1603: *Plesew* (Pesty: Szörény II. 449). XV: *Plese*, *Clese*, *Plesa* (Cs 2: 57. *Plese*). – Su 2: 386. {Talán Sebesmező mellett, ahol *Valea Pleșa* és *Dosul Pleșii* hegy található}

Pless Ar 1808: *pagus* Pless (129). Hnt. 13: » Háromalmás Ar.

Plessa Ko 1808: *pagus* Plessa (129). Hnt. 13: » Börvely Ko.

Plicska * Za (Világos mellett) 1386: *Plychka* (DocVal 325). – Su 2: 387.

Plófalva * Za (a Fehér-Körös mellett; Almásba olvadt: Su) 1441, 1445: *Plofalwa*; 1525: *Plop* Világos vár tartozéka (Cs 1: 742). 1746, 1828: *Plop* (Su; Nagy 33). – Su 2: 387.

Plop Hu (Hátszeg-ÉK) Sztrigyplop < Görbő.

Plop 1. * Hu 1. (Marosillye-Brette közt) 1468, 1520: p. *Plop*. Illyei Dienesiek; 1516: p. *Kys Plopfalwa* seu *Kys Plopfalwa*. Barancskaiak birtoka (Cs 5: 126). – Su 2: 387.

Plop 2. Hu 2. (Gyalár-ÉNy) 1733: *Plopi*, 1805: *Plopp*. 1808: Plop (129). 1861: ≈ Hu (22). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 580). 1913: Plop Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Plop, *Plop*, L 181 ort. r (136). = Su 2: 46. 1468, 1516 {Plop 1. adatai}, 1733, 1805, 1854. [33 D]

Plop 3. TA 1888: Plop, telep (t) Kisfenes TA Alsójárai js (Je 580).

Plophavas 1. TA (Kolozsvár-DNy) 1909: *Plophavas* Kisfenes tartozéka. – 1909/19: Plopi, *Plophavas*, v. Feneșel (136). = Su 2: 46. 1909. – 1974: c. Valea Ierii {Járavize kzs faluja É-ra} [22 D]

Plophavas 2. TA (?) 1909: *Plophavas* Hasadát tartozéka. – 1909/19: Plopi, *Plophavas*, v. Hășdate (136). = Su 2: 46. 1909. H [22 D]

Plopi * Sze (Talmács mellett) 1453: *Plopy* {?}. – Su 2: 387.

Plopp Ar 1808; *pagus* Plopp (129). Hnt. 13: » Háromalmás Ar.

Ploppis KSz (1808) : Nyárfás SzD.

Ploptyis Cs 1888: Ploptyis, telep (t) Gyergyóvárhegy Cs (Je 580). 1913: Ploptyis (H). – Ploptyis > Plopiş = Su 2: 46. 1913. » Topliţa {Maroshévíz} T [25 A]

Plostina * Kr (Karánsebes mellett) 1652: *Plostina* (Pesty: Szörény II. 465). – Su 2: 387.

Ploszkos TA (Torda-ÉÉK, Virágosvölgyben) 1913: *Ploszkos* (H). – Ploscoş = Su 2: 47. 1913, 1954. [23 C]

Ploszkos 2. Kisploszkos TA (Torda mellett) 1913: *Kisploszkos* (H). – Ploscoş Mic = Su 2: 47. 1913. » or. Turda {Torda}

Plugova Te~Szö (Herkulesfürdő-É) 1439: *Plwgoua* in districtu Myhald Csornaiak birtoka (Cs 2: 57). 1439: *Plugova* (Pesty: Szörény II. 466). 1808: ≈ (129). 1888: ≈ **KrSzö** Orsovai js (Je 580). 1913: **Ekés KrSzö** vm (Az). – 1909/19: *Plugova, P*, L 1192: r 1180 (138). = Su 2: 47. 1439–1913. – 1974: c. Mehadia {Miháld/Mehádia kzs faluja} [43 C]

Plugovicza * Te (Plugova mellett) 1480: *Plugowicza* nemesi névben bukkan fel (Cs 2: 57). =: *Plugowycza*, 1519: *Plwgowycza*, 1539: *Plugovicza* (Pesty: Szörény II. 469). – Su 2: 387. {P}

Pobor Te (Csánki) : Pabar Csa.

Pobor * Kr (Karánsebes táján) 1485: *Pobor* (Pesty: Krassó II/2. 118). – Su 2: 387.

Poca Ko (Su) : Pata.

Pócsafalva Bi (Belényes-ÉK) 1600: *Poczaveleste* (Jakó 325). 1808: Pócsavelesd (129). 1851: *Pocsovolesd*, Bi vm, 809 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. F. u a váradi görög **püspök** (Fé 3: 241). 1888: Pócsavelesd Bi Belényesi js (Je 580). 1913: Pócsafalva Bi vm (Az). – 1909/19: Pociovelişte, *Pv*, L 458: r 454 (136). = Su 2; 47. 1600–1913: Pócsfalva. – 1974: c. Curăţele {Tisztásfalva kzs faluja K-re} [21 A]

Pocsesd * Hu 1495: p. *Pwchysd*; 1519: p. *Pochesd*. Kendefi, Kenderesi (1495) vásárolt birtok (Cs 5: 126). – Su 2: 390.

Pócsfalva Kü (Dicsőszentmárton-ÉK, a Kis-Küküllő j. p. közelében) 1314: t. *Wyfalu*. 1314-ben Gergely fia Pouch 22 M-t kellett fizessen az alvajdának, hogy birtokába, Újfalu 2/3 részébe bevezessék (Gy). 1314: ... 2 része visszaváltásáért Ehelleus erdélyi alvajdának (An 3: 668, 670). Mivel fiainak 1357-ben Abosfalván volt birtokrészük, kétségtelen, hogy az Abosfalva melletti Pócsfalva névadójáról van szó. Pócsfalváról annyit tudunk, hogy Dicsőszentmárton 1278-i meghatározásakor még nem állt, mert a Küküllő ide eső határán csak „Szamársziget”-et említik (Gy 3: 562). 1361: p. *Pochfolua*; 1500: ≈. Pf. Rákosi, Bíró, Nagy, Kis, Batiz, Sánta, Filep, Pócsfalvai ~ Pócsi, Csulai ~ Gálfalvi Vancsa-birtok (Cs 5: 890). 1430: *Pochfalwa*-i Batiz András **ü**: Kendhida (KmJkv 39); 1439.I.9.: néhai *Pochy*-i Lukács tulajdonából rájuk szállott Sályi birtok ötödrészét Sályiak zálogba adják Balad fia Péternek (104); 1446.I.20.u.: *Pusfalwa*-i [!] Batiz Gergely **ü**: Gyerőmonostor (551); 1492.XII.23.: *Pochfalwa*-i Nagy Fülöp – fe: Margit és gyermekeik: Péter, Máté, Anna, továbbá *Pochfalwa*-i néhai Kis Imre gy: Pál, György, Orsolya és *Pochfalwa*-i Nagy Péter fia Mihály nevében is – tiltja a Batizokat *Pochfalwa*-i birtokrészük elidegenítésétől (2837); 1492.XII.30.: Uő ugyanazok nevében tiltja Székely Kelemen özvegyét: *Pochfalwa*-i néhai Sánta Gergely leányát: Katalint, hogy *Pochfalwa*-i részét elidegenítse (2839); 1532.VI.19.: Gerendi László özvegye: néhai Váncsa Jánosnak néhai Haranglábi Ilonától született leánya: Márta *Pochfalwa* birtokbeli anyai jószágát, másokkal együtt, leányának: Bánffy László feleségének: Erzsébetnek ajándékozza (4380). **1587: Poczylfalwa**. – C. Pr: fl. 3. A: fl 1. III. Princeps dom. Nicolao Apaphj integram durante beneplacito contulit (Dé 34). 1733: *Peutsitza*, 1750: *Poucsa*, 1760–2: *Potsfalva*, 1805: *Pócs*. 1808: *Pócsfalva* h., *Poschendorf* vel *Puschendorf* g., *Pocsá* val. 1861: Pocsfalva Kü (8). 1888: ≈ (Pocsa) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 580). 1901–33: itteni tanító volt **Ósz János** (1863–1941) népmesegyűjtő. 1913: **Küküllőpócsfalva** **KK** vm (Az). – 1909/19: Păucea, *Pf*, L 399: r 183; m (131). > Păucişoara = Su 2: 31. 1361–1913. – 1974: c. Găneşti {Vámosgálfalva kzs faluja É-ra} [23 D]

Pócstelke Kü (Medgyes-É) 1366: *Posteleke*; 1373: p. *Poustelke*; 1375: p. *Powstelke*; 1427: officialis de *Pochthelke* (1366–1490 Cs 5: 890). 1441.I.5.: Hari Mihály te: Bálint, István és Katalin nevében is tiltja az erdélyi káptalant néhai Geréb György rájuk szállott *Pochteke*-i részbirtoka és a Sorokzo nevű jószág harmadrésze elfoglalásától (KmJkv 290); 1526.VI.22.: *Pochthelke*-n Almási Tabiási János részbirtokos (4161); 1550.II.1.: Palotai Pálné Istvánházi Katalin Pochtelke-i elzálogosított részét átengedi Válaszúti János deáknak (4999). **1587**: *Pocztyelke*. – C. Pr: fl. 6. A: fl. 3 (30). 1650 k.< 1670: galambbúgos kapu a **gróf Székely-udvarház** telkén (SzTA). 1733: *Poutsa*, 1750: *Poucsa*, 1760–2: *Pocstelke*, 1805: *Pocs-Telke*. 1808: Pócstelke ~ Postelke, Puschendorf, Pocse (129). 1861: Pocstelke, ≈, Potse Kü (8). 1888: Pocstelke (Puschendorf) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 581). 1913: Pócstelke **KK** vm. – 1909/19: Păucea (Păucișoara), *Pt*, *Pd*, L 599: r 396; m, n (131). = Su 2: 31. 1366–1854. – 1974: c. Blăjel {Balázstelke kzs faluja K-re} [35 B]

Podele Za (Brád-D, a Dévai úton) 1805: *Pogyele*. 1808: ≈ Za (130). 1888: Podele **Hu** Brádi js (Je 581). 1913: Podele **Hu** vm (Az). – 1909/19: Podele, *Podele*, L 595: r 589 (136). = Su 2: 48. 1805–1854. – 1974: c. Luncoiu de Jos {Alsólunkoj kzs faluja D-re} [33 B]

Podistafalva * **Za** (Körösbánya mellett) 1439: *Phodistafalva*, 1525: *Potyzkafalwa* Világos vár tartozéka volt a körösbányai kerületben (Cs 1: 742). – Su 2: 386.

Podmelnik * **Szö** (Orsova-É, Miháld/Mehádia mellett) 1547: pr. *Podmelnik*, 1550: *Podmel* (Pesty: Szörény II. 457). – Su 2: 387.

Podrágy * **Za** (Halmágycsúcs mellett) 1510: *Podradye* (Márki II/1. 244). – Su 2: 387.

Podsága vize 1808: Pocsága Valle *vallis+rivulus*, Valle-Polocsojá To vm (129). Az Aranyos b. o. mellékvize; Podsága alatt torkollik. – Poșaga

Podsága 1. To 1. (Torockó-DNy, az Aranyos bp-i úton) 1365: *Pothsaga* (Cs). 1424: *Pachaga* (Jakó: Thorotzkay 15). 1473: p. *Pathchaga*; 1487: *Pathsaga*; 1516: p. *Pochaga*. (♯)Torockó vár tartozéka (Cs). Toroszkai-birtok volt; Mátyás király elkobozta s a Nádasi Ungoroknak adta; majd Szobi Mihályra szállt (Le). 1473: felében 18 jb-telek, rb. Fekete Tamás, Bussa, Dobrus, Vljajkol, Ivánus, Dán jobbagyké (Cs 5: 724. Patsága). 1474.V.4.: Thoroczkai Péter özvegye: Alárdi Dorottya *Pathchaga*-i birtokrészét eltartás fejében átengedi Batinai Kis Jánosnak (KmJkv 2146); 1489.IV.13.: *Pathsaga*-i ősi részét Bogáti László zálogba veti Dengelegi Pongrácz János özvegyénél (2695). 1733: *Potsagá*, 1750: *Potsaga*, 1760–2: *Possága*. 1808: Pocsága (129). 1861: Podsága To (11). 1888: Alsó-Podsága **TA** Torockói js (Je 208). A Podsági-patakon 1914 előtt öt vízimalom működött. A falu közelében a Bedellő és Bélavár több száz méteres mészkőszirtjei. 1910 L 678. 1913: **Alsópodsága** **TA** vm. # Áprily: *A podságai forrás*. 1956 L 804 (Le). – 1909/19: Poșaga-de- jos, *Ap*, l 649: r 632; m, zs (139). = Su 2: 57. 1365–1854. [22 D]

Podsága 2. To 2. (Torockó-Ny) 1824: *Felső Podsága, Poságá gyn Szusz*, 1850: *Podsaga din szusz*, 1854: *Felső Podsága, Poceaga* (Su). 1888: Felső-Podsága **TA** Torockói js (Je 325 & Bélavár, Orest és Segasa telepek). 1913: **Felsőpodsága** **TA** vm (Az). – 1909/19: Poșaga-de-sus, *Fp*, & Belioara (Bélavár), Orești (Orest), Săgacea (Szegázsa), L 1328: r 1320 (139). = Su 2: 58. 1824–1900. [22 D]

Podversa Kr (a Karas folyó és Szentgyörgy falu közt) 1427–28: *Podwersa* (Cs 2: 106). 1427–1428, 1550: *Podmersa* (Pesty: Krassó II/2. 119). – Su 2: 387. {P; Detta táján, Tárnokszentgyörgy mellett}

Poenicza * **Za** (Csúcsmező mellett) 1553: *Poenycza* (Márki II/1. 244). – Su 2: 387.

Pogancs ~ Pogancsfő * Te (Karánsebes-Ny, a Pogányos forrásvidékén) 1397: *Poganch*, 1411: *Pogancz*; 1448: *Poganchfew ~ Poganczfew* a Sebesi kerületben (Cs 2: 57). 1624: *Poganicz*, 1640: *Poganicz*; 1641; *Pogonicz ~ Poganičs*; 1654; *Pogonys* (Pesty: Krassó II/2. 121). – Su 2: 387.

Poganesd Hu (Illye-ÉNy, Zám-É) 1468: p. *Poganesth*. Illye vs birtoka (Cs 5: 126. Poganest). 1733: *Paganest*, 1750: *Poganest-Cserbija*, 1760–2: *Poganesd*, 1805: *Pogánesd*. 1808: Poganyesd,

Paganyesd (129). 1861: Paganesd Hu (23). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 582). 1913: Poganesd Hu vm. – 1909/19: Pogănești, *Poganesd*, L 297: r 295 (136). = Su 2: 50. 1468–1854. – 1974: c. Zam {Zám kzs faluja} [33 A]

Pogányfalva Kr (Lugos-ÉK) 1453: *Poganfalva* (P); 1454: *Poganfalwa* Zsupánhoz tartozott (Cs 2: 57. Pogánfalva); 1514–6: *Paganesth*, 1529: *Poganesd*, 1617: *Poganiezthi*, 1690–1700: *Pogonis*, 1717: *Poganesse* (Pesty: Krassó II/2. 121). 1808: Poganyest, Poganessti (129). 1888: ≈ **KrSzö** Facseti js {?} (Je 582). 1913: Pogányfalva KrSzö vm Lugosi js (Az). – 1909/19: Pogănești, *Poganesst*, L 491: r 482 (136). = Su 2: 50. 1453–1913. – 1974: c. Bîrna {Barnafalva kzs faluja Ny-ra} [32 D]

Pogányhavas Csikszépvíz felett. {1068} Szent László hatalmas kun és besenyő sereget semmisített meg itt. Győzelme emlékére kápolnát épített; romjai láthatók. Lovát megitta a falu vizében, s a falunak ő adta a Szépvíz nevet (Dr. Ördög F., RMSzö 1992.VI.24.). 1808: *mons Pogányhavas* Cs (129). – Muntele Păgînilor 1981: 1351 m [25 D]

Pogányos vize 1808: *fl. Pogonis*, Bogoniz **Te** (130). 1851: Boganis vize (Fé 1: 91) a Berzava mellékpatakja Barbos (Kr/KrSzö) táján. – Pogăniș.

Pogányosvölgy KrSzö (1913) : Nagypatak.

Pogányvárhegy hn 1508.VIII.30. *Poganwarhegh* nevű hegyen szőlő Nagymon határában (KmJkv 3474).

Poján Hu (Zalatna-Ny, az Érchegység alján) 1511: p. *Poyan*; 1518: v. *Poyon*. ∞Al-Diód vár tartozéka (Cs 5: 126). 1750: *Pojana*, 1805: *Pojána*. 1808: Pojána ~ Polyána (130). 1861: Pojána Hu (23). 1888: ≈ Hu Algyógyi js (Je 582). 1913: **Pojána** Hu vm (Az). – 1909/19: Poiana, *Pojána*, L 626: r 607 (137). = Su 2: 50. 1511–1854. – 1974: c. Balșa {Balsa kzs faluja ÉNy-ra} [34 A]

Pojána AF (1861) : Ompolymező.

Pojána Bi (1888) : Biharmező.

Pojána Fe 1808: Pojána (130). » Aranyoszhodol AF.

Pojána 1. Ópojána Gy/Cs (Borszék-K) 1956: *Ópojána* Gyergyótölgyes tartozéka. – Poiana Veche = Su 2: 52. {1981 Ř}

Pojána 2. Újpojána Gy/Cs (Borszék-K) 1956: *Új Pojána* Gyergyótölgyes tartozéka. – Poiana Nouă = Su 2: 52. {1981 Ø}

Pojána Hu Pojána ~ Rekezele-Pojána : Rekece.

Pojána KrSzö (1888) : Sebesmező.

Pojána Szh (1888) : Polyán.

Pojána BSz Pojána (Batiz-) (1808) : Rákosfalva.

Pojána * Szö (Herkulesfürdő táján, Csernabesenyő mellett) 1535: *Polana*, 1543: *Poyan*, 1560 predium ≈ (Pesty: Szörény II. 459). – Su 2: 387.

Pojána Za (1808) : Csúcsmező Ar.

Pojána-Meruluj Fo (1861) : Almásmező.

Pojána-Mörul KrSzö (1888) : Almafatelepe.

Pojanicza 1. Hu 1. (Vajdahunyad-DNy, Ruda mellett) 1380: t. v. h. d. *Polonycza*; 1416: p. *Pogyenicha*. Demsusi-birtok. 1482: p. *Poyanicha*. ∞Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 126. P -a). 1733: *Pojénitza*, 1750: *Pojenitza Voinii*, 1760–2: *Pojenicza Voja*. 1808: Pojenicza Vojni, Vojniku (130). 1861: Pojeniczá-Vojni Hu (23). 1888: Vojni-Pojenicza **Hunyadi** js (Je 729). 1913:

Pojenicavojni Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Poienița-Voinii, *Pv*, L 254 **ort. r** (138). Poienița Voinii = Su 2: 49. 1380–1854. > 1974: Poienița Voinii c. Bunila {Bunyila kzs faluja K-re} [33 D]

Pojanicza 2. Hu 2. (Vajdahunyad-ÉNy, Feresd mellett) 1482: p. *Poyanicha*. 1506, 1510: v. *Poynycza*; 1506: kenezius de =. ☞Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 126. *P -b*). 1733: *Pojénitza Tomi*, 1750: *Pojenicza Tomej*, 1760–2: *Pojenicza Tomi*, 1805: *Pojenicza Tomi*. 1808: Pojenicza Thomi, Bojatum {!} (130). 1861: Pojénycza-Tomi Hu (23). 1888: Tomi-Pojenicza Hunyadi js (Je 689). 1913: **Pojenicatomi** Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Poienița-Tomii, *Pt*, L 205 **ort. r** (138). Poienița Tomii = Su 2: 49. 1482–1854. > 1974: Poienița Tomii c. Cerbăl {Cserbel kzs faluja ÉNy-ra} [33 D]

Pojén TA (Verespatak-DK hrs) 1909: Pojén Aranyosshodol tartozéka Verespataki js. – 1909/19: Poiana, *Pojén*, v. Sohodol (137). = Su 2: 50. 1909. + 1956: *Poján*. – Sohodol-Poiana = Su 2: 139. 1956. » Sohodol. – 1974: c. Sohodol {Aranyosshodol kzs faluja DK-re} P [34 A] S [22 C]

Pojenár Za (1808) : Halmágymező Ar.

Pojenicza * Kr (Resicabánya táján, Kiskrassó mellett) 1598: pr. *Poyenicza* (Pesty: Krassó II/2. 126). – Su 2: 389.

Pojény 1. Be (Naszód-ÉNy) 1547: *Poyen*, 1550: *Poien*, 1695: *Pojen*, 1723: *Poieni* (Su). 1750: *Ponyi*, 1760–2: *Pojén*. 1808: Pojén Be (130). 1861: Pojén **Na** (26). 1888: Pojény (Pojeni) **BN** Naszódi js (Je 583). 1913: Pojény BN vm (Az). – 1909/19: Poieni, *Pojeny*, L 593: r 570 (137). > Poenile Zagrei = Su 2; 49. 1547–1854. > 1974: Poenile Zagrei c. Zagra {Zágra kzs faluja É-ra} [13 B]

Pojény 2. Bi 1. (Belényes-DK, a Fekete-Körös j. o. mellékvize partján) 1587: *Alsopöen*, 1600: *Alsopöyn* (Jakó 325) román település. 1692: *Also Poyen* (Mezősi 117). XVIII: **Ortodox fatemplom**. 1808: Pojen (Alsó-), Pojenyile de zszos (130). 1851: *Alsó-Poény*, 384 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Urb. szántó 250, rét 150, legelő 200, majorsági erdő 250 hold. F. u. a váradi görög **püspök** (Fé 3: 244). 1888: Alsó-Poeny Belényesi js (Je 208). L 1910: 594; 1956: 674 (Le). 1913: **Alsópojény** Bi vm (Az). – 1909/19: Poenii-de-jos, *Alsópoeny*, L 471: r 465 (138). = Su 2: 52. 1587–1913. – 1974: c. Buntești {Bontosd kzs faluja K-re} [21 C]

Pojény 3. Bi 2. (Belényes-DK, a Fekete-Körös j. o. mellékvize partján) 1587: *Felsepöen*, 1600: *Felsepöyn* (Jakó 325) szintén román település. 1692: *Felső Poyen* (Mezősi 117). 1808: Pojen (Felső-), Pojenyile de szusz (130). 1851: *Felső-Poény*, 769 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Urb. szántó 300, rét 200, legelő 300, majorsági erdő 1500 hold. F. u. a váradi görög **püspök** (Fé 3: 245). 1888: Felső-Poeny Belényesi js (Je 325). 1913: **Felsőpojény** Bi vm (Az). – 1909/19: Poenii-de-sus, *Felsőpoeny*, L 723: r 706 (138). = Su 2: 52. 1587–1913. – 1974: c. Buntești {Bontosd kzs faluja K-re} [21 C]

Pojény 4. Hu (Hátszeg-DNy, a Demsus felső völgyében) 1360: *Pojeny*; 1436: p. *Polyen* in d-u de Ha.; 1518: *Poyen*. Demsusi ~ Morsinai, Kernyesdi, Brezovai, D. Árka-birtok (Cs 5: 126). 1505.I.27.: *Poyen* Pestyényi-birtok (KmJkv 3331). 1600: *Poen* (Ve: Doc. VI. 3). 1750: *Pojenele*, 1760–2: *Poeny*. 1808: Pojén, Pojáná ~ Pojény (130). 1861: Pojeny Hu (23). 1888: Pojén (Pojeny) Hátszegi js (Je 582). 1913: Pojény Hu vm (Az). – 1909/19: Poieni, *Pojeny*, L 286: r 285 (137). > Poeni = Su 2: 49. 1360–1854. > 1974: Poieni c. Densuş {Demsus kzs faluja DNy-ra} [43 B]

Pojény Kr : Ruszkató KrSzö.

Pojnicza KSz/Köv (1808) : Kismező SzD.

Póka To (Marosvásárhely-É) 1323: t. *Poukateluke*; 1332-7: **sacerdos** de *Poucatelky*; egyházas hely magyar lakossággal 1397: p. *Poka*; 1472, 1494: *Pokafalwa*; 1512: p. *Poka*. Pókai, P. Detrehi és Huszár, P. Kis, Nemes, Sarmasági, Sidó, Szilágyi, Török, Faragói, Radnóti Bogáti s más köznemes birtoka (Cs 5: 727). 1440.III.29.: *Poka*-i Péter **ü**: Szentiványi János (KmJkv 223); 1451.V.11.: *Poka*-i néhai László leánya: Erzsébet *Poka* és Bala birtokbeli részeit 200 Ft-on zálogba

adja saját férjének: Vajdaszentiványi Jánosnak, testvérének: Ferencnek, s Vajdaszentiványi Mátyás fia Lászlónak (956); 1469.III.3.: *Poka*-n Szentpáliak részirtokosok (1847); 1473.VIII.30.: *Poka* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1478.I.I.: fogott bírák közbenjárására Pókai János és Újbudai Esztényi Gergely 1476.XI.13-án Gyaluban 1477.III.30-án, VI.24-én és XI.13-án három részletben fizetendő 40 arany Ft ellenében megbékélt ugyan Várcai Vayda Mihajjal, aki megölte atyjukfiát: Pókai Tamást, minthogy azonban Vayda az utolsó terminusig csak 33 Ft-ot rótt le, 66 magyar arany Ft bírságon marad (2253); 1480.IV.8.: *Poka*-i Gál, Sámsondi Nemes Györgyné: Ágota, *Poka*-i Szalai Balázné: Orsolya Bala prédiában lev részeiket, a kúriukhoz tartozó 32 kaszaalja szénafüvével együtt 300 Ft-ért eladják Madarasi Jánosnak (2298); 1482.I.30.: *Poka*-i Szilágyi Imre választott bíró volt Mócsiak osztályán (2337). Ld még KmJkv II. 1010. **1587**: *Poka*. – E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 68). & 1638–52 Kolozsmonostor: Pókai Péter Ákosfalvárul jött ide ezelőtt 16 esztendővel (Gyalu 28. stb). 1733: *Pauka*, 1750: *Poka*. 1808: Póka (130). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 583). *1888: **Tavaszy Sándor** író, teológiai tanár, 1935-től **ref. püspökhelyettes** (– 1951). 1913: Póka MT vm (Az). – 1909/19: Poca, Póka, L 655: r 122; m (136). > Päingeni = Su 2: 29. 1323–1854. – 1974: c. Glodeni {Marossárpatak kzs faluja ÉNy-ra} [24 A]

Pókafalva (Ládnok, Kisebbkerecsnek, Duae Turres, Zwei Törnen) Fe (Szerdahely-ÉK) [**1272–90**]: p-m *Pokafalua*, que tunc *Ladnuk* et *Kyssebkerethnuk* vocabatur (Gy). =: ≈ (Er I. 322); 1299: Kerecsnek határai (589/6). 1309: Jacobus **plebanus** de *Duabus Turribus*; 1313: t. f-rum *Pouka Cheuturn* vocata; 1328: comes Henningus de v. *Poka*; 1332–5: Pertramus de *Duabus Turribus*, Johannes de ≈; 1347: p/v. *Pokafolwa* alias *Ladnuk* et *Kyssebkerethnuk*; 1478–80: *Czwen Turren* (Scheiner 149). Ládnokot IV. László király adományozta Pál apoldi plébánosnak és öccsének, *Poka*-nak, akik ekkor még nemtelenek és birtoktalanok voltak. 1313-ban Gergelyfája határleírásában Póka fiai birtokának mondják. 1328-ban Pókafalvi Henning comes királyi ember. Plébánosa 1309-ben a springi dékánátushoz tartozó kiközösített papok sorában szerepel. Utóda 1332 I: 1 lat, 1332 II: 37, 1334 I: 20, 1335 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 181). 1460.VI.30.: *Pokafalwa*-i Kereki László **ü**: Korpád (KmJkv 1451); 1493.VII.22.: *Pokafalwa*-i Kereki Péter 20 Ft-on zálogba vesz Ecsellő és Kisenyed birtokbeli részeket Iklódi Benedektől (2881); 1523.X.27.: Bolyaiak, Vizaknaiak s mások tiltják *Pokafalwa* s más birtokbeli részek megszerzését (3961). Pókafalvi Becsky György fe: Sajókeresztúri Keresztúri Borbála; fiuk: Becsky Zsigmond I. Rákóczi György fj étékfogója (Gyalu 102). 1808: Pókafalva h., *Thornen* vel *Pocken* g., *Póká* val. 1861: ≈, *Peuka* AF (6). 1888: ≈ (Törnen, *Peuka*) **AF** Kisenyedi js (Je 583). 1913: Pókafalva AF vm. – 1909/19: *Pauca*, *Pf*, *T*, *L* 1331: r 829; n, m (131). = Su 2: 31. 1309–1854. + 2: 361. *Laadnuk*. [35 A]

Pókatornya Ar (Csánki 777) : Mátyustornya másik neve; ld ott.

Poklandfalva Cs 1567: Pokland ffalwa mint (Csik)Szentkirály tízese 11 kapu (Venczel 35).

Poklisa 1. Hu 1. (Hátszeg-DNy) 1447: p. *Poklise* in d-u de Ha.; 1489: *Poklysa*; 1514: ≈. 1447: felét Kendefiek kapták Hunyadi kormányzótól; utóbb Kenderesi; Kernyesdi, Brezovai, Zajkányi ~ Móré-birtok (Cs 5: 127). 1733: *Poklisa*, 1750: *Poklosch*. 1808: *Poklisa* (130). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Hátszegi js (Je 583). 1913: *Poklisa* Hu vm (Az). – 1909/19: *Pâclişa*, *Poklisa*, L 278: r 241; m (129). *Pâclişa* = Su 2: 28. 1447–1854. – 1974: c. Toteşti {Totesd kzs faluja D-re} [43 B]

Poklisa 2. Hu 2. (Vajdahunyad-NyDNy) 1733: *Peklisa*, 1750: *Paklische*, 1760–2: *Poklisa*. 1854: *Lelesz* (Su). – *Pîclişa* = Su 2: 44. 1733–1854. » *Lelese* {*Lelesz*} [33 D]

Poklosi * Ar (Fejéregyház és Fiútelek táján; Simánd-D) **1256: Puklussy** (Er I. 222). 1274: *Poklosy*. A Csanád-nem birtoka; az 1256-i és az 1274-i osztálylevél szerint Vaffa fiainak ill. a Makófalviak őseinek jutott (+1247, +1256, 1274. Gy 1: 183). 1256: *Puklussy* (Cs 1: 780. Szurakrév). – Su 2: 389. *Puklussy*, 1247, 1256, 1274.

Poklospatak (Asztrág) Fe (Gylafehérvár-DNy hrs a Maros j. p.) **1265: Pokluspotok** (Gy). = (Er I. 255). 1266: *Lewe iobagio castri Albensis*; 1274: t. *Astrag*. A *poklos* név 'szurkos' jelentése utalhat szurokfőző (hajóépítéshez!) foglakozásra. Az ide helyezhető *Lewe* fehérvári várjobbágy 1266-ban

bevezet Gyomord (Szentimre) földbe. 1274 e. Lewe Asztrág földet birtokolta, és 1274-ben cserébe adta Hariért Jakabnak, Györgynek, Leustáknak és Benedeknek. 1265-ben az alvinciek megkapták Szász- és Magyarpad földet (a Maros bal partján) Poklospatak felé a bizerei apát földje mellett [Lámkerék?]. Az Asztrág nevet a Poklospatkon átfolyó patak neve örzi: 1912. tk: *Pär. Stragia* (Gy 2: 181). 1455.I.20.: *Poklospathaka* birtok határa miatti vita a káptalan és Máté püspök között (KmJkv 1179). 1630, 1648: Poklos (Makkai 413, 416) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Poklosch*. 1808: *Poklos* h., *Poklisa* val. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Puklisa) **AF** Alvinci js (Je 583). 1913: **Poklos** AF vm (Az). – 1909/19: Píclişa, P, L 902 ort. r (129). = Su 2: 44. 1306–1854. [34 B]

Poklostelek 1. Bi (Margitta-DNy, Micske-Ny hrs) **1213**: Bucieur de v. *Puklusteluc*; 1255: p. *Puclustelek* iuxta Berykiou; 1291–4: in *Puklusteluk*; 1332–7: Ladislaus *sacerdos* de *Puclus telek*, Michael de v. *Puklusteluk*, Nycolaus ≈ de v. ≈. 1213-ban perlekedő lakói nevében tűnik fel, amikor Bucieur vádolta Leca-t és Isou-t. 1255-ben a Geregye-nem osztozásakor Gerege fia Barabás átengedte Eecch fia Pál ispánnak. A falu 1291–4 között másodízben 18 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig 1 fertót. A pap 1332–5, 1337: évi 16 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 654). 1403: *Pokolostelege*; 1458, 1489: *Poklosteheke*. Vámhely; Súlyomkő vár tartozéka volt (Cs 1: 620). 1465.IX.24.: *Poklostehek*-i részét Bályoki Szilveszter zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677); 1485.VII.26.: Benedek frater – Péter kalocsai érsek, a Szentjogi apátság gubernátora, s egészségkonventje nevében – tiltakozik amiatt, hogy néhai Márton frater, a szentjogi egyház custosa *Poklostheke* egészbirtokot elzálogosította Bélteki Drágfi Bertalannak (2536). 1808: *Poklostelek* h., *Poklusa* val. 1851: ≈, {r} *Poklusa*, Bi vm, rónaságon, de különben szőlőhegyekkel megrakott vidéken. Lakja 509 **ref.**, 20 **rom. kath.**, 6 **óhitű**, **ref.** anyatemplommal. Határa 935 hold, ... Birtokosok {több kisnemes} (Fé 3: 246). 1888: ≈ Margittai js (Je 583). 1913: Poklostelek Bi vm (Az). – 1909/19: Pocluşe, Pt, L 706; r 4; m; 27 zs (136). Pocluşa de Barcău = Su 1: 47. 1213–1851. – 1974: c. Chişlaz {Vámosláz kzs faluja DNy-ra} [11 C]

Poklostelek 2. * KSz (Krasznaszetmíklós mellett) 1488: *Poklostehek*, 1490: pr. *Poklostelek* (Petri IV. 256). – Su 2: 387.

Poklostelke Do (Doboka-ÉNy) 1306/306: t. *Puklustheluky*; 1306: t. *Phuchlustheluky*; 1320: p. *Poclustelek*. 1306-ban e birtok felett Barsa nb. Szentmártoni László vajda perelt Kökényesréndold nb. Mykud bán fiaival: Miklóssal és Péterrel. Mivel a perdöntő párbajban Barsa nb. László vajda bajjívója győzött, az ítélkező Kán nb. László erdélyi vajda neki ítélte a földet és határát leíratta. Károly király az ellene kirobban [1316-i] lázadás után Barsa nb. Csonka László volt vajda fiaitól: Bekétől és Domokostól elkobozta és Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta (Gy 2: 84). 1458.VIII.4.: Iklódi Beke Demeter *Poklostehek* birtokbeli részét eladja Beke Benedeknek, Bálványos vár volt várnagyának (KmJkv 1304); 146.VII.25.: Iklódi néhai Beke fia Miklós *Poklothelek*-i örökös birtokrészét ... 2 arany Ft-on zálogba adja Iklódi Mártonnak (1690); 1467.X.29.: *Poklothelek* ld Szopor (1763). Ld még KmJkv I. 1009, II. 1011. 1615: *Poklostelke* (Kádár V. 459). 1733: *Poklise*. 1808: *Poklostelke* h. 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ (Puklisa) **SzD** Szamosújvári js (Je 583). 1913: **Lónapoklostelke** SzD vm (Az). – Pigleşa, Pt, L 494: r 480 (135). > 1956: Píglişa = Su 2: 44. 1306–1854. – 1974: c. Dăbîca {Doboka kzs faluja} [22 B]

Poklusa Bi (1808) : Havaspoklos.

Pokola Bi (1808) : Solymos.

Pokolfalu Te~Szö (Karánsebes-KDK, a Sebes menti úton) 1458: *Pokolfalu* (P); =: ≈ (Cs 2: 58); 1507: *Pokolfalw*; 1515: *Felső-Pokolfalu*, *Alsó-Pokolfalu*; 1537: *Pokol*; 1588: *Rien*; 1593: *Rien* alias *Pokolfalu*; 1785: *Ruen*, *Riev* (Pesty: Szörény II. 459). 1808: Ruen, Rujeni (140). 1888: Rujen **KrSzö** Karánsebesi js (Je 611). 1913: **Sebesrom** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Ruieni, *Rujen*, L 687: r 681 (148). Ruieni = Su 2: 87. 1458–1913. > Turnu Ruieni [43 A]

Pokolfalva * Za (Honctómellett: Su) 1439, 1441, 1445: *Pokafalva*; 1464, 1525: *Pokolfalwa* Világos vár tartozéka volt a körösbányai kerületben (Cs 1: 743). – Su 2: 387. Pokafalva.

Pokolpataka 1. * **Te~Kr** (Bégabalázs mellett) 1405: *Pokolpataka* (P); 1405: *Pokalpataka* Ikus 9. tartozéka (Cs 42. Ikus). 1524.II.28.: Gyulayak *Pokolpathak* birtokban (Te vm) jobbágytelket adnak zálogba Bozvári Miklósnak (KmJkv 3983. Facsád környékén). 1548: *Pokolpatak* (Pesty: Krassó II/2. 126; Cs 2: 42). – Su 2: 387.

Pokolpataka 2. * **Kr** (Nagyzorlenc mellett) 1544, 1591: *Pokolpathaka* (Pesty: Krassó II/2. 126). – Su 2: 387.

Pokol-Valcsel Hu < Gonospatak.

Polcsinost Hu < Ponconfalva.

Polen, Polin Hu < Pojen.

Polonicza Hu : Pojanica és Csernisora.

Poloszka Hu (Vajdahunyad-DNy) 1482: p. *Polostra*; 1506, 1510: v. *Polozka*. ☞Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 127). 1913: Ploszkabánya Hu Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Ploscabaia, *Pb*, v. Teliucul-de-sus (136). = Su 2: 47. 1482–1909. » Hunedoara {Vajdahunyad} [33 D]

Poltuna * **Te?Kr** (?) 1371–1372: *Poltuna* (DocVal 241). – Su 2: 387. {A Bánságban}

Polyán 1. Asz (Torda-DK, az Aranyos mellett) **1291.III.12.**: *Palanthelek* Aranyas földön (KmJkv 2). =: *Polanteluk* (Er I. 478). Al-Diód várhoz tartozó székely falu. Híres ménese és juhászata volt. **Ref. templom** (gótikus, XIV. szd), egy részét átépítették, tornya eredeti. 1441: Bakos Máté Felsőszentmihályfalván lakó özvegye Katalin (pr) *Polyan* határában *Hydegrakoskey* nevű mezőn levő kaszálója felét 25 arany Ft-ért eladja Szentmihályfalvi Péternek (KmJkv 371); 1455.IX.2.: a *Polyan*-i határon a két Rákos folyó közt elterül peres rétet és cserjést Szentmihályfalviak visszaadják Tordai Szabó Tamás feleségének (1220); 1455.IX.6.: Uőt tiltja *Polyan*-i Ferenc a Felsewreth és Alsoreth nevű rétetben levő része eladásától (1222). **1587**: *Polyan*. – E: fl. 11, A: fl. 3 den. 68. Ill. Princeps egr. Joanni Racz familiari aulico integram anno praesenti in subsidium relaxavit (Dé 70). 1635 Illyefalva (Hsz): Nagy Balázs Polianban Aranyas Szekben lakik (SzO). 1733: *Pojana*, 1750: *Polian*. 1808: Polyán ~ Poján (131). 1861: Pollyán Asz (33). 1888: A-P **TA** Tordai js (Je 217). L 1910: 1156 (m, r) (Le). 1913: **Aranyospolyán** TA vm (Az). 1930 u.: » Torda. Az 1990-es évekig beépült lakótelepekkel (Le). # Janitsek J.: *Aranyospolyán hely- és családnevei*. – 1909/19: Poiana-Arieşului, *Ap*, L 1064: r 392; m, c (137). > Poiana = Su 2: 50. 1291–1854. [23 C]

Polyán 2. Ké/Hsz (Kézdivásárhely-É 9 km; 600 m; vá) 1332: *sacerdos* de *Polyan* (Tr). 1567: *Polijan* (SzO II. 222). 1614: Polyán 88 családfő (Ké 13). 1614 és 1635: János *deák schola mester* (SzO). 1733: *Polijun*, 1760–2: *Poljan*. 1808: Polyán (Kezdi-) ~ Kezdipoján (131). 1861: Polyán Hsz (30). 1888: Polyán Hsz Kézdi js (Je 584). 1913: **Kézdiszentkereszt** Hsz vm (Az). 1937: Domokos Pál Péter itt gyűjti a *Miorița* ballada párját: *Kicsi csobánka*. 1968: kzsok; 1969 L 1535 + 4 faluja: 4195: Bélafalva 580 (2 km), Esztelnek 1102 (5 km), Kerpenyes 580 (9 km), Kurtapatak 398 (3 km) (*Kovácsna megye*, 1969). – 1909/19: Poian, *Kszk*, L 1654: r 110 (136). = Su 2: 50. 1332–1854 {1913}. [38 A]

Polyán 3. Szh (Szerdahely-D) 1488: *Flaszaw* {Flußbau} (Wa 366: 8). 1532: *Poyan* (Scheiner 106). 1733: *Pojána*. 1808: Pojána ~ Polyána (130). 1861: Pojána Szh (37). 1888: Pojána (Polyán, Poiana) **Sze** Szerdahelyi js (Je 582). 1910 L 4204. 1913: Polyán **Sze** vm (Az). – 1909/19: Poiana, *Pojána* (Polyán), L 3956: r 3926 (137). Poiana Sibiului = Su 2: 52. 1532–1854. [35 C]

Polyán 4. * BSz 1. (Alsóbagymás mellett) 1325: Polyán (Kádár V. 472). – Su 2: 388. {Ma Alsóbagymás határrésze}

Polyán 5. BSz 2. Polyán BSz (Retteg-ÉÉK) 1576: *Pollyan*, 1663: *Csicsopolyán* (Kádár II. 434). 1733: *Bojeni* [: *Pojeni*], 1750: *Pojan*, 1760–2: *Csicso Poján*. 1808: Pojána (Csicsó-), Pojen (130). 1861: Csicsó-Poján BSz (18). 1888: Csicsó-Polyán **SzD** Dési js (Je 276). 1913: **Csicsómező** SzD

vm (Az). – 1909/19: Ciceu-Poieni, *Csp*, L 648: r 622; zs (47). > Ciceu-Poieni = Su 1: 147. 1461 {?}, 1576–1954. > 1974: Ciceu-Poieni c. Căianu {Kiskaján kzs faluja ÉNy-ra} [13 D]

Polyán 6. BSz 3. (Dés-ÉNy, Galgó-ÉK hrs) 1591: *Polyan* (Kádár II. 199), 1805: *Blenkemező* seu *Pojána*. 1808: Pojana (Plenke-), Blenkepojána, Plenkepojána (130). 1861: Blenke-Poján BSz (17). 1888: ≈ (Pojána-blenki) **SzD** Nagyilomdai js (Je 245). 1913: **Blenkemező** SzD vm (Az). – 1909/19: Poiana-Blenchii, *Bm*, L 778: r 701; zs, m (137). P B = Su 2: 51. 1591–1854. [13 C]

Polyána 1. * Ar (Váradja-ÉK) 1479: *Polyana* ~ *Polyna* Váradja vár 18. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 388.

Polyána Mm 1. : Havasmező.

Polyána Mm 2. (1808) : Sajómező.

Polyána 2. Mm 3. (Borsa mellett) 1913: *Polyána* Borsa tartozéka (H). – Valea Poenii = Su 2: 231. 1913. » or. Borşa [14 A]

Polyána 3. Te~Kr (Karánsebes-DNy) 1489: *Polyana* (P); =: ≈ in comitatu Sebes (Cs 2: 58); 1531: *Poyana*, 1588: *Pojana*, 1613: *Pojan* (Pesty: Krassó II/2. 124; Szörény II. 458). 1808: *Pojana* (130). 1851: *Pojen*, Kr vm, Erdélyhez közel, magas, hegyes vidéken, 4 **kath.**, 376 **óhitű** lak., anyatemplommal, szép erdővel. A Béga vizének egyik ága itt veszi eredetét. Birják Draskovics és Bogdanovics családok (Fé 3: 246). 1888: *Pojána* **KrSző** Karánsebesi js (Je 582). 1913: **Sebesmező** KrSző vm (Az). – 1909/19: Poiana, *Pojána*, L 1184: r 1175 (137). = Su 2: 51. 1489–1913. – 1974: c. Buchin {Bökény kzs faluja Ny-ra} [42 B]

Polyanicza * Te/Kr (Sebesmező mellett) 1489: *Polyanicza* in comitatu Sebes, *Polonicza* (P); =: ≈ (Cs 2: 58); 1501: *Poyanicza*, *Poyenicza*; 1613: *Polianka* (Pesty: Szörény II. 459). – Su 2: 388.

Polyáspatak * Kr (Somlyó-K) **1219:** t. *Poyaspotoc*. 1219-ben krasznaí várjobbágyok bevádolták Csolt nb. Vata fia Julát, hogy elfoglalta e földet, de ez megesküdött, hogy öröklött birtoka. Ma hn Szilágysomlyó határában K-re: *Polyás erdő* (1906. tk); közelében *Polyás patak* ömlik Percsennél a Krasznaíba (Gy 3: 519). = (Er I. 104). – Su 2: 389.

Polyen * Hu (Jóffő-Ny, Gerend, Laszó, Tisza hs táján) 1491: p. *Polyen*. ⚭ Déva vár tartozéka, Jóffő vs birtoka (Cs 5: 128). – Su 2: 388.

Pomerium Do (1333) : Hidalmás.

Pomestyénfalva * Te/Kr (Suggya: Lugos-ÉK) 1453: *Pomestienfalva* (P); 1454: *Pomestienfalwa* Suggya tartozéka Lökösfalva mellett (Cs 2: 58); 1514–1516: Pomestheny, 1597: Pomesttien, 1612: pr. Pomesteny (Pesty: Krassó II/2. 126). – Su 2: 388. {Talán Delényes mellett} {Ez Karánsebes-DNy}

Ponczonfalva Hu (Hátszeg-DNy) 1438: p. *Ponczonfalwa* in d-u de Ha.; 1482: p. *Pochynesth*; 1518: p. *Pochonfalwa*. Damsosi ~ Morsinai, D. Árka-birtok (Cs 5: 128). 1600: *Pauchinest* (Ve: Doc. VI. 3). 1733: *Peutsenesti*, 1750: *Paucsenest*, 1760–2: *Paucinesd*. 1808: Panczinesd, Banczinesd (124). 1861: Pancsinesd Hu (23). 1888: Paucinesd Hátszegi js (Je 570). 1913: Paucinesd Hu vm (Az). – 1909/19: Păucinești, *Paucinesd*, L 695: r 690 (131). = Su 2: 31. 1438–1854. – 1974: c. Sarmizegetusa {Várhely kzs faluja DNy-ra} [43 B]

Pongrácfája * Ar (Arad-Ny, a Maros j. p.) **1256:** *Pongrachfaya* és *Chenkeureme* (Er I. 222). 1274: *Pongorachteluky*; 1319: *Pangraczfaya* ... cum sylvis, fenetis, pratis et piscinis *Pongraczeureme*; 1323: *Pangraczfaya*. A Csanád nemzetség birtoka: Pf és Pt az 1247-i és 1256-i osztálylevél szerint a névadó Kelemen fia Pongrácnak jutott, s leszármazottai, a Telegdiek bírták Pf-t 1319 után is. Pt 1274-ben Vaffa utódai kezén van s a Tömpösiek őseinek jut osztályrészüil. *Pangracz* falut 1494-ben Szárcaháza mellett említik (+1247, +1256, 1274 ... Gy 1: 183). 1256: *Pongrachfaya* prope Morusium; azonos lehet vele 1486, 1487, 1495: *Pongracz*, ugyancsak a Maros vidékén (Cs 1: 777). – Su 2: 383. Pangrachfaia, 1247–1486.

Pongráctelke * **Ar** (Csenkeörvénye környékén) **1274**: *Pongorachteluky* (Er I. 334). Ld Pongrácfája.

Pongvatelek * **Ko** (Csánki) : **Ponyvatelek**.

Ponor 1. Bi (Barátka-D) 1808: Ponor (131). 1888: ≈ Élesdi js (Je 584). 1913: **Körösponor** Bi vm (Az). Ld még Remetelórév (Az). – Ponoarä = Su 2: 55. 1909, 1913. [21 B]

Ponor, Loroponorremec Bi : Lórév: Remetelórév.

Ponor 2. Fe (Torockó-DNy) 1648: *Ponor* (Makkai 416) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Ponor*, 1750: *Vallye*. 1808: Ponor (131). 1861: Ponor, Ponorel AF (6). 1913: **Nagyponor AF** vm Nagyenyedi js (Az). – 1909/19: Ponor, *Ponor*, L **1136 ort. r** (138). = Su 2: 55. 1648–1854. [22 D]

Ponor 3. Hu (Hátszeg-DK, Puj-K hrs a Sztrigy mellett) 1404: p. *Ponor* ... in pert. castris nostri (**regis**) Hatzak; kenesiatus in p. *Ponor*, ... ; 1408: Stephanus f. Leel de *Ponor* volahus de Haadzak ... keneziatu p-is *Ponor*; 1519: nobiles p-is ≈; 1520: p. ≈. Kendefi, Kenderesi, Ponori, P. Török és Román; rb. Borbátvizi, Bv. Oláh. 1453: rb. ♂Déva vár tartozéka, 1506, 1510: ♂Hunyadvár tartozéka. Jbn 1501: St. Therze (Cs 5: 128). 1784.XII.5.: a Hora-lázadás Ponoron és Ponor-Ohábán történt eseményeiről is szól Petrik János alszolgabíró Ponorról írt levele. 1808: Ponor (Nagy-) (131). 1861: Ponor Hu (23). 1888: ≈ Hu Puji js (Je 584). 1913: Ponor Hu vm (Az). – 1909/19: Ponor, *Ponor*, L 525: r 488; m (138). = Su 2: 55. 1404–1854. [44 A]

Ponor 4. Za (Abrudbánya-ÉÉNy, a Kis-Aranyos völgyében) 1770: *Ponor*. **G. kat. fatemplom** (1727). {Le !?} 1808: Ponor (131). 1854: Ponor (Kis-Ponor), Ponorel (Bul. 100). 1861: ≈, Ponorel AF (6). 1888: Ponorel (Kis-Ponor) **TA** Topánfalvi js (Je 585). L 1910: 1872 (r), 1992: 1171 (Le). 1913: **Aranyosponor TA** vm (Az). – 1909/19: Ponorel, *Ponorel*, L 1771: r 1745; c (138). = Su 2: 55. 1854 {1913}. 1974: c. Vidra {Alsóvidra kzs faluja} V [21 D]

Pons Thom(a)e Za (1241) : Tamáshida.

Pontinász BSz (Bethlen-É) 1601: *Poltinacz* alias *Vyfalw*, *Pontinicza*; 1612: *Pontinacza* (Kádár V. 472). 1665 körül Pontinászáról 60 román család széledt le az elpusztult falvakba (Torma It.; Jakó 1943). 1733: *Pontinásza*, 1750: *Paltiassa*, 1760–2: *Paltinyásza*. 1808: Pontinásza (131). 1861: ≈, Pojána BSz (19). 1888: Pontinásza (Paltineasa) **SzD** Bethleni js (Je 585). 1913: **Jávörvölgy SzD** vm (Az). – 1909/19: Páltineasa, *Pontinyásza*, L 150: r 147 (130). = Su 2: 29. 1601–1854 {1913}. – 1974: c. Spermezeu {Ispánmező kzs faluja, K-i hrs} [13 D]

Pontuskó Bi (Belényes-NyÉNy) 1552: *Ponthuskew* (Jakó 321). 1808: Petrány (127). 1851: ≈, Bi vm, hegyes-völgyes vidéken, 486 **g. kath.** lak., anyatemplommal. Vize egy patak, s a Fekete-Körös. Nyugoti oldalán egy meredek sziklahegy Pontuskónek nevezetik. F. u. a váradi görög **püspök** (Fé 3: 232). 1888: ≈ Belényesi js (Je 576). 1913: Pontuskó Bi vm (Az). – 1909/19: Petrani, *Petrány*, L 587: r 583 (133). = Su 2: 38. 1552–1913. – 1974: c. Pocola {Biharpoklos kzs faluja Ny-ra} [21 A]

Pony * **Csa** (Egres-DNy) **1230**: in par. Chenadiensi v. *Pony*. Várbirtok volt, melyet II. Endre király Csák nb. Miklósnak adott, de tőle 1230-ban Béla herceg visszavette. 1232-ben II. Endre újra odaadta Miklósnak (Gy 1: 867). – Su 2: 388.

Ponyászka KrSzö (Anina-DK) 1888: Ponyászka, telep (t) Bozovics **KrSzö** (Je 585). – 1909/19: Poneasca, *Ponyászka*, v. Bozoviciu (138). = Su 2: 55. 1909. – 1974: c. Bozovici {Bozovics kzs faluja É-ra} [42 D]

Ponyvás Sza 1888: Ponyvás psz (t) Csomaköz Sza Nagykárolyi js (Je 585).

Ponyvatelek * **Ko** (Fráta hr) 1331: t. *Ponuateluk*. 1331-ben Frátai Miklós Fráta negyedével együtt Ponyvatelke felét két leányának adja. Magyarfráta határában feküdt (Gy 3: 368). 1331: t. *Ponuateluk*; 1348: pr. *Pungwateluk*. Frátaiak és Novajiak birtoka (Cs 5: 395). – Su 2: 388.

Popesd Hu (Déva-DNy) 1733: *Popesti*. 1760–2: *Popesd*. 1808: Popesd, Almás ~ Papalmás (131). 1888: Popesd Dévai js (Je 585). 1913: Popesd Hu vm (Az). – 1909/19: Popești, *Popesd*, L 330: r 328 (139). = Su 2: 55. 1491: Papesd {Cf. Csánki!}, 1733–1854. [33 D]

Popesty AF (Gyulafehérvár-ÉNY 1956: *Popesty* Havasgáld tartozéka. – Popești = Su 2: 55. » Întregalde.

Poplaka Sze (1888) : Paplak.

Popova * **Szö** (Orsova táján) 1590: pr. *Popova* (Pesty: Szörény II. 461). – Su 2: 388.

Porc Kr (Somlyó-Ny, a Margittai út j. o.) 1477: *Porczallya* poss. **Walahicalis**. Személynévben: *Porczy* (Cs 1: 584); =: *Porczallya*, **Oláh-Porczallya** (Petri IV. 260). 1478.I.29.: *Porczy*-i Péter **üv** (KmJkv 2261); 1537.IV.28.: *Porchyallya*-i néhai Porchy András fia István az anyjáról reá szállott bényei (Kü vm) birtokrész, a Küküllőre épített malommal együtt, 50 Ft-ért eladja Nagyfalusi Baksa Demeternek (4604). 1649: *Portsallya* (Petri). 1808: Porcz, Portzen, Noszát (131). 1888: Porcz (Portiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 585). 1913: **Porc** Szi vm (Az). – 1909/19: Porç, *Porcz*, L 384: r 336; zs, m (139). = Su 2: 56. 1477–1854. – 1974: c. Marca {Márkaszék kzs faluja É-ra} 11 D]

Porcesd Sze < Disznójó.

Porcsogó * **Sza** (Szatmárszadány-K) 1388, 1411: Böszörménytelke és *Porchogo* vagy *Malkatheleke*. 1388-ban lakatlan pusztaként tűnnek fel; Szatmár városa a szomszédokkal pert folytat érettük (Maksai 120. Böszörmény). – Su 2: 388. 1411.

Pordány(monostora) Csa (Nagyszentmiklós-ÉNY) 1247: ses. in *Pradanmunustura*; 1337: p. *Paradan*. A Csanád-nem Telegdi ágának birtoka, melyen monostor állt. 1247-ben Pongrácnak telke volt itt; 1256-ban és 1285-ben Pongrácé ill. fiaié. 1337-ben Fülöp részét kivéve megosztották a Telegdiek és Makófalvia közt (Gy 1: 867). 1256.XII.17.: *Paradanmonustura* (Er I. 222). 1337: *Pardan*, 1360: *Paradan*, 1453: *Pordan* (Cs 1: 701). 1647: *Pordani*, 1662: *Pordán*, 1701: *Pordany* (Borovszky: Csanád II. 498; Torontál 106). 1808: *Porgány* h. 1913: **Porgány Tt** vm Nagyszentmiklói js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Porgani, *Porgány*, L 1273: r 75 (139). > Pordeanu = Su 2: 56. 1247–1851. [30 B]

Pordány * **Te** (Detta táján, Krassófüzes és Oszkola közt) 1410: *Prodan*; *Keethpordan* Oszkola kerületben (Cs 2: 54. Oszkola). – Su 2: 389. Prodan.

Pordoy Asz (meghatározhatatlan fekvésű település) 1291.III.12.: *Pordoy* Aranyas földjén (KmJkv 2); 1291: ≈ (Er I. 478). – Su 2: 388. 1291 terra Pordoy. {Torda-Ny}

Porháza * **Sza** (Vasvári mellett) 1431, 1466: *Porhaza*. A Károlyi-rokonság pusztája. Hn 1431: Altalberek, Azthaghel. Ma Porháza tanya (Maksai 197). – Su 2: 388. 1431.

Porhó KrSzö (1913) : Parhó Te.

Porhoba * **Te** (Resicabánya táján, Zsidovin mellett) 1370–1372: *Porhuna* (DocVal 241). 1444: *Porhoba* Zsidóvár 33. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár; 58. Poroba). – Su 2: 390. 1370, 1444.

Pórkerec KSz (Zsibó-ÉK) 1543: *Porkerecz*; 1553: *Pokoricza*; 1566: *Pwrkerecz*, *Purkerech*, *Purkerecz* (Kádár V. 487). 1733: *Purkeritz*, 1750: *Porkeresty*, 1760–2: *Purkeretz*. 1808: *Purkurecz* **Köv** (133). 1888: *Purkerecz* (Purkeretiu, Purkariu) **SzD** Nagylondai js (Je 591). 1913: *Pórkerec* SzD vm (Az). – 1909/19: Purcăreț, *Purkerecz*, L 463: r 442; zs (141). = Su 2: 63. 1543–1854 {1913}. – 1974: c. Letca {Letka kzs faluja É-ra} [12 B]

Porkura Hu (Algyógy-ÉNY) 1733: *Porkureny*, 1750: *Porkure*, 1760–2: *Porkura*. 1808: ≈ (131). 1661: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Algyógyi js (Je 585). 1913: *Porkura* Hu vm (Az). – 1909/19: Porcurea, *Porkura*, L 459: r 433 (139). > 1964: Vălișoara = Su 2: 241. 1733–1964. – 1974: c. Balșa {Balsa kzs faluja ÉNy-ra} [34 A]

Porsinfalva * Te (Temesrékás táján) 1472: *Porsynfalwa*, 1473: *Prwsinfalwa*, 1489: *Porsonfalwa* ~ *Prosynfalwa* Rékás város 5. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás; 58: Prusinfalva). – Su 2: 388.

Pórszékely * Ar (Szentandrás mellett) 1466–78: p. *Porzekel*. Szentandrás és Gyarak közt említik (Cs 1: 777). – Su 2: 388. Porzakal {!}

Porta Orientalis 1. 540 m magas hágó Miháld (Mehádia) és a Temes-völgy között (IskAtl).

Porta Orientalis 2. 1888: *Porta orientalis* {!} vasúti állomás (t) Teregova **KrSzö** (Je 586).

Portelek Sza (Nagykároly-D) 1270: t. *Pur* (Tr). 1354: *Purtelek*, *Purteluk* (M). 1366: *Portelek*, 1470: *Porthelek* (Cs 1: 483). A falu az érmelléki gyepű telepsorába illeszkedik; Iriny gazdáival kimutatható kapcsolatukból a Portelekiek várjobbágy eredetére lehet következtetni; a Kusalyi Jakcsok szereztek még itt korán birtokot (Maksai 197). 1450.V.20.k.: *Porthelek*-i György vallomást tesz Nádasd birtokot illető perben (KmJkv 833); 1459.X.4.: *Porthelek*-i Mihály ü: Béltek (1376); =: Uő ü: Bideskútiak (1379); 1482.V.19.: Uő ü: Keresztúr (2366). 1808: *Portelek* (131). 1851: ≈, Sza vm, 10 **romai**, 560 **g. kath.**, 14 **ref.**, 38 zsidó lak., g. kath. anyatemplommal. F. u. Luby, Zimán, Irinyi s m. t. (Fé 3: 253). 1888: ≈ Nagykárolyi js (Je 586). 1913: *Portelek Sza* vm (Az). – 1909/19: *Portelec*, *Pórtelek*, L 512: r 461; zs, m (139). > *Portița* = Su 2: 56. 1270–1851. – 1974: c. Tiream {Mezőterem kzs faluja D-re} [11 A]

Portus Fe (Gyulafehérvár mellett) 1648: *Portus* (Makkai 415) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Portus* (Maros-) ~ *Váradgya* (Alsó-, Felső-), *Salzporten*, *Oárdá* ~ *Várdá* (131). 1825: *Portus Murusii*, 1835: *Portus Marus* (Su). 1861: *Maros-Portus* AF (6). » Gyulafehérvár. – *Oarda de Jos* + *Oarda de Sus*: *Oarda* + 1909-19: *Partoș*, *Marosportus*, v. *Alba-Iulia* (131). = Su 2: 27. 1648–1854.

Porumbák-patak 1808: *vallis+rivulus* *Porumbakuluj Valle Fo-v* (132). – *Porumbac*

Porumbák 1. Fo (Szeben-K, a Fogarasi út mellett, az Olt b. p.) 1466: *Porombak* (Le). 1546: *Warembach*, 1550: *Warmbach* (Scheiner 109). 1589: *Also Porumbak*, *Porumbak* (Ve: Doc. III. 162). Bethlen Gábor itt üvegfuó műhelyt létesített, ahol velenceiek dolgoztak; I. Rákóczi György és Loránffy Zsuzsanna birtokközponttá fejlesztette (Le). 1643 tavaszán itt töltötte mézesheteit II. Rákóczi György Báthory Zsófiával. Apafi fejedelem kedvelt tartózkodási helye 1680-ban került Bornemisza Anna gondozásába; a birtokon udvarház, kertjében „cifrán épített filegoria“ állt. Az uradalomhoz 1680-ban 532 jobbágy tartozott. 1720–30 táján Apor Péter a porumbáki kortyogós üvegekről ír. Losonczi István is dicséri a *Hármas Kis Tükör*-ben Alsó- és Felsőporumbák üvegghutáit (Bisztray Gy. Fogaras 98-99). 1733: *Also-Porumbach*. 1808: *Porumbák* (Alsó-), *Porumbach*, *Porumbaku de dzsosz* (131). 1861: A-P Fo (25). 1888: A-P Alsóárpási js (Je 208). L 1910: 1459 (r, m); 1956: 1396 (Le). 1913: **Alsóporumbák** Fo vm (Az). – 1909/19: *Porumbacul-de-jos*, *Ap*, *Unterporumbach*, L 1454: r 1369; m, n, zs (139). = Su 2: 56. 1546–1854. > *Porumbacu de Jos* [36 C]

Porumbák 2. Fo (Alsóporumbák-D) 1559: *Felső-Porumbak* (Su). 1632: *Felseö Porumbak*, 1637: *Felseo Porumbak* (Makkai 467, 481) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Felső Porumbach*, 1750: *Felső Porumbák*. 1808: *Porumbák* (Felső-), *Porumbach*, *Porumbaku de szusz* (131). 1861: F-P Fo (25). 1888: F-P Alsóárpási js (Je 325). 1913: **Felsőporumbák** Fo vm (Az). – 1909/19: *Porumbacul-de-sus*, *Fp*, *Oberporumbach*, L 1822: r 1692; c, n, m (139). = Su 2: 56. 1546, 1550 {!}, 1559–1854. > *Porumbacu de Sus* [36 C]

Porzson Kr (Facsád-ÉNy) 1761: *Boverschina*; 1785, 1796: *Poversina* (Pesty: Krassó II/2. 130). 1808: *Poversina* (132). 1888: *Poverzsina* **KrSzö** Facseti js (Je 587). 1913: *Porzson KrSzö* vm Facsádi js (Az). – 1909/19: *Povârgina*, *Poverzsina*, L 441; r 432 (140). *Povîrgina* = Su 2; 59. 1761–1913. [32 D]

Pósa 1. Bi (Várad-DDNy) 1291–4: in *Posalaka*; 1319: t-m seu p-em *Pausam* vocatam, ... p. *Pausa*; 1332–7: Johannes **sacerdos** de v. *Pasa*. 1291–4 között papja 1 unciát ad a püspöknek. Örökös nélkül elhalt ember birtoka volt, melyet Károly király 1319-ben Hontpázmány nb. Gergely fia István királyi apródnak adott Som és Somogy nevű tartozékaival együtt. Papja 1332–7: évi 16

gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 655). 1319: *Posa*, 1482: *Pousa* (Cs 1: 620). 1808: *Pósa* vel *Poósa* h., *Pausa* val. 1851: ≈, Bi vm, dombos és völgyes helyen, 348 n. e. **óhitü**, 17 r. **kath.** lak., óhitü anyatemplommal. Határa 3000 hold, ... Birják a Stépán és Györffy örökösök, Sántha, Kurányi, Meszner, Körtvélyesi és Aulich családok (Fé 3: 254). 1888: ≈ (Poósa) Központi js (Je 586 & Markovics és Krizsár tanyák). 1913: **Váradpósa** Bi vm (Az). – 1909/19: Păușe, *P*, L 473: r 376; m (131). Păușe = Su 1: 32. 1291–1913. – 1974: c. Nojorid {Nagyürögd kzs faluja D-re} [20 B]

Pósa 2. Do (Zilah-DK, az Egregy bp-i úton) 1474.X.10.: Iklódi Dési János *Posa*-i két jobbágytelke cserében Hidalmási Kántor Pálhoz kerül (KmJkv 2162); 1491.VI.14.: Bánffy Ferencné Dobokai Katalin tiltja Iklódi Dési Pétert *Posa* birtokbeli ősi része bitorlásától (2730); 1554.V.10.: néhai Dési János és Péter *Posa* nevű egészbirtokát Iklódi Nyujtódi István átengedi Bánffy Pálnak és Miklósnak (5304). 1558: *Posa*, 1642: *Possa* (Petri IV. 257). 1733: *Pausa*, 1750: *Poja*, 1760–2: *Pósa*. 1808: Pósa ~ Poósa (132). 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ (Poósa) **Szi** Zilahi js (Je 586). 1913: **Egregypósa** Szi vm (Az). – 1909/19: Păușe, *Pósa*, L 547: r 458; zs, m (131). = Su 2: 32. 1558–1913. – 1974: c. Românași {Alsóegregy kzs faluja DNy-ra} [12 C]

Pósafalva * Te (Temesrékás mellett) 1365–1420: tres ville in capite Rekaspatak existentes *Possafalwa*, Bratizlofalwa, Padefalwa (Cs 58. Pósafalva). – Su 2: 388. 1365.

Pósalaka Bi (Telegd-K hrs a Sebes-Körös b. p.) **1291–4**: in *Pousalaka*; 1308: *Posalaka*. A Csanád-nem birtoka, mely az 1308-i osztozáskor Tamás fia Pongrácnak jut. A falu 1291–4 között másodízben 10 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 655). 1308: Csanád nb. Tamás comes fiai megosztottnak birtokaikon, köztük *Posalaka*-n is (An 2: 466). 1808: *Pósalaka*. 1851: ≈, Bi vm, a Sebes-Körös lapályos völgyében. Lakja 418 **ref.**, anyatemplommal. ... a Sebes-Körös és Medves nevű patak határát gyakran károsítják. Birják özv. gr. Haller Lászlónő, Bölönyi Károly, Desewffy Ignácó, Lászlóffy János utódai (Fé 3: 254). 1888: ≈ Bi Központi js (Je 586 & Vay rét psz). 1913: Pósalaka Bi vm (Az). **Ref.** ehk 2001: – / 4 / -4. (PaK, 2002.1). – 1909/19: Pușlaca, *Pl*, L 540: r 52; m (141). > Poșalaca = Su 2: 58. 1291–1851. > Poșoloaca [11 C]

Pósattelke * KSz (Menyő és Szilágyszeg környékén) 1505.II.9.: *Posathelke*, más néven *Bodolothelke* (KmJkv 3338). Ld Bodolótelke.

Pósatövise * Bi (Pelbárthida-ÉK) **1277**: *Posa*; 1308: p. *Paussathyuisse* iuxta Berukyo; 1313: p. *Possathyuisse* ... ins. Kerthweles iuxta *Possathyuisse*. A Gutkeled-nem birtoka, Pelbárthida tartozéka. 1277-ben e nb. Tyba fiai és rokonsága átengedi a rokon Kozma fia Kozmának. 1308-ban Kozma három leányának ígéri, ha fia magtalanul halna meg. 1313-ban viszont e földet és a Körtvélyes sziget felét leányának, Klárának: Beke körösszegi várnagy feleségének adja. *Körtvélyes* ma hn Pelbárthidától ÉK-re (Gy 1: 655). – Su 2: 388. 1313.

Posorta Fo (Fogaras-DNy) 1601: *Possorita* (Ve: Doc. VI. 378). 1630: *Posorita*, *Posoricza*; 1677: *Posoritza* (Su). 1750: *Posorata*. 1808: Posorita (132). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ Fogarasi js (Je 586). 1913: Posorta Fo vm (Az). – 1909/19: Pojorta, *Posorta*, L 415: r 411 (138). = Su 2: 54. 1601–1854. – 1974: c. Lisa {Lésza kzs faluja ÉK-re} [36 D]

Póstelke 1. * Do 1320: p. *Pouus theleke*. Zsombor nb. Mihály fiai bírták; sorsa azonos Fodorházáéval. Fodorháza és Solyomkő táján feketett (Gy 2: 85). =: *Pouustheleke* (Kádár V. 476). – Su 2: 389. {Magyarköblös határába olvadt.}

Póstelke 2. * KSz (prédium Keresztúr határában) 1447: *Postheleke*, 1450: pr. *Postelke* (Petri IV. 263). 1447.VII.18.: *Posthelke*-n Keresztúriak részbirtokosok (KmJkv 617); 1449.V.30.: Keresztúriak tiltják az eldükrl, néhai Konya Farkasról rájuk szállott Postelke prédium jogtalan használatát (701); 1450.VII.17: Mindszentiek tiltják *Postelke* prédium eladományozását (865); 1452.I.29.: *Posthelke* miatti vitájukban részbirtokosok kiegyeznek (1003). – Su 2: 388. Postheleke, 1447, 1450.

Poszáta * Te~Szö (Orsova mellett) 1419: Datum in *Pozata* cis Danubium prope castrum nostrum Orswa (Cs 2: 58. Poszata). – Su 2: 389.

Poszporafalva * Te (Lugos táján) 1447: *Pozparafalwa*, 1462: *Pozporafalwa* Doboz 14. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 389. 1462.

Potingány Hu (1888) < Patingafalva Za.

Potok ~ Pottok Kr : Harampatak KrSzö.

Potokul * Kr (Krassóvár mellett) 1598: *Potokul* a. n. *Zpenzwracz*, =: predium *Zpenzuracz* (Pesty: Krassó II/2. 213; Pesty: Szörény II. 465). – Su 2: 389.

Potorest * Bi (Belényes táján) 1692: *Pothoresti* (Mezősi 116). – Su 2: 389. {Talán Pantasa mellett}

Potyáz * KSz (Krasznamihályfalva határában) 1464: *Pothiaz*, 1489: *Pothyastelek* (Petri IV. 262). 1491.V.5.: Újnémeti Lászlóné Mihályfalvi Anna *Pothyaz* nevű prédiát eladja Bőnyeiéknek (KmJkv 2722-3). – Su 2: 388.

Pottyond Cs (Szereda-K) 1808: Potyond (132). 1850: Potyánd (StTr). 1861: Pottyánd Cs (31). 1913: Pottyond Csik vm Kászonalcsiki js (Az). – Potiond = Su 2: 58. 1850, 1854. – 1974: c. Amășeni {Csikménaóság kzs faluja ÉNy-ra}[25 D]

Poversina Kr (1808) : Porzson.

Poznan Fe (elírás miatt azonosíthatatlan település, hihetőleg Fehér m-ben) 1219: Amikor Neuca [erdélyi] vajda a Béd falubeli Lőrincet a fehérvári káptalan ellenében [való bizonyítás végett] *Poznan* faluból való Lőrinc poroszlóval tüzesvas-próbára küldte, [alperes] Lőrinc kiegyezett a káptalannal abban, hogy fizet neki 12 márkát, és a tőle követelt szolgát visszaadja testvérének: Miklósnak, ha az hajlndó letenni az esküt. Ha ezt elmulasztaná, a szolgát köteles visszaadni [Béldi] Lőrincnek (Er I. 98).

Pozsáros 1. * Te 1. (Horogszeg mellett) 1408: *Kysposarus*, 1462: *Kyspozarus* (Cs 2: 58. Posáros). – Su 2: 360. {Nagykomlós mellett}

Pozsáros 2. * Te 2. (Horogszeg mellett) 1408: *Naghposarus*, 1462: *Naghpozarus* (Cs 2: 58. Posáros. Horogszeg határosai voltak). – Su 2: 375. {Nagykomlós mellett}

Pozsárostó * Te (Temesrékás táján) 1459: *Posarwstho* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri).

Pozsga 1. Ar (Zám-DNy, a Maros D-i p.) 1366: *Posga*; 1508, 1455: *Posoga* (Cs 1: 777); 1366: *Posga* a Csanád nb. Telegdiék birtoka; 1455: p. *Posoga*; 1468: p. *Posaga*. Dieneseké volt; 1508: Telegdiék újadományul kapják (Cs 5: 128. Pozsoga Hu). 1545.I.11.: *Posga*-i Péter tordai ágostonos perjel (KmJkv 4847); 1553.IX.1.: Posgay István Harinai Farkas familiárisa Katona faluban (5228). 1592: *Posogha*, 1690–1700: *Posogo*, 1785: *Boschoga* (Pesty: Krassó II/2. 127). 1808: Pozsoga, (i) Poxoga Kr (132). 1888: Pozsoga **KrSzö** Marosi js (Je 587). 1913: Pozsga KrSzö vm (Az). – 1909/19: Pojoga, *Pozsoga*, L 797: r 779 (138). [33 A, C]

Pozsga 2. * Bi (Cseszvára mellett) 1508: *Posga* (Jakó 327). – Su 2: 388. {Cseszvára határán *Bosga*-völgy őrzi emlékét}

Pozsgás Szö (Újmoldova-ÉNy, a Duna-parti úton) **XI–XII-i** régészeti leletek a köznép ékszerkincsével. 1434: *Posesyn* iuxta Danubium; banus de *Posesyn* (Cs 2: 97). 1437: castrum cisdanubianum *Possezyn*, 1478: castrum *Posasy*. Bizonyára királyi vár volt (Cs 2: 96). {1460} **opp.** *Pozazin* (Bonfini; Cs). 1476-ban magyar sereg Pozsgásnál csatát nyert a török ellen. 1552: a török elfoglalta várát, majd a faluból is puszta lett. 1690–1700: *Posisie*. 1717: *Pozszesena* (Pesty: Krassó II/2. 128). 1717-ben a Palánkai kerülethez csatolták, majd 1767–1845-ben az oláh-illír, 1845–1873: az illír-bánsági végezed területe (Le). 1808: Pozsesena (Oláh-), Walachisch-Poscheschena, (i) Poxeshena (132). 1888: Román-Pozszesena **KrSzö** Moldovai js (Je 607). L 1910: 908 (r); 1956: 945 (Le). 1913: **Alsópozsgás** KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – 1909/19: Pojejena-románâ, *Rp*, L 782: r 765; szerb (138). Pojejena de Jos = Su 2: 53. 1690–1913. {**Pozsgás**

2.) 1690–1700: *Posisie*, 1717: *Pozsezsena*, *Pozazin* (Pesty: Krassó II/2. 128). 1808: Pozsesena (Rác-), Raitzisch-Poscheschena, (i) Poxeshena (132). 1888: Szerb-Pozsezsena **KrSzö** Moldovai js (Je 659). 1913: **Felsőpozsgás** KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – Pojejena de Sus = Su 2: 53. 1690–1913. {P 1 2.} Pojejena [54 A]

Pozsoga Hu (Csánki) : Pozsga.

Pöltinis Cs (Szereda-ÉK) 1956: *Pöltinis* Gyimesfelsőlok tartozéka Ny-ra. – Pältiniş = Su 2: 29. > Pältiniş-Ciuc [25 D]

Praepositi Villa : villa Praepositi : Prépostfalva; Ekemező.

Prautásza * Kr (Soborsin-DK, Kaprevár mellett) 1514–1516: *Prautaza*; 1597: *Preiithaza*, *Preutasa*; 612: *Drautassa*, pr. *Prautaessa*; 1620: *Prenchhaza* (Pesty: Krassó II/2. 100). – Su 2: 389.

Prázsmár-1 Br (Brassó-ÉK) 1211: ubi *Tortillou* cadit in Alt; 1222: *Tartelove*; 1222 Pp: usque *Tertillou* ... ad ortum eiusdem =; 1240: eccl-s in Burzia, ... vidl. ... *Tartilleri*; *Tartillen*; [1235–1270] >301/509: Detricus f. Theel de *Prasmar*; 1361: Tyl, f. Petri f-i Detrici de *Prasmar*. A Barcaság határát jelölő Tatrang folyó német nevében tűnik fel. 1240-ben IV. Béla a falu egyházának jövedelmét a ciszterci rendnek adományozta. Ugyanő Prázsmári Theelnek adta a szomszédos Nyént és Mikófalvát (Gy 1: 831). [1235–1270] = (Er I. 185); [1270–1272] V. István király megersíti a *Prasmar*-i Thel fia Dietrich comes javára tett adományt (305). 1449: Notarius Prasmaer Caspar Robold de Corona (KmJkv 741). 1466: **opp.** *Prasmar* (SzO III.84). 1527.XII.11.: **Prasmar-i Mátyás frater** a domonkosok besztercei Szent Kereszt-kolostorának alperjelje (KmJkv 4198); 1531.IX.12.: **Prasmar-i Pál pap** Kolozsvár város gyóntató káplánja (4358). 1655: *Prásmár város* (SzO VI. 202). 1808: **opp.** *Prasmár* h., *Tartlen* oder *Tartlau* g., *Prasmária* val. 1861: *Prásmár (város)*, *Tartlen Br* (39). 1888: *Prázsmár (Tartlau, Prezsmar) Br* Alvidéki js (Je 588). 1913: *Prázsmár Br* vm (Az). – 1909/19: Preşmer, *Prázsmár, Tartlau*, L 3580: r 1336; n (140). Prejmer = Su 2: 59. 1240–1854. [37 D; L]

Prázsmár 2. Sink (Nagysink-DNy hrs) 1329: *Tartlaw*, 1332–5: *Tharcla* (Tr). 1488: *Tarlen*, 1508: *Tartlenn* (Berger 66). 1760–2: *Prázsmar*. 1808: *Prasmár, Tertlau ~ Tertlen, Toaskle* (132). 1861: *Prásmár, Tertle, Toaktle Sink* (37). 1913: **Kisprázsmár** NK vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: *Toarcla, Prázsmár, Tarteln*, L 889: r 519; n (182). = Su 2: 198. 1329–1854. – 1974: c. Cincu {Sink kzs faluja} [36 C]

Prebilfalva * Te (Temesvár táján) 1471: *Prebylfalwa*, 1477: *Pribelewfalwa* Borzlyuk város 22. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 389. *Pribelewfalwa, Prebylfalwa* 1471.

Prebul Szö (1808) : Perló.

Predeál Br (Brassó-DK) 1806: Obere-Contumatz (37 bb 70: a Tömösi-hágótól északra; délebbre) *Pretal* (az egykori határvonal alatt). Fenichel Enyed–Bukarest útinaplója: eddig utazott vonaton. – 1909/19: *Predeal*, v. Braşov (140)

Predeál Fo (Töröcsvár-É hrs) 1805: *Predeal* (c. D). 1854: *Predial, Prea Deal* (Bul. 47). 1888: *Predeal Töröcsvári js* (Je 588). 1913: *Predeál Fo* vm (Az). – *Predeluţ* = Su 2: 59. 1805, 1854. [47 A]

Prehodista * Hu (Hátszeg-DNy, Szkej, Ponconfalva táján) 1518: p. *Prehodysta* in d-u Ha. Damsosi ~ Morsinai-birtok (Cs 5: 129). – Su 2: 389.

Prehodiste Hu (Hátszeg-K) 1956: *Prehodiste* Bosorod tartozéka. – *Prihodişte* = Su 2: 61. 1518, 1956. – 1974: c. Boşorod {Bosorod kzs faluja D-re} [44 A]

Prekafalva * Te (Detta táján, Temesberény mellett) 1408: p. *Prekafalwa* populis destitua. Berény városhoz tartozott (Cs 2: 58). – Su 2: 389.

Prekócz * Kr (Oravicabánya-NyDNy, Jám és Mirkovác közt) 1421: *Prekoch*, 1428: *Prekolcz* (Cs 2: 106). =: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 112). – Su 2: 389.

Prekolfalva * Kr (Lugos táj, Izgár mellett) 1389: *Prekolfalwa* (Cs 2: 106). =: *Prekolfalva* (DocVal 361). – Su 2: 389.

Prekop * Szö (Orsova-É, Bélajablánc mellett) 1564: pr. *Prekop* (Pesty: Szörény II. 449). – Su 2: 389.

Prelipecz * Szö (Orsova-DNy, Asszonyrét melletti dunai halászteleptülés) 1598: *Dolniprelipecz* (Pesty: Szörény II. 455). – Su 2: 317.

Préluka KSz (1808) : Haragos SzD.

Prépostfalva Sink (Szentágota-ÉK) ?1280: néhai Gáldi György te: Jakab fia Jakab *Probstroph* örökös földjét és malmának felét másfél márka ezüstért eladta (Er I. 384). 1329: *Villa Praepositi*, 1345: v. *Prepostfalva*, 1349: p. *Perpostfalua* [: *Prepostfalva*] (Tr). 1359: *Prepostfalua* alio nomine *Prodnik* nuncupata; 1364: *Prostdorf* (Ub II. 170, 214). 1601: *Praeposfalva* [*Prepostfalva*]. 1808: Prépostfalva, Probstdorf, Prostul (132). 1861: Prépostfalva, ≈ Sink (37). 1888: ≈ (Probsdorf, Prostye, Prostea) **NK** Szentágotai js (Je 588). 1913: Prépostfalva **NK** vm (Az). – 1909/19: Proštea, *Pf*, *Pd*, L 862: r 515; n, c (141). > 1964: Stejărișul = Su 2: 144. 1223: t. Borothnik {!}, 1280–1964. {1808: Prostul !} > 1974: Stejărișu c. Iacobeni {Szentjakab kzs faluja Ny-ra} [36 A; L] [36 A; L]

Presnicz * Szö (Orsova-É, Bélajablánc mellett) 1574: *Presnycz*, 1590: *Presnitz* (Pesty: Szörény II. 449). – Su 2: 389.

Preszáka Bi (1888) < Gyepüpataka.

Preszáka Fe : Ompolygyepü AF.

Preszáka Fe < Konyha > Székásgyepü AF.

Preszlop * Te (?) 1443: *Prezlop*. Himfiek birtoka volt (Cs 2: 58). – Su 2: 389. {Temes vagy Krassó vm}

Prevalác * Szö (Bozovics táján) 1555: pr. *Prewalacz* (Pesty: Szörény II. 450). – Su 2: 389.

Prevaleny Za (Körösbánya-NyÉNy) 1650: *Pravalin* (Márki II/2. 166). 1760–2: *Prevaleny*. 1808: Prevalény Za (132). 1888: Prevaleny **Hu** Körösbányai js (Je 589). 1913: Prevaleny **Hu** vm (Az). – 1909/19: Prävăleni, *Prevaleny*, L 855 ort. r (140). = Su 2: 59. 1650–1854. – 1974: c. Vața de Jos {Alváca kzs faluja ÉNy-ra} [33 B]

Prezesty Za (1808) : Parászfalva Ar.

Pribékfalva KSz (Nagybánya-DNy, a Szamos jp-i úton) 1405: *Pribylfawa*, 1424: *Pribelfalwa* (Cs 1: 562).. 1760–2: *Pribékfalva*. 1808: ≈ **Köv** (132). 1888: Pribékfalva (Pribilesty) **Sza** Nagysomkúti js (Je 589). 1913: Pribékfalva **Sza** vm (Az). – 1909/19: Pribilești, *Pf*, L 685: r 628; m, zs (140). = Su 2: 60. 1405–1854. – 1974: c. Satulung {Kövhárosszűfalva kzs faluja Ny-ra} [12 B]

Pribilfalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Prybyljakabfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). 1473: *Prebythfalwa* (Cs 2: 12). 1473.VIII.30.: *Prebythfalwa* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108) 1502.XII.13.: *Prebythfalwa* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 389. 1459, 1473.

Pribilfiamiklósfalva * Te (Detta táján, a Berzava vize mellett) 1369–1377: *Villa Nicolai filii Prebyl* (DocVal 221). 1389: *Pribilfiamiklofalwa* ~ *Pribylfyamyklofalwa* (Pesty: Krassó II/2. 134). – Su 2: 389.

Priboj Kr (Orsova-E, Csernabesenyő mellett) 1427, 1437: *Priboy* és *Kyspriboy* (Cs 2: 106). – Su 2: 389. {P} 1427.

Pricskető Cs 1888: Pricskető, telep (t) Csikszépvíz Cs (Je 589).

Prigor Sző (1808) : Nérahalmos KrSző.

Prihodest Za (Brád-ÉNy) 1760–2: *Priohjeth*, 1805: *Prihogyesty*. 1808: Prihogyest Za (132). 1888: Prihodest (Prehodisce, Prihodesty) **Hu** Körösbányai js (Je 589). 1913: Prihodest Hu vm (Az). – 1909/19: Prihodište, *Prihodest*, L 343 ort. r (140). = Su 2: 61. 1760–1854. – 1974: c. Vața de Jos {Alváca kzs faluja} V de J [33 B]

Prilipacz Te (Csánki); Prilipecz Sző (1808) : Perebő.**Principis Villa Ko (1332) : Báni (Mezőbanyica).****Principum: Villa Principum (1391): Marosfelfalu.**

Priskófalva * Za @ (Borosjenő táján, Almászegres mellett) 1519: *Pryskofalwa* (Márki II/1. 244). – Su 2: 389.

Prisócz * Te (Temesvár-É) 1488: *Pryslowcz* Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 71. Vokfalva; 58. Priso(v)cz). – Su 2: 389.

Priszáka KrSző (1888) : Gyepüsfalu.**Priszíán KrSző (1888) : Perestyén.**

Priszlop 1. BSz (Naszód-DK hrs) 1392: *Prozlop*, 1440: *Pozlop*, 1468: *Prezlop*, 1505: *Prezlap* (Su). 1530.V.31.: *Prezlob* Somkeréki Erdélyi-birtok (KmJkv 4300); 1553.XII.9.: *Prezlop* ugyanaz (5248). 1616: *Prislop* (Ve: Doc. IX. 76). 1733: *Preszlop*, 1750: *Priszlop*. 1808: Preszlop, Priszlop (132). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ **BN** Naszódi js (Je 589). 1913: Priszlop BN vm (Az). – 1909/19: Prislop, *Priszlop*, L 451; r 406; c (141). > 1958: Liviu Rebreanu (în amintirea scriitorului care s-a născut acolo) {Téves! Felsőilosván született. De itt élt, s *Ion* c. regényének színhelye ez a falu.} = Su 1: 361. 1392–1958. [13 D]

Priszlop 2. KSz (Nagybánya-D) 1405: *Pryzlop*, 1424: *Prizloph*, 1475: *Prezlop* (Cs 1: 562). 1566, 1603: *Priszlop* (Su). 1639: *Kis Bony*, 1647: *Kis Bon*, *Kisbon* (Makkai 433, 444, 445) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Prilob* [: *Prislop*], 1760–2: *Priszlopp*, *Kis Bung* [: *Kis Buny*]. 1808: Bunn (Kis-), Priszloppul-mik **Köv** (29). 1888: Kis-Buny (Prislop) **Sza** Nagysomkúti js (Je 421 & Valea mori{i}). 1913: **Jóháza** Sza vm (Az). – 1909/19: Prislop, *Jh*, L 723: 712; zs (141). = Su 2: 61. 1556–1854 {1913}. – 1974: c. Boiu Mare {Nagybúny kzs faluja, ÉNy-i hrs} [12 B]

Pród Sv (Segesvár-ÉNy) 1348: p. *Prod* (Tr). 1378: v. *Prod*, 1393: villicus de *Prodan* (Ub II. 480, III. 48). 1427: *Prod* volt **apátság** birtok (KmJkv 24). **1587**: *Prood*. – C.Pr: fl. 32. A: fl. 16 (Dé 28). 1733: *Produ*, 1805: *Prodt*. 1808: Pród ~ Brod, Proden, Broud ~ Prud (133). 1861: Prodt, Prodt, Broud Se (35). 1888: Prod (Proud, Pruden) **NK** Keresdi js (Je 590). 1913: Prod NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Prod, *Prod*, *Pruden*, L 588: r 126; n (141). = Su 2: 61. 1348–1854. – 1974: c. Hoghilag {Holdvilág kzs faluja ÉK-re} [36 A]

Prodánfalva 1. KSz (Zsibó-D, az Egregy bp-i úton) 1475: *Prodwfalwa* (Cs 1: 562; P); 1543: *Prodanfalwa*, 1570: *Prodanffalwa* (Petri IV. 264). 1733: *Predenesti*, 1750: *Pro Denesty*, 1760–2: *Prodönfalva*. 1808: Prodánfalva, Prodanyesti (133). 1888: ≈ (Proda{n}esci, Prodenyeszje) **Szi** Zsibói js (Je 590). 1913: Prodánfalva Szi vm (Az). – Prodănești, *Pf*, L 274: r 261 (141). = Su 2: 62. 1475–1854. – 1974: c. Creaca {Karika kzs faluja ÉK-re} [12 C]

Prodánfalva 2. * Te~Kr (Facsád táján) 1453: *Prodanfalva* (P); 1454: *Prodanfalwa*, 1464: *Prodanest*. Turd {ma Ferde} tartozéka volt (Cs 2: 58). 1514–1516: ≈, 1596: *Prodeniest*, 1617: *Prodaniesthy* (Pesty: Krassó II/2. 134). – Su 2: 389.

Prodánfalva 3. * Za (Honcő táján, Susányfalva mellett) 1553: Prodánfalva (Márki II/1. 244). – Su 2: 389.

Protászafalva * Te~Kr (Facsád táján) 1405: *Pruthazafalwa* Ikus uradalom 3. tartozéka volt (Cs 2: 42. Ikus). – Su 2: 389.

Prusinfalva * Te (Csánki 2: 58) : Porsinfalva.

Puj Hu (Hátszeg-DK, a Sztrigy bp-i úton) 1426: *Puly*. 1501: *Pwy*; 1519: ≈. *Pulyi* ~ *Puji*, Szentgyörgyi, Dóczy s más birtokosé (Cs 5: 129. *Puly*). 1733: *Puj*. 1808: *Puj* (133). 1861: ≈ *Hu* (23). 1888: ≈ *Puji* js szh, 1888: ház 170, L 751 (Je 590). 1913: *Puj Hu* vm (Az). – 1909/19: *Pui*, *Puj*, L 886: r 614; m, n (141). = Su 2: 63. 1426–1854. [44 A]

Pulyon Do (Szék-KDK) 1265: t. *Polon*; 1315: t. *Pulun* (Gy). 1315: t. *Pulun* Szentegyed hrs (An 4: 179, 180). 1265-ben Jula mester fia György ör. f 2/3-át (benne nővére leányegyede) 3 M-ért eladta nővére férjének: Toldalagi Sceгна fia Iwannak a hrs birtokosok {...} és 5 dobokai vjb beleegyezésével: legalábbis részben várbirtok volt. 1322-ben Toldalagi Gábor s fia Pál örökölt két Pulyon földjét 70 M-ért eladta: 2/3-át Vos (ds) Miklósnak, 1/3-át Szentegyedi Chama fia Jakabnak. Omboz (1320) hrs (Gy 2: 85). 1430: *Pulyon*-ban Szentegyedi Wass részirtok (KmJkv 48); 1442.III.9.: *Polywn*-ban Györgyfalvi rb (433); 1464.IV.13.: *Pwlyon*-ban Szentgothárdi Wass István részirtokos (1666); 1478.VI.23.: *Pwlyon*-ban Czegei Wass Pál rb (2263). 1495.I.13.: *Pwlyon*-ban Henke rb zálogon Szentmihályi Polyák (2938). Ld még KmJkv I. 1010, II. 1013. 1587: *Pwlyon*, *Zentt Gotthartt*. – E: fl. 50, A: fl. 20 (Dé 42). 1733: *Pojnul*, 1750: *Puuny*, 1760–2: *Pujon*. 1808: *Pujon* val. 1861: ≈ *Do* (16). 1888: ≈ **SzD** Kékesi js (Je 590). 1913: **Kispulyon SzD** vm (Az). – 1909/19: *Puini*, *Pujon*, L 483: r 216; m (141). = Su 2: 63. 1265–1854. – 1974: c. Geaca {Gyeke kzs faluja ÉNy-ra} [23 A]

Purgo Do : Borgó.

Puri * Te-Kr (Facsád táján) 1454: *Puryl*; 1455: *Pwry* superior et inferior; 1464: *Pwr*, *Felsew Pwr* (Cs 2: 58). 1596: *Pury*, 1717: *Bure*, 1761: *Puri* (Pesty: Krassó II/2. 131). – Su 2: 390.

Purkerec Sze (Kudzsir-K) 1909: Purkerec Szászsebesi js. – Purcăreți = Su 2: 63. 1909. – 1974: c. Pianu (Pianu de Sus) {Oláhpian kzs faluja DNy-ra} [34 D]

Purkerez SzD (1888) : Pórkerec.

Pusztafalu * Hu (Marosnémeti-É, Kaján, Hosszúliget táján) 1518: p. *Pwsthafalw*. Hermán-nz birtokai közt; mint a Kajáni Dániel család birtokát a Beregszói Hagymások és Forgácsok kapták királyi adományul (Cs 5: 129. Vö. Pusztatelek). 1533.XII.17.: *Pwzthafalw*-ban Galacziak és Németiek részirtokosok (KmJkv 4433); 1536.I.19.: *Puzthaffalw* Németi Nemesek részirtoka (4552). – Su 2: 390.

Pusztatelek 1. * Hu 1468: p. *Pwsthatelek*; = : p. *Pwstatelek*. Illyei Dienesi (Cs 5: 129. Meglehet, azonos Pusztafaluval). – Su 2: 390.

Pusztatelek 2. * Kr (Karánsebes táján, Nagymutnok mellett) 1585: *Pusztatelek* (Pesty: Krassó II/2. 132). – Su 2: 390.

Pusztatelek 3. Sza (Kapnikbánya-DNy) 1648: *Pusztatelek* (Makkai 408) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Pusztatelek, Dontyejeni (133). 1851: ≈, *Sza* vm, 200 g. *kath.* lak. s anyatemplommal. Kevés tengerit terem, F. u. a kamara (Fé 3: 268). 1888: ≈ (Bontéjeny) Nagybányai js (Je 593). 1913: Pusztatelek *Sza* vm (Az). – 1909/19: Bontăieni, *Pt*, L 238: r 235 (25). = Su 1: 93. 1648, 1828. – 1974: c. Șișești {Lacfalú kzs faluja DK-re} [13 A]

Pusztáújfalu BSz (Csákiigorbó-DK) 1499: *Wyfalw* (Bánffy II. 353). 1507: *Wyfalw*, 1617: *Alpret-Vyfalw*, 1659: *Kis-Ujfalw* (Kádár V. 491). 1760–2: **Pusztá Ujfalw**. 1808: Újfalú (Pusztá-) (176). 1861: P-Ujfalú BSz (19). 1888: Pusztá-Ujfalú **SzD** Csákiigorbói js (Je 593). 1913: Pusztáújfalu SzD vm (Az). – 1909/19: Pustuța, *Pusztáújfalu*, L 191: r 184 (141). = Su 2: 64. 1499–1854. – 1974: c. Recea-Cristur {Récekeresztúr kzs. faluja ÉK} [12 D]

Pusztáújlak Bi (Mezőtelegd-ÉK hrs) 1283 : p. *Wylak*; 1324: p. ≈. 1333–7: Johannes *sacerdos* de v. *Vilak*, *Vylok*, Mathaeus ≈ de v. *Vylak*. 1283-ban Rátót nb. Leustach, István és Olivér osztoznak rajta. 1324-ben Olivér fia Miklós fia László birtoka, melyen 1317-ben a rokon Roland nádor két fia hatalmaskodott. Papja 1333–4: 5, 1336–7: évi 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 680). 1283, 1409:

Vylaka (Cs 1: 627). 1561: **Pwztha Wylak** (Jakó 374). 1808: *Újlak* (*Pusztá-*) h. 1851: *Pusztá-Ujlak*, Bi vm, 618 **ref.** lak. anyateplommal, 8 2/4 urb. Telekkel. Bikkes erdeje nagy és igen szép. Birják Haller és Kornis grófok (Fé 4: 239). 1888: Pusztá-Ujlak Bi Központi js (Je 593). 1913: Pusztáujlak Bi vm. –1909/19: Uliac, *P*, L 773: **r 28**; m; 18 zs (188). > Uileacul desert > Uileacul de Criş = Su 2: 215. 1283–1851. > 1974: Uileacu de Criş c. Tileagd {Mezőtelegd kzs faluja} [11 C]

Putnil * **Hu** (Szászváros-D, Ludes, Kosztesd táján) cca 1444: p. *Pwthnyk* (!) ; 1455: p. *Pwthynyl*; 1515: ≈; 1462: p. *Pwthynel*. Töreki, T. Bakóczfi, Váraskeszi Lépes, Sálfalvi ~ Sálfi, Macskási, M. Tárnok, Barcsai-birtok (Cs 5: 129). – Su 2: 390. *Pwthnyk*.

Putna 1. Gy (Borszék-K) 1861: *Putna-Lok* Cs (31). 1956: *Putna* Gyergyótölgyes tartozéka. – Putna > Putna Mare = Su 2: 64. 1956. » Tulgheş.

Putna 2. Szö (Bozovics-K) 1577: *Putna* (Pesty: Szörény II. 465). 1808: ≈, Putna (133). 1888: ≈ **KrSzö** Bozovicsi js (Je 593). 1913: Putna KrSzö vm (Az). – 1909/19: Putna, *Putna*, L 414; r 398 (141). = Su 2: 64. 1577–1840. [54 B]

Pürkerec Br (Brassó-K, a Zajzon j. p.) 1450 körül: **templomának** építése (<1794). Az anyaegyházhoz mint filia hozzátartozott Nyén (: Keresztvár), Bodola (a reformációig), Tatrang (1686-ig) és Zajzon. 1500: *Purkeretz* (Árvey 216). 1504: *Bwrkerecz*, *Purkerecz*; (Quellen ... Kronstadt I. 85). 1625: *Pulkeretz* (Árvey 217). 1760–2: *Pürkeretz*. 1794-ben Toronygombkrónikát ír Krizbai Deák András pürkereci evangélikus lelkipásztor (Csángó Naptár 1926. 46. Bálint A.). 1808: *Purkerecz* (133). 1861: *Purkerész* Br (39). 1888: *Pürkerec* (*Pürkeressen*, *Pürkereny*) Br Hétfalusi js (Je 593). 1913: *Pürkerec* Br vm (Az). – 1909/19: *Purcäreni*, *Pürkerec*, *Pürkeressen*, L 2070: r 937; m (141). = Su 2: 63. 1500–1854. – 1974: c. Tärlungeni {Tatrang kzs faluja K-re} [37 B]

Püspökfürdő Bi (Várad-DK; 140 m) 1851: *Püspökfördő* (Fé 2: 81. Hájó). 1888: Szent-lászló (Püspökfürdő) -Y- (t) Hájó Bi Központi js (Je 653). 1913: Püspökfürdő Bi vm (Az). – Baia Episcopiei > Băile 1 Mai = Su 1: 62. 1913. [20 B]

Püspöki 1. Bi (Várad-ÉNy) **1273**: v. *Pyspuky*; 1284.VII.1.: Barth. ep. Warad.: Datum in v. *Pispwky*; 1332–7: Johannes **sacerdos** et Damyanus de v. *Pyspuky*. 1273-ban a váradi **püspök és káptalan** közös birtoka. 1284-ben itt ad ki oklevelet a püspök az erdélyi vajdával együtt. 1291–4 között a püspök fenési várába 84 köből búzát és ugyanannyi jó zabot szállítottak be innen; papja ekkor 1/2 M-t adott a püspöknek, a falu 8 M-t fizetett a püspöknek, s 3 pensát és 13 dénárt a püspök ispánjának. Két papja 1332–7: évi 25 + 25, azaz 50 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 655. P 1). 1402, 1467: **opp.** *Pyspeky* (Cs 1: 599). 1679 Körösfő (Ko), Fugitivi: Püspökiben lakik Gyalai István (Gyalu 210). 1808: **opp.** *Püspöki* (Várad-) h. 1851: *Püspöki* mezőváros, Bi vm, egy szőlőhegy tövében s domboldalon, 150 **romai kath.**, 2450 **ref.** lak., kath. és ref. anyateplomokkal. Határa 6100 hold, ... a városon keresztül folyó Kis-Körösön van egy 3 kövü vizimalom. Birja a váradi deák **püspök** (Fé 3: 269). 1888: Püspöki Központi js (Je 593 & Micske psz, Fácánoskert. Mint vasúti állomás: Bihar-Püspöki). 1913: **Biharpüspöki** Bi vm (Az). 1920: **határállomás**. – 1909/19: Piscopia, *Bp*, L 3162: **r 95**; m; 37 zs (135). > Episcopia Bihorului = Su 1: 219. 1273–1851. » Oradea.

Püspöki 2. Bi 2. : Barátpüspöki.

TEKINTŐ

Erdélyi helynévkönyv

Adattári tallózásból összehozta Vistai András János

Harmadik kötet Q-Zs

Q.	809
R.	809
S.	844
Sz.	896
T – Ty.	1046
Ty.	1113
U – Ú.	1114
Ü.	1131
V.	1133
W.	1185
Z.	1186
Zs.	1200

Q.

Quintum Forum Fe : Monora.

R.

Rábé * Te (Zsombolya-K) 1482: *Belsew Rabe, Kylsew Rabe*; 1494: *predia Kylsew Rabe, Belsew Rabe*. 1481: *Rabefalwa*. Talán a főntebbi helységekkel azonos? (Cs 2: 59).

Rácfalu * Bi (Diószeg-ÉNy) 1493, 1520: *Rácfalu* (Jakó 237). 1587: *Raaczfalu* (Kiss 693). – Su 2: 391. {Beolvadt Egyed határába}

Rackfalva * Kr (Detta táján, Ezeres mellett) 1389: *Rackfalwa* (Pesty: Krassó II/2. 132). =: ≈. Remete tartozéka volt (Cs 2: 106. Racskfalva). – Su 2: 391.

Rácszabadi Kr (Lippa-DK) 1427: *Ohaba*, 1717: *Hoaba* (Pesty: Krassó II/2. 78). 1808: *Ohábaszerbaszka* (119). 1851: *Ohaba-Szerbaszka*, Kr vm, 892 **óhitü** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 3: 158). 1888: *Ohába-Szerbászka* **KrSzö** Marosi js (Je 550). 1913: *Rácszabadi KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Ohaba-sârbească, Ohábaszerbászka*, L 866: r 843; m (126). > *Ohaba Română* = Su 2: 11. 1427–1913. – 1974: c. *Ohaba Lungă* {Hosszúszabadi kzs faluja ÉNy-ra} [32 D]

Rád 1. * Kr (Detta táján) 1370: *Rad* {?}. – Su 2: 391. 1370 {Csánki II. 88-nak tulajdonítva}

Rád 2. * Te (Lugos táján, Kiszetó mellett) 1443: *Raad* a Kizithew család előnévében (Cs 2: 88. Rádi); 1488: *Rádfalva* Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 12); 1492: a Rádi család több falu birtokosa (Cs 2: 88. Rádi). – Su 2: 391.

Radafalva * Kr (Detta táján, Ezeres mellett) 1389: *Radafalua* (Pesty: Krassó II/2. 132). =: ≈ (Cs 2: 106). – Su 2: 391.

Radajócz * Ar (Marosborosznok mellett) 1440: *Radowecz*, 1477: *Radayowecz* Solymos vár 8. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 392.

Radamlya * Kr (a Néra vize mentén, Harampatak mellett) 1376: *Radmlia, Radomia, Radumlya, Radumlia*; 1370: *Radymlia* (Pesty: Krassó II/2. 132). =: ≈ (Cs 2: 106. Radomlya). – Su 2: 391.

Radamócz * Ar (Sistaróc és Aradkövi mellett) 1440, 1477: *Radomewecz* Solymos vár 50. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 392.

Radefalva * Te (Temesvár-K, Belinc táján) 1369: *Radefalva* (Cs 2: 59). – Su 2: 391.

Rádfalva * Te (Temesrékás táján) 1488: *Raadfalwa* Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 12; 59. Rf b). – Su 2: 391. {Rádhoz téve}

Radimna KrSzö (1888) : Radonya.

Radist * Kr (Facsád táján, Lökösfalva mellett) XV–XVI: *Radysth* (Su). – Su 2: 392.

Radmanóc Ar (Lippa-DK) 1440: **Radmanocz**, in comitatu Arad; 1454: *Radfalva*. Suggya (Te vm) tartozéka (Cs 2: 59. Rádfalva, Radmanócz); 1477: *Radmanowecz* Solymos vár 24. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1690–1700: *Radmanovecz*, 1717: *Radmanuvsci*, 1723: *Radmoniest* (Pesty: Krassó II/2. 133). 1808: *Radmanyest* (134). 1851: ≈, Kr vm, 6 **kath.**, 715 **óhitü** lak., anyatemplommal. F. u. a Halász nemz. (Fé 3: 273). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je 595). 1913: *Radmanóc KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Rădmănești, Radmanyest*, L 723: r 690; m, n (143). = Su 2: 71. 1437{?}, 1454–1913. – 1974: c. *Bara* {Barafalva kzs faluja É-ra} [32 D]

Radna 1. Ar (Lippa-Ny hrs a Maros j. p.) 1440, 1477: *Magyar Radna, Kezepsesradna, Raaczradna, Wyradna* Solymos vár 68., 69, 70., 72. tartozékai voltak (Cs 1: 761. Solymos). 1660: Radna palánka (Evlia Cselebi 40). 1730: **Ferenc-rendi klastrom**a épül. 1808: **opp.** Rádná Ar (134). 1851: *Radna*, mezőváros Ar vm, igen regényes tájékon. Határa 7700 hold, ... Lakik itt 634 magyar-shokacz-német **romai kath.**, 831 n. e. **óhitü**, ... Birja a kir. kincstár. A város felett emelkedő hegyen fekszik a capistranus sz.-ferencziek zárdája, s két tornyu szép temploma, sok drágaságokkal, egészen márványból készült mellékoltárral, s mi legfőbb, a csudatevő Szűz Mária képével, mellyhez felette népes bucsujárások történnek (Fé 3: 273). 1888: Radna (Mária-Radna) Radnai js szh, ház 478, L 2136 (Je 595). 1913: **Máriaradna** Ar vm Máriaradnai js (Az). # Magyary Pál (1857–1937): *Mária-Radna története*. Tv 1904. – 1909/19: Radna, Mr, L 2418: r 1389; m, n, sokác, zs (143). = Su 2: 68. 1440, 1477; 1494: Radna, Alsoradna, Felseradna (Csánki I. 761) {!}, 1808–1851. [32 A]

Radna 2. Ar 1440, 1477: *Raaczradna* Solymos vár 70. tartozéka volt (Cs 1: 761). – Su 2: 391. {Beolvadt Máriaradna határába}

Radnai-hágó a Radnai-havasok és a Borgói-hegység között, 1253 m (1939. tk). 1806: Passus Radna (11 P 67) Radna-ÉK. 1808: Radna passus, ~ Rodna, Borgó {!} BSz (134). {1806: Passus Borgo (11 Q 66-67) Borgó-K}

Radnai-havasok ...

Radna 3. Be (Beszterce-ÉK, a Nagy-Szamos j. p.) Az egyik legjelentősebb ezüsbánya az Árpád-kori Magyarországon. A **XII.** században már bizonyosan működött. 1235: k bani ... *Rodna*. Rogerius 1241: rex Cadan ... pervenit ad ... *Rudanam* inter magnas montes positam Theutonicorum v-m regis argentifodinam, in qua morabatur innumera populi multitudo. 1268: Nos iudices et iurati de *Rodna*. 1274: magister Paulus comes de *Rodna* et de Byzterce. 1310: argentifodinam de *Rodna*, C-m de Byzterce. Radna saját ispánja vezetése alatt állott már a tatárjárás előtt, s ispánság maradt a XIII. század végéig. 1264-ben megtudjuk, hogy Radna és Beszterce emberemlékezet óta királynéi birtok. „Radna és Beszterce“ ispánját 1279-ben említik utoljára; ezentúl csak besztercei ispánról olvasunk. A városi építkezést 1268-i oklevélből ismerjük meg. 1310-ben László vajda a szász és székely ispánságok mellett a radnai ezüsbányát is átadta Károly királynak. Károly idején a város elvesztette országos jelentőségét, mert az arany- és ezüsbányászat fő helye Körmöcbánya lett (Gy 1: 562-4). [1239–1240 k.] IV. Béla király Sófálvát Herystoldus *Rodna*-i comesnek adományozza (Er I. 189). [1270–1272] Hans Rodena-i comes, 12 esküdtjével és a köznéppel együtt – V. István királytól nyert felhatalmazás alapján – részletesen szabályozza a város, a bánya és az erdőgazdálkodás jogviszonyait (307). 1358: *Radna*; 1414: castrum *Rodna*, castellani vel vicecastellani de *Rodna* (Ub II. 150, III. 613). 1440 tájától hozzá tartozik: Major, Makód, Naszód, Nyírmező vagy Földra, Rebra (1440: *Felsew Rebre, Alsow Rebre*), Szálva, Szentgyörgy, Telcs, Zágór. 1444.VI.13.u.: Kusalyi Jakcsok tiltják Bethlen Gergely székely alispánt *Radnawelge* districtus és vár jogtalan elfoglalásától (KmJkv 496); 1450.IX.29.e.: Kusalyi Jakcs György tiltja Kémeri Miklóst, hogy a jogtalanul kezére került *Radna*-i birtokrészt, az ottani vámban levő jussal együtt, átadja Somkeréki Erdélyi Miklósnak (901); 1460.II.11.: Kusalyi Jakcsok tiltják Mátyás királyt *Radna* várának és völgyének Horogszegi Mihály javára szándékolt eladományozásától (1425); 1475: **opp.** nostrum *Radna* (Do) Mátyás király Beszterce városnak adományozza Radnát, az itteni ezüsbányákat és az uradalom (pertinentiis *Radnawelgye*) tartozékait. 1502.XI.25.:a *Radna*-i vásárolt arany- és ezüsbányát Harinai Farkas Tamás végrendeletileg leányára: Margitra s az ezt feleségül vevő Bikali Bikli János hunyadi ispánra hagyta (KmJkv 3261). 1576: *Radna Banna*. 1733: *Rothnbánya*. 1766: az itteni magyarokat áttelepítik Felsőszászfaluba, s az ottani románokat ide (BP). 1808: *Radna* h., *Roden* vel *Rodnen* g., *Rodná* val. 1861: Radna Na (26). 1888: Ó-Radna (Rodna vechia, Alt-Rodna) **BN** Óradnai js szh, 1888: ház 655, L 3088 (Je 548 & Kolbu telep). 1913: **Óradna** BN vm (Az). – 1909/19: Rodna-veche, *Óradna, Altrodna*, & Valea-Vinului (Radnaborberek), L 4350: r 2945; m, zs, n (146). > 1956: Rodna = Su 2: 81. 1235–1854. [14 A; L]

Radna 4. Be (Óradna-ÉK hrs a N-Szamos j. p.) 1808: Radna (Új-), Contumacz (134). 1839: Passus regius, Alt Römerschantz-pass, Rodna nova (Lenk). 1861: Új-Radna Na (26). 1888: Új-Radna (Rodna noua, Siantiu) **BN** Óradnai js (Je 703). 1913: **Újradna** BN vm (Az). – 1909/19: Rodna nouă sau Șanțu, *Újradna, Neuradna*, L 2139: r 1802; n, zs (146). > Șanț = Su 2: 167. 1839–1854. [14 B]

Radnaborberek Be (Óradna-É) 1853: a *Borpatához* (Vale-Zsinulu) (Kőváry 167). 1909: *Radnaborberek* Óradna tartozéka **BN**. – 1909/19: Valea-Vinului, *Radnaborberek*, v. Rodna-veche (194). > Principesa Elena > Valea Vinului = Su 2: 234. 1909. [14 A]

Radna-völgy 1444: *Radnawelge* districtus (KmJkv 496). Ld Radna.

Radnót Fe>Kü (Ludas-K, a Maros bp-i úton) [1286] az elhunyt Imre magister fia János magister magára nézve is kötelezőnek ismerte el néhai apjának és testvéreinek: Mykud bánnak azt az adományát, mellyel a Bor nemzetségbeli Jóbtól vásárolt *Renolt* nevű földjüket hű szolgálati jutalmául serviensüknek: János fia Miklósnak engedték át, de azon kikötéssel, hogy ha utód nélkül halna meg vagy saját hibájából elvesztené a birtokot, akkor az szálljon vissza az adományozókra, illetve azok utódaira (Er I. 422) 1300: p. *Renolth* (Cs 5: 891. Radnolt). =. Kővényesrénold nb. Mykud bán testvére: Imre leányának, Katának, Monoszlai Egyednének adta jegyajándékba; tőlük 1300-ban Mykud fiai: Miklós és Péter 50 M-ért megváltották (Gy 2: 181. Fe vm). 1347: *Radnolth*, 1436: *Radnoth* (Iczkovits 61). **1587: Radnott**. – E: fl. 23. A: fl. 8. Ser. Rex magn. dom. Francisco Kedy integram vita durante contulit (Dé 24). 1635 Sófalva (Uh): Mihály **deák** Radnoton lakik; 1635.XI.27. I. Rákóczi György fejedelem radnóti birtokára érkezik; 1635.XI.30. Radnótról Kolozsvárra utazik (SzO). 1648.XI.3.: itt hunyt el **Kornis Zsigmond** (1578–), Gáspár fia, Boldizsár öccse, tanácsúr, főgenerális. 1733: *Jarnod*, 1750: *Rethnoth*. 1808: *Radnóth* h. 1840. **Sept: Iső Radnót**: folytatva a multakat (ti. előző napok leírását). **Radnóton** ó alaku vára van Gr: Bethlennek, itt égettünk (Tanárky). 1861: Radnóth, Iernut Kü (8). 1888: ≈ **KK** Radnóti js szh, ház 234, L 1227 (Je 596). 1913: Radnót KK vm (Az). # Kovács A. MtT 1980. 82: A radnóti kastély földszinti alaprajza. 26. kép: A kastély délnyugati homlokzata 1971. – 1909/19: Iernut (Ernot), *Radnót*, L 2012: r 621; m (95). = Su 1: 304. 1257: t. Ranolta (Tr), 1300–1854. [23 D]

Radnótfája To (Régen-DK hrs) 1332-7: **sacerdos** de *Arnolfaya*, v. *Reduoldi, Reinolfaya*, v. *Renuoldi*; 1453: p/v. *Ranolthfaia*. ♂Görgény vára tartozéka (Cs 5: 728). 1614: *Radnothfaya* (Károlyi IV. 109). 1645: *Rannotfaia, Radnotfaia* (Makkai 623, 628) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Radnothfája*, 1760–2: *Radnótfája*. 1808: Radnothfája, Etschdorf (134). 1861: Radnótfája, Jernotfája To (11). 1888: Radnótfája (Etschdorf, Jernofáje) **MT** Régeni alsó js (Je 596). 1913: Radnótfája MT vm (Az). – 1909/19: Iernutfaia, *Rf*, L 1044: r 375; m, n (95). > Iernuțeni = Su 1: 304. 1332–1854. [24 A]

Radomérfalva * Kr (a Berzava vize mellett) 1421: *Radomelfalva*; 1427, 1428: *Radomerfalva* (Pesty: Krassó II/1. 134). =: ≈ (Cs 2: 106). – Su 2: 391.

Radomérpataka * Te (Facsád táján) 1405: *Radomerpathaka* Ikus uradalom 4. tartozéka volt (Cs 2: 42. Ikus). – Su 2: 391.

Radomlya * Kr (a Nyárad/Néra vize mellett, Patak táján) 1367: *Radmlia, Radomlia, Radumlya, Radumlia*; 1370: *Radymlya* (Pesty: Krassó II/1. 134). – Su 2: 391.

Rádonya Sző (Újmoldova-ÉNy, az Oravicabányai úton) 1690–1700: *Radimir*, 1707: *Radigna*, 1743: *Radimna* (Pesty: Krassó II/2. 133). 1808: Radimna (134). 1888: ≈ **KrSző** Moldovai js (Je 595). 1913: Rádonya KrSző vm Újmoldovai js (Az). – Radimna = Su 2: 68. 1690–1840 {1913}. – 1974: c. Pojejena {Pozsgás kzs faluja É-ra} [54 A]

Rados * Ko (Széplak táján) ^1228: v. *Radus*. A széplaki uradalom határleírásában említik a Piszterna-patak (Flossen-Bach, Pusztai p.) felső végétől jobbra, tehát látszólag Vajola területén, mely az uradalmon belül feküdt, míg hn-ben ma azon kívül: Paszmos és Péntek között található: {1864} *Rodescha* (Pesty), 1913. tk: *D. Rodeșii, Păr. Rodesi* (Gy 3: 368).

Rádós Sv (Segesvár-DK) 1356: *Radus*, 1369: *Radenthal* (Ub II. 121, 322). 1368, 1376: *Radas* (Jakó: Thorotzkay 12, 13). 1642: *Rádas* (Ve: Doc. X. 120). 1645: *Rados* (SzO IV. 282). 1733: *Rhoades*, 1760–2: *Rádós*. 1808: Rados, Radlen (134). 1861: ≈, ≈ Sv (35). 1888: ≈ (Radeln) **NK** Köhalmi js (Je 596). 1913: Rádós NK vm (Az). – 1909/19: Roadeş, *Rádós*, *Radeln*, L 723: r 162; n, c (146). > Roadăş = Su 2: 81. 1356–1854. > 1974: Roadeş c. Buneşti {Szászbuda kzs faluja ÉK-re} [36 B]

Radotest * Sző (Miháld/Mehádia mellett) 1486: *Radothest* (Pesty: Szörény II. 469). – Su 2: 391.

Radovecz * Ar (Csánki) : Radajócz.

Radulencz * Te-Sző (Karánsebes táján) 1467: *Radwlencz* in districtu Karansebes (Cs 2: 59). 1555: *Radulencz* (Pesty: Szörény II. 469). – Su 2: 392.

Radulesd Hu (Jófő-DK) 1491: p. *Radwlyesd*; = p. *Radwlesth*. ⚭Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 129). 1733: *Radulest*, 1750: *Radulesci*, 1805: *Radulyesd*. 1808: Radulesd (134). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 596). 1913: Radulesd Hu vm (Az). – 1909/19: Răduleşti, R, L 373 **ort. r** (143). = Su 2: 71. 1491–1854. – 1974: c. Dobra {Jófő/Dobra kzs faluja} [33 D]

Radvány 1. * Bi (Marciháza és Cséffa közt) **1214**: *Rodwan*; 1291–4: in *Rodoan*; 1341: Nicolaus f. Johannis de *Radawan*. 1214-ben Nyárér határában tűnik fel. Papja 1291–4 között 1 unciát ad a püspöknek. 1341-ben idevaló nemes királyi ember (Gy 1: 656). 1808: pr. *Radvány* (*Kis-* et *Nagy-*) h., *Rodváje* val. Hnt. 13: Püspökradvány. – Su 2: 394. 1291–1828.

Radvány 2. * Sza (Nagykároly mellett) 1458: pr. *Radwan*, 1520: pr. *Radowan*. A Károlyiak eltűnt pusztája (Maksai 198). – Su 2: 391. Radowan.

Rafna Kr (Boksánbánya-É) 1364: *Rauna Superior*, 1369: *Rauna*, 1400: *Rafna*, 1418: *Ravna*, 1717: *Rabna* (Pesty: Krassó II/2. 134). 1364, 1418: ≈ (Cs 2: 106). 1808: Ráfná (134). 1851: *Raffna*, Kr vm, erdők közöt, 9 kath., 2205 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 275). 1888: Rafna **KrSző** Bogsáni js (Je 596). 1913: Rafna KrSző vm Boksánbányai js (Az). 1909/19: Ramna, *Raffna*, L 2507: r 2437; n, zs, szerb (143). = Su 2: 69. 1364–1913. [42 A]

Rafnik KrSző (1888) : Kengyeltó.

Ragáld * Sza (Érendréd közelében) **1244**: Csán faluból való Gela – Péter nevű fia egyetértésével, de főként IV. Béla király engedélyével – Csán, Dengeleg és *Ragald* falubeli örökjogú földjeinek három részét átengedte Szentemágocs nembelieknek (Er I. 197). 1265: t. in C-u de Zothmar ... *Ragald* vocata ... iuxta Eer, 1282: t. reginalis ≈, 1308: p. ≈ (Tr). 1338, 1392: p. *Ragald*, 1408: pr. ≈, 1446: p. ≈ (Cs 1: 621). 1446: *Rogald* (Csáky 382). – Su 2: 392. 1265–1446.

Ragasföldre * Ar (Marosnagyvölgy mellett) 1440, 1477: *Ragasfewldew* Solymos vár 3. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 392.

Rágla (Rádla) Do (Beszterce-DK) 1319: v/p. *Radla*; 1323: ≈. A Kácsik-nem birtoka. Sorsa közös Barlával (Gy 2: 85). A Sajói uradalom faluja (Cs). **1587**: *Radla* ld Sajó-1 Ns (Dé 45). 1733: *Ráglya*, 1750: *Ragla*. 1808: *Ráglya* h., *Rageldorf* g., *Reglá* vel *Roglá* val. 1861: Rágyla Na (26). 1888: Rágla **BN** Jádi js (Je 596). 1913: Rágla BN (Az). – 1909/19: Ragla, R, L 492: r 433; c (143). = Su 2: 68. 1319–1854. [14 C]

Ragyincz * Te (Temesvár táján) 1471: *Ragyncz*, 1477: *Rodyncz* Borzlyuk város 12. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 392. 1471.

Rahonca * Csa (Temesnagyfalu mellett, a Maros b. p.) **1232**: *Roancensis* eccl.; 1233: eccl. de *Roncha*; [1239 k.] fr. Adam prior de *Rohonca*; 1333–5: Barlabas (**sacerdos**) de *Ruhuncha*, --- de *Rohunccha*, Dominicus de *Rehunda*; 1355: p. *Rohoncha*. A tatárjárás előtt Sz. Mihály tiszteletére szentelt monostor állt rajta, melynek birtokai közé tartozott 1232-ben Széplak, Szat és Surány falu. 1239 körül hiteleshelyi működést folytatott. A XIV. század elején Hasznosi Aydua örökös nélkül

elhunyt testvére: Miklós birtoka volt Nagyfaluvál együtt, s mint ilyen a koronára szállt. Papja 1233: 9 báni, 1334 I: 9 báni 1 kis dénár, 1334 II: 4 báni, 1335: 1 gs 1 báni pápai tizedet fizet. Pontos helye ismeretlen; Nagyfalú közelében feküdt (Gy 1: 868). 1403: *Rohonch*, 1454: *Rohoncz*, XVI-i adólajstromban *Rohoncza* (Cs 1: 702). 1561: *Rahoncza* (Borovszky: Csanád II. 518). – Su 2: 394. Roance. 1232–1561.

Raj Za (Honcő-D) 1533: *Also-Ray*, *Felsev-Ray*; 1601: *Zatulra*, 1634: *Szatulreo* (Márki II/1. 245). 1602: *Rayon* (Ve: Doc. VII. 31). 1808: Szaturó (155). 1851: ≈, Ar vm, 13 **katholikus**, 502 **óhitű** lakossal (Fé 4: 72.). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 642). 1913: Raj Ar vm (Az). – 1909/19: Satu-rău, *Szaturó*, L 264: r 247; m (161). > 1964: Brazii = Su 1: 102. 1553–1964. [33 A]

Rajkány AF (Gyulafehérvár-É) 1913: *Rajkány* Csáklya tartozéka (H). – Răicani = Su 2: 71. {1981 Ø}

Rajkókpataka Csik 1888: Rajkókpataka, telep (t) Gyimesfelsőlok Csik (Je 597). 1913: Rajkópataka (H). – Valea Raico = Su 2: 232. 1913. » Lunca de Sus [25 D]

Rajtolc 1. Do (Zilah-DK) 1554.IV.24.: *Alsoraytocz* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1600: *Alsó Rajtocz* (Ve: Doc. VI. 45). 1603: *Raytocz*, 1641: *Raytóc*, 1772: *Raitotz* (Petri IV. 267). 1808: Rajtolcz (Kis-) (134). 1861: Pusztá-Rajtolcz Do (16). 1888: Pusztá-Rajtolcz **Szi** Zilahi js (Je 592). 1913: **Pusztarajtolc** Szi vm (Az). – 1909/19: Răstolțul-deșert, *Pr*, L 499: r 495 (144). R D = Su 2: 72. 1600–1854. > 1974: Răstolțu Deșert c. Agrij {Felsőegregy kzs faluja DK-re} [12 C]

Rajtolc 2. Ko (Zilah-D) 1334: *Rotolch*, 1560: *Rajtolcz* (Petri IV. 267). 1554.IV.24.: *Felseoraytocz* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299) 1808: Rajtolz, Reitholz, Resztolczu (134). 1861: Rajtolcz Ko (14). 1888: Nagy-Rajtolcz (Restolc) **Szi** Zilahi js (Je 528). 1913: **Nagyrajtolc** Szi vm (Az). – 1909/19: Răstolțul-mare, *Nr*, L 696: r 688 (144). Răstolț = Su 2: 71. 1334–1854. – 1974: c. Buciumi {Vármező kzs faluja DK-re} [12 C]

Raka 1. * Kr (Lugos-ÉK, Bégamonostor mellett) 1617: *Raka* (Pesty: Krassó II/2. 137). – Su 2: 392.

Raka 2. * KSz (Tasnádcvány mellett) 1387: *Raka* (Petri IV. 273). – Su 2: 392.

Rakasd Kr (Oravicabánya-DNy) 1690–1700: *Rakastia*, 1717: *Rakustia*, 1749: *Rakastie*; 1785, 1799: Rakasztia (Pesty: Krassó II/2. 137). 1808: Rakasdia (134). 1851: ≈, Kr vm, 10 **katholikus**, 1310 **óhitű** lakossal, anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 3: 277). 1888: ≈ **KrSzö** Jámi js (Je 597). 1913: Rakasd KrSzö vm (Az). – 1909/19: Răcășdia, *Rakasdia*, L 2975: r 2910; n (142). = Su 2: 70. 1690–1913. [42 C]

Rakató 1. Fe (Alvinc-ÉNy) 1488: *Rakasho* (Berger 50). 1733: *Rakato*, 1750: *Reketeu*, 1805: *Rakató*. 1808: Rákátó (134). 1861: Rakató AF (6). 1888: ≈ (Reketeu) **AF** Alvinci js (Je 597). 1913: Rakató AF vm (Az). – 1909/19: Răcățau, *Rakató*, L 533 **ort. r** (142). = Su 2: 70. 1488–1854. – 1974: c. Blandiana {Maroskarna kzs faluja Ény-ra} [34 B]

Rakató 2. Ko (Gyerőmonostor-D) 1485: *Rakatho* Gyerőmonostor hr (Cs 5: 357). 1485.VII.6.: *Rakatho* és Lespathaka (KmJkv 2531). 1727: Vagyon Kramba Kirillának és Borla Jánosnak is a *Rakataban* egy malmok, ... a revolutioban erigáltatott ... *Rakato* n. helyben bírtanak ezek {hévszamosi havasi zsellérek} közül némelyek szántó- és kaszálóföldeket, de a hévszamosiak eltiltották most tőle ... Ezek a Marisel, Szniczia, Kopcsel, Magura, Czigány és *Rakato* n. helyeken laknak (Gyalu 352). – Răcățau-Măguri = Su 2: 70. 1954. » Măguri.

Rakavicza * Te (Facsád táján) 1447: *Rakawycza* Doboz 8. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz).

Rakító Kr (Oravicabánya-É) 1690–1700: *Rakitova*, 1717: *Rakidova*, 1785: *Ragittova* (Pesty: Krassó II/2. 138). 1808: Rakittová (134). 1851: *Rakitova*, Kr vm, 4 **kath.**, 1028 **óhitű** lak., anyatemplommal (Fé 3: 277). 1888: Rakittova **KrSzö** Oravicai js (Je 597). 1913: Rakító KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Răchitova, *Rakitova*, L 974: r 965 (142). = Su 2: 70. 1690–1913. [42 C]

Rakitta Kr (1808) : Rekettyő.

Rakocs * Ar (Lippa mellett) 1577: *Rakoch* {Forrásadat nélkül}. – Su 2: 392.

Rákos folyó 1498.III.2.: Gyéresen malom a *Rakos* folyón (KmJkv 2988).

Rákos 1. Asz (Torda-DNy, az Aranyostól D-re) Határában római épületmaradványok. 1357: *Rakus*. (Ub II. 141). 1483.VI.14.: *Rakos*-i néhai János fia Bálint **deák** (Vár)Kudun (BSz vm) részbirtokos (KmJkv 2458); 1524.II.4.: Túrcsáni Nagy Máté a *Rakos*-i nemestelekekben és kúriában levő részét elcserli túrcsáni hasonlóval (3982). **1587**: *Vaarfalwa et Rakos*. – E: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 70). 1760–2: *Aranyos Rákos*. & **Arayosrákosi Székely Sándor** (1797–1854) író, 1845-től **unitárius püspök**. 1808: Rákos (Aranyos-) (134). 1861: ≈, Rályis {!: Rátyis} Asz (33). 1888: A-R (Rátis) **TA** Torockói js (Je 217). L 1910: 815 (m, r) (Le). 1913: **Aranyosrákos** TA vm (Az). 1918 e. Jósika cs. kastélya. *1920: **Létay Lajos** költő. – 1909/19: Rachiş, Ar, L 866: r 142; m (142). 1929: Rachişul-de-Arieş *Vezi Văleni* (AnR). > Vălenii de Arieş = Su 2: 240. 1357–1854. » (Varfalău >) Molovenesti {Várfalva}.

Rákos 2. Cs (Szereda-É, az Olt bp-i úton) 1333: **sacerdos** de *Rakus*, 1334: *Batus* [; *Racus*] (Tr). 1463.I.19.: Simon de *Rakws* királyi ember árapataki birtokügyben (SzO VIII. 101). 1567: *Rakosffalwa*, 1602: *Rákos* (SzO II. 221, IV. 223). 1614: Rákos 126 családfő (Cs 30). Cserei Mihály a tatár veszedelemről. Temploma védfalát ezután építették. 1772-ben bukkantak rá a torony festményeire. 1795.VI.25.: itt hunyt el **Zöld Péter plébános**, a csángómagyarok egyik első történetírója (sz. 1727.IX.21., Madéfalva). 1808: ≈ (134). 1861: ≈ Cs-Gy-K (31). 1888: Csik-Rákos **Cs** Felcsiki js (Je 277 & Fehéraszó telep, Sugópatak). 1913: **Csikrákos** Csik vm (Az). *1925: **Sárosi Bálint** népzenekutató. Templomáról Tüdös S. Kinga 2004.VI.30. Duna Tv. – 1909/19: Racoş, *Csr*, L 1436: r 47; m (142). > Racul = Su 2: 67. 1333–1854 {1913}. > 1974: *Racu* c. Siculeni {Madéfalva kzs faluja É-ra} [25 D]

Rákosi-Hargita 1758 m magas havas. – Harghita *Racu*.

Rákos 3. Do (Hidalmás-É, az Almás bp-i Zsibói úton) 1320: t/p. *Rakus*; 1345: *Rakus*. Zsombor nb. Lőrinc fia István fiai: Chumpas és László birtoka; Károly király elkobzta tőlük s 1320-ban Elefánti Dezső sebesvári várnagynak, majd Brassai [utóbb Sombori] Jánosnak és Jakabnak adta. Területéből vált ki mint új települék Bányika (Gy 2: 85). 1507.XI.8.: Rákos egész birtok Sombori Péteré (3439). 1552.I.24.: Sombory Mihály fe: Zólyomi Katalin *Naghrakos*-i (Do vm) birtokrészét 100 Ft-on zálogba adja Sulyok Ferencnek (5119). XVII-től Csáky, Gyulaffy, Wesselényi és Prépostvári-birtok. 1733: *Rákos*. 1808: *Rákos* h. 1837: **Ort.fatemplom**. 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ (Rákis) **Szi** Zsibói js (Je 597). L 1910: 943, 1956: 598 (Le). 1913: **Almásrákos Szi** vm (Az). – Rachiş > 1909/19: Racâş (Rachiş), *Rákos*, L 866: r 822; m, zs (142). 1956: Racîş = Su 2: 67. 1350–1854. – 1974: c. Hida {Hidalmás kzs faluja} [12 C]

Rákos 4. Fe 1. (Kőhalom-K, az Olt j. o.) 1377: *Racus*; 1417: Daniel de *Rakos* vel Mathias de eadem. 1377-ben fele Teremi Ponya fia Mihályé; ekkor Kü vm-hez számítják. 1417-ben Rákosi Daniel Fe vm-ben királyi ember; ettől kezdve a Vargyasi Daniel család birtoka (Gy 2: 200). 1498: harangja, XVI: **Református** erődtemploma. 1583: Nagy Zsigmond, a Sükösdök itteni tisztartója tanú Zsombor határperében. 1634-ben épült kastélya rom. 1637: *Alsó Rákos* (Makkai 479) I. Rákoczi György birtoka. Közéleben, a Töpe hegyen középkori vármaradványok. 1760–2: *A(lsó) Rákos*. 1808: *Rákos (Alsó-)* h. 1861: A-R FF (3). 1888: A-R **NK** Kőhalmi js (Je 209). Bazaltbányászat. L 1910: 1973; 1956: 2369 (90% m) (Le). 1913: **Alsórákos NK** vm (Az). – 1909/19: Racoşul-de-jos, Ar, L 1657: r 286; m (142) = Su 2: 67. {+}1421 {Cf. Gy}, 1459–1854. > Racoş [37 A]

Rákos 5. Fe 2. (Alsórákos-ÉK, Barót-Ny hrs a Persányi-hegyek lábánál; 479 m) 1417: *Rakos* (Ub IV. 41); 1421: predia *Rakus Superior* et *Inferior*; 1499: *Rakas*, p. *Rakos*; 1554: *Felső Rakos* (SzO I. 115, III. 136, 137, II. 116). Majdnem fele sík terület s a Kormos pataktól Ny-i irányban fekszik, másik része dombos-hegyes vidék, sok erdővel, legelővel és kaszálóval. A monda szerint az ősi falu a mai községháza körül létesült sátortelepülés volt, és már a XII. században fennállt;

eredeti neve *Sátoros-Rákos*. Később erődített hely lehetett: a falu D-i végén *Várhegy*, fölötté *Bakvár*. A vár nyomai itt eltűntek, de erődítés nyomai találhatóak a *Rika vára* nevű sziklás hegyen, s település nyomai a Vécser nevű szántóföldön. A falu területén Alsórákos felől áthúzódik a *Kakasbarázda* (erődített sánc vonala), s a vargyasi határ felé hagyja el Felső-rákos határát (JJ). 1733: *Felső Rákos*. 1808: Rákos (Felső-) (134). 1861: Felső-Rákos FF (3). 1888: F-R (Rakesu din szusz) **Uh** Homoródi js (Je 326). 1913: **Felső-rákos** **Uh** vm (Az). 1968: Barót faluja 4 km. 1969 L 1291. # Janitsek J.: *Felső-rákos helynevei* {243 hn} (NyIrK 1977.2). – 1909/19: Racoşul-de-sus, *Fr*, L 1292: r 98; m (142). Racoşul de Sus = Su 2: 67. 1417–1854. > Racoşu de Sus [37 A; L]

Rákos 6. Fe 3. (Torockó-DK) 1494.VII.3.: *Rakos* Teremi Sükösd János és fia: Gáspár birtoka (KmJkv 2923). 1750: *Rekisel*, 1760–2: *Oláh Rákos*. 1808: Rákos (Oláh-) (134). 1861: O-R AF (6). 1888: O-R (Rátyes) **AF** Nagyenyedi js (Je 552). 1913: **Oláhrákos** AF vm (Az). – 1909/19: Răchişel, *Or*, L 181 **gkat. r** (142) Rachiş = Su 2: 67. 1750–1854. – 1974: c. Mirislău {Miriszló kzs faluja ÉNy-ra} [22 D]

Rákos 7. * Te (Detta táján, Partos mellett) 1446: *Rakos* (Cs 2: 59). – Su 2: 392.

Rákos 8. To (Torda-ÉNy, j. o. a Fenes vizébe ömlő Rákos-patak mellett) 1456, 1500: p. *Rakos*. $\text{Léta vár tartozéka}$ (Cs 5: 395). 1468.I.4.: *Rakus-on* lakó Mozordan Dionisie; ld Tótfalu (KmJkv 1777); 1485.IV.28.: Szentlászlói Ács Zsigmond özvegye: Erzsébet (pr) fogott bírák útján megbékélt néhai férje gyilkosával: *Rakos-i* Basarab Sandrinnal, aki vérdíj címén 40 arany Ft-ot fizetett neki (2523). 1652 Hévszamos, Fugitívi: Fatosan Simon Rakoson, Viczei Péter földén lakik (Gyalu 112). 1733: *Rákis*, 1760–2: *Oláh Rákos*. 1808: Rákos (Oláh-) (134). 1861: O-R To (11). 1888: O-R (Ratyis) **TA** Alsójárjai js (Je 552). 1913: **Járarákos** TA vm (Az). – 1909/19: Răchişul-român, *Or*, L 327 **gkat. r** (142). > Vălişoara = Su 2: 240. 1456–1854 {1913}. – 1974: c. Săvădisla {Tordaszentlászló kzs faluja DK-re} [22 D]

Rákos 9. Sza (Avasújváros-DK) 1493: *Rakos*, 1512: *Raksa*, 1529: *Raxa*. Az avasi uradalom faluja, mely kezdetben magyar volt. Románok és rutének a századforduló táján kerülnek ide nagyobb számban (Maksai 199). Szirmay szerint Szinér várához tartozott (Cs 1: 483). 1808: Ráksa (134). 1851: ≈, szétszórva, dombokra és völgyekre épült falu Sza vm, az Avasságon: 1268 **g. kath.** lak., s anyatemplommal. A Tana vizén malma van. F. u. Teleki, Kornis és Károlyi grófok, Vesselényi, Vécsey bárók s m. t. (Fé 3: 279). 1888: Raksa Szinérváraljai js (Je 598). 1913: Ráksa Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Racşa, *Ráksa*, L 1490; r 1437; zs, m (143). = Su 2: 67. 1493–1851. – 1974: c. Oraşu Nou {Avasújváros kzs faluja} [2 D]

Rákosd Hu (Vajdahunyad-ÉNy) {1329 e.} 1333: domina Margareta ... relictă Thome f-i Dees de *Rakuzd*. 1329-től 1333-ig Rákosdi Tamás övegye követelte Gáldtő (Fe vm) negyedét leánynegyedként (Gy 3: 298). 1358: p. *Rakustd*, p. *Rakustdh*; 1387: *Rakosd*; 1511: p. ≈; 1522: *Rakozd*. Rákosdi, Barla, Benczefi, Bódi, Dávid, Dienesi, Farkas, Fejér, Gergelyfi, Jakab, Kis, Mátéfi, Petó; Fahídi, Licsinai-birtok. Hn 1358: *Zeuleuhig*, Hegyesdomb, Cseperkémál, Nádasd-bércz, Nádas patak (1358-tól Cs 5: 130). 1733: *Rákosd*, 1750: *Rekestij*, 1760–2: *Rakosd*. A Hu vm-i 2. román határőrezred rákosdi századához tartozott 13 falu; ezek nemeseiből lettek a határőrök. 1808: *Rákosd* h., *Rekestyia* val. 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ (Rekestyie) Hu Hunyadi js (Je 598). 1913: Rákosd Hu vm. # Kós: *A nemzetségi szervezet nyomai Rákosdon* (:1972). – 1909/19: Răcăştia, *R*, L 940: r 264; m (142). = Su 2: 70. 1358–1854. [33 D]

Rákosfalva BSz (Magyarlápós-ÉK) 1344: *Batiz* (Kádár V. 495). 1760–2: *B(atiz) Poján*. 1808: Pojána (Batiz-), Polendorf, Botizá-Pojáná (130). 1861: Batiz-Poján BSz (17). 1913: Rákosfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Poiana-Botizei, *Rf*, L 276: r 269 (137). Poiana Botizii = Su 2: 51. 1344–1854 {1913}. – 1974: c. Băiuţ {Erzsébetbánya kzs faluja DK-re} [13 A]

Rakottyás 1. Cs (1888) < Hosszúhavas.

Rakottyás 2. Gy/Cs (Bélbor-DK hrs) Rakottyás. – Răchitiş 1974: c. Bilbor {Bélbor kzs falua} [15 C]

Rakovica 1. Fe (Talmács-ÉK, az Olt bp-i úton) 1451: *Rakawycza*-i Iván fia Miklós fia Mihály – testvére: Anna, Zanobius de Florentia szebeni polgár felesége nevében is – tiltakozik amiatt, hogy a szászpiáni polgárok és vendégek Oláhpián nevű birtokuk felét hosszú idő óta elfoglalva tartják és ezzel nagy kárt okoznak nekik (KmJkv 997); 1467.XII.: Mátyás király parancsára Ernuszt János udvari vitézt beiktatták *Rakowicza* (Fe vm) birtokába (1769); 1492.V.26.: *Rakawycza* (Fe vm), néhai Altemberger Thomas birtoka, cserében Bogáti Istvánhoz kerül (2790); 1523.II.23.: *Rakowycza*-n Vizaknai Miklós részbirtokos (3898). 1733: *Rakovitza*, 1750: *Rakovicze*, 1760–2: *Rákovitza*. 1808: *Rakovicza* (134). 1861: *Rákovicz Sze* (34). 1888: ≈ (Rakovita) Nagyszebeni js (Je 598). 1913: **Oltrákovica** Sze vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: *Racovița*, *Or*, L 1634 *gkat. r* (142). = Su 2: 67. 1494–1854 {1913}. [35 D]

Rakovica 2. * Hu (Jófői kerületben) 1439: Georgius Pop de *Rakowycza* (Cs 5: 130). – Su 2: 392.

Rakovicza 3. Te (Buziásfürdő-ÉÉK) 1808: *Rakovicza* (134). 1888: ≈ Buziási js (Je 598). 1913: *Rakovica Te* vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: *Racovița*, *Rákovicza*, L 1892: r 1755; m, n (142). = Su 2: 67. 1447 {Egyetlen név: *Rakawycza*. Ld ott}, 1828, 1851. [32 C]

Rakovicza 4. * Te~Szö (Karánsebes mellett) 1428: *Rakovicza*, 1451: *Rakavicza* (P); 1458: *Rakowycza* in comitatu Themes; 1485: ≈ in districtu civitatis Karansebes. Ma (népes) pusztá Karánsebes mellett (Cs 2: 59); =: ≈ (Pesty: Szörény II. 473). – Su 2: 392.

Rákpatak * KSz (Zilah táján, Kásapatak mellett) 1573: *Rákpataka*, 1580: *Rák Patak*, 1594: *Rágpatak*, 1575: *Rákpatak*, 1760: pr. *Rak Pataka* (Petri IV. 273). – Su 2: 392.

Rákrév * Te (Temesrékás táján) 1387: *Rakreu*-t, Cserivel együtt, Zsigmond király a Kórogyiaknak adta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 392.

Ráksa Sza (1913) < Rákos.

Ramacsa Ké 1307: *Ramacha* egyik részét Torjával együtt adják Opor fiainak (An 2: 236). 1317: *Ramacha* fia Omode nemes (An 4: 593).

Ramna * Te~Szö (Karánsebes mellett) 1447: *Rampnathaka* [: *Rawnathaka*], 1448: *Rawna* in districtu Caransebes in comitatu Themes; 1475: *Felsew Ramna* et *Also Ramna* in districtu Sebes ≈; XV: *Rawnathaka*; 1492: *Ravna* in districtu Karansebes et sub banatu Zewriniensi (P); 1561: *Rawna* (Csáky 577); 1576: *Rauna*, 1636: *Rouuna* (Pesty: Szörény II. 91). – Su 2: 341.

Rams (1206) : Romosz.

Ránapatak 1888: *Rapatak*, telep (t) Gyimesfelsőlok Cs (Je 598).

Ranolt (Apród, Apródpálfalva, Felsőbarcsa) Hu (Déva-DK) 1257: t. *Ranoltu*; 1365: *relicta Michaelis de v. Aprod*; 1365 u.: p. *Aprodpalfolua*; 1367: ≈ alio nomine *Felseubarcha*. 1257-ben Miklós fia Hericus itteni földjét 5 M-ért eladta Chom fia Simonnak. A föld szomszédosai: László mester, Jula, István és a bulcsi apát. 1365 u. a Ranoltra vonatkozó oklevéllel kívánták bizonyítani az Apródfalvára való tulajdonjogot. Az 1257-ben említett szomszédokról nem tudjuk megállapítani, hogy melyik faluba valók, viszont a bulcsi apát földje azonos lehet Apáti, más néven Orosz(-falu) birtokkal, mely a bulcsi apáté volt, és amely 1513-ban Kisbarcsával határos (Gy 3: 299). 1365: v. *Aprod*, p. *Aprodhaza*; 1367: p. *Aprodfalua* a. n. *Felseubarcha*; 1508: *Kysbarcha*; 1521: ≈. Kisbarcsaiak ~ Barcsai Dévaiak ~ Barcsaiak birtoka (Cs 5: 74). 1733: *Kis-Barcsa*. 1808: *Barcsa (Kis-)* h., *Nyigyigyis* val. 1861: K-B Hu (22). 1888: K-B (Nyigyigyis) Hu Dévai js (Je 419). 1913: *Kisbarcsa Hu* vm (Az). – 1909/19: *Nighighiş* (Bârcia-mică), *Kb*, L 289: r 164; m (122). *Bîrcea Mică* = Su 1: 82. 1367–1854. – 1974: or. *Simeria* {Piski vs faluja} [34 C]

Ránta TA (Marosludas-DK) 1954: *Ránta* Marosbogát tartozéka. – Ránta = Su 2: 69. [23 D]

Rápol 1. Hu 1. (Déva-K, a Maros jp-i úton) 1332–4: *Rapolt* (Cs). 1346: *Jacobus f. Thome de Rapolt*. A Törökiek iktatásához kiküldött nemes nevéből ismert (Gy 3: 299. Cs korábbi adatáról nem szól). 1346: *Rapolth* (Tr). 1357: p. *Rapolth*; 1526: opp. *Rapolth*. Rápolti, Macskási, M.

Tárnok, Bélai s más köznemes birtoka. 1511: udvarház (Cs 5: 130). 1440.I.20.: Rápolti Miklós leánya: Margit Vásárhelyi Gyerőfi Miklósné **üv** (184). 1452.V.7.: Rápolti Margit: Vh-i Gyerőfi Miklós özvegye **üv**, Rápolti Mátyást is (1024). 1452–1457: Rápolti Gothárd kolozsmonostori apátság gubernator, gyfv-i prépost, nagybányai plébános (Km 56, 95). 1455.V.10.: Rápolti László **deák ü**: Báthori László (1203). 1526.VII.4.: Foltiak és Macskásiak tiltják a királyt és az erdélyi vajdát, hogy *Rapolth* mezővárost eladományozzák (4162). Ld még KmJkv I. 1012, II. 971, 1015. **1587: Rapoltt.** – E: fl. 40. A: fl. 10 (Dé 24). 1666 Szászlóna (Ko): Rapoti János drabant a gyalui várban (Gyalu 152). 1808: *Rápoltt (Nagy-)* h., *Gross-Rapolden* g., *Rapolttu* val. 1861: N-R Hu (23). 1888: N-R Hu Algyógyi js (Je 529). 1913: **Nagyrápolt** Hu vm (Az). – 1909/19: Rapoltt (Rapolttul-mare), Nr, L 1144: r 933; m (143). Rapolttul Mare = Su 2: 69. 1346–1854. [34 C]

Rápoltt 2. Hu 2. (Déva-K, Nagyrápoltt-É) 1495: p. *Thothfalw*; 1505: p. *Tothfalw*; 1513: p. *Rapolth* et **Olah Rapolth** a. n. *Thothfalw* (Cs 5: 130). 1760–2: *Kis Rápoltt*. 1808: Rápoltt (Kis-), Klein-Rapoltt, Rapoczel {!} (134). 1861: K-R, Rapoczel {!} Hu (22). 1888: K-R (Rapoltt) **Hu** Algyógyi js (Je 431). 1913: **Kisrápolt** Hu vm (Az). – 1909/19: Rapolttel (Rapolttul-mic), Kr, L 424: r 417 (143). = Su 2: 69. 1513–1854. [34 C]

Rápoltt 3. * Te (Bozovics táján) 1486: *Rappolt* (Cs 2: 57, 59). – Su 2: 392.

Rapsonné vára Uh XI–XII-i edénytöredékek.

Ráróstelek * Csa (Nagylak és Sajtény közt) 1403: *Rarosthelek*, *Rarusthelek*; 1454: *Rarostelege*, 1488: *Raros*, 1561: *Melykvtvvaros*, 1564: *Melykwtvvaros* (Borovszky: Csanád II. 385, 504). – Su 2: 392.

Raszlófalva * Hu (Déva-DK, Lozsád, Tóti táján) 1366: Stroya, kenesius domini regis de v. *Razlofolwa* (Cs 5: 130). – Su 2: 392.

Rasznicza * Ar (Lippa táján, Solymos mellett) 1510: *Raznicza* (Márki II/1. 213). – Su 2: 392.

Rasztóc Za (Nagyhalmágy-Ny) 1439, 1441, 1445: *Rasztolcz*; Alsó- és Felső-Rasztolcz; 1461: *Rastoch* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 743). (Hoctó-ÉK, a Fehér-Körös b. p.) 1760–2: *Rosztocs*. 1808: Rasztócz ~ Rosztócz **Za** (138). 1888: Rosztocs (Rostocs) **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 608). 1913: Rosztócs Ar vm (Az). – 1909/19: Rästoci, *Rosztocs*, L 357ort. r (143). Rostoci = Su 2: 84. 1439–1854. – 1974: c. Pleșcuța {Peleskefalva kzs faluja DNy-ra} [33 A]

Raszuráta * Szö (Orsova táján, Asszonyrét mellett) 1598: *Razwrata* (Pesty: Szörény II. 91) dunai halászhely volt. – Su 2: 341.

Rát * Kr (Krasznaszentmiklós mellett) 1488: *Rath*, *Rach*; 1490: pr. *Racz* (Petri IV. 272). – Su 2: 392.

Rátka Fe Gy 2: 181 ld. Tövis.

Ratmanfalva * Za (?) 1406: *Rathmanfalua* ~ *Ratinva*. Egregy várához tarozott (Cs 1: 722. Egregy). – Su 2: 392. Ratinva.

Ráton Kr (Somlyó-DK) **1259:** t. *Rathon*; 1323: Akur f. Stephani nobilis de *Rakon* [: *Raton*]; 1341: p. *Ratun*. Rátoni Akur idevaló nemes 1323-ban eskütárs Váradon. 1259, 1341: a somlyói uradalom határosa (Gy 3: 519). 1259: ≈ (Er). 1414: *Rathon* (Cs 1: 584). 1440: *Rathon-i Mihály ü*: Nagydoha (KmJkv 227); 1441.V.9.: *Rathon-i Mihály deák ü*: Sándorhaza (309); 1449: *Raathan-i* Ferenc fia György – testvérei: Máté, Antal, Mihály, Pál és Domokos, továbbá *Rathan-i* Buda Máté fiai: István és György, valamint György **deák**, Kálmán László és fia: Ferenc nevében is – tiltja *Rathan-i* Nagy Lászlót, András fia Jakabot, Simon fia Pétert, *Rathan-i* néhai Nagy Pál fiait: Damján és Istvánt *Rathan-i* birtokrészei, azaz az említett László, Jakab, Péter, Damján és István birtoka negyed-, és néhai Bíró Imre birtoka harmadrészének elfoglalásától, minthogy ezek jog szerint őt illetik (669); 1449.IV.5.: *Rathon-i* néhai Nagy Jakab leánya: Krisztina **üv**, saját anyját: *Rathon-i* Csobod özvegyét és *Rathon-i* Nagy Lőrincet is (680); 1449.VI.13.u.: *Rathon-i* Mihály és János **ü**: Menyő (713); 1450.II.6.: *Rathon-i* Buda György **üv** (799); 1450.II.6.: *Rathon-i* Mihály

deák **ü**: Récsé (802); 1450.II.11.: *Rathon-i* Buda György és Csobod András **ü**: Horvát (804). 1450.VIII.17.: *Rathon-i* Miklós fia Péter **üv** (880); 1450.VIII.20.: *Rathon-i* Buda Máté és *Rathon-i* Dénes fia: György fia Benedek **üv**, *Rathon-i* Mihály deákot is (886). Ld még KmJkv I. 1013, II. 1016. 1551: *Ráthon*, 1584: *Ráton*, 1656: *Rátony* (Petri IV. 279). A Rátoniak kihalta után a falu Dobaiak, Spácaiak, Majádiak kezébe kerül, majd 1584-ben Báthory Zsigmond Bánffy Boldizsárnak adományozta. További birtokosai a Nagy és Gencsi család. 1725-ben a faluban összeírtak 46 kismenest, számos jobbágy és zsellér lakost. 1760–2: *Raton*. 1768-ban épült harmadik **református** fatemploma, s 1809-ben, kőből, a jelenlegi. 1814-ben említene **iskolamestert**. 1808: Ráton **Kr** (135). 1888: ≈ (Rati) **Szi** Krasznai js (Je 599). 1913: Ráton Szi vm (Az). 1942 L 630; 1992 L 410: 257 m, 153 r. # Major M.: *Ráton*. Szilágysági magyarok 1999. 448. – 1909/19: Rati, *Ráton*, L 440: r 109; m, zs, c (144). Ratin = Su 2: 69. 1259–1854. – 1974: c. Crasna {Kraszna kzs faluja} [11 D]

Ratosnya To (Régen-ÉK, a Maros jp-i úton; 524 m) Erdőmunkások szálláshelyéből alakult faipari település. 1808: Restolcza To (136). 1888: Ratosnya **MT** Régeni felső js (Je 599). *1913.XI.10.: **Balla Károly** író, újságíró (–1959.XI.14., Kv). 1913: Ratosnya MT vm (Az). – 1909/19: Răstoşnea, *Ratosnya*, L 560: r 302; m, zs (144). > Răstoliţa = Su 2: 71. 1850, 1854. [24 B]

Rava Uh (Erdőszentgyörgy-D) 1566: *Rawa*, 1676: *Rava* (SzO I. 199, IV. 38). 1614: Rava 44 családfő (Uh 123). 1808: Rava ~ Rova (135). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 599). Vásári pecsenyesütők, fonottkalácsosok voltak. 1913: Rava Uh vm (Az). "Rava talán ravatalán?" (X) – 1909/19: Roaua, *Rava*, L 813: r 17; m (146). Roua = Su 2: 86. 1566–1854. – 1974: c. Fintínele {Gyulakuta kzs faluja DK-re} [24 C]

Ravas ~ Rawas Fe : Rovás.

Ravaszd * **Ar** (a Maros mellett, Kisfalud/Angyalkút faluval szemközt) 1478: *Rawazd* nemesi névben; 1489: *Rawazd* (Cs 1: 777). – Su 2: 392.

Ravaszlyuk * **Bi** (Félicsfürdő-K, Kegyek mellett) 1483, 1570: *Rawazlyk* (Jakó 328). – Su 2: 392.

Ravenska Kr : Róna KrSzö.

Ravna Ar (1888) < Róna Za.

Ravna * **Te~Szö** (Karánsebes táján) 1447; p. *Ramnapathaka*; 1448: *Rawna* in districtu Caransebes in comitatu Themes; 1475: *Felsew* et *Also Ramna* in districtu Sebes in comitatu Themes; 1492: *Ravna* in districtu Karansebes et sub banatu Zewriniensi (Cs 2: 59).

Rázsafalva * **Te** (Lugos táján) 1447: *Rasafalwa* Doboz 27. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz; 59: Rasafalva). – Su 2: 392. 1462.

Rébás ~ Répás ~ Répásfalva * **Hu** (Déva-ÉNy, Branyicska, Bikó táján) 1484, 1485: p. *Rebas*; 1503: p. *Repas*; 1521: ≈ (szőlőhegyei); 1516: p. *Repasfalwa*. Barancskaiaktól Werbőczyek birtoka; kenézüik 1503: Bokor János (Cs 5: 130). 1484.III.22.: *Rebas* ld Barancska (KmJkv 2481); 1485.III.9.: *Repas* része, ld Barancska (2519). – Su 2: 393.

Rebra 1. Be 1. (Naszód-ÉK) 1440: *Felseo Rebra*, 1547: *Rebra maior* (Su). 1616: *Nagy Rebra* (Ve: Doc. IX. 27). 1733: *Rebra*. 1808: Rebra (Nagy-), Gross-Rebern, Rebra-máre (135). 1861: N-Rébra **Na** (26). 1888: Nagy-Rebra (Rebra mare) **BN** Naszódi js (Je 529). 1913: **Nagyrebra** BN vm (Az). – 1909/19: Rebra (Rebra-mare), *Nagyrebre* {!}, L 1273: r 1244; c (144). = Su 2: 72. 1440–1854. [14 C]

Rebra 2. Be 2. (Naszód-K hrs) 1440: *Also Rebra*, *Alsorebre*; 1547: *Rebre minor* (Su). 1733: *Kis-Rebra*, 1760–2: *Kis Rebra*. 1808: Rebra (Kis-), Klein-Rebern, Rebra-mike (135). 1861: Kis-Rebra **Na** (26); {Uo., alább: Rebrisorá is}. 1888: ≈ (Rebrisorá) **BN** Naszódi js (Je 431). 1913: **Kisrebra** BN vm (Az). – 1909/19: Rebrisoara, *Kisrebra*, L 3095: r 3018; zs (144). = Su 2: 72. 1375: rivulus Rebra, 1440–1854. [13 D]

Rebra 3. 1806: Rebra (K. Rebern) 11 P 64, ahol Párva falu van. 1861: Kis-Rebra Na (26) ugyanaz lehet.

Réc 1. (Nagy-) Fe (Vizakna-ÉÉK, a Medgyesi úton) **1263**: t-s vdvornicorum nostrorum (regis) ... *Nogrech*. 1263-ban István ifj. király Nagyrécet mint lakatlanná vált udvarnoki földet Kán nb. László fia Julának adta. Hásság után említik (Gy 2: 181). = (Er I. 241). 1424: p. *Ruz* (Ub IV. 218). 1440.VIII.14.: Szebeni néhai Walter özvegy leánya: Anna *Rwz* és Szenterszebet falu határán levő szőlőket Almakeréki Apafi Miklósrá és Dobokai néhai Mihály leánykájára hagyja (KmJkv 264). 1494: *Rewssen*, 1506: *Ruz* (Scheiner 119). 1733: *Russ*, 1760–2: *Rus*, 1805: *Reisen*. 1808: *Rüsz* h., *Reussen* g., *Rusz* val. 1861: ≈, ≈ *Sze* (34). 1888: ≈ (Reussen, Rusi) *Sze* Nagyszebeni js (Je 612). 1913: *Rüsz Sze* vm (Az). – 1909/19: *Ruși, Rüsz, Reussen*, L 1121: r 600; n (149). = Su 2: 90. 1424–1854. – 1974: c. Slimnic {Szelindek kzs faluja É-ra} [35 D]

Réc 2. Szh Gy 2: 81: A másik Récet ld Szászföld, Szerdahely-szék (Szerdahely-DNy) 1309: *Resz*, 1330: *Reech*, 1332: *Beeth* [: *Reeth*], *Beech* [: *Reech*] (Tr). 1309: Baldinius *Resz*-i **plébános** (An 2: 610). 1733: *Retsul*, 1750: *Réts*, 1760–2: *Rétse*. 1808: Récse, Rättsch, Retsch (135). 1888: ≈ (Raetsch, Rece) **Sze** Szerdahelyi js (Je 600). 1913: **Szebenrécse** *Sze* vm (Az). – 1909/19: *Reciu, Récse, Rättsch*, L 751: r 424; n (145). = Su 2: 73. 1309 – 1854 {1913}. – 1974: c. Gîrbova {Szászorbó kzs faluja Ny-ra} [34 D]

Recefalva Gy/Cs (Borszék-DK) 1956: *Recefalva* Gyergyótölgyes tartozéka. – *Recea* = Su 2: 73. – 1974: c. Tulgheș {Gyt faluja D-re} [25 B]

Récepatak Cs 1888: Récepatak, telep (t) Gyimesfelsőlok Cs (Je 600). 1913: Récepataka (H). – *Valea Raței* = Su 2: 232. 1913. » *Lunca de Sus* [25 D]

Récs * Kr (Lugos táján) 1373: Récs (Pesty: Krassó II/1. 25). – Su 2: 393.

Récse 1. Fo 1. (Fogaras-D) 1534: *Recze* (Ve: Fontes IV. 237). 1556: boieronatus in *Retse, Reche, Wajda Récse* (Su). 1640: *Rétse* (Makkai) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Vajda Récse*, 1760–2: *Vajda Rétse*. 1808: Recse (Vajda-) (135). 1861: V-Récse Fo (25). 1888: V-R Fogarasi js (Je 711). 1913: **Vajdarécse** Fo vm (Az). – 1909/19: *Vaida-Recea, Vr*, L 701: r 698 (191). = Su 2: 223. 1534–1854. + *Recea Nouă: Recea* [36 D]

Récse 2. Fo 2. (Fogaras-D) 1560: *Teleki-Recsa*, 1619; *Récsa* (Su). 1733: *Teleki-Récse*, 1750: *Recse*, 1760–2: *Teleki Rétse*. 1808: Recse (Teleki-) (135). 1861: T-Récse Fo (25). 1888: T-R Fogarasi js (Je 681). 1913: **Telekirécse** Fo vm (Az). – 1909/19: *Telechi-Recea, Tr*, L 741: r 713 (180). > 1964: *Recea Nouă* = Su 2: 73. 1560–1964. + *Vaida Recea: Recea* [36 D]

Récse 3. Kr 1. (Kraszna-ÉK) [1270–72]: t. *Rechie* (Gy). =: ≈ (Er I. 303). 1314: comes Laurentius dictus de *Reche* et Joannes f. eiusdem; 1320: Laurentius f. Pauli de *Reche*; 1328: comes Laurentius de *Reche*; 1341: p. *Reche*, Blasius f. Laurentii de ≈; 1359: p. *Kysreche*. Récse falut V. István király korában Lőrinc fiai: Pál és Hwnth felosztották Dedach comes királyi ember jelenlétében oly módon, hogy D-i fele Pálé, K-i fele Hwnthé lett; határok: *Abo kereky* ... 2 m-e, que sep. t-m *Keghe* (?) a t. *Karazun* [: *Karazna*] ... qd. *Potok*. Kistrécse 1359-i metálisából kiderül, hogy ez az *Egrespatak* mellett, a mai Gurzófalva területén feküdt, és határa a Meszes gerincéig terjedt. Lehet, hogy 1270/72-ben Récsét a későbbi Kistrécstől választották el. 1314-ben Récsei Lőrinc és fia: János megkapta (Páncél-)Cseh, 1320-ban Keresztúr falut (Do vm) és 1328-ban feleségével Szengyel (To vm) felét. 1341-ben Kraszna határosa (Gy 3: 519). 1439.III.26.: *Rewchew*-i Mátyás fia Gergely pictor 300 Ft-on zálogba adja Dobai Miklósnak *Rewchew*-n lévő minden birtokát (KmJkv146). 1440: *Rewchew* (Cs 1: 584). 1440.VI.1.: Lőrinc, a *Rechen*-i bíró **ü**: Keresztúr (KmJkv 239); 1441.V.4.: *Rechen*-en lakó Szilágyi Mátyás és Szakál Bálint **ü**: Keresztúr (307); 1449.IX.24.: *Reche*-i Péter – gyermekei: János és Orsolya, valamint többi osztályos atyafia nevében is – tiltakozik amiatt, hogy Hadadi és Kusalyi Jakcsok az ő Horvát, két Sereden nevű vásárolt birtokát és *Reche* örökjogon bírt negyedrészt elfoglalták (757); 1450.II.6.: *Reche*-i Gergely **üv** (802); 1453.V.24.: Uő **ü**: Szucság (1090); 1478.I.28.: *Reche*-i Lőrinc **üv** (2258); 1505.V.21.: Lupsai Miklósné Sajókeresztúri Péntek asszony *Reche*-i (Kr vm) birtokrészét 100 Ft-

on zálogba adja Keczei Mártonnak s fiainak: Miklósnak és Györgynek (3357); 1549.IX.9.: *Reche*-i Gáspár kiegyezik nővérével: Deritei Kabos Ferencné: n. Récei Mihály leánya: Klárával az őt *Reche*-n illető leánynegyed felől (4957). Ld még KmJkv I. 1013, II. 1016. Birtokosok voltak még itt Borzásiai, Sarmaságiak, Haraklányiak s a Guti család tagjai. Vsz XV-i a **református templom**; egyik harangja 1442-ből való. 1664: *Szilágy-Récse*, 1651: *Recze* (Petri IV. 426). 1701: nemes Guti Farkas új harangot öntet a récei eklézsianak. 1725-ben 126 kisnemes, 21 jobbágy és 81 zsellér élt a faluban. 1754: A harangláb építése. 1808: *Recse* h. 1888: ≈ (Recea) **Szi** Krasznai js (Je 600). 1913: **Krasznarécse** Szi vm (Az). 1992 L 677. # Major M.: *Krasznarécse*. Szilágysági magyarok 1999. 407. Kép: **Református templom** ... és harangláb. – 1909/19: Reccea, *Récse*, L 1025: r 750; m; 33 zs (144). = Su 2: 73. 1326–1854. – 1974: c. Vîrșoț {Varsolc kzs faluja K-re} [12 C]

Récse 4. Kr 2. Kistrécse. 1359–1420: Kistrécset a Zilah szomszédságában fekvő Pálvárával együtt említik mint Récei Balázs fiainak és rokonainak birtokát. 1420-ban Récei András kanonkot erősítik meg Kistrécse birtokában. Kistrécse ma Krasznarécse és Szilágypanit között fekvő szintiszta román település (Major M.: Krasznarécse 407). – Reccea Mică v. Reccea (r. Șimleu) = Su 2: 73.

Récse Szh : Réc 2.

Récselény * **Bi** (Belényes mellett) 1600: *Recheeleny* (Jakó 328). – Su 2: 393.

Recsenyéd Uh (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Homoród jp-i úton) 1487: *Rechenijed*, 1566: *Rechenied*, 1576: *Recenied*, 1602: *Recsenyéd* (SzO I. 263, II. 196, V. 40, IV. 300). 1614: Recsenyéd 28 családfő (Uh 16). 1750: *Recsenéd*. 1808: Recsenéd (135). 1861: Recsenyéd Uh (28). 1888: ≈ Homoródi js (Je 600). 1913: Recsenyéd Uh vm (Az). – Recened > Rareș = Su 2: 69. 1487–1854. – 1974: c. Mărtiniș {Homorószentmárton kzs faluja D-re} [37 A]

Réd 1. * **Fe** (Enyed táján, Lapád mellett) 1202–3: *Red* (Tr). – Su 2: 393.

Réd 2. * **To** (Toldalag mellett) 1449: pr. *Reed*. A Toldalagiaké volt s, úgy látszik, Toldalag vidékén {Régen-DNy} fekvő (Cs 5: 728). 1449: Tholdalagi András familiárisa: Fülöp fia Pál – ura és annak fiai: Balázs, Pál, Benedek nevében – tiltja Tholdalagi Zsigmondot *Reed* prédiom jogtalan használatától (KmJkv 704). – Su 2: 393.

Réde * **KSz** (Pacal mellett) 1465: p. *Redo*, 1470: pr. *Rede* (Petri IV. 283). – Su 2: 393.

Rédefalva * **KSz** (Hadad környékén) 1424: *Redefalwa* (Cs; P); 1462: *Redefalva* (P); 1470: *Redefalwa* (Cs); 1475: *Redegfalwa* (Cs 1: 562. Redegfalva). 1461.I.2.: *Redefalwa* Kusalyi Jakcsok birtoka (1497); 1461.III.23.: K. J. János tiltakozik amiatt, hogy Bélteki Drágfi Miklós elfoglalta *Redefalwa*-i részét, amelyet ő örökjogon Jakcs Péternek engedett át (1530). 1543: *Redeefalwa*; 1555: *Rhedefalva* (P). 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt, hogy *Redefalwa*-t eladományozza (KmJkv 5418). 1646: *Redekfalva* (Petri IV. 284). – Su 2: 393. {Petri szerint}

Régen 1. vár **To** 1501: castrum *Reghewn*; =: *Regen*. Régen város földesurai bírták (Cs 5: 675). 1501.IV.26.: *Reghewn* ~ *Regen* vár tartománya (KmJkv 3188). – Su 2: 393.

Régen 2. **To 1.** vs (Marosvásárhely-É) **To 1228**: magna via que ducit de Sceplok usque in *Regun* (Cs). =: ? *Regun* (Er I. 152); 1286: Mykud lelki üdvössége érdekében – testvére: *Regun*-i András comes s fiai: Jakab, András és Péter egyetértésével – hűséges szolgálatai jutalmaként felszabadította Kunc nevű vásárolt szolgáját (424). 1325: p-es ad *Regun* pertinentes; 1332–7: *sacerdos* de ≈, *plebanus* de ≈, *Decanatus* de ≈; 1437: *Reghen*; 1452: *parochialis ecclesia plebania nuncupata Beate Marie oppidi Regen*; 1469: opp. *Regen* et p. *Magyar Regen*; 1507: magister civium oppidi *Regen*; 1509: p. *Nagh Regen* et *Magyar Regen*.

Losonczi, Bánffy, Dezsőfi-birtok. Jbn 1437: Szabó (Sartor) Andorman, Hofgrez János; 1503: Asztalos László; 1507: Hermel Balázs. 1507: Benedek Pál, 1509: Kym Balázs; Olajos Lukács, Geréb György, Kádár Jakab, Csiszár Balázs esküdt polgárok (Cs 5: 681. vs). 1427: Régeni Dénes, György, István, László és Tamás (KmJkv 24); 1440.III.29.: *Regen*-ben lakó Olnozár Imrének a Maros folyón épített malom felelőrségeért Szentiváni Mátyás, János és Ferenc hiánytalanul

megfizetett (222); 1441.V.18.: a *Regen-i dékán* István (317); 1451.IX.9.: a *Regen-i* plébánia kegyúri joga körüli vita; Miklós plébánost kinevezte Bánffy István, Péter papot Losonczi Albert (978); 1460.X.31.: Miklós *Regen-i dékán ü*: Bánffy János (1480); 1461.VII.8.: Máté *Regen-i plébános üv* (1582); 1478.I.29.: Ozsvát *Regen-i dékán ü*: Bánffy Mihály (2261); 1482.XI.6.: Tóki Bálintról maradt *Regen-i* zálogos részek Madarasi Miklóshoz kerülnek (2417); 1509.X.19.: *NaghRegen* és *MagyarRegen* Bánffy Péter és András birtoka (3519); 1511.III.10.: *Regen-i* Szilveszter deák felesége Kecseti Katalin (3572); 1519.IV.28.: *ZaazRegen-i* részét Bánffy Miklós, több részbirtok átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723). Ld még KmJkv II. 1016, 1034. Régeni kpt 1587–9: in auro cuso fl. 15. Restat (Dé 71). 1808: opp. Régen (Szász-), Regen ~ Rennmarkt, Reginu (135). 1861: Szász-R (*oppidum*), Regen To (11). 1888: Sz-R (Sächsisch-Reen, Regyinu) MT Régeni-alsó js szh, ház 926, L 5652 (Je 641). 1913: Szászregén MT vm (Az). – 1909/19: Reghinul-săsesc, *Szr, S-R*, L 6552: r 1009; n, m, zs (145). Reghin = Su 2: 74. 1228–1854. [24 A]

Regén 3. Régeni káptalan 1587–9: Capitulum Reghen.

Régen 4. To 2. 1358: *Magyarregen* (Anjou VII. 113). 1381: p. *Magar Regen*; 1469: opp. Regen et p. *Magyar Regen*; 1509: p. *Nagh Regen* et *Magyar Regen* (Cs 5: 681). 1482.XI.6.: Tóki Bálintról maradt *MagyarRegen-i* zálogos részek Madarasi Miklóshoz kerülnek (2417); 1502.XI.25.: *MagyarRegen* fele Harinai Farkas János birtoka (3261); 1509.X.19.: *MagyarRegen* Bánffy Péter és András birtoka (3519); 1519.IV.28.: *MagyarRegen-i* részét Bánffy Miklós, több részbirtok átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1546.III.29.: *ZazReghen*-ben és *MagyarReghen*-ben Harinai Farkas részbirtok (4879). 1587: *Magyar Régen*. – E: fl. 4/66, A: fl. 2 den. 34 (Dé 68). 1635 Berekeresztúr (Msz): Abodi Péter drabant Magiar Regenbe ment lakni (SzO). 1645: *Magiar Regen* (Makkai 623) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Magari*, 1760–2: *MagyarRégen*, 1808: Régen (Magyar-) (135). 1861: M-R To (10). 1888: M-R (Ungarisch-Reen, Regyinu ungureszk) MT Régeni felső js szh, ház 196, L 1019 (Je 487). 1913: **Magyarrégen** MT vm (Az). – 1909/19: Reghinul-unguresc, *Mr*, L 1393: r 372; m, n (145). > Reghin-Sat = Su 2: 74. 1358–1854. » Reghin

Régenréve * To (Régen táján, Alsóidecs mellett) 1345: *Regenreueu* (Tr). – Su 2: 393.

Régeny * Bi (Bihar-ÉNy) 1177: v. *Reguen*; 1313: p. *Regun*; 1336: ≈. Az aradi prépostság birtoka. Lakossága 1177-ben 66 család, kb. 330 lélek volt. 1313-ban Gutkeled nb. Kis Kozma két szomszédal: Aba fia Péterrel és Renoldus fia Imrével együtt tiltakozott az ellen, hogy Ajkai Péter Régeny birtokát cserébe adja a váradi püspöknek. 1336-ban Thyuodor fiai: István és János tiltakoztak, mivel rokonaik, Szarvadi Hegun fia László fiai elfoglalták régenyi birtokrészeiket (Gy 1: 656). 1599: *Regeny* (Kiss, 854). 1692: *Regen* (Mezősi 100). 1808: pr. *Régény* h., *Rengye* val. Hnt. 13: Régenypusztá. – Su 2: 393. 1177–1828.

Regfalva {< *regös*} * **Kr** (Perje mellett, Szi vm) 1481: *Regfalva* Bogdaháza mellett tűnik fel mint Valkó várhoz tartozó falu (Cs 1: 585). 1497: *Rethfalwa*, 1508: *Regpatak*, ..., 1590: *Réghpataka* (Petri IV. 275). – Su 2: 393. 1481 p. [olahalís](#) –1590.

Regis Villa Kü (1332) : Királyfalva.

Regkörtyély * Te (Delta táján, Gyér mellett) 1322: *Regkurthwyly*, 1343: *Reeygh*, 1379: *Regkurthuely*. Györrel együtt emlegetik (Cs 2: 59). – Su 2: 393.

Regulustelke (Ompoly) Fe (Gyulafehérvár-ÉNy) 1265: *Regulo* archidiacono de Zonuk; 1288: magister *Regulus* canonici Albenses; 1299: molendinum magistri Clementis et Pauli custodes prope sub v. *Ompy* sive *Regulusthelk*, t. *Ompy*; 1299/XVI: t. capituli *Regulusthelke*. Ompolynak nem csupán az Ompoly folyó hegyek közti völgyét, hanem sík partvidékét is nevezték, ahol a gyulafehérvári káptalan birtokolt. Az itt kialakult falut 1288 táján mint káptalani javadalmat *Regulus* kanonok élvezhette, s róla nevezték Regulustelkének. (1299-ben már másik két kanonok élvezte a falu malmának jövedelmét.) É-i és K-i határát Borbánd 1299-i metálsában írták le, s ez nagyjából megfelel Ompolykisfalud mai K-i határának. D-i határa: ... in *berch* sub monte *Wkrws*

cadit in *Gianpataka* ... t. *Chiatar* ... iuxta fl-m *Ompey* ... E határ az Ökrös-hegytől az Ompoly mellékágáig nagyjából Kisfalud és Gyulafehérvár mai határán fut (Gy 2: 181). 1430.II.15.e.: *Kysfalud*-i Péter **ü**: Sándorháza (KmJkv 28); 1430.III.6.: *Kisfalud*-i Péter **ü**: Sámson (34); 1450.VI.24.: *Kysfalwd*-on lakó Péter **deák ü**: Válaszút (852); 1459.XII.4.: Albert *Kysfalw*-i **plébános ü**: Papfalva (1403); 1461.II.23.: Albert *Kysfalwd*-i plébános **ü**: Doboka (1514); 1492.V.16.: *Dyanpathaka* nevű *Kysfalwd*-i szőlő **káptalani** birtok (2786); 1498.IX.22.: Borbánd és *Kysfalwd* határán, az Ompoly folyó mellett 300 holdnyi szántóföld **káptalani** birtok (3070). 1733: *Kisfalud*, 1750: *Kisfalva*. 1808: *Kisfalud* h. 1840.aug.15. Estvére két kocsival **Kisfaludra** Gr: Teleky Pálnéhoz érkezénk (...) Kisfaludon az öreg Splényiné, s testvérje Gr: Telekyné igen szívesen fogadtak. Amaz jó, derék aszszon, ez lelkes, s valódi nagyvilági dáma. (...) Holdvilágon meg jártuk a grofné szép kis angol kertjét, mellynek kiességét a szép tájék, s a rajta keresztül vonuló Ompoly ág felette emelik (Tanárky). 1854: *Kisfalud* h., *Kisfálău* val. 1861: Kis-Falud AF (5). 1888: ≈ (Kleindörfel, Micesci) **AF** Alvinci js (Je 436). 1913: **Ompolykisfalud** AF vm (Az). – 1909/19: Chusfalău (Micești), *Kisfalud*, L 912: r 895; m (46). Micești = Su 1: 395. 1299: *Kysfalud* (Iczkovits 57) téves, 1520–1850 {1854}. [34 B]

Rehó Se (Szászsebes-DK) **1291**: *Ryho* falu Kút határosa (Er I. 496). 1309: Dániel *Ryon*-i **plébános** a szentszéki követ elé idézettek közt (An 2: 551); 1309: Dániel *Rychove*-i plb is képviselteti magát a követi curián (610); 1311: Chelo fia néhai Jakab comes fia Dániel *Ryho*-i plb; ld Demeterpataka (An 3: 52). **1587**: *Riho*. – E: fl. 18. {A -} Petro Virginas vita durante (Dé 25). 1750: *Reheu*, 1805: *Reho*. 1808: Rehó ~ Rihó, Reichenau ~ Reinhau ~ Richau (135). 1861: Réhó, Reichenau Sebes (36). 1888: Rehó (Reichau, Reheu) **Sze** Szászsebesi js (Je 601). 1913: Rehó Sze vm (Az). – 1909/19: Răhău, *Rehó*, *Reichau*, L 2905: r 2090 (143). = Su 2: 71. 1291–1854. [34 D]

Reja Hu (Csánki), **1913**: **Rea** < **Gonoszfalu**.

Rékás 1. Ar (Temesvár-ÉK, az Ó-Béga mellett) 1436: *Rekas*, 1499: *Kys-Rekas* (Cs 1: 778). 1723–5: *Rokasicza* (Mercy-tk), 1770–71: *Altringen* (Borovszky: Temes 58). 1808: Altringen, Aldringen, Rekasel (7). 1851: *Altringen*, Te vm, 250 **kath.** német, 30 **óhitű** lak. Határa 3-ik osztálybli s van 16 egész urb. telke. Birja Laczkovics István (Fé 1: 24). 1888: Altringen (Rekesely) **Te** Lippai js (Je 213). 1913: **Kisrékas** Te vm (Az). – Altringen = Su 1: 37. 1436–1913. – 1974: c. Bogda {Rigósfürdő kzs faluja Ny-ra} [32 A,C]

Rékás 2. Te (Temesvár-K, a Lugosi úton) 1359: *Rykas* (DocVal 141). 1443: *Rekas*. Ez évben I. Ulászló király – Rékási Szaniszló és Csáky László megvaszakadtával – zálogba adta Csornaiaknak, Demsusiaknak és Bizereieknek; 1453-ban pedig V. László király adományul a Csornaiaknak négy részt, a Bizereieknek az ötödiket. 1470: **opp**. *Rekas* vámhely és erősség (castellum) is volt, mely fölött 1476-ban és 1489-ben a Csornaiak és Dobozi Dánfiak pörösködnek. 1472-től a Dócziak is földesurak Rékáson. 1483-ban Bizerei Miklós a maga részét lekötötte Haraszi Ferencnek; 1484-ben a Nagylaki Jaksicsok Dobozi Dánfi András náluk levő zálogos részét szintén Harasztnak vetették zálogba; 1489-ben a Csornaiak némely részüket 3000 aranyért eladták Harasztnak (Cs 2: 19). {Tartozékait ld helyükön.} 1469.VIII.30.: *Rewkas*-i Nagy István **ü**: Valkó (1907). 1482.XI.13.: *Rekas*-i Miklós nevében is tiltják a Valkóhoz tartozó aranybánya elfoglalását (2420); 1493.X.8.: *Rekas*-i Csarnai Mihály zálogba vesz Illyei Dienesi birtokrészeket (2894); 1493.XI.11.: Uő és fe: Katalin s leányuk: Sára 100 arany Ft-ért megveszi az Illye falun kívüli kstély melletti nemesi lakóházat (2897). 1808: Rékás (135). 1851: ≈, Te vm, a lugosi postautban, saját postahivatallal, 2500 német és horvát **kath.**, 230 n. e. **óhitű** lak., kath.paroch. templommal. Határa részint róna, részint dombos, s bőtermékenységű, van 98 2/8 urbéri telke, ign sok szőlőhegye. F.u. a kamara, s a tiszt(t)artóság székhelye (Fé 3: 285). 1888: Rékás (Recasiu) **Te** Rékási js szh, 1888: ház 715, L 3663 (Je 601). 1913: **Temesrékás** Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Reçaș, *Tr*, L 4104: r 166; n, sokác, m, rutén, horvát, szerb (144). = Su 2: 73. 1359–1913. [32 C]

Rekece 1. * Hu 1. (Hátszeg-DNy, Pestyén táján) 1436: p. *Rekycze* in d-u de Ha.; 1505: p. *Rekecze*. Pestyéni-birtok (Cs 5: 131). – Su 2: 383.

Rekece 2. Hu 2. (Vajdahunyad-Ny) 1506: v. *Rekeze*. 1506, 1510: v. *Rekeche*. ⚭Hunyadvár (Cs 5: 131. Ma Pojána-Rekiczeli). 1850: *Polyana Retyczeli, Pojana Retyzeli* (Su). 1888: Rekiczeli-Pojána Hunyadi js (Je 601). 1913: **Pojanarekiceli** Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Poiana-Răchițelii, *Pojánarekiczeli*, L 324: r 320 (137). P R = Su 2: 52. 1506–1854. – 1974: c. Cerbăl {Cserbel kzs faluja DNY-ra} [33 D]

Rekeczel Ko (1805) : Havasrekettye.

Rékes Za (Honcő-Ny, a Fehér-Körös j. p.) 1553–61 : *Revkecz*, 1574: *Revekes*, 1613: *Rebetisul* (Márki II/1. 245). 1746: *Revetés* (Su). 1808: *Revetes Ar* (137). 1851: *Revetis*, Ar vm, 7 **kath.**, 423 **óhitü** lak., anyatemplommal (Fé 3: 289). 1913: Rékes Ar vm Borossebesi js (Az). – 1909/19: *Revețiș, Revetis*, L 491: r 486 (146). *Revetiș* = Su 2: 77. 1553–1913. – 1974: c. Dieci {Deákfalva kzs faluja Ny-ra} [33 A]

Rekettye Hu (Hátszeg-Ny) 1360: p. *Reketya (Rekethya)* in d-u de Ha.; 1508: *Rekechye*; 1516: p. *Rehethye*. Demsusi ~ Morsinai, D. Árka (Cs 5: 131). 1600: *Rekettyefalva* (Ve: Doc. VI. 3). 1733: *Rekitova*, 1750: *Rekitov*. 1808: *Rekettye ~ Rekettyefalva* (135). 1861: *Rekettyefalva Hu* (23). 1888: ≈ (Retyisor) Hátszegi js (Je 601). 1913: *Rekettyefalva Hu vm* (Az). « Nyíresfalva. – 1909/19: *Rechitova, Rf*, L 1896: r 1883 (144). *Răchitova* = Su 2: 70. 1360–1854. [43 B]

Rekettye * Te (Delta táján) 1420: *Rekethe*, a komjáti kerületben feküdt (Cs 2: 59). – Su 2: 383.

Rekettyés * Te (Lugos táján, Vásáros mellett) 1488: *Rekethyes* (Cs 2: 29. Bokorfalva). – Su 2: 383.

Rekettyésvölgye * Ké (Kézdivásárhely-ÉNY, Torja mellett) 1307: p. *Reketyasuelge* (Tr). – Su 2: 383.

Rekettyő Kr (Újmoldova-ÉK) 1393: *Reketyes* (Ortvay, I. 233), 1453: *Reketyew* (P); 1454: *Rekethyew* (Cs 2: 59); 1518: *Rekethés*, 1690–1700: *Rekita* (Pesty: Krassó II/2. 137). 1808: *Rakitta* (134). 1851: *Rakita*, Kr vm. Határa 4422 hold, ... Lakja 1063 n. e. **óhitü**, anyatemplommal. Birja a kamara (Fé 3: 277). 1888: *Rakitta* (*Rakita*) **KrSzö** Bégai js (Je 597). 1913: *Rekettyő KrSzö vm* (Az). – 1909/19: *Răchita, Rakitta*, L 1528: r 1480; c (142). = Su 2: 70. 1393–1913. [54 B]

Rekicze * Kr (Delta táján) 1503: *Rekycze*, 1591: *Rekettie*, 1699: *Rekita* (Pesty: Krassó II/2. 139). – Su 2: 393.

Rekita Te 1888: *Rekita psz* (t) Keszinc Te Lippai js (Je 601).

Rekitta Se (Szászsebes-DDNy, a Sebes b. o. völgyében) 1574: *Rekittle* (Ve: Doc. II. 237). 1733: *Rákita*, 1750: *Rakita*, 1760–2: *Reketőfalva*, 1805: *Rekita*. 1808: *Rekittle ~ Rekicze, Rekitzdorf, Rekite* (135). 1861: *Rekite Se* (36). 1888: *Rekita* (*Rechita*) **Sze Szászsebesi js** (Je 601). 1913: **Rekitta** *Sze vm* (Az). – 1909/19: *Răchita, Rekitta*, L 1035 **ort. r** (142). = Su 2: 70. 1574–1854. – 1974: c. Săsciori {Szászcsór kzs faluja Ny-ra} [34 D]

Remec Bi (Barátka-DK, a Jád j. p.) 1888: *Remecz* (*Remete*) Élesdi js (Je 601). » Lóró-Ponor-Remecz > **Remetelórév** (Az). > 1913: **Jádremente** Bi vm Élesdi js (Az). – Remet 1974: c. Bulz [21 B]

Remeta Kr~Szö (Karánsebes közelében) 1699: *Remeta* (Pesty: Szörény II. 476). – Su 2: 393.

Remete 1. Ar (Mácsalaka mellett, Lipppa-DNY, az Ó-Béga b. p.) 1471: *Remethe* Mácsalaka város tartozéka volt (Cs 1: 765. Macsalaka). 1808: *Königshof, Remete-Nemczesz* (90). 1828: *Königshof* (Nagy 376). 1913: **Németremete** Te vm Lippai js (Az). – 1909/19: *Remetea-germană, Nr, Kh*, L 682: r 56; n, m (145. > *Remetea Mică* = Su 2: 75. 1471, 1828, 1851. – 1974: c. Mașloc {Máslak kzs faluja DK-re} [32 C]

Remete 2. Bi (Belényes-É) **XII~XIII**-i templomában XIV-i freskók Szent László életét ábrázolják. 1422: *Remethe* (Cs; J); 1445: *Magyarremethe, Olahremethe* (J); 1520: *Remthe* vámhely

volt (Cs 1: 621); 1552: *Magyar Remete, Wanchya Remethe* (Jakó 328). 1650: *Belső Remete* (Győrffy István 80). 1692: *Remete* (Mezősi 119). 1702: *Belényes Remete* (Győrffy). 1731 Vista (Ko): Régi Aszalos Benedek, aki innen elszökött volt, gondolják, hogy volna még valami maradéka Belényes körül, Remete nevű faluban, de bizonyosan nem tudatik. 1731 Vista: Nagy János, Nagy Istók egyik. Belényes körül, egyik Tárkányon, másik Remetén lakik, úgy hallatik (BfNz. lt). 1808: Remete (135). 1851: ≈, Bi vm, rónás helyen, 3 **romai**, 42 **g. kath.**, 183 n. e. **óhitű**, 455 **ref.**, 5 zsidó lak., ref. anyatemplommal, mely alakját tekintve felette régi épület lehet. F. u. a váradi görög **püspök** (Fé 3: 286). 1888: ≈ Belényesi js (Je 601). 1913: **Magyarremete** Bi vm (Az). – 1909/19: Remetea, *Remete*, L 1180: r 379; m; 18 zs (145). = Su 2: 75. 1422–1913. [21 A]

Remete 3. * **Csa** (Nagyszentmiklós táján, Szárafalva mellett) 1480: *Remethe* (Cs 2: 701). – Su 2: 394.

Remete 4. **Fe** (Enyed-Ny) 1441: *Remete* (Iczkovits 61). 1539: *Kys Remethe* (Jakó: Thorotzkay 28). 1733: *Remete*. 1808: ≈, Einssiedl (135). 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Rimetz) **AF** Nagyenyedi js (Je 601). 1913: Remete AF vm (Az). – 1909/19: Râmeț (Rimeț), *Remete*, L 1911: r 1903 (143). Rîmeți = Su 2: 80. 1441–1854. > Rîmeț [34 B]

Remete 5. **Gy** (Ditró-Ny) 1567: *Remete* (SzO II. 221) 6 kapu (Venczel 36). 1614: Remete 26 családfő (Gy 8). 1808: Remete (136). 1861: ≈ Cs (31). 1864: Gyergyóremete (SzTA: Gyergyó 47). *1882: **Balázs Jenő** (–1938). 1888: Gyergyó-Remete **Cs** Gyergyószentmiklósi js (Je 353). 1913: **Gyergyóremete** Csik vm (Az). *1918: **Cseres Tibor** író (–1994, Bp). 1938 L 1762 család 6422 fő, 17 302 hold megművelhető föld. Tartozékai: Csutakfalva, Eszenyő, Martonka (FDN 1970.23.sz.). – 1909/19: Remetea, *Gyr*, L 5105: r 68; m (145). = Su 2: 75. 1567, 1854, 1864. [25 A]

Remete 6. * **Ko** (psz. Hódosfalva hr, Bánffyhunad-ÉNy) 1437: *Remethey ~ Remethei* Albert püspöki jobbágy Türebén (Cs 5: 421). 1439: *Remethe*; 1473: p. ≈; 1519: p. ≈. #Sebesvár tartozéka, majd Bánffy-birtok (1439-től Cs 5: 396). **1587**: ≈ Ksz: *Remeteh*. fl. 8 (Dé 62). 1808: ≈ praedium Ko. Hnt.13: azh {!} (136). 1864 Hunyad hr: *Remete* szép k(aszáló), cserjéssel vegyest, a monda, hogy e helyen régen falu volt, amely elpusztulván, később egy remetenek (joslopapnak) volt tanyája (KszHn 26). # KszHn 128.

Remete 7. **Kr** (Lugos-ÉK) 1514–6: *Remethe*, 1690–1700: *Remete*, 1717: *Remeta*; 1785: *Remeti*, *Remete Lunga*, *Remete Lunka* (Pesty: Krassó II/2. 139). 1808: Remete, (i) Remeti, Remetea (135). 1851: *Remete* (*Alsó és Felső*), Kr vm, az első 8 **kath.**, 563 **óhitű** a második 2 **kath.**, 762 **óhitű** lakossal, s anyatemplomokkal. F. u. a Sebastiani család (Fé 3: 286). 1888: Remetelunga **KrSző** Bégai js (Je 602). 1913: **Hosszúremete** KrSző vm (Az). – 1909/19: Remetea-Luncă, *Rl*, L 737: r 707; zs (145). = Su 2: 75. 1514–1913. – 1974: c. Mănăștiur {Bégamonostor kzs faluja É-ra} [32 D]

Remete 8. **Te~Kr** (Resicabánya-É, a Lugosi úton) 1323: possessiones *Remethe* de silva nostra (**regis**) custodiali excepta; 1343, 1424: *Remethe*. 1370-ben I. Lajos királytól, Himfi Benedek kérésére, hetivásár tartására nyert jogot. 1434 körül újraépítik a **Boldogságos Szűz**ről nevezett egyházát (Cs 2: 106). 1343: *Remete* (Tr). 1369: *Remethee*, 1584: *Remethe* (Pesty: Krassó II/2. 140). 1808: Remete, (i) Remeti, Remetea (135). 1888: Remete-Poganest **KrSző** Lugosi js (Je 602). 1913: **Pogányosremete** KrSző vm (Az). – 1909/19: Remetea-Pogănici, *Rp*, L 591: r 547; n, szerb, zs, rutén (145). = Su 2: 76. 1343–1913. – 1974: c. Fîrluig {Furluk kzs faluja É-ra} [42 B]

Remete 9. **Mm** (Técső-DK, a Tisza bp-i úton) 1363: *Remete*, 1465: *Remethe* (Bélay 183). 1808: Remete, (s) Remec, Remjut (136). 1851: ≈, orosz falu Mm vm, 17 **romai**, 298 gör. kath., anyatemplommal, termékeny szántóföldekkel, rétekkkel és erdővel. F. u. többen (Fé 3: 287). 1913: **Pálosremete** Mm vm (Az). 1920: **határfalu**. – Remeti = Su 2: 76. 1363–1851. [2 D]

Remete 10. **Msz** (Marosvásárhely-ÉK, a Nyárád bp-i úton) 1567: *Remete*, 1580; *Remethe* (SzO II. 218, IV. 77). 1614: Remete 62 családfő (Msz 52). 1808: Remete (136). 1848 előtről három **tanítója** ismert (Sipos 131). 1861: ≈ Msz (32). 1888: Köszvényes-Remete **MT** Nyárádszeredai js

(Je 453). 1913: **Nyárádremete** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Chişiniş-Remetea, *Kr*, L 1918: r 167; m (46). > Eremitul = Su 1: 221. 1567–1854 {1913}. > Eremitu [24 D]

Remete 11. KSz 1. (Nagybánya-D, a Lápos bp-i úton) 1405, 1424, 1475, 1487: *Remethe* (Cs 1: 562). 1454.VII.3.: *Remethe*-n Sarmaságiak részirtokosok (KmJkv 1170); 1466.X.9.: Sarmasági jogutódok tiltakoznak az ellen, hogy Sarmasági Ambrust bevezessék *Remethe* birtokbeli részeikbe (1692); 1492.I.18.: *Remethe*-i Wanka (ds) Thywadar Ioan kisjéderi (KSz vm) birtokrészét 40 Ft-ért eladja Bőnyei Jánosnak (2768); 1550.V.6.: *Remethe*-i Remethey Demeter 37 Ft-on Girolt faluban zálogba vesz két jobbágytelket, egy szőlőt (5024). 1760–2: *Kővár Remete*. 1808: Remete **Köv** (136). 1888: Kővár-Remete (Remetea) **Sza** Nagysomkúti js (Je 453). 1913: **Kővárremete** Sza vm (Az). – 1909/19: Remetea, *Kr*, L 1175: r 1112; zs, m (145). Remetea Chioarului = Su 2: 75. 1566–1854. [12 B]

Remete 12. * KSz 2. (Sarmaság és Hidvég mellett) 1405, 1424, 1475, 1487: *Remethe* (Cs 1: 562). – Su 2: 394. 1405, 1466 (Csánki I. 562) {!}

Remete 13. Sza (Avasújváros-ÉK, a Bikszádi úton) 1335: *Eremita* (Tr). 1470: *Remete* (Cs 1: 484). 1512, 1520: *Remethe*. A XV. század végén kapcsolódott be a Móricok avassági birtoktestébe (Maksai 200). 1808: Remete (136). 1828: **Kőszegh Remete** (Nagy 368). 1851: *Remete* (*Kőszeg*-), Sza vm, az Avasságon: 400 **ref.**, 21 zsidó lak., **ref.** anyatemplommal. A Túr, Fejér, Terep, Mogyorós, Lekencze patakjai itt szakadnak egybe, és ezen túl Túr neven neveztetnek. F. u. gr. Teleki, Ormos, b. Vesselényi és Vécsey s m. t. (Fé 3: 287). 1888: K-R **Sza** Szinérváraljai js (Je 452). 1913: **Kőszegremete** Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Remetea, *Kr*, L 726: r 42; m, zs (145). Remetea Oaşului = Su 2: 75. 1335–1851. – 1974: c. Oraşu Nou {Avasújváros kzs faluja} [2 D]

Remete 14. Te 1. (Temesvár-K, a Rékási úton) 1333: p. *Remete* (Tr) **egyház** hely. 1476: *Remethe* (Cs 2: 60). 1723–5: *Remeta* (Borovszky: Temes 114). 1808: Remete (136). 1851: ≈, Te vm, a Béga csatorna partján, 1389 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Határa 3828 hold, ... F. u. báró Ambrózy Lajos, kinek itt díszes emeletes kastélya van (Fé 3: 286). 1913: **Temesremete** Te vm Központi js (Az). – 1909/19: Remetea-timişană, *Tr*, L 1352: r 1099; m, n (145). > Remetea Mare = Su 2: 75. 1333–1913. [31 D]

Remete 15. * To (Torda-DNy, a Jára völgyében) 1351: v. *Scentmihalremetey*; 1426: p. *Remethe*; 1524: p. ≈. ♪Jára vár tartozéka; Berkesi, Járai, Petlendi, Peterdi, Szarkadi, Lupsai, Turcsáni, T. Nagy, Bogáti (Cs 5: 728). 1440.III.23.: Szarkadi Tamás fia Miklósról *Remethe* birtok részben Bogátiakra szállott (KmJkv 218); 1507.VI.9.: Járai Szarkadi István *Remethe* negyedét, azaz itten birtokrészét négy arany Ft-on zálogba veti Túrcsáni Nagy Jánosnál (3421); 1508.II.1.: Szarkadi István *Kysremethe*-i birtokrészét nyolc arany Ft-on zálogba adja ugyanakkor (3447); 1516.III.25.: Szilvási Cseszelicki András *Remethe* nevű egészbirokat 100 Ft-on zálogba adja Lullai Johann szebeni királybírónak (3603). Ld még KmJkv II. 1017.

Remete 16. Uh (Székelyudvarhely-K hrs) 1601: *Kezepes* aliter *Remethe Homorod* (Ve: Doc. XI. 125). 1808: Remete (136). 1888: ≈ Uh Homoródi js (Je 601). 1913: **Homoródremete** Uh vm (Az). – 1909/19: Homorod-Remetea, *Hr*, L 296: r 13; m (90). > Călugăreni = Su 1: 125. 1601, 1850, 1854. – 1974: c. Mărtiniş {Homoródszentmárton kzs faluja É-ra} [37 A]

Remetefalu AF (Enyed-Ny) 1909: Remetefalu > Remete-Pilis » Remete. – 1909/19: Râmeţ-Sat (Pleaşa), *Rf*, *R-Plesa*, *R-Pilis* v. Râmeţ (143). Rîmeţ-Sat = Su 2: 80. 1909. » Rîmeţ.

Remeteiszoros AF (Enyed-Ny) 1909: *Remetei szoros* Remete tartozéka. – 1909/19: Cheia-Râmeţului, *Remetei-szoros*, &, v. Râmeţ (42). > Rîmeţi-Cheia = Su 2: 80. 1909. > 1974: Cheia c. Rîmeţ {Remete kzs faluja Ny-ra} [34 B]

Remetekolostor AF (Enyed-Ny) 1909: *Remete-Kolostor* Szabaderdő tartozéka. – 1909/19: Mănăstire (Râpa-Râmeţului), *R-K*, &, v. Râmeţ (110). > Rîmeţ-Valea Mănăstirei = Su 2: 80. + Su 1: 385. » Rîmeţ {Szabaderdő}.

Remetelórév Bi () 1808: Lóré (99). 1888: Lóró Élesdi js (Je 477). Hnt. 13: Köröslórá » Remetelórév Bi vm. – Lorău

Remetemező Sza (Szinérváralja-DK, a Szamos b. p. közelében) 1407: *Remethe*, 1424: *Remethemezew*, 1461: p. **Valahalis** *Remethemeze*. A Drágfiak erdői uradalmának XIV. század végén megtelepült, román többségű faluja (Maksai 200). 1424: *Remethemezew*; 1461, 1463: *Remethemeze* (Cs 1: 484). 1808: Remetemező (136). 1851: ≈, Sza vm, 15 **romai**, 1203 **gör. kath.**, 10 **ref.**, 31 zsidó lak., g. kath. anyateplommal. Lapályos határa elég termékeny; erdeje is van. F. u. a Toldy örökösök, Horváth, Mándy, Éles s m. t. (Fé 3: 287). Kastélya volt itt Újfalussy Miklósnak (?–1899 u.). 1888: ≈ (Pomi) Szinérváraljai js (Je 602). 1913: Remetemező Sza vm (Az). – 1909/19: Pomi, *Rm*, L 1595: r 1458; zs, m (138). = Su 2: 54. 1407–1851. [12 A]

Remeteszeg Msz (Marosvásárhely hrs) 1567: *Remete* (SzO II. 221). 1602, 1603: *Remeteszeg* (SzO V. 262, 282). 1760–2: *Remeteszeg*. 1808: ≈ (136). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 602). 1913: Remeteszeg MT vm Marosvásárhely környéke (! Az). » Marosvásárhely. – 1909/19: Remetea, *Rsz*, v. Murăș-Oșorheiu (145). = Su 2: 75. 1567–1854. » Tîrgu Mureș + 2: 393. Remeteszeg, 1602, 1603.

Renged Hu (Szászváros-ÉNy, Algyógy és Máda közt) 1518: v. *Rendged*. Al-Diód vs birtoka (Cs 5: 131). 1733: *Renged*, 1750: *Rengető*, 1760–2: *Renget*, 1805: *Rengeteg*. 1808: Renget, Rengyety (136). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ (Ringyetu) Hu Algyógyi js (Je 602). 1913: Renget Hu vm (Az). – 1909/19: Renghet, *Renget*, L 997: r 983 (145). = Su 2: 76. 1518–1854. – 1974: c. Geoagiu {Algyógy kzs faluja É-ra} [34 C]

Rény Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös jp-i úton) 1588: *Ryeen*, 1600: *Rhen* (Jakó 331). 1692: *Rhenye* (Mezősi 111). 1753: **Ortodox fatemplom**. 1808: Rieny (137). 1888: ≈ Vaskohi js (Je 604). Híres pálinkafőzője, szeszgyára. 1913: Rény Bi vm (Az). – 1909/19: Rieny, *Rieny*, L 506: r 492; zs, m (146). = Su 2: 79. 1588–1913. [21 C]

Répa 1. Ko 1. (Régen-É) 1332: **sacerdos** de *Villa Rapularum* (Tr). 1351: *Repafalua* (Anjou V. 427). 1381: p. *Repafalwa*; 1495: p. *Repa*; 1509: *Repafalva*. Losonczy, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor, D. Árka és Szobi-birtok (Cs 5: 396. To vm is). 1473.VIII.30.: *Repafalwa* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Repafalwa* Nádasdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). XVIII–XIX: magyar és szász lakossága helyébe románok települtek. 1733: *Repa de Gyós*, 1750: *Al(so) Ripa*, 1760–2: *Alsó Répa*. 1808: Répa (Alsó-) ~ Alsórépás ~ Répás, Rübendorf, Ripá de dzosz (136). 1861: A-R To (9). 1888: A-R **MT** Régeni felső js (Je 209). L 1910: 944; 1956: 928 (Le). 1913: **Alsórépa** MT vm (Az). – 1909/19: Râpa-de-jos, *Ar*, L 961: r 941; zs (143). Râpa de Jos = Su 2: 80. 1332–1854. [24 A]

Répa 2. Ko 2. (Régen-É) 1638: *Repafalva*, 1639: *Repaffalua*, 1648: *Felseö Repa* (Makkai 558, 584, 640) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Repa de Szusz*, 1750: *F(első) Ripa*, 1760–2: *Felseö Répa*. 1808: Répa (Felső-) ~ Felsőrépas ~ Répás {!!}, Rübendorf, Ripá de dzosz (136). 1861: F-R Ko (12). 1888: F-R **MT** Régeni felső js (Je 326). 1913: **Felsőrépa** MT vm (Az). – 1909/19: Râpa-de-sus, *Fr*, L 1228: r 1174; c (143). > Vătava = Su 2: 242. 1332–1495 {Ar}, 1638–1854. [24 A]

Répafalva * Fe (prédium Péterfalva közelében) 1366: Répafalva {? Su}. 1460.V.5.: Gerendi és Dobokai jogutódok Péterfalva birtokot és a mellette levő *Repafalwa* prédiumot 1000 arany Ft-on zálogba adják Veresmarti Péternek, Szebenszék királybírájának (KmJkv 1445). – Su 2: 394. 1366.

Répás 1. * Ar (Kisgye mellett) 1477: *Repes* Solymos vár 79. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos; 778: Repes). – Su 2: 391. 1440 Repes, 1477: Repas (Csánki I. 761) {!}. {Kisgye mellett *valea Repas*}

Répás 2. Hu (Szászváros-Ny, Lozsád hrs É-ra) 1396: *Repas* (Szeredai: Notitia 62). 1430, 1482: p. *Repas*, mons *Kysrepas*, v. *Nagrep[as]*. **Káptalani** birtok (Cs 5: 132). 1430.X.23.: *Repas* ~ *Nagrepas* határjárása (KmJkv 65); 1485.III.9.: *Repas* részébe Werbóczy Jánost és fe: Barancskai Lúciát iktatják zálogjogon (2519). 1650: *Répás* (Amlacher 228). 1808: Répás, Rübendorf (136). 1861: Répás Hu (23). 1888: ≈ (Ripasú) Hu Szászvárosi js (Je 602). 1913: Répás Hu vm (Az). –

1909/19: Rîpaş, *Répás*, L 128 **ort. r** (146). Rîpaş = Su 2: 80. 1396–1854. > 1974: Rîpaş c. Turdaş {Tordos kzs faluja DNy-ra} [34 C]

Repszeg Za (Borosjenő-DK, a Fehér-Körös j. p.) 1553: *Rakaszegeh, Rakassigh*; 1650: *Rakaszeg*, 1744: *Rekszig* (Márki II/1. 245). 1808: Repszeg ~ Rabszék {!} Ar (136). 1851: *Repszeg*, Ar vm, 5 **kath.**, 618 **óhitű** lak., anyatemplommal. Lapályos határa a Fejér-Köröstől és Töz vizétől sokat szenved (Fé 3: 288). 1888: Repszeg **Ar** Borosjenői js (Je 602). 1913: Repszeg Ar vm (Az). – 1909/19: Repsig, *Repszeg*, L 1279: r 1127; m, n (145). > Regele Carol > Răpsig = Su 2: 71. 1553–1851. – 1974: c. Bocsig {Bokszege kzs faluja K-re} [20 D]

Resica 1. Kr 1. (Krassóvár-É) 1673: *Reszinitza*; 1690–1700: *Resicza*; 1771: *Retsiza*; 1799: *Olah Repticza, Német Repticza* (Pesty: Krassó II/2. 142) kohászati iparteleppé nyilvánítják. 1808: Resicza (Német-), Deutsch-Reschitza (136). Kereszthegyen 48-as emlékmű. 1851: *Resicza (Német-)*, Kr vm, kamarai bánya mezőváros, 646 **kath.**, 441 **óhitű**, 11 evang. lak., **kath.** és **óhitű** anyatemplommal, vashámorokkal, bányákkal, ovaszóházzal (Fé 3: 288). 1888: Resicza-Bánya (Resicza) **KrSző** Resicai js (Je 602). 1913: **Resicabánya** KrSző vm (Az). *1932: **Horváth Pál** tanár, népművelő, pedagógiai szakíró (–1978, Beszterce). A város magyar lapja: *Délnyugat*, 1990-es évektől. – 1909/19: Reșița ~ Recița-montană, *Resiczabánya*, L 11 700: r 1840; n, m, cseh, szlovák, zs, rutén, szerb (145). R = Su 2: 77. 1673–1851. [42 D]

Resica 2. Kr 2. (Krassóvár-É) 1808: Resicza (Oláh-), Walachisch-Reschitza (136). 1851: ≈, Kr vm, 27 **kath.**, 978 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 288). 1872–84: **Ortodox templom**. 1888: Román-Resicza **KrSző** Resicai js (Je 607). Rr 1890: 361 ház 2655 r. Hnt. 13: Resicafalu KrSző. » Resicabánya. – 1909/19: Reșița, sau Recița- română, *Románresicza*, L 3165: r 1284; n, m, cseh, szlovák (146). » Reșița [42 D]

Resinár Sze (Szeben-DNy) Korai neve szerint Szeben falujaként települt. 1488: *Stederdorff* (Berger 56). 1492: *Stederdorf*, 1496: *Roscheneyra*, 1506: *Roszinár* (Scheiner 117). 1631: *Städterdorfer Walachen* (Păcală: Monograifa Rășinari 36). 1733: *Resinar*, 1760–2: *Resinár*. 1808: ≈, Städterdorf, Resinárius (136). 1861: ≈, ≈, Resinár Sze (34). 1888: ≈ (Stätendorf, Resinari) Nagyszebeni js (Je 603 & Riu-Sadului telep). 1913: Resinár Sze vm Nagyszőlősi js (Az). – 1909/19: Rășinari, *Resinár, Städterdorf*, L 5412: r 5362 (143). = Su 2: 72. 1488–1854. [35 C]

Restyiráta Za 1828: *Restyirata* vel *Restyirasa* (Nagy, I. 31). 1851: *Restyirata*, Ar vm, Dezna fil., 10 **kath.**, 102 **óhitű** lak. (Fé 3: 288). 1888: Restyiráta, telep (t) Dézna **Ar** Brossebesi js (Je 603). – 1909/19: Reștirata, *Restyiráta*, v. Dezna (146). = Su 2: 77. 1828, 1851. D [21 C]

Reszege Sza (Nagykároly-DNy) 1215: A szolnoki vár jobbágyai: Ogyuz és Tumulot azzal vádolták a *Kezuga* falubeli Ioab-ot, Moc-ot és Forcos-t, továbbá a Penészlek falubeli Tiba-t, valamint Péter jobbágyait: Kesa-t és Micou-t, hogy erőszakkal tíz márka kárt okoztak nekik. A király által kirendelt bíró Mica bihari ispán, a poroszló a Csedreg falubeli Iano volt. Ogyuz és Tumulot megbízott embere: Cherpha [bűnösként] összeégette magát (Er I. 80). 1284 körüli tulajdonosai már legalább négy különálló család-ágazat tagjai: helyi kisnemesek (Maksai 200). 1316: a *Rezege*-i nemesek: Péter fia Péter, Olivér (e Péter frater) fia Pál, ill. *Rezege*-i Sándor fia Sándor, az elődeik által tett, *Rezege* birtokot illető felosztást megerősítik (An 4: 290); 1317: Károly király Kis Cosmas comesnek fiai haláláért *Rezege* birtokon vámszedést engedélyez (525, 528). 1421: *Mezererekeze* {!}; 1428, 1462: *Rezege*; 1439: pr. *Mezewrezege* (Cs 1: 484). 1459.X.4.: *Rezege*-i Gergely ü: Béltek (KmJkv 1376); 1473.X.25.: *Rezege*-i Péter üv, *Rezege*-i Gergelyt és Pált is (2112). 1808: Reszege (136). 1851: ≈, Sza vm, Bi vm szélén, 17 **romai**, 544 **gör. kath.**, 6 **ref.**, 7 zsió lak., gör. **kath.** anyatemplommal. F. u. a Jásztrabszky nemzetség (Fé 3: 288). **Szent József, a munkás-templom**, b: V.1. (RKNt 1999). 1888: Reszege Nagykárolyi js (Je 603). 1913: Reszege Sza vm (Az). – 1909/19: Resighea, *Reszege*, L 713: r 530; m, zs (145). = Su 2: 76. 1215–1851. [11 A]

Résztelek Sza (Erdőd-ÉK) 1411: p. populosa *Reztheleke*, 1424: p. **Valahalis** *Reezthelek* intra terminos possessionis Hyryp, 1470: *Rezthelek* (Cs 1: 484). Megtelepülése a Bükk-hegységet elárasztó román hullám lecsapódásaként a XIV. században történt; 1424-ben a Drágfiaké, 1431-

ben Károlyiak követelik maguknak (Maksai 201). 1648: *Reztelek* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Réztelek, Tatarest ~ Teteresti (137). 1851: ≈, {r} *Teterfejty*, Sza vm, 700 g. **kath.** lak, s anyatemplommal. Határa 4949 hold, ... 102 telkes gazda ... Medes nevű pataka gyakran károkat okoz. Birja Szahmár város, és gr. Károlyi Lajos (Fé 3: 291). 1888: Réztelek (Tataresci) **Sza** Erdődi js (Je 603 & Tirák psz). 1913: Réztelek Sza vm (Az). – 1909/19: Tătărești, *Rt*, L 1028: r 962; zs, m, c (179). = Su 2: 184. 1411–1851. – 1974: c. Viile Satu Mare {Szatmárhegy kzs fasluja ÉK-re} [12 A]

Resztolcs KSz (Zsibó-ÉK, a Szamos jp-i úton) 1530: *Rosztoczfalva*, 1566: *Rastocz* (Kádár IV. 53). 1639: *Résztocz*, 1647: *Restozz* (Makkai 433, 444) I. Rákóczi György birtoka. 1668: *Kis-Rásztoltz*, 1720: *Rasztocz* (Kádár IV. 53). 1733: *Restoccs*, 1760–2: *Resztots*. 1808: Restolcz **Kőv** (136). 1888: Resztolcs (Restoci) **SzD** Nagyilondai js (Je 603). 1890: **Hosszúrév** (Kádár). 1913: Hosszúrév SzD vm (Az). – Răstolci, *Hr*, I 326: r 300; m, zs (144). > Răstoci = Su 2: 71. 1530–1890. – 1974: c. Ileana {Nagyilonda kzs faluja ÉNy-ra} [12 D]

Réten (Retersdorf, Militum Villa, Reter, Réten) Fe (Segesvár-DDK) ?1206: *Villa Militum* (Er I. 33). =: ≈; 1353: p. *Reter*; 1389: comes Ladislaus de v. *Retherii*. Voldorf kétes hielű határleírásában említik Sáros és Báránykút között. Vitatható, hogy a *Villa Militum* megnevezés egy *Rittersdorf*-féle névalak helyes vagy téves fordítása-e, tény, hogy a johannita lovagrend 1353-ban mint régi birtokát követelte vissza Segesvárszéktől. 1389-től mint nemesi birtok szerepel, így kikerült Segesvárszékből és Fe vm-hez tartozott (vö. SzO I. 137). Réten nem határos Voldorffal, Báránykút fekszik köztük (Gy 2: 200). 1490.X.13.k.: *Rethen*-i Miklós és Mihály mindkét *Rethen* és Moha birtokban hatalmasul halásszák Márk doktor és apát halastavát, maguknak veszik az erdők, rétek minden hasznát, s a Tabiási urak négy jobbágyházát és ezek 20 Ft jövedelmét is maguknak foglalták (2716); 1555.IV.26.: Sárpataki Tamás deák és Listi János királyi kancelláriai titkár Retheny Ádám, Mohay Bálint özvegye: Zsófia és Mohay Lajosné: Dorottya javára lemond azon királyi jogról, amelyet az uralkodó a felsoroltak *Rethen*-i birtokrészében nekik adományozott (5363); =: Retheny Ádám sárpataki birtokrészét, amely feleségére: Borbálára apjáról: Sárpataki Lőrincről szállott, és amelyet ő Balázs Boldizsár *Rethen*-i jobbágy telkével cserélt el, Mohay Bálint özvegye: Zsófia Alant Fábíán *Rethen*-i jobbágy telkét, Mohay Lajosné: Dorottya pedig Mohán egy puszta jobbágytelkét vallja örökösen Sárpataki Tamás deáknak (5364); =: Retheny Ádámné Sárpataki Borbála sárpataki birtokrészéért cserébe adja *Rethen*-en Balázs Boldizsár jobbágy telkét (5365); 1555.VIII.21.: *Rethen*-i néhai Retheny György fia Ádám néhai Retheny Mihály *Rethen*-i birtokrésze harmadát, a nemesi udvarház kivételével, Sárpataki Tamás deáknak ajándékozza (5403); =: *Rethen*-i Retheny Ádám mohai puszta jobbágytelkét hű szolgálatai viszonzásaként 50 Ft-ért eladja *Rethen*-i Sárpataki Miklósnak (5405). 1648: *Réthen* (Ve: Doc. X. 202). 1733: *Réten*, 1750: *Retisdorff*, 1760–2: *Rettisdorf*. 1808: *Réten* h., *Retersdorf* g., *Ritu* vel *Retisdorf* val. 1808: FF Réteni js szh. 1861: ≈, Restesdorf, Redisdorf FF (4). 1888: ≈ (Reteschdorf, Retisdorf) **NK** Keresdi js (Je 603). 1913: Réten NK vm Nagysinki js (Az). # Binder P.: *Réten*. Közös múltunk, 1982. 84. – 1909/19: Retişdorf, *R*, *Reteschdorf*, L 1056: r 759; n, m (146). Retişul = Su 2: 77. 1353–1854. & 2: 115. Seliştat (Boldogváros) > 1974: Retiş c. Brădeni {Hégen kzs faluja DK-re} [36 B]

Réthát Te (Arad-D, Angyalkút mellett, Asszonylaka helyén települt) 1808: *Ibéd* h., *Wiesenhaid* g. 1828: *Réthát* (Nagy 137). 1888: Réthát (Wiesenheim) **Te** Újaradi js (Je 603). 1913: Réthát Te vm (Az). – Ibed > Wiesenheim > Viesenhed > Vizenhaid > Tisa Nouă = Su 2: 195. 1135–1405: Abad; 1828, 1851. [31 B]

Rétkert * **Csa** (Nagylak mellett) 1421: *Rethkert* (Borovszky: Csanád II. 509). – Su 2: 394.

Retkonia * **Kr~Szö** (Karánsebes táján) 1603: *Retkonia* (Pesty: Szörény II. 475). – Su 2: 394.

Retteg BSz (Dés-ÉK, a Nagy-Szamos jp-i úton) 1283: p. *Petheeg* [: *Retheeg*], 1332: *Rettek*, 1333: *Bettek* [: *Rettek*], 1334: **sacerdos** de *Reteg* (Tr). 1361: *Rettegh*, 1405: **opp**. *Retteg* (BfO I. 483). 1458.VIII.21.: *Rettegh*-en Vécsi Dezső fia László részbirtokos (KmJkv 1306); 1482.IV.13.: *Retheg*-i Bágyi János és *Retheg*-i Nagy Gergely **ü**: Koronczói Nagy Domokos csicsói várnagy

(2352); 1487.VI.27.: *Reththeg* mezővárosban lakó Székely Jánosné: Orsolya, aki egykor Kolozsmonostoron lakott néhai Csapó György leánya, rokona: a gyulafehérvári vikárius tudós jegyzője: néhai Mihály magister ingó és ingatlan hagyatéka kijárását Dési Domokos deákra és Tordai Szőke Péter deákra bízta (2655); 1554.XI.3.: *Reththeg*-i Balog László (pr) tanúvallomást tesz kolozsvári polgár özvegye vagyoni helyzetéről (5326). **1587**: *Rettegh, Bacza*. – E: fl. 50, A: fl. 25. In rationem ill. Principis accumulanda Rettegh fl. 50 (Dé 48. Retteg 50, Baca 25 Ft-ot fizetett). 1750: *Retyagu*. 1808: **opp**. Retteg, Reckenbeck ~ Reckendorf ~ Retteneck, Retyág (136). 1861: ≈ (város) BSz (19). 1888: ≈ (Retyag) **SzD** Dési js (Je 603). 1913: Retteg SzD vm (Az). # Binder P.: *Retteg*. Közös múltunk, 1982. 193. – 1909/19: Reteag, R, L 2272: r 1025; m, zs (146). = Su 2: 77. 1283–1854. [13 C]

Réty Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-K 10 km., a Feketeügy j. p.; 520-548 m) **XIII-i templom**. 1334: **sacerdos** de *Reech* (Tr). 1426: *Rethye* (Ub IV. 258). 1488: *Recz* (Berger 53). 1508: *Retij*, 1602: *Retie* (SzO VI. 300, III. 171). 1611: Reti (Ve: Doc. VIII. 202). 1614; Réty 37 családfő (Se 19). 1635: Bálint **pap** (SzO). 1733: *Retyiul*, 1750: *Rethy*. 1808: Réty ~ Réti (136). *1819.XII.22.: **Antos János** 1848–49-es honvéd vezérkari alezredes, naplóíró (– 1906.XI.20., Abony). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 603). Több székely lófői udvarház ma is áll. 1913: Réty Hsz vm (Az). 1920 után vagy száz itteni lakos dolgozott Bukarestben. 1969 L 1535. Tartozékaival 2768. Egerpatak 4 km (525), Bita 3 km (456), Szacsva 5 km (256). 2004-ben nyolcosztályos iskola, orvosi rendelő működik a faluban. Határában a híres Rétyi Nyír és 20 hektárnyi mesterséges tó kedvelt üdülőhely, mellette szálló van. 2004.VIII.7. Duna Tv. – Reti > Reci = Su 2: 73. 1334–1854. [37 D]

Retyezát-hegység a Zsil szorosától nyugatra, a Sebes völgyéig húzódik. Erdély legvadabb hegycsoportja. A hegység átlagos magassága 2200-2300 m, északi oldalágán a hegységnek nevet adó Retyezát magassága 2477 m.

Rétyiczél Ko (1861) : Havasrekettye.

Reuka * **Sze** (Talmács mellett) 1453: *Rewka* {? Su}. – Su 2: 394.

Reusor Fo (Fogaras-DK hrs a Sebes b. p.) 1509: *Rusor*, 1511: *Russol*, 1556: *Russor* (Su). 1733: *Ruossor*, 1750: *Ruschor*, 1805: *Rousor* (Su). 1808: Rusor ~ Russor, Reissen, Russu (139). 1861: Rusor Fo (25). 1888: Rusor (Reusor) Fogarasi js (Je 611). 1913: Reusor Fo vm (Az). – 1909/19: Râușor, *Reusor*, L 649: r 642 (144). Rîușor = Su 2: 81. 1509–1854. – 1974: c. Mîndra {Mondra kzs faluja Ny-ra} [36 D]

Rév Bi (Élesd-DK) **1257**, 1284: tributum de Berthem ... in portu Crysii; 1332–7: Ladislaus **sacerdos** de v. *Rev*, Cosmas de v. *Rev*. A Bertény melletti Körös-rév 1257-ben és 1284-ben felerészben Geregye nb. Pált, ill. fiát: Acho-t illetve, felerészben a Csanád-nemzetséget. Maga Rév falu a Geregye nb-ek oldalán feküdt. Papja 1332–7: évi 7 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 657). 1405, 1435, 1458: *Rew*, 1520: *Rewelew*, *Rew* vámhely; Súlyomkő várához tartozott (Cs 1: 621). 1808: Rév h., *Vád* val. 1851: *Nagy-Rév*, Bi vm, a Sebes-Körös mellett, 758 **g. kath.**, 413 **ref.** lak., s két anyatemplommal. Birja gr. Batthyáni Arthur, s feje egy uradalomnak, mellyhez tartoznak: az Orosztelek puszta, A. Lugos, Czigány-Tomkafalva, Kövesd, Feketető, Bánlak, Lóre, Ponor, Remecz, Lökk helységek (Fé 3: 289). 1888: ≈ (Vad) Élesdi js (Je 603 & Orosztelek psz). Jellegzetes népi kerámiája volt a fehér fazekasság. Közélemben a Zichy-csepkkőbarlang. 1913: Rév Bi vm (Az). # Juhász V.: *A révi fazekasság* (Művelődés, 197%). – 1909/19: Vad, Rév, L 2849: r 2145; m, zs (190). > Vadul Crișului = Su 2: 222. 1256 {!}–1851. > Vadu Crișului

Revetes Za (1808) : Rékes.

Revid * **Bi** (Szalonta-É, Rojt mellett) 1374: *Rywid*, 1406: *Revid*, 1552: *Rewydh* (Jakó 332). – Su 2: 396. Rywid.

Révkápolnok KSz (Magyarláros-ÉNy) 1424: *Rew Kápolnok* (Cs); =: *Rewkápolnok* (K); 1475: *Recapal*, hibásan Retapal (Cs 1: 562); 1602: *Vad*, 1669: *Rév-Kápolnok*, 1679: *Vád* (Kádár V. 534). 1808: Vád ~ Vaád **Köv** (178). 1888: ≈ (Vaád) **SzD** Magyarlárosi js (Je 709). 1913:

Révkápolnok SzD vm Kápolnokmonostori js (Az). – 1909/19: Vad, Rk, L 453: r 437; zs (190). = Su 2: 222. 1424–1854. – 1974: c. Copalnic-Mănăștur {Kápolnokmonostor kzs faluja ÉK-re} [13 A]

Révkolostor BSz (Dés-ÉNy, a Szamos b. p.) 1467: *Rew*, 1536; *Rev*, 7047 [= 1539]: *Vad* (Su). 1599: *Rewffalva* (Kádár V. 550). 1733: *Vád*. 1749: Kolostorvád (Kádár). 1808: Vád ~ Vaád (178). 1861: ≈ BSz (20). 1888: Kolostor-Vád **SzD** Dési js (Je 441). 1913: Révkolostor SzD vm (Az). – 1909/19: Vad, Rk, L 577: r 565 (190). = Su 2: 222. 1467–1854. [13 C]

Révpataka * KSz (Zilah táján, Kásapatak és Boronamező közt) 1546: *Révpataka*, *Rehpathak*; 1547: *Rehpatok*, 1565: *Rézpatak*, 1585: *Rhevpatoka* (Petri IV. 274). – Su 2: 394.

Révtízfalú Bi (Barátka-DNy) 1913: *Révtízfalú* Rév tartozéka (H). – Zece Hotare = Su 2: 272. 1913. – 1974: c. Șuncuius {Vársonkolyos kzs faluja DNy-ra} [21 A]

Rézalja tájegység a Szilágyság, Bihar és Kolozs vm határán (KmJkv II. 1018) 1535.VII.26.: *Rezalya* vidéki (districtus) Karaszna vm-i birtokrészek (4534); 1549.IV.26.: Kraszna vm Szilágyság vidékének Meszesalja és *Reezallya* nevű tartozékában Bánffy-birtokok (4919). 1548: *Rezallya*; 1553: *Reezallyaa*, 1604: *Rezallia*, 1614: *Rézallya* (Petri IV. 297). – Su 2: 393. {Eleinte egy falu, majd terület kilenc faluval (1658), a Réz-hegy lábánál, Kraszna vm-ben, Nagyfalu, Zovány és Ipp között}

Rézalja, Rézvidék: a bihari Réz-hegység északi és nyugati lejtőin fekvő dombvidék, Margitta, Telegd, Élesd környéke. A ≈-t a magyarság közvetlenül a honfoglalás után benépesítette. A 10–11. sz-ban Telegd környékén székelyek éltek, akik az Erdélybe vivő utat őrizték. A középkorban a ≈-t *Középkalotának* {Közép-Kalota} nevezték A ≈ magyar lakossága a 16–17. sz. háborúiban fontos hadiút közelében fekvő vidék megritkult, ma a középkor végén feltűnt románokkal vegyesen lakik. A 18. sz-ban a Réz-hegység fennsíkján létesített üvegghuták munkásaiként szlovákokat telepítettek, akik ma is ott élnek. A Nagyvárád és a Réz-hegység közé eső tájat *Hegyköznek* hívják. A Réz-hegységtől délre eső vidék neve *Báródság* (K. L. 162).

Rézbánya Bi {< Rézbányaváros + Rézbányafalu} (Vakoh-K) 1585: *Rezbanya* (Ve: Doc. III. 62). 1599: *Kys Banya* (Györffy István 56). 1600: *Kis Bania* (Jakó 330). 1692: *Rez Banya* (Mezősi 106). 1808: Rézbánya, Baicza (137). *1828.XI.4.v.6.: **Abt Antal** fizikus, 1883/4: KvEgy rektora (– 1902.IV.2., Kv). 1851: *Rézbánya*, Bi vm, közel a Bihar havasához, felette hegyes, kősziklás vidéken, 380 r. **kath.**, 750 n. e. **óhitű**, 10 **ref.** lak., kath. és óhitű anyateplommal. E város nevezetes bányáiról, melyekben arany, ezüst, réz és ólom ásatik ... Rendes bányadolgos 239, falusi 60 ... A bányák tulajdonosa a kincstár és még 8 magán személy; felelős a királyi bányász hivatal, egy hegymester elnöksége alatt ... a város határát a váradi deák **püspök** birja (Fé 3: 290). 1888: Rézbányafalu Bi Vaskohi js (Je 604). Rézbányaváros Bi Vaskohi js (Je 604). 1913: Rézbánya Bi vm (Az). – 1909/19: Băița-Oraș, Rv, L 643: r 397; m, n, zs, c (12); Băița-Sat, Rf, L 259: r 230; m, n (12). Băița = Su 1: 62. 1585–1851. » Nucet [21 D]

Rézbányamezős Bi (Vaskoh-ÉK) 1600: *Also Kompanth* (Jakó 279). 1692: *Kimpani* (Mezősi 196). 1808: Kimpány (Alsó-) (83). 1851: A-K, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában: 426 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal (Fé 2: 219). 1888: Alsó-Kimpány Bi Vaskohi js (Je 205). 1913: **Alsómezős** Bi vm (Az). – 1909/19: Câmpanii-de-jos, Ak, L 429: r 427 (36). Cîmpanii de Jos = Su 1: 155. 1600–1913. » Cîmpani + 1600: *Felsee Kompanth* (Jakó 279). 1692: *Felső Kimpani* (Mezősi 107). 1808: Kimpány (Felső-) (83). 1851: F-K, a váradi deák püspök vaskohi uradalmában: 205 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal (Fé 2: 219). 1888: Felső-Kimpány Bi Vaskohi js (Je 322). 1913: **Felsőmezős** Bi vm (Az). – 1909/19: Câmpanii-de-sus, Fk, L 335: r 331 (36). Cîmpanii de Sus = Su 1: 155. 1600–1913. » Cîmpani [21 C]

Réztelek Bi (1808) : Résztelek.

Reztoka * Bi (Belényes táján) 1587: *Reztoka*, 1600: *Rasztoka* (Jakó 328). – Su 2: 394. {Beolvadt Vasaskőfalva határába}

Rezzee Sza (Nagykároly mellett) 1466: *Rezzee*. Nyomtalanul eltűnt Károlyi-pusztá (Maksai 201). – Su 2: 394.

Ribica ~ Ribice 1. Za 1. (Brád-É) 1417: *Ribița* (román fatemplom Su). 1430: falfestmények (RoLib 1995.II.22). 1439: *Ribicza*, 1441: *Kisribicza*, 1445: *Kysribicze*; 1525: *Ribicha mare* és *Ribicyor*. Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 743). 1499.VII.17.: Báródi Vaida Ștefan özvegye: Anastasia nemes asszony jelenleg *Ribicha*-i Vaida Mihai felesége (KmJkv 3098). 1733: *Ribitze*, 1760–2: *Ribicze*. 1808: Ribicze Za (137). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 604). 1913: Ribice Hu vm (Az). – 1909/19: Ribița, *Ribicze*, L 769: r 762 (146). = Su 2: 78. 1417–1854. {...} „restauratorul Dan Căceu a descoperit la Ribița cel mai complet și mai original program iconografic bizantin cunoscut pînă în prezent în întregul Ardeal“ (RoLib, 1995.II.22). [33 B]

Ribica 2. Za 2. (Brád-É) 1441: *Kisribicza*, 1445: *Kysribicza*, 1525: *Ribicyor* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 743). 1733: *Ribicsora*, 1760–2: *Rbitsora*. 1808: Ribicsora Za (137). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 604). 1913: Ribicsora Hu vm (Az). – 1909/19: Ribițioara, *Ribicsora*, L 818 r (146). Ribicioara = Su 2: 78. 1441–1854. [33 B]

Ribisova Kr-Szö (Újmoldova-ÉNy, Báziás-K) 1761: *Ribischova* (Pesty: Krassó II/2. 147). – Su 2: 394.

Rigacsteleke * Te (Lippa táján, Temesillésd mellett) 1318, 1323: p. *Rygachteluke* (Tr). – Su 2: 395.

Rigmány Msz (Marosvásárhely-K) 1522.XI.28.k.: *Rygman*-i Kovács László **üv** (KmJkv 3884); 1555.VI.20.: *Ryghman*-i Kovács Ferenc visszavonja azt a bevallását, amelyet erdőszentgyörgyi apai székely jószágával kapcsolatosan sógora: Kaczai János javára tett (5382). 1567: *Rijgmanij*, 1602: *Rigmány* (SzO II. 217, V. 273). 1614: Rigmány 29 családfő (Msz 113). 1644: *Rikmany* (Makkai 554) I. Rákóczi György birtoka. 1758–1850: öt **tanítója** ismert; mind lévita (Sipos 131). 1808: Rigmány (137). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ (Ritmány) **MT** Nyárádszeredai js (Je 605). 1913: Rigmány MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Rigman > Rigmáni = Su 2: 80. 1567–1854. > 1974: Rigmáni c. Neaua {Havad kzs faluja É-ra} [24 C, D]

Rigósfürdő Te (Lippa-DNy) 1436: *Felsebaagd, Alsobaagd*; 1476: *Bagd* (Cs 2: 24). 1723–25: *Bogdan* (Mercy-tk), 1761: ≈ (Borovszky: Temes 90) 1808: Neuhof, Bogdá (116). {...} Bogdarigós (Su). 1913: Rigósfürdő Te vm Lippai js (Az). – Bogdarigós 1909/19: Bogda, *Bogdarigos*, Neuhof, L 464: r 198; n (23). = Su 1: 89. 1436–1913. [32 C]

Rigóteleke Do * 1320: p. *Rigotheleke*. A Zsombor-nem birtoka. Sorsát ld. Köblös alatt, amelyhez tartozott. A Köbös határában fellelhető Palota és Boroszló között sorolják fel. 1639-ben Magyaroköblös határában *Rigótelek, Rigótelek homloka* hn-et említenek (Gy 2: 85). – Su 2: 394.

Rika hegy Székelyudvarhely és Barót közt. - %... ballada.

1840.aug.29. A Rikán hágtunk keresztül. Sűrű erdők fedik a magas hegy csoportozatot, messzéről tűnik fel a **sombori** vár, egyike a hét százsz váraknak (Tanárky).

Rika-patak Felsőrákos határában É-ra. – Rica

Rika vára Felsőrákos (Fe>Uh) határában „erődítés nyomai található a *Rika vára* nevű sziklás hegyen“ (Janitsek J.). 1981. tk [37 A; L] a Rica és Nadaș vize között, a falutól É-ra.

Rikics * Kr (Facsád táján, Kisbékés és Rekettyő mellett) 1717: *Rikitsch* (Pesty: Krassó II/2. 147). – Su 2: 394.

Rikosd Bi (Élesd-DK) 1552: *Rekasdh*, 1561: *Riskod* (Jakó 331). 1692: *Rékosd* (Mezősi 101). 1808: Rikosd, Bután (137). 1851: ≈, Bi vm, hegyes vidékn, 6 **rom. kath.**, 162 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Van egy pompás forrásvize, csekélytaját határa, de közös birtokáról lásd Szászfalvát. Birják Servánszky Sándor, János és Erzsébet (Fé 3: 293). 1888: Rikkod (Rikosd, Busán) Élesdi js (Je 605). 1913: Rikosd Bi vm (Az). – 1909/19: Butan, *Rikosd*, L 321: r 277; m (33). Butani = Su 1: 115. 1552–1851. – 1974: c. Măgești {Szászfalva kzs faluja Ny-ra} [21 A]

Rimán * Csa (a Marostól délre, Temesnagyfalva mellett) 1456: *Ryman* (Borovszky: Csanád II. 517). – Su 2: 395.

Ringelkirch Fe * (Gy 2: 182) : Lengyelkék.

Riomfalva Me (Medgyes-DK) 1283.VI.23.: Henrik riomfalvi (de villa *Rihuini*) pap; ld Medgyes (Er I. 399); 1289.V.30.: Henricus riomfalvi (de villa *Richoinii*) pap; ld Medgyes (445). 1359: *Villa Richini*, 1393: *Villa Rychuini*, 1429: *Villa Riquini* (Ub II. 157, III. 58, IV. 380). 1492: *Rychenfalwa*, 1520: *Richinium*, 1532: *Rychesdorf* (Scheiner 116). 1733: *Rekisdorff*, 1750: *Rekistorff*, 1760–2: *Reichersdorf*, 1805: *Reichersdorff*. 1808: opp. Riomfalva, Reichesdorf, Rekisdorf ~ Rietyesdorf (137). 1861: ≈ (*oppidum*), ≈, Richisdorf Me (36). 1888: ≈ (Reichesdorf, Richisdorfu) NK Bolya-berethalmi js (Je 605). 1913: Riomfalva NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Râchişdorf, *Rf*, *Reichersdorf*, L 1170: r 319; n (142). > Richiul = Su 2: 78. 1283–1854. {1808-ban nincs Riomfalva!} > Richiş [36 A; L]

Ripafalva * Me (Nagyselyk mellett) 1366: *Ripafalva* (Tr). – Su 2: 394.

Rippa Bi (1808) : Körösmart.

Riska 1. Ko (Gyerőmonostor-D) 1727: A Hideg Szamos vize a Riskán alol a faluig, mindpedig a Riska pataka mindenütt sub poena fl. 12 tilalmas (Hidegszamos. Gyalu 332). 1808: Riska, Rissdorf (137). Hnt. 13: **Alsóroska** » Felsőgyerőmonostor; **Felsőroska** » Magyargyerőmonostor; **Középroska** » Kalotabikal Ko vm. – Rişca = Su 2: 79. {1.} R, u. Roska, 1909. {2.} R, 1954 {Hideghavas tartozéka} **Roska** (Gyerőmonostor-D) – Rişca [22 A]

Riska 2. Ko (Riska 1.-től K-re; 965 m : *Siebenbürgen* 90). – Mărceşti = Su 1: 386. 1956. [22 A]

Riska 3. Za (Körösbánya-É, a Fehér-Körös j. p.) 1427: *Ryska*. Czebével együtt Körösbánya királyi adományul nyert birtoka; 1439: Felső-Richa és Középső-Richa; 1441: Felső-Rach és *Rachka*; 1445: *Felsew Rechka* ~ *Felsew Rach* és *Rachka*; 1525: *Rychka* és *Rezkulicya* Világos vár tartozékai voltak (Cs 1: 743. Riska és Riskulicza). 1750: *Riska*, 1760–2: *Ritska*. 1808: Riska (137). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 605). 1913: Riska Hu vm (Az). – 1909/19: Rişca, *Riska*, L 512: r 496; m (146). = Su 2: 79. 1427–1854. – 1974: c. Baia de Criş {Körösbánya kzs faluja} [33 B]

Riskulica Za (Riska-É) 1525: *Rezkulicya* (Cs 1: 743). 1808: Riskulicza (137). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 605). 1913: Riskulica Hu vm (Az). – 1909/19: Rişculiţa, *Riskulicza*, L 1155: r 1136; m (146). = Su 2: 79. 1525–1854. [33 B]

Rittberg Te (1808) : Végvár.

Ritupádi Ar 1888: Ritupádi psz (t) Apáti Ar Borosjenői js (Je 605).

Riu-Sadului Sze (1888) : Szádpatak.

Riusor 1. * Ar (Pernyefalva és Soborsin mellett) 1479: *Ryncsor* ~ *Rewesor* Váradja vár 33. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia; 778: Rincsor, Riusor). – Su 2: 395. {Csánkinak tulajdonítva még ugyanott Rynestor}

Riusor 2. Hu (Hátszeg-DK, a Sztrigy bp-i úton) 1377: fl. *Ryusoor*; 1411–12: *Rysary* (kenéz); 1462: *Ryusori* (köznyemes); 1519: nobiles p-is *Rywzor*. Riusori ~ Sieréli ~ Seréli-birtok (Cs 5: 132). 1750: *Ruschor*, 1760–2: *Rusor*. 1808: Rusor (139). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ (Riusor) Hu Puji js (Je 611). 1913: Rusor Hu vm (Az). – 1909/19: Râuşor, *Rusor*, L 494: r 478; m (144). Ruşor = Su 2: 91. 1411–1854. – 1974: c. Pui {Puj kzs faluja ÉNy-ra} [44 A]

Ró 1851: Ró vize Nánhegyes határpataka (Fé 2: 97. Nán-Hegyesel).

Roba * KSz (Nyirsid határában) 1219: Roba faluból való Vince, Vendegu és Voca azzal vádolták a falujukbeli Ézsaut, Forcus-t, Pétert és Bota-t, hogy hamis áskálódásuk következtében a Vajda nevű nagúr hat márka kárt okozott nekik. Emezek erre azt válaszolták, hogy Vajda nem az ő nógatásukra vette el tőlük, amit elvett, hanem mert századosuk és ők mint várnépek tartoznak neki

a várnépek adójával, bár lehet, hogy többet szedett be tőlük. Viszontválaszukban a panaszosok kijelentették, hogy ők nem tartoznak a várnépek közé, hanem várjobbágyok. Tóbiás, a szolnoki curialis comes tehát a feleket mind a kártétel, mind a társadalmi állapot tisztázása céljából az Akna faluból való István poroszlóval Váradra küldte. Ott Voca – testvérei helyett is – tüzesvas-próbával tisztázta igazukat, és bizonyította, hogy valóban hat márka kárt szenvedtek, mert ők nem várnépek, hanem várjobbágyok (Er I. 99).

Robogány Bi (Belényes-ÉNy) 1552: *Rebeghefalwa et Lazur* (Jakó 331). 1692: *Rabogany* (Mezősi 116). 1808: Lazur (Rebegány-) (96). 1851: *Robogány-lazúr*, Bi m, dombos, völgyes helyen, 439 lak., kik kevés **kath.** és **ref.** kivéve, n. e. **óhitűek**, anyatemplommal. Birják özv. Miskolczy Istvánnó, és özv. Beliczay Miksanó asszonyságok (Fé 3: 294). 1888: Robogány Bi Belényesi js (Je 606). Kénsavas borvízforrás. 1913: Robogány Bi vm (Az). – 1909/19: Răbăgani, R, L 636: r 588; zs, m (142). = Su 2: 70. 1552–1851. [21 A]

Ród Szh (Szerdahely-DK, a Szelistyei úton) 1488: *Rothbrockerdorff*, 1508: *Rodtbochersdorff* (Berger 54). 1532: *Rat* (Scheiner 120). 1733: *Rod*, 1760–2: *Rood*, 1805: *Rodt*. 1808: Thodt (169). 1861: Rodt Szh (37). 1888: Ród (Rodt, Rodu) **Sze** Szerdahelyi js (Je 606). 1913: Ród Sze vm (Az). – 1909/19: Rod, *Ród*, L 1227 **ort. r** (146). = Su 2: 81. 1488–1854. – 1974: c. Tilișca {Tilicske kzs faluja Ny-ra} [35 C]

Rodomersdorf * Szv (Balomer mellett) 1488: *Rodomersdorff* (Berger 51). – Su 2: 394.

Roff * Bi (Margitta határában) [1249–1255] *Rofh* falu a Berettyó folyó mellett (Er I. 210); 1270.VIII.20.: *Rofh* (288); 1277: Gothard comes felesége *Roff* falut úgy hagyta leányukra {aki Panit fia Ábrahám magister felesége}, hogy gyermektelen halála esetén az a Szűz Mária-szigeti apácákra szálljon (354). 1270: pr. *Rof*, 1330: p. *Roph*, 1352: pr. *Rof*, 1363: p. *Raph* (Cs 1: 563. KSz, Margitta hrs). – Su 2: 394. 1270–1363.

Rogna BSz : Kornislaka SzD.

Rogosan * Kr (Facsád táján, Drágfalva mellett) 1511: *Rogosan*, 1597: *Rugosan*, 1620: *Rugesana* (Pesty: Krassó II/2. 147). – Su 2: 395. {*Rogozanu* határrész örzi emlékét}

Rogosel Ko (1861) : Havasrogoz.

Rogoz 1. Bi 1. (Bél-É) 1552: *Rogoz* (Jakó 331). 1808: Rogoz (Beél-), Rogy (138). 1851: *Bél-Rogoz*, Bi vm, a váradi deák püspök béli uradalmában, hegyes vidéken, 183 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 3: 295). 1888: BéL-Rogoz Béli js (Je 235). 1913: **Bélrogoz** Bi vm (Az). – 1909/19: Rogoz, *Br*, L 248: r 245 (147). Rogoz de Beliu = Su 2: 82. 1552–1851. – 1974: c. Craiva {BéLkirálymező kzs faluja ÉK-re} [20 D]

Rogoz 2. Bi 2. (Magyarcséke-D, Venter-ÉK hrs) 1568: *Rogoz* (Jakó 331). 1808: Rogoz (Venter-, Vintyer-) (138). 1851: ≈, Bi vm, 427 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 3: 295). 1888: Venter-Rogoz Magyarcsékei js (Je 721). 1913: **Venterrogoz** Bi vm (Az). – 1909/19: Rogoz, *Vr*, L 485: r 461; m, zs (147). = Su 2: 82. 1568–1851. – 1974: c. Sîmbăta {Szombatság kzs faluja DNy-ra} [21 A]

Rogoz 3. Bi 3. 1808: Rogosz ~ Rogoz (138). Hnt. 13: Rogoz » Csételek Bi vm.

Rogoz 4. * Kr (Zsuppa és Zaguzsény mellett) 1690–1700: *Rogoz* (Pesty: Krassó II/2. 147). – Su 2: 395. {Talán a mai Rugyinóc}

Rogoz 5. BSz (Magyarláros-ÉK) 1488.VIII.11.: *Rogoz* egészbirtok Losonczy, zálogon Györgyfalvi, most Harinai (2686); 1502.XI.25.: *Rogoz* Bikali Bikli János hunyadi ispán birtoka (3261). 1594: *Rhogoz*, 1598: *Rogoch* (Kádár V. 561, 1488-tól). 1808: Rogoz (138). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ **SzD** Magyarlárosi js (Je 606). 1913: Rogoz SzD vm (Az). – 1909/19: Rogoz, *Rogoz*, L 1134: r 1110; zs (147). = Su 2: 82. 1488–1854. [13 A]

Roh-völgy To 1435/XVI: Roh-völgyének nevezik azt a völgyet, a melyben e helység {Egres/Ruhaegres} fekszik (Cs 5: 701. Egres).

Rohamező BSz (Magyarláros táján) 1584: *Rohamező* (Kádár V. 577). – Su 2: 395.

Rohi BSz (Magyarláros-D) 1325: p. *Ruhy* (Tr). 1500: *Rohy* (Ve: Fontes IV. 52). 1500.II.13.: *Rohy* Láros tartozéka (KmJkv 3126); 1500.IV.3.: *Rohy* őket illető felerészét Bánffyak eladják István moldovai vajdának és fiának: Bogdánknak (3130). 1584: *Rohi* (Kádár V. 571). 1733: *Rossa*, 1750: *Rohej*. 1808: *Rohi* (138). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Rohiá) **SzD** Magyarlárosi js (Je 606). 1913: *Rohi SzD* vm. – 1909/19: *Rohia*, *Rohi*, L 972: r 937; m, zs (147). = Su 2: 82. 1325–1854. [13 A]

Rójahida SzD 1888: *Rójahida*, bányatelep (t) Oláhláros SzD (Je 606). 1909: *Rojahida*. – 1909/19: Păduroi, *Rh*, &, v. Lăpușul-român (129). = Su 2: 29. {1981 Ř}

Rojkafalva * Te (Lugos-ÉNy, Vásáros mellett) 1488: *Roykafalwa* Czikóvásárhely tartozéka volt (Cs 2: 12; 60). – Su 2: 395.

Rojt Bi (Várad-DNy; 107 m) 1291–4: in *Ruyd*; 1332–7: Valentinus *sacerdos* de v. *Rudh*. A falu papja 1291–4 között 1 unciát ad a püspöknek; 1332: 18, 1333: 20, 1334: 20, 1335: 15, 1336: 20, 1337: 20 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 657). 1374: *Royth* (Jakó 331). 1599: *Roit* (Kiss, 844). 1808: *Rojt* h. 1851: ≈, Bi vm, a mezőségen. Lakja 918 n. e. *óhitü*, 8 *kath.*, 7 *ref.*, *óhitü* anyatemplom. Birja a várad deák *káptalan* (Fé 3: 296). 1888: ≈ Cséffai js (Je 606 & Káptalan psz). 1913: *Rojt Bi* vm (Az). 1920: *határfalu*. – 1909/19: *Roit*, *R*, L 930: r 894; m, zs (147). = Su 2: 82. 1291–1851. – 1974: c. Cefa {Cséffa kzs faluja} [20 A]

Rokszin * Za (Borosjenő-K, a Fehér-Körös b. p., Monyoró mellett) 1553, 1561: *Rokzyn* (Márki II/1. 254). – Su 2: 395.

Romad * Sza (Nagysomkút táján, Remetemező mellett) 1231: *Romad*, 1338: p. *Rumad* in comitatu Zothmariensi iuxta fl-m Zomus (Tr). 1393: *Roman*, 1397: *Ruman* (Cs 1: 484). A Fentős-erdő határjárásában említik először, 1296-ban már temploma van, melyet *Mindenszentekről* neveztek. A Gutkeledek talán még a XII. században szerezték meg: az 1231-ben említett *Drudnem* a nemzetség egyik ága, 1296-ban pedig az egyedmonostori ág tagjai nevezik herediariájuknak. Később az ő őseik, majd a Móricok, Albisi Zólyomiak osztoznak rajta (Maksai 203). – Su 2: 395.

Román-előtagúak 1888 (Je 607): Bencsek, Bogsán, Bunya, Csiklova, Facset, Gladna, Oravicza, Pozsezsena, Resicza, Szárca, Szászka, Szent-Mihály, Sztamora, Világos (O-Világos, Siria).

Romanest Te (Facsád-DK) 1464: *Romanesth* Turdhoz tartozott (Cs 2: 60). 1514–1516: ≈; 1596: *Rumunest* ~ *Romaniest*; 1617: pr. *Rumuniesthi*; 1717: *Rumunesche* (Pesty: Krassó II/2. 149). 1808: *Rumunesty* Kr (139). 1851: *Rumunesty*, Kr vm, 3 *kath.*, 649 *óhitü* lak., anyatemplommal. F. u. a Fábry család (Fé 3: 304). 1888: *Rumunesty* **KrSzö** Facseti js (Je 611). 1913: **Rumunesty** **KrSzö** vm Facsádi js (Az). – Românești, *Rumunesty*, L 681: r 660; m (147). = Su 2: 83. 1464–1851. – 1974: c. Tomești {Tamásd kzs faluja É-ra} [33 C]

Románfalva 1. * **Hu** (Branyicska-Brettey-É, talán Bóz táján) 1516: p. *Romanfalwa*. Barancskaiak birtoka (Cs 5: 132).

Románfalva 2. KSz (1808) < Szalmapatak.

Románfalva 3. * **Te** (Lugos táján) 1471: *Romanfalwa* Hódos kastélyhoz tartozott Szeri Pósa-firtok (Cs 2: 13, 60). =: Románfalva (Nyelvőr 1970. 483). – Su 2: 395.

Románfalva 4. * **Za** (Ribice mellett) 1439: *Romanfalwa* Világos vár tartozéka volt a ribiczei kerületben (Cs 1: 743). =: Románfalva (Nyelvőr 1970. 483). – Su 2: 395.

Romlott KSz (Zilah-DK, az Egregy bp-i Zsibói úton) 1408: *Romlott*, 1460: *Romloth* (Petri IV. 298). 1460.XI.25.: Dobokai Lökös János *Romloth* birtokbeli részét zálogba adja Kusalyi Jakabfi Györgynek (KmJkv 1485); 1461.II.2.: Uő *Romloth*-i birtokrészét nyolc Ft-on zálogba adja Dobokai Miklósnak (1508); 1471.V.26.: *Romloth* birtokon elvett fegyvereket, hat lovat és egy csikós kancát adnak vissza (2017). Ld még KmJkv II. 1018. 1733: *Romita*, 1750: *Romlot*. 1808: *Romlott*, *Romlya* Do (138). 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ (Romita) **Szi** Zsibói js (Je 607). 1913: *Romlott Szi* vm

(Az). – 1909/19: Romita, *Romlott*, L 364: r 344; zs, m (147). = Su 2: 83. 1408–1854. – 1974: c. Românași {Alsóegregy kzs faluja É-ra} [12 C]

Romoly Be (Naszód-É, a Borsai úton) 1750: *Sztrimba*. 1808: Romoly Be (138). 1861: Romuli Na (26). 1888: ≈ (Strimba) **BN** Naszódi js (Je 607). 1913: Romoly BN vm (Az). – 1909/19: Romuli ~ Strâmba, *Romuli*, L 1396: r 784; zs, m, rutén (147). = Su 2: 83. 1750–1854. [13 B]

Romosz Szv (Szászváros-K hrs) **1206**: II. András király – elődeihez hasonlóan – az erdőkön túli Karako {Boroskrakkó}, Crapundorph {Magyarigen} és *Rams* faluban lakó királyi hospeseket felmenti a vajda joghatósága alól (Er I. 32); 1291: ... Inde venit ad partem meridionalem ad metam terre Saxonum de *Romoz* ... Sotheluk {Bencenc} határosa (495). 1332: **plebanus** de *Ramas*, 1333: *Ramach*; 1334: ≈, v. *Ramaz* (Tr). 1659: *Romosz* (Amlacher 238). 1750: *Szász-Romosz*. 1808: Romosz ~ Romos, Romessdorf, Romosz (138). 1861: Rómos, Rumes, Romos Szv (38). 1888: Romos (Rumess) **Hu** Szászvárosi js (Je 607). 1913: Romosz Hu vm (Az). – 1909/19: Romos, *Romosz*, *Rumess*, Romulia, L 1614: r 1417; n, m (147). = Su 2: 83. 1206–1854. [34 C]

Romoszhely Szv (Szászváros-DK) 1493: *Ramaschel* (Amlacher 55). 1733: *Romosel*, 1750: ≈, 1760–2: *Romoshelly*. 1805: *Romosz Hely*. 1808: Romoshely, Klein-Rumesch, Romosel (138). 1861: Rómoshely, Rumeschil, Romosél Szv (38). 1888: ≈ (Klein-Rumess, Romosel) **Hu** Szászvárosi js (Je 607). 1913: Romoszhely Hu vm (Az). – 1909/19: Romošel, *Rh*, L 1290 **ort. r** (147). = Su 2: 83. 1493–1854. [34 D]

Róna folyó **Mm**-ban 1353: inter 2 fl-os *Rona* et *Feketewpatak* ~ *Feketupatak*. (Gy 4: 111/4).

Róna 1. Mm 1. (Sziget-K, a Róna menti Bocskói úton) 1360: *Rona* (DocVal 152) Dragomér fia Iván birtoka. 1373; *Rohina*; 1390: *Also Rouna*, *Alsorowna* (DocVal 390). 1402, 1480: *Alsorona*; 1411: *Rohnya*; 1418, 1459: *Rona*, 1431: salisfodina *Rona*; 1460: fodine (**regales**) *Rona*. Az itteni sóbánya és sókamara királyi birtok volt (1373-tól Cs 1: 451). Román és rutén jobbágyok lakták, akik az újkorban a bocskói uradalom sóját fuvarozták. 1720-ban 13 nemes is élt itt. XIX: **Ort. fatemplom**, zsinagóga. Román népművészeti központ. 1808: Rhona (Alsó-), (s) Dolnj-Runa, Rona gye dzsosz (137). 1851: *Rhóna* (Alsó-) Mm vm, 638 {r} **g. kath.**, 202 zsidó lak., **g. kath.** anyatemplommal, synagógával. F. u. többen (Fé 3: 291). 1888: A-R (Rohne de jos) Tiszavölgyi js (Je 209). L 1910: 2402 (r, n); 1956: 2384 (Le). 1913: **Alsóróna** Mm vm Szigeti js (Az). – 1909/19: Rona-de-jos, *Ar*, L 1856: r 1403; zs (147). Rona de Jos = Su 2: 83. 1360–1851. [3 C]

Róna 2. Mm 2. (Sziget-DK, a Róna menti Bocskói úton) 1360: p. **olachalis** *Felseurouna* Stani filii Petri Olahy, *Felseu Rouna* (Bélay 185). 1390: *Felsewrowna* (Cs 1: 451). 1808: Rhona (Felső-), (s) Gornj-Runa, Rona gye szusz (137). 1851: *Rhóna* (Felső-), Mm vm, 52 **romai**, 997 (orosz) **g. kath.**, 2 **ref.** lak., **g. kath.** anyatemplommal. F. u. a k. kincstár (Fé 3: 291). 1913: **Felsőróna** Mm vm Szigeti js (Az). – 1909/19: Rona-de-sus, *Fr*, L 2900: r 86; rutén, zs, m (147). [3 C]

Róna 3. KSz (Zsibó-ÉK hrs) 1338: p. *Rona* (Tr). 1423: v. **olachalis** *Rona* (P); 1475: Vona (hibásan), 1489: *Rona* (Cs 1: 563); 1548: *Ronya*, 1584: *Rhona* (Petri IV. 302). 1707.VIII.22.: *Rona* Wesselényi István birtoka (We). 1727 Egerbegy (Ko vm), Fugitivi: Pop Juon és Gábor Sibo mellett, Robnán laknak, Méltóságos Ur Wesselényi István Uram ö Nagysága földén (Gyalu 321). 1733: *Rokna*. 1808: Rhóna ~ Róna, Rohnen, Rogná (137). 1888: Róna (Romná) **Szi** Zsibói js (Je 607). 1913: **Szilágyróna** Szi vm (Az). – 1909/19: Romna, *Róna*, L 404: r 363; m, zs (147). Rona = Su 2: 83. 1338–1854 {1913}. [12 C]

Róna 4. Szö (Újmoldova-ÉK) 1826 (Pesty: Szörény II. 476). 1829: Almás (Nagy II. 205). Ravenszka > 1913: **Almásróna** KrSzö Bozovicsi js (Az). – Ravensca = Su 2: 70. 1826–1913. – 1974: c. Șopotu Nou {Újsopot kzs faluja DK-re} [54 B]

Róna 5. Za (Dézna-É) 1556: *Rona*, *Ronak* (Márki II/1. 245). 1808: Rávná, Rohna (135). 1851: *Ravna*, Ar vm, 8 **kath.**, 297 **óhitű**, 10 **ref.** lak., óhitű anyatemplommal, hegyes határral (Fé 3: 283). 1888: Ravna **Ar** Borossebesi js (Je 600). 1913: **Kisróna** Ar vm (Az). – 1909/19: Ramna, *Ravna*, L 478: r 459 (143). > Rănușa = Su 2: 71. 1556–1913. – 1974: c. Moneasa {Menyháza kzs faluja D-re} [21 C]

Rónapataka * Te (a Berzava mellett, Detta táján, Sósd közelében) 1343 k.: p. *Ronapataka* penes fl-m Borsua (Cs 2: 60). – Su 2: 395.

Rónaszék Mm (Sziget-DK 18 km, a Róna-patak völgyében) A legjelentősebb máramarosi sóbányatelep, sókamara székhelye várral megerősítve. 1474, 1475: castellum *Ronaszék*; 1475: *Ronazek*, 1479: *Ronazeek* (Mihályi 522, 527, 528, 546). 1479: castellanus in *Ronazeek* (Cs 1: 444). 1808: Rhonaszék ~ Ronaszék, (s) Kosstyl, Gosztyuj (137). **Nepomuki Szent János-templom**, b: V.16. R-Kálvária **A Szent Kereszt felmagasztalása-templom**, b: IX.14. (RKNt 1999). 1851: *Rhónaszék*, orosz-m-n-o falu Mm vm, 660 **romai**, 652 g. kath. lak., romai és g. kath. anyateplommal, nevezetes és gazdag sóbányákkal (Fé 3: 291). 1888: Rónaszék (Kostyul) Tiszavölgyi js (Je 608). 1913; Rónaszék Mm vm Szigeti js (Az). # Janitsek J.: *Rónaszék helynevei* (NyIrK 1984.1). – Coștiui = Su 1: 170. 1474–1479. + 395. 1479. [3 C]

Ronk 1. Hu 1. (Vajdahunyad-Ny) 1482: p. *Rwnk*. 1506: v. ≈ ; = : v. *Ronk*; 1510: ≈. ♠Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 132. *Ronk -b*). 1808: Runk (139). 1861: ≈ Hu (23). 1888: N-R Hu Hunyadi js (Je 529). 1913: **Nagyrunk** Hu vm (Az). – 1909/19: Runcu-mare, *Nr*, L 525: r 492 (148). Runcul Mare = Su 2: 88. 1482–1854. > Runcu Mare [33 D]

Ronk 2. Hu 2. (Déva-ÉNy) 1499: p. *Ronk*. Hermán-nz. ivadékaie volt, mint Felpestesi Mátyás birtokát Soklyósi Péter görgényi várnagy kapta királyi adományul (Cs 5: 132. *Ronk -a*). 1733: *Runk*. 1808: Runk (139). 1850: Erdőhát Runk, Runku Mik (Su). 1888: E-R Hunyadi js (Je 611). 1913: **Erdőhátrunk** Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Runcu-mic, *Er*, L 123: r 116 (149). Runcul Mic = Su 2: 88. 1499–1854. – 1974: Runcu Mic c. Vețel {Vecel kzs faluja} V [33 D]

Rontó Bi (Félixfürdő-É hrs) 1552: *Rontho* (Jakó 332). 1808: Ronthó (138). 1851: *Rontó*, Bi vm, dombos helyen, 330 n. e. **óhitü** lak., anyateplommal. Itt folyik a Pecze vize, mellyen a földesuraságnak, a váradi deák **káptalannak** 2 jövedelmes malma van (Fé 3: 297). 1913: Rontó Bi vm Központi js (Az). – 1909/19: Rontău, *Rontó*, L 569: r 535; m, zs (147). = Su 2: 84. 1552, 1828, 1851. – 1974: c. Sînmartin {Váradszentmárton kzs faluja K-re} [20 B]

Rósa 1. Ar (Zám-É) 1743: *Roschia* (Su). 1808: Rossia (138). 1851: ≈, Ar vm, Erdélyország szélén, hegyek közt, 758 n. e. **óhitü** lak., s anyateplommal. Hegyes-völgyes határa 4500 hold, ... Van itt a kősziklák közt egy barlang, továbbá 2 urasági liszt- és 4 deszkametsző malom, s egy rézbánya ... F. u. Szálbek György ur (Fé 3: 299). 1888: ≈ Radnai js (Je 608). 1913: Rósa Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Roșia, *Rossia*, l 1453: r 1442 (147). Roșia Nouă = Su 2: 85. 1743–1913: Rosa. – 1974: c. Petriș {Marospetres kzs faluja É-ra} [33 A]

Rósa 2. Bi (Belényes-É) 1445: *Rossa* (Jakó 332). 1692: *Roze* (Mezősi 119). 1808: Rossia (138). 1851: ≈, Bi vm, magas hegyek közt, 989 n. e. **óhitü** lak., anyateplommal. F. u. a váradi görög **püpök** (Fé 3: 299). 1888: ≈ Belényesi js (Je 608). 1913: **Biharrósa** Bi vm (Az). – 1909/19: Roșia, *Rossia*, L 2427: r 2401; zs, c (147). = Su 2: 84. 1445–1913. [21 A]

Rósa 3. Za (Deákfalva-É) 1553: *Kys-Rossa*, *Nagh-Rossa*; 1561: *Rossfalva* (Márki II/1. 245). 1746: *Rosia* (Su). 1808: Rossia (138). 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 608). 1913: **Borosrósa** Ar vm (Az). – Roșia = Su 2: 84. 1553–1913. – 1974: c. Dieci {Deákfalva kzs faluja} [21 C]

Rosarum Villa : villa Rosarum : Rozsnó; Rozsonda.

Rosk * Ko (BN, MT és Ko vm szöghatárán, Monor táján) 1319: p. *Rosk* (Cs). =: p. *Roosk*. A régeni uradalom tartozéka. Tomaj nb. Losonci Dénes fiainak osztózasakor Tamásnak jut. Ma hn Monor határában DNy-ra. 1880. tk: *D. Roscului*. Bátos és Monor között feküdt (Gy 3: 368). 1509: p. *Roskh*; 1519: p. ≈. Bánffy-birtok (Cs 5: 396. 1519: To vm). 1509.X.19.: Roskh-on Bánffy Péter és András részbirtokos (3519); 1519.IV.28.: *Roskh-i* (To vm) részbirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1539.VIII.5.: Bánffy Pétert és Andrást tiltják *Rosk-i* részük elidegenítésétől (4718); 1554.V.16.: *Roskew* ~ *Rosk* prédiüm (5306-7). – Su 2: 395. Roosk, 1319–1509. {Helye nélkül.}

Roska Ko : Riska.

Roskány Hu (Jófő-D) 1491: p. *Roskan*. «Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 132). 1601: *Roskany* (Ve: Doc. VI. 370). 1733: *Ruskán*, 1750: *Roskány*. 1808: ≈ (138). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 608). 1913: Roskány Hu vm (Az). – 1909/19: Roşcani, R, L 829: r 817 (147). = Su 2: 84. 1491–1854. [33 D]

Roskatelep Ko (1026 m : *Siebenbürgen*, 90). – 1936/9. tk: Dealul Mare (Roska-K). 1954: Dealul Mare {Roska tartozéka} = Su 1: 194. > Dealu Mare [22 A]

Roskest * Kr (Lugos-ÉK, Béгамonostor mellett) 1598: *Roskest* (Pesty: Krassó II/2. 148). 1888: ≈ psz (t) Kuttina {> Gutonya} **KrSzö** Béгаи js (Je 608). – Su 2: 395. 1598.

Rossán * Hu 1485, 1509: p. *Rwsan*; 1511: p. *Rossan*; 1518: v. *Rossan*. 1485-ben a Foltiak kapták újadományul. Később Al-Diód város tartozékai közt említik (Cs 5: 132). – Su 2: 395. Rwsan.

Rossia 1 3. (1808) : Rósa.

Roszcşúr : Csúr 3. Oroszcşúr.

Rosztócs Za>Ar (1913) : Rasztóc Za.

Rosztoka(falva) * Za (Almás mellett) 1439: *Rozthoka*, 1441: *Pastukafalva*, 1445: *Rozthoka*, 1525: *Razthoka* Világos vár tartozéka volt a kápolnai kerületben (Cs 1: 743). – Su 2: 395.

Rotarest Bi (1808) : Kerekesfalva.

Rotterpuszta Te (Temesvár mellett) 1828: *Vörös Csárda* (Nagy, I. 401). {?} *Rotterpuszta*. – Ciarda Roşie = Su 1: 146. 1828. + 1: 281. Hanul Roşu 1956. » Timişoara.

Rotund Mm (Sziget-DK, Borsa mellett) {1920 e.} *Rotund*. – Borşa-Rotundă = Su 1: 96. 1956. » Borşa.

Rovás Fe (Medgyes-D) 1302.V.1. recte: 1382.IV.15.: *Rawas*-i Mihály nemes bevallási tanú; ld Bolya (An 1: 206-207. közt). 1394: p. *Rowas*, 1397: *Rauas*, 1400: *Ravas*, 1428: *Rawasd* (Ub III. 68, 169, 200, IV. 368). 1483.VI.4.: Gerendiek tiltják Musnai Jakabot *Rawas* birtokbeli részeikbe való beiktatásától (KmJkv 2454); 1485.XI.7.: Uők apjukat tiltják, hogy *Rawas*-i részeket elidegenítse (2550); 1534.V.25.: *Rawas*-i Cseh Mihály *Rawas*-i nemeskúriáját, három lakott és két puszta jobbágytelekkel együtt {s más birtokrészeit} elcseréli Kövesdi Tomori Miklós budai várnaggyal, aki viszonzásul a *Rawas*-i kúriáért három jobbágytelket, a telkekért pedig ugyanannyi lakott és pusztatelket ad neki Galacon (Fe vm) (4465); 1537.V.8.: Uő mártonfalvi puszta nemestelkét és egy lakott jobbágytelkét zálogba veti Tomori György kolozsmonostori officiálisnál (4605). 1733: *Ravasel*, 1750: *Revesel*, 1760–2: *Rovás*. 1808: Rovás, Raweschd, Revasel (138). 1861: ≈, Revesel FF (4). 1888: ≈ (Rosch, Rovasell) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 609). 1913: Rovás NK vm Szentágotai js (Az). – 1909/19: Rävăşel, *Rovás*, *Rosch*, L 498: r 282; n (144). = Su 2: 72. 1394–1854. – 1974: c. Mihăileni {Sálfalva kzs falua ÉK-re} [35 B]

Rovina 1. Bi 1888: Rovina psz (t) Csételek Bi Margittai js (Je 609).

Rovina 2. * Kr (Zaguzsén táján) 1690–1700: *Rovina* (Pesty: Krassó II/2. 148). – Su 2: 395.

Rovina 3. Za (Brád-ÉK) 1850: *Rovina* (Su). 1888: ≈ **Hu** Brádi js (Je 609). 1913: Rovina Hu vm (Az). – 1909/19: Rovina, *Rovina*, L 669: r 639 (148). = Su 2: 86. 1850, 1854. [33 B]

Rozália Mm Visó-Ny, az Iza menti Szigeti úton) 1373: villa Iohannis Woywode; 1390: *Hrozawlla*, *Hrozallya* (DocVal 379). 1411: *Rozaulya*, *Rozavlia*; 1430: *Rosallya*; 1431: *Janoswaydafalwa*; 1525: *Rozanlye* (Bélay 187). 1808: Rozállya ~ Rosállya ~ Rozsállya, (s) Grozawla, Rozávlea (139). 1851: *Rozavlya*, vagy *Rozalia*, Mm vm, 1149 g. *kath.*, 120 zsidó lak., anyatemplommal és synagógával. F. u. többen (Fé 3: 301). 1888: Rozávla (Rozália, Rozávlya, Rozávlea) Izavölgyi js (Je 609). 1913: Rozália Mm vm (Az). – 1909/19: Rozávlea, *Rozália*, L 2363: r 1690; zs; 22 m (148). = Su 2: 86. 1373–1851. [3 D]

Rozva Do (1292) > Balázsfalva.

Rózsafalva Bi (Tenke-ÉK) 1583: *Rwssfalva* (Jakó 332). 1692: *Ruza falua* (Mezősi 119). 1808: Rózsafalva ~ Rósafalva, Forro {!} (139). 1851: ≈, {r} *Fonó*, Bi vm, dombos vidéken, 350 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. Határa 1294 hold, ... F. u. a váradi deák **püspök** (Fé 3: 301). 1888: ≈ (Fonó) **Bi** Tenkei js (Je 609). 1913: Rózsafalva Bi vm (Az). – 1909/19: Fonău, *Rf*, L 495: r 481 (76). = Su 1: 245. 1583–1851. – 1974: c. Husasău de Tinca {Biharhosszúaszó kzs faluja K-re} [20 B]

Rózsamál 1849.VI.24.: Borbándtól ... fel a Rózsamál nevű szőlőhegyig (Wass Pál).

Rózsapallag Sza (1913) < Parlag (1270).

Rózsapatak SzD (1913) < Dragomérfalva.

Rózsás Bi 1888: Rózsás psz (t) Papfalva Bi Magittai js (Je 609).

Rozsnyó Br (Brassó-DNy, a Barcasági-medence DNy-i peremén, a Keresztény-havasok lábánál, a Vidombák-patak partján) 1331: Jo-is et Jac-i f-rum Nic-i Magni de *Rosnou*. A Rozsnyai másként Brassai család nevében tűnik fel; tagjai 1331-ben Feketehalom várát átadták a királynak, s ezért rokonuk, a hűtlen Salamon brassói ispán minden birtokát megkapták (Gy 1: 831). Szász telepések alapították; a XIV. század végétől románok is betelepültek. 1377: v. *Rasnow*, 1388: v. *Rosarum*, 1394: *Roznaw*, 1398: *Rosinow*, *Roznaw* (Ub II. 480, 628, III. 97, 210, 425). Szabad szász falu, 1400 k.: Ev. temploma (román-gótikus; korabeli freskókkal). 1427: opp. nostrum (**regis**) *Rosonow*, opp. *Rosno* mezőváros. A város fölé emelkedő mészkőszirtre, a tatárok által elpusztított (1335) német lovagrendi vár helyén építették fel Erdély legnagyobb parasztvárát, a környéknek is mentsvárát. 1808: opp. *Rosnyó* h., *Rosenau* g., *Rusá* vel *Ruse* val. 1834: **Ortodox templom**. 1861: *Rosnyó (város)*, ≈ Br (39). 1888: Rozsnyó (Rosenau, Resnavu) Felvidéki js (Je 610). 1913: **Barcarozsnyó** Br vm (Az). – 1909/19: Râșnov, *Rozsnyó*, *Roseanau*, L 4801: r 2611; n, m (143). 1956: Rîșnov = Su 2: 80. 1331–1854. [47 A] > Râșnov

Rozsonda Sink (Szentágota-É) 1349: p. *Rosundal* (Tr). 1362: *Rosental*, 1373: *RosintaL*, 1406: *Rosundal*, 1416: villa *Rosarum* (Ub II. 197, 407, III. 417, IV. 23). 1601: *Rosondal* (Ve: Doc. VI. 378). 1733: *Rusa*, 1750: *Rizsa*, 1760–2: *Rosonda*. 1808: ≈, Rosslen, Rusá (138). 1861: ≈, Roßlen, Rusa **Sink** (37). 1888: Rozsonda (Roseln, Ruja) **NK** Szentágotai js (Je 610). 1913: Rozsonda **NK** vm (Az). – 1909/19: Ruja, *Rozsonda*, *Roseln* (*Rosslen*), L 1075: r 448; n (148). = Su 2: 87. 1349–1854. [36 A; L]

Rőd Ko (Kolozsvár-DK, a vm hr) **1292**: magister Demetrius f. Herbarth nob. de *Revd*; 1318: Michael f. Nicolai f-i Herbordi nob. de *Reud* pro se et Ladislao germano suo; 1324: Georgius ds Cheh de *Reud*; 1326: Georgius ds Cheh nob. de *Reud*; 1336: Petrus f. quondam Jacobi dicti Cheh nob-i de *Beud* [: *Reud*]. A Rődi ~ Rődi Cseh család birtoka (Gy). 1292: Urkund fia János comes tordalaki nemes 30 márkáért megvette Gyéresteleteket; az összeget a vevő helyett apósa: Herbert fia Demeter magister *Revd*-i nemes fizette ki (Er I. 512). 1318-ban Mihály és László öröklött szolgánóját (Sebe) Gergely nevű kisebb fiával együtt 10 M-ért felszabadítja. Cseh György, aki 1324-ben az erdélyi nemesek kiküldötte a királynál és felmentést szerez a vajdai megszállás alól, 1326-ban királyi ember Zsukon (Gy 3: 368). 1377: p. *Rewd*; 1499: **plebanus** de = ; 1500, 1503: p. *Magyar Rewd*, *Olah Rewd*; 1521: *Olah* =, *Maghyar* =. Rődi Cseh, R. Kályáni, Macskási, Patai Dezsőfi-birtok. 1418 óta ismert Kályáni-kúriát Mihály a Dezsőfiek és Cseheknek engedi át. Hn 1428: Nagyerdő, Vaspéterpataka (Ajton felé), Vadverempataka (Györgyfalva felé), Bidespataka mellett erdők, *Kyralmezewfeyw* n. erdő és más erdők; 1476: *Kezep Erdew*, *Harmad Erdew*; 1501: *Chonka* és *Gyar* erdő (Csány felé); 1503: *Erdewfew* rét. 1398: **ortodox kápolna** (*Olah Rewd*?). Szn 1460: Székely Jakab, Varga Bertalan, Peterdi János, Pathanthyws György; 1461: Benefi Antal, Kardos Mihály, Jakab **deák** (1468-ban is), Székely György; 1476: Sebestyen János, Deák Mátyás, Kis Péter (o), Erdőhádi István és János (o); 1482: Peterdi János, Czakó Gellért, Péter és Mihály; 1500k: MR: Nagy, Darvas, Szász; OR: Seres. 1461: c.q. (1292-től Cs 5: 396). **Rődi Cseh** középbirtokos család a XIV. szd elejétől. 1440: **Rődi Cseh György gyfvi éneklőkanonok**. 1503: RCsGy gyfvi püspöki udvari provisor. *1440/50: **Rődi Cseh István** (–1508), az anyanyelvű

írásbeliség egyik erdélyi úttörője; 1507: vrd, 1508: Suky István menedéklevele RCsI írásában (Jakó 1962 : 1976). *Cseh István deák nyelvéhez* (SzTA: 1971).

1431.IV.26.u.: *Rewd*-ön Valkai, Iklódi és Kályáni közös részbirtok; *Rewd*-i Veres N., Cseh Bálint (KmJkv 72); 1439.II.5.: Ródi Cseh Bálint *ü*: Kályán (111); 1439.II.5.: Ródi György fia: János leánya: Dorottya Szomordoki Gyögy felesége *üv* (112); 1439.II.13.: R-i Cseh Miklós két pusztatelket vesz Pata faluban (118); 1439.III.23.: R-i Cseh Miklós *ü*: Pappfalva (144); 1440.III.29.u.: Ródi György fia: néhai János leánya: Dorottya *üv* (224). 1440.VI.1.: Rödön lakó Kardos György eljár Györgyfalviak ügyében (240). 1440.VI.9.: Ródi Cseh Bálint fia: György – György fehérvári éneklőkanonok, s te: András és János nevében is – tiltakozik amiatt, hogy néhai Kályáni Mihály Röd, Bós és Pata felerészét elzalogosította Patai Dezső fiainak (243); 1442.I.2.: Ródi Cseh Bálint fiai: György és Cantor [!] elfoglalták Pataiak ródi birtokrészét (394); 1442.V.7.: Ródi Cseh György, másik György, az erdélyi káptalan éneklőkanonokja, Ródi Cseh János (455); 1442.V.30.: Ródi Cseh Miklós, György és Pál *ü*: Pata (468). 1444.IV.23.: Ródi György fia: néhai János leánya: Dorottya *üv*, Cseh György gyfv-i éneklőkanonokot, Ródi Cseh Pált, Cseh Istvánt is (490); 1447.II.12.: Ródi Cseh Miklós választott bírósága: Valkó (614); 1450.VII.11.: Uő jobbágytelket és nyolc hold földet vásárol Patán (862). 1452.V.7.: Ródi Cseh György és Miklós *ü*: Gyvh (1024); 1452.VIII.5.: Ródi Cseh István *ü*: Csán (1058). 1452.VIII.6.: Ródi Dezső fiai: Antal és György *üv* (1062); 1461.XII.7.: Ródi Cseh Györgyné Potenciana *üv*, Rödön lakó Benefi Antalt is (1649); 1469.II.19.: Ródi Cseh György özvegye: Potenciána *üv*, Ródi Cseh Pétert is (1839); 1470.IV.16.: Ródi Cseh János fia Imre Kóródon öt népes jobbágytelket ad el (1949); 1471.III.7.: Ródi Cseh János *ü*: Gyvh (2004); 1473.VI.21.: Ródi néhai Cseh Miklós fia Péter birtokrészt ad zálogba Alsópatán (2100); 1473.VIII.12.: Uő (fiai: Sandrin és Mihály nevében is) birtokrészt ad zálogba Bóson (2106). 1473.X.25.: Ródi n. György fia: Gergely *üv*, Cseh Pétert és Balázst is (2113); ^1482.IV.24.: Ródi Cseh Gergely *üv*, Ródi Cseh Balázst is (2355); 1482.XI.7.: Ródi néhai Cseh Miklós fia: Péter birtokait Patai Dezső Antal védelmére bízza (2419); 1484.VII.25.: Ródi néhai Cseh György fia Márk bósi és patai birtokrészét 10 jó magyar arany Ft-on zálogba adja Markos János kolozsvári bírónak (2494); 1489.V.13.: Ródi néhai Cseh György fiai: Gergely és Márk Szentmárton (To vm) ősi birtokuk felét eladják (2697); 1494.XI.22.: Sárdi Jánosné: Ródi néhai Cseh Márton leánya: Jusztina nyugtatja Ródi néhai Cseh István fia Gergelyt hitbére és jegyajándéka kifizetése felől (2932); 1499.XII.18.: Ródi Cseh Márk birtokrészt ad el Bóson (3117); 1503.I.26.: Ródi n. Cseh György fia: Gergely *MagyarRewd* és *OlahRewd* birtokbeli részét, nemeskúriája kivételével, 22 arany Ft-on zálogba adja Péter pap oláhfenesi plébánosnak (3269). 1503.V.24.: Ródi Cseh Márk (fia: Kálmán nevében is) Göc (Do vm), Kajla és Szentandrás (BSZ vm) birtokbeli részeit 80 arany Ft-ért eladja Szf-i Gyerőfiéknek (3284); 1508.III.22.: Ródi Cseh Gergely bevallást tesz Vásárhelyi Gyerőfi László és Salatiel perében (3458); 1510.II.27.: Ródi néhai Cseh István fia: Gergely két telket vásárol Oláhbóson (3537). [1514.VI.5.k.] Patai Dezső János *MagyarRewd*-ön Nagy ... és Darvas Mihály népes, Szász György lakatlan jobbágytelkét, *OlahRed*-ön Seres Miklós népes és két lakatlan jobbágytelkét, s a Magyarród határán fekvő *Chonka* nevű erdőbeli teljes részét elidegeníti (3582); 1519.V.22.: Ródi Cseh Gergely aranykúti birtokrészt vesz zálogba (3728, 3729); 1521.II.9.: Nádasi Ferenc tiltja Ródi Cseh Pált Röd és Bós (Ko vm) birtokbeli részei eladásától és elzalogosításától (3804); 1540.III.14.: Patai n. Dezső János évekkal ezelőtt részbirtokot adott e Magyarródön (4743).

1587: *Reod*. – E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 57). 1652 Ajton: Ródi Mihály esküdt jé, Ródi András mostan korcsmáros, de szolgál az után, Ródi János drabant az Udvarnál (Gyalu 143). 1740: A Seregélyesben (e); 1815: a' Seregélyes n. h. (k), Kis Seregélyesbe (e). 1733: *Rajud*, 1750: *Ree*, 1760–2: *Rodd*. 1808: *Röd* h., *Rediul* vel *Reugyu* val. 1861: Röd Ko (14). 1888: ≈ (Rööd, Roty) Kolozsvári js (Je 610 & Seregélyes telep). 1913: Röd Ko vm (Az). – 1909/19: Rediu, *Röd*, L 1525: r 1448; m, zs (145). = Su 2: 74. 1292–1854. – 1974: c. Aiton {Ajton kzs faluja Ny-ra} [23 A]

Rögmező * **Kr/Szi** (Bogdánháza és Bagolyfalva környékén, Valkó vára tartományában) 1519.IV.28.: *RegMezew*-i részbirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (KmJkv 3723).

Rubeaturris (XV); Rubra Turris (1825) Sze : Verestorony.

Ruda Hu (Vajdahunyad-DNy) 1482: p. *Rwda*; 1506, 1510: p. ≈; 1515: *Alsorwda, Felsewrwda*. ☞Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 132). 1733: *Ruda*. 1808: Ruda (139). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 610). 1913: Ruda Hu vm vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Ruda, *Ruda*, L 467: r 461 (148). = Su 2: 86. 1482–1854. [33 D]

Rudabánya Za (Brád mellett) 1599: *Rudabania* (Ve: Doc. V. 251). – 1909/19: Ruda-baia, *Rudabányatelep*, v. Ruda (148). Ruda-Baia = Su 2: 86. 1599, 1909. {Rudafalva tartozéka}

Rudafalva Za (Brád-DK hrs) 1439: *Rudafalwa*, 1441: *Kudafalva*, 1445: *Rudafalwa*; 1525: *Ruda* (Cs 1: 743). 1808: ≈ Za (139). 1850: Rudafalva (StTr). 1854: Rudafalva, Ruda (Bul. 104). 1861: Ruda Hu (23). 1888: ≈ **Hu** Brádi js (Je 610). 1913: Ruda Hu vm (Az). – 1909/19: Ruda, *Ruda*, & Ruda-baia (Rudabányatelep), Musari (Muszári), L 1001: r 605; m, n (148). > Ruda-Brad = Su 2: 86. 1439–1854. [33 B]

Rudály (Rundal) Fe/FF (Segesvár-DNy) 1322: p. *Rundal*. 1322-ben Becsegergely nb. Miklós fia Gergely és Apa-fi Jakab birtokolta; az almakereki uradalommal együtt Fe vm-hez tartozik (Gy 2: 200). 1340: *Ruental*, 1345: v. *Rundal*, 1349: p. *Rundal* (Tr). 1491.I.3.: Apafi Lénárd *Rwdal*-i ősi részét eladja testvéreinek: Ferencnek és Miklósnak (KmJkv 2717); 1534.XII.12.: *Rwdal*-on részirtokos Apanagyfalvi Apafi Miklós özvegye: Monostori Katalin és fia: Gergely (4507). 1760–2: *Radully*, 1805: *Rundály*. 1808: *Rudály* h., *Rennthal* g., *Rudol* val. 1861: Rudály FF (4). 1888: Rudály (Rauthal, Rudei) **NK** Keresdi js (Je 610). 1913: Rudály NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Roandela, *R*, *Rautal*, L 547: r 79; n, c (146). 1956: Roandola = Su 2: 81. 1322–1854. – 1974: c. Laslea {Szászszentlászló kzs faluja DNy-ra} [36 A]

Rudaria Kr (1808) : Gerlistye : Ógerlistye KrSzö.

Rudincz * Szö (Orsova táján, Tiszóca mellett) 1596: pr. *Rudincz* (Pesty: Szörény II. 477). – Su 2: 395.

Rudna Te (Csák-DNy, a Temes j. p.) 1333: *Rudna* (Tr) **egyház** hely. 1429, 1430: *Ruda*, 1458; *Rwda* (Cs 2: 60). 1806: Rudna (30 cc 43). 1828: ≈ (Nagy 399). 1851: ≈, Tt vm, kies erdők és ligetek szomszédságában, 22 **kath.**, 2 evang., 998 (szerb-o) n. e. óhitű lak., óhitű anyatemplommal, 48 4/8 egész telekkel. F. u. a Nikolics család (Fé 3: 303). 1913: Rudna **Tt** vm Módosi js (Az). – 1909/19: Rudna, *Rudna*, L 1622: r 218; szerb, n, m (148). = Su 2: 87. 1333, 1828, 1851. – 1974: c. Giulváz {Torontálygyülvész kzs faluja D-re} [41 A]

Ruffa Ecclesia Csa (1335) : Veresegeház.

Rugacsháza * BSz (Dés táján) 1325: *Rugachhaza* (Tr) Bogát {Alsóbogáta} faluval együtt említik. – Su 2: 395.

Rugacz * Te (Lugos táján, Temeshódos mellett) 1471: *Rwgacz* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 60). – Su 2: 395.

Rugas * Te (Temesrékás táján) 1473: *Rwgaz* Cseri vára tartozéka volt (Cs 2: 11). 1473.VIII.30.: *Rwgaz* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Rwgaz* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 395. 1473.

Ruginos * Kr (Facsád táján, Zsupánfalva és Rumunyest mellett) 1596: *Ruginos*, 1599: *Ruchynoz*, 1617: *Ruczinos* (Pesty: Krassó II/2. 154). – Su 2: 395.

Rugonfalva Uh (Székelykeresztúr-ÉK hrs) **XII-i** település; **XIII-i templomrészlet. Ref.** Harangján: Sancta Katerina ora pro nobis deum 1512 (Orbán B. I. 119. Az első világháborúban megsemmisült). 1518: *Rwgonffalwa*, 1566: *Rwgonfalwa*, 1576: *Rugonfalva* (SzO I. 322, II. 199, IV. 39). 1614: Rugonfalva 29 családfő (Uh 105). 1733: *Rugunfalu*. 1808: Rugonfalva (139). *1848.XI.14.: **Bartha Miklós** politikus, közíró (–1905.X.19.) 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 611). 1913: Rugonfalva Uh vm (Az). & **Rugonfalvi Kiss István** (1881–1957). Itt jegyezték fel Görög Ilona balladáját (Benedek Elek, Sebesi Jób: MNGy III. 37. sz.); 1902 Vikár dallammal, fonográfra; 1932 Kodály a *Székely fonó*-ba bedolgozta; 1960-ban helybeli tanuló

jegyezte le. 1971 L 760. 1980: Múzeumház (Benedekfy-kúria) avatókalákája tv-film 1980.X.20. # Dávid L. 241-253; Benkő E.: *Rugonfalva középkori emlékei* (EM 1991. 15-28). – Rugonfalau > Rugănești = Su 2: 87. 1518–1854. [36 B]

Rugyinócz Te~Kr (Karánsebes-ÉNy) 1411: *Rugyinolcz* in districtu Sebes; 1440: *Ruginocz* in districtu Karansebes; 1470: ≈ in districtu de Sebes (Cs 2: 60). 1559: *Rwgynoz*, 1603; *Ruginosz*, 1723: *Ruzsinosz* (Pesty: Krassó II/2. 152). 1808: ≈ (140). 1888: Ruzsinos (Ruzsinosz) **KrSzö** Temesi js (Je 611). 1913: Rugyinóc KrSzö vm (Az). – 1909/19: Ruginos, *Ruzsinosz*, L 399: r 392 (148). Ruginosu = Su 2: 87. 1411–1913. – 1974: c. Copăcele {Ruténtelep kzs faluja D-re} [42 B]

Ruhaegres TA 1888: Ruhaegres, havastelep (t) Ruhaegres TA Alsójárai js (Je 611).

Rujen Kr -- 1888: Rujen **KrSzö** Karánsebesi js (Je 611).

Ruka Ko (?) 1808: pagus Ruka Ko, azh (139). 1861: ≈ Ko (14).

Rukar Fe (Fogaras-Ny, az Olt j. p.) 1387: villa *Ruckeri* dicta, v. *Ruackeri* (Ub II. 609). 1492: *Rwckersdorf*, 1506: *Rwkenn* (Scheiner 123). 1611: *Ruchar* (Ve: Doc. VIII. 181). 1614: Rukar: Olah István *Rukarj* Markodon (Msz) vm-i jobbágy (SzO). 1658: *Rukaj* (Teleki Mihály lev.; Trócsányi 20). 1733: *Rukkor*, 1750: *Rukor*, 1760–2: *Rukkür*, 1805: *Rukkor*. 1808: Rukor ~ Rukárd, Ruckendorf, Rukur (139). 1861: Rukkor FF (4). Rukor részben Szebenszékhez tartozik FF (4); Rukur Sze (34). 1888: Rukkor (Ruker, Rukur) **Fo** Alsóárpási js (Je 611). 1913: **Rukkor** Fo vm (Az). – 1909/19: Rucăr, *Rukkor*, *Rukendorf*, L 673: r 658 (148). = Su 2: 86. 1387–1854. – 1974: c. Viștea {Vist kzs faluja ÉK-re} [36 C]

Rumunyst KrSzö (1913) : Romanest.

Runk 1. Be (Naszód-ÉNy) 1547: *Ronck*; 1642: *Runkfalva*, *Runcu*; 1689: *Rung* (Su). 1733: *Runkul*, 1750: *Runk*, 1760–2: *Runck*. 1808: Runk Be (139). 1861: ≈ **Na** (26). 1888: ≈ **BN** Naszódi js (Je 611). 1913: Runk BN vm (Az). – 1909/19: Runcu, *Runk*, L 1133: r 1126 (148). > Runcul Salvei = Su 2: 88. 1547–1854. > 1974: Runcu Salvei c. Salva {Szálva kzs faluja ÉNy-ra} [13 D]

Runk 2. * Kr (Facsád táján, a Marszinai kerületben) XV–XVI: *Rwnk* (Su). – Su 2: 395.

Runk 3. To 1. (Torockó-ÉNy, az Aranyos b. p.) 1733: *Runk*. 1808: ≈ (139). 1861: ≈ To (11). Közélemben a Ronki-sziklaszoros és cseppkőbarlang. 1888: Runk **TA** Alsójárai js (Je 611). L 1910: 606, 1992: 319 (Le). 1913: **Aranyosronk** TA vm Torockói js (Az). – 1909/19: Runc, *Runk*, & Lunca-largă, L 580: r 576 (148). = Su 2: 88. 1733–1913. – 1974: c. Ocoliş {Alsóaklos kzs faluja} [22 A]

Runk 4. To 2. 1888: Runk-Lunka-Lárga **TA** Alsójárai js (Je 611). Aranyosronk tartozéka.– Lunca Largă = Su 1: 367. 1954.

Runk Hu 1–2. : Ronk 1–2.

Runksor Hu (Illye-ÉNy) 1750: *Runksor-Mika*, 1805: *Runksor*. 1808: ≈ (139). 1861: ≈ Hu (23). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 611). 1913: Runksor Hu vm (Az). – 1909/19: Runcșor, *Runksor*, L 318 [ort. r](#) (148). = Su 2: 88. 1750–1854. – 1974: c. Gurasada {Szád/Guraszáda kzs faluja É-ra} [33 D]

Rusor 1. Hu : Riusor.

Rusor 2. KSz (1808) < Dragomérfalva (> Rózsapatak).

Russ Hu : Oroszfalu.

Russán Hu : Rossán.

Russor SzD (1888) < Dragomérfalva KSz.

Rusz 1. * Hu (Kisbarcsa és Alpestes között) 1485.III.9.: Werbőczy Jánost és feleségét: Lúciát beiktatták Barancsaki István birtokaiba, köztük *Rwz* felébe is (KmJkv 2519).

Rusz 2. Kr (?) 1851: *Rusz*, Kr vm, Karánsebeshez 1 órányira: 1 **kath.**, 543 **óhitű** lak., s anyatemplommal. F. u. a Petrovics család (Fé 3: 304).

Ruszinós KrSzö (1888) : Rugyinóc.

Ruszka Te~Kr (Teregova-K, a Karánsebesi út közelében) 1430: *Rwzka* (P); = ≈ (Cs 2: 60); 1579: *Ruzka*, 1611: *Ruszka* (Pesty: Szörény II. 477). 1808: ≈ (139). 1888: ≈ **KrSzö** Teregovai js (Je 611). 1913: *Ruszka KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Rusca, Ruszka*, L 1598: r 1579 (149). = Su 2: 89. 1430 – 1840/1872. – 1974: c. Teregova {Teregova kzs faluja} [43 C]

Ruszkabánya Kr (Karánsebes-ÉK) 1803-ban alapították vas- és márványbánya művelésére (Pesty: Szörény II. 478). 1888: *Ruszkabánya* (Ruszkahegy, Ruszkberg) **KrSzö** Karánsebesi js (Je 612 & Ruszkicza telep). 1913: *Ruszkabánya KrSzö* vm (Az). – *Rusberg* > *Rusca-montană* (Rusberg), *Rb*, & *Ruschița* (Ruszkicza), *Lozna-Pleş* (Loznaplesch), *Padeșrusca* (Pades-Ruszka), *Baia-de-peatră* (Kőbánya), L 2946: r 1381; n, szlovák, m, olasz, cseh (149). > *Rusca Montană* = Su 2: 89. 1803; 1851: *Ruskberg* {?}. [43 A]

Ruszkató Kr Facsád-DK) 1514–6: *Pleyen* [: *Pojen*], 1596: *Poyen*, 1617: *Poeni*, 1785: *Bojin* [: *Pojin*] (Márki II/1. 212). 1808: *Pojen*, *Pojeni* (130). 1851: *Pojen*, Kr vm, Erdélyhez közel, magas, hegyes vidéken, 4 **kath.**, 376 **óhitű** lak., anyatemplommal, szép erdővel. A Béga vizének egyik ága itt veszi eredetét. Birják Draskovics és Bogdanovics családok (Fé 3: 246). 1888: *Pojén KrSzö* Facseti js (Je 583). 1913: *Ruszkató KrSzö* vm Facsádi js (Az). – 1909/19: *Poeni, Pojén*, L 636: r 582; m, n (137). = Su 2: 52. 1514–1913. – 1974: c. Pietroasa {Kőfalu kzs faluja DK-re} [33 C]

Ruszkica Szö (Ruszkabánya-É) 1803-ban alapított bányászfalu (Pesty: Szörény II. 481). 1888: *Ruszkicza* telep (Je 612). 1913: *Ruszkica KrSzö* vm Karánsebesi js (Az). – *Ruschița* = Su 2: 89. 1803, 1909. – 1974: c. *Rusca Montană* {Ruszkabánya kzs faluja} [43 A]

Ruszkova Mm (Csánki; 1888) : Oroszvíz.

Rusznik * **Te~Szö** (Bozovics táján, Ógerlistye mellett) 1484: *Rwsnyk* in districtu Halmas. Gerlistyével együtt tűnik fel (Cs 2: 60). – Su 2: 395. {P}

Ruszolc : Óruszolc és Újruszolc KrSzö (1913) < Oroszi Kr (1319).

Ruszova-1-2 KrSzö(1888) < Oroszi Kr (1319).

Ruténtelep KrSzö < Kopács Szö (1503).

Ruténtelep KrSzö (Lugos-DK) 1910: *Ruthéntelep* Krassógombás tartozéka DK-re. – 1954: *Zorile* = Su 2: 282. 1913, 1954. [42 B] {Vö. *Kopács* {1998} tk: *Copăcele / Ruténtelep*}

Ruthenica Villa Sze : villa Ruthenica (1380) : Csúr : Oroszcsúr.

Ruthenorum Villa : villa Ruthenorum : Csúr : Oroszcsúr (1403); Oroszfalu; Szerdahely.

Ruzs Kr (Karánsebes-DNy) 1585: *Rucz*, 1690–1700: *Rucsi*, 1717: *Ruscha*, 1803: *Ruzs* (Pesty: Krassó II/2. 151). 1808: ≈, *Rus*, *Ruzsi* (140). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 612). 1913: *Ruzs KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Rugi, Ruzs*, L 932: r 925 (148). = Su 2: 87. 1585–1851. – 1974: c. *Păltiniș* {Ökörpatak kzs fluja D-re} [42 B]

Ruzsatag Szi (Tasnád-DNy) 1913: *Ruzsatag* Tasnádbajom tartozéka (H). – *Rugea* = Su 2: 87. 1913. – 1974: c. *Boianu Mare* {Tasnádbajom kzs faluja} B M [11 A]

Rücs Ko~To (Marosvásárhely-ÉNy) 1305: terre duo *Ruvch* (Cs). 1305: a *Ko* vm-i *Ryuch* föld és Scentpetur közt fekszik Kodori Márton fia János {és testvérei} *Komlous* ~ *Komlus* földje (An 1: 749). 1429: p/pr. *Rywch*; 1468: p. *Rewch*; 1493: p. *Rywch*; 1519: p. ≈; 1525: p. *Ryew* (!). ≈Gernyeszeg tartozéka; Alárdfi, Meggyes, Báthori, Futaki Nagy, Barcsai, Csapi, Betleni-birtok (Cs 5: 728). 1481.VI.18.: *Rych*-ön Somkeréki Eerdélyi részirtok (KmJkv 2323); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthori Istvánt, adomány címén, bevezették *Rych* birtokába (2375); 1483.II.7.: *Rych*-ön Meggyesfalvi részirtok (2426); 1492.VI.7.: *Rewch* (To vm) birtokbeli örökös részeit

Somkeréki Erdélyi János átengedi Szentiványi Székely Miklósnak (2793). 1639: *Ruts, Rütts* (Makkai 573, 582) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Ricsu*. 1808: Rucs (Mező-) (140). 1861: Mező-Rucs To (11). 1888: ≈ (Réjesu) **MT** Marosi felső js (Je 504). 1913: **Mezőrucs** MT vm (Az). – 1909/19: Râciu, *Mr*, L 1477: r 1311; m (142). Rîciu = Su 2: 79. 1305–1854. [23 B]

Rüsz Sze (1913) < Réc Fe (1263).

S.

Saborest * Kr (Tótvárad-Ny, Bulcs mellett) 1596: *Saborest* (Pesty: Krassó II/2. 301). – Su 2: 350.

Sacerdotum mons (Papok hegye) Földvár (Fe) határán.

Ság 1. Ar (Arad-D, a Temesvári úton) 1333–5: Egidius (**sacerdos**) de *Mezeusak, Mezesag*. Papja 1333: 13 báni, 1334.I: 4 gs, 1334.II: 7 báni, 1335: 3 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 184). 1489: *Sagh*, 1561-i adólajstromban: *Saagh* (Cs 1: 778). 1808: *Ság* vel *Ságh* h., *Segenthau* vel *Dreisnitz* g. {Gy-ben tévesen Temesság} 1913: **Németság** Te vm Újaradi js (Az). – 1909/19: Nemeciag, *Ns, Ds*, *Segenthau*, L 1986: r 69; n, m (121). > Şagul = Su 2: 167. 1333–1913: Mezöság (H) {!} > Şagu [31 B]

Ság 2. Te (Temesvár-D) 1333: *Sagad*; 1334: *Swag, Sag* (Tr) **egyház** hely. 1401: *Sagh* (P); 1425: ≈ (Cs 2: 60); 1717: *Sasch* (Pesty: Krassó II/2. 135). 1808: *Ság* ~ *Saág* ~ *Ságh* Te (140). 1851: *Ságh*, Te vm, rónaságon, a Bega csatorna és Temes vize közt, 598 r. **kath.**, 1153 n. e. **óhitű** lak., **kath.** és **óhitű** anyateplommal, derék **kath.** tanodával, s uradalmi épületekkel. Határa 3895 hold, ... Birja a csanádi r. **kath. káptalan** (Fé 4: 3). 1888: *Ság* (*Ságh*) **Te** Központi js (Je 612). 1913: **Temesság** Te vm (Az). – 1909/19: Şag, *Ts*, L 2564: r 808; n, m (170). = Su 2: 167. 1333–1851. [31 D]

Ság 3. * Za (Varsány és Pél hrs) 1453, 1467: *Saag* (Zichy II. 351, X. 426). 1495: *Sagh* (Cs 1: 743). – Su 2: 397.

Sajád Bi (Bél-É) 1344: t. *Sayath* (Tr). 1580: *Syath* (Jakó 338). 1808: Siád (145). 1851: ≈, Bi vm, egy völgyben, 425 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. Határa 1146 hold, ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 4: 26). 1888: ≈ Béli js (Je 623). 1913: Sajád Bi vm (Az). – 1909/19: Şiad, *Siád*, L 433: r 425 (173). = Su 2: 171. 1344–1913. – 1974: c. Craiva {Bélkirálmező kzs faluja É-ra} [20 D]

Sajgó BSz (Dés-DNy) 1379: *Solgo*, 1405: *Salgo* (Kádár VI. 5). 1461: Borzásiak és Keczeliek tiltják Mátyás királyt *Salygo* birtokbeli részeik eladományozásától (KmJkv 1581); 1515.VII.24.: *Salgo*-n Bánffy Péter részirtokos (3588); 1519.IV.28.: *Salgo*-i részirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1524.XI.26.: *Salygo*-i részét Bánffy László eladja Podvinyai Pál deáknak (4055); 1554.VIII.30.: *Salgo*-n Bonchidai Bánffy Mihály részirtokos (5319). 1590: *Salygo*, 1616: *Sajgó* (Kádár). 1637: *Sajgo* (Makkai 556) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Sajgó, Sigo (140). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Sigeu) **SzD** Dési js (Je 613). 1913: Sajgó SzD vm (Az). – 1909/19: Şigău, *Sajgó*, L 276: r 268 (173). = Su 2: 172. 1379–1854. – 1974: c. Jichişu de Jos {Alsógyékényes kzs faluja DNY-ra} [13 C]

Sajka folyó Fráta határán 1534.VI.27. *Sayka*; mellette halastó (Km).

Sajkó (1861) : Salgó.

Sajó {< só + jó: 'víz'} folyó: a Nagy-Szamos b. o. mellékvize; Sajófelsősebes határában ered; Sófalva határán felveszi a Besztercét; Bethlen fölött torkollik Do>BN 1228: caput *Souyou*, 1243: aqua *Sayou* (Gy 1: 553). = ubi Byztricia cadit in *Sayow* Sófalva határán (Er I. 196). 1482: ad fluvium *Sayo* Sajószentandrás határa (KmJkv 2395). 1808: rivulus Sajó Be-v (140). – Şieu

Sajó 1. Do (Beszterce-DK) 1228: caput (fluminis) *Soyo*; 1319: p/v. *Nogsyou* (Cs). 1319/320: v/p. *Nogsyou*; 1319/323: p. *Nogsyou*; 1332-5: Petrus **sacerdos** de *Soyo*, Pet. **plebanus** de *Soyana*, Pet. de *Soyov Inferiori*, *Sonyano Maiori*, *Soyo*. A Sajó folyó felső szakasza mellékén két Sajó falu keletkezett: Nagysajó vagy Alsósajó Dobokában és Kissajó vagy Felsőhajó Kolozsban. Nagysajó a Kácsik-nem birtoka volt. 1319-ben Károly király mint öröklött birtokot adta vissza e nb. Mihály fia Simon ispánnak, de még ez évben Simon unokatestvérének: Farkas fia Tamásnak mint a hűtlen Sárpataki Ipochné fia András elkobzott birtokát adományozta, majd 1323-ban Szécsényi Tamás erdélyi vajdát megerősítette birtokában. Papja 1332 II: fél fertó és 1 sectinus, 1333 I: 22 régi báni,

1334 I: 8 gs, 1334 II: 7 kuntinus, 1335 I: fél fertó pápai tizedet fizet (Gy 2: 86). 1443: p. *Nagsayo*; 1453: *Sayo*, *Alsosayo*; 1504: *Also Sayo*. 1515: p. *Sayo*. Kacsics nembeliek; rb. Tomaj nembeliek birtoka (Cs 5: 397. Ko vm). A nagysajói uradalom Do vm-i tartozékai 1473: Sajó, Barla, Serleng, Simontelke, Várhely, Radla, Olmos, Budag, Ardán, Fris, Felső-Sebes, Alsó-Sebes, Gezsenfő; 1502: Alsó-Sajó, Barla, Serlen, Várhely, Radla, Olmos, Oláh-Budak, Ardán, Fris, két Sebes, Gezsenfő (Cs 5: 502). **1587**: *Sayo cum pertinentiis utraque Sebes, Olmos {: Solmos}, Radla*. – E: fl. 18, A: fl. 7. Accumulandum ad rationem ill. domini cardinalis (Dé 45). Be/Ki **1587–9**: Magna Villa in auro cuso fl. 8 solvit (Dé 71). 1642: *Nagy Sajó*, *Sajó* (Ve: Doc. X. 110). 1733: *Schigul Mare*, 1760–2: *Nagy Sajo*. 1808: *Sajó* (Nagy-) h., *Gross-Schogen* g., *Siou-máre* val. 1861: N-S Do (16). 1888: N-S (Gross-Schogen, Siou mare) **BN** Besenyői js (Je 529). 1913: **Nagysajó** BN vm (Az). – 1909/19: *Şieul-mare*, *Ns*, *Grossschogen*, L 1754: r 612; n, m (173). 1956: *Şieu* = Su 2: 172. 1319–1854. [24 A]

Sajó 2. (Fel-, Kissajó) Ko (Teke-ÉK) **1228**: in littoe *Soyou*; 1319: p. *Sayo*; 1332–4: Cunradus *sacerdos* de *Boyano superiori*, Chunradus *plebanus* de *Soyo*, ≈, Benedictus ≈ de *Sarov Monori*, ≈ *sacerdos* de *Sorano Superiori*. Felső- vagy Kissajónak nevezték a Sajó folyó felső szakaszának kolozi oldalán kialakult helységet, megkülönböztetésül a Dobokában fekvő Alsó- vagy Nagysajótól. 1228-ban a széplaki uradalom határát a Sajóig állapították meg, s ezen belül keletkezett Kissajó (ld. Széplak). 1319-ben a régeni uradalom része, a Tomaj-nem birtoka. Losonci Dénes fiainak osztozásakor Tamás mester kapja. Papja 1332 I: 3 lat, 1332 II: 3 lat, 1333 I: 11 régi báni, 1334 I: 80 dénár, 1334 II: 1 fertó pápai tizedet fizet (Gy 3: 369). 1473.IV.26.: *Sayo* birtok Ko vm, ld Bátos (KmJkv 2098). 1474: p. *Kys Sayo*; 1483: p. ≈. 1492: p. *Felsewsayo*. 1495: p. *Felsew Sayo*; 1508: ≈. Tomaj nembeliek birtoka (Cs 5: 397). 1482.XI.6.: Tóki Bálint *Kyssayo*-i zálogos része, ld Régen (KJkv 2417); 1483.V.25.: *KysSayo*-i zálogos része visszakerül Losonci Lászlóhoz (2450). Régeni káptalan **1587–9**: *Kissaio* in auro cuso fl. 6. Restat (Dé 72). 1645: *Kiis Sajo* (Makkai 623) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Schieutz*, 1760–2: *Kis Sajo*. 1808: Sajó (Kis-), Kleinschangen, Siou-mik (140). 1861: K-S **Na** (26). 1888: K-S (Klein-Schogen, Sijutzu, Sioutiu) **BN** Besenyői js (Je 432). 1913: **Kissajó** BN vm (Az). – 1909/19: *Şieut*, *Ks*, *Ksch*, L 902: r 845; n, c (173). = Su 2: 172. 1319–1854. [24 A]

Sajó-előtagú hs 1888 (Je. 613-4): Keresztúr, Magyaros, Polyána, Solymos, Szent-András, Szent-Ivány, Udvarhely.

Sajó folyó **Mm**-ban 1353: *fl. Sospathak*, 1377: v. *Sayo* (Gy 4: 112/7).

Sajó 3. Mm (Visó-Ny, az Iza menti úton) 1373: *Sayo* (Mihályi 66). 1411: *Sayow*, 1420: *Sajou*, 1458: *Sayo* (Bélay 188). =: *Sayow* (Cs 1: 452. 1411-től). 1808: Sajó, Siou (140). 1851: ≈, **Mm** vm, Rozavlyával általellenben, az Iza mellett, 855 g. *kath.*, 54 zsidó lak., anyatemplommal, és synagógával. F. u. többen (Fé 4: 4). 1888: ≈ (Saieu) Izavölgyi js (Je 613). 1913: Sajó **Mm** vm (Az). – 1909/19: *Şieu*, *Sajó*, L 1437: r 1038; zs; 15 m (173). = Su 2: 172. 1373–1851. [3 D]

Sajómagyarósvölgy SzD (Beszterce-Ny) 1913: Sajómagyarosi völgy (H). – Vale > *Şieu-Măgheruş* > Valea Măgheruşului = Su 2: 230. 1913. – 1974: c. *Şieu-Măgheruş* {Sajómagyarós kzs faluja É-ra} [13 D]

Sajómező Mm (Izakonyha-Ny) 1430: *Sajo-Polyana*, *Polyana*; 1431: *Pollyana*; 1453: *Polyanfalva*; 1605; *Sajo Poiana* (Bélay 180). 1808: Polyána (Sajó-), Sajópolyána (131). 1888: Sajópolyána (Pojeny) **Mm** Izavölgyi js (Je 613). 1913: Sajómező **Mm** (Az). – 1909/19: Poieni, *Sm* (Sajópolyána), L 942: r 782; zs (137). > Poeni > Poenile Glodului > Poenile Izei > Poenile Şieului > Poenile Glodului = Su 2: 52. 1430–1913. > 1974: Poenile Izei c. Botiza {Batiza kzs faluja ÉNy-ra} [13 B]

Sajóagyfalu (Magna Villa) Be (Beszterce-DNy, a Sajó menti úton) 1334: Hermanus *plebanus* de *Magna Villa*. Papja 1334.I: 14 gs pápai tizedet fizet (+1243, 1334. Gy 1: 562). 1632: *Nagyfalu* (Ve: Doc. IX. 322). 1733: *Nagy-falu*, 1750: *Nagyfalu*. 1808: *Nagyfalu* h., *Grossdorf* g. 1861: ≈ Na (26). 1888: ≈ (Nusfaleu) **BN** Besenyői js (Je 533). 1913: Sajónagyfalu. **BN** vm (Az). – 1909/19: Nuşfalău, *Nf*, L 825: r 823 (123). > Mărişelu = Su 1: 386. {+}1243–1854. [24 A]

Sajószentandrás SzD < Igalja Do.**Sajóudvarhely SzD (1913) < Darócudvarhely.**

Sajté * **Kr** (Érszentkirály mellett) **1214**: de v. *Saicu* Basam. 1214-ben pecselyi lakos a krasznai vár bírái előtt latorsággal vádolt pecselyi és *Saicu*-i embereket (Gy 3: 519). =: ≈ (Er I. 63). 1450: *Sehthe* (P); 1475: *Sewte* (Cs 1: 563. Söte. Tasnád-ÉK; P); 1545: *Sajta*, 1847: *Sajtény* (Petri IV. 305). 1850: *Sajte* (osztrák összeírás). 1888: Sajté psz (t) Érszentkirály **Szi** Tasnádi js (Je 614). – Su 2: 397. 1214. {Pecselyi táján} + 401. Sehte, 1450–1850.

Sajti Csa (Nagyalak-DK, a Maros j. p.) {**1108** u.} **1138**: v. *Sahtu*. Álmos herceg 1108 után a dömösi prépostságnak adott itt 25 sószállítót, akik éveként hatszor két hajóval Erdélyből Szombathelyig (Arad vm) söt szállítottak (Gy 1: 868). 1221: *Soht* (Tr). 1555: *Saythy*, 1648: *Sajthy*, 1723: *Schaittin* (Borovszky: Csanád II. 520). 1808: *Sajtin* vel *Sajtény* h., *Shajtin* ill. 1851: ≈, Csa vm, a Maros mellett, 58 **kath.**, 5020 n. e. **óhitü**, 14 **ref.**, 12 zsidó lak., n. e. óhitü anyateplommal, igen termékeny határral, sok réttel és legelővel. F. u. a kamara (Fé 4: 4). 1913: **Sajtény** Csa vm Nagylaki js (Az). – 1909/19: Şeitin, S, L 4696: r 4246; m, szlovák, zs, szerb (172). = Su 2: 169. 1138–1851. [31 A]

Sajtos * **Te** (Temesvár táján, Széphely mellett) 1425: *Sahtos* (Cs 2: 60). – Su 2: 397. {Parác mellett}

Sajtostelek Hu ld. Batizháza (Gy 3: 299).

Sál ~ **Sálfalva** {< *Saul* szn.} **Hu** (Déva-K) 1377: *Sauli* (közns); 1387: *Salfalua*; 1406: *Sawly*; 1429: *Salfalwa*, p. ≈; 1520: ≈. Barcsai és Sálfalvi ~ S. Sálfi-birtok (Cs 5: 132). **1587**: *Sallyffalwa*, *Dedaczy*, *Zentt Gyeorgy*, *Joffew*, *Zentt Imreh*, *Barcza*, *Hecze*. – E: fl. 35, A: fl. 10 (Dé 26). 1733: *Seulesti*, 1750: *Seulest*, 1760–2: *Sárfalva*, *Szeulesd*. 1808: Sárfalva, Seulie (142). 1861: ≈ **Hu** (23). 1888: ≈ (Seulesti, Seulia) Dévai js (Je 617). 1913: Sárfalva **Hu** vm (Az). – 1909/19: Şeuleşti, *Sárfalva*, L 400 **ort.** r (172). > Săuleşti = Su 2: 109. 1377–1854. > Şăuleşti [34 C]

Sálafő * **Ar** (Lippa táján, talán Gyarak és Ménes közt) 1561: *Salafe* (Márki II/1. 213). – Su 2: 397.

Salamás 1. **Gy** (Ditró-ÉNy, a Maros jp-i úton) 1850: *Salomás* (Su). 1888: Gyergyó-Salamás **Cs** Gyergyószentmiklósi js (Je 553). 1913: Salamás Csik vm (Az). – 1909/19: Şărmaş, *Salamás*, L 1485: r 1340; m (170). Sărmaş = Su 2: 107. 1850, 1854, 1864. [25 A]

Salamás 2. Hsz (Zágon-DNy) 1956: Salamás Zágon tartozéka. 1968: Salamás Bárkány faluja 5 km Ny-ra. 1969 L 611. – Sărămaş > Sărmaş = Su 2: 107. 1956. > Sărămaş 1974: c. Barcani [38 C]

Salamon 1. Do (Hidalmás-ÉK) 1336: p. *Salamontelek*; p. *Salamonteluk* ~ t. *Salamonteluky*. A Zsombor-nem gorbói uradalmához tartozott (Gy 2: 86. Salamontelek). 1560: **Villa Abbatis**, 1561: *Salamon* (Kádár IV. 56). 1750: *Solomon*. 1808: *Salamon* h., *Számoile* val. 1861: ≈ **BSz** (19). 1888: ≈ (Solomon) **SzD** Csáki-gorbói js (Je 614). 1913: **Gorbósalamon** SzD vm (Az). – 1909/19: Solomon, *Salamon*, L 656: r 647 (166). = Su 2: 139. 1336–1854. – 1974: c. Gîrbou {Csáki-gorbó kzs faluja ÉK-re} [12 D]

Salamon 2. * **Kr** (Resicabánya táján, Érszeg és Pogányosremete közt) 1369–1377: *Salomon* (DocVal 222). – Su 2: 398.

Salamon 3. * **Te** (az Apord vize mentén, Detta táján, Széphely mellett) 1415: p. *Salamon* (Cs 2: 60). – Su 2: 397.

Salamonfalva * **Te** (Lugos táján, Temeshódos mellett) 1471: *Salamonfalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 60). – Su 2: 397.

Salánk * **Csa** (Sajtény és Szemlak közt, a Maros j. p.) 1318: Dombou de *Sa[lank]*; 1322: p. Wrusport ... inter p-es Pobor et *Salaank*; 1329: Dombo de *Zalank*; 1330: Dombo de *Salank* de iuxta Morisio. A XIV. század elején köznemesi birtok. Salánki Dombó, aki 1318-tól királyi emberként szerepel, 1329 és 1332 között a Becseiekkel áll perben hatalmaskodás miatt (Gy 1: 869). 1330: ≈,

1455, 1485: *Salaank* (Cs 1: 702). 1648: *Szalank* (Borovszky: Csanád II. 524). – Su 2: 397. 1318–1648.

Salanth 1308: *Salanth, Zalonch*. A közeli Ragald kapcsán említik (An 2: 340). {R * Sza vm, az Ér mellett, Adony és Szalacs táján. Talán Szalacs?}

Sálfalva Fe (Medgyes-D) 1382: *Saltorph*, 1390: *Saldorf*, 1394: *Baldorff* [: *Saldorf*], 1398: *Salkdorf*, 1416: *Saldorph* (Ub II. 563, 43, III. 103, 226, IV. 15). 1733: *Sáldorf*, 1750: *Saldorff*, 1805: *Schalendorff*. 1808: Sárdorf, Schalendorf, Soale FF (141). 1861: Saldorf, ≈, Schoale FF (4). 1888: Sárdorf (Schalldorf) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 614). 1913: Sálfalva NK vm Szentágotai js (Az). – 1909/19: *Şaldorf, Sárdorf, Schaldorf*, L 509 [gkat. r](#) (170). > Mihăileni = Su 1: 398. 1382–1854 {1913}. [35 B]

Sálfalva Hu < Sál.

Salgó(vár) Fe (Orlát, az egykori Váraljafalu határában ÉK-re) 1322: castrum *Salgo*; 1324: castrum *Solgow*. Királyi vár volt, amely a váratlan ellenséges betörések elhárítására épült. A Kán nb. László vajda fiai elleni harcok idején Talmácsi Corradus fia Miklós kezén volt, aki visszaadta Károly királynak a várat tartozékaival: Szászszekessel, Omlással, Feketevízzel és Váraljafaluval, továbbá más 5 román faluval együtt. Ezen 5 román falu 1383-ban mint Omlás tartozéka tűnik fel: 4 v-is Olachalibus, videlicet *Gorozdorph cum Galusdorph, Graphondorph, Budinbach et Cripzbach*, azaz: *Nagyfalu* (1383/385: p. *Nogfalu*), mai nevén *Grossdorf* – Szelistye – Sălişte, *Galusdof* – Szebengáros – Galeş, *Grafendorf* – Vále – Vale, *Budenbach* – Szibiel – Sibiel és *Krebsbach* – Szebenková – Cacova. 1324-ben Károly király Salgó várát, mint amely a hűtlen Corradus fia Jánosé volt, Kácsik nb. Szécsényi Tamás erdélyi vajdának adta. 1880, 1914. tk: *Cetate* hely Orlát határában; német neve: *Riesenberg* (Gy 2: 183). – Su 2: 397. 1322–1524. {Téves adatokkal: Gy}

Salhausen * Kr (Oravicabánya táján, Újruszolc és Miklósháza mellett) 1717: *Salhausen, Saalhausen* (Pesty: Krassó II/2. 154). – Su 2: 398.

Salisfodium Fe (1309: 1277-re) : Vizakna.

Salis Villa : Villa Salis Do> Be (1292) : Sófalva.

Salkó Fe (Medgyes-D) 1394: p. *Salka, Salko* (Ub III. 103). 1733: *Salkó*, 1750: *Selkeu*, 1760–2: *Falko* [: *Salko*]. 1808: Salyko ~ Sajko, Schalkenberg, Sejká (141). 1861: Sajkó FF (4). 1888: Salkó (Selkevu) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 614). 1913: Salkó NK vm Szentágotai js (Az). – 1909/19: *Şalcău, Salkó, Schalko*, L 386: r 341; m, n (172). *Şalcău* = Su 2: 167. 1394–1854. – 1974: c. Mihăileni {Sálfalva kzs faluja D-re} [35 D]

Sállaka * Za (Zerind mellett) 1371: p. Peel et *Saallaka* in cottibus Bihar et Zarand; 1371: p. Peel et *Sallaka* in comitatu Zarand; az 1549. és 1561. évi adólajstrom *Sarlaka* ~ *Saarlaka* néven ismeri és Karulos, Zerint, Ősi társágában említi (Cs 1: 743). – Su 2: 397.

Sálvására Ko {< *Saulvására*} **Ko** (Bánffyhunad-DK) 1391: p. **regalis** *Saluasara*, via que ducit de ≈ in Ordomanus; 1399: p. *Salwasara*; 1519: p. ≈. ≈Sebesvár tartozéka. A középkorból fennmaradt mai toronytalan (**református**) temploma csúcsíves alkotású. Jbn 1493: Székely, Kis, Farkas, Albert, Bíró. Vámját 1500-ban említik (Cs 5: 398). 1587 Ksz: *Salwasar*. fl. 16 (Dé 63). 1666: *Sárvasara* zabdézsmája az gyalai várhoz szokott jární (Gyalu 161); =: *Sarvasara*. Bánffy Dénes jobbágypai: Koltsár Márton 2 fia, 6 ö, 2 te, 1 tu, 9 di; Koltsár Pál 1 fia, 5 ö, 3 te, 2 tu, 7 di. 2 csf = 4 + 3 {+ 3} = 10 fő (Gy 176). 1670: *Saruassar*. Zentelke tartozéka. Kolczar Márton, Kolczar Pál: Ezeket Bonczidara vitték. Pusztá helyek 6 (196). 1741: Kalotaszegi **rektorok** közül hat személy tesz hűségesküti Mária Teréziára: *Parajdi Mihály* Sárvasárról (Se); 1760: *Ladányi Mihály iskolamester*; 1776–1848: még három **tanító** ismert (Sebestyén 159). 1808: Sárvasár, Seula (142). 1835: Tűzvészben temploma is leégt. 1861: Sárvasár (14). 1888: ≈ (Seula) Ko Bánffyhunyadi js (Je 619). 1907: Barta Sámuel öreg molnár bútorfestőről Malonyay 1: 27. 1913: **Sárvasár** Ko vm (Az). 1938: Ambrusné Márton Kata Bartóknak énekelt. *19..: Lukács Ferenc valkói ref. lp. L 1885: 596; 1890: 277, 50 ház; 1930: 324; 1993: 230, 90 ház. # KszHn 1942. 130. Ke 1: 212; 268: ref. temploma

nem a régi helyén épült fel (BNM). Sebestyén K. MfT 1979. Kalotaszeg, 1993.4. – 1909/19: Šaula, Sv, L 277: r 6; m (161). Šaula = Su 2: 168. 1219 villa Shulusth, 1391–1854. {1219: S = Sonkolyos Bi vm. Er Mut. 454.} – 1974: c. Izvoru Crișului {Körösfő kzs faluja ÉNy-ra} [22 A]

Sályi {< *Sauli* < *Saulus*} **Me** (Medgyes-DNy) 1331: p. *Saal* (Tr). 1359: *Sauli*, 1368: v. *Sauli*; 1414: **ecclesia** de *Schalis*, *Scalis* (Ub II. 318, III. 217, 600). 1733: *Salla*, 1750: *Schoala*. 1808: Sállya, Schaal ~ Schalendorf, Soale ~ Solá (141). 1861: Schaal, ≈, Scoale {!} Me (36). 1888: ≈ (Schall, Soala) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 615). 1913: Sályi **NK** vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Šoala, *Sályi*, *Schaal*, L 721: r 276; n (174). = Su 2: 174. 1331–1854. – 1974: c. Valea Viilor {Baromlaka kzs faluja D-re} [35 B]

Sályi {< *Sauli* < *Saulus*} **1. Bi** (Várad-D) 1291–4: in *Sauli*; 1319: v. nostra [cap-i Warad.] *Sawuly*; 1332–7: Andreas **sacerdos** de v. *Sauli*. A váradi **káptalan** birtoka; Pósa {K-i} határosa (1319). Papja 1291–4 között egy évben 1/2 M-t ad a püspöknek; 1332–6: évi 15 gs, 1337: 14 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 658). 1808: *Sályi* h. 1851: ≈, {r} *Savai*, Bi vm, egy dombon, 290 r. **kath.**, 316 g. **kath.**, 6 ref., 3 zsidó lak., kathol. És óhitü anyatemplommal. Határa 1590 hold, ... Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 4: 7). 1888: ≈ Bi Tenkei js (Je 615). 1913: **Biharsályi** Bi vm (Az). – Šauai > 1909/19: Šauaiu (Šauai), S, L 711: r 278; m (171). = Su 2: 168. 1216: villa Sari {?}, 1291–1913. – 1974: c. Nojorid {Nagyürögd kzs faluja DK-re} [20 B]

Sályi 2. Kü (Dicsőszentmárton-É) 1379: p. *Sauly*, 1384: v. *Sauli*, 1428: *Sauli*, 1439: p. *Sal* (Cs 5: 891). 1503.III.17.: *Saly*-n birtokrészt kap Orbonász István; ld Ádámos (KmJkv 3280); 1503.V.24.: *Saly*-n egy nylias szénafüvet kap Csapai Imre; ld Ádámos (3281); 1534.IV.23.: *Saly*-ban Gyerőmonostori Kemény Péter részbirtokos (4459). 1733: *Saulye*, 1750: *Soulie*, 1760–2: *Oláh Sályi*. 1808: Sályi (Oláh-), Salya ~ Seulye (141). 1861: ≈, Seulije Kü (8). 1888: O-S (Siulia romane) **KK** Radnóti js (Je 552). 1913: **Oláhsályi** **KK** vm (Az). – 1909/19: Șeulia-română, Os, L 622: r 556 (172). Șeulia de Mureș = Su 2: 171. 1379–1854. – 1974: c. Cucurdea {Oláhkocsárd kzs faluja ÉNy-ra} [23 D]

Sályi 3. To (Mezőméses-DK) 1377: p. *Sauly*; 1453: p. **Mezewsal**; 1461: *Sawly* nobilium; 1467: **plebanus** de *Saly*; 1468: kenezius de ≈; 1498: *Mezewsal*; 1519: p. *Saly*. Alárdfi, Meggyes, Báthori, Erdő, Széplaki Borda, Nyéni Tél, Barcsai, Gyulakutai, Polyák, Kecseti, Rápolti-birtok. 1461: c.q. (Cs 5: 729). 1733: *Seulya*, 1750: *Seulia*, 1760–2: *Mező Sályi*. 1808: Sályi (Mező-) (141). 1861: M-S, Saulie To (11). 1888: M-S (Saulie, Siaulia de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1913: **Mezősályi** **TA** vm (Az). – 1909/19: Șeulia, Ms, L 1461: r 1304; m, zs (172). Šaulia = Su 2: 169. 1377–1854. [23 D]

Sáma * **Kr** (?) 1410, 1418: *Sama*. Krassómezei köznemes nevéből ismeretes (Cs 2: 106).

Samsfalva * **Za** (Körösbánya mellett) 1439: *Samsfalva* Világos vár tartozéka volt a körösbányai kerületben (Cs 1: 743). – Su 2: 398.

Sámson KSz (Zilah-ÉNy, a Sarmasági úttól jobbra) 1349: **sacerdos parochialis** de *Samson*, nobiles de *Samson* (Tr). 1366: Sámsoni Péter birtokát (nem lévén utódja) Nagy Lajos király a Kusalyi Jakcsoknak adományozta (SL). 1430: *Sampson* (Cs; P); =: ≈, *Sampsond* (Petri IV. 315). 1430.III.6.: *Sampson*-i Gergely *Sampsond* határán 24 hold földjét és a Vitorna nevezetű kaszáló két részét 50 új Ft-on zálogba adja *Sampsond*-i Magas Bálintnak s gy: Gergelynek és Annának, továbbá te: Tamásnak (KmJkv 32); =: Uő *Sampson*-on a házához tartozó Rakathyakuth nevű hely melletti kaszálója egy darabját, továbbá két jobbágytelkét, amelyeken Sebestyén fia Barla és Vajda Antal lakik, 60 új Ft-on zálogba adja osztályos atyafiának: *Sampson*-i László fia Jánosnak (33); =: Uő **üv**, te: *Sampson*-i Jánost és *Sampson*-i Sebestyént, *Sampson*-i Magas Bálintot is (34); =: *Sampson*-i Magas Bálint, Gergely nevű fia és hajadon leánya, továbbá Dobaiak és mások nevében is Kusalyiakat tilt bizonyos *Sampson*-i részbirtokuk használatától (35). 1451, 1475: *Samson*. 1475 körül 39 Ft évi adót róttak rá (Cs 1: 563). 1451.IX.18.: *Samson*-i Albert és Antal vallomást tett sarmasági és ököritői birtokvitában (980); 1454.IV.28.u.: *Sampson*-i Albert **ü**: Zutor (1158); 1455.II.5.: Sándorháziak *Samson*-ban részbirtokosok (1192); 1455.VII.24.: Imre *Sampsond*-i **plébános ü**: Losonczi István és János (1214); 1461.VIII.19.: Kusalyiak peres jószágot adnak át a

Samson-i vicearchidiaconus házánál (1613); 1468.II.12.: *Samson-i* László *deák* – Körösi Lászlóné Klára és gy: János, Zsigmond, Mihály és László, továbbá *Samson-i* István gy: László és Dorottya nevében – titja Seléndi Aantal deákot megbízói *Samson-i* birtokrészeinek bitorlásától (KmJkv 1789); 1517.XII.6.: *Sampson-i* néhai Körösi Zsigmond fia Miklós apjuk *Sampson-i* nemeselkét, amelyen az épületeket a felkelt keresztes népség az előző időben teljesen felégette, mely az ország törvénye szerint mint a legkisebb fiút őt illeti, cserébe adja testvérbátyjának: Mihálynak egy kedvére választott, minden tekintetben azonos kiterjedésű és értékű *Sampson-i* másik telekért, ahol házat építhet magának (3647). Ld még KmJkv II. 1020. 1600 után a Wesselényiek birtokolták. A sámsoniak Bethlen Gábor fejedelemsége idején tértek a *református* hitre; első lelkipásztoruk Markó Dániel volt. A templom építésének ideje ismeretlen; legrégebbi harangjának felirata: Anno Domini MDCLII In honorem dei fundit me Georgius Wien in Epperjes. 1760–2: *Szilágy Sámson*. 1808: *Sámson* (141). 1888: *Szilágy-Sámson Szi* Zilahi js (Je 662). 1913: *Szilágysámson* Szi vm (Az). 1992 L 1207 fő (1006 református, 120 baptista, 51 roma, 30 ortodox). # Almási I.: *Szilágysági magyar népzene*, 1979. {Benne 69 sámsoni népdal.} Sípos L.: *Szilágysámson*. Szilágysági magyarok 1999. 538. Képek: Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet {1910}, Borpincék, *Református templom*. – 1909/19: Şamşud, Szs, L 1175: r 121; m; 61 zs (170). > Şamşud = Su 2: 167. 1349–1854. [12 C]

Sámsond Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1332: *sacerdos* de *Sancsund* [: *Samsund*], 1334: *Samsond*, 1335; *Samsud* (Tr). 1470: vniversorum populorum et Inhabitorum Siculorum p-um n-um Mezewmadaras, Kewlpen et *Samsond* (SzO I. 217): „populorum“ = jobbágy magyarság. Benkő L.) 1471: *Samsond-i* Nemes Lőrinc ü: Szentanna (SzO VIII. 126). 1614: *Sámsond* 28 családfő (Msz 16). 1625: *Samsond*. Kereszturi István *deáknak* szolgája van itt (SzO). 1750: *Schamsud*. 1808: *Sámsond* (141). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Maros felső js (Je 504). 1913: **Mezősámsond** MT vm (Az). – 1909/19: Şamşudul-de-câmpie, *Ms*, L 2034: r 1072; m, c (170). > Şincai = Su 2: 173. 1332–1854. [23 D]

Sancta, Sanctus : Szent-

Sancta Crux : Keresztúr.

Sancta Maria Hu : Boldogasszony.

Sanctae Mariae Castrum Br : Földvár.

Sancti Michaelis rupes (1561) : Szentmihályköve.

Sancti Petri Mons Br : Szentpéter : Barcaszentpéter.

Sánci * Bi (Micske mellett) 1255: p. *Santusy* iuxta Bereyklou; 1291–4: v. *Santusy*. A Geregye-nem birtoka; 1255-ben Gerge fia Barnabás átengedte a rokon Eech fia Pál ispánnak. A falu 1291–4 között másodízben 10 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 658). 1406: *Sanchy* (J); 1458: *Zanchy* Súlyomkő várához tartozott (Cs 1: 622. Szánczi); 1552: *Zanchy* (Jakó 334). 1692: *Santschi* (Mezősi 52). 1808: pr. *Sánczi* h. 1888: *Sánczi* psz (t) Micske Bi (Je 615). Hnt. 44: *Sáncipusza*. – Su 2: 398. 1295 *Sancusy*, 1291: *Santusy* (Tr), 1406–1692.

Sándorfalva 1. * Ar (Buzád mellett) 1455: *Sandorfalwa*; ez időben lakatlan volt (Cs 1: 771. Hasznosfalva). – Su 2: 398.

Sándorfalva 2. Sza (Erdőd-D) XIV–XV: *Sándorfalva* (Cs 1: 484. Sf b). 1648: *Sandorffalwa* (Makkai 408) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Sándorfalu*, (s) *Ssándrowa* (141). **Szent Erasmustemplom**, b: VI.2. (RKNt 1999). 1851: ≈, *Sza* vm, Béltekhez közel, 567 **romai kath.** német, 20 **g. kath.**, 8 zsidó lak., r. kath. anyateplommal. F. u. gr. Károlyi ház (Fé 4: 8). 1888: ≈ Erdődi js (Je 615). 1913: **Krasznasándorfalu** *Sza* vm (Az). – 1909/19: Şandra, *Sf*, L 521: r 25; n, zs, m (170). = Su 2: 167. 1387 *Sandorfalva* (Csánki I. 484) {!}, 1648–1913. – 1974: c. Beltiug {Krasznabéltek kzs faluja K-re} [11 B]

Sándorfalva 3. Sza (Nagybánya-DK) 1411: *Sandorfalva* (Cs 1: 484. Sf a). =: *Sandorfalwa*, 1491: p. **Wolachalis** *Sandorfalwa*. A Nagybányától délre fekvő, általa telepített uradalom XIV. század

végén keletkezett, román lakosságú falva. Egy időben a Drágfiak tartották birtokukban (Maksai 204). 1851: ≈, Sza vm, közel F. Bányához, 355 g. **kath.** lak., fil. templommal. F. u. a kamara (Fé 4: 8). 1808: Sándorfalu, Sandresty (141). 1888: ≈ (Saendresty) Nagybányaii js (Je 615). 1913: **Felsősándorfalu** Sza vm (Az). – 1909/19: Şandreşti, *Fsf*, L 463: r 454 (170). > Sindreşti = Su 2: 122. 1411–1851 {1913}. > 1974: Şindreşti c. Dumbrăviţa {Szakállasdombó kzs faluja K-re} [12 B]

Sándorfalva 4. Uh (Székelyudvarhely-DDK) 1567: *Sandorffalwa*, 1576: *Sandorfalva* (SzO II. 219, IV. 39). 1614: Sándorfalva 12 családfő (Uh 31). 1808: ≈ (141). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Homoródi js (Je 615). 1913: **Sándortelke** Uh vm (Az). – Şandrufalău > Alexandriţa = Su 1: 30. 1567–1854 {1913}. – 1974: c. Feliceni {Felsboldogfalva kzs faluja DK-re} [37 A]

Sándorháza * KSz (Menyő közelében) 1439.I.31.: *Sandorhaza*-i János fiai: János, Tamás és Balázs – *Sandorhaza*-i István fiai: László, Balázs, Damján, [S-i] Mihály fiai: Pál és Bertalan, [S-i] György fia Miklós fia: Máté nevében is – tiltják [S-i] János fiait: Istvánt és Mihályt, meg *Sandorhaza*-i László fia Györgyöt *Sandorhaza*-i birtokrészük nygedével kapcsolatos bevallástól (KmJkv 106). 1401: *Sandorhaza* (Petri IV. 328). 1441.V.10.: *Sandorhaza*-i János fia István fia: László – testvérei: Balázs és Damján, Mihály fiai: Pál, Bertalan és Miklós, *Sandorhaza*-i György fia Benedek nevében is – tiltakozik amiatt, hogy apja: János fia István és nagybátyja: János fia Mihály, továbbá *Sandorhaza*-i Veres György bizonyos birtokrészüket *Sandorhaza*-n néhai nővérük: Anna leányegyede címén átengedték Anna gyermekeinek. Annát ugyanis a leányegyednek csupán fele illette volna (KmJkv 313); 1441.XII.20.: *Sandorhaza*-i János – *Sandorhaza*-i Tamás és Balázs, *Sandorhaza*-i István fia László, *Sandorhaza*-i Mihály fiai: Balázs, Damján és Pál, *Sandorhaza*-i Tamás fiai: Bertalan, Miklós, János és Tamás meg *Sandorhaza*-i György fia Benedek nevében is – tiltja *Sandorhaza*-i Mihályt attól, hogy *Sandorhaza*-i birtokukból a leányegyed felét kiadja, *Sandorhaza*-i néhai Péter fiait: Jánost és Miklóst, valamint *Sandorhaza*-i néhai Nagy Pál fiait: Demetert, Simont, Tamást, Benedeket és Györgyöt pedig attól, hogy azt elfogadják (390); 1449.IV.3.: *Sandorhaza*-i Nagy László **ü**: Szentkirály (675); 1478.I.1.: Sándorházi György fogott bírót: Póka (2253); 1492.IX.27.: Horváti Peres János Vataháza prédiumot (Ko vm) cserébe adja Sándorházi Györgynek és Pálnak ezek sándorházi birtokrészéért (2813); 1508.III.22.: Sándorházi Ambrus bevallást tesz Vásárhelyi Gyerőfi László és Salatiel perében (3458). 1524.VII.24.: Sándorházi András 20 Ft-ért eladja újbudai részét (4030). Ld még KmJkv I. 1017, 1018 (Sándorháziak), II. 1021. 1570: *Sandorhaza* (Kiss 424). 1808: pr. Sándorháza (141). 1888: ≈ psz (t) Menyő **Szi** (Je 616). Hnt. 13: Sándorházapuszta » Menyő. – Su 2: 398. 1401, 1452, 1570.

Sándorháza 2. Tt (Zsombolya-ÉK) 1833: *Sándorháza* (Borovszky: Torontál 110). 1851: ≈, igen szép új német falu, Tt vm, 1259 **kath.** lak., paroch. templommal, az urad. főtiszt saját lakával. Határa 3475 hold, ... Birja a zágrábi **püspök** (Fé 4: 8). 1913: Sándorháza Tt vm Perjámosi js (Az). – Şandra = Su 2: 167. 1833, 1851. – 1974: c. Biled {Billéd kzs faluja ÉNy-ra} [31 C]

Sándorpataka * Kr (Oravicabánya táján, Szokolár és Illyéd mellett) 1436: *Sandorpathaka* (Cs 2: 106). – Su 2: 399. {P}

Sándortelep TA (Marosludas-ÉK) 1913: *Sándortelep* Mezöbodon tartozéka (H). – Şandru = Su 2: 167. 1913. – 1974: c. Papiu Ilarian {Mezöbodon kzs faluja} P I [23 D]

Sántatelek Cs (Szereda-ÉK, a Gyimesi úton; északi határában ered a Tatros) 1888: *Sántatelek* (t) Gyimesfelsőlök Cs (Je 616). 1956: *Sántatelek*. – 1956: Şantatelec > 1964: Izvorul Trotuşului = Su 1: 313. – 1974: c. Lunca de Sus {Gyimesfelsőlök kzs faluja D-re} [25 D]

Sáp 1. * Csa (a Harangod mellett, Besenyő hr) **1274**: *Saap*. A Csanád nb. Makófalviak és Tömpösiek őseinek osztozásakor előbbieknél jut. Utóbb Károly király a besenyőknek adta (Gy 1: 869). =: ≈ (Er I. 334). 1369: *Saap* (Cs 1: 702; 706. Veres-dob). – Su 2: 397. 1369.

Sáp 2. * Te (Temesvár táján, Újpecs mellett) 1311: p. *Sap* (Tr). 1405: v. *Sap* (Cs 2: 60. Ormánd vidékén feküdt). – Su 2: 397. 1311 (Tr), 1369 Saap {Csánkinak tulajdonítva. Ld feljebb.}, 1405.

Sár Sza (Szatmárnémeti-É) 1181: *Saar*, 1261; p. *Sar*, 1332: *sacerdos* de *Zar* (Tr). 1379: *Sar* (Zichy IV. 89). 1332–7: *Saar*, 1486: ≈ (Cs 1: 484). A szatmár–ugocsai Káta-uradalom magyar faluja (Maksai 205). 1808: Sár (141). 1851: *Sár*, kis orosz falu, Sza vm, a Sár vize partján, mellyben halat, csíkot, teknősbékát halász. 8 *romai*, 138 g. kath., 6 *ref.* lak., s egy fil. görög templommal (Fé 4: 10). 1888: ≈ (Saár) Szatmári js (Je 616). 1913: **Kissár** Sza vm Szatmárnémeti js (Az). – Şar > Noroieni = Su 1: 428. 1181–1913. [1 D]

Sára * Za (Honcő-ÉNY, Décsé mellett) 1553: *Saara* (Márki II/1. 245). – Su 2: 397.

Sarád * Te (Temesgyarmat és Piski/Hidasliget közt) 1330: p. *Sarad*, 1334: *sacerdos* de *Sarad* (Tr) *egyház* hely. 1395: *Saraagh*, 1408: *Saraad*, 1479; *opp.* *Sarad*; 1492: *Sarad*. 1395-ben a király zálogba adja a Garaiaknak, bár már 1330-ban Garai-birtoknak írják. 1479-ben Garai Jób Sarád várkastélyt és tartozékait eladta Alsólendvai Bánfi Miklósnak és Jakabnak (Cs 2: 20). {Tartozékait ld helyükön.} – Su 2: 399. 1330–1479.

Sárán Bi (Élesd-K) 1913: *Sárán* Nagybáród tartozéka (H). – Seran > Şerani = Su 2: 170. 1913. – 1974: c. Borod {Nagybáród kzs faluja ÉK-re} [11 D]

Sárd 1. Fe (Gyulafehérvár-ÉNY) 1238: v. *Sard*; 1282: in v-is ... sive curtibus *pontificalibus* ... v. *Sard*; 1295: *populis nostris* (*episcopi*) de v. *Sard*; 1333–4: Emericus *plebanus* de *Sard*. 1238-ban Igen határjárásában tűnik fel. Az erdélyi püspök faluja, ahol püspöki udvarház állt; 1282-ben IV. László király megfogytakozott népeit (inquilini) kiveszi az erdélyi vajda, az ispánok és más bírák joghatósága alól, s csupán a püspök által állított bíró alá rendeli őket. 1295-ben Péter püspök számos kiváltságot ad sárdi népeinek. 1325-ben András püspök e szabadságokat megerősítette. Plébánosuk 1333 I-II: 5 pensa, 22 dénár, 1334 I: 4 pensa, 1334 II: 10 pensa pápai tizedet fizet. 1299: Borbánd, Fülesd és Boccsád határosa (Gy 2: 183). 1238–1299: ≈ (Er I. M 450). 1364: *libertas populorum seu iobagionum nostrorum* (*episcopi*) de *Sard* (Ub II. 206). 1635 Gidófalva (Hsz): Csiszér András, Csiszér Tamás fia János Sarda házasodott, Fejervar mellett (SzO); Nagy András (Uh vs): Sardon lakik (SzO). 1733: *Sárd*, 1760–2: *Sáard*. 1808: *opp.* *Sárd* vel *Sáárd* h., *Sardu* val. 1861: ≈ (*oppidum*) AF (6). 1888: ≈ AF Magyarigeni js (Je 616). 1913: Sárd AF vm (Az). A XX. század közepéig nevezetes volt boráról. – 1909/19: Şard, S, L 1689: r 1503; m (170). = Su 2: 168. 1238–1854. – 1974: c. Ighiu {Magyarigen kzs faluja DK-re} [34 B]

Sárd 2. Ko (Kolozsvár-ÉNY, a Zilahi út b. o. köz.; 424 m) {XIII-i templom romjai} 1332-7: *plebanus* de *Sard*; egyház hely magyar lakossággal. 1353: ns de ≈; 1449: *plebanus* de *Saard*; 1453: *ecclesia parochialis* in p-e ≈, *domus seu curia principalis ibidem*; 1500: p. *Sard*. Sárdi ~ S. Budai ~ Budai, Szomordoki, Földvári, Szancsali, Deáki, Gorbói ~ S. Új, Gym-i Kabos, S. Haczkai, S. Esztényi, S. Kis és Szegő (1332–1500. Cs 5: 398). 1341: riv. *Saardpataka*. Vataháza felosztásánál említik a Sárdpatakát (Gy 3: 369). *1495.k.: *Haczaki Márton ~ Martinus Haczius* humanista, költő; 1544.VIII.8.: a pápa a macedóniai Citrum címzetes püspökévé és Martinuzzi váradi püspök segédpüspökévé nevezte ki (–1547.IV.22.e). 1543: *Sárdi Haczkai Gáspár* konventi jegyző; utóbb Ko vm-i notarius (Ja). 1587: *Saard*. – E: fl. 10, A: fl. 3 den. 33 (Dé 58). 1715: *Magiar Saárd* (KszHn 228). 1723: az elnéptelenedett *ref.* egyház templomának harangját Gyaluba vitték. 1733: *Sárd*, 1760–2: *Magyar Sárd*. 1808: *Sárd* h., *Sardu* val. *1832.IV.2.: *Halmágyi Sándor* költő, regényíró, Kolozs vármegyei főjegyző, jogtudós (–1917.X.13., Bp). 1861: M-S Ko (13). 1888: M-S (Soard) Nádasmenti js (Je 487). 1913: **Magyarsárd** Ko vm (Az). 1920-ban a Halmágyi-birtokot kisajátították. # KszHn 1942. 228-231. 1332–1941 (hn: 1715, 1719, 1725, 1864, 1941). Kabay 1973. – 1909/19: Şardul-unguresc, Ms, L 772: r 680; m, zs (170). 1926: Şard. 1936/9. tk: Şardu = Su 2: 168. 1353–1854. – 1974: c. Sînpaul {Magyarszentpál kzs faluja Ny-ra} [22 B]

Sárd 3. Kü (Segesvár-KÉK) 1301: t. *Sard* (Cs); 1301: *Sard* Bún hrs (An 1: 92); =: ≈; 1343: p. *Sard*. 1343-ban Kemen fia Desew fia Jakab kérésére az erdélyi nemesek igazolták, hogy Sárd elődei volt, de [1300 k.] Kán nb. László vajda elfoglalta (Gy 3: 559). 1334: *plebanus* de *Saard* (Tr). 1492: *Sardj* (Cs 5: 892). 1587: *Saard*. – C. Pr: fl. 2. A: fl 1 (Dé 34). 1733: *So-Várda*, 1750: *Soard*. 1808: *Sárd* h. 1861: *Sáárd* Kü (8). 1888: ≈ **KK** Erzsébetvárosi js (Je 617). 1913:

Küküllősárd KK vm (Az). – 1909/19: Şard, S, L 531: r 320; m (170). Şoard = Su 2: 174. 1301–1854. – 1974: c. Vînători {Héjasfalva kzs faluja É-ra} [36 B]

Sárd 4. Msz (Marosvásárhely-K) 1360.X.13.: Nicolaus filius Sandur de *Saard* kijelölt vajdai ember brassói visszaiktatásra (SzO VIII. 24); 1502.I.24.: Sárdi Bicsak Lőrincné Bolyai Margit – Margaretha Laurentii Bychak de *Sard* – lőrincfalvi elvett lófőségét perli (Uo. 190); 1518.V.21., Héderfája: Héderfájai Barlabássy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán előtt Kabos Gáspárné Szentgyörgyi Megyes Zsófia Sárdon egy halastóhelyet, sárdi Nagy Ferenc és Szegő Imre pedig ugyanott az Abran nem Ujág vonalán egy lófőséget 20-20 arany Ft-ért sárdi Bicsak Lőrincnek örökbe vallanak; utóbbiak azon kikötéssel, hogy amíg élnek, a sárdi „lófőnyil“ békés birtokában megtartja őket (Uo 260); 1575.VII.9.: a kerelószentpáli csatán a fejedelem hadában volt Bakach István, *Sárd* (Uo. 304). 1603.II.7.: *Sard* – tota deserta (SzO). 1808: Sárd (142). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ MT Nyárádszeredai js (Je 617). 1913: **Székelysárd** MT vm (Az). – 1909/19: Şard, SzS, L 449: r 229; m (170). > Şardul Nirajului = Su 2: 168. 1360–1854. > 1974: Şardu Nirajului c. Miercurea Nirajului {Nyárádszereda kzs faluja ÉNy-ra} [24 C]

Sáregyház * Ar (Lippa táján, Aradkövi mellett) 1561: *Saregyhaz* (Márki II/1. 213). – Su 2: 399.

Sárfalu Sza (1999) : Sár : Kissár.

Sárfalva Hu (1913) < Sál.

Sárfalva Ké/Hsz (Kézdivásárhely-K) 1614: Sárfalva 71 családfő (Ké 23). 1733: *Sárfalu*, 1760–2: *Sárfalva*. 1808: ≈ (142). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Kézdi js (Je 617). 1913: **Kézdisárfalva** Hsz vm (Az). – Şarfallu > Tinoasa = Su 2: 194. 1733–1913. » Lunga {Nyujtód} [38 A]

Sárga * Kr (Resicabánya táján, Zsidovin mellett) 1464: *Sarga* (Pesty: Krassó II/2. 134). – Su 2: 399.

Sárhíd * Kr/Szi (ismeretlen fekvésű település) 1465.IX.24.: *Saarhyd* birtok felét Bályoki Szilveszter zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1465: ≈ (Cs 1: 585). – Su 2: 397.

Sarkaica Fo (Fogaras-DK) 1584: *Sarkaitza* (Su). 1632: *Sarkanicza*; 1637: *Sarkanyicza*, *Sarkanitza* (Makkai 458, 480, 482) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Sarkaicza*, 1750: *Serkaicza*, 1758: *Serkaitza*, 1760–2: *Surkaitza*. 1808: Sarkajcza, Scharkendorf, Serkeicze (142). 1861: Sarkaica Fo (25). 1888: Sárkaicza (Sercaitia) Fo Sárkányi js (Je 617). 1913: Sarkaica Fo vm (Az). – 1909/19: Şercaița, *Sarkaicza*, *Kleinscharkany*, L 1098: r 1079 (172). = Su 2: 170. 1584–1854. – 1974: c. Şinca {Ósinka kzs faluja DNY-ra} [36 D]

Sarkágyfalva * Te (Lugos táján) 1410: *Sarkogfalu*, 1462: *Sarkaag* Doboz tartozéka volt (Cs 2: 34, 33. Doboz). – Su 2: 399.

Sárkány Fo (Fogaras-K) (Fogaras-K) 1235: Hermanum et Gerlacum *sacerdotes* de *Sarcam* ... Ultrasilvane dioc. (Gy). =: ≈ (Er I. 180). 1372: forum dictum *Scherkkengen* situm in t. Fugaras prope Alt. Egyháza mint német telepítvény felett pereskedett az erdélyi püspök s az esztergomi érsek; ekkor két papja volt. A XIV. 1.f. Barnabás fiai birtoka, utánuk László havaselvi vajda és Fogaras-föld ura mint Fogaras-földhöz tartozó vásárhelyet bírta; 1372-ben átadta unokabátyjának, Kökényesréndold nb. Dobokai Lászlónak (Gy 2: 452). 1429: *Sorkinghen* (Ub IV. 374). 1497: *Zarkan*, 1503–1526: *Sarkan* (Scheiner 134). 1585: *Sárkány* (Ve: Doc. III. 27). 1637: *Sarkany* (Makkai 481) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Sárkány*, 1760–2: *pagus Saxonicus*. 1808: *Sárkány* h., *Scharken* g., *Serkaje* val. 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Sercaia, Schirkonjen) Sárkányi js szh, 1888: ház 258, L 1443 (Je 617). 1913: Sárkány Fo vm (Az). # Binder P.: *Sárkány*. Közös múltunk, 1982. 185. Ad 273, 275. – 1909/19: Şercaia (vechiul Serpeni), S, *Schirkanjen*, L 1737: r 590; n, m (172). = Su 2: 170. 1235–1854. [36 D]

Sárkány erdeje = Persányi-hegység 1625: az Sárkány erdején levő négy falut: Sárkányt, Parrót, Gritet és Persányt urunk elvevé [Brassótól] és Fogarashoz foglalá (Tatrosy).

Sárköz Sza (Szatmárnémeti-ÉK, az Avassági és a Nagybányai út találkozáspontjában) 1270: *Sarkuz*. 1270-ben István király az Ur Benedek magtalan kihalása után rászállott Sárközt Poknembeli Móric fia Miklósnak adja, alapját vetvén meg ezzel a késbbi hatalmas Móric-uradalomnak (Maksai 205). 1490: *Saarkez* (Cs 1: 484). 1808: Sárköz (142). 1851: ≈, Sza vm, 432 **romai**, 520 orosz gör. kath. 341 **ref.**, 8 zsidó lak. Fekszik egy térségen, s nevét vette a Sár-Eger és Rákta-Eger között való fekvésétől ... Van romai kath. és ref. anyateploma, az uraságnak négyszegű 3 emeletes kastélya, nagy majorsága szép tehenészettel együtt, jó bortermő szőlőhegyei, termékeny szántóföldje és rétje. Nevezetes erdeje, mellyben a Tana a Túr vizével egyesül, tölgy, bik, éger, cserfás. Fris forrásai szinte {=szintén} említést érdemelnek. F. u. b. Vécsey Miklós (Fé 4: 13). 1888: ≈ Szatmári js (Je 617 & László és Sárközhegy telepek, Újmajor, Barkócza, Görbedszeg, Gyertyános, Tánaköz és Kukukmalom). – Sarchiuz > Livada = Su 1: 360. 1270–1851. [2 C]

Sárköz: a Szamos és a Túr között fekvő síksági terület, Szinyérváralja és Túrterebes környéke. A 18–19. sz-ban Szatmár vm egyik járását alkotta. A *Szamoshat* és a *Túrhát* része (K. L. 164).

Sárközhegy Sza 1888: Sárközhegy, telep (t) Sárköz Sza (Je 617).

Sárközújlak Sza (Sárköz-D hrs) 1331: *Wylak*, 1332: **sacerdos** de *Vylak* (Tr). 1339: *Wylak*, 1481: *Sarkwzwylyak* (Maksai 226). 1484: A templom szentélyboltozatának megújítása. Az évszám a zárókö vagy boltozatkő címerpajzsán. 1808: Újlak (Sárköz-) (176). 1888: Sárköz-Újlak Szatmári js (Je 617). **A Szent Kereszt felmagasztalása-templom**, b: IX.14. (RKNt 1999). 1913: Sárközújlak Sza vm (Az). – Sarchiuz Uilac > Livada Colonie > Livada Nouă > Livada Mică = Su 1: 360. 1331–1828. [2 C]

Sárkút (?) **Kü** (Dég, Kocsárd, Csapó helységekkel együtt említik) 1360: p. *Sarkuch*. Dégiék birtokolták. Azonos lehet a mai Szélkút faluval, Dég mellett, **KK** é-i sarkában (Cs 5: 892). – Su 2: 399.

Sarlód * **Ar** (Lippa táján, Ópálos mellett) 1213: v. *Sorloud* (Tr). – Su 2: 403.

Sármás 1. Ko 1. (Kolozsvár-K) 1311: p. *Sarmas*; 1329: v. *Saramas*; t. *Sarmas*; 1332–5: Henchmannus **sacerdos** de v. Michaelis, Jacobus ≈ de v. Dominici, Symonis ≈, Albertus ≈. A Suki nemeseké, akik 1311-ben megosztották, az 1348-ban perlekedők ősei: Albert fiai: Mihály és Miklós, s Domokos között. Mihály faluját 1329 e. Szécsényi Tamás vajda serviensei kirabolták, és halálos sebesüléseket okoztak a faluban. Az okozott kár négy faluban állítólag 2000 M-ra rúgott. Mihály falujának papja 1332 I: 1 lat ezüstöt, Domokos falujának papja 1332 I: 16, 1333 I: 6 dénár, 1335 I: 1 gs pápai tizedet fizet. Megjegyzendő, hogy 1348-ban a megosztott Sármáson csak egy parochialis egyház volt, mely a mai Kissármáson állott. 1329-ben Szilvás határosa (Gy 3: 369). 1348: p. *Sarmas*, **ecclesia parochialis** in ≈; 1402: *Osarmas* {Ósármás}; 1438: *Sarmas hungaricalis*; 1467...1516: p. Magyar Sarmas, Olah Sarmas. Farnasi ~ F. Veres, Piski, Suki, S. Darabos, Pongrácz, Erdélyi, Geszti, Sándorházi, Ombozi ~ O. Kisfaludi, Haranláb-birtok. Hj 1348 (Sukiak osztálya): *Petrosvölgy*, *Hygis*, *Remetheweulge*, *Munoros*, *Wagutherdew*, *Auas*, *Gyurthyanus*, *Kerekerdew*, *Wezzeuserdew* (Cs 5: 399). 1468.III.23.: *Magyarsarmas*, *Olahsarmas* volt Suki egész birtokot Csupor Miklós kapta királyi adományul (1797); IV.1.: birtokbaikátása (1800). 1482.VI.28.: Magyarsármás, Oláhsármás és Unoka egykor Veres Benedek, majd néhai Csupor Miklós kezére kerültek (2376). 1636: *Sarmass* (Makkai 573) I. Rákóczi György birtoka. 1808: *Sármás* (Nagy-) h. 1861: N-S Ko (13). 1888: ≈ Ko Mocsi js (Je 529). 1913: **Nagysármás** Ko vm Nagysármási js (Az). – 1909/19: Şarmaşul-mare, *Ns*, L 1530: r 615; m; 24 zs (171). > Sármaşu = Su 2: 107. 1329–1854. [23 B]

Sármás 2. Ko 2. (Nagysármás-ÉK hrs) {1348} 1438: *Sarmas valahalis*; 1460: *Sarmas* Michaelis de Swk; 1483: utraque *Sarmas*; 1514: *Saarmas* (Cs 5: 399). 1733: **Kis-Sármás**, 1750: *Sarmasel*. 1808: *Sármás* (Kis-) h. 1861: K-S Ko (13). 1888: ≈ Ko Mocsi js (Je 432). 1913: **Kissármás** Ko vm Nagysármási js (Az). – 1909/19: Şarmăşel, *Ks*, L 842: r 633; m, zs, c (171). > Sármaşel = Su 2: 107. 1438–1854. [23 B]

Sarmaság KSz (Somlyó-É) [1299]: Moch comes és *Sarmaság*-i Márton fiai, noha e birtokok osztály révén őket illetnék, atyjukfia: Martonos fia Martonos Szer nevű birtokát és Mázsatelek birtok felét, melyek Dezső comes jószágával szomszédosak, átadták Dezső comesnek mindazon károk és jogtalanságok jóvátételeként, amelyeket Martonos neki okozott (Er I. 579). 1355: *Sarmasagh* (Petri IV. 306). 1423: Zsigmond király Kusalyi Jakcs Györgynek adományozza (HJ). 1454.IV.28.u.: *Sarmaság*-i Elek ü: Zutor (1158). {1460.III.} *Sarmaság*-i Elek ü: Zsombor (1429). 1475: *Sarmasagh* (Cs 1: 563). 1760–2: *Sarmaság*. 1808: ≈, Szermesag (142). 1910-ben megnyílt az első kőszéntárna. 1913: *Sarmaság* Szi vm Zilahi js (Az). 1992 L 4950: 3834 m, 973 r (a bányatelepen), 129 roma, 2 német, 1 ukrán (3200 ref., 700 ort., 180 r. kat., 100 baptista más). 1993.VII.4.: római katolikus új templomát felavatta Bálint Lajos gyfvi püspök. # Horváth József: *Sarmaság*. Szilágysági magyarok 1999. 451. Képek: Római katolikus templom, Református templom, Baptista imaház, A régi kastély. – 1909/19: Šarmășag, *Sarmaság*, L 1735: r 168; m; 55 zs (171). = Su 2: 168. [11 D]

Sarmaságbánya Szi 1954: *Sarmaságbánya* *Sarmaság* tartozéka. – Mina Šarmășag = Su 1: 399. 1954. » Šarmășag.

Sarold * {972-997 Géza fejedelem felesége, Sarolt nevééről} **Kü** (Segesvár-ÉK, Bún területén vagy mellette) 975: Sarolth filia Gyula (Gesta); 975-re: Geula genuit ... Saroltu et Sarolt fuit mater S. regis Stephani (Anonymus). 1343: p. *Sarold*. Gyula leánya Sarolt nevét örizte. 1343-ban Kemen fia Desew fia Jakab kérésére az erdélyi nemesek igazolták, hogy Sarold falu elődeié volt, de [1300 k.] Kán nb. László vajda elfoglalta. Sárd és Nádas között sorolják fel (Gy 3: 559). 1343: p. ≈ (Cs 5: 892. Hétúr, Bún, Sárd és Nádas hs-kel együtt). 1343: ≈ (Tr). – Su 2: 399.

Saroltavár Te (Lippa-DNy, az Ó-Béga j. p.) 1770–71-ben alapították. 1808: Charlottenburg, Bariczá (31). 1828: ≈ (Nagy, I. 375). 1888: ≈ (Baricza) Te Lippai js (Je 265 & Iphygenie). 1913: Saroltavár Te vm (Az). – Charlottenburg > Šarlota > Šarlottenburg = Su 2: 168. 1828, 1913. > Charlottenburg [32 A, C]

Sáromberke To (Marosvásárhely-É, a Maros bp-i úton) 1319: p/v. *Sarumberg*; 1332-7: *sacerdos* de *Sauimberg*, *Sarumberg*; 1405: p. *Saromberek*; 1446: domus et curia in ≈; 1453: *ecclesia parochialis B. Michaelis archangeli* in *oppido Sarumbergh* fundata, Michael plebanus de ≈; 1462: villicus de *Sarumberk*; ... 1514: p. *Sarumberk*. Vámszedő hely volt. 1415: Zsigmond király a székelyeket és szászokat az itteni szokásos vám megfizetésére kötelezi. Ugyanekkor földesura, Somkerekai Antal szerdai hetivásár s pünkösdi és Sz. Mihály-napi országos vásár tartására kapott jogot a királytól. Szécsényi, Somkerekai, Sk. Erdélyi (udvarház), Harinnai Farkas-birtok. 1462: Tót László bíró (Cs 5: 682. vs). 1453.X.11., Görgény: Vingárti Geréb János görgényi várnagy jelenti Hunyadi Jánosnak, hogy a nagyernyei székelyek a Maros széki székbíróval és hadnaggal Sáromberke és Nagyernye vitás határának kiigazítását megtagadták, ő azonban a kiigazítást végrehajtotta (SzO VIII. 81).

Régeni káptalan 1587: *Sarumberk* in monetis usualibus fl. 10. III. Princeps egr. Gregorio Erdely primam solutionem mediarum fl. 2/50 relaxavit. Idem Princeps egr. Nicolao Erdely medias anno praesenti relaxavit (Dé 72). Teleki Sámuel barokk kastélya és kriptája. 1733: *Sárom-Berke*, 1760–2: *Sarumberke*. 1808: Sáromberke (142). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 618). *1907.V.7.: Szabédi László költő, író, irodalomtörténész (– 1959.IV.19., Kv). 1913: Sáromberke **MT** vm (Az). # Mózes A.: *Sáromberke helynevei*. {180 hn} (NyIrK 1971.1.131-133). Szabó M.: *Sáromberke története*. Kv 1994. – Šaromberc > Šarombärc, *Sb*, L 1003Ş r 63ş m (171). > Dumbrăvioara = Su 1: 213. 1319–1854. [24 C]

Sáros 1. Fe>FF>Sink (Fogaras-ÉÉNy) 1206: v. *Sars*. Voldorf kétes hitelű 1206-i határleírásában Ny-on említik (Gy). ?1206: v-m *Soarz* (Er I. 33). 1289: Saras fia László comes a maga és fiai – Mihály, László, Imre és Apór (Opour) – nevében is eladja a dályai Henning fia Péter comesnek Moha és Sáros földjét (terras suas Muhy et Sarustelek) a Kézd-patak forrásvidékén (Er I. 456); 1293: III. András király átírja és megerősíti az 1289-i oklevelet Mohy és Sarustelek vásárlásáról (524). 1322: t. *Sarustheluk* ~ *Sarustelek* (Ub I. 363); 1329: p. *Sarustheluk* (426). 1375: Georgius de

Scharz; 1389: Halperphaff de *Schars*. 1375-ben [nemes] birtokosa volt, 1389-ben Sinkszékhez tartozó falvak közt szerepel (Gy 2: 201). 1494: *Scharas*, *Scharosch*; 1506: *Scharon*, 1507; *Saros* (Scheiner 129). 1508: *Scharosch* (Berger 67). 1750: *Sááros*, *Schoros*, 1760–2: *Sáros*. 1808: *Sáros* (Nagy-) h., *Scharesch* g., *Sarossá* val. 1861: ≈, ≈ **Sink** (37). 1888: N-S (Scharosch, Soarsa) **NK** Szentágotai js (Je 529). 1913: *Sáros NK* vm Nagysinki js (Az). – 1909-19: *Şoarş*, *Ns*, *Scharesch*, L 1101: r 430; n; 12 m (174). = Su 2: 175. 1206–1854. [36 D]

Sáros 2. Kü (Dicsőszentmárton-DDK) 1322: *quarte decimarum de Sarus*, Petrus **sacerdos eccl-e S. Nicolai** de *Sarus*; 1332: Nycolaus **sacerdos** de v. *Sarus*. *Sáros* földje egy ideig lakatlan volt, s ezalatt a Dicsőszentmártoniak művelték. A földet Körösi Péter vásárolta meg. Betelepítése után tizede negyedét a szentmártoni pap követelte a sárosi Szent Miklós-plébániával szemben, de a káptalan a parochiális egyház papjának ítélte. Utóda 1332 I: 20, 1332 II: 10 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 559). 1443: *Sarws*; 1448: p. *Saarus*; 1453: *Kyssarus* (1332-től Cs 5: 892). **1587: Kissaros**. – C. Pr: fl. 36. A: fl. 12 (Dé 34). 1600.V.18. Elkészül a **református** harangláb, Domokos György és Szabó Mihály műve. A harangtartó gerendán: **PER ARTI GEOR. DOMOKOS ET MICH. SZABO MAGYAR SAROS A 1600 18 MAIL**. 1624: nagyharang; 1697: kisharang (Kós). 1635 Osdola (Hsz): Czülje Jakab ... gyermekei is vele vadnak *Magiar Saroson* (SzO). 1733: *Saáros*, 1760–2: *Magyar Saros*. 1808: *Sáros* (*Kis-*) h. 1854: ≈, *Kleinferken* g., *Şaroş* val. 1861: *Kis-S Kü* (8). 1888: Magyar-Kissáros (Schörschken) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 486). 1913: **Magyarsáros** **KK** vm (Az). – *Şaroş* > 1909/19: *Şaroşul-unguresc*, *Ms*, *Kf*, L 1317: r 409; m, c (171). > 1954: Delenii = Su 1: 196. 1322–1954.[35 B]

Sáros 3. Me (Erzsébetváros-D hrs a Kis-Küküllő b. p.) **1283.VI.23.**: Henrik *Saros-i pap*; ld Medgyes (Er I. 399); 1289.V.30.: Miklós *Saros-i pap*; ld Medgyes (445). 1337: *Sarus* (Tr). 1432: *Schars* (Ub IV. 487). 1733: *Saáros*, 1760–2: **Szász-Sáros**. 1808: *Sáros* (Szász-), *Scharesch*, *Saressá* (142). 1861: *Sáros*, *Scharesch Me* (36). 1888: *Szász-Sáros* (Scharossch) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 641). 1913: **Szászsáros** **NK** vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: *Şaroşul-săsesc*, *Szs*, *Scharesch*, L 1557: r 462; n; 82 m (171). *Şaroşul pe Tîrnave* = Su 2: 168. 1283–1854. > *Şaroş pe Tîrnavă* [36 A]

Sáros 4. * Za (Ágya táján) **1177**: a zarándi *Sáros* mellett a bihari vár vadászai laknak (Gy 1: 574). 1202–1203: v. *Saris*, *Saros*; 1266: t. *Saros*, 1341: p. *Sarus* (Tr). – Su 2: 399. 1202–1341. + 1453: *Nagysaros*, 1467: *Kyssaros*, 1479: *Nagsaros*, *Kyssaros* (Cs 1: 743. *Sáros*. *Ágya* mellett, *Vadász és Miske* felé). – Su 2: 376. *Nagysaros* 1453, 1479. {*Miske* mellett} + 1469: *Kyssaros*, 1477: *Kyssarus* (Márki II/1. 245). – Su 2: 360. {*Ágya és Tözmiske* közt}

Sárosd 1-2. * Te (Temesrékás táján) 1459: *Naghsarosd*, *Kyssarosd* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). 1473: *Sarosd*, *Kyssarosd* Cseri vára tartozéka, Nádasdi Ungor János birtoka (Cs 2: 12. Cseri). 1473.VII.30.: *Sarosd*, *Kyssarosd* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Sarosd*, *Kyssarosd* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 360. *Kyssarosd* 1473. + 2: 371. *Naghsarosd* 1459. + 2: 399. *Sarosd* 1473.

Sárpatak 1. Fe/Sev (Segesvár-DK) **1231**: Béla királyfi erdélyi szász lovagjai: Johannes Latinus fiai: Corradus és Daniel Fehéregyház (v. Albe ecclesie), Homuspotoc, Sarpotok és Voldof (v. Latina) faluját és Oplid [Apold] falubeli népeiket felementi minden adó és teher alól; csupán évi három fertő aranyat tartoznak fizetni a királynak, de hadbavonulásuk idején ezt a pénzt is saját szükségletükre fordíthatják (Er I. 163). =: 1231-ben Nagydisznódi Olasz (Latinus) János fia Konrád és Dániel királyi szász vitézek bírták (Gy 2: 201). 1733: *Sárpatak*. 1808: *Sárpatak* h., *Scharpendorf* g. 1861: ≈ FF (4). 1888: ≈ (Scharpendorf) **NK** Keresdi js (Je 618). 1913: *Sárpatak NK* vm Segesvári js (Az). – 1909/19: *Şarpotoc*, *Sp*, *Schd*, L 607: r 247; m; 8 n (171). > *Şapartoc* = Su 2: 168. 1231–1854. – 1974: c. Albeşti {Fehéregyháza kzs faluja D-re} [36 B]

Sárpatak 2. To (Marosvásárhely-É, a Maros j. p.) **1263**: *Sarpatak*, 1319: p. *Sarpataka*, 1332: **sacerdos** de *Sarpotok*, 1333: *Sarpatak* (Tr). 1318: Károly király Henning fia Jánosnak adta (Gy 1: 560. Beszterce). 1444: *Sarpathaak*; 1458: districtus *Sarpathak* Beszterce vár tartozéka; 1468: p.

Sarpathak simulcum castello; =: castellum integrum ≈; =, 1469: castellum ≈. Szentiváni Székely Mihályé, utána M. Csupor Miklósé (1444–1478. Cs 5: 675; 729). 1446: 5 faluból álló uradalom: Sajó, Sárpatok, Unoka, Kisfülpös, Nagyfülpös Losonczi-birtok; censusba (földbér) minden telek után 60-60 dénárt fizetnek Szent Márton- és Szent György-napon (Demény L.: Bábolna). **1587: Saarpatak**. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 67). 1760–2: *Sárpatok*. 1808: Sárpatok, Schellenberg (142). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 618). 1913: **Marossárpatok** MT vm (Az). # Murádin L.: *Marossárpatok {tájszavaiból}* (NyIrK 1963.1.118-119). – Şarpotoc, *Msp*, L 1405: r 260; m (171). > Glodeni = Su 1: 267. 1263–1854. [24 C]

Sárszeg Bi (Margitta-DNy, a Szalárdi ~ Telegdi úton) 1490: *Sarzeg*, 1534: *Zarzeg* (Jakó 335). 1808: Sárszeg (142). 1851: ≈, Bi vm, lapályos helyen. Lakja 350 **n. e. és egyesült** {r}. Határa, mely részben lapályos, részben dombos, 1253 hold, ... határát a Gyepes folyó öntözi, s a Kutyaharapás nevű domboldalból foly ki egy igen tiszta forrásviz Kuits kút név alatt. Ebből a forrásból folydogáló víz a legelőn keresztül egy Papsár nevű mocsárt idéz elő. Birtokosa a **szentjóni apátúrság** (Fé 4: 15). 1888: ≈ Margittai js (Je 619). 1913: Sárszeg Bi vm (Az). – Şársig > 1909/19: Sársig, *Sárszeg*, L 468: r 430; m, zs (159). = Su 2: 107. 1490–1851. – 1974: c. Chişlaz {Vámosláz kzs faluja DNy-ra} [11 C]

Sárszó * Ar (Lippa-D) 1330 k.: Stephanus f. Syke f-i Benedicti nob. de *Saarzov*, p. *Saarzow*. A Sárszói nemesek birtoka; István itteni részét tartozékaival átadja rokonainak: Turek-i Vatala fia Tamás fiainak: Jánosnak, Istvánnak, Lászlónak és Györgynek (Gy 1: 184). 1439: *Sarzow* (Cs 1: 778). 1723. tk: *Sarsow* (psz) Buzád és Temeskövesd között (Gy). – Su 2: 397. 1330, 1439.

Saruld * Te (Detta táján, Tolvád és Partos mellett) 1334: *Saruld* (Tr) **egyház** hely. 1338: *Saarud* (Cs); =: *Saruld*, 1371–1372: *Sormuld* (DocVal 241); 1400: *Sarud* (P); 1411: ≈, 1438: *Saarud*. 1438-ban bizonyos rác főurak (barones) kezéről királyi jóváhagyással a Tellóczia birtokába kerül. Olykor Krassó vm-hez számítják (Cs 2: 60); 1438: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 155). – Su 2: 403.

Sárvár 1. Do (Beszterce-Ny, a Sajó bp-i úton) 1345: p. *Sarwar* Keresztúr hrs; az erdélyi vajda bálványosi váraké; ennek népei lakták (Gy 2: 86). 1434: *Saruar*, 1438: *Sarvar*, 1475: *Sarwara*, 1486: *Sasvár* (K). 1555.VII.7.: {Csulai} Vánca György özvegye: Gerendi Anna *Sarwar*-on azt a 16 népes jobbágytelket, amelyet néhai férje javaiból hitbér címén járó 66 Ft fejében kötöttek le neki, leányának: Kemény Ferencné Vánca Margitnak ajándékozta (5397). **1587: Sárwaar**. – E: fl. 8, A: fl. 4 (Dé 44). 1615: *Saarvar* (Kádár VI. 61). 1733: *Siriovara*, 1750: *Sirioara*, 1760–2: *Sárvár*. 1808: *Sárvár* h. 1861: ≈, Siriován Do (16). 1888: ≈ (Sirivra) **SzD** Bethleni js (Je 619). 1913: **Sajósárvár** SzD vm (Az). – 1909/19: Şirioara, *Ssv*, L 520 **gkat. r** (174). = Su 2: 174. 1250 monasterium de Sarwat [?], 1345–1854. – 1974: c. Şieu-Odorhei {Sajóudvarhely kzs faluja D-re} [13 D]

Sárvár 2. * Te (Temesvár-K) 1478–9: *Sarwar*. Vámhely s felében a Hu vm-i Szentgyörgyiek birtoka volt (Cs 2: 60.). – Su 2: 399.

Sárvárad * Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-D) 1420: *Sarwarad*. Bodola, Gidófalva és Angyalos sorában említik (SzO I. 112). – Su 2: 399.

Sárvásár Ko < Sálvására.

Sasad * Bi (Vámosláz mellett) **1214**: peliparium eccl-e de Igged nomine Kana de v. *Sashad*. Az egyedi monostor birtoka; 1214-ben egy idevaló szücsöt vádol egy lázdi ember a bihari ispán előtt. Többé nem szerepel; helye ismeretlen (Gy 1: 659). – Su 2: 399. {Vámosláz mellett}

Sáság * Ko (Szászfenestől É-ra, a Kis-Szamos b. p.) **1291**: *Sasag* (Gy); = (Er I. 474); 1295: t. *Sassag* (Cs, Gy); 1297: t. *Saasadg*; 1313: super p-bus ... *Sasagh* littere metales. A birtok a XIII. sz-ban Barsa (Borsa) nb. Almásmelléki György vajda fia Gyurk ispáné volt, akitől a rokon Szentpáli Rudolf fia: Gyula s Péter fiai: Tamás és Miklós szerezték meg. Miután Tamás és Miklós egyik felét 1291 előtt eladta az erdélyi káptalannak, másik felét Gyula is eladta 1295-ben 12 M-ért a szomszédos Mykula fia Elya mester beleegyezésével. A káptalan már 1291-ben olyan kiváltságlevelet szerzett a királytól, hogy az ide költöző telepéseket kivették az erdélyi vajda és az

ispán ítélkezése alól. Amikor 1297-ben Kolozsmonostor és Szentbenedek közös határát megvonták, Sáságy föld határa a Szamos partján kezdődött és Bács falu határáig (a mai Hójáig) tartott. Kiderül ebből, hogy Sáságy a Szamos völgyében, ennek bal partján, Szászfenestől É-ra terült el, és határa a hegygerincig tartott. A kolozsmonostori apátságnak volt egy 1313-i oklevele, amely Monostor, Szentbenedek és Sáságy határleírását tartalmazta. A Bongár-patak környékén vagy a Csiga-domtól D-re kereshető (Gy 3: 369). 1343: p. *Sasagh*; 1447: p. *Saasag* (1263–1447: Cs 5: 399. Tévesen kikövetkeztetett *Saság* néven; apátsági birtoknak írja). 1427: *Sasaagh* (KmJkv 24). – Su 2: 397. Saasag, 1263–1437.

Sasánfalva * Te (Temesrékás-K) 1492: *Sasanfalwa* Rádi-birtok már előbb is Dóczi Imrénél volt zálogon (Cs 2: 88. Rádi). – Su 2: 399.

Sasd (Sásd) Te (Csánki) : Sósd.

Sasfalu KSz (Nagyilonda-É) 1553: *Sachay, Saczay*; 1566: pagus *Sasza* (Su). 1567: *Sasa Wyfalu*, 1609: *Saza* (Kádár VI. 71). 1639: *Sássza* (Makkai 436) I. Rákóczi György birtoka. 1648: *Sazay*, 1668: *Sassza*, 1720: *Szásza* (Kádár VI. 71). 1760–2: *Sásza*. 1808: *Szásza Kőv* (154). 1888: ≈ (Sasa) **SzD** Nagyilondai js (Je 641). 1913: Sasfalu SzD vm (Az). – 1909/19: *Şasa, Sásza*, L 297: r 295 (171). = Su 2: 168. 1553–1854. – 1974: c. Ileanda {Nagyilonda kzs faluja} [12 B]

Sásstelek Bi (Margitta-D) 1406: p. *walachalis Sasthelek* (Jakó 336). 1692: *Sastulek* (Mezősi 53). 1808: Sastelek, Szakallaszo (142). 1851: *Sásstelek*, {r} *Szákálátsen*, Bi vm, a Rézalján. Lakja 290 g. kath., 3 ref., 6 zsidó. G. kath. anyatemplom. Határa 1600 hold, ... Határán keresztül foly egy tiszta patak, ... van ezen Barthos Gábor urnak 2 vizimalma, s egy pálinkaháza. Birja Bathos Gábor (Fé 4: 17). 1888: Sásstelek Margittai js (Je 619). 1913: Sásstelek Bi vm (Az). – 1909/19: *Săcalăşău, St*, L 343: r 305; m, zs (150). *Săcălăşău* = Su 2: 101. 1406–1851. > 1974: *Sacalasău* c. Derna {Derna kzs faluja D-re} [11 C]

Sástó * Te (Temesrékás táján) 1459: *Saasstho* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 397.

Sásvár 1. * Kr (Resicabánya táján, Zsidovin mellett) 1371–1372: *Saasvar* (DocVal 242). – Su 2: 397. {Milleker Temesremete mellett nyugatra keresi}

Sásvár 2. * Te (Temesvár-ÉK, a Béga északi partján) 1333: *Gaswar* [: *Saswar*], 1334: *Sasuar*, 1335: *Sabuar* [: *Saswar*] (Tr) **egyház** hely. 1428–9: via *Saaswarwtha*; 1444: *Sooswar* nemesi névben, 1471: *Saswar*, 1489: *Saswaar*, 1492: **opp.** *Saswar*, 1523: *Saswar*. 1454-ben V. László király cserébe adta Szentmiklósi Pomgrác Jánosnak; 1471-ben Dóczi László és Guti Ország Lőrinc egyezkedik rajta mint volt Mutnoki-birtokon; 1483-ban és 1503-ban Sásvári Belmosevityek szerepelnek; 1490-ben itteni királyi jobbágyokat említenek (Cs 2: 21). – Su 2: 399. {Várának romjai Temesremete és Temesjenő közt láthatók}

Sásvári * Msz (Marosvásárhely mellett) 1567: *Saswarij*, 1580: *Saswary* (SzO II. 217, IV. 69). – Su 2: 399. {Beolvadt Marosvásárhely határába}

Sátoralja * BSz (Magyarlápós táján) 1583: *Satorallya* (Kádár VI. 76). – Su 2: 399. {Talán Balázsszeg mellett}

Sátoros * Kr (a Berzava és a Pogányos vize mentén) 1389: p. Januskenezfalva in {districtu} *Saturus* existens (Pesty: Krassó II/2. 156). – Su 2: 399.

Sászavincza TA (1888) : Szászavinc.

Sauli ~ villa Sauli : Sályi.

Sauli (villa) Hu : Sál > Sálfalva.

Savanyúkútfürdő Te (Lippa-D; 138 m) 1913 Savanyúkútfürdő Te vm Lippai js (Az). – Bäile Lipova = Su 2: 61. 1913. [32 A]

Schnellersruhe KrSzö(1888): Bigér.

Schöndorf Te (1808) : Szépfalu.

Schönthal * **Kr** (Bozovics mellett, a Néra mellékvize: a Ménes völgyében) 1828: *Schönthal* (Pesty: Szörény II. 482). – Su 2: 400.

Scumpach * **Szv** (Szászváros táján) 1488: *Scumpach*, 1508: *Sthwmpach* (Berger 50). – Su 2: 400.

Sebed Te (Delta-ÉK) 1462: *Zebet et Magerzebeth*; =: *Sebet et Magyarzeben*, 1483: *Sebed*; 1497: *Tothsebeth et Magyarsebeth* (Cs 2: 61). 1717: *Schipeth* (Borovszky: Temes 93). 1808: Sipeth, Sippet (147). 1851: *Sipet*, Te vm, rónaságon, 12 **r. kath.**, 6 **ref.**, 9 zsidó, 2448 n. e. **óhitű** lak., s anyaegyházzal. Határa 7951 hold, ... Birja báró Duka Péter (Fé 4: 30). 1913: Sebed Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: *Şipet*, *Sipet*, L 2805: r 2447; n, m, zs, szerb (174). = Su 2: 174. 1462–1913. + 2: 412. Thothsebed. – 1974: c. Tormac {Végvár kzs faluja Ny-ra} [41 B]

Sebes 1. * **Ar** (Odvas és Konop közt) 1440, 1477: *Sebes* Solymos vár 63. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 400.

Sebes folyó **Bi** > **Ko** : a Sebes-Körös b. o. mellékvize; Biharfüredtől északra ered; 1806: *Fons Sebes* (15 T 53). Bi vm határán, a Szamos-forrástól északra. 1808: *fons fluvii Sebes* (143). Csucsá fölött torkollik. 1808: *fluvius Sebes* (143). – {felső völgye:} Sebeş, {alsó völgye:} Valea Drăganului [21 B]

Sebes 2. **Bi** (Belényes-DK, a Fekete-Körös menti út j. o.) 1552: *Nagyhsebes* (Jakó 336). 1692: *Sebes*, *Nagy Sebes* (Mezősi 116). 1808: Sebes, Sebris (!) (143). 1851: ≈, Bi vm, 511 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, patakka. Urb. szántó 226, rét 64, legelő 64 hold; erdő nincs. Bira a váradi gör. **püspök** (Fé 4: 19). 1888: ≈ Belényesi js (Je 620). 1913: **Körössebes** Bi vm (Az). – 1909/19: *Şebiş*, *Sebes*, L 378: r 373 (171). > *Sebiş* = Su 2: 113. 1552–1913. > 1974: *Şebiş* c. Drăgăneşti {Dragánfalva kzs faluja DK-re} [21 C]

Sebes 3. **Do 1.** (Nagyajó-DK) 1319: v/p. *Sebus*; 1332–3: Gothfridus **sacerdos** de *Zebus*, Johannes **sacerdos** de *Sebus*. A Kácsik-nem birtoka. Papja 1332. I és 1333.I: 1-1 sectinus ezüst pápai tizedet adott (Gy 2: 86). 1473.VIII.30.: *Alsösebes* Szobi Mihály birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: mindkét *Sebes* ugyanazé (3264). **1587**: *utraque Sebes*, ld Sajó 1. Ns (Dé 45). 1733: *Ruschcsorj*, 1750: *Ruschori*, 1760–2: *Alsó Sebess*. 1808: *Sebes* (Alsó-) h., *Sebesul de dzsosz* val. 1861: A-Sebess Do (15). 1888: Alsó-Sebes (Rustioru, Sebesiu din josu) **BN** Besenyői js (Je 209). 1913: **Sajósebes** BN vm (Az). – 1909/19: Rustior (Sebişul-de-jos), *As*, L 551: r 535 (149). Ruştior = Su 2: 91. 1228 Ruscia {?}, 1319–1854. – 1974: c. Şieuţ {Kissajó kzs faluja ÉK-re} [24 A]

Sebes 4. **Do 2.** (Sajósebes-K, a Sajó felső völgyében) 1440: Sebes (BfO I. 632). 1473.VIII.30.: *Felsewsebes* Szobi Mihály birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: mindkét *Sebes* ugyanazé (3264). **1587**: *utraque Sebes*, ld Sajó 1. Ns (Dé 45). 1642: *Felső Sebes* (Ve: Doc. X. 111). 1808: Sebes (Felső-), *Sebesul de szusz* (143). 1861: F-S Do (15). 1888: ≈ (Sebisiu din susu) **BN** Besenyői js (Je 326). 1913: **Sajófelsősebes** BN vm (Az). – 1909/19: *Şebişul-de-sus*, *Fs*, L 1021: r 1007 (171). > *Sebiş* = Su 2: 112. 1319, 1332, 1333 {Alsösebes adatai}, 1440–1854. – 1974: c. Şieuţ {Kissajó kzs faluja ÉK-re} [24 A]

Sebes folyó **Fo**: az Olt b. o. mellékvize. A Fogarasi-havasokban ered, Fogaras fölött torkollik. – Sebeş

Sebes 5. **Fo** (Fogarasi-D, a Sebes j. p.) 1589: *Sebes* (Ve: Doc. III. 162). 1628, 1630: *Sebes* (Su). XVIII: *Şebăş*, *Şibiş*, *Schebesch* (Scheiner 137). 1808: Sebes (143). 1861: Sebess Fo (25). 1888: Sebes (Sibis) Fogarasi js (Je 620). 1913: Sebes Fo vm (Az). – 1909/19: *Şebeş*, *Sebes*, L 887: r 862 (171). > *Sebeş* = Su 2: 112. 1589–1854. – 1974: c. Hîrseni {Herszény kzs faluja D-re} [36 D]

Sebes 6. **Hu** > **Sebesel** ~ **Sebisel** **Hu** (Hátszeg-DNy, Malomvíz-K hrs) 1359: *Kis Sebes* (DocVal 143). 1359, 1440: p. *Sebesel*; 1519: p. *Sibisel*. Kendefi, Kenderesi-birtok (Cs 5: 133). 1808: Sibisel Delsi, Delsi-Sibisel (145). 1861: Sibisel **Hu** (24). Hnt. 13: » Ohábasibisel. 1733: *Sébisél*, 1750: *Szibisel Ohaba*, 1760–2: *Ohaba Szibisel*. 1808: Sibisel Ohába, Ohába-Sibisel (145). 1861: Ohába-Sibisel **Hu** (23). 1888: O-S Hátszegi js (Je 550). 1913: **Ohábasibisel** **Hu** vm

(Az). – Ohaba-Sibişel = Su 2: 11. 1359–1854. – 1974: c. Rîu de Mori {Malomvíz kzs faluja} [43 B] {Ld még Szabadfalu}

Sebes folyó Ko : a Körös b. o. mellékvize; Kalota havasából ered, Sebesvár alatt torkollik. 1967: Sebuswar ... la confluența riului Sebeş cu Crişul Repede (Su 2: 401). 1981: Henţ [21 B]

Sebes 7. Ko 1. (Csucsá-D, Sebesvár-ÉNy; 508 m) 1455: *Naghsebes* (Bánffy I. 685). 1493: p. *Nagh Sebes*; 1500, 1519: p. *Nagysebes, Kyssebes*. Bánffy-birtok. Jbn 1493: Sós Miklós és György, Kende, Mánus (Cs 5: 400). 1519–1554 KmJkv. 1554: *Naghsebes* Sebesvár tartozéka. Később a gyalui vártartomány faluja. 1808: Sebes (Nagy-), Sebgyisu (143). 1861: N-Sebess Ko (13). 1888: N-Sebes Ko Bánffyhunyadi js (Je 529). 1913: **Nagysebes** Ko vm (Az). – 1909/19: Sebeşul-mare, *Ns*, L 1679: r 1619; zs, m, c (162); > 1936/9. tk: Valea Drăganului = Su 2: 227. 1455–1854. – 1974: c. Poieni {Kissebes kzs faluja Ny-ra} [21 B]

Sebes 8. Ko 2. (Sebesvár-ÉNy, a Sebes-Körös j. p.; 483 m) {1455}; 1500, 1519: p. *Nagysebes, Kyssebes* (Cs 5: 400). 1519–1554 KmJkv. 1554: *Kyssebes* Sebesvár tartozéka. Később a gyalui vártartomány faluja. 1733: *Kis-Sebes*. 1808: Sebes (Kis-), Pojáne (143). 1861: K-Sebess Ko (13). 1888: Kis-Sebes (Pojáne) Ko Bánffyhunyadi js (Je 432). 1913: **Kissebes** Ko vm (Az). – 1850: Sebisu Mik (Su). 1909/19: Poieni, *Ks*, L 1227: r 657; m, zs, c (137); 1936/9. tk: Poeni = Su 2: 49. 1500–1854. > Poieni [21 B]

Sebes folyó Szászsebeszék : a Maros b. o. mellékvize; a Surjánon ered; Gyulafehérvár alatt torkollik. 1806: *Sebes* Fl. (25 Z 58). 1808: *fluvius* Sebes, Mühlbach (143). – Sebeş

Sebes 9. Se (Sebus, Mühlbach) Szászsebeszék főhelye (Gyulafehérvár-D, b. o. a Marosba ömlő Sebes j. p.) 1245.II.22.: IV. Ince pápa Teodoricusnak, az erdélyi egyházmegyében levő *Malembach plébánosának*, szebeni kanonoknak. Mínthogy a tatárok pusztításai következtében magyarországi javadalmaiból alig van jövedelme, kérésére engedélyezi, hogy az egyetemes zsinat végzése ellenére újabb javadalmakat is szerezhessen megának, de a kánonjog szabályainak betartásával (Er I. 198); 1300.VII.13.: Wasmold comes fia Peter *Sebus*-i *plébános* végrendeleti tanú Alvincen (597). (1301.VI.2.e): a szebeni bíró, esküdtek és népek arra kéri a *Sebus*-i bírót, esküdteket és hospeseket, hogy területükön szabad átjárást biztosítsanak számukra (An 1: 51); 1301.VI.2.: a *Sebus*-i bíró {etc.} válasza: szabad átjárást biztanak. Scripta in *Sebus* (54); 1308: *Sebus* (An 2: 499); 1309: Herricus *Sebz*-i *plébános* (An 2: 551); 1309: Henricus *Mulnbach*-i plb (576, 610); 1309: *Sebys* oklevelét is bemutatják Alvincen (599); 1309: *Sebz*-i bírói szék oklevele (602). 1317–1320: *Sceps* sive *Mulunak*; 1328–1330: publicus notarius qui est in *Sebus*; 1334: *Mylenbach, Mylunbach*; 1345: *civitas Sebus, Milundbak*; 1349: villicus de *Mulbach* (Tr). 1352: *scholasticus* de *Sebuus*, hospites de *Sebuus*; 1369: *Milumbaz*; 1376: *Mülmbach*; 1382: *Sebus maior*; 1402: *opp. Sebes*; 1403: decanatus de *Schebes*; 1419: Petrus Buzar proconsul de *Mulumbacch*; 1423: *Mullenbach*; 1426: *Malembach*; 1435: *Zazsebes* (Ub II. 85, 324, 449, 557; III. 269, 291; IV. 83, 207, 242, 546). 1509 Paris (1437 utánra): *Schebesch, Mülenbach* a Sebesi Névtelen első kiadásában (Veress: Bibl. R–U 7).

Szapolyai-kastély (Königshaus; ma múzeum); 1540.VI.17. (vagy VII.21.) itt hunyt el I. János király.

1540.VIII.21. Fráter György vezetésével innen indul az I. János király holttestét Székesfehérvárra kísérő menet.

1551.VI.14. Itt kezdődnek a tárgyalások Erdély átadásáról Izabella királyné és Nádasdy Tamás között, Fráter György jelenlétében.©

1808: *clr* Sebes (Szász-), Sabesium, Mühlbach ~ Müllenbach, Sebisá (143). 1861: Sz-S *sz. k. v.*, Müllenbach, Sebes Szászsebeszék (36). 1888: Szász-Sebes *sz. kir. vs* (Mühlbach, Sabesiu) **Sze** Szászsebesi js szh, 1888: ház 1138, L 6244 (Je 641 & Dumbrava és Fatia-Plajului telepek). 1913: Szászsebes *Sze* vm (Az). 1977 L 24 000, L n, kb. 350 m. – 1909/19: Sebeş (Sebeşul-săsesc), *Szászsebes, Mühlbach, Sabaesium*, L 7770: r 4857; n, m (161). = Su 2: 112. 1245–1854. {1808: Mühlbach, Mullenbach} [34 D]

– **Sebesi dékánátus ~ káptalan** 1303: a *Sebus-i* dékánátus plébánosai és a káptalani testvérek közti vitát lezáró egyezséget Péter erdélyi püspök megerősíti (An 1: 344); 1308: *Sebus-i* kápt (An 2:499); 1309: Bertoldus kelneki plb *Sebz-i* dékán (551, 552); 1309: *Sebus-i* káptalan (576); 1309: *Sebus-i* dékánóság (604); Bertoldus kelneki plb *Zebus-i* dékán (610); (1309): *Scebus-i* káptalan plébánosai (645); (1309): Bertoldus *Sebus-i* dékán a 7 káptalan képviselője census ügyben; fellebbezés; a szentszéki követ tájékoztatása (661, 663, 666, 667, 687, 688, 743); (1309.)VI.20., Buda. *Sebes-i* dékánóság (670, 672). 1329 körül a dékánátushoz tartozik Szászsebes-, Szászváros- és Szerdahelyszék, továbbá Alvinc, Magyarigen (Krapundorf) és Krakkó mezőváros; ezek együttes lakossága 3120 füst (x 5) kb. 15 600 lélek (Györffy 1984. MályuszElk 148).

{Sebes 2.} Szászsebeszék XIX. {th} Szászsebeszék. Gyűléseit tartja Szászsebesbe (a 36. lapon felsorolja 11 helységét. Ezeknél a szék jelzése **Se**). **Szászsebesi járás 1876-tól, Sze; hs 1888** (Je 53): Alsó-Pián, Dál, Felső-Pián, Kákovicza, Kápolna, Kélnek, Lámkerék, Láz, Lomány, Péterfalva, Rehó, Rekita, Sebeshely, Strugár, Sugág, Szász-Csór.

Sebes patak **Szebenszék** : a Cibir j. o. mellékvize; 1806: *Sebes* R. (35 aa 61) Resinár fölöt ered; Bongárd alatt torkollik. 1808: *rivulus* Sebes (143).

Sebes 10. Sze 1. (Talmács-KDK, az Olttól délre) 1733: *Also-Sebes* . 1760–2: *Alt Alsó Sebes, Al Sebes* . 1805: *Sebes Inferior* (c. D). 1808: Sebes (Alsó-), Unter-Schewisch, Sebesul de dzsosz (143). 1861: A-S, Scheventisch, Sebissa Sze (34). 1888: A-S (Unter-Schebesch, Sebesul-Inferior, Sebesul dejos {!}) Nagyszebeni js (Je 209). 1913: **Oltalsósebes** Sze vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: Sebeşul-de-jos, *Oltalsósebes, Unterschebesch*, L 1370: r 1365 (161). = Su 2: 112. 1733–1854 {1913}. > 1974: Sebeşu de Jos c. Turnu Roşu {Vöröstorony kzs faluja K-re} [35 D]

Sebes 11. Sze 2. (Talmács-KDK, az Olttól délre) 1733: *Felső-Sebes* . 1760–2: *Fel Sebes* . 1805: *Sebes Superior* (c. D). 1808: Sebes (Felső-), Ober-Schewisch, Sebesul de szusz (143). 1861: F-S, Ober Schevisch, Sebissa Sze (34). 1888: F-S (Ober-Schebesch, Sebesul superior, Sebesul de sus) Nagyszebeni js (Je 327). 1913: **Oltfelsősebes** Sze vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: Sebeşul-de-sus, *Oltfelsősebes, Oberschebisch*, L 991: r 976 (162). = Su 2: 112. 1733–1854 {1913}. > 1974: Sebeşu de Sus c. Racoviţa {Oltrakovica kzs faluja D-re} [35 D]

Sebes patak **KrSzö** a Temes j. o. mellékvize; több ágból ered; Karánsebes alatt torkollik. 1808: *rivulus* Sebes (143). – Sebeş

Sebes Te~Kr : Karánsebes.

Sebes 12. Za (Borosjenő-DK, a Fehér-Körös j. p.) 1552: **opp.** *Sebes* (Márki II/2. 167). 1661: Sebesvár várához, vagyis Peszánvár városához érkeztünk (Evlia Cselebi 92). 1808: Sebes (Boros-), Sebes (143). 1851: *Boros-Sebes*, mezőváros Ar vm, 50 **kath.**, 386 n. e. **óhitű**, 291 **reform.**, 5 zsidó lak., ref. és óhitű anyatemplommal. Határa hegyes-völgyes; szőlőhegye, szép erdeje van; gyümölcsöscsel, fával, cserép-edényekkel kereskedik. F. u. gr. Königsseg (Fé 4: 20). 1888: B-S Ar Borossebesi js szh, ház 342, L 1659 (Je 252 & Kornyest psz). 1913: **Borossebes** Ar vm (Az). – 1909/19: Şebiş (Boroşşebiş), *Bs*, L 2252: r 1025; m, n, szlovák (171). Sebiş = Su 2: 112. 1552–1851. [20 D]

Sebesfok * **Te** (Temesrékás mellett) 1387: *Sebesfok* birtokot, Cseri várával együtt, Zsigmond király a Kórogyiaknak adta (Cs 2: 11. Cseri). 1463: *Sebesfok*, 1472: *Sebesfoka*, 1484: *Sebesfog* Rékás város 4. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 400. 1387, 1472, 1484.

Sebeshely Fe < Péterváralja.

Sebeshely 1. Hu (Szászváros-DK) 1808: officina ferraria Eisenhammer ~ Vashámor, Baia de fjer (48). 1888: Új-Sebeshely Hu Szászvárosi js (Je 703). Hnt. 13: **Újsebeshely** » Ósebeshely Hu vm (Az). – Sibişelul Nou = Su 2: 118. 1854. » Sibişelu Vechi. > Sibişel.

Sebeshely 2. Szv (Szászváros-DK, a Kis-Sebes partján) 1663: *Sebeshely* (Amlacher 240). 1733: *Kis-Sebes*, 1750: *Sebesel*, 1760–2: *Sebestsely*. Köteles: vasműhely. 1805: *Sebes Hely*. 1808: Sebeshely ~ Felsősebes, Sebisá (144). 1861: ≈, Sebeschel, Sebisel; Sebeshelyi-vasbányák,

Sebescheler Eisenhammer, Bájá gye Fiér din Sebisel **Szv** (38). 1888: Ó-Sebeshely (Sibisel) **Hu** Szászvárosi js (Je 548). 1913: **Ósebeshely** **Hu** vm (Az). – 1909/19: Şibişelul-vechii, *Ósebeshely*, L 1306: r 1211; m, n (173). Sibişelul Vechi = Su 2: 118. 1663–1854. > 1974: Sibişel c. Beriu {Berény kzs faluja DK-re} [34 C; L]

Sebesláz Sze (1913) < Láz Fe.

Sebesmező KrSzö (1913) : Polyána Te~Kr.

Sebes Minor Fe : Kissebes < Péterváralja > Sebeshely.

Sebespatak folyó **Mm**-ban 1353: *fl. Sebuspatak* – a Kárpátokból ered, ma *Valea Bistrii* Bisztra falunál (Gy 4: 112/5).

Sebespatak 1. Mm (Borsa mellett) 1913: *Sebespatak* Borsa tartozéka (H). – Borşa-Repede = Su 1: 96. 1913. » or. Borşa [14 A]

Sebespatak 2. Sza (Szinérváralja-D, a Sárközi úton) 1493: *Sebespathak* (Cs 1: 485). 1512: *Sebespataka*. A Móric-uradalom faluja; lakossága magyar és román elemekből állott (Maksai 206). 1851: ≈, Sza vm, Váralján túl dombokon szanaszét, 35 füstös, kémény nélkül való kalibával, s 236 **g. kath.**, 10 zidó lak., kik többnyire golyvások vagy némák. F. u. Károlyi, Teleki grófok, s más nemes birtokosok (Fé 4: 20). 1808: Sebespatak, Sebesty (144). 1851: ≈, Sza vm, Váralján túl dombokon szanaszét, 35 füstös, kémény nélkül való kalibával, s 236 **g. kath.**, 10 zidó lak., kik többnyire golyvások vagy némák. F. u. Károlyi, Teleki grófok, s más nemes birtokosok (Fé 4: 20). 1888: ≈ Szinérváraljai js (Je 621). 1913: **Kissebespatak** Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Săbişa, *Sp*, L 574: r 544; zs, m (150). = Su 2: 101. 1493–1913. [2 D]

Sebesrom KrSzö (1913) < Pokolpatak Szö.

Sebestorok Hu (Hátszeg-DNy, Malomvíz hs és patak szomszédos völgyében) 1439: p. *Sebestorok* in d-u Ha; 1495: p. *Gwren*; 1499: p. *Sebesthorok*; 1519: *Gywren*. Kendefi, Kenderesi-birtok (Cs 5: 133. Mai Gurény). 1733: *Osztroviel-Gureni*, 1750: *Osztrovej Gureny*. 1808: Gurény, Gurendorf, Gauréni (62). 1888: Gureny, telep (t) Malomvíz **Hu** (Je 351). Hnt. 13: » Malomvíz **Hu** vm (Az). – 1909/19: Gureni, & v. Râu-de-mori. > Găureni > 1964: Brazii = Su 1: 102. 1439–1964. [43 B]

Sebestorony Szö (Karánsebes-DK, a Sebes b. p.) 1467: *Turris lapidea*, 1588: *Twrn*, 1603: *Toron*, 1690–1700: *Tura* (Pesty: Szörény II. 556). 1808: Turnul (174). 1888: ≈ **KrSzö** Karánsebesi js (Je 698). 1913: Sebestorony KrSzö vm (Az). – 1909/19: Turnul, *Turnul*, L 472; r 471 (185). > Turnul Ruieni = Su 2: 208. 1467–1913: Sebestorony, Sebesrom (H). > Turnu Ruieni [43 A]

Sebesújfalu Bi (Margitta-DK) 1472: p. **walachalis** *Wyfalwa* (Jakó 373). 1692: *Papuişalu* (Mezősi 51). 1808: Újfalu (Bisztra-), Spurkany (175). 1851: *Bisztra-Ujfalva*, {r} *Spurkány*, Bi vm, a Rézalján, 260 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 3500 hold, ... F. u. Baranyai Károly és Gruden Imre (Fé 4: 235). 1888: Bisztra-Újfalu Margittai js (Je 245). 1913: Sebesújfalu Bi vm. – 1909/19: Spurcani, *Bisztraújfalu*, L 333: r 315; m, zs (167). > 1964: Bistra = Su 1: 81. 1472–1964. – 1974: c. Popeşti {Papfalva kzs faluja É-ra} [11 C]

Sebesvár 1. Ko {a Sebes folyó torkolata – Körösbe ömlése – fölött épült} (Bánffyhunad-Ny) Alatta a völgyben, a Sebes folyócska partján egykor római táborhely állott, melyet az ásatások tanúsága szerint a vidéket uralmuk alá vett magyarok is használtak. Ez a völgyben épült erősség valószínűleg az 1241-es tatárjárásnak esett áldozatul. Ezután épülhetett a pusztulás tanúsága alapján a mai helyére, a lovasságnak megközelíthetetlen magaslatra az új Sebesvár (Ke). 1242 utánra tehető a Királyhágón átvezető utat őrző *Sebesvár* építése, s ezt a Geregye-nemnek tulajdoníthatjuk, amely a tatárjárás után a sólyomkői {Élesd-É} és az Almás völgyei uradalmat birtokolta. 1319: Elefánti Dezső mester sebesvári királyi várnagy (magister Deseu de Elewant castellanus de *Sebuswar*). 1330-ban is még itteni várnagy (1319–1330. Gy 1: 660). 1332-ben a királyi bíróság tagjaként említik. Emlékét őrizte Almásvár *Dezsővára* névváltozata és a vár alatt települt (újabbán elenyészett) *Dezsőfalva*. (Az Elefánt szn. a regés *Roland-énekkel* elterjedt mondai Olivánt-kürtre utal. Gy 4: Elefánt, Nógrád vm. Fügedi: *Az Elefántiak*. Bp 1991.) 1336:

castellanus de *Sebusuar*. 1377: ≈ de *Sebuswar*; 1393: castrum (**regis**) *Sebeswar*. 1397: castrum (**regis**) *Hunyad*; 1399: castrum ≈. 1498: castrum *Sebeswar* a. n. *Hwnyadwar* vocatum ...; 1500: castrum *Sebeswar*. 1522: castrum ≈ a. n. castrum **Kalathazeg**. Királyi vár, és az erdélyi vajda hornor-birtoka tartozékaival. Zsigmond király alatt került, adományként, a Báffyak kezére (1319–1522. Cs 5: 299). 1554.VIII.30.: *Sebeswara* vár Bonchidai Bánffy Mihály birtoka; tartozékai: Váralja, Nagysebes, Kissebes, Csucsá, Föld, Hódosfalva, Malomszeg, Marótlaka, Kalota, Bocs, Bökény, Székelyjő, Cigánfalva, Remete, Ketesd, Sálvására, Nyárszó, Csinkó, Damos, Zentelke, Szentkirály, Mogyorókereke és Hunyad mezőváros (KmJkv 5319). 1598.X.31. Erdélyi országgyűlés Sebesvárott (Kolozs vm). (A portai fennhatóság alá visszatérésről tárgyal, de döntést nem hoz.)© 1613: Báthory Gábor itt szökött el felbomlásban levő seregétől (Ke). 1665: a gyulafehérvári országgyűlés elrendelte Sebesvár védelmi állapotba helyezését. A törökök ellenezték Sebesvár felépítését, mert ezzel az erdélyiek útját vágják Kolozs, Belső-Szolnok és Doboka vm behódolásának. A budai és váradi pasák követelésére Apafi kénytelen volt 1669-ben elrendelni Sebesvár lerombolását. 1666: Sebes várból hozott puskák Gyaluban (Gyalu 163); Az 1920-as években Kós Károly tervei szerint újrafedték. # 1680-ból és 1715-ből való leírása B. Nagy Margit: *Várak ...*, 178-179, 368-369. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 206-207. 92. kép: Sebesvár (Horváth József fv.). Kabay 1973. – Su 2: 400. *Sebuswar*, 1319–1522. [21 B; L]

Sebesvár 2. Kr (Karánsebes mellett) 1325: castrum *Sebes*, 1443: *Sebus*, 1490: *Sebuswar* (Cs 2: 11). – Su 2: 400.

Sebesváralja Ko (Bánffyhunyad-Ny, a Sebes völgyében) 1446: *Suburbium castrum Sebes* (KvO I. 180; Cs 5: 299). 1519: *Váralja*. Bánffyak birtoka (Cs 5: 423). 1519.IV.15.: *Waralya*-i részbitokát Bánffy Miklós leköti Báthori Szaniszlófi Istvánnak (KmJkv 3720); 1554.VIII.30. *Warallya* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (5319). Utóbb Gyalu tartozéka. 1733: *Sebesvár*, 1760–2: *Sebes Várallya*. 1808: *Várallya* (*Sebes*-) h., *Bologa* val. 1861: Sebes-Várallja (14). 1888: Sebesvár Ko Bánffyhunyadi js (Je 621; mint vasúti "m. h. (Sebes-Váralja)", Je 715). 1913: Sebesvár Ko vm (Az). – 1909/19: *Bologa*, Sv, L 900: r 887; zs, m (25). = Su 1: 93. 1519–1854. – 1974: c. Poieni {Kissebes kzs faluja D-re} [21 B]

Sebesvármegye 1553.II.20.: *Alsogawasdya*, *Felseogawasdya*, *Trygowa*, *Krwswezc*, *Zaly*, *Jebasnya* (Km).

Sebred * Za (Simánd környékén) 1412: *Sebrith*, 1423: *Sebren*, 1464: *Sebred* (Cs 1: 743). 1472.IX.28.: *Zebbryk*-en Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajda részbitokos; ld Erdőhegy (KmJkv 2063). 1548: pr. *Sebryn* Erdőhegy tartozéka (Márki II/1. 246). – Su 2: 400.

Ség Ar (Arad É-i külvárosa a Holt-Maros partján) 1177: v. *Segh*; 1214: Kelemen de v. *Segu*. Az aradi **káptalan** birtoka. Határa négy faluval közös: [1177]/405: *Segh*, *Mylona*, *Chemperlaca*, *Abad* ... habent m-s cum nepotibus Valtory supra rippam *Morisii*, que vocatur *Fuc*, inde cum t. ecc-e de *Hvdust*, postea cum t. abb-is de *Eperyes* ... cum v. *Desku*, inde ad montem ... cum f-is eccl-e de *Geled* ... cum pr-o Bani usque ad portum *Estueurd*, et ibi eccl. habet tertiam partem tributii ... 1214-ben egyik lakója mint vádlott tüzesvaspróbán vesz részt Váradon (Gy 1: 184). 1398-ban *Kyralseegh* nevű birtokot adományoz a király Ar vm-ben; 1411: *Seeg* ~ *Seeg* (Cs 1: 778). 1561: *Papok Ségje*, *Kis-Ség*, *Nagy-Ség* (Márki II/1. 214). 1808: *Séga* vel *Seéga* val. 1828: *Sega* (Nagy, 33). – Su 2: 401. *Segu*, 1214–1828.

Segasa TA 1888: *Segasa*, telep (t) Felső-Podsága TA (Je 621).

Segesd Sv (Segesvár-D, az Apoldi úton) 1302: t. *Segus* (Tr). 1309: Bertoldus Kyzd-i dékán és *Zegis*-i **plébános** (An 2: 576); 1309: Bertoldus Kizd-i dékán és *Zegus*-i plb a tizedmegtagadó szász papok között (610). 1349: p. *Segus* (Tr). 1372: *Schais*, 1373–5: *Seges*, 1393: *Scheghs* (Ub II. 371, 415, III. 78). 1760–2: *Segesd*. 1808: ≈, Schäss (144). 1861: ≈, Schaas Sv (35). 1888: ≈ (Schaas, Sais) **NK** Keresdi js (Je 621). 1913: Segesd NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: *Saes*, *Segesd*, *Schaass*, L 1272: r 568; n; 24 m (170). = Su 2: 167. 1302–1854. – 1974: c. Apold {Apold kzs faluja É-ra} [36 A]

Segesvár Sv (Gyulafehérvár-Medgyes-K, a Nagy-Küküllő b. p.) **1280:**

de *Castro Sex* (Ub I. 141). ?1280: a segesvári (de *castro Sex*) seniorok adásvételi tanúk (Er I. 384: gyanús). 1298.III.20.: a *Schespurch-i domonkosok Szűz Mária-egyházának* búcsút engedélyeznek (Er I. 567); 1300.VII.13.: a *Segusvar-i ~ Seguswar-i* domonkosoknak 10 márkát hagyományoz Alvinci Henning fia Herbord comes özvegye: Elisabet (597-8). 1301/500: Segesvár ~ *Seguswar* Bún (Kü) hrs. 1302: *Segesvar-i* [Vasmundus] comes és fia: Mihály hatalmaskodott a szebeni domonkos perjelen és a minorita gvárdiánon (An 1: 297); 1309: János *Schesburg-i pap* (2: 551); 1309: Uő *Zegisvar-i* pap a tizedmegtagadó szász papok között (610); 1309: Simon *Schesburg-i dékán* (An 2: 743). 1334: *Segeswar*, 1349: *comites castri Sches* (Tr). 1407: *civitas Segeswar* (Ub III. 49).

1498: Vergilius: *Bucolica, Georgica* – deventeri (Németalföld) kiadvány – néhány évvel később egy segesvári dominikánus tulajdonában volt.

1538.XI.: János király megrendezi az első nyilvános hitvitát Szegedi Gergely ferences barát és Szántai István kassai protestáns pap között. (Döntés a katolikus döntőbírák javaslatára nem történt.) (Heltai: *Háló*. Kv 1570)

1587: *Segeswar*. – C. Pr: fl. 50. A: fl. 25 (Dé 28).

1605.IX.9. Bocskay fejedelem hadai elfoglalják Segesvárt és ezzel megtörik a szászok ellenállását.©

1635 Almás (Uh): Csike István Segesuarat házasult (SzO).

1750: *Segesvar*, 1760 – 2: *Scäsburg*, 1805: *Segesvár*.

1808: **c. l. r.** Segesvár, Schaesburgum, Schässburg, Segissorá (144). 1861: Segesvár **sz. k. v.**, Schäsburg, Segyisore Sv (35). 1888: ≈ (Schässburg, Sighisora, Sigisvare) **sz. kir. vs, NK** vm és a Keresdi js {> Segesvári js} szh, 1888: ház 1668, L 8788 (Je 621). *1892.II.29.: **Apor Vilmos** báró, 1941-től győri püspök (–1945.IV.2., Győr). 1913: Segesvár NK vm (Az). *1919.V.13.: **Kiss László** író, költő, színész (–1968.I.14., Mvh). – 1909/19: Sighişoara, Sv, *Schässburg*, L 10 868: r 2800; n, m, c, zs (163). = Su 2: 120. 1280–1854. [36 A]

Segesvárszék ~ Schässburger Stuhl : szász szék a Nagy-Küküllő bal partján, keskeny sávban a jobbparton is. Szomszédai; Ny-on Medgyesszék és Fehér/FF vm egyik szigete, DNY-on Nagysinkszék, DK-en Kőhalomszék, K-en Udavarhelyszék, ÉK-en Fehér/FF vm egy másik szigete, É-on Küküllő vm

1861 XVII. {th} Segesvárszék. Gyüleseit tartja Segesvártt (a 35. lapon felsorolja 17 helységét. Ezeknél a szék jelzése Sv).

Segyest Bi (1808) : Szegyesd 1.**Segyestyel Bi (1808) : Szegyesd 2. Kisszegyesd.**

Sehter * Ko (Kolozsvár-K, Bós és Ajton mellett) 1366: p. nobilium de Reud *Sehter* vocata; 1411: t. *Sehter*, p. *Sehter* vocata noviter per nobiles de Reud congregata. Torda vs és a Rödi Cseh és R. Kályáni családok osztozkodnak rajta (Cs 5: 400). – Su 2: 401.

Seldeu Ko (Er) : Süldő.

Selénd 1. Bi (Érmihályfalva-DDNy) {1141–62} [1163–73]>520 k: v. *Zerend ~ Serend*; 1281: t./v. *Serend*; 1282: p. *Serend*; 1312: *Serind*. 1141–62 k. II. Géza király a szentjobbii apátságna adta 6 háznéppel. 1281-ben már Csák nb. Baarch ispán fiaié; földjéből ekkor az erdélyi püspök 12 ekényit követel Barátpüspökihöz, de lemond róla. 1292-ben birtokosai Csák nb. Baroch fia Mihály és Baroch fiai: Baroch és János ekkor Bagamér felé is elhatárolják. 1312-ben a Csák-nem Darahi ágából való Nagy Barch 4 fia az osztozáskor közös birtoknak hagyja (Gy 1: 660. Selind, Serend). 1419: *Selend* (Cs 1: 620). 1808: *Selind* (Ér-) aliis *Ér-Szelind* h. 1851: *Ér-Selind*, Bi vm., Lakja 650 lélek, kik kevés **ref.** és zsidót kivéve görög katolikusok, s eredetre nézve oroszok, de már csak az

öregesek tudják még e nyelvet, mindnyájan elmagyarosodtak, tornyos anyateplommal, s Fráter Bertalan urnak csinos lakházával. Határa 4000 hold, ... A határt egy Krasznából kifolyó szakadék futja át, és Balázsgát nevű patak .. Van itt a rétek között egy 4 öl magas, 20 öl hosszú s széles domb, melly Törvényes-dombnak neveztetik, ... honnan az idevaló nép véleménye az: hogy hajdan az emberek itt itéltettek és nyakaztatok le. Birja 1/2 a váradi deák **káptalan**, 1/2 Fráter Bertalan, Alajos, Miklós, Tamás; Boér Lajos, Pécsy, Ormós, Miskolczy, Szunyogh, özv. Kölcsey Sámuelnő, Chernel, Gulácsy, Vay, Ilosvay, Dobozy, Martinides, Sárközy s más Fráter nemzetségbeliek (Fé 4: 20). 1888: Ér-Selind Érmihályfalvi js (Je 309). 1913: **Érselénd** Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Şilindru, *Érselind*, L 892: r 32; m, zs (173). = Su 2: 173. 1281–1913. – 1974: c. Şimian {Érsemlyén kzs faluja DNy-ra} [10 B]

Selénd 2. Za (Pankota-K, a Csigér j. p.) 1334: *Solend* (Tr). 1475: *Selend* nemesi előnévben (Cs 1: 744. Borosjenő-DK). 1808: Silingyia, Selind (146). 1851: ≈, Ar vm, Boros-Jenőhöz délre, a Csiger vize mellett, 12 **kath.**, 542 **óhitű** lak., anyateplommal, pokrócz kallóval (Fé 4: 28). 1888: ≈ **Ar** Ternovai js (Je 623 & Liget). 1913: Selénd Ar vm (Az). – 1909/19: Şilindia, *Silingyia*, L 1402: r 787; m, n (173). = Su 2: 173. 1334–1913. [20 D]

Selle * Ar (a Maros mellett, Lippa táján) 1479: *Selle* Szád vár 15. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád). =: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 156). – Su 2: 401. {P}

Sellenberk Sze (Szeben-DK hrs a Vöröstoronyi úton) 1323: *Schellenberg*; 1327: *Schellenberch*, *Schallenberch* (Tr). 1438.X.25.: *Chellemburg* **plébánosa** a kolozsmonostori apát levelének egyik címzettje szebeni lakos ügyében (KmJkv 101). 1488: *Schellenburch*, 1508: *Schellemburg* (Berger 55). 1599.X.18-án Sellenberk mellett Báthory András fejedelem csatát veszít Mihály havaselvi vajdával szemben. 1605: *Seliemberg* (Amlacher 187). 1733: *Silimber*. 1808: Schellenberg, (m) Selember ~ Selimbér, Selmbrig ~ Selimber (143). 1861: Sellenberk, Schellenberg, Sélinber Sze (34). 1888: ≈ (Schellenberg, Selimber, Selimbru) Nagyszebeni js (Je 621). 1913: Sellenberk Sze vm Nagydísznódi js (Az). – 1909/19: Şelimbär, *Sellenberg*, *Schellenberg*, L 895: r 313; n (172). = Su 2: 170. 1323–1854. [35 D]

Sellő Ug (Ugocsakomlós-Ny) 1913: *Sellő* Ugocsakomlós tartozéka (H). 1920: **határfalu**. – Şirlău = Su 2: 174. 1913. – 1974: c. Bătarci {Batarcs kzs faluja ÉNy-ra} [2 A]

Selye {< *Selyester* ~ *Silyester* < *Silvester*} **Msz** (Nyárádszereda-ÉK, Szováta-Ny) 1487: *Syle*, 1567: *Selije* (SzO IV. 12, II. 217). 1575.VII.9.: Kerelőszentpálnál a fejedelem hadában jelen volt Domokos Balázs, Domokos András, *Sele* (SzO VIII. 303). 1609: p. *Sellye* (SzO VI. 410). 1614: Selye 39 családfő (Msz 58). 1739–1850: kilenc **tanítója** ismert (Sipos 130). 1808: Sellye (144). 1861: Selye Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 621). 1913: **Nyárádselye** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. 2003-i szüreti mulatság; csöszruhák, lovasfelvonulás 2004.VIII.30. Duna Tv. – Şilea > 1929: Şilea Nirajului, L 1036, H {Vá} Călugăreni 5 km (AnR). = Su 2: 172. 1487–1854 {1913}. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmogyorós kzs faluja É-ra} [24 D]

Selyk 1. Me (Medgyes-DNy, a Szebeni úton) 1308–1310: *Selk* (Tr). Selyk 1311–42: az egresi **apátság** birtoka (Gy 1: 856). (1315.)V.2.: *Salchelk* {ld Apátfalva} (An 4: 63); 1315.VIII.12.: *Selk*-i szász communitas {ld Medgyes} (An 4: 143). 1318: *Seelk*, 1322: *Schelk*, 1337: *Seel* (Tr). 1357: *Zelk*, 1365: *Schelken*; 1412: **civitas** *Schelk maior*; 1414: sedes *Schelk*, communitas de *Scelk maiori*; 1415: *Schelka maior*; 1430: sedes *Sek* [: *Selk*] (Ub II. 146, 228, III. 524, 628, 646, IV. 420). 1503: *Grosz Schelken*, 1507: *Nagy Schelk* (Scheiner 131). 1541: Nagyselyki országgyűlés. A rendek a szultán parancsára II. János uralma mellett döntenek. © 1653: Thomas Litteratus bírós; ekkor Medgyesnek fizetnek tizedet (Kraus). 1733: *N(agy) Sejk*, 1750: *Nagy Seik*, 1760–2: *Nagy Schelk*. 1808: **opp**. Selyk (Nagy-), Gross-Schelken ~ Markt-Schelken, Sejká-máre ~ Selka-máre (144). 1861: N-S (**oppidum**), Markt Schelken, Seika máre **Me** (36). 1888: N-S (Markt-Schelken, Seica-Mare) **NK** vm Bolya-berethalmi js (Je 529). 1913: **Nagyselyk** NK vm Mesdgyesi js (Az). « Hidegvíz. – 1909/19: Şeica-mare, *Nagysink* {!}, *Marktschelken*, L 1593: r 749; n, m, c (171). = Su 2: 169. 1308–1854. {1808: Seiká máre, Selká-máre !} [35 B]

Selyk 2. Me Nagyselyk-ÉNy hrs) 1311–1348: v. *Salchelk*, 1318: *Sacheelk*, 1331: *Sachzeelke* (Tr). 1365: *Schadschelken*, 1369: *Sachselk*, 1383: *Sachkselk*; 1414: **ecclesia** de *Schelk minori*, communitas de *Scelk minori*; 1415: *Schelka minor*; 1419: *Seelk*, *Kysseelk*; 1425: *Schad Schelk* (Ub II. 125, 160, 228, 326, 371, III. 591, 646, IV. 120). 1454.II.26.u.: Balázs kisselyki (de *Selk minori*) **plébános** (KmJkv 1147). 1495: *Schelk Minus* (Scheiner 130). 1598: *Kis Selyk* (Ve: Doc. V. 204). 1733: *Kis-Sejk*, 1750: *Kis Selk*, 1760–2: *Kis Schelk*. 1808: **opp.** Selyk (Kis-), Klein-Schelken, Sejká-mike ~ Selka mike (144). 1861: K-S (*oppidum*), Kleinschelken, Sejka mike **Me** (36). 1888: ≈ Kisselyk (Klein-Schelken, Seica-Mica) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 432). 1913: **Kisselyk** NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Şeica-mică, *Kisselyk*, *Kleinschelken*, L 1867: r 603; n (172). = Su 2: 169. 1311–1854. [35 B]

Selykszék () [1270–1290] *Selk* székben Mártonfalva (Er I. 324). 1454.II.26.u.: Péter ivánfalvi plébános és Selk széki **dékán** (KmJkv 1147).

Selymes Te (Temesvár-DK, Újpest táján) 1334: *Sormus*, *Sewrinis* [: *Sewrmis*] (Tr) **egyház** hely. 1399: *Selmes*, 1456: *Sewrmes*, 1464: *Sewrmes* Ötvény tartozéka volt (Cs 2: 55). – Su 2: 403. Sormus.

Semesnye BSz (Nagyilonda-D) 1314: *Kysscesnyya* ~ *Kysscesnyye* Szolnok vm (An 3: 869). 1322: *Zemesnye*, 1325: p. *Symisne* (Tr). 1325: Apa fia Jakab és fia Jakab egyezséglevele Dénes fia Tamással: Tamást a rajta elkövetett károkért, különösen Idecs vára elhamvasztásáért kárpótolják Mylsid nevű halommal és *Symisne* birtokkal (BfO I. 51; SzTA). 138: *Kylsescemesnye*, 1381: *Semesennew*, 1428: *Scemesnye* (Kádár VI. 77). 1519.IV.28.: *Zemesnye*-i részirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723). 1750: *Simiczne*. 1808: Szemesnye ~ Semesnye, Szimisnya (156). 1888: Semesnye (Simizsná) **SzD** Csákgigorbói js (Je 621). 1913: Semesnye SzD vm (Az). – 1909/19: Şimişna, *Semesnye*, L 1401: r 1262; zs, m (174). = Su 2: 173. 1314–1854. – 1974: c. Rus {Oroszmező kzs faluja DK} [12 D]

Semjén Bi (Érmihályfalva-DNy hrs) 1321.V.3.: in v. *Wysimean*; 1322.I.9.: in *Wysemien*; 1332–7: Nycolaus **sacerdos** de *Symian*, v. *Visemian*, *Vysemyan*. Jelentékeny helység, ahol Dózsa nádor 1321–3-ban több ízben tartott gyűlést 4, ill. 5 vármegye számára. Papja 1332–7: évi 20 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 660). 1332: *Symian*, *Vysemian*; 1467: *Semyen*. 1520-ban vámhely (Cs 1: 622). 1647: *Semjen* (Makkai, 542) I. Rákóczi György birtoka. *1759.X.27.: **Kazinczy Ferenc** író, a korabeli magyar irodalom és a nyelvújítás vezéralakja (–1831.VIII.22., Széphalom). 1808: *Semjén* (*Ér-*) aliis *Ér-Szemlyén* h. 1851: *Ér-Semjén*, Bi vm, rónaságon, 1800 lak., kik kevés zsidót és kath. kivéve, mind **reformatusok**, anyatemplommal, több csinos urilakkal. Posta helyben van, s N. Léta és Piskolt közt vált levelet. Határa 14 500 hold, ... Tagosítva van ... Birják a Fráter család mindkét ágon levő tagjai, Fráter Mihály, Pál, János, Benedek, Fráter Lajosnó, Pécsy örök., Krajnik Alajos, Dobozy István, Fényes Dienes, Szunyogh János, Nagy Gábor, Dobsa, Decsy, Lipcsey, Kazinczy, Pongrácz, Ördög stb. (Fé 4: 23). 1888: ≈ Érmihályfalvi js (Je 309). 1913: **Érsemjén** Bi vm. 1920: **határfalu**. – 1909/19: Simian, *Érsemjén*, L 2587; r 5; m; 128 zs (164). Şimian = Su 2: 173. 1332–1851. [10 B]

Semlak 1. Kr 1. (Detta-K, a Moravica és az Egres b. p.) 1597: *Somlyug* a. n. *Morawa*, 1723: *Semlak* (Pesty: Krassó II/2. 171). 1808: Semlok (Nagy-), Gross-Schemlok, Morava **Te** (144). 1888: Nagy-Semlak (Morava) Dettai js (Je 529). {Tévedésből:} 1913: **Mezősomlyó** Te vm (Az). – 1909/19: Şemlacul-mare sau Murava, *Nagysemlak*, L 674: r 10; n (172). Şemlacul Mare = Su 2: 170. 1270–1913. > 1974: Şemlacu Mare [42 A]

Semlak 2. Kr 2. (Detta-DK, a Moravica b. p.) Az újkorban települt a görögkeleti monostor köré (Gy 3: 494. Somlyó 2. Mezősomlyó). 1808: *Semlak* (*Kis-*) h., *Klein-Schemlok* g., *Monastir* val. 1888: Kis-Semlak (Pernyavcza) Dettai js (Je 432). 1913: **Vársomlyó** Te vm (Az). – Şemlacul-mic sau Bârneava, *Kissemlak*, L 674: r 10; n (172). Şemlacul Mic = Su 2: 170. 1404–1913. > 1974: Şemlacu Mic c. Gătaia {Gátalja kzs faluja D-re} [41 B]

Seprőd Msz (Nyárádszereda-K, a Kis-Nyárad bp-i úton) 1451.IX.24.e.: Sárdi László felesége: *Seprewd*-i Gergely leánya: Orsolya – gyermekei: Tamás és Márta nevében is – továbbá *Seprewd*-i

Gergely fia András gy: Miklós, Bálint {...} nevében is Vataháza (Ko vm) negyedét 200 arany Ft-ért eldják Farnasiaknak (KmJkv 983). 1548: *Seprwd*, 1567: *Sepröd* (SzO V. 67, II. 217). 1614: Sepröd 9 családfő (Msz 97). 1635 Vece (Msz): Seprödi Pál Felvinczen lakik (SzO). 1687: *Sepröd* (SzO VI. 410). 1808: ≈ (145). 1861: Sepröd Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyárászeredai js (Je 622). 1913: Sepröd MT vm (Az). & **Seprödi János** zenetanár. – Şepriod > Şipred > Drojdii = Su 1: 211. 1548–1854. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmagyarós kzs faluja DNy-ra} [24 D]

Seprös Za (Borosjenő-ÉNy, a Kisjenői úton) 1413, 1466, 1479: *Seprews* (Cs 1: 744. Söprös. Kisjenő-ÉK). 1644: Sepeosi [!] dézsmabúzáról. A falu Bethlen István birtoka; Bethlenösi tartozéka (Dé 79). 1808: Seprös **Ar** (145). 1851: ≈, Ar vm, erdős vidéken. Róna határa termékeny volna, de a vizek rongálják; áll 19 000 holdból, ... Van 28 **kath.**, 2621 n. e. **óhitü** lakosa, temploma, oskolája, 4 uri lakháza. A határban láthatók Bethlehenes és Oroskesz régi helységek romjai. Birják a helységet: Czárán Márton, Emanuel, János, Gergely, Tivadar, ifj. János és Antal urak. Vizek: Töz, Szartos folyók, és Darvas tó (Fé 4: 25). 1888: ≈ Ar Kisjenői js (Je 622). 1913: Seprös Ar vm (Az). – 1909-19: Şepreuş, *Seprös*, L 4238: r 3452; m, c, horvát, zs (172). = Su 2: 170. 1407 *Seprews*, 1412 *Cheprews*, 1425 *Sewpreus* (Csánkinak tulajdonítva), 1644–1851. [20 C]

Sepsilunka Hsz (Uzon hrs) 1956: Vesszőtelep. 1969: Sepsilunka L 182 (*Kovászna megye*). – Lunca Ozunului = Su 1: 368. 1968. – 1974: c. Ozun {Uzon kzs faluja} O [37 D]

Sepsiszék : a Tusnádi-szoros és a Barcaság között az Olt völgyében kialakult székely szék. Szomszédai: DK-re Orbaiszék, ÉK-re Kézdiszék, É-ra Kászsónszék és Csikszék, ÉNy-ra Udavarhelyszék és Fehér/FF vm egyik szigete, DNy-ra pedig Brassó-vidék.

1224: II. András király a Géza király által behívott erdöntúli királyi német vendégeket Waras-tól kezdve Boralt-ig, a *Sebus*-i székelyek földjével és Daraus {Daróc} földdel együtt, megszüntetve az ottani többi ispánságot, a szebeni ispán kizárólagos joghatósága alatt egyetlen néppé egyesíti (Er I. 132); 1252.VIII.20.: IV. Béla király külföldi követségekben tett szolgálataiért Akadás fia Vince comesnek, *Sebus*-i székelynek adományozza a kerci románok, Barasu-i szászok és a *Sebus*-i székelyek területe közötti *Zek* {Szék} nevű földet, amely egykor Fulkun nevű szász birtoka volt, de a tatárjárás óta lakatlanul áll (216).

1861: XII. Háromszék, vagy Sepsi, Kézdi, Orbai, Miklósvár fűszék. Gyüleseit tartja *Sepsi-Sz.-Györgyön*. (A 29-30. lapon felsorolja helységeit.)

Sepsiszentgyörgy Se/Hsz (Brassó-ÉÉK, az Olt jp-i úton; 520-580 m) 1332; **sacerdos** de *Sancto Georgio* (Tr). 1415: *Sanctus Georgius* (SzO I. 122). 1424.VII.10. Szentgyörgyi Forró László székely, Csáki Miklós erdélyi vajda familiárisa, ld Háperton. 1424.VII.10.: Zsigmond király Szentgyörgyi {de *Zenthgjevrg*} Forró László székelynek, fiainak és rokonainak adományozza az urafogyott Fe vm-i Háperton birtokot (SzO VIII. 48). 1427.IV.28., Sepsiszentgyörgy. Zsigmond király oklevele szerint minden székely székben van egy-egy város. 1448.I.2-án Szentgyörgyön székely közgyűlést tartottak (SzO VIII. 72); 1462.XI.21.: Szentgyörgyi Balázs hídvégi iktásra kijelölt vajdai ember (97); 1512.II.1.: Szentgyörgyi Daczó János vizsgálatra kijelölt vajdai ember (236); 1513.XI.8.: Barlabási Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán Sepsiszék tisztségének meghagyja, hogy Kilyéni Czirjék Balázst és Szentgyörgyi Daczó Pétert hittel fogadott ígértük ügyében a panaszos Gidófalvi Bélyd Pállal együtt hallgassák ki és tegyenek közöttük igazságot (399-400). 1520: **opp**. nostrum (**regis**) **Sepsi Zenhghewrgh**. 1547: Daczó Pál templomot épített. 1570: Daczó Pál sepsi kapitány (inter Ciculos autem sit unus ex potioribus et vicinus Barciae ... Quellen VIII. 47). Daczó Ferenc (?–1602.I.21.) sírköve a Vártemplomban: *Hic jacet G. D. Franciscus Daczo de Sepsi Szent Geogi, qui obiit in urbe Mediensis Anno LV aetatis suae, 21 jan Anno vero Salutis 1602. Scio quod Redemptor meus vivit* {Tudom, az én Megváltóm él} (Orbán B. III. 43-44). 1604.V.15.: in **oppido** *Sepsi Szent Georgy* kelt a Sepsi egyházmegyei törvényszék eljegyést érvénytelenítő döntése (SzO VIII. 352). 1614: Szentgyörgy város 128 családfő (Se 27). 1614: Peter Pap és Balint Pap **prédikátor**; mindkettő lófő; Kele Istók, nemes, puer, **scholába** jár (SzO). 1625.IX.3.: Bethlen Gábor fejedelem Sepsiszentgyörgy, Ilyefalva, Kézdivásárhely és Bereck mezővárosokat Sepsi, illetve Kézdi szék bíraskodása alól kiveszi (SzO VIII. 360-361). 1808: **opp**.

Szentgyörgy (Sepsi-) (157). 1840.aug.26. SzGyörgyön van a huszár ezred stábjá, s a szék hegyre tett emeletes derék praetorialis háza, ide szálltunk a fő tiszthez Horváth Berczihez. Nője magas sovány aszszony, született Gr: Lázár, kissé feszebb mint Erdély eddig esmert hölgyei. A férj kicsiny, mivel külsője és lelkü ember. Uri ebédvel vendégeltek meg (Tanárky).

Református Székely Mikó Kollégium.

1861: XXXVII. {th} Sepsi-Szent-György (*város*) Hsz (30).

Székely Nemzeti Múzeum # *Emlékkönyv a ~ ötvenéves jubileumára*. Szerk. Csutak Vilmos. Sszgy 1929.

1888: S-Sz-Gy Hsz vm és a Sepsi js szh, 1888: ház 931, L 5268 (Je 622 & Szemerja városrész). 1913: **Sepsiszentgyörgy** Hsz vm (Az). 1969 L 20 759; Kilyén és Szotyor falukkal 22 049 (*Kovászna megye*, 1969). – 1909/19: Şepşi-Sângeorgiu, Sszgy, L 7131: r 533; m, zs (172). Sfintul Gheorghie = Su 2: 117. 1332–1854. > Sfintu Gheorghie [37 D]

Septely * Za (Apatelek táján) **1214**: *Septil*, 1217: *Siptul* {Tr?}. 1474: *Septe* (Bánffy II. 173). 1496: *Septel*. XV-i adórajstromokban Pankota és Zaránd táján említik (Cs 1: 744. Septely). – Su 2: 401. 1214, 1217 (Csákinak tulajdonítva), 1474, 1496.

Septér Ko (Teke-DNy) [**1295–1299**]: *Septer* (Gy). [1296?] = (Er I. 543). 1321: p. *Septer*; 1329: p. *Septeer*; 1336: p. *Septer*. 1295/99-ben Kán nb. László vajdáé volt, akitől cserébe Szentiványi Myke kezére jutott. Myke magtalan halála után, 1321-ben Károly király Kácsik nb. Simon fia Péternek adta, 1329-ben viszont a király Hontpázmány nb. Pogány Istvánnak adományozta. 1336-ban Pogány István cserébe adta Zombor nb. Sumbur fiai: Gyula és Pető rokonságának (Gy 3: 370). 1340–79: v. *Septer*; 1360: p. ≈ nuncupata in comitatu (!) de Ozd existens; 1412: v. *Septeer*; 1461: c.q. *Septer* nobilium; 1495: p. *Septer* a parte p-is Wylak a plaga orientali, a quodem lapide magno metali usque **ecclesiam lapideam hungaricalem**; 1510: *Septer*. Septéri, S. Porkoláb, S. Bár és Gyula; Silei, Botos, Györgyfalvi, Gy. Henke, Kályáni, Somkeréki Erdélyi, Toroszkai, N. Ungor, Szobi, T. Bolgár, Horvát, Bánffy, s **káptalani** birtok. 1510: János, a káptalan kenéze. Jbn 1510: Drakus János, Makra Mihály, Sorbán Dénes (1321-től Cs 5: 400. 1502, 1519: To vm). 1733: *Soptyer*, 1750: *Sopter*. 1808: *Septér* h., *Siebandorf* g., *Sodtyeru* val. 1861: ≈, Szoptyer Ko (14). 1888: ≈ (Soptyer) Mezöörményesi js (Je 622). 1913: Septér Ko vm (Az). – 1909/19: Şopteriu, S, L 954: r 826; m; 14 zs (176). = Su 2: 177. 1321–1854. – 1974: c. Urmeniş {Mezöörményes kzs faluja É-ra} [23 B]

Sereden Kr (Kraszna-DK, a Meszes Ny-i oldala alatt) **1270**: fl. *Seredunke* (Gy). = (Er I. 283). 1323: Pethene f. Alexandri nobilis de *Gereden* [: *Sereden*], item Ladislaus f. Bachou, item Andreas f. Andree de *Sereden*. 1270-ben Horvát határleírása szerint Petenye és Sereden területe Horváthhoz tartozott. *Seredenke* patak ma Petenye határában van (Petri IV. 255). 1323-ban Seredeni nemes eskütársak szerepelnek Váradon. Seredeni Pethene névadója lett Petenyefalvának (Gy 3: 519). 1413: *Alsosereden*, *Felsesereden*; 1429: *Sereden*, *Seredenke*; 1449: *utraque Sereden* (Petri IV. 321). 1423: *Alsosereden*, *Felsewsereden*; 1475: *utraque Sereden* (Cs 1: 585). 1597.V.10.: *Petenyefalwa*, *Fel Sereden*, *Al Sereden* in Crasnensi Mezömadarasi Bernáld János birtoka volt, most te: Bernáld Klára perli (SzO VIII. 334). 1733: *Serediul*, 1750: *Sereden*, 1760–2: *Seeréd*. 1808: *Sereden* aliis *Szereden* val. {?} 1888: Szereden (Sereden) **Szi** Krasznai js (Je 660). 1913: Sereden Szi vm (Az). – 1909/19: Şeredeu, S, L 965: r 927; zs, c (172). = Su 2: 170. 1270–1854. – 1974: c. Horoatu Crasnei {Krasznahorvát kzs faluja DK-re} [12 C]

Seregélyes Ko 1888: Seregélyes, telep (t) Röd Kolozsvári js (Je 622).

Serél ~ Serelye Hu (Hátszeg-DK, a Sztrigy b. o. völgyében) 1453: villa libera *Syerel*; 1453: p. *Syerel* in d-u Ha.; 1472: *Serel*; 1518: ≈; 1523: *Serelye*. Riusori és Seréli-birtok (Cs 5: 133). 1750: *Scherelu*, 1760–2: *Serél*. 1808: Serell, Scherl (145). 1861: Serél Hu (23). 1888: ≈ (Serelu) Puji js (Je 622). 1913: Serél Hu vm (Az). – 1909/19: Şerel, *Serél*, L 863: r 847; m, n (172). = Su 2: 171. 1453–1854. – 1974: c. Pui {Puj kzs faluja DNy-ra} [44 A]

Serény Bi 1888: Serény, telep (t) Nagykér Bi Központi js (Je 622).

Serfesd (Servus dei) * Ar (Fönlak-ÉNy, a Maros b. p.) 1330: p-es Fullak et *Seruusdey*; 1478: pr-a Fellak, *Serfesdev* et Farkasthelek. A Dorozsma nb. Garaiak osztóznak rajta mint öröklött birtokukon (Gy 1: 184). 1455: *Serfesd*, 1478; pr. *Serfesdev* (Cs 1: 778). 1530: *Czyfora*, 1539: *Cherfesd*, 1663: *Cziffresd* (Borovszky: Csanád II. 528). Ma hn Fönlak mellett ÉNy-on. 1884/91. tk: *Csuvrest erdő* (Gy). – Su 2: 401. 1330–1663.

Serges Bi (Élesd-DNy) 1438: p. **wolachalis** *Serges*, 1470: *Serkes* (Jakó 337). 1561: *Serghes* (CsákyOkI 579). 1808: Serges, Sergis (145). 1851: ≈, Bi vm, erdős, hegyes vidéken, 510 n. e. **öhittü** lak., fa anyatemplommal. Határa 7351 hold, ... Rengeteg erdejében nagy vadak is tanyáznak. Birja gr. Frimont Béla (Fé 4: 26). 1888: ≈ Élesdi js (Je 622 & Karpin psz). 1913: Serges Bi vm (Az). – 1909/19: Şerghiş, *Serges*, L 677: r 623; c, m, zs (172). > Serghiş = Su 2: 117. 1438–1851. > Şerghiş [21 A]

Serind Ar 1888: Ó-Serind psz (t) Szöllős Ar Borosjenői js (Je 548).

Serjén 1. * **Csa** (Besenyő-K hrs) **1232**: t. *Seryan*. Kérdéses, hogy nem változata-e az oklevélben felmerülő *Suran* névnek (Gy 1: 869. S 1.).

Serjén 2. * **Csa** (Pecska-ÉNy) 1329: p. *Syrien ~ Serian ~ Serien*. Az Ajtony-nem birtoka. 1329-ben a király visszaadta e nb. Szuhai Simonnak és Demeter fia Bekének; a beiktatásnak a birtok felére nézve Vruz (ds) Iwanka ellentmondott. 1723. tk: *Schirian*, 1764. tk: *Siriany* (Gy 1: 869). 1352: *Seryen*, 1560: *Kys Serien*, *Nagyseryen*, *Nagy Serien*, 1663: *Sirjan*, 1723: *Schirian* (Borovszky: Csanád II. 292). 1449, 1454: *Seryen*, 1456: *Kysseryen*, XVI-i adórajstromban Kis- és Nagy-Serjén (Cs 1: 702). – Su 2: 401. 1232–1723.

Serked * **Te-Kr** (Lugos táján) 1440: p. *Serkeed*, 1469: *Serked*, 1479: *Serged*, 1488: pr. *Serked* a Lugosi kerületben feküdt (Cs 2: 61). 1570: *Serkeod*, 1650: pr. *Serge* (Pesty: Krassó II/2. 156). – Su 2: 401.

Serling Do (Nagysajó-Ny, a Sajó jp-i úton) 1319: v/p. *Serleng*. A Kácsik-nem birtoka (Gy 2: 86). Utób a sajói uradalom tartozéka. 1440: *Serlingh* (Bánffy I. 632). **1587**: *Serlingh*. – E: fl. 2 {A -} (Dé 45). 1733: *Sirling*, 1750: *Sirlin*, 1760–2: *Serling*. 1808: *Serling* h., *Scherling* g. 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ (Sirlingu) **BN** Besenyői js (Je 622). 1913: Serling BN vm (Az). – 1909/19: Şirling, *Serling*, L 341: r 313 (174). > Cucutenii pe Şieu > 1956: Măgurele = Su 1: 384. 1319–1854. – 1974: c. Mărişelu {Sajónagyfalu kzs faluja É-ra} [14 C]

Serpest * **Kr** (Facsád táján, Pogányfalva mellett) 1596: *Serpest* (Pesty: Krassó II/2. 157). – Su 2: 401.

Seságy * **Kr** (?) 1427: pr. utraque *Sesaagh* (Cs 2: 106). Nagymihályi Albert és fiai királyi adományul kapják a magvaszakadt Nagylaki Jánkfői János birtokait, köztük e két pusztát is (Cs 2: 112. Nagymihályi). – Su 2: 401.

Seszur Hu (1913) < Zdragurfalva Za.

Seszura Mm (Borsa mellett) 1956: *Seszur* Borsa tartozéka. – Şesurile > Şesul = Su 2: 171. » Borşa.

Setétpatak Cs 1888: Setétpatak, telep (t) Gyimesközéplak Cs (Je 622).

Setéttelek * **Te** (Lugos táján, Belinc/Belence mellett) 1467: *Setheththelek* a Belinczi Bésánok birtoka Bél kerületben (Cs 2: 26. Bél). – Su 2: 401. Sethethelek 1484.

Setz * **Za** (?) 1169 k.: v. *Setz* (Tr). – Su 2: 401.

Siád Bi (1808) : Sajád.

Sibisán AF (Alvinc mellett) 1733: *Sebisel*, 1760–2: *Sibisán*, 1805: *Sebesény*. 1835: Sebisán, 1854: Sebesán, Şebişan (Su). – Sebişani > Sibişeni = Su 2: 118. » Vinţu de Jos {Alvinc}

Sibisel Hu (1808) : Sebes.

Sicse (?) 1661: Sicse dereszi [= Sicse völgye]; Sicse folyó, mely két konaknyira, Déva vára közelében a nagy Maros folyóval egyesül (Evlia Cselebi 94); Boscsa dereszi [= Boscsa völgye] szájánál Sicsevár várához érkezünk (Evlia Cselebi 95. ilyen néven egészen ismeretlen, 95/2.).

Sidilest * **Kr** (Facsád táján) 1598: *Sidilest* (Pesty: Krassó II/2. 163). – Su 2: 402.

Sikárló 1. Sza 1. (Nagybánya-ÉNy, a Szamos menti út j. o.) 1407: Ó-Sikárló (Szirmay), 1493: *Sykarlo* (Cs 1: 485). Az avasi Móric-falukkal együtt végső formájában ezt a telepet is a románság XIV. századi idetelepülése hozta létre, bár a "Sikárló" s magyar jobbágynevek arra engednek következtetni, hogy a magyarságnak is szerepe volt a faluban (Maksai 206). 1698: *Sikarlo* (Csáky 776). 1808: Sikallo (Nagy-) (145). 1851: *Nagy-Sikárló*, Sza vm, hegyek oldalában szerteszeljel szórva, 10 **romai**, 702 **g. kath.**, 14 **ref.**, 52 zsidó lak., g. kath. anyatemplommal. Bik, tölgy, cserfás és bércses erdeje elég; szőlőhegyei szépek. F. u. gr. Károlyi, b. Vesselényi, Darvay Gábor, Horváth Zsigmond, s m. t. (Fé 4: 26). 1888: ≈ Nagybányai js (Je 530). 1913: **Nagysikárló** Sza vm Szinerváraljai js (Az). – 1909/19: Cicârlău, *Ns*, L 1250: r 1167; zs, m (47). Cicârlău = Su 1: 147. 1407 O-Sikarlo, 1493–1851. [12 B]

Sikárló 2. Sza 2. (Nagybánya-ÉNy, a Szamos j. p.) 1493: *Sykarlo* (Cs 1: 485). 1808: Sikallo (Kis-), Borgo (145). 1851: *Kis-Sikárló*, {r} *Borgó*, Sza vm, 315 **g. kath.**, 6 zsidó lak. Térseges határa szűk, s ez is csak tengerivel vettetik. F. u. gr. Károlyi ház (Fé 4: 26). 1888: ≈ Nagybányai js (Je 432 & Gr. Károlyi Alajos és Veres László majorok). 1913: **Kissikárló** Sza vm Szinerváraljai js (Az). – 1909/19: Bârgău, *Ks*, L 254: r 230; m, zs (15). Bîrgău = Su 1: 82. 1407–1851. [12 B]

Sikaszó hn 1219: *Sycozov* Felvinc határpontja (Er I. 107).

Sikaszó 1. * Fe (Enyed táján, Marosörményes és Csákó mellett) **1219:** *Sycozov*, *Tikozou* (Tr). – Su 2: 405.

Sikaszó 2. Uh (Zeteváralja-ÉÉK, b. o. a Nagy-Küküllőbe ömlő hasonnevű patak partján) 1913: *Sikaszómezeje* Zetelaka tartozéka (H). 1943/4. tk: *Sík aszó*. Újabbán üdülőteleppé alakult. – Sicaso > Sicasău = Su 2: 119. 1913, 1956. > Şicasău 1974: c. Zetea {Zetelaka kzs faluja} [25 C]

Sikló Za (Kisjenő-NyDNy) 1406, 1456: *Soklo* (Cs 1: 744. Sokló. Ma Sikló Arad-É). 1446.VII.16.: *Soklay-i* Ispán Pál ü: Nagydobai Császár Fülöp (KmJkv 580); =: *Schoklay-i* Ispán Pál ü: Dobai Bartos György (581); 1449.VIII.19.: *Soklos-i* Ispán Pál ü: Désházi Esze Pál (734). 1746; *Sikló* (Su). 1808: **opp**. Sikló Ar (145). 1851: ≈, mezőváros Ar vm, szép rónaságon, 25 **katholikus**, 2600 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. ... valami régi vár alapja látható, nagy sáczokkal körülvéve; a malom-csatornán van az uradalomnak 4 kőre épített felette jövedelmes malma. Birja István főherceg, volt nádor (Fé 4: 27). 1913: Sikló Ar vm Eleki js (Az). 1920: **határfalu**. – Şiclău, *Sikló*, L 3347: r 3124; m, zs (173). = Su 2: 171. 1446: Soklo (Csánki I. 744) {!}, 1746, 1851. – 1974: c. Grăniceri {Ottlaka kzs faluja DK-re} [19 D]

Siklód Uh (Parajd-DNy) Sóvidék faluja. 1566: *Sijclodh*, 1567: *Siklod*, 1570: *Syklod* (SzO II. 200, 220, III. 330). 1614: Siklód 84 családfő (Uh 82). 1646: *Siklód* (SzO V. 305). 1808: ≈ (145). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 623). 1911: zsellérház leírása Viski Károlytól (László F.). 1913: Siklód Uh vm Parajdi js (Az). # Murádin L.: *Siklód* – Şiclod – {*tájszavai*}. MNyja anyagából (NyIrK 1965.2.322.324). – Şiclod = Su 2: 171. 1566–1854. – 1974: c. Atid {Etéd kzs faluja É-ra} [24 D]

Siklódoldal Uh 1956: Siklódi oldal. – Şiclod Coastă = Su 2: 171. 1956. > 1974: Şiclod-Coastă » Sărăţeni {Sóvárád} [24 D]

Siklós * **Za** (Pankota vidékén) 1406: ville sclavonicales *Nagsiclus*, *Kezepsiclus* et *Felsewiclus* Egregy várához tartozta; 1561-i adóljastromokban *Also Syklos* és *Felse Syklos* (Cs 1: 744). – Su 2: 402. Siclus. 1406–1407 ville sclavonicales [: valachicales]

Síktelep SzD (Bethlen-É) 1956: *Síktelep* Ispánmező tartozéka. – Şesuri Spermezeu = Su 2: 171. 1956. – 1974: Şesuri Spermezeu-Vale c. Spermezeu {Ispánmező kzs faluja} [13 D]

Sikula Za (Borosjenő-Ny hrs) 1334: *Sicula, Sycula* (Tr). 1332–7: *Sicula, Sycula* (Cs 1: 744). 1449: *Sicola* (Bánffy I. 666). 1746: *Sikula* (Su). 1808: ≈ Ar (145). 1851: ≈, Ar vm, a Fejér-Körös mellett, 14 **kath.**, 1468 **óhitű** lak., anyateplommal, szinte lapályos, vizenyős határral, szép tölgyes erdőséggel, jeles sertésenyésztéssel (Fé 4: 28). 1888: ≈ **Ar** Borosjenői js (Je 623 & Pipáj, Nagyrét, Pajsza és Aczélháza). 1913: Sikula Ar vm (Az). – 1909-19: Şicula, *Sikula*, L 3500: r 2970; m (173). = Su 2: 172. 1334–1851. [20 C]

Síkvölgy Mm (Borsa mellett) 1913: *Sikvölgy, Lapályvölgy* Borsa tartozéka (H). - Şesul Poeni = Su 2: 171. 1913. > Şesu Poeni 1974 » or. Borşa [14 A]

Silingyia Ar (1808) < Selénd Za.

Simánd 1. * **Ar** (Vinga-DK, Füves-DK) **1274:** *Symand*; 1323: nobiles de ≈; 1333: Nycolaus (**sacerdos**) de ≈; 1339: p., homines de ≈. A Csanád-nem birtoka; Vaffa utódainak 1274-i osztózasakor Csanád fiai: Dénes és Gergely, a Makófalviak ősei kapják. 1290-ben Csanád ispán fia Dénes 36 M-ért eladta Moka fia Zallas ispánnak és 13 megnevezett társának (9 apa, 13 fia, 1 vő). Leszármazottaik 1323-ban mint 13 Simándi „nemes” szerepelnek Fülöplaka szomszédai között. Papja 1333-ban 9 báni pápai tizedet ad. 1339-ben a Csanád nb. Telegdiék 22 megnevezett simándi „ember”-től (11 apa 22 fia) perrel visszaváltják a bitokot. Ma psz. Füstől DK-re. 1723. tk: *Simanda* pr.; 1884. tk: *Hodaja Sumanda*; Hnt. 13: *Sumandapuszta* (Gy 1: 184). – Su 2: 406. 1274 (Gy; Tr); 1339, 1360, 1446 Symand (Csánki I. 778). {!}

Simánd 2. * **Ar** (Mácsalaka mellett) 1328: *Simand* (Tr). 1339, 1446: *Symand* (Cs 1: 778); 1471: ≈ Mácsalaka város tartozéka (Cs 1: 765. Macsalaka). – Su 2: 402. 1328. {Máslak mellett}

Simánd 3. **Za** (Kisjenő-DDNy, a Fehér-Körös b. p.) **1290:** p. *Simand*, 1339: *Symand* (Tr); 1387: *Apas* a. n. *Symand*; 1403: *Simand*; 1465, 1466, 1467: **opp.** *Simand*. Marótiak birtoka. 1403: vámját, 1456: országos vásárját említik (Cs 1: 724). 1387: a Losoncziak kapták kir. adományul. 1403: vámjával együtt a Marótiaké. ... Később Corvin János, majd Brandemburgi György szerezte meg. 1605–1650: mint elpusztult falu Jenő vára tartozéka (Le). 1808: **opp.** Simánd **Ar** (146) 1811: **Római katolikus templom.** 1853: **Görögkatolikus templom.** Török-kúria. *1888.VII.16.: **Török Gyula** író, újságíró (–1918.X.20., Bp). L 1910: 3256 (r, m, n); 1956: 4642 (Le. Ide vonta Simánd 1. 1274-i adatát). 1913: Alsósimánd Ar vm Kisjenői js; Felsősimánd uo. (Az). – 1909/19: Şimand, *Edelspachersimánd*, L 3061: r 1918; m, n, zs (174). Şimand, *Csernovicssimánd*, L 1959: r 1260; m, zs (173). Şimandul de Jos + Şimandul de Sus > Şimand = Su 2: 173. 1290–1851. [20 C]

Simánd 4. vár **Za** 1469: castellum *Symand*. Marótiak birtoka (Cs 1: 722). 1549.IX.v., Simánd (Za/Ar): Fráter György helytartó a nyírbátori egyezmény végrehajtásáról tárgyal Petrovics Péter temesi ispánnal és Patócsy Péterrel, a tiszántúli rendek vezetőjével.© 1550-ben a törökök elfoglalták.

Simanócz * **Ar** (Soborsin-É) 1479: *Symanocz ~ Symanowcz* Váradja vár 22. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1483: *Symanowcz* (Márki II/1. 214). – Su 2: 406.

Simaság * **Hu** (Déva-DNy, Őlveság, Odvas, Ronk, Kökény táján) 1499: p. *Symasag*. Hermán-nz. Ivadékai bírták. 1499: Felpestesi Mátyás bietokát Soklyósi Péter görgényi várnagy kapta királyi adományul (Cs 5: 133-4). – Su 2: 406. 1449. {Nándor mellett} N [33 D]

Siménfalva 1. **Uh** (Székelykeresztúr-ÉK) 1333: **sacerdos** de *Sancto Simone*, 1334: ≈ de *Sancto Symone* (Tr). 1567: *Sijmijenffalwa*, 1574: *Semyenffalw*, 1576: *Semienfalva*; 1583: p. *Simenfalva*, *Siményfalva* (SzO II. 219, IV. 30, 39, 87). 1598.III.1. Báthory fejedelem adománylevele Siménfalvi Székely Mózesnek: a vitéz férfi kitűnt az 1595. évi havaselvi törökellenes harcokban is (SzO IV. 13). 1614: Siménfalva 81 családfő (Uh 101). 1733: *Simisfalva*, 1760–2: *Siménfalva*. 1808: ≈ (146). 1861: Alsó-Siménfalva Uh (27). 1888: Alsó-Siménfalva Székelykeresztúri js (Je 209).

Határában római kori dák település nyomai (László A.). 1913: Siménfalva Uh vm (Az). – Şiminfalău > Simoneşi {!} = Su 2: 122. 1333–1854. > Şimoneşti [24 D]

Siménfalva 2. Uh (Székelyudvarhely mellett) 1808: Siménfalva (146). 1861: ≈ Uh (27). 1888: Felső-Siménfalva psz (t) Bethlenfalva Uh (Je 327). Hnt. 13: » Székelybetlenfalva Uh vm.

Simon Fo (Töröcsvár-D hrs) 1805: *Simon*. 1808: La Simon Br-v (95). 1854: Simon, Şimon (Su). 1888: ≈ Töröcsvári js (Je 624). 1913: Simon Fo vm (Az). – Simon > 1909-19: Şimon, *Simon*, L 1122: r 1083 (174). = Su 2: 173. 1805, 1854. – 1974: c. Bran {Töröcsvár kzs faluja} [47 A]

Simonis Villa : Villa Simonis Do (1215) : Simontelke BN.

Simonócz 1. * Krassó (?) 1421: *Symonoch* (Cs 2: 106). – Su 2: 406. {P}

Simonócz 2. * Szö (Orsova-É, Miháld/Mehádia mellett) 1500: *Symonowcz*, 1501: *Simonovecz*, 1531: *Simonolcz*, 1578: *Simonocz*, 1587: pr. *Symonowcz* (Pesty: Szörény II. 511). – Su 2: 406.

Simontelke Do (Beszterce-D) **1215**: Joanca de v. *Simonis*; 1318: t. *Symonteluke* ... iuxta t-m Bodaht; 1319: p. *Simonteluke*; 1323: ≈. Ipochn fia András magister birtoka; elkobzás után a király Kácsik nb. Simon fia Mihálynak, ill. unokaöccsének: Szécsényi Tamás erdélyi vajdának adta (Gy 2: 86). Utóbb a sajiói uradalom tartozéka. **1587**: *Simontelke*. – E: fl. 2 {A -} (Dé 45). 1760–2: *Simon*. 1808: *Simontelke* h.; 1854: ≈, *Simonsdorf* g., *Şimontelnicu* val. 1861: ≈ Do (16). 1888: Simontelke (Seimesdorf, Simontelnicu, Simontyelek) **BN** Besenyői js (Je 624). 1913: Simontelke BN vm (Az). – 1909/19: Şimotelnic, *St*, L 423: r 411 (174). > 1956: Simioneşti = Su 2: 122. 1215–1854. – 1974: c. Budacu de Jos {Szászbudak kzs faluja D-re} [14 C]

Simonyifalva {< Vitézvári báró Simonyi József (1777–1837) huszár ezredes nevééről} **Ar** (Vadász-K hrs) Simonyi Lajos báró (1824–1894) 48-as huszártiszt, politikus alapította. 1888: Simonyifalva Ar Kisjenői js (Je 624). 1913: Simonyifalva Ar vm (Az). *1939.IX.3.: **Matekovics János** újságíró, szerkesztő, műfordító. 2004.VIII.15-én emléktáblát avattak a falu névadója tiszteletére. 2004.VIII.16. Duna Tv, 2004.VIII.24. RTV. # Jókai: A legvitézebb huszár. – Şimoneşti > Satul Nou = Su 2: 99. 1828, 1851. {Téves. Ld Újfalva} > 1974: Satu Nou c. Mişca {Tözmiske kzs faluja ÉK-re} [20 C]

Sinfalva Asz (Torda-DNy, az Aranyos jp-i úton) 1332: *sacerdos* de *Semfalua*, *Zemhaza*; 1333: *Zeuhaza*; 1334: *Gemfalua* [; *Semfalua*] (Tr). 1514.V.10.: *Senffalwa*-i Tatár János, Garda György özvegye: *Senffalwa*-i néhai Tatár Mihály leánya: Márta és említett Tatár Mihály fia: néhai Tatár Tamás leánya Zsófia csúcsi (Fe vm) birtokrészeiket 100 Ft-ért eladják Csúcsi Tömöri Istvánnak (KmJkv 3580); 1545.X.13.: *Semfalwa*-i Tatár Orbán a *Seemfalwa* melletti Nagyberek szigetét 200 Ft-on zálogba adja Szentmihályfalvi Antalfi Lőrincnek (4868); 1549.VI.6.: Súlyomkői Menyhárt János fe: *Serenffalwa*-i néhai Hadrévi András leánya: Tatár Eerzsébet a *Serenffalwa*-n vagy bármely más aranyosszéki helyen őt illető székely nemességet, primori, kapitányi és lófői joghatóságot 300 Ft-ért eladja Várfalvi Jánosnak (4926). **1587**: *Utraque Senffalwa, Mezkeo*. – E: fl. 18, A: fl. 6. III. Princeps egr. Joanni Zolthay assessorii integram Mezkeo contulit. Idem Princeps eidem utramque Senffalua anno praesenti contulit (Dé 70). **Unitárius egyház**. 1635 Koronka (Msz): Sylvester György lófő Aranyas Szeken Sinfaluan lakik (SzO). 1760–2: *Sinnfalva*. 1808: Singfalva (146). 1861: ≈, Somfalu Asz (33). 1888: Sinfalva (Sonfaleou) **TA** Tordai js (Je 624). 1913: Sinfalva TA vm (Az). 2004: 251 **unitárius**. Őszi hálaadás ünnepi istentisztelete IX.u.vs. Híradás a falu múltjáról, jelenéről 2004.X.3. Duna Tv.

– Şomfalău > 1909/19: Şonfalău, *Sinfalva*, L 768: r 166; m (175). > Corneşti = Su 1: 166. 1332–1854. [23 C]

Sink 1. Si 1. (Fogaras-ÉNy, a Szentágotai úton) 1328: *Chenk*, 1329: sedes *Schenk*, 1337: *Senk*, 1349: *Schenk* (Tr). 1389: *Schenk maior*, 1432: *Nagsenk* (Ub II. 637, IV. 465). 1540.XI.1. Nagysinki országgyűlés. Hűséget esküsznek I. Ferdinándnak. © 1601: *Nagy Schink*, 1602: *Nagy Sink* (Ve: Doc. VI. 378, VII. 76). 1808: **opp**. Sink (Nagy-), Gross-Schenk, Sinkul-máre (146). 1861: N-S (**város**), Großschenk, Sinka máre Sink (37). 1888: N-S (Gross-Schenk, Cincu mare)

NK Szentágotai js (Je 530). 1913: **Nagysink** NK vm Nagysinki js (Az). – *1869: *Valeriu Braniște* publicista, politikus (–1928) 1909/19: Cincul-mare, *Ns, Grossschenk*, L 2534: r 1107; n, m, c (48). Cincul = Su 1: 149. 1328–1854. > Cincu [36 C; L]

Sink 2. Si 2. (Fogaras-Ny, az Olt j. p. közelében) 1332: *Parvum Promotorium* (Tr). 1434: **opp. Kyssenk** (Ub IV. 523). 1532: *Kleyn Schenk* (Scheiner 13). 1601: *Kis Schink* (Ve: Doc. VI. 378). 1750: *Kis Sink*, 1760–2: *Kiss Sink*. 1808: Sink (Kis-), Klein-Schenk, Sinkisor (146). 1861: K-S, Klein Schenk, Sinkisor **Sink** (37). 1888: K-S (Klein-Schenk, Cinkisor) **NK** Szentágotai js (Je 432). 1913: **Kissink** NK vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Cincșor, *Ks, Kleinschenk*, L 925: r 325; n; 20 m (48). = Su 1: 148. 1332–1854. [36 D]

Sinkszék A Hortobágy vize és az Olt közt kialakult szász szék. Szomszédai: Ny: Fe vm, D: Fogarasföld, K: Kőhalomszék, É: Segesvárszék. 1478.VI.26.: Margondor {Morgonda} *Senk* székben (KmJkv 2268) 1861 XXI. {th} Nagy-Sinkszék. Gyűléseit tartja Nagy-Sinken (a 37. lapon felsorolja 23 helységét. Ezeknél a szék jelzése: **Sink**).

Sinka 1. Fo 1. (Fogaras-DK, a Rozsnyói úton) 1511: *Sinke* (Su). 1592: *Synka* (Ve: Doc. II. 219). 1808: Sinka (Alsó-) (146). 1861: Ó-Sinka Fo (25). 1888: Ó-Sinka (Sinca veche) Fo Sárkányi js (Je 548). 1913: **Ósinka** Fo vm (Az). – 1909/19: Șinca-veche, *Ósinka*, L 1424: r 1380 (174). = Su 2: 173. 1511–1854. [36 D]

Sinka 2. Fo 2. (Sárkány-DK, a Rozsnyói úton) 1805: *Sinka* (c. D). 1808: Sinka (Új-) (146). 1861: Uj-Sinka Fo (25). 1888: Új-Sinka (Sinca noua) Fo Sárkányi js (Je 703). 1913: **Újsinka** Fo vm (Az). – 1909/19: Șinca-nouă, *Ujsinka*, L 1640: r 1628 (174). = Su 2: 173. 1805, 1850, 1854. [37 C]

Sinkova * Kr (talán Resicabánya közelében) 1597: *Synkova* (Pesty: Krassó II/2. 164). – Su 2: 406.

Sipolt * Bi (Rogoz és Bél közt) 1580: *Sypolth* (Jakó 338). 1692: *Lipota* (Mezősi 119). – Su 2: 406.

Siprác * Bi (talán Belényes táján) 1345: *Syprach* (Tr). – Su 2: 406.

Sipszó * Te (Temesjenő mellett) 1488: *Sypzo*. Jenővel szomszédos nemesek előnevéből ismerjük (Cs 2: 61). – Su 2: 406.

Siri Za (Gy 1: 669): Világos.

Sirkecs * Kr (Lugos táján, Krassóhódos mellett) 1371–1372: *Syrkech* (DocVal 243). – Su 2: 406.

Sírmező * Kr (Bályok környékén) 1465: *Syrmeze* (Cs). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter ≈ birtok felét zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1465: ≈ (P); 1484: *Sarmezew* (Cs; P); 1487: *Zevrmezew* (Cs); 1490: *Zyrmezew* (Cs 1: 625. Szörmező Bi vm; Petri IV. 335). – Su 2: 406.

Sirnea Fo (1913) < Szernye.

Sisak Kr (Újmoldova-ÉNy, a Duna-parti úton) 1717: *Sieska* (Pesty: Krassó II/2. 236). 1808: Szuska, (i) Sushka 1888: ≈ (Suska) **KrSzö** Moldovai js (Je 674). 1913: Sisak KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – 1909/19: Șuşca, *Suska*, L 657: r 588; szerb (177). = Su 2: 179. 1717–1913. – 1974: c. Pojejena {Pozsgás kzs faluja Ny-ra} [54 A]

Sistaróc Ar (Lippa-DDK) 1440: *Alsosestarocz, Felsewsestarocz*; 1477: *Sestharowczy* Solymos vár 52. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1723–5: *Sisteroz* (Borovszky: Temes 93). 1808: Szisztarovecz, (i) Sistarovec (162). 1851: *Sistarovecz*, Te vm, 1332 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Van itt 8 egész, 74 fél, 59 negyed, 13 nyolczad telkes, 59 urbéri, 11 szerződési zsellér, 40 lakó. Hegyes-völgyes határa kiterjed 7616 holdra, ... Birja a kir. kincstár (Fé 4: 31). 1888: ≈ Te Lippai js (Je 625). 1913: Sistaróc Te vm (Az). – 1909/19: Șiștaroveț, *Sistárovecz*, L 1168: r 1107; m (174). Șiștarovăț = Su 2: 174. 1440–1851 {1913}. [32 A]

Siter (Sejter, Söjtör) Bi (Várad-ÉK) 1291–4: v. *Suhtur*, in *Sehtur*; 1332–7: Emilianus *sacerdos* de v. *Sehter*. A falu 1291–4 között másodízben 26 kepe tizedet ad a püspöknek, papja 1 fertót fizet. A pap 1332–5: évi 10 gs, 1336: 9, 1337: 8 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 661). XIII: *Suhtur*, *Sehtur* Adorján vár tartozéka volt (Cs); 1421: *Sehter* (Cs; J); 1457, 1489: *Seyther* (Cs 1: 621); 1489: ≈ (Jakó 328). 1692: *Siter* (Mezősi 93). 1808: *Siter* h., *Sistyer* val. 1851: ≈, Bi vm, hegyes vdéken, 980 **ref.** lak., anyatemplomal. Határa 2800 hold, ... Birja gróf Csáky Antal (Fé 4: 31). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 625 & Haraszi és Bangita). 1913: Siter Bi vm. # Murádin L.: *Siter {tájszavaiból}* (NylrK 1963.1.115-116). – 1909/19: Şiştirea, S, L 1295: r 15; m; 29 zs (174). > Şiştirea = Su 2: 174. 1291–1851. – 1974: c. Cetariu {Hegyközcsatár kzs faluja KÉK-re} [10 D]

Sitervölgy Bi (Várad-ÉK, Siter-DK) 1372: *Surdula*; 1489: p. *walachalis Seytherwelgh*, *Esytherwelg* (Jakó 338). 1489: *Seytherwelgh* (Cs 1: 621). 1625: *Seiter Veölgy* Valacorom, *Seiterweolgi*; 1692, 1800: *Siter-Völgye* (Mezősi 100; Csáky 645, 654, 857). 1808: Sitervölgye, Sutoros (147). 1851: ≈, {r} *Sustorozs*, Bi vm, hegyektől övedzett domoldalban, 440 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplomal. Határa 330 hold, ... Birja gróf Csáky Antal (Fé 4: 31). 1888: Sitervölgy Szalárdi js (Je 625). 1913: Sitervölgy Bi vm (Az). – Şuştoroj > 1909/19: Şuştorogi, *Sitervölgy*, L 480: r 462; zs, m (177). = Su 2: 179. 1372–1851. – 1974: c. Cetariu {Hegyközcsatár kzs faluja K-re} [10 D]

Sitke * **Krassó** (Detta táján) 1341: *Sytke* (Tr). – Su 2: 406.

Sitte * **Krassó** (?) 1421, 1427: *Sythe* (Cs 2: 106). – Su 2: 406. 1421. {P}

Sitve Kü : Zsidve.

Skaszin * **Kr** (Boksánbánya-ÉNY, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg és Pogányosremete közt) 1367–1377: *Scascyn* (DocVal 222). – Su 2: 399.

Skej 1. Bi (Vaskoh-É, a Fekete-Körös menti Belényesi úton) 1580: *Skeey*, 1588: *Skey* (Jakó 359). 1692: *Stěj* (Mezősi 111). 1808: Stej, Sztej (150). 1851: ≈, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, 386 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, 6 4/8 urbéri telekkel (Fé 4: 43). 1888: ≈ Bi Vaskohi js (Je 630). 1913: **Vaskohsziklás** Bi vm (Az). – 1909/19: Şteiu, *Stěj*, L 417: r 411 (176). 1945 után várossá növekedett. > 1958: Dr. Petru Groza = Su 1: 205. 1580–1958. [21 C] > 1990: Ştei

Skej 2. Hu 1888: Vaspaták-Stej Hu Hátszegi js (Je 718).

Skorei Fo (Alsóárpás-NyDNy, a Szebeni úton) 1392: *Szkore*, 1486: *Scorei*, *Skorey*; 1520; *Zkorei* (Su). 1632; *Schore*, 1637: *Schora* (Makkai 467, 483) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Szkorej*. 1808: Szkoré, Szkorej (163). 1861: Szkoré Fo (25). 1888: Skorei (Szkore) Alsóárpási js (Je 625). 1913: Skorei Fo vm (Az). – 1909/19: Scorei, *Skorei*, L 1293: r 1270 (161). > Scoreiu = Su 2: 111. 1392–1854. – 1974: c. Porumbacu de Jos {Alsóporumbák kzs faluja K-re} [36 C]

Slavendorf * **Sze** (Szibiel mellett) 1403: *Slavendorf* {?}. – Su 2: 402.

Smikolcz * **Te** (?) 1495: *Smykolcz* (Cs 2: 61). 1561: *Smykolcz* (Pesty: Krassó II/2. 164). – Su 2: 402. {P}

Sóakna To (Régen-K hrs a Görgény jp-I úton) 1453: *Szebens* (SzO II. 105). 1644: *Soakna* (Makkai 617) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Sóakna*, 1760–2: **Görgény-Sóakna**. 1808: Akna (Görgény-, Só-), Salzau ~ Salzhau, Sabenicza {Olv: Zsabenicza} (4). 1861: Görgény-Sóakna, Zabenytza To (10). 1913: **Görgénysóakna** MT vm Régeni alsó js (Az). – 1909/19: Jabenitza, *Gsa*, L 1070: r 1041; m, zs (98). = Su 1: 314. 1453–1854. – 1974: c. Solovástru {Görgényoroszfalu kzs faluja É-ra} [24 A]

Soborsin Ar (Lippa-DK, a Maros menti úton) 1479: *Zawasim*, *Zawasyn* (Márki II/1. 214). 1808: **opp.** Soborsin, Ohába (147). 1851: ≈, mezővárs Ar vm, a Maros partján, hegyek alatt, az erdélyi országotban, 91 **romai katolikus**, 980 **óhitű** lakossal, óhitű anyaegyházal. Van itt egy diszes urasági kastély, egy szép angolkert közepén; az angolkertből a Maros-partra egy platánsor vezet

egy más, fenyőültetvényekkel szegett uton pedig Ivánliget vadaskerbe járnak mulatni a lakosok, hol szarvasok, őzek, és vaddisznók tanyáznak; a város előtt egy kupalaku Czukurhegy nevezetű nyulik fel, bokorral benöve, mely az ide sereglett rókák kedves tanyája. Van itt postahivatal is és pénteken hetivásár, ezen kívül 4 országosvásár febr. 14., május 13., aug. 18., és dec. 3. napján. Birja a várost báró Forray Iván (Fé 4: 32). 1888: ≈ Radnai js (Je 625). 1913: Soborsin Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Sävärşin, *Soborsin*, L 1707: r 1196; m, n, zs (161). Sävırşin = Su 2: 109. 1479–1851. [33 A]

Sófalva 1. Do (Beszterce-DNy hrs a Beszterce b. p.) [1239–1240] *Sow* (Er I. 189). 1243: t. *Sow* (Gy). [1242–1252] IV. Béla király *Sofalua* birtokot Lőrinc erdélyi vajdának adományozta (Er I. 194); [1272–1290] IV. László király *Sofalua* birtokkal kapcsolatban [Radnai Brendolinus fia Henc comes javára?] ad ki oklevelet (319). [1293–313]: v. *Salis*. A tatárjárás előtt Lumbardus adománybirtoka volt. Tőle IV. Béla király visszacserélte és Herystoldus radnai ispánnak adta. A tatárjárás alatt azonban az ispán meghalt, az oklevél pedig elveszett; ezért 1243-ban oklevelet adott róla Herystoldus fivéreinek, Hench ispánnak, Lothardnak és Gunthernek s fiaiknak és rokonaiknak, azzal, hogy hadjárat idején kellőképpen felfegyverkezve a király zászlaja alatt tartoznak harcolni. Radnai Miklós ispán és unokaöccse, Benus ispán a falun és a benne lévő malmon fele-fele arányban osztozik (Gy 2: 87). 1587: *Sooffalwa*. – E: fl. 8. {A -} III. Princeps egr. Nicolao Gaway integram vita durante contulit (Dé 45). 1733: *Somfalva*, 1750: *Somfalu*, 1760–2: *Sófalva*. 1777-től panaszok **oskolai** állapotjáról a nagysajói káptalan jegyzőkönyvében. **Református** egyházközség, de az ige hirdetés egyik helybeli birtokos udvarházában folyik (NJ). 1808: *Sófalva* h., *Salz* g., *Sumfáló* val. 1835: **Református templom**. 1861: ≈, Sumfalu Do (16). 1888: ≈ (Soófalva, Salz, Sonfaleu) **BN** Besenyői js (Je 625). 1913: Sófalva BN vm (Az). 1958 L 900 főnyi, r, m, c. # Nagy J.: *Sófalva ... Néprajzi és nyelvjárási tanulmányok*, 1984. 304-327. – 1909/19: Şomfalău, *Sf, Salz*, L 757: r 322; m (175). > 1956: Sărata = Su 2: 106. 1292–1854. [13 D]

Sófalva 2. Uh 1. (Parajd-DK, a Székelyudvarhelyi út j. o.) Sóvidék faluja. Római épületmaradványok, sóbányatelep. 1760-ban vált külön Felsősófalvától. XVIII.sz.d: **ref. templom** (barokk). 1808: Sófalva (Alsó-, Felső-) (147). 1861: A-S Uh (27). 1888: Alsó-Sófalva Udvarhelyi js (Je 210). *1907: **Biró Sándor** tanár, történetkutató, közíró (–1975). 1910 L 1981 (m). 1913: **Alsósófalva** Uh vm (Az). 1956 L 1884 (Le). Tánctábor. 2004: 10. tábor. 2004.IX.15. Duna Tv.

– Şomfalăul de Jos > Ocna de Jos = Su 2: 7. 1854. {Felsősófalva korai adatait ide vonta! Utána Le is! Vö. Dávid L. 125-130.} – 1974: c. Praid {Parajd kzs faluja} [24 D]

Sófalva 3. Uh 2. (Parajd-DK, a Székelyudvarhelyi út b. o.) Sóvidék korábbi faluja. 1493: *Soofalva*, 1566: *Sofalwa*, 1567: *Soffalwa*, 1576: *Sofalva* (SzO I. 276, II. 200, 220, IV. 40). 1760–2: *Felső Sófalva*. 1808: Sófalva (Alsó-, Felső-) (147). 1861: F-S Uh (27). 1888: Felső-Sófalva Udvarhelyi js (Je 327). 1913: **Felsősófalva** Uh vm (Az). – Şomfalăul de Sus > Ocna de Sus = Su 2: 7. 1760, 1854. – 1974: c. Praid {Parajd kzs faluja} [24 D]

Sofronya Ar (1913) < Sopron.

Sokorlát * Te (hihetőleg Facsád környékén) 1524.II.28.: *Sokorlath* (Te vm) birtokban Gyulayak öt jobbágytelket zálogba adnak Bozvári Miklósnak (KmJkv 3983).

Soluhán * Za (Székudvar táján) 1214: v. *Soluhan* (Tr). – Su 2: 402.

Solymos 1. Ar (Lippa-ÉK, a Maros j. p.) [1271] V. István király, a nádor és Benedek magister alkancellár tanácsára, a cseh király ellen Moson mellett vívott csatában tanúsított vitézsége jutalmaként megengedi Pál bánnak, hogy örökjogú és szerzett birtokait, gyermektelen lévén, bárkire hagyhassa (Er I. 308). 1278: castrum *Solymos*; 1311: Dominicus castellanus de *Solumus* et comes Orodienis (Gy); = (An 3: 82, 83); 1319: magistro Thome f-o Farkassy c-i Orodienis ... et castellano ... de *Solumus*; 1319/414: ≈ de *Solmos*; XIV. eleje: Alexandrii castellani ... de *Solumus* et c-is Orodienis. A tatárjárás után épült várak egyike. Birtokosa, Pál bán 1278-ban úgy végrendelkezett, hogy t: János ispán fiait fiaikul fogadta s közülük Pósára hagyta Solymos várát

erdeje felével, a mellette levő szőlővel, Erdőszádkeszi és Lipóc földekkel; szolgálai közül Benedeket malommal; Chotov-t 1 fiával; feleségeiket s Chotov 1 fiát pedig felszabadította. A solymosi **Boldogságos Szűz egyháznak** adta Kovászi és Beti földet és Bud-i szőlőjét, míg a kegyuraságot Pósára hagyta. Az unokaöccseire hagyott tordai sóaknák tizedét szintén az egyháznak juttatta. Károly idejében királyi vár; jelentőségét mutatja, hogy a várnagy egyben aradi ispán (Gy 1: 184). 1398–1437 Solymos királyi vár; 1402-ig az erdélyi vajdák, majd Szeri Pósa fia Péter, Ozorai Pipó (1406, 1414) és Guti Ország János (1437) kezén találjuk tisztségül. Vn: Zeleméri László és Álmosdi Csire János 1398, utóbbi egyedül 1400 (Engel Pál 251.). 1439-ben a királytól Berekeszói Hagymás László temesi ispán birtokába jut zálog címen. 1456-ban Hunyadi János újadományul kapja a várat; később Mátyás király kezén találjuk, aki 1462-ben Gikra Jánosnak adományozta, a vár fenntartására szánt 1000 Forinttal. 1471-ben már Lendvai Bánfi Miklós (és te: Jakab) bírja, szintén királyi adományul. 1487-ben azonban hűtlenségük miatt elvátette tőlük a király s aztán Korvin Jánosnak adta, aki 1490 októberében rendelkezik a várról és tartományáról. Hozzá tartozott 1440-ben Lippa város (többi tartozékát ekkor a vm megnevezése nélkül említik), 1477-ben Arad vm-i tartozékai sorában 95 birtok és pusztá volt (Cs 1: 760-762). 1514.VI.11.: Székely Dózsa György beveszi Solymos várát. © 1525: Felpestesi Bási György solymosi és lippai vn kir. adományul kapja Dombavicát (Hu 2.: Cs 5: 86). 1660: Solymos vára (Evlia Cselebi 43). 1808: *Solymos* h. 1851: ≈, Ar vm, az erdélyi országutban, csaknem átalellenben Lippa városával. Van 19 **romai kath.**, 1389 n. e. **óhitű**, 4 zsidó lak., óhitű kőtemploma, uradalmi tisztlaka, 3 Maros-, 7 patak-malma, 3 kallója. Hegyes-völgyes határa roppant kiterjedésű, mert 15 000 holdra felrug. ... Régi várának falai egy sziklás hegytetőn nagyrészt maig is fenállnak. Ez a vár fekvésénél fogva igen erős lehetett, mert keleti és déli oldalát mászhatatlan kősziklák fedezték; e mellett a várhegynek szinte tövét mosó Maros vize itt legsebesebben folyik. Első építőjét a történetírók még eddig fel nem fedezték. 1597-ben Solymos várát Jósika István bírta. 1607-ben Rákóczi Zsigmond Lugossi Jánosnak, lippai várkapitányak elzalogosította 4000 forintért. Ma Solymos kincstári birtok. Van itt jó épületi kőbánya, s néhány évvel ezelőtt egy magántársulat ólommal vegyes rézbányát nyitott itt (Fé 4: 34). 1888: Solymos Ar Radnai js (Je 626). 1913: **Solymosvár** Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Şoimoş, S, L 1649: r 1530; m, n (175). > 1956: Şoimuş » Lipova {Lippa} Su 2: 175. 1278–1913. + Su 2: 402, 1278–1335, castrum Solymos. 1981: Şoimoş [32 A; L]

Solymos 2. Bi (Belényes-É) **1213**: Dema de v. *Solumus*; 1264: ad locum ... *Solumosfey*; 1294: intra indagines *Solumus*; 1332–7: Michael **sacerdos** de v. *Solmus*, Briccius ≈. 1213-ban az egyik, talán a hegyek között fekvő Solymos lakója gyantai embert vádol. Solymos lehetett a neve a későbbi Remete pataknak (1808: riv. *Pokola* val.; 1931. tk: *Rossia* p.) {1981 At: *Valea Roşie* Solymostól Poklosig}; eredőhelyét 1264-ben Solymosfőnek nevezik. Papja 1332: 30, 1333: 31, 1334: 20, 1335: 17, 1337: 21 gs pápai tizedet fizet. – Ma kzs. Belényestől É-ra, 1808: *Solymos* (Petrás-) h. Hnt. 26: *Gyepüsolymos*, R. *Şoimoş-Petreasa*; IAL 56: *Şoimuş-Petreasa*. A középkorban Al- és Felsolymos néven két faluból állott. Solymos felett Remete falu fekszik, melynek románkori temploma van Sz. László életének jeleneteit ábrázoló falfestményekkel. Solymos 1445-ben a remetei vajdák kezén volt. Minthogy Remete nem szerepel az 1291–4-i jegyzékben és a pápai tizedjegyzékben, Felsolymost a mai Remete faluban vagy legalábbis egy részében kell keresnünk, és a remetei egyházat a pápai tizedlajstromban igen magas összeggel szereplő solymosi egyházzal kell azonosítanunk (Gy 1: 661. S 1.). 1422: *Alsolmos*, *Felsolmos* (Cs 1: 622). 1851: *Petrász-Sólymos*, Bi vm, lapályos helyen: 433 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. F. u. a váradi görög **püspök** (Fé 3: 232). 1888: Solymos (Petrász-Solymos) Belényesi js (Je 626). 1913: **Gyepüsolymos** Bi vm (Az). – 1909/19: Şoimoş-Petreasa, *Solymospetrász*, L 633: r 621 (175). > Şoimuş = Su 2: 175. 1213–1913. [21 A]

Solymos 3. Bi 2. * (Marciháza-É) **1219**: Cheka et Leseu de v. *Solumus*; 1332–7: Damyanus **sacerdos** de v. *Solmus*. 1219-ben két lakosa gyoroki embert vádol. Papja 1332–7: évi 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 661. S 2.). 1417: *Solmos* (CsákyOkl. 303). 1499: *Solymos* (Jakó 339). 1808: pr. *Solymos* h., *Sojmus* val. 1808/1987 (148): Hnt. 13: » Cséffa Bi vm. – Su 2: 402. 1219–1588..

Solymos 4. * Csanád (Óbesenyő határában) 1345: p. *Sulumus* (Tr). 1478.I.29.: *Solmus*-i László ü: Bánffy Mihály (KmJkv 2261). – Su 2: 405.

Solymos 5. Do (Beszterce-DK, Nagysajó-É) 1319: v/p. *Solmus*; 1323: ≈. A Kácsik-nem birtoka. Sorsát ld. Nagysajó alatt (Gy 2: 87). **1587**: *Sayo cum pertinentiis, utraque Sebes, Olmos* [!], *Radla*. – E: fl. 18, A: fl. 7. Accumulandum ad rationem ill. domini cardinalis (Dé 45). 1733: *Solymos*, 1750: *Sojmos*, 1760–2: **Sajó Solymos**. 1808: *Solymos* h. 1861: ≈ Do (16). 1888: Sajó-Solymos (Solymos, Soimosu) **BN** Jádi js (Je 613). 1913: **Sajósolymos** BN vm Besenyői js (Az). – 1909/19: Şoimuş, *Ss*, L 306: r 297 (175). = Su 2: 175. 1319–1854. – 1974: c. Şieu {Nagysajó kzs faluja} [14 C]

Solymos 6. Fe (Enyed-DK, a Maros b. p. közelében) 1318: *Solumus*, 1399: *Solmus* (Iczkovits 61). 1808: Solymos (Kis-) (148). 1861: ≈ (*praedium*) **AF** (6). 1888: Kis-Solymos (Sujmus) **AF** Nagyenyedi js (Je 432). 1913: **Magyarsolymos** **AF** vm (Az). – 1909/19: Şoimuş, *Ks*, L 210: r 101; m (175). = Su 2: 175. 1318–1854 {1913}. – 1974: c. Rădeşti {Tompaháza kzs faluja DK-re} [35 A]

Solymos 7. Hu (Déva-ÉNy hrs a Maros j. p.) Gy 3: 280. térképén: Solymos; a Helységek sorából hiányzik. 282: Dévától ... nyugatra „solymos“ udvari szolgálónép emléke. 1440: p. *Solmos*; 1459: **opp**. *Solymos*; 1479, 1502: p. *Solymos*; 1507: **opp**. ≈. 1440-ben I. Ulászló király adományozta Hunyadi Vajk fiaiak: a két János szörényi bánnak, mint királyi birtokot. 1453: Hunyadi János birtoka, Déva vár tartozéka; 1465: Nádasdi ~ N. Ungor; Szobi (Cs 5: 64-66. vs). **1587**: *Solymos, Haro*. – E: fl. 20. A: fl. 10 (Dé 26). 1750: *Sojmos*, 1760–2: **Maros Sollymos**. Barcsay Ábrahám itteni birtokos volt. 1791. VII.31. Barcsayné gr. Bethlen Zsuzsa innen ír férjének (ItK 1893. 475). 1808: Solymos (Maros-), Solymisá (148). 1861: M-S Hu (23). 1888: M-S (Selymus) Dévai js (Je 495 & Baláta). 1913: **Marossolymos** Hu vm (Az). – 1909/19: Şoimuşul- murăşan, *Ms*, L 1194: r 1065; m, n (175). Şoimuş = Su 2: 175. 1278 {?}, 1318 {Ko vm}, 1440–1854. [33 D]

Solymos 8. Ko (Teke-DNy) [1270–1272] S[ulumus] (Er I. 302). **1297**: t. S – – – inter t-m Erkud ..., Vruzfaya ... ac v-m Kubulkuth; 1318: t. *Solumus*; 1319: ≈. Egy 1297-i foltos oklevél szerint egy Erked, Oroszfája és Kőbölkút között fekvő földet, amely ezek szerint Solymos területén fekkent, még V. István király adott Fatai Herman-nak; fiai viszont 1297-ben eladták 40 M-ért a rokon Miklósnak és Gergelynek. Károly király 1318-ban mint a királyt illető földet adományozta Kácsik nb. Mihály fia Péternek (Gy 3: 370). 1397: **Olahi** de *Solmus*; 1398: volachi de ≈; 1443: p. *Solmos*; =: p. *Solymos*; 1457: p. **Solmos volacalis**; 1464: p. **Olahsolmos**, 1503: p. *Solmos*. Szécsényi, Salgai, Bánffy, Losonczi, Hunyadi, Várdai, Toldalagi-birtok (1318-tól Cs 5: 401). 1473.VIII.30.: *Solymos* Szobi Mihály birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: *Solymos* ugyanazé (3264). 1733: *Sztupin*. 1808: *Solymos (Oláh-)* h., *Sztupin* val. 1861: O-S Ko (13), Stupin (14). 1888: Oláh-Solymos (Sztupin) Ko Mezőörmányesi js (Je 552). 1913: **Mezősolymos** Ko vm (Az). – 1909/19: Stupini, *Os*, L 668: r 651; zs, m (168). = Su 2: 148. 1318–1854. – 1974: c. Sînmihaiu de Cîmpie {Mezőszentmihály kzs faluja DK-re} [23 B]

Solymos 9. * Krassó vm (Ferde mellett) 1361: *Solumus* (Pesty: Krassó, II/2. 165). – Su 2: 402.

Solymos 10. Kü (Balavásár-Ny, a Kis-Küküllő b. p.) 1405: p/v. *Solmus*, 1415: p. *Solymos* (Cs 5: 893). 1450.IX.1.: *Solmos* birtokbeli részét Losonczi Dezsőfi László zálogba adja (KmJkv 890); 1464.IV.30.: *Solymos*-on L. Dezsőfi idsebb László részirtokos (1671); 1473.IV.26.: *Solymos* L. Dezsőfi Mihály birtoka volt, ld Bátor (2098); 1473.VIII.30.: Solymos Nádasdi Ungor János birtoka (2108). 1733: *Solijmos*, 1750: *Sojmos*, 1760–2: *Oláh-Sollymos*. 1808: Solymos (Oláh-) (148). 1861: O-S Kü (8). 1888: O-S (Salmen, Soimus) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 552). 1913: **Küküllősolymos** **KK** vm (Az). – 1909/19: Şoimuşul-român, *Os*, L 668: r 635 (175). Şoimuş = Su 2: 175. 1405–1854 {1913}. – 1974: c. Coroişinmărtin {Kőrödszentmárton kzs faluja D-re} [24 C]

Solymos 11. KSz (Zilah-ÉK, Zsibó-ÉNy) **1219**: *Solumus* faluból való Ocy lopással vádolta Goroszló falubeli Bela négy jobbágyát (Er I. 106); 1300: *Kyusolumus* birtokot (másokkal) Mykud bán fia leánynegyedként adják a bán te: Imre magister leányának: Kata asszonyinak (Er I. 595). 1367: *Solymus*, 1387: villa **olachalis** *Salumus* (P); 1475: *Solymos* (Cs 1: 563); 1499: *Kissolymos*,

1540: *Nagy-Solymos*; 1570: *Nagysolmos, Kyssolymos* (Petri IV. 335). 1733: *Solymos*. 1808: *Solymos, Solmus* KSz (148). 1888: ≈ (Sioimusiu) **Szi** Zsibói js (Je 626). 1913: **Szilágysolymos** Szi vm (Az). – 1909/19: Şoimuş, *Solymos*, L 893: r 814; c, rutén, m, zs (175). = Su 2: 175. 1205 {?}, 1219–1854. – 1974: c. Someş-Odorhei {Szamosudvrhely kzs faluja DNy-ra} [12 C]

Solymos 12. **KSz** (Zsibó-ÉK) 1543: *Somosfalva* (K); 1475: *Solymos* (Cs 1: 563); 1546: *Solmosfalwa*, 1566: *Solymosfalwa*; 1675: *Kis-Solymos, Solymoseny* (Kádár VI. 88). 1733: *Solmos*, 1760–2: *Solymoseny* seu *Kis Salajmás*. 1808: *Solymos* (Kis-) **Köv** (148). 1913: **Kővársolymos** SzD vm Nagyilondai js (Az). – 1909/19: Şoimuşeni, *Kissolymos*, L 241: r 236 (175). = Su 2: 176. 1543–1854 {1913}. – 1974: c. Letca {Letka kzs faluja Ny-ra} [12 D]

Solymos 13. * **Sza** (Batiz és Szentmárton közt) **1213**, 1226: v. *Solumus*. Ismert birtokosai a Kárászi, a Móric és a Hontpázmány-nem honti ágáról leszakadt Solymosi család (1226–1433. Maksai 207). – Su 2: 402. 1213–1387.

Solymos 14. **Szö** (Báziás-É 5 km, a Duna-parttól nem messze) 1472: *Solmos* (Cs 2: 20). 1808: Szakalovac, (i) Sakalovac (152). 1888: Szokolovác (Szakalova) **KrSzö** Moldovai js (Je 666 & Báziás telep). 1913: **Nérasolymos** KrSzö vm Újmoldovai js (Az). 1920: **határfalu**. – Socol = Su 2: 138. 1472–1913. [53 B]

Solymos 15. * **Te** (Temesrékás táján) 1470–72: *Solmos Rékás város* 14. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 402. 1363, 1472.

Solymos 16. **Uh 1.** (Székelykeresztúr-ÉNy) 1333: *sacerdos* de *Solumus* (Tr). 1514: *presbiter* de *Solijmos* (SzO I. 327). 1545.VI.10.: *Naghsolymos*-i néhai Ősi Ferenc leánya Dorottya tiltja rokonságát Do és Ko vm-i birtokrészei bitorlásától (KmJkv 4860); =: Kiseskülliői Sombory János kiseskülliői birtokrészt elcseréli felesége: *Naghsolymos*-i néhai Ősi Ferenc leánya Dorottya Do és Ko vm-i birtokrészeivel (4861). 1550.IV.1.: *Naghsolmos*-i Ősi Mihály vizsgálatára kijelölt személyek közt (SzO VIII. 282). 1602: *Nagy Solymos* (SzO V. 316). 1614: Nagysolymos 57 családfő (Uh 120). 1808: *Solymos* (Nagy-) Uh (148).

1840.aug.30. **SzErzsébeten, SzAndráson** keresztül **NSolymosnál** el estvéledtünk. Ugron Lázár tanácsa következtetésében fel kerestük **Simén** urat. Tarack mellett találtunk egy inges, pantallonos közép idejű férjfit, a falu calvinista papjával, noha ő maga unitarius. Szívesen fogadott. Háza, háznépe, maga – mindene a leg közép nemesség annyira esmeretes sajátságainak minden vonásait viselte. Beszéltünk Erdély ügyeiről, politicarol, s mind a házi urat, de kivált a papot, Bőjte Moses urat átkozott szabadelmüknek örültem találni. Házi urunk méltóságos czimel tiszteltetéek környezői által, erdélyi szokás szerint, mert talán valamelyik őse királyi hivatalt viselt, vagy ilyen családba házasodott, mert ezek Erdélyben mind méltóságosak, ... (Tanárky).

1861: Nagy-Sólymos Uh (28). 1888: Nagy-Solymos Uh Székelykeresztúri js (Je 530). 1913: **Nagysolymos** Uh vm (Az). & **Nagysolymosi Koncz József**, a MvhRefKoll tanára, történész (Bözöd, 1829–1906, Mvh). – Şoimuşul Mare = Su 2: 176. 1333–1854. > 1974: Şoimuşu Mare c. Säcel {Székelyandrásfalva kzs faluja É-ra} [24 D]

Solymos 17. **Uh 2.** (Székelykeresztúr-ÉNy) 1566.e.: *Kws Solijmos*, 1576: *Kis Sollymos*, 1602: *Kis-Solymos* (SzO II. 199, IV. 39, V. 316). 1591.VII.4.: Simó Mihály földel: *Kis Sardban, Keoles Osztoroban* {Kölesüsztürü}, *Sard Higiaban, Doman Ponkiaban, Doman Ponkia wegheben alol Nagy Mezeoben, Horghas Bewk teoweben, Giortian Liuk alatt ... a Nagy Szakadas, melliet Giortian Liukanak hinak* (SzO I). 1614: Kissolymos 56 családfő (Uh 121). 1733: *Solymos*. 1808: *Solymos* (Kis-) (148). 1861: Kis-Solymos Uh (28). 1888: Kis-Solymos **Uh** Székelykeresztúri js (Je 432). 1913: **Kissolymos** Uh vm (Az). – Şoimuşul Mic = Su 2: 176. 1566–1854. > 1974: Şoimuşu Mic c. Säcel {Székelyandrásfalva kzs faluja É-ra} [24 D]

Solymos 18. **Za** (Honctó mellett) 1439: *Solmosfalva*, 1441, 1445: *Solmus*, 1525: *Solmos Világos vár* tartozéka volt (Cs 1: 744. Ma Solymosbucsa). 1746: *Solymos* (Su). 1808: *Solymos* ~ *Solmos* Ar (148). 1909: *Solymos* Solymosbucsa tartozéka. – Şoimuş = Su 2: 175. » Buciava-Şoimuş. 1913: *Solymos+Bucsa* > **Solymosbucsa** Ar vm.

Solymosbucsa Za (Honctó-D, a Fehér-Körösbe b. o. ömlő Solymos vize mellett) 1439: *Solmosfalva, Felsew Buchwa, Középső Buchwa, Alsobuchava*, 1441: *Solmus*, 1445: *Buchawa*, 1525: *Solmos* (Cs 1: 728). 1808: Bucsava (28). 1888: Solymos-Bucsáva **Ar** Borossebesi js (Je 626). 1913: Solymosbucsa Ar vm (Az). – 1909/19: Şoimuş-Buciava, *Solymosbucsóva*, L 561: r 490; vend és m (175). > Buceava-Şoimuş = Su 1: 108. 1439–1913. – 1974: c. Brazi {Raj kzs faluja} [33 A]

Solymosfő patakfő Bertény (Bi) határán. 1264: . *Solumosfey*. 1913. tk: V. *Şoimuşului*, D. *Şoimuşului* (Gy 1: 600).

Solymoskő Ko (?) 1367: *Zholmuskyu* (talán a mai Solyomkő hs Cs 5: 371). Kölesmező * Ko (Bodonkút táján).

Solyom Bi (Belényes-NyÉNy, a Fekete-Körös b. p.) 1487: *Solyond, Sylyond*; 1600: *Soliond* (Jakó 340). 1692: *Solom, Solondi* (Mezősi 117, 119). 1808: Solyom (Beél-) ~ Bélsolyom, Solym (148). 1851: *Solyom*, Bi vm, 149 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Urbéri szántó 85, rét 60, majorsági erdő 420 hold. Folyóvize a Fekete-Körös. Határában láthatók egy régi épület romjai, mely azonban vár volt-e vagy zárda, nem tudhatni. Birja a váradi görög kath. **püspök** (Fé 4: 35). 1888: Solyom Belényesi js (Je 626). 1913: Solyom Bi vm (Az). – 1909/19: Şoim, *Solyom*, L 422: r 356; c, m, zs (175). Şoimi = Su 2: 175. 1487–1851. [20 B]

Solyomalja KSz (hihetőleg helyesen Somlyóalja, Somlyó vár tartományának nevéként) 1489.IX.26.: *Solyomalya* (! KSz vm) Báthori Miklós ősi birtoka (KmJkv 2705).

Solyomkő 1. Bi (Élesd-É, Solyomkő falu mellett) 1306: magistro Paulo f. Bud castellanus de *Solumkeu*; 1309: comes Ladislaus f. Hegun castellanus de *Solumku*; 1322: magister Dyonisius de Futak comes Byhoriensis et castellanus de *Solyumku*; 1323: ≈ de *Solumkw*; 1325: castrum *Solyumku* ~ *Solumkow*. A Geregye-nemzetség uradalmán épült fel, s így e nem tagjait tekinthetjük építetőinek. Első várnagyai Kopasz serviensei. Kopasz nádor hűtlensége után, 1316-ban Károly király ostrommal vette be; ettől kezdve a király által kinevezett várnagy ült benne (Gy 1: 661). 1389–1437: királyi vár, 1389-től Kaplai Jánosé adományul, de pénzért, így 1397-ben Zsigmond visszaveszi a temesvári végzésekre hivatkozva. 1401 után Kaplai ismét birtokba veszi, de 1403-ban a felkeléskor végleg elveszíti. 1406-ban a Szántai Lackok kapják adományban Nekcséért cserében; az 1409. évi osztály alapján Jakab vajdáé lesz, fiától: Lászlótól 1433/34 körül Zsigmond király elkoboztatja bűncselekményei miatt és 1435-ben Kusalyi Jakcs Lászlónak és Losonci Bánfi Istvánnak adja zálogba 6750 arany Ft-ért. 1437-ben egyedül Jakcs Lászlóé. Vn: Chornok Tamás 1419 (Engel 252.). 1394: castrum **regale** *Solyomkew*, 1406: *Solyomkw*; 1458-ban tartozékai: Solyomkő, Micske, Tóti, Szánczi, Szent-Lázár, Poklostelke, Almaszeg, Magyar-Lugas, Élesd, Rév, Bánlaka; 1466-ban Tinoldot, Legságot, Középest és Terjét is ide számítják a Drágfiak (Cs 1: 595). 1622: arx *Solyomkeo*; 1630: *Solyomkő* (Ve: Doc. III. 139, IX. 303). 1711-ben a császáriak lerombolták. – Su 2: 402: 1306–1630.

Solyomkő 2. Bi (Élesd-ÉK, az egykori vár közelében) 1458: *Solyomkew* (Cs 1: 622). 1535: *Semtheesth* (Ve: Fontes IV. 248). 1888: Solyomkő psz (t) Pestes Bi (Je 626). 1913: **Solyomkővár** Bi vm Élesdi js (Az). – Şinteu = Su 2: 174. 1535. [11 C]

Solyomkő 3. Csik (Tusnád mellett) 1421: munimentum ac turris *Solyomkew* olim Spiculatorum in territorio Thwsnad Siculorum de Chik, prope fluvium Olth (SzO I. 117). – Su 2: 402. {Erősség és őrtorony volt a Solyomkő hegyen. A dokumentumot hamisnak tartják}

Solyomkő (Elefánt) 4. Do (Doboka-Ny, a Kolozsvári úton) 1320: v/p. *Solumkuu* a. n. Elefant; 1332–5: Anthonius **sacerdos** de Solumku, ≈, Johannes ≈. Zsombor nb. Mihály fiai: Theke János, Bothos Miklós és Ördög András bírták; tőlük Károly király 1316-ban elvette, és [a nyitrai Elefántról nevezett] Elefánti Dezső sebesvári várnagnak adta. 1331-ben azonban Mihály fiai visszakapták. Papja 1332. I: 20 d, 1332.II: 20 új dénár, 1334.II: 1 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 87). 1431: Solyomkői Menyhért fia Mihály, valamint *Solyomkw*-i Ördög fiai: Mihály, László és János **üv**, *Solyomkw*-i Menyhért fia Jánost, *Solyomkw*-i Györgyöt és János **deákat** is (KmJkv 77);

1431.V.4.: *Solyomkw*-i Menyhért fia János és Ördög János – Menyhért fia János fiai: Sandrin és Ozsvát, valamint Ördög Mihály fiai: János, Antimos, Benedek nevében is – tiltakozik amiatt, hogy néhai Ördög Miklós, Teke Bereck és *Solyomkw*-i Ördög László a Szentkatolnához tartozó Szárazpatak és Mikes nevű földjük egy részét eladták Pánczél Péternek (78); 1431?V.4.: *Solyomkw*-i Ördög László – te: Ördög Mihály és János, továbbá *Solyomkw*-i Menyhért fia János nevében is – tiltja Sombori Jánost attól, hogy a Nagyesküllőhöz tartozó Unokföldre és Ábránavasa nevű birtokot erővel Kisesküllőhöz foglalja (79); 1440.I.14.: *Solyomke*-i Menyhárt János ü: Papfalva (179); 1441.VIII.15.: Péter *Solyomkew*-i plébános üv: Újfalva (347); 1450.I.28.: S Menyhért fia: János és familiárisa: Kelemen ü: Papfalva (794); {1460.III.} *Solyomkew*-i Antal ü: Zsombor (1429); 1473.I.21.: *Solyomkew*-i Ördög Antimus fogott bíró: Sztána (2074); 1473.IX.29.: Ördög Antimus familiárisa: Szörényi Nagy János zálogba veszi Sombori Péter Dál nevű egészbirtokát (2110); 1485.VII.13.: *Solyomkew*-i Menyhár János fia Gergely *Solyomkew* falu Báboz felőli végén, jobboldalt levő jobbágytelkét, ahol Pokol Benedek él, valamint hat ökrét és egy lovát cserébe adja *Solyomkew*-i néhai Ördög János fia Istvánnak ennek szintén *Solyomkew*-n, a Menhár Gergely telke szomszédságában levő pusztá házáért, melyben korábban Képiró Bálint lakott, és 12 db ménesbeli lováért (2535). Ld még KmJkv I. 1024, II. 1026. 1587: *Solyomkeo*. – E: fl. 6. A: fl. 2. In sallarium Antonii literati decimatoris deputati fl. 8 (Dé 38). 1619–1632: Gyalui János ref. lp Solyomkőn és Ördögkeresztúron (Rettegi). 1733: *Si(n)tyeu*, 1760–2: *Solyomkő*. 1808: *Solyomkő* h. 1861: Solyomkő Do (16). 1888: (Sintyesu) **Ko** Kolozsvári js (Je 626). 1913: Solyomkő Ko vm. – 1909/19: Şinteiu, Solyomkő, L 765: r 683; m, zs (174). > 1956: Şoimeni = Su 2: 175. 1332–1854. – 1974: c. Vultureni {Borsaúfalva kzs faluja Ny-ra} [22 B]

Solyomtelke Ko (Egeres-K, Bogártelke-ÉK hrs; 477 m) [1370 k.]: *Solyomtelke*. A kolozsmonostori apátság birtoka (Er I. 239). 1397: p. *Hontelke* (Cs 5: 389). {Anttelkével azonosítja. Vö. 1741} 1425: p. *Soliumthelke*, *Solyumthelke*; XV: p. *Solyumthelke* (1263–XV. Cs 5: 401; +263, +1296, +1324 Gy 3: 370.). 1609-től a gyalui vártartomány faluja; több adat (Gyalu). 1733: *Somtelke*. 1741: *Somtelke*, quondam *Hontelke* (Bogártelke szomszédei közt: KszHn 200/4). 1808: *Solyomtelke* h., *Somtyelek* val. 1861: Solyom-Telke, Somtyelek (14). 1888: ≈ (Somtyelek) **Ko** Nádasmenti js (Je 626). Környékbeli neve "Sontelke". 1913: Solyomtelke Ko vm (Az). – 1909/19: Şomtelec, St, L 235: r 226 (175). > 1929: Şomtelec: Corneşti (AnR). = Su 1: 166. 1263, 1296 {!}, 1425–1854. [22 B]

Solyomtó * Bi (Élesd táján, Solyomkő mellett) 1406: *Sulyumtew* {?}. – Su 2: 405.

Som * Bi (Nagyürögd hr) 1214: Nenecy de v. *Sum* impetit convillanum suum ... Volotcu; 1319: *Sum*. 1214-ben tűnik fel két pereskedő lakója nevében. 1319-ben Pósa tartozéka, melyet ekkor Károly király Hontpázmány nb. Gergely fia Istvánnak adott (Gy 1: 662). 1319: *Som* (Cs 1: 622). 1552: *Som* (Jakó 341), 1692: *Som* (Mezősi, 120). 1864: *Somi dülő* (Pesty). – Su 2: 405. 1214–1692.

Soma 1. * Ko (Kolozsvár-Ny, Szucság hrs) 1428: *Soma*; 1525: p. ≈. Somai, S. Darabos, Nagy, Tóth, Vas-birtok. Hn 1474: *Kysrethfel*, *Hawasmelletthwalo Erdew*, *Harapfyles* és silva *Ewrdoglyk* penes magnam viam wlgo *Feneswth*. 1492: Somai-udvarház. (Cs 5: 401). 1439–1555 KmJkv. & 1704: *Somai* Gergely Doboka vm-i főbíró. 1781: *Somai völgy* Szucság hr (Hn). 1808: Szucság vel Szucsák cum pr-o Bócz [: Bocz] et *Soma* h. # KszHn 1942. 252. – Su 2: 403. 1428–1808.

Soma 2. * Te 1370: v. *Soma* (DocVal 227). – Su 2: 403.

Somály Kr (Szilágysomlyó-ÉNy) 1452: *Somal* (Cs 1: 585); =: ≈, 1459: *Sommel* (Petri IV. 341). 1453: *Somaly*-i Balázs ü: Sámsoni Gergely (KmJkv 1110); 1459.IV.14.: Bályoki Szilveszter *Sommel* nevű birtoka elpusztítása, itteni jobbágyságai kifosztása és megölése miatt Zutoriakkal perel (1343); 1465.IX.24.: Uő *Sommel* egészbirtokot zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (1677). 1546: Sommal, 1656: *Somály*, 1713: *Somáj*, 1795: *Sommály* (Petri). 1733: *Sumal*, 1750: *Somal*. 1808: Somály ~ Somáj (148). 1888: ≈ (Soómaly, Siu maiu) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 627). 1913: Somály Szi vm (Az). – 1909/19: Şomal, *Sommály*, L 660: r 584; m, zs (176). = Su 2: 178. 1452–1854. – 1974: c. Marca {Márkaszek kzs faluja É-ra} [11 D]

Somatelek * Ko (Kolozsvár-ÉK, Zsuk-DK hrs) 1332: p/t. *Sumateluk* (Cs 5: 401). = ≈ Zsuk határosa DK-en. Ma hn Kötelend és M. Kályán között. 1880. tk: *Dealu Somi* (Gy 3: 370). – Su 2: 405.

Somfa Szö (Herkulesfürdő-É, a Karánsebesi úton) 1539: *Somffa*, 1582: *Somfalu*, 1603: *Kornya*, 1607: *Somfalua*, 1690–1700: *Kornyi*, 1717: *Kornia* (Pesty: Szörény II. 277). 1808: Kornja, Kornya 1888: Kornya (Kornia) **KrSzö** Teregovai js (Je 445). 1913: Somfa KrSzö vm (Az). – 1909/19: Cornea, *K*, L 1543: r 1494; m, n (54). = Su 1: 166. 1539–1913. [43 C]

Somfalu KSz (Szilágycseh-ÉNy) 1451: *Somtelek*, 1719: *Somfalu* (Petri IV. 344). 1760–2: *Somos*. 1808: Somos, Kornye (149). 1888: Somfalu (Kornia) **Szi** Szilágycsehi js (Je 626). 1913: Somfalu Szi vm (Az). – 1909/19: Corni, *Sf* (Szilágysomfalu), L 735: r 713; zs (55). = Su 1: 167. 1451–1913. – 1974: c. Biczac {Bikácfalva kzs faluja É-ra} [12 A]

Somfalu Mm (1888) : Somosfalva.

Somfalva * BSz (Ködmönös és Konkolyfalva között) 1554.IV.24.: *Somffalwa* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299).

Somkerék 1. BSz (Bethlen-K, a Sajó j. p.) 1325: p. *Somkerek*; 1332: *Zumkerech*, 1333: *Sumberec*, 1334: *sacerdos* de *Sumberek*. 1392; *Somkerek* (Su). 1407: *Swmkerek*, *Somkerek*; 1417; *Zomkerek* (Kádár VI. 93). 1430.III.16.: *Somkerek*-i néhai Erdélyi Antal fia Gergely; testvérei: Miklós és István (KmJkv 44); 1430.IV.9.: *Zomkerek*-i Miklós fia Antal, Miklós fia János fiai: Péter és János (56); 1440.VI.9.: *Somkerek*-i Erdélyi Miklós *üv*, *Somkerek*-en lakó Miklóst is (242); 1441.VIII.18.: SE néhai Antal fiai: Miklós és István familiárisuknak: Losádon lakó Kónya Márknak és Erzsébet nevű leányának adják, hú szolgálati jutalmául, Nagydenk nevű (Hu vm) birtokukat (350). 1448: *Somkeréki Erdélyi Miklós* erdélyi alvajda (KmJkv M 899); 1449.IV.24.: SE Miklós fe: Apafi Anna, gy: László, Ilona, Katalin és Dorottya (685); 1452.VIII.6.: SE Miklós és István faragói és nyulasi birtokos (1060); 1462–1465: *Somkeréki Erdélyi István* erdélyi alvajda (KmJkv M 899); 1466.I.3.: SEM *ü*: Farnas (1685); 1471.VI.1.u.: Körösi János deák fogott bírák, köztük SE Miklós útján kiegyezik a rajta hatalmaskodó SE István ellen indított perében; Erdélyi kötelezi magát és fiait: Tamást, Jánost, Márton, hogy 96 Ft-ot fizet János deáknak (2024); 1473.I.21.: SE Miklós fogott bíró: Sztána (2074); 1483.VI.14.: SE István le: Anna Szf-i Gyerőfi Tamás felesége (2457); 1530.V.31.: SE Gergely özvegye: Magdolna, gy: Bertalan, Miklós, Lénárd, Elek és Katalin, néhai SE Tamás leánya: Klára Haranglábi György felesége (4300); 1553.XII.9.: Somkeréki néhai Erdélyi Gergely fiai: Miklós és Lénárd – Miklós saját fia: János és mindketten néhai testvérük: Erdélyi Bertalan fia Gergely nevében is – Szentiványi Kendy Ferenc erdélyi vajdának és székely ispánnak, s fiainak: Jánosnak és Farkasnak vallják Magyarzsuk, mindkét Kályán, Asszonyfalva és Visa (Ko vm) egészbirtokukat a Magyarzsukon épült nemesi udvarházzal és a Kyszamos-on levő malommal együtt, annak viszonzásaként, hogy miután apjukat Petru [Rares] moldovai vajda lefejeztette, rokonaik meghaltak és mindenki elhagyta őket, éretlen korú gyermekeket, Kendy védelmébe vette őket, Zsuk, Somkerék (BSz vm) és Gernyeszeg (To vm) birtokot tartozékaival, a rájuk vonatkozó oklevelekkel, továbbá Suki néhai Erdélyi István és néhai fia: Ferenc ugyanitteni jószágaival együtt visszaszerezte az idegen bitorlóktól. Ha Kendy Ferencnek és fiainak férfiágon magva szakadna, e fenti jószágok visszaszállnak az Erdélyiekre. Ha viszont Erdélyi Miklós, Lénárd és Gergely hal meg fiú-utód nélkül, minden jószáguk, mégpedig Somkerék, Alsóberéte, Egres, Kach, Magosmart, Virágosberek, Magyar-nemegye, Oláh-nemegye, Luska, Priszlop, Csépán, Pusztanémeti, Tóhát, Udvarhely, Felsőberéte (BSz vm) egészbirtok, Szentandrás és Kajla (Do vm) részbirtok, továbbá Gernyeszeg, Sáromberke, Körtvélykapu, Sárpatok, Nagysármás egészbirtok, Méhes, Nádas, Szederjes, Tuson, Velkér, Záh, Bölcsi, Kók, Gerebenes részbirtok, Lőrincelke és Pusztamóric prédiüm Kendyre és fiaira száll. Kendy, hogy enyhítse Erdélyi Miklós, Lénárd és Gergely nincstelenségét, 2000 Ft-ot adott nekik (5248). Ld még Erdélyi család KmJkv. 1587: *Somkerek*. – E: fl. 6 {A -} (Dé 48). 1750: *Sinkereag*, 1760–2: *Somkerék*. 1808: ≈, Szintyereág (148). 1861: ≈, Szintyerág BSz (19). 1888: ≈ (Santeragu) **SzD** Bethleni js (Je 626). 1913: Somkerék SzD vm (Az). # Decsényi Gy.: *A somkeréki Erdélyi család*

1415. évi címeres levele és nemzedékrendje (Turul 1892. 105-112). – 1909/19: Şintereag, *Sk*, L 1128: r 458; m, zs (174). = Su 2: 173. 1325–1854. [13 D]

Somkerék 2. * Te (Detta táján) 1410: v. *Somkerek*; 1466: *Swmkerek* in districtu Ozkola (Cs 2: 54. Oszkola). – Su 2: 403.

Somkút 1. BSz Dés-Ny, az Alparéti úton) 1356: *Somkuth* (Kádár VI. 115). 1423: *Sumkwth* (BfO I. 567). 1439.III.15.e.: Kecsetiek *Somkwth*-nak (BSz vm) a *Somkwth*-i László fia néhai Miklóstól vásárolt felét 150 Ft-ért és 30 Ft-ot érő három hordó borért átengedik Losonczy Dezső erdélyi vajdának, minthogy azt elődei is csicsói várakhoz bírták (KmJkv 139); 1467.XI.21.: *Somkwth* s az itteni vám Csicsó vár tartozéka (1764); 1473.III.10.: Kecseti Gál deák tiltja a Bánffyakat és *Somkuth*-on lakó jobbágyaikat Keménye és Törpény (BSz vm) határához tartozó földjei használatától és erdői vágásától (2086). 1733: *Somkut*. 1808: Somkút, Somkutá BSz (148). 1888: Kis-Somkút **SzD** Dési js (Je 432). 1913: **Kissomkút** SzD vm (Az). – 1909/19: Şomcutul-mic, *Ks*, L 585: r 572 (175). = Su 2: 176. 1356–1854. > Şomcutu Mic [13 C]

Somkút 2. KSz (Szilágycseh-ÉK, a Nagybányai úton) 1358: *Somkuth* (Su). 1405, 1470: *Somkwth*; 1475: *Sumkwth* (Cs 1: 563). 1566: *Somkut*, 1603: pagus *Somkut* (Su). 1639: *Som Kuth* (Makkai 431) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Somkuta*, 1760–2: *Nagy Somkut*. 1808: Somkút (Nagy-) **Köv** (148). **Szent László-templom** (RKNt 1999). 1888: N-S, **Sza** Nagysomkúti js szh, 1888: ház 388, L 1873 (Je 530). 1913: **Nagysomkút** Sza vm (Az). *1938: **Szilágyi Domokos** költő (–1976). – 1909/19: Şomcuta-mare, *Ns*, L 1544: r 1223; zs, m, c (175). = Su 2: 176. 1358–1854. [12 B]

Somkútpataka KSz (Nagysomkút-DDNy) 1566: *Somkwthpataka*, villa nova *Somkut Pataka*; 1603: pagus *Somkutpataka* (Su). 1733: *Welyeny*, 1750: *Velyen*, 1760–2: *Velleny*, *Somkutpataka*. 1808: Somkútpataka, Kornbach, Valényi **Köv** (148). 1888: Somkútpatak (Valeni) **Sza** Nagysomkúti js (Je 626 & Rimk telep). 1913: Somkútpataka Sza vm (Az). – 1909/19: Văleni, *Skp*, L 1181: r 1178 (194). = Su 2: 239. 1566–1854. > 1974: Vălenii Şomcutei c. Şomcuta Mare {Nagysomkút kzs faluja} [12 B]

Somlyó-hegy 1808: *mons Somlyó*, Bányahegy, Somló Bi (148). – Şimleu

Somlyó 1. Cs (Szereda-K hrs; újabban a város része) **XII-i temploma volt**. 1333: *sacerdos de Sumbov* [: *Sumlov*], 1334: *Sumlov* (Tr). 1444: v. *Somlyo* (SzO I. 154). **Ferences** kolostor, iskola, nyomda. 1808: Somlyó (Csik-) (149). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Csiksomlyó-Várdotfalva Cs Felcsiki js (Je 277). 1913: **Csiksomlyó** Csik vm Csobotfalva és Várdotfalva egyesülése (Az). 1931: Ezer székely leány ünnepe. Domokos Pál Péter szervezte. 1990 után felújították. Csiksomlyó plébániatemplomában végzett újabb feltárások XII. századi templom maradványaira bukkantak. 2004.VI.27. Duna Tv. **Jakab Antal Tanulmányi Ház** 2004.IX.19. Duna Tv. – Şumuleu = Su 2: 178. 1333–1854. » Miercurea-Ciuc {Csikszereda} [25 D]

Somlyó 2. Kr Somlyó (Vatasomlaja) 3. Kr (Kraszna-ÉNy) **1258**: p. *Wathasomlyowa*; 1259/409: *Vatha somlyoia*; 1319: p-em ... Schech ... ad *Sumlow* continentem; 1341: p. *Somlya*; 1351: castrum ... *Somlyo* ... prope fl-m Karazna. A lázadó Vatától leszármazó Csolt-nem ősi birtoka. 1258-ban Csolt nb. Watha fia Watha és Dénes fia Pósa Vatasomlaját uradalmával együtt 120 M-ért eladja Rátót nb. Roland nádornak és Pok nb. Móric országbíróknak, és határát leíratta {...}. E határjárás felölelte a mai Szilágysomlyó határának nagy részét a hozzá tartozó Petlend és Szék 2. földdel, továbbá a szomszédos Cseh, (Somlyó-)Újlak és Györtelek falvakat ill. pusztákat. A K felől elinduló határjárás helynevei közül *Kalowfew* ma *Kálló patak*, Perecsény és *Zwarcofew* ma *Szovárkö patak* Kraszna határában (1906. tk, Petri III. 713), az *Achabykfew* neve él a *W. H. Bükk* és a *Valea Bicului* [patak] nevében; Petlend területe 1259 előtt, Mátáé 1259–1341 között beolvadt D felől Szilágysomlyóba, de 1259-ben Mátá határa még Somlyó templomáig beékelődött; Nagyfalú, Búrgezd, Zovány, Kerestelek és Maladé felé nagyjából a mai határt követi; a Keresteleknél szereplő *Widuna* ma *Vidonya* (szőlőhegy), *Vidonya patak* (Petri III. 647) ill. *Valea Vidiei*, az Ilosvánál említett *Egres* ma *Egres patak*, *berch Kereky* ma *Kerek bükk*; a *Sumlw kebel* a mai *Somlyói Mgr.* Badacsony felé néző É-i oldala (1887. tk). 1319-ben Pok nb. Móric fia Miklós vajda a somlyói

uradalomhoz tartozó Szécs falut Luka fiainak adja. 1341-ben elhatárolták a Valkói uradalom falvai felől, nagyjából az 1259-i nyomvonalon; ekkor Miklós vajda fia Meggyesi Móric fia Simon és István fia István bírta. Várát először 1351-ben említik, amikor uradalmával együtt Meggyesi Móric leánya: Anna, Báthori Lászlóné megkapta leánynegyedbe (Gy 3: 519-521). Ez időtől a Somlyai Báthoryak birtoka 1635-ig, majd Báthory András leánya Zsófia II. Rákóczi György felesége révén Rákóczi-birtok.

1405: Somlyai Báthory István (–1455), Szaniszló (1355, 1390) fia; felesége 1.: Várdai Dorottya, 2. Turóczi Orsolya; fia: Miklós 1453–1500.

1429: opp. *Somllyo* (Petri IV. 534).

1435–47: *Somlyo* (1341-től Cs 1: 585).

1446.IX.17.: *Bathor*-i László *üv*, *Somloy*-n lakó Szántó Jánost is (KJKv 587);

1450.III.16.: *Bathor*-i Szaniszló fia István fia: László és fia: Mátyus *üv*, *Somlyw*-n lakó Szántó Jánost és Pál pap *Somlyo*-i *plébánost* is (813);

1453: Báthory Miklós (–1500), Báthory István fia; felesége 1. Kázméri Borbála, 2. Bánffy Zsófia.

1455.II.2.: *Somlyo*-i Szaniszló fia István (1187);

1461.IX.20.: Újlakon Béltéki Drágfi Bertalannal szemben perbe idézték *Bathor*-i Szaniszló fia István fia: Mátyust (1621);

1473.X.26.: Sombori Tamás özvegye *Somlyo* birtoka nagyedét átadja Patai Dezső Antalnak és Esküllői Eördög Simonnak (2114);

1475 körül évi 42 Ft-ot fizetett adóba (Cs).

1530: **Somlyai Báthory Kristóf**, István bátyja; 1576-tól Erdély vajdája (–1581.V.27., Gyfv).

*1533.IX.27.: **Somlyai Báthory István**, Báthory István erdélyi vajda és Telegdi Kata fia; Kristóf öccse; 1571.V.25-től Erdély fejedelme, 1576-tól lengyel király (–1586.XII.22., Grodno, L); felesége Jagello Anna volt.

1543.I.24.: *Somlyo*-i Báthory Imre – Báthory László és Farkas nevében is – tiltja [Báthory?] Andrást, hogy *Somlio*, Perecsen, Újlak, Hídvég, Bereczktelek, Csehi, Gyulakuta, Szoros, Maladé, Györtelek és Badacsony (Kraszna vm) nevű birtokuk osztatlan részein irtasson (4773);

1546.IV.16.: Borzási Jakab vajai (Kr vm) részirtokát átengedi nővérének: *Somlio*-i Szilágyi Jakabné Zsófiának (4883);

1549.VIII.14.: *Somlyo*-i Báthory Andrást tiltják attól, hogy fejezdi (Ko vm) két részirtokát elidegenítse (4946);

1550.IV.23.: Fejérdi Ferenc perecseni nemesi udvarházát egy szőlővel, a falu felett két hold, *Somlyo* felé pedig négy hold szántófölddel együtt, 50 Ft-ért eladja *Somlyo*-i Báthory Andrásnak s testvéreinek: Kristófnak és Istvánnak (5023);

1554.V.1.: Tamás magister (n) *Somlyo*-i orgonista – gy: László, Mihály, György, János, Dorottya, Ilona és Borbála nevében is – kijelenti, hogy Kisvárdai Mihály 32 Ft vérdíj lefizetésével elégtételt szolgáltatott neki, amiért szolgálai és jobbágysági Anarcsi Tegzes Antal Berencsen (Szabolcs vm) épülő udvarházánál mulatozás közben megölték fiát: Lukács *deákot* (5302).

1560: Somlyai Báthory Boldizsár, András testvére; Zsigmond alatt tanácsúr, a Habsburg-ellenes erdélyi párt egyik vezére (–1594.IX.11., Szamosújvár).

1563-ban Báthory András szatmári kapitány.

1566: **Somlyai Báthory András**, Báthory András szatmári kapitány és Majláth Margit fia; 1584: bíboros; 1599.III.30-tól Erdély fejedelme (–1599.X.31., Csikszentdomokos).

A város felett magasodó Magura-hegy csúcsán emelt, régi, először 1351-ben említett, ún. felső vár vagy fellegvár a XVI. században teljesen elpusztult, Somlyó várából csak csekély, alaktalan maradványok maradtak a hegyen.

1570 Báthory István levele a beszercei bíróhoz. Trombitás Jakab nevű szolgájának adassa ki elhunyt anyjától maradt javait. Datum in [arce] nostra Somlyo 21 Juny 1570. Stephanus Bathory de Somlyo (NyIrK 1977.2.204. Benkő A.).

1572: **Somlyai Báthory Zsigmond**, Báthory Kristóf és Bocskay Erzsébet fia, 1581–1602 Erdély fejedelme (–1613.III.27.)

*1589.VIII.15.: **Somlyai Báthory Gábor**, Báthory István és Bebek Zsuzsanna fia, 1608–1613 Erdély fejedelme (–1613.X.27., Várad).

A városban épült alsó vár (várkastély) építését 1592-re vagy 1597-re teszik, és Somlyai Báthory István, ill. Báthory Zsigmond nevéhez kötik. A reneszánsz várkastély falainak egy része, boltozatos kapujával, viszonylag ép állapotban, ma is látható (Kiss Gábor: *Erdélyi várak, várkastélyok*. Bp 1987. 405-408).

1614: Somlyó **református** papja és rektora Bethlen Gábor fejedelem adományából megkapja a lecséri dézmát.

1629: Báthory Zsófia (–1680), Báthory András (?–1635) és Zakerska Anna leánya; II. Rákóczi György felesége.

1638 Bogártelke (Ko): 9. Puszta házhely Máté vargáé volt, Varga Pál Somlion vér hozzá (Gyalu 40).

1665: a török lerombolási követelésével szemben Bánffy Dénes kapitány sikeresen megvédte a várat.

1693 Somlyóról Pixner (Trócsányi: Kirándulás 138).

1705.XI.9.: Rákóczi uram Somlyónál van, az német Zilahnál ... a Meszest elállották volna (We).

*1719: **Halmágyi István** jeles naplóíró, a Kir. Tábla bírāja, Marosszék főkirálybírája, Háromszék főispánja (–1785.V.1., Kilyén).

A XVIII. században alakulnak céhek: bőr- és prémfeldolgozók, gubások, szücsök és csizmadiák alkották az iparosok legnépesebb csoportját; a város legszámtöbb céheibe tömörültek a fazekasok, szíjgyártók, patkolókovácsok, kulcskészítők, ácsok, kőművesek, szitaszövők, képfestők, kötélverők, kalaposok és kádárok.

1808: *Somlyó* aliis *Szilágy-Somlyó* h. 1808: **opp.** Somlyó ~ Szilágysomlyó (148).

1840 **Aug: 3ka Hétfő – Somlyó.** ... Csehi kis falut a hegy oldalban, s valami Renér Ur csinos mulató lakát balra hagyván, végre szoros hegy környezte szorulaton el értük Somlyót, honnan egykor Báthoryak nevezék magokat. E városka furcsa jellemű, sem al sem fel földi városainkhoz nem hasonlít. Az egész három négy sor, néhány jól épült házból áll, lakosai nagy része mesterember. Van Cath., Reform. s óhitű temploma, Minorita zárda, két emeletes oskola épületje, itt van a megye háza, kicsin mint a megye, s egy régi váromladék, mellynek két bástyája, s a nyugoti részének egy darabja áll még fenn (Tanárky).

*1869.I.8.: **Bede Jób** újságíró, parlamenti tudósító; írt elbeszéléseket, fordított regényeket (–1919.II.16., Bp)

1888: Somlyó **Szi Szilágysomlyói** js szh, 1888: ház 892, L 4189 (Je 662). 1890-től vasútállomása van. 1913: **Szilágysomlyó** Szi vm (Az). 1990: Báthory István Alapítvány – a várkastély állagának megőrzésére, illetve helyreállítására. 1992 L 9967 r, 4913 m, 226 c, 52 szlovák, 34 más nz. # Tóth Miklós: *Szilágysomlyó*. Kv 1994. *Szilágysomlyó, a gepida királyok aranykincsei*. Kiállítási album. Bp 1999. Joikits A., Nagy M., Fodor L.: *Szilágysomlyó*. Szilágysági magyarok 1999. 587-614.

Képek: A Báthory-vár bejárata ... és bástyája; A régi Rákóczi utca; Városház utca; A Magura-hegy; **Római katolikus templom**; **Református templom**. Hajdu A.: *Mártonfi István* (1895–1966) Uo. 614-616. Ref. ehk 2001: 22 / 40 / - 18 (PaK, 2002.1). Báthory-napok 2004.X.1. Duna Tv. – 1909/19: Şimleul-Sălagiului (Ş.-Silvaniei), Szs, L 5658: r 1095; m, zs, c (74). Şimleul Silvaniei = Su 2: 173. 1251–1854. > Şimleu Silvaniei [11 D]

Somlyómező Szi (1913) < Hosszúmező Kr.

Somlyópatak Gy 1956: *Somlyópatak* Gyergyócsomafalva tartozéka. – Pîrîul Şumuleu = Su 2: 45. 1956. > 1974: Pîrîul Şumleu » Ciumani {Gyergyócsomafalva}.

Somlyóújlak Kr (Somlyó-ÉNY 13 km, a Kraszna bp-i úton) **1259**: t. *Wylak ~ Iwylak*. 1259-ben a somlyói uradalomhoz tartozott, s ezzel együtt határolták meg (Gy 3: 521). = (Er I. 230). 1281 táján Meggyesi Miklós a Sudak családnak adományozta a falut; későbbi elnevezése e birtokos családtól ered: 1434: *Swthakfalwa*, 1444: *Swchakwylaka* (Petri IV. 707). 1444: *Swthakfalwa*. Előnévben (Cs 1: 585). 1452.II.29.: *Wylak*-i Sutak János ü: Keresztúr (KmJkv 1013); 1453.XI.11.: *Wylak*-i Sutak János, *Wylak*-i néhai Sutak György leányai: Anna és Margit üv, *Wylak*-i Bor Lőrincet, *Wylak*-i Istvánt is (1116); 1455.XII.3.: Majádiak tiltakoznak amiatt, hogy Kusalyi Jakcsok *Wylak*-on és Kusalyon leánynegyed ügyében, bírói eljárás nélkül, piaci közhírrételt fogatosítottak velük szemben (1233); 1459: *Wylak*-i Sutak János ü: Kémer (1355); 1459.X.4.: *Wyhel*-i [!] Sutak János, Bor Lőrinc, *Wylak*-i István ü: Ippi László (1380); 1461.IX.20.: *Wylak*-on Béltéki Drágfi Bertalannal szemben perbe idézték Báthori Szaniszló fia István fia: Mátyust (1621). 1468: *Swchakwylaka*; 1476, 1480: p. *Wylak* (Cs). 1480.IV.13.e.: *Swthakwylak*-i Cseh Tamás Majádi János szakácsi (Külső-Szolnok vm) zálogos birtokát továbbzálogosítja Szakácsi Nagy Bálint özvegyének (KmJkv 2299); 1543.I.24.: *Vylak* Somlyai Báthoryak osztatlan birtoka (4773). Utóbb Bánffy-birtok. 1673.IX.30.: a diószegi közzsinton részt vett újlaki lelképásztor: Paulus Vaczi **Somlyó Ujlakinum**. A XVIII. század elején újratelepült. 1725: 14 jobbágycsalád, 11 zsellércsalád, 143 főnyi lakosság. A falu egyik jobbágyi szolgáltatása sószállítás Désaknáról Somlyóra. Templomának építési ideje bizonytalan; renoválása 1754-ben fejeződött be. 1808: *Újlak* h. 1888: Somlyó-Újlak **Szi** Szilágysomlyói js (Je 627). 1913: Somlyóújlak Szi vm (Az). Hozzá tartozik Ellefalu a Kraszna j. p.; 10-11 házból áll. {Su R} # Major M.: *Somlyóújlak*. Szilágysági magyarok 1999. 464-468. Képek: **Református templom**; Református fejfás temető; Templombelső falfolyosóval. – 1909/19: Uileacul-Şimleului, *Somlyóújlak*, L 613: r 51; m; 16 zs (188). = Su 2: 215. 1240: *Vylok* {?}, 1259–1854. > 1974: Uileacu Şimleului c. Măerişte {Krasznahídvég kzs faluja D-re} [11 D]

Somlyóvármegye (Oravicabánya-Ny) 1277: comitatus *Sumplio*, comes de *Sumlow* (Tr). – Su 2: 405.

Somogy * Bi (Váradles-ÉNY) 1319: *Sumugy*. Pósa tartozéka; sorsa Sommal azonos (Gy 1: 662). 1347: **plebanus** de *Sumugy* (Tr). 1382: *Somogy* (Cs 1: 622; J); 1552: ≈, *Apacza Somogyh* (Jakó 341). 1808: pr. *Somogy* h., *Sumus* val. – Su 2: 405. 1319–1552.

Somogyi(telek) * Fe (Nagylak-DNY) **1288**: *Sumugiteluk*; comitem Nicolaum dictum de *Sumugy*, officialem nostrum de S. Emerico. Nagylak tartozéka. Kérdéses, hogy idevaló avagy Somogy megyei volt-e Somogyi Miklós, Szécsényi Tamás erdélyi vajda szentimrei tisztje, aki Tövisen hatalmaskodást szenvedett el. Ma Nagylak határának DNY-i határpataka: *Somogyi-patak* (Gy 2: 183). 1288: *Sumugiteluk* (Er I. 439); 1293: ≈ (515). 1913: *Somogyi* Marosnagylak tartozéka (H). – Şumud = Su 2: 178. 1913. – 1974: » Noşlac {Nagylak}. + 2: 405. 1288, 1293.

Somogyom Kü (Erzsébetváros-Ny) 1317: p. *Sumugun* (Cs). =: ≈; 1325: t/p. *Symyg*. 1317-ben Károly király Szalók nb. Simon bánt hívei közé fogadva e birtokát is védelmébe veszi az ispánokkal és medgyesi szászokkal szemben, és biztosítja, hogy bármely szabad ember megtelepedhet benne. 1325-ben Simon bán fiai osztoznak rajta (Gy 3: 559). 1317: Károly király Simon bánt, annak birtokait, kiváltképpen az Almás, Darlac és *Sumugun* nevűeket, különleges pártfogása alá veszi (An 4: 435. Vö. Küküllőalmás). 1352: *Sumugy* (Tr). 1355: p. *Sumugyn*; 1389: *Sumugyon*; 1395: *Somogy* (Cs 5: 893). 1449.X.6.u.: *Somodyon*-i Miklósné Bakaji Potenciána is

átadja a nagydemeteri és törpényi szászoknak Fata, Bocsonya, Cege és Tökés nevű prédiuumait (KmJkv 764); 1451.II.26.: *Somogyon-i Mihály fia Zsigmond fiai: Péter és Miklós – fiaik: Péter fiai: János és Fülöp, Miklós fia Péter nevében is – Somogyon-i Mihály fia Bálint fiai: Mihály és György – ez utóbbi fia: László nevében is – egyezséget köt Cikmántoriakkal, Kendiekkal és Kémeriekkal birtokaik visszaszerzésére* (936); 1468.IX.16.: *Somogyon-i Péter ü: Mócsiak* (1826); 1470.IX.3.e.: *Uő ü: Torockó* (1986); 1477.XII.10.: *Uő Bábóc (Do vm) felét zálogba veti Zalai Lászlónál* (2249); 1483.II.7.: *Somogyon-i Jánosné Alárd Margit* (2426); 1526.VI.22.: *Somog-ban Almási Tabiási János részbirtokos* (4161). **1587: Somogyon.** – E. Pr: fl. 32. A: fl. 16 (31). 1733: *Smig*, 1760–2: *Somogyom*. 1808: *Somogy aliis Somodgyon h., Schmiegen g., Zsnik val.* 1861: *Somogyom, Zsnik Kü* (8). 1888: ≈ (Schmiggen, Smigu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 627). 1913: *Somogyom KK vm (Az).* – 1909/19: *Şmig, S, S, L 816: r 515; m, n (174).* = Su 2: 174. 1317–1854. – 1974: c. Aşel {Ecel kzs faluja ÉNy-ra} [35 B]

Somos : a Fehér-Kösrös b. o. mellékvize; Honctő fölött torkollik.

Somos 1. * **Bi** (talán Bélrogoz mellett) 1475: *Somos* nemesi előnévben (Cs 1: 622). 1692: ≈ (Mezősi 120). – Su 2: 403.

Somos 2. * **Kr** (Hídvég és Doh között) 1459.VI.27.: *Csomafájiak Somos prédiumbeli részüket zálogba adják Perecseni Gáspár papnak* (KmJkv 1361); 1459.VII.11.: *Kémeriek Somos-i részüket zálogba adják Szilvási Péternek* (1366). 1464: *Somos.* Tán Hídvég vidékén fekiúdt (Cs 1: 585). 1466.XI.14.: *Guti Ország Mihály nádor ítéletlevele értelmében elfoglalták Kémeri Pál s fiai Kémer és Somos birtokbeli részeit, leánya jussának kivételével. A bíró illető két részbe jutott Somos-on két lakott jobbágytelek. Az ellenfélnek járó harmadik részként Csaholyi Miklósnak átadták Somos-on a Magdolna nevű özvegyasszonytól lakott telket* (KmJkv 1705); 1502.V.19.: *Kémeri Tamás Somos-i részét zálogba adja Kémeri Andrásnak* (3248); 1524.X.24.: *Kémeri János Somos-i részét átengedi Dobokaiaknak* (4050); 1532.I.30.: *Kémeri-örökösök Somos felét eladják Somlyai Báthory István erdélyi vajdának* (4370); 1545.VII.8.: *Farnasi Veres Zsigmond tamásfalvi {Ko vm} birtokrészét elcserélte Középlaki Kémeri László és János Kémer, Somosheg és Dohtelke birtokbeli részével* (4864); 1553.X.1.: *Somos birtokban Mákói Illés deák Kémeri Tamás részén zálogos részbirtokos* (5232); 1553.XII.5.: *Középlaki Kémeri János Somos-i része felét zálogba adja ugyanannak* (5246).

Somos 3. * **KSz** (Hadad, Györtelek, Szilágycseh és Szilágyszeg környékén) 1405: *Somos* (Cs; P); 1424: ≈. A Béltekiek és Drágfiak ez évi osztálylevele két ilyen nevű falut ismer (Cs); 1475: *Somus*; (Cs; P); az 1549. évi adólajstrom szerint már Somosfalva a neve (Cs 1: 563); 1549: *Somosfalwa* (Petri IV. 344). 1461.I.2.: *Somos egészbirtok Kusalyi Jakcsoké* (KmJkv 1497); 1461.III.23.: *Kusalyi Jakcs János tiltakozik amiatt, hogy Bélteki Drágfi Miklós elfoglalta Somos birtokbeli részét, amelyet Jakcs Péternek engedett át* (1530); 1555.X.10.: *Somos birtok Bélteki Drágfi Györgyről Kusalyi Jakcsokra szállott* (5418). – Su 2: 403. 1405, 1475, 1549 {Petri szerint}.

Somos 4. * **KSz** (Doh és Krasznahídvég közt) 1405: *Somos*; 1424: ≈. A Béltekiek és Drágfiak ez évi osztálylevele két ilyen nevű falut ismer (Cs 1: 563). 1459: *Somos*, 1497: *Zolmus*, 1701: pr. *Somosy* (Petri IV. 349). – Su 2: 403. {Petri szerint}

Somos 5. * **Za** (Erdőhegy-D, Köröscsente és Nadab közt) 1438: *Nogsomos, Kyssomos* (Cs 1: 744). 1746: *Somos* (Su). 1806: *Somos* (22 V 46. Kisjenő-DK). 1808: *pagus Somos Ar.* Hnt. 13: *azh* (149). 1828: *Somos* (Nagy, I. 32). – Su 2: 377. *Nogsomos. + 2: 360. Kyssomos.*

Somosd Msz (Marosvásárhely-D, a Nyárád b. p. közelében) 1497.X.13.: *Zomoss-i Bán Máté és Mátyás részes volt a székelyvásárhelyi plébános megölésében, a templom és a temető meggyalázásában* (KmJkv 3031). 1506.XI.1.k.: II. Ulászló király megparancsolja Lázár András marososszéki székely főúrnak, hogy Szabó Imre ügyében, aki önvédelemből megölte Fülöp somosdi székelyt, a felek kihallgatása után hozzanak új ítéletet (SzO VIII. 224). 1575.VII.9.: *Kerelőszentpálnál a fejedelem hadában jelen volt Simon Balázs zsoldosa Apa Bertalan, Somosd* (SzO VIII. 306). 1614: *Somosd 44 családfő* (Msz 105). 1649: *Iskolájának* említése. 1693–1850: 24

tanítója ismert (Sipos 131). 1808: Somosd (149). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 627). 1913: Somosd MT vm (Az). # Sipos G. MfT 1980. – Şomoşdeu > Corneşti = Su 1: 167. 1497–1854. – 1974: c. Crăciuneşti {Nyárádkarácsony kzs faluja D-re} [24 C]

Somosfalva Mm (Sziget-DK, a Kaszó bp-i úton) 1418: *Somyafalwa*, 1465: *Somos*, 1470: *Somosfalva*, 1475: *Somosfalwa*, 1479: *Samosfalwa* (Bélay 190). 1475, 1484: *Somosfalwa*, 1479: *Samosfalwa* (Cs 1: 452. 1418-tól). 1808: Somfalva, Kornestyi (148). 1888: Somfalu (Kornyesty) Szigeti js (Je 626). 1913: Somosfalva Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Corneşti, *Somosfalva* (Somfalva), L 403: r 392 (55). = Su 2: 166. 1418–1913: Somfalva (H). – 1974: c. Călineşti {Felsőkálinalva kzs faluja É-ra} [3 C]

Somosmál-Bérc hn [1259] : *Somosmal Bercz* Győrtelek határában Kr/Szi vm (Er I. 230).

Somosréve Szö (Buziásfürdő-ÉK) 1518: *Konyorova*, 1584: *Kornieroua* (Pesty: Szörény II. 281). 1808: Kornjareva, Kornyaréva (88). 1888: Kornareva **KrSzö** Teregovai js (Je 445). 1913: Somosréve KrSzö vm (Az). – 1909/19: Corneareva, *Kornyaréva*, L 4499: r 4456; m (55). Cornereva = Su 1: 166. 1518–1913. [43 C] 42 km² területű község; 46 tartozéka részint alig megközelíthető (2002.VII.24. Radio Buc).

Somostelke Kü (Dicsőszentmárton-ÉK, Radnót-DK) 1438: p. *Somostelke*; 1440: *Somusthelky*; 1453: *Samosteleke* (Cs 5: 893). 1459.VII.9.: *Somosthelke*-n Gym-i Kemény István részirtokos (KmJkv 1364); (2537); 1485.IX.2.: *Somosthelke*-n Héderfáji Mihály rb (2943); 1505.I.30.: Harinai Farkas János *Somosthelke* nevű egészirtokáról lemond Csesztvei Barlabásiak javára (3337); 1530.IX.26.: *Somosthelke*-n Désfalvi Haranglábiak részirtokosok (4320); 1555.II.12.: *Somostelke*-n Héderfáji Barlabásiak rb (5347). 1733: *Futák*, 1750: *Futak*, 1760–2: *Somostelke*. 1808: Szamostelke {!} ~ Somostelke, (n) Futak, Futaka (153). 1861: ≈, Futák Kü (8). 1888: ≈ (Szamostelke, Simnostelnik, Futacu) **KK** Radnóti js (Je 627). 1913: Somostelke KK vm (Az). – 1909/19: Futac, *St*, L 643: r 536; m, c (77). Şomoştelnic = Su 2: 176. 1438–1854. – 1974: c. Mica {Mikefalva kzs faluja ÉNy-ra} [23 D]

Somróújfalu Do (Zilah-KDK, az Egregy j. p.) 1585: *Ujfalva*, 1602: *Vyfalva*, 1722: *Somorouj Fallu* (Petri IV. 703). 1733: *Brusztur*, 1750: *Somonyujfalva*, 1760–2: *Somor Ujfalva*. 1808: Újfalva (Somlyó-, Somró-), Brusztur (176). 1861: Somró-Ujfalva, Brusztur **Do** (16). 1888: Somró-Ujfalva (Brusztur) **Szi** Zsibói js (Je 627). 1913: Somróújfalu Szi vm (Az). – 1909/19: Brusturi, *Somróújfalu*, L 329: r 306; m, zs (30). = Su 1: 107. 1585–1854. – 1974: c. Creaca {Karika kzs faluja D-re} [12 C]

Somszeg(falva) * Te (Lugos táján) 1410: *Thothsomszegfaua*, 1447, 1452: *Tothsomszegh* Doboz tartozéka volt (Cs 2: 34, 33. Doboz). 1462: *Magyarsomszeg* (Cs 2: 33). – Su 2: 366. 1462. + 2: 413. 1452.

Somtelke * Do 1320: t/p. *Sumteleke*. Zombor nb. Lőrinc fia István fiai: Chumpas és László bírtoka volt; tőlük Károly király 1316-ban elkobozta s Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta. 1554: *Somffalva*; 1560, 1591: *Zakatura* másként *Somfalva*. 1844 k. a régi *Sakatura* falu helye erdő Kiskeresztes határában (Gy 2: 87). – Su 2: 403. Somffalva, 1554–1844.

Sona Kh (Fogaras-K, az Olt j. p.) 1488: *Sonden*, 1508: *Sondenn* (Berger 57). 1532: *Schynen*, 1539: *Sona* (Scheiner 156). 1750: *Schona*. 1808: Sona, Schona ~ Schönen, Sonáj (149). 1861: ≈, Schönen, Sonág Kh (37). 1888: Sóna (Schönau, Sonag) **NK** Köhalmi js (Je 627). 1913: Sona NK vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Şona, *Sona*, *Schönen*, L 917 **ort. r** (175). = Su 2: 176. 1488–1854. – 1974: c. Mîndra {Széptelek kzs faluja É-ra} [36 D]

Sonkolyos I. Bi (Élesd-DK, a Sebes-Körös b. p., Rév-D) **1256**: t/p. *Sunkulus*; 1264: m. ≈; 1283: p. ≈; 1308: ≈. A Csanád-nem bertényi uradalmának része. 1256-ban Geregye nb. Pál visszabocsátja Csanád nb. Pongrác fiainak. 1264-ben megjárják Berténnyel és Jofamezővel közös határát. Pongrác fia Tamás fiainak 1308-i osztozásakor Miklós kapja (Gy 1: 662). 1294: *Sunkulus* (Cs 1: 622. *S a*). 1808: *Sonkolyos* vel *Sonkojos* h., *Sunkujus* val. 1851: *Sonkolyos*, Bi vm, a Sebes-Körös mellett, 206 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birják: Haller és Kornis grófok, gr. Batthyáni Artur, b.

Rudnyánszky, Esztegar, Bagossy (Fé 4: 38). 1888: V-S Bi Élesdi js (Je 714).1913: **Vársonkolyos** Bi vm (Az). – 1909/19: Şuncuiuş, Vs, L 1188: r 1166; zs, m (176). = Su 2: 178. 1256–1851. [21 A]

Sonkolyos 2. Bi (Belényes-Ny, a Fekete-Körös b. p.) 1422: *Sonkolos* (Cs 1: 622. S b). 1587: *Sonkolyos* (Kiss 692). 1808: Sonkolyos ~ Sonkojos, Sunkujus (149). 1851: ≈, Bi vm, 228 **reform.**, 355 **g. kath.** lak. Mind a két felekezetnek helyben van papja. Földe a Fekete-Körös mellékén termékeny ... Birja a váradai görög **püspök** (Fé 4: 38).1888: Sonkolyos Belényesi js (Je 627). 1913: **Belényessonkolyos** Bi vm (Az). – 1909/19: Şoncoiuş, Sonkolyos, L 789: r 370; m, c (175). > Şuncuiuş = Su 2: 178. 1422–1913. – 1874: c. Finiş {Várasfenes kzs faluja ÉNy-ra} [21 C]

Sontelke Kü (Dicsőszentmárton táján, Magyarsülye és Nagymedves mellett) 1348: *Sunteleke* (Tr). – Su 2: 405.

Sopot Sző (Bozovics-D, a Néra bp-i út egyik ágán) 1607: *Sopot*, 1690–1700: *Schopsz* (Pesty: Szörény II. 483). 1808: Sopot, Schopot, Shopot (149). 1888: Ó-Sopot **KrSző** Bozovicsi js (Je 548). 1913: Ósopot KrSző vm (Az). – 1909/19: Şopotul-vechiu, Ósopot, L 1443: r 1441 (176). Şopotul Vechi = Su 2: 177. 1607–1840. > 1974: Şopotu Vechi c. Dalboşet {Dalbosfalva kzs faluja K-re} [54 B]

Sopot Kr Újsopot (1828) < Kövesdpataka (1358).

Sopron 1. Ar (Arad-É, a Kürtösi úton) 1437: *Kethsopron*; 1446: *Keeth Sopron* in districtu Zarazermelleke; 1455: *Kethsoffrony* (Cs 1: 778). 1808: pr. Soffronya (147). 1851: *Sofronya* puszta Ar vm, 3606 hold, ... Elosztatik 3 osztályra. Első osztályt birja Vörös Zsigmond, ... Második osztály birtokosa Tóth Károly örökösei, ... Harmadik osztályt birja Fribelsz Károly (Fé 4: 33).1888: Sofronya psz (t) Kurtics **Ar** (Je 625). 1913: **Sofronya** Ar vm Aradi js (Az). – Şofronea = Su 2: 175. 1437–1851. [31 B]

Sopron 2. * Ar (Lippa-DNy, Temesilléd mellett) 1446, 1449: *Sopron* ~ *Soprony*, 1450: p/pr. ≈ Palotai ~ Gyerei Czibakok birtoka (Cs 1: 778). – Su 2: 403. Soprony 1446.

Sorbánfalva * Bi (Székelytelek mellett) 1599: *Sorbanfalva* (Jakó 342). – Su 2: 403. {Beolvadt Székelytelek határába}

Sorokszó * Fe (meghatározhatatlan fekvésű település) 1441.I.5.: Hari Mihály testvérei nevében is az erdélyi káptalan tiltja a néhai Gerek [!] Gyögyről rájuk szállott pócstelki részirtoka s a *Sorokzo* nevű (Fe vm) jószág harmadrésze elfoglalásától (KmJkv 290).

Soropháza To (Régen-DK, a Bölkény b. p.) 1453: p/v. *Sorbhaz*. ᳚Görgény vár tartozéka (Cs 5: 730). 1642: *Saraphaza* (Makkai 616) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Sorophaza*, 1750: *Soroohaza*, 1760–2: *Sarapháza*. 1808: Sarapháza (141) 1861: ≈, Sebény To (11). 1888: Soropháza (Serbény) **MT** Régeni alsó js (Je 628). 1913: Soropháza **MT** vm. – 1909/19: Şerbeni, *Sh*, L 585: r 576 (172). = Su 2: 170. 1453–1854. – 1974: c. Beica de Jos {Alsóbölkény kzs faluja DK-re} [24 B]

Sorostély (Schorsten, Caminus) Fe (Vizakna-É) [1315–25]: v. *Sorensten*; 1332–3: Philippus **sacerdos** de *Berunsten, Camino*. Az egresi **apátság** (Csanád vm) birtoka. László vajda 1301–13 k. elfoglalta; ezt köveően Károly király visszaadta az apátságnak, s kérte a szebeni szászokat, hogy ne zaklassák, hanem védelmezzék. A selyki dékánátushoz tartozó papja, akit először a fehérvári esperességhez, másodsor ugyanoda és a selyki dékánáshoz tartozónak mondanak, 1332 II: 33, 1333 I: 33 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 183). (1315.)V.2.: *Sorensten* (An 4: 63. Vö. Apátfalva). 1417: p/v. *Sorosthen*, 1468: *Sorosther* (Iczkovits 61). **1587**: *Sorostelly*. – E: fl. 36. Monora accumulandum (Dé 24). 1647: *Sorostely* (Makkai 632) I. Rákóczi György birtoka. Teleki-kastély. *1671.I.15.(ker): **gróf Teleki Mihály**, ifj., politikus, naplóíró (–1720). {M 1970.12.60.} 1733: *Sorostej*, 1750: *Sorotyén*. 1808: *Sorostély* h. alias *Serestély* h., *Schorsten* g. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Schorsten, Sorostin) **AF** Balázsfalvi js (Je 628). 1913: Sorostély **AF** vm (Az). – 1909/19: Şoroştin, *S*, *Sch*, & Sădinca (Szedinka), L 1315: r 866; n, m (176) = Su 2: 177. 1311–1854. > 1974: Şoroştin c. Şeica Mică {Kisselyk kzs faluja DNy-ra} [35 A]

Sós 1. Sza 1. (Szatmár mellett) 1411: p. populosa *Sostheleke*. (Cs 1: 485). A mai Sós-puszta Szatmárnémeti határában. Résztelekkel együtt Szatmár város lakott birtoka. Megtelepülésük bizonyára közös folyamat eredménye (Maksai 208). – Su 2: 403.

Sós 2. Sza 2. (Erdőd-KDK) 1648: *Soos* (Makkai 408) I. Rákóczi György birtoka. 1808: pr Sós ~ Soós (149). 1851: *Sós* puszta Sza vm, az erdődi szőlőhegyek alatt, nevezetes juhtenyésztéssel. F. u. gróf Károlyi nemzetség (Fé 4: 40). 1888: ≈ (Soós) psz (t) Oláhgyürüs Sza Erdődi js (Je 628). Hnt. 13: » Oláhgyürüs Sza vm. – Şoş > Sărătura = Su 2: 107. 1411 {!}–1851. – 1974: c. Arduş {Erdőd kzs faluja} [12 A]

Sósd Te (Detta-KÉK, a Berzava j. p.) 1343: kenezius de *Sosd* (Tr). 1387: p. *Sasd*, 1387: v. *Sasd*, 1404: p. *Sasdy*, 1424: *Saasd* (P); 1449-ben Tornyallyai Liptai János és Nagy Simon zálogba vetik Helembai Sandrinnak "medietatem p-is *Naghsasd*, *Felsesasd* et utriusque poss. *Sasd* et predii Ewlywes penes fl-m Borsa" (Cs 2: 61); 1690–1700: *Sosda*, 1717: *Sosdia* (Pesty: Krassó II/2. 176). 1808: *Sosdia Te* (149). 1851: ≈, Te vm, dombos vidéken, a Berzava vize mellett, 1153 n. e. **óhitü** lak., s anyaegyházzal. Határa 7184 hold, ... Nevezetes, hogy az itteni erdőben szalonkák nagy mennyiségben találhatóak. Birja báró Lopresti Josepha (Fé 4: 40). 1888: *Sosdia Te* Dettai js (Je 628). 1913: *Sósd Te* vm (Az). – 1909/19: Şoşdia, *Sósd*, L 1529: r 1211; m, n (176). > Şoşdea = Su 2: 177. 1343–1851. – 1974: c. Măureni {Móricföld kzs faluja É-ra} [42 A]

Sóskút * Te (Temesvár táján, Papd mellett) 1447: *Soskuth* birtokon a Papdi és Beréni Bak család tagjai egyezkednek (Cs 2: 86. Papdi). – Su 2: 403.

Sósmező 1. Ké/Hsz (Bereck-Ojtoz-ÉK, az Ojtozi-szoros kijáratában) Bereck határában települt. 1850: *Sóósmező* (StTr). 1861: *Sósmező Hsz* (30). 1888: ≈ *Kézdí* js (Je 628). 1913: *Sósmező Hsz* vm (Az). Határórs képe 1916 (ErT). – 1909/19: Poiana-sărată, *Sm*, L 1579: r 1232; m (137). Poiana Sărată = Su 2: 52. 1850, 1854. [38 B]

Sósmező 2. BSz (Nagyilonda-DK, a Szamos bp-i úton) 1538: *Sosmezeu*, 1550: *Sosmezeo* (Kádár VI. 123). 1647: *Soos Mezeo*, *Soosmezeo* (Makkai 443) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Sós-Mező*, 1750: *Glod*, 1760–2: *Sómező*. 1808: *Sósmező*, Klód (149). 1888: ≈ (Soósmező, Glodu) **SzD** Nagyilondai js (Je 628). 1913: **Szamossósmező SzD** vm (Az). – 1909/19: *Glod*, *Sm*, L 909: r 868; zs (83). = Su 1: 266. 1538–1854 {1913}. – 1974: c. Gîlgău {Galgó kzs faluja É-ra} [12 D]

Sóspatak 1. Fe (Gyulafehérvár-K hrs) 1332–4: Johannes **sacerdos** de *Sospotek*; 1369: p. *Sospathak*. Az erdélyi **káptalan** birtoka (1369); Öregyház határosa. Papja 1332 I-II: 30, 1334 II: 30 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 184). 1369: p. *Sospathak* dominorum de **capitulo** ecclesia Transilvaniae (Iczkovits 61). 1486.VII.5.: *Sospatak káptalani* birtok (KmJkv 2600). 1619: *Sospathak* (Ve: Doc. IX. 206). 1733: *Soós-Patak*, 1750: *Schenuse*, 1760–2: *Sospatak*. 1808: *Sóspatak* vel *Sópataka* h., *Sausá* val. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Salzbach, Seusa) **AF** Alvinci js (Je 628). 1913: *Sóspatak AF* vm (Az). – 1909/19: Şeuşa, *Sp*, *Sb*, L 673 g. kat. r (172). = Su 2: 171. 1332–1854. – 1974: c. Ciugud {Maroscsüged kzs faluja É-ra} [34 B]

Sóspatak 2. * Kü (Pánád határában) 1290: *Sospathak* Pánád határosa (Er I. 460).

Sóspatak 3. Mm (Szurdok-DNy hrs az Iza b. p. közelében) 1431: *Zlatyna*, 1514: *Sospathak*, 1549: *Zlatyna* a. n. *Soospathak*, 1555: *Soospathak* (Bélay 201). 1458: *Zlatina* (Cs 1: 452). 1808: *Szlatinka*, (s) *Slatjinka*, *Szlatiora* (163). 1851: ≈, *Mm* vm, 439 g. **kath.**, 57 zsidó lak. F. u. többen (Fé 4: 143). 1888: ≈ (*Szlatina*, *Szlatiora*) Izavölgyi js (Je 665). 1913: **Izasóspatak Mm** vm (Az). – Hatiuca > 1909/19: Slătioara, *Izasóspatak* (*Szlatinka*), L 727: r 603; zs (165). = Su 2: 137. 1431–1913. – 1974: c. Strîmtura {Szurdok kzs faluja} [3 D]

Sóspatak 4. Msz~To (Marosvásárhely-Ny) 1511: v. desolata *Sospathak* (SzO III.178). 1580.III.23.: *Sospatak To* vm-ben (SzO VIII. 316). 1602.VIII.16.: *Sospatak Puzta*; 1603.II.7.: *Sospatak Deserta* (SzO). 1733: *Szeutsa*, 1805: *Sos Patak*. 1808: *Sóspatak* (149). 1861: ≈, *Sousa*; egy része Marosszékhez tartozik *To* (11); ≈ *Msz* (32). 1888: ≈ (*Soussa*, Székely-Sóspatak) **MT**

Marosi alsó js (Je 628). 1913: **Székelysópatak** MT vm (Az). – 1909/19: Șăușa-săucuiască, *Szsp*, L 164: r 162 (171). Șăușa = Su 2: 169. 1461: c. q. {? To}, 1511–1854. » Sópatak 5.

Sópatak 5. To (Vidrátzeg-ÉÉNy, „TA DK-i zugában, a MT-i Székelysópatak hrs”) 1414: p. *Sopathak*; 1420: p. **Volahsópatak**; 1435: p. *Sopathak*; 1519: p. ≈. Héderfáji, Bolgár, Apafi, Sk. Erdélyi, Erdőszgy. Meggyes, Bátor, Futaki Nagy, Barcsai, Toroszkai, N. Ungor, Farnasi ~ F. Veres, Vizaknai, Geréb, Kemény-birtok. 1511: Hossu Péter kenéz (Betlenieké) (Cs 5: 730). 1473.VIII.30.: *Sopathak* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthori Istvánt, adomány címén, beiktatták *Sopathak* birtokába (2375); 1502.XII.13.: *Sopathak* Nádasdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1510.IV.27.: Bánffy Ferencné Dobokai Katalin *Sopathak*-i részét zálogba adja Csesztvei Barlabási Jánosnak (3549). 1733: *Soos Patak*, 1750: *Seusche*, 1760–2: **Kerelő Sópatak**, 1805: *Sos-patak*. 1888: Kerelő-Sópatak (Siausia) **TA** Marosludasi js (Je 412 & Pusztaszentmiklós telep). 1913: **Kerelősópatak** TA vm (Az). – 1909/19: Șeușa-de-Câmpie, *Ksp*, L 389: r 319; m (173). > Șăușa = Su 2: 169. 1414–1854. [23 D]

Sópatak 6. **TA** (Torda-ÉÉK) 1913: *Sópatak* Ploszkos tartozéka (H). – Valea Sărată = Su 2: 232. 1913. – 1974: » Valea Florilor {Virágosvölgy} c. Ploscoș [23 C]

Sópatakteleke * Ko (Ajton-K) 1320: v. *Sopotokteleky*. (Cs 5: 401). =: ≈. A hűtlen Zsombor nb. Lőrinc fia István fiai birtokolták Ajtonnal együtt; tőlük Károly király elkobozta, és 1320-ban Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta. Ajton határának K-i felén feküdt; itt ered a *Sós-patak* (1886. tk), amely Tordánál torkollik az Aranyosba (Gy 3: 370). – Su 2: 403.

Sósséd patak: a Kis-Küküllő j.o. vize. **1177**: *Sossed* Asszonynépe falu (Fe) hr (Gy 2: 131), 1290: *Sospatak* Pánád hr; 1914. tk: *Sospatak ~ Panádi p[atak], Sărătura* (Gy 3: 558). 1981: Pánade [35 A]

Sóstó KrSzö (Karánsebes mellett) 1913: Sóstó (H). – 1954: Balta Sărată = Su 1: 55. 1913, 1954. » Caransebeș

Sóvárada Msz (Szováta-DNy, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1332: **sacerdos** de *Varad* (Tr). 1567: *Waradgija* (SzO II. 217). 1614 : Sóvárada 59 családfő (Msz 77). 1643: **Iskolájának** említése. 1644: *Sovaradgja* (Makkai 554) I. Rákóczi György birtoka. 1648–1850: 23 **tanítója** ismert (Sipos 132). *1788.VI.3.: **Péterfi László** pedagógus (–1848.okt., Borosbocsárd; a felkelő románok megölték). *1790.IV.17.: **Kibédi Péterfi Károly** ref. pap, tanár, filozófus, a magyar esztétikai irodalom egyik úttörője (–1873.I.23., Mvh). *1800.VI.14.: **Péterfi Albert** ref. lelkész, enyedi tanár; 1848-tól Bukarest ref. papja (–1850.III.29., B). 1808: Sóvárada ~ Sóvárda (149). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Nyáradszeredai js (Je 629). 1913: Sóvárada MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – *Șovarad, Sv*, L 1878: r 54 (176). > Sărata > Oradia Sărată > Sărățeni = Su 2: 107. 1332–1854. [24 D]

Sóvidék: kistáj a Székelyföldön, a Kis-Küküllő és a Korond-patak völgyében. Sóvárada, Szováta, Parajd, Alsó- és Felsősfalva, Korond és Atyha tartoznak hozzá. Nevét régóta művelt sóbányáiról kapta (K. L. 168). Fürdőiről 2004.VII.4. Duna Tv.

SOVY-01

Sötétpatak Cs (Szereda-ÉK) 1913: *Sötétpatak* Gyimesközéplak tartozéka (H). – Valea Întunecoasă = Su 2: 228. 1913. – 1974: c. Lunca de Jos {Gyimesközéplak kzs faluja} [25 D] {1981 R}

Sötétvölgy TA (Torda-ÉÉK) 1913: *Sötétvölgy* Ploszkos tartozéka (H). – Valea Întunecoasă = Su 2: 228. 1913. » Ploscoș

Sövényes Ar (1913) < Lésza Za.

Sövényfalva Kü (Küküllővár-ÉK hrs a Kis-Küküllő bp-i úton) 1332: Nycolaus **sacerdos** de v. *Sveyu, Guenfalia*. Papja 1332 I: 20, 1332 II: 13 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 559). 1405: p. **regalis Sewenfalwa, Swenfalwa**; 1462: p. *Sewenfalwa*. ☞Küküllővár tartozéka (1332-től Cs 5: 892). **1587**: *Sewinffalwa*. – C. Pr: fl. 24. A: fl. 12 (30). 1609: **Református** temploma szentélykarzatának

díszítménye (1898-ban megsemmisült. Ke 1: 41). 1733: *Somfalu*, 1760–2: *Sevenfalva*, 1805: *Sövénfalva*. 1808: *Sövénfalva* h. 1861: ≈ Kü (8). 1888: ≈ (Soufaleu) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 629). 1899: Új ref. templomot építenek. 1913: *Sövénfalva* KK vm (Az). – 1909/19: *Şomfalău*, *Sf*, L 1161: r 739; m (175). > Corneşti = Su 1: 166. 1332–1854. – 1974: c. Adămuş {Ádámos kzs faluja DNy-ra} [35 B]

Sövénység Kh (Kőhalom hrs) 1488: *Schowiszer*, 1508: *Schowyszer* (Berger 58). 1532: *Schuyscher* (Scheiner 137). 1760–2: *Schweischer*. 1808: Sövényseg ~ Sövényseg, Schweischer ~ Schweisser, Sovenul Kh (149). 1850: Sövényseg, Chiser (StTr). 1861: Sövényseg, Schweicher, Csiser Kh (37). 1888: ≈ (Schweischer, Cisszer) **NK** Köhalmi js (Je 629). 1913: Sövényseg NK vm (Az). – 1909/19: Fişeriu, *Sövénység*, *Schweischer*, L 839: r 151; n, c (75). Fişer = Su 1: 241. 1488–1854. » Rupea {Kőhalom} [37 A]

Spinarum Villa, Spinae Fe (1290–95) : Tövis.

Spring Fe Spring Fe (Szerdahely-É) {1270 e.} [1290–95]: t. fratrum Cheel *Spreng*; 1299: v. *Spreng*; 1309: Henricus **decanus** de *Spinc*; =: *Spring*; 1332–4: Chunradus **decanus** de *Spungi*, Beneuis **capellanus** de ≈, Johannes **sacerdos** de *Spring*, rector ecclesie de ≈; 1345: *Spreng*. Kelneki Cheel szerzeménye (1270 k., ld. 1345). 1290/95-ben fiai birtokolják. Egyháziilag a sebesi esperesség alá tartozó szász dékánok központja, amelyhez Buzd, Dálya, Drassó, Gergelyfája, Gorbó, Henningfalva, Ringelkirch (Lengyelkék), Ludas, Pókafalva és Vingárt tartozott. Dékánja 1309-ben a kiközösített szász papok között szerepel. A springi dékán 1332 I: 34 dénár, a káplán ugyannyi, a springi plébános 1332 II: 3 forint, 1334 I: 88 dénár pápai tizedet fizet. Buzd (1290–95, 1299), Gergelyfája (1313) és Lengyelkék (1324) szomszédosa (Gy 2: 184). [1291] *Spreng* (Er I. 497), 1299: v. *Spreng* (589/7). 1308: *Spring*-i **káptalan** (An 2: 499). 1446.III.18.: *Spring* Vingárti Geréb János által perelt birtok (KmJkv 562); 1446.XI.13.: Nádasi Salamon fia Mihály *Spring* nevű birtokát a gyulafehérvári egyháznak adományozza (597); 1498.IX.22.: *Spreng* fehérvári **káptalan** birtok (3070). 1576.VI.18.: *Spring* Bánffy György birtoka (Dé 14). **1587**: *Spring*, ld Vingárt (Dé 20). 1808: *Spring* h., *Gespreng* g. 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Gespreng) **AF** Kisenyedi js (Je 629). 1913: *Spring* AF vm (Az). – 1909/19: *Şpring*, *S*, *Gespräng*, L 1451: r 1442 (176). = Su 2: 177. 1290–1301, 1309–1854. [35 C]

Stadincz * Kr (Lippa táján) 1440: *Stadincz* (Pesty: Krassó II/2. 155). – Su 2: 403.

Stájerlakanina Kr (Oravicabánya-ÉK) 1733: *Steuerdorf* (Pesty: Krassó, II/2. 157). 1888: Steyerlak-Anina **KrSzö** Oravicai js (Je 630). 1913: Stájerlakanina KrSzö vm Oravicabányai js Stájerlak és Anina egyesülése (Az). – 1909/19: Anina, *Stájerlakanina*, L 13 723: r 1026; n, csehek, lengyelek, szlovákok, m, zs (7). = Su 1: 39. 1733–1909. [42 D]

Stefan * Bi (?) {Talán elírás.} 1291–4: *Stefan* (Tr). – Su 2: 404.

Stej Bi (1808) : Skej > Vaskohsziklás.

Steja Za (Körösbánya-NyÉNy, a Fehér-Körös jp-i úttól É-ra) 1760–2: *Stea*. 1808: Steé, (n) Stipid (150). 1888: Steja **Hu** Körösbányai js (Je 630). 1913: Steja Hu vm (Az). – 1909/19: *Ştea*, *Steja*, L **385 ort. r** (176). *Ştea* = Su 2: 177. 1760, 1854. – 1974: c. Tomeşti {Tomesd kzs faluja DNy-ra} [33 B]

Stejvaspatak Hu (1913) : Szkej.

Stephanopolis : Brassó.

Stepkófalva * Kr (Oravicabánya táján) 1343: Steepkfolua p. castris **regis** Ersomlyo (Cs 2: 107). – Su 2: 404. 1343 Steepkofolua (Tr).

Sterkócz I. * Ar (Marosborosznok, Radmanóc táján) 1421; *Sterkolch*, 1427; *Sterkolcz*, 1428; *Sterkolcs*, 1477: *Stherkowecz*, 1598: pr. *Sterkovecz* (Pesty: Krassó II/2. 162, 213). 1477: *Stherkowacz* Solymos vár 18. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos; 778: Sterkovác). – Su 2: 404. 1421–1598.

Sterkócz 2. * Te~Kr (?) 1427–28: *Sterkolcz*. Igazóval és egy Krassó vm-i Sterkolcz nevű faluval együtt említik. A mai KrSzö vm területén feketett (Cs 2: 61).

Sterkovác * Ar (Lugos táján, Dobrosd mellett) 1477: *Sterkowacz* Solymos vár 18. tartozéka volt (Cs 2: 761. Solymos). – Su 2: 404.

Sterkoványa * Ar (Pernyefalva mellett) 1479: *Stherkowannya ~ Sterkovanya* Váradja vár 32. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 404.

Steuerdorf Kr (1808) : Kiskárolyfalva.

Steuerdorf Kr (1808) : Stájerlakanina.

Stezár * Bi (Belényes táján) 1692: *Stezár* (Mezősi 102). – Su 2: 404. {Talán beolvadt Fehérlak határába}

Strac Do/BN (prédium Bongárd környékén) 1461.VI.16.: Bongárdiak tiltják az Ősieket, hogy Bongárd Ős felé eső részén levő *Strach* nevű földön új határjeleket emeljenek, minhog *Srach* földet még néhai IV. Béla király adományozta Bongárdi Benedek elődeinek (KmJkv 1574); 1462.X.6.e.: Ős és Bongárd közötti vitás határon *Straczfewldew* (1658); 1476.VI.21.: Bongárdi Benedek fia Antal Stracz prédiumbeli részét zálogba veti Dengelegi Pongrácz Jánosnál (2213).

Strása AF (1861) : Öregyház.

Stredolcz * Kr (?) 1427: *Stredolcz*. Nagymihályi Albert és fiai kapták királyi adományul a magvaszakadt Jánkfi János birtokaival együtt (Cs 2: 112). – Su 2: 404.

Stregolcz * Ar (Kisgye mellett) 1440, 1477: *Stregolcz* Solymos vár 94. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 404. {1400 : 1440}

Strezfalva * Kr (Oravicabánya táján, Jám mellett) 1421: *Strezfalwa* et *Stryzfalwa* (Cs 2: 107). – Su 2: 404.

Strigius 1808: *fluvius* Strigius, Sztrigy, Sargatia, Strehl ~ Stry, Sztrej (150). – Strei

Strizfalva * Kr (Oravicabánya táján, Jám mellett) 1421: *Strezfalwa* et *Stryzfalwa* (Cs 2: 107). – Su 2: 404.

Stulcsu * BSz (Csákgorbó mellett) 1335: p. *Stulchu* (Tr). – Su 2: 404.

Styuka Te (Csánki; 1808) : Csukás.

Subcastrum Petri Fe (1309) : Péterváralja > Sebeshely.

Subtolya Ar 1888: Subtolya psz (t) Ternova Ar Ternovai js (Je 631).

Suburbium (1309) : Váraljafalu > Orlát.

Sugág Se (Szászsebes-D) 1750: *Schugag* . 1805: *Sugág* (c. D). 1808: ≈ AF (150). 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ **Sze** Szászsebesi js (Je 631). 1913: Sugág Sze vm (Az). << Barzanatelep, Jidostinatelep, Lunkatelep, Martinistelep, Teutelep, Vartótelep (Su 2: 178, mind 1956) – 1909/19: Şugag, *Sugág*, L 2084: r 2070 (176). = Su 2: 178. 1750, 1805, 1854. [34 D]

Sugatag 1. Mm (Sziget-D, a Mára és a Kaszó vize között) 1355: *fondinae salium* (Tr) sóakna Máragyulafalva határán. 1360: *Sugathakfalwa*; 1459, 1461: *Sugathagh*; 1472: *utraque Swgathak* (Cs 1: 452). Sóbányahely már 1355-ben, midőn a szomszédos Gyulafalva határleírásában „*via ad fodinas salium ducens*“ is előfordul (Cs 1: 452). Drágos birtoka; XV. v: Drágfiaké, majd kincstári birtok. 1808: *div* Sugatag (150). Idevándorolt magyar lakói a XVIII–XIX. században kizárólag sóbányászatból éltek. **Szent Péter és Pál ap.-templom**, b: VI.29. (RKNt 1999). 1851: *Akna-Sugatag*, n-o-m falu Mm vm, 789 r. **kath.**, 5 **ref.**, 300 **g. kath.** lak. A romai és görög katolikusok egy templomban teszik az isteni szolgálatot, de külön papjok van. Akna-Sugatag a Pap és Rednik nemzetségnek extravillanuma volt, de ahol a régiebb időkben az említett nemzetségek királyi adománylevelében foglalt Szlatinkaháza nevezetű falu állott. Ez nevét vette a

sós kúttól ({r} Szlatyina), melyet mint nemesi brtokon lévőt a máramarosiak tetszésük szerint használják. Minthogy pedig ezen sós kút mellett, mintegy 50 évvel ezelőtt sóbánya nyitott, azon környéket a kamara megszerezvén, az illető birtokosok kifizettek. Itt igen szép fejeér só vágatik. 1825-ben 90 280 mázsa 50 font kő-só, 14 905 mázsa por-só (Fé 4: 45). 1888: Akna-Sugatag (Okna de Sugatag) Mm Szigeti js (Je 198). L 1910: 1797; 1956: 1127 (Le). 1913: **Aknasugatag** Mm vm (Az). # Janitsek J.: *Aknasugatag helynevei* (NyIrK 1984.1). – Ocna Şugătag > 1909/19: Ocna-Şugatag, A, L 1792: r 465; m, zs (124). O Ş = Su 2: 7. 1355–1851. [3 C]

Sugatag 2. Mm 2. (Sziget-D, a Mára bp-i úton) 1360: *Zalatyna*, villa **olachalis Sugatagfalva**, *Swgathakfalwa*; 1365: *Sugatagh*; 1459: *Sugathagh* (Bélay 190). 1808: *pagus* Sugatag (150). 1851: ≈, Mm vm, 583 **g.kath.**, 8 zsidó lak., anyatemplommal. F. u. a királyi kincstár és gróf Vay Ádám (Fé 4: 45). 1888: Falusugatag (Sugatag sat) Szigeti js (Je 313). 1913: **Falusugatag** Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Sat-Şugatag, *Fs*, L 1086: r 1032; zs (160). = Su 2: 98. 1360–1851 {1913}. [3 C]

Sugó patak: a Mára b. o. mellékvize. – Şugău

Sugó Mm (Sziget-D, a Sugó vize torkolata fölött) 1913: Sugó (H). – Şugău = Su 2: 178. 1913. [3 C]

Sugur Kű 1301: *Sugur* ~ Sugusföld Bún hrs (An 1: 92).

Suggya * Te (Lugos-ÉK, Lökösfalva táján) 1367: *Sugdia* (P); 1427: *Swgya*; 1453: *districtus volahalus Swgdya* ~ *Swggya* ~ *Swdya* in comitatu Themes. 1427-ben Zsigmond király Garai Jánosnak zálogosítja; 1453-tól királyi adományban Hunyadi János birtoka (Cs 2: 61). {1454-i tartozékait ld helyükön.} 1514–1516: *Swgdie*; 1597, 1620: *Sugdia* (Pesty: Krassó II/2. 178). – Su 2: 404.

Sukaman * Fe (Magyarlapád mellett) 1202–1203 k.: v. *Suqaman* (Tr). – Su 2: 404.

Sulcza Cs (Szereda-ÉK) 1888: Sulcza, telep (t) Csikszépvíz Cs (Je 631). 1956: Sulcavölgy. – Şulţa = Su 2: 151. 1956. > 1974: Valea Şulţă » Frumoasa {Csikszépvíz} [25 D]

Sumicza KrSzö (1888) : Csheherdős.

Supafalva * Te (Csánki) : Zsupafalva.

Suppa * Kr (Resicabánya táján, Pogányosremete mellett) 1369–1377: *Suppa* (DocVal 222). – Su 2: 405.

Suptal * Ar (Lippa táján, Füves mellett) **1234:** v. *Suptal*. A bizerei apát népei lakták, akik 1234-ben hatalmaskodással vádolták Füvesi Tubot. Helye ismeretlen, de vsz nem messze feküdt Füvestől (Gy 1: 185). – Su 2: 405.

Súr * Za (a vm nyugati részén) **1169:** v. *Suur* (Tr). – Su 2: 405.

Surány 1. * Csa (Egres-Ny) {**1108** u.} **1138:** circa Sunadi in v. *Suram*; 1232: v. *Suran*. Álmos herceg adta 1108 után a dömösi prépostságnak 4 molnárral (Sata, Sothmar, Hadadi, Sanka) s egy malommal. 1232-ben a rahoncai monostor birtoka Pony és Besenyő 1. határosa. A tatárjárás után többé nem szerepel. Ld. még Serjén (Gy 1: 869). – Su 2: 405.

Surány 2. * Kr (Rafnik/Kengyeltó mellett) 1364: *Suran* (Pesty: Krassó II/1. 179). =: ≈ (Cs 2: 107). – Su 2: 405.

Surilla * Kr (Facsád táján, Rekettyó-Ny) 1690–1700, 1723: *Surilla* (Pesty: Krassó II/2. 176). – Su 2: 405.

Surjánfalva Sza (Kapnikbánya-DNy hrs) A nagybányai uradalom XIV. század végén keletkezett román faluja (M). 1411: *Swrgyanfalwa*, 1491: *Swryanfalwa* (Cs 1: 485). =: p. **wolachalis Swryanfalwa** (Maksai 208). 1808: Sürgyefalu, Sürgyesty (151). 1851: ≈, Sza vm, 738 **g. kath.** lak., s anyatemplommal. Roppant erdős, kösziklás bérczei vannak, s köves telkeiken igen kevés tengeri

teremvén, köszörűkő készítéséből s napszámokból élőködnek. ... Itt laknak Karácson Tódornak nemességgel nyert telkein, mostani szegény ivadékai azon bátor vitéznek, ki kevesed magával 1717-ben Borsánál a tatárokat szörnyen megverte. F. u. a kamara (Fé 4: 47). 1888: ≈ (Szürgyefalu, Sürgyesty) Sza Nagyányai js (Je 632). 1913: **Dióshalom** Sza vm (Az). – 1909/19: Şurdeşti, *Dióshalom*, L 879: r 861; zs (177). = Su 2: 179. 1411–1913. – 1974: c. Şişeşti {Lacfalva kzs faluja DK-re} [13 A]

Surjánpéterfalva * **Te** (Lugos táján) 1410: *Suryanpeterfalua*, 1447: *Suryanfalwa* Doboz tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 405. 1410, 1462.

Surukszó * **Te** (?) 1346: *Surukzow* (Tr). – Su 2: 405.

Susányfalva Za (Vaskoh-DNy) 1574: *Zuzzanfalva* (Márki II/1. 249). 1746: *Szuszán* (Su). 1808: Szuszány **Ar** (165). 1851: ≈, Ar vm, magas bérczek közt, Bi vm szélén, 7 **kath.**, 524 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 4: 167). 1888: ≈ Borossebesi js (Je 674). 1913: Susányfalva Ar vm (Az). – 1909/19: Susani. *Szuszány*, L 457: r 453 (170). = Su 2: 152. 1574–1913. – 1974: c. Igneşti {Ignafalva kzs faluja É-ra} [21 C]

Susd Bi (Vaskoh-É, a Fekete-Körös b. p.) 1588: *Közებსusdh*, 1600: *Svsd* (Jakó 342). 1808: Susth (151). 1851: *Sust*, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, 258 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal (Fé 4: 47). 1888: Sust Vaskohi js (Je 632). 1913: Susd Bi vm (Az). – 1909/19: Şuştiu, *Sust*, L 377: r 370 (177). = Su 2: 179. 1588–1913. – 1974: c. Lunca {Biharlonka kzs faluja D-re} [21 C]

Sustra Te (Temesvár-K, a Lugosi úton) 1717: *Schustra*, 1723–5: *Schustla* (Borovszky: Temes 94). 1808: Schusztra (143). 1888: Sustra Rékási js (Je 632). 1913: Sustra Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Şuştra, Sustra, L 851: r 826 (177). = Su 2: 179. 1717–1851 {Ø}. > 1974: Şuştra c. Topolovăţu Mare {Nagytopoly kzs faluja Ny-ra} [32 C]

Susztulaháza * **Csa** (Csanád mellett) 1360: Zanad cum piscinis ... cum *Suztulahaza*. Telegdi-osztály (Cs 1: 702). – Su 2: 405.

Suthak-Ujlak Kr (Csánki) : Somlyóújlak.

Süketelke * **Sza** (Szatmárnémeti közelében) 1348: p. *Syketeluke* (Tr). – Su 2: 405.

Süketfalva Msz (Nyárádszereda-DNy hrs a Nyárad b.p.) 1484: *Sykesfalwa*; 1567: *Sijketfalwa*, Demeerfalwa (SzO I. 243, II. 217). 1575.VII.9.: Kerelószentpálnál a fejedelem hadában jelen volt: Ladó Máté, Bakó Lőrinc, Kovács György, Bakó Péter szolgálja Dajka Balázs, *Syketfalwa* (SzO VIII. 305). 1602: Süketfalva, Demeterfalva (SzO V. 273). 1635 *Siketfalva*: Kozmay Demeter régi lófő fia Mihály **predicator** (SzO). 1760–2: *Bityedfalva* [: *Süketfalva*]. 1808: Süketfalva (151). 1861: Siketfalva Msz (32). 1888: Süketfalva **MT** Nyárádszeredai js (Je 632). 1913: Süketfalva MT vm (Az). > Süket-Demeterfalva. – 1930: Dumitreşti, Surda > 1956: Surda-Dumitreşti > 1964: Dumitreştii = Su 1: 215. 1484–1964. [24 C]

Sükő Uh (Székelyudvarhely-Ny 13 km; 720 m a templomküszöb, 925 m a Rez-tető) 1526: *Swkeo*, 1567: *Sijkeö*, 1576: *Sükeö*, 1602: *Sükö* (SzO II. 203, 220, IV. 40, V. 307). 1614: Sükő 29 családfő (Uh 87). 1766 L 145 (82 f, 63 nő). 1808: Sükő ~ Sükkő (151). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 632). 1913: Sükő Uh vm (Az). 1930 L 258 (117 **ref.** f, 110 **ref.** nő; 11 **unitárius**, 20 **katolikus**). 1974 L 224. – Sichio > Crişeni > Cireşeni = Su 1: 150. 1526–1854. – 1974: c. Feliceni {Felsőboldogfalva kzs faluja Ny-ra} [24 D]

Süköd * **Csik** (Szereda-ÉK, Csikszépvíz mellett) 1576: *Sükeöd* (SzO IV. 44). – Su 2: 405.

Süldő Ko (?) 1229: pristaldus Forcos f. Choka de v. *Seldeu*. Kolozsi ispán kolozsi várjobbágyok ügyében kiküldött poroszlója nevében szerepel. Helye ismeretlen (Gy 3: 370). = (Er I. 156. Seldeu).

Sülelmed KSz (Szilágycseh-ÉK, a Szamos bp-i úton) 1405: *Silelmed*, *Sylelmed* falut Zsigmond király a Drágfiaknak adományozza (P); 1405, 1450: *Sylelmed* (Cs 1: 563); 1413: *Sylelmed* (Petri IV. 357). 1455.I.22.: *Sywlelmed*-en Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (KmJkv 1180); 1461.I.2.:

Sylelmed-i részeik zálogosítását tiltják ugyanazok (1497); 1461.III.23.: *Sylelmed* elidegenítését tiltják (1528); =: KJ János *Sylelmed*-i részét zálogba adja Bélteki Drágfi Miklósnak (1532); 1555.X.10.: Kusalyi Jakcsok tiltják I. Ferdinánd királyt attól, hogy a néhai Bélteki Drágfi Györgyről rájuk szállott *Sylelmed*-i részüket eladományozza (5418). Birtokosai ezután 1566: Báthory György; 1636: I. Rákóczi György; Gyulafi Sámuel, Thököly, Apafiak. 1703-tól Wesselényi Istváné. Utóbb több birtokosé. Jobbágyairól 1475-től vannak adatok; ekkor 10 Ft adót fizettek; 1543-ban 9 kapu után adóztak (mentesül 1 bíró, 4 szabados, 11 szegény és 5 új ház); 1549-ben Kővár tartozéka, 15 kapu adózik (mentesül 1 bíró, 2 szolga, 7 szegény és 17 új ház); 1566-ban 32 jobbágycsaládból 10 egésztelkes, 22 féltelkes, a falu bírói: Michael Nemes iudex és Benedictus Bwna; 1569-ben 39 jobbágycsalád élt a faluban. 1601-ben Basta seregei felperzselik, 1682-ben a császáriak ismét feldűlják. 1720-ban 23 adózót írnak össze, ebből 3 nemes, 10 jobbágy és 10 zsellér (13 magyar, 10 román). Ez évben **görögkatolikus fatemplom** épül {ma ortodox}. 1733: *Sulelme gyul*, 1750; *Schülemed*, 1760–2: *Süelmed*. 1808: ≈, Silelme gy (151). 1812: **Református templom** épül. 1888: ≈ (Silimeghiu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 632). 1913: Süelmed Szi vm (Az). 1921-ben kiosztják Károlyi László birtokait, valamint Károlyi, Récsei, Wesselényi Róza és Degenfeld Márta cikói, illetve kelencei erdőit a süelmedieknek. Jelentékenyek ipari létesítményei: 1937-ben gyógynövény-, gyümölcs- és gombaszárító, 1938-ban üveggyár, gáttér és malom épül. 1945-ben kiosztják Récsei Lajos és Péchy Ferenc birtokait, majd államosítják Soós Károly malmát. 1992 L 1789. Ortodox 1400. 1996-ban 120 református. # Vicsai J.: *Süelmed*. Szilágyvári magyarok 1999. 469. Süelmed-Szamoscikó **ref.** ehk 2001: 200 lélek (PaK, 2001.14). – 1909/19: Şilimeghiu, *Süelmed*, L 784: r 534; m, zs (173). > Ulmeni = Su 2: 217. 1405–1854. [12 A]

Sülye Fe (Marosújvár-DK) 1319: p. *Syle*; 1320.II.19: Nicolaus vice vaiv.: Datum in *Syle*; 1332–5: Stephanus **sacerdos** de *Sile*; 1336: p. *Sile*. Talmácsi Corradus fia birtokolták; 1319-ben harmadát átadták sógoruknak, Kácsik nb. Mihályfia Péternek. 1336 e. Corradus fia Miklós e birtokot elcserélte. Papja 1332 I: 24, 1332 II: 22, 1333 I: 22, 1334 II: 20, 1335 I: 30 dénár pápai tizedeet fizet (Gy 2: 184). 1430.III.11.: Bogáti János összes birtokát *Syle*-i Barnabás oltalmára bízza (KmJkv 41); 1441.VII.6.: *Syle*-i Benedek **ü**: Szentpál Ko vm (337); 1449: *Syle*-i Mihály meghíusult iktatáson (656); 1467.XI.21.: *Syle*-i Mihály és Fülöp Csicsó vári iktatáson (1764); 1468.V.14.: *Syle*-i Bálint **ü**: Röd (1806); 1470.V.24.: *Syle*-i Valkányi Miklós eljár Thorotzkayak ügyében (1960); 1482.V.8.: *Syle*-i Albertné Sárdi Anna **üv**, *Syle*-i Bálintot, Antalt, Pált is (2357); 1486.XI.2.: *Syle*-i Syley Péter bevallást tesz elekesi birtokügyben (2623); 1501.V.12.: Syley Albert kijelölt királyi ember meggykeréki iktatáshoz (3193); 1526.VI.17.: *Syewle*-i Forró László Szf-i Mikola birtokrészt vesz zálogba Dombón (4158). **1587**: *Sewlye*. – E: fl. 15. A: fl. 5 (Dé 22). 1733: *Sillye*, 1750: *Süle*, 1760–2: *Magyar-Süllye*, 1805: *Magyar-Selye* nobilium, *Magyar-Selye* rusticorum. 1808: *Sülye* (*Magyar-*) h. 1861: Magyar-Sülje AF (6). 1888: Magyar-Sülye (Silia) **AF** Marosújvári js (Je 487). 1913: **Magyarsülye** AF vm (Az). – 1909/19: Şilea-ungurească, *Ms*, L 907: r 638; m, c (173). Şilea = Su 2: 172. 1319–1854. – 1974: c. Fărău {Magyarforró kzs faluja DK-re} [35 B]

Sünetelke Fe (Er) : Süvetelke.

Sütmeg To (Torda-Ny, a Hesdái-tó déli oldalán) 1456: p. *Swthmeg*; 1500: p. *Swthmes*. ⚭Léta vára tartozéka (Cs 5: 730). 1733: *Suth*, 1750: *Sutu*, 1760–2: *Sütmeg*. 1808: Sütmeg ~ Süttmeg (151). 1861: Sütmeg To (11). 1888: Sütmeg (Sutu) **TA** Alsójárjai js (Je 632). 1913: Sütmeg TA vm (Az). – 1909/19: Şutu, *Sütmeg*, L 352: r 345 (177). = Su 2: 179, 1456–1854. – 1974: c. Ciurila {Csürülye kzs faluja D-re} [22 D]

Süveg * Za (Kalodva mellett) 1441, 1445: *Sywegh* Világos vár tartozéka volt a kalodvai kerületben (Cs 1: 743). – Su 2: 406.

Süvegd * Bi (Szalárd-DNy hrs) 1307, 1310: portionem ... in p-e *Syuegd* ... **eccl-m in honore S. Georgii** in se continemtem; 1323: Sym. f. Thome de *Syvegd*. Osl nb. Keserüi András birtoka, melyet 1307-ben a benne levő Sz. György-templommal együtt 15 M-ért zálogba adott Teletlen (ds) Pálnak és Péternek, majd 1310-ben végleg eladta nekik. 1323-ban idevaló nemes eskütárs (Gy 1:

662). 1353: *Suuegd* (Cs); 1357: *Syvegd* (Cs 1: 622; J); 1388: *Syuegd* (Jakó 342). 1599: *Sjöghd* (Kiss 857). – Su 2: 406. 1307–1599.

Süvetelke * **Fe** (Őregyház közelében) **1274**: rura sive sessiones v-rum ... *Syueteluke*. Őregyházához tartozó „telek“, ld. ott (Gy 2: 184). =: *Syneteluke* (Er I. 330). – Su 2: 406. 1274 villa Syveteluke.

Syret Bi (a hibás feljegyzés miatt azonosíthatatlan település a Szilágysággal határos részen) 1491.V.5.: Újnémeti Lászlóné Mihályfalvi Anna *Syret* birtokot eladja Bőnyeieknek (2722).

Sz.

Szabad Msz (Marosvásárhely-É) 1495.IV.6.: Szentannai Tóth Balázs *Zabad* birtokbeli részét elcseréli te: Miklós Kraszna vm-i birtokrészeivel (SzO VIII. 162; KmJkv 2951). 1602.VIII.16.: *Zabad* Puzta; 1603.II.7.: *Zabad* – deserta est (SzO). 1635: Szabad (Lt 1635–1898). 1733: *Szebád*. 1808: Szabad (151). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ (Mező-Szabad) **MT** Marosi felső js (Je 633). 1913: **Mezőszabad** MT vm (Az). # Bartók: *Román népi táncok* elsője – bottánc (joc cu bâta) – innen való forrásból: 1912-ben két cigány játszotta Bartóknak. – 1909/19: Săbadul-de-Câmpie, *Msz*, L 860: r 819; c, m (149). > Voiniceni = Su 2: 256. 1495–1854 {1913}. – 1974: c. Ceuașu de Cîmpie {Mezőcsávás kzs faluja D-re} [24 C]

Szabaderdő Fe (Enyed-Ny) 1808: Szabaderdő (A Remete), Walddorf, Szábérdeu (151). 1861: ≈ AF (6). 1888: ≈ (Oltván) **AF** Nagyenyei js (Je 633). Hnt. 13: » Remete AF vm. – 1909/19: Olteni, *Sze*, L 114 **ort. r** (126). > Rîmeți-Olteni = Su 2: 80. 1913. g. Freiwald. » Rîmeț [34 B]

Szabadfalu 1. Ar (Lippa-DK) 1440: *Zabadfalw* Solymos vár 83. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1597: *Sabacz* (Pesty: Krassó II/2. 387). 1808: Zabálc (187). 1851: *Zabalcz*, Kr vm, Te vm szélén, 5 **kathol.**, 635 **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa felette hegyes és sziklás, ... F. u. a kamara (Fé 4: 417). 1888: Zabalcz **KrSzö** Marosi js (Je 733). 1913: **Szabálc** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Zabalț, *Zabalcz*, L 730: r 683; m, n (200). = Su 2: 271. 1440–1913. [32 B]

Szabadfalu 2. Hu (Malomvíz közelében) 1439: p. *Zabathfalw* in d-u Ha. Kendefiek kapták ekkor Albert királytól (Cs 5: 134. Sibisel (Kis-Sebes) hs-gel egyesült Ohába hs-re gondolhatunk, melyet a XV. sz. közepe óta állandóan e néven emlegetnek a Malomvízi Kendefiek és ... Kenderesiek birtokában. Vö. Ohába -i). Sztrigyohába. 1440: *Zabadfalwa* Zeyk István birtoka (KmJkv 259).

Szabadfalu 3. Te (Temesvár mellett) 1369: *Zabadfalua* és *Zabadfalu* néven említett két helység a Bélvidéki vagy Szabadfalvi Nexafiai, Belinczi vagy Szabadfalvi Besánok birtokából 1406-ban és Hollódiakhoz kerül; 1415, 1482: *Zabadfalu* (Cs 2: 62. Szf b). 1808: Freydorf, Frajtok (56). 1851: *Freidorf*, magyarul *Szabadfalva*, Te vm, 613 **r. kath.** lak., kik Temesvárra sok tejet hordanak. Határa 2417 hold, ... Birja a kir. kincstár (Fé 2: 24). 1888: Freidorf (Szabadfalva) Te Központi js (Je 334). 1913: Szabadfalu Te vm (Az). – Freidorf = Su 1: 246. 1828, 1851. + 2: 427. 1369. » Timișara {Temesvár}

Szabadfalu 4. * Te-Kr (Karánsebes táján) 1433: *Zabadfalu* in districtu Sebes; 1448: *Zabathfalwa* in Districtu Caransebes in comitatu Themes (Cs 2: 62. Szf a). – Su 2: 427.

Szabadhely Ar (1913) < Szombathely.

Szabéd Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1451: v. *Zabedy* (SzO I. 160). 1453.V.16.: *Zabed-i* Ercsei Márton eljár Diódiak ügyében (KmJkv 1087). 1496: p. *Zabeed*, 1567: *Zabedh*, 1568: *Zabed*, 1603: *Szabéd* (SzO I. 284, II. 218, 240, V. 1267). 1614: Szabéd 44 családfő (Msz 25). 1635: Márton **deák** Koronkára ment (SzO). 1733: *Szebed*. 1808: Szabéd (151). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 633). 1913: Szabéd MT vm (Az). – 1909/19: Săbed, *Szabéd*, L 973: **r 26**; m (149). = Su 2: 101. 1451–1854. – 1974: c. Ceuașu de Cîmpie {Mezőcsávás kzs faluja Ny-ra} [23 D]

Szabófalva * Kr (Szilágysomlyó táján, Tuszatelke mellett) 1547: *Zabofalva*, 1568: *Zaboffalva* (Petri IV. 364). – Su 2: 427.

Szabolcs Bi (Telegd-Ny hrs) **1256**: t/p. *Zabolch*; =: t. *Zabolch*; 1308: p. *Zabolch*. A Csanád-nem birtoka; a telegdi uradalom része. 1256-ban Geregye nb. Pál ispán visszabocsátja Csanád nb. Pongrác fiainak, s ekkor Telegddel közös határát megjárják. 1271-ben Geregye nb. Miklós vajda átengedi Telegd és Szabolcs részeit erdőkben és szántóföldekben Pongrác fia Tamásnak. 1291–4 között a falu másodízben 20 kepe tizedet ad a püspöknek. Tamás fiainak 1308-i osztózasakor

Csanád váradi olvasókanonok kapja (Gy 1: 663). 1257: *Zabouch ~ Zabolch* (Cs 1: 622). 1308: Csanád nb. Tamás fiai: Chyanadinus magister váradi olvasókanonok, Lőrinc, Miklós és Pongrácz magisterek megosztóznak az örökölt ... *Zabolch*-on (An 2: 466). 1518 u.: *Zabolcz*-i Havasi Lőrinc Szf-i Mikola László intézője alsófüldi (Ko vm) visszaiktatáson (KmJkv 3699). 1587: *Szabolcz* (Kiss, 692). 1808: *Szabolcs* h. 1851: ≈, Bi vm, 381 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Sárga agyagos földje jó miveltést kíván; erdeje derék. Birják: Bölönyi, Segezdy, Sulyok, Várady, Bogdán, Miskolczy, Tardi, Lélek, Büge (Fé 4: 50). 1888: M-Sz Kpi js (Je 634: Sz & Szabolcs psz, Kis-Hódos telep). 1913: **Mezőszabolcs** Bi vm (Az). – 1909/19: Sabolciu, Sz, L 555: r 470; m, c, zs (150). > Säbolciu = Su 2: 101. 1256–1913. – 1974: c. Säcädat {Mezőszakadát kzs faluja É-ra} [10 D]

Szacsal 1. Hu 1. (Kalán-ÉK hrs a Sztrigy j. p.) 1392: p. *Kysfaluj*; 1440: p. *Szachal* (!); 1472: *Zachal*; 1493: p. *Zachal*; 1511: ≈. Szentgyörgyi, Szálláspataki, N. Ungor, D. Árka, Vingárti Geréb, Bélai, Folti, Czobor s más birtokosé (Cs 5: 134). 1733: *Szetsel*, 1750: *Szecselsel*, 1805: *SztrigySzacsalsel*. 1808: Szacsal (Sztrigy-) (151). 1861: Sz-Sz Hu (24). 1888: Sz-Sz Hátszegi js (Je 672). 1913: **Sztrigyszacsalsel** Hu vm (Az). – 1909/19: Streiu-Säcel, Szsz, L 310: r 306 (168). > Strei Säcel = Su 2: 146. 1392–1854. > Strei-Säcel [34 C]

Szacsal 2. Hu 2. (Hátszeg-DNy) 1440: *Saachal* Zeyk István birtoka (KmJkv 259). 1444: *Zenchel*; 1453: p. *Zachal* in d-u de Ha.; 1514: *Zachal*; 1521: *Zachel*. Szacsali, Sz. Dán, Lupsa s mások birtoka (Cs 5: 134). 1733: *Szetsel*, 1750: *Szecselsel*, 1760–2: *Szatsal*, 1805: *Szacsalsel*. 1808: Szacsal, Satschallen, Szecselsel (151). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ (Szecselsel) Hátszegi js (Je 634). 1913: Szacsalsel Hu vm. – 1909/19: Szacsalsel, Säcel (jud. Hunedoara) (252). {Säcel Hu nincs.} Säcel = Su 2: 102. 1444–1854. – 1974: c. SîntăMăriaOrlea {Óraljaboldogfalva kzs faluja Ny-ra} [43 B]

Szacsal 3. Mm (Felsővisó-D, a határában eredő Iza mellett, a Borsai és a Naszódai út találkozáspontján) 1453: *Zachal*, keneziatus de *Kys Zachal*, *Kis Zachal*; 1468: *Satzal*; 1486: p. *Zachel*, *Zachol*; 1495: *Zachyall* (Bélay 191). 1453: *Kys Zachal*; 1486, 1495: *Zachol* (Cs 1: 452). 1808: Szacsalsel, Szecselsel (151). 1851: ≈, Mm vm, az Iza mellet, melly ezen határban veszi eredetét, 2 **romai**, 1276 **g. kath.**, 97 zsidó lak., két gör. kath. parochiával, egy synagógával. F. u. többen (Fé 4: 51). 1888: ≈ (Secelu) Izavölgyi js (Je 634). 1913: **Izacsalsel** Mm vm (Az). – 1909/19: Säcel, Isz, L 2631: r 2128; zs; 20 m (150). = Su 2: 102. 1453–1913. [13 B]

Szacsal 4. * Te~Szö (Karánsebes táján) 1475: *Sachyal* in districtu Sebes in comitatu Themes; 1492: *Zachal* in ≈ Karansebes et sub banatu Zewriniensi (Cs 2: 62). 1495: *Zacel* (Pesty: Szörény II. 486). – Su 2: 397.

Szacsó * Kr (Boksánbánya-K, Ezeres mellett) 1389: *Zacho* (Pesty: Krassó II/2. 287; DocVal 361). =: ≈ (Cs 2: 109. Zacsó). – Su 2: 427.

Szacsot * Bi (Élesd táján) 1490: *Felsozochoth* (Jakó 375). – Su 2: 327.

Szacsva Se/Hsz (Zágon-Ny; 565 m) 1567: *Zachwa*, 1602: *Zacziva*, 1611: *Szachwa* (SzO II. 223, V. 202, VI. 138). 1614: Szacsva 32 családfő (Se 14). 1733: *Szatsva*, 1750: *Szacsova*. 1808: Szacsva (151). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Sepsí js (Je 634). 1913: Szacsva Hsz vm (Az). 1968: Réty faluja DK-re. 1969 L 256. – Saciova = Su 2: 92. 1567–1854. [28 C]

Szád Ar A Maros Erdélyből a Kapu nevű szoroson jut Ar vm-be; alább Szádnál (1337: *Zad*) szükül össze, s ér Bulcs vidékének tágasabb medencéjébe (Gy 1: 163). Szád ld Dobordon.

Szád 1. Hu (Illye-ÉNy) 1292: t. *Zad* (Cs). =: III. Endre király megengedi Ákos nb. Gurk fia Sándornak, hogy Szádföldre románokat (**Olacos**) telepítsen, minden adót neki engedvén át (Gy 3: 299). 1292.VI.16.: örökölt földjére (Er I. 505). 1468: p. *Zaad*; =: *Zadya*. Illye tartozéka; részben Foltiak bírták (Cs 5: 134). 1468.IX.5.: *Zadya* Folti-birtok (KmJkv 1824). {Szád tautologikus átalakulása.} 1733: *Guraszáda*, 1750: *Gura Szaduluj*. 1808: *Guraszáda* vel *Gurásza* val. 1861: ≈, Gaurény Hu (21). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 351). 1913: *Guraszáda* Hu vm (Az). – 1909/19: *Gurasada*, G, L 696: r 630; m, n (85). = Su 1: 275. 1292–1854. [33 D]

Szád 2. * Kr (Lippa táján, Marosnagyvölgy mellett) 1371: *Zaad*, 1427: p. *Zaad*; 1479: opp., castellum *Zadya*; 1483: *Zadya*; 1596: opp. *Magyarzad* (Pesty: Krassó II/2. 134). – Su 2: 401. {1479-ben 17 tartozéka volt Arad és Szörény vm-ben}

Szád vize Sze 1808: *rivulus* Czod, Sodenbach, Szád Szebenschék (36). – Sadu

Szád 3. Sze (Szeben-D, Nagydisznód-DDK hrs) 1488: *Czot*, *Czoth* (Berger, Kbl), 1503: der keysz von *Czot*, *Sat*, 1506: misso knesione de *Zatth* ad banum et Raduspatha r, 1508: *Zaad*t, 1509: knezius de *Zadgya* (Quellen I. 363, 372, 433, 520). 1733: *Szad*, *Szád*, 1760–2: *Szaad*. 1808: Czod, Sodenbach, Szád (36). 1861: Czód, Száád Sze (34). 1888: Czód (Zood, Sodenbach, Sadu) **Sze** Nagyszebeni js (Je 285). 1913: **Cód** Sze vm Nagydisznódi js (Az). – 1909/19: Sadu, Cz, Z, L 1882: r 1777; c, n (151). = Su 2: 93. 1488–1854. [35 D]

Szád 4. * Te~Kr (Facsád táján) 1364: v. *Zaad*. Ikus határosa volt Gladna táján (2: 62). =: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 187). – Su 2: 427. {P} (Facsád táján, Ferde mellett)

Szaditor * Hu (Marosillye-D) 1601: *Felső Zaditor* (Ve: Doc. VI. 370). – Su 2: 327.

Szádzkő Fe (Torockógyertyános-ÉK) 1299: 3 metas in dorso montis *Zaadkw* et Mezkew existentes supra puteum positas; 1321: castrum *Zaadkew*; 1342–43: 3 m-s ... in dorso montis *Zadkew* et Mezkew ...; 1377: inter montem *Zaadkw*. 1299-ben az enyedi uradalom határa az Enyedbe folyó Torockó és a Rákos patak közt a Szádzkő hegy mellett megy fel. A hegyen az erdélyi püspök várat épített, melyet Ákos nb. Ehelleus erdélyi alvajda és fiai elfoglaltak. 1321-ben ígérik, hogy a várat két éven belül visszaadják a püspöknek. Helyét a Gyertyános mellett ÉK-re fekvő sziklás hegyen kereshetjük, ahol *Cetate* hn található (1880. tk). Noha Orbán Balázs (Székelyföld V. 241) itt vár nyomait nem találta, a hely természetből kialakított várhely (Gy 2: 185). 1299: *Scadkw*, *Zaadkw* hegy Orbó hr (Er I. 589/1). – Su 2: 427.

Szádzpatak Sze (Szád/Cód-DNy, Vöröstorony-NyÉNy) 1850: Riuszádzuluj (StatTr). Riuszádz. 1913: Codpatak (H, Su). 1913: Riuszádz Sze vm Nagydisznódi js (Az). – Ríul Sadului = Su 2: 81. 1850–1913. > Ríu Sadului [45 B]

Szadva 1. Te~Kr 1. (Karánsebes-D, a Temes menti úton) 1467: *Zadwa* (P); =: ≈ in districtu Karansebes (Cs 2: 62); 1531: *Also-Zadwa*, 1576: *Zadowa*, 1603: *Zadova* (Pesty: Szörény II. 487). 1808: Szadova (152) 1888: Ó-Szadova **KrSzö** Teregovai js (Je 548). 1913: **Ószagyva** KrSzö vm (Az). – Sadova Veche = Su 2: 93. 1467–1913. – 1974: c. Slatina-Timiş {Temesszaltina kzs faluja K-re} [43 C]

^Szadva 2. Te~Kr 2. (Ószagyva-KÉK hrs) 1531: *Felső-Zadwa*, 1576: *Zadova*, 1603; *Zadova*, XIX: *Újszadova* (Pesty: Szörény II. 487). 1888: Új-Szadova **KrSzö** Teregovai js (Je 703). 1913: **Újszagyva** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sadova-nouă, *Újszadova*, L 533 ort. r (151). Sadova Nouă = Su 2: 93. 1467 {!}, 1531–1913. – 1974: c. Slatina-Timiş {Temesszaltina kzs faluja K-re} [43 C]

Szagyva 1. * Hu 1. (Marosillye-ÉNy, Vika táján) 1485: p. *Zagya*. Foltiak birtoka volt (Cs 5: 135. Sz -a). – Su 2: 428.

Szagyva 2. * Hu 2. (Jófő-Ny, Laszó, Fintóág táján) 1491: p. *Also Zagya*. ⚡Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka (Cs 5: 135. Sz -b). – Su 2: 428. Zagya.

Szagyva 3. * Hu 3. (Jófő-Ny) 1491: p. *Felsew Zagya*. ⚡Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka (Cs 5: 135. Sz -b). – Su 2: 428. Zagya.

Szagyvú * Te (Csák-DNy) {1332–7:} *Zago* a Temesi főesperességben (Cs); 1492: *Magyar Zagyw*, *Thoth Zagyw* (Csáky 473). 1494: pr. *Thothzagyw*, *Magyarzagyw* (Cs 2: 62). – Su 2: 366. Magyar Zagyw, 412. Thoth Zagyw. {Beolvady Szoka faluba}

Száka 1. * Bi 1. (Várad-D, Szőlós mellett) 1322: p. *Zaka*, 1333: Leukus de *Zaka*. 1322-ben Balázs fia Leukus birtoka, melyet András fia András kirabolt, 60 M kárt okozva, és 3 jobbágyot megölt. Leukus 1333-ban királyi ember (Gy 1: 663). 1587, 1588: *Zalka* (Kiss 694, 695, 696). 1600:

Szaka (Jakó 346). 1692: *Szalka* (Mezősi 102). 1887/94. tk: *Alsó,Felső-Szálka*; Hnt. 82: *Szálka* (Gy). – Su 2: 428. 1322–1692.

Száka 2. Bi 2. (Belényes-K) 1587: *Zeek* (Kiss 692). 1588: *Zaka*, 1600; *Szaka* (Jakó 346). 1625: *Szakha* (Csáky Okl 650). 1647-ben Szalárdi János 1919 magyar Ft-ért megvásárolta (Szalárdi 23). 1692: Szaká (Mezősi 104). 1808: Száka (152). 1851: ≈, Bi vm, a havasok tövében, 369 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 4: 52). 1888: ≈ Belényesi js (Je 634). 1913: Száka Bi vm (Az). – 1909/19: Saca, Száka, L 346: r 342 (150). = Su 2: 92. 1587–1851. – 1974: c. Budureasa {Bondoraszó kzs faluja DNy-ra} [21 C]

Száka 3. * Kr (Zám-DNy, a Maros D-i p-i Pozsga-D) 1510: *Zaka*; 1723 és 1761. tk: *Saka* (Pesty: Krassó II/2. 179). – Su 2: 428.

Szaka patak Cs 1808: *rivulus Szaka Csikszék* (152). – Seaca

Szakács 1. Bi (Bél-ÉÉK, a Medes felső völgyében) 1580: *Szekass* (Jakó 343). 1808: Szakács (152). 1851: ≈, Bi vm, a váradi deák **püspök** béli uradalmában, 204 **óhitű** lak., s anyatemplommal. Lakosai dióból, szilvából, almából s faragásból keresnek egy kis pénzt. Földe sovány (Fé 4: 52). 1913: **Felsőszakács** Bi vm Béli js (Az). – 1909/19: Săcaci, *Szakács*, L 262 **ort. r** (150). Secaciu = Su 2: 113. 1580–1913. > 1974: Secaci c. Beliu {Bél kzs faluja} [20 D]

Szakács 2. Za (Honctó-DDNy, a Fehér-Körös egyik b.o. mellépatakja mentén) 1439, 1441: Alsó-Szakács és Felső-Szakács; 1445: *Also Zekas, Felse Zekas*; 1477: pr. *Zakachy*; 1525: *Also Zekas, Felse Zekas* Világos vár tartozékai voltak (Cs 1: 744. Nagyhalmágy-DNy). A váradi uradalom faluja és a Bánffyák, 1510: Brandenburgi György birtoka. 1786: **Ortodox templom**. 1808: Szakács (152). 1851: ≈, Ar vm, Buttyin fiókja, 4 **kath.**, 410 **óhitű** lak., s anyatemplommal, hegyes-völgyes határral (Fé 4: 52). 1888: Szakács Ar Borossebesi js (Je 634). L 1910: 602 (r); 1956: 600. 1913: **Alsószakács** Ar vm (Az). – 1909/19: Secaş, *Szakács*, L 578; r 568 (162). = Su 2: 113. 1439–1913. – 1974: c. Brazii {Raj kzs faluja DNy-ra} [33 A]

Szakácsi 1. KSz (Tasnád-K) [1235–1270] IV. Béla király megállapítja *Zakachy* birtok határait (Er I. 183); 1297.XII.4.: Száznagyí Anduma fiai: Thela, Nezda és Pál *Zakachy* nevű örökjogú birtokukat átadják benépesítésre Szopori Erdew fia Dénesnek (563); 1300.XII.10.: Uők *Zakachy*-t visszakövetelik (603). 1361: *Zakach*, 1414: *Zakaczi* (Petri IV. 363). 1441.V.18.: *Zakach* Dobokai és Majádi-birtok (KmJkv 318); 1452.V.11.: Zeréndiek és Sámsoniak tiltanak Sámsoniakat *Zakach*-i részük elidegenítésétől (1033); 1454.VII.3.: Sarmaságiak *Zakach*-i István **deákot** is tiltják birtokfoglalástól (1170). 1459: *Zakaczy*, 1461: *Zakach*, 1475, 1489: *Zakachy*. Vámhely volt (Cs 1: 563). 1468.I.28.: *Zakachy*-i István **deák** fia Mihály **üv**, *Zakachy*-ban lakó Nagy Istvánt is (KmJkv 1786); 1479: *Zakachy*-i György deák közreműködött Dési Péter birtokainak megosztásán (2272); 1480.IV.13.e.: *Swthakwylak*-i Cseh Tamás Majádi János *Zakachy*-i (Külső-Szolnok vm) zálogos birtokát – Magi Simon telke kivételével – továbbzálogosítja *Zakachy*-i Nagy Bálint özvegyének (2299). Ld még KmJkv I. 1029, II. 1032. 1533: *Szakáczy*, 1558: *Szakácsi* (Petri). **Református** templomának kiemelkedően szép mennyezete egyedülálló művészi alkotás a környéken. 1808: Szakácsi, Szakácsu (152). 1888: ≈ **Szi** Tasnádi js (Je 634). 1913: **Érszakácsi** Szi vm (Az). – 1909/19: Socaciu, *Szakácsi*, L 1640: r 257; m; 64 zs (165). > Săcăşeni = Su 2: 102. 1240–1854. [12 B]

Szakácsi 2. * Te (?) 1450: *Zakachy* falut Palinával együtt Paniak és Besenyeiek kapták a kormányzótól (Cs 2: 56. Palina).

Szakadág * Te~Kr (?) 1364: *Zagatag*, 1370: *Zakadag* (Pesty: Krassó II/2. 291). 1387: *Zakadag*. Temes megyei királyi ember nevében bukkan fel; 1408-ban és 1419-ben pedig bizonyos Zalai Péter előnévében (Cs 2: 62). – Su 2: 428. {P}

Szakadás KSz (Nagyilonda-É) 1546: *Zsakathura* (Kádár VI. 274). 1600: *Zakatura* (Ve: Doc. VI. 145). 1750: *Szeketura*. 1808: Szakatura **Köv** (152). 1819-től itt birtokolt Ujfalvy Sándor. 1888: ≈ (Sakatura) **SzD** Nagyilondai js (Je 635). 1913: Szakadás SzD vm (Az). – 1909/19: Săcătura, *Szakatura*, L 311: r 294; zs (150). > 1964: Luminişul = Su 1: 365. 1546–1964. > Luminişu [12 D]

Szakadát 1. Bi (Várad-K, a Telegdi úttól D-re) 1466: pr. *Zakadath* inter metas p-is Zabolch (Cs 1: 622); = pr. *Zakadat*, 1508: *Alsozakadath*, *Felsewzakadath* (Jakó 343). 1692: Szakasat (Mezősi 102). 1808: Szakadat (152). 1851: ≈, Bi vm, Telegdez 1/2 órányira, 564 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, hegyes-völgyes határral, 30 7/8 urbéri telekkel. Birják gr. Kornis Károly, Zomborky, özv. Haller Jánosnő, Kovács Imre (Fé 4: 53). 1888: ≈ Bi Központi js (Je 634 & Brill, Parobek és Türi tanyák). 1913: **Mezőszakadát** Bi vm (Az). – 1909/19: Săcădat, *Sz*, L 1014: r 923; m, zs (150). = Su 2: 101. 1256 {?}, 1466–1913. [10 D]

Szakadát 2. MT (Régen-DK) 1909: *Szakadát* Felsőköhér tartozéka. – 1909/19: Săcădat, *Szakadát*, &, v. Chierul-de-sus (150). = Su 2: 101. 1909; 1956: Köhérszakadát. {Szovátához csatolja!} [24 B Ř]

Szakadát 3. MT (Szováta-ÉÉNY, a Régeni úton) 1956: Szakadát Szováta tartozéka. – Săcădat = Su 2: 101. 1956. {Faluja?} [24 D]

Szakadát 4. Sze (Szeben-DK, az Olt jp-i úton) 1359: *Zeckat*, v. *Czacket*; 1372: *Czectat* (Ub II. 172, 373, 607). 1494: Wngari de *Cheket*; 1496: *Cheket* per knesionem solvit (Bi). 1506: *Sakadath*, *Zakadath* (Scheiner 144). 1523: Laurentius Zekel **pap** említése; 1582.X.13.: Szakadát falutörvénye (*Gesetz und Statuta*), Blasius Weiss székbíró és Sebastian Czumpolius szebeni esküdtpolgár adta ki; 1594: Márton Ambrus falunagy/folnagy (*villicus*) mellett tanácsbeli volt a román Mihul Roman és Petru Maxim, valamint a magyar Pál Tamás és Székely Simon; 1691-beli összeírás szerint Szakadátan egymás szomszédságában laktak románok és magyarok; 1721-ben 27 magyar evangélikus családfő és 100 román gazda élt Szakadátan (Bi). 1733: *Szekadáth*, 1750: *Szekedate*, 1760–2: *Szakadát*, 1805: *Szakadáth*. 1808: Szakadat, Sekedaten, Szekedate (152). 1861: Szakadát Sze (34). 1888: ≈ (Sacadate) **Sze** Újegyházi js (Je 634). 1913: **Oltszakadát** Sze vm (Az). # Vámszer G.: *Szakadát*. Kv 1937. Binder P.: *Oltszakadát*. Közös múltunk, 1982. 57. Ad 249. – 1909/19: Săcădate, *Osz*, L 1181: r 1009; m (150). = Su 2: 101. +1306, 1359–1854 {1913}. # I. Prodea: *Monografia comunei Săcădate*. Sibiu 1911. – 1974: c. Avrig {Felek kzs faluja ÉK-re} [35 D]

Szakál 1. Ko (prédium Monor és Gléden környékén) 1539.VIII.5.: *Zakal* prédium (Ko vm) Bonchidai Bánffyak birtoka (KmJkv 4718).

Szakál 2. To 1. (Régen-É, a Maros j. o. pataka mellett) **1228**: mons qui vocatur *Zakal*, Paulus *Zakal* (Cs). ?1228: ascendit in montem qui vocatur *Zakal* (Er I. 152). 1319: *Magiar Zakal*, *Magarzakal*, *Zaazzakal*; p. *Zaazzakal*; 1332: **sacerdos** de Duabus Ecclesiis (Tr). 1461: p. *Zakal*; 1508: ≈. Losonczy, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor, Báthori, Bethleni, Szobi (Cs 5: 730). 1461.V.18.: *Zakal*-on Dezsőfi János örökös részbirtokos (KmJkv 1556); 1473.IV.26.: *Zakal*, ld Batos (2098); 1473.VIII.30.: *Zakal* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1475.VII.23.: Dezsőfi László, magtalan halála esetére, Nádasdi Ungor Jánosnak vallja *Zakal* birtokbeli részét (2188); 1484.I.19.: Vajdaszentiváni Ferenc övegyének: Katalinnak Vajdaszentivániak hitbért fizettek *Zakal* birtokból (2475); 1502.XII.13.: *Zakal* Nádasdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1519.IV.28.: *Pwzthazakal*-i részbirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723). 1733: *Szakáll*, 1750: *Szekal*, 1760–2: **Erdő Szakál**. 1808: Szakáll (Erdő-) (152). 1861: Erdő-Szakál To (9). 1888: E-Sz **MT** Régeni felső js (Je 310). 1913: **Erdőszakál** MT vm (Az). – 1909/19: Săcalul-de-Munte, *Esz*, L 831: r 824 (150). Săcalul de Pădure = Su 2: 101. 1319–1854. > 1974: Săcalul de Pădure c. Brîncovenesti {Marosvécs kzs faluja ÉNy-ra} [24 A]

Szakál 3. To 2. (Ludas-ÉÉK) **1292**: Urkund fia János tordalaki nemes *Zakalus* birtokbeli részét eladta Péter nev Lekence melléki székelynek (Er I. 513). 1365: p. *Zakaltelke*, p. *Zakal*; 1391: *Zakal*; 1521: p. ≈; = p. *Zakaal*. rb ≡ Diód vár (Fe), ≡ Gernyeszeg tartozéka, rb Bikali Vitéz, Csesztvei, Barrabási, Alárdfi, Kendi Baládfi, Kerelei s más birtokosé (Cs 5: 731). 1452.II.4.: *Zakal*-on Kendi János özvegye: Györgyfalvi Katalin zálogos részbirtokos (KmJkv 1006); 1452.VII.20.: Szamosfalvi János *Zakal*-on rb (1052); 1452.X.18.: Keresztúriak *Zakal*-on részbirtokosok (1071); 1460.III.15.: *Zakal*-on Dengelegi, Dobokai, Domahidi rb (1432). Ld még KmJkv II. 1032. 1661: Szakál (SzO VI. 248). 1733: **Mező-Szakáll**, 1750: *Szekal*, 1760–2: *Mező-*

Szakál. 1808: Szakáll (Mező-) (152). 1861: M-Sz To (11). 1888: M-Sz (Sacalulu de Campie) TA Marosludasi js (Je 504). 1913: **Mezőszakál** TA vm (Az). – 1909/19: Săcal, *Msz*, L 1258: r 911; m, c, zs (150). > Bărboși = Su 1: 64. 1365–1854. – 1974: c. Zau de Cîmpie {Mezőzáh kzs faluja DK-re} [23 D]

Szakalár KrSzó (1913) < Szokolár Kr.

Szakálasvölgy * To (Csánki) : Szakálos.

Szakálháza Te (Temesvár-Ny hrs a Zsombolyai úton) 1392: *Zakalhaza* (Cs 2: 62). 1808: Szakálház, Sackelhaus (152). 1851: ≈, te vm, 2430 **r. kath.**, 83 n. e. **óhitü** lak., kath. anyateplommal. Kiterjed 10 327 holdra. Lakosai 1756-ban költöztek be Loharingiából, s Mainz vidékéről, igen vagyonos emberek ... Határát a Beregszó patak nedvesíti, melly nyáron kiszárad. Birja a kir. kincstár (Fé 4: 54). 1888: ≈ Központi js (Je 635). 1913: Szakálháza Te vm (Az). – 1909/19: Săcalhaz, *Szh*, L 4136: r 71; n, m (150). > Săcälaz = Su 2: 101. 1392, 1828, 1851. [31 D]

Szakállasbikó Sza 1463: *Zakalosbyka* (Cs 1: 471; Maksai 117). 1808: Bikó (Szakállos-), Bikogyenikimp (20). Hnt. 13: Szakállasbikó » Barlafalu Sza vm.

Szakállasdombó Sza (1913) : Dobravica.

Szakállasfalva KSz (Nagybánya-D, a Somkúti úton) 1405: *Zakalosfalwa*, 1475: *Zakalusfalva* (Cs 1: 563). 1639: *Szakkallosffalva*, 1647: *Szakkalosfalua* (Makkai 429, 444) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szakkallosfalva*, 1750: *Szekelesén*, 1760–2: *Szakkalásfalva*. 1808: Szakállasfalva **Köv** (152). 1888: Szakállasfalva (Szekeleseny, Sacalasieni) **Sza** Nagysomkúti js (Je 635). 1913: Szakállasfalva Sza vm (Az). – 1909/19: Săcälășeni, *Szakkallosfalva*, L 772: r 723; zs, m (150). = Su 2: 101. 1405–1854. [12 B]

Szakálos * To (?) 1292, 1339: p. *Zakalus*. Urkund-fi János és fia: Jakab birtoka. 1368: t. *Zakul*. Tetrehi Urkund-fi. 1382: p. *Zakalawelg*. Tetrehi Urkund-fi, Figödi, Gerendi. 1382: p. *Zakalostelky*, mint előbbi. 1383: p. *Zakol*. L. Dezsőfiak új birtoka (Cs 5: 731). – Su 2: 428, *Zakalawelg*, 1382–1407. {Aranyosegerbegy és Gyéresszentkirály hs sorában említik}

Szkalovacz Kr : Nérasolymos KrSzó.

Szakamás Hu (Jóffő-K, a Maros bp-i Dévai úton) 1478, 1491: p. *Zakamas*. ♂Déva vár tartozéka, Jóffő vs birtoka. 1478 (vsz nemes) *Zakamasy* Péter (Cs 5: 135). 1733: *Szakamás*, 1750: *Szekemas*, 1805: *Szakamás*. 1808: Szakamás, Szekemas (152). 1861: Szakomás Hu (24). 1888: Szakamás (Szekemás) Marosillyei js (Je 635). 1913: Szakamás Hu vm (Az). – 1909/19: Săcămaș, *Sz*, L 449: r 447 (150). = Su 2: 102. 1478–1854. – 1974: c. Iia {Marosillye kzs faluja DK-re} [33 D]

Szakasz Sza (Erdőd-D, a Bélteki úton) 1423, 1424; *Sachaz*, p. **Valachalis Zakaz** (M). 1461, 1470: *Zakaz* (Cs 1: 485). A Drágfiak erdői uradalmának XIV. század végén telepített román többségű faluja. 1424-ben a „capella Olahorum“-on kívül egy „domus ecclesie“-ről is hallunk, ami magyar templomot kell hogy jelentsen. Szakasz telepesei közt tehát nem a román volt az egyedüli népelem (Maksai 208). 1808: Szakasz, Sakass, Retyesz (152). **Szent Flórián-templom**, b: V.4. (RKNt 1999). 1851: ≈, Sza vm, 504 **romai**, 170 **gör. kath.**, 20 **reformatus** lak., r.kath. anya-, görög filial templommal. Határa nagyon középszerű, de erdeje, szőlője jó. F. u. nagy részt gr. Károlyi ház (Fé 4: 55). 1888: ≈ Erdődi js (Je 635). 1913: Szakasz Sza vm (Az). Sváb telepes falu volt; 1944 végén többen elmenekültek, majd különösen 1989 után szinte mind visszaköltöztek Németországba. – 1909/19: Retest, *Sz*, L 815: r 195; n, zs, m (146). > Rătești = Su 2: 72. 1423–1851. – 1974: c. Beltiug {Krasznabéltek kzs faluja ÉK-re} [11 B]

Szakilód KSz (Szilágycseh-ÉK) 1759: *Szakilód* Monó tartozéka (Petri IV. 381). 1808: predium ≈ (152). Hnt. 13: » Monó Szi vm. – Su 2: 406. 1759. [12 A]

Szaklyán * Sza (Daróc és Majtény közti Csákipuszta) 1469: *Zaklyan*, 1489: pr. ≈ (Cs 1: 485; Maksai 208). – Su 2: 428. 1469. {Maksai}

Szakojafalva * Te (Lugos táján) 1447: *Sakoyafalwa* Doboz 11. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 397. 1462.

Szakol * To (Mezőszakál mellett) 1368: t. *Zakul*. A Tetrehi Urkundfi család birtoka. 1383: p. *Zakol*. A Losonczy Dezsőfiak új birtoka (Cs 5: 731). – Su 2: 428.

Szákos 1. Kr (Daruvár-DNy) 1369: *Nogzekes, Zeekus*; 1371–2: *Zekus* (Pesty: Krassó II/2. 188). 1631: *Szacos* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1761: *Magir-Saosch* (Pesty). 1808: Szákos (Magyar-), (i) Sakosh **Te** (152). 1851: *Magyar-Szákos*, Te vm, Kr vm szélén, hegyes-völgyes helyen, 3000 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Sovány, hegyes határa 8270 hold, ... Birja a kir. kincstár, s a lugosi tisztartóssághoz tartozik. Hajdan magyarok lakták, s Nyaláb, Kereszlő, Kovácsi, Kóróbánya, Beres, Bogáros dűlők nevei maig fennmaradtak, s másfél öl széles, 3 öl hosszú forráskútja is magyarok maradványának tekintetik (Fé 4: 56). 1888: Magyar-Szákos Buziási js (Je 487). 1913: **Magyarszákos** Te vm Buziásfürdői js (Az). – Scoşul-unguresc, *Msz*, L 3067: r 2971; n, zs, m (151). > Sacoşul Mare = Su 2: 92. 1369–1851. > Sacoşu Mare [42 A]

Szákos 2. Te (Buziásfürdő-Ny, a Temesvári úton) 1321: *Zekes*, 1717: *Fakosch*, 1723–5: *Sakosch* (Borovszky: Temes 119). 1808: Szákos (Török-), (i) Sakosh (152). 1851: *Török-Szákos*, Te vm, rónaságon, 1646 n. e. **óhitű** lak., kiket 3 rendes lelkész vezérel. Határa 4668 hold, ... Itt van a megyei szolgabírói lak. Birja a kir. alapítvány (Fé 4: 57). 1913: **Törökszákos** Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Sacoşul-turcesc, *Tsz*, L 1408; r 1196; m, n (151). S T = Su 2: 92. 1321–1851. > Sacoşu Turcesc [32 C]

Szakszonyavára * To (Torda melletti hegyen) 1323: *Saxonyavara* (Tr). – Su 2: 399.

Szákul Kr (Lugos-DK, a Temes bp-i Karánsebesi úton) 1548: *Zaak*, 1586: *Zakony*, 1593: *Zakfalw*, 1608: *Zakul*, 1639: *Szakul*, 1690–1700: *Szakuly*, 1740 u.: *Szaku* (Pesty: Krassó II/2. 188). 1808: Szákul (152). 1828: **opp.** *Szakul* (Nagy 180). 1851: *Szakul*, Kr vm, 14 **kath.**, 1012 n. e. **óhitű**, 9 **reformatus**, 5 zsidó lakossal, óhitű anyatemplommal, postatisztséggel, szép szilvásokkal, erdőkkel. Birja Házy család (Fé 4: 57). 1888: Szákul **KrSzö** Temesi js (Je 635). 1913: Szákul KrSzö vm (Az). –1909/19: Sacul, *Sz*, L 1198: r 1010; n, m (151). = Su 2: 92. 1548–1851. > Sacu [42 B]

Szala Ko : Zalaháza.

Szalacs 1. Bi (Érmihályfalva-DK) [1067 k.]: ad magnam viam *Zoloch*; [1162–72]: cum ... tributis de *Zolochy*; 1215: Pousam f-m Pauli de v. *Zolos*; 1261.VII.4.: St. iun. rex: Datum in *Zoloch*; 1267: salinaris de *Zalach*; 1332–7: Vincentius **sacerdos** de v. *Salach*. Az észak-erdélyi só szállításának fő lerakódóhelye. A XII. században jelentékeny hely volt: III. István király (1162–72) Szalacs és Szatmár vámját a szentjobbi apátságnak adományozta. Német telepesek lakták. Jelentősebb esemény színhelye volt 1317-ben, amikor Dózsa ispán öt vármegyének itt tartott általános gyűlést. Papja 1332–7: évi 20 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 663). 1215: Csög falubeli szolnoki várnép (castrensis): Sama azt állította a *Zolos* falubeli Pál fia Pósról, hogy vele azonos rendű (conclavis). Sama és poroszlója: Absalon azt is kijelentette, hogy a panaszost e tekintetben a szolnoki vár jobbágyai is támogatják, de csak Sama jelent meg Váradon. Pósa viszont úgy nyilatkozott, hogy ő német eredetű szabad ember. A feleket Angelus, a szolnoki curialis comes az említett poroszlóval Váradra küldte, ott azonban Sama, elkerülendő a tüzesvas-próbát, kijelentette: hamisan állította Pósról, hogy vele azonos rendű személy (Er I. 81); 1261: Désvár hospesei katonai kötelezettségeiket a királyfinak a *Zoloch*-i és a szatmári hospesek szabadsága szerint teljesítik (233). 1317. VIII. 1: Datum in *Zoloch* (*Zaloch*); Dausa magister bihari és szabolesi comes, Szatmár, Szolnok és Karaszna vm-be a király helyett kiküldött különleges bíró királyi utasításra különleges congregatio-t tartott *Zaloch*-on Omode-fiak hatalmaskodási ügyeiben (An 4: 527); =: Datum in *Zolach*. Rezege birtokon szedendő vámról (528). 1397: *Zalach* királyi sókamrahely; 1407-ben Zsigmond király a váradi káptalannak adományozta, amely 1557-ig bírta; 1520-ban vámhely volt (Cs 1: 622). 1461.IX.17.: *Zalach*-on lakó Tamás **deák ü.** Dési Nagy Jánosné (KmJkv 1620). 1570: *Szalaczy* (Kiss 406). 1692: *Szalác*, Szaláz (Mezősi). 1808: *Szalacs* h. 1851: ≈, Bi vm, az Érmelléken. Lakja 5300 lélek, kik közt 900 **rom. kath.**, a többi **reformatus**, s mind a két

felekezetnek van helyben anyaszentegyháza. Tágas határa mindennel megáldatott ... Mária Terézia szerint itt 111 telek volt, de ez 1782-ben 77-re szállítottatott le. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 4: 57). 1888: ≈ Bi Érmihályfalvi js (Je 635 & Kopócz psz). 1913: Szalacs Bi vm (Az). « Kupolcz. *1918: **Balaskó Nándor** szobrász (–1996, Portugália). – 1909/19: Sălaci, Sz, 3482: r 27; m; 90 zs (151). > 1956: Sălacea = Su 2: 103. 1163–1173 (Györffy Gy. 663), 1214: v. Ziloch {!: Zilah}, 1215–1851. [11 A]

Szalacs 2. * Külső-Szolnok (?) 1343: terra *Zoloch* (Tr). – Su 2: 436.

Szalakna Szö (Karánsebes-DK) 1503: p. *Zlathna*, v. *Zlatyna*; 1566: *Zlattna*, 1640: *Zlakna*, 1774: *Slakna* (Pesty: Szörény II. 493). 1808: *Szlakna*, (i) *Slakna* (163). 1888: *Szlagna* **KrSzö** Karánsebesi js (Je 665). 1913: *Szalakna* KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Zlagna*, *Szlagna*, L 501 ort. r (202). = Su 2: 280. 1503–1913. – 1974: c. Turnu Ruieni {Sebesrom kzs faluja DNY-ra} [43 A]

Szalárd {924: *Salardus* magyar seregvezér} **Bi** (Várad-ÉÉK, a Berettyó b. p.) 1291–4: in v. *Zalard* voyuode, in *Zalard*; 1310: a hereditate de gen. Borsá, quam Kopoz palatinus illo tempore possidebat; 1325: via transeuntibus per *Zalard* ve. *Zothmar* ... via transiens de *Zalard* ... per *Zekulhyda* ... ve. *Zothmar*; 1332–7: Johannes **sacerdos** de v. *Zarand*, Jacobus ≈ de v. *Zarad*, Nycolaus ≈ de v. *Zalard*. 1291–4 között Barsa nb. Roland vajda birtoka volt. 1310-ben Süvegd határjárásában a Szalárd és Latabár felőli oldal megjárása után azt mondják: „a határ elválík a Barsa-nem öröklött birtokától, melyet Kopasz nádor tart kezén“; 1325-ben a király a Szalárdról Szatmárra vezető út vámját Olasziból Székelyhídra teszi át. A falu 1291–4 között a második fizetéskor 42 kepe tizedet ad a püspöknek, papja pedig 1 fertót fizet. Papjai 1332: 6, 1333: 15 + 6, 1334: 20, 1335: 20, 1336: 20 + 6, 1337: 20 gs pápai tizedet fizetnek (Gy 1: 665). 1387: civitas *Zalardiensis*, 1395: **opp. regale** *Zalard*; 1433; *Zalaard*. 1395-ben került királyi adományként a Csákyak kezére, akik Adorján várához bírták. Ez idő tájt tűnik föl (1421-ben is) a **Boldogságos Szűz** tiszteletére szentelt **ferences** kolostora is. Vámhely és királyi sókamarahely volt (Cs 1: 599). 1470: *Zalard*-i Miklós **deák ü**: Thoroczkaiak (Kmlkv 1986). 1490: *Szalard* (Csáky Okl. 472). *Szalárdi János* történetíró (1601.VII.21.–1666.IX., Fogaras). 1808: *Szalárd* h. 1851: ≈, 79 **r.kath.**, 1983 **ref.**, 14 zsidó lak. **Ref. anyatemplom**. Vizimalom a Berettyó vizén. ... van fördöntézet és savanyuvize; 1848-ban bírták Vodiáner Sámuel, Almásy Pál, Figdor Herman, Stern Manó stb. (Fé 4: 58). 1888: ≈ Bi Szalárdi js szh, 1888: ház 355, L 1616 (Je 636). „Szalárd alatt folyik el a Berettyó ...“ Miklós huszárt sirató kalotaszegi balladás dal. 1913: *Szalárd* Bi vm (Az). *1948.XI.20.: **Molnár Gusztáv** filozófiai író, politológus, szerkesztő. – 1909/19: Sălard, Sz, L 2100: **r 62**; m; 127 zs (151). = Su 2: 103. 1291–1851. [10 D; L]

Szalati hegy Hu 1808: *mons* Szalati Hu (152).

Szalatnya * Ar (Kaprevár táján) 1337: *Stalatina* [: *Scalatina*] Fülöpköve tartozéka (Gy 1: 176). 1366: *Salathniakwtha* a Csanád-nemzetség birtoka (Cs 1: 770. Fizes); 1455: *Zlathana* ~ *Zlathyna*. A Csanád nemzetség bírta. Tán azonos az ugyane nemzetség birtokában 1366-ban feltűnő Szalatnyakutával (Cs 1: 778. *Szlatina a*). 1468: *Zlathyna*, 1479: *Sclathyna*, *Slathyna*; 1592: *Zlatina*, *Zlatyna*; 1717: *Sladina* (Pesty: Krassó II/2. 183). – Su 2: 397. *Zalathniakwtha*. + 399. *Scalatina*, 1337 (Tr). + 406. *Szalatnyakuta*, 1366 {talán Marosszlatina mellett}.

Szalcsva Ar (Zám-Ny hrs a Maros b. p.) 1455: p. *Zaczwa*; 1508: *Salchwa* (Pesty: Krassó II. 201 szerint Cs 1: 778. Ar vm). 1445: *Zaczwa* (Pesty: Krassó III. 401 szerint Cs 5: 135. Hu vm). 1468: p. *Zalchwa*. 1455-ben a Csanád nb. Telegdiek mint Ar vm-i helységet zálogba adták Illyei Dienesi Jánosnak. 1468-ban mint Hu vm-i hs-et sorolják fel a Dienesiek birtokában. 1508-ban azonban a Telegdiek kapják újadományul II. Ulászló királytól (Cs 5: 135). 1539, 1592: *Zelchova*, 1622: *Zalcsova*, 1690–1700: *Szalcsova*, 1717: *Salschova* (Pesty: Krassó II/2. 201). 1808: *Szelcsova* Kr (156). 1851: ≈, Kr vm, a Maros mellett, 5 **kath.**, 572 **óhitű** lak., anyatemplommal, részint róna, részint közsiklás határral. F. u. a kamara (Fé 4: 82). 1888: ≈ **KrSzö** Marosi js (Je 645). 1913: **Szolcsva** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sălciwa, *Szelcsova*, L 684: r 679 (152). = Su 2: 104. 1455–1913. [33 A]

Száldobágy < *száldob*: 'hárs' + *ágy*: 'völgy'.

Száldobágy 1. * Ar (Marosberkes mellett) 1479: *Zaldobagh ~ Zabolath ~ Zalobath* Szád vár 9. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád). =; ≈; 1483: *Zabolath ~ Zalobat* (Pesty: Krassó II/2. 197). – Su 2: 428.

Száldobágy 2. * Bi 1. (Feketebátor-DNy hrs) **1226:** Vsi procurator v-e *Scaldubag*; 1341: v. *Zodobag*, 1347: p. *Zoldubag*. A Fekete-Körös völgyébe helyezhető azon Száldobágy, melynek gondnoka 1226-ban Váradon tüzespróba elé állított 12 kereki embert Kán nb. László országbíró, kereki birtokos megbízásából. Mivel Vásári 1250-ben Kán nb. László vajda birtoka, Száldobágyot is Kán nb. birtoknak kell tekintenünk. 1341-ben a Vásáriaké; ekkor Vásári és Gyarak után említik. A Gyepes patak és a Fekete-Körös között állt (1347). Feketebátor 1819-i térképén Kisbátor psz mellett DNy-ra: Szaldobágy (Gy 1: 665. Sz 1.). 1587: *Zadobagy* (Kiss 690). – Su 2: 436. 1341–1587.

Száldobágy 3. Bi 2. (Várad-ÉK hrs) **1236:** v/t. *Zaldubag*; 1291–4: *Zaldubag*. 1236-ban tűnik fel mint Jenő határosa. A falu 1291–4 között 1 M-t fizet a váradi **püspöknek**, birtokosának (Gy 1: 665. Sz 2.). 1808: *Szaldobágy* vel *Szoldobágy* h. 1851: ≈, Bi vm, hegyen épülve, 786 **ref.** lak., s anyatemplommal. Határa 3500 hold, ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 4: 59). 1888: H-Sz Bi Központi js (Je 366). 1913: **Hegyközszáldobágy** Bi vm (Az). – 1909/19: Săldăbagiu, *Hsz*, L 864: **r 6**; m (152). > 1956: Săldăbagiu de Munte = Su 2: 104. 1226 {!}, 1236–1913. – 1974: c. Cetariu {Hegyközcstár kzs faluja D-re} [10 D]

Száldobágy 4. Bi 3. (Margitta-DK, a Berettyó b. p.) 1406: p. **walachalis** *Zaldobag* (Jakó 347). 1465: *Zaldobag* (Cs 1: 622). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Zaldobag* egészbirtokot zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1587: *Zaldobagy* (Kiss 695). () 1808: Szaldobágy ~ Szoldobágy (152). 1851: *Száldobágy*, Bi vm, dombos vidéken, 300 n. e. **óhitü**, 30 zsidó lak., óhitü anyatemplommal. Határa 450 hold, ... Birják gr. Kun Gergely és Kabos József (Fé 4: 59). 1888: Száldobágy Margittai js (Je 636). 1913: **Szoldobágy** Bi vm (Az). – 1909/19: Săldăbagiu, *Szoldobágy*, L 472: r 403; m, zs (152). > Săldăbagiu de Barcău = Su 2: 104. 1406–1851. – 1974: c. Balc {Bályok kzs faluja Ny-ra} [11 C]

Száldobágy 5. Bi 4. (Tenke-DK) 1599: *Also Zaldobagy, Felseo Zaldobagy, Zelistie* (Jakó 348). 1808: Szaldobágy ~ Szoldobágy (152). 1851: *Száldobágy-Szelistye*, Bi vm, lapályos helyen, 32 **gör. kath.**, 619 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. Birja a váradi deák **püspök** (Fé 4: 85). 1913: **Körösszáldobágy** Bi vm Magyarcsékei js (Az). – 1909/19: Săldăbagiu, *Szelistyeszáldobágy*, L 903: r 886; m, zs (152). > Săldăbagiu Mic = Su 2: 104. 1599–1913. – 1974: c. Căpîlna {Feketekápolna kzs faluja K-re} [20 B]

Száldobágy 6. * Krassó (Zsidovin mellett) 1371–1372: *Zaldubag* (DocVal 242). – Su 2: 428.

Száldobágy 7. * KSz 1. (Dersida, Felsőszopor és Girokúta közt) 1414: *Zoldobagy*, 1475: *Zaldobagh*, 1526: *Zoldobagh*, 1631: *Szoldob*, 1697: *Száldob*, 1698: *Szoldobágy* (Petri IV. 615). – Su 2: 436. {A Kraszna egyik mellékvize: *Soldobița* őrzi emlékét}

Száldobágy 8. KSz (Erdőd-DK, a Homoródi úton) 1441.V.18.: *Zaldobag* (KSz vm) Dobokai és Majádi-birtok (KmJkv 318); 1459.V.30.: *Zaldobag*-on Ilosvaiak részbirtokosok (1356); 1461.X.1.: *Zaldobag*-i részét Majádi László zálogba adja Sarmasági Valkai Ozsvátnak (1623). Ld még KmJkv II. 1048. 1475: *Zaldobagh* (Cs 1: 563). 1640: *Zoldobagy* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Szoldobágy, Száldobágy **Sza** (163). 1851: *Szoldobágy*, Sza vm, 355 **g. kath.** lak., igen sovány, köves határral, de vadakkal bővelkedő gyönyörű erdővel. Patakja a Bikk tetőről veszi eredetét, hol egy pusztá várnak romai látszanak, alatta régen Dedemes helysége feküdt. F. u. gr. Károlyi (Fé 4: 147). 1888: Száldobágy (Szoldobágy) Sza Erdődi js (Je 636 & Hamuzsir huta). 1913: **Bükkszoldobágy** Sza vm (Az). – 1909/19: Solduba, *Szoldobágy*, L 583: r 564; zs (165). = Su 2: 139. 1475–1913. – 1974: c. Homoroade {Középhomoród kzs faluja D-re} [12 A]

Száldobágy 9. * Te (Lugos táján) 1440: *Zolobagh* (Cs 2: 62); 1444: *Zoldabag* Zsidóvár 32. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár); 1452: *Zaldobagh* (Cs 2: 62). – Su 2: 436.

Száldobágytelke * **Bi** (Élesd táján) 1406: p. Hungaricalis *Zaldubachtheleke* (Jakó 341). – Su 2: 428.

Száldobos 1. Ar (Temesfűzkút mellett) 1471-ben Záldobos nevű birtokát Keszi Balázs deák a csanádi **káptalannak** adja (Cs 1: 785. Keszi cs.). =: *Zaldobos* (Márki II/1. 215). – Su 2: 428. {M}

Száldobos 2. Uh (Barót-É, a Kormos-patak Ny-i oldalán, Bardóccal átellenben) 1332: *Zaldubus* (Orbán B. I. 223) a Sepsi esperességben. 1462: *Zaldob* (SzO I. 198); 1566: *Zaldopos* (SzO II. 197). 1576: *Záldobos* (SzO IV. 43). Neve valamikor hársfákkal borított erdős területre utal. Lakossága a tatárok által elpusztított *Kisszáldobos* és *Valál* lakóinak egy részével gyarapodott, majd a fülei határban a XVII. században elpusztult *Dobó* lakosságának egy része is itt kapott menedéket (JJ). 1614: Száldobos 18 családfő (Uh 15). 1760–2: **Székely Száldobos**. 1808: Száldobos ~ Száldobos (152). 1861: Száldobos Uh (28). 1888: ≈ Uh Homoródi js (Je 636). 1913: **Székelyszáldobos** Uh vm (Az). # Janitsek J.: *Székelyszáldobos helynevei*. {168 élő és több eltűnt hn.} (NyIrK 1978.2). – 1909/19: Saldăbuș, Szsz, L 769: r 153; m (152). > Doboșeni = Su 1: 203. 1566–1854. – 1974: c. Brăduț {Bardóc kzs faluja} [37 B]

Száldobos 3. * Za (Bökény mellett) 1553: *Zaldobos*. A XVIII. században Körösbökénybe olvadt. – Su 2: 428. (Csánki I. 785) {Téves. Lapján a Kesziek vannak}.

Száldobpataka * **Kr** (Tinkova mellett) 1411: *Zoldobpotoka* (Pesty: Krassó II/2. 197). – Su 2: 428.

Szalin * **Te~Kr** (Miháld/Mehádia táján, Jablanica mellett) 1402: *Zalyn* in districtu Myhald (P); 1428: ≈ in ≈. Jablaniczával együtt említik (Cs 2: 62). 1552.VII.11.: Bánffy Mihály *Zalyn* birtokbeli részét zálogba adja Karánsebesi Sebessy Lajosnak és Flora Ioannak (KmJkv 5162-3); 1553.III.20.: Kornyáti Bekes László *Zaly* birtokbeli részét zálogba adja Tövisi Cservicse Jánosnak (5178). 1564: utraque *Zalyn* (Pesty: Szörény II. 490). – Su 2: 428.

Szallagfalva * **Za** (Borossebes-K, a Sebes bp-i Dézna és Déznaláz mellett) 1553: *Zallaghfalva* (Márki II/1. 247). – Su 2: 428.

Szálláspatak 1. Hu 1. (Hátszeg-D, a Sztrigy b. o. völgyében) 1360: *Zallas*; 1392: p. *Zalaspataha*; 1404: p. seu keneziatus *Zallaspataka*; 1457: p. *Alsozallas*; 1493: *Zallas*; 1514: p. **Alsozallaspathaka**; 1519: ns p-is *Zalaspataha*. Hátszeg vára és több román kisnemes: Szálláspataki, Szp. Kovács, Szerecsen, Szentgyörgyi s más birtokosé (Cs 5: 135). 1440: *Zalaspataha*-i Dénest birtokfoglalástól tiltják (KmJkv 259). 1733: *Also-Szállás*, 1750: *Also Szalas*, 1760–2: *Alsó Szállás Pataka*. 1808: Szálláspataka (Alsó-) (152). 1861: A-Szp Hu (20). 1888: A-Szp Hu Puji js (Je 210). L 1910: 493 (r); 1956: 433 (Le). 1913: **Alsószálláspatak** Hu vm (Az). – 1909/19: Sălașul-de-jos, *Aszp*, L 464 **gkat. r** (151). = Su 2: 103. 1360–1854. > Sălașu de Jos [44 A]

Szálláspatak 2. Hu 2. (Hátszeg-D, Aszp-D) 1453: p. **Felsewzallaspathak** in d-u Ha; 1508: ≈, *Zallaspathaka superior*; 1514: p. *Felsewzallaspathaka* in d-u Ha. Birtokosai mint Aszp (Cs 5: 135). *1758.XI.17.: *Kendersi Mihály* táblabíró, író, színügyér (–1824.IV.26., Kv). 1733: *Felső-Szállás*, 1750: *Felső Szálás*, 1760–2: *Felső Szállás Pataka*. 1808: Szálláspataka (Felső-) (152). 1861: F-Szp Hu (21). 1888: F-Szp (Szelasu-din-szus) Hu Puji js (Je 327). Határában XIII–XIV. századi várrom. 1913: **Felsőszálláspatak** Hu vm (Az). – 1909/19 Sălașul=de-sus, *Fszp*, L 1143: r 1088; m (151). = Su 2: 103. 1453–1854. > Sălașu de Sus [44 A; L]

Szalmapatak KSz (Nagyilonda-ÉÉK) 1566: *Nagh Szalmapathak*, 1567: *Zalnicapathaka*, 1615: *Romanist*, *Romanfalva* (Kádár V. 580). 1639: *Romanffalwa* (Makkai 435) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Romanest*, 1750: *Ruminests*, 1760–2: *Romenestyi*. 1808: Románfalva **Kőv** (138). 1888: ≈ (Rumunesci) **SzD** Nagyilondai js (Je 607). 1913: Szalmapatak SzD vm (Az). – 1909/19: Românești, *Románfalva*, L 196: r 186 (147). = Su 2: 83. 1566–1854. – 1974: c. Boiu Mare {Nagybúny kzs faluja KÉK-re} [12 B]

Szalmáspatak Cs 1888: Szalmáspatak, telep (t) Gyimesközéplak Cs (Je 636).

Szálnapataka KSz (Magyarlápós-DNy) 1566: p. *Szalnápataka*, p. nova *Szalna*, *Szalnápataka* (Su). 1567: *Zanicza*, *Zalniczapataka*, *Uj Szalna*; 1583: *Zelnicze* (Kádár VI. 307). 1733: *Szelnicza*, 1750: *Szelnicza*, 1760–2: *Szelnicze*. 1808: ≈ **Köv** (156). 1888: ≈ (Selnitia) **SzD** Nagylondai js (Je 646). 1913: **Erdőszállítás** SzD vm (Az). – 1909/19: Selnița, *Szelnicze*, L 877: r 869 (162). Sălnița = Su 2: 106. 1566–1854. – 1974: c. Vima Mică {Drágavilma kzs faluja; DNy-i hrs} [12 A]

Szalófalva * Za (Világos mellett: Su) 1441: *Zalofalwa*, 1445: *Zalovfalva* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 743). – Su 2: 428.

Szalóivánfalva * Te (Detta táján) 1410: *Zaloyuanfalua* Doboz 62. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 428. 1462.

Szalókfalva * Kr (a vm déli vidékén) 1421: *Zalokfalwa* (Pesty: Krassó II/2. 180). =: ≈ (Cs 2: 107). – Su 2: 428.

Szalom pataka a Nyikó j. o. mellékvize (NyIrK 1978. 2. sz.)

Szalonna BSz (Zsibó-K) 1554.IV.24.: *Zalonna* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1591: *Nagy Zalonnápatak*, 1594: *Nagy Szalonna* (Kádár VI. 132). 1733: *Szalonna*, 1750: *Szolona*. 1808: Szalonna ~ Szolonna, Szalyniná ~ Szlányina (152). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Szoloná) **SzD** Csákiorgói js (Je). 1913: **Szalonnápatak** SzD vm (Az). – 1909/19: Solona, Sz, L 369: r 363 (166). = Su 2: 139. 1554–1854. – 1974: c. Surduc {Szurdok kzs faluja ÉK-re} [12 D]

Szalonta Bi (Várad-DNy) 1332–7: Nycolaus **sacerdos** de *Zalancha*, *Zalanta*; Thomas ≈ de v. *Zalanta*. Papja 1332–5, 1337: évi 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 665). 1341: *Zalanda* (Tr). 1462: *Zalontha*. Földesurai a Toldiak voltak (Cs 1: 622). 1602: *Szalonta* (Kiss 688). 1610.**X.2.** Báthory Gábor fejedelem hajdúszabadságot adományoz Szalonta városának. (A kiváltságot megújítja Bethlen Gábor 1625.IX.22-én, majd I. Rákóczi György 1631.IV.27-én.)© 1710: Esterházy Pál nádor megszerzi Szalontát. 1712: a szalontaiak elvesztik Kölesért, Szil, Barmód, Kéza, Pata és Budacs határrészeket. 1715-ben nem ismerik el a hajdúnemességet. 1720: 137 család közt *Arany Ferenc* és *Arany János*; mindkettő jobbágyportán. 1773.II.18.: Szalonta hercege Esterházy Miklós birtoka, lakja 226 jobbágycsalád, 304 házas zsellércsalád. 1808: **opp.** *Szalonta (Nagy-)* h. *1817.III.2.: **Arany János**, a legnagyobb magyar epikus költő (–1882.X.22., Bp). 1851: *Szalonta (Nagy-Szalonta)* mezőváros Bi vm, 10 300 lakossal, kik kevés **kath.**, **óhitű** és zsidót kivéve mindnyájan **reformatusok**, s köztük több 200 nemes családnál találtatott. Posta helyben, s egy ref. anyaegyház, s a nagy tűz után igen számos vörös cserép fedelű házak láthatók. ... Birtokosa: h. Eszterházy, de a város régente hajdúi szabadsággal élven, földjeit mindig szabad adás-vevés mellett örökös szerződésnél fogva birta és bírja. Hajdúi korának emlékét most is egy fennálló csonka torony falai tartják fel (Fé 4: 62). 1888: N-Sz Bi Nagyszalontai js szh, 1888: ház 1893, L 10403 (Je 530 & Szil, Barmód, Andacs, Atyás és Cserepes psz, Kölesér telep). 1913: **Nagyszalonta** Bi vm (Az). « Andacspuszta, Barmódpuszta. **Ref.** ehk 2001: 89 / 164 / - 75 (PaK, 2002.1). # Molnár J.: *Nagyszalonta 1606–1906*. Nsz 1906. Dánielisz E.: „*Szüülőhelyem Szalonta ...*“ Tanulmányok, esszék Arany János köréből. Nagykőrös 1992. – 1909/19: Salonta-mare, Nsz, L 14 107: r 618; m; 683 zs; szlovák, n (153). Salonta = Su 2: 94. 1332–1851. [20 A]

Száltelek Msz (Marosvásárhely-NyÉNy) 1505.XII.31.: Veresmarti Czikó János özvegye: Bogáti Orsolya *Zathelke* határában levő székely örökségét és lófőségét legközelebbi vérrokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak vallja (KmJkv 3385). 1602: *Száltelek* (SzO V. 281). 1603.II.7.: *Zaltelek* {egyetlen név:} L{ibertinus} Paulus Vas (SzO). 1614: Száltelek 20 családffő (Msz 35). 1694: *Száltelek* (SzO IV. 336). 1733: *Csipterek*, 1750: *Czinterek*, 1760–2: *Száltelek*. 1808: ≈ (152). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je). 1913: Száltelek MT vm (Az). – 1909/19: Ciptelnic, Sz, L 309: r 230; m (49). Tiptelnic = Su 2: 213. 1602–1854. – 1974: c. Band {Mezőbánd kzs faluja K-re} [23 D]

Szálva Be (Naszód-Ny hrs a Nagy-Szamos menti úton) 1440: *Zalva*, 1717: *Szalva* (Su). 1733: *Szálva*. 1808: Szálva (152). 1861: ≈ Na (26). 1888: ≈ (Salua) **BN** Naszódi js (Je). 1913: Szálva BN vm (Az). – 1909/19: Salva, Sz, L 1691: r 1665; zs (153). = Su 2: 94. 1440–1854. [13 D]

Szalvató * Kr (Kecel és Krasznahorvát táján) 1422: *Zalwathew* (Cs 1: 585). – Su 2: 428.

Szamarócz * Ar (Szombathely/Szabadhely mellett) 1440, 1477: *Samarowcz* Solymos vár 73. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 398.

Szamársziget hn 1278: *Zamarziget* Dicsőszentmárton hrs (Er I. 362).

Szamártelek Ko (Gyalu-ÉNy) 1288: *Za...teluke* (Cs). =: t. *Zamarteluke*. Mykula fiai: Kemény (Keminus) és János birtokolták (Gy 3: 370. Ma Kiskapus kzs. Ny-i, románok lakta része: *Szamára*). 1288.VI.8.: *Zamarteluke* (Er I. 437. Elnéptelenedettnek írja) 1357: v. *Zamartelek*; 1441: p. *Zamarthelek* (1288–1441. Cs 5: 403. Elűntnek írja). Holott: 1391: **Olahkapus**; 1483: **Olah Kyskapws**; Cs 5: 365. Kiskapushoz tévesztve! 1441–1549 KmJkv Szentpáli, Gyerővásárhelyiek, Szamosfalvi, Kiskapusi és Zutori Gyerőfiek rb; zálogon Somi Gáspáré is. 1666 Solyomtelke: Hajdu János Olah Kis Kapuson lakik (Gyalu 161). # KszHn 1942. *Szamártelek* 180. – Su 2: 428. *Zamarteluke*, 1288–1733. 1733: **Szamáre**, contopit în Căpușul Mare {recte: Căpușu Mic}.

Szamos 1. 1806: *Szamos* (Losád-DK hrs) 1808: *pagus Szamos* Hu. Hnt. 13: azh (153).

Szamos 2. **Szamos patak** 1806: *Szamos* r. (Orosztelek-Ny) 1808: *Szamos riv* Uh (153).

Szamos 3. **Hév-Szamos folyó** a Kis-Szamos egyik forrása. 1524.VII.30.: Valkó határpataka: *fluvius Naghpathak ... transit ad fluvium Zamos* (KmJkv 4034). 1808: *fluvius Szamos* (Hév-), *Warme-Samosch* (153). > **Meleg-Szamos**. – Someșu Cald.

Szamos 4. **Hévszamos** (Gyalu-DNy, a Meleg-Szamos b. p.) 1448: *Hewzamus*. **Püspöki** birtok. (Cs 5: 360). 1448.X.24.: *Hewzamus*-on lakó Ștefan kenéz, Roșu (rufus) Ioan, Cristian Ștefan, Tatul Petru püspöki jobbágyságok részesek voltak ölyvesi román jobbágy megölésében (KmJkv 634). Utóbb Gyalu tartozéka. 1608: *Hew Samossi korcsomáros 1608*: Huzzu Demeter ... 1609 Michael Faber {Kovács Mihály} ... Item Tombok András ... Item Tattamer János ... Item Joannes Boldar ... / *Hew Samosi lószám 1609 November 16*: Halas Péternek No. 1, Kerest János 2, Talas Gál 1, Chuka Kozma 1, Tombok Mária 1, Chuka János 1, Tombok Péter 1, Sterczel Lukács 2, Tekeniw Tamásné 1, Gall Péter 1, Marcus Dienes 1, Hozzu Demeter 1, Hozzu István 1, Sto{1}nai György 1, Salanczi János 1, Tattamer János 1, Mihály Kovács 1, Dragus Gál 1, az vajdának 2. *Gyalogszeresek 1609*: Sto{1}nai Demeter, Tattamer Gál, Salaczi Christell, Charainik Farkas, Keöbleössi Tivadar, Botthos Tivadar, Sto{1}nai Tamás, Gall János, Tombok András, Chuka János, Chuka István, Sos János, Gall Demeter, Burko János, Samar Simon, Tott János. *Özvegyasszonyok 1609*: Kerestien Jánosné, Kerestien Mihályné, Onthoro Mihályné, Tompa Jánosné, Tombok Jakabné, Pap Gálné, Márta asszony, Diemienné. / Anno 1608 ostoradóba adtak fl. 30. Mindenekből az dézmát megadták. Az fejedelem vendégségére bornyut adtak No. 1. Tyúkot adtak No. 4, tyúkmonyat No. 20. (Gyalu 429). Tovább is Gyalu tartozéka volt. 1733: *Meleg Szamos*, 1750: *Meleg Szomos*. 1808: *pagus Szamos* (Hév-) ~ Hévszamos (153). 1861: Hév-Szamos Ko (12). 1888: Meleg-Szamos (Hév-Szamos, Somesu-Káld) Gyalui js (Je 500). 1913: **Melegsamos** Ko vm (Az). – 1909/19: Someșul-cald, *Msz*, L 515: r 509 (166). 1936/9. tk: Someșul Cald = Su 2: 140. 1448–1854. Helyén: *Gyalui-havasok* 1999. tk: Lacul Someșul Cald / Meleg-Szamos-tó. Ettől alább: Lacul Gilău / Gyalui-tó.

Szamos 5. **Hideg-Szamos folyó** a Kis-Szamos másik forrása. Gyalu fölött egyesülnek. 1808: *fluvius Szamos* (Hideg-), *Kalte-Samosch* (153). Hideg-Szamos. – Someșu Rece.

Szamos 6. **Hidegszamos** (Gyalu-DNy hrs a keleti Hideg-Szamos és a nyugati Meleg-Szamos összefolyása fölött) 1448: *Hydegzamus*. **Püspöki** birtok. (Cs 5: 360). 1448.X.24.: *Hydegzamus*-i lakos Nicolae kenéz és Crișan Mihai püspöki jobbágyságok részesek voltak ölyvesi román jobbágy megölésében (KmJkv 634). Utóbb Gyalu tartozéka. 1609: *Hidegh Samosy ökrös emberek* : Barr Pálnak No. 6, Mihály Kovács 4. *Gyalogszeresek*: Sandor Simon, Baar Péter, Huzu Demeter, Huzu Pál, Huzu János, Botthos Tamás, János Kovács, Lupsa kenéz. *Özvegyasszonyok*: Maggo Jánosné, Sandor Simon nénei, Tallas Györgyné. / Anno 1608 Az ostoradóba adtak fl. 8. és mindenből megadták a dézmát. In primo az fejedelem vendégségére adtak juhot No. 1. Tyúkot adtak No. 3, tyúkmonyat No. 10. 2-do az fejedelem vendégségére adtak tyúkmonyat No. 12. (Gyalu 428-429). Tovább is Gyalu tartozéka volt. 1808: *pagus Szamos* (Hideg-), Hidegszamos (153). 1861: H-Sz Ko

(12). 1913: Hidegszamos Ko vm (Az). – 1909/19: Someșul-rece, *Hsz*, L 1012: r 929; m, c, zs (166). 1936/39 tk: Someșul Rece = Su 2: 140. 1448–1854. – *Gyalui-havasok* 1999. tk: Someșu Rece / Hidegszamos. Alatta Lacul Gilău / Gyalui-tó

Szamos 7. **Kis-Szamos** folyó: a Gyalui-havasokból Szamosfőnél eredő Hév-/Meleg-Szamos és Hideg-Szamos Gyalu (Ko) fölött egyesülten: Kis-Szamos; már itt felveszi Kapus (b), majd Lóna (j) patakát, Kolozsvár alatt a Sárd patakával bővült Nádas (b) vizét, odébb a Borsa (b) patakot. 1269: ... iuxta fl-m *Zomus* (Gy 2: 73): (Szamos)Jenő. 1308: *Zomus* folyón malom Kolozsmonostor határán (An 2: 437). 1488.VI.18.: a *Zamos-on* malom Jenő h (KmJkv 2681); 1493.VII.4.: a *Zamos-on* kétkerekű malom Vasasszilvás h (2876); 1517.XII.13.: a *Kyszamos-on* malom Jenő h (3648); 1524.XII.2.: a *Zamos* mellett halastó Kolozsvár h (4060); 1553.XI.12.: a *Zamos-on* malomhely Iklódszentiván h (5239); 1553.XII.9.: a *Kyszamos-on* malom Magyarzsuk h (5248). 1808: *fluvius* Szamos (Kis-) Ko, Kleine-Samosch (153). – Someșu Mic

Szamos 8. **Nagy-Szamos** folyó: a Radnai-havasokból ered; fő mellékvíze b. o. a Bestercét és a Budakot egyesítő Sajó. 239: *Samum* (acc.); 1268: aqua *Zhomus* – Radnánál (Gy 1: 553). =: a *Zhomus* folyón túli malom Radnán (Er I. 264). 1492.X.25.: a *NaghZamos-on* malom Bethlen határán (KmJkv 2823); 1511: a *NaghZamos* folyó mellett, a Rosashegye alatt malom Dész h (3575); 1516.VI.27.: a *Naghzamos-on* malomhely, a *Nagzamos-on* túl szántóföld Dész h (3616); 1524.III.16.: a *Naghzamos* folyóban sziget Bethlen h (3992). 1808: *fluvius* Szamos (Nagy-) BSz, Grosse-Samosch (153). – Someșu Mare

Szamos 9. **Szamos** folyó {a Kis-Szamos és Nagy-Szamos Désnél egyesülten Szamos; a Tiszába ömlik} [1270–72]: a *Zomus-on* közlekedő sószállító hajóktól {Mező}Aranyos falunál (Szo>Sza) vámként 20-20 kőst szednek; ua: [1280-82], 1292 (Er I. 299, 386, 507). 1405: *Also Aranyas* que est ex alia parte *Zamus*: Mezőaranyos; 1424: p. *Aranyas* penes fluvium *Zamos* (Cs 1: 150): Erdőaranyos. 1808: *fluvius* Szamos, Samusius, Samosch KSz (153). – Someș

Szamos 10. 1861: Havasi-Szamos Ko (12). Talán Szamosfő előző neve.

Szamos 11. **BSz** (azonosíthatatlan település a Szamos völgyében, hihetőleg Kozárvár környékén) 1249.I.21.: IV. Béla király {Geregye nb.} Pál országbírónak adományozza *Zomus* földet (Er I. 209).

Szamos 12. **Szamos**-előtagú hs 1888 (Je 637): Kóród, Nagy-Goroszló, Széplak, Udvarhely, Újlak, Újvár, Újvár-Németi.

Szamosfalva Ko (Kolozsvár-K hrs) „XIII. századi emlék a templom félköríves diadalíve, s annak látszik az a csinos és érdekes kő keresztelőkút is, mely több mint fél évszázaddal ezelőtt innen került Kolozsvárra, az akkori Erdélyi Múzeum Régiségtárába“ (Ke 2: 109). 1280: f-i Mikola comitis; 1332–5: Johannes *sacerdos* de *Zomus*; 1339: Gereu, Kemen, Joannem, Nicolaum et Jacobum filios Joannis f-i Mykola de v. *Zamus*. 1280: Mikola fiai birtokolták (ld. Szentmiklós). 1332-ben az innen nevezett Mikola-fi János fiait az Ernyeiek anyjuk leánygyede miatt 200 M értékben perelték. Papja 1332 I: 50 liliomos dénár + 1 d, 1333: 1 gs, 20 d, 1334 I: 6 gs, 1334 II: 3 gs, 3 d, 1335 I: 5 gs, 4 új d pápai tizedet fizet (Gy 3: 370). 1345: p. *Samusfalua*; 1363: nobiles de *Zamusfolua*; 1419: magna via, qua itur de silvis p-is Gewrgfalva ad p-m *Zamusfalwa*; 1455: *plebanus* de *Zamosfalwa*, *scolasticus* de eadem; 1460, 1486: *scolasticus* in ≈; 1486: **Sz. Erzsébet-eh**. 1488: nobiles de ≈; 1511: p. ≈. Mikola-fiak; Czegei Wass, Veresmarti Czikó, Györgyfalvi, Gyf. Henke-birtok. Mai **r. k. temploma** csúcsíves alkotású, román kori keresztelőkúttal. Szn 1439: Vas Pál; 1444: Nagy Benedek, Réti Kelemen, Sárdi Balázs; 1450: Nagy Benedek; 1461: Kis Kelemen, Éles István, Balog Domokos, Magyar Jakab; 1466: Szőke András, Fekete Kelemen, Vas Pál; 1472: Ródi Mihály, Kozma Gál; 1475: Réti Pál; 1504: Péntes Albert; 1511: Rargyas Benedek (1332–1511. Cs 5: 403). „Az első templom építetői azok a közös eredetű ősi családok voltak, melyekből itt a Mikolák és a Gyerőffyek maradtak patrónusoknak a XVIII. század első felében történt kihalásukig. Közülük a Mikolák emelkedtek leghamarabb országos vezérállásba, s a XVI. század közepe előtről kétszáz évig erődített kastélyuk a templom közelében állott. Mikola László 1537-ben erdélyi alvajda és a székelyek alispánja volt“ (Ke 2: 109). 1558, 1564: *Szamosfalvi András*

wittengeri **diák**; 1563: tályai rektor (Dn 64). **1587**: *Zamosffalwa*. – E: fl. 8, A: fl. 4 (Dé 56). 1649 össze: *Szf-i Mikola Zsigmond* (?–1679) feleségül veszi Szentlászlói Kamuthi Zsuzsát; 1656 k. Torda vm főispánja; 1657: a lengyelországi hadjáratban fogságba esik, öt év múlva szabadul; egy ideig Sárospatakon tartózkodik, majd hazatér; 1675–1679.VIII.10. Kolozs vm főispánja (Ke 2: 228). Nyolc udvarházát építtette újra – mint fia feljegyezte. *1665.VI.8., Sárospatak: *Szf-i Mikola László* (Szf. Mikola Zsigmond és Szentlászlói Kamuthi Zsuzsánna fia), az Erdélyi Udvari Kancellária tisztviselője (–1742.IV.16). Benne családjának is magvaszakadt. Megírta családjá s az előkelőbb erdélyi familiák történetét (Szinnyei VIII. 1360; Gyalu 312/4). A Valkaiak rokona (GyL 38). Magyarfenesen halt meg (Ke 2: 228). 1750: *Szamosfalva*. (1759) 19-ma Novembris volt instellatiója br. Korda György úrnak a Kolozs vármegyei főispánságba Szamosfalván (Rettegi 95). 1805: néhai gróf Béli Antalné udvarháza előtt galambbúgos kapu (SzTA). 1808: *Szamosfalva* h. 1861: ≈ (14). 1888: ≈ Ko Kolozvári js (Je 637 & Csonthey). 1913: Szamosfalva Ko vm. # Esterházy János: *A szamosfalvi egyház* (ArchKöz 1868. 146-147). Balogh Jolán 1943. 282-283. Ke 1: 206. Entz Géza: *A szamosfalvi Mikola-udvarház* (EM 1946. 56-58). 1957 k.: Bágyuj Lajos restaurálja a templomot. Kelemen Lajos: *A szamosfalvi római katolikus templom* (1958) = Ke 2: 109. Kabay 1973. – 1850: Szamosfaleu, 1854: Samosfalău (Su). 1909/19: Someșfalău, *Szf*, L 1613: r 1146; m; 17 zs (166). > 1929: Someșeni = Su 2: 140. 1332–1854. » Cluj [22 B]

Szamosfő (Gyalu-DNy, a Havasnyárfalu-D; 682 m) 1724: {Szamosfő} (*Siebenbürgen*, 1993. 89). 1805: *Magura* (c. D). 1808: *Magura* (Alpestris-) {Havasmagura} (101). 1861: *Magura* Ko (13). 1888: ≈ (Magur) Ko Gyalui js (Je 484). 1913: Szamosfő Ko vm (Az). – 1909/19: Măguri, *Magura*, L 1262: r 1231; m, zs (109). = Su 1: 384. 1805–1854. – 1974: c. Măguri-Răcătau {Rekető kzs faluja Ny-ra} *Gyalui-havasok* 1999. tk: Măguri / Szamosfő. D-re a Hideg-Szamos-tó. [22 C]

Szamoshát: Szinyérváralja és Mátészalka között a Szamos folyása mentén mindkét parton fekvő falvakat körülfogó táj neve. Lakossága túlnyomórészt magyar. Keleti felén románok is laknak. Természetes központja, régi vásáros helye Szatmárnémeti (K. L. 168).

Szamoshévíz KSz (Zsibó-ÉK, a Szamos j. p. közelében) 1546: *Thoplycza* (Su). 1733: *Toplicza*. 1808: *Toplicza Kőv* (171). 1888: *Toplicza* (Toplita) **SzD** Nagyilondai js (Je 690). 1913: Szamoshévíz SzD vm (Az). – 1909/19: Toplița, *T*, L 270 g. kat. r (183). = Su 2: 201. 1546–1854 {1913}. [12 D]

Szamosköz 1579: **SAMOSKVS** – a *Samos* és a *Tur* közt (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*). 1565–1612: **Szamosközi István** humanista történetíró. 1609 Zilah: Szamosközi János jobbágy (Gyalu 431).

Szamosköz: a Tisza és a Szamos közötti síkság neve. Részei a szatmári *Tiszahát*, a *Túrhát*, *Szamoshát* és a közük eső szatmári *Erdőhát*. A honfoglaló magyarok a ritka szláv népességű Szamosközt a 10. sz-ban benépesítették. 17–18. sz-i szórványos román beköltözéseket nem tekintve, a középkortól folyamatosan magyarlakta terület maradt. A ≈ mint tájnév a múlt század második feléig járásnévként is élt, ma feledésbemerülőben van (K. L. 168).

Szamos mente: a Kis- és Nagy-Szamos melléke a Mezőség északi és nyugati szélén. Két külön álló táj. A *Nagy-Szamos mente* Retteg és Bethlen környéki, a *Kis-Szamos mente* a Dés, Szamosújvár és Kolozsvár környéki magyarlakta községeket foglalja magába. A ≈ Erdélynek a magyarság által legkorábban betelepült vidékei közé tartozik (10–11. sz.). A középkorban a bükkerdők övéig viszonylag sűrűn magyar lakosságú táj volt, csupán néhány száz (12. sz. vége) és szórványos román település bontotta meg etnikai egységét (15–17. sz.). A 16–17. sz. pusztító háborúi ritkították meg erősen a magyar lakosságot, különösen a tizenöt éves háborúban (1591–1606) szenvedett sokat a vidék, annyira, hogy etnikai képe is megváltozott. Magyar lakossága ma románokkal vegyesen lakik. A ≈ korábban közigazgatásilag Belső-Szolnok és Doboka vm-hez, majd Solnok-Doboka vm-hez tartozott. Néprajzilag alig kutatott. Népi műveltségében hozzá hasonló a nyugatra fekvő *Borsa völgye* és a szomszédos *Mezőség* is (K. L. 169).

Szamosmonostor Sza (Nagybánya-Ny, a Szamos j. p.) 1493: *Monosthory* (Cs 1: 481). 1512: *Monostor*. Kialakulása a XV. század végén történt; a megyesi uradalom faluja. Középkori népe

magyar–román–rutén keveréknek látszik (Maksai 180). 1648: *Monostor* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. 1808: ≈ (110). 1851: ≈, Sza vm, közel Misztótfaluhoz a Szamos-parton, 238 [g. kath.](#), 12 [ref.](#), 16 zsidó lak., g. kath. fil. templommal. Mezeje kevés kukoriczát, de jó szénát terem. F. u. b. Apor Lázár s m. (Fé 3: 114). 1888: ≈ Nagybányai js (Je 512). 1913: Szamosmonostor Szinerváraljai js (Az). – 1909/19: Mănăștiur, *Monostor*, L 294: r 280 (110). > Merişor Su 1: 391. 1493–1913. – 1974: c. Tăuții-Măgheruş {Misztmagyarós kzs faluja Ny-ra} [12 B]

Szamospart BSz (Naszód-D hrs) 1392: *Luchka* (Su). 1530.V.31.: *Lwzka* Somkeréki Erdélyiek birtoka (KmJkv 4300); 1553.XII.9.: *Lwchka* Somkeréki Erdélyiek egész birtoka (5248). 1750: Luska. 1808: Luska (100). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ **BN** Naszódi js (Je 481). 1913: Szamospart BN vm (Az). – 1909/19: Lușca, *L*, L 434: r 415 (107). = Su 1: 370. 1392, 1750, 1854. [13 D]

Szamosstelek Sza (Apa-D, a Szamos jp-i úton) 1249: p. *Zomus*, 1329: *Zamosteleg* (Tr). 1490: *Zamostheleg* Szinér várához tartozott (Cs 1: 485). A megyesi birtoktest része. 1490: *Zamostheleg*, 1493: *Zamostheleke*, 1512–1525: *Samostheleg* (Maksai 210). 1808: Szamosstelek (153). 1851: ≈, Sza vm, a Szamos tekerületében, 7 [romai](#), 396 [g. kath.](#), 36 [ref.](#), 15 zsidó lak., g. kath. anyateplommal. Róna határát a Szamos árja kövéríti, s azért felette termékeny; kaszálói jók. F. u. Vécsey, Rápolti Nagy, Tolnay, Zaffiry, Katona stb. (Fé 4: 62). 1888: ≈ Szinerváraljai js (Je 637). 1913: Szamosstelek Sza vm (Az). – 1909/19: Somosteleg, *Szamosstelek*, L 495: r 462; zs, m (166). > Someșeni = Su 2: 140. 1249–1851. – 1974: c. Apa {Apa kzs faluja} [2 C]

Szamossteleke Kü (1808) : Somostelege.

Szamosudvarhely KSz (Zsibó-É, a Szamos bp-i úton) 1387: *Udvarhely* (P); 1452: *Odwarhel* (Cs; P); 1475: *Vdwarhel* (Cs; Petri IV. 391); 1491: ≈ (Cs 1: 565). 1491.VII.11.: *Wdwarhel* Oláhnádasd határosa (2740); 1555.X.10.: ≈ Kusalyi Jakcsok birtoka (5418). 1570: ≈ (Petri). 1760–2: **Szamos Udvarhely**. 1808: Udvarhely (Szamos-), Odorhej KSz (175). 1888: Szamos-Udvarhely (Somesiu-Odorheiu) **Szi** Zsibói js (Je 637 & Ozokerit bányatelep). 1913: Szamosudvarhely Szi vm (Az). – 1909/19: Someș-Odorheiu, *Szuh*, L 1336: r 1186; m, zs (166). = Su 2: 140. 1387–1854. > Someș-Odorhei [12 C]

Szamosújfalú Sza (Nagybánya-DNy, a Szamos bp-i úton) 1648: *Olah Uyfalu* (Makkai 407) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Újfalú (Oláh-), Buzesti (176). 1851: *Ujfalú* (Oláh-), Sza vm, 321 [gör. kath.](#) lak., anyateplommal, sovány hegyes határral, tölgyes erdővel. F. u. gr. Károlyi (Fé 4: 233). 1888: Oláh-Újfalú (Szirb) Nagybányai js (Je 553). 1913: Szamosújfalú Sza vm (Az). – 1909/19: Buzești, *Oláhújfalú*, L 450: r 432; zs (33). = Su 2: 116. 1648–1913. – 1974: c. Fărcașa {Farkasaszó kzs faluja Ék-re} [12 B]

Szamosújvár Do (Dés-D) a város magva 1291: *Gerlahida* vámos hely (Er I. 465). 1410: *Gerhah* (Kádár VI. 138). 1430: *Gerlah*-i Szél Mihály ú: Szántói Laczk György (KmJkv 50); 1457.VIII.9.: *Gerla* Bálványos vár tartozéka (1275). 1540: Épül Szamosújvár I. János király és Fráter György által megterveztetett erődítménye. © 1543.III.12.: *Wybalwanyos* vár (KmJkv 4777); 1549.VI.21.: Bánk Pál *Wybalwanyos* vár várnagya (4934); 1549.VII.26.: Bánk Pál *Vywar* praefectura (4940); 1551.IV.22.: Dobay János dési kamarás és *Wywar* udvarbírója (5088); 1553.III.9-én Báthory András erdélyi vajda *Wywar*-ból ad parancsot < X.1. (5231); 1553.X.28.: *Wywar* tartománya (5235); 1555.VI.19-én *Wywar*-on kelt Szentiványi Kendy Ferenc és Ruszkai Dobó István erdélyi vajdák bírói határozata (5398). 1578: Magyargyerőmonostori Ebeni Gábor újvári várnagy (Gyalu 86/1). 1587: *Gerla*. – E: fl. 17, A: fl. 6. In *rationem Principis accumulandum* (Dé 50). 1594.IX.11. három jeles férfiú halála (gy): Báthory Boldizsár (1560–) tanácsúr, Kovacsóczy Farkas (1540–) kancellár, Jósika István (?–). 1596: Szentbenedeki Keresztúri Kristóf levele Szabó beszercei bírónak. Ex arce *Vyuar* die 6 January 1596. (NyIrK 1977.2.204. Közli: Benkő A.). {1605. u.} főkapitány Kiskapusi Gyerőffy János, 1605.V.4.: Kolozs vm főispánja (Gyalu 422/1). 1635 Kurtapatak (Hsz): Baka István *Szamosujvarat* lakik; Somosd (Msz): Darkó István *Zamos Viuarban* lakik (SzO). 1636.I.30.: Datum in arce nostra *Szamos Vyuar*, ... Georgius Rakoczy m. pr. (SzO VIII. 376). 1637: *Szamosuyuar* (Makkai 556) I. Rákóczi György birtoka. 1658-ban a tatár pusztítás miatt a kolozsmonostori konvent levéltárát Szamosújvár biztonságát nyújtó várába

menekítették (KmJkv 146). 1666.VI.26.: Bánffy Dénes szamosújvári főkapitány – Supremus Capitaneus Arcis Szamos Uyvariensis (Gyalu 144). 1700 után örmények települtek ide. Örmény temploma **Világosító Szent Gergely** tiszteletére épült. Ünnepe a pünkösöd utáni negyedik szombaton. 1808: **clr** Szamosújvár, Örmányváros, Újvár, Armenopolis, Armenienstadt, Gyerlá (153). 1861: Dobokamegye. Gyüleseit régebben *Bonczhidán* {tartotta}, jelenleg *Szamosújvárt* tartja (15). 1888: Szamos (Armenierstadt, Gherla) sz. kir. vs, **SzD** Szamosújvári js szh, 1888: 843, L 5317 (Je 637). 1913: Szamosújvár SzD vm (Az). 2001: **Ref.** ehk Emmaus Napközi Diákotthon. 2004: Örmény templomi ünnepélyéről híradás 2004.VII.23. Duna Tv. 2004.VIII.29.: a **református** templomban emlékező istentiszteletet tartottak az önkényuralom idején elítélt tíz református lelkészért. VIII.30. Duna Tv. # Rácz J.: *Szamosújvár* (Regélő, 1843.II.46.sz.). Szongott K.: *Szamosújvár*. Szú 1893; Uő: *Szamosújvár sz. kir. város monographiája*. I-IV. Szú 1901–1911. Kádár J.: *Szamosújvár szabad királyi város, a vár és uradalom története*. Dés 1903. Sebestyén Gh.: *Cetatea Gherlei*. Cronologie (I). StM de Istorie Medie XVI, 1998. 209-224. (1291–1599). – 1909/19: Gherla, Sz, *Armenierstadt (Neuschloss)*, Armenopolis (Nova arx), L 6363: r 3403; örmény, m, zs (80). = Su 1: 258. 1291–1854. [13 C]

Szancsal Kü (Böszörmény-, Magyar-, Borsjakabháza) Kü (Balázsfalva-ÉK hrs a Kis-Küküllő bp-i úton) **1252**: t. *Zonchel* (Gy). = (Er I. 217). 1271: t. *Zanchalteluky*; 1315: p. et v. *Zanchal*; 1347: Egydius f. Joannis, Joannes Magnus, Nicolaus ds Tholwe (~ Tholuey) et Michael f. Blasii nobiles de *Zanchal*, p. ≈; p/v. ≈ ... que alias *Bezermenzanchal* vocabatur ... a pt. v-e *Borsyacobhaza* alias *Magyarzanchal* ... inc. in fl-o Kyskukullew ... in loco Sugoku; 1350: Egidius f. Joannis de *Bezermen Zanchal*; 1361: Egidius f. Bazarab de *Zanchal* ... Joannes ds *Zaz de Borsiyacobfolua*. Szancsal eredetileg egy nagyobb földterület neve volt a két Küküllő összefolyásánál. É-i, terjedelmesebb részét, a mai Szancsallat böszörmény lakóiról Böszörményszancsalnak is nevezték. Árpád-kori adataink csak kisebb, DNy-i feléről szólnak. 1252-ben Márton comes fiai: Balad, Márton és Tamás, akiket a Balád név alapján a Szalók-nemhez kapcsolhatunk, rokonságuk beleegyezésével öröklött földjük, Szancsal felét, amelyen virágzása idején 3 egész falu volt és Sz. Mártonról nevezett egyház a két Küküllő összefolyásánál, 5 [: 50?] M-ért eladták Herbord comesnek és fivérének: Lőrincnek. E fél rész utóbb Herbord fiáról, Balázsról Balázsfalva nevet kapott (ld. ott). Herbord vajda faluját és a vele határos másik felet, az ún. Szancsallatke földet (a későbbi Magyarzancsallat) V. István király Brassai Teel fia Eblnek adományozta, ez pedig 1271-ben eladta Kelneki Cselnek. 1315-re már falu létesült rajta; ekkor Károly király Turmiz (ds) Benedek királyi emberrel visszaiktatni rendelte Csel fiait: Dániel comest és Salamont e szerzett birtokba, mivel időközben Pál fia János és mások elfoglalták tőlük. 1347-ben János fia Egyed és társai részére Szancsal más néven Böszörményszancsal falut körülhatárolták, s ekkor kiderül, hogy Böszörményszancsal a mai Szancsallal azonos; vele DNy-on Magyarzancsal más néven Borsjakabháza volt határos, mely Balázsfalva É-i határrészén terült el, Péterfalvával szemközt. 1350-ben is szereplő Böszörményszancsali János fia Egyedet 1361-ben Bazarab fia Egyed néven említik, s mivel ez az eredetileg *Bazarad*-nak hangzó személynév ismert mohamedán tiszteleti név, kétségtelen, hogy Szancsalon böszörmény eredetű, de már a római kereszténységre tért és elmagyarosodott (pl. Tolvaj ragadványnevet viselő) nemesek éltek. Valószínű, hogy e helyen egy kora Árpád-kori böszörmény telep volt, tekintettel arra, hogy a később beköltözött mohamedán-szaracénokat nem nevezték böszörményeknek (Gy 3: 559). 1350: p. *Bezermen Zanchal*; 1513: p. *Magyarzanchal*, *Olahzanchal*; 1519: p. *Zanchal*. Szancsali, Sz. Sulyok, Ősz, Porkoláb, Lozsádi, Kis Burján, Balázsfalvi, Bf. Herbart és Csifüdi, Várfalvai ~ Kövendi ~ K. Székely-birtok. 1513: királyi út (via regalis) a hs mellett. 1461: c.q. (1315-től Cs 5: 894). 1431: *Zanchal*-i N ü: Doboka (KmJkv 73); 1451.IX.24.e.: *Zanczal*-i Péterné: Seprődi Erzsébet, gy: János, Zsófia és Ágota (983); 1453.X.4.: *Zanchal*-i Mihályné Sárdi Iona is kiegyezik sárdi része miatti perében (1108); 1455.VIII.12.: *Zanchal*-i néhai Sulyok Gergely fia Péter Szentmárton (To vm) birtokbeli részét 16 Ft-on zálogba adja Szentmártoni Császári Mihálynak és Zsigmondnak (1216); 1467.VIII.11.: Uő – fia: Pál nevében is – szentmártoni ősi birtokrészét 69 Ft-ért eladja SzCsZs-nak (1761); 1468.V.14.: *Zanchal*-i Sulyok Péterné Cseh Erzsébet **üv**, *Zanchal*-i lakos Mártont és Illés **deáktot** is (1806); 1471.VI.3.: *Zanchal*-i János mint szomszéd részt vett fehérvári hatalmaskodási ügy kivizsgálásán (2027); 1481: Uő Sárdon (Ko vm) részbirtokos (2325); 1482.III.28.: Zanchaly

Antalné Szentgyedyi/Botos Ilona szentgyedyi birtokrészt és pulyoni jobbágytelket kap vissza (2344); 1483.IV.4.: Uő szentgyedyi részét eladja Szentgyedyi Valkai Jánosnak (2441); =: Uő pulyoni részét eladja Szentgyedyi Székely Lőrincnek (2442); 1487.IV.4.: *Zanchal*-i László Do vm-i birtokrészeket vesz zálogba (2642); 1495.III.19.: Uő és *Zanchal*-i Antal **deák** Do vm-i birtokrészeket vesz zálogba (2945); 1519.II.14.: Gyf-i Henke Salatielné: Szancsali Sulyok György leánya: Katalin patai részével elégíti ki Szancsali Sulyok Benedeket (3712); 1552.I.24.: Sulyok Ferenc és fe: Szentpáli Anna Nagyrákoson (Do vm) Sombori részbirtokot vesz zálogba (5119). **1587**: *Zanczyal.* – C. Pr: fl. 16. A: fl. 8 (Dé 36). 1647: *Szanczal* (Makkai 631) I. Rákóczi György birtoka. 1760–2: *Szantsal*. 1808: *Szancsal* h. 1861: ≈ Kü (8). 1888: ≈ (Szincsel) **KK** Hosszúaszoji js (Je 637). 1913: Szancsal **KK** vm (Az). – 1909/19: Sancel, Sz, L 1710: r 1535; c, m, zs (153). Sincsel = Su 2: 125. 1252–1854. [35 A]

Szancsesd Hu (1808) : Sztancsesd.

Szaniszló Sza (Nagykároly-DNy) 1306: t. *Zoyzlo*, 1338: p. *Zanyzlo*, 1347: *Zanyizlav*, *Zanislaw* (Tr). 1306: t. *Zoyslo*, 1347: p. *Zanyzlav*, 1446: *Stanyzlo* (Cs 1: 485). Korai település; első birtokosa, a várad **káptalan**, valószínűleg alapításakor szerezte. A káptalant a Gutkeled-nemzetség Bátor-ága követi. Templomának védőszntje **Szent Márton** (Maksai 210). 1352: *Zanizlou* (Károlyi I. 211). 1455.V.10.: *Zanislofalwa*-n lakó Rompaz Balázs ü: Báthori László (KmJkv 1203). 1808: Sztaniszló (164). **Kisboldogasszony-templom**, b: IX.8. (RKNt 1999). 1851: ≈, Sza vm, 490 **romai**, 1420 **görög kath.**, 265 **ref.**, 18 zsidó lak., romai és görög kath., ref. anyatemplommal. Határa nagy kiterjedésű, ... F. u. gr. Károlyi (Fé 4: 63). 1888: Szaniszló Nagykarolyi js (Je 637). 1913: Szaniszló Sza vm (Az). – 1909/19: Sanislău, Sz, & Coroiu (Karuj), Logota (Legota > Zsuzsanna major), L 4830: r 1282; m, zs, n (155). = Su 2: 96. 1306–1851. [11 A]

Szaniszlókenézfalva * Kr (Detta táján, Ezeres mellett) 1389: *Zanyslokenezfalwa*. Nyolc jobbágyuk volt itt ekkor a Himfieknek (Cs 107). – Su 2: 429. {P}

Szántó 1. Bi 1. (Várad-ÉNy) **1219**: Vnuca de v. *Zamtou*, Agard de eadem ≈; 1291–4: in v. *Zanto*, ...; in *Zanto*; 1333–5: Jacobus **sacerdos** de v. *Santo*, Michael ≈ de v. *Zantho*, *Zanto*. 1219-ben tűnik fel három Szántó falubeli, midőn Vnuka vádolja Pált, s Agard a poroszló. 1291–4 között a második fizetéskor Szántó falu 10 kepét fizet a püspöknek. Papja 1291–4 között 1 unciát fizet a püspöknek; 1333–5: évi 7 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 665). 1465: *Zantho*, 1489: *Nagyzantho* (Cs 1: 622). 1808: *Szántó* (Nagy-) h. 1851: *Nagy-Szántó*, Bi vm, egészen rónaságon, 523 lak., kik kevés görög, s még kevesebb romai kath. kivéve, mindnyájan **reformatusok**, ref. és g. kath. pappá, s Józsa Péter urnak egy szeszgyárával. Határa 1842 hold, ... Birtokosok: Józsa Péter, Bige Imre, Márton és Károly, özv. Beliczay Jánosnő (Fé 4: 63). 1888: ≈ Mezőkeresztesi js (Je 530). 1913: **Nagyszántó** Bi vm Biharkeresztesi js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Santăul-mare, *Nsz*, L 772: **r 75**; m (158). = Su 2: 96. 1219–1851. > 1974: Santău Mare c. Borș {Bors kzs faluja É-ra} [10 D]

Szántó 2. Bi 2. (Várad-ÉNy) **1291–4**: in v. Petri f-i Vrdug. 1291–4 között a második fizetéskor 23 kepét adott a püspöknek. Ördögszántó > Kisszántó (Gy 1: 665). (1304.V.22. e) *Zamtou*-i Pousa a várad **káptalan** által kiküldött egyik bíró (An 1: 610, 613). 1398: *Wrdugzantho* (J); 1489: *Kiszantho* (Cs 1: 622); =: *Kyszanto* (Jakó 347). 1808: *Szántó* (Kis-) h. 1851: *Kis-Szántó*, Bi vm, kies rónaságon, 459 **ref.**, 4 **r. kath.**, 4 **g. kath.**, 7 **óhitű** lak., ref. anyatemplommal, az uraságnak csinos épületeivel s kertével és egy olajgyárral, melly most nem asztali, hanem lámpa olajat készít. Határa 1581 hold, ... Birja Lányi Imre (Fé 4: 64). 1888: ≈ Mezőkeresztesi js (Je 432). 1913: **Kisszántó** Bi vm Biharkeresztesi js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Santău, *Ksz*, L 690: **r 9**; m (157). > Santăul Mic = Su 2: 96. 1291–1851. > 1974: Santău Mic c. Borș {Bors kzs faluja É-ra} [10 D]

Szántó 3. KSz (Tasnád-ÉNy) **1213**: *Zumtou* faluból való Lengeii szolnoki várjobbágyok küldötte Váradon (Er I. 53); [1219] *Zanpto* (92). 1335: **sacerdos** de *Zamptov* (Tr). 1421: **opp.** *Zantho*; 1435: forum *Zantoviense*, azaz országos vására; részben Csákiak birtoka volt (Cs 1: 549). 1441.IV.10.: *Zantho*-i Becski János **üv**, *Zantho*-i lakos Szabó András is (KmJkv 299); 1450.V.20.: *Zantho*-i Bekcs fiai: László és Péter vallomást tettek nádasi birtokügben (833);

1451.IX.18.: *Zantho*-i Bekcs Dénes vallomást tett sarmasági és ököritői birtokügyben (980); 1459.IX.15.: *Zantho*-i Becsk László és Péter **ü**: Ilosvai Gelbert László (1371); 1468.III.21.: *Zantho*-i Bekcs Péter familiárisa: Szöke László **ü**: Károlyi Lánosz László (1795). 1570: *Szanto* (Kiss 425). 1750: *Szontoul*, 1760–2: **opp. Tasnád Szántó**. 1808: Szántó (153). 1888: Tasnád-Szántó **Szi** Tasnádi js (Je 679 & Újfalu major). 1913: **Tasnádszántó** Szi vm (Az). – 1909/19: Santău, *Tsz*, L 2172: r 1140; m; 123 zs (158). = Su 2: 96. 1213–1854. [11 A]

Szántóhalma 1. * **Csa** (Nagylak mellett) 1477: *Szántóhalma* (Márki II/1. 247). – Su 2: 406.

Szántóhalma 2. **Hu** (Déva-DK, a Piski úton) 1453: *Zanthohalom*. »Déva vár tartozéka; 1491-ben már nem (Cs 5: 135). **1587**: *Zanthohalom*, *Zentt Andras*. – Magn. dom. Francisco Gezty ad arcem Dewa (Dé 26). 1733: *Szántóhalom*, 1750: *Szenthalmu*, 1805: *Szántóhalma*. 1808: *pagus Szántóhalma* (153). 1861: ≈ **Hu** (24). 1888: ≈ (Szintohelmu) Dévai js (Je 638 & Földvár). 1913: Szántóhalma **Hu** vm (Az). – 1909/19: Sântuhalm, *Szh*, L 543: r 536 (158). > Sîntuhalm = Su 2: 136. 1453–1854. [34 C]

Szantosháza * **Za** (Szantus psz Pankota-DK, Tornova mellett) 1384: *Santhohaza*; 1406: *Sanctushaza*; 1467: *Santhoshaza*; 1496: *Sankthwhaza* (Cs 1: 744). – Su 2: 399.

Szapáryfalva KrSzö (Lugos-É, a Bálinci úton) 1881-ben alapított telepes falu (Pesty: Krassó II/2. 197). 1888: Szapáryfalva **KrSzö** Bégai js (Je 638 & Mária psz, Bukin telep). 1913: Szapáryfalva **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Țâpar, *Szf*, L 1548: r 92; m, szlovák, n (186). Țipari = Su 213. 1881, 1913. – 1974: c. Coșteiu {Kastély kzs faluja É-ra} [32 D]

Szapáryliget Ar (Kisjenő-DK) 1888: Szapáryliget Ar Kisjenői js (Je 638). 1910 L 2758 (1315 m, 843 szlovák, 554 n). 1913: Szapáryliget Ar vm (Az). – Săparilighet > Țipar = Su 2: 213. 1913. – 1974: c. Sinte Mare {Szinte kzs faluja D-re} [20 C]

Szaplonca patak Mm 1808: *rivulus Szaplonca*, (s) Saplunca Mm (153). – Săpînța

Szaplonca Mm (Técső-DK, a Hosszúmezői úton) 1373: *Zapancha*, 1389: *Zaploncha* (DocVal 250, 344). 1389: *Zapancha*, 1390: *Zoponca*, 1427: *Chaponcha*, 1468: *Zaplonca*, 1492: *Zaponca* (Cs 1: 452). 1390: *Zaploncha*, 1457: nobiles **wolaky** de *Soponca*, 1468: *Zaplonca* (Bélay 192). 1492.IX.21.: *Zaponca*-n Úrmezői Veresmarti László fia Tamás részbirtokos (KmJkv 2811). 1808: Szaplonca, (s) Sapunka, Szapunka (153). 1851: ≈, Mm vm, a Tétsőről Hosszúmezőre vivő országútban: 8 **romai**, 791 **g. kath.**, 291 zsidó lak., g. kath. anyatemplommal, synagógával, híres savanyuvízzel, s derék bikkes és tölgyes erdővel. F. u. a Szaplonczay nemzetség (Fé 4: 65). 1888: ≈ (Szepuncze, Sapnitia) Szigeti js (Je 638). Színpompás síremlékeiről, vidám temetőjéről híres falu. 1913: Szaplonca Mm vm (Az). 1920: **határfalu**. 2001: Szaplonca vidám temetőjéről; újra 2004.VIII.12. Duna Tv. – 1909/19: Săpînța, *Sz*, L 2658: r 1730; zs, m, rutén (158). Săpînța = Su 2: 106. 1373–1851. [2 D]

Szappanpataka KSz (Nagybánya-DNy) 1603: *pagus Sapanpataka* (Su). 1639: *Szapan Pataka*, 1647: *Szappanpatak* (Makkai 430, 444, 445) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szapanya*, 1750: *Szelpia*. 1808: Szappanpatak **Köv** (153). 1888: ≈ (Szepuja, Sápia, Sepnia) **Sza** Nagysomkúti js (Je 638). 1913: Szappanpataka **Sza** vm (Az). – 1909/19: Săpâia, *Szp*, L 133: r 130 (158). Săpâia = Su 2: 106. 1603–1854. » Poșta {Pusztafentős} [12 B]

Száralfalva Csa (Egres-DNy hrs a Szentmiklósi úton) 1333–5: Nycolaus (**sacerdos**) de *Zarafolua*, Vitus ≈. Két papja adózik; 1333: az egyik 7 gs, a másik 4 gs, 1335: a kettő együtt 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 870). 1464, 1466: *Zarafalwa*. Dóczi-birtok a Harangod (ma Aranka) vize mellett (Cs 1: 702); 1479: castellum de ≈, habitatio videlicet dominarum. Dóczi Lászlóné és leányaira mutat, akik ellen támadt hatalmasul Dóczi Imre (Cs 1: 691). 1582: *Saravola*, 1647: *Sarafalva*, 1723: *Szaravolla*, *Sarravolla* (Borovszky: Csanád II. 538; Torontál 111). 1808: *Szaravola* val., *Száralfalva* h., *Saravolla* ill. 1851: *Szaravola*, Tt vm, az Aranka vize mellett: 112 **kath.**, 4 evang., 4112 n. e. **óhitű**, 8 zsidó lak., óhitű anyatemplommal, 248 4/8 egész telekkel. F. u. gr. Gyulay családbéliek (Fé 4: 65). 1888: Szaravolla (Szárazfalva) **Tt** Perjámosi js (Je 638). 1913: **Száralfalva**

Tt vm (Az). – 1909/19: Sarafola (Saravale), *Sf*, L 4279: r 2190; szerb, n, m, zs, c (158). Saravale = Su 2: 96. 1333–1851. – 1974: c. Sînpetru Mare {Nagyszentpéter kzs faluja Ny-ra} [31 A]

Szarakszó Fe (Algyógy-K, a Maros jp-i úton) 1733: *Szerekszo*, 1750: *Szerekszeu*, 1760–2: *Szárasztó*, 1805: *Szarakszó*. 1808: Szarákszó (153). 1861: Szarakszó AF (6). 1888: ≈ (Szerekzeu) **AF** Alvinci js (Je 638). 1913: Szarakszó AF vm (Az). – 1909/19: Sărăcsău, *Sz*, L 389 **ort. r** (158). = Su 2: 107. 1733–1854. – 1974: c. Şibot {Alkenyér kzs faluja} [34 D]

Száránd vár Bi (Várad-DK, Félixfürdő-K) **1232**: castrum *Zarand* [*Szarand*] (Tr). – Su 2: 429. {Eltűnt vár}

Száránd (Zarám) Bi (Várad-DK, Félixfürdő-K) **1236**: v. *Zaram*; 1249: t. *Zaram*; 1332–7: Stephanus *sacerdos* de v. *Zaland*, *Zarad*, Nycolaus ≈ de v. *Zarand*, Paulus ≈ de v. ≈. 1236-ban tűnik fel, Jenő határjárásában. 1249-ben IV. Béla király Geregye nb. Pál országbírónak adja. Papja 1332: 4, 1333: 5, 1334: 10, 1335: 10, 1336: 4, 1337: 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 666). 1469: *Zarand* (Jakó 388). 1482: ≈ (Cs 1: 623). 1808: *Zaránd* aliis *Szaránd* h. 1851: *Száránd*, Bi vm, dombon, 410 n. e. **óhitű** lak., fa imaházzal, derék udvarházakkal. ... Birják b. Radivojevich István és Thuolt József (Fé 4: 65). 1888: Száránd Központi js (Je 638 & Brachfeld tanya). 1913: Száránd Bi vm (Az). – 1909/19: Sărand, *Sz*, L 590: r 574; m, zs (159). = Su 2: 106. 1236–1851. – 1974: c. Copăcel {Kiskopács kzs faluja É-ra} [20 B]

Szarata Fo Alsóporumbák-DK hrs 1582: *Zaratha* (Ve: Doc. II. 219). 1637: *Szaratha* (Makkai 481) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szaráta*, 1750: *Szerata*. 1808: Szeráta, Szarata (160). 1861: Szaráta Fo (25). 1888: Szerata (Sarata) Fo Alsóárpási js (Je 659). 1913: Szarata Fo vm (Az). – 1909/19: Sărata, *Sz*, L 1004: r 992 (159). = Su 2: 106. 1582–1854. – 1974: c. Porumbacu de Jos {Alsóporumbák kzs faluja} [36 C]

Szárázány a Béga mellékvize. Lugostól K-re ered és Bégamonostor alatt torkollik. – 1981: Săraz [32 D]

Szárázány Kr (Lugos-ÉK) 1514–6: *Zaraz*, *Felső-Zaraz*, *Zarazel*; 1596: *Zarazany*, 1600: *Szarazan*, 1717: *Sarasaing* (Pesty: Krassó II/2. 180). 1808: Szarazán (153). 1851: ≈, Kr vm, 4 **kath.**, 531 **óhitű** lak., anyatemplommal, bortermesztéssel. Birja Malenicza (Fé 4: 65). 1888: Szárázány **KrSzö** Facseti js (Je 638). 1913: Szárázány KrSzö vm Lugosi js (Az). – 1909/19: Sărăzani, *Sz*, L 527: r 489; m, n (159). = Su 2: 107. 1514–1851. – 1974: c. Bîrna {Barnafalva kzs faluja É-ra} [32 D]

Szárazberek Sza (Szatmárnémeti-É 16 km) **1216**: *Berche*; később szakadt le szomszédjáról, Mikoláról. Szárazberek, Simai és Mikola családok bírták. 1336: *Zarrazberek*. 1340-ben az erdélyi vajda és a Cseholyiak is kaptak belőle (Maksai 211). 1348: *Zarazberek* (Tr). 1348: *Zarazberuk*, 1351: *Zarrazberek* (Cs 1: 485). 1493.VIII.20.: Mikolai Tamás *Zarazberek*-i részbirtoka zálogon Egri Györgynél, aki most tovább adja zálogba Mikolai Lászlónak (KmJkv 2882). 1808: Berek (Száraz-) Sza (17). Magyar g. k. t: Mihály és Gábor főangyalok, b: XI.8. (RKNt 1999). 1851: *Szárazberek*, Sza vm, a Szamosközben. Lakja 383 **ref.**, 203 g. **kath.**, anyatemplomokkal. Földe róna és fekete agyag, melly mindent megterem. Birják többen (Fé 4: 66). 1910 L 992 m. 1913: Szárazberek Sza vm Szatmárnémeti js (Az). 1920: **határfalu**. – Bercu = Su 1: 71. 1216–1851. – 1974: c. Lazuri {Lázári kzs faluja} [1 D]

Szárázér Csa, Ar vm 1256: *Zarazer* in comitatu Chanad (Tr). – Su 2: 358. Artera Seacă Ar.

Szárazorbó hn 1299: *Zarrazorbou* völgy Orbó határán (Er I. 589/1).

Szárazpatak 1. * **Bi** (Cséklye és Kisbáród környékén) 1500.XII.21.: *Zarazpathak* Venter-birtok, ld Báród (KmJkv 3162).

Szárazpatak 2. * **Do** (Szentkatolna határában) 1431.V.4.: Súlyomkőiek tiltakoznak a Szentkatolnához tartozó *Zarazpathak* egy részének eladása miatt (KmJkv 78); 1456: Uők tiltakoznak amiatt, hogy Csehi Pánczél Péter *Zarazpathak* nevű földjüket Csehhez foglalta (1248).

Szárazpatak 3. **Fe/FF** (Kézdivásárhely-É 9 km, a Bodoki-hegység K-i lábánál; 622 m) 1311: t. *Zarazpatak*; 1320: ≈; 1324: Stephanus f. Joannis nob. de *Zarazpotok*. 1311-ben a kézdi székely Olci fia Balázs úgy végrendekezett, hogy Szárazpatakot Apor fia János comes fiaira hagyta és 7 rab cselédjét felszabadította. 1324-ben Szárazpataki János fia István panaszolta, hogy unokabátyjai vele Torján igazságtalan osztályt tettek: rab háznépeket ill. udvarokat köteles osztályrész gyanánt erővel neki adtak, viszont a szabadok udvarait maguknak tartották meg, és atyjától örökölt orozsait maguknak foglalták. Az erdélyi káptalan a helyszínen megállapította, hogy János fia István és testvérei itt 10 ház rab cselédet és 14 szabad ember udvarát, közte oroszokét kapták, míg Sandrinus, Opour és Egyed 85 háznép orosz és más szabadot maguknak foglaltak. Eszerint a faluban 109 háznép élt. Az itt lakó oroszokat a Torja és Szárazpatak között, FF vm-ben fekvő *Karatna* és *Volál* irtásfalvakba telepítették; ezek határában *Oroszhegy*, *Oroszok lábja* és *Oroszok* hn örizte emléküket (Gy 2: 201). 1349: *Zarrazpatak* (Tr). 1521: *Szarazpatak* (SzO II. 7). 1635 Bélafalva (Hsz): Szántó István Fejer Varmegyejében Szarasz Patakon lakik (SzO). 1735: a püspöki vizitáció romos templomot talál. 1798: új temploma épül. 2004.X.31. Déli harangszó Duna Tv. 1808: *Szárazpatak* h. 1861: ≈ FF (4). 1888: ≈ **Hsz** Kézdi js (Je 638). 1913: **Kézdiszárazpatak** Hsz vm (Az). 1968: Kézdiszentlek kzs faluja 4 km. 1969 L 756. – Valea Seacă = Su 2: 232. 1311–1854. [38 A]

Szárazpatak 4. * **Szö** (Karánsebes vidékén, Örményes mellett) 1501: *Zarazpatak*, 1537: *Zarazpathak*, 1613: *Szárazpatak* (Pesty: Szörény II. 508). – Su 2: 429.

Szárazpatak 5. **Ug** (Bocskó-D hrs az Avas-hegység Ny-i lábánál) 1378: *Zarazpatak*. A Perényiek telepítették. Első lakói ruszinok és vlahok voltak, a XVIII. század óta románok lakják. 1808: Szárazpatak, Suchypotok, Valleszaka (153). 1851: ≈, Ug vm, dombos, erdős, sovány vidéken, 237 g. **kath.** lak., filial templommal. F. u. Berényi, Majos, Bessenyei örökösök (Fé 4: 66). 1910 L 930 (r, m). 1913: **Avaspatak** Ug vm Tiszántúli js (Az). 1920: **határfalu**. 1992 L 1335 (Le). – 1909/19: Valea-sacă, *Szp*, L 859: r 814 (194). Valea Seacă = Su 2: 232. 1378–1913. [2 A]

Szárazvám AF (Marosújvár-DK) 1913: *Szárazvám-tanya* Ispánlaka tartozéka (H). – Vama Seacă = Su 2: 236. 1913. – 1974: c. Hopírta {Háporton kzs faluja ÉK-re} [23 C]

Szárchahaza * **Ar** (Óbodrog-É) 1487: *Zarchahaza* ~ *Zarthahaza*; 1495: *Sarsahaza*. Az 1549. évi adólajstrom: *Zarciahaza*, az 1561. évi pedig: *Szarchyahaza* alakban sorolja föl Kö és Bodrog mellett (Cs 1: 778). – Su 2: 429.

Szárhegy Gy (Gyergyószentmiklós-ÉNy hrs a Ditrói úton) **XIII-i** keresztelőmedence, XIII–XVIII-i elemek a templomban (EM 1941). 1482.IX.15.: Kidei Bíró Erzsébet tiltja *Zarhegh*-i Lázár András székelyt és Szilvási Pétert az öt hitbér és jegyajándék címen illető kidei birtokrész elidegenítésétől (KmJkv 2400). 1508.V.6.: Andreum Lazar de *Gijergyo* seu *Zarheghallija* (SzO III. 169). 1532 e.: a Lázár-kastély egyik lakótornyának építése. 1557: 48 porta (Orbán B.). 1566: *Zarhegij* (SzO II. 209). 1567: *Zarhegy* 48 kapu (Venczel 36). 1576: *Szárhegy* (SzO IV. 43). 1614: Szárhegy 89 családfe (Gy 5). 1660: a templom előtti kőkereszt állítása. XVII–XVIII. szd: a ferences kolostor építése. 1808: Szárhegy (153). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Gyergyó-Szárhegy **Cs** Gyergyószentmiklósi js (Je 353). *1892: *Szini Lajos* újságíró (–19..) 1913: Szárhegy Csik vm (Az). 1970-es évektől nyári képzőművészeti tábor; a Lázár-kastély lakótornyában múzeum. – 1909/19: Giugeu-Sarheghi, *Gysz*, L 3850: r 70; m (82). > Lázarea = Su 1: 354. 1566–1854. [25 A]

Szárhegyalja * **Bi** (talán beolvadt Szovárhegy határába) 1490: *Zarhegalya* (Jakó 375, 213). – Su 2: 429.

Szarkad 1. **Szv** (Szászváros-D) 1332: **sacerdos** de *Zarkad*, *Zorka*; 1335: *Zarka* (Tr). Egyházas hely katolikus lakossággal. 1559: *Szarka*, 1673: *Szaraka* (Amlacher 134, 249). 1733: *Szereka*, 1760–2: *Szerake*. 1808: Szereka, Elsterdorf, Szeráká (161). 1861: ≈ {fölötte: Szarkafalu, Elsterdorf} Svz (38). 1888: Szereka (Szarkafalva, Elsterdorf) **Hu** Szászvárosi js (Je 660). 1913: Szereka Hu vm (Az). – 1909/19: Sereca, *Sz, Ed*, L 233 **ort. r** (163). = Su 2: 117. 1332–1854. – 1974: c. Beriu {Berény kzs faluja Ny-ra} [34 C]

Szarkad 2. * **To** (Torda-Ny, Peterd, Egres, Indal vidékén feküdt) 1310: t. *Zarka* (Cs). 1310: *Zarka* föld (Pusztaszentkirály körül (An 2: 899). 1312: t. *Zarkad*; 1332-7: *sacerdos* de ≈; 1339: v. ≈; 1507: p. ≈ a. n. *Naznanhaza*; 1514: p. *Zarkaad*. Tetrehi Urkund ~ Urkund-fi, Figedi, Gerendi; Szarkadi, Peterdi, P. Fancsika, Hosszúaszói-birtok. Szn 1430: Boros János; 1473: Székely Miklós; 1483: Gál Imre, Vas János. Hn 1507: Aranyhegy (Cs 5: 731). 1430.III.7.: *Zarkad*-i János *üv*, *Zarkad*-i Benedek fia Lászlót, *Zarkad*-on lakó Boros Jánost is (KmJkv 37); 1437.VII.6.: *Zarkad*-i Benedek fia László az erdélyi nemesség egyik képviselője a kolozsmonostori egyezsége (88); 1439.II.9.: *Zarkad*-i Miklós, Z-i Benedek fia László *ü*: Szamosfalva (117); 1440.II.22.: *Zarkath*-i Tamás fia Miklós *ü*: Gyerővásárhely (200); 1441.X.8.: *Zarkad*-i Benedek fia László *ü*: Szf (358); 1507.VII.18.: Peterdi János *Zarkad* másként *Naznanhaza* birtoknak az Aranyhegytől az Indalpatata folyócskán túl terjedő harmadrészét rokoni szeretetből, 200 Ft kötés terhe alatt, átengedi Peterdi Fancsika Kristófnak (3424); 1545: Alsójárai Bolyai Zsigmond özvegye: Dorottya és fia: Bolyai Mihály Peterd és *Sarkad* birtokbeli részeit és prédiuumait 70 Ft-ért eladja Peterdi Hosszúaszói Mihály özvegyének: Katalinnak és fiának: Gáspárnak (4870). **1587**: *Peterd cum Zarkad*. – E: fl. 4/15, A: fl. 1 den 39 (Dé 65). – Su 2: 429. 1310–1587.

Szarkatelek * **Te** (Temesrékás táján) 1472: *Zarkathelek*, 1476: *Zarkatheleke* Rékás város 12. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 429.

Szarkó Bi (Szalárd-KDK) 1800: *Szarko* (Csáky 857). 1808: Szarkó, Szarkeni (153). 1851: ≈, Bi vm, a Lakságon, egy dombtetőn, 227 g. *kath.* lak, anyatemplommal. Határa 716 hold, ... Vize az Almás patak. Birja gr. Csáky György (Fé 4: 66). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 639). 1913: Szarkó Bi vm (Az). – 1909/19: Sarcău, Sz, L 198: r 180 (159). = Su 2: 97. 1800, 1828, 1851. – 1974: c. Sírbi {Alsótótfalu kzs faluja ÉK-re} [10 D]

Szarkó hegy Krassó vm 1808: *mons Szarkó* (153). – Ţarcu

Szartasd * **Te** (Temesrékás táján) 1387: *Zarthas* birtokot, Cseri várával együtt, Zsigmond király a Kőrögyiaknak adta (Cs 2: 11. Cseri). 1476: *Zarhasd*. A Temesvár melletti Remetével és Gyertyánossal együtt említik (Cs 2: 26. Békástó). – Su 2: 429.

Szartos folyó Bi a Fekete-Körös b. o. mellékvize. Pusztahódos (Bi) határában ered, Csermő alatt É-ra fordul, s Talpos fölött torkollik. 1851: Szartos (Fé 1: 215. Csermő). **Szartos** folyó Za/Ar Vadász határán (Fé 4: 250). – 1981: Sartiş [20 D-B]

Szártos Fe (Aranyosbánya-K hrs az Aranyos bp-i úton) 1733: *Szartesul*, 1750: *Szartos*. 1808: Szartos (154). 1861: Szártos AF (6). 1888: ≈ (Szártes) **TA** Torockói js (Je 639). 1913: Szártos TA vm (Az). – 1909/19: Sartăş, Sz, L 524: r 503; c (159). = Su 2: 97. 1733–1854. [22 C]

Szarvad 1. **KSz 1.** (Tasnád-NyDNy) {**1241 e** **1279**: IV. László király Hegun comes és fia: Goganus bán hűséges szolgálataiért a tatárok pusztításai következtében elnéptelenedett *Zorwod* nevű örökjogú birtokukat újjólag nekik adományozza, hogy engedélye alapján benépesíthessék (Er I. 374). 1329: *Zarauad*, 1330: p. *Zurwod*, 1331: *Zarwad*, *Zaward* (Tr). 1430.III.6.: *Zarwad*-i Hégen Péter *ü*: Sámsoni Gergely (KmJkv 34); 1441.V.3.: Uő *ü*: Nagydobaiak (306). 1447: *Kis-Zarvad* (Cs 1: 563). 1450.V.20.k.: *Zarwad*-i Miklós is vallomást tett nádasdi birtokügyben (KmJkv 833); 1451.IX.18.: *Zarwad*-i István és Pál, *Zarwad*-i Miklós, Mihály, Gothárd is vallomást tett sarmasági és ököritői birtokügyben (980); 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Zarwad*-i részjóságát zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (1677); 1466.XII.23.: *Zarwad*-on lakó Tamás *deák ü*: Kémeriek (1714); 1468.I.28.: *Zarwad*-i Szénás János *ü*: Szakácsi Mihály (1786). Ld még KmJkv II. 1033. 1475: **Pele-Szarwad** (Petri IV. 405). 1493: *Pele-zarwadia* (Cs 1: 563). 1733: *Szereud*, 1750: *Szarvad*, 1760–2: *Petes* [: *Pele*] *Szarvad*. 1808: Szarvad (Pele-), Szovorel (154) 1888: P-Sz **Szi** Tasnádi js (Je 572). 1913: **Peleszarvad** Szi vm (Az). – 1909/19: Sărvăzăl (Pele-Sărvăzăl), Psz, L 355: r 310; zs, m (160). Sărvăzel = Su 2: 107. 1329–1854. – 1974: c. Pir {Szilágypér kzs faluja K-re} [11 A]

Szarvad 2. **KSz 2.** (Tasnád-K hrs) [**1235–1270**] IV. Béla király megállapítja *Kurmud* másként *Zaruad* birtok határait (Er I. 183); 1297: Száznagyi Anduma fiai: Thela, Nezda és Pál *Kurmud*

másként *Zaruda* nevű telküket átadják Hegen fia Lászlónak három évre benépesítésre (563); 1300: Uők visszakövetelik *Zaruad*-ot (603). 1330: *Zarwod*, 1455: *Sarwad* (P); 1475, 1487: *Zarwad* (Cs 1: 563); 1592: **Thasnadzarva**, 1649: *Tasnád-Szarvagy* (Petri IV. 405). 1733: *Szerevad*. 1808: *Szarvad* (Tasnád-), *Szervoad* (154). *1863.VII.11.: **Petri Mór** költő, történetkutató, zilahi tanár, a *Szilágy* c. hetilap szerkesztője, *Szilágy vármegye monographiája* (I–VI. 1901-1906) szerzője (– 1945.III.2., Bp). 1888: T-Sz **Szi** Tasnádi js (Je 679 & Szent-Miklós, Kékeczci és Imretag). 1913: **Tasnádszarvad** Szi vm (Az). – 1909/19: Sârâuad {!}, *Tsz*, L 1352: r 830; m; 40 zs (159). Sârâuad = Su 2: 107. 1279–1854. [11 B]

Szarvaság Ar (Tótvárad-É hrs a Maros menti út közelében) 1479: *Zarwasag* ~ *Zarwassag* Váradja vár 19. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1808: *Szorosság* (164). 1851: ≈, Ar vm, két hegy közt, 318 n. e. **öhítű** lak, kis fatemplommal, 2 patakmalommal, szilvásokkal. Hegyes határa 3000 hold, melyből csak 160 h. szántó, a többi erdőség. Birja özv. Kasonyi Aloysia asszony (Fé 4: 153). 1888: ≈ Radnai js (Je 668). 1913: *Szarvaság Ar* vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: *Soroşag*, *Szorosság*, L 470: r 456; m (166). > Stejar = Su 2: 144. 1479–1913. – 1974: c. Vărădia de Munte {! : Mureş} {Tótvárad kzs faluja} [32 B]

Szarvasmező * Ko (a vm K-i hr, Vajola, Monor táján) 1381: p. *Zarvasmezeu*; 1390: p. *Zaruasmezew*. 1507, 1508: pr. *Zarwasmezew*. Losonczy, Dezsőfi, N. Ungor, Szobi-birtok (Cs 5: 404). – Su 2: 429.

Szarvaspatak Fe (Abrudbánya-K, Verespatak-D hrs) 1850: *Korna*, 1854: *Karna*, *Corna* (Su) 1888: *Korna* **AF** Verespataki js (Je 445). 1913: *Szarvaspatak* **AF** vm (Az). – 1909/19: *Corna*, *K*, L 801: r 793 (54). = Su 1: 166. 1850–1913. – 1974: c. Roşia Montană {Verespatak kzs faluja} [34 A] 2004-ben pusztulás fenyegeti: elárasztják a verespataki aranybányászat szennyvizével. 2004.IX.14. Duna Tv.

Szarvastelek * Te~Kr (Facsád táján, Ferde mellett) 1382: *Zaruastelek*; =: kenezius in *Zarvastelek* (Pesty: Krassó II/2. 182). 1382-től 1453-ig fordul elő (Cs 2: 63). – Su 2: 429.

Szarvastó vize 1329: Feketelak (Do vm) határpataka Kérőig: ... ad fl-m *Zarwastou* et per ipsum ≈ usque *Kwrew* ... (Gy 2: 77. Lak).

Szarvaszó Mm (Sziget-Ny, a Hosszúmező–Técsői úton) 1345: **kenezuyatus** de *Zorwazou*, *Zarwazow* (DocVal 187). 1360: *Zarvassov*, 1457: nobiles **wolay** de *Zarwazo*, 1672: *Szarvaszó* (Bélay 193). 1390: *Zarwazow*, 1461: *Sarwazo* (Cs 1: 452). 1808: *Szarvaszó* (154). 1888: ≈ (Saraseu) Szigeti js (Je 639). 1913: *Szarvaszó Mm* vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: *Sarasău*, *Sz*, L 1103: r 1033; zs, m (159). > Sărăsău = Su 2: 107. 1345–1851. > *Sarasău* [3 C]

Szász ? 1861: Szász {Szent-Ágota után!} Sinkszék (37).

Szász csn 1439: Zaz János királynéi alkancellár (Km 160).

Szász-előtagú hs 1888 (Je 639-641): Akna, Almád, Almás (Sz-Kis-), Bányicza, Bongárd, Bonyha, Bréte, Buda, Budak, Csanád, Csávás, Csór, Czegő, Dálya, Dányán, Encs, Erked, Ernye, Fehéregyház, Fellak, Fenes, Hermány, Ivánfalva, Keresztúr, Kézd, Lóna, Ludvég, Magyarós (Br, KK), Máté, Móricz, Nádos, Nyires, Orbó, Örményes, Patak, Péntek, Pián, Régen, Sáros, Sebes, Szent-György, Szent-Iván, Szent-Jakab, Szent-László (másik Sz-L: Kis-Szent-László), Tyukos, Új-O/s, Újfalu (AF, NK, Sze, SzD), Felső-Sz-Újfalu, Vesszöd, Vesszős, Zalatna, Zsombor. {De Szász-Város: Szászváros.}

Szászavinc TA (?) 1825: *Válye-Vintz*, 1835: *Szasza Lupsii* (Su). 1854: *Szásza-Lupsa-Vincze*, *Sasa-Vința* (Su). 1888: Sászavincza (Szásza-Vincza) **TA** Torockói js (Je 619). 1913: Szászavinc TA vm (Az). Ma 2 hs: Şasa (Geamăna) + Vința (Az). Şasa Vința v. Geamăna; Vința v. Geamăna = Su 1: 253. 1825, 1835, 1854. {1981 Ő}

Szászcsór Sze (1913) < **Nagyoláhfalú Fe** (1345).

Szaszest * Kr (Lugos-DK, Tinkó és Rugyinóc sorában) 1440: *Zazesth, Zazest*; 1447: *Zazszestes*, 1470: *Zazest* (Pesty: Krassó II/2. 292). – Su 2: 429.

Szászfalu 1. Gy/Cs (Gyergyószentmiklós-DNy) 1913–1928: *Szászfalu* Gyergyócsomafalva tartozéka (Su). – Sasfalu > Săsești = Su 2: 108. {1981 Ő}

Szászfalu 2. Ké/Hsz (Kézdivásárhely-ÉK hrs a Berecki úton) 1479: *Zazfalw*, 1567: *Zazffalw*, 1602: *Szászfalu* (SzO II. 222, I. 231, V. 187). 1607.VI.27.: Marthonos, Nyuytód, *Zázfalu* buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2 (adjanak a fejedelmi biztosok élelmezésére) (SzO VIII. 360). 1614: Szászfalu 30 családfő (Ké 22). 1808: Szászfalu ~ Szászfalva (154). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Kézdi js (Je 641). 1913: **Kézdiszászfalu** Hsz vm (Az). – Sasfalău > Săsăuș = Su 2: 108. 1479–1854. » Lunga {Nyujtód} [38 A]

Szászfalu 3. * Za (Halmágycsúcs mellett) 1520: *Zazfalu* (Márki II/1. 247). – Su 2: 429.

Szászfalva Bi (Élesd-D, Rév-ÉNy, a Sebes-Körös j. p.) 1508: *Zazhaza*, 1552: *Zazfalwa* (Jakó 349). 1622: *Szászfalva* (Ve: Doc. IX. 250). 1808: ≈, Mosesti (154). 1851: ≈, Bi vm, hegyes-völgyes vidéken, 120 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa magának a helységnek kicsiny; hanem va itt egy vidék, mellyben 10 falu, u. m. Szászfalva, Krajnikfalva, Duhricsony, Gálosháza, Rikosd, Oláh-Kakucs, Birtzin, Rév és Sonkolyos közösen bir szántóföldeket, réteket, külön legelőt és roppant – mintegy 20 000 holdnyi – erdőséget. E közös tért birják a váradi deák káptalan, gr. Batthyáni József és Vince, gr. Kornis Károly, gr. Haller Sándor, Servánszky János, Sándor és Erzsébet, Nemes Ádám, Áron János stb. Magát Szászfalvát birja a váradi deák **káptalan** (Fé 4: 69). 1888: ≈ (Mazesd) Élesdi js (Je 641). 1913: Szászfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Măgești, *Szf*, L 237; r 213; m, zs (108). = Su 1: 382. 1508–1851. [21 A]

Szászföld ld Királyföld.

Szászház Újeh (Újgyeház-DK) 1848: *Sagezenhwsen*, 1508: *Sagczennhawzen* (Berger 57). 1532: *Sossenhiussen* (Scheiner 124). 1674: *Sassahuss* (Amlacher 256). 1733: *SzaazaHuss*, 1750: *Szaszhauz*, 1760–2: *Szaszahuz*. 1808: *Szeszahuz*, Szászalamor, Sachsenhausen, Szaszau (161). 1861: Szászahuz, ≈ Újeh (38). 1888: Szászahuz (Sachsenhaus, Sachsenhausen, Sasaus) **Sze** Újgyeházi js (Je 641). 1913: Szászház Sze vm (Az). – 1909/19: Săsăuș, *Szászahúz*, *Sachsenhausen*, L 911; r 902 (160). = Su 2: 108. 1448–1854. – 1974: c. Arpașu de Jos {Alsóárpás kzs faluja É-ra} [36 C]

Szászka Kr (Szászkabánya-É hrs a Néra b. p.) 1690–1700 {Szászka?}, 1723–1725, Mercy-tk (Pesty: Krassó II/2. 197). 1808: Szászka (Oláh-), Walachisch-Saszka (154). 1851: *Oláh-Szászka*, Kr vm, a Néra vize mellett, 34 **kath.**, 865 **óhitű** lak., s anyatemplommal, kősziklás határral (Fé 4: 69). 1888: Román-Szászka **KrSzö** Jámi js (Je 607). 1913: Szászka KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sasca-română, *Rsz*, L 1447; r 1425; n (160). Sasca Română = Su 2: 98. 1828, 1851. [54 A]

Szászkabánya Kr (Újmoldova-É) Római kori bányahelység. Újratelepült 1710–1740 közt. 1761: *Soska* (Pesty: Krassó II/2. 198). 1808: Szászka (Német-), Bergwerk-Saszka ~ Deutsch-Saszka (154). 1828: **opp.** montanum camerale German Szászka (Nagy 180). 1851: *Német-Szászka*, kamarai mezőváros Kr vm, a Néra vize mellett, hegyek közt, 830 **kath.**, 1186 n. e. **óhitű**, 2 evang. lak., kath. és óhitű anyatemplommal, postatisztséggel s váltással Oravicza és Fejértemplom közt, gyönyörű és nagy erdőséggel, gazdag réz-, vas-, ón-bányákkal, márványtöréssel, bányahivtallal és helyettes törvényszékkal (Fé 4: 69). 1888: Német-Szászka (Szászka) **KrSzö** Jámi js (Je 641). 1913: Szászkabánya KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sasca-montană, *Szb*, L 2581; 1958; n, m, szerb (160). Sasca Montană = Su 2: 97. 1761–1851. [54 A]

Szászkilyefalva Te (Detta táján) 1447: *Zazkylyefalwa* Doboz 29. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 429. *Zazkylyenfawa* 1462.

Szászmező * BSz (Magyarlápós mellett) 1553: *Zazmezeu*. 1602-ben Láposhoz tartozó pusztá volt (Kádár VI. 290). – Su 2: 429. {Beolvadt Magyarlápós határába}

Szászpatak Fe (Balázsfalva-D, a Székási úton) 1367: aqua *Sospatak* vocata (Ub II. 299). 1482: *Zazpathak* (Iczkovits 62). 1647: *Szaszpatak* (Makkai 632) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szpaták*, 1750: *Szászpatak*, 1760–2: *Szász Patak*. 1808: Szászpatak, Sachsenbach, Szpaták (154). 1861: Szász-Patak AF (6). 1888: Szászpatak (Sachsenbach, Szpeták) AF Balázsfalvi js (Je 640). 1913: **Szászpatak** AF vm (Az). – 1909/19: Spätac, *Szp*, L 439 gkat. r (166). = Su 2: 142. 1367–1854. [35 A]

Szászsebes Id Sebes.

Szászújfalú Sze (Szeben-ÉK) 1322: p. *Uyfalú*, 1332: *Novavilla*, 1332–35: *Nova Villa*, 1349: *Nova villa* (Tr). 1372: v. *Wyfalw* (Ub II. 374). 1468: *Newndorff*, 1501: *Nayendorff* (Scheiner 101). 1733: *Nou*, 1760–2: **Szász-Ujfalú**. 1808: Újfalú (Szász-), Neudorf, Noe (176). 1861: Sz-Ujfalú, ≈, Noul Sze (34). 1888: Szász-Ujfalú (Neudorf, Noul-Sasesc) Nagyszebeni js (Je 641). 1913: Szászújfalú Sze vm (Az). – 1909/19: Noul-săsesc, *Sz*, *Nd*, L 1096: r 699; n (123). Noul = Su 1: 429. 1322–1854. > 1974: Nou c. Roşia {Veresmart kzs faluja ÉNy-ra} [35 D; L]

Szászút hn Asz 1450.III.30.: a *Zazwt* nevű út mellett aranyosi székelyek földje (KmJkv 818).

Szászváros (Warasium, Brasium, Broos, Saxopolis) Szászvárosszék főhelye (Gyulafehérvár-DNy, a Maros bp-i úton) 1224: *Waras* Királyföld/Szászföld nyugati határpontja (Er I. 132); 1283: *Waras-on* használatos nevezék (399); 1291: Hench szászvárosi (de *Wrasio*) **plébános** (485); 1291: t. Saxonum de *Waras* Sótelek/Bencenc hrs (495). 1302: *Warasium* (An 1: 171). 1324.VIII.12. Károly király okl: in terra Transilvana prope civitatem *Waras* nominatam (AO II. 154). 1332: **plebanus** de *Warasio*, 1333: **decanus** de *Warasio*, 1334: *Warosyum* (Tr). 1403: *Brasium*, 1421: *Zazwaros*, 1433: **civitas** *Warosyum* (Ub III. 291, IV. 146, 499). 1449: *Broos* (Amlacher 22). 1505.V.23.: Oláh Iistván (e), *Zazwaras* királybírája – fe: Borbála, s fiai: Miklós és Máté nevében is – Csúcs, Gabod, Geze (Fe vm) birtobeli részeit, csúcsi nemestelkével együtt, 1000 Ft-ért eladja Tótprónai Cherubinnak (KmJkv 3559). 1532: *Saxopolis* (Amlacher).

– **Minorita rendház** 1302.I.30.: D. in *Warasio*: Germanus erdélyi minorita custos innen ír a magyar provincia ministerének (An 1: 171); 1309: Péter *Varasium*-i minorita lector a szentszéki követi utasítás egyik címzettje (An 2: 551); 1309.IV.4 5. Péter *Varasium*-i lector is aláírja az alvinci tanúkihallgatási tájékoztatót (599).

– **Szászvárosi dékánáság ~ káptalan** 1309: Corardus *Warasium*-i dékán a szentszéki követ egyik tájékoztatója (An 2: 743). –

1557: Dávid Mihály királybíró (1554: *judex regius oppidi Zazwaros*) magyar nyelvű levele Augustinus Hedvig szebeni polgármesterhez Romosz faluval folytatott határperben (Amlacher: *Ub ... Broos*, 249).

1571: *Zazwaros*: D. *Stephanus Banyaz judex regius et Matthias Wargha juratus*.

Geszi Ferenc (1545–1595.V.11., Szv) tanácsúr, országos főkapitány, majd Déva vár kapitánya; költségén fordítják s itt adják ki Mózes 1-2. könyvét: *Palia de la Orăştie*, 1582.

Szászvárosi káptalan 1587–9: *Capitulum Zaz Varas*. – In monetis usualibus fl. 40. Modus solutionis: Plebanus oppidi Zaz Varas fl. 16. Romaz {Romos} in monetis fl. 7. Kaztho {Kasztó} in monetis fl. 6. Berjn {Berény} in monetis fl. 7. Thordas in monetis fl. 4 (Dé 72).

1603.VIII.7. Kenyérmezei tábor. Basta kivégezteti a szászvárosi királybírókat és két tanácsbelit, megtorlásul, hogy 1602 áprilisában nem engedték be a városba a Maros völgyén portyázó hadát, amelyet a nép megfutamított (M. Forgats: *Chronica*. Quellen IV. 44). 1603: *Oppidum Zazwaros* Tanácsa: *Michael Mikoch judex regius Saxopolitanus, Senatores jurati* (12), *Quadraginti viri senatores* (EOE XVII. 395, 461-462). 1733: *Szászváros*. 1808: **opp**. Szászváros, Saxopolis ~ Villa Sancti Ambrosii, Bros, Orastie ~ Orostyie (154).

1840.aug.16. Benczenczen, Hunyad egyik vég falujában, ebédeltünk, s ott irám Naplómát. Innen rövid időn ismét Szász földre értünk, Szászváros székbe, s Szászvárosra, melly derek hely, de lakosainak nagy része szinte oláh. ... Szászváros. Aug: 19. Szerda. {Itt Hátszegről ír} (Tanárky).

1861: Szászváros (**sz. kir. város**), Broos, Orestyie **Szv** (38). 1888: Sz-V (Broos, Orastie) **sz. kir. vs, Hu** Szászvárosi js szh, ház 1086, L 5451 (Je 642). 1913: Szászváros Hu vm (Az). # Binder P.: *Szászváros*. Közös múltunk, 1982. 136. Ad 267. – 1909/19: Orăștie, *Szv, Broos*, Villa sancti Ambrosii (Saxopolis), L 6934: r 3619; m, n (127). = Su 2: 18. 1224–1854. {1808: Orostyie !} [34 C]

Szászvárosszék 1861 XXIV. Szászvárosszék. Gyüleseit tartja Szászvároson (a 38. lapon felsorolja 16 helységét. Ezeknél a szék jelzése Svz). # Amlacher A.: *Urkundenbuch zur Geschichte der Stadt und des Stuhles Broos bis zum Uebergang Siebenbürgens unter Erbfürsten aus dem Haus Oesterreich (1690)*. Hst 1879. {Su szerint} A. E. Dörner: *Scaunul Orăștie* (Anuarul InIsAr CN XXVIII/1987–1988).

Szászvölgy Kü (Küküllővár-ÉNy) 1503: p. *Zazwelye*. Bethleniek birtoka (Cs 5: 894). 1534.IX.10.: *Zazwelgye* Bethleni Farkas birtoka (KmJkv 4487). 1733: *Szász-Völgy*, 1750: *Valeszaszuluj*. 1808: Szászvölgye, Deutschbeck, Szaszuluj Valje ~ Válje-Szaszuluj (154). 1861: ≈, ≈, Válye Szaszuluj Kü (9). 1888: Szászvölgy (Valae-Sasului {!}) **KK** Hosszúaszói js (Je 642). 1913: Szászvölgy **KK** vm (Az). – 1909/19: valea-Sasului, *Szv. Db*, L 353 **gkat. r** (194). Valea Sasului = Su 2: 232. 1290: t. Sospathak (Tr) {?}, 1503–1854. – 1974: c. Șona {Szépmező kzs faluja É-ra} [35 A]

Szászvölgye Ko (Teke-DK) 1956: *Szászvölgye* Kozmateke tartozéka. – Valea Sasului = Su 1: 64. {1981 Ø}

Szat * Csa (Egres-Ny) **1232**: v. *Zoth*. A rahoncai monostor birtoka. Pony határosa. A tatárjárás után többé nem szerepel (Gy 1: 870). – Su 2: 437.

Szatlán * Fo (?) 1473.V.17., București: *Sătlani* (DIR B {I.} 149). – Su 2: 399.

Szatmárhegy Sza (Erdőd-ÉK) 1796-ban alakult **református** egyháza (Zoványi 579). 1888: *Szatmárihegy* (t) Szatmár-Németi (Je 642). 1909: *Szatmárhegy*. 1913: Szatmárhegy Sza vm Szatmárnémeti környéke (Az). – 1909/19: Viile-Sătmarului, *Szh, &*, v. Sătmár (198). > Viile Satu Mare = Su 2: 247. 1909. [12 A]

Szatmárnémeti (< **Szatmárvár** + **Szatmár** város + **Németi**) (Várad-ÉK, a Szamos partján) *Németi* (Szatmárvár mellett) **XI-i** bajor település: „Gizella királyné védelmében jöttek Magyarországra” – in fide domine regine Keysle ad Hungariam convenisse (Szatmárnémeti vs 1230. évi kiváltságlevelé. Györffy: *István király és műve* 512). **1213**: castrum *Zathmar, archidiaconus* de *Zothmar*; 1230: theotonici de *Zathmar-Nemethi*, 1261: hospites de *Zotmar* (Tr). 1261: Désvár hospesei katonai kötelezettségeiket a királyfinak a szalacsi és a *Zotmar-i* hospesek szabadsága szerint teljesítik (Er I. 233). 1264-ben István ifjabb királytól Fejérvár város privilégiumait kapja Szatmár (Cs 1: 469). 1308: Machabeus *Nymty-i* hospes (An 2: 442); 1308: v. *Zatthemar* (514); 1310: *Zatmar*. A dési királyi hospesek itt is árulhatnak sőt (1004); 1310.XII.8.: Károly király *Zathmar-i* hospesei kérésére átírja V. István király {1270–72} szabadságukról szóló privilégiumát (1006. Ái: I. Lajos: 1359; I. Ferdinánd: 1548; I. Miksa: 1571; Rudolf: 1577; II. Mátyás: 1609; II. Ferdinánd: 1630; I. Lipót: 1662). 1312: Péter *Zatmar-i plébános* és a *Zatmar* vm-i 4 szolgabíró oklevele (An 3: 233); 1312.II.16.: ≈ (234); 1312: Károly király a *Zathmar-i egyház rectorát* Vada föld iktatására utasítja (420); 1315: Péter *Zotmar-i plébános* az erdélyi püspök Meszesen túli *vicarius*a (An 4: 55); 1316: Péter *Zothmar-i plb* az ≈ Meszesen túli *vicarius*a (301, 302). 1316: **Ferenc-rediek** betelepődése; rendházuk és kis templomuk volt (RKNt 1999). 1317: Péter *Zotmar-i pap* és *alesperes* (An 3: 424); 1317: a *Zathmar-i Boldogságos Szűz* cinterméből holttestet ásatnak ki (641). 1322: forum de *Nemty*, 1331: *civitas* de *Nympti*, 1341: *civitas Zotmarnemeti*, 1349: *Nemety* (Tr). 1411-ben tartozékai voltak: Réztelke és Sóstelke helységek, Szentegyed és Beszermény puszták. 1411-től Mátyás uralkodásáig Szatmár és Németi város sorsa

azonos Asszonypataka városával; ekkor azonban a Szapolyaiak kezére jut (Cs 1: 469). 1450.II.7.: *Zathmar*-i László **deák ü**: Dobai György (KmJkv 803). 1460-ban kastély épül Szatmár városban (Cs 1: 467). 1467.II.17.: Sárospataki Benedek frater a **ferencesek** *Zathmar* mezővárosi Szűz Mária-kolostorának guardianja (KmJkv 1732). 1470: castellanus de *Zathmar* tünik fel (Cs 1: 467). 1475.VIII.9.: néhai Szentpéterszegi Angelo *Zathmar*-i kamarás volt (2191); 1553.III.25.: Szentiványi Kedy Ferenc feleségének: Homonnay Borbálának *Zathmar* és *Nemethy* nevű birtokára vonatkozó okleveleket adtak vissza (5182); 1554.II.1.: *Nemethy* mezőváros a Báthoryak birtoka (5277); 1554.XI.3.: *Zathmarnemethy*-i Szécsi Gergely (pr) is vallomást tesz néhai Szécsi György nővére: debreceni Nyíri Pál (pr) özvegye: Orsolya vagoni helyzetéről (5326).

1555 tájától **helvét** szellemben szervezkedik egyháza. 1606 után a várbeliek is külön gyülekezetet alakítottak; régi templomukat 1646-ban I. Rákóczi György lebontatta, gondoskodván egyúttal arról is, hogy újat kapjanak. Ezt azonban 1670 táján elvették a jezsuiták.

1610.I.1. Tanácsi határozat: „a jelenvaló és jövő időknél állapotjokhoz képest a becsületes tanács úgy rendelte, hogy amikor alkalmasság adatik, wittenbergus scholamestert tartson, amikor pedig abban fogyatkozás lenne, hon hazánkban tanult deákokat“ (Bakcsy 8). 1610-től 1754-ig aránylag virágzó állapot, ekkor felsőbb parancs csak elemi oktatást engedélyezett. Azután mégis állított az egyház gimnáziumot. *Series sive Catalogus studiosorum* (1754–1852). 1860-as években felsőbb leányiskolát. 1890: főgimnázium (Zoványi 579). # Bakcsy Gergely: *A szatmárnémeti ref. gimnázium története 1888-tól, 1893*. Bura László:

& *Szathmári Király Anna* Petneházi István borosjenői főkapitány felesége, 1627/32 u. özvegye; 1638: tulkai birtokos (Gyalu 42/2);

1660: *Szatkár* (Evlija Cselebi 44. A 8. jegyzet hibásnak írja, de nem az. Vö. 1536. Máig élő népnyelvi alakváltozat. Ld még Móríczi Zsigmondnál.) 1703-ban a kurucok felégették a várost; súlyos károkat szenvedett a **reformárus** egyház; elpusztult temploma helyett 1712-re épített újat. 1749-ben a szatmári egyház egyesült a németivel; 1788–1807 között épített nagyszabású templomot.

– **Ferences rendház** 1316-tól. 1535: a ferencesek "megválasztották ide Kárpádi Bálintot guárdiánnak, Dombai Miklóst igehirdetőnek, Buday Jánost orgonistának". Amikor 1545 táján az egész város lutheránus lett, a ferencesek helyükön maradtak. De 1556-ban a kolostor a Báthoriak testvérháborújának áldozata lett, Balassa Menyhért csapata elűzte a ferenceseket. 1856: Hám János püspök Németiben épített rendházat. 1906.XI.1.: Boromissza Tibor püspök felszenteli templomukat Sz. János ap. és ev. tiszteletére. 1913.VII.29.: a visszatért ferenceseknek ünnepélyesen átadják a rendházat. P. Ungváry Antal tartományfőnök P. Tamás Alajos nevezte ki házfőnököknek; munkáját két szerzetes és három fráter segítette. Könyvtára ma néhány ösnyomtatvány mellett tartalmaz 80 antikvát (18 Gyöngyösről), 250 régi könyvet (26 Gyöngyösről, 19 Egerből, 4 Kassáról, 14 Máriaradnáról) és több kézírásos munkát (RKNt 1999. Erdélyi).

1715. évi CIX. tc egyesíti Szatmárt és Németit (CJH). 1808: **clr** Szathmárnémethi, (n) Sathmar (154). 1888: Sz-N (Szatmár) Sza vm szh, ház 2432, L 19 708 (Je 642 & Szatmárihegy). 1913: **Szatmárnémeti** Sza vm (Az). & **Szatmári Király Miklós** kuruc ezereskapitány; fia Ádám (1692-1752) II. Rákóczi Ferenc nemes apródja. **Szathmári Pap Károly** festő (1812–1887). *1914: **sipeki Balás Géza** kertészmérnök, egy. tr (–1987). *1917: **Antal Péter** tanár, tankönyvíró (?). *1918: **Borghida István** műkritikus (–1982, Kv). 1990 utáni iskolái: Kölcsey Líceum, Református Gimnázium, Hám János Katolikus Gimnázium. Szmn-Láncos **Ref. ehk**. 2001: 48 / 89 / - 41 (PaK, 2002.1). # Karácsonyi J.: *Szatmár város eredete*. Klebelsberg Ekv. Bp 1925. – 1909/19: Sätmar (Satu-mare), Sz-N, L 26 881: r 914; m, zs, n és más nz (160). > Satu Mare = Su 2: 98. 1213–1851. [1 D]

Szatmári főesperesség – Archidiaconatus (Erdélyi Ehm) 1303 Miklós *Zothmar*-i főesperes-kanonok (An 1: 383); 1309 Gáspár *Zathmar*-i fe (An 2:605); (1309.VII.4. v.e): G *Zatmar*-i fe (689); (130)9.VII.14., Buda: G *Zathmar*-i fe (695); 1309: az erdélyi egyház *Zathmar*-i és *Ouzd*-i fe (710, 727). 1460.X.27.: László *Zathmar*-i **főesperes, váradi kanonok ü**: István dékán és szászfenesi

plébános (KmJkv 1479); 1536.V.18.: néhai Nagyfalusi Gergely *Zakmar-i főesperes* végrendeletében 70 Ft-ot hagyot Szentmiklósi Nagy Miklósrá (4572).

– Szatmári Református Egyházmegye

Egyházi Kánonok {...} Geleji Katona István erdélyi püspök 1649. Függelék: Szatmár-németi 1646-os nemzeti zsinat végzései {...} Ford. Kiss Áron. Kiadja a Szatmári Reform. Egházmege. 1875.

– Szatmári Római Katolikus Püspökség 1804 (....–1990 közt Szatmár-Nagyvárad)

1828.IV.15–1849 nyara, 1850–1857.XII.30.: *Hám János* (1781–1857), az egyházmegye második megalapítója. 28 új plébániát (templomot, paplakot és iskolát) épített, 118 papot szentelt. – Meszlényi Gyula (–); – Boromissza Tibor (–); Scheffler János (1887–1952). 1950.V.23-án Körösbányára száműzték. 1956–1967: Czumbel Lajos (1891–1967) ordinarius substitutus. 1990.V.: Reizer Pál. 1999: 7 esperesi kerületben 56 plébánia, kb. 70 filia. 2004: *Szatmári Római Katolikus Püspökség* 200. évfordulójáról 2004.VIII.8. Duna Tv.

Szatmárvármegye

1301: *Zothmar* (An 1: 14); 1305: *Zathmar* (790); 1306: Kopasz nádor, kun bíró, szatmári comes (An 2: 9); =: *Zothmar* (101); 1307: provincia *Zathmar* (119, 120); 1308: *Zothmar* (374); 1308: *Zothmar* ~ *Zathmar* comitatus ~ provincia; 4 szolgabíró (440, 442); 1310: *Zathmar* (977); 1311: C. *Zothmar* (An 3: 73); (1312.)I.22. Szatmár vm-i 4 szb. (221); (1312): Péter *Zatmar-i* plébános és a 4 vm-i szb okl (233, 234); 1312: C. *Zotmar* (330); 1314: C. *Zothmar* (723); 1316: Szatmár vm-i Rezege-i nemesek {-> Reszege} (An 4: 290); =: Gek fia P. *Zothmar-i* alispán és a 4 szb (365); 1317: István fia Pethew magister *Zathmar-i* comes {ld Dob} (440; 476); =: *Zothmar* vm-i nemesek is részt vesznek Dousa magister különleges congregatioján (527); =: *Zathmar* ua. (608). 1444: Kalathelek *Zathmar* vm-ben; districtus *Zathmariensis*: *Zathmar-vidéki Mikola* (KmJkv 524); 1553: Sza vm-i ispán Báthory György; 1553–1554: Báthory András (KmJkv M 1035).

Szirmai Szirmay A.: *Szatmár vármegye fekvése, történeti és polgári esmérete*. I-II. Budán 1809–1810. *Szatmár vármegye*. Szerk. Borovszky S. Bp 1901. Szendrey Zs.: *Szatmár megye néphagyományai* (Ethn 1928). Maksai F.: *A középkori Szatmár megye*. Bp 1940. 241 + térkép (több szövegek is). *Szatmár vidéki néphagyományok*. Népdalok és szöttesek. Bura László, Fejér Kálmán, Petkes József munkája. Szatmár 1979.

Szatumik Kr : Lugoskisfalu KrSzö.

Szaturó Ar : Raj.

Szava Do (Szék-DK) 1318: v. *Zaua*; 1320: t. *Zawa* ~ *Zwa*; 1332: p. *Zawa*. Gyógyi Miklós fia Wos (ds) Corradus birtoka volt; Tamás erdélyi vajda bírság fejében elvette, és 1332-ben Hontpázmány nb. Pogány (Pagan dicto) küküllői várnagynak adta. Bogács (1318) és Omboztelke (1320) hrs (Gy 2: 87). 1438: királyi parancsra örök adomány címén július 24-én *Zawa-i* Domokost beiktatták a Do vm-i Omboz birtokába (96); 1441.V.: *Zawa-i* János ü: Fodorházi Albert (308); 1442.V.22.: Szilvásiak 16 Ft-ban zálogba adják *Zawa-i* részüket *Zawa-i* néhai Tamás fia Gergelynek és leányának: Girolti Jánosné Magdolnának, *Zawa-i* néhai Domokos leánykájá: Magdolnának és *Zawa-i* Domokos özvegyének: Mihály fia néhai Tamás leánya: Veronikának (466); 1446.V.19.: *Sawa* faluban örökölt Szomordoki rb; ezt megvásárolta Farnasi Dénes (574); 1449.X.30.: Móré Pál *Zawa-i* lakos ü: Farnas (765); 1449.XI.5.: *Zawa-i* Tamás fia Gergely bogácsi (Do vm) teljes részét elzálogosítja Farnasi Dénesnek (766); 1452.XII.3.: *Zawa-n* Lónai, majd Mátéi birtokrész (1080). 1460.XII.4.: Szamosfalviak *Zawa-n* részirtokosok (1490); 1468.V.29.: *Zawa-ban* Farnasi rb (1809). 1475.VII.13.: *Zawa-ban* Szf-i Gyerőfi Antal rb (2183). 1484.VII.26.: *Zawa-ban* (Omboz felől) Szomordoki rb fele zálogban Szentgyeédi Valkai Jánosnál (2496). 1487.V.30.: Szomordoki Mihály *Zawa* birtokbeli részét eladja Frátai Hesdátinak (2650). 1509.VII.26.: *Zawa-ban* Bartha Péter és fiai: Péter és István jobbágyok telkei, korábban Frátai Boncza Miklós birtokai, Frátai Vas Gergelyhez kerülnek (3510); 1510.VII.29.: *Zawa-i* Angyalló

Péterné Balázsfalvi Cserényi Anna Besenyő és Széplak (Kü vm) birtokbeli részét 150 Ft-ért eladja Almakeréki Apafiaknak (3565); 1549.VIII.1.: *Zawa*-ban Patai Kabos Ferenc részbirtokos (4943). **1587**: *Zawa*. – E: fl. 16, A: fl. 5 (Dé 42). 1733: *Száva*, 1750: *Szava*. 1808: *Száva* h. 1861: ≈ Do (16). 1888: ≈ **Ko** Mocsi js (Je 642). 1913: **Mezőszava** Ko vm (Az). – 1909/19: *Saua*, *Száva*, L 425: r 317; m, c, zs (161). *Sava* = Su 2: 100. 1318–1854. – 1974: c. Pălatca {Palatka kzs faluja É-ra} [23 A]

Szavatelek * **Ko** 1332: t/p. *Zauatelek*. Zsuk D-i felének tartozéka, a Suki nemesek birtoka (1332). Felsőzsuk vagy Nemeszsuk területén kereshető (Gy 3: 371).

Szavoj Kr (1808) : Závoly KrSzö.

Százhalom Sink (Szentágota-ÉK) 1355: *Hundertpuch*, 1368: *Zazhalm*, 1374: villa dicta *Hundertbüchel*, 1384: homines de *Centum Cumulis* quae villa vulgariter dicitur *Hundirtbüchel* (Ub II. 111, 313, 432, 433). 1488: *Hundert Buchlen* 54 adófizetője volt (Berger 66). 1506: Antonius Pauli de *Centum cumuli* krakkói **diák** (Dn 202). 1601: *Zazhalom* (Ve: Doc. VI. 378). 1733: *Szászhalom*, 1750: *Hondorbék*. 1808: Szászhalom {!} ~ Százhalom, Hundertbüchlen, Hunderberk (154). 1861: Százhalom, ≈ Sink (37). 1888: Szászhalom {!} (Hundertbücheln, Hundurbech) **NK** Szentágotai js (Je 641. Vö. Je 41: Százhalom). 1913: Százhalom **NK** vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Hundrubechiu, *Szh, Hb*, L 773: r 295; n (91). > *Mobile* = Su 1: 409. 1355–1854. – 1974: c. Iacobeni {Jakabfalva kzs faluja DK-re} [36 A]

Százház * **Csa** (Szöreg és Béb között) 1330: v. *Zazhaz*. Köznemesi birtok. 1330-ban Bernát fia Lőrincet itt idézik meg. 1723. tk: *Saikais*; 1888. tk: *Szegyház* (Gy 1: 870). 1330: ≈ (Cs 1: 702). – Su 2: 429. 1330. {Óbéb mellett}

Szeben 1. * **Bi** (psz Szentjános hr) **1214**: irrigus *Scebin Reth*; 1326: Ladislaus f. Petri nobilis de *Zeben*, ... p. ipsorum = ... prope Waradinum; 1332: Ladislaus et Abraam de *Zebeni*. 1214-ben Micske határjárásában tűnik fel Szeben réte. A Szebeni nemesek birtoka. 1326-ban László tilalmazza apját és testvérét Szeben felének elzalogosításától 1332-ben László és Abraam Belice fia Miklóssal peresedik (Gy 1: 666). 1335: *Zybyn* a parte ville Zantow (Cs); 1351: p. *Zeben* (Cs 1: 623; Jakó 348). 1692: *Szeben* (Mezősi 99). 1808: div. *Szeben* h. 1851: ≈ psz Bi vm, Sz. János mellett, 1500 holdnyi igen termékeny róna határral. Brja gr. Frimont Béla (Fé 4: 73). 1888: ≈ psz (t) Szentjános Bi (Je 642). Hnt. 13: *Szebenpuszta* » Biharszentjános. – Su 2: 430. 1333–1828..

Szeben 2. * **Krassó~Te** (Lugos táján, Dragomér mellett) 1468: *Zeben* in districtu Beel (Cs 2: 26). – Su 2: 430

Szeben 3. {Szeben városának neve a 765–67-ben uralkodó bolgár fejedelem: *Sebin* (görögül Sabinos) nevével azonos. Rásonyi 61} **Cibiniun ~ Hermannstadt ~ Nagyszeben Szebenzék főhelye** (Gyulafehérvár-DK, a Cibin partján) **1191–6**: Adorján erdélyi püspök és P. szebeni (*Cipinensem*) prépost joghatósági pere (Er I. 22); 1199: szebeni (*Cibiniensis*) prépost (25); 1211: III. Ince pápa Vilmos erdélyi püspöknek. Értesült, hogy a megürült szebeni (*Scibiniensi*) **prépostságra**, mely közvetlenül a Szentszéknek alárendelt, R. magistert választották meg. Ellenröizze, hogy valóban az egyházi előírásoknak megfelelően történt-e a választás, és ha így találja a dolgot, a Szentszék nevében erősítse meg és hatalmazza őt fel a lelki ügyek intézésére (39); 1212: III. Ince pápa a kalocsai választott érseknek és prépostnak. R. magister értesítette, hogy a magyar király őt terjeszti elő a szebeni (*Cibiniensem*) prépostságra. Minthogy azonban e prépostság lelkiekben közvetlenül a Szentszéknek alávetett, e tekintében tőle is kéri az adományozást. Iktassák be tehát R. magistert a Szentszék nevében is a prépostságba (Er I. 41); 1223: II. András király Kisdisznód birtokot Borotnyk földért cserébe vette vissza a szebeni (de *Zebeniensi*) egyháztól; villa *Hermani* a birtok egyik határpontja (125); 1224: II. András király a Géza király által behívott erdöntüli királyi német vendégeket a szebeni (*Chybiniensis*) ispán kizárólagos joghatósága alatt egyetlen néppé egyesíti (132); 1234–1235: Szebenben (*Villa Hermanni*) premonrei apácakolostort talált Fredericus rendi visitator (176); 1235: Florentinus *Scibin-i* **prépost** (181); 1241: Évkönyvi feljegyzés a tatárok erdélyi pusztításairól: [április 11.] occiderunt in civitate, que villa Hermanni dicitur plus quam C. milia ... (191); [1241. április] A

tatórok elpusztítják Szebent és a **domonkosok** itteni rendházát (192); 1248: Lőrinc erdélyi vajda a vinci és borbereki német hospeseknek az erdő, legelő és a vizek használata tekintetében a szebeni ispánság (comitatus *Scybiniensis*) lakói által élvezett jogokat adja (208); 1261: Benedek magister *Scybin*-i **prépost** István királyfi alkancellárja (233); 1264: István ifjabb király, erdélyi herceg, a kunok ura Kerc kolostora népeinek biztosítja, hogy az adókat a szebeniek (*Scibiniensium*) kiváltságai szerint és velük együttesen fizessék (250); 1274.VIII.27.: Sándor szebeni (de *Scybinyo*) és dobokai ispán (331); 1289: János szebeni (Cibiniensis) **prépost** (445); 1292.VII.21.: III. András király a szebeni szászok (de *Cybinio*) kérésére jóváhagyja az Apold falubeli megvaszakadt Ornold comes özvegyének ajándékozását (506); 1292.VI.24., in *Cybinio*: Szeben falu (ville *Cybiniensis*) bírái, esküdtjei és egész közössége azt a szebeni házukat, amelyet világi kezelésben eddig is ispotályként használtak, tartozékaival együtt a Szent Lélek-rendi keresztes testvéreknek ajándékozzák, hogy ott a szegényeket, elesetteket, sántákat és jövevényeket segíthessék. Ugyanott misézhetnek és más egyházi szertartást is végezhetnek. Az oklevelet Szeben provincia pecsétjével erősítik meg (508); 1296: János *Zibyn*-i **prépost** birtokátadáson (546); 1300.VII.13.: Alvinci Henning fia Herbord comes özvegye Elisabet 10-10 márkát hagyományoz a szebeni (de *Cybinio*) **domonkosok** Szent Kereszt-egyházának és a **minoriták** Szent Erzsébet-egyházának (597).

Ferences rendház

Keresztes rendház 1309.II.16. Konventje oklevelet erősít meg pecsétjével (An 2: 576). 1309.X.20.: Waltherus magister (An 2: 759).

Minorita rendház 1302: a gvárdián hatalmaskodásról panaszkodott (An 1: 297).

Szent Lélek-hospitalis 1309: Walterus a szebeni SzL-h magistere (An 2: 599); 1309 Datum *Cybinii*: Walterus vallomása a vajdai tilalomról (643).

Szebeni káptalan ~ dékánátus 1302: Walbrunus dékán (An 1:286); 1308: Medgyes és a fehérvári főesperes vitájának lezárására utasítja a pápa az Esztergomi Ehm szebeni prépostját (An 2: 303); 1308: Uő ugyanazt az egyezség betartatására utasítja (311); 1309.X.20.: Giselbertus dékán (759).

1315: Károly király a medgyesi, selyki és berethalmi szász communitast visszaállítja a szebeni szászok communitásával azonos szabadságukba (An 4: 143);

1317.V.25.: Károly király a szebeni szászok egész universitasát és a Szebenszékhez tartozókat képviselő Blafuuz ~ Blauuz és Hennyng comesek kérésére kettős pecsétjével megerősített privilégiumban átírja és megerősíti a szabadságukról szóló 1224. évi privilégiumot (An 4: 473. Ái: 1. I. Lajos király 1366. VI. 20. [...] 17. Báthory István erdélyi fejedelem 1583. III. 3.).

1324: Szécsényi Tamás vajda *comes de Zonuk et de Cibinio* (Ub I. 379. NB! Nem szebeni szász comes, hanem magyar ispán).

1324.VIII.10. Károly király Szeben közelében tartózkodik.

1351.XII.16. Lajos király a szebeni kereskedőknek a szokásos vámok megfizetése ellenében szabad közlekedést biztosít az ország egész területén.©

1367.VI.29. Lajos király a szebeni polgároknak Buda város kereskedelmi szabadságjogait adományozza. (Bécs, Prága, Zára és Velence felé szabadon kereskedhetnek, Buda városának árumegállító joga nem érvényesül velük szemben.)©

1370.III.8. Lajos király kiváltságlevelet ad a szebeni kereskedőknek: nemcsak Bécs és Buda között közlekedhetnek szabadon, hanem Buda, Zára és Dalmácia többi városa között is szabad kereskedelmet folytathatnak.©

1371.XI.18. Lajos magyar és lengyel király a szebeni kereskedőknek a lengyelországi kereskedelemben Krakkóhoz, Kassához és Lőcséhez hasonló kiváltságokat adományoz.©

1373.III.18. Lajos király szabadalmat ad a szebeni polgároknak. A finomviaszt olvaszthatják, önthetik, s azzal az egész ország területén szabadon kereskedhetnek.©

1376.XI.9. Az erdélyi szászok (a királyföldi 7 szék) Lajos király által megújított céhszabályzata (a legkorábbi fennmaradt hiteles céhszabályzat); ekkoriban 25 mesterséget űztek 19 céhben (fraternitates); ezek: mészáros, sütő, tímár, irhás, varga, kovács, szücs, kesztyűs, késkovács, szabó, szűrszabó, süveges, kötélverő, posztós, takács, kádár, fazekas, íjgyártó, erszényes (TOlv II. 282-4).

1401: *Hermanstat, Hermannstat* (Ub III. 263).

1438: Szeben (ma evangélikus) temploma építésének befejezése.

1442: a plébániai könyvtár jegyzéke 139 kötetet sorol fel; köztük Arisztotelész (Nikomalkhoszi etika), Trójai história, Gesta Romanorum (: 1591).

1438.VII.18.: Jakob volt szebeni (Cybiniensis) proconsul által képviselt szebeni ispotály ügyének kivizsgálására Antal kolozsmonostri apát kapott megbízást (95); 1438.X.25.: König Johann és felesége: Katarina (aki Nak Nicolaus özvegye) ügyében ugyanő hoz ítéletet (101); 1439.XII.13.: szebeni (*de Cybinio*) Ladislaus ötvös (aurifaber) [ü](#): Kolozsvár (163); 1440.VIII.14.: Szebeni (de Cybinio) néhai Walter özvegy leánya: Anna az apjáról reá szállott szebeni házát és földjeit, s az apja és testvére: Ladislaus halála után őt illető szőlőket Rüs és Szentersébet falu határán, továbbá összes ingóságait, drágaságait Almakeréki Apafi Miklósra és Alcinai Hedreh leányának: N-nek Dobokai Miklóstól született leánykájára: N-re mint legközelebbi rokonaira hagyja (264); 1441.IV.8.u. és 1444.IX.21.e.: Kolozsvári polgárok egykori nótáriusuk, a jelenleg Szebenben lakó János magister ellen, mivelhogy beleegyezésük nélkül távozott el, ítéletet kérnek a rábízott javak felől (298); 1446.X.14.: Szebeni (de Cibinio) Alexius és felesége: néhai Herbrank Georg leánya: Anna s fiaik: Caspar és Meinhard tiltják a gyulfehérvári káptalant és Enyeden lakó Ferencet, hogy az ő ottani házukat és környező szőlőiket elfoglalják (590); 1450.VIII.30.: Antonius Italicus Mediolanensis szebeni (Cibiniensis) polgár [üv](#) (889); 1450.X.14.: Dobokai Miklós – te: Mihály leánykája: Anna és Alcinai Hedreh leánya: Apollónia asszony nevében – tiltakozik amiatt, hogy a múlt napokban Kolozsváron elhunyt Trautemberger Anton (pr et c) volt szebeni (Cibiniensis) polgármester utódai a néhai Hedrehtől megörzés végett átadott arany-ezüst kincseket és nagy mennyiségű házi holmit, Jakob polgármester pedig a kölcsönvett 1600 Ft-ot többszöri kérésre sem adta vissza nevezett Annának (911); 1451.III.29.: Dobokai Miklós az említett javakat perrel visszaszerezte Jakob polgármestertől és Johann ötvöstől (946); 1451: Rakovicsai Mihály – te: Anna, Firenzei Zanobius szebeni polgár felesége nevében is – tiltakozik amiatt, hogy a szászpiáni polgárok és vendégek Oláhpíán nevű birtokuk felét hosszú idő óta elfoglalva tartják (997).

1459: Tordai Bajoni Lőrinc szebeni kamaraispán.

1464: Mátyás király engedélyezi Szeben polgárainak, hogy maguk válasszák királybíráikat (akiket eddig az uralkodók neveztek ki. Tá).

1465.VIII.7.: Id. Vizaknai Miklós erdélyi alvajda végrendeltében szebeni házát, a hozzá tartozó halastóval együtt, a szebeni templomban lelki üdvéért mondandó misét minden idkre biztosító alapívány céljaira hagyja, aranyozott nagy övével és ezüst sárkányával együtt, hogy ez utóbbiakon misekönyvet és kelyhet készíttessenek (KmJkv 1676); 1466.III.28.: Greb Peter szebeni polgármester helyettese: Ziglauer Nikolaus a város közhitelű pecsétje alatt átírja néhai id. Vizaknai Miklós végrendeletét (1687); 1467.X.29.: Mátyás király Kovács István (e) volt szebeni kamaraispánnak adományozott több dobokai birtokot (1763); 1471.XI.7.: Szebeni aranyváltó kamara (2039); 1477.IV.11.: Szebeni Horváth Pál és fe: Brigitta 400 Ft-on zálogba veszi Gutí Ország Sebestyén Mikeszászán levő 27 pusztá jobbágytelkét, a kúriához tartozó 50 hold szántóföldjét és az erdő felét (2221); =: Uők és gyermekeik: Gáspár és János 300 Ft-on zálogba veszik G. O. S. Lodormány és Tótfalu nevű (Kü vm) birtokát (2222); 1477.V.23. Uő 100 Ft-on zálogba veszi Csániak hosszúasói és hosszúpataki (Kü vm) birtokrészét (2226); 1480.VIII.10.: Uő 4000 Ft-on zálogba veszi G. O. S. mikeszászai 36 népes és pusztá jobbágytelkét, az erdő felét, továbbá Tótfalu, Lodormány, Bükkös és Keszler (Kü vm) nevű ősi egész birtokát (2305); 1483.III.15.: Id. Vizaknai Miklós özvegye: Katalin vizaknai nemeskúriáját, minden tartozékával együtt, 200 Ft-on zálogba adja Thomas magister (c et pr) szebeni polgármesternek (2434); =: Uő minden birtoka védelmét és gondviselését ugyanarra bízza (2435); 1486.VII.6.: Altemberger

Thomas magister szebeni polgármester (2604); 1497.I.27.: Szebeni Simon pap, a város **plébánosa** ü: ? (3001).

1505: *Hermannstadt* (Ve: Fontes IV. 211).

1516–1523: Lulai Johann szebeni kamarás (KmJkv M II. 1035).

1518.VI.3., Buda: II. Lajos király Ambrust Jakab, Mátyás, Lőrinc, János és Ferenc szebeni polgároknak címert adományoz néhai Ambrust Mihály szebeni polgármester érdemeiért. (A: Ambrust = nyílpuska. Zay 152. u.)

1518.VI.16.: Lulai Johann szebeni királybíró és kamaraispánt királyi parancsra bevezették Bolya, Saldorf, Salkó, Ingodály és Felsőbolya birtokbeli részekbe (KmJkv 3678);

1520.IV.13.: Thomas Wal harmadszor utazik Bécsbe, hogy tanulmányait befejezze; megékezett oda V.2-án.

1523: Armbruster Matthias polgármester; 1523–1526: Pamflinger Markus királybíró (KmJkv M II. 1035).

1524.VIII.: A királyi biztosok elégetik Luther könyveit, a papokat pedig katolikus hitelvek hirdetésére kényszerítik.

1529: Pamflinger Markus szebeni ispán (KmJkv M II. 1035).

1529.II.: Szeben városa kitiltja falai közül a szerzetesrendeket. (Csak 1531-ben térhetnek vissza.)

1529: Szebenben megkezdődik a városi nyomda, Erdély első nyomdája. © Vezetője Theobaldus Gryphius (1538/9-től Honterus munkatársa. „T.GR“: Th. G. Reutlingensis).

1529: *Libellus grammaticus*. Cibinii – szebeni iskolamester munkája, a legkorábbi feltételezett szebeni kiadvány.

1530–1586 Kolozsvári Czementes János: *Aranyolvasztók könyve* (Szebenben feljegyzett munka. MNM, ms)

1543: *Szeben* (Ve: Doc. I. 33).

1550–1555: Haller Peter polgármester (KmJkv M II. 1035).

1550.XI.2. Élias **moldovai** vajda török parancsra betör Háromszékre és a Barcaságra. – Mircse **havaselvi** vajda a Vöröstoronyi-szoroson Szeben felé nyomul. ©

1550.XI.16. Mircse havaselvi vajda Szeben közelében csatát vesz. ©

1555.VIII.21.: Haller Peter szebeni polgármester második felesége Gyerőmonostori Kemény Katalin (5402).

1556.IX.25.: Petrus Haller magister civium civitatis Cibiniensis balázstelki dézmaperben idézett fél (Dé 12).

1562.III.8.: Szász protestáns zsinat.

Szebeni káptalan 1587–9: *Capitulum Cibiniense*. In sortem census chatedratici pro antiqua consuetudine archiepiscopo Strigoniensi quolibet anno solet numerare in monetis fl. 40 (Dé 72).

1602 Szebenben magyar falinaptárt nyomtatnak (Segesvár vs Számadáskönyve kötetáblájából került elő (Ír).

1630.II.24.: „Kolmanus Gitzmeister iudex regius Cibiniensis in Transilvania“ bejegyzés egy albumban (Dn 366).

1703–1708: az erdélyi kormányzat szebeni fogságáról, de az itteni viszonyokról is bőven adatol Wesselényi: *Sanyarú világ*, I-II.

1733: suburbium Cibiniense, 1750: suburbia Cibiniensia.

1778–1779: A Brukenthal-ház vagy Brukenthal-palota Erdély legnagyobb méretű városi palotája. A kétemeletes ház főhomlokzatát és udvari szárnyát Erdély kormányzója, Brukenthal Sámuel 1778–1779 között építtette, a kereszttraktust és a második udvart 1785-ben fejezték be. Nagyszabású, ünnepélyes palota, tiszteletet parancsoló, oszlopos udvarával, erőt sugárzó hatalmas falpilléreivel, kapuoszlopaival. Barokk bejárata és függőfolyosójának kovácsoltvas korlátja értékes alkotás (Bíró: *Erdély művészete* 139).

1805: Compagnia Graecorum Cibiniensum.

1808: **clr** Cibinium, Nagyszeben ~ Szeben, Hermanstadt ~ Hermannstadt, Szibiu (32). 1861: N-Sz **sz. k. vár**(os), Hermannstadt, Szibij Sze (34). 1888: N-Sz **sz. kir. vs** (Hermannstadt, Sibiu, Sabiu, Cibinium) Szebenvármegye és a Nagyszebeni js szh, ház 1869, L 19 446 (Je 530 & Dortleff major). 1913: **Nagyszeben** Sze vm (Az). *1915.VII.13.: **Gálffy Mózes** nyelvész (–1988.VII.23., Bp). 2004: 3200 magyar. **Ref. ehk** keretében Szórványkollégium létesült magyar diákok számára. Híradás 2004.X.12. Duna Tv. # E. Sigerius: *Chronik der Stadt Hermannstadt*. Sibiu - Hst 1931. – 1909/19: Sibiu, *Nsz, Hst*, Cibinium, Villa Hermanni, L 29 577: r 7106; n, m, zs, c (163). Sibiu = Su 2: 118. 1192–1854. {1808: Szibiu!!!} « Gușterița {Szenterzsébet} [35 D]

Szebenszék () [1210 után] II. András király a zalai várföldek közül kivett Szolovna (Zala vm) birtokot Beche comes fia Iwachinus szebeni (*Scibiniensi*) ispánnak adományozza, mert szászokból, románokból, székelyből és besenykből toborzott serege élén megsegítette Boril bolgár cárt, az Obozt folyónál legyőzött három kun vezért, akik közül az életben maradt Karaz-t elfogta, Bodon várát visszafoglalta a cár számára, de közben maga is megsebesült, négy rokona és több más vitéze pedig elesett (Er I. 37). [1291] in districtu *Cibiniensi* ... Alcina, *Mikuzala*[sa] {Ivánfalva} (Er I. 490). 1460.V.5.: Veresmarti Péter, Szebenszék királybírája 1000 Ft-on zálogba veszi Péterfalva birtokot és a mellette lévő Répafalva (Fe vm) prédiomot (KmJkv 1445). 1861 XVI. {th} Szebenszék. Gyűléseit tartja Szebenben (helységei 34-35).

Szebencs * **To** (Régen-K, Hodák után) 1453: p/v. *Zebench*. ⚭Görgény vár tartozéka (Cs 5: 732).

Szebenitz * **Kr** (Detta táján, Zsidovin mellett) 1707. tk: *Zebenitz* (Pesty: Krassó II/2. 200). – Su 2: 430.

Szebun * **Bi?Sza** (Vasad faluval együtt említik) 1321: p. *Zebun* (Tr). – Su 2: 430.

Szécs 1. Kr (Somlyó-ÉK) **1235**: *Zich* ... Filia Sancti Stephani. Váradhegyfok filiájaként működő **premontrei** rendházat talált itt Fredericus rendi visitator (Er I. 176). 1259: t. *Sczeck* ~ *Seech*; 1319: p. *Schech*. A somlyói uradalom határosa ÉK-en (1259). Feltehetően ezzel s nem Csehivel azonosítandó azon 1319-ben említett *Schech*, melyet mint már a somlyói uradalom részét 1319-ben Pok n. Móric fia Miklós vajda és fiai rokonaiknak: Luka fiainak (Gregorius, Ladislaus, Petrus magistri) adtak át (Gy 3: 521). 1351: *Szech*, 1364: *Zech*, 1409: *Sech* (Petri IV. 481). 1434: *Zeech* Kr vm; 1453: *Zeych*, 1475: *Zewch* KSz (Cs 1: 564). 1441.V.4.: *Zeche/Zechen*-i András **ü**: Keresztúri Antal (KmJkv 307); 1444: *Zewch* birtok román során két jobbágytelket és több pusztát telket *Zewch*-i András és Lőrinc erővel elfoglalt Fülöpösi Tamástól (537); =: Fülöpösi Tamás *Zewch*-i zálogos birtokrészét Lőrinc fia néhai János fiai: András, Mihály, Lőrinc, Bálint és György elfoglalták (538); 1445: *Zecher*-en lakó Mátyás és famikiárisa: Kis Dénes **ü**: Torockó. (546); 1449.VIII.18.: *Zechy*-i Zsigmond fiai: *Zechy* (dicti) Balázs és Benedek Torda vm több falujában részbirtokosok (733); 1450.II.11.: *Zeech*-i Tamás és András **ü**: Horvát (804); 1452.II.16.: *Zech*-i Albert **deák ü**: Peterdiek (1009); 1455.II.2.: *Ozeech* Szerjeszentgyörgyiek egészbirtoka (1187); 1455.V.10.: *Zech*-i András és Tamás **ü**: Báthori László (1203); 1461.VIII.20.: Domahídi András – fogott bírák közbelépésére – elengedi *Zeech*-i Andrásnak az ellene elkövetett hatalmaskodás ügyében Mátyás király levele értelmében leteendő esküt *Zeech*-en adandó két hordó bor fejében (1614); 1492.IX.21.: *Zeech*-i Lukács eljár Dolhaiak ügyében (2810); 1500.IV.11.: *Zeech*-i Budaházy Jánosné Katalin birtokrészt vásárol Sámsonban (3131); 1531.X.13.: *Zech*-i Budaházy Boldizsár eljár Majádiak ügyében (4361); 1534.XII.12.: *Zych*-en Fülöpösi Benedek részbirtokos

(4506); 1539.III.19.: Zalai Indali Péterné *Zeech*-i néhai Budaházy János leánya: Effraxia *Zeech*-en lévő apai kúriáját és a birtok nyolcadrésztét 50 Ft-ért eladja nővérének: Sárának és férjének: Karasznaí Ferenc deáknak (4689). 1569: *Szeecs*, 1652: *Szilágy-Szécs*, 1671: *Széts* (Petri IV. 481). 1733: *Szitsul*, 1750: *Szécs*, 1760–2: *Szöts*. 1808: *Szeecs* aliis *Szöcs* h., *Szics* val. 1888: Szécs **Szi** Szilágyosmlyói js (Je 642). 1913: **Somlyószécs** Szi vm (Az). – 1909/19: Siciu, *Sz*, L 722: r 707; zs, m (163). = Su 2: 119. 1259–1954 {1913}. > 1974: Sici c. Pericei {Perecsen kzs faluja É-ra} [11 D]

Szécs 2. MT (Régen-K) 1956: *Szécs* Görgényszentimre tartozéka. – Seci > 1964: Orşova-Pădure = Su 2: 20. 1956, 1964. – 1974: c. Gurghiu {Görgényszentimre kzs faluja} G [24 B]

Szécs (Gezés) ld. Szászföld, Szeben-szék (Gy 2: 201).

Szécs 3. Sze (Szeben-ÉK, a Hortobágy egyik mellékpatakja mentén) 1319: p. *Zeech*, 1335: p/v. *Gesez* (Tr). 1364: *Seez* (Ub II. 208). 1491.I.3.: *Gezech* Apafi-birtok (KmJkv 2717) 1534: *Ghezec* (Jakó: Thorotzkay 27). 1733: *Also Kisása*, 1750: *Alsó Gezsés*, 1805: *Also Gezés*. 1808: Gezés (Alsó-), Unter-Gesäss, Gyisa de dzsosz ~ Visa de dzsosz (59). 1861: A-G FF (3). 1888: A-G (Unter-Gesäss, Ghisata de jos) **NK** Szentágotai js (Je 204). L 1910: 719; 1956: 736 (Le). 1913: **Alsógezés** NK vm (Az). – 1909/19: Ghijasa-de-jos, Ag, *Untergesäss*, L 726: 717 (80). = Su 1: 259. 1319–1854. – 1974: c. Nocrich {Újegyház kzs faluja ÉNy-ra} [35 D]

Szeccsel-1 Hu : Szacsal. – Szeccsel-2 Sze (1913) : Feketevíz.

Szeccseleváros (Brassó-DK hrs a Predeáli úton) 1950-ben **Négyfalu**: Bácsafalu, Türkös, Csernátfalu és Hosszúfalu egyesítéséből. 1978 L 30 000. 21 gazdasági egység, 405 mérnök és technikus; 41 orvos; 298 tanár és tanító. – Săcele = Su 2: 102. u. Hétfalu {Error!} [47 B]

Szécsény 1. Ar (Arad-D) **1256**: *Zechin* (Er I. 198). +1256: *Zechen*; 1274: *Scechen* (Gy), = (Er I. 334). 1335: forum de *Zechen*; 1334: Ladislaus (**sacerdos**) de ≈; 1337: p. *Scecheen*. – **2.** 1333–5: Benedictus (**sacerdos**) de *Zechen*, Johannes (**sacerdos**) de ≈, *Zethu(n) Pauli*. Két egymás mellett fekvő Szécsény falu volt. **1.** A Csanád-nem birtoka; 1274-ben a Makófalviak és Tömpösiék őseinek osztozásakor előbbieknek jut. Papja 1334.I: 1 báni híján 12 gs pápai tizedet fizet. 1335-ben vásáros hely. 1337-ben a Telegdiak és Makófalviak kétfelé osztották: keleti fele Telegdi Csanád érseké és testvéreie lett, nyugati része a Makófalviaké. A falu több utcából állott; lakosok udvarai között említik egy varga udvarát. A választó utca a templomhoz vezet. – **2.** Papja 1333: 19 báni, 1334.I: 3 gs, 1334.II: 13 báni, 1335: 3 báni pápai tizedet fizet. A falu 1335-ben Pál birtoka (Gy 1: 185). 1360: *Kyszechien* Telegdi-birtok; 1442: *Zechen* et altera ≈, ≈, majd: *Nagzechen*, 1480: *Zechewn*, 1484: *Zechen* (Cs 1: 779). 1536: *Ketze[che]n*, 1537: *utraque Zechen*, 1582: *Mali Szecsan*, *Veliki* ≈, 1728: *Czetsan* (Borovszky: Csanád, II. 434). 1808: *Szécsán* h., *Szecsani* ill. 1851: ≈, Tt vm, a Temes parton, 1616 **kath.** német, 2 evang., 6 **óhitű** lak., szép két tornyu katól. anyateplommal, 87 6/8 egész telekkel. F. u. az auranai **perjel** (Fé 4: 73). 1888: Szécsány **Te** Vingai js (Je 642). 1913: **Temesszécsény** Te vm (Az). – 1909/19: Seceani, *Szécsány*, L 1923: r 1717; n, m (162). = Su 2: 113. 1256–1913. – 1974: c. Orțișoara {Orczyfalva kzs faluja K-re} [31 D]

Szécsény 2. * **Ar** (Arad-D, Szécsény mellett) 1360: *Kyszechien* Telegdi-birtok. Inkább Ar vm-hez számítandó (Cs 1: 779). 1403: *Kysschechen*, 1442: *Zechen*, 1530: *Kiszechen*, 1537: *utraque Zechen*, 1560: *Kis Szeczen* (Borovszky: Csanád II. 294). 1582-ben még megvolt. – Su 2: 360. *Kyszechien*.

Szécsény 3. Kr (Lugos-ÉK) 1596: *Zechien*, 1607: *Zechyen*, 1717: *Sezsany* (Pesty: Krassó, II/2. 213). 1808: Szécsán, (i) Secsani (155). 1851: *Szécsan*, Kr vm, 197 **óhitű** lak. (Fé 4: 73). 1888: Szécsán **KrSzö** Facseti js (Je 643). 1913: **Kisszécsény** KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Săceni, *Szécsény*, L 240: r 230 (151). = Su 2: 102. 1596–1913. [32 D]

Szedecs * **Te** (Zsombolya táján) 1478: *Zedech*, 1492: *Sedecz*, 1494: pr. *Zedech*. Erdőssel együtt említik (Cs 2: 63). – Su 2: 430.

Szederhát Ar (Arad-Ny) 1888: Szederhát psz (t) Ópécska Ar (Je 643). 1913: Szederhát (H). – Sederhat = Su 2: 114. 1913. {1968: falu} [31 B]

Szederjes 1. Fe (Székelykeresztúr-DNy) ?[1270–1272] V. István király megparancsolja a telegdi székelyek közösségének, hogy Hylaea fia Lőrincet és ennek fiát: Leostachus-t, saját kérésükre fogadják be maguk közé, hogy a szomszédságukban elterülő *Scederyes* nevű örökjogú birtokukat, melyen **Szűz Mária** tiszteletére emelt kőtemplom áll, és *Scenkerest* nevű, szintén örökjogú jószágukat, melyen a **Szent Kereszt** tiszteletére épült kőtemplom található, közös határként a székelyek törvénye szerint élhessék (Er I. 292). 1466: p. *Zederyes* (Cs 5: 894. Kü vm). 1597.XI.25.: Fekete Péter *zederyesy*, Baladfi János uram tiztartoya Feyerwarmegjeben. Alsóboldogasszonyfalván tartott vallatás jegyzőkönyvének aláírója (SzO 2-ből a tolvaj *olah* miatt mellőzve). 1643: *Szederjes* (Ve: Doc. X. 158). 1808: ≈, Neureckel ~ Sedresch FF (155). 1861: ≈ FF (4). 1888: ≈ (Neuzekel, Szidirjas) **Uh** Székelykeresztúri js (Je 643). 1913: Szederjes Uh vm (Az). – Sindrieş > Sidriaş > Sedriaş > Mureni = Su 1: 412. 1270–1854. – 1974: c. Vînători {Héjasfalva kzs faluja K-re} [36 B]

Szederjes 2. Te~Kr 1. (Lugos-ÉK) 1371–2: *Zederies* (DocVal 243). 1383: *Scederyes*, 1388: *Zederyes* (P); 1390: *Scederyes* (Su 2: 399. < Csánki II. 63); XIV–XV: *Zederyes*. A mai Szudrás (Cs 2: 63); 1514–6: *Zederyes*, 1658: *Szudre*, 1690–1700: *Szudrujas*, 1723: *Sudriasch* (Pesty: Krassó II/2. 230). 1808: Szedrias, Szudrias (155). 1851: *Szudriás*, Kr vm, a bégai területben, 484 többnyire **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa hegyes, ... Birja a kamara (Fé 4: 161). 1888: Szudreaş **KrSzö** Bégai js (Je 672). 1913: **Bégaszederjes** Kr Szö vm (Az). – 1909/19: Sudriaş, *Szudriás*, L 572: r 535; m (169). > Sădriaş > Sudriaş = Su 2: 150. 1371–1913. [32 D]

Szederjes folyó **Te** 1444: Ohabycha penes fl-m *Zederjes* Zsidóvár táján (Cs 2: 15).

Szederjes 3. * Te~Kr 2. (Lugos-DK, Dragomér és Csukás közt) 1407: *Zederyes*. Bajjal együtt szerepel (Cs 2: 107). 1444: *Zederyes* (P); =; ≈ Zsidóvár 15. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár); 1467: ≈ (Cs 2: 63); 1585: *Zederyes* a. n. *Zeldebacz*; 1590: *Zederies*, 1627: *Zederjes*, 1642: pr. *Zederjes* (Pesty: Krassó II/2. 200). – Su 2: 430.

Szederjes 4. To 1. (Marosvásárhely-ÉK) 1359: *Zedryes* (BfO I. 229). 1393: *Zederyes* (Su). 1411: p. *Cheryes*; 1439: p. *Zederyes*; 1505: p. *Magyar Zederyes* et **Olah Zederyes**; 1514: p. *Zederyes*. ≈Gernyeszeg tartozéka; Dezsőfi, Andrásfalvi, Af. Balási, Szengyeli, Szederjesi, Bicsak, Csikfalvai, Názánfalvi Tamási-birtok (Cs 5: 732). 1439.II.1.: *Zederjes* Szentiványi és Losonczy Dezsőfi-birtok (KmJkv 107); 1481.VI.18.: *Zederyes* Gernyeszeg tartozékaként Somkeréki Erdélyi-birtok (2323); 1495.IV.12.: *Zederyes/Sederyes*-en Andrásfalviak részbirtokosok (2953); 1502.IV.20.: *Zederyes*-en Somkeréki Erdélyiek részbirtokosok (3243); 1505.IX.15.: *Magyarzederyes* birtokbeli részét Szengyeli János zálogba veti Galaczi Istvánnál (3372); 1507.IV.16.: *Zederyes*-i vásárolt birtokrészét néhai Somkeréki Erdélyi János sáromberki Nagy Illésnek hagyta hű szolgálatai jutalmául (3415); 1515.XI.6.: Somkeréki Erdélyi Mártont bevezették *Zederyes* részbirtokba (3592); 1553.XII.9.: *Zederyes*-en Somkeréki Erdélyiek részbirtokosok (5248). **1587: Illye et Szederjes**. – E: fl. 7, A: fl. 2 den. 25 (Dé 69). 1733: *Nagy-Szederjes*, 1750: ≈. 1808: Szederjes (Nagy-), Gross-Sedresch (155). 1861: N-Sz To (11). 1888: N-Sz **MT** Régeni alsó js (Je 530). 1913: **Nagyszederjes** MT vm (Az). – 1909/19: Sidrieşul-mare, *Nsz*, L 224: r 209 (163). > Mura Mare = Su 1: 411. 1359–1854. – 1974: c. Gorneşti {Gernyeszeg kzs faluja KDK-re} [24 C]

Szederjes 5. To 2. (Marosvásárhely-ÉK) (Marosvásárhely-ÉK) 1505.IX.15.: **Olahzederyes** birtokbeli részét Szengyeli János zálogba veti Galaczi Istvánnál (KmJkv 3372). 1733: *Kis-Szederjes*, 1750: *Kis Szederjes*. 1808: Szederjes (Kis-), Klein-Sedresch (155). 1861: Kis-Sz To (10). 1888: Kis-Sz (Szedereiusu mic) **MT** Régeni alsó js (Je 433). 1913: **Kisszederjes** MT vm (Az). – 1909/19: Sedrieşul-mic, *Ksz*, L 221: r 188; c (163). > Mura Mică = Su 1: 411. 1733–1854. – 1974: c. Gorneşti {Gernyeszeg kzs faluja KDK-re} [24 C]

Szederkény * Za (Erdőhegy mellett) 1406: *Zederchen*, 1485: *Zederken* (Cs 1: 744). – Su 2: 430. {Szederkény puszta örzi nevét}

Szedinka AF (Vizakna-É) 1909: Szedinka. 1913: *Szedinkatanya* Sorostély tartozéka (H). – Sădinca > Sedinca = Su 2: 114. > Sădinca 1974: c. Loamneș {Ladamos kzs faluja ÉNy-ra} [35 C]

Szegázsa TA (Aranyosbánya-É) 1835: *Szegadsa* (Su). 1909: Szegázsa. 1913: *Szegázsa* Felsőpodsága tartozéka (H). – Segășa > Segagea > Săgăgea = Su 2: 103. – 1974: c. Poșaga de Jos {Alsópodsága kzs faluja ÉNy-ra} [22 D]

Szeged * Te (Facsád táján, Zsupán mellett) 1453: *Zeged*. Az idevaló kenéz ekkor földesura: Hunyadi János nevében mint Zsupán szomszédja szerepel (Cs 2: 63). – Su 2: 430.

Szegeháza * Te (Temesrékás vidékén) 1410–1415: Szegeházi János deák magister konventi jegyző (KmJkv 47, 101); 1427: *Zegehaza* (24). 1443: *Zegehaza* (Cs 2: 63). – Su 2: 430. 1443.

Szegfalva 1. * Hu (Déva-ÉNy, Marosbrette, Bóz táján) 1484: p. *Zeghfalwa*; 1485: p. *Zegfalwa*. Barancskai-birtok (Cs 5: 135 6. Talán a XVI. sz elején ugyane cs. birtokai között felsorolt valamelyik más hs-gel azonos?). 1484.III.22.: Barancskai néhai Miklós fia István *Zegfalwa* birtokbeli része felét zálogba veti vejénél: Verbóczy Jánosnál (KmJkv 2481); 1485.III.9.: Verbóczy Jánost és feleségét: Barancskai Lúciát zálogjogon beiktatták *Zegfalwa* felébe (2519). – Su 2: 430.

Szegfalva 2. * Sza (?) 1493: *Zegfalwa*. Szinér várához tartozott (Cs 1: 485). =: ≈. Egy alkalommal az avasi uradalom falui közt sorolják fel (Maksai 212). – Su 2: 430.

Szegyesd 1. Bi (Vaskoh-É) 1505: prebiter *valachalis* de *Segesfalva*, 1580: *Seges*, 1588: *Nagysegeshd*, 1600: *Segesd* (Jakó 336). 1808: Segyest, Szegyesty (144). 1851: *Segyest*, Bi vm, a váradi deák *püspök* vaskohi uradalmában, 457 n. e. *óhitü* lak., anyatemplommal, 8 2/8 urbéri telekkel (Fé 4: 20). 1888: ≈ Vaskohi js (Je 621). 1913: Szegyesd Bi vm (Az). – 1909/19: Şeghişte, *Segyest*, L 521: 513 (171). Seghişte = Su 2: 1503–1913. – 1974: c. Lunca {Biharlonka kzs faluja ÉK-re} [21 C]

Szegyesd 2. Bi (Vaskoh-ÉK) 1600: *Segistel* (Jakó 336). 1692: *Segestel* (Mezősi 107). 1808: Segyestyel, Szegyestyel (144). 1851: *Segyestel*, Bi vm, a váradi deák *püspök* vaskohi uradalmában, 287 n. e. *óhitü* lak., anyatemplommal, 5 4/8 urbéri telekkel (Fé 4: 20). 1888: Segyestel Bi Vaskohi js (Je 621). 1913: **Kisszegyesd** Bi vm (Az). – 1909/19: Şighiştel, *Segyestel*, L 332: r 329 (173). Sighiştel = Su 2: 120. 1600–1913. – 1974: c. Cîmpani {Bányamező (< A- + F-m) kzs faluja K-re} [21 D]

Szejkefürdő Uh Szombatfalva határában, egykor Orbán Balázs birtoka. Sírjához székely kapuk sora vezet. Borvíze is vonzó. Fesztiválok színhelye. 1888: Szejke -Y- Szombatfalva tartozéka (Je 667).

Szék 1. Bi 1. (Széplak-DK, Somlyó-Ny) 1327: p. *Scek*. 1327-ben Turul nb. Széplaki Lőrinc fiainak osztozásakor Seraphinnak jutott (Gy 1: 666). 1479: *Marka*, *Zeek* (Cs 1: 584); =: *Marka*, *Szék* (Petri IV. 44). 1519.IV.28.: *Zeek*-i részbirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (KmJkv 3723); 1553.XII.30.: Nagyfalusi id. Bánffy Miklós fia György *Zeek*-en Treffa jobbágy telkét zálogba adja Bartakovit Jánosnak (5268). 1733: *Szikul*, 1750: *Szék*, 1760–2: *Márkaszék*. 1808: *Markaszeg* aliis *Markaszék* h. 1888: Márkaszék (Márcza) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 493). 1913: **Márkaszék** Szi vm (Az). – 1909/19: Marca, *Msz*, L 970: r 917; zs, m (110). = Su 1: 378. 1314 Markus {Ld **Márka**}–1854. [11 D]

Szék 2. Bi 2. (Bél-DK hrs) 1552: *Zeek* (Jakó 355). 1808: Markuszék (104). 1851: *Szék*, Bi vm, a váradi deák *püspök* béli uradalmában, 404 n. e. *óhitü* lak., s anyatemplommal. Határa 481 h. szántóföld és rét, s 1403 h. erdő ... Hajdan a Teleki nemzetség birta, s a kastély omladékai nem rég még látszottak (Fé 4: 78). 1888: Márkaszék (Szék) Bi Béli js (Je 493). 1913: **Bélmárkaszék** Bi vm (Az). – 1909/19: Sâc. *Márkaszék*, L 505: r 441; m, zs (150). > Sic > 1964: Seliştea = Su 2: 115. 1552–1964. – 1974: c. Cărand {Nagykáránd kzs faluja ÉNy-ra} [20 D]

Szék 3. Do 1. (Kolozsvár-ÉK 40 km, Szamosújvár-DK 10 km, Bonchida-KÉK hrs) {**XI-i** sóakna, **XIII-i templom**: félköríves stílusú háromhajós bazilikatemplom} **1291**: hospites nostri de ... *Zek* (Gy). 1307: *Zeek* Gyula föld hrs (An 2: 241). 1310: v. *Zeek* cum officio camere; 1315: v. *Scekakna*;

1318: vallem ... Zykywelg; 1326: per hospites de Zek; 1326: decime salium de Zekakna ... officiales sales decimales de Zeekakna; 1333: Elyas **plebanus** de Zeeg. Mezőváros jeletékeny sóbányával, melyet már a XI. szd-ban műveltek. 1326-ban Károly király elismerte, hogy az erdélyi püspök a „szent királyok“ adományából birtokolja a széki és másik három erdélyi akna sótizédét. 1291-ben III. Endre Désakna, Szék és Kolozs telepeseinek szabadságait adja Tordaakna telepeseinek. Szentegyed (1315), Bogács (1318), Szilvás (1326), Gyulatelke (1329) hrs. A kolozsi esperességben felsorolt plébánosa 1333. I-II: 14 gs pápai tizedet fizet; ez mezővárosi szintre mutat (Gy 2: 87). 1370: Syk (BfO I. 301). 1375: salisfodina de Zeekakna, 1410: comites camerarum salium de Szek, 1430: **opp.** Szek (Kádár VI. 380). 1437: Széki Tamás mester Budai Nagy Antal vezérei közt. 1438-tól ismeretes a város önkormányzati jogú igazgatási egységekre való felosztása (Hodor 649); ezek (utóbb): **Felszeg**, **Forrószeg**, **Csipkeszeg**. 1439.III.24.: a Zeek-i kamarás Cseh Balázs nevű familiárisát Szebenből jövet a Bénye és Pánád közötti úton bizonyos latrok feltartóztatták, súlyosan megsebesítették és 96 Ft-ot elvettek tőle (KmJkv 145); 1445: *Seek*-en lakó Nagy János **ü**: Torockó (546); 1451.II.28.: Soan *Zek*-i kamarás (938); 1454.IV.4.: Hidegvízi Nagy Jakab officialis – Vizaknai Miklós nevében – tiltja Odvardus Italicus (pr) dési kamarást a *Zek* mezőváros határán levő, jelenleg a nagy víztől megrongálódott halastó eldugásától és bitorlásától. Odvardus és Vizaknai Miklós halastava ugyanis egyazon mederből kapja a vizet (1151); 1459.IX.15.: György *Zeek*-i **plébános** – Bálint **deák** és Madarász (ds) György *Zeek* városi esküdtpolgárok jelenlétében – érvénytelennek nyilvánítja a *Zeek* plébániájával kapcsolatban Mátyás királytól, Vingárti Geréb Jánostól és Antal egyházbírói doktortól, a gyulafehérvári egyház vikáriusától kiállított okleveleket, és kijelenti, hogy a plébánosság visszavétele miatt *Zeek* előjárói és közönsége ellen nem szándékszik bírói keresetel élni (1372); 1459.XI.1.: Szentkirályi János almási várnagy a Vagio és Tamás **deák** *Zeek*-i királyi sókamarásokkal folyó perében 40 Ft-ot fizet Tamás deáknak (1392); 1459.XI.7.: György *Zeek*-i **plébános ü**: Cege (1394); 1460.VIII.13.: Szentpéterszegi Angello *Zeek*-i királyi sókamarás **üv** (1471); 1465.VIII.7.: Idősebb Vizaknai Miklós erdélyi alvajda végrendeletében *Zek*-i kúriáját és halastavát a kolozsvári **domonkosokra** hagyja (1676); 1468.III.21.: Kovácsi Kovács István dési és *Zek*-i királyi kamarás 100 Ft-ért vásárol Iklódon (Do vm) birtokot (1796); 1469.IV.10.k.: Kolozsvári Lőrinc **deák** *Zeeki*-i almamarás (1864); 1469.IV.27.: Kovácsi István budai polgár dési és széki királyi sókamarás (1878); 1470.I.13.: Mátyás király a Szent Lélek iránt érzett tiszteletből *Zeek* mezőváros **Szent Lélek** tiszteletére emelt parochialis egyháza plébánosait felmenti a papi személyekre akár a pápa jóváhagyásával is kivetendő mindenféle rovás és illeték fizetése alól. Egyben elrendeli, hogy a *Zeek*-i sókamara kamarásai a nevezett egyház papjainak adjanak a sójövedelemről, a régi királyoktól származó kiváltságaiknak megfelelően, évenként 25 arany Ft-ot, 12 rőf lundi posztót és gondoskodjanak asztalukról. Végül meghagyja az erdélyi részek egyházi adószedőinek, valamint a *Zeek*-i kamara tisztjeinek, hogy Illés *Zeek*-i **plébánost** és utódait többé ne adóztassák, illetve a fenti járandóságokat szolgáltassák ki nekik. Oklevelét magyar királyként használt titkos pecsétjével erősíti meg (1938); 1485.I.17.: *Zek*-i **plébános** Domokos pap (2510); 1504.I.5.: Domokos *Zeek*-i plébánost elhunytak mondja testvére: Balázs kolozsi plébános {ld Kolozs} (2299); 1508.V.9.: Gál *Zeek*-i **pap** Balázs kolozsi plébános testvére (3463). 1522: Bánffyak birtokába kerül. 1523.II.23.: Darhóczy Pál *Zek*-i alkamarás felhatalmazza Kálnay András, a kolozsmonostori apátság jövedelmeinek administratorát, hogy kinyomozza, kik azok, akik régi pecsét és írás segítségével kilopják a király sóját a *Zek*-i kamarából, és az ilyen só el is vehesse tőlük (3897); 1525.VII.6.: Kalmár (Mercator) Péter *Zeek*-i polgár mezővárosa nevében tiltakozik amiatt, hogy néhai Gyulai István deák dési kamaraispán a *Zeek* határán fekvő Kodoritó nevű halastavat Szilvási Kodoriaktól az ő tudtuk nélkül megvásárolta és végrendeletileg az ágostonos barátok dési konventjére hagyta, mert a közelebbi szomszédság jogán őket illeti (4111); 1537.IV.4.: Galaczi Gáspár hú szolgálatai viszonzásaként mostohaapjának: *Zeek*-i Nagy Benedeknek vallja két galaci (Do vm) jobbágytelkét (4596); 1554.V.6-án *Zeek* mezővárosa bírói döntés színhelye volt < VII.4. (5316).

1555 Széki zsinat: megalakul a protestáns superintendentia. **1587**: *Zeek*. – E: fl. 46, A: fl. 23. Accumulandum ad cameram (Dé 41). 1635 Siklód (Uh): Kovács János Zeken lakik (SzO). 1638 Bogártelke (Ko): 15. Pusztá házhely, Soldos Jánosé, vér hozzá Soldos Lőrinc, a fia, *Zéken* lakik; 33. Pusztá házhely, Kis Soldos Lőrincé volt, maga *Zéken* lakik (Gyalu 40, 41); 1652

Kolozsmonostor: Széki János jobbágy (132). 1664: szabad polgárok és nemesek perlekedéséről országgyűlési határozat (Nagysinki ogy). 1704 őszén 50 széki volt kuruc katona.

1717.VIII.24.: *Birtalan-nap* Szék örök gyásznapja lett: tatár betörés elpusztította a kuruc háború után megélemedett mezővárost; 600 embert elhurcoltak (lakosainak majdnem felét). 1750: *Székváros*. 1754. évi összeírás a **református** egyház belső javai közül megemlíti a nagy kötemplomot, az első és második parochiális telket, az **iskolát mesteri lakással**, a *temetőt* és még három *boltépületet*. 1783: a régi városháza építése (az évszám a pinceajtó fölött); később Felszeg *utcaháza*, majd *fonóház* (rajza Kós 458). 1793-tól Juhos István „a nemes **ecclesia** curatora és a nemes város főbírója“, mindkettő választás útján. Utóbb a főbíró a főispán kinevezéssel állította hivatalába.

1808: **opp**. Szék olim *Székakna* h., *Secken* g., *Szik* val. 1812: a sóbányászat megszűnése. 1837-ben a 15. életévét betöltött 45 ifjú közül 14 (30%) elvégezte a hatosztályos iskolát. 1849-ben 104 gazdaság égett porig futótűzben. 1861: XLVI. {th} Szék (*oppidum*), Szik Do (16). 1888: Szék (Szeék, Szik, Sziku) **SzD** Szamosújvári js (Je 644). 1890-ben a község egész határa 12 000 hold (6300 ha), mintegy 40%-a, azaz kb. 4000 hold szántó és 1000 hold szőlő és gyümölcsös volt magántulajdonban, többi része (2000 hold erdő, 2500 hold legelő, kiejert tavak, nádasok és rétek) köztulajdonban. 180 hold volt egyházközségi birtok. 1890–1909: Bornemisza báró, felsége révén széki nagybirtokos, főispán szorgalmazása nyomán végbemegy a tagosítás és arányosítás; az erdők és legelők közbirtokossági kezelésbe kerültek. 1913: Szék SzD vm (Az). 1946-ban renoválták a templomot. 1958-ban Csipkeszeg 425, Forrószeg 350 és Felszeg 347 *füstből* (lakóház, család, gazdaság) állott. # Bencze K.: *Székváros nagyközség tanügyének története*. Szű 1898. Kádár J.: *Székváros nagyközség monographiája*. Dés 1904. Entz G., K. Sebestyén J.: *A széki református templom*. Kv 1947. Lajtha L.: *Széki gyűjtés*. Bp 1954. Kós: *Szék népviselete* (FDN 1968.39). Kós: *A régi Szék községi rendjéről* (1958 : 1979). Szentimrei Judit: *Széki iratosok*. 1982. – 1909/19: Sic, *Szék*, L 3386: r 404; m, zs (163). = Su 2: 119. 1291–1854. [23 A]

Szék 4. Do 2. (Szék-É hrs) 1379: *Zekulay*, 1513: *Zekelay*, 1551: *Székelyaly*; 1607: *Szekeli Ayl*, *Szekeli Ay*; 1630: *Zekay*, *Zeekay* (Kádár IV. 378). 1733: *Szekalae*, 1750: *Szeko*, 1760–2: *Szekulai*. 1808: *Szekulaj* ~ *Székallya*, (r) *Székolaj* (156). 1861: *Székuláj Do* (16). 1888: *Szekuláj* (Szekelája) **SzD** Szamosújvári js (Je 645). 1913: **Kisszék** SzD vm (Az). – 1909/19: *Săcălaia*, *Ksz*, L 363: r 355 (150). = Su 2: 101. 1379–1854 {1913}. – 1974: c. Fizeșu Gherlii {Ördöngösfüzes kzs faluja D-re} [23 A]

Szék 5. Fe (Árapatak és környéke) {1241 e.} 1252: t. *Zek* ... per devastationem Tartarorum vacua et habitatoribus destituta ... inter t-s Olacorum de Kyrch, Saxonum de Barasu et t-s Siculorum de Sebus. 1241 előtt Fulcun szász birtoka volt; a tatárjárás alatt lakatlanná vált. 1252-ben IV. Béla király Akadas fia Vince sepsi székely [a Kálnoki, Mikes és Nemes családok őseinek] tulajdonába adta, és Lőrinc erdélyi vajdával beiktattatta. Határai: ab Or. super qd. monte nomine *Vecul* ... ad flumen *Olth*, ... ad monticulum ... *Berch* ... predicto monti *Vecul* ve. Or. (Gy). = (Er I. 216). 1349-ben ugyanezt a területet mint a Kü vm-hez tartozó Árapatakot határolták körül Hidvégi Myko fiai és unokaöccsei részére: in fine montis *Vechul* iuxta fl-m *Olth* ... per *Kuzepberch* ... ad *Debrefew* et ad *Houad* et ad *Corlathpataka* et ad *Zoltangypew*, et ibi iuxta fl-m *Olth* ... a pt. t-e *Barza* ipse fl. *Olt* ... Az említett hn-ek közül ma is megvan 1875. tk: *V. Icelu* (*Veczer*) hegy, *Debren p[atak]*, *Korlát patak*; 1912. tk: *Havad út*; Hídvég hn-i között 1872: *Felsőhavad*. E föld a mai Erőd, Árapatak, Előpatak, Hídvég, Nyáraspatak és Liget területét ölelte fel (Gy 2: 201). – Su 2: 430. 1252.

Szék 6. * Kr 1. (Nagyfalu-ÉNy) 1259: *Zekpataka*, t. *Szeek*. Szék föld a Nagyfaluról Somlyóra vezető Bődüskúti-völgy É-i oldalán terült el (Gy 3: 521. Sz 1.). = (Er I. 230).

Szék 7. Kr 2. (Kraszna-DNy) 1341: v. **olachalis** *Zeek* a valkói uradalom tartozéka (Gy 3: 507/16). =: *Zeek*, 1481: *Zek* Valkó várhoz tartozott (Cs 1: 585). 1445: *Zeech* (Bánffy I. 650). 1481: *Zek*, 1646: *Szések* (Petri). 1708.VII.2.: (Zsibótól visszatérő gyalog kurucok) a faluk marháját elhajtották, kivált Széken (We). 1708.VIII.25.: Szék Bánffy-birtok (We). 1733: *Sigul*, 1750: *Felső-Szeg*, 1760–

2: **Felső Szék**. 1808: Felsőszeg ~ Felsőszék, Szeg 1888: Felső-Szék (Sigu) **Szi** Krasznai js (Je 327). 1913: **Felsőszék** Szi vm (Az). – 1909/19: Sâg, *Fsz*, L 993: r 977; zs (151). Sîg = Su 2: 123. 1257{! Cf. Szék Kr 1.}, 1341–1854. [11 D]

Szék 8. * Za (Székudvar közelében, az országút mellett) 1394: Szék (Márki II/1. 247). – Su 2: 406.

Székás folyó () 1808: *fluvius* Székás (155). – Secaş

Székás 1. Ar 1. (Lippa-DK, a Ménes j. p.) 1440: *Kyszekas*; 1477: *Naghzekas, Felsewzekas* Solymos vár 35. és 38. tartozékai voltak (Cs 1: 761. Solymos); 1479: *Felsesekas ~ Fewlsezekas, Alsosekas ~ Alsozekas* Váradja vár 20. és 21. tartozékai voltak (Cs 1: 763. Váradia). 1723–5: *Seccass* (Borovszky: Temes 116). 1808: Székás, (i) Sekash (155). 1851: ≈, Te vm, 608 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa 383 hold, ... Birja Nikolics Dániel ur (Fé 4: 79). 1888: ≈ Lippai js (Je 644). 1913: **Temesszékás** Te vm (Az). – 1909/19: Secaş, *Sz*, L 911: r 792; n, m, szerb (162). = Su 2: 113. 1440–1913. [32 D]

Székás 2. * Ar 2. (Arad-K, Ménes mellett) 1440: *Kyszekas*, 1477: *Felsewzekas* Solymos vár 38. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1479: *Felsesekas, Fewlsezekas* (Pesty: Krassó II/2. 218). – Su 2: 360. *Kyszekas*.

Székás 2. Te~Kr 1. (Oravicabánya-É, a Karas j. p.) [1342 e.]: 2 p-es *Zekas ~ Kethzykas*; 1357: p. *Zekaspotak ~ Zekaspataka*; 1358: vallis *Zekaswelgh ~ Zekuswelgh ~ Zykaswelgh*, fl. *Zekas riv.*, p. *Zekaspatak ~ Zykaspatak ~ Zekaspataka*; montane regalis *Zekusbanya ~ Zekasbanya*. Károly király 1342 e. állítólag a két Szákás falut Zokul kenéznek adta. Zokul (~ Zekul) fiai 1358-ban perelték Besenyő János érsomlyói várnagyot, akinek Lajos király odaadta Székásvölgyet Székásbányától (ma Dognácska) egészen a Krassó folyóig; a kiegyezés során Besenyő János megkapta Székásvölgyet, de Zokul fiai számára kihatottak belőle egy 50 háznép és tartozékait befogadó részt, és mindkettő határát részletesen leírták (Gy 3: 495). 1357, 1361: *Zekaspataka*; 1358: *Kethzykas* (Cs); 1376: *Zeekas* (P); 1418, 1451: *Secas, Zekas* (Cs 2: 107); 1738: *Székás* (Pesty: Krassó II/2. 214). 1808: *Székás* val. {!}, *Sekash* ill. *1873: **Iosif Siegescu** budapesti tanár, ogy. kv (–1931?). 1888: Székás **KrSzö** Oravicai js (Je 644). 1913: **Krassószékás** KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Secaş, *Sz*, L 1512: r 1479; n (162). > 1956: Secaşeni = Su 2: 113. 1357–1913. – 1974: c. Ticvanu Mare {Nagytikvány kzs faluja ÉK-re} [42 C]

Székás 3. * Te~Kr 2. (Karánsebes-Ny, Perlő mellett) 1440: *Also Szekas, Felsev Szekas* in districtu Karansebes; 1447: *Zekas* in ≈ ≈; 1470: *Zekas* in ≈ Sebes (Cs 2: 63). 1578: *Zekesthelek*, 1613: *Zekas* (Pesty: Krassó II/2. 218). – Su 2: 430. {Beolvadt Perlő faluba}

Székás AF (1913) < Székes Fe.

Székás Za (Csáki) : Szakács.

Székásbánya Kr (Resicabánya-Ny) 1358: montane **regalis** *Zekusbanya ~ Zekasbanya*. Lajos király Besenyő János érsomlyói várnagynak adta Székásvölgyet Székásbányától (ma Dognácska) egészen a Krassó folyóig (Gy 3: 495. Székás(pataka), -bánya). 1722: *Dognácska* (Pesty: Krassó II/1. 134). 1808: **opp**. Dognácska, Bergwerk-Dognácska (45). 1851: ≈, Kr vm, kamarai bánya-mezőváros, 952 **kath.** német, és 1063 n. e. **óhitű** lak., kath. és óhitű templomokkal, postahivatallal, márványtöréssel, rézbányákkal (Fé 1: 272). 1888: ≈ **KrSzö** Bogsáni js (Je 296). 1913: **Dognácska** KrSzö vm Boksánbányai js {Az}. – 1909/19: Dognecea, *D*, L 3525: r 2195; n, m, horvát, szerb (67). = Su 1: 205. 1722–1851.

Székásgyepü AF (1913) < Konyha Fe (1296).

Székásszabadja AF (1913) < Újfalu Fe (1372).

Szekatura TA (1888) : Aranyosvágás.

Székcsereje erdő Kászonimpér határán; később felosztották falvak és tízesek szerint (Kós).

Székely * **Te** (Temesvár táján) 1471: *Alsozykellew, Felsewzykellew*; 1477: *Alsozekhel, Fesewzekhel* Borzlyuk város 13., 17. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 295. Alsozykellew 1471; 327. Felsewzykellew 1471.

Székelyek – Székelyföld – 1222: terra Siculorum

942 u. Csaba vezér székely kísérete kitelepül a határszélre.

1116: Székelyek első említése: részt vesznek az olcsvai csatában (Ostmark/Csehország); = (Er I. 8).

1146: Székelyek újabb említése: részt vesznek a lajtai csatában (Ostmark) (ÚjEM 1990. 110). = (Er I. 8).

1210: Székelyek (Siculis) a szebeni ispán vezette csapatban harcolnak Boril bolgár cár oldalán.

1213: Barca föld lakóinak tizedét, az odaköltözött magyarok és székelyek tizedének kivételével, Vilmos erdélyi püspök a német lovagoknak adja (Er I. 62).

1222/280: cum transierint per t-m *Siculorum* aut per t-m *Blacorum* (Ub I. 19-20); 1222/Pp: cum per *Siculorum* t-m transierint aut *Blachorum* (Ub I. 23). =: ≈ (Er I. 123).

1224: II. Endre király az ún. Andreanumban szabályozza a Szeben-vidéki szászok jogait és kiváltságait. – Sepsiszek székely lakosságát jelenlegi lakóhelyén említi (első hiteles adat. Székely, 1973); terra *Sebus* – a Sebes patak vidéke (Szászsebes) még székely terület: terra *Syculorum* terra *Sebus* (Ub I. 34.; Gy: Kel, 41). =: ≈ (Er I. 132).

A várszervezetben is számolhatunk azzal a 1 : 4 aránnyal, amely a székely lófő és közszekely réteg számarányában is megfigyelhető. A székely lófő réteget ugyanis társadalmi helyzete és a magyar törzsnévvvel nevezett „nemei“ (*Kürt, Jenő*) eredetében a várjobbággal azonos rétegnek mutatják be (Györffy: *István király és műve*, 198). A székely társadalomban minden lófő-nem négy ágból állt, s az ágak, mint a lófők középkori *ágszáz* nevéből kiderül, egy-egy századot tettek ki (Uo. 450).

1234 k. Bogomir székely ispán (Mo. t. I. 83).

1252: Vicentius comes filius Akadas *Siculus* de *Sebus* (Ub I. 78.; Gy: Kel, 41). Akadás fia Bencenc Sepsiszentgyörgy és a Barcaság közt kap birtokot (ld Szék); ő építhette Höltövény várát. Utódai Sepsiszek legősibb nemesi jogú családja. 1252: ≈ (Er I. 216).

XIII. szd 2. f. A kézdi székelyek egy része Aranyos földjére költözik (SzO I. 18). „Ez a székely csoport bizonyára nem Kézdiszékéből, hanem még Szászkezd vidékéről költözött át.“ (Benkő L.)

1270: Abrud földet {ezelőtt/eddig} a székely Zubuslaus birtokolta (Er I. 287).

1272.III.11.: Székely (Siculus) Péter comes fia Péter; ld Karácsonfalva (Er I. 314).

1280 A hódtavi csata. A lázadó kunok ellen vívott, Howd melletti csatában IV. László királyt az Aranyos földén lakó székelyek is segítették.

[1285.április-május körül] A tatárok újabb betörése során a székelyek, románok és szászok Erdélyben elvágták a támadók menekülésének útját (Er I. 407).

1291.III.12.: Moyos a székelyek ispánja (Er I. 478). 1291: Majos székely ispán (KmJkv I. M 1035).

1291: a székelyek nemzetségéből (de genere *Siculorum*) való Bencenc fiai: István és Domokos eladják Sótelek nevű @ földjüket; ld Bencenc (Er I. 495).

1292: Péter Lekence melléki székely; ld Szakál (Er I. 513).

1294.XII.: Bő nembeli Ders fia: István comes fia Péter magister székely ispán (Er I. 530); 1295.I.9.: Uő (533).

1297: Székely (Siculus) János adásvételi tanú Jobostelkén, Fe vm (Er I. 564).

1298.VII.28.: (Magyarország főpapjai és főurai,) valamint a magyar, székely, szász és kun nemesek összessége (universitas) Albertet, Szlavónia hercegét és Pozsega ispánját, III. András király nagybátyját felveszi Magyarország báróinak és nemesének közösségébe (Er I. 570).

1307.IX.19. ErK: Vduor fia András Kyzdy-i székely és két fia: Fulkun és István *Thorja* örökölt birtokukat, s *Ramacha*-ból *Reketyesuelge* nevű részüket 120 M-ért eladják Opor fiainak: Jánosnak és Sandernek, s István fia Egyednek (An 2: 236).

1315: Károly király előtt Dénes fiai: Tamás és István magisterek, a székelyek comes-ei tiltakoznak, hogy a Szolnok vm-i örökölt Lapus birtokukat aranybányával és összes tartozékával – Munusturzeg, Kozarwar, Vrbou, Bogath, Mana – László volt erdélyi vajda mostanáig elfoglalva tartotta. A király hű szolgálataikért visszaadja nekik, s mindenkit tilt Dénes fiainak zaklatásától (An 4: 109).

1325.VII.11.: Symian telegdi székely fiai megosztóznak részint vármegyei területen, részint inter *siculos* de *Tylegd* fekvő birtokaikon; ez utóbbiakon malmok és szőlősök is voltak (SzO II. 414). 1408.IV.9.: (SzO III. 426) – Symian unokája Simon telegdi birtokai Marosszékből voltak (*Brassói Lapok*, 1981.II.2. Bakó G.).

1332–1337 Pápai tizedszedés. Székelyföldön ez időben 168 egyházas falu volt (Mo. t. 1964. 71, 97).

1339: *tria genera Siculorum* elnevezés feltűnése (SzO I. 48, 220): a székelység társadalmi rétegződése nyomán még a nemzeti keretek között kialakul a főember, a lovas és a gyalogkatonára megkülönböztetése (Jakó. Székely felkelés 19).

1340: László magister comes *Siculorum* de *Medyes*.

1344: mr. Andreas comes trium generum *Siculorum*, de Brassow et de Bistricia.

1344.X.18.: Székely közgyűlés első említése. A gyűlést eleinte a telegdi kapitány, majd Udvarhelyszék kapitánya hívta össze.

1345 nyara: Lajos király hadjáratot rendel el a tatárok ellen Laczkfi András székely ispán vezetésével. A székely sereg Moldovában fényes győzelmet arat a tatárokon. (1345–1355 évek története Kétyi János (?) munkájának részlete (*Dubnici Krónika*). Szent László megsegíti Laczkfi András hadát.

1347: Erdő székely ispán (utódai Erdőszentgyörgyi Erdőfiak. Cs 5: 877. Filetelke Kü).

1349: magister Andreas comes *Siculorum*, Brassouiensis, Zathmariensis et Maramorosyensis.

1367–1370: Csáktornyai Laczkfi István székely ispán.

1368.VIII.25.: Először említenek városba költözött, polgárrá vált székelyt.©

1371–1376: székely ispán Tomaj nb. Losonczy Dezsőfi László (1376-92: erdélyi vajda).

1389: Drág székely ispán Hosszúmező (Mm) birtokosa (Cs 1: 445).

1390.V.–1391: székely ispán Szécsényi Simon (Ja).

1391.III.28. székely ispán Kanizsai István (Ja).

1404: székely ispán Marczali Dénes (Dn 1230).

1405–1419: Nádasi Mihály székely ispán (KmJkv I. M 1035).

1407: Ez évben tűnik fel írásban székely főemberek (*seniores*) és lófők emlegetése (SzO I. 102.; Ja).

1413: Nádasi Mihály székely ispán.

1415: Nádasi Salamon székely ispán.

- 1420: (Kisteremi >) Oláhteremi. „Marosszéknek alighanem ez a pontja az, ahol a románság először jelent meg a mai Székelyföld nyugati határán“ (Benkő L.).
- 1427.IV.28. Sepsiszentgyörgy. Zsigmond király oklevele szerint minden székely székben van egy-egy város.
- 1427–1432: {Kusalyi} Jakcs János székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1427–1439: {Kusalyi} Jakcs Mihály székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1430.VII.19. Zsigmond király levele Csáky László erdélyi vajdához a székely felkelésről (*Parf.* 69).
- 1434.VI.2.: Kusalyi Jakcs Mihály székely ispán levele Brassó városához bizonyos fogarasi román felkelésről (*Parf.* 69).
- 1437: Kusalyi Jakcs Mihály és Tamási Henrik székely ispán.
- 1437–1438: Tamási Henrik székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1439.III.29. Székelyvásárhelyi generalis congregatio.
- 1441: Losonczi Bánffy István székely ispán (Dn 1209). 1427-ben kir. udvarnok volt.
- 1441–1444: Emőkei Miklós székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1444: Bethlen Gergely székely alispán (KmJkv I. M 1035).
- 1446: Emőkei Miklós székely alispán (KmJkv I. M 1035).
- 1449.III.14.: a nemesek, székelyek és szászok univerzitása Kápolnán (Kü vm) gyűlést tartott (KmJkv 671).
- 1449–1453: Rozgonyi Rajnald székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1455–1458: Rozgonyi Osvát székely ispán.
- 1456–1458: Rozgonyi Rajnald székely ispán.
- 1459–1460: Lábatlani László székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1459.XI.10.; a nemesek, székelyek és szászok legutóbb Kocsárdon tartottak közgyűlést (KmJkv 1395).
- 1460–1461: Rozgonyi Sebestyén székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1461: Mátyás király a székely ispánságot is a mindenkori erdélyi vajdára bízta, hogy egyetlen kézben egyesítse Erdély teljes katonai erejét (Ja).
- XV. szd 2.f.: Székely öröknaptár. E korból származó rovásbotról 1690 k. másolta Marsigli olasz hadmérnök (ms Bolognai EKt).
- 1464 ... 1470: Marosszéken és Udvarhelyszéken a jobbágyság = magyarság – 1464: siculos et populos de *Naghernee* (SzO VIII. 106), 1470: vniversorum populorum et Inhabitorum Siculorum p-um n-um *Mezewmadaras*, *Kewlpen* et *Samsond* (SzO I. 217; Benkő L.)
- 1462–1465, 1468–1475: {Dengelegi} Pongrácz János székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1465–1467: Szentgyörgyi és Bazini János székely ispán (KmJkv I. M 1035).
- 1466: Mátyás király utasítására kiadott vajdai szabályozás kimondja: a közrendű székelyek nincsenek szolgaként alávetve a főembereknek; a székbíróságok esküdtjeinek 2/3-át a közemberek közül válasszák, s ezek védjék a közrendűek érdekeit a főemberekkel szemben (SzO III. 82-87; Ja).
- 1468.III.9.: Mátyás király az erdélyi lázadásba belekeveredett Maros és Aranyos széki székelyeknek megbocsát és megerősíti őket szabadságaikban, a mindenkire kötelező kincstári adók kivételével (KmJkv 1793. Közlés: SzO VIII. 119-120).

1468–1471: Csupor Miklós székely ispán (KmJkv I. M 1035).

1473.XI.9.: Mátyás király elrendeli a székelyek összeírását (eredménye nem ismert), egyben megtiltja a székely előkelőknek, hogy a lóföktől vagy a gyalogoktól adót követeljenek.©

1473: A katonailag értékes székely középrétegek védelmében Mátyás király szembefordul a főemberek jogbitorlásaival, amelyek felborítással fenyegették a székelyek hármasság tagolódású hagyományos társadalmi rendjét (SzO I. 220; Ja).

1479–1493: Báthory István székely ispán (KmJkv I. M 1035).

1486 e: Pongrácz János székely ispán (KmJkv II. M 1036).

1486–1492 {! : 1493}: Báthory István székely ispán (KmJkv II. M 1036).

1492.XII.: A székelyek felzendülnek az erdélyi vajda, Báthory István országbíró ellen; zendülésüket a szász városok is támogatják. (II. Ulászló király 1493.I.19-én leváltja a vajdát. # Szabó K.: *Báthory István erdélyi vajda és székely ispán bukása* (Sz 1889).

1493: Lábatlani László székely főkapitány (KmJkv II. M 1036).

1493–1494: Losonczi László székely ispán (KmJkv II. M 1036).

1493–1497: Drágy Bertalan székely ispán (KmJkv II. M 1036).

1499.VII.13.: II. Ulászló király szabályozza a székelyek szabadságjogait. (A más földjén élő székely zselléreket, valamint azokat a szegényeket, akiknek ingó vagyona nem haladja meg a 3 Ft értéket, mentesíti a hadkötelezettség alól, de kiveszi őket a nemesi jogúak közül.)©

1499–1510: Szentgyörgyi és Bazini Péter székely ispán (KmJkv II. M 1036).

1503.IX.15. Püspöki levél a székelyföldi iskolamesterek fizetéséről – a plébániák székhelyein iskolák működtek.

Székely nemek és ágak

1505.II.17.: Esztergomi Székely Ferenc a Meggyes-nem Dudor és Kwrts ágán s a Halom-nem Nánznán ágán bírt három lófőségét zálogba adja Nagyernyei Székely Bernátnak (KmJkv 3340); 1505.VI.27.: Uő ugyanazokat eladja Csávási Erdő Miklósnak és Gergelynek (3363); 1509.VII.26.: Frátai Vas Gergely a Meggyes ágon és a Halom-nem Nánznán ágán két lófőséget bír (3510).

1505.XI.20., Udvarhely: Az udvarhelyi székely nemzetgyűlés végzései (SzO VIII. 218-221).

1506.I.1.: „Lajos világra születésekor“: székely felkelés a rájuk kivetett adó, az "ökörsütés" miatt (Istvánffy) . A lázadást Tomori Pál fogarasi várnagy leveri, s kényszeríti a székelyeket az adó beszolgáltatására. Tomori nyilatkozata: „Még él közöttük a pogány kor azon hite, hogy akiket a földön megölnek, azok a mennyországban szolgálják lesznek.“

1511: Csik-Gyergyó-Kászonszék közszekelyei felláznak a székely előkelők (primorok) elnyomása ellen. Több főember házáat felperzselik.©

1515: *Konstantinápolyi rovásírásos falfelirat*: „... László király öt követét várattaq itt ...“ Keteji Székely Tamás véste be, aki tagja volt II. Ulászló király Béla Barlabás vezette portai követségének; Béla hét esztendeig (1512–19) tartotta vissza Szelim szultán.

1517–1526: Zápolya János székely ispán (KmJkv II. M 1036).

1520–1524: Barlabási Lénárd székely alispán (KmJkv II. M 1036).

1522: Báthory István székely alispán (KmJkv II. M 1036).

1523–1525: Tomori István székely alispán (KmJkv II. M 1036).

1535–1539: Majlád István székely ispán (KmJkv II. M 1036).

- 1537.III.11.: Kendi Ferenc, Mikola László erdélyi alvajda és székely alispán (4592).
- 1528 karácsonyán Székelyudvarhelyen Kun Kocsárd hadvezér a székely nemzetgyűléssel elismerteti I. János királyt.
- 1529–1534: Báthory István székely ispán (KmJkv II. M 1036).
- 1531–1534: {Szentiványi} Kendy Ferec székely alispán (KmJkv II. M 1036).
- 1535.I.2., Székelyvásárhely: A tartományi gyűlés honvédelmi rendelkezéseiben a székely lovasok közül csak a két lóval szolgálókat illetik *lófő* névvel (MOE I. 613-614.; Ja).
- 1535.II., Szvh. Az erdélyi rendek gyűlése kimondja: a jobbággá lett közszekelyeket a nemesek kötelesek 15 napon belül korábbi szabad állapotukba visszahelyezni; aki nem teszi, árulás bűnébe esik.
- 1537: Mikola László székely alispán (KmJkv II. M 1036).
- 1539: Balassa Imre székely ispán (KmJkv II. M 1036).
- 1540.III.9.: Szvh: Maylád és Balassa vajdák gyűlést tartanak. A megjelentek nem támogatják felkelésüket.©
- 1551: Ödöfni László székely ispán (KmJkv II. M 1036).
- 1553: Báthory András székely ispán (KmJkv II. M 1036).
- 1553–1555: Dobó István székely ispán (KmJkv II. M 1036).
- 1553–1556: Kendi Ferenc székely ispán (KmJkv II. M 1036).
- 1553: Bánk Pál székely alispán (KmJkv II. M 1036).
- 1555.IV.28., Szvh: Kendi Ferenc és Dobó István erdélyi vajdák és székely ispánok megerősítik a Székely Constitutio nevezetű és a székely szokásjogot rögzítő határozatot (SzO III).
- 1555: Kemény János székely alispán (KmJkv II. M 1036).
- 1562.V.1. A székely község (köz-székelyek) felkelése Nagy György, Gyepes Ambrus és Bán András vezetésével. – A székely felkelők küldöttei Segesváron csatlakozásra hívják a szászokat; kitérő válasz: Szebentől várnak utasítást; innen Gergely aranyműves viszi a hírt Szebenbe.
- 1562.V.9. Szeben Tanácsa futár révén levélben tudatja a székely felkelés híret Kolozsvár bírójával, Haller Péterrel (SzO V. 160).
- 1562.V.13. Despot **moldovai** vajda levele János Zsigmondhoz: a barátság és jószomszédság nevében támogatást ígér a székelyek ellen.
- 1562.V.14. A Szász Univerzitás felszólítja a szász székeket: a segítséget kérő székely követeket fogják el és küldjék a fejedelem elé.
- 1562.V.17. A Szász Univerzitás Beszterce Tanácsához: fogják el a segítséget kérő székely küldötteket.
- 1562.V.: A fejedelmi hadak Holdvilágnál (Fe vm) leverik a felkelést.©
- 1562.V.20. *Segesvári Ogy.* Hütlenségi pert indít a székely fölkelés vezetői ellen, kimondja, hogy a székely főemberek és lófők jogi helyzete azonos a megyei nemesekével, a közszekelyeké pedig a jobbágyokéval.© A királybírák, székűlők és székűlők (12) minden 15. napon széket üljenek; fellebezés a fejedelem elé; a 12 székűlőt főnépek és lófők közül válasszák. – A székely társadalmi tagozódás törvényi rögzítése. A székelyek fékentartására a fejedelem két erődöt emeltet, egyik a Székelytámadt (Uh), a másik a Székelybánja (Ké/Hsz).

1562.V.26. Szeben Tanácsa letartóztatja a székely felkelők küldötteit (Antalffy Mátyás Uh, Ember János Cs, Kovács György Sepsiszek. SzO V. 161). „1562. *Siculi vincuntur a Joanne rege secundus et in servitutum relliguntur*“ (Gyulaffy Lestár).

1567: Szászsebes vára építésére minden lófő 25 dénár adó fizetésére köteles. Székelyföldön összeírják a portákat. *Marus, Wdvarhelj, Chyk et Gyergyo* huszonötdeháros adójának összeírása (SzO II. 220).

1575 tavasza Bekes Gáspár a szászokat és a székelyeket Báthory fejedelem ellen a maga pártjára szervezi.©

1602.VIII. Basta generális a székelyeket felesketti a császár-királyra (SzO. Kb. 10 000 családfő. Aranyosszék összeírása nem maradt fenn).

1605.I.6., Kassa: Bocskay levele Petky János székely főkapitányhoz: hűséglevelét és követét várja (41. levél).

1605.II.16. Bocskay kiáltványa a székelyekhez: megerősíti Báthory Zsigmond fejedelem székely szabadságleveléit, biztosítja a székely szabadságjogok helyreállítását és tiszteletben tartását.

1605.II.21. *Maroszeredai* (Nyárádszeredai) *Ogy* a vármegyei nemesek és a székelyek részvételével. Bocskay István (1557–1606) erdélyi fejedelemmé választása.

1605.IX.4., Medgyes: Bocskay fj tudósító levele Illésházy Istvánhoz, első tanácsosához (Trencsénbe): „Az székelység mindenkoron kész fejek fennállásáig nekünk szolgálni. Szeben városa is, ki az több szász városoknak eleje és feje, azonnal, mihelen bejöttünk, az mi hűségünk alá hajlott. Fogarásból is az németek kijöven és mi szolgálatunkra advan magokat, immár abban is magyarokat, mi nemzetünket küldöttük. **Radul is, a havaseli vajda, minden boerival együtt hozzánk esküdt, hogy minden szerencsében együtt akar velünk élni, halni.** Így immár Isten segítségéből Erdély minden vérontás nélkül a mi birodalmunkban vagyon“ (69. levél. Stephanus mp.; M. Káthay cancellarius, Martinus Madacsány secretarius).

1605.XII.18. Bocskay fj parancsa Derzsi Petky János székely főkapitánynak: minden székben tartson „generális mustrát“ – általános hadszemlét (EOE V. 400; 76. levél).

1606.IV.4. KvOgy: Bocskay 4000 főnyi székely hadat kér; Petky vezesse oda, ahová fejedelmi parancs rendel. Emellett 500 székely gyalogos és 200 lovas álljon „gubernátor uram parancsolatjára“ (EOE V. 405-406).

1606 tavasza A székelyek között szervezkedés folyik **Radu havaseli vajda** támogatásával Bocskay erdélyi uralma ellen.©

1606.VI.7. Rákóczi Zsigmond erdélyi kormányzó elfoghatja a székely mozgalom egyik szervezőjét, Rác Györgyöt. A mozgalmat megfélemlítéssel elfojtják.©

1606.VII.20., Kassa: Bocskay levele Petky Jánoshoz: „kegyelmed az ide kirendelt székelyeket mindjárt jó módjával elkészítvén, az kétezer darabontot éppen és a kétezer lovagot adja eleiben Nagy Albertnek ... regestrumban mind kapitányoknak, hadnagyoknak és mind az egész seregnek neveket felírván, meglássa kegyelmed, hogy azok közt szolgarend, béres, micsoda ne legyen, hanem ki-ki személye szerént maga legyen jelen, és annak mássát kegyelmed minékünk küldje ki“ (90. levél. Stephanus mp.; Simon Pechy mp.).

1606.VII.23. **Radu Serban havaseli vajda** levele Petky János székely főkapitányhoz: „minden szomszédságos barátsággal akarunk lenni“.

1606.XI.10. Bocskay levele Petky Jánoshoz: Fejérvárra készülöben „a székely atyafiakat ... kényszerítettünk ... megtalálni valami jóakarajtok szerint való élésnek adása felől“: búza, abrak, vágóbarom. Külön négyszáz fogolymadarat kér (94. levél. Stephamus mp.; Simon Péchy mp.).

1606.XI.13. Bocskay levele Petky Jánoshoz: „Az székelység felől szertelen sok mód nélkül való dolgokról ... panaszok jönnek előnkben ... Kegyelmednek egyáltaljában ugyan értésére akarjuk adni,

mi a székelységnek amint egyszer szabadságokat megadtuk, nekünk nincs több szónk afelől ... úgy oltalmazza őket ..., hogy nekik adott szabadságokban éppen megmaradhassanak“ (95. levél. Stephanus mp.; Simon Péchy mp.).

1606.XII.8. Bocskay levele Petky Jánoshoz: „Értvén, hogy az országon széjjel az utakon álló tolvajok megsokasodtanak volna, mi magunk írtunk volt gubernator uramnak, hogy mindenütt kergettesse őket; ... az tisztviselők ... nem az latrokat kergetnék, hanem [a székelyek] régi szabadságok ellen szokatlan ispánságot indítottanak közöttök. Csodálkozunk azért kegyelmeden, hogy a mi parancsolatunkra kegyelmednek semmi vigyázatása nincsen affélékre; nem is úgy bíztuk kegyelmedre az botot, hogy kegyelmed ilyen beteges állapotunkban ennyi panaszt bocsásson reánk“ (97. levél. Stephanus mp.; Simon Péchy mp.).

1704 Hsz, Cs-Gy-Ksz adóösszeírása. Domokos P. P. (Agrártörténeti Szemle 1977. 3-4).

Szabó, Szádeczky, Barabás: *Székely Oklevéltár*. I-VIII. Kv – Bp 1872–1934. Hankó V.: *Székelyföld*. Bp 1896. (Repr. Bp 1993) Jakab E.: *Székely telepek Magyarországon* (Sz 1896). Thúry J.: *A székelyek eredete* (EM 1898). Karácsonyi J.: *A székelyek eredete és Erdélybe való települése*. Bp 1905. Szádeczky-Kardoss L.: *A székely nemzet története és alkotmánya*. Bp 1927 {Repr. Bp 1993}. Dankanits Á.: *Az oktatásügy kezdeteiről a Székelyföldön* (Korunk, 1970. 11). Kovács P.: *Oktatásügy az erdélyi székelyeknél. = A székely művelődés évszázadai*. Bp 1988. {Több pontatlansággal.} *Székely Oklevéltár. Új sorozat*. 1-2. Demény, Pataki, Tüdös. B 1983, 1984; 3. Demény, Tüdös. B–Bp. 1994; 4. Demény, Kv 1998; 5. Demény, Kv 1999; 6. Demény, Kv 2000. # Gálffy M., Márton Gy.: *Székely nyelvöldrajzi szótár*. Bp 1987. Garda D.: *Székely hadszervezet és faluközösség*. Gyszm 1994. Vofkori L.: *Székelyföld útikönyve*. I-II. Bp 1998.

Székely csn 1312.VIII.28.: Székely (Syculus) János fehérvári káptalani dékán (An 3: 363). 1473: Székely Miklós Szarkad * faluban To (Peterd táján).

Székely-előtahú hs 1888 (Je 644): Földvár, Keresztúr, Kocsárd, Szállás, Udvarhely, Uraly.

Székely 1. Ko (Kalotadámos hr) 1754: *A Székelyben ...* (Szabó T. A.: Ksz hn, 44.; Györffy: Kel, 41).

Székely 2. * (Keve, Krassó, ill. Torontál vm) 1432: *Zekel* (Krassó III. 343), azonosítása kétes, lehet Szekulics Bókától DK-re (Lip: 42-dd) vagy Szekula ~ Szakula, utóbb Torontálsziget ~ Sakule (Milleker, 39-40, Gy 3: 308; Gy: Kel, 41). – Su 2: 430: *Zekel*, 1432 (Pesty: Krassó, II/2. 219), {Krassó vm déli részén}

Székely 3. : Bor-Székely * Te (Tv-ÉNy) 1391: *Borzekeli* (Cs 2: 30; Gy: Kel, 41).

Székely 4. : Újszékely Uh (Héjasfalva és Székelykeresztúr közt, a Nagy-Küküllő jp-i úton) 1448: *Vyzekel* (SzO VIII. 75, Orbán I. 18; Gy: Kel, 42). 1448: Valentinum Zabo de *Vyzekel úv*: Hidvégi Bálint (SzO VIII. 75). 1566: *Wyzekelij*, 1567: *Wij Zekel*, 1571: *Wyzekely*, 1576: *Ujszékely*, 1602: *Uj Székely* (SzO II. 199, 219, IV. 30, 39, V. 318). 1635: Kristóf deák fia Tamás **schola mester**. Buzogány Boldizsár Feyeruarat **Scholaban tanol** (SzO). 1760–2: *Uj Székelly*. 1808: Székely (Új-) (155). 1861: Uj-Sz Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 705). 1913: Újszékely Uh vm (Az). – 1909/19: Uisechel, *Ujszékely*, L 837: r 17; m (188). > Säcueni > Secueni = Su 2: 113. 1448–1854. > Secuieni [36 B]

Székelyáj Do (Szék mellett ÉÉK) Katonai telepítés. 1379: *Zekulay* (Gy 2: 48; Gy: Kel, 41).

Székelybánja vár Kézdiszék 1566 (SzO III. 161; Gy: Kel, 42).

Székelybérc Do (Szék mellett) 1334: *Zekelberch* (Gy: Kel, 42).

Székelyfalva 1. Msz (Szentanna és Vásárhely között; ma Marosvásárhely része) 1467.V.27: certos nobiles et siculos in villa Zenthkyral et *Zekelfalwa* commorantes a szentkirályi kolostor némely szántóföldeinek és erdeinek élésétől tiltják (SzO VIII. 118). 1482: Mezewmalom ... inter p-es Zenthanna ... et *Zekelfalwa* (Uo. 147). 1467.V.27.: *Zekelfalwa* (KmJkv 1752. Marosszentanna határában elpusztultnak írja); 1540.V.23.: *Zekelfalwa*-i Polyák Albert özvegye: Györgyfalvi Zsófia

szentmiklósi (Ko vm) birtokrészét elcseréli rokonának: Récsei Olaszi Benedek özvegyének: néhai Récsei Gergely leánya: Ilonának kesziüi (Ko vm) birtokrészével (4756). 1567: *Zekelifalwa*, 1602: *Székelyfalva* (SzO II. 218, VI. 282). 1854: *Szakejfalva*, *Sacheifaläu* (Su). – Su 2: 430. 1467–1854.

Székelyfalva 2. To (Pókakeresztúr határában keletkezett) 1496: *Zekelfalwa* (SzO I. 284; Hnt. 1882; Gy: Kel, 42). 1854: *Székelyfalva* (Su). – Su 2: 406. 1854. » Păcureni.

Székelyháza Msz (a Mvh-hez csatolt Szentkirálynál) 1498: *Zekelhaza*-n pálos monostor (SzO VIII. 177; Orbán 1: 83.; Gy: Kel, 42). 1498.XII.5.: Márton, a székelyházi pálosok priorja bizonyítja, hogy azt a lófőiséget, melyet nagyernyei Káli Jakab a szentkirályi pálosoknak hagyományozott volt, anyja: Káli István özvegye visszavásárolta (SzO VIII. 177).

Székelyhíd 1. Bi (Várad-Szalárd-ÉÉK) 1278: t. *Zekulhyd*; 1291–4: *Zekulhyd*, = voyuode; 1319: p. *Zekelhyd*; 1333–5: Marcus **sacerdos** de v. *Zekulhid*. A környéken lakott székelyek átkelőhelyéről, hídjáról kapta nevét. A tatárjárás előtt Gutkeled nb. Dorogh fiaié volt, akiktől 1242 után Geregye nb. Pál és fiai foglalták el, de IV. László király 1278-ban visszaítélte Dorogh fiainak. 1291–4 táján Barsa nb. Lóránt vajda birtokolta, s csak 1323-ban Károly király adta vissza a Dorogh-fiaknak, majd 1325-ben a nádor újra Durug unokáit erősíti meg birtokában Kereki Jánossal szemben. A falu 1291–4 között egy ízben 50, máskor 57 kepe tizedet ad a püspöknek. Papja 1333–5: évi 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 666). 1305: *Zekelhyd* föld Dorog fiaié volt (An 1: 720); 1317: ≈. Károly király Gutkeled nb. Dorogh fia Péter magister fiai: Iwachun és Péter magisterek kérésére, kiváltképpen te: Durugh magister haláláért átírja és megerősíti IV. László király 1278.IX.1-i privilégiumát a Bihar vm-i ≈ föld visszaadásáról, amelyet új adomány címén nekik adományoz (An 4: 656). 1325: *Zekulhyda*, 1338: *Scekelhyd* cum tributo, 1401–2, 1417: p. *Zekelhyda*. Első ismert lakói székelyek (1217) {!}; 1401-ben ígéreteképp, 1402-ben (a Székelyhidiak kihaltával) pedig királyi adományul Albisi Zólyomiak kapták, akik vájához országos (1417) és heti (1418) vásárt is kieszközöltek számára (Cs 1: 599). 1439.IV.21.: *Zekelhyd*-on lakó Jég (ds) Balázs fia: János – apja és te: Péter, Antal, Imre, László nevében is – kijelenti, hogy testvérük: Domokos megölése miatti minden keresetüktől elállanak, ha Valkai Benedek és társai: Szentpáli Miklós, János, László, Pál, valamint Sárdi Péter IX.29-ig a 40 arany Ft vérdíjat kifizetik. Ha ezt elmulasztanak, az összeg kétszeresével tartozzanak. Ha viszont a sértettek nem akarnák felvenni ezt az összeget, veszítsék el a vérdíjhoz való jogukat (KmJkv 153). 1459, 1469, 1481: **opp.** *Zekelhyd*. 1460-ban az Albisi Zólyomiak engedélyt kaptak a királytól, hogy városukban várat építhessenek (Cs 1: 599). 1514.VI. közepe: A bihari keresztések elfoglalják Váradot és Székelyhidat.© 1536.VIII.13.: Sombori Mihály – fe: Zólyomi Katalin és gy: Kristóf, György, Petronella, Katalin, továbbá [feleségének] Sarmasági Jánostól született gy: Mihály és Anna nevében – tiltja János királyt *Zekelhyd* (Bi vm) mezővárosbeli birtokrésze eladományozásától (KmJkv 4586). 1630–44: Váranak erősítéséről Haller Gábor naplójában. *1634: **Paskó Kristóf** diplomata, költő, emlékiró (–1678, Sárospatak). 1665.I.9.: a Porta követelésére lerombolták a várat. 1808: **opp.** *Székelyhid* cum *Székelyváros* h., *Zickelhid* g. 1851: ≈, mezőváros Bi vm. Egy része a városnak kies dombon fekszik, s ez hajdan Székelyváros nevet viselt, különös birája, s **r. kath.** lakossága volt holott a hegy alatt a lapályban elterjedt alsó város, mellyet **reformatusok** lagnak többnyire maiglan is, neveztetett Székelyhidnak, szinte {szintén} külön birája lévén, de a mult {XVIII.} század végével ... egyesítettvén, együtt is csak Székelyhidnak neveztetik. Határa, mellynek kisebb része dombos, nagyobb része róna, tesz összesen 13 072 holdat, ... Népeisége 3441 lélek, kik közt 2239 **reformatus**, 1079 **r. katolikus**, 46 **g. kath.**, 11 n.e. **óhitü**, 25 ágostai, 41 zsidó; földes gazda 382, zselér 108, lakó 116, kézműves 86, boltos 2. Gyógyszertár helyben van. A város feje egy uradalomnak, mellyet bir öz v. Gr. Stubenberg Gusztávnő, és fia: gr. Stubenberg József. Székelyhid Toféus Mihály erdélyi hires ref. püspök hazája volt (Fé 4: 80). 1888: ≈ Székelyhidi js szh (Je 644 & Búdöstó és Schwaizer majorok, Csikostó kocsmá, Becsali csárda). 1913: Székelyhid Bi vm (Az). *1928.VIII.1.: **Mészáros József** bibliográfus, irodalomtörténész, marosvásárhelyi könyvtáros. – 1909/19: Săcheihid, L 4853: r 81; m; 409 zs (151). > Săcueni = Su 2: 102. 1214: Sashad (?), 1278–1851. [10 D]

Székelyhíd 2. To (Bazéd mellett) Székelyhíd (Nyr. 1899. 383; Gy: Kel, 42).

Székelyjő 1. folyó 1408: transirent ad fluuium *Zekelyo* (DI. 28 773. OklSz 901: Székely). A Sebes j. o. mellékvize {a Sebes vize Sebesvár alatt a Körösbe ömlik, s ettől kezdve a Körös: Sebes-Körös. NB! Ez ikernév!}

Székelyjő 2. falu {< *székely* + *jő* : 'víz'} **Bi>Ko** (Bánffyhunad-DNy, Magyarókerke-DNy hrs; 602-643 m), X. szd-i székelyek települése, ahol aztán a Kalota ~ Mikola nemzetség birtokolt. 1408: transirent ad fluuium *Zekelyo*. 1461: p. *Zekelyo*; 1475: *Zekewlyo* in pertinentiis Kalathazeg. ⊗ Szentkirályi, Sz. Csenkesz, Gyerőmonostori Radó, Kabos, Madarászi, M. Móré, Álmosdi Csire (1461–1495. Cs 5: 405). 1461–1554 KmJkv. 1554.VIII.30.: *Zekelyo* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (5319). Később a gyalui vártartomány faluja. 1733: *Bekuly* [: *Szekuly*], 1750: *Szekelya*, 1805: *Székellő*. 1808: Székely, Székelyo, Szekulyu (155). 1861: Székely {!} (14). 1888: Székelyó (Szekujo) Ko Bánffyhunyadi js (Je 644). 1913: Székelyjő Ko vm (Az). – 1909/19: Săcuieu, Sz, L 777: r 769 (151). 1936/9. tk: Secueu. 1956: Săcuieu = Su 2: 103. 1461–1854.

Székelykő hegycsúcs Torockó fölött.

Székelylő 1. * **Te** 1. Alsószékelylő (Temesrékás táján) 1471, 1477: *Alsozykellew* ~ *Alsozekhel* (Cs I. 16; Gy: Kel, 41). – Su 2: 289. {Ua.} (Cs II. 16).

Székelylő 2. * **Te** 2. 1471, 1477: *Felsezykellew* ~ *Felsewzekhel* (Uo). – Su 2: 327. {Ua.} (Cs II. 16).

Székelynéz Hsz (Kisborosnyó határán épült őrtorony) 1353: propugnaculum *Zechelneez* (SzO I. 63). – Su 2: 430.

Székelyoldal Uh (Székelyszállás mellett) 1590: *Zekeloldal* ... a *Zekel-zallasi* határ felölr (SzO Új I. 120; Gy: Kel, 42. Székelyszállás adataként).

Székelyrét Ko (Magyarnádas határában) 1752: Székely Rét (Szabó T. A.: Ksz hn, 222; Gy: Kel, 41).

Székelyszállás Uh () 1590: *Zekeloldal* ... a *Zekel-zallasi* határ felölr (SzO 1: 120.; Gy: Kel, 42). 1808: Székelyszállás (155). 1861: Székely-Szállás Uh (28). 1888: Sz-Sz Székelykeresztúri js (Je 644). 1913: Székelyszállás Uh vm (Az). – Sălaşuri

Székelyszeg Csa>Te (Arad-DNy, az Aranka b. p.) 1359: *Zekulzegrh* (Su; Gy: Kel, 41). 1389: *Zekulzeg*, 1405: *Zekelzegrh*, 1486: *Zekelzeug* (Cs 1: 702). 1808: Szekusit ~ Székesút, (i) Sekusich (156). 1851: *Székesút*, mezőváros Te vm, az Aradról Torontálba vivő jó országúton, 150 német **kath.** és 2359 n. e. **óhitű** lak, kiknek nejk mindenféle ruha szöveteket készítenek. Van itt egy nagyszerű, szép belszerkezetű óhitű templom, 3 óhitű lelkész, igen csinos kath. kápolna, kath. és óhitű tanoda, derék vendégfogadó. Határa 8299 hold, ... Galambos és Aranka patakok a határt keresztül futják. Jelenlegi birtokosa: b. Szina György (Fé 4: 81). 1888: ≈ Te Újaradi js (Je 645). 1913: **Székesút** Te vm (Az). – Secusigiu = Su 2: 114. 1359–1851.

Székelytámadt vár Uh (Székelyudvarhely felett) 1566: *Zekeltamatt* (SzO II. 210, Orbán B., I. 57; Gy: Kel, 42).

Székelytelek 1. **Bi** (Várad-D, Szalonta-ÉK) 1213: apud Betum de v. *Scecul*; 1291–4: in *Zekulteluk*; 1332–7: Paulus **sacerdos** de v. *Zecultelek*, *Zekultelek*, Johannes ≈. A magyarok székely törzséből valók lakhatták. A *-telek* továbbképzés arra mutat, hogy Székely falu 1213 után, bizonyára a tatárjáráskor, elnéptelenedett, de de a XIII. század végére újratelepült. Papja 1291–4 között 1 unciát ad a püspöknek; 1332: 6, 1333: 6, 1334: 9, 1335: 6, 1337: 7 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 666). 1415: *Zekultelek* (Cs 1: 623). 1808: *Székelytelek* h., *Szetyintyelek* val. 1851: ≈, {r} *Szityityelek*, Bi vm, 519 n. e. **óhitű**, 170 g. **kath.**, 8 ágostai, 2 zsidó lak., két anyatemplommal. Határa 2000 hold, ... Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 4: 81). 1888: ≈ Tenkei js (Je 644). 1913: Székelytelek Bi vm (Az). – 1909/19: Sititelec, *Szt*, L L 999: r 909; m, n, zs (164). = Su 2: 123. 1213–1851. – 1974: c. Husasău de Tinca {Biharhosszúaszó kzs faluja É-ra} [20 B]

Székelytelek 2. Ko (Bánffyhunyadi hr) 1731: *Szekelly Telek* (Szabó T. A.: Ksz hn, 12.; Gy: Kel, 41)

Székelyteleke * Te (Csák-D) 1494: *Zekeltheleke* (Cs 2: 63). – Su 2: 430.

Székelyudvarhely : Udvarhely.

Székelyút : Székely út (BSz) 1644: Székely út (SzD 2: 192.; Gy: Kel, 41. SzD).

Székelyvásárhely : Marosvásárhely.

Székely-Zsil a Zsil keleti ága 1501: *fluvios Olahsyl et Zekelsyl* (Cs 5: 110. Malomvíz tartozékainál; Györffy: Kel, 41).

Székelyek: magyar néprajzi csoport Erdély délkeleti részében. Az elmúlt kétszáz évben majdnem minden néppel vérségi kapcsolatba hozták őket, amely Erdélyben élt a honfoglalás előtt (hunok, gepidák, avarok, bolgárszlávok) vagy amellyel a magyarság a népvándorlás korában érintkezett (kazár, kaukázusi kabar, besenyő, kun, jász), sőt román részről elmagyarosodott románoknak is tartották a székelyeket. Különösen sokáig élt, és a nemzeti romantika korában megerősödött az Árpád-ház eredethagyományának örökségként a hun származás elmélete. Azonban eddig sem a hun, sem a tudományos módszerekkel közelítő besenyő, avar, kazár, bolgár eredetet felvető elméletek nem nyertek igazolást a történetkutatásban. Krónikáink először az 1116. évi Olsava melletti és az 1146. évi Lajta menti csatában említik a székelyeket, mint akik a besenyőkkel együtt a magyar sereg elővédjei voltak. Ez a körülmény arra vall, hogy a székelyek alapnépsége később csatlakozott a magyarsághoz, annak védelmét kérve és a török népek korabeli szokása szerint hadbavonuláskor segédcsapatokat alkottak. Az okleveles emlékek és a földrajzi nevek bizonyosága szerint az Árpád-korban az ország különböző vidékein, elsősorban a gyepüvonalak közelében éltek székelyek: Baranya, Szerém, Temes, Szabolcs, Abaúj, Gömör, Bars, Moson, Fejér, Tolna vm-ben, valamint nagyobb számban a morva határszélén, Pozsony vm hegyen túli részén, Sasvár közelében, illetőleg Biharban a Körösök vidékén. Az Erdélybe költöztek kivételével a többiek a 15. sz. végére elvesztették területi-népi különállásukat. A székelyek Erdélybe telepítése – melyet megelőzhetett szétszórt csoportjaik tömörítése – vsz összefüggött a 11. sz-ban megszaporodott besenyő támadásokkal és a magyar gyepüvonalnak a Kárpátok vízválasztójáig való kiterjesztésével. A bihari székelyek a 10. sz-ban az Erdélybe vezető utakat őrizték. Belőlük települt a 12. sz. első felében a Maros-széki és az Udvarhely-széki székelység, akiket ekkortájt „telegdi“-nek neveztek, feltehetően a Bihar vm-i Telegdről. Székelyek laktak ez időben Dél-Erdélyben a két Küküllő közén és völgyében, Medgyes és Nagy-Selyk környékén, és a Maros mentén, nagyobb csoportokban a későbbi Szászorbó, Szászkezd és Szászsebes közelében. Innen költöztek a 13. sz. első felében a majdani Háromszék (Sepsi, Kézdi, Orbai szék) területére. Ez idő tájt népesült be Udvarhelyből Csik is. A Nyugat-Erdélyben fekvő távoli Aranyosszéket, a tordai várbirtok részét 1260 körül kézdi származású székelyek szállták meg. A Székelyföld nagy részét a székelyek letelepedésekor sűrű erdőségek borították. Háromszékben jelentősebb, Marosszékben és Erdővidéken csekély számú bolgár-szláv lakosság élt, Udvarhely területe majdnem teljesen lakatlan volt. Feltehető, hogy korábban letelepült magyarok is lakhattak szétszórtan a későbbi Székelyföld területén. Pl. Marosszék a már kialakult Torda vm területébe ékelődött bele. A Székelyföldet megülő székelyek már mind magyarul beszéltek. Nem tagadható, hogy eredetileg lehettek közöttük nem magyarul beszélő törökös népelemek – akik még Dél-Ukrajnában csatlakoztak és magyarországi avar töredékek is –, azonban kapcsolódásuk után a magyar elemmel szemben kisebbségbe szorultak. A székelyek a róluk szóló korábbi források szerint nemzetségi szervezetben éltek. Törökös nomád mintára törzsenként 6-6 nemre, a nemek 4-4 ágra oszlottak. Azonban már törzsi szervezetük létrejötté idején is magyarok lehettek, mert a nemek és ágak fennmaradt nevei között nincsen török eredetre valló. Sem az általuk adott székelyföldi földrajzi nevek, sem népi kultúrájuk (kivéve a 17. sz-ig megőrzött türk típusú „székely“-nek nevezett rovásírást, amely azonban már a magyar fonetikához igazítva maradt ránk), sem nyelvjárásuk nem mutatja, hogy népességük nem magyar lett volna. Elképzelhető, hogy törzsi szervezetük felsőbb parancsra alakult ki, nem maguk szervezték meg. A nyelvöldrajz tanúsága szerint a különben sok jelenségben nem egységes

nyelvjárásuk több jellegzetességében azonosságot mutat a magyar nyelvterület távoli pontjainak népnyelvével (Csallóköz, Dél-Dunántúl, Dél-Alföld, Felső-Tisza-vidék, Abaúj) [O/rség]. Mindez azonban csupán erősíti, de még nem teljesen bizonyítja a székelyek túlnyomórészt magyar eredetét. A történetírás, a régészet, a nyelvészet és a néprajz további alapos kutatásaira van szükség az eredetkérdés megoldásához. A mai lakóterületüket megszálló székelyek elsősorban életmódjukban különböztek a magyarság más csoportjaitól. Nagy tömegükben szilaj vagy félszilaj állattartással foglalkoztak. A keleti és délkeleti határok védőiként nem kerültek földesúri fennhatóság alá. Az egyházi tizedet állatban fizették és az egész középkorban „ökörsütés”-sel rótták le időszakos adójukat a királynak. Azaz a király koronázása, házasságkötése és első fia születése alkalmából meghatározott számú állatot, rendszerint ökröket adtak az uralkodónak és azokra a székek bélyegét sütötték rá. A végső letelepedés után teljes erővel megindult a székelyek között a földművelés fejlődése. A korábban áganként közösen használt földet és erdőt a faluk felosztották egymás között és falusi földközösségekben kezdték használni. A letelepedést követően az eredetileg egyformán szabad jogi állapotot – a tisztségeket gyakran változó választott tisztségviselők viselték – vagyoni tagozódás okozta differenciálódás kezdte felváltani. Korán kialakultak jelentős állatmagántulajdonok. Az erdőirtással nyert szabad földek és a gyakori hadjáratok eredményezte hadizsákmány elősegítette a székely társadalom rétegződését. Kialakultak a székely nemsek (*primorok*), a lovon hadbavonuló *lófők* és a gyalogosan harcoló *közszékelyek* rétegei. A 14–15. sz. ban eltűnt nemzeti szervezeti helyét területi egység, a hét székely szék egyeteme (Universitas Siculorum septem sedium Siculicalium) foglalta el, melynek élén a székely ispán állt. 1300 körül már mezőváros a mai Marosvásárhely elődje, és a 15. sz. első harmadában minden székben van egy-egy szabadalmas város. A népesség szaporodásával a székek is osztódtak. 1390-ben Kászon elszakad Csiktól, de csak Mátyás királytól nyert szabadalomlevéllel gyakorolhatta önálló jogait. Stibor vajdától kapott különbíráskodási engedéllyel 1395–99-ben vált el Miklósvárszék Sepsiszéktől. Gyergyónak Csiktól való különállását 1466-ból említik. A 17. sz. ban válnak el Udvarhelyszéktől Bardóc és Keresztúr fiúszékek. Közben a székelyek 1437-ben a kápolnai unióban a magyar nemességgel és a szászokkal mint Erdély egyik rendi nemzete (*natio*) szövetségre lépnek és ezzel századokra beépülnek a feudális Erdély rendi szervezetébe. A székelyek vagyoni tagolódása a 15. sz. folyamán egyre inkább mélyült és 1465-ben a közrendűek első felkeléséhez vezetett. A 15–16. sz. folyamán a nincstelen székelyek közül mind többen álltak önként jobbágnak. 1562-ben az új adók és a régi szabad állapotot sértő jogtalanságok ellen felkelés tört ki, melyet János Zsigmond kegyetlenül lever, és büntetésből a közszékelyeket megfosztotta a közszabadságtól. Együttesen fejedelmi jobbágyokká tette őket, a magánbirtokon lakók pedig földesúri jobbágyokká lettek. A 17. sz. ban az erdélyi fejedelmek, hogy megnyerjék a székelyek jelentős haderejét, többször visszaállították és megerősítették az ún. székely szabadságot, de a székelység nagyobb része megmaradt jobbágysorban egészen az 1848-as jobbágyfelszabadításig. A 17. sz. folyamán a korábban elszakadt fiúszékek ismét egyesültek az anyaszékekkel és kialakult Háromszék is Sepszi, Kézdi és Orbai székekből. A 17–18. sz. ban rajzanak ki a Székelyföldről legelőt keresni a Gyimesi-szorosba (*gyimesi csángók*), Borszék és Bélbor zárt hegyi medencébe. Erdély Habsburg kézre kerülése után a székelyek helyzete az egyre növekvő állami adók és a földesúri elnyomás következtében tovább romlott. A korábban szórványos Moldvába vándorlás egyre sűrűbbé vált. A kivándorlásnak lökést adott a Mária Terézia által elrendelt, Csikot, Háromszéket és Erdővidéket érintő határőrség szervezése (1762–64). A szervezés ellen tiltakozni összegyűltek szétverése, a „madéfalvi veszedelem” (1764.I.7.) után tömegesen szöktek át a székelyek a Kárpátok átjáróin (*bukovinai székelyek*). 1848-ban a székelyek végleg elvesztették rendi különállásukat. 1876-ban a széki szervezet is megszűnt, a törvényhatóságokat vármegyékké alakították át. A dualizmus idején a Székelyföld Magyarország egyik legelhanyagoltabb, iparosítatlan vidéke volt. A vasúti hálózatba is későn kapcsolták be. A túlnépesedett területről, különösen a magyar–román vámháborút (1880-as évek) követően ismét nagy számban vándoroltak ki Óromániába és Amerikába. A székelyek közé letelepedésük után szórványosan románok és szászok is költöztek be, akik azonban hamarosan elvesztették nyelvüket és nemzetiségüket. A 18. sz. ban nagyobb csoportban beköltözött románok (Gyergyó, Háromszék, Marosszék) nyelvzigetekben megőrizték népi különállásukat. A székelyek körében – bár egy részük jobbággyá süllyedt – erős maradt az egykori szabadalmas különállás tudata. A magyar nyelvterület peremén

fekvő Székelyföld népi kultúrája értékes archaikus rétegeket őrzött meg. Gazdag népköltészetére a múlt században először Kriza János gyűjtései hívták föl a figyelmet. A székelyeknek máig legjobban ismert a folklóruk, népi kultúrájuk más részeit kevésbé ismerjük. Jellemző rájuk a faépitkezés, viseletükben a legutóbbi időkig a háziipar készítette anyagok nagyarányú felhasználása. A földművelés és állattenyésztés mellett megélhetésük kiegészítő foglalkozásaként gyakran foglalkoznak különféle háziipari ágakkal: gazdasági eszközök és faedények faragása, szalmafonás, szitakéreg-készítés, taplókészítés, szénégetés, fazekasság, gyapjúszövés stb. (K. L. 170-175).

Székelyföld: székelylakta vidék Erdély délkeleti sarkában. A székelyek a 12–13. sz-ban népesítették be a mai Székelyföldet. Korábbi nemzetségi tagolódásukat a 14–15. sz-ban területi szervezet váltotta fel. Kialakultak a vármegyéknek megfelelő közigazgatási egységek, a székek: *Háromszék, Csikszék, Udvarhelyszék, Marosszék*. A 13. sz-ban (1260-as évek) kézdi székelyekből települt *Aranyosszék* Nyugat-Erdélyben. A székely székek különállása 1876-ban szűnt meg. Ekkor az egész ország területi újrendezésekor vármegyéket szerveztek belőlük. 1952–60 között mint Erdély túlnyomóan magyarlakta része Magyar Autonóm Tartomány néven külön közigazgatási egység volt. 1960–68 között a Maros Magyar Autonóm és Brassó tartományhoz, azóta Maros, Hargita és Kovászna megyéhez tartozik. A Székelyföld változatos felszínű terület. Folyó- és patak völgyek, folyó menti síkságok, hegyi medencék és hegyvonulatok tagolják. Ennek következtében az egykori székek jelezte nagyobb tájakon belül több kisebb táj is található a Székelyföldön. Jól elkülönülő medencék *Gyergyó* és *Kászon*. Jellegzetes folyó menti tájak *Nyárad mente, Nyikó mente, Homoród mente, Maros mente*. Természetráji elnevezése az *Erdővidék* és a *Sóvidék*. Újabb tréfás izű neve a Nyárad mente zöldségtermelő vidékének: *Murokország* (K. L. 175-176). # Kriza, 1863; Orbán, 1868–1873; Majland: *Székelyföldi gyűjtés*. Bp 1905; Malonyay: *A székelyföldi, a csángó és toroczkói nép művészete*. Bp 1909; Csutak: *Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum ötvenéves évfordulójára*. Szszgy 1929; Bözödi: *Székely bánja*. C – Kv 1938; Rugonfalvi Kiss: *A nemes székely nemzet képe*. I-III. Debrecen 1939–1940; Ember Ö.: *A székelyek eredetének irodalma és annak hatása nemzeti népi törekvésekre*. D 1940; Györffy György: *A székelyek eredete és településük története. Erdély és népei*. Szerk. Mályusz Elemér. Bp 1941. {Ua. 1999}; Györffy: *A székely társadalom. Tanulmányok a parasztság történetéhez Magyarországon a 14. században*. Szerk. Székely György. Bp 1953; Benkó L.: *A nyelvföldrajz történeti tanulságai*. MTA I. OK 24. k. 29-48.

Szekérberéte * **BSz** : **Beréte 2**.

Szekerembánya (Nagy-Ág) 1861: ≈ **Hu (24): Nagyág**.

Szekerés 1. Sza (Felsőszopor-ÉNy hrs) *Szekerés* Felsőszopor tartozéka. – Sechereşa = Su 2: 113. {Sine data!} – 1974: c. Supur {Alsószopor kzs faluja DNy-ra} [11 B]

Szekerés 2. * **KSz** (Szilágyszeg mellett) 1475: *Sekeres*. Szilágyszeg mellett fordul elő az adóajstromban (Cs 1: 564). 1475: *Sekeres, Sekerest* (Petri IV. 447). – Su 2: 401.

Szekerestanya Sza (Felsőszopor határán alakult) 1913: *Szekerestanya* Szekerés tartozéka (H). – Colonia Sechereşa = Su 1: 162. 1913. » Sechereşa [11 B]

Székes 1. Fe 1. (Gyulafehérvár-K) [1290–95]: t-is *Scekes*; 1293: ... ad pr. nostrum regale *Scekes*; 1295 procurator p-is *Zekes*; 1304: Gregorfaya ... in loco *Zekes*; 1329: p-m Wyngartkeerh ... in *Zekes* existentem. Székes-földnek eredetileg a mai Székes-patak medencéjére kiterjedő királyi uradalmat nevezték, amelyre a XIII. század végétől több falu települt. E királyi uradalmat a királyi kamaraispán kormányozta (1295). III. Endre 1293 előtt a bárók tanácsával együtt elrendelte, hogy minden román, aki nemesek vagy bárki más birtokán ül, köteles a székesi uradalomba, a király földjére visszatelepülni. E rendelet alól 1293-ban felmentést adott az erdélyi káptalannak, megújítva IV. László engedélyét, mely szerint a káptalan birtokára 60 háznép románt telepíthet. Az uradalom D-en Buzdnál kezdődött (1290–95), hozzá tartozott Ringelkirch (Lengyelkék), melyről Vivianus kamaraispán 1295-ben mondott le a Vizaknaiak javára, Vingárd (1329) s Gergelyfája és Veresegyház. 1313-ban Veresegyházzal együtt járták körül a mai Székást; határai a Küküllőig

nyúltak. Uradalmához sorolható Cserged és a Székás völgye eredetéig (Gy 2: 185). 1304: *Zekes* helyen levő Gregorfaya (An 1: 546); 1313: *Zekes*-ben Vereseghaz (An 3: 522). 1805: praedium Székás. 1808: pr., fl. *Székás*. 1861: Székás AF (7). 1888: ≈ (Zäkesdorf, Zeckesdorf, Kolibele) **AF** Balázsfalvi js (Je 644). 1913: **Székás** AF vm (Az). – 1909/19: Colibi, *Sz, Zeckeschdorf*, L 326: r 322 (53). = Su 1: 161. 1805, 1850, 1854. – 1974: c. Ohaba {Székásszabadja kzs faluja É-ra} [35 A]

Székes 2. Fe 2. Szászszékes (Szerdahely-ÉNy, a Szászsebesi út j. o.) **1291**: t-m ... Kut ... inter v-m Ryho et *Zekes* (Gy). = (Er I. 496-7). 1322: v. *Zaszekees*; 1330: Henchmannus de *Zekes*; 1332: Thomas *sacerdos* de *Zekes*. Salgó vár tartozéka, melyet Talmácsi Corradus 1322-ben visszaadott Károly királynak. A sebesi dékánshoz tartozó papját 1330-ban az engedetlen szász papok között említik; utóda 1332 II: 33 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 185). 1525: *Koncza* (Iczkovits 62). 1733: *Kontza*. 1808: *Koncza* h., *Zeikeschdorf* g. 1861: *Koncza* AF (5). 1888: ≈ (Zeckeschdorf) **AF** Kisenyedi js (Je 443). 1913: **Konca** AF vm (Az). – 1909/19: Cunța, *K, Zd*, L 555: r 514; m (60). = Su 1: 183. 1291–1854. – 1974: c. Şpring {Spring kzs faluja D-re} [35 C]

Székes 3. Msz (Marosvásárhely-ÉNy) 1451: v. *Sekesfalwa* (SzO I. 162). 1570.X.25., Ikland: György Pált és Balázst iklandi és székesi székely birtokaiba beiktatták (SzO VIII. 293); 1571.III.2., Székelyvásárhely: II. János király az iklandi és székesi {p-bus Ikland et Székes} székely örökségeket iklandi György Pálnak és Balázsnak a Pált illető házzal együtt visszaítélte (Uo 294-298). 1614: Székes 28 családfő (Msz 37). 1635: Péter *deák schola mester* (SzO). 1641: *Iskolájának* említése; 1692–1849: 24 *tanítója* ismert (Sipos 134). 1808: Székes (156). 1861: ≈ Msz (32). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 644). 1913: Székes MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Săcăreni = Su 2: 102. 1451–1854. – 1974: c. Ernei {Nagyernye kzs faluja K-re} [24 C]

Székes 4. Te 1444: *Zekes* Zsidóvár 31. tartozéka (Cs 2: 15. Zsidóvár); 1471: *Zekes* (Cs 2: 15, 63). – Su 2: 430. {Azonos lehet Magyarzákossal}

Székeshelyfalva Za () 1441, 1445: *Zekeshelfalwa* Világos vár tartozéka volt az aranyági kerületben. Később ez a helység 1464: *Zekas Aranyak*, 1525: *Zekasaranyagh* (Cs 1: 743). Ld Aranyág.

Székespatak Hu (1499, Cs) < Patak (1392).

Székesút Te < Székelyszeg.

Szeketura BN (Naszód-ÉK) 1909: *Szeketura* Magura tartozéka. – 1909/19: Săcătura, *Sz, &*, v. Măgura (150). = Su 2: 102. {1981 Ø}

Szeketura AF (1861) : Aranyosvágás.

Székpataka hn 1259: *Zekpathaka* ~ *Schekpathaka* Szilágnagyfalu hr (Er I. 230.).

Székudvar Za (Kisjenő-DNy hrs) **1299**: p. *Zeekwdwor*, 1311: *Zekuduor*, 1334: *Zecuduor* (Tr). 1406: *Zekudwar*; 1481, 1485: *Zeekwdwar* (Cs 1: 745. 1311-től). 1746: *Szék-Udvar* (Su). 1808: Székudvar (156). 1851: ≈, {r} *Szokodor*, Ar vm, szép rónaságon, 600 **r. kath.**, 10 **ref.**, 3407 n. e. **óhitű** lak, óhitű anyatemplom, kath. és óhitű iskola, a körösi malomcsatornán jövedelmes 4 kerekű szép malom. Határa 26 026 hold, ... Birtokos gr. Wenkheim József (Fé 4: 82). 1888: ≈ **Ar** Kisjenői js (Je 645). 1913: Székudvar Ar vm (Az). – 1909/19: Socodor, *Sz, L* 5207: r 4201; m, n (165). = Su 2: 138. 1299–1851. [20 C]

Szekul KrSzö 1888: Szekul, telep (t) Kuptore KrSzö Resicai js (Je 645).

Székuláj Do (1861) : Szék-2 : Kisszék.

Szelece 1. * **Ko** (Kolozsvár-ÉNy, Szomordok hrs) **1285**: t. *Zeleche*. A vajdaság birtoka volt, melyet Nádas részével együtt Nádas Herczeg fia Gál halála után rokonai: Beduen és Scewe kaptak meg a vajdától. Ma psz Szomordok határában. 1808: *Szelistye* junct. cum Szomordok h. Hnt. 13: *Szelőcskevölgy* (Gy 3: 371). 1285: ≈ (Er I. 410, 411).

Szelece 2. To (Torda-ÉNy, Ko vm hr) 1297: p. *Zelege*; 1367: p. *Zelliche*; 1415: p. *Zelege*; 1435: p. ≈ nobilium de *Ziluas*; 1437: p. *Zelege* nobilium de Zylwas. Szilvási [Magyarszilvási] nemesek bírták (+1297-től Cs 5: 732). 1459.IX.28.: Bogáti László *Zelesthe*-i részét 20 Ft-ban zálogba adja Pongrác volt erdélyi alvajda özvegyének: Klárának (KmJkv 1373; 1466.I.2.: Bogáti András *Zelesthe* birtokbeli ősi részét újra cserébe adja Meggyesfalvi Alárd Lászlónak (1678); 1467.XII.9.: Mátyás király parancsára udvari vitézét: Ernuszt Jánost s fiait: Zsigmondot és Jánost királyi adomány címén beiktatták *Zelesthe* egészbirtokba (1769); 1476.IV.25.: *Zelesthe* Bogáti egészbirtok (2207); 1482.IV.2.: *Selesthen* ugyanaz (2347). Ld még KmJkv II. 1038. 1733: *Szelicsa*, 1760: *Szelitse*. 1808: Szelestye (156). 1861: Szelitye {< Szelitse?} To (11). 1888: Szelicse **TA** Tordai js (Je 646). 1913: Szelicse **TA** vm (Az). – 1909/19: Sălicea, Sz, L 578: r 562; c, zs (152). = Su 2: 104. 1297–1854. – 1974: c. Ciurila {Csürülye kzs faluja É-ra} [22 D]

Szelecske BSz (Dés-ÉNy, a Szamos jp-i úttól É-ra) 1405: v. *olachalis Zelechke*, 1467: *Zerechke*, 1553: *Zelescke*, 1576: *Zelechey*, 1593: *Zeletska*, 1615: *Szeliczke*, 1642: *Zelechye* (Kádár VI. 97). 1733: *Szeletske*, 1750: *Szeleska*. 1808: Szelecske, Szelicska (156). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Szeliska) **SzD** Dési js (Je 645). 1913: Szelecske **SzD** vm (Az). 1995: 60 **református**; templomukat 1994 őszén egy hét alatt tették rendbe (*Üzenet*, 1995.3.) – 1909/19: Selișca, Sz, L 589: r 459 (162). > Sălișca = Su 2: 105. 1405–1854. – 1974: c. Cîțcău {Kackó kzs faluja K-re} [13 C]

Szelektelek TA (Torda-É) 1913: *Szelektelek* Ploszkos tartozéka (H). – Valea Vîntului = Su 2: 234. 1913. » Ploscoș

Szélepatak MT (Maroshévíz mellett) 1956: Szélepatak. – Secul = Su 2: 114. 1956. » Toplița {Maroshévíz}

Szeleste 1. Ar (Zám-ÉNy, a Maros j. p.) 1479: *Silesthe*, *Sylsthe*; 1510: *Sylesthe* (Cs 1: 763). 1493.X.8.: Illyei Dienes Dénes *Zelisthe* birtokbeli részét zálogba veti Rékási Csarnai Mihálynál (KmJkv 2894) 1601: *Zeliste* (Ve: Doc. VI. 378). 1808: Szelistye (156). 1851: ≈, Ar vm, Erdély szélén, hegyen-völgyön szétszórva, 310 n. e. **óhitű** lak., paroch. fatemplom. Határa 2556 hold, ... Birja b. Lopresti Józsepha (Fé 4: 84). 1888: ≈ Radnai js (Je 646). 1913: **Marosszeleste** Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Săliște, *Szelistye*, L 374: r 367 (152). Seliște = Su 2: 115. 1479 – 1913. – 1974: c. Petriș {Marospetres kzs faluja D-re} [33 A]

Szeleste 2. Bi 1. (Belényes-KDK) 1588: *Zelesthe*, 1600: *Szeliste* (Jakó 348). 1808: Szelistye (Belényes-) (156). 1851: *Belényes-Szelistye*, Bi vm, 364 n. e. **óhitű** lak., anyatemplom. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 4: 85). 1888: B-Sz Belényesi js (Je 235). 1913: **Belényesszeleste** Bi vm (Az). – 1909/19: Săliște, *Belényesszelistye*, L 398: r 395 (152). Săliște de Beiuș = Su 2: 105. 1588–1913. – 1974: c. Budureasa {Bondoraszó kzs faluja DNy-ra} [21 C]

Szeleste 3. Bi 2. (Belényes-ÉNy) 1583: *Felseozeleste* (Jakó 348). 1587: *Felső-Zelestye* (Kiss 691). 1808: Szelistye (Papmező-) (156). 1851: *Papmező-Szelistye*, Bi vm, egy dombon, 141 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birja Dobsa Sámuel (Fé 4: 85). 1888: P-Sz Belényesi js (Je 567). 1913: **Papmezőszzeleste** Bi vm (Az). – 1909/19: Săliște, *Pmsz*, L 223: r 219 (152). Săliște-Pomezueu = Su 2: 105. 1583–1913. > 1974: Săliște de Pomezueu c. Răbăgani {Robogány kzs faluja} [21 A]

Szeleste 4. Bi 3. (Vaskoh-DK, a Fekete-Körös j. p.) 1588: *Zelesthe*, 1600: *Szeliste* (Jakó 348). 1692: *Szetesty* [: *Szelestye*] (Nagy 96). 1808: Szelistye (Vaskóh-) (156). 1851: *Vaskoh-Szelistye*, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, magas hegyek közé szorított völgyben, 350 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Lakosai közt 20 fazekas található (Fé 4: 85). 1888: V-Sz Vaskohi js (Je 718). 1913: **Vaskohszzeleste** Bi vm (Az). – 1909/19: Săliște, *Vaskóhszelistye*, L 564: r 559 (152). Săliște de Vașcău = Su 2: 105. 1588–1913. [21 C]

Szeleste 5. To (Kolozsvár-D, a Tordai út közelében) 1418: p. *Zelesthe*; 1467: p. *Zelestye*; 1504: p. *Zelysthe*; 1523: p. *Zelesthe*. Bogáti, Alárdi, Alttemberg, Vizaknai, Szilvási Cszeliczki, Lónai Töki-birtok (Cs 5: 733. Szelestye. Olykor Ko vm). 1733: *Szelistye*, 1760–2: *Szeliste*. 1808:

Szelistye ~ Szelicse (156). 1861: Szelistye To (11). 1913: **Tordaszeleste** TA vm Tordai js (Az). – 1909/19: Săliște, Sz, L 356: r 338; c, zs (153). = Su 2: 105. 1418–1854 {1913}. – 1974: c. Ciurila {Csürülye kzs faluja K-re} [22 D]

Szelestya Hu (Déva-ÉNy, Fornádia köz) 1499: p. Zelesthya. Hermán-nz-beli Pestesi ~ Felpestesi; a hűtlen Mátyás birtokát Soklyósi Péter görgényi várnagy kapta királyi adományul (Cs 5: 136). 1733: *Selisticara*, 1750: *Szelistyora*, 1760–2: *Selistyora*. 1808: Szelicsora, Seligsdorf, Szelisoará (156). 1861: Szelistyora Hu (24). 1888: Szelistyora (Szelicsora) Dévai js (Je 646). 1913: **Szelistyora** Hu vm (Az). – 1909/19: Săliștioara, Sz, L 483: r 475 (153). = Su 2: 106. 1499–1854. – 1974: c. Vălișoara {Valisora kzs faluja D-re} [33 B]

Szelestye 1. Sza (Alsóhuta-D hrs) 1648: *Szellyesty* (Makkai 407) I. Rákóczi György birtoka. Pusztáján épült üveghutája. 1808: Huta (Új-), Zelestye (71). 1828: Zelestye, Új Huta (Nagy 369). 1851: *Szelistye*, puszta, Uj-Hutának is nevezetik, Sza vm, zordon erdős vidéken. Határa 5000 hold, s csak nem mind erdőség. Nevezetessé teszi jó hirben álló üvegyára, melly gr. Károlyi Györgyé, de Schreiner Ferenc ur által béreltetik. A gyár 60 munkást foglalatostkodtat (Fé 4: 84). 1888: Új-Huta **Sza** Szinerváraljai js (Je 702). **Szent IX. Lajos-templom**, b. aug. 29. (RKNt 1999). 1913: **Szelestyehuta** Sza vm (Az). – Huta Nouă > 1909/19: Poiana (Huta-nouă), *Ujhuta*, L 435: r 241; n, m (137). > Poiana Codrului = Su 2: 51. 1648–1913. – 1974: c. Crucișor {Borválaszút kzs faluja D-re} [12 A]

Szelestye 2. * Za 1. (a Fehér-Körös közelében, Keszend mellett) 1471-ben Gerlai Ábrahámfi Bálint birtokrészeit: *Selstje*-t, Keszend tartozékát is zálogba veti Muronyi Vér Andrásnak (Cs 1: 737. Keszend). 1472: *Selsthe*w (Márki II/1. 247). – Su 2: 401.

Szelestye 3. * Za 2. (Borossebes-É hrs, Kertes mellett) 1553: *Thews-Zellestye* (Márki II/1. 247). – Su 2: 411.

Szeleus Te 1888: Szelus psz (t) Román-Sztámora Te Csákovári js (Je 646).

Szélesút Ko (Csucsá mellett) 1913: *Szélesút* Csucsá tartozéka (H). – Calea Lată = Su 1: 119. » Ciucea.

Szelezsény Za (Borossebes-K hrs) 1574: *Zelechyn*, 1806: *Szeledsény* (Márki II/1. 247). 1808: Szeledsény, Szelezsény **Ar** (156). 1851: *Szelezsán*, Ar vm, 284 **óhitű** lak. (Fé 4: 84). 1888: Szelezsány Ar Borossebesi js (Je 646). 1913: Szelezsény Ar vm (Az). – 1909/19: Sălăgeni, *Szelezsány*, L 470: r 458; m (151). > Sălăjani > Selejani = Su 2: 114. 1574–1913. > Sălăjani [21 C]

Szélha * Te-Kr (Lugos-ÉNy, a Temesvári úton) 1479: *Zela*, *Zehla* (Pesty: Krassó II/2. 221); 1488: castellum *Zehla*; 1510, 1511: castellum *Zalha*. Harasztiak birtoka volt (Cs 2: 14). 1479–80: *Zela*, *Zelha*. A Lugosi kerületben feküdt. Ma Szilha Lugos közelében (Cs 2: 63). 1554: *Zelha* (Pesty: Krassó II/2. 223). 1631: *Szalha* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1650: *Szelha*, 1690–1700: *Silha*, 1709: *Sylha*, 1717: *Schilla* (Pesty). 1808: Szilha (162). 1851: *Szilha*, Kr vm, a bégai kerületben, 10 **kath.**, 1290 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa igen jó ... Birja a kamara (Fé 4: 134). 1888: ≈ **KrSzö** Lugosi js (Je 662). 1913: **Szilha** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sălha, *Szilha*, L 1150: r 1119; m, zs (152). > Silha > Sílha = Su 2: 123. 1479–1851. + Su 2: 431. {Resicabánya-É, Nagyzorlenc és Ezeres közé teszi} » Coșteiu {Kastély} [32 D]

Szelicska * KSz (Zsibó-ÉK, Létka és Kocsoládfalva közt, a Szamos j. p.) 1579: *Zelychka* (Kádár V. 306). – Su 2: 431.

Szeliges * Te (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1473.VIII.30.: *Zelyges* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108).

Szelindek Sze (Szeben-É, a Medgyesi úton) 1282.XII.10.: Lodomér esztegomi érsek Reynaldus *Stolchumbercht*-i **plébános**, Zibin provinciai dékán kérésére megerősítve átírja Fülöp érsek 1264. május 6-án kelt és a *Zybin*-i domonkos vikárius: Péter s konventje pecsétje alatt átírt két oklevelét (Er I. 394). 1309: Reynoldus magister *Stolzemberg*-i **plébános** a szentszéki követi utasítás egyik

címzettje (An 2: 551); 1309. IV. 4 5. : Renoldus *Stolzimber*-i plb is ott volt az alvinci tanúkihallgatáson, s maga is aláírja a követnek küldött választ (599). 1324: *Stolcumberg* (AO II. 155; Ferenczi S.: Kászon 55). 1341: *Zelenduk* (Tr). 1518.VI.16.: *Nagzelendek*-i királyi jobbágyok: Per Thomas villicus és Goczmeister Lorenz mint szomszédok jelen voltak Fehér vm-i iktatáson (KmJkv 3678). 1808: Szelindek, Stolzenburg, Szlimnik (156). 1849.I.19.: Bem tbk Szelindeknél (MT V. 416. u. tk). 1861: ≈, ≈, Szlimnyik Sze (34). 1888: ≈ (Stolzenburg, Slimnic, Szlimnik) **Sze** Nagyszebeni js (Je 646). 1913: Szelindek Sze vm (Az). – 1909/19: Slimnic, *Sz, Sb*, L 2929: r 1549; n (165). = Su 2: 137. 1282–1854. [35 D]

Szelistye 1. * Ar (Kisbaja és Soborsin mellett) 1479: *Silesthe ~ Sylsthe ~ Sylesthe* Váradja vár 13. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 319. Silestye {!}.

Szelistye 2. AF (Abrudbánya mellett) 1850: *Szelistye*, 1854: *Szelistie* (Su). – Săliște = Su 2: 115. + Abrud Seliște = Su 1: 24. » Abrud.

Szelistye 3. Hu (Illye-ÉNy, Zám-ÉK, j. o. a Marosba ömlő Almás j. p.) 1468: p. *Zelesthe*. Illye vár tartozéka. 1485: ≈. Foltiak kapták újadományul (Cs 5: 136). 1733: *Szelystye*. **Ortodox fatemplom**. 1805: **Almás-Szelistye**. 1808: Szelistye (Almás-) (156). 1861: A-Sz Hu (20). 1888: A-Sz Hu Marosillyei js (Je 201). L 1910: 643 (r); 1956: 424 (Le). 1913: **Almásszelistye** Hu vm (Az). – 1909/19: Almaș-Săliște, Asz, L 652 r (6). = Su 1: 31. 1468–1854. – 1974: c. Zam {Zám kzs faluja} [33 A]

Szelistye 4. Hu 2. (Jófő-DNy, a Jófő vize b. p.) 1491: p. *Zelysthe*. ⚡Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka (Cs 5: 136). 1733: *Szelistye*, 1760–2: *Pánk Szelistye*, 1760–2: *Pánk Szelistye*. 1808: Szelistye (Bánk-, Pánk-) (5). 1861: Szelistye Hu (24). 1888: Pánk-Szelistye Hu Marosillyei js (Je 566). 1913: **Pánkszelistye** Hu vm (Az). – 1909/19: Săliște, *Psz*, L 183 ort. r (152). Panc Seliște = Su 2: 25. 1491–1854. > 1974: Panc-Săliște c. Dobra {Jófő/Dobra kzs faluja} [33 C]

Szelistye 5. * Kr (Facsád-ÉK, Bégaszentes mellett) 1548: v. *Zelysthe*, 1597: *Zelete*, 1598: *Zeliste*, 1617: *Zelitye* (Pesty: Krassó II/2. 202). – Su 2: 431. {Beolvadt Bégaszentes határába, ahol *Seliște* határrész őrzi emlékét}

Szelistye 6. Mm (Felsővisó-D, az Iza bp-i úton) 1365: *Keethzeleste* (Mihályi 57) 1486: *Zelysthe*; 1495: *Zeliste*, *Zelesthe* (Bélay 195). XV: *Zeliste*, *Zelesthe* (Cs 1: 452). 1622: *Szelestie* (Ve: Doc. IX. 246). 1808: Szelistye (156). 1851: *Felső-Szelistye*, Mm vm, 5 **romai**, 1312 **g. kath.**, 83 zsidó lak., két g. kath. parochiával és synagógával. F. u. többen (Fé 4: 84). 1888: Felsőszelistye **Mm** Izavölgyi js (Je 327). 1913: **Felsőszelistye** Mm vm (Az). – 1909/19: Săliște, *Fsz*, L 2793: 2299; zs; 29 m (152). Săliștea de Sus = Su 2: 105. 1365 – 1851. [13 B]

Szelistye 7. Sze (Szeben-Ny, a Szerdahelyi úttól D-re) 1354. p. *Nogfalu*; 1383: *Magna Villa Walachikalis*, v. olachalis *Grozdorph*, p. *Nadhfalua*, v. Olachalis *Grozdorph* alio nomine *Galusdorph*, *Nogfalu* (Ub II. 105, 565, 575, 577, 578, 583). 1496: *Salistsia*, 1507: *Zelestye* sive *Grosdorff* (Su). 1667: *Szeleste* (Ve: Doc. X. 80). 1733: *Szelistye*. 1808: ≈, Grossdorf ~ Langendorf (156). 1861: ≈, Großdorf, Selište Sze (34). 1888: ≈ (Szeliste, Grossdorf, Saliste, Selište) **Sze** Szelistyei js szh, 1888: ház 1284, L 4048 (Je 646). 1913: Szelistye Sze vm (Az). # Mikszáth: *Szelistyei asszonyok*. – 1909/19: Săliște, *Sz, Gd*, L 3572: r 3240; m, n, c (153). = Su 2: 105. 1354 – 1854. [35 C]

Szelistye 8. * Te 1. (Lugos táján) 1444: *Zelistye* Zsidóvár 28. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). – Su 2: 431. 1444 Zeliste, Zelistye.

Szelistye 9. * Te 2. (?) 1444: *Zeliste* Zsidóvár 38. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár).

Szelistye 10. * Te 3. (Bozovics táján) 1484: *Zelyste* in districtu Halmas (Cs 2: 63). – Su 2: 431.

Szelistye 11. Za (Brád-DK) 1439: Szelistafalva Világos vár tartozéka volt a ribiczei kerületben (Cs 1: 743. Szelistafalva. Ma Szelistye). 1439: *Szelistafalva*, 1574: *Zeliste*; 1597: *Szelistye*, *Alsó-Szelistye*, *Felső-Szelistye*; 1601: *Sziliste*, 1613: *Zelestie* (Márki II/1. 247). 1648: *Szelestye* (Csánki

V. 136; Su). 1808: Szelistye Za (156). 1888: ≈ **Hu** Brádi js (Je 646). 1913: Szelistye Hu vm. – 1909/19: Săliște, Sz, L 645: r 588 (152). = Su 2: 105. 1439–1854. [33 B]

Szelistye Ar (1808) : Szeleste.

Szelistye Bi (1808) : Szeleste.

Szelistye Ko : Csonkatelep.

Szelistye To : Szeleste (Tordaszeleste) TA.

Szelistyora Hu (1888) : Szelestya.

Szelitye {!} To (1861) : Szelecse.

Szélkút Kü : Szilkút.

Szelnice KSz : Erdőszállás SzD.

Szélszeg KSz (Szilágycseh-ÉK, a Szilágy vize j. p., a Szamos menti úton) 1387, 1451: *Zelzegh* (Petri IV. 426). 1475: *Zelzeg* (Cs 1: 564). 1555.X.10.: *Zelzegh* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv 5418). 1640: *Zelszegh* (Petri). 1715: *Szelszegh* (Su). 1733: *Szelszig*. 1808: Szélszeg (156). 1888: ≈ (Selsigu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 646). 1913: Szélszeg Szi vm (Az). – 1909/19: Sălsăg, Sz, L 1268: 1161; zs, m, c (153). Sălsig = Su 2: 106. 1387–1854. [12 A]

Szélalló Bi (Margitta-DK, a Somlyói úton) 1406: p. *walachalis Zeltarlow* (Jakó 356). 1451: *Zeltarlo* (Cs 1: 623). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Zeltharlo* egészbirtokot zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának és székely ispánnak (KmJkv 1677). 1520-ban vámos hely (Cs). 1808: Szélalló, Marsinye ~ Marzsinye (156). 1851: ≈, {r} *Márzsinye*, Bi vm, dombon fekszik, 360 n. e. **óhitü** lak., s anytemplommal, 33 urbéri telekkel. Határa 8000 hold, ... Birtokosai: gr. Gyulay Karolina báró Frimont Péterné, gr. Bethlen Ádámné, gr. Degenfeld Pál, gr. Teleki József, b. Radák, gr. Teleki, Eötvös Tamás, Baranyai rész (Fé 4: 85). 1888: ≈ Margittai js (Je 646 & Kalászos psz). 1913: Szélalló Bi vm (Az). – 1909/19: Margine, *Szélalló* {!}, L 618: 491; m, zs (111). = Su 1: 378. 1406–1851. – 1974: c. Abram {Érábrány kzs faluja K-re} [11 C]

Szelveszter * To (Régen-K, Hodák előtt) 1453: p/v. *Scelwester*. ♂Görgény vár tartozéka (Cs 5: 733). – Su 2: 399.

Szemerja Se/Hsz < Szentmária.

Szemerkes hegy Mm-ban, az Avastól K-re 1353: *mons Zemerkus* – Konyha hr – a mai Szermetes – Sermatiesci (1310 m) hegy (Gy 4: 111/3).

Szemlék Csa (Pécska-DNy, a Maros j. p.) 1326: magister Scennlek ... p. sua *Scenlek* vocata; 1330: t. comitis Zemlek similiter *Zemlek* nominata. Szemlék ispán öröklött birtoka (Gy 1: 870). 1330, 1453: ≈; 1346: *Scemlukhaza*; 1454, 1478: *Scemlek* (Cs 1: 703). 1556: *Zeemlek*, 1558: *Szemlek*, 1647: *Szömlak*, *Szemlak* (Borovszky: Csanád II. 550). 1808: *Szemlak* val. 1851: ≈, mezőváros Ar vm, magasan fekvő rónaságon. Lakja 353 **romai kath.**, 348 **reformatus**, 1150 ágostai, 3400 n. e. **óhitü**, ágostai és óhitü anyaegyházakkal. Határa 17 447 hold, ... Birja a várost gr. Hadik Gusztáv (Fá 4: 87). 1888: ≈ (Semlacu) **Ar** Pécskai js (Je 647). 1913: **Szemlak** Ar vm (Az). – 1909/19: Semlac, Sz, L 6058: r 2691; n, m, szlovák, rutén, c, zs (162). = Su 2: 116. 1256: p. Zemekhaza {! ! Ld Szemegyháza Makó É, ÉK felé fektetett. Többé nem szerepel Gy 1: 870}, 1326–1851. [31 A]

Szemnicsealja * Kr (Sereden és Krasznahorvát mellett) 1548: *Zemnyche-allya*, 1549: *Zelicze Allya* (Petri IV. 814). – Su 2: 431.

Szenalja (?) Szénalja Hu 1482: p. *Zenalya*. Barancskaiak birtoka. Barest, Domus, ... hs sorában (Cs 5: 136). – Su 2: 431.

Szénakert hn 1516: *Zenakerth* a Nagy-Szamos révében Dés város határán (KmJkv 3616).

Szénamező hn 1440: *Zenamezew* nevű helyen három kaszaalja szénafű Szarkad * (To vm) határán (KmJkv 288).

Szénarét oldala hn 1444: *Zenareth oldala* Magyarbikal (Ko vm) határán (KmJkv 497).

Szénás 1. * Ar (?) 1440, 1447: *Zenas* Solymos vár 54. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 431.

Szénás 2. * Za (Csermő-D) 1555: *Zenas* (Márki II/1. 248). – Su 2: 431.

Szénásáj {'szénásvölgy'} **hn** 1459: *Zenasay* nevű helyen 40 kaszaalja rét Jára (To vm) határán (KmJkv 1388).

Szénásfalu * Hu (Illye-ÉNy) 1468: p. *Zenasfalw*. Illye vs birtoka (Cs 5: 136).

Szénásszeg * Te (Lugos táján, Temeshódos mellett) 1371–1372: *Zynaszeg* (DocVal 24). 1471: *Zenaszeg* ~ *Zenaszek* (Cs 2: 63). – Su 2: 431. + 2: 439.

Szénaverős Kü (Balavásár-D) 1430: *Zenaweres*; 1505: p. ≈ (Cs 5: 894). 1430.III.8.: János pap, *Zenaweres*-i **plébános** és Atos Tamás familiáris **ü**: Kendhidai Tamás (KmJkv 39); 1526.VI.22.: Almási Tabiási János *Zenaweres*-ön részbirtokos (4161); 1550.XII.18.: Eczeli Tabiási János *Zenawereos*-ön birtokos (5054). **1587**: *Zenaweress*. – C.Pr: fl. 64. A: fl. 32 (Dé 28). 1638: *Szenavereös*, *Szenaweres* (Makkai 558, 567) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szinereus*, 1760–2: *Szénaverős*. 1808: ≈, Senbersch (156). 1861: ≈, Zendersch Kü (9). 1888: ≈ (Zendrisch, Senerus, Szenareus) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 647). 1913: Szénaverős **KK** vm (Az). – 1909-19: Senereuş, *Szv*, *Zendrisch* (*Zendersch*), L 1221: r 108; n (162). = Su 2: 116. 1430–1854. – 1974: c. Bălăuşeri {Balavásár kzs faluja} [24 C]

Szendelak KrSzö (Lugos-DK, a Temes j. p.) 1888: Szendelak **KrSzö** Temesi js (Je 647). Szendelak és Magur (Magura) egyesülése: Szendelak-Magur > 1913: Szendelak KrSzö vm (Az). – Máguri = Su 1: 384. 1913: Szendelakmagur (H). {Többi adata Magur(a) 1448-tól} [32 D]

Szenderő * Te (Temesrékás táján) 1327: p. *Zendereu*, terra *Zenderew*; 1333: *Zenderev*, 1334: *Zunduru*, *Zundure* (Tr) **egyházas** hely. 1473: p. *Haromzenderew* Cseri vára tartozéka, Nádasdi Ungor János birtoka (Cs 2: 12, 63). – Su 2: 431.

Szénégető * Za @ (Borosjenő mellett) 1553: *Zenegethő* (Márki II/1. 248). – Su 2: 431.

Szénégetőbérc hn 1448: *Zeeneghetew Bercz* Acintos (*Acinthus*) és Szentjakab határán (KmJkv 636). (SzTA: Cinegető)

Szenerdi * Za @ (Borosjenő-D, Apatelek mellett) **1214**: *Zenerdy* (Márki II/1. 253). – Su 2: 431.

Szenesfalu Kr (Szászkabánya-D, az Újmoldovai úton) 1785: *Kohlendorf* (Pesty: Krassó II/1. 280). 1808: Kohldorf (87). 1851: ≈, Kr vm, 8 **kath.**, 592 **óhitű** lak., s anyatemplommal, igen hegyes, erdős, köves határral. F. u. a kamara (Fé 2: 232). 1888: ≈ (Carbunár) **KrSzö** Jámi js (Je 440). 1913: Szenesfalu KrSzö vm (Az). – 1909/19: Cărbunar, *Kohldorf*, L 1550: r 1539 (37). Cărbunari = Su 1: 127. 1785, 1909, 1913. [54 A]

Szenéta Gy/Cs (Gyergyószentmiklós-D) 1956: *Szenéta* Tekerőpatak tartozéka. – Senetea = Su 2: 116. 1956. – 1974: c. Suseni {Gyergyóújfalu kzs faluja} {1981 R}

Szénfalva Bi (Belényes-K) 1588: *Zenfalwa*, 1600: *Korbonar* (Jakó 269). 1808: Karbonár (79). 1851: *Kárbonár*, Bi vm, az Erdélytől elválasztó havasok tövében, 617 n. e. **óhitű** lak. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 180). 1888: Karbunár Belényesi js (Je 404). 1913: **Biharszenes** Bi vm (Az). – 1909/19: Cărbunari, K, L 360: r 346 (37). = Su 1: 127. 1588–1913. » Budureasa {Bondoraszó} [21 A, C]

Szengyel 1. To 1. (Torda-K) 1333: p. *Zengel*; 1441: p. *Zengyel*; 1478: *Mezewzengyel*. ♂ Gernyeszeg, ♂ Diód vár (Fe) tartozéka; Bikali Vitéz, Csesztvei Barlabási, Szentiváni Székely, M. Csupor, Héderfái, Szentiváni-birtok (1333–1522. Cs 5: 733-4). 1370–1383: Szengyeli István **deák**

magister kolozsmonostori konventi jegyző (KmJkv 39-40); 1440.III.17.: Zengel-i Benedek **ü**: Petlendi István (211); 1440.IX.13.u.: Zengel-i Kis Bendek **ü**: Gerendiek (272); 1469: Szengyeli Mátyás Torda vm alispánja (KmJkv I. M 1036). Ld még KmJkv II. 1036, 1039. 1585: *Zengiel-en* Borbély György részbirtokos (Dé 18). **1587**: *Meszeoszengyell.* – E: fl. 7, A: fl. 2 den. 34 (Dé 65). 1733: *Szentgyel*, 1750: *Mezei Szentgyöl*, 1760–2: *Mező Szengyel*. 1808: Szengyel (Mező -) (157). 1861: Mező-Sz, Szintser gyepe Kimpie To (11). 1888: M-Sz (Sangerulu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1913: **Mezőszengyel** TA vm (Az). – 1909/19: Sânger, *Msz*, L 1554: 1018; m, c, zs (154). Sînger = Su 2: 128. 1328–1854. [23 D]

Szengyel 2. To 2. (Régen-D) 1496: Szengyeli Benedek birtokrész vásárol Illyén, 1507-beli okl: Somkeréki Erdélyi János Csanádon – bizonyára korábban – részeket hagyományozott SzB-nek (Cs 5: 818. Szengyeli cs.). **1587**: *Zengyell.* – E: fl. 11, A: fl. 3 (Dé 68). 1733: *Erdő Szengyel*, 1750: *Erdő Szentgyel*. 1808: Szengyel (Erdő-) (157). 1861: E-Sz, Szincser gye Marus To (9). 1888: E-Sz **MT** Régeni alsó js (Je 310). 1913: **Erdőszengyel** MT vm (Az). – 1909/19: Sânger, *Esz*, L 458: r 323; m (154). Sîngerul de Pădure = Su 2: 128. 1409–1854. > 1974: Sîngeru de Pădure c. Ernei {Nagyernye kzs faluja É-ra} [24 C]

Szenne * **Sza** (a Szamos vize mellett, Vetés és Dara közt) 1312: p. *Szenne*, *Szeneo* (Tr). – Su 2: 406.

Szennyes * **KSz** (csak puszta lehetett) 1411: Szennyes a Kusalyi Jakcsoktól ez évben az erdélyi **püspök** birtokába kerül (Cs 1: 564). – Su 2: 406.

Szentábrahám Uh (Székelykeresztúr-É, Korond-DNy) 1334: **sacerdos** de *Sancto Abraam* (Tr). 1567: *Zent Abran*, 1576: *Szent Abrany*, 1602: *Szent Ábram* (SzO II. 219, IV. 38, V. 12). 1614: Szentábrahám 48 családfő (Uh 115). 1733: *Ábrám*. 1808: Szentábrahám ~ Ábrahámfalva (157). 1861: Sz-Á Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 647). 1913: Szentábrahám Uh vm (Az). – Sânavram > Avrămești = Su 1: 48. 1334–1854. [24 D]

Szentágota Sink (Segesvár-DNy, a Fogarasi úton) 1317–20: *Vallis Sancte Agnetis*, 1329: *Vallis Agnetis*, 1349: p. *Scenthagata* (Tr). 1376: *Sancta Agatha*, v. *Zenthagatha*; 1379: *Villa Agnethis*, 1381: *Villa Sancte Agnethis*, 1392: *Zenthagata* (Ub II. 452, 511, 543, III. 39). 1488: *Agnental* (Berger 65). 1532: *Agnetlen* (Scheiner 15). 1733: *Agnetta*, 1750: *Agnita*, *Szent Agota*. 1808: **opp.** Szentágotha, Agnethlen, Agnita (157). 1861: Sz-Á (város), ≈, Agnitha Sink (37). *1881: **Michael Barner** zeneszerző, folklorista (–1961). 1888: Sz-Á (Agnetheln, Agnita) **NK** Szentágotai js szh, 1888: ház 560, L 3175 (Je 647). 1913: Szentágota NK vm (Az). – 1909/19: Agnita, *Sz*, A, L 3940: r 847; n, c, m (4). = Su 1: 26. 1317–1854. [36 C]

Szentalbert * **Ar** (Szinte mellett) 1418: *Zenth Albert* a Marótiak birtoka (Cs 1: 730. Fajdas). 1418: *Zenth Albert* (Márki II/1. 247). – Su 2: 431. {M}

Szentandrás ~ Sanctus Andreas : András apostol nevéről:

Szentandrás 1. * **Ar** (Gyorok-ÉNy) 1380: *Senthanduryas*, 1451: *Zenthandras* az aradi **prépostság** birtoka volt (Cs 1: 779). – Su 2: 401.

Szentandrás 2. Bi (Várad-Ny) **1291–4**: in S. Andrea; 1311 k.: Paulus **sacerdos** de ≈; 1319: ≈; 1329: Petrus ≈ de ≈; 1332–5: ≈ de v. *S. Andree*, Michael ≈. Egyházas hely, melynek papja 1291–4 között egy évben 1 unciát ad a püspöknek; több ízben a váradi káptalan kiküldetésében jár el. 1332–5: évi 11 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 667). 1311: v. *S. Andree* (Cs 1: 623). 1370: *Zenthandras* (Jakó 349). 1599: **Bihar Zentandras** (Kiss 883). 1808: *Szent-András* h. 1851: ≈, Bi vm, szép rónaságon, 450 g. **kath.** Paroch. templom. Határa 1066 hold, ... Birják 1/2 részben a váradi deák káptalan **kisprépostja**, 1/2 részben gr. Frimont Albert és Servánszky Ferenc (Fé 4: 90). 1888: ≈ Központi js (Je 647 & Iklód és Ősi psz, Felső-Vadász csárda). 1913: **Biharszentandrás** Bi vm (Az). –1909/19: Sântandrei, *Bsza*, L 1624: r 1117; m, zs, c (157). > Sîntandrei = Su 2: 133. 1291–1913. [10 D]

Szentandrás 3. Do (Bethlen-DK, a Sajó jp-i Besztercei úton) 1230: v. *Igalia iuxta fl-m Syov*, in qua ... eccl. B. Andree (Gy). = ≈ (Er I. 157). 1288: t. *Zentand(re)as*. III. Béla király Igalját Lob és Tamás testvéreknek [a Wassok őseinek] adta, s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette Lob fia Chama részére. Ekkor **Sz. Andrásról nevezett templom** állott benne, melyről utóbb a falut elnevezték. 1288-ban Viszló fia Lőrinc fia Péter szentandrászi földjét tartozékaival 30 M finom ezüstért eladta Kajlai Vilkinus ispánnak (Gy 2: 72). 1482.VIII.27.: Keresztúr (Do vm) *Zenthandras* felőli határjárása (KmJkv 2395); 1486.VI.23.: *Zenthandoryas*-on Szf-i Gyerőfi részirtok (2593); 1503.V.24.: *Zenthandras*-on Ródi részt eladnak Szf-i Gyerőfieknek (3284). 1510.III.23.: Szentpáli János Z-on Vég Fülöptől lakott jobbágytelkét zálogba adja Balázsfalvi Cserényi Pálnak (3540). 1533.II.21.: Hidalmási Kántor Gáspárné Szentegyedi Valkai Zsófia szentandrászi kúriáját elcserélte Balázsfalvi Cserényi Boldizsárral 20 Ft-ért és egy farnasi jobbágytelekért (4403). Ld még KmJkv II. 1039. 1587: *Zenthandras, Kayla*. – E: fl. 18, A: fl. 9 (Dé 44). 1615: **Sajo-Szent-András** (Kádár VI. 31). 1733: *Szvintul, Szintul*, 1750: *Szfintul*, 1760–2: *Sajó-Szent-András*. *1804.III.8.: **Ürögdi Nagy Ferenc** ref. lelkész, tanár, kertész, újságíró, az EMGE titkára (–1876.II.22., Kv). 1808: *Szentandrás (Sajó-)* h. 1861: Sz-A Do (16). 1888: Sajó-Szentandrás (Szvintu) **SzD** Bethleni js (Je 613). 1913: **Sajószentandrás SzD** vm (Az). – 1909/19: Sântu, *Sza*, L 573: r 379; m (158). > Şieu-Sfântu; 1956: Şieu-Sfintu; > Şieu-Sfint = Su 2: 172. 1173–1854. > 1974: Şieu-Sfintu c. Şintereag {Somkerék kzs faluja D-re} [13 D]

Szentandrás 4. Hu (Déva-DK, Piski-Ny hrs a Cserna j. p.) 1332: Emilianus *sacerdos* de *Sancto Andrea*; 1380: p. *Zenthandreas*. Papja 1332 I: 50 dénár pápai tizedet fizet. 1380-ban a Szentandrászi nemeseké (Gy 3: 299). 1380: p. nobilium de *Zenthandreas* in eadem *Zenthandreas*; 1441: p. *Zenthandras*; 1508: ≈. Szentandrászi, Sz. Csökesz, Barcsai-birtok. 1453: «Déva vár tartozéka, de 1491-ben már nem (Cs 5: 136). 1491.VIII.25.: *Zenthandras* Barcsai-birtok (KmJkv 2751). 1587: *Zanthohalom, Zent Andras*. {A tized feltüntetése hiányzik.} – Magn. dom. Francisco Gezty ad arcem Dewa (Dé 26). Barcsay Ábrahám birtokos volt itt. 1733: *Szent András*, 1750: *Szent Andras*. 1808: *Szent-András* h. 1861: Sz-A Hu (24). 1888: Sz-A (Szent Andrasu) Hu Dévai js (Je 647). 1913: Szentandrás Hu vm. – 1909/19: Sântindrieş, *Sza*, L 839: r 820 (158). Sîntandrei = Su 2: 133. 1332–1854. [34 C]

Szentandrás Ko < Szentesháza.

Szentandrás 5. * Kr (Bégaszederjes mellett) 1362: *Zenthandras* (Pesty: Krassó II/2. 201). 1362, 1383: *Zeth Adras* (Cs 2: 107). – Su 2: 431.

Szentandrás 6. Te (Temesvár-ÉÉNy, a Berekszó j. p., a Szentmiklósi úton) 1333: *sacerdos* de *Sancte Andrea* (Tr). 1391: *Zenthandorias*, 1462: *Zenthandras* (Cs 2: 63). 1717: *St. André* (Borovszky: Temes 95). 1808: Szentandrás (157). 1828: *Sanctus Andreas, Szent András, Sankt Andreas* (Nagy 373). 1851: Szent-András **mezőváros**, 1381 **r. kath**, 648 n. e. **óhitü**, 13 zsidó lak., kath. és óhitü anyatemplommal. Van itt 117 egész, 99 fél és 10 negyedtelkes, 96 zsellér, 40 lakó, 38 mesterember, 3 boltos. Urbéri szántóföld 4056 hold ... Vize a Beregszó patak, mely 2 malmot hajt. Birja a kir. kincstár, s itt van a tisztartóság székhelye (Fé 4: 90). 1888: Sz-A Központi js (Je 648). 1913: Szentandrás Te vm (Az). – 1909/19: Sântandrieu (Sântandraş), *Sza*, L 3011: r 418; n, m, szerb (157). Sîndandrei = Su 2: 125. 1333–1851. [31 D]

Szentanna 1. Ar 1. 1808: Szentanna (Ó-) ~ Komlós (157). 1888: Komlós-Ószentanna **Ar** Világosi js (Je 443). 1913: **Ószentanna** Ar vm (Az). – Comläus » Sîntana = Su 1: 163.

Szentanna 2. Ar 2. (Pankota-Ny) 1808: **opp.** Szentanna (Új-) (157). 1828: Sancta Anna, Ó, Új Szent Anna, St. Anna (Nagy 27). 1888: Új-Szentanna Ar Világosi js (Je 703 & Morócz és Nék psz). 1913: **Újszentanna** Ar vm (Az). – 1909/19: Sântana, *Ujszentanna*, L 5830: r 170; n, m, sz (157). Sîntana = Su 2: 133. 1828, 1851. [20 C]

Szentanna 3. Msz (Marosvásárhely-É hrs a Csávási úton) 1332: *sacerdos* de *Sancta Anna* (Tr). 1409: *Zentanna*, 1451: v. *Zenthanna* (SzO III. 28, I. 161). 1459: *Zenthanna*-i Tóth István **ü**: Kémeri Miklós deák özvegye: Sombori Ilona (KmJkv 1355); 1461.VIII.12.: *Zenthanna*-i Tóth Miklós fia István (1606); 1466.XI.13.: *Zenthanna*-i Tóth István – fiai: György, Miklós, Albert és

Balázs nevében is – tiltja Horváti Peres Tamást Horvát és Tormafalva (Kraszna vm) birtokbeli részeik elidegenítésétől (1704); 1469.X.26.u.: *Zenthanna*-i Ambrus **ü**; Bándi Gál (1930); 1471.V.31.: *Zenthanna*-i Tóth István **üv**, *Zentanna*-i Gergelyt is (2020); 1482.VI.27.: *Zenthanna*-i Tóth Miklóst képviselő Sályi Tamás Kolozs vm-i iktatáson (2375); 1497.I.27.: Györgyfalvi Henke Zsigmond tiltja Gyf-i Henke Miklóst attól, hogy a Gyf-i néhai Henke Lászlóról kettőjükre szállt Györgyfalva, Pata (Ko vm) és Cegő (Do vm) birtokbeli részeiket elidegenítse *Zenthanna*-i Polyák Albertnek és Zsigmondnak (3001). 1567: **Maros Zent Anna** (SzO VI. 408). 1614: Szentanna 20 családfő (Msz 41). 1632.IV.15.: Györgyi Lukács nemes ember Marosszentannán marosszéki, az nemzeti néhai Toldalagi Mihályné Petki Erzsébet asszonyom tisztartaja fogott közbíró Udvarfalván (SzO VIII. 364). 1661: **Iskolájának** említése; 1793–1848: öt **tanítója** ismert (Sipos 127). 1808: Szentanna (157). 1861: Maros-Sz.-A. Msz (32). 1888: M-Szentanna **MT** Marosi felső js (Je 495). 1913: **Marosszentanna** **MT** vm (Az). # Kovács I.: *A marosszentannai népvándorláskori temető*. Kv 1912. Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Sântana-de-Murăș, *Msza*, L 1055: 632; m (157). Sîntana de Mureș = Su 2: 133. 1332–1854. [24 C]

Szentanna 4. **Msz** (Nyárádszereda mellett) 1332: **sacerdos** de *Sancta Anna* (Tr). 1553.V.3.: *Zenthanna*-i Lázár Ferencet gyámjával és oltalmazójával választja Fülpösi Suky István (KmJkv 5197); =: Uőt választja zsuki Suky István (5198); =: Gyergyói Lázár Ferenc özvegye: Bikli Katalin Szászfülpös, Tancs, Újfalva, Szentandrás (Ko vm) birtokbeli részeit rokoni szeretetből örökösen vallja testvére: Suky Jánosné Bikli Margit leányának: *Zenthanna*-i Lázár Ferenc felesége: Suky Katalinnak (5199). 1567: *Zereda Zent Anna*, 1602: *Szent-Anna*, (SzO II. 217, VI. 409). 1615: **Iskolájának** említése. 1643–1850: 36 **tanítója** ismert (Sipos 130). 1687: **Nyárád Szt-Anna** (SzO V. 273). 1808: Szentanna (Szereda-) (157). 1861: Szereda-Sz.-A. Msz (33). 1888: Nyárád-Szentanna **MT** Nyárádszeredai js (Je 543). 1913: **Nyárádszentanna** **MT** vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Sîntana Nirajului = Su 2: 133. 1332–1854. » Miercurea Nirajului {Nyárádszereda} [24 C]

Szentanna 5. **Szent Anna-tó** (Tusnádfürdő-DK) 950 m magasan, a Csomád vulkáni kráterében (*Hargita megye*, 1973. 61., tk). Közeliében, magasabb (1050 m) ikerekráterben a Mohos havasi tőzegláp. 1808: *lacus* Szentanna Csikszék (157). Regéjét többen megírták. – *Lacul Sfînta Ana* ~ L. Sf. Ana [37 B]

Szentantal * **Te** 1392: *Zenthantal*. Te vm-i királyi ember nevéből ismerjük (Cs 2: 64). – Su 2: 432.

Szentbenedek ~ **Sanctus Benedictus** : **Nursiai Szent Benedek** (kb. 480–542), a **bencés rend** alapítója nevről:

Szentbenedek 1. * **Bi** 1333: Paulus **sacerdos** de v. *S. Benedicti*. Papja 1333: 4 gs pápai tizedet fizet. A Fekete-Körös völgyében kereshető, hol mint pusztá 1692-ig szerepel (Gy 1: 667). 1692: *Szent Benedict* (Mezősi 116). – Su 2: 406. 1692.

Szentbenedek 2. * **Bi** (Bél mellett) 1333: **sacerdos** de villa *Sancti Benedicti* (Tr). – Su 2: 398.

Szentbenedek 3. **Fe** (Enyed-K) 1332–4: Petrus **sacerdos** de *S. Benedicto*; 1339: nobilibus de *S. Benedicto*, p. *Zent Benedek*. 1339-ben mint a Szentbenedeki nemesek birtokát Gambuc metálisában említik. Papja 1332 I: 20 dénár, 1334 II: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 185). 1458.II.1.: *Zenthbenedek*-en Csesztveiek részbirtokosok (KmJkv 1279); 1458.III.7.: *Zenthbenedek*-en Csekelaki Lukácsiak rb (1281); 1461.VI.13.: Mócsi Miske fia Balázs felesége Szentmiklósi Dorottyának hitbért fizettek *Zenthbenedek* [!] birtokból (1571); 1469.III.3.: *Zenthbenedek*-i Dénes **ü**: Töki László (1846). Ld még KmJkv II.1039. **1587**: *Zent Benedek*. – E: fl. 36. A: fl. 12 (Dé 23). 1733: *Szent-Benedek*. 1808: *Szent-Benedek* h. 1861: Sz-B AF (7). 1888: ≈ (Benyik) **AF** Marosújvári js (Je 648) 1913: **Magyarszentbenedek** AF vm (Az). – 1909/19: Sântenedic, *Szb* (Marosszentbenedek), L 886: r 559; m (153). Sînbenedic = Su 2: 125. 1332–1854. [35 A]

Szentbenedek 4. * **Ko** (Kolozsmonostor és Szászfenes közt) **1297**: p. *Zenthbenedek*; 1313: p. *Zenthbenedek*. A kolozsmonostor apát birtoka, melyet 1297-ben és – úgy látszik – 1313-ban is

közös határral foglaltak egybe Monostorral. Az 1297-i határleírás szerint területét Ny felől a Gorbó-patak választotta el Fenestől, így Kolozsmonostor Ny-i sávját foglalta el (+1263–1324. Gy 3: 371). 1367: capella *Zenthbenedek*; 1397: *ecclesia nomine et ordine olim Sancti Benedicti* (az erdélyi püspök az itteni egyházat leromboltatta); 1409: t. *Zenthbenedek*. 1437: pr. ≈ (1263–1437. Cs 5: 405). – Su 2: 406. Szent Benedek, 1263–1437.

Szentbenedek 5. * **Kr** (Harampatak mellett) 1378: *Zentbeneduk* (Pesty: Krassó II/2. 204). – Su 2: 431.

Szentbenedek 6. **Msz** (Marosvásárhely-DK, a Nyárad jp-i úton) 1332: *sacerdos* de *Sancto Benedicto* (Tr). 1460.XI.10.: *Zenthbenedek*-i Erdő János fia: néhai László fia János Ilye, Bodon és Keménytelke (To vm) birtokban levő prédiúmain, testvéri szeretetből, örökre *Zenthbenedek*-i Erdő János fia: néhai László fia Tamásnak ajándékozta (KmJkv 1484). Ld még KmJkv II. 1639. 1614: Szentbenedek 38 családfő (Msz 102). 1635 Keresztúrfalva (Uh): Péter György *schola mester* Zent Benedeken (SzO). 1660–1849: 14 *tanítója* ismert (Sipos G. MtT 1980. 130). 1808: Szentbenedek (Nyárad-, Nagy-) (157). 1861: Sz-B Msz (32). 1888: Ny-Sz-B **MT** Marosi alsó js (Je 543). *1900.IX.16.: **Ady László** ref. lp, helytörténész (–1974.X.1., Magyarokpus). 1913: **Nyárádszentbenedek** MT vm (Az). – 1909/19: *Sânbenedic, Nyszb*, L 489: r 128; m (153). > Murgesti = Su 1: 412. 1332–1854. – 1974: c. Acățari {Ákosfalva kzs faluja K-re} [24 C]

Szentbenedek 7. **BSz** (Dés-DK, a Kis-Szamos jp-i úton) 1308: t. *Scenbenedek* Zilagteu (Szilágytő) hrs (An 2: 330). 1393: *Zenth-Benedek*, 1456: *Zenth-Benedek* (Kádár VI. 310). 1457.VIII.9.: *Zenthbenedek* Bálványos vár tartozéka (KmJkv1275). 1517: *Szent-Benedek* (Kádár). 1596: Szentbenedeki Keresztúri Kristóf levele Szabó besztercei bírónak. Ex arce Vyuar die 6 January 1596. Christophorus Kereztery de *Zent Benedek* (NyIrK 1977.2.204. Közli: Benkő A.). 1808: Szentbenedek, Beneduk (157). 1861: Sz-B BSz (19). 1888: Sz-B (Benedik, Beneduk) **SzD** Dési js (Je 648). 1913: Szentbenedek SzD vm. – 1909/19: Benediug {!}, *Szb*, L 605: r 511; m (18; a 254. lapon: Szentbenedek, Benedig). > Mînaștirea = Su 1: 402. 1308–1854. > 1974: Mănăștirea c. Mica {Mikeháza kzs faluja D-re} [13 C]

Szentdemeter ~ Sanctus Demetrius:

Szentdemeter 1. * **Csa** (Arad mellett) 1338–1342: *sacerdotes* de *sancto Demetrio* de Czenadino (Tr). – Su 2: 398.

Szentdemeter 2. * **Csa** (Tornya és Sofronya közt) 1484: *Zenthdemether* (Cs 2: 703). – Su 2: 432.

Szentdemeter 3. **Uh** (Balavásár-K hrs a Kis-Küküllő b. p.) 947–952 Fajsz-kori bizánci jellegű **templom** (Györffy: *István király*, 48). 1503: villa siculicalis *Zenthdemether* (SzO II.219). 1550.VI.2.: *Zenthdemether*-i Balogh Balázs és felesége: budai Szitás Dorottya, aki korábban Kalmár Tamás előbb budai, majd kolozsvári polgár özvegye volt, kifizette néhai Kalmár Tamás testvérét (KmJkv 5031-2); 1553.VIII.16.: *Zenthdemeter*-i Nyujtódi Tamásné Dorottya (5227). 1567: *Zent Demeter*, 1576: *Szent Demeter* (SzO IV. 38, 48). 1614: Szentdemeter 36 családfő (Uh 129). 1808: Szentdemeter (157). 1861: Sz-D Uh (28). 1888: Sz-D Székelykeresztúri js (Je 648). 1913: Szentdemeter Uh vm (Az). – Sân-Dumitru > Dumitrei = Su 1: 215. 1503–1854. – 1974: c. Fîntînele {Gyulakuta kzs faluja D-re} [24 C]

Szentdomokos Cs (Balánbánya-D, a Szeredai úton) 1567: *Zent Damokos* (SzO II. 221), *Zent domokos*: 34 kapu (Venczel 35). 1576: *Szent Damokos* (SzO IV. 45).

1599.X.31. (Újabb adat szerint XI.3.). Csikszentdomokos Pásztorbükk nevű határrészében meggyilkolják Báthory András (1566–) bíboros fejedelmet és hú kísérelőjéül maradt utolsó emberét, Mikó Miklóst. A gyilkosság miatt a pápa a falu népét és Fel-Csikot évszázados böjttel sújtotta. A tett színhelyén 1817-ben keresztet állítottak s minden évben búcsújárást tartanak. A kereszt felirata (Orbán Balázs nyomán):

„Báthori cardinál, Erdély fejedelme

Éltét itt végezte, végső veszedelme

Tulajdoníttatik Nagy Kristály Andrásnak,

S azután tizenhét s kétszáz esztendővel

Tétetett e kereszt, hogy lenne örök jel.“

1614: Szentdomokos 57 családfő (Cs 36). 1638: *Sanctus Dominicus, Szent Domonkos* (Ve: Doc. X. 31). 1750: *Szent Domokos*. 1808: Szentdomokos (Csik-) (157). 1861: Sz-D Cs (21). 1888: Csik-Sz-D Felcsiki js (Je 277). *1896.VIII.28.: **Márton Áron**, 1938.XII.24.–1980.IV.2. **Erdély római katolikus püspöke** (–1980.IX.29., Gyfv). 1911: Bartók itt jegyzi fel *Ahol én elmegyek ...* népdalt (Le I. 677: autográf; dallam és szöveg). 1913: **Csikszentdomokos** Csik vm (Az). Két országos vására: III. 17 19. szentjózsefi sokadalom; X. 7 10. szentferenci sokadalom. 1944.X.28-án 11 magyart gyilkoltak le a bevonuló román katonák. 2004.X.9. Duna Tv. # Kós: *Csikszentdomokosi sokadalmak* (:1976). P. Szőke János: *Márton Áron*. Nyíregyháza 1990. Dr. Balázs L.: *Menj ki én lelkem a testből*. Elmúlás és temetkezés Csikszentdomokoson. Cszs 1995. – 1909/19: Ciuc-Sândominic, *Cszsd*, L 4430: r 222; m (50). Sîndominic = Su 2: 126. 1567–1854. [25 D]

Szentegyed ~ Sanctus Egidius:

Szentegyed (Vászol, Vászoltelek) Do (Szék-K hrs) 1230: p. *Wesscel* (Gy). = (Er I. 157). 1315: p. *Vasculteleke*; 1329: v. *Zentheged*; p. *Zenteged*; 1331: v/p. *Vazunteluk ...* in qua **eccl. ad honorem B. Egidii** est fundata; 1334: Petrus **sacerdos** de *S. Egidio*. III. Béla király (1173–96) adta Lob és Tamás testvéreknek, [a Wassok őseinek], s az adományt Béla herceg 1230-ban megerősítette Lob fia Chama részére. A tatárjáráskor elpusztulhatott, mert „telek“ néven említik. 135-ben a rokonság úgy osztozik rajta, hogy a K felé eső 2/3 rész Tormach fia János, a Ny felé eső 1/3 rész Emuch fia János, Choma fia Jakab és Wass Miklós ispán, csicsói várnagy kapja. 1317-ben a király elkobozta Wass Miklóstól. 1321-ben a vajda azzal bocsátja vissza Eymoch fia Miklós volt várnagynak szentegyedi öröklött részét, hogy serviensei és jobbágyai felett szabadon bíraskodhat. 1329-ben Wass Miklós és László tiltakoznak, hogy Elefánti Dezső ispán Szenegyedre rontva a falut teljesen lerombolta. 1331-ben Csomafáji János Vászoltelek felét, ahol a Sz. Egyed-templom áll, 15 finom ezüst M-ért ealdja 2/3 részben Emich fia idősebb Wass Miklósnak, 1/3 részben Chama fia Jakabnak. 1332-ben és 1337-ben Jakab vajdai ember. Papja 1334 II: 9 gs pápai tizedet fizet; 1337: Nicolaus ds *Wos de S. Egidio ...*, p. *Zenthegied* (Gy 2: 88). 1430.III.22.: *Zentheged*-i Wass Tamás Szentgothárd, Cege, Pulyon birtokbeli részeit 50 Ft-ban leköti *Zentheged*-i Wass Mihálynak (KmJkv 48); 1430.IV.14.: *Zentheged*-i Istvánné: korábban Csáni Péter özvegye: Erzsébet birtokai oltalmazását fiára: Mártonra és Thoroczka Elyüsre bízva (63); 1438.VIII.2.k.: *Zentheged*-i Zsigmond ü: Ósi (100); 1440.III.18.: *Zentheged*-i néhai Wass László fia Miklós – testvérei: János és Ilona nevében is – *Zentheged*, Szentiván, Cege, Szilvás (Do vm) birtokbeli részeit megóvás végett átengedi Kendi Györgynek (212); 1441.V.6/7.: *Zentheged*-i Máté ü: Fodorházi Albert (308); 1441.V.20.: *Zentheged*-i Wass Vid – Gergely nevű fia s *Zentheged*-i László fiai: János és Miklós nevében is – tiltja *Zentheged*-i Wass Tamást, hogy apja Szilváson (Do vm) épült kúriáját elzalogosítsa (319); 1442.IV.29.: *Zentheged*-i Mihály fia István – Járai Pál és Miklós mostohaapja – kifizette mostohafiait apjuk: János fia Miklós birtokából (448); 1444: *Zentheged*-i Máté felperes, valamint *Zentheged*-i Bothos László és István alperes között bizonyos *Zentheged*-i birtokrészek feletti jogvitában a fogott bírák közt *Zentheged*-i Wass Pál is; a végzés szerint Bothos László és István *Zentheged*-i harmadrészének negyede Mátét és testvérét illeti (536); 1449.III.1.: *Zentheged*-i Bothos János és Ozsvát vajdai ember besztercei polgár ügyében (659); 1452.V.7.: *ZenthEged*-i Istvánné Rápolti Anna üv, *Zentheged*-i Istvánt is (1024). 1452.VII.26.: *Zentheged*-i Székely István ü: Herepe (1055); 1459.XI.7.: Uő és *Zentheged*-en lakó György **deák üv**: Cege (1394); 1461.IV.13.: *ZenthEged*-i Wass Domokos – fe: Keresztúri Margit és fiuk: János nevében is – azokat a részeket, amelyeket felesége apjának haláláért 50 arany Ft fejében zálogként bír Buda, Diós és Kölesmező (Ko vm) birtokokban, rokoni szeretetből és 12 arany Ft ellenében átengedi Zalaházi Jánosnak (1538); 1482.VII.5.: *ZenthEgyed*-i Valkai János ü: Kapus 2. Ko vm (2381); 1483.II.26.: Szentegyedi Valkai János fogott bíró: Szentkirály 1. Ko vm (2430); 1484.VII.26.: Szentegyedi Valkai János Szomordoki részbirtokot vesz zálogba Szavában és Bogácson (2496). 1533.II.21.: Szentegyedi néhai Valkai Péter leánya: Zsófia Hidalmási Kántor Gáspárné (4403).

1533.VI.26.: Bikali Vitéz Tamás és Gyerőfi Jeromos 75 Ft-ért eladják Kendy Ferenc erdélyi alvajdának és székely alispánnak *ZenthEggyed*-en azt a három jobbágytelket, amelyeken Retkes László és Lőrinc, valamint Szabad Fülöp lakik (4425). Ld még KmJkv I. 1036, II. 1040. **1587**: *Zenth Egyed*. – E: fl. 33, A: fl. 12 (Dé 42). 1733: *Szent Egyöd*, 1750: *Szentedzude*, 1760–2: *Szent Egyed*. 1808: *Szentegeyed* h. 1861: ≈, Szintyez-zsudje {!: Szinty-ezsudje} Do (16). 1888: Sz-E (Szinte-Sugye) **SzD** Kékesi js (Je 649). 1913: **Vasasszentegeyed** SzD vm (Az). – 1909/19: Sântejude, *Sze*, L 930: r 802; m (158). 1956: Sîntejude = Su 2: 134. 1173–1854. [23 A]

Szentegeyházafalu Uh (Székelyudvarhely-K, a Szeredai úton) 1406: *Olahfalu*, 1566: *Olahfalw*, 1576: *Tulso Olahfalu*, 1602: *Szentegeyházás Oláhfalw* (SzO I. 100, II. 196, IV. 42, V. 284). Szentegeyházafalu 41 családfő (Uh 25). 1808: Oláhfalw (Szentegeyházás-) (120). 1861: Sz-Of Uh (27). 1888: Sz-Of Udvarhelyi js (Je 657). 1913: **Szentegeyházafalu** Uh vm (Az). Újabbán **Szentegeyházásváros**. – Vlăhița = Su 2: 265. 1301 {gyanús. An szerint hamis. Ld Oláhfalw}, 1406–1854 {1913}. [25 C]

Szentelek Bi (Félixfürdő-DK, a Tasad partján) 1435: *Zentelek* (Cs 1: 607. Eszenytelek); = ≈, 1552: *Zenthelek* (Jakó 354). 1599: *Zenttelek* (Kiss 888). 1692: *Zentelek* (Mezősi 102). 1808: Szentelek, Szintyelek (157). 1851: *Szent-Elek*, Bi vm, dombon, 450 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 4: 94). 1888: ≈ Bi Magyarcsékei js (Je 649). 1913: **Biharszentelek** Bi vm (Az). – 1909/19: Sântelec, *Sze*, L 669: r 662 (158). Sîntelec = Su 2: 134. 1435–1913. – 1974: c. Hidișelu de Sus {Harangmező kzs faluja É-ra} [20 B]

Szenterzsébet 1. Sze (Szeben mellett) 1309: v. *Umbertus ~ Vmbertus*. János **plébanos** (An 2: 599. Index = Humbertus, U, V faluja, 552 és 645 is). 1309: plebanus de *Villa Umberti*, plebanus de *Villa Humberti*; 1332–1335: *Villa Hupardi* [: *Humberti*]; 1342, 1349: *Villa Humperti* (Tr). 1414: *Hammersdorf* (Ub III. 607). 1438.X.25.: v. *Humperti viceplébánosát* Antal kolozsmonostori apát felszólítja, hogy eljárjon szebeni ügyben (KmJkv 101); 1440.VIII.14.: *Hommelzdorph* falu határán szőlők {ld Réce 1.} (264). 1733: *Gustericze*, 1750: *Gusterica*. 1808: Szenterzsébet, Hammersdorf, Gusztericza (157). 1861: Sz-E, ≈, Gustericza (28). 1888: ≈ (Hammersdorf, Gusterica, Gusterita) Nagyszebeni js (Je 649). 1913: Szenterzsébet Sze vm (Az). – 1909/19: Gușterița, *Sze, Hd*, L 1542: r 682; n, m (85). Gușterița = Su 1: 276. 1309–1854. » Sibiu {Szeben}

Szenterzsébet 2. Uh {< Árpádházi Szent Erzsébet, 1235} **2. Uh** (Székelykeresztúr-Ny) 1333: **sacerdos** de v. *Sancte Elysabeth*, 1334: *Sancta Elisabeth* (Tr). 1566: *Zenth Ersebeth*, 1567: *Zent Ersebet*, 1576: *Szent Ersebeth*, 1602: *Szent Erzsébet* (SzO II. 199, 219, IV. 38, V. 317). 1614: Szenterzsébet 68 családfő (Uh 119). 1760–2: **Székely Szent Erzsébet**. 1808: Szenterzsébet (157). 1861: Szent-Ersébet Uh (28). 1888: Sz-E Székelykeresztúri js (Je 649). 1913: **Székelyszenterzsébet** Uh vm (Az). *19..: **Nagy Géza** tanár, irodalomtörténész, műfordító (–197?, Kv). *1918: **Abodi Nagy Béla** képzőművész, tanár. 2004: Háromnapos cigány táncünnepély 2004.VIII.18. Duna Tv. Roma hagyományörző együttes. Roma egyesület irodával. Háromnapos cigányzene. Híradás 2004.X.13. Duna Tv. Abodi Nagy Béla 2004.XI.15. Duna Tv. – 1909/19: Sânterjebet, *Szsze*, L 1237: r 75 (158). > Eliseni = Su 1: 218. 1333–1854. – 1974: c. Secuieni {Újszékely kzs faluja ÉNy-ra} [36 B]

Szentes * Te~Szö (Miháld/Mehádia mellett) 1438: *Zenthes*, 1440: *Zenthesy* (Pesty: Szörény II. 508). Csánki Te vm-be teszi 1436–1480: *Zenthes* (Pesty nyomán! 2: 64). – Su 2: 432.

Szentesd Kr (Facsád-ÉK, a Béga j. p.) 1511: *Senthes, Senthesd*; 1597: *Sentest*, 1612: pr. *Zintest*, 1616: *Szentesd*, 1723: *Zintiest*; 1796: *Szintiest, Szentes* (Pesty: Krassó II/2. 224). 1808: Szintiesty, Szentes ~ Szentesd, Sintesh, Szintiest (162). 1851: *Szintyest*, Kr vm, 7 **kath.**, 817 **óhitű** lak., anyatemplommal, nagy részt termékeny róna határral, bortermesztéssel. F. u. a kamara (Fé 4: 138). 1888: Szintyest **KrSzö** Marosi js (Je 663). 1913: **Bégaszentes** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sintești, *Szintyest*, L 927: r 924 (164). = Su 2: 122. 1511–1913. {1808: Szintiesty !} 1974: c. Margina {Marzsina kzs faluja ÉNy-ra} [33 C]

Szentesháza Ko (Teke-DDK, a Régeni út j. o. közelében) **1228**: t. comitis Bana; 1319: v/p. *Zentushaza*; =: p. *Scentushaza*; 1323: p. *Zentushaza*; 1332: Hermanus **sacerdos** de *Gindusdorf* [:

Sindusdorf]. 1228-ban Széplak (Dedrád) határjárásában mint Bana ispán birtokát említik. 1319-ben a király mint öröklött birtokot adja vissza Kácsik nb. Mihály fia Simon ispánnak; még ez évben Simon unokatestvérének: Farkas fia Tamásnak mint a hűtlen Ipochn fia András elkobzott birtokát adományozza, majd 1323-ban Szécsényi Tamás vajdát erősíti meg birtokában. Kisfülpös és Harasztos közt sorolják fel. Ha azonosításunk helyes, papja 1332 I: 2 1/2 kuntinus pápai tizedet fizet (Gy 3: 371). 1358: p. *Zenthandryas*; 1362: p. *Zenth Andreas*; 1468: p. *Zenthandras*; 1508: p. ≈. Bánffy, Toroszkai, N. Ungor, D. Árka, Szobi, Bethleni, Bikli, Farnasi ~ F. Veres, Kecseti, H. Farkas, Papfalvi (1358-tól Cs 5: 405. 1502: To). 1444.VIII.18.: Papfalvi János *ZenthAndreas* nevű birtokát Farnasi Dénes védelme alá helyezi (518); 1444.VIII.19.: Papfalvi János *ZentAndreas* (Ko vm) egészbirtokát 10 arany Ft-on zálogba adja Farnasi Dénesnek (521); 1458.I.4.: *Zenthandoryas*-on ius quartalicium illeti meg Farnasi Veres Dénes leányát: Annát, aki Kecseti László felesége (1278); 1473.VIII.30.: *Zenthandras* Nádasdi Ungor János birtoka (2108). Ld még KmJkv II. 1039. 1639: *Zent Andras* (Makkai 581) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szentöl*, 1750: *Szantul*. 1808: *Szent-András* h. 1861: Sz-A Ko (14). 1888: ≈ (Szfántu) **Ko** Tekei js (Je 648). 1913: **Mezőszentandrás** Ko vm (Az). – 1909/19: Sântu, *Sza*, L 615: r 608; zs (158). Sîntu = Su 2: 138. 1319–1854. – 1974: c. Lunca {Tekeújfalu kzs faluja D-re} [24 A]

Szenteskirályi * **Za** (Simánd-Ny) 1374: *Eghazaskyraly*, 1473: *Zenteskyraly* és *Kyskyraly* együtt (Cs 1: 736. Királyi). 1387: *Zenchkeral*, 1406: *Zenteskyraly* (Márki II/1. 236). 1472.IX.28.: *Zenthskyraly* {ld Erdőhegy} (KmJkv 2063). – Su 2: 431. + 434. Zentkyral, 1256 {! Cs I. 736, ahol nincs}.

Szentföld 1. : a *Nyárád mente* felső részét, a Mikháza környéki katolikus falvakat nevezi így tréfásan a vidék protestáns lakossága (K. L. 176). **2.** : Háromszék északi, többségében katolikusok lakta, nagyjából az egykori Kézdiszék területére eső vidéket nevezi így a déli protestáns lakosság (K. L. 177).

Szentgerice Msz (Marosvásárhely-DK, a Nyárádtól D-re) 1332: sacerdos de *Sancta Gerecia* [: *Gracia*], 1334: *Sancta Gratia* (Tr). 1497.X.13.: *Zenthgracia*-i Boros János és Nagy Gergely részesek voltak a székelvásárhelyi plébános megölésében, a templom és temető meggyalázásában (KmJkv 3031). =: Boros János és István deák (SzO VIII. 172-173. Nagy Gergely nélkül). 1569: *Szent Gericze*, 1580: *Szenthérecze*, 1602: *Szent Gereczie*, 1603: *Zenthgereche* (SzO II. 266, IV. 69, V. 272). 1614: Szentgerice 60 családfő (Msz 101). 1635: Jakab Simon régi drabant (SzO). 1697: **Iskolájának** említése; 1738-ból Simén György **tanító** ismert (Sipos 134). *1774.IX.19.: **Kozma Gergely unitárius** pap, író; 1798-tól szentgericei lelkész, majd **esperes**, 1833-tól kövendi lelkész (–1849.VIII.14., K). 1808: Szentlélek ~ Szentgerlicze (160). 1819–1844: itt volt tanító **Tiboldi István** (1793–1880) népköltési gyűjtő, költő. 1841-ben megjelent *Bacchus utazása Szent-Gericzén* c. költeménye. „E versben valódi székel humorral írta le a szentgericzei 36 bortermő hegyet s az ott termő bornak jó és rossz tulajdonságait, hatását egyik-másik lakosra élénken festve“; habár benne senkit bántani nem akart, magára vonta a falu hangadóinak haragját, s a szentgericeiek valósággal elüldözték a szívvel-lélekkel tanító mestert (*Adomák és tanítómesék*. S. a. r. Mészáros József, 1988). *1820.II.13.: **JakabElek** levéltárnok, történész (–1897.VII.22., Bp). 1861: Sz-Gerlicze Msz (32). *1869.XII.27.: **Gál Kelemen** tanár, a Kolozsvári Unitárius Kollégium történetírója, 1900–25: igazgatója (–1945.II.10., Tatabánya). 1888: Szentgerice **MT** Marosi aalsó js (Je 649). 1913: Szentgerice MT vm (Az). & **Szentgericzei** Jakab Jenő kolozsvári könyvkiadó. # Ürmösi K.: *A szentgericzei unitárius eklézsia* (KerMagv 1894.85-97). Csekme Á.: *A szentgericzei református egyház története*. Mvh 1934. Sipos G. MtT 1980. – Sângerita > Gălățeni = Su 1: 253. 1332–1854. – 1974: c. Păsăreni {Backamadaras kzs faluja D-re} [24 C]

Szentgothárd Do (Szék-KDK) (Szék-KDK, a Füzes vize melletti úton) 1320: t. *Zentgothard*; 1321: p/v. *Scenthgotharth*; 1332–4: Emericus **sacerdos** de *S. Gothardo*, Nycolaus ≈ de *S. Boyhardo*, Petrus ≈ de *S. Gothardo*. 1317-ben Károly király Wass Miklóstól elkobozta, de 1321-ben megbocsátott Eymech fia Wass Miklós ispánnak, és visszaadta neki Szentgothárdot, majd 1324-ben mint öröklött birtokban erősítette meg őt. Papja 1332 I: 20 d, 1333 I: 30, 1334 II: 20 denar montanus pápai tizedet fizet (+1245–1334. Gy 2: 89). 1430.III.22.: *Zenthgothard* {ld

Szentegyed} (KmJkv 48); 1430.IV.6.: Ősi Jankafi György tiltja a mócsi és a *Zenthgothard*-i nemeseket s jobbágyaikat, hogy Légen és Palatka határán lévő földjeiket marháikkal legeltessék, továbbá, hogy a Légenhez tartozó Körös nevű erdőjüket a *Zenthgothard*-i nemesek égessék (55); 1431.IV.25.: a *Zenthgothard*-i nemesekt tiltják Gyeke bitorlásától (68); 1442.III.9.: *Zenthgowthharth*-on Györgyfalvi részbirtok (433); 1451.II.28.: Suky Mihály – Szentegyedi Wass Pál fia Domokos nevében – tiltakozik amiatt, hogy Szentegyedi Wass Vid tíz évvel ezelőtt elfoglalta megbízója *Zenthgothard*-i birtokrészét, arra házat építtetett magának és a bitorlással 100 arany Ft kárt okozott (937); 1464.IV.13.: *Zenthgothard*-i néhai Wass Vid fia István *Zenthgothard*, Pulyon, Szentegyed, Szilvás, Mohaly, Szentiván és Cege birtokbeli ősi részeit 100 Ft-on zálogba adja Vasakszentiváni Wass Lászlónak (1666); 1483.IV.3.: *ZenthGothard*-i Wass Zsigmond **üv**, *ZenthGothard*-i Barnabás **deákot** és *ZenthGothard*-i Fodor Antalt is (2440); 1496.X.31.: Polyák Albertné: Györgyfalvi Zsófia *Zenthgotharth*-i részét zálogba adja férjének (2996); 1539.V.1.: *Zenthgothard*-on Gym-i Radó rb (4695). Ld még KmJkv I. 1037, II. 1040. **1587**: *Pwlyon, Zentt Gotthartt*. – E: fl. 50, A: fl. 20 (Dé 42). 1733: *Sukutárd*, 1750: *Szász-Gothárd*, *Szukurhard*, 1760–2: *Sz(en)t Gothárd*. 1808: *Szent-Gothárd* h. 1861: Sz-G Do (16). 1913: **Vasasszentgothárd** SzD vm Kékesi js (Az). – 1909/19: *Sucutard*, *Szg*, L 783: r 737; m (169). = Su 2: 150. 1320–1854. – 1974: c. Geaca {Gyeke kzs faluja É-ra} [23 A]

Szentgyörgy – Sanctus Georgius **Sárkányölő Szent György**:

nagy népszerűségére vall, hogy tájainkon az ő tiszteletére vette fel nevét a legtöbb település; templomok védőszentjeként is gyakori.

Szentgyörgy 1. * **Ar** (Mondorlak és Óthalom közt) 1444: *Zenthgergh* (Cs 1: 779). 1561: *Zenth Gyergh* (Márki II/1. 215). 1723. tk: Szent-György (Cs 1: 775. Martonoslaka). – Su 2: 432.

Szentgyörgy 2. **1.** (Beszterce-DNy, a Lekence bp-i Sármási úton) 1317–1320: fructus **ecclesiae** de *Sancto Georgio* (Tr). 1320: eccl. *S. Georgio*; 1332–4: Johannes **plebanus** de ≈, **plebanus** de v. *S. Georgii*, de *S. Georgio*. 1453: v. *Zenth Ghewrgh*. Egyháza jövedelmét 1317-ben 20 M-ra becsülik, s az üresedésben levő plébánia után 10 M-t fizetnek a pápai adószedőnek. Papja 1332.I: 8 pondus, 1332.II: 5 gs, 1333.I: 1 1/2 fertó, 1334.I: 16 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 564). 1430.IV.5.: *Zenthgewrg* Bongárd hrs (KmJkv 53); 1486.VII.1.: *Zenthgerg* ua (2596); 1517.X.27.: **Zazzenthgyewrgh** Galac hrs (3640); 1523.I.10.: *ZenthGhyergh* ua (3889. Ko vm-be tette mind). **1587**: Sanctus Georgius in auro cuso fl. 25 solvit (Dé 71) *Capitulum Kiralje* tartozéka. 1733: *Szent György*, 1750: *Szász Szent György*; 1806: *Sz. György*. 1808: *Szent-György* h., *Sank-Görgen* g., *Szin-Giorzs* vel *Szin-Gyuru* val. 1861: Sz-Gy **Na** (26). 1888: Szász-Szentgyörgy (Sanct-Georgen, San-Georgiu sasescu) **BN** Besenyői js (Je 641). 1913: **Szászsztgyörgy** BN vm (Az). – Sângeorgiu-săsesc > 1909/19: Sângeorgiu (S-s), *Szszgy*, *Sanktgeorgen*, L 1120: r 218; n (154). > 1956: Sîngeorgiu Nou > Sîngeorgiul Nou = Su 2: 127. 1317–1854. > 1974: Sîngeorzu Nou [23 B]

Szentgyörgy 3. **Be** (Naszód-ÉK, a Nagy-Szamos partján; 435 m) Régóta ismeretes és látogatott fürdőhely 1032 m (ÉK) és 932 m (DNy) magas hegyek közt. 1440: *Zenthgyurgh*, 1576: *Szent György*. 1607: **Oláh Szentgyörgy** (Ve: Doc. VIII. 38). 1806: Sz. György (St. Georgen). 1808: Szentgyörgy, Sanct-Görgen, Szin-Giorzs ~ Szin-Gyuru (157). 1861: Sz-Gy **Na** (26). 1888: O-Szgy (Saugeorgiu [!]) -Y- **BN** Óradnai js (Je 553). 1913: **Oláhsztgyörgy** BN vm (Az). – 1909/19: Sângeorgiul-român, *Oszgy*, L 3320: r 3222; zs (154). > Sîngeorz-Băi = Su 2: 127. 1440–1909. {Ide vonta 1587 Szászsztgyörgyöt!} [14 A]

Szentgyörgy 4. **Cs** (Szereda-DK, a Fiság vize mellett) 1567: *Zent Gijery* (SzO II. 221); =: *Zent gyeorgy* cum *Keórysmenyffalwa* 15 kapu (Venczel 35). 1569: *Zent[g]eorgi*, 1569 k.: *ZentGeorgij*, 1570: *Zenttgyeorgh*, 1576: *Szent György*, 1601: *Zent Georgj* (SzO II. 262, 274, 288, IV. 46, 149). 1614: Szentgyörgy 207 családfő (Cs 1). 1808: Szentgyörgy (157). 1854: **Csik-Szent-György**, Cic-Sîn-Georz (Su). 1861: Sz-Gy Cs (31). 1888: Csik-Szentgyörgy Kászonalcsiki js (Je 277). 1913: **Csiksztgyörgy** Csik vm (Az). – 1909/19: Ciuc-Sângeorgiu, *Csszgy*, L 3602: 283; m (50). Ciucsîngeorgiu = Su 1: 152. 1567–1854. [25 D]

Szentgyörgy 5. Do (Zilah-D, a Meszes déli oldalán, az Egregy-parti úttól É-ra) 1453: *Zenthgerg*, *Zenthgeuorg*, *Zentgewrg* (Petri IV. 65). 1460.XI.25.: Dobokai néhai Lökös Péter fia János *Zenthgerg*-i részét zálogba adja Kusali Jakabfi Györgynek (KmJkv 1485); 1461.II.2.: Dobokai néhai Lökös György fia János *Zenthgerg*-i birtokrészét 10 Ft-ban zálogba adja Dobokai Miklósnak (1508); 1473.I.31.: *Zenthgewrg*-ön Iklódi Tamás és Márta részbirtokos (2078); 1521.V.27.: *Zenthgyewrgh*-ön Hidalmási Kántorok rb (3810). Ld még KmJkv II. 1040. 1733: *Szent György*. 1760–2: **Meszes-Szent-György**. 1808: Szentgyörgy (157). 1861: Sz-Gy Do (16). 1888: M-Sz-Gy **Szi** Zilahi js (Je 502). 1913: **Meszesszentgyörgy** Szi vm (Az). – 1909/19: Sângeorgiul-de-Meseş, *Mszgy*, L 768: r 755; zs, m (154). = Su 2: 127. 1453–1854. > 1974: Sîngeorgiu de Meseş c. Buciumi {Vármező kzs faluja Ny-ra} [12 C]

Szentgyörgy 6. Hu 1. (Vajdahunyad-DK, Kalán-K hrs a Sztigy partján) **{S-végű hajkarikák; 1131–41: II. Béla pénze; XIII. 2. f.: kőtemplom}** 1313–4: templomában szláv felirat; 1377: Petrus f. Zayk de districtu fl-i *Stryg* ... unacum Nicolao f-o Ladislai de S. *Georgio* fr-e suo ... v-s Volacales vidl. Kytid Superiorem et Inferiorem ac Olacus sub duobus keneziatis existentes, que ... sub kenezatu condam Kend et f-is eorum fuissent; 1377: Nicolaus f. Ladislai de *Zengwrg* ... Petrus f. Zayk de d-u fl-i *Stirik* ... super collatione kenezatus v-rum Olahalium Felkytid et Alkytid ac Aklus. A Szent György tiszteletére a XIII. század 2. felében emelt kőtemplom körül feltárt temetőben, mely egy előző fatemplom cinterme lehetett, számos S-végű hajkarika, cserépbogrács-töredék és II. Béla (1131–41) pénze került elő (Popa, Dacia 1976. 50), melyek a román betelepítést megelőző és a helyeknek (Aklos, Keted, Szentgyörgy) nevet adó magyar lakosság emlékei. A kőtemplomban 1313/14-re datált szláv felirat került elő. Eszerint Balea kenéz építette újjá a templomot 1313/14-ben, Naneş pap idejében, és Theofil festő díszítette. Balea kenéz beköltözése a XIII. század végére tehető. 1377-i oklevélből értesülünk, hogy Szentgyörgy birtokosa, [a román] László fia Miklós és a Sztrigy kerületbeli Zeyk fia Péter [Zeykfalva, R. Streiu birtokosa] megkapta a hajdan [1358 e.] (Malomvízi) Kend által birtokolt két kenézséget Alketed, Felketed és Aklos oláh falvakkal. Nyitott kérdés, hogy Kend leszármazottja volt-e a Szentgyörgyöt birtokló Balea kenéznek (Gy 3: 299). 1377: Nicolaus de *Zengewrg* et Petrus f. Zayk de d-u fluvii *Stirik* (*Stryg*) frater suus patruelis; =: *Sanctus Georgius*; 1392: p. *Zentgeorgh* in d-u de Dewa; 1486: p. *Zenthgyewrgh*; 1523: ≈. Szentgyörgyi, Szálláspataki, N. Ungor, D. Árka, Vingárdi Geréb; **ErK**, Bélai, Folti, Czobor, Bradács-birtok. 1453: ⱮDéva vár tartozéka volt (Cs 5: 137. Sz-Gy -a). 1536.IV.17.: *Zenthgewrgh* Szálláspataki Szerecsenek közös birtoka (KmJkv 4564). 1733: *Szent György*, 1760–2: **Szrigy Szent György**. 1808: *Szent-György* (*Sztrigy*-) h. 1861: Sztrigy-Sz.-György Hu (24). 1888: Sz-Sz-Gy Hu Hátszegi js (Je 672). 1913: **Sztrigyszentgyörgy** Hu vm (Az). – 1909/19: Streiu-Sângeorz, *Szszgy*, L 456: r 420; m, n (168). Streisângeorgiu = Su 2: 146. 1377–1854. [34 C]

Szentgyörgy 7. * Hu 2. (Dédács, Bakaj, Gyalmár Maros-menti hs-ek sorában) 1490: p. *Zenthgyergh*. Dédácsi, Szentgyörgyi, Szgy. Bánca (Huszár), Iklódi és Hari Erdélyi-birtok (Cs 5: 137). 1485.XI.7.: Indali Kis István tiltja *Zenthgergh*-i Albertet attól, hogy Indal és Alsóegres (To vm) birtokbeli részeibe bevezettesse magát (KmJkv 2549); 1493.VI.30.: *ZenthGyergh*-i Albert és Mészkei Maray Miklós Indal déli részében fekvő pusztatelkét és halastóbeli részét 60 Ft-ért eladja János kercesdi papnak (2875); 1505.XI.28.: *Zenthgyewrgh*-i György, Albert és Dénes **pap**, testvéreik: *Zenthgyewrgh*-i néhai Gergely fiai: László és Pál, s *Zenthgyewrgh*-i Makray Bertalan és te: Sebestyén Kövesdfalván (Hu vm) részbirtokosok (3383); 1507.III.21.: *Zenthgyergh*-i/*Zenthgyewrgy* György Mocsaly egészbirtok felét, Felpestesén egy és Tamástelkén (Hu vm) két lakott jobbágytelkét, a Középtelek (Hu vm) határán lévő malom nyolcadát 33 Ft-on zálogba veti Felpestesi Nagy Pálnál (3402). **1587**: *Zentt Gyeorgy*, ld Sál(falva) (Dé 26). – Su 2: 432.

Szentgyörgy 8. * Ko 1. (Kolozsvár-ÉK) **1299**: t. *Scentgyurg* inter p-es episcopi Transs-i; 1299/300: p. *Sendgyurgh*. A kolozsmonostori **apát** birtoka; 1299-ben cserébe átadta az erdélyi **püspöknek**, mivel ennek birtokai között feküdt (+1263 ...; 1299. Gy 3: 371). 1299: t. *Zenthgergh*. 1299 cserében Nádas és Bogártelke hs-ért ({+}1263 ...; 1299. Cs 5: 405). Szentgyörgy-hegy Kolozsvár határán 1461: in *Sancto Georgii* szőlők (KmJkv 1512). 1888. tk: *Szt. György h.* Kolozsvár-Szentgyörgy-hegy.

Szentgyörgy 9. Ko 2. (Nagysármás-K) 1329: t. *Zengurgy*; 1334: t/v. *Scenthgurg*. Szilvás hrs (1329). Barsa nb. Szentmártoni László fiai: Simon és János, felét 1334-ben eladták a Szentpéterieknek 14 M duplájáért (Gy 3: 371). 1344: p. *Zenthgurgthelke*; 1419: *Zentgeurgh*; 1466: **Olah Zenthgyerg**; 1511: p. *Zenth Gyewrgh*. Szentmártoni ~ Majosi, Szentpéter; Alárdfi, Esz. Meggyes, Bátor, Futaki Nagy, Barcsai, Bethleni, Györgyfalvi ~ Gyf. Henke-birtok (1329–1511. Cs 5: 406). 1462.X.6.e.: *Zenthgewrg*-i Kemec Benedek is részt vett az Ósi és Bongárd közötti határ kijelölésén (1658); 1468.XI.30.: *Zenthgergh* határán levő két halastóból részt vesz zálogba Gyekei Kemec Benedek (1831); 1476.VI.21.: *Olahzenthgyerg*-en levő részeit Bongárdiak zálogba vetik Dengelegi Pongrácz Jánosnál (2213); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, beiktatták *Zenthgyergh* birtokába; a szomszédok közül a Somkeréki Erdélyi Jánost képviselő *Zenthgyergh*-i György is jelen volt (2375); 1482.IX.22.: *Zenthgyergh*-i György felesége: Márta nevében is kibékül Csehi Désiekkal folytatott perében (2408); 1483.II.7.: *Zenthgyergh*-en Forrai, Megyesfalvi Alárd és Thoroczkaik részirtok (2426). Ld még KmJkv II. 1041. 1639: **Olah Zent György** (Makkai 583) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *SzentGyörgy*, 1760–2: *Mező Sz(ent) György*. 1808: *Szent-György* (*Mező*-) h., *Szin-Gyordzsu* val. 1861: Sz-Gy Ko (14). 1888: M-Sz-Gy Ko Mezőörményesi js (Je 504). 1913: **Uzdiszentgyörgy** Ko vm (Az). – 1909/19: Sângeorgiu-de-Câmpie, *Mszgy*, L 459: r 424; m, zs (154). Sângeorgiu de Cîmpie = Su 2: 127. 1329–1854. – 1974: c. Sînpetru de Cîmpie {Uzdiszentpéter kzs faluja ÉK-re} [23 B]

Szentgyörgy 10. Kr (Denta-ÉK) **1247**: Kalanteluk iuxta *S. Georgium*; [1319]: v. *S. Georgii*; 1333–4: Nycolaus (**sacerdos**) de *S. Georgio*. 1335: p-es ... Jam et *Borzascenthgywrgy*. 1319-ben Gergely mester jogtalanul 16 kepe szénát vitetett át Omorból ide, birtokára. A Berzava mellett fekvő helység 1335-ben Jánki Kis Miklós birtoka Jámmal együtt. Egyházának papja 1333: 1/2 M 16 báni dénár, 1334: 22 gs pápai tizedet fizet. 1247: a Berza mellett fekvő Kalántelek szomszédja (Gy 3: 495). 1319, 1333: v. *Sancti Georgii*, 1421: *Zenthgywrg*, 1427: *Zentgewrgh*. Vámhely volt (Cs 2: 107). Castellum in *Zenthgwrg*. A Nagylaki Jánkfiaké volt; majd János magvaszakadtával (1427) a Nagymihályiaké lett (Cs 2: 96). Ma két kzs. Dentától ÉK-re:

1. (a Berzava bp-i úton) 1808: *Szent-György* h., *Sveti-Gjuraj* ill., *Szint-Zsorzs* val. 1913: **Tárnokszentgyörgy** Te vm Dettai js (Az). – 1909/19: Sângeogiu (cameral), *Kincstárszentgyörgy*, L 640: r 148; szerb, m, n (145). > 1956: Sîngeorge = Su 1: 126. 1319–1913. [41 B]

2. (a Berzava j. p.) 1808: claustrum *Szent-György* h., *Pernyavor* ill. 1913: **Monostorszentgyörgy** Te vm Dettai js (Az). – 1909/19: Sângeorgiu (dela mănăstire), *Zárdaszentgyörgy*, L 434: r 264; szerb (154). Mănăstire = Su 1: 402. 1909, 1913. [41 B]

Szentgyörgy 12. * Kr (Denta-ÉK, Sebed mellett) 1343: *Sentgurg* (Tr). – Su 2: 401.

Szentgyörgy 13. Msz 1. (Balavásár-K, a Nagy-Küküllő jp-i úton) 1333: **sacerdos** de *Sancto Georgio* (Tr). 1347 Erdő székely ispán; utódai Erdőszentgyörgyi Erdőfiak (Cs 5: 877. Filetelke Kü vm). 1442.V.19.: *Zenthgergh*-i Balázs ü: Bogáti Péter (KmJkv 464); 1442.VI.29.u.: *Erdewzenthgergh*-i Erdő felesége: Herepei Anna s ennek fia: András nevében is tiltják Budaki Mihályt a Budaki Arnót özvegyének halála után maradt budaki birtokrészek elfoglalásától (472); 1443.XI.14.: *Zenthgergh*-i Balázsné: Dorottya nevében is tiltják Indali Pétert néhai Bontha László Indal és Egres birtokbeli részei bitorlásától (476); 1451.XII.29.: *Zenthgerg*-i Erdő fia László özvegye: Tordafi Orsolya Méhes (Ko vm), Kisszólós és Kund (Kü vm) faluban részirtokos (995); 1453.IX.22.: *Erdewzenthgergh*-i Meggyes fia Péter mint szomszéd részt vett Sáromberke és Nagyernye vitás határrészének kiigazításán < X.11 (SzO VIII. 82). 1459.V.4.: *Zenthgewrg*-i Erdősi László özvegye: Orsolya gy: János, Ilona, Dorottya és Katalin (KmJkv 1347); 1459.V.20.: *Zenthgerg*-i János Hédefáji István megbízottja (1352); 1471.V.31.: *Zenthgerg*-i Meggyes Balázs üv (2020); 1481.XI.10.: Széplaki Borda István fe: *Erdewzenthgyewrgh*-i néhai Erdő Zsigmond leánya: Ilona és fia: Bertalan nevében is tiltják *Erdewzenthgyewrgh*-i Meggyes Balázst, hogy To, Kü és Ko vm-i birtokrészeket elfoglaljon (2335).

1501.III.23., Székelyvásárhely: Szentgyörgyi Péter országbíró, erdélyi vajda és székely ispán a bándi és havadtói székely örökségek s a Meggyes nemzetség Meggyes ágán való székbírói tisztség

felett erdőszentgyörgyi Theel Balázs felperes és Meggyes Balázs leánya Zsófia, Barcsai Gáspárné alperes közt folyó perben a kitűzött időben meg nem jelent felperest ötven arany forinton s az említett székely örökség elvesztésén marasztalja (SzO VIII. 187-191).

1518.V.21., Héderfája: Héderfajai Barlabássy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán előtt Kabos Gáspárné Szentgyörgyi Megyes Zsófia Sárdon egy halastóhelyet, sárdi Nagy Ferenc és Szegő Imre pedig ugyanott az Abran nem Ujág vonalán egy lóföséget 20-20 arany Ft-ért sárdi Bicsak Lőrincnek örökbe vallanak; utóbbiak azon kikötéssel, hogy amíg élnek, a sárdi „lófönyil“ békés birtokában megtartja őket (SzO VIII. 260). 1555.VI.20.: Rigmányi Kovács Ferenc visszavonja azt a bevallását, amelyet *Erdeewzentgheorgh*-i (Msz) apai székely jószágával kapcsolatosan évekkal ezelőtt tett sógora: Kaczay János javára (KmJkv 5382). 1567: *Erdeö Zent Gijeörgij*, 1602: *Szent György*, 1603: *Erdö Sz. György* (SzO II. 217, V. 271, 249). 1614: Erdőszentgyörgy 71 családfő (Msz 85). 1626: Fiátfavi György **iskolamester**; 1850-ig 24 **tanítója** ismert (Sipos 123). 1644: *Erdeö Zent Georgy* (Makkai 552) I. Rákóczi György birtoka. 1647-től volt itt Rhédey-kastély. 1733: *Erdő-Szentgyörgy*, 1750: *Küklő Sz(ent) György*. 1758-ban itt hunyt el **gróf Rhédei Zsigmond** (1758. Böjtmás h. 13. n., 37 éves); drági és kolozsvári búcsúztatása után ide temették (ld Drág). *1788.VI.22.: **Bodor Péter** mechanikus, székely ezermester (–1849.VIII.17., Kv). 1808: Szentgyörgy (Erdő-) (157). 1808–1809: Kastélyának újjáépítése (Keresztes Gy.: *Maros megyei kastélyok és udvarházak*. Mvh 1995. 44). Az újjáépített kastély Erdélyben ritka módon kétemeletes; a késő barokk díszítésű, roppant tetejű épületet feltehetőleg marosvásárhelyi mesterek építették a XVIII. század utolsó negyedében. Zárt tömegével inkább városi palotára emlékeztet (Bíró: *Erdélyi kastélyok*, 73; Bíró: *Erdély művészete*, 137). *1824.II.24.: **Szentgyörgyi József** orvos, a hazai meteorológiai kutatások úttörőinek egyike (–1901.III.10., Bp).

1840. Aug. 31. Solymostol meg köszönvén a jó család szivességét, hegyeket mászva Erdő SzGyörgyöt értük, hol Gr: Rhédeynének, a Wittembergi [: Sándor württembergi] Hg: napának kevély, emeletes kastélya diszlik, szép kertre nézve alá (Tanárky).

1861: Erdő-Sz.-György Msz (31) 1888: E-Sz-Gy **MT** Nyáradszeredai js (Je 310). 1913: **Erdőszentgyörgy** MT vm (Az). 1936: **Református templomának** renoválása angol királyi adományból, Debreczeni László tervei alapján. # Sipos G. MtT 1980. Rostás Z.: *Falukép változó magasságból* (A Hét, 1985.VIII.29.). 2004-től **város**. Kettős templomszentelés: katolikus és unitárius. Tudósítás 2004.X.24. Duna Tv. – 1909/19: Erdeo-Sângeorgiu, *Eszy*, L 2320: r 812; m, zs (70). > Sângeorgiu de Pădure = Su 2: 127. 1333–1854. > Sângeorgiu de Pădure [24 C, D]

Szentgyörgy 14. Msz 2. (Marosvásárhely-ÉK hrs a Régeni úton; 350 m) 1332: **sacerdos** de *Sancto Georgio* (Tr). 1412: Jacobus et Valentinus filii Ladislai de *Zenthgywrgh* Marosszék vénei közt nagyernyei határjáráson (SzO VIII. 45). 1423: p. *Zenthgywrgh*; 1496: *Zenthgyergh*. 1508: *Zenthgyewrgh*. Szentgyörgyi, Szentannai Tót és Bodogi Czerjék-birtok (1423-tól Cs 5: 734. Sz-Gy -b. To vm). 1441.III.1.: Györgfalvi János a *Zenthgerdh* [!] birtok felől eső halastavát 32 arany Ft-ban elzalogosítja Ercsei Alárd fia: Jakabnak vagy Tusoni Bolgár (ds) Miklósnak (293); 1453.X.13.: *Zenthgergh*-i László fia: Jakab fia Barnabás és gy: Péter, Balázs, György, Margit, Márta és Katalin nevében is tiltják Keresztúr birtok s Majos, Bala (To vm), Szentmárton (Ko vm) birtokbeli részek bitorlását (1109); 1495.V.30.: Bodogi Czerjék Aantalné: néhai *Zenthgyergh*-i Balázs leánya: Márta, leánya: Júlia nevében is megosztozik néhai *Zenthgyergh*-i Balázs birtokain Szentannai Tóth Miklós feleségével: néhai *Zenthgyergh*-i Balázs leánya: Annával és gyermekeivel (János, Balázs, István, Druzsina, Katalin). Ennek értelmében a Majos, Bala, Szentgyörgy (To vm) birtokbeli részek Tóth Miklósnak, a Keresztúr és Szentmárton (To vm) birtokban levők pedig Czerjék Antalnének jutottak (2963); 1534.III.30.: *Zenthgyergh*-i Kemény László, Csernáttoni Bernáld Balázs, Paniti Alárd Ferenc és Sámsondi Erdélyi Mihály (egregii) a királytól nekik adományozott Szeszárma várát (BSz vm) tartozékaival együtt 4000 Ft-ért és Méhes, Kisnyulas, Faragó (Ko vm), Sósptak, Kapus, Pusztaszentmiklós (To vm) birtokbeli bizonyos részekért eladják Bethleni Farkasnak (4446-8); =: Gyulai János – veje: Barcsay Boldizsár nevében – tiltja előbbieket, hogy a nekik átengedett birtokrészekbe bevezetessék magukat (4452); 1534.IV.23.: *Zenthgyergh*-i Tóth Mihály összes birtokát, rokoni szeretetből, testvére: néhai Tóth

János gyermekeinek: Gáspárnak és Mártának ajándékozza (4460); 1555.V.30.: *Zenthgeorgh-i* néhai Tóth Mihály (e et a) Mihály nevű fiacskája gyámjaként Kecseti Menyhért pert folytatott Daczó Máténé Márton Annával (5373). 1567: **Maros Zent Gijeörgj** (SzO II. 216). 1614: Marosszentgyörgy 21 családfő (Msz 116). 1733: *Maros Szt. György*, 1760–2: *M(aros) Sz(ent) György*, 1805: *Maros Szent György*. 1808: Szentgyörgy (Maros-) (157). 1861: Maros-Sz.-György Msz (32). 1888: M-Sz-Gy **MT** Marosi felső js (Je 495). 1913: **Marosszentgyörgy** MT vm (Az). – 1909/19: Sângeorgiul-de-Murăș, *Mszgy*, L 1660: r 845; m, c (154). Sîngeorgiul de Mureș = Su 2: 127. 1332–1854. > Sînngeorgiu de Mureș [24 C]

Szentgyörgy 15. Se/Hsz : Sepsiszentgyörgy.

Szentgyörgy 16. * **BSz** (Vízszentgyörgy pusztá Szamosújvár-D, Széplak közelében) 1343: *Zenthgyergh*, 1350: *Zenthgeorgh* (Tr). 1430: *Zenthgerwrg-i* Balázs ü: Szántói Laczk György (KmJkv 50); 1439.II.25.: *Zenthgergh-i* László ü: Nyíresi Lukács (126); 1439: Valkai Kis Benedek és *Zenthgerg-i* Imre néhai Simon javai fell megállapodásra lép Andrásné Nagy Gergellyel (170); 1440.VI.18.: *Zenthgergh-i* Balázs fiai: Albert és András és nvére: Dorottya Alsóegres (To vm) negyedének birtokosai (251); 1440.IX.13.u.: *Zenthgerd-i* László fia Miklós – fia: Gergely nevében is –, *Zenthgerd-i* Makray Péter fia Fábián – fiai: Albert, Tamás, Egyed, továbbá *Zenthgerd-i* Balázs fia Fülöp nevében is – tiltja Olasz Sebestyén várnagyot *Zenthgerd* és Széplak (BSz vm) birtokbeli részük elfoglalásától (273); 1449.IV.14.: *Zenthgerth-i* [!] Porkoláb Sebestyén tanú dengelegi birtokügyben (682); 1453.V.24.: *Zenthgerwrg-i* [!] Miklós ü: Szucság (1090); 1455.I.2.: *Zenthgerwrg-i* László fia Miklós – fiai: Gergely, György, Albert és Dénes nevében is – tiltja Felpetesi Makray Tamást Felpetes és Németi birtokbeli részeik további bitorlásától (1175); 1459.X.15.k.: *Zenthgerg-i* Gergely **deák ü**: Szilvási Péter (1385); 1467.XI.21.: *Zenthgerg-i* Gergely, *Zenthgerg-i* Tamás familiárisa: Márton részt vett csicsói iktatáson (1764). Ld még KmJkv I. 1037, II. 1040. **1587**: *Zentt Gyeorgy*. – E: fl. 12, A: 4 fl. (Dé 49). 1614: *Viz-Zamos Zent-György* (Kádár VII. 114). A XVIII. század első felében elnéptelenedett. – Su 2: 432. 1343–1614.

Szentgyörgy 17. * **Te 1.** (Mezősadány mellett) 1421: *Zenthgywrgh* (Cs 2: 51). – Su 2: 432.

Szentgyörgy 18. * **Te 2.** (Sebed és Folya közt) 1497: *Zenthgyewrgh* (Cs 2: 64). – Su 2: 432.

Szentgyörgy 19. * **To 1.** (Szentgyörgy psz Marosorbó határában Cs; Csapószentgyörgy psz Maroslekence közelében KmJkv I. 1038) 1347: p. *Zenthgyurg*; 1447: *Zenthgeergh*; 1504: *Chapozenthgergh*; 1519: *Chapozethgyewrgh*. Szengyeli ~ Mezöszengyeli, Szentgyörgyi, Szgy. Csegedi, Szentiváni Tatár, Szengyeli ~ Csombordi Tompa-birtok (Cs 5: 734. Sz-Gy -a). 1480.IX.22.: *Zenthgyergh-i* István, *Zenthgyergh-i* Csegedi Gergely ü: Nagyfalusi Apafi Ferenc (2306); 1501.IV.27.: *Zenthgyergh-i* Csegedi Tamás kijelölt vajdai ember kelementelki iktatásra (3190); 1519.I.28.: Szucsáki néhai Demeternek néhai *Chapozenthgyewrgh-i* Mátyás leánya: Ilonától született fia: Ábrahám Szengyel határában halastórészt ad a tordai Sz. Miklós-plébániatemplomnak (3705); 1544.III.23.: Apanagyfalusi Nagy Andrásné: Katali és Teremi Bernát özvegye: Teremi Sárkány Márta Szengyel és Szakál (To vm) birtokbeli részét 1540.XI.25-én cserébe adta *Zenthgyewrgh-i* Csegedi Antalnak (e et n) és *Zengyewrgh-i* [!] néhai Szengyeli Miklósnak ez utóbbiak *Zenthgyewrgh-i* (To vm) pusztá nemestelkéért, 75 Ft készpánzért, egyenként három Ft-ot érő 50 darab, jó bárányos juhért, egy négy Ft-ot érő lóért és egy borjas tehénért (4819); 1445.II.23.: *Chapozenthgergh-i* Csegedi Antal kiegyezik osztályos atyafiaival: Pókai Zsidó Simonnal és Mátyással *Zenthgergh*, Magyardellő, Oláhdellő (To vm), Gyulas (Kü vm) birtokban és máshol levő atyai jószágok felől (4848). **1587**: *Czyapo Zentt Georgy*. – E: fl. 10, A: fl. 3 den. 34 (Dé 66). 1808: Szentgyörgy (Csapó-) (157). 1861: Csapó-Sz. György To (9). 1888: Csapó-Szent-György, telep (t) Maros-Orbó **TA** (Je 268). Hnt. 13: *Csapószentgyörgy* » Marosorbó TA vm. – Su 2: 432. 1347–1850.

Szentgyörgy 20. To 2. : Torockószentgyörgy.

Szentgyörgy 21. * **To 3.** (Kresztur {Gerendkeresztúr} és Sauli {Mezősályi} közt említik) 1382: p. *Zenthgywrgh*. Tetrehi Urkund Mihály a vele egy nemzetségből eredő Figödiektől és Gerendiektől követeli vissza. "E hs fekvéséről azonban semmi pontosabbat nem tudok." (Cs 5: 734. Sz-Gy -d).

Szentgyörgy 22. * Za (Simánd és Székudvar mellett) 1487: *Zenthgyergh* (Cs 1: 745). 1472.IX.28.: *Zenthgergh* {1d Erdőhegy} (KmJkv 2063). – Su 2: 432. 1412 Zenthgyergh, 1486 pr. Zent Gergh (Csánkinak tulajdonítva).

Szentgyörgyválya Hu (1913) < Patak.

Szentháromság Msz (Marosvásárhely-DK, a Nyarádtól D-re) 1332: *sacerdos* de *Sancta Trinitate* (Tr). 1412: Stephanus filius Valentini de *Zenthtrinitas* Marosszék vénei közt nagyernyei határjáráson (SzO VIII. 45). 1484-beli harangja az 1870-es években az ENM-ba került (Benkő E.). 1493.V.29.: *ZenthTrinitas*-i Forró János – gy: György, Katalin és Hedvig, s testvérei: Mihály, Péter, Miklós nevében is – csergedi (Kü vm) örökös birtokrészeit 200 Ft-ért eladja Apanagyfalusi Apafi Lénárdnak (KmJkv 2867); 1523.X.27.: Forró Balázsné: Katalin nevében is tiltják a szebeni királybíró több Fe vm-i birtokrész megszerzésétől (3961); 1550.IX.7.: Thorotzkay Péter és Péterfalvi Nagy Mihály (egregii) tiltják Forró Miklóst (e) Péterfalva, Iklód, Pánád (Kü vm) birtokbeli részei elidegenítésétől és a péterfalvi határon való malomépítéstől (5049). 1554: *Zenthtrijnithas*, 1567: *Zent Orontas*, 1569: *Szent-Torontás*, (SzO III. 304, II. 217, 267). 1575.VII.9: Kerelószentpálnál a fejedelem hadában jelen volt Botos Lőrinc szolgája Tót Benedek, Lőrinc *deák*, *Zent Torontás* (SzO VIII. 305). 1602: *Szentrontás*, *Szent Rontás* (SzO V. 173). 1607: *Iskolájának* említése; 1607–1850: 18 *tanítója* ismert (Sipos 134). 1614: Szentháromság 87 családfő (Msz 70). 1808: Szentháromság ~ Szentrontás (158). 1861: Sz-H Msz (33). 1888: Sz-H MT Marosi alsó js (Je 650). 1913: Szentháromság MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Sânháromșag, *Szh*, L 1240: r 114; m (154). > Troița = Su 2: 205. 1332–1854. – 1974: c. Gălești {Nyárádgálfalva kzs faluja DK-re} [24 C]

Szentilona Szö (Újmoldova-DK, a Duna-parti út közelében) 1437-ben határában állt Librasd végvár (Engel 169.). 1823, 1874: Szentilona (Pesty: Krassó II/2. 207). Szenthelena > 1913: **Dunaszentilona** KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – Sîntelena > Sînta Elena > Sfînta Elena = Su 2: 117. 1823–1913. – 1974: c. Pescari {Lászlóvára kzs faluja K-re. 1981 Atlas Pescari alá teszi a vár jelét: L} [54 A]

Szentilonaasszonyképe * Bi (Genyéte mellett) 1454: Szentilonaasszonyképe (Jakó 245). – Su 2: 407.

Szentimre ~ Sanctus Emericus (~ Sanctus Henricus)

1083.XI.5.: Imre herceg szenttéavatása. Erdélyben is több település őrzi nevét; létrejöttek nem lehet sokkal későbbi. Templomok is védőszentjüként tisztelik, néhol kápolnát szenteltek tiszreletére.

Szentimre 1. Bi (Szalárd-É hrs) 1220: *abbas* de *S. Henrico* et patronus eccl-e; 1291–4: in *S. Emerico*; 1312: *monasterium S. Emerici*; 1332–6: Marcus *sacerdos* de v. *S. Emerici*, Johannes ≈. 1220-ban tűnik fel az itt állott monostor apátja és kegyura. Monostora 1312-ben már a váradi *káptalan* birtokában volt. A falu 1291–4 között első fizetéskor 10 kepe tizedet ad a püspöknek; papja 1332, 1333, 1336: évi 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 667). 1312: Sz. Imre-monostor; a váradi *káptalan* itt részbirtokos (An 3: 213). 1332: v. *Sancti Emerici* (Cs 1: 623). 1459: *Zenthemreh* (Jakó 350). 1692: *Szent Imre* (Mezősi 35). 1808: *Szent-Imre* h. 1851: ≈, Bi vm, szőlőhegy déli oldalában, honnan felséges kilátás esik a Berettyó tágas völgyére, 1200 lak., kik kevés kath. és zsidót kivéve mindnyájan *reformatusok*, tornyos anyatemplommal. Határa 4015 hold, ... Bora az egész Érmelléken a legjobbak közé tartozik. Birja a váradi deák *püspök* (Fé 4: 99). 1888: H-Sz-I Szalárdi js (Je 366). 1913: **Hegyközszentimre** Bi vm (Az). – 1909/19: Sântimreu, *Hsz*, L 1147: r 15; m (158). Sîntimreu = Su 2: 135. 1220–1913. – 1974: c. Sălard {Szalárd kzs faluja} [10 D]

Szentimre 2. Cs (Tusnád-ÉNy, a Szeredai úton) 1567: *Zent Emreh* (SzO II. 220) 30 kapu, Bedecsy nevű tízese 26 kapu (Venczel 35). 1569: *Zentimre*, *Zent Imre*, *Zentimre*, *Zent Imreh*; 1576: *Szent Imreh*, 1580: *Zenth Imreh*; 1583: *Szentimreh*, 1602: *Szent Imre* (SzO II. 257, 259, 262, 275, IV. 45, 72, 88, V. 233). 1614: Szentimre 166 családf (Cs 14). 1638: *Sanctus Emericus* (Ve: Doc. X. 31). 1738: **Csik-Szent Imre** (SzO VII. 393). 1750: *Szent Imbre*. 1808: Szentimre

(Csik-) (158). 1861: Sz-I Cs (31). 1888: Csik-Sz-I Kászon-alsíki js (Je 277). *1893: **Bálint Ákos** tanító, gyergyószentmiklósi karvezető (-?). 1913: **Csikszentimre** Csik vm (Az). – 1909/19: Ciuc-Sântimbru, *Csszi*, L 1739: r 26; m (50). Sântimbru = Su 2: 134. 1567–1854. – 1974: c. Sîncraieni {Csikszentkirály kzs faluja D-re} [37 B]

Szentimre 3. (Gyomord) Fe (Gyulafehérvár-ÉK 16 km, a Maros jp-i úton) **1238**: meta cum Petro bylocho; 1266: t. castris Albensis *Gywmurd*; 1289: t. *Gomord* ... iuxta fl-m Morus (Gy). [1266 e.]: *Gomord*; 1266: *Gywmurd*; 1289: *Gomord* (Er I. 258, 260, 453). 1314: in *S. Emerico*; 1326.VI.10.: Datum in ≈; 1332–4: Thomas **sacerdos** de ≈. Fehérvári várföld volt, melyet 1238-ban Péter billogos lakott; ekkor Krakkó határosa. 1266-ban István ifj. király lakatlanul a krakkói és igeni telepéseknek adta művelésre, majd IV. László 1289-ben megerősítette a krakkói telepések birtokában. Párhuzamosan azzal, hogy az erdélyi vajda Krakkó határában felépítette Kecskés várát, a Krakkóhoz tartozó Gyomord, melyet most már templomáról Szentimrének neveztek, az erdélyi vajda ítékezéshelye lett. 1314-től gyakran az alvajda, azaz a vármegye és a vajda gyűléseinek színhelye, ahol okleveleket adnak ki (1325, 1326 és Iczkovits 62). Papja 1332 I: 40 d, 1332 II: 20 dénár és 7 régi báni, 1334 I: 5 gs, 1334 II: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 186). 1326: congregatio generalis in *Sancto Emerico*, 1332: *Zentemreh* (Tr). 1442.III.18.: a szentimrei csatában Hunyadi csatát veszít Mezőbég ellen. A harcban elesik Lépés György erdélyi püspök (1427-től). 1442.III.25-én fényes győzelmet arat a Szében felé törő Mezőbég ellen. Ennek emlékére újjáépítteti a **templomot**. 1448.I.5.: Szántai György az erdélyi egyház birtokainak szomszédságában, a Maros folyó mellett fekvő *Zenthemreh* (Fe vm) nevű birtokát, melyet néhai Zsigmond császár Egerszegért (Tolna vm) adott neki cserébe, a Szent Imre hercegnek szentelt **templom** kegyuraságával együtt a gyulafehérvári **káptalannak** ajándékozta (KmJkv 625); 1459.V.18. : *Zenthemreh*-i Kelemen **i**: Timár Bereck kolozsvári polgár özvegye: Erzsébet (1350). 1648: *Szent Imre* (Makkai 456) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Szent Imre*, 1760–2: **Maros Szent Imre**. 1808: *Szent-Imre* h., *Emriscdorf* g., *Szint-Imbru* val. 1861: Maros-Sz-I AF (6). 1888: M-Sz-I (Szent-Imbru) **AF** Magyarigényi js (Je 495). 1910 L 586; 1920 L 603 (43 m, 5 zs). 1913: **Marosszentimre** AF vm Tövisi js (Az). 1915–23: Vincze Géza **ref.** lp. (Korábban Cegőtelkén és Istvánházán volt lp.) Templomának megőrzésért vívott küzdelmét tovább nem bírván, 1923 őszén Magyarországra távozott. # Jékely: **A marosszentimrei templomban** (vers, 1936); Szépréti Lilla: *Szemében mérhetetlen fájdalom* (Erdélyi Figyelő, 1990. 15. 8-9., 8 fk). 1992.XI.2.: Hunyadi János temploma romló állapotban. Vetési L. lp előadása, Boros Z. kísérezője RTV. Debreczeni I.: *Mentsük meg a marosszentimrei templomot* (RMSzó. 1993.I.21.). – 1909/19: Sântimbru, *Msz*, L 604: r 569; m (158). Sântimbru = Su 2: 134. 1238: villa Sancti Emerici, 1270: Datum in Sancto Emerico {?}, 1326–1854. [34 B; X] > Sântimbru

Szentimre 4. * **Hu** (a Sztrigy alsó folyása mentén; Piski és Dédács közelében) 1380: *Zenthemruh*; 1382: *Zentemreh* inferior; 1431: *Sthrigzenthemrich*, *Zentemrich*; 1507: *Zenthymreh*; 1515: ≈. Szentimrei, Szi. Sztrigyi, Barcsai, Kolonityi, Márgai s más birtokosé. Szn 1491: Bíró Fülöp (Cs 5: 137). 1430.X.23.: ... a parte p-is Pisky ... pro parte ... {fluviis} Strig videlicet Nicolai filii Dionisii et Emerici filii Petri ac fratrum condivisionalium de *Sancto Emerico* (KmJkv 65); 1491.VIII.25. : *Zenthemreh*-en lakó Bíró Fülöp (pr) eljár Barcsaiak ügyében (2751); 1497.IV.29. : *Zenthemreh* Barcsai-birtok (3014). **1587**: *Zent Imreh*, {ld Sál} (Dé 26). – Su 2: 432. 1382–1587.

Szentimre 5. **Msz** (Nyárádszereda-K) 1332: **sacerdos** de *Sancto Emerico* (Tr). 1566: *Zentimreh*, 1567: *Zent Imre*, 1602: *Szent Imre*, 1603: *Szent Imreh* (SzO II. 204, 217, V. 274, 253). 1614: Szentimre 35 családfő (Msz 90). 1643: **Iskolájának** említése; 1692–1850: 31 **tanítója** ismert (Sipos 131). 1808: Szentimre (158). 1861: Sz-I Msz (33). 1888: Ny-Sz-I **MT** Nyárádszeredai js (Je 543). 1913: **Nyárádszentimre** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – Eremieni = Su 1: 220. 1332–1854. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmogyorós kzs faluja DNy-ra} [24 D]

Szentimre 6. **To** : Görgényvára ~ Görgényszentimre MT.

Szentimre 7. Uh (Székelyudvarhely hrs) 1567: *Zent Emreh*, 1568: p. *Zentimreh*, 1577: *Zent Imreh* (SzO II. 220, III. 320, IV. 54). » Székelyudvarhely. – Su 2. 431.

Szentimrefürdő Cs (Csikszentimre-Ny hrs) 1956: Szentimrefürdő. – Bäile Sîntimbru > Sîntimbru-Băi = Su 2: 135. 1956. – 1974: Sîncrăieni {Csikszentkirály kzs faluja DNy-ra} [37 D]

Szentistván Msz (Makfalva-DNy, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1332: *sacerdos* de *Sancto Stephano* (Tr). 1614: Szentistván 24 családfő (Msz 87). 1643: *Iskolájának* említése. 1644: *Szent István* (Makkai 533) I. Rákóczi György birtoka. 1692–1850: 25 *tanítója* ismert (Sipos G. MtT 1980. 133). 1808: Szentistván (158). 1861: Szent-István Msz (33). 1888: Nyárad-Szentistván **MT** Nyárádszeredai js (Je 651). 1913: **Székelyszentistván** MT vm (Az). Sipos G. MtT 1980. 2004.VIII.13-15.: a Szent Korona Szövetség találkozájáról 2004.VIII.24. RTV. – » Hármásfalu. – Sînişvan > Ştefăneşti = Su 2: 177. 1332–1913. » Trei Sate 1974: c. Ghindari {Makfalva kzs faluja} [24 D]

Szentiván ~ Sanctus Johannes : János apostol nevééről:

Szentiván 1. * Ar (Arad-DK, Öthalom táján) 1434: *Zentywan* nemesi előnévben (Cs 1: 778); 1499-ben a Palotai Czibakoktól jószágokat kap itt az aradi *káptalan* (Cs 1: 782). 1444, 1498–1499, 1607, 1761: ≈ (Márki II/1. 215). – Su 2: 433.

Szentiván 2. Be (Beszterce-DDK, a Sajó b. p.) 1332–3: Henricus *sacerdos* de *S. Johanne*. 1453: v. *Zenth Iwany*. Papja 1332.I és II: 1/2 fertó, 1333.I: 10 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 564). **1587**: *Sanctus Joannes* in auro cuso fl. 5 solvit (Dé 71). 1589 in festo Martini honorabiles dom. Henrici pastor ecclesiae *Sancti Joannis*, item ... {ld Besztercei káptalan} (Dé 75). 1733: *Szent-Iván*, 1750: *Szent Anna* {!}, 1760 – 2: *Szent Ivan*. 1808: *Szent-Ivány* h., *Johannsdorf* {g.}. 1861: Szent-Iván **Na** (26). 1888: Sajó-Szentivány (Sant-Joana [!]) **BN** Besenyői js (Je 613). 1913: **Sajószentiván** BN vm (Az). – 1909/19: Sântioana, *Sajószentivány*, *Johannesdorf*, L 535: r 534 (158). > 1956: Sântioana = Su 2: 135. 1332–1854. – 1974: c. Mărişelu {Sajónagyfalu kzs faluja K-re} [24 A]

Szentiván 3. Do 1. (Szék-ÉK, a Füzes vize melletti úton) 1305: p. *Scenthyuan*; 1321: p. *Scenth Iwan*; 1334: Demetrius *sacerdos* de *S. Johanne*. 1305-ben birtokosa, Wass Miklós perel a falu Göc felé eső határjelei miatt. 1317-ben Miklóstól elkobozták, de 1321-ben Tamás vajda a kegyelmet nyert Eymech fia Miklós csicsói várnagyot visszaiktatja Szentivánba mint öröklött birtokába. Papja 1334 II: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 2: 89). 1438.VIII.2.k.: *Zentyuan*-i Wass György *ü*: Ősi (100); 1440.II.4.: *WosacZenthJuan*-i Wass néhai Mihály fia Kónya (ds) Wass László *üv* (190-1); 1440.III.18.: *Zentywan* {ld Szentegyed} (212); 1440.VIII.4.: *Zentywan*-i Wass László {ld Cege} (262); 1441.X.29.: *Zentywan*-i Péter 20 Ft-on Deáki-részt vesz zálogba Keresztes (Do vm) birtokban (364); 1454.I.15.: *Zentywan*-i Péter tiltakozik az ellen, hogy a Gyerőfiak Keresztes (Do vm) prédiumbeli részét elidegenítsék Iklódiaknak, minthogy annak megvásárlására, mint osztályos atyafinak, neki van joga (1122); 1459.VII.11.: Czegei Wass Tamás a *Zentywan*-i és szilvási (Do vm) négykerekű malmokban, halastóban, házban levő részét 12 Ft-on zálogba adja *Zentywan*-i Wass Mihály fia Lászlónak (1367); 1460.VI.30.: *Zentywan*-i Wass László *ü*: Szamosfalva (1452); 1464.IV.27.: Wass László *üv*, Albert *Zentywan*-i *scolasticus* is (1669); 1483.II.26.: Szentiváni Wass Domokos fogott bíró: Szentkirály Ko 1. (2430). Ld még KmJkv II. 1041, 1073. 1583.IV.8.: Georgio Zenth Juany de eadem Zenth Jwan fejedelmi levél címzettje (Dé 17). **1587**: *Zentt Iwany*. – E: fl. 26, A: fl. 8 den. 66. Accumulandum ad rationem ill. dom. Princeps (Dé 42). 1733: *Szent-Iván*, 1760–2: *Vasas Sz(ent) Ivan*. 1808: *Szent-Ivány* (*Vasas*-) h. 1861: Vasas-Szent-Ivány Do (17). 1888: V-Sz-I **SzD** Kékesi js (Je 718). 1913: **Vasasszentiván** SzD vm (Az). – 1909/19: Sântioana, *Vszi*, L 435: r 374; m (158). 1956: Sântioana = Su 2: 135. 1305–1854. – 1974: c. Ţaga {Cege kzs faluja ÉNy-ra} [23 A]

Szentiván 4. * Do 2. (KmJkv I. 1038) ld Szentiván : iklódszentiván BSz.

Szentiván 5. * Ko (Kolozsvár-Ny, Bács ÉK-i hrs volt) [1370 k.]: *Szent Iwan* a kolozsmonostori *apát* birtoka (Er I. 239; +1263, +1296, +1324 Gy 3: 371). cca 1420: pr. *Zentywan*; 1439: pr. ≈

(1263-1439. Cs 5: 406). 1451.VII.21.: *Zenhywan* prédiumban lévő bizonyos földekért Papfalvi János perel a kolozsmonostori apáttal (KmJkv 971). {1941}: *Szentivány ~ Sîmion, Szentiványi kút, Szent János kút.* # KszHn 330. – Su 2: 406. Szent Iwan, 1263–1420.

Szentiván 6. * **Ko 2.** (Budatelke és Nagycég között) 1329: t. *Zentiwan*; 1359: p. *Zentywantelku*. Földje Budatelk határosa D-en (1329). 1359-ben Tomaj nb. Régeni Tamás szerzett birtokaként adta Makrai Miklósnak Nagycéggel együtt (Gy 3: 371). – Su 2: 433. 1329.

Szentiván 7. **Kü** (Erzsébetváros-É) (Erzsébetváros-É) {1250 k.} 1303: Lucas f. Ladislai de S. *Johanne* pro se et Dominico fr-e; 1368: p-um ... quondam ... Ladislai, avi eiusdem Petri f-i Georgiis in ... p-bus *Zenhywan*. Szentiváni László fia Lukács 1303-ban Gomboc (Fe vm) határosa. A XIII. század derekán élt László Szentivánon, Hondorfon, Gógánfalván, Kundon és Ebesfalván volt birtokos < 1368 (Gy 3: 560). 1366, 1368: *Sanctus Johannes, Zenhywan*; 1373: *Zenth Iwan ~ Zenthyuan*; 1391: p. *Sent Iwan*; 1491: **Zaz Zenth Iwan** (1366-tól Cs 5: 894). 1377, 1494: *Zenth Iuan* (Jakó: Thorotzkay 13, 21). 1491.VII.19.: *ZazzenthIwan* Bethleni-birtok; tóhely (KmJkv 2748); 1492.II.22.: Bethleni Bernát *ZenthIwan* birtokbeli részét eladja te: Miklósnak (2846); 1526.VI.22.: *ZenthIwan*-on Almási Tabiási János részirtokos (4161). **1587: Zentt Jwany.** – C. Pr: fl. 32. A: fl. 16 (29). 1733: *Szen-Ivan*, 1760 – 2: *Szász Sz(en)t Iván*. 1808: Szentivány (Szász-), Johannsdorf (158). 1861: Szász-Sz. Ivány, Johannsdorf Kü (9). 1888: Szász-Szentiván (Johannsdorf, Sintivana) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 641). 1913: **Szászsztentiván** KK vm (Az). – 1909/19: Sântioana-săsească, *Szsi, Jd*, L 696: r 260; n, m (158). > Sântioana = Su 2: 135. 1303–1854. – 1974: c. Vișoara {Csatófalva kzs faluja Ny-ra} [36 A]

Szentiván 8. **Msz** (Nyárádtő-ÉNy) 1303: *Sanctus Johannes*, 1332: **sacerdos** de *Sancto Johanne* (Tr). 1442.I.29.: Patai Bálint fia János, hogy birtokjogait kiskorúsága ellenére megvédhesse, birtokai felébe befogadja *Chychzenhywan*-i Tatár Mihályt s te: Györgyöt és Antalt (411); 1468.II.22.u.: Hetényi Fejes János tiltja Mátéi Miklós özvegyét: Orsolyát, aki jelenleg *ChydZenthIwan*-i Kemec Benedek felesége, hogy Gyeke (Ko vm) és Szentmiklós (Do vm) felét elidegenítse (1792); 1505.XII.31.: Veresmarti Czikó János özvegye: Bogáti Orsolya *Zenhywan* határában levő székely örökségét és lófőségét legközelebbi vérrokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak vallja (3385). 1602: *Csitt Zentt Iván*, 1603: *Csitszentiván* (SzO II. 213, VI. 56). 1614: Csittszentiván 38 családfő (Msz 6). 1733: *Szent Ioan*, 1750: *Szent Iuona*, 1760–2: *Csitt Szent Iván*, 1805 *SzentIvan*. 1808: Szentivány (Csik-) (158). 1861: Csit-Sz.-Ivány Msz (31). 1888: Csitt-Szentiván **MT** Marosi alsó js (Je 278). 1913: **Csittszentiván** MT vm (Az). – 1909/19: Sântiuana, *Csszi*, L 1038: r 194§ m (158). Sântioana de Mureș = Su 2: 135. 1303–1854. – 1974: c. Pănet {Mezőpanit kzs faluja DNy-ra} [23 D]

Szentiván 9. **Msz** (Marosvásárhely-K) 1332: **sacerdos** de *Sancto Johanne* (Tr). 1451: v. *Zenhywan* (SzO I. 160). 1505.II.17.: Esztergomi Székely Ferenc a *Kebelezzenhywan* határán fekvő földeket zálogba adja Nagyernyei Székely Bernátnak (KmJkv 3340). 1567: *Kebele-Zent Iwan*, 1602: *ZenttIuan*. 1614: Kebeleszentiván 5 családfő (Msz 36). 1661-ben a török pusztítás áldozatául esett Kebeleszentiván temploma és scholaháza; Bós, Kebele és Agárd, a hozzá tartozó három falu csak 1759 után tudott közös iskolát építeni Bósban (Sipos 108). 1760: *Kebele Szent Ivány*. 1808: Szentivány (Kebele-) (158). 1861: Kebele-Sz.-Ivány Msz (32). 1913: **Kebeleszentivány** MT vm Marosi felső js (Az). Sipos G. MfT 1980. – 1909/19: Chibelia-Sântiuana, *Ksz*, L 212: 173; m (44). > Chibelia-Sântioana > Ivănești = Su 1: 312. 1332–1854. – 1974: c. Livezeni {Jedd kzs faluja} » L [24 C]

Szentiván 10. **Se/Hsz** (Uzon-ÉK 3 km a Feketeügy-parti úton) 1332: **sacerdos** de *Sancto Johanne* (Tr). 1380: *Zenhyvan* (SzO V. 2). 1427: Michael filius Ladislai dicti similiter Forro de *Zenhywan* árapataki iktatasra kijelölt királyi ember (SzO VIII. 53); 1462: *Zenthivan*-i Máténak is megkegyelmez Mátyás király (Uo. 95); 1512.II.1.: *Zenth Iwan*-i Apor Lukács vizsgálatra kijelölt alvajdai ember (Uo. 236). 1602: *Szent Iván* (SzO V. 202). 1614: Szentiván 85 családfő (Se 22). 1614: Szabó Mihály, puer, **scholába** jár (SzO). 1750: *Szint Iuana*, 1760–2: *Szent Ivány*, 1805: *Szent Ivány-Laborfalva*. 1808: Szentivány (Sepsi-) (158). 1861: Sepsi-Sz.-Ivány Hsz (30). 1888: Szent-Ivány **Hsz** Sepsi js (Je 651). Sepsiszentiván és Laborfalva egyesülése 1913: **Szentivánlaborfalva**

Hsz vm (Az). 1969 L 1010. – 1909/19: Sântion-Lunca. *Szilf*, L 940: r 159; m (158). Sântionlunca = Su 2: 135. 1332–1854. – 1974: c. Ozun {Uzon kzs faluja} [37 D]

Szentiván 11. * **BSz** (1806: 16 S 59: Nagyiklód-É hrs) 1345: *Zenthywan* [: *Zentyuan*] (Kádár IV. 91). 1430.III.7.: *Zentywan*-i Gergely, *Zentywan*-i Benedek, *Zentywan*-i János familiárisa: András ü: Losonczi Dezsőfi János magister (KmJkv 36); 1439.V.18.: *Zentywan*-i András fia Benedek, te: Gergely nevében is, kijelenti, hogy *Zentywan*-i Simon fia: János fia Gergely *Zentywan* birtok felerészében ugyanúgy megvédi, amiként ezt nagyapja és apja is tette Gergely nagyapjával, apjával és anyjával (154); 1440.I.7.: *Zentywan*-i Gergely özvegye Szilkeréki Katalin és fia: Albert Dengelegen (BSz vm) részbirtokos (174); 1440.I.11.: *ZenthIwan*-i Benedek ü: Kémer (176). 1440.II.16.: *Zentywan*-i Gergely özvegye Szilkeréki Katalin üv, *ZenthIwan*-i Jánost is (196); 1441.VI.19.: *Zentywan*-i várnagy Miklós ü: Szántai György (330); 1442.III.9.: *Zynthywan*-i [!] néhai János fia Péter – nővérei: Széplaki Bordi Domokosné Vernonika, Kálosai Csaba Jánosné Anna, Bekes Imréné Ilona, Móríci Lászlóné Margit nevében is – *Zentywan*-i Miklós fia András fiait: Benedeket és Györgyöt menteseknek nyilvánítja a *Zenhywan* északi részében lévő szántókért, a Ménes erdő negyedéért és a Kútcserje nevű egész erdőért indított peres keresete alól (430); =: *Zentywan*-i Miklós fia András fiait: Benedek és György *Zentywan* (BSz vm) negyedrészt átengedik *Zentywan*-i Péternek és nővéreinek, amiért a *Zentywan*-i szántók és erdők erőszakos elfoglalása miatt indított peres keresetüktől elálltak (431); 1446.IV.28.: *Zentywan*-i György a *Zentywan*-i malomban lévő részét 10 Ft-ban zálogba adja *Zentywan*-i Péternek (570); 1449.III.4.u.: *Zentywan*-i Erdélyi Péter, ld Szolnok I. (662). 1461–1462: *Szentiváni György* erdélyi alvajda (KmJkv I. M 1038). 1466.XI.13.: *ZenthIwan*-i György fogott bíró: Gyerómonosstor (1702); 1467.I.14.: *ZenthIwan*-i György ü: Gym (1720); 1497.III.20: Szentiváni Roth Benedek özvegye: néhai Szentiváni Máté leánya: Anasztázia *Iglogzentywan*-i (BSz vm) teljes si birtokát, mely egy nemesteleklből és egy pusztateleklből áll, 46 Ft-ért eladja Szf-i Mikola Ferencnek (3005); 1497.XI.7.u.: Kecseti Péter *ZenthIwan*-i (BSz vm) birtokrészét is elcseri Szentmihályiak birtokrészeivel (3035); 1499.V.15.: Egyrészlől Szf-i Mikola Ferenc, másrészlől *ZenthIwan*-i néhai György fia János perükben úgy egyeznek ki, hogy Mikola visszaadja néhai *ZenthIwan*-i György nála lévő *ZenthIwan*-i (BSz vm) kúriát és azt a malomrészt, amelyet szolgálataiért Rod özvegyétől kapott (3085). 1499.V.15.: Uő *ZenthIwan* Iklód felőli részén két jobbágytelket kap vissza (3086); 1500.XI.8.: Székelykecseti Kecseti Péter *Zentywan*-i részét eladja Héderfájai Barlabási Jánosnak és Lénárdnak (3156); 1501.VIII.25.: *Yklodzentywan*-on Sombori özv. Rod Benedekné: Anasztázia pusztá nemestelket és két pusztá jobbágytelket kap vissza Szf-i Mikola Jánostól (3207); 1502.XI.21.: Szf-i MJ apjáról *Zentywan*-on reá szállott nemeskúriáját elcseréli Szilvásiak kalotaszegi birtokrészeivel (3260); 1505.I.27.: Valkai Tamás, néhai Kémeri László gyermekei: Mihály – te: János nevében is – és Gyulai Porkoláb István özvegye: Borbála – te: Katalin nevében is – *Yklodzentywan*-i (BSz vm) birtokrészüket 200 Ft-ért eladja Temeseli Dés Péternek (3329); 1505.IV.2.: Szf-i Mikola János – te: István, László, Ádámosi Horváth Gaspár fe: Katalin és Klára nevében is – *Yklodzentywan*-i részét és nemeskúriáját 110 Ft-on elzálogosítja Temeseli Dés Péternek (3347); 1505.X.23.: *Zentywan*-i Jánosné: Katalin lakatlan jobbágytelket vásárol Alsótökön (3378); 1508.IX.22.: *ZenthIwan*-i János – fiai: András és Kálmán nevében is – öt jobbágyteleklből álló *ZenthIwan*-i birtokrészét, mégpedig Szántó Pál lakott és Pet Tamás, Molnár Dénes és Albert, s néhai Szabó Bertalan egykori, most pusztatelkét 200 Ft-ért eladja Temeseli Dés Péternek s fiainak: Jánosnak és Mihálynak (3476); 1510.X.24.: *Zentywan*-i, egykor Széplaki Bordi birtokrészét mint anyai birtokot Lupsai Lászlóné Kodori Ágnes férjének vallja (3566); 1523.XI.14.: Szavai Nagy Aandrás *IklodzenthIwan*-i (BSz vm) részjóságát 100 Ft-ban, felesége: Jankafy Zsófia pedig Újfalun (Fe vm) egy népes és egy pusztá jobbágytelkét 50 Ft-ban Meggyesi Istvánnak adományozza hű szolgálataiért (3963); 1524.IV.6.: *ZenthIwan*-on Kecsetszilvási Szilvási Máté részbirtokos (3999); (4728); 1553.XII.16.: *Iklodzentywan*-i Székely István keresetével kapcsolatos eskü (5255); 1554.V.10.: Bánffyak kiegyeznek birtokmegosztási perükben, *Zentywan*-i jószágait illetően is (5304); 1554.VIII.30.: *Zentywan*-on Bonchidai Bánffy Mihály részbirtokos (5319); 1555.I.16.: Fejérvári Ambrus *Zentywan* vára várnagya (5339); 1555.V.17.: Farna Mihály özvegye: Szilvási Katalin *Iklodzentywan*-on (Do vm) László Ágoston jobbágy telkét korábban Szilvási Andrásra bízta; most visszavonja (5369). **1587: Jklood Szent Jwany.** – E:

fl. 6, A: fl. 2 (Dé 50): BSz. 1808: Szentivány (Iklod-), Wüst-Sanct-Johann, Szintivan (158). 1913: Iklódszentivány » Dengeleg SzD vm. – Su 2: 398. 1334 {! Cf. Gy 2: 89}, 1345–1839.

Szentiván 12. To (Régen-DDNy, az Egres j. p.) 1303: László fia Lukachius de *S. Johanne* maga és te: Domokos nevében mint szomszéd beleegyezik Gombostelke cseréjébe (An 1: 400); 1313: Mykud bán fiai: Miklós magister és Péter tiltakoznak: szentjánosi [!] Myke fia Gergely és Márton fia Péter Mykud bán fiainak Torda vm-i Hushorou birtokán határjárást tartottak, s kárukra új határokat jelöltek ki (An 3: 461). 1332–7: *sacerdos* de *Sancto Johanne*; 1366: *Zenhyuan* (s ezután csak *Zenhiwan* Cs). Tomaj nb. **Losonczy Dezsőfi László** 1371–1376: **székely ispán**. 1376.(VI.21.e.)–1391/92 (tele): **erdélyi vajda**. Udvarát kedvenc családi birtokán, Szentiványon rendezte be, innen kormányozta Erdélyt. „A fényes vajdai udvar emlékét őrizte meg az erdélyi magyar lakosság azáltal, hogy a községet mindmáig Vajdaszentiványnak nevezi“ (Jakó: Tá). 1451: *Waydazzenhywan*; 1523: ≈. ♀Gernyeszeg tartozéka; Szentiváni Székely, M. Csupor, Szakácsi, L. Bánffy és Dezsőfi, Bonchidai Nagy, Dengelegi, Szentiváni ~ Vajdaszentiványi, Butkai, Kecseti-birtok. Jbn 1425: Tornyos Mátyás, Kis Pál, Májos János; 1509: Sóreg Kelemen, Mihályfi Tamás, Szász Bálint. Hn 1411, 1424: Zöldsög; 1468: Vajdaszer (1332–1523. Cs 5: 734). 1430.I.27.e.: Régen mezőváros meletti *Zenhiwan* Bánffy-birtok (25); 1439.II.1.: *Zenhyuani-i* János Csanádon Szederjesen részbirokos (107); 1440.III.29.: Régenben lakó Olnozar Imre a *Zenhywan-i* határban a Marosra malmot épített; felesrészéért *Zenhywan-i* Mátyás, János és Ferenc hiánytalanul megfizetett neki (222); =: *Zenhywan-i* János fia Miklós fia: Mátyás **üv**, *Zenhywan-on* lakó Szász Andrást és Tóth Bálintot is (223); 1446.I.20.: *Zenhiwan-i* Jakabné: Márta, *Zenhiwan-i* Fodor László {ld Toldalag} (550); 1451.V.11.: Pókai Erzsébet Póka és Bala (To vm) birtokbeli részeit 200 Ft-on zálogba adja férjének: *Waydazzenhywan-i* Jánosnak, te: Ferencnek, s *Waydazzenhywan-i* Mátyás fia Lászlónak (956); 1451.IX.9.: Bánffy István bonchidai officiálisának: Persei Nagy Gáspárnak hű szolgálatai jutalmaként *Waydazzenhywan-on* részbirtokot adományoz (977); 1452.II.4.: *Zenhywan-i* Péter eljár Györgyfalvi Katalin nevében (1006); 1452.X.18.: *Zenhywan-i* Péter felesége Kendi Dorottya (1071); 1453.X.13.: *Zenhywan-i* János fia Pétert is titják Keresztúr birtok, s Majos, Bala (To vm), Szentmárton (Ko vm) birtokbeli részek bitorlásától (1109); 1455.VIII.14.: Tótóri Balázs özvegye: *Waydazzenhywan-i* néhai István leánya: Margitnak Tótór (Do vm) és Mikeháza (BSz vm) birtokból hitbért fizettek (1217); 1456.V.19.u.: *Zenhywan-i* néhai Ferenc és János nővére: özv. Tótóri Pálné Dorottyanak ugyanonnan hitbért fizetek (1250); 1459.IV.28.: Bánffy István fiai: László és János azt a *Waydazzenhywan-i* birtokrészüket, amelyet apjuk 260 Ft-ban korábban zálogba adott Székely Mihály várnagynak, újabb 240 Ft-ban újra zálogba adják neki (1344); 1459.VII.9.: *Zenhywan-i* Székely Mihály beszercei ispán (1364); 1460.III.31.: Uő ugyanaza (1438); 1477.VIII.1.: *ZenthIwan-i* Fodor Antal és Dengelegi Tamás deák tiltja Mátyás királyt attól, hogy *WaydazenthIwan-i* birtokrészüket eladományozza (2239); 1478.VI.25.: *ZenthIwan-i* Fodor Antal *ZenthIwan-on* azt a két jobbágytelkét, amelyen Czohlo János és Görgényi Antal lakik, nyolc Ft-on zálogba veti Hosdái Ferencnek (2265); =: Uő *ZenthIwan* határán a Maros vagy Lúci folyón lévő malomhelyét átengedi Hesdái Ferencnek (2266); 1484.I.19.: *WaydaZenthIwan-i* Ferenc özvegye: Katalin kijelenti, hogy *WaydaZenthIwan-i* Tamás **deák** és felesége: Margit 22 Ft-tal kifizették a *WaydaZenthIwan*, Szakál (To vm), Szombattelke és Béré (Ko vm) birtokból neki járó hitbér és jegyajándék rájuk eső harmadrészét (2475); 1519.VI.7.: *Zenhywan-i* néhai Székely Mihály fia: néhai János fia Miklóss Sárpatak és Körtvélykapu (To vm) egészbirtokot cserébe adja Somkeréki Erdélyieknek 200 Ft-tért és utóbbiak Faragó (Ko vm), Néma és Rücs (To vm) birtobeli részeiért (3731). 1531–1534: **Szentiványi Kendi Ferenc erdélyi alvajda**, 1553–1556: **erdélyi vajda** (KmJkv II. M 891). Ld még KmJkv I. 1038, II. 1041, 1068. & Szentiványi György (Georgius de Sancto Joanne) 1577–95: kolozsmonostori requisitor, levélkereső (KmJkv I. 1038). **1587: Vajda Szent Jwanj.** – E: fl. 22, A: fl. 10 den. 66 (Dé 69). 1733: *Szent-Ioán*, 1750: *Szent Anna* (!), 1760–2: *Vajda Szent Ivány*. 1808: Szentivány (Vajda-) (158). 1861: Vajda-Sz. Iván To (11). 1888: V-Sz-Ivány (Szint-Juone) **MT** Régeni alsó js (Je 711). 1913: **Vajdaszentivány** MT vm (Az). – 1909/19: Sântioana, *Vajdaszentivány*, L 1790: 496; m (158). > Voivodeni = Su 2: 256. 1332–1854. [24 A]

Szentivántelek * **Za** (?) 1489: *Zenth Iwan Thelek* (Márki II/1. 247). – Su 2: 431.

Szentjakab 1. Do (Beszterce-DNy, Bethlen-DK, a Lekencei út mellett) 1332: dominus Bernardus (**sacerdos**) de v. *Jacobi*. Papja 1332. I. és II: 2 gs pápai tizedet fizet. 1456: p. *Zenthiacab* (Gy 2: 90). 1440.III.18.: Szántai Bánffyak tiltakoznak az ellen, hogy Losonczy Dezső azokat a szántókat, amelyeket *Zenthjacab* határán évi bér fejében átengedtek a lekencei királyi hospeseknek és lakosoknak, végérvényesen odacsatolja (KmJkv 213); 1441.VII.2.: Uők tiltják Losonczy Dezső (m) volt erdélyi vajdát a Vécsi néhai Dezső fiait: Jánost, Lászlót és Benedeket illető *Zenthjacab*-hoz tartozó bizonyos föld elfoglalásától (336); 1457.VIII.9.: *ZenthJakab* Bálványos vár tartozéka (1275). **1587**: *Zenttjakab*. – E: fl. 32, A: fl. 16. Ser. Rex. dom. Joanni Bornemisza integram vita durante contulit (Dé 44). 1733: *Szent Jakab*, 1760–2: **Szász Szent Jakab**. 1808: *Szent-Jakab* h., *Jakobsdorf* oder *Jackesdorf* g., *Szin Jakob* val. 1861: Sz-J Do (16). 1888: Szász-Szentjakab (Jakobsdorf, Szijákob) **SzD** Bethleni js (Je 641). 1913: **Szászszentjakab** SzD vm (Az). – 1909/19: Sâniacob, *Szszj*, L 586: r 203; n (154). 1956: Sîniacob = Su 2: 128. 1332–1854. – 1974: c. Lechința {Szászlekence kzs faluja É-ra} [13 D] > Sâniacob

Szentjakab 2. Fe (Marosújvár-KÉK, Ludas-DK) **1300**: p. *Scent Jacob*. Kökényesrénd nb. Mykud bán fiai bírták Oroszival együtt. Sorsát ld. ott (Gy 2: 186). 1381: *Zenthiacobtelke* (Iczkovis 62). 1466.I.2.: Bogáti András *ZenthJakab* birtokbeli ősi részét újra cserébe adja Megyesfalvi Alárd Lászlónak, ill. eladja ugyanannak (KmJkv 1678-80); 1488.VII.30.: Bogáti László *ZenthJacob* egészbirtok felét 50 Ft-on zálogba veti Bogáti Imre özvegyének: Vizaknai Affrának, aki jelenleg Thomas magister szebeni polgármester felesége (2685); 1492.V.26.: *ZenthJacob*-i részbirtoka felét Bogáti István átadja anyjának: Affrának (2790); 1494.II.9.: Bogáti László *ZenthJacob* egészbirtok Affrának elzálogosított felét eladja Bogáti Istvának (2905); 1523.II.23.: Radnóti Bogáti Ozsvát *ZenthJakab*-on részbirtokos (3898). **1587**: *Zentt Jakab*. – E: fl. 8 den. 25. A: fl. 2 den. 67. Ser. Rex magn. dom. Francisco Kendy integram vita durante contulit (Dé 23). 1733: *Sz(en)tjacob*, 1750: *Szent Jacob*, 1760–2: **Maros-Szent-Jakab**, 1805: *Szent Jakab*. 1808: *Szent-Jakab* h. 1861: Sz-J AF (7). 1888: Sz-J (Jakobsdorf, Szin-Jacob) **AF** Marosújvári js (Je 651). 1913: **Marosszentjakab** AF vm (Az). – 1909/19: Sâniacob, *Mszj*, L 441: r 414 (154). Sîniacob = Su 2: 128. 1381–1854. – 1974: c. Ațintiș {Jácintos/Cintos kzs faluja K-re} [23 D]

Szentjakab 3. * KSz (Hadad táján) 1335: **sacerdos** de villa *Sancti Jacobi* (Tr). – Su 2: 398.

Szentjakab 4. * Te (Beregszó vidékén) 1334: **sacerdos** de *Sancto Jacobo* (Tr). 1462: *Zenthyacab*. A Berekszői Hagymás-féle birtokok közt (Cs 2: 64). – Su 2: 398.

Szentjakab 5. To (Torda-ÉK) **1300**.VII.1.: *ScentJacob* birtokot korábban Mykud bán lekötötte Egyed magisternek; ez most Gyógyiaknak fizet kiváltására (Er I. 595). 1341: p. *Zent Jacaptelke*; 1348: *Zenthyakab*; 1470: kenezius de *Zenth Jacob*; 1525: p. *Zenth Jakab*. Farnasi ~ F. Veres, Nagyvölgyi, Bartáni ~ Tetrehi Peres, Kecseti, Belény-szállási Sándor, Kövendi Székely s más birtokosé (Cs 735). 1413.VI.11.: Galacziak *Zethiakab*-i részüket eladják Örkei Szopós Péter özvegyének: Csáni Katalinnak és gyermekeinek (KmJkv 19); 1422.X.16.: Galaczi nemesek *Zenthiakak* [!] és Bő (To vm) birtokon szerzett részek megvásárlásáról (22); 1430.IV.11: *Zenthiakab*-i László fia Miklós – fe: Csáni Ilona és gy: István, János, Gergely nevében – tiltja Detrehemi Peres Györgyöt s gyermekeit: Mihályt és Farnasi Veres Dénesné: Katalint *Zenthjakab* és Bő birtokbeli örökös részeik bitorlásától (58); =: Uő – György és Domokos, továbbá Gergely fiai: Miklós **deák**, Tamás, János, László és Mihály, végül Bertalan fiai: János és Bertalan nevében is – tiltakozik az ellen, hogy Túri Péter az ő Baromlak nevű bitokukat most Túrnak nevezze, új házakat és gátakat építsen reá és használja (59); 1441.IV.10.u.: *ZenthJacob*-on lakó néhai Sorban fia: Simion {ld Aranykút} (300); 1448.X.24.: Szilvási János *Zenthjacab*-on lakó jobbágya: Toma kenéz (kenesii) fia: Folthus, akinek személyazonosságát Őrön lakó Vasile kenéz igazolta (rokonai: Neagu fiai: Bogdan és Neagu, Călugăr Ioan, Septel Petru, valamint Frățilă és Toma román papok (presbiterum **Wolahorum**) nevében is) kijelenti, hogy az erdélyi püspök Gorbo Walachali nevű birtokán lakó Nicolae vajda, Blasiu és Ioan kenézek, Cristian Petru, Aranyász László és Lőkös Miklós, tótfalui lakos Budai István, Esztohnán lakó Mare (magnus) Nicolae és testvére: Valentin, hidegszamosi lakos Nicolae kenéz és Crișan Mihai, Hévszamoson lakó Ștefan kenéz, Roșu (rufus) Ioan, Cristian Ștefan, Tatul Petru, Egerbegyén lakó Demeter Ștefan volt kenéz, Dobra Petru, Data

Petru, Ciocuș Ioan püspöki jobbágyok 40 arany Ft lefizetésével, fogott bírák útján létrehozott megegyesésük értelmében, eleget tettek Farnasi Dénes Ölvesen lakott jobbágya: Stanislau fia: néhai Neagu megöléséért (634); 1448.X.31.: *Zenthiacob* Bogáti Péter birtoka Acintus hrs (636); 1452.V.9.: Dobokaiak tiltakoznak az ellen, hogy testvérük: Kántor Mihály *ZenthJacob*-i birtokrészét elidegenítette Csáni Tordafi Lászlónak (1030); 1454.VII.3.: Tetrehi Peres Mihály atyafiságos szeretetből és sok jótéteménye viszonzásaként Farnasi Veres Benedeknek adja *ZenthJacob* birtokbeli részét (1171); 1458.I.4.: *ZenthJakab*-on ius tertialicium illeti meg Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annát (1278); 1458.XII.15.: *ZenthJakab* harmadát Farnasiak átengedik testvérüknek: Kecseti Lászlóné: Annának (1328); 1470.V.17.: Mezőcsáni János *ZenthJakab* birtokbeli részét 12 Ft-ban zálogba adja Tamási Lászlónak (1956); 1479.VII.5.: *ZenthJakab*-on Szilkeréki Gebárt Benedek részbirtokos (2278); 1482.X.8.: Csáni Antal *ZenthJacob*-i részét zálogként leköti Szf-i Gyerőfi Dorottyanak, akit feleségül vett (2412); 1518.I.14.: *ZenthJakab*-i részét Farnasi Veres Márton leköti Koppándi Gergelynél (3653). Ld még KmJkv II. 1041. 1733: *Szent-Jakab*, 1750: *Szent Iakob*, 1760–2: **Mező Szent Jakab**. 1808: ≈ (158). 1861: Sz-J To (11). 1888: M-Sz-J **TA** Tordai js (Je 504). 1913: **Mezőszentjakab** TA vm (Az). – 1909/19: Sâniacob, *Mszj*, L 652: r 619; m (154). > Sâniacobul de Câmpie > Iacobeni = Su 1: 300. 1341–1854. > Pădurea Iacobeni – 1974: c. Ceanu Mare {Mezőcsán kzs faluja ÉK-re} [23 C]

Szentjános 1. Bi (Várad-ÉNy) 1215, 1229, 1235: **monasterium S. Joannis Baptiste**; 1249: abbatia *S. Johannis* Baptiste super Crisium; 1291–4: in *S. Johanne*; 1332–7: Dominicus **sacerdos** de *S. Johanne*, v. *S. Johannis*. **Keresztelő Szent János**ról nevezett apátsága 1215-ben tűnik fel mint Dusnok falu birtokosa. 1282-ben Hontpázmány nb. Szentjánosiak szerepelnek, amiből kiderül, hogy ezek birtoka volt. A falu 1291–4 között másodízben 42 kepe tizedet ad a püspöknek, s az apát a falu papjával 1 M-t fizet. Papja 1332–3, 1335: évi 14 gs, 1336: 23 gs, 1337: 14 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 667). 1238.II.11.: IX. Gergely pápa az erdélyi Cubis-i és Várad egyházmegyei szentjánosi (*Sancti Johannis*) apátnak s a váradai prépostnak ír Almás monostor ügyében (Er I. 187). 1421: *Zenhyvanus*, 1445: *Zenth Janos*, 1485: *Zenth Janus*. A megye olykor itt tartá gyűléseit; 1485 körül és 1520-ban locus sedis iudiciariae-nak nevezik. Apátság is állt itt tiszteletére (Cs 1: 623). 1808: *Szent-János* h. 1851: ≈, Bi vm, egy igen kies rónaságon, a Sebes-Körös mellett, 1354 **reform.**, 5 **romai**, 5 **gör. kath.**, 7 **óhitü**, 1 ágostai, 6 zsidó lakossal, reformatus anyatemplommal, csinos urasági házzal s 2 emeletes magtárral. Határa 3074 hold, ... Szép erdejében egy dombon valami zárda romjai szemlélhetők; ehez közel az 1705. év táján elpusztult Sz. János falu helye, temploma omladékával ma Teleknek neveztetik. Birtokosa gr Frimont Béla (Fé 4: 102). 1888: Sz-J Mezőkeresztesi js (Je 652 & Palota és Szeben psz). 1913: **Biharszentjános** Bi vm Biharkeresztesi js (Az). – Sîntion = Su 2: 135. 1215–1851. – 1974: c. Bors {Bors kzs faluja} [10 D]

Szentjános 2. * Ké (Kézdipolyán/Kézdissentkereszt mellett) 1584: pr. *Szent János* (SzO IV. 91). – Su 2: 406.

Szentjános 3. Sza (Nagykároly mellett) 1808: pr Szentjános (158). 1851: *Szent-János, Kide*, puszta, Sza vm, gr. Károlyi házé (Fé 4: 102). 1888: ≈ psz (t) Nagykaroly Sza (Je 652). Hnt. 13: Szentjánosmajor » Nagykaroly. – Sîmianoș = Su 2: 128. 1913. » Carei.

Szentjános 4. To 1315: Szentjános falu a Torda vm-i Keresztes hrs (An 4: 160. K:-).

Szentjános 5. * Za (Székudvar mellett) 1418: *Zenth Janos* a Marótiak birtoka (Cs 1: 730. Fajdas). 1418: *Zenth Janos* (Márki II/1. 248). – Su 2: 431. {M}

Szentjánosfalva > Szentjánoshegy Fe (Szeben-K, a Hortobágy vize b. p. közelében) 1387: villa **regia** *ZentJanusfalua*, 1435: p. *Zenthjanoshegye* (Ub II. 618, IV. 567). 1435.V.1.: Zsigmond király *Johanni magistri filii Baltasar de Enyed*, a királyi kancellária jegyzőjének a Fe vm-ben fekvő Szentjánoshegyét adományozta (Dn 935). 1539: *Janusfalva* (Ve: Doc. I. 20). 1733: *Nucsed*, 1750: *Nucset*, 1760–2: *Szt. Jánoshegy*. 1808: Szentjánoshegy, Jannesberg ~ Johannesberg, Nucsed **FF** (158). 1861: Szent-Jánoshegye, Johannesberg, Nutsed **FF** (4). 1888: ≈ (Johannisberg, Nucet, Nucset) **Sze** Újgyházi js (Je 652). 1913: Szentjánoshegy Sze vm (Az). – 1909/19: Nucet, *Szjh*,

Johnnisberg, L 753: r 750 (123). = Su 1: 430. 1387–1854. – 1974: c. Roșia {Veresmart kzs faluja DK-re} [35 D]

Szentjobb (Szentjog, Sancta Dextra, Berettyómonostor) Bi (Szalárd-ÉK) 1083-ra: viri dei manum ... ad **monasterium** ... deportavit; 1162–72: anno 1078 S. rex Ladislaus ... monasterium lapidem construxit et ibidem Sanctissimam Dexteram collocavit; 1213: Teku abb-e de *Beruchy*; 1239: in litteris conv. S. *Dextre*; 1326: Ladislaus abbas de S. *Jog*; 1332–7: Paulus abbas de S. *Jog*. A Szent Jobbot őrző monostor helye volt. A Hartvik-legenda szerint István király szenttéavatásakor (1083) Mercurius szerzetes, székesfehérvári örkanonok a felnyitott sírnál egy látomás kapcsán jutott a Szent Jobb birtokába és a kormányzata alatt álló monostorba vitette. ... Az apátság már 1239-ben hiteleshelyi működést folytat és eskütétel helye. Apátja 1333–7: évi 4 M pápai tizedet fizet (Gy 1: 668). 1449: *Zenthyvg*, 1469: *Zenth Jog*. 1486-ig bencés apátsága hiteles hely volt, 1490-ben a pálosok birtokába jutott. 1475-ben várszerűen meg volt erősítve: castellum seu fortalitium consequenterque domus abbatialis dicte *Zenthjogh* (Cs 1: 623). 1470.IX.3.e.: *Zenthjogh*-i Dezső János ü: Torockó (KmJkv 1986); 1472.VIII.24.: *ZenthJog*-i Dezső ü: Horváti Peres László (2059); 1473.X.4.: *ZenthJog*-i Dezső János ü: Kémeri János (2112); 1478.I.29.: Uó ü: Bánffy Miklós (2261); 1479: a *ZenthJog*-i konvent ügyvédvalló levele (2288); 1482.V.19.: *Zenthyog*-i Dezső ü: {Szilágyfő}Keresztúr (2366); 1485.VII.26.: Benedek frater – Péter kalocsai érsek, a *ZenthJog*-i apátság gubernátora, s egész konventje nevében – tiltakozik amiatt, hogy Márton frater, a *ZenthJog*-i egyház custos-a Poklostelke (Bi vm) egészbirtokot az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül elzalogosította Bélteki Drágy Bertalannak, és érvénytelennek nyilvánítja bármely hiteleshely előtt tett ilyen bevallását (2536); 1486.I.26.k.: *ZenthJog*-on lakó orgonista: Miklós magister – Antal modrusi püspök és *ZenthJog*-i apát, s konventje nevében – tiltakozik amiatt, hogy az elmúlt esztendőben a király udvarbírája: Ráskai Balázs által *ZenthJog*-ra beültetett két officális: Zeleméri Mihály és Pinkóci Miklós, uruk parancsára, több hordó bort, szalonnát, gabonát és takarmányt vitetett el és ezáltal 600 Ft kárt okozott megbízóinak (2556); (2684); 1493.VIII.20.: a *ZenthJog*-i konventben {korábban} Mikolai Tamás zálogba adott birtokokat (2882). 1587: *Zenthjob* (Kiss 694). **Zentelki István** 1698: lp Szentjobbon, majd Tulkán; 1704-ben a szerbek itt megölték (Dn 2703). 1808: *Szent-Jób* vel *Joób* h. 1851: *Szent-Jobb*, mezőváros Bi vm, kies vidéken. Lakja 863 r. kath., kik német és tót nyelven is beszélnek, 452 reform., kath. és ref. anyatemplomokkal. Kiterjedése 4000 hold ... A Berettyón nagy malma van az uraságnak 3 kerékre és 6 köre. Többi nevezetesebb épületei a r. kath és reform. anyatemplomok, az urasági lak, mely hajdan hires vár volt, most egy kapujánál, s benőtt sánczánál egyéb nem látható. A 16-ik században Bocskay birta, de tőle 1604-ben Barbianus kassai császári vezér Concin Cyprian váradi alkapitány által elvettette. 1660: a törökök elfoglalták. 1686: Caraffa 4000 német és 3000 magyar katonával ostrom alá vevén, feladásra kényszerítette. 1711-ben Löwenburg cs. tábornok széthányatta. E várban tartatott Bi vm közgyűlése 1688-ban ... Ekkor iktattatott be bihari főispánnak Benkovic Ágoston váradi püspök. Ez időben várkapitny Horváth János volt ... Birtokosa a sz.-jobbii **apátság** (Fé 4: 103). 1888: Szent-Jobb Székelyhídi js (Je 652). 1913: Szentjobb Bi vm (Az). 1200 lélek. 2000: Szent István-mellszobrot állítanak a templomkertben. 2004-ben, földmunkák során, rábukkantak az 1711 után lerombolt vár alapjaira. 2004.VI.30. Duna Tv. 2004-ben négy katolikus szervezet létesítette Tanulmányi Ház; Öreggondozó; Szivárvány ifjúsági ház 2004.XI.7. Duna Tv # Simon, M.: *Supplementum ad dissertationem historico-criticam clar. Georgii Pray de Dextra S. Stephani primi Hungariae regis cum historia monasterii Sz. Jog, ubi olim sacra haec Dextra asservabatur*. Vacii 1797. – 1909/19: Sâniob, *Szentjobb*, L 1580: r 7; m; 79 zs (155). Sâniob = Su 2: 128. 1169–1851. – 1974: c. Ciuhoi {Berettyócsolah kzs faluja É-ra} [10 D]

Szentjózsef Be (Naszód-ÉK, az Ilva menti úton) 1760–2: *Pojana*. 1808: Szentjózsef (158). 1808: Szent-József cum Major (Lipszky > Su). 1861: Szent-József Na (26). 1888: Sz-J (Szin-Josifu, Poiana) **BN** Óradnai js (Je 652). 1913: Szentjózsef BN vm (Az). – 1909/19: Poiana (Sâniosif), *Szj*, L 789: r 768 (137). Poiana Ilvei = Su 2: 51. 1760–1854. – 1974: c. Măgura Ilvei {Magura kzs faluja DNy-ra} [14 A, C]

Szentkatalin 1. Bi Id. Körösszeg (Gy 1: 669). 1396: *Zenthkatarena Azzonfalua*, 1421: *Zenthkatherinaazonfolwa*. Körösszeg városba olvadt (Cs 1: 623).

Szentkatalin 2. Do (Drág-K, Páncélcseh-Ny) 1308: *Sancta Katherina*. Ulricus S. K-i **plébános** (An 2: 499). 1320: p. *Scenkatherina*. Zsombor nembeli Mihály fiainak birtoka (Gy 2: 90). 1359: *Zenthkatolna* (Kádár VI. 357). 1431.V.4.: *Zenthkathalna*-hoz tartozó Szárazpatak és Mikes nevű földjük egy részét Sólyomköiek eladták Pánczél Györgynek és fiának: Péternek (KmJkv 78); 1456.V.19.e.: Sólyomköiek tiltakoznak amiatt, hogy az ő *Zenthkatherina* és Fodorháza birtokukhoz tartozó Mikestelke és Szárazpatak nevű földjüket Csehi Pánczél Péter Cseh faluhoz foglalta (1248); 1482.XII.31.: *Zenthkathalna*-n Sólyomköi idősebb Eördög Simon részbirtokos (2424); 1487.V.13.: *Zenthkathalna*-n Köblösi Teke István rb (2649); 1500.VI.4.: *Zenthkathalna*-n Sólyomköi Eördög Menyhért rb (3136); 1523.XII.28.: *Zenthkathalna*-n Sólyomköiek részbirtokosok (3973); 1545.VI.10.: *Zenthkatholna*-n Nagysolymosi Ósiek rb (4860); 1553.III.25.: *Katholna* Szilvási Máté birtoka (5182); 1555.VI.29.: *Zenthkatholna*-n Valkai és Sólyomköi részbirtok (5392). 1808: Katalina (79). 1861: Szent-Katolna (*praed.*) Do (17). 1888: Sz-K-D (Keteliná) **SzD** Csákgorborói js (Je 652). 1913: **Szentkatolnaddorna** SzD vm (Az). – 1909/19: Cătălina (Sfinta-Cătălina-Dorna), *Szkd*, L 321: r 304 (39). > Cătălina-Dorna > 1956: Cătălina = Su 1: 129. 1320–1854. – 1974: c. Panticeu {Páncélcseh kzs faluja} [12 D]

Szentkatalin 3. Ké/Hsz (Kézdivásárhely-DK 5 km; 550 m) 1334: *Sancta Katherina* (Tr). 1533: *Zenthkatholna* (SzO IV. 13). 1607.VI.27.: *Szentkatolna* buzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 4, ludat 2. Ezek b]erbécset is egyet adgyanak {a fejedelmi biztosok élelmezésére} (SzO VIII. 360). 1614: Szentkatolna 78 családfő (Ké 18). 1808: Szentkátolna (158). *1844.III.4.: **Bálint Gábor** nyelvész, orientalista (–1913.V.26., Temesvár). *1860.V.20.: **Bálint Benedek** grafikus, fametsző, iparművész (–1920.IX.20., Békéscsaba). 1861: Szent-Katolna Hsz (30). 1888: ≈ **Hsz** Kézdi js (Je 652). 1913: **Szentkatolna** Hsz vm (Az). 1968 kzs. 1969 L 1514 (3653): Hatolyka 471 (3 km), Imecsfalva 282 (3 km), Martonfalva 631 (6 km), Márkosfalva 755 (8 km). – Sincatolna > Catalina = Su 1: 122. 1334–1854. [38 A]

Szent-Kereszt Hu : Keresztúr.

Szentkereszt 1. * **KSz** (Perje mellett) **1216**: villa *Sancte Crucis*, 1413: *Zenthkryzthefalwa*, 1423: *Zenhkeresztfalwa* (Cs 1: 585). 1429: *Zentkeresztfalwa* (Petri IV. 447). 1495: *Zenthkeresztfalwa* Kr (SzO VIII. 161-162). {Utóbbi adattól ld Petenye} – Su 2: 432.

Szentkereszt 2. * **Za** (Kresztaménes mellett) 1561: *Szent-Kereszt* (Márki II/1. 248). – Su 2: 406.

Szentkeresztbánya Uh 1888: Szentkeresztbánya vasgyár (t) Lövete Uh Homoródi js (Je 652). 1913: Szentkeresztbánya Uh vm (H). # Vajda L.: *A szentkeresztbányai vasgyártás története*, 1973. – Baia Sfinta Cruce = Su 1: 53. 1913. » Vlăhița {Szentegyházfalva}

Szentkeresztfalva ~ Petenyefalva Kraszna vm: Petenye.

Szentkeresztfalva * **Te** (Temesvár-DDK) 1334: *Sancta Crux* (Tr), 1462: *Zenthkeresztfalwa* (Cs 2: 64). – Su 2: 398. 1334, 1462. {Fólya és Sebed mellett}

Szentkeresztmacskása : Macskás.

Szentkirály ~ Sanctus Rex:

1083. augusztus 20. Székesfehérvár: I. István király (1001-1038) szenttéavatása. Erdélyben is helységek sora őrzi emlékét. Ezek nem lehetnek 1192 utániak: I. László szenttéavatása után már két szent király volt a magyarnak, ezért nem lehetett egyszerűen Szentkirály nevet adni újabb falunak.

Több helyen templomot szenteltek tiszteletére. Egyik korai adatunk: **1296**: az Arannyos melletti Farkad * **püspökségi** faluban Sz. István király tiszteletére emelt templom (Er I. 545). Batiz (Sza) falu temploma 1512: ecclesia **Sancti Regis** (Maksai 112).

Szentkirály 1. * Ar (Arad, Simánd és Székudvar közt) 1202–1203: villa *Scencural* (Tr). – Su 2: 401.

Szentkirály 2. Cs (Szereda-DK, az Olt menti úton) {1332–7} *sacerdos* de *Sancto Rege* (Tr) *egyház* hely volt. 1566: *Zent Kyraly*; 1567: *Zent Kiralij* (SzO II. 209, 220) 33 kapu; mint tízeze: *Pokland ffalwa* 11 kapu (Venczel 35). 1569: *Zentt Kiralj*, p. *Zentkiralij*; 1570: *Zentkiral*, *Szentkiralj*; 1576: *Szent Királly*, 1580: *Zenthkiryaly* (SzO II. 257, 261, 274, 288-289). Csikszentkirályi Bors János: *Krónika 1595–1619* (ETA). 1614: Szentkirály 138 családfő (Cs 8). *1720: *Lestyán Mózes* katolikus paptanár (–1774). 1760–2: *Csik Szent Királly*. 1808: Szentkirály (Csik-) (158). 1861: Sz-K Cs (31). 1888: Csik-Sz-K Kászón-alcsiki js (Je 277). *1913.II.12.: *Lestyán Ferenc* egyházi író, egyháztörténész. 1913: **Csikszentkirály** Csik vm (Az). 2001: Szent István-szobrot avatnak. 2004.VIII.20-i háromnapos ünnepről, falunapról VIII.28. Duna Tv. 2004: A Sütő-kertben végzett ásások során Árpád-kori leletek kerültek elő: kerámia-töredékek, nyílhegy 2004.XI.14. Duna Tv. – 1909/19: Ciuc-Sâncraiu, *Csszk*, L 1670: r 61; m (50). Sîncraieni = Su 2: {1332?}, 1566–1854. [25 D]

Szentkirály 3. Fe (Enyed-DK, a Maros b. p.) 1256: *Zenthkyral*. Csanád nb. Belenig fia Nagy Fülöp birtoka volt; Kelemen és Waffa utódai közös birtoknak hagyják (Er I. 222); 1274: *Zenthkeral* Barabás fiai és Fülöp fia Benedek tulajdonába kerül (334). 1291: comes Gregorius de *S. Rege*; 1303: ≈; 1317: v-e *Scentkeral* et nobilium de eadem; 1319: Stephanus de *S. Rege* iudex nobilium provincie Albensis; 1332–5: Mathaeus *sacerdos* de *S. Rege*. 1274-ben Waffa unokái osztoznak rajta. 1291-től a Csanád nb. Szentkirályi nemesek kezén volt, akik 1296-ban Lapád 1. és Bagó felett pereltek és a megyei közéletben is szerepeltek (1303, 1320). Papja 1332 I: 4 gs, 1332 II: 40 d, 1333 I: 20 d, 1334 I: 12 d és 8 rossz d, 1334 II: 34 d, 1335 I: 4 gs, 9 dénár pápai tizedet fizet. 1317, 1319L Lapád határosa (Gy 2: 186). 1303: *Sanctus Rex*-i Gergely comes szolgabíró tövisi iktatáson (An 1: 463). 1430.IV.6.: *Zenthkyral*-on Ősi Jankafiak részbirtokosok (KmJkv 54); 1431.IV.25.: *Zenthkyral*-on Dabolczi és Györgyfalvi részbirtok (70); 1449.IV.3.: *Zenthkyral*-i Dénes vajdai kiköldött Bogáti Péter Szentjakab nevű birtokán (676); 1466.XII.11.: *Zenthkyral*-i Sztrigyi Dénes ü: Rödiek (1491); 1461.V.15.: *Zenthkyral*-i Benedek, Penye és Gyula részt vett tinódi iktatáson (1552); 1461.VI.13.: *Zenthkyral*-ból Mócsiak hitbért fizettek Mócsi Balázs özvegye Szentmiklósi Dorotyának (1571); 1468.X.6.: Rödi Cseh Imre *Zenthkyral*-i birtokrészét zálogba köti le apja özvegyének: Súlyomkői Menyhárt Erzsébetnek, ama 66 Ft fejében, mellyel hitbér és jegyajándék címén tartozik neki, de nincs honnan megfizesse (1829); 1471.VI.3.: *Zenthkiral*-i Gyula és *Zenthkiral*-i Sztrigyi Dénes is vallomást tett a Fehérvár városi püspöki jobbágyságok káptalani földek elleni támadásáról (2027); 1494.VI.10.: Alsóbalázsfalvi Rákosi Gáspár és Boldizsár *Zenthkyral*-on a Bika Györgytől és Tóth Jánostól lakott két jobbágytelküket 21 Ft-ért eladják Mócsi Salatielnek (2915); 1499.V.10.: Rödi Cseh Márk *Zenthkyral*-i birtokrészét 19 Ft-on zálogba veti Sülyei Péternél (3082); 1501.I.4.: *Zenthkyral*-i néhai Gyula leánya: Anna Újfalusi Vértesi Tamás özvegye (3168); 1516.VIII.1.e.: *Zenthkyral*-ról Csesztvei Barlabási János özvegyét: Magdolnát, s fiait: János és Ferencet mint iktatásnak ellentmondókat a vajda színe elé idézi a konvent (3618); 1534.VII.8.: Albert magister vajdai nótárius *Zenthkyral*-i birtokrészét, melyet szolgálataiért Forrai Benedektl kapott, 60 Ft-tért eladja Buday Istvánnak (4481). 1576.VI.18.: *Zenthkyraly* Bánffy György birtoka (Dé 14). 1587: *Zenttkyraly*. – E: fl. 40/50. A: fl. 13 den. 50 (Dé 21). 1705.XI.19.: Pekrinek újjobban commendója van, és kétezer székellyel van Szentkirályon a Maros mellett (We). 1750: *Szent-Király*, 1760–2: *Maros SzentKirály*. 1808: *Szent-Király (Maros-)* h. 1861: M-Sz-K AF (6). 1888: M-Sz-K (Szin-Kráj) **AF** Nagyenyedi js (Je 495). 1913: **Enyedszentkirály** AF vm (Az). – 1909/19: Murăș-Sâncraiu, *Mszk*, L 602: r 412; m (119). Sîncrai = Su 2: 125. 1291–1854. [35 A]

Szentkirály 4. Hu (Kalán-ÉNy hrs a Sztrigy bp-i út közelében) 1320: Andreas f. Petri de *S. Rege*; 1358: *Scenkyral*. Szentkirályi nemes 1320-ban Pál dévai várnagy fiának serviense (Gy 3: 300). 1358: *Scenkyral*; 1366: *Zenthkyral*; 1506: v. *Zenthkyral*; 1510: ≈. Szentkirályi és Pestyéni-birtok; részei (1482–1510) ̳Hunyadvár tartozékai (1358-tól Cs 5: 137). 1733: *Szentkirály*, 1750: *Szent-Király*. 1808: *Szent-Király* h., *Szin-Kraj* val. 1861: Sz-K Hu (24). 1888: Sz-K (Szin-Kráj)

Hunyadi js (Je 652). 1913: Szentkirály Hu vm (Az). – 1909/19: Sâncraiu, *Szk*, L 662: r 649 (153). Sâncraiu = Su 2: 125. 1320–1854. [34 C]

Szentkirály 5. Ko 1. (Bánffyhunad-DNy, a Kalota b. p.; 595 m) 1337: Paulus *sacerdos* de v. *Senkral* – papja 2 gs pápai tizedet fizet (Gy I: 669). 1437: p. *Zenthkyral*; 1523: **Kalota Zenthkyral** (KmJkv). Szentkirályi, Szentkirályi Csenkesz, Béli, Gym-i ~ Szentkirályi Radó s más birtokosé. A középkorból fennmaradt mai (református) temploma csúcsíves alkotású. Hn 1461, 1498: Málnabércz, Kalotavize. Jb 1482: Bak Tamás, Balog János (Cs 5: 406. Sz-K -a). 1440–1554 KmJkv 1554.VIII.30.: *Zentkyral* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (5319). Később a gyalui vártartomány faluja. 1587 Ksz: *Zentkjrally*. fl. 18 (Dé 61-62). 1808: *Kalota Szent-Király* h. 1861: Kalota-Sz.-Király Ko (12). 1888: K-Sz-K Ko Bánffyhunyadi js. *1889.IV.12.: **Vincze Géza** ref. lp, vallástanár, számos egyházi és irodalmi cikk szerzője (– 1964.VI.3., Bp). 1913: **Kalotaszentkirály** Ko vm (Az). Ady-émlék. 1993-tól nemzetközi Táncbórtábor augusztusban; 2004-i Táncbórtábor 2004.VIII.20. Duna Tv. – 1909/19: Zam-Sâncraiu (Sâncraiu), *Kszk*, L 838: r 207; m; 21 zs (201). 1936/9. tk: Zam-Sâncrai; 1956: Sîncrai = Su 2: 125. 1337–1854. [22 A]

Szentkirály 6. Ko 2. (Egeres-ÉK, a Zilahi úton, Topa-tető, a régi erdélyi határszél Ny-i oldalán; 347 m) 1345: p. *Senkyral*; 1429: p. *Zentkyral*; 1449: *plebanus* de *Zenthkyral*; 1471: p. **Thopazenthkyral**; 1497: p. *Zenthkyral* et *ecclesia parochialis* ibidem; 1522: p. ≈. Gyerővásárhelyi ~ Gyvh-i Gyerőfi, Wass, Szentpáli stb. 1461: c.q. fizetők is (Cs 5: 407. Sz-K -b). 1440–1554 KmJkv. 1551-re: „*Elindtá* {Fráter György} *barát* {Izabella királyné} *asszont Kassa felé, / Őtet elkéséré Meszes uta felé, / Szentkirályig méne, ő ott búcsút veve, / Asszonnak fiával ajándékok jelente.*“ (Tinódi: *Erdéli história*, II.). 1587: *Topa Zentkjrally*. – E: fl. 20, A: fl. 7 (Dé 56). 1733: *Topa Sz(ent) Király*, 1750: *Topa Szent Király*. 1808: Szentkirály (Topa-), Szin-Kraj (158). 1861: Topa-Szentkirály, Sinkráj Ko (14). 1888: T-Sz-K Ko Almási js (Je 689). 1913: **Topaszentkirály** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Topa-Sâncraiu, *Tszk*, L 823: r 790; m, zs (183). 1936/9. tk: Sâncraiu-Almaşului = Su 2: 126. 1345–1854. {1461 census quinquagesimalis de Topa > Topa Mică!} > 1974: Sîncraiu Almaşului c. Zimbor {Magyarzsombor kzs faluja DK-re} [22 B]

Szentkirály 7. * Kr (Újpecs mellett) 1333: *Scentkural*, 1334: *sacerdos* de *Sancto Rege*, 1343: iuxta *ecclesiam beati Stephani regis*, [*Zentkyral*] (Tr). 1416: *Zenthkyral* (P); =: ≈ (Cs 2: 64); 1458: ≈ birtokához a Dócziak tartanak igényt örökjogon (Cs 2 99. Berek); 1516: *allodium Zenthkyrali* (Pesty: *Krassó II/2*. 207). – Su 2: 400.

Szentkirály 8. * Me (Mikeszásza mellett) 1332: *sacerdos* de *Sancto Rege* (Tr). – Su 2: 398. Sanctus Rex.

Szentkirály 9. Msz (Marosvásárhely-Ny hrs) 1293: Frátai Ős comes s fiai: Péter és Miklós Nagy- és Kisméhes s Velkér nevű örökjogú földjük felét eladták Naznanusnak és a szentkirályi (de *Sancto Rege*) székely servienseknek (Er I. 525). 1390.I.23.: *Discretis viris de Zenkyral et de Nyartthew ecclesiarum rectoribus* – Péter erdélyi püspök idézőlevele a szentkirályi és nyárádtői plébánosokhoz, hogy Teremi Mihály fia Lászlót özvegy Meggyesfalvi Péter fia Lászlóné ellen idézzék ő elébe (SzO VIII. 36-37). 1441.III.1.: *Zenthkyral*-i Ercsei Alárd fia Jakab zálogba vesz halastavat (KmJkv 293); 1449.IV.24.: *Zenthkiral*-i Bolgár László a legutóbbi hadjárat során eltnút (685); 1449.VIII.18.: ZBLnál zálogon van Aklos (To vm) birtok (733); 1451.X.2.: *Zenthkyral*-i néhai Bolgár László Lekencével határos prédiát említik (986); 1467.V.27.: Vince frater, a pálosok *Zenthkyral*-i Szűz Mária-kolostorának perjelje tiltja Meggyesfalvi néhai Alárd Jakab fiai: Lászlót és Pétert, Szentannai Székely Ambrust, *Zenthkyral*-on és Székelyfalván lakó más nemeseket és székelyeket a kolostor bizonyos szántóföldjei és erdői elfoglalásától (1751); 1474.IV.19.: néhai Tholdalagi István {!↑ András} Torda vm-ben nyolc jobbágytelket, egy halastavat és két kétkerekű malmot végrendeletileg a pálos remeték Szűz Máriáról nevezett *Zekelzenthkyral*-i kolostorára hagyott (2141); 1485.V.24.: Tholdalagi Lukács fia néhai András leánya: Zsófia Toldalag birtok őt illető felerészét, a Dobocz hegy alatti halstóval együtt, végrendeletileg a *Zenthkyral*-i pálos kolostorra hagyta (2526); 1486.II.19.: *Zenthkyral*-i János özvegye: Szentiváni Dorottya (2561); 1523.IX.6.: *Zenthkyral*-i Demterné Peczken Ilona (3948);

1529.II.13.: Gyulafehérvári András és Krasznai Máté fraterék a pálos remeték *Zenthkyral*-i Szűz Máriakolostora nevében tiltakoznak amiatt, hogy Mihályfi Péter elfoglalta Tófalván a kolostort illető egész lófőiséget (4246); =: Uők tiltakoznak amiatt, hogy Gernyeszegi Erdélyi János magának foglalta Unoka (To vm) nevű birtokukat (4524); 1550.II.8.: Piski György s Cserényiek tiltják a Vásárhely mezőváros melletti *Zenthkyral*-kolostor pálos szerzeteseit, hogy Unoka nevű egészbirtokuka elidegenítsék (5005). 1614: Szentkirály 20 családfő (Msz 27). 1687: **Maros Szent Király** (SzO VI. 408). 1760–2: *Sz(ent) Király*, 1805: *Szent Király*. 1808: Szentkirály (158). 1861: Sz-K Msz (33). 1888: M-Sz-K **MT** Marosi alasó js (Je 495) 1913: **Marosszentkirály** MT vm (Az). – 1909/19: Sâncraiu, *Mszk*, L 742: r 287; m, zs (154). Sîncraiu de Mureş = Su 2: 126. 1293–1854. [24 C]

Szentkirály 10. Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-D, az Olt jp-i út közelében) 1334: **sacerdos** de *Sancto Rege* (Tr). 1508: *Zenthkiralj*, 1567: *Zenthkiral*, 1602: *Szentkirály* (SzO III. 171, II. 222, V. 206). 1611-ben Báthory Gábor fejedelem erdőt adományoz az itteni egyháznak. 1614: Szentkirály 54 családfő (Se 26). 1614: Márton Deak, nemes, **schola mester**; János Deak, szabad, mostan **schola mester**; Ferencz Bálint, régi drabant, puer, **scholába** jár; Orbán Tamás, szabad, puer, **scholába** jár; 1635: Bálint **deák schola mester** volt, Márton **deák**, nemes, **schola mester** is volt (SzO). *1709: **Ágh István**, 1758-tól **unitárius püspök** (–1786). 1760–2: *Szent Király*. 1808: Szentkirály (Sepsi-) (158). 1861: Sz-K Hsz (31). 1888: Sepsi-Szentkirály **Hsz** Sepsi js (Je 652). 1913: **Sepsiszentkirály** Hsz vm (Az). 1968: Illyefalva kzs faluja É-ra. 1969 L 502. 2004-i ünnepélye 2004.VIII.20. Duna Tv. 2004.XII.14. Déli harangszó Duna Tv. – Sîncraiu = Su 2: 126. 1334–1854. [37 D]

Szentkirály 11. KSz (Tasnád-ÉK) 1334: *Zenkyral*; 1335: **sacerdos** de *Sancto Rege*; 1342: *Zenkyral* (Tr). 1430.III.6.: *Zenthkyral*-i Lesták **ü**: Sámson (KmJkv 34); 1450.II.6.: Gesztesi Jánosné: Mikola Magdolna és leánya: Margit (796). 1451.II.20.: Gesztesi János fe: Dezméri néhai Mikola Miklós leánya: Magdolna (932). 1452, 1475, 1478: *Zenthkyral*. 1475 körül évi 55 Ft adót fizetett (Cs 1: 564). 1469.V.5.: *Zenthkyral*-i Gesztesi János **ü**: Gyerőmonostor (KmJkv 1880). 1470.IV.16.: Szentkirályi Gesztesi János és István **ü**: Kémer (1950). Ld még KmJkv II. 1042. 1570: *Szenkyrall* (Kiss 429). 1760–2: **Ér Sz. Király**. 1808: Szentkirály (Ér-), Szin-Kraj (158). 1888: Ér-Szentkirály **Szi** Tasnádi js (Je 309 & Sajté psz). 1913: **Érszentkirály** Szi vm (Az). – 1909/19: Sâncraiu (Eriu-Sâncraiu), *Érszk*, L 1171: r 521; m, zs, c (154). = Su 1: 221. 1334–1854. > 1974: Eriu-Sîncrai c. Craidorolţ {Királydaróc kzs faluja DNY-ra} [11 B]

Szentkirály 12. KSz (Zilah-ÉÉK 19 km a Szilágycsehi úton) 1444.VIII.25.e.: *Zenthkyral*-i Miklós felesége Anna Kalatelke birtokát Dengelgi Pongrác erdélyi alvajda visszaadja Mikolai Miklós fia Lászlónak (KmJkv 524); 1446: *Zenkyral* birtokot illető egyezség Nagydobaiak közt (604); 1449.IV.3.: *Zenthkyral*-i Imréné: néhai *Zenthkyral*-i István leánya Erzsébet és *Zenthkyral*-i Kis Demeterné: néhai *Zenkyral*-i András leánya: Katalin **üv**, *Zenthkyral*-i Orbán fia Miklóst is (675); 1449.IV.3.k.: *Zenthkyral*-i György fia István fia: Imre és fe: Erzsébet tiltja *Zenthkyral*-i Nagy Pálné Vérvölgyi Ilonát stb. vérvölgyi birtoka elfoglalásától (678); 1449.V.2.: Vérvölgyi András fia Imre vérvölgyi birtokrésze negyedét átengedi nővérének: özv. *Zenthkyral*-i Benedekné Skolasztikának, s leányainak: *Zenkyral*-i Bertalan fia Mihály felesége: Ilonának és Katalinnak, minthogy az őket illeti (690); 1450.VII.26.u.: *Zenthkyral*-i Jakab fia Demeter és fe: *Zenthkyral*-i István fia András leánya: Katalin, *Zenthkyral*-i István fia Imre és fe: *Zenthkyral*-i Moldvai Zsigmond leánya: Erzsébet, *Zenthkyral*-i Pete fia András **üv** (876). Ld még KmJkv I. 1039, II. 1042. 1452: *Zenthkyral* (Zichy IX. 317). 1452, 1478: *Zenthkyral* (Cs 1: 564). 1549: *Zentkiraly* (Petri IV. 449). 1617: *Zentkjral* (Ve: Doc. IX. 138). 1760–2: **Szilágy Szent Király**. 1808: Szentkirály (Szilágy-), Szin-Kraj (158). 1913: 1888: Szilágy-Szentkirály **Szi** Zilahi js (Je 662). **Szilágyszentkirály** Szi vm (Az). # Kovács Kuruc J.: *Szilágyszentkirály*. Szilágysági magyarok 1999. 546. Kép: Öreg ház. – 1909/19: Sâncraiu, *Szszk*, L 275: r 34; m; 14 zs (154). Sîncraiu Silvaniei = Su 2: 126. 1452–1854. > 1974: Sîncraiu Silvaniei c. Dobrin {Debren kzs faluja} [12 C]

Szentkirály 13. To 1. (Torda-DK) 1219: v. *Sancti Regis* Felvinc hrs (Er I. 107). 1282: v. *Sancti regis* (Cs). 1282.III.21.: IV. László király Péter erdélyi püspök kérésére a **püspöki** birtokokat, köztük a To vm-i Szentkirályt (v. *Sancti Regis*) kiveszi az erdélyi vajda és a vármegye joghatósága alól (Er I. 391); 1298.I.13.: Péter püspök Szentkirály (v. *Sancti Regis*) birtokát korábban cserébe adta Újvár és Faludi birtokért; ezeket most elcseréli a Ko vm-i Lónáért (566). 1312: v. *Sancti regis* (Cs). =: ≈ Farkad dicta Tordalaka hrs (An 3: 269). 1332: **sacerdos** de *Sancto Rege* (Tr). 1339: v. *Zenthkyral*; 1523: p. ≈. Tetrehi Urkund, Figödi, Gerendi, Bogáti, Barancskai-birtok. 1465: **plébanos**át említik. Jbn 1499: Kis István és Tamás, Nagy Benedek, Szabó Máté (Cs 5: 736. Sz-K -b). 1430.I.27.: *Zenthkyral*-on lakó Török Benedek és Egres János **ü**: Gerendi Miklós (KmJkv 27); 1440.VI.24.: *Zenthkyral*-i Oláh János To vm alispánja (253); 1449.II.7.: Gerendi Miklós fiai: Miklós és Mihály Lónán és *Zenthkyral*-on lakó jobbágysai {ld Tordalaka} (655); 1450.V.20.: *Zenthkyraly* Bálint Gerendi Miklós és Mihály familiárisa (832); 1450.IX.21.u.: *Zenthkyral* {ld Tordalaka} (897); 1450.XI.10.: Thordalaka prédiüm *Zenthkyral* határosa (920); 1455.VI.30.: *Zenthkyral*-i Szilágyi János 100 Ft-on kilenc jobbágytelket és erdőrészt vesz zálogba Bongárd (Do vm) Fűzkút felői oldalán (1210); =: Uó uo. két jobbágytelket kap az Ősi felői oldalon (1211); 1460.I.5.: *Zenthkyral*-i lakos Veres Bálint, László fia János, Szász János, Ambrus fia Bálint, László fia Ambrus, Bíró Antal, Székely Balázs, Kis Illés Ambrus fia Benedek, Seres Balázs, Kis Zsigmond, Vég Demeter, Antal fia Mihály 25-25 társsal teygen esküt, hogy Gyérest nem rohanták meg éjnek idején (1416); 1475.II.15.: *Zenthkyral*-i Szilágyi János Tancson részbirtokos (2164). **1587: Zentkjrally.** – E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 67). 1661: **Gyéres-Szent-Király** (SzO VI. 226). 1808: Szentkirály (Gyéres-) (158). 1861: Gy-Sz-K (10). 1888: Gy-Sz-K TA Tordai js (Je 353). 1913: **Gyéresszentkirály** TA vm (Az). – 1909/19: Ghiriş-Sâncraiu, *Gyszk*, L 707: r 480; m, zs (81). Sîncraiu = Su 2: 125. 1219–1854. » Cîmpia Turzii {Aranyosgyéres} [23 C]

Szentkirály 14. To 2. (Torda-ÉNy) 1310: v. *Scentkyraly*; 1367: v. domini **regis** *Zenthkyral*; 1430: p. nostra (**regis**) **volahal**is *Zenthkyral*; 1516: p. **Olahzenkyral**. ⚭Léta vár tartozéka; Ródi ~ Patai Dezső ~ Dezsőfi, Sk. Erdélyi, Szilvási Csezeliczki-birtok. 1450 k: kenézét említik. 1461: c. q. (Cs 5: 736). 1450.IX.27.: Dul (ds) György vallja, hogy Patai Dezső fia: György Szentkirályon lakó román (**Volahus**) jobbágya: Mihai – felesége: Dragol és fia: Nicolae nevében is –, valamint Herepei Márk alvajda jobbágysai: Berbatfalwa-n lakó Nicolae kenéz (kenesius) és Alsófülén lakó Mancha kenéz fogott bírák útján kiegyeztek Dezső fia György szintén Szentkirályon lakó jobbágyával: Benedict fia: Nicolae fia: Petru kenézzel, aki megölte Dragol asszony nővérét: Oieraş (Oeras) Nicolae leányát: Stana-t (Ztana) (900); 1501.IX.8.: Somkeréki Erdélyi János *Zenthkyral* birtok felét 300 Ft-ért eladja Szilvási Csezelicki Mátyásnak (3211); 1516.VI.16.: a Hosdátorka közelében fekvő **Olahzenthkyral** egészbirtokot Gyvh-i Gyerőfy Salatielné Szilvási Ilona (korábban SzCsM özvegye) kapja (3613). 1861: Pusztaszentkirály praedium To (11). 1888: P-Sz-K TA Tordai js (Je 592). 1913: **Pusztaszentkirály** TA vm (Az) – 1909/19: Pusta-Sâncraiu, *Pszk*, L 225: r 220 (141). > Crăeşti = Su 1: 173. 1310–1854. > 1974: Crăieşti c. Petreşti de Jos {Alsópeterd kzs faluja ÉNy-ra} [22 D]

Szentkirály 15. Uh (Székyludvarhely-É) 1566: *Zenthkijralij*, 1567: *Zenkiral*, 1576: *Szent Király* (SzO II. 203, 220, IV. 39). 1597.V.11.: Georgius Zentkiraly de eadem *Zenthkiraly* szentléleki iktatásra kijelölt fejedelmi ember (SzO VIII. 338). 1602: *Szent Király* (SzO V. 293). 1614: Szentkirály 60 családfő (Uh 58). 1808: Szentkirály (158). 1861: Sz-K Uh (28). 1913: **Székelyszentkirály** Uh vm (Az). – Sîncraiu = Su 2: 126. 1566–1854. [25 C]

{Lásd még Szenteskirály; Szentistván: Székelyszentistván}

Szentlászló 1. Ko~To (Kolozsvár-DNy, Torda-ÉNy, a Jármai úton) **1285**: partem superiorem iuxta *Fenos* in qua est sita **ecclesia Sancti Ladislai**; 1332–5: Nicolaus **sacerdos** de *S. Ladislao*, *S. Ladyslao*, Benedictus **sacerdos** de *S. Ladislao*. A hesdái [létai] uradalomhoz tartozott (To vm), melyet Imre király levele szerint – – – esperes vett meg, majd jogutódai, [a Sukiak] 1285-ben úgy osztottak, hogy János kapta a Fenes melléki felső részt a Sz. László templommal, Demeter és Domokos pedig Hesdátot, s az uradalmat elválasztották a püspök Fenes {Magyarfenes} birtokától.

Papja 1332. I: 35 új báni, 1332. II: 113 új báni és 24 liliomos, 1335. I: 7 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 372). 1409: p. *Zenthlazlo regalis* (azaz Léta királyi vár tartozéka). 1450: *plebanus* de ≈, *ecclesia parochialis B. regis Ladislai* in ≈, *capella* B. ≈ ≈ a parte castris Letha; 1461: *Zenthlaslo*. 1450: Herepei Márk erdélyi alvajda halastavat és szőlőhegyet hagyományoz a Sz. László tiszteletére épült egyháznak; a Léta vár felőli hegyen kápolnát épített ugyan Sz. László király tiszteletére (1332–1500: Cs 5: 407). 1449.III.1.: in *Zenthlazlo* kelt Herepei Márk erdélyi alvajda levele (KmJkv 659); 1450.II.14.: Herepei Márk alvajda káplánja Gál szentlászlói *plébános* (805). **1569.III.10.** Kamuthi Balázs katonai érdemeiért megkapja Szentlászlót kúriájával és Kisfenest, majd a Kékbikk és Magyarország határában levő halastavat kétkerékű malmával és Barbátfalván, a Hesdát vize mellett, egy nagy rétet. Ezekhez csakhamar, több más birtokkal, kezükbe került Fenes is. Főbirtokuk Szentlászló volt, s a Kamuthiak innen írták előnevüket (Ke 2: 227). **1587: Zentt Lazlo**. E: fl. 12, A: fl. 4. Ser. Rex dominae relictae Blasii Kamuthj integram vita durante contulit (Dé 57. Ko vm). 1606: *Iskolájára* első adat: „*Hic fuit Gasparus Türei rector scholae Szentlaslensis et [...] fenesiensis anno 1606, 20 die Decembris*“ (Itt volt Türei Gáspár a szentlászlói és [...] fenesi iskola rektora. A magyarfenesi *római katolikus* templom 1935. évi renoválásakor bukkantak rá e feliratra, a főoltár mögötti falon). 1733: *Szent László*. 1808: *Szent-László* h. To vm. 1853–1866: kolozskalotai *esperes* Újvári Czirják György szentlászlói lp. 1861: Sz-L To vm (11). *1878.V.25.: **Györkös Ferenc** színműíró (–1946.I.25., Kv). 1888: T-Sz-L TA Alsójárai js (Je 653). 1913: **Tordaszentlászló** TA vm (Az). *1922: **Györkös Mányi Albert** festő. 1929: Tordai Ferenc tanító vezetésével ref. népiskolát építenek 50 gyermek (I-IV. o.) számára; ez 1948-ig működött. *1935.XI.2.: **Palocsay Zsigmond** költő, hegedűtanár (–1994). *1940.III.3.: **Köntös-Szabó Zoltán** író. # Madaras E.: *A Tordaszentlászlói református egyház története* (BfhRefEh lt.). Ke 1: 206. Boldizsár Zeyk Imre: *Fényforrás századokon át*. Tszl iskolája 1606–1981. (A Hét, 1981.XII.25.). Janitsek J.: *Todaszentlászló helynevei* (NyIrK 1996.2.) {1650-től 1993-ig 276 ma is élő és sok elenyészet hn.} 1990-től a Szent László király tiszteletére rendezett ünnepélyek színhelye. 2004. évi Szent László-napi kórustalálkozóról, turizmusról Boldizsár Zeyk Imre tanár; Tamás Gebe András polgármester; a könyvek vízimalmairól, ványolókról 2004.VII.2.Duna Tv. – 1909/19: Sävāghisla sau Savadislav, *Tszl*, L 1397; r 30; m (161). 1926: Sävādisla = Su 2: 109. 1332–1854. [22 D]

Szentlászló 2. * **Kr~Te** (a Berzava mellett) 1404: v. *Zenthlazlo*, 1438: *Zenlazlo*, *Zenthlazlov* (Pesty: Krassó II/2. 207). 1404, 1444: *Zenthlazlo*. 1404-ben és 1437-ben Krassó, 1444-ben pedig Te vm-hez számították (Cs 2: 64). – Su 2: 432. {P}

Szentlászló 3. Kü 1. (Erzsébetváros-É, a Kis-Küküllő közelében) 1332: Chunradus *sacerdos* de *Sancto Ladislao*; 1390: p. *Zenthlasclo*. Német nevű papja 1332 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 560). 1390: p. *regalis Zenthlasclo* ad castrum nostrum (*regis*) Wywar appellatum pert.; 1411: p. *Zenthlazlo*; 1446: *Kyszenthlazlo* (1332-től Cs 5: 895). 1451.V.12.: *Kyszenthlazlo* birtokot, a váradi *Szent-Lélek-kápolna* adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 958). **1587: Zentt Lazlo**, *Vamos Udwarhely*. – E: fl. 12. A: fl. 6. Ill. Princeps magn. dom. Alexandro Kendy integram vita durante contulit (32). 1733: *László*, 1760–2: **Szász Sz. László**. 1808: *Szent-László* (*Szász-*) h., *Lasslen* g. 1861: Szász-Sz. László, Laßlen Kü (9). 1888: Kis-Szent-László (Szász-Szent-László, Klein-Lasseln, Lasleu sesescu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 433). 1913: **Kisszentlászló** **KK** vm (Az). – 1909/19: Lasläul-säsesc, *Kszl*, *Kleinlasslen*, L 702; r 68; n (101). > Lasläul Mic = Su 1: 352. 1332–1854. > 1974: Lasläu Mic c. Suplac {Küküllőszéplak kzs faluja D-re} [24 C]

Szentlászló 4. Kü 2. (Erzsébetváros-É, a Kis-Küküllő b. p.) 1733: *László*, 1750: *Laszlo*, 1760–2: *Oláh Sz. László*. 1808: Szentlászló (Oláh-) (158). 1861: O-Sz. László Kü (8). 1888: Oláh-Szent-László (Walachisch-Lasseln, Lasleo roman) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 553). 1913: **Oláhszentlászló** **KK** vm (Az). – 1909/19: Lasläul-romän, *Oszl*, *W-L*, L 765; r 740 (101). > Lasläul Mare = Su 1: 352. 1733–1854. > 1974: Lasläu Mare c. Suplac {Küküllőszéplak kzs faluja D-re} [24 C]

Szentlászló 5. Msz (Marosvásárhely-DK, a Nyárad jp-i úton) 1332: *sacerdos* de *Sancto Ladislao* (Tr). 1567: *Zent-Lazlo*, 1602: p. *Szent-László* (SzO II. 217, V. 277). 1614: Szentlászló 35

családfő (Msz 95). 1687: **Nyárad-Sz. László** (SzO VI. 412). 1808: Szentlászló (158). 1861: Sz-L Msz (33). 1888: Ny-Sz-L **MT** Marosi felső js (Je 543). 1913: **Nyárádszentlászló** MT vm (Az). – 1909/19: Sânlaslăul-Niragiului, *Nyszl*, L 508: r 33; m (155). > Sânlaslăul Nirajului > Sînvăsi = Su 2: 136. 1332–1854. » Găleşti {Nyárádgálfalva} [24 C]

Szentlászló 6. **Sv** (Segesvár-Ny, a Nagy-Küküllő bp-i út közelében) 1309: Ulricus Szent László districtusi **dékán** (An 2: 743). 1308–1310, 1328: *Sanctus Ladislaus*; 1348: p. *Zenthlazlow*, 1349: *Scentlazlov* (Tr). 1391: *Zenthlazlov*, 1404: *Zenthlazlo* (Ub III. 34, 314). 1427: *Zenthlachlow* a kolozsmonostori **apát** birtoka (KmJkv 24). 1432: villicus de *Magno Ladislao* (Ub IV. 487). 1450.VII.2.: *Nagzenthlaslo*-i András özvegye: néhai Budaki Ozsvát leánya: Veronika *Zenthlaslo*-n június 29-én **üv**, fiát: Márk erdélyi alvajdát, Márk alvajda káplánját: Péter papot és nótáriusát: Mihályt is (KmJkv 855). 1488: 82 porta. 1495: *Zentlazla*, 1530: *Nagy Zentlazlo*, 1532: *Grosslaselen* (Scheiner 82). 1593: 180, 1602: 100, 1671: 52 porta (Binder). 1733: *László*, 1750: *Laszle*. 1808: Szentlászló (Szász-), Lasslen (159). 1861: Szász-Sz.-L, Laßlen Se (28). 1888: Nagy-Sz-L (Gross-Laslen, Lászle) **NK** Keresdi js (Je 641). 1913: **Szászszeptlászló** NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Laslea-mare, *Szszl*, *Grosslasslen*, L 1295: r 178; n, c; 28 m (101). > Laslea = Su 1: 352. 1308/10–1854. [36 A]

Szentlászló 7. **Uh** (Székelyudvarhely-D) 1448: *Zenthlazlo*, 1567: *Zent Lazlo*; 1576, 1602: *Szent László* (SzO I. 158, II. 198, 219, IV. 40, V. 291). 1614: Szentlászló 21 családfő (Uh 35). 1760–2: *Szent László*. 1808: ≈ (158). 1861: Sz-L Uh (28). 1888: Sz-L Homoródi js (Je 653). 1913: **Homoródszeptlászló** Uh vm (Az). – Vasileni = Su 2: 238. 1566–1854. – 1974: c. Ulies {Kányád kzs faluja ÉK-re} [37 A]

Szentlászlófalva * Bi (Élesd táján) 1435: p. **walachalis** *Zenthlazlofalwa* (Jakó 341). – Su 2: 432.

Szentlászlóvára Szö (romjai Coronini/Lászlóvára mellett) 1430: castrum *Zenthlazlowara*, 1433: *Zenthlazlowara*, 1437: *Zenthlachow*, 1460: *Zentlazlo*, 1536: *Sanctus Ladislaus* (Pesty: Krassó II/2. 208). Zsigmond király 1427-ben az átellenben fekvő Galambóc vár ellen építteté. 1430-ban állta ki a tűzpróbát, abban a csatában, melyben Rozgonyi Cecilia is kitűnt. 1437-ben, 1460-ban és 1462-ben megint említik. Omladékai Galambóc várával szemközt, a Babakaj nevű dunai szirt közelében ma is láthatók (Cs 2: 96). – Su 2: 432. – Su 2: 432.

Szentlázár (Sanctus Lazarus) Bi (Micske-É hrs) {1242–51: Geregye nb. Pál országbíró új telepítése} 1291–4: in v. *Lazar*, in in *S. Lazaro*; 1332–5: Stephanus **sacerdos** de v. *S. Lazari*, Petrus = de v. de *S. Lazaro*. A falu 1291–4 között másodízben 10 kepe tizedet ad a püspöknek; papja ekkor 1 unciát fizet; 1332–5: évi 10 gs pápai tizedet (Gy 1: 669). 1406: v. *Zenthlazar* (Jakó 351). 1458: *Zenthlazar* Solyomkő várához tartozott (Cs 1: 624). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Zethlazar* birtokbeli részét a vámmal együtt zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1808: *Szent-Lázár* h. (159). 1851: ≈, Bi vm, a Berettyó partján, nagy lapályban, 319 **gör. kath.**, 7 n. e. **óhitű**, 4 zsidó, 67 földesgazda, 18 zsellér, 7 lakó, 1 kontár lakossal, g. kath. anyaegyházzal. Birtokosai a Baranyi család után: Szártory, Osváth, Dessewffy, Buday urak (Fé 4: 106). 1888: ≈ Margittai js (Je 653). 1913: Szentlázár Bi vm (Az). – 1909/19: Sânlazăr, *Szl*, L 471: r 419; m, zs (155). > Sînlazar = Su 2: 128. 1291–1851. > 1974: Sînlazăr c. Chişlaz {Vámosláz kzs fsluja ÉK-re} [11 C]

Szentleányfalva Ar (Arad-ÉK hrs) 1888: Szentleányfalva Ar Aradi js (Je 653). 1913: Szentleányfalva Ar (Az). – 1909/19: Sântlani, *Szlf*, L 1253: r 56; m, n (162). Sînleani = Su 2: 128. 1913. – 1974: c. Livada {Gósd kzs faluja D-re} [31 B]

Szentlélek ~ Sanctus Spiritus:

Szentlélek 1. **Cs** (Szereda-KDK hrs) 1251: castrum *Zenth Lelewk* (SzO I. 8). 1333: **sacerdos** de *Sancto Spiritu* (Tr) **egyház** hely volt. 1567: *Zent Lelek* (SzO II. 221) 15 kapu (Venczel 35). 1602: Szentlélek (SzO V. 231). 1614: Szentlélek 66 családfő (Cs 6). 1638: *Szent Lélek* (Ve: Doc. X. 31). 1733: *Szilink*, 1750: *Szentlelek*. 1808: Szentlélek (Csik-) (159). 1861: Sz-L Cs (31). 1888: Csik-Szentlélek **Cs** Kászón-alcisiki js (Je 277). 1913: **Csikszeptlélek** Csik vm Felcsiki js (Az). «

Alszeg. – Cic-Sânlelec > Lelicensi = Su 1: 356. 1251 castrum Zenth Lelewk, 1333–1854. – 1974: c. Sînçraieni {Csikszentkirály kzs faluja É-ra} [25 D]

Szentlélek 2. Ké (Kézdivásárhely-É 6 km; 588 m) **XII-i** királyi vár a falu fölötti Perkön, gyepüvédő magyarság a székelyek előtt. 1251: castrum *Zenth Lelewk* (SzO I. 8). 1332: *sacerdos* de *Sancto Spiritu* (Tr). XV-i **katolikus templom**. 1401-re teszik templomának építését (Orbán B.). 1517, 1540: castrum *Zenttlelek* (SzO III. 192, II. 111). 1551.IV.26.: Herencsényi Péter *Zenthlelek* várában és Kézdi széki tartozékaiban levő részét bátyjának: Herencsényi Jánosnak vallja örökösen (KmJkv 5089). 1584 Emlékezet a szentléleki várról (ETA I. 265). Kaputornyos vár. 1607.I.27.: Szenttlelek búzát vékát 1, zabot cub. 1, tyukot 6, ludat 4 (ad a fejedelmi bitosok élelmezésére (SzO VIII. 359). 1614: Szentlélek 173 családfő (Ké 10). *1680: **Balás Ágoston** ferences szerzetes, tanár (–1748.VIII.26., Esztelnek). 1686: Kálnoky Sámuel a Perkön **Szent István-kápolnát** épít. Falképei magyar szenteket ábrázolnak (1995-i feltárás). Eleitől búcsúhely Felső-Háromszék katolikus népének. 1942-ben a falubeliek itt előadták Nyirő *Jézusfaragó ember* c. színjátékát (2004.VIII.20. Duna Tv). Kálnoky-udvarház, Könczey-ház, Tamás-ház. 1760–2: *Szent Lélek*. 1808: Szentlélek (159). 1861: Sz-L Hsz (30). 1888: K-Sz-L **Hsz** Kézdi js (Je 416 & Kis-Kászon psz). Vá: Kvh–Bereck. 1913: **Kézdiszentlélek** Hsz vm (Az). 1968: kzs központ. 1969 L 2747. Három falujával 4944: Kiskászon 434, Kővár 1007, Szárazpatak 756. 2004 L 3000, **katolikus**. 2004.VI.20. Duna Tv. – Sânlelec > Sînzieni = Su 2: 136. 1332–1854. [38 A]

Szentlélek 3. Uh (Farkaslaka-DK hrs) 1333: *sacerdos* de *Sancto Spiritu* (Tr). 1566: *Zentlelek*, 1567: *Zent Lelek*, 1584: *Szentlélek* (SzO II. 202, 218, IV. 91). 1598.II.23., Derzs: Zsámbokréthy Mihály és Bogárdfalvy Mihály jelentik a fejedelemnek, hogy Perusics Mátét és Apafi Mihályt a szentléleki részjóságba beiktatták; p. *Zentlelek*; mint szomszéd jelen volt Bartók Sebestyén és Hegyi Lukács ... de eadem *Zenthlelek* ... omnino primipilis, item ... (SzO VIII. 337, 340). 1602: *Szent-Lelek* (SzO V. 202). 1614: Szentlélek 35 családfő (Uh 67). 1635 Pálfalva (Uh): László János lófő Zent Lelekj **schola mester** (SzO). 1808: Szentlélek (159). 1861: Sz-L Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 653). 1913: Szentlélek Uh vm (Az). – Sânlelec > Bisericani = Su 1: 80. 1333–1854. – 1974: c. Lupeni {Farkaslaka kzs faluja} [25 C]

Szentlélekfalva * Te (Temesrékás táján) 1472: *Zenthlelekfalwa*, 1484: *Zenthlelek*. Rékás város tartozékai közt említik (Cs 2: 20). – Su 2: 432.

Szentlőrinc ~ Sanctus Laurentius:

Szentlőrinc 1. (Sanctus Laurentius) * Bi (Várad mellett) **1273:** v. *S. Laurentii*; 1285: villicum et populos nostros [ep-i Waradienensis] de ... *S. Laurentio*. A váradi **püspök és káptalan** közös birtoka. 1285-ben a püspök a káptalannak ítéli a szentlőrinci falunaggyal és lakosokkal szemben az itt megszállott kereskedők vámját. Várad melletti faluk (Püspöki, Szöllös, Olaszi) között sorolják fel, s így Várad tövében keresendő. A váradi vár mellett DK-re elterült Vadkert elővárossal azonosítható, melynek Szent Lőrinc-napi vásárja nevezetes volt (Gy 1: 669. Szl 1.).

Szentlőrinc 2. Msz (Nyárádszereda-Ny hrs) 1332: *sacerdos* de *Sancto Laurentio*, 1334: *Sanctus Laurentius* (Tr). 1499: *Zenthleowrijncz*, 1567: *ZentLeóryncz* (SzO I. 291, II. 218). 1570.II.20.: II. János király Másfél András és Márton közszékelyeket a lófök sorába emeli (SzO II. 221). 1575.VII.9.: Kerelöszentpálnál a fejedelem hadában jelen volt Másfél András, Másfél Márton, *Zent Leorinch* (SzO VIII. 304). 1614: Szentlőrinc 15 családfő (Msz 66). 1808: Szentlőrincz (159). 1861: Sz-L Msz (33). 1888: Sz-L **MT** Nyárádszeredai js (Je 653). 1913: **Kisszentlőrinc** MT vm (Az). – 1909/19: Sânlîorinț, *Kszl*, L 291: r 257; m (155). > Lăureni = Su 1: 354. 1332–1854. – 1974: c. Miercurea Nirajului {Nyárádszereda kzs faluja} [24 C]

Szentmargita 1. BSz (Dés-K, a Nagy-Szamos bp-i úton) 1330 k.: terra *Sanctae Margarethae*, 1332: *Sancta Margareta*, 1333: *sacerdos* de *Sancta Margaretha* (Tr). 1405: *Zenthmargytha* (Zichy IX. 562). 1452.II.15.: Losonci Dezsőfi János és fe: Pásztói Hedvig *Zentmargytha*-i házuknál **üv** (KmJkv 1008); 1454.VI.3.: Uők uo. **üv** (1160); 1468.VIII.21.: Kerelői Pál *Zenthmarghyta*-n lakó familiárisa: Márton eljár ura és mások Vidrádszeget illető ügyében (1820); 1471.XII.27.: Losonczy Dezsőfi Mihály *Zenthmargytha* felét 20 Ft-ban zálogba adja Szerdahelyi Imrefi Jánosnak

(2043); 1473.I.11.: Bánffy Mihály *Zenthmargitha* nevű birtokát, lakókúriája kivételével, 50 Ft-ban zálogba adja Fodor Albert deák volt dési királyi sókamarásnak (2068); 1473.IV.26.: *Zenthmargytha* ld Bátos (2098); 1477.XII.19.: *Zenthmargytha*-i Dezsőfi Mihály *Zenthmargytha*-t, nemesi lakóháza kivételével, 200 Ft-on zálogba adja Nádasdi Ongor Jánosnak (2251); 1483.X.24.: L. Dezsőfi Mihály – fia: János és vérrokonai nevében is – *Zenthmargytha*-n levő kő lakóházát, kúriája felével és 17 lakott jobbágytelekkel együtt, melyeken Pálfi Demeter, Szekeres Albert, Gyakros Gergely, Takács István, Gellért Domokos, Éles Miklós, Bartalis Balázs, Éles Antal, Orbán, Tőki Simon, Abai Jakab, Király Benedek, Pálfi Tamás, Baczai Mátyás, Lőcse Benedek és Nemes Fábrián háza áll, továbbá kilenc puszta telekkel együtt, melyeken korábban Disznós György, Szabó Mihály, Szakács István, Szabó Imre, Éles Albert, Éles Ferenc, Varga Mihály, Szőcs Barla és Lukács Antal lakott, 1000 Ft-on zálogba veti Báthory István (m) lovászmesterének: Kisfaludy Miklósnak (2467); 1485.I.21.: *Zenthmarghyta*-i DM *Zenthmargytha*-n tíz népes jobbágytelkét 100 Ft-on zálogba adja Désen lakó Maglas Bálintnak (pr) (2513); 1497.II.24.: L. Dezsőfi néhai idősebb János *Zenthmargytha* nevű birtokát négy egyenlő részre osztották, ezekből 11 jobbágytelken Mátyus Tamás, Gál Balázs, Abai Benedek, Kis Balázs, Szabó Balázs, Tőki Mihály, Illyési Antal, Gyakros Bereck, Süket Miklós, Gyakros Antal és Szekeres Albert lakik (3004). 1495: **opp.** *Zentmargita* (Kádár VI. 365). 1546.IV.13.: Bethlen Farkas (m) jobbágya: Pál, ura nevében, tiltja Petru [Rareș] moldovai vajdát (sp et m) *ZenthMarghytha* egészbirtok elidegenítésétől (KmJkv 4882) **1587:** *Zent Margitha*. – E: fl. 20, A: fl. 10 (Dé 47). 1646: *Szent Margita* (Makkai 420) I. Rákóczi György birtoka. 1760–2: *Szent Marghita*. 1808: Szentmargita KSz (159). 1861: Sz-M BSz (19). 1888: Sz-M **SzD** Dési js (Je 654). 1913: Szentmargita SzD vm. – 1909/19.: Sânmărghita, *Szentmarghita* {!}, L 1336: r 897; m, zs (155). Sînmărghita = Su 2: 129. 1330–1854. – 1974: c. Mica {Mikeháza kzs faluja K-re} [13 C]

Szentmargita 2. To (Marosludas-K, a Maros j. p.) 1408: *Zentmargitha*; 1438: p. *Zenthmargitafalua*; 1468: *Zenthmargytha*; 1473: p. ≈; 1501: p. ≈. Szentmargitai, Kerelői, Kiskendi Baládfi és Hosszúaszói, Mocsi, Mocsi Miskefi, Madarasi Székely, Mikefalvi-birtok (Cs 5: 736). 1760–2: **Mező Sz(en)t Margita**. 1808: Szentmargita (159). 1861: Sz-M praedium To (11). 1888: Mező-Sz-M (San-Margita) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1913: **Mezőszentmargita** TA vm (Az). – 1909/19.: Sânmărghita, *Mszm*, L 324: r 259; m, zs (155). Sînmărghita = Su 2: 129. 1408–1854. – 1974: c. Sînpaul {Kerelőszentpál kzs faluja ÉK-re} [23 D]

Szentmária 1. * Ar (Zádorlak mellett) 1465: *Zenth Maria*, 1470 *Zenthmaria* (Márki II/1. 248). 1477, 1487: *Zenth Maria* (Cs 1: 779). – Su 2: 431. 1465 *Zenth Maria*, 1470 *Zenthmaria* (Csánki I. 779; Márki II/1. 248). {Sorrend!}

Szentmária 2. Do (Zilah-DK, a Kolozsvári úttól D-re) 1334: *Zenth Marya* (Le). 1452.IX.28.: *Zenthmarya*-n lakó Pál **üv:** Kémer (KmJkv 1063); 1522.XII.19.: Somy Gáspárt tiltják, hogy *ZenthMaria* egészbirtokot elidegenítse (3886); 1553.X.1.: Zutori László deák vajdai ember és István frater custos, konventi kiküldött IX.28-án ... Gyarmati Balassa Imre özvegyét: Somy Annát és Alsóindvai Bánffy László fe: Somy Borbálát visszaiktatta *Zenthmaria* (Do vm) egészbirtokba az alábbi szomszédok jelenlétében: Nemesek: Csireki Ferenc, Zutori Kovács Péter, Kémeri János, Középlaki Kabos György; – Zutorról: Nagy Mihály jobbágya: Pálfi Ambrus, László deák jobbágya: Varga György, Szabó Lukács jobbágya: Julina Péter, Siroki Ferenc jobbágya: Katona Péter; – Középlakról: Csireki Ferenc jobbágya: Cseh György, Kémeri János jobbágya: Székely Mihály, Szabó Lukács jobbágya: Nehéz Balázs, Székely Sebestyén jobbágya: Kovács Péter; – Tamásfalváról: Veres Zsigmond övegyének jobbágya: Boczi Márton, Tamásfalvi András jobbágya: Sárkán István, Székely János jobbágya: Havasi Imre (5231); 1554.IV.24.: *Zenthmaria*-n Somy Anna részbirtokos (5299); 1554.XI.9.: *Zenthmaria*-n Budai János deák (e) öt népes jobbágytelket kap Somy Borbálától (5329). **1587:** *Zent Marya*. – E: fl. 12. A: fl. 3 den. 50 (Dé 39). 1733: *Szvinde-Marie*, 1750: *Szent Mária*. 1808: Szentmária (159). 1837-ben 30 ház (Hodor 538). 1861: Sz-M Do (17). 1888: Sz-M (Szinte Marie) **Ko** Almási js (Je 654). L 1910: 642 (r); 1956: 739 (Le). 1913: **Almásszentmária** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19.: Sântămăria, *Szm*, L 565: r 560 (157). > Sânta Măria > Sînta Maria = Su 2: 133. 1587–1913. > 1974: Sîntă Măria c. Sînmihaiu Almaşului {Almásszentmihály kzs faluja Ny-ra} [12 C]

Szentmária 3. ? Hu 1404: *Zenthmaria*. László királyi ember nevében tűnik fel, Szálláspatakával kapcsolatban (Cs 5: 138. Később tán más néven nevezik). – Su 2: 432.

Szentmária 4. Se/Hsz > Szemerja (ma Sepsiszentgyörgy városrésze) 1332–1334: v. *Sancte Marie* (Tr; Su 2: 398). 1407: v. *Zentmaria*, 1508: *Zentmeria*, 1559: *Zentmariazzon*, 1567: *Zent Maria*, *Zemerija*; 1602: *Szent Mária* (SzO I. 103, III. 317, 318, II. 213, 222, V. 207). (1612.e.) *Szemerjai Elekes János* 1612.IX.13-ig illyefalvi prédikátor; ekkor a brassói had elfoglalja a templomot, s a prédikátort Brassóba viszi; ottani prédikátor lett (Tatrosy). 1635 **Pastores**: Elekes János pap ob{it}., Máté András pap ob., Gede György pap, Bora István pap; 1635 Udvarhely vs: Lakatos János Harom Zekj drabant, *Sepsi Zent Mariaj* (SzO). 1727: *Szemeria* (SzO VII. 331). 1808: Szemerja ~ Szentmária (156). 1861: ≈ Hsz (30). 1913: » Sepsiszentgyörgy Hsz vm. # Cs. Bogáts D.: *Szemerja község és ref. egyházának története*. Sszgy 1943. – Su 2: 434. 1407–1854.

Szentmáriaasszonytelke Szó 1320-ban Nyerce (Ko) Szmt hrs (Gy 3: 365).

Szentmárton ~ Sanctus Martinus:

Szentmárton 1. Bi 1. (Várad-DK) 1291–4: Pocha de *S. Martino*; 1332–7: Paulus **sacerdos** de v. *S. Martini*, Nycolaus = =. A várad-i püspök 1291–4 között készült számadásában szerepel egy idevaló ember 7 köből gabonával. Papja 1332, 1336–7: évi 14 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 669). 1425: *Genthe* (Cs); 1489: *Zenthmarthon* aliter *Genyete* Csáky-birtok (Cs 1: 608; Jakó 352). 1492: *Zenthmarthon* (Csáky 488). 1588: *Zentmarton* (Kiss 659). 1619: Thermae Varadiensis *Sancti Martini* (Ve: Doc. IX. 258). 1808: *Szent-Márton* h. 1808/1987: Szentmárton (Félix-), Szamartin (159). 1851: *Pecze-Szent-Márton*, Bi vm, dombos térségen, 183 **romai kath.** lak., templommal s jeles urilakkal. Határában van a Felix melegfürdő ... Birja a helységet a praemonstrati szerzet Várad-i Hegyről nevezett **prépostsága** (Fé 4: 110). 1888: ≈ Bi Központi js (Je 571 & Félix -Y-). 1913: **Váradszentmárton** Bi vm (Az). 2004.X.27. Déli harangszó Duna Tv. – Sínmartin = Su 2: 128. 1291–1913. [20 B]

Szentmárton 2. Bi 2. (Belényes-ÉNy hrs) 1808: Szentmárton (159). 1851: *Belényes-Szent-Márton*, Bi vm, dombos helyen, 33 **g. kath.**, 261 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birja a várad-i görög **püspök** (Fé 4: 109). 1888: ≈ Bi Belényesi js (Je 235). 1913: **Belényesszentmárton** Bi vm (Az). – Sânmărtin, *Bszm*, L 370: r 364 (155). > Sínmartin de Beiuș = Su 2: 129. 1828, 1851. – 1974: c. Pocola {Biharpoklos kzs faluja K-re} [21 A]

Szentmárton 3. Cs (Tusnád-É) 1333: **sacerdos** de *Sancto Martino* (Tr). 1567: *Zent Marthon* (SzO II. 220) 47 kapu (Venczel 35). 1569: *Zent Marton*, 1570: *Zenthmarthon* (SzO II. 276, 288). 1614: 109 családfő (Cs 4). 1638: *Szent Márton* (Ve: Doc. X. 31). 1808: Szentmárton (Csik-) (159). 1861: Sz-M Cs (31). 1888: Csik-Sz-M Kászón-alcsiki js (Je 277 & Uzvölgyi vámhivatal). 1913: **Csikszentmárton** Csik vm Kászónalcsiki js (Az). **Szentmárton és Csekefalva együtt** 1752: 4 fiatornyos templom, lóréses védfal. Tűzoltótorony. Tibai Nagy Imre Liceum. Falumúzeum. 2004.X.24. Déli harangszó Duna Tv. – 1909/19: Ciuc-Sânmărtin, *Csszm*, L 1464: r 42; m (50). Sínmartin = Su 2: 129. 1333–1854. [37 B]

Szentmárton 4. * Do 1. (Hidalmás-K, Drág és Vajdaháza közt) 1312: p. *Zenthmartun*. A Kalocsa-nem Szil ágának birtoka. (Gy 2: 90). 1346: p. *Zenthmartun*, *Sanctus Martinus* (Tr). 1441.IV.8.: *Zenthmarthon*-i Szilágyi János **ü.** Drági Jakab (KmJkv 296); 1493.V.2.: Mikai Máté és fia: András egy nagydobai (KSz vm) pusztatalküket elcserélik néhai Mikai János fia Mihály *ZenthMarthon*-i pusztatalkével és még hét Ft értékkülönbötet fizetnek Mihálynak (2861); 1524.IV.20.: Sombori néhai Sombori Péter fia: Mihály, apjának és neki teljesített hű szolgálataik jutalmául Kisesküllön (Do vm) két jobbágytelket ad 75 Ft-ért familiárisainak: *ZenthMarthon*-i Nagy Boldizsárnak és Domokosnak (4003); 1526.VI.20.: Solyomkői Menyhárt Mátyás – te: Menyhárt László nevében is – nővérük: néhai Menyhárt Gergely leánya: Nádasy Ferencné: Katalin és ennek leánya: *Zenthmarthon*-i Nagy Domokosné: Anna hitbére és jegyajándéka, valamint ama 40 Ft fejében, amelyet *Zenthmarthon*-i Nagy Boldizsár te: Domokos fizetett le, fodorházi birtokrészüket átengedik az említetteknek (4159); 1539.IX.8.: *Zenthmarthon*-ban Kisesküllői Török Péterné Nádasi Anna részbirtokos (4722); 1544.VI.17.: *Zenthmarthon*-ban Károlyi

Zsigmondné Drágyi Anna részbirtokos (4830-1); 1553.III.29.: *Zenthmarthon*-i Nagy Mihály 200 Ft-ért kőházat, udvart, szőlőt, szántót és szénfüvet vásárol a dési ágostonos kolostortól (5187). 1808: Szentmárton (159). Hnt. 13: Szentmárton » Drág Ko vm. – Su 2: 432. 1346.

Szentmárton 5. Do 2. (Szék-ÉK) 1335: p. *Scenthmarthun* Cente határosa (Gy 2: 90). 1347: t. *Zenthmartun* (Tr). 1370: *Sentmarton*, 1372: *Zenthmarton*, 1456: *Zenthmarthon* (Bánffy I. 291, 313, 698). 1457.VIII.9.: *ZenthMarthon* Bálványos vár tartozéka (KmJkv 1275). 1587: *Zentt Marton*. – E: fl. 22, A: fl. 12. Ad rationem ill. dom. Princeps accumulandum (Dé 43). 1625: **Zepkenierü zent Marton**, 1754: *Szépkenyerü-Szent-Márton* (Kádár VI. 426). 1808: *Szent-Márton* h. 1861: Sz-M Do (17). 1888: Szk-Sz-M **SzD** Kékesi js (Je 658). 1913: **Szépkenyerüszentmárton SzD** vm (Az). # Lajtha L.: *Szépkenyerü-Szent-Mártoni gyűjtés*. Bp 1954. – 1909/19: Sânmărtin, *Szszm*, L 825: r 344; m (155). 1956: Sînmărtin = Su 2: 129. 1292 vaivoda de Sancto Martino {?}, 1335–1854. [23 A]

Szentmárton 6. * **Fe** (Magyarigen és Sárd között) 1238.II.12.: *villa Sancti Martini* (Er I. 188). =: ≈. 1238-ban Igen és Krakkó határjárásában említik. A tatárjárás alatt elpusztulhatott. {? Vö. 1347} Magyarigentől K-re, Krakkótól D-re feküdt, nagobbbrészt Sárd ÉK-i határában (Gy 2: 186). 1347: v. *Sancti Martini* (Tr). – Su 2: 398. 1238, 1347.

Szentmárton 7. Ko (Sármás-K, a Lekence mellett) 1288–1291: Szentmártoni László erdélyi alvajda (Er I. 437, 467, 479, 500); [1291–1292] Szentmártoni (de *Sancto Martino*) a káptalanhoz ír a Radnaiak birtokosztályáról (Er I. 500). [1296–1313]: Ladislaus vaivoda de *S. Martino*; 1306: ≈ wayouda de *S. Martino* f. Ladislai de genere Borsa; 1329: t. *Zenmartun*; 1334: Joannes **sacerdos** de *S. Martino*; 1334: Sym. f. Ladislai nob. de *S. Martino* pro se et Joanne fr-e. 1306-ban Barsa nb. László vajda erről a birtokáról nevezi magát. 1334-ben László fiai eladják Szentgyörgy felé. Papja (ha ez a Tordai esperességbeli harmadik Szentmárton) 1334: 50 dénár pápai tizedet fizet 1329: Örményes határosa (Gy 3: 372). 1357: p. *Zenmartun*; 1394: p. *Mynes* in p-e *Zenthmarthon*; 1408: p. *Zenthmarthon*; 1461: c. q. de ≈ nobilium Erdeli et Bethlen. 1465: **plebanus** de ≈, **decanatus** sedis ≈; 1511: p. ≈. ⚭Gernyeszeg (To) tartozéka, Szentmártoni, Majosi, Alárdfi, Erdőszentgyörgyi Meggyes, Bátor, Futaki Nagy, Barcsai, Somkeréki Erdélyi, Bethlen, Pókai Detrefi, Kecseti, Rápolti s más birtokosoké. Jbn 1447: Sorbán, Vlád, János, Magas, Nincsol, Nán, Dragomir, Gál, Péter, Mihály Ilyés, Dez, Tamás, Barla kenéz; 1493: Pap Mihály, János, Dán és István kenézek (1329-től Cs 5: 408. 1468, 1495: To vm). 1447.II.6.u.: néhai Semyen *Zenthmarthon* birtokát megosztják (KmJkv 606); 1453.X.13.: *Zenthmarton*-ban Ernyeiek és Szentgyörgyiek részbirtokosok (1109); 1482.VI.22.u.: *Zenthmarthon* részében Gyulakútiak új adományosok, ld Aranykút (2370); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt bevezették *Zenthmarthon* birtokába (2375); 1483.II.7.: *Zenthmarthon*-ban Forraiak részbirtokosok (2426). Ld még KmJkv II. 1043. 1639: **Olah Zentt Marton** (Makkai 583) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szent Márton*, 1750: *Semarton*, 1760–2: **Mező Sz. Márton**. 1808: *Szentmárton (Mező-)* h., *Szin-Martinu* val. 1861: Sz-M Ko (14). 1888: M-Sz-M (Szent-Martyin) **MT** Marosi felső js (Je 504). 1913: **Mezőszentmárton** MT vm (Az). – 1909/19: Sânmărtinul-de-Câmpie, *Mszm*, L 1157: r 1050; m, zs (155). Sîmărtinul de Cîmpie = Su 2: 130. 1329–1854. > 1974: Sînmărtinu de Cîmpie c. Riciu {Mezőrűcs kzs faluja É-ra} [23 B]

Szentmárton Kü 1. : Dicsőszentmárton KK.

Szentmárton 8. Kü 2. (Marosvásárhely-D, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1324: *Sanctus Martinus*, 1325: p. *Zentmarten*, 1332: **sacerdos** de *Sancto Martino* (Tr). 1369: *Sanctus Martinus*, *Zenthmarthon*; 1412: **Korogzenthmarthon**; 1444: *Chorodzenthmarthon*; 1507: *Koroghzenthmarthon*. Kórógyi ~ Kórógyszentmártoni ~ Szentmártoni, Vajai, Szentbenedeki, Kórógyi Silei (Sülei), Simonfi, Teke, Karácsonfalvi Mihályfi, Kórógyszentmártoni Bicsak családoké volt (1332-től Cs 5: 885). 1430.III.8.: *Zenthmarthon*-i Márk fia Péter ü: Kendhidai Tamás (KmJkv 39); 1471.V.31.: *Zenthmarthon*-i Bicsak Benedek üv (2020); 1495.III.27.: *KoroghZenthMarthon*-i néhai Süllyei Orbán fiai: Gergely és Mihály, Bothos Jánosné: *KoroghZenthMarthon*-i néhai Süllyei Benedek leánya: Dorottya eladják septéri birtokrészüket (2947); 1550.II.1.: Palothay Pálné Istvánházy Katalin *Koroghzenthmarthon* birtokbeli részét átengedi Válaszúti János deáknak és fe:

Magdolnának, aki neki leánya (4999). **1587:** *Korod Zentt Marton*. – C. Pr: fl. 15. A: fl. 5 (Dé 35). 1638: *Korod Szentmarton, Korod Zent Marton*; 1642: *Korod Szent Marton* (Makkai 558, 565, 604) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Felső Szent Márton*. 1808: Szentmárton (Kórod-), Martinsdorf (159). 1861: Kórod-Sz. Márton Kü (8). 1888: Kórod-Sz-M (Korod-Szentmertinu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 445). 1913: **Kóródszentmárton** KK vm (Az). – 1909/19: Coroiu-S.-Márton, *Koródszentmárton*, L 807: r 281; m, zs (55). Coroisínmárton = Su 1: 167. 1324–1854. [24 C]

Szentmárton 9. Msz (Nyárádszereda-É, a Hódos menti úton, a Nyárad b. p. közelében) 1453: *Zenthmarton*-i János fia György sáromberki határkiigazításon (SzO VIII. 82), 1498: *ZenthMarton* határán, a Nyárad vizén kétkerekű malom (179). 1567: *ChijkZentMarton* {Vö. Csikfalva} (SzO II. 217). 1575.VII.9.: Kerelószentpálnál a fejdelem hadában jelen volt Keneres Simon, *Zentmárton* (SzO VIII. 304). 1614: Szentmárton 21 családfő (Msz 59). 1635: Nyárádi József **praedicator** fia Eq. 1 (lóval mustrált. SzO). 1808: Szentmárton (Csik-) {!} (159). 1888: Ny-Sz-M **MT** Nyárádszeredai js (Je 543). 1913: **Nyárádszentmárton** MT vm (Az). 2004. évi **unitárius** ifjúsági találkozóról 2004.VIII.28. Duna Tv. – 1909/19: Sânmártonul-Niragiului, *Nyszm*, L 501: r 20; m (155). > Mitrești = Su 1: 401. 1453–1854. – 1974: c. Vărgata {Csikfalva kzs faluja É-ra} [24 C]

Szentmárton 10. Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamos j. p. közelében) Jóval a XIII. század előtt települt meg (1213: **sacerdos** de villa *SanctiMartini*). Későbbi ismer birtokosai a Kárásziak (1268), Hontpázmány nembeli Jánokiak vagy Solymosiak (1433), utóbb a megyesaljai Móricok szervezik hatalmas uradalmukba (1364). A család kihalta után az örökösök és egy familiáris-család közt oszlik meg (1520). A Móric-birtok harmadaként 1493-ban 11 jobbágytelket osztanak ki. Népe színmagyar (Maksai 214). 1263: v/t. *Zenthmarton* (Tr). 1808: Szentmárton (159). 1851: *Szent-Márton*, Sza vm, 400 lak., kik nagyobbára **reformatusok**, kevesebb **gör. kath.** Határa 1200 hold, ... Brják: Gápár Dániel, Péterffy Albert, Péterffy Ferdinánd, Márkus Imre, Téglásy József, Szőke Károly, Pap György, és egy telket a királyi ügyvéd (Fé 4: 108). 1913: **Kakszentmárton** Sza vm Szatmárnémeti js (Az). – 1909/19: Sânmárton, *Kszm*, L 598: r 44; m (155). > Mărtinești = Su 1: 387. 1213–1913. [1 D]

Szentmárton 11. Te (Temesvár-DNy) 1333: *Sanctus Martinus* (Tr) **egyház** hely. 1478: *Zenth Marthon*, Porkoláb Pál királyi ember előnevében tűnik fel (Cs 2: 64). 1828: **Magyar Szent Márton** (Nagy 398). 1851: *Magyar-Szent-Márton*, **Tt** vm, 127 házzal, 872 **kath.**, 2 zsidó lakossal, kik dohánykertészek. F. u. a kamara (Fé 4: 109). 1913: **Magyarszentmárton** Tt vm Párdányi js (Az). – Sînmartinul Maghiar = Su 2: 129. 1333–1851. >> 1974: Sînmartinu Maghiar c. Uivar {Újvár kzs faluja D-re} [31 C]

Szentmárton 12. Tt (Temesvár-DNy) 1806: *Sz. Márton* (30 bb 42). 1828: *Rátz Szent Márton* (Nagy 398). 1851: *Rác-Szent-tMárton*, **Tt** vm, rác falu, 18 **kath.**, 10 **ref.**, 1562 n. e. óhitű, 4 zsidó lak., óhitű anyatemplommal, 105 egész jobbágytelekkel. F. u. a kamara (Fé 4: 110). 1913: **Szerbszentmárton** Tt vm Párdányi js (Az). – Sînmartinul Sîrbesc = Su 2: 129. 1333 {!}, 1828, 1851 {1913}. > 1974: Sînmartinu Sîrbesc c. Peciu Nou {Újpécs kzs faluja Ny-ra} [41 A]

Szentmárton 13. To 1. (Torda-ÉNy, a Kolozsvári út j.o.) 1332: **sacerdos** de *Sancto Martino*, 1336: t. *Sancti Martini* (Tr). 1348: *Scentmartun*; 1362: p. *Zenthmarthon*; 1502: v. ≈ inter Colwswar et Torda sita; 1514: p. *Zenthmarthon*. Szentmártoni, Marai, M. Szabó, Császári, Györgyfalvi, Kereki, Mészköi Székely, Petlendi Czompó, Esztényi Solymos, Szancsali Sulyok, Ródi Cseh, Göczi, Járai, Koppáni, Szamosfalvi Gyerőfi, Szf. Pinkóczi, Szentgyörgyi és Bazini, Tótrónai-birtok. 1467: **Sz. Márton-egyház**. Hn 1501: *Rewdpathaka, Zenthmarthonytho* halastó, rajta malom (1348–1514. Cs 5: 736. Sz-M -a). 1440.VI.18.: *Zenthmarthon*-i Császári Mihályné Egresi/Alsóegresi Skolasztika (KmJkv 250); 1440.IX.13.u.: *Zenthmarthon*-i Lukács fia István **ü**: Gerend (272); 1441.V.9.: Császári László **deák ü**: Sándorházi László (309); 1442.VI.2.: Ze...-i Jakabné [néhai] Császári György leánya: Anasztázia **üv**, *Zenthmarthon*-i Császári Mihályt is (469); 1453.VII.25.: *Zenthmarthon*-i Császári Mihály **ü**: Torockó (1103); 1455.VIII.12.: Szacsali Sulyok Péter *Zenthmarthon*-i birtokrészét 16 Ft-on zálogba adja *Zenthmarthon*-i Császári Mihálynak és Zsigmondnak (1216); 1459.XI.5.: Z-i Császári Mihály **ü**: Szentlászló Ko-To (1393). 1489.V.13.: Ródi Cseh Gergely és Márk *Zenthmarthon*-i ősi birtokuk felét 170 Ft-ért eladják

Császár Zsigmondnak (2697); 1509.XII.6.: Szf-i Pinkóczi Bernát és fe: Ilona, korábban Szf-i Gyerőffy Pál özvegye – GyP-tól született fia: Imre nevében is – szentmártoni (To vm) birtokrészüket 40 Ft-ért eladják Szentgyörgyi és Bazini Péter országbírónak, erdélyi vajdának (3523); 1554.IX.22.: *Kapoztaszentmárton*-ban Csulai Vánca részirtok (5321). **1587**: *Kapoztas Zentt Marton*. – E: fl. 10, A: fl. 3 den. 34 (Dé 67). Magyar lakossága elpusztult. 1733: *Szent-Márton*, 1750: *Szentmerten*, 1760–2: **Puszta Szent Márton**. 1808: Szentmárton (Puszta-) (159). 1861: P-Sz. Márton To (11). 1888: P-Sz-M **TA** Tordai js (Je 592). 1913: **Pusztaszentmárton** TA vm (Az). – 1909/19: Sânmărtinul-deșert, *Pszm*, L 226 **gkat. r** (155). > Mărtinești = Su 1: 387. 1332–1854. – 1974: c. Tureni {Tordatúr kzs faluja É-ra} [22 D]

Szentmárton 14. To 2. (Torda-DK) 1332: **sacerdos** de Aranos de *Sancto Martino*, = de *Sancto Martino* (Tr). 1339: p. *Zenthmarton*; 1362: p. *Regun* a. n. *Scenthmartun* iuxta fluvium Arantias; 1521: p. *Gerend Zenthmarthon*; 1523: p. *Zenthmarthon*. Tetrehi Urkund, Figödi, Gerendi, Barancskai, Szentgyörgyi, Hadrévi-birtok. 1362: **Sz. Márton-egyház**. Hn 1362: *Voyuoda thoua* halastó, *Woyuodascige* erdő (ma Vajdaszeg hs), Nagylak és Gerend felé vezető út. Jbn 1499: Lőrinczi Márton és Zsigmond **deák** (1339–1523. Cs 5: 737. Sz-M -b). 1440.II.25.: *Zenthmarthon* fele Hadréviék birtoka (KmJkv 201); 1518.III.14.: Gerendy Mátyás *ZenthMarton* egészbirtokot s az itt lakó Bíró Zsigmond, Illés és Gergely, Sebestyén Márton, Kovács Demetr, Bíró Lőrinc veje: János, Szász Simon, Arcul Simon, Kónya Antal, János testvére: Benedek jobbágyot zálogba veti Csúcsi Tomory Istvánnál (3669); 1520.XII.4.: Uő *Zenthmarthon* határában az Aranyos folyó mellett fekvő Papréti, Bikaréti, Nagyvíz és ... Eley nevű rétjét a füzesekkel együtt 66 Ft-on yálogba veti ugyanannál (3793); 1521.XII.29.: Uő *Gerendzenthmarthon*-on az Aranyos folyón túl Hadrév felé eső minden földjét, a Nyárasberek nevű liget kivételével, 800 Ft-ért eladja Csúcsi Tokus Istvánnak (3831). **1587**: *Gerend Szentt Marton*. – E: fl. 26, A: fl. 8 den. 68. Ser. Rex dom. arendatori (Sombory) tres quartas vita durante fl. 26 relaxavit. Eadem Maiestas dom. Nicolao Apaphj unas quartas durante beneplacito fl. 6 den. 68 relaxavit (Dé 66). 1733: *Szent Márton*, 1760–2: **Sós-Szent-Márton**. 1808: Szentmárton (Sós-), Sanct-Marten, Szin-Martinu (159). 1861: Sós-Sz. Márton To (11). 1888: Sós-Sz-M **TA** Felvinci js (Je 628). 1913: **Sósszentmárton** TA vm. – 1909/19: Sânmărtinul-sărat, *Sszm*, L 471: r 448; m, zs (155). > Gligorești = Su 1: 266. 1332–1854. – 1974: c. Luna {Aranyoslóna kzs faluja DK-re} [23 C]

Szentmárton 15. To 3. (Régen-K) 1453: p/v. *Zenthmarton*. (⌘) Görgény vár tartozéka (Cs 5: 737. Sz-M -c). 1644: *Szent Marton*, 1646: *Szentmarton* (Makkai 617, 627) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Szentmárton (Sós-), Martins-Salz ~ Salz, Szin-Martinu (159). 1888: Sós-Sz-M (Szin-Martyin) **MT** Régeni alsó js (Je 628). Hnt. 13: » Görgénysóakna MT vm. – Su 2: 407. 1644, 1646, 1824.

Szentmárton 16. Uh (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Homoród bp-i úton) 1333: **sacerdos** de *Sancto Martino* (Tr). 1487: p. *Zenthmarton*, 1523: *Senthmarthon*, 1552: p. *Sancti Martini*, 1567: *Zent Marthon* (SzO I. 264, III. 228, II. 218). 1590.V.11.: **Homorod-Zent-Martonj** Péter mester giráztatja Torna Antal zetelaki drabantot (SzO 1: 101/36). 1614: Szentmárton 62 családfő (Uh 1). 1636: *Homorod-Szent-Marton* (SzO VI. 136). 1808: Szentmárton (Homorod-) (159). 1888: Homoród-Sz-M Homoródi js (Je 374). 1913: **Homoródszentmárton** Uh vm (Az). – Homorod-Sânmărtin > Mărtiniș = Su 1: 387. 1333–1854. [37 A]

Szentmárton 17. Za (Simánd-Ny) 1374: *Zenthmarthun* Egyházaskirályi határosaként tűnik fel (Cs 1: 736. Királyi); 1477: *Zenthmarthon* (Cs 1: 745). 1515.IV.24.: *Zenthmarthon*-on Nagylucsei Dóczy Ferenc részirtokos (Ru 241). 1808: Szentmárton Ar (159). 1851: Szent-Márton, német falu, 1826 **kath.**, 32 óhitű, 7 **ref.** lak., kath. par. Templommal. Határa róna, és szerfelett termékeny; szőlős kerttel mivel, dohányt, fejes káposztát sokat termeszt. F. u. gr. Venkheim József (Fé 4: 107). 1913: Szentmárton Ar vm Eleki js (Az). 1920: **határfalu**. – Sînmartin = Su 2: 128. 1477–1851. [19 D]

Szentmártonmacskása ld Macskás.

Szentmihály ~ Sanctus Michael:

Szentmihály 1. * **Bi** (Várad-DNy) 1291–4: in *S. Mychaele*; 1329: p. *Scentmihal*; 1333–6: Petrus *sacerdos* de v. *S. Michaelis*. Papja 1291–4 között egy évben 1 fertót ad a püspöknek; 1333: 23, 1334: 22, 1336: 30 gs pápai tizedet fizet. 1329: Iklód határosa (Gy 1: 670). – Su 2: 398.

Szentmihály 2. * **Csa** (Csanád és Egres között) 1333–4: Stephanus *sacerdos* de *S. Michaelae*. Papja 1333: 2 gs, 1334 I: 2 gs 1 báni pápai tizedet fizet. 1528. tk: *S. Mihel* (Gy 1: 871). 1332–7: *Sanctus Michael* (Cs 1: 703).

Szentmihály 3. **Csik** (Szereda-É) 1333: *sacerdos* de *Sancto Michaelae* (Tr). 1501: rovásírásos templomfelirat. 1539: p. *Zent Mijhal* (SzO II. 57). 1552: *Zentmyhal* (Ve: Doc. I. 66). 1567: *Zent Mijhalij* (SzO II. 221) 64 kapu (Venczel 35). 1576: *Szent Mihály*, 1602: *Szent Mihály* (SzO IV. 45, 226). 1614: Szentmihály 164 családfő (Cs 19). 1684: **Csik Szent Mihály** (SzO VI. 393). 1808: Szentmihály (Csik-) (159). 1861: Sz-M Cs (31). 1888: Csik-Sz-M Felcsiki js (Je 277 & Ajnád és Lövész telepek). 1913: **Csikszentmihály** Csik vm (Az). – 1909/19: Sânmihaiu, *Csszm*, L 2244: r 292; m (156). > Cic-Sânmihaiu > Mihăileni = Su 1: 398. 1334–1854. [25 D]

Szentmihály 4. **Do** (Hidalmás-DNy hrs a Szamosba ömlő Almás b. p.) 1334: *Zenmichal* (Le). 1452.VI.10.u.: *Nagzenthmyhal*-on lakó özv. Nagy Pálné: néhai Lovas Pál leánya: Klára **üv** az újfalusi plébánost: Balázst és másokat (1047); 1459.XII.10.: *Zenthmyhal*-i néhai Tompa (ds) István fia: Mihály több részbirtokot ad cserében Farnasiaknak (1406); 1461.IV.8.: *Zenthmyhal*-i Mihály **ü**: Sámsoni Ambrus (1537); 1466.XII.21.: *Zenthmihal*-i László – fe: Ilona és gy: Márta, Katalin, Borbála, Anna, továbbá néhai *Zenthmihal*-i György leányai: Zsófia, Potenciána és Erzsébet nevében is – tiltakozik bizonyos bevallások miatt (1713); 1473.III.10.: *Nagzenthmihal*-on lakó Farkas Gál, Jakab István és Gyenge István (circumspecti) ellen indított per (2087); 1484.VII.29.: *Naghzenthmyhal*-i Jakab Isván (pr) hét Ft-on zálogba veszi Hidalmási Kántor Pál vármezei birtokrészét (2497); 1484.VII.30.: Uő (c et pr) 12 Ft-on zálogba veszi Kémeri László zutori és Valkai Tamás farnasi birtokrészét (2498); 1485.X.26.: Uő (c et pr) 150 arany Ft-on zálogba veszi Sombori Péter Oláhrákos (Do vm) egészbirtokát (2548); 1490.III.19.: *Naghzenthmyhal*-i Ágoston **ü**: Szentlászló (2710); 1495.I.13.: *ZenthMyhaly*-i Polyák (ds) Albert és fe: Gyf-i Henke Zsófia birtokrészeket vesznek zálogba (2938); 1495.III.24.: *NaghMyhaly*-i Polyák Albert 60 Ft-on zálogba vesz Pynar-i (To vm) részbirtokot (2946); 1496.II.17.: *NaghMyhaly*-i Polyák Albert és fe: Zsófia 50 Ft-ért kezűi birtokrészét vásárol (2987); 1496.X.31.: Uők és fiuk: Gáspár 2000 arany Ft-ért megvásárolják Gyulakúti Miklós számos birtokrészét (2995); 1497.XI.: özv. Szentmihályi {de *Zenthmyhal*} Györgyné Erzsébet asszony és leánya: Katalin (SzO VIII. 176-177) ld Kecset. 1522.XII.19.: *NaghzenthMyhal* Somi Gáspár birtoka (KmJkv 3886); 1524.VIII.19.: *ZenthMyhal*-i Csimori Máté – testvérei: *ZenthMyhal*-i Tamás és András (egregiorum) nevében – eleve érvényteleneknek nyilvánítja azokat a nyilatkozatokat és kötelezettségeket, amelyeket nevezett két testvére Várdai Ferenc erdélyi püspök kegyetlen fogságában kényszer alatt tesznek (4040); 1524.X.5.: *Zenthmyhal*-i Lukács (e) – testvérei: *Zenthmyhal*-i Tamás és András nevében – kijelenti, hogy Várdai Ferenc püspök megszegte egyezségüket, mert a kezesként börtönben hátrahagyott *Zenthmyhal*-i Andrást nem bocsátotta el a nehéz fogságból, noha *Zenthmyhal*-i Tamás, miután kezességre kiszabadult, kifizette azt a 2500 Ft-ot, mely összeg megtérítésére kényszerítés hatása alatt kötelezte magát (4047). 1546: *NaghzenthMyhal*, *Nagy Zenth Mihal* (Ve: Doc. I. 35, 36). 1552.II.10.: *Naghzenthmihal*-on Bonyhai Dezsőffy László részbirtokos (KmJkv 5128); 1554.IV.24.: *Naghzenthmihal* Somy Anna birtoka (5299). 1587: *Zent Mihally*. – E: fl. 12. A: fl. 3 den. 50 (Dé 39). 1750: *Puszta Szent Mihály*. 1808: Szentmihály (Puszta-) (159). 1861: Puszta-Sz.-M Do (16). 1888: Puszta-Szentmihály **Ko** Almási js (Je 592). L 1910: 1441 (r); 1956: 1905 (Le). 1913: **Almásszentmihály** Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Sânmihaiu-deșert, *Pszm*, L 1188: r 1136; m, zs (156). Sînmihaiu Almașului = Su 2: 130. 1546–1854. > Sînmihaiu Almașului [12 C]

Szentmihály 5. * **Kr~Te** (a Berzava vize mellett) 1406, 1444: *Zenthmyhal* (Pesty: Krassó II/2. 211). =; ≈; 1404: Krassó vm, 1444: Temes vm-hez számítják (Cs 2: 64). – Su 2: 433.

Szentmihály 6. * **Sza** (?) 1403: *Puzta Zenthmihal*. A mai Értarcsa és Vasad sorában említik (Cs 1: 483). – Su 2: 390.

Szentmihály 7. Te (Temesvár-DNy, a Béga-csatorna j. p.) 1327: *Sanctus Michael* (Tr). 1808: Szentmihály (159). 1851: *Oláh-Szent-Mihály*, Te vm, 20 **romai kath.**, 11 zsidó, 2120 n. e. **óhitű** lak., kik 3 pap által vezéreltetnek. ... Kiterjed 7657 holdra, ... Birja a kir. kincstár (Fé 4: 112). 1888: Román-Szentmihály Te Központi js (Je 607). 1913: **Bégaszentmihály** Te vm (Az). – 1909/19: Sânmihaiul-román, *Rszm*, L 2021: r 1666; m, n (156). Sînmihaiul Român = Su 2: 131. 1327–1723. > Sînmihaiu Român [31 D]

Szentmihály 8. Te (Temesvár-DNy) 1333: **sacerdos** de *Sancto Michael* (Tr). Középkori magyar lakossága elpusztult. Svábokkal települt újra. 1809: *Rauthendorf* (Borovszky: Temes, 82). 1851: *Német-Szent-Mihály*, németül *Rautendorf*, Te vm, 1020 **romai kath.** lak. Róna határa első osztálybeli, főleg gyönyörű tiszta búzát terem. Kiterjed 1105 holdra, ... E helység 1808-ban telepített ide; földesura a kir. kincstár (Fé 4: 112). 1888: N-Sz (Raut) Központi js (Je 539). 1913: **Németszentmihály** Te vm (Az). – 1909/19: Sânmihaiul-german, *Nszmfalva*, L 1453: r 15; n (156). Sînmihaiul German = Su 2: 131. 1333–1851. > 1974: Sînmihaiu German c. Sînmihaiu Român {Bégaszentmihály kzs faluja Ny-ra} [31 C]

Szentmihály 9. Te (?) 1888: Kis-Szentmihály Te Újaradi js (Je 433).

Szentmihály 10. To (Régen-DK) 1319: v. *Scenmihalteluke* (Tr). 1453: p/v. *Zenthmyhaltelke*. ⚭Görgény vár tartozéka (Cs 5: 737). 1644: *ZentMihalytelke*, 1645: *Szentmihalytelke* (Makkai 617, 628) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szent Mihálytelke*. 1808: Szentmihálytelke (159). 1861: Sz-Mihálytelke To (11). 1888: Sz-M-Telke (Szent Mihály) **MT** Régeni alsó js (Je 654). 1913: Szentmihály **MT** vm. –1909/19: Sânmihaiu, *Szm*, L 454: r 444 (156). > Sînmihaiul de Pădure = Su 2: 130. 1319–1854. > Sînmihai de Pădure [24 B]

Szentmihály 11. * Uh (?) 1333: **sacerdos** de villa *Sancti Michaelis* (Tr). – Su 2: 398. {Alábbi Szentmihály parókiájával együtt említik}

Szentmihály 12. Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1334: **sacerdos** de *Sancto Michaelae* (Tr). 1537.VII.6.: *ZenthMyhal*-i Geréb Miklós nevében is eladják túri (To vm) birtokrészét (KmJkv 4612). 1566: *Zent Mihaly*, 1567: *Zent Mijhalj*, 1576: *Szent Mihály* (SzO II. 202, 209, IV. 41). 1598.II.23.: *Zenth Mihaly*-i Geréb János és Mihály szentléleki iktatásra kijelölt fejedelmi ember (SzO VIII. 338). 1602: *Szent Mihály* (SzO V. 296). 1614: Szentmihály, Demeterfalvával együtt, 57 családfő (Uh 72). 1808: Szentmihály (159). 1861: Sz-M Uh (28). 1913: **Székelyszentmihály** Uh vm Székelykeresztúri js (Az). – Sânmihaiu > Mihăileni = Su 1: 398. 1334–1854 {1913}. [24 D]

Szent-Mihály Ar (Csánki) : Vezete másik neve.

Szentmihályfalva Asz 1. (Torda-DNy, az Aranyos j. p.) **X.** századi építkezést megörökítő kazár írású, kazár nyelvű felirat a csatlakozott kavarok jelenlétére mutat (a kavarok kazárok voltak), s „bizonyosan a kavarok fejedelmétől, a gyulától származnak“ (Vékony 200). 1310: datum in villa *Beati Michaelis*; 1332: **sacerdos** de *Villa Sancti Michaelis*, **sacerdos** de *Sancto Michaelae* (Tr). 1483: p. *Zenthmyhalfalva*. A székely Aranyos-székhez tartozott. Ez az oklevél azonban To vm-hez számítja (!), mint a Budai vagy Óbudai és szent-mihályfalvi Székely családok birtokát (Cs 5: 737). Korai templomának egyik átfaragott félköríves ablakkeretén „ANO 1675 Ko-Farago ANDRAS“. 1972-ben Benkő Elek rovásfeliratot fedezett fel a templom falába illesztett kötbömbön: emléktábla lehetett, ma csak egyetlen latin szó töredéke: [CON? IN?]STITVTVS. 1674–85. évi újjáépítéskor falkőnek használták. Rovásírásos szövege ismeretlen jegyeket is tartalmaz. Olvasata (Ferencziéktől): *rak torony*.

1430.III.11.u.: *Zenthmihalfalwa*-i Dénes fiait: Pétert és Albertet tiltják Szucsáki néhai Kothos János birtokrészeinek használatától (KmJkv 42, 43); 1441.VII.20.u.: *Zenthmyhalfalwa*-i Dénes fia Péter – fiai: Mihály és Gergely, valamint te: György nevében is – tiltja a királyt Dipse (Do vm) eladományozásától (341); 1441.VII.29.: *Zenthmyhalfalwa*-i Dénes fia Péter, *Alsozenthmyhalfalwa*-i Kis Mihály **ü**: Felvinc (342); 1446.XII.27.: *Alsowzenthmihalfalua*-i Mátyás fia Mihály az *Alsowzenthmihalfalua*-i htáron, Keresztes és Polyán között fekvő réjtét 20 Ft-ért eladja *Felsowzenthmihalfalua*-i Dénes fia Péternek (601); 1447.II.12.: Szentmihályfalvi Dénes fia Péter

választott bíró: Valkó (614); 1448.X.28.: Szentmihályfalvi Dénes fia: [Péter felesége]: Papfalvi Katalin **üv**, saját familiárisait: Szentmihályfalváról János fia: Miklóst és Bíró Mihályt, Mérában lakó Bácsot is (635); 1449.IX.15.: Szentmihályfalvi Dénes fia: Péter özvegye Papfalvi Katalin (754); 1450.V.27.: *Zenthmihalfalwa*-i Dénes fia: Albert fia György kiegyezik Peterdi Istvánnal (836); 1452.V.6.: Szentmihályfalvi Dénes fia Péter **ü**: Soma (1023); 1452.V.23.: Uő bírótárs: Szucság (1041); 1458.VI.13.: Szentmihályfalvi Dénes fia: Péter fia: Gergely jobbágytelket vesz zálogba Szentpálon Ko (1286); =: Uő ugyanazt vesz Kóródon Ko (1287); 1473.II.10.: *Zenthmyhalfalw*-i László gyalui várnagy (2082); 1483.III.26.: Óbudai István tiltja *Zenthmyhalfalwa*-i Székely Jánost *Zenthmyhalfalwa*-n lévő részbirtoka bitorlásától (2438); 1502.VI.23.: *Zenthmyhalfalwa*-i Gergely **deák** 12 Ft-on két jobbágytelket vesz zálogba Berkesen (3249); 1508.XII.31.: *Zenthmyhalfalwa*-i néhai László **deák** fia: Vitályos (a) felesége: Indali Orsolya eladja berkesi birtokrészét (3483). **1587: Utraque Szenttmihalfalwa.** – E: fl. 36, A: fl. 12. Ill. Princeps egr. Petro Ajkay magistro agazonum integram anno praesenti contulit (Dé 70). 1635 Hilib (Hsz): Nagy Bálint Aranyas földén Sz. Mihályfalvan lakik; Bitai Máté Szent Mihályfalván lakik; =: Lécfalva (Hsz): Várhegyi Péter Z. Mihályfalvan lakik (SzO). **Református templomát** 1703: Rabutin császári hadvezér felégette. 1808: Szentmihályfalva (Alsó-) (159). 1861: A-Sz-Mf Asz (33). 1888: Alsó-Szentmihályfalva **TA** Tordai js (Je 210). 1910 L 1119 (m, r). 1913: **Alsószentmihály** TA vm (Az). 1966 L 3439 (Le). – 1909/19: Sánmihaiul-de-jos, *Aszmf*, L 1067: r 396; m (156). Sínmihaiu de Jos + Sínmihaiul de Jos = Su 1: 130. 1310–1854. » Mihai Viteazul

Szentmihályfalva 2. Asz 2. 1394.XII.23.: Zsigmond király László fia Márk, Nagylaki Tamás és *Felsewzenthmyhalfalwa*-i Gergely fia Dénes aranyosi székelyek kérésére megerősítve átírja III. András 1291. március 12-i oklevelét a tordai vár Aranyas nevű földjének eladományozásáról (18); 1446.XII.27.: *Felsewzenthmihlfalua*-i Dénes fia Péter ld Alsószentmihályfalva (601); 1455.IX.2.: *Felsewzenthmyhalfalwa*-i Pál fia: néhai Ábrahám leánya: Magdolna leánya: Szilágyi Lúcia tordai Szabó Tamás felesége visszakapja a polyáni peres rétet és cserjét (1220); =: *Felsewzenthmyhalfalwa*-i néhai Sziágyi András leánya: Anasztázia Polyáni Ferenc felesége (1222); 1468.IX.19.: A kolozsmonostori konvent Nagylaki Márton, Veresmarti Czikó Mihály, Mészköi Gálfy Márton és *Felsewzenthmyhalfalw*-i Torkos Márton (nobiles et agiles) kérésére átírja Zsigmond királynak az Aranyos széki székelyek javára adott kiváltságlevelét (KmJkv 1828). 1760–2: *Felső Sz(ent) Mihály*. 1808: Szentmihályfalva (Felső-) (159). 1888: Felső-Szentmihályfalva (Szent-Mihály din szusz) **TA** T ordai js (Je 328). 1913: **Felsőszentmihály** TA vm (Az). – 1909/19: Sánmihaiul-de-sus, *Fszmf*, L 823: r 181; m; 20 c (156). Sínmihaiul de Sus = Su 2: 130. 1394–1854. » Mihai Viteazul

Szentmihálykő (S. Michaelis Castrum, Lapis) Fe (Tótfalud határában DNy-ra 660 m magas hegyen) 1299: (a parte *Zentmyhalkew*) ... ad viam per quam itur ad *castrum S. Michaelis* ... (Gy). 1299.X.19.: iuxta viam, per quam itur ad *castrum Sancti Michaelis* Kisfalud hrs; ... *castrum beati Michaelis* Fülesd hrs (Er I. 589/10-11). 1320: castrum ... quod *Lapis S. Michaelis* nominatur; 1326: magistro Garmano condam castellano de *Lapis S. Michaelis*. Az erdélyi káptalan fülesdi uradalmában épült fel a tatárjárás után Szentmihálykő vára. Először az uradalom 1299-i határleírásában említik. 1320-ban a káptalan tagjai a nyugtalan idők miatt a várat megőrzésre átadták a püspökké jelölt András prépostnak, azzal, hogy a káptalan kívánságára visszabocsátja. 1326-ban az erdélyi káptalan előtt a káptalan fülesdi kenézei 60 M vérdíjat fizetnek Gyármán mesternek, a volt szentmihálykövi várnagynak és Egyed nevű unokaöccsének, rokonuk: Kormos Péter megölése, Gyármán megcsonkítása és egyéb kártételek miatt. 1384-ben ugyanitt pálos kolostor létesül (Gy 2: 187). 1357: castrum *Zenthmyhalkwe* (Ub II. 137). 1454.IV.28.: Sleser Johann kolozsvári polgár özvegye: Margarete végrendeletébn öt arany Ft-ot hagyományozott a Szentmihályköve vára alatti Szűz Mária-kolostor remetéinek (KmJkv 1153); 1460.VI.19.: Benedek és Antal, a pálosok Szentmihálykő vára alatt épült Szűz Mária-kolostorának lakói tiltakoznak amiatt, hogy Gyerővásárhelyi Miklós özvegye: Margit, s fiai: Gergely, György és Zsigmond, továbbá oficiálisuk: Bálint az egész papság megcsúfolására nyílt úton kifosztották az erdélyi részekből több szekérral sőt szállító laikus testvérüket: Mihályt (1449); 1470.VI.18.: *Zenthmyhalkewe* vára az erdélyi püspökség birtoka (1971, 1972). 1508: Balázs kolozsi plébános e

kolostorba lépni szándékozván, te: Domonkos volt széki plb által Kolozson alapított Sz. Katalin-kápolnát és annak felszerelését (miseruhák, kehely, misekönyv), továbbá a kolozsi szőlőhegyen levő két szőlőjét, e városbeli házát, itteni halastavát és méneslovait maga és te: Domokos lelki üdvéért mondandó misék fejében a pálos kolostorra hagyományozta (Cs 5: 307. Kolozs). 1508.V.9.: ugyanaz (KmJkv 3463). 1520: *Zent Myhalykewe* (Zichy XII.410). 1535.X.26.u.: a *Zenthmyhalkew*-i vár várnagya: Tamás vallomást tett kiseskülli ügyben (KmJkv 4539); 1536.III.17.: Pathai Nagy Sebestyén (e) *Zenthmyhalkewe* vára várnagya csáni birtokrészt vásárol (4559). 1561: Datum sub rupe Sancti Michaelis 12 die mensis Julii Anno domini 1561 Joannes Electus Rex innen ír Báthory István váradi kapitánynak és bihari főispánnak, hogy a török adót a bihari nemeseken behajtsa (Báthory Lev. 1: 6). Ma várrom Tófalud határában DNy-ra 660 m magas hegyen: 1880. tk: *Piatra Taberi* a *Dosu Varului* hegyoldal felett; 1912. tk: *Cetatea Taufului* (Gy). – Su 2: 307. Castrum Sancti Mychaelis, 1299, 1356, 1561. + 433. *Zenthmyhalkwe*, 1357, 1520.

Szentmihályremetái 1351: v. *Scenthmihalremetey*. – Su 2: 400. **Remete To.**

Szentmihálytelke-1 Szmt Do (Gy 2: 90) ld. Szolnok vm.

Szentmihálytelke 2. Ko 1. (Kolozsvár-ÉNy, Sárd-É hrs, a Zilahi úton; 445 m) **1283:** *viam que venitur de Zentmyheltelke* Kajántó határleírásában tűnik fel. 1299: Nycolaus Chol ds de *Zenthmyheltek*; 1315: *S. Michaelis Theleky*; 1341: v. *Zenmihalteluke*. 1299-ben Szentmihálytelki Csal Miklós vajdai megbízott. 1315-ben Mikola fiai birtokolják. 1341-ben Mikola unokái úgy osztják ketté, hogy a Topa felé eső rész, továbbá az Egyházberce (*Eghazbercy*) melletti üres házhelyek, amelyek jobbágytelepítésekre jelöltek ki, Demeter fiainak jutnak. Szomordok (1315) határosa (Gy 3: 372). 1343: *Homrukzenthmyhalteleke*. János mester fejevári főesperes a gyfi Sz. Mihály-egyháznak és az erdélyi püspöknek hagyományozza (Cs 5: 361). (1343. VII. 29.e.): János magister volt főesperes végrendelete: az erdélyi egyháznak és mindenkori püspökének adja Kolos vm-i *Auruk Sz. Michálytelke* örökölt birtokát. 1343.VII.29. {< 1303.VII.29.} VÁK: András erdélyi püspök kérésére tartamilag átírja János magiser végrendeletét (An 1. 425-426. közt). 1358: *Scenmihaltelekw*; 1365: viceofficialis de *Zenthmyhalteleke*; 1367: *via qua venit de Zenthmihalteleke* ... {Zsomborra}; 1427: p. ≈; 1452: p. *Zenthmihaltheleke*; ... 1518: p. ≈. *Almás*. Úgy látszik, részben Almás várához tartozott; részben Tamásfalvi ~ Bikali, T. ~ B. Vitéz, Túri, Bánffy, Farnasi, Veres, Dengelegi Pongrácz s más birtokosé. Hn 1450: *Ketöskepataka*; 1511: *Budayto* nevű halastó. Jbn 1450: Zengő; 1511: Balog, Kovács, Deák (1315–1518. Cs 5: 409). 1430.III.28.: Szomordoki Imre tiltja a *Zenthmihalteleke*-i nemeseket attól, hogy Szomordok határát bitorolják (KmJkv 52); 1439.II.19.: *Zenthmyhaltheleke*-n lakó ... fia: Mihály **deák** (124); 1440.I.14.: Szentmihálytelkén lakó Goges Lukács **ü**: Papfalva (179); 1449.II.7.: Szentmihálytelkén lakó Szegő János és Bíró Albert **ü**: Farnas (654); 1450.VI.13.: *Zentmihalteleke*-n lakó Jánosi Albert – több társával – Szent György-nap körül Debrecen vásárán volt (846); 1459.XII.10.: *Zenthmyhalteleke*-n Farnasi zálogbirtok cserében Szentmihályi Tompa Mihályhoz kerül (1406). {1460.III.} SzTM **ü**: Zsombor (1429); 1460.XII.20.: SzTM **ü**: Kémer (1495); 1461.I.29.: Mihály *Zenthmyhaltheleke*-i **plébános ü**: Zsombor (1505); 1468.VII.4.k.: SzTM **üv**, *ZenthMyhaltheke*-n lakó Albertet is (1817); 1470–1479 között: *Zenthmyhaltheleke*-i Tompa István atyafiúi szeretetből Bikali Bikali Ambrusnak vall *Zenthmihalteleke* birtok *Barthawewlgethorka* nevű részén két pusztát jobbágytelket és egy nemestelket, melyek közül egyik a *Barthawewlge* felé menő út felett balra, a másik Kovács Kelemen háza mellett, ott, ahol most egy kőkép (*imago*) áll, a harmadik pedig az erdő mellett, Balog Dénes háza felett északra fekszik (1998); 1471.VII.3.: *Zenthmihaltheleke*-i Márton Mihályt birtokfoglalástól tiltják (2030); 1482.IV.24.: SzTM **ü**: Röd (2355); 1482.VII.4.: SzTM **ü**: Sóllyomkő (2379); 1483.II.26.: SzTM fogott bíró: Szentkirály Ko 1. (2430); 1483.X.29.: *Zenthmyhaltheleke*-n Farnasi rb (2468); 1484.I.23.: SzTM zálogba veti aranykúti birtokrészét (2476); 1484.I.25.: SzTM bándi székelységet és halastavat szándékszik visszaszerezni (2478); 1508.IV.18.: SzT István tamásfalvi részét 72 Ft-on zálogba veti Farnasi Veres Jánosnál (3461); 1509.VII.11.: SzTI tamásfalvi örökös birtokrészét, azaz a falu felét, 250 Ft-ért eladja Farnasi Veres Jánosnak (3507); 1518.XII.10.: *Naghzenthmyhaltheleke*-i Olcsárdi János Kolozs vm-i szolgabíró (3691); 1519.XI.17.: Sárdi Budai Gergely, öccsét is részletetni kívánván a saját szolgálataival szerzett javaiból, Szmt-i

néhai Tompa Istvántól zálogban bírt *Zenthmyhaltheke*-i teljes birtokrészét öccsének: Vincének engedi át. Ezen az öt jobbágytelken Deák Mihály és Antal, Balog Dénes és Tamás, s Kovács István lakik. Öccse beleegyezésével megtartotta magának a *Zenthmihaltheke* névű halastavat, de ebből öccse is halászhat saját asztala szükségére (3751); 1536.VIII.3.: Sárdi Budai István Szentmihálytelkén a Kovács Ambrustól (pr) lakott telkét és azt a pusztatelkét, amelyen Mihály **deák** lakott, 10 Ft-on zálogba veti Újbudai Marai Jakabnak (4582); 1545.II.24.: Bikaliak, Szentpáliak és Tamásfalviak tiltják az őket örökjogon illető *Zenthmihaltheke*-i részirtok elidegenítését (4849). **1587**: *Zent Mihaltelke*. E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 53). 1733: *Szentmihálytelke*, 1750: *Szent Mihály Telke*, 1760–2: *Sz. Mihálytelke*. 1808: *Szent-Mihálytelke* vel *Szent-Mihályfalva* h., *Szin-Mihályu* val. 1861: Szent-Mihálytelke, Sint Miháju (14). 1870.IV.6.: ehunyt Harnoczi Gergelyné Pataki Zsuzsanna 67 éves korában (Vistai H. Akv). 1888: Szent-Mihálytelke Ko Nádamenti js (Je 655). 1913: **Nádasszentmihály** Ko vm (Az). – 1909/19: Sânmihaiul-unguresc, *Szmt*, L 557: r 472; m, zs (156). 1926: Sânmihaiu > 1936/9. tk: Mihăești, 1956: Mihăești = Su 1: 397. 1283–1854. {„1343 ... vocatâ în comitatul [!!!] de Kulus existens“.} – 1974: c. Sînpaul {Magyarszentpál kzs faluja É-ra} [22 B]

Szentmihálytelke 2. Ko 2. (Teke-Ny, a Lekence b. p.) 1319: v. *Scenmihalteluke*; 1322: p. *Zenthmihaltheke*; 1329: t. *Zentmihalfolwa* ~ *Zentmihalteleke*. A régeni uradalom tartozéka. 1319-ben Tomaj nb. Losonci Dénes fiának osztozásakor Tamásnak jut. 1322-ben Tamás és fiai 100 M-ért eladják Tivan fia Balázsnak. 1329-ben Budatelke határosa, de említik Búza metálsában is a Lompérthegyese felőli oldalon (Gy 3: 372). 1349: *Zenthmyhalteluke*; 1357: p. *Zentmihalteku*; 1360: *Zenth-Myhaltheke*; 1374: p. *Zentmihaltheke*; 1375: p. ≈; 1381: p. *Zentmyhaltelke*; 1501: p. *Zent Mihaltelke*. Bánffy, Losonci; Harinnai Farkas, Bongárti Porkoláb és Tótóri-birtok; a beszercei apácáké is volt. 1455: Tótóri Pálnak idevaló kenéze ura nevében jár el (1319-től Cs 5: 409). 1501.IV.26.: A beszercei Szűz Mária-kolostor apácáit vezessék be *Zenthmihaltheke* egészirtokba (ama rész kivételével, amelyet Farkas Tamás korábban Bongárti Porkoláb Demeternek adományozott), továbbá a falu alatt dél felé fekvő *ZenthMyhaltheke* névű halastóba és a rajta levő háromkerekű malom két részébe. Vajdai emberek: Széplaki Erdős János és Kajtor Gergely, Monyarosi Gyula László (KmJkv 3187); 1501.V.13.: Széplaki Kajtor Gergely vajdai ember és a konvent tanúbizonysága: Pál frater pap a beszercei Szűz Mária-kolostor apácáit IV.28-án beiktatta *ZenthMyhaltheke* egészirtokba. Szomszédok Fűzkútról Ungor János jobbágyai: Geréb Kilián és Varga Kelemen, Török Imre jobbágya: Geréb Jakab (3195). 1808: *Szent-Mihálytelke* h. 1861: Szent-Mihályfalva {?} Ko (14). 1888: M-Sz-Mihálytelke (Szent-Mihály) Ko Mezőörményesi js (Je 504). 1913: **Mezőszentmihály** Ko vm (Az). – 1909/19: Sânmihaiul-de-Câmpie, *Mszmt*, L 980: r 886; m, zs (156). Sînmihaiul de Cîmpie = Su 2: 130. 1329–1854. > Sînmihaiul de Cîmpie [23 B]

Szentmihálytelke 1319 To : Szentmihály.

Szentmiklós ~ Sanctus Nicolaus episcopus et confessor, Szent Miklós püspök és hitvalló:

Szentmiklós 1. Ar (Arad mellett) 1489: *Zenthmiklos* (Cs 1: 779). 1808: Szentmiklós (Kis-) (160). 1913: **Kisszentmiklós** Te vm Újaradi js (Az). – 1909/19: Sânmiclașul-mic, *Kszm*, L 2684: r 1097; n, m, szerb (156). > Sînnicolaul Mic = Su 2: 131. 1471–1828. + 2: 407. » Arad

Szentmiklós 2. Bi 1. (Belényes-Ny) **1291–4**: de *S. Nicolao*; 1332–7: Stephanus **sacerdos** de v. *S. Nycolay*, Johannes = de v. *S. Nycolai*. 1291–4 táján püspöki birtok, ahonnan 36 köből szép gabonát szállítottak a püspök fenesi várába. Papja 1332: 22, 1333: 16, 1334: 14, 1337: 14 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 670). Mellette állt (tán a XV. sz-ban is) a **pálosok** Szent Miklósról nevezett kolostora (Cs 1: 624). 1552: *Zenthmiklos* (Jakó 353). 1808: *Szent-Miklós (Belényes-)* h. 1851: *Belényes-Szent-Miklós*, Bi vm, 326 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Folyóvize a Fekete-Körös. Határában van egy omladozott templom és csonka torony. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 4: 113). 1888: B-Sz-M Belényesi js (Je 235). 1913: **Belényesszentmiklós** Bi vm (Az). – 1909/19: Sânmiclaș, *Bszm*, L 363: r 346; m, zs (155). > Sînnicolaul de Beiuș = Su 2: 131. 1552–1851. > Sînnicolaul de Beiuș [20 B]

Szentmiklós 3. Bi 2. (Szentjobb-É) 1336: Stephanus **sacerdos** de *S. Nycolao*. Papja 1336: 7 gs pápai tizedet fizet. A falu É-i végén húzódik a *Márkos völgy* (1886/906. tk), s így lehet, hogy itt kell keresnünk azon *Marcus* falut, melyet I. László király 1078-ban a szentjobbi apátságának adott (Gy 1: 670). 1447: *Zenthmiklos* (Jakó 352). 1449–54: {Szentmiklós} Szentjobb mellett, amellyel együtt járják meg határát (Cs 1; 624. Sz-M a). 1808: *Szent-Miklós (Magyar-)* h. 1851: *Hegyköz-Szent-Miklós*, Bi vm. Van 856 **ref.** lak., s új tornyos anyatemploma. ... határa 7000 hold, ... Birtokosa a váradi deák **püspök** (Fé 4: 114). 1888: ≈ Székelyhidi js (Je 366). 1913: **Hegyközszentmiklós** Bi vm (Az). – 1909/19: Sânmiclăuș, *Hszm*, L 967: **r 5** (156). Sînnicolaul de Munte = Su 2: 131. 1291–1851. > 1974: Sînnicolau de Munte c. Săcueni {Szelyhíd kzs faluja DK-re} [10 D]

Szentmiklós 4. Bi 3. (Cséffa-É) 1462, 1485 k. {Szentmiklós} Toldi-birtok (Cs 1: 624. Sz-M c). 1478: *Zenthmiklos* (Jakó 353). 1808: Szentmiklós (Oláh-) (160). 1851: *Oláh-Szent-Miklós*, Bi vm, termékeny rónaságon, 1350 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 3680 hold, ... Majorság itt nincs, mert a lakosok örökös szerződés mellett birják földjeiket Eszterházy hercegtől. ... láthatók itt egy régi földvár romjai (Fé 4: 114). 1888: ≈ Cséffaj js (Je 553 & Libárdi psz). 1913: **Oláhszentmiklós** Bi vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Sânmiclăușul-român, *Oszm*, L 2232: **r 2123; m, zs** (156). > Sînnicolaul Român = Su 2: 131. 1332: sacerdos de villa Sancti Nycolay (! Cf. Gy 1: 670 Belényesszentmiklós), 1478–1851. > 1974: Sînnicolau Român c. Cefa {Cséffa kzs faluja É-ra} [20 A]

Szentmiklós 5. Bi 4. (Nagyároly-DNy) 1808: Szenmiklós (159). Hnt. 13: Szentmiklóspusztá » Piskolt Bi vm.

Szentmiklós 6. * **Csa** (Pécska és Szemlak között, a Maros j. p.) 1329: p. *Scenmiclos*. Ekkor Fetimár és Szöllős határosa. 1723. tk: *St. Micklos*; 1764. tk: *Szt. Miklos* (Gy 1: 872). 1359: *Zenmiclos*, 1393: *Zenthmyklos* (Cs 1: 703). 1479: ≈ (Pesty: Krassó III. 449). 1561: *Szent Miklos*, 1614: *Zent Miklos* (Borovszky: Csanád II. 570). – Su 2: 433. 1329–1723.

Szentmiklós 7. Csik (Szereda-É, a Gyimesi úton) 1333: **sacerdos** de *Sancto Nycolao* (Tr). 1495.IX.25.: *Senth Miclos*-i Kary Balázs a csiki tizstség egyik képviselője jenőfalviak peres ügyében (SzO VIII. 168). 1496: *Szent Miklos*, 1567: *ZentMyklos* (SzO I. 298, II. 221) 22 kapu (Venczel 35). 1569: *Zentmjkos* (SzO II. 271). 1614: Szentmiklós 71 családfő (Cs 22). 1638: *Sanctus Nicolaus, Borsos-Szent Miklos* (Ve: Doc. X. 31). 1808: Szentmiklós (Csik-) (160). 1861: Sz-M Cs (31). 1888: Cs-Sz-M Felcsiki js (Je 277). 1913: **Csikszentmiklós** Csik vm (Az). – Ciuc-Sânmicloș > Nicolești = Su 1: 426. 1333–1854. – 1974: c. Frumoasa {Csikszépvíz kzs faluja D-re} [25 D]

Szentmiklós 8. Do (Beszterce-DNy, Szászsombor-ÉNy) 1329: t. *Zentmiclos*; 1335: t. *Arunscenthmiclos* Noszoly határosa; részben Centéhez tartozik (Gy 2: 98). 1341: *Arunzenthmyklos*, p. *Aronzenthmyclos*, 1347: *Aron-Zenthmiclosa, Aron-Zenthmiclos* (Tr). 1438.VIII.2.k.: *Zenmiklos*-i Ördög Miklós **ü**: Jankafi György özvegye: Orsolya (KmJkv 100); 1441.V.: *Zenthmyklos*-i Balázs **ü**: Fodorházi Albert (308); 1441.VII.15.: *Zenthmyklos*-i Miklós, Balázs és Ördög Miklós **ü**: Ősi Jankafi László özvegye: Békési Potenciána (339); 1442.III.9.: *Zenthmyklos*-on Kendi részirtok (433); 1443.XI.19.: Szentmihályfalviak tiltják Ugocsai Fejes Lászlót *Arwazenthmiclos*-i birtokrésze elzalogosításától (478); 1449.V.9.: *Zenthmiclosarwa*-n Szentgohárdi Wass rb (695); 1449.IX.15.: *Arwazenthmiclos*-on Tamásfalvi rb (754); 1461.VI.13.: Mócsi Miske fia Balázs özvegye: néhai *Zenthmyklos*-i Ferenc leánya: Dorotya – néhai *Zenthmyklos*-i Péter fia Imre nevében is – kijeleni, hogy néhai férjének mindkét István nevű fia és Mócsi Miske fia Simon teljesen kifizették a férje birtokaiból neki járó hitbért és jegyajándékot (1571); 1478.I.28.: *Zenthmyklos*-on lakó Szász János **ü**: Récei Lőrinc (2258); 1498.I.21.u.: *Zenthmyklos*-i Károly Pál övegye: Erzsébet, aki *Zenthmyklos*-i Károly Ferenc fia: néhai Miklós leánya – leányai: Ilona és Fruzsina nevében is – *Aranzenthmyklos*-i birtokrészét, a Lovásztelek nevű földdel együtt, 200 Ft-ért eladja Bethlen Miklósnak (3040); 1523.VI.4.: *Zenthmyklos*-on Kiskapusai Gyerőfi Zsigmond részirtokos (3928); 1524.VI.7.: Ádámosi Horváth Gáspár

Olahzenthmyklos-i birtokrésze 33 Ft-on zálogba adja Kiskapusi Gyerőfi Zsigmondnak (4024). Ld még KmJkv II.1044.

XV. szd: Szentmiklósi; XVI–XVII: Bethlen, Kendi, Bornemisza, Báthory. 1603-ban magyar lakossága Basta pusztításai nyomán megsemmisült. Helyébe román jobbágyokat telepítettek. 1733: *Szent-Milos*, 1760–2: **Aranyos Sz(ent) Miklós**. 1805: **Görögkatolikus fatemplom**. 1808: *Szent-Miklós* h. 1861: Sz-M Do (17). 1888: A-Sz-M **SzD** Kékesi js (Je 217). L 1910: 399, 1992: 189 (Le). 1913: **Aranyosszentmiklós** SzD vm (Az). – Miclăuși > 1909/19: Sânnicoară, *Aszm*, L 373: r 339; m (156). 1956: Sînnicoară = Su 2: 131. 1329–1854. [23 B]

Szentmiklós 9. * **Fe** (Tövis mellett) 1339: *Zenthmiclos*, 1440: *Zemmyklos*, 1341: *Zent Miklos*, 1342: *Scenthmiclos* (Tr). – Su 2: 433.

Szentmiklós Gy : Gyergyószentmiklós Cs.

Szentmiklós 10. Ko (Kolozsvár-Szamosfalva-K, a Kis-Szamos jp-i úton) **1280**: t-m *S. Nicolaum*; 1332/344/XVIII: p. *Szent Miklos*. 1280-ban Kán nb. László vajda fiai: Jula bán és Miklós Szentmiklós földet, Mikola fiai és Apáthida szomszédságában eladják Magnus fia Jánosnak 50 M-ért (Gy). = ?1280: t-m *Sanctum Nicolaum*, ... Pons Abbatis (Er I. 385). 1322-ben Magnus fia János fiai: Miklós magister és László elpusztították Mikola-fi Gyerő és fivérei Dezmér faluját, ezért Szentmiklóst átadták Gyerőéknek (Gy 3: 372). 1363: v. *Zenthmiklos*; 1364: p. Apathhyda a parte ville *Scentmiclous*; 1371: p. *Zenthmyklos*; 1389: hospites de *Sancto Nicolao*. Szf-i Mikola ~ Mikolafi, Gyerőfi, Gym-i Kabos, Radó, Kemény, majd Györgyfalvi Henke, Bádoki, Kendi s más birtokosé (1363–1501. Cs 5: 410). 1431.IV.25.: *Zenthmiklos*-i Péter **deák**, *Zenthmiklos*-i Mátyás **ü**: Kide (KmJkv 69); 1431?IV.26.u.: Szentmiklósi Péter **deák ü**: Néma (76); 1439.II.21.: Szentmiklósról: Albert famulus, Szőke Simon, János, Kis Mihály **ü**: Gym (125); 1456.I.6.: *Zenthmiklos*-on Dezméri rb (1239); 1467.I.14.: *Zenthmiklos*-i lakos Egresi Jakab és Fodor Dénes **ü**: Gyerőmonostor (1720); 1469.V.5.: *Zenthmyklos*-i Bara János **ü**: Gym (1880); 1469.VI.13.u.: Suki János néhai Györgyfalvi Balázs szentmiklósi birtokrésze felét visszabocsátja Récesei Gergelynek (1894); 1469.VIII.23.: *Zenthmyklos*-on Szamosfalvi rb; lekötik Iklódi Mártonnak (1903); 1473.IV.8.: Szentmiklósi Nagy Péter Györgyfalvi földeket vesz zálogba Patában (2092); 1476.VIII.1.: Uő Karában két Györgyfalvi jobbágytelket vesz zálogba (2216); =: Uő kilenc arany Ft-on ugyan Györgyfalvi birtokrészt vesz zálogba Szentmiklóson (2217); 1480.IX.29.: Szentmiklósi Nagy Miklós **ü**: Bartafi János kolozsvári polgár (2307); 1482.VIII.27.: *ZenthMyklos*-i Károlyi László mint szomszéd sajókeresztúri határjáráson (2395); 1498.I.21.: Szm-i néhai Nagy Péter fia: Nagy Miklós visszaadja Szf-i Mikola Ferencnek mint a telek tulajdonosának Szentmiklóson a **plébániatemplom** mellett, a *Wyzzamos* folyó felőli oldalon lévő jelenlegi lakóházát, melyet néhai apja: Péter a Mikola földjére épített. Ennek viszonzásaként kívánságára MF Szentmiklóson vagy Szamosfalván tetszése szerint jobbágytelket enged át neki, melyet élete végéig minden census és egyéb szolgáltatás fizetése nélkül használhat (3039); 1539.V.1.: *Zenthmyklos*-on Gym-i Radó rb ajándékol rokonoknak (4695); 1553.IV.2.: *Zenthmiklos*-i Kemény Ferenc patai jobbágytelket ad zálogba (5191); 1554.VI.26.: Györgyfalvi Kabos Bernát *Zenthmiklos*-on egy népes és két pusztá jobbágytelkét 25 Ft-on zálogba adja Nagy Fábiánnak (5315). **1587**: *Zent Miklos cum Dezmer*. – E: fl. 12, A: fl. 4 den 33. ... (Dé 56). 1760–2: *Pusztá Sz(en)t Miklós*. 1808: *Szent-Miklós (Pusztá-)* h. 1861: Pusztá-Sz.-Miklós Ko (14). 1888: Pusztá-Sz-M Ko Kolozsvári js (Je 592). 1913: **Szamoszentmiklós** Ko vm (Az). – 1909/19: Pusta-Sânmiclăuș, *Pszm*, L 313: r 281; m (141). 1926: Sânmiclăuș. > 1936/9. tk: Sânicoară; > 1956: Sînnicoară = Su 2: 131. 1363–1854. – 1974: c. Apahida {Apahida kzs faluja D-re} [23 A]

Szentmiklós 12. * **Kr~Te** (a Berzava vize mellett) 1404: *Zenthmyklos*, 1440: *Crasso Szent Miklos* (Pesty: Krassó II/2. 211). 1404-ben Krassó, 1444-ben Temes vm-hez számítják (Cs 2: 62). – Su 2: 433.

Szentmiklós 13. Kü : (Küküllővár-Ny, a Kis-Küküllő j. p.) 1309: Symonem **sacerdotem** de v. *S. Nicolai*; 1332: Jacobus **sacerdos** de v. *Nycolay, Nycolai*; 1390: p-em ... regalem *Zenthmyklos* appellatum ad castrum ... Kykyllev spectantem. Küküllői várbirtok volt, melyet Zsigmond király

1390-ben Bethlen Gergelynek adott. Papját 1309-ben a tizedmegtagadó kiközösített szász papok közt említik. A németül *Miklosdorf*-nak nevezett *Villa Nicolai* papja 1332 I: 40, 1332 II: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 561). 1309: v. *S. Nicolai*. Simon pap Kis-Küküllő-i **dékán** (An 2: 551). 1462: *Zenthmyklos*; 1464: *Sentmyklos*; 1491: *Zaz Zenthmyklos, Olah Zenth Myklos*. Később is a Bethleniek birtokában találjuk. 1464-ben Bíró Tamás szentmiklósi jobbágy jelenik meg ura, Betleni Antal személyében (1390-től Cs 5: 895). 1484.V.8.: Bethleni Gergely biztosítékként leköti *Zenthmyklos*-i birtokrészét Bethleni Miklósnak és leányának: Katalinnak (KmJkv 2485); 1484.XI.13.: Bethleni néhai Márk fia Miklós (e) visszaengedi te: Bethleni Bernátnak *Zenthmyklos*-i birtokrészét, melyet az korábban 100 Ft-on neki zálogba adott, minthogy visszakapta a zálogösszeget (2506); 1491.VII.19.: Bethleni Gergely és fiai: Balázs, Elek, János, valamint Bethleni Miklós és Bernát közötti osztály: Gergely a Szászszevén és Ebesfalva határán levő összes tóhelyet, a Szászszevénen megépített tó kivételével, továbbá egy-egy halastavát Borzás alsó részén a Mellyes folyón, valamint Bód (BSz vm) határának Nagyfalva felé eső alsó részén szintén a Mellyes folyón átadja Bernátnak és Miklósnak. Ezzel szemben ők a *Zazenthmyklos*, **Olahzenthmyklos** és Kápolna (Kü vm) határán lévő megépített és pusztá tóhelyeket, továbbá egy-egy tóhelyet Ecs (Do vm) határában és Borzásnak a Bód felőli részén a Mellyes folyón, végül a Nyíres (Do vm) határán lévő két halastóbeli részüket engedik át Gergelynek és gyermekeinek (2748); 1493.II.22.: Bethleni néhai Márk fia Bernát Bethlen, Egres, Füge, Karácsontelke, Omlásalja, Árpástó, Málom, Bód (BSz vm), Borzás, Ketel, Encs, Felsőborgó, Alsóborgó, Boncnyíres (Do vm), *Zenthmyklos*, Kápolna, *Olahzenthmyklos*, Ebesfalva, Szevén, Gogánfalva (Kü vm), Keresd, Bese, Fewczenhelke (Fe vm), Bozkút és Szentmárton (Ko vm) birtokbeli részeit 4000 Ft-ért eladja testvérének: Miklósnak, azon megkötéssel, hogy ha ez gyermektelenül halna meg, a fenti részbirtokok leánytestvéreikre: Geszti Lászlóné Katalinra, Keczei Szele Mártonné Borbálára és a még hajadon Annára, illetve utódaikra szálljanak (2846); 1534.IX.10.: Disznajóiak tiltják Bethleni Farkast, hogy *Zenthmyklos*, Kápolna és Szászvölgye (Kü vm) nevű birtokait elidegenítse (4487). **1587: Zent Miklos**. – C. Pr: fl. 28. A: fl. 14 (29). *1639: **Bethlen Farkas**, Erdély kancellárja, történetíró (–1679.XII.30., ui). 1648: *Szentmiklós* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. 1668–1673: a kancellár fia: Bethlen Miklós (1642–1716) udvarhelyszéki főkapitány (a későbbi kancellár), saját tervei szerint, reneszánsz stílusú kastélyt épít. 1733: *Szent Miklos*. *1792.II.9.: **gróf Bethlen János**, politikus, reformer, szabadságharcos (–1851.III.17., Pest). 1805: **Bethlen Sz(en)t Miklos**. 1808: *Szentmiklós (Bethlen-)* h., *Betelsdorf* g. 1854: *Bethlen-Sz.-Miklós* h., *Klosdorf* g., *Sin-Miklăușu* val. 1861: Bethlen-Sz. Miklós Kü (7). 1888: B-Sz-M **KK** Hosszúaszói js (Je 242). 1913: **Bethlenszentmiklós** KK vm (Az). *1948: *Németi Rudolf* költő, műfordító, szerkesztő. 1957 L 4000, 16 pedagógus. 1977 L 4500: 2/3 m, 1/3 r, 23 pedagógus; 152 tanuló magyar osztályokban, 103 tanuló román osztályokban; a kastélybeli óvodában 4 óvónő, a faluban 2 óvónő. – 1909/19: Sânmiclăuș, *Bszm*, L 1400: r 467; m (156). Sânmiclăuș = Su 2: 130. 1309–1854. – 1974: c. Șona {Szépmező kzs faluja ÉK-re} [35 A]

Szentmiklós 14. Msz (Marosvásárhely-D, a Nyárad j. p.) 1332: *sacerdos* de *Sancto Nycolao* (Tr). 1451: v. *Zentmiclos* (SzO I. 161). 1497.X.13.: Szentbenedekiek *Zenthmiclos* birtokbeli székely örökségeiket és lófőségüket Vingárti Geréb László gyulafehérvári püspöknek vallják (KmJkv 3031); 1544.XI.21.: **Kapozthasenthmyklos**-i Mátyás **deák** özvegyét tiltják a Banyin és Harasztoson (Ko vm) Harinai Farkast illető birtokrészek elidegenítésétől (4843). 1574: *Kapoztas Zent Miklos* (Bálintitt lt. 1/1574. Benkő S. 1972. 10). Sokáig volt Lukafalva és Ilencfalva („Murokország“) anyaegyházközsége. 1612: **Iskolájának** említése. 1614: Szentmiklós 43 családfő (Msz 8). 1670–1850: 23 **tanítója** ismert (Sipos 121). 1760–2: *Miklos*. 1808: Szentmiklós (Káposztás-) (160). 1861: K-Sz-M Msz (32). 1888: K-Sz-M **MT** Marosi alsó js (Je 402). 1913: **Káposztásszentmiklós** MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: Sânmiclăuș, *Kszm*, L 604: r 45; m (156). > Nicoleşti = Su 1: 426. 1332–1854. » Crăciunești {Nyáradkarácsony} [24 C]

Szentmiklós 15. * **KSz** (Szakácsi környékén) 1316: p. *Zenthmiclos*, 1349: *Zenth Miklos* (Tr). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Zenthmiklos*-i részjóságát zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1469, 1475: *Zenthmiglos*. Szakácsi mellett sorolják föl.

Daróc határosa volt (Cs 1: 564). 1488: *Zenthmyklos*, 1549: *Zenthmiklos*, 1550: *Puztazenthmiklos*, 1784: *Puztaszentmiklós* (Petri IV. 468). – Su 2: 433. 1316–1784. {Szarvad mellett}

Szentmiklós 16. **Sza** (Nagykároly-DK, a Kraszna j. p., a Királydaróci úton) Ez a Majtény szomszédságában felvő s azzal együtt bizonyára királyi alapítású falu Lajos király adományából jutott néhány kisbirtokos tulajdonába. Az 1390-ben üresen álló Kathoolnak megmaradt a **Szent Miklósról nevezett temploma**, ami az új lakók névadását érthetővé teszi (Maksai 215). 1391: *Kathool* (Cs 1: 477); 1428: *Katazenthmyklos*, 1433, 1469: *Zenthmyklos* (Cs 1: 486). 1808: Szentmiklós (159). 1851: *Szent-Miklós*, Sza vm, 586 **görög kath.**, 169 **ref.** lak., g. kath. és ref. anyatemplommal. Fekete földje jó buzát, és hires dohányt terem; rétjei jók. F. u. gr. Károlyi nemzetség (Fé 4: 113). 1888: ≈ Nagykarolyi js (Je 655). 1913: **Krasznaszentmiklós** Sza vm (Az). – 1909/19: Sânnicolau (Sânmiclăuș), *Kszm*, L 969: r 739; m, zs (156). Sînmiclăuș = Su 2: 130. 1390–1913. – 1974: c. Moftin {Majtény kzs faluja D-re} [11 B]

Szentmiklós 17. * **To 1.** (Torda mellett, az Aranyos-hídtól Ny-ra) **1177**: t. castrum de *Thorda* az aradi Szent Márton-egyház birtokának határpontja (Er I. 13. > XIV-XV: Szentmiklósfalva: tenet metam cum terra castrum de dicta Thorda, quam nunc *Zenthmyklosfalwa* nominant). [1262 k.] IV. Béla király az Aranyos melletti *Scenthmyklos* birtokot Kökényes-Radnót nemzetségbeli Mykud comes fiainak: Mykud bánnak és Imre magisternek adományozza (Er I. 236). 12[8]8: p. *Scenthmyklos* (Cs). 12[8]8: Mykud comes fia: Mykud bán az Aranyos folyó melletti *Scenthmyklos* nevű birtokát átengedi Péter erdélyi **püspöknek** a Szent Mihály-székesegyház építésére (Er I. 434-5); 1291: v. *Sancti Nicolai* in comitatu de Torda (Tr); 1291: v. *Sancti Nicolai* **püspöki** birtokra is kiterjed az erdélyi egyház és népei kiváltsága (Er I. 474). 1393/398: t. castrum de Thorda nunc *Zenthmyklosfalwa* nominatur; 1406: p. **episcopalis** *Zenthmiclos* unacum domo lapidea, curia videlicet episcopali, molendino etc. in vicinitate oppidi (**regis**) Torda; 1429: p. regalis *Senthmiclos* ... in fine civitatis Thorda penes Aranyas habita; 1467: pr. *Zenthmiklos* in fine civitatis nostre (**regis**) Tordensis; 1469: p. *Zenthmyklos*. 1288 körül Mikud bán az erdélyi püspökségnek ajándékozta. 1406-ban Zsigmond király cserébe vette és a tordai királyi sókamarához csatolta. 1288 k. határosa K-re: Egyházfalva*, Ny-ra: Kerekegyház*, É-ra: a Járaiak Szind birtoka. Szentmiklós vár sorsában osztozott (1288–1469. Cs 5: 738). 1469.II.25.: Torda mezőváros nevében László deák esküdtpolgár (c) visszaadja Losonczy Bán fia: néhai Dezső vajda fiai: ifjabb László és Zsigmond *Zenthmyklos* nevű To vm-i birtokát a Tordán szedni szokott vámmal együtt (KmJkv 1840). – Su 2: 433. *Zenthmyklosfalwa*, 1197–1469. + 2: 398. Sanctus Nicolaus.

Szentmiklós 18. * **To 2.** (Kerelősóspatak mellett) 1336: p. *Zenthmyclos* nunc habitatoribus destituta; 1370: p. *Zenthmyklos*; ... 1478: *Pwsthazenthmyklos*; 1519: p. *Zenthmyklos*. Héderfáji, Tuzsony Bolgár; Erdősztgyörgyi Meggyes, Báthori, Futaki Nagy, Barcsai, Vizaknai, Geréb, Kemény, Apafi s más birtokosé. Szn 1511: Bíró Fábrián Bethleni Miklós itteni bírása (Cs 5: 737). 1466.I.3.k.: Héderfáji István és Lökös a kolozsmonostori konvent emberét *Zenthmyklos* és Sósóspatak birtokra vitette át (KmJkv 1684); 1470.VI.5.: Dellői János *Zenthmiklos*-i birtokrészét zálogba adja Szentgyörgyi Jánosnak (1964); 1473.VIII.30.: *Zenthmyklos* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1477.XII.2.: Dellői János *Zenthmyklos* felét 40 Ft-on zálogba veti Madarasi Jánosnál (2247); 1478.VI.29.: *Pwsthazenthmyklos*-on Karácsonfalvi Mihály részirtokos (2270); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, biktaták *Zenthmyklos* birtokába (2375); 1486.I.22.: *PwzthaZenthmyklos*-on Magyardellői Sandrin részirtokos (2554); 1502.XII.13.: *Zenthmyklos* Ungor János és Miklós birtoka (3264); 1510.IV.27.: *Zenthmyklos* Bánffy-birtok (3549); 1534.III.30.: *Puzthazenthmyklos* ld (Maros)Szentgyörgy (4446); =: Bethleni Farkas Szeszárma vára és tartozékai vételárában *Pwsthazenthmyklos*-on Paniti Alárd Ferencnek átengedi általa választandó hat népes jobbágytelkét (4449). **1587**: *Puzta Szent Miklos*. – E: fl. 11, A: fl. 3 den. 68 (Dé 66). 1808: Szentmiklós (159). 1861: Sz-M praedium To (11). 1888: Pusztaszent-Miklós, telep (t) Kerelősóspatak TA Marosludasi js (Je 592). Hnt. 13: Kerelőszentmiklós » Kerelősóspatak TA vm. – Su 2: 433. 1336–1587.

Szentmiklós 19. **Tt** (Zsombolya-ÉNy) 1357: *Scenthmiclos* (Anjou VI. 554). 1806: Nagy Szent Miklós (21 Y 40). 1808: **oppidum** Nagy-Szent-Miklós, Német-Szent-Miklós, Gross-Sankt-Niklas

(Su). 1851: *Német-Nagy-Szent-Miklós*, mezőváros Tt vm, az Aranka vize mellett, 1568 **kath.**, 2 evang., 30 **óhitű**, 6 zsidó lak. Kath. paroch. templommal, 119 egész jobbágytelekkel. F. u. gróf Nákó Sándor (Fé 4: 114). 1888: Szerb-Nagyszentmiklós Tt Nagyszentmiklósi js (Je 659 & Szent-István, Erzsébet, Berta és Mina psz). 1913: **Nagyszentmiklós** Tt vm (Az). Jeles szülöttei: 1750.II.24.: **Révai Miklós** nyelvész, író, „a magyar nyelv első tudós esmérője“ (–1807.IV.1., Pest). 1881.III.25.: **Bartók Béla** zeneszerző, zongoraművész és zenetudós (–1945.IX.26., New York). – 1909/19: Sânmiclăușul-mare, *Szerbnagyszentmiklós*, L 10 720: r 4115; n, m, szerb, zs (156). Sînnicolau Mare = Su 2: 131. 1334 {hibás lehet, mint írja}, 1357–1913. [30 B]

Szentmiklós 20. **Tt** (Nagyszentmiklós mellett) 1752-ben alapított falu (Borovszky: Temes 94). 1851: *Rácz N. Szent-Miklós*, Tt vm, Német N. Sz. Miklós mellett, 1970 **kath.**, 146 evang., 172 **ref.**, 5716 n. e. **óhitű**, 302 zsidó lak., óhitű, ev. anyatemplomokkal, csinos magán és uradalmi épületekkel, gyógyszertárral, vendégfogadóval. Földes ura gróf Nákó Sándor (Fé 4: 115). 1888: Német-Nagyszentmiklós **Tt** Nagyszentmiklósi js (Je 538 & Kristóf psz). 1913: **Német-szentmiklós** Tt vm. Deutsch Sankt Nicolaus. » Nagyszentmiklós (Az). – Sînnicolau German = Su 2: 131. 1752. » Sînnicolau Mare

Szentmiklós 21. **Uh** (Székelykeresztúr-ÉNy, a Nyikó jp-i mellékvölgyében) 1333: **sacerdos** de Sancto Nycolao (Tr). 1497: *Zenth Miklosfalwa*-n lófőiséget cserélnek, ld Kecset (SzO VIII. 177, 480). 1567: *Zent Mijkos*, 1576: SzentMiklos (SzO II. 219, IV. 39). 1614: Szentmiklós 8 családfő (Uh 100). *1793: **Tiboldi István** unitárius tanító, népköltési gyűjtő, költő (–1880, Kede; ld *Adomák és tanítómesék*, 1988). 1808: Szentmiklós (160). 1861: Sz-M Uh (28). 1888: Szent-Miklós Székelykeresztúri js (Je 655). 1913: **Székelyszentmiklós** Uh vm (Az). – Sânmicloș > Nicoleni = Su 1: 426. 1333–1854. – 1974: c. Șimonești {Siménfalva kzs faluja ÉNy-ra} [24 D]

Szentmiklősháza * **Te** (Nagyszentmiklós táján, Nagykomlós mellett) 1406–9: *Zenthmikloshaza*. Horogszeghez sorolható; ekkor lakatlan (Cs 2: 64). – Su 2: 433.

Szentmiklősmacsskása ld **Macszás**.

Szentmiklőstelke * **Ar** (Lippakeszi mellett) 1471: *Szent-Miklos Thelke*-t Keszi Balázs deák a csanádi **káptalannak** adja (Cs 1: 785. Keszi cs.). 1471: *Szent-MiklosThelke* (Márki II/1. 215). – Su 2: 407. 1471 {Márki}.

Szentmiklősvára * **To** (település és vár az Aranyos partján, Torda város mai területén) 1441: castrum nostrum (**regis**) *Zenthmikloswara* secus fluvium Aranyas habitum; 1453: castrum *Zenthmyklos*; 1508: castrum *Zenthmykloswara*. 1441-ben I. Ulászló király mint a Torda vs-beli királyi sókamarához tartozó királyi várat Szentmiklós hs-gel és a tordai vámmal Bogáti Péternek adományozta. 1453-ban V. László király Losonczi Desző volt erdélyi vajdának adományozta. Mátyás király 1467-ben Torda vs közönségének adományozta. Dezsőfiak kiegyeznek Tordával. 1508-ban, mikor ismét feltűnik, nem tudni, kinek a birtoka (Cs 5: 675). 1508.VIII.22.: a tordai határon, *Zenthmykloswara* közelében az Aranyoson épült malom negyedét János lercsedí pap lekötí Salamonvári Péter deáknak, a tordai bánya királyi sókamarájának (KmJkv 3473). – Su 2: 433.

Szentősháza * **Ko** (Teke-DK, Fülöpös és Harasztos közt említik) 1319: p. *Zentushaza*; = : p. *Scentushaza*. Kacsik nembeliek birtoka (Cs 5: 411).– Su 2: 434.

Szentpál 1. **Ar** (Arad-ÉNy) 1235: **ecclesia** de Pauli, 1335: *Zenthunpauli* [: *Zenthpauli*], 1343: nobilis de *Sancto Paulo* (Tr?). 1332–7: *Zenthunpauli*; 1471: **opp.** *Zenthpal*. Szödi vár sorsában osztozott. Hozzá tartoztak: Háromfűlű, Deczk, Geled, Kölp, Ménesi, Bike, Bodorlaka és Ötvenablaka. Ma Aradtól ény. találunk ily nevű pusztát. A XVI. századi (1553, 1561) adólajstromok is csak ezt ismerik (Cs 1: 765). 1808: Szentpál (Kis-) (160). 1851: *Kis-Szent-Pál*, puszta és kertész község Ar vm. A dohánykertészközség népessége 280 **r. kath.** magyarság. Birja Almásy Pál, volt hevesi alaispán (Fé 4: 116). 1888: Szentpál psz (t) Kurtics Ar Aradi js (Je 655). 1913: Kisszentpál » Kürtös Ar vm. Ma ismét 2 helység: Kürtös és Szentpál (Az). – Sfântul Paul >

Sînpaul = Su 2: 132. 1235–1471 {mind Csánkinak tulajdonítja}, 1828, 1851. – 1974: c. Şofronea {Sofronya kzs faluja DNy-ra} [31 B]

Szentpál 2. Ko (Kolozsvár-ÉNy, Sárd-ÉK hrs, a Zilahi út j. o.; 428 m) **1295**: Gyvla f. c-is Rodolfi de *S. Paulo* de genere Borsa (Gy). = (Er I. 537). 1315: metas ... magister Gyula erexerat (Gy). 1341: v. *Zenpal* (Cs). =: ve. v-am *Zenpal*. A Barsa nb. Szentpáliak birták (1295). Gyula 1315-ben Szomordok határosa; 1341: Szentpál Vataháza szomszédja (Gy 3: 373). 1358: p. *Zenthpal*. 1449: **plebanus** de ≈; 1501: p. ≈. Szentpáli, Szp. Fogas és Gyulafi, Kóródi Horvát, Papfalvi, Szentmihályfalvi, Dienesi, Székely, Szmf. Csege, Cseh-birtok. Jbn 1450: Magyar István, Harangozó Antal; 1501: Magyar Kelemen, Ósz János, Keresztély Ágoston, Tapasztó János (1341–1501. Cs 5: 410). 1439.IV.21.: *Zenpal*-i Miklós, János, László, Pál vérdíj fizetésére kötelesek: Székelyhíd (KmJkv 153); 1441.IV.29.: Szentpáli Antal, Pál és László **ü**: Bádok (305); 1441.VII.6.: Szentpáli Jánosné: néhai Antal leánya: Ilona és te: Pál **üv**, említett Szentpáli Jánost, Szentpálon lakó Fekete Pétert is (337); 1442.I.27.: Szentpáli János és László **ü**: Papfalva (409); 1448.XI.2.: Szentpáli László **ü**: (Alsó)Balázsfalva (638); 1449.I.15.: Uő **ü**: Lóna Do vm (645); 1449.II.27. Gyalu districtusbeli papok közt Szentpál: Illés **plébános** (657); 1452.V.6.: SzL, Sz Miklós **ü**: Soma (1023); 1452.V.7.: SzL **ü**: Gyvh (1026); 1452.V.23.: SzL bírótárs: Szucság (1041); 1452.IX.28.: SzL és Pál **ü**: Kémer (1063); 1493.VI.14.: **Szentpáli Mihály Kolozs vm-i szolgabíró** fogott bíró: Gorbó (2872); 1521.VI.23.: Szentpáli András szentpáli nemeskúriáját és malmát 300 Ft-ban átadja saját fe: Lelei Szilágyszegi Margitnak, s leányainak: Borbálának és Annának (3814); 1525.II.7.: Szentpáli Menyhértnek adják a vistai plébániát; jelen volt te: SzA is (4075); 1528.IX.14.: Sz János vajdai kiküldött szucsáki iktatáson (4227); 1529.VIII.18.: Szentpáli András a konventben vallomást tett a Nagy Gergely havaselvi zsákmánya felől, ld Gyalu (4268); 1535.V.6.: Uő 500 Ft-ért vásárol részbirtokot Papfalván (4526); 1537.III.11.: **Szentpáli András Doboka vm ispánja** (4592). 1562: Gyulafehérváron meghal Szentpáli Menyhért, Valkai András költő nagybátyja; „valami köze lehetett a fejedelmi udvarhoz“ (GyL: Valkai 36). **1587**: *Zentt Pall*. – E: fl. 6, A: fl. 2. Egr. Joanni Zenttpalj integra arendata in ultima plenarie (Dé 56). 1733: *Szempál*, 1760–62: **Magyar Sz. Pal**. 1808: *Szent Pál* h., *Szin-Paul* val. 1861: Magyar-Szentpál (13), Szent-Pál, Szint Paul (14). 1875.III.3.: elhunyt Berzétei János 62 éves korában; 1875.IV.18.: elhunyt özv. Lengyel Jánosné Bartha Anna 85 éves korában, ... megfojtatott és öszve töretett (Vistai H. Akv). 1888: M-Sz-Pál Ko Nádamenti js (Je 487). 1913: **Magyarszentpál** Ko vm (Az). – 1909/19: Sânpaulul-unguresc, *Mszp*, L 694: r 666; m, zs (157). 1926: Sânpaul; 1956: Sînpaul = Su 2: 131. 1295–1854. [22 B]

Szentpál 3. Kü (Radnót-K, a Maros j. p.) 1332: Nycolaus **sacerdos** de *S. Paulo*; 1343: Ladislaus et Dominicus f-i Dominici f-i Chepan nobiles de *S. Paulo*. A Szentpáli (másként Széplaki) nemesek birtoka (1343). Papja 1332 I: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 561). 1376: *Scenpal*; 1379: *Zenthpaal*; 1465: **plebanus** de *Zenthpal*. A Szentpáli, Kerelői, Haranglábi, Szentgyörgyi, Hosszúaszói, Kasuhi, Bolyai családoké és Korvin Jánosé volt. 1500-ban a Kerelőiek itteni jobbágysai: Bíró Sebestyén és Lajtós, 1516-ban pedig Székely Balázs (Cs 5: 895). 1453.X.13.: *Zenthpal*-i ... fia: néhai Miklós fia Mihályt birtokbitorlástól tiltják (KmJkv 1109); 1469.III.3.: *Zenthpal*-i néhai Mihály fia István – te: Miklós és Anna nevében is – Póka és Ercse (To vm) birtokbeli részeit 50 Ft-ban zálogba adja Toldalagi Andrásnak (1847); 1475.V.25.: Szentpáli Simonfi Antal – Szentpáli Miklós nevében – tiltja megbízója testvérét: Szentpáli Istvánt attól, hogy Szentpál, Lackod, Gyulas (Kü vm) birtokbeli részeit elidegenítse Szentgyörgyi Balásznak (2176); 1493.V.23.: *Zenthpal*-i néhai Barnabás fia: néhai Mihály fia István frater, a ferencesek váradai Szűz Mária-kolostorának lakója *Zenthpal*, Ugra, Besenyő és Kerelő egész birtokot, valamint Széplak, Lackod, Gyulas, Lőrincfalva (Kü vm), Póka, Ercse, Almás (To vm) birtokban lévő ősi részeit atyafiúi szeretetből néhai Hosszúaszói György fiainak: Ferencnek és Mártonnak adja (2865); 1525.V.4.: Kerelői Alárd ferenc – te: Alárd miklós nevében is – tiltja mostohaapjukat: *Zenthpal*-i Szarvasdi Zsigmondot attól, hogy birtokrészeit elidegenítse (4087).

1575.VII.8.: Kerelőszentpáli csata. Bekes Gáspár teljes veresége. A győztes Báthory István még eznap megkezdte a pártütők szigorú megbüntetését: a szentpáli kastély (akkor Alárdi-, később Haller-birtok) udvarán az elfogott urak közül ötöt lefejeztet. Július 9-i kelettel Barabás Samu

közzétette a csatában a fejedelem hadában jelen volt, továbbá a harc után érkezett és végül a távolmaradott Maros széki székelyek névsorát (SzO VIII. 302-311). 1587: *Ugra, Zentt Pal.* – C. Pr.: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 34). 1733: *Szempál*, 1750: *Szentpal*, 1760–2: **Kerelő Szent Pál**. 1808: *Szent-Pál (Kerelő-)* h., *Paulsdorf g., Páli* val. 1861: Kerelő-Sz. Pál, Szint Paul Kü (8). 1888: K-Sz-P (Sant-Paul) **KK** Radnóti js (Je 412). 1913: **Kerelőszentpál** KK vm (Az). – 1909/19: Sânpaul, *Kszp*, L 984: r 185; m, c (157). Sînpaul = Su 2: 132. 1332–1854. [23 D]

Szentpál 4. Uh (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Homoród jp-i úton) 1334: **sacerdos** de *Sancto Paulo* (Tr). 1448: *Zenthpal* (SzO IV. 193). 1525: Vargyasi Dane Péter szentpáli halastavát 10 Ft-on zálogba veti Kornis Miklósnak (SzO VIII. 269). 1566: *Zent Pal*, 1576: *Szent Pál* (SzO II. 209, IV.40). 1587. január: Forró János itteni esküvőjére készült Bogáti Fazekas Miklós *Aspasia asszonynak dolga és a jó erkölcsű asszonynak tüköre* c. okató éneke (mj Kv 1591). 1614: Szentpál 47 családfő (Uh 17). Homoródszentpáli Kornis Margit: Rhédey János felesége, fiuk: **Kornis Ferenc** (–1684), Kolozs vm főispánja (Gyalu 216/4). 1724: Kornis Péter táblai írnok (Gyalu: C). 1808: Szentpál (Homorod-) (160). 1861: Homoród-Sz.-Pál Uh (27). 1888: H-Sz-P Uh Homoródi js (Je 374). 1913: **Homoródszentpál** Uh vm (Az). – Sânpaulul Homorodului > Pauleni > Sînpaul = Su 2: 132. 1334–1854. [37 A; L]

Szentpelbárt * Ko (Báréval együtt) 1468: pr. *Zenthpelbarth*. Szentiváni Székely Mihály és Monoszloi Csopor Miklós erdélyi vajda birtoka volt (Cs 5: 411). – Su 2: 433.

Szentpéter 1. Ar (Arad-NyDny, a Maros b. p. közelében) 1335: **sacerdos** de *Sancto Petro* (Tr). 1564: *Kys Zent Peter*, 1717: St. Peter (Borovszky: Temes 82). 1808: Szentpéter (Német-) **Te** (160). 1888: Német-Sz-P **Te** Újaradi js (Je 539). 1913: **Németszentpéter** Te vm (Az). – 1909/19: Sânpetru-german, *Nszp*, L 2801: r 121; n, m, szerb, zs (157). Sînpetru German = Su 2: 132. 1335–1828. {Csánkit ide vonja, holott a Perjámos mellettire utal} [31 B]

Szentpéter 2. Br (Brassó-ÉK hrs) 1240: eccl-s in Burzia ... vidl. ... *Montem S. Petri* (Gy, Er 190). 1415: villicus de *Petersberg*; 1421: v. *Zenthpeter*. 1240-ben IV. Béla a falu egyházának jövedelmét a ciszterci rendnek adományozta (Gy 1: 831). 1416: Andreas Jublini de Monte sancti Petri bécsi **diák** (Dn 67); =: Martinus **plebanus** de Monte sancti Petri bécsi **diák**, Helman néven a jogi karon (Dn 1405). 1450.VI.13.: Czekeler Georg egyházi licentiat, szentpéteri (in Monte Sancti Petri) **plébános ü**: Prázsmár (KmJkv 845). Szabad szász falu volt. Határának egy részét a hétfalusiak bérelték. XIII. századi templomát (benne XIV-i falfestmények) a XV. században a Barcaság legerősebb erődtemplomává fejlesztették. 1510-ben 96 adófihezetője volt (Berger 70). Várát 1611-ben Báthory fj bevette, de 1658-ban és 1683-ban a tatároknak ellenállt. 1760–2: *Szent Péter*. 1808: *Szent-Péter* h., *Petersburg g., Szin-Petru* val. 1861: Sz-P, =, Szinpétru Br-v (39). 1888: Sz-P (Petersberg, Szin-Petru) Alvidéki js (Je 656). L 1910: 2228, 1956: 2968 (Le). 1913: **Barcaszentpéter** Br vm (Az). – 1909/19: Sânpetru, *Szp, Pb*, L 2197: r 817; n, m (157). 1956: Sînpetru = Su 2: 132. 1240–1854 {1913}. [37 D; L] > Sânpetru

Szentpéter 3. Csa (Perjámos-Ny hrs) 1333–5: Demetrius (**sacerdos**) de *S. Petro*. Papja 1333: 1/2 fertő, 1334 I: 14 báni, 1334 II: 6 báni, 1335: 1 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 872). 1434: *Zenthpeter* (Borovszky). 1466: *Zenth Peter* (Cs 1: 704). 1559: *Nagyzentpeter*, 1690: *Rácszentpéter* (Borovszky: Csanád II. 437). 1808: *Szent-Péter (Rác-)* h. 1851: *Rác-Szent-Péter*, Tt vm, az Aranka mellett, 806 **kath.**, 12 evang., 2270 n. e. **óhitű**, 42 zsidó lak., kath. és óhitű anyatemplomokkal, erdővel, 219 3/8 egész telekkel. F. u. gr. Szapáry József és Antal (Fé 4: 118). 1913: **Nagyszentpéter** Tt vm Perjámosi js (Az). – 1909/19: Sânpetru, *Szp*, L 2869: r 217; szerb, n, m (157). > Sînpetru Mare = Su 2: 132. 1333–1913. > Sînpetru Mare [31 A]

Szentpéter 4. * Csa (az Aranka vize mellett) 1421: *Zenthpeter*, 1564: *Kys Zent Peter*, 1717: *St. Peter* (Borovszky: Csanád II. 295). – Su 2: 433.

Szentpéter 5. Do (Hidalmás-ÉK hrs) 1312: p. *Zenpetur*. A Kalocsa-nem Szil ágának birtoka. Sorsát ld. Kalocsa alatt (Gy 2: 90). 1350: *Sanctus Petrus* (Tr). 1370: *Senpeter* (Bánffy I. 191). 1454.I.30.: Köblösiek Esküllön két, Köblösön négy jobbágytelket, Alsótőkön pedig teljes birtokrészüket és a kúriájukhoz foglalt földekből minden fordulón egy-egy hold szántót rokoni

szeretetből átunednek nővérüknek: *Zenthpether*-i Miklós özvegyének: Köblösi néhai Teke Bereck leánya: Veronikának (KmJkv 1131-2); 1487.III.14.: Drági néhai István fia Márk *Zenthpether*-i részbirtoka cserében Iklódi Dési Péterhez kerül (2635); 1492.I.30.: *Zenthpether*-en Drági Zsigmond és Sombori Péter részbirtokos (2772); 1492.VIII.20.: Drági Márk *Zenthpether*-i birtokrészét zálogba veti Sombori Péternél (2806); 1534.II.26.: *Zenthpether* Hidalmás határosa (4442); 1544.VI.17.: *Zenthpeter* Drági Anna birtoka (4830-1). 1733: *Szent Péter*, 1750: **Füzes Szent Péter**, 1760–2: *Sz(en)t Péterfalva*. 1808: *Szent-Péter* h. 1861: Sz-P Do (17). 1888: F-Sz-P (Szinty-Petru) **SzD** Csákgigorbói js (Je 337). 1913: **Füzeszentpéter** SzD vm (Az). – Sânpetru; 1909/19: Fizeş-Sânpetru, *Fszp*, L 1096: r 1034; zs (75). 1956: Sînpetru Almaşului; Sînpetru Almaşului = Su 2: 132. 1350–1854. > 1974: Sînpetru Almaşului c. Hida {Hidalmás kzs faluja} [12 D]

Szentpéter 6. (Ózd-, Uzdi-) Ko (Kolozs-K) [1303 u.]: p-es ... in C-u de Ozd ... t-m *Ozdscentpet*(ur); 1305: Mychael f. Dionisii de *S. Petro*, t. Komlous ... inter t-m Ryuch et t-m *Scentpetur* (Gy). 1305: *Scentpetur*, *S. Petrus*. ErK: Kodori Márton fia János {testvérei nevében is} a Ko vm-i Ryuch és *Scentpetur* közt fekvő Komlous ~ Komlus földet rokonának adja; hozzájárul Szentpéter (de *S. Petro*) Dénes fia Mihály is (An 1: 749). 1329: t. *Ozdscentpetur*; 1334: Abraham ds Magnus f. Nicolai nob. de *S. Petro*. 1303 u. Ózdszentpétert Ózd megyében fekvőnek mondják, ami esperesi „megyét“ jelenthetett. Az Agmánd-nem birtoka; 1303 u. birtokain megosztozván, Máté fia Máté átengedi Uzdiszentpétert tartozékaival Márton fiai: János és Herceg, Márton fia Lőrinc fiai: Péter és Mihály és Pereglyn fia Domokos részére. Uzdiszentpéterhez ekkor Komlós, Csősz és Pogánytelke föld tartozott. 1305-ben az említett „Kodori“ Lőrinc fia Péter sógora: Dénes fia Mihály nevezi magát Szentpéterről. 1334-ben Miklós fia Nagy Ábrahám megveszi Szentgyörgyi felét. Komlós szomszádja (1305), 1329: Szilvás határosa (Gy 3: 373). 1332-7: **archidiaconus, sacerdotis de Archidiaconatu** de *Ozd*, de *Oza*; 1348: p. *Ozdzientpeter*; cca 1360: Septer ... in comitatu de *Ozd* existens; 1434: iudex de *Zenthpeter*; 1496: **plebanus** de *Zenthpether*; 1509: p. ≈. Bizonyára ez a hs az *Ozd* nevű egyházas hely, melyről az innen KÉK felé elterülő Ózdi főesperesség is nevét vette. Szentpéter, Szp. Székely; Meggyesfalvi Alárdfi, Erdőszentgyörgyi Meggyes, Báthori, Futaki Nagy, Barcsai, Betleni, Frátai, Györgyfalvi, Gyf. Henke-birtok (1305: t. *Ozd Scentpeter* ... Cs 5: 411). 1440: *Zenthpeter*-i néhai László leányát: Dengelegi Péter özvegyét tiltják Faragóiak és Frátaiak dengelegi birtokrészeik elfoglalásától (KmJkv 194); 1468.XI.30.: Gyf-i Henke (ds) László *Zenthpether*-en (To vm) azt a két örökös jbt-t, amelyen Magyar Elek és János lakik, s a szentgyörgyi két halastó öt illető részét 12 arany Ft-on zálogba veti Gyekei Kemez Benedeknél (1831); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, beiktatták *Zenthpeter* birtokába (2375); 1483.II.7.: *Zenthpeter*-en Meggyesfalviak részbirtokosok (2426); 1494.VI.12.: Szentmiklósi Nagy Miklós fe: Gyf-i Henke Anna *Zenthpether* birtokbeli részét zálogba adja Szomordoki Mihálynak (2918). **1587: Twson, Zentt Peter**. – E: fl. 13, A: fl. 3 den. 33. Accumulandum. (Dé 60). 1642: *Szent-Péter* (Makkai 609) I. Rákóczi György birtoka. 1707.XII.25.: Az esteve, midőn érkezett volna, az ölyvesi prédikátor beszéli, hogy Szentpéterről jönnek volna hozzá emberek, akik hívták communióra által Szentpéterre, mivelhogy papjok nem volt (We). 1760–2: **Uzdi Szent Péter**. 1808: *Szentpéter (Uzdi- vel Ozdi-)* h. 1861: Sz-P Ko (14). 1888: U-Sz-P Ko Mezöörményesi js (Je 708). 1913: **Uzdiszentpéter** Ko vm Nagysármási js (Az). « Gyula praedium (1808). – 1909/19: Sânpetru, *Uzsp*, L 1326: r 1071; m, zs (157). Sînpetru de Cîmpie = Su 2: 132. 1305–1854. > Sînpetru de Cîmpie [23 B]

Szentpéter 6. * Kr (?) 1438: *Zenthpeter*, 1439: *Zentpeter* (Pesty: Krassó II/2. 211). – Su 2: 433.

Szentpéter 7. * Te (Temesremete mellett) 1333: **sacerdos** de *Sancto Petro* (Tr). Sárvár, majd Acsád mellett említik (Cs 2: 64). – Su 2: 398. Sanctus Petrus.

Szentpéter 8. Te (Varjas-ÉK) 1843-ban alapított falu. 1851: *Kis-Szent-Péter*, Kétfél faluban a majorsági földeken nem rég 2 kertész község telepített meg, um. Kis-Szent-Péter, és Kis-Telep nevű, ... a két község évenként 492 holdat szokott dohánynyal beültetni. Birja Kétfélt a királyi kincstár (Fé 4: 216). 1888: Kis-Szent-Péter (Totina) Vingai js (Je 433). n: Kleinsanktpeter.

1913: **Kisszentpéter** Te vm (Az). – Sînpetru Mic = Su 2: 132. 1843, 1851. > 1974: Sînpetru Mic c. Variaș {Varjas kzs faluja} [31 B]

Szentpéter 9. Tt (Nagyszentpéter mellett) 1796-ban alapított falu (Borovszky: Torontál 134). Szerb-Szent-Péter > 1913: **Újszentpéter** Tt vm Perjámosi js (Az). – Sînpetru Nou = Su 2: 133. 1796, 1913. » Sînpetru Mare {Nagyszentpéter} [31 A]

Szentpéter 10. Uh (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Homoród jp-i úton) 1520: Templomának ez idő táji karzatmaradványai a Székelyudvarhelyi Múzeumban. 1567: *Zent Peter*, 1576: *Szent Péter* (SzO II. 218, IV. 40). 1614: Szentpéter 23 családfő (Uh 21). 1760–2: **Homoród Szt. Péter**. 1808: Szentpéter (Homorod-) (160). 1861: Homoród-Sz.-Péter Uh (27). 1888: H-Sz-P Homoródi js (Je 374). 1913: Homoródszentpéter Uh vm (Az). – Homorod-Sînpetru > Petreni = Su 2: 38. 1567–1854. – 1974: c. Mărtiniș {Homoródszentmárton kzs faluja D-re} [37 A]

Szentpéterfalva 1. Do (Zilah-D, a Meszesi úton) 1480.V.19.: *Zenthpetherfalwa*-n Hidalmási Kántor Pál részbirtokos (KmJkv 2303); 1521.VI.19.: Hidalmási Kántor Péter *Zenthpetherfalva* birtokbeli részét örökre átadja testvéreinek: HK Tamásnak, Balázsnak és Gáspárnak (3811); 1533.I.23.: Szentpáli András Felegregy és *Zenthpetherfalwa* (Do vm) birtokban hat népes jobbágytelket fizetés nélkül átenged Hidalmási Kántor Gáspárnak (4400); 1538.VI.29.: Hidalmási néhai Kántor Gáspár fia János átenged anyjának: Zsófiának és jelenlegi férjének: Hodosi Ferencnek *Zenthpetherfalwa*-n három jobbágyot (4649); 1554.XI.7.: Csomafájai Kántor Pál – fe: Töki Orsolya nevében is – *Zenthpetherfalwa* birtokbeli részét eladja Szenttamási Szalánczi Jánosnak s fe: Bánffy Dorottyának (5327); 1555.VI.30.: Kántor János tiltja Kántor Pált, hogy *Zenthpetherfalwa* birtokbeli részét elidegenítse Szalánczi Jánosnak (5393). 1619: *Szent Peterfalva*, 1657: *Szentpeterffalva*, 1722: *Sent Peterfalva* (Petri IV. 471). 1733: *Bozna*, 1750: *Szent Péterfalva*. 1808: Szentpéterfalva (160). 1861: Sz-Pf, Bozna Do (17). 1888: ≈ (Bozna) **Szi** Zilahi js (Je 657). 1913: **Szentpéterfalva Szi** vm (Az). – 1909/19: Bozna, *Szpf*, L 555: r 531; zs, m (28). = Su 1: 100. 1619–1854. – 1974: c. Agrij {Felsőegres kzs faluja É-ra} [12 C]

Szentpéterfalva 2. Hu (Hátszeg-DNy, a Kis-Sebes bp-i úton) {1443} 1447: p. *Zenthpetherfalua*; 1451: *Zenthpeter* in d-u de Ha.; 1496: p. *Zenthpetherfalwa* in d-u de Ha; 1507: ≈. (1443. {!} óta, I. Ulászló király adományából) részben a Malomvízi Kendefieké és Kenderesieké volt; részben Szpf. Oncsokfalvi, Szentpéterfalvi ~ Szentpéteri, Szpf. Törlis, Szacsali ~ Szecseli ~ Szocseli Dán-birtok (Cs 5: 138). 1733: *Szent-Péter*, 1760–2: *Szent Péterfalva*. 1808: Szentpéterfalva, Szin-Ptyetru (160). 1861: Sz-Pf Hu (24). 1888: Sz-Pf (Szin-Petru) Hu Hátszegi js (Je 657). 1913: Szentpéterfalva Hu vm. – 1909/19: Sînpetru, *Szpf*, L 545: r 536 (157). Sînpetru = Su 2: 132. 1447–1854. – 1974: c. Sîntămăria-Orlea {Óraljaboldogfalva kzs faluja DNY-ra} [43 B]

Szentpéter-hegy 1660 Várad határán az Ablakos mellett nap kelet felől [szőlőhegy, melyet] Szent Péternek hinak (Szalárdi: Eml)

Szentsimon 1. Cs (Tusnád-ÉNy, az Olt bp-i úton) 1333: *sacerdos* de *Sancto Symone* (Tr). 1456: *Zenthsimon*, 1477: v. *Sancti Simonis*, *Sent Simon*, 1567: *Zent Sijmon* (SzO I. 173, III. 110, II. 220) 27 kapu (Venczel 35). 1569: *Zent Simon*, p. *Zent Simon* (SzO II. 253, 262). 1614: Szentsimon 97 családfő (Cs 12). 1808: Szentsimon (160). 1861: Sz-Simón Cs (31). 1888: Csik-Szent-Simon Kászón-alcsiki js (Je 277). 1913: **Csikszentsimon** Csik vm Kászónalcsiki js (Az). – Sînsimion = Su 2: 133. 1333–1854. [37 B]

Szentsimon 2. Msz (Marosvásárhely-DK) 1332: *sacerdos* de *Sancto Symone*, 1333: ≈ de *Sancto Simone* (Tr). 1567: *Zent Sijmon* (SzO II. 217). 1614: Szentsimon 19 családfő (Msz 86). 1615: **Iskolájának** említése; 1693–1848: hat **tanítója** ismert (Sipos 131). 1808: Szentsimon (160). 1861: Sz-S Msz (33). 1888: Sz-S **MT** Nyárádszeredai js (Je 657). 1913: **Nyárádszentsimon** MT vm (Az). # Sipos G. MfT 1980. – Sînsimion = Su 2: 133. 1332–1854 {1914}. 1974: c. Neaua {Havad kzs faluja} » N [24 C]

Szenttamás ~ Sanctus Thomas:

Szenttamás 1. (S. Thomas) Ar (Arad-ÉNy) 1331: Benche de *S. Thoma*; 1334: Michael (*sacerdos*) de *S. Thoma*. Köznemes birtokosa 1331-ben nádori megbízott. Papja 1334.I: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 185). 1485: *Zenththamas* (Cs 1: 778); =: ≈ (Márki, II/1. 215). 1808: *Szent-Tamás*. 1828: *Szent Tamás* (Nagy, I. 33). 1851: *Szent-Tamás*, pusztá és dohány-kertész község, Ar vm, Pécska szomszédságában. Róna határa egy részben gazdag feketeföld, részben mocsáros, részben pedig homokos. Áll az egész 1642 holdból. Ebből a kertészközség, melly 380 r. *kath.* magyart számlál, 1034 holdat bir; a többi majorságilag kezeltetik. Az erdő kiterjedése 102 hold. Birja a pusztát Mahler Ferenc; ezelőtt Stettner Máté referendár birta (Fé 4: 119). Hnt. 13: **Pécskaszenttamás** » Ópécska Ar vm (Az). – Su 2: 134. 1334, 1485 (Cs), 1828, 1851. + 2: 398. 1331–1485.

Szenttamás 2. Cs (Szentdomokos-D, az Olt bp-i úton) 1333: *sacerdos* de *Sancto Thoma* (Tr). 1441: *Zenth Thamas*, 1527: *Zenththamas* (Ve: Fontes IV. 143). 1528: *Zenth Thamas* (Ve: Doc. I. 5). 1549: *Szent Tamás*, 1567: *Zent Thamas* (SzO III. 56, II. 221) 32 kapu (Venczel 35). 1614: Szenttamás 85 családfő (Cs 35). 1741: **Csik Szent-Tamás** (SzO VII. 411). Határában középkori templomának romtornya. Katolikus temploma 1760–1780. 1808: Szenttamás (Csik-) (160). 1861: Sz-T Cs (31). 1888: Csik-Szenttamás Felcsiki js (Je 277). 1913: **Csikszepttamás** Csik vm (Az). 2004: Felcsik számára öregek otthona épül 2004.VII.16. Duna Tv. **Szent Anna Nőegylet** vállalta az öregek gondozását 2004.VIII.15. Duna Tv. 2004 L 2700. Déli harangszó Duna Tv 2005.I.9. – 1909/19: Sântămaș, *Csasz*, L 2500: r 268; m (157). > Tomești = Su 2: 199. 1333–1854. – 1974: c. Cîrța {Karcfalva kzs faluja É-ra} [25 D]

Szenttamás 3. * **Te** (Szentandrás-É) 1333: (*sacerdos*) de *Sancto Thoma* (Tr). =: *S. Thomas* (Cs 2: 64). – Su 2: 398.

Szenttamás 4. **Uh** (Székelyudvarhely-É) 1333: *sacerdos* de *Sancto Thoma* (Tr). 1441: *Zenththamas*, 1566 e.: *Zentamas*, 1567: *Zent Thamas*, 1576: *Szent Tamás* (SzO III. 56, II. 203, 220, IV. 40). 1614: Szenttamás 11 családfő (Uh 61). 1808: Szenttamás (160). 1861: Sz-T Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 657). 1913: **Székelyszenttamás** Uh vm (Az). – Sântomaș > Tămășești > Tămașu = Su 2: 182. 1333–1854 {1913}. [25 C]

Szenttemplomalja Cs 1808: Szenttemplomallya. Hnt. 13: azh (168).

Szépfaalu Ar (1913) < Szódi.

Széphavas 1. Cs Csikszépvíz fölötti hegy; rajta **Szent László-kápolna**. Bándi Vazul csiksomlyói főgimnáziumi igazgató feljegyzése szerint idáig ment a somlyói diákság a gyergyói búcsúokkal a búcsúra érkező moldovai magyarok fogadására (DPP, 1979. 16). Vö. Bálványos havasa.

Széphavas 2. **Mm** DK-i részén 1353: *Alpes ... Zephauas*, 1390: *mons Zepheg* a mai *Frumușava* völgy fölötti Șerban (1795 m) hegy (Gy 4: 111/2).

Széphegy * **Ug** (?) 1263: *Ziphigh*, 1378: p. *valachalis Zephegh*, 1388: *Sepheg*, 1393: *Zepheg* {?}; 1405, 1454: p. *Zephegh*. Nyaláb vár tartozékai közt tűnik föl (Cs 1: 435); 1454: *Zarraspathaka*, 1471: *Zarazpatak*; villa volachalis volt (Cs 1: 435. Szárazpatak). 1777: *Széphegy* nunc *Szárazpatak* (Szabó István 483). – Su 2: 435.

Széphely 1. **Te 1.** (Temesvár-D, a Temes menti Dettai úton) 1334: *Zephel* (Tr) **egyházas** hely. 1425-i határjárásakor a falu mellett „in silva unum castellum ... de ligno factum“ találtak. Ugyanekkor a Temes folyón levő malmait és hetivásárjait említik. A század elején (1401) is állt itt erősség (a Nevnai Treuteleké), melynek azonban ekkor lerombolását rendelték el az országnagyok (Cs 2: 64). 1661: Zepel mezeje ... E helynek rájái mind oláhok (Evlia Cselebi 84). 1808: Zsebely, Schebel, (i) Xebel, Sebel {Olv: "Zsebel"} (189). 1851: ≈, németül *Schebel*, Te vm, saját postahivatallal. Van 4654 n. e. **óhitű** lakosa, s anyateploma. Birja az alapítványi kincstár (Fé 4: 335). 1888: ≈ Csákovári js (Je 341 & Józsefszállás). 1913: Széphely Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Jebeliu, Zs, L 3993: r 3088; m, n, zs, szerb (98). Jebel = Su 1: 315. 1334–1913. {Csánki alábbi adatáva együtt} [41 B]

Széphely 2. * **Te 2.** (Temesrékás táján) 1479: *Zephel*. Sarád város tartozéka volt. E két helység valamelyikében időnként többször megfordult Zsigmond király, pl. 1397, 1398 (Cs 2: 20. Sarád).

Széplak 1. Bi 1. (Margitta-DK) 1291–4: in v. *Zeplak*, in *Zeplak*. 1327: p. *Sceplak*; 1332: Paulus *sacerdos* de v. *Zeplak*. 1291–4 között tűnik fel, midőn a falu a második fizetéskor 20 kepe tizedet ad a püspöknek. A Turul nb. Széplakiak öröklött birtoka. 1327-ben Lőrinc fiai: Seraphin, Rubert és Gergely a falut három egyenlő részre osztják. Templomának védőszentje **Sz. Tamás** volt. Papja 1332: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 671. Sz 1.). 1461: *Zeplak* (Cs 1: 624). 1461.V.2.: Bánffy László és János a Mátyás király levelében előírt esküt 25-25 nemessel együtt letették Borsi Mihály ellenében arról, hogy ártatlanok a *Zeplak*, Baromlak és Kérő birtokon elkövetett hatalmaskodásokban (KmJkv 1543); 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Zeplak* birtokbeli részét zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (1677). 1808: *Széplak* h. 1851: ≈, mezőváros, Bi vm. Fekszik a Rézhegyek tövében apróbb dombokon, s némely részben ezek völgyeiben. Népeisége 1400 lakos, kik közt 1160 **reform.**, 200 **g. kath.**, 40 pedig **romai kath.** Hegye a Réz, melly e határban is a Somlyó oldalban kőszént adhatna. BirtokosaiÉ gr. Kun Gergely, Kabos József a Szénásy ágon, és több apró mintegy 45 közbirtokosok az ugynevezett Kója lineán (Fé 4: 124). 1888: ≈ Magittai js (Je 658). 1913: **Berettyószéplak** Bi vm (Az). – 1909/19: Suplac, Sz, L 1918: r 316; m; 132 zs (169). > Suplacul de Barcău = Su 2: 151. 1291–1913. > Suplacu de Barcău [11 C]

Széplak 2. Bi 2. (Tenke-DK) 1291–4: *Zeplak*; 1333 e.: v. *Sceplac* cum suo districtu. 1332–7: Gregorius *sacerdos* de v. *Zeplak*, Jacobus =, Paulus = *Seplak*. Széplak falu uradalmával együtt Barsa nb. Tamás fia István fia István birtoka volt, aki 1333 előtt a váradi püspökségre hagyta. Papja 1291–4 között 1 fertót ad a püspöknek; 1332–7: évi 32 gs pápai tizedet fizet. Az összeg magas voltát az magyarázza, hogy dézmája nem a püspököt, hanem egészében az itteni **Szűz Mária-egyházat** illette (Gy 1: 671. Sz 2.). 1692: *Szeplak* (Mezősi 117). 1808: Széplak, Sziplak (160). 1851: ≈ {r} *Szuplák*, Bi vm, lapályban. Van 724 n e. **óhitü**, 84 **reformatus** lak., n. e. óhitü templommal, s a reform. régi templomának romjaival. Birja a váradi deák **káptalan** (Fé 4: 124). 1888: ≈ Tenkei js (Je 658). 1913: **Tenkészéplak** Bi vm (Az). – 1909/19: Suplac, Sz, L 1005: r 871; m, zs (169). > Suplacu de Tinca = Su 2: 151. 1291–1913. – 1974: c. Căpîlna {Feketekápolna kzs faluja D-re} [20 B]

Széplak 3. * **Csa** (Temesnagyfalu közelében, a Maros b. p.) 1232: v. *Sceplak*. Pony határában említik mint a rahoncai monostor birtokát. Járától É-ra feküdt (Gy 1: 872). =: ≈ (Cs 1: 704). – Su 2: 400.

Széplak 4. Ko (Teke-DK, Régen-É) 1228: p. nomine *Sceplak* ultra Silvas (Cs). 1228: *Sceplak* Ultra Silvas; 1319: p. *Sceplak*; 1333–4: Petrus *sacerdos* de =, *Scyplak*. II. Endre a széplaki uradalmat [1217 u.] a Gertrúd királyné megölésében részes Kácsik nb. Simon bántól elkobozta, és 1228-ban Tomaj nb. Dénes tárnokmesternek adta tartozékaival együtt (cum omnibus v-is, pr-is, libertinis, servis, ancillis), s határát leíratta. Az uradalom felőleli Disznajó, Erdőszakál, Bátos, Széplak, Dextrád (németül Zepling = Széplak), Vajola, Monor, Kissajó és a mögöttes hegyvidék területét. A határjárásban szomszédos faluként Magyaró, Vécs, Lövér; határos birtokosként Dénes mester (régeni uradalom), Bana ispán (Szentesháza), István fia János, Imre (Újfal), Kökényes (Ludvégfalva, Péntek) és Demeter (Paszmos) említetik. A ma is élő hn-ek Lúci p., Pusztai, D. Rodeşi (ld. Rados, 1880. tk), Sajó, Budak és Kelemen-havasok (ld. Do vm). 1319-ben a régeni uradalom része; ekkor Losonci Dénes fia Dénes fiainak osztozásakor Istvánnak jut. Papja 1333 I: 6, 1334 I: 6 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 373). 1393: p. *Sceplak*; 1508: p. *Zeplak*. Kacsics-nz; Tomaj nembeli Bánffy, Losonczi; Galaczi, Széplaki Erdős, Kajtor, Szabó, Nagy és Kis, Széplaki-birtok. Jbn 1470: Kopa Tamás malomhelyet kap a Losonciaktól, hogy malmot építsen a Lucz folyócskán; 1501: Mochy Barnabás (Cs 5: 412). 1451–1457?: Széplaki Balogh (ds) János fia István konventi jegyző (KmJkv 101); 1482.XI.6.: Tóki Bálint *Zeplak*-i zálogos része, ld Régen (2417); 1483.V.25.: *Zeplak*-i zálogos része visszakerül Losonci Lászlóhoz (2450); 1501.IV.26.: Széplaki Erdős János és Kajtor Gergely kijelölt vajdai ember szentmihálytelki {Mezőszentmihály} iktatásra (3187); 1501.V.13.: Széplaki Kajtor Gergely vajdai ember a besztercei apácákat IV.28-án

beiktatta (3195); 1508.V.15.: Újbudai Szabó (ds) Lázár Széplak egészbirtok nyolcadrészét 27 Ft-on zálogba adja Széplaki Kis Jánosnak és Búzai Bartos Györgyné: Jusztinának (3466). Ld még KmJkv II. 1045. **1587**: *Zeplak*. – E: fl. 3, A: fl. 2 (Dé 59). 1733: *Széplak*. 1808: *Széplak* h., *Schöndorf* g. 1861: Sz, Scöndorf Ko (14). 1913: **Dedradszéplak** Ko vm Tekei js (Az). – 1909/19: Säplac, *Dszl*, L 685: r 275; m (158). > Gorení = Su 1: 268. 1228–1854. – 1974: c. Batoş {Bátos kzs faluja D-re} [24 A]

Széplak 5. * **Kr** (a Karas mellett, Györög: Karasszentgyörgy-Ny) **1285**: t-e ... iuxta fl-m Karasu ... usque Gyreug a pt. Or., *Zeplok* nuncupate. Germen fia Egyed és rokonsága öröklött birtoka. 1285-ben Egyed a csanádi káptalan előtt felét átadja vejének: Gergely fia Jakabnak, másik felét Miklós eladta Simon fia Simon mesternek (Gy 3: 495). – Su 2: 434.

Széplak 6. **Kü** (Marosvásárhely-DDNy, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1325: t/p. *Zeplak*; 1331: v. *Zeeplak*; 1332: Paulus **sacerdos** de *Sceplok*, *Sceplak*; 1343: Ladislaus f. Dominici f-i Chepan de *Zeeplak*. 1325-ben Szalók nb. Simon bán fia osztoznak rajta. 1331-ben Domokos fiai: László és Domokos követelésére Simon bán fia közül Tamás megmutatta a Széplak és Héderfája közt húzódo határt (ld. Héderfája). Domokosék 1343-ban Széplaki, majd Szentpáli vezetékneven szerepelnek. Papja 1332 I: 6 régi báni, 1332 II: 12 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 561). 1384: p. *Zeplak*, 1414: ≈, 1523: p. *Zeeplak*. A XIV. században a Szalók nembelieké (Czikmántoriaké, Darlasziaké), majd Meggyesfalvi Alárdfi, Teremi ~ T. Sikesd, Kecseti, Szentmihályi, Haranglábi, Lengyel, Gym-i Kemény, Folti, Csulai ~ Gálfalvi Váncsa, Ósi, Hunyadi, Szentiváni Székely, Szentiváni és Héderfája(ja), Bordi vagyis Széplaki, Széplaki Lászlófi, Bot, Karácsonfalv(a)i, Szőkefalvi, Héderfájai Barlabási, Szentpáli, Hosszúaszói, Bolyai, Barancskai, Bogáti és Vizaknai, Balázsfalvi Cserényi, Szilvási Angyalló, Almakeréki Apafi, Lapádi, s a (Vizaknaiaktól) a szász eredetű Altemberger családé, Lukács csanádi püspöké s te: Miklósé is volt (1332-től Cs 5: 896). 1448.XII.22.: *Zeeplak*-on Haranglábi részirtok (KmJkv 640); 1449.VIII.21.k.: ≈ ua (743); 1459.VII.9.: *Zeplak*-on Gym-i Kemény részirtok (1364); 1466.I.2.: Meggyesfalvi Alárd László *Zeplak*-i része cserében Bogáti Andrásához kerül (1678); 1481.XI.10.: *Zeeplak*-i Bordi Istvánné Erdőszengyörgyi Erdő Ilona (2335); 1493.V.23.: *Zeplaak*, ld Szentpál (2865). Ld még KmJkv II. 1045. **1587**: *Zeplak*. – E: fl. 10. A: fl. 5. Urunk ő Nagysága Horváth Györgynek adta éppen segítségül (32). Kis **unitárius** eklézsia; tanítói állása sokáig academicum beneficium volt (Benkő S.). 1733: *Széplak*, 1760–2: **Küküllő Széplak**. 1808: *Széplak* h., *Schöndorf* g., *Széplaká* val. 1861: ≈ Kü (9). 1888: Küküllő-Széplak (Suplac) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 462). 1913: **Küküllőszéplak** KK vm (Az). – 1909/19: Suplac, *Kszl*, L 963: r 479; m (169). = Su 2: 151. 1325–1854. [24 C]

Széplak 7. **BSz** (Szamosújvár-É hrs) 1343: *Zenthgyergh*, 1356: *Zenth Georgh*, 1411: *Zeplak*, 1413: *Zenthgeorgh* (Kádár VI. 434). 1440.IX.13.u.: *Zeplak* Szentgyörgyi-birtok (KmJkv 273); 1482.XI.26.: *Zeeplak*-i György ü: Szentgyörgyi Makrai Tamásné: Adviga (2422). 1733: *Széplak*. 1808: ≈ (160). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ SzD Szamosújvári js (Je 658). 1913: Széplak SzD vm (Az). – 1909/19: Seplac, Sz, L 818: r 729; rutén, m (163). > Buneşti = Su 1: 113. 1343–1854. – 1974: c. Mintiu Gherlii {Szamosújvárnémeti kzs faluja Ny-ra} [13 C]

Széplak 8. **KSz** (Szilágycseh-DK, a Szamos bp-i úton) **1246**: *Sceplok* (Tr). =: Gutkeled nemzetségbeli Miklós fia Pál örökjogon bírt földjeiből a Szamos melletti *Sceplok*, egy másik folyó melletti Alus, Micov és a Szilágy vize melletti Ugruc falu határát, továbbá a Lápos mellett 30 ekealjnyi földet és az ottani vár mellett egy vár építésére alkalmas helyet, valamint *Sceplok* faluból a várig biztonságos utat örökre átengedi anemzetségbeli Dragun comes fia Istvának, a királyi udvar bírójának és nyitrai ispánnak (Er I. 202); =: ld még Szilágyszeg (203). 1318: p. Lechmer, in C-u de Karazna iuxta fl-m Berekyo in vicinitate ... p-is Dedach et p-is *Sceplak* (Gy 3: 616. Lecsmér). 1387: *Zeeplak*, 1423: *Zeplak* (Petri IV. 382). 1450, 1475: *Zeplak* (Cs 1: 564). 1461.III.5.: *Zeplak*-on Kusalyi Jakcsok részirtokosok (KmJkv 1516); 1461.III.23.e.: *Zeplak*, *Zeplak*-i malom ld Aranyosalja (1521); 1508.VII.9.: *Zeplak*-on Bélteki Drágfiak részirtokosok (3468); 1533.VI.17.: Kusalyi Jakcs Mihály, Közép-Szolnok vm ispánja *Zeplak*-on részirtokos (4417); 1538.X.7.: *Zeeplak*-on Álmosdi Csire Ferenc részirtokos (4659); 1551.III.29.u.: *Zeplak*-on Vajai Borzási Miklósna kúriája van (5076); 1552: Jelentés I. Ferdinánd királyhoz: Somlyai

Báthory András (m) javára *Zeeplak*-i Nagy Mátyás alperes ellen adott ítéletlevele értelmében Ippi Bernát királyi ember és György frater pap konventi kiküldött január 29-én és a következő napokon *Zeeplak*-on, nevezett Nagy Mátyás házánál, szomszédos nemesek előtt elégtételt kért, de az alperes {többek közt} Ippi Bernát és Bideskúti György *Zeeplak*-i jobbágyai: Felsőbagosi János és Mátyás, Péter Márton és Sebestyén, Illyés Balázs és Gergely jelenlétében azt válaszolta, hogy neki semmije sincsen, hanem csak feleségének vannak jószágai ... (5124); 1555.X.10.: Bélteki néhai Drágffy György (m) *Zeeplak*-i része Kusalyi Jakcsokra szállott (5418). 1808: Széplak, Szépláku (160). 1888: Szamos-Széplak **Szi** Zsibói js (Je 637). 1913: **Szamoszéplak** Szi vm (Az). – Săplac > 1909/19: Someș-Săplac, *Szszl*, L 575: r 527; m, zs (166). > Aluniș = Su 1: 37. 1246–1913. – 1974: c. Benesat {Benedekfalva kzs faluja D-re} [12 A]

Széples Mm-ban, az Avastól K-re 1373: *mons Zepleshauasa* a mai Cibles (1842 m) havas (Gy 4: 111/3). – Munții Țibleșului

Szépmező-1 : kistáj Háromszéken, az Olt és a Feketeügy közötti síkság Sepsiszentgyörgy közelében (K. L. 178).

Szépmező 2. Kü (Küküllővár-DNy, a Kis-Küküllő bp-i úton) 1313: *t/p. Scepmzeu iuxta Kukullew* (Cs). 1322: v. *Zepmezew iuxta fl-m Minoris Kykullew*; 1324.VIII.21.: Kar. I: Datum iuxta fl-m Kukullew prope v-m *Zeepmzeu*; 1332: Syfridus **sacerdos** de *Scepmzeu*, Gothfridus ≈, *Zepmezew*. Kelneki Chel fiai 1313-ban mint vásárolt birtokukat átadták cserébe Kán nb. László vajdának. Ekkor az elcserélt gergelyfáji–veresegyházi uradalommal szomszédosnak mondták. László vajda fiától Károly király hűtlenségük miatt elkobozta, és 1322-ben Talmácsi Miklósnak adta, aki 1324-ben továbbadta testvérének: Katalinnak és férjének: Kácsik nb. Mihály fia Péternek. 1324.VIII.21-én Károly király itt adott ki oklevelet. Német nevű papja 1332 I: 30, 1332 II: 30 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 561). 1313.V.29: *Scepmzeu*-t Kelneki Chel fia Dániel comes és fiai cserébe adják László erdélyi vajdának Gergelyfája és a Székesben levő Veresegyház birtokért (An 3: 522); 1313.VI.22: *Scepmzeu* ~ *Sepmezeu*. Károly király előtt egyazon ügylet; itt *S* a vajda birtokaival hrs (An 3: 548. E: 2. v° XV: *Zepmezew*). 1474: p. **Olahmezew**; 1477: *kenesius de Zepmezew*; 1492: *Zaz Zep Mezew*; 1525: p. *Zepmezew*. Monoszlai Csupor, Szebeni ~ Mikeszászai Horváth, Illyei Dienesi, Vajdaszentiványi Székely, Bényei Bíró, Csesztvei, Varsányi, Váradjai, Kizdi Sándor, Somkeréki Erdélyi, Almakeréki Apafi, Diódi s más birtokosé. 1417-ben a Váradjai Péter néhai erdélyi alvajda után maradt kúriát, kerek erdőt, halastavat s a Kis-Küküllőn levő malmot, 1499-ben Szász Istvánt, Bagdi István itteni bíróját említik (Cs 5: 896). 1492.VI.6.: Illyei Dienesi néhai András fia Dénes *ZazZepMezew*-i ősi birtokrészét 12 Ft-ért eladja Mikeszászai Horváth Pálnak, Remzer Paulnak és Szászsebesi Szász Ferencnek (KmJkv 2802); 1496.II.9.: Vajdaszentiványi néhai Székely Mihály fia János *ZazZepMezew* és **OlahZepMezew** nevű birtokban levő részeit 28 Ft-ért eladja MHP-nak (2983); 1502.IV.20.: *Zepmezew*-n Kizdi néhai Sándor Simon fia János részirtokos (3243); 1517.IV.26.: Somkeréki Erdélyi Márton a *Zeepmzeu*-i részirtokot átengedi Kiskendi Baládfi Jánosnak (3621); 1525.I.5.: Vessződi néhai Nagy János fia Miklós *Zepmezew* birtokbeli részét nővéreinek: Katalin asszonynak és Annának ajándékozta (4064); 1553.VI.7.: Gerendi Ferenc özvegye: Dienesi Katalin *Zeepmzeu*-n három jobbágytelkét 100 Ft-on zálogba adja Bényei Nagy Bertalannak és fe: Temesvári Katalinnak (5215). **1587: Zepmezeo cum Beonye**. – C. Pr: fl. 50. A: fl 25 (Dé 33). 1647: *Szép Mező* (Makkai 632) I. Rákóczi György birtoka. 1760–2: *Szépmező*. 1808: *Szépmező* h., *Schönau* vel *Schienen* g., *Sóne* val. 1861: ≈, ≈, Sona Kü (9). 1888: ≈ (Schönau, Solna) **KK** Hosszúaszóji js (Je 658). 1913: Szépmező **KK** vm (Az). – 1909/19: Şona, *Szm*, *Sch*, L 1427: r 269; n (175). = Su 2: 176. 1313–1854. [35 A; L]

Szépmező 3. * **Kr** (Berzovia/Zsidovin mellett) 1371–1372: *kenezius de Zepmezeu* (DocVal 242). – Su 2: 434.

Szépmező 4. * **Szö** (Bolvasnicza/Bolvás mellett) 1480: *Zepmezeye* in districtu Zeureniensi (Pesty: Szörény II. 510). – Su 2: 434.

Szépmező 5. * Te (Lugos táján, Zsidóvár mellett) 1440: p. *Zypmezew* a Lugosi kerületben (Cs 2: 65); 1444: *Zeeppmezew* Zsidóvár 13. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár). 1487: pr. *Zepmezew* (Cs 2: 65). – Su 2: 439.

Szépnyír Be (Beszterce-Ny, a Magyarós vize b. p.) 1332–5: Seyfridus plb de *Chichmar*, Syfridus **sacerdos** de *Chitmar*, Nycolaus de (...) *Stepnir*, *Zynir*. Papja 1332 I: 1 lat, 1332 II: 6, 1334.I: 2, 1334 II: 2, 1335 I: 2, 1335 II: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 564). 1733: *Szekmér*, 1750: *Szep Nyir*, 1760–2: *Szépnyir*. 1808: *Szépnyér* aliis *Szepnyir* h., *Zippendorf* g., *Szipnik* vel *Kipnik* val. 1861: Szépnyir, Zepner, Szikmnyir Be (39). 1888: Szépnyir (Zippendorf, Sicmiru, Schönbirck, Szikmér) **BN** Jádi js (Je 658). 1913: Szépnyír **BN** vm (Az). – 1909/19: Sigmir, Sz, *Zd* (*Schönbirck*), L 562: r 66; n (163). = Su 2: 120. 1332–1854. [13 D]

Széptelek * Kr (Detta táján) 1370: *Zeeptelek* (Cs 2: 107). – Su 2: 429.

Széptelep AF Vizakna-É) 1750: *Mondra*. 1808: Mundra, Kladendorf (111). 1888: Mundra **AF** Kisenyedi js (Je 515). 1913: Széptelep **AF** vm (Az). – 1909/19: Mándra, *Mundra*, L 196: r 189 (110). Mándra = Su 1: 402. 1750–1854. – 1974: c. Loamneş {Ladamos kzs faluja DNY-ra} [35 D]

Szépvíz {„Szent László adta a Szépvíz nevet a falunak“. Ld Pogányhavas} **Cs** (Szereda-É, a Gyimesi úton) 1567: *Zepwijz* (SzO II. 211) ~ *Zepwyz* 53 kapu (Venczel 35). 1602: *Szépvíz* (Sz O V. 227). 1614: ≈ 113 családfő (Cs 24). 1750: *Szepviz*. 1808: ≈ (160). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Csik-Szépvíz Felcsiki js (Je 277 & Bükklok (Tatárbükk), Kostelek, Sulcza, Pricskető, Gyepecze és Csügés telepek). 1913: Szépvíz Csik vm Szépvízi js (Az). # Murádin L.: *Csíkszépvízi tájszavak* (NyÍrK 1967.1.138-139). – 1909/19: Ciuc-Sepviz, *Csszv*, L 2811: r 435; m (50). > Frumoasa = Su 1: 246. 1567–1854 [25 D]

Szér 1. * Csa (Valkány környékén Er) 1274: in C-u Chanad ... p. *Scer* in qua **eccl. ad laudem et honorem B. V.** esset fundata. A Csanád nb. Mákófalviak és Tömpösiek őseinek osztozásában a B. Szűzről nevezett templomával az utóbbiaknak jut. Többé e néven nem szerepel. Végvalkány és Szilas között sorolják fel. Helye ismeretlen (Gy 1: 872). = (Er I. 334).

Szér 2. KSz (Hadad-DNy hrs) 1299: *Zeertelek* Mortunus fia Mortonus birtoka volt; kártételei miatt átadták a szomszédos Dezső comesnek; ld Sarmaság (Er I. 579). 1349: *Zceertelek*, 1423: *Zeer* (Petri IV. 422). 1454: *Zeer*, 1475: *Zeel* (Cs 1: 564). 1461.III.5.: *Zeer-en* Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (KmJkv 1516); 1487.IX.6.: KJ László *Zeer-i* részét zálogba veti Bélteki Drágy Bertalannál (2658); 1508.IX.20.: KJL özvegye: Anna *Zeer-i* birtokrésze védelmét BD Györgyre bízza (3475); 1533.VI.17.: Kusalyi Jakcs Mihály, KSz vm ispánja *Zeer-en* részbirtokos (4417). Utóbb Wesselényi-birtok. 1470-es években kéttornyos kőtemploma volt (Bunyitay), a mai református templom helyén állott, melynek első, nyugati hajója 1793-ban épült. 1760–2: *Szér*. 1808: Szér ~ Szeér, Szir (160). 1888: ≈ (Szeör) **Szi** Szilágycsehi js (Je 659). 1913: Szér Szi vm (Az). 1920 L 834 (744 ref., 90 g. kat.), 1975 L 1150, 1992 L 899 (856 m, 41 r). # Sípos L.: *Szilágyszér* {!}. Szilágysági magyarok 1999. 551. Kép: **Református templom**. – 1909/19: Ser, *Szér*, L 912: r 144; m; 16 zs (163). = Su 2: 116. 1349–1854. – 1974: c. Bogdand {Bogdánd kzs faluja DK-re} [12 A]

Szerb 1. * Kr (Ferde és Drágfalva mellett) 1596: v. *Zerb*, 1617: *Szjirbi* predium (Pesty: Krassó II/1. 225). – Su 2: 434.

Szerb 2. Za (Nagyhalmagy-ÉK hrs) 1561: *Ráczfalva* (Márki II/2. 168). 1746: *Szerb* (Su). 1808: Szirb, Raissendorf, Szirbul **Za** (162). 1851: *Szerb*, Ar vm, Buttyin fiókja, hegyek, erdők közt, 5 **kath.**, 428 **óhitű** lak., s anyatemplommal (Fé 4: 125). 1888: Szirb (Ráczfalva) **Ar** Nagyhalmagyai js (Je 664). 1913: Szerb Ar vm (Az). – 1909/19: Sárbi, *Szirb*, L 498 **ort. r** (159). Sírbi = Su 2: 136. 1561–1854. – 1974: c. Hälmgel {Kishalmagy kzs faluja É-ra} [33 B]

Szerbesd Bi (Vaskoh-É) 1692: *Szurbesty* (Mezősi 116). 1808: Szerbest (Folttest-), Folttest-Szerbest (160). 1888: Szerbest Vaskohi js (Je 659). 1913: Szerbesd Bi vm (Az). – 1909/19: Sárbești, *Szerbest*, L 412: r 407 (159). Sírbești = Su 2: 136. 1692–1913. – 1974: c. Lunca {Biharlonka kzs faluja D-re} [21 C]

Szerbfalva Hu (Marosillye-ÉK) 1494: *Thothfalw, Thothfalwa*. 1516, 1519: p. *Zerbfalw*; 1518: p. *Zerb*. Barancskai-birtok, majd Werbőczyeké. 1518: mint a magvaszakadt Barancskai László birtokát Korlátközi P. és az Illyei Dienesiek kapták királyi adományul (Cs 5: 138. L. Tótfalu hs is). 1733: *Szirb*, 1750: *Szirbi*, 1805: *Szirby*. 1808: Szirb, Szirp (162). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 664). 1913: Szirb Hu vm (Az). – 1909/19: Sârbi, *Szirb*, L 885: r 870; m, n (159). Sîrbi = 2: 136. 1484–1854. [33 D]

Szerdafalva * Bi (Élesd táján) 1490: *Zerdafalva* (Jakó 375). – Su 2: 434.

Szereb * Te (Detta vagy Lugos táján) 1447, 1462: *Zereb*. Dobozi Dánfi László birtoka, nagy uradalmának 4. tartozéka (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 434. 1462.

Szereda Cs : Csikszereda.

Szereda Szeredaszek/Msz (Marosvásárhely-K, a két Nyárad összefolyása fölött) Neve a szeredai törvénykezési s egyben vásárnaptól ered. Századokon át volt Szeredaszek főhelye. 1567: **opp.** *Zereda*, 1570: *Maros Zereda* (SzO II. 218, 286). 1605.II.21.: Erdélyi országgyűlés Marosszeredán a vármegyei nemesek és a székelyek részvételével: Bocskai Istvánt fejedelemmé választja. © 1606: Marosszereda ez évtől vásártartási jogot gyakorol (Kós). 1614: Szereda 45 családfő (Msz 68). 1635: Szeredai János **deák** (SzO). 1687: **Nyárad-Szereda** (SzO IV. 409). 1760–2: *Szereda*. 1790-ben három sokadalma volt. 1808: **opp.** Szereda (Maros-), Szegényszereda (161). 1861: Maros-Szereda (*város*) Msz (33). 1888: Ny-Sz **MT** Nyárádszeredai js szh, 1888: ház 156, L 738 (Je 543). 1913: **Nyárádszereda** MT vm (Az). **2003-tól újra város.** # Kós: *Nyárádszeredai nagyvásárok* (:1976). – Mercurea Niraj > Miercurea Nirajului = Su 1: 306. 1567–1854. [24 C]

Szeredahely 1. Szh (Szeben-ÉNy, a Szászsebesi úton, a Marosba ömlő Székás vize mellett) **1291**: Jung Peter fia: *Ruzmark*-i Jung Peter, Jakob és Hannus nevű testvérei nevében is, az alcinai szászok földje mellett fekvő Mikószállása nevű földjét, melyet a szászok Ivánkatelkének neveznek, eladta az alcinai comeseknek (Er I. 490); =: Alard comes rokona: Vizaknai Peter fia: *Ruzmark*-i Jung Peter – te: Jakob és Henneng nevében is – a *Ruzmark* közelében kelet felé eső Mun nevű földjét eladja Felapoldi Heneng comesnek (491); [1291] *Ruhcmark* falu Buzd déli hrs (496). 1330: *Rusmark*; 1334: *Forum Ruthenorum, Zeredahel* (Tr). 1404: *Zerdahel* alias *Rewssmark* (Ub II. 575, III. 325). 1552: *Zerdahel*, 1563: *Reismark*, 1645: *Szeredahely* (Amlacher). 1708.VI.25.: Ma pedig jövének posták, és Récsei uram {Récsei Zsigmond} is eljőve elől, és referálák, hogy az éjszaka Szeredahelyt háltanak volna és ma minden bizonytal bójó {báró Kirchbaum generális, Rabutin távozása után az erdélyi főparancsnok}. Azért az urak elkészülének, hogy eleibe kimenjenek (We). 1750: *Szereda*, 1760–2: *Mercurium*. 1808: **opp.** Szeredahely, Mercurium, Reissmarkt ~ Reussmarkt, Mnyerkur (161). 1861: Szeredahely (*város*), Reussmarkt, Myerkur Szer (37). 1888: Szerdahely (Reussmarkt, Mercurea, Mercuri, Mierkur) **Sze** Szerdahelyi js szh, ház 363, L 1701 (Je 659). 1913: Szerdahely Sze vm (Az). – 1909/19: Mercurea, *Szh, Rm*, L 2008: r 924; n, m (112). 1929: ≈ L 2022 (AnR). = Su 1: 390. 1290–1300: terrae villae Ruhcmark, 1291–1854. > Miercurea Sibiului [35 C]

Szeredahelyszék – Reussmarkter Stuhl – szász szék Szebentől ÉNy-ra, Szeredahely szűkebb környékén. Szomszédai: K-en és É-on Fehér/AF vm, Ny-on Szászsebeszék, D-en Szebenszék és Fehér/FF vm egyik szigete. 1861 XXII. {th} **Szeredahelyszék**. Gyűléseit tartja Szeredahelytt (a 37. lapon felsorolja 12 helységét. Ezeknél a szék jelzése Szh). **Szerdahelyi járás Sze 1888** (Je 53): Doborka, Kerpenyes, Kis-Apold, Nagy-Apold, Nagy-Ludas, Omlás, Pojána, Récse, Ród, Szász-Orbó, Szerdahely, Toporca, Zsinna.

Szeredahely 2. * Kr (Csorda táján) 1335, 1425: *Zerdahel*, 1411: universi cives et hospites de *Zerdahel* (Pesty: Krassó II/2. 211). – Su 2: 434.

Szeredaszek alegység Marosszéken, a Nyárad mellékén. Főhelye Marosszereda > Nyárádszereda volt. 1509.VII.26.: Berekeresztúr, Maja és Kendő in sede *Zerdazek* (KmJkv 3510).

Szeredvára *ard* Mikovára, Szeredavára Hnt. 13: azh (161). Ld. Mikó vár Csikszereda.

Szereka Hu (1913) < Szarkad Szv.

Szeremiklósfalva * Za (Medvefalva mellett) 1464: *Zeremyklosfalwa*. Csak ez egy ízben említik Világos vár tartozékai közt, Medvefalva mellett (Cs 1: 754). 1464: *Zeremyklosfalwa, Zere-Miklosfalwa, Zeremyklosfalva* (Márki II/1. 216). – Su 2: 434. {Márki nyomán Körösbánya mellé teszi.}

Szerén * Za (Borossebes-K, Dézna mellett) 1553: *Zerren* (Márki II/1. 248). – Su 2: 434.

Szerénd * Kr (?) 1414: *Zerend*. Krassómegyei nemes (Torma István) előnevében fordul elő. Azonos lehet Szörénddel (Cs 2: 107).

Szerep * Kr (?) 1333: *Zerep* (Tr). Hódos, Karán és Sebes helységekkel együtt említik. – Su 2: 434.

Szeretefalva Za (Székás mellett) 1464: *Zerethefalwa*, 1525: *Zerrest*. Világos vár tartozékai közt Székás mellett sorolják föl. Szeretefalvának a Székással tőzsomszédos mai Szaturó látszik megfelelni (Cs 1: 745). – Su 2: 434. {Szaturó mellett}

Szeretfalva Do (Beszterce-DNy, a Sajó bp-i úton) [1235–70, 1272–90]>355: p. *Zereth* (Gy). [1242–1252] IV. Béla király *Zereth* birtokot Lőrinc erdélyi vajdának adományozta (Er I. 194); [1272–1290] IV. László király *Zereth* birtokkal kapcsolatban [Radnai Brendolinus fia Henc comes javára?] ad ki oklevelet (319). [1293–313]: *Zereth*, silva in *Szereth*. 1300 körül Radnai Miklós ispán és unokaöccse: Benus osztozásakor megfelelzik a falut; a szereti erdőt mindkét fél jobbágyai közösen használhatják. 1355-ben Benes fia Miklós IV. Béla és IV. László okleveleit mutatta fel e birtok jogát igazolandó (Gy 2: 90). 1412: p. *Rewsyndorff*, 1428: p. *Orozfalw* alio nomine *Zereth* (Ub III. 530, IV. 359). 1457: *Orozfalw* alio nomine *Zeereth* (Zichy X. 199). 1532: *Zoreth* (Su). 1733: *Szereczel*, 1760–2: *Szeretfalva*. 1808: *Szeredafalva* aliis *Szeretfalva* h., *Sered* g., *Szereczel* val. 1861: Szeretfalva, Re{u}ssen, Szeretzel Do (17). 1888: ≈ (Reussen, Seretielu, Szerecel) **BN** Besenyői js (Je 660). 1913: Szeretfalva BN vm (Az). – 1909/19: Sărățel, *Szf*, R, L 357: r 292; n (159). = Su 2: 107. 1292–1854. – 1974: c. Șieu-Măgheruș {Sajómagyaros kzs faluja DK-re} [13 D]

Szeretfalva (Szeretfalva) Hu Marosillyei js 1888 (Je 671) mint Sztrettye ~ Sztrétye névpárja.

Szeretszeg Cs (Tusnád és Lázárfalva közt) 1614, 1639, 1686, 1690: *Szeretszeg* (SzO VI. 424, 440, 442, IV. 273). 1861: Szeretszeg Cs (31). – Su 2: 407, Szeretszeg 1614–1690. {Ma *Cseretszeg* puszta Tusnád és Lázárfalva között}

Szerfalva Mm (Aknasugatag-D, a Kaszó bp-i úton) 1459: *Zerfalwa*; 1475, 1484: *Syrpfalwa* (Cs 1: 452). 1459: *Zeer, Zenfalu, Zerfalwa*; 1465: *Zerpfalwa*, 1475: *Syrpfalwa, Szirpfalwa*; 1480: *Zerfalva* (Bélay 196). 1808: Szerfalva, Szirb (161). 1851: *Szerfalva*, Mm vm, 482 g. *kath.*, 37 zsidó lak., anyatemplommal. F. u. Demján, Borodi, s mások (Fé 4: 129). 1913: Szerfalva Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Sârbi, *Szf*, L 969: r 838; zs (159). Sârbi = Su 2: 136. 1459–1851. – 1974: c. Budești {Budfalva kzs faluja É-ra} [3 C]

Szericse * Kr (Facsád mellett) 1548: *Zeryche* (Pesty: Krassó II/2. 212). – Su 2: 434.

Szernye Fo (Töröcsvár-DNy) 1805: *Szernye*. 1808: Sirná (La-) (147). 1888: Sirnea Töröcsvári js (Je 625). 1913: Sirnea Fo vm (Az). – 1909/19: Șirnea, *Sirnea*, L 788 *ort. r* (174). = Su 2: 174. 1805, 1854. [47 A]

Szervesd Szö (Karánsebes-K hrs) 1591: *Servesta*, 1690–1700: *Zervest*, 1769: *Servesti*, 1785: *Serviescht* (Pesty: Szörény II. 509). 1808: Szervestie, (i) Servestie (161). 1888: Szervestyie **KrSzö** Karánsebesi js (Je 660). 1913: Szervesd KrSzö vm (Az). – 1909/19: Zervești, *Szervestyie*, L 682: r 677 (202). = Su 2: 278. 1591–1913. – 1974: c. Turnu Ruieni {Sebesrom kzs faluja Ny-ra} [43 A]

Szesz * Kr (Facsád táján, Ferde mellett) 1597: *Zez* (Pesty: Krassó II/2. 293). – Su 2: 435. {*Șeț* és *Șesul* nevű határrész őrzi emlékét}

Szeszló * Kr (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg és Pogányosremete közt) 1367–1377: *Scezlaw* (DocVal 222). – Su 2: 399.

Szészárma {'Fehértülök' ~ 'Fehérkürtő' m < szé ~ sző: 'fehéres', ma: szőke + szarm(a) ~ szarv L 1055: *kokuzarma*. Köpeczi} **BSz** (Bethlen-ÉK hrs a Nagy-Szamos jp-i úton) [1242–1252] IV. Béla király *Zeyzorma* birtokot Lőrinc erdélyi vajdának adományozta (Er I. 194); 1272–1290] IV. László király *Zeyzorma* birtokkal kapcsolatban [Radnai Brendolinus fia Henc comes javára?] ad ki oklevelet (319); [1291–1292] A Radnaiak osztozásakor *Weizhorn* ~ *Sceizorma* falu Benus comes fiainak jutott (500). 1300: *Scezorma*, *Weizhorn* (SzDMon VI. 440, első adat). 1332–7: *Zeyzarma*. János pap évente 32 dénár pápai tizedet fizet. 1360: Lajos király szerdai vásártartási jogot ad Szészárma falunak (F. IX/6. 109). 1355: *Zeyzorma*. A XIV–XV. században teljesen elmagyarosodott (K). 1449.I.19.: Harinai Farkas Tamás fia János végrendelvényében 100 arany Ft-ot hagyományoz, hogy abból te: Miklós beszerezze az általa **Szent Miklós tiszteletére** épített *Zezarman*-i templomhoz szükséges dolgokat (KmJkv 648). {Maradványai a XIX. században eltűntek.} 1450.I.14.: *Zezarman*-i Farkas János nevében is tiltakoznak Bilak (Do vm) elzalogosítása ellen (789); 1451.III.31.: HFT fia János zálogon bírt kozmatelki (Ko vm) birtokrészét visszabocsátja (többek közt) *Zezarman*-on lakó Gergely feleségének: Ilonának, *Zezarman*-i Gergely fiainak: Péternek és Bálintnak (947); 1456.III.5.: *Zezarman*-i néhai Farkas Tamás fia Miklós malomrészt vásárol Németi határán, a Beszterce folyón (1241); 1459.I.2.: Baki Pál – Harinai Farkas Miklós (e) nevében – tiltja ura osztályos atyafiát: *Zezarman*-i Farkas Jánost (e) ingóságai, ezütneműi és egyéb értékei elidegenítésétől vagy örökül hagyásától (1332); 1485.IX.2.: a *Zezarman*-i kastély és *Zezarman* egész birtok Harinai Farkas Tamásé és Miklósé (2537); 1497.IV.18.: *Zezarman*-n lakó Szabó Zsigmondné Girolti Margit – gy: Zsófia, Ágnes és Katalin nevében is – girolti (BSz vm) birtokrészét 32 Ft-ért eladja Temeshelyi Dési Péternek (3012); 1503.IV.23.: Zezerman-i Szabó Zsigmond özvegye Girolti Margit leánya: Margit 60 Ft-ért nemeskúriát és pusztá jobbagyuteltet ad el ugyanott ugyanannak (3276); 1505.IX.24.: Bikli János köteles *Zezerma* várát a néhai Farkas Tamásól otthagytott régi fegyverekkel együtt Farkas János kezébe adni (3375); 1534.III.30.: Szentgyörgyi Kemény László, Csernátóni Bernáld Balázs, Paniti Alárd Ferenc és Sámsondi Erdélyi Mihály a királytól nekik adományozott *Zezarma* várát 4000 Ft-ért és Méhes, Kisnyulas, Faragó (Ko vm), Sospatak, Kapus, Pusztaszentmiklós (To vm) birtokbeli bizonyos részekért eladják Bethleni Farkasnak (4446). A XV. század végétől román lakossága is volt. A magyarság a reformációval **kálvinista** lett. 1560-ban a faluban volt 24 ház, 2 házikó (zsellér asszonyé), 3 üres ház (K).

1587: *Zezermany*. – E: fl. 2, A: fl. 1. In rationem ill. domini Principis accumulandum (Dé 48). 1601–3: a falu magyar lakosságát legyilkolták vagy elűzték. Újratelepült **moldovai románokkal** (mint a szomszédos Kőfalu). 1622-ben a bethleni ref. parókiának földje van itt a pap és a mester számára (lencsét vetnek belé). 1644: a **kálvinista templom** romos. Vsz a Bethlen család építteti újra. 1678-tól Bethlen-birtok (K). 1733: *Szészárma*. 1750-ben 5 **unitus** papja van. 1808: Szeszárma, Sessarmb, Szaszárma (161). 1855-ben román iskola épül, a község tartja fenn. 1861: Szészárma BSz (19). 1866-ban román **kőtemplom** épül a gróf Bethlen család támogatásával. 1888: Szészárma (Szeszármu) **SzD** Bethleni js (Je 660). 1900 L 811 (757 r, 47 m, 7 német; vall: 475 **un**, 40 **ref.**, 26 izr), 57 beszél magyarul, 59 tud írni és olvasni. 1910 L 952 (861 r, 67 m, 24 n; vall: 856 **un**, 64 **ref.**, 1 kat. r, 1 luth., 7 **ort**, 23 izr), 78 beszél magyarul. 1913: Szészárma SzD vm (Az). 1941 L 964 (907 r, 50 m, 7 zs; vall: 907 **un**, 48 **ref.**, 2 **kat.** m, 7 izr). # Köpeczi B. 1985. – 1909/19: Säsarm, Sz, L 811: r 757; m, zs (160). = Su 2: 108. 1292–1854. [13 D]

Szeszcsor Fo (Fogaras-D, a Récsei úton) 1432: *Sescsori*, 1518: *Sesciori* (Su). 1632: *Sesczior*, *Szeszcsior* (Makkai 462, 471) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Sescsor*, 1760–2: *Szeszcsor*. 1808: Szeszcsor (161). 1861: Szeszcsor Fo (25). 1888: Szeszcsor (Szaszcsor) Fogarasi js (Je 660). 1913: Szeszcsor Fo vm (Az). – 1909/19: Säscciori, Sz, L 404 **gkat. r** (160). = Su 2: 108. 1432–1854. – 1974: c. Recea {Récse kzs faluja É-ra} [36 D]

Szeszur Hu (1888) : Zdragurfalva Za.

Szevden * Za (Kalodva mellett) 1439: *Szevden* Világos vár tartozéka volt a magyarkalodvai kerületben (Cs 1: 745). – Su 2: 407.

Szevesztrény Fo (Fogaras-D, a Récsei út mellett) 1589: *Zevestreny*, 1601: *Zewestreni*, 1610: *Zauaztyen* (Ve: Doc. III. 162, VI. 378, VIII. 95). 1632: *Szeuesztren* (Makkai 462) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Sevestreny*, 1750: *Szevesztren*. 1808: Szevesztrény (161). 1861: Szevesztrény Fo (25). 1888: ≈ Fogarasi js (Je 660). 1913: Szevesztrény Fo vm (Az). – 1909/19: *Sevestreni*, *Sz*, L 376: r 375 (163). Sävästreni = Su 2: 109. 1589–1854. – 1974: c. Recea {Récse kzs faluja É-ra} [36 D]

Szézs * Hu (Jóffő-NyDNy, Ohába, Lapugy táján) 1491: p. *Seez*. «Déva vár tartozéka, Jóffő vs biroka (Cs 5: 138). – Su 2: 401.

Szibiel Sze (Szeben-Ny, Szelistye-DK) 1383: villa *Olachalis Budinbach* (Ub II. 575). 1492: *Bwdenbach*, 1495: *Zybiniel* (Scheiner 139). 1733: *Szibiel*, 1760–2: *Szibiell*. 1808: Szibiel, Budenbach (161). 1861: ≈ Sze (35). 1888: ≈ (Budenbach, Sibiel) **Sze** Szelistyei js (Je 660). 1913: Szibiel Sze vm (Az). – 1909/19: *Sibiel*, *Sz*, *Bb*, L 1005 **ort. r** (163). = Su 2: 118. 1383–1854. [35 C]

Szidanicza * Kr (Lugos táján, Krassóhodos mellett) 1471: *Zydanicza* (Cs 2: 107). – Su 2: 438.

Szidó * Mm (?) 1402: *Zydo* (Bélay 221). – Su 2: 438.

Sziget 1. (Szigeti) * Bi 1. (Paptamási és Jákóhodos között) **1214**: Paulus de v. *Scigetij*; 1291–4: in *Zygety*. 1214-ben tűnik fel, midőn egy lakosa bizonyította, hogy 2 zálogba vett lovat átadott Mica ispán szolgájának, Scemelnek, Ereu megbízott tudtával. A falu 1291–4 között első ízben 4 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 672. Sz 1.). 1808: *Szigeti* h. Hnt. 13: *Szigetipuszt*a » Paptamási Bi vm. – Su 2: 400. 1214. + 435, Zigareti, 1291 predium (Jakó 299) {Bihar hs közelébe teszi}.

Sziget 2. (Insula) * Bi 2. (Várad mellett) 1318: Stephanus f. Zaah, iob. noster de *Insula* cum Cyne uxore sua et Elys, socru sua. A váradi káptalan idevaló jobbágysai 1318-ban szőlőt birtokolnak Várad területén. Beolvadt Váradba; 1599-ben *Vicus Zigaret* örizte nevét (Gy 1: 672. Sz 2.). 1456: *Zigeth* Kecsetiek birtoka (Cs 1: 624, 635). – Su 2: 343. 1318, 1599.

Sziget 3. * Kr 1. (a Berzava mentén, Denta-DNy, Tolvád mellett) 1401: *Zygeth* (Cs); 1407: *Scigeth*, 1414: *Zyged* (Pesty: Krassó II/2. 220; Cs 2: 107). – Su 2: 438.

Sziget 4. * Kr 2. (Facsád táján, Barnafalva és Györösd között) 1514–1516: *Zygeth*, 1599: *Ziged* (Pesty: Krassó II/2. 220). – Su 2: 438.

Sziget 5. KSz (Sarmaság-K hrs) 1466.I.3.: Sarmasági Eleknek teljes elégtételt szolgáltatott Kusalyi Jakcs János, amiért familiárisaival elpusztította *Zygeth* nevű birtoká és egyik jobbágysát fogolyként Hadad mezővárosába hurcoltatta, ott szemét kitolta (KmJkv 1682); 1470.VI.17.: *Zygeth*-i Sügér Máté **üv**: Szécsi Ozsvát (1967). 1475: *Zygeth*, 1487: *Zygethy* (Cs 1: 564). 1510.II.25.: *Zygeth* birtok Sámson és Ökörítő határosa (KmJkv 3536). 1466: ≈, 1547: *Ziget*, 1641: *Szigeth*, 1746: *Sziget* (Petri IV. 499). 1733: *Szidette*, 1760–2: **Szilágy Szigeth**. 1808: Szigeth, Szigetyu (161). 1888: Szilágy-Sziget **Szi** Szilágyosmlyói js (Je 662). 1913: **Szilágyisziget** Szi vm Zilahi js (Az). – 1909/19: Sighetul-Silvaniei, *Szsz*, L 492: r 433; m, zs (163). = Su 2: 119. 1466–1854. > 1974: Sighetu Silvaniei c. Chieşd {Szilágykövesd kzs faluja D-re} [11 D]

Sziget 6. Mm : Máramarossziget.

Sziget 7. Sza (a Sárerdő vidékén, Szatmár-É : Csánki) 1303: *Zygeth* föld {Id Deus} (An 1: 383). 1406, 1449: *Zygeth*, 1493: *Zigeththelek* (Cs 1: 486). 1554.II.1.: *Zygeth* prédiomot visszaadják Anarcsi Bacska Péternek (KmJkv 5277). – Su 2: 438, Zyketh, 1341 (?), 1406, 1493, 1494, 1520 Puzthazygeth (Csánki szerint!).

Sziget 8. Za Gy 1: 672: Sziget 3. (Bi) ld. Zaránd vm.

Szigetfalu Te (Detta-ÉK, a Berzava b. p.) 1333: *Zoruka* [: *Ozcula*], *Zkola*, 1334: *Scalla* [: *Sculla*], *Sculd* [: *Scula*], *Soruld* (Tr). 1410: tres ville communiter *Ozkolla* vocate ..., 1466: Tothozkola in districtu *Ozkola* (Cs 2: 54. A mai Szkulya). 1467.VII.21: *Ozkola*-i Arka László említése (KmJkv 1759). 1808: Szkulya, (i) Skulja (163). 1888: ≈ Dettai js (Je 665). 1913: Szigetfalu Te vm (Az). –

1909/19: Sculea, *Szkulya*, L 1324: r 633; m, n, szerb, zs (161). Sculia = Su 2: 111. 1333–1851 {1913}. [42 A]

Szigetfő Ar (Tótvárad-D, a Maros b. p. közelében) 1169 k.: *Zygethffeo*, *Zigetfeu*, *Sigetfeu* (P); 1479: *Zygethfew* Szád vár 14. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád); = ≈, 1510: *Zyketfew*, 1569: *Ostrow* (Pesty: Krassó II/2. 90, 221). 1808: Osztróv, Ostrov (122). 1888: Osztrov **KrSzö** Marosi js (Je 559). 1913: **Marossziget** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Ostrov, *Osztrov*, L 626: r 620 (128). = Su 2: 21. 1169–1913. + 438. 1169–1596: Szigetfeő, Veresmart mellett (Pesty 221 szerint!) – 1974: c. Birchiş {Marosberkes kzs faluja Ny-ra} [32 D]

Szigeti * Bi (Tenke és Bélfenyér között) 1214: v. *Scigueti*, 1291–4: *Zygety*, 1332: *sacerdos* de v. *Zigieti*, 1333: *Zigiedi*, 1334: *Ziegeti*, 1336: *Zigeti* (Tr). 1552: *Zygethy* (Jakó 357). 1587: *Szigethy*, 1599: *Szigeti* (Kiss 691, 868). 1692: *Szegeth* (Mezősi 117). – Su 2: 400.

Szigetkamara Mm (Sziget mellett) 1913: Szigetkamara (H). **Nepomuki Sz. János-templom**, b. V.16. (RKNt, 1999). – Cămara Sighet = Su 1: 125. 1913. » Sighet {Máramarossziget}

Szigetkút * Ar (Lippa táján?) 1169 k.: *Zigethkut* (Tr). – Su 2: 435.

Szikesfalu Szö (Újmoldova-K, a Duna-parti úttól É-ra) 1690–1700: *Szithevicza*, 1774: *Sikevicza*, 1785: *Cschikowicz* (Pesty: Szörény II. 510). 1808: Szikevicza, (i) Sikevica (161). 1888: ≈ **KrSzö** Moldovai js (Je 661). 1913: Szikesfalu KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – Sichevița = Su 2: 119. 1690–1840 {1913}. [54 B]

Sziklás Te (Temesrékás-K) 1359: *Susanfalwa* (DocVal 141). 1717: Sescherovaz, 1723–1725: Susanivac (Borovszky: Temes 97). 1808: Szusanovecz, (i) Susanovec (165). 1828: Susanovetz (Nagy 378). 1913: Sziklás Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Şuşanovăţ, *Sziklás*, L 1085: r 1039; m, n (177) > Şanovița = Su 2: 167. 1359–1828 {1913}. – 1974: c. Ghizela {Gizellafalva kzs faluja D-re} [32 C]

Szikszó * Te (Vinga-DNy) 1231, 1237: Szikszó Csák nb. Miklós birtoka (beolvadt Baracháza {1411} határába. Le). 1421: *Zekzow* a csanádi **püspök** birtoka (Cs 2: 51. Monyarós). – Su 2: 430. 1421. {Mezősadány mellé teszi}

Szil Bi (Szalonta mellett) 1808: *pr Szil* (162). 1888: Szil psz (t) Nagyszalonta (Je 661). Hnt. 13: Szil » Nagyszalonta Bi vm.

Szilágy 1. **Szilágy** patak: a Szamos b. o. mellékvize. Görcsön falu határában ered, átfolyik Szilágycsehen, Szélszeg fölött torkollik. 1246: *Sylag* vize melletti Ugruc * falu (Er I. 202). 1479: usque fluvium *Zylagpathaka* Bőnye határán (KmJkv 2288); 1524.VI.26.: a *Zylagh* folyó felől fekvő jobbágytelek Bőnye határán (4028). – Sălaj

Szilágy 2. **Szilágy** tájegység Kraszna és Közép-Szolnok vm-ben 1449.V.30.: *Zylagh*-i Domokos és Balázs ü: Nagydoha (KmJkv 700); 1449.VII.8.: *Zylagh*-i István ü: Jánoki Derzs (718); 1449.XI.21.: *Zylagh*-i István ü: Szentkirály Ko 1. (768); 1461.III.28.: *Zylag*-i Nagy Lőrinc ü: Szentpéterszegi Angelló (1535); 1516.VII.6.: Kraszna vm *Zylag* nevű vidékén Bánffy-birtokok (3617); 1539.V.14.: Kraszna, Lecsmér, Varsolc, Horvát birtok Kraszna vm *Zylag* részében fekszik (4699); 1549.IV.26.: Kraszna vm *Zylagy* vidékének Meszesalja és Rézalja nevű tartozékaiban Bánffy-birtokok (4919); 1553.II.18.: a *Zylag* vidékén (in districtu) bizonyos birtokok elvesztése miatti per (5172). 1666 Gyalu: a vár pincéjében ... Szilagi bor is még vagy hat hordóval (Gyalu 172), 1727: ... a Szilágyban ... lakik (266), 1737: A juhok hasonlóképpen az ősszel kihajtattanak volt teletetni az Szilágyba (364). # Kőváry: *Föld- és ásványtani vázlatok Szilágyról* (Tudománytár VIII. 1840). = Kőváry László: *Tájépek utazási rajzokban*. Vál., bev. Bálint József. 1984. (Téka).

Szilágy 3. **Szilágyság** – 1494: *Zilagysag*. 1579: **SYLAGSAG** (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*).

Szilágy 4. Szilágy, Szilágyság: a Réz- és a Meszes-hegység, a Szamos, valamint az Érmellék által közrezárt dombság. A magyarság nem sokkal a honfoglalás után benépesítette a gyér szláv népességű ≈ot. A középkorban magyar lakosságú, csak a 16. sz-ban bomlik meg etnikai egysége a beköltöző románokkal, majd a 18. sz-ban néhány német községgel (pl. Hadad). Ma románok és magyarok vegyesen lakják. A ≈ egyik legkorábbi tájnevünk, a 14. sz-tól említik a források. Jóllehet egységes földrajzi táj, mégis a történelem folyamán két vm-hez (Kraszna és Közép-Szolnok) tartozott. Ezekből és Kővár-vidék egy részéből alakították 1876-ban Szilágy vm-t. A ≈ kisebb tájai: *Kraszna vidéke*, az 1876-ig fennállt Kraszna vm egykori területe a ≈ déli részén, a Réz- és a Meszes-hegység láncai közt, mintegy 8-10 magyarlakta helységgel. Központjai: Szilágysomlyó, Kraszna. A *Berettyó mente* Szilágynagyfalu és Berettyószéplak központokkal. *Tövishát* a középső vidéke, a Krasznába és a Szamosba futó patakok hátsága. Nevezetes helysége Diószád (K. L. 180).

Szilágy 5. Szilágyság # Kós, Nagy, Szentimrei: Szilágysági magyar népművészet. Kriterion, 1974. Szilágyi tájakon 2004.X.1. Duna Tv.

Márton Gy.: *Mutatvány a „Szilágysági Tájnyelvi Atlasz”-ból* (NyIrK 1976.1.3-20). „A szóban forgó nyelvjárási alakulat déli határa kétségtelenül a Meszes-hegység, pontosabban az a képzeletbeli vonal, mely Zilahot nyugat felé haladva Egrespatakkal, Kecellel és Krasznahorvátal, majd a Szilágysomlyó környéki Alsóvalkóval összeköti. A tájszólás keleti határának megvonása szintén egyszerű: itt a Szamos folyó a határa. Mivel a folyó mentének lakossága jelentős mértékben román anyanyelvű, a Szamos menti pontok közül mindössze Zsibót említhetjük, majd nagy ugrással Benedekfalvát, Cikót és Sülelmedet. Az északi határt nagy vonalakban az a vonal képezi, amely a Sülelmedtől néhány km-re északra fekvő Monóból kiindulva Hadadot, Bogdándot és Dobrárt érintve Tasnád környékéig vezet. Dobra környékéig az északi határ viszonylag pontosnak minősíthető, mivel idáig a tőlünk meghúzott vonaltól északra tszta román lakosságú vidék található, Dobrártól északnyugat felé haladva azonban, főleg Tasnád környékén, a tőlünk megjelölt vonaltól északra lakó magyarság nyelvjárásának tanulmányozása fogja eldönteni, helyesen jártunk-e el vagy sem. A nyugati határ megvonása szintén nehézségekbe ütközik, mivel a bihari magyar tájszólást sem tanulmányozták még kellőképpen. Itt arra törekedtem, hogy ne vegyek föl a kutatópontok közé érmelléki és bihari helységeket. Így alakult ki aztán az a határ, amely északról déli irányba haladva Pelét, Csaholyt, Kémert, Leccsmért érintve Ippon át Borzás és a már említett Alsóvalkó közt húzható meg. Mivel az így körülhatárolható vidék magyar nyelvjárása (...) korántsem egységes, a határ megállapításakor, különösen Tasnád környékén és a Bihar felé eső részeken, mindig figyelembe vettem a lakosság tájismeretét is, s csak azokat a helyeket vettem föl az atlasz ponthálózatába, amelyeknek lakói szilágyságiaknak tartják magukat.“ (3-4, 20).

Szilágysági magyarok. Kriterion, 1999 {Tökés László: Ajánlás; Egyed Ákos: Előszó}.

Szilágy 6. Szilágyi Tractus 1758: a SzT seniora Zoványi József (ld Zsibó).

Szilágy-Szolnoki Református Egyházmegye

Szabó P.: *A Szilágy-szolnoki ev. ref. egyházmegye története.* I-VII. rész. Névkönyv 1874–1880.

Szilágy 7. Szilágyvármegye 1876-ban létesült, Kraszna és Közép-Szolnok vm-ből; szh Zilah, 1888: r. t. vs. **Járásai** (Je 55-6): 1. Krasznai, 2. Szilágycsehi, 3. Szilágysomlyói, 4. Tasnádi, 5. Zilahi, 6. Zsibói járás.

Szilágy-8. Szilágy-előtagú hs 1888 (Je 661-2): Bagos, Cseh, Kövesd, Nagyfalu, Paczalusa, Paptelek, Sámson, Somlyó, Szeg, Szent-Király, Sziget.

Szilágy-9. * Za (Kalodva mellett) 1445: *Zylaag* Világosvár magyarkalodvai kerületéhez tartozott (Cs 1: 745). – Su 2: 438.

Szilágynagyfalu Kr (Szilágysomlyó-DNy 9 km; 215 m) Határában avar és nyugati-szláv temető. 1213: Pogu villico et Dezuan et Buncu et Luzen de v. *Nog*; 1249: *Nogffalw*; 1259: t. *Naghfalw*; 1333.VIII.31.: Datum in *Nogfolu*; 1335: Petrus *sacerdos* de *Nogfalu*; 1341: *Nogfolw*. 1213-ban ippai és kaznacsai emberek perében a lébényi apát, kegyura: Győr nb. Ders fia Ders, valamint Nagyfalu

bírája és lakói tanúskodnak. Eszerint a lébényi apátság (Győr vm) e tájon is birtokolt. 1249-ben IV. Béla király Nagyfalú földjét Valkóval együtt Geregye nb. Pál országbírónak adta. 1333-ban a krasznai ispán itt ad ki oklevelet. Papja 1335-ben beiktat Ilye faluba. 1259, 1341: a somlyói uradalom határosa (Gy 3: 518). 1213: ≈ (Er I. 60). 1349: *Nagyfalú* (Tr). A XV. század elejétől Bánffy-birtok. 1444: **opp**. *Nagfalw* (Petri IV. 115). 1461.I.29.: *Nagfalw*-i Ördög Simon **ü**: Zsombor (1505); 1469.VIII.28.: *Naghfalw*-i Márton Mihály kúriát vásárol Deritén (1906); 1493.IV.19.: A Szűz Máriáról nevezett *Naghfalú* ~ *Naghfalw*-si **pálos kolostor** perjelje: Pál frater Kémeri Imre s nőverei: Gyerőfy Gergelyné: Katalin és Nagy Imréné: Anna, továbbá néhai Kémeri Miklós leányai: Margit és Zsuzsanna kezébe bocsátja Leccsmér felét, a mellette fekvő Lisnecsna és Táncofalva prédiával együtt (Kr vm), melyeket néhai Bályoki Szilveszter mint Kémeri Imrétől származó zálogos birtokait végrendeletileg a kolostorra hagyott, minthogy a nevezettek a 200 Ft zálogösszeget megfizették a kolostornak (2858); 1514.XII.2.: Kabos Pál és Ozsvát, Valkai Tamás kijelölt királyi ember Bánffyak iktatására (3585); 1515.I.10.: Bánffy László kalotaszegi officialisa: Valkai Tamás (3586); 1517.XI.2.: Bánffy András, hú szolgálati jutalmaként, *Naghfalw* mezővárosban lakó jobbágy-familiárisának: Nagy Mihálynak vallja 200 Ft-ban néhai Gyenge Albert jobbágy egykori telkét ≈-ban, s felmeni őt és utódait a jobbágyok között való szolgálatról, census, taksa és kilenced fizetésétől (3642); 1519.IV.28.: *Naghfalw*-i részbirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723); 1538.I.9.: *Naghffalw*-i Bánffy Miklós, hú szolgálati jutalmaként, ≈-i Baksa Demeternek adományozza ≈ mezővárosban azt az épületekkel elátott nemestelket, mely néhai Eördög Jánosé volt és Baksa Demeter meg Kaszás Dénes háza között fekszik (4624); 1549–1555: Nagyfalusi Péter **deák** Kraszna és Közép-Szolnok vm jegyzője (KmJkv II. 988); 1551.VIII.5.: Nagyfalusi Bánffy Miklós 24 jobbágytelkét zálogosítja Apafi Gergelynek és fe: Gerendi Erzsébetnek, több helyen (5106); 1551.VIII.17.: *Naghfalw*-i Benedek **deák** felesége: Bartha Margit eskütársa volt ≈-i Bánffy Gáspár özvegye: Jaksics Annának (5109); 1553.I.13.: *Naghffalw*-ban Foris Miklós és Kaszás Demeter jobbágy telke Bánffy György birtoka (5171). 1576.VI.18.: *Nagyfalú* Bánffy György birtoka (Dé 14). 1600: a papnak járó 120 kalangya búza harmada a **rektort** illeti (MM). 1626-tól Szilágynagyfaluban, majd Szilágycsehben lp, szilágyszolnoki **esperes Szilvási K. Márton** (?–1634). Szilágysági papi családból származott. 1617.IV.7.: Heidelberg, 1618.IX.: Marburg; Bethlen Gábor alumnusa volt. 1619: gyulafehérvári rektor. 1622–1626: kolozs-kalotai esperes, bánffyhungyadi lp (Dn 1684). *1739.II.3.: **Verestói György** versszerző, ref. lelkész (–1794.IX.14., Kv. MIL); ifj. Verestói György (Cséri), VGy püspök fia, 1767-től kolozsvári lelkész, több gyászbeszéd szerzője (EhtL). 1760–2: *Nagyfalú*. 1788: 118 jobbágy-, 158 zsellércsalád. 1808: *Nagyfalú* h. 1811–19: báró Bánffy Jánosnál itt volt zenetanító *Ruzitska György* (Bécs, 1789–1869.XII.2., Kv) zeneszerző, pedagógus. *1853: **Bánffy György** politikus, zeneszerző, író (– 1889.III.31., Bécs). 1888: Szilágynagyfalú **Szi** Szilágysomlyói js (Je 662). 1899-ben megnyílik vasútállomása a Székelyhíd–Szilágysomlyó vonalon. 1900 L 2160; 1910 L 2500. 1913: **Szilágynagyfalú** Szi vm (Az). 1938: Felépül a római katolikusok **Jézus szíve-temploma**. 1941 L 3200; 1977 L 3570. # Major M.: *Szilágynagyfalú*. Szilágysági magyarok 1999. 514. Képek: **Református** templom, 1886-ban készült gombfa bütyökkel, Női és férfi fejfa, Női és férfi gombfa szívvel. – 1909/19: Naşfalău, *Nf* (Sznf), L 2165: r 271; m; 194 zs (121). Nuşfalău = Su 1: 430. 1213–1854 {1913}. [11 D]

Szilágyszeg KSz (Szilágycseh-D 5 km a Szilágypatak menti úton) **1246**: Gutkeled nemzetségbeli Miklós fia Pál, a korábban átengedett földeken kívül {ld Széplak}, *Scylag* nevű birtoka felét, az itteni szabadosok és szolgák felével együtt, rokonának: Gutkeled nemzetségbeli István nádornak és somogyi ispánnak adja át ama 100 márka törlesztése fejében, melyet Majád nevű birtoka visszaváltására kölcsönzött tőle. A birtokon úgy osztoznak meg, hogy a földből mindkettőjüknek legyen pontosan elhatárolt része és a Széplak felőli részt István comes, az Újlak felőlit pedig Pál birtokolja. A nagy erdőséget és az ottani vadászatot közös használatban hagyták (Er I. 203). 1329: *Zylagzegh* (Cs; Tr); 1334: *Zylag* (Tr). 1377: *Scyladzeg*, 1439–44, 1455, 1475: *Zylagzegh* (Cs 1: 564). 1441.IX.3.: *Zylagzeghy*-i Pál fia János említése (354); 1446.VIII.14.: *Zylagzegh*-i Mihály **ü**: Moni Imre (585); 1446.XI.14.: *Zyalagzegh*-i Bereckné: Dorottya és *Zylagzegh*-i László özvegye: Anna **üv**, *Zylagzegh*-i Mihályt is (598); 1449.VIII.21.: *Zylagzeg*-i Imre fia Mihály, *Zylagzeg*-i Pál fiai: Bereck, Domokos és János **üv** (739); 1449.VIII.21.k.: *Zylagzeg*-i Bereckné: *Zylagzeg*-i

Domokos leánya: Dorottya és *Zylagzeg*-i László özvegye: István leánya: Anna március 28-án *Zylagzeg*-en tett nyilatkozatával kapcsolatos feljegyzés töredéke (740); 1452.III.11.: *Zylagzegh*-i Mihály és fe: *Zylagzegh*-i Imre leánya: Lúcia, s ennek testvérei: Anna és János nevében is tiltják a Kusalyi Jakcsokat attól, hogy báldoni birtokukat elidegenítsék (1032); 1459.XII.14.: *Zylagzeg*-i Kis Mátyás, *Zylagzeg*-i Antal **deák ü**: Kusalyi Jakcs Péter (1408); 1461.X.12.: *Zylagzeg*-i Mihály, *Zylagzeg*-i Kis Mátyás **ü**: ugyanaz (1633); 1469.VIII.26.: *Zylagzegh*-i János leánykája: Zsófia **üv**, *Zylagzegh*-i Mihályt is (1904); 1470.VIII.22.: Valkai Ozsvát özvegye: néhai *Zylagzegh*-i László leánya: Erzsébet bőnyei egészbirtokát és *Zylagzeg*-i birokrsze felét 16 Ft-ban zálogba adja *Zylagzegh*-i Mátyásné: Dorottyának (1984); =: *Zylagzegh*-i Hódosi Mihály, Bálint, László és Márton, *Zylagzegh*-i Mátyásné: Dorottya **üv**, említett *Zylagzegh*-i Mátyást és *Zylagzegh*-i Pált is (1985); 1474.I.17.: *Zylagzeg*-i néhai Buda (ds) György fia Mihály és *Zylagzeg*-i Kis Mátyás – Kis Mátyásné: említett Buda György leánya: Dorottya, továbbá ennek gy: Gergely, Bertalan, Erzsébet és Margit, valamint Buda Mihály gy: Máté és Katalin nevében is – *Zylagzeg*-en a zálogból visszaszerzett birtok felét átengedik Bideskúti néhai Kun János gyermekeinek (2127); 1475.XII.10.: *Zylagzeg*-i Kis Gergely fia Mátyás fiai: Mihály és Bertalan nevében is tiltják néhai *Zylagzeg*-i László leánya: Erzsébetet, hogy *Zylagzeg*-i néhai Bedó Mihály és István *Zylagzeg* és Bönye birtokbeli részeit elidegenítse (2200); 1479: *Zylagzeg*-i Pál **deák**, *Zylagzeg*-i Bereck fiai: Péter, Mátyás és Mihály, *Zylagzeg*-i Antal **deák** özvegye: Erzsébet (másokkal együtt) érvénytelennek nyilvánítják a bőnyei birtokperben adott okleveleiket (2288). 1495: Szilágyszegi Pál görögényi ispán (KmJkv II. M 1047). 1577: *Szilagyszeg*; 1631: *Szilágyszegh* (Petri IV. 426), ez évből ismert első **kálvinista** papja: Kémeri János. Birtokosai, néhány köznemes mellett, zömükben kismemesek, egyházi (részint adómentes, részint adófizető) nemesek voltak. 1808: Szilágyszeg, Szilaszege (161). 1888: ≈ **Szi** Szilágycsehi js (Je 662 & Bönye psz). 1913: Szilágyszeg Szi vm (Az). 1920 L 449 (265 r, 173 m, 11 zs). 1992 L 498 (296 r, 202 m). 1998-ban 215 **református** élt a faluban. # Kovács Kuruc J.: *Szilágyszeg*. Szilágysági magyarok 1999. 541. Kép: A Horváth-kúria, A Benkő-kúria, A **református templom**. – 1909/19: Salafág, Sz, L 398: 200; m, zs (151). Sălătig = Su 2: 103. 1329–1854. [12 C]

Szilágytő BSz (Dés-DK, a Kis-Szamos jp-i úton) 1308: t. *Zilagteu* ~ *Zilaghteu*. Marcellus fia János a Szamos mindkét partján fekvő ≈ földet eladja Myke comes bálványosi várnagynak (An 2: 330); 1308.III.29.e., Baluanus. László erdélyi vajda oklevele szerint bálványosi várnagya, Myke comes bemutatni köteles az ErK privilegiumát *Zilaghteu* föld ügyében Marcellus fia János ellenében (An 2: 331); 1308.III.29., Baluanus. László erdélyi vajda előtt bálványosi várnagya, Myke comes bemutatja az ErK privilegiumát (333). 1347: *Zylagtheu*, *Zylagthu* (Tr). 1393: *Silagthu*, 1421: *Ziladthew* (Kádár IV. 451). 1467: *Zylagthew* (Bánffy II. 95). 1506I.6.: Kendy Gál elcsereí *Zylagthew*-i birtokrészét Nyíresi István alsótóki (Do vm) részjóságával (KmJkv 3386); 1543.IV.26.: Tótóri Pál özvegye: Ágnes tiltakozik az ellen, hogy Tótóri Balázs az ő *Sylagtw*-i birtokrészét, malomrészével együtt, bitorolja, minthogy ez őt hitbér és jegyajándék címén néhai férje javaiból megilleti (4784). 1733: *Szilágytő*, 1750: *Szilagy*, 1805: *Salathiu*. 1808: Szilágytő, Szilágytő (161). 1861: ≈ **BSz** (19). 1888. ≈ (Szalatyiu) **SzD** Szamosújvári js (Je 662). 1913: Szilágytő SzD vm (Az). – 1909/19: Salatiu, Sz, L 292: r 279 (152). = Su 2: 94. 1308–1854. [13 C]

Szilágyújlak KSz (Szilágycseh-ÉK, a Szilágy-patak j. p. közelében) **1246**: *Vylak*; Széplak és Szilágyszeg kapcsán említik (Er I. 203). 1383: *Ujlak*, 1423: *Vylak* (P); 1462: *Wylak* (Cs; Petri IV. 715); 1475: ≈. A nagyobb helyek közé sorolható: 1475 körül évi 47 Ft adót fizetett (Cs 1: 565). 1508.IX.20.: *Wylak*-on Kusalyi Jakcs László özvegye: Anna részbirtokos (3475); 1527.XII.16.: Kusalyi Jakcs János *Wylak*-i részbirtokát zálogként leköti Csehi Vajda Jánosnak (4201); 1533.VI.17.: Kusalyi Jakcs Mihály, KSz vm ispánja *Wylak*-on részbirtokos (4417). 1577: *Uylak*, 1620: *Zamosuylak*, 1629: *Zamosuylak* (Petri). 1715: 14 háztartásban 126 lélek, mind magyar. 1720: 20 háztartásból (12 jobbágy, 8 zsellér) 16 magyar, 4 román, L 180: 144 m, 36 r. A földesurak az olcsó munkaerőt Moldovából hozták be. 1736-ban **református templom** épül, harangja az elpusztult vicsai egyházé volt. 1751: **Szilágyújlak**, 1760–2: *Szamos Ujlak*. 1808: Újlak (Szamos-) KSz (176). 1888: Szamos-Újlak (Somesiu-Uleacu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 637). 1897-

ben a régi ref. templomot lebontják, helyébe épül a mostani. 1913: Szilágyújlak Szi vm (Az). Jelenleg Szilágyújlakon 19 református él. # Vicsai J.: *Szilágyújlak. Szilágysági magyarok* 1999. 554. Kép: Fatornyú **templom**. – 1909/19: Someș-Uileac, *Samoszujlak* {!}, L 657: r 598; m, zs (166). Someș-Uilac = Su 2: 140. 1383–1854 {1913}. [12 A]

Szilas 1. * **Ar** (Halalis/Áldásos mellett) 1479: *Zylas* Váradja vár 4. tartozéka volt (Cs 1: 763). – Su 2: 438.

Szilas 2. * **Bi** (Szalonta-DNy: Szil puszta) **1221**: v. *Scilos* (Tr). 1374: *Zylas* (J); 1475: *Zyl* (Cs 1: 624; Jakó 357). 1587, 1588: *Zyll* (Kiss 688, 649). – Su 2: 400 + 438.

Szilas 3. * **Csa** (feltehetően Szer környékén) **1274**: in C-u Chanad ... *Scylas* in qua **ecc. ad laudem B. Emerici** est dedicata. Sorsa Szerrel közös, amely után említik. Temploma Szent Imre tiszteletére épült (Gy 1: 872). = (Er I. 334).

Szilas 4. **Sza** (Nagybánya-ÉK) 1888: Ulmásza, telep (t) Nagybánya Sza (Je 706). 1913: Szilas (H). – 1909/19: Ulmoasa, *Szilas*, v. Baia-mare (189). = Su 2: 217. 1909, 1913. – 1974: c. Tăuții-Măgherauș {Miszmogyorós kzs faluja ÉK-re} [2 D]

Szilas 5. **Te 1.** (Buziásfürdő-D) 1462: *Zylas* (B); =: ≈ (Cs 2: 65); 1717: *Sillage*, 1723: *Syllascha* (Borovszky: Temes 97). 1808: Szilas, (i) Silash (161). 1888: ≈ Buziási js (Je 662). 1913: **Nagyszilas** Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Silaj, *Szilas*, L 2240: r 2027; m, n (163). > Silagiu Su 2: 120. 1462–1913. [42 A]

Szilas 6. * **Te 2.** (Berekszó közelében) 1462: *Zylas* Berekszótól délre (Cs 2: 65). 1491.VII.9.: *Zylas*-i György **deák** eljár Temesvári Vince hunyadi várnagy nevében (KmJkv 2737); 1523.II.7.: a királyi udvarból kiküldött *Zylas*-i Albert nádori ember Kiskapusi Gyerőfy Zsigmond ügyében (3896). – Su 2: 438. 1462.

Szilas 7. * **Za** (Székudvar és Nadab között) **1291**: Loránd erdélyi vajda és szolnoki ispán, valamint Zaránd megyének (provincie) a megyebeliek áltl választott és a király által megerősített bírái: András, Zahias és Mihály tanúsítja, hogy *Zylos*-i Arnold és te: Luchas és rokonai: Máté, Domokos, Márton, János többi *Zylos*-i atyafiukkal együtt visszaadták rokonuknak: Gergely babnai comesnek Köbli nevű öröklött földjét (Er I. 499). 1334: *Zilas* {Tr}. 1463: *Zylas* (Cs 1: 745). 1482.XI.6.e.: *Zylas*-i Márton **deák ü**: Piski György torockói várnagy (KmJkv 2416). – Su 2: 438. *Zylas*. 1334, 1463, 1532 *Sylas* (Csáki I. 745) {!}

Szilfa * **Te-Szö** (Karánsebes vidékén) 1430, 1444: *Zylfa* in districtu Karansebes, 1579: *Zilfa* (Pesty: Szörény II. 511). 1444: ≈ Te vm (Cs 2: 65). – Su 2: 438.

Szilha Te~Kr (Lugos-ÉNy, a Temesvári úton) 1479: *Zela*, *Zehla* (P); =: ≈ a Lugosi kerülethez tartozott (Cs 2: 63); 1510: *Zalha* (Pesty: Krassó II/2. 221). 1631: *Szalha* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1650: *Szelha*, 1690–1700: *Silha*, 1717: *Schilla* (Pesty). 1808: Szilha (162). 1888: ≈ **KrSzö** Lugosi js (Je 662). 1913: Szilha KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sálha, *Szilha*, L 1150: r 1119; m, zs (152). > Silha > Sílha = Su 2: 123. 1479–1851. » Coșteiu {Kastély} [32 D]

Szili 1. * **Do** (Hidalmás közelében K-re) **1213**: v. *Silu*; 1219: v. *Scil*; 1220: Adriano de genere Kalatha de v. *Scily*. 1213–1220 szerepel Kalota (Kalocsa?) nb. Szili Adorján, s mivel 100 év múlva Kalocsán a Szil-nem birtokos, jó okkal lehet a Kalocsa és Szil nemet azonosítani, ill. a Kalocsánem Szil ágáról beszélni ... 1346-ban e nb. Kalach, Job fia Gergely s István fiai birtokolják Mikót és Szentmártont. A nemzetség fiágon való kihalása után, 1370-ben leányágra szállt. 1377-ben Szilt és Szentpétert a Szentpéteriek bírják (Gy 2: 91). 1219: *Scil* (Er I. 102).

Szili 2. * **BSz** (Szamosújvár táján) 1338: *Szili* (Tr). = Su 2: 407.

Szili 3. * **Za** (Ágya mellett) **1202–3**: *Scily*, 1213: *Sili* (Tr). – Su 2: 400.

Sziliste * **Szö** (Bozovics-K hrs, a Néra jp-i Perebő mellett) 1452: *Sylisthe*, 1484: *Zelyste* (Pesty: Szörény II. 508). – Su 2: 405.

Szilitelek * Ko (Bánffyhunyadi-K, Farnas és Stána közt) { 1260 előtti } 1262–66: *Scylyteluk* (Er I. 238) ~ 1260–70: *Scylyteluk*; Fylpus fia Mikola c-t beiktatták Dénes fiainak e birtokába (Gy 1: 672). 1813-ban a Farnas melletti Sztána határában: *Sziliben való Kender Föld* (KszHn 307). – Su 2: 404, *Stylyteluk*, 1267–1270.

Szilkerék BSz (Szamosújvár-ÉNy) 1219: *Scil*, 1220: v. *Scily*; 1273: t. *Zylkerek*, *Sylkereke* (Tr). 1275: *Zylkerek*-en birtokos Balázs fia Domokos (Er I. 336); 1292: ... ad unam silvam super *Sylkereke* Péntek hrs (511). 1307: *Zylkerek* (Tr). 1307-ben Móríci Márton fia János s te: Domokos Szilkerék (Szolnok vm) negyedét nővére fiainak adja (Gy 2: 81. Móríc Do vm). 1430.III.7.: *Zylkerek*-i Antal, *Zylkerek*-i János familiáris ü: Losonczy Dezsőfi János magister (KmJkv 36); 1430.IV.26.u.: *Zylkerek*-i István, Mihály és Antal ü: Némái Miklós (76); 1440.I.7.: Szentiváni Gergely özvegye: *Zylkerek*-i István leánya: Margit [!] és ennek fia: Albert nevében is tiltják a Dengelegieket Dengeleg egészbirtok elfoglalásától (174); 1440.VI.13.k.: *Zylkerek*-i Gebárt Miklós, *Zylkerek*-i Márton ü: Girolti Andrásné Szilvási Deák Katalin (248); 1442.V.6.: Szilkeréki néhai István leánya: Katalin Sombori János felesége (453); 1449.IV.14.: Szilkeréki Gebárt Miklós, Szilkeréki Márton s testvérei: Máté és András, Szilkeréki Móríc Péter is vallomást tesz Dengeleg birtoklását illetően (682); 1453.V.24.: Gebárt Miklós, Szilkeréki Márton, András és Máté ü: Szucság (1090); 1454.I.16.: *Zelkerek*-i Gebárt Miklós jobbágya: László, ld Pata (1124); 1458.IV.17.: Szilkeréki Márton ü: Szucság (1283); 1458.VI.28.: Szilkeréki Imréné Frátai Ilona Botháza, Oláhfráta és Magyarfráta faluban örökös részirtokos (1289); 1461.V.7.: Szilkeréki néhai Gebárt Miklós fia: Benedek **erdélyi alvajda** és [fe?:] Szomordoki Márta birtokrészt kapnak Szomordokon (1544); 1468.I.5.: Szilkeréki Bertok is jelen volt Kovács István birtokbaiktatásán (1778); 1469.IV.27.: Szilkeréki András és Máté ü: Dés (1878); 1479.VII.5.: Szilkeréki Gebárt Benedek *Zylkerek* és Péntek birtokbeli részeit lakókúriájával együtt átengedi feleségének: Gym-i Kabos Margitnak (2277); =: Uő Kékes, Vajdaháza, Füzes, Szava, Bogács, Márkháza (Do vm) és Szentjakab (To vm) birtokbeli részeit 150 Ft-ban zálogba adja feleségének (2278); 1480.I.28.: Szilkeréki András – saját és fia: Lőrinc nevében, valamint néhai Máté fia Ambrus, néhai Márton fia Mihály, néhai Márton fia Márton, néhai Mihály fiai: Fülöp, Miklós, Antal és Gergely s fiaik[?]; Imre és Miklós, néhai Péter fia Miklós és fiai: Dénes és Ferenc, végül Szilkeréki néhai Jakab fiai: Demeter és Fábián nevében is – tiltja Mátyás királyt attól, hogy Szilkeréki néhai Gebárt Benedek szilkeréki birtokrészeit eladományozza (2290); 1482.VI.29.: Szilkeréki András ü: Iklódi Dési Péter (2377); 1482.VI.30.: Uő ü: Kolozsvári Fekete Miklós özvegye: Katalin (2378); 1482.VII.5.: Uő ü: Kapus 2. Ko vm (2381); 1482.VII.30.u.: Uő ü: Teremi Péter kolozsvári polgár (2387); 1482.IX.16.: Szilkeréki Bertalan (2403); 1482.XI.7.: Szilkeréki Márton ü: Röd (2418); 1483.IV.30.: Szilkeréki Albert özvegye: Katalin s gy: Lukács és Márta nevében is tiltják Lónai Tóki Imrét, hogy az alsótóki halastóbeli részét elidegenítse (2443); 1485.II.2.: Nyíresiek meg Szilkeréki András és fia: Lőrinc dévai plébános alsótóki peres ügye (2514); 1523.VII.12.: Szilkeréki Péter **deák** fe: Sz-i néhai Lukács leánya: Katalin sárdi (Ko vm) birtokrészét 40 Ft-ért eladja Sárdi Hacza Andrásnak (3938). 1580: *Swlkerek* (Kádár VI. 528). 1587: *Zilkerek*. – E: fl. 11, A: fl. 3 den. 66 (Dé 50). 1619: *Sziilkerek*, *Zwlkerek*, 1696: *Uj-Szilkereke* (Kádár). 1733: *Sziukerek*, 1750: *Somkerek*. 1808: Szükerék, Szintyerág (166). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Sintyerág) **SzD** Szamosújvári js (Je 674). 1913: Szilkerék SzD vm (Az). – 1909/19: Sintereag, *Sziukerek*, L 299: r 281 (164). > Corneni = Su = 1: 166. 1219–1913: Somkerék {!}. – 1974: c. Aluniş {Kecsed kzs faluja É-ra} [13 C]

Szilkút Kü (Dicsőszentmárton-ÉNy) 1332–3: Stephanus **sacerdos** de *Zilkuich*, *Zilkuch*. A fehérvári esperességhez tartozó papja 1332 I: 20, 1332 II: 20, 1333 I: 12 dénár pápai tizedet fizet. Utóbb Küküllő vm-hez tartozott (Gy 2: 185. Szélkút, Szilkút). 1403: *Zylkwth* et Petherlaka **wolahalibus** falut (mint Szentmárton tartozékait) Zsigmond király Kizdi Sándornak adományozza (SzO VIII. 39). 1412: v. *Zylkuth wolahalis*; 1425: p. *Zylkwth*; 1521: *Zylkwth*. Szentléleki ~ Kizdi ~ Dicsőszentmártoni Sándor, Keszi ~ Keszi vagy Tarnóczi Székely, majd Somkeréki Erdélyi, Gerendi, Bánffy és Szapolyai-birtok (Cs 5: 897. Vö. Sárkút hs). 1482.IV.1.: *Zylkwth* birtok Dég határosa (KmJkv 2346); 1492.V.6.: Keszi Székely László *Zylkwth* birtokbeli részét elcseréli, ld Dicsőszentmárton (2783); 1502.IV.20.: ≈ Kizdi János birtoka (3243); 1517.IV.26.: ≈-on

Somkeréki Erdélyi Márton részbirtokos (3621); 1522.VIII.6.: Keszi Székely Simon (e) maga részéről is hozzájárul te: Keszi Székely Sándor ama bevallásához, amellyel Csüdötélke és *Zylkwth* egészbirtokukat, segítségük fejében, átengedte Héderfájai Barlabási Lénárd alvajdának és Haranglábi Eleknek (3864); 1523.VII.10.: Haranglábi Elek (e) *Zylkwth*, Csüdötélke birtokbeli és az Ádámosi Horváth Gáspártól (e) 91 Ft-ban neki elzálogosított Gyulas (Kü vm) birtokbeli részeit zálogként leköti Pemflinger Markus (e) szebeni királybíró fe: Klaranak, a tőle kölcsönzött 500 Ft fejében (3937); 1555.II.12.: *Zylkwth*-on Szentmihályi Gerébek, Tótfalviak és Keresdi Bethlenek részbirtokosok (5347). 1733: *Szélkút*, 1750: *Szelkud*, 1805: *Szélkut*. 1808: *Szélkút* h. 1861: ≈ Kü (9). 1888: ≈ (Selcudu) **KK** Radnóti js (Je 646). 1913: **Szélkút** KK vm (Az). – 1909/19: Sälcud, *Szélkút*, L 1026: r 998 (152). = Su 2: 104. 1332–1854. – 1974: c. Iernut {Radnót kzs faluja DNy-ra} [23 D]

Szilotena (?) **Hu** 1416: p. *Sylothena*; Damsosi ~ Morsinai-birtok, Reketye, Nyires, Tótfalu után (Cs 5: 138. Meglehet, később más néven fordul elő). – Su 2: 405.

Szilva **KSz** 1759: *Szilva* (Petri IV. 602). Ma Szilágybagos tartozéka. – Su 2: 407.

Szilvagy * **Za** (Kalodva mellett) 1439: *Zylwagh*, *Zilvakkaludva*, 1525: *Zylwag Kalodwa* (Márki II/1. 216). 1525: ≈ (Cs 1: 734. Kalodva). – Su 2: 438. {M}

Szilvák (Szilvás) * **Za** (Kalodva táján) 1439-ben mint Két-Szilvák puszta, 1441-ben és 1445-ben pedig mint Két-Szilvás jelenik meg Világos vár tartozékai közt a kalodvai kerületben; 1525: *Zylwagh* (Cs 1: 745).

Szilvás 1. **Do** Szék-ÉNy, a Kis-Szamos j. p. közelében) 1321: p/v. *Zaaszyluas*; 1326: *Zcyluas* ~ *Ziluas*; 1332: Symon **sacerdos** de *Ziluas*. Wass Miklós öröklött birtoka volt; 1317 körül Károly király elkobozta tőle, de 1321-ben visszaadta Eymech fia Miklós ispánnak, és Tamás vajda birtokba iktatta őt. Szász- jelzővel szerepel, ami német telepésekre mutat. Midőn 1326-ban Eymuch fia Wass Miklós részére határt akartak járni Szilváson, e föld Zenasay nevű részét illetően ellentmondtak a széki telepések. Papja 1332 I: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 91). 1440.III.18.: *Zylwas* Wass-birtok, ld Szentegyed (KmJkv 212); 1441.V.20.: *Zylwas*-on Wass-kúria, ld uo (319); 1441.VII.20.: Czegei Wass Tamás *Wasaszylwas*-i lakatlan házát, a Szamosra épített malomban lévő részeivel és egyéb tartozékokkal együtt 20 Ft-on zálogba adja Manini Giovanni volt dési kamarásnak (340); 1444.IV.9.: Szentegyedi Wass Miklós *Zylwas*-on három pusztatelket 20 Ft-on zálogba ad Iklódi Zovan feleségének (487); 1444.VII.20.: Szentiváni Wass László *Wyzzylwas*-i birtokrészét 40 Ft-ban zálogba adja Márta nemesasszonynak és férjének: Iklódi Zovannak (509); 1459.VI.11.: Czegei Wass Tamás a *Zylwas*-i és szentiváni (Do vm) nágykerekű malmokban, halastóban, házban lévő részét 12 Ft-on zálogba adja Szentiváni Wass Lászlónak (1367); 1469.VIII.3.: *Wasakzylwas*-on Olnoki Herczegek zálogbirtokosok (1897); 1473.IV.12.: *Wasagzylwas*-on lakó Pető Kelemen eljár Iklódiak ügyében (2094); 1475.VII.13.: Récsei Gergelyné Szentgothárdi Wass Dorottya *Zylwas*-on részbirtokos (2184); 1486.VI.3.: Vasakzilvási Angyalló János 100 Ft-ért birtokrészeket vásárol Vajdaházán és Felsőfüzesen (2586). Ld még KmJkv II. 1047, 1073. **1587**: *Vasaszylwas*. – E: fl. 13, A: fl. 4. III. Princeps magn. dom. Alexandro Kendy mediam vita durante fl. 8 den. 50 relaxavit. Idem Princeps dom. Georgio Vass mediam vita durante fl. 8 den. 50 relaxavit. (Dé 41). 1616: **Viz-Szilvás** (Kádár VII. 119). 1733: *Szilvás*, 1750: *Viz Szilvás*, 1760 – 2: *Vizi Szilvás*. 1808: *Szilvás (Viz-)* h. 1861: *Viz-Szilvás Do* (17). 1888: *Víz-Szilvás SzD* Szamosújvári js (Je 728). 1913: **Vízszilvás** SzD vm (Az). – 1909/19: Silivaş, *Vsz*, L 503: r 408; m (163). = Su 2: 120. 1321–1854. [23 A]

Szilvás 2. **Fe** (Marosújvár-D) **1202–1203**: *Sciluas* (Tr). [1295–99]: Benedictus de *Syluas*. Az erdélyi káptalan által kijelölt nemes a László vajda elleni perben (Gy 2: 187). 1300–1310: *Zyluas* (Iczkovits 63). 1461: c. q. de *Zylwas Capituli Albensis* (Su). 1733: *Szilvás*, 1750: *Szilvas*, 1760–2: **Oláh-Szilvás**. 1808: *Szilvás (Oláh-)* h. 1861: O-Sz AF (6). 1888: O-Sz (Szilivasu) **AF** Marosújvári js (Je 553). 1913: **Mikószilvás** AF vm (Az). – 1909/19: Silvaşul-român, *Osz*, L 538: r 430; m (164). Silivaş = Su 2: 120. 1202–1854. – 1974: c. Hopîrta {Háporton kzs faluja ÉNy-ra} [23 C]

Szilvás 3. Hu 1. Hátszeg-ÉNy) 1360: *Zyluas*; 1497: *Alsozylwas*; 1509: p. *Kezepsewzylwas*, pr. *Alsozylwas* in d-u Ha; 1511: p. ≈. Szilvási ~ Alsószilvási, 1509: Középső-Sz és Alsó-Sz puszta részei a Mezőkeszi Palásti és Szilvási Szilva család birtokából cserében Szentimrei András deák birtokába jutottak. 1498: a hűtlen Szilvási (vsz "Alsószilvási") Kende, Simon és János részirtokát Geréb László erdélyi püspök kapta II. Ulászlótól, de nem birtokolta (Cs 5: 138). Szilvás faluban 1360-tól szerepel Dragumir kenéz, a Szilvásiak és Nopcsák őse (Gy 3: 297. Mácsó). 1706-ban Csáky András kuruc hadai itt szenvedtek vereséget a császáriaktól. 1733: *Alsó-Szilvás*. 1808: Szilvás (Alsó-), Szilvasú de dzosz (162). 1861: A-Sz Hu (20). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 210). L 1910: 918 (r); 1956: 744 (Le). 1913: **Alsószilvás** Hu vm (Az). – 1909/19: Silvaşul-de-jos, Asz, L 861: r 848 (164). = Su 2: 121. 1360–1854. > Silvaşu de Jos [33 D]

Szilvás 4. * Hu 2. (Alsószilvás és Felsőszilvás közt) 1509: p. *Kezepsewzylwas* ~ *Kewzepzylwas* (Cs 5: 138). – Su 2: 353.

Szilvás 5. Hu 3. (Hátszeg-ÉNy) 1446: *Zylwas superior*, *Felsewziluas*; 1519: nobiles p-is *Fewlsewzylwas*. Szilvási ~ Felsőszilvási, Fsz. Ötvös, (vsz) Szilvási Török és Kopasz (Cs 5: 138). 1733: *Felső-Szilvás*. 1808: Szilvás (Felső-), Szilvasú de szusz (162). 1861: F-Sz Hu (21). 1888: ≈ Hátszegi js (Je 328). 1913: **Felsőszilvás** Hu vm (Az). – 1909/19: Silvaşul-de-sus, Fsz, L 554: r 543 (164). = Su 2: 121. 1360–1444: *Zyluas* {!}, 1446–1854. > Silvaşu de Sus [43 B]

– **Prislop kolostor.** Zamfira, Moise havaselvi vajda (1529–30) leánya építette; sírkövének felírata szerint „Saphíra ... moritur anno 1580 ...“ Alakjához főződő mondák ihlették Halmágyi Sándor *Saphira* c. történeti regényét (Kv 1859). *A hátszegi püspöki helytartóság felsőszilvási Priszlop szent klastromának siráma.* G. Păteanu fordítása. Miskolczy A., G. Păteanu: *Két ortodox verses krónika.* Europa Annales 2/B. Bp 1995.

Szilvás 6. Ko (Teke-DNy, a Kolozsvári úton) 1296.IV.3.: *Zyluas*-i Benedek a káptalan egyik képviselője Buzd, Egerd és Bogács határvitáján (Er I. 543). 1321: p. *Sciluas*; 1329: p. *Zyluas* cum t. *Nagyakazto*; =: p. *Zylwas* cum t. *Nogakazto*, t. ≈ et *Kysakazto* (Cs). 1321: ≈; 1329: p. *Zywas* cum t. *Nogakazto*; 1332–5: Petrus **sacerdos** de *Ziluas*, *Siluas*; 1336: p. *Ziluas*. Kán nb. László vajda adta cserébe Miklós fia Mykének, s ő elhalván, a király kezére jutott, aki 1321-ben Kácsik nb. Simon fia Péternek adta, majd 1329-ben Hontpázmány nb. Pogány Istvánnak, s ekkor Nagyakasztó földdel, Örményessel és Septérrel közös határát leírták. A határjárás szerint Nagyakasztó föld Kiscég mai területére is kiterjedt, ami ellentétben van azzal, hogy Kiscéget külön említik. 1336-ban Pogány István cserébe adta Zsombor nb. Sumbur fiainak: Gyulának és Péternek, ezen „Jula“ fia Jánosnak és a Zsombor nővérétől leszámazó Dénes fia Pál fia Andrásnak. Papja 1332 I: 33, 1332 II: 18 régi báni, 1333 I: 15 dénár, 1 báni, 1334 I: 6 gs, 1334 II: 8 gs, 3 dénár, 1335 I: 4 gs, 2 báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 374). 1372: *Nogziluas*; 1447: **Mesezylwas**; 1448: p. *Puzthazylwas* a.n. *Waydazylwasa*; 1448: p/pr. *Mezewzylwas* a.n. *Waydazylwasa* nunc habitatoribus destituta; 1450: *Mezesiluas*; 1461: c.q. de *Zylwas* cum pertinentiis; 1468: *Pwzthasilwas*; 1473: **Olahzylwas**; 1506: p. *Waydazylwas* a.n. *Mezewzylwas*. Farnasi Veres, Kecseti, Somkeréki Erdélyi, Szilvási, Sz. Csezeliczki; Pongrácz, Tuzsoni, T. Bolgár, Szentkirályi, Tót-birtok. Jb 1426: Fodor Mátyás (Cs 5: 412). 1440.VI.6.: Koppándiak tiltják *Zylwas*-i Bálintot, Jánost, Balázst, Gergelyt és Jánost koppándi birtokrészük elfoglalásától (KmJkv 257); 1447.II.11.: *Zylwas*-i András fia Bálint, tordai főesperes és ≈-i Bertalan fia Balázs és László fia János, az említett András unokái, nagyapjuk és Bálint főesperes *Mezewzylwas*-i elzálogosított birtokrészét kiváltani szándékoznak (613); 1448.II.28.: *Zylwas*-i András fia László fia: János, ≈-i András fia Bertalan fia: Balázs – ≈-i András fia Bálint tordai főesperes és Bertalan fia János nevében is – *Waydazylwaza*, máként *Mezewzylwaza* felét örökre átengedi Farnasi Dénesnek eddigi és ezután teendő jószolgálati viszonzásaként (628); 1448.X.24.: *Silwas*-i János Szentjakabon birtokos (634); 1449.III.10.: Herepei Márk alvajda kérésére Szf-i Gyerő László vajdai és Bertalan frater konventi kiküldött Farnasi Dénest II.24-én bevezette *Waydazylwas*, máként *Mezewzylwas* felének birtokába (664); 1449.III.10.u.: [HM alvajda?] kéri a konventet, hogy Györgyfalvi Balázs, illetve János, vagy ...-i Benedek a konvent küldöttének jelenlétében tartson vizsgálatot Farnasi Dénes, *Zylwas*-i András fiai: Balázs és János, ≈-i László fia: János és ennek fia: Ambrus panaszában, mely szerint Tusoni

Tóth István *Mezewsilvas*-i jobbágyaikat, köztük Toma kenézt (kenezium), Frátai Mihályt, Dant, Pagocsa Miklóst és Budatelki Bálintot, életveszélyes fenyegetésekkel arra kényszerítette, hogy számára tíz ekealj földet szántsanak-veessenek, és ezzel 300 arany Ft kárt okozott nekik. Ezenkívül tombi jobbágyaival használtatta és elpusztította az ő jobbágyaiktól használt Nagyakasztó nevű erdejüket, újabb 200 arany Ft kárt okozva nekik. Mindezekért a konvent hívja őt perbe (666); 1450.V.8.u.: Bánffyak tiltják atyafiaikat, hogy *Mezewzilwas* birtokot elidegenítsék Farnasi Dénesnek (822); 1474.IV.14.: *Zylwas*-i Ambrus – te: Gergely nevében is – *OlahZylwas*-i örökös birtokrészét 52 Ft-on zálogba veti Zalaházi Lászlónál (2139); 1482.II.27.: Somkeréki Erdélyi István és fia: János *Zylwas* birtok és az itteni halastó őket illető felét 350 Ft-ért eladja ugyanannak (2343). Ld még KmJkv II. 979, 1047, 1068. 1733: *Szylvás*, 1750: *Szilvas*, 1760–2: *Mező-Szilvás*. 1808: *Szilvás* (*Mező*-) h. 1861: *Szilvás* Ko (14). 1888: M-Sz Ko Mezöörményesi js (Je 504). 1913: *Mezőszilvás* Ko vm (Az). – 1909/19: Silvaşul-de-Câmpie, *Msz*, L 1284: 1120; m; 12 zs (164). > Silivaşul de Cîmpie = Su 2: 121. 1329–1854. > Silivaşu de Cîmpie [23 B]

Szilvás 6. * *Se* (Szászsebes táján) 1345: p. vacua et habitatoribus destituta *Zyluas* vocata (Tr). – Su 2: 438.

Szilvás 7. **BSz** (Szamosújvár-Ny) 1275: IV. László király az erdélyi káptalannak. Küldje ki tanúbizonyosságát, kinek jelenlétében Bonc fia János királyi ember a helyszínen győződjék meg *Zylvas* birtok jogi helyzetéről, s ha valóban magvaszakadt emberek jószága, iktassa be azt a szomszédos Szilkeréken birtokos Balázs fia Domokosnak (Er I. 336); 1275.IX.14., Buda: IV. László király Csépán, Zege és Primus *Zylvas* nevű földjét, mely Szilkerék tőzsomszédja, kérésére Balázs fia Domokosnak adományozza, miután az erdélyi káptalan jelentéséből megbizonyosodott a birtok jogi helyzetéről (337). 1440.VI.13.k.: Girolti Andrásné: néhai *Zylwas*-i Deák István leánya: Katalin *üv*, ≈-on lakó Ág Simont és Székely Györgyöt is (248); 1440.XII.2.k.: ≈-i János özvegyét: Csorok Katalint hitbére és jegyajándéka felől Csepegőmacskási Deák Imre kielégítette néhai férje macskási birtokrészéből (286); 1441.XI.9.: Girolti Andrásné *Kechethzylwas*-i István leánya: Katalin *üv* (372); 1442.II.15.: *Zylwas*-i Fülöp – testvérei: Péter, Tamás és Katalin, továbbá ≈-i Dénes fia László, Koppándi István és Girolti Andrásné: Katalin nevében is – tiltja ≈-i János özvegyét a leánynegyed *Kechetzylwas*-on való kiadásától (423); 1442.V.22.: *Zylwas*-i Imre özvegye: Salamonfi Ilona – fiai: Tamás és Fülöp nevében is – 16 Ft-ban zálogba adja Szava birtokbli részüket (466); 1444.VI.27.u.: ≈-i Fülöp felperes és ≈-i István alperes között ≈-i Bálint megölése miatti per lezárása: István 66 arany Ft vérdíjat fizet Fülöpnek (502); =: ≈-i László saját ≈-i birtokrészét elcseréli ≈-i István szentkeresztmacskásai birtokrészével (503); 1473.I.31.: ≈-i Nagy Albert néhai Iklódi Márton familiárisa volt (2078). Ld még KmJkv II. 939, 1047. 1493–1499: *Kecsetszilvási Szilvási Kristóf vajdai notarius*. 1587: *Keczyett Zyllwas*. – E: fl. 14. A: fl. 4 den. 66. III. Princeps magn. dom. Alexandro Kendy suam partem vita durante fl. 7 relaxavit (Dé 40). 1733: *Keszet Szilvás*, 1750: *Kuzset Szilvas*, 1760–2: *Ketsed Szilvás*. 1808: *Szilvás* (Kecsed-) (162). 1861: K-Sz Do (16). 1913: *Kecsedszilvás* SzD vm Szamosújvári js (Az). – 1909/19: Chiced-Silvaş, *Ksz*, L 273: r 241 (44). > Pruneni = Su 2: 62. 1275–1854. – 1974: c. Aluniş {Kecsed kzs faluja Ny-ra} [13 C]

Szilvás 8. **KSz** (Tasnád-Ny hrs) 1234: II. András király a Szolnok vm-ben fekvő, de a vármegye joghatósága alól kivett *Scilovas* ~ *Scilvas* nevű birtokába, cserébe, Ákos fia Péterrel bevezettette Káta nemzetségbeli István comes feleségét (Er I. 174). 1459.VII.11.: Kémeriek a Tamás nevű néhai testvérüket Kémer, Doh, Somos és Domoszló (Kr vm) birtokban megillető részeket zálogként átengedik *Zylwas*-i néhai István fia Péternek és fe: Kémeri Klárának (1366); 1459.X.15.: ≈-i Péter és fe: Kémeri Klára, ≈-i István özvegye: Erzsébet *üv*, István ≈-i *plébánost* is (1385); 1469.VIII.27.: ≈-i Péter és felesége *üv*, ≈-i Andrást is (1905). 1475: *Zylwas* (Cs 1: 564). 1487.IX.26.: ≈-i Péter varsolci bírāja: Vég András tanúskodott varsolci birtokügyben (KmJkv 2659); 1488.II.26.: ≈-i Péter varsolci birtokrészét 20 Ft-on zálogba adja Zilah mezővárosban lakó Márkus Pálnak (2665). 1631: *Zylwas* (Petri IV. 602). 1750: *Szilvas*. 1808: *Szilvás* KSz (162). 1888: ≈ *Szi* Tasnádi js (Je 662). 1913: *Tasnádszilvás* Szi vm (Az). – 1909/19: Silvaş, *Sz* (Tasnádszilvás), L 315: r 297; m; 12 zs (164). = Su 2: 121. 1234–1854 {1913}. – 1974: c. Săuca {Szödemeter kzs faluja K-re} [11 A]

Szilvás 9. * **Te 1.** (Temesberény táján) 1408: *Zylwas* Berény város tartozéka volt (Cs 2: 65). – Su 2: 438. {Delta táján}

Szilvás 10. * **Te 2.** (Tolvád táján) 1494, 1497: pr. *Zylwas* (Cs 2: 65). – Su 2: 439. {Moravicza/Temesmóra mellett}

Szilvás 11. **To** (Torda-ÉNy, a Hesdát b. o. völgyében) 1367: v. *Ziluas*, nobiles de ≈; 1415: p. *Zylwas*; 1450: piscina prope villam *Syluas* cum molendino; 1499: *Zylwas*. Szilvási, Losonczi, Dezsőfi, Szilvási Csezeliczki-birtok (+1297-től Cs 5: 739). 1525.XII.2.: *Zylwasy* András és János nővérüket: Gyerőmonostori Kabos Zsigmond fe: Borbálát az apai jószágokból őt illető jussok felől a Mikes és Szelestye (To vm) birtokbeli részekkel, *Zylwas*-on pedig néhai *Zylwasy* Balázs nemeskúriájával és a hídon túl a Kenderföld nevű földig eső pusztatelkekkel elégítik ki (KmJkv 4129); 1532.VII.28.: *Zylwas*-i *Zylwasy* András és te: János úgy osztottak meg birtokaikon, hogy a ≈-i kőház egyik fele ≈ felével és Remete (To vm) birtokkal együtt Andrásnak, a ház erdő felőli másik fele ≈ és Csürülye felével, valamint Szelecse (To vm) egészbirtokkal együtt Jánosnak jutott. Mindkét Jára, Kisbánya, Ivánfalva és Kisaklos birtokbeli apai jussukat is fele-fele részben osztották el egymás között (4382); 1539.VIII.14.: *Zylwassy* András árvái: János és István gyámsága mint legközelebbi rokont Haray Sebestyénne *Zylwas*-i Borbálát illeti (4719). **1587:** *Zylwass*. – E: fl. 10, A: fl. 3 den. 34. Emerico Zilwassy (Dé 65). 1733: *Szilvás*, 1750: *Szilvas*, 1760–2: **Magyar Szilvás**. 1808: Szilvás (Magyar-) (162). 1861: M-Sz To (10). 1888: M-Sz **TA** Tordai js (Je 488). 1913: **Magyarszilvás** TA vm (Az). – 1909/19: Silvaşul-unguresc, *Msz*, L 300: r 281 (164). > Pruniş = Su 2: 62. 1297, 1367–1854. – 1974: c. Ciurila {Csürülye kzs faluja DK-re} [22 D]

Szilvásfalva Ar (Lippa táján, Kalodva mellett) 1464: *Silvasfalva* (Márki II/1. 216). – Su 2: 407.

Szilváshely Kr (Kövesd/Gavosdia-D, a Temes vize egyik b. o. völgyében) 1411: *Zylwas*, 1690–1700: *Szilbacs*, 1717: *Sylbagie*, 1723. *Sylbasel* (Pesty: Krassó II/2. 223). 1808: Szilváshely, Szilvasel (162). 1851: ≈, Kr vm, 6 **kath.**, 855 **óhitü** lak., anyatemplommal, termékeny földekkel. Birja báró Bruckenthal (Fé 4: 136). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 663). 1913: Szilváshely KrSzö vm (Az). – 1909/19: Sálbágel, *Szh*, L 1003: r 622; n, szlovák (152). = Su 2: 104. 1411–1851. – 1974: c. Gavojdia {Kövesd/G kzs faluja} [42 B]

Szilvástelek (Érd) * **Ko** (Kajántó tartozéka volt) [1370 k.]: *Eerd*, másként *Szyluastelke* a kolozsmonostori **apát** birtoka (Er I. 239). 1427: *Zyluasthelek* (KmJkv 24). 1448: p/t. *Sylwastelke* a. n. *Erd*; 1450: p/t. *Zylwasthelek*. 1314-re: *Warhegh*, *Zakaduth* nevű kis-út, *Zyluastelkeberke*, melyet Macskási József fiai Józsefberkének (*Josephyberke*) akarnak nevezni (1263–1450 Cs 5: 413; +1263, +1296, +1314, +1324 Gy 3: 374). +(1314): t. *Zyluastelke*. Badoki Péter királyi ember határjárás után Lázár apátnak iktatja. Hj: *Warhegh* magas hegy, út, az apát erdejéből kifolyó patak, *Zakaduth* nevű *berch*, *Genemachkasa* (2x), *Feyerd* falu, *Kayantou* birtok (An 3: 753). – Su 2: 321. *Eerd*.

Szilvaszeg * **Csa** (Nagyszentmiklós-É) 1360: *Zylwazegh*. Szentmiklós és Palota közt említik a Teledgi-birtokok sorában (Cs 1: 704). – Su 2: 439. {P}

Szin * **Kr** (Karánsebes táján) 1440: *Zyn*, *Zynfalwa* (Pesty: Krassó II/2. 293). =: *Zynfalwa* (Cs 2: 107. Szinfalva). – Su 2: 439. {Talán Krassóbarlang mellett}

Szind To (Torda-Ny hrs) **1288:** t. nobilium de Jara *Scint* vocata (Cs). =: *Scinth* (Er I. 434). 1310: *Scend* (Cs). 1310: *Zind* (Tr). (1310): *Scend*-i János fia János kijelölt vajdai ember Zarka föld határjárására (An 2:894). 1332: **sacerdos** de *Stend* [: *Scend*], 1333: *Scend*, 1334: *Zend*, 1335: *Seud* [: *Send*] (Tr). 1360: *Zend*, 1374: p. *Zynd* (Cs). 1448: *Szindi Imre* tordai sókamárás (Dn 2319). 1508: p. *Zynd*. ♪Jára vár tartozéka; részben Szendi ~ Szindi, Szindi Dienesi, Járai, Peterdi, Csáni, Csáni Tordafi s más birtokosé. Jbn 1503: Mészáros Antal (Cs 5: 739). 1440.III.26.: *Zend*-en Szarkadiak részirtokosok (219); 1444.IV.22.: *Zynd*-en Bogáti Pétertől visszaváltott két telekben Hosszúaszóiak és Szarkadiak érdekeltek (489); 1445.XII.9.u.: Járai Domokos fia János *Zinth*-en részirtokos (549); 1449.VIII.18.: *Zynd*-en Csáni és Szécsi részirtok (733); 1449.IX.15.: *Zynd*-en Tamásfalvi rb (754); 1452.VI.5.: *Zynd*-i Tancs (ds) Domokos **üv**, *Zend*-en lakó Padacs ...-t,

Zend-i Péter fia Antalt is (1045); 1452.VIII.5.: *Zynd*-en lakó Szakács Antal ü: Csán (1058); 1482.X.8.: Csáni Antal *Zynd* birtokbeli részét leköti fe: Szf-i Gyerőfy Dorottyának (2412); 1501.IX.15.: Alsójárai Szarkadi István *Zynd*-i birtokrészét 25 Ft-on zálogba adja Szilvási Cseszeliczki Mátyásnak (3212); 1508.VIII.7.: *Zynd*-i birtokrészüket Csániai átengedik Csegezi Fábíán deáknak (3472). **1587**: *Zynd*. – E: fl. 22, A: fl. 7 den. 34 (Dé 65). 1733: *Szend*, 1750: *Szind*. 1808: Szind (162). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ **TA** Tordai js (Je 663). Nagy Albert festő családja innen származik; nagyapja itteni birtokos volt; apja pénzügyi tisztviselő és lapszerkesztő Tordán. 1913: Szind TA vm (Az). # Janitsek J.: *Szind helynevei* (NyIrK 1982. 2). – Sind > 1909/19: Sánd, *Szind*, L 659: r 522; m, zs (154). > Sándulesti = Su 2: 106. 1288–1854. [23 C]

Szindi család Kolozsvárt 1453-tól (KmJkv I. 1045).

Szineke Za (Zaránd-Ny, a Fehér-Körös b. p. közelében) 1478: *Zyneke* (Cs 1: 745). 1520.V.29.: *Zyneke* Nadabi István birtoka (Ru 378). 1808: Szinitye (162). 1851: *Szinitye*, Ar vm, 10 kath., 909 n. e. **óhitű** lak., templommal. Róna határa gazdag s első osztálybeli. Kiterjed 3860 holdra, ... Folyóvíze a Fejér-Körös. Birtokosa a Reviczky család (Fé 4: 137). 1888: Szinitye **Ar** Kisjenői js (Je 663). 1913: Szineke Ar vm (Az). – 1909/19: Sinitea, *Szinitye*, L 810: r 800 (164). > Sinteá Mică = Su 2: 122. 1467: Kyssynthe (Csánkinak tulajdonítja!), 1478: *Zyneke*, *Zyncke*, *Czyneke*, *Zenyke* (detto), 1746, 1828, 1851; 1913: Szinike (H). – 1974: c. Olari {Fazekasvarsánd kzs faluja ÉK-re} [20 C]

Szinér-patak Szamosberence (Sza vm) alatt j. o. a Szamosba ömlő patak. 1851: *Szinyér patak* (Fé 1: 120). – 1981: Sinelul [2 C]

Szinérszeg Te (Buziásfürdő-K, a Lugosi úton) 1631: *Szemczeg* (Makkai 448) I. Rákóczi György birtoka. 1723–1725: *Sinérseck* (Borovszky: Temes 98). 1808: Szinerszeg, (i) Sinerseg (162). 1851: ≈, Te vm, Kr vm szélén, egy domb alatt lapályos helyen terül el, 510 n. e. **oláh**, 237 magyar **kath.** lak., óhitű anyateplommal. Hegyes-völgyes határa 2992 hold, ... Birja Gyürky Pál, ki itt sok ezer birtkát tenyésztet, s a magyar kath. lakosok is tartanak juhokat (Fé 4: 137). 1888: Szinérszeg Buziási js (Je 663). 1913: Szinérszeg Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Sinersig, *Szsz*, L 924: r 605; m, n, zs (164). = Su 2: 122. 1631–1851. – 1974: c. Boldur {Boldor kzs faluja DNy-ra} [32 C]

Szinérváralja Sza (Szatmárnémeti-K, a Szamos jp-i Bányai úton) 1334: *Synir*, 1335: *Symir*, *Waralya*, *Zynyrwarallya* (Tr). 1382: itt lakó Móric-jobbágyok, 1465: castrum *Waral* (M). 1490: *Waralya* Szinér vár tartozéka volt (Cs 1: 488). 1499: castrum *Zynyr*. Lehet, hogy a megtelepülés is a Móric-birtoklás előtt, királyi uradalom keretében történt; vára legalább a XIII. századból való. A castrum hamarosan nagyszámú jobbágnépet vonz maga köré: közvetett úton tudjuk meg, hogy Szinyér egyharmadát a XV. század végén (1493) 42 lakott és 34 lakatlan jobbágyteleknyire becsülték (Maksai 216). 1484.VIII.9.: *Warallya*-n Medgyesaljai Morocz László részirtokos (KmJkv 2503); 1491.VI.21.: *Zynyr* vára Báthory Szaniszlófiak birtoka (2733); 1493.I.31.: ≈ vára Báthory András és Perényi János birtoka (2842). *1504: *Sylvester János* humanista tudós, bibliafordító (Új Testamentom, 1541), a magyar nyelv első tudományos rendszerezője (–1551 u.). 1520: **oppidum**, mezővárosnak számított. 1808: **opp**. Szinérváralja (162). **Szűz Mária Szeplőtelen fogantatása-templom**, b: XII. 8. 1851: *Váralja* (*Szinyér*-), mezőváros Sza vm, 575 **romai**, 1373 **g. kath.**, 709 **ref.**, 151 zsidó lak., gazdag r. kath. plebániával, ref. és g. kath. anyateplommal, synagógával. F. u. Kornis és Teleki grófok, Vesselényi és Vécsey bárók s m. többen (Fé 4: 268). 1888: Szinérváralja Sza Szinérváraljai js szh, 1888: ház 629, L 3691 (Je 664). n: Leuchtenburg. 1913: Szinérváralja Sza vm (Az). – 1909/19: Säini, Szinérváralja, L 4638: r 2096; m, zs (151). Seini = Su 2: 114. 1334–1913. [2 C]

Szinérváralja-Zúgó () **Rózsafüzér Királynője-templom**, b: X.7. (RKNt. Sza 1999).

Szinfalva Sza (Szamosborhíd-DNy) 1424: p. **Valahal**is *Zynfalua*. A Drágfiak erdői birtoktestén kialakult román falu. Megtelepülése a XV. század elejére esik (Maksai 217). 1424: *Zynfalwa* (Cs 1: 486). 1648: *Szénffalwa* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Szinfalu ~ Szénfalu, (n) Sinfalu (162). **Szent Anna-templom**, b: VII.26. (RKNt, 1999). 1851: ≈, Sz vm, 500 **r. kath.** lak., s

fiókegyházzal. Birja gr. Károlyi Lajos, kinek itt szeszgyára is van (Fé 4: 137). 1888: ≈ Erdődi js (Je 663 & Mogyorós psz, Színfalusi major). 1913: **Színfalva** Sza vm (Az). – 1909/19: Sâin, *Színfalva*, L 1071: r 211; n, m, zs (151). > Sâi > Sîi = Su 2: 1424–1913: Színfalva. – 1974: c. Valea Vinului {Szamosborhíd kzs faluja} [12 A]

Szinicze Szö (Orsova-DNy, a Duna-parti úton) 1443: castrum *Zinicze*. Királyi vár volt (Cs 2: 14, Pesty szerint). 1443: *Zinicze*, 1690–1700: *Szvinycze*, 1774: *Svinica* (Pesty: Szörényi II. 512). 1808: Szvinicza, (i) Svinica (166). 1888: ≈ **KrSzö** Moldovai js (Je 674). 1910 L 1448 szerb. 1913: **Szinice** KrSzö vm Orsovai js (Az). – Svinița = Su 2: 153. 1443–1913. + 2: 435. [54 D]

Szinkad * Kr (Oravicabánya táján) 1367: *Zynkad* (Pesty: Krassó II/2. 293). – Su 2: 439.

Szinte Za (Kisjenő-K hrs) 1337: **sacerdos** de villa *Sinka*, 1338: p. *Zynta*, 1340: *Zintha*, 1342: *Zynche* (Tr). 1459.X.15.: *Zenthay*-i János **deák ü**: Szentpéterszegi Angelló (KmJkv 1384). 1467: *Kyssynthe* a váradi **püspök** birtoka (Cs 1: 614. Bi vm). 1510.IV.24.: *Zenthay* György bizonyos kifizetés tanúja (KmJkv 3548); 1531.X.13.: *Zyntha*-i János **deákot** és fe: Katalint birtokbitorlástól tiltják (4361); 1553.VI.23.: *Zentha*-i Henczy Máté tiltja Bánk Pál erdélyi alvajdát és Hamvay György dési kamaraispánt néhai *Zentha*-i Nagy Kristóf Dész mezővárosban levő örökségeinek elfoglalásától (5218). 1808: Szintye ~ Szente (162). 1851: ≈, Ar vm. Van 1300 n. e. **óhitü** lak., sanyatemploma. Róna határa gazag ... Kiterjed 11 177 holdra. Folyóvíze a Töz. Birja István főherceg, volt nádor (Fé 4: 137). 1888: ≈ **Ar** Kisjenői js (Je 663 & Rekettyés psz). 1913: Szinte Ar vm (Az). – 1909/19: Sinteá, *Szintye*, L 1897: r 1566; m (164). > Sinteá Mare = Su 2: 122. 1337–1913. [20 D]

Szinye BSz (Dész-Ny, Alparét-K) 1507: *Zynye* (Kádár VI. 457). **1587**: *Zynye*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 51). 1599: *Zynije* (Kádár), =: *zynyey* hatarba (SzT 4: hazafelé). 1650 u. itteni románokat telepítenek Szászfenesre (Gyalu LXXXII). 1733: *Szinye*, 1750: *Szöje*. 1808: Szinye, Szuje (162). 1861: Szinnye BSz (19). 1888: ≈ (Szuja) **SzD** Dési js (Je 663). 1913: **Radákszinye** SzD vm (Az). – 1909/19: Suia, *Szinye*, L 411: r 357; m, zs (169). > Răzbuneni = Su 2: 1507 – 1854 {1913}.– 1974: c. Bobîlna {Alparét kzs faluja} [13 C]

Szira * Te (Temesvár közelében, Nagyremete mellett) 1476: *Zyra*; Mercy-tk: *Zera* (Cs 2: 26. Békástó). – Su 2: 439.

Szirb Hu (1888) : Szerbfalva.

Szirb Za (1808) : Szerb Ar.

Szirbó Te (Buziásfürdő-ÉNy) 1717: *Sirbova* (Borovszky: Temes 98). 1808: Szirbova, (i) Sirbova (162). 1851: ≈, Te vm, síkságon, 1010 n. e. **óhitü** lak., s egy rozzant fatemplommal. Határa 3417 hold, ... F. u. a k. alapítvány, sa kövéresi uradalomhoz tartozik (Fé 4: 139). 1888: ≈ Buziási js (Je 664). 1913: Szirbó Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909 Sárbova, *Szirbova*, L 866: r 833; n (159). Sírbova = Su 2: 137. 1717–1913. – 1974: c. Racovița {Rákovica kzs faluja Ny-ra} [32 C]

Szirinya KrSzö (Újmoldova-DK, a Duna-parti úton) 1909: Szirinya. 1913: *Szirinyatelep* Berszászka tartozéka Újmoldovai js (H). – 1909/19: Sirinea, *Szirinya*, v. Bârzasca (164). = Su 2: 123. 1913. » Berzasca [54 B]

Szita BSz (Bethlen-É, Ispánmező-ÉK hrs) 1576: *Zytafalva*, 1607: *Zita*, 1611: *Zytta* (Kádár VI. 466). 1733: *Szita*. 1808: ≈ (162). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ **SzD** Bethleni js (Je 664). 1913: Szita SzD vm (Az). – 1909/19: Sita, Sz, L 344: r 337 (164). = Su 2: 123. 1576–1854. – 1974: c. Spermezeu {Ispánmező kzs faluja} [13 D]

Szitabodza (Fe) Hsz (Bodzaforduló-D hrs) Magyarbodzából vált ki. Ld **Bodza 6.** 1854: *Szita Bodza* (Bul. 50). 1913: Szitabodza Hsz vm Sepsí js (Az). – 1909/19: Sita-Buzău, *Szitabodza*, v. Buzăul-ungar (164). Sita Buzăului = Su 2: 123. 1533–1721: Bodza, 1854: Szita Bodza [38 C]

Szitány Bi (Belényes-ÉNy, Kispapmező-É hrs) 1508: *Zythaanfalwa*, *Thwrbylyfalwa* (Jakó 357). 1692: Szitany, Turburics (Mezősi 102). 1808: Turburesty (Szitány-) (173). 1851: *Szitány*, Bi vm,

hegyes-völgyes vidéken, 450 n. e. **óhitű** lak., s anyateplommal. ... Birja Ulmann Móric (Fé 4: 140). 1888: Szitány (Turburest-Szitány) Magyarcsékei js (Je 664 & Külsőmajor). 1913: Szitány Bi vm (Az). – 1909/19: Sitani, Sz, L 633: r 577; m, zs (164). = Su 2: 123. 1508–1851. [21 A]

Szivágy (< Aszúág 1391: *Azzywag*) : a Szilágy patak b. o. mellékvize. Szélszeg közelében torkollik. – Asuaj

Szivágy 1-2. Sza>KSz < Aszuágy 1-2.

Szize * **Kr** (Boksánbánya-ÉNy, a Pogányos-tó közelében fekvő Egerszeg/Érszeg és Pogányosremete közt) 1367–1377: *Scizee* (DocVal 222). – Su 2: 400.

Szkej **Hu** (Hátszeg-DNy, a Demsus-patak felső völgyében) 1438: p. *Scley* in d-u de Ha; 1480: p. *Skey* in d-u Ha; 1516: p. *Eskey* in d-u de Ha. Damsosi ~ Morsinai, D. Árka, (rb) Nádasdi Ungorok birtoka (Cs 5: 139. Ma Stejvaspatak). 1600: *Zkey* (Ve: Doc. VI. 3). 1854: *Demsus-Szkey* (Su). 1888: Vaspaták-Stej **Hu** Hátszegi js (Je 718). 1913: Stejvaspatak **Hu** vm (Az). – 1909/19: Şteiu, *Stejvaspatak*, 746: r 721; m (176). = Su 2: 177. 1438–1854 {1913}. > 1974: Ştei c. Densuş {Demsus kzs faluja Ny-ra} [43 B]

Szkerisora AF (1861) : Aranyosfő.

Szkeus Kr : Bojtorjános KrSzö.

Szkoba Ko 1808: Szkoba (A Mezőszilvás) Hnt. 13: azh (163).

Szkomját * **Te** (Temesvár táján) 1462: *Zkomyath*, 1471: *Zkonyath* Borzlyuk város 35. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 435. 1471.

Szkradina 1. * **Kr** (Facsád táján) 1597: v. *Zkradina*, 1598: *Scradina*, 1617: *Szkragina* (Pesty: Krassó II/2. 183). – Su 2: 435.

Szkradina 2. * **Za** (Vaskoh-DNy, Susányfalva mellett) 1553: *Zkradyna* (Márki II/1. 202). – Su 2: 435.

Szkroc * **Te~Kr** (Karánsebes táján) 1485: *Zkroc* in districtu civitatis Karansebes. Talán a mai Ohába-Bisztra vidékén feküdt (Cs 2: 65). – Su 2: 435. {Bisztere mellett *Scorça* hegy és völgy őrzi emlékét}

Szkrofafalva Za (Brád-DDNy, a Dévai úttól jobbra) 1439: *Skrofafalva* Világos vár tartozéka volt; 1525: *Scroph*a (Cs 1: 745). 1599: *Zkroffa* (Ve: Doc. V. 251). 1733: *Scroffa*, 1750: *Szkroafa*, 1760–2: *Szkrofa*. 1808: Szkrofa, Skrofa Za (163). 1888: ≈ **Hu** Brádi js (Je 665). 1913: Szkrófa **Hu** vm (Az). – 1909/19: Scroafa, *Szkrofa*, L 463 **ort. r** (161). > Stejărel > Stejerel = Su 2: 144. 1439–1854. > Stejărel [33 B]

Szkulya Te : Szigetfalu.

Szlanafalva * **Te** (Detta táján) 1410: *Zlanafalua* Doboz 45. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 435. 1462.

Szlanest * **Kr** (Facsád táján, Kőfalu és Homapatak mellett) 1514–1516: *Zlanesth*, 1597: *Zlanesty*, 1723. tk: *Slavest* (Pesty: Krassó II/2. 184). – Su 2: 435.

Szlánfalva * **Br** (Bácsfalu mellett) 1366: *Zlanfalua* (Ub II. 242). – Su 2: 435. {Beolvadt Bácsfalu határába}

Szlatina 1. **Ar** (Lippa-KÉK, Tótvárad-É) 1479: *Sclathyna* ~ *Slathyna* Váradja vár 24. tartozéka (Cs 1: 763). 1808: Szlatina, Lespegye (163). 1851: ≈, **Ar** vm, magas hegyek közt, 400 n. e. **óhitű** lak., paroch. **fatemplommal**. Hegyes-völgyes határa 6000 hold, ... Birja gr. Wickenburg (Fé 3: 142). 1888: Szlatina (Maros-Szlatina) Radnai js (Je 665). 1913: Maroszsztatna **Ar** vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Slatina, *Maroszsztatina*, L 899: r 547; m, n, zs (164). > Slatina de Mureş = Su 2: 137. 1439 {?}, 1479 (Csánki I. 779) {!}–1913. – 1974: c. Bîrzava {Marosborsa kzs faluja ÉK-re} [33 A]

Szlatina 2. * **Hu** (a Maros déli p, KrSzö ÉK-i zugában) 1455: p. *Zlathana*; 1468: p. *Zlathyna* ~ *Zlatina* ~ *Zlatyna*. Csanád nembeli Telegdiék birtoka volt (Cs 5: 139).

Szlatina 3. Kr 1. (Karánsebes-DK, a Temes b. p.) 1433: *Szlatina*, 1500: *Zlathyna*, 1603: *Also-Zlatina* (Pesty: Szörény, II. 495-505). 1493, 1495: ≈ (Cs 2: 65. *Sz-a*). 1808: Szlatina, (i) Slatina (163). 1888: Temes-Szlatina **KrSzö** Teregovai js (Je 681). 1913: **Temesszlatina** KrSzö vm (Az). # {Szlatina krónikája 1738–1771. 1840-ben írta Joseph Novák helybeli római katolikus pap} StIsMed 6/1973. 309-324. – 1909/19: Slatina-mică, *Tsz*, L 2115: r 1885; n, m (165). > Slatina-Timiș = Su 2: 137. 1433–1913. [43 C]

Szlatina 4. * **Kr 2.** (Zsidóvár közelében) 1464, 1493, 1510: *Zlathyna* (Pesty: Krassó II/2. 185). 1464, 1493: ≈ Zsidóvár 41. tartozéka volt (Cs 2: 14, 65. *Sz-b*). – Su 2: 435. {Pesty szerint}

Szlatina 5. Kr (Szászkabánya-ÉNy) 1808: Szlatina (163). 1851: ≈, Kr vm, 10 **kath.**, 1134 **óhitű** lak., anyatemplommal, köves, hegyes határral, sok szilvásokkal (Fé 4: 142). 1888: ≈ **KrSzö** Jámi js (Je 665). 1913: **Néraszlatina** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Slatina, *Szlatina*, L 1459: r 1453 (164). > Slatina-Nera = Su 2: 137. 1829–1913. – 1974: c. Sasca Montană {Szászkabánya kzs faluja} [54 A]

Szlatina 6. * **Mm** (Aknasugatag mellett) 1360: *Slathanyfalwa* (Cs 1: 452). 1360: *Zlatina*, *Zalatina*, 1364: *Zlatyna*, 1435: *Zlathyna* (Bélay 201). – Su 2: 435. {Gyulafalvi román nemesek birtokolta 6 falu központja volt. 1456 után többé nem említik.}

Szlatina 7. * **BSz** (Kickó határába olvadt) 1553: *Zlatina*, 1579: *Lonkafalva*, 1597: *Lonkafalva* alio nomine *Zlatina*, 1680: *Lonkafalva*, 1694: *Lunka* (Kádár V. 66). – Su 2: 435.

Szlatina 8. Za (Dézna-ÉNy hrs) 1553: *Szlatina* (Márki II/1. 548). 1808: Szlatina (163). 1851: ≈, Ar vm, 278 **óhitű** lakossal (Fé 4: 142). 1888: ≈ Borossebesi js (Je 665). 1913: **Mikószalatna** Ar vm (Az). – 1909/19: Slatina, *Szlatina*, L 464: r 459 (164). > Slatina de Criș = Su 2: 137. 1553–1913. [21 C]

Szlatina * **Ar** (Csánki: **Szlatina -a**) : **Szalatnya**.

Szlatincz * **Kr** (Oravicabánya táján, Néraszlatina mellett) 1363: *Zlatinch*, 1364: *Zlawotynch* (Pesty: Krassó II/2. 392). 1364: ≈ (Cs 2: 107. Szlavotincz). – Su 2: 435. {P}

Szlatinik * **Szö** (Csernahévíz és Mehádia között) 1590: pr. *Szlatinik*, 1690–1700: ≈ (Pesty: Szörény II. 505). – Su 2: 407. {Slatinic, a Cserna mellékvize őrzi emlékét}

Szlatinka Mm : Sósptak (Izasóspatak).

Szlávapatak * **Kr** (Karánsebes táján) 1585: *Zlawapatak*, *Zlawapataka*, *Zlawa Patak*; 1585, 1642: *Zlanapatak*, *Zlauapatak* (Pesty: Szörény II. 506; Ve: Doc. III. 31). – Su 2: 436.

Szlavkolcz * **Kr** (Újmoldova táján) 1427: *Zlawkolcz* (Cs 107). – Su 2: 436.

Szlobodság * **Szö** (Herkulesfürdő-É) 1535: pr. *Zlobodsag* (Pesty: Szörény II. 513). – Su 2: 436. {Domásnya és Szörénykanizsa faluval együtt említik}

Szlospataka * **Szö** (Karánsebes táján) 1503: *Zlospathaka* (Pesty: Szörény II. 572). – Su 2: 436. {Szalakna és Temesvölgye faluval együtt említik}

Szloveczi * **Bi** (Belényes táján) 1600: *Zloueczi* (Jakó 389). – Su 2: 436. {Beolvadt Pócsfalva határába}

Szócsán Kr (Resicabánya-ÉK, a Lugosi út és a Karánsebesi út találkozáspontján) 1452: Zachel, 1492: Zochel, 1717: Soschen, 1723: Sotschan (Pesty: Krassó II/2. 225). 1808: Szocsán, Szocseni (163). 1851: ≈, Kr vm, 7 **kath.**, 1146 **óhitű** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 4: 145). 1888: Szocsány **KrSzö** Resicai js (Je 666). 1913: Szócsán KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Soceni, *Szocsán*, L 1143: r 1087; c (165). = Su 2: 138. 1452–1851. – 1974: c. Ezeris {Egres/Ezeres kzs faluja DK-re} [42 B]

Szocsed Hu (Vajdahunyad-Ny) 1482: p. *Zechech*; 1506: v. *Zochiath*; 1510: v. *Zochath*. ≙Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 139. Szocsat). 1597: *Szochiat*, 1600: *Szocsy* (Ve: Doc. V.76, VI. 3). 1733: *Szotset*, 1750: *Szecsset*, 1760–2: *Szocsed*, 1805: *Szotset*. 1808: Szocsesd (163). 1861: Szocset Hu (24). 1913: Szocsed Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Socet, Szocsed, L 265 **ort. r** (165). = Su 2: 138. 1482–1854. – 1974: c. Cerbäl {Cserbel kzs faluja Ny-ra} [33 D]

Szocset Bi (Sólyomkő-É) 1888: *Szocset* Bi Magittai js (Je 666). 1910 L 271 szlovák. 1913: **Forduló** Bi vm (Az). – Socet = Su 2: 138. 1954. [11 C]

Szocsot * Bi (Mezőtelegd-ÉK hrs, Pusztajlak mellett) 1490: *Alsozochoth* (Jakó 375). – Su 2: 289.

Szód Bi (Belényes-DK, a Fekete-Körös egyik mellékvölgyében) 1588: *Zoodh* (Jakó 358). 1692: *Szehud* (Mezősi 110). 1808: Szód, Szóód (163). 1851: *Szoód*, Bi vm, 329 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 4: 152). 1888: Szód (Szoód) Belényesi js (Je 666). 1913: Szód Bi vm (Az). – 1909/19: Säud, *Szód*, L 433 **ort. r** (161). = Su 2: 109. 1588–1851. – 1974: c. Buntești {Bontosd kzs faluja ÉK-re} [21 C]

Szodoró KSz (Tasnád-ÉNY) 1215: *Zudurou* falubeli Guda a neki okozott nyolc márka kár miatt vádolta a Kaba falubeli Zot-ot és Benus-t. A bíró a bihari curialis comes: Pál, a poroszló a szintén bihari Lőrinc volt. Guda [bünösként] összeégette magát (Er I. 78). 1450.V.20.k.: *Zwdoro*-i Sebestyén és András vallomást tett nádasdi birtokperben (KmJkv 833); 1450.VII.6.u.: **Zodoro-i András Közép-Szolnok vm alispánja** (859). 1453, 1475: *Zwdoro* (Cs 1: 564). 1461.I.2.: *Zwdaro*-i Ferenc ü: Kusalji Jakcs Péter (KmJkv 1499); 1468.III.21.: *Zwdora*-i András, Sebestyén és János ü: Károlyi Láncz Iászló (1795); 1498.VI.29.: *Zwdara*-i Albertné Rátoni Nagy Katalin nevében is eladják Magyarkecel (Kr vm) negyedét (3054). 1543: Zudoro, 1566: Szodoro (Petri III. 407). 1733: *Szuduro*, 1750: *Szodorou*, 1760–2: **ÉR Szodoró**. 1808: Szodoró ~ Sodoró, Szuduro (163). 1888: Ér-Szodoró (Sudereu) **Szi** Tasnádi js (Je 309). & Tövised). 1913: **Érszodoró** Szi vm (Az). *1951: **Sipos Gábor** történész, levéltárnok. – 1909/19: Suduräu, *Érsz*, L 578: r 319; m, zs (169). = Su 2: 150. 1215–1854. – 1974: c. Santäu {Tasnádszántó kzs faluja ÉNY-ra} [11 A]

Szoduba Szi 1888: Szoduba telep psz [!] (t) Nagydersida Szi Tasnádi js (Je 666).

Szohár AF (Abrudbánya mellett Ny-ra) Szohár, 1835: Szuharu (Su). – 1909/19: Sohar, *Szohár*, v. Abrud-Sat (165). > Soharu = Su 2: 138. 1835. [34 A]

Szohodol 1. AF (Abrudbánya-ÉNY, az Érchegeységben, az Aranyos egyik mellékpatakja mentén) 1805: *Szohodol* (c. D). 1808: Szohodol (163). Közéleben a Lucsia-barlang. 1834: **Ortodox fatemplom**. 1861: Szohodos AF (7). 1888: Szohodol AF Verespataki js (Je 666). 1910 L 4713. 1913: **Aranyosszohodol** AF vm (Az). 1992 L 1488 (Le). – 1909/19: Sohodol, Sz, & Peleş (Peles), Poiana (Poján), Valea-verde, L 4642: r 4608 (165). = Su 2: 138. 1805, 1854. [22 C]

Szohodol 2. Bi (Vaskoh-D hrs) 1588: *Zohodol* (Jakó 358). 1808: Szohodol (Vaskoh-) Bi (163). 1851: *Szokodol*, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, magas hegyek közé szorított völgyben, 450 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Határa 3062 hold (Fé 4: 146). 1888: Vaskoh-Szohodol Bi Vaskohi js (Je 718). 1913: **Vaskohaszód** Bi vm (Az). – 1909/19: Sohodol, *Vsz*, L 1012: r 1007 (165). > Iz buc = Su 1: 312. 1588–1913. – 1974: c. Cărpinet {Kerpenyéd kzs faluja D-re} [21 C]

Szohodol 3. Fo (Töröcsvár-ÉÉK hrs) 1805: *Szohodol*. 1854: *Szuhodol*, Suhodol (Bul. 47). 1888: Szohodol Fo Töröcsvári js (Je 666). 1913: Szohodol Fo vm (Az). – 1919/19: Sohodol, *Sz*, L 1235: r 1234 (165). = Su 2: 139. 1805, 1854. – 1974: c. Bran {Töröcsvár kzs faluja} [47 A]

Szohodol 4. Hu (Vajdahunyad-Ny) 1482: p. *Hohodol* (!); 1506: v. *Zohodor*; 1510: v. *Zohodol*; 1515: p. ≈. ≙Humuadvár tartozéka; nemes kenéz Nadabori birtoka (Cs 5: 139). 1733: *Szohodol*, 1750: ≈. 1808: ≈, Szuhodel (163). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 666). 1913: Szohodol Hu vm. – 1909/19: Sohodol, *Sz*, L 278 **ort. r** (165). = Su 2: 138. 1482–1854. – 1974: c. Lelese {Lelesz kzs faluja Ny-ra} [33 D]

Szohodol 5. * Za (Borosjenő-ÉK, a Fehér-Köröstől É-ra, Bél mellett) 1595: *Kis-Zohodol* {Márki?}. – Su 2: 353.

Szohodollazur Bi : Aszóirtás.

Szohófalva Te (Temesrékás táján)1459: *Zohofalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 436.

Szóka Tt (1888) : Karátsonyiliget.

Szokány Bi (1913) < Szőkefalva.

Szokmánd Fe Gy 2: 187: ld. Vadverem. // 1272: terra *Zwkmand* (Tr). – Su 2: 438. {Ld Bece falu }

Szokol Ko (Teke-D, Régen-Ny, a Mezősegi úttól É-ra) 1322: *nobiles de Zakol*, p. ≈ (Cs). =: p. *Zokol*. 1322-ben Syle fiai: Nagy István és Márk szokoli nemesek el akarták adni Tomaj nb. Dénes, Tamás és István mestereknek, de Kácsik nb. Simon székely ispán szomszédi jogon tiltakozott ellene (Gy 3: 375). cca 1340: *nobiles de Zokol*; 1461: c.q. de *Zokol nobilium*; 1481: p. *Zokol*; 1508: p. ≈. Alárdfi, Nádasdi, Budai, Oroszfáji, Andorjásfalvi ~ A. Balázsi, Galaczi, Héderfáji, Erdőszentgyörgyi Meggyes, Batori, Futaki Nagy, Barcsai, Betlen-birtok. Jbn 1453: Kenéz András (Cs 5: 413). 1430.II.15.: Faragói János tiltakozik az ellen, hogy Nádasdi Salamon fia Mihály, volt székely ispán *Zokol* nevű birtokát elidegenítse (KmJkv 29); 1454.I.30.: Alárd fia Jakab részére másolatot kérneka *Zokol-i* iktatásról (1133); 1455.X.13.: Oroszfáji Miklós Cserged (Kü vm) hatodrésztét elcseréli Ercsei Alárdfiak *Zokol-i* birtokrésze negyedével, mely a falu közepén folyó pataktól kezdve, a déli soron végig, Tancs birtok felé terül el (1226); 1459.V.20.: Uő ugyanazt Héderfáji Istvánnak ajándékozza (1352); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, beiktatták *Zokol* birtokába (2375); 1483.II.7.: *Zokol-on* Forraiak és Thoroczkaik részirtokosok (2426); 1486.IX.26.: Galaczi Antal *Zokol* birtokbeli részét zálogba veti Galaczi Istvánnál (2615); 1507.XII.24.: *Zokol-i* Simon néhai Csehi György deák végakarátának tanúja volt Budán (3446); 1550.II.7.: Aknai Jóga Ferenc vajdaszentiványi (To vm) birtokrészt eladja Vajdaszentiványi Palothay Györgynek 100 Ft készpénzért és Palothay *Zokoly-i* két népes jobbágytelkéért (5004). 1733: *Szokol*. 1808: *Szokolóly* h. 1861: Szokol Ko (14). 1888: ≈ Ko Tekei js (Je 666). 1913: **Mezőszokol** Ko vm (Az). – 1909/19: Socol, Sz, L 726: r 720 (165). Socolul de Cîmpie = Su 2: 138. 1322–1854. > Socolu de Cîmpie [24 A]

Szokolár Kr (Oravicabánya-D) 1363: Mykch f. Finta de *Zakalar* ... ac Blasii fr-is sui necnon Michaelis, Lucacii et Nicolai f-rum ... Blasii, ... p. *Zakalar*. Nevét udvari solymászokról kaphatta. A Szokolári nemesek bírták Henc fia János ilyédi várnagy (1319 e.) óta; de 1363-ban a várnagyok a nemesek kövesd(patak)i és szokolári birtokrészt elfoglalták (Gy 3: 496). Szokolár és Patak határán, a 664 m *Cetatie* hegyen (1884/91. tk) állanak Ilyéd vár romjai (Gy 3: 485). 1981: *Dealul Cetății* 659 m [54 A; vár jele nélkül]. 1363, 1428 (Cs 2: 107). 1428: *Zakalar*, 1449: *Zokolar* (Pesty: Krassó II/2. 226). 1808: *Szokolár* h., *Szokolariu* val. 1851: *Szokolán*, Kr vm, 6 **kath.**, 1159 **óhitű** lak., anyatemplommal. Van itt közel egy régi hegyi váromladék, melly közönségesen Potoki várnak hívatik, de eredete bizonytalan. Találnak itt néha régi pénzeket is (Fé 4: 146). 1913: **Szokolár** KrSzö vm Jámi js (Az). – 1909/19: Socolari, *Szokolár*, L 1443: r 1435 (165). = Su 2: 138. 1363–1913. – 1974: c. Ciclova Română {Csiklófalú kzs faluja D-re} [54 A]

Szokolovác Szö : Nérasolyos KrSzö.

Szokond 1. Sza 1. (Erdőd-DK) Az erdődi Drágfi-uralom XV. század elején megtelepített román faluja: 1424: possessiones **Valahales** *Zokond*, *Felsewzolond* (!), valószínűleg a mai kettős településnek megfelelően (Maksai 218). 1424: *Zokond*, 1470: *Alszokond* (Cs 1: 486). 1808: Szokond (Nagy-), Gross-Sokond (163). **Sarlós Boldogasszony-t**, b: VII. 2. (RKNt 1999). 1851: *Szokond* (Nagy-), Sza vm, 380 **r. kath.**, 3 **ref.**, 5 zsidó lak., kath. fil. templommal. F. u. gr. Károlyi ház (Fé 4: 146). 1888: N-Sz Erdődi js (Je 531 & Károlyi tanya). 1913: **Nagyszokond** Sza vm (Az). – 1909/19: Socond, *Nsz*, L 583: r 72; n, m, zs (165). = Su 2: 138. 1424–1851. [12 A]

Szokond 2. Sza 2. (Nagyszokond-DK) 1424: *Felsewzolond* (Maksai). 1648: *Felseö Zokond* (Makai 405) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Szokond (Kis-), Szokoncsel (163). 1851: *Szokond (Kis-)*, Sza vm, 4 **romai**, 300 **g. kath.**, 8 zsidó lak., g. kath. anyatemplommal. F. u. gr. Károlyi ház (Fé 4: 146). 1888: Kis-Szokond (Socondielu) Erdódi js (Je 433). 1913: **Kisszokond** Sza vm (Az). – 1909/19: Soconzál, *Ksz*, L 537: r 473; zs, m (165). Soconzel = Su 2: 138. 1424–1851. [12 A]

Szolcsva KrSzö (1913) : Szalcsva.

Szolcsva 1. To 1. (Torockó-DK, az Aranyos bp-i úton) 1335: p. *Zolchwa*; 1379: *Zochwa*; 1470: p. *Alsosolczwa* et *Felsewsolczwa*; 1516: *Felsewzolchwa* et *Alsozolchwa*. Torockó váruradalom tartozéka. 1473-ban (felében) 15 jobbágytelek részben Kenéz László, Lukács Sorbán, Csorba Mihály és Keresy Dán jobbágy kezén (Cs 5: 739). 1474.V.4.: Thoroczka Péter özvegye: Alárd Dorottya *Alsozolchwa*-i részét átengedi Batinai Kis Jánosnak (2146); 1489.IV. 13.: Bogáti László *Alsozolchwa*-i ősi részét zálogba veti Dengelegi Pongrácz János volt erdélyi vajda özvegyénél: Erzsébetnél és fiánál: Mátyásnál (2695); 1495.III.10.: Járai Pál özvegye: Thoroczka Anna *Alsozolchwa*-i részét zálogba adja Dengelegi Pongrácz Mátyásnak (2942). Közeliében az Aranyos szolcsvai szorosa vízeséssel és a Torockói-hegyekhez tartozó Bedellő karsztos sziklafalai; búvópatak, cseppkőbarlang. 1733: *Also-Szelcsova*, 1750: *Szelcsova Also*, 1760–2: *Also-Száltsa*. 1796: **Görögkatolikus fatemplom**. 1805: *Alsó Szolcsva*. 1808: Szolcsva (Alsó-) (163). 1861: A-Sz To (9). 1888: ≈ **TA** Torockói js (Je 211 & Buvópatak telep). L 1910: 1233 (r); 1956: 699 (Le). 1913: **Alsószolcsva** TA vm (Az). – 1909/19: Sálciua-de-jos, *Asz*, & Subpiatră (Buvópatak), L 1154: r 1126; m, zs (152). Sálciua de Jos = Su 2: 104. 1365–1854. [22 D]

Szolcsva 2. To 2. (Torockó-DK, Alsószolcsva-Ny hrs az Aranyos j. p.) 1470: *Felsewsolczwa*; ... 1516: *Felsewzolchwa*. Torockó tartozéka. 1473-ban (felében) 14 jobbágytelek Orosz Tamás, Gewrkew, Hwchaga Péter és Juga Iván jobbágy kezén (Cs 5: 739). 1474.V.4.: *Felsewzolchwa* mint *Asz* (KmJkv 2146); 1489.IV.13.: *Felsewzolchwa* mint *Asz* (2695); 1495.III.10.: *Felsewzolchwa* mint *Asz* (2942). 1733: *Felső-Szelcsva*, 1750: *F. Szelcsova*, 1760–2: *Felső Szalcsam* (!). 1805: *Felső-Szolcsva*. 1808: Szolcsva (Felső-) (163). 1861: F-Sz To (10). 1888: ≈ (Szelcséna [!] din szusz) **TA** Torockói js (Je 328 & Hegyiek telep). 1913: **Felsőszolcsva** TA vm (Az). – *Istoria Sindipii filosofului*, care mai întii s-au întors din limba persiană în elinească, iar acum din limba elinească prefăcută în românească, dată în tipar cu cheltuiala lui Simeon Pantea din satul Selcioa-de-Sus pe Ariași. Sibiu, Ion Bart, 1802. [A *bölcs Szindipa története*, mely elsőben fordítottat perzsa nyelvből görögre, mostan pedig görög nyelvből románra általtétetvén, nyomtattatott az Aranyos menti felsőszolcsvabeli Simeon Pantea költségén. Nagyszebenben, Ion Bartnál, 1802.] 1909/19: Sálciua-de-sus, *Fsz*, & Lătureni (Hegyiek), L 1348: r 1314; c, zs, m (152). Sálciua de Sus = Su 2: 104. 1370–1854. [22 D]

Szolnok 1. Belső-Szolnokvármegye

BSz vm a kora középkori Szolnok vm keleti harmada a Lápos felső folyása mellékén meg a Kis- és Nagy-Szamos összefolyása vidékén; szomszédai: K-en Beszterce-vidék, É-on Máramaros, ÉNy-on Szatmár, Ny-on Közép-Szolnok, D-en Doboka vm.

1291.III.12.: Borsa Roland (1282–1293) erdélyi vajda és *Zolnok*-i ispán (KmJkv 2); 1314: C. *Zonuk*. [Kopoz nádor?] Bihar, Békés, ≈ és Karaszna vm-k számára nov. 18-án generalis congregatiót tartott Adorján (Bi) várában (An 3: 849); 1314: Aszó, Csobánka, Semesnye birtok ≈ vm-ben (An 3: 869); 1315: Lopus föld ≈ vm-ben (An 4: 109); =: Miklós erdélyi vajda és ≈-i comes (141, 150, 176); =: ≈ és *Zolnok*-i comes (179); 1316: ≈ és *Zonuk*-i comes (262); 1317: Dausa erdélyi vajda és ≈-i c. (469); =: Dausa magister *Zovnu*k-ban (495); =: Dausa magister *Zownuk*-ban (496); =: ≈ *Zonuk*-ban is különleges bíró (527).

1383.I.18.: László erdélyi vajda és *Zolnok*-i ispán (KmJkv 14-15); 1394.XII.23.: Szécsényi Frank (1393–1395) erdélyi vajda és *Zolnok*-i ispán (18). 1441–1452: Girolti Dávid szolnoki **főesperes ü**: Bádoki János és Antal (305, KmJkv I. M 1046,); 1444.IV.24.: Antal ≈ **főesperes**, egyházjogi doktor **ü**: ugyanazok (492); 1449.III.4.u.: Szentiváni Erdélyi Péter kijelenti, hogy azt a birtokot,

amelyet Szolnok vm-ben neveznek Iklódnak, helytelenül hívják így, mert az *Zenhywan* határán fekszik és Iklód Doboka vm-hez tartozik. E két megyét a Kecsed felől a Szamosba folyó Ménespataka választja el egymástól. E patak Kecsedén úgy folyik keresztül, hogy a falu keleti fele Szolnok, a nyugati pedig Doboka vm-be esik (662); 1449.IV.14.: Belső-Szolnok (*Zolnok interior*) vm-beli nemesek Dengelegen (682); 1450.V.19.: Dávid szolnoki **főesperes ü**: Gyvh (829); 1450.VII.2.: Imre szolnoki **főesperes ü**: Szentlászló Ko~To (855); 1455.XII.4.: Belső-Szolnok (*Zolnok interior*) vm ispánjai és szolgabírái esküt ítétek alparéti ügyben (1234); 1458.VII.25.: Bálványos várához tartoznak *Zolnok* és Kolozs vm-i falvak (1301); 1471.V.5.: Mátyás király Belső-Szolnok vm birtokosait, ezek népeit, jobbágyait hat esztendeig mentesíti a köztörvénszék tartásának terheitől (2010); 1542.I.13., in castro *Gyalw*: Statileo János erdélyi püspök igazolja, hogy kamarás kápolnása (cubicularius): Baki Ambrus gyfv-i kanonok, szolnoki **főesperes** hűségesen ellátta köteleességét, és felmentést ad neki szolgálata alól (4764); 1553.III.29.: Belső-Szolnok vm ispánja {név nélkül} (5188). 1584.II.16., Dés: Ioannes Themesvari notarius juratus sedis judicariae Comitatus *Zolnok Interioris*; BSz vm ítélőszéke hites jegyzője bizonyáslevele (ő-ző nyj. sk. okl: 1584.III.5., VIII.29., 1588.XI.18. Neve előfordul még 1590.III.11., 1592.V.25., 1593.II.13., 1606. (SzTA)

1861 VII. {th} **Belső-Szolnokmegye**. Gyűléseit tartja Désen (helységei 17-20).

Szolnok 2. : Közép-Szolnokvármegye

KSz vm a kora középkori Szolnok vm középső része; e néven 1416-tól emlegetik (Pesty szerint; ld Cs 1: 544/1). Szomszédai: KDK-en Belső-Szolnok, É-on Szatmár, ÉNy-on Bihar, DNy-on Kraszna, D-en Doboka vm. 2212,6 km² területű volt. 1475 körül adója 2500 Ft-nyi; a század végén mintegy 2600 adózó házhelye volt. Csánki három várát, kilenc mezővárosát, 242 helységét, 196 birtokosát említi. Főispánjai: 1451: Dengelegi Bernát; 1460: Bélteki Drágfi Miklós; 1465: Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajda; 1488: Bélteki Drágfi Bertalan (Cs 1: 578).

1876-ban KSz és Kraszna vm-ből meg Doboka néhány falujából alakult Szilágy vm.

1340 k.: KSz főispánja Zilahi Bekény (Vásári Miklós fivére).

1450.V.20.: Kene-n, KSz vm gyűlésének színhelyén vallatást tartottak Nádasd birtoklása ügyében (KmJkv 833).

1450.VII.6.u.: KSz vm alispánja: Szodorói András, s két szolgabírája: Körösi Mihály és Menyői Miklós Hunyadi János kormányzó parancsára vallatást tartott ugyanazon ügyben (859).

1451.IX.18.: KSz vm alispánjai: Ezdenci Török Antal és Körtvélyesi Hatalmas Imre, továbbá szolgabírái: Keszi Mihály és Mindszenti Pelbárt Sarmaságon vallattak sarmasági és ököritői birtokvitában (980).

1485.III.30.: KSz vm alispánja Keczei Szele Márton (2521).

1517.II.20.: Bélteki Drágfy János közép-szolnoki és krasznai ispán perbeli döntőbírák közt (3620).

1530–1535: KSz vm ispánja Kusalyi Jakcs Mihály (KmJkv II. M 960).

1549.IX.17.: Nagydobai Csiszér Lőrinc volt szolgabíró (4961).

1551.III.29.u.: Nagydobai Csiszér István szolgabíró, királyi ember Borzáson konventi kiküldöttel együtt (5076).

1552.I.25.: Sarmasági Mihály, Kakas István, Décei Tamás alispán és szolgabírák fogott bírakkal együtt közvetítenek peres felek közt (5120).

1552–1555: KSz vm szolgabírája Kakas István (KmJkv II. M 960)

1555.IV.28.: KSz vm alispánja Haraklyáni Miklós fogott bírák közt (5366).

1652–55: KSz vm alispánja Érszentkirályi Szikszay Zsigmond (Gyalu 72/1).

Szolnok-Dobokavármegye, 1876-ban alakult, Közép-Szolnok és Doboka vm-ből; szomszédai: K-en Beszterce-Naszód, ÉK-en Máramaros, ÉNy-on Szatmár, Ny-on Szilágy, D-en Kolozs vm. SzH Dész. Járásai 1888 (Je 56-7): 1. Betleni, 2. Csákgorbói, 3. Dési, 4. Kékesi, 5. Magyarlápósi, 6. Nagylondai, 7. Szamosújvári járás.

Kádár J.: *Sz-D vm nevelése és oktatásügyének története. 1000–1896*. Deés 1896. Kádár–Tagányi: *Sz-D vm monographiája*. I-VI. Deés 1900-1905. Szabó T. A. (szerk.): *Sz-D magyarsága*. Dész 1944.

Szolnokháza Szi : Krasznaháza.

Szolokma Uh (Korond-Ny) 1587: *Zolokma* (SzO II. 220). 1614: Szolokma 25 családfő (Uh 83). 1733: *Szolokma*. 1808: ≈ ~ Szolokna (163). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 667). 1913: Szolokma Uh vm (Az). – Solocma = Su 2: 139. 1587–1854. – 1974: c. Ghindari {Makfalva kzs faluja DK-re} [24 D]

Szolotyán Mm (Felsővisó-É) 1956: *Szolotyán* Havasmező tartozéka. – Soloția = Su 2: 139. 1956. » Poienile de Sub Munte [3 D]

Szombatfalva-1 2. Fo < Szombathely.

Szombatfalva 3. Uh (Székelyudvarhely-ÉNy hrs) 1497: *Sombatfalwa*-i székely örökségét özv. Szentmihályi Györgyné Erzsébet és leánya: Katalin elcseréli Kecseti Péterrel (SzO VIII. 177). = (KmJkv 3035). 1505.XI.20: Gregorium *Zombathfalwai* székibírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220). 1597.V.11.: Benedictus Zombafalwy de eadem *Zombathfalwa* szentléleki iktatásra kijelölt fejedelmi ember (SzO VIII. 338). 1614: Szombatfalva 31 családfő (Uh 64). 1635: János Deak régi lófő **praedicator** (SzO). 1808: Szombatfalva (163). **Ugron Lázár** (1811–1884), 1840-ben udvarhelyszéki alkirálybíró, később főkirálybíró, főispán Felső-Fehér vm-ben, regalista, főrendiházi tag; Szombatfalván udvarháza volt. 1861: Szombatfalva Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 667 & Szejke -Y-). Hnt. 13: » Székelyudvarhely. – Sombathalau > Sîmbăteni = Su 2. 124. 1497–1854. + 2: 403. 1497, 1505, 1598.

Szombathely 1. Ar (Arad-K, a Maros j. p., a Lippai útban) **1138**: forum *Sumbuth*; 1304–6: ante v-m *Zumbothel*; 1333–5: dominus Johannes (**sacerdos**) de *Zombothel*, ≈, *Zumbathel*. 1138-ban a dömösi prépostság által kapott saját (Csandád vm) sószállítók évenként hatszor kötelesek két hajóval sőt szállítani Erdélyből a szombathelyi vásárig. Papja 1333: 13 gs, 1334.I: 10 gs, 1334.II: 6 gs, 1335: 2 1/2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 186). 1428, 1455, 1484: *Zombathel* (Cs 1: 77), 1607: *Zabatel*, *Szombathel* (Márki, II/1. 216), 1752: *Szobothel* (Su). 1808: *Szabadhely* h. 1851: ≈, Ar vm, 24 **kath.**, 1518 **óhitű** lak., anyatemplommal, gazdag róna határral, melynek egy része homokos. F. u. a kamara (Fé 4: 49). 1888: ≈ Aradi js (Je 633). 1913: **Szabadhely** Ar vm (Az). – 1909/19: Sâmbăteni, *Szabadhely*, L 2231: r 2180; m, zs (153). Sîmbăteni = Su 2: 124. 1138–1851. [32 A]

Szombathely 2. Bi 1660: Várad külvárosa: Szombathely [...] nevű nagy utzákatis (Szalárdi: Eml).

Szombathely 3. Fo (Fogarás-Ny, az Olt bp-i Szebeni úton) {**1227–33**} 1291: p-es *Fogros* et *Zumbothel* ... iuxta fl-m *Olth*. Nevét szombatnapi vásárról kapta. A tatárjárás előtt Csák nb. Pous szörényi bán és gyfv-i ispán (1227–33) birtokába került; róla fiára: III. Ugron szörényi bánra szállt; 1291-ben szász, székely és román nemesek igazolták, hogy Ugron örökölt birtoka (Gy 2: 453). 1534: t. *Zumbuthel*, *Zobota* (Le). 1583: *Zombathfalva* (Ve: Doc. II. 256). 1632: *Also Zombathfalva*, *Also Szombathfalva*, 1637: *Also Zombathfalva* (Makkai 460, 471, 478, 480) I. Rákóczi György birtoka. Constantin Brâncoveanu havaselvi vajda (1688–1714) II. Apafi Mihálynak 50 000 forintot kölcsönzött, melynek fejében a volt fogarasi kincstári birtok több faluját vásárolta meg a szombatfalvi kastéllyal együtt. Bánffy György gubernátortól 1000 tallérral vette meg Alsószombatfalvát (We II. 740/38). 1785-től a fogarasi ménésuradalom központja. Főleg lipicai lovakat tenyésztettek. XVIII: Brukenthal-kastély. **Ortodox kolostor** (Le). 1808: *Szombathfalva* (*Alsó-*) h., *Unter-Mühlendorf* g., *Szambatu de dzsosz* val. 1840.aug.22. Szombathfalvára értünk, itt ismét Brukenthal kastélyt és kertet néztünk. A kastély nagy – emeletes épület, egy pár szobája falait drága

szőnyeg borítja. A kert, hol néhány dâmvad is van, nem érdemel említést. Bruckenthal e tájon 10 fél falut bir, fele mindegyiknek határ ör katonaság (Tanárky). 1861: A-Szf Fo (25). 1888: A-Sz Fogarasi js (Je 211). 1910 L 986 (r, m). 1913: **Alsószombatfalva** Fo vm (Az). 1956 L 745 (Le). – 1909/19: Sâmbăta-de-jos, *Aszf*, L 934: r 671; m, n (153). 1956: Sîmbăta de Jos = Su 2: 123. {...} Zumbothel, 1534: Zombata, 1583–1854. – 1974: c. Voila {Vojla kzs faluja Ny-ra} [36 C, D]

(Szombathely-4) Szombatfalva Fo 2. (Alsószombatfalva-D) 1509: *Szombat*, 1585: *Felső Szombat* (Su). 1598: *Felső Szombatfalva* (Ve: Doc. III. 162). 1632: *Felseö Szombattffalva*, 1637: *Felseö Zombattffalua*, *Felseö Zombattfalva*, 1639: *Felseo Zombat* (Makkai 470, 478, 482, 486) I. Rákóczi György birtoka. Nagypjától: Preda Brâncoveanutól Constantin Brâncoveanu havaselvi vajda (1688–1714) örökölte (We II. 740/38). 1805: *Felső Szombatfalva orientalis*. 1808: Szombatfalva (Felső-), Ober-Mühlendorf, Szombatu de szusz (163). 1861: F-Szf Fo (25). 1888: Keleti-Felső-Szombatfalva (Szimbata din szusz portea neszeritama {!! "partea reseritana": räsäriteană}) Fo Alsóárpási js (Je 409). 1913: **Felsőszombatfalva** Fo vm (Az). – 1909/19: Sâmbăta-de-sus-apuseană, *Nyugatífszf*, L 796: r 786; Sâmbăta-de-sus-räsäriteană, *Keletiífszf*, L 892 r (153). Sîmbăta de Sus = Su 2: 123. 1509–1854. – 1974: c. Voila {Vojla kzs faluja D-re} [36 D]

Szombatság Bi (Belényes-ÉNy, a Csékei úton) 1508: *Zombathsagh* (Jakó 358). 1692: *Szombacsaz* (Mezősi 102). 1808: Szombatság (163). 1851: ≈, Bi vm, heglánczolatok szép lapályán, 607 lak., kik közt 43 r. kath., 10 ref., 390 g. kath., 164 n. e. óhitű, g. kath. kő-, s óhitű faemplommal. A g. kath. tótok részben drótozásból élnek. Vize a Hollód pataka. F. u. Vertán János és Vertán Manó (Fé 4: 150). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 667). 1913: Szombatság Bi vm (Az). – 1909/19: Sâmbășag, Sz, L 821: r 744; m, zs (153). > Sîmbăta = Su 2: 123. 1508–1851. [21 A]

Szombattelke 1. Do (Szamosújvár-K) 1456: *Zombathtelke*, 1457: *Zombatheleke*, *Zombattheleke*, *Zombathelek*, *Zombathelk*, 1463: *Zombathelke* (Zichy IX. 562, 566, 569, 577, X. 272). 1468.II.9.: **Wolahzombathelke**-n Vajdaszentiványiak birtokosok (1788); 1484.I.19.: Vajdaszentiványi Ferenc özvegye: Katalinnak hitbért fizettek *Zombathelke* birtokból (2475). 1665: *Szombattelke* (Kádár III. 416). 1733: *Sembo*, 1750: *Szambou*, 1760–2: *Szimbo*. 1808: Szombattelke (163). 1854: **Erdő-Szombattelke**, Sombatic (Bul. 79). 1861: Szombattelke Do (17). 1888: Erdő-Szombattelke (Szimbó) **SzD** Kékesi js (Je 310). 1913: **Erdőszombattelke** SzD vm (Az). – 1909/19: Sâmbou, *Eszt*, L 365: r 347; m (153). > Sîmboeni = Su 2: 124. 1456–1854. > 1974: Sîmboieni c. Sînmărtin {Szépkényerüszentmárton kzs faluja É-ra} [13 C]

Szombattelke 2. Ko (Kolozsvár-K, Mócs-ÉK) 1228: tangit Coquinum; 1329: t. *Zombattheleke*; =: t. *Zumbattheleke*. 1228-ban Gyeke falu K-en Kökényes földjével határos. Kökényesrénold nb. Kukuenes fia János fia Renold magtalan halála után, 1322-ben a király Kácsik nb. Simon székely ispánnak adta. 1329: Gyeke határosa (Gy 3: 375). 1421: p. *Zombattheleke*; 1463: **Mezewzombathelke**; 1486: p. *Zombathhelke*. Bálványos vár (BSz) tartozéka, Kökényes-Rénold-nz; 1322 u: Szécsényi, Radófi; Szántai ~ Sz. Laczk; L. Dezsőfi, Várdai, Szentiváni, Kecseti, Piski, Földvári, F. Kóka-birtok. Jbn 1506: Haczak Tamás (Kóka-jb); Páska, a váradi püspök kenéze (1329-től Cs 5: 413). 1486.II.19.: Szentkirályi János özvegye: Szentiványi Dorottya *Zombathelke*-i részét zálogba adja Szentiványiaknak (KmJkv 2561); 1486.VI.1.: Kecseti Zsigmond *Zombathhelke*-i részét zálogba veti ugyanazoknak (2584); 1497.VII.28.: *Zombathhelke*-n lakó Kenéz Bota ü: Herendi Ozsvát, a bálványosi kúria provisor (3025); 1543.X.5.: Cserényi Anna apáca *Zombathtelke*-i birtokrészét 200 Ft-ért eladja Gerdei Demeter fogarasi várnagynak és fe: Komlódi Orsolyának (4804); 1553.X.28.: Harinai Farkas Farkast visszaiktatták katonai birtokrészébe ... az Újvár tartományához tartozó *Zombattelke*-ről Kövér Mihály, Lukács Simon és Sülye János jelenlétében (5235). 1733: *Szombattelke*, 1750: *Szombattelek*, 1760–2: *Mező Szombattelke*. 1808: Szombattelke (Mező-) (163). 1861: Szombattelke Ko (14). 1888: M-Sz (Szomnatyelik) **Ko** Mocsi js (Je 504). 1913: **Mezőszombattelke** Ko vm (Az). – 1909/19: Sâmbotelec, *Msz*, L 698: r 695 (153). > Sîmboleni = Su 2: 124. 1329–1854. – 1974: c. Cămărașu {Pusztakamarás kzs faluja ÉNy-ra} [23 B]

Szomjufalva * Te (Lugos táján, Kistopoly mellett) 1471: *Zomywfalwa* Borzlyuk város 32. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 436.

Szomordok (Kolozsvár-ÉNy, Szentpál-K hrs; 453 m) { 1260 előtti } 1260–70: t. *Zomordok* (Gy). 1262–66: *Zomordog* (Er I. 238). 1283: *Zomordok*; 1318: p. ≈; 1329: Paulus f. Dem-i, Andreas f. Nic-i dicti Chol et Jo. f. Pauli de *Zumurdok*; 1329: Pet. et Jo. fr-es Meynoldi de ≈, p. *Zomorduk*. A Szomordoki nemesek bírták. 1260–70 k. Myhedeus itteni birtokába István ifjabb király Fylpus fia Mykola ispánnak [a Kemény rokonság őse] adja Farnással és Szilitelekkel (Gy 1: 672). 1283-ban az idevaló nemesek a Kajántóhoz tartozó Máriatelke határosai. 1315-ben Pál fia János itteni földjét írták körülírták ... A határjárás Szomordok ÉK-i felére terjedt ki és részben egyezett a kajántó-máriatelki határral (ld. ott a *Kyralkwthafew* és *Rawazlyuk* hn-et). A hn-ek közül ma is él *Bedehalma ~ Bidihalma* (Szabó-Gergely: Borsavölgy 45, 67-69, 71). 1329-ben Szomordoki János, Miklós és Pál a Mikola-fiakat, Gerőt és Mihályt vádolták hatalmaskodás és Pál falujának kifosztása miatt. Ez évben Meynoldus fiai: Péter és János Szomordok 1/3 részét tartozékaival (t. arabilis, fenetis et silvis ... 2 domos seu fundum in ... p. *Zomurdok*) átadták Egyed fia János és Gergely, s Jakab fia Demeter birtokába (Gy 3: 375). 1338: *Zurdukew* (?) (Tr > Su 2: 437). 1358: p. *Peturteleke* inter p-es Mera et *Zomurdug*; 1427: p. olim *Petherthelke* nunc vero *Zomordok* vocata; 1508: p. *Pether Thelke* vel *Monyoroallya* sive *Zomordok*. Pétertelki ~ Szomordoki ~ Pétertelki Bedenfi ~ Beden, Szucsáki, Szilkeréki Gebárt, Gesztrágyi, Macskási, Budai-birtok. Hn 1366: *Kezepberch, Wluespathakberch, Zenigetepataka, Bwzus* (erdő Szentpál felé), *Zaldabus* (e), *Buduskuth*; 1427: Száldobosbércz; 1430: Sebe-kuta, *Genczpataka, Beteneges, Varjo*; 1461: Darvastó-alja, Parlag (mező), Ó-Buda felé vezető országút; 1499, 1500: *Kyralkutha, Vaskutpataka* (Szentpál felé); 1501: silva *Kyralkuthaerdewje*. Jbn 1499: Tót Antal, Péter János, Budai Balázs, Kis Tamás, Petri Simon, Bende György (1315–1508. Cs 5: 414). & 1437: Szomordoki András püspöki jobbágy Vistán (Cs 5: 415). 1461.XII.23.: **Szomordoki Domokos Kolozs vm alispánja** (KmJkv 1652). & 1473.III.10.: Szomordoki (ds) Péter jobbágy Drágban (2087). 1733: *Szurduk*, 1750: *Szomorduk*. 1808: *Szomordok* h., *Szumurdok* val. 1861: Szomordok (14). 1888: Szumurdok (Szomordok) Ko Nádasmenti js (Je 673). 1913: Szomordok Ko vm (Az). – 1909/19: Sumurduc, *Szumurdok*, L 299: r 297 (169); 1926: Sumurduc. 1936/9. tk: Sumurducu = Su 2: 151. 1262-70, 1283–1854. – 1974: c. Sínpaul {Magyarszentpál kzs faluja É-ra} [22 B]

Szomonovarest * **Kr** (Facsád táján) 1597: *Zomonovarest*, 1620: *Zemenarest* (Pesty: Krassó II/2. 296). – Su 2: 436.

Szoplakorócz * **Kr** (Lugos-Ny, Krassóhódos mellett) 1471: *Zoplakorwcz*. Szönyes városhoz tartozott (Cs 2: 107. Szoplakoro(v)cz). – Su 2: 436. {P}

Szopor 1. Ko 1. (Kolozsvár-DK hrs) 1213: Ela de v. *Zupur*. 1213-ban kolozsi várnépek pörében az ispán poroslója Szopori Ela, ami várbirtokra mutat. Ma hn Kolozsvár határában DK-re, 1903. tk.: *Nagyszopor tn*; Hnt. 13: *Nagyszopor* (Gy 3: 375. Sz 1.). Kolozsvár: Szopori út. {Jakó Mezőszoporhoz teszi: Er 54}

Szopor 2. Ko 2. (Kolozs-KDK, az Aranyosgyéresi úton) Határában római kori dák temető (189 + 21 sír). 1320: v. *Zupur*; 1332–5: Albertus **sacerdos** de *Supur, Zupur*. 1320-ban Barsa nb. Csonka László és fiai bírták, akiktől Károly király elkobozta és 1320-ban {?} Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta. Papja 1332 II: 16 dénár, 1333 I-II: 18 montán dénár, 1334 I: 20 d, 1334 II: 5 gs, 1335 I: 22 d pápai tizedet fizet (Gy 3: 375). 1348: p.*Zupur*; 1450: p. *Zopor*; 1510: p. ≈. Iklódi, i. Bekefi, Dési, Tót, Szentgyörgyi Valkai, Tamásfalvi, Kémeri, Tótóri, Rákosi-birtok. Szn 1465: Varga Antal; 1472: Mátyus Kelemen; 1510: Biró János és Balázs, Retkes Mihály (Cs 5: 415). 1454.II.4.: *Zopor*-on Iklódiak részirtokosok (KmJkv 1136); 1455.VIII.27.: Iklódi Ozsvát *Zopor*-i részét 50 Ft-on zálogba veti Iklódi Mártonnál (1218); 1458.VIII.4.: Iklódi Demeter *Zopor*-i részét eladja Iklódi Benedeknek, a bálványosi vár volt várnagyának (1304); 1467.X.29.: Mátyás király Kovács István volt szebeni kamaraispánnak adományozta a hűtlenség vétkébe esett Iklódi Márton *Zopor* és Ör nevű birtokát s több birtokbeli részét (1763); 1468.I.19.: *Zopor*-on lakó Pattantus György ü: Iklód (1783); 1476.VI.10.: Méhesi Tóth István – fe: Potenciána, korábban Iklódi Márton özvegye és ennek leánya: Márta nevében – tiltja *Zopor*-i Raguzai Olasz Franko-t, hogy Ör és *Zopor* birtokbeli részeit Iklódi Dési Péternek elzalogosítsa vagy eladja (2211); 1477.VI.4.: Iklódi Dési János és te: Péter Abaúj vm-i több részirtokát elcseréli Raguzai Olasz Franko és fia: Jeromos Ör

és Zopor nevű egészbirtokával, és értékkülönbözöt címén még 70 arany Ft-ot is fizet ez utóbbiaknak (2227); 1482.VI.22.u.: Zopor-i Tóth István jelen volt Gyulakútiak iktatásán (2370). Ld még KmJkv II. 1049. 1579.V.25.: Joanni et Benedicto Gyrothy de Zopor, ld Fráta (Dé 15). **1587**: Zopor. – E: fl. 6, A: fl. 2 (Dé 54). 1733: Szopor, 1760–2: **Mező Szopor**. 1808: Szopor h. 1861: ≈ Ko (14). 1888: M-Sz Ko Mocsi js (Je 504). 1913: **Mezőszopor** Ko vm (Az). **Református** szórványa 1992–94-ben új templomot épített (Üzenet, 2000. 21). – Soporul de Cîmpie = Su 2: 141. 1213 {! Cf. Sz 1.}, 1332–1854. > 1974: Soporul de Cîmpie c. Frata {Fráta kzs faluja DNY-ra} [23 A]

Szopor 3. KSz 1. (Tasnád-K, a Kraszna b. p.) (Tasnád-K, a Kraszna bp-i úton) **1215**.VII.19-26. : Zupur falubeli Antal az adott időpontban nem jelent meg Váradon tüzesvas-próbára, noha elenfelei: Heme és Gyoma s a poroszló ott voltak. A király által kirendelt bíró Salamon nyitrai ispán, a poroszló Miklós volt (Er I. 75); 1215: A Zupur faluból való Kusun ügy egyezett ki a falujabeli Seden anyjával, akit boszorkánykodással vádolt, hogy semmit sem kap, és kifizeti Tamás alperes bíró részének harmadát, a poroszlónak viszont közösen fizetnek. A bírónak és poroszlónak járó összeg fennmaradó részét Seden anyja tatozik kifizetni (84); 1297.XII.4.: Száznagyfi Anduna fia: Thela, Nezda és Pál Szakácsi, Gyuró és Kegye nevű örökjogú birtokaikat átadják három évre benépesítésre Salamon fia Supur-i Erdew fia Dénesnek (563); 1300.XII.10.: Uők Szakácsiból és Gyuróból tiltakoznak, hogy az említett birtokaikat nem adták vissza nekik (603). 1414: Zopor, 1474: Asowzopor, p-es volahales utraque Zopor (Petri IV. 619). 1474: utraque Zopor, 1475: Zopor, Alsowzopor. Vámhely volt (Cs 1: 564). 1538.X.7.: mindkét Zopor-on Álmosdi Csire Ferenc részbirtokos (KmJkv 4659). Kövesdi vár tartozéka; XV–XVI: Drágfi-birtok. 1641-ben Kemény János megvásárolja. 1760–2: Alsó Szopor. 1792: **Görögkatolikus fatemplom**. XIX. elején: Andrassy, Károlyi, rb. kincstári birtok. 1808: Szopor (Alsó-), Szoporul de dzsos ~ Szupa (164). 1888: A-Sz Szi Tasnádi js (Je 211). L 1910: 1455 (m, r); 1956: 1477 (Le). 1913: **Alsószopor** Szi vm (Az). Legtöbbször a Kraszna vízállásjelentéseiben emlegetik. – 1909/19: Supurul-de-jos, Asz, L 1299: r 1028; m, zs (169). Supurul de Jos = Su 2: 151. 1215–1854. > Supuru de Jos [11 B]

Szopor 4. KSz 2. (Tasnád-DK) 1474: utraque Zopor (Cs; P); 1475: Zopor superior (P); =: Zopor (Cs 1: 564); 1543: Felsew Zopor (Petri IV. 619). 1760–2 **Feldső Szopor**. 1808: Szopor (Felső-), Szoporul de szusz ~ Szupa (164). 1888: F-Sz Szi Tasnádi js (Je 328). 1913: **Felsőszopor** Szi vm (Az). – 1909/19: Supurul-de-sus, Fsz, L 962: r 825; m, zs (169). Supurul de Sus = Su 2: 152. 1215–1854. > Supuru de Sus [11 B]

Szopos * Za (?) 1345: voyuoda de Zopus (Tr). – Su 2: 436.

Szordinya * Szö (Mehádia és Csernabesenő közt) 1690–1700: Szordinya, 1717: Smirden (Pesty: Szörény II. 513). – Su 2: 407.

Szoros Kr (prédium Sutakújlak és Maladé között) 1448: Zoros (Petri IV. 629). 1480: Zoros (Cs 1: 585). 1489.IX.26.: Cseh Ferenc Drágyf-familiárist tiltják attól, hogy Újlak, Zoros és Maladé (Kr vm) nevű prádiúmaikat elidegenítse urának: Bélteki Drágyf Bertalannak (KmJkv 2705); 1543.I.24.: Zoras Somlyai Báthoryak osztatlan birtoka (4773). 1553: Zoross, 1604: Szoross, 1703: Szoros (Petri). Valamikor a Somlyóaljának is nevezett völgytárgulat, a Sutak-hegy közelében feküdt Szoros (1448: Zoros) nevű, néhány portából álló birtok, melyet korábban Sutak István, később a Báthoryak bírtak. 1703 óta pusztá és csak a jelen {XX.} század elején népesült be újra. Ma Hídvéghez tartozik, néhány házból áll, románok lakják (Major Miklós: *Somlyóújlak*. Szilágysági magyarok, 1999. 464). 1913: Szoros Maladé tartozéka (H). – Soruşa = Su 2: 142. 1448–1913. » Mälädia c. Mäerşte {Krasznahídvég kzs faluja DNY-ra} [11 D]

Szorosság Ar : Szarvaság.

Szótelke (Szolttelke) Do (a szamosi Erdőháton, Doboka-ÉNY) 1320: p. *Zoltheleke*. Zsombor nb. Mihály fiainak birtoka. Sorsát ld. Köblös alatt (Gy 2: 91). 1395: *Soltelke*, 1399: *Zoltelek*, 1408: *Soptelke*, *Zobtelke*, 1441: *Zohthelky* (Kádár VI. 471). 1459.II.26.: Köblösi Teke László Köblös és *Zothelke* birtokbeli örökös részeit 100 Ft-ban zálogba adja Iklódi Mártonnak (1340); 1470.II.22.: KT György és István néhai TL köblösi és *Zotheke*-i [!] zálogos részeit 40 Ft-on elzálogosítják Töki

Bálintnak és Lászlónak (1940); 1482.XII.31.: *Zothelke*-n Sólyomkői idősebb Ewrdög Simon részbirtokos (2424). Ld még KmJkv II. 1049. 1721: *Szótelek* (Kádár). 1733: *Szotelek*. 1808: *Szótelke* h., *Szótyelek* val. 1861: ≈ Do (17). 1888: Szótelek (Szotyteleku) **SzD** Csákiorgói js (Je 668). A falubeliek mint "faekések": faeke-készítők voltak jelen a páncélcsehi vásárokon s másutt is. 1913: Szótelke SzD vm (Az). – 1909/19: Sotelec, *Szotelke*, L 871: r 834; zs (166). > 1956: Sárata = Su 2: 106. 1320–1854. – 1974: c. Panteicu {Páncélcseh kzs faluja NyÉNy-ra} [12 D]

Szotyor Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-D, az Olt bp-i úton) 1448.I.9., Sepsiszentgyörgy: Hunyadi János kormányzó Sepsiszek közgyűlésén Szotyori Mátyást {Mathias filius Alberti de *Zwthyor*} Árapataki Antallal szemben elmarasztalván, megparancsolja Fejéregyházi Bálint és Bizerei Miklós töröcsvári várnagyoknak és a székbíróknak, hogy Árapataki Antalnak szolgáltatassanak igazságot Szotyori Mátyás részéről (SzO VIII. 70-71). 1567: *Zotijorr*, 1602: *Szotyor* (SzO II. 222, V. 103). 1614: Szotyor 52 családfő (Se 25). 1635: Jakab István **schola mester** (SzO). 1733: *Szotsor*, 1760–2: *Szotyor*. 1808: Szotyor (164). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Sepsis js (Je 668). 1913: Szotyor Hsz vm (Az). 1969 L 593. – Sotior > Coşeni = Su 1: 169. 1448–1854. [37 D]

Szovárhely 1. Bi (Szalárd-DK, a Telegdi úton) 1469: *Bogdanfalwa*, *Zohanhegh*, 1534: *Zowarhegy* (Jakó 215). 1692: *Szouar Hegy* (Mezősi 100). 1808: Sovárhely (Bogdán-), Bogdánsovárhely, Pikló (149). 1851: *Bogdán-Szovárhely*, {r} *Pikló*, Bi vm, a Lakságon, 328 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Határa 7163 hold, ... Birja a b. Huszár család (Fé 1: 146). 1888: Bogdány-Szovárhely Bi Szalárdi js (Je 248). 1913: Szovárhely Bi vm (Az). – 1909/19: Piclău, *Bsz*, L 794: r 750; zs, m (135). Picleu = Su 2: 42. 1469–1913. – 1974: c. Brusturi {Tataros kzs faluja D-re} [11 C]

Szovárhely 2. Kr (Szovárhely psz Almás mellett) 1487: *Zowarhegh*. Almással együtt tűnik elő (Cs 1: 585). 1488: *Zowarheges*, 1519: *Zowarhegy*, *Zohárhegy* (Petri IV. 631). 1692: *SzouarHegy* (Mezősi 100). 1854: *Almás* (*Sovárhegy*) (Su). – 1909/19: Sarhigea, *Szovárhely*, &, v. Almaş (159). Sarhighea = Su 2: 97. 1487–1854. {Kozmaalmás tartozéka}

Szováros BSz (Dés-Ny) 1507: *Sowaros*, 1536: *Zováros*, 1553: *Zlatina*, 1576: *Zoaros*, 1589: *Zavaros*, 1641: *Soáros* (Kádár VI. 483) 1733: *Szowaros*. 1808: Szováros ~ Sováros (164). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ (Szuvares, Szuaresin) **SzD** Dési js (Je 668). 1913: Szováros SzD vm (Az). – 1909/19: Suareş, *Szv*, L 413: r 404 (168). Suarăş = Su 2: 148. 1507–1854. – 1974: c. Bobîlna {Alparét kzs faluja K-re} [13 C]

Szovas * Ar (Lippa-DNy) 1231: *Suou*; 1237: t. *Zuos*. Csák nb. Ugrin t: Miklós birtoka, aki 1231-ben két nagyobb, 1237-ben két kisebb fiára hagyja közös birtokul. Azonos lehet az 1440-ben feltűnő *Zawas* birtokkal, Solymos vár tartozékával. Lippától DNy-ra egy hegy *Szobos* nevet visel (1884. tk), talán ez alatt feküdt (Gy 1: 186).

Szovát Ko (Kolozsvár-K, Mócs-DNy hrs) **1213**: Bechy imp. de v. *Zuat* castrenses ... iudice Beken curialis comes de Clus (Gy). = (Er I. 57). 1311: p. *Zoath*; 1329: v. *Zovath*; 1332–5: Stephanus **sacerdos** de *Zuach*, *Suath*. Szovát faluban kolozsi várnépek laktak, akiket 1213-ban egy Bechy nevű ember 2 M miatt perelt. 1311-ben a Sukiak megosztották, 1329-ben Suki Mihály birtoka; ekkor Szécsényi Tamás vajda serviensei kirabolták a falut, és erőszakoskodtak rajta. Papja 1332 I: 40, 1332 II: 60 új báni, 1333 II: 40 keresztes báni, 1334 I: 8, 1334 II: 8, 1335 I: 10 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 376). 1311: a Suki nemesek felosztják *Zoath* és Sármas örökbirtokukat (An 3: 209-210); 1312: a Suki nemesek *Zowath* felőli erdejétől elhatárolják *Ozuer* erdőt a kolozsaknai népek javára. *Ozuer* hrs a ≈-i nemesek erdejével is (An 3: 239). 1348: p. *Zoath*, **ecclesia parochialis** in *Zoath*; 1510: *Zowath*. Suki, Suki Lepséni, Zsolnai ~ Szentmiklósi Pongrácz, Somkeréki Erdélyi, Geszti, Sándorházi ~ S. Porkoláb, Ombozi ~ O. Kisfaludi-birtok. Hn 1348: *Chalanuserdew*, *Gyermwkerdew*, *Sumus*, *Lapuserdew*; 1496: *Sombokor* n. erdő. 1410-ben Zsigmond király megerősíti a Sukiak I. Lajos királytól nyert vásártartási jogát: hétfői hetivásár, Sz. Mihály-napi országos vásár. Jbn 1509: Rákosi Pál (Ombozi-jb), Nagy István (Suki-jb) (1329-től Cs 5: 324. vs). 1438.VII.24.u.: Sukiakat beiktatták *Zowath* birtokba (KmJkv 96); 1439.III.13.: *Zouath*-i Benedek ü: Túri Lőrinc (137); 1440.IX.13.: *Zowath*-on lakó Méhes Vince ü: Gerendiek (272);

1456.V.19.: Suki Benedek (e) *Zowath*-on és mindkét Kályánban levő birtokrészeit 120 Ft-on zálogba adja néhai Suki Péter leánya: Krisztinának (1249); 1461.VII.8.: *Zowath*-on lakó Ispán Gál és Máté **i**: Máté régeni plébános (1582); 1468.III.23.: *Zowath* volt Suki félbirtokot Csupor Miklós kapta királyi adományul (1797); 1474.V.31.: *Zowath*-on Sukiak részbirtokosok (2148); 1474.IX.3.: Esküllői Ewrdög Simon és Suki Péter leánya: Szmt-i Tompa Mihályné: Krisztina nyugtatja Suki Jánost a Zsuk, *Zowath*, Oláhzsuk és Kötelend (Ko vm) birtokból nekik járó hitbér és jegyajándék kifizetése felől (2160); 1476.IV.17.: Suki János *Zowath* birtokát – néhai Suki István része kivételével – zálogba adja Szabó Máténak (c et pr), Torda mezőváros polgárának (2205); 1481.VI.18.: *Zowath*-on Somkeréki Erdélyi részirtok (2323); 1496.II.9.: Somkeréki Erdélyiek *Zowath*-i birtokrészüket 1500 Ft-ért eladják Ombozi Miklósnak (2982); 1514.III.19.: Suky néhai János fia István úgy egyezik ki nővérével: Hosszúaszay Ferencné: Potenciánával, hogy az apjuk Zsuk, *Zowath*, Oláhzsuk, Kötelend birtokbeli jószágából járó leánynegyed fejében 116 Ft készpénzt, egy köntöst és egy ezüst serleget ad neki (3579); 1525.IX.29.: *Zowath*-on Suky János és Benedek részirtokos (4120); 1526.VIII.24.: Ombozy Miklós végrendelvényében a *Zowath*-on épített **Szűz Mária-kápolnában** létesítendő oltárigazgatóságra hagy nyolc ménesbeli lovat (4166); 1555.VI.25.: *Zowath*-i Ombozy Miklós korábban fogott bíró volt Botházán (5387). 1329-től 1693-ig adatozta Szabó T. Attila (III.k.). 1529: *Zowath*, ld Omboz (Dé 9). **1587**: *Zowath utraque*. – E: fl. 40, A: fl. 13 den. 33 (Dé 56). 1711 Alsószovát: a fekete halál (pestis) 229 áldozatot szedett (Gyalu LXXIX). 1733: Szováth *Felső* et *Alsó*; 1750: *Alsó Szováth*, *Felső Szováth*; 1760–2: *Alsó Szováth*, *Felső Szováth*; *Alsó Szovát*. 1808: *Szováth* (*Alsó*-) h., *Szováta de dzosz* val; Szováth (Felső-), Szováta de szusz (164). 1861: A-Szováth, F-Szováth Ko (12). 1888: A-Sz Ko (Je 211), F-Sz (Szováta din szusz) Ko Mocsi js (Je 327). 1909: *Alsószovát*, *Felsőszovát*. 1913: **Magyarszovát** Ko vm (Az). *1915.VIII.5: **Bodor András** történész, műfordító (–1996, Kv). – 1909/19: Soatulunguresc, *Msz*, L 2041: r 521; m; 21 zs (165). Suatu = Su 2: 148. 1213–1854. [23 A]

Szováta Msz (Marosvásárhely-K, a Kis-Küküllő felső völgyében; 500 m Medve-tó) 1580: Szováta mezején 16 család települ. 1595: *Szouatan* Marusszekben (SzO 2). 1602: *Szavata*, 1609: *Szovátká* (SzO V. 270, VI. 28). 1614: Szováta 37 családfő (Msz 84). 1727: *Szovata* (SzO VII. 330). 1760–2: *Szováta*. 1808: ≈ (164). 1861: ≈ Msz (33). 1888: Szováta -Y- **MT** Nyáradszeredai js (Je 668). 1913: Szováta MT vm (Az). # Hetfy Gyula Andor: *Szovátafürdő és környéke*. Mvh 1941. Márton Béla: *A szovátai szénégetés szakszókincse* (NyÍrk 1965.2). – 1909/19: *Sovata*, *Sz*, L 2231: r 346; m (166). = Su 2: 142. 1602–1854. [24 D] **Szovátafürdő MT** 1913: *Szovátafürdő* (H). » Szováta.

Szöcs 1. BSz 1. (Magyarlápósi-K, b. o. a Lápósi ömlő Szöcs-p. j. p.) 1325: p. *Zuchtu* (Tr. Bizonytalan). 1335: *Sculthu*, 1381: *Zeuchud* (Kádár VI. 488). 1500: **Alsozewch** (Bánffy II. 364). Bánffy-birtok, Csicsó vár tartozéka (Le). 1500.II.13.: *Alsoszewch* Josziplápos tartozéka, a Bánffyok örökös birtoka, felét eladják István moldovai vajdának és fiának: Bogdánknak (KmJkv 3126). 1594: Szamosújvárhoz tartozó fejedelmi birtok. XVII–XVIII: Tholdalagi, Macskási, Bethlen, Kemény, Wesselényi, Apor család birtoka. 1733: *Also-Sucs*, 1750: *Alsó Szöcs*. 1808: Szöcs (Alsó-), Sucsul de dzosz (164). 1861: A-Sz BSz (17). 1888: ≈ (Szucsu de zosz) **SzD** Magyarlápósi js (Je 211). L 1910: 1215 (m, r); 1956: 1477 (Le). Román népművészeti központ. 1913: **Alsószöcs** SzD vm (Az). – 1909/19: Suciul-de-jos, *Asz*, L 1100: r 1046; m (169). Suciul de Jos = Su 2: 149. 1325–1854. > Suciul de Jos [11 A]

Szöcs 2. BSz 2. (Alsószöcs-DDK hrs, a Szöcs-p. felső völgyében) 1325: p. *Zuchtu in campo superiori*, 1405: *Zwech*, 1553: **Felsezewch** (Kádár VI. 494). 1733: *Felső Sucs*, 1750: *F(első) Szöcs*, 1760–2: *Felső Szöcs*. 1808: Szöcs (Felső-), Sucsul de szusz (164). 1861: F-Sz BSz (18). 1888: ≈ (Szucsu gye szusz) **SzD** Magyarlápósi js (Je 328). 1913: **Felsőszöcs** SzD vm. – 1909/19: Suciul-de-sus, *Fsz*, L 1673: r 1529; zs, m (169). Suciul de Sus = Su 2: 150. 1325–1854. > Suciul de Sus [11 A]

Szódemeter KSz (Tasnád-Ny, a Szalacsi úton) **1220**: Horvát faluból való Zauida ökre ellopásával vádolta a Demeter majorságból (de praedio *Demetrii*) való Gecha-t. Ő azonban Baksa faluból elállított egy Saden nevű embert, mondván, hogy az ökröt tőle vásárolta (Er I. 108). 1330: *Zouudemeter*, 1345: *Zewdemeter*. 1389-ben vásárljogot nyer. 1475 körül 44 Ft évi adót fizetnek a

több foldesurat szolgáló jobbágyok (Cs 1: 564). 1345: v. *Zouudemeter*, 1346: *Zendemeter* [: *Zeudemeter*], 1348: *Zewdemeter* (Tr). 1538.X.7.: *Zewdemeter-en* Álmosdi Csire Ferenc részirtokos (4659); 1550.I.15.: *Zewdemether-i* Horváth György fe: Bánffy Katalinnak negyedrészt adtak kolozsvári polgár nagyszülők hagyatékából (4992); 1555.VI.22.: Bonchidai Bánffy János kiegészítik *Zewdemether-i* Horváth Györggyel néhai Bánffy András birtokai elfoglalása miatti perében (5383). 1733: *Szeuka*, 1750: *Ször Demeter*, 1760–2: *Szö-Demeter*. *1790.VIII.8.: **Kölcsey Ferenc** költő, kritikus, politikus, a reformkor egyik legjelentősebb alakja (–Cseke, 1838.VIII.24.) 1808: Demeter (Ször-) ~ Szödemeter, Szöka ~ Szörka (43). 1888: Szödemeter (Seuca) **Szi** Tasnádi js (Je 668) 1913: Szödemeter Szi vm (Az). – 1909/19: Säuca, *Szd*, L 749: r 518; m; 20 zs (161). = Su 2: 108. 1220–1854. [11 A]

Szödi 1. Ar (Arad-DK) 1080–90: ... p-es sive v-is ... *Zeudy* ...; 1311: t. *Sceudi*; 1333–5: Gregorius (*sacerdos*) de *Sewdy*, *Zewdy*. I. László király és Lambert herceg a titeli prépostságnak adta Zábrány, Gyarru, Ivánháza és Vadkert Maros menti birtokokkal együtt. 1311-ben Bor-Kalán nb. Szeri Póssáé; ekkor Kérrel határos.. Papja 1333: 50 báni, 1334.II: 7 gs, 1335: 3 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 186). 1402: *Zeugy*, *Zewdy oppidum*, 1471: castellum *Zewdy*, 1484: *Zovody* (Cs 1: 763). 1808: *Schöndorf g.*, *Szépfa* vel *Széplak h.*, Szeredín val., *Seredin* ill. 1851: ≈ (Schöndorf), Te vm, 1340 **kathol.** lak., paroch. templommal. Gadag határa első osztálybeli; van 96 2/8 urbéri telke; a lakosok szép lovakat tenyésztének. Birja b. Prónay Albert (Fé 4: 123). 1888: ≈ (Schöndorf) **Te** Újaradi js (Je 658). 1913: **Szépfa** Te vm (Az). – 1909/19: Sepfa, *Szf*, *Schöndorf*, L 2538: r 89; n, m (162). > Şefdin, > Zödin > Şöndorf > 1956: Frumuşeni = Su 1: 247. 1080–1851. – 1974: c. Fintínele {Angyalkút kzs faluja K-re} [32 A]

Szödi 2. * Bi (Szalonta-D, Erdőgyarak mellett) 1341: *Zeudi* (Tr). – Su 2: 434.

Szödi 3. * Za (a Fekete-Körös mentén, Vadász mellett) 1409: *Zewdy*, 1429: *Zewdyliget* (Márki II/1. 249). – Su 2: 434.

Szökefalva 1. Bi (Belényes-ÉNy) 1580: *Zeokefalva* (Jakó 358). 1587: *Zeokefalva* (Kiss 691). 1692: *Szükefalua* (Mezősi 116). 1808: Szokány (163). 1851: *Szókány*, vagy *Szökefalva*, 437 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal. F. u. a váradi görög püspök (Fé 4: 146). 1888: Szokány (Szökefalva) Belényesi js (Je 666). 1913: **Szokány** Bi vm (Az). – 1909/19: Säucani, *Szokány*, L 628: r 625 (161). = Su 2: 108. 1580–1851. – 1974: c. Răbăgani {Robogány kzs faluja DK-re} [21 A]

Szökefalva 2. Kü (Dicsőszentmárton-K, a Kis-Küküllő b. p.) 1314: t. *Zeuke* (Gy); 1314: t. *Zeuke* Gálfalva hrs (An 3: 676). 1370: *Zeukefolua*. Nevét Szöke nevű birtokosától nyerhette; 1314-ben Gálfalvát modják Szökeföldével határosnak (Gy 3: 562). 1374: *Zeukeffalwa*; 1376: *Zeukafolua*; 1433: *Zewkefaya*; 1453: *Zewkefalwa*; 1454, 1479: *Sewkefalwa*. Ádám, Bedő Bede, Biró, Boró, Deák, Geréb, Gyengyes ~ Gyöngyes, Haró, Kár, Katona, Kis, Nagy, Nemes, Porkoláb, Szökefalvi ~ Szf. Szöke-birtok. 1468-ban Szökefalvi Antal **deák** itteni részeit urának és jóltevőjének: Rédei János erdélyi alvajdának adta, azon kikötéssel, hogy az általa Szökefalván épített **Szent Anna-köegyházat** tartsa fenn, s a hagyományozó nejét, gyermekeivel együtt, tartsa el és védelmezze (1370-től Cs 5: 897). 1442.V.19.: Zewkwfalwa-i Bíró Péter **ü**: Bogáti Péter (464); 1468.IX.16.: *Zekefalwa-i* Damján **ü**: Miske fia István és Mócsi Bertalan (1826); 1470.IX.3.e.: *Zewkefalwa-i* Lukács és Demjén **ü**: Thoroczkaik (1986); 1482.V.8.: *Zewkefalwa-i* Illés **ü**: Sülyei Albertné (2357); 1525.VI.1.: *Zewkwfalwa-i* Szöke Márton *Zewkwfalwa-i* nemeskúriáját 60 Ft-ért eladja Istvánházy Lászlónak (4096); 1543.VI.30.: *Zewkeffalwa-i* János **deák**, királynéi jogüggyigazgató fogott bíró (4799). **1587**: *Zeokeffalwa*. – C. Pr.: fl. 3, A: fl. 1. Egr. Andreae Samsondj integra arendata. Solvit fl. 4 plenarie (Dé 34). 1597.V.10.: Andreas Samsondy de *Zeokefalwa* pro egregio Joanne Kyralfalwi direttore causarum nostrarum fiscalium (SzO VIII.326). 1733: *Széuka*, 1750: *Szeuka*. *1761.IX.3.: **Ujfalvy Krisztina** költő (–1818.I.29., Mezőcsávás). 1808: *Szökefalva h.*, *Dunkeldorf g.*, *Szükefalo* val. 1861: ≈ Kü (9). 1888: ≈ (Seuka) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 669). 1913: Szökefalva **KK** vm (Az). – 1909/19: Säuca, *Szf*, L 876: r 113; m, c (161). > Seuca = Su 2: 117. 1314–1854. » Găneşti {Vámosgálfalva} [23 D]

Szöldő * Bi (Belényes táján) 1600: *Zeoldeo* (Jakó 389). – Su 2: 434.

Szőllős 1. * Ar 1. (Arad-DNy) 1333: Petrus (**sacerdos**) [de] *Sceleus*. Papja 13 báni pápai tizedet ad. 1723. tk: két *Selleus* pusztá Temesság és Dvorin (psz.) között (Gy 1: 186).

Szőllős 2. * Ar 2. (Vinga-ÉÉK=Arad-DNy) {1333} *Zoleus*. A pápai tizedlajstromban két ily nevű plébánia az aradi főesperességben: (146) {mint Sz 1. Gy}, melyek az 1723. évi térképen látható két *Selleus*-sel azonosak. 1477; *Zewlews*, 1478: *Zewles*; Illyei Dienessy–Dóczi-féle birtok volt. Az 1561. évi adólajstromban csak egy, t. i. Aranyos Szeoleos nevű helységet találunk (Cs 1: 778). – Su 2: 435. *Zewlews*. 1333 *Zewlews*, *Zeelews*, *Zeulews* (Tr), 1477 *Zewles*, 1561 *Selleus* {!}. {Főnlak és Vinga közt}

Szőllős 3. * Ar 3. (Vinga-Ny) 1561: *Aranyos-Zewlews* (Márki II/1. 217). – Su 2: 291.

Szőllős 4. Bi (Várad-DK) **1213**: Halalus de v. *Sceuleus*; 1273: v. *Zewlews*; 1332–7: Abraham **plebanus** de v. *Zeuleus*, Petrus ≈. 1213-ban a bihari ispán poroszlójának nevében tűnik fel. Eredetileg királyi udvarnokok lakták, de már 1273-ban a váradai püspök és káptalan közös birtoka. 1291–4 között 30 köből jó rozstot szállítottak be innen a püspök fenesi várába, és a falu 3 M-t fizetett a püspöknek. Plébánosa 1332–7: évi 28 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 672). 1303: v. *Zeuleus*: a *Heuyo* folyón *Zeuleus* faluban épített malom ügyében a váradai püspök az örkanonokkal és más papokkal ítélt (An 1: 407). XV: Kisszőllöst Kusztozsfalvának nevezik a váradai örkanonokról (custos), melynek birtoka volt (Cs 1: 625). 1727 Jegenye (Ko), Fugitivusok: Fabián Mihály Ferenc fiával Szőlösön lakik, Várad mellett. Mihály Istók fiával Bandival: ez is ott lakik (Gyalu 306). 1808: *Szőllös* h., *Szeleus* val. 1851: *Szőllös*, Bi vm, térségen, 500 r. **kath.**, szorgalmas lakossal, s anyatemplommal. Határa 800 hold, a váradai deák puspoké. Az itt folyó meleg Pecze van 3 malom és egy gubakalló, a malmok közül egy három köre a községé (Fé 4: 155). 1888: Pecze-Szőllős Bi Központi js (Je 571). 1913: **Váradszőlős** Bi vm (Az). – 1909/19: Seleuş, *Psz*, L 770: **r 51**; m, szlovák, n, zs (162). = Su 2: 113. 1213–1913. » Oradea.

Szőllős 5. * Csa 1. (Pécska és Szemlak közt) **1230**: t. *Sceuleus*; 1231: pr. ≈ cum portu; 1232: t. ≈; 1304: p. *Zeuleus*; 1329: p-em ... *superiorem Zevleus* ... in qua est **eccl. in honore B. Petri** constituta; in p-e *Eghazaszeuleus*; 1331: p. *Zeuleus*. Eredetileg csanádi várföld volt, melyet II. Endre király Csák nb. Miklós ispánnak adott, s 1330–31-ben megerősítette birtokában. 1304-ben Chama fia Péter fiai: Churba, Zeuke, Ruaz és Mihály Timárral együtt 50 M-ért eladták Hasznosi Péter, Miklós és Lőrinc testvéreknek. 1329-től két Szöllős volt egymás mellett, mindkettő templommal (Gy 1: 872). 1346: *Zeulews*, 1347: *Zeuleus* (Tr). – Su 2: 400, *Sceuleus*, 1230–1347. {Egrestől Ny-ra teszi. + 2: 434. *Zeuleus*, 1304. Első adatát Gy 1: 182-ből veszi, tovább 1329-től 1688-ig Borovszky: Csanád II. 440-ről, s ezt teszi Pécska és Szemlak közé} 1339: *Sceleus* (Tr). – Su 2: 389.

Szőllős 6. * Csa 2. (Pécska-DNy, a Maros jp-i Szemlak mellett) 1494: *Kyszewlews*; 1552-ben a törökök elpusztították; 1555: *Kyszeles*, 1556: *Kys Zelews*; 1561: *Kyszeoleos*, *Kis Zólós* (Borovszky: Csanád II. 296). – Su 2: 360.

Szőllős 7. * Do +1245 [1317k.] : p. *Sceleus*. Cege táján kereshető (Gy 2: 91).

Szőllős 8. Kü (Balavásár-DNy) 1319: p. *Zewles*. Talmácsi Corradus fiai 1319-ben 1/3 részét sógoruknak: Kácsik nb. Mihály fia Péternek adták, fiörökös nemléteben pedig felét neki ígérték (Gy 3: 562). 1392: p. *Kyszewlews*; 1408: *Kyszewles*; 1435: *Kyszeles*; 1505: *Kysseles*; 1506: *Zewlews* (1392-től Cs 5: 898). 1451.V.12.: *Kyszelews*-t, a váradai **Szent-Lélek-kápolna** adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 958); 1451.XII.29.: *Kyszewlews*-ön több részbirtokos jószágát elfoglalták (995); 1466.XI.3.: Madarasiak *Kyszewlews*-i birtokrészüket, azaz négy lakot és két lakatlan telket 83 Ft-ért eladják Kerelői Pálnak (1699); 1496.I.20.: *Kyszewlews*-ön Apafi részbirtok (2977); 1497.X.13.: Szentbenedeki Márton Péter és János *Kyszelews*-i nemesi részeit Geréb László gyulafehérvári püspöknek vallják és adják (3031); 1505.IV.13.: *Kyszeles*-i részét Bethlen Miklós visszaengedte Szentbenedeki Márton Antalnak (3350); 1550.I.13.: Vajai Márton Bálint (e et a) *Kyszewlews*-i birtokrészét 120 Ft-on zálogba adja te: Vajai Márton Andrásnak (4991). **1587**: *Kisszeoleos*. – C. Pr: fl. 36. A: fl. 18 (Dé 36). 1638: Kis Szeöleös (Makkai 558) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Szeleus*, 1805: *Szőllös*. 1808: *Szőllös*

(Kis-) h., *Klein-Alisch* g., *Szelleusul-mik* val. 1861: Kis-Szöllős, Klein-Alisch Kü (8). 1888: Kis-Szöllős (Klein-Alisch, Seleus) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 433). 1913: **Szászszöllős** KK vm (Az). – 1909/19: Seleuşul-mic (S.-sásesc), *Ksz, Ka*, L 669: r 45; n (162). Seleuş = Su 2: 115. 1292–1854. [24 C]

Szöllős 9. Sv (Segesvár-ÉNy, a Nagy-Küküllő j. p.) 1319: p. *Zewles*, 1348: *Scewlws* (Tr). 1393: *Ewliusch*, 1432: *Ewlesch* (Ub III. 48, IV. 487). 1427: *Zewlews* a kolozsmonostori apát birtokai közt (KmJkv 24). 1587: *Nagy Zeoleos*. – C. Pr: fl. 64. A: fl. 32. Ser. Rex egr. Baltasaro Barchyay ac Michaeli Horwatt durante servitio integram contulit (Dé 29). 1635 Kissolymos (Uh): Marosi Péter Szőlősre Segesuar Zekben felesége után való jószágban szállott (SzO). 1662.I.23.: itt esett el török-tatár elleni harcon **Kemény János, Erdély fejedelme** (szül. Bükkös, 1607.XII.14.). 1733: *Szöllős*, 1750: *Szeleus*. 1808: Szöllős (Nagy-), Gross-Alisch ~ Olesch, *Szelleusul-máre* (164). 1861: N-Szöllős, Großalisch, *Szeleus Sv* (35). 1888: Nagy-Szöllős (Gross-Alisch, *Szeleus mare*) **NK** Keresdi js (Je 531). 1913: **Keménynagyyszöllős** NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Seleuşul-mare, *Nsz, Ga*, L 1509: r 197; n, c; 15 m (162). Seleuşul = Su 2: 115. 1319–1854 {1913}. > 1974: Seleuş c. Daneş {Dános kzs faluja É-ra} [36 A; X]

Szöllős 10. Za (Pankota-É) 1489: *Zewles* (Cs 1: 745). 1498: *Zewlews* (Bánffy II. 350), {1527} Cserni Jován (aki a déli vármegyékben összegyűlt rác menekült parasztok vezéréként hadaival Ferdinándhoz pártol, s 1527.III.v. háborút indít János király ellen), 1527.IV.v. Szöllősnél megveri Perényi Péter erdélyi vajda hadait. © 1645: Horga család nemességét kap I. Rákóczi György fejedelemtől (Cernovodeanu); *1741: *N. Horga-Popovici* világosi tanító, tanfelügyelő (visitor), tb. táblabíró, 1796-tól helybeli pap (–1811). 1746: *Csigerél Szöllős* (Su). 1808: Szöllős (164). 1851: *Szöllős* és *Szigerel*, {r} *Szelem* {!} si *Csiggerel*, Ar vm, 6 **kath.**, 3 zsidó, 1683 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 6753 hold, ... Birja báró Ditrich József (Fé 4: 156). 1888: ≈ **Ar** Borosjenői js (Je 669 & Tásnyik psz, Ó-Serind). 1913: **Csigérszöllős** Ar vm (Az). – 1909/19: Seleuş, *Szöllőscsigerél*, L 2288: r 2185; m (162). = Su 2: 114. 1489–1913. [20 C; X]

Szöllőpataka 1. SzD (Bethlen-Ny) 1913: *Szöllőpataka* Bethlen tartozéka (H). – Coldău-Vale = Su 1: 160. 1913. > Coldău Vale » Coldău {Várkudu} [13 D]

Szöllőpataka 2. SzD 1913: *Szöllőpataka* Bethlen tartozéka (H). – Valea Viilor = Su 2: 234. 1913. » Beclean {Bethlen} [13 D]

Szöllőpataka 3. SzD (Bethlen-D) 1913: *Szöllőpataka* Apanagyfalu tartozéka (H). – Valea Viilor = Su 2: 234. 1913. » Malin {Almásmálom} 1974: c. Nuşeni {Apanagyfalu kzs faluja} [13 D]

Szőnyes * Kr (?) 1471: **opp.** *Zewnyes, Zewnes*. Szeri Pósaifiak birtoka volt (Cs 2: 97). – Su 2: 434. {P}

Szörcse Or/Hsz (Kovászna-ÉNy, a Feketeügy bp-i úton) 1567: *Zeorche* (SzO II. 222). 1614: Szörcse 18 családfő (Or 12). 1657: *Szörcse* (SzO VI. 212). 1733: *Szortse*, 1760–2: *Szörtse*. 1808: Szörcse (164). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Orbai js (Je 669). 1913: Szörcse Hsz vm (Az). 1969 L 713. – Surcea = Su 2: 152. 1567–1854. – 1974: c. Brateş {Barátos kzs faluja É-ra} [38 C]

Szörcsök * Kr (?) 1381, 1391: *Zurchuk* (Pesty: Krassó II/2. 229). – Su 2: 437.

Szörénd * Kr (Gátalja határában D-re) 1323: *Zeurin*, terram sagittariorum (Gy 3: 496) nyilazó – sagittarius – határőrök (székelyek) emléke élt benne (Gy: Kel, 41). =: p-es ... Z, t-m sagittariorum nostrorum regalium; 1353: p-es Egrus, Ozyuayg et Bogran, *Zeurind*; 1360: p-es *Zeuren* ...; 1363: p. *Zeurend* ... 1323-ban a király Szalók nb. Heym fiainak: Lászlónak, Pálnak és Jánosnak adta Karulos, Csécs, Aszuágy, Bokorán s más birtokokkal együtt; Szörénd(d) után az utód nélkül elhalt királyi lövők földjét említik, mely vonatkozhat Szöréndre, de lehet egy mellette fekvő föld is. Szörénd később a Himfiek birtoka az előbbiekkal együtt (1353, 1360). Az említettek környékén, Mezősomlyótól KDK felé kereshető. Ma hn Gátalja határában D-re, 1884. tk: *Szeret-Flur* (Gy 3: 496). 1323: *Zewryn*, 1360 *Zeuren*; 1363: *Zeurend, Zerend*; 1424: *Zewrum* (Pesty: Krassó II/2. 229). 1323–1424 (Cs 2: 107). – Su 2: 435, *Zewryn*, 1323–1424.

Szörény * Sző (Karánsebes-D, Bökény mellett) 1561: *Zeoren*, 1{6}43: *Zeren* (Pesty: Szörény II. 54). – Su 2: 434.

Szörény, Szörénység, Szörény-vidék: a Bánság keleti hegyvidéki területe. Hagyományos központja Karánsebes. A honfoglalás korában ritka szláv lakosság lakta. Az első évszázadokban gyepüvidék volt, a magyarok a 11. sz-ban szállták meg és a következő száz évben kiterjesztették hatalmukat Havaselve nyugati területére, melyet Szörényi bánság néven csatoltak a magyar királysághoz. A völgyekben lakó viszonylag gyér középkori magyar lakossága a török hódoltság alatt elmenekült vagy elpusztult. Ma túlnyomó többségben románok lakják, kisszámú magyar lakói a 18–19. sz-ban költöztek be. (K. L. 183.) Turcsányi T.: *Krassó-Szörény-vármegye néprajzi viszonyai a mohácsi vész előtti időkben*. Lugos 1901.; Fodor F.: *A Szörénység tájrajza*. Bp 1930.

Szörényi bánság 1227–1233: Csak nb. Pous szörényi bán és gyfv-i ispán; birtokában Fogaras és Szombathely (Szombatfalva Fo), róla fiára: III. Ugron szörényi bánra szállt (Gy 2: 445-453).

1233.VIII.22.: Lukács szörényi bán.

1240.III.21.: Oslu *Zeuren*-i bán (Er I. 190).

1247.VI.2.: IV. Béla király *Zeurin* egész földjét a jeruzsálemi ispotályosoknak adományozza (Er I. 205).

1268: István ifjabb király, erdélyi herceg és a kunok ura Szatmár vm-ben birtokokat adományoz Sándor *Sceurin*-i bánnak (Er I. 268).

1269/70-től szörényi bán Miskolc nb. Ponyt.

1270.XII.10.: V. István király a Miskolc nembeli Panit bán zalai ispánnak birtokokat és várakat adományoz, mert ... a *Zeurin* földjét pusztító Szventszlav bolgár cártól {1264–1266} elfoglalta Pleva várát (Er I. 290).

1271: Lőrinc szörényi bán, volt nádor; V. István király neki adta Újhelyet uradalmával (Gy 4: 480-481. Vágújhely Nyitra vm).

1272.V.23.: Lőrinc *Zeurin*-i bán és dobokai ispán (Er I. 316).

1274.V.7.: Pál *Zeurin*-i bán (Er I. 326).

1279.I.30.: Lőrinc *Zeurin*-i bán (Er I. 365).

1279.V.11.: néhai Lőrinc vajda fia: Lőrinc *Zeurin*-i bán (Er I. 366).

1281: Kőkényesréold nb. Mikod budavári rektor; korábban szörényi bán volt (Gy 4).

1330–1341: szörényi bán Felsőlendvai Szécsi Dénes (1323–24: miháldi és zsidóvári várnagy volt).

1330–1341: Balog nb. Szécsi Miklós fia Dénes szörényi bán; 1350–55: Sz. Péter fia Miklós szörényi bán (Gy 3: 297. Mácsó).

1369-től Vlad havaselvi vajdát szörényi bánnak és Fogaras, ill. Fogarasföld urának címezik. 1369: Lad. dei et regis Hungarie gratia vaivoda Transalpinibus et banus de *Zewerino* necnon dux de Fogaras; 1372: Lad. woyvoda Transalpinus, banus de *Zerinio* et dux nove plantationis t-e Fougaras; Wlad. vaivoda Transalpinus, banus de *Zerinio* et dux nove plantationis t-e Fugaras (Gy 2: 450-451).

1390.VI.k. Perényi Miklós szörényi bán és Sárói László temesi ispán a szerbiai Vitovnica mellett győzelmet arat egy török csapaton.

1458: Iktári Bethlen Gergely szörényi bán (1464: zsidóvári kapitány). 1483–1486: Patócsi Bertalan szörényi bán.

1484–1491: Szokolai András szörényi bán.

1488: Balázsfalva (Te : Balázsd) Cikóvásárhely tartozékaként Haraszti Ferenc szörényi báné.

1502: Tárnok Péter szörényi bán.

1508, 1515: Béla Barnabás szörényi bán (Cs 5: 60. 1508: Rápoli György özv: Arani Borbála és leánya: Ilona – BB felesége – jogot tart Hunyad (Vh) vasbányáihoz. 1515-ben Vajonkereszt faluban (Hu) rb. Cs 5: 145).

1524.V-VI.: Végvidéki török csapatok több ízben megpróbálkoznak Szörény vára elfoglalásával. (A vár kapitánya Kállay János bán.) 1524.IX.: Bali nándorfehérvári bég hadai elfoglalják Szörény várát.

Pesty F.: *A Szörényi hajdani oláh kerületek*. Bp 1876; Uó: *A Szörényi bánság és Szörény vármegye története*. I-II.; III. Oklevéltár. Bp 1878.

Szörénybalázsd KrSzö (1913): Vajszlóva Te~Kr.

Szörénybuzás KrSzö (Újmoldova-ÉK) Szörénybuzás (Pesty: Szörény II. 564). 1888: Weizenried **KrSzö** Moldovai js (Je 732). 1913: Szörénybuzás KrSzö vm Újmoldovai js (Az). – Gîrnic = Su 1: 265. Pesty, 1913. [54 A]

Szörényordas Szö (Resicabánya-DK, a Temes forrásvidékén) 1827: *Volfsberg, Wolfsberg* (Pesty: Szörény II. 569). 1888: Wolfsberg **KrSzö** Teregovai js (Je 732). 1910 L 961 n. 1913: Szörényordas **KrSzö** vm (Az). – Gârîna = Su 1: 253. 1827, 1913. – 1974: c. Brebu Nou {Temesfő kzs faluja DNy-ra} [42 D]

Szövérd Msz (Balavásár-ÉK) 1332: *sacerdos* de *Zwerd*, 1334: *Swend* [: *Swerd*], 1335: *Suerd* (Tr). 1484: *Sewerd* (SzO I. 243). 1497.X.13.: *Zewerd*-i Bálint familiáris is részes volt a székelyvásárhelyi plébános megölésében, a templom és a temető meggyalázásában (SzO VIII. 171-173; KmJkv 3031). 1567: *Zeówerd*, 1602: *Szövérd* (SzO II. 217, V. 272). 1808: ≈, (n) Magerau, Oszverdá (164). 1861: Szövérd Msz (33). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 670). 1913: Szövérd **MT** vm (Az). – Soverd > Suveica = Su 2: 153. 1332–1854. – 1974: c. Acățari {Ákosfalva kzs faluja DK-re} [24 C]

Szpata Ar (Csánki) : Bégapata.

Szpin 1. * **Hu** 1418: v. *volahalis Spyn*. Illyei Dienesiek birtoka, Kut(h)átya faluval együtt említik (Cs 5: 139). – Su 2: 403.

Szpin 2. * **Mm** (Visóoroszi mellett) 1418: *Zpyn* (Bélay 221). – Su 2: 437.

Szpin Kü : Kistövis KK..

Sztajnócz Kr (?) 1440: *Ztainocz* (Cs 2: 108). =: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 186). – Su 2: 437. {Pesty nyomán együvé veszi Sztojanócz faluval}

Sztamora 1. Te (Detta-D, a Verseci úton) XVIII. századi szlovák település. 1808: Sztámora (Tót-), (s) Stamura (164). A XIX. században, német betelepülés után fejlődött ki. 1851: *Sztamora*, Te vm, 1011 **r. kath.**, 28 n. e. **óhitű**, 12 zsidó lak., kathol. paroch. templommal, csinos uradalmi kastéllyal. Határa 3060 hold, ... Birják: Malenicza Miklós és János urak (Fé 4: 159). 1888: Német-Sztamora (Tót-Sztamora) Te Verseci js (Je 539). Windisch-Stamura. 1910 L 1447 (n, m). 1913: **Alsósztamora** Te vm (Az). 1920: **határfalu**. 1956 L 925 (Le).– Stamura Germană = Su 2: 143. 1828, 1851, 1913. – 1974: c. Moravița {Temesmóra kzs faluja É-ra} [41 D]

Sztamora 2. Te (Temesvár-DK, a Pogányos b. p. közelében) 1407: Thomas Magnus de *Stamur* királyi ember; 1411: Thomas de *Stamur* királyi ember (Cs 2: 65). 1407–1411: *Stamur*, 1717: *Stamor* (Borovszky: Temes 41). 1808: Sztámora, (i) Stamura (164). 1851: *Oláh-Sztamora*, Te vm, 908 n. e. **óhitű** lak., s anyaegyházzal. Határa 3162 hold, ... Birja a királyi alapítvány (Fé 4: 159). 1888: Román-Sztamora Te Csákovári js (Je 607). 1913: **Felsősztamora** Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Stamura-română, *Rsz*, L 1043: r 941; m, n (167). Stamura Română = Su 2: 143. 1407–1851. – 1974: c. Sacoșu Turcesc {Törökszákos kzs faluja DNy-ra} [41 B]

Sztána {< *Stanislav* szláv szn} **Bi>Ko** (Bánffyhunad-ÉK; 461 m) **1288**: t. *Zhana* (Cs), =: ≈ mint Mikola-fiak: Kemen és János (a Kemény cs. őseinek) birtoka tűnik fel (Gy 1: 673. Bihar). 1391: p. *Eztana*; 1441: p. *Ezthana*; 1444: *Stana*; 1473: p. *Zhana*; 1523: p. *Ezthana*. Gyerőfi, Lónai, Szentpáli, Czegei Wass, Gesztrágyi, Szamosfalvi ~ Gyerőfi-birtok. Sz. 1444: Pethe László; 1457: Nemes Máté fia Pál: Patai Székely László mostohafia (1288–1523. Cs 5: 348). **1587**: *Vasarhely, Inaktelke, Zhana, Kiskapus*. – E: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 55); = Ksz: *Zhana et Gieroe Vasarhely*. fl. 25 (Dé 61). 1604-ben vette fel a kálvini vallást. 1743: Templomában Gyalui Asztalos János öreg kori, utolsó mennyezetfestése (Ke). 1733: *Sztana*. 1780–1848: nyolc **tanítója** ismert (Sebestyén K. MtT 1979. 159). 1808: *Sztana* vel *Eszána* val. 1836–37: Templomának újjáépítése, a hajó hozzáépítése, 36 kazetta ... „az előző mintáknak kék színben tobzódó utánzata“ (Kabay). 1861: Sztána (14). 1888: Sztána (Eszána) Ko Bánffyhunyadi js (Je 670). 1911-ben **Kós Károly** építész, grafikus, író (Tv, 1883–1977, Kv) innen házasodik és itt építi fel meghitt otthonát, a Varjúvárat (a vasúti megálló közelében). 1913: Sztána Ko vm (Az). 1914.II.1-i farsangi bálnak, Kós Károly gondnok meghívottjaként, vendége volt Móricz Zsigmond, aki itteni élményei nyomán írta *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* c. regényét. *1914.XI.4.: *Kós András* szobrász, főiskolai tanár. *1916.IV.6.: *Koós Zsófia (Dodó)* színésznő (–1990, Kv). *1919.VIII.31.: *Kós Károly* néprajzkutató (–1996, Kv). # Szentimrei Jenő: *Képeslap a sztánai Csigadombról* (vers), 1935. KszHn 1942. 306. Ke 1: 212. Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. Az 1970-es években lakossága: 350 magyar és 250 román; 2004-ben 200 magyar és 26 román. 2004.VII.25-én Pap Géza erdélyi református **püspök** hirdette az ígét, amikor „Fennállásának négyszázadik évfordulóját ünnepelte Kalotaszeg legkisebb református gyülekezete“ (Krónika, 2004.VII.26. Benkő Levente). Újra a sztánai farsangról, budapesti főiskolások sztánai látogatásai és közmunkái 2004.VIII.27. Duna Tv. – 1909/19: Stana, Sz, L 523: r 170; m; 10 zs (167). 1936/9. tk: Stána. 1956: Stana = Su 2: 143. 1288–1854. – 1974: c. Almaşu {Váralmás kzs faluja D-re} [22 A]

Sztánafalva * **Te** (Lugos táján, Temeshódos mellett) 1471: *Zhanafalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 65). – Su 2: 437.

Sztancsafalva **Te** (Temesrékás-ÉK) 1456: Stanschevo {!} (B); 1462: *Zhanchofalwa*, 1471: *Ztanchafalwa* Borzlyuk város 32. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk; Su 2: 437. 1471). 1718: *Stanschevo*, 1761: *Stancsova* (Borovszky: Temes 98). 1808: Sztáncsova, (i) Stancsova (164). 1851: *Sztancsova*, falu, Te vm. Ut. posta Rékas 1 1/2 óra (Fé 4: 159). 1888: Sztancsova Te Rékási js (Je 670). 1910 L 2066, szerb és m. 1913: Sztancsafalva Te vm Temesrékási js (Az). – Stanciova = Su 2: 143. 1456–1851 {1913}. – 1974: c. Reçaş {Temesrékás kzs faluja} [32 C]

Sztancsesd **Hu** (Déva-Ny) 1491: p. *Sthanchesd*. ♂Déva vár tartozéka, Jófó vs birtoka (Cs 5: 140. Ma Sztancsesd-Ohába). 1491: p. *Ohaba* (Su). 1733: *Sztancsest*, 1760 – 2: *Sztanescsa-Ohana*, 1805: *Sztantsesd Ohába*. 1806: *Szancsesd* és mellette K-re: *Szancsesd Ohaba* (24 Z 53). 1808: Szancsesd, Stensed (153). 1913: Sztancsesdohába Hu vm Marosillyei js (Az). – 1909/19: Stáncseshti-Ohaba, *Sztancsesdohába*, L 412 **ort. r** (167). Stínceşti-Ohaba = Su 2: 145. [33 D]

Sztancsilova **Kr** (Szászkaánya-DK) 1808: Stanczilova (150). 1828: Sztancsilova (Nagy, II. 205). Hnt. 13: Sztancsilova pusztas » Újsopot KrSzó vm. – Stancilova = Su 2: 143. 1828. > Stáncilova 1974: c. Şopotu Nou {Újsopot kzs faluja Ny-ra} [54 A]

Sztandincz * **Ar** (Bégapata és Radmanóc közt) 1440: *Zthandincz*, 1477: *Sthondyncz* Solymos vár 22. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 437.

Sztánfalva * **Te-Kr** (Facsád táján, Galadna mellett) 1453: *Stanfalva* (Pesty: Krassó II/2. 186). 1454: *Stanfalwa* (Cs 2: 65). – Su 2: 403. {P}

Sztanilafiademeterfalva * **Te** (Lugos táján) 1410: *Ztanilafiademeterfalwa* Doboz 51. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 404. 1462.

Sztanilóc * **Szö** (a Duna mellett) 1437: castra inferiora ... *Ztanilowcz*. Szinicz és Drankó várak közt sorolják föl s így a Duna Szvinicza és Drenkova közti partvidékére helyeshető. S a Szörényi

bánsághoz számítható (Cs 2: 14). 1451: *Stanylowcz* (Pesty: Szörény II. 482). – Su 2: 404. *Stanylowcz.* + 2: 437. *Ztanylowcz.*

Sztaniszlóháza Ar 1337: *Stanizlohaza*, que a. n. *Gyurthyanos* vocatur (Gy 1: 176. Fülöpköve). Id Gyertyános.

Sztanizsafalva Za (Brád-ÉK) 1439: *Stanisafalwa*, 1441, 1445: *Stanizlafalwa*, 1464: *Ztenosafalwa*, 1525: *Zthanycza*. Almás vidékén tűnik föl. Pesty szerint két ily nevű helység fordul elő Világosvár tartozékai közt (Cs 1: 745. *Sztanizslofalva*). Köteles: *Sztanica* (aranybánya). 1733: *Stenise*, 1750: *Sztanizsa*, 1760–2: *Sztanyizsa*, 1805: *Sztanisa*. 1808: *Sztanisa* ~ *Sztanicza*, Stannsdorf, Stanisá (164). 1888: *Sztánizsa* (*Stanisa*, *Sztanisia*) **Hu** Brádi js (Je 670). 1913: **Sztanizsa** **Hu** vm (Az). – 1909/19: *Stânija*, *Sz*, L 1046: r 1041 (167). > *Stânija* = Su 2: 144. 1439–1854. – 1974: c. *Buceş* {*Bucesd* kzs faluja DK-re} [34 A]

Sztankó 1. * **Kr** (Oravicabánya táján, Harampatak mellett) 1378: *Ztankfolua*, 1437: *Stanko*. Az illyédi várhoz tartozott 1378-ban (Cs 2: 108. a). – Su 2: 437. *Ztankfolua* {P}.

Sztankó 2. * **Kr** (talán Herkulesfürdő mellett) 1437: *Stanko* (Pesty: Krassó II/2. 155). Egy másik ily nevű (*Stanko*) helységben a *Himfiek* voltak földesurak (Cs 2: 108. b). – Su 2: 404.

Sztarics * **Szö** (Berszászka és Alsólupkó közt) 1690–1700: *Sztarics* (Pesty: Szörény II. 507). – Su 2: 404. *Starics*; 2: 407. *Sztarics*.

Sztarnik * **Te** (Facsád táján, Bégakalodva mellett) 1453: v. *Ztharnik* (P); 1454: *Ztharnik* *Suggya* tartozéka volt (Cs 2: 65). 1514–1516: *Ztharnyk*, 1597: *Zternik*, 1612: pr. *Sterniku*, 1620: *Zternik* (Pesty: Krassó II/2. 186). – Su 2: 437. {*Sternicu* határrész örzi emlékét}

Sztenka * **Szö** (Duna-parti halászhely volt Ogradéna/Asszonyrét mellett) 1598: *Ztenka* (Pesty: Szörény II. 571). – Su 2: 437.

Sztépánfalva * **Te** (Csánki) : **Istvánfalva**.

Szteregonya Hu (Jófő-DK) 1491: p. *Stregowanya*; =: p. *Sthregowanya*. ⚠Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 140. *Szteregoványa*). 1733: *Stregoja*, 1750: *Szteregoja*, 1760–2: *Szteregonya*. 1806: *Szteregonya* (24 Z 52). 1808: *Szteregonya*, *Stregen*, *Szteregojája* {! *Szteregoajája?*} (164). 1861: ≈ **Hu** (24). 1888: ≈ (*Szteregoania*) *Marosillyei js* (Je 671). 1913: *Szteregonya Hu* vm. – 1909/19: *Strigoanea*, *Sz*, L 234 **ort. r** (168). > 1964: *Bujorul* = Su 1: 112. 1491–1964. > 1974: *Bujoru* c. *Dobra* {*Jófő/Dobra* kzs faluja} [33 D]

Sztesér Kőv (1808) : Jávorfalu Sza.

Sztojakfijánosfalva * **Te** (Lugos táján) 1410: *Sthoyakfyanusfalua* *Doboz* 54. tartozéka volt (Cs 2: 34. *Doboz*). – Su 2: 404. 1462.

Sztojakjánosfalva * **Te** (Detta táján, Temesberény mellett) 1408: *Stoyakyanaffalwa* *Berény* városhoz tartozott (Cs 2: 65). – Su 2: 404.

Sztojánbojárfa * **Te** (Facsád táján, Ferde mellett) 1405: *Stoyanboyarfalwa* *Ikus* uradalom 8. tartozéka volt (Cs 2: 42. *Ikus*). – Su 2: 404.

Sztojanócz Ar (Bégapata és Radmanóc közt) 1440: *Ztainocz*, 1477: *Sthoyanowczy* *Solymos* vár 25. tartozéka volt (Cs 1: 761. *Solymos*). 1440: ≈, 1477: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 186). – Su 2: 437. {P}

Sztojenyásza Hu (1913) < Kövesdfalva.

Sztojka **falva BSz** (Magyarlápós-É) 1589: *Sztojka* **falva** (Kádár VI. 502). 1733: *Vali Stojcsan*, 1750: *Sztojcsen*. 1808: *Sztojka* **falva**, *Sztojcsén* (165). 1861: ≈ **BSz** (19). 1888: ≈ (*Sztojcseny*) -**Y-SzD** *Magyarlápósi js* (Je 671). 1913: *Sztojka* **falva SzD** vm (Az). – 1909/19: *Stoiceni*, *Sz*, L 416: r 396; m (167). = Su 2: 146. 1589–1854. [13 A]

Sztojnest * **Kr** (Facsád táján, Barnafalva és Derenyő mellett) 1514–1516: *Ztoynesth*, 1596: *Ztooyhest*, 1601: *Ztojchest*, 1617: *Ztoiczesthi* (Pesty: Krassó II/2. 228). – Su 2: 437.

Sztokapéterfalva * Te (Temesrékás táján) 1463: *Stokapeterfalwa* Rékás város 16. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 404.

Sztolna Ko : Isztolna.

Sztonyafalva * Te (Delta táján, Temesberény mellett) 1408: *Stonyafalwa* Berény városhoz tartozott (Cs 2: 65). – Su 2: 404.

Sztovárta * Te~Szö (Karánsebes táján) 1458: *Stowartha* Rakoviczaiak birtoka volt (Cs 2: 66). – Su 2: 404.

Sztrákos Bi : Isztrákos.

Sztrázsa AF (1888) : Öregyház.

Sztrekle * Hu (Marosillye-ÉNy, a mai Almásszelistye táján) 1485: p. *Ztrekle*. Foltiak birtoka volt (Cs 5: 140). – Su 2: 437.

Sztrelye * Hu (Ponor táján, a Sztrigy felsőfolyása mentén) 1411: *Stroya* Dénes fia Sztancsul kenéz nevében tűnik fel; 1426: *Strelye*-t királyi ember (István) nevéből ismerjük, Ponorral kapcsolatban (Cs 5: 140).

Sztremba * Te (Karánsebes táján, Jász mellett) XV.2.f.: *Ztremba* (Cs 2: 66). 1590: pr. *Ztremba* (Pesty: Szörény II. 571). – Su 2: 437.

Sztremtura * Te (Lugos táján, Krassóvermes-Ny) 1420: *Stremptura*; 1438: *Stremthwra* a Komjáti kerületben feküdt (Cs 2: 66). 1503: *Zremtura* (Pesty: Krassó II/2. 213). – Su 2: 404.

Sztretye Hu (Jófő/Dobra-É, a Maros b. p.) 1750: *Sztreteje*. 1805: *Sztretye*. 1808: Sztrétfalva, Sztrétéu (165). 1861: Strettye Hu (24). 1888: Sztretye (Szeretfalva, Sztrétye) Marosillyei js (Je 671). 1913: Sztretye Hu vm (Az). – 1909/19: Strechea, *Sztretye*, L 149 ort. r (168). Stretea = Su 2: 147. 1484 {! Csánki: *Ztrekle*, 1485, holott a két falu közt hat-hét helység van}, 1750–1854. [33 D]

Sztrigy folyó: a Maros b. o. mellékvize

Böjthe Ödön: *Hunyad megye sztrigymelléki részének és nemes családainak története, tekintettel a birtokviszonyokra*. Bp.

Sztrigy 1. * Hu 1. (a Sztrigy alsófolyása mentén, Piski, Dédács táján) 1377: t. nobilium de *Strigh*; 1421: ≈; 1495: *Hyzrthryg*; 1499: *Izthryg*; 1501: p. *Zthrygh*; 1515: *Szthryg*. Leginkább köznemesek nevében fordul elő. Szentimrei ~ Szi. Sztrigyi, Sztrigyi Svarcz, Kolonityi, Márgai, Barcsai (Cs 5: 140. Sz -a). – Su 2: 404.

Sztrigy 2. Hu 2. (?) (Ponor és Levád hs-gel együtt) 1404: p. *Stryg*. Borbátvíziek birtoka volt (Cs 5: 140. Sz -b. {Borbátvíziek} valamely másik, később más név alatt előforduló, a Sztrigy felsőfolyása mentén fekvő birtoka értendő). – Su 2: 404.

Sztrigy-előtagú hs 1888 (Je 672): Ohába, Plop, Szacsal, Szent-György (Hu Hátszegi js).

Sztrigyfalva Hu : Zejkfalva.

Sztrigyfalva Hu Az 1453. évi *Strigfalwa* a mai Sztigy-Plop hs-nek felel meg (Cs 5: 149. Zejfalva).

Sztrigyszentimre * Hu (a Sztrigy alsó folyása mentén) 1380: *Zenthemruh*; 1382: *Zentemreh* inferior; 1431: *Sthrigzenthemrich*, *Zentemrich*; 1507: *Zenthymreh*; 1515: ≈. Szentimrei, Szi. Sztrigyi, Barcsai, Kolonityi, Márgai s más birtokosé. Szn 1491: Bíró Fülöp (Cs 5: 137). 1587: *Zent Imreh*, ld Sál (Dé 26). – Su 2: 432. 1382–1587.

Sztrimba 1. Hu 1808: pr Sztrimba, Strimba (165). Hnt. 13: azh

Sztrimba 2. Za (Nagyhalmágy-DK) 1760–2: *Sztrimba*. 1808: ≈ Za (165). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 672). 1913: Sztrimba Hu vm (Az). – 1909/19: Strâmba, *Strimba*, L 340 **ort. r** (168). > 1964: Livada = 1760–1964. – 1974: c. Tomești {Tomesd kzs faluja Ny-ra} [33 B]

Sztroja * **Hu** (Lozsád, Tóti táján) 1366: p. *Stroyafalwa*; 1387: p. nostra (r) *Stroya* vocata ... ad castrum nostrum Deva vocatum pert.; 1391: p. *Stroyafalua*. 1387-ig 𐌆Déva vár tartozéka. Ekkor Szentimreieknek (azaz Szentimrei Sztrigyieknek) adta Zsigmond király (Cs 5: 140). – Su 2: 404.

Sztrugár Se (Szászsebes-DNy, a Kudzsiri úton) 1488: *Sperban* (?) (Berger 52). 1733: *Sztrugari*, 1750: *Sztrugar*, 1805: *Sztrugár*. 1808: ≈ (165). 1861: ≈ Se (36). 1888: ≈ (Strugár, Strugari) **Sze** Szászsebesi js (Je 672). 1913: Sztrugár Sze vm (Az). – 1909/19: Strugari, Sz, L 231 **ort. r** (168). > Strungari = Su 2: 148. 1488–1854. – 1974: c. Pianu {Oláhpián kzs faluja D-re} [34 D]

Szucsák 1. Bi (Élesd táján) 1475: *Zwchak*. Kalotával és Kövesddel együtt említik (Cs 1: 625). – Su 2: 437.

Szucsák 2. {< *Sucijak* szláv szn} **Ko** (Kolozsvár-Ny, Gyalu-ÉK; 452 m) a Nádasmente legmagasabb pontja a falu határán NyDNy: *Bátori-hegy*; vistai neve 1934 k: *Tekintő*. 1936/9. tk: *D. Batori* 653 m, 1942: *Gyalai tekintő* (*Báthori-h.*) 652 m; 1981: *Dl. Suciagului* 637 m, *Gyalui-havasok* 1999. tk: ≈ {**XIII-i templom**} 1338: *Zuchak* Vista korábbi határjárására rendelt vajdai ember nevében tűnik fel: Johannes filius Stephani de *Zuchak* (Ub I. n. 544). 1343.V.1.: Chue de *Zuchak* királyi ember a szomszédos *Nadas* {: András háza} hj-án (Dl 28 726. Szr. reg. MOL). 1348: *nobiles de ≈*; 1391: *strata publica de Gyalow in ≈*; 1430: p. *Zwchak*; 1507: p. ≈. 1493: **Sz. Margit-egyház**. Szucsáki, Bátor ~ Bátori, Bese, Biró, Dombi, Dósa, Gereblyés, Gyalai, Illési, Jánosi, Kerekes, Mike, Nagy ~ Vas ~ Negyed, Orros, Pogány, Porkoláb, Ravasz, Sándor ~ Sándorf, Sikesd, Tatár, Somai, Drági, Mikola, Budai, Budai Nagy, Hencz, Darabos s más kismesek birtokolták, akik közül többen kiténtek a vármegyei közéletben. Hn 1391: az erdélyi püspök Vista, Gyalu, Lóna és Fenes nevű birtokának határjárása Szucsák felé: Hordóskút (*Hordowkw*) nevű patak és forrás, Gyaluból Szucságba vezető út, *Nagyberekpataka*, *Nogheg* {Györffy szerint ez a későbbi (1501) *Bathorhawasa*}, *Noghegfark*; 1446, 1480: *Pogankut*, *Wagothberek* és Kiscsere Szászfenes felé; 1454: Szilvás nevű rét; 1480: Medvéberek nevű erdő; 1493: *Chergewfeld* részein újabban ültetett szőlők, *Chergewberek*; 1499: *Nywlas* nevű erdő; 1501: *Orros Mathyasgyepwye*, *Bathorhawasa* {1950 k: "Bátori hovassa", pásztortól Tulogdy}, *Kewzmezew*, *Nadasy erdew*, *Zulcseréje*; 1504: *Medwepataka*, a *Pogankwth*-hoz vezető régi út, *Soma*, *Vágotberek*, *Mwsdal* n. erdő, *Thohel*, *Zazokfowlde*. Szn 1474: Salamon Bereck (+1297–1507: Cs 5: 416). Kolozsmonostor: 1362 decemberében Kolozsvárról és Szászfenesről összeverődött fegyveres sokaság megrohanta a monostort, kapuját betörte, berontott az apát palotájába, kihurcolta onnan Chuey fia Pál szucsági nemest, és a monostor előtt fejét vette (KmJkv 37). & 1460: Szucsáki Nagy Fábián vm-i szolgabíró (Cs 5: 636). 1461: **Szucsáki Mátyás** a Bánffyak ügyvédje; 1467-ben **Kolozs vm alispánja**; évtizedekig jónevű ügyvéd volt (Szucsáki János notarius apja. KmJkv 127). 1494: *Thomas de Swczek* krakkói **diák** (Dn 2337). 1496: *Szucsáki János* a vajdai ítélőszék jegyzője, magister; 1497.XII.–1499.IV.: a konventi kancellária jegyzője; 1500-tól a vajdai kancellárián notarius, 1510.IX.23.–1516.VI.11.: vajdai secretarius (KmJkv 127). 1512...1535: *Szucsáki János magister fia: Ambrus deák* pályája. 1512: homo regius apjával együtt; ezután vajdai ember, ügyvéd. 1516.V.19.: döntőbíró sárdi birtokperben (KmJkv 3609); 1519 elején konventi nótárius, ügyvéd is (VI.7.: n: 3731); 1520 márciusától Barlabási Lénárd alvajda notarius; 1521-ben Báthori Szaniszlófi István alvajda notarius; 1523-ban Tomori István alvajda notarius; 1532-től 1535. január 4-ig ítélőmester (KmJkv 101, 127). 1549.VII.26.: *Bánk Pál az újvári vár praefectusa* (4940). 1553.VI.23.: **Bánk Pál erdélyi alvajda és székely alispán** (5218). **1587: Zwczak**. – E: fl. 4, A: fl. 1 den. 50. ... (Dé 57). 1635 Barót (Hsz): Ambrus Péter Kolosvar mellett Szutsagban lakik (SzO). 1777–1820: *43 évig tanított itt Apáczai Csere Márton* (Sebestyén 160). 1733: *Szutsák*, 1750: *Szucsag*. 1781: Endes Péterné Kornis Klára udvarháza telkén galambbúgos kapu (SzTA). 1808: *Szucság* vel *Szucsák* cum pr-o Bócz [: Bocz] et Soma h. 1861: Szucsák (14). 1888: ≈ Ko Nádasmenti js (Je 672). 1913: **Szucság** Ko vm (Az). *1852.II.2.: *Versényi György* költő, esztéta, elbeszélő (–1918.VI.20., Kv). *Kelemen Benő* (1792.IV.9.–

1883.VI.3.) 1816-tól zsiói jószágigazgató; itt hunyt el (Jakab Elek: *KB*. KerMagv, 1887). *Szigethy Miklós* (1824–1890) 48-as honvéd ezredes (szucsági birtokosként fejezte be életét. Csetri: *Wass Pál*). *1917.VIII.26.: *Györffy György* történész (–2001, Bp). # Versényi György: *Népköltési gyűjtemény Szucsákról* (Ellenzék, 1903. 66. sz.). KszHn 1942. 253. Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. 1999 L 1100; 500 m, 483 ref. – 1909/19: Suceag, *Szucsák*, L 1115: r 412; m; 15 zs (169). 1936/9. tk: Suciagu = Su 2: 149. 1297–1854. [22 B]

Szúd Do (prédium Ónok közelében) 1521.I.24.: *Zwd* egész prédium Olnoki Herczeg László birtoka (KmJkv 3799); 1538.VI.14.: OHL özvegye: Anna esküt tett arra, hogy elhunyt férje, amikor Olnok és *Zwd* prédiumbli birtokrészét eladta a Bonchidai Bánffyknak, átadta a vonatkozó okleveleket is (4644). 1521, 1538, 1540: *Zwd* (Kádár VI. 512). – Su 2: 437.

Szudas * **Ar** (Máriaradna mellett) 1256: *Zwdas* (Cs 1: 780). =: ≈ (Tr). 1477: *Zouas*, 1510: *Zovos* (Márki II/1. 217). – Su 2: 438.

Szudriás Bi {?} 1888: Szudriás Bi Belényesi js (Je 672).

Szuginul * **Kr** (Kisszécsény és Kisszurdok közt) 1617: *Szuginul* (Pesty: Krassó II/2. 232). – Su 2: 407.

Szuhodol * **Kr** (Lugos-ÉK, Bégamonostor-ÉK) 1514–1516: *Zuhodol*, 1597: *Zohodol*, 1620: pr. *Zehedel* (Pesty: Krassó II/2. 226). – Su 2: 437.

Szuhor * **Kr** (Detta táján) 1370: *Zuhor* (Cs 2: 108). – Su 2: 437. {P}

Szulicza Ko (Meregyó-Ny) 1808: Szulicza (Alpensis-) (A Meregyó) (165). 1861: Szulicza Ko (14). Hnt. 13: » Havasreketteye Ko vm. {Vsz tartozéka.} – Scind-Fräsinet = Su 2: 111. 1954. [21 B] *Gyalui-havasok* 1999. tk is önálló hs.

Szuliget Hu < Hosszúliget.

Szuna * **KSz** (Érkörös közelében) 1214: *Zuna* faluból való Pál boszorkánykodással vádolta falustársát: *Scena* [asszonyt]. A bíró a szolnoki főesperes: *Farcasius*, a poroszló István volt. Váradon Pál mentesítette *Scena*-t a próbától és kötelezte magát a bíró kifizetésére, *Scena* viszont a poroszlót és a káptalant fizette ki (Er I. 71). 1326, 1447: p. *Zuna* (Cs 1: 564). 1449.VIII.18.: *Zwna*-i Péter ü: Menyői Gebárt Antal (KmJkv 730); 1450.II.7.: *Zwna*-i Albert deák ü: Dobai György (803); 1450.V.20.k.: *Zwna*-i Péter és *Zwna*-i Bartalis Pál is vallomást tett a nádasdi birtokperben (833); 1453.VII.2.: *Zwna*-i Péter ü: Menyői Gebárt Antal (1097); 1454.IV.28.u.: Uő ü: Menyői Fodor László (1154). 1543: *Zwna*, 1548: *Zöna*, 1647: *Szuna* (Petri IV. 631). – Su 2: 437. 1214–1647. + *Zunay* 1395 (Petri IV. 631). – Su 2: 437. {Azonos lehet Suna-val}

Szunyogd Bi (Margitta-K) 1374: *Zywnywg*d (J); 1421: *Zunyogd*, (Cs; J); 1422: p. *volachalis* ≈ (Cs); =: *Zvnyogd*, *Zwnyogd*, 1454: *Zwnyog* (Jakó 360); 1489: *Zwnyogh* (Cs 1: 625). 1692: *Szunyok* (Mezősi 54). 1800: *Szunyogd* (Csáky 857). 1808: Szunyod ~ Szunyogd, Szujug (165). 1851: ≈, {r} *Szújog*, Bi vm, 2 nagy hegy közé szorulva, 451 n. e. óhitű lak., paroch. templommal, 11 urbéri telekkel. Határa 1046 hold, ... Vize a Berettyó, határának déli részén. Birtokosai: Péchy Imre és László örökösei, gr. Csáky Károlynő, Szilágyi Lajos, Szunyogi János, Krajnik Alajos, Nagy Gábor, Lipcsei Gedeonnó, Martinides Alajos, Papszász Lajos, Dobsa Sándor, Kazinczy Sándor, Izsáki, Péchy Istvánnó, Katona László, Fráter Ferenc, Tamás, Pál és Jakab, Pap Dániel (Fé 4: 166). 1888: Szunyogd Margittai js (Je 673). 1913: Szunyogd Bi vm (Az). – 1909/19: Suiug, Sz, L 512: r 419; m, zs (169). = Su 2: 150. 1374–1851. – 1974: c. Abram {Érábrány kzs faluja K-re} [11 C]

Szunyogfalva Za @ (Borosjenő mellett) 1553: *Zwnyogfalwa* ~ *Zwnyoghfalva* (Márki II/1. 249). – Su 2: 438.

Szunyogszeg 1. Ar (Milova mellett) 1440, 147: *Zwnyogzeg* Solymos vár 60. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 438.

Szunyogszeg 2. Br (Feketehalom-É) 1509: *Zwnyogzegh*, *Szunyogszeg* (Ve: Fontes IV. 98, 99). 1519.I.20.: *Zwnyokzeg*-i Majlád Mátyás, ld Királyhalma (KmJkv 3701). 1651 előtt Brassó birtoka

volt. 1760–2: *Szunyogszeg*, 1805: *Szunyogszék*. 1808: Szunyogszeg, Schnackendorf, Czinczáriu (165). 1861: ≈, ≈, Czinczár Br (39). 1888: Szunyogszék (Czinczári, Tientiari) Töröcsvári js (Je 673). 1913: **Szunyogszék** Fo vm Sárkányi js (Az). – 1909/19: Țânțari (Țîntari), *Szunyogszék*, *Schnackendorf*, L 2059: r 1998; c (186). > 1954: Dumbrăvița = Su 1: 214. 1509–1854. [37 C]

Szunyogszeg 3. * **Hu** (Déva-K, Haró táján) 1503: p. *Zwnyogzeg*. Harói ~ H. Géberjén, Rákosdi, Szunyogszegi, Sz. Tar-birtok (Cs 5: 140). – Su 2: 438.

Szunyogszeg 4. **BSz** (prédium Kozárvár határában: KmJkv) 1381: *Zunugszegh*, 1415: *Zunywgzegh*, 1497: *Zwnyogzeg*, 1520: *Zwnywg Zeg* (Bánffy I. 362, 534; II. 343, 497). 1517.I.22.: *Zwnyoghzeg*, ld Kozárvár (KmJkv 3619); 1519.IV.28.: Bánffy Miklós apja: László kezébe adja *Zwnyogzeg*-i részét (3723); 1520.II.24.: *Zwnyogzeg* prédium, ld Kozárvár (3762); 1526.VII.23.: Bánffy László *Zwnyogzeg* prédiumban lévő birtokrészét 300 Ft-on zálogba adja Kozárváry Lászlónak (4163). – Su 2: 437. 1381–1520. {a Nagy-Szamostól délre, Mikeháza és Szentmargita közé teszi}

Szupláj BN : Ciblesfalva.

Szurakrév * **Ar** (Vinga-ÉK) **1256**: *Zwrakrew* a Csanád-nemzetség birtoka (Cs 1: 780). – Su 2: 438.

Szurakrév 2. * **Csa** (Nagyszentmiklós-Ny, Óbesenyő mellett) **1256**: v. *Zurakerew* (Tr). – Su 2: 438.

Szurdok 1. **Bi** (Élesd-DNy) 1508: *Zurdok* (Jakó 360). 1808: Szurdok, Szurdok (165). 1851: ≈, Bi vm, erdős, hegyes vidéken, 550 n. e. **óhitü** lak., s fa anyatemplommal. Sovány határa 4068 hold, ... Birja gr. Frimont Béla (Fé 4: 167). 1888: ≈ Élesdi js (Je 673). 1913: **Élesdszurdok** Bi vm (Az). – 1909/19: Surduc, *Szurduk*, L 586: r 583 (169). = Su 2: 152. 1508–1913. – 1974: c. Vérciorog {Vércsorog kzs faluja Ny-ra} [21 A]

Szurdok 2. **Hu** (Marosillye-Ny, a Maros jp-i úton) 1462, 1485: p. *Zurdok*. Foltiak birtoka volt (Cs 5: 140). 1750: *Kimpenyij*, 1805: *Kimpény-Szurduk*. 1808: Szurdok (Kemény-), Kimpeni-Szurduk (162). 1861: Kimpény-Szurduk Hu (22). 1888: Szurdok-Kimpeny Hu Marosillyei js (Je 673). 1913: **Kimpényszurdok** Hu vm (Az). – 1909/19: Câmpeni-Surduc, *Kimpenyiszurdok*, L 566: r 557; m (36). > Cîmpuri-Surduc = Su 1: 156. 1462–1845. [33 D]

Szurdok 3. **Kr** (Boksánbánya-DNy) {**1280/2–1290**} 1324: p. *Zurdok*; 1342: Stephanus f. Laurentii de *Zurdok*. A Szurdoki nemesek birtoka; elődeik: Imre, Farkas és Kozma, testvérük: Bölényfő Andrásnak az egresi monostor védelmében (1280 vagy 1282) bekövetkezett haláláért kapták IV. László királytól Dragadollal együtt; 1324-ben az országbíró megerősíti utódaikat (Demetrius f. Emerici, Laurentius f. Farkasii et ... Laurentius f. Cosme) birtokában az igénylő Márton clericussal, Treutel Miklós serviensével szemben, majd Lőrinc fia István 1342-ben átíratja az oklevelet (Gy 3: 496). 1324, 1406, 1436, 1490: *Zurdok*. Nemesi nevekben (Cs 2: 108). 1406: *Zurdok*, 1436: *Zurdok* (Pesty: Krassó II/2. 233). 1808: *Szurdok* h., *Szurduk* val. 1828: Nagy-Szurdok (Nagy 185). 1851: ≈, Kr vm, 17 **kath.**, 742 **óhitü** lak., s anyatemplommal. Birja Csiky család (Fé 4: 167). 1888: Nagy-Szurduk **KrSzö** Bogsáni js (Je 531). 1913: **Nagyszurdok** KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Surducul-mare, *Nagyszurdok*, L 1004: r 706; n, cseh-morva, m (169). S M = Su 2: 152. 1406–1913. > Surducu Mare [42 C]

Szurdok 4. **Kr~Te** (Lugos-ÉK) 1469: *Zurdok* (Cs 2: 66). 1511: *Zurdok* (Pesty: Krassó II/2. 233). 1808: Szurdok, Szurdok (165). 1828: Kis-Szurdok (Nagy 185). 1851: ≈, Kr vm, 38 **kath.**, 665 **óhitü** lak., s anyatemplommal. Birja a kamara (Fé 4: 167). 1888: Kis-Szurdok **KrSzö** Facseti js (Je 434). 1913: **Kisszurdok** KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: `ul-mic, *Kisszurduk*, L 808: r 802 (170). Surducul Mic = Su 2: 152. 1511–1913. > Surducu Mic [32 D]

Szurdok 5. **Mm 1.** (Sziget-DK, az Iza jp-i úton) 1326>346: Myk Olacus f. Stanislai f-i Borzan in sua, Negh, Mayn et Raad fr-um suorum personis ... collatione ... t-e *Zurduky*; 1326>1408: p. *Zurdok*, in districtu Maramorus, p. *Zurdok* a. n. *Barczanfalva*. Szurdok birtokot minden királyi

jövedelmével Károly király 1326-ban adta Stan fia Stanislaus kenéznek. 1346-ban és 1408-ban Stanislaus, másnéven Borzan utóda, (Rad és fivérei, majd Rad fia Ivan fiai,) Lack és Dragus az adományt átíratják (Gy 4: 128). 1408: *Zwrđwk*, 1449: *Swrđok*; 1408: *Surdok* a. n. *Barczanfalva* (Cs 1: 452). Mint másutt is megtörtént: a falu eredeti neve feledésbe merült, s a telepítő kenéz, Barcán nevét vette fel. Román kishemesi falu volt; 1514: Dózsa oldalán. 1717: a megyei hadak a falu mellett sikeresen megvívta a betörő tatár seregekkel, s így a helység elkerülte a pusztulást (Le). 1808: *Barczanfalva* h., *Barcanowá* s., *Barczáná* val. 1888: *Barczánfalva* (Barszána) Izavölgyi js (Je 229). L 1910: 3362 (r, n), 1992: 4506 (Le). 1913: **Barczánfalva** Mm vm (Az). – 1909/19: Bársana, Bf, L 3025: r 2480; zs (15). 1956: Birsana = Su 1: 83. 1390–1851. [3 C]

Szurdok 6. Mm 2. (Szurdok/Barczánfalva-DK, az Iza jp-i úton) 1326: t. *Zurduky* (Mihályi 6). 1407: *Zwrđuk*, 1411: *Zurdug*, *Zwrđog*, 1459: *Swrđok*, 1473: *Zurdog*, 1488: *Zordok* (Bélay 202). 1808: *Szurdok*, *Sztrimtura* (165). 1851: ≈, Mm vm, 1324 g. *kath.*, 28 zsidó lak., anyateplommal. F. u. a királyi kincstár s mások (Fé 4: 167). 1888: ≈ (*Sztrimtura*) Izavölgyi js (Je 673). 1913: *Szurdok* Mm vm (Az). – *Sztrimtura* = Su 2: 148. 1326–1851. {Ide hibázza, Bélaynak tulajdonítva, 1408: *Borczanfalva* adatot} [3 D]

Szurdok 7. BSz 1. (Zsibó-K, a Szamos bp-i úton) Valószínű előzménye Zsombor Do 1320–1336 (Gy 2: 94). 1554: *Naghzwrđok* (Kádár VI. 515). 1554.IV.24.: ≈ Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1705: maga Rákóczi uram ott sem volt Zsibónál a harcon, hanem *Szurdokon* volt, míg meglőtt a harc, és onnan szaladtanak el is. ... Kolozsvárat látnak ... Dési János nevű nemesember referálta vala nékem, hogy midőn Rákóczi uram meghallotta volna, hogy oly szörnyű pusztulást tölt volna, Csáki uramnak azt izente ötüle, hogy mondja meg Csáki uramnak, hallotta, micsoda pusztítást tölt Bonchidán, de még a lesz, hogy Bonchida megessi *Szurdokot*, mondja meg neki (We : I. 654-655). 1733: *Szurduk*. 1808: *Szurduk* h., *Szurduk* val. 1840.aug.4.: Későn estve érkezünk meg *Szurdokra*, a lakba, melly idők mulva Erdély nevezetességei közé fog számláltatni, – mert birtoka, lakja volt a regényírónak, falai tanúi a gondolkozó írónak, – bennök születtek az eszmék, asztalán jöttek íráséletbe (...) *Szurdok*. Aug: 5. Szerda ... Jósika Miklos lakában írok, a regény költőében, kinek lelke olly gyakran ragada vissza Erdély s Magyarhon ős korának szebb szakába. Bár tollamat is lelke vezérelhetné (Tanárky). 1861: *Szurdok* BSz (19). 1888: *Szurduk* (*Szurduku*) **SzD** Csákiigorbói js (Je 674). 1913: **Szurduk** SzD vm (Az). – 1909/19: *Surduc*, Sz, L 736: r 604; m, zs (169). = Su 2: 152. 1554–1854. [12 D]

Szurdok 8. * BSz 2. (*Szurduk* közelében) 1554.IV.24.: *Kyszwrđok* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1652: *Kis-Szurduk* alias *Kásapatak* (Kádár VI. 524). – Su 2: 353.

Szurdok 9. To (Torda-Ny, a Jára völgyében, Alsójára-D hrs) 1426: p. *Zordwg*; 1438: p. *Zwrđok*; 1522: p. ≈. ♂ Jára vár tartozéka; Peterdi, Csáni, Cs. Menhár, Bogáti, Szarkadi, Hosszúaszói, Várfalvi Székely, Lupsai-birtok (Cs 5: 740). 1440.III.23.: *Zwrđogh*-on Szarkadi és Hosszúaszói részirtok (KmJkv 218); 1473.VII.3.: néhai Csáni György fia Antal *Zwrđok* birtokbeli részét Hosszúaszói László zálogba adja Mihály deáknak és Kajári Pán Tamásnak, a tordai sókamara ispánjainak (2103); 1482.X.8.: Csáni Antal *Zwrđok*-i részét leköti fe: Szf-i Gyerőfy Dorottyának (2412); 1508.X.26.: Szarkadi István *Zwrđok*-i jobbágytelkét, amelyen Hasdátai Péter lakik, három Ft-on zálogba adja Csáni Nagy Jánosnak és fiának: Máténak (3479); 1533.III.16.u.: Czegei Wass Balázs özvegye: Katalin apja anyjáról hitbére és jegyajándéka címén *Zwrđok*, Alsójára és Kisbánya birtokban reá szállott részeit 150 Ft-ért eladja Alsójárai Kerezsi Péternek (4407). 1733: *Szurduk*, 1760–2: *Szurduk*. 1808: *Szurdok* (165). 1861: ≈ To (11). 1888: *Szurduk* **TA** Alsójárai js (Je 674 & Lunzsesty telep). 1913: **Járaszurdok** TA vm (Az). – 1909/19: *Surduc*, *Szurduk*, L 465: r 428; c, zs (169). = Su 2: 152. 1426–1854. [22 D]

Szuska Kr: Sisak KrSzö.

Szuság Bi (Bél-ÉNy) 1828: *Szuszak* (Nagy 101). 1851: *Szuság*, puszta, Bi vm, a váradai deák püspök béli uradalmában. Erdőség közt fekszik, s 2000 hold hatrát Belényes környékéről jött n. e. **óhitü** oláhok tartják haszonbérben, a szerződést minden 3-ik évben megújítván. Lelkek száma: 600

(Fé 3: 167). 1913: **Pusztaszuszág** Bi vm Béli js (Az). – 1909/19: Susag, *Psz*, L 923: r 911 (170). = Su 2: 152. 1828, 1851 {1913}. [20 D]

Szuszány Ar : Susányfalva.

Szuszány Kr (Lugos-ÉK) 1596: *Zuzany*, 1598: *Zwzany*, 1599: *Zuzan*, 1785: *Suschan* (Pesty: Krassó II/2. 235). 1808: Szuszány, Szuszeni (165). 1851: ≈, 445 n. e. **őhitű** lak., anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 4: 167). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je 674). 1913: **Bégaszuszány** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Susani, *Sz*, L 717: r 685; horvát (170). = Su 2: 152. 1596–1913. [32 D]

Szuteszka * Kr (Resicabánya táján, Gerlistye mellett) 1535: *Zwthezka*, *Kethzwhwztu*; 1536: *Kethzwhzezka* (Pesty: Krassó II/2. 236). – Su 2: 438.

Szvinicza Kr : Szinice KrSzö.

T – Ty.

Táblás NK (1913) < Tóbiásfalva Me.

Táborhíd (? 'Hadrév') 1661: *Ordu dseszri* (Evlia Cselebi 84), magyarul: Tábor-hídja. Ismeretlen hely (84/3).

Tacs Be (Beszterce-DNy, a Lekence és Dipse vize közt) Be/Ki **1587**: Thaczy in auro cuso fl. 2 solvit. Idem in monetis usualibus fl. 1 solvit (Dé 71). 1635 Rigmány: Sipos István Beztercze Vidékén Taczon lakik, odavaló drabant; Szabéd (Msz): Szabó Márton Taczon lakik (SzO). 1733: *Toncs*, 1760–2: *Tantz*. 1808: Tács, Taatsch, Toncsa (166). 1861: Tás {! = Táts}, Totsch, Tontsa Be (39). 1888: Tacs (Tats, Tatsch, Tonciu) **BN** Besenyői js (Je 675). 1913: Tacs BN vm (Az). – 1909/19: Tonciu, *Tacs*, *Tatsch*, L 427: r 45; m, n (183). = Su 2: 200. 1587–1854. – 1974: c. Galații Bistriței {Galac kzs faluja Ny-ra} [23 B]

Tadd * **Csa** (Nagylak és Németsereg közt: Su) 1449: *Thaadd* (Cs 1: 705). 1450: *Thadd*, 1494: *Thad*, 1503: *Thald* ~ *Thabd*; 1536: *Thaadh*, 1560: *Tadh* ~ *Tad* (Borovszky: Csanád II. 584). – Su 2: 413. Tod. 1430 Tod, 1417 Tadd, 1444 Thaad {Csánkinak tulajdoníva}, 1449–1560. {1552-ben a törökök elpusztították}

Tádok * **To** (Torda-ÉNy, Túr és Komjászeg környékén) **1270**: Ereusd de v. *Tadok* (Cs). =: A *Tadok* faluból való Ereusd a káptalan tanúbizonyosága Gerendiek hadrévi és lónai bevezetésén (Er I. 284). 1304: Pethlendi Erney fia István a To vm-i Pethlend és *Thaduk* földbeli részének felét rokonainak adja (An 1: 631). 1345: p. ≈; 1479: pr. *Thadok*; 1518: territorium *Thatok*. Petlendi, P. Czompó, Bakó és Solymos; Borz, Hunyadi, Miháldi Tót, Nádasdi Lőrinczi, Budai, Szucsáki, Sz. Sándorházi, Gesztrágyi, Szomordoki, Györgyfalvi Henke, Szentmihályfalvi, Várfalvi és Tancsházai-birtok (Cs 5: 740). 1452.VI.5.: *Thadok*-on lakó Mihály ü: Szind (1045); 1470.V.17.: Petlendi Miklós Petlenden és *Thathok* pusztán lévő birtokrészét, a Kerekgyümölcs nevű földdel együtt 32 Ft-ban zálogba adja Tamási Lászlónak (1958); 1495.IV.2.: *Thadok*-on Szucsáki Sándorházi részirtok zálogon Petlendi (2949); 1517.X.20.: *Tathok* és Far nevű határrész Petlenden (3639); 1549.III.6.: *Tathok* nevű határrész Petlenden (4915). – Su 2: 408.

Tágfalva BSz (Magyarláros-Felsőszöcs-K) 1610: *Larga*, *Szeocz Larga valachalis* (Kádár VI. 543). 1733: *Longaszad*, 1760–2: *Tágfalva*. 1808: Lárge, Largú (96). 1861: ≈ BSz (19). 1888: ≈ **SzD** Magyarlárosi js (Je 466). 1913: Tágfalva SzD vm (Az). – 1909/19: *Larga*, *Tf*, L 502: r 499 (101). = Su 1: 351. 1610 – 1854 {1913}. – 1974: c. Suci de Sus {Felsőszöcs kzs faluja} [13 B]

Tagy * **Sza** (Domahida közelében) 1328: *Thag*, 1337: *Thoyg*, *Tog* (Tr). 1353: *Thaagh*, 1398: *Thagh*. Dob és Gilvác közt tűnik föl (Cs 1: 486). 1450.III.16.: Bizonyos László és György beleegyezését adja egy *Thogh*-i birtokrésznek a Várad káptalan előtt 30 Ft-ban Forgolányi István javára történt elzálogosításához és hű szolgálatai jutalmaként ugyanott egy kuriális telket és két jobbágytelket engednek át neki (KmJkv 816); 1459.IV.28.: Forgolányi István fejezdi officiális azon birtokrészeket, amelyeket *Thagh*-on Báthory Szaniszlófi István fiai zálogosítottak el neki, önként visszaengedi a tulajdonosoknak (1346). 1566: *Tagy* (Maksay: Urbáriumok 811). – Su 2: 409. 1328–1566. {Csánkinak tulajdonít 1475-i és 1500-i adatot.}

Tahótelek Do : Tihó.

Taja Hu (Petrilla-K hrs) 1956: *Taja*. – Tirici > Tirioi = Su 2: 195. 1956. [44 B]

Takaricsfalva Za (Körösbánya-NyDNy, a Fehér-Körös b. p.) 1439: *Takaricsfalva* Világosvárhoz tartozott (Cs 1: 746). 1760–2: *Teteresth*. 1808: Tataresd Za (167). 1888: ≈ (Tataresci, Tataresty) **Hu** Körösbányai js (Je 679). 1913: Tataresd Hu vm (Az). – 1909/19: Tătărești, *Tataresd*, L **252 ort. r** (179). Tătăreștii de Criș = Su 2: 184. 1439–1854. > 1974: Tătăreștii de Criș c. Vața de Jos {Alvaca kzs faluja DK-re} [33 B]

Talák Za (Nagyhalmágy-Ny, a Fehér-Körös j. p., szurdokvölgyben) 1439: *Thalak*. Világosvárhoz tartozott (Cs 1: 746). 1561: *Thalagy* (Márki II/1. 249). 1760–2: *Talacs*. 1808: Talács, Talácsu Za (166). 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 675). 1913: **Talács** Ar vm (Az). – 1909/19: Tălagiu, *Talács*, L 972: r 950; m (177). = Su 2: 181. 1439–1854. – 1974: c. Pleșcuța {Peleskefalva kzs faluja DK-re} [33 A]

Talamiti * **Cs** (Talamite dűlő Sajtény határán) 1647: *Talamiti*, 1648: *Talamithaza*, 1665: *Talamity*, 1666: *Thalamit* alias *Thalamitháza*, 1680: *Talamitj*, 1723: *Tallamith*, 1761: *Talamit*, 1764: *Talamy* (Borovszky: Csanád II. 586). – Su 2: 408.

Taliánfalva * **Kr** (Detta táján) 1370: *Talyanfalwa* (Pesty: Krassó II/1. 237). =: ≈ (Cs 2: 108. Talyánfalva). – Su 2: 408.

Talmács 1. * **Bi** (Szalonta-ÉÉK, Cséffa és Alsóbarakony közt) 1429: *Tolmach* (Jakó 360). – Su 2: 413.

Talmács 2. **Bi** (Bélikirálymező-ÉNy) 1808: Talmács, Tolmacsiu (166). 1851: *Talmács*, puszta, Bi vm, a váradi deák **püspök** béli uradalmában. Határát, mely 600 holdra terjed, mintegy 200 főnyi n. e. **óhitű** oláhság tartja haszonbérben (Fé 4: 171). 1888: Puszta-Talmács Béli js (Je 592). 1913: **Bántalmács** Bi vm (Az). – 1909/19: Pusta-Tălmaciu, *Pt*, L 213 **ort. r** (141). Tălmaciu = Su 2: 181. 1828, 1851, 1913. > 1974: Tălmaci c. Craiva {Bélikirálymező kzs faluja} [20 D]

Talmács 3. {955 u. határörhely; a besenyő *talmács* törzs vitézei alapították} **Sze 1.** (Szeben-DK, a Vöröstoronyi-szoros előterében) ?1233 (Er I. 169); 1265: István ifjabb király, erdélyi herceg és a kunok ura *Tolmach*-i Corlard comes kérésére kettős pecsétjével megerősítve átírja Béla királyfi 1233. évi oklevelét Loysta föld adományozásáról (Er I. 256); [1272–1290] IV. László király a Selyk székben fekvő Mártonfalva birtokot *Tolmach*-i Corradus fia Miklós comesnek adományozza (324). 1311: Károly király *Tolmach*-i Corlardus comes fia Miklós comes kérésére átírja és megerősíti V. István ifj. király 1265. évi oklevelét, amely tartalmazza IV. Béla király 1233. évi privilégiumát Loysta föld adományozásáról (An 3: 163). 1369: *Tolmasch*, **civitas Tholmasch** (Ub II. 333, 335). 1370.IX.2.: Lajos király felmenti a szászokat a védelmükre és a déli határ biztosítására épülő – már csaknem kész – Talmács vára befejező munkálataiban való részvétel alól.© 1408: *Talmatsch*, 1412: castellani de *Tolmacz*, **opp. Tolmats**, castellanus de *Tholmatz*, 1419: castrum *Tholmaach*, 1429: *Talmucz* (Ub III. 468, 522, IV. 83, 372). 1488: *Thalmacz*, 1508: *Thalmatz* (Berger 56). 1552: *Thalmacs* (Ve: Doc. I. 104). 1573: A talmácsi papírmalom első adata: Báthory István fejedelem megengedi, hogy Erdélyben bárhol árusíthassa gyártmányait. 1733: *Tolmács*, 1805: *Tolmats*. 1808: Talmács ~ Tolmács, Talmesch, Tomács (166). 1861: ≈ **Sze** (35). 1888: N-T (Talmesch, Talmaci) Nagyszebeni js (Je 531). 1913: **Nagythalmács** Sze vm (Az). – 1909/19: Tălmaciu, *Nt*, *Talmesch* (*Talmatsch*), L 818: r 114; n; 38 m (177). = Su 2: 182. 1318–1854. [35 D]

Talmács 4. **Sze 2.** (Nagythalmács-DNy hrs) 1488: *Kleyn Talmacz*, 1508: *Cleynn Tholmacz*, *Cleynn Tolmacz* (Berger 56). 1539: *Kis Talmasch* (Ve: Doc. I. 19). 1733: *Kis-Talmács*, 1750: *Telmecsel*, 1760–2: *Talmacs*, 1805: *Talmatsel*. 1808: Talmacs ~ Kistalmács, Klein-Talmesch (166). 1861: Talmacs ~ Sze (35). 1888: Kis-Talmács (Talmácsel, Klein-Talmesch) Nagyszebeni js (Je 434). 1913: **Kistalmács** Sze vm (Az). – 1909/19: Tămăcel, *Kt*, *Kleintalmesch*, L 1571: r 1543 (177). = Su 2: 182. 1488–1854. [35 D]

Talmágy * **Te~Ar~Kr** (Szigetfő-Marossziget és Veresmart közt, a Maros b. p.) 1453: *Thamadia* (Pesty: Krassó II/2. 236). 1454: *Thamadia*. A Suggyai kerülethez tartozott (Cs 2: 66); =: ≈ (Pesty: Krassó III. 397). Máskor Ar vm-hez számítják (Cs 2: 66). 1479: *Alsothalmagh* (*Alsothalmonya*), *Felsethalmagh* (*Felsethalmonya*) Ar Szád vár 11. és 12. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád). 1479: *Thalmag*, *Thalmonya*, 1617: *Thalmadia* (Pesty: Krassó II/2. 236). – Su 2: 409. 1453–1617. {Talmadia-patak őrzi emlékét.}

Tálna-patak Sza a Túr b. o. mellékveze; a Pietroszon több ágból ered, s Kisgérce alatt torkollik. 1493: fl. *Tholna* (Maksai 227. Avasújvárosnál).

Tálosfalva BSz (Csákiigorbó-DK) 1507: *Tálosfalwa* (Kádár VI. 546). 1733: *Tálosfalva*, 1750: *Bliderestyi*. 1808: Talásfalva, Bligyeresti (166). 1861: Tálosfalva, Bligyerest BSz (19). 1888: ≈ (Blideresty) **SzD** Csákiigorbói js (Je 676). 1913: Tálosfalva SzD vm (Az). – 1909/19: Blidărești, *Tf*, L 157: r 154 (22). = Su 1: 85. 1507–1854. – 1974: c. Bobîlna {Alparét kzs faluja DNy-ra} [12 D]

Talpasmező Za (Szalonta-DK, a Fekete-Körös b. p.) 1344: *Talpasmezew*, villa *Talpas* (Tr). 1344: *Talpasmezew* a Körös mellett, 1515: *Thalpas* (Cs 1: 746). 1534.IV.16.: Gergely egeresi (Ko vm) plébános bizonyos visszatartott bérét (többek közt) *Thalpas*-on lakó rokonaira: Guba Gergelyre, Varga Andrásra és Ferenc **deákra** hagyja (KmJkv 4457). 1808: Talpas **Ar** (166). 1851: ≈, Ar vm, lapályos erdős vidéken. Határa kiterjed 9060 holdra, ... Van 20 **r. kath.**, 1270 n. e. **óhitű** lak., temploma, iskolája, 4 uri lakháza. Birják Kabdebo Miklós, Márton, Károly, Kálmán és Zsigmond urak (Fé 4: 171). 1888: ≈ Kisjenői js (Je 676). 1913: **Talpas** Ar vm (Az). – 1909/19: Talpoș, *Talpas*, L 2360: r 1898; m, c, zs (177). = Su 2: 180. 1344–1851. – 1974: c. Batăr {Feketebátor kzs faluja D-re} [20 B]

Tálpatak Hsz (Uzon-D) 1808: pr Talpatak (166). Hnt. 13: Tálpatak » Bikfalva Hsz. [37 D]

Talpfalva Bi (Belényes-DK) 1580: *Talpfalwa*, 1588: *Talph*, 1600: *Talpan* (Jakó 360). 1692: *Talp* (Mezősi 116). 1808: Talp, Talpu (166). 1851: ≈, Bi vm, hegyes-völgyes helyen 265 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 4: 171). 1888: ≈ Belényesi js (Je 676). 1913: **Talp** Bi vm (Az). – 1909/19: Talp, *Talp*, L 311: r 303 (177). > Tálpi > Talpe = Su 2: 180. 1580–1851. – 1974: c. Drăgănești {Dragánfalva kzs faluja ÉK-re} [21 C]

Tamác ~ Tamász * Za (?) **1138**: *Tamach* a dömösi prépostságé; lakja 37 földműves (Gy 4: 632). 1326: *Thamaaz*, 1332: **sacerdos** de v. *Thamaz*, 1336: *Tamas* (Tr). 1458, 1467: *Thamaz* (Zichy X. 38, 426). 1473: *Thamaz*, 1483: *Thamacz*. A mai Kis-Jenő vidékén feküdt (1326-tól Cs 1: 746). 1561: *Thamasy* (Márki I. 746). – Su 2: 409. *Thamaz*, 1326–1561. {Borosjenő mellett}

Tamány * Za (Borosjenő-K) **1258**: p. *Taman*, 1332: **sacerdos** de villa *Chaman* [: *Thaman*], 1333: *Thaman* (Tr) **egyház** hely volt. 1332–7: *Thaman*, 1515: ≈ (Cs 1: 746). 1888: *Tamánd* psz (t) Borosjenő Ar (Je 676). 1913: *Tamánd* Borosjenő tartozéka (H). – Tāmandul = Su 2: 182. 1258–1913. {1981 R}

Tamásd Kr (Facsád-DK) 1597: *Thomest*, 1598: *Thomest* alias *Zapodia*, 1612: praedium *Thomirest*, 1690–1700: *Tomest* (Pesty: Krassó II/2. 249). 1808: Tomest, Tomesty (171). 1851: ≈, Kr vm, 50 **kath.**, 332 **óhitű** lak., s óhitű anyatemplommal. F. u. Dánczély család (Fé 4: 209). 1888: Tomest **KrSzö** Facseti js (Je 689 & Tomest üvegyártelep). 1913: Tamásd KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Tomești, *Tomest*, L 696: r 471; n, szlovák, m (183). = Su 2: 199. 1597–1913. [33 C]

Tamásdiüvegyár KrSzö (Facsád-DK) 1913: *Tamásdi üvegyár* Tamásd tartozéka (H). – Colonia Fabricii = Su 1: 161. 1913. [33 C]

Tamásfalva 1. {< *Thomas* szebeni comes} **1. Ké/Hsz** (Kovászna-ÉNY; 541 m) 1591: *Tamásfalva* (SzO V. 150). 1614: Tamásfalva 15 családfő (Ké 10). 1639: *Thamasfalva* (SzO IV. 273). 1750: *Tamasfalva*. 1808: Tamásfalva (166). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Orbai js (Je 676). 1913: **Székelytamásfalva** Hsz vm (Az). 1969 L 858. # Thomas szebeni comesre Székely Z. (Korunk Évk 1973. 227). – Tamașfalău > Tămașfalău = Su 2: 182. 1591–1854. > Tamașfalău [38 C]

Tamásfalva 2. **Hu** (Zám-K hrs) 1468: p. *Tamasfalwa*; =: p. *Thamasfalwa*. Illyéhez tartozott (Cs 5: 141). 1805: *Tamasesd*. 1808: ≈ (166). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ (Tamasessti) Hu Marosillyei js (Je 676). 1913: Tamasesd Hu vm (Az). – 1909/18: Tămășești, *Tamasesd*, L 443 **ort. r** (177). = Su 2: 182. 1468–1854. – 1974: c. Zam {Zám kzs faluja} [33 A]

Tamásfalva 3. **Ko** {Mikola fia Tamásról kapta nevét} (Bánffyhunad-ÉK, Egeres-ÉÉNY, az E-Nagypetri-Középlaki úton, Középlak-D hrs az Almás j. p.; 306 m) {1300 u. ~ 1341 e.} 1341: p. *Tamasfolwa* (Cs). =: Johannes et Emericus f-i Thome f-i Mykala – – – p. *Tamasfolwa*. 1341-ben a Mikola-fiak osztoznak rajta. A falu Középlak felé eső házhelyei Demeter fiaié lettek (Gy 3: 376).

1439: p. *Thamasfalwa*; 1526: p. ≈. Tamásfalvi ~ Bikali ~ B. ~ T. Vitéz; Bánffy, Farnasi ~ F. Veres, Nagyvölgyi, Tompa, Marton, Valkai-birtok. Jbn 1498: Veres Máté (1341–1526. Cs 5: 417). **1587: *Thamasfalwa***. – E: fl. 15, A: fl. 5. ... (Dé 55). A középlaki uradalom magyar jobbágyfaluja volt. **Református temploma** és magyar lakossága az 1660-as években elpusztult. 1715 u. románok települtek ide. 1733: *Tamásfalva*. 1808: *Tamásfalva* h., *Tamása* val. 1861: ≈ Ko (14). 1888: ≈ (Tamasa) Ko Almási js (Je 676). L 1910: 614 (r), 1956: 723 (Le). 1913: **Almástamási** Ko vm Hidalmási js (Az). # KszHn 1942. 277. – 1909/19: Tămaşa, *Tf*, L 646: r 606; m (177). = Su 2: 182. 1341–1854. – 1974: c. Cuzăplac {Középlak kzs faluja} [22 A]

Tamásfalva 4. * **Sza** 1493: *Thamasfalwa*. Sikárló mellett sorolják föl mint Szinér vár tartozékát (Cs 1: 486). A Móricok és örököseik déli hegyvidéki falvai közt sorolják föl (1493). Úgy látszik, későn települt s hamarosan fel is bomlott (Maksai 218). – Su 2: 410.

Tamásfalva 5. * **Te 1.** 1405: *Thamasfalva* Ikus uradalom 11. tartozéka volt (Cs 2: 42, 66). – Su 2: 410.

Tamásfalva 6. * **Te 2.** 1447, 1462: *Thamasfalwa* Doboz uradalom 5. tartozéka volt (Cs 2: 33, 66). – Su 2: 410. 1462.

Tamásfalva 7. * **Uh** {Vargyas határában} „A másik elpusztult falu helyét a *Tamásfalva* nevű határrész örzi; itt egy kaszálón a régi temető nyomait is megtalálták.“ Janicsek J.: *Vargyas helynevei* (NyÍrK 1971.2).

Tamásfalva 8. * **Za 1.** (Vadász mellett) 1429: *Tamásfalva* (Márki II/1. 249). – Su 2: 408.

Tamásfalva 9. **Za 2.** (Körösbánya-ÉNy) 1439: *Thomesfalva*, 1441, 1445: *Tamasfalwa*, 1525: *Thomesth*. Világos várhoz tartozott (Cs 1: 746). 1760–2: *Tomest*. 1808: Tomesd, Thomsdorf, Tomesdu Za (171). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 689). 1913: **Tomesd** Hu vm (Az). – 1909/19: Tomeşti, *Tomesd*, L 418: r 406; m, n (183). = Su 2. 199. 1439–1854. [33 B]

Tamásháza 1. * **Csa** (Nagylak mellett) 1421–27: *Thamashaza* (Cs 1. 705). 1427: *Tamashaza*, 1536: *Thamassfalwa*, 1550: *Tamásháza* (Borovszky: Csanád II. 587). – Su 2: 410.

Tamásháza 2. * **Te** (Temesvár-Ny) 1462: *Thamashaza* (Cs 2: 66). – Su 2: 410.

Tamáshida **Za** (Kisjenő-É, a Fekete-Körös j. p.) **1169:** v. *Tamasd*, 1241: *Pons Thome* (Jakó). Rogeris 1241: *forum Thome* (Er I. 191). 1317.I.13: Datum in *Thamashyda*. Károly király itt ad ki oklevelet (An 4: 492). 1332: **sacerdos** de v. *Thamashyda*, *Thomashida*; 1334: *Thamashidi*; 1335: *Thamashida*; 1341: *Thamashyda* alio nomine *Endrelaka* (Jakó 360). 1332–7: *Thomashida*, 1341: *Tamashida* (Cs 1: 746). 1421: *Thamashyda* (Csáky I. 286) vámhely volt; 1520-ban a bihari vámhelyek közé vették (Cs). 1808: Tamásda **Bi** (166). 1851: ≈, Bi vm. Ref. és óhitű templom; 415 **ref.**, 15 **r. kath.**, 660 n. e. **óhitű**. Határa 9812 hold, ... A helységben még most is fennáll egy hajdani török mecset, Ócska-torony név alatt. Birja a Baranyi családtól b. Névény Károly (Fé 4: 172). 1888: ≈ Nagyszalontai js (Je 676 & Keményfok telep). 1913: Tamáshida Bi vm (Az). – 1909/19: Tămaşda, *Tamásda*, L 1687: r 807; m, szlovák, n (177). = Su 2: 182. 1169–1913. [20 C]

Tamási 1. * **Bi 1.** (Körösszeg-D) **1234:** t. *Thomasci*; 1291–4: in *Tamasy*; 1332–7: Thomas **sacerdos** de v. *Walensi* (!), Valentinus ≈ de v. *Thamasy*, Petrus ≈ de v. *Thamasi*. A váradhegyfoki konvent birtoka, mely Tamás ispán fia Rafaelnél volt bérben, de tőle elkobozva László országbíró kezére jutott, akitől a konvent 1334-ben 100 M-ért volt kénytelen visszaváltani. Papja 1291–4 között 1 unciát fizet a püspöknek; 1332–3: 1335–7: évi 14 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 673. T 2.). 1396: *Thamasy* részben Csáky-birtok (Cs 1: 625). 1587: *Thamasy*, 1599: *Thamassy* (Kiss 688, 842). 1808: pr. *Tamási* h. Hnt. 13: Tamásipuszta. – Su 2: 411. 1234–1599.

Tamási 2. **Bi** (Bihar-É, a Diószegi úton) **1291–4:** in *Tamasy*; 1332–7: Nycolaus **sacerdos** de v. *Thamachi*, *Thamasi*, Laurentius = de v. *Thamasi*. Papja 1291–4 között 1 unciát fizet a püspöknek; 1332: 6, 1333–7: évi 9 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 673. T 3.). 1692: **Pap Tamasi** (Mezősi 102). 1808: *Tamási* (*Pap*-) h. 1851: *Pap-Tamási*, Bi vm, 856 **ref.** lak., s anyatemplommal. Határa 1450 hold, ... a Berettyó és Kösmő vizek öntözik, birtokosa a várad deák **kápalan** (Fé 4: 173). 1888:

Paptamási Szalárdi js (Je 567 & Benke, Kis-Újfalu és Szigeti psz). 1913: **Paptamási Bi** vm (Az). « Benkepuszta, Kisújfalupuszta. – 1909/19: Tamaşeu, *Pt*, L 1014: r 26; m; 36 zs (178). Tămăşeu = Su 2: 183. 1219: villa Tumas {! Cf. Gy 1: 673. T 1.}, 1291–1851. – 1974: c. Biharia {Bihar kzs faluja} [10 D]

Tamáspatak Hu (Szászváros-DNy) 1326: p. *Thamaspataka* ... in propinqua vicinitate castrum nostri (regis) de Dewa. A Hidegvizi nemesek birtoka volt; 1326-ban Károly király elvette tőlük és Déva vár alá rendelte (Gy 3: 300). 1341: p. *Tamaspataka* prope castrum Dewa; 1357: p. *Thamaspataka*; 1380: p. *Tamaspathaka*. 1341 e. Hidegvízi; cserében a király kezére jutott, aki Déva várához csatolta. Később Arani és Zsámboki-birtok (Cs 5: 141. 1341-től). 1733: *Tormás-Patak* [: *Tamás-Patak*], 1750: *Tamásháza*, 1760–2: *Tamáspataka*. 1808: *Tamáspataka* h., *Temesásza* val. 1861: ≈ Hu (24). 1888: Tamáspatak (Temesasa) Hu Szászvárosi js (Je 676). 1913: Tamáspatak Hu vm (Az). – 1909/19: Tămăşasa, *Tp*, L 368 ort. r (177). = Su 2: 182. 1326–1854. – 1974: c. Mărtineşti {Martinesd kzs faluja DK-re} [34 C]

Tamástelke Hu (Vajdahunyad-É, Al- és Felpestes között) 1429: p. *Thanyasteleke*; =: v. *Thanyastheleke*; 1507: p. *Thamasthelke*. Hermán-nz: Kerekegyházi Laczkfiak, Szentgyörgyiek, Fp. Czentúriak, Jófői Básiak birtoka volt (Cs 5: 141. Eltűntnek írja). 1507.III.21.: Szentgyörgyi György *Thamasthelke*-n két lakott jobbágytelkét zálogba veti Felpestesi Nagy Pálnál (KmJkv 3402). 1733: *Tamás-telek*. 1805: *Tamástelke*. 1808: ≈, Temestyula (166). 1861: ≈ Hu (24). Hnt. 13: » Alpestes Hu vm. – Su 2: 410, Thanyasteleke, 1429–1850.

Tamásvára * Ug (Váralja mellett) 1294: cum monte in terra Babun existente, in quo per magistrum Thomam castrum est constructum. – Su 2: 408. Csánki I. 435. {! Vö. Tamásváralja}

Tamásváralja Ug (Halmi-ÉK) 1325: p. *Varalya*, 1348: *Tamasfalva* (Tr). 1364: *Thamasfalwa*, 1447: *Waralya*, 1464: *Thamaswaralya*. Tamásvárát a Káta nemzetségből való Tamás rakatta Bábony határában, a XIII. sz. második felében. A XIV. sz. elején (1323) e vár már elpusztult ugyan, de néhány évtized múlva újra áll Bábony vára néven. A XV. században nem látjuk nyomát. Tamásváralja falu azonban máig is fennmaradt (Cs 1: 435). 1473: *Thamasvarallya*, 1478: *Warallya* (Zichy XI. 135, 236). 1808: Tamásvárallya, Varolyia (166). 1913: Tamásváralja Ug vm (Az). – 1909/19: Oralău, *Tv*, L 536: r 9; m, zs (126). > Tămăşeni = Su 2: 182. 1325–1851. {Csánkit nem idézi, 1447-i és 1464-i adatát Szabó Istvánból veszi} – 1974: c. Bătarci {Batares kzs faluja D-re} [2 C]

Tamásvölgye * Sze (Szentágota vidékén) 1337: t/p. habitatoribus carens *Thamasvelge* vocata in comitatu Cybiniensis in terra Transsilvana existens, 1347: p. *Thamaswelge* (Tr). – Su 2: 410.

Tamona * Csa (?) 1220: villa *Tamona* (Tr). – Su 2: 408.

Tanasziova Te 1888: Tanasziova psz (t) Gilád Te Csákovári js (Je 676).

Táncosfalva Kr/Szi (prédium Leicsmér környékén) 1493: pr. *Thanczosfalwa* (Petri IV. 669). 1493.IV.19.: *Thanczosfalwa* ld Leicsmér (KmJkv 2858. Tancófalva). – Su 2: 410.

Tancs {< *Tancs* szn; 1283: *Tanch* fia Fülöp, Atyás Bi vm} **Ko** (Régen-Ny, a Mezőségi út j. o.) 1439: *Tats* (Demény L. 1960). 1446: p. *Tanch*; 1454: p. *Thanch*; 1508: p. ≈ Farnasi ~ F. Veres, Kecseti, H. Farkas, Bikali, Toldalagi, Tamásfalvi ~ T. Vitéz, T. Erdélyi; Bethleni-birtok (Cs 5: 417). & 1510: Tancsi Imre mezőülaki jobbágy (Cs 5: 422). 1446.I.23.: Tamásfalvi András *Tanch*-i birtokrésze harmadát 40 arany Ft-ban elzálogosítja Farnasi Dénesnek (KmJkv 553); 1454.I.3.: Bikali Tamás *Thanch*-i birtokrészét 27 arany Ft-ban és két-két forintra becsült nyolc ökört zálogba veti Farnasi Benedeknél (1120); 1455.XII.20.: Farnasiak Farnason három jobbágytelküket elcserélik Bikali Vitéz András *Tanch*-i birtokrészével, azaz a falu harmadával (1235); 1458.I.4.: *Thanch*-on ius quartalicium illeti meg Farnasi Veres Dénes leányát: Annát, aki Kecseti László felesége (1278); 1474.II.15.: ≈-on Farnasi Veres részirtok (2164); 1485.IX.2.: ≈ Harinai egészirtok (2537); 1502.XI.25.: ≈ HF János egészirtoka (3261); & 1523: Tancsi Márton légeni jobbágy (3915); 1525.X.6.: Turcsáni Nagy Mihály és fe: *Thanch*-i néhai Tancsy Antal leánya: Lúcia Tancsháza prédiumot, mely apjáról szállt Lúciára, 200 Ft-ért eladja Koppándi

Gergely gyulafehérvári énelkőkanonoknak és te: Koppándi Ambrusnak (4121); 1553.V.3.: Fülöpösi Suky István ≈-on részbirtokos (5197). **1587:** *Thancz et Zazfilpes.* – E: fl. 26, A: fl. 8 den. 67 (DÉ 59). 1676: **Református templomának** festett mennyezete, Parajdi Iljés János munkája, 95 kazettája közül 19 alakos ábrázolás, egy feliratos (Vilhelm K., ÉT 1978.14.). 1711: a fekete halál (pestis) 170 áldozatot szedett (Gyalu: LXXIX). 1733: *Toncs*, 1750: *Töncs*. 1737: néhai Tancsi Földvári Pál udvarházához bejáró galambbúgos kapu (SzTA). 1759: Tancsi gr. Földvári cs. 1808: Tancs (166). 1861: ≈ Ko (14). 1888: ≈ (Toncs) Ko Tekei js (Je 676). 1913: Tancs Ko vm (Az). # Tancsi Földvári család levéltára a MOL-ban. 1981.XII.7. RTV: a Székelyudvarhelyi Táncház-találkozón tetszést aratott az öregek párostánca. – 1909/19: Tonciu, *Tancs*, L 724: r 6; m, c (183). = Su 2: 200. 1439–1854. – 1974: c. Fărăgău {Faragó kzs faluja ÉK-re} [24 A]

Tancsfalva * Bi (Margitta táján) 1406: *Thonchfalwa* {?}. – Su 2: 411.

Tancsháza Ko ld Ondó (Er).

Tancsháza * To (Torda-ÉNy, Túr és Csán vidékén) 1356: p. *Tonchaza*; 1358: p. *Thonchhaza*; 1359: *Thanchaza*; 1498: pr. *Thanchhaza*; 1525: pr. =. Gerolti, Csáni ~ Turcsáni Nagy, Tancsházai, Szindi Tancs, Czegezi-birtok (Cs 5: 740). 1508.VIII.7.: Csáni Nagy Miklós és Mihály kiegészítik Csegezi Fábián deákkal a *Thanchhaza* prédiumbeli birtokrészrel kapcsolatos perükben: Nagy Miklós és Mihály szindi birtokrészük és Csegezen levő kertjük felének átengedésével váltják megukhoz Fábián deák ≈-i részét (KmJkv 3472); 1523.X.12.: Csáni Nagy Mihály és fe: Lúcia ≈ prédiomot, mely apjáról szállott Lúciára, 200 Ft-ért eladják István magister papnak, az újtordai Szent László király-egyház plébánosának (3953); =: Fábián deák kolozsvári polgár titja CsNM-t és fe: Lúciát, hogy ≈ nevű prédiomukat bárkinek elidegenítsék (3954); 1523.X.18.: CsNM-t Koppándiak tiltják attól, hogy ≈ nevű prédiomát elidegenítse az újtordai plébánosnak (3959); 1525.X.6.: Turcsáni Nagy Mihály és fe: Tancsi Lúcia ≈ prédiomot 200 Ft-ért eladja Koppándi Gergely gyulafehérvári énelkőkanonokna és te: Ambrusnak (4121). – Su 2: 413. 1356–1498.

Tankafalva * Bi (Várad táján) 1692: *Tankafalua* (Mezősi 100). – Su 2: 408. {Tóti és Siter faluval együtt említik}

Tanyástelek * Te (Nagyszentmiklós táján) 1477: *Thonasthelek*. Peterd, Hetény, Csatád sorában említik (Cs 2: 66). – Su 2: 411.

Tápia Kr (Lugos-K hrs) 1761: *Tapia* (Pesty: Krassó II/2. 237). 1808: Tapia Kr (166). 1851: *Tápia*, Kr vm, 537 **óhitű** lak., anyatemplommal, jó bortermesztéssel. Földes ura a kamara (Fé 4: 174). 1888: Tápia **KrSzö** Temesi js (Je 677). 1913: Tápia KrSzö vm. « Harmad. – 1909/19: Tapia, *Tápia*, L 558: r 478; c (178). = Su 2: 180. 1761–1851. [32 D]

Taploca Cs (Szereda mellett) 1567: *Taplocha* (SzO II. 220) 44 kapu (Venczel 35). 1569: *Taplocza*, 1576: *Toplocza*, 1602: *Taploczia* (SzO II. 272, IV. 46, V. 230). 1614: Taploca 96 családfő (Cs 28). 1720: **Csik-Taplocza** (SzO VII. 282). 1750: *Toplicza*. 1808: Taploca ~ Tapolca (166). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Csik-Taplocza Felcsiki js (Je 277 & Zsombor-Újfalú, Csötörtökfalva). 1913: **Csiktaploca** Csik vm (Az). *1946: *Balogh László* író (*Szivárgás*, 1995). » Csikszereda. – Toplița-Ciuc = Su 2: 201. 1567–1854. » Miercurea-Ciuc [25 D]

Tapolca Hu (Déva-É) 1453: *Thopolycza*; 1465: p. *Thopolycza*; 1473: p. *Thapolcza*; 1479: p. utraque *Teplycha*; 1502: p. *Thopolycza*. Két ily nevű hs állt egymás mellett. Mindkettő Solymos város sorsában osztozott, s egyideig ezzel együtt (1453): Déva várához tartozott (Cs 5: 141. Ma Toplicza Dévától é.). 1473.VIII.30.: *Thapolcza* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1502.XII.13.: *Thopolycza* néhai Nádasdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). 1808: Toplicza (171). 1888: ≈ Hu Dévai js (Je 690). 1913: **Toplica** Hu vm (Az). – 1909/19: Toplița, Toplicza, L 315 **ort. r** (183). > 1974: Toplița Mureșului [33 B] {Su Măgura-Toplița alatt (1: 384) azt állítja, hogy Magura és Toplica (Toplița Mureșului) egyesült! Téves. Nem egyesülés, hanem 'Tapolcamagura' tájoló névadás! Magura falu Tapolca keleti határosa.} [34 C]

Tapolcsány * **Te~Szö** (Miháld/Mehádia táján) 1439: p. *Thoplichan* in districtu Myhald; 1440: *Tapolchan*; 1447: *Toplichaan* in districtu Myhald (Cs 2: 66). – Su 2: 412. {P}

Tarajága Mm-ban 1983 m magas hegy (Gy 4: 111/2). – Toroiaga

Tarányos Ko (Bánffyhunjad-DNy, Magyarókerke-Ny) 1850: *Tranics*, 1854: *Trányis* (Su); 1861: *Trajnis (praedium)* Ko (14). 1888: *Trányis* (Tranis) Ko Bánffyhunyadi js (Je 695). 1913: Tarányos Ko vm (Az). – 1909/19: Traniş, *Trányis*, L 969: r 963 (184). 1936/9. tk: Tranişu = Su 2: 204. 1850–1913. – 1974: c. Poieni {Kissebes kzs faluja D-re} [21 B]

Tarcaltelke * **Ko** (a vm K-i részén, Nagycég és Mezőszentmihály táján) 1359: p. *Torzaltelku*. Losonczi, Bánffy-birtok; utóbb Makrai (Cs 5: 419). – Su 2: 414.

Tarcsa 1. Bi (Érmihályfalva-DK) {1141–62}[1163–73]: v. *Thorsa*; 1326: p. *Tarcha*. II. Géza király (1141–62) 6 ház jobbágyot adott itt a szentjobbi apátságnek; földjük viselhetette utóbb az Apáti nevet, mely ma pusztá Értarcsa határában É-ra. Károly király Tarcsát, mint örökös nélkül elhalt ember birtokát, Tamás fia László fia Jánosnak adta, de mint hűtlentől elkobozta és 1326-ban Apátival együtt Turul nb. Nagymihályi Gergelynekadta, akit 1327-ben megerősített birtokában. Ugyanekkor azonban Gutkeled nembeliek is igényt formáltak rá mint Iwanka fiainak szerzett, de idegenek által elfoglalt birtokra, s még ez évben osztoznak rajta (Gy 1: 674). 1403: *Tarcha* (Cs 1: 486). 1570: *Tarczia* (Kiss 405). 1692: *Tarcza* (Mezősi 49). 1808: *Tarcsa (Ér-)* h. 1851: *Ér-Tarcsa*, Bi vm, 500 ref., 430 g. kath, 20 zsidó lak., ref. és g. kath. anyatemplommal, sok kaszállóval, gazdag szántóföldekkel, 31 4/8 urbéri telekkel. Birja 1/2 a váradi deák **káptalan**, 2/3 Bujanovics Eduard, Szlávy, Csókásy, Fráter, Dessewffy, Okolicsányi, Kállay, Szilágyi (Fé 4: 177). 1888: Értarcsa Érmihályfalvi js (Je 309 & Tyukszer-Apáti psz). 1913: **Értarcsa** Bi vm (Az). – 1909/19: Tarcia, *Értarcsa*, L 1070: r 303; m, zs (178). > Tarcea = Su 2: 180. 1163–1851. [11 A]

Tarcsa 2. Bi 2. *Tarcsa* hn található Bályok mellett Ny-ra is. 1887/912. tk (Gy 1: 674).

Tarcsa 3. * Bi (Szalonta mellett) 1407: *Kethetharcha*. A gyáni Kethe család birtoka. Sziltarcsa psz örzi nevét (Cs 1: 625). 1587: *Kethetharchya*, 1588: *Köthetharchya* (Kiss 688, 650). – Su 2: 352.

Tarcsa 4. Ko 1808: *pr* Tarcsa (A Apahida). Hnt. 13: azh (166). {!} > Tarcsaháza > Ondótelke (Kolozsvár birtoka)

Tarcsafalva Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1333: **sacerdos** de v. *Tortha* [: *Torcha*], 1334: *Tarka* (Tr). 1462.XII.15.: *Tharchafalwa*-i Gergely fia Balázs és Péter fia Lőrinc széki esküdtek Váralja és Pálfalva határvitájának rendezésén (SzO VIII. 98). 1553.III.3.: *Tharchafalwa*-i Aczél Mátyás **deák** eljár Harinai Farkas Farkas fiai: János és Ferenc nevében (KmJkv 5175). 1602: *Tarcsafalva* (SzO V. 320). 1614: ≈ 25 családfő (Uh 74). 1808: ≈ (167). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 678). 1913: Tarcsafalva Uh vm (Az). Jeles szülöttei: 1804.I.10.: **Pálffy János** politikus, író (–1857.IV.13., Tf). 1878.VI.4.: **Márkos Albert** tanulmány- és tankönyvíró (–1949.XI.17., Székelykeresztúr). 1912.IX.16.: **Benczédi Sándor** szobrászművész (–19.., Kv). – Tarceafalau > Tärceşti = Su 2: 183. 1333–1854. – 1974: c. Şimoneşti {Siménfalva kzs faluja} [24 D]

Tarhavas Mm-ban, Alsóvisótól É-ra 1373: *mons Torhouosa*; a mai Toroiaga-val (1983 m) vetik egybe, de ez inkább Tarajágának értelmezhető (Gy 4: 111/2).

Tarhavaspataka (Gyimesbükk-DK hrs a Tatros bp-i úton) 1888: *Tarhavaspataka*, telep (t) Gyimesbükk Cs Felcsiki js (Je 678). – {Su Ŕ} Tärhäuşi 1974: c. Ghimeş-Făget {Gyimesbükk kzs faluja} [26 C]

Tarján 1. * Ar (Novák táján?) 1355: p. *Taryan*. A magyar Tarján törzsbeliek települése. Novákkal együtt említik azon birtokok között, amelyeket a Lacfiak elfoglaltak az aradi káptalantól (Gy 1: 186). – Su 2: 408. {Mondorlak mellett}

Tarján 2. Bi (Várad-Ny, a Sebes-Körös b. p.) 1341: ... de *Teryan*. A magyar Tarján törzs települése. 1341-ben Tarjáni Miklós özvegye a Süvegd birtokból öt illető leánynegyed fejében 15 M-t kapott (Gy 1: 674). 1387: *Tharyan* (Jakó 363). 1587: *Taryan*, 1588: *Tharian* (Kiss 657, 689).

1808: *Tarjány* h., *Tarkaje* val. 1851: ≈, Bi vm, szép rónaságon, 543 r. **kath.**, 514 n. e. **óhitű**, 22 g. **kath.**, 12 **ref.** lak. A katolikusok közt van 130 német eredetű, ... Kath. és óhitű templom, csinos urasági épületek. Határa 4000 hold, ... F. u. Beöthy Sándor volt udvari tanácsos (Fé 4: 180). 1888: Körös-Tarján Központi js (Je 451 & Mindszent, Stépán, Cserepes, Kis- és Nagy-Besenyő és Vergye psz). 1913: **Köröstarján** Bi vm (Az). – 1909/19: Tarian, *Kt*, L 2071: r 958; m; 45 zs (178). = Su 2: 183. 1341–1851. – 1974: c. Girişu de Criş {Körösgyéres kzs faluja K-re} [10 D]

Tárkány {< *tarkán*: avar közigazgatási egység vezetője} **Bi** (Belényes-D, a Fekete-Körös b. p.)Tárkán fejedelem népe telepedett ide; Tárkán-fejedelem erdő. Szőlőművelés, zöldségtermesztés. 1332–7: Paulus **sacerdos** de v. *Tharkand*, *Tharkan*, Benedictus ≈ de v. ≈. Papja 1332: 1 1/2 fertő, 1333: 18, 1334: 17, 1335: 18, 1336: 17, 1337: 17 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 674. Tárkán, Tárkánd). 1422: *Tharkan* (Cs 1: 625). 1727 Gyalu, Fugitivusok: Miklos András és Miklos Marci Belényes vidékén Párkányban laknak; Buczi Istok s Miklos András Pista nevű fia – ezek is arra felé laknak (Gyalu 266). 1731 Vista (Ko vm): Nagy János, Nagy Istók egyik. Belényes körül, egyik Tárkányon, másik Remetén lakik, úgy hallatik (BfNz. lt.). 1808: *Tárkány* h., *Tarkaj* val. 1851: ≈, Bi vm, 948 **reform.** lak. és anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 4: 181). 1859: legújabb református temploma. 1888: Tárkány Belényesi js (Je 678). 1913: **Köröstárkány** Bi vm (Az). 1919: 89 magyar férfi esett áldozatul vérengzésnek; 1996-ban emléket állítottak nekik és az 1944 után elhurcoltaknak. 2004.XI.14. Déli harangszó Duna Tv. & Tárkányi csn Inaktelke (Ko). – 1909/19: Tärcaia, *T*, L 1304: r 23; m (178). = Su 2: 183. 1332–1913. [21 C]

Tárkányka Bi (Köröstárkány-DDNy) 1588: *Tarchanichia* (Jakó 363). 1692: *Tarkaicza* (Mezősi 116). 1808: Tarkajcza (167). 1851: *Tarkaicza* v. *Kis-Tárkány*, hegyes-völgyes vidéken, 272 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. F. u. a váradi görög **püspök** (Fé 4: 180). 1888: Tarkaicza Belényesi js (Je 678). 1913: Tárkányka Bi vm (Az). – 1909/19: Tärcaia, *Tarkaicza*, L 549: r 527; zs, m (178). = Su 2: 183. 1588–1913. – 1974: c. Tärcaia {Köröstárkány kzs faluja} [21 C]

Tárkányfalva * **Za** (Borossebes-K, Nádalmás és Ignafalva mellett) 1553–1561: *Tarkanfalva*, *Zarkanfalva* (Márki II/1. 249). – Su 2: 408.

Tarkó pataka Enyed patakába ömlik; fölötté a **Tarkó**; hozzá É-on csatlakozó hegy Gyula-havasa 1880. tk: *Vrf. Secului* 1281 m (Gy 2: 141).

Tarkó * **Csik** (a Maros és Olt forrásvidékén) 1333: Torku, **sacerdos** de Torku; 1334: Torkov (Tr) **egyház** hely volt. – Su 2: 414.

Tarkó-havas --- Gyergyószék és Felcsik keleti határán. – Munjii Tarcăului [26 A-C]

Tarna Ug (Halmi-ÉK) 1430: *Torna*, 1450: *Tharna* (Szabó, 436). 1808: Tarna (Nagy-), Weliká-Tarna, Tarna máre (167). Nt: **Jézus Szíve-templom**; Nt-Kápolna **Szent Anna-t**, b: VII.26. (RKNt 1999). 1913: **Nagytarna** Ug vm Tiszántúli js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Tarna-mare, *Nt*, & Văgaş (Vágás), L 1851: r 585; rutén, m, zs (178). > Tîrna Mare = Su 2: 197. 1430–1851. > Tarna Mare [2 A]

Tarnava Za (KmJkv) : Tornova.

Tárnicza * **Kr** (Facsád táján, Forrásfalva mellett) 1514–1516: *Felső-Tharnycza*; 1597: *Tarnicha*, 1620: *Tharnicza* (Pesty: Krassó II/2. 238). – Su 2: 327. + 2: 408.

Tarnóca 1. Hu 1. (Branyicska-É) 1484: p. *Also Tharnocza*; 1485: *Alsotharnocza*; 1492: *Kystharnocza*; 1518: p. *Tharnawycza*; 1519: p. *Alsotharnocza*. Barancskai-birtok (Cs 5: 141. a mai Tarnavicza ~ Tirnavicza). 1484.III.22.: *AlsoTharnocza* ld Barancska (KmJkv 2481); 1485.III.9.: *Alsotharnocza* fele, ld Barancska (2519); 1492.VII.3.: *Kystharnocza*-n Barancskai Péter részirtokos (2800). 1733: *Tymovicza*, 1750: *Temavicza*, 1760–2: *Tirnavicza*, 1805: *Tirnavitza*. 1808: Tirnavicza, Tirnovicza (170). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Hu Marosillyei js (Je 685). 1913: Tirnavica Hu vm (Az). – 1909/19: Tîrnăvița, *Timovicza*, L 537: r 531 (178). Tîrnăvița = Su 2: 197. 1484–1854. – 1974: c. Brănișca {Branyicska kzs faluja} [33 B]

Tarnóca 2. Hu 2. (Branyicska-É) 1484: p. Felsew Tharnocza; 1485: Felsewtharnocza; 1518: p. *Tharnava*. Barancskai-birtok (Cs 5: 141. a mai Tarnava ~ Tirmava). 1484.III.22.: *FelsewTharnocza* ld Barancska (KmJkv 2481); 1485.III.9.: *Felsewtharnocza* fele, ld Barancska (2519). 1733: *Timava*, 1750: *Ternava*. 1808: Tirmáva (170). 1861: ≈ Hu (24). 1888: Tirmava Hu Marosillyei js (Je 685). 1913: Tirmáva Hu vm (Az). – 1909/19: Tárnavá, *Tirmáva*, L 514 **ort. r** (178). Tirmáva = Su 2: 197. 1484–1854. – 1974: c. Brănișca {Branyicska kzs faluja} [33 B]

Tárnok * KSz (Tasnádorbó mellett) 1546: pr. *Tarnok*, 1553: *Tharnok*, 1588: *Tarnyok* (Petri, IV. 669). – Su 2: 408.

Tárnoktelke * Bi (Érmihályfalva határában) 1352: *Tharnokteleke*. Mihályfalvához tartozó föld, melyen 1352-ben a Turul nb. Nagymihályiak osztoznak (Gy 1: 674).

Tars * Za @ (Borosjenő-Ny hrs, Sikula mellett) 1508: *Thars*, 1561: *Taars* (Márki II/1. 250). – Su 2: 410. {Ma puszta Sikula mellett}

Tartaria AF (1861) : Tatárlaka 1.

Tartód vár Uh XI-XII. szdi edénytöredékek.

Tartolc 1. Sza (Avasújváros-É) Az Avasság XIV. század közepe után települt idegen többségű faluja a Móric család birtokában, 1482: *Tharsolcz*, 1493: *Tharsowcz*, 1512: *Tharswcz* (Maksai 218). 1490: *Thartolcz* Szinér várához tartozott (Cs 1: 486). 1648: *Tartócz* (Makkai 407) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Tartocz, Tirsolcz (167). 1851: ≈, Sza vm, az Avasságon, 1286 **g. kath.**, 23 zsidó lak., **g. kath.** anyatemplommal. F. u. Teleki, Károlyi grófok, b. Vesselényi, b. Vécsey, Becsky, Kovács, Nagy, Dobay, Draskóczy, Luby, Irinyi, Máta, Szőke, Korda, Sepsy, Ráthonyi s mások (Fé 4: 184). 1888: Tartolcz Szinérváraljai js (Je 679 & Kis-Tartolcz). 1913: Tartolc Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Tárşolţ, *Tartolcz*, & Aliceni (Kistartolcz), L 1677: r 1559; zs; 5 m (179). Tırşolţ = Su 2: 198. 1482–1851. [2 D]

Tartolc 2. Sza (Tartolc-ÉNy hrs) 1888: *Kis-Tartolcz* Tartolcz tartozéka (Je 679). 1913: **Kistartolcz** (H). – Aliceni > Tırşolţel = Su 2: 198. 1913. – 1974: c. Tırşolţ {Tartolc kzs faluja} [2 D]

Tasádfő Bi (Félixfürdő-DK) 1508: *Thasadfew* (Jakó 363). 1808: Tassádfő (167). 1851: *Tassádfő*, Bi vm, hegyes vidéken, 12 **r. kath.**, 8 **ref.**, 790 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Birják a b. Vay örökösök és Tokody István, Imre, Kajetán urak és Tokody Lotti k. a. Van itt egy régi vármaradvány is (Fé 4: 184). 1888: Tasádfő Magyarcsékei js (Je 679). 1913: Tasádfő Bi vm (Az). – 1909/19: Tăşad, *Tf*, L 1242: r 1209; zs, m (179). = Su 2: 183. 1508–1851. – 1974: c. Drăgeşti {Drágcséke kzs faluja É-ra} [20 B]

Tasnád KSz (Margitta-ÉK, Nagykároly-DK) 1246.V.6.: IV. Béla király, Gál erdélyi püspök kérésére, *Tusnad* (Szolnok vm) **püspöki** birtok életben maradt lakóit és idetelepült szabad rendű hospeseit kivéve a vajda és a vármegye joghatósága alól (Er I. 201); 1279: *Tosnad* Szarvad szomszédságában (374); 1281.IX.16.: a püspök *Tusnad*-i népei, különösen Csató Mihály és Fuldur elpusztították File bán fia István comes Gyuró nevű örökös földjét (387); 1282.III.21.: IV. László király, Péter erdélyi püspök kérésére, egyháza felvirágoztatása érdekében bíraskodási kiváltságot ad birtokaira, köztük *Tusnad*-ra is (391). 1299: *Tasnad* (Tr). 1441.V.10.: *Thasnad*-on lakó Gut Gergely, Páka Albert **ü**: Fülöpösi Mihály (311); 1444.VIII.17.: ≈-i Tamás és Balázs **deák ü**: Menyői Gebárt Antal (515). 1446: Stephanus de ≈ bécsi **diák** (Dn 2216). 1449: Benedictus Gregory de *Thasznod* krakkói **diák** (Dn 282). 1450.II.6.: *Thasnad*-i Pál **deák ü**: Rátoni Buda György (KmJkv 799); 1450.VIII.23.: ≈-i Pál **deák ü**: Rátoni Buda Máté (886). 1451: Nicolaus Benedicti de ≈ krakkói **diák** (Dn 1782). 1452.I.28.: ≈-on lakó Pál **deák ü**: Olnoki Herczeg Mihály és András (KmJkv 1002); 1454.IV.28.u.: ≈-i Pál **deák ü**: Zutor (1158); 1455.VII.24.: István ≈-i **plébános ü**: Losonczi István és fia: Jánoa (1214). 1456: **opp. Thasnad** (Cs; Petri IV. 633). 1459.IV.1-én fogott bírák ≈-on intéztek hatalmaskodási ügyet < VI.3. (KmJkv 1357); 1460.X.27.: Antal ≈-i **pap ü**: Szászfenes (1479); 1461.V.21.: ≈-on lakó Lőrincfi János, Tanka Mihály és Szent Benedek **ü**: Turi

Lőrincné Fülöpösi Katalin (1558); 1461.VI.4.: ≈-i Lőrincfi János és Tanka Mihály **ü**: Bethleni Gergely özvegye: Kusalyi Jakcs Adviga (1560); 1461.X.30.: ≈-i Tanka Mihály **ü**: Haraklyáni Demeter és Haraklyáni Árva László (1642). 1464: Alexius Benedicti de *Thasnad* krakkói **diák** (Dn 41). 1475 körül az erdélyi püspök 164 Ft évi adót fizet e birtoka után (Cs 1: 549). 1476: Vingárti Geréb László erdélyi püspök **templomot** épít. {Ez ma **református**.} 1486.X.15.: Menyőiek a Menyőt és Mont illető kiegyezésük után felmerülő vitáik eldöntését a *Thasnad*-i **vikáriusra** bízák (2620); 1488.VII.16.: Sámsoniak a ≈-i vikárius székén főbenjáró ítéleten maradtak (2683); 1497.XI.7.: Vingárti Geréb László gyfv-i püspök ≈-i udvarbírója Mihály **pap** (3034); 1507.X.23.: Köngsbergi Mihály **deák**, volt ≈-i nótárius özvegye: Anna és fia: György a ≈ mezőváros határában fekvő Csere és Szántóhegye nevű hegyen lévő két szőlőjét másik fiának, illetve testvérének: Jeremiás **deáknak** vallja (3434); 1509.VII.13.: a ≈-i vikárius révén fizessenek bírságot (3509). 1514: Ladislaus Paphenedeck ex *Daschnad* bécsi **diák** (Dn 1272). 1522.XI.13.: Várdai Ferenc erdélyi püspök *Thasnad*-i udvarbírája; a ≈-i vikárius kiátkozta Károlyi Lánosz Lászlót Károly mezőváros 50 Ft-nyi tizede miatt, ezt most megfizeti (KmJkv 3879); 1536.v.24.: Zimilovit Horváth György, a ≈-i udvar provisor 550 Ft-ért birtokrészt vásárol Ákoson (4574); 1539.III.27.: Váradai János ≈-i aludvarbíró eljár Nagyfalusi Bánffy Katalin és férje: Horváth György, a ≈ kúria udvarbírája nevében (4690); 1550.I.13.: Tarnóczi Sebestyán Dicsőszentmárton, Királyfalva (Kü vm) és Péterlaka (Fe vm) birtokbeli részeit testvéri szeretetből Suselit Horváth János ≈-i udvarbíróknak vallja (4989); 1550.II.7.: Zimilovit Horváth György volt ≈-i udvarbíró Ákoson részbirtokos (5003). 1569: 319 adózó családfő, censusa 1000 Ft körüli; ugyanannyi 1589-ben is (Barta: E. fjs. 199, 239).

& 1609 Szászfenes (Ko): Tasnádi Pálné özvegy (Gyalu 434), 1638: Tasnádi Anna Bányász Bálintné (35), 1638, 1640, 1642, 1652: Tasnádi Márton jobbágy (Gy 31, 34, 65, 90, 119), Tasnádi Mihály jobbágy (32, 65, 90), 1642: Tasnádi Márton polgár (91), 1652: Tasnádi Mihályné özv., fia szolgál (121). *17.: **Keresztessy Sámuel** képzőművész (-?). 1808: **opp**. Tasnád ~ Tosnád, Tressenberg ~ Tressenburg ~ Trestenburg, Tesnádu (167). 1888: ≈ (Trestenberg, Tasnadu) **Szi** Tasnádi js szh, 1888: ház 589, L 3375 (Je 679 & Tasnád-Malomszeg telep). 1913: Tasnád Szi vm (Az). – 1909/19: Täşnad, T, & Moara Banfi (Tasnádmalomszeg), L 4274: r 687; m; 610 zs (179). = Su 2: 183. 1246–1854. [11 B]

Tasnyik patak **Ar** 1808: *rivulus* Tasnyik Ar (167).

Tásnyik Ar 1888: Tásnyik psz (t) Szöllős Ar Borosjenői js (Je 679).

Tatamérfalva * **Bi** (Kiskaránd-Ny) 1580: *Thathamerfalva* (Jakó 363). – Su 2: 410.

Tatamérháza **Hu** (Déva-ÉNy, Marosnémeti-É) 1330: v. *Tathemerhaza*. Hermán-nz ivadékai; részei Gergely fia Barnabásnak jutottak (Cs 5: 141. Meglehet, később nevet változtatott. Furnádia?) 1330: t/v. *Tathamerhaza*. A Hermán nembeliek 1330-i osztozásakor Kiskaján és Tatamérháza fele Gergely fia Barabásnak, [a Pestesiek ősének] jut, míg másik fele Máté fia László és Péter fia András birtoka. Nevét oda telepített kenézéről kaphatta. Mivel a Bezsán felett torkolló Kaján-patak torkolatvidéke: Kajántő Bezsánnal együtt a Lackfiak őséé, forrásvidéke: Kajánfő Hosszúligettel együtt a Makraiak őséé lett és a kettő között lévő völgyszakasz, [Kiskaján] felerészben ma is Fornádiához tartozik, Tatamérházát ezzel azonosíthatjuk (Gy 3: 300). 1330: v. *Tathemerhaza*. A Hermán-nemzetség ivadékai birtoka volt. 1330-ban Gergely fia Barnabásnak jutott. Meglehet, később nevet változtatott. Furnádia? (Cs 5: 141. Tatamérháza). 1499: p. *Fwrnadya*; 1510: *Furnadya*. Hermán-nz bírta; Felpestesi Mátyás birtokát királyi adományul kapta Soklyósi Péter görgényi várnagy; 1507: Czentúri Lászlótól (Hermán-nz) részben vásárlással Bási Györgyöz kerül. 1506, 1510 részben Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 91. Vö. Tatamérháza). 1733: *Fornadia*, 1750: *Fornadya*. 1808: *Fornádia* val. 1861: Farnádia Hu (21). 1888: Farnádia (Fornadia) Hu Dévai js (Je 314). 1913: Fornádia Hu vm (Az). – 1909/19: Fornadia, F, L 590: r 573 (76). Fornádia = Su 1: 245. 1499–1854. + Su 2: 408. villa Tathamerhaza 1330 (Tr); 2: 410. Thathamerhaza 1330 (Cs). – 1974: c. Şoimuş {Marossolymos kzs faluja É-ra} [33 D]

Tatárfalva 1. **Bi** (Belényes-DK, a Fekete-Körös b. p.) 1580: *Totorfalua*, 1588: *Tateryan* (Jakó 364). 1692: *Tatarfalua* (Mezősi 110). 1808: Tatárfalva, Totorény (167). 1851: ≈, Bi vm, hegyes

vidéken, 268 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Birja a várad-i görög püspök (Fé 4: 190). 1888: ≈ Belényesi js (Je 680). 1913: Tatárfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Totorení, *Tf*, L 307: r 296 (184). = Su 2: 203. 1580–1851. – 1974: c. Tärcaia {Köröstárkány kzs faluja DK-re} [21 C]

Tatárfalva 2. Hu (Illye-Ny, a Maros jp-i út mellett) 1418: fossatum ville *Tatarfalua*; 1468: p. *Tatarfalwa*. Illye vs birtoka (Cs 5: 141). 1733: *Tatarest*, 1750: *Teteresty*, 1760–2: *Tataresd*. 1808: ≈ (167). 1861: ≈ Hu (24). 1888: Tatáresd Hu Marosillyei js (Je 679). 1913: **Tataresd** Hu vm (Az). – 1909/19: Tătărăști, *Tataresd*, L 540: r 529 (179). = Su 2: 184. 1418–1854. > 1974: Tătărăști c. Burjuc {Burzsuk kzs faluja K-re} [33 C]

Tatárfalva 3. * Te (Temesrékás tájan) 1459: *Thatharfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozza (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 410.

Tatárhányás nevű hely Bocskó fölött, Máramarosban, 1657-ben, II. Rákóczi György útvonalán (G. Kraus).

Tatárlaka 1. Szv : Alsótatárlaka AF.

Tatárlaka 2. Kü (Küküllővár-D) 1332: Chunradus **sacerdos** de *Takarlaka*. Német nevű papja 1332 I: 40, 1332 II: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 562). 1447: p. regalis *Tatarlaka*; =: p. r. *Tatharlaka*; 1462: *Thatharlaka* (1332-től Cs 5: 898). 1497.IV.13.: *Thatharlaka*-i Miklós eljárást István moldovai vajda nevében (3010). **1587**: *Tatarlaka cum Karaczionfallwa*. – C. Pr: fl. 50. A: fl. 25 (30). 1733: *Tatár-Laka*, 1750: *Tatarloka*, 1760–2: *Tatárlaka*. 1808: *Tatárlaka* h., *Tatarloc g.*, *Tatárlán* val. 1861: ≈, ≈, ≈ Kü (9). 1888: ≈ (Taterloch, Taterlak) **KK** Hosszúaszói js (Je 680). 1913: **Felsótatárlaka** KK vm (Az). – 1909/19: Tătârlău, *Tl*, *Taterloch*, L 1096: r 782; n, m (179). Tătârlău = Su 2: 184. 1332–1854. – 1974: c. Cetatea de Baltă {Küküllővár faluja} [35 B]

Tataros 1. Bi (Várad-ÉK, a Telegdi úton) 1360: locus sessionalis *Tatarpatak*, 1490: *Tatharos* (Jakó 363). 1692: *Tataros* (Mezősi 100). 1808: Tatáros, Brusztur (167). 1851: *Tataros*, {r} *Brusztur*, Bi vm, két hegy közti lapályos térségen, 8 **kath.**, 840 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Határa 5000 hold, ... Hegyeiben nagy köszénrétegek találtak, s ugyan itt van egy kitűnő jóságú asfaltbánya. Vize a Gyepes, mely pisztrangot, rákot szolgáltat. Birják b. Huszár Károly és Lajos (Fé 4: 180). 1888: Tataros Szalárdi js (Je 680 & Orvisel és Varassó). 1913: Tataros Bi vm (Az). – 1909/19: Brusturi, *Tataros*, L 1977: r 1062; m, zs, szlovák (30). = Su 1: 107. 1360–1851. [11 C]

Tataros 2. * Te (?) 1597: pr. *Tataras* {?}. – Su 2: 408.

Táté Fe (Gyulafehérvár-ÉK, a Maros bp-i úton) **1287**: Berga comiti ac f-is suis, Kemen c-i, Andree et Petro; 1332: Nycolaus sacerdos de *Thathey*; 1343: Martinus f. Kemen de *Tathey*. 1287-ben Berga ispán fia: Kemény, András és Péter megvették Örvényest (a mai Békás pusztát). Az említett Kemény fia Márton, immár Tátéi előnévvel, 1343-ban királyi ember. Papja 1332 I: 25, 1332 II: 4 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 187). 1366: *Thate* (Ub II. 272). 1379: *Tate* (Iczkovits 63). 1386: *Tathe* (Teleki I. 214). 1439.III.20.: *Thathe*-i Miklóst és Györgyöt tiltják, hogy Makótelke és Kac birtokot (Fe vm) eladja (KmJkv 142); 1457.II.12.: ≈-i György fia András nevében is tiltják Bogáti Lászlót Makó és Kac további használatától (1259); 1475.V.29.: Tarkői Rikalfy László *Thathe* birtokbeli részét zálogba adja Bocsárdi Bíró Mátyásnak, Sebes vára várnagyának (2177); 1482.VII.9.: *Thatha*-i István ü: Indali Pálné (2382); 1482.IX.16.: Gerendi Miklósné: Anna felperes ellenében *Thathay* István ötvenedmagával esküt tett arra, hogy *Thathe*, Ózd és Bökényszeg birtok a leányágot nem illeti (2401); 1492.V.16.: ≈ felét Fahídi János a **káptalanra** hagyta (2785); 1493.VII.9.: ≈-i György és fe: Anna is érdekelt Kovácsi (Do vm) birtok visszaszerzésében (2877). **1587**: *Thathe*. – {E -} A: fl. 25. Michaelis Saha. Restat. (Dé 25; Mellékelt cédulán: 1589. 19 Decembris. Az wtolzori arenda fizetéstwl Tatetwl fizetet Saha Mihaly ennekem fl. 15 kirwl quietantiat attam. 25/23). 1733: *Totoj*, 1760–2: *Táté*. 1808: *Táté* h. 1861: ≈ AF (7). 1888: ≈ (Totoj) **AF** Alvinci js (Je 680). 1913: Táté AF vm (Az). – 1909/19: Totoiu, *T*, L **967 ort. r** (184). = Su 2: 203. 1287: terra Hewrimus {!}, 1332–1854. > 1974: Totoi c. Sîntimbru {Marosszentimre kzs faluja K-re} [34 B]

Tatrang {< *Tatran* úz szn.} **vize** ... 1211: *Tortillou, Tertillou*, 1222: ≈, 1366: *Tartlaud*. A Barcaság határát jelölő Tatrang folyó német nevében tűnik fel (Gy 1: 821/4, 831). 1541: *fl. Tatrrang* (Árvey 173). 1808: *fluvius* Tatrang Brassó-vidék (167). – Tartlau – Tärlung

Tatrang Br (Brassó-K, a Tatrang és a Zajzon vize közt) 1484: p. *Thatrang* (SzO I. 245). Zálogon Brassó jobbágyfaluja. 1500: *Tatrankfalva* (Árvey 173). 1504: *Tatrangh, Tatrang* ... (Quellen I. 82, 85). A reformáció kezdetétől evangélikus magyarság. & 1635: Tatrangei István altorjai (Hsz) lófő (SzO). 1808: Tatrang (167). 1861: ≈ Br (39). 1888: ≈ (Terlunsani, Terlungenu) Br Hétfalusi js (Je 680). 1913: Tatrang Br vm (Az). – 1909/19: Tärlungeni, *Tatrang*, L 3385: r 1210; m (178). = Su 2: 183, 1484–1854. [37 D]

Taucz Ar (1808) : Feltót.

Téd * Kr (?) 1418: *Teed*. Nemesi névből ismert (Cs 2: 108). – Su 2: 408. {P}

Tégen * Kr (Detta táján, Érszeg mellett) 1390: *Tegen* (Pesty: Krassó II/2. 238). = ≈ (Cs 2: 108. Tegen). – Su 2: 408.

Tehenestelek * Ko (Kolozsvár-ÉK, Palatka-É határában) 1296: p. hereditaria *Thehnenustelke* (Tr). =: p. *Thehuenustelke* (Cs). =: ≈ (Gy). 1296.IV.7.: *Thehuenusteluke* (Er I. 544); 1296.VII.1.: *Thehuenustelke* (552). 1306: ≈; 1307: p. *Tehenustelke*; 1320: t. *Tehenusteleke*. Palatka tartozéka (sorsát ld. ott 1296–1307). Pálostelke–Omboz (Do vm) határosa (Gy 3: 376). 1306: Palathka, Mykotelke, *Thehnenustelke*, Pethetelke és Legen birtokok felének adásvételi ügye. Palatkai nemestől diódi nemes rokon kapja élete végéig (An 2: 102, 157). 1344: p. *Tehenusteluk*. A Palatkai vagy Ősi ~ Ősi Jankafi ~ Ivánkafi családé volt (Cs 5: 418). 1808: pr. *Tehenestelek* junct. cum Palátka. – Su 2: 410. 1296, 1320, 1344.

Tehénfalva Za 1888: mint Váka Hu Brádi js (Je 711) névpárja.

Tehénpataka * BSz (Magyarláros táján, Petörét mellett) 1583: *Tehenpataka*, 1604: *Thehenpataka* (Kádár VI. 549). 1639: *Tehen Pataka*, 1647: *Tehenpatak* (Makkai 435, 445) I. Rákóczi György birtoka. – Su 2: 408.

Tejed * Kr (Karánsebes táján, Csutta mellett) 1364: *Teyed*, 1411: *Teid* (Pesty: Krassó II/2. 238). – Su 2: 409.

Tejes(d) Ar (Lippa-Temeshódos-D) 1274: *Teyes*; 1337: p. *Teyesd* ... cum 3 v-is sibi proximioribus; 1340: p-m totem Telekus, que ad p-em *Teyes* vocatam pertinuisset. A Csanád-nem birtoka a hozzá tarozó 3 faluval együtt. 1274-ben a Vaffáról leszármazó Makófalviaknak jut osztályrészül, s ők bírják utóbb is Telekes (1340) nevű tartozékával (+1247, +1256, 1274–1360. Gy 1: 187). 1256: *Theyes* Hwdus mellett; 1360: *Teyes* a. n. Hwdws (Cs 2: 108). 1808: *Thés* vel *Tés* h. 1888: Tés (Theés) **Te** Rékási js (Je 683). 1913: **Tésfalva** Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Teeş, *Tés*, L 565: r 354; szlovák, m, szerb (180). > Teş = Su 2: 189. 1247–1913. [32 C] + Su 2: 411, *Theyes*, 1256; 1337: Fejesd; 1360: *Teyes* a. n. Hwdws (Márki, II/1. 203). {Hodos-Bodrog mellett}

Teke Ko (Beszterce-D, a Régeni úton) 1318: Eberhard **plebanus** de *Theke* **vicearchidiaconus** de Ozd; 1322: p. *Teke*; 1332–6: Valentinus **sacerdos** de *Theka, Teka*. A Kökényesréold-nem birtoka. Kukines fia János fia Rénold magtalan halála után a király 1322-ben Kácsik nb. Simon székely ispánnak adta. Plébánosa ózdi alesperes volt (1318); 1332 I: 1 1/2 besztercei fertő, 1332 II: 1 1/2 fertő, 1333 I-II: 3 fehérvári fertő, 1334 I: 20 gs, 1334 II: 1 1/2 fertő régi báni, 1335 I: 1/2 M, 1336: 24 gs pápai tizedet fizet, ami mezővárosi szintre mutat, míg plébánosának német neve szász lakosságra (Gy 3: 376). 1388: p. *Theke*; 1435: ≈; 1439: ≈; 1443: ≈; 1503: ≈. 1446: **opp.** *Theke*; 1456: ≈; 1486: ≈. Kökényes-Rénold nb. Rénold ispán; Kacsics nb. Palásti ~ Kendtelki Radófi és Libercsei; K nb. Szécsényi, Sz. Salgai, Losonczy, Bánffy, Dezsöfi, Hunyadi, Horogszegi Szilágyi, Szobi-birtok. Jbn 1456: Szabó (Sartor) Lukács, Noza Pál; 1495: Geréb Lőrinc és Mihály; 1506: Czafrangos Balázs. Szabadságok Hunyadi Jánostól; ezeket 1456.XI.21-én Hunyadi László megerősíti: tizedszedés, adózás, bírságok, a geréb és a földesúr tisztjének bíráskodása, szabad plébános-választás, országos vásár tartása stb. (1318-tól Cs 5: 325 6. vs. 1439, 1453: Do vm).

1446.III.18.u.: Losonczy Jánost tiltják Theke, Sajó, Sárpatok elfoglalásától (KmJkv 567); 1451.VI.22.u.: Hunyadi János kormányzó Dióért és tartozékaiért Losonczy Dezső volt erdélyi vajdának cserébe adta Sárpatok (To vm), *Theke* (Ko vm) és Sajó (Do vm) felét (969); 1473.VIII.30.: ≈ Szobi Mihály birtoka (2108). 1486: kiváltséglevele Szobi Mihálytól (Teleki: Hunyadiak kora XII. 346). 1502.XII.13.: ≈ ugyanazé (KmJkv 3264); 1539.VII.27.: Kereki Ártándiak tiltják Werbőczy István főkancellárt attól, hogy *Theke*, Solymos egész birtokot és Vécsvárát, Ko, To és Do vm-ben fekvő tartozékaikkal együtt, elidegenítse (4714); 1542.II.12.: ≈ Werbőczy Imre birtoka (4767). **1587**: *Theke*. – E: fl. 78, A: fl. 39. Accumulandae ad rationem spectabilis magn. dom. Baltasaris Bathorj mediae ad Fogaras. Ill. Princeps magn. dom. Joanni Iffw medias (Dé 59). 1808: **opp**. *Teke* h., *Teckendorf* g., *Tyáká* val. 1861: ≈ (*oppidum*), ≈, Tyáká Ko (14). 1888: ≈ (Tekendorf, Tyákál) Ko vm Tekei js szh, 1888: ház 410, L 2032 (Je 680). 1913: Teke Ko vm (Az). # Muzsnai L.: *Teke története*. Kv 1998. – 1909/19: Teaca, *T*, *Td*, L 2554: r 586; n, m, c, zs (179). = Su 2: 185. 1318–1854. {1808: Tyáká !} [24 A]

Tekeres * **Za** (Borossebes-D, a Fehér-Körös bp-i Körösbökény mellett) 1553: *Thekeres* (Márki II/1. 250). – Su 2: 410.

Tekeresfalva * **Te** (Temesvár táján, Aranyág mellett) 1471: *Thekeresfalwa*, 1477: *Thekeres* Borzlyuk város 31. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 410. {Aranyág mellett *Techeris* erdő őrzi emlékét}

Tekerő Hu (Algyógy-É, Zalatna-Ny, az Érchegységben) 1407: p. *Thekerew*; 1412: p. *Tekerew*; 1509, 1511: p. *Thekerew*; 1518: v. ≈. #Al-Diód városhoz (várhoz) tartozott (Cs 5: 141). 1733: *Tekerő*. 1808: ≈, Tyekerő (167). 1861: ≈, Tyekereu Hu (24). 1888: ≈ Algyógyi js. 1913: Tekerő Hu vm (Az). – 1909/19: Tecărău, *Tekerő*, L 403: r 362 (180). Techereu = Su 2: 185. 1412–1854. – 1974: c. Balşa {Balsa kzs faluja É-ra} [34 A]

Tekerőpatak Gy (Szentmiklós déli határában települt) 1567: *Tekereó patak* 40 kapu (Venczel 36). 1569: *Tekerewpatak*, 1576: *Tekereopatak*, 1602: *Tekereő Patak* (SzO II.269, IV. 43, V. 241). 1606: *Tekerőpatak* (Ve: Doc. VII. 310). 1614: ≈ 126 családfő (Gy 2). 1733: *Tekerő*, 1760–2: *Tekerő Patak*. 1808: Tekerőpatak (167). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Gyergyó-Tekerőpatak Cs Gyergyószentmiklósi js (Je 353). 1913: Tekerőpatak Csik vm (Az). – 1909/19: Giurgeu-Tekerőpatak, *Gytp*, L 2300: r 394; m (82). Valea Strîmbă = Su 2: 233. 1567–1854. – 1974: c. Suseni {Gyergyóújfalú kzs faluja ÉK-re} [25 A]

Teksesty AF (Tövis-ÉNy) 1909: Teksesty. 1913: *Havasgyógy-Teksesty* Havasgyógy tartozéka (H). – 1909/19: Tecşeşti, *Teksesty* (Havasgyógy-Teksesty), & v. Dealul-Geoagiului (180). = Su 2: 185. 1909, 1913. – 1974: c. Înregalde {Havasgáld kzs faluja ÉK-re} [34 B]

Telcs Be (Naszód-É, a Borsai úton) 1440: *Chech* [: *Thelch*], 1450: *Thelch*, 1525: *Telcz*, 1600: *Teolcz*, 1717: *Telts* (Su). 1733: *Tölcs*. 1808: Telcs, Teltsch Be (168). 1861: ≈ Na (26). 1888: ≈ (Telciu) **BN** Naszódí js (Je 681). 1913: Telcs BN vm (Az). – 1909/19: Telciu, *Telcs*, L 3102: r 2884; zs (180). = Su 2: 186. 1440–1854. [13 B]

Telegd Bi (Várad-K, az Élesd–Kolozsvár úton) {1241 e.} **1256**: t/p. *Theled*; ~ t. *Thelegd* (Gy). 1291–4: v. *Telegd*; 1332: Blasius **sacerdos** de v. ... *Telegd*, Blasius et Dominicus **sacerdotes** de v. ≈. Ha az erdélyi telegdi székelyek és esperességük „telegdi“ neve az eredetibb bihari, Telegd vidéki tartózkodás emléke, Telegd hs nevének első alakjait a székely adatokban kell keresnünk (1235 Pp: archidiaconatus de *Tilecde*, *Tilled* Ub I. 62; [1270–2]/279, 1279: Siculorum de *Telegd* SzO III. 3). 1256-i oklevél szerint Telegdet már a tatárjárás előtt a Csanád-nem birtokolta, de 1242 után Geregye nb. Pál ispán elfoglalta, majd 1256-ban IV. Béla király visszaadta Csanád nb. Pongrác fiainak, akik alapítói lettek a Telegdi családnak. A Sebes-Körös két partján, Telegd és Szabolcs táján elterülő uradalmát 1256-ban körülhatárolták ... (Gy). *1280: **Telegdi Csanád** 1322–30: egri püspök, 1330-tól **esztergomi érsek** (–1349). 1329-ben Telegdi Csanád díszes kolostort épített a ferenceseknek: edificavit ... **fratribus minoribus pulchrum cenobium** in possessione propria *Telekd* vocata (Chron. saec. XIV). A falu 1291–4 között második alkalommal 40 kepe tizedet ad a

püspöknek, papja ekkor 1 fertót fizet; papjai 1332: 14, 1333–7: évi 25 gs pápai tizedet fizetnek (Gy 1: 675). 1308: Csanád nb. Tamás fiai megosztottnak az örökölt *Thelegd* falun, több birtokon, s a ≈-i vámon, ahol a jövedelem kocsinként 1 dénár és 1 só (An 2: 466). 1366, 1406: *Thelegd* (Cs). 1456: Telegden **iskolamestert** említenek (Benkő S. 1971. 87). 1457.IV.20.k.: *Thelegd*-i Lőrincné Szántói Bánffy Dorottya (KmJkv 1265); 1457.VIII.9.: Uőt is kielégítették a Bálványos vár tartozékából neki járó leánnyegyed és hitbér felől (1275); 1488–1497: **Telegdi István erdélyi alvajda** (KmJkv II. 1054). 1503: **opp**. *Thelegd* (Cs 1: 625). 1519.I.27.: *Thelegd*-i Fiť (ds) Nicolae (néhai Nemes Mihai idősebb fia) jobbágytelket vásárol Meregyó faluban Ko vm (KmJkv 3703); 1520.IV.26.: ≈-i néhai Székely (ds) Ferenc meregyói birtokrésze idegen kézben van (3773); 1435.VII.26.: *Telegd*-i Katakin Báthory István volt erdélyi vajda és székely ispán özvegye (4534); 1549.II.24.: *Thelegdy* Mihályné Nagyfalusi Bánffy Zsófia Hunyad mezővárosban (Ko vm) és több környékbeli faluban részbirtokos (4913). 1569: Temesvári István telegdi **tanító** krónikás éneke az 1479. évi kenyérmezei diadalról. 1808: **opp**. *Telegd* (*Mező-*) h., *Tyelégd* val. 1851: *Mezőtelegd*, mezőváros, Bi vm, 235 **katholikus**, 1018 **ref.**, 239 n. e. **óhitű**, 200 zsidó lak., kah., ref., óhitű anyaegyházzal, synagógával, több csinos uri lakházzal, postahivatallal. Határa 4800 hold, ... Birják Haller és Kornis grófok, b. Dessewffy, Miskolczi, Fráter, Sulyok, Haraszty, Várady, Szlávy, b. Rudnyánszly, Jakabfy, Lászlóffy, Karácsonyi (Fé 4: 193). 1888: M-T Bi Központi js (Je 504 & Szlávy major, Kovács tanya). 1913: **Mezőtelegd** Bi vm (Az). # Sass K.: *Telegd* (*Mezőtelegd*) *története. Különös tekintettel egyházaira*. O (Nv) 1935. – 1909/19: *Telegd*, *Mt*, 2508: r 424; m; 304 zs (181). = Su 2: 193. 1256–1851. [11 C]

Telegdi székelyek 1235 Pp: archidiaconatus de *Telegde*, *Tilled* Ub I. 62; [1270–2]/279, 1279: Siculorum de *Telegd* SzO III. 3 (Gy 1: 675. T). 1303: Id (Mező)Gerebenes.

– **Telegdi főesperesség – Archidiaconatus** (ErEhm) 1235 Pp: archidiaconatus de *Telegde*, *Tilled* Ub I. 62; [1270–2]/279, 1279: Siculorum de *Telegd* SzO III. 3 (Gy 1: 675. T). 1301, *Tylegd*: Kylianus magister kánonjogi doctor főesperes-kanonok (An 1: 82, 86); 1303, *Tylegd*: Miklós magister fe-k (361); 1309 *Thylegd*: Miklós fe-k (An 2: 707). 1449.IV.25.: István *Thylegd*-i főesperes választott döntőbíró volt Tordalaka prédiium határjárásán (KmJkv 686).

Telek 1. * Bi 1. (Szalonta-ÉK, Nyárszeg mellett) 1341: *Kystekud*, 1478; *Kisthelegd*, 1391: *Kysthelek* (Jakó 365). 1462: *Thelek*. Mint Toldi-birtokot Nagyfalú és Szent-Miklós közt sorolják föl (Cs 1: 626). – Su 2: 360. *Kystekud*. + 2: 410. {Beolvadt Nyárszeg határába}

Telek 2. Bi 2. (Belényes-K) 1580, 1692: *Telek* (Jakó 365, Mezősi 104). 1808: ≈ (168). 1851: ≈, Bi vm, egy hegytetőn, 162 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Birja a váradi görög **püspök** (Fé 4: 192). 1888: ≈ Belényesi js (Je 681). 1913: *Telek* Bi vm (Az). – 1909/19: *Teleac*, *Telek*, L 240 **ort. r** (180). = Su 2: 186. 1580–1851. – 1974: c. Budureasa {Bondoraszó kzs faluja DNy-ra} [21 C]

Telek 3. Gy (Gyergyóbékás-ÉNy) 1835: *Békás Zsadány*, 1909: *Telec*, *Zsadántelek* (Su). – 1909/19: *Telec*, *Zsadántelek*, v. Bicz (180). = Su 2: 186. 1835–1909. – 1974: c. Bicazu Ardelean {Gyergyóbékás kzs faluja} [25 B]

Telek 4. Or/Hsz (Kovászna-Ny, a Feketeügy bp-i úton; 534 m) 1567: *Thelek*, 1602: *Telek* (SzO II. 214, V. 199). 1614: *Telek* 30 családfő (Or 13). 1733: *Teleke*. 1808: *Telek* (168). Horváth-kúria: 1848/49-ben haditanács színhelye. 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Orbai js (Je 681). 1913: **Orbaitelek** Hsz vm (Az). 1969 L 847. – *Telechia* = Su 2: 186. 1567–1854. – 1974: c. Brateş {Barátos kzs faluja ÉNy-ra} [38 C]

Telek 5. Hu 1. (Vajdahunyad-D, a Cserna bp-i úton) 1431, 1482: p. *Thelek*; 1506, 1510: v. *Thelek*. ☉Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 142). 1750 körül németeket telepítettek ide. Vasércbányászat. Közéleben a Ruszka-havasban vasérctelepek már a római korban is. 1733: *Telek*, 1750: *Telyuk*, 1760–2: **Alsó Telek**. 1808: *Telek*, Tyuluk (168). 1850: *Telek* Selinka (!), *Telek* Eisenhammer, Unter *Telek* (SfTr). 1861: *Telek*, Tyelák Hu (24). 1888: A-T Hunyadi js (Je 211). 1888: **Alsó-Telek** (Peape) telep (t) Vajdahunyad (Je 211). Untertelek. L 1910: 823 (r, m); 1956: 1477 (Le). 1913: **Alsótelek** Hu vm (Az). – 1909/19: *Teliuc*, *At*, L 728: r 585; m, n (180). > *Teliucul* de Jos > *Teliucul* Inferior = Su 2: 187. 1431–1854. > *Teliucu* Inferior [33 D]

Telek 6. Hu 2. (Déva-DDNy, a Pestes patak b. p., Felpertes-Ny hrs) 1330: v. *Kezeptelek*. Nagy-Pestes tartozéka. A Hermán nembeliek osztozásakor 1330-ban Geche fia János kapta (Gy 3: 296). 1330: v. ≈; 1429: p. ≈; 1507: p. *Kezeptelek*. Hermán-nz. ivadékaik birták: Szentgyörgyi, Szgy. Makrai, Felpestesi, Fp. Nagy, Novaji, Barcsai s más birtokos (Cs 5: 104). 1507.V.21.: Szentgyörgyi György a *Kewzeptelek* határán lévő malom nyolcadát zálogba veti Felpestesi Nagy Pálnál (KmJkv 3402). 1642: *Gyoszán* alias *Középtelek* (HuÉvk. XI. 155). 1733: *Sosáni*, 1750: *Gsoszan*. 1808: *Dsoszány* vel *Dioszány* aut *Drosán* aliis *Suszány* h., *Susendorf* g., *Dzsoszeni* val. 1861: *Dsoszány* Hu (21). 1888: *Zsoszány* Hunyadi js (Je 743). 1913: *Zsoszány* Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: *Josani*, *Zs*, L 407 **ort. r** (99). = Su 1: 318. 1330–1854. [33 D]

Telek 7. Hu 3. (Csánkinál utalás: Vajdahnyad-D) 1733: *Telyuk*, 1750: *Telek*. 1850: *Felső Telek* (Su). 1888: F-T (Tyelák) Hunyadi js (Je 328). 1913: **Felsőtelek** Hu vm (Az). – 1909/19: Teliucul- [!: Teliucul-] de-sus, *Fr*, & Ploscabaia (Ploszkabánya), L 245: r 230 (180). > Teliucul Superior = Su 2: 187. 1531, 1506 {!}, 1733–1854. > Teliucu Superior [33 D]

Telek 8. * Kr/Szö (Resicabánya táján) 1569: p. *Felső-Telek* (Pesty: Szörény II. 62). – Su 2: 327. {Kuptor/Kuptorja faluval együtt említik}

Telek 9. * Kü (Harangláb és Désfalva környékén) 1368: p. *Theluk*; 1370: p. *Teluk*; 1441: *Thelek*; 1514: p. *Theleg*; 1523: pr. *Thelek*. Haranglábi, Bolyai, Gym-i Kemény, Folti, Mocsi ~ Héderfájai Barlabás ~ Barlabási, Lengyel, Ósi, Csulai Vánca, Vizaknai, Bogáti, Altemberger, Hunyadi s más birtokosé, a Bolyaiak adományából részben az erdélyi **káptalané** is volt (Cs 5: 898). 1441.XI.29.: *Thelek*-ben Haranglábi részirtok (KmJkv 376); 1448.XII.22.: ≈-ben Mócsi Barkabás, Haranglábi és Lengyel részirtokok (640); 1449.VIII.21.k.: ≈-ben ugyanazok birtokosok (743); 1484.VI.25.: Szengyeli János abosfalvai örökös és zálogos birtokrészeit 32 Ft-on zálogba veti *Thelek*-i Vánca Jánosnak (2490); 1523.II.23.: *Thelek* prédiüm Bogáthy Ozsvát birtoka (KmJkv 3898). – Su 2: 410.

Telek 10. * KSz (Tasnád-DNy, Pacal mellett) 1359: *Kysthelek*, 1487: *Kysthelegd* (Petri III. 679). – Su 2: 360. *Kysthelek*. {Beolvadt Nagypacal/Érszölös határába}

Telek 11. Mázsatelek KSz (prédiüm Szilágysámson és Kövesd között) 1488.VII.16.: Sámsoni Ambrus és Sámsoni Mihály fejük váltságában átengedik Körösi Zsigmondnak és fiának: Lászlónak *Masathelek* és *Szertelek* prédiümbeli részüket, minthogy velük szemben a tasnádi vikárius székén főbenjáró ítéleten maradtak (KmJkv 2683); 1494.VII.1.: Egriek *Masatheleke* és *Szertelek* nevű prédiümukat 70 ft-ért eladják Báldoni Ambrusnak (2920).

Telek 12. Szertelek KSz (prédiüm Szilágysámson és Kövesd között) 1488.VII.16.: *Zewrthelek*, 1494.VII.1.: *Zertheleke*, ld Mázsatelek.

Telek 13. * Te (Temesvár táján, Mezőzsadány mellett) 1421: *Telek* a csanádi **püspök** birtoka (Cs 2: 51. Monyarós). – Su 2: 409.

Telek 14. To (Régen-DK) 1381: *Telek* (Bánffy I. 362). 1441: p. *Thelek*; 1443: v. *Telek*, 1453: p/v. *Telk*. ⚭Görgény vár tartozéka; Toldalagi, Ernei ~ Ernei Székely-birtok (Cs 5: 740). 1441.I.9.: Erneyi Székely Ferenc *Thelek* birtoknak a királytól új adomány címén nyert felében, atyafiságos szeretetből, részelteti Gacsalykéri Fekete Miklóst (KmJkv 291). 1760–2: **Maros Telek**. 1808: *Felek* ~ *Telek* (52). 1861: *Telek To* (11). 1888: Oláh-Telek **MT** Régeni alsó js (Je 553). 1913: **Marostelek** MT vm (Az). – 1909/19: *Telec*, *Mt*, L 687: r 654; m (180). > *Teleac* > *Teleacul* = Su 2: 186. 1381–1854. > 1974: *Teleac* c. Gorneşti {Gernyeszeg kzs faluja K-re} [24 A]

Telekes * Ar 1340: p-em totalem *Telekus*, in C-u Orod, que ad p-em Teyes pertinuisset. Tejes(d) tartozéka volt (Gy 1: 187. Tejes). 1467: *Thelkes* Solymos vár 62. tartozéka (Cs 1: 761). – Su 2: 410. *Thelkes*, 1440, 1477.

Telekfalva Uh (Székelyudvarhely-DK) 1566: *Telekfalwa*, 1567: *Telekffalwa*, 1576: *Telekfalva* (SzO II. 198, 220, IV. 49). 1614: ≈ 41 családfő (Uh 33). 1808: ≈ (168). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈

Homoródi js (Je 681). 1910 L 340. 1913: Telekfalva Uh vm (Az). – Telecfaläu > Teleac = 1566–1854. – 1974: c. Feliceni {Felsőboldogfalva kzs faluja DK-re} [37 A]

Telekfarka Ko (Kolozsvár-ÉK) 1913: Telekfarka Ko vm Kolozsvári js (Az). – Câmpeni > Cîmpenești = Su 1: 155. 1913. – 1974: c. Apahida {Apahida kzs faluja Ny-ra} [22 B]

Teleki 1. * Bi (Szalonta-D, Ant mellett) 1341: p. *Teliky* (Tr). – Su 2: 409.

Teleki 2. * To (Gyéresszentkirály környékén) 1382–1407: p. *Theleky*. Tetrehi Urkund-fi illetve Figedi és Gerendi családok pörösködtek érte (Cs 5: 741). – Su 2: 410.

Teleki 3. * Za 1. (Apáti és Vadász közt) 1344: *Teleky, Telky, Teluky* (Tr). – Su 2: 409.

Teleki 4. * Za 2. (Kisjenő-ÉK, Tözmiske mellett) 1549: *Teleky*, 1561: *Feltelek* (Márki II. 250) – Su 2: 409.

Telekvincz * Fe (Alvinc mellett) **1265**: terra *Telukwynch* (Tr). – Su 2: 409.

Telist * Kr (Facsád táján) 1612: *Telist, Telest* (Pesty: Krassó II/2. 239). – Su 2: 409.

Telkes * Ar (Odvas mellett) 1440, 1477: *Thelkes* Solymos vár 62. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 410.

Telkesd Bi (Telegd-DDK) 1308: *Thelukusd*. A telegdi uradalom része. 1308-ban Csanád nb. Tamás comes fiainak osztozásakor Pongrácnak jut (Gy 1: 676). =: ≈ (An 2: 466). 1552: *Thelkesdh* (Jakó 365). 1692: *Telkest* (Mezősi 102). 1808: *Telkesd* h., *Telekusu* val. 1851: ≈, Bi vm, hegyes, erdős vidéken, 410 n. e. **ühitű** lak., anyatemplommal. Birják gr. Kornis Károly, özv. Gr. Haller Lászlónő, özv. Dessewffy Ignácnő és Nemes Andrásné asszony (Fé 4: 194). 1888: ≈ Bi Központi js (Je 681). 1913: Telkesd Bi vm (Az). – 1909/19: Tilecuș, T, L 682: r 660; m, zs (181). = Su 2: 193. 1552–1851. – 1974: c. Tileagd {Mezőtelegd kzs faluja D-re} [11 C]

Telki 1. Bi (Telegd-K, a Sebes-Körös bp-i úton) **1291–4**: v. *Teluky*; 1308: *Theleky*. Csanád nb. Tamás fiainak osztozásakor Lőrincnek jut. A falu 1291–4 között második alkalommal 10 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 676. T 1.). =: ≈ (An 2: 466). 1366: *Thelky* (Cs 1: 626; Jakó 365). 1808: *Telki* h. 1851: *Mező-Telki*, Bi vm, egyees téren, 485 **ref.**, 150 n. e. **óhitű** lak., két anyatemplommal. Határa 1573 hold, ... Vize a Sebes-Körös és Medves patak. Birják özv. gr. Haller Lászlónő, gr. Kornis Károly, b. Gerliczy Ferenc, b. Döry Józsefnő, Bölönyi Károly (Fé 3: 85). 1888: M-T (Tyilityi) Bi Élesdi js (Je 504). 1913: **Mezőtelki** Bi vm (Az). – 1909/19: Telechiu, Mt, L 685: zs 21; r –, van 99 ort (180). = Su 2: 186. 1291–1851. – 1974: c. Țețchea {Cécke kzs faluja Ny-ra} [11 C]

Telki 2. * Csa (Szemplak-É, a későbbi Bötelek psz D-i felén) **1230**: v. *Teluki*; 1332: *Teluky*. Várföld volt, melyet II. Endre király Csák nb. Miklósnak adott, de Béla herceg 1230-ban visszavett. 1232-ben a király újra odaadta Miklós ispánnak (Gy 1: 873). 1444: *Theleek* (B); 1451: *Thelek* (Cs 1: 705); 1655: *Kis Telek*, 1723: *Telleck* (Borovszky: Csanád II. 589). – Su 2: 409. 1230–1723.

Tellyös * Za (Borossebes-D, Körösbökény mellett) 1553: *Thellyws* (Márki II/1. 250). – Su 2: 410.

Temérdekegyház * Csa~Te (Nagyszentmiklós táján) 1402: *Themerdekhaz*, 1479: *Temerdegghaz*, 1480: *Themerdekeghaz*; 1482-ben és 1489-ben Temes vm-ben tűnik fel (Cs 1: 705). – Su 2: 410.

Temeres Kr (Facsád-ÉK) 1514–16: *Thyhomeresth*, 1597: *Thihomereest*, 1612: praedium *Thehomireest*, 1617: *Tyhemeresti*, 1690–1700: *Temerestj*, 1716: *Temereschke* (Pesty: Krassó II/2. 239). 1808: Temeresty (168). 1851: *Temerest*, Kr vm, 8 **kath.**, 899 **óhitű** lak., s anyatemplommal. Birja a kamara (Fé 4: 194). 1888: Temerest **KrSző** Marosi js (Je 681). 1913: Temeres KrSző vm (Az). – 1909/19: Temerești, *Temerest*, L 842: r 839 (180). = Su 2: 187. 1514–1913. – 1974: c. Făget {Facsád kzs faluja} [33 C]

Temerkény ~ Tömörkény * Te (Ötvény mellett) 1399: *Themerken*, Ötvény uradalommal, Zsigmond király birtokába jut; 1456-ban Hunyadi János kapja királyi adományul; =: *Thwmelken*

birtokot Hunyadi László és Mátyás Horogszegi Szilágyi Mihálynak adja (Cs 2: 55. Ötvény). – Su 2: 410.

Temes folyó a Duna mellékfolyója. Temesfő táján, a Szemenik-havas ÉK-i oldalán, több ágból ered, és D-re folyva Örményes alatt, völgybe érve, É-ra fordul, s nagy ívben haladva érinti Karánsebest és Lugost, átfolyt Temesváron, s ettől délre fordulva Csávosnál hagyta el a mellékén kialakult Temes vármegyét, átfolyt Keve vármegyén, s Pancsal (Pancsova) alatt önlött a Dunába. 1256.XII.17.: a *Tymus* közelében Csávos falu (Er I. 222). 1808: *fluvius* Temes Te (168). – Timiş

Temesbökény Te (1913) < Bajton (1353).

Temesd Ar (Soborsin-ÉK) 1479: *Themesest* Váradja vár 40. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1743: *Themesestie* (Su). 1808: Temesesty (168). 1851: *Themesest*, Ar vm, 183 n. e. **óhitü** lak. Birja báró Forray Iván (Fé 4: 194). 1888: Temesest Radnai js (Je 682). 1913: Temesd Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Temeşesti, *Themesest*, L 394 **ort. r** (180). = Su 2: 188. 1479–1913. – 1974: c. Săvîrşin {Soborsin kzs faluja} [33 A]

Temesel * Te (Mehádia környékén) 1390: kenezius de *Temesel* in tenutis castri nostri (**regis**) Myhald (P); =: ≈ (Cs); 1408: *Themes*, 1440: *Themeselew* (P); 1443, 1444: *Themesel* (Cs 2: 66. Temes(h)ely); 1447: *Themessel* (Pesty: Szörény II. 543). 1505.IV.2.: *Themessel*-i Dési Péter 110 Ft-on Szf-i Mikola részt és nemeskúriát vesz zálogba Iklódszentiván (BSz) birtokon (KmJkv 3347). – Su 2: 409, Temesel, 1390–1447.

Temesfalva Te (Buziásfürdő-NyÉNy, a Temes b. p. közelében) 1442: kenezius de *Draxafalwa* (Cs 2: 35). 1723–5: *Dragschina* (Mercy-térkép). 1808: Dragsina, Dragschina (46). 1888: ≈ Buziási js (Je 299). 1913: Temesfalva Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Dragşina, *D*, L 896: r 561; m, n, szlovák (68). = Su 1: 209. 1442–1851. [32 C]

Temesfő Sző (Resicabánya-DK, a Szemenik-havas ÉK-i oldalán) 1828: {Weidenthal} (Pesty: Szörény II. 563). 1888: Weidenthal **KrSző** Teregovai js (Je 732). 1913: Temesfő **KrSző** vm (Az). – Vaidental > Brebul Nou = Su 1: 104. 1828, 1913. > Brebu Nou [42 D]

Temesillésd Te (1913) < Ellős ~ Ellősfalva (1334).

Temeskirályfalva Te (Temesrékás-ÉK) 1723–25: *Kralowetz* (Mercy-tk), 1783: *Kralovaz* (Borovszky: Temes 106). 1808: Kralovecz (92). 1851: ≈, Te vm, 650 n. e. **óhitü**, paroch. templommal. Birja Dobrovoly Jakab (Fé 2: 273). 1888: Kraljevác Te Rékási js (Je 456). 1910 L 785 szerb. 1913: Temeskirályfalva Te vm Temesrékási js (Az). – Cralovăţ = Su 1: 172. 1723–1913. – 1974: c. Topolovăţu Mare {Nagytapoly kzs faluja É-ra} [32 C]

Temesköz 1463-ban *Themeskewz*-i Wer (ds) György özvegye és fiai: András, János és István mint a király anyjának belső hívei szerepelnek (Cs 2: 52. Murony).

Temesköz: a Maros, a Tisza és a Duna által közrezárt síkság, melyen a Temes folyik keresztül, a Bánság síkvidéki része. A magyarság a honfoglalás után közvetlenül benépesítette. A középkorban viszonylag sűrűn lakott virágzó magyar vidék volt. Magyar lakossága a 15–18. sz. háborúiban, különösen Temesvár eleste (1552) után elpusztult vagy elmenekült. A töröktől való visszafoglalás után a bécsi kormányzat nem csatolta Magyarországhoz, hanem 11 vidékre osztva Temesi Bánság (Temeswarer Provinz, Banatus Temesvariensis) néven külön kormányozta. 1778-ban került vissza közigazgatásilag Magyarországhoz, a Pancsova, Fehértemplom és Karánsebes központtal szervezett német, szerb, ill. román határőrvidék kivételével. Újabbkori magyar lakosságának betelepítése túlnyomórészt Szeged környékéről és a Tiszántúlról a 18. sz. végén indult meg és a 19. sz.-ban folyt le. Addig elsősorban német telepesek beköltözését tették lehetővé a bécsi kormányzatszervek. A 17–18. sz.-ra esik a ≈ román és szerb lakosságának beköltözése, mely a keleti és középső, ill. a nyugati és déli részét lakja. A ≈ a legrégebb magyar tájnevek közé tartozik (1374). A középkorban sosem volt bánság. A 15. sz.-tól a temesi főispán (vagy temesi gróf { : comes}) a déli határvidék (Temes, Keve, Krassó vm és a Szörényi bánság) katonai parancsnokságával volt megbízva. Többek közt ezt a méltóságot viselte Hunyadi János és Kinizsi Pál is. A ≈ Temesi

Bánság nevet csupán 1718–1778, ill. 1849–1860 közt viselte (ez utóbbi Temesi Bánság és Szerb Vajdaság névvel a Bácska és Szerémség egy részével együtt). (K. L. 184.) # Fenyvesi L.: *A temesközi-szörénységi végvárvidék funkcióváltozásai (1365–1718) = Végvárak ...* Eger 1993.

Temesközi : Dobokai Temesközi család 1449.VII.8.: *Themeskewze*-i Bálint (KmJkv 718).

Temesnagyalu Csa (Szemlak-DK, a Maros b. p-i ártere szélén) 1333–5: Petrus (**sacerdos**) de *Magna Villa, Nogfolu*. 1355: p. *Nogfolu* cum tributo ab antiquo consueto. A XIV. század elején Hasznosi Aydua tetvére, az örökös nélkül elhalt Miklós birtoka volt, s mint ilyen a koronára szállt. Vámos hely. Papja 1333: 19 báni, 1334: I: 15 báni, 1334 II: 10 báni, 1335: 4 1/2 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 865). 1384: *Nagfalou*, 1723: *Nagyfalua* (Borovszky: Csanád II. 404). 1454, 1463: *Nagfalw*. Vámhely volt (Cs 1: 700). 1808: *Nagyfalu* h. 1851: ≈, Te vm, 268 **r. kath.**, 979 n. e. **óhitű** lak. Határa 5078 hold, ... Igen szép belélességű óhitű templom, tanoda és 2 elkézi lak. A német katolikusok is birnak egy oskolát. F. u. Szina György (Fé 3: 128). 1888: ≈ **Te** Újaradi js (Je 533). 1913: Temesnagyalu Te vm (Az). – 1909/19: Naghifola, *Nf*, L 1568: r 104; szerb, n, m (120). > Nagfaláu > Satu mare > Satul Mare = Su 2: 99. 1333–1851. > 1974: Satu Mare c. Secusigiu {Székelyszeg kzs faluja DDNy-ra} [31 A]

Temespéteri Te (Temesrékás-ÉK) 1359: *Horuathpeturfalua* (DocVal 141). 1471: *Petrova-Salla*, 1723–25: *Petrova-Sello* (Mercy-tk, Borovszky: Temes 113). 1808: Petrovaszella, (i) Petrovasella (128). 1851: ≈, szerb vagy inkább montenegrinus falu, Te vm, 762 n. e. óhitű lak., s anyatemplommal. Határa bő termékenységgű, s van 44 egész urbéri telke. Birják Andreovics János árvái (Fé 4: 235). 1888: Petrovoszelo Te Rékási js (Je 577). 1910 L 924 szerb és m. 1913: Temespéteri Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Petrovasela, *Románpetre*, L 6031: 5677; n, szerb, c, m, zs (134). Petrovaselo = Su 2: 41. 1359–1913. – 1974: c. Reçaș {Temesrékás kzs faluja} [32 C]

Temesszlatina Kr (Karánsebes-D, a Temes b. p.) 1433: *Szlatina*, 1500: *Zlathyna*, 1603: *Also-Zlatina* (Pesty: Szörényi II. 495). 1808: Szlatina, (i) Slatina (163). 1851: ≈, Kr vm, 10 **katholikus**, 1134 **óhitű** lak., anyatemplommal, köves, hegyes határral, sok szilvával (Fé 4: 142). 1888: Temes-Szlatina **KrSzö** Teregovai js (Je 681). 1913: Temesszlatina KrSzö vm (Az). – 1909/19: Slatina-mică, *Tsz*, L 2115: r 1885; n, m (165). > Slatina-Timiș = Su 2: 137. 1433–1913. [43 C]

Temesújfalu Te (Lippa-DNy, a Maros bp-i úton) 1723–25: *Novosello* (Borovszky: Temes 116). 1808: Neudorf, Újfalu, Szatulnou (116). 1851: *Ujfalu*, németül *Neudorf*, Te vm, 1233 **romai katolikus** lak., s anyatemplommal. Birtokosa: gróf Zselinszky Amalia asszony született Lovász (Fé 4: 234). 1913: Temesújfalu Te vm Lippai js (Az). – 1909/19: Naidorf, *Újfalu*, *Neudorf*, L 1273: r 106; n, m (120). Neudorf = Su 1: 425. 1723–1913. – 1974: c. Zăbrani {Zábrány kzs faluja K-re}[32 A]

Temesújlak Te (Temesvár-DK, a Temes bp-i úton) 1723–25: *Villock*, 1761: *Vylak* (Borovszky: Temes 116). 1808: Újlak, Ujluk (176). 1851 *Ujlak*, Te vm, 1448 n. e. **óhitű** lak., s anyatemplommal. Határa 3000 hold, ... Birja a kir. alapítvány (Fé 4: 239). 1888: Újlak Te Buziási js (Je 705). 1913: Temesújlak Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Uliuc, *Ujlak*, L 963: r 919; n, m (189). = Su 2: 217. 1723–1913. – 1974: c. Sacoșu Turcesc {Törökszákos kzs faluja ÉNy-ra} [31 D]

Temesvár ... (Arad-D, a középkorban a Temes partján, újabban a Béga partján) **1212**: castrum **regium** *Themes*, 1266: terra castris de *Tymes*, castrenses de *Tymes*, 1315: datum in *Temeswar* (Tr). (1315.)VI.7. Datum in *Themuswar*. Károly király itt ad ki oklevelet (An 4: 100). Itteni tartózkodása idejéből számos oklevele ismeretes (Pesty–Ortvay és An).

1321.XI.21.: I. Károly király Temesvárott egyezséget köt III. (Habsburg) Frigyes osztrák herceggel. (A magyar király kötelezi magát, hogy megtéríti a károkat, amelyeket alattvalói okoztak az osztrákonak.) ©

1323: castrum nostrum (**regis**) de *Thumuswar* (Tr).

- 1323.II-IV.: I. Károly király Temesvárról, első állandóbb jellegű tartózkodási helyéről Visegrádra teszi át székhelyét.©
- 1334: **plebanus** de *Temes*, 1349: *Temesuar*, *Tömösvar*, *Temesvar* (Tr).
- 1365: I. Lajos király címert adományoz Temesvárnak. (Az első ismert magyarországi városi címeradomány.) ©
- 1396.VII.v.: Zsigmond király európai lovagsereg élén keresztes hadjáratra indul a törökök ellen. (A sereg útjának állomásai: július 20.: Temesvár, július 29.: Cseri, július 30.: Hodos, augusztus 1.: Karánsebes, Augusztus 12-15.: Orsova, augusztus 28.: Vidin, szeptember 7.: Orjahovo.) ©
- 1397.IX.29.-X.: Temesvári országgyűlés. Zsigmond király itt kiadott dekrétumában megerősíti a nemesi szabadságjogokat biztosító 1222. és 1351. évi törvényeket. ©
- 1440.X.4.: Firenzei Pero Rossis tordai királyi sókamarás azt a *Themeswar*-on levő telkét, amely korábban néhai Köves Miklósé volt, de adósság fejében a város elöljáróinak döntése alapján kezére került, Hátszegi Rázsó Antalnak adja szolgálatai jutalmaként (KmJkv 277).
- 1456.XII.: V. László király Temesvárott Hunyadi Lászlóra ruhazza a főkapitányi tiszteletet, és Cillei megöléséért esküvel bántatlanságot ígér számára. ©
- 1468.V.14.k.: *Themeswar*-i Nagy János **ü**: Göczi Porkoláb Lászlóné (KmJkv 1807).
- 1482.IX.9.: Kinizsi Pál temesi ispán a Tisza melletti becsénél (Tt vm) megveri a Temesvár környékére betört török csapatokat.©
- 1484.IX.: Török portyázó csapatok pusztítanak Temesvárott és környékén. ©
- 1496.V.: II. Ulászló király különbírótság elé állíttatja Dombai Imre alkincstartót; a bíróság Temesvárott bebörtönözteti.©
- 1514.VI.13.: A keresztes főszereg hozzákezd Temesvár ostromához. A védelmet Báthory István temesi ispán vezeti. ©
- 1514.VI.15.u.: A keresztesek első rohamai Temesvár ellen.©
- 1514.VII.15.: Székely Dózsa György főszerege Temesvárnál leteszi a fegyvert a Szapolyai János erdélyi vajda vezette nemesi hadak előtt.©
- 1514.VII.15-24.között: Szapolyai János kivégezteti Székely Dózsa Györgyöt. ©
- 1551–1552: Losonczy István temesi főispán és Temesvár kapitánya.
- 1552.VI.6.: Losonczy István temesi ispán részgyűlést tart Simándon (Za vm) a Temesköz védelméről.©
- 1552.VI.24.: Ahmed pasa ostrom alá veszi Temesvárt, amelyet Losonczy István véd 2300 katonával.©
- 1552.VI.27. Losonczy István szabad elvonulás kikötésével feladja Temesvárt. (A török az elvonuló őrséget kaptányával együtt felkoncolja.) ©
- 1554.VIII.30.: Bonchidai Losonczy Bánffy Mihály a nemzetségéből származó néhai Losonczy István *Themeswar*-i ispán magyarországi javaiért pert kezdett a királyi táblán (KmJkv 5319).
- 1582: Hertzeg István főbíró XIII. Gergely pápától kér magyarul tudó tanítót a városnak. Levelét **SIGILLIUM CIVITAS TEMESVAR** pecséttel hitelesíti. (Ez Tv első ismert pecsétje.)
- 1595.V.27.: Báthory Zsigmond fejedelem Borbély Györgyöt kinevezi karánsebesi bánnak. (Az új bán eredményes harcokat kezd Temesvár környékének visszaszerzésére.)©

IMAGO 1596: Conterfactur Wie die Vöstung **TEMESWAR** von Fürste aus Siebenburge Belegert Gewest. Ao 1596. J. Sibmacher (?–1611) metszete. = H. A. Ortelius: *Redivivus et continuatus ... Norimbergae* 1665.

1597.X.17.: Jósika István vezette erdélyi csapatok megkezdik Temesvár ostromát. (Tíz nap múlva elvonulnak, eredménytelenül.)©

1604.IX.14.: Temesvár mellett a királyi hajdúk szétverik a törökök által támogatott bujdosók egyik csapatát.©

1688.VII.11.: Thököly Imrének török parancsra Váradról Temesvár környékére kell mennie.©

1696.VII. közepe: I. Frigyes Ágost szász választófejedelem, a császári hadak főparancsnoka, megkezdik Temesvár ostromát. VIII.18.: Arra a hírré, hogy II. Musztafa szultán serege Pancsovánál átkelőben van a Dunán, felhagy Temesvár ostromával, és a szultán elé indul.©

1697.IX.11.: Savoyai Jenő herceg Zentánál csatára kányszeríti a Tiszán kelet felé átkelő török sereget, és hatalmas vereséget mér rá. A Tiszán már átkelt II. Musztafa Temesvárra menekül.©

1699.I.26.: Karlócán (Szerém vm) aláírják a békét a Szent Liga és a Porta képviselői. (Erdély és Bácska I. Lipót uralma alá kerül, a szultán fennhatósága alatt marad a Maros–Tisza köze Temesvárral.)©

1716.IX.1.: Savoyai Jenő herceg vezette császári sereg megkezdik Temesvár ostromát. (Musztafa pasa parancsnoksága alatt 18 ezer főnyi őrség védi.)©

1716.X.13.: Musztafa pasa szabad elvonulásra feladja Temesvár várát a császáriaknak. (Október 16.: A vár átadása. Ezzel véget ér a 164 évig tartó török uralom. A visszaszerezett terület megbízott kormányzója Claudius-Florimond Mercy tábornagy.)©

1773: Elkészül a **székesegyház** Joseph Emmanule Fischer von Erlach tervei alapján.©

1781: **szabad királyi város** jogot és új pecsétet kap.

1785.III.18.: II. József rendelete Magyarországot (Erdély nélkül) tíz kerületre osztja fel; a kerületek élén királyi biztos áll, a megyék önkormányzata megszűnik; egyik kerület székhelye Temesvár.©

1790.IX.1.: Temesvárott megnyílik a II. Lipót által egybehívott szerb nemzeti kongresszus. IX.9.: Schmidfeld báró tábornok, a határőrvidék parancsnoka, királyi biztos jelenti II. Lipótnak, hogy a temesvári szerb nemzeti kongresszus területi autonómiát és külön szerb kancellária felállítását kívánja. IX.17.: II. Lipót uralkodói kézírata a királyi biztoshoz: Biztosítsa a szerb nemzeti kongresszust, hogy magyar királlyá koronázása után méltányos kéréseiket teljesíteni fogja.©

1793.VIII.28.: Bécsből elindítják Magyarországra a forradalmi háborúk első francia hadifogoly-szállítmányát. Budáig hajóval, onnan gyalog, Temesvárra is.©

1797.X.19.: Földrengés Temesvárott és környékén.©

1808: **clr** Temesvarinum, Temesvár, Temeschwar, Timisioára (168).

1845: Megkezdik működését Hogl és König temesvári vegyiüzeme.©

1848.X.16.: A temesvári vár császári őrsége megtagadja az engedelmisséget a forradalmi magyar kormánynak.©

1849.VIII.9.: Bem altábornagy honvédserege Temesvárnál döntő vereséget szenved Haynau tábornagynak hadaitól.©

1851: Temesvár belvárosból, egy várból és külvárosokból áll. Külvárosai közül legszebb a Józsefváros. ... Népessége a városnak 1848-ban 19 081 lélek volt ... Legtöbbben vannak közülük **romai katolikusok**, aztán n. e. **óhitűek**, az itt egyesült **reformatusok** és ágostaiak csak 600 főre mennek ... (Fé 4: 194).

- 1852.VI.(4.u.): I. Ferenc József első magyarországi körútján Temesvárra is ellátogat.©
- 1857.XI.15.: Megnyitják a Szeged–Temesvár közötti vasútvonalat.©
- 1869.XII.31-i népszámlálás adatai szerint Temesvár lakossága 32 ezer főnyi.©
- 1871.IV.6.: Megnyitják az Arad–Temesvár közti vsútvonalat.©
- 1878.V.20.: Megnyitják a Temesvár–Karánsebes–Orsova közti vasútvonalat. (Ezzel létrejön a vasúti összeköttetés Romániával.)©
- 1884: Egy angol–amerikai társaság váltóáramú központi városi világítási berendezést szerel fel temesvárott. (A kontinensen első ilyen berendezés.)©
- 1885: Timisana néven román bankot alapítanak.©
- 1888: Temesvár, Te vm szh, 1888: ház 2588, L 33 694 (Je 682). Miloš Crnjanski gyermekkori emlékeit idézve vissza, a régi Temesváron egy zombori asszonyról ír a legnagyobb csodálattal, mert úgy tudta megfordítani a város főterén négyesfogatát, mint valami legyezőt (Herceg János, Híd, 1991.4.). *1882: **Ballenegger Róbert** agrogeológus (–1969). *1883.XII.16.: **Kós Károly** író, költő, szerkesztő, grafikus (–1977.VIII.24. Kv). *1906.IX.7.: **Balogh Edgár** közíró, szerkesztő, politikus (–1995, Kv). 1913: Temesvár Te vm (Az). 1938-ban itt hunyt el **Franz Julius Wettenl** könyvkiadó és helytörténész (*1854, Versec. Ostdeutsche 1988. 120). 1989.XII.16-tól a belvárosi református lelkész: **Tökés László** hatósági zaklatása miatt a védelmére kelt hívek csoportosulása vezetett a temesvári felkeléshez, amely aztán december 21-ig kiterjedt az egész országra; Temesvár azután is a forrongások és újítási törekvések jelképe maradt. Tv-Belváros **ref.** ehk 2001: 18 / 60 / - 42 (PaK, 2002.1). 2004: 7000 **református**. Megmaradás Háza épül. 2004.VII.4. Duna Tv. # Jancsó Árpád: *Temesvár régi ábrázolásai*. Tv 2005. – 1909/19: Timișoara, Tv, L 53 033: r 4014; n, m, zs, szerb, cseh, szlovák és horvát (181). = Su 2: 193. 1212–1851. [31 D]
- Temesvármegye** # Pesty–Ortvay: *Oklevelek Temesvármegye és Temesvárváros történetéhez*. I. 1183-1430. Pozsony 1896. Borovszky Samu: *Temes vármegye*. I-II. Bp.
- Temes vm 1256.XII.17.: *Thymis* vm (Er I. 222). 1274: *Themes* vm (Er I. 334). **Temes vm-i falvak Gy 1: 172. 1. s.**
- **temesi ispánok**: 1240.III.21.: Dénes lovászmester és *Timis*-i ispán (Er I. 190). 1318–20 k: Treutul (ds) Miklós temesi comes (An 4: 223-224. közt < 1316). 1371–1379: Himfi Benedek.
- 1390 tavasza: A törökök első betörése Szerém, Krassó és Temes vármegye területére.©
- 1390.VI.k.: Perényi Miklós szőrényi bán és Sárói László temesi ispán a szerbiai Vitovnica mellett győzelmet arat egy török csapaton.©
- 1395.IX.: Török dúlás Krassó és Temes vm-ben. Csáky Miklós és Marczali Miklós temesi ispánok Csák mellett (Te vm) legyőznek egy török csapatot.©
- 1396.VII.: Marczali Miklós temesi ispán Maráz mellett (Te vm) legyőzi a Krassó és Temes vm-ben pusztító török csapatot.©
- 1402–1403: Garai János temesi ispán.
- 1403–1425: Ozorai Pipó (Filippo Scolari) temesi ispán. 1404 őszén Zsigmond király megbízza a délkeleti országrész kormányzásával.©
- 1519: Somi Józsa temesi ispán (KmJkv II. 1055). 1523: Báthory István temesi ispán (Uo). 1543: Petrovics Péter temesi ispán (Uo). 1660: a Temesvári kerületben levő járások és várak (Evlia Cselebi 33-34).
- Temesvármegye járásai 1913** (Az 442): 1. Buziásfürdői, 2. Csáki, 3. Dettai, 4. Fehértemplomi, 5. Kevevárai, 6. Központi (szh: Tv), 7. Lippai, 8. Temesrékási, 9. Újaradi, 10. Verseci, 11. Vingai js.
- Temesvölgye KrSzö (1913) : Valisora.**

Temesvukovár Te (Buziásfürdő-DNy) 1717: *Vukowo*, 1723–5: *Wakova* (Borovszky: Temes 118). 1808: *Vukova* (186). 1851: ≈, Te vm, 450 ágostai, 750 n. e. **óhitű** lak., ez utóbbiakat két lelkész vezérli. A helység két hosszas dombon fekszik, s határa 2315 hold, ... F. u. a kir. alapítvány (Fé 4: 316). 1888: ≈ Buziási js (Je 731). 1913: Temesvukovár Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: *Vucova, Tv*, L 1211: r 610; szlovák (200). = Su 2. 258. 1717–1851 {1913}. – 1974: c. Chevereșu Mare {Nagykövéres kzs faluja D-re} [42 A]

Temlecbükke MT (Szováta-DNy) 1956: *Temlecbükke* Sóvárard tartozéka. – Temlețbuche > 1964: Valea Bradului = Su 2: 225. {1981 Ø}

Tenke Bi (Szalonta-K, a Fekete-Körös j. p.) 1338: Thomas de *Tenky*. Dél-Biharban eljáró királyi ember nevében tűnik fel (Gy 1: 676). 1349: *Tenke* (Tr). 1355: *Temke, Tenke* (Cs 1: 626). 1808: *Tenke* h., *Tyinka* val. 1851: ≈, {r} *Tyinka*, Bi vm, igen gyönyörű vidéken, 238 r. kath., 1316 ref., 80 n. e. **óhitű** lak., szép kath. anyateplommal, s gazdagon dotált plebániával, és ref. szentegyházzal, vendégfogadóval. Határa 3000 hold, ... Birja a váradi deák **püspök** (Fé 4: 196). 1869: Járásbíróság létesül (épülete áll). 1888: ≈ Tenkei js szh, 1888: ház 539, L 2679 (Je 682). 1913: *Tenke Bi* vm (Az). – 1909/19: *Tinca, T*, L 3575: r 351; m; 190 zs (181). = Su 2: 194. 1338–1851. [20 B]

Tenkefürdő Bi (Tenke mellett; 131 m) 1894: Tenkefürdő létesül, gyógyvizet fürdő (Erdélyi Napló, 1994.VI.22.). – Băile Tinca 1981 [20 B]

Tenkó (?) * Te (Temesrékás táján) 1459: *Thenke* (?) Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 411.

Terebes 1. Bi (Margitta-D hrs a Bisztra b. p.) 1219: v. *Terebus* (Tr). 1312: p. *Terebes*. 1312-ben Gutkeled nb. Drug unokái és a váradi **káptalan** birtokolnak itt (Gy 1: 676). 1334: *Therebes* (Jakó 365). 1450, 1454, 1475: *Therebes*, 1485-ben (Csokmóval együtt) mint Biharból KSz-ba áthelyezett falvak (Cs 1: 626). 1692: *Terebezs* (Mezősi 52). 1808: *Terebes* h., *Tiribis* val. 1851: ≈, Bi vm, 10 ref., 200 n. e. **óhitű** lak., anyateplommal. Szántó földjei meglehetősen termékenyek ... Birják a Fráter és Baranyi családok (Fé 4: 188). 1888: ≈ (Bisztra-Terebes) Magittai js (Je 682). 1913: **Bisztraterebes** Bi vm (Az). – 1909/19: Chiribiș, *Terebes*, L 423: R 284; m, zs (45). = Su 1: 143. 1219–1913. – 1974: c. Tăuteu {Tóti kzs faluja É-ra} [11 C]

Terebes 2. Sza 1. (Erdőd-ÉNy, a Kraszna j. p. úton) 1215: *Terebus*, 1219: *Terebes*. Településének ideje a XII. századra esik s kapcsolati azt mutatják, hogy az erdői ispánság kereteiben történt. A XIV. század óta Bátoriak a birtokosai (1337, 1487), bár egy ízben bizonyos Terebesiről is hallunk (1407). Neve szláv alapításra mutat, de lakossága a középkor végére teljesen magyar jellegűvé vált (Maksai 219). 1270, 1417, 1433: *Therebes*; 1446: *Theketherebes* (Cs 1: 486). 1648: *Terebes* (Makkai 392) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Terebes (Tőke-) (168). **Urunk mennybemenetele-templom** (RKNt 1999). 1851: *Tőke-Terebes*, Sza vm, 560 r. kath., 510 g. kath., kik közt 104 telkesgazda, 45 zsellér, 3 lakó. Római és g. kath. anyateplom, postahivatal. Határa 7000 hold, ... Birja gróf Károlyi Lajos (Fé 4: 198). 1888: Tőke-Terebes Erdői js (Je 694). 1913: **Krasznaterebes** Sza vm (Az). – 1909/19: Terebești, *Kt*, L 1675: r 789; n, m, zs (180). = Su 2: 188, 1215–1913. [11 B]

Terebes 3. Sza 2. (Tasnád-K, a Kraszna j. o. mellékveze partján) 1393: p. **Valahalis** *Terebes* (M); 1461: *Therebes* (Cs; M); 1470: **Olahtherebes** (Cs 1: 565; M). Az erdői uradalom XIII. század második fele után települt, eredetében szláv, később román többségű falva (1393, 1424). Rákost 1432-ben ugyancsak Drágfi-birtoknak mondják (Maksai 219). 1808: Terebes (Rákos-) (168). 1851: *Rákos-Terebes*, Sza vm, 1 **romai**, 733 g. kath., 6 zsidó lak., g. kath. anyateplommal. F. u. gróf Károlyi ház (Fé 4: 198). 1913: **Rákosterebes** Sza vm Erdői js (Az). – 1909/19: *Racova, Rt*, L 646: r 574; m, zs (142). = Su 2: 67. 1393–1851. – 1974: c. Supur {Szopor kzs faluja K-re} [11 B]

Terebes 4. Ug (Halmi-DK, a Túr j. p.) 1216: *Terebes*, 1315: p. *Terebes*, 1319: *Therebes* (Tr). 1315: Károly király István nádor hűtlen fiaitól elveszi *Terebes* birtokot és Dénes fia Tamás

magister beregi comesnek adja (An 4: 115). 1321: **Turterebe**s (Szabó István 525). 1393, 1397: *Therebes* (DocVal 466, 493). 1808: Terebe (Túr-) (168). **Nagyboldogasszony-templom**, b: VIII.15.; m. g. k. t: Szent György vértanú, b: IV.23. (RKNt 1999). 1851: *Tur-Terebe*s, magyar-német-orsz falu, Bereg-Ugocsa vm, 952 **romai**, 413 g.kath., 218 **ref.**, 41 zsidó lak., romai és g. kath., ref. anyatemplommal. Régi várkastély. F. u. b. Perényi nemzetség, de bir benne Szirmay család is (Fé 4: 189). 1910 L 3792; m 3774. 1913: **Túrterebe**s Ug vm Tiszántúli js (Az). – Turulung = Su 2: 209. 1216–1851. [2 C]

Teregova **Te~Kr** (Karánsebes-D, az Orsovai út j. o. közelében) 1447: *Thwreguba* in districtu Myhald (Cs 2: 68); =: ≈, 1544: *Thwrygowa*, 1548: *Thwregowa*, 1552: *Trygowa* (Pesty: Szörény II. 545). 1552.VII.11.: Bánffy Mihály *Thwregowa/Thrygowa* birtokbeli jószágát zálogba adja Karánsebesi Sebessy Lajosnak és Flora Ioannak (KmJkv 5162); 1553.III.20.: Kornyáti Bekes László *Trygowa* (Sebes vm) birtokbeli részét zálogba adja Tövisi Cservice Jánosnak (5178). 1577: *Therogowa*, 1607: *Terregova* (Pesty). 1808: Terego (169). 1888: ≈ **KrSzö** vm Teregoi js szh, 1888: ház 417, L 2937 (Je 682 & Porta orientalis vasúti állomás). 1913: Terego KrSzö vm (Az). – 1909/19: Terego, *Terego*, L 3156: r 2920; n, m, zs (180). = Su 2: 188. 1447–1840. [43 C]

Terem Sza (Nagykároly-D, az Endrédi úton) **1215**: v. *Guernezt*. 1347: *Gernez* (Tr). 1364: *Terem*, 1383: *Posanethereme*, 1431: **Mezewtherem**. Eredete szerint korai településű királyi várjobbágyfalu. 1215-ben itteni laksokról bizonyosodik be, hogy a Szent Király természetes jobbágjai. A várbirtokok bomlása idején a szomszédos Kaplonyok szereznek rá jogot, 1314-ben pedig egyik leányági örökösüktől felerészében a Kántorkhoz kerül. Ettől kezdve az ő középbirtokos családjuk s örökösei (1320, 1332–6), valamint a Kaplony-utód Vetésiek (1364) osztoznak rajta. A falunak 1364-ben két vicusa van (Maksai 219). 1314: Szelesdi Dániel fia Pál *Gernezt* birtok Kávás felé eső felét leánynegyed fejében odaadja Jánosi István fia Kántor (ds) Miklósnak (An 3: 723). 1357: *Banknetereme*; 1431, 1435: *Therem*; 1449: *Gernez* a. n. *Therem* (Cs 1: 487). 1532.I.30.: *Therem*-i Vetési Albert özvegye: Kémeri Borbála s más Kémeri-örökösök leánynegyedük felét eladják Somlyai Báthory István erdélyi vajdának (4370). 1808: Terem (Mező-) (169). 1851: *Mető-Terem*, Sza vm, 305 **romai**, 1106 **g. kath.**, 2 **ref.** lak., g. kath. anya és romai kath. fil. templom. F. u. gr. Károlyi nemzetség (Fé 4: 199). 1888: M-T Sza Nagykarolyi js (Je 54: & Alsómajor). **A Szent Kereszt felmagasztalása-templom**, b: IX.14. (RKNt 1999). 1913: **Mezőterem** Sza vm (Az). – 1909/19: *Tiream*, *Mt*, L 2048: r 344; m, n, zs (181). = Su 2: 194. 1215–1851. [11 A]

Terem(alja)telek Csa (Nagyszentmiklós-DNy) **1256**: *Teremteluk*; (Gy). = (Er I. 222). 1274: *Teremalya* (Gy). 1274: ≈ (Er I. 334). A Csanád-nem 1256-i osztálylevele szerint öt faluhellyel együtt a Vaffa-utódoknak jut. Ezek 1274-ben megosztóván, egy halastóval együtt a Makófalviak ősei kapják (Gy 1: 873). 1450: *Terem*, 1458: p. *Theremy* (Cs 1: 705, 708). 1561: *Kvtaz Teremy*, 1564: *Kwtas Teremy*, 1658: *Teremely*, 1723: *Teremia* (Borovszky: Csanád II. 323). A hódoltság idején elpusztult; 1769-ben újraalapították; belőle két falu alakult:

a) 1808: *Marienfald* g., *Nagy-Teremia* h. 1851: *Marienfald*, *Nagy-Terem*, 1966 **kath.**, 4 evang., 40 **óhitű**, 14 zsidó lak., kath. paroch. templommal, 118 egésztelekkel. F. u. Nákó János (Fé 3: 68). 1888: Nagy-Teremia (Marienfald) **Tt** Nagyszentmiklósi js (Je 531). 1913: **Máriafölde** **Tt** vm Nagyikindai js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Tirimia-mare, *Nt*, *Mf*, L 2617: r 83 (181). *Teremia Mare* = Su 2: 188. 1256–1913. + 2: 411. *Theremy*, 1256–1723. [30 D]

b) 1808: *Albrechtsflur* g., *Kis-Teremia* h. 1851: *Albrechtsflor*, *Kis-Terem*, **Tt** vm, 1120 **kath.**, 30 **óhitű**, 26 zsidó lak., kath. paroch. templommal, 76 1/2 egész jobbágytelekkel. F. u. Nákó Sándor (Fé 1: 49). 1888: Kis-Teremia (Albrechtsflor) **Tt** Nagyszentmiklósi js (Je 434). 1913: **Teremi** **Tt** vm Nagyikindai js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Tirimia-mică, *Kt*, *Af*, L 1303: r 22; n (182). *Teremia Mică* = Su 2: 188. 1828–1913. [30 D]

Teremfő * **Krassó** (?) 1370: *Teremfeu* (Cs 2: 108). – Su 2: 409. {P}

Teremi 1. * **Fe** (Borbánd mellett) **1299**: usque ecclesiam *Teremi* vocatam, in honore **S. Crucis** sitam. A *terem* szó keleti szláv 'udvarház, palota' jelentése szerint eredetileg királyi udvarház

lehetett, melyhez kápolna is tartozott. 1299-ben magában álló Sz. Kereszt egyháza már határpont Borbánd Gyulafehérvár felé eső határán, az Ompoly akkori Marosba szakadása felett. Kb. azona helyen állt, ahol az 1880. és 1912. térkép *Prater Wirtshaus*-ot tüntet fel (Gy 2: 187). 1299: ≈ (Er I. 589/8).

Teremi 2. Kü 1. (Marosvásárhely-DNy, a Nyárad b. p. közelén) **1264:** t. *Teremy* ecclesie de Clus, sitam in Naradtew (Gy). = (Er I. 251); 1285.V.27., Gyfv: IV. László király Meggyes fia: Péter és Miklós kérésére átírja V. István királynak *Teremy* földjéről Meggyes és Fyoch javára tett adományát tartalmazó 1264. évi privilégiumát, és az ország égetéséből, fosztogatásából visszatérő tatárok elleni harcban, Loránd erdélyi vajda oldalán tanúsított vitézségükért megerősíti őket ennek birtokában (408). 1317: t. *Teremy*; 1319: Elena, relicta Mychaelis fr-is Belus de v. *Teremi*; 1332: Jacobus **sacerdos** de *Rymey*, de *Svme*; 1348: p-es ... *Kechteremi* ... inter Saxones et Syculos. A kolozsmonostori **apátság** birtoka volt, melyet István ifj. király az apátságtól elvett, és 1264-ben Meggyes és Fioch székelyeknek adott. Az apátság a „két“ Teremit próbálta visszaszerezni, de sikertelenül. Károly király 1317-ben megerősítette Meggyes fia Péter comest és fiát: Mihályt és székely rokonaikat (Siculi) birtokában. 1319-ben Teremi Mihály özvegye perlekedik sógorával, Jövedicsi Belüssel hitbére felett. Papja – ha az azonosítás helyes – 1332 I: 23, 1332 II: 21 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 562). 1264: ≈ (Er I. 251). 1317.II.20.: Károly király a magát és fiát, Mihályt képviselő Meggy[es] fia Péter comes, Domokos fia: Miklós és Vörös István, a Székely (Syculus) Meggyes fia Miklós fia Mihály kérésére pecsétjével ellátott nyílt oklevélben átírja IV. László király – V. István [ifjabb] király 1264. évi privilégiumát tartalmazó – 1285. május (27)-i nyílt oklevelét *Teremy* föld ügyében, s privilégium kiadását ígéri (An 4: 406). 1319: v. *Teremi*; 1372: *Theremi*; 1420: *Alsoteremi*; 1438: utraque *Theremi*; 1501: **Nagh Theremi**. Teremi ~ Rákos(d) ~ Teremi Sükösd, Haranglábi, Csesztvei Barlabási, Szántói ~ Szántói Laczkfi-birtok. 1433-ban Lőrinc fia Benedek a Teremiek bírója és jobbágya, 1496-ban Bíró Tamás a Sükösd Gáspár ugyanilyen jobbágya. Nagyteremi mai **ref. temploma**, úgy látszik, a középkorból való (1263-tól Cs 5: 898). 1427: *Keththeremi* (KmJkv 24); 1468.VIII.21.: Kerelőiek tiltják *Theremy*-i Sixtus fiait: Miklóst, Benedeket, Pétert és Jánost a Kerelő és Vidradszeg között fekvő, de az előbbihez tartozó bizonyos szántóföld elfoglalásától (1820); 1470.XI.19.u.: *Theremy*-i Sükösd fia Miklós **ü**: Boldoczi Székely Pál (1996); 1482.VI.27.: *Theremy*-i Sükösd Miklóst mint szomszédot képviselő Lőrincfalvi Barnabás és Kis Balázs is jelen volt Báthory István Kü vm-i birtokbaiktásán (2375); 1483.V.26.: *Therem*-i Sükösd Miklós 500 Ft-on zálogba vesz Radnóton Bogáti-kúriát, Dégen erdőrészt (2452); 1490.III.19.: *Theremy*-i Sükösd Miklós **ü**: Szentlászló Ko~To vm (2710); 1494.VII.3.: Egyrésztől *Theremy*-i Sükösd János fia Gáspár, másrésztől *Theremy*-i néhai Sükösd Miklós leányai: Mócsi Salatielné: Katali és Somkeréki Erdélyi Mártonné: Magdolna kiegyeznek egymással néhai Sükösd Miklós jószágai feletti perükben (2921); 1494.XII.7.: Ajtonban lakó Basarab (ds) Anton – úrnője: *Theremy*-i Sükösd Miklós özvegye: Dorottya nevében – Rödi Cseh Péternek visszabocsátja bósi (Ko vm) birtokrészét (2934); 1494.XII.18.: *Theremy*-i Sükösd Miklós özvegye: Dorottya, Id Ajton (2935); 1544.III.23.: *Theremy* Bernát özvegye: *Theremy*-i néhai Sárkány Miklós leánya: Márta is cserébe adta Szengyel és Szakál (To vm) birtokbeli részét Szentgyörgyi Csegedi Antalnak szentgyörgyi (To vm) pusztá nemestelkéért (4819). **1587:** *Utraque Theremi*. – C. Pr: fl. 24. A: fl. 12 (Dé 36). Utóbb Bethlen-birtok. Bethlen János és Váradí Borbála fia: Bethlen Sámuel gróf (1663–1708) Kü vm főispánja, majd maroszéki főkapitány 1696-ig. 1704.IX.1.: a kurucok Teremi körül; 1707.XI.7.: Ugyan ma jöve Teremiről ember levelekkel, aki referálja, hogy egynéhány nemesemberek ott lappanganának, akik is vissza akarnának júni gratiára; 1707.XII.4.: Ma ... jövünk ebédre Héderfájáról Teremibe, minthogy meghadta vala Bethlen Sámuel uram, hogy ott megszálljunk, holott is egy Kovács nevű emberséges ember lévén udvarbíró, bennünket jó szível látta, jól is tarta, lovainkat is holmi patkolóciányokkal megpatkoltatók; 1708.II.14.: ... ebédre menék Teremibe, a szegény Bethlen Sámuel uram udvarházához, holott is megszállván, beszéli a tisztartó Kovács György, hogy 7 presentis {folyó hó 7-én}, sok hosszas nyavalyái után szegény Bethlen Sámuel uram ez világból boldogul kimúlt, ki is utána, maga gyámoltalan feleségét öt árva fiaival és egy árva leányával együtt hátrébb hagyta. Ki is egy igaz haza fia lévén, mind nemzetünk, mind pedig hazánk benne nagy kárt vallott (We). 1733: *Tirimia*, 1750: *Tirimie*, 1805: *Teremi*. 1808: *Teremi* (Nagy-) h., *Gross-Wachsdorf* g., *Terim-máre*

val. 1861: N-T Kü (8). 1888: N-T (Thirinie máre) **KK** Radnóti js (Je 531). 1913: **Nagyteremi** **KK** vm (Az). – 1909/19: Tirimia-mare, *Nt*, L 1225: r 760; m (181). > Tirimia = Su 2: 194. 1263–1854. – 1974: c. Gheorghe Doja {Lukafalva kzs faluja DNy-ra} [24 C]

Teremi 3. Kü 2. (Dicsőszentmárton-ÉK) 1420 (Kisteremi >) Oláhteremi. „Marosszéknek alighanem ez a pontja az, ahol a románság először jelent meg a mai Székelyföld nyugati határán“ (Benkő L.). 1420: **Olahteremi**; 1435: utraque *Theremi* (Cs 5: 899). 1494.VII.3.: *OlahTheremy* határában a Bédaberke nevű berket Sükösd János átadja Teremi néhai Sükösd Miklós leányainak (2921). **1587:** *Utraque Theremj.* – C. Pr.: fl. 24, A: fl. 12 (Dé 36). 1808: *Teremi (Kis-)* h., *Klein-Wachsdorf* g., *Terim-mike* val. 1861: K-T Kü (8). 1888: K-T (Thirinia mica) **KK** Radnóti js (Je 434). 1913: **Kisteremi** **KK** vm (Az). – 1909/19: Tirimia-mică, *Kt*, L 167: r 120 (182). > Tirimioara = Su 2: 195. 1263 {!}–1854. – 1974: c. Gheorghe Doja {Lukafalva kzs faluja DNy-ra} [1981 Ø]

Teremi 4. * Te 1. (Temesvár táján) {1332–7:} *Cheremi, Teremi* a Temesi főesperességben (Cs 2: 66).

^Teremi 5. * Te 2. (Detta táján, az Apord vize mentén, Csák és Vejtech mellett) 1408, 1415: *Theremy*, 1425 *Theremi* (Cs 2: 66). – Su 2: 411.

Teremi Tt (1913) < Terem(alja)telek Csa.

Teremia (Nagy-Teremia, Kis-Teremia) Tt (1888) < Terem(alja)telek Csa.

Teremiújfalu Kü (Marosvásárhely-D, a Nyárad b. p.) 1473: *Wyfalw* (Bánffy II. 164). 1501: p. *Wyfalw*. Teremi Sükösd, Somkeréki Erdélyi, Kendi ~ Kiskendi s más birtokosé volt (Cs 5: 900. Uf: b). 1808: Újfalu, Neudorf, Ujfaló (175). 1861: Teremi-Ujfalu Kü (9). 1888: T-Ú (Satu nou) **KK** Radnóti js (Je 683). 1910 L 767 m. 1913: Teremiújfalu **KK** vm (Az). – Uifalău > Satu Nou = Su 2: 100. 1473–1854. > 1974: Satu Nou c. Gheorghe Doja {Lukafalva kzs faluja DNy-ra} [24 C]

Teremtelek * Csa (Er I. M 467) **Id Terem(alja)telek.**

Terep Sza (Avasújváros-ÉK, Bikszád-Ny hrs) 1493: *Therep* (Cs 1: 487). Az avasi románság népfölöslegéből a XV. században megtelepült falu. Jbn: Katha, Kardos 2, Krachon, 1498: Kardos vajda, 1512: Oroz (Maksai 220). 1648: *Terep* (Makkai 408) I. Rákóczi György birtoka. 1808: ≈, Terepi (169). 1851: ≈, Sza vm, az Avasságon, 554 g. *kath.*, 19 zsidó lak., s anya templommal, a falu alatt folyik a Terep vize, mellyben sok apró halat fognak, a Tuba erdő s a bikszádi borkut vele közös. F. u. Károlyi, Teleki, Kornis grófok, b. Vesselényi, Becsky, Dobay, Kovács, Nagy s több birtokos (Fé 4: 199). 1888: ≈ Szinérváraljai (Je 683). 1913: Terep Sza vm Avasi js (Az). *1928: **Panek Zoltán** író (–2001). – 1909/19: Trip, *Terep*, L 858: r 717; zs, m (195). = Su 2: 205. 1493–1851. – 1974: c. Bixad {Bikszád kzs faluja} [2 D]

Tergovest Kr (1888) : Vásáros.

Tergovista * Szö (Bozovics táján) 1555: pr. *Thergowysthya* (Pesty: Szörény II. 551). XV: *Tergovisca* (Cs 2: 108). – Su 2: 411. {P}

Terja * Szö (Bozovics mellett) 1603, 1690–1700: *Teria* (Pesty: Szörény II. 542). – Su 2: 409. {Beolvadt Bozovics határába, ahol egy patak és határrész őrzi emlékét}

Terje Bi (Margitta-DDNy) 1466: *Therye* (Cs 1: 626; J); 1470: *Terye* (Jakó 366). 1692: *Teria* (Mezősi 33). 1808: Terje, Trie (169). 1851: ≈, {r} *Trie*, Bi vm, 700 g. *kath.*, 21 r. *kath.*, 8 ref., 14 zsidó. G. kath. anyatemplom. Határa 4060 hold, ... szeszgyár ... Birja: Bulyovszky János, Baranyi Imre, Péchy Ferencné, Hegyi Imre, Kozma Ferenc, Baranyi Félix és Nemes Ádám (Fé 4: 200). 1888: ≈ Margittai js (Je 683). 1913: Terje Bi vm (Az). – 1909/19: Tria, *Terje*, L 696: r 599; m, zs (185). = Su 2: 205. 1466–1851. – 1974: c. Derna {Felsőderna kzs faluja ÉNy-ra} [11 C]

Ternáva Za (1808): Tarnava.

Ternavicza Za (Nagyhalmágy-DK) 1760–2: *Ternávitza*. 1808: Ternavicza, Tirmavicza (169). 1888: Tirmovicza **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 685). 1913: **Fazekastarnó** Ar vm (Az). – 1909/19: Târnăvița, *Tirnavicza*, L 243 **ort. r** (178). > Tîrnovița = Su 2: 198. 1760–1854. > 1974: Tîrnăvița c. Hălmăgel {Kishalmágy kzs faluja D-re} [33 B]

Ternova Kr (Resicabánya-ÉK) 1495: *Thernova*, 1500: *Ternova*, 1717: *Tirnova* (Pesty: Krassó II/2. 248). 1808: Tirnova (170). 1851: ≈, Kr vm, 7 **kath.**, 1830 **óhitű** lak., anyatemplommal, rengeteg erdőséggel. F. u. a kamara (Fé 4: 204). 1888: ≈ **KrSzö** Resicai js (Je 685). 1913: **Tornó** KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Ta/rnova, *Tirnova*, L 3269: r 3181; c, zs (178). Tîrnova = Su 2: 198. 1495–1913. [42 B]

Terpesty Bi (1808) : Törpefalva.

Ters ~ Terzs * Kr (Oraicabánya táján, Kernyécsa mellett) 1370: *Ters*, 1389: *Teers* (Cs 2: 108). – Su 2: 409. {P}

Tés Te (1888) < Tejes(d).

Tesöld 1. Te (Temesvár-D hrs) 1333: *Tesuld*, 1334: *Tesola*, 1335: *Kezeld* (Tr) **egyházas** hely. 1399: *Thesewlch* Zsigmond király birtokába jut; 1456-ban Hunyadi János kapja királyi adományul; még ez évben Hunyadi László és Mátyás Horogszegi Szilágyi Mihálynak adja *Thyseld* birtokot (Cs 2: 55. Ötvény). 1462: *Thessewld*, 1761: *Kischoda* (Borovszky: Temes 118). 1808: Kissoda (86). 1851: *Kisoda*, 1463 n. e. **óhitű** lak., kik az egész Bánságban első fürjfogók. Határa 3075 hold, ... Birja a kir. kincstár (Fé 2: 226). 1888: *Kissoda* Te Központi js (Je 437). 1913: Tesöld Te vm (Az). – 1909/19: Chișoda, *K*, L 1688:r 1216; n, m (46). = Su 1: 144. 1333–1913. + 2: 411. Theswlch 1399. + 2: 413. Thyseld 1456. [31 D]

Tesöld 2. Újtesöld Te (Temesvár-D hrs, Tesöld mellett) 1921: *Újtesöld* (Su). – Chișoda Nouă, u. Újkissoda, Újtesöld. = Su 1: 144. 1921. {1981 R}

Tét * Za (Zerind táján) 1326: *Teech*, 1453: *Theth* (Cs 1: 746). – Su 2: 410.

Tetesfalva * Te (Lugos táján) 1410: *Thetesfalua* Doboz 53. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 411. 1462.

Tetreh To : Detreh.

Tettös * Te (Detta táján, Csák mellett) 1478: pr. *Theethews*. Csáky- birtok volt (Cs 2: 66). – Su 2: 410.

Teutelep Sze (Szászsebes-D, Sugág-D) 1913: *Teutelep* Sugág tartozéka Sze Szerdahelyi js (H). – Tău > Tăul Bistra = Su 2: 184. 1913. 1956: *Teutelep* Sugág tartozéka. – Șugag-Tău = Su 2: 178. » Șugag. > 1974: Tău Bistra c. Șugag {Sugág kzs faluja} [34 D]

Thomos (azonosíthatatlan település a Mezőségen) 1473.VIII.30.: *Thomos* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108).

Thonay Te (Su): Tornyalva.

Thwso KSz/Szi (másolási hiba miatt azonosíthatatlan település Lampért, Ilosva és Majád környékén) 1552.IV.12.: néhai Majádi Gergely *Thuso*-i birtokrésze Bönyei Mátyáshoz került, aki most cserébe adja Sámsoni Körösi Ferencnek (KmJkv 5143).

Tiasum (1708) : Brassó.

Tibatelke 1. * **Do** 1320: *Tybateleke*. Zombor nembeliek birtoka. 1754: *Tibapataka*, ma *Tiba ~ Tyiba* hn Magyarköblös határán (Gy 2: 92). – Su 2: 415, Tybatelke, 1320, 1331 (Kádár VI. 551), 1689 határrész.

Tibatelke 2. * **Sza** (Irinny és Portelek táján) 1429, 1439: *Thybateleke*. Első ismert birtokosai földjük nevén kívül az alapító ős Tiba nevét is viselik (1439), Rajtuk kívül Csaholyiak (1429), Zsarolyániak és Bátoriak is részbirtokosok itt. A XV. század közepén pusztán áll (1452), de addigi

lakosságáról sincs biztos adatunk (Maksai 220). 1439: *Thybateleke* (nemesi előnévben); 1452, 1489: pr. ≈ (Cs 1: 487). – Su 2: 413. 1439 {Csánki}.

Tibód {< *Tibold* 1282–85: *Tiboldus*. < n. *Theobaldus*. *Tibold* comes, „akit gravnak mondtak“ (Kézai), Géza fj idejében vándorolt be} **Uh** (Székelyudvarhely-É) 1566 e.: *Thiboldh*, 1567: *Tijbold*, 1576: *Tibold* (SzO II. 203, 220, IV. 39). 1614: Tibód 19 családfő (Uh 62). 1760–2: *Tibod*. 1808: Tibóld (169). 1861: Tibód Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 684). 1913: Tibód Uh vm (Az). – Tiboda > Tibudeni > Tibodu = Su 2: 192. 1566–1854. > 1974: Tibod c. Dealu {Oroszhegy kzs faluja D-re} [25 C]

Tibor Fe (Tövis-Ny) 1352: mons *Tybur* (Anjou V. 603). 1441: *Tiburczpataka* (Iczkovits). 1733: *Tibur*, 1750: *Tibru*, 1760–2: *Tibor*. 1808: ≈, Tibru (169). 1861: ≈ F (7). 1888: ≈ (Tibru) **AF** Magyarigeni js (Je 684). 1913: Tibor AF vm (Az). – 1909/19: Tibru, *Tibor*, L 809 **ort. r** (181). = Su 2: 192. 1352–1854. – 1974: c. Cricău {Boroskrakkó kzs faluja É-ra} [34 B]

Tiborc ~ Tiboretelke * Ko (Kolozsvár-É, Bodonkút és Kajántó közt » Kajántó hr) **1285.VI.28.**: ... p. *Thybwrczthelke* intra metas et limites annotatarum p-um Mariathelke et Kajantho ... (Er I. 412). 1332.III.12. Károly Róbert király a magvaszakadt Tuburtius és Sándor Tiburctelke és Bénye nevű lakatlan birtokát Ugrin fia Jánosnak adta, mivel az ő koppándi részjóságát az újtordai királyi hospeseknek engedte át. 1341: Tiborctelkén **kápolnát** építenek (Gyalu XI). 1347: part. terre *Tyburghelke* inter metas p-is Kayantho; 1355: nobilis de *Tyborchteleke*; 1363: nobiles de *Tyburgh*; 1380-83: p. *Bénye* a. n. *Tyburghteleke*; 1452: p. *Thyburcz*; 1499: **plebanus** p-is *Thyborch*. Km **apátsági** birtok (1347–1499. Cs 5: 418). 1439.III.17.: *Thyburgh*-i Benedek Zalaháziak személyét igazolta (KmJkv 141); 1452.X.16.u.: *Thyburcz* felé nagybudai erdő (1069). 1569–77: Forgách Ferenc birtoka. 1579: Bogártelke, Kajántó és *Tiborc* birtokot Blandrata György fejedelmi udvari orvostól közösen megvásárolja Lónai Kendi Sándor és Losonci Bánffy Farkas (Gyalu 1/2). 1579.X.31.: *Tiborc*. Bánffy Farkas jobbágyai: 1. Gellért Kelemen; 2. Török Márton; 3. Antal Pál; 4. Kovács András és Kovács Máté fél házzal, fél házhellyel és fél házhoz való örökséggel; 5. Szász István négy fiával és egy unokájával; 6. Gellér Pál; 7. Bakos Ferenc {-> 1590}; 8. Tornai Pál; 9. Damakos György; 10. Vajas Mihály; 11. Diósi György; 12. Barabás Máté; 13. Kis Lukács; 14. Egyed Pál; 15. Mészáros Imre; 16. Gelérd András; 17. Gere Vince; 18. Szindi Boldizsár; 19. Bakos Ambrus 20. és Szindi Mihály együtt. Az mely pusztát bír Szász István, aztat is bírja. {21.} Egyed Mester fia Balázs és Fen Jakab fia Miklós (Gyalu 420); =: *Tyburghy Zegin nepek zama kik Kendy Sandornak Jwttok*: {Folyamatosan sorszámozzuk:} {22.} Szabó Gergely; {23.} Barabás Lénárt; {24.} Szász Gáspár; {25.} Kovács Márton; {26.} Kovács Jancsi fél házzal, és fél házhellyel, és fél házhely örökségével; {27.} Túros Mihály öt fiával, házával; {28.} Mészáros András; {29.} Török János; {30.} Molnár Sebestyén; {31.} Bakos Máté; {32.} Babon Antal; {33.} Szabó László; {34.} Kis Gergely; {35.} Szilágyi Gergely; {36.} Mészáros Benedek; {37.} Szabó Imre; {38.} Szindi Balázs; {39.} Antal Máté; {40.} Kis Mátyás vagy Csengeri Mátyás; {41.} Bakos István az özvegy Mészáros Ambrusné házával, fiával, örökségével. Az mely pusztákat bír, Túros Mihály {27.} bírja most is. {42.} Szabó Józsnak három árva fia: Márton, István, és az harmadiknak nevét nem tudjuk (Gy 2-3). 1588: *Tybvrc*. A kolozsvári jezsuita rendház birtoka. In *Tyburc* Anno 1588 in Augusto fuerunt coloni 35. Ex quibus sunt 15 qui habent boues (excepto iudice) 100. Conficeri possunt aratra 10. Prouentus pagi *Tyburc* ... (Gy 8). 1590: *Tyborcz* Gyaluhoz tartozó fejedelmi birtok. Bakos Ferenc bíró. 42 családfő. Ostoradó minden harmadesztendőben fl. 18. egy harmadfü vágó téhen. Szent Márton és Szent György adaja d. 72. Karácson ajándikába adnak 3 köből zabot. Tized, borárulás, erdő, gira és kolcsárpénz (Gy 18). 1638 Szászfenes: Szász György Tibortzi volt (37); 1652: *Tiborc*. Integra. Carsai {Kolozsvári Kassai István protonotarius} jószágaféle fejedelmi birtok. Kis András falusbíró, Öregbik Gellért János, Kis Gellért János Ezek esküdtek meg. 9 csf (1 özvegy, 2 nőtelen) 6x2 = 12 + 3 = 15 + 6 fiú {és 6 leány} = 27 magyar; Egerbegi olahok: 4 csf (1 nőtelen) 3x2 = 6 + 1 = 7 + 3 fiú {és 3 leány} = 13. Fugitivus: Szindi Mihály. Hn: *Nyr pad, Bereg torok, Vereőfel* szántó (127-128). 1652 Solyomtelke: Gál Lázár mostohafia *Tiburczon* lakik (103). 1674.XII.22.: *Tiborc* Keresztesi-birtok. 1704: *Toborc* ~ *Tiburecz* falubeli kuruc katonák: Tiburczi Mihály (178), Pap László, Körösi Mihály (225), Krisán Flora (237), Bika Thamás (254). 1727

Hévszamos, Fugitivi közt: Szalánczi ... két fiaival ... *Tiburczon* laknak (Gyalu 342). 1806: Tiburcz (Kajántó-ÉNy). 1808: *praedium* Tiburcz (169). Hnt. 13: azh {!} – Su 2: 415. 1341–1652.

Tibur KSz (azonosíthatatlan település) 1219: *Chybur* falubeli Tekma és Pousa lopással vádolták falustársukat: Andrást. A bíró Tóbiás, a szolnoki curialis comes, a poroszló *Tibur* faluba való Fintur volt. Tekma és Pousa Váradon elkerülte a tüzesvas-próbát, mert kijelentette, hogy hamisan vádolta Andrást tolvajlással. András a békesség kedvéért magára vállalta a bíró kifizetését (Er I. 93).

Tiburc vára Bibarcfalva (Uh) hr; romjai a Várhegy tetején.

Tiha-1 Tiha patak 1808: *rivulus* Tiha Do vm (169). – Bîrgău

Tiha-2 Be : Borgótiha.

Tihó Do (Zsibó-DK, a Szamos bp-i út mellett) 1336: p. *Thohotelek*; p/t. *Thohoteluk*. A Zsombornem gorbói uradalmához tartozó föld. Sorsát ld. Gorbó alatt (Gy 2: 92). 1554.IV.24.: *Toho* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1607: *Tiho* (Petri IV. 670). 1733: *Chitheul*, 1750: *Kihon*. 1808: *Tihó* h., *Tyihó* val. 1840.VIII.4.: Setétedni kezdett midőn Tuhut vezér vára alá Tihóra Gr: Kornis Elek birtokába értünk. – Ide jövet bal oldalt áll a hegy csúcs, hol egyszer Rákoczy sátora állott, – hol el bucsúzott Bercsényitől, s fuvatta, – ma már Liszt újai alatt classicitasra magasult, – keserves indulóját, a leendett Alons enfans-t (Tanárky). 1861: ≈ Do (17). 1888: ≈ **Szi** Zsibói js (Je 685). 1913: Tihó Szi vm (Az). – 1909/19: Tihău, T, L 696: r 602; zs, m (181). = Su 2: 193. 1560–1854. – 1974: c. Surduc {Szurdok kzs faluja DNy-ra} [12 D]

Tihuca (a Borgói-hágó előterében, a Beszterce j. p.) 1849.I.3-án Bem tábornok itt haladt át Dornavátra felé és I.6-án visszatérőben (MT V. 416.u. tk). 1888: Tihucza, telep (t) Borgóprund **BN** Jádi js (Je 685). – 1909/19: Tihuța, *Tihucza*, &, v. Borgo-Prund (181). = Su 2: 193. 1909. » Mureșeniî Bîrgăului {Marosborgó} [14 C]

Tikfalva * Te (Temesvár táján, Temesrékás mellett) 1472: *Thywkfalwa*, 1484: *Thykfalwa* Rékás város 8. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 413.

Tikvány 1. Kr 1. (Oravicabánya-É) 1437: *Tygvan*, 1690–1700: *Tikván*, 1799: *Nagy-Tikván* (Pesty: Krassó II/2. 241). 1808: Tikván (Nagy-), Tikvánul mare (170). 1851: *Nagy-Tikván*, Kr vm, a Karas mellett: 3 **kath.**, 1531 **óhitü** lak., anyatemplommal, bortermesztéssel, erdővel. Birja a kamara (Fé 4: 203). 1888: N-T **KrSzö** Oravicai js (Je 531). 1913: **Nagytikvány** KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Ticvaniul-mare, *Nt*, L 1832: r 1761; n, m (181). Ticvaniul Mare = Su 2: 192. 1437–1851. > Ticvaniu Mare [42 C]

Tikvány 2. Kr 2. (Oravicabánya-É) 1799: *Kis-Tikvány* (Pesty: Krassó II/2. 242). 1808: Tikván (Kis-), Tikvánul mik (169). 1851: *Kis-Tikván*, Kr vm, a Karas vize mellett, Oravicához 1 1/4 órányira: 5 **kath.**, 1069 **óhitü** lak., anyatemplommal, termékeny szántóföldekkel, igen jó bortermesztéssel. Birja a kamara (Fé 4: 203). 1888: K-T **KrSzö** Oravicai js (Je 434). 1913: **Kistikvány** KrSzö vm Oravicabányai js (Az). – 1909/19: Ticvaniul-mic, *Kt*, L 1511: r 1494 (181). Ticvaniul Mic = Su 2: 193. 1799, 1828, 1851. > Ticvaniu Mic [42 C]

Tilalmas Gy 1956: *Tilalmas* Ditró tartozéka. – Tilalmoș = Su 2: 193. 1956. » Jolotca {Orotva} [25 A]

Tileg Kü 1301/500: *Thileg* ~ *Thilegd* ~ *Thylegh* Bún (Kü) hrs (An 1: 92).

Tilicske Sze (Szelistye-Ny hrs) 1366: p. *Thylichke*, 1419: *Tylsla*, *Tylska* (Ub II. 273, IV. 119). 1492: *Tellischka*, 1508: *Thelyczka* (Scheiner 148). 1667: *Telicska* (Ve: Doc. XI. 80). 1733: *Tiliska*. 1808: Teliska ~ Tiliska, Tilischen (168). 1861: Teliska Sze (35). 1888: Tiliska (Telischen, Tiliska) **Sze** Szelistyei js (Je 685). 1913: Tilicske Sze vm (Az). – 1909/19: Tilișca, *Tiliska*, *Telischen*, L 2011 **ort. r** (181). = Su 2: 193. 1366–1854. [35 C]

Tilomerest * Kr (Facsád táján) 1597, 1620: *Tilomerest*; {év nélkül} *Thihomerest* (Pesty: Krassó II/2.242). – Su 2: 413.

Timafalva Uh (Székelykeresztúr-K hrs) 1466: *Thymafalwa* (Jakó: Thorotzkay 18). 1519: p. *Thymaffalwa*, 156: *Thijmafalwa*, 1567: *Timagffalwa*, 1576: *Timafalva*, 1579: *Timafalwa* (SzO I. 334, II. 199, 219, IV. 38, 64). 1808: Timafalva (170). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ » Székelykeresztúr (Je 685). – Su 2: 413. 1466–1579.

Timár * Csa (Szöllős mellett ÉK-re) 1232: t. *Tymar*; 1304: p. *Tymar*; 1329: *Fultimar*; 1331: *Feltymar*. Eredetileg királyi timárok lakhatták. 1232-ben a Szöllős melletti Telki határosa. 1304-ben Chama fia Péter fiai: Churba, Zeuke, Ruaz és Mihály Szöllőssel együtt 50 M-ért eladják Hasznosi Péter, Miklós és Lőrinc testvéreknek. 1329-ben Szentmiklós határosa (Gy 1: 874). 1331; p. ≈, 1346: *Feltymarteleke* (Cs 1: 705; Tr). – Su 2: 415. 1232–1346.

Tinkák Cs (Marosfő mellett) 1956: *Tinkák* Marosfő tartozéka. – Tincani = Su 2: 194. 1956. – 1974: » Izvoru Mureşului {Marosfő} [25 D]

Tinkó Te-Kr (Lugos-DK, a Temes jp-i úton) 1411: p. *Tinkova*, in districtu Sebes (Cs); 1429: p. *Also-Tinko* (P); 1440: *Tinko inferior* in districtu Karansebes; 1464: pr. *Tynko* in districtu Lugas (Cs 2: 66); 1531: v. *Tjynkowa*, 1559: *Tynkova*, 1635: *Tinko* (Pesty: Krassó II/2. 243). 1851: ≈, Kr vm, a Temes mellett, 1 **kath.**, 744 **óhitű** lak., anyatemplommal. Birja a Házy család (Fé 4: 204). 1808: *Tinkova* (170). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 685). 1913: **Tinkova** KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Tincova*, T, L 748: r 734 (181). = Su 2: 194. 1411–1851. – 1974: c. Sacu {Szákul kzs faluja K-re} [42 B]

Tinód 1. Bi Bi (Élesd-K hrs) 1406: p. **volahalis** *Thynod* (Jakó 367). 1466: *Thynold* (Cs 1: 626). 1808: Tinód, Tynond (170). 1851: ≈, Bi vm, a Sebes-Körös mellett, 303 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal, 11 egész urbéri telekkel. Birja Batthyáni József (Fé 4: 204). 1888: ≈ Élesdi js (Je 685). 1913: Tinód Bi vm (Az). – 1909/19: Tinod, T, L 566: r 390; m, zs (181). Tinăud = Su 2: 194. 1219 {!}, 1406–1851. [11 C]

Tinód 2. * Fe (Enyed-D) 1219: *Tynod* falubeli Azaria poroszló Váradra kísért peres feleket (Er I. 94); [1268–1270] István ifjabb király a vérrokon nélkül elhalt Jób klerikus Maros melletti Kend nevű földjét {> Újfalu}, mely a jutalmazott *Tynod* nevű földjével szomszédos, szolgálataiért Gyógyi András comesnek és utódainak adományozza (274). 1274: p. *Tynod* (Gy). =: ≈ (Er I. 334). 1280: t. comitis Andree *Tynod*; 1299: t. *Tynod* filiorum comitis Andree. A Csanád-nem birtoka volt; 1274-i osztozásukkor a Tömpösieknek jutott. Utóbb Gyógyi András comes (1280), majd fiai birtokolták (1299). Határait 1299-ben elválasztották az erdélyi káptalan Enyed-orbói uradalmától, amelybe beékelődött. 1280-ban Kend (Újfalu) határosa. Ma hn Nagenyed határában D-en. 1913. tk: *Tinód* (Gy 2: 187). 1349: v. *Tinod* (Tr). 1452.VII.26.: Hunyadi János (sp et m) – fiai: László és Mátyás nevében is – *Thynod* prédiomot, a nagy rét kivételével, melynek kétharmadát korábban Diód várához csatolt, az erdélyi **káptalannak** adja (KmJkv 1056); 1461.IV.24.: Rozgonyi Sebestyén erdélyi vajda a konventhez: Küldje ki megbízottját, aki előtt Mátyás király különleges, írásos parancsára az erdélyi káptalan és prépostja: Gothárd kiigazíthassa *Thynod* nevű föld határát (1541); 1461.V.15.: Péter frater custos előtt május 1-én a szomszédos és más Fehér vm-i nemesek jelenlétében Rozgonyi Sebestyén vajda, a néhai Hunyadi János kormányzótól megállapított határjelek között, beiktatta az erdélyi káptalant és prépostját *Thynod* föld birtokába (1552). 1466: pr. *Thynod*, 1521: pr. *Thynod Rete* (Iczkovits 63). 1599–1600: a Tinódi rét hadgyülekező hely (Bethlen F.) – Su 2: 415. 1263–1521.

Tireu MT (Régen-K) 1956: *Tireu házcsoport* Erdőlibánfalva tartozéka. – Tireu = Su 2: 194. [24 B]

Tirnáva Hu (1913) : Tarnóca 2.

Tirnavica Hu (1913) : Tarnóca 1.

Tirnény * Kr (Detta táján) 1597: *Tirneny* (Pesty: Krassó II/2. 248). – Su 2: 413.

Tirnova Kr : Tornó KrSzö.

Tisza Hu (Jófő-ÉNy, a Maros p) 1491: p. *Thyza et Kys Thyza*. ⚭Déva vár tartozéka, Jófő város birtoka (Cs 5: 142). 1733: Tisza. 1808: Tisza ~ Tiszsa (170). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 685). 1913: Tisza Hu vm. – – 1909/19: Tisa, *T*, L 947: r 938; m (182). = Su 2: 195. 1491–1854. [33 C]

Tiszafa Sző (Orsova-Ny) 1826 és 1830 között cseh telepesek népesítették be (Pesty: Szörény II. 61). 1840: Eibenthal (Fényes, VI. 205). 1888: Eibenthal **KrSző** Orsovai js (Je 307 & Újbánya). 1913: Tiszafa KrSző vm (Az). – Eibenthal = Su 1: 218. 1840, 1913. [54 D]

Tiszafalva 1. * Ar (Soborsin-É) 1479: *Thysfaza ~ Thyzafalwa* Váradja vár 34. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 413. Thysfaza. 1479 Thysfaza; 1510 Thyzafalwa {Utóbbi éve Csánkinak tulajdonítva}

Tiszafalva 2. Za (Nagyhalmágy-Ny, a Fehér-Körös b. p.) 1439: *Tyzafalwa* Világos vár tartozéka; 1477: *Thiza* (Cs 1: 746. Tisza). 1760–2: *Tisza*. 1808: ≈ (170). 1888: ≈ (Tiszafalva) **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 685). 1913: Tiszafalva Ar vm (Az). – 1909/19: Tisa, *Tisza*, L 619: r 616 (182). = Su 2: 195. 1439–1854. [33 B]

Tiszapálháza * Bi (Albis mellett) 1488: *Thyzappalhaza* Albisi Zólyomiak birtoka (Cs 1: 626). – Su 2: 413.

Tiszavölgy Mm 1913: *Tiszavölgy* Borsa tartozéka (H). – Valea Tisei = Su 2: 233. 1913. » Borşa

Tiszijó MT (Régen-K, a Görgény j. p.) 1956: *Tiszijó* Libánfalva tartozéka. – Tisieu = Su 2: 195. 1956. – 1974: c. Iba\neşti {Libánfalva kzs faluja K-re} [24 B]

Tisztó Te (Temesrékás táján) 1492: *Thyzythew* Rádi-birtok Dóczi Imrénél volt zálogon korábban is (Cs 2: 88. Rádi). – Su 2: 413.

Tiszmostelek * Za (Iratos mellett) 1418: *Tyzmostelek*. Kamarásal és Belső-Iratossal együtt tűnik föl a Maróti-birtokok közt (Cs 1: 746. Tszmostelek). – Su 2: 418.

Tiszóca Sző (1806: Dissovicza: Orsova-DNy, a Duna mellett) 1484: *Thyzowycza* nemesi névben bukkan fel (Cs 2: 67). 1555: pr. *Thyzowicza*, 1596: *Tizowa*, 1774: *Tiszovicza*, 1785: *Disnowitz* [: *Tiszowitz*] (Pesty: Szörény II. 553). 1808: Tiszovicza, Dissovicza, Tisovica (170). 1888: ≈ **KrSző** Orsovai js (Je 687). 1913: Tiszóca Krsző vm (Az). – 1909/19: Tisovița, *Tiszovicza*, L 271: r 256; szerb (182). = Su 2: 195. 1484–1913. [1981 Ø]

Tisztásfalva Bi (Belényes-ÉK) 1692: *Czuracel, Kuracsel* (Mezősi 108). 1808: Kuraczel, Karacsel (94). 1851: *Kuraczel*, Bi vm, 456 n. e. őhiü lak., anyatemplommal Birja a váradi görög **püspök** (Fé 2: 281). 1888: ≈ Belényesi js (Je 460). 1913: Tisztásfalva Bi vm (Az). – 1909/19: Curățele, *Kuraczel*, L 606: r 593 (61). = Su 1: 184. 1692–1913. [21 A]

Titős * Hu (Déva-DNy) 1453: *Tythews*. ⚭Déva vár tartozéka. 1480: p. *Thythews*. Zalasdi-birtok (Cs 5: 142). – Su 2: 415.

Tivadarfalva 1. * Bi (Élesd táján) 1406: possessio **walachalis** *Kazdagtyuadarfalua* (Jakó 341). – Su 2: 349.

Tivadarfalva 2. * KSz (Dershida és Kövesd táján) 1475: *Thyuadarfalva* (hibásan Rhyuadarfalwa. Cs 1: 565). – Su 2: 413.

Tivadarfalva 3. * Te (Lugos táján, Krassóviszák mellett) 1410: *Thywadarfalwa* Doboz 41. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 413. 1462.

Tivadarfalva 4. * Za 1. (Honctó táján, Csil mellett) 1437: *Thywadarfalwa* (Márki II/1. 250). – Su 2: 413.

Tivadarfalva 5. * Za 2. (Kápolna táján) 1439, 1464: Tivadarfalva Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 746).

Tivántelke * **Te** (Temesvár táján ÉK-re) 1333: *Tywanteluky*, 1335É *Ticauteleke* [: Tiuateleke] (Tr) **egyház** hely. 1446: *Tyuanteleke*; 1455: *Thinateleke*, 1471: *Tinomtheleke* (Cs 2: 67). – Su 2: 416.

Tízfalu: a barcasági magyar falvak, a Hétfalu: Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu, Hosszúfalu, Tatrang, Zajzon, Pürkerec, valamint Barcaújfalu, Krizba és Apáca.

Tobiásfalva Me (Erzsébetváros-DDNy) **1267**: *Thobiasfolua*; ld Medgyes (Er I. 261). 1267: p. *Thobiasfolua* (Tr). 1359: villa *Tobiae*, 1423: *Thobisdorff*, 1429: villa *Thobiae* (Ub II. 157, IV. 203, 381). 1495.II.6.: Geréb Péter, aki Thabyas-i néhai Buznar (ds) Miklósnak *Thabyas-i* néhai Geréb (ds) Keresztély leánya: Dorottyától született fia, mohai (Fe vm) négy pusztatelkét 50 Ft-ért eladja Dersi Pethky Györgynek (KmJkv 2940). 1520: *Thopesdorff*, 1532: *Tobesdorff* (Scheiner 48). 1520: *Thopesdorff*, 1532: *Tobesdorff* (Scheiner 48). 1733: *Dupusdorff*, 1750: *Dupustorff*, 1760–2: *Topisdorff*, 1805: *Tobsdorff*. 1808: Tobiás, Tobesdorf ~ Tobiasdorf ~ Topesdorf, Dupesdorf (170). 1861: ≈, Tobesdorf Me (36). 1888: Táblás (Tobsdorf, Dupusdorff) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 675). 1913: **Táblás** **NK** vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Dupuşdorff, *Táblás*, *Toppesdorff*, L 494: r 133; n (70). Dupuşul = Su 1: 216. 1267–1854 {1913}. > Dupuş 1974: c. Aşel {Ecel kzs faluja K-re} [36 A]

Tobol * **Bi** (Vizesgyán és Gyéres közt) **1268**: Marcellus f. Iarus de *Thobol*; 1270: ≈ de *Tobol*; 1304: v. ≈; 1314: p. ≈. A Toboliak 1268-ban és 1270-ben Asszonyvására részbirtokosai. 1304-ben Dees fiai: Roland, Marcus és Solumus birtokolják e falut, melyet Turul nb. Lőrinc fiai leromboltak. 1314-ben Dees fiai osztóznak rajta (Gy 1: 676). 1304: Lőrinc comes fia Serafinus {testvérei és mások nevében is} falurombolás – köztük *Tobol* – meg más károkozás felől kiegyezik Dees magister fiaival (An 1: 623). 1324: *Tobul*, 1421, 1487: *Thobol* Csáky-birtok (Cs 1: 626). 1587: *Thobolly* (Kiss 688). Nevét Vizesgyán román neve tartotta fenn. 1808: *Gyán* (Vizes-) h., *Tobol* val. – Su 2: 411. 1268–1587.

Todorica Fo (Fogaras-DK) 1589: *Todericza*, 1601: *Thodericza* (Ve: Doc. III. 162, VI. 378). 1627: *Toderitza* (Su). 1808: Todoricza (170). 1861: ≈ Fo (25). 1888: Todericza (Todoricza, Toderitia) Sárkányi js (Je 688). 1913: Todorica Fo vm (Az). – 1909/19: Toderița, *Todoricza*, L 898: r 887 (182). = Su 2: 198. 1589–1854. – 1974: c. Mîndra {Mondra kzs faluja D-re} [36 D]

Todorovicza * **Szö** (Miháld/Mehádia mellett) 1535: *Thodorowycza*, 1543: *Twdorowycza*, 1560: pr. *Thwdorowychya* (Pesty: Szörény II. 555). – Su 2: 411.

Todoskány Naszód-v (1861) : Kosna BN.

Tófája * **Ar** (Lippa-DNy) 1421, 1487: *Thofaya*; 1561. évi adólajstromba: *Tofaya*; 1723. tk: *Totfaj* (Cs 1: 780.). – Su 2: 411. {Arad-Ny}

Tófalva Msz (Marosvásárhely-Ny) 1501: *Thofalu* (SzO V. 140). 1529.II.13.: A pálos remeték szentkirályi (Msz) Szu/z Mária-kolostora nevében tiltakoznak amiatt, hogy Mihályfi Péter elfoglalta *Thofalwa*-n a kolostort illető egész lófőiséget (KmJkv 4246). 1602: Tófalva (SyO V. 279). 1614: Tófalva 16 családfő (Msz 42). 1808: Tófalva ~ Tófalu (171). 1861: ≈ Msz (33). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 688). Hnt. 13: Tófalva » Csejd MT vm. & Tófalvi Zoltán újságíró. – Tófalau = Su 2: 198. 1501–1854. – 1974: c. Sîngeorgiu de Mureş {Marosszentgyörgy kzs faluja} [24 C]

Tófó * **Te** (Temesvár táján, Kécsa mellett) 1456: *Thofew*; 1462, 1477: *Thoffew* (Cs 2: 67). – Su 2: 411.

Tógy * **KSz** (Tasnád táján) 1475: *Togh* (Cs 1: 565). – Su 2: 413.

Tógyér Tt (Detta-Ny) 1761: *Togier* (Borovszky: Torontál 124). 1828: *Togyér* (Nagy 399). 1851: *Tógyér*, Tt vm, 6 **kath.**, 2 evang., 1246 **óhitü** lak., s anyatemplommal. 76 5/8 telekkel. F. u. a zágrábi nagyprépost s egyszersmind auraniai perjel (Fé 4: 205). 1913: Tógyér Tt vm Módosi js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Toader (Toghír), *Tógyér*, L 1079: r 804; m, n, szerb (182). Toager = Su 2: 198. 1761–1851. – 1974: c. Gierea {Gyér kzs faluja Ny-ra} [41 A]

Tohán 1. (Oláhtelek) Br (Brassó-DNy) {1288} 1294: t/v. *Tohou* sive *Olahtheleky* (Suky It; DocVal. 42). IV. László adta Simon fia Miklós brassói ispánnak (vsz 1288-ban, brassói tartózkodása idején), II. Endre az adományt megerősítette. „Nevéből következtethetően a megye első román településének tekinthető“ (Gy 1: 832). [1272–90]: *Tohou*, másként *Olahtheleky* (Er I. 320). 1395: p. nostra **regalis Toha**, 1398: *Thoha*, 1409: v. *Tucha*, 1412: *Thucha*, 1414: *Thuhan*, *Tuhan*; 1427: *Twhon* (Ub III. 147, 209, 478, 540, 595, 631, IV. 301). 1467.II.18.: A brassóiak mutassák be Zerne, *Tholan* [!] és Wolkan birtokra vonatkozó okleveleiket (KmJkv 1733). 1760–2: *Tohan*. 1808: *Tohány* (Ó-) h., *Alt-Tauchen* g., *Tohánvety* val. 1888: Ó-Tohán (Tohanul-Vechiu) **Fo** Törösvári js (Je 548). 1913: **Ótohán** Fo vm (Az). – Tohanul vechiu; 1956: Tohanu Vechi = Su 2: 199. {Sajtóhibásan: } "Tohanul Nou": 1294–1854. Tohanu Vechi » Zărnești

Tohán 2. Br (Törösvár-É, a Rozsnyói úton) 1806: Töröcsfalva (Türzdorf); 1808: Töröcsfalva, ≈, Tounou (173). Hnt. 13: azh {!} 1861: Töröcsfalva; Új-Tohán Br (39). 1808: Tohány (Új-), Neu-Tauchen, Tohán nou (171). 1888: Új-Tohán (Tohanul nou) **Fo** Törösvári js (Je 703). 1913: **Újtohán** Fo vm (Az). – 1909/19: Tohanul-nou, *Újtohán*, *Neutohan*, L 879: r 868 (182). > Tohanu Nou [47 A]

Tóhát 1. Fe (Balázsfalva-D, Székásverese gyház-Ny hrs) 1335: **sacerdos** de *Thohata* (Tr). 1587: *Tohallia* (Vingárt tartozéka. Dé 20/7). 1602: *Thohat* (Ve: Doc. VII. 29). 1733: *Tohat*, 1750: *Teul*, 1760–2: *Tohát*. 1808: Tóhát, Wayersdorf ~ Fayersdorf (171). 1861: ≈ AF (7). 1888: ≈ (Weyersdorf, Teu) **AF** Balázsfalvi js (Je 688). 1913: **Székástóhát** AF vm (Az). – 1909/19: Tău, *Tóhát*, *Wayersdorf*, L 889: r 876 (179). = Su 2: 184. 1335–1854. – 1974: c. Roșia de Secaș {Székásverese gyház kzs faluja} [35 A]

Tóhát 2. BSz (Bethlen-ÉK) 1553.XII.9.: *Thohat* Somkeréki Erdélyi-birtok (KmJkv 5248). 1733: *Taur*, 1760–2: *Tohát*. 1808: Tóhát, Turin (171). 1861: ≈ BSz (20). 1888: ≈ (Teuri) **BN** Naszódi js (Je 688). 1913: Tóhát BN vm (Az). – 1909/19: Tăurea, *Tóhát*, L 698: r 684 (179). Ta\ure = Su 2: 184. 1693–1854. – 1974: c. Șințreag {Somkerék kzs faluja É-ra} [13 D]

Tóhát 3. KSz (Szilágycseh-ÉK, a Szamos bp-i úton) 1424: *Thohath* (Cs; Petri IV. 675). 1441: *Thoatk* (Bánffy I. 643). 1461.I.2.: *Thohath-on* Kusalyi Jakcsok részbirtokosok (KmJkv 1497); 1461.III.23.: ≈ (1528); =; Bélteki Drágfy Miklós elfoglalta Kusalyi Jakcs János ≈-i részét (1530). 1475, 1477: *Thohad* (Cs 1: 565). 1555.X.10.: *Tohat* birtok Bélteki Drágfy Györgyről Kusalyi Jakcsokra szállott (KmJkv 5418). 1569: *Tohatt* (Petri). 1733: *Tóhát*. 1808: ≈, Tohátu KSz (171). 1888: ≈ **Szi** Szilágycsehi js (Je 688). 1913: **Szamoszóhát** Szi vm (Az). – 1909/19: Tohat, *Tóhát*, L 318: r 310 (182). = Su 2: 199. 1424–1854. – 1974: c. Ulmeni {Sülelmed kzs faluja É-ra} [12 A]

Tóhát 4. Tóhát 4. To (Torda-K, Marosludas-É) 1454: p. *Thohath*; 1524: p. ≈. Bartáni ~ Tetrehi Peres, Farnasi ~ F. Veres, Kecseti, Kövendi Székely, Gerendi-birtok. 1466: F. Veresek és Kecsetiek vejszés, csatornás halastava. 1474: Kecsetiek kenéze (Cs 5: 741). 1454.VII.3.: Tetrehi Peres Mihály Farnasi Veres Benedeknek adja *Thohath* birtokbeli részét (KmJkv 1171); 1455.I.23.: ≈ (1183); 1458.I.4.: ≈-on ius tertialicium illeti meg Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annát (1278); 1458.XII.15.: ≈ harmadát Farnasiak átengedik testvérüknek: Kecseti Lászlónénak; a malom teljes egészében Farnasi Benedeknek és Jánosnak marad (1328); 1496.III.2.: Székely Jakab ≈-i birtokrésze, melyen Balda László jobbágy lakik, egy márka, egy halastóbeli rész egy márka, 20 hold szántó két márka, hat kaszaalja szénafu\ 600 dénár (2988); 1524.IV.6.: ≈-on Kecsetszilvási Szilvási Máté részbirtokos (3999); 1539.III.4.: Zutori Siroki Gergelyné Lupsai Erzsébet *Thohat* birtokban reá szállott részét férjének vallja (4688); 1543.VI.15.: Gyéresi Kecseti János *Thohath-on* négy jobbágytelkét a halastóbeli részével együtt elcseréli Várfalvi Jakab gyéresi részével (4792). 1733: *Tohát*, 1750: *Teuren*, 1760–2: **Mező Tóhát**. 1808: Tóhát, Taurety {!} (171). 1861: Tohát, Taurény To (11). 1888: M-T (Taurény) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1913: **Mezőtóhát** TA vm (Az). – 1909/19: Tăureni, *Mt*, L 827: r 653; m, zs (179). = Su 2: 184. 1454–1854. [23 D]

Tok Ar (Soborsin-K, a Maros jp-i út közelében) 1743: *Tok* (Su). 1808: ≈ (171). 1851: ≈, hegyek közti völgyekben elszórva, 611 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Hegyes-völgyes határa 5049 hold ... Birja b. Lopresti Josepha (Fé 4: 205). 1888: ≈ Radnai js (Je 688). 1913: Tok Ar vm

Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Toc, *Tók*, L 938: r 929 (182). = Su 2: 198. 1743, 1828, 1851. – 1974: c. Sávırşin {Soborsin kzs faluja} [33 A]

Toka MT (Régen-KÉK) 1913: *Toka* Görgényhodák tartozéka (H). – Toaca = Su 2: 198. 1913. – 1974: c. Hodac {Görgényhodák kzs faluja ÉK-re} [24 B]

Tokadienesfalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Thokadienesfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozza (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 411.

Tokafalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Thokafalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozza (Cs 2: 11. Cseri). 1473: ≈ Nádasdi Ungor János birtoka (Cs 2: 12. Cseri). 1502.XII.13.: *Thokafalwa* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (KmJkv 3264). – Su 2: 411. 1459, 1473.

Tokföldre * Bi (Diószeg mellett) 1433: p. *Thokfelde* (Cs 1: 602. Apamolna). – Su 2: 411.

Told * Ar (Fejéregyház/Féregyház mellett) 1443: *Told*, 1444: *Thold* Fejéregyháziak birtoka (Cs 1: 780). – Su 2: 413.

Toldalag {< mR. *toldal* + ag: 'hozzátoldott birtokrész, toldalék'} **To** (Régen-DNy) **1268**: t. *Toldalagh*; 1366: *Toldalad*; 1432: *Tholdalag*; 1471: iudex de ≈; 1474: p. ≈. **Mindenszentek-egyház**. Toldalagi, T. Peczken és Gáldtői, Farnasi ~ F. Veres, Széplaki Bordi, Szentiváni Fodor, Várczai Vajda, szentkirályi pálosok birtoka (Cs 5: 741). 1440.III.29.: *Thodal-i* [!] András, Miklós és Tamás ü: Szentiványi Mátyás (223); 1443.XI.19.: *Tholdalagh-i* zálogos és örökös birtokrészek miatt ≈-i András felperes és Pechken Tamás, valamint mindkét ≈-i Zsigmond alperes közötti jogvita (477); 1446.I.20.: Szentiváni Jakabné: Márta a *Tholdalag*-on levő Zamilrese nevu birtokrészét átengedi ≈-i Andrásnak a férje: Jakab és Szentiváni Fodor László, valamint Emőkei Miklós székely alispán familiárisai által megölt testvére: ≈-i Miklós vérdíja teljes kiegyenlítéseként (550); 1455–1457: *Tholdalagi Balázs* magister királyi kancelláriai jegyző, 1458–1460: kolozsi főesperes (KmJkv I. 1054). 1461.VIII.2.: Farnasiak tiltják *Tholdalag-i* András és fiát: Balázst Unoka birtokba való beiktatástól (1598); =: Uők tiltják ugyanazokat az Unoka határán lévő szántók és erdő használatától (1601); 1469.III.3.: Szentpáliak Póka és Ercse (To vm) birtokbeli részeit 50 Ft-ban zálogba adják *Thodalag-i* [!] Andrásnak, fe: Dorottyanak és gy: Jánosnak, Ferencnek, Margitnak és Zsófiának (1847). Ld még KmJkv II. 1058. **1587**: *Tholdalagh*. – E: fl. 2, A: den. 66 (Dé 68). 1750: *Toldalag*. 1808: *Tóldalag* (171). 1861: *Toldalag To* (11). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 689). 1913: *Toldalag MT vm* (Az). – 1909/19: *Toldal*, *Toldalag*, L 561: r 238; m (182). = Su 2: 199. 1268–1854. [24 A]

Tolésén Gy/Cs (Maroshévíz-K, a Maros jp-i úton) 1956: *Tolésén* Galocás tartozéka. – Toleşeni = Su 2: 199. 1956. – 1974: c. Gălăuțaș {Galocás kzs faluja É-ra} [25 A]

Tolletelep Bi (Bél-ÉNy) 1913: *Tolletelep* Pusztaszuszág tartozéka (H). – Tîlmaciu = Su 2: 196. {1981 Ø}

Tolmács * Za (Talmacs psz Vadász-K) 1429: *Tholmath*, *Tholmach* (Cs 1: 746). 1559: Bán-Tolmács (Márki II/1. 250). 1828: *Talmats* (Nagy 101). – Su 2: 293. 1559. – Su 2: 411. 1429, 1828.

Tolvajd Te (Bánlak-Ny hrs) 1333: *Tegvid*, 1334: *Taluod*, *Tolnoyd* [: *Toluoyd*] (Tr) **egyház** hely. 1462: *Tholwayd* (Cs 2: 67). 1806: *Tolvadia* (30 cc 43). 1851: ≈, T m, 28 **kath.**, 106 **ref.**, 1434 óhitű {r., sz}, 2 zsió lak., n. e. anyarmplommal. F. u. Bobdai, ifj. Gyertyánfi Dávid (Fé 4: 208). 1888: ≈ **Tt** Bánlaki js (Je 689 & Tolvadia psz). 1913: **Tolvád** Tt vm (Az). – 1909/19: *Tolvadia*, *T*, L 1854: r 855; n, szerb, m (183). > 1964: Livezile = Su 1: 361. 1333–1964. – 1974: c. Banloc {Bánlak kzs faluja} [41 B]

Tolvaj-patak Uh 1808: *rivulus* Tolvajpatak Uh (171). – Chirui

Tolvajos-hágó Székelyudvarhelyről Csikba átvezető 997 m magas hágó. – Pasul Tolvaioș.

Tomaj * Kr (Érszeg mellett) 1401: *Thamay, Thomay*. Nemesi névből ismert (Cs 2: 108). =: ≈ (Pesty: Krassó II/2. 238). – Su 2: 410.

Tomány Sza (Nagybánya-DNy, a Szamos bp-i út j. o.) 1231: *Thoman* (Tr). Korai település; a XIV. században a Drágfiak erdői uradalmaéhoz kerül, de magyar többségét ott is megőrzi (Maksai 221). 1231: ≈, 1461: *Thamonya*, 1470: *Thomaan* (Cs 1: 486. Tamonya). 1808: Tomány, Tamány (171). 1851: *Tomány*, Sza vm, 544 g. *kath.* lak., s anyatemplommal. F. u. gr. Degenfeld (Fé 4: 209). 1888: Tománya Nagybányai js (Je 689). 1913: Tomány Sza vm (Az). – 1909/19: Tămaia, *Tománya*, L 797: r 775; zs, m (177). = Su 2: 182. 1231–1913. – 1974: c. Fărcașa {Farkasaszó kzs faluja K-re} [12 B]

Tomatelek * Bi (Élesd táján, Pusztaiújlak mellett) 1490: *Thomatek* (Jakó 375). – Su 2: 411.

Tomb Ko (1319) > Domb (Meződomb).

Tomesd Za (1808): Tamásfalva.

Tomest Kr (1808) : Tamásd KrSzö.

Tomnatek Za (Körösbánya-ÉK) 1523: *Thomnesth* (Jakó: Thorotzkay 25). 1733: *Tomnateg*, 1750: *Tomnatek*. 1808: Tomnáték, Dammdorf, Dámne Za (171). 1888: ≈ **Hu** Körösbányai js (Je 689). 1913: Tomnatek Hu vm (Az). – 1909/19: Tomnatecu-de-jos, de-sus), T, L 1195 *ort. r* (183). Tomnatec = Su 2: 200. 1523–1854. – 1974: c. Bulzești de Sus {Felsőbulzesd kzs faluja K-re} [33 B]

Tompa 1. Hu (Déva-DK, Piski-D hrs a Sztrigy bp-i úton) 1404: *Tompafalua*; 1430: *Thompa*; 1501: kenezius in *Thompa*; 1508: p. *Thompa*. Tompai, Bácsi, B. Beke, T. ~ Alsóbácsi Balazsefi ~ Blaskó-birtok (Cs 5: 142). 1430.X.23.: Nicolaus filius Balaze de *Thompa* ellentmond Piski határjárásán (KmJkv 65); 1440.I.20.: *Balasy-i* Miklós *ü*: Gyeróvásárhely (184); 1449.IX.30.: *Thompafalwa-i* Balázs fia Miklós *ü*: Pestesi János (760); 1480.IX.29.: *Thompa-i* Balasy Albert *ü*: Szentgyörgyi Makrai Tamás (2308). 1733: *Tompa*, 1750: *Tempa*. 1808: Tompa, Tempa (171). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ (Tîmpa) Hu Dévai js (Je 689). 1913: Tompa Hu vm (Az). – 1909/19: Tâmpa, T, L 408: r 383; m (178). Tîmpa = Su 2: 196. 1404–1854. – 1974: c. Băcia {Bácsi kzs faluja É-ra} [34 C]

Tompa 2. Msz (Nyárádszereda-Ny) 1459.XII.10.: *Tompa-n* Farnasi zálogos részirtok cserében Szentmihályi (KmJkv 1406). 1494: *Thompa*, 1567: *Tompa* (SzO III. 125, II. 218). 1614: ≈ 22 családfő (Msz 65). 1806–1849: hét *tanítója* ismert (Sipos G. MtT 1980. 133). 1808: ≈ (171). 1861: ≈ Msz (33). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 689). 1913: **Székelytompa** MT vm (Az). – Tompa > Tîmpa = Su 2: 196. 1494–1854. – 1974: c. Miercurea Nirajului {Nyárádszereda kzs faluja} [24 C]

Tompaháza Fe (Enyed-D, a Maros bp-i úton) 1439: *Thompahaza* (Iczkovits 64). 1439.XII.11.: *Thompahaza-i* Thompa ... említése (KmJkv 162); 1441.VII.6.: *Thompahaza-n* lakó Bertalan *ü*: Szentpál Ko vm (337); 1516.VIII.1.: *Thompahaza-ról* Hosszútelki Lászlót, aki ellentmondott ispánlakai iktásnak, a vajda színe elé idézi a konvent (3618). 1733: *Tompa-Háza*, 1750 *Tompahaza*. 1808: Tompaháza (171). 1861: ≈ AF (7). 1888: ≈ **AF** Nagyenyedi js (Je 689). 1913: Tompaháza AF vm (Az). – 1909/19: Tâmpahaza, Th, L 419: r 399 (178). > Rădești = Su 2: 71. 1439–1854. {A vele összevont Szászújfalu adataival együtt} [35 A]

Toneatelep 1. Sze 1. (Szászcser-Ny) 1913: *Toneatelep* Sztrugár tartozéka (H). – Tonea = Su 2: 200. 1913. » Strungari [34 D]

Toneatelep 2. Sze 2. (Kudzsir-K) 1913: *Toneatelep* Lomány tartozéka (H). – Tonea = Su 2: 200. 1913. – 1974: c. Săsciori {Szászcser kzs faluja DNy-ra} [34 D]

Tonkes Fo 1888: Tonkes psz (t) Zernest Fo Törösvári js (Je 689).

Topa {< *Topa* szn. 1211} a Fekete-Körös j. o. mellékvize. Vércsorog határában ered, Venternél torkollik. 1808: *rivulus* Topa Bi (171). – Topa

Topa 1. Bi 1. (Várad-DK, a Fekete-Körösbe ömlő Topa völgyében) 1326: locus *Tupatheluk*, *Tupatheluke* (Tr). 1508: *Alsotopa* (Jakó 368) Csekéhez tartozó Telegdi-birtok. A török korban elpusztult, 1715 u. románokkal telepítették be és kincstári birtok lett. 1756: **Ortodox templom**. 1808: Topa (Alsó-) (171). 1851: *Alsó-Topa*, Bi vm, igen hegyes vidéken, 220 n. e. óhitű lak., anyatemplommal. Folyója a Ró patak, birja Verner László (Fé 4: 209). 1888: A-T Bi Magyarcsékei js (Je 211). L 1910: 505; 1956: 434 (Le). 1913: **Alsótopa** Bi vm (Az). – 1909/19: Topa-de-jos, *At*, L 377: r 372 (183). Topa de Jos = Su 2: 200. 1326–1851. – 1974: c. Dobrești {Bihardobrozd kzs faluja Ny-ra} [21 A]

Topa 2. Bi 2. (Alsótopa-ÉK hrs a Topa völgyében) 1508: *Felsew Topa* (Jakó 368). 1808: Topa (Felső-) (171). 1851: *Felső-Topa*, Bi vm, igen hegyes vidéken, 540 n. e. **óhitű** lak., anyatemplommal. Van itt egy urasági szeszgyár, birják Kalicza János és Zseny János (Fé 4: 209). 1888: F-T Bi Magyarcsékei js (Je 329). 1913: **Felsőtopa** Bi vm (Az). – 1909/19: Topa-de-sus, *Ft*, L 682: r 666; m, zs (183). Topa de Sus = Su 2: 200. 1508–1828. – 1974: c. Dobrești {Bihardobrozd kzs faluja ÉNy-ra} [21 A]

Topa 3. Bi 3. (Báród-Ny, a Sebes-Körös jp-i úton) 1406: p. **volahalis** *Thopazhaz*, 1470: *Thopa* (Jakó 368) 1808: Topa (171). 1828: **Körös-Topa** (Nagy 97) 1913: **Köröstopa** Bi vm Élesdi js (Az). – 1909/19: Topa-de-Criș, *Kt*, L 416: r 384; m, zs (183). = Su 2: 200. 1406–1851. – 1974: c. Vadu Crișului {Rév kzs faluja É-ra} [21 A]

Topa 4. Bi 4. (Drágcséke-D, Alsótopa-Ny) 1508: *Kysthoppa* (Jakó 368). 1808: Topest (171). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 689). 1913: **Toposd** Bi vm (Az). – 1909/19: Topești, *Topest*, L 254: r 238; m (183). = Su 2: 201. 1508–1913. – 1974: c. Drăgești {Drágcséke kzs faluja} [20 B]

Topa 5. Ko (Kolozsvár-ÉNy, a Meszesi-Zilahi út Kolozs vm-ben legmagasabb pontján; egykor Erdély határának tekintették; 480 m) {1316 e.} 1324: in conflictu quem Dousa quondam woywoda Trans. cum Moys f-o Moys ... in *Tupa* prope Clusvar habuit; 1341: p/v. *Tupa*. Mikola-fiak birtoka. Az 1341-i osztáskor a falu egy része Ábrahám és Székely Pál házával (qd. curia ho-is Abraham nominati iuxta domum Andree ... cum tertia parte ortus in medio ipsius v-e ... cum fundo Pauli *Siculi* in vicinitate Petri Magni ... loca sessionalia iuxta riv-m ve. pt. Or.) Demeter fiaié lett. Topa volt színhelye annak a csatának, amelyet Károly király hadvezére, Debreceni Dózsa erdélyi vajda a hozzá csatlakozott erdélyi nemesekkel a "hütlén" Majos fia Majossal szemben [1316-ban] vívott. 1341: Szentmihálytelke szomszédja (Gy 3: 377). 1408: p. *Thopa*; 1429: p. ≈; =: via que ducit de p-e ≈ ad Sombor; 1445: p. ≈; 1526: p. ≈. Tamásfalvi ~ Bikali ~ B. ~ T. Vitéz, Túri, Bánffy; Farnasi ~ F. Veres, Szentmihálytelki Tompa; Nagyvölgyi, Jaksics, Pongrácz, Nagyalusi Marton, Valkai, Boczi, majd Korvin János birtoka. 1461: c.q. Tompa- és Veres-jobbágyok (1341-től Cs 5: 419). 1630.X.23.: Rákóczi György és Bethlen István Topa határában megállapodnak, hogy kettejük között új fejedelmválasztás döntsön.© 1808: *Topa* h. 1854: Pusztá Topa, Topa (Su). 1861: ≈ Ko (14). 1888: P-T Ko Nádasmenti js (Je 593). 1913: **Pusztatopa** Ko vm (Az). – 1909/19: Topa-deșeartă {!}, *Pt*, L 491: r 479; zs, m (183). 1926: Topa desertă > 1936/9. tk: Topa Mică. *1941: Sándor János > *Ion Alexandru* költő (–2000.IX.). Topa Mică = Su 2: 200. 1324–1854. – 1974: c. Sînpaul {Magyarszentpál kzs faluja ÉÉNy-ra} [22 B]

Topafalva * Bi (Szalonta táján, Karaszó mellett) 1580: *Thopafalwa* (Jakó 368). – Su 2: 412.

Topánfalva Fe (Abrudbánya-É, az Aranyos mellett) 1565: *Topanfalva* (Su). 1595: *Topanfalwa*, 1598: *Topanfalva* (Ve: Doc. IV. 193, V. 154). A XVII. századtól topánfalviak, vidraiak, nagy- és kisaranyosiak a Gyaluhoz tartozó havasokat bérbe vették állataik legeltetésére; 1720 körül az egerbegyi határ Dongó és Farkasmező nevű részén a falusiaktól zálogföldeket is szereztek; 1773-ban már 58 havason éltek abrudány és topány zsellérek (Gyalu LXXXVI).

1640: Havas. Vagon egy havas, melyet Gyalai alias Czigán havasnak hínak, határos *Topanffaluauual*, kire mikor az Topanffaluaiak juhokat hajtának, minden szállástól egy berbécset,

egy sajtot d. 25 tartoznak adni. Egy lótotól, ha ott jár, d. 2. Azonképpen egy ökörtől, egy tehéntől, egy disznótól két-két pénz, {Más tintával írt betoldás:} de azelőtt egy-egy pénz volt. Az kosthordó lótotól semmit nem adnak (Gy 57). 1642 Hévszamos (Ko): Anka Gabrila *Topánfaluaról* jött ide (84). 1652 Egerbegy (Ko), Fugitivus: Pap Tamás *Topánfaluan* lakik (101). 1658: *Topánfalva* (Ve: Doc. X. 327).

1666 Gyalu: Major Demeter Advena olah Topánfalvi (146). Hévszamos: Az Topánfalviak pedig mind hév-, és hidegszamosi határon ekképpen dézmálnak, ut supra, addito hoc: ha sajtot nem ad, d. 25 tartozik (150); Lóna (Ko): Topánfalvi Tamás és Gergely jb (152).

1679 Gyalu: Havasoknak is jövedelme készpénzüil annuatim kezdett járnai másfélszáz forint Flor. No. 150. Az topánfaliaktól berbécs No. 50. De annak előtte szegény úr Bánffy Dienes idejében {1663–1674} mindenféle marhától, az apró bárányokon kívül, három-három pénz Den. No. 3. Minden szállástól Den. No. 25 és egy-egy berbécs s egy-egy sajt járt valamely szálláson juhok voltak. Azholott pedig egyéb marhák voltak, csak huszonöt pénzzel tartoztanak, de sajtjal, bebéccsel nem (206); Havasok. Valamelyek Gyalai havasoknak az Hévszamosi és Hidegszamosi havasokkal együtt, kiknek határok napnyugatról Sebesvári, délről Topánfalvi, napkeletről Létai, Járai, Kisfenesi havasok. Vadnak ezeknek tetején jó kaszálóhelyek is (207).

1727 Egerbegy: A Dongó és Farkasmező egy részét a falu zálogba vetette ... Sztan Jeremi, Máris Toma és Vadán Juon topányoknak in et pro fl. 128, az portio miatt (323), 1727 Hévszamos: ... Az fenn megírt réteket a két szamosiak és topányok tartoznak felgyűjteni (343); Hévszamos: Czigány és Rakató nevű helyeken ... túl lévő Gyalui-havasokat, a topánfalvi határig, a topánfalviak bírájok taxában marhájok legeltetésekre (351), Limes. Amely havasokat a topánfalviak bírnak, melyek is a Várhoz valók, azoknak határok a létai Dobrának egy része, bisztrai, abrugányai határok és a Béles nevű víznek a felén mégyen el, határosok az egerbegyi határral is (352).

1733: *Topánfalva*.

1737 Hévszamos: ... a Havason lakó topány vagy abrudány zsellérek is külön laknak, külön íratnak le, és bírájok is külön vagyon (387). 1737: Loca seu Alpes Taxales. Vagyon ezen Gyalai Udvarnak egy igen széles kiterjedett taxás havasa a két szamosi határokon, kit is a topányfalvi és az ott való vidéki Zalaknai Fiscale Dominiumhoz való lakosok szoktanak exárendálni in et pro florenis hungaricalibus quotannis 500 ~ ötszáz magyar forintokon és az udvarbíráknak adandó némünémű discretiókon (413).

1750: *Kimpeni*.

1784.XII.31.: Horea és Cloșca seregét Topánfalvánál (Fe vm) leveri a császári-királyi katonaság; a parasztfölkelés vezetőit elfogják.©

1805: *Kempény*. 1808: Topánfalva, Topersdorf, Kimpéni (171). 1861: ≈ AF (7). 1888: Topánfalva (Kimpény) TA Topánfalvi js szh, 1888: ház 522, L 2200 (Je 689). 1913: Topánfalva TA vm (Az). – 1909/19: Câmpeni, Tf, L 2562: r 2361; m, n, zs, c (36). Cîmpeni = Su 1: 155. 1565–1854. [22 C]

Topázfalva * **Za** (Honcótó-É, Jósás és Zarándpatak közt) 1553–1561: *Topáza, Topázfalva* (Márki II/1. 250). – Su 2: 413.

Topillafalva * **Do** (Hiadalmás-ÉK, Csernek és Bezdéd mellett) 1591: *Topillafalva* alias Melypatak (Kádár VI. 551). – Su 2: 414.

Topla Kr (Lugos-ÉK, Bégamonostor-É) 1514–16: *Thopla*, 1717: *Dobla* (Pesty: Krassó II/2. 251). 1808: Toplá (171). 1888: Topla **KrSzö** Marosi js (Je 689). 1913: Topla KrSzö vm (Az). – 1909/19: Topla, T, L 238: r 223; szlovák (183). = Su 2: 201. 1514–1851. + 2: 412. *Thopla* 1597 (Pesty: Krassó II/2. 251). {!} – 1974: c. Mănăștiur {Bégamonostor kzs faluja} [32 D]

Toplec Te~Szö (Orsova-É, a Cserna jp-i úton) 1436: *Toplecz* (Pesty: Szörény II. 353); = ≈ in comitatu Themes; 1439: *Thoplocz* in districtu Myhald (Cs 2: 67). 1808: Toplecz, Töplitz (171).

1888: ≈ **KrSzö** Orsovai js (Je 690). 1913: **Csernahévíz** KrSzö vm (Az). Mezőgépgyára Max Auschnitt tulajdona volt. – 1909/19: Topleț, T, L 1748: r 1572; n, m (183). = Su 2: 201. 1436–1913. [55 B]

Toplica 1. * Bi (Belényes táján, Pusztahollód mellett) 1374: *Toplica* (Jakó 275). – Su 2: 414.

Toplica 2. * Do (Csernek és Bezdéd környékén) 1491.VI.14.: Bánffy Ferencné Dobokai Katalin *Toplicza*-n ősi részbirtokos (KmJkv 2730).

Toplica 3. Hu (Vajdahunyad-DNy, Gyalár-D hrs) 1482: p. *Thoplyka*; 1506: v. *Thoplica*; =: v. *Thoplycza*. ☞Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 142. Ma Toplicza). 1733: *Toplicza.*, 1805: *Toplitza*. 1861: Toplicza Hu (24). {?} 1913: Toplica Hu vm (Az nem ismeri ezt). – Toplița = Su 2: 201. 1482–1854 (1913). [33 D]

Toplica 4. * Te~Kr (Karánsebes táján) 1411, 1470: *Toplicza* in districtu Sebes; 1440: ≈ in districtu Karánsebes (Cs 2: 67). 1411, 1428, 1440 (Pesty: Krassó II/2. 252). – Su 2: 414. {P}

Toplica 5. * Kr (Lugos-ÉK, Bégamonostor-É, Topla mellett) 1514–1516: *Thoplycza*, 1597: *Thoplicza*, 1612: pr. *Toplicza* (Pesty: Krassó II/2. 252). – Su 2: 412.

Toplica 6. Za/Ar 1909: *Toplicza* Kertes tartozéka Borossebesi js. – Toplița = Su 2: 201. 1909. » Prunișor {Kertes}.

Toplica Hu : Tapolca.

Toplicza KSz : Szamoshévíz SzD.

Toplicza To (1861) : Maroshévíz MT.

Topliczel * Kr (Facsád táján, Marzsina mellett) 1597: *Topliczel* (Pesty: Krassó II/2. 253). – Su 2: 414.

Topoly 1. Te 1. (Buziásfürdő-É, a Lugos–Temesvár közti úton) 1717: *Topolovaz*, 1761: *Topolovecz* (Borovszky: Temes 81). 1808: Topolovecz (Nagy-) (171). 1888: Nagy-Topolovecz Rékási js (Je 531). 1913: **Nagytopoly** Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Topolovățul-mare, *Ntv*, L 1461: r 1209; n, m, zs, c (183). T M = Su 2: 201. 1717–1913. [32 C]

Topoly 2. Te 2. (Nagytopoly-D hrs) 1783: *Topolovecz* (Borovszky: Temes 59). 1808: Topolovecz (Kis-) (171). 1888: Kis-Topolovecz (Szamajuda) Rékási js (Je 434). 1913: **Kistopoly** Te vm Temesrékási js (Az). – 1909/19: Topolovățul-mic, *Ktv*, L 226: r 217 (183). T M = Su 2: 102. 1783–1913. [32 C]

Topolyapuszta Tt (Delta-DNy) {1920 e.} *Topolyapuszta* Partos tartozéka Tt vm Bánlaki js. – Topolia = Su 2: 201. 1956. {1981 Ø}

Toporcsa Szh (Vizakna-Ny hrs) 1309: *Kapaka*. Pál K-i **plébános** (An 2: 551). 1330: *Chapurka*, 1332: **sacerdos** de *Chapinth* [: *Chapurcha*], 1336: *Kapurcha* (Tr). 1383: *Schaporcha*, *Chaporcha*; 1430: v. *Schaparscha* (Ub II. 582, 583, IV. 416). 1532: *Schafferschyn* (Scheiner 149). 1707.XI.1.: Az úr {Bánffy gubernátor} Szentpálit kiküldvén Kisludasra, onan 12 szekér borokat szállítván bé, akik Bethlen Eleké és több kurucoké voltak, az úton Csepercénél eltörvén szekerek, kerekeket és téslákat vötenek volna az románoktól, melynek alkalmatosságával öszvekapván a falusiakkal, Szentpáli a bírónak a lábát karabéllyal, sréttel meglútte. Kin felindulván a szebeni százszok és ugyan a szerdahelyszéki királybíró is, kinek székiben esett a dolog, az úrra jöttek és satisfactiót kértenek (We). 1733: *Tepertse*, 1750: *Csepercse*, 1760–2: *Toportsa*. 1808: Toporcsa, Topertsch ~ Tschapertsch, Tupurcsiá (171). 1861: ≈, Tschapertsch, Tupurtsa Szh (37). 1888: ≈ (Tschappertsch, Toparcea) **Sze** Szerdahelyi js (Je 690). 1913: Toporcsa Sze vm (Az). – 1909/19: Topârcea, *T*, *Tschapertsch*, L 1567| (183). Topîrcea = Su 2: 201. 1309–1854. [35 C]

Toposd Bi (1913): Topa.

Toposicza * Za (Borossebes-K, Dézna és Déznaláz közt) 1553: *Toposicza* (Márki II/1. 250). – Su 2: 414.

Topsafalva * Te (Lugos táján) 1487: *Thopsafalwa* (Cs 2: 67). 1628: *Topsa* (Pesty: Krassó II/2. 253). – Su 2: 412.

Torboszló Msz (Nyárádszereda-K) 1575.VII.9.: Kerelószentpálnál a fejedelem hadában jelen volt Lerenchi Péter, Berechki Máté, Berecki Máthé, Theokés Benedek, Theokés Máté, Máthé Mihály, Tamási János, Máté István, *Torbozló* (SzO VIII. 305). 1602: *Torboszló* (SzO V. 274). 1614: ≈ 39 családfő (Msz 107). 1769–1850: nyolc **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 134). 1808: ≈ ~ Torposzló, Toperdorf, Topá {!} (171). 1861: ≈ Msz (33). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 690). 1913: Torboszló MT vm (Az). – Torba = Su 2: 202. 1575–1854. – 1974: c. Măgherani {Nyárádmogyorós kzs faluja É-ra} [24 D]

Torda 1. {972-997 Géza fj kori főúr} **To** (Kolozsvár-DK) **1075:** Ultra siluam ad castrum, quod vocatur *Turda* dedi tributum salinarum, in loco, qui dicitur hungarice *aranas*, latine autem aureus, scilicet medietatem regie partis (MonStrigon. I. 59). 1197: t. castrum de *Thorda* az aradi Sz. Márton-egyház birtokának határpontja (Er I. 13. > XIV-XV: Szentmiklósfalva). 1268: iobagio castrum de *Torda*; 1269: salisfodina de ≈; 1278: Pál bán Solymoson (Ar) az unokaöccseire hagyott tordai sóaknák tizedét a solymosi egyháznak juttatta (Gy 1: 185). 1288: Datum in villa cruciferorum de *Thorda*; 1291: hospites nostri (**regis**) de *Thorda Akna*; 1295: preceptor domus **cruciferorum** de *Turda*; 1297: **civitas Tordensis**; 1299: frater Myle preceptor domus **hospitalis** de Torda (Cs). 1306. IX. 16.: D. in v. Cruciferorum iuxta *Torda* (An 2: 72); 1310. VI.9. *Torda*-i Miklós comes (An 2: 899); 1313.III.8.: C. Torda (An 3: 461); 1313.VII.4.: Károly király megújítja az Aranas menti székelyek privilégiumát a *Torda*-i királyi vár Morus és Aranas folyók közti Aranas föld adományozásáról (An 3: 567). 1315: villicus seu iudex de *Thorda Akna*; 1326: decime salium de *Torda* (Cs). 1332–6: **sacerdos** de *Nova Torda*, 1335: **sacerdos** de *Anriqua Torda* (Tr). 1339: die congregationis facte *Torde* celebrate (An 2: 813-814. közt). 1377: particula terre inter civitatem nostram (**regis**) *Tordensem* ab una et p-m nobilium de Ohtun {Ajton}, via de *Torda* versus p-m Ohtun, due strate magne de *Torda* ad salisfodinas de Colus {Kolozs} tendentes; 1379: hospites nostri de ≈, delatores salium regalium; 1391: sedes iudiciaria (nobilium in partibus Transsilvanis) in ≈; 1393: **plebanus** de *Wytorda*; 1416: camera *Tordensis* regie maiestatis; 1429: p. reg. Senthmiclos ... in fine civitatis *Thorda* penes Aranyas habita, kamerarii salium regalium; 1441: tributum in civitate nostra *Tordensi* ad castrum nostrum Zentmikloswara exigi solitum; 1452: magister Mathias prothonotarius civitatis Thordensis; 1469: thelonium in **oppido Thorda**; 1471: Thomas aurifaber de *Thorda*; 1473: comites salium de *Torda*; 1495: **presbiter, rector altaris beatorum Johannis Baptiste et Elene regine in ecclesia parochiali B. Nicolai episcopi et conf. Thorde** fundata constructi; 1503: civis oppidi veteris *Thordensis*, opidum nove ≈. *Kewmalom* nunc super fluvio Rakos per medium oppidi nove *Thordensis*; 1504: **altarista** in oppido *Thordensi*; 1508: opp. *Thordense*, locus sedis (comitatus) iudicarie; 1523: *Vetus Thorda*; =: **plebanus** de *Wythorda*. 1523.X.12. ÚjTordán **Szent László-egyház**. Hn 1366: locus *Sospatak*, meatus *Sovspatak*, *Burzuskuth*; 1377: *Sosreth*, *Chukkutha*; 1393-4: Kigyósfészek, Szakálosharaszt, Őrhegy, Megnéző, Kölkeskut vagy Gyeköskut, Tubulgáta másként Sósret.

Királyi sóbánya-város volt királyi sóbányával, melynek kamarásait és alkamarásait, királyi sókamaraispánját többször említik. Erdélynek mintegy közepe táján s az Erdélyen keresztül vonuló régi nagy országút mentén feküdvén, jelentékeny átmeneti kereskedelmi központ is volt, ahol a Magyarország, illetve Szeben és Brassó felé haladó kereskedők, pl. Nagy Lajos és Zsigmond király oklevele szerint, eladásra kirakták portékájukat. Ezenkívül Erdélynek legállandóbb politikai központjává s hadászat, közigazgatás és igazságszolgáltatás tekintetében is egyik legfontosabb helyévé vált.

E városban, illetve ennek közelében, az Aranyos folyó túlsó oldalán fekvő Keresztesmezőn s az ezzel összefüggő „Kiskirályréte” nevű helyen tartották XIV–XVI. század folyamán rendszerint az erdélyi vajdák, ritkán maguk a királyok, az erdélyrészi hét vármegye nemességének országgyűlését, amelyre olykor a székelyeket s főleg a szászokat is meghívták. Hunyadi János több ízben

megfordult itt, valamint Mátyás király is, aki főleg az 1467. évi erdélyi lázadás alkalmával tartózkodott huzamosan e városban. Királyi vámszedő hely, s főesperességi székhely is volt (Cs 5: 683-9. vs).

1348.V.23.: congregatio in *Torda* (KmJkv 24);

1438.II.22.u.: *Thorda*-i Péter **deák** részt vett Tamási Henrik székely ispántól kezdeményezett, a kolozsvári bírót illető tárgyaláson (93); 1440.X.4.: Pero de Rassis ≈-i királyi sókamarás; ld Temesvár (277); 1441.X.8.: Demeter ≈-i **pap** familiárisa: Kántor László **ü**: Szamosfalva (358); 1442.I.8.u.: ≈-ra január 13-ra újabb ülést hívnak össze Haranglábot illető jogvitában (403); 1442.V.5.: ≈-n lakó Szabó (ds) Mátyás **deák ü**: Kisdevecser (452); 1442.V.30.: Tordai Mátyás **ü**: Pata (468); 1444.VIII.20.k.: ≈-i Szabó Imre fia Lőrinc is vallomást tett a bácsi (Ko vm) plébános ügyében (522); 1446.I.13.: az erdélyi nemesek ≈-n ítélszékét tartottak < I. 27. (556);

1447-8: Pogány Miklós sókamarai kezelőtiszt, Hunyadi híve; 1448: Szindi Imre sókamarás (Dn 2319).

1448.II.16., *Torda*: Hunyadi János kormányzó Berekszői Jakab fia Péter mr-nek vitézi érdemeiért címet adományoz: harcolt a várnai csatában (1444) és III. Frigyes német király ellen; kétszer sebesült (EMLt; MCE I. k. XVII. ábra).

1448.VIII.4.: *Thorda*-i Mátyás **deák ü**: Pata (632); 1449.X.3.: Uő, ≈-i Bálint **deák**, Vince ≈-i **plébános ü**: Kolozsvár (762); 1449.XII.1.: ≈-n lakó Cseh Imre **ü**: Túri Lőrinc (775); 1450.VI.14.: Vince pap a ≈-i **Szent Miklós-egyház plébánosa** (848); 1451.VII.28.e.: ≈-n lakó Adorján **deák** felesége: Sólyom Margit **üv** (973); 1452.II.1.u.: Mátyás magister, ≈ protonotariususa (1005); 1453.VIII.16.: Hosszúmezei István kolozsvári polgár teljesen kifizette Kolozson lakó Ölyves Gergely a ≈ mezőváros **Szent Miklós-temploma** és Kassa özvegye: N. asszony háza szomszédságában álló és néhai Czompol Miklóstól vásárolt házával kapcsolatosan (1106); 1453.XI.9.u.: Pogány (ds) Miklós ≈-i polgár (1114); 1454.II.23-án Szücs (pellifex) Kelemen ≈-i polgár Randa (ds) János polgár ≈-i házánál, Pogány (ds) Miklós és Jó (ds) Gergely jelenlétében, vallomást tett (1146); 1455.VII.30.: Czompol Miklós kolozsvári polgár tiltakozik amiatt, hogy Pogány Miklós ≈-i polgár egy neki ajándékozott, 25 Ft érő övert, melynek ügyét egyházi bíróságon már letárgyalták, ≈ mezővárosba perbe idézte őt, ahol Jó (ds) Gergely bíró – noha ő e bíróság illetékességét nem ismerte el – pogány Miklós esküje alapján úgy ítélte, hogy az övet csak egy időre adták neki viselés véget, és ezért Czompol részét ≈-n a **Szűz Mária-kolostor** felül a Rákos vizén épült malomban – a város szokása szerint – egy évre, három hétre és három napra átadta zálogként használatra Pogánynak, és így neki 150 arany Ft kárt okozott (1215); 1458.VII.22.: ≈ városában lakó Bálint **deák** (honestus) tiltakozik amiatt, hogy noha ő kiegyezett az általa véletlenül megölt Fodor Antal vérdíja felől és a kolozsvári bíró levelében megállapított 35 Ft-ot kifizette ≈-n lakó Tolvaj Mátyásnak, Nagy Fábiánnak és Bácsban lakó Kelemennek s fiának: Tamásnak, ezek – ígéretük ellenére – erről mindeddig nem tettek hiteleshely előtt nyilatkozatot (1299).

1459: Tordai Bajoni Lőrinc szebeni kamaraispán (1459-64: alkincstartó, egy ideig harmincadispán; 1474, 1480: budai bíró; 1483: budai pénzbíró).

1459.VIII.16.: Jó Gergely ≈-i lakos is bizonyítja, hogy ≈-n lakó nemes Pogány Miklós teljesen kifizette a Rákos patakon a **Szűz Mária-kolostor** és Pogány László malma között épült malom kolozsváriaktól vásárolt részét (1369); 1459.X.26.: ≈-n lakó Sértő Péter **ü**: Bonchidai Bánffy György (1389); 1460.X.31.: ≈-i András **deák ü**: Bánffy János és Mihály (1480);

1460.XII.1., in **oppido Thorda** kelt Vingárti Geréb János alkormányzó (vicegubernator) konventhez írott levele (1487);

1461.III.28.: ≈-i László **deák ü**: Szentpéterszegi Angello (1535); 1461.V.20.: ≈-i András **deák ü**: Bánffyak (1557); 1461.V.21.: Uő **ü**: Túri Lőrincné (1558);

1461.VII.26.: Erdély nemesseinek közgyűlése < VIII.1. (1593);

1461.VII.29., *Thorde* kelt Rozgonyi Sebestyén erdélyi vajda és székely ispán konventhez írott levele (1590);

1461.IX.20.: *Eghazfalwa*-i Sértő Péter ü: Dés (1620); 1461.XI.2.: Szentgyeddi János *Thorda*-i királyi sókamarás ü: Kisfaludi Alárd László (1644);

1464.XI.5.: Erdély nemesének közgyűlése; XI.6., *Thorde* kelt Vizaknai Miklós és Somkeréki Erdélyi István konventhez írott levele (1674);

1467.X.1-én Tordán kelt **Mátyás király** parancsa a konventhez < XI.21. (1764);

1467.X.3.: **Mátyás király** gyűlést tart a lázadók megbüntetésére; egyúttal kegyelemben részesíti Kolozs vm nemességét.

1469.II.25.: *Thorda* mezőváros nevében László deák (c) esküdtpolgár visszaadja Bánffy László és Zsigmond Szentmiklós nevű birtokát a ≈-n szedni szokott vámmal együtt, jóllehet a város ezekre új adományt szerzett a királytól (1840);

1469.III.12.: az erdélyi nemesek és lakosok közgyűlést tartottak < III.15. (1851, 1852);

1469.IV.17.: az erdélyi nemesek közgyűlést tartottak < IV.24. (1869);

1470.I.8.: *Thorda*-i Tamás **deák**, ≈-i András **deák** ü: Kolozsvár (1937);

1471.V.5., *Thorda*: **Mátyás király** Belső-Szolnok, Doboka, Kolozs, Torda, Fehér, Küküllő és Hunyad vm, valamint Maros és Aranyos szék birtokosait, ezek népeit, jobbágysait – kérésükre – hat esztendeig mentesíti a köztörvényszék tartásának terheitől, és megbocsátja nekik a május 3-a előtt elkövetett vétkeiket, de a jövőbelieket köztörvényszék elé utalja (2010);

1471.XI.7.: ≈-i Ötvös (aurifaber) Tamás tiltakozik amiatt, hogy amikor 28 Ft értékű poraranyát a szebeni kamarára akarta bevinni, Bertalan Gáspár kolozsvári polgár familiárisai szeptember 12-én Pókafalván megtámadták, aranyát elvették (2039); 1472.VIII.25.u.: ≈-i Antal **deák** ü: Bánffyak (2061);

1472.XII.27.: nemesi közgyűlés (2067);

1473.VII.3.: Mihály **deák** és Kajári Pan Tamás a *Thorda*-i sókamara ispánjai (2103); 1474.VII.9.: Pilisi Benedek magister és Ötvös (aurifaber) János egyezséget kötnek a járai (To vm) határban lévő aranybányáik, zúzójuk és malmaik közös üzemeltetésére (2150); 1474.VII.27.: Ákos pap Kolozsvárról, Pilisi Benedek magister és *Thorda*-i Ötvös János a járai határon újonnan nyitott aranybányákat, a hozzájuk tartozó zúzóval, házzal és malommal együtt négy részre osztják, bevéve maguk közé védőjükként Hosszúaszóci Lászlót (2155); 1474.IX.2.: Pécsi István ≈-i alkamarás 63 és fél Ft-on halastó- és malomrészt s egy jobbágytelket vesz zálogba Túron (2158);

1476.IV.17.: Szabó Máté (c et pr) ≈ mezőváros polgára 101 Ft-on zálogba veszi Suki János szováti (Ko vm) birtokát és a zsuki határban a Szamoson lévő malom jövedelmének negyedét (2205); 1476.VII.29.: Szabó Máté (c et pr), ≈ mezőváros bírója 12 Ft-on zálogba vesz rődi erdőt és öt jobbágytelket (2215);

1482.VII.21.u.: Perczsütő (*Perczsythew*) Antal, ≈ város bírója átírás végett felmutatja Swerychiz [!] János erdélyi alvajda hártyaoklevelét, mely egyéb kiváltságlevelek mellett magában foglalja Zsigmond király 1394.XII.23-i privilégiumát (2385);

1487.VI.27.: ≈-i Szőke Antal fia Péter **deák** hagyatéki megbízott (2655); 1491.VI.25.: ≈-n lakó Kercsedí János pap 200 Ft-ért halastórészt és pusztatelket vásárol Szengyelen (2734);

1493.VIII.20.: Mátyás örkanonok az aradi káptalan Egyházfalva határában a Rákos folyón épült pusztá malmát XI.11-én fizetendő évi két Ft-ért átadja Egyházfalván lakó Kopasz Illésnek és *Thorda* mezővárosban lakó Miklós **deáknak** (2883); 1493.XI.6.: ≈-i Antal (c et pr) fe: Gyf-i Henke Fruzsina négy és fél jobbágytelket és malomrészt ad el Nádason Ko vm (2896); 1494.XI.13.: ≈

mezővárosban lakó Thorda (ds) Tamás felesége: Eufrosina, korábban Patai Bóka László özvegye, szucsáki birtokrészét 32 Ft-ért eladja Gyf-i Henke Salatielnek (2930);

1501.VII.20.: Oláh István ≈-i sókamarás (3205); 1507.IV.16.: *Nova Thorda* plébánosa: Ferenc visszaadja testvéreinek: Dénesnek és Istvánnak azt a házat, s a Rákos utca végén lévő Narmalom [!] nevű kétkerekű malmot és két szőlőt, amelyeket ezek vele együtt a **Mindenszentek-oltárhoz** csatoltak, amikor ő volt ennek igazgatója (3411); 1508.VIII.22.: János kercesdi pap – jóllehet a káptalanban tett korábbi bevallása szerint a *Thorda*-i Szent Miklós-plébániatemplomban levő **Szent Ilona-oltár** igazgatóságát, a ≈ piacán lévő kőházzal, szőlőkkel, haszonvételekkel együtt már visszaadta Salamonvári Péter (e) **deáknak**, a ≈-i bánya királyi sókamarásának – zálogként lekötött nevezet Péter deáknak a ≈-i határon, Szentmiklósvára közelében az Aranyoson épült malom negyedét és az ennél lejjebb, már Egyházfalva határára, szintén az Aranyosra épített másik malom felét, hogy ezek jövedelméből térítse vissza magának ama 123 Ft-ot, melyet az oltárigazgatóság bizonyos malomrészeinek visszaszerzésére költött (3473); 1518.IV.14., Rome: Bartholomeus Ferratinus, a rómi Apostolok fejedelme bazilika kanonokja, apostoli megbízott e templom építkezéséhez nyújtott segítségükért általános búcsút és legkülönbözőbb egyházi kedvezményt biztosít *Thorda*-i Balázs **deáknak**, Pesti Lászlónak, Révbíró Mihálynak, Tóth Illésnek, feleségeiknek és egész családjuknak (3671); 1519–1525: Tordai Pál magister gyulaféhevári jegyző, tordai oltárigazgató, hunyadi főesperes, püspöki vikárius (KmJkv II. 1059); 1523.X.12.: Csáni Nagy Mihály és fe: Lúcia Tancsháza prédiomot (To vm), mely néhai apjáról szállt Lúciára, 200 Ft-ért eladja István magister papnak, az *WyThorda*-i **Szent László király-egyház** plébánosának, a Szent Katalin tiszteletére mondani szokott misék céljaira (3953).

1526.VIII.15. Szapolyai János erdélyi vajda az erdélyi hadakkal Tordáról megindul a királyi táborba.

1527: Tordai János custos, 1531: prior és custos Kolozsmonostoron (KmJkv 100).

1528.V.15.: Gergely **deák** (e) ≈-i sókmarás 20 Ft-on zálogba veszi Peterdi Máté középpeterdi két népes jobbágytelkét és pusztáegresi birtokrészét (4219); 1528.X.17.: *Thorda*-i Ficsor (ds) Pál **deák** vallja, hogy három évvel korábban előtte mint közjegyző előtt Ebes (ds) Miklós **pap** és Lányi Simon (pr), a Szent László királyról elnevezett *Wythorda*-i egyház gondviselői a *Thorda*-i határon a Varjascsere nevű hely alatt fekvő halastavat, melyet Veres Máté, néhai Péter és János vásárolt Pécsi Jeremiástól és 50 Ft tartozás fejében végrendeletileg templomukra hagyott, hogy az építkezés költségeit fedezhessék, 150 Ft-ért eladták plébánosuknak: István **papnak** (); 1550.II.5.: Sebestyén **deák** (p et c) *Thorda* mezőváros nótáriusa (5002);

1555.I.12.: Vadai János (e) ≈-i kamarás (5338).

1568.I. Erdélyi országgyűlés. II. János és Dávid Ferenc befolyására – először Európában – törvénybe iktatja a lelkiismereti és vallásszabadságot.

1587: *Thorda oppidum*. – E: fl. 160, A: fl. 55. Ad rationem ill. dom. Principis accumulandum (Dé 64).

1589: Unitárius gimnázium működik (ekkor költözik a Rákos patak partjára).

1635: Angyalos: Ágh Jakab *Thordara* ment 3 fiával; Sárfalva: Butak Mihály *Tordan* szolgál; Bölön: Cserjék Péter *Tordan* lakik; Dálnok: Csóra György fia János *Tordan* sóvágó; Altörja: Illyés Bartalis, Köpec: Kis Péter, Szentkatolna: László Imre, Sárfalva (Hsz): Héja István és Péter, Sándor János; Ákosfalva: Aranyas István, Kövesd: Barlabási Mihály régi lófő ob., fiai ..., Kibéd: Bordosi Benedek, Panit: Drági Mihály régi lófő, Nagyernye: Hajdu Pál régi lófő, Buzaháza: Kis Lőrinc, Szentlőrinc: Másfél András lófő, Mogyorós (Msz): Tóth Mihály (25) drabant; Medesér: Kerestély János lófő, Szentersébet: Marthi Gál fiai: András és István, Martonos (Uh): Péterfi János *Tordan* lakik; Hodgya (Uh): György Mihály bátyja György *Vy Tordan* lakik (SzO).

& 1640, 1642, 1652 Gyalu: Tordai György jb (Gy 55, 79, 116), 1652, 1666: Tordai István jb, 1670: polgár (116, 146, 182), 1666, 1670: Tordai Mihály jb (146, 182), 1666: Tordai Márton darabant

(146), 1679: Todai Márton Szászlónán lakik (204); 1679 Mostan nemesedett gyaluiaiak közt: Tordai Mihály, Tordai István (208, 217).

I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem nevéhez fűződik a két, különálló város egyesítése. 1660-ban a váradi várat elfoglalták a törökök. A fejedelem Várad életben maradt védőit 1665-ben a Torda melletti Egyházasfalvára és Ótordára telepítette, a birtokosok nélküli telkekre. Ótordát, mely addig polgárváros volt, Egyházasfalvával egyesítve a nemesi jogállású városok sorába emelte és Újtordával egyesítette, amely már egyébként is nemes volt.

1668-ban Apafi az új telepéseknek és egész Ótordának nemességet adott (adó és dézma fizetése alól kivette őket), s a két Tordának egy törvényhatóságba való egyesítését szentesítette (Orbán B.: T).

Bánffyhungyadi (Abacs) Márton ref. lp. Kolozsvárt tanult. 1694.VIII.4. Franeker egyetemén; 1696.VI.29-én uo. disszertált Banffi Hunyadi néven. Hazatért 1696-ban, ref. lp Torockószentgyörgyön, 1710-től Ótordán, 1728-tól az Enyedi Ehm esperese (–1737.XII.20.) (Dn 1764).

*1710: Hunyadi Abats Márton ref. lp (–1768, T); 1726, 24 Jan. Enyed: Martinus Abats Hunyadi salutavit collegium Claudiopolitanum, dein academias. 1732.VII.: Franeker, 1736: Utrecht. 1737-től ótordai lp, atyjának utóda. Halotti prédikációi 1763, 1768 (EhtLe: Abacs).

1733: *Thorda*, 1750: *Torda*, 1760–2: opp. *Thorda*.

1808: opp. *Thorda* ~ *Torda*, *Thorenburg* ~ *Tohrenburg*, *Thurda* {!} (169).

1840. Torda: Aug: 9én Vasárnap: ... meg pillantánk Ó és Uj Torda most már egyesült város hat tornyait. Hát e felekezetek mikor egyesülendnek, mint Torda, – ha nem dogmákra, leg alább lélekre nézve! – hol az egy akol? – felséges ideálja a jóbani egyesülésnek. ... Torda alföldi városainkhoz hasonlít, házai nagy része apró épületecské, s egyet sem láttam valamire valót. A két calvinista templom között az egyik derék épület, régi falakkal kerítve. Torda: Sept: 2: Ismét Tordán írom Naplómát. Viszsa kerülve utunkról, szinte jól esik esmerős helyet látni, nem csudálom, ha kedves, hosszas távollét után, a szülő föld első meg pillantása (Tanárky).

1878: az Unitárius Algimnázium polgári iskolává alakul. 1888: Torda (Thorenburg, Turda) **TA** vm és a Tordai js szh, ház 1869, L 9434 (Je 690 & Virágosvölgy). 1900 L 12 000. Szeszgyár, gipszgyár, mészégető, agyagipar. 1905.XI.12.: az Unitárius Algimnázium újra megnyílik; 1908.IX.: Főgimnázium nyílik. 1913: Torda TA vm (Az). « Keresztes, Kenderes, Aranyospolyán. # Orbán B.: *Torda város és környéke*. Bp 1889. ≈, I-II. Szerk. Katona T. Lászlóffy A. utószav. Bp. 1986. Varga D.: *A tordai unitárius gimnázium története*. T 1907. [Gyallay] Pap Domokos: *Torda és környéke*. Turistakalauz. T 1909, 1913. Kiss A.: *Források és értelmezések*. – 1909/19: Turda, *Torda*, *Torenburg*, ist. Potaissa, L 12 177: r 2768; m, c, zs, n (185). = Su 2: 207. 1197–1854. {1808: Thurda, Tohrenburg!} [23 C]

Tordai főesperesség – Archidiaconatus 1303: Sampson comes fia Saul magister kanonok tordai fe (An 1: 378); 1308.V.1.: Saul mr. k (An 2: 354); 1308.XI.14.: Salvus magister fe, vicarius (An 2: 486, 514); 1309: Saulus fe (An 2: 707). 1424.VII.10. Balázs tordai főesperes kanonok, Szentgyörgyi Forró László testvére, ld Háporton. 1448.II.28.: Szilvási András fia Bálint fe (KmJkv 628); 1452–1460.: Imre dékán fe (KmJkv I. 1055).

Torda vár (?) 1177: az aradi egyház *Torda*-n levő földje határos cum terra castri de *Torda* (Er I. 13). 1268: iobagio castri de *Torda* (Cs 5: 683). 1289.IX.18.: a *Thorda*-i vár Aranyas és Morus folyó közötti földje (KmJkv 1); 1291.III.12.: a *Thorda*-i vár Aranyas nevű földje (2); 1394.XII.23.: a *Thorda*-i vár ≈ (18). 1323: terra castri de *Thorda* Saxonyavara (Tr>Su). 1393–1398: t. castri de *Thorda*, que nunc Zentmyklosfalwa nominatur (Cs 5: 683). {A kettő nem lehet ugyanaz! Régészeti ásatások Várfalva határába teszik Torda várát.}

Tordavármegye Cs 5: 638-837.

1303: C. *Thorda* (An 1: 378, 400). 1304: *Thorda* vm-i *Pethlend* és *Thaduk* föld (An 1: 631); 1312: Gerendi Péter comes fia Miklós tordai comes peres fél {-> Tordalaka} (An 3: 269); 1313: C. *Torda*. *Hushorou* f/b To vm-ben (An 3: 461); 1315: *Keresztes* falu To vm-ben (An 4: 160). 1536: Gerendi Márton To vm ispánja (KmJkv II. 1059).

– To vm Várai és erősségei (Cs 5: 669-679): Bélvár = Járavár; Disznajó 1508 (Cs 699-700); Gernyeszeg 1477 (-1515); Görgény 1364 (-1517; romjai Görgényszentimre hr); Idecs 1325 (Cs 708-709. egyszeri említés); Jára (Járavára) 1417 (-1440; Bélavár psz Felsőpodsága hr); Léta (Létavár) 1324 (-1524; romjai "Géczi vár" Magyarléta hr); Mentő 1319 (-1494; 1553-ban már elhagyott Mentheowar Monyoró hr, Régen-ÉK); Régen 1501; Sárpatok 1468, 1469; Szentgyörgy = Torockó; Szentmiklós 1441 (-1508; az Aranyos melletti, eltűnt falu nevét viselő királyi vár volt); Torockó (Cs: Toroszkó) 1289 (-1516; romjai Torockószentgyörgy fölött); Vécs 1228 (-1511). Összesen: 11 vár.

– To vm Városai (Cs 5: 679-690): Aranyosbánya 1325 (-1506); Offenbánya: Aranyosbánya; Régen 1228 (-1509); Sáromber(e)k 1319: p/v., 1453: opp., 1464: p. (-1514); Szentimre 1453 (Görgényszentimre); Torda (Tordaakna) 1075 (-1523); Torockó 1291: libera villa, 1464: civitas, 1470: opp., 1511, 1516: p. T. : 6 vs.

– To vm Helységei (Cs 691-745). : 209 hs.

– To vm Főbb birtokosai: Cs 745-838. : 409 birtokos. Főispánjai (Cs 5: 838): E korszakból egynek nevét sem ismerjük.

Torda-Aranyosvármegye 1876-ban To vm nyugati részeiből és Aranyosszék falvaiból alakult. Járásai (Je 59-60): 1. Alsójárai, 2. Felvinci, 3. Marosludasi, 4. Topánfalvi, 5. Tordai, 6. Torockói járás.

Tordafalva To : Csán.

Tordai-hasadék karsztos sziklaszoros Torda-ÉNy **1291**: *Thordahasadekja* (F. VI/1. 107). 1291: ultra *Torda hasadekja* (Er I. 482). Hozzá kapcsolódik egyik Szent László-legendánk: László herceg fohászára az őt üldöző kunok előtt kettéhasadt a hegy, s az isteni kegyelem így mentette meg életét. A XVIII. század végétől a mai névalak használatos. Kedvelt kirándulólhely. A szoroson átfolyik a Hesdát-pataka, baloldalában csorgó (1946.X. közepén jégcsapos), déli kijáratánál (egykor) malom, menedékház. – Cheile Turzii [22 D]

1840. Torda. Aug. 10: ki kocsiztunk ... a híres Tordai hasadékhoz. ... Szind helységét el hagyva, hegyről le bocsátkozva a hasadékhoz értünk. ... égbe meredő roppant – több ölnyi sziklák közt sebesen rohanó patak zuhog le. E helynél Isten jut eszünkbe, vagy egy nagy való, nevezzük azt bár minek, világnak, természetnek, mellynek művei bámulatosok, s mellettök kicsinségökben eltörpülve kell hogy megalázodjanak az emberek minden ön alkotta világ csudáikkal. ... egy óránál tovább így tartó vándorlás után ki értünk a hasadék vége felé, s itt mind két oldalról meg pillantánk a szikla csucok harmad magosságu táján tatóngó üregek emberkéz csinálta ajtait, s ablakait. A jobbra fekvőhöz, talán a Baglukához felmáztunk, gyertya világ mellett be mentünk, végre fell bujtunk a barlangba, s örök emlékül neveinket plajbászal fel íránk[.] Innen le ereszkedvén, temérdek fáradság közt fel máztunk az ellen oldalon egész a leg magasabb sziklákig, s innen bámultuk a természet dicső nagyságát. A hegytetőn kelet felé haladva el értük az ugy nevezett monasteriumot, hol egy oláh templomot, kertet, s közepében házikot, a házikóban két oláht találtunk. Valaha itt remete féle kalugyerek tartozkodtak (Tanárky).

Tordalaka * To (Torda-DK, Gyéres, Szentkirály, Lóna hrs) **1292**: nobiles de *Thordalaka*; 1406: p. ≈; 1442: t. litigiosa predii ≈; 1449: p/pr. ≈; 1475: pr. *Thordalak*. Tetrehi Urkund, T. Peres, Gerendi, Farnasi ~ F. Veres, Nagyvölgyi, Kecseti, Kövendi Székely, Szilvási-birtok (Cs 5: 741). 1449.II.7.: Farnasi Dénes és fia: Benedek tiltakoznak amiatt, hogy Gerendi Miklós fiai: Miklós és Mihály Lónán és Szentkirályon lakó jobbágyai a nekik korábban bérbe adott *Thordalaka* földjéért egy idő óta nem fizetnek és azt falvaikhoz akarják c satolni (655); 1449.III.14.: *Thordalaka* pr. Gerendi és Farnasi vitás birtok (670); 1449.IV.25.: A Kolozsmonostori konvent Magyarország bárói elé terjeszti a *Thordalaka* határa körüli jogvitát (686); 1450.IX.21.u.: Farnasi Dénes

Tordalaki György és fe: Ilona nevében is tiltakozik amiatt, hogy a szentkirályi jobbágyok *Thordalaka* prédiumban közel 50 szekér szénát kaszáltak, a többi pedig marháikkal összegázoltatták és megsemmisítették (897); 1450.XI.10.: FD kiegyezik a Gerendiekkel Tordalaka vitás határjelei felől: ... *Thordalaka* penes fl-m *Aranyas*, a parte meridiei, in quodam loco quasi aquarum meatu, quem locum pro meta deputassent. Inde ad meridiem ... viam pertranseundo, ... parvum ascensum montis pro meta reliquissent. Abhinc in planitie ... eundo ... metas Siculorum attigissent, ... a parte orientali adiacentibus ipsis nobilibus de *Gerend*, a parte vero occidentali ad impsum predium *Thordalaka* ... Inde penes cursum metarum eorundem Siculorum semper ad occidentem eundo pervenissent quousque mete eorundem Siculorum et dicti predii *Thordalaka* ad metam possessionis *Zenthkyral* coniungerentur. A quibus tribus metis declinando ad partem septentrionalem ... attigit fontem rivuli *Fyzeqpathaka*, quem pro meta reliquissent. Inde ... ad alterum portum ... rivuli *Fyzeqpathaka* penes antiquam meatum fl-i *Aranyas* situm, ubi inter ... *Fyzeqpathaka* et ... *Aranyas* quoddam nemus existeret ... attigit unam viam que de *Egerbegh* ad *Lonam* iret, quam pertranseundo pervenit ad aliam viam publicam de ... *Egerbegh* ad *Hadrew* euntem, ... tertiam viam de ... *Egerbegh* ad *Ewrke* ~ *Ewrkew* ducentem, quam in latere montis ascendunt alio rem summitatem ipsius montis, cuius summitatem pro meta reliquissent. Deinde ad plagam orientalem declinando ... predictas duas vias et fl-m *Aranyas* directe pertranseundo, pervenissent ad primum locum metalem sicque terminassent (920); 1455.I.23.: Tetrehi Peres Mihály *Thordalaka* birtokbeli részét eladja Farnasi Veres Benedeknek (1183); 1458.I.4.: Kecseti Lászlóné Farnasi Veres Annát ius tertialcium illeti meg ≈ birtokban (1278); 1458.XII.15.: ≈ harmadát Farnasiak átengedik testvérüknek: Kecseti Lászlónénak (1328); 1505.V.28.: ≈ Gerendiek egészbirtoka idegen kézen (3361); 1518.I.14.: ≈-i részét Farnasi Veres Márton leköti Koppándi Gergelynél (3653). – Su 2: 412. 1292–1461.

Tordátfalva Uh (Székelykeresztúr-ÉK) 1566 e.: *Tordatfalwa*, 1567: *Tordatffalwa*, 1576: *Tordátfalva* (SzO II. 201, 219, IV. 40). 1614: ≈ 43 családfő (Uh 75). 1760–2: *Thordátfalva*. 1808: *Tordátfalva*, Turdá (172). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 690). 1913: *Todátfalva* Uh vm (Az). *1924: *Orbán Lajos* újságíró. – *Tordatfalau* > *Turdeni* = Su 2: 207. 1566–1854. – 1974: c. *Şimoneşti* {*Siménfalva* kzs faluja} [24 C]

Tordas Fe (Enyed-K, Asszonynépe hrs) 1177: v. *Tordosi* de Vyuar. Marosújvárhoz tartozó falu volt; Asszonynépe határosa (Gy 2: 188. *Tordos*). 1361: p. *Turdas* (Iczkovits 63). 1388: p. *Tordas* (Ub II. 621). 1461: census quinquagesimalis de *Thordas* nobilium (Su). 1461.VII.13.: Mócsi Miske fia Balázs özvegye: Szentmiklósi Dorotjának Mócsiak hitbért fizettek néhai férje *Thordas* nevű birtokából (KmJkv 1571); 1507.II.10.: *Thardas* birtokbeli részjóságát Csombordi Tompa Péter cserében Csombord harmadáért Apanagyfalusi Sárkány Miklósnak adja (3395). 1733: *Tordas*, 1750: *Kis Torda*, 1760–2: *Olah-Thordos*. 1808: *Thordas* vel *Tordas* h., *Thorendorf* g., *Turdás* val. 1861: O. *Tordas* AF (7). 1888: Oláh-Tordas (Turdásu) AF Marosújvári js (Je 553). 1913: **Oláhtordos** AF vm (Az). – 1909/19: *Turdaşul-român*, *Ot*, *Td*, L 692: r 660 (185). *Turdaş* = Su 2: 207. 1202–1854. – 1974: c. *Hopírta* {*Háporton* kzs faluja K-re} [35 A]

Tordos Szv (Szászváros-NyÉNy hrs) 1332: *sacerdos* de *Cordas* [: *Tordas*], *Torda*, 1333: *Tordas*, 1334: *Thordas* (Tr). 1430.X.23.: Pad harmadik határosa *Thordas* *regis* (KmJkv 65). 1577: Mi Kultsár György Tordasi Eskütt Felnagy, Kelemen Antal, Kiss Mihály Eskütt Polgárok az egész Falubelieknek képiben ... (SzTA). 1733: *Tordos*, 1750: *Tardos*. 1810-től 1816-ig itt volt *ref.* lelkész *Sipos Pál* (1759–1816) tanár, matematikus, filozófiai író; 1816-ban Kazinczy meglátogatta. 1733: *Tordos*. 1808: *Thordás* ~ *Tordas*, *Thorendorf*, *Turdás* (169). 1861: *Tordos*, *Thurdás Szv* (38). 1888: ≈ (Turdás) **Hu** Szászvárosi js (Je 690). Határában őstelep; mélyített díszítésű agyagművesség; Torma Zsófia (1840–1899) ősrégész tárta fel. 1913: *Tordos Hu* vm (Az). # Torma Zs.: *A tordosi őstelep*. Hu vm monográfiája, 1897. – 1909/19: *Turdaş*, *T*, L 577: r 461; m (185). = Su 2: 207. 1332–1854. [34 C]

Torja Fe/Ké/Hsz (Kézdivásárhely-ÉNy 8 km; 590-630 m) 1307: p-m ... *Thorya* et *Reketyesuelge* vocatam; 1324: p. *Feltoria* v. seu p., t. *Feltorya*; 1332–4: Paulus *sacerdos* de *Thorya Superiori*. 1307-ben Vduor fia András kezdi székely és két fia: Fulkun és István ezt az örökölt birtokot, amely

Ramacha öket illető része, rokonaik beleegyezésével eladták Opor fiainak: Jánosnak és Sandernak 120 M-ért. 1324-ben Sárpataki János fia István panaszára az erdélyi káptalan megállapította, hogy István és unokabátyjai (Opor fiai: Sandrinus és Opor, s István fia Egyed) között igazságtalan osztály történt: Feltorjából Istvánnak csak egy jobbra lakatlan rész jutott, amelyen csak 30 háznép lakik, míg Egyednek 125, Sandrinusnak pedig 107 háznép jutott. Ezek szerint Feltorján 262 háznép lakott. Papja 1332 II: 18 régi báni, 1333 I: 10 dénár, 1 régi báni, 1333 II: 3 verőcei báni, 1334 II: 4 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 202). 1307: *Thorya* ..., s *Ramacha*-ból *Reketyesuelge* nevű részüket ..., s István fia Egyednek (An 2: 236). 1479: *Zenthmiklos Thorya*, *Zenthmarton Thorya* (SzO I. 231). 1502.IV.20.: *Felthorya* egészbirtok Kizdi Sándor Jánosé (KmJkv 3243); 1517.IV.26.: Somkeréki Erdélyi Márton *Felthorya* (Fe vm) egészbirtokot átengedi Kiskendi Baládfi Jánosnak (3621); 1517.VI.25.: Somkeréki Erdélyi János özvegye: Petronella a reászállott *Felthorya* egészbirtokot Somkeréki Erdélyi Mártonnak vallja (3628). 1567: *Also-Torija*, *Felseo-Torija* (SzO II. 214). 1614: Alsótorja 195 családfő (Ké 7), 1614: Felsőtorja 68 családfő (Ké 8). 1635: Gergely András **pap** volt, obiit (SzO). 1648: **iskolaalapítás**. *1677: Apor Péter. @ Apor Gábor. 1733: *Alsó Torja*, *Felső Torja*, 1750: *Also Türe*, *Felső Türe*, 1760–2: *All Torja*, *Fel Torja*. 1802: földrengésben leomlik a katolikus templom tornya. 1808: Torja (Alsó-) (172). 1808: *Torja (Felső-)* h. *1815.XII.11.: *báró Apor Károly* királyi táblai elnök, a Kemény Zsigmond Társaság egyik alapítója és első elnöke (–1885.X.31., Mvh). 1861: Al-Torja Hsz (29). 1861: Felső-Torja Hsz (29). 1888: Al-Torja Hsz Kézdi js (Je 199). 1888: Fel-Torja Hsz Kézdi js (Je 317). 1913: Torja Hsz vm (Az). Felsőtorja ld Torja (Az). Torja 1969 L 3832. 1994: Apor Vilmos vértanú püspök emlékére szobrot állítanak. 2000: Árpád fejedelemnek szobrot állítanak. 2004.VIII.28. Duna Tv. Torjai napok. Lovasfelvonulás. Pityókafőzés. Favágóverseny. 2004.IX.28. Duna Tv. # Gálffy M., Márton Gy., Nemes Zoltánné: *Torjai szójegyzék*. 1974. – 1909/19: Turia, T, L 2764: r 145; m (185). = Su 2: 208. 1307–1854. [38 A]

Torjai-Büdös Hsz () 1888: Torjai-Büdös -Y- Hsz Kézdi js (Je 690).

Torjás Ar (Soborsin-ÉK) 1808: Trojás (173). 1888: ≈ Radnai js (Je 696). 1913: Torjás Ar vm Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Troaş, T, L 880: r 817; m (185). > Troiaş = Su 2: 205. 1828, 1851. > 1974: Troaş c. Săvîrşin {Soborsin kzs faluja ÉK-re} [33 A]

Tormafalva 1. * **Bi** (Margitta táján) 1472: p. **wolahalis** *Formafalva* [: *Tormafalva*] (Jakó 369). 1828: *Tormafalu* (Nagy 97). – Su 2: 414. {Beolvadt Biharvajda határába}

Tormafalva 2. * **Kr** (Horvát környékén) 1458, 1474: *Thormafalva* alias *Mathyas Ilese*; 1469: *Thormafalwa* a. n. *Mathias Ilese* in pertinenciis possessionis Horwath adiacens (Cs 1: 585). 1466.XI.13.: Szentannai Tóth István fiai nevében is tiltja Horváti Peres Tamást és fiait Horvát és *Thormafalwa* birtokbeli részeik elidegenítésétől (KmJkv 1704); 1469.IV.10.: Horváti Peresek tiltják Mátyás királyt attól, hogy a Horvát (Kraszna vm) birtok tartozékát alkotó *Thormaffalwa*-t és Mátyásülését eladományozza (1863); 1519.IV.28.: *Thormafalwa*-i részbirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723). – Su 2: 412. 1429: Thormateleke (Csánkinak tulajdonítja), 1458.

Tormaháza * **Kr** 1481: *Thormahaza* Valkó vár tartozékaként Szék és Tótfalu közt fordul elő (Cs 1: 585). – Su 2: 412. 1481 p. **wolahalis**.

Tormapataka BSz (Csákigorbó-ÉK) 1594: *Lak*, 1609: *Thormapatak*, alias *Vyfalu* (Kádár VI. 561). 1625: Haranpataka (Csáky 654). 1632: Tormapataka alias Haranpataka (Kádár). 1750: *Valea Hiranuluj*. 1808: Tormapataka, Valey-Heranye (172). 1861: ≈, Válje Hirianul BSz (20). 1888: ≈ (Váleá-Herányi) **SzD** Csákigorbói js (Je 690). 1913: Tormapataka SzD vm (Az). – 1909/19: Valea-Hranii (Valea-Hreanului), *Tp*, L 295: r 283 (192). Valea Hranei = Su 2: 228. 1594–1854. – 1974: c. Zalha {Zálha kzs faluja ÉK-re} [12 D]

Tormás Hu (Szászváros-DNy hrs) 1486: *Tormas* (Amlacher 42). 1733: *Tormas*, 1750: *Turmas*, 1760–2: *Tormás*. 1808: Tormás, Turmás (172). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Szászvárosi js (Je 691). 1913: Tormás Hu vm (Az). – 1909/19: Turmaş, T, L 118 **ort. r** (185). = Su 2: 208. 1486–1854. {1496, 1521: két Tormás családnévvel együtt! Ezek Csánkinál a birtokosok sorában állanak.} –

1974: c. Mărtinești {Martinesd kzs faluja} M [34 C] {1981: Turdaș vize? Avagy Martinesdtől északra elfolyó víz vajon nem Turmaș?}

Tormatelke * Kr (Horvát környékén) 1429: pr. *Thormateleke, Tormateleke*; 1458: *Thormafalva* alias *Mathyas Ilese, Tormafalva, Mathiasilese* (Cs 1: 585). – Su 2: 412.

Tornó KrSzö (1913) : Ternova Kr.

Tornód * Te (Delta táján, Temesberény mellett) 1408: *Tornod* Berény város tartozéka volt (Cs 2: 67). – Su 2: 414.

Tornova 1. Za 1. (Pankota-DK) 1406–1409: *Thornowa* (Márki II/1. 250). {...} *Thornowa* az Egregyi Kolbász család birtokai közt (Cs 1: 746. T b). 1490: *Thernowa* (Bánffy II. 285). 1808: Ternová ~ Eperies **Ar** (169). 1888: Ternova Ar vm Ternovai js szh, 1888: ház 458, L 2259 (Je 683 & Subtolya psz, Szántus). 1913: Tornova Ar vm Tornovai js (Az). – 1909/19: Ta/rnova, *Ternova*, L 2887: r 2639; m, zs (178). Tírnova = Su 2: 198. 1406–1913. [32 B]

Tornova 2. Za 2. (Körösbánya-Ny, a Fekete-Körös jp-i úton) 1439-ben Alsó- és Felső-Tornova Világos vár tartozékai voltak (Cs 1: 746. Tornova a. Ma Ternava Körösbánya-Ny). 1497.I.26.u.: *Tharnawa* Moga Petru birtoka, ld Aranyosbánya (KmJkv 3000). 1808: Ternava, Tírnavá (169). 1888: Ternáva (Ternavica) **Hu** Körösbányai js (Je 683). 1913: **Ternáva Hu** vm (Az). – 1909/19: Tárnavá, *Ternáva*, L 503: r 500 (178). > Tírnavá de Criș {Su Ø} 1974: c. Vața de Jos {Alváca kzs faluja É-ra} [33 B]

Tornya Csa (Arad-ÉNy) 1555: *Thorony*, 1558: *Toron*, 1560: *Torony* (Borovszky: Csanád II. 599). 1561: *Bak* (Cs 1: 766. Ar). 1647: *Tornya* (Borovszky). 1806: Tornya (21 X 43). 1913: Tornya Csa vm Battonyai js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Tornia, *Tornya*, L 2516: r 623; m, szerb, n, zs, szlovák (184). > Turnu = Su 2: 208. 1333–1851. – 1974: c. Pecica {Pécska kzs faluja ÉK-re} [31 B]

Tornyafalva 1. * Te 1. (Hodostól inkább nyugot felé) 1369: *Tornyafalua* a Bélvidéki ~ Szabadfalusi Nexefiak (Nexefiak) birtokában (Cs 2: 67). 1371–2: *Thonay = Tornyafalva* (DocVal 242). – Su 2: 411. 1371. {Lugos táján}

Tornyafalva 2. * Te 2. (Krassóviszák mellett) 1471: *Thornyafalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 67). – Su 2: 412.

Tornyos * Csa (Zsombolya mellett) 1479: *Thornos*, 1489: *Thornus*, 1492: *Tornias*, 1650: *Thornyos*. A XVII. század második felében tűnt el (Borovszky: Csanád II. 598). 1479: *Thornos*, 1489: *Thomas*, ugyanez 1482-ben Te vm-ben tűnik fel (Cs 1: 705. Csa). – Su 2: 412. 1479–1650.

Torockó vár **To** (romjai Torockószentgyörgy fölött) 1289.IX.18.: IV. László király a lázadó kunok ellen a Hód melletti csatában nyújtott segítségükért, több mint ezer személynek *Turuskou* vára alatt a tatárok fogságából való kiszabadításáért ... újra az Aranyos földjén lakó székelyeknek adja a tordai vár Aranyos nevű földjét (Er I. 452); 1291.III.12.: *Turuskou* vára a megyebeliekkel közös (478); 1291: *Torozko*-i Ehellews fia Ehelleus comes örökjogon bírt *Twrozko*-i várát, tulajdonjoga fenntartásával, átengedte szomszédainak, az Aranyos menti kézdi székelyeknek, hogy utódaikkal együtt mindig bírassák (492). 1470: castrum *Thorozkozenthgywrg*; ... 1516: castrum *Thorozko*. 1470 elején Mátyás király az erdélyi lázadásban részt vett és ezáltal hűtlenségbe esett Toroszkai László, Zsigmond és Elyus birtokait Monoszlói Csupor Miklós erdélyi vajdának adományozta. Tartozékai ekkor: Toroszkó vs, Gyertyános és Borrév (egészen), Szentgyörgy, Bedelő, Felsőszolcsva, Alsószolcsva, Podsága, Újfalú és Vidal fele. A beiktatásnak a Toroszkaiak ellentmondanak a vár keleti felére, Toroszkó vs és Borrév felére, Bedelő negyedére, végül a Toroszkó vs melletti malomra, 3 vaskohóra, másik 2 felére, s 8 és fél vasverőre (*Waswerew*). További hasonló birtokviták, de a Toroszkaiak kezén marad (1289-től Cs 5: 676-9. Toroszkó vár). 1469.X.24-én Rédei János erdélyi alvajda *Thorozko* várában felkereste Kendi Antalt (KmJkv 1925); várnagyok: 1471: Hetényi Fejes János; 1473: Fiti Máté; 1482: Piski György (I. 1056). 1704-

ben Tiede császári hadvezér a kuruccá lett Thorotzkay István szentgyörgyi várát felégette és leromboltatta.

Torockó vs **To** (Torda-Ny) Ákos nembeli Torockaiak örökbirtoka. **1257–72: Toroczko** (Jakó-Valentiny: Thorotzkay 9). 1294: *Turuzkov*-i Ehelleus fia Ehelleus magister Gerebenes nevű (To vm) örökjogú földjének felét örök tulajdonként átadja rokonainak: Helemban fiainak: Istvánnak és Andrásnak, akik apja: nevezett Ehelleus nővérenek gyermekei, és ezek utódainak (Er I. 532); 1299.X.19.: Orbó határa ... venit ad fluvium *Thorozko/Twruzco* (589/1). 1303: *Thurusco*-i Ehelleus fia Ehelleus erdélyi alvajda és Heym fia Gambuci János comes csereügylete: Ehelleus adja Torda vm-i Gerebenus örökölt földje felét; mint szomszéd hozzájárult Halymban fia István a maga és te: András nevében, telegdi székelyek, akik Ehelleus alvajdától, rokonuktól kapták Gerebenes föld másik felét. János comes Ehelleusnak adja Heuduasara, Ileerteluke és Bykus vásárolt földbeli részeit, s Gambuc földet (An 1: 400). 1332–7: **sacerdos** de *Thuruzkov*; 1336: *Turusco*; 1344: **nobiles** de *Thuruzkow*; 1470: **opp.** *Thorozko*; 1492: p. ≈ necnon folles in eadem et conflatoria ferri ac molendina ibi constituta; 1516: p. ≈. ✕Toroszkó vár tartozéka. Jbn 1473: Tót, Jelna, Kaskethew, Barta, Katona, Hajgó, Józsa, Orbonáz, Kessy, Fekete, Gendel, Ekhert, Hajnal, Korod, Molendinator, Anger, Faber, Jafol, Grivald, Gewbel. Ugyanekkor az erdélyi vajdának 16, a Toroszkaiaknak 8 jobbágytelke van (a hs fele); összesen 50 jb-t lehetett ekkor. Ue. egyik vaskohó mellett kőből épült fűjtató. 1464-beli Várköve: Székelykő ({+}1291–1516. Cs 5: 689-690. Toroszkó vs).

1430.IV.14.: *Thorozko*-i Elyüs (KmJkv 63); 1440.IX.13.u.: ≈-i Péter és testvérei: Erzsébet, Zsigmond, s ≈-i László hiánytalanul visszaszolgáltatták a Gerendieket illető okleveleket (271); 1441.VI.22.: Dobokai Miklósné: néhai *Thorozko*-i László leánya: Katalin és Erzsébet nevű gyermeke **üv** (332); 1445.XII.2.u.: *Thurusco*-i Péter és fe: Almakeréki Apafi Ilona **üv** (546); 1451.X.2.: *Thorozko*-i Franciás Jánosné: Katalin és fia: Antal (986); 1452.VIII.6.: ≈-i Elyüs faragói és nyulasi birtokos (1060); 1453.VII.25.: ≈-i néhai László gyermekei: Péter, László és özv. Csomaközi Pálné: Ilona [!] **üv**, ≈-i Elyüs Pétert is (1103); 1453.XI.11.: Túri Lőrincné Fülpösi Katalin nyugtatja ≈-i Pétert s fiait: Zsigmondot és Lászlót a ≈-i Miklós fia Mihály özvegye: néhai Fülpösi Ilonának ≈-ből járó hitbér és jegyajándék kifizetése felől (1115); {1460.III.} ≈-i Péter **ü**: Zsombor (1429); 1462.III.15.: ≈-i idősebb Péter özvegye: Drági Adviga meghatalmazza testvérét: Drági Zsigmondot, hogy megállapodjék ≈-i Elyüssel a ≈-ből neki járó jegyajándék felől (1655); 1464.VII.19.: az Aranyos széki székelyek és a *Thorozko*-i nemesek közötti vitás határ bejárása. Határnevek: fl. *Aranyas*, aqua *Apathewrwenye*, magnus lapideus mons vulgo *Kewzyrth*, ... ad unum altum *Chwp*, ad unum *Eel/El*, ad unum *Pathak*, ad locum *Feyeragagoskewes*, versus lapidem castrum ad unum *Kapws*, ad latus maximi montis videlicet *Kewzyrth*, qui mons *Warkewe* nuncupatur et precise supra **civitatem** *Thorozko* adiaceret (1673); 1470.V.24.: ≈-i László és te: Zsigmond, s László [!] gyermekei: János, Péter, Ferenc, Mátyás, Balázs és Ilona (1960); 1470.IX.3.e.: *Thorozko*-i [?] László és Zsigmond **üv** (1986); 1473.VIII.30.: ≈ Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1474.V.4.: *Throzko*-i Péter özvegye: Alárd Dorottya ≈ mezővárosban, Szentgyörgy, Bedeló, Alsószolcsva, Felsőszolcsva, Vidal, podsága, Újfalú (To vm), Gyákos és Kund (Kü vm) birtokbeli részeit, eltartás fejében, élete végéig átengedi Batinai Kis Jánosnak (2146); 1484.IV.29.: Járai Péter – *Thorozko*-i László s fiai: Ferenc és Jakab, továbbá ≈-i Zsigmond nevében – tiltakozik az ellen, hogy ≈-i László fiú utód nélkül elhalt testvére: Péter leányai: Kövendi Balázné: Anna, Bogáti Lászlóné: Potenciána, valamint Dorotya, akiket nevezett ≈-i László árvaságukban tartott, felnevelt és kiházasított, továbbra is használják néhai apjuk birtokrészeit ≈-n és tartozékaiban, minthogy ezek jog szerint a tiltakozókat illetik (2484); 1494.VIII.2.: *Thorozkay* Ferenc tiltja Geréb László erdélyi püspököt Vingárt tartozékaival kapcsolatban (2924); 1495.III.10.: Járai Pál özvegye: néhai *Thorozko*-i Péter leánya: Anna Torockószentgyörgy várában, *Thorozko* mezővárosban, Bedeló, Alsószolcsva és Felsőszolcsva birtokbeli részit 150 Ft-on zálogba adja Dengelegi Pongrácz Mátyásnak (2942); 1497.I.27.: ≈-i László, öreg korára való tekintettel, minden ingatlan és ingó java védelmét Ferenc nevű fiára bizza (3002); 1500.XI.8.: ≈-i Ferenc közbíró: Inaktelke (3155); 1502.XII.13.: ≈ Nádasdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1530.VI.21.: ≈-i Móré Péter – ≈-i néhai Thorozkay Ferenc gyermekei: Ferenc, Antal, Mátyás,

János, Péter és Kristóf, Pestyéni Dénesné: Ilona, Fruzsina, Zsófia, Katalin, Ilona és Anna, valamint Thorotzkay Ferenc özvegye: Erzsébet nevében – tiltja János királyt attól, hogy Kund egészbirtokot eladományozza (4309); 1553.III.25.: Thorozkay Péter (5182).

1579: *Esenberg* (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*). 1590: városi pecsétje. 1635 Felsőcsernáton: Mácsa Mihály *Turoszkon* kovács művet tanol; Kovács Mihályné fia Mihály *Toroszkoban* lakik; Nagyborosnyó: Kovács István; Feltorja: Illyés Balázs régi lófő *Thoroszkon* lakik; Bacon (Hsz): Péter Bálint *Turoszkoban* kovács műet tanol (SzO). Vasművesei a XVII. század közepétől küzdenek a földesúri joghatóság alóli szabadulásért. 1658–59-ben II. Rákóczi György fj támogatta ügyüket, de a beszercei országgyűlés kimondta jobbágysorban tartásukat. 1702 elején ifj. Thorotzkay Péter tisztázatlan okokból elfogatja Tóbis Mihály bírót; lázadás, a bányászlegények kiszabadítják. 1702.XI.17.: császári csapatok támadják a helységet, lázadás címén Ekárt Andrást és Szabó Gergelyt megkínózzák és felakasztják. 1727 Lóna (Ko): Szodos János, nőtelen, *Toroczkon* szolgál (Gyalu 279). 1878: Tűzvész pusztítja a helység számos házát. *Segítség*. Toroczkói album Jókai előszavával. Bp 1879 (a tűzkárosultak felszegélyezésére). Lakossága: 1786: 1964 fő; 1847: 1780 (127 bányász, 104 szénégető, 52 vaskészítő, 40-45 segédmunkás); 1880: 1423; 1910: 1501; 1930: 1311 (1112 m, 176 r, 18 c, 2 n, 3 zs); 1956: 1135; 1966: 965 fő.

1805: *Thoroczko*.

1808: **opp**. Toroczkó ~ Thoroczkó (172). 1861: Toroczkó (*oppidum*), Trétzko To (11). 1888: Toroczkó (Treszku) **TA** Torockói js szh, ház 406, L 1423 **Unitárius** (Je 691). Eisenmarkt ~ Eisenburg. 1913: Torockó TA vm (Az). # Jókai: *Egy az Isten*. Borbély I.: *Toroczkó története 1848–49-ben*. Kv 1906; Gyallay: *Vaskenyéren*. Regény. Kv 1926. {stb., Buk. 1996.} Borbély I.: *A régi Torockó*. Kv 1927. Jakó: *Adatok a torockói jobbáglázadások történetéhez* (EM 1945.1-2). Szentmártoni K.: *Adatok a torockói iskola történetéhez*. Kelemen Lajos Emlékkönyv. Kv 1957. Ignác R.: *Torockói gyász*. Történeti regény, 1959. Szabó T. A.: *Torockó és vidéke XVIII-XIX. századi írásbeliségének nyelvéből* (NyÍrK 1968.1. 112-120). Kós: *Torockó, a vasműves község* (Művelődés, 1971). Jakó: *A torockói legenda születése és kritikája* (Korunk, 1974, 1975), ua. Írás, könyv, értelmiség. 1976. 62-79. Kós: *Hajdani torockói vásárok* (:1976). Janitsek J.: *Torockó és Torockószentgyörgy helynevei* (NyÍrK 1981.1). Uő: *T és Tszgy hely- és családnevei*. Bp 1992. F. Halay H., Szentimrei J.: *Torockói varrottások*. 1997. – 1909/19: Trascău, T, L 1402: r 121; m, c, zs (184). > Rimetea = Su 2: 79. 1257–1854. [22 D]

Torockószentgyörgy To (Torockó-D hrs) 1332: **sacerdos** de *Sancto Georgio*; 1461: *Zent Georg Siculorum* (JJ, 42). 1470: p. *Zenthgywrg* (Cs). 1470: castrum **Thorozkozenthgywrg** (Cs 5: 676); 1489: p. *Thorozko Zenthgergh*; 1516: p. *Zenth Gyewrgh*. Jbn 1473: Szabó, Bíró, Kis, Tót, Kele, Nagy, Poják, Székely, Szakács, Boncza, Kemenczés, Szőke, Fábián, Lukácsi, Köres. A hs felében 26 jobágytelek (Cs 5: 742). 1453.VII.25.: a *Zenthgewrg*-i **plébános**: László pap, ~-ön lakó Bíró Máté és Balázs **ü**: Torockó (1103); 1470.V.24.: *Zenthgerg vára* (1960); 1474.V.4.: *ZenthGergh* ld Torockó (2146); 1482.VII.21.: *Trozkozenthgyergh*-i Kis Andrásné: özv. Csomafájai Lászlóné: néhai Margit leánya: Margit csomafájai birtokrészét 11 Ft-on zálogba adja Csomafájai Györgynek és Gergelynek (2383); 1489.IV.13.: Bogáti László *Thorozkozenthgergh*-i nemesházát, ≈, Bedelő, Vidál, Újfalu, Podsága, Alsószolcsva és Felsőszolcsva birtokbeli ősi részét 100 Ft-on zálogba veti Dengelegi Pongrácz János volt erdélyi vajda özvegyének: Erzsébetnél és fiánál: Mátyásnál (2695); 1495.III.10.: *Thorozkozenthgyergh vára* ld Torockó (2942). **1587**: *Thoroczko Zentt Georgy*. – E: fl. 10, A: fl. 3 den. 34. Ser. Rex egr. Nicolao Thoroczky suam partem vita durante fl. 2 den. 22 relaxavit. Egregiis omnibus Thoroczkyensibus ceterae partes arendate. In prima solverunt fl. 5 den. 56, ultima totidem (Dé 67). Torotzkai István aranyosszéki főkirálybíró, fe: Kapivári Kapi Borbála, gy: János (1675–1745.I.25., Nsz) 1733-tól fogarasi főkapitány, 1733.VI.1-én báróságot kapott, 1742-től kincstartó és guberniumi tanácsos (Gyalu 265/2). Bánffyhunyadi (Abacs) Márton (?–1737.XII.20.) külföldi tanulmányairól hazatért 1696-ban, ref. lp *Torockószentgyörgyön*, 1710-től Ótordán, 1728-tól az Enyedi Ehm esperese (Dn 1764).

Toroczkai Mátyás és Surányi Nádudvari Erzsébet leánya: Ágnes (1703–1733.III.6., Kv) gr. Bánffy Györgyné (Gyalu 238/1).

1724.X.29. ifj. Torotzkai Péter – az E. Kir. Tábla adssora – temetésén Szigeti Gyula István enyedi teológiai tanár prédikál. 1757 Pünkösöd havának 26. napján Ketzeli Borbára özv. Torotzkai Péterné ... testének Koporsóba lett zárattatása alkalmatosságával, a Torotzkó Sz. Györgyi gyászos Udvarban megsereglett Halotti Gyülekezet előtt ... Tsernátóni V. János tszgyi lp; 1757.X.9.: ugyan K.B.-ről Hermányi D. Josef enyedi lp ... a' T. Szent-Györgyi udvarban ujonnan épült szin alatt, ua. Dési Lázár György enyedi második pap (vsz a sírnál). = *Oratio Exequialis* super funere Illustrissimi ac Spectabilis Domini **PETRI TOROTZKAI** Junioris de Torotzko Sz. György, ex sua linea ultimi, dum viveret, Incltyae Tabulae Regiae Transilvanico Judiciariae Adssoris. etc. *Habita in Torotzkó Sz. György Anno 1724. Die 29. Octobris. a STEPHANO GYULA SZIGETI, SS. Theologiae in Illustri Collegio N. Enyediensi Professore. CLAUDIOPOLI, Impress. per STEPHANUM PÁLDI Anno 1759. (Colligatumban.)* A 1: címlap; A 1v: A' Keresztyén Olvasónak Istentől kegyelem! (Torotzkai Kata szorgalmazta a kiadványt); A 2–B 2v : SzGyI: Oratio Exequialis; B 3–D: Az elébbi deák orationak magyar fordítása, melyet Méltóságos Kegyes Patrona Asszonya parancsolatjára készített Szathmári Pap Mihály, A' Kolosvári Refor. Colleg. Alumna és Hites Bibliothecarius; D 2–H 3v : TsVJ; H 4–Nv : HDJ; N2–Pv : DLGy; P 2–P 4: ... a' régtől fogván virágzó Farnasi Tekintetes KETZELI Familiák ... Genelogiájok...; Q–Q 3v: Butszutató {atyafiságtól, háznépétől; részben verses}.

1808: Szentgyörgy (Toroczkó-) (157). *1816.X.27.: *Gáspár János* pedagógus, kollégiumi tanár, tankönyvszerkesztő (–1892.III.6., Nagyenyed). 1861: Toroczkó-Sz. György To (11). 1888: T-Sz-Gy **TA** Torockói js (Je 691). 1913: Torockószentgyörgy TA vm (Az). # Jakó-Valentiny: *A torockószentgyörgyi Thorotzkay család levéltára*. Kv 1944. – 1909/19: Trăscău-Sângeorgiu, Tszgy, L 941: r 19; m (184). Colțești = Su 1: 162. 1332–1854. [22 D; L]

Torockóvidéke: szűk völgy az Érchegység keleti végében; két magyarlakta helysége van: Torockó és Torockószentgyörgy. Első magyar lakosai valószínűleg a 11. sz-ban a közeli tordai várspánság szerveződésével párhuzamosan ülték meg. A 14. sz-tól vált jelentőssé a torockóiak manufaktúris vasbányászata, kohászata és vassfeldolgozó ipara. A mezővárosi fejlődés útjára lépett Torockó a 16. sz. elejétől 1848-ig küzdött szabadalmas jogaiért földesuraival. Ennek során a 18. sz-ban hamisították azt az oklevelet, melynek következményeként a lakosságban megerősödött és kialakult az az erős történelmi tudat, hogy őseik a tartárjárás előtt kaptak az Árpád-házi királyoktól privilégiumokat, és ezt III. Endre király a közük telepített felső-ausztriai bányász népek is megerősítve biztosította. Történelmi tény, hogy néhány német család csak a 15–16. sz-ban költözött közük, szabadalmaik régiségére viszont nincsenek írásos bizonyítékok. A vasbányászat és vassfeldolgozás a múlt század második felében a bányák kimerülésével és technológiai elavulásával visszaesett, és ez a tény a települések fejlődését erősen lefékezte. ≈ nyelvsziget volta és endogám házassági szokásai miatt igen sok archaikus vonást őrzött meg népi kultúrájában. Különösen nevezetes gazdag és színes népviselete, hímzése és bútorfestészete. Torockószentgyörgy státusa 1848-ig jobbágyközség volt. Ennek következtében népi kultúrája is egyszerűbb, nem annyira gazdag és színes, mint a szomszédos, egykor városi rangú Torockóé. (K. L. 189.) Orbán B., 1872. Jankó J.: *Torda, Aranyosszék, Torockó magyar (székely) népe*. Bp 1893. Jakó: *Az Aranyos mente múltjából*. (Művelődés, 1971. 6. 7–11). Kós: *Népelet és néphagyomány*. 1972.

Torontáldinnyés Tt (Temesvár-DNy) 1723: *Dingnas* (Borovszky: Torontál 125). 1828: *Dinyas* (Nagy, I. 397). 1851: Dinnyás, Tt, rác falu 8 **kath.**, 1618 óhitű lak., anyatemplommal, s 104 6/8 egésztelekkel. F. u. a kamara (Fé 1: 260). 1910 L 1665 szerb. 1913: Torontáldinnyés Tt vm Párdányi js (Az). – Dinias = Su 1: 200. 1723–1851. – 1974: c. Peciu Nou {Újpecs kzs. faluja; ÉNy-i hrs} [31 C]

Torontálvármegye # Borovszky Samu: *Torontál vármegye*. Bp 1911.

Tosula * **Te** (Temesvár táján) 1334: *Tosula* (Tr). – Su 2: 414.

Tót Za (Csánki) : Feltót.

Tót(i) * Csa 1 2. Nevükből következtethetően azon szláv falvak közé tartoznak, amelyeket a XI–XII. században telepítettek királyi birtokra. **1.** (Szemplak-É) **1232:** t. vdvornicorum *Tovth*. Királyi udvarnokok lakták; ekkor Bő és Telki határosa. 1561–2-ben *Tóti* psz (Gy 1: 874). – Su 2: 414. – **2.** (Temesnagyfalu és Székelyszeg közt) 1333–5: Johannes (**sacerdos**) de *Toti*. Papja 1333: 2 gs, 1334 I: 6 báni, 1334 II: 2 báni, 1335: 1 gs 1 báni pápai tizedet fizet. 1723. tk: *Tottin* (Gy 1: 874). 1332–7: *Toti* (Cs); 1439: *Thoti* (Cs; B); 1485: *Thothy* (Cs 1: 706); 1597: *Thoty* (Borovszky: Csanád II. 607). – Su 2: 414. 1333–1723.

Totesd Hu (1888) : Tótfalu Hu 1.

Tótfalu 1. Bi (Várad-ÉK, a Berettyóba ömlő Almás- és Bosnya-patak összefolyásánál) 1291–4: v. *Alumas* (Tr, Le). Magyar lakossága mellé románok és a török elől menekülő délszlávok települtek. 1625: *Tootfalu Valachorum* (Csáky 639, Jakó 194) a Csákyak adorjáni uradalmához tartozott. 1808: Tótfalu (Nagy-), Szirbi (172). 1888: Nagy-Tótfalu Bi Szalárdi js (Je 532). L 1910: 979 (r, m); 1956: 533 (Le). 1913: **Alsótótfalu** Bi vm (Az). – 1909/19: Sârbi, *Ntf*, L 1217: r 808; m, zs (159). Sîrbi = Su 2: 136. {1291–4 Györffy Szalárdalmásnak írja; 1421 Csánki Almásnak}, 1625–1913. [10 D]

Tótfalu 2. Bi 2. (Szalárd-DK, a Telegdi úton) 1413: *Tothfalwa* (Jakó 369). 1625: *Totfalu* (Csáky 654). 1692: *Tot-Falu* (Mezősi 100). 1808: Tótfalu (Kis-), Paulesty (172). 1888: Kis-Tótfalu **Bi** Szalárdi js (Je 435). 1913: **Felsőtótfalu** Bi vm (Az). – 1909/19: Pauleşti, *Kistótfalu*, L 24: r 234 (131). Păuleşti = Su 2: 32. 1413–1913. – 1974: c. Brusturi {Tataros kzs faluja ÉNy-ra} [11 C]

Tótfalu 3. Do (Szamosújvár-ÉNy) 1405: *Tothfalwa* (Kádár VI. 568) Bonchidához tartozó királyi birtok. Nagy Lajos király adományozta a Bánffyoknak. 1406: *Thotfalw* (Bánffy I. 502). 1470.II.22.: Bánffy László *Thothfalw* birtokbeli részét zálogba adja György magister kolozsi főesperesnek (KmJkv 1941); 1515.VII.24.: Bánffy Péter ≈-i részét átengedi Kendi Gálnak (3588); 1515.IX.4.: Bánffy András ≈-i részét zálogba adja ugyanannak (3590); 1519.IV.28.: ≈-i részirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1524.XI.26.: ≈-i részét Bánffy László eladja Podvinyai Pál deáknak (4055); 1554.VIII.30.: *Thothffalw* Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (5319). 1661-ben Kemény János fj Haller Gábornak, 1688-ban Apafi fj Teleki Mihálynak adta. 1733: *Tótfalu*, 1750: **Görögkatolikus fatemplom**, 1760–2: *Valya*. XIX: a Bánffy, Szilvási, Várad és Teleki család birtoka volt. 1808: Tótfalu (172). 1861: ≈, Válya Do (17). 1888: ≈ (Valea, Vályá) **SzD** Szamosújvári js (Je 693). L 1910: 354 (r), 1992: 209 (Le). 1913: **Bánffytótfalu** SzD vm (Az). – 1909/19: Vale, *Tf*, L 302: r 291 (192). = Su 2: 224. 1405–1854 {1913}. – 1974: c. Aluniş {Kecsed kzs faluja É-ra} [13 C]

Tótfalu 4. Hu 1. (Hátszeg-DNy, a Várhelyi úton) 1416: p. *Tothfalw*; 1438: p. *Tothesth* in d-u de Ha.; 1447: p. *Thethewfalwa*; 1493: kenezii de *Thohesd*, nobiles de ≈; 1519: nobiles p-is *Thodesd*. Damsosi ~ Morsinai, D. Árka, Totesdi, Kernyesti, Kendefi, Brezovai-birtok (Cs 5: 142. Tf 3.). 1733: *Torresti* [: *Tothesti*], 1750: *Totesty*, 1760–2: *Totesd*. 1808: Totesd (172). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ (Togyesgyu) Hu Hátszegi js (Je 693). 1913: Totesd Hu vm. – 1909/19: Toteşti, *Totesd*, L 361: r 325; m, n (184). = Su 2: 202. 1416–1854. [43 B]

Tótfalu 5. Hu 2. ? (Illye-ÉK, Gyulakuta, Kabiést vidékén) 1494: p. *Thothfalw* ~ *Thothfalwa*. Barancskai-birtok (Cs 5: 142. Meglehet, azonos ... Szerb vagy Szerbfalva ... Szirb hs).

Tótfalu 6. Hu 3. (1495, 1505) > Rápolt 2. (Kisrápolt).

Tótfalu 7. Ko (Kolozsvár-DNy, Szászfenes-D; 449 m) XIII/XIV. századi szláv telepítés. 1341: v. *Toutfolu püspöki* birtok (Gy 3: 340/51). 1448: *Thotfalw*; kenezius St. Buday (Cs 5: 419). 1448.X.24.: *Thothfalw*-i lakos Budai István püspöki jb részes volt ölyvesi román jb megölésében (KmJkv 634); 1468.I.4.: Danciu fia Manciu, a püspök *Thothfalw*-i jobbágya és Rákoson lakó Mozordan Dionisie – az említett néhai Danciu fia: néhai Nicolae fia Nicolae nevében is – 53 arany Ft-ban kiegyeztek [Felek-i lakos] Feier Ştefannal és fiaival az általuk megölt Danciu fia Nicolae vérdíja felől, de kikötötték, hogy Feier Ştefan többé sohase lakhassék ≈-ban (1777). **1587: Magyar Tótfalu.** – E: fl. 7. {A -} (Dé 53). 1733: *Tótfalu*, 1750: *Touc*. 1808: Tótfalu ~ Tótfalva ~

Tótújfalu, Toócz (172). 1861: Totfalu Ko (14). 1888: ≈ (Teuc, Teutus) Ko Gyalui js (Je 693). 1913: **Kolozstótfalu** Ko vm (Az). – 1909/19: Tăuți, *Tf*, L 367; r 361 (179). = Su 2: 185. 1448–1854. – 1974: c. Florești {Szászfenes kzs faluja} [22 B]

Tótfalu 8. * **Kr** (Ferde mellett) 1464: *Thotfalwa, Tothfalw* (Pesty: Krassó II/2. 254). – Su 2: 412.

Tótfalu 9. **Kr** (Kraszna-DNy) 1481: p. **volahalis** *Thotfalu* Valkó várhoz tartozott (Cs 1: 585); =: ≈, 1508: *Totfalva*, 1519: *Tothfalw* (Petri IV. 679). 1519.IV.28.: *Thothfalw*-i részbirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (KmJkv 3723). 1546: *Totfalu*, 1559: *Thotffalwa* (Petri). 1733: Szirb . 1760–2: **Kraszna-Tótfalu**. 1808: Tótfalu (172). 1888: Kraszna-Tótfalu (Sirbi) **Szi** Krasznai js (Je 456). 1913: **Krasznatótfalu** Szi vm (Az). – 1909/19: Sârbi, *Ktf*, L 417 **gkat. r** (159). Sârbi = Su 2: 136. 1481–1854. – 1974: c. Sîg {Felsőszék kzs faluja D-re} [11 D]

Tótfalu 10. **Kü** (Mikeszásza, Keszlér, Lodormán stb. hs-kel együtt; talán a mai Lunka Mikeszásza mellett ÉNy-ra) 1477: p. *Thothfalw*; 1487: p. *Thotfalw*; 1511: p. *Wythothfalw* (Cs 5: 899). 1477.IV.11.: Gutí néhai Ország János fia: Sebestyén *Thothfalwa* ~ *Thothfalw* nevű egészbirtokát zálogba adja szebeni Horváth Pálnak (KmJkv 2222-2223); 1480.VIII.10.: *Thothfalw*-t ua. zálogba adja ugyanannak (2305). 1733: Lunka . 1760–2: Lunca . 1808: Lunka (100). 1854: Lunka, Langendorf, Lunca (StTr). 1861: Lunka Kü (8). 1913: **Küküllőlonka** KK vm Hosszúaszói js (Az). – 1909/19: Lunca, *L, Ld*, L 521: 510 (105). = Su 1: 366. 1447–1854. + 2: 412. [35 A]

Tótfalu 11. **KSz** (Szilágycseh-ÉNy) 1410: *Totfalu* (Petri IV. 679). 1474: *Thothfalw* (Zichy XI. 151). 1543: *Thofalw*, 1629: *Totffalu* (Petri). 1733: *Strentz*, 1750: *Sztrencz*, 1760–2: *Tótfalu*. 1808: ≈, *Sztremesz* (172). 1913: **Bükktótfalu** Szi vm Szilágycsehi js (Az). – 1909/19: Stremți, *Btf*, L 617: r 612 (168). Stremț = Su 2: 147. 1410–1854. – 1974: c. Băsești {Illésfalva kzs faluja Ny-ra} [12 A]

Tótfalu 12. * **Sza 1.** (Börvely-É) 1366: *Tothfalw*. Börvelytől nem messze feküdt, emlékét egy lápi dülönév őrzi (Maksai 222). – Su 2: 414.

Tótfalu 13. **Sza 2.** (Felsőbánya-Ny hrs) Asszonypataka és Középhegy bírása 1329-ben engedélyt kapott arra, hogy a két város közt elterülő erdőségen telepíthessen. A század folyamán az itteni irtáson alakult ki a szláv és magyar lakosságú Tótfalu (Maksai 142. Giród). 1400, 1430: *Tothfalu* alio nomine *Gerod* (Cs 1: 487). 1408: *Gyrolth* a nagybányai ispotály birtoka; utóbb Albisi Zólyomiaké és Drágfiaké (Maksai). 1808: Tótfalu (Girót-) (172). **Keresztelő Sz. János fejevételemplom**, b: VIII.29. (RKNt 1999). 1851: *Girod-Tótfalu*, Sza vm, 93 **romai**, 386 **g. kath**, lak., romai kath. anya-, g. kath. fil. templom Omechin János 1406-ban 600 arany forintot megvévén, mint nagybányai polgár az odavaló korháznak ajándékozta. 1605-ben Bocskay István a reform. gyülekezet gondviselésére bírta. 1684-ben a váradi török basák által biratott; 187-ben a minorita szerzetes atyák kapták meg, melly iránt az országgyűlésen panasz is tétetett. F. u. a nagybányai minorita szerzetes atyák (Fényes 4: 214). 1888: ≈ (Teucz din sus) **Sza** Nagybányai js (Je 345). 1913: **Giródtótfalu** Sza vm (Az). – 1909/19: Tăuții-de-jos {!: -sus}, *Gtf*, L 814: r 688; m, zs (179). Tăuții de Sus = Su 2: 185. 1400–1851. [12 B]

Tótfalu 14. **Sza 3.** (Nagybánya-Ny hrs) 1440: *Thothfalw*. A megtelepülés minden jel szerint – Láposbányáéval együtt – az első adat kelténél jóval korábban történt. Láposbányával való kapcsolata adott rá okot, hogy bánya- és szőlőművelő városoknak járó kiváltságokban részesüljön (Maksai 221). 1490-ben tűnik fel a mai Misztótfalu mint Szinér vár tartozéka (Cs 1: 487. *Tf*). 1614: *Misztotfalu* (Maksay: Ub 814). 1648: *Mizthotfalu* (Makkai 393) I. Rákóczi György birtoka. *1650: **Tótfalusi Kis Miklós** betűmetsző, nyomdász, a magyar művelődés nagy úttörője (–1702.III.20., Kv). 1760–2: *Kis Tótfalu*. 1808: Misztótfalu (109). 1888: ≈ (Teucz din jos) Sza Nagybányai js (Je 509). **Szent Lőrinc-templom**, b: VIII.10. (RKNt 1999). 1913: **Misztótfalu** Sza vm (Az). – 1909/19: Tăuții-de-jos, *Mtf*, L 973: r 497; m, zs (179). = Su 2: 185. 1440–1851. > Tăuții Măgheruș = Su 2: 185. 1648, 1760. {Mogyorós adataival együtt} » Tăuții-Măgheruș {Miszmogyorós} [12 B]

Tótfalu 15. Sza 4. (Nagybánya-DNy, a Szamos bp-i úton) 1424: p. **Valahalis** *Tothfalu*. Más Tótfaluktól megkülönböztethetően 1424-ben tűnik fel a Drágfi-uradalomban, keletkezése tehát csak néhány évtizeddel esik korábbi időre. A településkor bizonyára fontos szerepet játszó szláv lakosokról csak a falunévből tudunk (Maksai 222). 1475: *Thotfalw* Zólyomiak birtoka (Cs 1: 565). 1648: *Olah Tootfalu* (Makkai 407) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Tótfalu (Oláh-) (172). 1851: *Oláh-Tótfalu*, Sza vm, közel Tományhoz, 436 g. **kath.** lak., s anyatemplommal. Határa szűk és sovány. Tölgyes erdeje van. F. u. gr. Károlyi ház (Fé 4: 215). 1888: Oláh-Tótfalu (Buzesty) **Sza** Nagybányai js (Je 553). 1913: **Oláhtótfalu** Sza vm (Az). – 1909/19: Sárbi, *Otf*, L 646: r 622; zs (159). Sírbi = Su 2: 136. 1424–1851. – 1974: c. Fărcașa {Farkasaszó kzs faluja KÉK-re} [12 B]

Tótfalu 16. * Sza 5. 1490, 1491: v. **valachalis** *Thothfalw*. Ez az eltűnt telep a Krassótól keletre fekvő területen, a déli Szamos-parton kereshető. Tótfalu lakosságának nagy része is a XIV–XV. századi román hullámmal került ide. A Móric-uradalom faluja volt (Maksai 222). – Su 2: 412.

Tótfalu 16. * Za 1. (Kápolna táján) 1439, 1464: Tótfalu Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 764).

Tótfalu 18. * Za 2. (Honctő-DNy, Almás és Mosztafalva közt) 1439: *Tothfalw* (Márki II/1. 251). – Su 2: 414.

Tótfalu 19. * Za 3. (Nadab mellett) 1473, 1481, 1494: Tótfalu Nadab vidékén (Cs 1: 746). 1473, 1520: *Thotfalw* (Márki II/1. 251). 1515.IV.24.: *Tothfalw* (Ru 241). – Su 2: 412. 1473, 1520.

Tótfalu 20. * Za 3. (Talpas mellett) 1515-ben és XVI-i adólajstromban: Tótfalu (Cs 1: 747). 1515, 1561: *Totfalu* (Márki II/1. 251). – Su 2: 414.

Tótfalud Fe (Gyulafehérvár-ÉNy, az Ompoly j. p.) 1341: v. **episcopalis** *Tontfolu* [: *Toutfolu*] (Tr). 1453: kenezius de *Thoti* (Su). 1508.V.9.: *ZenthMyhalkew* vára alatt a pálos remeték **SzűzMária-kolostora** (3463); 1520.VIII.5.: a *Thothfalw* feletti pálos kolostor lakói nevében István frater generalis vicarius, Demeter frater pap és Ferenc conversus a váradjai (Fe vm) birtokrész 300 Ft-ért eladják a káptalannak, hogy jövedelmezőbb birtokot szerezzenek kolostoruk számára (3779). 1644: *Totfalu* (SzO VI. 172). 1648: *Totfalud* (Makkai 406) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Totfalu*, 1750: *Teucz*. 1808: Tótfalud ~ Tótfalu ~ Tótfalva, Toócz (172). 1861: Tótfalu AF (7). 1888: Tótfalud **AF** Magyarigeni js (Je 693). 1913: Tótfalud AF vm (Az). – 1909/19: Tăuți, *Tf*, L 656: r 647 (179). = Su 2: 185. 1341–1854. – 1974: c. Meteș {Metesd kzs faluja K-re} [34 B]

Tótfalva * Te (Facsád táján, Ferde mellett) 1464: *Thotfalwa* (Cs 2: 67). – Su 2: 412.

Tótháza Ko (Mócs-D, az Aranyosgyéresi úton) 1378: *Tothaza*; 1381: ≈; 1441: p. *Thothaza*; 1503: p. ≈. Tótházi; Hosszúaszói, Szarkadi, Dombi-birtok (Cs 5: 420). 1450.XI.18.e.: Egyrésről Botházai Kakas Imre – botházai jobbágysai nevében – másrésről Hosszúaszói János – saját és testvérei: Péter, György, Máté és László, valamint *Tothaza*-i jobbágysaik nevében – a két falu népe közötti viszályokban kibékülnek közbírák előtt. Ennek értelmében a Hosszúaszói nemesek jobbágysai néhai Sárvári (ds) Benedek megöléséért 40 Ft-ot fizetnek Kakas Imre botházai jobbágysainak (922); 1452.VII.6.: *Thothaza* (1048); 1503.VI.28.: Szarkadi Tamás és István *Thothaza* egészbirtok felét 80 Ft-ért eladják Hosszúaszói Gergelynek (3289). **1587: Toothaza.** – E: fl. 4/67 {A -} (Dé 54). 1733: *Thoth-Haza*, 1750: *Tothaza*. 1808: Tótháza (172). 1861: ≈ Ko (14). 1913: Tótháza Ko vm Mocsi js (Az). – 1909/19: Tothaza, *Th*, L 360: r 355 (184). > Crișeni = Su 1: 1378–1854. – 1974: c. Mociu {Mócs kzs faluja} [23 A]

Tóthlászlóháza * Bi (Élesd táján) 1406: p. **valahalis** *Tothlaszlohaza* (Jakó 341). – Su 2: 414.

Tóti 1. Bi 1. (Margitta-D) **1291–4:** v. *Toty*. A falu második alkalommal 10 kepe tizedet ad a püspöknek (Gy 1: 677. T 2.). 1458: *Thothy* Solyomkő várához tartozott (Cs 1: 626); = ≈ (Jakó 370). 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter *Thoty* birtokbeli részét zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (KmJkv 1677). 1599: *Thoti* (Kiss 885). 1692: *Tothi* (Mezősi 38). 1808: *Tóti* vel *Tóthi* h., *Totyin* val. 1888: ≈ Margittai js (Je 693 & Réti psz). 1913: Tóti Bi vm (Az). –

1909/19: Täuteu, *T*, L 1210: r 55; m; 94 zs (179). = Su 2: 185. 1291; 1333: sacerdos de v. Chuti, 1334: Tuti, 1336: Thati, 1337: Tati {! Cf. Gy 1: 677. T 1.}, 1458–1851. [11 C]

Tóti 2. Bi 2. (Szalonta-DK) 1316: p-es comunes *Toty* et Kauastelek iuxta mon. Bator et Nigrum Crisium existentes vacuas. Becsegergely nb. Apa fiai: Jakab és Gergely Tótit és Kávásteleket átadták telepítésre rokonuknak, Onth-nak és Leel-nek (Gy 1: 677. T 3). 1405: *Thoty*, 1552: *Thooth* (Jakó 369). 1587: *Toth* (Kiss 687). 1808: *Tóti* (*Fekete-*) h. 1888: F-T Bi Tenkei js (Je 316 & Vaka és Dalini psz). 1913: **Feketetót** Bi vm Tenkei js (Az). – 1909/19: Täut, *Ft*, L 1764: r 1390; m, zs (179). = Su 2: 185. 1316–1851. – 1974: c. Batár {Feketebátor kzs faluja K-re} [20 B]

Tóti 3. * **Csa** (a Marostól délre, a mai Temesnagyfalva közelében) 1502.XII.13.: *Thothy* (Csa vm) Nadasdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (KmJkv 3264).

Tóti 4. Hu 1. (Piski-DK) 1366: p. *Thoty*; 1380: p. *Toti*; 1498: via magna qua de ipsa p-e Pysky versus p-m *Thothy* vocatam ducitur;...1506: v. *Thothy*. Tóti, Zsámboki, Szentkirályi ~ Piskeczi, Bojtori, Hunyadi-birtok. 1453: rb. ♂Déva vár, 1482, 1506, 1510: ♂Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 143). 1733: *Tolti*, 1750: *Toltie*, 1760–2: *Nagy Toti*, 1805: *Tothi*. 1808: Tóti (172). 1861: Toti Hu (24). 1888: N-T (Toltia mare) **Hu** Dévai js (Je 532). 1913: **Nagytóti** Hu vm (Az). – 1909/19: Toltia-mare, *Nt*, L 207: r 198 (182). Totia = Su 2: 203. 1366–1854. – 1974: c. Bácia {Bácsi kzs faluja K-re} [34 C]

Tóti 5. Hu 2. Kistóti (Piski-DK) 1888: Lozsád-Kistóti (Losad, Zseledince) Hu Szászvárosi js (Je 478). » Nagytóti.

Tóti 6. * **Te** (Temesrékás táján) 1473: *Thoty* Cseri vára tartozéka, Nadasdi Ungor János birtoka (Cs 2: 11. Cseri). 1473.VIII.30.: *Thothy* Nadasdi Ungor János birtoka; 1502.XII.13.: ≈ Nadasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (KmJkv 2108, 3264). – Su 2: 411.

Tótmonostor * **Te** (Horogszeg táján, Nagykomlós mellett) 1406–9: *Thothmonostrá*. Ekkor lakatlan (Cs 2: 68). – Su 2: 412.

Tótszállás BSz (Zsibó-DK, a Csákgorboói úton) 1554: *Tothzallas* (Kádár VI. 564). 1554.IV.24.: *Tothzallas* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1600: *Toth Szállás* (Ve: Doc. VI. 145). 1733: *Briglezii*, 1750: *Bügleczi*, *Totszállás*; 1760–2: *Toth Szállás*. 1808: Tótszállás, Bliglicz (172). ...1840.aug.6. Hegyek közti szűk völgyben haladva el értük Tótszállást, Jósika Miklós jószágát, továbbá találtuk Jósika János cukor gyárát cukor répa földjeivel (Tanárky). 1861: Tótszállás BSz (20). 1888: ≈ (Briglez) **SzD** Csákgorboói js (Je 693). 1913: Tótszállás Szi vm (Az). – 1909/19: Briglez, *Tsz*, L 422: r 401; zs (29). > Briglez = Su 1: 106. 1554–1854. – 1974: c. Surduc {Szurdok kzs faluja DK-re} [12 D]

Tóttelek 1. Bi 1. (Várad-ÉK, Szalárd-D) 1272–90: *Totthelek* ~ *Thothelek*; 1291–4: *Toutteluk*; 1335–7: Stephanus sacerdos de v. *Tortelek*, Michael ≈ de *Tottelek*. Geregye nb. Pál fia Miklós vajdáé volt, akitől IV. László király elkobozta és a váradi káptalannak adta. A falu 1291–4 között második alkalommal 35 kepe tizedet ad a püspöknek. Papja 1335: 6, 1336: 8, 1337: 8 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 678. Tt 1.). 1504: *Thoththelek*, 1625: *Tottelke* (Csáky 519, 654). 1808: *Tóttelek* h. 1851: *Tóttelek*., Bi vm, dombon, 403 r **kath.** lak., kik tót eredetűek, s a váradi deák püspök által telepítették ide, Van **kath.** paroch, temploma (Fé 4: 215). 1888: Tóttelek Szalárdi js (Je 693). 1913: **Hegyköztóttelek** Bi vm (Az). – 1909/19: Täutelek, *Tt*, L 550: r 9; m, szlovák, zs (179). = Su 2: 185. 1272–1913. – 1974: c. Cetariu {Hegyközcsetár kzs faluja K-re} [10 D]

Tóttelek 2. * **Bi 2.** (Érihályfalva határába olvadt) 1329: v. *Tothteluk*. Nagymihály határosa (Gy 1: 678. Tt 2.). 1349: *Thotfalw* (Jakó 369). 1439: *Thotfalw* (Cs 1: 626. Tf b). – Su 2: 414.

Tóttelke Ko (Egeres-ÉNy hrs; 393 m) XIII–XIV. századi szláv telepítés (Gy 3: 340). 1523: p. *Thoth Theleke* ~ *Toththeleke* ♂Almás vár tartozéka, Somi Gáspár birtoka (Cs 5: 420). 1523.XII.7: Somi Gáspár *ThothTheleke* nevű egészbirtokát 200 Ft-on zálogba adja Kálnai Andrásnak (KmJkv 3969); 1523.XII.29.: *TothThelek* ~ *Thoththelek* Somi Gáspár egészbirtoka (3976); 1554.IV.24.: *Totthelek* Somi-örökösöké, ld Almásvár (5299). 1733: *Totelke*, 1750: *Tótelek*. 1808: Tóttelke

(172). 1861: ≈ (14). 1888: Tóttelek Ko Almási js (Je 693). 1913: Tóttelke Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Totelec, *Tt*, L 481: r 459; m, zs (184). > 1936/9. tk: Gălășeni = Su 1: 252. 1523–1854. – 1974: c. Cuzăplac {Középlak kzs faluja D-re} [22 A]

Tótülés * **Za** (Borosjenő-ÉNy, Seprős mellett) 1413: *Toth Iles* (Márki II/1. 251). – Su 2: 414.

Tófalu * **Te** (Facsád táján) 1469: *Thewfalw*. Szurdok és Zsupán vidékén feküdt (Cs 2: 68). – Su 2: 411.

Tök 1. Do 1. (Kolozsvár-É, a Kis-Szamos egyik mellékpatakja mellett) {**XIII-i templom**} {**1280**: *inferior Theuk*} 1392: *Alsotewk*, 1406: *Alsow-Theuk*, 1442: *Also-Thewk* (Kádár VII.5). A XIV. században várjobbágyok lakták. 1430.II.21.u.: *Thewk-i* Gál említése Báldoni-ügyben (KmJkv 31); 1431.IV.25.: ≈-i Lőrinc **ü**: Kide (69); 1439.II.25.: ≈-i Máté és Gergely **ü**: Nyíres (126); 1440.VI.12.: *Alsotewk* Köblös határosa (245); 1441.IV.29.: *Thewk-i* Imre és Gergely **ü**: Bádok (305); 1442.III.9.: ≈-i Kis Antal és Koda Máté **ü**: Kend (432); 1442.IV.20.: *Alsothewk-i* Kis Mihály fia Antal és te: Péter felsőtöki birtokrészét 12 Ft-ban zálogba adja Péter váci püspöknek és biztosítja neki az erdők használatát is (440); = *Thewk-i* Gergely bizonyítja, hogy Nyíresi István fia Mihály neki és ≈-i Máténak visszafizette a 15 Ft-ot, amennyiért Nyíresi-fiak náluk zálogba vetették *Alsothewk* és *Felsewthewk* birtokbeli részük felét (442); = *Alsothewk-i* Fürményes Gergely és Máté, ≈-i Antal **ü**: Nyíresi István (443); 1444.VIII.28.: *Thewk-i* Antal **ü**: Kend (526); 1450.II.25.: Péter váci püspök *Thewke*-ben lakó familiárisa: Kelemen **ü**: Kémer (809); 1452.I.13.u.: Esztényiek tiltakoznak az ellen, hogy *Thewk-i* Pál fe: Esztényi Gorbay (ds) Jakab leánya: Lúcia elidegenítse birtokrészeit (1001); 1452.V.22.: ≈-i Marai Albert **ü**: Mikó (1037); 1454.I.30.: Köblösiek Alsótökön (in *Thwk inferiori*) teljes birtokrészüket és a kúriájukhoz foglalt földekből minden fordulón egy-egy hold szántót átengednek Szentpéteri Miklós özvegyének: Köblösi Teke Veronikának (1131); 1455.V.3.: *Thewk-i* István **ü**: Valkó (1199); 1457.VII.14.: ≈-i Máté leánya: Annától született leányai: Anasztázia és Ilona nevében Esztényi Domokos tiltja Marai Albertet, ≈-i Lászlót és Bálintot, Köblösi Teke (ds) Györgyöt és Istvánt, néhai ≈-i Máté leánya: Katalint atól, hogy leányai ≈-i birtokrészeit tovább bitorolják (1272); 1458.VII.6.: ≈-i Lászlóné: Zsófia (1292); 1459.X.15.: *Thewky* László **ü**: Kide (1381); 1460.XI.6.: *AlsoThewk-i* Albert **ü**: Dobokai István (1482); 1461.III.28.: *Thwch-i* [!] Marai Albert **ü**: Szentpéterszegi Angello (1535); 1461.VII.9.: *Thewk-i* Kis Antal **ü**: Bánffyak (1585); 1461.X.2.: ≈-i Marai Albert **ü**: Esztényi Bertalan (1626); 1468.I.10.: ≈-i Bálint és János (1780); 1468.I.19.: ≈-i Antal **ü**: Iklód (1783); 1469.V.5.: *Thwk-i* Pattantyús György **ü**: Gyerómonostor (1880); 1470.VI.13.: *Alsothewk-i* Bene fia: néhai István fia Tamás – apja özvegye: Erzsébet s gyermekei: Márta és Balázs nevében is – *FelsewThewk-i* két lakatlan telkét három Ft-ért eladja néhai *Thewk-i* György fia Bálintnak (1966); 1470.X.13.: ≈-i néhai Gergely fia László Kölesmezőn Budai részbirtokot vesz zálogba (1992); 1470.X.30.: ≈-ön lakó Pattantyús György **ü**: Doboka (1994); 1472.VII.8.: Esküllőiek Újfalu (Do vm) határában levő halastavukat átengedik ≈-i Bálintnak és fe: Gym-i Kabos Margitnak (2056); 1472.XII.7.: *Thewky* László fia Imre az *AlsoThewk* határán levő halastó felét 25 Ft-ért eladja Nyíresieknek (2065). 1481 körül román kori, XIII-i **templomát** gótikus stílusban átépítik. 1481.III.28.e.: Nyíresi Mihály fia Tamás deák hat forintot adott az *Alsothewk-i* **plébániatemplom** építésére (KmJkv 2314); 1482.VII.21.: néhai *Tewky* Benedek fia Albert (2384); 1485.II.2.: fogott bírák jelentik, hogy amikor 1484. június 24-én Nyíresiek és Szilkerékiek peres ügyének eldöntése végett *Alsothewk*-ön összegyűltek, Szilkeréki András erőszakoskodása miatt nem határozhattak (2514); 1500.VI.10.: néhai *Thewky* László leánya: Ilona Gym-i Kabos Jakab felesége (3136); 1502.VIII.18.: *Alsothewk* határán az Orbopathaka medre fölött Kend felé halastó; két részét Nyíresiek 40 Ft-ért eladják Köblösi Teke Jánosnak és Balásznak (3253); 1542.VIII.24.: Patócsi János *Thewk-i* birtokrészét eladja fe: Kabos Margitnak (4770). **1587**: *Also Theok*. – E: fl. 6. A: fl. 2 (Dé 40). XVII: Hallerbirtok. 1658–61 között magyar lakosságának egy része kihalt, helyükbe románok települtek. 1808: Tök (Alsó-), Tyók de dzsosz (172). 1861: A-Tök, Tyok Do (15). 1888: A-T (Alsó-Töök, Tyoku din zsos) **SzD** Szamosújvári js (Je 211). L 1910: 568 (r, m); 1966: 506 (Le). 1913: **Alsótök** SzD vm (Az). 2004: 42 **református**. 2004.VIII.6. Duna Tv. – 1909/19: Teocul-de-jos, *At*, L 484: r 286;

m (180). 1956: Tiocu de Jos > Tiocul de Jos = Su 2: 194. 1392–1854. > 1974: Tiocu de Jos c. Cornești {Szarvaskend kzs faluja É-ra} [12 D]

Tök 2. Do 2. (Alsótök-É hrs) {**XIII-i templom**} 1280: t. *superior Theuk*; 1379: *Felseutheuk*. A XIII. század végén már két faluból állt. 1280-ban az egy nemből származó Ipus fia Erney és Péter, Yeduch fia Bata és Pál, Anias testvére, Benedek és gyermeke, Kanar öröklött felsőtöki közösen bírt földjét eladta 10 M-ért Bálintnak, Fekete Miklósnak, Zalaudus-nak és Wylme-nek, Miklós fiai: Benedek és Demeter, s a szomszédos Zsombor nb. Lőrinc fia Mihály és János beleegyezésével (Gy 2: 92). = (Er I. 381). 1379: *Felseutheuk* (Kádár VII. 14). 1442.IV.20.: Nyíresi Mihály *Ffelsewthewk* birtokbeli részét 25 Ft-ban zálogba adja Agmándi Péter váci püspöknek, akit ≈-i Pál magister képviselt (439); =: ld Alsótök (440); =: *Felsewthewk* ld Alsótök (442); =: ≈-i Pál magister ü: Nyíresi István (443); 1468.XI.23.: *FelsewThewk* egészbirtok felét Szentgyörgyi Erdélyiek átadják Gothárd prépost nagybányai plébánosnak és te: Rápolti Györgynek (1830); 1470.VI.13.: ≈ ld Alsótök (1966); 1473.I.15.: *Felsewthewk* egészbirtok felét Rápoltiak végleg átadják Kecsetieknek (2070); 1491.VIII.4.: *Thewk-i Imre FelsewThewk* birtokbeli részét zálogba adja Fekecs (ds) Sebestyénnek (2749); 1495.X.6.: Lónai néhai Thewky László fia Imre Lóna, *FelsewThewk, AlsoThewk*, Poklostelek, Kide (Do vm) és Miklóslaka (Fe vm) birtokbeli s a lónai udvarházban lévő részét 500 Ft-ért eladja Szancsali Antal deáknak (2970); 1510.III.20.: Köblösi Teke Imre Fodorházán levő két lakatlan jobbágytelkét cserébe adja Fodorházi Gál Simonnak *Felsewthewk-i* két lakatlan jobbágytelkéért, melyek Mórú Lukács és Lénárt Máté (providorum) háza szomszédságában fekszenek (3539); 1523.V.26.: Köblösiak tiltakoznak az ellen, hogy Péter deák és fe: Szilkeréki Katalin a nekik zálogba adott *Felsethewk* és *AlsoThewk* birtokbeli részeit tovább zálogosítsák Kecskeméti Patócsi Miklósnak (3926); 1536.VIII.2.: KPM *Felsewthewk* birtok ama felét, amely néhai Tárnok Péteré volt, cserébe adja féltestvéreinek: Patócsi Jánosnak (4581); 1549.VI.20.: Boncnyíresi Nyiressy Gáspár tiltja Nyiressy Tamást attól, hogy *Felsewthewk-i* birtokrészét elidegenítse Bethleni Farkasnak (4933). 1587: *Felseo Theok*. – E: fl. 20. A: fl. 6 (Dé 40). 1721: *Felsőtök* (Kádár VII. 14). 1750: *Felsőtök*. 1808: *Tök (Felső-)* h., *Tyók de Szusz* val. 1861: F-Tök, Tyok Do (15). 1888: F-T (Felső Töök, Tyoku din szusz) **SzD** Szamosújvári js (Je 329). 1913: **Felsőtök** SzD vm (Az). 1918–40: Almási István kántortanító lakóházát iskolául adta. 1945-ben kisajátították. 1995-ben fia: Almási István népzenekutató visszaperelte. 2004-ben 20 református élt a faluban. 2004.VIII.6. Duna Tv. Halványzöldes árnyalatú mészkövéből utóbbi évtizedekben számos sírkövet állítottak a kolozsvári Házsongárdon. – 1909/19: Teocul-de-sus, Ft, L 565: r 408; m (180). 1956: Tiocu de Sus > Tiocul de Sus = Su 2: 194. 1280–1854. > 1974: Tiocu de Sus c. Cornești {Szarvaskend kzs faluja É-ra}

Töki-völgy Szabó T. A., Gergely B.: *A szolnokdobokai Töki völgy helynevei*. Kv 1945. Volt Orbai-völgy neve is (SzTA). A táj múltjáról, Budai Nagy Antalról, a környékbeli falvak sanyarú állapotáról Vetési László szórványgondozó ref. lelkész és Almási István népzenekutató közreműködésével tudósítás 2004.VIII.6. Duna Tv.

Tőkefalva 1. Bi (Félixfürdő-DK) 1508: *Bwchon* (Jakó 221). 1808: Bucsum (28). 1888: ≈ Bi Magyarcsékei js (Je 260). 1913: Tőkefalva Bi vm (Az). – 1909/19: Buciumi, B, L 325: r 300; m, zs (31). Bucium = Su 1: 108. 1508–1913. – 1974: c. Ceica {Magyarcséke kzs faluja} C [21 A]

Tőkefalva 2. Hu (Vajdahunyad-ÉNy) 1447: p. *Thwkefalwa* in districtu Ha.; 1453: p. *Gros*; 1458: p. *Thekefalwa* in d-u Ha. Csulai és Domsosi-birtok (Cs 5: 143). 1808: Gross {Bósgros közelében} Hnt.13: Grós Hu vm (62). 1888: Gros (Groos) Hunyadi js (Je 350). {Az nem ismeri.} – 1909/19: Groși, *Grós*, L 154: r 149 (84). Su 2: 412. Thwkefalwa 1447 {Nagycsula mellett eltűntnek írja}. – 1981: Groș [33 D]

Tőkepataka BSz (Kackó-ÉNy, a Szamos b. p.) 1519.IV.28.: *Thewkes-i* reszbirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1524.IV.19.: *Thewkees* (4002); 1524.XI.26.: ≈ birtokbeli részét Bánffy László eladja Podvinyai Pál deáknak (4055-6). 1590: *Teokpataka*, 1595: *Teokepatak*, 1594–1596: *Teokesfalva*, *Thekepataka* (Kádár VII. 23). 1733: *Tőkepataka*, 1750: *Valegrosilor*. 1808: Tőkepataka, Válye-Glosilor (172). 1861: Tőkepataka, Válje Glostor {!} **BSz** (20). 1888: ≈ (Valea grosilor) **SzD** Nagyilondai js (Je 694).

1913: Tökepataka SzD vm (Az). – Valea Groșilor = Su 2: 227. 1519–1854. – 1974: c. Vad {Révkolostor kzs faluja É-ra} [13 C]

Tökés 1. * Do (prédium Szásztörpény környékén) 1449.X.6.u.: *Thewkes* prédium Györgyfalvi és Zalaházi nemesek birtoka (KmJkv 764); 1451.X.16.: a nagydemeteri és törpényi szászok teljesen kifizeték ≈ prédium eladási árát (989).

Tökés 2. BSz (Magyarláros-ÉK) 1594: *Teokeös*, 1662: *Tokés* (Kádár VII. 27). 1733: *Gross*, 1750: *Grosch*, 1760–2: *Tökés*. 1808: Tökés, Grosz (172). 1861: ≈ BSz (20). 1888: ≈ (Gros) **SzD** Magyarlárosi js (Je 694). 1913: Tökés SzD vm (Az). – 1909/19: Groși, T, L 1614: r 1374; m, zs (85). = Su 1: 272. 1594–1854. > Groșii Țibleșului 1974: c. Suci de Sus {Felsőszöcs kzs faluja} [13 A]

Tökés 3. Sza (Nagybánya-D) 1411: *Thwkes* (Cs 1: 487). A Nagybánya területén felnövekvő falukkal együtt ez is a XIV. század végén keletkezett (Maksai 222). 1614: *Teokes* (Ve: Doc. IX. 26). 1808: Tökés, Grosi Sza (172). 1888: ≈ (Gross) Sza (Je 694). 1913: **Tökésbánya** Sza Nagybányai js (Az). – 1909/19: Groși, *Tökés*, L 945: r 938 (84). = Su 1: 272. 1411–1851. [12 B]

Tölgyes 1. Gy (Borszék-K) 1797-ben 24 család lakta (Tarisznyás). 1850: Tölgyes, Tulgyes (Su). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Gy-T **Cs** Gyergyótölgyesi js szh, 1888: ház 546, L 2501 (Je 353 & Barasszó, Hágótölalja, Nagyrézpaták, Márpatak, Pojana és Reczefalva). 1913: **Gyergyótölgyes** Csik vm (Az). – 1909/19: Tulgheș, *Gyt*, L 3053: r 894; m, zs (185). = Su 2: 206. 1850–1854. [25 B]

Tölgyes 2. KSz (Nagybánya-DNy, a Szamos jp-i út közelében) 1405: *Twlges*, 1424: *Thelges*, 1475: *Thewlges* (Cs 1: 565). 1639: *Teölgyes* (Makkai 431) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Tudsiés*; 1760–2: *Töllyes*. 1808: Tölgyes **Köv** (172). 1888: ≈ (Tolgiesiu, Tulzsics) **Sza** Nagysomkúti js (Je 694). 1913: **Szamosötölgyes** Sza vm (Az). – 1909/19: Tolgieș, *Szt*, L 383: r 371 (182). Tulghieș = Su 2: 206. 1405–1854. – 1974: c. Mireșu Mare {Nagynyíres kzs faluja K-re} [12 B]

Tölgyes 3. Te (Temesrékás-ÉK) 1913: *Tölgyes* Sztancsafalva tartozéka (H). – Stejaru > Valea Stejarului = Su 2: 233. 1913. » Stanciova [32 C]

Tölös * Tt (Nagyszentmiklós-D, Vizeds mellett) 1346: possessio *Teuleus* (Tr). – Su 2: 409.

Tömörkény Ar (a Maros mellett) {1223} 1266: duas t-s ... *Temerken* vocatas, scil. Muk greci, et Mike origine ismaelitís sine herede decedentius ... iuxta Morisium in C-u Orod. Eredetileg Muk görög és Mike böszörmény földje volt. Bizonyára az itt lakó böszörményekkel állt perben az aradi prépost 1223-ban. Muk és Mike kihalta után földjeiket IV. Béla a kun Parabuch ispánnak adta, s 1266-ban István megerősítette azzal, hogy a föld régi nevét eltörli és azontúl Parabuch-nak kell nevezni. Az új név azonban nem lépett életbe; viszont 1333-ban a Maros partján az ösztövérdi rév mellett feltűnik Mikelaka, mely alighanem Mike nevét őrzi s a régi Tömörkény helyén épült (Gy 1: 187). > Mikelaka. – Su 2: 409.

Tömös vize (a Vidombák j. o. mellékvize; Felsőtömös határában ered, Barcaszentpétertől Ny-ra torkollik) 1211: ab ortu aque que *Timis* vocatur Barca föld határa **Kunország** felé (Er I. 38); 1222: ≈ (123). 1360: in fluvio *Themes* 2 malom Hidvégi Pál fia Miklós volt brassói bíró birtokából idegenek kezére került; Dénes erdélyi vajda most visszaadatja az unokának: Hidvégi Benedeknek (SzO VIII. 24). 1808: *rivulus* Tömös Brassó-vidék (172). – Timiș

Tömösi-hágó 1808: *passus* Tömös, Toemoescher-Pass Brassó-vidék (172).

1840.aug.25. Útunk a hét faluk egyikén vitt keresztül, mellynek lakosi pokrocz készítésből a jóllét biztos fokán állanak. Innen hegy szorosba bocsátkozánk, s vad szép vidéken jutottunk **Temesre**, Oláh ország egyik passusára. Itt egyedül harminczadi s cordon tisztak laknak. A tárak, veszteglő házak, s más lakok jól épült cserép fedeles épületek. A felügyelő tiszt 18 lovat hozata már számunkra. ... Dicső látványhoz jutottunk. Előttünk völgy terült el, mellynek hátulján emelkedett Bucses meglepő nagyszerű szikláival, ...

Sűrű erdők közt, szűk nyíláson ereszkedtünk meredeken lefelé itt magasztas látvány nyílék fel. A Schuler berg szikláit függének fejeink felett, s mi alatt a patak medréből bámultuk a természetet, mely oly roppant műveiben. Királyi sasok szárnyallának fent a magasban, szabadon az uratlan bérczeken. A látvány meg lepő s fel emelő volt (Tanárky).

Tömös vár 1808: arx terre {földvár} Tömös Brassó-vidék (172).

Tömös 1. Br 1. (Brassó-DDK, a Tömösi-szorosban) 1849.VI.19 20. itt zajlott le a Tömösi-szoros második ütközet. A Kiss Sándor honvéd ezredes vezette székely honvédek ellenállása sikertelen volt az orosz sereggel szemben. (A csata emlékműve – 1879 – Felső-Tömösön.) 1850: Tömös, Vama Timisului, Tömös Pass (Su). 1854: Alsó-Tömös, Unter-Tömös, Timisul de Jos (Su). Turisztikai központ (Nagykőhavas). 1888: Alsó-Tömös (Unter-Tömös, Timisiu de sosu [Olv: "Zsoszu"]) telep (t) Brassó (Je 211). 1913: **Alsótömös** Br vm (Az). – 1909/19: Timișul-de-jos, At, &, v. Brașov (181). Timișul de Jos = Su 2: 193. 1850, 1854. > Timișu de Jos [47 B]

Tömös 2. Br 2. (Predeal-D hrs; 820 m) 1854: Felső-Tömös, Ober-Tömös, Timisul de Sus (Su). 1888: Felső-Tömös (Ober-Tömös, Timisiu de susu), telep (t) Brassó (Je 329). 1913: **Felsőtömös** Br vm Brassó környéke (Az). – Timișul de Sus = Su 2: 193. 1854. > Timișu de Sus » Predeal [47 B]

Tönköd Bi (Borossebes-É) 1580: *Groos* (Jakó 246). 1692: *Gros* (Mezősi 117). 1808: Gross ~ Grós, Grosi (62). 1888: ≈ Béli js (Je 350). 1913: Tönköd Bi vm (Az). – 1909/19: Groși, G, L 983: r 970 (84). > Groșeni = Su 1: 272. 1580–1851. – 1974: c. Archiș {Bélárkos kzs faluja K-re} [20 D]

Töröcsfalva Br (Töröcsvár-É) 1806: Töröcsfalva (Türzdorf); 1808: Töröcsfalva, =, Tounou (173). Hnt. 13: azh {!} 1861: Töröcsfalva; Uj-Tohán Br (39). 1913: **Újtohán** Fo vm Töröcsvári js (Az). – Tohanu Nou [47 A]

Töröcsvári-hágó-szoros Br (Brassó-DNy; 1240 m {Isk. atl}, 1290 m {1981 Atl} 1091.IV.29.u.: Kun betörés Erdélybe a Töröcsvári-szoroson. © 1808: *passus* Töröcsvár, Türzburger-Pass Brassó-vidék (173). A Töröcsvári-hágó közelében lévő 11 havasi telep lakói, az ún. kalibások, a XIX. század első felében főként Havaselvéről, részben Moldovából betelepült román, illetve elrománosodott cigány telepesek leszármazottai (Orbán B. VI. 381).

Töröcsvár Br: a Töröcsvári-szoros előtt (750 m) épült, nagyjából trapéz alaprajzú, észak-déli irányú, belsőtornyos vár. Rendeltetése a fontos kereskedelmi út ellenőrzése volt. A vár építésének idejére vonatkozó vélemények megoszlanak. Orbán Balázs szerint a várat a XI. században építették a Szent László által határőröknek idetelepített székelyek. Más vélemények szerint azonban a II. Endre király által 1211–1215 között betelepített német lovagok építettek ide várat a sziklára. Erdély egyik legépebben megmaradt, középkori jellegét is megőrzött várának falai teljes épségükben, de többször kijavítva, ma is állnak (Kiss Gábor 136). 1367: *Terch*, 1377: *lapis Tydrici*, 1395: *castrum Terch* (Ub II. 279, 407, 480). 1413, 1437: Görgény és Höltövény várával együtt a székely ispán alá rendelt királyi vár. 1476-ban a vár birtok és jövedelem nélkül maradván az erdélyi vajda Brassót utasította, hogy gondoskodjék ellátásáról. Így került uradalmába Kilencfalu (Neun-Dörfer), 9 barcasági magyar falu: Hosszúfalu, Csernátfalu, Türkös, Bácsfalu, Tatrang, Pürkerec, Zajzon; Apáca, Krizba; 1498–1650: zálog, 1651–1848: örökbirtokként Brassóé. 1514: az uradalom első összeírása szerint Kilencfaluban 1498-ban 156, 1514-ben 249 családfő lakott. 1651.IV.25-i adománylevelével I. Rákóczi György fű Töröcsvárt minden tartozékával együtt Brassó város örök tulajdonába juttatta. Töröcsvári várnagy ~ castellanus: 1733–1739: Hajdu István ev. pap; 1748–1775: Matthaoides Mihály (brassói magyar ev. pap fia; 1768: kurátor); 1775–1780: Csernátfalusi Pap Sámuel (Pap István pürkereci lelkipásztor fia); 1789–1796: Privigyei József (az apácai pap fia) {Bi}. 1760–2: *Törtsvár*; 1805: *Törtsfalva*. 1808: *arx* Töröcsvár, Törzburg ~ Türzburg (173).

1760–2: *Törtsvár*, 1805: *Törtsfalva*. 1808: arx Töröcsvár, Törzburg ~ Türzburg (173).

1840.aug.25. A kali basák {!; kalibások} szét szort csinos lakai közt el haladván, Tölcsvár hoz jutottunk. – Két sorszikla hegy szoros tért formál, itt épült Tölcsvár, hol szinte 30ad és cordoni tiszték laknak. – Egyikén a szikláknak, – bele a sziklába van építve a kis vár, csinos, szeszélyes alakban. Meg látogattuk a

vári jegyzőt, – az inspectort, – egyik korcsmában oláh görög dinnyét, – túró, bort és borvizet osonnálva, – igen vigan valánk. – Meg látogattuk Bittó commendans fő hadnagyot, – csinos, hajlékony ember, – török dohánnyal, s oláh borral vendégtelt (Tanárky).

1861: Töröcsfalva, Törzsburg, Brán Br (39). 1888: Töröcsvár és Porta (Bran-Porta, Törzsburg) **Fo** Töröcsvári js szh, 1888: ház 192, L 906 (Je 694). 1913: Töröcsvár Fo vm (Az). – Bran-Poartă > Bran = Su 1: 101. 1367–1854. [47 A]

Török * Hu (Algyógy és Folt között) [1330]: magister ... Joannes f. Thome f-i Vatala de *Turek* nob. de partibus Transilvanis, ... magistro Joanni f-o Thome et Stephano fratri suo ... ac Ladislao f-o Georgii f-ii dicti Thome; 1332–6: Lucas **sacerdos** de *Turek*, Dominicus = de *Thurek*; 1346: magistri Stephanus dictus Bakoch et Joannes f. Thome f-i Wachala milites ... Stephani woyuode Transilvani. A Töröki nemesek 1330-ban rokonaiktól, a Sárszóiaktól földet kapnak Sárszón (Ar vm), 1346-ban a királytól, mint az erdélyi vajda vitézei, Bényén (Kü vm). Papja 1332 I: 60, 1334 I: 40, 1335 I: 60, 1336: 50 dénár pápai tizedet fizet. Ma romok Folt és Algyógy között, „melyet a nép ... *Turjaknak* nevez“ (Gy 3: 300). 1364: *Turek*; 1375: *Thwreek*; 1418: v. *Tewrek*; 1509, 1511: pr. *Thewrek*; 1518: v. ≈. Töröki ~ T. Bakócz, Lépes, Sálfalvi ~ Sálfi, Illyei ~ I. Dienesi, Hunyadi, Macskási, M. Tárnok; rb. Al-Diód vár birtoka (Cs 5: 143). 1468.IX.5.: *Therek* harmada Váraskeszi Lépes Tamás birtoka (KmJkv 1824). – Su 2: 415. 1364–1518.

Törökfalva KSz (Nagysomkút-D) 1475: *Therekfalwa* (Cs 1: 565). 1566: *Törökfalva* (Petri IV. 778). 1639: *Törökffalva*, 1647: *Theoreokffalua* (Makkai 431, 444) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Bucsum*, 1760–2: *Butsumi*, 1805: *Törökfalva*. 1808: ≈, Bucsum **Köv** (173). 1888: Törökfalva (Bucsumi) **Sza** Nagysomkúti js (Je 695). 1913: **Törökfalva** Sza vm (Az). – 1909/19: Buciumi, *Tf*, L 868: r 763; zs, m (31). = Su 1: 108. 1566–1854. – 1974: c. Şomcuta Mare {Nagysomkút kzs faluja} [12 B]

Törökpaták Gy (Ditró-É) 1956: *Törökpaták* Ditró tartozéka. – Torocpatac = Su 2: 202. 1956. – 1974: » Jolotca {Orotva, Ditró kzs faluja} [25 A]

Törösd * Csa (Csanád-DDNy) 1329: p. Beez .. p-bus *Turuszd* et Kukyner vicinate; 1332: p. *Terusd*; 1337: Jacobus de *Turwsd* ~ *Twrwsd*. Köznemesi birtokosa 1337-ben királyi ember. Bézzel határos (Gy 1: 875). 1408: *Thurusd*, 1434: *Theresd*, 1451: *Therusd* (Cs 1: 705). 1519: *Thewrewsd*, 1723: *Turusda* (Borovszky: Csanád II. 609). – Su 2: 415. 1329–1723.

Törpefalva Bi (Magyarcséke-DDK) 1508: *Therpefalwa* (Jakó 366). 1808: Terpesty (169). 1888: Kisterpesty Magyarcsékei js (Je 434). 1913: Törpefalva Bi vm (Az). – 1909/19: Cârpeştii-mici, *Kiskerpesty*, L 433: r 404; m, zs (38). > 1964: Zăvoiu = Su 2: 272. 1508–1964. – > Zăvoiu 1974: c. Simbăta {Szombatság kzs faluja É-ra} [21 A]

Törpény {*törpény*: XI. szd közepétől előnyomuló, újonnan beköltöző török nép nevét őrzi} **I. Be** (Beszterce-ÉNy) 1332–5: Petrus (**sacerdos**) de *Cupimo*, **plebanus** de *Tripio*, ...; 1380: *Therpen*; 1412: v. *Triping*. Papja 1332.I: ½ fertó, 1332.II: 1 fehérvári M, 1333.I: 1/2 fertó, 1334.I: 4 gs, 1334.II: 16 gs, 1335.I: 1/2 fertó pápai tizedet ad (Gy 1: 565). 1430.III.26.u.: Szántai Laczk György magister nyugtatja Kusalyi Jakcs Jánost és Mihályt, valamint a Nagydemeteren és *Therpen*-en lakó királyi szászokat ama 200 Ft kifizetése felől, mely összegben Zsigmond király néhai Szegő Miklós és Gergely Fata és Nagycegő birtokát, továbbá Kiscegő, Chegerdorf és Petefalva (Do vm) nevű prédiúmat a nevezett szászoknak zálogba adta (KmJkv 49); 1449.X.6.u.: a király Nagydemeter és *Therpen* nevű birtoka meg a Györgyfalvi és Zalaházi nemesek Fata, Bocsonya, Czege és Tökés nevű prédiúmai közti határ miatt régóta folyó perben a felek kiegyeztek; a nemesek prédiúmaikat átadták a nagydemeteri és Therpen-i királyi szászoknak; viszonzásul ezek képviselői 100 arany Ft-ot adtak a Czegői nemesek vérdíjába fizetendő 400 Ft-ba (764); 1451.X.6.: a nagydemeteri és *Therpen*-i királyi szász hospesek teljesen kifizették ama 2000 Ft-ot, amely összegért a nemesek eladták nekik Fata, Bocsonya, Czege és Tökés prédiúmokat (989); 1527.I.21. János királyt tiltják a Besztercehez tartozó *Threppen* birtok eladományozásától (4175). **1587**: Terpen in auro cuso fl. 15 solvit (Dé 71). 1733: *Terpi*, 1750: *Terpely*, 1760–2: *Torpény*. 1808: *Törpény* aliis *Terpény* h., *Treppen* g., *Tirpis* val. 1861: ≈, ≈, Terptyi Be (39). 1888: ≈ (Treppen, Terpiu) **BN** Jádi js (Je

695). 1913: **Szásztörpény** BN vm (Az). # Fr. Krauss: *Treppener Wörterbuch*. Marburg 1970. – Terpiu > 1909/19: Terpiiu, *Törpény, Treppen*, L 1108: r 268; n (181). 1956: Tärpiu = Su 2: 183. 1332–1854. – c. Dumitra {Nagydemeter kzs faluja DNy} [13 D]

Törpény 2. BSz (Dés-Ny, Alsógyékényes-Ny hrs) 1440: *Tewrpen* (Zichy IX. 4). 1440.VIII.21.: Kecseti Péter *Therpen*-i birtokrészét kilenc Ft-on zálogba veti Pape dési kamarásnál (KmJkv 266); 1450.IX.25.: Kecseti István özvegye: Tusoni Mártának *Therpen*-ből hitbért fizettek (898); 1461.VII.8.: *Thewrpen*-ben Borzási és Keczei Szele részirtok (1581); 1473.III.10.: Kecseti Gál deák tiltja a Bánffyakat s Mánya és Somkút birtokon lakó jobbágyaikat Keménye és *Therpen* határához tartozó földjei használatától és erdői vágásától (2086); 1475.VI.24.: Kecseti Gál deák özvegye: Suki Ilonának hitbért fizettek *Therpen*-ből (2182); 1491.III.23.: ≈-ben Kodoriak részirtokosok (2719); 1503.VII.12.: Kodori Jakab *Thwrepwn*-i részét eladja Bethleni Miklósnak (3291); 1518.III.9.: Kodori György *Therpen*-i részét eladja ugyanannak (3667). **1587: Kodor et Terpen.** – E: fl. 15, A: fl. 5. Ill. Princeps magn. dom. Alexandro Kendy integram vita durante contulit (Dé 51). 1616: *Törpény* (Kádár, VI. 290). 1733: *Törpen*. 1808: Törpény (Szekeres-) (173). 1861: Sz-T BSz (19). 1888: ≈ (Tirtyin, Terpiu) **SzD** Dési js (Je 644). 1913: **Szekerestörpény** SzD vm (Az). – 1909/19: Tärchiu, *Szt*, L 256: r 241; m (178). > Tärpiu = Su 2: 183. 1440–1854. – c. Jichișu de Jos {Alsógyékényes kzs faluja} [13 C]

Törvény-domb Hadad határában (Révai: Hadad). Törvényes-domb 1851 Érselénd határán (Fé 4: 20).

Törvényfa. „Anno 1763 Die 25 Febr. Ujfalusi Lénárt András orvgazdaságban találtatván, mikoron megszentiaztatott s azután harmadnapig szüntelen való tanításokkal, imádságokkal és éneklésekkel a Tanácsházban halálhoz készítettet volna, tehát angyali énekszók között való imádsággal az törvényfához kivetetvén felakasztatott“ (Brassói MEvEhAkv).

Törzsökös **Hu** Brettyelin > Törzsökös (Déva-Ny) 1453: p. *Thersek*; 1491: p. *Thersekws* ~ p. *Thersekes*. Hunyadi János kormányzó adományozta volna nemes Teodor kenéznek a Déva vár tartozékában levő Törz(s)ök birtokot Kalmárfölde nevű részbirtokkal (particula) együtt (Cs 5: 142. Terzsek; 166 7. Brettyelin család).

Tös * Kr (Karánsebes mellett) 1478: *Tews*, 1548: *Thews*, 1552: *Thys*; 1586; *Thussy*, *Theus* (Pesty: Szörény II. 552). – Su 2: 409. {Beolvadt Karánsebes határába}

Tösfalu * Hu (Marosillye-ÉNy, Hu ÉNy-i hr) 1468: p. *Thewsfalw*; =: p. *Thywsfalw*. Illye sv birtoka (Cs 5: 144). – Su 2: 411.

Tösfalva Bi (1913) < Tövis (1492).

Tötör (Tótör) Do (Doboka-ÉÉK) 1305: t. *Toutheur*; 1317: v. *Thotheur*. Eredetileg örök lakták, s ezek vagy a falu egyéb lakói szlávok voltak. 1317-ben a király a hűtlen Deme és Miklós birtokát Kökényesréndold nb. Mykudban fia Miklós magisternek adta. 1305-ben Esztény szomszédja (Gy 2: 92). 1317.I.5: *Thotheur* (An 4: 388); 1317.V.10: ≈ (463). 1434: *Tothewr*-i Katalin asszony említése (KmJkv 82); 1439.II.5.: *Thother*-i néhai Péter leánya: Katalin Kályáni Mihály felesége (111); 1440.I.11.: *Thothewr*-i János **deák ü**: Kémer (176); 1440.II.18.: Mikeháza perében létrejött kiegyezés szerint a birtok fele *Thewtheur*-i Mihály fia Balázsnak, Miklós fiainak: Pálnak, Jánosnak, Istvánnak, valamint Lukács fiainak: Istvánnak és Pálnak jutott (197); 1440.II.22.: *Thewther*-i Gergely **ü**: Bádoki László (199); 1444.IV.24.: *Thothewr*-i Balázs **ü**: Szentpáliak (492); 1455.VIII.27.: ≈-i Balázs özvegye: Vajdaszentiványi Margit nyugtatja néhai ≈-i Lukács fia Istvánt, s néhai ≈-i Miklós fiait: Pált és Istvánt a ≈ és Mikeháza (BSz vm) birtokból neki járó hitbér és jegyajándék megfizetése felől (1217); 1456.V.19.u.: Özv. ≈-i Pálné: Szentiványi Dorottyának ugyanonnan ugyanazt fizetek (1250); 1459.X.15.k.: *Tothewr*-i Tamás **ü**: Szilvási Péter (1385); 1475.XI.22: *Thot[hewr]*-i Istvánné: Ilona említése (2196); 1482.VI.29.: *Thother*-i István **ü**: Iklódi Dési Péter (2377); 1486.VI.28.: Tótöriek tiltják Gym-i Radó Domokost Monyorókereke, Székelyjő és Szentkirály birtok őket örökjogon megillető felerésze elidegenítésétől (2594); 1554.XI.7.: *Tothewr* **plébánosa**: Mihály pap nov. 1-én Olnokon végrendelti tanú volt (5328). Ld még KmJkv II.

1062. 1561 die 23 Aprilis egregiis Blasio, Stephano Thotteory in p-e *Totteor* integra decima arendata ... fl. octo solvit (Dé 11). **1587:** *Thootteor*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 41). 1635 Dálnok (Hsz): Veres János (néhai Veres Gáspár régi lófő öccse) Tótórbén lakik (SzO). 1621: *Toteor* (K). 1635 Dálnok (Hsz): Veres János (néhai Veres Gáspár régi lófő öccse) Tótórbén lakik (SzO). 1651: *Totthör*; 1654: *Tötör, Thotor, Tibtir* (Kádár VII. 32). Ketzeli Borbála (?–1757) Torotzkai Péterné kegyességéről „Szóljon a' *Tötöri* Ref. kitsin Ekklesia, az holott az ISTENnek ditsőségére, az elromladozott Templomát Újonnan köből maga költségén szépen fel-építette“ (Tsernátóni V. János torockószentgyörgyi lp. *Oratio exequialis* ... Kv 1759. Páldi. [G 4v]). 1808: *Tötör* h, *Tyutyur* val. 1861: *Tötör, Tyultyur* Do (17). 1888: ≈ (Tyoltyur) **SzD** Szamosújvári js (Je 695). 1913: *Tötör SzD* vm (Az). 1958: Veres Károly, az itteni utolsó magyar beköltözött Szamosújvárra. Ref. templomának romjai ekkor még láthatók voltak (ad vocem M. Szabó, 1997). Szószékét, Sipos Dávid művét, a kidei katolikus templomba vitték át (ad vocem J. Murádin, 1998). Murádin B. Katalin: *Faragott kőszószékek Erdélyben*. 1994. – 1909/19: Teoltyur, *Tőtör*, L 656: r 576; m, zs (180). > Tioltyur = Su 2: 194. 1317–1854. – 1974: c. Cornești {Szarvaskend kzs faluja DK-re} [23 A]

Tötös 1. Bi (Élesd-K, a Csucsai úton) 1406: p. **walachalis** *Thythews* (Jakó 371). 1692: *Tütös* (Mezősi 101). 1808: *Töttös*, Grossi (173). 1828: *Töttös*, Grós (Nagy 97). 1888: *Tötös* (Gross) Élesdi js (Je 695). 1913: *Tötös Bi* vm (Az). – 1909/19: Groși, *Tötös*, L 660: r 612; m, zs (84). = Su 1; 272. 1406–1851. – 1974: c. Aușeu {Kisösi kzs faluja Ny-ra} [11 C]

Tötös 2. * Za (Pankota mellett) 1508: *Thewthes* (Márki II/1. 251). – Su 2: 411.

Tövös 1. * Ar 1. (Váradja-É) 1427: *Thys* (P). 1479: *Thys ~ Thywys* Váradja vár 7. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1479: *Thywys*, 1510: *Thewys*, 1540: *Zpyn*, 1598: *Zpyn* a. n. *Theowis*, 1622: *Zpin* (Pesty: Krassó II/2. 254). – Su 2: 413.

Tövös 2. * Ar 2. (?) 1479: *Thys ~ Thywys* Szád vár 2. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád). {Ugyanakkor azonnevű falu másik várhoz tartozott!}

Tövös 3. Bi (Belényes-ÉNy) 1492: *Thyws*, 1508: *Thywys* (Jakó 359). 1692: *Sinos Falua* (Mezősi 102). 1808: *Spinus*, *Szpinus* (149). 1913: **Tösfalva** Bi vm Magyarcsékei js (Az). – 1909/19: *Spinuș*, *Szpinus*, L 414: r 407 (167). > *Spinuș-Pomezueu* = Su 2: 143. 1492–1913: *Tövösfalva* (H). {!} > *Spinuș de Pomezueu* [21 A]

Tövös 4. (Spinarum Villa, Spinae, Rátka) Fe (Gyulafehérvár-ÉK 25 km, Enyed-D 11 km, a Maros jp-i úton) **1269:** t-m Elye et Pousa ... *Ratka* vocatum; 1293.X.6: Roland vaiv.: Datum in v. *Thywes*; [1294–5].IX.24/25.: Ladislaus woyv.: Datum in v. *Tyuyis*, ... t. Germand ... iuxta v-m *Spinarum*; 1303: v. *Tyvis*; 1319.VIII.8.: vicevaiv.: Datum in *Tuyis*; 1319: Dominicus **plebanus** de v. *Spinarum*; 1332: v. *Twys*; 1332–5: Dominicus **sacerdos** de *Spinis*. 1269 e. az örökös nélkül elhalt Illés és Pósa birtoka volt Rátka néven, s mint ilyet adta István ifj. király Gyógyi Andrásnak. Ettől kezdve a Gyógyi család birtoka. 1293–4 k. a vajda döntése alapján Tövös földbérének (terrágii) és más hasznainak harmada Gyógyi Sámson comest illeti, s ennek alapján 1303-ban László vajda Sámson fia Istvánnak ítélte András fiaival szemben. Ekkor a Gyógyi út felé eső részét, amely a leprások házánál kezdődik és Enyed felé megy, a vásárbírság (iudiciorum fori) harmadával Istvánnak adták, míg az egyházat, malmokat és a Tövösten átfolyó Gyógy-patakot közösnek hagyták. Vajdai és alvajdai ítélkező hely, ahol oklevelet adtak ki (1293–4, 1305–10, 1319). 1332-ben Gyógyi Konrád Tövösten hatalmaskodott Somogyi Miklós ispánnal. 1319-ben is említett papja 1332 I: 80, 1332 II: 80, 1334 I: 80 d, 1334 I: 4 pensa, 1335: 6 dénár híján 3 pensa pápai tizedet fizet, ami mezővárosi szintre mutat (Gy 2: 188). 1410: *Tywys* antiquo nomine *Kokka* (Iczkovits 63). 1437.I.13: Diódi Mihály *Thywys*-en lakó familiárisa: Antal (pr) Id Diód (KmJkv 86); 1440.V.28.k.: ≈-en lakó Antal eljár ura nevében (236). 1449: Tövösten **ferences templom** épül. Az egyházat Hunyadi kormányzó az obszervánsok részére alapította. 1464: Tövös **libera civitas** harmincad- és vámmentességgel (JtK 1980.10.663. Balás). 1474.I.19.: Ozsvát *Thys*-i **plébános**, *Thys*-en lakó Szöke János **ü**: Kalota 1. (KmJkv 2131). 1476.XII.22-én elhunyt Pongrácz János erdélyi vajda (1462-5, 1468-72, 1476), sírköve fennmaradt Tövösten. 1481.X.24.: *Thewys*

mezővárosban lakó Kovács Gergely és néhai Fésüs Mihály fia László elismerik, hogy Szekeres Lukács és apósa: Márton Gergely kifizette nekik azt a nyolc Ft-ot, mely összegért a ≈-i Újszölömál nevű hegyen, Kutas Antal és Györe János ≈-i lakos szőlője között fekvő örökös szőlőjüket tőlük megvásárolták (KmJkv 2333); 1501.VII.2.: *Thywys*-en lakó Pokol Mátyás mint szomszéd jelen volt meggykeréki iktatáson (3203). 1526: Tövis kolostorában élő Nyujtódi Judit számára fordította testvérébátyja: Nyujtódi frater András a bibliai Judit könyvét (Székelyudvarhelyi Kódex). 1553.III.20.: *Thewys*-i Cservicse János 100 Ft-on zálogba veszi Kornyáti Bekes László több részbirtokát Karánsebes táján (KmJkv 5178). & 1557 e. Tövisi Imre váradi observáns ferences provinciális. 1587: *Theowis*. – E: fl. 40. A: fl. 20. *Albam accumulandum* (Dé 24). 1602.VII.2. Tövisi csata: Báthory hívei – élükön a török földről visszatért Székely Mózzal – vereséget szenvednek Basta hadaitól. © Székely Mózes „16 száz lovasból álló vitézlő népe“ (nemesi serege) vesztett Basta generális kétszerannyi hadával szemben. SzM Szelestei János és Bethlen Gábor oldalán a Maroson átusztatva menekül. Ezután sokan a temesvári basa fennhatósága alá tartozó területen kerestek menedéket. 1603: *opp*. *Teowys* (Ve: Doc. VII. 123). & 1614: Tövisi 4 név a marosszéki Bodonban (SzO). 1733: *Tövis*. 1808: *opp*. *Tövis* h., *Dreykirchen* auch *Dornstadt* g., *Tyous* val. 1840.aug.12. keresztül mentünk Tövis mező városkán, hol Hunyady János Sz[ent]jímrei győzelmére tett temploma még áll (Tanárky). 1861: Tövis (*oppidum*), *Dreykirchen*, *Tyous* AF (7). 1888: ≈ (Tyius, Dreikirchen) AF Nagyenyedi js (Je 695). 1913: Tövis AF vm (Az). # Tövis neve 1290–1702: SzTA III. – 1909/19: Teiuș, *T*, *D*, L 2878: r 1623; m, zs, c, n (180). = Su 2: 186. 1290–1854. {1808: Tyous, Dornstadt !} [34 B]

Tövis 5. * **KSz** (Tasnád-DK, Nagyderzsida mellett) 1423: *Twuis*; 1643: *Töuis*, *Tövis* (Petri IV. 685). – Su 2: 415.

Tövis 6. * **Za** (Honctó táján, a Fehér-Körös mellett) 1283: *Tyus* (Tr). – Su 2: 415.

Tövised **KSz** (Tasnád-ÉNy) 1475: *Tyussed* (Cs 1: 565). 1543: *Thywysed*, ... 1616: *Tövised*, 1620: *Töüssed* (Petri IV. 686). 1808: Tövissed ~ Hodály, Hodel Ksz (173). Hnt. 13: Tövised » Érszodoró Szi vm. – 1909/19: Spinuș, Értövised {!}, &, v. Sudurău (167). = Su 2: 143. 1909, 1913 (H). + 2: 415. 1475–1620.

Tövisegyház **Za** (Simánd-D) 1433: *Thwiseghaz*; 1462: *Thywseghaz* a Toldiak birtokai közt (Cs 1: 747). 1471-ben Keszi Balázs deák Tüvösegyház (Tövisegyház?) nevű birtokát a csanádi **káptanannak** adja (Cs 1: 785. Keszi cs.). 1808: *pr* Tövisegyháza (173). 1828: Tövisegyháza (Nagy 33). Hnt. 13: » Alsósimánd Ar vm. – Su 2: 412. 1433, 1462; 1559, 1562 (Utóbbiak is Csánkinak tulajdonítva), 1828. + 2: 415. Tüvösegyház 1471.

Tövishát: kistáj a Szilágyságban Szilágycseh és Zilah között, a Szamosba és a Krasznába futó patakok közén. Egykori kisenemesi falvai közül a legnevezetesebb Diósad. Magyar lakossága románokkal vegyesen lakik. (K. L. 190.) Nagy J.: *A Tövishát népi öltözete* (Művelődés, 1970. 6).

Tövisk * **Te-Kr** (Karánsebes táján) 1440: *Tyvisk*, 1447: *Tyws*, 1454: *Alsothewis*, *Alsothys* (P); =: *Alsothewis*. Macskással együtt emlegetik, amely Zaguzsen környékén feküdt (Cs 2: 68); 1470: *Tews*, 1478: *Tövis*, 1532: terra *Szyn* (Pesty: Krassó II/2. 255). – Su 2: 415.

Töviskvár * **Ar** (Szomathely/Szaadhely-K) 1483: *Thywyskwar*. Lippával kapcsolatban említik (Cs 1: 780.). – Su 2: 413.

Tövissed * **Te** (Keve és Te vm határán, Fövény: Fény körül) 1400: p. *Tywessed* (Gy 3: 497). – Su 2: 416.

Töz folyó a Fekete-Körös b. o. mellékvize. Borosjenőtől ÉK-re ered, s Tamáshida alatt torkollik. 1808: *fluvius* Töz Ar (173). 1851: Töz folyam Ágya falu vize (Fé 1: 15). 1851: Töz folyam Csermő egyik vize (Fé: 1: 215.). 1851: ≈ vize Repszeg határán (Fé 3: 288). 1851: Töz folyó Seprős határán (Fé 4: 25). 1851: ≈ Bélzerénd határán (Fé 4: 326). – 1981: Teuz [20 D-C]

Traineitelep **Sze** (Szeben-DNy) 1854: Trainei (Bul. 38). 1913: *Traineitelep* Resinár tartozéka (H). – Trăineii = Su 2: 204. » Rășinari [35 D]

Trányis Ko (1854) : Tarányos.**Traunau Te (1808) : Cserealja.**

Trencsén * Uh A szájhagyomány szerint (Orbán B., I. 268) Vargyas egyik részét, *Vízelvét*, a völgyben feljebb fekvő s a tatárok által feldúlt *Trencsén* nevű falu elmenekült lakossága alapította. Janicssek J.: *Vargyas helynevei* (NyÍrK 1971.2).

Tresztia Ar (Kisjenő-ÉK) 1888: Tresztia psz (t) Miske Ar Kisjenői js (Je 696). 1913: *Nádasmajor* Miske tartozéka (H). – 1909/19: Trestia, *Tresztia*, v. Mișca (185). = Su 2; 205. 1909, 1913. M [20 C]

Tresztyefalva Za (Brád-DK) 1439: *Trestyefalva*; 1441: *Terchye*; 1464: *Teresthe*; 1525: *Trezthe* Világos vár tartozéka volt (Cs 1: 747). Köteles: aranybánya. 1733: *Trestye*, 1760–2: *Tretztye*, 1805: *Tresztyia*. 1808: Tresztyia, Rohrbach, Tresztie (173). 1888: Tresztia (Nádfalva) **Hu** Brádi js (Je 696). 1913: **Tresztia** Hu vm (Az). – 1909/19: Trestia, *Tresztia*, L 551: r 526 (184). = Su 2; 204. 1439–1854. – 1974: c. Băița {Kisbánya kzs faluja K-re} [34 A]

Trifest 1. * Fo (?) 1453.X.4., Târgoviște: *Trifești* (DIR B I. 127). – Su 2: 414.

Trifest 2. * Kr (Facsád-DK, Forrásfalva mellett) 1514–1516: *Tyryfesth*, *Tryfest*; 1597: *Thrisest*, 1612: *Trifest*, 1620: *Threseat*, 1717: *Trivineste* (Pesty: Krassó II/2. 249). – Su 2: 415. {*Trifești* határrész őrzi emlékét}

Trimpoel Fe (1808) : Kénesd AF.

Trisztye Br (1806: Brassó-DK hrs) 1808: *pagus* Trisztye Br-v. Hnt. 13: azh (173). {!} Ld Deresty.

Trojás Ar (1808) : Torjás.

Trokfalva * Te (Temesrékás táján) 1459: *Trokkamyhalfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozza (Cs 2: 11. Cseri). 1473.VIII.30.: *Throkfalwa* Nádasdi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: ≈ Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 411.

Tronk Ar>Kr {?} (Soborsin-DK, a Maros b. p. közelében, Kaprevár mellett) 1596: p. *Tronk* (Pesty: Krassó II/2. 254). – Su 2: 414.

Tuba * Za (Kisjenő-K hrs, Szinte mellett) 1342: p. *Thuba* (Tr). – Su 2: 412.

Tubultelke * Sza (Nagykároly vidékén) 1335: p. *Tubulthelke* (Tr). =: *Tubultheleke*. A XV. században bizonyára csak pusztta volt (Cs 1: 487). – Su 2: 414 (Tr).

Tudorócz * Ar (Lippa-DDNy, Temeskövesd mellett) 1477: *Thwdorowcz* (Márki II/1. 218). – Su 2: 412.

Tuffás Szö (Orsova mellett) 1717: *Duferi*, 1734: *Toffujer*, 1785: *Tufura* (Pesty: Szörény II. 555). 1808: Toffier (171). 1888: Tuffiér **KrSzö** Orsovai js (Je 697). 1913: Tuffás KrSzö vm (Az). – 1909/19: Tuferiu, *Tuffier*, L 665: r 581; n, m, zs (195). Tufári = Su 2: 206. 1717–1913. » Orșova

Tuka KSz (azonosíthatatlan település, hihetőleg KSz/Szi területén) 1214: *Tuka* faluba való Forcos poroszló, Pongrác szolgálja, Alba és Mon falubeli peres feleket kísért Váradra (Er I. 66).

Tulka Bi (Szalonta-K hrs) **1215**: Zovizlou de v. *Tulka*; 1300: p. ≈; 1332–7: Laurentius **sacerdos** de v. ≈. 1215-ben poroszló nevében tűnik fel. 1300-ban a Görbediek és Jolanth bán rokonsága úgy egyeznek meg rajta, hogy felső része utóbbiaké, alsó része előbbieké lesz. Papja 1332: 12, 1333–6: évi 14, 1337: 9 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 678). 1397: *Tulka*, 1458: *Twlka* (Cs 1: 627). 1638 Bogártelke (Ko): Vég János Petneháziné tulkai jobbágya (Gyalu 42; Szathmári Király Anna Petneházi István borosjenői főkapitány felesége, 1627/32 u. özvegye (42/2). 1692: *Tülka* (Mezősi 119). *Zentelki István* 1698: lp Szentjebbon, majd Tulkán; 1704-ben a szerbek itt megölték (Dn

2703). 1808: *Tulka* val. 1888: ≈ Nagyszalontai js (Je 697 & Ösi, Pata). 1913: Tulka Bi vm (Az). – 1909/19: Tulca, T, L 3152: r 2979; m, zs (185). = Su 2: 206. 1215–1851 {?}. [20 A]

Tulnikfalva * Za (Honcótó-DDNy, Alsószakács mellett) 1553: *Thulnykfalva* (Márki II/1. 251). – Su 2: 412.

Tulogd * Bi (Székelyhíd hrs) **1291–4**: *Tulukd*; 1296: p. *Thulugd*; 1312: p. *Tulugd*. 1291–4 között első ízben a falu 4 kepe tizedet ad a püspöknek. 1296-ban Gutkeled nb. Drug fiait Tulogdot a **Sz. Jakab-templom**mal és halastóval cserébe adják a rokon Lukács fia Péternek. 1312-ben mégis Drug unokái osztoznak rajta, amikor is Péter fiainak jut (Gy 1: 678). 1438: *Tulugd* (Cs); 1419: *Tulogd* (Cs); =: *Twlogd* (J); 1488: *Thwlogd* (Cs 1: 627; Jakó 372). 1599: *Tulogd* (Kiss 877). 1808: pr. *Tulogol* val. [a térképen: *Tulogd* !]. 1808/1978: Tulogol (173). Hnt. 13: azh {!}. & *Tulogy* János földrajztudós, egyetemi tanár (–Kv). – Su 2: 415.

Túlsóvíz Gy/Cs 1956: *Túlsóvíz* Gyergyótölgyes tartozéka. – 1956: Sîngeroasa > 1964: Valea Frumoasă = Su 2: 227. » Tulgheş [25 B]

Tululod * Ar (Lippa táján) **1213**: *Tululod* (Tr). – Su 2: 415.

Tumban * Bi (Szentjános-D) **1235**: t. mon-i de Kuru nomine *Tumban*. Hat Tunnal falubeli pintér követelte a körüi apát Tumban nevű földjét a Körös mellett, végül lemondtak a földről az apát javára (Gy 1: 678). =: ≈, Tunnel (Tr). – Su 2: 415.

Tunnal * Bi (Szentjános-D) **1235**: tunnarios regales de v. *Tunal*. Hat királyi pintér (Andreas, Tupur, Chama, Thurch, Halad et Bogy) perelte a körüi apátot Tumban föld miatt (Gy 1: 678). – Su 2: 415. Tunnel » Tumban

Tupd * Bi (Szalonta-ÉNy) **1273**: villa *Tupd* (Tr). – Su 2: 417.

Túr To (Torda-ÉNy hrs, a Túr patak mellett) **1279**: Deers de v. *Tuur* (Cs). =: ≈ faluból való Deers királyi ember Báréban iktatott (Er I. 376). 1289: ns de ≈ (Cs). =: Deers nevű ≈-i nemes királyi emberként iktatta Gerendi Miklós magistert Keresztúr, Görgöd és Örke (To vm) földekbe (Er I. 455). 1310: *Twr* (Cs). =: *Twr*-i Ders fia Benedek, ≈-i Fulcianus fia Benedek, határos nemesekkel, Zarka föld határjárására hívtak (An 2: 899). 1332–7: **sacerdos** de *Tur*, *Tuur*; 1367: v. *Twr*; 1441: p. *Thwr*; 1514: p. ≈. Turi, Etelei, Peterdi; rb. kolozsvári **domonkosok**. 1493: Turiak atyai nemes udvarháza. 1474–1520: halastó, rajta kétkerekű malom. Jbn 1449: Tapasztó, Fadjus, Vikárd, Csintalan, Fazakas (Cs 5: 742). 1430.III.7.: *Thwr*-i Péter **ü**: Szarkadi János (KmJkv 37); 1439.II.9.: ≈-i Péter **ü**: Szamosfalva (117); 1439.III.13.: ≈-i Péter fia Lőrinc **üv**, ≈-on lakó Cseh Imrét, ≈-i Pétert és Gergelyt is (137); 1440.I.13.: ≈-i Györgyné Eczeli Margit és ≈-i Péterné Petlendi Erzsébet **üv** saját fejét (178); 1440.VII.6.: Koppándiak tiltják *Thwr*-i Pétert és fiait: Györgyöt, Lőrincet, Antalt és Lászlót koppándi birtokrészük elfoglalásától (257); 1441.XII.1.: Csáni László – Cikmántori Lászlóné Veres Katalin és te: Imre nevében – tiltja *Thwr*-i Pétert s fiait: Lőrincet, Györgyöt, Mihályt, Jánost, Antalt, Istvánt, Lászlót *Thwr* és Csán birtokbeli részük elfoglalásától (381); 1449.IX.25.u.: ≈-on lakó Tapasztó András özvegye: Margit – gy: Ilona, Dorottya, Imre és Pál nevében is –, ≈-i Lőrinc és több más ≈-i lakos (providorum) közbenjárására, megbékél Faggyus (ds) Tamás fia János szintén ≈-i lakossal, aki Vikárus Balázssal és fiával: Miklóssal, testvérével, valamint familiárisaival: Csintalan (ds) Dénes fiait: Istvánnal, Fazakas Jakabbal és Bálinttal együtt megölték férjét: András (759); 1449.X.30.: ≈-i Lőrinc **ü**: Farnas (765); 1449.XII.1.: Uő **üv** (775); 1452.III.3.: ≈-i Imre fia Balázs említése bizonyos birtokok átadásával kapcsolatosan (1017); 1456.X.15.u.: ≈-i Lászlónak Csánon jobbágya van (1258); 1457.VII.15.: *Thur*-i Lászlóné Petlendi Barlabási Zsófia nevében is tiltják bizonyos petlendi birtokrész elidegenítését (1273); 1461.V.21.: *Thwr*-i Lőrincné Fülöpösi Katalin (1559); 1461.VI.14.: ≈-i Lőrinc **ü**: Gyerőmonostor (1572); 1461.VIII.29.: Rödi Cseh Péter tiltja néhai ≈-i Péter fiait: Györgyöt és Lőrincet, hogy a ≈-i Péter fia László özvegyének ≈ és Csán birtokból járó hitbért és jegyajándékot Csehi Istvánnak kifizesse, minthogy az őt illeti (1615); 1461.IX.5.: Néhai ≈-i Péter fia Lőrinc és fe: Fülöpösi Katalin s gy: János, Dávid, Benedek, Péter és Ilona kijelentik, hogy Gyulai Miklós váradi éneklókanonok teljesen kifizette őket a néhai Fülöpösi Miklós fia: néhai Albert deák ingóságaiból és pénzből nekik

járó javak felől (1616); 1466.I.3.: ≈-i Lőrinc **ü**: Farnas (1685); 1468.III.21.: ≈-i Mátyás **ü**: Károlyi Lánosz László (1795); 1474.IX.2.: ≈-i Lőrinc özvegye: Katalin ≈-i halastava és kétkerekű malma felét s Varga Benedek jobbágytelkét 63 és fél arany Ft-on zálogba adja Pécsi István tordai alkamárásnak (2158); 1481.V.1.: Etelei Tamás almási várnagy és Túri néhai Lőrinc fia: Péter kölcsönösen egymást nyilvánítják örökösüknek birtokaikban és atyai házaikban (2318); 1483.X.29.: Farnasi Veres István özvegye: Margit most már Túri Péter felesége (2468); 1483.X.29.: Túri Péterné: Margitnak Farnason 66 Ft-on Bikali részbirtokot adnak zálogba (2469); 1484.VI.21.: Túri néhai Lőrinc fia Benedek zálogba veti túrcsáni birtokrészét Etelei Tamás almási várnagnak (2489); 1523.I.2.: Túri Péter özvegye: Margit és leánya: Anna, aki Túri Benedek felesége, kalotaszentkirályi birtokrészét 150 Ft-ért eladja Gyerővásárhelyi Gyerőfi Salatielnek (3888). Ld még KmJkv II. 1062. **1587**: *Thwr.* – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 64). & 1737 Gyalu: Túri Mihály zsellér (Gyalu I. t). 1758: nobilis Georgius Vajna de Thur, 48 (EHA). Kismemesi-jobbágyparaszti faluközösség. **1733**: *Thur.* 1808: Túr (173). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ **TA** Tordai js (Je 697 & Hármassfogadó telep). Túr-Ny, a műút mellett, kis település : Hármass (TL). 1913: **Tordatúr** TA vm (Az). # Tibád L.: *Tordatúr helynevei* (1969–71) (NyIrK 1972.2). – 1909/19; Tur, *Túr*, L 1134: r 497; m; 14 zs (185). > Tureni = Su 2: 208. +1276, 1279–1854. [23 C]

Túri-hasadék (Torda-ÉNy, Tordatúr hr) Hangay O. (1896. Erdély, V. 15) ; Czárán Gy.: *Túr és a Túri hasadék* (E, XV. 13-21); Bodocz K.: *A Túri-hasadék* (E, XLV. 27-31. = Tibád L.)

Túr vize : a Tisza b. o. mellékvize. Avasfelsőfalutól K-re, a Kőháton ered, Adorján fölött, balról, felveszi a Tálna vizét, alább, jobbról, a Turc vizét, majd balról az Éger vizét. 1808: *fluvius* Túr Ug (173). # Petőfi: ... a kanyargós Tiszánál, ott, ahol a kis Túr siet beléje ... – Tur

Tura * Sza 1493: *Thwra* Szinér vár tartozéka volt (Cs 1: 487). – Su 2: 413.

Turbarócz * Kr (Szászkabánya-ÉNy, Néraszlatina mellett) 1427: pr. *Twrbareuch* (Cs 2: 108). 1427-ben Nagymihályi Albert és fiai kapták királyi adományul a magvaszakadt Nagylaki Jánkfői János birtokaival együtt (Cs 2: 112. Nagymihályi). 1427: *Twrbarewcz*, 1428: *Twrbareucz* (Pesty: Krassó II/2. 256). – Su 2: 415.

Turbóca KSz (Zsibó-K, a Szamos j. p.) 1387: v. **olachalis** *Torbicza*, 1388: *Torbocha* (DocVal 327). 1390: *Turbucza*, 1405: *Turbolcha* (Cs); =: *Turbolcza* (P); 1489: *Thwrbocza* (Cs 1: 565); 1582: *Turbotza* (Petri IV. 689). **1733**: *Turbuca*. 1808: Turbúca (173). 1888: Turbucza (Turbutia) **Szi** Zsibói js (Je 697). 1913: Turbóca Szi vm (Az). – 1909/19: Turbuța, *Turbucza*, L 473: r 469 (185). = Su 2: 207. 1387–1854. [12 D]

Turburesty Bi (1808) : Szitány.

Turc Ug (Halmi-K) 1378; v. **walachalis** *Thwrch* (DocVal 280). 1471: *Thwrcz*, 1478: *Thwrch* (Zichy XI. 84, 229). 1488: *Thwrcz*, 1499: *Thurcz*, *Turocz* (Szabó István 522). 1808: Turcz (173). 1851: ≈, Bereg-Uocsa vm, több hegyeken s völgyekben elszórva; 1614 **g. kath.** lak., s parochiával. ... hajdan arany ezüst bányái is votak. F. u. Pogány, Rátonyi, Ilosvay, b. Perényi, Gazda, Zuffíry, Száraz, Pap, Fejér, Balabány, gr. Haller, és Csató örökösök (Fé 4: 224). 1888: ≈ Tiszántúli js (Je 697). 1913: Turc Ug vm (Az). – 1909/19: Turț, *Turcz*, L 3406: r 2935; zs, m (186). = Su 2: 209. 1378–1851. [2 C]

Turcibánya Sza (Turc-ÉK) 1925: az erdő szélén keresztet állítanak, nyáron itt imádkoztak. 1935: **Kisboldogasszony-t**, Liptai Ferenc által felajánlott telken. 1970–1997: Puskás Antal gondnok. Csn: Locker, Liptai, Kerszka, Virlics, Kölcsey, Kámpó, Iványicki; azaz eleik közt volt magyar, sváb, szlovák, lengyel; többsége r. k. Új gondnoka Puskás Gábor. Halmi plébánia filiája (RKNt 1999). – Turț-Băi = Su 2: 209. 1954. [2 C]

Turd * Te (Lugos-ÉK) 1427: *Twrd* in comitatu Themes; 1453, 1454: districtus **wolahalis** *Thwerd*; 1464: *Therd* in comitatu Themes. 1454-ben Hunyadi Jánost iktatják birtokába; 1464-ben

Temeshelyi Dési Pétert és Balotai Miklóst iktatják ez uradalomba (Cs 2: 68). {Tartozékait ld helyükön.}

Turegház Te (Vinga-Ny) 1454, 1465: *Thwreggaz* a Tariak birtoka. Turegház ma Majlátfalva nevet visel (Cs 2: 51. Monostor). Ld Majlátfalva. – Su 2: 413.

Turnul Kr (1808) : Sebestorony KrSzö.

Túrterebes Ug (Halmi-DK) **1216:** *Terebes*; 1315: p. *Terebes* (Tr). 1315: Károly király István nádor hűtlen fiaitól elveszi *Terebes* birtokot és Dénes fia Tamás magister beregi comesnek adja (An 4: 115). 1321: **Turterebes** (Szabó 525). 1808: Terebes (Túr-) (168). **Nagyboldogasszony-templom**, b. VIII.15.; m. g. k. t: Szent György vértanú, b. IV.23. (RKNt 1999). 1851: TurTerebes, magyar-német-orosz falu Bereg-Ugocsa vm, a Tur vize mellett, 952 **romai**, 413 g. kath., 218 **ref.**, 41 zsidó lak., romai, g. kath., ref. anyatemplomokkal. Régi várkastély. F. u. b. Perényi nemzetség, és bir benne Szirmay család is (Fé 4: 199). 1910 L 3792; m 3774. 1913: Túrterebes Ug vm Tiszántúli js (Az). – Turulung = Su 2: 209. 1216–1851. [2 C]

Túrterebeshegy Sza (Túrtebes-K) **Magyarok Nagyasszonya-templom**, b. X.8. Túrterebeshegyi-kápolna **Szent Dónát-templom**, b. VIII.7. (RKNt1999). 1913: Túrterebesi szőlőhegy Túrterebes tartozéka (H). – Turulung Vii = Su 2: 209. 1913. – 1974: c. Turulung {Túrterebes kzs faluja} [2 C]

Túrvékonya Sza (Avasújváros-ÉK, a Túr b. p.) 1478: *Thwrwykonya*. Avassági Móric-falu, vegyeslakosságú (Maksai 223). 1490: *Thwrwekonya* Szinér várához tartozott (Cs 1: 487). 1808: Turvékony (174). 1851: *Turvékonya*, Sza vm, az Avasságon, lapos helyen elszórt házakban, 613 **g. kath.**, 14 zsidó lak., s anyatemplommal. Földje sovány, de erdeje szép (Fé 4: 225). 1888: Túrvékonya -Y- Sza Szinérváraljai (Je 698). 1913: Túrvékonya Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Tur, *Turvékonya*, L 855: r 771; m, zs (185). = Su 2; 206. 1478–1851. [2 D]

Turzon Kh (Kőhalom-DK) 1507: *Thurzon* (Wa 368: 13b Freithum). 1854: Turzon (Bul. 95). 1861: ≈ (*praedium*) Kh (37). Turzonpuszta. – Turzun = Su 2: 209. 1854. » Hoghiz {Olthévíz} [37 A]

Tusna * Hu (Tustya mellett) 1504: p. *Thwsna* in d-u Ha. Mór és Ficsor családok ősi birtokai közt (Cs 5: 144). – Su 2: 413.

Tusnád Cs (Szereda-DK, az Olt bp-i úton) 1421: p. *Thwsnad* (SzO I. 177). 1567: *Twsnad* 41 kapu (Venczel 35). 1569: *Twsnad*, 1569 k.: *Tusnadfalwa*, 1576: *Tusnád* (SzO II. 262, 276, IV. 45). 1614: ≈ 134 családfő (Cs 10). **1750: Tosnad**. 1808: Tusnád (174). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Csik-Tusnád Kászón-alcsiki js (Je 277 & Tusnád -Y-). 1913: Tusnád Csik vm (Az). – 1909/19: Tuşnad, *Tusnád*, L 2342: r 107; m, zs (186). > Tuşnad Sat = Su 2: 209. 1421–1854. > Tuşnad [37 B]

Tusnádfürdő Cs (Tusnád-D, az Olt b. p., vasútállomással; 650 m) 1888: Tusnád -Y- (t) Csik-Tusnád (Je 698). 1913: Tusnádfürdő Csik vm Kászónalcsiki js (Az). – Tuşnad Băi = Su 2: 209. 1913. > Băile Tuşnad [37 B]

Tusnádújfalu Cs (Tusnád-DNy hrs) 1854: Tusnád Újfalu, Tuşnad Uifalău (Bul. 53). 1861: Tusnád-Ujfalu Cs (31). **Újtusnád** (Su). – Tuşnadul Nou = Su 2: 209. 1854. > Tusnadu Nou 1974: c. Tuşnad {Tusnád kzs faluja} [37 B]

Tuson Ko (Nagysármás-KDK hrs) {1316 e.} 1319: v. *Tusun*; 1323, 1326: filios Michaelis: Kylianum, Symianum, Salamonum, Stephanum, Michaellem, Ladislaum et Joannem nobiles de ≈; 1325: ... *Tusun*; 1326: ≈; 1332–5: Joannes **sacerdos** de ≈, Paulus ≈ de ≈. A telegdi székely eredetű Tuzsoni Symjén fia Mihály fiainak birtoka (1319), melyet 1316-ban Iwahun tordai ispán kifosztott; itt, Dombon és Marocházán 500 M kárt okozva. 1323-ban és 1326-ban tilalmazták a Tuzsoniakat (Felső-)Palatka megvételeitől, ill. birtoklásától. 1325-ben Mihály fiai kettéosztják Tuzsont. Papja 1332 I: 33 régi báni, 1332 II: 3 régi báni, 9 dénár, 1334 II: 2 gs, 1335 I: 6 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 377). 1348: nobiles de *Thusun*; 1366: *Tusund*; 1395: p. *Tusun*; 1481: p. *Thwson*; 1498:

p. ≈; 1502: p. ≈; 1505: p. ≈; 1511: ≈. ♂Gernyeszeg (To) tartozéka; Pongrácz, Kendi Baládfi, Betleni, Kendi, Patai Dezső s más birtokosé (1325-től Cs 5: 420. 1481, 1502: To vm). 1441.III.1.: *Thwson*-i Bolgár (ds) Miklós említése (293); 1447.II.11.: *Tuzon*-i néhai Bulgár Miklós fia Lászlónak zálogba adott mezőszilvási birtokrészt Szilvásiak vissza akarják venni (613); 1449.III.4.: [*Tuzon*-i] Bolgár László Tombon részirtokos (660); 1449.III.10.u.: *Thwson*-i Tóth Miklós fia István mezőszilvási jobbágyokat életveszélyes fenyegetésekkel arra kényszerített, hogy tíz ekealja földet neki szántsának-vessenek, és ezzel 300 Ft kárt okoztak Szilvásiaknak (666); 1449.XII.11.: Uő ≈-i birtokrészt 40 Ft-ban zálogba adja Tholdalagi Andrásnak (778); 1450.IX.25.: Kecseti István özvegye: *Thuson*-i Tamás fia Péter leánya: Márta (898); 1467.I.28.: *Thwson*-i néhai Tamási András fia Péter, ld Sályi To vm (1724); 1468.V.29.: *Thwson*-ban Farnasi részirtok (1809); 1473.VIII.30.: *Thwsan* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1481.VI.18.: *Thwson*-ban Somkeréki Erdélyi részirtok (2323); 1482.VI.22.: Mátyás király parancsára Gyulakúti Balázst és te: Jánost beiktatták ≈ prédiüm részébe (2370); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, beiktatták ≈ birtokába (2375). Ld még KmJkv II. 1063. **1587**: *Twson*, *Zentt Peter*. – E: fl. 13, A: fl. 3 den. 33. Accumulandum. (Dé 60). 1652 Vajdakamarás: Ez pusztá Curianál lakik egy Szeoleosi György nevű szabados, ... Urunk ő Nagysága, hogy mind életéig lova hátán szabadosságával szolgáljon, kegyelmesen megengedte. De mivel Thusumban vagyon öröksége, vissza akar menni, onnét is Sz. peterhez { : Szentpéterre: Uzdiszentpéter, Tuzson szomszédságában}, mindazáltal szabadosságával, lova hátán akar szolgálni (Gyalu 138-139). 1647: *Tuson* (Makkai 612) I. Rákóczi György birtoka. **1733**: *Tussin*, **1750**: *Tusid* [: *Tusin*]. 1808: *Tuszony* [: *Tusony*] interdum {olykor} *Aranylábú-Tuson* h., *Tussen* g., *Tusinu* val. 1861: Aranylábú-Tuson Ko (12). 1861: Tuson Ko (14). 1888: Tüson Ko Mezőörményesi js (Je 698). 1913: **Tusón** Ko vm Nagysármási js (Az). – 1909/19: Tuşin, *Túson*, L 828: r 565; m, c, zs (186). > Tuşinu = Su 2: 209. 1525–1854. – 1974: c. Sînpetru de Cîmpie {Uzdiszentpéter kzs faluja ÉNy-ra} [23 B]

Tusovó * **Ar** (Lippa táján) 1440: *Twsowo* Solymos vár 80. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 415. *Twsowo*. 1440 *Thwsovo*, 1477 *Thwstrew* {Utóbbi Csánknak tulajdonítva}

Tustya **Hu** (Hátszeg-Ny) 1360: sacerdos **olahalis** ecclesie de *Tusta*; 1462: *Thwztya*; 1508: *Thwstha*, *Thwsthe*. A Tustyai ~ Tustyei család birtoka (Cs 5: 144. Vö. Tusna hs). **1733**: *Tustija*, **1750**: *Tustya*. 1808: Tustya (174). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Hu Hátszegi js (Je 698). 1913: Tustya Hu vm (Az). – 1909/19: Tuştea, *Tustya*, L 609: r 559; m (186). = Su 2: 209. 1360–1854. – 1974: c. Unirea {Alsófarkadin kzs faluja Ny-ra} [43 B]

Tuszatelek **Kr** (Kraszna-DNy) 1341: v. **Olakalis** *Thuzateleke* a valkói uradalom tartozéka; új telepítvény az egykori erdőbirtokon (Gy 3: 507/16). =: *Thuzateluke*, 1481: *Thuza*. Valkó várhoz tartozott (Cs 1: 585). 1481: *Thuza*, 1497: *Thwza* (Bánffy II. 223, 342). **1760–2**: *Tusza*. 1808: Tusza, Tussenthal, Tuszakú (174). 1888: ≈ (Tusa) **Szi** Krasznai js (Je 698). 1913: **Tuszatelke** Szi vm (Az). – 1909/19: Tusa, *Tusza*, L 592: r 585 (186). = Su 2: 209. 1341–1854. – 1974: c. Sîg {Felsőszék kzs faluja D-re} [11 D]

Túzokrét **Te** 1888: Túzokrét psz (t) Gilád Te Csákovári js (Je 698).

Tűr **Fe** (Tövis-KDK, Balázsfalva-DNy hrs) 1313: terram ... comes Blasius [f. Herbordi] dixit esse suam; 1336: t-rum Herbordi et Nicolai f-rum Blasii; 1369: p. *Thyr*. A Veresegyház-székesi uradalom 1313-i és Cserged 1336-i határleírásában területét Csufud területével együtt Balázsfalvi Balázs fia Herbord és Miklós birtokának mondják. Egy 1369-i metális szerint a Henningfalvi nemeseké (Gy 2: 188). **1587**: *Thewr*. – E: fl. 36. A: fl. 12. Stephani Tholdy integra. Restat (Dé 22). 1647: *Tűr* (Makkai 631) I. Rákóczi György birtoka. **1733**: *Thur*. 1808: *Tűr* h., *Dürrdorf* g., *Solmusá* val. 1854: *Tűr* h., *Tűr* g., *Tiuri* val. 1861: *Tűr* AF (7). 1888: ≈ (Tiur) **AF** Balázsfalvi js (Je 699). 1913: *Tűr* AF vm (Az). – 1909/19: Tiur, *Tűr*, L 1589: r 1107; m (182). = Su 2: 195. 1332: sacerdos de Turek, 1350: Tyry (Tr), 1367: Tyur (Ub II. 325), 1369–1854. [35 A]

Türe **Ko** (Egeres-K, a Nádas b. p.; 431 m) **1299**: p. *Tyre* **episcopalis**; via magna euns de p-e *Bogartelke* ad p-m *Tyre* (Cs). 1299: p. *Tyre* ep-is; 1332–4: Demetrius **sacerdos** de *Thure*. Az

erdélyi **püspök** birtoka; Bogártelke határosa (1299). Papja 1332 I: 100 dénár, 1332 II: 18 gs, 1333 I-II: 22 gs, 1334 II: 18 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 377). 1338: p. *Tyre*; 1384: **rector ecclesie** de ≈ ; 1427: p. *Thyre*; 1437: p. ≈ episcopalis; 1446: **plebanus** de *Thire*; 1449: plebanus de *Thywire*; 1460: p. *Thyre*. 1437-ben 56 felnőtt püspöki jobbágy: Balázs fia Mihály, Balog János, Békes Antal, Békes Imre, Bene Breck, Bertalan fia János, Biró András, Boczi Kelemen, Császári Albert, Császári Balázs, Egredi ~ Egregyi Damján, Egredi Imre, Egredi János, Fábián fia János, Finta Benedek, Finta Péter, Futó János, Gál fia János, Gál fia László, Gál fia Simon, Gergely fia Albert, Gergely fia Benedek, Gorbai Jakab, Imre fia Domonkos, János fia Benedek, János fia Simon, Kis Barta, Kis János, Kósa János, Kósa Tamás, Kovács (Faber) Demeter, László **deák**, László fia Antal, László fia Mihály, Magyarai Pál, Márkus János, Meszes (Mezes) Jakab, Mikai Demeter, Mikai Péter, Miklós fia Demeter, Molnár Benedek, Nagy Jakab, Nagy János, Péntek Albert, Pocsaj(i) Pál, Remetei Albert, Simon fia Antal, Sombori János, Szász Fábián, Szász Máté, Székely Domokos, Szörnyő János, Tar János, Trencsel Domokos, Varga Mihály, Veres Antal {Itt betűrendbe szedve}. Ez időben a vidék legnagyobb faluja; további fejlődése azonban elakadt. 1452-ben s 1459 táján Máté erdélyi püspöktől zálogban 500 arany Ft-ban Gyerőmonostori Kémény István kezén volt (Cs 5: 420).

1441.V.4.: *Thywire*-ben lakó Gergely **ü**: Récskekeresztúr (KmJkv 307); 1446: Domokos türei **plébános**, Türei János **deák ü**: Fenes 2. (602); 1449.II.27. Gyalu districtusbeli papok közt Türe: Domokos **plébános** (657); 1453.VII.5.: Domokos *Thyre*-i **plébános ü**: Kolozs (1100). 1466: Türebén **scolarist** említenek (Se 138). 1525.XII.6.: Márk pap türei **plébános** (KmJkv 4130). Utóbb a gyalui vártartomány faluja. **1587**: *Thewre*. – E: fl. 20, A: fl. 10. In rationem ill. dom. Principis accumulandum ad arcem Gyalu (Dé 52). XVIII. szd: barokkos Bánffy-kúria (1944-ben községház. Ke). **1733**: **Türe**. 1750-ben készült **román fatemplomát** elvitték a bukaresti Falumúzeumba. 1750: *Pataki K. Sámuel iskolamester*; 1780–1835: még öt tanító ismert (Se 160). 1759: **Ref. templom** díszes kőszószéke kidei Sipos Dávid műve (Ka). **1760–2**: **Turia**. 1763: a báró Bánffy-udvarház telkén galambbúgos kapu; 1802-ben gróf Teleki Katalin udvarháza telkén is (SzTA). Mai temploma XVIII. szd végi késő barokk építmény. 1808: **Türe** h. 1861: ≈ (14). 1888: ≈ Ko Nádasmenti js (Je 699). 1913: Türe Ko vm (Az). # Hn 1942. 1942. 259-269. Kelemen Lajos: *Ksz ...*, 1944. = Ke 1: 209, 212, 268.; 125. kép: A régi türei ref. templom bejáratának faragott kövei (Benkő Elek fv.), 126. A templom szószéke (Horváth József), 127. A régi templom faragott kövei (BE), 129. A régi román fatemplom (Kós Károly linóleummetszete). Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. Vavrincez Béla: *Türei legényes*. Tánccfeldolgozás, 1995.XI.11. KossuthRá. 2003 Mikulás előtti krampuszjárásról 2004.VIII.27. Duna Tv. – 1909/19: *Tiurea, T*, L 812: r 284; m (182). 1926: *Tiurea*. 1936/9. tk: *Turea* = Su 2: 208. 1299–1854. [22 B]

Türefalva * **Te** (Lugos táján, Drágonfalva-É) 1447: *Thywezelefalwa*, 1462: *Thywrefalwa* Doboz 12. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz). – Su 2: 413.

Türetelke * **Kr** (Szilágysomlyó táján, Felsővalkó mellett) 1341: terra *Thyreteluke* (Tr). – Su 2: 413.

Türkös {< türk: 'úz'} **Br** (Brassó-KDK) Régi nevei között "Villa Turcica" is szerepel (Árvey 86 nyomán Rásonyi 94). 1366: p. *Turchfalua* (Ub II. 242). 1456: v. *Turkester*, 1460: *Therkes* alio nomine *Temes* (SzO I. 172, 185). 1492; *Thewrkews*, 1500: *Thyrkes* (Árvey 86). 1531: *Twrkes* (SzO II. 23). 1554: *Tirkes* (Quellen III. 469). 1652: *Türkös* (Árvey 86). 1800-as években hírneves kordoványosainak termékét zömében Magyarországra szállították (Miskolczi: Br). 1808: Türkös, Türckesdorf, Turkul (173). 1861: ≈, Türkesdorf Br (39). 1888: ≈ (Türköndorf, Türkeschdorf) Hétfalusi js (Je 699). 1913: Türkös Br vm (Az). – 1909/19: *Turcheş, Türkös, Türkesdorf*, L 3204: r 1356; m (185). = Su 2: 207. 1366–1854. » Négyfalu ~ Säcele [47 B]

Tüsfalu * **Za** (Barza és Repszeg közt) 1553: *Thywsfalua* (Márki II/1. 251). – Su 2: 413.

Tüskés * **Csa** (Nagylak-DK) 1555: *Tywskes*, 1561: *Theovyskes*, 1564; *Towyskeoz*, 1655: *Teovisköz*, 1700: *Tövisköz*, 1757: *Teövisskes* (Borovszky: Csanád II. 610). – Su 2: 416. {*Tövisskes* határrész őrzi emlékét}

Ty.

Tyej 1. ~ **Tyel Hu** (Jófő-DNy) 1491: p. *Thel*; 1526: p. *They*. ♂Déva vár tartozéka, Jófő vs birtoka (Cs 5: 144). 1601: *Tej* (Ve; Doc. VI. 370). 1733: *Thiej*, 1750: *Tejul*, 1760–2: *Tyej*. 1808: ≈ (174). 1861: Tyéj Hu (24). 1888: Tyej (Teiu) Marosillyei js (Je 699). 1913: Tyej Hu vm (Az). – 1909/19: Teiu, *Tyej*, L 457 ort. r (180). = Su 2: 186. 1491–1854. – 1974: c. Lăpugiu de Jos {Alsólápugy kzs faluja ÉK-re} [33 C]

Tyej 2. Hu 1888: Tyej, telep (t) Cseb Hu Algyógyi js (Je 699).

Tyirákpuszta Sza (Erdőd-ÉK) 1954: *Tyirákpuszta* Résztelek tartozéka. – Tireac = Su 2: 194. 1954. – 1974: c. Viile Satu Mare {Szatmárhegy kzs faluja Ék-re} [12 A]

Tyiszelica TA (Mezöbánd-NyDNy) 1913: *Tyiszelicza* Mezőkapus tartozéka (H). – Chisălița = Su 1; 143. 1913. – 1974: c. Iclânzul {Kisikland kzs faluja É-ra} [23 D]

Tyukó Kr (Szászkabánya-ÉNy) 1464: *Thywko*, az Illyédi kerületben (Cs 2: 108). 1690–1700: *Zsukisch* (Pesty: Krassó II/1. 256). 1808: Csukics (40). 1888: Csukics **KrSzö** Jámi js (Je 282). 1913: Tyukó KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Ciuchiciu, Cs, L 1789: r 1771; n (50). Ciuchici = Su 1: 152. 1464–1913. [54 A]

Tyukolos MT (Makfalva-DK) 1956: *Tyukolos* Makfalva tartozéka. – 1956: Tiucoloș > 1964: Cireșeni = Su 1: 150. » Solocma {Szolokma} [24 D]

Tyukos Fe (1808) < Korláttelke.

Tyukos 1. Kh 1. (Kőhalom-DNy) 1733: *Tikus*, 1750: *Oláh Tyukos*. 1808: Tyukos (Oláh-), Walachisch-Tekesch, Gajnáriu (174). 1861: O-Ty, ≈, Gainár Kh (36). 1888: O-Ty (Walachisch-Tekesch, Tykisu romanescă {!}) **NK** Kőhalmi js (Je 553). 1913: **Felsőtyukos NK** vm (Az). – 1909/19: Ticușul-român, *Oty*, *W-T*, L 720: r 715 (181). Ticușul Nou = Su 2: 192. 1733, 1750, 1850. > Ticușul Nou 1974: c. Comana {Alsókomána kzs faluja Ny-ra} [36 D]

Tyukos 3. Kh 2. (Kőhalom-DNy) 1373: Thikus, 1396: Tykus (Ub II. 407, III. 165). 1488; *Teyx* (Berger 57). 1494: *Tex* (Scheiner 146). 1512: Symone Gereb in Ugra, Nicolao similiter Gereb et Luca Zygyartho in *Thykus* (TT 1891. 629. Mayláth). 1578–79: Felmér, Tyúkos és Kóbor határpere. 1606: *Tikoss* (Ve; Doc. VII. 308). 1627: különálló román faluközösség alakul Újtyúkoson. Az 1641.I.1-i összeírásban kb. fele-fele arányban szász és székely gazdák. 1733: **Szász-Tikus**, 1750: *Tyukos*, 1760–2: **Szász Tyukos**. 1750 után nem tartottak istentiszteletet magyarul, a székelyek elszászosodtak. 1808: Tyukos (Szász-), Deutsch-Tekesch, Gajnáriu (174). 1861: Szász-Tyúkás {!}, ≈, Gelinár Kh (37). 1888: Szász-Tyukos (Deutsch-Tekesch, Tyukosu szaszilor) **NK** Kőhalmi js (Je 641). 1913: **Szásztyukos NK** vm (Az). # Binder P.: *Szásztyúkos*. Közös múltunk, 1982. 69. Ad 254, 259. – 1909/19: Ticușul-săsesc, *Szty*, *D-T*, L 1484: r 243; n, c (181). Ticușul Vechi = Su 2: 192. 1373–1854. > Ticușu Vechi [36 D; L]

Tyulesd Hu (1913) < Kiulfalva Za.

Tyzny * Ko (talán Palatka környékén) 1300: *Tyzny* birtokot (másokkal) Mykud bán fiai leánynegyedként adják a bán te: Imre magister leányának: Kata asszonynak (Er I. 595).

U – Ú.

Ucsa 1. Fo 1. (Viktóriaváros-É, az Oltba ömlő Ucsa-patak torkolata fölötti j. p., a Fogarasi úton) 1413: v. altera *Gassendorf* (Le). 1509: *Ucsa*. 1582: *Also Wcza* (Ve: Doc. II. 219). 1632: *Also Uczia*, 1637: *Also Uczya*, 1640: *Also Utsa* (Makkai 461, 475, 503) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Also Ucese*. 1808: Ucsa (Alsó-), Ucsa de dzosz (174). 1849.III.15-én Bem tábornok itt halad át Fogaras felé. 1861: A-U Fo (25). 1888: Utsa (Alsó-Ucsa) Alsóárpási js (Je 212). L 1910: 1054 (r, m); 1956: 968 (Le). 1913: **Alsócsa** Fo vm (Az). – 1909/19: Ucea-de-jos, *Au*, *Unterutscha*, L 1076: r 943; m, n, zs (187). = Su 2: 214. 1509–1854. [36 C]

Ucsa 2. Fo 2. (Asócsa-D, az Ucsa-patak b. p.) 1509: *Felső Ucsa* (Su). 1632: *Felső Uczia*, 1637: *Felseő Uczya*, *Felseő Utsa* (Makkai 461, 475, 480) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Felső-Utsa*, 1750: *Felső-Ucese*, 1805: *Utsa*. 1808: Ucsa (Felső-), Ucsa de szusz (174). 1861: F-U Fo (25). 1888: Felső-Ucsa (Felső-Utsa, Ucsa din szusz) Alsóárpási js (Je 329). 1913: **Felsőcsa** Fo vm (Az). – 1909/19: Ucea-de-sus, *Fu*, *Oberutscha*, L 1301: r 1263 (187). = Su 2: 214. 1509–1854. [36 C]

Udvard * Ar (Vinga-ÉNy) 1323: *Uduard*, *Uduord* (Tr; Borovszky: Temes 116). 1471: *Uvadry* (Udvári?) birtokot Keszi Balázs deák a csanádi **káptalannak** adja (Cs 1: 785. Keszi cs.); 1480: *Wdwary*, 1484: *Vdwary*, 1488: pr. *Kyswdwary*; 1723. tk: *Dvorin* (Cs 1: 780). – Su 2: 417. Uduard 1323. + Uvadry.

Udvarfalva Msz (Marosvásárhely-É) 1332: **sacerdos** de *Odourfalwa*, 1334: *Udorfalua* (Tr). 1449.III.4.: *Odvarfalwa*-i Tóth István familiárisa: Hamar Márton ura és Bolgár László nevében titja Farnasi Dénest Tomb birtok tervezett határjárásától (660). 1452: *Oduarfalwa* (SzO I. 161). 1569.V.26., Gyfv: II. János király *Vdvarfal7wa* székely birtokot Mogyorói Bánffy Pálnak adományozza (SzO VIII. 293). 1614: Udvarfalva 17 családfő (Msz 23). 1632.IV.15.: Udvarfalván a falu földjéből hét jövevénynek lakhelyet és földet, Borsos Tamás és Toldalaghy Mihályné Petky Erzsébet asszony két-két jobbágyának pedig földet osztanak, s ezzel kapcsolatban a falu határát megjárják (SzO VIII. 364-370). 1643: **Iskolája** említése; 1724–1849: tíz **tanítója** ismert (Sipos G. MtT 1980. 134). 1808: Udvarfalva (175). 1861: ≈ Msz (33). 1888: ≈ **MT** Marosi felső js (Je 700). 1913: Udvarfalva MT vm (Az). Kertészfalui jellegzetességei 2004.IX.6. Duna Tv. – 1909/19: Odorfalau, *Uf*, L 606; r 46; m (125). > Curteni = Su 1: 184. 1332–1854. – 1974: c. Sîntana de Mureş {Maroszentanna kzs faluja ÉK-re} [24 C]

Udvarhely 1. Kr (Facsád-DK) 1517–18: *Wdwarchel*; 1597: *Kurtha*; 1612: pr. *Kurta*; 1612: p. *Kurtyan* (Pesty: Krassó II/1. 303). 1808: Kurtya (94). 1888: ≈ **KrSzö** Facseti js (Je 461). 1913: **Kurtya** KrSzö Facsádi js (Az). – 1909/19: Curtea, *K*, L 1306: r 1262; n, zs (61). = Su 1: 184. 1517–1851. + 2: 417. 1517. [33 C]

Udvarhely 2. Kü : Vámosudvarhely KK.

Udvarhely 3. BSz : Sajóudvarhely SzD.

Udvarhely 4. KSz : Szamosudvarhely Szi.

Udvarhely 5. Uh ~ Székelyudvarhely

(Kolozsvár–Marosvásárhely-DK, a Nagy-Küküllő partján, három főútvonal találkozási pontján: ÉK-re Csikszereda, ÉNy-ra Parajd, Szováta, Marosvásárhely, DNy-ra Székelykeresztúr, Segesvár felé)

1334: **sacerdos** de *Oduorhel* (Tr). 1357: *Vduarhely*, *Oduarhel*; 1448: *Wdwarchel*, 1472: *Odwarhel* (Su).

1495: **opp.** *Wdwarchel*.

1492 k. A korábban vsz domonkos rendházat Báthory István erdélyi vajda várrá alakítja. 1492: castellum *Wdwarhel*.

1505.XI.20. Datum in *Wdwarhel*: Az udvarhelyi székely nemzetgyűlés végzése (SzO VIII. 221).

SzékelyudvarhelyiKódex, 1526–1528. (S.a.r. N. Abaffy Csilla. Bp 1993.)

1528 Karácsonyán: Kun Kocsárd hadvezér a székely nemzetgyűléssel elismerteti I. János királyt.

1562 u. Felépül a helybeliek által “Csonkavár”-ként emlegetett, iratokban Udvarhelyi, illetve Székelytámad vár a domonkos rendház helyére és annak fölhasználásával. Az így kialakított vár megközelítően szabályos négyzet alaprajzú volt, kaputoronnyal és négy bástyával a sarkain, továbbá két rondellával is megerősítve. A kaputornyot kettős fallal, a várat pedig vizesárokka vették körül. A székelység körében a XVI. századtól egyre fokozódó eljobbágyosítási folyamat erősödése miatt a szabadságában veszélyeztetett székely köznép régi szabadságainak visszanyerése érdekében fegyverhez nyúlt. A felkelés leverése után, a székelyek fékentartása érdekében a Báthory által korábban kialakított vár korszerűsítésével létrehozták a romjaiban ma is álló, ún. olaszbástyás erődítményt (Székelytámad). {1564: *castrum Zekeltamadt*.} 1599-ben a székelyek Mihály vajda engedélyével lerombolták, de hamarosan újjá kellett építeniük. A Rákóczi-szabadságharc idején még tekintélyes erősséget annak utolsó kuruc parancsnoka, Pekry Lőrinc, végleg leromboltatta. Falainak egy része, nyugati és északi rondellája, az északnyugati, északkeleti és délkeleti bástyájának maradványai ma még láthatók. (Kiss G. 202-206.; Hermann G. 1996. 3-5). Mindszenti Benedek várkapitány (M. it. I. 535).

1572: a fazekas céh kiváltságlevele.

1593: Vásárhelyi Mészáros Gergely (1562–1623) hitszónok és író szorgalmazására jezsuita kolostoriskola létesül. A XVII. században évtizedekig, majd II. József idejében rövidebb időre szünetelő intézmény, a *katolikus* papnevelde (másként: szeminárium) épületét 1735-ben emelték és szentelték fel Szent Imre tiszteletére, a város felett magasodó Szent Mihály-hegyen. Ez a középfokú iskola a *Katolikus Gimnázium* elődje. (Orbán B. I. 51-52; Hermann, 1993. 27-30. és 34-42).

*1620: *Lakatos István* lelkész, helytörténeti író (–1706.III.14., Csikkozmas). Munkája: *Siculia delineata*. Claudiopoli 1702. {M:} *Székelyudvarhely legrégebb leírása*. Ford. Jaklovszky Dénes. Kv 1942.

1623: *Szekelij Udvarhely*.

1635: Bekesi Jánosné háza Ecclesiae. Az ortodox *praedicator* lakik benne; Nobilis Boldisar *deák* háza; György pap háza nemes hely; Mozes pap fia ugyan Mozes, háza nemes; Ráczy György most *schola mester*, háza nemes hely (SzO).

1635-40: ref. lp Veresmarti Gáspár, 1661.IV-től *püspök* 1668.III.1. k. bekövetkezett haláláig (Dn 613).

1670.III.15.: Bethlen János (1613–1678), Apafi Mihály fejedelem kancellárja *Református* Kollégiumot alapít.

1730: A *Ferenc-rendi* templom – kéttornyú barokk épület – alapkövetétele. (1734-ben már miséztek benne. Ideiglenesen tető alá hozott tornyainak építésén még sokkal később is dolgoztak. A tornyok által közrefogott bejárat reneszánsz ihletésű faragott kökeretén az 1778-as évszám olvasható. Hermann: Kalauz 5-7).

1733: *Udvarhely*.

1768: Backamadarasi Kis Gergely (1737–1787) református teológus, egyházi író, a Református Kollégium “második alapítója”, újjáépítője 1768-tól a Kollégium rektora. 1771-ben hatalmas építkezésbe fogott és a következő tanévet már teljesen átalakított iskolában nyithatta meg. A

református egyház zsinata főjegyzői (generalis notarius) címmel is megtisztelte. 1838-ban a tanuló ifjúság a Kollégium belső udvarán emlékoszlopot állított tiszteletére.

1808: Udvarhely (Székely-), Areopolis, Oderhen, Odorhej (175).

1840.aug.29. SzPálon, SzMártonon, hol éppen vásár volt, Patak és Árvád falván keresztül utazván, estvére a Székely föld fő városába Udvarhelyre értünk. A vidék hegyes, kevés erdővel, jól mivelt földekkel, s el lepve falukkal. ... Aug: 29. Udvarhely: Udvarhelyt fel irtam a napszámot, de a lap üres maradt. Most Rákosfalván, egy székely korcsmában folytatom. ... Aug: 30.kán Udvarhelyen szét néztünk a városban, melly kicsin, s keveset mutató. A Székely támad, régi vár romai még fenn vagynak. Büszkén tekint le egy dombról a catholicus papnevendék ház. A ferencziek temploma sajátságos építmény. Voltunk a reformatum templomban, ez tágas és egyszerű, leg alább tiszta fehér. Szembe áll vele a collegium. Emeletes négyszög épület, udvara közepén áll az oskola alapítójának Kiss Józsefnek a tanuló ifjúság szűk erszényéből emelt veres márvány, még minden felírás nélküli emléke. A könyvtár mint egy nyolcz ezer kötetet foglal magában, de semmi nevezetességet. Az ugy nevezett archivumban néhány silány természettani műszer, egy pár kitömött állat, köztök egy emberfejű borju csuda, nyolczlábú bárány, s a. Számos kicsin szobák szolgálnak diáklakul, mindegyik valamely város nevével viseli. A casino kisszerű, egy olvasó, s egy billiard tereme van; ... Udvarhely nevezetességei meg tekintésében azon székely ifjak egyike volt szíves segéd, kivel tavaly Posonba utaztamkor a gőzhajón jöttem össze. Akkor hosszú haját, s magyar ruhát viselt, mert Bécsbe ment, most frackba jár, s rövid hajjal (Tanárky).

1861: Udvarhely XL. Sz.-Udvarhely (város) Uh (28).

1885–86: a Református Kollégium új épülete.

1888: Sz-U (Odorhellen, Oderheiu) Uh vm és az Udvarhelyi js szh, ház 871, L 5003 (Je 644)

1890–92: **Római Katolikus** Főgimnázium épül.

Szuh szülöttei: 1913: *Jodál Gábor* zeneszerző (–1989, Kv). 1915: *H. Balázs Éva* történész.

Uh + : 1958: *Haász Ferenc Rezső* (*1883, Szepesbela). 1971: Bányai János geológus (*1886, Kv).

1913: **Székelyudvarhely** Uh vm (Az). « Behlenfalva, Czibrefalva (1566–1614), Gyárosfalva, Kadicsfalva, Szentimre, Szombatfalva. Palló Imre Művészeti Középiskola 2005.I.13. Duna Tv.

Szemlér F.: *Udvarhelyi Odüsszeia*. Cs. Gergely Gizella, Haász Sándor: *Udvarhelyi varrottások*. Írás utáni varrottas minták. Szentimrei Judit előszavával. 32 + mell. 1976. Hermann G.: *Székelyudvarhely művelődéstörténete*. Kriterion 1993. Vofkori Gy.: *Székelyudvarhely*. Város történet képekben. Kv 1995. *Évfordulónkra. 1670–1995. Benedek Elek Tanítóképző. Évkönyv*. Csz 1995. Róth A. L.: *Szuh Haász Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára*. Suh 1996. Hermann G.: *Székelyudvarhelyi műemlékkaulaz*. Suh [1996]. – 1909/19: Odorheiu-săcuiesc, *Szuh, Odorhellen, Hofmarkt*, L 8045: r 88; m; 170 zs (125). Odorhei = Su 2: 9. 1334–1854. > Odorheiu Secuiesc [37 A]

Udvarhelyszék

1586: Uhsz kapitánya Bodoni Balázs (< 1590. SzO 1).

1606.VI.22., Kassa: Bocskay fejedelem Udvarhelyszéknek: „Mi pedig valamint a köztetek lakó nemesembereket régi szabadságokban hogy meg nem akarjuk igazságokban háborítani, szintén úgy kegyelmeteket is kicsintől fogva nagyig az mitőlünk adott szabadságban meg akarjuk tartani és oltalmazni ígéretünk szerént, nem engedjük azt meg senkinek, hogy kegyelmetek szabadságában megháborítottassék és erővel vagy valami szín alatt jobbaggyá tétessék. Írtunk azért gubernátor uramnak és az kapitányoknak is ...“ (89. levél. Stephanus mp.; Simon Pechy mp.).

1606.XII.1. Bocskay levele Udvarhelyszékhez: „Meg akarjuk azt mutatni, hogy az kegyelmetek fogatkozása kedvünk ellen vagon ...“ (96. levél. Stephanus mp.; Simon Péchi mp.).

1861 XI. Udvarhelyszék Keresztur és Bardocz fíuszékekkel. Gyűléseit tartja Sz. Udvarhelyt (helységek 27-28).

Szigeti M. Gy.: *Nemes Udvarhely Szék Statisztikája* (Nemzeti Társalkodó, 1831.8.sz.). Jakab-Szádeczky: *Udvarhely vármegye története a legrégebb időktől 1849-ig*. Bp 1927. (Repr.) Cszs 1994. Haáz F.: *Udvarhelyszéki falmesterek*. Kv 1942. – Dávid L.: *A középkori Udvarhelyszék műemlékei*. Kriterion 1978.

Udvarhelyszék: az egykori székely székek egyike, önálló tájegység. A Székelyföld nyugati részén fekszik, a Kis- és Nagy-Homoród, a Vargyas patakok, valamint a Nagy-Küküllő és a Fehér-Nyikó völgyében, illetőleg a felsorolt vizek mellékpatakjainak mentén. Uh-et a 12. sz. első felében szállták meg a bihari (telegdi) székelyek. Korábban sűrű erdő borította, nagyobb részén lakatlan vidék volt. Uh székhelyén, Székelyudvarhelyen tartotta a korai századokban udvarát a székely ispán. Itt folyt a székelyek bíraskodása, peres ügyeinek intézése, itt tartották a székelyek gyűléseit. Központi szerepére utal neve is és az, hogy a forrásokban és a köztudatban gyakran „anyaszék”-ként szerepel. Uh felszíne hegyvonulatokkal, folyó- és patakvölgyekkel erősen tagolt, ezért több kisebb táj is létrejött a nagyobb tájegységen belül. Ilyenek a *Homoród mente*, *Nyikó mente*, *Gagy völgye*. A 16–17. sz-ban önálló közigazgatási egység, ún. fiúszék volt *Erdővidék* egy része, Bardócszék és Székelykeresztúr vidéke Keresztúr-fiúszék néven. A Nagy- és Kis-Küküllő között fekszik a Partium, amely valószínűleg később csatlakozott Uh-hez. Uh-hez tartozik északon a Sóvidék egy része is (K. L. 191). Orbán B., 1868.

Udvahelyvármegye járásai 1913: 1. Homoródi (szh: Oklánd), 2. Parajdi, 3. Székelykeresztúri, 4. Udvarhelyi js (Az 443).

Udvari 1. * **Ar** (Vinga-ÉNy) 1471: *Uvadry* [Udvari] birtokot Keszi Balázs deák a csanádi **káptalannak** adja (Cs 1: 785); 1480: *Wdwary*, 1484: *Vdwary*, 1488: pr. *Kyswdwary*; 1723. tk: *Dvorin* (Cs 1: 780). – Su 2: 417.

Udvari 2. Sza (Szatmárnémeti-K 8 km, a Szamos j. p.) Korai település, a királyi udvar szolgálónépei lakták (Maksai 225). 1335: **sacerdos** de *Odwoi* (Tr). 1382: *Odwary* a Móric-uradalomhoz tartozik; 1493: *Wdwary*-ban a Móric-birtok harmadaként 27 lakott és 7 üres jobbágytelket osztanak ki (Maksai). 1463: *Odwary*, 1481, 1490: *Udwary* Szinér várához tartozott (Cs 1: 488). 1580: *Udvari* (Ve: Doc. II. 180). 1808: ≈ (175). 1851: ≈, Sza vm, 800 **g. kath.**, 400 **ref.**, 18 **r. kath.**, 80 zsidó lak., ref. és g. kath. anyateplomokkal. Határa 6752 hold, ... Birják {többen} (Fé 4: 228). 1888: ≈ Szatmári js (Je 700 & Böszörményi, Szent-Pál, Papp Gy., Szőke, Nagy K., Kölcsey tanyák és Lankák). **Urunk színeváltozása-templom**, b: VIII.6. (RKNt 1999). 1913: **Szatmárudvari** Sza vm (Az). 1970-i árvíz után újjáépült négy falu népének. 1977 L 4900. – 1909/19: Odorău, U, L 1882: r 1060; m, zs (125). Odoreu = Su 2: 8. 1335–1913. [2 C]

Udvarlak Te (Delta táján, Széphely mellett) Ha ez 1200 előtt keletkezett, az Árpád-ház udvarhelye volt; ha későbbi, nemesi központ is lehetett (Györffy: *István király* 269). 1334: *Hudurlak* (Tr). *Huduarlak* (Cs 2: 68). – Su 2: 341.

Udvarnok ~ Udvarnoktelek Bi (Bors hrs) cca 1169: *Vduarnuk* (Tr). 1319: t/p. *Vdvornukteluk*. 1319-ben Borsi Endre borsi és udvarnoktelki öröklött részét leányára hagyta (Gy 1: 679. Ut). – Su 2: 419. 1169, 1319.

Udvarnoktelek * To (Torda város határában) 1291: t. *Wdvarnukteluk*, *Udvar Mykthelek* (Tr). – Su 2: 423.

Ugra Kh < Galt.

Ugra {1093: Ugra főúr a király kíséretben} **Kü** (Radnót-K, a Maros bp-i úton) 1376: p. *Wgra*, *Vgra*; 1379: *Wgra*; 1414: p. *Vgra*, 1516: ≈. Szentpáli, Szentgyögyi, Hosszúaszóí, Kasuhi, Bolyai, Kerelői-birtok, majd Korvin Jánosé (Cs 5: 900). 1469.III.3.: *Vgra*-n Szentpáli részirtok (1847-8); 1493.V.23.: Szentpáli istván frater, a ferencesek váradí Szűz mária-kolostorának lakója Wgra egészirtokot atyafiúi szeretetből Hosszúaszóí Ferencnek és Mártonnak adja (2865). 1587: *Ugra*, *Zentt Pall*. – C. Pr: fl. 18. A: fl. 6 (Dé 34). 1750: *Ogra*, 1760–2: **Maros Ugra**. 1808: Ugra, Ugern, Ugrá 1861: ≈ Kü (9). 1888: ≈ (Ogra) **KK** Radnóti js (Je 701). 1913: **Marosugra** **KK** vm (Az). – 1909/19: Ogra, *Mu*, L 1203: r 353; m (125). = Su 2: 10. 1376–1854. [23 D]

Ugrapataka Cs (Gyimesfelsőlök-K hrs) 1888: Ugrapataka telep (t) Gyimesfelsőlök Cs (Je 701). 1913: Ugrapataka (H). « Ugra 1956. – Valea Ugra = Su 2; 233. 1913. – 1974: c. Lunca de Sus {Gyimesfelsőlök kzs faluja} [25 D]

Ugrinócz Kr (Oravicabánya táján) 1421, 1428: *Vgrinoch* (Cs 2: 108). 1421: ≈, 1427: *Vgrinolch* (Pesty: Krassó II/2. 257). – Su 2: 420. {Talán Geróc falu (Milleker 136).} Vö. Péterfalva *Greon*-nal egyesítve *Greovác*z (Hnt. 26: *Geróc*, R. *Greoni*) nevet kapott (Gy 3: 492).

Ugróc Do (Drág-DNy) 1345: p/v. *Wgruch*. Zsombor nb. Lőrinc fia István birtoka volt; 1320-ban azonban, mikor elkobzott birtokait összeírták, e néven nem említik. 1345-ben Brassai [Sombori] János és Jakab birtokolta (Gy 2: 92). 1452.V.23.: *Wgrwchy* [Mihály?] részéről történt nyilazás és vérontás fejében Solymosi Katalin és Ágota 36 arany Ft-ot tartozik fizetni Somai Jánosnak (KmJkv 1041); 1464.II.27.: Sombori Péter *Wgrwcz* felét, azaz ősi részbirtokát zálogba veti Iklódi Mártonnál (1664); 1473.I.19.: az *Wgroc*-i haráron levő halastava negyedét Sombori Péter átengedi özv. Sombori Lászlóné Somkeréki Erdélyi Potenciánának (2072); 1473.XI.17.: Sombori Péter *Wgroc* ~ *Wgrucz* nevű egészbirtokát végérvényesen átengedi Esküllői Eördög Simonnak (2117); 1482.XII.31.: *Wgroc* egészbirtok Solyomkői idősebb Eördög Simoné (2424); 1491.VI.15.: *Wgroc* EES (2731); 1502.II.25.: ≈-n EE Benedek részbirtokos (3229). 1523: Szentpáli András (Borbála apja, Valkai András anyai nagyapja) elcserélte Ugrócot Ördög Ferenczel Esküllőért (Nagy Iván, X. 662; György L.: Valkai 36). 1524.V.4.: *Wgroc*-on Eördög Ferenc részbirtokos (KmJkv 4007); 1529.IX.30.: Szentpáli András Nagyesküllön öt puszta jobbágytelket ad cserébe Nagyesküllői Eördög Péter ≈-i öt népes telkéért, melyeken Fekete Ioan, Ţiban Luca, Filip, Rafai és Costa nevű jobbágyok laknak, és a halastóhelyért (4274); 1555.VI.29.: Valkay Miklós Eördög Ferenc nevében is tiltja Kendy Mihályt és Antalt ≈ birtokbeli részeik elidegenítésétől (5392). 1661: *Ugroc* (SzO VI. 236). 1733: *Ugruzul*, 1750: *Ugra*, 1760–2: *Ugrutz*. 1808: *Ugrócz* h. 1861: Ugrucz Do (17). 1888: Ugrucz (Ogruc) **Ko** Almási js (Je 701). 1913: Ugróc Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Ugruț, *Ugrucz*, L 740 g. kat. r (187). > Ugruțiu = Su 2: 214. 1461 c. q., 1661–1854. – 1974: c. Dragu {Drág kzs faluja} [22 B]

Ugruc * KSz (a Szilágy patak mellékén, talán Szilágyszeg környékén) 1246: a Szilágy vize melletti *Wgruch* falu Gutkeled-birtok; ld Széplak : Szamosszéplak (Er I. 202). =: ≈ (Petri IV. 694). – Su 2: 420.

Ugrunhida * Te (Detta-ÉNy, Csák és Újpecs közt) 1461: *Wgrwnhyda* (Cs 2: 68). – Su 2: 424. Wguwnhyda {!}.

Ugtelek * Bi (Örvén és Telek határosa) 1475: *Wgthelek* (Cs 1: 627). – Su 2: 424.

Újbánya Szö/KrSzö (Orsova-Ny, Tiszafa mellett) XVIII. századi bányásztelepülés. 1913: *Tiszafa Újbánya* (H). – Baia Nouă = Su 1: 53. 1913. [54 D]

Újbártfalva Bi (1913) : Bártfalva.

Újbártfalva Za (Brád-ÉÉNy, Ribica-É hrs) 1439: *Jubarfalwa*, 1441, 1445: *Wyborfalwa*, 1525: *WBořfye* {!} Világos várhoz tartozott (Cs 1: 747). 1733 *Uberes*, 1750: *Ujberes*, 1760–2: *Ujbaresth*, 1805: *Barest*. 1808: *Baresd* (Új-) h., *Nobaresti* val. C. Za. 1888: Újbáresd **Hu** Körösbányai js (Je 701). 1913: Újbáresd Hu vm (Az). – 1909/19: Uibărești, *Ujbáresd*, L 385 r (186). = Su 2: 214. 1439–1854. [33 B]

Újbesenyő Te (1913) : Besenyő.

Újbocskó Mm : Bocskó.

Újbodrog Te (Arad-Ny, a Maros bp-i úton) 1808: Bodrog (Új-), Hodos (22). 1828: Neo Bodrogh, Új-Bodrogh, Neu Bodrogh, Nowy Bodrogh (Nagy 375). 1888: Új-Bodrog **Te** Újaradi js (Je 701). 1913: Újbodrog Te vm (Az). – 1909/19: Bodroguł-nou, *Ujbodrog*, L 315; r 227; n (23). Bodroguł Nou = Su 1: 88. 1828–1851. > Bodrogu Nou [31 B]

Újboksán KrSzö 1828: *Neuwerk* (Nagy, I. 183). 1913: *Újboksán* Boksánbánya tartozéka (H). – Neuwerk = Su 1: 425. {1981 Ř}

Újbokszeg Ar (Borosjenő-K) 1909: *Újbokszeg* Bokszeg tartozéka. – 1909/19: Bocigul-nou, *Újbokszeg*, &, v. Bocsig (23). Bocsigul Nou = Su 1: 86. {1981 Ø}

Újgyeház 1. Újeh (Szeben-ÉK, a Szentágotai úton) 1349: *Leuskyrch* (Tr). 1351: *Löskirchen*; 1402: *Noua Ecclesia* (Ub II. 83, III. 27). 1563: *Leskirch* (Amlacher 144). 1600: *Wyegyhaz* (Ve: Doc. VI. 72). 1674: *Ujegyhaz* (Amlacher 256). 1733: *Nokrehaj*, 1750: *Uj Egyház*, 1760–2: *Ujegyház*. 1808: opp. Újgyeház, Leschkirch, Nokrig (175). 1861: ≈ (város), Nokrich Újeh (38). 1888: ≈ (Leschkirch, Neukirch, Nocrichi) **Sze** Újgyeházi js szh, 1888: ház 219, L 990 (Je 703). 1913: Újgyeház Sze vm (Az). – 1909/19: Nocrich, *Ujegyház*, *Leschkirch*, L 1104: r 322; n, c, m, sz (122). = Su 1: 427. 1263 terra Nogrech {Téves; Gy 2: 181. Réc}, 1349–1854. [36 C]

Újgyeház-2 1861 XXIII. {th} **Ujegyházszék**. Gyüleseit tartja Ujegyházan (a 38. lapon felsorolja 12 helységét:) Bendorf, Czikendal, Fofeld, Glimboka, Holczmány, Illenbak, Körpöd, Magare, Márpod, Olczina, Szászahuz, Ujegyház (Ezeknél a szék jelzése Újeh).

Újgyeházi járás Sze hs 1888 (Je 54): Alczina, Bendorf, Czikendál, Fóföld, Glimboka, Holczmány, Hortobágyfalva, Illenbák, Kürpöd, Márpod, Szakadát, Szászahúz, Szent-Jánoshegy, Újgyeház, Vurpód.

Újfalú ~ Nova Villa ~ Villa Nova:

Újfalú 1. Ar (Mácsa-D) 1808: Újfalú (175). 1851: Ujfalú (Kis- és Nagy-) Ar vm, népes pusztá Kurtics és Szentanna között: 1100 kat. lak (Fényes 4: 235). Hnt. 13: » Mácsa Ar vm (Az). – Fényes adatát Su 2: 99: Satul Nou, Simonyifalvához teszi; ez 1913: Kisjenői js; Mácsa Aradi js (Az).

Újfalú 2. Be: Felsőszászújfalú BN.

Újfalú 3. Bi 1. (Várad: Újváros) 1285: *Nova Villa*; 1374: Venetia .. cum vico ... *Wyfalú*. 1285-ben a püspök az újfalusi falunaggyal és lakosokkal szemben a káptalannak ítéli az itt megszállott kereskedők vámját (Gy 1: 679. Újf 1.). – Su 2: 377.

Újfalú 4. Bi 2. (Margitta-DK) 1472 : Sebesújfalú.

Újfalú 5. * Bi 3. (Hodos-D) 1421, 1489: *Wyfalw* Csáky-birtok volt (Cs 1: 627. Uf b). 1489: *Wyfalw* (Jakó 374). 1587: *Wyfalú*, 1599: *Vyfalú* (Kiss 690, 857). 1625: *Uj Falu*, *Vyfalú* (Csáky 634, 654). – Su 2: 426. 1489–1625.

Újfalú 6. Bi 4. 1808: Újfalú (Kis-) (176). 1888: Kis-Újfalú psz (t) Paptamási Bi (Je 435). Hnt. 13: Kisújfalupusztá » Paptamási Bi vm.

Újfalú 7. Bi 5. : Köröskisújfalú (1913) < Hosszúaszó (1236).

Újfalú 8. Br : Barcaújfalú.

Újfalú 9. * Csa Újfalú (Újlak) (Pécska és Szemlak közt) 1230: t-m ... quod vulgo dicitur *Huyfolu*; 1231: p. *Wyloc*; 1239: v-m *Novam*. Canádi várbirtok volt, amelyet II. Endre király Csák nb. Miklósnak adott, s 1230-ban megerősítette birtokában. Miklós ispán 1231-i végrendeletében Lőrinc fiára hagyta, [1238-ban] magának tartotta fenn, végül 1239-ben legifjabb fiára íratta. 1230–31-ben Szöllös után említik. Helye ismeretlen (Gy 1: 875). – Su 2: 341.

Újfalú 10. Csik 1. : Ménaságújfalú.

Újfalú 11. Cs 2. : Tusnádújfalú.

Újfalú 12. Cs 3. : Kászonújfalú.

Újfalú 13. Do 1. : Borsaujfalú Ko.

Újfalú 14. Do 2. : Kékesújfalú SzD.

Újfalú 15. Do 3. : Komlósújfalú Ko.

Újfalú 16. Do 4. : Somróújfalú Szi.

Újfalú 17. Fe 1. (1319) < Kend.

Újfalú 18. Fe 2. (Balázsfalva-DNy) 1372: v. *Wyfalw* (Ub II. 374). 1488: *Newdorff* (Berger 51). 1466.XI.26.: Iklódi Mártonné Drági Potenciána *Wyfalw* birtokbeli részét eladja Vingárti Geréb Jánosnak (1710); 1469.IX.7.: Somkeréki Erdélyi István ≈-i részét eladja ugyanának (1909); 1469.X.4.: Esztényi Bertalan ≈-i részét eladja ugyanának (1912); 1477.XII.19.: Suki János *Vyfalw*-i részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2252); 1523.III.22.: Ősi Jankafyak perelnek *Wyfalw* feléért (3915); 1523.XI.14.: Szavai Nagy Andrásné Jankafy Zsófia ≈-ban egy népes és egy puszta jobbágtelkét 50 Ft-ban Meggyesi Istvánnak adományozza (3963); 1525.VI.17.: Ősi Jankafyak ≈-i részüket Vingárti Horváth Gáspárnak vallják (4104). **1733: Ohaba, 1760–2: Ohába.** 1808: Ohába (119). 1861: Ohába AF (6). 1888: ≈ (Neudorf) **AF** Balázsfalvi js (Je 550). 1913: **Székásszabadja** AF vm (Az). – 1909/19: Ohaba, *O, Nd*, L 1502: r 1483 (125). = Su 2: 10. 1372–1913. [35 A]

Újfalú 19. Fe 3. : Apauújfalú NK.

Újfalú 20. Fe 4. : Oláhújfalú Fo.

Újfalú 21. Fe 5. FF 3. (prédium Mihályfalva közelében. Esetleg azonos az Olt menti Oláhújfalúval) 1523.II.23.: *Wyfalw* prédium Vizaknai Miklós birtoka (KmJkv 3898); 1525.I.5.: Vessződi Nagy Miklós ≈ prédiumbeli részét nővéreinek: Katalin asszonynak és Annának ajándékozza (4064).

Újfalú 22. Gy : Gyergyóújfalú Csik vm.

Újfalú 23. * Hu (Berekszó, Boholt sorában) 1479: p. *Wyfalw*. Solymos vs birtoka (Cs 5: 144).

Újfalú- 24. Ko 1. : Kalotaújfalú.

Újfalú 25. Ko 2. : Bartalosújfalú (Tekeújfalú).

Újfalú 26. Ko 3. 1861: Csáki-Ujfalú (*Praed.*) Ko (12). 1888: Csáki-Újfalú psz (t) Kásapatak Szi Zilahi js (Je 267).

Újfalú 27. Kü 1. 1314: *Wyfalw* : Pócsfalva.

Újfalú 28. * Kü 2. (Gogánfalva környékén) 1473: p. *Wyfalw*. L. Dezsőfiék, N. Ungorok bírták (Cs 5: 900. Uf: a). 1473.IV.26.: ≈ Dezsőfi Mihálytól Nádasdi Ungor Jánoshoz kerül; ld Bátos (KmJkv 2098-9). – Su 2: 425.

Újfalú 29. Kü 3. : Teremiújfalú KK.

Újfalú 30. Szv (Szászfalva-ÉK) 1532: p. *Wyfalw* alias *Waydey*, *Wyffalw*, 1534: *Waydej*, 1550: *Wayde* aliter *Wyffalw*, *Wyfalw*, 1659; *Wayde*, 1673: *Vajdenj* (Amlacher 103-253). **1733: Vajdejéj, 1750: Vajdejeje, 1760–2: Vajdej.** 1808: Vajdej, Waiwoden, Vojvod (178. Tévesen a Hu-nál). 1861: Vajde, Vajdei Szv (38). 1888: ≈ **Hu** Szászfalvai js (Je 711). 1913: **Vajdej** Hu vm (Az). – 1909/19: Vaidei (Vaivodei), V, L 1437: r 1436 (191). Vaidei = Su 2: 223. 1532–1854. – 1974: c. Romos {Romosz kzs faluja ÉK-re} [34 C]

Újfalú 31. * Sza 1. (Vetés-DK) 1364: *Vyfolu*; 1416: *Gyulwez*; 1449: *Wyfalw*, *Gyulwez*, *Gyuluez*; 1449: *Gewluez* alio nomine *Ujfalw*. XIV. században történt betelepítése a Vetési család munkája. Egy 1364-i oklevél őrzi az anyafalúval való összetartozás emlékét is: Újfalut Vetés területén állónak mondja. 1416-tól inkább másik nevét, a Gyülvészt használják. A középkorban végig telepítői kezén marad és magyar jobbáglakosságát is megtartja. Jbn 1523: Thewser (Maksai 226). – Su 2: 421.

Újfalú 32. Sza 2. (Nagybánya-DDNy, a Lápos j. p. Dombvidéki szórvány település) 1808: Újfalú (Alsó-), Szatul nou de dzsosz (175). 1828: *Also Újfalú, Satunow ...* (Nagy 369). Nagybánya város birtoka; lakosai Nagybánya bányáiban dolgoztak. Kiterjedt erdősege jelentős mértékben fedezte a bányászat faigényét. 1888: Alsó-Újfalú (Satu nou din jos) Nagybányai js (Je 211). L 1910: 715, 1956: 801 (Le). 1913: **Alsóújfalú** Sza vm (Az). – Satul Nou de Jos = Su 2: 100. 1329 (?), 1828, 1851. > Satu Nou de Jos [12 B]

Újfalú 33. Sza 3. (Nagybánya-DDK) 1808: Újfalú (Felső-), Szátul nou de szusz (175). 1828: *Felső Újfalú, Satunow Dye Szusz* (Nagy 369). 1913: **Felsőújfalú** Sza vm Nagybányai js (Az). – Satul Nou de Sus = Su 2: 100. 1329 (?), 1828, 1851. > Satu Nou de Sus [12 B]

Újfalú 34. Sza 4. : Avasújfalú.

Újfalú 35. Sza 5. : Szamosújfalú.

Újfalú 36. Sze : Szászuújfalú.

Újfalú 37. BSz 1. : Csabaújfalú SzD.

Újfalú 38. BSz 2. : Csicsóújfalú SzD.

Újfalú 39. BSz 3. : Pusztájfalú SzD.

Újfalú 40. BSz 4. (Magyarlápó-DNy) 1521: *Uyffalu*, 1585: *Felseo Galigo*, 1590: *Dilleofalwa* alias *Felseo-Galigo*, 1607: *Dalmare* (Kádár III. 349). 1733: *Gyalumare*, 1750: ≈, 1760–2: ≈. 1808: Dalmár, Dalmaren, Gyálu máre BSz (41). 1861: ≈, Gyalu máre BSz (18). 1888: ≈ (Dealu mare) **SzD** Nagyilondai js (Je 286). 1913: **Dülőfalva** SzD vm (Az). – 1909/19: Dealu-mare, *Dombhát*, L 560: r 550 (64). Dealul Mare = Su 1: 194. 1521–1854. {1808: Gyálul máre!} – 1974: c. Coroieni {Karulyfalva kzs faluja; DK-i hrs} [13 C]

Újfalú 41. * BSz 5. (Dés-ÉNy, Csákiigorbó-K, Almáscsáka mellett) 1594: *Vyfalú*; 1607: *Chiurfalva*, *Cherefalwa* alio nomine *Ujfalú*; 1627: *Chyrfalva* a. n. *Ujfalú*; 1658: *Czurfalva*; 1820: *Klicz* alias *Czurfalva*; 1831: *Csürfalva* (Kádár II. 475). {Nevét 1861-ben az eredetileg Kilic nevű falu új neve: Csürfalva vette át.} – Su 2: 421.

Újfalú 42. KSz 1. : Dabjonújfalú Szi.

Újfalú 43. KSz 2. : Hosszúújfalú Szi.

Újfalú 44. KSz 3. : Nagymonújfalú Szi.

Újfalú 45. * KSz 4. (Tasnád-ÉNy, Tasnádszántó mellett) 1490: pr. *Wyfalú* (Petri IV. 706). – Su 2: 425.

Újfalú 46. Te 1. : Temesújfalú.

Újfalú 47. * Te 2. (Belinc és Buziás közt) 1369: *Wyfalw* (Cs 2: 69. d); 1467: ≈ in districtu Bel (Cs 2: 26. Bél hs). – Su 2: 426.

Újfalú 48. * Te 3. (Köcse és Csatád mellett) 1470, 1477, 1498: *Wyfalw* (Cs 2: 68. a). – Su 2: 426.

Újfalú 49. * Te 4. (Lugos vidékén) 1471: *Wyfalw* Hodos kastély tartozéka volt (Cs 2: 68. b). – Su 2: 426.

Újfalú 50. * Te 5. (Temesvár-DDK, Folya vidékén) 1483, 1497: *Wyfalw* az Oszlári Majosikaké volt (Cs 2: 68. c). – Su 2: 426.

Újfalú 51. To 1. : Aranyoslonka TA.

Újfalú 52. To 2. : Mezőújfalú TA.

Újfalú-53. Uh 1. : Bözödújfalú.

Újfalú 54. Uh 2. : Homoródújfalú.

Újfalu 55. * **Za** (Nagyhalmagy táján) 1477: *Wyfalw*, 1525-i világosi urbarium is e néven ismeri (Cs 1: 747). – Su 2: 425. {A XVIII. században Bökénybe olvadt}

Újfalu 56. * **Za** (psz Simánd-D) 1644: *Uyfalui* déztabúza, az *Uyafalui* köles dézmája. A falu Bethlen István birtoka; Bethlenősi tartozéka volt (Dé 79).

Újfalu Csomója hegy Uh (Uh határán, Vasláb-DNy) 1808: *mons Újfalu Csomója* (175).

Újhely Tt (Zsombolya-ÉK) 1828: *Ujhely* (Nagy, I. 401). 1851: *Ujhely*, Tt vm, népes magyar puszta, a bébai uradalomban: 10 házzal, 78 **kath.** lak., dohánytermesztéssel. F. u. gr. Batthyáni család (Fé 3: 237). 1888: Újhely Tt Perjámosi js (Je 704). 1910 L 672 német. 1913: Újhely Tt vm (Az). – Uiheiu = Su 2: 215. 1828, 1851. – 1974: c. Biled {Billéd kzs faluja ÉNy-ra} [31 C]

Újlajoskisfalva KrSzö (Lugos-D hrs) {1913} *Újlajoskisfalva* telep Lugoskisfalva tartozéka. – Colonia > Ilie = Su 1: 306. {1981 Ø}

Újlak 1. * **Ar 1.** (Mácsalaka táján) 1349: t. eccl-e Byzere *Wylak* Györk határosa, a bizerei **monostor** földje (Gy 1: 177).

Újlak 2. * **Ar 2.** (vsz Fejéregyház/Féregyház mellett) 1367: *Vilak*, 1443: *Wylak* a bulcsi **apátság** birtoka volt (Cs 1: 780). – Su 2: 420.

Újlak 3. **Bi 1.** (Telegd-ÉK hrs) **1283** : **Pusztajlak.**

Újlak 4. **Bi 2.** (Várad-ÉK) **1291–4**: **Hegyközújlak.**

Újlak 5. **Bi 3.** (Belényes-Ny) **1332**: **Belényesújlak.**

Újlak 6. * **Bi 4.** (prédium Véd határában, Asszonyvására és Érolaszi között) 1551.III.27.: néhai Tóth Ferenc jobbágnak *Wylak* prédium területén kaszálója volt; ld Véd (KmJkv 5072).

Újlak 7. **Ko** (Teke-DNy, **1329**) : **Mezőújlak.**

Újlak 8. **Kr** : **Somlyóújlak Szi.**

Újlak 9. * **Kü 1.** (Segesvár-ÉK) 1301: t. *Vjlak* ... fl. *Vjlak*; 1325: p. *Vylak*. Az Újlak-patak választotta ketté Újlak földet, melynek DNy-i része 1301-ben Bún határán belül feküdt, s ezzel együtt írták össze. 1301-ben Kán nb. László vajda Búnnal együtt cserébe adta Ds fiainak: Miklósnak és Pázmánnak. ÉK-i, „Telegd felől“ (1301) eső 2/3 részét 1325-ben Tylegd fivére: András comes fiával: Lászlóval és öccsével: Hus-sal eladták Sarus fia László fia Apornak s az ő fiának: Lászlónak. Ma puszta Segesvártól ÉK-re, 1875. tk: *Ujlak p[atak]* a Székelyföld (Uh vm) és Kü vm határa; tőle DNy-ra *Ujlaki erdő*; tőle ÉK-re *Újlak* település (Gy 3: 563). 1301/500: *Vylak* ~ *Vjlak* folyó { : Ujlaki patak } Bún hrs; *Vjlak* föld Bún (Kü vm) határai közt (An 1: 92). 1888: Újlak telep (t) Oláhhidegkút Uh Székelykeresztúri js (Je 705).

Újlak 10. **Kü 2.** (Székelykeresztúr-ÉNy) 1301: t. *Vilak*, 1325: p. *Vylak* (Tr). 1647: *Uylak* (Makkai 558) I. Rákóczi György birtoka. 1854: Újlak (Bul. 55). 1888: Újlak psz (t) Oláhandrásfalva Uh Székelykeresztúri js (Je 705). Hnt. 13: *Újlak* (Gy). – Uilac > 1956: Uileac = Su 2: 215. 1301–1854. > 1974: Uilac c. Säcel {Székelyandrásfalva kzs faluja Ny-ra} [36 B]

Újlak 11. **KSz** : **Szilagyújlak Szi.**

Újlak 12. **Sza** : **Sárközújlak.**

Újlak 13. **Te** : **Temesújlak.**

Újnemet KSz (Tasnád-ÉK, Ákos-DNy hrs) **1297.XII.4.**: *Vynemethy*-i Chama fia Márton beleegyezését adta Szakácsi, Gyuró és Kegye betelepítésre való átadásához (Er I. 563). 1383: *Wynemty* (Petri IV. 722). 1430.II.15.e.: *Vynemethy*-i Péter **ü**: Sándorházi Pál (KmJkv 28). 1460, 1475: *Wynemethy*, 1491: *Wynemeth* (Cs 1: 565). 1466.X.30.: *Wynemethy*-i Albert **ü**: Sándorházi György (KmJkv 1696); 1489.V.22.: ≈-i Benedek **ü**: Sámsoniak (2699); =: Uő **ü**: Keczei Szele Márton (2700); 1491.V.5.: ≈-i Lászlóné Mihályfalvi Anna Mihályfalva, Girolt, Mindszent

birtokbeli részeit, s Potyáz, Iléd, Kispera (KSz vm) nevű prédiát és Syret (! Bi vm) birtokot 200 Ft-ért eladja Bőnyei Jánosnak s fe: Mihályfalvi Katalinnak (2722); 1551.III.12-én Haraklyáni Orbán Zsigmond királyi ember és György frater konventi kiküldött *Wynemethy*-ben Ákosi Mihály, Imre Orbán, továbbá Farnasi János jobbágya; Kántor Pál, Ákosi Mihály jobbágya: Selymes Pál, Bőnyei Ferenc jobbágya: Pándi Lukács, Görbedi Imre jobbágya: Csula Gál, Horváth Vid jobbágya: Puskás Ignác és Szodorai János jobbágya: ≈-i Gál János jelenlétében – I. Ferdinánd királynak néhai Haraklyáni Miklósné: néhai *Wynemethy* György leánya: Erzsébet fia: néhai Haraklyáni László fia javára és *Wynemethy* Bertalan alperes ellenében hozott ítéletének megfelelően – az *Wynemethy*-i vitás birtokrész úgy osztotta fel, hogy Haraklyáni Miklósnak jutott Turja Petru, Pinte Oswald, Conta Gal, özv. Farkas Tivadarné, ifj. Turja Luca azzal a nemeskúriával együtt, amelyben lakik, *Wynemethy* Bertalannak pedig özv. Turja Teodorné, id. Turja Luca, Cotra Dumitru, Turja Ioan, Turja Simion vajda és Lúcia nevű özvegyasszony (5073). 1588: *Uj-Németi*, 1631: *Vynemeth*, 1797: *Ujnémet* (Petri IV. 722). 1733: *Uj-Német*, 1750: *Uj-Német*, 1805: *Ujnémet*. 1808: Némethi (Új-), Neudorf KSz (115). 1888: Újnemet (Unimetu) **Szi** Tasnádi js (Je 702). 1913: Újnemet Szi vm Tasnádi js (Az). – Unimmet > 1909/19: Unimät, *Újnemet*, L 945; r 822; m, zs (189). = Su 2: 219. 1383–1854. – 1974: c. Acîș {Ákos kzs faluja} [11 B]

Újnép Te (Temesvár-DK) 1334: *Huyunen, Hnyuep* [: *Huynep*], 1335: *Wynep* (Tr) **egyházás** hely. 1477: *Wyneph*, 1717: *Junip*, 1723–25: *Unip* (Borovszky: Temes 116). 1808: ≈ (177). 1851: ≈, Te vm, 1190 n. e. **óhiü** lak., s anyatemplommal. Határa 286 hold, ... Juhtenyésztés. Birja a kir. alapítvány (Fé 4: 243). 1888: ≈ Te Buziási js (Je 706). 1913: **Temesújnép** Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Unip, *Unip*, L 742: r 654; n, zs (189). = Su 2: 219. 1334–1851. [31 D]

Újpécs Tt (Temesvár-DNy, a Temes jp-i úton) 1333: *Veybech*, 1334: *Wybech*, 1335: *Vybech* (Tr). 1806: *Új Pécs* (30 bb 43). 1828: *Új Péts* (Nagy 396). 1851: *Uj-Pécs*, Tt vm, szép kis német m. v., Te vm szélén, 1040 **kath.**, 14 **óhitü**, 14 zsidó lak., kath. paroch. templommal, lovas kaszárnyával, gyógyszerházzal, vendégfogadóval. Határa szerfelett termékeny ... F. u. a kamara (Fé 4: 240). 1910 L 2442 német. 1913: Újpécs Tt vm Párdányi js (Az). – Peciu Nou = Su 2: 33. 1333–1851. > Peciu Nou [41 B]

Újpuszta Ar (Arad-ÉK) 1913: *Újpuszta* Zimándköz tartozéka (H). – Colonia Nouă = Su 1: 161. 1913. » Zimanducz [31 B]

Újradna Ar (Máriaradna mellett) 1440, 1477: *Wyradna* Solymos vár 72. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 426. {Beolvadt Máriaradna határába}

Újrév * Te (Detta táján, Fény mellett) 1400: *Wyrew* (Cs 2: 69). – Su 2: 426.

Újsáld * Kr (Lugos-Ny hrs, Boldor mellett) 1488: *Wysald* (Pesty: Krassó II/2. 283). – Su 2: 426.

Újsopot Kr (1828) < Kövesdpataka (1358).

Újszékely Uh (Székelykeresztúr-DNy, a Nagy-Küküllő jp-i úton) 1448.II.17.: *Vyzekel*-i Szabó Bálint **ü**: Hidvégi Bálint (SzO VIII. 75). 1566: *Wyzekelij*, 1567: *Wij Zekely*, 1571: *Wyzekely*, 1576: *Ujszékelly*, 1602: *Uj-Székely* (SzO II. 199, 219, IV. 30, 39, V. 318). 1614: Újszékely 42 családfő (Uh 111). 1635: Kristóf deák fia Tamás **schola mester**; Buzogány Boldizsár Feyeruarat **Scholaban tanol** (SzO). 1760–2: *Uj Székelly*. 1808: Székely (Új-) (155). 1861: Uj-Sz Uh (28). 1888: ≈ Székelykeresztúri js (Je 705). 1913: Újszékely Uh vm (Az). # Szemlér F.: *Libasorban* c. kisregényének helyszíne (gyermekszereplők). – 1909/19: Uisechel, *Ujsz*, L 837: r 17; m (188). > Secuieni = Su 2: 113. 1448–1854. [36 B]

Újszentes Te (Temesvár-É hrs) 1891-ben, szentesi telepések alapították. Vadászerdő > 1913: Újszentes Te vm Központi js (Az). – 1921: Sântești, Uisenteș, Újszentes > Dumbrăvița = Su 1: 214. 1913. [31 D]

Újtasnád Szi (Tasnád mellett) {...} *Újtasnád, Neu Taschnad, Neutrestenburg* Tasnád tartozéka {?}. – Tășnadul Nou = Su 2: 182. {1981 R}

Újtelek * **Asz** (Aranyospolyán környékén) 1291.III.12.: *Wythelek* Aranyas földjén (KmJkv 2); =: *Wyteluk* (Er I. 478). – Su 2: 426. *Wyteluk* (Tr).

Újtorda » Torda.

Újudvar * **Te** (Bánlak határában Idvor puszta) 1322: p. *Wyoduor*, 1329: *Wyodwar*; 1333: *Viuodwar*; 1334: *Vivdour*, *Huyuduor*; 1335: *Wyuduor* **egyház** hely; 1343: *Wyoduar* (Tr). 1343: **Szent Kereszt-templom**; a falu ekkor az Omoriak birtoka; 1379: *Wyodwar* (Cs 2: 69). – Su 2: 426.

Újvágás Kr (Kraszna-DNy, a Nagyalu úton) 1481: *Wywagas* Valkó várhoz tartozott (Cs 1: 586); =: v. **olachalis** *Wywagas* (Petri IV. 731). 1519.IV.11.: *Wywagas* Bánffy László birtoka (3719); 1553.XII.30.: Nagyalusi Bánffy György *Wywagas*-on Bal Andrei jobbágy telkét zálogba adja Bartakovit Jánosnak (5268). 1575: *Vyvagas* (Petri). 1733: **Lazur**, 1760–2: **Uj Vágás**. 1808: Újvágás, Lazuri (176). 1888: ≈ (Lazuri) **Szi** Krasznai js (Je 705). 1913: Újvágás Szi vm (Az). – 1909/19: Lazuri, *Újvágás*, L 292: r 283; c, zs (102). = Su 1: 353. 1481–1854. – 1974: c. Valcău de Jos {Alsóvalkó kzs faluja DK-re} [11 D]

Újvár 1. Csikban: Mikóújvár : Mikó vár Csikszeredában.

Újvár 2. Do : Szamosújvár SzD.

Újvár 3. Fe : Marosújvár AF.

Újvár 4. Kü ld. Váralja (Gy 3: 563) : Gógánváralja.

Újvár 5. Tt (Temesvár-DNy) 1851: Újvár, Tt vm, 512 **kath.**, 8 **ref.**, 4 óhitű lak., kath. paroch. templommal. Contractualis hely. F. u. gr. Buttler János örökösei (Fé 4: 240). 1913: Újvár Tt vm Csenei js (Az). – Uivar = Su 2: 216. 1851. [31 C]

Újváros 1. Sink (Segesvár-D, a Hortobágy vize b. p.) 1355: *populi de Noua villa*, 1389: *comes de Noua civitate*, 1423: **plebanus** *de Nova civitate* (Ub II. 111, 637, IV. 178). 1488: *Neyerstaad*, 1508: *Newerstatt* (Berger 66). 1532: *Neyrstat* (Scheiner 101). 1733: **Noistadt**, 1750: **Noistat**, 1760–2: **Neustadt**. 1808: Neustadt ~ Újváros, Nojstadu (116). 1850: Ujváros (StTr). 1861: Neustadt Sink (37). 1913: Újváros NK vm Szentágotai js (Az). – 1909/19: Noiștat (Noustat), *Újváros*, *Neustadt*, L 706: r 226; n (123). = Su 1: 428. 1355–1854. – 1974: c. Iacobeni {Szászjakabfalva kzs faluja K-re} [36 A]

Újváros 2. Sza : Avasújváros.

Újvinga Ar (Arad-NyDNy, a Maros bp-i úton) 1913: Újvinga (H). – 1956: *Vinga Nouă* > 1964: *Călugăreni* = Su 1: 125. 1913–1964. [31 B] + 2: 250. *Vinga Nouă*, 1913: Újvinga, » *Vinga*.

Uknyéd Uh (Székyludvarhely-É, Zetelaka-ÉNy hrs) 1956: *Uknyéd* Székelyszentkirály tartozéka. – *Valea Rotundă* = Su 2: 232. [25 C]

Ulicze * **Kr** (Lugos-ÉK, a Béga bp-i Bégamonostor mellett) 1597: v. *Vliczo*; 1612: *Olcze*, *Olchie* predium; 1620: *Ulicze* (Pesty: Krassó II/1. 257). – Su 2: 420.

Ullyes Hu (1913) < Ölves.

Ulm Hu (1913) < Ólyom.

Ulma * **Ar** (Farkasháza mellett) 1479; *Wlma* Váradja vár 16. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 424.

Ulmafalva * **Ar** (Temesd mellett) 1479: *Wlmfalwa* ~ *Wyllenfalwa* Váradja vár 35. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia; 781: Villenfalva, Ulmafalva?). – Su 2: 319.

Ulmásza Sza (1888) : Szilas.

Umul * **Kr** (Karánsebes-ÉNy, Szákul mellett) 1585: terra *Umul* (Pesty: Krassó II/2. 257). – Su 2: 417.

Ulpár * Te~Szö (Karánsebes táján) 1468: *Ulpár*, 1499: *Wlpár* nemesi névben bukkan fel (Cs 2: 69). 1503: *Wlpár* (Pesty: Szörény II. 557). – Su 2: 417.

Ultrasilvana (1212: in Vltrasilvana diocesi) : Erdélyi ~ Gyulafdehévári egyházmegyében.

Uncza * Kr (Miháld/Mehádia mellett) 1550: *Felsőuncza* (Pesty: Szörény II. 64). – Su 2: 327.

Uncsukfalva Hu (1913) < Oncsok.

Ung * Kr (Facsád-DK, Avasfalva mellett) 1514–1516: *Wngli*, 1597: *Vngiul*, 1612: pr. *Ungh*, 1620: *Ungyul* (Pesty: Krassó II/2. 258). – Su 2: 417. {*Dealul Unghiului* nevű erdő őrzi emlékét}

Ungurest * Kr (Facsád-DNy, Bukovec és Bégaszederjes közt) 1596: *Ungurest*, 1599: *Unguresth*, 1607: *Ungerest* (Pesty: Krassó II/2. 258). – Su 2: 417.

Ungurfalva BSz (1861) : Nemesbudafalva.

Ungyec 1. Ar (Borosjenő-DK) 1909: *Ungyec*. 1913: *Ungyecpuszta* Repszeg tartozéka (H). 1909/19: Ungheț, U, &, v. Repszeg (189). = Su 2: 218. 1909, 1913.

Ungyec 2. Te (Boksánbánya-DNy) 1909: *Ungyec* Ferend tartozéka. – 1909/19: Ungheț, U, &, v. Ferendia (189). = Su 2: 218. {Év és forrás nélkül}

Unoka To (Régen-DNy) **1268**: *Vanakatelke*; 1319: p/v. *Vnkateluke*; 1443: p. *Vnoka*; 1447: p. in pt. Sarpathak *Vnoka* vocata existens; 1459: p. *Wnoka*; 1519: p. ≈. Ipot fia András, Szécsényi; ⚭Gernyeszeg tartozéka; Losonczi, Bánffy, Dezsőfi, Hunyadi, Horogszegi Szilágyi, Farnasi ~ F. Veres, Kecseti, Nagyvölgyi; királyi birtok; M. Csupor Miklós birtokába jut (Cs 5: 743). 1460.XII.4.: *Wnwka* felét Farnasiak maguknak foglalták (1489); 1461.III.19.: ≈ Farnasi-birtok (1519); 1461.VIII.2.: Farnasiak tiltják Tholdalagi Andrást és fiát: Balázst ≈ birtokba való beiktatásától (1598); =: Uők tiltják őket az ≈ határán lévő szántók és erdő használatától (1601); 1481.VI.18.: *Vnoka* birtok Gernyeszeg tartozéka (2323); 1482.VI.28: Piski Györgyöt visszaiktatták ≈ birtokába (2376); 1529.II.13.: Gyulafdehévári András és Krasznai Máté fraterok a pálos remeték szentkirályi (Msz) Szűz Mária-kolostora nevében tiltakoznak amiatt, hogy Gernyeszegi Erdélyi János (e) magának foglalta *Wnoka* nevű birtokukat, amelyet Szentiváni Piski György (e) özvegye: néhai Dorottya saját lelki üdvéért tett misealapítvány céljaira a kolostornak hagyott (4247); 1550.II.8.: Piski György s Cserényi János és György tiltja a Vásárhely mezőváros melletti Szentkirály-kolostor pálos szerzeteseit, hogy *Wnoka* nevű egészbirtokukat elidegenítsék (5005). **1587**: *Vnoka*. – E: fl. 5, A: fl. 1 den. 67 (Dé 69). **1733**: *Vunka*, **1760–2**: *Unoka*. 1808: Unoka (177). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ (Unok) **MT** Régeni alsó js (Je 706). 1913: Unoka **MT** vm (Az). – 1909/19: Unoca, U, L 257: r 59; m (189). Onuca = Su 2: 16. 1268–1854. – 1974: c. Fărăgău {Faragó kzs faluja DK} [24 A]

Unokföldre Do 1431.V.4.: Súlyomköiek tiltják Sombori Jánost attól, hogy a Nagyesküllőhöz tartozó *Vnokfewlde* és Abranawassa nevű földeket erővel Kisesküllőhöz foglalja (KmJkv 79).

Uraly To (Mezőbánd-D hrs) 1332: *sacerdos* de *Vrey*, 1335: *Vray* (Tr). 1367: p. *Vray*; 1465: p. *Wray*; 1519: p. ≈. Meggyesi Alárdfi, Bogáti, Iklódi Dési, Erdőszentgyörgyi Meggyes, Báthori, Futaki Nagy, Barcsai s mások birtoka (Cs 5: 743). 1430.III.7.: *Oray*-i Meggyes Mihály **ü**: Losonczi Dezsőfi János magister (36); 1444.IV.24.: *Vroy*-i László **ü**: Szentpáliak (492); 1477.VIII.16.: Iklódi Dési János (e) *Wray* és Pete (To vm) birtokbeli részét 50 Ft-on zálogba adja Meggyesi Balázsnak (2241); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, beiktatták *Vray* birtokába (2375); 1483.II.7.: *Wray*-on Meggyesfalvi részirtok (2426); 1497.X.13.: Szentbenedeki Márton Péter és János (nobiles et agiles) ≈ birtokbeli nemesi részüket Vingárti Geréb János püspöknek vallják (3031); 1505.IV.13.: *Vray* birtokbeli részét Bethleni Miklós visszaengedte Szentbenedeki Márton Antalnak (3350); 1554.III.9.: Szentkirályi Csáni László (e) *Wray*-on azt a jobbágytelket, amelyen Szekeres Mihály (pr) lakik és amelyet még néhai Tamási László adott neki szolgálataiért, kiveszi a jobbágyi szolgáltatások alól és ezzel Szekereset a valóságos nemesek közé sorolja, utólagos királyi hozzájárulás reményében (5287). **1587**: *Vray*. –

E: fl. 10, A: fl. 3 den. 34 (Dé 66). 1603.II.7.: *Vrai Msz* {egyetlen név:} L. Michael Thot (SzO). 1674: *Uraj* (SzO IV. 336). 1733: *Oroj*, 1760–2: *Mező Uraj*. 1808: Uraj ~ Uraly (177). 1861: Uraj; egy része Marosszékhez tartozik To (11); Uraj Msz (33). 1888: Mező-Uraly (Uroiulu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1888: Székely-Uraly **MT** Marosi alsó js (Je 644). 1913: **Mezőuraly** TA vm (Az) & **Székelyuraly** MT vm (Az). – 1909/19: Oroiu-de-Câmpie, *Mu*, L 325: r 317 (127); Oroiu-l-săcuiesc, *Szu*, L 423: r 411; m (127). » Oroiu = Su 2: 19. 1332–1854. [23 D]

Úrháza Fe (Enyed-ÉNy) 1733: *Kakova*, 1760–2: *Oláh Háza* [: *Vlád Háza*], 1805: *Kákova*. 1808: Vláhháza, Lasslenkirch, Káková ~ Vád (185). 1861: Vláhháza AF (7). 1913: Úrháza AF vm Nagyenyedi js (Az). – 1909/19: Cacova, *Vh*, L 1156 gkat. r (34). > 1964: Livezile = Su 1: 361. 1733–1964. [22 D]

Uricse MT (Régen-K) 1913: *Uricse* Görgényhodák tartozéka (H). – Uricea = Su 2: 220. 1913. – 1974: c. Hodac {Görgényhodák kzs faluja} H [24 B]

Urik Hu (1913) < Örökfalva.

Urikány Hu (Zsil-völgyi bányásztelepülés Lupény-Ny 8 km) 1808: Urikány, Urik (172). 1835: Urikáni et Hobiczeni (Su). 1861: Urikány Hu (24). 1888: Hobicza-Urikány Petrozsényi js (Je 372). 1913: **Hobicaurikány** Hu vm (Az). **Ref.** leányegyház (Lupény); imaháza 2000.IX.10. (Üzenet, 2000.21.). 2002: 120 **ref.** (Üzenet, 2002.2). – 1909/19: Uricani-Hobiceni, *Hu*, L 1306: r 1290; n (189). Uricani = Su 2: 220. 1835, 1850, 1854 {1913}. [44 A]

Urka * Kr (Krasznamihályfalva mellett) 1545: *Urka* (Petri IV. 734). – Su 2: 417.

Urkonfalva (?) To (Tetreh és Szengyel hrs) 1447: p. *Vrkonfalwa*. Farnasi Veresek birtokai közt. (Talán máskor más nevet viselt. Cs 5: 743). – Su 2: 417.

Urkontelke * Do (a Dobokai-völgy felső vízvidékén) 1320: p. *Wrkunteleke*. Zsombor nb. Mihály fiai bírták. Sorsát ld Köblös alatt (Gy 2: 92). =: ≈ (Kádár VII. 48). – Su 2: 425.

Úrkuta * Ar XI. századi jelentése 'herceg kútja' (Gy 1: 164). 1337: p. *Wrkuta* Dobordon tartozéka (Gy 1: 175). =: ≈; 1344: *Wrkutha* in districtu Zaad (Cs 1: 780; Tr). – Su 2: 425. 1337, 1344. {Kaprevár táján}

Urolcz * Kr (Szászabánya-É, Szokolár mellett) 1428: *Wrolcz*, 1449: *Vrowlch* (Cs 2: 108). – Su 2: 425. {P}

Urszád Bi (Belényes-Ny) 1374: p. *walachalis* *Vyzath*, 1580: *Vorzad* (Jakó 375). 1692: *Urszád* (Mezősi 116). 1808: ≈ (177). 1851: ≈, Bi vm, igen hegyes vidéken: 278 n. e. **óhitü** lak., s anyatemplommal. Urb. szántó 90, rét 68, majorsági rét 50, urasági erdő 430 hold. F. u. a váradi deák **káptalan** (Fé 3: 244). 1888: ≈ Belényesi js (Je 707). 1913: Urszád Bi vm (Az). – 1909/19: Ursad, *U*, L 439: r 413; m, zs (190). = Su 2: 220. 1374–1851. – 1974: c. Şoimi {Sólyom kzs faluja Ny-ra} [20 B]

Urszaja TA (Marosludas-ÉK) 1913: *Urszajatelep* Mezöbodon tartozéka (H). – Ursoaia = Su 2: 221. 1913. – 1974: c. Papiu Ilarian {Mezöbodon kzs faluja DK-re} [23 D]

Úrtelek ~ Úrtelke * Do (Drág közelében) 1320: p/t. *Wrtelek*. Zsombor nb. Mihály fiai bírták. Sorsát ld. Kisesküllő alatt. 1864: *Úrtelek* Ugróc hr (Gy 2: 92). 1430.IV.13.: Drágiak tiltják a Somboriakat a Kisesküllő, Drág és Berend között fekvő *Vrthelke* prédiüm felének használatától (KmJkv 61); 1544.VI.17.: Kyseskelew, másként *Wrthelke* volt Drági-birtok fele Sombori Jánosnak jut az *Wrthelke* völgyben fekvő halastóval (4831).

Urzest Bi (Vaskoh-É, Biharlonka mellett) 1600: *Vrzeszt* (Jakó 375). – Su 2: 421. {Beolvadt Biharlonka határába}

Uzslár * Te (Detta-ÉK, Sebed mellett) 1343: *Vzlar* (Tr). – Su 2: 421.

Úsztató KSz (Tasnád-DNy, a Margittai úton) 1474: *Wzthatho* poss. **olahalís** (Cs 1: 565). 1538.X.7.: *Wztato*-ban Álmosdi Csire Ferenc részbirtokos (KmJkv 4659). 1733: *Pegaj*, 1760–2: *Úsztató*. 1808: Úsztató, Pagaje (177). 1888: Úsztató (Pagaje) **Szi** Tasnádi js (Je 708). 1913: Úsztató Szi vm (Az). – 1909/19: Păgaia, U, L 317: r 290; m, zs (129). = Su 2: 29. 1474–1854. – 1974: c. Boianu Mare {Tasnádbajom kzs faluja ÉNy-ra} [11 A]

Uszte * Kr (Facsád táján) 1612: *Uszte, Vszre* (Pesty: Krassó II/2. 260). – Su 2: 401.

Utak:

1223: ad viam, que ducit de ipso montem {Kisdisznód} ad villam Ruetel {Nagydisznód} ... per quandam viam usque ad metam, que dividit territoria de villa Hermani {Szeben} et de villa Ruetel (Er I. 125).

1228: magna via que ducit de *Sceplok* usque in *Regun* : Széplak – Régen.

1299: via magna euns de p-e *Bogartelke* ad p-m *Tyre* episcopalis : Bogártelke – Türe : az Egeres–Kolozsvár közti út eleje.

1312: *Myketeleke* hj: út *Polotka*-ról *Kezw* erdő felé, út *Kezw* erdő felől *Kamaras* faluba (An 3: 307) : Miketelke – Palatka – Mezőkeszű – Vajdakamarás (Ko vm, Kolozsvár-K).

1312: via que procedit de *Eurke* versus *Lona* (Cs 5: 723) : Mezőörkéről Aranyoslónára.

1325: via transeuntibus per *Zalard* ve. *Zothmar* ... via transiens de *Zalard* ... per *Zekulhyda* ... ve. *Zothmar* (Gy 1: 665): Szalárd–Székelyhíd–Szatmár

1326: Molnárok útja – via molendinatorum – *Nemeszsuk* hr (Ko vm, Kolozsvár-K).

1331: tres vie, una veniens de v. *Hedruhfaya*, altera *Zaazut*, tertia descendens de *Zeeplak*; via magna usque ad litus *Kukullew* : három út: egyik Héderfája felő jön, másik a Szász út, a harmadik Széplak felől ereszkedik alá; nagyút a Küküllő partjáig.

1336: per viam ... de *Chergewd* in *Farkasteleke* : Csergöd – Farkastelek (Fe vm, Gyfv-K).

1343: viam ad dictam p-m *Nadas* de dicta t. *Boch* ducentem : Nádas (: András háza) – Boc * {Szucság-É}; viam, quae ducit de eadem *Boch* ad p-m *Baach* : Boc * – Bács (: Kisbács, Kolozsvár-Ny szomszédja).

1343: *Gyosmachkas* a pt. p-is *Machkas Joseph* usque viam euntem ad *Cluswar* : Diósmacs kás (Kv-É) – Kolozsvár.

1348: magna via, per quam itur ad *Zenthmartun* : Dicsőszentmárton (Kü vm).

1360: via tendens versus v. *Kalyan* : Magyarkályán (Ko vm, Kv-K).

1366: via que venit de civitate *Cluswar* et vadit in villam *Gurfolua* : Kolozsvár – Györgyfalva (Kolozsvár-DK): a Györgyfalvi út.

1366: via qua vadit versus v-m *Patha* : Kolozspata (Kolozsvár-KDK)

1367: via qua venit de *Zenthmihaltelke* (Cs 5: 409) : Nádasszentmihályról (Ko) : Magyarzsomborra (Hidalmás-D).

1371: magna via versus p-m *Deesfolwa* : Désfalva (Kü vm Dicsőszentmárton-ÉK).

1377: via de *Torda* versus p-m *Ohtun* : Torda–Ajtony (Kolozsvár-K).

1377: due strate magne de *Torda* ad salisfodinas de *Colus* tendens (Cs 5: 305-7) : Tordáról a kolozsi sóaknáig.

1391: strata publica de p. *Gyalow* in *Zuchak* (Cs 5: 416) : Gyaluból, a Kis-Szamos mellékéről Szucságba, a Nádas völgye felé (Kolozsvár-Ny).

- 1405: via qua de p-e *Adamus* itur ad p-m *Kyralfalwa* (Cs 5: 866) : Ádámosról (Kü vm) Magyar királyfalvára.
- 1416: via magna, que a parte p-is *Balaszfalwa* penes *Kykullew maiorem* vadit versus p-m *Mykehaza*, in loco *Lowdonis* vocato (Cs 5: 867) : Balázsfalvától a Nagy-Küküllő mellett Mikeházára.
- 1419: magna via, qua itur de silvis p-is *Gewrgfalwa* ad p-em *Zamusfalwa* : Györgyfalva (Kolozsvár-DK) erdeiből – Szamosfalvára (újabbán Kolozsvár keleti városrésze)
- 1419: publica via de *Hatzak* ad p-em *Hosdath* (Cs 5: 58) : Hátszegtől Hosdátig (Vajdahunyad-DK).
- 1429: via que ducit de p-e *Thopa* ad *Sombor* (Cs 5: 419) : Pusztatopáról Magyarzomborra (Hidalmás-D); a Sárd pataka völgyéből Zilah felé vezető út; az Almás völgyén haladt régente is.
- 1430: magna via de qua agreditur de *Warasio* ad *Dewam* : Szászváros – Déva.
- 1430: magna via per quam de *Losad* itur ad p-m *Pisky* : Lozsád (Hu vm, Déva-DK) – Ópiski.
- 1430: magna via per quam de *Losad* itur ad p-m *Pisky*, via per quam directe de *Pisky* transitur ad *Hatchak* : Lozsád – Ópiski – Hátszeg (Hu vm).
- 1435: via *Wagaswth* nuncupata de *Gyos* ad p-m *Machkas* ducens : Diós – Macskás (Kolozsvár-É).
- 1437: via de *Kethesd* ad *Alsofyld* : Ketesd – Alsófüld (Ko vm Bánffyhunyd-ÉK) az Almás vize mentén; Zsombornál rátér a Zilahi útra.
- 1450: via que de *Egerbegh* ad *Lonam* iret, alia via publica de *Egerbegh* ad *Hodrew*, via de *Egerbegh* ad *Ewrke* : Aranyosegerbegyről három út vezet: 1. Aranyoslónára; 2. Hadrévre; 3. Örke faluba (Torda-K).
- 1473: Kerelő és Cseged felé Kövesút nevű közút (via communis *Kweswth*) Vidrádszeg hr (Kü vm, Dicsőszentmárton-ÉK).
- 1474: ... silva *Ewrdoglyk* penes magnam viam wlgo *Feneswth* : Soma * [Szucság hrs] – Szászfenes (Kolozsvár-Ny).
- 1483.II.27.: *Wasaroswth* nevű nagy út (KmJkv 2431) Esküllő {és Fordorháza közt? Mutató nem pontosítja.}
- 1498: via magna qua de ipsa p-e *Pysky* versus p-m *Thothy* vocatam ducitur : Ópiski – Nagytóti (Hu vm)
- 1501: publica et magna via inter opp. *Gyalo* et p. *Naghkapus* : Gyalu – Magyarapus (Kv-Ny): a Bánffyhunyd – Királyhágó felé vivő út.
- 1508: p. *Pysky*, via publica regni in loco *Gewse* vocato existens : Ópiski (Hu vm).
- 1513: királyi út (via regalis) Szancsal mellett (Kü vm, Balázsfalva-ÉK).
- 1525: *Utas út* a Bodzamezőn át Havaselvére vezető út. A huszadszedő pecsétje nélkül tilos és álút volt (1525.IX.5.: via *Wthas* nominata, que per campum Bozamezew appellatum Transalpinam vadit); IX.14.: *Wthas* út (KmJk 4117, 4118).
- 1544.VI.17.: Kisesküllő felőli Körtvélyesvölgye, ahol a Drágból Kolozsvárra vezető országút megy (4831). {Ez az országút tehát Zsibó felől jövet Hidalmásnál nem a mai útvonalon: jobbra, hanem balra tért, s a két Eküllő–Fodorháza–Sólyomkő–Diós–Kajántó vonalon érkezett Kolozsvárra.}
- 1667: Alsómacskásra út vezet Gyuláról – ez ma Szentmártonmacskásra vezet (Kolozsvár-ÉK). [Ti. ez azt bizonyítja, hogy az egykori Alsómacskás azonos Szentmártonmacskással.]

Utfalva * Za (Olcs mellett: Su) 1439: *Uthfalva*. Pesty szerint ma Ocs (?) Nagy-Halmágytól d. De úgy vélem, inkább az ugyanakkor Világosvár tartozékai közt föltűnő "Kisolch" felel meg a mai Ocsnak (Cs 1: 747). – Su 2: 416.

Utvin Te (1808) : Ötvény.

ÚZ-1 Úz ~ Úz(d) XI. század közepétől előnyomuló, újonnan beköltöző török nép nevét őrzi (Gyöffy: *István király*, 514).

Úz-2 Úz-patak – Kászon és Kézdiszék határán ered; a Tatros mellékvize.

Uzest * Kr (Lugos-K, Hegyeslak mellett) 1510: *Wzesth*, 1597: *Vzesthy*, 1620: *Uzesti*, 1739: *Usecz* (Pesty: *Krassó II/2*. 160). – Su 2: 426.

Uzon 1. {< kun *uzun*: 'hosszú' Rásonyi 155} **Se/Hsz** (Sepsiszentgyörgy-DK, a Feketeügy jp-i úton; 515 m) 1332: sacerdos de *Uzmi* [: *Uzun*], 1334: *Uzum*, 1335: *Uzum* (Tr). 1464.IV.10.: Mátyás király megparancsolja Pongrácz János erdélyi vajdának és székely ispánnak, hogy Hidvégi Bálintnak és fiának: Mihálynak Borosnyai István fia Péter uzoni plébános s a Borosnyai János fiai részéről, akik illyefalvi és uzoni házaikat felverték és elfoglalták, szolgáltasson igazságot (SzO VIII. 103); 1538.VII.26.: Majlát István erdélyi vajda és székely ispán Uzoni Forró Jánosnak megparancsolja, hogy Uzoni Csiky Mihály panaszost a saját földjén termelt gabonájának learatásában ne gátolja ... (404); 1543.IX.27.: Uzoni Bély Pál ... (405); 1546.VI.30.: Szamosfalvi Mikola László erdélyi alhelytartó a felperes uzonfalvi lakosoknak alperes Uzonfalvi Gergely ellen hétszáz darab idegen juhnak az uzoni határon való legeltetése miatt a Sepszi széki törvényszéken indított és innen Udvarhelyre fellebbezett perében az utóbbi törvényszék ítéletét helybenhagyja (407). 1567: *Wzon* (SzO II. 223). 1614: Uzon 94 családfő (Se 23). 1614: Kowachy János, lőfő, **schola mester** (SzO). 1621–1679 *Uzoni Béli Pál* (Deák F.: ≈ Bp 1887). 1625: Uzoni Bély Kelemen háromszéki főkapitány (SzO VIII. 485). 1635: ifj. Márk Mihály lőfő a fejedelem cancellaristája; Nagy György Jakabosné unokája **schola mester** (SzO). Uzoni származású lelkészek: 1605/6: *Uzoni Jakab Boldizsár* ref. esperes (–1648, Déva); *Uzoni Sz. Balázs* ref. lelkész (–1671 u., Bethlenszentmiklós); 1729: *Uzoni Fosztó István* unitárius lelkész (–1777.II., Bágyon) (EhtLe 669). 1750: *Ozun*, 1760–2: *Ozon*. 1808: Uzon (177). 1849.VII.2-án, az uzoni csatatéren esett el *Gábor Áron* tüzér őrnagy, a székely tüzérség megteremtője. 1861: Úzon Hsz (30). 1888: Uzon Hsz Sepszi js (Je 708). 1913: Uzon Hsz vm (Az). A két világháború hősi halottainak emlékezetére tartott ünnepélyről 2004.VIII.8. Duna Tv.

*1927.VIII.3.: *Beke György* író, műfordító. 1969 L 2269. # Széplaki K.: *Három évszázad iskolamesterei Uzonban* (A Hét 1979. 28). Uő: *345 éves iskola a székely végeken* (Honismeret, 1993.5). – 1909/19: *Ozun*, U, L 1828: r 257; m (129). = Su 2: 23. 1332–1854. [37 D]

Uzon 2. * **Mm** (a Kaszó völgyében, Kálinfalva mellett) [1342–1382] p. **Olah Uzon** in terra Maramaros (Cs 1: 453). – Su 2: 379.

Uzonka 1459: *Wzonka* (SzO VIII. 92) Miklósvárszék faluja.

Uzonkafürdő Hsz (Málnásfürdő-É) 1956: Uzonkafürdő. – Ozunca-Băi = Su 2: 23. 1956. [37 B]

Uzredek * Sző (Orsova táján) 1528: *Wzredek* (Pesty: Szörény II. 558). – Su 2: 426.

Úzvölgy Cs (Szereda-K, a Tatrosba folyó Úz b. p.) 1888: Úzvölgy vámhivatal (t) Csikszentmárton Cs Kászon-alcsiki js (Je 708). 1913: *Uzvölgy* Csikszentmárton tartozéka (H). 1943/44. tk: Úzvölgy (647 m). {Keletebbre: Úzi vám (582 m), az ekkori határon túl.} 1944.VIII.26.: szovjet betörés; az első falu az egykori Magyarország területéből. A harcon 150 magyar honvéd esett el. A 60. évfordulón az elesettek emlékezetére kopjafát és keresztet állítottak. 2004.VIII.27. Duna Tv. – Valea Uzei > Valea Uzului = Su 2: 234. 1909, 1913. – 1974: c. Sînmartin {Csikszentmárton kzs faluja ÉK-re} [26 C]

Uzsopa Bi (Félixfürdő-D) 1692: *Somody, Sumeggy, Pusta Somogy* (Mezősi 119). 1808: *Usopa* (Somogy-) (177). 1913: **Váraduzsopa Bi** vm Központi js (Az). – 1909/19: *Şumugiu, Somogyuzsopa*, L 739: r 702; c, m, zs (176). = Su 2: 178. 1692–1913. [20 B]

Ü.

Ülke Uh (Székelyudvarhely-ÉNy) 1550: *Wlke*, 1567: *Illke*, 1572: *Ilyke*, 1602: *Ülke* (SzO II. 87, 220, IV. 42, V. 302). 1614: ≈ 27 családfő (Uh 60). 1760–2: *Ulke*. 1808: Ülke. (178). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 708). 1913: Ülke Uh vm (Az). – Ulche > Ulcani = Su 2: 217. 1550–1854. – 1974: c. Dealu {Oroszhegy kzs faluja Dny-ra} [25 C]

Üllyes Hu (KmJkv) < Ölves.

Ülmez * KSz (Kegye határában) 1275.VII.5.: IV. László király hű szolgálataiért a Káta nemzetségbeli Panit fia Ábrahám comesnek adományozza az utód nélkül elhunyt Gyela nevű szolnoki várjobbágy és Gábor hadnagy Csány és *Wlmez* nevű Szolnok vm-i lakatlan földjét (Er I. 335).

Ünökó 2280 m magasán álló kőszál. – Inăul

Ünömező BSz (Magyarláros-ÉNy) 1584: *Ewneömezeö*, 1589; *Wneöpatak*, 1615: *Ünömezeö* (Kádár VII. 48). 1733: *Iuno*, 1750: *Inou*, 1760–2: *Ünömezö*. 1808: Ünömező, Jinó (178). 1861: ≈ BSz (20). 1888: ≈ (Ineu) **SzD** Magyarlárosi js (Je 708). 1913: Ünömező SzD vm (Az). – 1909/19: Inău, *Üm*, L 601: r 597 (96). = Su 1: 308. 1584–1854. [13 A]

Ürgeteg Bi (Élesd-DK, a Sebes-Körös bp-i úton) 1335: *Urguteg* (Jakó 376). 1341: p. *Wrgeteg*, *Vrgeteg* (Tr). 1692: Ürgeteg (Mezősi 101). 1808: Ürgeteg, Orgyetyag (178). 1888: ≈ (Ortyityág) Bi Élesdi js (Je 708). 1913: Ürgeteg Bi vm (Az). – Urtiteag > 1909/19: Ortiteag, *Ü*, L 504; r 481; m, zs (128). = Su 2: 21. 1335–1851. – 1974: c. Măgești {Szászfalva kzs faluja É-ra} [11 C]

Ürmös Fe (Apáca-É, az Olt bp-i úton) Eleinte Sükösd-birtok. 1642-ben I. Rákóczi György fejedelem udvari emberének: Maurer Mihálynak adományozta. 1652: *Ürmös*, orphanorum generosi quondam Michaelis Maurer de Beszterce Bánya (Töröcsvári összeírásból Bi). 1733: *Örményes*, 1750: *Ormenyes*, 1760–2: *Ürmös*. 1808: ≈ (178). 1861: ≈ FF (4). 1888: ≈ **NK** Köhalmi js (Je 709). 1913: Ürmös NK vm (Az). Tájházban falumúzeum. Faluünnepről 2004.IX.28. RTV. – 1909/19: Ormeniș, *Ü*, L 1468: r 540; m (127). = Su 2: 19. 1733–1854. [37 A]

Ürögd 1. * **Ar** (Mácsalaka mellett) 1349: p. *Wrugd* Györk hrs (Gy 1: 177. Györk).

Ürögd 2. Bi (Várad-D) 1273: t. *Ireg*; 1291–4: in *Irugd*; 1319: *Ireuugd* domini nostri episcopi ... *Ireuugd* prepositi nostri; 1332–7: Paulus *sacerdos* de v. *Irugd*. 1273-ban Ürög egyenlő módon oszlik meg a váradai püspök, a káptalan és a váradelőhegyi konvent között. Pósa és Somogy 1319-i határjárásában két Ürögdöt említenek: egyik a püspöké, másik a préposté. Papja 1291–4 között 1 unciát ad a püspöknek; 1332–7: évi 18 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 680. Ü 3.). 1273: *Irugd* (Cs 1: 627).

Ürögd 2a 1403: *Kys Irugd*, 1552: *Kysewrogd* (Jakó 376). 1808: *Ürögd* (Kis-) h., *Irigd mike* val. 1850: *Kis-Ürögd*, Bi vm, dombos vidéken, 313 n. e. *óhitü*, 7 *r.kath.* lak., *óhitü* anyatemplommal, derék urasági lakházzal és gyümölcsöskerttel. Határa 2539 hold, ... Birja a váradai deák *nagyprépost* (Fé 4: 247). 1888: Kisürögd Bi Kpi js (Je 435). 1913: **Kisürögd** Bi vm (Az). – 1909/19: Chișirigd, *K*, L 687: r 655; m, zs (46). > Chișirid = Su 1: 144. 1214, 1273 villa Irugd (Tr), 1273 Yrug, Ireg. Irugd, 1319: Irenugd {! Cf. Gy 1: 680. Ü 1.} 1403–1851. [20 B]

Ürögd 2b 1552: *Nagy Iregdh* (Jakó 376). 1808: *Ürögd* (Nagy-) h., *Irigd mare* val. 1850: *Nagy-Ürögd*, Bi vm, 15 *r.kath.*, 320 n. e. *óhitü*, 280 *g.kath.* lak., anyatemplomokkal. Határa 4200 hold, ... Birja a váradai deák *püspök* (Fé 4: 247). 1888: N-Ü Bi Központi js (Je 532 & Kis-Sumusdi psz, Püspök, Szabó és Csapó tanyák). 1913: **Nagyürögd** Bi vm. & *Ürögdí*: 1679 Gyalu, Régi nemesek közt: Ürögdí Mihály (Gyalu 208). – 1909/19: Nogiorid, *N*, L 1171: r 986; m, zs (123). Nojorid = Su 1: 428. 1229 villa Irugd, 1273 Panchyrgdy, Irugd {! Cf. Gy 1: 680. Ü 1.} 1291–1851. [20 B]

Ürs * Csa (Valkány-Ny) 1256.XII.17.: a Tisza közelében ... *Wrs* (Er I. 222). 1256: v-e prope Tyciam .. *Wrs*. Magyar törzsnév jellegű helynév. A Csanád nb. Telegdiék osztálylevele szerint Kelemen fiainak jutott. Ma psz. Valkány mellett Ny-ra. 1876. tk: *Ürs major*; Hnt. 13: *Ürspuszta* (Gy 1: 875. Hamisnak véli). 1360: *Vrs*, 1479: *Irys* {?}. 1888: Ürs psz (Je 713). – Su 2: 425. 1256, 1360, 1479.

Üsz * Bi (Élesd-Ny, Örvend és Alsólugas közt) 1376: *Ws*, 1475: *Wzthelek* (Jakó 271). – Su 2: 425.

UZY-04 **Üvegcsűr 1. Fe** (?) 1806: *Üveg Csűr FF* (29 Z 72, Volál-Ny, Málnás-É) 1808: *vicus* Üvegcsűr, Glashütte, Glasarie **Ko** {!}. Hnt. 13: azh (178). 1861: Üvegcsűr FF (4).

Üvegcsűr 2. Hsz : Zalánpatak.

Üvegcsűr 3. To : Görgényüvegcsűr MT.

V.

Váca 1. Za 1. (Brád-ÉNY, a Fehér-Körös b. p.; 238 m) 1439: Felső-Vattya és Vattya (*Vachya?*) Világosvár tartozékai. A mai Al- és Fel-Vácza. 1441: *Felseo-Veechka*; 1464-ben *Felsew Watha, Kezep Watha*; 1525-ben *Nagh Wacha* és *Felse Wacha* (Cs 1: 747. Körösbányától nyugatra). 1760–2: *Alvacza*. Közeliében kénes, sós gyógyfürdő (36°C). 1808: Vácza (Al-), Vacza de dzsosz (178). 1888: ≈ (Alvácza) **Hu** Körösbányai js (Je 212). L 1910: 397 (r), 1956: 529 (Le). 1913: **Alváca** Hu vm (Az). – 1909/19: Vața-de-jos, A, L 314: r 284; m (196). = Su 2: 238. 1439–1854. [33 B]

Váca 2. Za 2. (Alváca-DNy hrs) 1439: *Felso-Vattya* (Cs 1: 747). 1760–2: *Felvacza*. 1808: Vácza (Fel-), Vacza de szusz (178). 1888: ≈ (Felvácza, Vatia din szusz) **Hu** Körösbányai js (Je 329). 1913: **Felváca** Hu vm (Az). – 1909/19: Vața-de-sus, F, L 521: r 511; m (196). = Su 2: 238. 1439–1854. [33]

Vácman Msz (puszta Koronka határában) 1484: *Waczmany*, 1505: p. *Waaczman*, 1580: *Waczman* (SzO I. 243, III. 105, IV. 69). 1505.XII.31.: Veresmarti Czikó János özvegye: Bogáti Orsolya *Waaczman* határában lévő székely örökségét és lófőségét legközelebbi vérrokonainak: Názánfalvi Tamási Ferencnek és Bernátnak adja (KmJkv 3385). – Su 2: 422.

Vacsárcsi Cs (Szereda-É) 156: *Mocharchy* [: *Wocharchy*], 1567: *Vachijarchij* (SzO II. 209, 221) 47 kapu (Venczel 35); 1569 k.: *Vachijarchj*, 1576: *Vacharchi*, 1591: *Vacsárcsi* (SzO II. 271, IV. 45, V. 151). 1614: ≈ 126 családfő (Cs 17). 1760–2: *Vatsártsi*. 1808: Vacsárcsi (178). 1861: ≈ Cs (31). 1888: Csik-Vacsárcsi **Cs** Felcsiki js (Je 277). 1913: Vacsárcsi Csik vm (Az). – Vaciarci > Vácărești = Su 2: 239. 1566–1854. [25 D]

Vád 1. Fo (Sárkány-D) [1414] Vadul Șercaiei (DIR B I. 67; Su 2: 418). 1417: *Vad*, 1509: *Vaad*, 1527: *Vaad*, 1534: *Wad* (Ve: Fontes IV. 237). 1633: *Vád* (Su). 1808: Vád ~ Vaád (178). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ (Vaád, Vádu) Sárkányi js (Je 709). 1913: Vád Fo vm (Az). – 1909/19: *Vad, Vád, Waadt*, L 1296: r 1278 (190). = Su 2: 222. 1417–1854. [36 D]

Vád 2. Hu : Nalácvád.

Vád 3. Hu (Vajdahunyad-DNy) 1733: *Vád*, 1750: *Vadul*. 1850: Vadu Dobri (Su). 1888: Dobri-Vadu Hunyadi js (Je 295). 1913: Vádudobri Hu vm Vajdahunyadi js (Az). – 1909/19: Vadu-Dobrii, *Vd*, L 255: r 228; n, m (190). > Vadul Dobrei = Su 2: 222. 1733–1854. > Vadu Dobrii

Vád Hu : Nalácvád.

Vád BSz : Révkolostor SzD.

Vád KSz : Révkápolnok SzD.

Vada * Sza (psz Csanálos-DNy) 1221: *Voda* várnépei azzal vádolják a Kaplony-nemzetség néhány tagját hogy hét ekealjnyi földjüket elfoglalták és András királytól kapott 15 ekealjnyi saját földjükhöz csatolták. 1288: *Naguoda* (Maksai 228). 1312: Károly király *Vada* földet Kaplony nb. Péter fiainak: Péternek és Vrdung (ds) Andrásnak, és Eudus fia Györgynek adja, s a szatmári egyház rectorát utasítja iktatásra (An 3: 420). 1332–7: *Voda*; 1419: *Wada* (Cs 1: 488). 1425: mete p-is *Wada* iungerentur cum metis p-is Chanalowsada (Maksai). 1579.V.25.: Danieli Vadaj ld Fráta (Dé 15). 1808: Vada pr (178). 1851: ≈, Sza vm, psz. F. u. gróf Károlyiak, de bír benne a Csomaközy család is (Fé 4: 250). Hnt. 13: » Mezőfény Sza vm (Az). – Su 2: 420. 1221–1425.

Vadad 1. * Kr (Gyertyános: Gertyenes körül) 1333–5: Nycolaus (*sacerdos*) de *Wodad*; 1370: *Vodad*. Egyházának papja 1334: 4 gs pápai tizedet fizet. 1370-ben Ordas András birtoka (Gy 3: 497). 1411: *Badad*, 1414: *Wadach* (Pesty: Krassó II/2. 260). 1333–1414: ≈ (Cs 2: 108). – Su 2: 424. 1333–1414.

Vadad 2. Msz (Marosvásárhely-ÉK) 1567: Wadad, (SzO II. 217). 1575.VII.9.: Kerelőszentpálnál a fejedelem hadában jelen volt: Philep Péter, *Vadad* (SzO VIII. 304). 1590 Kolozsmonostor: ≈-i Bálint suttor (Gyalu 11). 1614: ≈ 47 családfő (Msz 50). 1711 után Kálról jött ide a Káli Hegedüs család; ismert tagjai 1718: István; 1726: Zsigmond, János, István; 1762–70: András az **unitárius** egyház gondnoka; 1781: Vadadi Hegedüs András, 1798-ban is élt, azonos lehet a Vadadi Hegedüs-kódex leírójával (SzTA). 1808: ≈ (178). 1861: ≈ Msz (33). 1888: ≈ **MT** Régeni alsó js (Je 709). 1913: Vadad MT vm (Az). – Vada > Vadu = Su 2: 222. 1567–1854. [24 C]

Vadad-3 4. * Za (Körösbánya vidékén) 1446: p. *Wadad* et alter *Wadad*. Fövényes és Kígyós határában említik (Cs 1: 747).

Vadafalva KSz (Szilágycseh-ÉNy) 1424: *Odafalwa* (P); 1475: *Vadazfalwa* (Cs 1: 566; P); 1543: *Wodafalwa*, 1549: *Vadafalwa*, 1569: *Wadaffalwa*, 1629: *Vadaffalva* (Petri IV. 737). **1733: Odesti**. 1808: Vádafalva, Vogyestye (178). 1888: Vadafalva (Odesci) **Szi** Szilágycsehi js (Je 709). 1913: Vadafalva Szi vm (Az). – 1909/19: Odești, *Vf*, L 707: r 674; c, zs (125). = Su 2: 8. 1424–1854. [12 A]

Vadány * Kr (Facsád-DK hrs, Vadpatak mellett) 1597: *Vadany*, 1612: pr. *Vadan* (Pesty: Krassó II/2. 261). – Su 2: 418. {Vadpatak határán, ahol *Vádana* határrész és *Valea Vádanei* található}

Vadas Sza (Erdőd-ÉNy, a Majtényi úton) 1888: Vadas psz (t) Töketerebes Sza Erdődi js (Je 709). 1913: *Vadapuszta* Krasznaterebes tartozéka (H). – 1928: Vadas > 1930: Gelu (Recens. 1930. II. 394). = Su 1: 254. 1913–1930. – 1974: c. Terebēsti {Krasznaterebes kzs faluja K-re} [11 B]

Vadasd 1. * Fe (Csekelaka környékén) 1458.II.1.: Csesztvei Jakab *Wadasd* birtokbeli részének felét átadja Csesztvei Miske fiainak (KmJkv 1279).

Vadasd 2. Msz (Nyárádszereda-D, a Havad pataka völgyében) „a hagyomány azt tartja, hogy itt egy nagy úrnak volt vadaskertje, s onnan eredne a falu neve“ (Orbán B. IV. 31). „A *Vadasd* településnév a *vad* szó -s képzős és -d helynévképzős származéka, és eredetileg vadban gazdag helyet jelent“ (SzTA-tól Székely F., ND 1982). 1567: *Wadast*, 1574: *Wadasd*, 1602: *Vadasd* (SzO II. 217, IV. 30, V. 273). 1614: ≈ 28 családfő (Msz 71). 1643: **Iskolájának** említése; 1693–1850: 18 **tanítója** ismert (Sipos 135). 1760–2: *Vadad*. 1808: Vadasd (178). *1854.VII.26.: *Jakab Ödön* költő (–1931.III.5., Bp). 1861: ≈ Msz (33). 1888: ≈ **MT** Marosi alsó js (Je 709). 1913: Vadasd MT vm (Az). # Sipos G. MtT 1980. 1982: 1043 hektárnyi területéből 325 ha erdő; hr: Vágásalja, Bozodbükke erdeje, Vaddisznófürdő, Gorzsád erdeje. – 1909/19: Vădasd, V, L 540: r 22; m (190). > Vădaș = Su 2: 239. 1567–1854. [24 C]

Vadassa * Bi (Félixfürdő-D, Kardó és Betfia közt) 1552: *Wadassa* (Jakó 377). – Su 2: 422.

Vadász 1. * Bi 1. Vadász(ó) (Várad-Ny, Palota mellett) **1214:** v. *Wodazow*; 1341: p. *Wodaz*. Eredetileg királyi vadászok lakhatták. 1214-ben Boleszló váci püspök a leleszi prépostságnak adott a falu mellett 2 területet 2 malomhellyel. 1341-ben a Hontpázmány nembeliek birtoka Palota közelében (Gy 1: 681). 1587: *Vadasz*, 1599: *Vadász* (Kiss 689, 844). 1808: pr. *Vadászi* h., *Uodasza* val. 1808/1978 Hnt. 13: Vadász » Biharszentandrás. – Su 2: 424. 1214–1599. {Tarján-DK}

Vadász 2. * Bi 2. (Várad-Ny, Vadász mellett) 1333: **sacerdos** de villa *Vodaz* (Tr). – Su 2: 420. {Nem azonos előbbi Vadász faluval}

Vadász 3. Bi 3. (Félixfürdő-DDK) 1888: Vadasz psz (t) Almamező Bi Központi js (Je 709).

Vadász 4. Za (Kisjenő-ÉK, a Fekete-Köröstől délre) 1332: **sacerdos** de v. *Vadaz*, 1335: *Vadas* (Tr). 1363: *Wadaz*, 1461: *Vadaz*, 1467: *Wadaz* (1332-től Cs 1: 747). 1552: *Jenő-Vadász*, *Cseke-Vadász* (Márki II/1. 251). 1808: Vadász Ar (178). 1851: ≈, Ar vm, lapályos erdős vidékn. Van 20 **kath.**, 1400 **ref.**, 600 n. r. **óhitű** lakosa, kath. kápolnája, ref. és óhitű anyateploma, jeles urilaka. Kitrjed 11 000 holdra, ... Vizei a Fekete-Körös és Szartos folyók, a Gyepes és Leveles erek. Birja

báró Simonyi Lajos (Fé 4: 250). 1888: ≈ **Ar** Kisjenői js (Je 709). 1913: Vadász Ar vm (Az). – Vînători = Su 2: 254. 1214 Wadazo (Tr) {? Cf. Vadász 1.} 1332–1851. [20 C]

Vadászfalva KSz (Csánki) : Vadafalva.

Vadkert * Ar (Zábrány táján) **1080–90**: *Vodkerth*, iuxta fl-m Morus. Nevét vadon termő gyümölcsösről kapta. I. László király és Lambert herceg adta Szódivel együtt a titeli **prépostságnak** (Gy 1: 187). 1367: ≈ a bulcsi apátság birtokai közt sorolják föl (Cs 1: 780). – Su 2: 420. 1367.

Vadkert városrész Váradon. 1526.IX.19.: Várad *Wadkerth* nevű részében lakó Magyar Péter Perényi Ferenc váradi püspök jobbágya (KmJkv 4167).

Vadpatak 1. Kr (Facsád-DK hrs) 1597: Balyest, 1598: Batest (Pesty: Krassó, II. 128). 1808: Batiest, Batiesti (15). 1888: Batyest **KrSzö** Facseti js (Je 232). 1913: Vadpatak KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Bätești, B, L 568: r 562 (16). = Su 1: 65. 1597–1913. [33 C]

Vadpatak 2. TA (Járabánya-Ny) 1888: Vadpatak, telep (t) Kákova **TA** Alsójárjai js (Je 710). – Valea Vadului = Su 2: 234. 1909. » Muntele Băișorii {Bányahavas falu, Járabánya kzs} M B [22 D]

Vádtelep Hu (Vajdahunyad-DNy, a Cserna völgyében) 1913: *Vádtelep* Felsőnyíresfalva tartozéka (H). – Fintina = Su 1: 242. {1981 Ř}

Vádudobri Hu (1913) < Vád.

Vádul * Kr (Facsád-DK, Bégalázsd mellett) 1514: *Vadul*, *Vadol*; 1597: *Wrzul*; 1598: *Vrzul* alias *Vadul*; 1723: *Urszu* (Pesty: Krassó II/2. 259). – Su 2: 422.

Vadverem (Szokmánd) Fe (Enyed-DK, Magyarlapád-D) **1177**: v. *Suqman*; 1272: *Zwkmánd*; 1303: *Vaduerem*. 1177-ben Asszonynépe (s a vele körülírt Fugad) határosa Aknától Ny-ra „Szukmán” néven. Szokmándot 1272-ben V. István király, mint Fehérvár földjét, a vár joghatósága alól kivéve Gyógyi Pál fia Salomonnak adta. 1303-tól a Gyógyi nemesek birtoka (Gy 2: 189). 1461: c. q. de *Vadverem* domini Gubernatoris (Michael Szilágyi) (Su). **1733**: *Otverem*, **1760–2**: *Vad Verem*. 1808: *Vadverem* h. 1861: ≈ **AF** (7). 1888: ≈ **AF** Nagyenyedi js (Je 710). 1913: Vadverem AF vm (Az). – 1909/19: *Odverem*, V, L 369: r 365 (125). = Su 2: 9. 1303–1854. {1977-ben kb. 100 román család lakta; a falut lebontásra ítélték, de maradt} [35 A]

Vaffaülése (Waphaylese) Kökényér másik neve, I. ott (Er I. M 472).

Vágás 1. Uh (Székelyudvarhely-Ny) 1334: **sacerdos** de v. *Voygias* (Tr). 1505.XI.20: Emericum *Wagasi* székibírónak választották Udvarhelyen (SzO VIII. 220); 1550.IV.1.: ... iuxta legationem agilis Clementis Vagassy nuncii sedis Vdwarhel ... széki kiküldött véckei és kiskalambfalvi peres ügyben (283). 1576: Vágás (SzO IV. 40). 1614: ≈ 44 családfő (Uh 89). 1644: *Waghás* (Makkai 552) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Vágás (178). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 710). 1913: Vágás Uh vm (Az). – Vagaș > Tăetura = Su 2: 181. 1334–1854. > Tăietura 1974: c. Mugeni {Bögöz kzs faluja Ny-ra} [36 B]

Vágás 2. Ug (Nagytrna-DK hrs) 1909: *Vágás* Nagytrna tartozéka. 1920: **határfalu**. – 1909/19: Văgaș, *Vágás*, & Tarna-mare (191). = Su 2: 239. 1909. – 1974: c. Tarna Mare {Nagytrna kzs faluja} [2 A]

Vaiszlova Szö (1808) : Szörénybalázsd KrSzö.

Vaja (Patak) 1. * Kr (a Karas mellett) **1277**>378: p-es *Woya* et Kereszeg; 1339: *Patak* a. n. *Woya*. IV. László király a somlyói (verseci) ispánsághoz tartozó Vaja és Keresszeg falut 1277-ben Lőrinc erdélyi vajda fiának, Lőrinc mesternek adta. Vaján 1339 e. a kun nevű Timan [: Tiwan] fia Péter vlach (de gen. Olacali) kenéz fiai: Mihály, János és Miklós telepedtek meg, s a király 1339/42-ben nekik adta Vaja más néven Patak földet örök szálláshelyül, egyben határát leíratta. Eszerint Vaja kb. a mai Vrány (Alsóvárány, R. Vrani) és részben *Heierdorf* (Lip.: *Hajerdorf* h., *Heuerdorf* g., *Jertof* val.; Hnt. 26: *Hévér*, R. *Iertof*) helyén terült el; a német *Haierdorf* név a

Vajerdorf népetimológiai alakja is lehet (Gy 3: 497). 1277: *Woya* in comitatu de Sumplio; 1342, 1431: *Woya* másképp *Patak* (Cs 2: 108). 1361: *Voya* (Pesty: Krassó II/2. 261). – Su 2: 425. *Woya*.

a) Varány (Oravicabánya-Ny, a Karas b. p.) 1476: *Waran* (Cs 2: 108). 1402: *Wran*, 1464: *Wrani*, 1699: *Vranya* (Pesty: Krassó II/2. 274). Román kenézek alapították. A XVIII. században kincstári birtok. 1808: *Vrany* (186). 1851: *Vrány*, Kr vm, 3 **kath.**, 943 **óhitű** lak., anyatemplommal, igen termékeny róna vidéken, ... F. u. Vrányi Constantin pesti nagykereskedő (Fé 4: 316). 1888: *Vrány KrSzö* Jámi js (Je 731). L 1910: 1875, 1956: 1064 (Le). 1913: **Alsóvarány** KrSzö vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: *Vraniu*, *Vrány*, L 1872: r 1863 (200). > *Vrani* = Su 2: 258. 1402–1913. [42 C]

b) Herdorf (Oravicabánya-NyDNy) 1723: *Herdorf*, 1761: *Haiesdorf*, 1779: *Heinersdorf* (Pesty: Krassó II/1. 112). 1888: *Heuersdorf KrSzö* Jámi js (Je 370). 1913: **Hévér** KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Iertof*, *Heuerdorf*, L 657: r 655 (95). = Su 1: 304. 1723–1913: *Hevér*. – 1974: c. *Vrani* {Alsóvarány kzs. faluja, DK-i hrs} [42 C]

Vaja 2. KSz (Zilah-É, a Zsibói úton) 1341: v. *Voya*, *Vaya* (Tr). 1387: *Cziganvaya* (Petri IV. 740). 1402: *Baja* KSz, 1410: *Walya*, 1465: *Czyganwaya* (Cs 1: 566). 1442.I.3.: Borzási György *Waya*-i egész birtokrészét és a *Waya*-i vámot zálogba adja Péterházi Kis Antalnak (KmJkv 397); 1444.VII.6.: *Waya*-i Antal **deák** Borzási László, Miklós és Mihály nevében tiltakozik amiatt, hogy Borzási György ~-i birtokrészét elzálogosította Esztényi Kis Antalnak (508); 1459.XII.14.: ~-i István **ü**: Kusaly (1408); 1467.VIII.1.: Borzási Mihály ~ birtokbeli részét zálogba adja Bályoki Szilveszternek (1760); 1489.V.22.: ~-i Borzási Benedekné: Veronika **üv** (2699); 1500.IV.11.: Uő birtokrészét vásárol Sámsonban (3131); 1503.V.24.: ~-ban Borzási László részbirtokos (3282); 1519.III.30.: Dénes ~-i **pap** Désházi István esztergomi udvarbíró káplánja (3717); 1519.IX.29.: ~-i Ibrányi István és Péter magisterek **ü**: Szentpál Ko vm (3745); 1524.VIII.1.: Borzási Györgyné Haraklyáni Borbála ~-i lakóházánál kiegyezett Haraklyáni Miklóssal (4035); 1527.I.4.: *Vaya*-ban Borzási pusztatelkek (4168). 1548: *Vaja*, 1751: *Cziganvava*, *Cziganvaay* (Petri). 1808: *Vaja* ~ *Voja*, *Vaje* (178). 1888: ~ **Szi** Zilahi js (Je 711). Hnt. 13: » Cigányi Szi vm. – *Vaia* > *Oaia* = Su 2: 5. 1341–1854. » Crişeni

Vaja 3. Msz (Marosvásárhely-DK, a Balavásári úton) 1332: **sacerdos** de *Voya* (Tr). 1484: *Waya* (SzO I. 243). 1487 (v. 1497) harangfelirata (Balogh J. 1943. I. 338). 1497.X.13.: Szentbenedeki Márton Péter és János *Waya* birtokbeli székely örökségeiket és lófőségüket Vingárti Geréb László püspöknek vallják; ~-i Gál familiáris részes volt a székelyvásárhelyi plébános megölésében (3031). 1501, 1548: *Waija* (SzO III. 105, II. 149). 1602: Koborj Péter **deák iskolamester**; 1850-ig 26 tanítója ismert (Sipos 133). 1614: *Vaja* 44 családfő (Msz 106). 1687: *Vaja* (SzO VI. 411). 1635: (Teke) Mihály **deák** régi drabant (SzO). 1808: *Vaja* (178). 1861: ~ Msz (33). 1888: ~ **MT** Marosi alsó js (Je 710). 1913: **Székelyvaja** MT vm (Az). # *Vajai* Harkó család levéltára (SzT). Sipos G. MtT 1980. – 1909/19: *Oaia*, *Szv*, L 920: r 67; m, zs (123). 1964: *Văleni* > *Vălenii* = Su 2: 240. 1332–1964. [24 C]

Vaja 4. * Te (Temesvár táján, Berekszó mellett) 1333: *Vaya* (Tr) **egyház** hely. 1462: *Waya* (Cs 2: 69). – Su 2: 419. 1333.

Vaja(n)mezeje * Kr (Mezősömlő és Karulyos táján) 1331: p. *Woyamezey*; 1400: Michael de *Wayanmezey*. 1331-ben, midőn a csanádi káptalan Vajamezejét, Karulyost és Vara(s)dot a mezősömlői vendégek birtokába akarta iktatni, Heym fiai: Heym és Pál, s Magyar Pál és Tamás ellentmondott. 1400-ban Vajanmezei Mihály királyi ember Rafnán jár el (Gy 3: 498). 1400: *Wayanmezeje*. Nemesi névben (Cs 2: 108. Vajánmezeje). – Su 2: 423. *Wayamezey* 1400. {P}

Vajasd Fe (Gyulafehérvár-ÉÉK, a Tövisi úton) **1238**: v. *Woyasd*; 1299: t. *Wayosd*, rivus *Vayosd*; 1302: in *Woyasd*; 1307: *Woiasd*; 1321: Datum cca v-m *Woyosd*. 1238-ban Krakko határleírásában tűnik fel. Az erdélyi **káptalan** birtoka; 1299-ben határát megjárták. 1302-ben az erdélyi püspök tizedéről lemond a káptalan javára. 1307-ben a káptalan volt vajasdi német jobbágyának fiai a hunyadi esperes malmában bírt harmadrészüket 11 M-ért eladták az esperesnek. A malom a Gáld

malomárka mellett a vajasdi köhíd alatt volt. 1321-ben a csanádi és a váradi püspök Vajasd mellett ad ki oklevelet (Gy 2: 190). 1302: ≈ (An 1: 275). 1307: Néhai Walterius – az ErK W-i jb – fia Jeclinus és 2 megjelent t: Bertholphus és Marsilius – Herricus nevében is – az Elyas magister malmából (a Gald folyó árka fölött a W-i köhíd alatt) őt illető harmadrészt, amelyet e 3 testvér eladott, most ő adja el Elyas magister hunyadi főesperesnek (An 2: 255). 1337: p. *Wayasd* (Tr). **1587: Vaiasd.** {Üres sor.} (Dé 25). **Református** egyházközség. 1616.VI.14.: Bethlen Gábor fejedelem ide telepítette a töröknek átadott Lippa vitézeit és eltávozott lakosságát (TT 1888. 598). 1635 Bélafalva: Kis Ferenc; Zágón (Hsz): Sido György fia Mihály Vajason lakik (SzO). **1733: Vajasd, 1760–2: opp. Vajasd.** 1808: **opp. Vajasd** h. 1861: ≈ (*oppidum*) AF (7). 1888: ≈ (Ojesdea) **AF** Magyarigeni js (Je 711). 1913: Vajasd AF vm Tövisi js (Az). – 1909/19: Oiejdea, V, L 886: r 393; m (126). = Su 1: 12. 1238–1854. – 1974: c. Galda de Jos {Alsógald kzs faluja D-re} [34 B]

Vajda Bi (Szalárd-ÉNy) **1285** k.: Elyam preb-m de *Waiuuada*; 1291–4: *Woyada*, v. domini ep-i *Voyada*, *Woyuoda*; 1300: Phylem **sacerdotem** de *Woyada*; 1332–7: Petrus **sacerdos** de v. *Voyada*. Részben a váradi püspökség birtoka. Papja a káptalan kiküldötte (1285 k., 1300). 1312-ben a Gutkeled-nem szerzett birtokai között említik, mint amelyre a káptalan is jogot tart. A falu 1291–4 között először 40, másodszer 13 kepe tizedet ad a püspöknek; a pap 1 fertót fizet, 1332–7: évi 7 gs pápai tizedet ad (Gy 1: 681). 1315: Antal *Woyuoda*-i pap a káptalan kiküldötte (Bihar)Diószegen (An 4: 167, 475). 1475: *Wayda* (Cs 1: 627); =: *Woywoda*, *Wayda* (Jakó 377). 1808: *Vajda* h. 1851: ≈, Bi vm, egy hegytetőn, honnan pompás kilátás esik a Berettyó regényes völgyére, 860 **ref.** lak., s anyatemplommal, a Doboziaknak két szilárd épületű lakával. Birja egészen a Dobozy család (Fé 4: 254). 1888: ≈ Szalárdi js (Je 711). 1913: **Biharvajda** Bi vm (Az). – 1909/19: Vaida, V, L 800: **r 24**; m; 37 zs (191). = Su 2: 223. 1285–1913. [10 D]

Vajdafalva 1. Bi (Belényes-ÉK hrs) 1552: *Vajdafalva* (Jakó 307). 1692: *Vaydafalua* (Mezősi 117). 1808: Vajdafalva, Nyimoesd (178). 1888: Nyimoesd (Vajdafalva) Bi Belényesi js (Je 544). 1913: **Nyimesd** Bi vm (Az). – 1909/19: Nimăești, *Nyimoesd*, L 929: r 911; zs (122). Nimăiești = Su 1: 426. 1552–1913. [21 A]

Vajdafalva 2. * Bi (Bélárkos és Tönkőd közt) 1505, 1599: villa **olachalis** *Vajdafalva* (Jakó 388). 1606: *Vaydafalva* (Ve: Doc. VII. 267). 1692: *Voiuogysti* (Mezősi 117). 1828: *Vajvogyest* (Nagy, I. 101). – Su 2: 418. {Ma *Voivodești* tanya}

Vajdafalva 3. Fo (Fogaras-DNy) 1432: *Voivodeni*, *Vajdafalva*, 1555: *Nagy Vajdafalva* (Su). 1640: *Uaidaffalwa*, *Nagy Waydafalva* (Makkai) I. Rákóczi György birtoka. **1733: Nagy Vajvadjen**, **1750: Nagy-Voivodeni**, **1760–2: Nagy Vajdafalva**. 1808: Vajdafalva (Nagy-), Gross-Waiwoden, Vajdafalo-máre (178). 1861: N-Vf Fo (25). 1888: N-Vf (Vojvodeni mare) Fogarasi js (Je 532). 1913: **Nagyvajdafalva** Fo vm (Az). – 1909/19: Voivodeni-mari, *Nvf*, *Grosswoiwoden*, L 586: r 572 (200). Voivodeni Mari = Su 2: 256. 1432–1854. » Voivodeni [36 D]

Vajdafalva 4. Fo (Fogaras-DNy) 1520: *Voivodeni*, 1589, 1590: *Kis-Vajdafalva* (Su). 1639: *Kis Vaidaffalua*, 1640: *Kis Waydafalva* (Makkai) I. Rákóczi György birtoka. **1733: Kis-Vojvodeny**, **1750: Kis Voivodeni**, **1760–2: Kis Vajdafalva**. 1808: Vajdafalva (Kis-), Klein-Waiwoden, Vajdafalo-mike (178). 1861: K-Vf Fo (25). 1888: K-Vf (Vojvodeni mik) Fogarasi js (Je 435). 1913: **Kisvajdafalva** Fo vm (Az). – 1909/19: Voivodeni-mici, *Kvf*, *Kleinwoiwoden*, L **360 ort. r** (200). Voivodeni Mici = Su 2: 256. 1520–1854. » Voivodeni c. Voila {Vojla kzs faluja D-re} [36 D]

Vajdafalva 5. * Kr (?) 1447: *Waydafalwa*-i Vajda fia Miklós Kőszeg város {Kr vm, a Duna-parton} szomszédságában birtokos. Tán Vajdafalva is Krassóme gyében feküdt? (Cs 2: 113. Vajdafalvi).

Vajdafalva 6. * Te (Lugos táján, Izgár mellett) 1410: *Waydafalua* Doboz 49. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 423. 1447, 1462.

Vajdafalva 7. Za (Borossebes-Ny, a Fehér-Körös bp-i úton) 1553: *Vajdafalka* {?} (Márki II/1. 251). 1808: Vajvogyen Ar (179). 1851: *Vojvogyen*, Ar vm, a Fehér-Körös mellett, B. Jenő fil. 6

kathol., 403 **óhitű** lak., s anyateplommal (Fé 4: 312). 1888: *Vojvogyen Ar* Borosjenői js (Je 729). 1913: **Körösvajda** Ar vm (Az). – 1909/19: Voivodeni, *Vojvogyen*, L 287: r 283 (200). = Su 2: 256. 1553–1913. – 1974: c. Bîrsa {Barza kzs faluja ÉNy-ra} [20 D]

Vajdaháza Do (Hidalmás-K) 1320: p. *Woiuadahaza*. Nevét Barsa nb. László vajdáról kaphatta, aki 1320-ban Chunka (ds) László néven szerepel. Tőle s Beke és Domokos nevű fiaitól a király 1316-ban elkobozta, Elefánti Dezső sebesvári várnagynak adta (Gy 2: 93). 1437: *Waydahaza* (Demény 259). 1437: *Vajdaházi Nagy Pál* zászlótartó Budai Nagy Antal seregében (Kós). 1440.I.11.: *Waydahaza-i* Jánost **ü**: Kémer (KmJkv 176); 1440.VII.30.: Iklódi Beke-fiak **≈-i** birtokrészüket zálogba adják Maneni Govanni dési sókamarásnak (261); 1455.IX.19.: Iklódiak **≈** negyedét kitevő birtokrészüket 100 Ft-on zálogba adják Odvardus dési kamarásnak (1223); 1459.X.20.: **≈-i** Pál **ü**: Iklódi István (1387); 1467.X.29.: Mátyás király a hűtlenségbe esett Iklódi Márton **≈-i** részét Kovács István volt szebeni kamaraispánnak adományozta (1763); 1468.I.19.: Iklódi Márton **≈** és Füzes (Do vm) negyedrészt, mely a **≈-i Krisztus Teste-kolostor** remetéit illeti, önként visszaadja nekik (1784); 1469.IV.24.: Iklódi Demeter **≈-n** részirtokos (1871); 1473.III.10.: **≈-i** Nagy Márk fogott bíró volt Drági-ügyben (2087); 1484.VII.30.: Szomordoki Mihály **≈-i** birtokrészét 24 Ft-on zálogba veti Baracs Mihálynak (2499); 1486.VI.3.: Uő **≈-i** birtokrészét eladja Vasakszilvási Angyalló Jánosnak (2586); 1521.III.19.: Szentkirályi Radó György Iklódi Zsófia **≈** birtokbeli részét eladja mostohaapjának: {dési} Lupsai Lászlónak (3806). Ld még KmJkv II. 1068. **1587**: *Vaydaháza*. – E: fl. 25. A: fl. 8 den. 33 (Dé 39). 1665 körül az elpusztult Vajdaházára a Kővár-vidéki Törökfalváról jöttek románok (SzD VII. 59; Jakó). **1733**: *Vaydahaza*, **1750**: *Vajdahaza*, **1760–2**: *Vajdaháza*. 1808: *Vajdaháza* h. 1861: **≈** Do (17). 1888: **≈** (Vajdoháza) **SzD** Csákiigorbói js (Je 711); 1913: Vajdaháza SzD vm (Az). – 1909/19: Vaidahaza, *Vh*, L 1017: r 1001; m (191). > 1956: Voivodeni = Su 2: 256. 1320–1854. [12 D]

Vajdahunyad : Hunyad ~ Hunyadvár.

Vajdakútja Kü (Balavásár-NyÉNy, a Kis-Küküllő j. p. közelében) 1530.IX.26.: *Waydakwthya-n* Désfalvi Haranglábiak részirtokosok (4320). **1733**: *Vajda-Kút*, **1750**: *Vajdakut*, **1760–2**: *Vajda Kuta*. 1808: Vajdakúta, Wajdenbrunn (178). 1861: **≈** Kü (9). 1888: **≈** (Vaidacuta) **KK** Radnóti js (Je 711). 1913: Vajdakuta KK vm (Az). – 1909/19: Vaidacuta, *Vk*, L 491: r 485 (191). = Su 2: 223. 1733–1854. – 1974: c. Suplac {Küküllőszéplak kzs faluja É-ra} [24 C]

Vajdaszeg To (Torda-DK, az Aranyos jp-i úton) 1362: silva *Woyuodascige* (Régön ~ Szentmárton hj); cca 1414: p. *Waydazege*; 1416: *Waydazegh*; 1523: p. **≈**. Gerendi, Barancskai-birtok (Cs 5: 743). 1518.III.14.: Gerendi Mátyás *Vaydazegh* egészirtokot zálogba veti Csúcsi Tomori Istvánnál (3669). 1661: *Vajdaszeg* (SzO VI. 248). **1733**: *Vaidak*, **1750**: *Vajdaszék*, **1760–2**: *Vajda Szeg*. 1808: Vajdaszeg (178). 1861: **≈** To (11). 1888: **≈** **TA** Felvinci js (Je 711). 1913: Vajdaszeg TA vm. – 1909/19: Vaidasig, *Vsz*, L 574: r 541; m (191). Gura Arieşului = Su 1: 273. 1291: Fijuzeg {*}, 1362–1854. [23 C]

Vajdej 1. Hu (Hátszeg-D, Fejérvíz-D hrs) 1523: p. *Waydeyey* in districtu Haczak (Cs 5: 117). **1733**: *Vajdejéj*, **1750**: *Vajdej*. 1808: Vajdej, Wajwoden, Vojvod (178). 1861: **≈** Hu (24). 1888: **≈** (Vajgyeju) Puji js (Je 711). 1913: Vajdej Hu vm (Az). – 1909/19: Vaidei, *V*, L 263: r 262 (191). > 1964: Rîul Mic = Su 2: 81. 1517: Waydaohaba {! Cf. p. 11: Ohaba de Sub Piatră}, 1523–1964. > 1974: Rîu Mic [44 A]

Vajdej 2. Szv>Hu (1913) < Újfalu.

Vajdi Hu (az Oláh-Zsiltól É-ra) 1808: *pr* Vajdi (179). Hnt. 13: azh {Lehet Zsily-Vajdej > Zsilvajdej kezdeménye}

Vajkfalva * Kr/Szi (Valkó vára tartományában, Boronamező és Perje környékén) 1481: *Waykfalwa* Valkó vár tartozéka (Cs 1: 586). 1519.IV.28.: *Waykhfalwa-i* részirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (KmJkv 3723). 1520: *Vajkfalva*, 1594: *Vajfalva*, 1768: *Valjokfalva* (Petri IV. 744). – Su 2: 423.

Vajlalonga Hu (Marosillye-ÉK) 1468: p. *Waylalonga*. Illye vs birtoka (Cs 5: 145). 1539.XI.8.: *Walalwngha*-ban Illyei Dienesiek részbirtokosok (KmJkv 4726). 1599: *Valielung* (Ve: Doc. V. 251). 1733: *Valya*, 1750: *Vale lunga*, 1805: *Vállyalunga*. 1808: Vallyaszirb, Vajlalunga ~ Valjaszirbului ~ Vallyalunga (180). 1861: Válye-Lunge Hu (24). 1888: Valea-Lunga Marosillyei js (Je 712). 1913: Valealunga Hu vm (Az). – 1909/19: Valea-lungă, *Válealunga*, L 338: r 332 (193). Valea Lungă = Su 2: 229. 1468–1854. – 1974: c. Ilia {Marosillye faluja} [33 D]

Vajnafalva Hsz (Kovászna hrs) 1808: *vicus* Vajnafalva (179). 1854: *Vajnafalva*, *Vainafalau* (Su). Hnt. 13: Vajnafalva » Kovászna Hsz vm. – Voinești > Valea Voinești = Su 2: 234. 1854. » Covasna [38 C]

Vajnákfalva * Hu (Déva-ÉNy, Branyicska táján) 1482: p. *Waynakfalwa*. Barancskai-birtok (Cs 5: 145). – Su 2: 423.

Vajola Ko (Teke-KÉK, Monor-Ny, a Régeni út végpontján) 1319: p. *Veylla*; 1332–5: Hertwicus *sacerdos* de *Veyla*, Jacobus ≈ de ≈. A régeni uradalom része (ld. Széplak). 1319-ben Tomaj nb. Losonci Dénes fiainak osztozásakor Dezsőnek jut. Német nevű papja 1332 I: 5 kuntinus (kuntinus facit IIII partem trium ponderum), 1333 I: 7 kuntinus, 1334 I: 6 gs, 1334 II: 6 gs, 1335 I: 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 378). 1455: p. *Wayola*; 1508: p. ≈. L. Dezsőfi, N. Ungor, Báthori, Bethleni, Szobi-birtok. 1455-ben az itteni gerébet említik (Cs 5: 422). 1461.V.18.: *Waolla* L. Dezsőfi János birtoka (1556); 1473.IV.26.: *Wayola* ld Bátos (2098); 1473.VIII.30.: ≈ Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1502.XII.13.: ≈ Nádasdi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264); 1507.X.9.: Szobi Mihály familiárisának: Nádasdi Mihálynak vallja, szolgálatai jutalmaként azokat a *Wayolla* és Kissajó (Ko vm) birtokbeli részeit, amelyek Ongor János halála után szálltak rá (3432); 1536.V.11.: János király parancsára Almádi Bálintot beiktatták a neki adományozott Wayola-i birtokrészbe; jelen volt Werner Simon ≈-i bíró, ≈-i Gerstorfer Lorenz is (4571). 1587: *Vajola*. – E: fl. 12, A: fl. 6 (Dé 60). 1645: *Vaiola* (Makkai 623) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Ujla*. 1808: *Vajola* h., *Wela* g., *Vojlá* val. 1861: ≈ Ko (14). 1880, 1913. tk: *Weilau* (Gy). 1888: *Vajola* (Wellau, Vela, Vojla) Ko Tekei js (Je 711). 1913: *Vajola* Ko vm (Az). – 1909/19: Uila, V, *Wela*, L 926: r 50; n (188). = Su 2: 215. 1319–1854. – 1974: c. Batoș {Bátos kzs faluja É-ra} [24 A]

Vajonkereszt ~ Vajonkeresztúr * Hu (a Sztrigy és a Cserna afm) 1417: *Waynkerezthy*; 1453: *Wayonkerezth*; 1515: Antonius Fekethe in *Wayonkerezthwr* commorans. Leginkább köznemes nevében, 1440-ben Olaz Kelemen előneve. 1515: Fekete Antal itteni lakos (Cs 5: 145). – Su 2: 423.

Vajsza * Te (Detta vagy Lugos táján) 1447: *Waysa* Doboz 34. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 423. 1462.

Vajszlófalva * Te (Lugos-Ny) 1369: *Woyzlofalwa* (Cs 2: 69); 1467: *Wayzlofalwa* in districtu Beel (Cs 2: 26. Bél). – Su 2: 423.

Vajszlova Te~Kr (Karánsebes-ÉK, a Bisztra bp-i úton) Római neve: Pons Augusti, Statio Pontis Augusti. 1397: *Wazylyowa*, 1430: *Weyzlawa* (P); 1430: *Woyzlawa* in districtu Sebes (Cs 2: 70); 1544: *Whezyowa*, 1580: *Veizlova*, 1603: *Voizlova*, 1690–1700: *Voiszlova* (Pesty: Szörény II. 558) 1808: *Vaiszlova* (178). 1913: **Szörénybalázsd KrSzö** vm Karánsebesi js (Az). – 1909/19: *Voislova*, *Voiszlova*, L 562: r 539; n (200). = Su 2: 256. 1397–1913. [43 A]

Vajvogyen Ar (1808) < Vajdafalva.

Vaka Bi 1888: Vaka psz (t) Feketetót Bi Tenkei js (Je 711).

Váka Za (Körösbanya-K, Brád-É) 1439, 1441, 1445, 1525: *Waka* Világosvár tartozéka volt (Cs 1: 747). 1600: Vaka (Ve: Doc. VI. 265). 1808: *Váka* Za (179). 1854: Tehénfalva, Vaca (Bul. 104). 1888: *Váka* (Tehénfalva) **Hu** Brádi js (Je 711). 1913: *Váka* Hu vm (Az). – 1909/19: Vaca, *Váka*, L 787: r 761 (190). > Crișan = Su 1: 176. 1439–1854. – 1974: c. Ribița {Ribica kzs faluja K-re} [33 B]

Valál Uh (?) A tatárok által elpusztított *Valál* lakosságának egy része Száldoboson kapott menedéket (Janitsek J).

Valány 1. Bi (Belényesújlak-É hrs) 1806: *Valány* (14 T 50). 1808: Valány (Petraný-) (179). 1851: *Belényes-Valány*, Bi vm, hegyes vidéken, 316 *gör.kath.* lak., anyatemplommal. Urb. szántó 241 1/2, rét 88, legelő 52, szőlő 1 1/2, majorsági erdő 1050 hold. Birja a váradi görög *püspök* (Fé 4: 256). 1888: Belényes-Valány Belényesi js (Je 235). 1913: **Belényesvalány** Bi vm (Az). – 1909/19: Vălani, *Bv*, L 378: r 376 (191). Vălanii de Beius = Su 2: 239. 1828, 1851. – 1974: c. Uileacu de Beiuș {Belényesújlak kzs faluja } U de B [21 A]

Valány Bi : Alsópatak > Papmezővalány.

Valár Hu (1913) : Válya 3.

Válaszút 1. Do (Kolozsvár-ÉK, Bonchida-Ny, a Kis-Szamos b. p.) 1315: *Walazuth*-i népeket tiltanak (Kendi)Lona birtok használatától (An 4: 176). 1325/326: p. *Abelteleky* ... inter *Suk* et *Valazut*; 1326: v. domini woyuode *Walazuth* ~ *Walazut*; 1332–4: Stephanus *sacerdos* de *Valazuch*, *Valazut*. 1326-ban Kácsik nb. Szécsényi Tamás vajda bírta Bonchidával együtt. Papja 1332 I: 15 dénár, 1334 II: 3 gs pápai tizedet fizet. Ábeltelke (1325–6) és Zsuk (1326) határosa (Gy 2: 93). 1450.V.11.: *Walazwth*-on lakó János ü {?} (KmJkv 823); 1450.VI.24.: ≈-on lakó ... Koncz fia ..., Szabó György, Borsai Imre, Lőrinc fia János, Miklós fia Bálint, Simon fia Gergely és Székely János *üv*, ≈-on lakó Domokos *deákot* és Fülöp fia Balázst is (852); 1472.VIII.25.u.: ≈-i Csergő István és Ambrus *ü*: Bánffyak (2061); 1515.VI.10-re ≈-ra gyűjtik össze néhai Bánffy János állatait, terményeit, a halakból bevett pénzt, s itt osztják fel testvérei (3587); 1515.XI.4.: Bánffy István és Péter ≈-i jobbágysai: Nagy Balázs és Nagy Péter szomszédsági iktatáson (3591); 1519.IV.28.: *Walazwth*-i részbirtokát Bánffy Miklós, több rb átengedése ellenében, apja: László kezébe adja (3723); 1538.VIII.2.: Lónai Kendy Mihály *Walazwt*-on részbirtokos (4650); 1543.V.1.: *Valazwt*-i Ponzc Ferenc fogott bíró volt Bánffyak osztályán (4785); 1550.II.1.: Palothay Pálné Istvánházy Katalin Istvánháza, Pócselke, Kissáros és Kőrodszentmárton (Kü vm) birtokbeli részeit átengedi *Walazwth*-i János *deáknak* és fe: Magdolnának, aki neki leánya (4999); 1552.III.15.: ≈-i Koncz Máté eljár Bánffy-ügyben (5138); 1553.III.23.: Bonchidai Bánffy János ≈-on azt a jobbágytelket, amelyen most is lakik, familiárisának: János *deáknak* (n) s vele élő testvéreinek: Ferencnek és Gáspárnak eladja 150 Ft-ért a Sugóhát nevű hegyen levő kaszálóval és két hold szántófölddel, továbbá a néhai Bánffy Lászlótól szántani szokott földből szintén két holdat, a Ménesoldal nevű hely oldalán hat farchya kiterjedésű szénafüvel együtt (5181). & 1530: Válaszúti Benedek kolozsvári polgár (4329).

& *Válaszúti* György unitárius lp, 1571 Kv senior, 1574 pécsi másodpap. 1587: *Valaszwt*. – E: fl. 16. A: fl. 8 (Dé 37). 1687 Hidegszamos (Ko): Kozma Marian 2 fia: Tivadar és Péter *Walaszuton* laknak (Gyalu 221); 1687 Hévszamos: Dano Mirena özvegy *Walaszuton*, apjánál lakik (223). 1733: *Válaszut*, 1750: ≈. 1808: *Válaszút* h. 1840.aug.7. meg állottunk *Válaszúton*, s meg nézénk Gr: Bethlen Dénes [! Bánffy-birtok] néhány ómintára készült kerek épülettel diszes lakát, kertjét, istállóját s főleg lovait, mellyek fél vér vagy erdélyi eredetűek (Tanárky). 1861: Válszut Do (17). 1888: Válaszút **Ko** Kolozsvári js (Je 712). *1908.I.8.: *Wass Albert* író, egy. tr Kv; 1956-tól Florida: német, francia irodalom, történelem (–199?). 1913: Válszút Ko vm. *1926.III.25.: **Kallós Zoltán** folklorista; 1990 után visszakapott háza és telke táncműhely színhelye. **Ref.** ehk Szórványközpont. {rN: Válásud}. – 1909/19: Válszut, V, L 1408: r 777; m; 28 zs (191). 1956: Răscruți = Su 2. 71. 1325–1854. – 1974: c. Bonțida {Bonchida kzs faluja Ny-ra} [23 A]

Válaszút 2. Sza (Szinérváralja-DDNy) 1393: *Valaswd*, 1394: *Valazuta*, 1424: p. **Valachalis** *Valazwth*. Az erdődi uradalom 1231 után kialakult telepe. A Drágfiak XIV. század végén hozott román jobbágysai lakták (Maksai 231). 1494: *Valazuta*, 1424: *Walazwth* (Cs 1: 488). 1648: *Valaszut* (Makkai 407) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Válaszút (179). 1851: *Válaszut*, Sza vm, 245 *g.kath.* lak., a Borpatákán vizimalommal. Határában van a Bikk nevű hegy, mellyen hajdan vár volt, s a hely jelenleg is Cseterzának nevezetik. Birja a gr. Kárlyi család (Fé 4: 236). 1888: ≈

Szinérváraljai (Je 712 & Maraborsa telep). 1913: **Borválaszút** Sza vm (Az). – 1909/19: Valásut, Bv, L 595: r 569; m, zs (191). > Crucisor = Su 1: 177. 1231 {!}, 1393–1913. [12 A]

Valcsapolya * Szö (Orsova táján) 1564: pr. *Valchiapolia* (Pesty: Szörény II. 559). – Su 2: 418.

Valcsel Hu 1. : Jóvalcsel.

Valcsel Hu 2. Pokolvalcsel (1913) < Gonoszpatak.

Váldény Kr (Resicabánya-ÉK) 1548: *Vladan*, 1572: pr. *Valedamin*, 137: *Vallia Denye*, 1670: *Valedin*, 1690–1700: *Vallyedeni*, 1717: *Vagliaden* (Pesty: Krassó II/2. 271). 1808: Válliadény, Váleadéni (180). 1888: Valeaden **KrSzö** Resicai js (Je 712). 1913: Váldény KrSzö vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Valeadeni, *Valeadény*, L 1035: r 1027 (192). = Su 2: 234. 1548–1913. [42 B]

Váldhid Me (Erzsébetváros-D) 1345: v. *Walhyd*, 1349: *Walthyd*, *Valdhyd*, p. *Wachyd* (Tr). 1359: *Valdhuttin*, 1363: *Waldhyd*, 1406: *Valthwdys*; 1428: *Valdhudia*, *Waldhudia*; 1431: v. *Walhwda* (Ub II. 137, 203, 411, IV. 328, 447). 1532: *Waldhyt*, *Waldheyden* (Scheiner 153). 1733: *Valhid*, 1760–2: *Waldhütt*. 1808: Valdhütt ~ Váldhid, Waldhütten (179). 1861: Váldhid, Waldhütten, Valdhidu Me (36). 1888: ≈ (Waldhütten, Valdhia) **NK** Keresdi js (Je 712). 1913: Váldhid NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: Valchid, *Váldhid*, *Waldhütten*, L 1044: r 340; n (192). = Su 2: 1345–1854. [36 A]

Valdorf Inferior Be (1332) : Aldorf 1.

Vále Sze (Szelistye-D) 1383: v. *olachalis Graphondorph*, *Graphyndorph* (Ub II. 575). 1492: *Grabendorffs Walya*, 1508: *Grawendorff* (Scheiner 151). 1733: *Válje*, 1750: *Vake* {!}, 1760–2: *Wallye*. 1808: Vállye, Valje (180). 1861: Válye Sze (35). 1888: Vále (Válye, Grabendorf) **Sze** Szelistyei js (Je 712). 1913: Vále Sze vm (Az). – 1909/19: Vale, *Vále*, *Gd*, L 1167 *ort. r* (192). = Su 2: 224. 1383–1854. [35 C]

Valeabolvásnicza Szö : Bolvásvölgy KrSzö.

Valeaboul Kr (1888) : Ökörpatak KrSzö.

Valea-Dilzi Hu (1888) < Dalsánpatak.

Valea-Doszului AF (1888) : Nagyompoly.

Váleajepi Hu (Zalatna-Ny) 1805: *Valye Iepi*. 1808: Vallya Jepi ~ Valjajepi (180). 1861: Vályajepi Hu (24). 1888: Valea-Jépi Algyógyi js (Je 712). 1913: Váleajepi Hu vm (Az). – 1909/19: Valea-Iepii, Valeajepi, L 517: r 514 (192). > 1964: Poenița = Su 2: 49. 1805, 1854, 1964. > Poienița [34 A]

Váleakáluluj * Kr (Resicabánya-ÉK, Perlő mellett) 1637: *Vallia Kaluluj* (Pesty: Krassó II/2. 271). – Su 2: 418.

Valealunga Hu : Vajjalonga.

Valealunga Hu (Brád-D hrs) 1913: *Valealungatelep* Alsólunkoj tartozéka (H). – Valea Lungă = Su 2: 229. {1981 Ø}

Valealunga Kr : Béghosszúpatak KrSzö.

Valeamare 1. Hu (Zalatna-D) 1733: *Vályá*. 1805: *Vályamare* (c. D). 1808: Vallya-máre (180). 1861: ≈ Hu (24). 1888: Valea-Mare (Valea-Bulbukului) Algyógyi js (Je 712). 1913: Valeamare Hu vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, *Váleamáre*, L 556 *ort. r* (193). Valea Mare = Su 2: 230. 1733–1854. [34 A]

Valeamare 2. Za (Körösbánya-Ny) 1439: *Vallya*, 1464: *Walyafalva*, 1525: *Valye mayr* Világos vár tartozéka (Cs 1: 747). 1808: *vicus* Vallye-máre Tyulesd határában Za (180). 1888: Valeamáre

(Valiamare, Valyemare) **Hu** Körösbányai js (Je 712). 1913: Valeamare **Hu** vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, *Valea-máre*, L 109 **ort. r** (193). > Valea Mare de Criş = Su 2: 230. 1439–1854. >?

Valeamare Hu (1913) < Patakfalva Za.

Valeamare Kr (1888) : Bisztranagyvölgy KrSzö.

Valeamare Za : Zarándpatak Ar.

Valeamer-Pogonest Kr (1888) : Pogányosvölgy KrSzö.

Valeamori 1. Sza 1888: Valeamori, telep (t) Kisbuny Sza Nagysomkúti js (Je 712).

Valeamori 2. Sza 1888: Valeamori, telep (t) Váralja Sza Nagysomkúti js (Je 712).

Valeanyágra Bi : Feketevölgy 1 2.

Valeapáj Kr (Boksánbánya-ÉK, a Pogányos b. p.) 1808: Vallepaj, Váleapaj (180). 1888: Valeapaj **KrSzö** Bogsáni js (Je 712). 1913: Valeapáj **KrSzö** vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Valeapaiu, *Valeapáj*, L 1122: r 1084; n, zs (193). > Valeapai = Su 2: 235. 1597–1851. – 1974: c. Ramna {Rafna kzs faluja ÉK-re} [42 A]

Valelupa * Kr (Facsád-DK, Bégalankás mellett) 1596: *Valelupa* (Pesty: Krassó II/2. 271). – Su 2: 418. {Ahol *Valea Lupului* található}

Valemáre Kr (1888) : Marosnagyvölgy KrSzö.

Valény 1. Hu 1888: Valény, telep (t) Nyirmező **Hu** Algyógyi js (Je 712).

Valény 2. * Kr (Lugos-DK, Kricsó mellett) 1602: *Valeny*, 1603: *Valen* (Pesty: Krassó II/2. 271). – Su 2: 418.

Valf * Bi (Várad és Fugyivásárhely közt) 1374: *Wolf* (Jakó 388). 1692: *Valf* (Mezősi 102). – Su 2: 425. {Ma puszta}

Valiare * Kr (Facsád-DK, Forrásfalva mellett) 1597: *Valiareh*, 1620: *Valliareh* (Pesty: Krassó II/2. 272). – Su 2: 418.

Valiora Hu (1888) : Válya 1.

Valisora 1. Hu (Déva-É, Kisbánya/Boicza-ÉK) 1506, 1510: p. *Walisora*. ∅Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 145). 1733: *Valyisor*, 1750: *Valisor*, 1760–2: *Valisora*, 1805: *Valisoara*. 1808: Kőfalu, Valisorá (90). 1861: ≈, Valisora **Hu** (22). 1861: Valisora **Hu** (24). 1888: ≈ Dévai js (Je 713). 1913: Valisora **Hu** vm (Az). – 1909/19: Vălişoara, *Valisora*, L 1082: r 1047 (194). = Su 2: 241. 1506–1854. [34 A]

Valisora 2. Te (Karánsebes-D, a Temes jp-i út mellett) 1468: *Walysora* in districtu Karansebes; 1486: *Walissora* in ≈ (Cs 2: 69). 1503: *Waliswara*, 1613: *Valicswar* (Pesty: Szörény II. 561). 1808: Vallisora, (i) Vallishora (180). 1888: Vályisora (Valisorra) **KrSzö** Karánsebesi js (Je 713). 1913: **Temesvölgye** **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: Vălişoara, *Valisora*, L 1012: r 990; n (194). = Su 2: 241. 1468–1913. [43 A]

Valk * Te (Lugos táján) 1447: *Walk* Doboz 37. tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 423. 1462.

Valka * Ar (Arad-DDK, Vinga-K, Féregyház mellett) 1519, 1525: *Walka* (Márki II/1. 218). – Su 2: 422.

Valkánfalva * Te (Temesrékás táján) 1387: *Wlkan* birtokot, Cseri várával együtt, Zsigmond király a Kórógyiaknak adta (Cs 2: 11. Cseri). 1472: *Wolkanfalwa*, 1473: *Wakanfalwa*, 1484: *Walkanfalwa* Rékás város 11. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su 2: 424.

Valkány Csa (Nagyszentmiklós-DNy, az Aranka b. p.) 1256: v. *Kywolkan, Wegwolkan*; 1274: Heyusuolkan in qua **eccl. in honore S. Elene** essett costructa, ... Tumpanvolkan ... Weguolkan in qua **eccl. in honore S. Elizabet** esset constructa. A Csanád-nem birtoka. 1256-ban két faluból áll: Kül- és Végvalkányból, melyeket Vaffa fiai kapnak. 1274-ben ezek fiai már három falun osztozkodnak: Hegyes- és Tompavalkány a Makófalviak őseié, Végvalkány a Tömpösiek őseié. Utóbb Károly király mindhárom Valkányt a besenyőknek adta (ld Besenyő 2.). Hegyesvalkány és Végvalkány már 1274-ben külön-külön templomos hely, egyikben Sz. Ilona, másikkban Sz. Erzsébet tiszteletére emelt egyházzal (Gy 1: 875). 1256: ≈, 1332–7: *Wolkan* {?} (Cs). 1334: *Wolkan*, 1337: p. *Wegwolkan* (Tr). 1438: *Walkazallas* nevű kun szállást említenek e tájon (Cs 1: 706). 1647: *Valkany*, 1723: *Valkan* (Borovszky: Csanád II. 616). 1808: *Valkány* val. 1888: Valkány **Tt** Nagyszentmiklói js (Je 713 & Ürs, Simon, Imre és Kocsóhát psz, Lujza, Benkő-Velcsov, Kozek, Junker és Báló [t]). 1913: Valkány Tt vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Válcáni, *Valkány*, L 4829: r 3105; m, n, zs, szerb (191). = Su 2: 239. 1256–1851. [30 B]

Valkányháza (?) 1316: *Walkanhaza* Leel magister és testvérei örökbirtokai közt {Vö. Árki; Csil, Hármasmás, Hódos Za} (An 4: 294). {Valkányhoz sorolva.}

Valkó 1. Bi>Ko {*Valkó* < szláv *vlk*: ‘farkas’; 1271: *Folkus* > *Farkas* szn.} (Bánffyhunyd-D, Gyerőmonostor-Ny hrs; 724 m) {**XIII-i templom**} 1213: *Vulchoi* (Er I. 47). 1261: Valkó templomának építése {Transsylvania (USA) 1993. X. 15.}. 1291–4: in *Wolkou* a falu második alkalommal 20 kepe tizedet fizetett a váradi püspöknek (Gy). =: ≈ XX capetie (Er I. 501). 1337: Gregorius **sacerdos** de v. *Valka* papja 1337: 2 gs pápai tizedet fizet (1291–1337. Gy 1: 681. Bihar). 1358: *nobiles de Wolkow*; 1408: p. *Walko*; 1467: *villicus de ≈*; 1468: p. ≈ in d-u de **Kolothazeg**; 1518: p. ≈. Valkai, Tamásfalvi ~ Bikali, ~ B. ~ Tf. Vitéz, Boczi, Farnasi ~ F. Veres, Turi, Bánffy, Nagyvölgyi, Nagylaki Jaksics, Mérai. 1487-ben Valkai Rafael fia János fehérvári kanonok volt itteni plébános. Temploma román-kori és csúcsíves részleteket mutat. Hn 1427 Gyerőmonostor felől: Déde n. föld, Bikkfő, Kapus patak. Jbn 1504: Szakács Dénes, Veres István és Dénes, Tolvaj Péter, Bolt Antal, Jegénye Bálint, Cziczér Bálint (1297–1518. Cs 5: 423). 1431–1554 (KmJkv). Jeles szülőtte *Valkai András* (1540–1587) históriás énekszerző, több verses krónika költője. Bonfini nyomán megverselte Bánk bán s a magyarok történetét. 1587 = Ksz: *Valko*. fl. 20. – In ratine ill. Principis accumulanda ad Egeres quarta una fl. 5. ... (Dé 61). 1733: *Valko*, 1750: *Magyar Volku*, 1805: *Alpestris Valko*. 1808: *Valkó (Magyar-)* h., *Walken* g., *Vilkou* val. 1861: M-V Ko (13; a 14: Valkó). Miháltz Elek lp. 1888: M-V (Valkeu) Ko Bánffyhunyadi js (Je 488). 1913: **Magyarvalkó** Ko vm. Kónya Gyula lp, Kónya Gyuláné – az írásos felélesztője – Áprily L., Jékely Z., Kemény J. emlékeiben. # Kónya Gy.: *A magyarvalkói református egyház története*. 1931 (Bánffyhunyadi RefEhk lt). Nagy J.: *A népi kendermunka műszókincse Magyarvalkón (Kalotaszeg)* Debrecen 1938. Uő: *Lakodalom a kalotaszegi Magyarvalkón*. Kv 1943. – 1909/19: Válcăul-unguresc, *Mv*, & Giurcuța (Gyurkucza), L 2110: r 1239; m; 94 zs (191). > 1936/9. tk: Văleni = Su 2: 240. 1213–1854. [22 A]

Valkó 2. Valkó(vár) Kr (Kraszna-NyDNy) 1249: t. *Wolko*; 1318: Moys f. Moys ... castellanum nostrum de ... castro *Wolko* Kenez nomine captivavit ...; 1319: castrum *Volko*; 1333: magister Gola vicecastellanus de *Volko* et comes de Kraszna. 1341: p. *Wolko* ~ *Volko*. Királyi föld volt, melyet IV. Béla, alighanem puszta állapotban, Zovány és Nagyfalú földjével együtt Geregye nb. Pál országbírónak adott. Neki tulajdoníthatjuk a vár építését. 1333-ban alvárnagya Kraszna vm ispánja; ez arra mutat, hogy a király kezén van. 1341-ben uradalmát, melyhez Nagyfalú és Balla is tartozott, elhatárolták a somlyói uradalomtól (Gy 3: 521). 1319: castrum *Volko*, 1341: castellanus de *Volko* (Tr < Su 2: 421). 1342: iobagiones hungari et **olaci** de *Walkou* (Tr). 1459.IX.15.: *Walko*-i Bezdencz László ü: Ilosva (KmJkv 1371). 1481, 1483: *Walko* (Cs 1: 586). 1481: castrum *Valko* (Petri II. 242). 1495.XII.2.: Krasznai Kis Péter, *Walko* vára várnagya 23 Ft-on réesei (Kr vm) birtokrészt vesz zálogba (2975); 1515.VI.10.e.: néhai Bánffy János javainak felosztása után Sebes várát és a hozzá tartozó vármokot te: István és Kristóf használja addig, amíg *Walko* várát helyreállítják (KmJkv 3587); 1518.XII.14.: Bánffy László *Magyarwalko*, Olahwalko, Warallya ... birtokbeli részeit hű szolgálataik jutalmául Borzási Györgynek és Péternek ajándékozta (3692); 1519.V.3.: *Walko*-i Székely János (pr) eljár Bánffy András és Gáspár nevében (3725); 1522.I.8.:

Losonczi Bánffy Péter özvegye: Petronella egyetlen leánykájára: Annára ruhazza át *Walko* várában, s a hozzá tartozó *Olahwalko*, *Maghyarwalko*, Nagyfalú, Kraszna és Zovány birtokbeli jószágait ... (3836); 1530.X.31.: Gym-i Kabos Ozsvát bevallása *Walko* vára felől: Bánffy András bácsi prépost a *Walko* várában öt illető részt 1000 Ft-ban lekötötte Bánffy Mihálynak, akit Isépi Péter váradi kanonok be is iktatott (4327). 1546: castrum *Walkowara* (Petri II. 242). 1549.IV.26.: *Walko* Báthoryak birtokában (KmJkv 4919); 1550.VIII.24.: Nagyfalusi Bánffy Miklós a *Walko* vára elfoglalásával kapcsolatosan támadt nagy szükségében Kraszna mezővárosban öt népes jobbágytelkét, melyet már korábban 50 Ft-on zálogba vetett, most újabb 50, azaz összesen 100 Ft-ban zálogba adja Somlyai Báthory Andrásnak (5048); 1551.VIII.5.: Uő, a *Walko* várára teendő költségei miatt, 24 jobbágytelkét 300 Ft-on zálogba adja Apaí Gergelynek (5106); 1553.XI.5.: Uő és István familiárisai július 26. körül fegyveres embereikkel éjnek idején megrohanták *Walkowara*-t, melyet Bánffy Gáspár kb. öt esztendővel ezelőtt történt halála óta özvegye: Jaksics Anna és leányai zavartalanul birtokoltak, várnagyukat: Fekete másként Pesti Pált lelőtték, a várat elfoglalták (5237); 1553.XII.30.: *Walko*-n Sipos András jobbágy telke (5268); 1554.VII.4.: Bánffyak ötvenedmagukkal megesküdtek, hogy Régen mezővárosra és a hozzá tartozó hét birtokra vonatkozó okleveleik a parasztfelkelés idején a kereszteseiktől elfoglalt *Walko* várában elkallódtak (5316); 1555.XI.25.: Bánffy Pál tiltja Nagyfalusi Bánffy Miklóst és Istvánt attól, hogy *Walko* várát és tartozékait elidegenítsék Bánffy Gáspár özvegyének: Jaksics Annának, most Kendy Antal feleségének (5435). 1604: *Magyar Valko* (Petri IV. 745). 1665: a törökök lerombolták a várat. A falu tovább is Bánffy-birtok. XVIII-i Ref. templom (barokk). 1733: *Magyar Valko*, 1760–2: *Al Valko*. 1808: *Valkó (Magyar-)* h. 1888: M-V (Valkeu-Magiaru) **Szi** Krasznai js (Je 488). L 1910: 900 (r, m), 1956: 1082 (Le). 1913: **Alsóvalkó** Szi vm (Az). # Major M.: *Alsóvalkó*. Szilágysági magyarok 1999. 340. Kép: Valkóvára. – 1909/19: Vălcăul-unguresc, Mv, L 852: r 537; m, zs (192). > Vălcăul de Jos = Su 2: 224. 1214: v. Saicu (nesigur), 1249–1854. > Vălcău de Jos [11 D]

Valkó 3. Kr 2. (Valkó vár alatt kialakult falu) 1405: *Waray* (Cs 1: 566). 1481: *Waralya* (Cs 1: 586); =, ≈, 1497: *Várallya* (P). 1518.XII.14.: *Warallya* ld Valkó (KmJkv 3692); 1519.IV.11.: *Waralya* Bánffy László birtoka (3719); 1534.XI.12.: *Warallya* egészbirtokot Bánffyak Dobokay Miklósnak adják (4490); 1553.XII.30.: *Walko* vára alatt Soldos Lázár jobbágy telke (5268). 1573: *Valkó Várallya*, 1583: *Várallya*, 1638: **Valko Váralja** (Petri IV. 770). 1733: *De sub Cetate*. 1808: *Várallya* h. 1888: Váralja (Subcetate) **Szi** Szilágysomlyói js (Je 715). 1913: **Valkóváralja** Szi vm (Az). – 1909/19: Subcetate, V, L 383: r 375 (168). = Su 2: 149. 1481–1854. [11 D : L]

Valkó 4. Kr (Kraszna-DNy) 1417: **Olahvalko** (Petri IV. 745). 1491: *Olahwalko*, 1497: *Olah Walko* (Bánffy II. 297, 345). 1518.XII.14.: *Olahwalko* ld Valkó (3692); 1519.IV.11.: ≈ Bánffy-birtok zálogon Borzási (3719); 1522.I.8.: ≈ Valkó vár tartozéka (3836). 1750: *O(lah) Volkü*, 1760–2: *Oláh Valkó*. 1808: Valkó (Oláh-) (180). 1888: Oláh-Valkó (Valkeu romanu) **Szi** Krasznai js (Je 553). 1913: **Felsővalkó** Szi vm (Az). – 1909/19: Vălcăul-român, Ov, L 681: r 666 (191). > Vălcăul de Sus = Su 2: 224. 1214: v. Saicu (nesigur), 1249–1854. > Vălcău de Sus [11 D]

Valkókelecel Ko (Bánffyhunyad-Kiskalota-D; 1150 m) 1786: *Valkokelecel* (*Siebenbürgen*, 1993. 90). 1808: Keleczel (Valkó-), *vicus + pagus* Vălkokeleczel (80). 1861: Valkó-Keleczel (14). 1888: Keleczel (Valkó-Keleczel) Ko Bánffyhunyadi js (Je 409). Hnt. 13: Balktelep » Jósikafalva Ko vm. – 1909/19: Bălcești, &, v. Bánfffy-Dângău (13). = Su 1: 63. 1909. {Béles tartozéka}

Vallár Hu (1888) : Válya 3.

Valldorf Fe (KmJkv) : Dombos.

Valle Kr (Pesty) : Ferencfalva.

Valleri Te 1888: Valleri psz (t) Gilád Te Csákovári js (Je 713).

Vallisora Szö (1808) : Temesvölgye KrSzö.

Valterfalu Do (KmJkv) : Demeter 2. (Kisdemeter).

Valteri Villa Be/Ki (1587: Villa Valteri < Waltersdorf) : Demeter 2. (Kisdemeter).

Válya 1. Hu 1. (Hátszeg-Ny) 1447, 1453, 1458: p. *Walya*. Csulai és Domsosi-birtok (Cs 5: 145. Vállya -b. Talán a Kiscsula hs közelében fekvő mai Valiora). 1733: *Visioara*, 1750: *Veliora*, 1760–2: *Valiora*. 1808: Vallyora, Valjora (180). 1861: Valiora Hu (24). 1888: ≈ (Valeóra) Hu Hátszegi js (Je 713). 1913: Valiora Hu vm (Az). – 1909/19: Vălioara, *Văliora*, L 535 g. kat. r (194). = Su 2: 240. 1447–1854. – 1974: c. Răchitova {Reketyefalva kzs faluja K-re} [43 B]

Válya 2. Hu 2. 1479: Wlahi de *Valya*; p. *Walya*. A Vályai (Oláh, talán kenéz) család nevében, Haczak várával és Kendefiekkal kapcsolatban bukkan fel (Cs 5: 145. Vállya -c. Pontosán nem tudom, melyik Válya hs értendő). {Vállya -a: > Székespatak > Szentgyörgyválya} {Su Válya 1-hez teszi}

Válya 3. Hu 3. (Vajdahunyad-DNy) 1482: p. *Walya*; 1506: v. *Wayla*; =, 1510 : v. *Wallya*. ♂Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 145. Válya. Vajla. Ma Valár, Velár, Valiora). 1733: *Velári*, 1750: *Velar*, 1805: *Velár*. 1808: Vallár ~ Golyes-Valár (180). 1861: Valár Hu (24). 1888: Vallár (Velár) Hu Hunyadi js (Je 713). 1913: Valár Hu vm. –1909/19: Vălar, V, L 99 ort. r (191). = Su 2: 239. 1482–1854. > Vălari [33 D]

Válya 4. Hu 4. : Nándorválya.

Válya 5. Hu 5. : Vályadilsi (1913) < Dalsánpatak.

Vályabrád Za (Körösbánya-K, Brád-ÉK hrs) 1441, 1445: *Walyafalva*, 1464: *Kyswalya*, 1525 *Valya Brad* a Ribiczai kerületben Világos vár tartozéka (Cs 1: 747). 1808: Vályabrád, Valjabrád ~ Brádvalja (180). 1888: Valea-Brad (Valea-Bradului) **Hu** Brádi js (Je 712). 1913: Vályabrád Hu vm (Az). – 1909/19: Valea-Bradului, *Vb*, L 942: r 927 (192). V B = Su 2: 226. 1441–1854. [33 B]

Vám Ar (Soborsin mellett, a Maros j. p.) 1479: *Wama* Váradja vár 27. tartozéka (Cs 1: 763. Váradia). 1510: *Wygenisth*, 1812: *Vinyest* vulgo *Váma* (Su Csánkinak tulajdonítja). 1808: Vinyesty, Váma (184). 1888: Vinyest Radnai js (Je 726). 1913: Vám Máriaradnai js (Az). – 1909/19: Vieniști, *Vinyest*, L 430: r 401; m (198). Vinești = Su 2: 250. 1479–1851. » Săvîrșin {Soborsin} [33 A]

Vámfalu Sza (Avasújváros-K, a Tálna jp-i úton) 1270: p. *Vamfalu* (Tr). Az avasi Mórictest XIII. század közepe után megtelepült faluja, hol a magyarság a középkor végén (1490, 1493) is tartotta többségét. 1512: egyházának védőszentje **Szűz Mária** (Maksai 231). 1490: *Wamfalw* Szinér várához tartozott (Cs 1: 488). 1808: Vámfalu (180). 1888: ≈ Szinerváraljai js (Je 713 & Büdössári -Y-). 1913: Vámfalu Sza vm Avasi js (Az). – 1909/19: Vama, *Vf*, L 1894: r 1003; m, zs (194). = Su 2: 236. 1270–1851. [2 D]

Vámhely * Hu (Szántóhalom és Árki sorában, Déva-DK) 1453: *Wamhel*. ♂Déva vár tartozéka (Cs 5: 146). – Su 2: 422.

Vámosmárga KrSző (1913) : Mátarga.

Vámosmező szántó, **Vámosreze** vsz irtványföld Bertény rév- és vámhely (Bi) hr: 1256: qd. montem, qui *Vamusreze* vocatur ... in fine eiusdem campi *Vamus* (Gy 1: 600).

Vámosudvarhely Kü (Balavásár-Ny, a Kis-Küküllő jp-i úton) 1332: Benedictus **sacerdos** de *Oduorbed*, *Uduorfel*. Neve szerint eredetileg királyi udvarhely volt. Papja 1332 I: 20, 1332 II: 13 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 562). 1390: p. *Odwarhel*; 1414: p. *Vduarhel*; 1420: p. *Wamus Wdwarhel*; =: p. *Wamuswduarhel*, **Vamuswduarhel**; 1481: *Udwarhel*. Vámszedő hely s Megyesfalvi Alárd-fi, Teremi, majd Teremi Sikesd, Haranglábi, Szántai-birtok; zálogon többeké (1332-től Cs 5: 899). 1440.I.15.: Fejéregyházi Salamon fia Mihály *Odwarhel* nevű birtokát visszaadja Ercsei Alárd-fiaknak (KmJkv 181); 1466.I.2.: *Wdwarhel* Megyesfalvi Alárd László birtoka (1678); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, beiktatták *Wdwarhel* birtokába (2375); 1494.VII.3.: Teremi Sükösd János *Wdwarhel* egészbirtok két részét átadja Haranglábi Zsigmond özvegye: Sükösd Klárának (2922); 1530.IX.26.: *Wdwarhel* Désfalvi Haranglábiak birtoka (4320); 1546.III.23.: Bonyhai Vid deák *WamosWdwarhel* birtokbeli részét fe: Hosszúteltki Apollóniának vallja (4877). 1587: *Zentt Lazlo*, *Vamos Udwarhelly*. – E: fl. 12, A: fl. 6.

III. Princeps magn. dom. Alexandro Kendy integram vita durante contulit (Dé 32). 1638: **Olah Vdvarhely** (Makkai 558) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Udvarhely*, 1760–2: *Vámos Udvarhely*. 1808: *Udvarhely (Vámos-) h., Hofmarkt g., Udvarhelyá* val. 1861: V-U Kü (9). 1888: V-U (Odorheiu Vamosiu) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 714). 1913: Vámosudvarhely **KK** vm (Az). – 1909/19: Vameş-Odriheiu, *Vu*, L 641: r 471; m (194). > Odrihei = Su 2: 9. 1332–1854. – 1974: c. Coroisínmártin {Kóródszentmárton kzs faluja Ny-ra} [24 C]

Vancsfalu * Za (Almás mellett: Su) 1439: Vancsfalu Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 747). =: *Wanchfalwa* (Márki II/1. 252). – Su 2: 422. {M}

Váncsfalva Mm (Sziget-DK, az Iza jp-i uton) 1360: p. **olachalis Waralia**; 1405: *Vanchukfalua*, 1408: *Varalya* alio nomine *Vanchokfalva*, 1605: *Váncsfalua* (Bélay 213). 1405: *Vanchukfalua*, 1411: *Vanchfalwa*; 1427, 1511: *Wanchykfalwa* (Cs 1: 453). 1808: Váncsfalva, Vancsesti (180). 1888: Váncsafalva (Oncicesci) Izavölgyi js (Je 714). 1913: Váncsfalva Mm vm Sugatagi js (Az). – 1909/19: Onceşti, *Vf*, L 1365: r 1248; zs (126). = Su 2: 16. 1360–1851. [3 C]

Vancsikó Mm (Felsővisó-É) 1913: *Vancsikó* Havasmező tartozéka (H). – Vancicu = Su 2: 236. {1981 Ø}

Ványa * Do (?) 1320: p. *Vaania*, in C-u de Doboka. Zsombor nb. Mihály fiainak birtoka. Sorsát ld. Köblös alatt. Helye ismeretlen (Gy 2: 93).

Vápa vár (Sepsibükszád-ÉNy, az Olt j. p.). – Cetatea Vapa 1981 [37 B]

Vár Kr (1808) < Mészfalva Szö.

Várad 1. (**Biharvárad, Varadinum, Waradinum**) 1068-ra: episcopus *Waradiensis*; 1071-re: ≈; 1077–95-re: in par. castris Bihor inter flumen Keres in venatione sua invenit locum ... quem locum *Varad* nominavit. Azon a helyen, ahol a Sebes-Körös az Alföld síkságára ér, a XI. században kisebb méretű földvár (várad) állott. Itt alapított I. László király 24 kanonokból álló káptalant, egyházat építtetett számára Szűz mária tiszteletére, végül ide helyezte át Bihar városából a bihari püspökséget. A káptalan elsőbbségét igazolja, hogy a város területe később is a káptalan tulajdona, s a püspökök nem volt része benne. Első püspöke, 1095-i megkoronázásáig Könyves Kálmán herceg volt. 1095-ben a székesegyházban temették el az alapító királyt; síremléke, főként 1192-i szenttéavatása után, zarándoklatok, istenítelet (tüzesvas-próba), eskütétel s más ünnepélyes aktusok színhelye lett. Már 1134-ben, a zágrábi egyház perében a váradi egyház oltára az eskü színhelye, s a káptalan tagjai állítanak ki az ügyről oklevelet. Hiteleshelyi működésének páratlan emléke a Váradi Regestrum, mely az 1208 és 1235 között a káptalan előtt lezajlott jogügyletek (főként tüzesvas-próba esetek) írásba foglalása. A város 1241-i pusztulását részletesen leírja Rogerius kanonok. A káptalan újjáéledésének első jele egy 1250-ben kiadott oklevél s 1256-ban Szent László sírjánál tett eskü. Ezt követően V. István (ifj.) király, aki 1263-ban itt is tartózkodott, olyan kiváltságokat adott a püspökségnek, hogy az anyagilag talpraállhatott (1283). IV. László király, aki többször járt a városban (1279, 1282, 1286) 1276-ban Szöllöst adományozta a káptalannak, s 1279-ben 7 vm számára itt tartott gyűlést. Az 1291-ben és 1293-ban itt időző III. Endre király trónralépése után 5 vm számára tartott Váradon generalis congregatiót, s megfordult itt Ottó király is (1307). A város legtekintélyesebb plébániája, a Szent Keresztről nevezett templom, a város Ny-i részén feküdt; plébánosa 1332: 2 M, 1333–7: évi 2 1/2 M, papja 1332–4, 1337: 28 gs, 1335: 7 gs, 1336: 1/2 M pápai tizedet fizet (Gy 1: 681–688. Várad a XIV. század elején, tk., 687).

1291.III.12.–1296: Benedek váradi püspök (KmJkv 2, I. 1064);

1303.VI.11. D. *Waradyni*. Imre püspök oklevele (An 1: 407);

1307.II.8.: D. *Waradini*. Ottó király oklevele (An 2: 120);

1312.III.15. D. *War[adini]*. Károly király oklevele (An 3: 249).

1383–1395: Czudar János váradi püspök (KmJkv 18, I. 1064);

1390: Szent László király lovas bronz szobrát – Kolozsvári Márton és György remekművét – Zsigmond király jelenlétében felavatják. A Kolozsvári testvérek műve István, László és Imre állósobra is. (1660 után megsemmisültek.)

1419.VIII.14.: a székesegyháznak külön javadalmat adományoznak a Sz. Katalin-kápolnában elhelyezett könyvtár kezelésére (Ja).

1439.IV.14.u.: Conordinus (ds) Miklós váradi polgár (152); 1440.VI.6.: Váradon lakó István **deák** tanúskodik brassói kalmárok kolozsvári ügyében (249); 1441.II.3.: Váradi Tamás **deák ü.**: Kémeriek (292); 1442.I.27.: Váradon lakó Harangozó (ds) János **ü.**: István deák kolozsvári polgár (408);

1445–1465: Vitéz János váradi püspök (KmJkv 1141, I. 1964)

1446.III.18.: Péter váradi éneklőkanonok az iskolában tanulók eltartására **Szent Lélek-ispotály** létesített (562);

1450.II.6.: Rác Mihály váradi polgár **üv** (801); 1450.X.19.: Váradon lakó Tar Miklós, Olasz Mihály, Szatmári Benedek, Klein Hensel, Olasz Péter **ü.**: Temesvári Oszvát kolozsvári polgár (913); 1451.V.12.: László magister a váradi Szent Lélek-isptály kápolnájának igazgatója (958);

1451: Janus Pannonius váradi látogatása. Távoztában elbúcsúzik Várad szent királyaitól: *Búcsú Váradtól*.

1454: Várad. *Breviarium (lectionale sanctorum)* – Jenői Pál másolta Imre váradi kanonok és gyulai plébános részére (kéthasábos papírkódex. Ja).

1455 Tertullianus: *Apologeticus*. Kolofonja szerint Palánkai Bereck másolta a váradi püspök számára. Vitéz János könyvtárának ma ismert legkorábbi kódexe (Salzburg). [PB 1455–57: egyik másoló; 1464–66: Bereck örkanonok?]

1458.VIII.28.: Gyulai Miklós Gyulafehérváron kolozsi főesperes váradi éneklőkanonok (1308);

1458.XI.7.u.: Máté váradi prebendarius (1320);

1460.X.27.: Miklós kolozsi főesperes, váradi kanonok, Váradon lakó Jakab **deák** és Vasvári István **deák**, a váradi vikáriusi szék jegyzője **ü.**: István szászfenesi plébános (1479); 1460.XI.6.: Domokos dobokai főesperes és váradi kanonok **ü.**: Dobokai István (1482);

1461.I.3.: Tamás váradi kanonok és kalotai főesperes (1500);

1461.IV.27.: a váradi **Szent Kereszt-egyház plébánosa**: János **ü.**: Dobokai Miklós (1542); 1471.VIII.12.: néhai Horváth László *Warad*-i polgár fia: Horváth Demeter, a szabad művészetek borostyánosa halálos ágyán magához kérette Dobózi János gyulafehérvári főesperest, és utolsó akarataként jóvátenii kívánta azt a sok háborgatást, méltatlanságot és kart, amelyet Hunyadi László kolozsvári polgárnak okozott (2032);

1465–1468: Beckensloer János váradi püspök (KmJkv 1788, I. 1064)

1473.VIII.21.: Bánffy András magister váradi kanonok (2107);

1476–1490: Filipecz János váradi püspök (KmJkv 2376, I. 1064).

1493.V.23.: Szentpáli István frater a ferencesek váradi **Szűz Mária-kolostorának** lakója (2865).

1514–1526: Perényi Ferenc váradi püspök (KmJkv II. 1070).

1514.V.22. A váradi táborba összegyűlt kereszttesek (vezérük Lőrinc pap váradi szerzetes) legyőzik a nemesi hadakat (vezérük Pöstyéni Gergely, a váradi püspökség adminisztrátora).©

1514.VI. közepe: A bihari kereszttesek elfoglalják Váradot és Székelyhidat.©

1526.IX.19.: Perényi Ferenc váradi püspök két jobbágya: Várad *Wadkerth* nevű részében lakó Magyarai Péter és az *Olasy* negyedben lakó Bíró Péter (4167).

- 1526–1534: Czibak Imre váradi püspök (KmJkv II. 1070).
- 1530.X.31.: Isépy Péter váradi kanonok Bánffy Mihályt beiktatta Valkó (Kr vm) várába (4327);
- 1534–1551: Martinuzzi Fráter György váradi püspök (KmJkv II. 1070).
- 1538.II.24. Váradon I. János aláírja az I. Ferdinánddal kötött békét. (A két király megtartja a kezén levő területeket ...).©
- 1540.III.17.: Eszenyi Péter váradi polgár özvegye: Veronika Zalai Indali Péter felesége (4744).
- 1545 (III.) Várad, „Reminiscere vasárnap előtti szombatn”: Martinuzzi György barát Önéletrajza (Verancsics Antal felkérésére írta).
- 1546.V.: Fráter György helytartó több magyar főúrral tanácskozik Váradon. Magyarországnak II. János alatti egyesítéséhez a Porta hozzájárulását kéri.©
- 1546.VII.26.: Szele Klára (g) apáca az ágostonosok váradi **Szent Anna-kolostorában** (KmJkv 4888-9).
- 1553.XII.20.: Meggyesi Ferenc egyházi jogi doktor, kolozsmonostori apát a váradi **Szent László király-egyház** nagyprépostságáról lemond Ilosvay István váradi segédpüspök javára (5263).
- „Váraddá ment barát lengyel urakval“ (Tinódi: *Erdéli história*, 1553).
- *1570.X.4.: *Pázmány Péter*, 1616–37: esztergomi érsek, 1629: bíboros (–1637.XI.19., Pozsony).
- IMAGO {1595>} **VARADINVM**, vulgo Gros Wardein, Transilvaniae oppidum, cum munitissimo propugnaculo. In prouinciae introitu secundo, a Mahumeta Turcarum Imp. obsessum, et frustra tentatum. A. Sakmar {a bal f. sarokban, hegymon}. B. Hospitale. C. Suburbium Italicum {Olaszi}. D. Suburbium Venetum {Velence}. E. Statua Regis equestris, et tres statuæ pedestres ex arce fusili. {A szövegkeret alatt:} Communicavit Georgius Houfnaglius. (Akadémiai Kiadó 1997. évi képes naptára. Május. Más képeken (pl. Visegrád) ez olvasható: Communicavit G. Houfnaglius, depict: a filio Ao. 1595. Ismét másokon 1617).
- 1598.XI. Várad török ostromáról Debreczeni S. János: *Jaj szép hazámnak ékes palotája ...* (Lipcsei Kódex 1615).
- 1602.IV. Lőrinc deák éneke: *Cantio az Erdély veszedelméről* – Basta vérengzéseinek visszhangja „Zsigmond király városában”: Váradon költ.
- 1606.XI.22. Várad várát a császári őrség feladja Bocskay megbízottainak.©
- 1607–10 Újfalvi Imre (1550–1615) **ref.** lp; az angol puritánus mozgalom híve.
- 1635 Szemerja (Hsz): Sas Péter fiai Varadon laknak; Szováta: Abodi Gergely régi lófő Varadra ment lakni, Csávás (Msz): Fancsali Bálint Varadon lakik (SzO).
- Szalárdi: *Emlékirat Várad várának 1660. évi megszállásáról*. (Irodalomismeret, 1997. 1. 2. sz. Kny 17).
- 1763–1769: felépül a **Püspöki palota**.
- 1808: **civitas** *Varadinum* (Magno-) lat., *Nagyvárad* h., *Grosswardein* g., *Orágyea-máre* val. 1808: **civitas episcopalis** *Varadinum* (Magno-), ...
- V-i **ref.** ehk: Olaszi (a püspök gyülekezete), Újváros, Rét, Rogériusz, Velence, Szőlős, Ősi, Csillagváros, Biharpüspöki. 2001-ben születés: 246, temetés 449, fogyás 203 (PaK, 2002.1.). 2004-ben a lakosság 33%-a magyar. 2004.X.26. Déli harangszó Duna Tv.
- Itt született: 1913: *Benda Kálmán* történész (–1994, Bp). 1916: *Bajkó Barnabás* nőgyógyász-főorvos, szakíró, közíró (–1985, Cszs).

Nagy E.: *Egy város regénye*. Bp 1936; Uő: *Várad-Pest-Párizs*. Bp 1958. Fleisz János: *Város, kinek nem látni mását*. Nv a dualizmus korában. Nv 1996 (Nv thj vs térképe 1902). – 1909/19: Oradea-mare, Nv, Gw, Magno-Varadinum, L 50 177: r 3335; m, zs, n, szlovák és más. G. kat. püspökség; Ort. vicariatus (126). Oradea = Su 2: 17. 1113: episcopus Vvaradiensis, –1851.

Várad 2. Várad püspökség 1061 e-re: Lieduinus ep. *Bichariensis*, genere Lotharinsis (1068 u. Gy 1: 601). **Várad 2. Várad püspökség** 1061 e-re: Lieduinus ep. *Bichariensis*, genere Lotharinsis (1068 u. Gy 1: 601). 1203: 2 partes tributorum ... tam de v-is, quam de foris totius C. Bichoriensis, tam circa Byhor, quam circa Zarand et de Bekes; a bihari vásárvámok 2/3-át Imre király a püspökségnek adta (Gy 1: 602-3). 1278.XII.8. Benedek püspök e napon Váradon kelt okl-ét a VáK átírja 1309.III.15. (An 2: 591); 1303: Imre pü az örkanonok Zeuleus falujabeli malom ügyében dönt (An 1: 407); 1304: Imre pü távol van (670); 1308.V.1., Pozsony. Tivadar győri, Imre várad, János nyitrai és Herricus boroszlói püspökök 40 napi bűnbocsánatot adnak a Bécsben újonnan épült B. Szűz Mária-kápolnának (An 2: 352); 1308.XII.4.–1309.I.10., Buda. Kiközösítési ügyben tartott parlamentumon részt vett a várad püspök is (An 2: 505); 1309.I.8.–VII.3., Buda. Imre várad püspök Belényesben látta az erdélyi vajda szabad utat biztosító levelét (552); 1309.III.28., Avignon. V. Kelemen pápa utasítja Imre püspököt: végezzen vizsgálatot a (szász)nádasi rector panasza (évi census) ügyében (596); 1309.V.24. Buda. Ágoston zágrábi pü a szentszéki követ utasítására a budaújvári B. Mária-eh-ban a Várad ehm-i Star-i Jakab fia Balázs diaconust pappá szenteli. D. Bude (650); 1309.VI.15., Budavár. Imre várad püspök is részt vesz Károly király eskütételén és koronázásán (668); (1309.)VI.20., Buda. Imre püspök tanúsítja: László erdélyi vajda szabad utat biztosított a szász dékánok papjainak (670); (1309.)XII.14., Mályi: Károly király kéri Imre püspököt: Egyed monostor kegyurasági ügyét tegye át a király bírósága elé (785); 1310.I.17. Imre püspök okl hitbér ügyében. D. *Waradini* (827); 1310.V.12. Imre püspök okl kegyúri jog ügyében. D. W (884). {1310.V.24. recte 1340.V.21.} 1310.X.2. Imre püspök vicariusa Jakab magister békési főesperes. (966); 1311.I.1.: Imre püspök és a VáK előtti nyilatkozat (An 3: 1). 1555.I.7.: Datum in arce nostra Varadiensis. Mathias Zaberminus episcopus ecclesiae Varadiensis, comes perpetuus comitatus Bihariensis, sacratissimae regiae maiestatis consiliarius ac partium inferioris regni Hungariae capitaneus supremus ... Bánffyhunjad 80 Ft dézmájának átvételét igazolja (Dé 10). # Bunyitay Vince: *A várad püspökség története*. I-II. Nv 1883-1884.

Várad 3. Főesperesség – Archidiaconatus 1213: Pousa archidiaconus de Byhor; 1285: Franciscus ≈ Byhoriensis; 1303: Martinus Bihariensis ≈; 1319: vacavit ... archidiaconatus de Bihor in dicta eccl. Waradiensis (Gy 1: 602). 1340.V.21. (< 1310) László budai olv-k, várad kanonok, András püspök vicarius (An 2: 890-891. közt).

Várad 4. Várad 4. Váradelőhegy (Szentistván) (Várad-É, a Várad feletti szőlőhegyen) 1213: ... Bela, Vadasa és Vardou (kolozsi várnép) Váradra ment, és a konvent előtt bevalotta, hogy ... alaptalan dolgot állítottak (Er I. 54). XII: Drogonis abb-is *S. Stephani* in Hungaria. Premontrei prépostságát rendi történeti feljegyzés szerint II. István király (1116–31) alapította. Hiteleshelyi működést folytatott 1251-től (Gy 1: 688). **Váradhegyfoki premontrei konvent** mint a rend első kolostora a fr. Prémontre anyamonostortól függött, és vezetője volt a rendtartomány (circaria) rendházainak. A XIII. szd végéig 14 leánymonostort létesített és népesített be. [1234–1235] András váradhegyfoki kanonok 1234-ben szerkönyveket hozott magával, hogy egyházában biztosíthassák a szertartások Premontreével egyező rendjét. 1235-ben Fredericus volt hamborni apát, rendi visitator magyarországi szemleútja során az erdélyi részeken az alábbi premontrei monostorokat látogatta meg és vette jegyzékbe: Váradhegyfok, Meszes, Szécs, Almás, Ábrány, valamint apácakolostor Brassóban és Szebenben (Er I. 176); 1284.VIII.22.: A váradhegyfoki (de promontorio Waradiensis) Sz. István-konvent és prépostja: János oklevele Oroszi birtok adományozásáról (403); 1294.V.23.: Loránd vajda a váradhegyfoki Sz. István-konvent előtt esküt tesz (528). Konventje a XV. szd közepén commendatorok kezére került, néhány évtized alatt elnéptelenedett. 1495-ben társaskáptalanná alakították (Ja). 1313.XI.18-án Kopasz nádor itt generalis congregatiót tartott; birtok adásvételét tartalmazó okl-t ad ki. D. *Waradyni*, in *Promonthorio S. Stephani* (An 3: 631). 1427: a premontrei szerzetes kolostor könyvtárának leltára (Jakó 1972). 1538.X.7.: Álmosdi Csire

Ferenc korábban itt tett bevallást birtokügyben (4659); 1550.II.6.: a váradhegyfoki káptalanos urak érdekeltek Ákos (KSz vm) birtokban (5003).

Várad 5. Ar (Lippa-KDK, a Maros j. p-i úton) 1369: *Waradia* (DocVal 325). 1427: p. Zaad et *Waradya* (Cs 1: 762. Szád); 1479: castellum *Varadya*, opp. *Varadia*; Szád vár sorsának részese; Garai Jóbtól Lendvai Bánfiakhoz kerül; ekkor felsorolják 46 tartozékát (Cs 1: 763). {Tartozékait ld helyükön.} 1551-ben várát a török elfoglalta, 1595-ben Báthory Zsigmond kiüzte a törököt, de Bethlen Gábor visszaadta. 1660: Váradja vára a Maros folyó partján (Evlia Cselebi 41). 1709-ben várát lerombolták. 1808: opp. Várad (Tót-) ~ Tótváradja (180). 1913: **Tótvárad** Ar vm (Az). – 1909/19: Totvärădia, Tv, L 1142: r 1081; m (184). > Vărădia de Mureș = Su 2: 241. 1369–1851. + 2: 422. [32 B]

Várad 6. Kr (Oravicabánya-ÉNy, a Karas j. p.) Arcidava régi magyar neve *Várad* volt, de erre csak 1390-től van adat az immár szláv *-ija* végződéssel ellátott *Varadia* alakban (Gy 3: 470/11). 1390, 1392: *Varadia* Érdsolyó vár tartozéka (Cs 2: 108). 1808: *Varadia* (181). 1913: **Varadia Te** Verseci js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Vărădia, *Varadia*, 3224: r 2921; n, m, szerb (195). = Su 2: 241. 1390–1851. [42 C]

Váradja 1. (Várda) 1. Fe 1. (Gyulafehérvár-D, a Maros b. p.) [1290–95]: Thomas f. Petri de *Warda*; 1291: ≈ quondam de ≈; 1300: p/v. ≈; 1331: nauta nostri (capituli) de *Warda* ~ *Warada*; 1332: Jacobus **sacerdos** de *Varda*. Várdai Tamás 1290 k. eladta Buzd felét Alvinci Herbordnak, 1291-ben pedig Kutyfalvát Kelneki Dánielnek. Tamástól juthatott Alvinci Herbord kezére Várda is, tartozékaival, Damásföldével, ahol a **Sz. Háromságról** nevezett kőtemplom állott, kikötőjével, révhajójával stb.; mindezt Herbord özvegye 1300-ban az erdélyi **káptalanra** hagyta, azzal, hogy átvételkor a káptalan 50 M-t adózik kegyes célokra. 1331-ben a káptalan itteni révészei 9 + 3 M-t (latja 32 dénár) 1 fertő 96 d híján, s ezt pótolva 12 M-t szolgáltatottak be, melynek 1/3-a a préposté lett, 2/3-a 24 személy között oszlott meg. Papja 1332 II: 40 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 190). 1344–1350, 1359–1368: **Váradjai Péter erdélyi alvajda** (KmJkv 39) 1346: *Waradia*, *Waradya* (Tr). 1346: Járai-birtok (Le). 1445.XII.2.u.: *Waradia*-n lakó Horvát Mátyás ü: Torockó (546); 1471.VI.3.: *Waradya*-i Horváth Mátyás fehérvári vizsgálat egyik bizonyosága (2027); 1502.IV.20.: *Waraggya*-n Kizdi Sándor János részbirtokos (3243); 1505.IV.9.: Péterfalvi Porkoláb Zsigmond *Waradya*-i birtokrészét 50 Ft-ért eladja a káptalannak (3349); 1517.VI.25.: Somkeréki Erdélyi János özvegye: Petronella *Waraggya*-i részbirtokát Somkeréki Erdélyi Mártonnak vallja (3628); 1520.VIII.5.: a Tótfalu feletti pálos remetekomplexus lakói *Waraggya*-i hagyatékos birtokrészüket 300 Ft-ért eladják a káptalannak (3779). XVI–XVII: sókikötő és harmincadhivatal. 1630: *Varadgia* (Makkai 43) I. Rákóczi György birtoka. 1635 Sáfalva (Hsz): Héja György *Varadgian* lakik (SzO). Magyar és szász lakosságát románok váltották fel. 1733: *Varadya*, 1750: ≈, 1760–2: *Al(só) Váradja*. 1808: *Váradgya* vel *Váradja* (*Maros-alsó-*) h., *Unter Wardein* g., *Várdá* vel *Várdá de dzosz* val. 1861: Alsó-Maros-Váradgya, Oarde AF (4). 1888: Alsó-Marosváradja (Oarda din zosz) AF Alvinci js (Je 206). L 1910: 637 (r, m), 1956: 931 (Le). 1913: **Alsóváradja** AF vm (Az). – 1909/19: Oarda-de-jos, *Amv*, L 583: r 475; m, n (124). Oarda de Jos = Su 2: 5. 1290–1854. » Oarda [34 B]

Váradja 2. Fe 2. Felsőváradja < Damas(a)földe {1290} 1300: t. *Damasfeldu* ~ *Damasfeldy* ~ *Damasafeldy*, *Damasafeldu*. 1290 k. Várdai (Váradjai) Péter fia Tamás birtoka volt; róla kaphatta nevét. 1300-ban Alvinci Herbord Várdát, Damasföldével együtt, hol a **Szent Háromságról nevezett kőtemplom** áll, az erdélyi **káptalanra** hagyta. Vsz ebből indul Felsőváradja (Gy 2: 139). 1733: *Váradgya*, 1750: *Varadya*, 1760–2: *Fel(ső) Váradja*. 1808: *Váradgya* vel *Váradja* (*Maros-felső-*) h., *Ober-Wardein* g., *Várdá* vel *Várdá de szusz* val. 1861: Felső-Maros-Váradgya AF (5). 1888: Felső-Maros-Váradja (Oarda din szusz) AF Alvinci js (Je 323). 1913: **Felsőváradja** AF vm (Az). – Oarda de Sus = Su 2: 5. 1733–1854. + 2: 315. *Damasfeldu*, 1300. {Elenyészettek közt.} » Oarda

Váradja 3. * Te~Kr (Facsád táján, Zsupán mellett) 1453: *Varadya* (Cs 2: 69. Váradia). 1453: *Varadya*-t Temeshelyi Dési Péter és Balotai Miklós kapta királyi adományul (Cs 2: 72. Zsupán). – Su 2: 418.

várak: Almás (Ko, Váralmás hr.); Aranyos (?); Árdány (Do>BN); Árokalja (BSz/SzD, hr. földvár); Baca (BSz); Bágy (Uh); Cseh (KSz: Szilágycseh); Doboka; Feketevár (Br, Apáca hr.); Firtos; Gogán; Sebesvár (Ko); Valkó (Kr: Valkóváralja fölött, Szi); Váraskeszi vára (Za/Ar, Apáti hr.).

Váralja 1. * Ar (Solymos mellett) 1440, 1477: *Waralya* Solymos vár 66. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). 1510, 1514: ≈ (Márki II/1. 218). – Su 2: 422.

Váralja 2. (Váraljafalu, Váralatt, Orlát; Suburbium, Civini Mons, Winsberg) Fe (Szeben-DDNy) 1309: Joannes **plebanus** de *Suburbio*; 1319: eccl. de *Monte Civinii*; 1322: v. *Warolyafolw*; 1383: *Varalya*; 1495: *Winsperg*; 1507: *Oralat*. Salgó-vár alatt kialakult helység. 1322-ben Talmácsi Miklós a várral együtt visszaadta a királynak. Plébánosát 1309-ben a kiközösített szász papok között említik. 1318-ban az üresedésben levő plébánia jövedelmét 12 M-ra becsülik (Gy 2: 190). 1451.V.12.: *Waralya* birtokot Nádasi Salamon fia Mihály a **káptalannak** ajándékozta; Hunyadi János kormányzó most elfoglalta (957); 1491.I.3.: *Waralya* Apafi-birtok (2717); 1556.IV.22.: Apanagyfalusi Apafi László Feketevíz és *Warallya* birtokbeli részét 100 Ft-ért eladja Szeben város polgárainak és a hét szász széknek (5443). 1733: *Orlát*. 1790: **oppida** *Orlath*, et Naszad (M. Horváth: *Statistices regni Hungariae*). 1808: *Orláth* h., *Ortenbach* g. 1861: Orlát Sze (34). 1888: ≈ Szelistyei js (Je 556). 1913: Orlát Sze vm (Az). – 1909/19: Orlat, O, L 1770: r 1658; m, n (127). = Su 2: 19. 1317–20, 1322–1854. + 2: 312. Civini mons 1319. {Orlát mellé teszi} [35 C; L]

Váralja 2. Hu (Hátszeg-K hrs a Sztrigy b. p.) 1447: *Waralya*. 1453: ♂Déva vár tartozéka. 1462: Mátyás király adományából a Kendefiek, és Kenderesieké. De 1482: p. *Waralya*, 1506: v. ≈ és 1510: ≈ ♂Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 52 3. vár; 146. hs). 1808: Várallya (Orlya-), Vorstadt, Váralau (172). 1861: Váralja, Szupt Tsetkatye {!: Tsetatye} Hu (24). 1888: ≈ (Orlya sub Csetate) Hu Hátszegi js (Je 715). 1913: Váralja Hu vm. – 1909/19: Subcetate (Orlea-sub-cetate), V, L 649: r 567; m (168). = Su 2: 149. 1447–1854. [44 A : L]

Váralja 3. * Kr (Illyéd vár mellett) 1382: *Varalya*, 1646: *Varallya* (Pesty: Krassó II/2. 276). – Su 2: 418.

Váralja 4. * Mm (Váncsfalva mellett) 1473: *Warallya*. Egy ízben fordul csak elő a Drágfy-birtokok közt (Cs 1: 453). – Su 2: 422. 1360 possessio olacalis Waralia, 1378 Varalya, 1473 Warallya, Varallya (Csánki I. 453). {1360: ld Váncsfalva, Bélaynál}

Váralja 5. * Te (Zsidóvár mellett) 1478: suburbium castris Zsidovar {Váralja} (Pesty: Krassó II/2. 276). – Su 2: 418.

Váraljafalu Fe (1322) : Váralja > Orlát Sze.

Váraljafalu Uh (1459) : Firtosváralja.

Váralja falvak: Bálványos-, Firtos-, Gogán-, Kőváralja, Sebes-, Szinér-, Valkó-, Zsidóváralja. Váralja To: Mentővár.

Varalyecz * Szö (Miháld/Mehádia mellett) 1547: pr. *Waralyecz*, 1590: pr. *Valalecz* (Pesty: Szörény II. 559). – Su 2: 422.

Varány 1. : Alsóvarány KrSzö (1913) < Vaja Kr (1277).

Varány 2. Kr (Oravicabánya-DNy) 1690–1700: *Vranyucz*, 1717: *Wrangez*, 1723: *Vranjocz*; 1785, 1799: *Wranjucz* (Pesty: Krassó II/2. 276). 1808: *Vranyucz* (186). 1888: *Vranyucz* **KrSzö** Jámi js (Je 731). 1913: **Felsővarány** KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Vrãniuț*, *Vranyutz*, L 1598: r 1580 (200). = Su 2: 258. 1690–1913. [42 C]

Vara(s)d * Kr (Ermény-É hrs; a mai Kornis psz táján) 1323: p. *Worosd*; p. *Vorosd*; 1331: p-es Woyamezey, Korulos et *Worod* [: *Worosd*]. 1331-ben Varasd, Karulyos és Vajamezeje

helységeknek a mezősomlyói vendégek részére való iktatása ellen tiltakoztak a Himfiek, s Magyar Pál és Tamás (Gy 3: 498). 1323: *Worosd* (Cs 2: 108; Tr). – Su 2: 425. 1323.

Várasfalva * Kr (Detta táján) 1471: *Warasfalwa* (Cs 2: 108). – Su 2: 422. {P}

Várasító KSz (Zilah-ÉK) 1475: *Varsito*, 1549: *Warastho* Zilah környéki falvak közt (Cs 1: 566). 1499: *Varasitho*, 1733: *Vraszitorij* (Petri IV. 751). 1808: *pagus* Várasító KSz. Hnt. 13: azh (181). » Fűrmenyes. – Su 2: 418.

Varaszó Bi (Szalárd-DNy) 1913: *Varaszótanya* Tataros tartozéka (H). – Vărășău > Varasău = Su 2: 237. 1913. – 1974: c. Brusturi {Tataros kzs falujaK-re} [11 C]

Varat ~ Varold * Sző (Újmoldova és Lászlóvára közt) 1723: *Warat, Warth, Warold* (Pesty: Krassó II/2. 276). – Su 2: 422.

Várbükkfő hn 1259: *Warbykfew* Kerestelek (Kr/Szi) határán (Er I. 230).

Várca 1. Hu (Marosillye-É) 1468: p. *Warcza*; =: p. *Worcza*. Illye vs birtoka (Cs 5: 148). 1733: *Wortza*, 1750: *Vorcza*, 1805: *Vortza*. 1808: *Vorcza ~ Várcza* (186). 1861: *Vorcza Hu* (24). 1888: *Vorcza (Várcza) Marosillyei js* (Je 729). 1913: *Vorca Hu vm (Az)*. – 1909/19: *Vorța, Vorcza*, 1 638: r 625; m (200). = Su 2: 257. 1468–1854. [33 B]

Várca 2. * Ko (Bánffyhunad-D, Incsel, Meregyó hrs) 1435: *Wayda de Warsca*; 1439: p. *Warza*. 1470: *Warcza*; 1507: =. *Várczai ~ V. ~ Kalotai Vajda ~ Incseli, Kalotai, Gym-i Radó és Kabos, Várczai Olcsárdi* (Cs 5: 423). 1470–1555 *KmJkv. 1587 = Ksz: Vaarsza. fl. 2. – Nobiles (Dé 64)*. 1763: pr. *Vársza (Hn)*, 1808: *Várszó* (182). # KszHn 137.

Várca 3. KSz (Szilágycseh-ÉNY, a Szilágy-patak b. o. mellékvölgyében) 1391: *Tryvarcha* in districtu de Erdeud (Cs); =: *Trywarcha* (P); 1475: *Alsowarcza* (Cs 1: 566; Petri IV. 771). 1555.X.10.: *Alsowarczya* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv 5418). Közép- és Felsővárcával együtt a XV. századig Sza vm-hez számított. Szilágycseh vár tartozéka lett. XV–XVI: Kusalyi Jakcs-, majd Drágfi-birtok. Később kincstári, s Báthory, Gyulaffy; 1676: a Kapi és Bethlen családé; 1797: Bornemisza, Bethlen, Teleki, Gyulay, Thorotzkay. 1733: *Oarcza*, 1750: *Felső also arcza*, 1760–2: *Alsó Várca*. 1808: *Várcza (Alsó-), Várczao KSz* (181). 1823: *Görügkatolikus. fatemplom*. 1888: *Alsó-Várcza Szi Szilágycsehi js* (Je 212). L 1910: 821, 1956: 932 (Le). 1913: **Alsóvárca** Szi vm (Az). – 1909/19: *Oarța-de-jos, Av, L 761: r 737; zs (124)*. = Su 2: 5. 1391–1854. [12 A]

Várca 4. KSz 2. (Szilágycseh-ÉNY) 1391: *Tryvarcha* in districtu de Erdeud (Cs); =: *Trywarcha* (P); 1475: *Kezepwarcza* (Cs 1: 566; Petri IV. 771). 1555.X.10.: *Kewzepsewwarczya* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv 5418). 1733: *Oarzele*, 1760–2: *Kis Vártza*. 1808: *Várcza (Kis-, Közép-)* (181). 1888: *Közép-Várcza (Vartia de medilocu [!]) Szi Szilágycsehi js* (Je 455). 1913: **Középvárca** Szi vm (Az). – 1909/19: *Orțița, Kv, L 294: r 289 (128)*. = Su 2: 21. 1391–1854. [12 A]

Várca 5. KSz 3. (Szilágycseh-ÉNY) 1391: *Tryvarcha* in districtu de Erdeud (Cs); =: *Trywarcha* (P); 1475: *Felsewarcza* (Cs 1: 566; Petri IV. 771). 1461.III.23.: Kusalyi Jakcs János *Felsewarcza* birtokbeli részét zálogba adja Béltéki Drágfy Miklósnak (KmJkv 1532); 1555.X.10.: *Felsewwarczya* Kusalyi Jakcsok birtoka (5418). 1733: *Oarcza de szúsz*, 1750: *Felső also arcza*, 1760–2: *Felső Várca*. 1808: *Várcza (Felső-)* (181). 1888: *Felső-Várcza (Vartia din szusz) Szi Szilágycsehi js* (Je 329). 1913: **Felsővárca** Szi vm (Az). – 1909/19: *Oarța-de-sus Fv, L 675: r 640; c, zs (124)*. = Su 2: 6. 1391–1854. [12 A]

Varcsaró Kr (Karánsebes-DK, a Temes j. o. mellékvölgyében) 1433: *Worchorowa* (P); =: *Worchorwa* in districtu Sebes; 1448: *Worchorowa* in districtu Caransebes in comitatu Themes; 1492: ≈ in ≈ *Karansebes et sub banatu Zewriniensi* (Cs 2: 71); 1495: *Alsoworchorowa*, 1563: *Keozep Worchorowa, Felseo Worchorowa*, 1580: *Varcharowa*, 1656: *Varcsarova* (Pesty: Szörény II. 565). 1808: *Vercserova* (183). 1888: ≈ **KrSző** Karánsebesi js (Je 722). 1913: *Varcsaró KrSző*

vm (Az). – 1909/19: Vârciorova, *Vercserova*, L 1373: r 1356 (195). Vîrciorova = Su 2: 254. 1433–1913. – 1974: c. Bolvaşnița {Bolvás kzs faluja DK-re} [43 A]

Várdotfalva Cs (Szereda mellett) 1519: *Vardotfalwa*, 1567 k.: *Vardoffalwa* (SzO I. 340, II. 220); =: *Wardotfalwa* 13 kapu (Venczel 35). 1602: *Vardófalva* (SzO V. 230). 1760–2: *Várdotfalva*. 1808: Várdotfalva ~ Várdodfalva (181). 1861: ≈ Cs (31). 1888: ≈ (t) Somlyó: Csiksomlyó-Várdotfalva. 1913: Várdotfalva Csik vm (Az). – Vardotfalău » Şumuleu = Su 2: 178. 1519–1760. {Somlyó adataival együtt.} » Miercurea-Ciuc {Csikszereda} [25 D]

Várelő * **Te** (az Apord vize mentén, Vejtech és Széphely táján) 1408–15: *Warelew* (Cs 2: 69). – Su 2: 422.

Várfalva Asz (Torda-NyDNy, az Aranyos menti úttól délre) Területén állt Tordavár. „Itt volt a X. század első felében a gyula központja, itt épült a legkorábbi erdélyi erődítmény, Tordavár (Vf), míg a X. század közepén a mai Gyulafehérvárra nem került át ...“ (Vékony 200). 57 **Árpád-kori** sírt talált itt Roska Márton (ET). 1291.III.12.: *Thordawar* Aranyas földjén (KmJkv 2). 1332: sacerdos de *Warsalua* [: *Warfalua*], *Varfalua*; 1334: *Warfalua*, *Waarfalua* (Tr). 1441.VII.29.: *Warfalwa*-i András **üv** (342); 1441.IX.3.: *Warfalwa* **plébánosa**: Albert **ü**: Peterdi István (353); 1446.IX.19.: Gyulán lakott néhai Kerékgyártó Miklós fia Miklós – nővérei: Anna és Ilona, s fiai: Péter és István nevében – Ambrus nevű testvérük megölése ügyében, 40 arany Ft kötés alatt, úgy egyezik meg *Warfalua*-n lakó jános fia Györggyel, hogy ha karácsonytól számított egy esztendőn belül Rómába való zarándoklással nem szerez megának felmentést, a per újrakezdődik (589); 1464.VII.19.: *Warfalwa*-i Domokos is bevallást tesz az Aranyas széki székelyek és a Thoroczkai nemesek közötti vitás határ bejárásáról (1673); 1549.VI.6.: *Warffalwy* János 300 Ft-ért Sinfalván székely nemességet, primori, kapitányi és lőfői joghatóságot vásárol (4926). 1587: *Vaarfalwa et Rakos*. – E: fl. 18, A: fl. 6 (Dé 70). **Unitárius** egyházközség. 1769, 1771: Stephanus Fodor de Várfalva bejegyzések a Várfalvi Fodor Énekeskönyvben (SzTA). 1808: Várfalva (181). *1847.V.30.: *Nagy János* jogász, újságíró, történetkutató (–1882.IX.22., Kv). 1861: ≈, Orfalu Asz (33). 1888: ≈ **TA** Torockói js (Je 715). 1913: Várfalva TA vm (Az). # Nagy Jenő nyelvjárási gyűjtése 1956. – 1909/19: Varfalău, Vf, L 1123: r 169; m (195). > Moldoveneşti = Su 1: 405. 1075–1854. [22 D]

Vargyas {< nyj. *vargyú* + s: 'varjús'} **Uh** (Barót-ÉNy) Messze felnyúlik a Vargyas pataka szűk völgyében. Határa hegyes-dombos, nagyrészt erdő borítja, de sok a szántó és kaszáló is. A szájhagyomány szerint a Vargyas torkolatánál mocsaras, berkes terület volt (ezt a helynevek is igazolják), s hogy a falu első települési helye a ligetes, berkes terület mellett, a *Kalapács* nevű határrészben volt (ma ennek egy része szántó, másik része újabban beépült). Vargyas fejlődésére jelentősen hatott a már 1393-ban említett Daniel család; udvarházat, majd kastélyt épített; számos jobbágya volt. A falu többször szenvedett tatártól, töröktől; a helynevek egy része – *Csudáló kő*, *Alsó és Felső les*, *Síró kút*, *Síró pataka*, *Rabsán utca*, *Szomorú*, *Tatár hídja*, *Tatár pataka* – 1612 előtti tatárbetörésekkel lehetnek kapcsolatba; közülük egyesek ugyanis már 1612-i iratból ismeretesek. A XVIII. szd előtt a falu határában tanyaszerű házcsoportok voltak; ezeket több helyen felszínre került településnyomok igazolják. Ugyancsak Vargyas határában ismeretes két elpusztult falu helye; ezek: Trencsén és Tamásfalva. A szájhagyomány szerint (Orbán B., I. 268) Vargyas egyik részét, *Vízlevét*, a völgyben feljebb fekvő s a tatárok által feldúlt *Trencsén* nevű falu elmenekült lakossága alapította; e falurésznek még a XVIII. században is külön falusbírója volt, s csak a XIX. század elején olvadt össze teljesen Vargyassal. A másik elpusztult falu helyét a *Tamásfalva* nevű határrész örzi; itt egy kaszálón a régi temető nyomait is megtalálták. A falu határát vsz népvándorlaskori, földhányásos sáncerődítés, az ún. *Kakasbarázda* szeli át; s különböző időkből való erődítési nyomokat figyelhetünk meg *Bódi hegy*, *Csudáló kő*, *Kincstető*, *Kustalytető*, *Lapjas tető*, *Lencsés*, *Szörhegy* és *Zobor teteje* nevű helyeken (JJ). 1334: **sacerdos** de villa *Wardach* (Tr). 1499: *Wargyas*; (SzO II. 197). 1525: Petrus Dane de *Vargyas* szentpáli halastavát zálogba veti (SzO VIII. 269). 1590, 1591: Dersi Boldizsár (Daniel Péter jobbágya) egy hold földjét a Rákosoldalon vargyasi Bojér György elfoglalta (SzO 2). **Unitárius** egyházközség. 1635: Markó Mihály pap, Kis Sós György **schola mester** (SzO). – *Daniel Ferenc* (1660.IX.30., temetése. Dn 2853). *1684: báró *Daniel István* író (–1774). 1733: *Vardgyas*, 1750: *Vargis*. Vargyas,

1758.II.22.: id. *Daniel István* vigasztaló levele leányához: Polixéna özv. Wesselényi Istvánnéhoz (*Földi rövid pálya-futásnak örökké tartó Mennyei Jutalma ...* Kv 1759) WI temetésén tartott prédikációk élén.

Likaskő: itt van „Betlehem feredője“ (a mezőből térdmagasságra kiemelkedő kő); *Látóhegy*, tövében: *Vízelve* (katonacsatládok egyik telephelye); *Hagymás-tetőn* mészkőbányák, *Szármány* oldalából feketekő; *Csudálókő* sziklavilág; *Vaspataka* határrészben barnaszén. 1733: *Vardgyas*, 1750: *Vargis*. 1760–2: *Vargyas*. 1808: *Vargyas* (181).

1840.aug.27. Vargyason Daniel Imréhez szállottunk, ő még nem ért haza, de házában otthoniasan telepedénk le. Nőtlen ember, háza rendetlen, kevés kényelem, semmi fész, a házi úr szivessége mindent kipótól. A szomszéd ház Wesselényi Miklóssé, ennek szomszédja Daniel Eleké, az elnöké, Imre ide vitt vacsorára. A ház egyszerű, a család csak kevés ideig szokta lakni. Sophie házi kellemeiben tünt fel. Az aszszony született Cserey, kedves nyílt aszszony, mint az egész ház; wistheztünk, az ifjak mulattak. ... Vargyas. Aug: 29. Szombat: El mult néhány napom annyi elszoródás közt telt el, hogy Naplom rövid soraira sem lophaték időt. ... Aug: 29.: Vargyastol nehezen tudtunk meg válni. Mi előtt el indultunk át mentünk Danielékhez. ... Még egyszer fel sétáltunk az erdőbe, s végre el bucsuzánk. Daniel Imre tetézte barátságát, s el kísért Oklándig. Én vele utaztam. Politicai dolgok voltak beszédünk tárgya (Tanárky).

1861: *Vargyas Uh* (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 716). 1913: *Vargyas Uh* vm Homoródi js (Az). # *A vargyasi Daniel család okmánytára*. Szerk. Vajda E. Bp. 1894. *Vargyasi id. Daniel Gábor: A vargyasi Daniel család eredete és tagjainak rövid életrajza*. Az eredeti családi okmányok és más hiteles adatok után. Bp. 1896. *Újabb adattár a vargyasi Daniel család történetéhez*. Szerk.: Kelemen L. Kv 1913. Janitsek J.: *Vargyas helynevei* (1959, 1970). {483 hn} (NylrK 1971.2). Kós K.: *A vargyasi festett bútor*. Kv 1972. Balogh E.: *Vargyasi változások*. Kriterion 1979. *Vargyas múltjáról* 2004.VI.26. Duna Tv. – 1909/19: *Varghiaș*, V, L 1704: r 169; m (195). > *Várghiș* > *Vírghiș* = Su 2: 254. 1334–1854. [37 A]

Vargyasdobó Uh () 1602.VIII.11.: *Vargias Dobo* (SzO).

Várhegy 1. Gy (Ditró-ÉNy) 1750: *Varviz*; 1760–2: *Várhegy*. 1808: ≈ (Ditró-), Burgberg, Csétátye (181). 1853: *Várhegyalja*; 1854: *Várhegy-Allya*, *Varviz* (Su). 1861: *Ditró-Várhegy Cs* (30). 1888: *Gyergyó-Várhegy Cs Gyergyószentmiklósi js* (Je 354 & *Várhegy-Galoczás, Várhegy-Fülpe és Ploptyis telepek*). 1913: **Gyergyóvárhegy** Csik vm (Az). – 1909/19: *Varviz, Gyvh, L* 2290: r 2136; m (195). > *Subcetate* = Su 2: 149. 1750–1854. [25 A]

Várhegy 2. Ké/Hsz (Lécfalva és Nagyborosnyó közt) 1332: castrum *Waarheghij, Waarheghij* (SzO I. 62). 1352: castrum *Waarheghij*, 1353: castellanus in *Waarheghij*; 1556, 1578: *Varhegy*, 1579: arx *Warhegy*, 1579: praefectus arcis *Warhegy* (SzO I. 62, III. 313, II. 177, V. 120, IV. 61, V. 120). 1580.I.28.: Nagy Mihály arcis *Warheg* kapitánya (SzO VIII. 315) 1808: *Várhegy* (181). 1861: ≈ *Hsz* (30). 1888: ≈ *Hsz Kézdi js* (Je 716). 1913: » Lécfalva *Hsz* vm. – *Varheghiu* = Su 2: 237. 1352–1854. + 2: 422. 1332–1579. > *Boroșneu Mare* {Nagyborosnyó tartozéka} BM [38 C; L]

Várhegy 3. Kraszna (Szilágysomlyó fölött, ahol az ún. Felsővár vagy Fellegvár állott) 1351: castrum *Somlyo prope fl-m Karazna* (Cs 1: 580). A a vár a XVI. században teljesen elpusztult. *Várhegy* neve manapság *Magura*. – Su 2: 419. *Vathasomlyova*.

Várhegy 4. Mm (Sziget mellett) 1956: *Várhegy*. – *Dealul Cetății* = Su 1: 193. 1956. » *Sighet* [3 C]

Várhegy 5. To (Marosvásárhely-É, a Maros jp-i úton) 1319: p. *Pynar*; 1519: p. ≈. Szécsényi, Losonczi, Hunyadi; Meggyes, Bátori, Erdő, Széplaki Borda, Nyéni Tél, Futaki Nagy, Barcsai; Betleni; Gyulakutai, Polyák; Kecseti, Farnasi s más birtokosé (Cs 5: 727. *Eltűntnek írja*). 1460.VII.25.: *Pynar* (To vm) *Kecseti* részbirtok cserében *Farnasi* (KmJkv 1464); 1481.XI.10.: *Pynar-on Széplaki* részbirtok (2335); 1482.VI.22.u.: Mátyás király parancsára Gyulakúti Balázst és János beiktatták *Pynar* részébe (2370); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt,

adomány címén, beiktatták *Pynar* birtokába (2375); 1495.III.24.: Rédei Pál a Székely Pál özvegyétől neki elzálogosított *Pynar*-i részbirtokot 60 Ft-ban tovább zálogosítja Nagymihályi Polyák Albertnek (2946); 1495.V.8.: Szentmártoni Jánosi György özvegye: Szentkirályi Semjén Margit *Pynar* birtokbeli részét eladja Szentkirályi Csáni Lőrincnek és Lázárnak (2962); 1496.X.31.: Gyulakúti Miklós *Pynar* birtokbeli örökös részét eladja Györgyfalvi Zsófiának, férjének: Polyák Albertnek és fiának: Gáspárnak (2995). **1587: Pinar.** – E: fl. 8, A: fl. 2 den. 33 (Dé 69. 69/9: Kelemen Lajos szóbeli közlése szerint a Marosvásárhelytől északra fekvő mai Várhegy – Pinart – Schlossberg községgel azonosítható. Várhegy 1725-ben készült harangjának felirata a falu egyházát még Pinar néven említi). 1639: *Pinárd* (Makkai 583) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Várhegy (181). 1861: ≈ To (11). 1888: ≈ (Orheiu) **MT** Marosi felső js (Je 716). 1913: Várhegy **MT** vm (Az). – 1909/19: Chinariu, *Vh*, L 495: r 290; m (45). > Chinari = Su 1: 142. 1319–1854. + 2: 386. Pinar. – 1974: c. Sîntana de Mureş {Marosszentanna kzs faluja ÉK-re} [24 C]

Várhegy 6. Uh 1808: Várhegy arx desoluta {elhagyott vár} Uh (181).

Várhely 1. Do (Beszterce-DK, a Budak b. p.) 1319: v/p. *Varhel*; ~ p. *Warhel*; 1323: ≈. A Kácsik-nem birtoka. Sorsát ld. Nagysajó alatt (Gy 2: 93). A sajói uradalom tartozéka. 1473.VIII.30.: *Warhel* Szobi Mihály birtoka (2108); 1502.XII.13.: ≈ ua. (3264); 1532.X.30.: Kisbudaki Inanci Bálint ≈-en három jobbágytelkét, amelyeken bizonyos Zsigmond és Bartos lakik, illetve Farkas Boldizsár lakott, 50 Ft-ért eladja Borzási Györgynek (4385). **1587: Vaarhely.** – E: fl. 6. Ad rationem ill. domini Princeps accumulandum, fl. 4 den. 50 (Dé 45). **1760–2: Várhely.** 1808: *Várhely* h., *Burgelau* g., *Orhely* vel *Oarhely* val. 1861: ≈ Do (17). 1888: ≈ (Burghalle, Orheiu) **BN** Jádi js (Je 716). 1913: **Óvárhely** **BN** vm (Az). – 1909/19: Orheiu, *Vh*, *Bh*, L 689: r 67; n, zs (127). 1956: Orheiu Bistriței = Su 2: 19. 1319–1854. [14 C]

Várhely 2. Hu 1. (1398) : Bertonia (1315).

Várhely 3. Hu 2. : Hobicavárhely.

Várhely-4 Hu 3. : Gredistye.

Várhid * Sza (Szinérváralja mellett) 1493: *Warhyd* Szinér várához tartozott (Cs 1: 489). – Su 2: 422.

Varjadtelke * Ko (Kolozsvár-ÉK, Zsuk-ÉK) 1326: t. *Woryadteleke*; 1332: t/p. *Variadteluke*. Zsuk tartozéka határának ÉK-i sarkában, ott, ahol a Varjúpatakát említik Gyulatelke (Do vm) hj (Gy 3: 378). Sukiak bírtoka (1332-ből Cs 5: 424. Varjadtelöke). – Su 2: 418. 1332 (Tr).

Varjas 1. Csa (Perjámos-DK hrs) 1333–5: Petrus (**sacerdos**) de *Voras*, *Worias* (3x). Papja 1333: 17 báni, 1334 I: 20 báni 1 kis dénár, 1334 II: 5 báni, 1335: 10 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 876). 1464: *Waryas* (Cs 1: 706). 1597: *Nagiwarias*, 1723: *Warias* (Borovszky: Csanád II. 618). 1808: *Varjas* h. 1888: ≈ **Te** Vingai js (Je 716). 1913: Varjas **Te** vm (Az). – 1909/19: *Variaş*, *V*, L 4961: r 52; n, szerb, m, zs (195). > Dănculeşti > *Variaş* = Su 2: 237. 1333–1851. [31 A]

Varjas 2. Csa (Arad-ÉNy) 1446: *Varjas* (Borovszky: Csanád II. 620). 1507.XI.27.: Madisi Ferenc kiegyezik *Waryas*-i néhai János fia Jakabbal, aki, két társával együtt, az ő pesti szállásáról ellopta szekereit, három jó lovát és 32 Ft-ját (3443). 1808: *pr* Varjas ~ Varjasháza (181). 1888: Kisvarjas és Nagyvarjas **Ar** Pécskai js (Je 435). 1913: Nagyvarjas **Ar** vm Magyarpécskai js (Az). 1920: **határfalu.** – *Variaşul Mare* = Su 2: 237. 1446–1851. > *Variaşu Mare* 1974: c. Iratoşu {Nagyiratos kzs faluja D-re} [31 B]

Varjas 3. (Csa) Ar (Arad-ÉNy) 1888: Kisvarjas és Nagyvarjas **Ar** Pécskai js (Je 435). 1913: Kisvarjaspuszta **Ar** vm (H). Kisvarjas (Az). 1920: **határfalu.** – *Variaşul Mic* = Su 2: 237. 1913. > *Variaşu Mic* 1974: c. Iratoşu {Nagyiratos kzs faluja D-re} [31 B]

Varjas 4. Kh (Homoródalmás mellett) XVI. szd: *Varjas*. – Su 2: 418.

Varjótelek * Te (az Apord vize mentén, Vejtech és Csák táján) 1408–15: p. *Variotele* (Cs 2: 69). – Su 2: 418.

Varjúpatak Fe 1458: *Warywpathak*, 1462: *Chorra* a. n. *Warywpathaka*). > Csóra : **Alsócsóra**.

Vármegye * Sza (Szamoskrassó mellett) 1339: *Warmedye*, 1446: *Warmeghege*, 1450: *Varmegye*. Ez a régen eltűnt Szamos-menti telep nevében királyi várispánság itteni birtokának nyomát őrizte meg. A XIV. század elején a Karásziak birtoka volt (Maksai 231). – Su 2: 422.

Vármező 1. Do (Zilah-D, az Egregy völgyében) 1470.IX.3.: Dobokai Miklós *Warmezew*-i részét Rédei János alvajda erővel elfoglalta (KmJkv 1988); 1480.V.19.: ≈-n Hidalmási Kántorok részirtokosok (2303); 1484.VII.29.: Hidalmási Kántor Pál *WarMezew*-i birtokrészét hét Ft-on zálogba adja Nagyszentmihályi Jakab (ds) Istvánnál (pr) (2497); 1486.V.16.: *Warmezew*-n Bánffy Ferencné Dobokai Katalin részirtokos (2577); 1491.VI.14.: Uő tiltja Iklódi Dési Pétert *Warmesew* birtokbeli ősi része bitorlásától (2730); 1492.I.11.k.: Dobokai Sánta Salatiel tiltja Majádi Miklóst attól, hogy *Warmezew* birtokbeli részjóságát elidegenítse (2764); 1500.XI.24.: Dersei Dobokai Miklós hidalmási és ≈-i birtokrészeit, amelyeket apja korábban 24 Ft-ban Hidalmási Huszár Jánosnak zálogosított el, most újabb 12 Ft felülfizetés ellenében ugyanannak adja zálogba (3158); 1503.VIII.14.: néhai Lökös János ≈-i részéből özvegyének hitbért fizetnek Dobokaiak (3292); 1507.X.10.: Dobokay Salatiel és Dersei Dobokay Miklós Hidalmás és ≈ birtokbeli részeit 200 Ft-on zálogba adják Csehi György deák volt erdélyi királyi sókamarásnak (3433); 1521.V.27.: Hidalmási Kántor Péter ≈ birtokbeli részét örökre átadja testvéreinek (3811); 1527.I.26.: ≈ Dobokai-birtok (4176); 1554.IV.24.: *Warmezeo*-n Somy Anna részirtokos (5299); 1555.VI.29.: Kántor János tiltja Somy Annát és Borbálát attól, hogy ≈ egészbirtokát elidegenítse (5393). 1559: *Bachon*, 1753: *Butsum* (Petri III. 178. 1491-től, Bucsin. Vármezőt nem ismeri). 1670 Malomszeg (Ko): Futo Demeter Varmezőn lakik (Gyalu 197). 1733: *Butsumi*, 1750: *Vármező*, 1805: *Vármező seu Bucsum*. 1808: Vármező, Bucsum (181). 1861: ≈, Butsumnyik Do (17). 1888: ≈ (Bucsum) **Szi** Zilahi js (Je 716). 1913: Vármező Szi vm (Az). – Buciumi = Su 1: 109. 1491–1854. [12 C]

Vármező 2. MT (Szováta-ÉNy, a Nagy-Nyárad mellett) 1913: *Vármező* Nyáradremete tartozéka (H). Lókodi család pisztrángtenyészet; áfonyaszüreti mulatság 2004.IX.13. Duna Tv. – Varmezo > Cîmpul Cetății = Su 1: 155. 1913. > Cîmpu Cetății 1974: c. Eremitu {Nyáradremete kzs faluja K-re} [24 B; L]

Várorja Be (Naszód-K, a Nagy-Szamos j. p.) 1717: *Varajra* (Su). 1733: *Varare*, 1750: *Verare*, 1760–2: *Varaire*. 1808: Vorária ~ Várorja, Voraire (186). 1839: *Varara-Nepos* (Lenk). 1861: Nepos **Na** (26). 1913: Várorja **BN** vm Óradnai js (Az). « Nepos (H). – 1909/19: Nepos ~ Văreara, *Nepos*, L 1372: r 1370 (121). Nepos = Su 1: 424. 1717–1854. [14 C]

Város Cs 1861: Város Cs (31). ?

Városfalva Uh (Székelyudvarhely-DK, a Nagy-Homoród mellett) 1566: *Warosfalwa*, 1602: *Városfalva* (SzO II. 196, V. 299). 1614: ≈ 20 családfő (Uh 22). 1624: *Iskolájának* említése. 1808: Városfalva (181). 1861: ≈ Uh (28). 1888: ≈ Homoródi js (Je 717). *? *Cseke Péter* orvos (?). 1913: Városfalva Uh vm (Az). 1974.XI.17.: *Iskolájának* 350. évfordulója (M). – Varoşfalău > Orăşeni = Su 2: 17. 1566–1854. – 1974: c. Mărtiniş {Homoródszentmárton kzs faluja D-re} [37 A]

Városvize cca 1444: *Waraswyze* – b. o. a Marosba ömlő Berény-patak Szászváros fölött.

Városvize 1. Hu 1. (Szászváros-D, a Berény-patak mellett) cca 1444: p. *Waraswyze*, *Also Waraswyze*; 1455: p. *Alsowaraswyze*; 1500: *providus Wlaykwl kenezius et honestus vir plebanus wolachalis* de *Alsowaraswyze*; 1520: p. *Alsowaraswyze*. Töreki ~ T. Bakócz, Lépes, Sálfi, Rápolti és Barcsai (Cs 5: 147). 1733: *Alsóvárosvize*, 1750: *Also Orestyiora*, 1760–2: *Alsó Város Viz*. 1808: Városvize (Alsó-), Orastyoara de dzsosz (181). 1861: A-Városvize Hu (20). 1888: Alsó-Városvíz Szászvárosi js (Je 212). L 1910: 512, 1956: 519 (Le). 1913: **Alsóvárosvíz** Hu vm (Az). – 1909/19: Orăştioara-de-jos, Av, L 531: r 473; m, n, c (127). = Su 2: 18. 1444–1854. – 1974: c. Beriu {Berény kzs faluja D-re} [34 C]

Városvize 2. Hu 2. (Szászváros-D, a Berény-patak mellett) 1455: p. *Felsewaraswyze*; 1520: p. ≈ (Cs 5: 147). 1733: *Felsővárosvize*, 1750: *Felső Orestyiora*, 1760–2: *Felső Város-Víz*. 1808: Városvize (Felső-), Orastyoara de sus (182). 1861: F-V Hu (21). 1888: Felső-Városvíz (Orestiora) **Hu** Szászvárosi js (Je 329). 1913: **Felsővárosvíz** Hu vm (Az). – 1909/19: Orăștioara-de-sus, *Fv*, L 692 *ort. r* (127). = Su 2: 18. 1444, 1455–1854. [34 C]

Várpatok Gy Gyergyószentmiklós határán települt. 1854: *Várszeg* (Bul. 54). 1956: Várpatok. – Varpatoc = Su 2: 237. 1854, 1956.

Varság Uh (Székelyudvarhely-É, a Nagy-Küküllőbe b. o. önlő Varság közép völgyében) 1598.II.23. Oroszhegy Szentlélek felőli határának leírásában: ... az Varságra, Varságh tövéről az Kikelőbe, ... (SzO VIII. 337-346). 1888: Varság-Tisztás psz (t) Oroszhegy Uh Udvarhelyi js (Je 717). 1910 L 1233. 1913: **Székelyvarság**. Uh vm Udvarhelyi js (Az). Tisztás ma felső falurész. Határában pisztrángos, vadászlak. – Várşag > Vírşag = Su 2: 254. 1913. > Várşag [25 C; L]

Varsánd 1. Ar : Fazekasvarsánd.

Varsánd 2. Za (Gyula-DK) 1214: v. *Vozian*, 1217: *Vosyan*, 1232: t. *Vosian*, 1332: *Vossyan*, 1335: *Wosyan*, 1338: *Mathyas Wossana*, 1341 *Vessyan*, *Mathiaswossana* (Tr). 1311: *Wasyan* (An 3: 200). 1479: *Gywlawarsan* (Cs 1: 748. Varsány). 1480.IX.29.: *Gywlawarsan*-i Dancs Lőrinc, ≈-i Benedek **deák ü**: Szentgyörgyi Makrai Tamás (2308); 1482.XI.6.e.: ≈-i Dancs Lőrinc és Pethő Miklós **ü**: Piski György torockói várnagy (2416). 1808: Varsánd (Gyula-) (182). 1888: Gyula-Varsánd **Ar** Eleki js (Je 357). 1913: **Gyulavarsánd** Ar vm (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Giula-Varşand, *Gyv*, L 2666: r 1909; m, n, zs, szlovák (82). > Várşand = Su 2: 241 2. 1214–1851. [19 D]

Varsaszeg Bi 1888: Varsaszeg psz (t) Kiskereki Bi Székelyhidi js (Je 717).

Varsolc Kr (Kraszna-ÉÉK) 1341: v. *Worsolch*. A somlyói uradalom, Perecseny és Balla határosa (Gy 3: 522). 1361: *Varsuch*, 1423: *Varsocz* (Petri IV. 753). 1362: *Vorsolch*, 1459, 1481: *Warsolch*. Határfalu volt Közép-Szolnok és Kraszna vm kozt, mert hol amához, hol emehez számítják, sőt 1486-ban részszerint ide, részszerint amoda tartozott (Cs 1: 586). 1451.VI.22.: *Warsolcz* Báldon hrs (KmJkv 968); 1452.II.29.: *Warsolch*-on Kémeri Miklós részbirtokos (1014); 1459.V.29.u.: {Varsolci} Sós István Sombori familiáris, **ü**: Zombor (1355); 1461.I.2.: Kusalyiak tiltják Kémeri Miklós **deák** özvegyét, hogy *Warsolcz*-ot elzalogosítsa (1498); 1461.III.25.: Kusalyi Jakcs János mindkét Báldon nevű birtokát 100 Ft-ban zálogba adja *Warsocz*-on lakó Péntek Istvánnak, Bálintnak és Mártonnak (1534); 1469.VIII.27.: *Warsolcz*-i Sós István **ü**: Szilvási Péter (1905); 1470.VIII.16.: Uő **ü**: Szilvási Péterné (1982); 1482.V.19.: *Warsolczy*-i Bíró Máté **ü**: Keresztúri György (2366); 1487.IV.6.: Körösi Zsigmond Varsolcz zálogos részét zálogba veti Bélteki Drágy Bertalannál (2644); 1487.IX.26.: Szilvási Péter Varsolcz-i bírāja: Vég Ambrus fia András és Kémeri Imre ugyanitteni bírāja: Tamás fia Vajás János is tanúsította, hogy Keczei Szele Márton kifizette a 150 Ft [zálogösszeget] Kusalyi Jakcs Péter ≈-i részbirtokáért (2659). Ld még KmJkv II. 1072. 1576.VI.18.: *Varsocz* Bánffy György birtoka (Dé 14). 1808: Varsolcz (182). 1888: Varsolcz (Varsoltiu) **Szi** Krasznai js (Je 717). 1913: Varsolc Szi vm (Az). # Major M.: *Varsolc*. Szilágysági magyarok 1999. 561. – 1909/19: Várşolt, V, L 1107: r 318; m; 39 zs (195). Vírşolt = Su 2: 255. 1341–1854. [11 D]

Vársomlyó Te Kissomlyó lehet Mezősomlyó határosa D-en a hegy D-i oldalánál, míg a mai *Vársomlyó* (Lip.: *Kis-Semlak* h., *Klein-Schemlok* g., *Monastir* val.; Hnt. 26: *Vársomlyó*, R. *Semlacul mic*) az újkorban települt a görögkeleti monostor köré (Gy 3: 493-494. Mezősomlyó).

Vártelek KSz (Zilah hrs) 1411: *Varteleke* (Cs; P); 1423: v. **olachalis** *Vartelek*, 1437: *Warthelek* (P); 1451: *Warthelek* (Cs); 1475: ≈ (Cs 1: 566); =: *Varthelek* (Petri IV. 782). 1524.VIII.1.: Haraklyáni Miklós átadta Borzási Györgyné Haraklyáni Borbálának *Warthelek* birtok és Kisbáldon másként Pusztabáldon prédiuum felét Borzásiék haraklyáni birtokrésze ellenében (4035); 1525.VIII.30.: *WarThelek* birtokon Fűzkút másként Fűzkútvölgye, illetve Szilos másként Szilosvölgye nevű kaszáló (4116); 1549.IX.10 13. : *Warteleke*-n Borzási Miklós és Haraklyáni

Miklós javára tett tanúvallomások a Fekete Lukács jobbágy által a Fűzkút nevű forrás alatt irtott kaszáló és bizonyos szántóföldek felől, amelyeket néhai Borzási György fe: Borbála kapott kiházásításakor ≈ felével együtt testvérétől: Haraklyáni Miklóstól (4959). 1733: *Ortelek*, 1750: *Vártelek*. 1808: *Vártelek*, *Ortyelek* (182) 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 717). 1913: *Vártelek Szi* vm (Az). – 1909/19: *Ortelec*, *Vt*, L 1090: r 1035; m, zs (128). = Su 2: 20. 1411–1854. » Zalău {Zilah} [12 C]

Vartótelep Sze (Szászsebes-D) 1956: *Vartótelep* Sugág tartozéka. – Şugag-Vırtoape = Su 2: 178. » Şugag.

Várvíz 1. Bi Várvíz(i) (Margitta-DK) 1327: p. *Warvyzy* ~ *Warvysy*. Turul nb. Széplaki Lőrinc fiai osztoznak rajta (Gy 1: 690). 1406: p. hungaricalis *Warviztheleke*, 1438: *Varvyza* (Jakó 384). 1438: *Varvyze* (Cs 1: 627). 1692: *Varuiz* (Mezősi 51). 1808: *Várvíz* h. 1888: ≈ Margittai js (Je 717). 1913: *Várvíz Bi* vm (Az). – 1909/19: *Varviz*, *Vv*, L 482: r 441; zs, m (195). = Su 2: 238. 1327–1851. – 1974: c. Popeşti {Papfalva kzs faluja DK-re} [11 C]

Várvíz 2. Gy > Várhegy.

Vasad 1. Bi (Érmihályfalva-K) 1219: v. *Voznad* (Tr). =: *Voznad* faluból való Gilianus poroszló Váradra kísért Iriny és Penészlek falubeli pereseket (Er I. 100). 1380: p. *Vasad* (Jakó 378). 1403, 1449, 1464: *Wasad* (Cs 1: 489). 1808: *Vasad* (182). 1888: ≈ Érmihályfalvi js (Je 717 & Kopócz psz). 1913: **Érvasad** Bi vm (Az). – 1909/19: *Vaşad*, *V*, L 1350: r 1153; m, zs, c (195). = Su 2: 242. 1219–1913. [11 A]

Vasad 2. * Bi (Bihar-ÉNy, Pelbárthida mellett) 1350: p. *Vasad* (Tr). – Su 2: 419.

Vasaizgara Te (Csánki) : Izgara.

Vasand Bi (Tenke-ÉÉK) 1332–7: Petrus *sacerdos* de v. *Wasand*, *Vasand*. Papja 1332–6: évi 4, 1337: 3 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 690). 1692: *Vassand* (Mezősi 119). 1727 Egerbegy (Ko), Fugitívi: Csurka Lupul fiai: Togyer, Nikula és Jonucz Várad vidékén, Osamandon laknak; Susman Juon: ez is ott lakik (Gyalu 321). 1737 Egerbegy, Jobbagiones fugitívi: 1. Dsurka Thogyer, Nyikula és Jonucz egytestvér ifjú legények ezelőtt cir. 18 esztendővel szöktének el, és a Körösben, Osánd faluban telepedtek meg; 2. Susmán Juon, ugyanazokkal együtt menvén ki, ugyanazon Osánd n. faluban telepedett volt meg (384). 1808: *Vasand* h., *Osánd* val. 1888: ≈ (Osand) Tenkei js (Je 718). 1913: *Vasand Bi* vm (Az). – 1909/19: *Oşand*, *V*, L 899: r 855; zs, m (128). = Su 2: 22. 1213 villa Vosian {?}, 1332–1851. [20 B]

Vásárhely: 1. Bi : Fugyivásárhely. – 2. Do : Kékesvásárhely. – 3. Ké/Hsz : Kézdivásárhely. – 4. Ko : Gyeróvásárhely. – 5. Msz : Marosvásárhely. – 6. BSz : Erdővásárhely.

Vásárhelyek – vásártartás:

1291 III. András király a *Thorda Akna*-i hospeseknek péntek reggeltől szombat estig tartó hetivásárt engedélyez (Er I. 482).

1293 Roland erdélyi vajda a *Deeswar*-i hospesek kérésére csütörtöki hetivásárukat mentesíti a vajdai offciálisok és a kamarások joghatósága alól (Er I. 518).

1296 Hejőd * Fe (a Lándor és Csekelaki patak egybefolyásánál): *Heuduasara* (Er I. 557).

1360 Lajos király vásártartási jogot ad Szészárma falunak (F. IX/6. 109). BSz/SzD.

1447 Székelyvásárhely hetivásár tartására szerez jogot (Teleki Okl II. 28-29).

1447: opp. regale *Bodogazzonfalva* simulcum foro annuali et thelonio in d-u Ha (HuÉvk IV. 90, 91): évi vásárral és a Hátszeg-vidéki vámmal Óraljaboldogfalva Hu vm.

1482.XII.4. Mátyás király Bolkács mezővárosnak (Kü) vásártartási jogot ad (egy hetivásár, évente két országos vásár).©

1489.II.14. Mátyás király elrendeli, hogy az erdélyi országos és hetivásárokon a szász székek és Brassó városa mértékeit (rőf, mázsa, font) használják.©

1500: II. Ulászló király Nagy-Boldogasszony, Anna és Sz. Márton napjára országos vásárt engedélyez Hátszeg városnak (Cs 5: 58-59).

Vásári 1. * **Bi** (Szalonta-D hrs) **1290:** t/v. *Vasary*; 1295: 2 v-s *Wasari*; 1332–7: Clemens *sacerdos* de v. *Vasari*, Michael = de =, *sacerdotes* de = Benedictus et Mataeus; 1341: p. *Vasary*. Eredetileg vásáros hely volt. A XIII. századra már két falu alakult ki területén. K-i felét 1290-ben Kán nb. László fia László vajda hívének, Bulderi Mihály fia Péter ispánnak adományozta. 1320-ban Gyarak határjárásában említik a falut s az ide vezető utat. 1326-ban az Éri és Árpád közti elhatároláskor az utolsó pont Vásári, ekkor Ajkai Péter fia Pál birtoka. Papjai 1332: 28, 1333: 19, 1334–7: évi 18 gs pápai tizedet adnak 1341-ben, amikor Ajkai Péter fiai megosztóznak Vásárin, 46 jobbágytelek van rajta (Gy 1: 690). 1412: *Nagvasary*, 1447: *Kyswasary* (Jakó 385). 1422, 1453: *Wasary*, 1473: *Wasar* (Cs 1: 628). 1473.VIII.30.: *Wasar* Szobi Mihály birtoka (2108); 1480.IX.29.: *Wasary*-i Lőrinc ü: Szentgyörgyi Makray Tamás (2308); 1482.XI.6.e.: Uő ü: Piski György torockói várnagy (2416); 1502.XII.13.: *Wasary* Szobi Mihály birtoka (3264). 1808: pr. *Vásári* (*Kis*- et *Nagy*-) h. Hnt. 82: *Vásári*. – Su 2: 419. 1290–1588.

Vásári 2. * **Za** (Zaránd és Nyék táján) 1334, 1335: *Vasari* (Tr). *Vasari*, *Wasari* a pankotai főesperességben; 1492: *Wasary*, XVI-i adólajstromban *Nemes Vasary* (Cs 1: 748). 1492: *Wasary*, 1561: *Nemes Vasary* (Márki II/1. 252). – Su 2: 419. *Vasari* 1334–1561. {Szentanna és Zaránd közt}

Vásári 3. * **Za** (Pankota mellett: Su) XVI-i adólajstromokban *Banvasary* Nadab vidékén (Cs 1: 748. *Vásári*). – Su 2: 294. Bánvásári, 1553 (Csánki I. 748). {!}

Vásármező hn 1466: ... versus campum *Wasarmezew* Lele határában (KmJkv 1708).

Vásármezőkútja hn 1524: fons *Wasarmezewkwhya* Valkó (Ko vm) határán (KmJkv 4034).

Vásármezőréte hn 1549: *Wasarmezorethe* kaszáló Gyerőmonostor határán (KmJkv 4965).

Vásáros Kr (Lugos-ÉNy) 1690–1700: *Tergovistie*, 1761: *Targovista*, 1785: *Terdowi* (Pesty: Krassó II/2. 240; Uő: Szörény II. 551). 1808: Tergovistye (169). 1888: Tergovest **KrSzö** Bégai js (Je 683). 1913: Vásáros KrSzö vm (Az). – 1909/19: Târgoviște, *Tergovest*, L 667: r 661 (178). Tîrgoviște = Su 2; 196. 1690–1913. – 1974: c. Balint {Bálint kzs faluja Ny-ra} [32 D]

Vásártelke Ko (Egeress-ÉÉK, a Bozolnok-patak felső völgyében; 334 m) 1521: *Vasartelek*, *Vasartelke*; 1523: p. *Wassartelek*. ☉Almás vár tartozéka (Cs 5: 424. *Vásártelke*). 1523: *Wassarthelek* Somi Gáspár egészbirtoka (KmJkv 3976). 1528: *Wassarthelek* Somi Gáspártól zálogban Háportoni Forró Tamásnál (4213). 1554.IV.24.: *Wassartelek* Almásváré (5299). Később Gyaluhoz tartozott. Bánffy Dénes kivégzése után idegenedett el az uradalomtól. 1731-ben Bánffy György végleg visszaszerezte (Gyalu 411/5). 1737: *Vásár-telke* (Gyalu 408). 1808: *Vásártelke*, Sztobor (182). 1861: ≈, ≈ Ko (14). 1913: *Vásártelke* Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Stobor, *Vt*, L 290: r 286 (167). Stoboru = Su 2: 145. 1521–1854. [22 A]

Vásártető – Csikmadaras határán (Kós).

Vasaskőfalva Bi (Belényes-DK) 1587: *Petroz* (Jakó 321). 1692: *Petraz* (Mezősi 103). 1808: *Petrósz* (128). 1888: ≈ (Petroc) **Bi** Belényesi js (Je 577). 1913: *Vasaskőfalva Bi* vm (Az). – 1909/19: *Petroasa*, *Petroz*, L 896: r 878 (134). > *Pietroasa* = Su 2: 43. 1587–1913. [21 C]

Vasegyháza * **Ar** (Arad-ÉNy, a Szárazér mellett) 1437: *Vasegyhaza* (Márki II/1. 218). – Su 2: 419.

Vaskapu 1. Do (Zilah-DK, az Egregy j. p. közelében, a Kolozsvári úton) 1491.VI.14.: *Waskapw* Bánffy-birtok (KmJkv 2730). 1514.XI.24.: p. ≈ (Ru 209). 1527.I.26.: ≈-n Károlyi Lánosz és Dersei Dobokay részirtok (KmJkv 4176); 1529.III.20.: Dobokai Dobokay Sandrin ≈, Ördögkút és

Csebernye nevű egészbirtokát 500 Ft-on zálogba adja Csúcsi Tomori Istvánnak (4250); 1553.XII.4.: néhai Dobokay Anna ≈-i részéből Bánffy Pál és Ferenc fizetett járandóságokat (5245). 1808: Vaskapu (182). 1861: ≈ (*praedium*) Do (17). 1888: ≈ **Szi** Zilahi js (Je 718). 1913: Vaskapu Szi vm (Az). – 1909/19: Vașcapău, *Vk*, L 303: r 281; zs, m (196). > Poarta Sălajului = Su 2; 47. 1525, 1854. – 1974: c. Românași {Alsóegregy kzs faluja D-re} [12 C]

Vaskapu 2. "Erdélyi-Vaskapu" Pala Hu (Vaskapu-Ny, 1390: p. *Pala* in c-u et d-u Ha. 1390: porta vulgo *Capeu*. (A hs vsz Alsó-/Felső-Bauczár. Csánki) 1493.VIII.24.: intra ambitum huius regni Transsilvanensis, aut extra metam *Waskapw* nuncupatam (KmJkv 2885). 1661: *Madsar demir kapuszi* {Magyar Vaskapu} (Evlia Cselebi 87-88).

Vaskapu-hágó 700 m magas hágó Hunyad vm területén, a Karánsebesről Hátszegre vezető út legmagasabb pontja, Zajkány előtt; első említése 1390: porta vulgo *Capeu* (Gy 3: 278). 1579: *Vascapu* – HATZAG-tól Ny-ra (Zsámboki: *Ungariae loca ... Antwerpiae*). 1613.IX.19.: Bethlen Gábor innen fordul kiáltványban Erdély rendeihez: álljanak el Báthory Gábortól, a török had szabadulásukra, nem leigázásukra jön. IX.24.: Szkender pasa temesvári helytartó csapataival a Vaskapu-hágón bevonul Erdélybe.© II. Rákóczi Ferenc Eml 543: r. Marmara. 1808: Vaskapu passus, Porta ferrea, Zajkensis Passus, Eisenthor-Pass (182). – Poarta de Fier a Transilvaniei = 1981: 699 m [43 B]

Vaskoh Bi (Belényes-DK) 1552: *Nagyhko* (Jakó 378). 1692: *Vaskoh* (Mezősi 112). 1704: *Vascho* (Györffy István 57). 1808: **opp.** Kóh (Vas-) (87). 1888: Vaskoh Vaskohi js szh, 1888: ház 123, L 525 (Je 718). 1913: Vaskoh Bi vm (Az). « Körösbarafalva. – 1909/19: Vașcău, *Vaskóh*, L 753: r 488; m, zs (196). = Su 2; 238. 1552–1851. [21 C]

Vaskohaszód Bi (Vaskoh hrs D-re) 1588: *Zohodol* (Jakó 358). 1808: Szohodol (Vaskoh-) Bi (163). 1888: Vaskoh-Szohodol Bi Vaskohi js (Je 718). 1913: Vaskohaszód Bi vm (Az). – 1909/19: Sohodol, *Vsz*, L 1012: r 1007 (165). > Izbuc = Su 1: 312. 1588–1913. [21 C]

Vaskohmező Bi (Vaskoh mellett) 1600: *Keompeolsboy* (Jakó 279). 1808: Kimpuly, Kimpulbouluj (83). 1851: *Kimp*, Bi vm, a váradi deák **püspök** vaskohi uradalmában, sziklás hegyek közé szorított völgyben: 600 n. e. **óhiti** lak., s anyatemplommal. Határa 3058 hold, ... hegyeiből nagy mennyiségű vasérc ásatik (Fé 2: 219). 1888: Kimp Vaskohi js (Je 416). 1913: Vaskohmező Bi vm (Az). –1909/19: Cămp, *Kimp*, L 1071: r 1062 (36). Cîmp = Su 1: 155. 1600–1913. » or Vașcău [21 C]

Vaskohsziklás Bi (1913) : Skej.

Vaskó Kr (Boksánbánya-DDK hrs) 1828: *Eisenstein* (Nagy 182). 1888: Vaskó (Moravicza, Eisenstein, Ocna de feru) **KrSzö** Bogsáni js (Je 718). 1913: Vaskó KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Ocna-de-fer, *Vaskó*, *Eisenstein*, L 1242: r 1072; n (124). Ocna de Fier = Su 2: 7. 1828, 1851, 1913. [42 A]

Vaskúptataka hn 1499: penes fluvium *Waskwthpathaka* mellett jobbágytelkek Szomordokon Ko vm (KmJkv 3095).

Vasláb Gy (Gyergyószentmiklós-DK) 1750: *Gyergyo-Vasláb*, 1760–2: *Vasláb*. 1773: 24 jobbágytelek. 1808: ≈ (182). 1820: 32 jobbágytelek. 1861: ≈ Cs (31). 1888: Gyergyó-Vasláb **Cs** Gyergyószentmiklósi js (Je 354). 1913: Vasláb Csik vm (Az). – 1909/19: Vașlab, *Vasláb*, L 825: r 778; m (196). > Voșlobeni = Su 2: 257. 1750–1854. > Voșlăbeni [25 D]

Vasmelyfalva * KSz (Kölcse hrs volt) 1405: *Vasmelfalua* (Cs 1: 566). – Su 2: 419.

Vassafalva KrSzö (1913): Vasziló Kr.

Vasvári Sza (Szatmárnémeti-É) **1215:** v. *Vosvary*, 1216: *Vosvari*, 1226: *Vosuari*, 1332: **sacerdos** de *Usuan*, 1333: *Vasvar*, 1334: *Vosnam*, 1339: *Waswar* (Tr). A vidék egyik legrégebb faluja; a várispánsághoz tartozott; utóbb a Káta nembeli Vasvári család és rokonsága kapcsolta be a nemzetség birtoktestébe (Maksai 232). 1406: *Waswary* (Cs 1: 489). 1648: *Vasvari* (Makkai 392) I.

Rákóczi György birtoka. 1808: Vasvári (Batiz-) (182). 1913: **Batizvasvári** Sza vm Szatmárnémeti js (Az). – 1909/19: Oșvarău, Bvv, L 753: r 522; m, zs (128). = Su 2: 22. 1215–1851. » Botiz [2 C]

Vasziló Kr (Boksánbánya mellett) 1437: *Vazylow* in pertinenciis Borzafew (Cs 2: 108. Vasziló). 1544: *Whezyowa*, 1597: *Alsó-Vasziova*, 1690–1700: *Vasziova* (Pesty: Krassó II/2. 273). 1808: ≈ (182). 1888: ≈ **KrSzö** Bogsáni js (Je 719). 1913: **Vassafalva** KrSzö vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Vășiova, *Vasziova*, L 1327: r 879; n, m, zs, szerb, szlovák (196). *Vasiova* = Su 2: 238. 1544–1913. » Bocșa [42 A]

Vataháza 1. * **Ko** { mR. *Vata* (1174) szn. } (Kolozsvár-Ny, ma psz. Magyarnádas-É) 1341: p. *Vatahaza*. Ekkor Mikola unokái úgy osztják meg, hogy a Sárdpatakától Szentpál felé eső rész Demeter fiainak jut (Gy 3: 378). 1427: p. *Wathahaza*; 1502: territorium *Watahaza*; 1505: p. *Wathahaza*; 1522: pr. ≈. Tamásfalvi ~ Bikali ~ B. ~ Tf. Vitéz, Túri, Farnasi ~ F. Veres, Valkai, Horváti Peres, Boczi, Gesztrágyi, Seprődi, Szomordoki, Fejérdi-birtok (1341-től Cs 5: 424). 1427–1839 Magyarnádas hr. 1808: pr. *Vataháza* iunct. cum Nagy-Nádas h. 1913. tk: *Vad* (Gy 3: 378). # KszHn 1942. 269. 1341–1839 (Mn hr: 222-228. 1717–1941. Téképén rossz helyen piroslik). – Su 2: 419. 1341–1839.

Vataháza 2. * **Msz** (Márkod, Deményháza, Buzaháza sorában említik) 1579: pr. *Watahaza* in sede Maros (SzO IV. 67). – Su 2: 423.

Vataháza 3. * **Te** (Temesvár táján) 1471, 1477: *Wathahaza* Borzlyuk város 1. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 423. 1471.

Vayrét Bi 1888: Vayrét psz (t) Pósalaka Bi Központi js (Je 719).

Vece Msz (Nyárádszereda-ÉNy) 1567: *Wiche*, 1602: *Veczie* (SzO II. 216, V. 274). 1614: Vece 14 családfeje (Msz 43). 1614: „húshagyó hétfőn nem akart táncolni“ Fórika Bálint, így lett fejekötött jobbágy (SzO). Székely-magyar lakossága elpusztult; helyébe románok települtek. 1760–2: *Vetze*, 1805: *Vétzke*. 1808: *Vecze* ~ *Veze* (182). 1861: ≈ **Msz** (33). 1888: ≈ **MT** Nyárádszeredai js (Je 719). 1913: *Vece* **MT** vm (Az). – 1909/19: Veța, *Vecze*, L 227: r 200; m (197). = Su 2: 245. 1567–1854. – 1974: c. Miercurea Nirajului {Nyárádszereda kzs faluja} [4 C]

Vecel Hu (Déva-ÉNy, a Maros bp-i úton) **1278**: t. *Vecil*. 1278-ban Pál bán, Solymos vár (Ar vm) ura úgy végrendelkezett, hogy öröklött veceli földjének 1/3-át unokaöccsei: István és Pousa comesek, Miklós mester csanádi prépost, Pál mester és János kapják, 2/3-át pedig Hodosmonostor (Gy 3: 301). 1371: officialis de *Veche*; 1430: p. *Veczel*; 1479: opp. *Weczel* et p. *Wezeltew*; 1491: p. *Magyarweczel* et *Olahweczel* ad castrum Solmos pt.; 1521: Michael Dragotha kenezius in *Olahwechel*, Stephanus Brathyna kenezius in *Magyarwechel*. Hermán-nemzetségből eredő Laczkfiak, utánuk a Garaiak, Bánffyok birtoka volt. 1430 körül Hermán nb. Makrai, Szentgyörgyi-birtok. 1491: »Solymos vár (Ar) tartozéka. Szn: 1491: Péter **deák**; 1519: Monyorossy János (1371-től Cs 5: 66. vs). 1491.VIII.27.: *Magyarweczel*-en lakó Péter deák (pr) Hunyadi János, néhai Mátyás király fia nevében tiltakozik az ellen, hogy II. Ulászló király a Solymos várhoz tartozó *Magyarweczel*, *Olahweczel*, Herpelye, Velcsesz és Hidegfalu (Hu vm) egészbirtokokat Báthory István erdélyi vajdának adományozza (2752). Kötelek: rézbányászat. 1733: *Veczel*, 1760–2: *Vicze*, 1805: *Vetzel*. 1808: *Veczel* h., *Viczel* val. 1861: ≈ **Hu** (24). 1888: ≈ Dévai js (Je 719). 1913: *Vecel* **Hu** vm. – 1909/19: Vețel, V, L 470: r 450 (197). = Su 2: 246. 1371–1854. [33 D]

Vecer hegy 1252: quondam monte nomine *Vecul* a későbbi Hídvég környékén (Er I. 216). – Icalu

Veck BSz (Csákiatorbó-DK) 1378: *Vrock*, 1511: *Weech*, 1561: *Wechk*, 1589: *Veszk*, 1591: *Vechke* (Kádár VI. 79). 1760–2: *Veczk*. 1808: ≈, Wetzendorf, *Jeczk* (182). 1861: ≈ **BSz** (20). 1888: ≈ (Jeszku) **SzD** Csákiatorbói js (Je 719). 1913: *Veck* **SzD** vm (Az). – 1909/19: Iescu, *Veczk*, L 291: r 286 (95). Escu = Su 1: 222. 1378–1854. [12 D]

Vécke Uh (Balavásár-DK) 1342: *Veychake* (Tr). 1448: *Veczke*, *Weczke*; 1566: *Weczke*, 1567: *Wechke*, 1576: *Veche*, 1602: *Veczike* (SzO I. 157, II. 199, 219, IV. 38, V. 319). 1614: Vécke 34 családfeje (Uh 125). 1760–2: *Véczke*, 1805: *Vétzke*. 1808: *Véczke* (182). 1861: ≈ **Uh** (28). 1888: ≈

Székelykeresztúri js (Je 720). 1913: **Székelyvécke** Uh vm (Az). – Vețca = Su 2: 245. 1319 Weichkefew {ld alább}, 1342–1854. [24 C]

Véckefő Kü ld. Zsákod (Gy 3: 563).

Vécs To (Régen-É, a Maros j. p.) 1228: castrum *Wecheu*; 1319: p. *Veech*; 1332-7: **sacerdos** de *Vech*, *Veech*, **sacerdos capellanus** de ≈; 1473: castellanus castris *Wech*; 1508: p. *Veech*; 1511: castrum *Wech*. Losonczi, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor, Bethleni, Szobi-birtok (Cs 679. vár; 744). 1441.VII.2.: Szántaiak tiltják Losonczi Dezső volt erdélyi vajdát a *Wech*-i néhai Dezső fiait: Jánost, Lászlót és Benedeket illető Szentjakabhoz (Do vm) tartozó bizonyos föld elfoglalásától (336); 1461.X.2.: *Wechy*-i Simon ü: Losonczi Dezső László (1624); 1468.VI.18.: *Wech*-en Losonczi Dezsőfiak részbirtokosok (1812); 1473.IV.26.: *Wech* várnagya: Vati Mátyás deák eljár Nádasdi Ungor János nevében (2099); 1473.VIII.30.: *Weech* Nádasdi Ungor János birtoka (2108); 1477.X.22.: Kecse Ozsvát *Wech*-i várnagy (2245); 1491.VII.9.: Disznajói Dezsőfi Mihály fia János – Imre nevű testvére nevében is – tiltja apját: Mihályt a *Wech*-i kastély elidegenítésétől (2744); 1530.II.3.: Szilkeréki Almádi Bálint *Wech*-i várnagy (4285); 1534.XI.23.: *Veech* vár (4498). 1587: *Véczy oppidum*. – E: fl. 2, A: fl. 1 (Dé 68). 1590.V.39.: Joannes Veczy pedes pixedarius Vduarheliensis (SzO). *1752: *Szacsvay Sándor*, az első magyar poitikai újságíró, tehetséges közíró, a *Magyar Hirmondó* és a *Magyar Kurir* szerkesztője (–1815.V.15., Kv). 1808: Vécs (182). 1861: ≈, Fés To (11). 1888: ≈ (Jiécs) **MT** Régeni felső js (Je 719). 1913: **Marosvécs** **MT** vm (Az). 1926-tól Kemény János báró kastélyában tartották az Erdélyi Helikon találkozóit. Itt van Kemény János sírja. % Jékely verse.– 1909/19: Ieciu, *Mv*, L 1083: r 133; m (94). > Brincovenesti = Su 1: 106. 1228–1854. [24 A]

Vecsefő * Kr (Facsád-DK hrs, Vadpatak mellett) 1365: *Vecsefeu*, 1365: *Wechepataka*, 1511: *Weche*, 1690–1700: *Veza*, 1717: *Veka*, 1743: *Wetza* (Pesty: Krassó II/2. 279). – Su 2: 419.

Vecseháza Kr (Lugos-DNy) XVIII: Petroza (Pesty: Krassó II/2. 109). 1806: *Vécseház* (Petroza) (32 bb 48). 1808: *Vecseház*, Petroza (183). 1809: *Wécseháza* (Pesty). 1888: *Vecseháza* **KrSzö** Lugosi js (Je 719). 1910 L 1208 német. 1913: *Vecseháza KrSzö* vm (Az). – Petroasa Mare = Su 2: 41. 1809, 1828, 1851. [42 B]

Vecsepataka Te (Csánki) L. Ikus falu tart. 12. {Ott nincs! Ikus 12. tartozéka Alsoweze volt. Vö. Vecsefő}

Vecsérd Fe (Szentágota-Ny) 1337: t/p. *Wecheerd*, 1347: p. ≈ (Tr). 1366: *Vecherd*, *Wecherd*; 1428: *Wecher* (Ub II. 232, IV. 368). 1536.VIII.31.: Ferenc doktor musnai plébános Mártontelke, *Wecheerd* és Bürkös birtokbeli részeit, amelyeket Kozárvári László fe: Katalintól vásárolt, 600 Ft-ért eladja Tomori Miklósnak (4590). 1586: *Vecsierd* (Ve: Doc. III. 70). 1733: *Vecser*, 1750: *Vecserd*, 1760–2: *Vetserd*, 1805: *Vetsérd*. 1808: *Vecsérd* (183). 1861: ≈ **FF** (4). 1888: ≈ (Vecerdu) **NK** Szentágotai js (Je 719). 1913: *Vecsérd NK* vm (Az). – 1909/19: *Vecerd*, *Vecsérd*, L 622: r 619 (196). = Su 2: 242. 1337–1854. [36 C]

Vécsfoka * Za (Apáti és Kerülő mellett: Su) 1465: *Wechfoka*, királyi ember nevében, Kót vidékével kapcsolatban fordul elő (Cs 1: 748). – Su 2: 423.

Véd * Bi (Albis-DNy) 1215: Vitalis de v. *Vedu*; 1291–4: *Veed*, in *Weed*; 1333–5: Gabriel **sacerdos** de v. *Ved*. 1215-ben tűnik fel egy fegyverneki lakost vádoló ember nevében. 1291–4: Hontpázmány nb. Myko birtoka, s 1310-ben az ő fiai osztoznak rajta. A falu 1291–4 között először 12, másodszor 5 kepe tizedet ad a püspöknek, s papja 1 unciát fizet; 1333–5: évi 7 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 691). 1430: *Wed* (Jakó 387). 1435, 1453: *Ved*, 1473: *Wed* Ujhelyi-birtok (Cs 1: 628). 1692: *Vér*, *Ved*, *Wed* (Mezősi 40, 45, 56). 1808: pr. *Véd* h. Hnt. 13: *Védimajor* » Albis. – Su 2: 419. 1215–1692.

Vég * Kr (Lugos-Ny, Krassóhódos mellett) 1471: *Wegh* (Pesty: Krassó II/2. 282; Cs 2: 109). – Su 2: 423.

Végvár Te (Buziásfürdő-DNy) 1806: Rittberg (Tormák) (31 bb 46). 1808: Rittberg, Tormák (137). 1888: ≈ Buziási js (Je 605). 1913: Végvár Te vm Buziásfürdői js (Az). – 1909/19: Tormac (R), Vv, L 2494: r 70; m, n (184). = Su 2: 202. 1828, 1851. [42 A]

Veiskirch Szh 1861: Veiskirch (*praedium*) Szeredahelyszék (37) : **Fehéregyház.**

Vejteh {1199: Csanád nb. *Vejteh* kir. udvarispán} **Te** (Detta-É, a Temesvári úton) Csanád nembeli Vejtehiek törzsbirtoka. 1256: Theodor fia Weyteh (Györffy: Ro 538). 1322: *Weyteh*, 1333: ≈, 1334: ≈ (Tr) **egyház** hely. 1370 k.: *Veyceh*, 1410: *Weythet*, 1425: *Veyteh* (Cs 2: 70). 1438: *Weythe* (Sztáray II. 344). 1462: *Weythet* Berekszői Hagymások birtoka (Cs). 1808: Vojtek (185). 1888: Vojtek Te Csákovári js (Je 729 & Kincstári psz, Králik tanya). 1913: Vojte Te vm Csáki js (Az). – 1909/19: Voiteg, *Vojtek*, L 1893: r 700; n, m, szerb (200). = Su 2: 256. 1322–1913. [41 B]

Velc Me (Medgyes-ÉNy) 1359: *Velz*, villa *Velcz*, *Veolcz*; 1372: *Weulch*, 1375: *Vewlch*, 1415: *Welch*, *Velch*, p. *Wewlcz*; 1422: villa **regalis** *Welcz* (Ub II. 157, 166, 167, 377, 439, III. 655-656, 662, IV. 135). 1497.IV.13.: *Welch* lakói falujukhoz foglaltak hatalmasul Küküllővár tartományához tartozó bizonyos földeket (KmJkv 3010). **1587:** *Meggyes cum Veolcz*. – E: fl. 90. A: fl. 45. 1733: *Völtz*, 1750: *Völcz*, 1760–2: *Völtz*. 1808: *Völcz* (186). 1861: ≈, Wolzen, *Velcz* Med (36). 1888: *Wölcz* (*Völcz*, *Volca*) **KK** Dicsőszentmártoni js (Je 732). 1913: *Velc* **KK** vm (Az). – 1909/19: *Velț*, *Völcz*, *Wölz*, L 1112: r 651; n (196). = Su 2: 243. 1359–1854. [35 B]

Velcsesdfalva * **Te~Kr** (a Béga folyó közelében, Facsád táján, Nörincse mellett) 1480: *Welchesdfalwa*, *Welkocz* (P); 1483; *Welchesthfalwa* (Cs 2: 70); 1539: *Welchych*, *Welkfalva*; 1573: *Velchest*; 1598: *Velezest* (Pesty: Krassó II/2. 279). – Su 2: 423.

Velcsesz Hu (Déva-ÉNy, a Maros b. p.) 1491: p. *Welczes* ad castrum Solmos pert.; = : p. *Welchez*. »Solymos vár (Ar) tartozéka volt (Cs 5: 147. Ma Vulcsesd). 1491.VIII.27.: *Welchez* Solymos vár tartozéka, ld Vecel (KmJkv 2752). 1601: *Vultzecz* (Ve: Doc. VI. 370). 1733: *Velczes*, 1760–2: *Vulcsesd*. 1808: *Vulcsesd* (186). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Dévai js (Je 731). 1913: *Vulcsesd* Hu vm (Az). – 1909/19: *Vulczes*, V, L 298: r 287 (200). = Su 2: 258. 1491–1854. » Herepeia {Herepe} [33 D]

Velence 1. Bi (Várad-K, a Sebes-Körös j. p.) **1291–4:** de *Venecys*; apud Valentinum de *Venetia*. Várad külvárosa, a várad-i püspök birtoka, ahonnan 1291–4 között 2 köböl jó gabonát szállítanak Fenes várába; a püspöknek Velencei Bálintnál 2 kepe járandósága van (Gy 1: 691). 1338: in vico de *Venetii*, 1339: in vico *Venetiarum* (Tr). 1437: vicus *Venetorum* (Jakó 383). 1808: **opp.** *Velenceze* (Várad-) alias { : aliis } *Katonaváros*. Hnt. 13: {a} **Nagyvárad-Velence** vasútállomás. {b} **Váradvelence** » Nagyvárad Bi vm (Az). – *Velenta* = Su 2: 243. 1291–1909.

Velence (Venetiae) 2. Fo > Venice 1. (Fogaras-K, az Oltba ümlő Venice torkolata fölötti b. p.) **1235:** Conrad **plebanus** de *Venetii* az erdélyi püspök által a szentszéki legatusnál bepanaszolt papok között (Er I. 180). 1235: de ≈; 1372: v-m dictam *Venecze*. Egyháza felett pereskedett az erdélyi püspök és az esztergomi érsek (1235), mivel a korai német telepítvények egyházaira az érsek formált jogot. A XIV. század első felében a Barnabás-fiak birtokolták, utánuk László (Vlad) havaselvi vajda és Fogarasföld ura bírta, aki 1372-ben átadta unokabátyjának: Kökényesrénd nb. Dobokai Lászlónak (Gy 2: 203. Venice). Római katolikus magyar vagy szász lakosságát az 1241. évi tatárjárás elpusztította. A XIV–XIX. században román jobbágyfalu volt. 1372.VII.14., Argeș: *Venețe*, *Veneția* (DIR B I. 24, 295 < Su 2: 419). Közelében meleg vizű gyógyfürdő. 1637: *Also Venicze*, 1640: *Also Wenicze* (Makkai 481, 531) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Also-Venecze*, 1760–2: *Alsó Venitze*. 1808: *Venicze* (Alsó-) (183). 1861: A-V Fo (25). 1888: A-V (Venetia inferior) Fo Sárkányi js (Je 212). L 1910: 1283 (r), 1956: 1268 (Le). 1913: **Alsóvenice** Fo vm (Az). – 1909/19: *Veneția-de-jos*, Av, L 1271: r 1236 (196). = Su 2: 243. 1235–1854. [37 C] **Venice 2. Fo** (Alsóvenice-DK hrs) 1589: *Felső Venicze*, 1601: *Felseo Venecze* (Ve: Doc. III. 162, VI. 377). 1632: *Felseo Venicze*, 1637: *Felseo Uenicze* (Makkai 469, 481) I. Rákóczi György birtoka. 1708.V.14.: Tarpai (Almakerékről) írja, hogy Felsővenicén is 9. Maji mutogatták magokat holmi fegyveres emberek az erdőből (We). 1733: *Felső-Venicze*, 1750: *Felső-Venecze*, 1805: *Venitze*. 1808: *Venicze* (Felső-) (183). 1861: F-V Fo (25). 1888: F-V (Venetia-superior) Fo

Sárkányi js (Je 329). 1913: **Felsővenice** Fo vm (Az). – 1909/19: Veneția-de-sus, Fv, L 626: r 533; m (196). = Su 2: 244. 1589–1854. [37 C]

Velence 3. Hsz (Bereck-Ny) 1956: *Velence* Lemhény tartozéka. – Veneția = Su 2: 243. 1956. » Lemnia {Lemhény; összenőtt vele} [38 A]

Velkér Ko (Nagysármás-D) **1293**: t. *Velkeralwke* [: *Velkertelwke*] Frátai Ösz ispán és fiai eladták a két Méhes és Velkértelke felét Názán székelynek és Szentkirályi székely servienseinek (SzO VIII. 5; Gy 3: 378. Velkértelke). = (Er I. 525). 1394: p. *Velker*. 1408: p. *Welkeer*; 1424: p. *valahalis Velker*; 1429: p. ≈; 1461: *Velker* Alardi et Stephani Erdely; 1468: p. *Welker*; 1497: p. ≈; 1511: p. ≈. »Gernyeszeg tartozéka (To); Zsolnai ~ Szm. Pongrácz, Alárdfi, Szarkadi, Eszgy. Meggyes, Báthori, Futaki Nagy, Barcsai s más birtokosé. Jbn 1447: Mageri Péter, János, Tamás; Barla, Abres, Dán, János, Draguta, Haczaiki Péter, Sorbán, Gorzó (a Szentkirályi-rokonság jobbágysai). 1461: c.q. Alárdi- és Erdélyi-jobbágyok (Cs 5: 424. 1468: To vm). 1447.II.6.u.: néhai Semjén *Velker* s más birtokbeli részeit felosztják (606); 1481.VI.18.: *Welker*-en Somkeréki Erdélyi részirtok (2323); 1482.VI.22.u.: Mátyás király parancsára Gyulakúti Balázst és Jánost bevezették ≈ részébe (2370); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, bevezették *Velker* birtokába (2375); 1495.V.8.: Szentmártoni Jánosi György özvegye: Szentkirályi Semjén Margit ≈-i részét eladja Szentkirályi Csáni Lőrincnek és Lázárnak (2962); 1502.IV.20.: *Welker*-en Somkeréki Erdélyi részirtok (3243); 1509.VII.26.: ≈-en Stoica Ștefan, Kenez Valentin, Dan jobbágytelke (3510); 1553.XII.9.: ≈-en Somkeréki Erdélyi részirtok (5248). 1808: *Velkér* h., *Welken* g., *Veltyér* val. 1861: ≈ Ko (14). 1888: M-V (Velcheriu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 504). 1913: **Mezővelkér** TA vm (Az). – 1909/19: Velcheriu, *Mv*, L 1434: r 1358; zs, m (196). > Răzoare = Su 2: 1293–1854. [23 B]

Velkfalva * Te (Lugos táján) 1444: *Welkfalwa*, 1483: *Welchestfalwa*, 1539: *Velkfalva*, *Velkocz*, *Velcsest*, *Velcse* (Pesty: Szörény II. 565). {Vö. Velcsesdfalva} – Su 2: 423.

Vendrász * Kr (Krassófi táján) 1437: *Vendraz*-i László krassómegeyi nemes. Tán Krassófi vidékén feküdt (Cs 2: 109). – Su 2: 419.

Veneciarum Vicus : Vicus Venetiarum, Vicus Venetorum : Velence : Váradvelence » Nagyvárad.

Venécze 1. * Msz (Marosvásárhely táján) 1567: *Veneche* (SzO II. 218). – Su 2: 419.

Venécze 2. * Te (Lugos táján, Temesdoboz közelében) 1462: *Wenecze* Doboz 6. tartozéka volt (Cs 2: 33. Doboz); 1471: *Alsowenecze*, 1477: *Alsowenecze* Borzlyuk város 7.; 1471, 1477: *Felsewenecze* 24. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 423. 1462, 1471.

Venencze * To (Torda táján) 1487: pr. *Wenencze*. Somkeréki Erdélyi Miklós után leányágon Farnasi Veres, Kendi Baládfi, Bethleni, Kendi, Patai Dezső bírta (Cs 5: 744). – Su 2: 424. *Wenecze* {!}.

Venice < Velence 2.

Venter Bi (Tenke-DK) 1349, 1386: *Felventer* (Cs 1: 628). 1349: t/p. *Felwenter*, *Felventer* (Tr). 1468.VI.25.: Kalotai Ilie román vajda Incsel nevű egészirtokát (Ko vm) 30 Ft-ban elzálogosítja Gheorghe *Wenther*-i vajda özvegyének: Anának, aki néhai Dan meregyói nemes vajda leánya, s fiainak: Vasile és Nicolae-nak (KmJkv 1813). 1513: *Magyarventer*; 1557: *Magiarventer*, **Olahventer**; 1599: *Puztaverter*, *Kapolnasventer* (Jakó 599). 1808: *Venter* (183). 1888: ≈ Magyarcsékei js (Je 721). 1913: *Venter Bi* vm (Az). – 1909/19: Vintiri, *Venter*, L 1138: r 1112; m, zs (198). *Vintere* = Su 2: 250. 1349–1851. [20 B]

Vépe * Te (Temesvár táján) 1375: p. *Wepe*. Mint a fejmegyei Dobi család birtokát említik (Cs 2: 70). – Su 2: 424.

Verbócz Kr (Oravicabánya-D, Illyéd vár kerületében) 1464: *Werbolcz* (Cs 2: 109). – Su 2: 424. {P}

Vércsorog Bi (Élesd-DNy) 1492: *Verchelog*, 1555: *Werchellew* (Jakó 388). 1561: *Wachyarog*, *Wachyargh* (Csáky 576, 579). 1808: *Vircsalog* (184). 1888: ≈ Élesdi js (Je 726). 1913: *Vércsorog Bi* vm (Az). – 1909/19: *Vărciorog*, V, L 869: r 799; m, zs, c (195). *Vîrciorog* = Su 2: 254. 1492–1851. [21 A]

Vérd Sink (Szentágota-DNy hrs) 1317–20: **ecclesia** de Wert (Tr). 1488: *Werdt* (Berger 65). 1494: *Werd*, 1532: *Vert* (Scheiner 157). 1601: *Verd* (Ve: Doc. VI. 378). 1733: *Werd*, 1760–2: *Vérd*. 1808: *Vérd*, *Werd* ~ *Wierd* (183). 1861: ≈, *Werd Sink* (37). 1888: ≈ (*Werdt*, *Verdu*) **NK** Szentágotai js (Je 722). 1913: *Vérd NK* vm (Az). – 1909/19: *Vărd*, *Vérd*, *Werd*, L 685: r 491; n (195). = Su 2: 241. 1317–1854. [36 C]

Verebes Cs (Tusnád-É hrs) 1576: *Verebes* (SzO IV. 45). 1614: ≈ 11 családfő (Cs 15). 1614: *Verbes Laksag*: 9 ősjobbág, 2 zsellér (SzO). 1690: *Verebes* (SzO VI. 419). 1808: ≈ (183). 1861: ≈ Cs (31). 1888: *Csik-Verebes Kászón-alsziki js* (Je 277). 1913: **Csikverebes** *Csik* vm (Az). – 1909/19: *Verebes*, *Csv*, L 405: r 12; m (196). > *Vrabia* = Su 2: 258. 1576–1854. [37 B]

Veremága Hu (Déva-ÉK) 1492, 1505: p. *Weremaga*. Kéméndi, K. Nagy és Pap, Teremi Sikesd-birok (Cs 5: 147). 1733: *Vármaga*, 1750: *Vermag*, 1760–2: *Varmága*, 1805: *Vormagia*. 1808: *Vármaga*, *Wormagen* (181). 1861: *Vormága Hu* (24). 1888: ≈ Dévai js (Je 729). 1913: **Vormága** *Hu* vm (Az). – 1909/19: *Vármaga*, *Vormága*, L 936: r 929 (195). = Su 2: 241. 1492–1854. [34 C]

Verempatak * Bi (Várad-D, Tenke-DK, Alsókocsoba mellett) 1493: villa **olachalis** *Werempatak*, *Verempatak* (Jakó 222, 280). – Su 2: 424.

Verenden Te~Kr (Teregova-DNy) 1439: *Werenden* inferior et superior in districtu Myhald (Cs 2: 70). =: *Felső-Werenden*, *Werenden*; 1540: *Verendin*, 1547: *Pherdyn*, 1585: *Verenden*, 1603: *Verendin* (Pesty: Szörény II. 568). 1808: ≈ (183). 1888: ≈ **KrSzö** Teregovai js (Je 722). 1913: **Verend** *KrSzö* vm (Az). – 1909/19: *Verendin*, *Verendin*, L 1941: r 1921 (196). = Su 2: 244. 1439–1913. – 1974: c. Luncavița {Nagyankás kzs faluja D-re} [43 C]

Veresdob * Csa (a Harangod {>Aranka} mellett, Besenyő és Valkány táján) 1256: *Weresdub* (Gy). =: ≈ (Er I. 222). 1337: p. *Weresdub*. A Csanád-nem birtoka; 1256-i osztozásukkor Vaffa fiaié lett. 1337-ben ezek utódai, a Makófalviak és a rokon Telegdiek úgy egyeztek meg, hogy mindkét fél méneseinek legeltetésére használják e birtokot az ide telepített s telepítendő jobbágyokkal (Gy 1: 877). 1345: *Veresdub* Csanád nb. Telegdiek öröklött birtoka, 1369: *Weres Dob* a besenyői nemes besenyők birtoka (Gy 1: 849. Besenyő 2.); 1345, 1369: *Veresdob* (Cs 1: 706). – Su 2: 424. 1256, 1369.

Veresdragomérfalva * Te (Temesvár táján) 1410: *Veresdragomerfalua*, 1447: *Weresfalwa* Doboz 54., 19. tartozéka volt (Cs 2: 34, 33. Doboz). – Su 2: 419. *Veresdragomerfalva*; 423. *Weresfalwa* 1462.

Verese gyház ~ Rufa Ecclesia:

Verese gyház 1. * **Ar** (Szécsény táján) 1331: p. *Wereseghaz* ... cca aquam Fyves. Hasznosi Péter birtoka volt; ennek fiúutód nélküli halála után 1331-ben a király Péter özvegyének és leányának, ill. Móric fia Tyges Miklósnak adta. 1418-ban Szécsény és Fejéregyház között említik (Gy 1: 187). =: particula terre *Verese ghaz* vocata inter possessiones Scechen et Feiereghaz: Szeri Pósa Péter Fejéregyházi Benedekre bízza betelepítés végett (Cs 1: 781. V b). 1723. tk: *Zervenka* [: *Červenka*] psz (Gy). – Su 2: 424. 1331. {A csanádihoz téve!}

Verese gyház 2. * **Ar** (Ópálos mellett) 1347: *Wereseghaz* (Tr). 1360: *Wereseghaz*. Almaszeggel együtt említik (Cs 1: 781. V a). – Su 2: 424. 1347.

Verese gyház 3. * **Csa** (Egres-Ny) 1333–5: Martinus (**sacerdos**) de *Weresheghaz*, *Wereseghaz*, *Ruffa ecclesia*. A csanádi esperességbe tartozó egyházas falu, melynek papja 1333: 10 gs, 1334 I: 7 gs 2 báni, 1335: 4 1/2 báni pápai tizedet fizet. Az esperesség területén két Verese gyház feküdt. Az egyik valahol Egrestől Ny-ra, a másik fekvése ismeretlen (Gy 1: 877). 1451: *Wereseghaza*, 1495:

pr. *Wereseghaz* Egres vidékén (Cs 1: 706). 1663: *Vörös Egyház* (Borovszky: Csanád II. 625). – Su 2: 424. 1331(! Ide hibázta az Ar vm-it!); 1333–1663.

Verese gyház 4. Do (Kékes-K) 1373: *Werese ghaz*, 1391: *Werese ghaz* (Kádár VII. 83). 1450.VI.8.u.: Désen lakó Szász Simon bevallása arról, hogy Máté erdélyi püspök adósságai fejében ≈ birtok tizedét átengedte nekik (KmJkv 842); 1459.XI.23.: Máthéi Miklós özvegye: Gyekei Fejes Orsolya *Werese ghaza*-n azt a hét telket, amelyeket néhai férje Herczeg Pétertől 20 Ft-on zálogban bírt, Herczeg Péter visszaváltási jogának sérelme nélkül, Máthéi Gál kezébe bocsátja (1397); 1505.IX.24.: *Werese ghaz*-on Máthéi rész birtok (3374); 1510.X.24.: ≈-on Kodori rb Lupsai Lászlóhoz kerül (3566); 1512.IV.28.: Kodori Jakab ≈ nyedrészt eladja Orosztonyi Porkoláb Domokosnak (3577); 1523.IX.6.: Hari Erdélyi Péter *Werese ghaz*-on a **plébániatemplom** on alul, keletről Vajda Dénes, nyugatról pedig Kis Balázs háza szomszédságában fekvő lakatlan és épületek nélküli jobbágytelkét, valamint Bíró Lőrinc jobbágy lakott telkét cserébe adja Toldalagi Kajtor Máténak (3948); 1529.V.2.: Bongárti Porkoláb Demeter özvegye: Jusztina *Werese ghaz*-on Vajda Dénes jobbágytelkét leányának vallja (4254); 1532.X.30.: *Werese ghaz*-on Koppándi-birtok (4386); 1546.V.5.: Szilvász Márton tiltja Kendy Ferencet *Werese ghaz* birtokbeli része eladásától (4885). **1587: Werese gház.** – E: fl. 10, A: fl. 5 (Dé 43). 1808: Verese gyháza, Rothkirchen (183). 1861: ≈ Do (17). 1888: ≈ **SzD** Kékesi js (Je 722). 1913: **Mezőverese gyháza** SzD vm (Az). – 1909/19: Verese haza, *Verese gyház*, L 544: r 95; m (196). > Strugureni = Su 2: 148. 1373–1854. [23 B]

Verese gyház 5. Fe (Gyulafehérvár-K) 1313: p. *Verese ghaz* ~ *Verese ghaz*; 1324: prat. de *Rufa Ecclesia*; 1334.VIII.12.: Datum prope *Wrusy ghaz*; 1332–5: Franciscus **sacerdos** de *Rufa Ecclesia*, Joannes ≈; 1336: t. *Werese ghaz*; 1345; *Verese ghaz*. A székesi uradalomban fektült. 1313 e. Kán nb. László erdélyi vajda birtoka volt, aki 1313-ban cserébe adta Kelneki Dánielnek és Salamonnak Gergelyfájával és székesi részekkel együtt, s határait leíratta. A körülírt határ kiterjedt Székás mai területén át a Küküllőig; Ny-i határa a Székás-patak és Színpaták (1875. tk: *V[alea] lui Sinui*). Verese gyház 1369-ben már csak a Hegyeshalomig (ma Gorgan 431 m) birtokolta a határt; ettől Ny-ra, a mai Besenyő területe Bervéhez (Lotryd) tartozott. Cserged 1336-i metálisa szerint is a Kelnekiek bírták. 1324-ben Károly király itt keltezett. A springi szász dékánátushoz tartozó papja 1332 I: 15, 1333 I: 70, 1334 II: 20, 1335: 20 dénár pápai tizedet fizet (Gy 2: 191).

1313.V.29: ... Kelnek-i Chel fia Dániel comesnek és fiainak a Kü vm-i Szépmező vásárolt f/b-ért (An 3: 522. E: v^o XIV-XV: Super Gergorfaya et Verese ghaz; XV.: Dir bryf gehoert of den hatert Rodkirg); 1313.VI.22: *Werese ghaz*. Károly király előtt ugyanazon ügylet (548. E: 2. v^o XV: Gergelfaya, Zepmezew, Verese ghaz). 1466.XI.26.: Iklódi Mártonné Drági Potenciána *Werese ghaz* birtokbeli részét eladja Vingárti Geréb Jánosnak (1710); 1469.IX.7.: Somkeréki Erdélyi István ≈-i részét eladja ugyanannak (1909); 1469.X.4.: Esztényi Bertalanné Drági Erzsébet ≈-i részét eladja ugyanannak (1912); 1477.XII.19.: Suki János *Verese ghaz*-i részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2252); 1523.III.22.: *Werese ghaz* Ősi Jankafiak peres birtokai közt (3915); 1525.VI.19.: Ősi Jankafy Miklós ≈-i részét Vingárti Horváth Gáspárnak vallja (4104). **1587: Verese gyház**, ld Vingárt (Dé 20). 1808: *Verese gyháza* h., *Rothkirchen* g., *Rosiá* val. 1839: *Rubra ecclesia* (Lenk). 1861: Verese gház h. AF (7). 1888: ≈ (Rothkirch, Rosie) **AF** Balászfalvi js (Je 722). 1913: **Székásverese gyház** AF vm (Az). – 1909/19: Roşia (Roşia-de-Săcaş), *Ve, Rk*, L 1129: r 1092 (147). Roşia de Secaş = Su 2: 85. 1306–1854. [35 A]

Verese gyház 6. * Te (Detta táján, Vejteh és Biléd közt) 1462: *Werese ghaz* a Berekszői Hagymások birtoka (Cs 2: 40. Haraszthegy). – Su 2: 424.

Verese falva Bi (Belényes-ÉNy) 1508: *Werese falwa* (Jakó 377). 1692: *Verese Falua* (Mezősi 102). 1808: Krisany Veresány (93). 1913: Verese falva Bi vm Magyarcsékei js (Az). – 1909/19: Vărăşeni, *Varosány*, L 608: r 592; zs, m (195). = Su 2: 241. 1508–1913. [21A]

Verese jánosfalva * Te (talán Temesjenő mellett) 1459: utraque *Werese Janusfalwa* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozza; 1473: *Werese Janosfalva* Nádasi Ungor

János birtoka (Cs 2: 11, 12. Cseri). 1502.XII.13.: *Weresianosfalwa* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (KmJkv 3264). – Su 2: 424. 1459.

Vereskő havas: 1215 m magas hegy. – Piatra Roşie.

Veresmart 1. * **Ar** (?) 1479: *Weresmarth* Szád vár 13. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád).

Veresmart 2. **Asz** (Torda-D, az Enyedi úton) 1441.VII.29.: *Weresmorth*-i Széles Péter erőszakkal elfoglalta Csegez harmadát (KmJkv 343); 1449.VIII.24.: *VeresMorth*-i Czíkó András ü: Mócsi Miske István (747); =: *WeresMorth*-i Czíkó Andrásné Veronika (749); 1459.XI.5.: *Weresmorth*-i Czíkó (ds) András és István ü: Szentlászló Ko~To (1393); 1468.II.22.: Eczeli Tabiási György Babocz nevű (Do vm) birtokát 100 Ft-ban zálogba adja ≈-i Czíkó Mihálynak (1791); 1468.IX.19.: ≈-i Czíkó Mihály aranyosszéki előljáró (1828); 1470.X.22.: ≈-i Czíkó Mihály özvegyének: Gyerőfi Katalinnak, s Katalin nevű leányának egy lakott és egy lakatlan jobbágytelket adnak Szamosfalván cserébe ezek Bedecs és Inaktelke birtokbeli részeiért (1993); 1472.V.23.: ≈-i Porkoláb János Szamosfalván Gyvh-i Gyerőfi részirtokot vesz zálogba (2051); 1520.I.3.: *Weresmarth*-i Boldizsár petlendi birtokrészt ad el (3753). **1587:** *Veresmartt.* – E: fl. 12, A: fl. 4. III. Princeps magn. dom. Joanni Galfj integrum vita durante contulit (Dé 70). 1808: Veresmart (183). 1861: ≈ Asz (33). 1888: ≈ **TA** Felvinci js (Je 722). 1913: **Marosveresmart** TA vm (Az). – 1909/19: Vereşmort, *Vm*, L 816: r 735; m (197). = Su 2: 244. 1441–1854. + Vinţul de Sus : Unirea [23 C]

Veresmart 3. **Br** (Brassó-ÉÉNy, az Olt bp-i úton) 1413: *Weresmort*, 1417: *Weresmorth*, *Weresmarth*; 1423: v. *Veresmarth* (Ub III. 568, IV. 31, 36-37). 1488: *Roderbach* (Berger 72). 1760–2: *Veresmart*. 1808: Veresmarth, Rothbach, Rosie ~ Rotbák (183). 1861: Veresmart, ≈ Br (39). 1888: ≈ (Rothbach, Rotbávu) Br Alvidéki js (Je 722). 1913: **Szászveresmart** Br vm (Az). – 1909/19: Rotbav, *Vm*, *Rb*, L 967: r 528; n (148). = Su 2: 85. 1413–1854. – [37 C]

Veresmart 4. (**Veresmart, -part**) * **Csa** (Szemplak-DNy, a Maros j. p.) {1300 e.} 1322: p. *Wrusport*; 1323: p./v. *Wrusport*; 1330: villicum de *Verusmort* Laurentium; 1333: Paulus (**sacerdos**) de *Veresmorth*; 1355: p. *Veresmarth*. Az Árpád-korban „kénytelen mosó“-nak nevezett, mosásra kötelezett királyi szolgálattelvők lakták. A XIV. század elején révjével együtt István fiai: Miklós és Fülöp birtoka volt, akik az időben, amikor Károly király Temesvárott székelt [1315–22], a királyt meg akarták ölni, s ezért a birtokot elkobozták tőlük. 1322–3-ban a király Becsei Imre lévai várnagynak adta, de 1331-ben már vissza is cserélte tőle. 1330-ban az itteni falunagyot Salánki Dombó megölte. Papja 1333: 23 báni pápai tizedet fizet (Gy I: 877). 1331, 1332: *Weresmort*; 1403, 1454: *Veresmarth* (Cs 1: 706). 1560: *Weresmart*, 1561: *Weoreosmarth*, 1651: *Veresmart* (Borovszky: Csanád II. 626). – Su 2: 425. 1322–1651.

Veresmart 5. **Kr** (Tótvárad-D, a Maros bp-i úton) 1374: *Veresmarth* (Tr). 1427: *Weresmarth*, 1596: *Weresmart*, 1717: *Wismurthi* (Pesty: Krassó II/2. 281). 1808: Veresmarth ~ Vörösmarth, Virismarth (183). 1851: *Vörösmarth*, Kr vm, közel a Maroshoz: 6 **kath.**, 295 **óhitü** lak., s anyatemplommal. F. u. a kamara (Fé 4: 315). 1888: *Vörösmarth* **KrSzö** Marosi js (Je 730). 1913: **Szadvörösmarth** KrSzö vm (Az). – 1909/19: Vereşmort, *Vörösmarth*, L 279: r 278 (197). > Viriřmort = Su 2: 251. 1374– 1913. [32 D]

Veresmart 6. **Mm** (Sziget-K hrs) 1374: *Veresmart* (Mihályi 71). 1374: *Veresmarth*, 1385: *Weresmarth*, 1412: *Verusmarthy* (Bélay 214). 1418, 1492, 1495: *Weresmarth* (Cs 1: 453). 1492.IX.21.: *Weresmarth* Úrmezei VeresMarthy László fia Tamás birtoka (KmJkv 2811). 1808: Veresmarth ~ Vörösmarth, (u) Mikowá (183). **Jézus Szíve-templom** (RKNt, 1999). 1888: Veresmart (Meková) Tiszavölgyi js (Je 722). 1913: **Tiszaveresmart** Mm vm. # Janitsek J.: *A párhuzamos helynévadás Tiszaveresmart névrendszerében* (NyIrK 1992.1). – 1909/19: Viriřmort, *Tvm*, L 643: r 108; rutén, m, zs (198). Viriřmort la Tisa > 1964: Tisa = Su 2: 195. 1374–1964. [3 C]

Veresmart 7. **Sza** (Szatmárnémeti-DK, a Szamos b. p. közelében) A Szamos és Bükk összehajlásának a XIV. század elején még valószínűleg lakatlan területén keletkezett. Végleges

népi aránya akkor szilárdult meg, mikor néhány évtizeddel azután a hegyvidéket megszálló románság ide is bocsátott egy rajt. A középkori Veresmart a meggyesaljai Móricok és utódaik uradalmának keretében élt. 1409: *Veresmarth*, 1490: *Weresmarth*, 1491–1519: *Felsewveresmarth*, *Alsoweresmarth* (Maksai 233). 1490: *Weresmarth* Szinér várához tartozott (Cs 1: 489). 1808: Veresmarth ~ Vörösmarth (183). 1888: Veresmart Szinérváraljai js (Je 722). 1913: **Szamosveresmart** Sza vm (Az). – 1909/19: Vășmort, *Szvm*, L 934: r 870; zs, m (196). > Roșiori = Su 2: 85. 1409–1913. [12 A]

Veresmart 8. Sze (Szeben-DK) 1327: **plebanus** de *Ruffomonte*, 1332–35: ≈ de *Ruffo Monte*, 1337: *Weryzmorth*, 1339: comes de *Ruffo monte* (Tr). 1449.VIII.21.k.: Petrus de *Ruffo Monte ecclesiarum plebani* (KmJkv 741); 1460.V.5.: *Weresmorth*-i Peter (e), Szebenszék királybírája Gerendiektől 1000 Ft-on zálogba veszi Péterfalva birtokot és a mellette lévő Répafalva prédiuumot (1445); 1465.VIII.7.: *Wereschmart*-i Peter szebeni polgármester idősebb Vizaknai Miklós egyik végrendeleti tanúja (1676). 1468: *Rodenberg* (Scheiner 122). 1805: *Rothberg* (c. D). 1808: Veresmarth, Rothberg, Rosiá (183). 1861: Veresmart, ≈, Rosie Sze (35). 1888: ≈ (Rothberg, Rosie, Rosia saseasca) Nagyszebeni js (Je 722). 1913: Veresmart Sze vm (Az). A falu DK-i szélén római kori dák település maradványai. – 1909/19: Roșia-săsească, *Vm*, Rotberg, L 1011: r 583; n (148). Roșia = Su 2: 84. 1327–1854. [35 D; L]

Veresmart 9. * Te (Temesrékás táján) 1459: *Weresmarth* Cseri vára tartozéka; Mátyás király a Kanizsaiaknak adományozza (Cs 2: 11. Cseri). 1473.VIII.30.: *Weresmarth* Nádasi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1502.XII.13.: ≈ Nádasi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 424. 1459.

Veresnégyfalva (?) Hu (Algyógy-É, Almás helységek táján) 1418: v. **volahalis** *Veresneegfalwa*. Ákos nembeli Folti és Illyei ~ I. Dienesi-birtok (Cs 5: 147. V-Nf. Meglehet, később valamely más néven sorolják föl Al-Diód vár vagy vs tartozékai közt). – Su 2: 419.

Verespatak folyó 1523.VII.5.: Abrudbánya környéki Walachi capras et oves suas ad *rubeum flumen* propellerent (KmJkv 3935).

Verespatak Fe (Abrudbánya-ÉK) Alburnus Maior római kori bányahelység. Köteles: aranybányászat. **Reformátu templom**, **Unitárius templom**, **Ortodox templom**. 1733: *Rosije*, 1760–2: *Verespatak*. 1808: ≈ (183). 1840.aug.14. A vidék folyvást le irhatatlan kiességü volt. – Három órai lovaglás után meg pillantánk Verespatakot, (...) A gazdag bánya sárga hegyek százsoroson ki lyuggatva, a friss zöld fenyesek, a hegy oldalban el terülő, mind jól épült fehér házakkal kevély – hajdan gazdag bánya város, – meg lepő látvány (Tanárky). *1877.VIII.19.: *Barabás Ábel* irodalomtörténész (–1915, Kv). 1888: Verespatak (Rosia) **AF** Verespataki js szh, 1888: ház 758, L 3439 (Je 722). 1913: Verespatak AF vm (Az). 2004: A település megmentése érdekében rendezett ifjúsági menet útvonaláról 2004.VIII.27. Duna Tv. 2004.VIII.29.: Ifjúsági találkozó, ingyenes koncert: Mentsétek meg Verespatakot. VIII.30. Duna Tv. Ugyanekkor Kökény Ágoston „Kis-Kalifornia“ c. dokumentumfilmje. Vussa-visszatérnek a tárgyra. – 1909/19: Roșia-montană, *Vp*, L 3550: r 1918; m (148). Roșia Montană = Su 2: 85. 1733–1854. [34 A]

Verespatakorka AF 1909: *Verespatakorka* Verespatak tartozéka. – 1909/19: Gura-Roșie, *Vt*, & v. Roșia-montană (85). Gura Roșie = Su 1: 274. {1981 Ø}

Verespiliske hegy 1299: *Verespyleske* Bocsárd határán (Er I. 589/12).

Vereszék ~ Vereszeg * To (Régen-É) 1319: p. *Vereszeek*; 1473: p. *Wereszeg*; 1492: *Wereszewk*; 1502: p. *Wereszeg*. Losonczi, Bánffy, Dezsőfi, N. Ungor, Báthori, Bethleni-birtok (Cs 5: 744). 1473.VIII.30.: *Wereszeg* Nádasi Ungor János birtoka (KmJkv 2108); 1475.VII.23.: *Wereszek* birtokbeli részét Dezsőfi László, magtalan halála esetére, Nádasi Ungor Jánosnak vallja (2188); 1502.XII.13.: *Wereszeg* Nádasi Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (3264). – Su 2: 419.

Verestamásfalva * Te (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1473.VIII.30.: *Weresthanosfalwa* [!] Nádasi Ungor János birtoka (KmJkv 2108).

Verestorony ~ Vöröstorony Sze (Szeben-D) XV: castrum *Rubeaturris* (Ub II. 84). 1470: *Weresthoron* (Su). 1560: *Rubea Turris*; 1606: *Verestoron, Verestorony* (Ve: Doc. I. 191, VII. 271, 303). 1850: *Turnurosu*, 1854: *Verestorony, Rotherthurm, Turnu Rosu* (Su). 1888: Verestorony (Rothenthurm, Turnu-Rosu), telep (t) Boicza **Sze** Nagyszebeni js (Je 723). **Ferences rendház**. Márton Áron is szolgált itt. – 1909/19: Turnu-roșu, *Verestorony, Rotenturm, &*, v. Boița (185). > Castelul Turnu Roșu = Su 1: 121. 1839, 1854, 1909. » Boița. + 2: 208. Turnu Roșu. XV–1854.

Verestoronyi-szoros ~ Vöröstoronyi-szoros 350 m magasan vivő hegyszoros Szebentől D-re {Délebbre az Olt-völgyi Cozia-soros 230 m}. 1808: Vöröstorony passus ~ Verestorony, *Turris rubris, Rother-Thurm* (186). 1825: *Rubra Turris* (Su). 1839: *Verestorony-Passus, Porta Trajana, Rubra Turris, Rotherthurmer Pass, Turnu-Rossu* (Lenk). 1854: *Verestoronyi szoros, Rotherthurm Pass, Turnu Roșu pasul* (Su). – Pasul Turnu Roșu

Veresvágása * Fe (Veresegyház környékén) 1469.X.4.: Wereswagasa birtokbeli részét Esztényi Bertalan eladja Vingárti Geréb Jánosnak (KmJkv 1912).

Veret Ar (Arad-K) {...} *Veret ~ Vereth* az aradi **káptalan** birtoka (Cs 1: 782). 1663: *Vereth* (Márki II/1. 219). – Su 2: 419.

Vergye Bi 1888: Vergye psz (t) Köröstarján Bi Központi js (Je 723).

Vermes 1. Be (Beszterve-DNy, Lekence-D hrs) 1332: Jacobus plb de *Veruus, Vermus*. Papját 1332.I: jövedelme feléneket fizetésére kötelezik; uő 1332.II: 1 fertő pápai tizedet ad (Gy 1: 565). 1439: *Vermes* (Demény, 1960. Doc. 1). 1441: *Wermes* (Bánffy I. 643). 1456.III.5.: *Wermes*-en lakó néhai Merkel (ds) János fiai: Simon és Miklós (providi) beleegyezésüket adják néhai apjuk megállapodásához, melynek értelmében a Németi határán, a Beszterce folyóra épült malom őt illető 3/8 részét birodalmi pénzben számított 100 Ft-ért és nyolc ökörért eladta Szeszármái néhai Farkas (ds) Tamás fia Miklósnak (e) (KmJkv 1241). **1587**: Vermesiensis in auro cuso fl. 16 solvit (Dé 71). 1733: *Wermes*, 1750: *Vermes*. 1808: *Vermes* h., *Wermesch* vel *Warmisch* g. 1861: ≈, *Wermosch* Be (39). 1888: ≈ (*Wermesch*) **BN** Besenyői js (Je 723). 1913: Vermes BN vm (Az). & *Vermesy Péter* zeneszerző (1939–1989). – 1909/19: Vermis, V, *Wermesch*, L 810: r 228; n (197). > 1926: Vermes > 1956: Vermis = Su 2: 244. 1439–1854. > 1974: Vermes [23 B]

Vermes 2. Te~Kr (Boksánbánya-ÉÉNy, a Pogányos-tó K-i oldala közelében) 1369: *Vermispatakfő*, 1389: *Wermespataka* {P}; 1405: *Wermes* (Cs 2: 70); 1650: v. *Vermes* (Pesty: Krassó II/2. 282). 1808: ≈ (183). 1888: ≈ **KrSző** Bogsáni js (Je 723). 1913: **Krassóvermes** KrSző vm Boksánbányai js (Az). – 1909/19: Vermes, V, L 2067: r 1836; m, szlovák, n (197). = Su 2: 244. 1369–1913. [42 A]

Verneld * Bi (Várad-Ny, Körösszeg mellett) 1332–7: Joannes **sacerdos** de v. *Vened ... Laurentius* ≈ de eadem, Joannes ≈ de v. *Verneld, Vened, Verneld, Verneds*. Papjai 1332: 13 + 15, 1333: 13, 1334: 14, 1335: 14, 1337: 14 gs pápai tizedet fizetnek. 1504-ben Körösszeg és Nagyböszörmény között feküdt (Csáky II. 519), ahol az 1887/91. tk. *Vén erdő* hn-et tüntet fel (Gy 1: 691). 1504: *Wernelth*, 1552: *Wernylth* (Jakó 386). – Su 2: 419. {Beolvadt Körösszeg határába}

Vers * Te (Temesvár táján) 1399: *Weers* Zsigmond király birtokába kerül; 1456-ban Hunyadi János kapja királyi adományul; még ez évben Hunyadi László és Mátyás Horogszegi Szilágyi Mihálynak adja. Talán Örsnek olvasható (Cs 2: 55. Ötvény). – Su 2: 423. 1456.

Versény * KSz (Désháza határába olvadt) **1213**: *Vrsei* faluból való Yleguen poroszló Váradra kísért Hatvan és Dobrin faluból való pereseket (Er I. 56); 1300: *Versunteluk* birtokot (másokkal) Mykud bán fiai leánynegyedként adják a bán te: Imre magister leányának: Kata asszonynak (595).

Versicz * Za (Borossebes-Ny, Körösvajda és Zarándhódos közt) 1553: *Vershycz* (Márki II/1. 252). – Su 2: 419.

Verteczke * Ar (Lippa táján) 1479: *Werthethke* Váradja vár 28. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 424.

Vérvölgy {< *üvér* + *völgy*} **KSz** (Zilah-É, a Csehi úttól balra) 1334: p. *Vervulg* (Tr). 1387: *Werwewlg* (Petri IV. 788). 1441.IX.3.: Néhai *Werwelgh*-i Antal fia Balázs – te: Bertalan és Szilágyszegi Pál fia János nevében is – összes birtokát Sándorházi Antalnak engedi át (354); 1442.II.4.: ≈-i néhai Anthos (ds) Antal fia Balázs ≈, Ilyéstelke és Borzás birtokbeli részét 200 Ft-ért eladja Sándorháziaknak (417); 1444.IX.2.: *Werwewlgh*-i Nagy Benedek **ü**: Sándorháziak (528); 1446.VII.16.: *Wyrfelg*-i [!] Anthus (ds) Péter **üv** (580); 1446.XI.14.: *Werwewlg*-i Balázs fia András **ü**: Szilágyszegiek (598). 1446, 1447: *Werwelg* (Cs 1: 566). 1449.IV.3.k.: Szentkirályi Imre és fe: Erzsébet tiltja *Werwewlg*-i László fia Mihály fiait: Dénest és Jánost s leányait: Szentkirályi Nagy Pálné: Ilonát és Bönyei Bideskúti Jánosné: Mártát {stb.} az említett *Werwewlg*-i Mihály néhai nővéréről: Erzsébetről a tiltakozó Erzsébetre szállott birtokrész elfoglalásától (KmJkv 678); 1449.V.2.: *Wyrwolg*-i András fia imre – gy: Mátyás, Ambrus, Margit és Ilona nevében is – *Wyrwelg*-i birtokrésze negyedét átengedi nővéreinek: özv. Szentkirályi Benedekné: Skolasztikának, s leányainak: Szentkirályi Bertalan fia Mihályz feÉ Ilonának és Katalinnak, minthogy az őket illeti (690); 1449.VIII.21.: *Werwewlg*-i Balázs fia András **üv** (739); 1450.I.12.: *Werwewlgh*-i László fia: Dénes és János **üv** (787); 1450.VIII.16.: *Werwelg*-i Miklós **üv** (879); 1461.VI.12.: *Werwewlgh*-i Pál **deák**, *Werwewlg*-i Antos Péter **ü**: Nagydobaiai (1563); 1461.X.12.: *Werwewlg*-i Antos Péter **üv**, *Wewelg*-i Pál **deák**ot is (1633); 1461.X.28.: *Werwewlg*-i Pál fia István és ≈-i Miklós fia: Tamás, Gergely, Márton és Balázs **üv**, ≈-i Pál **deák**ot is (1639); 1505.IV.9.: *Werwelgh*-i Anthos Miklós magister, a gyulafehérvári székesegyház Urunk színeváltozása-oltára igazgatója zálogba vesz ugróci (Do vm) birtokrészt (3348). Ld még KmJkv II. 1075. A XVI. század első felétől **református** egyháza önálló, Bethlen Gábor fejedelem dézmát adományoz számára. 1760–2: *Vérvölgy*. 1803-ban felépül ref. temploma. 1808: *Vérvölgy*, Blutigel, Virvölgy (183). 1888: ≈ (Valea-Sangulei {!}, Vervegihu) **Szi** Zilahi js (Je 723). 1913: *Vérvölgy Szi* vm Zsibói js (Az). # Fejér L.: *Vérvölgy*. Szilágysági magyarok 1999. 565. Képek: **A református templom**, Öreg szalmás ház. – 1909/19: Vervegihu (Valea-Sângelui), V, L 547: **r 10**; m; 9 zs (197). = Su 2: 244. 1334–1854. [12 C]

Verzár Bi : Füves

Vesafalva * Za (Borossebes-K, Dézna mellett) 1553: *Vesafalva* (Márki II/1. 252). – Su 2: 419.

Vészalja Za (Borossebes-D) 1574: *Bozoj*, 1650: *Vaszolicza* (Márki II/2. 169). 1808: Vaszoja (182). 1888: ≈ **Ar** Borosebesi js (Je 719). 1913: *Vészalja Ar* vm (Az). – Văsoaia, *Vaszoja*, L 785: r 748; m (196). = Su 2: 242. 1574–1851. [32 B]

Vésze * Te (Facsád táján, Ferde mellett) 1405: *Alsoweze* Ikus 12. tartozéka volt; Ikus és kerületét 1439-ben a király Hunyadi Jánosnak adományozza (Cs 2: 42. Ikus). – Su 2: 285. 1403 {!}.

Vessző * Ar (a Maros mellett, Pécska táján) 1430: *Wezew* (Cs 1: 781). – Su 2: 424.

Vessződ 1. Fe (Vizakna-ÉK) 1379: *Veseng*, 1392: *Vezed*, 1394: v. *Wezewd*, *Wezewd*; 1429: *Bessodia*, 1432: *Vesewd* (Ub II. 500, III. 37, 103, 106, IV. 337, 465). 1467.XII.9.: Mátyás király parancsára Ernuszt János udvari vitézt és fiait beiktatták *Wezewd* birtokába (1769); 1485.X.3.: *Wessewd*-ön Vizakanai és Bolyai részirtok (2541); 1486.VI.1.: *Wezewd*-i néhai Lőrinc fia Pongác Lackod, Gyulas (Kü vm) és Farkastelke (Fe vm) birtokbeli örökös részeit 50 Ft-on zálogba adja Vizaknai Ferencnek (2585); 1518.VI.16.: néhai *Wezewd*-i János részirtokait említik (3678); 1523.II.23.: *Wezewd*-ön Vizaknai Miklós részirtokos (3898); 1523.X.23.: *Wezewd*-i Miklós és Elek *Wezewd*-ön részirtokos (3961); 1515.I.5.: *Wezewdy* néhai Nagy János fia Miklós *Wezewd* és más birtokbeli részeit nővéreinek: Katalin asszonynak és Annának ajándékozza (4064); 1530.VI.19.: Dészalvy Istvánné *Wezewdy* Katalin, te: Dészalvi Lászlóné ≈ Anna, néhai ≈ Miklós birtokainak említése (4307); 1549.IX.10.: ≈ András említése (4958); 1554.III.5.: Sárközi Mihályné ≈ Anna birtokperben áll te: ≈ Andrással (5281). 1520: Zacharias *Wessedi*, nobilis, bécsi **diák**. A hasonló nevű, Fe vm-ből származó köznemes család tagja. 1525-ben Miklós fia János Szépmező és Bénye Kü vm-i helységekben volt birtokos (Dn 2496). 1733: *Vessződ*, 1750: *Vesszős*, 1760–2: *Szász Vessződ*. 1806: *Szász-Vessződ*. 1808: *Vessződ* (Szász-), Wassid (184). 1861: *Szász-Vessződ*, *Wesid* FF (4). 1888: *Vessződ* (Zied, Veseud) **NK** Szentágotai js (Je 723). 1913:

Vessződ NK vm (Az). – 1909/19: Vesäud, *Vessződ*, *Zied*, L 567: r 256é n (197). Ves{e}ud = Su 2: 245. 1379–1854. [35 D]

Vessződ 2. Sink (Szentágota-D) 1332–35: *Wozodya* (Tr). 1373: *Wessodia*, *Vessodia* (Ub II. 408). 1488: *Weszd* (Berger 66). 1733: *Veszöd*. 1806: Szász-Veszöd. 1808: Veszöd (Szász-), Zid ~ Ziedt ~ Zindt, Veszent (184). 1861: Veszszöd, *Zied Sink* (37). 1888: Szász-Vessződ (Wasied, Veseud) **NK** Bolya-berethalmi js (Je 641). 1913: **Szászvessződ** NK vm Medgyesi js (Az). – 1909/19: Vesäud, *Szv*, *Wessid*, L 611: r 488; n, m (197). Veseud-Agnita = Su 2: 245. 1332–1854. > 1974: Veseud c. Chirpär {Kürpöd kzs faluja ÉK-re} [36 C]

Vesszős Kü Vesszős (Michaelis Villa) Kü (Küküllővár-ÉNy) 1332: Danyel **sacerdos** de *Vezeus*, v. *Michaelis*. Papja 1332 I: 6, 1332 II: 6 régi báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 563). 1393: p. *Wezsews*; =: p. **regalis** *Wesseus*; 1403: *Wessews*; 1424: *Mihalfalwa*; 1515: *Wezews*. Küküllővárhoz tartozott, 1398-ban Zsigmond király zálogba adta Bethlen Gergelynek. Később (1462, 1515) újra a vár tartozéka, 1504-ben ism a Bethleniek zálogbirtoka (1332-től Cs 5: 900). **1587**: *Veszeos*. – C. Pr: fl. 50. A: fl. 25 (30). 1733: *Vesszős*, 1750: *Veszeusch*, 1760–2: *Szász Vesszős*. 1754.VII.23.: itt hunyt el ifj. Vargyasi báró Daniel Istvánné gr. Bánffy Ágnes (Gyalu 353/2). 1808: *Veszös* vel *Vesszös* h., *Mechelsdorf* g. 1861: ≈, ≈ Kü (9). 1888: Szász-Vesszős (Michelsdorf, *Veszeus*) **KK** Hosszúaszói js (Je 641). 1913: **Szásznagyvesszős**. – 1909/19: Vesäus, *Szv*, *Md*, L 1127: r 448; n, c, m (197). > Veseuş = Su 2: 245. 1332–1913. [35 B; L]

Vesztény Sze Vesztény Sze (Szeben-DK, a Talmácsi úton) 1468: *Westen*, *Westhen*. *Wezthen*, *Vesten* (Scheiner 152). 1539: *Westa* (Ve: Doc. I. 20). 1733: *Vestem*, 1750: *Vestyen*, 1760–2: *Vesten*. 1808: Vesztény, Westendorf (184). 1861: Vestén Sze (35). 1888: Vesztény (Westen, Vestem) Nagyszebeni js (Je 724). 1913: Vesztény Sze vm (Az). – 1909/19: Veştem, *V*, *W*, L 1289: r 1224; m, n (197). = Su 2: 245. 1468 – 1854. [35 D]

Vetés Sza (Szatmárnéti-Ny hrs a Szamos b. p.) **1238**: *Vetis* (Tr). A falut Kaplony nembeli tulajdonosai közvetlenül 1238 után telepítették. 1265-ben már temploma van (Maksai 234). 1312: p. *Vetes*. Kopoz nádor a VáK-hoz: mivel Péter fia Péter magister, Wrduung (ds) András magister és Endus fia György magister szerint ők Myke fia András rokonai és örökösei, András birtokai inkább őket illetik: ennek Kulch, *Vetes*, Olcha és többi birtokait nádori emberrel iktassák Péter, András és György magistereknek (An 3: 221); 1312.II.16.: *Vetes*. Zunga Péternek, Wrduung Andrásnak és Endus fia Györgynek iktatják András *Vetes* birtokát, ahol András anyja él (An 3: 234). 1334: **sacerdos** de *Vetus* (Tr). & *Vetési Albert* (1410–1486) a Kaplony nb. család tagja, apja: Vetési Jakab szatmári alispán (MÉL); mindkét jog doktora, királyi alkancellár, nyitrai, majd veszprémi püspök (KmJkv I. M 1069). 1435: *Wetes*, 1459: *Vetes*, a Szamoson révje volt (Cs 1: 489). *Vetési László* (1450 k–?) latin-görög műveltségű humanist költő, szónok (1475.II.9.: Mátyás követe IV. Sixtusnál; 1484: az új pápát, VIII. Incét üdvözli a király nevében; később pápai kamarás). 1446.III.18.u.: *Wetis*-i Jakab fia László leánya: Anna Dobokai Ördög Keresztély, majd Ősi Jankafi Osvát felesége (565); 1454.VI.11.u.: Uő **üv** (1166); 1460.III.15.: *Wethes*-i Jánosné: Adviga (1432); 1460.XII.20.: *Wethes*-i Miklós **ü**: Kémer (1495); 1461.VI.5.: *Wethes*-i János **ü**: Majádi László (1561); 1466.X.31.: *Wethes*-i Miklós **üv**, *Wethes*-i Jakabot és *Wethes*-en lakó Tóth Kelemen is (1697). 1808: Vetés (184). **Sarlós Boldogasszony-templom**, b: VII.2. (RKNt 1999). 1888: ≈ Csengeri js (Je 724). 1913: Vetés Sza vm. & *Vetési László* ref. lp, szórványgondozó, 1992-től a *Felebarát* c. lap szerkesztője. – 1909/19: Vetiş, *V*, L 1760: r 333; m; 55 zs (197). = Su 2: 245. 1228–1851. [1 D]

Veze (Víz) > Véza Fe (Balázsfalva-DK hrs) **1263**: *Wiz* (Gy). = (Er I. 241). 1320: p. *Weze*. 1263-ban István ifj. király Monorával együtt mint lakatlan udvarnoki földet Kán nb. László fia Julia magisternek adta. 1313-ban Balázsfalvi Herbord fia Balázs mondta magáénak D-i részét. 1320-ban Dózsa erdélyi vajda DK-i részéke, a későbbi Szászpatak (ma: Spätac) területébe az egresi apáttal szemben Balázs fia Herbordot iktatta be, és határát leíratta (Gy 2: 191). 1647: *Veze* (Makkai 632) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Veze*, 1750: *Vezen*. 1808: *Véza* aliis *Veze* vel *Veczke* h. 1861: *Véza* AF (7). 1888: ≈ **AF** Balázsfalvi js (Je 724). 1913: **Véza** AF vm (Az). – 1909/19: Veza, *V*, L 539: r 506 (197). = Su 2: 246. 1320–1854. 1263: t. *Wyz* (Tr) {Vizaknához hibázta} [35 A]

Vezend Sza (Szalonta-D) **1262**: *Wezend*-et a magister hospitalis generalis cruciferorum ekkor adja el Kereki Jánosnak, de mint az érvidéki gyepű egyik korai telepe, bizonyára jóval régibb ennél a századnál (Maksai 235). 1302: VáK: Kereki János comes kérésére átírja 1262.VI.4-i, Odon és *Wezend* birtokról szóló saját privilégiumát (An 1: 193). 1381: *Vezend*, 1396: *Vezentelky*, *Wezenth* (Maksai). 1419, 1435, 1483: *Vezend* (Cs 1: 489). 1522.XI.13.: *Wezend*-en Károlyi Lánosz László részbirtokos (KmJkv 3879). 1808: *Vezénd* (184). 1851: *Vezend*, Sza vm, 3 **romai kath.**, 958 **g. kath.**, 7 **ref.** lak., g. kath. anyatemplommal. Gazdag fekete földre mindent bőven terem; rétjei igen jók; erdeje is van. F. u. a gr. Károlyi család, de a Csomaközy ivadék is bir bene egy kis részt (Fé 4: 299). 1888: ≈ Sza Nagykárolyi js (Je 724). 1913: *Vezend Sza* vm (Az). – 1909/19: *Vezend*, V, L 928: r 874; m, zs (197). > *Vezendiu* = Su 2: 246. 1262–1851. [11 A]

Vezete * **Ar** (Arad-K, Szombathely/Szabadhely táján) 1428: *Vezethe* a. n. *Zent-Mihaly*; 1449: *Zenth Mihaly* a bizerei **apát** birtoka volt (Cs 1: 781). – Su 2: 420. 1359 {!} *Vezethe* a. n. *Zent-Mihaly*, 1449: *Zenth Mihaly*.

Viaderitz * **Kr** (Resicabánya-DDNy, Krassócsér és Nermed közt) 1723. és 1761. tk: *Viaderitz* (Pesty: Krassó II/2. 282). – Su 2: 420.

Vice 1. Ar (Keszend mellett) 1471-ben Keszi Balázs deák Vice nevű birtokát a csanádi **káptanannak** adja (Cs 1: 785. Keszi cs.). – Su 2: 420.

Vice 2. Do (Szék-ÉK) 1315: *Wyche*; 1332–3: Johannes **sacerdos** de *Vitex*, *Vite*, Bartholomeus de *Vite*; 1334/XV: v. *Vyce*. 1315-ben a néhai Kán László vajda mindkét László mester nevű fia bírta; idevaló népeiket Becsegergely nb. Apa tilalmazza Bőd és Babos használatától (Gy; Apa fia Jakab comes An 4: 150). Papja 1332 I: 20, 1332 II: 25, 1333 I.: 11 denar montanus pápai tizedet fizet. 1334: Bőd határosa (Gy 2: 93). 1457.VIII.9: *Wycze* Bálványos vár tartozéka (KmJkv 1275); 1523.VIII.8.: Viczei Tamás kolozsvári polgár (3944). **1587**: *Wicze*. – E: fl. 12, A: fl. 6. Ad rationem ill. dom. Princeps accumulandum (Dé 43). 1808: *Vicze* h., *Witzen* g., *Sicza* {Olv: "Zsica"} val. 1861: *Vicze*, *Zsiitza Do* (17). 1888: *Vicze* (Jica) {Olv: "Zsica"} **SzD** Kékesi js (Je 724). 1913: *Vice SzD* vm.– 1909/19: *Vița*, V, L 995: r 121; m (199). = Su 2: 253. 1315–1854. [13 D]

Vicsa KSz (Szilágeseh-ÉK) 1387: *Vyccha*, 1430: *Vycha* (Petri IV. 795). 1462: *Wycha* (Cs 1: 566). 1508.IX.20.: *Wycha*-n Kusalyi Jakcs részbirtok (KmJkv 3475); 1527.XII.16.: ≈ ua. (4201); 1530.I.28.: Kusalyi Jakcs Mihály, KSz vm ispánja és KJ János hűségesszolgálati jutalmául familiáriusoknak: örmezői Móré Jánosnak s fiainak: Mihálynak és Mártonnak adományozzák ≈-i birtokrészeit (4283); 1538.X.7.: ≈-n Álmosdi Csire Ferenc részbirtokos (4659); 1544.X.3.k.: ≈-n Csehi Kalmár és Csehi Vajda részbirtok (4835); 1555.X.10.: ≈-n Bélteki Drágffy Györgyről Kusalyiakra szállott részbirtok (5418). 1682-ben teljesen elpusztult, 1716-ban települt újra (ld Szilágycsehi). 1733: *Vicse*, 1750: *Vecse*. 1808: *Vicsa*, *Witzeldorf*, *Vicse* (184). 1888: ≈ **Szi** Szilágycsehi js (Je 724). 1913: *Vicsa Szi* vm (Az). & Vicsai János tanár, a Szilágysági magyarok (1999) egyik szerzője. – 1909/19: *Vicea*, V, L 231: r 211; zs, m (197). = Su 2: 246. 1387–1854. [12 A]

Vidacstelke * **Do** - 1320: p. *Vidachteleky*. Barsa nembeli Chunka (ds) László és fiai bírták. Helye ismeretlen (Gy 2: 93). – Su 2: 420. 1320 *Vidachteleke* (Kádár VI. 106) {Vajdaháza mellett}

Vidafalva * **Te** (Temeshódos táján) 1471: *Wydafalwa* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 70). – Su 2: 425.

Vidaly To (Torockó-ÉNy hrs az Aranyos j. p.) 1470: p. *Wydal*; 1511: p. ≈. ♂Toroszkó vár tartozéka. 1473: (felében) 11 jobbágytelek, részben Ivánus, Sorbán, Valkó és Mihály jobbágyok kezén (Cs 5: 744). 1474.V.4.: *Wydal* Thoroczkaibirtok (KmJkv 2146); 1489.IV.13.: Bogáti néhai Péter fia László ≈ birtokbeli ősi részét zálogba veti Dengelegi Pongác János volt erdélyi vajda özvegyénél: Erzsébetnél és fiánál: Mátyásnál (2695). 1733: *Vidolmul*, 1750: *Vidolm*, 1760–2: *Vidám*, 1805: *Vidály*. 1808: *Vidaly* (184). 1861: *Vidály To* (11). 1888: *Vidaly* (*Vidolmu*, *Sidolm*

{Olv: "Zsidolm"}} **TA** Torockói js (Je 724). 1913: Vidaly TA vm (Az). – 1909/19: Vidolm, V, L 311 **ort. r** (197). = Su 2: 246. 1470–1854. [22 D]

Vidék * Ar (Lippa-K, a Maros bp-i Bulcs és Váradja közelében) 1510: *Also-Videk* (Márki II/1. 191). Lehet, hogy districtus volt. – Su 2: 289.

Vidombák-patak 1808: *rivulus* Videnbak, Fidenbach ~ Wiedenbach Brassó-vidék (184). – Ghimbășel

Vidombák Br (Brassó-Ny hrs) 1324: *Widinbach* (Gy 1: 821/6). 1342: *Widinbach* (Tr). Szász szabadfalu. 1351: *Wiedenpach* (SzO I. 60). 1413: *Widembach* (Ub IV. 148). 1488: *Weidenbach* (Berger 70). 1689: *Gimbav* (Ve: Doc. XI. 390). 1760–2: *Vidombák*. 1808: Videnbak, Weidenbach ~ Wiedenbach, Gyenváff {!} ~ Vidombák (184). 1861: Vidonbák, Weidenbach, Gyenbass Br (39). 1888: Vidombák (Weidenbach, Gimbávu) Br Felvidéki js (Je 724). 1913: Vidombák Br vm (Az). – 1909/19: Ghimbav, V, Wb, L 1670: r 566; n, m (80). = Su 1: 259. 1342–1854. [37 C]

Vidonya * Kr (Kerestelek-ÉNY) 1259: t. *Wyduna iobagionum castris ... Wydunapathaka* (Gy). = (Er I. 230). 1341: t-es sessionali *Vydenyefew*. Várjobbágyok földje volt; 1259-ben már bizonyára lakatlan. 1341-ben Videnyefő föld Somlyó tartozéka, s Zovány és Káloztelek határosa. Ma Kerestelek határában ÉNY-ra : *Vidonya* (Szőlőhegy) és *Vidonyapatak* (Petri III. 647) és *Valea Vidiei* (1887. tk. Gy 3: 522). – Su 2: 425. 1259.

Vidra 1. Fe 1. (Topánfalva-Ny, a Kis-Aranyos b. p.) 1595: *Vidra* (Ve: Doc. IV. 193). XVIII: **Ort. fatemplom**. 1760–2: *KisAranyos*. 1808: *Aranyos* aliis *Aranyas* (Kis-) h., *Vidrá* val. Pagus. C. Albensis inf. 1854: *AlsóVidra, Vidra de Jos* (Bul. 100; Su 1: 44. Arieșul Mic). 1861: Kis-Aranyas AF (5); Alsó-Vidra AF (4). 1888: A-V **TA** Topánfalvi js (Je 212). Móc népi építészet, kézműipari feldolgozás. L 1910: 2674, 1956: 2278 (Le). 1913: **Alsóvidra** TA vm (Az). – 1909/19: Vidra-de-jos, Av, L 2655: r 2644 (198). > Vidra = Su 2: 247. 1595–1854. [21 D]

Vidra 2. Fe 2. (Alsóvidra-DNy hrs) 1839: Felső-Vidra, Vidra-gyin-szusz (Lenk). 1861: Felső-Vidra AF (5). 1888: F-V **TA** Topánfalvi js (Je 329). 1913: **Felsővidra** TA vm (Az). – 1909/19: Vidra-de-sus, Fv, L 3112: r 3089; c (198). {1940 e.} > Avram Iancu = Su 1: 48. 1839–1854. [21 D]

Vidra 3. Za (Nagyhalmagy-ÉNY) 1477: *Wydra* (Cs 1: 748). 1808: Vidra (184). 1888: ≈ **Ar** Nagyhalmagy js (Je 725). 1913: Vidra Ar vm (Az). – 1909/19: Vidra, V, L 758: r 744 (197). = Su 2: 247. 1477–1854. [33 A]

Vidrászeg Kü (Radnót-ÉK, a Maros bp-i úton) 1383: *Vidrazeg*; 1465: p. *Vydradzeg*; 1467: p. *Wydradzeg*; 1519: ≈; 1473: **ecclesia parochialis B. Elizabet vidue** in *Wydradzeeg* {1235: Árpádházi Szent Erzsébet} tiszteletére szentelt templom. Vidraszegi ~ Vidrászegi, Mf. Alárdfi, Teremi ~ T. Sikesd, Szengyeli, Bethleni, Forrai s más birtokosé. Hn 1473: Kerelő és Cseged felé Kövesút nevű közút (via communis Kweswth), Berethalom nevű hegytető (Cs 5: 901). 1466.I.2.: *Wydradzeg*-en Meggyesfalvi Alárd László birtoka cserében Bogáti Andrásához kerül (KmJkv 1678); 1467.I.29.: Szengyeli néhai benedek fia Mátyás tiltakozik amiatt, hogy néhai apja ≈ negyedét elada Meggyesfalvi Alárd Jakabnak (1725); 1482.VI.27.: Mátyás király parancsára Báthory Istvánt, adomány címén, beiktatták *Wydradzegh* birtokába (2375). 1587: *Vidradszegh*. – C. Pr: fl. 15. A: fl 5. Ill. Princeps dom. Ladislao Boronkay integram vita durante contulit (Dé 34). 1643: *Vidrászeg* (Ve: Doc. XI. 148). 1805: *Vidrászeg*. 1808: Vidraszeg (184). 1861: Vidrászeg Kü (9). 1888: Vidrászeg (Vidraseu) **KK** Radnóti js (Je 725). 1913: Vidrászeg **KK** vm (Az). – 1909/19: Vidrasău, V, L 697: r 532; m, c (198). = Su 2: 247. 1383–1854. [23 D]

Vika Hu (Illye-ÉNY) 1485: p. *Wyka*. Foltiak bírták (Cs 5: 147). 1733: *Vika*. 1808: ≈ (184). 1861: ≈ Hu (24). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 725). 1913: Vika Hu vm. – 1909/19: Vica, V, L 248 **ort. r** (197). = Su 2: 246. 1485–1854. [33 B]

Vikegy * Te (Lugos táján) 1471: *Wykegy* Hódos kastély tartozéka volt (Cs 2: 70). – Su 2: 426.

Viktóriaváros Fo (Alsócsa határában alakult ipartelep, 1945 után) Viktória. – Victoria = Su 2: 246.

Világos Za (Lippa-É) **1162–72**: *Siri* a szentjobbii monostor (Bi) birtoka (Gy 1: 669). cca 1169: v. *Seuri*, 1326: *Wilaguswar*, 1329: p. *Syrien*, *Serian*, *Serien*, 1331: castrum *Siry*, v. *Vilagosvar*, 1334: *Syri* (Tr). 1332–7: *Syri*. 1403: parochialis **ecclesia S. Martini** de *Siri* Agriensis diocesis. 1444: **opp.** *Syry*, *Syri*, *Sery*; 1453, 1485: ≈ (Cs 1: 724). 1808: **opp.** Világos, *Siri Ar* (184). 1888: Magyar-Világos **Ar** Világosi js szh, 1888: ház 385, L 1931 (Je 488). 1888: Román-Világos (Oláh-Világos, *Siria*) **Ar** Világosi js (Je 607 & Barnazel psz). 1913: Világos **Ar** vm. « Barnót, Világosföldvár. – 1909/19: *Şiria*, V, L 6694: r 4342; m, n, zs, c (174). = Su 2: 174. 1169–1851. [32 A : L]

Világosvár Za (Világos mellett) 1326-ban tűnik fel. 1438-ban még királyi vár. 1439-ben Albert király Barankovics rác despotának adja; 1441-ben I. Ulászló visszaveszi és Maróti Lászlónak adja. 1442-ben az országgyűlés Erzsébet királynénak adja át. 1445-től Hunyadi Jánosé. 1456-ban H. Szilágyi Mihálynak engedik oda; 1461-ben Mátyás király zálogosítja SzM özvegye: Báthori Margitnak. 1464-ben mint Arad vm-i helyet Mátyás a Báthoriaknak adományozza, s ők bírják 1490-ben is. Tartozékait 1464-ben és 1525-ben sorolják fel (Cs 1: 722). 1660: Világos vára (Evlia Cselebi 43).

Világosváralja Za 1411: *Suburbium castris nostri Wylaguswar* (Pesty: III. 267) = Világosváralja (Cs 1: 724).

Vilma 1. BSz (Magyarláros-DNy) 1390: *Vydma et alia Vydma* (Cs 1: 566); =: *Vydma*, 1405: v. **olacalis** *Vylma*, 1553: *Vilma*, 1590: **Torda-Vilma**, 1598: *Chicho-Vilma*, 1614: *Thorda-Vilma* (Kádár VI. 554). 1637: *Thorda Wilma* (Makkai 417) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Vima Turdej*; 1760–2: *Torda Vilma*, 1805: *Thorda-Vilma*. 1808: *Vilma* (Torda-), Wilmen, Csima-máre (184). 1861: T-V BSz (20). 1888: T-V (Vima mare) **SzD** Nagyilondai js (Je 690). 1913: **Tordavilma** SzD vm Magyarlárosi js (Az). – 1909/19: *Vima-mare*, *Tv*, L 862: r 845; zs (198). *Vima Mare* = Su 2: 249. 1390–1854. [13 A]

Vilma 2. KSz (Magyarláros-DNy) 1390: *Vydma et alia Vydma*; 1405, 1424: *Wilma*; 1475: *Vilma penitus deserta* (Cs 1: 566); 1543: *Draga-Vilma*, 1598: *Dragia-Vilma*, 1603: pagus *Vilma* (Kádár III. 369). 1733: *Vimma*, 1750: *Vima dredzaszke*, 1760–2: *Draga Vilma*. 1808: *Vilma* (Drága-) **Köv** (184). 1888: ≈ (Vima micá, Selnitie) **SzD** Nagyilondai js (Je 299). 1913: **Drágavilma** SzD vm Magyarlárosi js (Az). – 1909/19: *Vima-mică*, *Dv*, L 863: r 844; zs (198). *V M* = Su 2: 249. 1390–1854. [13 A]

Vilmest * Ar (Vám mellett) 1479: *Wylmesth* Váradja vár 29. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). – Su 2: 426.

Vinc : Alvinc, Felvinc.

Vincenc (Vincentii Terra, Rauendorf) Fe (Henningfalva mellett?) **1269**: t-m *Vincencii*; 1345: *Vinchench* a. n. *Rohundorph*; 1374: *Rouendorf*. Vincenc földje fehérvári várföld volt. 1269-ben István ifj. király Demeterpatakával együtt Kelneki Chyl comesnek adta; utódai a XIV. században is birtokolták Rauendorf néven. 1374-ben Spring és Ringelkirch között sorolják fel. Mittelstrasse (116-7) Henningfalvával azonosítja, de ezt 1374-ben külön említik; lehet, hogy Henningfalva határába olvadt (Gy 2: 193). – Su 2: *Vinchench*, 1345. {Szászsebestől É-ra helyezi.}

Vinces Mm (Budfalva mellett) 1402: *Vynces*; 1405: *Vinchfalwa*; 1405, 1474: *Wynczfalwa*. 1402-ben Vynces alakban találjuk föl a Drágfiak birtokai közt. » Budfalva (Cs 1: 453. Vinczfalva). – Su 2: 421.

Vincoló hn 1507.III.10.: Cege (Do) határán *Kyswynczolo* nevű erdő (KmJkv 3398).

Vinda Be (Beszterce-K hrs) 1332–5: Chunradus **plebanus** de *Vinda*, Hermannus de *Vinda*. Papja 1332.I: 1/2 fertő, 1333.I: 3 sectinus, 1334.I: 4, 1334.II: 4, 1335. II: 2 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 565). **1587**: *Vinda in auro cuso fl. 7 solvit* (Dé 71). 1808: *Vinda* h., *Windau* vel *Wendau* g. 1861: ≈,

Windau, Gyinda Be (39). 1888: ≈ (Windau, Ginda) **BN** Jádi js (Je 726). 1913: Vinda BN vm (Az). – 1909/19: Vinda (Ghinda), V, W, L 519: r 77; n (198). Ghinda = Su 1: 259. 1332–1854. [14 C]

Vinga Ar (Arad-DNy, a Temesvári úton) **1231**: *Wynga*; 1237: t./v. *Vinga*; 1333–5: Stephanus **sacerdos** de *Vinga*. Csak nb. Ugrin érsek te: Miklós ispán öröklött birtoka, aki 1231-ben két fiára hagyja közösen; 1237-ben két kisebbik fiára, azzal, hogy magának visszatart 7 szabadost (libertinus ... Artus, Arcus, Zarand, Cosma, Beneduc, Benus et Rophoen). Papja 1333: 16 báni, 1334.I: 3 gs, 1334.II: 10 báni, 1335: 1 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 187). 1454: *Wereswynga*, *Kerekwynga* (Cs 1: 781). 1717: *Vinka* (Borovszky: Temes 125). 1806: Vinga (Theresiopolis). 1888: ≈ (Theresiopolis) r. t. vs, **Te** Vingai js szh, 1888: ház 1000, L 4796 (Je 726 & Vinga psz). 1913: Vinga Te vm (Az). – 1909/19: Vinga, V, L 4762: r 455; bulgár, n, m, zs, szlovák, szerb (198). = Su 2: 250. 1231–1851. [31 B]

Vingárd (Guga, Weingartskirchen) Fe hs és várkastély (Gyulafehérvár-KDK) 1309: Bartholomeum de *Wyngartkyrchen*; 1332–5: Joannes **sacerdos** de *Wynkarthkyr*; 1345: p. *Guga* a. n. *Vengherskirch*. A székesi uradalomhoz tartozott. 1300 k. Bakaji „Nagy“ Illés és fiai: Illés Wz, Zereth és Both birtokolták, s adták el 50 M-ért Kelneki Dánielnek. 1329-ben Illés fia András megerősíti a Kelnekieket birtokában. Papját 1309-ben a springi dékánátushoz tartozó kiközösített százsz plébánosok között említik. Utóda 1332 I: 4 gs, 62 régi báni, 1332 II: 1/2 M 1 lat, 1333 I: 5 lat, 1334 I: 5 lat, 1334 II: 7 lat (1 lat = 33 dénár), 1335 I: 5 lat pápai tizedet fizet (Gy 2: 193). 1309: ≈ (An 2: 551). & *Vingárti Geréb László* (1452–1502) 1476–1501 **erdélyi püspök**, 1501–1502 kalocsai érsek; ≈ *János* 1458–1460: erdélyi alkormányzó; ≈ *Péter* 1478–1479: erdélyi vajda, 1495–1497: országbíró, 1499–1503: nádor; ≈ *Mátyás* 1482–1490: dalmát-horvát-szlavón bán (KmJkv I. 913). 1467.XI.14.: Geréb Jánosné Szilágyi Zsófia (1772); 1465.VIII.7.: *Weyngarth*-i Geréb János id. Vizaknai Miklós erdélyi alvajda végrendeletének egyik végrehajtója (1676); 1466.XI.1.: Somkeréki Erdélyi István a *Wyngarth* tartozékaiban lévő birtokrészeit 40 Ft-ban zálogba adja ≈-i Geréb Jánosnak (1698); 1466.XI.26.: Iklódi Mártonné Drági Potenciána ≈-i részét eladja ugyanannak (1710); 1469.IX.7.: Somkeréki Erdélyi István eladja ≈ birtokbeli részét ≈ Geréb Jánosnak és fiainak: Péternek, Mátyásnak, Lászlónak (1909); 1469.X.4.: Esztényi Bertalan *Wengarth*-i részét eladja *Wingarth*-i Geréb Jánosnak és fiainak (1912); 1471.VI.1.u.: *Wyngarth*-i Geréb János fogott bíró: Kőrös (2024); 1477.XII.19.: Suki János *Vyngarth*-i részét zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagynak (2252); 1492.VII.3.: a *Wyngarth*-i kastély várnagya Looz (2800). 1506: castrum *Wyngarth* (Scheiner 156). 1523.III.22.: ≈-on Ősi Jankafiak peres jószágá (KmJkv 3915); 1525.VI.19.: Ők ≈-i részüket ≈-i Horváth Gáspárnak vallják (4104); 1533.I.9.: Bethleni Farkas tiltja János királyt attól, hogy a ≈-i kastélyt eladományozza (4395); 1539–1542.II.12.: Székely Máté ≈-i várnagy (4767). **1587**: *Vingart cum pertinentiis: Spring, Gergellyffaya, Kys Lwdas, Lengyelkek et Veres Egyház*. – E: fl. 100. A: fl. --- (Dé 20). 1733: *Wingardt*, 1750: *Wingard*, 1760–2: *Vingárd*. 1808: *Vingárd* h., *Weingarten* vel *Weingartskirchen* g. 1861: ≈, Weingartskirchen AF (7). 1888: ≈ (Weingarte, Weingartskirchen) **AF** Kisenyedi js (Je 726). 1913: Vingárd AF vm (Az). – 1909/19: Vingárd, V, W, L 2145: r 1201; n, m, c (198). = Su 2: 250. 1309–1854. + 2: 426. *Wyngartkeerch* 1329 (Tr) {Gyulafehérvár-K, Gergelyfája mellett elenyészettnek írja.} [35 A]

Virághát * **Te** (Nagyszentmiklós táján, Nagykomlós mellett) 1462: *Wyraghath*. Horogszegel együtt említik (Cs 2: 70). – Su 2: 426.

Virágosberek BSz (Bethlen-ÉK, Nemegye-DNy hrs) 1325: *Vylagusberk*, 1333: *Wyragusberek*, **sacerdos** de *Vylagulbereg* [= *Wyragusberek*] (Tr) egyházas hely magyar lakossággal. 1437: *Wyragosberk* (Demény, 1960. 269). 1530.V.31.: *Wyragosberek*-en Somkeréki Erdélyiek részirtokosok (4300); 1553.XII.9.: ≈ ua. (5248). **1587**: *Zeker Brette, Viragos Berek*. – E: fl. 12 {A -} (Dé 48. Szekérbréte * BSz psz Sajóudvarhely határában). 1808: Berek (Világos-, Virágos-), Zsirág (17). 1861: Virágosberek BSz (20). 1888: ≈ (Sirágu {Olv: "Zsirágu"}) **SzD** Bethleni js (Je 726). 1913: Virágosberek SzD vm. – 1909/19: Vireag, Vb, L 484: r 445; zs (198). > Florești = Su 1: 243. 1325–1854. [13 D]

Virágospatak Hsz (Bodzaforduló-ÉNy) 1968: *Virágospatak* Bodzaforduló vs faluja. 1969 L 1591 (*Kovácsna megye*, 1969). – 1954: Floroia Mare, 1956: Floroia Mică = Su 1: 244. > 1974: Floroia [38 C]

Virágosvölgy TA (Torda-É) a Kolozsbós határában eredő és Aranyosgyéres fölött az Aranyosba ömlő patak völgye, ahol vasút kanyarog. 1808: *val+riv* Világosvölgy ~ Virágosvölgy (184). Tanyaszerű lakott helyeinek egy része Virágosvölgy néven faluvá szerveződött. 1913: *Virágosvölgy* Ploszkos tartozéka (H). – Valea Florilor = Su 2: 227. 1913. – 1974: c. Ploscoș {Ploszkos kzs faluja} [23 C]

Virikócz * Ar (Ménés mellett) 1440: *Wrekolcz*, iterum *Wregkolcz*; 1477: *Wrygkowcz* Solymos vár 33. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 425.

Virtyeska Szi (Zsibó-DK) 1913: *Virtyeskatelep* Gorbómező tartozéka (H). – Virtiesca > Vírteșca = Su 2: 255. 1913. – 1974: c. Zalha {Zálha kzs faluja DDNy-ra} [12 D]

Visa Ko (Apahida-ÉK) 1326: silva *Visaerdei*. 1332: *t/p. Vizateluke*. Zsuk tartozéka; a Suki nemesek birtoka mint erdő (1326) és mint „telek“ 1332-ben (Gy 3: 378). 1368: p. *Wisa*; 1450: *ecclesia filialis* p-is *Wysa*; 1468: p. *Wyssa*; 1491: p. ≈; 1502: p. ≈; 1507: p. ≈; 1516: p. ≈. Suki, Zsolnai ~ Szm. Pongrácz, Sk. Erdélyi, Geszti, Sándorházi ~ S. Porkoláb, Ombozi, ~ O. Kisfaludi, Ródi Cseh-birtok (1326-tól Cs 5: 425). 1438.VII.24.u.: *Wysa-t* Sukiaknak iktatják (96); 1467.I.15.: Szilvási Imre özvegye néhai *Wyssa-i* Salamonfy István leánya: Ilona szavai birtokrészét 50 Ft-ért eladja Suki Mihálynak (1721); 1468.III.23.: *Wyssa* volt Suki egészbirtokot Csupor Miklós kapta királyi adományul (1797); 1474.V.32.: *Wysa*-ban Sukiak részirtokosok (2148); 1481.VI.18.: *Wyssa*-ban Somkeréki Erdélyiek részirtokosok (2323); 1482.VIII.7.: *Visa* Zsuk tartozéka (2388); 1483.XII.16.: *Wysa*-ban Haranglábi részirtok (2472); 1491.IX.27.: *Wyssa* egészirtokhoz néhai Suki Mihály leányai tartanak jogot (2756). Ld még KmJkv II. 1076. **1587**: *Visa*. – E: fl. 12, A: fl. 4 (Dé 54). 1652: *Vissa integra Uj Jozzag*. Gyalu tartozéka. Szabó István falusbíró, marhájjával szolgál; Rosos Mihály Úr bírása, nem szolgál; Katona Gergely, 1 fia; Kovats Ferenc; Kis Ferenc, 2 fia; Kis György, 2 fia, egy mostohafia nőtelen; Jano Lőrinc, 2 fia; Budai György, 3 fia; Galambodi Szabó István, 1 fia; Kis Gergely, 1 fia; Vajda Lőrinc, 1 fia; Burjan Boldizsárné özvegy; Balko Miklósné özvegy. 13 csf (2 özvegy) 11x2 = 22 + 14 fiú {és 14 leány} = 50 lakos. Fugitivi: 1. Szaz János ...; 2. Türe János ... Nagy Devetserben Doboka vármegyében lakik. Desertae: 1. Cegledi Boldizsáré, kinek egy fia vagyon, most, a szűk időben, Székelyföldre adta egy nemesembernek, most is oda vagyon; 2. Szabo Mihályé; 3. Nagy Gegelyé, ehez egy kis gyermek vagyon, néhai Cziki Mihály fia volt, most az fenn specificált Szabo Istvánnal lakik; 4. Nagy Gergelyé. Fundi elegendő volna, csak ember szállana meg. Hn: *Keõris allyban, Szeoleõ alatt*, *Varju Saasban (sz)*, {! Vö.:} *Varjasban, Eõerben* (k) {vsz Üvér}; *Czere* erdő. Szőlő: Vagyon egy darab szőlő is, mely most igen szép terméssel vagyon ..., az *Keõris* oldalában vagyon ... (Gyalu 135-137); 1652 Asszonyfalva: Az Visai határon vagyon két erdeje is az Fejedelemnek, *czere* erdőnek híják (141). 1665 k.: Kassai Ferenc folyamodik a fejedelemhez, hogy nagyapja szerzett négy falut: Oláh Egerbegyet, Türet, Vistát és Visát; ezek közül Türe négyezer, Vista háromezer forintban volt nála inscriptióban. Árvakul maradván a fejedelem tutorsága alatt, az említett falukat elvették, Egerbegyért és Visáért Kővár-vidékén Csokotestet és Málfalvát adta a fejedelem; Vistáért és Türeért a fejedelem „a sommát nem deponálta, hanem pénz nélkül vette el tőlünk“. Kéri az előbbi két falut: Vistát és Türet kezébe visszabocsátani (Bánffy Rok. Lázár lt. 32. f. 11. sz. EHA). 1679 Jegenye (Ko), Fugitivi: Sipos István Vissában lakik (Gyalu 211), 1687 Jegenye, Fugitivi: Ormándi Máté Wisaban lakik (224). 1711: a fekete halál (pestis) 292 áldozatot szedett itt (Gyalu LXXIX). 1808: *Visa* h., *Jisa* {Olv: Zsisa} val. 1861: ≈, Gyisa Ko (14). 1888: ≈ Ko Moci js (Je 726). 1913: *Visa* Ko vm (Az). – 1909/19: Vișa, V, L 628: r 234; m (198). > Vișea = Su 2: 252. 1326–1854. [23 A]

Viság Ko (hegyi település a Székelyjő bp-i hegyein, Sebesvár-D) 1808: *vicus* Viság (185). 1861: Visság Ko (14). 1888: Viság (Lunka) Bánffyhungyadi js (Je 726). 1913: Viság Ko vm (Az). – 1909/19: Vișag, *Viság*, L 1173: r1167 (199). Vișagu = Su 2: 252. 1850, 1854. [21 B]

Viságmező Ko (Viság-Ny) 1909: Lunca (Su). 1913: Viságmező Ko vm Bánffyhunyadi js (Az). – Lunca > Lunca Vişagului = Su 1: 368. 1909.

Visó folyó **Mm**-ban; a Borsai-hágó alatt ered és Visóvölgy falu fölött ömlik a Tiszába. 1353: *fl. Wyssso ~ Viso* (Gy 4: 111/3).

Visó 1. Mm 1. (Sziget-DK, a Visó partján) 1365: *Ket-Viso, Ketwyssou* (Mihályi 57); 1385: *Viso inferior*, 1476: *Also Vyso* (Bélay 218). 1390: *Vyso*; 1463, 1480: Alsó-Visó és két {!} Visó is (Cs 1: 453). Román kisenemesek által lakott kenézzogó román falu. A XV. században a Dolhaiak birtokolták. 1808: Visó (Alsó-), (s) Dolnj-Wyssen, Wyssová, Visenye gye dzsosz (185). 1888: A-V (Alsó-Vissó) Visói js (Je 212). L 1910: 3852 (r, n), 1956: 5231 (Le). 1913: **Alsóvisó** Mm vm (Az). – 1909/19: Vişaul-de-jos, *Av*, L 3501: r 2923; zs, m (199). Vişeu de Jos = Su 2: 252. 1365–1851. Vişeu de Jos [3 D]

Visó 2. Mm 2. (Borsa-NyÉNy) 1600: *Kezepsouyso* (Bélay 219). 1808: Visó (Közép-), (s) Strebnj-Wyssen, Wyssová, Visenye de minslok (185). 1888: Középvísó (Közép-Vissó, Visieu de medilocu) -Y- (Je 455 & Válye-Vimului {!}). 1913: **Középvísó** Mm vm (Az). – 1909/19: Vişaul-de-mijloc. *Kv*, cu staţ. baln. Valea-Vinului, L 1659: r 1263; zs, m (199). > Vişeu de Mijloc = Su 2: 252. 1600–1851. [13 B]

Visó 3. Mm 3. (Sziget-DK, a Visó bp-i úton) 1365: *Ket-Viso, Ketwyssou* (Mihályi 57); 1468: *Felsewyssou* (Bélay 219). 1808: Visó (Felső-), (s) Gornj-Wyssen, Wyssová, Visenye gye szusz (185). 1888: F-V (Felső-Vissó, Visien din szusz) Visói js (Je 330 & Lunca-Lui-Bálmos, telep, Fojna és Regiászé). **Szent Anna-templom**, b: VII.26. (RKNt, 1999). 1913: **Felsővisó** Mm vm (Az). – 1909/19: Vişaul-de-sus, *Fv*, L 70562: r 2158; zs, n, m, rutén (199). > Vişeu de Sus = 2: 252. 1365–1851. g. Oberwischau. [3 D]

Visóvölgy Mm (Sziget-K, a Tisza b. p.) 1913: Visóvölgy Mm vm Visói js (Az). – Gura Tisei {!}, Valea Vişeului = Su 2: 234. 1913. [3 D]

Visáld * Kr (Lugos táján) 1488: *Wysald* (Cs 2: 109). – Su 2: 426. {Pesty szerint Boldor faluval együtt említik}

Vissád * Te (Detta táján, Szóka és Partos közt) 1442: *Vissaad*, 1446: *Vissad* (Cs 2: 70). – Su 2: 420.

Vist 1. Fo 1. (Fogaras-Ny, az Oltba ömlő Vist-partak torkolata közelében) 1511: *Also Vist* (Su). 1632: *Also Uist, Also Vistth* (Makkai 461, 471) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Vist (Alsó-), Unter-Wittendorf, Vista de dzsosz ~ Fista de dzsosz (185). 1861: A-Viszt Fo (25). 1888: A-Vist Alsóárpási js (Je 212). L 1910: 1158, 1956: 1174 (Le). 1913: **Alsóvist** Fo vm (Az). – 1909/19: Vis/tea-de-jos, *Av, Unterwischt*, L 1196: r 1128; m, n (199). = Su 2: 252. 1511–1854. [36 C]

Vist 2. Fo 2. (Alsóvist-D) 1511: *Felső Vist* (Su). 1632: *Felseo Vist, Felseo Uist* (Makkai 461) I. Rákóczi György birtoka. 1808: Vist (Felső-), Ober-Wittendorf, Vista de szusz ~ Fista de szusz (185). 1861: F-Viszt Fo (25). 1888: F-Vist (Gyisztia din szusz) **Fo** Alsóárpási js (Je 330). 1913: **Felsővist** Fo vm (Az). – 1909/19: Viştea-de-sus, *Fv, Oberwischt*, L 1461: r 1401 (199). = Su 2: 252. 1511–1854. [36 C]

Vista Ko {< *Visata* szn.; 1220: ≈ várjobbágy VR} (Kolozsvár-Ny, Gyalu-É, 397-425 m) {**XIII-i templom**} 1291: *Vysta* (Gy); = (Er I. 474). 1332–4: Johannes *sacerdos* de *Diusta, Vista, Vysta*. Az erdélyi püspök faluja, melynek telepeseit a király kiveszi az erdélyi vajda és a vm joghatósága alól. Papja 1332. II: 16, 1333. II: 14, 1334. II: 12 garas és 6 keresztes báni pápai tizedet fizet (Gy 3: 378). 1304: t. *Wysta* Gyereche hrs (Cs 5: 425; Gy 3: 348; An 1: 547. E: v^o XV: *Wista*). A Nádas folyó közelében eladott föld egyik határpontja – "usque ad l locum palatii lapidei" (kőpalota helye) – a mai Palota nevű határrész Gerecse alatt. 1338: p. *Wysta* (Ub I. 494). 1350 körüli időre tehetők a templom töredékes falfestményei (mészréteg alatt). 1391: p. *Vysta* hj: A Szucsáki nemesek Szucsák helysége felé a püspöki birtok határa a Nádas vize mellett kezdődik, ... penes fluvium *Nadas* ubi quidem rivulus *Hordowpathak* vocatus cadit ad dictum fluvium *Nadas* ..., ahol a Hordóskúti patak

a Nádasba ömlik, s felmegy a patak medre vagy folyása mellett ... ad locum fontis scaturientis qui vulgo *Hordowkuth* appellatur ... és tovább ... ad caudam alterius montis excelsi *Capulak* vocatam ... Ez a **Hordowpathak** {2x} ma: Hordóskúti patak, **Capulak** pedig *Kapulat* (erdő) Vista, Szucság, Gyalu és Fenes közt (Ortvay: *Oklevelek Temesvár ... I. n. 125*). **1395.II.24.** IX. Bonifácus pápa bullája a vistai Szent Péter titulusú plébánia templom oltárigazgató papjának, Lászlónak jutalmul szép javadalmakat rendel. (Ke 1: 89). 1437: p. *Wystha*; 1444: **plebanus** de *Vystha*; 1449: plb de *Wystha*; 1450: ≈. Jbn 1437: Aszalós (Azalos) fia Mihály, László fia Márton, Szomordoki András, Bese Péter, Sóllyom András, Nyilas Jakab, Fodor Péter, Nagy Tamás, Drági Albert. Szn 1450: Barnabás fia Balázs (1304–1450. Cs 5: 425). **1525.II.7.**: Szegedi Csomay Benedek fia: Miklós deák, Bács egyházmegyei pápai közjegyző előtt és Barnabás gyalui plébános, Albisi Bernát káplánja: Péter, Péter pap, volt kispetri plébános, Szucsáki Miklós deák, Mérai Dezső Antal, Demeter deák Kolozs vármegye dézmaszedője jelenlétében, a *Wystha*-i plébániaházban, Mihály pap *Wystha*-i plébános plébániáját átengedi Albisi Bernát egri éneklő kanonoknak, királyi titkárnak, az erdélyi püspökség kormányzójának mint az erdélyi püspök személyének, aki azt Szentpáli Menyhértnek adja. A közjegyző Bernát úr és Szentpáli András kérésére több oklevelet állít ki (KmJkv 4075); =: a közjegyző előtt Mihály pap tiltakozást jelent be a vistai hívektől plébánosságá idejére járó fizetése felől (4076). 1542: A gyalui vártartomány falvait – benne Vistát is – a fejedelmi udvartartáshoz rendelik. 1580: Vista **iskolájának** első említése (Antal Gyula tanfelügyelő közlése. 1980: emléktábla). **1587:** *Vista*. – E: fl. 30, A: fl. 15 (Dé 52). 1602–1848 (rövid megszakításokkal): Vista magánföldesúri, 1666-tól Bánffy-, végül Esterházy-birtok. 1760–2: *Visia* [: *Vista*]. 1808: *Vista iuxta alios Vizta* [?] h., *Jisa* {Olv: Zsisa} val. 1861: Vista Ko (14). 1888: ≈ Nádasmenti js (Je 727). 1910: Magyarvista Ko vm (1913: Az) *1911: *Mátyás István Mundrucz*, a kalotaszegi legényes tánc kiváló mestere (–1977). # KszHn 1942. 269-276. 1942-ben a Kalodánál (a falu központjában) felállítják az első világháború hősi halottainak Kós Károly tervezte emlékművét. 1995-ben a második világháború hősi halottainak nevét is felvésték az emlékműre. 2004-ben a falu lelkipásztorai: Felházi Zoltán és Klára buzgó lekesítése nyomán, kőfaragó mesterek és mások közreműködésével felújították az emlékművet és környékét. 2004.VII.25-én „Hosszú szünet után falunapot ültek a kalotaszegi Magyarvista lakói” (Krónika, 2004.VII.26. Boros Dalma. A tudósításbeli képen Felházi Klára tiszteletes asszony a felújított emlékműnél. Az 1. oldali színes a lovas felvonuláson készült). 2004.VII.30. Duna Tv. – 1909/19: Vista, V, L 1149: r 135; m; 19 zs (199). 1926: Višta. 1936/9. tk: Vištea = Su 2: 1229 {! Cf. Pata}, 1291–1854.

Viszák Kr (Buziásfürdő-DK) 1369: rivulus *Vizak*, 1371–2: *Wyzag* (P); 1444: *Wizzag* Zsidóvár 3. tartozéka volt (Cs 2: 15. Zsidóvár); 1717: *Vischul*, 1785: *Wischak* (Pesty: Krassó II/2. 283.). 1808: *Viszák* (185). 1888: *Viszág KrSzö* Lugosi js (Je 727). 1913: **Krassóviszák** KrSzö vm (Az). – 1909/19: *Visag*, *Viszág*, L 1891: r 1805; n, m (199). = Su 2: 251. 1369–1913. [42 B]

Viszdorf * Me (Medgyes mellett) 1359: *Viszdorff* (Ub II. 158). – Su 2: 420.

Viszerván * Ko (Bánffyhunyad-DDNy, Székelyjő és Meregyó hrs) 1511: pr. *Vyzerwan*. Meregyói Botos, Béli Vajda, Telegdi Székely-birtok volt (Cs 5: 425). – Su 2: 421.

Viszka Hu (Marosillye-ÉÉNy) 1468: p. *Wyzka*. Illye vs birtoka (Cs 5: 147). 1750: *Viszka*. 1808: *Vizka* ~ *Viszka* (185). 1861: *Viszka Hu* (24). 1888: ≈ Marosillyei js (Je 727). 1913: *Viszka Hu* vm (Az). – 1909/19: *Visca*, V, L 1183: r 1163; m (199). = Su 2: 251. 1368 {!: 1468}–1854. [33 B]

Visznek * Za (Borosjenő-ÉÉNy, Kerülő határában) **1162–72:** *Visznek* a szentjobbi monostor (Bi) birtoka (Gy 1: 669). 1169: v. *Viznek* (Tr). 1433: *Visnek* (Cs 1: 748). – Su 2: 420. 1169; 1433 *Visanak* {!} [20 C]

Viszolótelek (Vajszoló) * Do **1291**>345: t. *Vizouloteluk*; 1345: ≈. Farkas fia Péter Cege és Vt negyedét Pousa fia Péternek, másik negyedét Pethus fia Ropha székelynek és Buyhus fia Imrének 7 M-ért eladta. Ezt az oklevelet az erdélyi vajda 1345-ben érvénytelennek nyilvánította. 1507: Kis-Vajszoló (erdő) Cege határában (Gy 2: 93). ?1291: ≈. Esetleg a szomszédos Szentegyed korábbi neve (Er I. 498).

Viszolya Ko (Sármás-ÉK) 1296: Kán nb. László erdélyi vajda *Wyzula* birtokot cserébe adja a **káptalannak** (Er I. 546). 1329: ad metas terre capituli ... a t. *Wyzulya* ... cca silvam *Wyzulya* ... t. *Wyzuliateleke*. Az erdélyi káptalan birtoka; Szilvás és Budatelke határosa (Gy 3: 379). cca 1360: *Wyzula*; 1465: **plebanus** de *Wezalya*; 1515: p. *Wyzolya*. Jbn 1506: Jankó Gál bíró; 1506, 1515: Széki Mihály (1329-től Cs 5: 425). 1515.XI.4.: a káptalan *Wyzolya*-i jobbágya: Székly Mihály jelen volt több szomszédsági iktatáson (3591). 1587: *Vyzolya*, *Keobeollkwit*, *Wylak*. – E: fl. 42, A: fl. 22 (Dé 60). 1638: *Viszolya*, 1639: *Wiszolya* (Makkai 538, 574) I. Rákóczi György birtoka. 1733: *Viszuja*, 1750: *Viszua*, 1760–2: *Viszollya*. 1808: *Viszolya* h., *Zsiszulye* val. 1861: ≈ Ko (14). 1888: ≈ (Zsiszulye) Mezőörményesi js (Je 727). 1913: **Mezőviszolya Ko** vm (Az). – 1909/19: *Visuia*, V, L 834: r 785; m, zs (199). = Su 2: 251. 1329–1854. [23 B]

Visszafolyó Gy/Cs (Gyergyószentmiklós mellett) 1956: *Visszafolyó* Gyergyószentmiklós tartozéka. – Visafolio = Su 2: 251. 1956. » Gheorgheni.

Vizakna (Salisfodium) {< *Vizaakna* < *Viza* + *Akna*: a Viza patak forrásvidékén} **Fe** (Szeben-ÉNy) {1277 e.} 1291: Petrus Jung de Ruzmark f. Petri de *Vyzakna* (Gy). =: *Vyzachna* (Er I. 491); 1295: *Vyzakna*-i Gyán fia Alardus (538). 1309/Cod. [1277-re]: nob. nomine Joannes f. Alardi comitis de *Salisforio* [: *Salisfodino*]; 1327: **plebano** ... de *Salisfodio*; 1328: salisfodinam in *Vizokna*. Nevezetes sóbánya, melyben a szebeni prépostnak régi idő óta része volt (1328, 1330). A szász Vizaknai Alárd-fi család fészke, amely arról vált hírhedtté, hogy Alárd fia János (Gyán) nevű tagja 1277-ben elpusztította Gyulafehérvárat. Helytörténetileg is lényeges leszármazásukat a családfa mutatja. {Ábrával.} Birtokolták többek között Múnt és Lengyelkéket. Plébánosa, aki a szebeni prépost mellett szerepel mint bírótárs (1327) és a Szeben megyei papokkal együtt pápai nunciusi fenytésben részesül (1322), 1332–5: mint a szebeni dékánshoz tartozó pap 4 évre 1/2 M pápai tizedet fizet (Gy 2: 193).

(1309): Bertoldus sebesi dékán a 7 káptalan képviselőjében: a fehérvári egyház lerohanása és felégetése nem más, mint vizaknai (de *Salisforio*) Alardus comes fia János nemes bosszúja apja haláláért, amelyet a fehérvári püspök okozott; ezért lépett fel Péter püspök és a 3 kanonok ellen, akik ott meghaltak (An 2: 661).

1350 után elszakad a Királyföldtől, Fehér vm-hez kerül. 1418: Fülöp sókamara (Ozorsai Pipó embere). Vizaknai Bertalan, fia: 1439–1446, 1462–1465: id. **Vizaknai Miklós** erdélyi alvajda (KmJkv I. 1070). 1453–79: Sigismundus de *Salisfodio* vizaknai plébános és szebeni dékán (esperes), 1469: Sigismundo plebano a capitulique Cybiniensis decano (Ub 6: 3767). 1439.III.20.: Miklós erdélyi alvajda, fe: Erdélyi Katalin, leányuk: Magdolna (142-3); 1439.III.24.: a *Wyzakna*-i sókamara ispánja nemes Firenzei Pero de Rassis (145); 1450.IX.21.u.: ≈-i Miklós fia László (896); 1450.X.9.: ≈-i Miklós (907); 1451.X.2.: ≈-i Miklós leányai: Potenciána és Dorotya, Torockai Franciás Jánosné: Katalin (986); 1452.VIII.6.: *Vyzakna*-i Miklós faragói és nyulasi birtokos (1060); 1461.XII.4.: ifjabb *Wyzakna*-i Miklós zálogba veszi Mikes (To vm) birtok felét (1647); 1465.VIII.7. in *Vizakna*: id. *Wizakna*-i Miklós (egregius) erdélyi alvajda végrendelete (2 1/2 lap. KmJkv 1676); ≈ gerébségét testvére kapja; ≈-i Cseh János és felesége adósságából, szolgálataiért, engedjenek el 100 Ft-ot, a másik 100 Ft-ot Potenciána nevű leánya kapja (1676). 1472: Franciscus de **Wizaokna** bécsi **diák** (Dn 522). 1481.XI.3.: *Wyzakna*-i Miklós özvegye: Katalin – leányai: Katalin, Afra, Borbála és Margit nevében is – tiltakozik az elen, hogy fia: Ferenc bárhol lévő birtokait elidegenítse (2334); 1485.X.3.: ≈-i Ferenc tiltja Bolyai Gáspárt, hogy Felsőbolya, Alsóbolya, Sárdorf, Salgó, Vessződ, Mihályfalva és Hidegvíz birtokbeli részeit elidegenítse (2541); 1486.VII.6.: néhai ifjabb ≈-i Miklós leánya: Afra Altemberger Thomas szebeni polgármester felesége (2604).

1515: Tömjénes csn (n. *Weihrauch*) : Blasius *Themyenes* judex de *Vizakna*. & *Vizaknai Gergely* (XVI. szd) kolozsvári iskolamester, egyházi író.

Sókmarások: 1522: martinus Makray, Gregorius Literatus racionista; 1530: Scher aus Überlingen (St. Fugger kamarása); 1540: Hamvay György.

1559: a Negyvenek Tanácsában 20-20 magyar és szász, a belső tanácsban 2-2 esküdtpolgár.

1567.I.6.: Csáky Mihály kancellár szebeni bizottságot küld Vizaknára az itteni vizályok rendezésére. Vízkereszt napján megérkezik a bizottság Haller Péter szebeni királybíró vezetésével, s még ez nap oklevelet ad a városvezetés rendezésére. Többek közt elrendeli: „Az folnagnak pedig mikor esztendője el telik, az tisztet addig le ne tehesse, migh nem az Gereb elewt, Tanach elewt es az 40 ember elewt [meg nem esküszik] ... az tavaly folnagy Nagy László és az Wy folnagy Istuan biro (TT 1881. 189-191. Szabó K.). A királybíró és a jegyző felváltva szász és magyar, a folnagy tisztséget pedig egyik évben magyar, a másikban szász ember viseli; a négy polgár közül kettő magyar, kettő szász (Szebeni lt. 1359. Schuller: *Rechtgeschichte*, III. 207/2). 1583: Oltovány csn. *Olthovan* László vizaknai esküdtpolgár (*juratus*).

1585-ig szász főpap mellett magyar prédikátor, 1585-től **református** lelkész mellett szász diakónus.

1635 Dálnok (Hsz): Szabó Ferenc; Kissolyos: Dávid János fia Gyurkó; Farkaslaka (Uh): Kelemen István Viz Aknan lakik (SzO). 1638 Bogártelke (Ko): 47. Pusztá házhely Nagy Jánosé volt, egy fia Szakmaron, más Vizaknan (Gyalu 42). 1709–: diaconus Salisfodiensis Martinus Leonhard.

1721: 381 család = 2286 lakos: 159 családfő cives oppidani (városi polgár), 72 csf salisfodio (sóvágó), 23 csf inquilinus (kamarai zsellér), 127 csf exemptus (adómentes, főleg nemesek).

1727 Gyalu: Vizaknai Miklós kertje (Gy 248); 1737 Gyalu: Nemes emberek specificatiojok, akik paraszt szülőket colálnak: Vizaknai Miklósné egyet (271). 1808: **opp.** *Akna (Viz-), Vizakna h., Salisburgum* lat., *Salzburg g., Ocna* val. *1824: *Barabás Júlia*, a 48/49-es szabadságharc hősnője, főhadnagy, majd százados (–1883, Kairó). 1861: ≈ (*oppidum*), Salzburg, Okná AF (7). 1888: ≈ (Salzburg, Okna) r. t. vs és -Y- AF, ház 992, L 3683 (Je 728). 1913: Vizakna AF vm (Az). 1984: műkedvelő vendéglátékok szervezője Zöldi Mária. # Szabó K.: *Vizakna történetéhez* (TT 1881). Bakk E.: *Vizakna monographiája* (Brukenthal Múzeum Kt Ms V. 151) Binder P.: *Vizakna*. Közös múltunk, 1982. 150. Ad 269, 270, 272, 273. – Vizocna > 1909/19: Ocna-Sibiului (Vizocna), *Vizakna, Salzburg, Salisburgum*, L 3920: r 2642; m, n (124). = Su 2: 7. 1263: t. Viz {! Cf. Veze}, 1291–1954. [35 C, D]

Vizes 1. * Kr 1. (Lugos-ÉÉK, Bunya és Dobosd mellett) 1514–1516: *Wyses*, 1597: *Vizesul*; 1612: *Vises*, pr. *Vizessul*; 1761. tk: *Visescht* (Pesty: Krassó II/2. 284). – Su 2: 426.

Vizes 2. Kr 2. (Resicabánya-DNy hrs) 1723: *Wadneck* (Pesty: Krassó II/2. 285). 1808: *Vodnik* (185). 1888: ≈ **KrSző** Resicai js (Je 729). 1913: Vizes KrSző vm Resicabányai js (Az). – *Vodnic* = Su 2: 255. 1723–1913. [42 C]

Vizes 3. * Te (Temesvár táján, Alsóbencsek mellett) 1479: *Wyzes* Sarád város és uradalom tartozéka volt (Cs 2: 20. Sarád). – Su 2: 426.

Vizesd Tt (Nagyszentmiklós-D) 1424: Michael Thege de *Vizesgyan* ... capitaneus cumanorum sedis Zenthel, 1451: p. *Wizesgyan*, Szöllőssel határos, szomszédosok gyanánt megjelennek innen: Kun László és István. Ez időben tehát kun hely volt, de meglehet, mint Hollós, Szentelt, Valkány stb. E tájon, részben e helység is nemesi uralom alatt állott (Cs 1: 707). 1561: *Vyzesgyan*, 1647: *Vizesgian*, 1723: *Wisesta* (Borovszky: Torontál 136, Uő: Csanád II. 628). 1806: Pred. Vizesda, Kis Vizesda (Spitzta) (21 Z 40). 1913: Vizesd Tt vm Zsombolyai js (Az). – 1909/19: *Vizeşda, Kisvizeşda*, L 982: r 208; n (199). *Vizejdia* = Su 2: 253. 1424–1913. [30 D]

Vízköz Hu (Hátszeg-DK, Borbátvíz-D hrs) 1411: v. libera nomine *Wyzkuz*; 1453: *Wizkwz*; 1457: p. *Wykwez* in districtu Ha. 1473, 1476: p. *Ohabycza*; 1478: p. *Ohwbycza*; 1494: p. *Hobycza* in ≈ de Ha.; 1501, 1518: p. *Ohabycza* in ≈ Ha. 1429: p. *Ohabicha*; 1440: p. *Ohabycha*. Osztróiak bírták; rb. Pestyéni, Klopotivai-birtok (Cs 5: 118. a mai Hobicza értendő). 1453: V. László király bizonyos magszakadás következtében a Kendefieknek adományozta. 1519 (p. *Ohabycza*): Kendefiek és Kenderesiek birtokai közt (Cs 5: 147). 1524.V.31.: Osztrói Haczaky Gáspár Alsoozthro, Felsewozthro és *Hobawycza* (Hu vm) birtokbeli részeit zálogként leköti Szucsáki Sándorházi Tamás magister gyulafehérvári kanonoknak bizonyos dézmatartozás fejében (KmJkv 4012). 1808: Urik (Hobicza-), Hobitzen, Hobiza (177). 1861: Hobicvény Hu (22). ? 1861: Hobicza-Urik Hu

(22). 1888: Hobicza Puji js (Je 372). 1913: **Hobica** Hu vm (Az). – 1909/19: Hobița, H, L 285: r 235; c (89). = Su 1: 290. 1411–1854. [44 A]

Vizma Ar (Lippa-DK) 1440: *Wyzma*, 1477: *Wysnya* Solymos vár 28. tartozéka; 1477: *Wysnya* (Cs 1: 761. Solymos). 1717: *Visma* (Borovszky: Temes 126). 1808: **Vizma Te** (185). 1888: ≈ Lippai js (Je 728 & Prapacz hodáj). 1913: **Vizma Te** vm (Az). – 1909/19: **Vizma**, V, L 689: r 659; n (199). = Su 2: 253. 1440–1851. [32 D]

Vízmellék : Küküllő mente.

Vízszamos folyó: a Kis-Szamos régi neve 1496.XI.25.: Apahidán a *Wyzamos* mellett dél felé elterülő Holtvízszage nevű rét (KmJkv 2997).

Vízvár * **Kr** (Oravicabánya táján) 1370, 1392: *Vizuar*. Érsolyó várához ratózott. Hihetőleg enek felel meg az 1343-ban ugyane vár tartozékai közt említett *Feketezywar* is (Cs 2: 109). – Su 2: 420. 1370, 1392. {P}

Vizsoly * **Sza** (Szamosdara határában KmJkv) 1312: p. *Viszl*, *Wysul*; 1326: *Viszoly* (Tr). A Csák-nemzetség Darai ágának egyik fiatalabb, Szamos-parti telepe (1312, 1329, 1339). A XIV. század végén Drágfiak szerzik meg vámját (1381). Száz évvel később predium áll a helyén (1483, 1498). Nevét az itt vagy a környéken élő németek adták (Maksai 235). 1381: p. *Visol* (Cs 1: 489). 1503.V.24.: *Wyssol* predium Borzási László birtoka (KmJkv 3282). – Su 2: 420. 1312–1381.

Vladány * **Kr** () 1597: *Wladany* (Pesty: Krassó II/2. 274). – Su 2: 424.

Vladesd ~ Vladestfalva * **Hu** (Vladesd psz Szirb hs közelében Illye-ÉK) 1516: p. *Wladesthfalwa*; 1519: p. *Vladesd*. Barancskai-birtok (Cs 5: 148).

Vladesd * **Te~Szö** (Karánsebes táján) 1430: *Bladost*, 1447: *Wladisty*, 1454: *Wladesth* (Cs 2: 70). – Su 2: 299. {P} 1440: *Vlogesch*. Nemesi névben, Karánsebes körüli falvakkal kapcsolatban. Tán Vladesdrel ugyanegy (Cs 2: 70). =: *Vlogeesh*, *Vlogesh* (Pesty: Krassó II/2. 286). – Su 2: 420. {Facsád tájára teszi}

Vládháza AF (1861) : Úrháza.

Vlanpataka * **Te** (Temesvár táján) 1450 u.: p. *Wlanpathaka*. Bizereiek birtoka volt (Cs 2: 70). – Su 2: 424.

Vlasolcz * **Kr** (Szászkabánya-É, Harampatak mellett) 1367: *Vlasolch* (Cs 2: 109). – Su 2: 420. {P}

Vledény Br (Feketehalom-ÉNy, a Fogarasi úton) 1570: *Vledény* (Su). 1808: Vledény, Wladein (185). 1861: ≈, Wladen Br (39). 1888: Vleden (Vladeni, Vledény) **Fo** Töröcsvári js (Je 728). 1913: Vledény Fo vm (Az). – 1909/19: Vlădeni, *Vledény*, *Wladein*, L 1390: r 1360 (199). = Su 2: 255. 1570–1854. [37 C]

Vlegyászatanya SzD (Dés-ÉNy) 1913: *Vlegyászatanya* Csicsókápolna tartozéka (H). – Gura Vlădesei = Su 1: 274. 1913. – 1974: c. Gîlgău {Galgó kzs faluja} {1981: R} G [13 C]

Vlogyest Te (Csánki) : Vladest.

Voda KSz (elírás miatt azonosíthatatlan; hihetőleg KSz) 1221: Fede faluból való Metsa lopással vádolta a *Voda* falubeli bizonyos Zounuc [nevű ember] János nevű hospesét. A bíró a szolnoki curialis comes: Maurianus és a billogos: Bulsu, a poroszló Dombró faluból való Atanasius volt. Váradon János a tüzesvas-próbán [bűnösként] összeégette magát (Er I. 116).

Vodnik Kr (1808) : Vizes KrSzö.

Vojncze * **Kr~Szö** (Herkulesfürdő-É, Domásnya mellett) 1539: *Woyncze* (Pesty: Krassó II/2. 286). – Su 2: 425.

Vojkafalva Za (Honctő-ÉK, a Fehér-Körös j. p.) 1553–61: *Voikafalva* (Márki II/1. 252). 1760–2: Guravoj. 1808: Guravoj, Guraraj {!} Za (62). 1888: Guravoj (Guravalej) **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 351). 1913: **Vojkaháza** Ar vm (Az). – 1909/19: Guravale, *Guravoj*, L 401: r 394 (85). > Gura Väii = Su 1: 274. 1553–1913. [33 A]

Vojla 1. Fo (Fogaras-Ny, az Olt bp-i úton) 1511: *Voila*, 1520: *Vojla* (Su). 1534: *Woyla* (Ve: Fontes IV. 237). 1808: Vojla (185). 1861: ≈ Fo (25). 1888: ≈ Fogarasi js (Je 729). 1913: **Voila** Fo vm (Az). – 1909/19: Voila, *Voila*, L 926: r 888 (199). = Su 2: 256. 1511–1854. [36 D]

Vojla 2. * Szö (a Duna mellett) **1230**: terra *Woyla*, 1247: terra nomine *Woila* ixta Danubium (Tr). – Su 2: 425.

Vojni-Pojenicza Hu (1888) : Pojan 1.

Vojtek Te (1888) : Vejteh.

Vojufalva * Te (Detta táján, Temesberény közelében) 1408: *Voyufalwa* Berény városhoz tartozott (Cs 2: 71). – Su 2: 421.

Vojvogyen Za : Körösvajda Ar.

Vojvonyesd Bi 1888: Vojvonyesd psz (t) Árkos Bi Béli js (Je 729).

Vokmér * Te~Szö (Miháld/Mehádia mellett) 1480: *Wokmeer*, 1539: *Wokmir*, *Wokmér* (Pesty: Szörény II. 569). – Su 2: 425.

Vokszincz * Ar (Marosborosznok mellett) 1440: *Woxyncz*, 1477: p. *Woksynczy* Solymos vár 85. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 425. {Marosborosynok-K: *Valea Vocsințului*}

Volál-1-2. Fe/FF : Karatna > Karatnavolál Hsz.

Voldorf (Kozdfő, Villa Latina) Fe (Fogaras-É 16 km) **1206**: *Cwezfez* – Kozdfő. II. András király Johan Latinus lovag hospesnek adományozza Kozdfő földet (Er I. 33). Kozdfő területén alakult ki Voldorf. **1231**: Béla királyfi erdélyi szász lovagjai: Johannes Latinus fiai: Corradus és Daniel ... és Voldorf (v. *Latina*) faluját ... felementi minden adó és teher alól; csupán évi három fertő aranyat tartoznak fizetni a királynak, de hadbavonulásuk idején ezt a pénzt is saját szükségletükre fordíthatják (Er I. 163). +1206/257: ≈; 1231: ≈; 1396: *Waldorph*. II. Endre a Kozd patak fejét a vallon-olasz Nagydisznódi János vitéznek adományozta, és 1206-ban János itteni földjét meghatározta: ... de *Barancvth* ... v. *Lewenech* ... cum v. *Cowrnh* [: *Cowruh*] ... ad v-m *Welmer* ... v-m *Sars* ... v-e *Militum*, ... v-m *Barancuth*. Az oklevél megerősíti Imre király 1204-i kiváltságát (vö. ZW {Ub} I. 7), azzal, hogy János csak a király vagy a nádor bíraskodása alá tartozik, s ő és szolgálai vásárba menve minden adó és vám alól mentesek. Míg az adomány és határleírás elfogadható, a kiváltságok – legalábbis részben – utólagos interpolálás révén kerülhettek a szövegbe. {1231 = Er} 1257-ben István királyfi Corradus fia Gyaninus és János fia Dániel kérésére megerősítette a három oklevelet (Gy 2: 203). 1478.VI.25.: *Waldorf* Eczeli Tabiási-birtok (KmJkv 2268). 1488: *Volmor* (Berger 57). 1733: *Wolffdorff*, 1750: *Valendorf*, 1760–2: *Vallendorf*. 1808: *Volldorf* aliis *Wallendorf* g. 1861: ≈, ≈ FF (4). 1913: **Dombos** NK vm Nagysinki js (Az). – 1909/19: Valendorf, *D*, *W*, *L* 492: r 342; m (194). > Văleni = Su 2: 240. 1231–1854. [36 D]

Volkánfalva * Te (Temesrékás táján) 1472: *Wolkanfalwa*, 1473: *Wakanfalwa*, 1484: *Walkanfalwa* Rékás város 11. tartozéka volt (Cs 2: 20. Rékás). – Su : 424. Wlkan. 1387, 1391 Wlkan {Csánkinak tulajdoníva}; 1472, 1473, 1484.

Volkán havasa Hu 1501: *alpes Wolkanhawasa*; metales partium Transalpinarum (Cs 5: 110) Malomvíz tartozékainak határa Havaselve felé – a Vulkán-szoros tája.

Volkány 1. Br (Feketehalom-D) 1369: v. *Wolkendorf*, 1377: *Wolkan*, 1421: ≈, 1427: *Walkan* (Ub II. 322, 480, IV. 148, 269). 1467.II.18.: a brassóiak mutassák be Zerne, Tohán és *Wolkan* birtokra vonatkozó okleveleiket (KmJkv 1733). 1488: *Wolkendorff* (Berger 70). 1760–2: *Volkány*. 1808: ≈, *Wolkendorf*, Vulkan (186). 1861: ≈, ≈ Br (39). 1888: ≈ (*Wolkendorf*, Vulkan) Br Felvidéki js (Je

729). 1913: **Szászvolkány** Br vm (Az). – 1909/19: Vulcan, V, Wd, L 1630: r 609; n (200). = Su 2: 258. 1369–1854. [37 C; L]

Volkány 2. Fe (Segesvár-DDK) 1315: p/v. *Wolquinlaka*. Blauuz fia Arnold vásárolt birtoka; 1315-ben Károly király utasítja Fejéregyházi Mihályt, hogy Volkánylaka jogszolgáltatása miatt ne zaklassa a falut, és lakóit ne kényszerítse bírósága alá (Gy 2: 203). 1315: Károly király Arnold fia Blauuz comest megerősíti vásárolt ≈ birtoka tulajdonában {ld Fehéregyház} (An 4: 122). 1369: *Wolkendorf*, 1393: *Wolkan*, villa *Walkendorf* (Ub II. 322, III. 57). 1488: *Wolkendorff* (Berger 69). 1760–2: *Volkány*. 1808: *Volkány* h., *Wolkendorf*, *Vulkan* (186). 1861: ≈, ≈, *Volkán* FF (4). 1888: ≈ (Wolkendorf) **NK** Keresdi js (Je 729). 1913: *Volkány* NK vm Segesvári js (Az). – 1909/19: *Välcändorf* (Vulcan), V, *Woltendorf* {!}, L 232: r 38; n (191). Vulcan = Su 2: 258. 1206: t. *Cewzfey* {! *Voldorf* > *Dombos* előzménye}, 1315–1854. [36 B]

Volya 1. Hu (Algyógy-ÉNy) 1509, 1511: p. *Wolya*; 1518: v. *Woya*. Al-Diód vár tartozéka (Cs 5: 148. Ma *Voja*, *Vaja*). 1602: *Voi* (Ve: Doc. VIII. 25). 1733: *Voj*, 1750: *Boje* [: *Voje*], 1760–2: *Voja*. 1808: *Voja* (185). 1861: ≈ *Hu* (24). 1888: ≈ *Algyógyi* js (Je 729). 1913: *Voja* Hu vm (Az). – 1909/19: *Voia*, *Voja*, L 550: r 544 (199). = Su 2: 255. 1509–1854. [34 A]

Volya 2. * Te~Kr (Karánsebes táján, Novákfalva mellett) 1448: *Wolya* in districtu Caransebes in comitatu Themes. Mél és Novákfalva után említik (Cs 2: 71). – Su 2: 425.

Vonuz * Csa (Fönlak-Ny) {1241 e.} 1266: 3 t-s *Wonuz*; 1343: p. *Wonuz* ... in qua est ecc. **B. Martini confessoris** fundata iuxta v-m Kerekeghaz adiacens. A tatárjárás előtt királyi íjkésztők lakták. Ezek három földjét István ifj. király 1266-ban Parabuch kun ispánnak adta, azzal, hogy azontúl Parabuchnak kell nevezni. Az új név nem honosodott meg, mert 1343-ban is régi nevén nevezik; már egyházas falu s az aradi **káptalan** birtoka (Gy 1: 877). 1343: p. *Vonucz* iuxta villam Kerekeghaz adiac. Ar vm (Cs 1: 781). – Su 2: 421. *Vonuz*. 1266 (Tr), 1343 pred. {!} *Wonuz* (Gy). + Uo. *Vonucz*. 1343 p. *Vonucz* ..., *Vonuk* {!} (Cs), 1720 *Vonukháza* (Márki II/1. 219). {Beolvadt Arad város északkeleti részébe – írja Su; de ez csak *Vonukházára* vonatkozhatik}

Vorca Hu (1913) : Várca.

Vormága Hu (1913) < Veremága.

Vormága Déva-ÉK, j. o. a Marosba ömlő folyó.

Vosdóc Za (Halmágy-É) 1561: *Vassaticha* (Márki II/1. 252). 1760–2: *Vosdocs*. 1808: *Vosdóc* Za (186). 1825: *Vostots*, 1850: *Vozdots*, 1854: *Vozdóc*, *Vozdoc* (Su). Hnt. 13: » Hosszúsor Ar vm. – 1909/19: *Vâşdoc*, *Voszdocs*, L 139 ort. r (196). *Voşdoc* = Su 2: 257. 1561–1854. » *Luncşoara* [33 B]

Vote * Te (Temesvár táján) 1471: *Vote* helységből Keszi Balázstól részt kapott a csanádi **káptalan** (Cs 2: 75). – Su 2: 421.

Vozestya * Te (Csánki) : Libánmezeje másik neve.

Vozonie * Kr (Lugos-ÉK, Bégamonostor mellett) 1597: *Vozonie*, 1598: *Vozone*, 1612: *Vrzume*, 1620: *Wezvanie* (Pesty: Krassó II/2. 259). – Su 2: 421.

VORY-01 **Völcz Kü (1808) : Velc.**

Völcs Do (Páncélcseh-É hrs) 1378: *Wlch*, 1419: *Welchy*, 1427: *Welch*, 1452: *Weulch* (Kádár VII. 131). 1538.XII.29.e.: *Welch* Somy Gáspár egyik elpusztult birtoka, zálogon Kendy Gálnál (4672); 1554.IV.24.: *Weolch* Somy Anna birtoka (5299). 1760–2: *Völts*. 1808: *Völcs*, *Wölz*, *Velcs* (186). 1861: ≈, *Feltsu* Do (17). 1888: ≈ (Jélcso {Olv: "Zsélcsu"}) **SzD** Csákgorbói js (Je 730). 1913: *Völcs* **SzD** vm (Az). – 1909/19: *Ielciu*, *Völcs*, L 510: r 501 (94). *Elciu* = Su 1: 218. 1230: p. *Wesscel* (Tr) {! Cf. *Szentegyed*}, 1378–1854. [12 D]

Völcsök KSz (Szilágycseh-É hrs) 1387: *Völcsék* {!}, *Aranyos* vár tartozéka; 1423: *Veolchiegh*, 1460: *Welchek* (P); 1462: *Wlchek* (Cs); 1475: *Velchok* (Cs 1: 566; Petri IV. 802). 1502.IV.14.:

Welchewk Kusalyi Jakcs László egészbirtoka (KmJkv 3242); 1553.VI.17.: *Wewlchewk*-ön Kusalyi Jakcs Mihály, KSz vm ispánja részbirtokos (4417). 1582-ben, Kusalyi Jakcs Boldizsár magvaszakadtával Wesselényi Ferenc nyeri el. 1584.XI.6.: Wesselényi Ferenc *Völcsök*-i jobbágysai: Lőrincz Balázs, Fejes György és Cinege György mint szomszédok bõsházi iktatáson. 1603.II.16.: Giwgei András, első ismert **református** lelkésze. 1692: *Vöcsök* (Petri). 1760–2: *Völtsög*. 1780: Református templom épül. 1808: *Völcsök*, Haardorf ~ Hahrdof, Ulcsuk (186). 1888: ≈ (Ulciugu) **Szi** Szilágycsehi js (Je 730). 1899: Új ref. templom épül a régi helyébe; benne Wesselényi Farkas címere látható. 1900 L 781: 482 **ref.**, 280 **g. kat.**, 6 **r. kat.**, 13 izraelita. 1913: *Völcsök Szi* vm (Az). # Vicsai J.: *Völcsök*. = Szilágysági magyarok 1999. 570. Kép: A református templom. – 1909/19: Ulciug, *Völcsök*, L 781: r 273; m; 13 zs (188). = Su 2: 217. 1387–1854. [12 A]

Völgy * **Te** (Karánsebes táján) 1433: *Weelgh* in districtu Sebes; 1434; *Wlgh*. Úgy látszik, Vercsorova közelében feküdt (Cs 2: 71). – Su 2: 423. {P}

Vöröcsárda Tt 1888: Vöröcsárda Nagyszentmiklósi js (Je 730). » Keglevichháza.

Vörösmart KrSzö (1888) : Veresmart Kr.

Vöröstorony Sze : Verestorony.

Vratotus Kh ? (az átírásakor eltorzult neve miatt azonosíthatatlan település, talán Kóhalom környékén) ?1206: II. András király Johan [!] Latinus lovag hospesnek adományozza hűtlen poroszlója: a *Vratotus* faluban lakó Martinus Teutonicus fia Andreas Cwezefey nevű örökjogú földjét (Er I. 33). – Su 2: 421.

Vrehócze * **Ar** (Bégapata és Vizma közt) 1440, 1477: *Wrehewcze* Solymos vár 32. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 425.

Vrisu (?) * **KSz** (talán Désháza mellett) **1213**: villa *Vrisu*, villa *Vresei* (Tr). – Su 2: 421.

Vucsecs * **Ar** (Pécska-Ny) 1377: *Vuchech* az aradi **káptalan** birtoka volt (Cs 1: 781). – Su 2: 421.

Vukova Te : Temesvukovár.

Vukuva * **Kr** (Karánsebes-Ny, Ökörpatak mellett) 1699: *Vukuva*, 1690–1700: *Vukovo* (Pesty: Krassó II/2. 286). – Su 2: 421.

Vulaska * **Kr~Szö** (Karánsebes táján) 1603: pr. *Vulaska* (Pesty: Szörény II. 570). – Su 2: 421.

Vulcsesd Hu (1913) < Velcsesz.

Vulkán 1. Hu (Petrozsény-DNy, a nyugati Zsil-völgy keleti végében) 1462: *Wolkan* (Su). 1808: Vulkán XXXIV cc 56 {Vajdi van ott!} ~ Volkány (186). 1861: Vulkány Hu (24). 1888: Vulkán (Zsily-Vajdej és Vulkán). Petrozsényi js (Je 743). 1913: **Zsilyvajdejvulkán** Hu vm (Az). **Vulkán** 2002: **ref.** ehk, 847 lélek; filiája Aninósza 58 (Üzenet, 2002.2). – 1909/19: Jiu-Vaidei-Vulcan, *Zsvv*, L 1496: r 836; m, n (99). Vulcan = Su 2: 258. 1462–1854. [44 A]

Vulkán 2. * **Te** (Cseri vára tartományában) 1387: *Wlkan* birtokot, Cseri várával együtt, Zsigmond király a Kórógyiaknak adta (Cs 2: 11. Cseri). – Su 2: 421. Vulka 1387.

Vultur AF (Zalatna-É hrs) 1805: *Vultury*. 1850: *Voltori*, 1854: *Vultur*, *Vulturi* (Su). 1909/19: *Zalatna-Vultur* (200). – 1909/19: *Vultori*, *Z-V*, &, v. *Zlatna* (200). = Su 2: 258. 1805–1909. [34 A]

Vurpód Sze (1913) < Hóhalom.

Vys (?) * **Bi** (Szalonta vidékén) 1343: *Vys* (Tr). – Su 2: 421.

W.

Waldorf Inferior Be – Su 2: 422. Ld **Aldorf**.

Wassaye (azonosíthatatlan, hihetőleg eltűnt település feltehetően Karánsebes vidékén) [1545.VII.15.e.] *Wassaye* birtokért Valkai Miklósnak 250 Ft-ot fizetnek Karánsebesiek (KmJkv 4865). **Weidenthal KrSzö (1888) : Temesfő.**

Weizenried KrSzö (1888) : Szörénybuzás.

Wolfsberg KrSzö (1888) : Szörényordas.

Wolkesdorf * Szv (Kudzsir-É hrs, Felkenyér mellett) 1488; *Wolkesdorff*, 1508: *Wolkensdorff* (Berger 52). – Su 2: 425.

Z.

Zabálc Kr (1808) : Szabálc KrSzö.

Zabola Or/Hsz (Kovászna-É hrs) **XII-i** temető; a Tatárhalom n. É-D irányú dombon 192 sírt magában foglaló temetőből 1141–1196 közti magyar ezüstdénárok. 30-40 családból álló közösség temetőhelye 80-100 évig. Soros köznépi temető; határvédő magyarság a székelyek előtt. XV. századi templom, ma **református**. 1466: Zabolai gyűlés: Szentgyörgyi és Bazini János erdélyi vajda és székely ispán jelenlétében elhatározzák, hogy minden székben legyenek székbírák (SzO I. 205). 1503.VIII.14.: *Zabola-i* Lukácsné Dobokai Lökös Katalin (3292). 1567: 45 porta. 1581.IX.9.: Zabolai Székely (Bacz) András végrendelete, ld Esztelnek (SzO V. 129). 1614: 196 családfe (Or 6). 1635 Martonfalva (Hsz): Böggözi Mihály **schola mester** Zabolán (SzO). 1653–61: lp Jenei G. István (1603/4–1661.IX.13., Z); 1641-től kolozsvári lp; 1645–52 kolozs-kalotai esperes volt (Dn 2615). 1660 Várad: Nemzetes Zabolay Miklos Uram [...] meg holta (Szalárdi: Eml). 1666: Befejeződik a középkori templomvár utolsó megerősítése. 1750: *Zebola*. *1805: *Hídvégi Mikó Imre gróf* művelődés-politikus, államférfi (–1876.IX.16. Kv). 1808: Zabola (187). 1861: ≈ Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Orbai js (Je 733). 1913: Zabola Hsz vm (Az). 1943: 23 000 kat. holdnyi területéből 3200 szántó és kaszáló, a többi erdő. 1969 L 3723. # Fejér M.: *Zabola helynevei* (NyIrK 1972.1.). – 1909/19: Zábala, Z, L 2525: r 289; m (200). = Su 2: 271. 1466–1854. « Pava [38 C]

Zábrány (Magyar-, Tót-) Ar (Lippa-NyDNy) **1080–90**: Zabraan Magyar, Tothzabraan ... iuxta flm Morus. I. László király és Lambert herceg adta a titeli prépostságnak Sződivel együtt (Gy 1: 188). 1349: *Zabran*; 1463: *Belsewzabran*, *Kylsewzabran*; 1471: *Zabrany* utraque; 1472: *Zabran* (Cs 1: 781). 1808: *Zábrány* h. 1888: Zábrány **Te** Lippai js (Je 733). 1913: Zábrány **Te** vm (Az). « Temeshidegkút. – 1909/19: Zábrani, Z, L 121: r 44; n (200). = Su 2: 271. 1080–1851. [32 A]

Zabrató Hsz (Bodzaforduló-DK) 1968: *Zabrató* Szitabodza faluja 4 km DK, 1969 L 792. – Zäbrätäu = Su 2: 271. 1954. [38 C]

Zacsó Kr (Csánki) : Szacsó.

Zádorlaka Ar (Arad-DNy, a Maros bp-i úton) 1333–4: Petrus (**sacerdos**) de *Zadarlaka*. Papja 133: 3 gs, 1334.II: 10 báni pápai tizedet fizet (Gy 1: 188). 1480: castellum *Zadorlaka*. Dóczi Imre birtoka (Cs 1: 764); 1482, 1484: *Zadorlaka* (Cs 1: 781). 1514.V.v.-VI.e.: Székely Dózsa György serege elfoglalja az Arad vm-i Csálya, Arad, Zádorlaka várakat. © 1808: *Szaderlak* vel *Zaderlak* h., *Saderlak* g. 1888: ≈ (Szádorlak, Zaderlak) **Te** Újaradi js (Je 733). 1913: **Zádorlak** **Te** vm (Az). – 1909/19: Zädärlac, Z, L 2339: 180; n, m (201). > Zädärlac > Zädäreni = Su 2: 271. 1333–1851. [31 B]

Zágon Or (Kovászna-DNy; 570-630 m) 1567: *Zagon*, 1602: *Zágon* (SzO II. 214, V. 192). 1614: Zágon 281 családfe (Or 16). *1690.VIII.: **Mikes Kelemen**, II. Rákóczi Ferenc apródja, hú követője, a *Törökországi levelek* írója (–1761.X.2., Rodostó). 1794–1815: **oskolamester** Mihályfalvi Kolumbán Gábor. 1808: Zágon (187). 1861: ≈ Hsz (30). *1874.XI.6.: **Csutak Vilmos** tanár, a Székely Nemzeti Múzeum igazgatója (–1917.V.14., Sepsiszentgyörgy). 1888: ≈ **Hsz** Orbai js (Je 733 & Bárkány telep). 1913: Zágon Hsz vm (Az). 1969 L 4170. – 1909/19: Zagon, Z, L 4849: r 1748; m (201). = Su 2: 267. 1567–1854. [38 C]

Zágonbárkány Hsz (Bodzaforduló-ÉK 5 km; 720–750 m) 1888: Bárkány, telep (t) Zágon Hsz (Je 230). 1913: Zágonbárkány Hsz Orbai js (Az). 1968: 3 faluja: Nagypatak, Ladóc, Salamás. L 1969: 2153 (4547). – 1909/19: Bärcan, Zb, &, v. Zagon (14). > Barcani = Su 1: 57. 1913. – 1968: or. Întorsura Buzăului {Bodzaforduló vs községe} [38 C]

Zágor {< török szn} **Kü** (Balavásár-DNy) 1412: p. *Zagor*; 1492: p. ≈; 1502: p. *Zaghor*; 1513, 1517, 1518: p. *Zagor*. Szentléleki ~ Kizdi, Dicsőszentmártoni Sándor, Keszi, Keszi ~ Tarnóczi Székely, Somkeréki Erdélyi, Kiskendi Baládfi, Gerendi, Bánffy, Szapolyai-birtok (Cs 5: 901).

1492.V.6.: Keszi Székely László *Zagor* birtokbeli részét elcseréli, ld Dicsőszentmárton (KmJkv 2783); 1502.IV.20.: *Zagor* Kizdi Sándor Simon egészbirtoka (3243); 1517.IV.26.: ≈ egészbirtokot Somkeréki Erdélyi Márton átengedi Kiskendi Baládfi Jánosnak (3621); 1550.I.13.: Tarnóczi Sebestyén ≈-i részét Romhányiaknak és Herencsényieknek vallja (4990); 1551.IV.26.: Herencsényi Péter ≈-i részét bátyjának: Jánosnak vallja (5089); 1553.VIII.16.: ≈-ban Tarnócziak részbirtokosok (5227); 1553.X.6.: a korábban Várkonyi Pál ≈-i birtokrésze most Tarnócziaké (5233). **1587: Zaagor.** – C. Pr: fl. 50. A: fl. 25 (29). 1733: *Záger*, 1805: *Zágor*. 1808: *Zágor*, Roth, *Zagur* (187). 1861: ≈, Roth Kü (9). 1888: ≈ (Rode, Zager) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 733). 1913: *Zágor* KK vm (Az). – 1909/19: *Zagár*, Z, L 1373: r 250; n (201). = Su 2: 267. 1412–1854. [24 C]

Zagoricza * Ar (Temeshódos mellett) 1440: *Zagwincz*, 1477: *Zagorycza* Solymos vár 6. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 428.

Zagorján * Kr (Szászkabánya-É, Harampatak mellett) 1366: *Zagaryan*, *Zagarian*; 1367: *Zagurian*, *Zagoryon*, *Zagoryan*; 1579: *Zagorianul* (Pesty: Krassó II/2. 287). 1366–7: *Zagoryon*, *Zeguryan*, *Zagoryan* (Cs 2: 109). – Su 2: 428. *Zagaryan*.

Zágra Be (Naszód-ÉNy) 1440: *Zagra*, 1450: *Zagor*, 1547: *Sagra* (Su). 1760–2: *Zágra*. 1808: *Zagra* (188). 1861: *Zágra* Na (26). 1888: ≈ **BN** Naszódi js (Je 733). 1913: *Zágra* BN vm (Az). – 1909/19: *Zagra*, Z, L 1344: r 1311 (201). = Su 2: 267. 1440–1854. [13 D]

Zagrádja * Szö (Újmoldova-ÉK, Dalbosfalva mellett) 1553: pr. *Zagraddya* (Pesty: Szörény II. 570). – Su 2: 428.

Zaguzsén Kr (Lugos-DK, a Karánsebesi úton) 1532: *Zegwsen*, 1559: *Zagwsen*, 1569: *Zagwsan*, 1590: *Alsó-Zagusen*, 1632: *Alsó-Zagusen*, *Zagusan*; 1690–1700: *Sagusen*, 1717: *Sakosciani* (Pesty: Krassó II/2. 288). 1808: *Zaguzsén* (188). 1888: *Zaguzseny* **KrSzö** Temesi js (Je 733). 1913: *Zsaguzsén* **KrSzö** vm (Az). – 1909/19: *Zägujeni*, Z, L 566: r 494; m, n (201). = Su 2: 271. 1532–1851. [42 B]

Záh {*Záh* szn < iráni *sah* méltóságnév alán-oszét alakja. Gy 4: 216} **To** (Torda-K, a Ludasi úton) 1339: p. *Zaah*, *Zah*; = p. *Zah*; 1401: p. habitatoribus destituta *Zah*; 1414: p. *Zaah*; 1519: p. ≈. Somkeréki Erdélyi, M. Csupor, Patai Dezsőfi, Dobokai Besenyei, Szentmiklósi, Szentmihálytelki Tompa, Solymosi, Héderfáji, Sztrigyfi, Lozsádi s más birtokosé. 1504: *Naghtho* nevű halastó, rajta malom (Cs 5: 744). 1482.II.27.: *Zaah*-on S. E. István és fia; János részbirtokos (KmJkv 2343); 1502.IV.20.: *Zah*-on S. E. néhai István fia János és te: Tamás és Márton részbirtokos (3243); 1502.VII.29.: Dobokai Bessenyei Bernát ≈-i részét eladja S. E. Jánosnak (3251); 1510.IV.27.: Bánffy Ferenc ≈-i részét zálogba adja Csesztvei Barlabási Jánosnak (3549); 1530.V.31.: ≈-on Somkerékiek részbirtokosok (4300); 1530.IX.10.: Farnasi Veres Márton tiltja János királyt, hogy ≈ birtokot Madarasi Bernáld Balázsnak adományozza (4317); 1553.XI.9.: 1553.XII.9.: ≈-on Somkerékiek részbirtokosok (5248). 1642: *Zaha* (Makkai 614) I. Rákóczi György birtoka. 1750: *Zach*, 1760–2: **Mező Záh**. 1808: *Záh* (188). 1861: ≈ To (11). 1888: *Mező-Záh* (Zaulu de Campie) **TA** Marosludasi js (Je 505). 1913: *Mezőzáh* TA vm (Az). – 1909/19: *Zau*, *Mz*, L 1303: r 895; m, zs (201). *Zaul de Cîmpie* = Su 2: 270. 1339–1854. > *Zau de Cîmpie* [23 D]

Zajdrugháza * Kr (Ermény körül) 1323: p. *Zaydrughaza*. Ermény tartozéka; Magyar Pál birtoka (Gy 3: 498). 1334: *Zaydrughaza* (Pesty: Krassó II/2. 291). = (Cs 2: 109). – Su 2: 429. 1334. {P}

Zajkány Hu (Hátszeg-DNy, a Vaskapu-hágótól 4 km K-re) 1475: *Zaykan*. 1489: *Zeykan*; 1500: *Zeekan*, ~ *Zekan*; 1516: *Zayka*; 1519: nobiles p-is *Zeykan*. Zajkányi ~ Zejkányi, Poklisai ~ Zejkányi Móré, Z. Hunyad-birtok (Cs 5: 148). 1659 végén: Zajkány közelében török győzelem II. Rákóczi György seregén (Bethlen Mklós I. 173). 1661: *Zaikán* (SzO VI. 262). 1760–2: *Zaykány*. 1808: *Zajkány* (188). 1861: ≈ Hu (24). 1888: *Zajkány* Hátszegi js (Je 734). A Hunyadi-emlékoszlop. 1913: *Zajkány* Hu vm. – 1909/19: *Záicani*, Z, L 511: r 498; m (201). *Zeicani* = Su 2: 274. 1475–1854. [43 B; A]

Zajzon Br (Brassó-K, Négyfalu egyike) 1367: *Zayzen*, 1373: *Zezyna* (Ub II. 279, 407). Brassó jobbágyfaluja. 1500: *Zayzon* (Árvay 201). 1531: *Zajzon*, 1658: ≈ (SzO II. 23, VI. 215). 1808: ≈ (188). 1861: ≈, *Zizin Br* (39). 1888: ≈ (*Zaizon*, *Zaizendorf*, *Zizinu*) -Y- Hétfalusi js (Je 734). Kedvelt borvizéről közismert. 1913: *Zajzon Br* vm (Az). – 1909/19: *Zizin*, *Z*, *Zeizendorf*, 1298: r 224; m (202). = Su 2: 280. 1367–1854. [37 D]

Zala * Kr (?) 1400: *Zala* (Pesty: *Krassó* II/2. 291). – Su 2: 428.

Zalaháza * Do (Esküllő közelében) 1288: Némái Miklós fia Dersyk comes, nővére: Margit leánynegyedeként, átadja sógorának *Zala*-i Bekének Néma nevű örökjogú birtokának Beke nevű darabját (Er I. 433). 1429, 1451: p. *Zalahaza*; 1464: *Sala*, *Zala* Akna hs hrs. Zalai László birtoka. Jbn 1464: Beg Mátyás (Cs 5: 635 6. *Zalaházai*, Ko). 1431.IV.26.u.: *Zala*-i István ü: Doboka (KmJkv 73); 1431.V.4.u.: *Zalahaza*-i Istvánné Cegői Anna (80); 1439.III.5.: ≈-n lakó Csaga Albert ü: Súlyomkő (131); 1439.III.17.: ≈-n lakó Korlát Mihály fia: Mihály és Fodor János fia: János, akiknek személyét Tiburci Benedek igazolta – ≈-n lakó Lukács és Magyar János fe: Korlát Pál leánya: Katalin (pr), továbbá minden vérrokona nevében is – elismerik, hogy Szentmihálytelkén lakó Demeter fia: Mihály az általa megölt Korlát Pálné: Markos Simon leánya: Ilona (pr) vérdíját hat ökör, egy ló és két borjas tehén átadásával teljesen kifizette (141); 1441.V.18.: ≈-n lakó Nagy Albert ü (316); 1441.X.29.: özv. ≈-i Istvánné: Anna ü: Györgyfalva (366); 1449.III.1.: *Zala*-i László vajdai ember beszercei polgár ügyében (659); 1449.X.6.u.: Györgyfalvi és *Zalahaza*-i nemesek határpere Nagydemeter és Törpény lakóival (764); 1450.II.3.: *Zala*-i István fiai: János és László 80 Ft-ban zálogba veszik Kékes birtok felét (795); 1450.VI.5.: Uők 38 Ft-ban zálogba veszik Cegő negyedének felét; másik felét már korábban zálogba vették 32 Ft-on (839); 1450.X.29.: Uők zálogba veszik Cegő Bakaji-féle felét (915); 1450.XI.8.: *Zalahaza*-i István fiai: János és László 20 Ft-on zálogba veszik Boroszlótelke egész birtokot (919); 1451.II.17.: *Zala*-i István leánykái: Ágota és Erzsébet cegői birtokrészüket Miklós frater konventi kiküldött előtt február 12-én *Zalahaza*-n lévő lakóházuknál testvéreiknek: Jánosnak és Lászlónak ajándékozták (929); 1451.II.17.: *Zalahaza*-i István fiai: János és László – ≈-i Szaniszló és Szentmártonmacskási Szilágyi (ds) Jakabné: Margit nevében is – tiltják Gyula birtok felének és Szentmiklósmacskása (Do vm) negyedének elfoglalását (930); 1451.V.6.: ≈-i István fiai: János és László, ≈-i Mihály fia Szaniszló és fiai: Lukács, Pál, Zsigmond és György Gyulán rész birtokosok (952); 1458.IV.17.: *Zala*-i László ü: Szucság (1283); {1460.III.} *Zala*-i László ü: Zsombor (1429); 1461.IV.13.: n. *Zalahaza*-i néhai István fia János, ld Szentgyed (1538); 1461.VI.12.: *Nagzalad*-on [!] lakó Nagy István ü: Keresztúri György (1564); 1467.V.14.: *Zalahaza*-i László fogott bíró: Gyerőmonostor (1750); 1470.VII.5.u.: *Zala*-i László ü: Szentmihálytelke (1977); 1473.I.21.: *Zalahaza*-i László fogott bíró: Sztána (2074); 1473.XI.24.: ≈-i Szaniszló – gy: Ágoston és Márta nevében is – a Gyula határán fekvő Zalamusagarus nevű erdejét és Vekker nevű szántóföldjét, amelyeket Gyulai Erdélyi György fia Miklós nagyapja Zalai Mihálynak adott zálogba, hat és fél Ft-ban elzálogosítja az említett Miklósnak (2118); 1482.II.27.: *Zalahaza*-i Zalay László Szilváson (Ko vm) 350 Ft-ért birtokot vásárol (2343); 1553.III.25.: ≈ Kecseti-birtok (5182); 1555.IX.2.: Zalay Antal (5407). [1555.IX.2.] Zalai Antal ü: Inaktelke (5408). – Su 2: 328. Zala, 1429, 1451, 1464.

Zalán Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-É, az Olt j. o. mellékvölgyében) {XIV-i templom} 1332: *sacerdos de Zalan*, 1333: *Zalan* [: *Zalan*], 1334: *Salan* (Tr). 1473.VII.27.: *Zalan*-i Veres Péter és Albert peres felek; 1581.V.16., *Zalán*: Zalán Sepsi széki falu törvénye (SzO VIII. 398; 318-9). 1614: Zalán 65 családfő (Se 28). 1614: Jankó Balázs, nemes, puer, *scholába* jár; 1635: Veres Lőrinc *Megyies Deak* volt (SzO). Séra-kúria (reneszánsz boltozat és falfestmény). 1733: *Zalány*. 1808: *Zalány* ~ *Zalán* (188). 1861: *Zalány Hsz* (30). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 735). 1913: *Zalán Hsz* vm (Az). 1968: Sepsibodok kzs faluja Ny-ra. 1969 L 801. – 1909/19: *Zālan*, *Zalán*, L 862: r 27; m (201). = Su 2: 271. 1332–1854. [37 D; L]

Zalánpatak Hsz (Málnás-Ny; 650 m) 1692.II.27.: Körösptaki Kálnoky Sámuel, Háromszék főkirálybírája, menekült oláhoknak, évenként négy-négy heti szolgálatért, a szárazajtai erdőn (Zalánpatak) falu alapítására egy helyet általenged (SzO VIII. 385-387). 1808: Üvegcsür ~

Málnásüvegcsür, Glashütte, Glaserie (178). 1854: Zalánpatak (Üveg-Csür), Glashütte, Gläjärie (Bul. 49) 1861: Üvegcsür Hsz (30). 1888: Zalánpatak Miklósvári js (Je 735). 1913: Zalánpatak Hsz vm (Az). 1969 L 306. # Janitsek J.: *Zalánpatak helynevei* (NyIrK 1973.2). – 1909/19: Zälänpatac, *Zp*, L 356: r 172; m (201). > Valea Zälänului = Su 2: 234. 1854. [37 B]

Zalasd Hu (Vajdahunyad-Ny) 1414: *Zalasd*, p. ≈; 1480: p. *Zalasd*; 1482: p. *Dobromer*; 1506, 1510: v. *Zalasd* a. n. *Dobramer*. 1515: *Zalazd*, *Zalasd*. Zalardi-birtok. 1482, 1506, 1510 (rb): ☩Hunyadvár tartozéka (Cs 5: 148). 1733: *Zlászt*, 1750: *Zasty*. 1808: Zalásd, Zlasgyu (188). 1861: Zalasd, Zlasti Hu (24). 1888: ≈ Hunyadi js (Je 735). 1913: Zalasd Hu vm (Az). – 1909/19: Zlašti, *Z*, L 642: r 596; m, n (202). = Su 2: 280. 1480–1854. Zlăști » Hunedoara [33 D]

Zalatna 1. Fe 1. (Gyulafehérvár-NyÉNy, az Abrudbányai úton) [1316–20]: p. *Zalathna*; 1338: ≈. Szláv neve: 'aranyos' régi aranylőhelyre enged következtetni. A gyulafehérvári káptalan fülesdi uradalmán belül feküdt. 1316 és 1320 között Lampert országbíró az igeni és krakkói telepéseknek juttata, bányaművelés végett. 1338-ban a káptalant mint régi birtokosát iktatják be (Gy 2: 194). 1347: montana *Zalathna* (Tr). 1357.XI.28.: Lajos király megerősíti Zalatna kiváltságlevelét s engedélyezi, hogy ugyanazon szabadságokat élvezze, mint a többi bányaváros. © 1428: *Zalathnabanya* (Ub IV. 350). 1442.II.11.: *Zalathna*-i János üv (KmJkv 422). 1733: *Zalatna*. 1739: Magyarvalkó (Ko) Szirb nevű havasán „Abrudányokat, az az: zalatnai Felső Dominiumbeli Nagy-Aranyosi jobbágyságot találtam lakni“ (EFLt. IV. f. 259. N. idézi Jakó: Gyalu 379). Köteles: aranybánya. 1750: *Zalathna*, 1805: *Zalathna* Metallurgorum oppidum cum Vultury. 1808: opp. *Zalathna*, Auraria minor, Auropolis, Goldenmarkt ~ Klein-Schlatten, Zalákná (188). 1861: *Zalathna* (*oppidum*) AF (7). 1888: *Zalatna* (Gross-Schlatten, Zlákna) AF Magyarigeni js (Je 735). 1913: *Zalatna* AF vm (Az). Itt volt ref. lp *Gruzda János* festő. 1953-tól itt szolgált, 1995.VIII.: itt hunyt el *id. Szegedi László* ref. lp, volt enyedi ehm-i esperes; 1945-től magyarigeni, 1971–81: verespataki és abrudbányai lp (RMSzó, 1995.VIII.26 27. , Csávossy). – 1909/19: *Zlatna*, *Zalatna*, *Kleinschlatten* (*Goldmarkt*), Auraria Daciae, Auraria minor, Auropolis, & Vultori (*Zalatna*-*Vultur*), L 3823: r 2703; m, n (202). = Su 2: 280. 1347–1854. [34 A]

Zalatna 2. Fe 2. FF (Medgyes-DK) 1290/356>364/651: *Szálakna*; 1318: p. *Zalathna*; 1326: ≈; 1336: ≈, in medio Saxonum Chibinyensium. Az erdélyi káptalan birtoka. 1290-ben körülhatárolták, de a határleírás nem maradt ránk. 1318 e. Talmácsi Corradus fia Miklós és Alcinai István elfoglalták, de 1318-ban Károly király felét visszaadta a káptalannak; 1326-ban megerősítette döntését és 1336-ban bevezette a káptalant (Gy 2: 203). 1357: *Salatna*; 1360, 1361: *Zalathna*, 1362: *Zlama*, 1417: *Zazzalathna* (Ub II. 136, 184, 192, 197, IV. 49). 1586: *Zalatna* (Ve: Doc. III. 70). 1661: Anno 1661 die 22 mensis Decembris Száz Zalaknáról az Lázár Györgyné asszonyom jószágáról adminisztrált én kezembe az ő kegyelme Sram Jakab nevű gondviselő bírāja az Szent Márton-napi arenda pénzben hat forintot, az melyről ő kegyelmét praesentium testimonio quietáltam. Actum Zaz Zalakna. Berzy István, Fejérvármegye Vice Arendatora (Dé 11). 1733: *Zlakna*, 1760–2: *Zalakna*. 1808: opp. *Zalathna* (Szász-) h., *Villa Auraria* lat., *Schlatt* vel *Schlattendorf* g., *Zalakná* vel *Zlákna* val. 1861: Szász-Zalatna, Klein Schlatten, Zlágna FF (4). 1888: Szász-Zalatna (Schlatt, Zlágna) NK Szentágotai js (Je 641). 1913: **Szásszalatna** NK vm (Az). – 1909/19: *Zlagna*, *Sz*, *Kleinschlatten*, L 613: r 360; n (202). = Su 2: 280. 1318–1854. [36 A]

Zálha BSz (Csákiigorbó-ÉK) 1378: *Zalha* (Kádár VII. 137). 1554.IV.24.: *Zalha* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). 1595: *Zaliha*, 1607: *Zálya* (Kádár). 1750: *Zálha*. 1808: ≈, *Zalhé* (188). 1861: ≈ BSz (20). 1888: ≈ SzD Csákiigorbói js (Je 735). 1913: *Zálha* SzD vm (Az). – 1909/19: *Zalha*, *Zálha*, L 725: r 604; zs (201). = Su 2: 268. 1378–1854. [12 D]

Zaliz (azonosíthatatlan, elírt helységnév) 1241: in villa *Zaliz* (Er I. 191). Vajon nem lehet Salis < Salisburgum = Vizakna?

Zálnok KSz (Tasnád-DK) [1270–1272] V. István király *Zanok* és Csalános (Szolnok vm) birtokot Ippi és Széplaki nemeseknek adományozza (Er I. 300); 1297.XII.4.: *Zanuk*-i Lőrinc fiai: Serephel [?], Róbert és Gergely beleegyezésüket adták Szakácsi, Gyuró, Kegye, Szarvad és Csög

betelepítésre való átadásához (563). 1327: *Zanuk* (Cs; P); 1354: p. ≈ (Cs; P); 1467: *Zanok* (Cs; Petri IV. 807); 1475: *Zanak* (Cs 1: 567). 1450.IX.29.e.: *Zanok* Kusalyi Jakcsok birtoka (KmJkv 902); 1452.II.29.: ≈-on {Kémeri} János fia György részbirtokos (1014); 1461.I.2.: ≈-on Kémeri Miklós deák özvegye rb (1498); 1465.IX.24.: Bályoki Szilveszter ≈ nevű részjóságát zálogba adja Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának (1677); 1474.V.1.: Kémeri Imre ≈ birtokbeli részét zálogba veti Bályoki Szilveszternél (2143); 1493.VIII.30.: Kusalyi Jakcs Ferenc ≈ egészbirtok felét eladja Dobay Györgynek (2888); 1504.VII.17.: Keresztúri Péter ≈ birtokbeli részét eladja Dobay Ferencnek (3307); 1504.VIII.11.: Szilvási Kristóf ≈-i részét eladja Csomborházi Porkoláb Ferencnek (3309); 1523.XII.7.: Sajókeresztúri Keresztúri Bernát *Zanak*-i részét cserébe adj Borzási Györgynek (3970); 1550.XII.20.: *Zanok*-ra vonatkozó oklevelek átadása (5055). 1733: *Zanokul*, 1750: *Zonok*. 1808: Zálnok, Zalnuk (188). 1888: Zálnok -Y- **Szi** Tasnádi js (Je 735). 1913: Zálnok Szi vm (Az). – 1909/19: Zalnoc, Z, L 866: r 702; m, zs (201). = Su 2: 268. 1327–1854. [11 D]

Zám Hu (Marosillye-ÉNy, a Maros jp-i úton) 1407: p. *Zan*; 1468: p. *Zam*. Illye vs birtoka (Cs 5: 148). 1808: Zám (188). 1848 **Zámon** Asztalos százados győzelmet nyert ..., és a' Nopcsa kastélat feldúlatta (Gyulay, XII.9.). 1861: Zám Hu (24). 1888: ≈ (Zám mika) Marosillyei js (Je 735). 1913: Zám Hu vm (Az). – 1909/19: Zam, *Zám*, L 1030: r 866; m, n (201). = Su 2: 269. 1407–1854. [33 A]

Zamárd * Za (Honctó táján) 1553: *Zamord*; 1597–1633: *Zamarzel*, *Szamarchiel* (Márki II/1. 253; II/2. 167). 1746: *Zemerzel* (Su). – Su 2: 429. {*Zemera* tanya Borosrósa és Décse/Diécs közt}

Zamarinócz * Ar (Marosborosznok táján) 1440: *Zwmarynocz*, 1477: *Zamarynocz* Solymos vár 9. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 438.

Zamárkút * To (Mezősályi vidékén) 1332: t/p. *Zamarkuth* (Cs 5: 744). – Su 2: 428.

Zámsor * Ar (Zám mellett) 1438: *Alsozamsor*, *Felsozamsor* az Illyeiek birtoka (Cs 1: 787. Bánliget; 782: Zamsor). – Su 2: 289. Alsozamsor; 327. Felsozamsor.

Zand * BSz (Szamosújvár-Ny hrs, Kérő mellett) 1337: *Zand*, *Zond* alio nomine *Marcelteleke*, *Marchilteleke* (Tr). – Su 2: 429.

Zanyr * Tt (Temesvár-D, Bánlak mellett) 1329: villa *Zanyr* (Tr). – Su 2: 429.

Zapodéa Gy/Cs (Maroshévíz-KDK) 1956: *Zapodéa* Galócás tartozéka. – Zápodea = Su 2: 271. {1981 Ř}

Zapodia Ko (Teke-DK) 1956: *Zapodia* Kozmatelke tartozéka. – Zápodia = Su 2: 271. {1981 Ř}

Zapodja * Za (Borosjenő mellett) 1553: *Zapodya* (Márki II/1. 2532). – Su 2: 429.

Zápróc BSz (Dés-ÉNy) 1507: *Zaproch* (Kádár VII. 143). **1587**: *Zaproc*. – E: fl. 3, A: fl. 1 (Dé 50). 1599: *Zaproos*, 1616: *Zaproc* (Kádár). 1733: *Záproc*. 1808: *Zaproc* (188). 1861: ≈ BSz (20). 1888: Záprocz (*Zepurtz*) **SzD** Dési js (Je 735). 1913: Zápróc SzD vm (Az). – 1909/19: Zăpârț, *Záprocz*, L 810: r 782; zs (201). > Băbdiu = Su 1: 60. 1507–1854. [12 D]

Zarad * Te (Temesvár-ÉK, Hidasliget mellett) 1333: *Zaradd* (Tr). – Su 2: 429.

Zaramaz * Te (Csánki) **Aranyásó másik neve.**

Zaránd Za (Borosjenő-Ny, a Kisjenői úton) **1150** k.: comitatum de *Zarand* (Anonymus 52; FrL 718). 1318: *Zanad*, 1334: *Zarand* (Tr). 1332–7, 1449: *Zarand*. A megyei gyűlések helye volt (Cs 1: 748). 1474: *Zarand* (Zichy XI. 151). 1808: **opp.** Zaránd Ar (188). 1851: ≈ mv, 50 **kath.**, 2105 n. e. **óhitü** lak., anyatemplommal, szeszgyárral. Róna határa gazdag és első osztálybeli. Kiterjed 12 313 holdra ... Zaránd város mostani birtokosa gr. Gyulay Ferenc altábornagy. Régi várából, mely a megyében legrégebb, jelenleg csak némely sánczok nyomai láthatók (Fé 4: 321). 1888: ≈ **Ar** Kisjenői js (Je 735 & Lipótháza és Galasó). 1913: Zaránd Ar vm (Az). – 1909/19: Zărând, *Zaránd*, L 3168: r 2852; m, c, n (201). = Su 2: 271. 1318–1854. [20 C]

Zarándvármegye A Fehér-Körös mellékén kialakult vm. Szomszédai: K-en Fe/AF és Torda, É-on Bihar, ÉNy-on Békés, DNy-on Csanád, D-en Arad, DK-en Hunyad vm; részeit korábban, 1876-ban területét végleg megosztották e két utóbbi közt.

Zaránd határai: Kingyed, Földvár és Kasa még Aradhoz tartozott, ettől K-re a Makra hegy gerincén futott a határ (Gy 1: 164); Galsa, Szentkirály, Megyer, Bárd, Felkér, Sáros, Homrok, Csuba Za vm-i falvak (171). Brádtól kezdve hirtelen délnek hajlik e határ s e tájon a két Lunkoj, Szkrofa és Boicza Za vm legszélsőbb pontjai (Cs 1: 718).

1203: 2 partes tributorum ... tam de v-is, quam de foris totius C. Bichoriensis, tam circa Byhor, quam circa *Zarand* et de Bekes; a bihari vásárvámok 2/3-át Imre király a püspökségnek adta (Gy 1: 602-3).

1279.I.30.: IV. László király által a hatalmaskodások és törvénytelenések megtorlása végett hét vm részére Váradra összehívott gyűlésen ott volt *Zarand* vm is (Er I. 365).

1291: *Zarand* megyének (provincie) a megyebeliek által választott és a király által megerősített bírái: András, Zahias és Mihály tanúskodnak Szilosiak ügyében (Er I. 499).

1306.(II.7.u.): Dénes comes Kopasz nádor helyett és mint *Scarand*-i comes: mivel a nádor által megnevezettek II. 7-én nem jelentek meg a nádor ≈-i congregatioján, a nemesekkel és a bírakkal együtt úgy ítélik, hogy Gergely comes bírói ítélet nélkül felakaszthatja őket (An 2: 12, 13); (1317): *Penteklaka* birtok Zaránd vm-ben (An 4: 674)

1846-ban Zarándban 2024 nemes és 519 honoratiort írtak össze; ez utóbbiaknak a reformellenzék nyomására a vármegyei közgyűlés szintén szavazati jogot adott (Kozma).

1848: Böjtj [Beöthy] Ödön, még mind Zarándban van, a' Bihari Főispán, ki a' Partium átvételére van Biztosnak ki nevezve. Ideiglenes tisztujtás megtörtént addig, míg Fő Ispánya Zarándnak, törvényest intézhetne. Hollaki Albert maradt alispánnak, Brádi János, és Bálint Sándor lettek Fő szolgabírák; Csóka Ferenc középponti szolgabíró; allszolgabírák pedig Kristosi János, és Csóka Sándor; Esküdtek: Brádi Pál, ifj. Benedek Károly, Török Lajos, és ifj. Baternai Imre; Perceptor: id. Baternay Imre; Főjegyző: Brádi Péter; Aljegyző: Benedek Károly. Fő Ügyved Dobolyi Károly; alügyvéd Ung Miklos; Számoltató: id. Ribicei Ferenc; Levélkiadó: Bodó Ádám; Tábla bírák: id. Hollaki Ferenc és Bálint Sámuel. Ez így, alkalmasint jól el is van találva, a' mostani ellenzéki szellemben (Gyulay, V. 19.).

Kozma Pál táblabíró: *Zaránd vármegye földiratai, statisztikai és történeti leírása* (akadémiai pályázatra írt munka). Kv 1848. – Cs 1 (1890) 718-756.

Zarándbánya Za>Ar 1441: *Banyafalva*, 1445: *Felsew Banyafalwa*; 1451: *Kisbánya* Világosvár tartozéka (Cs 1: 726). 1808: Bányesd, Boja Za (13). 1888: Banesd **Ar** Nagyhalmágyi js (Je 226). 1913: Zarándbánya Ar vm (Az). – 1909/19: Bănești, *Bănesd*, L 519: r 516 (13). = Su 1: 63. 1441–1913.

Zarándpatak Za (Körösbánya-ÉNy, Honctó-É) 1439: *Vallya*; 1441, 1445: *Walyafalva*. Világosvár tartozékai sorában a körösbányai és ribiczei kerületben mint két helység fordul elő. Úgy látszik, a mai Valea-Mare és Valea Brad értendő. E két falu az 1464. évi világosi uradalomban: Walyafalva és Kyswalya, 1525-ben pedig *Walya mayr* és Valya Brad (Cs 1: 747). 1808: Vallemáre Ar (180). 1854: Patakfalva, Valea Mare (Bul. 103). 1888: Valemáre **Ar** Borossebesi js (Je 712). 1913: Zarándpatak Ar vm (Az). – 1909/19: Valea-mare, Valemáre, L 361: r 333; m (193). V M de Criș = Su 2: 230. 1439–1854. [33 A]

Zavas * **Ar** (Lippa táján) 1440, 1477: *Zawas* Solymos vár 76. tartozéka volt (Cs 1: 761. Solymos). – Su 2: 429. Zavas.

Zavasin * **Ar** (?) 1479: *Zawasim* ~ *Zawasyn* Váradja vár 42. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia).

Závoly Kr (Karánsebes-ÉK, a Hátszegi úton) 1430: *Zaboy* in d. Sebes, 1444: *Zawoy* in d. Karánsebes (Cs 2: 63. Szavoj Te vm). 1579: *Alsó-Zawoy*, *Felső-Zawoy*; 1583: *Zavay*, 1585: *Felső-*

Zavoy (Pesty: Szörény II. 491). 1602: *Zavoi* (Ve: Doc. VII. 25). 1690–1700: *Zavoy*, 1783: *Szavoj* (Pesty: Szörény II. 491). 1808: Szavoj, (i) Savoja (155). 1888: Zavoi (Savoj, Szávoj) **KrSzö** Karánsebesi js (Je 737). 1913: Závoly KrSzö vm (Az). – 1909/19: Zăvoiu, *Zavoj*, L 456: r 454 (201). Zăvoi = Su 2: 272. 1430–1913. [43 A]

Zaz ~ Zaaz (azonosíthatatlan település a Mezőségen) [1370 k.] a két *Zaz*, egyik egyházas, a másik templomtalan. Kolozsmonostori apátsági birtok (Er I. 239).

Zazar vize: Nagybánya pataka, a Lápos j. o. mellékvize; Bozinta fölött torkollik. 1540.III.17.: Bozontha (Sza vm) határában a *Zazarwyze*-n malom (KmJkv 4744).

Zazár Sza (Nagybánya-Ny hrs a Zazar b. p.) 1327: *Zazarbanya*; 1347: *Zazar Banya*, *Zazurbanya* (Tr). 1410: *Zazar*, 1475: *Zazaar*. Jelentékeny helység (s vámszedő hely is) volt: a Zólyomiak itteni birtokára 62 forint évi adót vetettek ki 1475 körül (Cs 1: 564. Szaszár). 1808: Szaszár **Köv** (154). 1888: Szaszar, Zazar **Sza** Nagybányai js (Je 641). 1913: Zazár Sza vm (Az). – 1909/19: Săsari (Zázari), *Zazár*, L 1034: r 1003; zs, m (160). Săsar = Su 2: 108. 1327–1854. [12 B]

Zazest * **Te~Kr** (a Temes vize mentén) 1440: *Zazesth* in districtu Karansebes; 1447: *Zazszestes* ≈; 1470 k.: *Zazesth* in districtu Sebes (Cs 2: 71). – Su 2: 429. {P}

Zazinfalva * **Te~Kr** (Delta táján, Érszeg és Sósd között) 1435: p. *Zazinfalua* a Remetei Himfiek birtoka volt (Cs 2: 71). – Su 2: 429.

Zboristye 1. Bi (Csucs-Ny) 1913: *Zboristye* Nagybárod tartozéka (H). – Zborište = Su 2: 272. 1913. » Borod [21 B]

Zboristye 2. Szö (Karánsebes mellett) 1560: *Zboristye* (Pesty: Szörény II. 571). Beolvadt Karánsebesbe. – Su 2: 429.

Zdragurfalva Za (Brád-DK) 1439: *Zdragurfalva*. Világosvár körösbányai kerületéhez tartozott (Cs 1: 748; Su 2: 430). 1888: Szeszur (Seszur, Sicsuri) **Hu** Brádi js (Je 660). 1913: **Seszur** Hu vm (Az). – 1909/19: Şesuri, *Seszur*, L 875: r 859 (172). = Su 2: 171. 1439, 1854 {1913}. [33 B]

Zdrápc Hu (1913) < Zeropa Za.

Zebernyik vár **Fe** 1248-ban épült mentsvár az Érchegység déli nyúlványának egyik magaslatán, a Maros jobb partján, a "Várhegy"-en (> *Burgberg* > Borberek), Alvincsel átellenben. 1552/1574: „Lón vitez Francisco Zebernik varaban, / Kirai vtan kit bir hiue szolgaltatiban“ (Ráskai Gáspár: *Egy szép história az vitez Franciscoról és az ő feleségéről*). 1708.X.1.: „A Pálffi regimentje pedig ki fog innen menni, amint mondják, Zebernyik vára alá, akiben még kurucok szorultanak“ (We). A Horea-lázadás idején még fennállt.

Zegozsán * **Szö** (Herkulesfürdő-ÉNy, Bélajablánc mellett) 1547: pr. *Zegosan*; 1590: *Zaguzen*, *Felső-Zaguson*, 1632: *Zegusen*, pr. *Alsó-Zegusen* (Pesty: Szörény II. 570). – Su 2: 430.

Zeledinc * **Hu** (Hátszeg-Ny) 1504: *Zeledyncz*. Barnabás, Mihály és Bálint királyi emberek nevében tűnik fel, a haczaki kerületbeli Szilvás helységgel kapcsolatban (Cs 5: 149). – Su 2: 431.

Zelend * **Sza** (Krasznabéltek-K, Laphegy mellett) 1424: *Felsew Zelend*. Drágfiak birtokai közt Laphegy mellett sorolják föl (Cs 1: 489). – Su 2: 327. Felsew-Zelend, 1421 {Csánki !}.

Zelénszky Te 1888: Zelénszky psz (t) Újfalva Te Lippai js (Je 737).

Zeliges * **Te** (Temesrékás táján, Cseri vára tartományában) 1473: *Zelyges* Cseri vár tartozéka (Cs 2: 12). 1502.XII.13.: *Zeliges* Nádasdi néhai Ungor János fiai: János és Miklós birtoka (KmJkv 3264). – Su 2: 431. 1473.

Zemerd Za (Honctó-ÉNy, a Fehér-Körös j. p. közelében) 1808: Zemerzel (188) 1888: ≈ psz (t) Diécs **Ar** Borossebesi js (Je 737). 1913: Zemerd » Décs Ar vm. Dieci [33 A]

Zemlén * **Bi** (Várad-ÉNy, Kisszántó mellett) 1430: *Kyszemlen*, 1478: *Kys Zamlen*, *Kyszemlen* (Jakó 389). 1587: *Kys-Zemlen* (Kiss 691). – Su 2: 360.

Zemlëndombja * **Bi** (Telegd táján) 1466: p. populosa *Zemlëndombya* (Cs 1: 628). 1466: *Zemlëndomb* (Jakó 343). – Su 2; 431. {Szabolcs mellett}

Zenke (?) 1317: *Zenke* föld {ld Cente} (An 4: 408).

Zentelke Bi>Ko (Bánffyhunyard-DNy) **1291–94**: in *Zenteluk*. A falu 1291–94 között másodízben 6 kepe tizedet fizetett a váradai püspöknek (Gy 1: 691. Bihar); =: ≈ VI capetie (Er I. 501). 1451: p. *Zentheleke*; 1473: p. *Zenthelke*; 1519: ≈. Bánffyak birtoka. Jbn 1493: Andok, Buza, Varga, Benk, Tót, Huszár, Kovács, Marton, Miklós, Rusa, Bot, Pap (XIII. sz.v.–1519. Cs 5: 426). 1473–1554 KmJkv. Felszeg birtokközpontja. 1554.VIII.30.: *Zentelke* Sebesvár tartozéka, Bonchidai Bánffy Mihály birtoka (5319). 1576.VI.18.: *Zentelke* Bánffy György birtoka (Dé 14). **1587** = Ksz: *Zentelke* fl. 16 (Dé 63). *16.: *Zentelki István* 1690 Kv senior, 1691: zilahi rektor; 1692–1695 Franeker egyetemén; 1696-tól Teleki Mihály udvari papja Kővárhosszúfaluban, 1698: lp Szentjobbon, majd Tulkán; 1704-ben a szerbek itt megölték (Dn 2703). 1737–1823: négy tanítója ismert (utóbb egyesült Kalotaszentkirály iskolájával. Sebestyén K. MtT 1979. 158). 1808: *Zentelke* olim *Zengidegentelke* h., *Zam* val. 1861: Zentelke, Zám (14). 1888: ≈ (Zám) Bánffyhunyadi js (Je 738). 1899: Vikár Béla népdalokat gyűjt itt. 1913: Zentelke Ko vm (Az). 1920-as földreform után a Bánffy- és Jósika-udvarházat lebontották. # KszHn 1942. 137. – 1909/19: *Zam*, *Zt*, L 740: r 112; m (201). 1926: *Zam*; 1936/9. tk: *Zam-Sáncrai* > *Zam* = Su 2: 269. 1288–1854. » *Sáncrai* {Kalotaszentkirály} [22 A]

Zepodia AF (Enyed-D) 1909: *Zepodia*. 1913: *Zapodiatanya* Obrázsa tartozéka (H). – 1909/19: *Zăpodia*, *Z*, &, v. *Obreja* (201). = Su 2: 271. {1981 R}

Zereb * **Te** (Csánki): **Szereb**.

Zerénd 1. Za 1. (Kisjenő-É, a Szalontai úton) **952–972** Taksony fejedelem kori főember uralmi területe (Györfly: *István király* 50). **1249**.I.21.: IV. Béla király *Zaram* birtokot Geregye nb. Pál országbírónak adományozza (Er I. 209). 1326: *Zerend* (Cs 1: 748). 1332: *sacerdos* de villa *zeleud* [: *Zelend*], 1333: *Zelend*, 1334: *Sylend*, 1335: *Belen* [: *Selen*], 1336: *Zilent*, 1337: *Selend* (Tr). 1483: *Zelend* in c-u Zarand; 1512: *Nagy Zelend*, 1561. évi adólajtsom szerint *Naghzelend* szintén Zarandban (Cs). 1452.V.11.: *Zelend*-i Antal *deák* teiltja a Sámsoniakat, hogy szakácsi (KSz vm) birtokrészüket elidegenítsék (1033); =: Uő Sámsoni Gergely leánya: Anna gy: János, Péter, Katalin nevében tiltja anyjukat: Annát sámsoni leánynegyede elidegenítésétől (1034); 1460–1472: Zeréndi Miklós küküllői főesperes (KmJkv I. 876); 1467.XII.18.: *Zelend*-i pethes István *ü*: Iklód (1776); 1469.IV.6.: Péter frater kolozsmonostori apát Fejérd (Ko vm) birtok zálogos felét 270 Ft-ban zálogba adja Miklós küküllői főesperesnek és testvéreinek: *Zelend*-i néhai Buda (ds) Péter fiainak: Istvánnak és Pálnak (1861). 1808: Zerénd ~ Nagyselénd, Zerind (188). 1851: Nagy-Zerind, Ar vm, 1896 *ref.* lak., anyaekkléziával, urasági épületekkel, postahivatallal, vendégfogadóval. Róna határa igen termékeny, de lapályos, vizenyős. Kiterjed 9162 holdra ... Vize a Fekete-Körös. F. u. István főherceg volt nádor (Fé 4: 326). 1888: Nagy-Zerind **Ar** Kisjenői js (Je 532 & Ösi psz). 1913: **Nagyzerénd** Ar vm (Az). 1920: *határfalu*. – Zerind = Su 2: 278. cca 1169–1913. [20 C]

Zerénd 2. Za 2. (Nagyzerénd-K, a Fekete-Körös b. p. közelében) 1326: *Belzerend*, 1512: *Beel Zelend*, 1561: *Belzelend* (Cs 1: 748). 1808: Zerénd ~ Bélselénd, Bélzerind, Zerind (188). 1851: Bél-Zerind, Ar vm. Lakja 562 *ref.*, anyatemplommal. Róna lapályos határa 4000 hold ... Sok sertést és marhát tenyészt. Vizei a Fekete-Körös, Szartos, Töz és Leveles folyók, és Kalakompos tó. F. u. b. Simonyi Lajos (Fé 4: 326). 1888: Bélzerind **Ar** Kisjenői js (Je 235). 1913: **Bélzerénd** Ar vm (Az). – Zerindul Mic = Su 2: 278. 1326–1913. > Zerindu Mic [20 C]

Zerjes AF (Tövis-DK, a Maros b. p.) 1806: Zerjes (Alsógáld mellett) (25 Y 59). 1835: Zeriás; 1850: praedium Zeres, 1854: Zeries. – Zărieș = Su 2: 271. 1835–1854. – 1974: c. Mihál {Mihálcfalva kzs faluja} M [35 A]

Zerne ~ **Zerneháza** ~ **Zernest Br** (Brassó-DNy, Rozsnyó-Ny hrs) 1367: *Zerneháza* (MR I. 209). 1395: p. *regalis Zerne* (Ub III. 139). 1467.II.18.: Vingárti Geréb János és Brassó város peres ügye

Zerne birtokot illetően (KmJkv 1733). 1760–2: *Zernest*. 1808: Zernyest, Zernest (188). 1861: ≈ Br (39). 1888: ≈ **Fo** Töröcsvári js (Je 738 & Tonkes (Tonches) psz). 1913: Zernest Fo vm (Az). – 1909/19: Zârnești {!}, *Zernest*, L 3901: r 3167; m, n (201). Zârnești = Su 2: 271. 1395–1854. [47 A]

Zernest * **Kr** (Lugos-ÉÉK, Dobosd mellett) 1514–1516: *Zarnosth*, *Zernesty*, 1597: *Zerniesty*; 1612: *Cziernest*, pr. *Chiernest*; 1620: *Zernniesthu* (Pesty: Krassó II/1. 117). – Su 2: 429. Zarnosth.

Zeropa Za (Brád-ÉK, az Abrudbányai úton) 1441, 1445: *Zeropa* Világosvár tartozéka volt (Cs 1: 748). 1750: *Zdrapcze*, 1760–2: *Zdápitz*. 1808: Zarápcz ~ Szarápcz, Rapsdorf, Rapczá (188) 1888: Zdrápcz (Zdraptiu) **Hu** Brádi js (Je 737). 1913: **Zdráp** Hu vm (Az). – 1909/19: Zdrapti, *Zdráp*cz, L 855: r 852 (202). = Su 2: 272. 1441–1854. [33 B]

Zervas AF 1808: pr Zervas (A Alsógárd). Hnt. 13: azh (188). Ld Zerjes.

Zetalaka Uh (Székelyudvarhely-ÉK, a Nagy-Küküllő jp-i úton) 1333: *sacerdos* de *Zokaloka*, 1334: *Zathalaka* (Tr). 1493: v. *Zethelaka*, 1566: *Zetalaka*, 1578: Zetalak (SzO I. 275, II. 204, IV. 62). 1589.VIII.18.: zetalakj Boros András, IX.14.: zetalaki Nagy Imre nemes, zetalaki lófejek és darabantok (SzO 1). 1614: Zetalaka 79 családfő (Uh 56). 1808: Zetalaka ~ Zetalaka (188). 1861: Zetalaka Uh (28). 1888: ≈ Udvarhelyi js (Je 738). 1913: Zetalaka Uh vm (Az). – Zetea = Su 2: 278. 1333–1854. [25 C]

Zetetelek * **Asz** (ismeretlen fekvésű) 1291.III.12.: *Zekethelek* Aranyas földön (KmJkv 2); =: *Zetetelek* (Er I. 478). – Su 2: 434.

Zeteváralja Uh (Székelyudvarhely-ÉK, a Nagy-Küküllő menti úton) 1956: Zeteváralja. – Subcetate = Su 2: 149. 1956. > 1974: Sub Cetate c. Zetea {Zetalaka kzs faluja É-ra} [25 C]

Zetnicza * **Szö** (Orsova-DNy, a Duna menti Tiszóca mellett) 1596: pr. *Zetnicza* (Pesty: Szörény II. 571). – Su 2: 434.

Zetz * **Za** (?) 1169 k.: *Zetz* (Tr). – Su 2: 434.

Zeykfalva Hu (Vajdahunyad-DK, Kalán-D hrs a Hátszegi úton) 1377: Petrus f. Zayk de districtu fl-i *Stryg* ... unacum Nicolao f-o Ladislai de S. Georgio fr-e suo ... v-s Volacales vidl. Kytid Superiorem et Inferiorem ac Olacus sub duobus keneziatibus existentes, que ... sub kenezatu condam Kend et f-is eorum fuissent; 1377: Nicolaus f. Ladislai de *Zengwrg* ... Petrus f. Zayk de d-u fl-i *Stirik* ... super collatione kenezatus v-rum Olahalium Felkytid et Alkytid ac Aklus. 1377-i oklevélből értesülünk, hogy Szentgyörgy birtokosa, [a román] László fia Miklós és a Sztrigy kerületbeli Zeyk fia Péter [Zeykfalva, R. Streiu birtokosa] megkapta a hajdan [1358 e.] (Malomvízi) Kend által birtokolt két kenézséget Alketed, Felketed és Aklos oláh falvakkal (Gy 3: 299. Szentgyörgy). 1471: *Zeyfalwa* (!); 1475: *Zeykh*; 1480: *Zaykfalwa*; 1492: *Zeykfalva*; 1518: ≈. Zeykfalvi ~ Zf. Zeyk. Azonosnak látszik 1507: *Strigfalwa*; =: *Zithrigfalwa* Sztigfalvi Zeyk birtokával (Cs 5: 149. Zeykfalva. Az 1453. évi Strigfalwa a mai Sztigy-Plop hs-nek felel meg). 1808: Zajkfalva ~ Zeykfalva, Zeikdorf, Sztej ~ Sztrej (188). 1861: Zeykfalva, Sztrej Hu (24). 1888: Zeikfalva (Zeykfalva, Strejn) Hátszegi js (Je 737). 1913: Zeykfalva Hu vm (Az). – 1909/19: Streiu, *Zf*, L 356: r 276; m, n (168). = Su 2: 147. 1453–1854. > Strei [34 C]

Zgribieștie Kr (1808) : Krassógombás KrSzö.

Zilah KSz (Nagybánya-DNy, a Meszes-hegység nyugati lábánál) [1173–1184] Anna királyné, III. István király felesége a zilahi (*Zyloh*) vámjövedelem ötödét lelki üdvössége biztosítására a Sz. Margit tiszteletére emelt Meszesi monostornak adományozza (Er I. 11); 1214: Barnabás fanciesali (Bi) jobbagya: Virhar lopással vádolta a *Ziloch* falubeli Bozc urat. A bíró Pers, a szolnoki curialis comes, a poroszló Sceraka volt. Boze tüzesvas-próbával tisztázta magát (69); 1220: *Ziloc* faluból való Kusid lopással vádolta a falujabeli Farkast. A bíró István, a *Ziloc*-i curialis comes, a poroszló Guestiua volt. Farkas tüzesvas-próbával tisztázta magát (111); 1246.V.6.: IV. Béla király *Zylac* **püspöki birtok** életben maradt lakóit és idetelepülő szabad rendű hospeseit kiveszi a vajda és a vármegye joghatósága alól (201); [1264–1270] Mária királyné, IV. Béla király felesége, változtatás

nélkül megerősíti III. Béla király feleségének: Anna királynénak a *Zyloh*-i vámjövedelem ötödére vonatkozóan 1173 és 1184 között a Meszesi Sz. Margit-monostor javára tett adományát (253); 1281: Erzsébet királyné, István frater apát kérésére visszaadja a Meszesi Sz. Margit-monostornak a *Zyloh*-i vámjövedelem ötödrészét (389); 1282.III.21.: IV. László király, Péter erdélyi püspök kérésére, egyháza felvirágoztatása érdekében bíraskodási jogot ad a püspöki birtokoknak, köztük *Zylah*-nak is (391). 1475: **opp.** *Zylah* (Petri II. 449). 1483.V.3.: ≈-i Kalmár (ds) Fülöp (circumspectus et prudens) a Kusalyi Jakcsok hatalmaskodásai miatt a királyi udvarban ellenük indított perében elengedi az esküt (KmJkv 2444); 1488.II.26.: Szilvási Péter varsolci birtokrészét 20 Ft-on zálogba adja ≈ mezővárosban lakó Márkus Pálnak (2665); 1491.V.23.: egykor ≈-on lakott Markos Pál (pr) özvegye Dobokai Lökös Ilona (2724); 1494.XI.15.: Gym-i Kabos Ilona, aki Zutori Tamás özvegye volt, jelenleg ≈-i Bálint **deák** (pr) felesége (2931); 1516.II.27.: ≈-i néhai Bálint deáknak Szentmártoni Borbálától született fia: János **deák** – fia: András és testvére: Ferenc pap nevében is – Szentmárton és Mikó (Do vm) birtokbeli részét 32 Ft-on eladja Drági Bedő Pálnénak (3601); 1519.III.30.: Markos Miklós ≈-i polgár özvegye: Csögi Dorottya – fiai: István, Adalbert és Ferenc nevében is – csögi (Külső-Szolnok vm) birtokrészét 25 Ft-ért eladja Dészházy István esztergomi udvarbírónak (3716); 1531.X.24.: *Zylahy* Pál kolozsvári esküdtpolgár *Zylah*-on levő javait korábban testvére: Járai Istvánra hagyta (4362); 1544.VI.17.: Goroszlói Székely Gergely özvegye: ≈-i Szilágyszegi Erzsébet jelenleg Nagy Lőrinc kolozsvári polgár felesége (4829); 1549.II.12.: ≈-i Székely András (prudens) fe: Majádi Justina (g); előző férje néhai Sombory Péter volt (4911); 1549.IX.13.: Várteleken kihallgatott tanúk közt Zilahról: Orbai Miklós официális, Boczor Mihály és Márton, Ekegyártó Mihály, Kovács Mihály, Major Benedek, Sipos Gergely (4959).

1545 körül létrejön a város első iskolája Szegedi Kis István (1505–1572) reformátor és költő tevékenysége nyomán.

1571.VII.31-i okmány a bíró, esküdtek és tanácsbeliek választásáról, a város jegyzője ekkor Petrus Literatus.

1590: Báthory Zsigmond által 1590-ben családja tagjainak tett nagy adományok során Gyalut Báthory András bíboros, Báthory István és Boldizsár nyerték el 50 ezer forintért zálogba. Ebben az adománylevélben tűnik fel először az uradalom kiegészítő részeként Zilah (Gyalu XIII-XIV); 1614-ig Gyaluval együtt többször cserélt gazdát (Uo). *Anno 1609 Proventi Zilaienses ... Anno Domini 1609 Regestrum embör és barom szám ...* {A jobbágyok felsorolása után:} Ezökon kövöl az bíró tizenharmadmagával vagyon, kik esküdtpolgárok és ezeökkel egyetömben urunk ö Felsége gondját és ö Nagysága gondját és dolgait és az szegény város gondjait viselik, az város notariussával egyetömben. Ismét az bíró mellett két futóbíró vagyon, és négy erdő- és mezökerülő pásztorok vannak. Item egy vámos és egy vásárbíró (Gy 430-432); Anno 1609 19 die Decembris Zilairól hoztanak tyúkot No. 47, tyúkmonyat No. 122 (436); Anno 1610 Januarii 6 die Az Zilai dézmabúzából Péter deáknak Uram ö Nagysága parancsolatjából adtam cub. 4. 8 die ... Zilai bordézmából ... (435). 1620? 1630? **Kollégium.** „Alapítási év 1640“ (*Partiumi Könyvesház*); 1646-tól Album (anyakönyv); 1713: *Libri Scholae Zilahinae*; 1816: önkormányzatú kollégium. Tört: 1895 Somogyi Imre; 1901 Petri Mór; Kt 1894 Kincses Gyula. 1640 Daróc (Ko): Johos János Ez Zilahról jött, fazakas mívével akar szolgálni (Gy 51). 1737 Gyalu: Zilahi Istvan pusztá telke (365). 1737 Lóna (Ko): Zilahi György háza (370), 24 éves zsellér, fazekas, és taxába két katlan fazikot ad (Gy II. t). 1808: **opp.** Zilah, Waltenberg ~ Zillenmarkt, Zalahu ~ Zilahu (189). 1838: kaszinó alakul (Petri II. 547). *Szilágy* c. lap helyi nyomdában (Művelődés, 1972). 1876: Szilágyvármegye és a Zilahi js szh, 1888: ház 1034, L 5961 (Je 738). 1887: Nagykároly–Zilah, 1890: Zilah–Dés vasútvonal megnyitása. 1902.IX.18.: A város főterén felavatják Fadrusz János Wesselényi-sobrát, a Vármegyeház mögött a Tuhutum-emlékművet. 1913: Zilah Szi vm (Az). Z-Belváros **ref.** ehk 2001: 27 / 36 / -9 (PaK, 2002.1). Z-Fenyves és Z-Liget **ref.** ehk. Új református temploma van. 2004.X.1. Duna Tv. # Márton Gy.: *A zilahi fazekasmesterség*. Kv 1948; Uő: *A tímárok zilahi mesterségsvaiból*. Kv 1948. Uő: *A zilahi fazekasmesterség szakszókincse. = Bolyai Tudományegyetem*. Kv 1956. 393-444. Kovács G.: *A zilahi céhek története*. 1956. Kovács Kuruc J.: *Zilah*. Szilágysági magyarok 1999. 617. Képek: A zilahi főtér szegelete a századfordulón, Báró

Fejérváry m. kir. honvéd gyalogsági laktanya, A **református templom** keleti része, A baptista imaház, Kossuth téri vásár 1926-ban, A Kossuth tér nyugati része, Városi Vigadó, Wesselényi Kollégium 1906-ban, Állami Polgári Leányiskola (most S. Bärnuțiu) 1920 előtt, Ady mellszobra a gimnázium előtt, a Kraszna utcai ház az Ady-emléktáblákkal, A Wesselényi-szobor az új talapzaton, A szobor felállítása 1942-ben, A városi RMDSZ épülete a főtéren, Az egykori turulmadaras emlékmű, A Városháza és a Dózsa György utca. – 1909/19: Zălau, *Zilah*, L 7639: r 368; m; 317 zs (201). > Zălau = Su 2: 268. 1220–1854. [12 C]

Zimánd Ar (Arad-ÉÉK, a Kisjenői úton) 1808: *pr* Zimánd (189). 1888: ≈ psz (t) Fakert **Ar** Aradi js (Je 738). 1913: **Zimándújfalú** Ar vm (Az). – Zimandul Nou = Su 2: 279. 1913. > Zimandu Nou [31 B]

Zimándköz Ar (Arad-É, a Kisjenői úton) 1743: *Zimand* (Su). 1851: *Zimánd*, puszta, Ar vm, Arad városával határos. Gazdag róna határa 7029 hold szántóföldet és 298 hold kaszálót foglal magába. F. u. a királyi kincstár (Fé 4: 326). 1888: Zimándköz Aradi js (Je 738). 1913: Zimándköz Ar vm (Az). – Zimanducz – Su 2: 279. 1743–1851 {1913}. [31 B]

Zimbro Ar (1808) : Zombrád.

Zimc MT (Régen-K) 1956: *Zimc* Erdőlibánfalva tartozéka. – Zimți = Su 2: 279. 1956. Zimți, Zimc. [24 B]

Zivernicza * Ar (Soborsin-DK, a Maros bp-i Kaprevár mellett) 1508: *Zivernicza* (Márki II/1. 220). – Su 2: 435.

Zlanafalva * Te (Csánki) : Szlanafalva.

Zlasinafalva ~ Zlassafalva * Te (Temesjenő mellett) 1471: *Zlawsynafalwa*, 1477: *Zlassafalwa* Borzlyuk város 29. tartozéka volt (Cs 2: 16. Borzlyuk). – Su 2: 435. 1471.

Zlatnicza * Szö (Újmoldova-DK, a Duna-parti Drenkova mellett) 1452; *pr. Zlathnicza* (Pesty: Szörény II. 506). – Su 2: 435.

Zlatinik * Te (Karánsebes táján, Priszáka/Gyepesfalva mellett) 1485: *Zlatynik* in districtu civitatis Karansebes (Cs 2: 71). 1548: terra *Zlathinik*, 1850: *Zlatinik* (Pesty: Szörény II. 506). – Su 2: 436.

Zobor KSz (Zilah-É, Dósad és Nagydoba közt) 1828: *Zobor* (Petri IV. 814). – Su 2: 436.

Zocs * (?) Hu (Hátszeg-Ny, hegyvidéki hs-ek közt) 1516: *p. Zoch* in dristrictu de Ha; 1518: *p. ≈ in d-u Ha*. Damsosi ~ Morsinai-birtok (Cs 5: 149). – Su 2: 436. 1516.

Zokonya * Te (Nagyszentmiklós táján, Nagykomlós mellett) 1415: *Zokona*, 1429: *Zokonya*, 1482: *Zokona*. Nemesi névben vagy előnévben fordul elő Komlós vidékén (Cs 2: 71). – Su 2: 436.

Zold Kr (Facsád-DK) 1453–4: *p. Zolthur*, 1464: *Zolth* (P); =: ≈ (Cs 2: 71); 1599: *v. Zolt*, 1617: *pr. Zolthul*, 1717: *Zoloda* (Pesty: Krassó II/2. 295). 1806: *Zold*. 1808: *Zöld*, *Zöldul* (189) 1888: *Zold KrSzö* Facseti js (Je 739). 1913: *Zold KrSzö* vm Facsádi js (Az). – 1909/19: *Zolt*, *Zold*, L 391: r 349; m, n (202). = Su 2: 281. 1453–1851. [33 C]

Zoltán 1. Fe (Segesvár-DK, a Kőhalmi úton) **1003 u-ra**: locavit ibi ... Zoltan, qui postea hereditavit illas partes Transilvanas et ideo ... dici Erdeelui Zoltan; 1361: *p. Zoltan*; 1383: ≈. Minden biztonnyal Erdőelvi Zoltán erdélyi „vajda“ (1003 u.) nevét örzi. 1361-ben Szancsali Egyednek ítélik meg kézdi és erkedi szászokkal szemben. 1383-i oklevél szerint e Kü vm-i helyet I. Lajos király elvette Segesvári Salamontól, majd Mária királynő visszaadta neki (Gy 2: 204). 1451.V.12.: *Zoltha*-t, a váradi **Szent-Lélek-kápolna** adománybirtokát Hunyadi János kormányzó elfoglalta (KmJkv 958); 1480.X.26.: ≈-i Menczo Péter, ≈-i Tamás **ü**: Olnoki Herczeg Jánosné (2309); 1523.II.23.: *Zolthan* (Fe vm) Vizaknai Miklós egészbirtoka (3898). 1733: *Zoltán*, 1750: *Zsoltán*. 1808: *Zoltány* h. 1861: ≈ **FF** (4). 1888: *Zoltán* (Zoltendorf) **NK** Keresdi js (Je 739). 1913: *Zoltán NK* vm Segesvári js (Az). – 1909/19: *Zoltan*, *Z*, *Zd*, L 664: r 486; m (202). > Mihai Viteazul = Su 1: 397. 1341–1854. > Mihai Viteazu [36 B]

Zoltán 2. Se/Hsz (Sepsiszentgyörgy-É, az Olt b. p.) 1359: p. *Zoltam*, 1439: *Soltan*, 1500: *Zoltanffalwa*; 1567: *Zoltan*, *Zolthan*, 1602: *Zoltán* (SzO I. 66, 139, v. 33, II. 214, 223, V. 210). 1614: ≈ 29 családfő (Se 38). 1733: *Zoltány*, 1760–2: *Étfalva Zoltán*. 1808: Zoltány (189). 1861: Zoltán Hsz (30). 1888: ≈ Hsz Sepsi js (Je 739). 1913: **Étfalvazoltán** Hsz vm (Az). 1969 L 500. – Zoltan = Su 2: 281. 1359–1854. [37 D]

Zoltányepü az Olt-kanyarban; ld Szék(föld).

Zombor * Te (Kisbecskerek és Szentandrás közt) 1333: *Zombur* (Tr) **egyház** hely. 1421: *Zombor* a csanádi **püspök** birtoka (Cs 2: 51. Monyarós). – Su 2: 436.

Zombrád Za (Borossebes-KDK) 1553–1561: *Zombrad*, *Zombrod*; 1574: *Zombrul* (Márki II/1. 253). 1746: *Zimbru* (Su). 1808: Zimbro (1189). 1888: Zimbró **Ar** Borossebesi js (Je 738). 1913: Zombrád Ar vm (Az). – 1909/19: Zimbru, *Zimbró*, L 732: r 650; m (202). = Su 2: 279. 1553–1913. [21 C]

Zombró Ar (Temesd mellett) 1479: *Zombro* ~ *Zwmbro* Váradja vár 38. tartozéka volt (Cs 1: 763. Váradia). 1483, 1510: *Zwmbro* (Márki II/1. 220). – Su 2: 438. *Zwmbro*. 1479, 1483, 1510.

Zomlin * Bi (Kisszántó közlelében) **1215**, 1334: *Zomlun*, 1335: *Zomlan* (Tr). 1346: *Zomlyn*, 1435: *Zomlen* (Jakó 389). 1446.VII.21.: *Zomlen*-i néhai Ramaz (ds) Mihály magister fia: István (gy: Mihály és Miklós, továbbá te: Gábor magister és Rafael, s Gábor fiai: László és Mihály nevében is) Jákótelke más néven Hortlaka (Ko vm) birtokukat 500 arany Ft-ért eladja Farnasi Veres Dénesnek (583). 1447.II.10.: *Zomlen*-i néhai Ramas (ds) Mihály magister fia: Rafael beleegyezését adja, hogy te: Gábor és István Jákótelke, másként Hortlaka (Ko vm) birtokukat FD-nek eladják (607, 608). 1447.II.11.: *Zomlen*-i néhai Ramas (ds) Mihály magister fiai: G, I, R (610). 1448: *Zamlen* (Cs). 1452.X.23.: *Zemlen*-i Bertalan **deák ü**: Bogáti Péterné Kölcsei Ágnes (KmJkv 1074); 1453.XI.9.: Uót **ü**: Bogáti Péter özvegye (1112); 1458.XI.7.u.: *Zomlen*-I Tamás **ü**: Lukács kolozsmonostori apát (1320). 1470: *Naghzamlen* (Cs; Jakó 389); 1478: *Kyszamlen* (Cs 1: 628). 1828: *Kis Zemlény*, *Nagy Zemlény* (Nagy 102). {Vö. Bors 1888} – Su 2: 436. 1215–1828.

Zorány Kr (Facsád-KÉK) 1597: v. *Zoran*, *Zorany*; 1612: pr. *Zoran*, villa *Zoradinie*; 1620: Soranyi, 1761: *Soran* (Pesty: Krassó II/2. 296). 1808: Zorány (189). 1888: ≈ **KrSző** Facseti js (Je 739). 1913: Zorány KrSző vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Zorani, *Zorány*, L **295 ort. r** (202). = Su 2: 281. 1597–1851. [33 C]

Zorilencz > Zorlenc 1. Te~Kr (Karánsebes-Ny, a Pogányos b. p.) 1499: *Zorilencz* in districtu de Comyath et sub banatu Zewriniensi (Cs 2: 71). 1503: *Zorlencz* (Pesty: Krassó II/2. 298). A XV. században egy Zorlenc volt, s a Szörényi bánság Komjáti kerületéhez tartozott. XVI: Valkay rb. 1658: török uralom alá került. 1855-ig kincstári birtok, majd az Osztrák-Magyar Államvasúttársaság tulajdona. 1808: Zorlencz (Nagy-), Zorlenczul-mare (189). 1888: Nagy-Zorlencz **KrSző** Resicai js (Je 533). L 1910: 3309 (r), 1956: 2613 (Le). 1913: **Alsózorlenc** KrSző vm Resicabányai js (Az). – 1909/19: Zorlentul-mare, *Nz*, L 2902: r 2756; n, c, zs (202). = Su 2: 282. 1499–1913. > Zorlentü Mare [42 B]

Zorlenc 2. Kr (Alsózorlenc-ÉK hrs) 1603: *Kis-Zorlencz* (Pesty: Krassó II/2. 197). 1808: Zorlencz (Kis-), Zorlenczul-mik (189). 1888: Kis-Zorlencz **KrSző** Temesi js (Je 436). 1913: **Felsőzorlenc** KrSző vm (Az). – 1909/19: Zorlentul-mic, *Kz*, L 596: r 571; m (202). > Zorlencior = Su 2: 282. 1603–1913. [42 B]

ZOVY-00

Zovánd * Te (Detta táján, Vejteh mellett) 1462: *Zowand* a Berekszői Hagymások birtoka (Cs 2: 45. Kereki). – Su 2: 437.

Zovány Kr (Somlyó-Ny, a Margittai úton) **1249**: t. *Zwan*, 1259: *Zwany*; 1326: populi nostri (**regis**) de *Zoan*; 1341: p. *Zoan*. 1249-ben IV. Béla király Zovány földjét Valkóval együtt Geregye nb. Pál országbírónak adta. 1326-ban a király idevaló népei Kaznacs részét és erdejét elfoglalták. 1259, 1341: a somlyói uradalom határosa, a valkói uradalom része (Gy 3: 522). 1341: *Zoan*; 1445,

1481: *Zowan*. Mint Valkó vár tartozékát említik (Cs 1: 586). Utóbb Bánffy-birtok, 1445: *Soan* (Bánffy I. 650). 1460: *Zowan* (Petri IV. 815). 1381: Gergely *Zouan*-i hospes (KmJkv 4); 1452.IX.28.: *Zowan*-i lakos Katona Gergely ü: Kémeriek (1063); 1454.II.8.: ≈ Bánffy-birtokot János váradai püspök magának foglalta (1141); 1454.IV.28.u.: Katona Gergely és Cseh János ü: Zutoriak (1158); 1460.I.17.: *Zovan*-i lakos Cseh János üv: Kémeri Tamás (1419); 1519.IV.28.: *Zowan*-i részirtokát Bánffy László átengedi fiának: Miklósnak (3723); 1522.I.8.: ≈ birtok Valkó vár tartozéka (3836); 1551.IV.13.: Bánffy Miklós ≈-i bírója: Katona Balázs kémeri határjáráson (5085); 1553.I.13.: ≈-ban Darabos Albert jobbágy telke (5171); 1553.VI.1.: Nagyfalusi id. Bánffy Miklós zálogba adja Bartakovit Jánosnak ≈-ban Nagy Miklós házat és a *Rosas Maal* hegyen Bánffy Jánosnak a Kaszás István és özv. Kaszás Dénesné szőlője között fekvő szőlőjét (5211); =: ... *Rosasmaal* (5212); 1553.XII.30.: *Zowany*-ban Bertalan János jobbágy telke (5268). 1576.VI.18.: *Zouany* Bánffy György birtoka (Dé 14). 1652 Bács (Ko), Fugitivi: Galicz János Zovanyan, kopaz Banfi Sigmond földén lakik (BS: Losonci (zentelki) Bánffy Mihály és nagykárolyi Károlyi Fruzsina fia, Belső-Szolnok vm főispánja. Gyalu 129/4). 1680-ban **református** kötemplom épül; 1770-ben mennyezetét festett kazettákkal borítják. & *Zoványi József* (Somlyó, 1700/12–1775, Szilágycseh) ref. lp, 1758–69: a Szilágyi Tractus seniora {ld Zsibó}. 1760–2: *Zovany*. 1808: Zovány (189). 1888: Zovány **Szi** Szilágysomlyói js (Je 739). *1865.IX.11.: *Zoványi Jenő* ref. egyháztörténész (–1958.VI.24., Bp). 1913: **Szilágyzovány** Szi vm (Az). 1992 L 1162. # Major M.: *Szilágyzovány*. Szilágysági magyarok 1999. 556. Képek: Református templom, Körtvélyesi pincesor, Régi festett kazetták a református templomból, Világháborús emlékmű. – 1909/19: Zovani, Z, L 1033: r 66; m; 24 zs (202). Zăuan = Su 2: 271. 1249–1854. [11 D]

Zoványfürdő KSz (Zovány északi határán) XVIII. század első fele: kén-timsó-rézgálic tartalmú gyógyfürdőjének létrejötté. A timsós vizet már használták ekkor, s fürdőt is létesítettek mellette (Petri, I. 137-138). 1913: Zoványfürdő Szi vm Szilágysomlyói js (Az). 2001 L 120 szlovák. szl. n: *Zavanske Kupele* Ipp kzs. faluja (RMSzó, 2001.VII.6.). – Bäile Zăuan > Zăuan-Băi = Su 2: 273. 1913. [11 D]

Zölce * **KSz** (Tasnád környékén, Csány közelében) **1277**: Panit fia Ábrahám magister *Scelte* birtokot leköti feleségének (Er I. 354); 1279: *Tenke* Szarvad szomszédságában (374). 1279: *Theuke* [: *Sheuke*] (Tr). 1477: p. *Zewlcze* (Cs 1: 567). 1550.I.9.: Csaholyi Gáspár *Zewlcze* birtokbeli részét testvéri szeretetből Melíth Györgyné Csaholyi Annának vallja (KmJkv 4987). 1888: Zölce psz (t) Balázsháza **Szi** Tasnádi js (Je 739). – Su 2: 401, Sewlche, 1279 (Tr), 1429: Sewlche, 1454: Seulcse, 1455: Seölcze, 1476: Seulcze (Csánkinak tulajdonítva!), 1477: Zewlcze, Szulcze (Cs).

Zöldes 1. * **Te** (Temesvár táján, Szentandrás mellett) 1333: *Zeldes*, 1334: *Zeudes* (Tr) **egyház**as hely. 1418: *Zeudes*, 1456: *Zewldes* (Cs 2: 72). – Su 2: 430.

Zöldes 2. **Za** (Honctő-D, a Somos vize j. p.) 1439: *Zeldefalu*, 1441: *Zewdesfalva*, 1445: *Felsew Zeldes*, 1525: *Zewldes* Világos vár kápolnai kerületéhez tartozott (Cs 1: 748. Zöldesfalva). 1808: Zöldes Ar 1888: ≈ **Ar** Borossebesi js (Je 739). 1913: Zöldes Ar vm (Az). – 1909/19: Zeldiş, *Zöldes*, L 596: r 564; m (202). > Iacobini = Su 1: 300. 1439–1851. [33 A]

Zöldesel * **Za** (talán Zöldes mellett) {...} *Zeldesel* (Márki II/2. 169). – Su 2: 430.

Zöldpatak * **Hu** (Hátszeg-DK, Borbátvíz táján) 1391: p. *Zwldpathak* in districtu de Ha. Borbátvízi-birtok (Cs 5: 149). – Su 2: 438.

Zugó Za/Ar (Borossebes-K) 1909: *Zugó* Dézna tartozéka. – 1909/19: Zugău, Z, &, v. Dezna (202). = Su 2: 283. {1981 Ø}

Zulica * **Hu** (Szej és Kriva hs után) 1516: p. *Zwlichia* in districtu de Ha. Damsosi ~ Morsinai-birtok (Cs 5: 149). – Su 2: 438.

Zulyánfalva * **Te** (Detta táján, Temesberény közelében) 1408: p. *Zwlyanfalwa* populis destituta. Berény város tartozéka volt (Cs 2: 72). – Su 2: 438.

Zumarinfalva * **Ar** (a Maros b. p., Veresmart táján) 1479: *Zwmarynfalwa* Szád vár 6. tartozéka volt (Cs 1: 762. Szád). 1479: Zumarinfalva Zwmarynfalwa; 1596: Szentmarinest (Pesty: Krassó II/2. 300). – Su 2: 437. Zumarinfalva. 1579, 1596. {P}

Zusina * **Te** (Lugos táján) 1488: *Zwsyna* Czikóvásárhely kastély tartozéka volt (Cs 2: 71. Vokfalva). – Su 2: 438.

Zutor Ko (Bánffyhunyard-ÉK, az Almás j. p., a Kolozsvár–Zilah úton) 1334: p. *Zuthur*. Szentmáriaasszonytelke (Szolnok, ill Doboka vm) határosa (Gy 3: 379). 1435: *Zutor*, *Zwthor*. 1452: *Zwdor*. 1461: p. *Zwthor*; 1525: ≈. Középlaki ~ K. Kémeri, Zutori, K. ~ Z. Tamási, Erdélyi, Z. Dávid, Súlyomkői Ördög, Sombori, Szilvási, Z. Siroki, Keczei, Dobai, Szf. Mikola, Géresi, Szilvási s más birtokosé. Jbn 1504: Oláh György, Varga Máté, Varju Vince, Csáki Péter, Kis Péter (1435-től Cs 5: 426). 1511.VIII.4.: Zutor (KmJkv 3574); 1532.I.30.: ≈ ld Kémer (4370); 1525.VII.16.: *Darah*-i Kristófné Kémeri Zsófia, korában Siroki Mátyás özvegye s fiai: Zutori Siraki Ferenc, György, Antal, Gergely és Albert Bábony, Kökénypatak és Dezsőfalva (Ko vm) birtokbeli részeit 400 Ft-ért eladják Somi Gáspárnak (4113); 1555.I.10.: Zutori László **deák**, **Kolozs vm szolgabírája** (5336). 1587: *Zwthor*. – E: fl. 6. A: fl. 2. Ser. Rex dom. arendatori {Sombory} duas quartas vita durante fl. 4 den. 33 relaxavit. Ill. Princeps dom. Joanni Cheffej unas quartas perpetuo fl. 2 den. 67 relaxavit. Restat fl. 1. quarta media apud patronos (Dé 54). 1808: *Zúdor* alias *Zutor* h., *Zutur* val. 1861: Zútor Ko (14). 1888: ≈ Ko Almási js (Je 740). 1913: Zutor Ko vm Hidalmási js (Az). – 1909/19: Zutor, Z, L 280: r 247; m, zs (202). > Sutoru = Su 2: 153. 1435–1854. [22 A]

Zs.

Zsábár Kr (Lugos-ÉNy hrs) 1597: *Sabar*, 1650: *Zábor*, 1785: *Scabor* (Pesty: Krassó II/1. 300). 1808: Zsabar, (i) Xabar (189). 1888: Zsábár **KrSzö** Lugosi js (Je 740). 1913: Zsábár KrSzö vm (Az). – 1909/19: Jabár, Zs, L 986: r 979 (98). = Su 1: 314. 1597–1851. [32 D]

Zsadány Sza (Szatmárnémeti-DNy, a Homoród vize mellett) **1215**: v. *Sadan*, 1249: p. *Zwdan*, *Zwodan*; 1332: **sacerdos** de *Gadan* [: *Sadan*], 1334: *Sadan* (Tr). A Váradi Regrestrum egyik 1215-i pere *Sadan* villáról beszél, a falu tehát még az előző században megalakult. A következő másfél száz év alatt melléktelepülés kibocsátására is elég erős volt: Nagyzsadány, az eredeti falu, ekkor és később a Piskárkosi vagy Zsadányi család jómódú kisbirtokos tagjai kezén van, akik Piskárkosról származtak s ősük Zsadányt – egykor a királyé – vétel útján szerezte meg, míg a kisebbik és fiatalabbik Zsadány tovább is a király uradalmába tartozik s az uralkodó csak a Szántai Petőfiak itteni XIV. századi térhódításakor mond le róla, hogy az ő uradalmuknak engedje át (1362). Ezzel együtt kerül később (1393) Bátori-kézre (Maksai 236). 1314: *Saudan*-i Vrachka ~ Vrachka fia Péter comes nőttestvére: Batur fia Ector fe: Lili[um] hozományja és jegyajándéka fejében Od-i {Diósad} és Haraklian-i {Haraklány} birtokrészekért összesen 42 M-t kap (An 3: 774). 1393: *Sadan*, 1433: ≈, 1425: *Nogsadan*, 1446: *Kyssadan*. Vámhely volt (1332-től Cs 1: 489). 1808: Zsadány, Jedani (189). 1888: ≈ Szatmári js (Je 740 & Jezsuita, Dienes és Mittelmann tanyák). 1913: **Szatmárzsadány** Sza vm Szatmárnémeti js (Az). – 1909/19: Jidani (Gidani), Szzs, L 1458: r 1303; m, zs (99). > Sätmärel = Su 2: 108. 1215–1851. [1 D]

Zsadány 2. Te (Temesvár-É, Vinga-D) 1334: **sacerdos** de *Sadan*, 1335: *Zadan* (Tr). 1355 k.: *Sadan*, 1487: *Sadaan* (Cs 2: 72). 1808: Zsadány (189). 1888: ≈ Vingai js (Je 740). 1913: **Mezőzsadány** Te vm (Az). – 1909/19: Jadani, Zs, L 1130: r 971; m, n (98). > 1964: Cornești = Su 1: 167. 1334–1964. [31 D]

Zsákfalva KSz (Zilah-K, Zsibó-DDNy) 1499: *Sakfalva* (Petri IV. 832). 1535.V.27.: Ramocsa Imre (e), Cseh várának várnagya – ura: Bélteki Drágffy Gáspár (m) nevében – tiltja Kusalyi Jakcs Mihályt (e), KSz vm ispánját attól, hogy Sybo és *Sakffalwa* (KSz vm) birtokbeli részeit elidegenítse Gyarmati Balassa Imréneknek (KmJkv 4531). 1543: *Sakfalu*, 1545: *Sakfalwa*, 1582: *Zsákfalva*, 1685: *Sákfalva* (Petri). 1808: *Sákfalva* ~ *Szákfalva* ~ *Zsákfalva*, Saku KSz (140). 1888: ≈ (Zsák) **Szi** Zsibói js (Je 740 & Lauka psz). 1913: *Zsákfalva Szi* vm. – 1909/19: Jac, Zsf, L 696: r 678; zs (98). = Su 1: 314. 1499–1854. [12 C]

Zsákod 1. Kü (Segesvár-É, Szásznádas-K) 1301/500: *Veezkefö*, *Veichkefeö* Bún hrs (An 1: 92). 1325: t/p. *Saako*. Szalók nb. Simon vajda birtoka; 1301-ben Véckefő néven említik Bún határjárásában. 1325-ben Simon bán fiai osztoznak rajta (Gy 3: 563. Zsáko(d), Sákod, Véckefő). 1344: p. *Sakud*; 1466: p. *Sakod*. XIV. 1.f. Szalók-nembelieké, 1466: Nyujtódi, Eczeli Tabiási, Fiádfalvi, F. Geréb s mások birtoka (1325-től Cs 5: 891. Sákod). 1808: *Sákod* aliis *Zsákod* (*Oláh*-) h., *Walachisch-Sacken* g., *Szakudu rumuneszk* val. 1861: O-Zs Kü (8). 1888: Oláh-Zsákod (Sacken, Zsakau rumunesc) **KK** Erzsébetvárosi js (Je 553). 1913: **Oláhzsákod** **KK** vm (Az). – Jacodul-român > 1909/19: Jacul-român, *Ozs*, L 373: r 356 (98). Jacul = Su 1: 314. 1466–1854. {Korai adatait Magyarzsákodhoz sorolta; viszont – eligazítás ellenére – ide vette Jakó dézma-adatát.} > Jacu [36 A]

Zsákod 2. Uh (Balavásár-DK) 1487: *Sákod* (SzO I. 265). **1587**: *Saakod*, ld Cikmántor Kü (Dé 31). 1614: Zsákod 44 családfő (Uh 124). 1645: **Magyar Zsákod** (IV. 299). 1778: Imprimatur. Cibinii Die 10-ma Mensis Julii, A. 1778. Antonius Horváth de M. Zsákod, Registrator Gubernialis, & Commissionis Librorum Censoria Actuarius. mp. Erdély Országának ... Törvényes Könyve Kv 1815-i kiadásán. 1808: Sákod (Magyar-), Ungrisch-Sacken, Szakudu unguereszk (140). 1838.V.15., Kv: Bölöni Farkas Sándor levele *Méltóságos M. 'Sákodi Horváth István királyi táblai táblabíró urnak Mvásárhelyt*. A büntetőjogi reformmal megbízott barátjának kérdéseire Bentham, Beaumont, Tocqueville, Beccaria műveit, a francia *Code penale*-t, a Tudománytár recenzióit s a

Magyar büntető törvényszéki törvényt (1836) ajánlja. „Olvasnád meg a Magyarországi regnicolaris deputatio e tárgybeli munkáját is, – nézetem szerint nem sokat ér, s a miénket is szinte mind cassálnám.“ (NyIrK 1965.2.318.) 1861: M-Zs Uh (28). 1888: Magyar-Zsákod Székelykeresztúri js (Je 488). 1913: **Magyarzsákod** Uh vm (Az). – Jacodul = Su 1: 314. 1334 {!}, 1487–1854. > Jacodu [24 D]

Zsám Te (Detta-DK, az Oravicabányai úton) 1343: v. *Zamer, Zanier* (Tr). 1377: *Sama, Suma* (B); 1424: *Saan* (Cs 2: 109. Zsán. A mai Zsám); 1717: *Seham*, 1787: *Freudenthal* (Borovszky: Temes 81). 1808: Zsám (Nagy-), Gross-Scham, Zsam-máre (189). 1913: **Nagyzsám** Te vm Verseci js (Az). 1920: **határfalu**. – 1909/19: Jamul-mare, *Nzs*, L 3961: r 140; n, m, c (98). = Su 1: 315. 1343–1851. > Jamu Mre [41 D]

Zsarápabánya Mm (Sziget-D) 1909/19: *Zarápabánya* Budfalava tartozéka (98). 1913: Zsarápabánya (H). – Jarapa-Baia > 1956: Jereapăn = Su 1: 316. 1909–1956. {1981 Ř}

Zsebed Te (Csánki) : Sebed.

Zsebely Te (1808) : Széphely.

Zsedánpatak Gy (Gyergyóbékás mellett) 1850: *Zsedánypataka, Zsadán* (StTr). 1853: *Zsedánpatak* (SzTA: Gyergyó 66). 1854: *Zsedánypataka, Jedan* (Bul. 54). 1888: **Gyergyózsédánpatak Cs** Gyergyótölgyesi js (Je 354 & Almásmező, Bisztrapatak és Zsedántelek). – Valea Jidanului = Su 2: 228. 1850, 1853, 1854. Gyergyóbékás tartozéka {Bicazu Ardelean 25 B}

Zselice Kr (prédium Krasznahorvát határában) 1543: Keczei Szele Márk *Zelycze* prédiumot feleségének: Sarmasági Annának vallja jegyajándéka fejében (KmJkv 4810); 1544.Iv.22.: *Selicze* prédiumban Keczei Szele János is érdekelt (4820); 1555.IV.28.: Horvátton a *Silicze* nevű rész visszakerül Szele Klárához (5366).

Zselyk (Silk) Be (Beszterce-D 23 km, Sajónagyfalu-D hrs) 1332: dominus de *Sylk*. Papját a pápai adószedők 1332-ben megidézték (Gy 1: 565). Be/Ki **1587**: Selk in auro cuso fl. 2 solvit (Dé 71). 1635 Kölpény (Msz): Kovács Mihály fiai: Ferenc és Gergely Selyken, az Lakságon laknak (SzO). 1808: *Selyk h., Schelken g., Sejká* val. 1861: ≈, ≈, Zseiku Be (39). 1888: Zselyk (Schelk, Sica) **BN** Besenyői js (Je 742). 1913: Zselyk BN vm (Az). Magyar nyelvjárásziget (Nagy Jenő kutatásai). – 1909/19: Jeica, *Zs*, L 684: r **24**; m (8). = Su 1: 315. 1332–1854. [24 A]

Zséna Kr (Lugos-DK, a Temes bp-i Karánsebesi úton) 1548: *Chzena*, 1803: *Zsena* (Pesty: Krassó, II/2. 301). 1808: Zséna, (i) Xena (189). 1888: Zséna **KrSzö** Temesi js (Je 742). 1913: Zséna KrSzö vm (Az). – 1909/19: Jena, *Zsena*, L 587: r 490; n, szerb, m (99). = Su 1: 316. 1548–1851. [42 B]

Zsiberk Kh (Kőhalom-Ny, Fogaras-ÉK) **1289**: t-is v-e *Syberg*, Moha és Sárostelek határosa (Gy 2: 199. Moha); = (Er I. 456). 1345: *Sybeerck, Syberk* (Tr). 1351–59: Syberk fia Péter deák magister Kolozsmonostoron a hiteleshelyi kancellária alkalmazottja (KmJkv 36). 1488: *Sibricht* (Berger 57). 1641: *Ziberk* (Ve: Doc. X. 89). 1808: Siburg ~ Siberk, Seyburg ~ Syburg, Seibrigh (145). 1861: Siberk, Seyburg Kh (36). 1888: Zsiberk (Seiburg, Siberga, Siberk) **NK** Kőhalmi js (Je 742). 1913: Zsiberk NK vm (Az). – 1909/19: Jibert, *Zs, Seiburg*, L 1376: r 538; n, c (99). = Su 1: 316. 1289–1854. [36 B; L]

Zsibó KSz (Zilah-ÉK 25 km, a Szamos b. p.) {**XIII-i templom**} 1205–1235: *Chybur* (Zsibó 654. lap), 1219: villa *Chybur* (?) (Su 316). 1387: *Zsibotheleke* Aranyos vár tatózéka; 1423: *Sybo* (Petri IV. 836). 1461.I.2.: Kozma *Zybo*-i **plébános**, Ambrus ≈-i bíró **ü**: Kusalyi Jakcs Péter (KmJkv 1499). 1475: *Sybo* (Cs 1: 567). 1509.VII.29.: Nagyesküllői Eördög Benedek fe: Annának néhai Jakcsi Ferenc *Sybo*-i birtokából hitbért fizettek (KmJkv 3511); =: Egyrésről Kusalyi néhai Jakcsi Ferenc fia Imre, másrésről NEB és fe: Anna, aki korábban JF özvegye volt, megegyeznek abban, hogy II augusztus 10-én *Sybo*-n nyolc fogott bírót előtt átad NEB és feleségének 125 jó disznót és 16 darab szántó föld aratatlan termését. Ugyane fogott bírók *Sybo*-t – az eddig is Jakcsi Imrétől bírt Györke István és Kovács Benedek jobbágytelke kivételével – három egyenlő résre osztják nevezett

Imre, testvére: Mihály és Annának Jakcsi Ferenctől született fiacskája: Ferenc között (3512); 1535.V.27.: Ramocha Imre (e), Cseh várának várnagya (ura: Béltteki Drágffy Gáspár (m) nevében) tiltja Kusslyi Jakcs Mihályt (e), KSz vm ispánját attól, hogy *Sybo* és Sakffalwa (KSz vm) birtokbeli részeit elidegenítse Gyarmati Balassa Imréneknek (KmJkv 4531). 1564: **opp. Sibó**; 1582: *Zsibo* (Petri IV. 836): ekkor **református** hire tér.

Sybo-t 1584.III.6-án adományozta Báthory István lengyelországi kincstartójának: Wesselényi Ferencnek, Hadad várával meg további 16 faluval. Ez időtől a Hadadi Wesselényiek birtokközpontja.

1658-ban a tatárok, 1705-ben a labanc csapat rácai égetik fel.

1700.VI.22.: Wesselényi István házasságot köt Bánffy Katával (Bánffy György gubernátor leányával). 1707-ben említett birtoka: Zsibó, Komlód (anyai), Perecsen (anyjától levél XI.7.), Róna. 1734.IV.27-én, Kolozsvárt elhunyt *Hadadi báró Wesselényi István* (W. Pál, Apafi főgenerálisa és Uzoni Béldi Zsuzsánna fia; *1674.VIII.21., Gerend), 1699-től Közép-Szolnok vm főispánja, status praesidens, guberniumi tanácsos; eltemették Zsibón, aug. 22-én, a 12-én elhunyt feleségével együtt. 1703–1708. évi naplói: *Sanyarú világ*. I-II. 1982, 1983.

1758.II.10.: elhunyt *Wesselényi István* (a naplóíró István és Bánffy Kata fia; *1708, Szeben), katonatiszt.

Földi rövid pálya-futásnak örökké-tarto Mennyei Jutalma ... Halotti Tanítások ... Kv 1759. (Colligatumban.) Címlap; Av: 1 Kor. IX. 24.; §–§2v: Daniel István vigasztaló levele leányához. Vargyas, 22-da Febr. 1758; §3–§4v: Szomorú kesergő versei L. B. Hadadi Vesselényi Polikséna kis-aszszonynak ... Maga és öt kisebb Méltóságos Testvérei képekben ... Sz. György Havának Második Napján; A–Cv: *Utolsó Kenet ... Zoványi Josef, a Szilágyi Tractus seniora* {templomi prédikációja} Böjt-elő Hav. 26-dik Napján; C 2–G 3v: ... Halandó Teste midőn a Sibói Mausoleumba ... bé-helyeztetett ... Szathmári Pap Sigmond kolosvári lp, és az Erdélyi Ref. Eklésiának Generalis Notariussa ... Sz. György Havának Második Napján; G 4–L 2v: *Politicus Inculpatus, Illustrissimus ac Magnificus Dominus D. Stephanus Liber Baro Vesselényi de Hadad, Venerab. Ecclesiae Reform. Claudiopolitanae et Ill. Collegii Reform. Claudiopolitani Curator Supremus, Oratione Funebris Celebratus a Georgio Verestói, IN AEDE SACRA ECCLESIAE SIBOENSIS INTER LVGVBRES PLANCTVS EXVBERANTESQVE FLETVS LVGENTIS PANEGYREOS, DIE QVARTO ANTE NONAS APRILES.*; L 3-Pv: ... a Sibai Reform. Eklésiának Templomában Halotti Tanítást Tett Intze Mihály ... Szent György Havának Második Napján. {Ov-tól végbúcsú húsz pontban.}

1808: Sibó, Siben, Sibeu {Olv: "Zsibeu"} (145).

1820-ban 81 adózó családot írtak össze. A lakosok száma 400-450 lehetett.

1840.aug.4. el hagyók Zilaht. Utunk ... vive ... Sibóra, hol büszkén emeli föl fejét a Wesselényi család lakhelye. ... birtoka annak, ... a Széchenyi útítársáé, a 825ki szónoké, – a Szathmári beszéllőé, – a Balitéletek írójáé, – az Árvizi hajósé, – a Buda vári fogolyé, – s Graefenbergi betegé!! ... Jegenye sor közt meredeken viszen fel az út a nagyszerű, három cupulájú kastélyhoz. ... Meg néztük a valóban nagyszerű istállót, s lovagló iskolát, ... Meg néztük a kastély[t] környező kertet, mellynek alsó része pusztulásban felsője még növekedésben van. Fel mentünk a kert felső részén fekvő nemzetségi sirbolthoz ... A hegy oldalban pompázik a lak, a völgyben terül el a szép uradalom. ... Szétnéztem a szép tájon, hol a szem erős hegyekbe ütközik, s a hegy lábainál látja kanyarogni Szamos vizét; éreztem érzelmeket, tollal e gyenge tollal le írhatatlanokat, ... Egy emlék kövén egyik Wesselényinek ez is áll a többek közt: “Luge viator, Nicolaus Wesselényi L.B. de Hadad, Sedibus Naturalibus extorris, Procul luget” (Tanárky).

1845: „Zsibó gyönyörű helyen fekszik, a kastély, hol szállva vagyunk, emeletes, jó magas dombon, a Szamos rétei felett, mely a kanyaró Szamossal s azon túl változatos alakú hegyekkel félkörüleg zárva van“ (Vörösmarty Mihály 1854 májusában írta, feleségének)

1888: Zsibó **Szi** Zsibói js szh, 1888: ház 263, L 1660 (Je 742). 1913: Zsibó Szi vm (Az). 1968.III.27.: város. # Deák Zoltán, Mátyus Éva: *Zsibó*. Szilágysági magyarok 1999. 653-677. Képek: Királyi járásbíróház, ma városi kórház, Unió szálloda, **Református** templom, Az egykori zsinagóga, A volt járásbíróház, A zsibói csata emlékoszlopa, **Katolikus** templom, Síremlékek, Faragott kövek a Wesselényi-kastélyban, Részlet az egykori Kossuth utcából, {Wesselényi Miklósnak állított} emléklakett a református templomban, {Wesselényi-kastély} Képeslap a két háború közötti korszakból, Kőoroszlánok a kastély előterében, A református templom bejárata. – 1909/19: Jibău, Zs, L 2544: r 490; m, zs, n, c (99). > Jibou = Su 1: 316. 1219 (?), 1387–1854. [12 C]

Zsidimirpataka Te (Zsidóvár közelében) 1464; pr. *Sidimir Pataka* in districtu de Lugas (Cs 2: 72). 1548: *Zydimir*, 1590: *Sidomerfalva*, 1599: *Sidimir*, 1607: *Sidemir* (Pesty: Krassó II/2. 163). – Su 2: 402.

Zsidó * Mm (?) 1402: *Zydo* (Bélay 221). – Su 2: 438.

Zsidóvár Te (Lugos-DK, a Temes vize j. p.) 1320: castellani de *Sydouar*, 1323: *Sydovar* (Tr). 1387: castrum *Sydowar*; 1440, 1444: castellani de de ≈; 1464: castrum ≈ in comitatu Themes. 1330-ban tűnik fel mint királyi vár, s fennáll az egész XIV. és XV. században. 1440-ben még a királyé, 1444-ben már Hunyadi mint saját várát adja a király beleegyezésével Guti Országoknak cserében az Ar vm-i Solymosért. 1454-ben Szentmiklósi Pongrácz Jakab kapja cserében V. László királytól. Mátyás király 1464-ben mint királyi várat Dengelegi Pongrácz Jánosnak és Andrásnak adta. 1478-ban földesura: Dengelegi Pongrácz János özvegye „circumspecti et providis iudiciibus iuratisque civibus et toti communitati suburbii castris nostri *Sydowar Varalya* vocati“ intéz rendeletet; amiből következtethetjük, hogy e hely városi privilégiumokat élvezett (Cs 2: 22). 1478 után Korvin János kezére kerül. 1444-ben 47 tartozéka volt (1320-tól Cs 2: 15). {Tartozékait ld helyükön.} 1552: *Zydowar*, 1553: arx *Sidowar* (Ve: Doc. I. 112). 1586: *Sidóvár*, 1590: castrum et **oppidum** *Sidóváros*, 1599: *Zsidóvár*, 1688: *Schidowa* (Pesty: Krassó II/2. 303). 1661: *Zsidóvár* (Evlia Cselebi 85). 1808: *Zsidóvár*, *Xidovar*, *Zsidiora* (189). 1888: ≈ **KrSző** Temesi js (Je 742). 1913: *Zsidóvár* KrSző vm (Az). – 1909/19: Jdioara, *Zsv*, L 1405: r 1199; n, m (98). = Su 1: 315. 1320–1851. + 2: 405. *Sydouar*. + Su 2: 405. *Sydowar Varallya*. – 1974: c. Criciova {Kricsó kzs faluja DK-re} [42 B; L]

Zsidóváralja Te > Zsidóvár.

Zsidovin Kr (1690–1700: Sidovin) < Boldogasszonyfalva Kr (1330).

Zsidve Kü (Küküllővár-DNy, a Kis-Küküllő bp-i úton) 1309: Joannem de *Sido* (Gy); 1309: ≈ (An 2: 551). 1319: p. *Sythwe*; 1323: Heydenrico Hammano de *Sydo*; 1324: v/p. *Sytue*; 1332: Jacobus **sacerdos** de *Situk*, decanus de *Sytue*. Talmácsi Konrád fiai: Miklós és János harmadát 1319-ben átadták sógoruknak: Kácsik nb. Mihály fia Péternek, és fiutód nemlétében felét is neki ígérték. 1324-ben Miklós comes át is adta az egészet nővéreinek: Katának ill. sógorának: Péternek mint vásárolt birtokát. Papja 1309-ben a tizedmehtagadó kiközösített szász papok között szerepel. Utóda 1332 I: 80, 1332 II: 80 dénár pápai tizedet fizet (Gy 3: 563). 1343: p. *Zytue*; 1391: p. *Sythue*; 1395: ≈; 1450: p. *Situe*; 1453: ≈; 1517: p. *Sythue*. Sorsa nagyjából azonos volt Bolkács városéval (1319-től Cs 5: 893. *Situe*). 1460 körül Mátyás király Bolkácsot és Zsidvét Rápolti Gothárd fehérvári prépostnak adományozta {ld Bolkács} (KmJkv 57). **1587: Sittwe**. – E: fl. 100. A: fl. 50. Ill. Princeps magn. dom. Joanni Galffy integram vita durante contulit (Dé 27). 1808: *Sitve* h., *Seiden* vel *Sögden* g., *Sidve* val. 1861: *Sidve*, *Seiden*, *Sitvei Kü* (8). Vegyes igazgatású: *Zsidve*, egy része Szebenszékhez tartozik Kü (9); *Sitve* (*Portio*), ≈, *Sitvej Sze* (34). 1888: *Zsidve* (*Seiden*, *Sitve*) **KK** Hosszúaszói js (Je 742). *Zamat* fehér boráról nevezetes. 1913: *Zsidve* **KK** vm (Az). – 1909/19: *Jidveiu*, *Zs*, *Seiden*, L 1362: r 254; n (99). > *Jidvei* = Su 1: 317. 1309–1854. [35 B]

Zsigmondháza Ar (Arad mellett) 1828: *Zsigmondház* (Nagy 33). 1888: *Zsimondháza* Aradi js (Je 742 & Forray-Nagy-Buzsák psz). 1913: *Zsigmondháza* Ar vm (Az). < Nagybuszák. – Schela >

1909/19: Jigmondhaz, *Zsh*, L 981: r 266; n, m (99). > Murășel > Mureșel = Su 1: 412. 1828, 1913.
» Arad

Zsigmondtelep Uh 1913: *Zsigmondtelep* Zetelaka tartozéka (H). – Uzinele Sigismund = Su 2: 221.
1913. » Zetea [25 C]

Zsil folyók Hu: 1501: fluvios *Olahsyl* et *Zekelsyl* (Cs 5: 110) Malomvíz tartozékainál (Gy: Kel, 41). – Oláh-Zsil a Zsil nyugati ága; a Reteyzát DNy-i oldalából ered, átfolyik Urikány, Lupény és Vulkán városokon (Zsil-völgy); a Székely-Zsil a Zsil keleti forrásága, átfolyik Petrilla és Petrozsény városon; a két ág Vulkántól DK-re egyesül. A Székely-Zsil 1981: Jiul de est [44 B]

Zsil havasa 1777: Még juhász sipot nem fujt Zsily havassain {= korán; vö. Ojtoj} (Barcsay).

Zsilykorojesd Hu (Vulkán mellett) 1850: Sili Korojesd, Korojesdény (StTr). 1854: Sily-Korojesd, Coroeșdeni (Bul. 111). 1888: Zsily-Korojesd Hu Petrozsényi js (Je 742). 1913: Zsilykorojed Hu vm (Az). – Jiu Coroești = Su 1: 318. 1850, 1854. » or. Vulcan [44 A]

Zsilymacedsparoseny Hu (Lupény és Vulkán közt) 1854: Párosány (Bul. 111). 1888: Zsily-Maczed-Parosény Hu Petrozsényi js (Je 742). 1913: Zsilymacedsparoseny Hu vm (Az). – Jiu Paroșeni = Su 1: 318. 1854. > Jiu-Paroșeni [44 A] {Vö. Parosény}

Zsilyvajdejvulkán Hu () 1850: Sili Vajdej, Sili Vaigyeu (StTr). 1854: Sily-Vajdej-Vulkány, Jiu-Vaidei-Vulcan (Bul. 111). 1888: Zsily-Vajdej és Vulkán Hu Petrozsényi js (Je 743). 1913: Zsilyvajdejvulkán Hu vm (Az). – Jiu-Vaidei-Vulcan = Su 1: 318. 1850, 1854. » or. Vulcan [44 A] {Vö. Vulkán}

Zsinna Sze (Szerdahely-DNy) 1733: *Zina*, 1750: *Zsina*, 1760–2: *Sinna*. 1808: Sinna ~ Sina, Schina (146). 1861: Sina Sze (35). 1888: Zsinna (Sinna, Sina, Jina) Szerdahelyi js (Je 743 & Dobra telep). 1913: Zsinna Sze vm (Az). – 1909/19: Jina, Zs, & Dobra-Jinei (Zsinnadobra), L 3177: r 3140 (99). = Su 1: 317. 1733–1854. [34 D]

Zsirka MT (Régen-ÉK) 1909: *Zsirka*. 1913: *Zsirkatelep* Palotailva tartozéka (H). – 1909/19: Jirca, Zs, &, v. Poleți-Ilva (99). = Su 1: 318. 1913. {1981 Ř}

Zsittiny Kr (1808) : Dicsény KrSzö.

Zsobok Ko {< *Sobok* szn} (Bánffyhunad-ÉK; 394 m) 1381: p. *Subak* birtok Dezméri Mikola jószág (KmJkv 10). 1391: nobiles de *Sobok*; 1399: *Sabouk*; 1446: p. *Zobok*; 1450: p. *Sobok*; 1469: p. ≈; 1470: p. ≈; 1522: p. ≈. Mikola-fiak: Gyerőfi, Kabos, Radó, Kemény birtoka (1391–1522. Cs 5: 426). 1470.XI.19.: *Sobok* Dezméri Mikola Ferenc egészbirtoka (KmJkv 1995). 1490-ben épült {ma **ref.**} temploma (utolsó maradványa kőből faragott, gótikus vonalvezetésű keresztelőmedencéje. Ka). 1522.III.24.: *Sobok*-on Szf-i Mikola részirtok (KmJkv 3845). **1587** = Ksz: *Sobok*. fl. 17. (Dé 63). 1681: Zsobok templomának mennyezetfestése. 1760: *Jakabfi Sámuel iskolamester*; 1770–1862: még 6 tanító ismert (Se 160). 1808: Sobok, Soboku (147). 1861: Sobok (14). 1879: Tűzvészben elpusztult temploma. 1888: Zsobok (Sobok, Zsebuk) Ko Bánffyhunyadi js (Je 743). 1908: Tűvész pusztít a faluban; ezt követően hatvannál több előregyártott házat rendeltek Bedecsről (Kós). 1913: Zsobok Ko vm (Az). *1923: *Bódis Erzsébet* textilművész (Művelődés, 1968.5.14. Sütő). # Hn 1942. 323. Ke 1: 266. Kabay 1973. Sebestyén: MtT 1979. Lakosaiból **ref.** 600 > 1990: 300 (*Kalotaszeg*). **Ref.** ehk 1995: Bethesda Gyermekehely és Szórványiskolaközpont. – Šoboc > Jebucu 1909/19: Jebuc, Zs, L 647: r 6; m; 14 zs (98). > 1936/9. tk: Jebucu. > 1956: Jebuc = Su 1: 315. 1391–1854. > 1974: Jebucu [22 A]

Zsolna (Silna) Be (Beszterce-DK hrs a Budak vize j. p. közelében) 1332–5: Henricus (**sacerdos**) de *Silva*, Henczmannus **plebanus** de *Silna*. Papja 1332.I: 1/2 fertó, 1332.II: 3 1/2 f, 1333.I: 1/2 f, 1334.I: 16, 1334.II: 8, 1335.I: 2, 1335.II: 4 gs pápai tizedet fizet (Gy 1: 565). **1587**: Zolna in auro cuso fl. 12 solvit (Dé 71). 1750: *Zsolna*, 1760–2: *Senndorf*. 1808: *Solna* h., *Sendorf* g. 1861: Sólna, ≈, Zselna Be (39). 1888: Zsolna (Senndorf, Szelna) **BN** Jádi js (Je 743). 1913: **Kiszsolna**, **BN** vm (Az). – 1909/19: Jelna, Zs, Sd, L 590: r 51; n, c (99). = Su 1: 316. 1264 villa seu terra Zolosim {?}, 1332–1854. [14 C]

Zsomboly * **Za** (Pankota és Muszka közt) 1248: *Somboly* {Tr?}. 1261: *Sombol*; 1493–6: *Somboreghaza*, *Zomboreghaza*; 1494-ben desertum; XVI-i adóajstromok szerint Sombol az egri püspöké; 1518: *Sombol* (Cs 1: 749. Zsomboregyháza, Zsomboly). – Su 2: 403. Somboly, 1248 Somboly {Tr? Csánkinak tulajdonítva}, 1493–1494.

Zsombolya Tt (1913) < Csombody Te.

Zsombor 896 u-ra: Tuhutum, pater Horca, cuius filii fuerunt Gyyla et *Zombor*(Anonymus 1200 k.). 1291: *Sombor* et Paulo f-is Petri de gen. *Sumbur* (Gy); =: *Sumbur* nb. Péter fia: Pál (Er I. 493). Anonymus Zombort (akit az erdélyi Gyulákkal rokonít) Géza fejedelem kortársaként szerepelteti. Zsomborról, a Zsombor-nemzetség névadó ősről három helység nyerte nevét Doboka vm-ben:

Zsombor 1. Do 1. (Hidalmás-D) 1320: t/p. *Sumbur*; 1332–4: Marcus *sacerdos* de *Sumbur*, ≈, *Zumbur*, Celemens ≈. 1334: iuxta fl-m *Almas* ... usque in v-m *Sumbur*. Zsombor nembeli Lőrinc fia István és fiai birtoka; elkobzás; Elefánti Dezső sebesvári várnagy kapja, majd Zsombori-rokonságbeli Brassai János és Jakab, akiket már 1333-ban Somborinak is neveznek. 1333 előtt őket a püspök előtt zsombori tisztjük: Márk deák képviselte, aki azonosítható Márk zsombori pappal. Ez 1332. I: 40 dénár, 1332. I: 12 kis d és 3 régi báni d, utóda 1334. I: 3 gs pápai tizedet fizet. Szentmária- és Szentmihálytelke határosa az Almás folyón, ahol Péter kovácsnak malma van (Gy 2: 94). XIV. századi temploma, XV. századi gótikusan bordázott szentélye. 1431.IV.26.u.: Sombori János ü: Súlyomkö (KmJkv 77); & 1437 Türe: Sombori János püspöki jobbágy (Cs 5: 421). 1440.V.18.: Sombori Gergely ü: Drág (KmJkv 231); 1441.VII.15.: Sombori Dávid és János ü: Ós (339); 1441.XII.13.: Sombori néhai Wystay (ds) Gergely fia: János eljár Devecseriek ügyében (386); 1442.V.19.: Zombory Pál és Ferenc *deák* ü: Bogát (464); 1446.IX.17.: Sombori Gergely ü: Báthori László (587); 1449.III.1., III.14.: Sombori Gergely gyalui várnagy (659, 671); 1451.X.7.: Sombori Lászlóné: Somkeréki Erdélyi Potencia (986); 1461.I.29.: Sombori *néhai György* fia Péter *üv*, István zsombori *plébánost*, Kisesküllőn lakó familiárisait: Szakács Gergelyt és Gál Jánost is (1505); 1461.X.31.: Sombori néhai Tamás fia László – anyja: Báthori Adviga meg leánytestvérei: Patai Dezső Antalné: Anna és Ilona, s Báthori Krisztina és Zsófia nevében is – tiltja a Báthoriakat, hogy Fejérd őket közösen illető felét elidegenítsék ottani officiálisuknak: Forgolányi Istvánnak (1643); 1464.II.27.: Sombori *néhai Gergely* fia Péter Dál és Ugróc (Do vm) felét, azaz ottani ősi részbirtokát 86 arany Ft-on zálogba veti Iklódi Mártonnál (1664); 1467.I.31.: Sombori Tamás fia László Kémeri részbirtokot vesz zálogba Középlakon és Nyercén (1726); 1469.IV.12.: Sombori Tamás fia László tiltja Sombori Gergely fia Pétert birtokai elidegenítésétől (1866); 1480.IX.22.: Sombori Gyerő András ü: Apanagyfalu (2306); 1482.II.21.: Sombori Péter, mielőtt Rómába elzarándokolna, feleségével: Zsófiával együtt végrendelkezik: Szászzsombori (Do vm) birtokrészüket, az ottani halastóval együtt, misealapítványul a kolozsvári Szűz Mária-kegyelmezés szerzeteseinek hagyják. A halstó jövedelméből a *Sombor*-i Szűz Mária-templom cintermét javítsák ki és állítsanak kőoszlopot Fábián és Sebestyén vértanú alakjával. A *Sombor*-i határon általuk létesített Wytho nevű halastavat a *Sombor*-i *plébániatemplomban* lévő Sz. Klára-oltárra hagyják, hogy jövedelméből oltárigazgatót tarthassanak. A jobbágyaiktól járó Sz. Márton adójából familiárisaikat elégségek ki (2342); 1492.I.30.: SP – fiai: Péter és Benedek nevében is – kiegyezik a drági vám felől (2772); 1507.XI.8.: SP fiai: Péter, Benedek és Mihály (3439); 1518.XII.15.: Sombori György *deákné*: Polyák Magdolna (3693); 1520.I.24.: Sombori néhai Péter fiai: Péter és Benedek – testvéreik: Mihály és János nevében is – elállnak az apjuknak egykori udvarbírósa címen átengedett, de Somi Gáspár engedélyével általuk is használt Bányika és Balázsháza (Do vm) egész birtok miatt kezdett perüktől, és nyugtatják Somi Gáspárt keresetük felől (3758); 1520.XII.12.: SP özvegye: Klára és fia: Mihály, utóbbi testvérei: János, Borbála, Margit (3796); 1522.IV.28.: Sombori Mihály ügyvédet vall (3852); 1523.III.22.: Sombori Bálint, Bertók és Mátyás ü: Ós (3917); 1526.III.1.: Sombory Péter és Benedek örmezői részüket – a só után évente fizetett 100 Ft-ból nővéreiknek: Czakó Benedek fe: Margitnak meg Klárának és Fruzsínának járó évi 25 Ft kivételével – 450 Ft-on zálogba adják Bélteki Drágyf Jánosnak (4139); 1533.VII.31.: Sombori János apjuk zsombori, kőből épült nemeskúriájabeli részét eladja te: Sombori Mihálynak (4427); 1537.VII.3.: Sombori Benedek Somboron Damokos Albert jobbágya lakott és egy puszta jobbágytelkét ... eladta Szalai Györgynek; nemesi udvarházához tartozó földekből is átengedett

Somboron négy holdat két helyen és Wythorna nevű két szénafüvet (4611); 1540.III.1.: Sombori Nagy Kelemen – Sombori Mihály s fiai: Kristóf és György, továbbá Sombori néhai Péter fiai: Miklós, István, Gergely, Péter és László nevében – tiltja Sombori Benedeket attól, hogy bárhol lévő birtokrészeit, de különösen Sombor végén, az *Almaswyze*-n épült, visszaváltott malombeli és a Dálvölgyében (Do vm) levő halastóbeli részét elidegenítse Drági Ferencnek (4737); 1544.VI.17.: Sombori néhai Péter fiai: Mihály és János, Mihály fiai: György és Kristóf (4831); 1545.VII.8.: Sombory Mihály fogott bíró: Középlak (4864); 1549.II.12.: Zilahi Székely András (prudens) fe: Majádi Justina (generosa) – előző férjétől: néhai Sombory Pétertől született fiai: István, Gergely, Péter és László nevében – tiltja Sombory Jánost és Mihályt attól, hogy elhunyt férjének Farkasmező, Borzova és Újfalu (Do vm) nevű birtokából neki járó leánynegyedét elidegenítsék (4911); 1549.VIII.26.: Sombori Mihály ü: Valkó (4955); 1549.XII.29.: Sombori néhai Benedek fia: János, öccsei: Ferenc, Lőrinc és György, Sombori néhai Péter fia István (4986); 1550.IV.21.: Sombory László is jelen volt korábban Ombozi Gáspár birtokait illető megállapodáson (5022); 1552.I.24.: Sombory Mihály fe: Zólyomi Katalin (5119); 1552.I.25.: Sombory János – fia: Márton és te: Sombory Mihály, János és István nevében is – tiltja Károlyi Zsigmond fe: Drági Annát birtokai elidegenítésétől (5123); 1552.XII.11.: Sombory Klára Kiseskülli Székely Sebestyén felesége (5167); 1553.X.23-án Sombory László mint szomszéd jelen volt Katonán birtokiktatáson (5235); 1553.XII.1.: Sombori János és fe: Szentpáli Borbála birtokrész vásárol Hidalmáson (5242); 1555.I.10.: Sombory Mihály fogott bíró Zutoriák ügyében (5336). 1575.VI.: *Sombory László*, humanista műveltségű hivatalnok, a Bekes-ügyben közvádó (közügyigazgató, director causarum fiscalium); később ítélmester, majd a Kormányzótanács tagja (fe: Valkai Miklós leánya: Zsuzsa); fia: Sándor 1591-ben Szamosközyvel ment Páduába egyetemre (György L. 51, 38). **1587: Sombor**. E: fl. 3, A: fl. 1. Ser. Rex dom. arendatori {Sombory} integram vita durante contulit (Dé 54. **Ko** vm). 1742: Kehelyformájú kőszószeke kidei Sipos Dávid munkája; 1759: Két díszített mennyezettábla; egyikén a Sombori-címer, a másikon felirat; Umling-munka a legénykarzat mellvédje, egy tábla és mindkét karzat alsó párkánya; a hajó északi falában Sombori Antal emlékköve (Kabay). 1742: Győri bokáj kettő, egy üveg kancsó (SzTA IV.). Fogatkozó magyar lakói mellé román jobbágyok települtek. 1750: *Zsombor*. 1808: *Sombor* (Magyar- et Nagy-) h., *Simberá* {Olv: "Zsimberá"} val. 1861: M-N-Zs Ko (13); 1888: M-Zs és N-Zs (Simbor) Ko Almási js (Je 488). 1913: **Magyarzsombor** Ko vm Hidalmási js (Az). # Ke 1: 209. Kabay 1973. – 1909/19: Jimborul-mare, *Mnzs*, L 897: r 578; m, zs (99). 1936/9. tk: Zimborul-Mare; > 1956: Zimbor = Su 2: 279. 1332–1854. [22 A]

Zsombor 2. **Do 2.** (Szék-K, Buza-ÉK) 1320: *Sumbur* ... cca fl-m *Melies*; t. *Sumbur*; 1332–3: Chunradus **sacerdos** de *Sumbur*, *Zumbur*; 1345: p/v. *Sumbur*. Zsombor nembeli Lőrinc fia István fiainak birtokából kerül a Somboriak birtokába. Szász lakosságra mutat német nevű papja, aki 1332.II: 2 gs, 1333.I: 1 gs pápai tiedet fizet (Gy 2: 94). 1407: **Zaz-Sombor** (Kádár VII. 150). 1441.IV.8.: *Zazzombor*-i János ü: Drági Jakab, Drági Ozsvát (KmJkv 296-7); 1456.VI.6.: Drági Ferenc volt Doboka vm-i ispán özvegye: Margit *Zazzombor*-i néhai Csúcsi (ds) Miklós *Zazzombor*-i birtokrészét, amelyet elhunyt férje elfoglalt és használt, 20 Ft ellenében visszaengedi Sombori Dávidnak és Miklósnak (1251); 1482.II.21.: *Zazzombor*, ld Zsombor 1. (2342); 1481VI.18.: *Sombor*-on Somkeréki Erdélyi részbirtok (2323); 1482.VIII.23.: *Sombor*-i Rod András vajdai kiküldött földvári birtokügyben (2394); 1487.III.14.: Drági Márk *Zazzombor*-i része cserében Iklódi Dési Péterhez kerül (2635); 1488.IV.5.: Sombori Péter *Zazzombor* öt illető negyedrészt 138 Ft-ért eladja Almási Mihálynak (2670); 1492.I.30.: *ZazSombor* negyedét Drági Tamás özvegye: Pánczél Angléta kapja, aki jelenleg Almási Mihály felesége (2772); 1492.VIII.20.: Drági Márk ≈-i részét zálogba veti Sombori Péternél (2806); 1492.XI.13.: Drági Klára ≈ egészbirtok negyedét eladja anyjának és jelenlegi férjének: Almási Mihálynak (2831); 1493.XII.24.: Siroki Mátyásné Drági Klára ≈-i zálogos részét zálogba adja férjének (2902); 1494.VI.10.: ≈-on lakó Bátor Illés (pr) és ≈-i néhai Tóth László leányától: Potenciánától született fia: Bertalan Bozkút prédiuum (Ko vm) felét 40 Ft-on zálogba veti Mócsi Salatielnél (2916); 1499.V.8.: Girolti János *Zazzombor*-on a keletről Rod András kúriájával szomszédos pusztá nemestelkát 14 Ft-ért eladja említett Rod Andrásnak (3080); 1501.VIII.25.: Sombori özv. Roth Benedekné: Anasztázia pusztá nemestelket és két pusztá jobbágytelket kap vissza Iklódszentivánon Szf-i Mikola Jánostól (3207); 1505.IX.24.:

Zazsombor-on Mátéi Máthé András részbirtokos (3374); 1505.X.23.: ≈-i Rod Jánosné: Girolti Ilona jobbágytelket vásárol Alsótőkön (3378); 1516.IV.28.: *Sazzombor*-i Zombory Salatiel és fiai: Péter, Bálint és László 50 Ft-on jobbágytelket vesz zálogba Galacon (3605); 1532.X.30.: *Zazsombor* Koppándi Ambrus egészbirtoka (4386); 1536.VI.29.: Sombori János *Felsewreeth*, *Kezpreeth*, *Alsoreet* és *Zenas* nevű rétjét elzálogosítja Hidalmási Szentpáli Andrásnak (4577); VIII.3.: 200 Ft-ért eladja ugyanak (4583); 1546.V.5.: *Zazsombor*-on Kendy Ferenc részbirtokos (4885); 1551.V.8.: Károlyi Zsigmond Székely Gergelynek adja *Zaazsombor*-on, lakóháza szomszédságában, Gál Tamás és Csabai Simon jobbágy két telkét (5092); 1551.V.9.: *Zazsombor*-on Drágiak részbirtokosok (5094). **1587:** *Zaz Sombor*. – E: fl. 8, A: fl. 6 (Dé 46). 1754: *Haparnyak* n. h., 1864: *Hoportak*, ol. *Hopirtyok*, kaszáló (SzTA V.). 1808: *Sombor* (Szász-) h.; 1861: Sz-S (16); 1888: Sz-Zs (Simbor szaszeszk) **SzD** Kékesi js (Je 641). 1913: **Szászszombor** SzD vm (Az). – 1909/19: Jimborul-säsesc, *Szsz*, L 696: r 521; m (99). > 1929: Jimbor, 696 L, H {Vá} 8 km Budești {Budatelke} (AnR). = Su 1: 317. 1320–1854. [23 B]

Zsombor 3. * **Do 3.** 1320: v. *Sumbur* iuxta fl-m Zomus maiorem, in in C-u de Dobuka; 1336: p-es ... *Sumburtelek* ... in C-bus de Doboka et Zolnuk; p-es *Sumburtelek* ..., *Sumburtelek* iuxta fl-m Zomus maiorem. Zsombor-nembeliek bírták; elkobzás után a mányiki ágból származó Sumbur fiakra szállt, akik 1336-ban cserébe adták Hontpázmány nb. Pagan (ds) Istvánnak. A XIV. 1. f. már puszta volt. 1320-ban Örmező után, 1336-ban Salamontelek és Tihótelek között dorolják fel. Ezek mellett, a Nagy-Szamos partján feküdt, vsz a mai Szurdok területén, 1808: *Szurdok* h., *Szurdok* val. (Gy 2: 94). 1554.IV.24.: *Naghzwrdok* Somy Anna birtoka (KmJkv 5299). Tovább ld Szurdok BSz.

Zsombor 4. **Fe/FF** (Sepsibükszád mellett) 1342: p. *Sombur*; 1349: p. *Sombur*, in districtu de Kukullew. A Hidvégiek birtoka, amelyet a sepsi székelyek 1342-ben elpusztítottak. 1349-ben Gerebencsel közös határát megjárták. Ma hn Sepsibükszád határában D-en. 1915 tk: *Zsombor p[atak]*, *Zsombor m[alom]* (Gy 2: 204). – Su 2: 403.

Zsombor 5. **Fe~Kh** (Kőhalom-ÉK 18 km, a Kis-Homoród mellett) 1392: *Sombor*; 1481: ≈. Részben a szászok Kőhalom-székéhez, részben Fe vm-hez tartozott, ahol 1481-ben a teremi Sükösdök birtokoltak (Gy 2: 204). 1488: *Sumerburch* 38 telek, iskola (Berger 58). 1583: Zsombor szabadfalu határpere Teremi Sükösd Gáspár részbirtokossal (Fe vm-i falurészben). *Transmissionales in causa Magistratus Cibiniensis contra Casparum Sukesd de Theremi ratione potentia in nonnullos incolos de Sombor peracta* (Szeben vs lt V. 1243). 1574-től itteni plébános *Nicolaus Ramasius*. 1583: Zsombor határpere Mirkvásárral (déli szomszéd); Ferenc plébános tanú: „két esztendeig voltam én Somboron prédikátor“. 1603-ban a Fe vm-i portio Sennyei pongácé, majd ismét Sükösd István tulajdona. 1635 Szabéd (Msz): Ábrám Gergely régi drabant Somboron szolgál (SzO). 1636: I. Rákóczi György Weihrauch segesvári székbírónak adományozta a Fe vm-i portiót. 1642: Georgius Porr *Somboriensis*, Mathias Thadei ≈ brassói **diák**. 1653: 76 gazda (9 német). 1693: Cserei Mihály vacsorára Somborra a folnaghoz szállott. 1713: 149 családfőből 126 Kőhalomszékhez, 23 Fe vm-hez tartozott. 1722: Johannes Balás iudex. 1763–82: itteni lelkész *Szeli József* (1710–1782) krónikaíró. 1808: *Sombor* h., *Sommerburg* g., *Somborá* {Olv: Zsomborá} val. 1861: Sombor FF (4). Sombor részben Kőhalomszékhez tartozik FF (4); ≈, Sommerburg, Simbor Kh (37). 1888: Zsombor (Sommerburg, Szinbor) **Uh** Homoródi js (Je 743). 1913: **Székelyzsombor** Uh vm (Az). # Jókai: *Minden poklon keresztül* {a helybeli Rozsondai József nyomán írta meg a képzeletbeli várúr kalandos történetét}. Murádin L.: *Székelyzsombor {tájszavaiból}* (NyÍrK 1963.1.116-118). Binder P.: *Szászszombor*. Közös múltunk, 1982. 77. Ad 263. – 1909/19: Jimbor, *Szsz*, L 1210: r 280; m (99). 1929: ≈, L 1254, H {Vá}: 16 km Homorod (AnR). = Su 1: 317. 1342, 1349 {! Cf. Su 2: 403}, 1488–1854. [37 A; L]

Zsomborújfalu Cs 1888: Zsombor-Újfalu (t) Csiktoplóca (Je 743).

ZSOY-00 **Zsoszány Hu (1913) < Középtelek.**

ZSOY-01 **Zsögöd Cs** (Szereda-D hrs) 1567: *Szeógeód* (SzO II. 220), ≈ cum Marthonffalwa 36 kapu (Venczel 36). 1569: *Sijged*, 1576: *Sükeöd*, 1602: *Szwged* (SzO II. 273, V. 231, IV. 40).

1614: Zsögöd 81 családfő (Cs 9). 1808: Sögöd (149). 1861: Zsögöd Cs (31). 1888: ≈ Kászonalcsiki js (Je 277). *1893: Nagy Imre festőművész (-19..). 1913: Zsögöd Csik vm (Az). » Csikszereda. *Zsögödi Nagy Imre Múzeum*. – Jigodin > Jogodinu = Su 1: 317. 1567–1854. > Jogodin » Miercurea-Ciuc

Zsögödfürdő Cs (Zsögöd mellett) 1913: Zsögödfürdő Csik vm Felcsiki js (Az). » Csikszereda. – Jogodin Băi = Su 1: 317. 1913. » Miercurea-Ciuc

Zsuk 1. Ko 1. (Kolozsvár-ÉK, a Kis-Szamos bp-i úton) 1311: a *Suki* nemesek felosztják Szovát és Sármás örökbirtokukat (An 3: 209-210); 1312: *Swk*. László erdélyi vajda előtt István, Mihály, Domokos és Miklós *Swk*-i nemesek, Both fia János, ill. Vince és Péter kolozsaknai villicusok kérték az *Ozuer* erdő elhatárolását Both fia János erdejétől és a *Swk*-i nemesek *Zowath* falu felőli erdejétől (239); 1312: *Zuku*-i István comes {a provincia egyik bírója} (307). 1314: Stephanus de *Suk*; 1320: Michael nob. de *Suuk*; Michael et Nicolau f-i Alberti de *Sukky* ... Dominicus de *Zuky*; 1324: Michael et Nicolaus f-i Alberti de *Suky*; 1325: p-m Abelteleky ... inter *Suk* et Valazut; 1329: t. nobilium de *Suuk* Sarmas vocata; 1332–5: Stephanus de *Sunk*. A Suki nemesek birtoka, akik a megyei közéletben szerepelnek (1312, 1314, 1320, 1332). 1320-ban megkapják Pálostelkét, ill. Ombozt (Do vm), amelynek elfoglalása miatt Mihály kolozsi ispán és testvére Wass Miklós tiltakozott serviense: Zsuki Kenchey fia Nagy János által. 1325-ben megszerzik és meghatárolják Ábeltelkét, mely ezentúl Zsuk ÉNy-i részét alkotja, 1326-ban pedig meghatárolják Zsukot és tartozékait egyéb oldalai felől. {...} 1329-ben az erdélyi vajda Miklós négy faluját (Szovát, Sármás, Köteland, Omboz) pusztította el. 1332-ben a Suki nemesek megosztották Zsukot. {...} Zsuk területének részei közül Zsuk fele, Szavateleky, Kiserdőteleky, Ménesteleky és Kedelenteleky fele Demeter és Domokos fiaié, Zsuk másik fele, Visatelke, Korostelke, Varjadtelke és Bodróvölgytelke Albert fiaié lett. Zsuk Gyulatelkével határos (1329). Papja 1332 II: 30 új báni, 1333 I-II: 3 gs, 1334 II: 2 gs, 1335 I: 5 gs pápai tizedet fizet (Gy 3: 379-381). 1344: nobiles de *Zuk*; 1435: p. *Swk*; 1450: *ecclesia parochialis* seu matrix de *Swk*; 1481: p. ≈; 1496: p. ≈; 1515: p. ≈. Suki ~ Felsősuki, Zsolnai ~ Szm. Pongrácz, Somkeréki Erdélyi, Suki Lepséni, S. Sánta, Sándorházi ~ Sh. Porkoláb, Ombozi ~ O. Kisfaludi s más birtokosé. 1332: *Sz. Lénárt-egyház*; tanító háza (*domus scholaris*). Hj 1326: Csipkés, Élősbércz, Méneserdeibércz, Vidafája, Hegyeshalom; Puddrájabércz, Buziáserdei, Körösér, Visaerdei, Kedlen és Apátharasztya, Kiserdő; Borjádpataka, Kályánpataka, Hatyáspataka, Szamos; Apátlába és Ökörítő. Molnárok útja (via molendinatorum); 1332: Pudurvölgy és Kisvölgy; Köveslőtő (*Kuesleutheu*), Gerfabércz, Cseresnyésbércze, Nagykedelenbércz; Sóshíd (*Soushyd*), Cseresnyéspatak, Kedelenpatak, Szárazpatak; Kedelentó (halastó); Köröserdő; 1370 (Bonchida felől): Büdössár (locus aquosus Bydussar uocatus); Csipkésbérc. 1488: Suk alatt négykerekű malom a Kis-Szamoson (1320-tól Cs 5: 401 3. Suk). 1437.VII.6.: *Swk*-i Benedek az erdélyi nemesség egyik képviselője a kolozsmonostori egyezségen (KmJkv 88); 1438.VII.24.u.: A király parancsára örök adomány címen beiktatták *Swk*-i benedeket, Mihályt, Pétert és Jánost *Swk*, Szovát, Visa, Köteland, két Sármás (Ko vm) és Onboz (Do vm) birtokba (96); 1439.III.13.: *Swk*-i Darabos Péter ü: Túri Lőrinc (137); 1439.IV.9.: *Swk*-i Benedek és Péter ü: Gyeróvásárhely (148); 1439.IV.9.: SB ü: Létavár (149); 1440.III.21.u.: SB ü: Zutor (216); 1440.V.27.: *Swk*-i Péter és Benedek ü: Gyerőmonostor (234); 1441.V.31.: *Swk*-i Péter és Mihály fogott bíró: Gyvh (320); 1441.X.8.: SB és Péter ü: Szamosfalva (358); 1446.IX.18.: SB és Mihály ü: Valkó (588); 1450.II.6.: SB és Mihály ü: Gyula (800); 1452.V.7.: *Swk*-i Péter, Benedek és Mihály ü: Gyvh (1025); 1452.VII.26.: SB ü: Herepe (1055). {1460.III.} SM ü: Zsombor (1429); 1460.V.2.: SM ü: Szamosfalva (1441); {1460.VIII.} SM ü: Alsóbalázsfalva (1472); 1461.I.29.: SM ü: Zsombor (1505); 1461.III.12.: SM ü: Szamosfalva (1517); 1466.I.3.: SM ü: Farnas (1685); 1467.I.14.: SM ü: Gym (1720); 1468.III.23.: Mátyás király a Kolozsmonostori konventhez: Küldjön tanúbizonytságot, aki előtt Kemény Mihály, Dezső Antal, Kabos György vagy Mócsi Bertalan királyi ember Csupor Miklós erdélyi vajdát és székely ispánt beiktassa *Swk*, Visa, 2 Kályán, 2 Sármás, Asszonyfalva és Oláhbáré egész birtokba, Szovát, Köteland (Ko vm), Omboz (Do vm) birtok felébe. E birtokok a Gróf János erdélyi vajda {1465–1467} lázadásához csatlakozott Suki Mihályéi voltak, aki fejével lakolt azért, hogy tanácsaival másokat is hűtlenségre vitt. Most Csupor Miklósnak adományozza e falvakat a moldovai hadjárat során tanúsított vitézségéért (1797);

1468.IV.1.: Ipolit frater pap konventi és Patai Dezső Antal királyi kiküldött – Mátyás király 1468.III.23-i parancsára – a szomszédok: Mócsi Bertalan, Iklódi István, Suki János és István meg Péter apát képviselőiben Apáthidán lakó Soldus (ds) Péter (c) és mások jelenlétében Csupor Miklós vajdát ellentmondás nélkül beiktatta *Swk*, Visa, mindkét Kályán, Magyarsármás, Oláhsármás, Asszonyfalva, Oláhbáré és Omboz egészbirtokba, Szovát és Kötelend felerészébe (1800); 1468.VII.4.k.: Suki János **ü**: Szentmihálytelke (1817); 1469.III.21.: Suki néhai Péter leánya: Krisztina Szentmihálytelki Tompa Mihály felesége (1855); 1469.III.21.: Suki néhai Péter fia István **üv**, Suki Jánost és Suki Kis Gergelyt is (1856); 1472.V.7.: Csupor Miklós *Swk*-i официálisa Hádi András (2048); 1474.V.31.: Suki János és Pál, s néhai Suki Mihály leányai: Ilona és Margit részbirtokosok {az 1468-ban említett falvakban} (2148); 1474.IX.3.: Esküllői Eördög Simon és Suki Péter leánya: Szentmihálytelki Tompa Mihályné: Krisztina nyugtatja Suki Jánost a *Swk*, Szovát, **Olahswk** és Kötelend birtokból neki járó hitbér és jegyajándék kifizetése felől (2160); 1476.IV.17.: Suki János Szovát birtokát – néhai Suki István része kivételével – és a *Swk*-i határban a Szamoson lévő malom jövedelmének negyedét 101 Ft-on zálogba adja Szabó Máté (c et pr) tordai polgárnak (2205); 1477.XII.19.: Suki néhai Mihály fia János több részbirtokát zálogba adja Sándorházi Ambrus gyalui várnagnak (2252); 1479.X.31.: Suki János – gy: István és Orsolya nevében is – tiltja Mátyás királyt néhai Suki Mihály fiai: néhai Pál és János *Swk*, Asszonyfalva, Kötelend, Szava, Magyarsármás, Oláhsármás (Ko vm), Omboz és Pálostelke (Do vm) prédiumbeli részei eladományozásától, Sándorházi Ambrust és Suki Pál özvegyét: Jusztinát pedig azok bitorlásától (2281); 1479.XI.1.: *Swk*-on lakó Kántor Demeter **ü**: Harangláb (2282); 1481.VI.18.: *Swk*-on Somkeréki Erdélyi részirtok (2323); 1482.VIII.7.: Haranglábi Zsigmond anyja: néhai Suki János leánya: Veronika; Sándorházi Ambrus gyalui várnagy felesége: néhai Suki Mihály leánya: Ilona (2388); 1489.VIII.1.: Suki Erdélyi Tamás **ü**: Potenciána asszony (2704); 1491.IX.27.: Ombozon lakó Nagy Lőrinc (pr) – Kisfaludi Miklósné: néhai Suki Mihály leánya: Ilona és gyermekei, továbbá néhai Haranglábi Zsigmond fiai nevében – tiltakozik az ellen, hogy II. Ulászló király néhai Suki Mihály *Swk*, Szovát, Magyarkályán, Oláhkályán, Kötelend birtokbeli részeit és Asszonyfalva, Visa, Magyarsármás, Oláhsármás nevű egészbirtokait eladományozza (2756); 1493.II.5.: Szászsebesi Swky Sandrinné Kecseti Ilona (2843); 1495.IV.30.: Suki néhai János fia István újra hozzájárulását adja az Asszonyfalva és **OlahSwk** egészbirtokot, *Swk*, Kötelend és Szovát részirtokokat illetően Somkeréki Erdélyi Jánossal és fe: Jusztinával együtt tett korábbi kölcsönös beválláshoz (2961); 1510.III.8.: *Swk*-on lakó Nagy Mátyás (pr), aki korábban újfaluban lakott, részt vett a megyilkolt derzsei (Do vm) plébános javainak széthordásában (3538); 1514.III.19.: Swky néhai János fia István úgy egyezik ki nővérel: Hosszúaszói Ferencné Potenciánával, hogy apjuk *Swk*, Szovát, **Olahswk**, Kötelend birtokbeli jószágából járó leánynegyed fejében 116 Ft készpénzt, egy köntöst és egy ezüstserleget ad (3579); 1515.XI.4.: II. Ulászló király parancsára Somkeréki néhai Erdélyi István fia Mártont beiktatták az általa már régen bírt és most a királyi jogokkal együtt újra neki adományozott *Swk*, Asszonyfalva, mindkét Kályán, Visa, Sármás, Mezőszilvás másként Vajdaszilvás, és Méhes (Ko vm) birtokba és részekbe. Mint szomszéd megjelent Suki István is (3591); 1519.IX.29.: Suki István özvegye: Margit (3743); 1520.V.30.: *Swk*-i Lepsényi István és fe: Teremi Margit, s ez utóbbinak néhai Suki Istvántól született fiai: János és Benedek 25 Ft-on egy lakott és két pusztá jobbágytelket, szénafüvet és fél halastavat vesznek zálogba Korpádon (3774); 1525.III.29.: Suki Lepsényi István 50 Ft-on birtokrészt vesz zálogba Somán (4083); 1525.IX.29.: **Üő** – néhai Swky István fiai: János és Benedek nevében – tiltja a besztercei domonkos barátokat a néhai Swky Istvántól *Swk* határán nekik ajándékozott halastó elidegenítésétől, másokat pedig Swky János és Benedek szováti földjének bitorlásától (4120); 1530.IX.3.: Somkeréki Erdélyi Tamás özvegye: néhai Swky János leánya: Orsolya, minthogy te: néhai Suki István birtokait, annak gyermekkorától, férjével együtt kilenc éven át használta, a neki járó leánynegyed harmadát elengedi néhai Swky István fiainak: Jánosnak és Benedeknek (4316); 1532.III.6.: Bányai Mártonné néhai Suky János leánya: Ilonának 40 Ft-ot fizettek a neki anyai jogon járó leánynegyed címén néhai Suky János fia: néhai István fiai: János és Benedek (4375); 1539: Gergely *Swk*-i **plébános** tiltakozik az egeresi Bojtos Antal (pr) eljárásai miatt, ld Egeres (4733); 1543.VII.15.: Egyrésztől Kolozsvár, másrésztől Suki János és Benedek **Olahswk** nevű birtoka közötti vitás Kwkoritho-nak nevezett Szamos melletti földön új határjeleket állítanak (4797); 1553.V.5.: Gyergyói Lázár Ferenc özvegye: Bikli Katalin Szászfülpös, Tancs, Újfalú, Szentandrás és Dextrád birtokbeli részeit rokoni

szeretetből örökösen vallja testvére: Swky Jánosné Bikli Margit leányának: Szentannai Lázár Ferenc fe: Swky Katalinnak (5199); 1553.XII.9.: *MagyarSwk*-on Somkeréki Erdélyi udvarház van (5248); 1555.VI.30.: Lepsényi Miklós eljár Mezőszengyeli Barcsay Györgyné Gyerőffy Ilona nevében (5394); 1555.XI.17.: Swky Jánosné Somlyai Báthory Anna, korábban Borsai Bánffy Ferenc özvegye volt (5430). 1808: *Súk (Nemes-)* h., *Nyemnisu* val. 1861: Nemes-Zsuk Ko (13). 1888: N-Zs (Zsuku nimis) Ko Mocsi js (Je 537). 1913: **Nemeszsuk** Ko vm Kolozsvári js (Az). – 1909/19: Jucul-nobil, *Nzs*, L 691: r 669; zs, m (100). > 1929: Jucul-Nobil v. Jucul-de-Mijloc, L 831, H {Vá} 3 km Jucul-de-Jos (AnR). Jucul de Mijloc = Su 1: 319. 1314–1854. > Jucu [23 A]

Zsuk 2. Ko 2. (Kolozsvár-ÉK) 1475: p. Swk, *MagyarSwk*, *OlahSwk*. 1503: *MagyarzWk*, *OlahzWk*. Suky nemesek, majd Csupor Miklós erdélyi vajda birtoka. Jbn 1482: Székely, Tót, Kis, Magyar, Papfalvi, Hunyadi (2x), Tar, Fistes, Nagy, Monyó, Molnár, Kántor, Damján, Somogyi, Kutos, Varga, Boza, Bonyó, Rubondi, Szántó, Szép, Szováti, Visai, Jánosi, Széki, Szász (Cs 5: 401 3. Suk. 1501: Do vm). **1587: Alsoswk.** – E: fl. 10, A: fl. 4. III. Princeps relictæ dominæ olim Joannis Teoreok integram anno præsentis contulit (Dé 54). 1652: a gyalui vártartományhoz tartozott. 1652 Magyararkályán: Szabó Márton Suki tiszttartó (Gyalu 139), Asszonyfalva: Sztanka János Sukon az havasalföldi juhok mellett major (140), Simon György béres Sukon, Zoltán Tivadar ménespásztor Sukon (141), Az Suki Curiahoz vagyon egy darab rét ... Az Suki határon egy ... csereerdő, ezt is ők szabadon hordják (141). 1652: *Magyar Also Suk*. Gyalu tartozéka. Bakk Lőrinc fia 1, ökre 6, tehene 4, tinója 6, sertése 6, méhkasa 7. Méhész, kertész az Udvarhoz; Beres Pál fia 2, tehene 1, tinója 1. Fia mostoha, egyik borjupásztor; Beres István fia 2; Beres Mihály Erőtlen, béna, öreg ember. {17 lakossal lehet számolni.} Fundi elegendő ... (Gy 142). Magyar lakossága az 1660-as években elpusztult. 1733-ban román esperesi székhely. 1791: **Ort. fatemplom.** XVIII.sz. v: Székely Ádám, majd a Teleki család birtoka. XIX. sz: Teleki-kastély. XIX–XX. sz: minden ősszel megrendezett lóversenyei tették híressé. 1808: *Súk (Alsó-)* cum pr-o Asszonyfalva h., *Suka de dzsosz* val. 1888: A-Zs Ko Mocsi js (Je 212). L 1910: 959 (r, m), 1956: 1457 (Le). 1913: **Alsózsuk** Ko vm Kolozsvári js (Az). » Felsőzsuk. – 1909/19: Jucul-de-jos, *Azs*, L 682: r 578; m (99). = Su 1: 319. 1314–1854.

Zsuk 3. Ko 3. (Kolozsvár-ÉK) 1325: Abelteky inter Suk et Valazut existens (Ábel te: András birtoka); 1461: **OlahSwk**; 1475: ≈; 1482: p. *OlahSwk*; 1483: p. *Aboltheleke* a. n. *OlahSwk*; 1415: p. *OlahSwk*. Jbn 1482: Krestyén, Nagy, Rumon, Fejér, Gólya, Háva, Patai, Medves, Tót, Feleki, Fodor, Kenéz, Sánta, Fekete, Répás, Mele (Cs 5: 401 3. Suk). 1495.IV.30.: *OlahSwk*, ld Zsuk 1. (KmJkv 2961); 1514.III.19.: *OlahSwk*, ld Zsuk 1. (3579); 1527.XII.11.: *FelsewSwk*-i lakosok halastava (4198); 1543.VII.15.: *OlahSwk* Suki János és Benedek birtoka (4797). **1587: Felsewsuk.** – E: fl. 10, A: fl. 4 (Dé 54). 1808: *Súk (Felső-)* h., *Suka de szusz* val. 1888: F-Zs (Zsuku din szusz) Ko Mocsi js (Je 330). **Felsőzsuk** Ko vm Kolozsvári js (Az). » Nemeszsuk. – 1909/19: Jucul-de-sus, *Fzs*, L 554: r 486; m; 17 zs (100). = Su 1: 319. 1325–1854.

Zsuktelek Ko * (Gorbó-fő-Mákó hr) 1317: t. *Sukteluk* iuxta fluvium [N]adas. Omori Gál kir. jegyző és fivére: János fia György [szerzett] birtoka; 1317-ben a király az ide költözőknek 5 évre adómentességet és szabad költözést biztosít (Gy 3: 381; a Mákóhoz tartozó Gorbó-fő psz. hr 1781: *Suk*; ma *Zsúk*. KszHn 1942. 20, 236-239). 1907: *Zsuk* Mákó hn közt (Erdély, 1 2. sz. 29. Közli: Hutter Kálmán). Ld Cente (An 4: 408).

Zsunk Za>Hu (1913) < Gyönkfalva (1439).

Zsupafalva * Te (Lugos táján, Ezeres mellett) 1389: *Supafalva* (DocVal 361). 1410: *Supafalua*, 1462: *Supafalwa* Doboz tartozéka volt (Cs 2: 34. Doboz). – Su 2: 405. 1389, 1462.

Zsupánfalva Kr (Facsád-DK) 1514–16: *Swpanesth*, 1548: *Supanesth*, 1717: *Subuneste* (Pesty: Krassó II/2. 325). 1808: Zsupunyesty, Xupanesti, Supunesti {Olv: "Zsupunesty"} (190). 1888: Zsuppunyest **KrSzö** Facseti js (Je 744). 1913: Zsupánfalva KrSzö vm Facsádi js (Az). – 1909/19: Jupânești, *Zsuppunyest*, L **232 ort. r** (100). Jupînești = Su 1: 320. 1514–1851 {1913}. [33 C]

Zsupány Sző (Orsova hrs) 1717: *Supan*; 1747: *Also-Supanek, Felső-Supanek*; 1768: *Ó-Zsupanek, Új-Zsupanek* (Pesty: Szörény II. 572). 1808: Xupanek (Stari), Ózsupanek, Alt-Schupanek (187); =: Xupanek (Novi-), Újzsupanek, Neu-Schupanek (187). 1888: Ó-Zsupanek és Új-Zsupanek **KrSzö** Orsovai js (Je 549). 1913: **Nagyzsupány** KrSzö vm (Az). » Orsova. – 1909/19: Jupalnic, Ó- és Újzsupanek, L 1732: r 981; m, n, cseh, zs, szerb (100). = Su 1: 320. 1717–1913. » Orşova [55 A]

Zsuppa Kr (Karánsebes-ÉNy hrs a Temes menti úton) Római neve Tibiscum volt. 1369, 1389: *Suppa* (DocVal 222, 361). 1588; *Swpa*, 1641: *Supan*, 1690–1700: *Supa* (Pesty: II/2. 323). 1808: Zsuppa, (i) Xuppa (190). 1888: ≈ **KrSzö** Temesi js (Je 744). 1913: Zsuppa KrSzö vm (Az). – 1909/19: Jupa, *Zsuppa*, L 519: r 414; m, n (100). = Su 1: 320. 1369–1851. [43 A]

Zsuppány Te~Kr (Lugos-ÉK, a Béga b. p.) 1446: p. et districtus *Suppan*, 1447: utraque *Suppan* et pertinencie; 1453: districtus *olahalis Swpan* in comitatu Themes; 1453–4: *Felsew-Swpan, Also-Swpan*. 1446-ban Hunyadi János cserébe adta Országoknak és Berekszói Hagymás Lászlónak, 1453-ban azonban ismét királyi adományul kapta Alsó-Zsupánt tartozékaival: Farkasest, Pogánfalva és Klicsova faluval; Felső-Zsupánt 1453-ban Temeshelyi Dési Péter és Balotai Miklós kapta királyi adományul (Cs 2: 72). 1470: *Swpan*; 1717: *Sapang* (Pesty: Krassó II/2. 324). 1808: Zsuppán, (i) Xuppan (190). 1888: ≈ **KrSzö** Bégai js (Je 744). 1913: Zsuppány KrSzö vm (Az). – 1909/19: Jupani, *Zsuppány*, L 607: r 570; m (100). = Su 1: 320. 1446–1851. [32 D]

Zsuresty Kr (1808) : Györösd KrSzö.

Zsurkfalva * Te (Temesvár táján) 1415: Lucas Surk de *Surkfalwa* úgy látszik, temesmegyei nemes (Cs 2: 72). – Su 2: 405.

Zsurzsova Kr (1808) < Györög > Karasszentgyörgy KrSzö.